

THE
CHOWKHAMBA SANSKRIT SERIES
Studies Vol. XIII.

DICTIONARY,
ENGLISH AND SANSKRIT,

BY
SIR M. MONIER WILLIAMS, M. A., K. C. I. E.
PROFESSOR AT THE EAST-INDIA COLLEGE, HAILEYBURY,
FORMERLY RODEN SANSKRIT SCHOLAR IN THE UNIVERSITY OF OXFORD.

THE
CHOWKHAMBA SANSKRIT SERIES OFFICE
Post Box No. 8, VARANASI-1 (INDIA)

**Publishers,
The Chowkhamba Sanskrit Series Office,
Post Box 8, Varanasi-1 (India)
Phone. No. 3145.**

Price, Rs. 45-00

PUBLISHER'S NOTE.

This famous work of Sir Monier-Williams occupies the most prominent place among all the English-Sanskrit Dictionaries published so far. Its indispensability and importance is amply evinced by the fact that its reprints, too, are now becoming out-of-print. It is not only a simple Dictionary giving just the Sanskrit equivalents for English words, but is a veritable treasure-house of information on etymological study of Sanskrit words along with their various derivative forms. Therefore it is an indispensable and unique reference work for all the English speaking Sanskrit scholars.

Also, with the achievement of independence and acceptance of Hindi as our National Language, the question of coining not only Hindi equivalents for English words, but equivalents in other Indian Languages also, has been seriously occupying the attention of both Scholars and Administrators. It is an admitted fact that the most fertile source from which Indian Languages can draw for the enhancement of their vocabularies is Sanskrit. It is therefore natural for everyone to look at Sanskrit, which is the fountain head of almost all the Indian Languages, as the major source for deriving their words. For this purpose, the present Dictionary of Sir Monier-Williams is of invaluable and inevitable help.

Therefore we have decided to reprint it so that it may not go out-of-print again. Our present edition has been brought out on good durable paper, and is printed very neatly. All possible care has been taken to ensure complete correctness of the Text.

We hope that the Scholars and Students will encourage us by patronizing this effort.

DICTIONARY, ENGLISH AND SANSKRIT,

BY

MONIER WILLIAMS. M. A.,

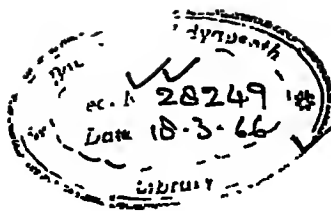
PROFESSOR AT THE EAST-INDIA COLLEGE, HAILEYBURY,

FORMERLY BODEN SANSKRIT SCHOLAR IN THE UNIVERSITY OF OXFORD.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE
OF THE
HONOURABLE EAST-INDIA COMPANY.

LONDON:
W^M. H. ALLEN AND CO.,
BOOKSELLERS TO THE HONOURABLE EAST-INDIA COMPANY,
7 LEADENHALL STREET.

1851.

TO

JOHN SHEPHERD, ESQ., CHAIRMAN,

SIR JAMES WEIR HOGG, BART., M. P., DEPUTY CHAIRMAN,

WILLIAM WIGRAM, ESQ.,
SIR ROBERT CAMPBELL, BART.,
JOHN LOCH, ESQ.,
CHARLES MILLS, ESQ.,
JOHN PETTY MUSPRATT, ESQ.,
HENRY ALEXANDER, ESQ.,
LIEUT.-GEN. SIR J^S. L. LUSHINGTON, G. C. B.,
HENRY SHANK, ESQ.,
JOHN COTTON, ESQ.,
SIR HENRY WILLOCK, K. L. S.,
MARTIN TUCKER SMITH, ESQ., M. P.,

LIEUT.-COL. WILLIAM HENRY SYKES,
WILLIAM HENRY C. PLOWDEN, ESQ., M. P.,
ELLIOT MACNAGHTEN, ESQ.,
MAJOR JAMES OLIPHANT,
JOHN CLARMONT WHITEMAN, ESQ.,
THE HON. WILLIAM H. L. MELVILLE,
MAJOR-GEN. JAMES CAULFIELD, C. B.,
WILLIAM JOSEPH EASTWICK, ESQ.,
HENRY THORBY PRINSEP, ESQ.,
WILLIAM DENT, ESQ.,
JOHN H. ASTELL, ESQ.,

DIRECTORS

FOR MANAGING THE AFFAIRS

OF

THE HONOURABLE EAST-INDIA COMPANY,

THIS DICTIONARY

IS RESPECTFULLY DEDICATED,

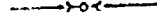
BY THEIR OBLIGED AND OBEDIENT SERVANT,

MONIER WILLIAMS.

CONTRACTIONS.

<i>s.</i> — for substantive.	<i>nom.</i> — for nominal verb.	<i>indec.</i> — for indeclinable.
<i>a.</i> — adjective.	<i>impers.</i> — impersonal.	<i>in comp.</i> — in composition.
<i>pron.</i> — pronoun.	<i>irreg.</i> — irregular.	<i>nom. c.</i> — nominative case.
<i>adv.</i> — adverb.	<i>def.</i> — definite.	<i>acc. c.</i> — accusative case.
<i>prep.</i> — preposition.	<i>pres.</i> — present.	<i>Inst.</i> } — instrumental case.
<i>v. a.</i> — verb active.	<i>pret.</i> — preterite.	<i>instrum.</i> }
<i>v. n.</i> — verb neuter.	<i>par.</i> — parasmaipada.	<i>dat. c.</i> — dative case.
<i>p. p.</i> — passive participle	<i>ātmt.</i> — ātmanepada.	<i>abl. c.</i> — ablative case.
<i>part.</i> — participle.	<i>m.</i> — masculine gender.	<i>gen. c.</i> — genitive case.
<i>c.</i> — conjugation or class.	<i>f.</i> — feminine.	<i>loc. c.</i> — locative case.
<i>caus.</i> — causal form.	<i>n.</i> — neuter.	<i>conj.</i> — conjunction.
<i>pass.</i> — passive form.	<i>sing.</i> — singular number.	<i>interj.</i> — interjection.
<i>des.</i> — desiderative form.	<i>du.</i> — dual.	<i>exclam.</i> — exclamation.
<i>freq.</i> — frequentative form.	<i>pl.</i> — plural.	

PREFACE.

ROGER ASCHAM, in bearing testimony to the classical proficiency of his illustrious pupils, Edward and Elizabeth, said of them, that they not only understood, but composed in Latin, skilfully and with ease. Such an assertion, made three centuries since by the great preceptor of the age, leads to the inference, that, even in that early period, the value of composition as a criterion of scholarship was duly appreciated. It would be needless to quote the more express statements of scholars and linguists of modern times, in proof of the estimation in which this accomplishment is now held as a test of sound proficiency. It is sufficient to know, that in these days of intellectual progress and competition, no classical examination is considered effectual in which a prominent place is not assigned to composition. Indeed, an increasingly high standard of excellence in this branch of education is now demanded by all collegiate tribunals.

In unison with these opinions, the framers of the Statutes of the East-India College have provided, that no student shall be pronounced qualified for Indian service until he can make an intelligible translation from an English passage into the Oriental languages in which he has been instructed. And if this requirement has been wisely made, as a test of scholarship in the spoken dialects, much more has it so been made in regard to Sanskrit, the classical language of India, which bears a far closer relation to those dialects than Greek and Latin bear to the living languages of Europe. If at our Universities and Colleges, where are educated many who are destined to fill the highest offices in our home government, the composition of Latin prose is demanded of all candidates for degrees, with much more reason may Sanskrit composition be made an essential at this Institution, where are trained the whole body of civilians to whom the government of our Indian Empire is to be intrusted.

Nevertheless, it must be admitted that a student can hardly be expected to practice composition and translation in a difficult language, if the usual aids are not placed at his disposal. That such aids have not hitherto been made available in Sanskrit has been owing to the great difficulty of compiling a good English and Sanskrit Dictionary. Reverse Dictionaries are sufficiently within the reach of the student of Greek and Latin. In truth, the time that has been spent in investigating these languages, during many centuries, by a succession of learned men, each improving upon the results of his predecessor's labours, has led to the production of such a variety of dictionaries, phrase-books, and vocabularies, that the work of Greek and Latin lexicography, in the present day, has become a mere process of sifting and digesting the mass of existing materials. Yet, even in these languages, so great has been the difficulty of compiling a good Reverse Dictionary, that, after numerous incomplete attempts, it has only been within recent years that any really valuable English-Greek or English-Latin Dictionary has been published.

With reference to some of the spoken languages of the East, much has been done to facilitate translation and composition. In Hindustani, it will scarcely be necessary to allude to the labours of that eminent scholar, Dr. Gilchrist, and in more recent times to the works of Mr. Shakespear and Dr. Duncan Forbes. In Bengali, great assistance is afforded to the student by the copious English-Bengali Dictionary of Ram Comul Sen; in Marathi, still greater, by the admirable English and Marathi Dictionary of Major Candy; in Telugu, by that of Mr. Morris; in Carnataca, or Canarese, by that of Mr. Reeve. In Persian and Arabic, the Dictionary of Professor Johnson, now passing through the press, will offer to the student a complete Persian, Arabic, and English Lexicon; but, although Reversed Dictionaries of English and Persian are procurable, a good lexicon in this form remains yet to be compiled. The English and Persian Dictionaries, or rather Vocabularies, of Meninski and Wilkins, are proofs of how little assistance is rendered to the student, in translating European ideas and phrases, by a mere supplementary vocabulary which is a reversed counterpart of the preceding lexicon. In most of the other spoken dialects of India such vocabularies exist, and are, without doubt, useful aids in the absence of more complete works. But in Sanskrit, nothing of this description, deserving of notice, has hitherto been effected. The Sanskrit and English Dictionary of Professor H. H. Wilson is, indeed, too well known as one of the best lexicons in any language to require comment in this place; and if the labours of that eminent Orientalist had been directed to the composition of an English and Sanskrit Dictionary, the student would long since have enjoyed the advantage of an aid to composition, far more effective than that which the present work can supply.

Such as it is, however, this Volume appears before the public as the result of the first attempt that has yet been made to meet a want, which the experience of every day renders increasingly felt. For it is not too much to allege, that the great development

of the study of Sanskrit, during late years, has caused the absence of a Reverse Dictionary to be recognised as a want by many very different and very important members of the community, both at home and abroad; by students and civilians, by scholars and philologists, by chaplains and missionaries; by all those zealous men who have devoted themselves to the social, religious, and intellectual improvement of the natives of our Indian Empire.

With missionaries, and other philanthropists and scholars, whose aim has been to communicate scriptural and scientific truth to the learned natives, through the medium of their classical language, and to the uneducated, through their vernacular tongues, the absence of an aid to composition has doubtless enhanced the difficulties by which their labours have been retarded. It will be sufficient to mention the well-known names of Dr. Carey and Dr. Yates, whose translations of parts of the Bible are valued by all promoters of the cause of Christianity in the East; of Dr. Mill, formerly Principal of Bishop's College at Calcutta, whose history of Christ in Sanskrit dialogue is still more acceptable to the natives of India, from its adaptation to their own system of teaching; of Mr. John Muir, whose zeal for the welfare of the Hindus has been displayed by carrying out and improving the system of Dr. Mill, in numerous excellent tracts; and lastly, of Dr. James Ballantyne, the energetic Principal of the college at Benares, whose Sanskrit lectures on the elements of general knowledge, and other scholarlike writings, prove him to be eminently fitted for the post to which he has been appointed.

The labours of these, and many other able and devoted men, are based upon the theory, that if the natives of India are to be effectively imbued with the principles of truth, whether religious or scientific, it must be through the medium of the only language through which they will be disposed to accept such information. Proficiency in English may be deemed indispensable to the liberal education of a native, but the attempt to make English the sole vehicle of instilling sound ideas respecting religion and philosophy, is not likely to be successful. The learned natives will be averse to receive any new truths which are not imparted by means of the language which they are accustomed to regard as the channel of all truth; and the more uneducated classes are found to be incapable of comprehending new ideas, excepting through their vernacular tongues. And since it is found that no vernacular tongue is adequate to express the ideas of religion and science, without borrowing its terms from the Sanskrit, the utility of an English and Sanskrit Dictionary will be recognised by all who have to compose in these dialects, whether in Hindi, Bengali, Uriya, Telugu, Canarese, Tamil, Malayalam, or Marathi.

Among philological scholars, whether in Europe or the East, the need of a complete compendium of synonymous words and vocables, in a language which is the key to the solution of every problem in comparative philology, is too obvious to require demonstration.

With respect to the civil servants of India, there can be no doubt that the want of a Reverse Sanskrit Dictionary has contributed to render unpopular the study of a language which must force itself, however distastefully, on their observation, by the influence which it exercises on the spoken dialects of India—an influence far greater than that of Latin on English, Italian or French. But it is by the candidates for the civil service who are educated at the East-India College that this want has been chiefly acknowledged. Here it has seriously affected the popularity of a study which, above all others, ought to be cultivated, if on no other grounds, at least on the score of its adapting itself, more than any other, to the condition of students, who, being ignorant of their precise destination in India, are undergoing that course of general training which is best suited to fit them for the special requirements of particular localities.

Such is the want, then, which the Compiler of this dictionary has attempted to supply. But not even his firm persuasion of its magnitude could have emboldened him to address himself to a task of so much difficulty, had he not been liberally encouraged by the Honourable Directors of the East-India Company, whom he has the honour to serve. The public does not require to be informed, that it is the desire of those generous Rulers to win the attachment of their Indian subjects, by furthering every undertaking which aims at improving the knowledge of their languages and literature. A long enumeration might be made of dictionaries, vocabularies, and important publications, which have issued, and are now issuing, from the press, under the patronage of the Honourable Court. The present is but one out of numerous instances in which the authors of long and laborious works have had to record their gratitude for the countenance thus wisely extended.

It will not be necessary for the Compiler to dwell on the many difficulties he has had to encounter in pursuing his solitary labours, unassisted by the native Pandits and transcribers, who lighten the toil of the lexicographer in India. Those who understand what it is to be a pioneer in any work of lexicography, to be, as it were, the first to break and clear the ground over an untrodden field of inquiry, will doubtless, in their candour, appreciate at its full value the labour he has undergone in carrying this Volume to its completion. They will also be prepared to expect inequality in the execution, especially of the earlier pages, and many defects and inconsistencies throughout the whole body of the dictionary, agreeably to the inevitable law of expansion and improvement to which such a work must be subject in its progress through the press. No apology need, therefore, be made for these imperfections. But a brief account of the method in which, during nearly eight years, the Compiler has prosecuted his labours would seem to be expected of him, and is, in fact, rendered necessary by the entire novelty of his work.

He commenced by transcribing carefully, and then arranging in alphabetical order, all the English words, with their Sanskrit synonyms, contained in the Kosha of Amara

Sinha, edited by the late Mr. Colebrooke. His next step was, to have copied, on nearly two thousand pages of large folio paper, with suitable intervals, all the English words in Riddle's English-Latin Dictionary, known to be very useful in Latin composition. Having thus prepared a kind of thesaurus, or repository for the collection of words and phrases, he proceeded to insert therein, in their proper places, all the words of the Amara Kosha, above referred to, as well as all those contained in the Hitopadesa, the Selections from the Mahabharata, edited by Professor Johnson, the Meghaduta, the Anthology of Professor Lassen, and all the roots, with some of the examples, comprised in that most learned and admirable compilation, the Radices Linguae Sanskritæ of Professor Westergaard.

A sound and solid foundation of useful household words being thus laid, the Compiler commenced reversing the second edition of Professor Wilson's Sanskrit and English Dictionary, incorporating in his thesaurus all the new words as they occurred, and omitting only those which represented ideas or things having no approximate equivalent in English. This was a process of much time and labour, requiring a very attentive perusal of the dictionary, accompanied by much transcribing, collating, arranging and inserting of words and phrases. It might be hastily inferred, that having accomplished thus much, considerable advance had been made towards the completion of the work; and if the object of the Compiler had been to compose a good vocabulary, reversing the senses of the words in the Sanskrit and English Dictionary, and nothing more, such would have been the case. But a complete dictionary, which was intended to offer an effectual help to the student in practising translation, was not merely to be compiled by collecting words and reversing meanings. It was to be continuously composed with a thoughtful consideration of the best Sanskrit equivalents for modern expressions and idioms, and a careful disposition, under each English word, of its several equivalents, in their proper order, and in their proper connection with its several shades of meaning. In fact, the real business of writing the Dictionary had now to be commenced. Having procured the latest edition of Webster's English Dictionary, in which are contained all the words of Todd's edition of Dr. Johnson, with many modern additions, as well as all the participles and adverbs, the Author proceeded to translate it systematically into Sanskrit, either gathering his materials from his own collection of classical words, or assisting his memory by suggestions from the Bengali Lexicon of Ram Comul Sen, and omitting only those expressions which seemed obsolete or obsolescent, or of which no classical equivalent could be found or suggested.

Having thus progressed as far as the letter C, and the exigency of the case seeming to require the speedy appearance of the work, even at the risk of incompleteness, the printing of it was commenced, the Compiler feeling confident that, by great diligence, he might keep in advance of the press. It was not till some progress had

been made that the inexpediency of this step was manifested by various omissions, which, though overlooked in the manuscript, became gradually apparent in the printed pages of the work. As soon as this discovery was made, one of two courses remained to be pursued, either to cancel the earlier pages of the work, or to supply their deficiencies by an Appendix. The latter of these courses was adopted, and the process of printing was first suspended, and then retarded until, by a more extensive course of reading and research, the stock of classical materials was enlarged. To effect this, the Compiler undertook a second and more minute perusal of Professor Wilson's Sanskrit and English Dictionary, and noted numerous words and terms which had before escaped his observation. He also reversed the Sanskrit part of the excellent English and Marathi Dictionary of Captain Molesworth, collecting from this source many valuable words, and much useful information. He then read through the Code of Manu, and the Commentary of Kulluka Bhatta, with the view of obtaining therefrom a store of choice phrases and idioms. And lastly, he studied attentively, with the same object the plays of Kalidasa, and parts of the Raghuvansa, Ramayana, Mahabharata, and Bhatti Kavya. He moreover extracted some good words from the Glossarium Sanskritum of Professor Bopp, and made extracts also from some modern Sanskrit writings and translations of the Scriptures. Without detracting from the acknowledged merit of these translations, he believes that little value is to be accorded to suggestions adopted from a source which is not classical.

But he avails himself of this opportunity of gratefully acknowledging his obligation to his friend and colleague, Professor Johnson, for furnishing him with a list of words, collected by him in the course of his reading, chiefly from the following standard classical works :—The Text of Manu, with the Commentary of Kulluka; the two law-treatises of Jimutavahana, called Dayabhaga and Mitakshara; the Vikramorvasi, Sakuntala, Mrichchhakati, Malatimadhava, Mudrarakshasa, Ratnavali, Uttararamacharitra and the Rajatarangini, published by Capt. Troyer.

Having enriched his store of materials with words and phrases from these approved sources, the composition and printing of his Dictionary was gradually advanced to the end of the letter H. At this point a copy of Major Candy's English and Marathi Dictionary came first to hand. Had an impression of this work been received earlier, it would have saved the Compiler the time and labour consumed by him in reversing Captain Molesworth's Marathi and English Dictionary, a task which he had not completed, until three hundred pages of his own work had been printed off, and excluded from any improvement derivable from this source.

It is however, right to acknowledge, that the Dictionary of Major Candy, although it often furnished little more than a repetition of what the Compiler had himself collected, either from the Sanskrit or Marathi Lexicons, provided him with numerous addi-

tional words, and much useful information, upon Hindu mythology and science the value of which cannot be too highly estimated. Indeed, it would be difficult to make mention of Major Candy's work excepting in the highest terms of praise. By these aids and with the addition of some happy renderings of scientific terms from Dr. Ballantyne's Lectures, and of some classical words from the Appendix to the late Dr. Yates' abridgment of Professor Wilson's Sanskrit Dictionary, the remainder of the present work, from the letter I to the end, was composed and printed in a comparatively short period.

The foregoing statement is the best apology for any want of uniformity discoverable in the plan of this Volume. A general uniformity, sufficient, it is hoped, for all the purposes of reference, has been sustained throughout. But perfect unity is hard to be maintained, at least in the first edition of a laborious work, compiled by gradual accretion from an increasing store of materials, and liable in its growth to occasional improvement and expansion.

If consistency has been sacrificed, it has only been in cases where improvements were admissible without endangering facility of reference, which should be the paramount consideration. For the convenience, therefore, of all consulters of the Dictionary, the use of too many symbols or abbreviations has been avoided. Whenever a substantive or adjective is followed by the parts of speech in connexion with it, or a verb by its participles and participial adjectives, and whenever, under each of these heads, separate gradations of meaning occur, the student will find the different meanings exhibited at full under the first word, and repeated at full under the others, the same relative order being generally preserved. For example, let him turn to the words Nobility, Noble, Nobly. Under the substantive Nobility, the first meaning given is, 'antiquity of family;' the second, 'greatness of mind;' the third, 'distinction;' the fourth, 'magnificence.' Under the adjective, instead of referring back to the substantive by symbols, as in some other dictionaries, the meanings have been repeated thus: 'of ancient family,' 'great in mind,' 'distinguished,' 'magnificent;' and similarly under the adverb, thus; 'with nobleness of birth,' 'with greatness of mind,' &c. The better to effect this clear exhibition of successive meanings, close printing has been employed and no needless blanks admitted; so that the spaces occupied by the words Nobility, Noble, and Nobly, is not so large, in comparison to the number of equivalents given, as the spaces occupied by the same words in the Marathi Dictionary. If the order of the meanings has not always been preserved, it is because the object has been, under each word, to dispose the gradations of senses according to what appeared to be the ratio of their commonness.

On the other hand, many meanings which appeared unusual or obsolete have been omitted; and under some words references have been made to preceding or succeeding parts of the Dictionary; but in all such cases a few of the commonest equivalents

are generally given, of which the student can avail himself if disposed to follow out the reference. Thus under the word Vigilant, two meanings are given, viz. 'wakeful,' and 'wary.' In connexion with the first of these, a few of the commonest Sanskrit words are specified, but for a fuller enumeration the student must consult the word Wakeful itself. So also in connexion with the sense 'wary,' after mentioning the most useful equivalents, the student is referred back to the word Circumspect, for a more complete list. And in cases where no direct reference is made, as under the substantive, Vigilance, the student will infer that the word 'wakefulness,' in brackets, is intended not only to exhibit the variation of meaning, but also to direct his attention to the quarter of the Dictionary where additional synonyms may be found.

If objection be raised to the multiplication of Sanskrit equivalents under each English word, and the several meanings of which it is susceptible, the Compiler may state, in explanation, that in striving to render his work as complete as possible, he has been forced, at the risk of surplusage, into a copious enumeration of words and significant terms. Whenever it has been possible to give a complete list of synonymous Sanskrit words, it has been done. At the same time, the attempt has been made to dispose the words in the order of their usefulness. Indeed, for the simple purposes of prose composition or translation it will be advisable that the student should choose the Sanskrit word standing first in the list, or at least should make his selection from the first few equivalents enumerated; excepting in the case of such comprehensive terms as Sun, Moon, Earth, Fire, Water, &c., where the number of Sanskrit words is so great that the selection may be fairly made from the first few lines. The remaining equivalents given under such examples would, in any other language, be regarded as epithets rather than words, and would probably be restricted to poetical composition. And in fact, as regards their adaptation to plain Sanskrit prose, it will be better for the student so to treat them.

It should be observed, notwithstanding, that no distinction is rightly to be made, in an English and Sanskrit Dictionary, between strictly prose and strictly poetical terms. Sanskrit is peculiarly the language of poetry, Nearly the whole of its immense and wonderful literature is poetical; and the little prose that exists makes free use of poetical expressions. In fact, the commonest names for some of the most ordinary objects are proofs that a rich poetical vein runs throughout the language. Thus, one of the common words for 'earth' is, 'repository of wealth,' वसुधा; for the sea, 'receptacle of water,' जलनिधि; for a cloud, 'water-giver,' जलदः, or 'water-holder,' जलधरः; for fire, 'purifier,' पावकः; for the moon, 'lord of the night,' निशापतिः; for the sun, 'generator,' सविता; for a good man, 'mine of merit,' गुणाकरः, or 'ocean of merit,' गुणसागरः. And if the remaining equivalents under each of these heads were examined, many of them would be found to possess a still more poetical character. In proof of which the reader is referred to the words, Sun, Moon, Cloud, as they stand in the pages of the Dictionary.

Again, the English verb 'to kill,' may be rendered in Sanskrit either by the use of the simple root हन्, or by वधं कृ, 'to make killing,' or by प्राणहत्यां कृ, 'to make destruction of life,' or by पञ्चभूतं गम्, in the causal form, 'to cause to go the state of the five elements,' or by लोकान्तरं गम्, 'to cause to go to the other world.' All these expressions are legitimate, whatever be the form of composition; but the student, in writing prose, will do well to adopt those which come first in order.

Under the head of natural objects, and the terms of religion, literature, mythology, science, and social life, the copious enumeration of equivalent words and significant phrases will be valued, not only by the student of Sanskrit and its various cognate languages, but also by many of those learned and zealous men who are seeking to promote a sympathy between Hindus and Europeans, by diffusing amongst the latter a correct knowledge of Oriental customs, habits of thought, religious tenets, and ceremonial observances. It has been the desire of the Compiler to make this Volume not only a thesaurus of synonyms and phrases, but a repository of much useful information in connexion with such subjects. In illustration of this, the reader may turn to the words Water, Fire, Hand, Lotus, Vishnu, Siva, Indra, Veda, Scripture, Rite, Sacrament, Manes, School, Marriage, Measure, Planet, &c.

The significant expressions collected under such words will, it is hoped, facilitate inquiry into the manners and customs of the Hindus, their mythological fictions, and the state of their scientific knowledge. Naturalists, also, may be expected to appreciate a collection of terms, the analysis of which throw light on some particulars connected with botany and zoology. A comparison of the number of Sanskrit equivalents brought together under some of these heads might, at least, be a guide to the comparative value or utility of certain animals, plants, and minerals. In illustration, the reader may compare the words Elephant, Horse, Cow, Wolf, Frog, Camel, Lotus, Sandal, Mango, Musk, Myrobalan, Pyrites, Coal, Copper, Lead, Iron, Vitriol, &c.

It is not unlikely, however, that under some heads an exception may be taken to the number of Sanskrit equivalents enumerated: as, for example, under the various scarcely-distinguishable shades of meaning belonging to numerous common nouns, adjectives, and verbs: or again, under the head of many English words of which no precise Sanskrit representative could be offered. In the first of these cases the impossibility of observing the proper medium, at least in the first edition of a work like the present, has led the Compiler to prefer erring on the side of excess rather than on that of deficiency. In the other case, where the great disparity between Hindu and European habits of thought and condition prevented the exhibition of any classical equivalent, the Compiler has been forced, almost against his will, to occasional redundancy, by the pliancy and malleability, so to speak, of Sanskrit, and its amazing power of ex-

pressing exotic ideas by the employment of an infinite variety of compound words. As examples, the reader may take Cannon, Canon, Cameraobscura, Certificate, Episcopacy, To Farm, Laymen, Lay, To Lease, Navy, Parliament, Penitentiary, Phrenology, Rubric, Sail, Sabbatarian, Steam-engine, Steam-boat, &c.

In rendering such words, respect has been paid to the learned Hindus in their study of English. The comprehension of European ideas by the educated natives is as necessary to reciprocal sympathy as the comprehension of Hindu ideas by ourselves.

In the rendering of the verbs some difficulty has been experienced. It is usual in an English Dictionary to prefix to the verb the infinitive sign 'to'. Consistently with this, in Greek and Latin, and some other Reversed Dictionaries, the infinitive of the equivalent verb is generally exhibited. But in Sanskrit the infinitive is a form of the verb very limited in its application, resembling, in some respects, the Latin supines in *um* and *u*. It has therefore been thought more proper to exhibit the root in the first place, specifying the infinitive, with the third person singular of the present tense, between brackets. The student will thus bear in mind, that the root is not to be regarded as representing the infinitive, or indeed any part of the verb, excepting the general idea expressed by it.

Another source of difficulty was, the limitation in regard to the number of roots properly available in Sanskrit for the formation of legitimate verbs, supported by classical authority. It is well known that in this language there are about 1900 roots, or elementary sounds, which are generally monosyllabic. These are the imaginary sources of both nouns and verbs, and are the representatives of the simple ideas contained in them. Thus the root गम् represents the idea of 'going;' अद्, of 'eating;' जुञ्, of 'joining;' कृ, of 'making.' As a matter of convenience, grammarians have connected these roots more directly with verbs than nouns; and their theory is, that every root may serve as the basis on which to construct five distinct forms of verbs: First, a Primitive verb; second, a Causal; third, a Passive; fourth, a Desiderative; and fifth, a Frequentative. So, also, from every noun certain verbs, called Nominals, may theoretically be derived, and, not unfrequently, are so derived. It might reasonably be imagined that, amongst a collection of 1900 roots, each capable of five fold multiplication, besides innumerable nominals, there would be little difficulty in finding equivalents for any form of English verb that might present itself. But it will be found, on examination, that nearly two-thirds of these 1900 roots do not occur in this Dictionary in any form, excepting in that of the nouns to which they give origin. It will be observed, too, that of these, certain particular roots, such as कृ, भू, दा, गम्, इ, या, ज्ञा, स्था, वृत्, अस्, नी, ह, जुञ्, वृ, recur perpetually, and, in aid of prepositions and other affixes, are applied to the expression of the most varied and opposite ideas.

In explanation, the Compiler thinks it proper to state, that he has been careful to follow only classical usage in the admission of verbs into his Dictionary; and that no verb has been so admitted unless a good example of its use could be adduced, either from the pages of Westergaard or other authentic sources. Rather than violate this rule, he has constantly been obliged to employ a noun with the auxiliaries कृ, गम, &c., or a participle with the auxiliaries भू and भव्, in place of a direct verb.

In every case it is allowable thus to employ the auxiliaries, in the absence of legitimate verbs; and even should such verbs be available, the student may, if he please, still take the noun, participle, or adjective and combine them with the auxiliaries, in place of using the more direct form. Thus, under the verb 'to resent,' he may either directly employ the roots कुप्, क्रुष्, रुप्, in the conjugations specified, or he may combine the equivalents given under the substantive with the auxiliaries, thus मन्त्र्यं कृ, क्रोधं कृ, कोपं कृ, रोषं गम; or under the adjective, thus, समन्त्र्युः -न्त्र्युः -न्त्र्यु भू, जातमन्त्र्युः -न्त्र्युः -न्त्र्यु भू or भव्. Again, under the verb 'to perish,' he may either directly make use of the roots मृ or नश् in the passive form, or he may substitute नाशं गम, नष्टः -ष्टा एं भू, &c.

In the specification of roots, the third person singular of the present tense has been chosen for exhibition in brackets in conjunction with the infinitive, as being the best guide to the conjugational form of the verb; whilst the infinitive furnishes a mark for the formation of some of the most useful non-conjugational forms. At the same time the conjugation or class of the verb is indicated by a figure; and if the verb is to be conjugated in the causal, passive, desiderative, or frequentative form, or as a nominal, it is so specified. But as the causal form is identical with that of the tenth conjugation, it has sometimes been more convenient to designate causal verbs as belonging to that conjugation.

When a root is compounded with prepositions, these are not repeated in the bracket, that the student may more readily perceive the simple form of the root, but a small hyphen is used, to show that the preposition cannot be dispensed with in conjugating the verb.

If a root occur more than once under the same verb, it has not been thought necessary to repeat the present tense and infinitive in connexion with it. Indeed, under some verbs towards the end of the Dictionary, these forms are omitted altogether, as indicated by frequently notified under the synonymous expressions, to which a reference is made. Thus, under the verb 'To Part,' v. α., the student must refer to the terms, Disunite, Divide, Separate, for any particulars relating to

In regard to participles, this Dictionary will be copious that here also an exception may perhaps be taken to the n^o equivalents enumerated. The

explanation is to be sought in the genius of the Sanskrit language, which abounds in participles to an extent wholly unparalleled in any other language, living or dead. These participles are often idiomatically substituted for the tenses of the verb itself. They are constantly employed in place of the past and future tenses, especially of passive verbs; so that an example of a passive tense is of rare occurrence, excepting in the form of the third person singular or plural of the present and imperative.

If therefore the student desire to write idiomatic Sanskrit, he must make free use of the participles in this Dictionary, especially of the passive past participle. This latter is the most useful derivative in the language, and should be abundantly employed in translation and composition. It corresponds with the Latin participle in *tus*, and, like it, often supplies the place of the past tense. Thus, in translating the phrase, 'he reprov- ed his own son,' the student might employ the simple root, thus, स स्वपुत्रम् अनिन्दत्, or he might idiomatically use the passive participle, thus, तेन स्वपुत्रो निन्दितः, the agent being placed in the instrumental case, and the participle agreeing with the object.

With respect to the rendering of nouns in this dictionary, it will be proper to state, that the system of Amara Sinha has been followed, in exhibiting substantives and ad- jectives in their nominative case rather than in their crude state. Whenever the crude form differs from the nominative more than in rejecting the final visarga or anuswara, it has been indicated by giving the final of the crude in brackets. Thus, under the word Fire, अग्निः being the nominative case, the final of the crude is ascertained by reject- ing the visarga, thus अग्नि. Similarly अनलः becomes अनल in the crude form; तेजः becomes तेजस्; कृष्णवर्त्मन् becomes कृष्णवर्त्मन्; हुतभुक् becomes हुतभुज्; तनूनपाद् becomes तनूनपाद्; आश्रयध्वंसि becomes आश्रयध्वंसिन्; दमुनाः becomes दमुनस्; लुहुवान् becomes लुहुवत्; अर्चिष्मान् becomes अर्चिष्मत्.

It is necessary to be thus particular in exhibiting the crude form as distinct from the nominative case, both as a guide to the declension of the noun, which must always depend on the final of the crude, and because the crude state is that which is employed in the formation of compound words. In all such words, with but few exceptions, the last number of the compound alone admits of declension, and the preceding word or words require to be placed in the crude form, this form admitting of a plural as well as singular acceptance. For an explanation of compound words the Student must of course consult his grammar; but it will not be out of place to remark here, that in a language which, like Sanskrit, abounds in compounds more than any other language in the world, it will not be possible for him to compose idiomatically until he has made himself conversant with the principles of their formation.

Under adjectives the nominative case in three genders has generally been given, and the final of the crude state exhibited when necessary, as in substantives. The genders are not specified, as the student will himself take for granted that साधुः -धुः -धी -धु,

meaning 'good,' stands for the nominative case of the adjective in its three genders; साधुः being the nominative of the masculine form, साधुः being also the nominative of the feminine form, साध्वी of a second feminine form, and साधु of the neuter form; the crude state being साधु. Similarly भद्रः-द्रा-द्रं, stands for भद्रः the nominative of the masculine, भद्रा of the feminine, भद्रं of the neuter, the crude being भद्र; सारवान्-वती-वत् (व्) for सारवान् the nominative of the masculine, सारवती of the feminine, and सारवत् of the neuter, the last standing also for the crude form. Again, सुकृती-तिनी-ति (न्) is for सुकृती the nominative of the masculine, सुकृतिनी of the feminine, सुकृति of the neuter, the crude form being सुकृतिन्.

When, however, under one head a variety of similar adjectives are enumerated, it has not been deemed necessary in all cases to give the nominative case in more than the masculine form; but the addition of the sign, &c. indicates that the student must himself supply the other forms thus : दृष्टः &c., stands for दृष्टः-ष्टा-ष्टं. Similarly, धनवान् &c., for धनवान्-वती-वत् (व्), धनी &c., for धनी-निनी-नि (न्), and महारमा &c., for महारमा-रमा-रम् (न्).

In the case of compound adjectives formed from neuter substantives, whose crude form ends in उम् or इस्, such as उत्पलचक्षुस्, 'lotus-eyed;' दीर्घायुस्, 'long-lived;' निरादित्, 'unblesed;' शुचिरोचिस्, 'clear-shining;' the nominative case in the three genders has been exhibited thus, उत्पलचक्षुः-क्षुः-क्षुः (स्), दीर्घायुः-युः-युः (स्), निरादित्-दित्-दित् (स्), शुचिरोचीः &c.

In some cases, however, as in the case of दीर्घायुस्, where a masculine noun आयुः exists as well as a neuter आयुस्, the nominative case of the compound adjective is susceptible of two forms, दीर्घायुः and दीर्घायुः. Some notice of this point seems to be required, as it appears to have been overlooked, if not erroneously explained, by the generality of European scholars. That the Compiler's view is correct, may be shown by a reference to Professor Wilson's Dictionary, under the words सजुस् or सजुप्, आदित्, उत्पलचक्षुस्, शुचिरोचिस्; by referring also to the declension of सजुप्, and आदित्, in Professor Wilson's Grammar, p. 68; and by the analogy of compound adjectives, like महामनाः-नाः-नः, 'high-minded,' derived from a neuter substantive ending in अस्.

The exhibition, in all cases, of the nominative case of nouns, whether substantive or adjective, has prevented the necessity of specifying the gender of substantives ending in अः, like देवः, 'a god,' which are invariably masculine; or of substantives ending in अं, like दानं, 'a gift,' which are invariably neuter; or of those ending in आ and ई, like माला, 'a garland,' and देवी, 'a goddess,' which are always feminine. The gender of all such substantives will be taken for granted. The student might also have been left to infer for himself the gender of substantives ending in तिः in the nominative, like मतिः, 'the mind,' which are feminine, and of substantives ending in धिः, like सन्धिः, 'peace,' which are masculine. But since, in these last cases, some slight occasional variation might occur, it has been thought ^{it} to notify the gender of substantives in these cases as well as in every other.

The Compiler has now only the grateful duty to discharge of expressing his further obligation to Professor Johnson, for his invaluable assistance in correcting the greater number of the proof-sheets of this work. Nor does he think it just to conclude without some tribute of acknowledgment to the Printer, Mr. Watts, for the accuracy and clearness with which the typography has been executed.

EAST-INDIA COLLEGE, HAILEYBURY,

November 5th, 1851.

DICTIONARY,
ENGLISH AND SANSKRIT,

ENGLISH AND SANSKRIT DICTIONARY.

A

A. As an indefinite article before nouns singular, for the most part not expressed in Sanskrit; as, 'a lion,' सिंहः; (One) एकः-का-कं.—(Some, a certain) कश्चित्; as, 'a certain man,' कश्चित् पुरुषः.—(Each, every) expressed by प्रति or अनु, before the acc. neut.; as, 'a day,' 'each day,' प्रतिदिनं or अनुदिनं. When 'a' comes before a participle, after a verb of motion, it is expressed by the dat. c.; as, 'he went a hunting,' मृगयायै गतः; or by अर्थे preceded by the crude form of a noun; as, मृगयायै गतः; or by the infinitive; as, मृगयां कर्तुं गतः.

ABAST, *adv.* (Towards the stern of the ship) नावः पश्चिमभागं प्रति.

To ABANDON, *v. a.* त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), परित्यज्, सन्त्यज्; हा (c. 3. जहाति, हातुं), अपहा, विहा, प्रहा, अपाहा; उत्सृज् (c. 6. -सृजति, -सृष्टुं), क्षतिसृज्, व्यपसृज्; उञ्ज् (c. 6. उञ्जति, उञ्जितुं), प्रोञ्ज्.

ABANDONED, *p. p.* त्यक्तः-क्ता-क्ते, परित्यक्तः-क्ता-क्ते, उत्सृक्तः-क्ता-क्ते, हीनः-ना-ने, उत्सृष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रोञ्जितः-ता-ते, समुञ्जितः-ता-ते, रहितः-ता-ते, विरहितः-ता-ते, विसर्जितः-ता-ते, विनाकृतः-ता-ते.—(Reprobate) पापात्मा-त्मा-त्मा (न्), पापमतिः-ति-ति.

ABANDONMENT, *s.* त्यागः, परित्यागः, उत्त्यागः, विरहः, प्रोञ्जनं.—(Of worldly connexions) सन्यासः.

To ABASE *v. a.* स्वस्थानाद् अपकृप् (c. 1. -कर्षति, c. 6. -कृषति, -क्रष्टुं), स्वस्थानाद् भृशं in caus. (भृशयति, भृशयितुं) or निपत् in caus. (-पातयति, -पातयितुं).

ABASED, *p. p.* भग्नदर्पः-धौ-धै, अपकृष्टः-ष्टा-ष्टं, पराभूतः-ता-ते, अभिभूतः-ता-ते.

ABASEMENT, *s.* (The act of bringing low) अपकर्षः, -धै, अभिभवः.—(A low state), अपकृष्टता, -त्वं, अपकीर्तिः *f.*

To ABASH, *v. a.* लज् in caus. (लजयति, लजयितुं), ही in caus. (हेपयति, हेपयितुं), जप् in caus. (जपयति, जपयितुं).

ABASHED, *p. p.* लज्जितः-ता-ते, जपितः-ता-ते, व्रीडितः-ता-ते, हीपरिगतः-ता-ते.

To ABATE, *v. a.* (To diminish) हृस् in caus. (ह्रासयति, ह्रासयितुं), कन् (nom. कनयति, कनयितुं), लप् (nom. लघयति, लघयितुं), शम् in caus. (शमयति, शमयितुं).—(To let down the price in selling) मूल्यं न्यूनीकृ.—(To depress) अवसद् in caus. (-सादयति, -यितुं).

To ABATE, *v. n.* (To grow less) क्षि in pass. (क्षीयते, हृस् (c. 1. ह्रसति, ह्रसितुं).—(To subside) शम् (c. 4. शाम्यति, शमितुं), उपशम्, प्रशम्.

ABATED, *p. p.* (Subsided) उपशान्तः-न्ता-न्तं, प्रशान्तः-न्ता-न्तं.

ABBESS, *s.* विहारस्य or मठस्य or आश्रमस्य प्रधाना स्त्री.

ABBEY, *s.* विहारः, धर्मेचारिणां मठः.

ABBOT, *s.* विहारस्य प्रधानपुरुषः, मठाध्यक्षः, गुरुः.

To ABBREVIATE, *v. a.* (To shorten by contraction) संदृ (c. 1. -हरति, -हर्तुं), सङ्क्षिप् (c. 6. -क्षिपति, -क्षेपुं), हृस् in caus. (ह्रासयति, ह्रासयितुं).

ABL

ABBREVIATURE, *s.* सङ्क्षेपः, -पणं, सनसर्गं, सङ्ग्रहः.

To ABDICATE, *v. a.* (To resign an office) राज्यं or अधिकारं or पदं त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं).

ABDICATION, *s.* राज्यत्यागः, अधिकारत्यागः, पदत्यागः.

ABDOMEN, *s.* वस्तिः *m.*, उदरं, कुक्षिः *m.*

ABDOMINAL, *a.* वास्त्यः-यी-यं, उदरकः-का-कं, कौक्षः-क्षी-क्षं.

ABERRATION, *s.* विभ्रमः, भ्रान्तिः, भ्रंशः, व्युत्तिः *f.*, पथभ्रंशः, उन्मादगमनं.

To ABET, *v. a.* (To encourage) प्रोत्सह् in caus. (-साहयति, -साहयितुं), प्रवृत्त् in caus. (-वर्त्तयति, -वर्त्तयितुं).—(To help) उपकृ (c. 8. -करोति, -कर्तुं), उर्पचर् (c. 1. -चरति, -चरितुं), उपकारं or साहाय्यं कृ.

ABETTOR, *s.* प्रोत्साहकः, प्रवर्त्तकः, उपकारकः.

ABEYANCE, *s.* अपेक्षा, विलम्बः.

To ABHOR, *v. a.* गर्ह् (c. 1. गर्हेते, गर्हयितुं), चाप् in des (वीभत्सते, वीभत्सितुं), घृणां कृ, द्विप् (c. 2. द्वेष्टि, द्वेष्टुं), प्रद्विप्.

ABHORRENCE, *s.* वीभत्सः, -त्वं, गर्हेयं, घृणा, अरुचिः *f.*

ABHORRENT, *a.* (Struck with abhorrence) वीभत्सान्वितः-ता-ते.—(Inconsistent with) विरुद्धः-द्धा-द्धं, अयोग्यः-ग्या-ग्यं, असङ्गतः-ता-ते, असंस्थितः-ता-ते, विपरीतः-ता-ते.

To ABIDE, *v. n.* (To dwell) वस् (c. 1. वसति, वस्तुं).—(To remain) स्या (c. 1. तिष्ठति -ते, स्यातुं), वृत् (c. 1. वर्त्तते, वर्त्तितुं).

To ABIDE, *v. a.* (To wait for, expect) प्रतीक्ष् (c. 1. -ईक्षते, -ईक्षितुं), उद्दृश् (c. 1. -पश्यति, -दृष्टुं), प्रतिपाल् (c. 10. -पालयति, -पालयितुं).—(To bear, support) सह् (c. 1. सहते, सोढुं), द्यम् (c. 1. द्यमते, द्यन्तुं), तिज् in des. (तितिक्षते, तितिक्षितुं).—(To abide by one's promise) प्रतिज्ञातं पाल्.

ABIDING, *a.* स्थायी-यिनी-यि (न्), वर्त्ती-र्व्तिनी-र्व्ति (न्), वृत्तिमान्-मती-मत् (न्).

ABILITY, *s.* शक्तिः *f.*, शक्ता, चलं, सामर्थ्यं.—(Skill) कुशलता, प्रवीणता. 'To the utmost of one's ability,' यथाशक्ति *ind.*, यावच्छक्यं, सद्यैतलैः, यथासामर्थ्यं.

ABJECT, *a.* कृपणः-णा-णं, अधमः-मा-मं, अपकृष्टः-ष्टा-ष्टं, निकृष्टः-ष्टा-ष्टं, नीचः-चा-चं, अवगर्हितः-ता-ते.—(Without hope) निराशः-शा-शं.

ABJECTLY, *adv.* कृपणं, कार्पण्येन, निकृष्टं, नीचतया, अधमप्रकारेण.

ABJECTNESS OR ABJECTION, *s.* कार्पण्यं, अधमत्वं, अपकृष्टता, निकृष्टता.

ABJURATION, *s.* (Renouncing with oath) शपथेन त्यागः.

To ABJURE, *v. a.* (To renounce with oath) शपथेन त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं).—(To renounce) प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -ख्यातुं), परित्यज्.

ABLATIVE CASE, अपादानं, पञ्चमी विभक्तिः.

ABLE, *a.* (Of power sufficient) समर्थः-धौ-धै, द्यमः-मा-मं शक्तः-क्ता-क्ते.—(Powerful) प्रबलः-ला-लं, चलवान्-वती-वत् (न्), शक्तिमान्-मती-मत् (न्).

To be ABLB, *v. n.* शक् (c. 5. शक्नोति, c. 4. शक्यति -ते, शक्नुं), द्यम् (c. 1. द्यमते, द्यन्तुं), उत्सह् (c. 1. -सहते -सोढुं) with inf.; प्रभू (c. 1. -भवति -भवितुं) with dat.; as, 'they are able to destroy the world,' प्रभवन्ति क्षयाय जगतः.

ABLE-BODIED, *a.* प्रबलशरीरः-रा-रं, प्रबलकायः-या-यं, दृढाङ्गः-ङ्ग-ङ्गं.
 ABLUTION, *s.* स्नानं, मञ्जनं, धावनं.
 ABNEGATION, *s.* निहवः, अपहवः, प्रत्याख्यानं.
 ABODE, *s.* (Place of residence) गृहं, वेश्म *n.* (नं), आगत्य, निवासः, निलयः, -यनं, आलयः.—(Continuance in a place) वसतिः, अवस्थानं.
 To ABOLISH, *v. a.* (To annul) लोपं कृ, निरर्थकं-कां-कं कृ.—(To destroy) नश् in caus. (नाशयति, नाशयितुं), विनश्; सद् in caus. (सादयति, सादयितुं), उत्सद्, प्रोत्सद्; उद्धृ (c. 1. -हरति-हर्तुं), उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति, -छेत्तुं).
 ABOLISHED, *p. p.* लुप्तः-प्ता-प्तं.
 ABOLITION, *s.* (Act of annulling) लोपः.—(Destruction) विनाशः, उद्धरणं, उच्छेदः.
 ABOMINABLE, *a.* गर्हणीयः-या-यं, द्वेष्यः-प्या-प्यं, घृणाहः-ह-हं.
 ABOMINABLY, *adv.* गर्ह्यप्रकारेण, गर्हितं.
 To ABOMINATE, *v. a.* गर्हे (c. 1. गर्हेति, गर्हयितुं), चाप् in des. (वोभत्सते वोभत्सितुं).
 ABOMINATED, *p. p.* गर्हितः-ता-तं.
 ABOMINATION, *s.* (Detestation) वोभत्सः, गर्हो, गर्हणं.—(An abominated thing, the object of detestation) गर्हितं, चण्डद्रव्यं.
 ABORTION, *s.* गर्भसावः, अकालमसवः.
 ABORTIVE, *a.* (Producing abortion) गर्भसावी-विनी-वि (नं).—(Brought forth prematurely) गर्भसक्तः-स्ता-स्तं, अपूर्णकालः-ला-लं.—(That does not succeed) निष्फलः-ला-लं, मोघः-घा-घं, व्यर्थः-धा-धं.
 To ABOUND, *v. n.* (Followed by with or in) सद् in pass. (-कीर्यते) with inst. c.; पृ in pass. (पूर्यते), चाप् with inst. c.—(To be in great plenty) बहुलीभू (c. 1. -भवति, -भवितुं).
 ABOUNDING IN, *चाद्यः-द्या-द्यं*, सङ्कीर्णः-शी-शं, चितः-ता-तं, निचयी-यिनी-यि (नं), संवलितः-ता-तं.
 ABOUT, *prep.* (Encircling) परि prefixed.—(Near to, in time) प्रति.—(In number) देशीय affixed; as, 'about twelve years old,' द्वादशवर्षदेशीयः; नूनाधिकं.—(Concerning, relating to) प्रति, प्रतीत्य, उद्दिश्य.—(On account of) हेतौ, हेतौ, अर्थे, अर्थे, कृते, निमित्ते, कारणान्, with the crude form, or sometimes the gen. c. of the preceding noun.—(Engaged in any thing) आपृतः, निष्ठितः, निरतः, with loc. c.—(Close to one's person) पार्श्वतस् *ind.*, निकटे सनीयं.
 ABOUT, *adv.* (Circularly) परितस् *ind.*, अभितस् *ind.*—(Nearly) प्रायशस् or प्रायस् *ind.*—(Here and there) इतस्तत् *ind.*, सद्यतस् *ind.*—(To be about to do any thing) expressed by उद्यतः, 'prepared,' with the infin.; as, 'about to kill,' हनुम् उद्यतः; or by the act. part. of the 2d fut.; as, गमिष्यन्, about to go, रधिष्यमाणः, 'about to increase'; or, by the desid. adj.; as, जिगमिषुः, 'about to go,' मुमुक्षुः, 'about to die.'
 ABOVE, *prep. or adv.* (Higher in place) अधि or अभि prefixed; उपरि, उपरिष्ठात्, ऊर्ध्वं.—(More in quantity) अधिकं, उत्तरं.—(Higher in rank) उत्तरः-रा-रं, विशिष्टः-ष्टा-ष्टं, श्रेष्ठः-ष्टा-ष्टं.—(Superior to, beyond) सति; as, 'above man's power,' सतिमानुषं.—(Above all, especially) विशेषतस् *ind.*, प्राधान्यतस् *ind.*
 To be ABOVE, *v. n.* (To excel) अभिभू (c. 1. -भवति-भवितुं), प्रभू,

चतिभू; विशिप् in pass. (-शिष्यते).—(To be higher) ऊर्ध्वं स्या (c. 1. तिष्ठति, स्यात्).
 ABOVE-GROUND, *a.* (Not in the grave, still existing) वज्रैमानः-ना-नं, जीवन्-वन्ती-वत् (नं).
 ABOVE-MENTIONED, *a.* पूर्वोक्तः-क्ता-क्तं, पूर्वोदितः-ता-तं, प्रागुक्तः-क्ता-क्तं.
 ABREAST, *adv.* पार्श्वोपार्श्वे.
 To ABRIDGE, *v. a.* संहृ (c. 1. -हरति-ते-हर्तुं) उपसंहृ; सन्निप् (c. 6. -क्षिपति-क्षेपुं).—(To shorten) ह्रस् in caus. (ह्रासयति, ह्रासयितुं).—(To deprive of, cut off) उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति-छेत्तुं), विमुञ्च in caus. (-योजयति-योजयितुं).
 ABRIDGMENT, *s.* प्र ग्राहः, सङ्क्षेपः, -पर्यं, सनसन्, सङ्ग्रहः, समाहारः, समाहृतिः *f.*
 ABROAD, *adv.* (In another country) विदेशे loc. c.—(At large, unconfined) निविम्रे.—(Out of the house) वहिस्.—(In all directions) सद्यत्र, इतस्तत् *ind.*—(Sojourn abroad in a foreign country) प्रवसनं.—(A sojourner abroad) प्रवासी (नं), प्रेषितः.
 To ABRIDGE, *v. a.* लोपं कृ.
 ABROGATED, *p. p.* लुप्तः-प्ता-प्तं.
 ABROGATION, *s.* लोपः, लोपकरणं.
 ABRUPT, *a.* (Broken, craggy) भग्नः-ग्ना-ग्नं, भिन्नः-न्ना-न्नं, रुधः-द्या-द्यं.—(Sudden) आकस्मिकः-की-कं.—(Unconnected) असम्बन्धः-न्धा-न्धं.
 ABRUPTLY, *adv.* (Hastily) सहसा, अकस्मात्, भट्टिति.
 ABSCESS, *s.* विद्रुधिः *m.*, घृयसम्पूर्यः स्फोटः.
 To ABSCOND, *v. n.* (To hide one's self) आत्मानं गुह् (c. 1. गूहति-ते, गोहृ), निगुह्; गुप्तः-प्ता-प्तं or प्रच्छन्तः-न्ना-न्नं भू.—(To disappear) अन्तर्धा in pass. (-पीयते).—(To escape privately) पलाय् (c. 1. पलायते-यितुं), निष्पत् (c. 1. -पतति-पतितुं), व्यपनृप् (c. 1. -सर्पति-सर्पितुं).
 ABSENCE, *s.* अभावः, परोक्षं, अनुपस्थितिः *f.*, अनुपस्थानं, अविषयः, असन्निधिः *m.*—(Absence from) विरहः, वियोगः.—(Of mind) अमनोयोगः, अन्यमानसत्वं, सनाधिः *m.*—(In one's absence) परोक्षे.
 ABSENT, *a.* (Not present) अवर्तमानः-ना-नं, अविद्यमानः-ना-नं, परोक्षः-द्या-द्यं, स्थानान्तरङ्गतः-ता-तं, अनुपस्थितः-ता-तं, अनुपस्थायी-यिनी-यि (नं), असनद्यः-द्या-द्यं, अमनद्यः-द्या-द्यं.—(Abroad) प्रेषितः-ता-तं.—(Absorbed in meditation) समाहितः-ता-तं.—(Thinking of something else) अन्यमानसः-सो-सं or -मनाः-नाः-नः (नं), शून्यहृदयः-या-यं.
 To be ABSENT, *v. n.* अन्यत्र, or स्थानान्तरे, or असाद्यात् वृत् (c. 1. वर्त्तेते, वर्त्तितुं) or अस् (c. 2. अस्ति).
 ABSENTEE, *s.* प्रेषितः, प्रवासी *m.* (नं), अदेशस्थः.
 ABSOLUTE, *a.* (Complete) सम्पूर्णः-शी-शं, समामः-प्ता-प्तं, समयः-या-यं, पक्षीयः-प्ता-प्तं.—(Not relative, simple) मात्रकः-क्ता-क्तं, केवलः-ला-लं.—(Sovereign, paramount) परमः-मा-मं, उत्तमः-मा-मं.—(An absolute king) अधिराजः, सचाद (नं).
 ABSOLUTELY, *adv.* (Entirely) सद्देशस्, केवलं.
 ABSOLUTION, *s.* पापनोचनं, पापक्षमा, निष्कृतिः *f.*, क्षमा, मुक्तिः *f.*
 To ABSOLVE, *v. a.* (To acquit of a crime) पापात् मुच् (c. 6. मुञ्चति-ते, मोक्षुं), विमुच्, or in caus. (मोचयति-यितुं), पापं क्षाम् (c. 1. क्षामते, क्षान्ते), अपराधं क्षाम्; 'he is absolved from crime,' दुष्कृतात् पूर्यते.
 ABSOLVED, *p. p.* पापमुक्तः-क्ता-क्तं.

TO ABSORB, v. a. निषा (c. 1. -पिबति, -पातुं), उपा; शुप् in caus. (शोषयति -यितुं), उच्छुप्, उपशुप्; ग्रस् (c. 1. ग्रसते, ग्रसितुं), उपग्रस्.
ABSORBED, p. p. (Absorbed in any occupation) निरतः -ता -तं, निविष्टः -ष्टा -ष्टे, परायणः -णा -णं, आसक्तः -क्ता -क्तं.—(In meditation) समाहितः -ता -तं, एकाग्रः -या -यं; (Drunk in) निपीतः -ता -तं, ग्रस्तः -स्ता -स्तं.

ABSORPTION, निषानं, शोषणं, ग्रसनं.

TO ABSTAIN, v. n. निवृत् (c. 1. -वर्जते -वर्जितुं) with abl.; as, 'he abstains from eating flesh,' निवर्जते मांसभक्षणत्; वृन् in caus. (वर्जयति -यितुं), परिवृन्, विवृन् with acc.

ABSTEMIOUS, a. अत्याहारो -रिणी -रि (न्), अभोजो -जिनी -जि (न्), मिताशनः -ना -नं, मितभुक् m. f. n. (न्), परिमिताहारः -रा -रं, नियताहारः -रा -रं, यताहारः -रा -रं, लघ्वाशी -शिनी -शि (न्), लघ्वाहारः -रा -रं.

ABSTEMIOUSNESS, s. आहारपरित्यागः, अत्याहारित्वं.

ABSTINENCE, s. (Abstaining from food) उपवासः, अभोजनं.—(Restraint of the passions) जितेन्द्रियत्वं, संयमनं, संयामः.—(Forbearance from any thing) निवृत्तिः f., द्यानिः, f.

ABSTINENT, a. (Temperate) जितेन्द्रियः -या -यं, निवृत्तरागः -गा -गं, संयमी -मिनी -मि (न्), संयतात्मा -त्मा -त्मा (न्).—(Fasting) उपवासी -सिनी -सि (न्).

TO ABSTRACT, v. a. अपट्ट (c. 1. -हरति -ते -हर्तुं), अपट्ट; अपकृप् (c. 1. -कर्षति, c. 6. -कृपति -कृष्टुं), अपाकृप्, अपकृप्, अपकृप्; आदा (c. 3. -दत्ते -दातुं), उपादा, अभादा.—(To reduce to an epitome) सङ्क्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), संह.

ABSTRACT, a. विभिनः -न्ना -न्नं, विपुक्तः -क्ता -क्तं, विविक्तः -क्ता -क्तं, पृषकृतः -ता -तं, केवलः -ला -लं.—(From material objects) विषयविविक्तः -क्ता -क्तं, विषयपकृतः -ष्टा -ष्टं.—(Metaphysical) आन्वीक्षिकः -की -कं.—(Abstracted in mind) समाहितः -ता -तं, अनन्यमनाः -ना -नः (म्).

ABSTRACT, s. (An epitome) सङ्ग्रहः, प्रत्याहारः, सङ्क्षेपः, सारः, वस्तु n. वस्तुमात्रं.—(An abstract noun) भाववाचकः.

ABSTRACTEDLY, ABSTRACTLY, adv. विविक्तं, विविक्तप्रकारेण.—(Simply) केवलं, मात्रं.

ABSTRACTION, s. (Taking away) प्रत्याहारः, उपादानं.—(Separation) विवेकः, विभेदः, पार्थक्यं, पृषकृत्यं.—(From material objects) विषयविविक्तत्वं.—(Of the mind) समाधिः m., एकाग्रता.

ABTRUSE, a. (Hidden) गूढः -ढा -ढं, गुप्तः -भा -भं, प्रच्छन्नः -न्ना -न्नं.—(Remote from apprehension, obscure) निगूढः -ढा -ढं, निगूढार्थः -र्था -र्थं, दुर्ज्ञेयः -या -यं, चोपागम्यः -म्या -म्यं, कठिनः -ना -नं.

ABSRD, a. अनर्थकः -का -कं, न्यायविरुद्धः -द्धा -द्धं, विचारविरुद्धः -द्ध -द्धं, अन्यायी -यिनी -यि (न्).

ABSURDITY, s. (That which is absurd) मृषार्थकं, अनर्थकं, शशविषाणं, शशगृहं, गगनकुसुमं, गगनपुष्पं.

ABSURDNESS, s. आनर्थक्यं, अन्यायत्वं, अयाथार्थ्यं.

ABSURDLY, adv. अन्यायतस् ind., आनर्थक्येन, अविचारेण.

ABUNDANCE, s. बाहुल्यं, बहुल्यं, प्रचुरत्वं.

ABUNDANT, a. बहुः -हुः or -ह्री-हु, बहुलः -ला -लं, प्रचुरः -रा -रं, भूरिः -रिः -रि, विपुलः -ला -लं, समधिकः -का -कं.

ABUNDANTLY, adv. बहुशस् ind., भूरिशस् ind., भूयस् ind., अनेकशस् ind.

TO ABUSE, v. a. (Make ill use of). वृया or मृया or अन्यायतः प्रयुज् (c. 7. -युज्ते -योजुं), or in caus. (-योजयति -यितुं), कदर्थीकृ, व्यर्थीकृ.

वृयाकृ.—(Reville) कुम् (c. 10. कुत्सयति -यितुं), अभिकुम्, आधिप् (c. 6. -धिपति -धेपुं), परिधिप्, आकुम् (c. 1. क्रोशति -क्रोष्टुं), समाकुम्, निरिष् (c. 8. -करोति, -कुरुते -कर्तुं), अपवद् (c. 1. -वदते -वदितुं), अवगुर् (c. 6. गुरते, -गुरितुं), with dat. or loc.; शप् (c. 1. शपति, c. 4. शर्षति शर्षुं), अभिशप्, परिशप्; आधर्, in caus. (-धारयति -यितुं), मुखरीकृ, अतिवृ (c. 2. -व्रवीति -वर्तुं).—(To abuse in return) प्रत्याकुम्.

ABUSE, s. पारुष्यं, अभिवादः, निरस्तारः, परिभाषणं, आक्रोशः, विक्रोशनं, अपक्रोशः, निन्दा, मौख्यं, उपालम्भः, जुगुप्सा, -प्सनं, चाक्पारुष्यं, वाग्दोषः, खलोक्तिः f., निर्भर्त्सनं, दुरालापः, दुर्द्वेषः n. (स्), परुषचर्चनं, परुषोक्तिः f.; (Ill use) कुप्रयोगः, कुप्यवहारः, दुर्व्यवहारः, कदर्थीकरणं.

ABUSED, p. p. (Badly employed) कु प्रयुक्तः -क्ता -क्तं.—(Reviled) आधिप्तः -प्ता -प्तं, आकुष्टः -ष्टा -ष्टं.

ABUSIVE, a. निन्दकः -का -कं, परुषः -पा -पं, मुखरः -रा -रं, आक्रोशकः -की -कं, दुर्द्वेषः -दा -दं, कुत्सावादी -दिनी -दि (न्), वाग्दुष्टः -ष्टा -ष्टं.

ABYSS, s. अगाधदरी f., अगाधरन्ध्रं, अतलम्यशीखानं, गम्भीररन्ध्रं, नरक्तः.

ACADEMY, s. पाठशाला, विद्यालयः, विद्याभ्यासस्थानं.

TO ACCEDE, v. n. (To be added to) मिल् (c. 1. मिलति, मेलितुं), सनि (c. 2. -रति -रतुं), सङ्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).—(To assent) अनुज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -नीते -ज्ञातुं), अनुमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), सम्मतिं कृ.

TO ACCELERATE, v. a. त्वर् in caus. (त्वरयति -यितुं), सन्त्वर, प्रवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं).

ACCENT, s. (The sound of a syllable) स्वरः.—(The manner of speaking) उच्चारणं.—(The mark of a syllable) उच्चारणचिह्नं. स्वरचिह्नं.—(Acute accent) उदात्तः.

TO ACCENT, v. a. (To pronounce with a proper accent) सूत्रानुसारतः or सूत्रानुरूपम् उच्च् in caus. (-चारयति -यितुं) or स्वरौच्चारणं कृ.

ACCENTED, p. p. स्वरितः -ता -तं, उदात्तः -त्ता -त्तं.

TO ACCENTUATE, v. a. स्वरस्य उपरि उच्चारणचिह्नं दा (c. 3. ददाति, दातुं).

TO ACCEPT, v. a. ग्रह (c. 9. गृह्णाति, गृह्णाते, ग्रहीतुं), प्रतिग्रहं सङ्ग्रह, उपसङ्ग्रह; आदा (c. 3. -ददाति -दत्ते, -दातुं), प्रतीप् (c. 6. -इच्छति -ष्टुं), स्वीकृ (c. 8. -करोति कर्तुं).

ACCEPTABLE, a. गृह्यः -ह्या -ह्यं, ग्रहणीयः -या -यं, आदेयः -या -यं, उपादेयः -या -यं, समादेयः -या -यं.—(Agreeable) रमणीयः -या -यं, मनोरमः -ना -नं, प्रियः -या -यं.

ACCEPTABLENESS, s. ग्राह्यत्वं, रमणीयत्वं, प्रियता.

ACCEPTANCE, s. प्रतिग्रहः, परियग्रहः, आदानं, स्वीकरणं.—(Acceptance of money) धनादानं.

ACCEPTATION, s. (Meaning) अर्थः, अभिप्रायः, आशयः.

ACCEPTED, p. p. गृहीतः -ता -तं, आदत्तः -त्ता -त्तं.

ACCESS, s. (The way by which any thing may be approached) आगमः, अभिगमः, उपगमः.—(Increase, addition) वृद्धिः f., उपचयः.

ACCESSARY or -ORY, a. (Co-operator) सहकारी -रिणी -रि (न्).—(To a crime) पापसहायः.

ACCESSIBLE, a. अभिगम्यः -म्या -म्यं, गम्यः -म्या -म्यं, सुगमः -मा -मं, -लभ्यः -भ्या -भ्यं, सुलभः -भा -भं, सुखोपसर्गः -र्था -र्थं.

ACCESSION, s. (Increase by something added) आगमः, वृद्धिः f. उपचयः.—(Accession of wealth) धनागमः.—(The act of joining one's self to) उपगमः, अभिगमनं, मिलनं, उपस्थितिः f.—(Accession to a throne) राज्यप्राप्तिः f.

ACCESSORY, a. (Additional) अधिकः -का -कं.—(Associated with) सहितः -ता -तं, or सम्मिलितः -ता -तं, or संयुक्तः -क्ता -क्तं.

ACCIDENCE, *s.* (Rudiments of grammar) व्याकरणरम्भः, व्याकरणस्य आदिप्रकरणग्रन्थः.

ACCIDENT, *s.* (A casualty, chance) सङ्घतिः *f.*, दैवयोगः, दैवगतिः *f.*, दैवात् or अकस्मात् सङ्घतं, दैवघटनं or -मो, अतिवर्जनं, अशुभदयः.—(Unfortunate accident) आपद *f.*, विपद *f.*—(A non-essential quality) अमकृतिः *f.*, असहजो गुणः.—(By accident) अकस्मात्, दैवात्, दैवेन, दैवगत्या.

ACCIDENTAL, *a.* (Casual) द्वैवायत्तः-ज्ञा-ज्ञं, आपातिकः-की-कं, साङ्घातिकः-की-कं, आकास्मिकः-की-कं.—(Non-essential) अमकृतः-ता-तं, असमवायी-यिनी-यि (न).

ACCIDENTALLY, *adv.* दैवात्, अकस्मात्, सङ्घत्या, दैवयोगेन.

ACCLAMATION or ACCLAIM, *s.* प्रशङ्कः, धन्यवादः, जयशब्दः, प्रशंसाशब्दः, सम्मतिप्रशङ्कः, साराविणः.

ACCLIVITY, *s.* उत्तङ्गः, स्थानं क्रमशः उन्नम्यं.

To ACCOMMODATE, *v. a.* (To adapt, adjust) युञ् in caus. (योजयति-यितुं), सन्धा (c. 3.-दधाति-धातुं), समाधा.—(To settle a difference) सन्धा, समाप् in caus. (-आपयति-यितुं).—(To supply with conveniences) सोपकारद्रव्याणि उपकृप् (c. 10.-कल्पयति-यितुं), युञ् in caus. समायुञ्.

ACCOMMODATION, *s.* (Supplying of conveniences) सोपकारद्रव्योपकल्पनं.—(Convenience) उपकरणं.—(Mutual accommodation) प्रत्युपकारः.—(Adaptation) संयोजनं, सन्धानं.

ACCOMPANIED, *p. p.* सहितः-ता-तं, संयुतः-ता-तं, सहायवान्-वती-वत्, परिवारितः-ता-तं, मनेतः-ता-तं. As applied to two persons द्वितीय or सहाय may be used; as, 'Nakula accompanied by Sahadēva,' नकुलः सहदेवद्वितीयः; 'accompanied by Uma,' उनासहायः. Sometimes स is prefixed with this sense; as, 'accompanied by his ministers,' ससचिवः.

To ACCOMPANY, *v. a.* (As a companion) अनुया (c. 2.-याति-यातुं), समनुया, सन्धि (c. 2.-यति-यतुं), पस्वि in caus. (-वाचयति-यितुं), सहायीभू.—(To join with) युञ् (c. 7. युनक्ति, योज्, c. 10. योजयति-यितुं), संयुञ्.

ACCOMPLICE, *s.* (In crime) पापसहायः, पापसम्मतः, कुसहायः.—(Co-adjutor) सहकारी *m.* (न).—(Adherent) अनुपगम्यी *m.* (न).

To ACCOMPLISH, *v. a.* सिष् or साप् in caus. (साधयति-यितुं) संसाप्-समाप् in caus. (-आपयति-यितुं), सम्पद् in caus. (-पादयति-यितुं) समाप् (c. 1.-चरति-चरितुं), निर्वृत् in caus. (-वर्त्तयति-यितुं), समाप् (c. 1. तिष्ठति-ते-स्थातुं), अनुष्ठा, स्थाप्, कृ (c. 8. करोति, कर्तुं) सङ्गः.

ACCOMPLISHABLE, साध्यः-ध्या-ध्यं, साधनीयः-या-यं, सम्पादनीयः-या-यं. ACCOMPLISHED, सिद्धः-द्ध-द्धं, निर्वृत्तः-ज्ञा-ज्ञं, निष्पन्नः-ज्ञा-ज्ञं, सम्पन्नः-चा-चं, कृताधीभूतः-ता-तं.—(Clever) गुणवान्-प्रती-वत् (न), गुणी-णिनी-नि (न). निपुणः-खा-खं.

ACCOMPLISHMENT, *s.* सिद्धिः *f.*, समाप्तिः *f.*, निष्पत्तिः *f.*, आसाधनं, निर्वृत्तिः, राद्धिः *f.*, निर्वृत्तिः *f.*—(Of one's object) कृतकृत्यता, कृतार्थता, स्वाधिसिद्धिः *f.*—(The condition of an accomplished man) गुणिता, भण्डुर्भावः, निपुणता.—(Embellishment) परिष्कारः.

To ACCORD, *v. n.* (To agree, suit) युञ् in pass. (युञ्जते), अनुरूपः-पा-पे, or सदृशः-जा-जं, or तुल्यः-त्या-त्यं संस्.—(To be of the same opinion) एकचिन्तभू, समतः-ता-तं भू.

ACCORD, *s.* (Concurrence) सम्मतिः *f.*, ऐकमत्यं, एकचिन्तता, समता, समवाक्यं, स्वीकरणं.—(In music) एकतालः.—(Of one's own

accord) स्वयं, कामतस् *ind.*, कामहेतुकः-की-कं.—(With one accord) एकचिन्तभूय.

ACCORDANCE, *s.* (Conformity) अनुसारः, अनुरूपता, सादृश्यं.

ACCORDING, *prep.* (According to) यथा, अनुरूपं, अनुसारतस् *ind.* अनुरूपेण, अनुसारेण, अनु prefixed; 'according to seniority,' अनुज्येष्ठं; 'according to one's desire,' यथेष्टं, यथाभिमतं; 'according to one's power,' यथाशक्ति *ind.*

ACCORDINGLY, *adv.* तथैव, तदनुसारतस् *ind.*, तदनुरूपेण.

To ACCOST, *v. a.* अभिभाष् (c. 1.-भाषते-भाषितुं), आभाष्, समाभाष्, अभिभा (c. 3.-दधाति-धातुं), आमन्त्र् (c. 10.-मन्त्रयति-ते-यितुं), सामामन्त्र्.

ACCOSTED, *p. p.* अभिहितः-ता-तं, अभिभाषितः-ता-तं.

ACCOUNT, *s.* (A computation) गणितं, विगणनं, गणना-नं, सङ्गणनं, लेखा.—(Value, estimation) मूल्यं, अर्थः, सम्मानः.—(Great value) बहुमतिः.—(Narrative, explanation) कथा, कथनं, उपाख्यानं, यथातथं, यथास्थितं; 'on this account,' अतस् *ind.*, अनेन हेतुना, इति हेतोः; 'on what account?' केन हेतुना or केन काव्येण; 'on account of,' हेतोः, हेतौ, अर्थे or अर्थे, कृते, निमित्ते, कारणात् with the crude form; or expressed by simply putting the noun in the abl. c.; as, 'on account of anger,' क्रोधात्; or by the indec. part. of उद्दिश्य; as, 'on which account,' यदुद्दिश्य.

To ACCOUNT, *v. a.* (To esteem) मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं, or caus. मानयति-यितुं), मम्मन् in caus.; ज्ञा (c. 9. जानाति, जानीते, ज्ञातुं).—(To reckon, compute) गण् (c. 10. गणयति-यितुं), विगण्, सङ्गणा (c. 2.-ख्याति-ख्यातुं).—(To give an account or relation) कप् (c. 10. कथयति-यितुं), आख्या, निषिद् in caus. (-वेदयति-यितुं).

ACCOUNTABLE, *a.* परानुयोगाधीनः-ना-नं, अनुसन्धेयः-या-यं, अनुसन्धानायतः-ता-तं, आह्वानाधीनः-ना-नं, यो निधेयं or न्यातं प्रतिपादयितुम् अर्हति.

ACCOUNTANT, *s.* गणकः, लेखकः, लिपिकारः, मसिपण्यः.

ACCOUNT-BOOK, *s.* गणनापुस्तकं.

To ACCOUNT, *v. a.* नह् (c. 4.-नहति-ते-नहं), सन्नह्, पिनह्, सज्जोक् (c. 8.-करोति-कर्तुं).

ACCOUNTED, सन्नद्धः-द्धा-द्धं, पिनद्धः-द्धा-द्धं, सज्जः-ज्जा-ज्जं, सज्जितः-ता-तं.

ACCOUNTREMENT, *s.* सन्नाहः, सज्जा, परिधानं, अलङ्कारः.

To ACCRUE, *v. n.* (To be added) प्रतिवृत् (c. 1.-वर्त्तते-वर्त्तितुं), मिल् (c. 1. मिलति, नेलितुं), प्राप् in pass. (-आपते).—(To arise as profit) उत्पद् (c. 4.-पद्यते-पद्युं), जन् (c. 4. जायते, जनितुं), सन्नन्.

To ACCUMULATE, *v. a.* चि (c. 5. चिनोति, चेतुं), सच्चि, समाचि, प्रचि, राशीकृ, एकच कृ.

To ACCUMULATE, *v. n.* उपचि in pass. (-चोयते), वृप् (c. 1. वर्धते, वर्धितुं), राशीभू.

ACCUMULATED, *p. p.* उपचितः-ता-तं, सच्चितः-ता-तं, समाचितः-ता-तं, राशीकृतः-ता-तं, वर्द्धितः-ता-तं.

ACCUMULATION, *s.* सच्चयः, समुदायः, सम्पत्तिः *f.*, सङ्घातः, सन्नयः, षोडः, राशीकरणं.

ACCURACY, *s.* यापार्थ्यं, तथ्यं, यापातथ्यं, सम्यक्त्वं, शुद्धत्वं, सत्यता.—(Nicety) सूक्ष्मत्वं.

ACCURATE, *a.* यथार्थः-था-थं, सत्यः-त्या-त्यं, तथ्यः-थ्या-थ्यं, चृतः-ता-तं, समन्नसः-सा-सं, यापार्थिकः-की-कं.

ACCURATELY, *adv.* यथार्थं, सम्यक्, चृतं, सत्यं, सन्नसः, सूक्ष्मेन.

ACCURSED, *p. p.* अभिशप्तः -मा -मं, शापग्रस्तः -स्ता -स्तं, आक्रुष्टः -ष्टा -ष्टं, आक्रोशनीयः -या -यं, अवगर्हितः -ता -तं.
 ACCUSATION, *s.* अभियोगः, दोषकल्पनं, अपवादः.—(False) अभिशंसनं, अभिशापः.
 ACCUSATIVE, *a.* (Case) कर्म *n.* (न्), द्वितीया विभक्तिः.
 To ACCUSE, *v. a.* अभियुज् (c. 7. -युज्ति -योक्तुं), अभियोगं कृ, अधिद्विप् (c. 6. -द्विपति -द्वेष्टुं), अपवादं (c. 1. -वदति -वदितुं), दोषकल्पनं कृ, परिशप् (c. 1. -शपति -शप्तुं), अभिशप्.—(To be accused), अभियुज् in pass. (-युज्यते).
 ACCUSED, अभियुक्तः -क्ता -क्तं, अभिशप्तः -मा -मं, अभिशस्तः -स्ता -स्तं.
 ACCUSER, *s.* अभियोगी *m.* (न्), अभियोक्ता *m.* (क्तु), अपवादकः, परिवादकः.
 To ACCUSTOM, *v. a.* अभ्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), अभ्यासं or व्यवहारं कृ, शिक्ष in caus. (शिक्षयति -यितुं).—(To be accustomed) अभ्यस्तः -स्ता -स्तं भू.
 ACCUSTOMARY, *a.* आचारिकः -की -कं, आचरितः -ता -तं, व्यावहारिकः -की -कं, व्यवहारानुरूपः -पा -पं, स्वाभाविकः -की -कं.
 ACCUSTOMED, *p. p.* अभ्यस्तः -स्ता -स्तं, शिक्षितः -ता -तं.
 ACE, *s.* (On cards or dice) मुद्राविशेषः.—(Within an ace, all but) मायस्, यत्किञ्चिन् सूनं, ईपदूनं.—'All but dead,' मृतकल्पः.
 ACERBITY, *s.* कटुता, अम्लता, शुक्रता.—(Sharpness of temper) स्वभावकटुता, अरुनुदत्वं.
 ACHE, *s.* वेदनं -ना, पीडा, व्याथा.—(Headache) शिरोवेदना.—(Toothache) दन्तवेदना.
 To ACHE, *v. n.* पीड् in pass. (पीड्यते), व्यप् (c. 1. व्यपते, व्यपितुं).
 To ACHIEVE, *v. a.* (To perform, finish) समाप् in caus. (-सापयति -यितुं), सम्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), सिप् in caus. (साधयति -यितुं).—(To obtain) प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्तुं), समाप्, सम्प्राप्.
 ACHEVEMENT, *s.* (A noble exploit) प्रशंसनीयकर्म *n.* (न्), चेष्टितं, चरित्रं.—(In heraldry) पदचिह्नं.
 ACID, *a.* अम्लः -म्ला -मं, शुक्रः -क्ता -क्तं, शौक्लः -की -कं, शौक्लिकः -की -कं.
 ACID, *s.* अम्लः, शुक्रं.
 ACIDITY, *s.* अम्लता -त्वं, अम्लभावः, शुक्रता.—(Of stomach) अम्लपित्तः.
 To ACIDULATE, *v. a.* अम्लीकृ; अम्ल्य (nom. अम्लयति -यितुं).
 ACIDULATED, *p. p.* अम्लीकृतः -क्ता -क्तं, अम्लीकृतः -ता -तं.
 To ACKNOWLEDGE, *v. a.* अभिज्ञा (c. 1. -जानाति -जानीते -ज्ञातुं), प्रत्यभिज्ञा, समभिज्ञा, प्रतिज्ञा; स्वीकृ, अङ्गीकृ, अनुभाप् (c. 1. -भापते -भापितुं).
 ACKNOWLEDGMENT, *s.* स्वीकारः, अङ्गीकारः, प्रत्यभिज्ञानं.—(Of a fault) स्वपापस्वीकारः.
 ACORN, *s.* प्रसिद्धवृक्षस्य फलं.
 To ACQUAINT, *v. a.* ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यितुं), विज्ञा; वृप् in caus. (वोधयति -यितुं), प्रवृप्, प्रतिवृप्, अववृप्, निविद् in caus. (-वेदयति -यितुं).
 ACQUAINTANCE, *s.* परिचयः.—(Knowledge) ज्ञानं, परित्ज्ञानं.—(An acquaintance, friend) मित्रं, संसर्गी *m.* (न्), विभावः.—(Familiarity) संसर्गः, संस्तवः.
 ACQUAINTED, परिचितः -ता -तं, संस्तुतः -ता -तं.—(Known) ज्ञातः -ता -तं.
 To ACQUIESCE, *v. n.* तुप् (c. 4. तुपयति तोष्टुं), सनुप् with inst. or loc.—(In an opinion) सम्मतिं कृ.—(To assent) अनुमन् (c. 4. -अन्यते -मन्तुं), अनुज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं).
 ACQUIESCENCE, *s.* तुष्टिः *f.*, परितोषः, सन्नोपः, सम्मतिः *f.*, अनुमतिः *f.*, शान्तिः *f.*—(Submission) ह्यान्तिः *f.*
 ACQUIRABLE, *a.* प्राप्यः -प्या -प्यं, लभ्यः -भ्या -भ्यं.

To ACQUIRE, *v. a.* अर्ज् (c. 1. अर्जति अर्जितुं), उपाज्, लभ् (c. 1. लभते लभुं), उपलभ्, प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्तुं), अवाप्; प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), अश् (c. 5. अश्नुते, अशितुं), उपाश् समश्; आविश् (c. 6. -विशति -वेष्टुं), समाविश्.
 ACQUIRED, *p. p.* प्राप्तः -मा -मं, लभ्यः -भ्या -भ्यं, आपन्नः -न्ता -न्तं, अर्जितः -ता -तं, उपाजितः -ता -तं.
 ACQUISITION OF ACQUIREMENT, *s.* लाभः, लब्धिः *f.*, अर्जनं, प्राप्तिः *f.*, अवाप्तः *f.*, सम्प्राप्तिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*, ग्रहणं.—(The thing gained) आगमः.—(Acquirement of knowledge) विद्याप्राप्तिः *f.*, विद्यार्जनं, विद्यागमः.—(Acquisition of property) धनार्जनं.—(Various acquirement) विप्रतिपत्तिः *f.*
 To ACQUIT, *v. a.* पापात् मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्तुं), विमुच्, or in caus. (मोचयति -यितुं), शुप् in caus. (शोधयति -यितुं), निसृ in caus. (-नारयति -यितुं).
 ACQUITTAL, *s.* शुद्धिः *f.*, शोधनं, मुक्तिः *f.*, मोक्षः.
 ACQUITTANCE, *s.* निस्तारः, आनृण्यं, निष्कृतिः *f.*
 ACQUITTED, *p. p.* शुद्धः -द्धा -द्धं, मुक्तः -क्ता -क्तं.
 ACRID, ACRIMONIOUS, *a.* कटुः -टुः or -ट्टी -ट्टु, उग्रः -या -ग्रं, अरुनुदः -दा -दं, प्रखरः -रा -रं.
 ACRIMONY, *s.* कटुता, उग्रत्वं, प्राखर्यं.—(Of temper) स्वभावकटुता.
 Across, *adv.* (To the other side) पारं, तोरानरं; as, 'across the sea,' समुद्रपारं.—(Transversely) व्यत्यस्तं.—(With hands across) व्यत्यस्तपाणिना.
 ACROSTIC, *s.* श्लोकविशेषः.
 To ACT, *v. n.* चेष्ट् (c. 1. चेष्टते, चेष्टितुं), विचेष्ट्, सवेष्ट्, कृ (c. 8. करोति, कुरुते, कर्तुं), विधां (c. 3. -दधाति -धातुं).—(To conduct one's self) व्यवहृ (c. 1. -हरति -ते -हर्तुं), आचर् (c. 1. -चरति -चरितुं).—(As a stage-player) नट् (c. 1. नटति, नटितुं).
 To ACT, *v. a.* (To feign by action) नट् (c. 10. नाटयति -यितुं); as, 'Acting the sentiment of love, शृङ्गारभावं नाटयन्ती; रूपं (c. 10. रूपयति -यितुं), अभिनयं कृ. The sense of acting a part may be expressed by nominal verbs; as, 'he acts the king,' राजायते.—(To assume disguise) छन्नवेशं कृ.
 ACT, *s.* (A deed) कर्म *n.* (न), कार्यं, चेष्टितं, क्रिया, कृतं, कृत्यं, विचेष्टितं.—(Of a play) अङ्कः, अङ्कः.—(A decree) व्यवस्था.
 ACTION, *s.* कर्म *n.* (न्), क्रिया, कृता, चेष्टा, विचेष्टितं, प्रवृत्तिः *f.*, विधानं.—(Agency, operation) कारणं.—(The action of the wind) वाताहतः *f.*—(Gesticulation) इङ्गितं, अङ्गहारः, अङ्गविशेषः.—(An action in law) अभियोगः, अर्घः.—(Fight, battle) युद्धं, सङ्ग्रामः, समरः, संयुगः.
 ACTIONABLE, *a.* (In law) अभियोग्यः -ज्या -ज्यं, व्यवहार्यः -व्या -व्यं, व्यवहर्त्तव्यः -व्या -व्यं.
 ACTIVE, *a.* (Engaged in action) उद्योगी -गिनी -गि (न्), प्रयत्नवान् -वतो -वत् (न्); उद्युक्तः -क्ता -क्तं, कर्म्मोद्युक्तः -क्ता -क्तं, अनलसः -सा -सं, संयत्नः -न्ता -न्तं, व्यवसायी -यिनी -यि (न्), कर्म्मो -र्म्मिणी -र्म्मि (न्), सोत्साहः -हा -हं, सोद्योगः -गा -गं, कर्म्मनिष्ठः -ष्टा -ष्टं.—(Nimble) तीक्ष्णकर्म्मो -र्म्मो -र्म्मि (न्), आशुकारो -रिणी -रि (न्), लघु-युः-यु, त्वरितः -ता -तं, सत्वरः -रा -रं, अतन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं.—(Having motion) गत्वरः -रा -रं.—(Active voice) परस्मैपदं, कर्त्तृवाच्यः.—(A verb in the active voice) कर्त्तरि वाच्यं, सकर्म्मकक्रिया.—(Fond of manly exercise) व्यायामशीलः -ला -लं, व्यायामी -मिनी -मि (न्).

ACT

ACTIVITY, *s.* कर्मोद्योगः, सयत्नता, व्यवसायः, प्रवृत्तिः *f.* प्रवर्तनं.—(Manly exercise) व्यायामः.—(Active life) प्रवृत्तिः *f.*—(With activity) प्रयत्नतम् *ind*

ACTOR, *s.* (Stage-player) नटः, नर्तकः, कुशीलयः, चारणः, रङ्गजीवकः, रङ्गजीवः, अभिनेता *m.* (नृ), शैलाली *m.* (नृ), कृशाश्री *m.* (नृ).—(He that acts or does) कारी *m.* (नृ), कारकः, कारः.

ACTRESS, *s.* नर्तकी, नटी, चारणदाराः *pl.*

ACTUAL, *a.* (True, real) तथ्यः-थ्या-थ्यं, वास्तवः-वा-व, वास्तविकः-की-कं, सत्यः-त्या-त्यं, विद्यमानः-ना-नं.

ACTUALLY, *adv.* वस्तुतस् *ind.*, अर्थात् *ind.*, कार्यतस् *ind.*, कार्यवत्.

ACTUARY, *s.* लेखकः, व्यवस्थापकः.

ACUMEN, *s.* (Quickness of intellect) बुद्धिमत्ता, मतिप्रकर्षः, विदग्धता, कुशाग्रोपमतिर्त्वं.

ACUMINATED, तीक्ष्णः-या-यं, संशुमान्-मती-मत् (नृ).

ACUTE, *a.* (In intellect) सूक्ष्मबुद्धिः-द्धिः-द्धि, विदग्धः-ग्धा-ग्धं, कुशाग्रोपमतिः-ति-ति.—(Not blunt) तीक्ष्णः-क्ष्णा-क्ष्णं, तीव्रः-व्रा-व्रं.—(Acute pain) तीव्रवेदना.

ACUTELY, *adv.* तीव्रं, तीक्ष्णं, सूक्ष्मतया.

ACUTENESS, *s.* (Of intellect) बुद्धिमत्ता, विदग्धता, वेदग्ध्यं.—(Sharpness) तीक्ष्ण्यं, तेजः *m.* (सं), तीव्रता.

ADAGE, *s.* सूत्रं, वचनं, प्राचीनपुरुषवचनं.

ADAGIO, *adv.* शनैः-शनैः, मन्दं-मन्दं.

ADAGIO, *s.* स्वरमात्रं.

ADAMANT, *s.* वज्रः or -जं, अभेद्यप्रसक्तः.—(Diamond) हीरकः, हीरं, अचिकं, बरारकं.

ADAMANTINE, *a.* वज्रमयः-यी-यं, वज्रः-ज्रा-जं.

TO ADAPT, *v. a.* युज् in caus. (योजयति-यितुं), सन्धा (c. 3. -धत्ते-धातुं).—(To be adapted) युज् in pass. (युज्यते).

ADAPTABLE, *a.* योग्यः-ग्या-ग्यं, योक्तव्यः-व्या-व्यं, संयोजनीयः-या-यं.

ADAPTED, *p. p.* युक्तः-क्ता-क्तं, योग्यः-ग्या-ग्यं, उपयुक्तः-क्ता-क्तं, पर्याप्तः-प्ता-प्तं, सम्भाव्यः-व्या-व्यं.

TO ADD, *v. a.* (One thing to another) अन्यद् अन्येन संयुज् (c. 10. -योजयति-यितुं) or समायुज्; धा (c. 3. दधाति-धातुं), समाधिप् (c. 6. -धिपति-धेत्तुं), उपर्युपरि धा, समाचि (c. 5. -चिनोति-चेत्तुं).—(To add together, cast up) परिसङ्ख्या (c. 2. -ख्याति-ख्यातुं), परिगण् (c. 10. -गणयति-यितुं).

ADDER, *s.* सदैविशेषः.

TO ADDICT, *v. a.* (One's self to any thing) आसक्तु in pass. (-सज्यते or -सज्जते-संक्तुं) with loc.; भज् (c. 1. भजति-ते, भक्तुं), आसेव् (c. 1. -सेवते, -सेवितुं), निविश् in caus. (-वेशयति-यितुं), निरतः-ता-तं or आसक्तः-क्ता-क्तं भू.

ADDICTED, *p. p.* सक्तः-क्ता-क्तं, आसक्तः-क्ता-क्तं, प्रसक्तः-क्ता-क्तं, निविष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रनुष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रवणः-णा-णं.

ADDICTION, सक्तिः *f.*, आसक्तिः *f.*, रक्तिः *f.*, उपसेवनं, निवेशः.

ADDITION, *s.* संयोजनं, सनायोगः, समाधेयः.—(The state of being additional) आधिक्यं.—(In arithmetic) सङ्कलितं, परिसंख्या, परिगणनं.—(The thing added) अनुवन्धः.

ADDITIONAL, *a.* अधिकः-का-कं, अधिकतरः-रा-रं.

ADDLE, *a.* असम्पूर्णः-शा-शं, नष्टः-ष्टा-ष्टं, दुष्टः-ष्टा-ष्टं.

TO ADDRESS, *v. a.* (By words) आमन्त्र् (c. 10. -मन्त्रयते-यितुं), समामन्त्र्, अभिभाष् (c. 1. -भाषते-भाषितुं), आभाष्, समाभाष्, प्रतिभाष्, अभिवद्

ADJ

(c. 1. -वदति-ते-वदितुं, c. 10. -वादयति-ते-यितुं), अभिवच् (c. 2. -वक्ति-वक्तुं), आलप् (c. 1. -लपति-लपितुं), निगद् (c. 1. -गदति-गदितुं).—(By name) सम्बोधनं कृ, नाम ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).—(To address a letter, &c., to any one) पत्रसंज्ञां कृ.

ADDRESS, *s.* सम्बोधनं, अभिवाद्, वाक्यं, वचनं, वाक्यारम्भः.—(By name) नामग्रहः.—(Courtship) भावकरणं.—(Dexterity) नेपुण्यं चतुरता.—(Direction of a letter) पत्रसंज्ञा, पत्रादेशः.

ADDRESSED, *p. p.* सम्बोधितः-ता-तं, अभिहितः-ता-तं, सम्भाषितः-ता-तं.

TO ADDUCE, उपन्यस् (c. 4. -न्ययति-न्यसितुं), उपनी (c. 1. -नयति-नेत्तुं), आनी, साक्षात् कृ.

ADDUCED, *p. p.* उपन्यस्तः-न्ता-न्तं, उपनीतः-ता-तं, आनीतः-ता-तं.

ADEPT, *s.* अभितः, षट्, निपुणः, प्रवीणः.

ADEQUACY, *s.* सामर्थ्यं, पर्याप्तिः *f.*, दामता, योग्यत्वं.

ADEQUATE, *a.* पर्याप्तः-प्ता-प्तं, दामः-मा-मं, समर्थः-धी-धं, प्रतिबलः-ला-लं, तुल्यः-त्या-त्यं, समानः-ना-नं, योग्यः-ग्या-ग्यं.

TO ADHERE, *v. n.* संज् in pass. (सज्यते or सज्जते) अनुसंज्, आसंज्, प्रसंज्, संसंज् with loc.; संलग्नः-ग्ना-ग्नं, or अनुलग्नः-ग्ना-ग्नं, or संयुक्तः-क्ता-क्तं, or अवलम्बो-म्बिनी-म्बि, or दृढावलम्बो-म्बिनी-म्बि चम्; अनुवन् (c. 9. -वप्राति-वपुं) in pass. (-वप्यते), ली (c. 4. लीयते-लेत्तुं), पृ in caus. (पारयति-यितुं).—'He adheres to his promise,' प्रतिज्ञातं पालयति.

ADHERENCE, *s.* आसङ्गः. अनुपङ्गः, आसक्तिः *f.*, प्रसक्तिः *f.*, निपेयनं.—(To a pursuit) परायणः, त्वरायणं.

ADHERENT, *s.* अनुपङ्गी *m.* (नृ), अनुगतः, अनुगामी *m.* (नृ), सहायः, सहचरः.—(Follower of the same party) एकपक्षा, पक्षकः, सपक्षः, पार्थिकः.

ADHESION, *s.* अनुलग्नता, संलग्नत्वं, संसक्तिः *f.*

ADHESIVE, *a.* अनुलग्नशीलः-ला-लं, संलग्नशीलः-ला-लं, अनुपङ्गिकः-की-कं.

ADIEU, *s.* आमन्त्रणं, आमन्त्रनं, प्रस्थानकाले आमन्त्रणं.—(To bid adieu) आमन्त्र् (c. 6. -पृच्छते-प्रष्टुं), आमन्त्र् (c. 10. -मन्त्रयते-यितुं) अनुमन्त्र्.

ADJACENT, *a.* समीपः-पा-पं, आसन्नः-न्ता-न्तं, निकटः-टा-टं, सन्नद्धः-द्धा-द्धं, सन्निकृष्टः-ष्टा-ष्टं, संसक्तः-क्ता-क्तं, पार्थिव्यः-व्या-व्यं.

ADJECTIVE, *s.* गुणवाचकः, शब्दविशेषणं.

TO ADJOIN, *v. a.* आयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं, c. 10. -योजयति-यितुं) समायुज् संयुज्.

TO ADJOIN, *v. n.* समीपः-पा-पं स्या (c. 1. तिष्ठति-स्थितुं), निकटे स्या, समीपवर्ती-र्त्तिनी-र्त्ति-चस्.

ADJOINING. See ADJACENT.

TO ADJOURN, *v. a.* निरूपितकालपर्यन्तं आर्थं तज् (c. 1. तजति-तक्तुं).

ADJOURNMENT, *s.* निरूपितकालपर्यन्तं कार्यत्यागः.

ADIPOUS, *a.* मेदस्वी-स्विनी-स्वि (नृ), वसायुक्तः-क्ता-क्तं.

TO ADJUDGE, *v. a.* (To cause one of the parties to give up the thing controverted) दा in caus. (दापयति-यितुं).—(To decree judicially) तोर् (c. 10. तोरयति-यितुं), निर्णीते-तां-तं कृ, निष्पन्नं-न्तां-न्तं कृ, विचारं कृ, पार् (c. 10. पारयति-यितुं).

ADJUDGED, *p. p.* दापितः-ता-तं, तोरितः-ता-तं, विचारितः-ता-तं.

ADJUDICATION, *s.* दापनं, तोरणं, विचारणं.

ADJUNCT, *a.* संयुक्तः-क्ता-क्तं, सहितः-ता-तं, सम्मिलितः-ता-तं.

ADJUNCT, *s.* (An indicatory affix to verbs) अनुवन्धः.

ADJUNCTION, (The act of adjoining) संयोजनं, सम्मिलनं.

ADJURATION, *s.* (The act of proffering an oath) शापनं.—(The form of oath proffered) शापव्यवस्था.

To ADJURE, *v. a.* (To put upon oath) शाप in caus. (शापयति -यितुं).—(To charge earnestly) शापयेन समादिश (c. 6. दिशति -देष्टुं).

To ADJUST, *v. a.* समाधा (c. 3. दधाति -धातुं), सन्धा, संविधा; आयुज् (c. 7. युनक्ति -योक्तुं or in caus. -योजयति -यितुं), समायुज्; प्रतिस्थाप् in caus. (-साधयति -यितुं) तुल्यं -त्यां -त्यं कृ.

ADJUSTED, *p. p.* समाहितः -ता -तं, विहितः -ता -तं, आयोजितः -ता -तं.

ADJUSTMENT, *s.* समाधानं, सन्धानं, विधानं, समायोगः.

ADJUTANT, *s.* (A helper) सहायः, उपकारकः, सहकारी *m.* (नं), साहाय्यकारी *m.* (नं).—(In the army) सैन्यपदविशेषः.

ADMENSURATION, *s.* परिमाणं, मापनं, परिमाणविद्या.

To ADMINISTER, *v. a.* (Give, afford, supply) दा (c. 3. ददाति दातुं), उपपद् in caus. (-पादयति -यितुं), प्रयुज् in caus. (-योजयति -यितुं).—(To conduct) निर्वह् in caus. (-वाहयति -यितुं), निर्वृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं), प्रवृत्; आवस् (c. 1. वसति -वस्तुं).—(Justice, punishment, &c.) प्रणी (c. 1. नयति -नेतुं), सम्प्रणी; प्रवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं).

ADMINISTERED, *p. p.* (As justice) प्रवर्त्तितः -ता -तं, प्रणीतः -ता -तं.

ADMINISTRATION, *s.* (The act of administering an office) प्रणयनं, कर्मनिर्वाहः, राज्यपुरा.—(Those to whom the care of public affairs is committed) सचिवाः *pl.*; 'ministers of action,' कर्मसचिवाः *pl.*; 'ministers of counsel,' धीसचिवाः *pl.*—(The ministerial office) साचिच्यं, मन्त्रित्वं.—(Act of administering medicine, &c.) भेषजप्रयोगः.

ADMINISTRATOR, *s.* (One entrusted with the care of the effects of a deceased man) मृतद्रव्यनिरूपणाधिकृतः, प्रेतजनद्रव्यरक्षकः.—(One that conducts any thing) प्रणेता *m.* (नृ), सम्प्रणेता *m.* (नृ), प्रवर्त्तयिता *m.* (नृ), प्रवर्त्तकः.

ADMIRABLE, *a.* आश्चर्यः -या -यं, प्रशंसनीयः -या -यं, अद्भुतः -ता -तं, अनुपमः -मा -मं, सुन्दरः -रा -री -रं.

ADMIRABLY, *adv.* आश्चर्यप्रकारेण, प्रशंसनीयप्रकारेण, अद्भुतं.

ADMIRAL, *s.* जलयोधाधिपतिः, वृहन्नीसमूहाधिपतिः, जलयोधाध्यक्षः.

ADMIRALSHIP, *s.* वृहन्नीसमूहाधिपत्यं, जलयोधाधिपतित्वं.

ADMIRALTY, *s.* (The officers appointed to administer naval affairs) सामुद्रकार्याधिकृतः सचिवसमाजः, जलपुङ्गवव्यवस्थानिरूपणे नियुक्तः समाजः.

ADMIRATION, *s.* प्रशंसा, आधा.—(Wonder) विस्मयः, आश्चर्यं, चमत्कारः.

To ADMIRE, *v. n.* प्रशंस (c. 1. -शंसति -शंसितुं), आध् (c. 1. आधते आधितुं).—(To regard with wonder) विस्मयेन दृश् (c. 1. पश्यति दृष्टुं) or अपेक्ष् (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं).—(To regard with love) स्नेहेन or अनुरागेण स्नेहय.

ADMIRER, *s.* (The person who admires) विस्मयी *m.* (नं), आधकः, प्रशंसकः.—(A lover) कामी *m.* (नं), अनुरागवान् *m.* (नं), प्रणयी *m.* (नं), स्नेही *m.* (नं).

ADMISSIBLE, *a.* ग्राह्यः -ह्य -हं, आदेयः -या -यं, उपादेयः -या -यं, प्रगृह्यः -ह्य -हं, स्वीकरणीयः -या -यं.

ADMISSION, *s.* (The act of admitting) प्रवेशनं.—(Admittance, entry) प्रवेशः.—(Allowing an argument) वाक्यग्रहणं, स्वीकारः, अनुज्ञा, अङ्गीकरणं.

To ADMIT, *v. a.* प्रविश् in caus. (-वेशयति -यितुं), निविश्, आविश्.—

(Allow, approve of) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति -ह्णाते ग्रहीतुं), अनुग्रह्, स्वीकारं कृ, अङ्गीकृ.

ADMITTANCE, *s.* (Entry) प्रवेशः.—(Allowance) वाक्यस्वीकारः, ग्रहणं.

ADMITTED, *p. p.* प्रवेशितः -ता -तं, निवेशितः -ता -तं.

To ADMIN, *v. a.* मिश्र् (c. 10. मिश्रयति -यितुं), विमिश्र्, सम्मिश्रं -त्रां -त्रं कृ, मिश्रणं कृ, संयोगं कृ.

ADMINED, *p. p.* मिश्रितः -ता -तं, सम्मिश्रितः -ता -तं.

ADMINITION, *s.* मिश्रणं, सम्पर्कः, साङ्गर्थ्यं.

To ADMONISH, *v. a.* प्रदिश् in caus. (-देशयति -यितुं), उपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), प्रत्यादिश्, प्रवृप् or संसृप् in caus. (-बोधयति -यितुं), समाविद् in caus. (-वेदयति -यितुं), शिक्ष् in caus. (शिक्षयति -यितुं), विज्ञा in caus. (-ज्ञापयति -यितुं), मन्त् (c. 10. मन्त्रयति -यितुं), निदृश् in caus. (-दर्शयति -यितुं), अनुयोगं कृ.

ADMONISHED, *p. p.* प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं, उपदिष्टः -ष्टा -ष्टं, बोधितः -ता -तं.

ADMONISHER, *s.* उपदेशकः, प्रत्यादेशकः, प्रबोधकः, अनुयोगकारी *m.* (नं), अनुयोजकः, शिक्षादाता *m.* (नृ), शिक्षकः.

ADMONITION, *s.* उपदेशः, प्रत्यादेशः, मन्त्रणं, प्रबोधनं, प्रबोधः, शिक्षा, अनुयोगः.

ADMONITORY, *a.* उपदेशकः -का -कं, शिक्षकः -का -कं, बोधकः -रो रं, अनुज्ञापकः -का -कं.

ADO, *s.* (Trouble) दुःखं, कष्टं, श्रमः.—(Bustle, tumult) तुमुलं, कलहः, कोलाहलः.

ADOLESCENCE OR ADOLESCENCY, *s.* यौवनं, कीमारं, यौवनावस्था.

To ADOPT, *v. a.* (As a child) कृत्रिमपुत्रं कृ, पोष्यपुत्रं कृ.—(To assume) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति -ह्णाते, ग्रहीतुं), आत्मसात्कृ.

ADOPTED, *p. p.* गृहीतः -ता -तं, आत्मसात्कृतः -ता -तं; 'an adopted son,' पोष्यपुत्रः, कृत्रिमपुत्रः, दत्तकपुत्रः, दत्तिमपुत्रः.—(Not natural) कृत्रिमः -मा -मं, कृतकः -का -कं.

ADOPTER, *s.* (Of a child) कृत्रिमपुत्रकारी, पोष्यपुत्रकारी (नं).

ADOPTION, *s.* (Of a child) कृत्रिमपुत्रकरणं, पोष्यपुत्रकरणं.—(Assumption) ग्रहणं, आत्मसात्करणं.

ADORABLY, *a.* पूज्यः -ज्य -ज्यं, अर्चनीयः -या -यं, भगवान् -चरती -वत् (नृ).

ADORATION, *s.* पूजा, अर्चा, अभ्यर्चनं, भजनं, नमस्कारः, नमस्सा.

To ADORE, *v. a.* नमस् (nom. नमस्यति -स्यितुं), पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं), अर्च (c. 1. अर्चति, अर्चितुं), अभ्यर्च, समर्च, नमस्कृ (c. 8. -करोति -कुरुते -कुरुं), सभाज् (c. 10. सभाजयति -यितुं), वरिवस् (nom. वरिवस्यति -स्यितुं).

ADORED, *p. p.* पूजितः -ता -तं, नमस्कृतः -ता -तं, अर्चितः -ता -तं.

ADORER, *s.* पूजकः, अर्चकः, भक्तः, नमस्कृता *m.* (नृ).

To ADORN, *v. a.* भूप् (c. 1. भूषति, भूषितुं), c. 10. भूषयति -यितुं, विभूप्, अलङ्कृ (c. 8. -करोति -कुरुते -कुरुं), परिष्कृ, समलङ्कृ; शुभ् in caus. (शोभयति -यितुं), उपशुभ्; मण्ड् (c. 10. मण्डयति -यितुं).

ADORNED, *p. p.* अलङ्कृतः -ता -तं, भूषितः -ता -तं, उपशोभितः -ता -तं, मण्डितः -ता -तं.

ADORNING, *s.* अलङ्कारः, अलङ्कृया, भूषणं.

ADRIFT, *adv.* इतस्ततः प्रवमानः -ना -नं.

ADROIT, *a.* निपुणः -णा -णं, दक्षः -ह्य -हं, चतुरः -रा -रं, लघुः -घुः -घु.

ADROITLY, *adv.* सदाह्यं, चतुरं, निपुण्येन.

ADROITNESS, *s.* निपुण्यं, दाह्यं, चातुर्यं, लाघवं.

ADRY, *a.* शुष्कः -ष्का -ष्कं, तृपितः -ता -तं, तृपितः -ता -तं.

ADULATION, *s.* अतिप्रशंसा, मिथ्याप्रशंसा, चाटुकारः, चाटुकृतिः *f.* आधा. अनुनयः, स्तुतिः *f.*

ADULATORY, *s.* अतिप्रशंसकः -का -कं, अतिप्रशंसायुक्तः -क्ता -क्तं, द्यापान्वितः -ता -तं, अनुनयी -यिनी -यि (न्).
 ADULT, *s.* प्रौढः -दा -दं, प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, उद्गतः -ता -तं, मानुषप्रामः -न्ना -न्नं, दृढितः -ता -तं.
 To ADULTERATE, *v. a.* दुष् in caus. (दूषयति -यितुं), मिथ् (c. 10. मिथयति -यितुं), अशुद्धीकृ, अपवित्रीकृ.
 ADULTERATE OF ADULTERATED, *p. p.* दूषितः -ता -तं, अशुद्धीकृतः -ता -तं, मिथः -आ -अं, संसृष्टरूपः -पो -पं.
 ADULTERATION, *s.* दूषणं, अशुद्धीकरणं, मिथ्यणं.
 ADULTERER, *s.* पारदारिकः, परदारगामी *m.* (न्), व्यभिचारी *m.* (न्).
 पारजायिकः
 ADULTERESS, *s.* चण्यकी *f.*, व्यभिचारिणी, अभिसारिका *f.*
 ADULTERINE, *s.* जारजः,
 ADULTEROUS, *s.* व्यभिचारी -रिणी -रि (न्).—(Corrupt) दुष्टः -ष्टा -ष्टं, अशुद्धः -द्धा -द्धं.
 ADULTERY, *s.* पारदार्यं, परदारगमनं, परकलत्राभिगमनं, भार्यातिव्रमः, व्यभिचारः—(To commit adultery) युवार् (c. 1. -चरति -चरितुं), परस्त्रिया सह स्म (c. 1. रमते रन्तुं).
 To ADUMBRATE, *v. c.* पाण्डुलेख्यं कृ, पाण्डुलिपिं कृ, प्रतिक्षायां कृ, चित्रारम्भं कृ.
 ADUMBRATION, *s.* प्रतिक्षाया, प्रतिविम्बं.—(The act of adumbrating) प्रतिक्षायाकरणं, पाण्डुलेख्यकरणं.—(Sketch) पाण्डुलेख्यं, पाण्डुलिपिः *f.*, चित्रारम्भः.
 ADUNCITY, *s.* वक्रता, जैव्यं, विनिवृत्ता, अनुवृत्ता.
 To ADVANCE, *v. n.* प्रया (c. 2. -याति -यातुं), प्रगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), प्रस्था (c. 1. -तिष्ठति -ते -स्थातुं), चल् (c. 1. चलति चलितुं), प्रचल्, प्रम् (c. 1. -सरति -सन्तुं), प्रसृप् (c. 1. -सर्पति -सन्तुं or -सर्पितुं), क्रम् (c. 1. क्रमते, क्रमितुं).—(To improve) वृप् (c. 1. वर्धते वर्धितुं).
 To ADVANCE, *v. a.* जानी (c. 1. -नयति -नेतुं), प्रणी, सये नी, पुरस्कृ; 'to advance an army,' बलं पुरस्कृन्तुं.—(To aggrandize) वृप् in caus. (वर्धयति -यितुं).—(To accelerate) त्वर् in caus. (त्वरयति -यितुं).—(To pay beforehand) प्राग् विहितकालात् मूलं दा.
 ADVANCE, *s.* प्रगमनं, प्रयाणं, अग्रगमनं, अग्रसरणं.—(Improvement) आगमः, वर्धनं, क्रमशो वृद्धिः *f.*, उत्तरोत्तरवर्धनं.
 ADVANCED, *p. p.* (Brought forward) जानीतः -ता -तं, वर्धितः -ता -तं.—(In knowledge) कृतागमः -मा -मं.—(In life) गतायुः -युः -युः (स् or प्), प्रवयाः -याः -यः (स्).
 ADVANCEMENT, *s.* प्रगमनं.—(Promotion) वर्धनं, समुन्नतिः *f.*, उन्नतिः *f.*, उच्चपदप्राप्तिः *f.*—(In knowledge) विद्यागमः.
 ADVANTAGE, *s.* (Gain, profit) फलं, लाभः, अर्थः.—(Superiority over) प्राधान्यं, आधिक्यं.—(Opportunity) अवसरः, अवकाशः; 'for one's own advantage,' आत्मविबुद्धये dat. c.; 'dressed to advantage,' सुवेशी -शिनी -शि (न्).
 To ADVANTAGE *v. a.* उपकृ (c. 8. -करोति -कन्तुं), उपचर् (c. 1. -चरति -चरितुं), उपग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), फलं or लाभं दा (c. 3. ददाति दातुं).
 ADVANTAGEOUS, *a.* फलो -लिनी -लि (न्), फलदः -दा -दं, सफलः -ला -लं, अर्थशीलः -ला -लं, अर्थयुक्तः -क्ता -क्तं, अर्थकरः -रा or -री -रं, लाभनीयः -या -यं.
 ADVANTAGEOUSLY, *adv.* (Profitably) लाभेन, सफलं, सलाभं, सार्थं.—(Conveniently) सावकाशं.

ADVANTAGEOUSNESS, *s.* सफलत्वं, लभ्यता, फलित्वं.
 ADVENT, *s.* आगमनं.—(Of Christ) सूडगमनं.
 ADVENTITIOUS, *a.* आगन्तुकः -का or -की -कं, आहार्यः -र्या -र्यं; 'adventitious beauty,' आहार्यशोभा.
 ADVENTURE, *s.* चरित्रं, वृत्तान्तः, चेष्टितं, चरितं, घटनं, दैवघटनं.
 To ADVENTURE, *v. n.* (To try the chance) सन्दिग्धकर्म देवायत्तं or देवाधीनं कृ.—(To attempt with daring) साहसेन व्यवसो (c. 4. -स्यति -सातुं).
 ADVENTURER, *s.* सन्दिग्धकर्मरतः, सन्दिग्धकार्यप्रवृत्तः, कठिनकर्मव्यवसायी *m.* (न्)
 ADVENTUROUS, *a.* (Inclined to adventure) साहसिकः -की -कं, निर्भयः -या -यं, प्रगल्भः -ल्भा -ल्भं.—(Dangerous) भययुक्तः -क्ता -क्तं, भयावहः -हा -हं, सन्दिग्धः -ग्धा -ग्धं, अदृष्टः -ष्टा -ष्टं.
 ADVENTUROUSLY, *adv.* साहसेन, धृष्टं, प्रगल्भं, निर्भयं.
 ADVERB, *s.* क्रियाविशेषणं, अव्ययशब्दः.
 ADVERBIAL, *a.* क्रियाविशेषकः -क्ता -कं, अव्ययः -या -यं, क्रियाविशेषण-सम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (न्).
 ADVERBIALY, *adv.* क्रियाविशेषणवत्, अव्ययभावे.
 ADVERSARY, *s.* वैरी *m.* (न्), शत्रुः *m.*, शरिः *m.*, विपक्षः, सपत्नः.
 ADVERSE, *a.* प्रतिकूलः -ला -लं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, वैरी -रिणी -रि (न्), प्रतिपः -पा -पं, प्रतिपाती -तिनी -ति (न्), विपक्षः -क्षा -क्षं.
 ADVERSITY, *s.* विपत् *f.* (-रु), आपत् *f.* (-रु), विपत्तिः *f.*, विपत्कालः अवयवः.
 To ADVERT, *v. n.* (To attend to, regard) मनः समाधा (c. 3. -धत्ते -धातुं), मनो युज् (c. 7. युनक्ति योक्तुं), c. 10. योजयति -यितुं, आलक्ष् (c. 10. -लक्षयति -यितुं), समीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं), अवेष्; अनुदृश् (c. 1. -पश्यति -दृष्टुं), अवधानं or मनोयोगं कृ.
 ADVERTISEMENT, *s.* अवधानं, मनोयोगः, अवेषा.
 To ADVERTISE, *v. a.* (To inform) ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यितुं), विज्ञा; निविद् in caus. (-वेदयति -यितुं), समाविद्; वृप् in caus. (वोधयति -यितुं); सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं).—(Give notice, publish) प्रकाश् in caus. (-काशयति -यितुं), विकास्; विपुष् in caus. (-वोधयति -यितुं); संवादपत्रेण प्रकाश्.
 ADVERTISEMENT, *s.* (Instruction) सूचनं, बोधनं, प्रबोधनं, उपदेशः.—(Intelligence) संवादः, समाचारः.—(By public paper) संवादपत्रं.
 ADVERTISER, *s.* (He that gives intelligence) संवादकः, ज्ञापकः, प्रकाशकः.—(The paper in which advertisements are published) समाचारपत्रं.
 ADVICE, *s.* उपदेशः or -शानं, मन्त्रः, आदेशः, मन्त्रणं -णा, आदेशः, प्रत्ययमर्शः, बोधनं.—(Intelligence) संवादः, समाचारः.
 ADVICE-BOAT, *s.* संवादवाहिनी नौः or नौका.
 ADVISABLE, *a.* (Prudent) उचितः -ता -तं, योग्यः -ग्धा -ग्धं, युक्तः -क्ता -क्तं.—(Open to advice) उपदेश्यः -व्या -व्यं. उपदेश्याही -हिणी -हि (न्).
 To ADVISE, *v. a.* (To give counsel) उपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), शिक्ष् in caus. (शिक्षयति -यितुं), अनुशास् (c. 2. -शास्ति -शासितुं).—(To inform) ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यितुं), निविद् in caus. (-वेदयति -यितुं), वृप् in caus. (वोधयति -यितुं).
 To ADVISE, *v. n.* (To consult) मन्त्र् (c. 10. मन्त्रयते -यितुं).—(To deliberate) विचर् in caus. (-चारयति -यितुं).
 ADVISED, उपदिष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Informed) ज्ञापितः -ता -तं, निवेदितः -ता -तं

ADVISEDLY, *adv.* (Prudently) मन्त्रतस् *ind.*, जवधानतस् *ind.*, जवधानपुरःसरं, सावधानं.—(Purposely) ज्ञानतस् *ind.*, अभिप्रायेण.
 ADVISER, *s.* उपदेशकः, उपदेश *m.* (पुं), उपदेशी *m.* (नं), आदेशी *m.* (नं) मन्त्री *m.* (नं).—(Counsellor) समाप्तः, सचिवः, मन्त्रा *m.* (नं).
 ADVOCATE, *s.* (A pleader in law) उत्तरवादी *m.* (नं), परार्थं प्रतिवादी *m.* (नं), प्रतिनिधिः *m.*—(Any defender) प्रतिपालकः, रक्षकः, आश्रयः.

TO ADVOCATE, *v. a.* परार्थं वद (c. 1. वदति वदितुं), प्रतिनिधिः अस्य; रक्ष (c. 1. रक्षति रक्षितुं), परिरक्ष, अभिरक्ष; प्रतिपाल (c. 10. -पालयति -यितुं).

ADVOSEE, *s.* (He that has the right of advowson) धर्माध्यापने यो ऽन्यं नियोजितुम् अर्हति.

ADVOWSON, *s.* (A right to present to a benefice) धर्माध्यापने नियोजनाधिकारः.

ADZE, *s.* तक्षणी, कुठारिका, वासिः *m.* -सो *f.*

AERIAL, *a.* (Belonging to the air) आकाशीयः -या -यं, वायवः -वी -वं, वैहायसः -सी -सं.—(Produced in the air) आकाशजः -जा -जं, वायुजः -जा -जं.—(Inhabiting the air) वायुगः -गा -गं, आकाशस्थः -स्या -स्यं, खेचरः -रा -रं, नभःस्थः -स्या -स्यं.—(Lofty) उच्चः -चा -चं.

AERIE, *s.* (A hawk's nest) श्येननीडः, शकुनिनीडः.

AEROLOGY, *s.* आकाशविद्या, वायुविद्या.

AERONAUT, *s.* आकाशगामी *m.* (नं), आकाशचरः.

ÆTHER, *s.* आकाशः, वायुः *m.*, नभः *n.* (स्), विहायः *n.* (स्).

AFAR, *adv.* (At a great distance) दूरं, दूरे, अतिदूरं, दूरतस् *ind.*—(To a great distance) दूरपर्यन्तं.—(From afar) दूरतस्, दूरत्.—(Afar off) दूरस्थः -स्या -स्यं.

AFFABILITY, *a.* मृदुशीलत्वं, सुशीलत्वं, अभिगम्यता, चादृक्त्विः *f.*, कोमलत्वं, मृदुता.

AFFABLE, *a.* मृदुशीलः -ला -लं, कोमलस्वभावः -वा -वं, सुशीलः -ला -लं, अभिगम्यः -म्या -म्यं, मृदुः -ह्री -हु, चादुवादी -दिनी -दि (नं), प्रियवादी -दिनी -दि (नं).

AFFABLY, *adv.* मृदु, मृदुवचनेन, चादृक्त्वा, मृदुतया, मृदुजनयत्.

AFFAIR, *s.* कार्यं, कर्म *n.* (नं), व्यापारः, विषयः, अर्थः.

TO AFFECT, *v. a.* (Aim at) सेव् (c. 1. सेवते सेवितुं), उपसेव् निषेव्; समाचर् (c. 1. -चरति -चरितुं); भज् (c. 1. भजते, भज्नुं).—(Operate upon) चिक्र (c. 8. -करोति -करोतुं); उपहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं); चल् in caus. (चालयति -यितुं).—(To move with grief, &c.) शोकोपहतं -तां -तं कृ; 'to affect with joy,' हर्षाकुलं -लां -लं कृ.—(To pretend) छद्म or छलं कृ; मिथ्या वद्; 'to affect to befriend a person,' मिथ्योपचारं कृ.—(To think one's self) मन् (c. 10. मानयते); 'one who affects learning,' परित्तमन्त्रः.

AFFECTATION, *s.* अहङ्कारः, वैलस्यं, मानित्वं; महापरिदतो ऽहम् इति चतिसुन्दरी अहम् इति बुद्धिर् व्यवहारे वा; 'affectation of learning,' परित्तमन्त्र्यत्व.—(A branch of feminine action) अवहित्यं, न्या, विलासः, हावः.—(False pretence) उपपा, छलं, छद्म *n.* (नं).

AFFECTED, *part. a.* (Pretended) कृत्रिमः -मा -मं; मिथ्या prefixed, as, मिथ्योपचारः, 'affected kindness.'—(Full of affectation) सवैलस्यः -स्या -स्यं, अहङ्कारी -रिणी -रि (नं), मानी -निनी -नि (नं), विलासवान् -वती -यत्.—(Affected by, disturbed by) उपहतः -ता -तं, आकुलः -ला -लं, यस्तः -स्ता -स्तं, रञ्जितः -ता -तं.

AFFECTEDLY, *adv.* वैलस्येण, माहङ्कारं, अहङ्कारेण.

AFFECTING, *a.* हृदयङ्गमः -मा -मं, मर्मभेदी -दिनी -दि (नं).

AFFECTION, *s.* स्नेहः *m.*, प्रियता *f.*, अनुरक्तिः *f.*, अनुरागः, प्रणयः, प्रेमा *m.* or -म *n.* (-मन्), हाहं, प्रणयः.—(Passion of any kind) रागः, भावः, रसः.—(Of the mind) मनसो भावः.—(Of the body) शरीरस्य भावः.—(Parental) वात्सल्यं; 'I have great affection for him' तेन सह मम महान् स्नेहः or तस्मिन् अनुरागवान् अस्मि.

AFFECTIONATE, *a.* स्नेही -हिनी -हि (नं), स्निग्धः -ग्धा -ग्धं, स्नेहशीलः -ला -लं, मुदुत्तमः -मा -मं, अनुरागी -गिणी -गि (नं), प्रीतिमान् -मती -मत् (नं), वत्सलः -ला -लं, हितः -ता -तं, प्रणयी -यिणी -यि (नं), सप्रणयः -या -यं, जातहाहं -हा -हं.

AFFECTIONATELY, *adv.* स्नेहेन, प्रीत्या, प्रीतिपूर्वम्, स्नेहपुरःसरं, सानुरागं.

AFFIANCE, *s.* (A marriage-contract) वाग्दानं, विवाहसम्बन्धः.—(Trust, confidence) विश्वासः, प्रत्ययः, श्रद्धा, आस्था.

TO AFFIANCE, *v. a.* (To betroth) वाग्दानं कृ, विवाहनियमं कृ.—(To confide) विश्वासं (c. 2. -श्रसिति -श्रसितुं).

AFFIANCED, *p. p.* वाग्दत्तः -ज्ञा -ज्ञं.

AFFIDAVIT, *s.* शपथपत्रं.—(To make affidavit) तथेति or नेति शपथेन ब्रू (c. 2. ब्रवीति ब्रूतुं), शपथं शप् (c. 1. शपति शप्नुं).

AFFILIATION, *s.* कृत्रिमपुत्रकरणं, पोष्यपुत्रग्रहणं.

AFFINITY, *s.* सम्बन्धः, सम्पर्कः, योगः, ज्ञातित्वं, वन्धुता.

TO AFFIRM, *v. n.* (Opposed to deny) तथेति ब्रू (c. 2. ब्रवीति, ब्रूते ब्रूतुं).—(Maintain, declare positively) दाद्वेन वद् (c. 1. वदति वदितुं).—(Ratify) स्थिरीकृ, दृढीकृ, निश्चितं -तां -तं कृ, संस्तम्भ् (c. 5. -स्तम्भेति, c. 9. -स्तम्भाति -स्तम्भितुं), प्रमाणीकृ.

AFFIRMATION, *s.* (Declaring positively) दृढीकृतिः *f.*, वचनं, दृढवचनं.—(Argumentative statement) पक्षः.—(Confirmation) प्रमाणीकरणं, निश्चयः, दृढीकरणं, स्थिरीकरणं.—(False) विप्रलापः.

AFFIRMATIVE, *a.* (That which affirms) वादी -दिनी -दि (नं), निश्चायकः -का -कं.—(Favourable to the argument) पक्षानुकूलः -ला -लं.

TO AFFIX, *v. a.* अनुबन्ध् (c. 9. -बध्नाति -बध्नुं), निबन्ध्, सम्बन्ध्; छेयुन् (c. 7. -युनक्ति, c. 10. -योजयति -यितुं), आयुज्, उपयुज्.

AFFIX, *s.* (Grammatical) अनुबन्धः, प्रयोगः, आसक्तिः *f.*

TO AFFLICT, *v. a.* क्लिश् (c. 9. क्लिश्नाति क्लेशितुं or क्लेशुं), पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), अभिपीड्, उपपीड्, परिपीड्; यप् in caus. (व्यथयति -यितुं), आयप् in caus. (यासयति -यितुं).—(To be afflicted with disease) रोगेण पीड् in pass. (पीड्यते) or वाप् in pass.

AFFLICTED, *p. p.* व्यसनक्तिः -ज्ञा -ज्ञं, दुर्गतः -ता -तं, आपद्ग्रस्तः -स्ता -स्तं, आपन्नः -न्ना -न्नं.—(Afflicted with) पीडितः -ता -तं, आतुरः -रा -रं, आक्षेपः in composition; 'afflicted with disease,' रोगपीडितः -ता -तं.

AFFLICTION, *s.* क्लेशः, शोकः, दुःखं, कष्टं, व्यथा, पीडा, विडम्बना.

AFFLICTIVE, *a.* क्लेशकः -का -कं, क्लेशी -शिनी -शि (नं), दुःखकरः -री -रं, व्यथाकरः -री -रं.

AFFLUENCE OR -ENCY, *s.* धनवाहुल्यं, धनसम्पत्तिः, धनित्वं, समृद्धिः *f.*, समृद्धता.—(The act of flowing to any one place) एकस्थानं प्रति प्रवाहः.

AFFLUENT, *a.* महांपतः -ना -नं, बहुधनः -ना -नं, धनी -निनी -नि (नं), धनवान् -वती -वत् (नं), समृद्धः -द्धा -द्धं, वसुमान् -मती -मत् (नं), धनाढ्यः -ध्या -ध्यं.—(Flowing to any one place) एकस्थानं प्रति प्रवाहकः -का -कं.

AFFLUX OR AFFLUXION, *s.* एकस्थानं प्रति स्रोतसां प्रवाहः.

TO AFFORD, *v. a.* (Give) दा (c. 3. ददाति, c. 1. यच्छति दातुं), प्रादा, अभिदा, प्रदा; उपपद् in caus. (-पादयति -यितुं).—(To be able to

bear expenses) व्ययं कर्तुं समर्थः -धा -थे अस् or शक् (c. 5. शक्नोति शक्ते), or व्ययाम् उपकृप् (c. 1. -कृत्यते -कृत्यितुं or -कृत्यते).

To AFFRANCHISE, v. a. मुच् (c. 10. मोचयति -यितुं, c. 6. मुचति मोक्षे), विमुच्; मोक्ष (c. 10. मोक्षयति -यितुं), विमुक्ष.

AFFRAY, s. सङ्ग्रामः, समरः, संयुगः, युद्धं, कलहः, डिम्बः, डमरः, डामरः.

To AFFRIGHT, v. a. त्रस् in caus. (त्रासयति -यितुं), वित्रस्; भी in caus. (भाययति or भीमयति -ते -यितुं), उड्डिक् in caus. (-चेजयति -यितुं).

AFFRIGHT, s. त्रासः, सन्त्रासः, साध्यसं, भयं.

AFFRIGHTEDLY, adv. सत्रासं, समर्थं, सन्त्रासेन.

AFFRONT, s. अपमानं, विप्रमयं, क्षेपः, अवज्ञानं, धर्षणं, तिरस्कारः.

To AFFRONT, v. a. (Offer open insult) साक्षात्, or सम्मुखं, or प्रतिमुखं, or मुखमुखि, or प्रत्यक्षं अवमान् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), अवज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), तिरस्कृ (c. 5. -करोति -कर्तुं), आधर् in caus. (-धारयति -यितुं), अधिधिष् (c. 6. -धिषति -धेयुं), अधधिष्, परिधिष्.

AFFRONTED, p. p. अपमानितः -ता -तं, अवज्ञातः -ता -तं, तिरस्कृतः -ता -तं, अधिधिष्टः -मा -मं.

AFFRONTER, s. साक्षात् or प्रतिमुखम् अपमानकः, अवज्ञानकर्त्ता m. (ङि).

AFFRONTIVE, a. अपमानकः -का -कं, अपमानोपेतः -ता -तं, अवज्ञानयुक्तः -क्ता -क्तं.

AFFUSION, s. आसेकः, आसेचनं, अभिषेकः.

To AFFY, v. a. (Betroth) वाग्दानं कृ, प्रतिज्ञापत्रेण विवाहसम्बन्धं कृ, नियमपत्रेण विवाहप्रतिज्ञां कृ.

AFFLOAT, adv. (Floating) प्रवमानः -ता -नं, प्रयः -वा -वं.

AFFOOT, adv. (On foot) पादतः, पदेन. - (Going on foot) पादगः -गा -गं. - (In action, or use) प्रचलः -ला -लं, प्रचलितः -ता -तं, प्रचरितः -ता -तं. - (Set on foot) चारुः -आ -मं, उद्यतः -ता -तं.

AFORE, prep. (In front) प्रतिमुखं, अभिमुखं, सम्मुखं, जये, पुरस्, पुरतस्, साक्षात्. - (In former time) पूर्वकाले, गतकाले, पूर्वं, पूर्वसमये, पुरा.

AFORESAID, p. p. पूर्वोक्तः -क्ता -क्तं, पूर्वोदितः -ता -तं, प्रागुक्तः -क्ता -क्तं.

AFORETIME, adv. पूर्वकाले, गतकाले, पुरा, पूर्वं.

AFRAID, a. भीतः -ता -तं, भयान्वितः -ता -तं, शङ्कान्वितः -ता -तं; 'to be afraid of,' भी (c. 3. चिभेति भेतुं), with abl. or gen.; as, 'he is afraid of the dog,' कुक्कुरात् or कुक्कुरस्य चिभेति. So also त्रस् (c. 4. त्रस्यति त्रसितुं), उड्डिक् (c. 6. -विजते -विजितुं).

AFTERSH, adv. पुनर्, पुनरपि, तूतनं, अभिनयं, प्रतिनयं.

ART, s. (The part of a ship towards the stern) नावः पश्चिमभागः.

ART, adv. (Towards the stern of a ship) नावः पश्चिमभागं प्रति, नावः पश्चाद्भागं प्रति.

AFTER, prep. अनु or पश्चात् prefixed; as, 'to go after,' अनुगन्तुं; 'to run after,' पश्चाद् धावितुं. - (Of time) पश्चात्, परं, अनन्तरं, ऊर्द्धं, अर्थात् with abl. - (According to) अनु, अनुरूपं, अनुसारम्, अनुरूपेण, अनुसारेण; 'after that,' तदनन्तरं, or तदनन्तरं, or तस्मात् परं, or अत ऊर्द्धं; 'after one another,' अनुपूर्वशस्; 'a century after,' वर्षशते गते; 'after eating,' भोजनानन्तरं or भोजनात् परं; 'after the rising of the sun,' सूर्योदयाद् ऊर्द्धं; 'after a few days,' दिनेषु गच्छन्तु. Sometimes 'after' is expressed by the indec. part.; as, 'after ascending the tree the nests were destroyed,' वृक्षम् आरुह्य नीडा भग्ना, or even by पूर्वोक्तं; as, 'after laying down a stake,' पणस्यापनपूर्वोक्तं; or by repeating the word in such phrases as, 'he waters tree after tree,' वृक्षं वृक्षं सिन्धति.

AFTER, adv. (In after time) परं, परकाले, आगामिकाले, उत्तरकाले. - (Following after another) पश्चात्. - (Subsequently) परस्तात्. उत्तरत्र, उत्तरतम् ind.

AFTER-AGES, s. उत्तरकालः, परकालः, आगामिकालः, भाविकालः. - (Descendants) पुत्रपौत्राः m. pl.

AFTER ALL, अनन्तम् ind., अन्ते, परं, शेषे, अवशेषे.

AFTER-BIRTH, s. गर्भपरिस्त्रवः.

AFTER-COMER, s. उत्तरागामी m. (न्), परम् उपतिष्ठति यः, उत्तरकाले जीयति यः.

AFTER-CROP, s. शस्यस्य द्वितीयसङ्ग्रहः or द्वितीयोत्पत्तिः f., फलस्य द्वितीयसङ्ग्रहः.

AFTER-DINNER, s. भोजनानन्तरं, भोजनात् परं, भोजनोत्तरं.

AFTER-ENDEAVOUR, s. उत्तरोद्योगः, द्वितीययत्नः.

AFTER-GAME, s. उत्तरोपायः.

AFTER-GRASS or AFTER-MATH, s. द्वितीयतृणं, द्वितीयतृणोत्पत्तिः f.

AFTER-INQUIRY, s. उत्तरानुमन्थानं, उत्तरनिश्चासा.

AFTER-LIFE, s. जीवनावशेषः.

AFTERNOON, s. अपराह्नः, पराह्नं, वैकालः, विकालः. - (Relating to the afternoon) आपराह्निकः -की -कं, वैकालिकः -की -कं.

AFTER-PAINS, s. अनुतापः, उत्तरव्याथा. - (At childbirth) प्रसवानन्तरं वेदना.

AFTER-STATE, s. परावस्था, उत्तरावस्था, भाव्यपस्था.

AFTER-TASTE, s. उत्तरसादः, अनुसादः.

AFTER-THOUGHT, s. अनुचोषः, उत्तरचिन्ता, कार्यानन्तरं विचारणं.

AFTER-TIMES, s. उत्तरकालः, परकालः, आगामिकालः. - (Descendants) पुत्रपौत्राः m. pl.

AFTERWARDS, s. पश्चात् ind., तत्पश्चात्, तदनन्तरं, अनन्तरं, ततः परं, परं ind., अपरं, परस्तात्, उत्तरतम्, ततस्.

AGAIN, adv. पुनर्, पुनरपि, भूयस् ind. - (Moreover) अन्यच्च, किञ्च, इतरन् indec. - (On the other hand) अन्यपक्षे, पुनर्. - (Repeatedly) मुहुस्, पुनःपुनर्, असकृन्, भूयो भूयस्, वारंवारं. - (Further, in argument) अग्रे. - (As much again) द्विगुणः -णा -णं. - (Back again, as re in English or Latin) प्रति. - (In return for) प्रति.

AGAINST, prep. प्रति, समि. - (Opposed to) विरुद्धः -द्धा -द्धं, प्रतिकूलः -ला -लं, विपक्षः -क्षा -क्षं. - (Over against) अभिमुखं, प्रतिमुखं, सम्मुखं; 'against the wind,' प्रतिवातं, वाताभिमुखं; 'against the stream,' प्रतिस्रोतस् ind. 'Against' may be expressed by अर्थे or अर्थे, in such phrases as 'one should store up money against misfortune,' आपदर्थे धनं रक्षेत्.

AGAPE, adv. जृम्भमाणः -णा -णं, विस्मयोन्मुह्यन्नयनः -ना -नं, मुह्यन्नलोचनः -ना -नं.

AGARIC, s. वृक्षरुहः छत्राकविशेषः, तस्त्रोही, जीपपीयछत्राकविशेषः.

AGASTYA, s. (A celebrated Saint, son of Mitra and Varuna, and regent of the star Canopus) अगस्त्यः, मैत्रावास्तुविः.

AGATE, s. रत्नविशेषः, नानावर्णः प्रस्तरविशेषः, नानाचायान्वितः प्रस्तरविशेषः.

AGE, s. (Period) युगं, कालः, समयः. - (Life) आयुः n. (स्), जीवितकालः. वयः n. (स्). - (Age of the world) कल्पः. - (Old age) वृद्धत्वं, यादृकं, वृद्धभावः; 'a youth who has come of age,' व्यवहारप्राप्तः, व्यवहारतः; 'a son twenty years of age,' विंशतिवर्षीयः पुत्रः; 'of the same age,' समानवयस्कः -क्ता -क्तं.

AGED, a. वृद्धः -द्धा -द्धं, जीर्णः -र्णा -र्णं, प्राचीनः -ना -नं, वयोगतः -ता -तं, आयुषः -यो -यं.

AGENCY, *s.* (State of an agent) कर्तृत्वं, कर्तृकत्वं.—(Operation) कारणत्वं, हेतुता, कारणं; 'human agency,' पौरुषेयत्वं.—(Office of a deputy) नियोगिपदं, नियोगित्वं.

AGENT, *s.* (Doer) कर्त्ता *m.* (त्रै), कर्तृकः, कारः, कारकः, करः in comp.—(A deputy) नियोगी *m.* (नृ), प्रतिपुरुषः, कार्याधीशः, प्रतिनिधिः *m.*—(That which has the power of operating) हेतुकः, हेतुः *m.*, कारणं, साधनं.

To AGGLOMERATE, *v. a.* सञ्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), समाचि, उपचि; समाधिष्प (c. 6. -धिषति -धेयुं); राशीकृ; पुञ्जं कृ, एकत्र कृ.

AGGLOMERATED, *p. p.* सञ्चितः -ता -तं, उपचितः -ता -तं, राशीकृतः -ता -तं.

To AGGLUTINATE, *v. n.* संधिष्प in caus. (-धेयति -यितुं), संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं, c. 10. -योजयति -यितुं), संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), संलग्नं -ग्नं -ग्नं कृ.

To AGGRANDISE, *v. a.* वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं), संवृष्, एष in caus. (स्थयति -यितुं), आषे (caus. -षाययति -यितुं), स्फाप् in caus. स्फाययति -यितुं), प्रचुरीकृ, स्तोतीकृ, तन् (c. 8. तनोति तनितुं).

AGGRANDISEMENT, *s.* वृद्धिः *f.*, वर्द्धनं, विवृद्धिः *f.*, उन्नतिः *f.*, समुन्नतिः *f.* उपचयः, स्फातिः *f.*, सभुदयः; 'for one's own aggrandisement,' आत्मविवृद्धये *dat. c.* or आत्मोदयाय *dat. c.*

To AGGRAVATE, *v. a.* (To increase) वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं), अधिकं -कां -कं कृ, अतिरिक्तं -क्तां -क्तं कृ, गरम् (nomin. गरयति) — (To irritate, provoke) प्रकुप् in caus. (-कोपयति -यितुं), प्रपीड (c. 10. -पीडयति -यितुं).

AGGRAVATED, *p. p.* (Increased) वर्धितः -ता -तं. — (Provoked) प्रकोपितः -ता -तं.

AGGRAVATION, *s.* (Act of irritating) प्रकोपणं, पीडनं, पीडाकरणं. (Act of increasing) संवर्द्धनं, वर्द्धनं, उद्दीपनं.—(Aggravating circumstance) अनुपशयः, आधिक्यं.

AGGREGATE, *s.* समूहः, सञ्चयः, सन्निपातः, समवायः, सङ्ग्रहः, राशिः *m.*, पुञ्जः.

To AGGREGATE, *v. a.* समाधिष्प (c. 6. -धिषति -धेयुं), सञ्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), समाचि, उपचि; समूहं कृ, राशीकृ, एकत्र कृ.

AGGREGATED, *p. p.* सञ्चितः -ता -तं, उपचितः -ता -तं, राशीकृतः -ता -तं, समवायी -यिनी -यि (न).

AGGREGATION, *s.* (The act of aggregating) समाहारः -हरणं, राशीकरणं, सञ्चयनं, सङ्ग्रहणं. — (A sum, collection) समूहः, सन्निपातः, सङ्ग्रहः.

To AGGRESS, *v. a.* आक्रम् (c. 1. -क्रामति, c. 4. -क्राम्यति -क्रमितुं), अतिक्रम्; लङ् (c. 10. लङ्घयति -यितुं). — (To be the first to injure) हिंसारम्भं or लङ्घनारम्भं कृ.

AGGRESSION, *s.* आक्रमः -मणं, अतिक्रमः, लङ्घनं.—(The first act of injury) हिंसारम्भः, अपकारारम्भः, प्रथमापकारः, आक्रमारम्भः.

AGGRESSOR, *s.* आक्रमकः, अतिक्रामकः, द्रोही *m.* (नृ), प्रथमापकारकरः, प्रथमां हिंसां करोति यः.

AGGRIEVANCE, *s.* (Wrong endured) हिंसा, अपकारः, द्रोहः, श्लेशः, दुःखं, व्यथा.

To AGGRIEVE, *v. a.* दुःस् (c. 10. दुःखयति -यितुं), शुच् in caus. (शोचयति -यितुं), क्लिञ्ज (c. 9. क्लिञ्जति क्लेष्टुं), व्यच् in caus. (व्यययति -यितुं), अर्द्ध in caus. (-अर्द्धयति -यितुं), समर्द्ध, हिंस् (c. 1. हिंसति, c. 7. हिंसति, हिंसितुं).

AGHAST, *a. a.* विस्मयाकुलः -ला -लं, भयव्याकुलः -ला -लं, भयमोहितः -ता -तं, साध्वसोपहतः -ता -तं.

AGILE, *a.* लघुः -पुः -पु, त्वरितः -ता -तं, चञ्चलः -ला -लं, द्रुतस्वभावः -वा -वं, लघुशरीरः -रा -रं.

AGILITY, *s.* लघुता, द्रुतत्वं, चञ्चलत्वं, लघुशरीरता.

AGILOCHUM, *s.* (Aloe-wood) अगुरुः *m.*, -रु *n.*, अगुरुकाष्ठं.

AGISTMENT, *s.* निरूपितमूल्येन सर्वसामान्यद्वेजे पञ्चादिप्रतिपालनं.—(Lin-bankment) सेतुः *m.*

AGITABLE, *a.* द्योभणीयः -या -यं, मन्यनीयः -या -यं, चालनीयः -या -यं.

To AGITATE, *v. a.* क्षुभ् in caus. (क्षोभयति -यितुं), विक्षुभ्; पू (c. 5. पूनोति, c. 9. पूनाति ययितुं or धीतुं), आधू; मन्च् (c. 1. मन्चति, c. 9. मृषाति मन्चयितुं), प्रमन्च्; हल् in caus. (हल्लयति or ह्वालयति -यितुं); गाह् (c. 1. गाहते गाहितुं or गाह्); लुद् (c. 1. लोडति लोडितुं or caus. लोडयति), चालुद्, समालुद्, परिलुद्, विलुद्, संलुद्.—(To be agitated) क्षुभ् (c. 4. क्षुभति द्योभितुं); विहल् (c. 1. -हलति -हलितुं).

AGITATED, *p. p.* क्षुब्धः -आ -यं, धृतः -ता -तं, आकुलितः -ता -तं, प्रमयितः -ता -तं, उद्घान्तः -न्ता -नं, सम्भान्तः -न्ता -नं, विहलः -ला -लं, विवृग्ः -रा -रं, लुलितः -ता -तं, कातरः -रा -रं, पारिप्रवः -वा -वं, विक्रयः -वा -वं.

AGITATION, *s.* द्योभः, मन्यनं, उन्मन्यनं, चालोदनं, विषुवनं, दवयुः.—(Of mind, &c.) व्याकुलत्वं, उत्कम्पः.—(Discussion) वादानुवादः, विचारणं.

AGITATOR, *s.* (He who agitates) द्योभकः, उन्मन्यकः, मघनकारी *m.* (नृ). — (Manager of affairs) कार्याधीशः, कार्याधिष्ठाता *m.* (नृ), नायकः.

AGNAIL, *s.* नखरोगः, चिम्पं, नखम्यचः.

AGNATE, *a.* (Allied to) सम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ), सम्पत्नीयः -या -यं.

AGNATION, *s.* (Relationship) ज्ञातित्वं, वन्धुत्वं, सम्बन्धः, सम्पर्कः.

AGO, AGONE, *adv.* पुरा, पूर्वे, पूर्वेकाले, गतकाले, पुरस्तात्.

AGOG, *adv.* कुतूहली -लिनी -लि (नृ), कीतुकाकुलः -ला -लं, अन्यथावृत्तिः -न्ति -न्ति.

AGOING, *part.* चलः -ला -लं, प्रचलः -ला -लं, प्रचलितः -ता -तं, प्रचरितः -ता -तं.

To AGONISE, *v. n.* व्यप् (c. 1. व्ययते व्ययितुं), परितप् in pass. (-तप्पते), सनाप्.

AGONY, *s.* त्रासवेदना, अतिव्यथा, व्यथा, घनस्तापः, विवाधा, दुःखदुःखं, यत्नं.

AGRARIAN, *a.* क्षेत्रविषयकः -का -कं, क्षेत्रिकः -की -कं, भूमिविषयकः -का -कं.

To AGREE, *v. n.* (Be in concord) सम्मन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), सम्मतः -ता -तं भू.—(Assent to) स्वीकृ, अङ्गीकृ, अनुमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), अभिमन्; अनुज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -ज्ञातुं), अनुवद् (c. 1. -वदति -वदितुं), ग्रह् (c. 9. गृह्णाति ग्रहीतुं), उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं). — (Settle by stipulation) सन्धा (c. 3. -धत्ते -धातुं), संविदा तिप्पदं -धां -धं कृ.—(Be of the same mind) एकचित्तोभू, एकमतः -ता -तं भू.—(Be consistent or suitable) युज् in pass. (युज्यते).

To AGREE, *v. a.* सन्धा (c. 3. -धयति -धत्ते -धातुं), सम्मतं -तां -तं or संपिदितं -तां -तं कृ.

AGREEABLE, *a.* (Pleasant) रम्यः -म्या -म्यं, काम्यः -म्या -म्यं, सुभगः -गा -गं, अभिमतः -ता -तं, मनोहः -ह्य -हं, सन्तोषकः -का -कं, तुष्टिकरः -री -रं. — (Suitable, comfortable) अनुरूपः -पा -पं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, योग्यः -ग्या -ग्यं, सदृशः -शी -शं, तुल्यः -त्या -त्यं. — (To be agreeable, please) रुच् (c. 1. रोचते, रोचितुं).

AGREEABLENESS, *s.* (Consistency with) योग्यता, उपयुक्तता, अनुरूपता, सदृश्यं.—(The quality of pleasing) रम्यत्वं, काम्यत्वं, अभिमतता. — (Resemblance) तुल्यता, सदृशता.

AGREEABLY, *adv.* सुखं, अभिमतं, सुभगं, यथाभिमतं, यथासुखं.—(According to) अनुरूपं, अनुसारतस् *ind.*, योगतस् *ind.*—(Agreeably to one's nature) सत्त्वानुरूपं.

AGREED, *p. p.* संविदितः -ता -तं, सम्मतः -ता -तं, उपगतः -ता -तं, अभ्युपेतः -ता -तं, अभ्युपगतः -ता -तं, स्वीकृतः -ता -तं, अनुज्ञातः -ता -तं; 'he has agreed to a separation,' भेदम् उपगतः.

AGREEMENT, *s.* (Compact) संविद् *f.*, प्रतिज्ञानं, नियमः, संस्कारः, सङ्गतीकारः, उपगमः, समयः, अभ्युपगमः, सङ्केतः, संवादः, व्यवस्था.—(Making an agreement) समयकारः.—(Breaking an agreement) समयभेदः.—(Concord) सम्मतिः *f.*, एकचिन्ता, अनुवादः, ऐक्यं.—(Resemblance) सदृशता, अनुरूपता, सादृश्यं, तुल्यत्वं.

AGRICULTURE, *s.* कृषिः *f.*, कषेणं, हलभृतिः *f.*, वैश्वक्रिया, वैश्ववृत्तिः *f.* (The science) कृषिविद्या.

AGRICULTURIST, *s.* कर्षकः, धेवानोवः, कृषकः, धेविकः, धेवी *m.* (नं), कृषिविद्याज्ञः.—(A man of the third class) वैश्यः, विद् (शं).

AGROUND, *adv.* उत्तोरस् *ind.*, तटस्थः -स्या -स्यं, सैकतस्थः -स्या -स्यं, पुलिनस्थः -स्या -स्यं.

AGUE, *s.* कम्पचरः.—(A tertian ague) तृतीयकः, तृतीयकचरः.—(A quartan) चतुर्थकः.

AGUE-FIT, *s.* कम्पचरक्रमः.

AGUISE, *a.* कम्पचरशीलः -ला -लं, कम्पचरसंभावः -वा -वं.

AH, *interj.* आ, आस्, हन्, हा, सहो, सहह.

AHEAD, *adv.* अग्रे, अग्रतस् *ind.*, पुरस् *ind.*, पुरतस् *ind.*—(Head-long) अधोमुखं.

AJAR, *adv.* अर्धविवृतः -ता -तं, अर्धोद्वटितः -ता -तं.

AID, *s.* साहाय्यं. उपकारः, उपकृतं, साहित्यं, शरणं, उपग्रहः.—(An assistant) सहायः, उपकारकः, उत्तरसाधकः.

To AID, *v. a.* उपकृ (c. 8. -करोति -कन्ते), उपचर् (c. 1. -चरति -चरितुं), उपग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीते), साहाय्यं कृ, अभिरक्ष् (c. 1. -रक्षति -रक्षितुं).

AIDED, *p. p.* उपकृतः -ता -तं, कृतोपकारः -रा -रं.

AIDE-DE-CAMP, *s.* परिधिस्थः, सेनापतिसहायः, सेनापत्याज्ञावहः.

AIDER, *s.* सहायः, साहाय्यकज्ञै *m.* (ई), उपकारकः.

AIDLESS, *a.* साहाय्यरहितः -ता -तं, उपकारहीनः -ना -नं, असहायः -सा -यं.

To AIL, *v. a.* (To give pain) पीड् (c. 10. पीडयति -पिबुते).—(To be ailing) ईषद्रोगेण or धुद्रोगेण, पीड् in pass. (पीड्यते).

AIL OF AILMENT, *s.* ईषद्रोगः, ईषद्व्याधिः *m.*, धुद्रोगः, धुद्रुव्याधिः *m.*

AILING, *a.* रोगी-गिणो -गि (नं), धुद्रुगोपीडितः -ता -तं, व्याधितः -ता -तं.

To AIM, *v. a.* and *n.* (As at a mark) अभिसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), उद्दिश्य् (c. 6. -दिशति -देष्टुं) with acc.; as, 'aiming at him,' तमुद्दिश्य; लक्ष्यीकृ.—(Endeavour after) आप् in des. (ईप्सति ईप्सितुं), अभ्याप्; सेव् (c. 1. सेवते सेवितुं), उपसेव् निपेव्; समाचर् (c. 1. -चरति -चरितुं); काङ्क्ष् (c. 1. काङ्क्षति. काङ्क्षितुं), आकाङ्क्ष्, अनुकाङ्क्ष्.—(To direct the weapon) अभिसन्धा, लक्ष्यं प्रति असंखं धिप् (c. 6. धिपति, धेर्मुं).

AIM, *s.* (The point to which a missive weapon is thrown) लक्षं, लक्ष्यं, पाणलक्ष्यं, शरव्यं.—(The direction of the weapon) सन्धानं.—(A purpose, design) अभिप्रायः, चिकीर्षितं, आशयः, आङ्गा, आन्धा.—(Conjecture) अनुमानं.

AIMLESS, *a.* असन्धानः -ना -नं, सन्धानरहितः -ता -तं, अलक्ष्यः -स्या -स्यं.

AIR, *s.* आकाशः, वायुः *m.*, नभः *n.* (सं), विहायः *n.* (सं), समोरखः, समिरः.—(Air in motion) वायुः, वातः, समोरखः.—(In music) तालः, मूर्च्छना, निशारुहं.—(Appearance) रूपं, आकारः, आकृतिः *f.*—(Gesture, mien) गतिः *f.*, वदनं, रीतिः *f.*—(Manner) विधिः *m.*,

प्रकारः, रूपं.—(Scent, vapour) वातः, वायुः, गन्धः; 'aloft in air,' विहायसा *ind.*; 'to build castles in the air,' गगनकुसुमानि कृ.

To AIR, *v. a.* (To expose to the air) वायुव्याप्यं -प्यो -प्यं कृ.—(To dry) शुष्प् in caus. (शोषयति -पिबुते), शुष्कीकृ, निजैलं -लां -लं कृ.

AIR-BALLOON, *s.* आकाशयानं, योमयानं, आकाशवर्तना गमनार्थं विमानं.

AIR-BLADDER, *s.* (Anv cuticle filled with air) वायुकोपः, अनिल-पूरिता नाडिः.

AIR-BORN, *a.* वायुजः -जा -जं, आकाशनः -जा -जं.

AIR-GUN, *s.* शरादिमासनाथं वायुपूरितं यन्त्रं.

AIR-HOLE, *s.* वातायनं, गवांशः, जालं, वायुच्छिद्रं, वायुपथः.

AIRING, *s.* वायुसेवनं, विहारः, वायुहेतोः परिद्वान्.

AIR-PUMP, *s.* वायुप्रक्षेपको नालः.

AIR-SHAFT, *s.* आकरे वायुगमनार्थं पथः or चिद्रं.

AIRY, *a.* (Composed of air) वायुमयः -यो -यं, आकाशीयः -या -यं, वैहायसः -सी -सं.—(Open to the air) वायुव्याप्यः -प्या -प्यं.—(Wanting reality, vain, empty) शून्यः -न्या -न्यं, लघुः -घुः -घी -घु, अवास्तवः -वी -वं, असारः -रा -रं, पञ्चलः -ला -लं, वायुसमः -मा -मं.

AISLE, *s.* (A path in a church) पूजाशालाभ्यन्तरे पथः.

AKIN, *a.* (Allied by blood, used of persons) स्वगोत्रजः -जा -जं, स्वनातीयः -या -यं.—(Used of things) सघन्यी -न्यनी -न्य (नं), सम्मकीयः -या -यं.

ALABASTER, *s.* श्वेतप्रस्तरविशेषः.

ALACK, *interj.* (Alas!) कष्टं, आस्, हा, हन्, सहह, हाहा, हाहो.

ALACRITY, *s.* लापयं, पञ्चलत्वं, सोद्यमत्वं, शीघ्रत्वं, अविलम्बत्वं, क्षिप्रता.

ALAMODE, *adv.* व्यवहारानुरूपं, रीत्यनुसारेण.

ALARM, *s.* (Fright) वासः, भयं, सभयसं, शङ्का, भयप्रस्तावः.—(A cry by which soldiers are summoned to arms) सान्नहृनिकं, मुद्राय योधाज्ञानं.—(Alarm-cry in general) भयध्वनिः *m.*

To ALARM, *v. a.* भी in caus. (भाययति -पिबुते or भीषयति -ते), चस् in caus. (वासयति -पिबुते), विचस्, सन्वस् in caus.

ALARMED, *p. p.* भीतः -ता -तं, भयात्तः -ज्ञै -ज्ञं, चकितः -ता -तं, शङ्कितः -ता -तं, भीषितः -ता -तं.

ALARM-BELL, *s.* भयसूचका घट्टा, शबोर जागमनसमये घाटते या घट्टा.

ALARMING, *a.* भयङ्करः -रा -रं, भयानकः -का -कं, वासजनकः -का -कं. भयदः -दा -दं.

ALARMIST, *s.* भयोत्पादकः, भयकारकः.

ALARM-POST, *s.* भयसमये सैन्यसमागमार्थं निरूपितस्थानं.

ALARUM, *s.* सान्नहृनिकं, भयध्वनिः *m.*, निरूपितसमये निद्रालसं प्रपोषयति या घटी.

ALAS, *interj.* कष्टं, आ, आस्, हा, हन्, सहह, सहोवत्.

ALB, *s.* (A white garment worn by priests) धर्माध्यापकेर् भूतः श्वेतवस्त्रविशेषः.

ALBATROSS, समुद्रोपपक्षिविशेषः, दक्षिणसमुद्रसेवी पक्षी.

ALBEIT, *adv.* तथापि, यद्यपि.

ALBION, *s.* श्वेतद्वीपः.

ALBUGINEOUS, *a.* अरुद्रशुक्रांशोपमः -मा -मं.

ALBUGO, *s.* शुक्रं, चक्षुरोगः, शुक्रमण्डलरोगः.

ALBUM, *s.* विशिष्टचोकराध्यायं पुस्तकं.

ALCHYMICAL, *a.* रसायनविद्याविषयकः -का -कं, रसायनजः -जा -जं.

ALCHYMI, *s.* रसज्ञः, रसायनविद्याज्ञः, रससिद्धः.

ALCHYMY, *s.* रसायनविद्या, रसायनं, रससिद्धिः *f.*

ALCOHOL, *s.* मद्यसारः.—(Impalpable powder) सूक्ष्मभस्म *n.* (नं).
 ALCOV, *s.* कुञ्जः, कुञ्जकुटीरः, पर्णशाला, पल्लवशाला, निभृतस्थानं.
 ALDER, *s.* वृषविशेषः.
 ALDERMAN, *s.* पुराध्यक्षः, नगरस्य प्रधानपुरुषः, मान्यपदस्थः, पौरजनः, वृद्धः, वृद्धजनः, गुरुजनः.
 ALDERMANLY, *adv.* वृद्धजनवत् *ind.*, गुरुजनवत् *ind.*, गुरुजनप्रकारेण.
 ALE, *s.* यवसुरं, यवनिर्मितो मद्यविशेषः.
 ALE-HOUSE, *s.* यवसुरालयः, यवसुरस्थानं.
 ALE-HOUSE-KEEPER, *s.* यवसुरविक्रयी *m.* (नं), शौचिद्वकः.
 ALEMIC, *s.* चक्रः, चक्रयन्त्रं, काचचक्रयन्त्रं, मुपा, द्रवद्रव्यसारनिर्हारायं मुपा.
 ALERT, *a.* त्वरितः-ता-तं, क्षिप्रः-गा-मं, उद्यमी-मिनी-मि (नं), उद्योगी-मिनी-मि (नं), स्वचरितः-ता-तं, अतन्द्रः-द्रा-द्रं.
 ALERTNESS, *s.* क्षिप्रता, अतन्द्रता, सत्वरता, सोद्योगत्वं.
 ALGEBRA, *s.* बीजगणितं, गणनाविद्या.
 ALGEBRAICAL, *a.* बीजगणितविषयकः-का-कं, गणनाविद्यासम्बन्धी-न्विनी-न्वि (नं).
 ALGID, *a.* शीतः-ता-तं, शीतलः-ला-लं, शिशिरः-रा-रं, हिमवान्-वती-वत् (नं).
 ALIEN, *s.* (A foreigner) विदेशी *m.* (नं), विदेशीयः, भिन्नजातीयः.
 ALIEN, *a.* अन्वदेशीयः-या-यं, विदेशीयः-या-यं, पारस्वः-व्या-व्यं.—(Estranged from) विरक्तः-क्ता-कं.—(Adverse to) विरुद्धः-द्वा-द्वं, विपरीतः-ता-तं, भिन्नः-ना-नं.
 ALIENABLE, *a.* विच्छेदनीयः-या-यं, विभेद्यः-द्या-द्वं.—(Alienable property) पराधीनं कर्तुं शक्यते यद् द्रव्यं.
 To ALIENATE, *v. a.* (To withdraw the affections) विरद् in enus. (रद्ध्यति-यितुं).—(To transfer property) द्रव्याधिकारित्वं पराधीनं or परवशं कृ, or परस्वत्वे प्रतिपद् in enus. (यादयति-यितुं).
 ALIENATE, *a.* विभक्तः-क्ता-कं, विरक्तः-क्ता-कं, विच्छिन्नः-द्वा-द्वं, पराधीनः-ना-नं.
 ALIENATED, *p. p.* विरक्तः-क्ता-कं. See ALIENATE.
 ALIENATION, *s.* (Coldness of affection) विरागः, विरक्तिः *f.*, वैरक्त्यं.—(Transferring of property) स्वस्वत्वत्यागानन्तरं परस्वत्वापदानं.
 To ALIGHT, *v. n.* अवतृ (c. 1. -तरति-तरितुं-तरीतुं), उपविश (c. 6. -विशति-वेष्टुं), निपतृ (c. 1. -पतति-पतितुं).
 ALIGHTED, *p. p.* अवतीर्यः-व्या-व्यं, उपविष्टः-द्या-द्वं, निपतितः-ता-तं.
 ALIKE, *a.* सदृशः-शी-शं, तुल्यः-त्या-त्यं, समानः-ना-नं, एकप्रकारः-रा-रं, तुल्यरूपः-यी-यं, तुल्याकृतिः-ति-ति.
 ALIMENT, *s.* आहारः, भोजनं, भक्ष्यं, भोज्यं, खनं, खाद्यं, पोष्टिकं.
 ALIMENTAL OR ALIMENTARY, *a.* पोष्टिकः-की-कं, पोषकः-का-कं, पुष्टिदः-दा-दं, प्रतिपालकः-का-कं, भरणशीलः-ला-लं.
 ALIMENTARINESS, *s.* पोषकत्वं, प्रतिपालकत्वं, भस्मा *m.* (नं), भरणशीलता.
 ALIMENTATION, *s.* पोषणं, भरणं, प्रतिपालनं, पुष्टिः *f.*
 ALIMONY, *s.* स्त्रीपुरुषविभेदसमये यो धनस्य न्यायांशो भार्यायै दीयते.
 ALIVE, *a.* जीवन्-वन्ती-वत् (नं), वर्धमानः-ना-नं, सजीवः-या-यं, सचेतनः-ना-नं, चायुष्मान्-प्यती-प्यत् (नं).—(Cheerful, sprightly) त्वरितः-ता-तं, अतन्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, चञ्चलः-ला-लं.
 ALKALI, *s.* सज्जिका, सज्जिः *f.*, धारः, सज्जिकाधारः, यवधारः, गोग-याही *m.* (नं).
 ALKALINE, *a.* धारस्वभावः-या-यं, धारविशिष्टः-द्या-द्वं, सज्जियुक्तः-क्ता-कं.
 ALL, *a.* सर्वः-धा-धं, विश्वः-व्या-व्यं, कृत्स्नः-त्वा-त्वं, निखिलः-ला-लं, खिलः-ला-लं, समस्तः-स्ता-स्तं, सकलः-ला-लं.

ALL, *s.* (The whole) सर्वं, कालं, कालं, साकल्यं; 'In all, altogether,' सर्वशम्, साकल्येन, कृत्वशम्; 'not at all, न कथन्नन, न मनाक्; 'at all times,' सर्वदा; 'all but,' प्रायम् *ind.*, प्रायशम्, ईषदूनः-ना-नं; 'all of a sudden,' अकस्मात्; 'all I can,' यथा-शक्ति *ind.*, यथावलं, यथासामर्थ्यं; 'all around,' सर्वतः, समन्ततः, परितः, चतुर्दिक्षु; 'by all means,' सर्वथा; 'all at once,' युगपत् *ind.*, 'most of all,' भूयिष्ठं, विशेषतः; 'all hail,' नमस् *ind.*
 ALL-ATONING, *a.* सर्वपापनाशकः-का-कं, सर्वपापशोधकः-का-कं.
 ALL-BEARING, *a.* सर्वसहः-हा-हं.—(Omniparous) सर्वप्रगयी-विनी-वि (नं).
 ALL-CONQUERING, *a.* सर्वजयी-विनी-वि (नं), सर्वदमनः-ना-नं, सर्व-न्दमः-मा-मं.
 ALL-GLORIOUS, *a.* सर्वतेजोमयः-यी-यं, सर्वप्रतापवान्-वती-वत् (नं).
 ALL-KNOWING, *a.* सर्वज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, सर्ववेदी-दिनी-दि (नं).
 ALL-LOVING, *a.* सर्वप्रियः-या-यं, सर्वहितैषी-विणी-वि (नं).
 ALL-MATURING, *a.* सर्वपाचकः-का-कं, सर्वपाचनशीलः-ला-लं.
 ALL-PENETRATING, *a.* सर्वभेदकः-का-कं, सर्वप्रवेशकः-का-कं.
 ALL-PERVADING, सर्वगतः-ता-तं, सर्वव्यापी-पिनी-पि (नं), सर्वत्रयः-गा-गं.
 ALL-SEEING, *a.* सर्वदर्शी-शिनी-शि (नं), सर्वद्रष्टा-द्री-दृ (दृ).
 ALL-SUFFICIENCY, *n.* सर्वशक्तिता, सर्वसामर्थ्यं.
 ALL-SUFFICIENT, सर्वसमर्थः-धा-धं, सर्वशक्तिमान्-मती-मत् (नं).
 ALL-WISE, *a.* सर्वज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, सर्वविद् *m. f. n.*, सर्ववेदी-दिनी-दि (नं), सर्वज्ञानमयः-यी-यं.
 To ALLAY, *v. a.* (To mitigate) शम् in enus. (शमयति-यितुं), प्रशम् उपशम्; शान्त् or शान्त् (c. 10. शान्तयति-यितुं) अभिशान्त् परि-शान्त्; तुप् in enus. (तोषयति-यितुं).—(To mix one metal with another) धातुं धातुना मिश्र (c. 10. मिश्रयति-यितुं); सुवर्णं रूपं वा कुपेन मिश्र.
 ALLAY OR ALLAYMENT, *s.* (Mitigation) शान्तिः *f.*, प्रशमनं, प्रशान्तिः *f.*, शान्त्यं; 'allayment of fear,' भयोपशमः; 'allayment of hunger,' क्षुत्प्रतीकारः.—(Mixture of base metal) कुप्यसम्पर्कः.
 ALLAYER, *p. p.* प्रशान्तः-ता-तं, उपशान्तः-ता-तं, प्रशमितः-ता-तं.
 ALLAYER, *s.* शमकः, शान्तिकरः, शान्तिकर्ता *m.* (नं), शान्तिदः.
 ALLEGATION, *s.* (Affirmation) चर्चनं, अभियोगः, पक्षं, अभिधानं.—(False allegation) मिथ्याभिज्ञानं.—(Excuse, plea) छद्म *n.* (नं), उपदेशः, व्यपदेशः.
 To ALLEG, *v. a.* (To affirm, declare) वद् (c. 1. वदति, वदितुं), तपेति हू (c. 2. त्रयीति हूते पङ्क्तुं).—(To plead as an excuse) छद्म कृ व्यपदिश (c. 6. -दिशति-देष्टुं), मिथ्या वद्.
 ALLEGABLE, *a.* चर्चनीयः-या-यं, पदनीयः-या-यं, कथनीयः-या-यं.
 ALLEGIANCE, *s.* भक्तिः *f.*, अनुरागः, पक्षीभूतत्वं, अधीनत्वं.
 ALLEGIAN, *a.* भक्तिमान्-मती-मत् (नं), अनुरागी-गिणी-गि (नं).
 ALLEGORICAL, *a.* रूपकमयः-यी-यं, दृष्टान्तरूपः-पो-पं, लाक्षणिकः-की-कं.
 ALLEGORICALLY, *adv.* दृष्टान्तरूपेण *ind.*, लाक्षणिकप्रकारेण, रूपकक्रमेण.
 To ALLEGORISE, *v. a.* दृष्टान्तीकृ, दृष्टान्तम् (nom. दृष्टान्तयति-यितुं), लाक्षणिकप्रकारेण वद् (c. 1. वदति, वदितुं).
 ALLEGORY, *s.* रूपकं, दृष्टान्तः, उदाहरणं, लाक्षणिकवाक्यं, युक्तिः *f.*
 ALLEGRO, *adv.* त्वरितं, क्षिप्रं, शीघ्रं.
 To ALLEViate, *v. a.* शम् in enus. (शमयति-यितुं), प्रशम्, उपशम्; शान्त् or शान्त् (c. 10. शान्तयति-यितुं), अभिशान्त्, उपशान्त्, परिशान्त्-लप् (nom. लपयति-यितुं), उद् (c. 1. -हरति-ते-हर्तुं), लपकृ.

ALLEVATED, *p. p.* प्रशमितः -ता -तं. प्रशान्तः -न्ता -न्तं, उपशान्तः -न्ता -न्तं, लघुकृतः -ता -तं.
 ALLEVATION, *s.* शान्तिः *f.*, प्रशमनं, प्रशान्तिः, उपशमः, लघुकरणं, लापयं.
 ALLEVATION, *a.* (Giving alleviation) शान्तिदः -दा -दं, शान्तिकरः -रा -रं, शमकः -कः, -कं.
 ALLEY, *s.* (A narrow passage) सङ्कटपथः, सप्तापपथः, सङ्कुचितवीथिः *f.* —(A walk in a garden) उद्यानपथः.
 ALLIANCE, *s.* (League) सन्धिः *m.*, साहित्यं, संयोगः, साधं, सहायता, ऐक्यं.—(Relation by marriage, &c.) ससन्धः, ज्ञातिसम्बन्धः; 'offensive and defensive alliance,' परस्पररोपकारः.
 ALLIED, *p. p.* सन्धितः -ता -तं, सहितः -ता -तं, ससन्धः -ञ्हा -ञ्चं, संयुक्तः -क्ता -क्तं.
 To ALLIGATE, *v. a.* ससन्धं (c. 9.) चम्राति -चन्दुं or caus. -चन्धयति -यितुं अनुवन्ध्, ज्ञान्ध्.
 ALLIGATION, *s.* (Tying together) सन्धानं, ससन्धनं, संयोजनं.—(Rule in arithmetic) सन्धिप्रत्ययानां मूल्यं निरूपयति यो गणनाविधिः, सर्वसंख्यापनं.
 ALLIGATOR, *s.* नक्रः, ग्राहः, कुम्भीरः.
 ALLITERATION, *s.* अनुप्रासः.
 ALLODIAL, *a.* अनधीनः -ता -तं, अनायतः -ञ्हा -ञ्चं, स्वाधीनः -ता -तं.
 To ALLOO, *v. a.* (Set on by crying alloo) हे हे इत्यादिशब्दैः कुङ्कुरान् प्रमुदं (caus. -चोदयति -यितुं).
 To ALLOT, *v. a.* (Distribute by lot) विभज् (c. 1. -भजति -ते -भक्तुं), प्रविभज्; व्यस् (c. 10. -अंशयति -यितुं), अंश् (c. 10. -अंशयति -यितुं), विव्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), व्यस्; कृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं), परिकृप्.—(To grant) प्रदा (c. 3. -ददाति -दातुं).
 ALLOTMENT, *s.* (Distributing by lot) विभागः, अंशः, विभागकल्पना.—(The portion granted) अंशः, भागः, विभागः.
 To ALLOW, *v. a.* अनुज्ञा (c. 9. -जानाति -जातुं), अभ्यनुज्ञा; अनुमन् (c. 4. -मन्ते -मन्तुं), सह (c. 1. -सहते सोढुं), विपह्, अनुमुद् (c. 1. -मोदते -मोदितुं).—(To admit an argument) ग्रह् (c. 9. -गृह्णाति ग्रहीतुं).—(To allow wages) वचनं दा or अनुदा (c. 3. -ददाति -दातुं).—(To abate) उद्धारं कृ, नूनोक्.
 ALLOWABLE, *a.* धर्म्यः -र्म्यो -र्म्यं, अनुज्ञेयः -या -यं, अनुज्ञातयः -व्या -व्यं, स्वीकरणीयः -या -यं, अनुज्ञायोग्यः -ग्या -ग्यं, दातव्यः -व्या -व्यं.—(Admissible) ग्राह्यः -घ्रा -घ्यं, गृह्यः -घ्रा -घ्यं, प्रगृह्यः -घ्रा -घ्यं.
 ALLOWANCE, *s.* अनुज्ञा, अनुमतिः *f.*—(Stipulated pay) वचनं, वेतनं, निरूपितमूल्यं, परिमितमूल्यं.—(Abatement) उद्धारः, नूनोकरणं.
 ALLOWED, *p. p.* अनुज्ञातः -ता -तं, अभ्यनुज्ञातः -ता -तं, अनुमतः -ता -तं.
 ALLOY, *s.* अपद्रव्यं, कुप्यं, कूटस्वर्णं, अत्यमूल्यको धातुः, हृष्यं, दोषः, मलं.—(Abatement, impairment) नूनता, घापः, विगमः.
 ALLOWED, *p. p.* हृषितः -ता -तं, दुष्टः -घा -घं.
 To ALLUDE, *v. n.* (Hint at) उद्दिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), समुद्दिश्, सूच् (c. 10. -सूचयति -यितुं), इङ्गं or इङ्गितं or सङ्केतं कृ, स्मृ in caus. (स्मारयति -यितुं), प्रमुप् in caus. (-चोदयति -यितुं).
 ALLUDED, *p. p.* उद्दिष्टः -घा -घं, सूचितः -ता -तं, स्मृतः -ता -तं.
 To ALLURE, *v. a.* आकृप् (c. 1. -कर्षति or c. 6. -कृपति -कृष्टुं), समाकृप्; प्रलुभ् in caus. (-लोभयति -यितुं).
 ALLURED, *p. p.* आकृतः -घा -घं or आकर्षितः -ता -तं प्रलोभितः -ता -तं.
 ALLUREMENT, *s.* प्रलोभनं, आकर्षणं, विलोभनं, वचनं भोगः.
 ALLURING, *a.* आकर्षकः -का -कं, आकर्षी -पिथी -पि (न्), प्रलोभकः -का -कं, वचकः -का -कं.

ALLURINGLY, *adv.* प्रलोभनपूर्वकं, प्रलोभनेन, आकर्षकप्रकारेण.
 ALLUSION, *s.* (Hint) इङ्गं, इङ्गितं, सङ्केतः, आकारः.—(Allusion to) उद्देशः, सूचनं.—(In allusion to) उद्दिश्य, समुद्दिश्य.
 ALLUSIVE, *a.* उद्देशकः -का -कं, सूचकः -का -कं.
 ALLUVION, *s.* पुलिनं, नदीरयेण or जलप्रवाहेण समानीता मृत्तिका.
 ALLUVIOUS, *a.* नदीरयेण समानीतः -ता -तं, पुलिनमयः -यो -यं.
 ALLY, *s.* सहायः, सहकारी *m.* (न्), नित्रं, मृदद् *m.*, परस्पररोपकारी *m.* (न्), समन्धी *m.* (न्).
 To ALLY, *v. a.* सन्धा (c. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं), ससन्धं (caus. -चन्धयति -यितुं), संयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं). संधिप् in caus. (-व्येयति -यितुं).
 ALMANAC, *s.* पत्रिका, पात्रिः *f.*
 ALMANAC-MAKER, *s.* पत्रिकारः, पत्रिकारचक्रः.
 ALMIGHTINESS, *s.* सर्वशक्तिमत्त्वं, सर्वसामर्थ्यं.
 ALMIGHTY, *a.* सर्वशक्तिमान् -मती -मत् (न्), सर्वसमर्थः -धो -धं, सर्वशक् *m. f. n.*, अमितीजाः -जाः -जः (न्).
 ALMOND, *s.* पारसीकजनैर् वादामिन् अभिधीयते यत् फलं.
 ALMONER, *s.* दानधर्मे नियुक्तः, भिक्षावितरणे अधिकृतः, दरिद्रेषु यद् धनं दातव्यं तद्वितरणे अधिकृतः.
 ALMORNY, *s.* दानधर्मे नियुक्तस्य गृहं, भिक्षावितरणशाला.
 ALMOST, *adv.* प्रायस्, प्रायशस्, भूयिष्ठं, ईषदूनः -ना -नं, कस्य affixed.—(Somewhat less) ईषदूनं, यद् कश्चिन् नूनं; 'almost four,' उपचतुराः *m. pl.*; 'almost every person,' प्रायः सर्वजनः; 'almost dead,' समुष्टैः or मृतप्रायः or मृतकस्य; 'almost finished,' समाप्तभूयिष्ठः; 'seven days being almost ended,' सप्तसु दिनेषु समाप्तकल्पेषु.
 ALMS, *s.* भैक्षं, भैक्ष्यं, भिक्षा, भिक्षादानं, दानं; 'to beg alms,' भिक्षु (c. 1. -भिद्यते भिद्यितुं), भैक्ष्यं चर् (c. 1. -चरति, चरितुं), भिक्षाटनं कृ.
 ALMS-BOX, *s.* भिक्षापात्रं, दानाधारः.
 ALMS-GIVER, *s.* भिक्षादाना *m.* (न्), दरिद्रपोषकः.
 ALMS-GIVING, *s.* दानधर्मः, दानकार्यं, भिक्षादानं, दरिद्रपोषणं.
 ALMS-HOUSE, *s.* दरिद्रपोषणशाला, भिक्षावितरणशाला.
 ALMS-MAN, *s.* भिक्षाचरः, भिक्षुकः, भिक्षाग्री *m.* (न्), भिक्षोपगोत्री *m.* (न्).
 ALOE, *s.* (The plant) कुमारी, सहा, स्थूलदला.—(A precious wood) जगुरुः, जगुरुकाष्ठं.
 ALOFT, *adv.* उड्डं, उपरि, उपरिष्ठात्, उच्चं.—(In air) विहायसा.
 ALONE, *a.* एकांतः -ता -तं, एकः -का -कं, एकाकी -किनी -कि (न्), निभूतः -ता -तं, केवलः -ला -लं, केवली -लिनी -लि (न्), अद्वितीयः -या -यं.—(Only) केवलं, मात्रं.
 ALONG, *prep.* (At length, all along the side of) अनु prefixed to the acc. c. neuter; as, 'along the Ganges,' अनुगङ्गः; 'along the bank,' अनुकल्हं.—(Forward) अग्रे, पुरस् *ind.*, पुरस्तात्.—(Along with) सह, सहितं, सहितः -ता -तं.—(All along, from first to last) प्रथमावधेः प्रभृति शेषपर्यन्तं, सर्वत्र.—(Along-side) पार्श्वे *ind.*
 ALOOF, *adv.* दूरे, कियदूरे, ईषदूरे, अन्तरे, निभूतं, पृथक्.—(Standing aloof) दूरस्थः.
 ALOUD, *adv.* प्रकाशं, उच्चैस् *ind.*, उच्चकैस्, प्रोच्चैस्, उच्चैःस्वरेण, महानादेन, उच्चैस्तमाम् *ind.*, मुक्तकारं.
 ALPHABET, *s.* वर्णमाला, वर्णक्रमः, अक्षरविन्यासः, वर्णसङ्घाटः.
 ALPHABETICAL, *a.* वर्णक्रमानुसारी-रिणी-रि (न्), वर्णमालाश्रेण्यनुरूपः-पा-पं.
 ALPHABETICALLY, *adv.* वर्णक्रमानुसारतस् *ind.*, वर्णमालाश्रेण्यनुरूपं.
 ALREADY, *adv.* (Some time ago) तत्पूर्वं, पूर्वं, पुरा, पूर्वकाले, प्राग् वर्तमानकालात्.—(At the present time) तद्वर्तमाने, सम्प्रति, तत्काले.

Also, *adv.* च, चैव, अपिच, एवं, अपरन्त, पुनरपि, पुनश्च.—(In like manner) तद्वत् *ind.*, तद्विधे, तत्प्रकारे.

ALTAR, *s.* चैत्रं, आयातनं, वेदि: *m.* or *f.*, चयनं, यज्ञवेदिः, स्वयिदलं.

To ALTER, *v. a.* अन्यथा कृ, अन्यरूपं-पां-पं कृ, अन्यप्रकारं-रां-रं कृ, विपर्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), परिवृत् in *caus.* (-वर्त्तयति -वर्त्तुं).—(To alter for the worse) विकृ (c. 8. -कुरुते -कर्त्तुं), विरूप (c. 10. -रूपयति -वर्त्तुं).

To ALTER, *v. n.* अन्यथा or अन्यरूपः-पा-पं or अन्यप्रकारः-रा-रं भू.—(For the worse) विकृ (c. 8. -कुरुते).—(To alter in mind and feelings) विमनोभू.

ALTERABLE, *a.* विकार्यः-य्या-य्यं, अन्यथा करणीयः-या-यं, विकारशीलः-ला-लं, परीवर्त्तनीयः-या-यं, परिणामयोग्यः-ग्या-ग्यं.

ALTERAGE, *s.* (The fostering of a child) बालकपोषणं, पुत्रप्रतिपालनं.

ALTERATION, *s.* विकारः, विक्रिया, विकृतिः *f.*, परिणामः, परीवर्त्तनं, अन्यथाभावः, वैकृत्यं.

ALTERNATIVE, *a.* विकारी-रिणी-रि (न), परिवर्त्तकः-का-कं, परिणामकारः-रा-रं.

To ALTERCATE, *v. n.* विवाद (c. 1. -वदते-वदितुं), व्यवहृष्ट (c. 1. क्रोशति-क्रोष्टुं).

ALTERCATION, *s.* विप्रलपः, व्यवक्रोशनं, व्यावभाषी *f.*, वादानुवादः, विवादः, उच्चरप्रत्युत्तरं, वाचविरोधः, वाग्युद्धं, वाक्प.

ALTERED, *p. p.* विकृतः-ता-तं, वैकृतः-ता-तं, अन्यरूपः-पा-पं, अन्यथा कृतः-ता-तं, कृतविक्रियः-या-यं.—(In mind) विमनोभूतः-ता-तं.

ALTERNATE, ALTERNATELY, *adv.* विपर्ययेण, वारं वारं, अन्योन्यं, परस्परतस्, परस्परम्, परिवृत्तः, 'alternate sleeping and waking,' पर्यायशयनं.

To ALTERNATE, *v. a.* परिवृत् in *caus.* (-वर्त्तयति -वर्त्तुं), विदृ (c. 1. -हरति -हर्त्तुं).

To ALTERNATE, *v. n.* परिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं).

ALTERNATION, *s.* विपर्ययः, पर्यायः, परिवर्त्तनं, परिवृत्तिः *f.*—(Alternation of employment or duty) कर्मविपर्ययः.

ALTERNATIVE, विकल्पः, अनुकल्पः, पादिकः, पद्यः, वाग्यः.—(In grammar) विभाषा *f.*

ALTHOUGH, *conj.* यद्यपि. 'Although' is sometimes expressed by the potential mood of the verb; as, 'although it be not,' न भवेत्.—(Notwithstanding) तथापि, किन्तु.

ALTILOQUENCE, *s.* गदितवाक्यं, सादोषोक्तिः *f.*

ALTISONANT, *a.* उच्चैःस्वरकारी-रिणी-रि (न), महास्वनः-ना-नं.

ALTIVOLANT, *a.* उच्चैर् उड्ढीयमानः-ता-तं, उच्चैर् उड्ढीनः-ता-तं.

ALTITUDE, *s.* उच्चत्वं, उच्चितिः *f.*, उच्छ्रायः, उड्ढता, उत्तरेषः.—(Superiority) प्रधानत्वं.

ALTOGETHER, *adv.* सर्वथा, सर्वतस् *ind.*, सम्यक्. अशेषतस् *ind.*, अशेषेण, कृत्स्नशस् *ind.*, अखिलेन, साकल्येन, कात्स्न्येन.—(Conjunctly) समं, एकचित्तीभूय *ind.*, सहितः-ता-तं, संहतः-ता-तं.

ALUM, *s.* स्फटि, लवणविशेषः.

ALUMINOUS, *a.* स्फटिनीयः-यी-यं, स्फटिसम्बन्धी-न्यनी-न्यि (न).

ALWAYS, *adv.* सर्वदा, सदा, सततम्, नित्यदा, अनिश्च, अनवरतं, निरन्तरं, सर्वद्वये.

AMAIN, *adv.* (Violently) प्रसभं, प्रसह्य, बलात्, बलवत् *ind.*—(With impetuosity) सवेगं, वेगतस् *ind.*, जवेन.

AMALGAM, *s.* कांस्यं.

To AMALGAMATE, *v. n.* पारेण धातून् मिश्र (c. 10. मिश्रयति -वर्त्तुं).—

(To unite together) संयुज् (c. 10. -योजयति -वर्त्तुं), संधिप् in *caus.* (-य्रेययति -वर्त्तुं), संहृन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), एकीकृ.

AMALGAMATION, *s.* (Of metals) धातुमिश्रणं, योगः.—(Junction) संश्लेषः, संयोजनं.

AMANEUSIS, *s.* लेखकः, लिपिकारः, यद् अन्येन कथितं तद्वेखकः.

AMARANTH, *s.* अम्रानः, अम्रानपुष्पं.

AMARANTINE, *a.* अम्रानी -निनी -नि (न), अम्रानवान् -वती -वत् (त), अम्रानपुष्पयुक्तः-क्ता-क्तं.

AMARITUDE, *s.* तिक्तता, -त्वं, कटुता.

To AMASS, *v. a.* सधि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), उपचि, सम्भृ (c. 1. -भरति -ते -भर्त्तुं), समाधिप् (c. 6. -धिपति -धेत्तुं), एकत्र कृ, राशीकृ.

AMASSED, *p. p.* सधितः-ता-तं. उपधितः-ता-तं, सम्भृतः-ता-तं. राशीकृतः-ता-तं.

AMASSMENT, *s.* सधयः, पुन्नः, समुच्चयः, संहतिः *f.*, घोषः, समुदायः, राशीकरणं.

AMATEUR, *s.* काचिद् विद्यां सेच्छातः or आत्मविनोदार्थं सेवते यः.—(In music) गन्धर्वविद्याप्रियः, गन्धर्वविद्याकामः.

AMATORY, *a.* कामी -गिनी -मि (न), स्नेही -हिनी -हि (न), प्रीतिमान् -मती-मत् (त), अनुरागी -गिणी -मि (न), प्रेमशीलः-ला-लं, शृङ्गारी -रिणी -रि (न), रसिकः-का-कं.

To AMAZE, *v. a.* विस्मि in *caus.* (-स्माययति -ते -वर्त्तुं), आकुलीकृ, व्याकुलीकृ, विस्मयाकुलं-लां-लं or साश्चर्यं-य्यी-य्यं or व्यस्तं-स्तो-स्तं कृ.

AMAZE, *s.* विस्मयः, आश्चर्यः, चमत्कारः.—(Confusion) आकुलत्वं व्याकुलता.

AMAZED, *p. p.* विस्मितः-ता-तं, चमत्कृतः-ता-तं, मोहितः-ता-तं, व्याकुलितः-ता-तं, आकुलीकृतः-ता-तं, व्याकुलमनाः-नाः-नः (स).

AMAZEDLY, *adv.* सविस्मयं, साश्चर्यं, विस्मयेन, चमत्कारेण.

AMAZEMENT, *s.* विस्मयः, आश्चर्यत्वं, अद्भुतं, व्याकुलता, कातरता.

AMAZING, *part. a.* (Astonishing) विस्मयकारी-रिणी-रि (न), विचित्रं-त्रा-त्रं, अद्भुतः-ता-तं, चमत्कारी-रिणी-रि (न).—(Excessive) अतिरिक्तः-क्ता-क्तं; 'amazing power,' अतिशक्तिः *f.*

AMAZINGLY, *adv.* अद्भुतं, विचित्रं, विचित्रप्रकारेण.—(Excessively) निर्भरं, अतीव, अतिरिक्तं, अतिशयं; 'amazingly covetous,' अतिलुब्धः.

AMAZON, *s.* स्वस्तनचेदनपूर्यकं रणे विक्रमं दर्शयित्वा या स्त्रीजातिः प्राहालीनपुस्तकेषु प्रशस्यते.

AMBAGES, *s.* पक्षोक्तिः *f.*, पक्षभणितं.

AMBIASSADOR, *s.* दूतः, सन्देशहरः, राजदूतः, राजचारः, सन्तो *m.* (न).

AMBASSAGE, *s.* दूत्यं, दौत्यं, दूतमेरणं.

AMBER, *s.* नृणमणिः *m.*, नृणग्राही *m.* (न), शूकापुटः.

AMHER, *a.* नृणमणिमयः-यी-यं, शूकापुटरूपः-पी-पं.

AMHERGRIS, *s.* शीपपविशेषः.

AMBER-TREE, *s.* सुरान्ध्रवृक्षविशेषः.

AMBIDEXTER or AMBIDEXTROUS, *a.* (Having equally the use of both hands) सम्यसापी-चिनी-चि (न), उभयहस्तकुशलः-ला-लं.

(Equally ready to act on both sides) द्विपक्षपाती *m.* (न).

AMBIENT, *u.* वेष्टकः-का-कं, परिवेष्टकः-का-कं, व्यापकः-का-कं.

AMBIGUITY, AMBIGUOUSNESS, *s.* द्वयः, सन्दिग्धार्थः, सन्देहार्थः, अस्पष्टार्थः, अस्पष्टता, पक्षोक्तिः *f.*, चक्रता.

AMBIGUOUS, *a.* द्वयः-धा-धं, सन्दिग्धार्थः-धा-धं, अस्पष्टार्थः-धा-धं, अस्पष्टः-ष्टा-ष्टं, अव्यक्तः-क्ता-क्तं, चक्रः-क्ता-क्तं.

AMBIGUOUSLY, *adv.* द्वयतस् *ind.*, अस्पष्टं, अव्यक्तं, चक्रोक्ता, सन्दिग्धप्रकारेण

AMBIT, *s.* मण्डलं, वेष्टनं, चक्रमालं.

AMBITION, *s.* कीर्त्तिस्पृहा, अभिरुचिः *f.*, ऐश्वर्याकाङ्क्षा, उत्कृष्टपदवाञ्छा, राज्यलोभः.
 AMBITIOUS, *s.* कीर्त्तिप्रेप्सुः -प्सुः -प्सु, यशस्कावः -मा -मं, यशस्काभ्यन् -म्यती -म्यत् (त्), आनिगीपुः -पुः -पु, उत्कृष्टपदप्रेप्सुः -प्सुः -प्सु, अभिरुचिमान् -मती -मत् (त्), ऐश्वर्यप्रेप्सुः -प्सुः -प्सु, अभिप्रेतः -ता -तं.
 AMBITIOUSLY, *adv.* कीर्त्तिस्पृहातस् *ind.*, ऐश्वर्याकाङ्क्षया, उत्कृष्टपदवाञ्छया, अभिरुच्या.
 To AMBLE, *v. n.* सुन्दरगता चल् (c. 1. चलति चलितुं), सुन्दरप्रकारेण मु (c. 1. प्रवते प्रोतुं) or धोर (c. 1. धोरति धोरितुं).
 AMBLE, *s.* स्रष्टव्य गतिविशेषः, भ्रुतः, धोरितं, सुन्दरगतिः *f.*
 AMBLER, *s.* धोरितशीलः, सुन्दरगतियायी *m.* (न्).
 AMBROSIA, *s.* अमृतं, त्रिदशाहारः, पीयूषं, देवाद्यं, परमाद्यं.
 To AMBULATE, *v. a.* विचर् (c. 1. -चरति -चरितुं). इत् in freq. (चक्रन्मते), परिच्रम् (c. 4. -क्राम्यति क्रामितुं), इतस्ततश् चर्.
 AMBULATION, *s.* परिक्रमः, इतस्ततो भ्रमणं.
 AMBUSCADE, AMBUSH, *s.* (A place where persons lie in wait) पराक्रमणार्थं निभृतस्थानं.—(The liers in wait) सैन्यं निभृते स्थापितं.
 To AMELIORATE, *v. a.* भद्रतरं -रं -रं, or श्रेयांसं -यसो -यः or संहारं -रं -रं, or साध्यांसं -यसो -यः कृ.
 AMELIORATION, *s.* श्रेयस्त्वं, भद्रतरता, श्रेयता, श्रेयत्वं, वृद्धिः *f.*
 AMEN, *adv.* तथास्तु, एवमस्तु.
 AMENABLE, *a.* अभियोज्यग्राह्याधीनः -ना -नं, परानुयोगाधीनः -ना -नं, अनुसन्धेयः -या -यं.
 To AMEND, *v. a.* (To correct) शुष् in caus. (शोषयति -यितुं), परिशुष् विशुष्, संशुष्; समाधा (c. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं).—(To amend one's life, leave wickedness) पापात् निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), पापं त्यज्ज धर्मम् आचर् (c. 1. -चरति -चरितुं), or साधून् आचारान् आस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), विमतीसारं कृ.
 To AMEND, *v. n.* (As the life or manners) शुष् (c. 4. शुष्यति शोषुं), विशुष्, संशुष्, समाधा in pass. (-धीयते), भद्रतर -रा -रं भू, साधुः -धुः or ध्वी -धु भू.—(As a disease) शम् (c. 4. शाम्यति शमितुं) उपशम्.
 AMENDED, *p. p.* शोषितः -ता -तं, संशुद्धः -द्धा -द्धं.—(Ceased from evil) निवृत्तपापः -या -यं.
 AMENDMENT, *s.* शोषनं, संशुद्धिः *f.*, प्रतिस्माधानं, समाधानं, विप्रतीसारः, श्रेयस्त्वं, श्रेयता, श्रेयत्वं.—(Of life) आचारशोषनं, दोषशोषनं.—(Of a disease) उपशमः, स्वास्थ्यं.
 AMENDS, *s.* निस्तारः, निष्कृतिः *f.*, पारितोषिकं, शोषनं, संशुद्धिः *f.*
 AMENITY, *s.* रम्यता, प्रियता, अभिरामत्वं, सुनन्दता.
 To AMERCE, *v. a.* दण्ड् (c. 10. दण्डयति -यितुं) with two accusatives.
 AMERCED, *p. p.* दण्डितः -ता -तं, क्षापितः -ता -तं.
 AMERCEMENT, *s.* दण्डः, पनादण्डः.—(Loss) हानिः *f.*, क्षयः, क्षपचयः.
 AMETHYST, *s.* मणिविशेषः, नीलवर्णः शस्त्रप्रभेदः, मर्दोपस्थिः.
 AMIABLE, *a.* सुशीलः -ला -लं, सुमियः -या -यं, सुशीलवान् -वतो -वत् (त्), प्रीतिमान् -गतो -मत् (त्), प्रियदर्शनः -ना -नं, चेहाईः -है -है, प्रियद्वार -रा -रं.—(Pleasant) रमणीयः -या -यं.
 AMIABLENESS, *s.* सुशीलत्वं, सदावा, प्रियता, प्रियम्भाविष्णुता, प्रियम्भावुकता.
 AMIABLY, *adv.* सुशीलजननवत्, सुप्रियं, प्रीतिपूर्वकं, प्रीत्या.
 AMICABLE, *a.* मैत्र्यः -ची -चं, हितः -तो -तं, साक्षेयः -या -यं, सहेशीलः -ला -लं.
 AMICABLENESS, *s.* मित्रत्वं, साख्यं, सौहार्दं, सहायता, अनुकूलता.
 AMID, AMIDST, *prep.* मध्ये, अन्तरेण, अन्तरे, अन्तरा, अभ्यन्तरे.

AMISS, *adj.* दोषी -पिणी -पि (न्), अपराधी -पिनी -पि (न्), अनुचितः -ता -तं, अयुक्तः -क्ता -क्तं. *adv.* दुष्टु, दोषेण, अपराधतस्, अनुचितं, अयुक्तं.
 AMITY, *s.* मैत्र्यं, साख्यं, वन्युता, ऐश्वर्यं.—(Between nations) सन्धिः *m.*
 AMMONIAC, *s.* (Gum ammoniac) नियासप्रकारः.—(Sal ammoniac) लयणप्रकारः.
 AMMUNITION, *s.* युद्धोपकरणं, युद्धमज्जा.
 AMNESTY, *s.* राजक्षमा, दोषक्षमा, दोषविस्मरणव्यवस्था.
 AMONG, AMONGST, *prep.* मध्ये, अभ्यन्तरे, अन्तरे, अन्तरेण, अन्तरा, अन्तः.
 AMOROUS, *a.* कामी -मिनी -मि (न्), प्रकामः -मा -मं, कामुकः -का -कं, मन्मथी -पिनी -पि (न्), शृङ्गारी -रिणी -रि (न्), रसिकः -का -कं, प्रेमशीलः -ला -लं, कामाक्रान्तः -न्ता -नं.
 AMOROUSLY, *adv.* कामेन, कामतस् *ind.*, रसिकभावेन, प्रीतिपूर्वकं.
 To AMOUNT, *v. n.* उपपि in pass. (-धीयते), सवि, समुदि in pass. (-ईयते), सद्गता in pass. (-स्यायते); 'amounting to', संख्यकः -का -कं.
 AMOUNT, *s.* परिमाणं, सद्गता, समुदायः, उपचायः, सारः, अर्थः; 'money to the amount of a lac', लक्षसंख्यानं धनानि.—(Value, price) मूल्यं.
 AMPHIBIOUS, *a.* भृङ्गलचरः -रा -रं, स्थलजलचरः -रा -रं, जलवायुगः -गा -गं, द्विभागतिः -तिः -ति, स्थलेशयः.
 AMPHITHEATRE, *s.* अर्द्धचन्द्राकारो रङ्गः, अर्द्धचन्द्रलाकारो रङ्गः, रङ्गभूमिः *f.*, रङ्गाङ्गणं.
 AMPLE, *a.* विशालः -ला -लं, विपुलः -ला -लं, विलुप्तः -ता -तं, बृहन् -हती -हत् (त्), प्रचुरः -रा -रं, बहुलः -ला -लं, यथेष्टः -ष्ट -ष्टं.
 AMPLENESS, *s.* विशालता, विपुलता, विस्तीर्णता, बृहत्त्वं, प्राचुर्यं.
 AMPLIFICATION, *s.* विस्तारत्वं, विस्तरः, वृद्धिः *f.*, वर्द्धनं.—(In rhetoric) अत्युक्तिः *f.*
 To AMPLIFY, AMPLIFICATE, *v. a.* वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं), संवृष्; विसृ (c. 5. -सृणोति, c. 9. -सृणति -स्रति, -स्रोतुं, caus. -स्तारयति), आष्ये in caus. (-प्राययति -यितुं), समाष्ये; तन् (c. 8. तनोति तनितुं).
 AMPLITUDE, *s.* (Extent) विस्तीर्णता, विस्तारः, विपुलता.—(Greatness) बृहत्त्वं, महत्त्वं, महिमा *m.* (न्).—(Capacity) चापारशक्तिः, सामर्थ्यं.—(Abundance) प्रचुरत्वं, सम्पूर्णत्वं, बहुत्वं.
 AMPLY, *adv.* विस्तरेण, विस्तरशस् *ind.*, विपुलं, यथेष्टं.
 To AMPUTATE, *v. a.* अङ्गं छिद् (c. 7. छिनत्ति छेत्तुं), कृ (c. 9. लुनाति -नोते लयितुं), निकृत् (c. 6. -कृनति -कनितुं), अङ्गच्छेदनं कृ.
 AMPUTATED, *p. p.* छिन्नः -चा -चं, लूनः -ना -नं, कृत्तः -त्ता -तं.
 AMPUTATION, *s.* छेदः, अङ्गच्छेदनं, कननं, अङ्गकननं.
 AMULET, *s.* कपचः, रक्षा, रोगनिवारणार्थं किञ्चिद् द्रव्यं or लोपधं.
 To AMUSE, *v. a.* नन्द् in caus. (नन्दयति -यितुं), अभिनन्द, प्रतिनन्द; रम् in caus. (रमयति -यितुं), विनन्द in caus. (नोदयति -यितुं).—(To amuse one's self) विलस् (c. 1. -लसति -लसितुं).
 AMUSED, *p. p.* विनोदितः -ता -तं, अभिनन्दितः -ता -तं.
 AMUSEMENT, *s.* विनोदः, परोहासः, क्रोडा, केलिः *f.*, खेला, विलासः, आह्लादः, नर्म्म *n.* (न्), कौतुकं, कुतूहलं.
 AMUSER, *s.* विनोदयिता *m.* (न्), नन्दकः.
 AN. See A.
 ANABAPTISM, *s.* पुनर्जलसंस्कारः, पुनर्मेवानं.
 ANABAPTIST, *s.* पुनर्जलसंस्कारमतावलम्बी, पुनर्जलसंस्कारमतं धारयन्.
 ANACHRONISM, *s.* कालगणनाभ्रमः.
 ANAGRAM, नामाक्षरपरिवर्त्तनात् सार्थवाक्यरचनं यथा देवराजः ई वेद जायः.
 ANALOGICAL OR ANALOGOUS, सद्यन्वी -न्यनी -न्यि (न्); सद्यन्वकः -क्ता -कं, सदृशः -शी -शं, उपमः -या मं, अनु रूपः -या -यं, समानः -ना -नं,

अनुगुणः-शा-खं, तुल्यः-त्या-त्यं, सम्पत्की-किंणी-किं (न्), आनुपङ्गिकः-की-कं, तुल्यरूपः-पा-पी-पं.

ANALOGICALLY, *adv.* सादृश्येन, औपम्येन, सामान्यतस् *ind.*, सादृश्यतस् *ind.*

ANALOGY, *s.* सन्न्यः, सादृश्यं, औपम्यं, सम्पत्की, सामान्यं, समानभावः, उपमितिः.

ANALYSIS, *s.* उपोद्घातः, पृथक्करणं, विच्छेदः, व्यवच्छेदः, परिच्छेदः, विभेदः, विभागः, विवेचनं, विवेकः, द्वायणं, व्याकारः.—(The essence of any thing) सारः, वस्तु *n.*

TO ANALYZE, *v. a.* उपोद्घातं कृ, किञ्चिन् समस्तद्रव्यं पृथक्, or खण्डशस् कृ, or भागशस् कृ, विविक्तं-क्तां-क्तं or विभिनं-वि-वं कृ, व्याकृ, विभज् (c. 1. -भजति-ते-भज्ते), विच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति-च्छेद्ते), द्रु in caus. (द्वावयति-यितुं), द्रवीकृ.

ANARCHICAL, *a.* अराजकः-का-कं, अनिश्चरः-रा-रं, अशिष्टः-ष्टा-ष्टं, राजनीतिरहितः-ता-तं, अशासितः-ता-तं, अस्थिरः-रा-रं, अव्यवस्थितः-ता-तं.

ANARCHY, *s.* अराज्यं, अशासनं, प्रभुत्वरहितं, शासनहीनत्वं, अनधीनता, अनिश्चरता.

ANATHEMA, *s.* शापः, अभिशापः, परिशापः, आक्रोशः, अवक्रोशः.

TO ANATHEMATIZE, *v. a.* शाप् (c. 1. शपति, c. 4. शपति, शप्ते), अभिशाप्; आक्रुश् (c. 1. -क्रोशति-क्रोशते).

ANATOMICAL, *a.* व्यवच्छेदविद्यासन्न्यः-का-कं, व्यवच्छेदविद्यानुरूपः-पा-पं.

ANATOMICALLY, *adv.* व्यवच्छेदविद्यानुरूपं, विशसनविद्याक्रमेण, व्यवच्छेदविद्यावत्.

TO ANATOMISE, *v. a.* शरीरं व्यवच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति-च्छेद्ते), विच्छिद्, सन्न्यद्; विशस् (c. 1. -शसति-शसितुं), खण्डशस् कृ, पृथक्कृ.—(To lay open distinctly) विवृ (c. 5. -वृणोति, -वरितुं or -वरीतुं), अपवृ; प्रकटीकृ, व्याख्या (c. 2. -व्याति-व्याते).

ANATOMISED, *p. p.* व्यवच्छिन्नः-त्ता-तं, विशसितः-ता-तं, पृथक्कृतः-ता-तं.

ANATOMIST, *s.* व्यवच्छेदविद्याज्ञः, व्यवच्छेदकः, विशसिता *m.* (तु).

ANATOMY, *s.* शरीरव्यवच्छेदविद्या, विशसनविद्या, विशसनं.—(Division of any thing) विच्छेदः, विभेदः, पृथक्करणं.

ANCESTOR, *s.* पूर्वपुरुषः.—(Ancestors) पूर्वजाः *m. pl.*, पितरः *m. pl.*, पितृलोकः.

ANCESTRAL, *a.* पित्र्यः-त्र्य-त्र्यं, पितृकः-का-कं, कौलिकः-क्ली-क्ले, पैत्रः-त्री-त्रं, पैत्रिकः-की-कं.

ANCESTRY, *s.* पितरः *m. pl.*, पूर्वजाः *m. pl.*, पितृसामान्यं, पितृश्रेणी *f.*, पितृपितामहादि *n.*—(Birth, the honour of descent) वंशः, अन्वयः, कुलमत्यादा.

ANCHOR, *s.* नौवन्धनकीलः, लोहमययन्त्रं येन नौका बध्यते or स्थिरीक्रियते.—(A post for mooring vessels) लूपकः.

TO ANCHOR, *v. a.* लोहयन्त्रेण नावं बन्ध् (c. 9. बध्नाति बन्धुं) or स्थिरीकृ.

ANCHORAGE, *s.* स्थानं नौवन्धनयोग्यं.—(The duty paid for anchoring) नौकावन्धनानन्तरं यत् शुल्कं नौकारुद्वै दीयते.

ANCHORITE, *s.* वनवासी *m.* (न्), यती *m.* (न्), यतिः *m.*, तपस्वी *m.* (न्), सन्ध्यासी *m.* (न्), वनी *m.* (न्).—(Brahman of the 3d order) वानप्रस्थः, गृहस्थाश्रमत्यागी *m.* (न्).

ANCHOVY, *s.* छुद्रमत्स्यविशेषः.

ANCIENT, *a.* पुराणः-शा or -खी-खं, पुरातनः-नी-नं, प्राक्कालीनः-ना-नं, पौराणः-खी-खं, प्राक्तनः-नी-नं, वृद्धः-द्धा-द्धं, प्राचीनः-ना-नं, पूर्वकालीनः-ना-नं, चिरन्तनः-नी-नं.

ANCIENT, *s.* वृद्धः, प्राचीनपुरुषः, पूर्वकालीनलोकः.—(The flag of a ship) नावो ध्वजः or पताका.—(Flag-bearer) पताकी *m.* (न्).

ANCIENTLY, *adv.* पूर्वकाले, गतकाले, पुरा, पूर्वं.

ANCIENTNESS, *s.* प्राचीनता, पुरातनत्वं, प्राक्कालीनता, वृद्धत्वं.

ANCIENTS, *s.* पूर्वजाः *m. pl.*, प्राचीनपुरुषाः *m. pl.*, पूर्वकालीनमनुष्याः *m. pl.*

AND, *conj.* च placed after the word which it connects with another. In many cases 'and' may be omitted in Sanskrit, and the connection expressed by the use of the indeclinable participle; as, 'the beasts assembled and informed the lion,' पशुभिर्मिलित्वा सिंहो विज्ञप्तः.—(Moreover) अपिच, किञ्च, अपरं, अन्यच्च.—(And then) अथ.

ANDANTE, *s.* धनं, तत्त्वं, विलम्बितं, स्पष्टं.

ANDIRON, *s.* लोहनिर्मितः शूलाधारः.

ANDROGYNAL OR ANDROGYNOUS, *a.* द्विलिङ्गविशिष्टः-ष्टा-ष्टं.

ANECDOTE, *s.* उपकथा, उपाख्यानं.

ANENT, *prep.* (Concerning) प्रति, उद्दिश्य *ind.*, प्रतीक्ष्य *ind.*, विषयकः-का-कं.

ANEURISM, *s.* नाडिस्फातिः *f.*, नाडीनारक्तप्रवाहकाणाम् अतिशयस्फातिः.

ANEW, *adv.* (Over again) पुनर्, पुनःपुनर्, पुनरपि.—(Newly) नूतनं, प्रतिनवं.

ANGEL, *s.* ईश्वरदूतः, देवदूतः, ईश्वरप्रेषः, स्वर्गी *m.* (न्), परमेश्वरप्रेरितः, स्वर्गीयदूतः, स्वर्गदूतः, दिव्यदूतः.

ANGELICAL, ANGELIC, *a.* ईश्वरदूतोपमः-मा-मं, दिव्यः-व्या-व्यं, देवरूपी-पिणी-पि (न्), स्वर्गीयः-या-यं.

ANGELICALLY, *adv.* ईश्वरदूतवत्, स्वर्गीयजनवत्, दिव्यप्रकारेण.

ANGER, *s.* क्रोधः, कोपः, अमर्षः, रोषः, चेतोविकारः; 'my anger is appeased,' मम क्रोधः शाम्यति; 'through anger,' कोपात्.—(Smart of a sore) व्रणवेदना.

TO ANGER, *v. a.* कुप in caus. (कोपयति-यितुं), प्रकुप, सकुप; क्रुध in caus. (क्रोधयति-यितुं).

ANGLE, *s.* ययः, कोणः, द्विभुजः.—(Apparatus to take fish) मत्स्यवेधनोपकरणं.

TO ANGLE, *v. a.* चडिशेन मत्स्यान् जलाद् उद्धृ (c. 1. -हरति-ते-हर्तुं), चडिश (nom. चडिशयति), मत्स्यवेधनेन मीनान् व्यप् (c. 4. विध्यति व्यद्ते) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति ग्रहीतुं).

ANGLE-ROD OR ANGLING-ROD, *s.* मत्स्यग्रहणार्थं दण्डः.

ANGLER, *s.* मत्स्यवेधकः, मत्स्यवन्धो *m.* (न्), यो चडिशेन मत्स्यान् गृह्णाति.

ANGLING, *s.* चडिशेन मत्स्यवेधनं, मत्स्यवन्धनं.

ANGLING-LINE, *s.* मत्स्यग्रहणार्थं सूत्रं or रज्जुः *m.*

ANGRILY, *adv.* सक्रोधं, सरोधं, सामर्षं, कोपेण, क्रोधात्.

ANGRY, *a.* क्रुद्धः-द्धा-द्धं, क्रोधी-धिनी-धि (न्), कोपी-पिनी-पि (न्), ज्ञातार्थः-धी-धं, रुष्टः-ष्टा-ष्टं, क्रोधाक्रान्तः-न्ता-तं, सामर्षः-धी-धं, क्रुतकोपः-पा-पं, क्रुतक्रुधः-धा-धं, आगतमन्युः-न्युः-न्यु, सरोधः-पा-पं, रोषणः-शा-खं, सक्रोधः-पा-पं, समन्युः-न्युः-न्यु.—(To be angry) क्रुध् (c. 4. क्रुध्यति क्रोद्धुं), अनुक्रुध्, समभिक्रुध्, संक्रुध्, अभिसंक्रुध्; रुप् (c. 4. रुष्यति रोपितुं), कुप् (c. 4. कुपति कोपितुं), प्रकुप्, सकुप् with dative; असूय् (असूयति-ते, असूयितुं) with acc.

ANGUISH, *s.* परितापः, वेदना, तीव्रवेदना, ज्ञेयः, पीडा, दुःखं, आधिः *m.*, मनस्तापः, परिवेदनं, विवाधा, कृच्छ्रं, कष्टं, तोदः.

ANGULAR OR ANGULOUS, *a.* साष्टः-सा-ष्टं, कोणविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, असवान्-वती-वत् (न्), असोपेतः-ता-तं.

ANIMATION, *s.* उच्चसनं, निःश्वसनं.—(Palpitation) हृदयकम्पनं.

ANIMADVERSION, *s.* (Reproof) अनुयोगः, निन्दा, उपालम्भः. घृणा.

(Infliction of punishment) दण्डयोगः.—(Observation) चर्चा, निरीक्षणं, अन्वेषणं.

To ANIMADVERT, *v. n.* (To pass censure on) प्रतिनिन्द (c. 1. -निन्दति -निन्दितुं), उपालम् (c. 1. -लभते -लभ्युं).—(To punish) दण्डं प्रणी (c. 1. -नयति -नेतुं), दण्ड (c. 10. दण्डयति -यितुं).—(To make observation) निरीक्ष (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं), चर्चा कृ.

ANIMADVERTED, *p. p.* प्रतिनिन्दितः-ता-तं.—(Punished) दण्डितः-ता-तं.

ANIMADVERTER, *s.* प्रतिनिन्दकः, दण्डप्रणेता *m.* (नृ), अनुयोगी *m.* (नृ).

ANIMAL, *s.* जन्तुः *m.*, प्राणी *m.* (नृ), चेतनः, जीवी *m.* (नृ), गन्तुः *m.*, जन्मी *m.* (नृ), शरीरी *m.* (नृ).—(Beast) पशुः *m.*, तिर्यङ् *m.* (-ङ्).

ANIMAL, *a.* जीवी-विनी-वि (नृ), प्राणी-विनी-वि (नृ), चेतनः-ना-नं, चेतनावान्-वती-वत् (नृ).—(Animal food) मांसाहारः.

ANIMALCULE, *s.* छुद्रजीवी *m.* (नृ), छुद्रजन्तुः *m.*

To ANIMATE, *v. a.* जीव् in caus. (जीवयति -यितुं), प्राण् in caus. (-जानयति -यितुं), आद्यस् in caus. (-आसयति -यितुं), समाद्यस्, विश्वस्, परिविश्वस् in caus.; उत्वा in caus. (उत्वापयति -यितुं), उद्युज् in caus. (-योजयति -यितुं), प्रोत्सह् in caus. (-साहयति -यितुं), उत्तिज् (c. 10. -तेजयति -यितुं).

ANIMATE, ANIMATED, *part. a.* (Inspirited) आध्यासितः-ता-तं, उद्युक्तः-क्ता-क्ते, उत्तेजितः-ता-तं.—(Living) चेतनः-ना-नं, प्राणी-विनी-वि (नृ).—(Vivacious) प्रमुत्तवदनः-ना-नं, दृष्टदृढयः-या-यं, रसिकः-का-कं, सारवान्-वती-वत् (नृ).

ANIMATION, *s.* (The act of enlivening) आध्यासनं, उत्तेजनं.—(The state of being enlivened, vivacity) प्रमुत्तता, दृष्टता.

ANIMATOR, *s.* आध्यासकः, जीवदः, प्राणदः, प्रोत्साहकः.

ANIMOSITY, *s.* वैरं, द्वेषः, विरोधः, मात्सर्यं.

ANISE, *s.* छत्रा, सालेयः, श्रोतशिवः, मधुरिका, मिश्री, मिथेया.

ANKER, *s.* रसानां परिमाणविशेषः.

ANKLE, *s.* गुल्फः-त्वं, घुटिका or घटिका, घुटिः *f.*, चरणग्रन्थिः *f.*

ANKLED, *a.* गुल्फयुक्तः-क्ता-क्ते, गुल्फसन्ध्यी-न्धिनो-न्धि (नृ).

ANKLET, *s.* नूपुरः, पादाङ्गदं, मञ्जीरं, पादकटकः.

ANNALIST, *s.* क्रमानुसारेण चरित्ररचकः, चरित्रलेखकः, पुरावृत्तरचकः, आख्यानरचकः, वृत्तान्तलेखकः, आख्यानसङ्ग्रहकः.

To ANNALIZE, *v. a.* चरित्राणि or पुरावृत्तकथा रच् (c. 10. रचयति -यितुं).

ANNALS, *s.* क्रमानुसारेण सङ्गृहीत इतिहासः, पुरावृत्तं, पुरावृत्तकथा, चरित्राख्यानं, वृत्तान्तविवरणं.

ANNATES, *s.* प्रथमफलं, नवशस्यं.—(Sacrifice of first-fruits) आग्रायणं.

To ANNEAL, *v. n.* रङ्गस्विकरीकरणमिन्ने काचं तप् (c. 1. तपति तप्तं or caus. तापयति -यितुं).

ANNEALING, *s.* यत् काचस्य तपनं रङ्गस्विकरीकरणाय क्रियते.

To ANNEA, *v. a.* अनुवन्ध् (c. 9. -यन्नाति -वन्धुं), आयन्ध्; संयुज् in caus. (-योजयति -यितुं), उपाधा (c. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं), आधा; उपस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं).

ANNEALED, *p. p.* संयोजितः-ता-तं, उपाहितः-ता-तं, अनुवद्धः-द्धा-द्धं.

ANNEXATION, *s.* अनुवन्धनं, उपस्थापनं, संयोगः, संयोजनं, उपपानं.

ANNEXMENT, *s.* (The act of annexing). See the last.—(The thing annexed) अनुवन्धः, उपाहितः, संयुक्तभागः.

To ANNIHILATE, *v. a.* नश् in caus. (नाशयति -यितुं), विनश्; प्रलो in caus. (-लापयति or -लापयति -यितुं), उद्धृ (c. 1. -हरति -ते -हर्तुं), उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्तुं), लोपं कृ.

ANNIHILATED, *p. p.* उच्छिन्नः-न्ना-न्नं, विनाशितः-ता-तं.

ANNIHILATION, *s.* नाशः, ध्वयः, प्रलयः, विनाशः, अभावः, समुच्छेदः, लोपः, निर्भावः, प्रलीनता.

ANNIVERSARY, *s.* दिवसः केनापि तद्विशेषेण कारणेन वत्सरे वत्सरे प्रसिद्धः प्रतिवार्षिक-वृत्तयः, वत्सरे वत्सरे तेव्यतो महोत्सवः.

ANNIVERSARY, *a.* सांवत्सरिकः-क्को-कं, सांवत्सर-रो-रं, प्रतिवार्षिकः-का-कं To ANNOTATE, *v. n.* टीकां or भाषं लिख् (c. 6. लिखति लेखितुं) or रच् (c. 10. रचयति -यितुं).

ANNOTATION, *s.* टीका, भाषं, टिप्पणी *f.*

ANNOTATOR, *s.* टीकालेखकः, भाष्यकरः, भाष्यकृत्.

To ANNOUNCE, *v. a.* आख्या (c. 12. -ख्याति -ते -ख्यातुं), समाख्या; ख्य in caus. (ख्यापयति -यितुं), आख्या in caus.; विधुप् (c. 1. -घोषति -घोषितुं or c. 10. घोषयति), विद् in caus. (वेदयति -यितुं), निविद्, आविद्, समाविद्, विनिविद्, सन्निविद्; विज्ञा in caus. (-ज्ञापयति -यितुं).

ANNOUNCED, *p. p.* प्रकाशितः-ता-तं, निवेदितः-ता-तं, आवेदितः-ता-तं, अवपुष्टः-ष्टा-ष्टं, आख्यातः-ता-तं, परिकीर्तितः-ता-तं.

ANNOUNCEMENT, *s.* ख्यापनं, विज्ञापनं, विज्ञप्तिः *f.*, निवेदनं, वियोगणं.—(News) सन्देशः, समाचारः, संवादः.

ANNOUNCER, *s.* आख्यायकः, विज्ञापकः, विघोषकः, सन्देशहरः.

To ANNOY, *v. a.* पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), अभिपीड्, उपपीड्, प्रपीड्, प्रतिपीड्, सम्पीड्; तप् in caus. (तापयति -यितुं), सन्नप्, परितप्; क्रिष् (c. 9. क्रिष्णाति क्लृष्टुं), अर्द्ध in caus. (अर्द्धयति -यितुं), समर्द्ध, वाप् (c. 1. वापते, वापितुं).

ANNOYANCE, *s.* व्यथा, क्लेशः, विडम्बना, दुःखं, पीडा, चापा.—(The act of annoying) पीडनं.—(A source of annoyance) कण्टकः, -कं.

ANNOYED, *p. p.* क्रिष्टः-ष्टा-ष्टं, परिक्रिष्टः-ष्टा-ष्टं, सन्ध्यः-धा-धं, व्यपितः-ता-तं.

ANNOYER, *s.* क्लेशकः, दुःखकारः, व्यथाकरः.

ANNOYING, *a.* क्लेशी-विनी-वि (नृ), क्लेशकः-का-कं, दुःखकरः-री-रं.

ANNUAL, *a.* वार्षिकः-क्की-कं, आन्विकः-क्की-कं, सांवत्सर-रो-रं, वैषंकः-का-कं, समीनः-ना-नं.—(Lasting only for a year) एकवर्षजीवी-विनी-वि (नृ); 'an annual plant' घोषपिः *f.*

ANNUALLY, *adv.* प्रतिवर्षं, प्रतिवत्सरं, वत्सरे वत्सरे, वत्सरप्रत्येक.

ANNUITY, *s.* वार्षिकं or सांवत्सरिकं चेतनं or वर्त्तनं, यत् निरूपितमूल्यं वत्सरे वत्सरे कस्मैचिद् दीयते.

To ANNUL, *v. a.* लोपं कृ, निरर्थकं-कां-कं कृ, विनश् in caus. (-नाशयति -यितुं).

ANNULAR, *a.* मण्डलाकारः-रा-रं, वलयाकारः-रा-रं, वलयाकृतिः-ति-ति, अङ्गुरीयाकारः-रा-रं.

ANNULET, *s.* छुद्रवलयः, छुद्राङ्गुरीयः, -वं.

ANNULMENT, *s.* लोपः, नाशः, विनाशः.

To ANNUNERATE, *v. a.* संख्यां संख्यया संयुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -योक्तुं).

ANNUNERATION, *s.* संख्या संख्यया संयोजनं.

ANNUNCIATION, प्रवादः, घोषणं, -या, ख्यापनं, विज्ञापनं.

ANODYNE, *a.* शूलघ्नः-घ्नो-घ्ने, वेदनाशान्तकः-क्को-कं, पीडाशमकः-का-कं.

ANODYNE, *s.* शूलघ्नं, वेदनाशान्तकं.

To ANOINT, *v. a.* लिप् (c. 6. लिम्पति -ते लेप्तुं), अनुलिप्, आलिप्, समालिप्, उपलिप्, विलिप्; अञ्ज् (c. 7. अञ्जति अञ्जितुं) or caus. (अञ्जयति -यितुं), समालम् (c. 1. -लभते -लभ्युं).—(To consecrate by unction) अभिमिच् (c. 6. -सिञ्चति -सेञ्जुं).

ANOINTED, *p. p.* लिप्तः-प्ता-प्ते, अभिमिक्तः-क्ता-क्ते, दिग्धः-ग्धा-ग्धं, अनुलिप्तः-प्ता-प्ते, अभ्यक्तः-क्ता-क्ते, कृताभियेकः-का-कं.

ANOINTER, *s.* अभिमेषकः, लेपकः, अञ्जनकज्ञा *m.* (नृ).

ANONING, *s.* अभिषेकः, -चनं, विलेपनं, समालम्भः, ण्यघ्ननं, अघ्ननं.
ANOMALOUS, *a.* विधिविरुद्धः -द्वा -द्धं, विधिहीनः -ना -नं, विधातः -घ्नी -घ्नं,
नियमविरुद्धः -द्वा -द्धं, अविधिः -धि -धि.

ANOMALOUSLY, *adv.* अविधानतस् *ind.*, अविविधत् *ind.*, अनियमतस् *ind.*

ANOMALY, *s.* अविधिः *m.*, अविविधानं, विधिविरुद्धता, अनियमः.

ANON, *adv.* (Quickly, soon) शीघ्रं, सपदि, अदिति. —(Now and then) कदापि, कदाचित्.

ANONYMOUS, *a.* अनामकः -का -कं, नामहीनः -ना -नं, सन्तारहितः -ता -तं.

ANONYMOUSLY, *adv.* नामव्यतिरेकेण, संज्ञाव्यतिरेकेण, संज्ञां दिना.

ANOTHER, *a.* अन्यः -न्या -न्यत्, इतरः -रा -रं, परः -रा -रं, अपरः -रा -रं,
परकीयः -या -यं, अन्यदीयः -या -यं. Another is often expressed
by अन्तर in composition; as, 'another place,' स्थानान्तरं;
'along with another king,' राजान्तरेण सह. 'In another
place,' अन्यत्र; 'in another manner,' अन्यथा; 'at another
time,' अन्यदा; 'one after another,' अनुपूर्वशस् *ind.*, प्रत्येकं
एकैकशस्; 'a defect in another,' परत्तिष्ठं; 'another's wife,'
परदारः; 'another man's goods,' परद्रव्यं, परस्वं; 'another's
right,' परस्वत्वं; 'another day,' अन्यमिन् दिवसे, अन्येद्युः (स्).

To ANSWER, *v. n.* (To speak in reply) प्रतिवच् (c. 2. -वक्ति -वक्ते),
प्रतिभाष (c. 1. -भाषते -भाषितुं), प्रतिवद् (c. 1. -वदति -ने -वदितुं), प्रतिवृ
(c. 2. -वर्षति -वर्षुं), व्याहृ (c. 1. -हरति -ने -हर्तुं), प्रतिभण् (c. 1.
-भणति -भणितुं), प्रतिजल् (c. 1. -जल्पति -जल्पितुं). —(To correspond
to suit) युज् in pass. (युज्यते), अनुरूपः -पा -पं or तुल्यरूपः -पा -पं
or सदृशः -शी -शं अस्. —(To succeed) सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं),
संसिप् (c. 4. -सिष्यति -सेद्युं). —(To be accountable for) प्रतिभूः or
प्रतिनिधिः अस्, लग्नकं दा (c. 3. ददाति दातुं).

ANSWER, *s.* प्रतिवचनं, प्रतिवाक्यं, प्रतिवाक् *f.* (स्), उत्तरं, प्रत्युत्तरं,
प्रत्युक्तिः *f.*, प्रतिवाणिः *f.* —(Refutation of a charge) वाच्यसंगटनं,
वाच्यपातः.

ANSWERABLE, *a.* प्रतिवाक्यः -क्या -क्यं. —(Responsible) परानुयोगाधीनः
-ना -नं, पराहानाधीनः -ना -नं, अभियोक्तव्यः -प्या -यं, येन प्रत्युत्तरं
दातव्यं सः, यो लग्नकं दातुम् अर्हति. —(Corresponding to) योग्यः
-ग्या -ग्यं, अनुरूपः -पा -पं, अनुसारी -रिणी -रि (न्).

ANSWERED, *p. p.* प्रत्युक्तः -क्ता -क्तं, प्रतिभाषितः -ता -तं, प्रतिभणितः -ता -तं.

ANT, *s.* पिपीलिका, पुच्छिका.

ANT-BEAR, *s.* पिपीलिकाखादको जन्तुविशेषः.

ANT-HILL, *s.* चल्मीकः, -कं, कृमिशैलः, कूलकः, भूश्रवाः *m.* (म्), दचीकूटं,
वामलूरः, स्वमीकः, मृत्तिकाकूटं.

ANTAGONIST, *s.* विरोधी *m.* (न्), विपधाः. वैरी *m.* (न्), शत्रुः *m.*, अभि-
योक्ता *m.* (क्ते), पर्यवस्थाता *m.* (तृ), प्रतिबन्धकः.

ANTAGONISTIC, *a.* विरोधी -धिनी -धि (न्), विपधः -धा -धं, विपरीतः -ता -तं.

ANTALGIC, *a.* वेदनाशमकः -का -कं, शूलघ्नः -घ्नी -घ्नं, शोकापनुदः -दा -दं.

ANTARCTIC, *adj.* दक्षिणकेन्द्रीयः -या -यं. —(The south pole) दक्षिण-
केन्द्रं, कुमेरुः *m.*

ANTICEDENT, *a.* पूर्वगतः -ता -तं, अग्रगतः -ता -तं, अग्रगामी -मिनी -मि (न्).

ANTECEDENTLY, *adv.* पूर्व, अग्रे, पूर्वतस्, अग्रतस्.

ANTEDILUVIAN, *a.* प्राग् भूतसम्भवाद् विद्यमानः -ना -नं, प्राग् जलाप्राव-
नाद् वर्तमानः -ना -नं.

ANTELOPE, *s.* मृगः, हरिणः, रेखेयः, कुरङ्गः, -ङ्गकः, -ङ्गमः.

ANTEMERIDIAN, *a.* पूर्वोहेतनः -नी -नं.

ANTEMUNDANE, *a.* प्राग् जगत्पृष्ठे वर्तमानः -ना -नं.

ANTEPAST, *s.* पूर्वभुक्तिः *f.*, पूर्वभोजनं, पूर्वज्ञानं, अग्रग्रहणं.

ANTEPENULTIMATE, *s.* उपधायाः पूर्व विद्यते यद् अक्षरं, पूर्वोपान्तः.

ANTERIOR, *a.* प्राक्तनः -नी -नं, पूर्वः -घ्नी -घ्नं, अग्रः -ग्रा -ग्यं.

ANTHEM, *s.* ईश्वरस्तवात्मकं गीतं, ईश्वरस्तुतिरूपकं गानं.

ANTHONY'S FIRE, *s.* उददः, रोगविशेषः.

ANTHROPOPHAGI, *s.* नृजग्याः *m. pl.*, चायमांसाशिनः *m. pl.*, क्रव्याशिनः
m. pl., अश्रपाः *m. pl.*, राक्षसाः *m. pl.*

ANTHILIOUS, *a.* पित्तघ्नः -घ्नी -घ्नं.

ANTIC, *a.* (Buffoon-like) भगदोषमः -मा -मं. —(Odd, unnatural)
अपरूपः -पा -पं, विरूपः -पा -पं, असङ्गतः -ता -तं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं.

ANTIC, *s.* (A buffoon) भगदः, भगदकरः. —(An odd gesture) अस-
ङ्गतप्रकारेण हस्तादिविधेयः, विरूपोद्भवविधेयः.

ANTI-CHAMBER, *s.* उपशाला:

To ANTICIPATE, *v. a.* (Before the time) पूर्वतस् ग्रह (c. 9. गृह्णाति
ग्रहीतुं). प्रवेद्य (c. 1. -ईद्यते -ईद्यितुं). —(To forecast) पूर्वस्वादनं कृ,
अग्रतस् अनुभू (c. 1. -भवति -भवितुं), पूर्वं ज्ञा (c. 9. जानाति ज्ञातुं) or
भुज् (c. 7. भुज्ति, भुंक्ते, भोक्ते), उद्गृह् (c. 1. उत्पश्यति उद्गृह्ते), प्रदृश.

ANTICIPATED, *p. p.* पूर्वभुक्तः -क्ता -क्तं, पूर्वतस् अनुभूतः -ता -तं, प्रदृष्टः -ष्टा
-ष्टं, प्रवेद्यतः -ता -तं, सन्दृष्टः -ष्टा -ष्टं, चित्रकलितः -ता -तं, पुरस्कृतः -ता -तं.

ANTICIPATION, *s.* पूर्वभुक्तिः *f.*, पूर्वभोजनं, पूर्वज्ञानं, प्रवेक्षणं.

ANTIDOTAL, *a.* विपनाशी -शिनी -शि (न्), विपपाती -तिनी -ति (न्),
विपघ्नः -घ्नी -घ्नं, गरमः -घ्नी -घ्नं.

ANTIDOTE, *s.* विपनाशनं, प्रतिविपं. —(Dealer in) विपवैद्यः, जातुलिकः.

ANTIFEBRILE, *a.* ज्वरघ्नः -घ्नी -घ्नं, ज्वरनाशकः -का -कं, ज्वरानकः -का -कं.

ANTIMONY, *s.* सोतोघ्ननं, सीवीरं, कापोताघ्ननं, यामुनं. —(Made of anti-
mony) सोतोघ्ननमयः -ची -चं.

ANTIPATHY, *s.* सहजो विरोधः, द्वन्द्वभावः, विमर्कः *f.*, वैरिता, शत्रुता,
विमर्तिः *f.*, अनिच्छा.

ANTIPHLEGMATIC, *a.* कफनाशनः -नी -नं, ऊफाघ्नः -घ्नी -घ्नं, क्षेमाघ्नः -घ्नी -घ्नं.

ANTIPHONY, *s.* प्रतिगानं, परस्परगोतिः *f.*, प्रतिध्वनिः *f.*

ANTIPODES, *s.* भूमण्डलस्य विपरीतभागे वर्त्तिनः; अन्यतरस्मिन् भूगोलभागे
वर्त्तिनः परस्परान् अभिमुखपादतला जनाः.

ANTIQUARIAN, *a.* प्राकालीनः -ना -नं, पूर्वकालीनः -ना -नं, प्राक्तनः -नी -नं.

ANTIQUARY, ANTIQUARIAN, *s.* प्राकालीनविषयेषु पण्डितः, पुरातनद्र-
व्यानुसन्धायी *m.* (न्).

ANTIQUE, *a.* (Ancient) पुराणः -णा or -णी -णं, पुरातनः -नी -नं,
प्राक्तनः -नी -नं, पूर्वकालीनः -ना -नं, चिरन्तनः -नी -नं. —(Old-
fashioned) अग्रचलः -ला -लं, अपरूपः -पा -पं.

ANTIQUE, *s.* प्राचीनद्रव्यं, प्राकालीनविषयः.

ANTIQUITY, *s.* (Old-times) प्राकालं, पूर्वकालं, गतकालं. —(The an-
cients) प्राचीनपुरुषाः *m. pl.* —(Ancientness) पुरातनत्वं, प्राचीनत्वं.

ANTISEPTIC, *a.* पूतिघ्नः -घ्नी -घ्नं, पूतिनिवारकः -का -कं, पूतिनाशकः -का -कं.

ANTISTIS, *s.* प्रधानपुरोहितः, धर्माग्र्यतः.

ANTITHESIS, *s.* अर्थान्तरन्यासः, अर्थविपरीतं, विकल्पः, प्रतिपक्षता, विरोधः.

ANTITYPE, *s.* प्रतिमूर्त्या प्रदर्शिता मूर्तिः *f.*, मूलमूर्तिः *f.*, पस्तु *n.*, चादक्षः.

ANTLER, *s.* मृगशृङ्गं, मृगशृङ्गशाखा, मृगविपारां.

ANTLERED, *a.* शृङ्गी -ङ्गिनी -ङ्गि (न्), विपत्नी -णिनी -णि (न्).

ANUS, गुदं, पायुः *m.*, मैत्रः, अपानं.

ANVIL, *s.* सूक्ष्मी *f.*, शूभिः *m.*, स्त्रूणा, लोहप्रतिमा.

ANXIETY, *s.* चिन्ता, चिन्तोद्देगः, जीतुल्यं, मनोदुःखं, मनस्तापः, चिन्तवेदनी,
आधिः *m.*, व्यग्रता, उद्देगः -जनं, उन्नायः, चिन्ताभारः, मानसी व्यथा.

ANXIOUS, *a.* (Solicitous) उद्दिग्गः-गता-गन्, उद्दिग्गमनाः-नाः-नः (स्), चिन्तापरः-रा-रं, च्यसः-या-यं, उत्तमः-मा-मं, उत्सुकः-का-कं, विधुरः-रा-रं, समनुः-सु-सु.—(Eagerly endeavouring) सयत्नः-ला-लं.—(Desirous of) ईप्सुः-सु-सु, इक्षुः-क्षु-क्षु; 'anxious to see,' दर्शनेप्सुः; 'anxious to do,' कर्तुंकामः-मा-मं.—(To be anxious) उत्सुकाय (nom. उत्सुकायते).

ANXIOUSLY, *adv.* चैत्सुक्येन, उद्देगेन, मनोदुःखेन, चिन्ताया, सोडेगं, सयत्नं.

ANY, *a.* कश्चित् *m.* काचित् *f.* किञ्चित् *n.*, को-पि *m.* कापि *f.* किमपि *n.*, कश्चन *m.* काचन *f.* किञ्चन *n.*; 'any thing,' किञ्चित्, किमपि; 'any where,' क्वचित्, क्वापि, कुत्रचित्, कुत्रापि; 'any longer,' पुनर्; 'any how,' कथञ्चन, कथञ्चित्, यथातथा; 'at any time,' कदाचित्, कर्हिचित्; 'any further,' दूरतरं; 'any one soever,' यः कश्चित्.

AORTA, *s.* हृत्पिण्डवामकोपनिर्गता रक्तप्रवाहका बृहन्नाडी.

APACE, *adv.* सत्वरं, शीघ्रं, क्षिप्रं, सहसा, द्रुतं, सवेगं.

APART, *adv.* Often expressed by the prep. नि; पृथक्, विरलं, प्रवि-रलं, प्रगतः-ता-तं, उज्जम्भः-म्भा-भं; 'having the knees apart,' प्रगतजानुः-नुः-नु.—(Privately) एकान्ते, एकान्तस् *ind.*, निभूतं, रहसि, विविक्षं, विजने.—(At a distance) दूरे, त्र्यहूरे.—(Aside, to one's self) स्वगतं, विजने, जनान्तिकं.

APARTMENT, *s.* शाला, कोष्ठः, आवासः, आगारः, गृहं.—(The inner apartments) अन्तःपुरं, अन्तर्गृहं.

APATHETIC, *a.* वीतरागः-गा-गं, निःसङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, निःस्पृहः-हा-हं, निरीहः-हा-हं, निरपेक्षः-क्ष-क्षं.

APATHY, *s.* विरागः, वैराग्यं, निरीहता, नाश्रं, मान्धं.

APE, *s.* वानरः, अपुच्छः कपिः *m.*, प्रवङ्गः.—(Imitator) अनुकारी *m.* (नं).

To APE, *v. a.* वानरवत् or कपिवत् अनुकृ (c. 8. -करोति-कर्तुं).

APESY, *s.* अजीर्णं, आमयावित्तं, तीक्ष्णानिः *m.*

APERIENT, *a.* रेषकः-को-कं.—(An aperient medicine) रेषकः.

APERTURE, *s.* छिद्रं, रन्ध्रं, द्वारं, पथः.—(Act of opening) व्यादानं.

APETALOUS, *a.* दलहीनः-ना-नं, पुष्पपत्ररहितः-ता-तं, निष्पत्रः-त्रा-त्रं.

APEX, *s.* शिखा, शिखरं, अग्रं, चूडा, शिरः *n.* (स्).

APHORISM, *s.* सूत्रं, वचनं, तत्त्वं, उपदेशवाक्यं, आदेशः.

APHRODISIAC, *a.* (Exciting passion) वाञ्छीकरः-रा-रं, कामाग्नि-दीपनः-ना-नं.

APIARY, *s.* करण्डः, छत्रकः, मधुमक्षिकारक्षणस्थानं, मधुकरस्थानं.

APIECE, *adv.* प्रत्येकं, एकैकशस् *ind.*, एकशस् *ind.*, एकतस् *ind.*, एकैकं, पृथक् पृथक्, विभागशस् *ind.*

APISH, *a.* कापेयः-यी-यं, कपिस्वभावः-वा-वं, वानरोपमः-सा-मं.—(Imitative) अनुकारशीलः-ला-लं.

APISHNESS, *s.* कापेयं, वानरता, अनुकारशीलता.

APITPAT, *adv.* पटपटा *ind.*

APOCALYPSE, *s.* प्रकाशितं भविष्यद्वाक्यं, प्रकाशनं, विवृतिः *f.*, स्पष्टीकरणं.

APOCRYPHA, *s.* धर्मग्रन्थानां मध्ये गणितः सन्दिग्धप्रमाणे ग्रन्थः.

APOCRYPHAL, *a.* (Of uncertain authority) सन्दिग्धप्रमाणः-खा-खं, असिद्धप्रमाणः-खा-खं.

APOLOGETIC, APOLOGETICAL, *a.* व्यपदेशकः-का-कं, पक्षपाती-तिनीति (नं), प्रतिवादकः-का-कं, छात्रिकः-को-कं.

APOLOGIST, *s.* (For another) पक्षपातकर्ता *m.* (ङ्), पररक्षायं वादी *m.* (नं), प्रतिवादी *m.* (नं), उत्तरवादी *m.*—(For one's self) व्यपदेशा *m.* (-ष्ट), छत्रकारी, स्वदोषस्वीकारि *m.* (नं), प्रत्यस्कन्दकारी *m.* (नं).

APOLOGISE, *v. n.* (To state some plea) व्यपदिश (c. 6. -दिशति

-देष्टुं) छत्र or व्यपदेशं or प्रत्यस्कन्दं कृ.—(To acknowledge one's fault) स्वदोषस्य स्वीकारं कृ.—(To apologise for another) पक्षपातं कृ, पररक्षार्थं प्रतिवद् (c. 1. -वदति-वदितुं).

APOLOGUE, *s.* उपकथा, हितोपदेशकं उपाख्यानं, नीतिवाक्यं.

APOLOGY, *s.* व्यपदेशः, अपदेशः, उपदेशः, प्रतिवादः, उत्तरं, छत्र *n.* (नं), प्रत्यस्कन्दः, स्वदोषस्वीकारः, छत्रकरणं.—(For another) पक्षपातः, पररक्षार्थं प्रतिवादः.

APOPILEGOMATIC, *a.* कपनाशनः-नी-नं, कफघ्नः-घ्नी-घं, श्लेष्मघ्नः-घ्नी-घं.

APOPHTHEGM, *s.* सूत्रं, नीतिवाक्यं, वचनं, आदेशः.

APOPLECTICAL, APOPLECTIC, *a.* (Relating to apoplexy) अङ्गवि-कृतिविषयः-या-यं.—(Inclined to apoplexy) अङ्गविकृतिशीलः-ला-लं.

APOPLEXY, *s.* अङ्गविकृतिः *f.*

APOSTACY, *s.* स्वधर्मीत्यागः, स्वधर्मीच्युतिः *f.*, अवहारः, स्वधर्मीभंशः, भयत्नं, स्वजातीयधर्मीत्यागानन्तरं परधर्मीभ्रयाः.

APOSTATE, *s.* स्वधर्मीत्यागी *m.* (नं), स्वजातीयव्यवहारभ्रष्टः, आत्मधर्मीच्युतः, अन्यशास्त्रः, स्वजातीयधर्मी तज्ज्ञा परधर्मीभ्रष्टः.

To APOSTATIZE, *v. n.* स्वधर्मात् or स्वजातीयव्यवहाराद् भंशं (c. 4. भश्यति, c. 1. भंशते भंशितुं) or च्यु (c. 1. च्यवते च्योतुं), विच्यु; स्वजातीयधर्मी तज्ज्ञा परधर्मी भ्रात्रि (c. 1. -भ्रयति-भ्रयितुं).

APOSTEME, APOSTHUME, *s.* श्रयपुः, विद्रुधिः *m.*, शोफः, स्फोटः, पूयस-स्यूः स्फोटः.

APOSTLE, *s.* ईश्वरप्रेरितः, ईश्वरदूतः, ईश्वराज्ञावहः, प्रेरितः.

APOSTLESHIP, *s.* ईश्वरप्रेरितत्वं, ईश्वरदीप्तं, प्रेरितत्वं.

APOSTOLICAL, APOSTOLIC, *a.* (Enjoined by an apostle) ईश्वर-प्रेरितेनादिष्टः-ष्टा-ष्टं.—(Relating to the Apostles) ईश्वरप्रेरितस-सन्धो-न्धिनी-न्धि (नं).

APOSTROPHIE, *s.* ससोधनं, पाक्यालङ्कारविशेषः.

To APOSTROPHISE, *v. a.* ससोधनं कृ, ससोधनेन आमन्त्रं (c. 10. -मन्त्रयते-यितुं).

APOSTUME, *s.* पूयसस्यूः स्फोटः, विद्रुधिः *m.*

APOTHECARY, *s.* विक्रयार्थं औषधपेश्वरः, भेषजविक्रेता *m.* (तृ), औषधवि-क्रेता *m.* (तृ), खगद्वारः.

APOTHEGM, *s.* See APOPHTHEGM.

APOTHEOSIS, *s.* देवत्वं, ब्रह्मत्वं, ब्रह्मनिर्वाणं, देवगणितत्वं.

To APPAL, *v. a.* भी in caus. (भाययति or भीषयति -यितुं), त्रस् in caus. (त्रासयति -यितुं), वित्रस्, सन्त्रस्; उद्दिग् in caus. (-वेजयति -यितुं), व्याकुलीकृ.

APPALLED, *p. p.* भयविभ्रुतः-ता-तं, भयसंहृष्टरोमां-मा-मं (नं), शङ्कितः-ता-तं, सन्त्रस्तः-स्ता-स्तं, व्याकुलीकृतः-ता-तं.

APPARATUS, *s.* उपकरणं, सज्जा, यन्त्रं, सामग्र्यं, सामग्री *f.*—(Military apparatus) शस्त्रोपकरणं.

APPAREL, *s.* वेशः, वस्त्रं, परिधानं, परिच्छदः, स्रग्धरं, आभरणं, संयानं.

To APPAREL, *v. a.* वस्त्रं (nom. वस्त्रयति -यितुं), आच्छद् (c. 10. -च्छादयति -यितुं); वेष्ट (c. 1. वेष्टते, वेष्टितुं), वस् in caus. (वासयति -यितुं), प्रवस्; प्रवृ (c. 5. -वृणोति, -वरितुं or -वरोतुं), संवे (c. 1. -व्ययति -व्यातुं).—(To apparel one's self) वस् (c. 2. वस्ते, वस्ति).

APPARELLED, *p. p.* आच्छादितः-ता-तं, प्रच्छादितः-ता-तं, परिच्छवः-स्ता-स्तं, वस्त्रवेष्टितः-ता-तं, संवीतः-ता-तं.

APPARENT, *a.* व्यक्तः-क्ता-क्तं, अभिव्यक्तः-क्ता-क्तं, प्रत्यक्तः-क्ता-क्तं, स्पष्टः-ष्टा-ष्टं, स्फुटः-टा-टं, प्रेक्षणीयः-या-यं, प्रेक्ष्यः-ह्या-ह्यं, प्रत्यक्षः-क्षा-क्षं.—(Not real) अवास्तवः-वी-वे; 'apparent praise,' i. e.

'not real,' व्याजस्तुतिः *f.*, मिथ्याप्रशंसा; 'heir-apparent,' सुवरानः.
—(To make apparent) प्रादुर्भूतः, आविर्भूतः, प्रत्यक्षीकृतः, स्पष्टीकृतः, प्रकटीकृतः.

APPARENTLY, *adv.* प्रादुर्भूतं *ind.*, साक्षात् *ind.*, आविस्, प्रत्यक्षतः, स्पष्टं.

APPARITION, *s.* (Appearance, form) आभासः, आभा, छाया, आकारः, आकृतिः *f.*, रूपं.—(Spectre, walking spirit) रात्रिचरः, भ्रतनरः, भ्रतः, वेतालः.

APPARITOR, *s.* यष्टिधरः, प्रेषजनः, राजदूतः.

APPEACHMENT, *s.* अभियोगः, अपवादः.

To APPEAL, *v. n.* परावर्त्तं प्राप्ते (c. 10. -अर्षयते -यितुं); यत् कार्यं अवराद्धिवाकेन तीरितं or निरीतं तस्यापि पुनर्विचारम् उन्नमप्राप्ति-वाकसाक्षात् प्राप्ते.—(To call another as witness) साक्षिणे कृ, आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ते -ह्वयते).

APPEAL, *s.* परावर्त्यव्यवहारः, पुनराह्वानं, पुनर्विचारप्रार्थना, उन्नमप्राप्ति-वाकसाक्षात् आह्वानं.—(The calling upon any one as witness or judge) आह्वानं.

To APPEAR, *v. n.* (To become visible) दृश् in pass. (दृश्यते), अभिदृश्, प्रतिदृश्; प्रभू (c. 1. -भवति -भविष्यति), सम्भू, प्रकाश (c. 1. -काशते -काशितुं), सम्प्रकाश, सद्भाश, उदि (c. 1. उदयति -यितुं), अभ्युदि, उचर (c. 1. -चरति -चरितुं).—(Show one's self) आत्मानं दृश् in caus. (दर्शयति -यितुं), दर्शनं दा.—(To seem) प्रतिभा (c. 2. -भाति -भातुं), सम्प्रभा, निर्भा, आभा; लब्ध in pass. (लब्धते).—(To be evident) प्रकाश, प्रादुर्भू (c. 1. -भवति -भविष्यति), जानिर्भू; प्रादुरस् (c. 2. -अस्ति); 'you appear dismayed,' विस्मित इव प्रतिभासि.

APPEARANCE, *s.* (Coming into sight) दर्शनं, सन्दर्शनं.—(Entry into a place or company) उपस्थितिः *f.*, प्रवेशनं.—(The thing seen) रूपं, आकृतिः *f.*, मूर्तिः *f.*, आकारः.—(Semblance, not reality) छाया, आभासः, आभा, अवस्तुता.—(Presence, mien) रूपं, अवस्था, भावः, आकारः.—(Probability) अनुमेयत्वं, अनुभवनीयत्वं.

To APPEASE, *v. a.* शम् in caus. (शमयति -यितुं), उपशम्, प्रशम्; सान्त् or शान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), अभिशान्त्, परिशान्त्, उप-सान्त्; तुप् in caus. (तोषयति -यितुं), परितुप्, सन्तुप्; प्रसद् in caus. (-सादयति -यितुं), अभिप्रसद्, सम्प्रसद्; सुस्विरं -रं -रं कृ; परितुम् (c. 6. -मृशति -मृष्टुं), परामृश, अनुनी (c. 1. -नयति -ते -नेतुं).—(To be appeased) शम् (c. 4. शाम्यति, शमितुं), उपशम्; प्रसद् (c. 1. -सोदति -सद्).—

APPEASED, *p. p.* शान्तः -न्ता -न्तं, शमितः -ता -तं, प्रशान्तः -न्ता -न्तं, आरा-पितः -ता -तं, अनुनीतः -ता -तं, प्रसन्नः -न्ता -न्तं, प्रसादितः -ता -तं.

APPEASING, *s.* शान्तिः *f.*, उपशान्तिः *f.*, प्रशान्तिः *f.*, आराधनं, प्रसादनं.

APPELLANT, *s.* उन्नमप्राप्तिवाकसाक्षात् परावर्त्तप्रार्थकः, परावर्त्तप्रार्थयिता *m.* (तृ), पुनराह्वानकर्त्ता *m.* (तृ), आह्वानकर्त्ता *m.* (तृ), आवेदकः.

APPELLATE, *s.* पुनराह्वानः, उन्नमप्राप्तिवाकसाक्षात् आह्वानः, प्रत्यर्थी *m.* (नृ).

APPELLATION, *s.* नामधेयं, नाम *n.* (नृ), आख्या, संज्ञा, अभिधानं, अभिधा, अभिख्या, आह्वानं.

APPELLATIVE, *a.* अभिधापिकः -का -कं, अभिधानीयकः -का -कं.—(Common) सामान्यः -न्या -न्यं, साधारणः -खा -यं.

APPELLEE, *s.* आह्वानः, अभियुक्तः, प्रत्यर्थी *m.* (नृ).

To APPEND, *v. a.* अनुबन्धं (c. 9. -वन्नाति -वन्दुं or caus. -बन्धयति -यितुं), आवन्धु; उपाधा (c. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं), उपाधा; अवलम्ब in caus. (-लम्बयति -यितुं).

APPENDAGE, *s.* अनुबन्धः, सम्बन्धः, उपाहितं, शेषांशः, उपाहितभागः.

APPENDANT, *adj.* अनुबन्धी -न्धनी -न्धि (नृ), सम्बन्धी -न्धनी -न्धि (नृ).

अपलम्बी -न्धनी -न्धि (नृ).

APPENDIX, *s.* परिशिष्टं, उपग्रन्थः, शेषग्रन्थः.

To APPERTAIN, *v. n.* (To belong to one's self) आत्मसात् or आत्माधीनः -ना -नं, or स्वाधीनः -ना -नं, or स्वकीयः -या -यं अस्.—(To belong, in general) सम्बन्ध in pass. (-बन्धते). The sense of 'appertaining' may often be expressed by the root संस् or विद् with the gen. case: as, 'money appertains to me,' मम धनं विद्यते.

APPERTAINING, *p.* सम्बन्धी -न्धनी -न्धि (नृ), अनुबन्धी -न्धनी -न्धि (नृ).

APPERTENANCE, *s.* अनुबन्धः, सम्बन्धः, उपकरणं, सामग्री.

APPETENCY, *s.* कामः, लोभः, अभिलाषः, वाप्ता, इच्छा.

APPETITE, *s.* (Desire) कामः, लोभः, रागः, रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*, अतिवाप्ता, अतिशयलोभः, अभिलाषः, इच्छा.—(Hunger) दुग्धा, क्षुधा, आहारादिवाप्ता, भक्षार्द्र.—(The digestive faculty causing appetite) अग्निः *m.*, वह्निः *m.*, अग्निवृद्धिः *f.*—(One who has no appetite for food) अग्निरहितः.

APPETITIVE, *a.* कामुकः -का -कं, अभिलाषुकः -का -कं, इच्छुकः -का -कं.

To APPLAUD, *v. a.* प्रशंस (c. 1. -शंसति -शंसितुं), अभिप्रशंस; प्रतिनन्द (c. 1. -नन्दति -नन्दितुं), प्रणादेन प्रशंस, प्रशंसां कृ, आषां कृ.—(By clapping the hands) करतालेन प्रशंस.

APPLAUDE, *s.* प्रशंसकः, स्तायकः, आषाकक्षी *m.* (तृ).

APPLAUSE, *s.* (Loudly expressed) प्रणादः, जयशब्दः, धन्यवादः, प्रशंसाशब्दः, सारविणं, भुजनिःखनः, शब्दोऽनुरागजः.—(Praise) आषा, प्रशंसा, स्तुतिः *f.*

APPLAUSIVE, *a.* प्रशंसकः -का -कं, स्तुतिमयः -यी -यं, आषान्वितः -ता -तं.

APPLE, *s.* (A kind of fruit) फलप्रभेदः.—(Pupil of the eye) नयनतारा, कनीनिका, चतुर्गोलकः.

APPLIANCE, *s.* (The means applied) उपायः, अभ्युपायः, उपकरणं, सामग्री.—(The act of applying) योगः, अर्पणं.

APPLICABILITY, *s.* योग्यता, प्रयोज्यत्वं, सामन्त्र्यं, साङ्गत्वं.

APPLICABLE, *a.* योग्यः -ग्या -ग्यं, प्रयोज्यः -न्या -न्यं, प्रयोज्यः -न्या -न्यं, उपयोग्यः -ग्या -ग्यं, व्यवहरणीयः -या -यं, अर्पणीयः -या -यं, अर्प्यः -य्यो -य्यं, संयोजनीयः -या -यं, व्यापी -पिनी -पि (नृ), समन्त्रसः -सा -सं.

APPLICATION, *s.* (Of one thing to another) योगः, अर्पणं, न्यसनं.—(Attention to) आसक्तिः *f.*, अनुष्ठानं, योगः, प्रवेशः, व्यसनं.—(Use) उपयोगः, प्रयोगः, प्रयोजनं.—(Application of mind, study) मनःप्रवेशः, अभिनिवेशः, प्रवेशः, अभ्यसनं, अभ्यासः, विद्याभ्यासः, अध्य-वसायः, अभियुक्तता, मनोयोगः.—(Petition) याज्ञा, प्रार्थना, निवेदनपत्रं.

APPLIED, *p. p.* प्रयुक्तः -क्ता -क्तं, अर्पितः -ता -तं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, निहितः -ता -तं, निवेशितः -ता -तं.

APPLIER, *s.* उपेता *m.* (नृ), प्रयोजकः.

To APPLY, *v. a.* (One thing on another) संयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं), न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), विन्यस्; चृ in caus. (अर्षयति -यितुं), सङ्गन् in caus. (-गमयति -यितुं), प्रविष् in caus. (-वेशयति -यितुं), निविष्, संलग्नोक्त.—(To make use of) प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -युक्ते), उपयुज्.—(To attend to) आस्था (c. 1. -तिष्ठति -ते -स्थातुं), समास्था, अनुष्ठा.—(To have recourse to, solicit) प्रयाच् (c. 1. -याचति -याचितुं), अभियाच्, आत्रि (c. 1. -अयति -ते -अयितुं), प्राप्ते (c. 10. -अर्षयति -ते -यितुं).—(To make effort, study) अभ्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), यत् (c. 1. यतते. यतितुं), प्रयत्.

To APPLY, *v. n.* (Suit, fit) युज् in pass. (युज्यते). संयुज्. उपपद्

(c. 4. -पद्यते-पद्यते), सङ्गतः -ता-तं भू.—(Have recourse as a petitioner) कार्यसिद्धिनिमित्ते अन्यम् चात्रि (c. 1. -अयति-ते-अयति), अर्थे (c. 10. अर्थयते-यति), प्रार्थे.

To APPOINT, v. a. निधा (c. 3. -दधाति-धातुं), स्वा in caus. (स्वापयति-यति), अवस्था, प्रस्था; युज् (c. 10. योजयति-यति).—(To appoint over any office) अधिक् (c. 8. -करोति-कुरुते-कुरुते), प्रकृ; नियुज् (c. 10. -योजयति-यति), c. 7. -युनक्ति-योक्तुं), with acc. of the pers. and loc. of the thing; अभिषिक् (c. 6. -सिञ्चति-सेञ्चते), with two acc. or with acc. and loc.; समादिश (c. 6. -दिशति-देष्टुं), व्यादिश.—(To make an appointment) समयं कृ, समयाकृ.

APPOINTED, p. p. स्थापितः -ता-तं, प्रस्थापितः -ता-तं, नियोजितः -ता-तं, नियतः -ता-तं, विहितः -ता-तं, नियुक्तः -क्ता-क्तं, व्यवस्थितः -ता-तं.—(To any office) अधिभूतः -ता-तं, व्यापृतः -ता-तं, वापृतः -क्ता-क्तं.—(An appointed duty) नियोगः.—(An appointed time) कालावधिः m.—(Agreed upon) कृतसङ्केतः -ता-तं.—(As to time) कृतकालः -ला-लं, कृतावधिः -धि-धि.

APPOINTMENT, s. नियोगः, -जनः, नियुक्तिः f., प्रस्थापनं, निरूपणं, कल्पनं.—(Engagement) समयः, प्रवर्तिः f.—(Breaking an appointment) समयभेदः, समयव्यभिचारः.—(Stipulation) समयः, नियमः, सङ्केतः.—(Order) आज्ञा.—(Decree) नियमः, विधिः m.—(Office) अधिकारः, पदं.—(Equipment, furniture) सज्जा, उपकरणं, सामग्री.—(Allowance) वक्षेत्, निरूपितमूल्यं.—(Assignment) अभिसारः.

To APPORTION, v. n. विभज् (c. 1. -भजति-ते-भजते), प्रविभज्, संविभज्; अंश (c. 10. अंशयति-यति), अंशः; विन्यस् (c. 4. -अस्यति-असितुं), परिद्वेष (c. 10. -कल्पयति-यति), विधा (c. 3. -दधाति-धातुं).

APPORTIONMENT, s. विभागः, संविभागः, अंशानं, परिजल्पनं, विन्यासः. APPOSITE, a. योग्यः -ग्या-ग्यं, युक्तः -क्ता-क्तं, उपयुक्तः -क्ता-क्तं, सङ्गतः -ता-तं, हृदयङ्गमः -मा-मं, यथार्थः -रथा-रथं, यथार्हः -रहा-रहं.

APPPOSITELY, adv. स्थाने, यथाहितम् ind., यथार्थं, सङ्गतप्रकारेण.

To APPRAISE, v. a. (Set a price on) अर्थं संख्या in caus. (-ख्यापयति-यति), मूल्यं निरूप (c. 10. -रूपयति-यति) or व्यवसो, (c. 4. -स्यति-सातुं), मूल्यनिर्णयं कृ, मूल्यं निश्चितं कृ.

APPRAISER, s. अर्थसंख्यापकः, मूल्यनिरूपकः, मूल्यविज्ञापकः.

APPRAISING, s. अर्थसंख्यापनं, मूल्यनिरूपणं, मूल्यविज्ञापनं.

To APPRECIATE, v. a. मूल्यं or अर्थं or गुणगुणं or भद्राभद्रतां or सारासारां विज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति-नीते-ज्ञातुं), or निरूप (c. 10. -रूपयति-यति), or निश्चितं कृ or विविक् (c. 7. -विनक्ति-वेक्तुं); 'one who knows how to appreciate,' गुणज्ञः, गुणगुणज्ञः, गुणग्राही m. (नृ), मर्मज्ञः.

APPRECIATION, s. मूल्यविज्ञानं, गुणगुणज्ञानं, भद्राभद्रनिरूपणं, दोषादोष-बोधः, विज्ञानं.

To APPREHEND, v. a. (Lay hold on) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति-हृणाते ग्रहीतुं), परिग्रह्, सङ्ग्रह्; परामृश (c. 6. -मृशति-मृशते), धृ (c. 1. धरति धर्तुं).—(Seize in order for trial) आसिप् (c. 1. -सेषति-सेष्टुं); ग्रह्, धृ, आक्रम् (c. 1. -क्रामति-क्रमति-क्रमितुं).—(By the mind) उपलभ् (c. 1. -लभते-लभते), जह् (c. 1. जहते-जहति); अनुमा (c. 2. -माति-मातुं), अवगम (c. 1. -गच्छति-गच्छते), अवबुध् (c. 4. -बुध्यते-बोद्धुं).—(To fear) श्रद्द (c. 1. श्रद्दते-श्रद्दते) आश्रद्दः; भी (c. 3. विभेति भेतुं).

APPREHENDED, p. p. (Understood) उपलब्धः -भा-भं, अवगतः -ता-तं.—(Arrested) आसिद्धः -द्धा-द्धं.

APPREHENSIBLE, ग्राह्यः -ह्या-ह्यं, धीगम्यः -म्या-म्यं, उपलब्धः -भा-भं.

APPREHENSION, s. (Fear) भयं, शङ्का, आशङ्का, सन्देहः.—(Opinion)

मतिः f., बुद्धिः f., बोधः.—(Seizure) ग्रहणं, आक्रमणं, धरणं.—(Arrest) आसेधः.—(Conception) उपलब्धिः f., नेषा, अनुभवः, अनुमानं, अवगमः, अनुबोधः, उपलम्भः.

APPREHENSIVE, a. शङ्कितः -ता-तं, शङ्की-ङ्कनी-ङ्कि (नृ), शङ्कान्वितः -ता-तं, कृतभयः -या-यं.

APPRENTICE, s. शिष्यविद्याशिष्यः, शिष्यः, निरूपितकालपर्यन्तं शिष्यविद्याशिष्यायें नियमपत्रेण स्थापितः or धृतः सेवकः.

To APPRENTICE, v. a. आदिहितकालात् शिष्यविद्याशिष्यायें नियमपत्रेण शिष्यं or सेवकं स्वा in caus. (स्थापयति-यति).

APPRENTICESHIP, s. शिष्यविद्याशिष्यावधिः m., शिष्यशिष्यासमयः, सेवा-कालः, दास्यकालः.

To APPRIZE, v. a. ज्ञा in caus. (ज्ञापयति-यति), विज्ञा; विद् in caus. (वेदयति-यति), निविद, समाविद्; वृप् in caus. (बोधयति-यति), सूच् (c. 10. सूचयति-यति).

APPRIZED, p. p. विज्ञापितः -ता-तं, अनुज्ञापितः -ता-तं, विज्ञतः -मा-मं, सन्दिष्टः -ष्टा-ष्टं, प्रत्यादिष्टः -ष्टा-ष्टं, बोधितः -ता-तं.

To APPROACH, v. n. (Draw near to) अभिगम् (c. 1. -गच्छति-गच्छते), आगम्, अभिगम्, अभ्यागम्, उपागम्, उपगम्, समुपगम्; या (c. 2. याति पातुं), अभिया, आया, उपाया, प्रत्याया, समाया, उपया, मनुपया; उपस्था (c. 1. -तिष्ठति-ते-स्थातुं), अ (c. 1. -अच्छति-अच्छते), अभ्युः अभिवृत् (c. 1. -वर्धते-वर्धते), उपावृत्, प्रतिवृत्, उपवृत्; समभ्यागा used only in the 3d pret.; as, 'he approached,' समभ्यागात्. र, इ, ए, इ with आ (c. 2. ऐति, ऐतुं), अभ्ये, उपे, अभी (अभ्येति). उपसृप् (c. 1. -सर्पति-सर्पते), समुपसृप्; आक्रम् (c. 1. -क्रामति-क्रमति), उपक्रम्; आद्यन् (c. 1. -व्रजति-व्रजति), प्रतिव्रज्, अभिपद् (c. 4. -पद्यते-पद्यते), समापद्, समुपपद्, प्रतिपद्; अह् (c. 1. -अहते-अहते).

To APPROACH, v. a. उपस्था in caus. (-स्थापयति-यति), समीपं स्वा in caus.; समीपं-या (c. 3. -दधाति-पद्यते-धातुं), निकटे धा; सङ्गम in caus. (-गमयति-यति).

APPROACH, s. आगमः, अभिगमनं, आगमनं, उपगमः, उपस्थितिः f., उपगमनता.

APPROACHABLE, a. आगम्यः -म्या-म्यं, उपगम्यः -म्या-म्यं, उपस्थाप्यः -क्षा-क्षं.

APPROACHED, p. p. अभिगतः -ता-तं, उपगतः -ता-तं, उपस्थितः -ता-तं, अभ्यासगतः -ता-तं, प्रमुपस्थितः -ता-तं.

APPROACHING, a. (Near at hand) उपस्थितः -ता-तं, समुपस्थितः -ता-तं, आसन्नः -न्ना-न्नं.

APPROBATION, s. सम्मतिः f. or -तं, अनुमतिः f. or -तं, प्रजंसा, प्रसादः, मनःसन्तोषः, ग्रहणं.

To APPROPRIATE, v. a. (To consign to some particular use) प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-योक्तुं, caus. -योजयति-यति), उपयुज्, विनियुज्.—(To claim to one's self by an exclusive right) स्वीकृ, स्वयमिति or मनेति वद् (c. 1. वदति वदितुं), स्वकीयं-यां-यं or आत्मीयं-यां-यं or स्वाधीनं-नां-नं or आत्माधीनं-नां-नं or आत्ममात् कृ, स्वस्वत्वं वृप् in caus. (बोधयति-यति), or ज्ञा in caus. (ज्ञापयति-यति).

APPROPRIATE, a. (Suited to the occasion) प्रस्तावसदृशः -शी-शं.—(Belonging peculiarly) आत्मनीनः -ना-नं, स्वकीयः -या-यं, मन्वन्वी-न्यनी-न्य (नृ), सत्त्वकः -का-कं, विशेषकः -का-कं, जनीनः -ना-नं.—(Suitable) युक्तः -क्ता-क्तं, योग्यः -ग्या-ग्यं, सङ्गतः -ता-तं, उपयोगी-गिनी-गि (नृ).

APPROPRIATED, p. p. (Made one's own) आत्मसाकृतः -जा-तं.

APPROPRIATELY, adv. युक्तं, यथायोग्यं, यथोचितं, यथातया. स्थाने.

APPROPRIATENESS, *s.* (Fitness of application) युक्तता, योग्यत्वं, चौचित्यं, उपयुक्तता, सामञ्जस्यं, सङ्गतता.

APPROPRIATION, *s.* (The application of something to a particular purpose) उपयोगः, प्रयोगः, विनियोगः.—(Claiming any thing as peculiar) आत्मग्रहणं, स्वात्त्वोपपन्नं, आत्मसात्करणं.

APPROVAL, *s.* अनुमतिः *f.*, सम्मतिः *f.*, अनुमदः, सम्मतः, प्रशंसा.

To APPROVE, *v. a.* अनुमन् (c. 4. -नन्यते -मन्तुं), सम्मन्; प्रशंस (c. 1. -शंसति -शंसितुं), रुच्, in caus. (रोचयति -यितुं), अनुरुच्; 'that is approved by me,' तन् मया प्रशस्यते or तन् मत्वं रोचते. प्रतिनन् (c. 1. -नन्दति -नन्दितुं), अनुरुप् (c. 4. -रुध्यते -रोदुं).—(To prove, show) प्रमाणीकृ, प्रमाण (nom. प्रमाणायति -यितुं), विभू in caus. (-भावयति -यितुं).

APPROVED, *p. p.* सम्मतः -ता-तं, अभिमतः -ता-तं, मतः -ता-तं, पथाभिमतः -ता-तं, प्रशस्तः -स्ता-स्तं, शिष्टः -ष्टा-ष्टं.—(Tried) परीक्षितः -ता-तं. —(Of tried probity) उपपाशुचिः -चिः -चि.

To APPROXIMATE, *v. n.* उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -ते-स्थातुं), समीपं or निकटं वृत् (c. 1. वर्त्तते वर्त्तितुं), or स्था, उपागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपगम्, समुपगम्, अभिगम्.—(To belike) तुल्यः -त्या-त्यं or सदृशः -शी-शं चस्.

To APPROXIMATE, *v. a.* नेद् (nom. नेदयति -यितुं), उपस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), समीपं स्था in caus., उपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), सङ्गम् in caus. (-गमयति -यितुं).

APPROXIMATE, *a.* समीपः -पा-पं, आसन्नः -न्ता-न्तं, सन्निकृष्टः -ष्टा-ष्टं, उपस्थापो -यिनी-यि (न्).

APPROXIMATED, *p. p.* उपस्थापितः -ता-तं, उपनीतः -ता-तं, उपनतः -ता-तं, उपसन्नः -न्ता-न्तं, कृतसन्निधानः -ना-नं.

APPROXIMATION, *s.* (Approach) उपगमः, समुपगमः, समीपगमनं, संहतता -न्तं, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं, समुपस्था.—(Nearness) निकट्यं, सामीप्यं, सान्निध्यं, सन्निधानं.

APPULSE, *s.* आघातः, आघातनं, प्रतिहननं, प्रतिघातः.

APPURTENANCE, *s.* See APPERTENANCE.

APRICOT, *s.* फलचिरोपः.

APRIL, *s.* चैत्रः, चैत्रिकः, मघः, वैशाखः, माघवः, राघः.

APRON, *s.* मलनिवारणार्थं स्त्रीभिर् भूतम् आच्छादनं.

APPROPOS, *adv.* स्थाने, यथायोग्यं, यथावसरं, यथावकाशं.

APSIS, *s.* (In astronomy) मन्दोच्चः.

APT, *a.* (Fit) उपयुक्तः -क्ता-क्तं, योग्यः -ग्या-ग्यं, युक्तः -क्ता-क्तं, आप्तः मा-प्तं.—(Having a tendency to) expressed by शीलः in composition; as, 'disposed to piety,' धर्मीशीलः -ला-लं, or by the affix आलु; as, 'apt to sleep,' शयालुः -लुः -लु, or by the desiderative adjective; as, 'apt to do,' चिकीर्षुः -र्षुः -र्षु; 'apt to fall,' पिपतिषुः -पुः -पु.—(Skilful) कुशलः -ला-लं, दक्षः -क्षा-क्षं, पटुः -टुः -टु, अभिन्नः -न्ता-न्तं.—(Ready, quick) त्वरितः -ता-तं, उद्युक्तः -क्ता-क्तं.

APTITUDE, *s.* (Fitness) योग्यता, पात्रता or -न्तं, उपयोगिता, आतिः *f.*—(Tendency) शीलन्तं, -ता, अभिप्रायः, आशयः.—(Disposition) शीलः, स्वभावः, भावः, रीतिः *f.*

APTLY, *adv.* यथायोग्यं, योगतस् *ind.*, स्थाने.—(Skilfully) दाक्ष्येण, चातुर्येण, सपाटवं.

APTNES, *s.* (Fitness) योग्यता.—(Skill) कुशलता, पाटवं, विदग्धता, चातुर्यं.—(Ability) शक्तिः *f.*, सामर्थ्यं.

AQUATIC, *a.* (Inhabiting the water) जलेचरः -रा-रं, जलजः -जा-जं,

वारिजः -जा-जं, वारिचरः -रा-रं, असुचरः -रा-रं, असुजः -जा-जं, आम्भसिकः -की-कं, जलोद्भवः -वा-वं, जलभूः -भू-भु.—(Growing in the water) जम्भोरूहः, जलरूहः.—(Watery) औदकः -की-कं, आपः -पा-पं; 'an aquatic animal,' जलजन्तुः *m.*

AQUEDUCT, *s.* जलमार्गः, जलपथः, जलनिर्गमः, जलप्रणाली.

AQUEOUS, *a.* जम्भयः -यी-यं, सजलः -ला-लं, जलसः -सा-सं, जलपः -पा-पं.

AQUEOUSNESS, *s.* सजलता, औदक्यं, जलपता,

AQUILINE, *a.* (Resembling an eagle) उक्लेशरूपः -पा-पं, गृध्राकारः -रा-रं.—(Hooked) चक्रः -क्रा-क्रं, कुञ्चितः -ता-तं, वृजिनः -ना-नं; 'having an aquiline nose,' प्रलसपोणः.

ARABIA, *s.* यवनः, यवनदेशः.

ARABIAN, *a.* यवनसन्ध्या -न्धिनी-न्धि (न्), यवनदेशीयः -या-यं; 'an Arabian,' यवनदेशजः.

ARABLE, *a.* कृषियोग्यः -ग्या-ग्यं, कर्षणीयः -या-यं, फालकृष्टः -ष्टा-ष्टं.

ARATION, *s.* कृषिः *f.*, कर्षिः *f.*, कर्षणं, हलहतिः *f.*

ARBITER, *s.* प्रमाणपुरुषः, मध्यस्थः, निर्णेता *m.* (तृ), विचारकर्त्ता *m.* (द्वि).

ARBITRABLE, *a.* निर्णयः -या-यं, विचारणीयः -या-यं.

ARBITRABLY, *adv.* स्वेच्छया, स्वेच्छातस् *ind.*, स्वकामतस् *ind.*

ARBITRARY, *a.* (Following the will) कामकारी -रिणी -रि (न्), यथाकामी -मिनी -मि (न्), स्वतन्त्रः -न्ता-न्तं, स्वच्छन्दः -न्दा-न्दं, स्वाधीनः -ना-नं, अनायतः -न्ता-न्तं, खरवृत्तः -न्ता-न्तं.—(Capricious) चपलः -ला-लं.—(Tyrannical) क्रूरचरितः -ता-तं.—(Depending on no rule) अप्रतिष्ठितः -ता-तं.

To ARBITRATE, *v. n., v. a.* विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), निर्णेती (c. 1. -नयति -ने-नेतुं), निश्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), तीर् (c. 10. तीरयति -यितुं), निश्चयं or विचारं or निर्णयं or परिच्छेदं कृ.

ARBITRATED, *p. p.* निर्णेतः -ता-तं, तीरितः -ता-तं, निश्चितः -ता-तं, कृतनिश्चयः -या-यं.

ARBITRATION, *s.* (Determination) निर्णयः, विचारः, -रणं, निश्चयः, परिच्छेदः.—(Mediation) माध्यस्थ्यं.

ARBITRATOR, *s.* प्रमाणपुरुषः, स्वेयः, मध्यस्थः, निर्णेता *m.* (तृ), निश्चायकः, विचारकः.

ARBOROUS, *a.* वार्धः -र्ध्नी-र्धं, वार्धः -र्ध्नी-र्धं, वृक्षसन्ध्या -न्धिनी-न्धि (न्).

ARBOUR, *s.* लतागृहं, कुम्भः, निकुम्भः, पर्यशाला, मण्डपः -पं, कुटुम्भकः, खवरः.

ARC, *s.* (Segment of a circle) खण्डमण्डलं, वृत्तखण्डं, गोलखण्डं.—(Arched gateway) तोरणः.

ARCADE, *s.* (Garden-walk) वृक्षैर् आच्छादित उद्यानपथः.—(A street arched over) इष्टकानिर्मित तोरणाकारपटला वीथिः, or धनुराकारेण पटलेन आवृता वीथिः.

ARCH, *s.* (Part of a circle) खण्डमण्डलं, वृत्तखण्डं, गोलखण्डं.—(Arched gateway) तोरणः-खं.—(The arched roof of a house) खोदकशीर्षं.—(Vault of heaven) रमगोलः, नभोमण्डलं.

ARCH, *a.* (Sly, waggish) क्रोडाशीलः -ला-लं, रसिकः -का-कं, लोलापाङ्गः -ङ्ग-ङ्गं, विदग्धः -ग्या-ग्यं.—(Chief) प्रधानः -ना-नं, मुख्यः -ख्या-ख्यं, उत्तमः -मा-मं, श्रेष्ठः -ष्टा-ष्टं.

To ARCH, *v. a.* (To make in the form of an arch) मण्डलीकं, गोलीकं तोरणरूपेण निर्मा (c. 2. -माति, c. 4. -मापते -मातुं) or कृ in caus. (कारयति -यितुं), तोरणाकारपटलेन आच्छाद (c. 10. -च्छादयति -यितुं).—(To build an arch) तोरणं निर्मा.

ARCHANGEL, *s.* ईश्वरदूतानां मध्ये मुख्यदूतः or प्रधानदूतः, ईश्वरदूताधिपता *m.* (तृ).

ARCHBISHOP, *s.* धर्माध्यक्षाणां मध्ये प्रधानो or मुख्यो धर्माध्यक्षः.
 ARCHDEACON, *s.* (The bishop's vicerent) धर्माध्यक्षसहायः, धर्माध्यक्षोपकारकः.
 ARCHAIOLOGY or ARCHÆOLOGY, *s.* प्राक्षालीनयवहारविषयं वाक्यं, पुरा-तनशास्त्रं.
 ARCHED, *p. p.* मण्डलीकृतः -ता-तं, गोलीकृतः -ता-तं, तोरणाकारः -रा-रं, कुञ्चितः -ता-तं.
 ARCHER, *s.* धनुर्धरः, धन्वी *m.* (नं), धन्वा *m.* (नं), धनुष्मान् *m.* (-न्), धानुष्कः, धनुर्धारी *m.* (नं), श्वासाः, श्मुधरः, कायसीरः, निपङ्गुनी *m.*, अस्त्री *m.*
 ARCHERY, *s.* धनुर्विद्या, शराभ्यासः, उपासनं, शराघातः, वायुनोद्यमः—(Skilled in) कृतहस्तः, सुप्रयोगविशिखः, कृतपुङ्गवः.
 ARCHETYPE, *s.* मूलं, मूलमूर्तिः *f.*, आदर्शः, मूल्यांशरीरं.
 ARCHITECT, *s.* स्थापितः *m.*, गृहादिनिर्माणाविद्याज्ञः, गृहनिर्माणाध्यक्षः, निर्माता *m.* (नं).
 ARCHITECTURAL, *a.* निर्माणाविद्यासम्बन्धी -न्विनी -न्वि (नं).
 ARCHITECTURE, *s.* निर्माणाविद्या, निर्माणाशिल्पं, गृहादिनिर्माणाशिल्पं.
 ARCHITRAVE, *s.* गृहस्य यो भागः स्तम्भाये अवलम्बते or निवेश्यते.
 ARCHIVES, *s.* प्राक्षालीनग्रन्थसङ्ग्रहागारः—(Ancient records) इतिहासः, पुरावृत्तं.
 ARCHNESS, *s.* चिद्रथता, वैदग्ध्यं, रसित्वं.
 ARCHWISE, *adv.* तोरणरूपेण, अङ्गमण्डलाकारेण, तोरणवत्; धनुराकारेण.
 ARCTIC, *a.* उत्तरः -रा-रं, उदीचीनः -ना-नं, उत्तरकेन्द्रीयः -या-यं, चित्रशिखरध्वजस्थितो भूगोलभागः.
 ARDENCY, *s.* उत्साहः, उत्साहः, उग्रता, अग्रता, कीर्तुहलं, उत्सुकता.
 ARDENT, *a.* (Hot) उत्तमः -मा-मं, प्रचण्डः -यश-यं—(Eager) कुतूहली-लिनी-लि (नं), उत्सुकः -का-कं, अतीव्रः -च्छा-च्छं, अग्रः -या-यं, उत्साही-हिनी-हि (नं)—(Affectionate) अनुरागी-गिणी-गि (नं).
 ARDENTLY, *adv.* उत्साहेन, कीर्तुहलेन, औत्सुक्येन, सानुरागं.
 ARDOUR, *s.* उत्साहः, आसक्तिः *f.*, उग्रता, अग्रता, कीर्तुहलं, औत्सुक्यं, उत्साहः—(Of affection) अनुरागः.
 ARDUOUS, *a.* (Lofty) उच्चः -च्चा-च्चं, प्रांशुः -शुः-शु, चारोहणदुर्गम्यः -म्या-म्यं—(Difficult) दुष्कारः -रा-रं, मुदुष्कारः -रा-रं, अतिदुष्कारः -रा-रं, कठिनः -ना-नं, दुर्गम्यः -म्या-म्यं, दुःसाध्यः -ध्या-ध्यं, दुष्करः -रा-रं.
 ARDUOUSNESS, *s.* उच्चता, उच्चता, दुष्करता—(Difficulty) कठिनता, कठिन्यं.
 AREA, *s.* अङ्गणं, प्राङ्गणं, सम्पन्नस्थानं.
 ARENA, *s.* रङ्गः, रङ्गभूमिः *f.*, मञ्चम्, अक्षवाटः.
 ARGENT, *a.* रूपः -प्पा-प्यं, रौप्यः -प्पी-प्यं, राजतः -तो-तं.
 ARGILLOUS, *a.* मृण्मयः -यी-यं, मार्मिकः -को-कं, चिह्नमृत्तिकाभयः -यी-यं.
 To ARGUE, *v. n.* (To reason) विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), तर्कं (c. 10. तर्कयति -यितुं), वितर्कं, विवेचनं कृ—(To dispute) विवद् (c. 1. -वदते -वदितुं), वादानुवादं or उत्तरप्रत्युत्तरं कृ.
 To ARGUE, *v. a.* (To prove by argument) प्रमाणं, (nom. प्रमा-णयति -यितुं), प्रमाणकं, प्रमाणेन or तर्केण or विचारेण सिद्धीकृ; सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं)—(To charge with, as a crime) दोषारोपं कृ, अपवद् (c. 1. -वदति -वदितुं), अपिधिष्णु (c. 6. -धिषति -धेनुं).
 ARGUER, *s.* तर्कौ *m.* (नं), विवादी *m.* (नं), विचारकः, प्रतिवादी *m.* (नं), न्यायो *m.* (नं).
 ARGUMENT, *s.* (A reason stated) पक्षः, प्रमाणं, हेतुः *m.*, कारणं, वितर्कः, न्यायः; 'a false argument,' पक्षभ्रमः; 'a different side of the argument,' पक्षान्तरः—(Controversy) वादानुवादः, वादयुद्धं, वाक्कलहं, विचारः, वितर्कः, विवादः, वितर्कः—(The subject of any

work) विषयः—(Table of contents) अनुक्रमणिका, निर्णयः.
 ARGUMENTATION, *s.* वितर्कणं, विचारणं, न्यायः.
 ARGUMENTATIVE, *a.* (Consisting of argument) तार्किकः -की-कं वितर्की -कीणी -कीं (नं), विवादी -दिनी -दि (नं), न्यायी -यिनी -यि (नं), विचारी -रिणी -रि (नं)—(Disposed to controversy) वि-वादशीलः -ला-लं, विवादाधी -धिनी -धि (नं), विवादप्रियः -या-यं.
 ARGUMENTATIVELY, *adv.* सवितर्के, वादानुवादपूर्वकं, वितर्कपूर्वकं, न्यायवत्.
 ARID, *a.* शुष्कः -ष्का-ष्कं, शोषितः -ता-तं, परिशुष्कः -ष्का-ष्कं; 'arid soil,' मरुः *m.*, मरुस्थली, धन्वा *m.* (नं).
 ARIDITY, *s.* शुष्कता, -त्वं, शोषः, शोषणं, परिशोषः.
 ARIGHT, *adv.* युक्तं, चतुर्, यथातथं, यथोचितं, यथायोग्यं, सन्धक, यथाहं.
 To ARISE, *v. n.* (To stand up) उत्था for उत्था (c. 1. -तिष्ठति -ते -चातुं)—(To have origin) उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्यं), समुत्पद्; उचर् (c. 1. -चरति -चरितुं), उदि (c. 1. -जयति -यतुं), अभ्युदि, समुदि; प्रभू (c. 1. -भवति -भवितुं), सम्भू, आभिर्भू, प्रादुर्भू; प्रवृत् (c. 1. -वर्तते -वर्तितुं), प्रमृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), उद्भा (c. 2. -भाति -भातुं), निर्भा; ज्ञानानं दृश् in caus. (दर्शयति -यितुं), जन् (c. 4. जायते जनिर्तुं), अभिजन्, उपजन्, सन्नन्—(From death) प्रतिसन्नन्, समुत्था.
 ARISEN, *p. p.* उत्थितः -ता-तं, सन्नतः -ता-तं, जातः -ता-तं, जनितः -ता-तं, उत्पन्नः -न्ना-न्नं, समुत्पन्नः -न्ना-न्नं, विनिःसृतः -ता-तं, जन्मः -न्या-न्यं.
 ARISTOCRACY, *s.* (A form of government) कुलीनजननाधिष्ठितं राज्यं, कुलीनवर्गप्रमुखं राज्यं, कुलीनवर्गप्रभुत्वं—(The persons of whom it is composed) कुलीनजनाः, कुलीनवर्गः.
 ARISTOCRATICAL, *a.* कुलीनः -ना-नं, कुलीनकः -का-कं, कौलेयः -यी-यं, कुलीनवर्गयोग्यः -ग्या-ग्यं, उत्कृष्टः -ष्टा-ष्टं.
 ARISTOCRATICALLY, *adv.* कुलीनजनवत्, राजन्यवत्, कुलीनकप्रकारेण.
 ARITHMETIC, *s.* गणनाविद्या, गणितं, पाटीगणितं, अङ्कविद्या, परिपाटिः *f.* -टी, परिकर्म्म *n.* (नं); 'the eight rules of arithmetic,' परिकर्म्मष्टकं.
 ARITHMETICAL, *a.* गणनाविद्यानुरूपः -पा-पं, अङ्कविद्यानुसारी -रिणी-रि (नं).
 ARITHMETICIAN, *s.* गणनाविद्याज्ञः, गणनाशास्त्रपरिदत्तः, अङ्कविद्याज्ञः, गणकः.
 ARK, *s.* (A vessel, ship) नौः, नौका, पोतः, तरणी, वृहन्नौका—(A chest) साधारः, कोपः, पेटिका, पेटः -टा-टी.
 ARM, *s.* (Of the body) बाहुः *m. f.*, भुजः or -जा *f.*, दोषा *f.*, दोः *m.* (-स्), प्रवेष्टः—(Of a tree) शाखा, उपशाखा—(Of the sea) समुद्रवङ्कः—(Of a river) वङ्कः, वङ्कः, नदीवङ्कः, नदीवङ्कः, पुन्येदः—(Power, might) चलं, शक्तिः *f.*; 'a dominion acquired by one's own arm,' स्वभुजोपाजितं राज्यं—(The upper arm) प्रगल्भः.
 To ARM, *v. a.* सन्नहं (c. 4. -नहति -नहुं), सज्जीकृ, अस्त्रैः or शस्त्रैः सज्जीकृ, or युज् in caus. (योजयति -यितुं), or समायुज्—(To arm one's self, put on one's arms) नहं (c. 4. नहते नहुं), सन्नहं—(To put on armour) वर्म्मं (nom. वर्म्मयति -यितुं or संवर्म्मयति).
 ARMADA, *s.* वृहन्नौकासमूहः, समुद्रयुद्धाय सज्जीकृतो वृहन्नौकासमूहः.
 ARMADILLO, *s.* पुणः, कवचाकारवर्म्मधारो विलवानी खुद्रजन्तुः.
 ARMAMENT, *s.* सैनिकः, युद्धाय सज्जीकृतं चलं, योद्धासज्जनं.
 ARMED, *p. p.* सज्जः -ज्जा-ज्जं, वर्म्मितः -ता-तं, सन्नहः -द्धा-द्धं, अभिसन्नहः -द्धा-द्धं, सायुधः -धा-धं, कृतास्त्रः -स्त्रा-स्त्रं, शस्त्री -स्त्रिणी-स्त्रि (नं)—(Having a weapon in the hand) शस्त्रवाणिः -णि-णि.
 ARM-HOLE, *s.* कक्षाः, बाहुमूलं, भुजकोटरः, कक्षस्थानं, दोर्मूलं.
 ARMISTICE, *s.* किञ्चित्कालपर्यन्तं युद्धनिवर्त्तनं, सन्धिः *m.*, धना.
 ARMLESS, *a.* (Without an arm) अभुजः -जा-जं—(Without weapons) अस्त्रहीनः -ना-नं, अशस्त्रः -स्त्रा-स्त्रं.

ARMLET, *s.* (Bracelet) बल्यः or यं, केयूरः, अङ्गदं.—(A) little arm)
धुद्रवाहुः *m.*, उपशाखा.

ARMORIAL, *a.* कावचिकः-की-कं, आयुधिकः-का-कं, आयुधीयः-या-यं.
—(Belonging to the escutcheon of a family) कुलचिह्नसन्धी-
न्यनी-न्य (न).

ARMORY, *s.* आयुधगारः, शस्त्रागारः, अस्त्रागारः.—(A collection of
arms) शस्त्रसंहतिः *f.*, शस्त्रसमूहः.

ARMOUR, *s.* यस्त्रे *n.* (न), लोहेयस्त्रे *n.* (न), तनुचं, तनुवाणं, कपचः or
-चं, वारवाणः, ककुकाः, त्वक्कं, दंशनं, सत्राहः, देहावरणं, युद्धास्त्रं, तनुवारं,
सज्जा.—(Chain-armour) चालिका, चालप्रायाः; 'arrayed in ar-
mour,' यस्त्रितः-ता-तं, कवची-चिनी-चि (न).

ARMOUR-BEARER, *s.* सास्रहानिकः, यस्त्रवाहकः.

ARMOURER, *s.* अस्त्रकारकः, शस्त्रकारः, शस्त्रमानः, अस्त्रनिर्माणशिल्पिनः,
सज्जाकक्षा *m.* (नै), असिधावकः.

ARM-PIE, *s.* कषः, बाहुमूलं, भुजकोटरः, दोर्मूलं.

ARMS, *s.* अस्त्रं, शस्त्रं, आयुधः, युद्धास्त्रं, शस्त्रास्त्रं.—(War in gene-
ral) विग्रहः, समरः, रणः, युद्धं, सङ्ग्रामः.—(State of hostility)
युद्धावस्था, रणसमयः; 'dexterity in arms,' अस्त्रलायवः; 'the
taking up of arms,' अस्त्रग्रहणं, युद्धे प्रवृत्तिः. अस्त्रधारणं; 'pas-
sage of arms,' अस्त्रशिष्या, शस्त्राभ्यासः; 'a brother in arms,'
सह्युज्जा *m.* (न).—(The ensigns armorial of a family) कुलो-
नपदसूचकचिह्नं, कुलचिह्नं.

ARMY, *s.* सेना *f.*, सैन्यं, बलं, वाहिनी, यमूः *f.*, दयः or -यं, अनीकं,
पक्षं, ध्वनिनी, यूहः, योधसमूहः, पृतना, वरुचिनी.—(A complete
army) सद्योहिणी, चतुरङ्गः.—(In motion) प्रचक्रं.

AROMA, *s.* गन्धः, वासः, आनोदः, भूपः, परिमलः.

AROMATIC, *a.* सुगन्धीयः-या-यं, गन्धी-न्यनी-न्य (न), तिक्तः-क्ता-क्ते,
सुरभिः-ता-तं, सुवासितः-ता-तं, भूपितः-ता-तं.

AROMATICS, *s.* उपस्करः *m. pl.*, सुगन्धिद्रव्याणि *n. pl.*, सुगन्धानि *n. pl.*
To AROMATISE, *v. a.* वास् (c. 10. वासयति-यितुं), भूप् (c. 1. भूपायति, भूपितुं).

AROUND, *adv.* (Circularly) परितः, अभितः.—(On every side)
समन्ततः, सर्वतः, विश्वतः, समन्तात्.

AROUND, *prep.* परि, अभि.

To AROUSE, *v. a.* (To excite) उत्सह in caus. (साहयति-यितुं),
मोत्सह, उत्था for उत्था in caus. (उत्थापयति-यितुं), उद्भुप् in caus.
(चोषयति-यितुं), प्रवुप्.—(To wake from sleep) जागृ in caus.
(जागरयति-यितुं), प्रवुप् in caus., निद्रां भञ्ज (c. 7. भनक्ति भंजुं).

AROUSED, *p. p.* मोत्साहितः-ता-तं.—(Awaked) प्रयोधितः-ता-तं,
प्रवुद्धः-क्षा-क्षं, निद्राभञ्जः-क्षा-क्षं.

To ARRAIGN, *v. a.* (To set in order) विरच् (c. 10. रचयति-यितुं),
खस्थाने स्या in caus. (स्थापयति-यितुं).—(To accuse) अभियोगं कृ,
आहे (c. 1. ह्ययति-हातुं), अपवद् (c. 1. वदति-वदितुं), अभिशप्
(c. 1. शपति-शप्तुं).

ARRAIGNED, *p. p.* अभियुक्तः-क्ता-क्तं, आहूतः-ता-तं, अभिशप्तः-प्ता-प्तं.

ARRAIGNMENT, *s.* अभियोगः, आह्वानं, अपवादः.

To ARRANGE, *v. a.* रच् (c. 10. रचयति-यितुं), विरच्; विधा (c. 3.
-दधाति-धातुं), संविधा; क्रमेण or यथाक्रमं स्या in caus. (स्थापयति-
यितुं), ग्रन्थ् (c. 1. ग्रन्थति, c. 9. ग्रन्थाति, ग्रन्थितुं).

ARRANGED, *p. p.* विरचितः-ता-तं, ग्रथितः-ता-तं, विन्यस्तः-क्ता-क्तं,
विहितः-ता-तं, प्रतिविहितः-ता-तं, परिमितः-ता-तं, यूढः-डा-ढं;
'well-arranged,' सुचटितः-ता-तं.

ARRANGEMENT, *s.* विन्यासः, पथ्यायः, प्रतिविधानं, यूहनं, यूढिः *f.*,
रचना, विरचनं, ग्रन्थनं, -ना, व्यवस्थापनं, अनुसन्धानं, क्रमेण स्थापनं,
परिपाटिः *f.*—(The state of being in order) क्रमः.

ARRANGER, *s.* विरचकः, उपायकः, उपेता *m.* (नृ), प्यासः.

ARRANT, *n.* (Bad in a high degree) अतिदुष्टः-ष्टा-ष्टं, अतिनिकृष्टः
-ष्टा-ष्टं, अतिकुत्तितः-ता-तं.—(Excessive) अत्यन्तः-ता-तं.

ARRAS, *s.* नानावर्णीनि चित्रितवस्त्राणि.

ARRAY, *s.* (Of battle) यूहः, or -हनं, यूढिः *f.*, चलविन्यासः; 'to
draw up in battle array,' यूह (c. 1. -ऊहते-ऊहितुं).—(Order)
क्रमः, श्रेणी, पङ्क्तिः *f.*, रचना.—(Dress) साभरणं, भूषणं, परिच्छदः.

To ARRAY, *v. a.* (To put in order) क्रमेण or यूहेन रच् (c. 10.
रचयति-यितुं), विरच् or स्या in caus. (स्थापयति-यितुं), or व्यवस्था;
or विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), or सज्जीकृ.—(To dress) वस्त्रम्
आवद् (c. 10. द्वादयति-यितुं), संव्ये (c. 1. -व्ययति-व्यातुं), भूष् (c. 10.
भूषयति-यितुं); अलङ्कृ, परिष्कृ.

ARREAR, *s.* च्युशेषं, च्युशेषांशः, च्युशेष अशोधितो भागः, च्युशेष
शोधनीयो भागः.

ARRIST, *s.* अस्तेयः, परणं, ग्रहणं, निरोधः, ग्रन्थनं.—(Stop) निवारणं.
To ARRIST, *v. a.* (As a bailiff) आसिप् (c. 1. -सेधति-सेद्धुं), निरुप् (c. 7.
-रुणद्धि-रोद्धुं), च्युहेतोः or दोषहेतोः रणलेखेन or रानात्तया ग्रन्थ्
(c. 9. ग्रन्थाति-ग्रन्थुं), or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or पृ (c. 1. धरति,
धरुं).—(Stop, bring to a stand) स्तम्भ् in caus. (स्तम्भयति-यितुं),
विष्टम्भ् (c. 5. -स्तम्भोति, c. 9. -स्तम्भाति-स्तम्भितुं), निवृ in caus. (-वार-
यति-यितुं).

ARRESTED, *p. p.* आसिद्धः-द्धा-द्धं, धृतः-ता-तं, पद्धः-द्धा-द्धं, निरुद्धः-द्धा-द्धं.

ARRIVAL, *s.* आगमनं, अभिगमनं, उपस्थितिः *f.*, उपयातं, आयाः.

To ARRIVE, *v. n.* आगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), अभिगम्, उपगम्; उपस्था
(c. 1. -तिष्ठति-स्थातुं), प्राप् (c. 5. -आप्नोति-आप्नुं), सम्प्राप्, अवाप्,
अनुसम्प्राप्, उपसम्प्राप्, आया (c. 2. -याति-यातुं), अभिया, उपाया, समाया.
ARRIVED, *p. p.* आगतः-ता-तं, समायातः-ता-तं, उपस्थितः-ता-तं,
प्राप्तः-ता-तं.

ARROGANCE, *s.* गर्वः, धमे, दपे, मानः, अभिमानः, मदः, अवलेपः, अह-
ङ्कारः, प्रागत्यं, प्रगल्भता, सादोपः, पित्रसमुच्चितः, औद्धत्यं, प्रतिभानं.

ARROGANTLY, *adv.* सगर्वे, सदर्पे, सादोपं, गर्धेण, धपेण, प्रगल्भं.

ARROGANT, *a.* प्रगल्भः-ल्भा-ल्भं, गर्धे-धिष्णी-धि (न), अतिगर्धितः
-ता-तं, सगर्धः-धै-धै, मानी-निनी-नि (न), मदोद्धतः-ता-तं, अह-
ङ्कारी-रिणी-रि (न), आलम्बायी-यिनी-यि (न), प्रधर्षितः-ता-तं,
अवलम्बः-प्ता-प्तं, उद्धतः-ता-तं, प्रतिभामुखः-खी-खं.—(To be ar-
rogant) प्रगल्भ् (c. 1. -गल्भते-गल्भितुं), दृप् (c. 4. दृप्ति, दृष्टुं).

To ARROGATE, *v. a.* (To claim proudly) गर्धेपूर्वकं or सगर्धे or
अनर्हैतस् or अप्रमैतस् or मिथ्या ग्रह् (c. 9. गृह्णाति ग्रहीतुं), अभिग्रह्,
परिग्रह्; or लभ् (c. 1. लभते लभुं), or आदा (c. 3. -ददाति-दातुं),
or अन्वनुहा (c. 9. -जानाति-ज्ञातुं), or आलीये-यां-यं कृ or स्वीकृ;
मृषा or मिथ्या ग्रह्; उपधां कृ, ध्वनीकृ.

ARROGATION, *s.* सगर्धग्रहणं, अनर्हैग्रहणं, अभिग्रहणं, अन्वाय्यग्रहणं, मि-
थ्याग्रहणं, ध्वनीकरणं, उपधा.

ARROW, *s.* शरः, वाणः, इयुः *m.*, शायकः, काई, शल्म, विपाटः,
विशिखः, पुष्पलः, पत्रो *m.* (न), भलः, नाराचः, प्रक्षेदनः, अजिद्यगः,
खगः, आशुगः, मार्गणः, कलसः, रोषः; 'arrow-head,' वाणारं;
'arrow-shaft,' शरकाई; 'a shower of arrows,' शरश्लेषः, शरचपै.

ARROWY, *a.* (Consisting of arrows) वाणी-यिनी-यि (न), वाणवान्

-वती -वत् (नृ).—(Arrow-shaped) बाणाकारः -रा -रं.
 ARSENAL, s. आयुधगारं, आयुधगृहं, शस्त्रागारं, अस्त्रागारं, युद्धभारागारं.
 —(A collection of arms) शस्त्रसंहतिः, शस्त्रसमूहः.
 ARSENIC, s. मनःशिला, शिला, मनोगुमा, नागजिह्वा, नैपाली, कुनटी.
 ARSON, s. आगारदाहः, गृहदाहापराधः.
 ART, s. शिल्पं, शिल्पविद्या, कला, व्यवसायः, कर्म n. (नृ).—(Invention) कल्पनं, -ना.—(Science) विद्या.—(Skill) निपुणता, पारिदर्यं, दक्षता, युक्तिः f., शिष्टाशक्तिः f.—(Cunning) विदग्धता, वैदग्ध्यं, माया.
 ARTERY, s. नाडी. नाडिः f., कण्ठरा, नाली, नालिः f., सिपा, रक्तवाही m. (नृ).
 ARTERIAL, a. नाडीसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ), रक्तवाही -हिनी -हि (नृ).
 ARTFUL, a. (Performed with art) शिल्पेन or पारिदयेन कृतः -ता -तं.
 —(Skillful) शिष्टितः -ता -तं, निपुणः -या -यं, पटुः -टुः -ट्टी -ट्टु.—
 (Cunning) उपायशः -ज्ञा -ज्ञं, विदग्धः -ग्या -ग्यं, छलान्वितः -ता -तं, मायी -न्धिनी -न्धि (नृ).
 ARTFULLY, adv. पारिदयेन, नैपुण्येन, सपादयं, वैदग्ध्येन, छलेन.
 ARTFULNESS, s. (Skill) पारिदर्यं, निपुणता, चातुर्यं, दक्षता, पटुता.—
 (Cunning) विदग्धता, वैदग्ध्यं, श्रुता.
 ARTHURIC, a. (Gouty) वातकी -क्किनी -क्कि (नृ).—(Relating to the joints) ग्रन्थिलः -ला -लं.
 ARTICHOKE, s. शाकविशेषः.
 ARTICLE, s. (Part of speech) वाक्यार्थनिर्णायकोऽव्ययशब्दः.—(A particular part of any complex thing) अंशः, भागः, पदं, विषयः.—
 (Thing) द्रव्यं, वस्तु n., विषयः.—(Apparatus) सामग्री f.—(Terms, stipulation) नियमपत्रं, समयः; 'articles of peace,' सन्धिसमयः.—
 —(A point of time) क्षणः, समयः, वेला.
 To ARTICLE, v. n. समयं कृ, नियमपत्रेण स्थिरोक्तु, सङ्गृह्य (c. 1. -पट्टते -पट्टितुं).
 ARTICULAR, a. ग्रन्थिलः -ला -लं, ग्रन्थिसम्बन्धकः -का -कं.
 ARTICULATE, a. (Distinct) व्यक्तः -क्ता -क्तं, स्पष्टः -ष्टा -ष्टं.
 To ARTICULATE, v. a. (To utter words distinctly) स्पष्टं or व्यक्तं उच्चार्य in caus. (-चारयति -यितुं), or उदीर्य (c. 10. -इरयति -यितुं, c. 1. -इरति -इरितुं), or उदाह्रिय (c. 1. -हरति -हरितुं).—(To joint) ग्रन्थ्य (c. 1. ग्रन्थयति, c. 9. ग्रन्थयति ग्रन्थयितुं)
 ARTICULATED, p. p. (Uttered) उच्चारितः -ता -तं.—(Jointed) ग्रन्थितः -ता -तं, सन्धितः -ता -तं.
 ARTICULATION, s. (Of words) उच्चारणं, उदाहरणं.—(The juncture of bones) ग्रन्थिः m., अस्थिसन्धिसंस्थानं, सन्धिः m.
 ARTIFICE, s. (Stratagem, contrivance) उपायः, चरित्र n. (नृ), छलं, व्यपदेशः, कपटः -टं, कौशलं.
 ARTIFICER, s. (An artist) शिल्पकारः, शिल्पी m. (नृ), कर्मकारः, कर्म्मकारः, कारुः m.—(Maker) कर्त्ता m. (नृ), निर्माता m. (नृ).—
 (Contriver) उपेता m. (नृ), उपायशः.
 ARTIFICIAL, a. शिल्पिकः -की -कं, कृत्रिमः -मा -मं, कृतकः -का -कं, काल्पनिकः -की -कं, प्रतियलपूयः -ष्टी -ष्टं.—(Made by art) कल्पितः -ता -तं, शिल्पनिर्मितः -ता -तं; 'an artificial lake,' कौशसरः n. (नृ).
 ARTIFICIALLY, adv. शिल्पेन, कृत्रिमप्रकारेण, शिल्पिकप्रकारेण.
 ARTILLERY, s. सैन्यस्त्रं, युद्धास्त्रं, आग्नेयानि अस्त्राणि n. pl.
 ARTISAN, s. शिल्पी m. (नृ), शिल्पकारः, कर्मकारः, कारुः.
 ARTIST, s. शिल्पी m. (नृ).—(A skillful man) पारिदर्यः, निपुणः, पटुः.—
 (Painter) चित्रकारः.
 ARTLESS, a. (Without fraud) समायः -या -यं, समाधिकः -की -कं, कपटहीनः -ना -नं, दक्षिणः -या -यं, सरलः -ला -लं, शुद्धमतिः -तिः

ति, छलरहितः -ता -तं, निर्व्याजः -जा -जं.—(Void of art) अपटुः -टुः -ट्टु, चदधः -धा -धं, अनभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.
 ARTLESSLY, adv. छलव्यतिरेकेण, मायां विना, कपटव्यतिरेकेण, समायया, दाक्षिण्येन.
 ARTLESSNESS, s. समाया, सरलता, दाक्षिण्यं.
 ARUNDINEOUS, a. वेत्रकः -की -कं, वेत्रकीयः -या -यं, नडकीयः -या -यं, वेतस्वान् -खती -खत् (नृ), वेत्रवान् -वती -वत् (नृ).
 As, conj. (In the same manner with something else) यथा.—
 (Like) इव; वत् affixed; 'to act as a fool,' मूर्खवत् कृ.—(In the manner that) यथा, यद्वात्, यत्प्रकारेण, रूपेण; 'they did as he commanded,' तस्य यथानिर्देशं चक्रुः.—(According as) अनु-
 रूपेण, अनुसारेण.—(So as) यथा तथा.—(While, at the same time) यावत्, यत्तनये, यत्काले.—(Because that) यतः.—(As many as, as much as) यावान् -वती -वत् (नृ), यावत्तत्त्वकः -का -कं or यत्तत्त्वकः, यति ind.—(As long as, as far as) यावत्, आ prefixed with the abl. c.; as, 'as far as the ocean,' आसमुद्रान्; 'as long as the vow lasted,' आसमापनाद् व्रतस्य.—
 Sometimes पर्यन्तं or सन्तं are affixed with the sense, 'as far as'; as, 'the land as far as the ocean,' सागरपर्यन्तं पृथिवी, or सागरान्ता पृथिवी.—(As soon as) यदा; मावान् affixed; 'as soon as he had spoken,' कथनमावान्.—(As well as) यथा.—(As yet) अद्य यावत्, अद्यपर्यन्तं, अद्यापि, एतत् कालं यावत्.—
 (As how) यथा.—(Equally with) तुल्यरूपेण, समं.—(As if, as though) इव, प्रायस्.—(As to, with reference to) प्रति, प्रतीत्य, उद्दिश्य.—(As high as) दमे, मात्रं; as, 'water as high as the knees,' जानुदमं जलं.
 To ASCEND, v. n. (Rise up) उदि (c. 1. -अयति -यत्तुं), अभ्युदि, समुदि, आक्रमम् (c. 1. -क्रमते -क्रमितुं), ऊर्ध्वं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), उपरि गम्, उच्चैर् व्रन् (c. 1. व्रजति, व्रजितुं).
 To ASCEND, v. a. (Mount upon) आरोह (c. 1. -रोहति -रोहत्), अपिरुह, अभिरुह, अधारुह, उपरुह, प्रारुह, समारुह; अधिक्रमम् (c. 1. -क्रामति, c. 4. क्रामयति -क्रमितुं).
 ASCENDABLE, a. आरोहणीयः -या -यं, अधिरोहणीयः -या -यं, आक्रमणीयः -या -यं.
 ASCENDANT, a. (Rising upwards) ऊर्ध्वगः -गा -गं, अधिरोही -हिणी -हि (नृ).—(Superior) उत्तमः -मा -मं, प्रचलः -ला -लं, प्रधानः -ना -नं, प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु.
 ASCENDANT, s. (Height, Elevation) ऊर्ध्वत्वं, उचता, उच्चायः, उन्नतता.—
 (Superiority, influence) प्रधानता, प्रभुत्वं.—(In astronomy) लग्नं, नाक्षत्रिकी.
 ASCENDANCY, s. (Influence, power) प्राधान्यं, प्रभुत्वं, प्रावत्वं, प्रामवं, प्रभूता, गौरवं.
 ASCENDED, p. p. आरोहः -टा -टं, अधिरुहः -टा -टं, ऊर्ध्वगतः -ता -तं, उपरिगतः -ता -तं.
 ASCENSION, s. आरोहणं, ऊर्ध्वगतिः f., ऊर्ध्वगमनं.—(To heaven) स्वर्गारोहणं.
 ASCENSION-DAY, s. स्वर्गस्य स्वर्गारोहणदिवसः.
 ASCENT, s. आरोहणं, ऊर्ध्वगतिः f., उन्नमः, समुन्नमः, समुन्नमः, उदयः, समुदयः, उपातः, उद्गमनं, समुत्थानं.—(The way by which one rises) आरोहणपथः, सोपानं, अधिरोहणी; 'difficult of ascent,' दुरारोहः -हा -हं.
 To ASCERTAIN, v. a. (Find out) ज्ञा (c. 9. जानाति -नीते, ज्ञानुं), विज्ञा;

ज्ञा in desid. (जिज्ञासते-सितुं), निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), चिद् (c. 2. वेत्ति, वेदितुं).—(Determine) निश्चि (c. 5. -चिन्तोति -चेतुं), निर्णी (c. 1. -णयति -ते -येतुं), व्यसो (c. 4. -स्यति -सातुं), स्थिरीकृत; 'that is ascertained,' निर्णीयते तत्.

ASCERTAINABLE, *a.* निरूपणीयः-या-यं, निर्धारणीयः-या-यं, निश्चयः-या-यं.
ASCERTAINED, *p. p.* निरूपितः-ता-तं, निश्चितः-ता-तं, निर्णीतः-ता-तं, निर्धारितः-ता-तं.

ASCERTAINMENT, *s.* निश्चयः, निर्णयः, अवगमः, निर्धारणं.

ASCETIC, *s.* चानमस्यः, तपस्वी *m.* (नृ), योगी *m.* (नृ), तापसः, यतिः *m.*, यती *m.* (नृ), वैरागी *m.* (नृ), वैरद्विजः, मुनिः, सत्यासी *m.*, पारिकाङ्क्षी *m.*

ASCETICISM, *s.* वैराग्यं, सत्यासः.

ASCITIOUS, *a.* अमृतः-ता-तं, अन्नवापी-यिनी-यि (नृ), आरोपितः-ता-तं.

ASCLEPIAS, *s.* (Moon-plant) सोमः.—(A drinker of its juice) सोमपः, सोमपाः *m.*

ASCRIBABLE, *a.* आरोपणीयः-या-यं, अभिसत्तन्वीयः-या-यं, दातव्यः-व्या-यं.
To ASCRIBE, (an action, cause, quality, &c., to anybody) कस्मै कारणं गुणं वा इत्यादि कस्मिंश्चित् or कस्मैचिद् आरोह in caus. (-रोपयति -यितुं), or अध्याहृद्, or अभिसत्तन्व् (c. 9. -वप्नाति -वन्तुं), or सत्तन्व्; or दा (c. 3. ददाति -दातुं).—(To ascribe a fault) दोषारोपणं, or दोषप्रसङ्गं, or दोषकल्पनं कृ.

ASCRPTION, *s.* आरोपः-पणं, अध्यारोपः, अभिसत्तन्वनं, सत्तन्वनं, प्रसङ्गः.
ASH, *s.* चन्यपादपविशेषः.

ASHAMED, *a.* हीणः-या-यं, हानः-ता-तं, लज्जितः-ता-तं, व्रीडितः-ता-तं, लज्जमानः-ता-नं, लज्जावान्-यती-यत् (नृ), त्रपितः-ता-तं, त्रपमाणः-या-यं, त्रपान्वितः-ता-तं.—(To be ashamed) लज्ज (c. 6. लज्जते, लज्जितुं), विलज्ज, संलज्ज; व्रीड् (c. 4. व्रीडति, व्रीडितुं); त्रप् (c. 1. त्रपते, त्रपितुं), त्रपचप्, व्यपचप्; व्री (c. 3. व्रीहेति, व्रीहेतुं), with abl. or gen. of the thing of which one is ashamed. To be ashamed of any thing, may be expressed by किञ्चिद् लज्जास्यद् ज्ञा.—(To make ashamed) व्री in caus. हेप्रयति -यितुं.

ASH-COLOURED, *a.* भस्मवर्णः-या-यं, पांशुवर्णः-या-यं, पाशुदः-रदु-रदु.
ASHEN, *a.* पूष्टोक्तपादपनिर्मितः-ता-तं or -मयः-मयी-मयं.

ASHES, *s.* भस्म *n.* (नृ), भस्मितं, भूतिः *f.*, पांशुः *m.*, अष्टेष्ट; 'to reduce to ashes,' भस्मसात् कृ; 'reducing to ashes,' भस्मीकरणं; 'reduced to ashes,' भस्मसात्कृतः-ता-तं, भस्मीभूतः-ता-तं.

ASH-WEDNESDAY, *s.* चत्वारिंशद्दिनपर्यन्तं महोपवासस्य प्रथमदिवसः.

ASHORE, *adv.* उत्तरीस् *ind.*, तीरे, तटे, वेलायां, तटस्थः-स्या-स्यं.

ASHY, *a.* भासनः-नी-नं, पांशुवर्णः-या-यं.—(Turned into ashes) भस्मीकृतः-ता-तं, भस्मलिप्तः-ता-तं.

ASIDE, *adv.* (On one side) एकपार्श्वे.—(To another side) अन्यपार्श्वे.—(By the side) पार्श्वतस् *ind.*—(In private, in concealment) निभूते, एकान्ते.—(In stage language) स्वगतं, आत्मगतं, अपवाच्यं, विजने, जनान्तिक्तं

ASININE, *a.* गृह्णीयः-या-यं, खरसस्यकः-का-कं.

To ASK, *v. a.* (To beg, request) याच् (c. 1. याचति -ते, याचितुं), अभियाच्, प्रयाच्, सम्प्रयाच्, संयाच्, अर्थे (c. 10. अर्थयते -यितुं), अभ्यर्थे, प्रार्थे, सम्प्रार्थे; भिद् (c. 1. भिद्यते, भिद्यितुं).—(To ask a question, inquire) प्रच्छ (c. 6. पृच्छति प्रष्टुं), अनुप्रच्छ, समनुप्रच्छ, परिप्रच्छ; ज्ञा in desid. (जिज्ञासते, जिज्ञासितुं), अनुयुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते-युक्तुं).

ASKED, *p. p.* अर्धितः-ता-तं, प्रार्थितः-ता-तं, अभ्यर्धितः-ता-तं, याचितः

-ता-तं, प्रयाचितः-ता-तं.—(Questioned) पृष्टः-ष्टा-ष्टं, अनुयुक्तः-क्ता-कं.
ASKANCY, ASKAUNCI, ASKAUNTE, *adv.* साचि *ind.*, तिरस् *ind.*, तिर्यक् *ind.*, तिरश्चीनः-ना-नं.—(Looking askance) साचिविलोकी-किनी-क्ति (नृ), लोलापाङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अपाङ्गदर्शी-शिनी-शि (नृ).

ASKER, *s.* (Petitioner) प्रार्थकः, याचकः, अर्थी *m.* (नृ).—(Inquirer) प्रष्टा *m.* (पृ).

ASKIOW, *adv.* तिरस्, साचि, तिर्यक्, तिरश्चीनः-ना-नं, साचीकृतः-ता-तं.

ASKING, *s.* याच्ना, याचना, अर्थना, प्रार्थनं-ना, अभ्यर्थना, अभिशक्तिः *f.*—(Questioning) प्रच्छना, जिज्ञासा.

ASLANT, *adv.* आवर्ज्य *ind.*, तिर्यक् *ind.*, वक्रं, जिघं, अनृनु, कुटिलं.

ASLEEP, *a.* मुग्धः-मा-मं, निद्राणः-या-यं, शयितः-ता-तं, प्रमुग्धः-मा-मं. निद्रितः-ता-तं, शयानः-ना-नं, निद्रालसः-सा-सं.—(Fast asleep) सुषुप्तः-मा-मं.—(To fall asleep) रूप् (c. 2. स्वपति, स्वपितुं), प्रस्वप्.

ASLOPI, *adv.* (Declivous) प्रवणः-या-यं.—(With declivity) प्रवणं, प्रवणप्रकारेण.

ASOCIA, *s.* (Flower) अशोकः, वधूलः.

ASP, ASPIC, *s.* अतिविषालुः, सुद्रुसर्पप्रभेदः.

ASPARAGUS, *s.* शतमूली, एकमूला, वधुसुता, अभीरुः *f.*, शतावरी, अहेरुः.

ASPECT, *s.* (Appearance, look) रूपं, आकारः, आकृतिः *f.*, आभा. मूर्तिः *f.*—(Countenance) वदनं.—(State) अवस्था, दशा.—(Act of beholding) आलोचनं, दर्शनं, निरीक्षणं.—(Relation) सम्पर्कः, सत्तन्वः.—(Situation) अवस्थानं.—(Disposition of a planet) दशा.

ASPEN, *s.* स्फुरितपत्रशीलो वृक्षविशेषः.

ASPEN, *a.* (Like the aspen-tree) पृष्टोक्तवृक्षोपमः-मा-मं.—(Made of the aspen) पृष्टोक्तवृक्षनिर्मितः-ता-तं.

ASPERITY, *s.* (Unevenness of surface) रुद्धता, असमानत्वं, वैषम्यं. (Of temper) कर्कशत्वं, अरुनुदत्वं, स्वभावकटुता.—(Sharpness) तीक्ष्णं, तीव्रता.

To ASPERSE, *v. a.* (To sprinkle) सिच् (c. 6. सिञ्चति-ते, सेक्तुं), निमिष्. संसिच्, उच्च (c. 1. उच्चति, उच्चितुं), अभ्युच्च, प्रोष्, समुष्.—(To calumniate) अवधिष् (c. 6. -धिषति -धिषुं), अपिधिष्ः कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), कलङ्कं कृ, परिचद् (c. 1. -चदति -चदितुं), अपचद्; अभिशाप् (c. 1. -शपति -ते-शप्नुं).

ASPERSED, *p. p.* (Sprinkled) सिक्तः-क्ता-कं, प्रोक्षितः-ता-तं.—(Calumniated) अवधिप्तः-मा-मं, कलङ्कितः-ता-तं.

ASPERSER, *s.* कलङ्ककरः, परिवादकः, अपवादकः, अवधोषकः.

ASPERSION, *s.* (Sprinkling) सेकः, सेचनं, निषेकः, प्रोक्षणं, द्योतः. प्राधारः.—(Calumny) अपवादः, कलङ्कः, अवधोषः, धोषः, गुणनिन्दा.

ASPIRANT, *s.* अर्थी *m.* (नृ), प्रार्थयिता *m.* (नृ), आकाङ्क्षी *m.* (नृ). कुतूहली *m.* (नृ), अभिलाषुकः.

ASPIRATE, *s.* महाप्राणः, महाप्राणसूचकं चिह्नं.—(The soft aspirate) अभिनिष्ठानं, अत्यप्राणः.

To ASPIRATE, *v. n.* महाप्राणेन उच्चर् in caus. (-चारयति -यितुं).

ASPIRATED, *p. p.* महाप्राणेन उच्चरितः-ता-तं.

ASPIRATION, *s.* (An ardent wish) आकाङ्क्षा, लालसा, महाकाङ्क्षा, कौतूहलं, स्पृहा, अभिरुचिः *f.*, अभिलाषः.—(Pronunciation with a full breath) महाप्राणेन उच्चारणं, महाप्राणः.

To ASPIRE TO OR AFTER, *v. n.* अभिरुच् in caus. (-रोचयति -यितुं), अभिलप् (c. 1. -लपति -लपितुं), अभिकाङ्क्ष (c. 1. -काङ्क्षति -काङ्क्षितुं), आकाङ्क्ष; अभ्याप् in desid. (-ईप्सति -ईप्सितुं), स्पृह् (c. 10. स्पृहयति -यितुं), उपजीव् (c. 1. -जीवति -जीवितुं).

ASS, *s.* गह्वरः *m.* -भी *f.*, सरः, रासभः *m.* -भी *f.*, पक्षीवान् *m.* (नृ.), चालेयः.
 -(A stupid fellow) मन्दबुद्धिः, दुर्मेति.-(Skin of an ass) गह्वरभोजिनः.
 ASSA-FETIDA, *s.* सहस्रवेधि *n.* (नृ.), रामटे, जतुकं, चाह्वीकं, हिङ्गुः *m.*
 To ASSAIL, *v. a.* चाक्रम् (c. 1. -क्रामति, c. 4. -क्राम्यति -क्रमितुं), अभियुज्
 (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -युक्ते), चासद् (c. 10. -सादयति -यितुं), समासद्,
 अभिद्रु (c. 1. -द्रवति -द्रोतुं), आविश् (c. 6. -विशति -वेष्टुं), अभिधाव्
 (c. 1. -धावति -ते -धावितुं), प्रतियुष् (c. 4. -युष्यते -योष्टुं), अभिशस् (c. 1.
 -शसति -शसितुं).-(To storm) चास्कन्द (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्तुं), अवस्कन्द.
 ASSAILABLE, चाक्रमणीयः -या -यं, अभियोज्य -ज्या -ज्यं, चासादनीयः -या -यं.
 ASSAILANT, *s.* चाक्रमिता *m.* (नृ.), चाक्रामकः, चापातकः, अभियोक्ता *m.*
 (नृ.), अभिधाता *m.* (नृ.).
 ASSAILED, *p. p.* चाक्रान्तः -न्ता -न्तं, अभियुक्तः -क्ता -क्तं, उपद्रुतः -ता -तं.
 ASSASSIN, *s.* पातकः, हन्ता *m.* (नृ.), नृपातकः, यधकः, पधोद्यतः.
 To ASSASSINATE, *v. a.* निभृतं or छलेन or गोपनेन हन् (c. 2. हन्ति
 हन्तुं), or in caus. (पातयति -यितुं), or मृ in caus. (मारयति -यितुं).
 ASSASSINATION, *s.* छलेन or गोपनेन हननं, नृहत्या, पातनं, प्राणान्तिकं,
 यधः, मारणं.
 ASSASSINATOR, *s.* निभृतं or छलेन हन्ति यो पातकः.
 ASSAULT, *s.* अभियोगः, चाक्रमणं, अवगोरणं, अभ्यापातः, चापातः, उप-
 पातः.-(Storm) अवस्कन्दः -न्दनं.-(Violence) प्रसभं, साहसं,
 प्रमापः, चलाकारः.
 To ASSAULT, *v. a.* चाक्रम् (c. 1. -क्रामति, c. 4. -क्राम्यति -क्रमितुं), चासद्
 (c. 10. -सादयति -यितुं), समासद्; अभिद्रु (c. 1. -द्रवति -द्रोतुं), समाद्रु,
 उपद्रु, समुद्रु, अवगुर (c. 6. -गुरते or -ति, -गुरितुं), अभिधाव् (c. 1.
 -धावति -ते -धावितुं).-(To storm) चास्कन्द (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्तुं),
 अवस्कन्द, लङ् (c. 10. लङ्घयति -यितुं).
 ASSAULTED, *p. p.* अभियुक्तः -क्ता -क्तं, चाक्रान्तः -न्ता -न्तं.-(By storm)
 अवस्कन्दिता -ता -तं.
 ASSAY, *s.* परीक्षा, प्रमाणीकरणं, उपधा.-(Touchstone) निकपः.-(
 Of coin) नाणकपरीक्षा.-(First attempt) चारम्भः, प्रवृत्तिः *f.*
 To ASSAY, *v. a.* परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं), ज्ञा in des. (निज्ञासते
 निज्ञासितुं).-(Endeavour) यत् (c. 1. यतते, यतितुं), व्यवसो (c. 4.
 -वसति -सातुं), वेष्ट् (c. 1. चेष्टते, चेष्टितुं).
 ASSAYER, *s.* (An officer of the mint) नाणकपरीक्षी *m.* (नृ.), धातु-
 वादी *m.* (नृ.), धातुपरीक्षकः, परीक्षकः.
 ASSEMBLAGE, *s.* समूहः, सङ्घातः, समाहारः, समुच्चयः, समवायः, वृन्दं, चयः,
 सञ्चयः, समुदयः, गणः, श्लेषः, संहतिः *f.*, संहारः, सन्निपातः, सङ्घः,
 जह्णिणी, साहित्यं, ग्रामः in composition; 'an assemblage of
 people,' पुरुषसमवायः, जनसमागमः, जननिचयः; 'of princes,'
 रानकः; 'the assemblage of the organs,' इन्द्रियग्रामः.
 To ASSEMBLE, *v. n.* सङ्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), समागम्; सने (root इ
 with. सम् and ज्ञा, c. 2. सनेति सनेतुं), समये; एकत्र मिल् (c. 6.
 मिलति -ते, मेलितुं), समावृत् (c. 1. -वर्धते -वर्धितुं), सन्निपत् (c. 1. -पतति
 -पतितुं), समूहीभू.
 To ASSEMBLE, *v. a.* सङ्गम् in caus. (-गमयति -यितुं), समाद् (c. 1. -हरति
 -हर्तुं), उपसद्; सन्निपत् in caus. (-पातयति -यितुं), एकत्र कृ. समूहीकृ.
 ASSEMBLED, *p. p.* मिलितः -ता -तं, सनेतः -ता -तं, समागतः -ता -तं, समु-
 पागतः -ता -तं, संहतः -ता -तं, समूढः -ढा -ढं, समवेतः -ता -तं.
 ASSEMBLING, *s.* मिलनं, सङ्गमः, समागमः, समागतिः *f.*
 ASSEMBLY, *s.* समा, सङ्घः *n.* (नृ.), समज्या, समाजः, परिपद् *f.*, समागमः,
 संसद् *f.*, गोष्ठी *f.*, समूहः, मेलकः. मेलः, सन्निवेशः; 'an assembly

of lords or nobles,' शिष्टसभा.-(A collection) समाहारः, समुच्चयः.
 सन्निपातः, समुदयः, समवायः, संहारः, समूहः.-(A party) पंक्तिः *f.*
 ASSEMBLY-ROOM, *s.* समागमस्थानं, सभाशाला, इन्द्रकं.
 ASSENT, *s.* सम्मतिः *f.*, अनुमतिः *f.*, सम्मत्, अनुज्ञा, प्रतियहः, परियहः,
 स्वीकारः, अङ्गीकारः, प्रतिश्रवः, समनुज्ञानं, अनुवादः.
 To ASSENT, *v. n.* अनुज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), अनुमन् (c. 4. -मन्यति
 -ते -मन्तुं), सम्मन्, प्रतियह (c. 9. -गृह्णाति -गृह्णाते -ग्रहीतुं), स्वीकृ,
 अङ्गीकृ, उरीकृ, सम्प्रतीप् (c. 6. -इच्छति -इष्टुं).
 ASSENTATION, *s.* स्वीकरणं, चाटुकारः, अनुरोधः, अनुवृत्तिः *f.*
 ASSENTED, *p. p.* अनुमतः -ता -तं, सम्मतः -ता -तं, अनुज्ञातः -ता -तं,
 प्रतिश्रुतः -ता -तं, समनुज्ञातः -ता -तं.
 ASSESSER, *s.* अनुमन्ता *m.* (नृ.), अनुवादकः, अनुज्ञाता *m.* (नृ.), स्वीकर्त्ता *m.* (नृ.).
 To ASSESS, *v. a.* (To maintain) दाढ्येन वद् (c. 1. वदति, वदितुं).-(
 To affirm) वद्, तथेति वृ (c. 2. व्रवीति, व्रूते, वक्तुं).-(To claim)
 मनेति वद्, स्वीकृ, स्वस्वत्वं ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यितुं).
 ASSERTION, *s.* (The act of asserting) वचनं, उक्तिः *f.*-(The po-
 sition advanced) वचनं, वाक्यं, उक्तवाक्यं.-(The first part of
 an argument) प्रतिज्ञा, पूर्वपक्षः, पक्षः.
 To ASSESS, *v. a.* राजस्वं or करं or शुल्कं दा in caus. (दापयति -यितुं),
 or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), or चवद् in caus. (-हारयति -यितुं),
 or स्या in caus. (स्यापयति -यितुं), or निरुप् (c. 10. -रूपयति -यितुं).
 ASSESSMENT, *s.* करग्रहणं, शुल्कग्रहणं, राजस्वग्रहणं.-(The sum levied)
 करः, शुल्कः, शुल्कं, राजस्वं.
 ASSESSOR, *s.* (One who sits by) सभ्यः, समासद् *m.*, उपासिता *m.* (नृ.),
 उपासीनः.-(Tax-gatherer) करग्रहः, शुल्कग्राही *m.* (नृ.), राज-
 स्वनिरूपकः.
 ASSETS, *s.* मृतजनस्य च्युतशोधनायं अवशिष्टधनं.-(Goods) सधैः, विभवः,
 सम्पत्तिः *f.*
 To ASSEVER, ASSEVERATE, *v. a.* स्वैर्येण, or दाढ्येन, or शपथेन, or
 शपथपूर्वकं वद् (c. 1. वदति, वदितुं), or वृ (c. 2. व्रवीति, व्रूते, वक्तुं).
 ASSEVERATION, *s.* शपथपूर्वकं वचनं, स्थिरवचनं, दृढवचनं.
 ASSIDUITY, *s.* उद्योगः, उद्यमः, अभ्यननं, व्यवसायः, प्रसक्तिः *f.*, मनोयोगः,
 चेष्टा, यत्नः, मनोनिवेशः, प्रवेष्टा, परायणः, प्रयासः.
 ASSIDUOUS, *a.* उद्योगी -गिनी -गि (नृ.), उद्योगः -गा -गं, व्यवसायी -यिनी
 -यि (नृ.), परायणः -णा -णं, प्रयत्नवान् -वती -वत् (नृ.), प्रसक्तः -क्ता -क्तं,
 प्रसितः -प्ता -तं.
 ASSIDUOUSLY, *adv.* प्रयत्नतः, यत्नतः, व्यवसायेन, उद्योगेन, जविरतं, प्रसक्तं.
 ASSIGNABLE, *a.* प्रकल्पनीयः -या -यं, निर्देष्टव्यः -या -यं, चारोपणीयः -या -यं.
 To ASSIGN, *v. a.* (Mark out) निरुप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), विधा (c. 3.
 -दधाति -धातुं), निर्णी (c. 1. -नयति -नेतुं), प्रकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं),
 निर्दिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), समादिश्.-(Appoint) नियुज् (c. 7.
 -युनक्ति -युक्ते -युक्ते), स्या in caus. (स्यापयति -यितुं), व्यवस्था.-(Make
 over property) द्रव्यं or धनं सम् in caus. (-चर्षयति -यितुं), or दा
 in caus. (दापयति -यितुं); निवच्यं कृ.-(Attribute) चारुद् in
 caus. (-रोपयति -यितुं).-(He assigns a reason) स हेतुम् साह.
 ASSIGNATION, *s.* (An appointment to meet another) अभिसारः,
 सङ्केतः, प्रज्ञातिः *f.*, समागमनियमः.-(Going to an assignation)
 अभिसारी -रिणी -रि (नृ.).-(Place of assignation) सङ्केतस्थानं.-(
 A making over property to another) द्रव्यसमर्पणं, धनसमर्पणं,
 निवच्यदानं.
 ASSIGNED, *p. p.* निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, चादिष्टः -ष्टा -ष्टं, नियमितः -ता -तं,

नियोजितः -ता-तं, समर्पितः -ता-तं, दापितः -ता-तं, व्यवस्थापितः -ता-तं, प्रकल्पितः -ता-तं, आरोपितः -ता-तं.

ASSIGNEE, *s.* नियोगी *m.* (नं), कार्येषु नियुक्तः, प्रतिनिधिः, प्रतिपुरुषः.
ASSIGNMENT, *s.* (Of goods) नियन्त्रणं, समर्पणं.—(Appointment) नियोजनं.

To ASSIMILATE, *v. a.* (To bring to a likeness) समीकृ, तुल्यीकृ.—
(To perform the act of converting food to nourishment)
जीर्णेषूक्तं समीकृ, परिणामं कृ.

ASSIMILATION, *s.* (The act of) समीकरणं, तुल्यीकरणं.—(The state of) समता, समानता, तुल्यता, साम्यं.—(Of food) परिणामः, परिणतं, विपाकः, परिपक्वता.—(Of fractions) भागजातिः *f.*

To ASSIMULATE, *v. a.* चल (nom. चलयति -यितुं), चस or कपटं कृ.

ASSIMULATION, *s.* चलनं, कपटः -टं, चस *n.* (नं).

To ASSIST, *v. a.* उपकृ (c. 8.-करोति -कुरुं), उपपर (c. 1.-चरति -चरितुं), उपग्रह (c. 9.-गृह्णाति -ग्रहीतुं), अभिरक्ष (c. 1.-रक्षति -रक्षितुं), उपकारं कृ, साहाय्यं कृ, पक्षपातं कृ.

ASSISTANCE, *s.* उपकारः, उपकारिता, उपकृतं, साहाय्यं, साहित्यं, उपग्रहः, अनुग्रहः, पक्षपातः.

ASSISTANT, *s.* उपकारी *m.* (नं), उपकारकः, साहाय्यकर्त्ता *m.* (नं), सहायः, उत्तरसाधकः.

ASSISTED, *p. p.* उपकृतः -ता-तं, कृतोपकारः -रा-रं, उपचरितः -ता-तं.

ASSIZE, *s.* (A court of justice) दोषादोपविचारसभा, दण्डयोगसभा, दण्डप्रणयनसभा.—(Market rate, measure) सापेक्षिकः, अर्थपलायलं, परिमाणं, मानं.

To ASSIZE, *v. a.* (To fix the rate of any thing) अर्थं संख्या in caus. (-स्थापयति -यितुं), अर्थपलायलं or द्रव्यादिमूल्यं or परिमाणं निरूप्य (c. 10.-रूपयति -यितुं), or स्या in caus. (स्थापयति -यितुं).

ASSIZER, *s.* अर्थसंस्थापकः, मूल्यनिरूपकः, विवेकद्रव्यादिपरिमाणनिरूपकः.

ASSOCIATE, *s.* (A partner, confederate) सहायः, सङ्गो *m.* (नं), अनुपङ्गो *m.* (नं), उत्सङ्गो *m.* (नं), सहकारी *m.* (नं), सङ्गः *m.* (-जुस्), सहवासी *m.* (नं).—(A companion, equal) वयस्यः.

To ASSOCIATE, *v. a.* संयुज् (c. 7.-युनक्ति -योज्, c. 10.-योजयति -यितुं), सङ्गम् in caus. (-गमयति -यितुं), सङ्गन् in caus. (-वन्धयति -यितुं), संधिम् in caus. (-धेययति -यितुं).

To ASSOCIATE WITH, *v. n.* संवस् (c. 1.-वसति -वस्तुं), सह वस्; सहितः -ता-तं भू, मिल (c. 6. मिलति -ते, मेलितुं), सम्मिल्; सह गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), सहवासं कृ.—(Not to be associated with) अपाङ्ग्यः -या-यं.

ASSOCIATED, *p. p.* संयुक्तः -क्ता-क्तं, संधिष्टः -ष्टा-ष्टं, सहितः -ता-तं, सहितः, -ता-तं, सहगतः -ता-तं, सङ्गातवान् -वती -वत् (नं), उत्सङ्गितः -ता-तं.

ASSOCIATION, *s.* संयोगः, साहित्यं, साहाय्यं, साधं, सङ्गमः, सङ्गतिः *f.*, संसर्गः, सहायता or -त्वं, साहचर्यं, समागमः, सङ्गातः, आसङ्गः, सङ्गः, संघोषः.—(Evil association) असत्सर्गः.—(Set, club) पङ्क्तिः *f.*—(Partnership) समीशिता.

To ASSORT, *v. a.* यथाक्रमं or क्रमेण स्या in caus. (स्थापयति -यितुं), विधा (c. 3.-दधाति -धातुं), संविधा; रच् (c. 10. रचयति -यितुं), विरच; ग्रन्थ् (c. 1. ग्रन्थयति, c. 9. ग्रन्थति, ग्रन्थितुं), पृथक् पृथक् स्या in caus. or कृ.

ASSORTED, *p. p.* विरचितः -ता-तं, यदं -दा-दं, विन्यस्तः -स्ता-स्तं.

ASSORTMENT, *s.* विरचनं, पृथक्करणं, विन्यासः, प्रतिविधानं, ग्रन्थनं -ता, व्यूहनं, व्यूढिः *f.*, परिपाटिः *f.*—(A mass of things assorted) सञ्चयः, सङ्गातः, वृद्धं, स्रोतः.

To ASSUAGE, *v. a.* शम् in caus. (शमयति -यितुं), उपशम्, प्रशम्; सान्त्

or शान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), अभिशान्त्, परिशान्त्; तुप् in caus. (तोषयति -यितुं), परितुप्.

To ASSUAGE, *v. n.* शम् (c. 4. शाम्यति, शमितुं), उपशम्, प्रशम्; तुप् (c. 4. तुष्यति, तोष्टुं).

ASSUAGED, *p. p.* शान्तः -न्ता-न्तं, प्रशमितः -ता-तं, प्रशान्तः -न्ता-न्तं.

ASSUAGEMENT, *s.* प्रशमनं, शान्तिः *f.*, उपशान्तिः *f.*, सान्त्वनं.

ASSUASIVE, *a.* शान्तिकः -की-कं, शमकः -का-कं, शान्तिदः -दा-दं.

To ASSUME, *v. a.* ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), परिग्रह, प्रतिग्रह; लभ् (c. 1. लभते, लभुं).—(To arrogate) अग्रह्मेतस् or मिथ्या ग्रह or आत्मसात्कृ; परधर्मे ग्रह; 'he assumes the king.' राजापते.—(To suppose something granted) अग्रमाणीकृत्य or अग्रमाणतस् or निष्प्रमाणेन पद् (c. 1. पदति, पदितुं), अनुमतं -ता-तं ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं).

ASSUMED, *p. p.* गृहीतः -ता-तं, आदत्तः -न्ता-न्तं.—(Not natural) कृतकः -का-कं.

ASSUMPTION, *s.* (The act of taking) ग्रहणं, आदानं, प्रतिग्रहः, परिग्रहः, आत्मसात्करणं; 'false assumption,' मिथ्याग्रहणं.—(The supposition of any thing granted) निष्प्रमाणेन or अग्रमाणतस् ग्रहणं, प्रमाणयतिरेकेण कस्यपिन् मतस्य भारणं; 'on the assumption,' न्यायात्.—(The thing supposed) प्रतिज्ञा, प्रमेयं, उपन्यासः.—(Of a disguise) वेशपाशनं, विटसनं.

ASSURANCE, *s.* (Certain expectation) विश्वासः, प्रत्ययः, प्रत्याशा, निश्चयः, दृढः प्रत्ययः.—(Want of modesty) धार्ष्ट्यं, प्रगल्भता, साहसं, निर्लज्जता.—(Reason for confidence) विश्वासकारणं, प्रत्ययहेतुः.—(Insurance, assurance of safety) योगक्षेमः, अभयवाद् *f.* (च्), अहार्थ्यतां.

To ASSURE, *v. a.* स्थिरीकृ, दृढीकृ, संस्तम्भ (c. 5.-स्तम्भेति, c. 9.-स्तम्भाति, -स्तम्भितुं, or caus. -स्तम्भयति -यितुं), विश्वासं दा, प्रमाणं दा, असन्दिग्धं -ग्धं -ग्धं कृ, सुनिश्चितं -ता-तं कृ.—(To affirm) दाद्वेन पद् (c. 1. पदति).

ASSURED, *p. p.* (Certain) स्थिरः -रा-रं, दृढः -दा-दं, सुनिश्चितः -ता-तं, असन्दिग्धः -ग्धा-ग्धं, असंशयः -या-यं.

ASSUREDLY, *adv.* निश्चितं, सुनिश्चितं, असंशयं, निःसन्देहेन, नूनं, एवं, खलु, किल, सुतरां.

ASTERISK, *s.* नक्षत्राकारश्चिह्नविशेषः.

ASTERISM, *s.* नक्षत्रं, चूडः, तारा, तारकः, ज्योतिषी, दाद्यायिणी.

ASTERIS, *adv.* नावः पश्चिमं or पश्चिमभागं प्रति.

ASTHMA, *s.* दुःश्वासः, दुःश्वासनं, श्वासरोगः.

ASTHMATICAL, ASTHMATIC, *a.* दुःश्वासशीलः -ला-लं, श्वासरोगपीडितः -ता-तं.

To ASTONISH, *v. a.* विस्मि in caus. (-स्माययति -ते -यितुं), व्याकुलीकृ, आकुलीकृ, चमत्कारं or विस्मयं जन् in caus. (जनयति -यितुं), चमत्कृ.

ASTONISHED, *p. p.* विस्मितः -ता-तं, विस्मान्वितः -ता-तं, विस्मयाकुलः -ला-लं, चमत्कृतः -ता-तं, विलङ्घः -घा-घं.—(To be astonished) विस्मि (c. 1. -मयते -स्तेतुं), आश्चर्यं ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं) or नन् (c. 4. मन्ते, मन्तुं).

ASTONISHING, *a.* आश्चर्यः -य्या-यं, चङ्कृतः -ता-तं, विचित्रः -न्ता-न्तं.

ASTONISHMENT, *s.* विस्मयः, आश्चर्यत्वं, चमत्कारः, व्याकुलता.—(With astonishment) साश्चर्यं, सविस्मयं.—(Matter of astonishment) विस्मयहेतुः *m.*, विस्मयकारणं, चङ्कृतं.

To ASTOUND, *v. a.* मुह् in caus. (मोहयति -यितुं), ध्यामुह, व्याकुलीकृ, विस्मयाकुलं -ला-लं कृ.

ASTOUNDED, *p. p.* विस्मयाकुलः -ला-लं, मोहितः -ता-तं, आकुलीकृतः -ता-तं.

ASTRAL, *a.* सार्द्धः-धौ-धौ, तारकी-किनी-कि (न्), तारकितः-ता-तं.
ASTRAY, *adv.* उत्पद्यं, पथभ्रष्टः-ष्टा-ष्टं, विमार्गगामी-मिनी-मि (न्), विप-
 यगामी-मिनी-मि (न्), भ्रान्तः-न्ता-न्तं.—(To lead astray) उत्पद्यं
 नी (c. 1. नयति, नेतुं).
ASTRIDE, *adv.* (To stand with the legs apart) पादौ पृथक् कृत्वा
 or प्रगतनङ्गः-ङ्गा-ङ्गं स्या (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं).
To ASTRINGE, *v. a.* सङ्कुचं (c. 1. -कोचति, c. 6. -कुचति -कोचितुं);
 कषायं (nom. कषायति -यितुं).
ASTRINGENCY, *s.* सङ्कोचनं, कषायः-यं, तुषरः-रं.
ASTRINGENT, *a.* कषायः-या-यं, सङ्कोचनशीलः-ला-लं, रुघः-घा-घं,
 तुषरः-रा-रं, ग्राही-हिणी-हि (न्), विरुधणः-णी-णं.
ASTROLOGER, *s.* गणकः, ज्योतिषिकः, दैवज्ञः, मौहूर्तज्ञः, मौहूर्तिकः, दैव-
 लेखकः, कात्तानिकः, ज्योतिःशास्त्रानुरूपं भावि विषयककः or भावि-
 कषकः or भाविज्योक्तिकज्ञै *m.* (ज्ञै), सांवत्सरः, ज्ञानी *m.* (न्).
ASTROLOGICAL, *a.* ज्योतिषः-पो-यं, ज्योतिर्विद्याविषयः-या-यं, नाक्षत्रः-त्री-त्रं.
ASTROLOGICALLY, *adv.* ज्योतिर्विद्यानुसारत्, ज्योतिःशास्त्रानुरूपं, ज्योतिः-
 शास्त्रवत्.
ASTROLOGY, *s.* नक्षत्रविद्या, ज्योतिषं, दैवप्रश्नः, दैवप्रश्नः, ज्योतिःशास्त्रमूला
 भाविज्योक्तिकविद्या; ज्योतिःशास्त्रज्ञानात् or -ज्ञानेन भाविकषनविद्या.
ASTRONOMER, *s.* ज्योतिःशास्त्रज्ञः, ज्योतिर्विद्, ज्योतिषः, ज्योतिषिकः,
 राशिग्रहनक्षत्रादिगतिज्ञः, ग्रहनक्षत्रादिविद्याज्ञः.
ASTRONOMICAL, *a.* ज्योतिषः-पी-यं, ज्योतिःशास्त्रविषयः-या-यं, नाक्ष-
 त्रिकः-की-कं.
ASTRONOMICALLY, *adv.* ज्योतिःशास्त्रानुसारत्, ज्योतिःशास्त्रानुरूपं, ज्यो-
 तिःशास्त्रवत्.
ASTRONOMY, *s.* ज्योतिःशास्त्रं, ज्योतिर्विद्या, राशिग्रहनक्षत्रादिविद्या, ज्योतिषं,
 खगोलविद्या.
ASTUTE, *a.* विदग्धः-ग्धा-ग्धं, सव्याजः-जा-जं, चतुरः-रा-रं.
ASUNDER, *adv.* विरलं, पृथक्, प्रगतः-ता-तं, विगतः-ता-तं.—'Asun-
 der' may often be expressed by the prep. चि; as, 'cut
 asunder,' चित्त्विः.
Āśvins, (Nāsatya and Dasra, the twin sons of the Sun by
 the constellation Āśvinī, physicians of heaven) अश्विनौ *du.*,
 स्वधौ *du.*, नासतौ *du.*, दसौ *du.*, अश्विनीसुतौ *du.*, आश्विनौ *du.*
ASYLE, **ASYLUM**, *s.* आश्रयः, आश्रयः, श्रयणं, संश्रयः, गतिः *f.*, प्रतिश्रयः,
 विषयः.—(To seek asylum with) आश्रि (c. 1. -श्रयति-ते-श्रयितुं),
 उपाश्रि, अनुपाश्रि, संश्रि.
At, *prep.* expressed by आ or अभि prefixed to roots, as, 'to
 arrive at,' आगम्, अभिगम्.—Before names of towns, ex-
 pressed by the loc. c.; as, 'at Ayodhyā,' अयोध्यायां. At
 home, स्वगृहे, स्वस्थाने; 'at night,' रात्रौ; 'at evening,'
 आसन्ध्यं; 'at this time,' तत्काले, तत्क्षणे; 'at the moment,'
 सपदि; 'at present,' वर्तमाने काले, अयुना, सम्प्रति; 'at first,'
 प्रथमतः, पूर्वे; 'at last,' अनन्तरं, शेपे; 'at least,' तावत्; 'at
 all,' कथञ्चन, मनाक्; 'at the sight,' आदर्शनात्; 'at ease,'
 यथासुखे, सुखेन; 'at large,' निर्विघ्नं; 'at the price,' मूल्येन;
 'at once,' युगलत्, एकदा, एककाले.—'At' may often be ex-
 pressed by the indec. part., as, 'at the sight of that,'
 तद् दृष्ट्वा; or by the loc. c., as, 'at their arrival,' तेषु आगतेषु;
 or by the abl. c., as, 'at his bidding,' तस्य निदेशात्; or
 by the instr. c., as, 'at the king's command,' राजाज्ञया.

AT-HAND, *adv.* उपस्थितः-ता-तं, आसन्नः-न्ता-न्तं; 'to be at hand,'
 उपस्था (c. 1. -तिष्ठति-ते-स्थातुं), प्रत्युपस्था.
ATHEISM, *s.* नास्तिकता, नास्तिक्यं, देवनिन्दा, परलोकाभावबुद्धिः.
ATHEIST, *s.* नास्तिकः, देवनिन्दकः, अनौश्रवादी *m.* (न्), नास्तिकमते स्थितः.
ATHLETICAL, *a.* (Given to atheism) नास्तिकवृत्तिः-न्ति-न्ति, देव-
 निन्दकः-का-कं.
ATHIRST, *a.* तृषान्नैः-न्नै-न्नै, तृषितः-ता-तं, पिपासुः-सु-सु.
ATHLETE, *s.* मल्लयोद्धा *m.* (ङ्), मल्लः, भल्लः.
ATHLETIC, *a.* (Belonging to wrestling) मल्लयुद्धसम्बन्धकः-का-कं.—
 (Strong) दाहुरीरः-रा-रं, मल्लः-ल्ल-ल्लं, व्यायामी-मिनी-मि (न्),
 व्यायामशीलः-ला-लं, यूढोरुक्का-क्का-क्कं, पृथुशरीरः-रा-रं, पलवान्-
 वती-वत् (न्).—(Athletic exercise) व्यायामः.
ATHWART, *prep.* कोणकोणि, विपरीतं, विलोमं, व्यत्यस्तं, प्रतिकूलं;
 'athwart the way,' प्रतिमार्गं; 'athwart the stream,' प्रतिधौतस्;
 'athwart the river,' नदीपारं, नदीतीरान्तरं.
ATLANTIC, *a.* महासमुद्राणां मध्ये य एटलसिद्वीपे अभिधीयते महासमुद्रः.
ATLAS, *s.* भूगोलस्य यत् किञ्चिद् देशसमुद्रनगरादि विद्यते तदाकारनामादि-
 मुद्रितः पत्रसमूहः.
ATMOSPHERE, *s.* आकाशः, नभः *n.* (न्), गगणं, अभ्यं, अनारीधं, वायुवर्त्त
n. (न्), विहायसः-सं, महलं, शून्यं, शून्यत्वं, चाग्रं.
ATMOSPHERICAL, *a.* आकाशीयः-या-यं, आनरीधः-धौ-धं, वायवः-वी-
 -वं, वैहायसः-सी-सं, विहायसीयः-या-यं.
ATOM, *s.* परमाणुः *m.*, अणुः *m.*, कणः, लवः, लेशः, कणिका, सूक्ष्मः.
ATOMICAL, *a.* (Consisting of atoms) आणकः-की-कं, अणकः-का-
 -कं, परमाणुमयः-यी-यं.—(Minute) सूक्ष्मः-क्ष्मा-क्ष्मं.—(Relating
 to atoms) अणुविषयः-या-यं, परमाणुसम्बन्धकः-का-कं.
AT-ONCE, एकदा, युगपत्, एकपदे, एककाले.
To ATONE, *v. u.* (To expiate, answer for) प्रायश्चित्तं कृ, निष्कृतिं
 कृ, प्रायश्चित्तेन पापं परिरुप in caus. (-शोधयति-यितुं), or यापात्
 मुचं (c. 6. मुचति मोक्षं); पापक्षमां-सिप in caus. (साधयति-यितुं).—
 (To reconcile) सन्ध्या (c. 3. -दधाति-धातुं), अनुनी (c. 1. -नयति
 -नेतुं), प्रशम् in caus. (-शमयति-यितुं).
To ATONE, ' n. (To agree) सम्मन् (c. 4. -मन्यते-मन्तुं).—(To stand
 as an equivalent) प्रायश्चित्तः or प्रतिनिधिः or प्रतिभूः भू.
ATONEMENT, *s.* प्रायश्चित्तः, निष्कृतिः *f.*, पापक्षमासाधनं, पापनाशः,
 अग्निष्टुत् *f.*—(One who atones) प्रायश्चित्तकारी *m.* (न्), निष्कृतिकर्त्ता
m. (ङ्), पापक्षमासाधकः.
ATONIC, *a.* अग्निनाशकः-का-कं, अग्नेजसरी-स्विनी-स्वि (न्).
ATRAHILARIOUS, *a.* कालपित्तसम्पूर्णः-शौ-शै, दुर्मेनाः-नाः-नः (न्).
ATRAMENTOUS, *a.* मसिवर्यः-शौ-शै, कृष्णवर्यः-शौ-शै.
ATROCIOUS, *a.* अतिपापी-पिनी-पि (न्), अतिदोषी-पिणी-पि (न्),
 अतिपातकी-किनी-कि (न्), अतिपापिष्ठः-ष्टा-ष्टं, अत्यन्तदुराचारः-रा-
 -रं, दुर्वृत्तः-न्ता-न्तं, दारुणः-णा-णं.
ATROCITY, **ATROCIOUSNESS**, *s.* अतिपातकं, अतिपापं, अतिदोषः, अतिदुष्टता.
ATROPHY, *s.* क्षयः, क्षयरोगः, शरीरशोषणं, अग्न्यभावः, अजीर्णता.
To ATTACH, *v. a.* (To fix to one's interests, win over) सन्न in
 caus. (सन्नयति-यितुं), अनुरङ्ग in caus. (-रञ्जयति-यितुं).—(To
 connect) सन्नय् (c. 9. -यप्रति-वर्द्धं).—(To seize) आसिपं कृ; धृ
 (c. 1. धरति, धृङ्), आक्रम् (c. 1. -क्रामति-क्रमितुं).—(To attribute)
 आरुह in caus. (-रोपयति-यितुं).—(To be attached) आसन्न in
 pass. (-सज्यते), अनुरङ्ग in pass. (-रज्यते).—(To be connected)

ससम् in pass. (-व्यते).

ATTACHED, *p. p.* अनुसक्तः-क्ता-क्तं, आसक्तः-क्ता-क्तं, संसक्तः-क्ता-क्तं, प्रसक्तः-क्ता-क्तं, लग्नः-गना-गनं, लगितः-ता-तं, भक्तः-क्ता-क्तं, भक्तिमान्-मती-मत् (त्), अविरक्तः-क्ता-क्तं, सहितः-ता-तं, अनुरागवान्-वती-वत् (त्), सानुरागः-गा-गं.

ATTACHMENT, *s.* आसक्तिः *f.*, प्रसक्तिः *f.*, अनुरागः, अनुरक्तिः *f.*, रक्तिः *f.* रुद्धः, आसङ्गः, प्रसङ्गः, भक्तिः *f.*, चित्तासङ्गः, सम्प्रीतिः *f.*, परायणः, तुरायणः.

To ATTACK, *v. a.* आक्रम् (c. 1. -क्रामति, c. 4. -क्राम्यति-क्रमितुं), उपक्रम्, उपाक्रम्, अभिक्रम्; आसद् (c. 10. -सादयति-यितुं), आस्कन्द् (c. 1. -स्कन्दति-स्कन्तुं); आपुष् (c. 4. -युष्यते-योदुं), प्रतियुष्, युष् in caus. (योषयति-यितुं), अभिद्रु (c. 1. -द्रवति-द्रोतुं), उपद्रु, समाद्रु, अभिधाव् (c. 1. -धावति-ते-धावितुं), अभिप्रया (c. 2. -याति-यातुं).

ATTACK, *s.* अभियोगः, अभिग्रहः, अभिग्रसः, आक्रमः, अवस्कन्दः, अभिमर्द्दः.

ATTACKED, *p. p.* अभियुक्तः-क्ता-क्तं, आक्रान्तः-न्ता-न्तं, आसादितः-ता-तं.

To ATTAIN, *v. a.* प्राप् (c. 5. -आप्नोति-आप्नुं), सम्प्राप्; लभ् (c. 1. लभते, लब्धुं), गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), with acc., अधिगम्; या (c. 2. याति, यातुं), आया; इ (c. 2. इति, इतुं), अभी (अप्येति); वृ (c. 1. वृच्छति, वृत्तुं), चश् (c. 5. चश्नुते, चश्नितुं), उपाश्, समश्; स्पृश् (c. 6. स्पृशति, स्पृष्टुं), आविश् (c. 6. -विशति-वेष्टुं).

ATTAINABLE, *a.* प्राप्यः-प्या-प्यं, प्रापणीयः-या-यं, गम्यः-म्या-म्यं, लभ्यः-भ्या-भ्यं, समासाद्यः-द्या-द्यं, सुलभः-भा-भं, साध्यः-ध्या-ध्यं.

ATTAINER, *s.* (The conviction of a crime) साधपर्वणः—(Taint, sully of character) कलङ्कः, अपयशः *n.* (स्), अपकीर्तिः *f.*

ATTAINED, *p. p.* प्राप्तः-प्ता-प्तं, लब्धः-ब्धा-भ्यं, अधिगतः-ता-तं,

ATTAINMENT, *s.* लाभः, लब्धिः *f.*, प्राप्तिः *f.*, अवाप्तिः *f.*, उत्पत्तिः *f.*, अर्जनं, उपार्जनं; 'attainment of knowledge,' विद्यागमः.

To ATTAINT, *v. a.* (To corrupt, disgrace) दुष् in caus. (दूषयति-यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति-यितुं), कलङ्क कृ.—(To convict) साधूष् (c. 10. -धर्षयति-यितुं), साधपर्वणं कृ.

ATTAINTED, *p. p.* (Convicted) साधपितः-ता-तं.—(Corrupted) दूषितः-ता-तं.

To ATTEMPT, *v. a.* (To mingle in just proportions) यथांशतस् मिश्र् (c. 10. मिश्रयति-यितुं) or संयुज् in caus. (-योजयति-यितुं); द्रवोक्.—(To soften, mollify) श्म in caus. (श्मयति-यितुं), सद् (nom. सद्दयति-यितुं), स्निग्धोक्.—(To regulate) नियम् (c. 1. -यच्छति-यन्तुं).

To ATTEMPT, *v. a.* (To try) यत् (c. 1. यतते, यतितुं), उपक्रम् (c. 1. -क्रमते-क्रमितुं), आरम् (c. 1. -रभते-रभ्युं), समारम्; उद्यम् (c. 1. -यच्छति-यन्तुं), प्रवृत् (c. 1. -वृत्ते-वृत्तितुं), पट् (c. 1. पटते, पटितुं), व्यवसो (c. 4. -स्यति-सातुं), चेष्ट् (c. 1. चेष्टते, चेष्टितुं), उद्योगं कृ.—(To attack) आक्रम् (c. 1. -क्रामति, c. 4. -क्राम्यति, -क्रमितुं).

ATTEMPT, *s.* समुद्यमः, उद्यमः, आरम्भः, उपक्रमः, उद्योगः, प्रवृत्तिः *f.*, चेष्टा, ग्रहः, साधनं, व्यापारः.—(Attack) आक्रमः.

ATTEMPTED, *p. p.* आरम्भः-म्भा-भ्यं, अध्ववसायितः-ता-तं, समुद्यतः-ता-तं.

ATTEMPTER, *s.* आरम्भकः, प्रवर्त्तकः, उपक्रमिता *m.* (त्), आक्रमकः.

To ATTEND, *v. a.* (To listen to) श्रु (c. 5. शृणोति, श्रोतुं), आश्रु, उपश्रु; आकर्ण् (c. 10. -कर्णयति-यितुं).—(To fix the attention upon) अवधा (c. 3. -धत्ते-धातुं), प्रणिधा, समाधा; मनो युज् (c. 7. युनक्ति, योक्तुं), सेव् (c. 1. सेवते, सेवितुं).—(To wait upon) श्रु in desid. (शृणुते, शृणुयितुं), आश्रु, प्रतिश्रु; सेव्, उपसेव्; उपस्था (c. 1. -तिष्ठति-ते-स्थातुं), पश्येपस्था, उपचर् (c. 1. -चरति-चरितुं), परिचर्,

उपाचर्; परिविश् (c. 6. -विशति-वेष्टुं), उपास् (c. 2. -आस्ते-आसितुं).—(To accompany) अनुया (c. 2. -याति-यातुं), परिवृ in caus. (-वारयति-यितुं).—(To stay for) प्रतीक्ष् (c. 1. -ईक्षते-ईक्षितुं).

To ATTEND, *v. n.* (To be attentive) अवधा in pass. (-धीयते); 'let attention be paid,' अवधीयतां.—(To delay) विलस् (c. 1. -लसते-लसितुं).

ATTENDANCE, *s.* शृश्रूमा, परिचर्या, उपासनं, उपचारः, सेवा, उपसेवा, अनुगमनं.

ATTENDANT, *a.* सहगामी-मिनी-मि (न्), सहचारी-रिणी-रि (न्).

ATTENDANT, *s.* सेवकः, परिचरः, सहचारी *m.* (न्), अनुयायी *m.* (न्), अनुसारी *m.* (न्), अनुचरः, पारिपदः, परिधिष्यः.—(Train of attendants) परिवारः, परिवहः.—(Of Siva) प्रमथः.

ATTENDED, *p. p.* (Accompanied) सहितः-ता-तं, समेतः-ता-तं, परिवारितः-ता-तं, परिवृतः-ता-तं, वृतः-ता-तं, समन्वितः-ता-तं.—(Attended to) अनुष्ठितः-ता-तं. When only two persons are referred to, द्वितीय or सहाय may be used; as, 'attended by Indrasena,' इन्द्रसेनद्वितीयः-या-यं or इन्द्रसेनसहायः-या-यं; 'attended by servants,' सप्रेम्यः-प्या-प्यं.

ATTENT, *a.* निविष्टः-ष्टा-ष्टं, अवहितः-ता-तं, आहितः-ता-तं.

ATTENTION, *s.* अवधानं, अवधानता, अवेष्टा, अनववेष्टा, अपेष्टा, अभिनिवेशः, मनोनिवेशः, मनोनिधानं, मनःप्रवेशः, निविष्टचित्तता, मनोयोगः, आसक्तिः *f.*, अनुरागः, अप्रमादः.—(To a pursuit) परायणः, अनुष्ठानं, सेवनं, उपसेवा.—(To discourse) कथानुरागः.—(To one object) एकाग्रता.

ATTENTIVE, *a.* सावधानः-ना-नं, अवहितः-ता-तं, दत्तावधानः-ना-नं, कृतावधानः-ना-नं, अभिनिविष्टः-ष्टा-ष्टं, आसक्तः-क्ता-क्तं, आसक्तचित्तः-क्ता-क्तं, आश्रयः-या-यं, समाहितः-ता-तं, प्रमादरहितः-ता-तं, यत्नवान्-वती-वत् (त्), प्रसितः-ता-तं, अप्रमत्तः-क्ता-क्तं.—(Closely attentive) अनन्यमनाः-ना-नः (स्), एकाग्रः-ग्रा-ग्रं, अनन्यवृत्तिः-क्तिः-क्ति, एकतानः-ना-नं, एकाग्रः-ना-नं.

ATTENTIVELY, *adv.* सावधानं, अवधानात्, अवहितं, मनःप्रवेशेन, प्रमादव्यतिरेकेण.

To ATTENUATE, *v. a.* क्रश् (nom. क्रशयति-यितुं), तनूक्, क्षि in caus. (क्षययति-यितुं), घृष्ण (nom. घृष्णयति-यितुं), सूक्ष्मीकृ.

ATTENUATED, *p. p.* कृशः-शा-शं, प्रकृशितः-ता-तं, परिकृशः-शा-शं, तनुः-नुः-न्वी-नु, क्षीणः-खा-खं, शीघ्रः-शी-शं, क्षामः-मा-मं.—(In body) कृशाङ्गः-ङ्गी-ङ्गं, शुष्काङ्गः-ङ्गी-ङ्गं.

ATTENUATION, *s.* काश्यं, क्षामता, शीघ्रता.—(Of body) कृशाङ्गत्वं, शरीरशोषणं.

To ATTEST, *v. a.* (To bear witness of) साक्ष्यं or साक्षितां दा (c. 3. ददाति, दातुं), साक्ष्येण or साक्षिणा or प्रत्यक्षदर्शनेन प्रमाणं दा, or प्रमाणीकृ, or दिश् (c. 6. दिशति, दिष्टुं).—(To call to witness) जाहे (c. 1. -हयति-ते-ह्यातुं), साक्षिणं कृ.

ATTIST, ATTESTATION, *s.* साक्ष्यं, साक्षिता, प्रमाणं, दृढोक्तिः, प्रत्यक्षप्रमाणं.

ATTIC, *s.* (Upper room) चट्टः, द्यौमः, शिरोमूर्हं.

To ATTIRE, *v. a.* (To attire one's self) वस् (c. 2. वस्ते, धसितुं).—(To clothe) वेष्ट् (c. 1. वेष्टते, वेष्टितुं), वस्त (nom. वस्तयति-यितुं), आच्छद् (c. 10. -च्छादयति-यितुं), संवे (c. 1. -व्ययति-व्यातुं).—(To adorn) परिष्कृ (c. 8. -करोति-कर्त्तुं), जलकृ, संस्कृ; भूष् (c. 10. भूषयति-यितुं).

ATTIRE, *s.* वस्त्रं, वेश्म, परिधानं, परिच्छदः, आभरणं, भूषणं, लघर,

ATT

संस्थानं, अलङ्कारः, परिष्कारः.
ATTIRED, *p. p.* साक्षादितः -ता -तं, प्रत्यादितः -ता -तं, परिच्छिन्नः -ता -तं, संवीतः -ता -तं, प्रावृतः -ता -तं, अलङ्कृतः -ता -तं, परिष्कृतः -ता -तं.
ATTITUDE, *s.* स्थानं, भावः, अवस्था, स्थितिः *f.*, साकारः, रूपः, वृत्तिः *f.*, भूमिः *f.*
ATTORNEY, *s.* परकार्यसाधकः, परकार्यसम्पादकः, प्रतिपुरुषः, प्रतिहस्तः.
To ATTRACT, *v. a.* आकृष्य (c. 1. -कर्षति, c. 6. -कृषति -कृष्टुं), समाकृष्य, प्रतिकृष्य, समुपकृष्य; अभिमण्णी (c. 1. -णयति -णेतुं).—(To beguile) मुह्य in caus. (मोहयति -यितुं), विमुह्य, सम्मुह्य; प्रलुभ्य in caus. (-लोभयति -यितुं), विलुभ्य.
ATTRACTED, *p. p.* आकृष्टः -ष्टा -ष्टं, आकर्षितः -ता -तं, प्रलोभितः -ता -तं, विलोभितः -ता -तं, मोहितः -ता -तं.
ATTRACTION, *s.* आकर्षणः -र्षणं, आकृष्टिः *f.*, भविकर्षणं.—(Allurement) प्रलोभनं, विलोभनं, विलोभनः; 'desire to blend,' वियविषा.
ATTRACTIVE, *a.* आकर्षकः -की -कं, कर्षकः -का कं, मनोहरः -रा -रं, आकर्षणशीलः -ला -लं, चित्रापहारी -रिणी -रि (न).—(Beguiling) मोहो -हिनी -हि (न), प्रलोभकः -का -कं.—(Winning friends) मित्रयुः -युः -यु.
ATTRIBUTABLE, *a.* आरोपणीयः -या -यं, अध्यारोपणीयः -या -यं, अभिसंख्यनीयः -या -यं.
To ATTRIBUTE, *v. n.* (As an action, quality, &c., to any one) कर्म गुणं वा इत्यादि कस्मिंश्चित् or कस्मैचिद् चारुह in caus. (-रोपयति -यितुं), अध्यारुह्य or अभिसंख्यन् (c. 9. -वप्नाति -वप्नुं) or सख्यन्, or दा (c. 3. ददाति, दातुं).—(To attribute a fault) दोषारोपणं or दोषकल्पनं or दोषप्रसङ्गं कृ.
ATTRIBUTE, *s.* गुणः, विशेषः, विशेषणं, संज्ञाविषयः.
ATTRIBUTIVE, *a.* वाच्यः -च्या -च्यं, विशेषकः -का -कं, विशेषणः -या -यं.
ATTRITION, *s.* (The act of wearing things by rubbing one against another) घर्षणं, सम्मर्दः -हर्दनं, घर्षणं, क्षयः, क्षीयत्वं.—(Grief for sin) भयमूलः पश्चात्तापः, अनुतापः, संतापः.
To ATTUNE, *v. a.* (To make any thing musical) सुस्वरं -रं -रं कृ, तालोपेतं -तां -तं कृ.—(To tune one thing to another) गीतयादिनादि तुल्यस्वरं कृ, गीतयादिनादीनाम् एकतालं कृ, तीर्थमन्त्रिकं कृ, नानाध्वनीनां तृतीयदीनाम् रेचनं कृ.
AUBURN, *a.* श्यावः -वा -वं, कापिशः -शा -शं, पारुदुवर्णः -या -यं.
AUCTION, *s.* बड्ढमानमूल्येन नानाद्रव्यविक्रयः, घोषणपूर्वकं नानाद्रव्यविक्रयः.—(Auction-room) द्रव्यविक्रयगृहं.
AUCTIONEER, *s.* विक्रेता *m.* (नृ), विक्रयिकः, विक्रयी *m.* (नृ), यो घोषणपूर्वकं विक्रेयाणि द्रव्याणि विक्रीणाति.
AUDACIOUS, *a.* प्रगल्भः -ल्भा -ल्भं, गल्भः -ल्भा -ल्भं, पृष्टः -ष्टा -ष्टं, साहसिकः -की -कं, निर्लेजः -ज्जा -ज्जं, प्रतिभानवान् -वतो -वत् (नृ), निर्भयः -या -यं; 'to be audacious,' धृम् (c. 5. धृष्णोति, धर्षितुं).
AUDACIOUSLY, *adv.* प्रगल्भेन, साहसेन, निर्भयेन, धाष्ट्येन, लज्जां विना.
AUDACIOUSNESS, AUDACITY, *s.* प्रगल्भता, धाष्ट्यं, धृष्टता, साहसं, निर्लेजत्वं, प्रतिभानं.
AUDIBLE, *a.* श्राव्यः -व्या -व्यं, श्रोतव्यः -व्या -व्यं, कर्णगोचरः -रा -रं, कर्णश्रवः -वा -वं, श्रावणाहेः -हो -हं, श्रवणयोग्यः -ग्या -ग्यं, श्रोत्रप्राप्तः -स्ता -स्तं.
AUDIBLY, *adv.* श्राव्यप्रकारेण, कर्णगोचरं.
AUDIENCE, *s.* (The act of hearing) श्रवणं, आकर्षणं, निश्चयनं.—(Liberty of speaking to or seeing a superior) राजदर्शनं, दर्शनं; 'he is come begging an audience,' दर्शनार्थं आगतोऽस्ति.

AUR

—(An auditory, hearers) श्रोतारः *m. pl.* (नृ), सभा, सभासदः *m. pl.*, सदः *n.* (स्), परिषद् *f.*, प्रेक्षकाः *m. pl.*—(Audience-chamber) दर्शनशाला, दर्शनगृहं.
AUDIT, *s.* गणितशोधनं, गणितशुद्धीकरणं, गुणनी, विगणनं, अनुसन्धानं, अनुयोगः, परीक्षणं.
To AUDIT, *v. a.* गणितानि शुष्य in caus. (शोधयति -यितुं), or शुद्धीकृत्य or अनुसन्ध्या (c. 3. -दधाति -पत्ते -धातुं), or अनुयुज् (c. 7. -युनक्ति -योकुं) or परीक्ष्य (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं); गुणनी कृ, विगणनं कृ.
AUDITED, *p. p.* शुद्धीकृतः -ता -तं, शोधितः -ता -तं, विगणितः -ता -तं.
AUDITOR, *s.* श्रोता *m.* (नृ).—(One employed to take an account) गणितशोधकः, अनुसन्धायी *m.* (नृ), गुणकः.
AUDITORY, *s.* (A collection of hearers) श्रोतारः *m. pl.*, सभासदः *m. pl.*, सभा, सदः *n.* (स्), परिषद् *f.*—(A lecture room) पाठशाला, श्रवणशाला.
AUGER, *s.* चास्कोटनी, वेपनिका, चाविषः.
AUGHT, *s.* क्विचित्, किमपि, क्विचन.
To AUGMENT, *v. a.* वृष्य in caus. (वर्धयति -यितुं), संवृष्य, परिवृष्य; रष्य in caus. (रपयति -यितुं), समेष्य; प्रचुरीकृत्य; चाप्ये in caus. (-प्रापयति -यितुं), समाप्ये.
To AUGMENT, *v. n.* वृष्य (c. 1. वर्धते, वर्धितुं), अभिवृष्य, प्रवृष्य, विवृष्य; रष्य (c. 5. च्छोति, c. 4. च्छयति, चर्षितुं), समेष्य; उपचि in pass. (-चीयते), ये (c. 1. प्यायते, प्यातुं), वृह्य in caus. (वृहयति -यितुं), उपवृह्य, समुपवृह्य.
AUGMENT, *s.* वृद्धिः *f.*—(In grammar) चाभोग्ति *f.*
AUGMENTATION, *s.* (The act) वर्धनं.—(The state) वृद्धिः *f.*, विवृद्धिः *f.*, च्छिद्धिः *f.*, उपचयः, उन्नतिः *f.*, समुन्नतिः *f.*
AUGMENTED, *p. p.* संवर्द्धितः -ता -तं, वृद्धः -द्धा -द्धं, प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, उपचितः -ता -तं, प्रचुरीकृतः -ता -तं, समेषितः -ता -तं.
AUGUR, *s.* शकुनपरीक्षकः, ज्ञान्यज्ञः, पूर्वचिह्ननिरोधकः, पूर्वलक्षणज्ञः, पक्षिगतिहस्तरेखादिलक्षणात् शुभाशुभदर्शकः, भूकम्पाद्युत्पत्तपक्षिगतिचक्षुःस्पर्शदिनिमित्तफलकथकः.
To AUGUR, *v. n.* भूकम्पाद्युत्पत्तपक्षिगतिचक्षुःस्पर्शदिनिमित्तफलकथनेन शुभाशुभं or मङ्गलामङ्गलं or अद्यधनीं प्रदृश in caus. (-दर्शयति -यितुं); शकुनानि or पूर्वलक्षणानि परीक्ष्य (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं).—(To conjecture) अनुमा (c. 2. -माति -मातुं), शङ्क्य (c. 1. शङ्कते, शङ्कितुं).
AUGURED, *p. p.* (Foreshewn) प्रदर्शितः -ता -तं.—(Inferred) अनुमितः -ता -तं.
AUGURY, *s.* (The act of prognosticating) पक्षिगतिहस्तरेखाद्युत्पत्तलक्षणज्ञानं.—(An omen) शकुनं, ज्ञान्यं, पूर्वचिह्नं, पूर्वलक्षणं.
AUGUST, *a.* रेखरः -रो -रं, रेक्षिकः -की -कं, प्रतापवान् -वतो -वत् (नृ), महामहिमा -मा -म (नृ), अत्युत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, अतिमहान् -हतो -हत् (नृ), राजयोग्यः -ग्या -ग्यं.
AUGUST, *s.* श्रावणः, नभाः *m.* (स्), भाद्रः, नभस्सः, प्रोक्षपदः.
AUGUSTNESS, *s.* महाप्रतापः, अतिमहत्त्वं, अत्युत्कृष्टता, प्रतापः.
AUNT, *s.* (By the mother's side) मातुली, -ला, -लानी.—(Father's sister) पितृसखा *f.* (नृ).
AURICLE, *s.* (The external ear) कर्णशङ्कुली *f.*, कर्णवर्हिभागः.—(Of the heart) हृद्भुज् कर्णाकारः कोपः.
AURICULAR, *a.* (Relating to the ear) कर्णः -णी -यं, कर्णिकः -की -कं, श्रावणः -णी -यं, श्रोतः -तो -तं.—(Told in the ear, secret) उपकथं

- or कर्णे जपितः-ता-तं or जप्यः-या-यं, सुगुप्तः-मा-मं.—(Within the sense of hearing) कर्णेगोचर-रा-रं.
- AURORA, *s.* (The dawn) अरुणः, दिवसमुखं, अहर्मुखं, उषः, पूर्वसन्ध्या.
- AUSPICE, *s.* (An omen drawn from birds) शुक्रं, निमित्तं, पक्षि-गतिप्रयुक्तं पूर्वलक्ष्यं, पूर्वचिह्नं—(Favour, protection) आश्रयः, अनुग्रहः.
- AUSPICIOUS, *a.* शुभः-भा-भं, कल्याणः-शी-शं, शुक्रः-री-रं, शिपहृत्-रा-रं, भद्रः-द्रा-द्रं, मङ्गलः-ल्या-लं, माङ्गलिकः-की-कं, शर्मवान्-वती-वत् (तु), शुभकरः-रा-रं, धेमेकरः-रा-रं, तिष्यः-या-यं.—(Prosperous) सौभाग्यवान्-वती-वत् (तु), प्रीयुक्तः-क्ता-कं, धेमेवान्-वती-वत् (तु).—(Favourable) प्रसन्नः-जा-जं, अनुग्राही-हिणी-हि (तु); 'an auspicious moment,' शुभलग्नः, लग्नवेला.
- AUSPICIOUSLY, *adv.* दिव्या-शुभलग्ने, शुभक्षणे, सौभाग्येन, कौशलेन, धेमेण.
- AUSPICIOUSNESS, *s.* कल्याणं, मङ्गलं, माङ्गल्यं, कौशल्यं, धेमः.
- AUSTER, *a.* निष्ठुरः-रा-रं, कर्कशः-शा-शं, कठिनः-ना-नं, उग्रः-या-यं, कटुमतिः-ति-ति, कठोरः-रा-रं, निर्दयः-या-यं.—(In taste) शुक्रः-क्ता-कं.
- AUSTERELY, *adv.* निष्ठुरं, कठिनेन, कठोरं, नैष्ठुर्येण, उग्रं.
- AUSTERENESS, AUSTERITY, *s.* (Severity) कर्कश्यं, कठिन्यं, कठिनता, उग्रता, निष्ठुरता, नैष्ठुर्यं, कठोरता, कटुता.—(Penance) तपः *n.* (तु), कृच्छ्रः; 'patient of austerities,' तपःकेशसहः; 'to practise austerities,' तप in pass. (तप्यते), सन्नपः; तपस्य (nom. तपस्यति).
- AUSTRAL, *a.* (Southern) दक्षिणः-शा-शं, अषाढीनः-ना-नं,
- AUTHENTICAL, AUTHENTIC, *a.* सिद्धप्रमाणः-शा-शं, अखण्डप्रमाणः-शा-शं, प्रामाणिकः-की-कं, प्रमाणयुक्तः-क्ता-कं, आत्मः-मा-मं.—(Real, genuine) वास्तवः-वी-वं, वास्तविकः-की-कं, निर्व्यलीकः-का-कं, निर्व्याजः-जा-जं, अकृत्रिमः-मा-मं, अकल्पितः-ता-तं, मूलिकः-की-कं, सारः-रा-रं, तथ्यः-या-यं, सत्यः-त्या-लं.
- AUTHENTICALLY, *adv.* प्रमाणतः *ind.* प्रमाणानुरूपेण, वस्तुतः, तत्त्वतः, निर्व्यलीकं, सारतः.
- To AUTHENTICATE, *v. a.* प्रमाणीकृतं, प्रमाण (nom. प्रमाणयति-यितुं), सत्याकृतं.
- AUTHENTICITY, *s.* प्रामाण्यं, प्रमाणत्वं, वास्तवता, निर्व्यलीकता, अकृत्रिमता, मौल्यता, सारता, सत्यता.
- AUTHOR, *s.* (The first beginner of any thing) प्रयोजकः, प्रवर्तकः, चारम्भकः, आदिकर्ता *m.* (तु).—(The effector) साधकः, उत्पादकः, सम्पादकः, जनकः, कर्त्ता *m.* (तु), कारकः, निर्वाहकः.—(A writer) निबन्धा *m.* (तु), ग्रन्थकारः, ग्रन्थकर्त्ता *m.* (तु), रचकः.
- To AUTHORISE, *v. a.* (To establish by authority) प्रमाणीकृतं, प्रमायेन सिद्धीकृतं or स्थिरीकृतं or संस्था in caus. (स्थापयति-यितुं), सम्मार्णं-शां-शं कृतं, प्रमाणवर्तनं-वर्तनं-वत् कृतं.—(To give authority to any one) नियुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-योक्तुं, c. 10. -योजयति-यितुं), अधिकारित्वं दा (c. 3. ददाति, दातुं).—(To permit) अनुज्ञा (c. 9. -जानाति-नीते-ज्ञातुं), अनुमन् (c. 4. -मन्यते-मन्तुं).
- AUTHORISED, *p. p.* प्रमाणीकृतः-ता-तं, सम्मार्णः-शा-शं, नियुक्तः-क्ता-कं, अधिकृतः-ता-तं, नियोगी-गिनी-गि (तु), विधीयमानः-जा-जं.—(Permitted) अनुज्ञातः-ता-तं, अनुमतः-ता-तं.
- AUTHORITATIVE, *a.* प्रामाणिकः-की-कं, प्रमाणधारी-रिणी-रि (तु), वैधिकः-की-कं, आचारिकः-की-कं, शासनानुरूपः-पा-पं.
- AUTHORITATIVELY, *adv.* प्रमाणतः *ind.* प्रमाणानुसारेण, विधिवत्, आचारानुरूपं, शासनानुरूपं.
- AUTHORITY, *s.* (Weight of testimony, credit) प्रमाणं, प्रामाण्यं.—(Power, influence, control) शक्ति *f.* प्रभावः, वशं.—(Domi-

- nion) रेणुर्व्यं, राज्यं, प्रभुत्वं.—(Weight) गुरुत्वं, गौरवं.—(Credibility) श्रद्धेयता.—(Legal power, title) अधिकारित्वं, अधिकारः, आधिपत्यं, नियोगः, कर्त्तृत्वं, प्रभुत्वं.—(A received text) आश्रयचर्नं, निर्देशनं.—(Testimony) साक्ष्यं.—(A person invested with legal powers) अधिकारी *m.* (तु), नियोगी *m.* (तु), प्रभुः *m.*—(An authority, a guide) निर्देश *m.* (तु); 'of little authority,' अल्प-प्रमाणः-शा-शं, अल्पप्रभावः-पा-पं; 'by his authority,' तस्य साक्ष्या.
- AUTHORSHIP, *s.* नियन्त्रित्वं, ग्रन्थकर्त्तृत्वं, कर्त्तृत्वं.
- AUTO-BIOGRAPHY, *s.* आत्मवृत्तान्तरचर्नं, आत्मचरित्रचर्नं.
- AUTOCRACY, *s.* साम्राज्यं, आधिपत्यं, राजाधिपत्यं, स्वाधिपत्यं, स्वाधीनता.
- AUTOCRAT, *a.* सम्राट् *m.* (तु), अधिराजः, राजाधिपतिः.
- AUTOCRATICAL, *a.* साम्राज्ययोग्यः-ग्या-ग्यं, स्वाधीनः-ना-नं.
- AUTOGRAPH, *s.* स्वहस्तलिखितं, स्वहस्ताक्षरं, स्वहस्तलेखः, स्वहस्तलिपिः *f.*
- AUTOMATON, *s.* स्वयं चलति यद् यत्नं, स्वयंचालना मूर्तिः.
- AUTUMN, *s.* शरद् *f.* शरदा, शरत्कालं, श्रावणावधिः *m.*, वर्षावसानः.
- AUTUMNAL, *a.* शरत्कालीनः-ना-नं, शरदीयः-या-यं, शरदः-री-रं, शरदी-दिनी-दि (तु).—(Produced in autumn) शरदिनः-जा-जं, शरदुद्भवः-पा-पं.
- AUXILIARY, *s.* सहायः, सहकारी *m.* (तु), उपकारकः, उपकारी *m.* (तु), उत्तरसाधकः.
- AUXILIARY, *a.* उपकारकः-का-कं or -री-रिणी-रि (तु), सहकारी-रिणी-रि (तु), उत्तरसाधकः-क्ता-कं.—(Auxiliary verb) गौणक्रिया.
- To AVAIL, *v. a.* (To assist) उपकृ (c. 8. -करोति कर्त्तुं), हितं कृ, साहाय्यं कृ, अनुग्रहं (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं).—(To avail one's self of) प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-योक्तुं), उपयुज्.
- To AVAIL, *v. n.* (To be of use) सोपकारः-रा-रं or सफलः-ला-लं भू or सस्, हिताय or फलाय or लाभाय भू.
- AVAIL, *s.* (Use) प्रयोजनं, उपयोगः.—(Profit) फलं, हितं, लाभः, साफल्यं, सयैः.—(Aid) उपकारः.
- AVAILABLE, *a.* (To be used) प्रयोज्यः-ज्या-ज्यं, उपयोजनीयः-या-यं, प्रयोगी-गिनी-गि (तु).—(Profitable) सफलः-ला-लं, सयैकर-री-रं.
- AVANT-GUARD, *s.* सेनामुखं, ध्वजिनीमुखं, रणमुहूर्त *m.* (तु), नासीरं, अग्रमुहः, प्रथमपट्टः *f.*
- AVARICE, *s.* लोभः, अतिकाम्हा, लालसा, निपृष्टा.—(Desire of wealth) अर्थकामः, वित्तेहा, धनतृष्णा, धनलोभः.
- AVARICIOUS, *a.* लोभी-भिनी-भि (तु), लुब्धः-भ्या-भ्यं, लोभवान्-वती-वत् (तु), कृपणः-शा-शं, अर्थपरः-रा-रं, अर्थलुब्धः-भ्या-भ्यं, धनलुब्धः-भ्या-भ्यं, धनायी-रिणी-रि (तु), लिप्सुः-प्सुः-प्सु, नितम्ब्यः-चा-चं.
- AVARICIOUSNESS, *s.* कृपणत्वं, कार्यस्य, लुब्धता, धनलुब्धता, अतिलोभः.
- AVARICIOUSLY, *adv.* लोभेन, लोभात्, सलोभं, कार्यस्येन, कृपणं, अतिकाम्हा.
- AVANT, *interj.* सयैहि, अपसर, दृष्टुं अपसर.
- To AVENGE, *v. a.* प्रतिकृ (c. 8. -करोति-कुरुते-कर्त्तुं), परिष्कृ, प्रतिहिंस (c. 1. -हिंसति, c. 7. -हिनस्ति-हिंसितुं), प्रतीकारं or प्रतिहिंसं कृ.—(To punish) दण्ड (c. 10. -दण्डयति-यितुं).—(To wipe out a grudge) वैरं शुष् in caus. (शोधयति-यितुं).
- AVENGED, *p. p.* प्रतिकृतः-ता-तं, प्रतिहिंसितः-ता-तं, प्रतिहतः-ता-तं, निर्वीरितः-ता-तं.—(Wiped out as a grudge) शोधितः-ता-तं.—(Punished) दण्डितः-ता-तं.
- AVENGEMENT, *s.* प्रतीकारः, प्रतिक्रिया, प्रतिहिंसा, निर्वीरनं, वैरशुद्धिः *f.*
- AVENGER, *s.* प्रतिहिंसकः, प्रतिहन्ता *m.* (तु), प्रतीकारकर्त्ता *m.* (तु), वैरशोधकः.
- AVENUE, *s.* (An approach) पथः, आगमः, द्वारं.—(An alley of

AVE

- trees) तृष्येति *f.*, मर्गे उभयतो रोपिता वृक्षश्रेणी.
- TO AVER**, *v. a.* श्रापयेन or दियेन or दात्रेन वद् (c. 1. वदति, वदितुं).
- AVERA**, *s.* (Mean proportion) मध्यस्थता, मध्यत्व, मध्य, मध्यमावस्था, सम.
- AVERTMENT**, *s.* दृढवाक्यं, दृढवचनं, दृढोक्तिः *f.*, स्थिरवचनं.
- AVERSE**, *a.* विरक्तः-क्ता-क्ते, प्रतिकूलः-ला-ले, विपरीतः-ता-ते, विमतः-ता-ते, विमनीभूतः-ता-ते. द्वेषो-विशो-वि (न्), वैरो-रिषो-रि (न्).—(To be averse) विरक्त् in pass. (-रज्यते), अपायुत् (c. 1. -वर्त्ते -वर्त्ति), प्रतीप (nom. प्रतीपायते).—(Averting the face) परावृत्तः-खो-खं, विमुखः-खो-खं.
- AVERSELY**, *adv.* निष्कार्यं, प्रतिकूलं, विपरीतं, विरक्तं, विरह्या.
- AVERSENESS, AVERSION**, *s.* वैरज्यं, विरक्तिः *f.*, नियतः, प्रतिकूलता, विमतिः *f.*, परावृत्तता, वैमुख्यं, विपरीत्यं, अप्रियता, अप्रीतिः *f.*, द्वेष्यता: 'aversion to business.' कार्यप्रहेषः.
- TO AVERT**, *v. a.* अपवृत् in caus. (-वर्त्तयति-यितुं), व्यापृत्, निवृत्, विनिवृत्, निवृ in caus. (-वारयति-यितुं), प्रतिवृ, अपावृत् (c. 6. -नुदति-नोदु), व्यपावृत्, विमुक्षीकृ.
- AVERTED**, *p. p.* (Having the face averted) परावृत्तः-खो-खं, विमुखः-खो-खं, विमुखीकृतः-ता-ते, विमुखी-खिनी-खि (न्), पराचोतः-ना-ने.—(Kept off) निवारितः-ता-ते, व्यावृत्तः-क्ता-क्ते.
- AVIARY**, *s.* विडङ्गः, पक्षरं, पित्ररं, चोतसः, कपोतपालिका, पक्षिशाला, कुलायिका.
- AVIDITY**, *s.* अतिशुधा, गृध्रता, गर्हः, अतिस्पृहा, कीर्तुहलं, लालसा, अतिलोभः.
- AVOCATION**, *s.* (Calling aside, withdrawing) अपकर्षणं, आकर्षः, अपहरणं.—(Business that calls aside) कार्यं, कर्म *n.* (न्), विकर्म *n.* (न्), व्यापारः, व्यवसायः.
- TO AVOID**, *v. a.* युज् in caus. (वर्जयति-यितुं), परिवृत्, विवृत्, परिहृ (c. 1. -हृति-ते-हृते); प्रोञ्ज् (c. 6. -वञ्जति-वञ्जितुं); हा (c. 3. -जहति, हातुं); तज् (c. 1. -तनति, तज्).
- AVOIDABLE**, *a.* (To be avoided) परिहरणीयः-या-यं, परिहर्त्तव्यः-व्या-यं, परित्याज्यः-ज्या-ज्यं, हेयः-या-यं, हातव्यः-व्या-यं, ताज्यः-ज्या-ज्यं.
- AVOIDANCE**, *s.* त्यागः, परित्यागः, परिहारः, परिहरणं, प्रतिहरणं, यर्जनं, प्रोञ्जनं.
- AVOIDED**, *p. p.* परिहृतः-ता-ते, तज्-क्ता-क्ते, परित्यक्तः-क्ता-क्ते, विमार्जितः-ता-ते, प्रोञ्जितः-ता-ते.
- TO AVOUCH**, *v. a.* (To affirm) दात्रेन or स्थेयेन or श्रापयेन वद् (c. 1. वदति, वदितुं).—(To vindicate, assert any thing in favour of another) परार्थं प्रतिवद्.
- TO AVOW**, *v. a.* (To confess) खोक्, अङ्गीकृ, उरीकृ, अनुभाप् (c. 1. -भापते-भापितुं).—(To declare openly) प्रकाशं or व्यक्तं वद् (c. 1. वदति, वदितुं).
- AVOWED**, *p. p.* खोक्तः-ता-ते, अङ्गीकृतः-ता-ते, व्यक्तोदितः-ता-ते.
- AVOWEDLY**, *adv.* प्रकाशं, व्यक्तं, प्रकटं, सगृहं.
- TO AWAIR**, *v. a.* अपेक्ष् (c. 1. -ईक्षते-ईक्षितुं), उदाय्, प्रतीक्ष्; प्रतिपाल् (c. 10. -पालयति-यितुं), उद्दिग् (c. 1. -परयति-उद्दिग्), अपेक्षां कृ.
- TO AWAKE**, *AWAKEN*, *v. a.* जागृ in caus. (जागरयति-यितुं), बुध् in caus. (बोधयति-यितुं), प्रबुध्, प्रतिबुध्, विबुध्; निद्रां भङ्ग (c. 7. -भनक्ति, भङ्गुं), निद्राभङ्गं कृ.—(To incite) उत्था in caus. (-वापयति-यितुं), उत्तह in caus. (-साहयति-यितुं), प्रोत्तह्; उत्तिज् (c. 10. -तेनयति-यितुं).
- TO AWAKI**, *v. n.* जागृ (c. 2. जागर्ति, जागरितुं), प्रजागृ; पुष् (c. 4. बुध्यते, बोधुं), अनुबुध्, प्रबुध्, प्रतिबुध्, विबुध्, प्रतिबुध्.
- AWAKE**, *a.* जागरः-रा-रं, प्रबुधः-द्वा-द्धं, प्रतिबुधः-द्वा-द्धं, विप्रबुधः-

AYE

- द्वा-द्धं, प्रजागरः-रा-रं, उत्तिज्-द्वा-द्धं; 'that which keeps one awake at night.' रात्रिजागरः.
- AWAKENED**, *p. p.* जागरितः-ता-ते, प्रबोधितः-ता-ते, निद्राभङ्गः-द्वा-द्धं.
- AWAKENING**, *s.* प्रबोधनं, प्रबोधः, निद्राभङ्गनं.
- TO AWARD**, *v. a.* दा in caus. (दापयति-यितुं), तीर् (c. 10. तीरयति-यितुं).
- AWARD**, *s.* (Judgment, sentence) विचारः, निर्णयः, निष्पत्तिः *f.*, तीरणं, समाधानं, दण्डः, आज्ञा.
- AWARDED**, *p. p.* दापितः-ता-ते, तीरितः-ता-ते.
- AWARDER**, *s.* विचारकः, निर्णेतृ *m.* (न्), दापकः.
- AWARE**, *a.* (Excited to consciousness) विज्ञापितः-ता-ते. बोधितः-ता-ते.—(Knowing) वेदो-दिनी-दि (न्), ज्ञः-ज्ञा-ज्ञं in comp.—(Vigilant, attentive) सावधानः-ना-ने, जागर-रा-रं, -री-रिखी-रि (न्); 'he is aware,' वेत्ति, जानाति.
- AWAY**, *a. and adv.* expressed by the preposition अप.—(Absent) परेष्टः-द्या-द्यं, स्थानान्तरङ्गतः-ता-ते, अनुपस्थितः-ता-ते, अविद्यमानः-ना-ने.—(Far away) दूरस्थः-स्था-स्थं, दूरस्थायी-यिनी-यि (न्).—(Come along) यातु.—(Begone!) सर्पहि, अपसर, हूम्; 'away with this fear,' खलम् अनया शङ्कया.
- AWES**, *s.* आदरः, सम्भ्रमः, विस्मयः, त्रासः, आतङ्कः, आदरप्रसङ्गं भयं.—(To stand in awe of) भी (c. 3. विभेति, भेतुं), वस् (c. 4. वस्यति, वसितुं) with abl., आदृ (c. 6. -द्रियते) with acc.
- TO AWE**, *v. a.* (To strike terror into) भी in caus. (भाययति or भीषयति-यितुं), वस् in caus. (त्रासयति-यितुं), व्याकुलोक्, आकुलोक्, सम्भ्रमेण उपहन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं).
- AWESTRUCK**, *a.* सम्भ्रान्तः-ता-ते, विस्मयाकुलः-ला-ले, भयविभूतः-ता-ते.
- AWFUL**, *a.* योर-रा-रं, दाह्यः-द्या-द्यं, भैरवः-वा-वं, भीम्यः-द्या-द्यं, भयहृत्-रा-रं, भयानकः-का-कं.—(Worshipful) आदरणीयः-या-यं, आदृत्यः-ता-तं, पूज्यः-ज्या-ज्यं.
- AWFULLY**, *adv.* दाह्यं, योरं, यथा सम्भ्रम उत्पद्यते तथा.
- AWFULNESS**, *s.* योरता, दाह्यता, भीम्यं, भैरवं, भीमं.
- AWHILE**, *adv.* कियत्कालं, किञ्चित्कालं, अल्पकालं, इयत्कालं, मुहुर्त्तं, क्षणं, यत्किञ्चित्तमयं.
- AWKWARD**, *a.* (Clumsy, unskilful) अदक्षः-द्या-द्यं, अनामः-ता-ते, अपटुः-टु-टु, अधिमः-मा-मं, अविशः-ता-तं, अकृती-तिनी-ति (न्).—(Inelegant) विरुपः-पो-पं, स्थूलः-ला-ले.
- AWKWARDLY**, *adv.* अपटु, अदक्षं, अधिमं, अनामं.
- AWKWARDNESS**, *s.* (Unskilfulness) अपाटवं, अपटुता, अदक्ष्यत्वं, अधिमत्वं.—(Inelegance) स्थूलता, वैरुप्यं.
- AWL**, *s.* सारः, चर्मप्रवेदिका, आविधः, वेधनिका.
- AWN**, *s.* (A beard of corn) शूकः-कं, शस्यशूकं, किंशारः *m.*
- AWNING**, *s.* वितानं, वितानकं, आच्छादनं, उल्लोचः.
- AWRY**, *adv.* तिरस्, सापि, तिर्यक्, कुटिलं, निबं, अनुज्.—(Perversely) विपरीतं, प्रतिकूलं, पिलोमं.
- AXE**, *s.* टङ्कः, कुटारः, परशुः *m.*, परश्वधः, छिदिः *f.*, वृक्षभिद् *f.*, वृक्षभेदी *m.* (न्), क्षपितिः *m.*
- AXIOM**, *s.* तत्त्वं, सूत्रं, सिद्धान्तः, आदेशः, चचनं.
- AXIOMATIC**, *a.* सोचः-चो-चं, सिद्धान्ती-निनी-नि (न्).
- AXIS**, *s.* अक्षः, पुषः, नेरु *m.*
- AXLE, AXLE-TREE**, *s.* अक्षायं, अक्षदन्तः.
- AX**, *adv.* तथेति, एवं, हूम्, खाम्.
- AXLE**, *adv.* सदैवा, सदा, नित्यं, नित्यदा, शाश्वतं, अनन्तं, शाश्वतोः समाः.

AZURE, *a.* नीलः-ला-लं, नीलवर्णः, -रौ-रौं, आकाशवर्णः-रौ-रौं.

B.

To BAA, *v. n.* उ (c. 1. बबते, जोतुं), नेमवत् or उरभयत् शब्दं कृ.

To BABBLE, *v. n.* (To prattle like a child) बालवत् जल् (c. 1. जलति, जलितुं).—(To talk idly) जल्.—(To tell secrets) रहस्यं प्रकाशं in caus. (काशयति-यितुं) or विख्या, in caus. (ख्यापयति-यितुं), रहस्यमेदं कृ.

BABBLE OR BABBLED, *s.* जल्यः, जल्यन् वायदूकता, बालवचनं, आख्यायिका.

BABBLER, *s.* वाचालः, जल्यकः, उपजल्यी *m.* (नृ), वाचाटः, जल्यकाः, वायदूकः.

BABE, BABY, *s.* बालः-ला, बालकः, शिशुः *m.*, शायकः.—(At the breast) स्तनन्ययः, स्तनपाः *m.* (पा), धीरपः.

BABE, *s.* (Confusion) सङ्कटः, साङ्क्यं, तुमुलं, कोलाहलः, कालकोलः.

BABOON, *s.* चानरः, कपिः, मर्कटः, प्रवङ्गः, प्रवगः, शारामृगः, चलीमुरः.

BABYHOOD, *s.* बाल्यं, बालकत्वं, बालभावः, शिशवं.

BABYISH, *a.* बालकीयः-या-यं, बालिशः-शा-शं, बालेयः-यो-यं.

BACCHANALIAN, *s.* पानरतः, पानप्रसक्तः, मद्यपीतः, मद्यप्रियः, सम्प्रीतिरतः.

BACHELOR, *s.* (A man unmarried) अपविवाहितः, अकृतदारः, अकृतदारसङ्ग्रहः, अकृतविवाहः.—(One who takes his first degree) विद्यालये पुरोपदम्रातः.

BACK, *s.* पृष्ठं, विग्रहावरः; 'to turn the back, avert the face,' परावृत्तः-रौ-रौं or पराचीनः-ना-नं भू; 'to turn back, away from,' अपवृत् (c. 1. वञ्चते-यञ्चितुं), विनिवृत्, अपावृत्, निवृत्; 'turned back,' विपरिवर्तितः-ता-तं; 'at one's back, behind the back,' पृष्ठतः; 'behind one's back, in one's absence,' परोक्षे.—(The hinder part) पृष्ठदेशः, पश्चाद्देशः, पश्चाद्भागः, पृष्ठं, नितसः; 'the back of the hand,' करपृष्ठं.

BACK, *adv.* (To the place whence one came) commonly expressed by प्रति prefixed; as, 'to go back,' प्रतिगम्; 'come back,' प्रत्यावृत्तः-त्ता-तं, पुनरागतः-ता-तं; 'brought back,' प्रत्यानीतः-ता-तं.—(Backward from the present station) expressed by परा, प्रति, or पश्चात् prefixed; as, 'to beat back,' पराहन्, प्रत्याहन्.—(Again) expressed by पुनर्, प्रति, or अनु prefixed; as, 'to give back,' प्रतिदा.—(Kept back) निगृहीतः-ता-तं, निवारितः-ता-तं; 'in the back-ground,' दूरस्थः-स्था-स्थं, निभृते.

To BACK, *v. a.* (To mount a horse) आरुह् (c. 1. -रोहति-रोहंतुं), अधिरुह्, समारुह्.—(To support, justify) रक्ष् (c. 1. रक्षति, रक्षितुं), अभिरक्ष्, संरक्ष्; पक्षपातं कृ, उपकृ, अनुग्रह् (c. 9. -गृह्णाति-गृहीतुं).—(To impel backwards) परावृत् (c. 6. -वृद्धति-वृद्धितुं), विपरीतं प्रवृद्ध.

To BACK, *v. n.* (To go backwards) अपक्रम् (c. 1. -क्रामति, c. 4. -क्राम्यति, -क्रामितुं), व्यपक्रम्, परावृत् (c. 1. -वञ्चते-यञ्चितुं).

To BACKBITE, *v. a.* पृष्ठमांसं खाद् (c. 1. खादति, खादितुं).—(To slander) परिवद् (c. 1. -वदति-ते-वदितुं), अपवद्.

BACKBITER, *s.* पृष्ठमांसादः, परोक्षे अपवादकः, परिववादकः, पिशुनः.

BACKBITING, *s.* परिववादः, अपवादः, पिशुनवाक्यं.

BACKBONE, *s.* कशेरुका, पृष्ठवंशः, पृष्ठस्थि *n.*, रोटकः.

BACKDOOR, *s.* पश्चाद्द्वारं, अन्तर्द्वारं, उपद्वारं, प्रच्छन्नं, पथकः, खड्गिका.

BACKGAMMON, *s.* चर्मपट्टिकाक्रीडा.—(Backgammon-board) चर्मपट्टिका, अष्टापदं, चमः.

BACKROOM, *s.* अन्तर्गृहं, अन्तःशाला, उपरोपकं, उपशाला.

BACKSIDE, *s.* (The hinder part of any thing) पृष्ठदेशः, पश्चाद्देशः, पश्चाद्भागः, अपरोक्षः.—(The hinder part of any animal) नितसः, पृष्ठं.

To BACKSLIDE, *v. n.* स्वप्नमात् परिभंज् (c. 4. -भ्रमयति-भ्रंशितुं) or चु (c. 1. च्यते, च्योतुं), स्वप्नं त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं).

BACKSLIDER, *s.* धर्मच्युतः, धर्मभटः, स्वप्नत्यागी *m.* (नृ), उन्मार्गगामी *m.* (नृ), चान्मशासकः.

BACKSTAIRS, *s.* उपसोपानं, अन्तःसोपानं, पक्षसोपानं, प्रच्छन्नसोपानं.

BACKWARD OR BACKWARDS, *adv.* Expressed by परा or प्रति prefixed; पश्चात्, प्रतीपं, विपरीतं, चयकटं; 'to walk backwards and forwards,' गतागतानि or प्रतिगतगतं or गमनागमने or यातायातं कृ.

BACKWARD, *a.* (Unwilling) प्रतीपः-पा-पं, अनिच्छः-च्छा-च्छं, अस्मत्तः-ता-तं, अनिच्छकः-का-कं.—(Sluggish) मन्दः-न्दा-न्दं, अलक्षः-सा-सं, विलसी-सिनी-सि (नृ).—(Dull of apprehension) मन्दमतिः-ति-ति.—(Late, after its time) अतीतकालः-ला-लं, अतिज्ञानकालः-ला-लं, दीर्घकालीनः-ना-नं, दीर्घपक्षः-क्षा-क्षं, दीर्घपक्षशीलः-ला-लं.

BACKWARDNESS, *s.* (Unwillingness) अनिच्छा, अस्वीकारः, असम्मतिः *f.*—(Sluggishness) चालस्यं, मान्यं, विलस्यं.—(Dulness) मन्दमतिता.—(Lateness) दीर्घकालीनता, अतीतकालत्वं, दीर्घता, दीर्घपक्षता.

BACON, *s.* पट्टरं, शूकरस्य शुष्कमांसं.

BAD, *a.* (Vicious, corrupt) पापः-पा-पं, दुष्टः-ष्टा-ष्टं, अधमः-मा-मं. नीचः-चा-चं, खलः-ला-लं, कुत्सितः-ता-तं, कदर्थ्यः-थ्यो-थ्यं.—(Not good) अधमः-मा-मं, असुखः-खु-खु, अपायिकः-को-कं, असारः-रा-रं, असन्-सतो-सत् (नृ).—(Worthless) निर्गुणः-खा-खं.—(Hurtful, unwholesome) हिंसः-सा-सं, अहितः-ता-तं, अपय्यः-य्यो-य्यं, रुनाकरः-रा-रं.—(Sick) रोगी-गिगी-गि (नृ), व्याधितः-ता-तं.—(Sick of) आतुरः-रा-रं, आसि-सो-सि in comp.—(Unfortunate) विपन्नः-न्ना-नं, दुर्गतः-ता-तं. 'Bad,' as a general word, is often expressed by दुर्, कु, कर्, or sometimes by वि or अय prefixed; as, 'a bad road,' दुर्गमः, कुपथं, कदम्बा *m.* (नृ), विमार्गः; 'a bad man,' दुर्जनः, दुराचारः; 'bad weather,' दुर्दिनं; 'bad food,' कदन्नं; 'bad thing,' अपद्रव्यं; 'bad conduct,' दुर्धर्मः, कुकर्म *n.* (नृ), अपकर्म *n.* (नृ); 'bad policy,' अनीतिः *f.*

BADGE, *s.* चिह्नं, लिङ्गं, पञ्जनं, लक्ष्यं.—(Badge of rank) पदचिह्नं, पदसूचकं चिह्नं.

BADGER, *s.* गन्धेवासी जनुविशेषः.

BADINAGE, *s.* लघुवाक्यं, लघुक्तिः *f.*, हास्यवाक्यं, नर्म *n.* (नृ), दृढरी.

BADLY, *adv.* दुष्ट, दुष्टं, अधमं. Often expressed by दुर्, कु, अय prefixed; as, 'badly managed,' दुर्धीतः-ता-तं; 'badly shaped,' कुलपः-पी-पं; 'badly-behaved,' दुःशीलः, कुशीलः; 'badly done,' दुष्कृतः-ता-तं, अपकृतः-ता-तं.

BADNESS, *s.* दुष्टता, दोषवं, निर्गुणत्वं, नीचता, अधमता, कदर्थ्यत्वं.—(Of character) दुरासत्ता, दुराचार्यं.

To Baffle, *v. a.* (To make ineffectual) मोघीकृ, निष्फलं (nom. निष्फलयति-यितुं), खण्ड् (c. 10. खण्डयति-यितुं), व्यथीकृ, प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं), मुषा कृ, वृषा कृ.—(To defeat) पराभू (c. 1. -भवति-भवितुं), पराजि (c. 1. -जयति-ते-जेतुं).

BAFFLED, *p. p.* प्रतिहता-ता-तं, मोघाशः-शा-शं, मनोहता-ता-तं, प्रति-

BAG

- बड्डः -डा -डं, भग्नोद्यमः -ना -नं, खड्डितः -ता -तं, खड्डितांशः -सा -सं, पराजितः -ता -तं.
- BAG, *s.* शायपुटः -ट, सूतः, स्रोतः, कोपः, आधारः.
- To BAG, *v. a.* (To put into a bag) शायपुटे or सूते or कोमे निधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or निविश in caus. (-वेशयति -यितुं).—(To make tumid) श्वि in caus. (आययति -यितुं).
- To BAG, *v. n.* (To swell out like a bag) सूतवत् लब्ध (c. 1. लब्धते, लब्धितुं), प्रलब्ध, or पू in pass. (पूर्यते), or श्वि (c. 1. श्वयति, श्वयितुं).
- BAGATILLE, *s.* खलविषयः, अल्पमूल्यद्रव्यं, धुद्रुद्रव्यं, धुद्रुविषयः.
- BAGGAGE, *s.* (The furniture of an army) सामग्री -गर्भ, भाट, वप-करखं, परिच्छदः.—(A worthless woman) पुंथली *f.*, वेण्या, यन्त्रकी.
- BAGNIO, *s.* (A house for bathing) स्नानागारः, गान्माञ्जनशाला.—(A brothel) वेण्यालयाः.
- BAIL, *s.* (Security for one's appearance) दक्षीनप्रतिभूः *m.*, दक्षीनप्रतिभायं, प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिभूः *m.*, प्रतिभायं, पारिभायं, लग्नकः, न्यासः, अन्वाधिः *m.*, बन्धकः, नृणामकुलः.—(The person who gives the security) प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिभूः *m.*, लग्नकदायी *m.* (नं).
- To BAIL, *v. a.* (To give bail for another) प्रतिनिधिः or प्रतिभूः भू, लग्नकं दा (c. 3. ददाति, दातुं).
- BAILEY, *a.* यो लग्नकं दत्त्वा मोक्षं शक्नते or शक्नः.
- BAILEY, *s.* (An officer who arrests) खासेडा *m.* (ड), खासेधकता *m.* (ड), ग्राहकः, यष्टियट, दण्डनायकः.—(A steward) काव्याधीशः.
- BAILEMENT, *s.* आक्षेपः.
- BAIRN, *s.* बालः, बालकः, शिशुः *m.*
- To BAIT, *v. a.* (To put meat on a hook to tempt animals) मत्स्यादिग्रहणार्थं बड्डिणे आमिमादि निधा (c. 3. -दधाति -धातुं), or निविश in caus. (-वेशयति -यितुं).—(To give food to horses on the road) मध्ययाने यथादिना वाहनानि भुज् in caus. (भोजयति -यितुं), यानप्राप्तानि वाहनानि विध्रम् in caus. (-ध्रामयति -यितुं).—(To incite dogs to attack a bull) वृषभम् आक्रमितुं कुक्कुरान् प्रबुद्ध in caus. (-बोधयति -यितुं).
- To BAIT, *v. n.* (To stop on the road for refreshment) मध्ययाने भोजनार्थं विध्रम् (c. 4. -ध्रामयति -यितुं).
- BAIT, *s.* मत्स्यग्रहणार्थं यद् आमिषं बड्डिणे निवेश्यते.—(Temptation) प्रलोभनं.
- BAIZL, *s.* शार्णं, कसलः, कर्णामयो वल्लविशेषः.
- To BAKE, *v. a.* आपाके or कन्दो or चुत्तो पक् (c. 1. पचति, पक्तुं) or तप् (c. 1. तपति, तप्तुं, c. 10. तापयति -यितुं) or भज्ज् (c. 6. भृज्जति, भृज्जुं), कान्दवीकृ.
- To BAKE, *v. n.* (To be heated) तप् in pass. (तप्यते), पक् in pass. (पच्यते).
- BAKED, *p. p.* कान्दवः -वा -वं, उख्यः -ख्या -ख्यं, कन्दुपक्क -क्का -क्के.
- BAKEHOUSE, *s.* आपाकः, कन्दुः *m. f.*, पूपागारः, पूपशाला.
- BAKE-MEATS, *s.* कान्दवं, कान्दवानं, उख्यं, पक्कवं, आपूपिकं, शान्कुलिकं.
- BAKER, *s.* आपूपिकः, कान्दविकः, मोदककृत्, भक्षकाटः.
- BAKING, *s.* कन्दुपचनं, चुक्षिपचनं, पचनं, तपनं, तापनं.
- BALANCE, *s.* (Scales) तुला, मापनः, मापनदण्डं, तौलं, तौलदण्डं.—(The act of comparing two things in the mind) विवेचनं, विकल्पनं, विगणनं, उपमानं.—(That which is wanting to make two parts of an account even) अवशेषः, शेषं, शेषभागः, अधिकांशः, मृनांशः.—(Equipoise) तुल्यता, भारतुल्यता.

BAL

- To BALANCE, *v. a.* (To weigh in a balance) तुल् (nom. तुलयति -यितुं), तुल् (c. 10. तुलयति).—(In the mind) विकृप् in caus. (-कल्पयति -यितुं), विगण् (c. 10. -गणयति -यितुं).—(To equipoise) समीकृ, तुल्यभारं -रं -रं कृ.—(To regulate an account) शुष्प in caus. (शोषयति -यितुं), समीकृ, अपनयनं कृ, विगणनं कृ.
- To BALANCE, *v. n.* (To hesitate, fluctuate) दोल (nom. दोलायते -यितुं), विकृप् (c. 1. -कल्पते -कल्पितुं).—(To be equipollent) समीभू, तुल्यीभू.
- BALANCED, *p. p.* तुलितः -ता -तं, समीकृतः -ता -तं, तुल्यभारः -रा -रं.—(As an account) शोधितः -ता -तं, अपनीतः -ता -तं, विगणितः -ता -तं.
- BALARÁMA, *s.* (A celebrated demigod, half-brother to Krishna, and the third of the Rámas; and considered to be the eighth avatár of Vishnú) पल्लरामः, चलदेवः, रामः.—As elder brother of Krishna चक्षुतावकः.—(As armed with a plough-share) हलायुधः, हलभृत् *m.*, हली *m.* (नं), खीरपाणिः, सङ्कषेणः.—(As carrying a pestle-like club) मुसली *m.* (नं).—(As having the palm for a banner) तालाज्वनः, तालाङ्कः.—(As diverting the stream of the Yamuná) कालिन्दीभेदनः.—(As dressed in blue) नीलासटः.—(As husband of Revati) रेवती-रमणः.—(As killer of a certain demon) प्रलघ्नः.—(As guardian of Káma) कामपालः.
- BALCONY, *s.* वर्यडः, इन्द्रकोपः, प्रधीवः -वं, निम्काशः, वितर्दिः *f.* or -द्वी.
- BALD, *a.* (Without hair) मुखः -यडा -यडे, मुखितः -ता -तं, अकेशः -शा -शं, विकेशः -शी -शी, केशहीनः -ना -नं.—(Without natural covering) अनावृतः -ता -तं, विवृतः -ता -तं, नग्नः -गना -गनं.—(Unadorned, inelegant) असंस्कृतः -ता -तं, अपरिष्कृतः -ता -तं, असम्भ्यः -भ्या -भ्यं.—(As style) चलङ्कारहीनः -ना -नं, अयध्ननः -ना -नं.
- BALDERDASIL, *s.* (Any thing jumbled together) प्रकीर्णकं.—(Nonsense) अनर्थकवाक्यं, आलस्यवचनं, वृथाकथा.
- BALDNESS, *s.* मीपट्, मुखता, अकेशत्वः.—(Inelegance) असम्भ्यता.
- BALD-PATED, *a.* मुखितशिरः -राः -रः (र), मुखमलकः -का -कं. नग्न-मलकः -का -कं.
- BALDRICK, *s.* (A girdle) मेखला, काबो.—(The zodiac) राशिचक्रं, राशिमुखलं, लग्नमुखलं, ज्योतिषचक्रं.
- BALL, *s.* भावडकं, भावडं, द्रव्यकुर्वं, पोदलिका, द्रव्यपोदली, भाट.
- To BALL, *v. a.* (To make up into a bale) भावडं कृ, द्रव्याणि कूर्चीकृ. (To bale out water) अम्ब्रिणा or द्रोण्या जलम् उन्निष्प (c. 6. -धिपति -धेत्तुं) or उन्नुल् (c. 10. -नोलयति -यितुं).
- BALFUL, *a.* (Full of misery) क्लेशी -क्षिनी -क्षि (नं), दुःखी -खिनी -खि (नं), सङ्शोकः -का -कं, शोकान्वितः -ता -तं.—(Destructive) नाशी -क्षिनी -क्षि (नं), आत्मयिकः -कौ -कं, प्राणहट -रा -रं, क्लेशकः -कौ -कं, हिंसः -सा -सं.
- BALEFULLY, *adv.* सङ्शोकं, सङ्क्षेपं, दुःखेन, यथा हिंसा जायते तथा.
- BALING-VESSEL, *s.* सेकपादं, सेचनं, सेक्कं, अम्बि *n.*, अम्भिः *f.*, अम्बुसेचनी, द्रोहिः *f.*, -शी, अवगादः, काष्ठकुङ्कलः, काष्ठकुङ्कलिनी *f.*
- BALK, *s.* (A ridge of land left unploughed) सेतुः *m.*
- To BALK, *v. a.* (To frustrate, disappoint) खड् (c. 10. खड्डयति -यितुं), प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), वृथा कृ, मुषा कृ, भगनाई -शौ -शौ कृ, मोषाशौ -शौ -शौ कृ, अर्थीकृ, मोषीकृ, वक् in caus. (वचयति -यितुं).
- BALKED, *p. p.* प्रतिहृतः -ता -तं, भग्नोद्यमः -ना -नं, खड्डितः -ता -तं, बधितः -ता -तं, परिवधितः -ता -तं, विप्रलम्भः -आ -अं.

BALKE, *s.* (The country) बाह्यीकः.

BALL, *s.* (Any thing round) गोलः -लं, मण्डलं, परिमण्डलं, गोलकः, चतुर्लः, निपः, पिण्डः.—(The ball of the earth) भूगोलः, भूमण्डलः.—(For playing) कन्दुकः, गुडः, गेयुः *m.*, गेयुडकः, गिटि *m.*—(A dancing party) सहनैतनं, नृत्यमंडलः.—(A ball of thread) सूत्रकोषः.—(Ball of the eye) अक्षिगोलः.—(Ball-room) नृत्यस्थानं, रङ्गशाला, वासकणी *f.*

To BALL, *v. a.* (To make into a ball) चतुर्लीकृ, गोलीकृ.

BALLAD, *s.* (A song) गीतं, गानं, गीतिः *f.*, सङ्गीतं.

BALLAD-SINGER, *s.* गायकः, गाथाकारः, गायकः, गाता *m.* (नृ).

BALLAST, *s.* नाव संधोभागे स्थापितो भारः, पोतस्विरोकरणाय तदोभागे यत् प्रस्तरपालुकादि द्रव्यं निवेश्यते, स्थैर्यद्रव्यं.

To BALLAST, *v. a.* नौकायाः स्विरोकरणाय तदोभागे भारं स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), स्थिरीकृ.

BALLOON, *s.* आकाशयानं, योमयानं, आकाशपल्लवा गमनायै विमानं.

BALLOT, *s.* (A ball or ticket used in voting) गुटिका, गुलिका, काकिनी *f.*, कर्षकः, स्वीकृतास्वीकृतपत्रं.—(The act of voting by ballot) गुटिकां निभृतं पातयित्वा स्वीकृतास्वीकृतज्ञापनं or मतमतसूचनं.

To BALLOT, *v. n.* स्वीकृतास्वीकृतज्ञापनाय गुटिकां निभृतं पत् in caus. (पातयति -यितुं).

BALM, *s.* (The juice of a shrub) गुग्गुलुः *m.*—(That which alleviates) प्रशमनं, शान्तिः *f.*, उपशान्तिः *f.*, वेदनाशान्तिः *f.*

BALMY, *a.* (Having the qualities of balm) पृथ्वीक्षुधरसोपेतः -ता -तं.—(Soothing) उपशमकः -का -कं, उपशायी -यिनी -यि (नृ).—(Fragrant) सौगन्धिकः -की -कं, सुगन्धिः -भिः -भि.

BALSAM, *s.* (Ointment, unguent) विलेपः, विलेपनं, उपदेहः, अम्बुघ्ननं.

BALSAMIC, *a.* (Unctuous) स्निग्धः -ग्धा -ग्धं, मेदुरः -रा -रं, प्रमेदितः -ता -तं, चिह्नः -शा -शं, खेही -हिनी -हि (नृ), मृदुः -ह्री -हु.

BALUSTRADE, *s.* पङ्क्तिरमेण रचितः धुद्रस्तम्भसमूहः, धुद्रस्तम्भश्रेणी.

BAMBOO, *s.* वेणुः, वंशः, वेतसः, त्वक्सारः, शतपद्मी *m.* (नृ), मस्करः, तृणध्वजः, यवफलः, तेजनः, कम्भीरः.—(When rattling) कीचकः.

To BAMBOOZLE, *v. a.* (To cheat) यच्च in caus. (यचयते -यितुं), परिषत्, प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभ्यं), विप्रलभ्, चल् (c. 10. -चलयति -यितुं).

BAMBOOZLED, *p. p.* यचितः -ता -तं, प्रलभ्यः -आ -अं, विप्रलभ्यः -आ -अं.

BAMBOOZLER, *s.* यचकः, चली *m.* (नृ), धूर्तः, कूटकः, कितयः, प्रतारकः.

BAN, *s.* (Public notice of any thing) घोषणं -णा, घोषणापत्रं, वस्तीर्जनं, समाचारः.—(A curse) शापः, अभिशापः, आक्रोशः; 'under a ban,' शापयुक्तः -स्ता -स्तं.—(Interdiction) निषेधः, प्रतिषेधः, चारणं, पिरोषः.

To BAN, *v. a.* (To curse) शाप् (c. 1. -शपति -ते, c. 4. -शपयति, शास्ते), अभिशापः, परिशापः.

BANANA, *s.* कदली, नृत्यसारा, गुच्छफला, चारणवृषा, रम्भा, मोचा, काशीला.

BAND, *s.* (That which binds) बन्धनं or -नी or -नः.—(Bond) पाशः, शुक्लः.—(Union or connection) सङ्घनः, संयोगः.—(A company of persons) पङ्क्तिः *f.*, समूहः, श्रेणी, समागमः.—(Of musical instruments) वाद्यभाण्डं, वाद्यगणः, नृत्यीयः.—(A company of soldiers) गुच्छः, सैनिकः.

To BAND, *v. a.* संयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं), एकत्र कृ.

To BAND, *v. n.* एकत्र मिल् (c. 6. -मिलति, मिलितुं), सम्मिल्.

BANDAGE, *s.* पट्टः, बन्धनं, पट्टकः, आवेष्टनं, कवलिका.—(Securing with bandages in surgery) अनुवेष्टितं.

BANDBOX, *s.* यत् किञ्चित्पुस्तकं स्त्रीलोकेन भृतं तदाधानयोग्यः सम्युटकः

or जापाटः.

BANDIT, *s.* परिपन्थी *m.* (नृ), दस्युः, प्रसस्यपीठः, चीटः, विप्रवकारी *m.* (नृ), सारथिकाः.

To BANDY, *v. a.* (To toss to and fro) इतस्ततः or इतथेतः धिप् (c. 6. -धिपति, धेयुः).—(To give and take reciprocally) निने (c. 1. -मयते -मातुं), विनिने, परिवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं).

BANDY-LEGGED, *a.* प्रतुः -तुः -तु, प्रगतजानुः -नुः -नु, विरलजानुः -नुः -नु.

BANE, *s.* (Poison) विषं, गट -रं, हलाहलः.—(Ruin) नाशः, विनाशः, क्षयः, हृषणं.—(Causing ruin) हृषकः.

BANEFUL, *a.* (Poisonous) विषपट -रा -रं, गंरली -लिनी -लि (नृ). विपान्यितः -ता -तं, विपतुल्यः -त्या -त्यं.—(Destructive) नाशी-शनी -शि (नृ). विनाशकः -का -कं, क्षात्यिकः -की -कं, हृषकः -का -कं, हिंसः -सा -सं.

BANEFULNESS, *s.* विपालुता, नाशित्वं, हिंसता, सगरता.

To BANG, *v. a.* (To beat, thump) तद् (c. 10. -ताडयति -यितुं), प्रह् (c. 1. -हरति -हर्षं), तुद् (c. 6. -तुदति -तोर्षं), जातुद्.

BANG, *s.* जापाटः, अभिघातः, प्रहाटः, मुष्टिघातः, करापाटः.

To BANISH, *v. a.* (To another country) विषत् in caus. (-वासयति -यितुं), निर्षत्, प्रषत्, विप्रषत्, प्रवञ् in caus. (-व्रजयति -यितुं), देशान्तराकृ.—(To drive away) निराकृ (c. 8. -करोति -कर्षं), यहिष्कृ or यहिः कृ, निःसृ, in caus. (-सारयति -यितुं), वत्सृ; अपानुद् (c. 6. -नुदति -नोर्षं), निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं).

BANISHED, *p. p.* प्रवासितः -ता -तं, विवासितः -ता -तं, निःसारितः -ता -तं, यहिष्कृतः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, निराकृतः -ता -तं, निःकासितः -ता -तं, अयकृतः -या -यं.

BANISHMENT, *s.* (The act) प्रवासनं, विवासनं, निर्वासनं, प्रव्रजनं, निःसारणं, निरसनं, अपनोदनं, निराकरणं.—(The state) प्रवासः, विवासः.

BANISTER, *s.* सोपाने उभयतः स्थापिता धुद्रस्तम्भपङ्क्तिः.

BANK, *s.* (Of a river) तीरं, तटं -टः, कूलं, प्रतीरं, कच्छः, रोधः *n.* (नृ); 'the opposite bank,' पारं, तीरान्तरं; 'the near bank,' सवारं.—(Any heap) चयः, कूलं, पिण्डनः, यमः; 'sand-bank,' सैकतं.—(A place where money is laid up) धनागारं, मुद्रागारं, निधिधननागारं, टङ्गागारं.

To BANK, *v. a.* (To inclose with a bank) कूलेन or यमेण परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टते -वेष्टितुं).—(To lay up money in a bank) धनागारे धनं निधिप् (c. 6. -धिपति -धेयुः) or न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), कुसीदिकं निकटे धनं स्था in caus. (स्थापयति -यितुं).

BANK-BILL, BANK-NOTE, *s.* सानृत्यप्रतिज्ञापत्रं or चणुशोधनप्रतिज्ञापत्रं यद्दर्शनाद् मुद्रागारे निधिधनं प्रतिदीयते, निधिधनविनिमयेन यत् प्रतिज्ञापत्रं प्रचलीकृत्यते.

BANKER, *s.* (Keeper of a bank) धनागारपतिः *m.*, मुद्रागारपतिः.—(Trader in money) कुसीदिकः, कलोपनीवी *m.* (नृ).

BANKRUPT, *s.* परिधीयः, चणुशोधनाय अथम चणु (नृ) or अथमलः or चणुवान् (नृ), असमर्थश्चणुधनः, अशक्तानृत्यः, गतविभवः, सर्वस्वच्युतः, निर्धनः, हतसम्पदः.

BANKRUPTCY, *s.* परिधीयता, चणुशोधनाशक्तिः *f.*, चणुमोक्षासामर्थ्यं, निर्धनता.

BANNER, *s.* पताका, ध्वजः or -नं, केतनं, ध्वजयन्त्री *f.*, ध्वजपटः.

BANNS, *s.* (Of marriage) विवाहपोषणा, विवाहपोषणपत्रं

BANQUET, *s.* उत्सवः, सम्भोजनं, स्वाद्वभोजनं.

To BANQUET, *v. a.* स्वाद्वैः or मिष्टात्रैः or भोजनविशेषैः or सविशेषात्रैः भुज् in caus. (भोजयति -यितुं) or सनुप् in caus. (-तोषयति -यितुं)

BAN

or संवृत् in caus. (नहयति-यितुं) or नृप् in caus. (नहयति-यितुं).
To BANQUET, v. n. उत्सवं कृ, विशिष्टान्नं or खादन्नं or भोजनविशेषान्
or सविशेषान् भुञ्ज (c. 7. भुञ्जते, भोज्यते), विशिष्टरूपेण चाहारं कृ, आत्म-
भारि-रि-रि अस्.

BANQUETER, s. उत्सवकर्त्ता m. (कृ), विशिष्टान्नभोजन m. (कृ), खादन्नस-
न्तोषितः, खादन्नभक्षकः.

BANQUETING, s. उत्सवकरणं, विशिष्टान्नभोजनं, खादन्नखादनं.

To BANTER, v. a. अवहृत् (c. 1. हसति-हसितुं), अपहृत्, विहृत् with
acc.; अवधिष् (c. 6. धिषति-धिषितुं), भस्ति (c. 10. भस्तिषते-ति-यितुं),
निन्द (c. 1. निन्दति, निन्दितुं).

BANTERER, s. अवधेयकः, धेयकः, निन्दकः, परिहासवेदी m. (नृ).

BANTLING, s. बालः, -ला, बालकः, शिशुः m.

BANYAN-TREE, s. बटः, जम्बू, पकैटी.

BAPTISM, s. मज्जनं, जलसंस्कारः, अवगाहनं.

BAPTISMAL, a. मज्जनसंस्थान-स्थान-स्थित (नृ), जलसंस्कारविषयः -या-यं.

BAPTIST, s. मज्जयिता m. (नृ), अवगाहकः, जलसंस्कारकर्त्ता m. (कृ).

BAPTISTERY, s. मज्जनस्थानं, अवगाहनस्थानं, जलसंस्कारकरणस्थानं.

To BAPTIZE, v. a. मज्ज in caus. (मज्जयति-यितुं), निमज्ज, अवगाह in
caus. (गाहयति-यितुं), जलसंस्कारं कृ.

BAR, s. (Of a door) अगलं.—(Of a cage) शलाका.—(Any ob-
stacle) विघ्नः, अवरोधः-धकं, व्याघातः, प्रतिघ्नः, बाधकः, प्रतिवन्धः,
प्रसृष्टः.—(A sand-bank) सैकतः.—(The place where criminals
are tried) धर्मरुमा, विचारस्थानं.—(A solid mass of metal)
लोहपिण्डः-पण्डं, कुशो.—(In music) तालनियामका रेखा.—(In a
tavern) शुकपात्रे मद्यक्रेतृपित्रेवोरम्यनरे स्थापितम् अवरोधकं तत्र च
तन्मध्ये विगणनं क्रियते.

To BAR, v. a. (To fasten with a bar) अगलेन वन्ध् (c. 9. बध्नाति,
बध्नुं).—(To hinder) वृ in caus. (वारयति-यितुं), निवृ, प्रतिवृ;
प्रतिरुप् (c. 7. रुणद्धि-रोद्धुं), निरुप्, विरुप्, प्रतिवन्ध्.—(To shut
out from) निराकृ, निरुप् (c. 4. अत्यति-असितुं).—(To exclude)
वहिष्कृ, निराकृ.—(To prohibit) प्रतिषिप् (c. 1. सेषति-सेष्टुं),
निषिप्; अन्तःस्था (c. 2. स्थाति-स्थातुं).

BARB, s. (A species of horse brought from Barbary) विदेश-
जातीयः मुतनुकायविशिष्टस् तुरागप्रभेदः.—(A crooked point) फलं,
कण्ठः, शलाघं, शरफलं.—(Armour for horses) प्रसर, प्रक्षर,
अश्वतनुषं, अश्वसज्जा.

BARBACAN, s. प्राकारोपनगरापोले निर्मितं दुर्गं.

BARBARIAN, s. ज्ञेच्छः, ज्ञेच्छजातिः m., श्वरः, किरातः, क्षुधुनः, पुलिन्दः.
—(An uncivilized man) असभ्यलोकः, पुरुषपशुः.—(A foreigner)
विदेशी m. (नृ).—(A cruel tyrant) निर्देयः.—(The country of
barbarians) प्रत्यक्तः.

BARBARIAN, BARBARIC, a. (Belonging to barbarians) ज्ञेच्छी-च्छिनी
-च्छि (नृ). विदेशी-शिनी-शि (नृ), वैदेशिकः-की-कं.—(Uncivil-
ized) असभ्यः-भ्या-भ्यं, असंस्कृतः-ता-तं, अशिष्टः-श-शं.

BARBARISM, s. (In grammar) ज्ञेच्छितं.—(Savageness of manners)
क्रूरता, क्रूरपारता, ज्ञेच्छत्वं, पशुता, दुराचारत्वं.

BARBARITY, s. (Cruelty) निहुरता, निर्देयत्वं, क्रूरता.—(Of manners)
असभ्यता, क्रूरपारता.

BARBAROUS, a. (Foreign) ज्ञेच्छीयः-या-यं, वैदेशिकः-की-कं.—(Sa-
vage in manners) क्रूरपार-रा-रं, कुशीलः-ला-लं, दुराचार-
रा-रं, अशिष्टः-श-शं, शौचापद-दी-दी.—(Cruel) निहुर-रा-रं,

BAR

निर्देयः-या-यं, क्रूर-रा-रं.

BARBAROUSLY, adv. ज्ञेच्छयत्, असभ्यलोकयत्, पशुयत्, श्वापदयत्.—
(Crucelly) निर्देयं, निहुरं, अतिकृतया.

BARBED, a. कर्णौ-र्णिनी-र्णि (नृ), फलयुक्त-का-कं, लोहाययुक्त-का-कं.
—(Mailed) वस्त्रितः-ता-तं, कवची-विनी-वि (नृ), परिदृशितः-ता-तं.

BARBEL, s. नादेयमस्त्रविशेषः.

BARBER, s. नापितः, क्षुरी m. (नृ), मुखरी m. (नृ), द्यौरिकः, अन्तावसायी
m. (नृ), दिवाकीर्तिः m.; 'a barber's business,' नापितं.

BARBS, s. pl. (A disease of horses) अश्वामरोगविशेषः.

BARD, s. मागधः, बन्दी m. (नृ), मधुकः.—(Poet) कविः m., काव्यशास्त्रज्ञः.

BARDICK, a. मागधसद्वन्धी-स्थिनी-स्थि (नृ), काव्यशास्त्रसद्वन्धीयः-या-यं.

BARE, a. (Naked) नग्नः-ग्ना-ग्नं.—(Without ornament) अभूषितः
-ता-तं, अनलङ्कृतः-ता-तं, असंस्कृतः-ता-तं.—(Unclothed) विपुलः
-स्ता-स्तं.—(Uncovered) अनावृतः-ता-तं, विपुलः-ता-तं, अपवृतः
-ता-तं.—(Mere) केवलः-ला-लं, मात्रकः-का-कं, मात्रं.—(Thread-
bare, worn) क्षीरैः-क्षी-क्षं; 'the bare ground,' केवला भूमिः,
पृथिवीतलं, भूतलं.

To BARE, v. a. (To strip, uncover) नगनीकृ; अक्षीकृ; उच्छृ (c. 10.
छादयति-यितुं), विवृ (c. 5. वृणोति-वर्ति-वरीतुं).

BARED, p. p. नगनीकृतः-ता-तं, अक्षीकृतः-ता-तं, विवृतः-ता-तं.

BAREFACED, a. (Shameless) निलेजः-ज्जा-ज्जं, लज्जाहीनः-ना-नं,
धृष्टः-ष्ट-ष्टं.

BAREFACEDNESS, s. निलेज्यत्वं, धृष्टता, धार्ष्ट्यं, प्रगल्भता, प्रागल्भ्यं, वैयार्यं.

BAREFOOT, a. नग्नपादः-दा-दं, शून्यपादः-दा-दं, पादुकाहीनः-ना-नं.

BAREHEADED, a. नग्नशिखाः-रा-रं (नृ), शून्यमस्तकः-का-कं, अना-
वृत्तशिखाः-रा-रं (नृ).

BARELY, adv. (Merely) मात्रं, केवलं.—(Hardly) कष्टं, कष्टेन, कृच्छ्रेण.
—(Nakedly)—नग्नं, शून्यं, आच्छादनव्यतिरेकेण.—(Without or-
nament) अलङ्कारव्यतिरेकेण, भूषणं विना.

BARENNESS, s. (Nakedness) नग्नत्वं, शून्यता, रिक्ता.—(Leanness,
poverty) क्षीणता, दरिद्रता, दीनं.

BARGAIN, s. (A contract, agreement) समयः, नियमः, संविद् f.,
उपगमः, अभ्युपगमः, संघवः, आधवः, समाधिः m., उद्देशः.—(Con-
tract concerning the price of a thing sold) पणः, विपणः,
क्रयनियमः, क्रयविक्रयनियमः, क्रयपत्रं.

To BARGAIN, v. n. पण् (c. 1. पणते, पणिनुं or पणायति-यितुं), पणं कृ,
सद्दृ (c. 1. -यद्दते-यद्दितुं), समयकृ, नियमीकृ, क्रयविक्रयनियमं कृ.

BARGAINED, p. p. पणितः-ता-तं, पणायितः-ता-तं, सद्दृष्टितः-ता-तं.

BARGE, s. तरालः m., तरानुः m., वहिर्व.—(Pleasure-boat) केलिनीका.

BARGEYMAN, s. नाविकः, पोतवाहः, पृथ्वीकलीकाकणैषारः, तरिकः.

BARK, s. वल्कलः-लं, वल्कं, लव् f. (नृ), लव, क्षत्री f., शल्कं, शल्कलं;
'bark of a tree,' तरुत्वक् f. (नृ).—(Made of bark) लव्ययः
-यी-यं, तरुत्वक्निर्मितः-ता-तं, वल्कलः-लं-लं.—(Garment of)
वल्कलः.—(A small ship) पोतः, युद्धनौका.

To BARK, v. a. (To strip trees of their bark) लव् (nom. लवयति
-यितुं), वल्क् (nom. वल्कयति-यितुं), लव् (c. 1. लवति, लवितुं),
वल्क् वल्क्य (c. 1. -क्यति-क्ये) or निष्कृय.—(To enclose, as
bark) वल्कलवत् परिवेष्ट (c. 1. वेष्टते-वेष्टितुं).

To BARK, v. n. भप् (c. 1. भयति, भयितुं), बुद्ध (c. 1. बुद्धति, बुद्धितुं),
c. 10. बुद्धयति-यितुं), रे (c. 1. रायति, रातुं).—(To revile) आकुश
(c. 1. -क्रोशति-क्रोष्टुं), मुखरीकृ.

PARKER, *s.* भयकः.—(Reviler) आक्रोशकः.

BARKING, *s.* (Of dogs) भयं, चुड़नं, रायं, रुतं.

BARKY, *a.* चालकः—चकी—चकं, चालकः—ली—लं, लव्यः—यी—यं.

BARLERIA, *s.* (A flower) बाणा, आर्लेगलः, कुरवकः, सहचरी, द्युः.

BARLEY, *s.* यवः, यवकः, तीक्ष्णशूकः, प्रवेदः, शितशूकः; 'unripe barley,' तोकः, यावकः, कुल्मार्थः; 'barley-meal,' यवघोदः; 'barley-water,' उदमन्यः; 'made of barley,' यवमयः—यी—यं; 'sown with barley,' ययः—य्या—यं.

BARLEY-BROTII, *s.* यवसुरं, यवनिर्मितं पानीयं, यवरत्नः.

BARLEY-CORN, *s.* यवः, तिर्यग्ययोदरं.

BARLEY-MOW, *s.* लूनययसङ्ग्रहस्थानं, यवे लूने सति तत्तज्जयनस्थानं.

BARLEY-SUGAR, *s.* यवरसङ्क्षिप्त, इधुसारः, माक्षिकशर्करा, शुक्रोपला.

BARM, *s.* सुरामरुदः, मद्यमरुदः, कारोन्नरः, कारोन्नमः, अभिषयः.

BARN, *s.* कुशूलः, शस्यभारुदं, भारुदगारः, धान्यगारः, धान्यकोशकं, धान्यसङ्ग्रहस्थानं.

BARNACLE, *s.* (A kind of shell-fish) नीजकाष्ठः शस्त्रविशेषः.—
(An instrument to hold a horse by the nose) बाणविशेषो येन तुरङ्गो मुखदेशे ग्रियमाणोऽश्वचिक्वितलेन चिक्वित्तुं शक्नोते.—(A kind of bird) हंसजातीयः पक्षिप्रभेदः.

BAROMETER, *s.* आकाशतोहनयन्तं, आकाशपरिमाणादिं पारदपूरिता काच-
नाली.

BARON, *s.* क्रमागतानां कुलीनपदानां मध्ये यदप्रभेदः, अधिपतिः *m.* स्वामी *m.* (नृ).—(Baron of beef) गोपृष्ठं, उभयपाश्वीवपट्टाभ्यां गोनाभं.

BARONESS, *s.* वक्ष्यमाणकुलीनपदस्वित्तस्य पुरुषस्य पत्नी or भार्या.

BARONET, *s.* क्रमागतानां कुलीनपदानां मध्ये अवरपदं यस्य तः.

BARONIAL, *a.* पृथीक्तकुलीनपदसन्धी—न्यनी—न्य (नृ).

BARONY, *s.* पृथीक्तकुलीनपदसन्धीयम् अधिपत्यं or स्वाम्यं.

BARRACK, *s.* सेन्यागारः, सेन्यालयः, अयुद्धसमये सेन्यनिवासस्थानं, सेन्यावासः.

To BARRACK, *v. a.* सेन्यान् सेन्यागारे पृषक् पृषन् स्या in caus. (स्थापयति—यितुं), or चस् in caus. (वासयति—यितुं).

BARRED, *p. p.* विरुद्धः—डा—डं, प्रतिषद्धः—डा—डं, निषिद्धः—डा—डं, पाधितः—ता—तं.

BARREL, *s.* (A small cask) दीर्घगोलाकारं काष्ठनिर्मितं पात्रं or भारुदं.
—(A cylinder, as of a gun) नाडिः—डी *f.*, नाली or—ला.

To BARREL, *v. a.* (To put in a barrel) पृथीक्पात्रे निषिष् in caus. (वेशयति—यितुं).

BARREN, *a.* (Not prolific) चन्यः—न्या—न्यं, असुती—तिनी—ति (नृ), अप्रसवी—विनी—वि (नृ), प्रनारहितः—ता—तं.—Unfruitful) निष्फलः—ला—लं, अफलः—ला—लं, अवकेशी—शिनी—शि (नृ), शुष्कः—प्ता—प्तं, —(Useless) व्यर्थः—यौ—र्थं, अनर्थकः—का—कं, मोघः—पा—यं.—(Empty) शून्यः—न्या—न्यं, रिक्तः—क्ता—क्तं; 'a barren woman,' चन्या, अप्रसूता; 'a barren soil,' मरुस्थलं or—ली.

BARRENNESS, *s.* चन्यता, निष्फलता, वैयर्थ्यं, शुष्कता, शून्यता.—(In a female) चन्यात्वं.

BARRICADE OF BARRICADO, *s.* प्राचीरं, प्राकारः, चमः—मं, अवरोपकं, पषावरोधः.

To BARRICADE OF BARRICADO, *v. a.* and *n.* रुक् (c. 7. रुक्डि, रोडुं), प्रतिरुक्, संरुक्; प्रतिचन्य (c. 9. चमति—चडुं); प्राचीरेण यय् अवरुक्.

BARRIER, *s.* (A barricade) प्राकारः, प्राचीरं, परिकटं, चमः.—(An obstacle) विघ्नः, प्रतिहन्तः, अवरोपकं, प्रतिरोधः, प्रतिचन्यः, सप्तपतं. प्रबुद्धः.—(A boundary) सीमा, पथ्येनं, परिसीमा.

BARRISTER, *s.* उच्चवादी *m.* (नृ), परार्थं वादी *m.* (नृ), प्रतिवादी *m.*

(नृ), परार्थं वादानुवादकज्ञा *m.* (नृ), मन्त्री *m.* (नृ), मन्त्रकृत्, व्यवस्था-
निरूपणः, व्यवहारपण्डितः, स्मृतिशास्त्रज्ञः, धीसन्धियः.

BARNOW, *s.* (A kind of vehicle) हस्तप्रचालितं वाहनं or यानं.—(A hog) शूकरः.—(A mound) मृत्तिकापशिः *f.*, उन्नतभूभागः.

To BARTER, *v. n.* (To trade) भागदयिनिमयेन वाणिज्यं कृ.

To BARTER, *v. a.* (To exchange one article for another) निमे (c. 1. -मयते—भातुं), विमे, चिनिमे, भागदयिनिमयं कृ, परिवृत् in caus. (यन्नयति—यितुं), भागदं प्रति भागदं दा (c. 3. ददाति, दातुं); 'capable of being bartered,' परिवर्तनीयः—या—यं.

BARTER, *s.* भागदयिनिमयः. निमेयः, नेमेयः, विमयः, चिनिमयः, चेमेयः, प्रतिदानं, परिदानं, परिपुष्टिः *f.*, परीचित्रं, परिप्रेतः, निमया, व्यतिहारः; 'any thing obtained by barter,' चापनिमयकं.—(Rule of barter in arithmetic) भागदप्रतिभागदकः.

BARTON, *s.* (A poultry-yard) ग्रामकुलुददिरक्षणाधिं धृतिः.

BASALT, *s.* लोहसदृश अतिदृढः कृष्णयवः प्रस्तरविशेषः.

BASALTIC, पृथीक्तप्रस्तरमयणी—न्यनी—न्य (नृ).

BASE, *a.* (Mean, vile) नीचः—रा—रं, अधमः—मा—मं, निकृष्टः—डा—डं, अपकृष्टः—डा—डं, रलः—ला—लं, प्रनाथ्यः—य्या—य्यं, निर्गुणः—शा—शं, दुष्टः—डा—डं, तुच्छः—च्छा—छं, नयन्यः—न्या—न्यं, कदर्थ्यः—य्या—य्यं, हीनः—ना—नं, कुस्तिनः—ता—तं; 'a base man,' कापुरुषः.—(Of mean parentage) सकुलः—ला—लं, सकुलीनः—ना—नं.—(Of mean spirit) कृषणः—मा—मं, दुष्टभावः—पा—पं; 'base metal,' जुष्यं.

BASE OR BASS, *n.* (As sound) गम्भीरः—रा—रं, धीरः—रा—रं.—(A base sound) मन्त्रः.

BASE, *s.* (The bottom of any thing) अधोभागः, मूलं, तलं, उपरम्भः, उपानं.—(In geometry) मृदा *m.* (नृ), भूमिः *f.*—(Base of a pillar) उपरम्भः, सम्भस्य अधोभागः.—(Base of a tree) तरुतलं.—(Foundation of a house) भित्तिमूलं, षोढः.

BASE-HORN, *a.* पिहीनयोनः—निः—निं, विजातः—ता—तं, कलुषयोनिनः—ता—तं, हीनजातिः—तिः—तिं.—(Bastard) गारजः, कुष्टः.

BASE-MINDED, *a.* दुष्टमतिः—तिः—तिं, दुष्टचेतः—ता—तः (स्).

BASED, *p. p.* (Founded) मूलः—ला—लं in comp.; 'based on knowledge,' ज्ञानमूलः—ला—लं.

BASILISS, *a.* निर्मूलः—ला—लं, समूलः—ला—लं.

BASILY, *adv.* अपकृष्टं, निकृष्टं, नीचतया, सदैवं, दुष्टनयनं, अधमप्रकारेण, कार्यस्थेन.

BASMENT, *s.* (Foundation of a house) गृहस्य भित्तिमूलं, वास्तु *n.*, षोढः.

BASINESS, *s.* (Meanness) नीचता, दुष्टता, निकृष्टता, दैन्यं, कदर्थ्यत्वं, अनार्थ्यता, सलता.—(Of birth) हीनजातिता, वैजात्यं.—(Of Sound) गाम्भीर्यं.—(Of metal) मूलं, कुपत्यं.

BASHAW, *s.* तर्कीयदेशे स्यातिविशेषः, सेनानीः *m.*, सेनापतिः *m.*, अधिपतिः *m.*

BASHFUL, *a.* हीमान्—मती—मात् (नृ), लज्जायान्—यती—यत् (नृ), अपप्रविष्टः—युः—यु, चपितः—ता—तं, चपायुक्तः—क्ता—क्तं, शीडितः—ता—तं, शालीनः—ना—नं.—(Timorous) भीरुः—रु—रु.

BASHFULLY, *adv.* लज्जया, सत्रपं, सवीडनं.—(Timorously) सचक्रितं. सभयं.

BASHFULNESS, *s.* हीः *f.*, लज्जा, चपः—या, अपत्रया, वीडा, वीडनं. शालीनत्वं. मन्दाद्यं.—(Timidity) भीरुता.

BASIL, *s.* (A plant) तुलसी, मरुपकः. समीरणः, प्रस्यपुष्पः. फणिनकः पलीसः, जम्बीरः, कठिन्नरः, कुडेरकः, अज्जकः.

BASILICA, *s.* (The middle vein of the arm) बाहुमध्यस्था वृहदादिः

BASILICK, *s.* वृहपूजाशाला.

- BASILISK, s.** (A kind of serpent) चण्डालः सर्पभेदः.
- BASIN, s.** तडागः, जलाशयः, जलाधारः, खातं. See Bason.
- BASIS, s.** (Foundation of any thing) मूलं, अयोभागः, उपरम्भः, तलं.—(Basis of a pillar) स्तम्भस्य अधोभागः.—(The ground-work of any thing) मूलं, वस्तु *n.*, योनिः *m.*; 'prosperity has virtue for its basis,' धर्ममूला सम्पत्तिः; 'the basis or material of cloth,' वस्त्रयोनिः.
- To BASK, v. n.** सूर्योपगतं or सूर्योत्तेजः सेव् (c. 1. सेवते, सेवितुं), प्रतिसूर्यं शी (c. 2. शेते, शयितुं) or सेविश्व (c. 6. -विशति-वेष्टुं).
- BASKET, s.** पिठकः, पेठकः, पेठा, डलकं, डलकः, करण्डः, मञ्जूषा, कण्डोला; 'basket-maker,' वैश्वः, वैदलकारः; 'basket-work,' वैदलं.
- BASON OR BASIN, s.** (Reservoir) तडागः, जलाशयः, वेशनाः, पखलः-लं, चत्तसट *n.* (स्), खातं, क्रीडासट *n.* (स्).—(Round the foot of a tree) आलवालं, आवालं, आवायः.—(Vessel to hold water) ट्रोणी, पानं, भाखं, जलाधारः, काष्ठामुवाहिनी.—(Harbour) खातं, पोतबन्धनस्थानं.—(Scale of a balance) तुलापटः.
- BASS, a.** (In music.) See Base.
- BASS, s.** (Mat) कटः, नृणामूलः, तलाची, पादपाशी.
- BASSO-RELIEVO OR BASS-RELIEF s.** प्रतिछाया, प्रतिचन्द्रः, उच्चैःप्रकारेण तथिता चित्रलेखा.
- BASSOON, s.** शुभिरविशेषः, शुभिरवाद्यप्रभेदः.
- BASTARD, s.** जारजः, असतीसुतः, कुटः-खडी *m.* (न), उपस्तीनातः, दासीपुत्रः, कौलदेवः, कौलदेवः, पन्थुलः, पान्थकिनेयः.—(Born after the death of a husband) गोलकः.
- BASTARD, a.** (Illegitimate) विजनिताः-ता-तं, पिनातः-ता-तं.—(Spurious) कृत्रिमः-भा-तं, कलितः-ता-तं.
- BASTARDY, s.** जारजातता, जारजनं, कुशावस्था, उपस्तीनातदशा.
- To BASTE, v. a.** (To beat with a stick) लघुदेन or गदया तद् (c. 10. ताडयति-यितुं), or प्रह (c. 1. -हरति-हर्तुं), or अभिहन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं), or तुद् (c. 6. तुदति, तोडुं).—(To sprinkle meat that is roasting) पचमानं or शूलाकृतं मांसं घृतेन सिक् (c. 6. सिचति, सेक्नुं).—(To sew) सीव् (c. 4. सीयति, सेवितुं).
- BASTILE, s.** प्रकारयुक्तं कारागारं, दुर्गं, दुर्गपरिगतं परिसाम्राचीरादि.
- BASTINADE OR BASTINADO, s.** लघुदेन ताडनं, दण्डाघातः, गदामहारः.
- BASTING, s.** दण्डाघातनं, लघुदेनघातनं, गदामहार्यं, अभिघातः, ताडनं.
- BASTION, s.** वमः-प्रं, दुर्गवहिःपार्थं राक्षोक्ता भूमिका or उपचितो वमः.
- BAT, s.** जतुका, जतुका, अजिनपत्रा, चर्मचटका, चर्मचट्टी, भट्टगरी.—(A club) गुलिकाक्रीडायां गुलिकामयोदायं यष्टिः *m.* or गदा or लघुदः.
- BAT-FOWLER, s.** रात्रिकाले जतुकादिव्याधः or पक्षिघाहकः.
- BAT-FOWLING, s.** प्रदीपकाले or रात्रिसमये पक्षिग्रहणं.
- BATCH, s.** (A number of things) गणः, सङ्घः, सङ्घातः.—(A single baking) आपूपिकं, पैथिकं, श्याम्बुलिकं, यत्पिठकपूर्वादि एककाले पच्यते.
- BACHELOR, s.** अविवाहितः, अकृतदारः, अकृतविवाहः.
- To BATE, v. a.** न्यूनीकृ, अस्वीकृ, ह्स् in caus. (ह्रासयति-यितुं), कन् (nom. कनयति-यितुं), लप् (nom. लययति-यितुं), शन् in caus. (शनयति-यितुं), उच्चारं कृ.
- To BATE, v. n.** पि in pass. (क्षीयते), न्यूनीभू, अस्वीभू, ह्स् (c. 1. ह्रसति, ह्रसितुं), शन् (c. 4. श्याम्यति, शमिन्तुं).
- BATEFUL, a.** कलहकारी-रिणी-रि (न), विवादशीलः-ला-लं.
- BATEMENT, s.** न्यूनीकरणं, अस्वीकरणं, न्यूनाता, उच्चारः, उच्चारणं.
- BATH, s.** स्नानकुक्षं, स्नानागारं, स्नानशाला, स्नानागारः, स्नानागहनस्थानं.

- To BATHE, v. a.** स्ना in caus. (स्नाययति-यितुं), धाव् (c. 1. धावति. यायितुं or caus. धावयति-यितुं), प्रपाय् in caus., बाल् (c. 10. बालयति-यितुं), प्रथल्, निमज् in caus. (-मज्जयति-यितुं), चाप् in caus. (-प्रापयति-यितुं).
- To BATHE, v. n.** स्ना (c. 2. स्नाति, स्नातुं), निमज् (c. 6. -मज्जति-मज्जितुं), स्नवाह् (c. 1. -गाहते-गाहितुं-गाहं), चाप् (c. 1. -अपते-ओतुं), अभिपेदं कृ.—(With one's clothes on) सचेलः स्ना.
- BATHED, p. p.** स्नातः-ता-तं, कृतस्नानः-ना-तं, स्नवगाहितः-ता-तं, स्न-गाढः-डा-दं, स्नातः-ता-तं, निमज्जः-ग्ना-ग्ने, योतः-ता-तं, जलशुषिः-चिः-चि.
- BATHER, s.** स्नायी *m.* (न), कृतस्नानः, स्नाता *m.* (न), स्नातृप्रकाः, निमज्जनकृत्.
- BATHING, s.** (Act of) स्नानं, मज्जनं, निमज्जनं, स्नायनं, स्नायनः, स्नानाघः, स्नानाह्नः, अभिपेकः.—(Religious bathing) सवनं, अभिपेकः, सूना.—(Relating to bathing) स्नानीयः-या-यं.—(Bathing-gown) स्नानवस्त्रं.
- BATHOS, s.** वाक्कुलद्वाराविशेषः, गम्भीरता, गम्भीर्यं, नीचता.
- BATING, prep.** यज्जयित्वा, वर्जं, च्यते, अपास्य, यत्तिरिक्तं, यत्तिरेकेण.
- BATLET, s.** पक्ष्याग्रने रजकः प्रयुक्तं चतुष्कोणः काष्ठमुहट.
- BATOON, s.** दण्डः, गदा, लघुदः, यष्टिः *m.*, वेधं.
- BATTALION, s.** पाहिनी, सैन्यदलं, गुल्मः, यूहः, सेनामुहं.
- BATTLE, s.** यः कश्चिद् व्ययो रानविद्यालये अन्नेवासिना क्रियते तद्व्ययनायव.
- To BATTEN, v. a.** (To make fat) वी in caus. (प्राययति-यितुं), स्मृय् in caus. (स्मृययति-यितुं), संवृप् in caus. (-वर्षयति-यितुं), नृप् in caus. (तर्षयति-यितुं), पोर्न-नो-नं कृ.—(To fertilize) सफल (nom. समलयति-यितुं).
- To BATTEN, v. n.** (To grow fat) वी (c. 1. प्रायते, प्रातुं), स्मृय् (c. 1. स्मृयते, स्मृयितुं), संवृप् (c. 1. -वर्षते-वर्षितुं), आत्मभरि-रि-रि or उदभरि-रि-रि च्स्.
- To BATTER, v. a.** (To shatter) मृद् (c. 9. मृदति, मर्दितुं), चयमृद्, प्रमृद्, चूर्णं (c. 10. चूर्णयति-यितुं), प्रचूर्णं, मृद् (c. 9. मृदति, मर्दितुं or मर्षितुं), पिमृद्, पिष् (c. 7. पिमृष्टि, पेष्टुं), निमिष्, प्रतिपिष्; चूर्णीकृ, भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भंक्ते), प्रभञ्ज्; तद् (c. 10. ताडयति-यितुं), तुद् (c. 6. तुदति, तोडुं).
- BATTERED, p. p.** मृदितः-ता-तं, मर्दितः-ता-तं, विमर्षितः-ता-तं, चूर्णितः-ता-तं, भग्नः-ग्ना-ग्ने, ताडितः-ता-तं, निमिष्टः-रा-ष्टं.
- BATTERING-RAM, s.** दुर्गभित्तिमर्दने or नगरप्राचीरभञ्जने यूहकालीनयोधैः प्रयुक्तो नेपथ्यस्तकाकारयो यूहदण्डः.
- BATTERY, s.** (The act of battering) मर्दनं, पेषणं, भञ्जनं, स्नायतनं.—(In law) दण्डपाहयः.—(A line of cannon) युद्धयन्त्रश्रेणी.
- BATTLE, s.** युद्धं, रणः, रणं, सङ्ग्रामः, सनट-रं, विग्रहः, संयुगः, आह्वनः, स्नायोधनं, प्रयुद्धं, प्रयनं, संख्यं, सङ्गट, कलहः, प्रयातः, प्रायातः, समायातः, मृधं, सम्परायः-यकं, साम्परायिकं, युत् *f.* (य), कलिः *m.*, सम्पराहट, प्रविदारणं, समुदायः, समिह् *f.*, समितिः, समीकं, जन्मं, संयत् *f.*, संस्फोटः, अभिसम्प्रातः, अभ्यामर्दः, अभ्यागमः, आनिः *f.*—(Close fight) निमुद्धं, बाहुमुद्धं.—(Mingled fight) तुमुलं, रणमुलं.—(Battle-cry) सिंहनादः, छेडितं; 'field of battle,' रणभूमिः *f.*
- To BATTLE, v. n.** युष् (c. 4. युध्यते, योडुं), कलह् (nom. कलहायते); 'to desire battle,' युष् in des. (युयुत्सते) रणकाम्यं (nom. रणकाम्यति).
- BATTLE-ARRAY, s.** सैन्यबृहद्, सैन्यविन्यासः, बलविन्यासः, युधिः *f.*, योद्धश्रेणी.
- BATTLE-AXE, s.** पराध्वजः, पराध्वः *m.*—(Armed with) पारध्वधिकाः.
- BATTLEDOOR, s.** गुलिकाक्रीडायां दखी यंत्रा गुलिका प्रयुज्यते or आह्वयते,

कन्दुकमहरणार्थं यष्टिः.

BATTLE-FIELD, s. रणभूमिः f., आयोधनं, रणः, रणाङ्गणं, रणानिरं, मल्लभूः f., मल्लभूमिः f., रङ्गः, रङ्गभूमिः f.

BATTLEMENT, s. भित्तिः f., चिद्रयुक्तं प्राकारः, वाखादिप्रवेष्टार्थं प्राकारचिद्रं.

BATTOLOGIST, s. येन निरर्थका पुनरुक्तिः क्रियते सः, निरर्थकवक्ता m. (कृ).

BATTOLOGY, s. निरर्थका पुनरुक्तिः or मुहुर्भाषा, निरर्थकवाक्यं.

BAVIN, s. इन्धनयोग्यं शुष्कवायस्यष्टं, शुष्ककाष्ठं.

BAWBLE, s. अत्यमूल्यकम् आभरणं or कङ्कणं, अत्यर्थं मोटाद्रव्यं, कङ्कणं, किङ्किणी, कदर्थद्रव्यं.

BAWD, s. कुट्टनी, कुट्टिनी, दूती, चुन्दी, शम्भली, घटदासी, वेश्याचार्यः m.

BAWDILY, adv. चशुद्धं, लम्पटयत्, वैयालेन, गहिर्तं, गहैप्रकारेण.

BAWDINESS, s. अवाच्यता, गहैता, अनयर्, वैयालं, लम्पटता.

BAWDY, s. कुट्टनीकम् n. (न), वेश्याकम् n. (न), दूतीकार्थं.

BAWDY, a. अवाच्यः-चा-च्यं, अवलम्प्यः-च्या-च्यं, अकव्यः-च्या-च्यं, गहिर्तः-ता-तं, गहैः-है-है, नीचः-चा-च्यं, अयतः-मा-मं, अशुद्धः-द्या-द्यं, अविनीतः-ता-तं.

BAWDY-HOUSE, s. वेश्याजनसमाश्रयः, वेश्यागृहं, वेश्याश्रयः, गणिकागृहं, वेशः.

To BAWL, v. n. उक्तुश् (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), प्रकुशं, विकुशं, नद् (c. 1. नदति, नदितुं), प्रणहं, विनहं; उहुप् (c. 10. -घोषयति -यितुं), चित्कारं कृ; चीत् शब्दं कृ, रस् (c. 1. रसति, रसितुं).

BAWLER, s. उक्तोष्टा m. (-ष्टुं), चित्कोष्टा m. (-ष्टुं), घोषकाः, उहोषकाः.

BAWLING, s. चित्कोशनं, उक्तोशनं, घोषणं, चित्कारशब्दः, रासः.

BAY, s. (An opening of the sea into the land) अखातं, खातं, पुटभेदः, समुद्रवङ्कः, वङ्कः, चङ्कः—(An honorary garland) श्यामवृ-धनिर्मिता मानसूचका माला.—(An opening in a wall) गृहाधः; 'to stand at bay,' शङ्खं प्रति or शत्रुप्रतिमुखं or अभिमुखं or मुखामुखि स्या (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं).

BAY, a. (Colour) पिङ्गलः-ला-लं, पिङ्गः-ङ्गा-ङ्गं.—(A bay horse) उकनाहः, कियाहः.

To BAY, v. n. रै (c. 1. रायति, रातुं), भप् (c. 1. भयति, भयितुं).

BAY-SALT, s. समुद्रलवणं, सिन्धुलवणं, सामुद्रं, सैन्धवं, वसिरं, अक्षीयं.

BAY-TREE, s. श्यामवृद्धो यस्य पत्राणि मानसूचकहाररूपेण प्रयुज्यन्ते.

BAY-WINDOW, s. पुटकारो गवाधः, भित्तिवहिल्लो गवाधः, पुटरुपपातायनं.

BAYONET, s. या लोहगुलिकाप्रक्षेपणे अयुनातनयोद्धभिः प्रयुज्यते नाडिस् तदये चट्टा कृपाणी or छुरिका.

BAZAR, s. पथ्यवोषी, पथ्यशाला, आपणः, हट्टः, क्रयारोहः.

BELLUM, s. गुग्गुलुः m., कुम्भं, उल्लूखलकं, सद्येसहः, कौशिकः, पुरः, कङ्गोलः, कोलकं, कोशफलं.

To BE, v. n. (To be in some state) अस् (c. 2. अस्ति), जास् (c. 2. आस्ते).—(To enter into some state) भू (c. 1. भवति, भवितुं).—(To exist) अस्, वृत् (c. 1. वर्तते, वर्तितुं), विद् in pass. (विद्यते), जन् in pass. (जायते).—(To be in or at) वृत्, स्या (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं); 'be it so,' एवम् असु. The verb 'to be' is often expressed by the use of the passive form of the Sanskrit verb, and is not unfrequently omitted altogether.

BEACH, s. समुद्रतीरं, समुद्रकूलं, समुद्रतटं, वेला.

BEACHED, a. समुद्रतीरस्थः-स्था-स्थं, उच्चरङ्गः-ङ्गा-ङ्गं.

BEACHY, a. तीरविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, तटयुक्तः-क्ता-क्तं, कूलमयः-यी-यं.

BEACON, s. आकाशदीपः, उन्नतभूभागे स्थापिता शबोर आगमनसमये जाज्ञ-समाना महोल्का, समुद्रगामिनां पथदर्शनायैम् उच्चोन्नतं चिह्नं.

BEAD, s. (Little globular body) गुलिका, गुटिका, गुली, बहूलः.

—(A string of beads) माला, हारः.—(A rosary of beads) जपमाला.

BEADLE, s. गद्दीटः, यष्टिपरः, रागदूतः, दण्डपरः, दण्डी m. (न), दण्डहस्तः.

BEADROLL, s. ये लोका जपे कथयितव्याम् तत्परिसंख्या.

BEADSMAN, s. परार्थं or अन्यनिमित्ते जपकरणे नियुक्ता जनः.

BEAGLE, s. शशाखेटकः कुक्कुटप्रभेदः, शशाखेटे शिक्षितो मृगव्यष्टा m. (न).

BEAK, s. (Of a bird) चक्षुः f., चक्षुः f., चोटी -टिः f., मुखः, तुष्टिः m., तुष्टः.—(Of a ship) पिस्तलमयं चक्षुरूपेण तथितं नौकार्यं.

BEAKED, a. चक्षुमान्-मती-मत् (न), चक्षुरूपः-पी-पं, चक्षुर्विशिष्टः-ष्टा-ष्टं.

BEAM, s. (Piece of timber) स्तूपा, दीपिकाष्ठं, काष्ठं, वृहत्काष्ठं, नासा, यष्टिः m.—(Main support of a house) वेष्टमस्तूपा.—(Ray of light) रश्मिः m., मरीचिः m. f., किरणः, संशुः m.—(Part of a balance) तुलाधारः, तुलादण्डः.—(Pole of a carriage) भूः f. (पुर), कूपरः.—(Part of a weaver's loom) वायदण्डः, वापदण्डः.

To BEAM, v. n. (To emit rays of light) स्फूर् (c. 6. स्फुरति, स्फुरितुं), संशु (nom. संशुयति -यितुं), किरण (nom. किरणायते -यितुं), दीप् (c. 4. दीप्यते, दीपितुं), वचैस् (nom. वचैर्यते -यितुं).

BEAMLESS, a. रश्मिहीनः-ना-नं, निस्तेजाः-जाः-जः (स्), निष्प्रभः-भा-भं.

BEAMY, a. (Radiant) संशुमान्-मती-मत् (न), संशुलः-ला-लं, किरणमयः-यी-यं, मरीचिमाली-लिनी-लि (न), प्रभावान्-वती-वत् (न), देदी-यमानः-ना-नं.

BEAN, s. शिष्टिका, शिस्ता, मुद्गः, माषः.

BEAR, s. च्छद्यः, भक्षकः, भक्षकः, भक्षः, भानुकः, अक्षः, अक्षभक्षः.—(The Great Bear, constellation) चित्रशिशुविन्दः m. pl.

To BEAR, v. a. (Carry) वह् (c. 1. वहति -ने, वोढुं), सह् (c. 1. सहते, सोढुं); 'he bore his mother on his back,' मातरं पृष्ठेन अवहन्; 'he is borne on a horse,' अश्वेन उद्यते or अश्वेन सचरति.—(Support) भृ (c. 1. भरति -ने, c. 3. विभर्तिर् भर्तुं), धृ (c. 1. धरति -ने, धर्तुं or in caus. धारयति -यितुं), आलभ् (c. 1. -लभते -लभितुं).—(Suffer, endure) सह्, विमह्, धम् (c. 1. धमते, धन्तुं), सह्यम्; तिज् in des. (तिज्यते -यितुं), मृप् (c. 4. मृष्यति -ने, मर्षितुं, c. 10. मर्षयति -यितुं); 'that is not to be borne,' न सह्यं तत्.—(Permit) अनुज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं).—(Admit) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).—(Produce) उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), जन् in caus. (जनयति -यितुं).—(Bring forth) सु (c. 1. सवति, c. 2. सौति, सोतुं), प्रसु; प्रनन् (c. 4. -जायते -जनितुं) or जन् in caus.—(Bear in mind) अनुस्मृ (c. 1. -स्मरति -स्मर्तुं), अनुचिन्मृ (c. 10. -चिन्तयति -यितुं).—(Bear witness) साक्ष्यं दा (c. 3. ददाति, दातुं).—(Keep afloat) सु in caus. (आययति -यितुं).—(Bear fruit) फल् (फलति, फलितुं).—(Possess) भू, या, धृ in caus.—(Bear up) उद्ग्रह्.—(Bear away) अपवह्.—(Bear down) निपत् in caus. (-पातयति -यितुं).—(Be capable of) उत्सह् with inf.—(Bear on, incite) प्रोत्सह् in caus. (-साहयति -यितुं).—(Bear the blame) दोषं स्वीकृ; 'I will bear the blame,' दोषो मयि वर्तिस्यते.—(Bear one's self, behave) वृत् (c. 1. वर्तते, वर्तितुं), क्वाचिद् वृत्तिम् अनुष्टा (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं).—(Bear malice) द्रुह् (c. 1. द्रुहति, द्रोहितुं). When this verb occurs in phrases such as, 'to bear company,' 'to bear aid,' 'to bear resemblance,' see 'to accompany,' 'to aid,' 'to resemble.'

To BEAR, v. n. (To be patient) सह् (c. 1. सहते, सोढुं), सोद् (nom. सोदयते -यितुं).—(To wait patiently) विलस् (c. 1. -लसते -लसितुं).—(To be fruitful) फल् (c. 1. फलति, फलितुं), फलं दा (c. 3. ददाति).

दातुं), समरुः-ला-लं भू.—(To be situated towards) प्रतिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति-स्यातुं), दिश्यः-इया-इयं असु; as, 'bearing towards the east,' पृष्ठेदिश्यः.—(To bear up) मनःस्थैर्यं कृ.

BEARD, *s.* इमथु *n.*, मासुरी, मुखनं रोम *n.* (नं), मुखरोम *n.*—(Of corn) शस्त्रशूकं, शूकं, किंशारुः *m.*—(Barb of an arrow) फलं, कर्षी.

TO BEARD, *v. a.* (To take by the beard) अवज्ञानात् परमथु सङ्गृह् (c. 9.-गृह्णाति-ग्रहीतुं).—(To insult to the face) मुखरीकृ, प्रतिमुखं or प्रत्यक्षे अवज्ञा (c. 9.-ज्ञानाति-ज्ञातुं), अवधिप् (c. 6.-धिपति-धेत्तुं).

BEARDED, *a.* (Having a beard) सभ्युः-भ्युः-भ्यु, इमथुमान्-मती-मत् (नं), इमथुलः-ला-लं.—(As corn) शूकयान्-वती-वत् (नं); 'bearded corn,' शूकपार्थ.—(As an arrow) कर्षी-र्षिनी-र्षि (नं).—(A bearded dart) प्रासः, कुनः.—(Insulted) अवज्ञातः-ना-नं.

BEARDLESS, *a.* इमथुहीनः-ना-नं.—(A stripling) अप्रामप्यवहारः, वटुः, माथवकः.

BEARER, *s.* वाहकः, वाही *m.* (नं).—(Of burdens) भारवाहः-हनः, भारहारः, धुरन्धरः; 'one who carries out the dead,' प्रेतनिर्हारकः; 'letter-bearer,' पत्रवाहः; 'bearer of news,' सन्देशहृत्.

BEARING, *s.* (The relative situation of a place) दिश्यं, दिक् *f.* (शु), अवस्थानं, अवस्थितिः *f.*, स्थानं.—(Behaviour) वृत्तिः *f.*, दर्शनं, रीतिः *f.*, गतिः *f.*, भावः, वर्तनं.

BEARISH, *a.* चूडशीलः-ला-लं, भल्लकसभावः-वा-वै, अशिष्टः-श-शं.

BEAST, *s.* पशुः *m.*, जन्तुः *m.*, त्रिव्यं (च).—(Four-footed beast) चतुष्पात् *m. f. n.* (दं).—(Beast of prey) व्याधदः.—(Of burden) धुरीणः, धुरीणः, धुर्यः, भारवाहनः.—(Applied to a man) पुरुषपशुः *m.*, दुराचारः.

BEASTLINESS, *s.* पशुता-नं, पशुवं, पशुशीलता, जमनुष्यता.

BEASTLY, *a.* पशुवं-वै, पशुशीलः-ला-लं, पशुव्यवहारः-रा-रं, जमानुषः-यी-यं.

BEASTLY, *adv.* पशुवत्, पशुव्यवहारानुसारेण, मानुषाचारविरुद्धं.

BEAT, *s.* आघातः, घातः, प्रहारः, पातः.—(Of the pulse or heart) स्पन्दनं, स्फुरणं, विप्लवः; 'at the beat of the drum,' साहतेषु पदेषु.

TO BEAT, *v. a.* तद् (c. 10. ताडयति-यितुं), पितद्; हन् (c. 2. हन्ति, हन्तुं), निहन्, अभिहन्; प्रह् (c. 1.-हरति-ते-हन्ते), तुद् (c. 6. तुदति, तोडुं), आतुद्, वितुद्.—(With a stick) वेचाघातं कृ.—(To conquer, excel) पराजि (c. 1.-जयति-ते-जेते), विजि; अभिभू (c. 1.-भवति-भविष्यति), अती (c. 2. अजेति, अजेते).—(To mix by beating) आलुद् (c. 1.-लोडति-लोडितुं), मन्प् (c. 1. मपति, मपितुं).—(To bruise) चूल् (c. 10. चूर्णयति-यितुं), मृद् (c. 9. मृडाति, मर्दितुं).—(To beat off, beat back) प्रतिहन् (c. 2.-हन्ति-हन्तुं).—(To beat down) निपत् in caus. (-पातयति-यितुं).—(To beat down the price) मूल् मूनीकृ or ह्स् in caus. (हासयति-यितुं).—(To flap the wings) पक्षास्फालं कृ. पक्षौ चल् in caus. (चालयति-यितुं).—(To rouse game by striking the bushes) मृगयासमये यथा मृगाः खस्यानानि तनन्ति तथा कोलाहलेन गुल्मादिताडनं कृ, मृगान्पश्ये यथा मृगो निजाश्रयान् पलायते तथा गुल्मादीन् तद्.

TO BEAT, *v. n.* (To palpitate) स्पन्द् (c. 1. स्पन्दते, स्पन्दितुं), परिस्यन्दः कम्प् (c. 1. कम्पते, कम्पितुं), स्फुर् (c. 6. स्फुरति, स्फुरितुं).

BEATEN, *part. a.* आहतः ना-नं, ताडितः-ता-नं.—(Conquered) पराजितः-ता-नं; 'beaten by the waves,' उत्तरङ्गः-ङ्गा-ङ्गं.—(One that deserves to be beaten) कश्यः-इया-इयं, कश्चाहः-हो-हं.

BEATER, *s.* ताडयिता *m.* (नं), ताडकः, घाती *m.* (नं).—(A gold-beater)

मुहरादिनां यः सुवर्णं अतिशयेन मृत्सीकरोति खर्यकारिणोपः; खर्य-चक्रत्.—(An instrument for comminuting) मुहरः.

BEATIFIC or BEATIFICALLY, *a.* अपवर्गदः-दा-दै, परमसुखापहः-हा-है, परमानन्दकट-री-रं.

BEATIFICATION, *s.* अनुकसापुननः खर्गे or अपवर्गे or सिद्धिं प्राप्तवान् इति योपपापत्रेण महापन्मोष्यसकाशाद् विज्ञापनं, खर्गीयलोकमये आरोपणं.

BEATIFIED, *p. p.* गृहीतापवर्गः-गा-गै, स्वर्गप्राप्तः-मा-मै, स्वर्गारोपितः-ना-नं.

TO BEATIFY, *v. a.* (To make happy) सुप् (c. 10. सुखयति-यितुं), परमसुखं or परमानन्दं दा (c. 3. ददाति-दातुं).—(To proclaim publicly that a person is received into heaven) अनुकसापुननः खर्गे or सिद्धिं प्राप्तवान् इति महापन्मोष्यसकाशाद् योपपापत्रं प्रचर् in caus. (-पारयति-यितुं); खर्गीयलोकमये चारुर् in caus. (-रोपयति-यितुं).

BEATING, *s.* ताडनं, आघातः, घातः, द्यदः.—(With a stick) वेचापातः.—(Throbbing) स्पन्दनं, स्फुरणं.

BEATITUDE, *s.* मुक्तिः *f.*, मोक्षः, निर्धारः, सिद्धिः *f.*, अपवर्गः, स्वर्गप्राप्तिः *f.*, परमागतिः *f.*, श्रेयः *n.* (सु) or निःश्रेयः, अमृता, कैवल्यं.—(Felicity) परमसुखं, परमानन्दः, श्रेयस्वर्गं, सुखं.—(Desirous of) मुग्धः.

BEAU, *s.* सुवेशी *m.* (नं), सुवेशः, सुवस्त्रपरिच्छन्नः, दर्शनीयमानो *m.* (नं).

BEAU-MONDE, *s.* नृत्तगीतसादृशमनममयपानसुवस्त्रपरिधानादिभोगतत्परो लोकः, भोगसक्तो लोकः.

BEAUTEZOUS or BEAUTIFUL, *a.* चारुः-धौ-रु, सुन्दरः-रा-रौ-रं, रुचिरः-रा-रौ, सुदृश्यः-इया-इयै, शोभनः-ना-नं, कान्तः-ना-नं, वामः-मा-मै, रूपवान्-वती-वत् (नं), रूपी-पिथी-पि (नं), सुरूपः-यो-यै, मनोरमः-मा-मै, मनोहः-हा-है, लावण्यवान्-वती-वत् (नं), साधुः-धु-ध्वी-धु, सौम्यः-म्या-म्यं, श्रीयुक्तः-क्ता-कं, सुमुखः-खौ-खं, अभिरामः-मा-मै, सुपमः-मा-मै, वेशलः-ला-लं, रुच्यः-च्या-च्यं, मधुः-धु-धु, मधुलः-ला-लं, पुन्दाट-रा-रं. Often expressed by सु; as, 'a beautiful day,' सुदिनं. 'A beautiful woman,' रूपवती, प्रमदा; 'to be beautiful,' शुभं (c. 1. शोभते, शोभितुं).

BEAUTEZOUSLY or BEAUTIFULLY, *adv.* साधु, सुन्दरं, रुचिरं, सुगु, सुन्दरप्रकारेण, सु prefixed; as, 'beautifully dressed,' सुवेशी-शिनी-शि (नं).

BEAUTIFULNESS, *s.* कान्ता, अभिरामता, वामता, रूपवर्त्तं, रमणीयता, मुग्धता.

BEAUTIFIED, *p. p.* शोभितः-ता-नं, उपशोभितः-ता-नं, कृतशोभः-मा-मै.

BEAUTIFIER, *s.* शोभकृत्, शोभकः, शोभयिता *m.* (नं), भूषणः.

TO BEAUTIFY, *v. a.* शुभं in caus. (शोभयति-यितुं), उपशुभं, अलङ्कृ, परिष्कृ, भूष् (c. 10. भूषयति-यितुं), विभूष्.

BEAUTY, *s.* सौन्दर्यं, चारुता, शोभा, कान्तिः *f.*, रूपं, लावण्यं, रूपलावण्यं, श्रीः, आभा, अभिरामा, धृतिः *f.*, अविः *f.*, मझिमा *m.* (नं), सुपमा.

BEAUTY-SPOT, *s.* तिलकः-कं, सौन्दर्यवर्त्तकं चिह्नं, कानिदायकम् चर्द्.

BEAVER, *s.* (An animal) स्पलनलचरननुप्रभेदो यत्नोमनिर्मितं शिरस्त्रम् अधुनातनननैर् धियते.—(A hat) पृष्ठोक्तननुलोमनिर्मितं शिरस्त्रं or शिरस्त्राण्यं.—(Part of a helmet) शिरस्त्राण्यस्य यो भागश्चिबुकदेशं or मुखस्य अधोभागं प्रच्छादयति.

BECAFICO, *s.* अस्त्रीरद्राधादिसादको विदेशीयविभेदः, अस्त्रीरप्रतुदः.

TO BECALM, *v. a.* (To still the elements) निश्चैतं-ता-नं कृ, वासु निवृत् in caus. (-वर्त्तयति-यितुं), निस्तरङ्गं-ङ्गं-ङ्गं कृ.—(To quiet) श्म् in caus. (श्मयति-यितुं), उपशम्, प्रशम्.

BICALMED, *p. p.* निश्चितः-ता-नं, निर्वेगः-गा-गै, निस्तरङ्गः-ङ्गा-ङ्गं.

BECAME, the preterite of 'become;' which see. Sometimes expressed by नातः-ता-नं.

BECAUSE, conj. यत्, यत्, येन, यस्मात्, इति हेतोः, यतोहेतोः, हि.
'Because' may be often expressed by the abl. or inst. c. of the abstract noun; as, 'because it had no deepness of earth,' मृदत्वात्; 'because he was a just man,' सज्जनत्वात्; 'because he was a friend,' मित्रतया. It may even be expressed by इति; thus, 'I am come, because a servant ought to be present at the fitting occasion,' अनुनीचिना प्रासङ्गिके साक्ष्यं कर्तव्यम् इति आगतोऽस्मि.

BECAUSE OF, prep. (By reason of) हेतोः, हेतोः, कारणात्.—(For the sake of) अर्थे, अर्थे, कृते, निमित्ते affixed to a crude noun; 'because of that,' अनेन हेतुना, इति हेतोः. 'Because of' is often expressed by the abl. c. of the noun; as, 'because of their unbelief,' तेषाम् अविश्वासात्.

BECK, s. सङ्केतः, इङ्गितं.—(With the hand) करसङ्केतः.

To BECKON, r. n. शिरसा or हस्तेन सङ्केतं or इङ्गितं दा (c. 3. ददाति, दातुं) or कृ.—(To summon with a sign) इङ्गितेन समाह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वयतुं).

To BECOME, v. n. भू (c. 1. भवति, भवितुं), सम्भू; सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्यतुं), प्रतिपद्, पृत् (c. 1. पश्यति, पश्यितुं), संपृत्, जन् (c. 1. जायते), संपन्न. The pass. part. of जन् (जात) is often used in the sense 'become.' आह in caus. (-हारयति -यितुं) with acc.

To BECOME, v. a. (Suit) युज् in pass. (युज्यते), उपपद् (c. 4. -पद्यते -पद्यतुं) with loc.

BECOMING, a. युक्तः-कृतः, योग्यः-ग्या-ग्यं, यथायोग्यः-ग्या-ग्यं, उपचितः-ता-तं, यथोचितः-ता-तं, समुचितः-ता-तं, समप्रसन्नः-सा-तं.

BECOMINGLY, adv. यथायोग्यं, यथोचितं, युक्तं, यथाहं, यथापदं, यथापयं, योगतः.

BECOMINGNESS, s. युक्तता, औचित्यं, योग्यता, उपयुक्त्यं, सामप्रसन्नं, उपपत्तिः f., यापातयं.

BED, s. शय्या, शयनं, पर्यङ्कः, तल्यः, खट्वा, संस्तरः, पत्यङ्कः, स्तरिमा m. (नृ.), शयनीयं, मचः, मचकः, प्रस्तरः, आस्तरणं.—(To go to bed) शो (c. 2. शेते, शयितुं); 'gone to bed,' शय्यागतः, खट्वा-टा-टं.—(To make a bed) शय्यां प्रस्तुतीकृ or उपस्तु (c. 5. -स्तुति-स्तुति-स्तुति), आस्तु.—(To lie down in bed) शय्याम् अधिशो.—(Channel of a river) गर्भः, नदीमध्यं, नदीपहनपथः, नदीरूपपथः.—(Garden-bed) स्थलं, उद्याने पुष्पोत्पत्तियोग्य ईपद्वयतो भूभागः.—(Marriage) विवाहः.—(A layer) फलकः.

To BED, v. a. (To place in a bed) खट्वां आरुह् in caus. (-रोपयति -यितुं).—(To cohabit with) उपगम् (c. 1. -गच्छति -गच्छतुं).

To BEDABBLE OR BEDASH, v. a. सिच् (c. 6. सिचति, सेकुं), अयसिच्, संसिच्, अयक् (c. 6. -किरति -किरितुं-करोतुं), प्रोद्य् (c. 1. -उद्यति -उद्यितुं).

To BEDAGGLE OR BEDASH, v. a. कर्हमेन or पद्मेन or मलेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेभुं) or टुप् in caus. (हूयति -यितुं), मलिन (nom. मलिनयति -यितुं).

To BEDAUR, v. v. लिप् (c. 6. लिम्पति, लेभुं), आलिप्, उपलिप्, अञ्ज (c. 1. अनीकति, अञ्जुं) or in caus. (अञ्जयति -यितुं).

To BEDAZZLE, v. a. अतिशयतेजसा दृष्टिम् उपहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं).

BEDCHAMBER, s. शयनागारः, शयनगृहं, स्वप्ननिकेतनं, निद्राशाला, विश्रामशाला, वासगृहं, वासागारं.

BEDCLOTHES, s. pl. शय्यास्तरणं, शय्यावरणं, खट्वास्रवन्ति वस्त्रादिद्वयं, उत्तरपच्छदः, मन्दरा.

BEDDING, s. शय्या, शय्योपकरणं, आस्तरणं, घोरपट्टी, खट्वास्रवन्ति.

To BEDDICK, r. a. भूम् (c. 10. भूययति -यितुं), विभूम्, मयद् (c. 10. मयडयति -यितुं), अलङ्कृ, परिष्कृ, शुभ् in caus. (शोभयति -यितुं).

BEDICKED, p. p. भूयितः-ता-तं, अलङ्कृतः-ता-तं, मयडितः-ता-तं.

To BEDDIE, v. a. शिशिरेण or नीहारेण झिद् in caus. (झेदयति -यितुं) or अयसिच् (c. 6. -सिचति -सेकुं) or प्रोद्य् (c. 1. -उद्यति -उद्यितुं) or आङ्गीकृ.

BEDDEWED, p. p. झिन्नः-चा-चं, आङ्गः-द्रा-द्रं, प्रोद्यितः-ता-तं, तिमितः-ता-तं.

BEDFELLOW, s. सहशायी m.-यिनी f. (नृ.), एकखट्वास्रवन्ति m.-यिनी f. (नृ.).

BED-HANGINGS, s. मशहरी, चतुष्पत्नी, शय्यातिरस्करिणी.

To BEDIM, r. a. तिमिर् (nom. तिमिरयति -यितुं), तिमिरीकृ, मलिननीकृ.

To BEDIZEN, v. a. भूम् (c. 10. भूययति -यितुं), विभूम्, परिभूम्, अलङ्कृ, परिष्कृ.

BEDIZENED, p. p. भूयितः-ता-तं, अलङ्कृतः-ता-तं, शोभितः-ता-तं.

BEDLAM, s. उन्मत्तानाम् आरोग्यशाला, वातुलागारं, वातुललोकालयः.

BEDLAM, a. उन्मत्तः-सा-चं, उन्मादः-दा-दं, वातुलः-ला-लं.

BEDLAMITE, s. उन्मत्तः, उन्मादी m. (नृ.), वातुलः, मत्तः.

BED-MAKER, s. रानविद्यालये या स्त्री or यो जनो-नेवासिनां शय्यास्तरणं करोतिः शयनकल्पिका, शय्यां कल्पयति या परिचारिका.

BEDPOST, s. खट्वास्रवन्ति, खट्वादयः, शयनस्थूणा.

BEDRID OR BEDRIDDEN, a. शयनाद् उत्पातुम् अधमः; अतिनीचः-शी-थं, अतिपृष्ठः-दा-दं.

BEDROOM, s. शयनगृहं, स्वप्ननिकेतनं, शयनागारं, निद्राशाला, विश्रामशाला.

BEDSIDE, s. शय्यापार्श्वः, खट्वापार्श्वः, शयनोपान्तं, खट्वासमीपं.

BEDSTEAD, s. पर्यङ्कः, खट्वा, मचः, मचकः, पत्यङ्कः, तल्यः.

BEDTIME, s. शयनकालः, स्वप्नकालः, निद्राकालः, शय्यागमनसमयः, विश्रामकालः.

BEE, s. मधुकर्-कारी m. (नृ.), अलिः m., मधुकृत् m., मधुपायी m. (नृ.), मधुपः, मधुमक्षिका, मधुलिद् m. (हृ), भृङ्गः, पुष्पान्धयः, पुष्पलिद् m. (हृ), पटपदः, हिरण्यः, भ्रमरः, मधुव्रतः, सरपा.

BEECH, s. भृङ्गनातीयो पत्तवृक्षप्रभेदः.

BEECHEN, a. पृथ्वीकृतवृक्षकाष्ठमयः-यो-यं.

BEE-EATER, s. मधुमक्षिकापादकः पक्षिप्रभेदः.

BEEF, s. गोमांसं; 'roast beef,' शूलिकगोमांसं; 'boiled beef,' शृतगोमांसं.

BEEF-EATER, s. रानपरिपटः-परिचारकः, रानोपासकः.

BEE-GARDEN, s. मधुमक्षिकापालनस्थानं, मधुकरपालनोद्यानं.

BEE-HIVE, s. मधुकोषः, करण्डः, चक्रकः, मधुमक्षिकाघारः.

BEE-MASTER, s. मधुमक्षिकापालकः, मधुकररक्षकः.

BEEWAX, s. मधुच्छिदं, मधुनं, शिक्चं, शिक्चकं.

BEER, s. यवसुरं, यवनघं, यवरसः, यवननिर्मितं पानीयं.

BEER-HOUSE, s. यवसुरपिक्रयस्थानं, यवसुरगृहं, आपानं, पानगोष्ठिका.

BEE, s. (A plant) पालङ्गः, पालङ्गशाकः.

BEETLE, s. भ्रमरप्रभेदः, भृङ्गप्रभेदः, परोष्णी, पिङ्गकपिशः.—(A mallet) मुहुरः.

To BEETLE, v. n. वहिर् लष् (c. 1. लघते, लघितुं), प्रलष्.

BEETLE-BROWED, a. ललटाभोगिणिष्ठः-श-शं, प्रलललाटः-दा-दं.

BEETLES, s. (Oxen) गायः m. pl., गोकुलं.

To BEFALL, v. n. पद् (c. 1. पठते, पठितुं), निपत् (c. 1. -पतति-पतितुं), उपस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थातुं), सम्पद् (c. 4. -पद्यते-पद्यतुं), उपपत्. सम्भू (c. 1. -भवति-भवितुं).

BEFALLEN, p. p. आपतितः-ता-तं, उपस्थितः-ता-तं, सम्प्राप्तिष्ठः-ता-तं, समापन्नः-चा-चं, उपपन्नः-चा-चं, परितः-ता-तं, युता-ता-तं.

To BEFIT, v. a. युज् in pass. (युज्यते), उपयद् (c. 1. -पद्यते-पद्यतुं) with loc.

BEFITTING, *a.* योग्यः-ग्या-ग्ये, यथायोग्यः-ग्या-ग्ये, यथोचितः-ता-तै.
To BEFOOL, *v. a.* भुङ् in caus. (भोहयति-यितुं), व्यामुह, विप्रमुह, भ्र्
in caus. (भ्रमयति-यितुं), यच् in caus. (यच्चयति-ते-यितुं).

BEFORE, *prep. and adv.* प्र, अभि prefixed.—(In the front of, not behind) अये, अयतस्, पुरस्, पुरतस्, पुरस्तात्, अभितस्, प्रतिमुखं, अभिमुखं; 'going before, पुरोगः-गा-गं, अयेसत्-रा-रं; 'before the fire,' अग्निनि.—(In the presence of) साक्षात्, प्रत्यक्षे, अये, समक्षं, प्रतिमुखं; 'he took them before the king,' तान् राज-समीपम् आनीतवान्.—(In the sight of, before the face) समक्षं, प्रत्यक्षं, प्रत्यक्षतस्, साक्षात्, सम्मुखं; 'before many persons,' बहु-जनसमक्षं.—(Earlier in time, sooner than) प्राक्, पूर्वं, with the abl. c.; अये; 'before offering the cakes,' पित्रदानात् पूर्वं; 'before the appointed time,' निरूपितसमयात् पूर्वं or प्राग् वि-हितकालात्; 'he knows your necessities before you ask,' यत् तव प्रयोजनं तद् याज्ञानात् पूर्वं जानाति; 'before dinner,' भो-नानात् पूर्वं; 'before the event,' प्राग् घटनात्; 'before me,' मध्ये.—(In time past) पुरा, पूर्वं, पूर्वकाले.—(As yet, hitherto) अद्य यावत्, अद्यपर्यन्तं, यतः कालं यावत्, अद्यापि.—(Already) तत्पूर्वं, प्राग् यस्मान्कालात्; 'before mentioned,' पृष्टीकृतः-ज्ञा-ज्ञे, प्रागुक्तः-ज्ञा-ज्ञे, पृष्टीचोदितः-ता-तै; 'the day before yesterday,' अपरेद्युस्; 'before and after,' पृष्टीचरं.

BEFOREHAND, *adv.* पूर्वं, अये, पूर्वं, अयतस्, पूर्वतः; 'determining beforehand,' अग्रनिर्णयः; 'to taste beforehand,' पूर्वखादनं कृ.

BEFORE-TIME, *adv.* पुरा, पूर्वं, पूर्वकाले, गतकाले.

To BEFOUL, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति-यितुं), दुष् in caus. (दुष्-यति-यितुं), कलुष (nom. कलुषयति-यितुं), आचिल (nom. आचिल-यति-यितुं), समलं-लं-लं कृ.

To BEFRIEND, *v. a.* मित्र (nom. मित्रोयते-यितुं), उपकृ (c. 8.-करोति-कुरुते-कुरुं), अनुग्रह (c. 9.-गृह्णाति-ग्रहीतुं), साहाय्यं कृ.

BEFRIENDED, *p. p.* कृतोपकारः-रा-रं, उपकृतः-ता-तै, अनुगृहीतः-ता-तै.

To BEG, *v. a.* (To ask) अये (c. 10. अयेयते-यितुं), सम्पद्ये, प्राप्ये, सम्प्राप्ये, याच (c. 1. याचति-ते, याचति), अभियाच, प्रयाच, सम्प्रयाच, संयाच.—(To ask alms) भिक्षु (c. 1. भिक्षते, भिक्षितुं).—(To beg as a favour) वृ (c. 9. वृणीते, वरितुं, वरीतुं) or in caus. (वारयति-यितुं) with 2 acc. प्रसद् in caus. (सादयते-यितुं).—(To beg for pardon) दम् in caus. (दमयति-यितुं) with acc. of the pers.

To BEG, *v. n.* भिक्षु (c. 1. भिक्षते, भिक्षितुं), भैक्ष्यं चर् (c. 1. चरति, चरितुं), भिक्षाटनं कृ.

To BEGET, *v. a.* जन् in caus. (जनयति-यितुं), विमन्, सन्नन्, प्रसु (c. 2. -सृते, c. 4. -सृयते-स्रोतुं).—(To produce, cause) उत्पद् in caus. (उपादयति-यितुं).—(To create) सृज् (c. 6. सृजति, सृष्टुं).

BEGGETTER, *s.* जनकः, जननः, जनयिता *m.* (नृ), जनिता *m.* (नृ), जन्मदः, सुता *m.* (नृ), उत्पादकः.

BEGGAR, *s.* (One who lives on alms) भिक्षुः *m.*, भिक्षुकः-कं *f.*, भिक्षोपवर्षी *m.* (नृ), भिक्षाचरः, दरिद्रः.—(A petitioner) प्रार्थकः, अर्थी *m.* (नृ)-धिनी *f.*, प्रार्थयिता *m.* (नृ), याचकः, याचनकः, मार्गिकः-एकः, घनीयकः.—(In ragged garments) कपेटो *m.* (नृ).

To BEGGAR, *v. a.* दरिद्रीकृतं, सखैस् ह (c. 1. हरति, हर्तुं), घनाद् भृश् in caus. (भ्रंशयति-यितुं).

BEGGARED, *a.* दरिद्रता-ता-तै, घनघुतः-ता-तै, हतसखैः-स्ता-स्तै, परिधीयः-शा-शै, गतवित्तः-स्ता-स्तै, नष्टायः-शै-शै, गतविवशः-शा-शै,

गतलक्ष्मीकः-का-कं, गतधीकः-का-कं; 'he is beggared,' श्रमणायते.
BEGGARLY, *a.* (Indigent) दरिद्रः-द्रा-द्रं, निर्धनः-ना-नं, दुर्गतः-ना-नं, कृपणः-शा-शं, दीनः-ना-नं.—(Mean) तुच्छः-च्छा-च्छै, नीचः-चा-चै, आपकृष्टः-ष्टा-ष्टै.

BEGGARLY, *adv.* कृपणं, कार्पण्येन, दीनं, नीचप्रकारेण.

BEGGARY, *s.* (Indigence) दरिद्रता, दरिद्रं-द्रं, निर्धनता, परिधीयता, कार्पण्यं, अर्चिता, दीनता.

BEGGED, *p. p.* प्रार्थितः-ता-तै, याचितः-ता-तै, भिक्षितः-ता-तै.

BEGGING, (Act of) *s.* भिक्षा, भिक्षाटनं, भिक्षायता, अर्थेना, अर्थयैना, याचना, याज्ञा, प्रार्थनं-ना, चर्चिता, अभिज्ञातः *f.*

To BEGIN, *v. a. and n.* आरम् (c. 1. -रभते-रभुं), आरम्भम्, प्रारम्, समाारम्, प्रारम्भम् (c. 1. -रभते-रभितुं), उपारम्भम्, समुपारम्भम्, प्रवृत् (c. 1. -यचते-यचितुं); प्रकु, सम्प्रकु; प्रसु (c. 2. -स्रोति-स्रोतुं); 'he began to cut,' चेत्तु प्रवृत्तः.

BEGINNER, *s.* (One who begins) आरम्भा *m.* (नृ), आरम्भकः, उप-प्रारम्भा *m.* (नृ), उपप्रारम्भिता *m.* (नृ), उपप्रारम्भकारो *m.* (नृ).—(A novice) नवसाधकः, दूननशिष्यः, प्राथमकाध्यक्षकः.

BEGINNING, *s.* आरम्भः, प्रारम्भः, समाारम्भः, प्रारम्भः *f.*, आदिः *m.* उपप्रारम्भः, प्रारम्भः, उद्घाटनः, उपोद्घाटनः, आरम्भादानं.—(Origin, source) मूलं, योनिः *m. f.*, उद्भवः, प्रभवः, गर्भः, जन्म *n.* (नृ).—(Rudiments) आरम्भः.—(Elementary property) कारखण्डः; 'without beginning,' अनाद्यः-द्या-द्यै; 'from beginning to end,' आद्यन्तं. सामप्रयानात् शेषं यावत्; 'beginning, middle, and end,' आदिम-ध्यायसानं; 'beginning with,' आदि, आद्य affixed.

To BEGIRD, *v. a.* परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते-वेष्टितुं), अवलम्ब (c. 7. -लम्बते-लोडुं).

BEGIRT, *p. p.* परिवेष्टितः-ता-तै, परिगतः-ता-तै, वलम्बितः-ता-तै, आवृतः-ता-तै; 'begirt with the sea,' समुद्रनेत्रलः-ला-लै.

BEGONE, *interj.* अवेहि, अपसर, दूरम् अपसर.

BEGOTTEN, *p. p.* जनितः-ता-तै, उत्पादितः-ता-तै, प्रसूतः-ता-तै.

To BEGREASE, *v. a.* चसया or चेदेन or तैलेन or घृतेन लिप् (c. 6. लिम्पति-लेतुं), सिम्पनीकृतं.

To BEGRIME, *v. a.* मलेन दुष् in caus. (दुष्मयति-यितुं), मलिन (nom. मलिनयति-यितुं), कलुष (nom. कलुषयति-यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति-यितुं).

BEGRIMED, *p. p.* मलदूषितः-ता-तै, कलुषितः-ता-तै, कलङ्कितः-ता-तै.

To BEGRUDGE, *v. a.* स्मृद् (c. 10. स्मृहयति-यितुं), असूय (nom. असूयति-यितुं).

To BEGUILE, *v. a.* मुह् in caus. (मोहयति-यितुं), विप्रमुह, व्यामुह, यच् in caus. (यच्चयते-यितुं), परिवच, प्रवच, भ्र् in caus. (भ्रमयति-यितुं), प्रलभ् (c. 1. -लभते-लभुं), विप्रलभम्, आकृप् (c. 1. -कर्षते-कर्षितुं).—(To beguile the time) विनुद् in caus. (नोदयति-यितुं).

BEGUILED, *p. p.* मोहितः-ता-तै, विमोहितः-ता-तै, धिञितः-ता-तै, विप्रलभः-भ्या-भ्यै, विवृष्टः-ष्टा-ष्टै, प्रपञ्चितः-ता-तै, प्रलोभितः-ता-तै, विलोभितः-ता-तै, प्रतारितः-ता-तै.

BEGUN, *p. p.* आरम्भः-भ्या-भ्यै, प्रारम्भः-भ्या-भ्यै, उपप्रारम्भः-ना-नं.

BENIALF, *s.* (In behalf of) अर्थे, अर्थे, हेतोः, हेतोः, कारणत्, निमित्ते, कृते, generally affixed to the crude of a noun; 'on my behalf,' मत्कृते or मदर्थे; 'on behalf of (his) son,' पुत्रहेतोः.—(Favour) अनुग्रहः, प्रसादः.

To BEHAVE, *v. n.* चर् (c. 1. चरति, चरितुं), आचर्, समाचर्, वृत् (c. 1.

वक्षते, वक्षितुं); sometimes वृत्ति is added; as, 'in whatever way you behave towards them,' यां वृत्तिं तेभ्य वक्षते. वृत्तिम् अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति-स्यात्), व्यवह (c. 1. -हरति-हर्तुं).—Well-behaved) सदाचारयुक्तः -क्ता -क्ता सदाचारवान् -वती -वत् (तु).

BEHAVIOUR, *s.* वृत्तिः *f.*, वृत्तं, आचारः, रीतिः *f.*, व्यवहारः, चरित्रं, चरितं, आचरणं, गतिः *f.*, चेष्टितं, स्थितिः *f.*

To BEHEAD, *v. a.* शिरः or मस्तकं छिद् (c. 7. छिन्नास्ति, छेदुं), विमस्तक (nom. विमस्तकयति-यितुं).

BEHEADED, *p. p.* विमस्तकितः -ता-तं, विमस्तकः -क्ता -क्तं, -स्तकः -का -कं.

BEHEADING (act of) *s.* शीर्षच्छेदः.—(Worthy of) शीर्षच्छेद्यः -द्या -द्यं.

BEHELD, *p. p.* आलोकितः -ता-तं, दृष्टः -ष्टा -ष्टं, आलोचितः -ता-तं, ईक्षितः -ता-तं. ईक्षमाणः -या -यं.

BEHEST, *s.* आज्ञा, आदेशः, निर्देशः, निदेशः, शासनं, पत्रं.

BEHIND, *prep. or adv.* पश्चात्, अनु prefixed.—(Behind the back, at the back of) पृष्ठतः; 'following behind,' अनुगामी -मिनी -मि (नृ).—(Below, inferior) अपश्चात्, अपश्चात्.—(Posterior) अवर्तस्, अवर्तस्.—(At a distance) दूरतः, दूरे.—(The hinder part) पृष्ठदेशः, पश्चाद्देशः, पृष्ठं, नितसः.

BEHINDHAND, *adv.* अतीतकालः -ला -लं, विलसी -सिनी -सि (नृ), दीर्घकालीनः -ना -नं.—(Surpassed by another) अतिश्रान्तः -न्ता -न्तं.

To BEHOLD, *v. a.* दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), अभिदृश्, विदृश्, सन्दृश्; ईक्ष् (c. 1. ईक्षते, ईक्षितुं), समीक्ष्, यीक्ष्, अभियीक्ष्, प्रेक्ष्, अभिगीक्ष्, सम्प्रेक्ष्, उदीक्ष्, अवेक्ष्, अन्वीक्ष्, अवलोक् (c. 10. -लोकयति -ल. १०, c. 1. -लोकते -लोकितुं), आलोक्, समालोक्, विलोक्, लक्ष् (c. 10. लक्षयति -ते -यितुं), आलक्ष्, समालक्ष्, उपलक्ष्, संलक्ष्; आलोच् (c. 10. -लोकयति -यितुं).

BEHOLD, *interj.* पश्य, प्रेक्षस्व.

To be BEHOLDEN, *v. n.* कृतोपकारस्मरणेन पराधोनः -ना -नं or परायत्तः -न्ता -न्तं भू, प्राप्तोपकारहेतोर् चक्षः -क्षा -क्षं or निवक्षः -क्षा -क्षं भू or अस्, कृतोपकारं ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं), प्रत्युपकारं करणीय इति ज्ञा, आप्राप्तोपकारसंज्ञात् परवर्षं ज्ञा.

BEHOLDER, *s.* प्रेक्षकः, द्रष्टा *m.* (पृ), प्रेक्षमाणः. दर्शी *m.* (नृ), पश्यन् *m.* (नृ).

BEHOOF, *s.* अर्थः, फलं, लाभः, वृद्धिः *f.*, विपृद्धिः *f.*, फलोदयः.

BEHOVEFUL, *a.* यथोचितः -ता-तं, योग्यः -ग्या -ग्यं, अर्थकारः -री -रं.

It BEHOVES, *v. imp.* Expressed by the future passive participle; as, 'it behoves you to marry the damsel,' त्वया कन्या वोढव्या; or by the potential mood, as, त्वं कन्यां वहे; or by the use of the verb अर्ह (c. 1. अर्हति), as त्वं कन्यां वोढुम् अर्हसि; 'to act as it behoves one,' यथोचितं कृ.

BEING, *s.* (A being) भूतं, सत्त्वः.—(A sentient being) प्राणी *m.* (नृ), प्राणभूत *m. f. n.*, शरीरी *m.* (नृ), देही *m.* (नृ), जन्तुः *m.*, जन्तुः *m.*, चेतनः, जन्मी *m.* (नृ).—(Existence) प्राणधारणं, पशुधारणं, निश्च-सनप्रवृत्तनं, सम्भवः, अस्ति *ind.*, वृत्तिः *f.*, सत्त्वं.—(Particular state) भावः, अवस्था, दशा, वृत्तिः *f.*—(Supreme Being) परमेश्वरः.—(Pres. part.) सन् सती सत् (नृ), वक्षमानः -ना -नं.

BEING THAT, *conj.* (Since) यतस्, यस्मात्, येन, इति हेतोः, यतोहेतोः. 'Being,' is often expressed by the loc. c. of सत्, as, 'the man being gone,' पुरुषे गते सति; 'it being so,' एवं सति, तथात्वे, स्वम्भूता. 'Being' may also be expressed by the abl. c. of the abstract noun in such phrases as 'he being a good man,' सच्चनत्वात्.

BE IT SO, एवमस्तु, तथास्तु, भवतु, अस्तुवेव.

To BELABOUR, *v. a.* तद् (c. 10. ताडयति-यितुं), हन् (c. 2. हन्ति, हन्तुं), अभिहन्, अभ्याहन्, समाहन्; ग्रह (c. 1. -हरति-हर्तुं).—(With a stick) वेचापातं कृ.

To BELAY, *v. a.* (Block up) प्रतिरूप (c. 7. -रुणद्धि-रोद्धुं), उपरूप.

To BELCH, *v. a.* उद्धन् (c. 1. -वमति-वमितुं), उन्तु (c. 6. -गिरति-गिरितुं-गरीतुं).

BELCH, BELCHING, *s.* उद्धमः, उद्धमनं, उतारः, उन्तरणं.

BELDAM, *s.* वृद्धा स्त्री, जरिणी, जरपरिणता स्त्री, कुट्टिनी, कुरुपी.

To BELIEGE, *v. a.* (To besiege) रूप (c. 7. -रुणद्धि, रोद्धुं), अवरूप. उपरूप; परिवेष्ट (c. 1. -चेष्टते-चेष्टितुं).

BELIEGED, *p. p.* परिवेष्टितः -ता-तं, उपरुद्धः -द्धा -द्धं, बाधितः -ता-तं.

BELFOUNDER, *s.* परादकारो *m.* (नृ), परादानिर्माणकर्त्ता *m.* (नृ), कांस्याकारः.

BELFRY, *s.* परादातादनयोग्यं प्रासादशृङ्गं, परादास्थानं, परादाशाला.

To BELIE, *v. a.* (To counterfeit, imitate) छल् (c. 10. छलयति-यितुं), छस or छसवेशं कृ, अनुकृ (c. 8. -करोति-कर्तुं).—(To charge any one with falsehood, to argue) अनुतं or असत्यं or मिथ्यावादं कस्मैचिद् चारुह in caus. (-रोपयति-यितुं), पिशुन (nom. पिशुनयति-यितुं).—(To calumniate) परिक्ल् (c. 1. -वदति-वदितुं), अपवद्, कलङ्कं कृ, मिथ्याभियोगं कृ.

BELIEF, *s.* (Credence) प्रत्ययः, विश्वासः, विश्वासः, प्रमाणं.—(Religious belief) अर्थ-द्धा, भक्तिः *f.*, विश्वासः.—(Opinion) मतिः *f.*, बुद्धिः *f.*, चोपः.—(The thing believed in, tenet) मतः; 'my belief is,' मन्ये.

BELIEVABLE, *a.* विश्वास्यः -स्या-स्यं, अद्वेयः -या-यं, विश्वासयोग्यः -या-यं.

To BELIEVE, *v. a.* (To give credit to) प्रती (c. 2. प्रतीति, प्रतीतुं), प्रत्ययीक.—(To have religious belief in) विश्वास् (c. 2. -असिति-असितुं) with loc. c.

To BELIEVE, *v. n.* (To exercise religious faith) अद्धा (c. 3. -दधाति-धातुं), विश्वास् कृ, प्रत्ययं कृ.—(To believe in, hold as an object of faith) विश्वास् (c. 2. -असिति-असितुं) with loc. c.—(To think) मन (c. 4. मन्यते, मन्तुं).

BELIEVED, *p. p.* विश्वसितः -ता-तं, विश्वस्तः -क्ता -क्तं, प्रतीतः -ता-तं.

BELIEVER, *s.* अद्धान्वितः; षस्तिनः, प्रत्ययी *m.* (नृ), विश्वासी *m.* (नृ).

BELIEVING, *a.* अद्धपानः -ना -नं, अद्धालुः -लुः -लुः, आद्धः -द्धा -द्धं, अद्धा-वान् -वती -वत् (नृ), ज्ञातविश्वासः -सा -सं, विश्वासी -सिनी -सि (नृ), प्रत्ययी -यिनी -यि (नृ).

BELIKE, *adv.* अपिनाम, किंस्वित्, किल, स्यात्.

BELL, *s.* यवदा, पण्डिका, घनं.—(Linking ornaments) किङ्किणी; 'to ring a bell,' यवदा हन् (c. 2. हन्ति, हन्तुं) or तद् (c. 10. ताडयति-यितुं) or चद् in caus. (चादयति-यितुं); 'bell-shaped,' यवदाकारः -रा -रं.

BELL-CLAPPER, *s.* यवदावादकः, यवदाकोणः, यवदाभ्यन्तरे लक्षमान इतस्ततो दोलायमानस् तद्वादनयोग्यो लवङ्गाकारः कोणः; यवदाभ्यन्तरे लग्नः स्थूल-शिरस्तो मुमलाकार जायसकोलो येन इतस्ततो लोलमाना यवदा चाद्यते.

BELLE, *s.* सुन्दरी *f.*, सुरूपी *f.*, रूपयती *f.*, सुवेशिनी *f.*, प्रमदा.

BELLES-LETRES, *s.* अलङ्कारविद्या, रसविद्या, रसिका विद्या, वाङ्मयं.

BELLIGERENT, *a.* युध्यमानः -ना -नं, रणशीलः -ला -लं, युद्धुः -लुः -लुः.

BELLIPOTENT, *a.* रणवीरः -रा -रं, विक्रमो -मिणी -मि (नृ), महावीर्यः -व्या -व्यं.

BELL-METAL, *s.* कांस्यं, यवदाशब्दं, घोषः, तावद्वै, घोरघुम्पः, पीतलोहं.

To BELLOW, *v. n.* गर्ज् (c. 1. गर्जति, गर्जितुं), नर्ह (c. 1. नर्हति, नर्हितुं), विनर्ह, रस् (c. 1. रसति, रसितुं), रु (c. 2. रीति, रवितुं), विरु, संरु; रद् (c. 1. रदति, रदितुं), गज् (c. 1. गजति, गजितुं), हम्भ (nom. हम्भायते-यितुं).

- BELLOWED**, *p. p.* गर्जितः -ता-तं, नर्दितः -ता-तं, प्रगर्जितः -ता-तं.
BELLOWING, *s.* गर्जनं, नादः, रुतं, नर्दनं, नर्दिनं.
BELLOWS, *s.* भस्त्रा *f.*, भस्त्री, भस्त्रिका, चर्मप्रसेवकः -विका, यजनं, दूतिः *f.*
BELL-RINGER, *s.* घण्टागाढः -टका, घण्टापादकः, घण्टापादयिता *m.* (नृ).
BELLUINE, *a.* पाश्याः -वी-वं, पशुशीलः -ला-लं, अमानुषः -यी-यं.
BELLY, *s.* उदरं, नडरं -रा, कुक्षिः *m.*, पिचिखडः, पिचखडः, तुन्दं, तुन्दि *n.*
To BELLY or **BELLY-OUT**, *v. n.* (To swell out, bulge out) उदरवत्
 or उदररूपेण लम् (c. 1. लङ्गते, लङ्गितुं) or *v.* in pass. (पूयते).
BELLY-ACHE, *s.* उदरपेदना, उदरामयः.
BELLY-BAND, *s.* उदरबाणः, उदरदाम *n.* (नृ), अवसक्तिका.
BELLY-BOUND, *a.* आनद्धः -द्धा-द्धं, निपद्धः -द्धा-द्धं, बद्धोदर -रा-रं.
BELLY-FULL, *s.* उदरपूरणः, पिचिखडपूरणः, नडरपूरणः.
BELLY-GOD, *s.* उदरभारि *m.*, कुक्षिभारि *m.*, खोदरिका, उदरकामुकः,
 आत्मभारि *n.*
BELLY-WORMS, *s. pl.* उदरावेष्टः, मीवा, कृमिः *m.*, क्रिमिः *m.*
BELMAN, *s.* घोषकः, घण्टावाद्यः, घण्टागाढनपूषकं घोषणाकर्त्ता *m.*, घैषोपिकः.
To BELONG, *v. n.* (To be one's own property) आत्मीयः -या-यं
 or स्वकीयः -या-यं or स्वाधीनः -ना-नं च. But the sense of
 'belonging' is more usually expressed by the use of the
 roots चस् or पू or पित् with the gen. c.; as, 'money be-
 longs to me,' मम धने विद्यते or खल्लि. (To have relation
 to) सचन् in pass. (-यन्ते).—(To be fit, or becoming) युज् in
 pass. (युज्यते); 'this belongs to me,' i.e. 'this is my busi-
 ness,' मम चयं व्यापारः.
BELONGING, *part.* सचन्पी -न्यन्पी -न्य (नृ), सचन्धकः -का-कं.
BELONGED, *a.* म्रियः -या-यं, सुम्रियः -या-यं, इदिनः -ता-तं, इष्टः -ष्टा-ष्टं,
 समीष्टः -ष्टा-ष्टं, इष्टतमः -मा-मं, जेष्टः -ष्टा-ष्टं, प्रीतः -ता-तं, दृष्टः -ष्टा-ष्टं,
 वल्लभः -भा-भं, अभीष्टितः -ता-तं. (Dear as one's life) असुसमः
 -मा-मं, प्राथैर् मर्यादायु-यसी-यः (नृ).
Below, *prep.* (Under in place) अधस्, अधस्तात्, तले, नीचे, अधोऽधस्;
 'below the bed,' खट्वातले or खट्वाधः. (Inferior, beneath)
 अधर-रा-रं, अधःस्था-स्था-स्थं, अधरत्, अधरस्तात्, अधरेण, अधरात्,
 अधरत्, अधरस्तात्. (Unworthy of) असोऽयः -या-यं, अनर्हः
 -हो-हो. (Subject to) अधीनः -ना-नं. (Less than) कमः -ना-नं;
 'below two years of age,' कमद्विवायैकः or अप्राप्तद्वितीयवयैः.
Below, *adv.* अधस्, नीचे, नीचकैस्, अधःस्थाने, अधोभागे, अधःस्थः -स्था-
 स्थं. (On earth, as opposed to heaven) इहलोके, इह. (In
 hell) अधोलोके, अधोभुवने.
BELROPE, *s.* घण्टारज्जुः *m.*, घण्टासूत्रं, अपुनातनगृहेषु घण्टापादने प्रयुक्तं सूत्रं.
BELT, *s.* मेखला, काची, कटिसूत्रं, शृङ्खलं -लां, रसना.
To BELT, *v. a.* मेखलारूपेण परिवेष्ट् (c. 1. वेष्टते -वेष्टितुं).
BELWITCHER, *s.* यो मेघश् चरन् चरन् कण्डलुनां चण्डां वादयति एवम्-
 कारेण च मेघसूत्रम् एकत्र करोति सः; मेघसूत्रायणः, मेघसूत्रयः.
To BEMANGL, *v. a.* मङ्ग (c. 6. वृद्धति, वृद्धितुं, वृद्धं, प्रमङ्ग, खण्डशः
 कृ, खण्डं खण्डं कृ, शकलोकं, व्यवहृद् (c. 7. विनष्टि -वेष्टुं).
To BEMIRE, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), कलुप (nom. कलुप-
 यति -यितुं), पङ्केन or मलेन दुग् in caus. (दूपयति -यितुं).
BEMIRIED, *p. p.* मलदूषितः -ता-तं, मलपङ्को -ङ्गिनी-ङ्गि (नृ).
To BEMOAN, *v. a.* विलप् (c. 1. लपति -लपितुं), अनुशुच (c. 1. शोचति
 -शोचितुं), परिदेव् (c. 1. देवते देवितुं), लप् in freq. (लालप्यते).
BEMOANING, *s.* विलपनं, विलापः, परिदेवनं, क्रन्दिनं, अनुशोचनं, रोदनं.

- BENCH**, *s.* दीर्घासनं, दीर्घपीठं, आसनं, फलकः -कं; 'carpenter's
 bench,' उद्गमः. (Seat of justice) धर्मोसनं, विचारसनं.
BENCHER, *s.* विचारकर्तृणां संसभे ज्येष्ठः or उच्चमपदप्राप्तः, सभ्यः, सभासद् *m.*
 —(Judge) प्राड्विकाः.
To BEND, *v. a.* (To bow, inflect) नम् in caus. (नामयति -यितुं),
 जयनम्, जानम्; नक्षीकृ. (To make crooked) यक्षीकृ, निद्र (nom.
 निद्रयति -यितुं), जम् (c. 1. जम्बति, जम्बितुं). (To direct towards)
 जायन् in caus. (-ययति -यितुं). (To bend a bow) धनुर् विन्मुक्
 in caus. (-स्त्रयति -यितुं) or ज्ञायम् (c. 1. यज्जति -यन्तुं). (To bend
 the brow) भ्रूभङ्गं कृ. (To bend the mind) मनः प्रविश् in caus.
 (-पेक्षयति -यितुं). (To subdue) यशोक्.
To BEND, *v. n.* (To be incurvated) नम् (c. 1. नमति, नन्तुं), जयनम्,
 जानम्; नक्षीकृ, यक्षीकृ. (To jut over) प्रजतः -ता-तं चम्; प्रलम्
 (c. 1. ललति -ललितुं). (To be bent or resolved on) कृतनिश्चयः
 -या-यं or कृतनिश्चयः -या-यं or मुनिश्चितः -ता-तं चम्. (To be
 submissive) जानतः -ता-तं or पश्यः -या-यं भू.
BEND, *s.* (Incurvation) नतिः *f.*, यक्षता, निद्रता, यक्षिमा *m.* (नृ),
 कुचनं, चयकुचनं, भङ्गी. (Bend of a river) यक्षं यक्षः, पुटभेदः, भङ्गपट.
BENEATH, *prep.* (Lower in place) अधस्, अधस्तात्, तले, नीचे,
 अधोऽधस्, अधस्तात्, अधरत्, अधरात्; 'beneath the tree,'
 वृक्षतले or वृक्षस्याधस्तात्; 'the water beneath the earth,'
 परस्मा अधःस्थं तोयं. (Inferior) अधर-रा-रं, अधरत्, अधरस्तात्.
 —(Unbecoming) असोऽयः -या-यं, अनर्हः -हो-हं.
BENEATH, *adv.* अधस्, नीचे, अधःस्थाने, नीचस्थाने, अधःस्थः -स्था-स्थं;
 'the earth beneath' नीचस्था पृथिवी.
BENEDICTION, *s.* आशीः *f.* (नृ), आशीर्वचनं, आशीर्वादः, खल्लि *ind.*
 धन्यादाः. (Praise) जयः, स्तुतिः *f.*. (The advantage confer-
 red) मङ्गलं, धन्यत्वं, यत्.
BENEDICTORY, *a.* सौवस्तिकः -को-कं, खल्लिमान्-मती-मत् (नृ), माङ्गलिकः
 -को-कं.
BENEFACION, *s.* उपकारः, उपकृतं, उपकारकत्वं, हितं, प्रसादः.
BENEFACITOR, *s.* हितकरः, उपकर्त्ता *m.* (नृ), उपकारकः, उपकारी *m.*
 (नृ), उपकारकः, कृतोपकारः, प्रियकर्त्ता, प्रियकारः, परवान्छापूरकः.
BENEFACTRIS, *s.* हितकरी, उपकारिणी, उपकर्त्री, प्रियकारी.
BENEFICIAL, *s.* धर्मोत्थापकवृत्तिः *f.*, धर्मोत्थापकवृत्तिः *f.*, धर्मोत्थापकप्रतिपत्तिः *f.*
BENEFICENCE, *s.* परोपकारकत्वं, परोपकारः, उपकारशीलता, दानशीलता,
 दया, कृपा, स्थूललक्ष्यत्वं, सागशीलता, सागिता.
BENEFICENT, *a.* परोपकारकः -का-कं, परोपकारी -रिणी-रि (नृ), उप-
 कारशीलः -ला-लं, उपकारपट -रा-रं, हितकर -री-रं, दानशीलः -ला-
 लं, सागशीलः -ला-लं, स्थूललक्ष्यः -स्था-स्थं, प्रियकार -री-रं, प्रियकर -
 -री-रं, दयाकर -रा-रं.
BENEFICENTLY, *adv.* हितकरवत्, प्रियकरवत्, पदान्यवत्, स्थूललक्ष्यतया,
 दयापूर्व.
BENEFICIAL, *a.* हितः -ता-तं, फलवान् -वती-वत् (नृ), सफलः -ला-लं,
 सोपकार -रा-रं, हितवान् -वती-वत् (नृ), स्वर्षक -री-रं, उपकारकः
 -का-कं, उपकारी -रिणी-रि (नृ), लाभवान् -वती-वत् (नृ), लाभजनकः
 -का-कं, स्वर्षजनकः -का-कं. (Medicinally wholesome) पश्यः
 -या-यं, औषधीयः -या-यं.
BENEFICIALLY, *adv.* सोपकारं, सफलं, सलाभं, स्वार्थं, फलाय, लाभाय.
BENEFICIARY, *a.* पराधीनः -ना-नं, पराधितः -ता-तं, परतनः -न्ता-न्तं.
 —(One who holds a benefice) धर्मोत्थापनवृत्तिभागी *m.* (नृ).

BENEFIT, s. (Favour conferred) हितं, उपकारः, उपकृतं, उपकारकत्वं -ता, अनुग्रहः, प्रसादः, मङ्गलं.—(Advantage, profit) फलं, लाभः, स्वयं; 'for the public benefit,' प्रजायै.

To BENEFIT, v. a. उपकृ (c. 8. -करोति -कुरुते -कुरु) with loc. or acc. c., हितं कृ, अनुग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), उपकर् (c. 1. -परति -परितुं), फलं or लाभं दा (c. 3. ददाति, दातुं).

To BENEFIT, v. n. उपकारं or फलं or लाभं or हितं प्राप् (c. 5. -प्सोति -प्सुं).

BENEFITTED, p. p. उपकृतः-ता-तं, कृतोपकार-रा-रं, कृतलाभः-भा-भं.

BENEVOLENCE, s. परहितेच्छा, हितेच्छा, प्रेम n. (नं), दयालुत्वं, परोपकारशीलता, हितकाम्या, सीजन्यं, परवान्त्रापूरणं, दया, कृपा.

BENEVOLENT, a. हितकामः-मा-मं, परहितेयी-पिणी-पि (नं), परोपकारशीलः-ला-लं, हितप्रेषुः-सु-सु, प्रियेयी-पिणी-पि (नं), परहितः-ता-तं, उपकारपट-रा-रं, दयालुः-लु-लु, सुशीलः-ला-लं, सुदयः-या-यं.

BENEVOLENTLY, adv. सुशीलयत्, प्रेसा, प्रियं, दयापूर्व, सद्भावान्, कृपया.

BENGAL, s. (The country) बङ्गः.—(Belonging to it) बाङ्ग-ज्जी-ज्जं.

To BENIGHT, v. a. तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), तमसा प्रच्छि in caus. (-च्छयति -यितुं).

BENIGHTED, p. p. निशाक्रान्तः-न्ता-तं, रात्रिस्तः-स्ता-तं, तमोवृतः-ता-तं, तमोभूतः-ता-तं, सन्तमसः-सा-तं, तमसाच्छः-सा-तं.

BENIGN, BENIGNANT, a. प्रियः-या-यं, हितः-ता-तं, प्रीतः-ता-तं, दयाशीलः-ला-लं, दयालुः-लु-लु, सुशीलः-ला-लं, कृपालुः-लु-लु, मृदुः-दु-दु, प्रेमपरः-रा-रं.

BENIGNITY, s. प्रियता, प्रेम n. (नं), प्रीतिः f., चेहः, दया, कृपा, कृपालुत्वं, मृदुता, मार्दवं, दयालुत्वं, अनुग्रहः.—(Wholesomeness) पथ्यता.

BENIGNLY, adv. प्रियं, प्रीत्या, दयापूर्व, कृपया, सद्भावान्, प्रसादान्.

BENISON, s. आशीः f. (स), आशीर्वचनं, स्वस्ति ind., धन्यवादः.

BENJAMIN, s. कालानुसार्यं, शैलनिय्यासः, शिलारसः, शिलानं, यस्तान्ती.

BENT, s. (Curvature) नतिः f., चक्रता, नसत्वं, नयता, चक्रमा m. (नं), कुचनं.—(Declivity) प्रवणः, पातुकः.—(Inclination) शीलः, भावः, स्वाभावः, प्रकृतिः f., यात्रा, इच्छा.—(Determination) निश्चयः.—(Purpose) चिकीर्षितं, अभिप्रायः.—(Application of mind) मनःप्रवेशः.—(A kind of grass) दुर्घा, शकुलाद्यकः.

BENT, p. p. नतः-ता-तं, नातितः-ता-तं, आनतः-ता-तं, प्रणतः-ता-तं, नसः-सा-तं, परिणतः-ता-तं, भुग्नः-ग्ना-ग्नं, अवभुग्नः-ग्ना-ग्नं, विभुग्नः-ग्ना-ग्नं, रुग्नः-ग्ना-ग्नं, चक्रितः-मा-मं, प्रवणः-या-यं, प्रहः-हा-हं, कुचितः-ता-तं, आकुचितः-ता-तं, अवायः-या-यं.

To BENUMB, v. a. जडोकृ, मुह in caus. (मोहयति -यितुं), स्तम्भ (c. 5. स्तम्भोति, c. 9. स्तम्भाति, स्तम्भितुं).

BENUMBED, p. p. शीताकुलः-ला-लं, जडोकृतः-ता-तं, जडोभूतः-ता-तं, स्तम्भितः-ता-तं, सुमत्तव m. f. n. (च).

BENZOIN, s. कालानुसार्यं, अश्मपुष्पं, शीतशिवं, वृद्धं, शैलं, यस्तान्ती, शिलानं, शिलाभयं, शैलनिय्यासः.

To BEPAINT, v. a. चित्र (c. 10. चित्रयति -यितुं), रञ्ज in caus. (रञ्जयति -यितुं).

To BEPISS, v. a. अपमृद् (c. 10. -मृदयति -यितुं).

To BEQUEATH, v. a. प्राग् मरणात् or मरणात् पूर्व or आसन्न मरणकाले नियमपत्रेण स्वरिक्यं दयादादिभ्यः प्रदा (c. 1. -यच्छति -दातुं) or प्रतिपद् in caus. (-पादयति -यितुं) or सगृ in caus. (-सर्पयति -यितुं).

BEQUEATHED, p. p. रिक्पहारिने प्रदत्तः-त्ता-तं or प्रसः-त्ता-तं or प्रतिपादितः-ता-तं.

BEQUEST, s. मुमुषुदानं, उत्तरदानं, आसन्न मरणकाले दयादादिभ्यो रिक्पप्रदानं.

To BEREAVER, v. a. वियुन् in caus. (-योजयति -यितुं), विमयुन् with abl. or inst. c., अपहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), भंश् in caus. (भंशयति -यितुं).—(To be bereaved) हा in pass. (होयते), परिहा in pass. with inst. c., भंश् (c. 4. भंशयति, भंशितुं) with abl. c., वियुन् in pass. (-युज्यते).

BEREAVED OF HERIT, a. हीनः-ता-तं, रहितः-ता-तं, यज्जितः-ता-तं, हतः-ता-तं, अपहृतः-ता-तं, परित्यक्तः-क्ता-तं, वियुक्तः-क्ता-तं; 'he reft of money,' 'पनहीनः-ता-तं'; 'bereft of one's all,' हतसर्वस्वः; 'bereft of life,' हतजीवितः-ता-तं. Often expressed by गत in the first member of a compound; as, 'bereft of feeling,' गतचेतनः-ता-तं.

BEREAVEMENT, s. हानिः f., वियोगः, विप्रयोगः, अपहारः, अपचयः.

BERGAMOT, s. फलभेदः, सुगन्धविशिष्टो नियोसविशेषः.

To BERNYME, v. a. उपगोतं-ता-तं कृ, कवि (nom. कव्यति).

BERRY, s. पोन्नपूर्णं गुटिकाकारं द्रुमफलं, गुटिका, गुली.

BERYL, s. गोमेदः, गोमेदकः-कं.

To BISCATTER, v. a. अपमृद् (c. 6. -करोति -करोतुं, करोतुं), पर्यवकृ.

To BISECT, v. a. प्राचं (c. 10. -अचयेते -यितुं), अपचं, सम्प्राचं; विनयेन प्राचं, विनी (c. 1. -नयति -नेतुं), याच (c. 1. -याचति -ने, याचितुं), अभियाच, प्रयाच, सम्प्रयाच; प्रहृ in caus. (-सादयते -यितुं).

BISSECTED, p. p. विनयेन प्राचितः-ता-तं, अभ्यचितः-ता-तं, याचितः-ता-तं.

BISECTER, s. प्राचकः, प्राचयिता m. (नं), अचयी m. (नं), याचकः.

To BISEM, v. a. युन् in pass. (युज्यते), उपपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं) with loc. c.

BISEMELY, a. युक्तः-क्ता-तं, योग्यः-ग्या-ग्यं, यथोचितः-ता-तं.

To BESIEGE, v. a. (To besiege) रूप (c. 7. रूपडि, रोडुं), उपरूप, आक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं).—(To surround) परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते -वेष्टितुं), उपवेष्ट, संवेष्ट; परिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ने-स्थातुं), पर्युपस्था.—(To embarrass) आकुलीकृ, पाप् (c. 1. -पापते, पापितुं), परिक्लिश (c. 9. -क्लिशति -क्लिशितुं).

BESIT, p. p. रुद्धः-द्धा-द्धं, उपरुद्धः-द्धा-द्धं, वेष्टितः-ता-तं, परिवेष्टितः-ता-तं, आक्रान्तः-न्ता-तं, परिगतः-ता-तं, अभिपरिप्लुतः-ता-तं, पापितः-ता-तं, परीतः-ता-तं, अभिपरीतः-ता-तं.

To BISHREW, v. a. दुर्भाग्यं or समङ्गलं प्राचं (c. 10. -अचयेते -यितुं), विष्कृ.

BESIDE or BESIDES, prep. (At the side of) पार्श्वे, पार्श्वेत्, निकटे, समीपे, सन्निधाने, अभितसः 'beside the river,' नदीतीरे, नदीसमीपे.—(Over and above) अधिकं, व्यतिरिक्तं, अनन्तरं, मुक्ता.—(Except) च्युते with abl. or acc., विना with inst. or acc.—(Beside one's self) हतज्ञानः-ना-नं, उपहतबुद्धिः-द्धिः-द्धि, उन्नतः-त्ता-तं.

BESIDE or BESIDES, adv. अपरत्र, अपरं, अन्यत्र, अपिच, किञ्च, अधिकान्तु, अधिकं; 'are there any here besides?' किम् अत्र अपरे सन्ति.

To BESIEGE, v. a. रूप (c. 7. रूपडि, रोडुं), अपरूप, उपरूप, परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते -वेष्टितुं), आक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), पाप् (c. 1. -पापते, पापितुं).

BESIEGED, part. a. रुद्धः-द्धा-द्धं, परिवेष्टितः-ता-तं, पापितः-ता-तं.

BESIEGER, s. अपरोपकः, रोधी m. (नं), अपरोधी m. (नं), वेष्टकः, पापकः.

To BESLAVE, v. a. यशोकृ, दासोकृ, करदोकृ, दम् in caus. (दमयति -यितुं).

To BISMILAR, v. a. लिप् (c. 6. लिप्सति -ने-लेतुं), जालिप्, समालिप्, उपलिप्, अञ्ज (c. 7. अञ्जति, संजुं), or caus. (अञ्जयति -यितुं), दिह (c. 2. देमि, देम्युं), प्रदिह.

BISMILARED, p. p. लिप्तः-मा-मं, विलिप्तः-ता-तं, उपलिप्तः-ता-तं, अल्पक्तः-क्ता-तं, दिग्धः-ग्धा-ग्धं; 'bismilared with blood,' रक्ताक्तः-क्ता-तं, शोणितारक्तः-क्ता-तं, शोणितोद्यितः-ता-तं.

BESOM, *s.* मार्गनी, सम्मार्गनी, शोधनी, विमार्गः, जहनी, समूहनी.
 To BESORT, *v. a.* युज् in pass. (युज्यते), उपपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं)
 To BESOT, *v. a.* मुह् in caus. (मोहयति -यितुं), नदीकृ, मृदीकृ.
 BESOTTED, *p. p.* मूढचेताः -ताः -तः (स्), मूढबुद्धिः -द्धिः -द्धि, मूढात्मा -त्मा -त्मा (न्), प्रमूढसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, मोहितः -ता -तं, नदीकृतः -ता -तं.
 BESOTTEDNESS, *s.* मोहः, सम्मोहः, मूढता, नयता, गदिमा *m.* (न्).
 To BESPAWLE, *v. a.* नद्यन्तकारिर् भूषणैर् अनुप्यम् (c. 4. -वियति -व्युं) or शुभ् in caus. (शोभयति -यितुं), उपशुम्.
 To BESPATTER, *v. a.* पट्टन or मलेन सिक् (c. 6. सिञ्जति -ने, सेङ्गुं), अयसिक् or अयक् (c. 6. -किरति -करितुं -करीतुं), अभ्ययक् or उद्य (c. 1. उद्यति उद्यितुं), मोक्ष; मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), कलूप (nom. कलूपयति -यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं).
 BESPATTERED, *p. p.* मलदूषितः -ता -तं, कलङ्कितः -ता -तं, कलूपितः -ता -तं.
 To BESPEAK, *v. a.* (To order beforehand) प्रत्या (c. 2. -त्याति -त्यातुं), पूर्वदेशं कृ; अयनिवेदनं कृ; मम पूर्वभुक्ति स्यादिति यद् (c. 1. वदति, वदितुं).—(To betoken, indicate) सूच्य (c. 10. सूचयति -यितुं), प्रदिश (c. 6. -दिशति -दिशुं).—(To forebode) अयनिरूपणं कृ, मद्गु in caus. (-दशयति -यितुं).
 To BESPECKLE, *v. a.* चिक् (c. 10. चिञ्जयति -यितुं), शयलीकृ, कर्तुरीकृ.
 To BESPIE, *v. a.* निशीव् (c. 1. -शीयति -शीयितुं), अयनिशीव्.
 BESPOKE, *p. p.* प्रत्यातः -ता -तं, पूर्वदिष्टः -ष्टा -ष्टं, अयनिवेदिताः -ता -तं. —(Any commodity bespoken) प्रत्यातभाष्यं.
 BESPREAD, *p. p.* आसीर्यः -र्या -र्यं, आवृतः -ता -तं, परिच्छन्नः -न्ना -न्नं.
 To BESPRINKLE, *v. a.* सिक् (c. 6. सिञ्जति -ने, सेङ्गुं), अयसिक्, निषिक्, संसिक्, अयक् (c. 6. -किरति -करितुं -करीतुं), अभ्ययक्, पययक्, समयक्, उद्य (c. 1. उद्यति, उद्यितुं), अभ्युद्य, मोक्ष; सिद्ध in caus. (सिद्धयति -यितुं).
 BESPRINKLED, *p. p.* सिक्तः -क्ता -क्तं, उद्यितः -ता -तं, मोक्षितः -ता -तं.
 BEST (superl. of good), *a.* सर्वोत्तमः -मा -मं, उत्तमः -मा -मं, अनुत्तमः -मा -मं, सत्तमः -मा -मं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, सर्वश्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, परमः -मा -मं, पर -रा -रं, भद्रतमः -मा -मं, सर्वोत्तमः -मा -मं, प्रवरः -रा -रं, प्रशस्तः -क्ता -क्तं, अयिनः -मा -मं, पराष्टः -ष्टा -ष्टं; 'which is the best of these?' एतेषां को भद्रतमः; 'best beloved,' इष्टतमः -मा -मं. Any thing the best of its kind may sometimes be expressed by रत्नं.
 Best (superl. of well), *adv.* उत्तमं, श्रेष्ठं, सत्तमं, श्रेष्ठतम्.
 BESTAINED, *p. p.* कलङ्कितः -ता -तं, दूषितः -ता -तं, परिमलितः -ता -तं.
 To BESTEAD, *v. a.* (To profit) फलाय or लाभाय भू or अय्.
 BISTIAL, *a.* पाशयः -यो -यं, पशुशीलः -ला -लं, पशुव्यवहार -रा -रं, पशुसदृशः -शी -शं, अमानुषः -मो -मं, क्रूरचारः -रा -रं.
 BISTIALITY, *s.* पशुता -त्वं, पशुशीलता, अमानुषता, क्रूरचारत्वं, पशुगमनं.
 To BISTIALIZE, *v. a.* पशुकृ, पशुसदृशं -शी -शं कृ.
 BISTIALLY, *adv.* पशुवत्, पशुरूपेण, पशुव्यवहारानुसारम्, मानुषाचारविरुद्धं.
 To BESTIR ONE'S SELF, *v. r.* चेद् (c. 1. चेष्टते, चेष्टितुं), विचेद्, आत्मानं चेद् in caus. (चेष्टयति -यितुं), यत् (c. 1. यतते, यतितुं), प्रयत्, यद् (c. 1. पठते, पठितुं), व्यवसो (c. 1. -स्यति -स्यतुं), उद्यनं or उत्साहं कृ.
 To BESTOW, *v. a.* (To give) दा (c. 3. ददाति, c. 1. यच्छति, दातुं), प्रदा, अभिदा, अनुदा, दितुं (c. 1. -तरति -तरितुं -तरीतुं), प्रतिपद् in caus. (-पादयति -यितुं), उपपद्; निधिप् (c. 6. -धिपति -धेप्); उपाकृ.—(To apply, lay out) प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -युक्ते), उपयुज्; निधा (c. 3. -दधाति -धातुं).—(To give in marriage) कन्यां प्रदा.
 To BESTOW ONE'S SELF, *v. r.* (Attend to) सेव् (c. 1. सेवते, सेवितुं), उपसेव्; आस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), मनो निविश् in caus. (-वेश-

यति -यितुं).
 BISTOWED, *p. p.* दत्तः -त्ता -तं, प्रदत्तः -त्ता -तं, प्रप्तः -त्ता -तं, निहितः -ता -तं, विधाणितः -ता -तं, प्रतिपादितः -ता -तं, निधिप्तः -ता -तं, पितोर्गः -शा -शं.
 BISTOWER, *s.* दाता *m.* (तु), प्रदाता *m.* (तु), प्रदः or दः in comp.
 BISTRAUGHT, *p. p.* चिन्ताकुलः -ला -लं, व्यसः -या -यं, उपहतबुद्धिः -द्धिः -द्धि.
 To BISTREW, *v. a.* चाल् (c. 5. -च्योति -स्तितुं -स्तरीतुं).
 To BISTRIDI, *v. a.* (A horse) पक्षी or गदे पृषङ्गत्वा अश्वम् चारुह् (c. 1. -रोहति -रोहं), अपिरुह्, चयारुह्; अषिक् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं); 'bestriding a horse,' अश्वारुहः.
 To BISTUD, *v. a.* मगडादिभूषणैर् अनुप्यम् (c. 4. -वियति -व्युं) or रय् (c. 10. रययति -यितुं).
 BISTUDDED, *p. p.* अनुचिद्धः -द्धा -द्धं, राचितः -ता -तं, प्रसुप्तः -प्ता -प्तं.
 BET, *s.* (Wager) यणः, प्रतिज्ञा, चाधिकपणः.
 To BET, *v. n.* पण् (c. 1. पण्यते, पणितुं), विपण्; दिक् (c. 4. दीयति, दीयतुं).
 To BETAKE ONESELF, *v. r.* आश्रि (c. 1. -श्रयति -ने -श्रयितुं), अभिश्रि. उपाश्रि, संश्रि, ममुपाश्रि.
 BETEL, *s.* (Nut) तासूलं, पूगं, उद्वेगं, पूगफलं.—(The plant) तासूलो, तासूलपत्नी, नागपत्नी.—(A seller of it) तासूलिकः.—(Relating to it) तासूलो-लिनो-लि (न्).—(Betel box) पूगपात्रं, तामूलपेटिका.—(Betel-bearer) तासूलवाहकः, तासूलदः, वागुलिः *m.*
 To BETHINK ONE'S SELF, *v. r.* अनुचिन् (c. 10. -चिन्तयति -यितुं), सचिन्, अनुये (c. 1. -ध्यायति -ध्यातुं), विमृश् (c. 6. -मृशति -मृष्टुं -मृष्टुं), अनुयु (c. 4. -युज्यते -पोहं), अनुस्मृ (c. 1. -स्मरति -स्मत्तुं).
 To BETHUMP, *v. a.* तद् (c. 10. ताडयति -यितुं), प्रह (c. 1. -हरति -हृष्टुं).
 To BETIDE, *v. n.* सम्भू (c. 1. -भवति -भविष्यति), उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), निपत् (c. 1. -पतति -पतितुं), सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), यद् (c. 1. पठते, पठितुं); 'may good betide you,' भद्रं ते भूयात्; 'woe betide you,' अयमाहले or अनीयनिले or अकरुणिले भूयात्.
 BETIMAS, *adv.* प्रभाते, जकारं, प्रातर, सुष्टं, प्रसूये, समया, समये, उप-युक्ततमये, चेलायां.
 To BETOKEN, *v. a.* सूच्य (c. 10. सूचयति -यितुं), प्रदिश (c. 6. -दिशति -दिशुं), सन्दिश; अभिदृश् in caus. (-दशयति -यितुं).—(To foreshew) मद्गु in caus.; 'betokening,' सूचकः -का -कं, याचकः -का -कं.
 To BETOSS, *v. a.* द्युम् in caus. (द्योभयति -यितुं), धिप् (c. 6. धिपति, धेप्).
 To BETRAY, *v. a.* परहस्तेषु or शत्रुकरेषु or शत्रुपाणिषु or अन्तेषां करेषु सन् in caus. (-अययति -यितुं), परादा (c. 3. -ददाति -दातुं), प्रदा, यद् (c. 10. यद्यते -यितुं), विद्यासपातं or विद्यासभङ्गं कृ, खयद् (c. 10. खरयति -यितुं), शत्रोरायनं -न्ना -न्नं कृ.—(To shew, discover) सूच्य (c. 10. सूचयति -यितुं); दृश् in caus. (दृश्यति -यितुं), पिशुन (nom. पिशुनयति -यितुं), प्यक्तोक्, प्रकटीकृ.—(To betray secrets) गोप्यानि प्रकाश् in caus. (-काशयति -यितुं), मन्त्रभेदं कृ.
 BETRAYED, *p. p.* शत्रुहस्तार्पितः -ता -तं, खिन्नः -ता -तं, परादत्तः -त्ता -तं.
 BETRAYING, *s.* परहस्तार्पकः, यचकः, विद्यासपातकः, प्रदाता *m.* (तु).
 To BETRIM, *v. a.* भूष् (c. 10. भूषयति -यितुं), अलङ्कृ, परिष्कृ.
 To BETROTH, *v. a.* वाग्दानं कृ, नियमपत्रेण विवाहप्रतिज्ञां कृ, प्रतिज्ञापत्रेण विवाहसंनयं कृ.
 BETROTHING, *p. p.* वाग्दत्तः -त्ता -तं, प्रदत्तः -त्ता -तं, प्रप्तः -त्ता -तं, प्रति-ज्ञाविवाहितः -ता -तं.—(Woman) वाग्दत्ता, प्रप्ता.
 BETROTHMENT, *s.* वाग्दानं, कन्याप्रदानं.
 To BETRUST, *v. a.* परिदा (c. 3. -ददाति -दातुं), नियुज् in caus. (-योजयति

-यितुं), सम् in caus. (-सर्वयति -यितुं).

BETTER, (compar. of good) *a.* भद्रतरः -रा -रं, श्रेयान् -यसो -यः (स्), श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, गरीयान् -यसो -यः (स्), प्रशस्तः -स्ता -स्तं, सहैश्वर्यः -रा -रं, साधयान् -यसो -यः (स्), ज्ञायान् -यसो -यः (स्).

BETTER (compar. of well) *adv.* चरं, प्रशस्तं, श्रेयस्, भद्रतरं, भद्रतरप्रकारेण, श्रेष्ठं.—(More) अधिकं, अधिकतरं, अतिरिक्तं.—(The better, the superiority) श्रेष्ठता, श्रेयस्त्वं, प्रधानता, प्रमुखत्वं.—(To get the better) अभिभू, अतिरिच् in pass. (-रिच्यते).

TO BETTER, *v. a.* भद्रतरं -रा -रं कृ, श्रेयांसं -यसो -यः कृ.—(To advance) वृष् in caus. (चरयति -यितुं), संवृष्, परिवृष्, एष् in caus. (स्थयति -यितुं), नेष्.—(To surpass) अतिरिच् in pass. (-रिच्यते), अभिभू.

BETTERS, *s. pl.* (Superiors) श्रेष्ठः *m. pl.*, प्रधानपुरुषाः *m. pl.*, उच्च-मपुरुषाः *m. pl.*

BETTING, *s.* पणनं, पणकरणं यथापेयं, आधिकपणकरणं, प्रतिज्ञानं.

BETTOR, *s.* पणकर्त्ता *m.* (स्त्री), पणकः, पणपिक.

BETTY, *s.* द्वारकपादभिभ्रजे सन्धिचौरः प्रयुक्तं लोहयन्त्रं.

BETWEEN or BETWEEN, *prep.* मध्ये, सम्मन्तरे, अन्तरेण, अनन्तरं, अनन्तरा, मध्यतः, मध्यस्थाने; 'the mediator between God and man,' ईश्वरस्य भाग्याणाञ्च मध्ये मध्यस्थः. Between is sometimes expressed by the gen. or inst. c.; as, 'there is a great difference between a master and a servant,' सेव्यसेवकयोर् महदन्तरं; 'great is the difference between thee and the ocean,' त्वया समुद्रेण च महदन्तरं; 'I will put enmity between thee and the woman,' त्वया नार्या च वैरितां जनित्वायि; 'I am in a strait betwixt two,' उभाभ्यां सङ्कुचितोऽस्मि; 'they parted the paternal inheritance between them,' दास्यं पित्र्यं परस्परं व्यभजन.

BIVER, *s.* माध्यन्दिनभोजनानन्तरं प्रायात्रिभोजनात् तत्कालान्तरे लम्बाहारः or अर्द्धाशनं.

BEVERAGE, *s.* पानीयं, पेयं, पानं, पयः *n.* (स्).—(Of the gods) समृतं.

BEVY, *s.* गणः, सङ्घः, समवायः, यूयं, कुलं; 'a bevy of young lasses,' तरुणोगणः.

TO BEWAIL, *v. a. and n.* विलप् (c. 1. -लपति -लपितुं), श्रुच् (c. 1. शोचति, शोचितुं), अनुश्रुच्, परिदेव् (c. 1. -देवति -ते -देवितुं); 'to grieve exceedingly,' श्रुच् in freq. (शोश्रुच्यते), परिश्रुच् in freq., लप् in freq. (लालप्यते).

BEWAILABLE, *a.* शोच्यः -च्या -चं, शोचनीयः -या -यं, विलपनीयः -या -यं.

BEWAILING, *s.* विलपनं, विलापः, परिदेवनं, अनुशोचनं, क्रन्दनं.

TO BEWARE, *v. n.* सवधा (c. 3. -धत्ते -धातुं), सावधानः -ना -नं भू, सवधानं कृ.—(Abstain from, avoid) परित्यज् (c. 1. -हरति -हर्तुं), वृज् in caus. (वर्जयति -यितुं), विवृज्, परिवृज्; 'beware of men,' मानुषेभ्योऽवधत्तः 'beware of too great avarice,' अतिलोभात् सावधानो भव; 'beware lest any one deceive you,' सावधाना भवत कोऽपि युष्मान् न भ्रमेत्.

TO BEEP, *v. a.* रुह् (c. 2. रोदिति, रोदितुं), अनुश्रुच् (c. 1. -शोचति, -शोचितुं).

TO BEWET, *v. a.* झिह् in caus. (झेदयति -यितुं), सिच् (c. 5. रिसञ्चति, सेक्),

TO BEWILDER, *v. a.* मुह् in caus. (मोहयति -यितुं), व्यामुह्, परिमुह्, विमूह्; आकुलीकृ, आकुलीकृ, त्रिभन् in caus. (-भ्रमयति -यितुं), सम्भन्.

BEWILDERED, *p. p.* आकुलः -ला -लं, व्याकुलः -ला -लं, आकुलितः -ता -तं, आकुलीकृतः -ता -तं, सम्भ्रान्तः -न्ता -न्तं, कातरः -रा -रं, व्यथः -या -यं

मोहितः -ता -तं, मुग्धः -ग्धा -ग्धं, विमूढः -ढा -ढं, विमुग्धः -ग्धा -ग्धं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, परिविह्वलः -ला -लं.

BEWILDERMENT, *s.* व्याकुलता, आकुलत्वं, व्यग्रता, पैङ्गव्यं, सम्भ्रमः, कातरता.

TO BEWITCH, *v. a.* मन्त्रद्वारा वशीकृ or मुह् in caus. (मोहयति -यितुं), मोहं कृ, अभिमन्त्र् (c. 10. -मन्त्रयति -यितुं).—(To captivate) मनो हृ (c. 1. हरति, हर्तुं).

BEWITCHED, *p. p.* मोहितः -ता -तं, वशीकृतः -ता -तं, अभिमन्त्रितः -ता -तं.

BEWITCHING, *s.* मोहकः, मोहनः, मायी *m.* (न्), वशीकर्त्ता *m.* (न्), मायाकृत.

BEWITCHMENT, *s.* वशीक्रिया, वशीः *m.*, वशीता, वशीकरणं, मोहनं, परिमोहनं, चिमोहनं, सम्मोहः, मोहः, माया, काम्पेयत्वं.

BEWITCHING, *a.* मोहो-हिनी-हि (न्), मोहनः -नी -नं, मनोहारी -रिणी -रि (न्), मनोहरः -रा -रं, प्रलोभकः -का -कं, आकर्षकः -की -कं, मायी -यिनी -यि (न्).

BEWITCHINGLY, *adv.* यथा मनो हियते or वशीक्रियते तथा, मनोहरप्रकारेण, यथा मोहो जायते तथा, मायया, प्रलोभनाय.

TO BETRAY, *v. a.* (To betray) परदा (c. 3. -ददाति -दातुं), प्रदाः शत्रुहस्तेषु सम् in caus. (-सर्वयति -यितुं).—(To indicate) सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं), पिशुन (मोच्, पिशुनयति -यितुं).

Beyond, *prep. and adv.* अति prefixed.—(On the farther side) पारं, पारे; 'beyond the sea,' समुद्रपारं; 'from beyond,' पाराद्; 'to go beyond,' अतिक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अतिचर् (c. 1. -चरति -चरितुं).—(In front) अग्रे.—(Superior to) अतिरेकी-किणी-कि (न्), विशिष्टः -ष्टा -ष्टं.—(More than) अधिकं, or expressed by अति prefixed; as, 'beyond mortal strength,' अतिमानुषः -या -यं; 'beyond's one's power,' अतिशक्तिः; 'beyond measure,' अतिशयं, अतीव; 'passed beyond the range of sight,' चक्षुर्विषयम् अतिक्रान्तः.—(At a distance) दूरे.

BIZIL or BEZIL, *s.* रत्नाधारयोग्योः क्षुरीयकभागः, क्षुरीयकस्य यत्स्थानं मणिः सञ्च्यते or प्रविधीयते तद्.

BLAVATI, *s.* (The wife of the god Śiva, and the goddess of destruction; called Bhavānī in her amiable form) भवानी उमा, महादेवी, देवी.—(The pure one) गौरी.—(As terrible in form and irascible in temper) दुर्गा, काली, चण्डी, चण्डिका.—(As daughter of Himāla, the sovereign of the snowy mountains) पार्वती, हैमवती.—(As wife of Śiva) शिवा, ईश्वरी, रुद्राणी, सद्योणी, मृदानी.—(The all-auspicious) सर्वमङ्गला.—(The mother) अञ्जिका.—(As the performer of austerities) कात्यायनी, जपणी.

BIAS LATENT, *a.* द्विकोणः -खा -खं, द्व्यक्षकः -का -कं, योगद्वयविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

BIAS, *s.* (Inclination) भावः, शीलः, शीलत्वं, याप्ता, स्वभावः, इच्छा, अभिलाषः, मङ्गल्यः, छन्दः, चिकीषा, स्मृता, अभिप्रायः.—(Inclination to go on one side) पक्षे गमनच्छा.—(Partiality) पक्षपातः, पक्षपातिता, साचीकृतं.—(That which biases, or induces to act) प्रवृत्तेः -वृत्तः, प्रवृत्तः, प्रोत्साहः -हकः, प्रयोजकः.

TO BIAS, *v. a.* प्रवृत् in caus. (-चरयति -यितुं), आवृज् in caus. (-वर्जयति -यितुं); साचीकृ; प्रणुह् (c. 6. -गुहति -गुह्यते), आकृप् (c. 1. -कर्षति -कर्ष्यते), चेष्ट in caus. (चेष्टयति -यितुं), प्रोत्साह in caus. (-साहयति -यितुं), आकृ in caus. (-कारयति -यितुं), पक्षपातीकृ.

BIASSED, *p. p.* प्रवृत्तः -ता -तं, प्रोत्साहितः -ता -तं, प्रवृत्तः -ता -तं, साचीकृतः -ता -तं, आकृतः -ष्टा -ष्टं.—(In favour of a side) पक्षोद्गाही *m.* (न्).

BIB, *s.* बालकस्य वहास्वल्पादानयोग्यं क्षीमीनिमित्तं उत्तरीयवस्त्रं.
BIBB, *n.* सुरापी *m.* (न). सुरापः, मद्यपायी *m.* (न), पानपटः, मद्यपाः *m.*
BIBB, *s.* धर्मपुस्तकं. ईश्वरवाक्यप्रकाशको ग्रन्थः.
BIBBICAL, *a.* धर्मपुस्तकविषयः-या-यं, धर्मपुस्तकसम्बन्धः-का-कं.
BIBLIOGRAPHY, *s.* ग्रन्थविद्या, ग्रन्थविद्यानुसन्धनं.
BIBLIOMANIA, *s.* प्राचीनपुस्तकप्रापणे व्यग्रता, दुर्लभग्रन्थान्वेषणे व्यग्रता.
BIBLIOTHECA, *s.* पाठार्थं सुरक्षितो ग्रन्थसमूहः, विद्यानुसन्धनार्थं ग्रन्थकुटी.
BIBULOUS, *a.* जलप्रेमकः-का-कं, जलनियानशीलः-ला-लं.
BICAPSLAR, *a.* चीजकोशो द्विधीकृतो यस्य. द्विधाभूतचीजकोशः-शा-शं.
BICKER, *a.* द्विमुहः-झा-झं. द्विशीर्षकः-का-कं, द्विशिरः-रा-रं (न).
TO BICKER, *v. n.* (To skirmish) द्विहावः कृः कलह (nom. कलहायते-यितुं), कलहं कृः—(To wrangle) विवादं (c. 1. -वदते-वदितुं), वाग्मुहं कृः—(To quiver स्फुर (c. 6. स्फुरति, स्फुरितुं)).
BICKLING, *s.* कलहः, विप्रलापः, विवादः, झुंझं, वाग्मुहं—(Petty warfare) द्विः, द्विहावः.
BICKER, *s.* मृत्पाकायामुक्तं शुष्मभागः, कर्मकारसेवितं लोहयन्त्रं.
BICKING, *n.* द्विमुहः-झा-झं, द्विमुहयविशिष्टः-झा-झं.
TO BID, *v. n.* (To invite) निमन्त्र (c. 10. -मन्त्रयति-ने-यितुं), आह्वय (c. 1. -ह्वयति-ह्वानुं) — To command आज्ञा in c. 10. (ज्ञापयति-यितुं), प्रेर (c. 10. -प्रेरयति-यितुं), आदेश (c. 6. -दिशति-देष्टुं), समादेशः—(To offer a price अनुकमूल्यं दित्तामीति or दातुमिच्छामीति वद् (c. 1. -वदति, -वदितुं) or व्या in c. 10. (व्यापयति-यितुं) or युष् (c. 10. -युष्पयति-यितुं) or अभिधा (c. 3. -दधाति-धातुं).—(To bid welcome) स्वागतमिति वदः—To bid adieu सामन्त्र (c. 10. -मन्त्रयते-यितुं), अनुमन्त्रः आग्रह (c. 6. -ग्रहयते-ग्रहं).—(To bid defiance) आह्वय, समाह्वयः.
BIDDEN, *p. p.* (Commi. d. d.) आज्ञातः-ता-तं, प्रेरितः-ता-तं, चोदितः-ता-तं, देशितः-ता-तं, आदिष्टः-झा-झं.—(Invited) निमन्त्रितः-ता-तं, केतितः-ता-तं, आहूतः-ता-तं.
BIDDER, *s.* क्रोता *m.* (न). ज्ञापकः. मन्त्रयितुः *m.*, प्रकाशक्रमसमये अनुकमूल्यं दित्तामीति or दातुमिच्छामीति व्यापयति यो जनः.
BIDDING, *s.* (Commi. d. d.) आज्ञा, प्रेरणं, आदेशः, निर्देशः, शासनं.—(Offer of a price) मन्त्रयित्तत्त्वापन्नं, अनुकमूल्यं दित्तामीति व्यापनं, मृत्पदित्तत्त्वा.
TO BIDE, *v. n.* and *v.* (To remain) स्था (c. 1. तिष्ठति-ने, स्थातुं), वृत् (c. 1. -वृत्ते, -वृत्तितुं), यम (c. 1. -यसति, -यत्तुं).—(To expect) प्रतीक्ष (c. 1. -ईक्षते-ईक्षितुं), उदृष्ट (c. 1. -पश्यति-दृष्टुं).—(To endure) सह (c. 1. -सहते, -सोदुं), मृष् (c. 4. -मृष्यति, -मृषितुं).
BIDENTAL, *a.* द्विदन्त-दन्ती-दन्त (न). द्विदन्तः-की-कं, द्विदन्तः-दा-दं.
BIENNIAL, *a.* द्वैवार्षिकः-की-कं, द्विवर्षः-पी-पं, द्विवर्षीयः-शा-शं, द्विवर्षमात्रस्यापी-प्यिनी-यि (न). वास्तव्यमात्रजीवी *m.* (न).
BIEH, *s.* शिबिका, शववाहनं, शवयानं, कटः, खट्विः *m.*, खाटः, चारुटः, प्रेतवाहनसाधनं खट्वादि.
BIBLING, *s.* पेयूपः-यं, पीयूपः-यं, प्रसवानन्तरं प्रथमगोदुग्धं.
BIFID, *a.* द्विखण्डकृतः-ता-तं, द्विधीकृतः-ता-तं.
BIFOLD, *a.* द्विगुणः-या-यं, द्वैयः-पी-पं, द्विप्रकाश-रा-रं.
BIFORMED, *a.* द्विरूपः-या-पी-पं, द्विरूपिमान्-मती-मत् (न).
BIFURCATED, *a.* द्वयः-या-यं, अग्रद्वयविशिष्टः-झा-झं.
BIG, *a.* स्थूलः-ला-लं, बृहन्-हती-हत् (न), विपुलः-ला-लं.—(Big-bodied) बृहन्कायः-या-यं, महाकायः-या-यं, महाद्वयः-झी-झं.—(A pregnant woman) गर्भिणी, गर्भवती.—(Bombastic) गर्वितः-ता

-तं.—(Teeming with) सङ्कुलः-ला-लं, सङ्कीर्णः-शी-शीं, आकीर्णः-शी-शीं, पूर्यः-शी-शीं.—(As big as) परिमाण or परिमित, or मात्र affixed; as, 'as big as an egg,' अण्डपरिमाणः-शा-रं; 'as big as a grain of mustard,' सर्वपरिमितः-ता-तं; 'as big as a man,' पुरुषमात्रः-चा-चं.
BIGAMIST, *s.* द्विभार्यः, द्विपत्नीस्वामी *m.* (न), एककाले विवाहद्वयकर्त्ता *m.* (न).
BIGAMY, *s.* एककाले द्विविवाहकरणं, द्विपत्नीधारिण्यं.
BIG-BELLIED, *a.* पृष्ठदृष्ट-रा-रं, स्थूलोदर-रा-रं, लघोदर-रा-रं, बृहन्मुखः-वि-विः, विषयिष्ठः-ला-लं, वृद्धनाभिः-भि-भि, तुन्दवान्-वती-वत् (न).
BIG-BOXED, *a.* बृहदस्थिमान्-मती-मत् (न), बृहद्वयः-झी-झं.
BIGIN, *s.* बालकयोग्यं शिरोवहनं, बालशिरस्कं.—(A pot) पात्रं, चापाट.
BIGNESS, *s.* स्थूलता, स्थैर्यं, बृहत्त्वं, विपुलता.—(Size, comparative bulk) परिमाणः; 'of the bigness of an egg,' अण्डपरिमाणः-शा-रं.
BIGNONIA, *s.* पाटलिः *m.* f. -ला. समोषा, काचस्थाली, फलेरुहा, कुवेराद्यौ.
BIGOT, *s.* समतथारणे व्यग्रः, विचारणां विना or अविचार्य पक्षपाती *m.* (न), निर्वैचर्यशीलः, अग्रचिन्तः.
BIGOTED, *a.* अविचार्य समते स्थितः-ता-तं, समतथारणे व्यग्रः-या-यं, समतेनिष्ठितः-ता-तं, साचीकृतः-ता-तं, समतथारणी-विश्वी-विश्व (न).
BIGOTRY, *s.* विचारणां विना समते व्यवस्थितिः *f.* or अभिनिवेशः or अतिनिर्वैचर्यः, साचीकृतः.
BIG-SWOLN, *a.* अतिस्कोतः-ता-तं, उच्चूनः-ना-नं, प्रवृद्धः-झा-झं.
BIG-UDDERED, *a.* पीनोष्णी *f.*, पीनवस्त्रनी *f.*, पीनस्तनधारिणी *f.*
BILBO, *s.* कृपाणः, खड्गः, निस्त्रिशः, अस्त्रिः *m.*
BILL, *s.* पिस्तं, मायुः *m.*, भानकं, पलागिनः *m.*
BILE, *s.* (A boil) स्फोटः, स्फोटकः, विस्फोटः.
TO BILGE, *v. n.* (To spring a leak) नौकातले or नौकापाथे दाहस्फोटनप्रसूक्तं गलं गृहीत्वा मज्ज (c. 6. मज्जति, मज्जितुं).
BILIARY, *a.* पित्तः-ही-हं, पित्तसञ्चयो-न्विनी-न्वि (न).
BILINGUOUS, *a.* द्विजिह्वः-झा-झं, द्विभाषावादी-दिनी-दि (न).
BILIOUS, *a.* पित्तलः-ला-लं, पित्तः-ही-हं, पित्तिकः-की-कं.
TO BILK, *v. n.* वच् in caus. (वचयति-ते-यितुं), परितवच्, प्रलभ् (c. 1. -लभते-लभं), विप्रलभ्.
BILL, *s.* (Beak of a bird) चबुः *f.*, तुखः *m.*, मुखः.—(A kind of hatchet) दारं, सञ्चयः.—(An act of parliament) व्यवस्था.—(A written paper of any kind) पर्त, लेखः-खा, लेख्यं.—(An account of money) विवरणपत्रं.—(An advertisement) घोषणापत्रं.—(In law) भाषापादं, पक्षपक्षपादः, अभियोगपत्रं.
TO BILL, *v. n.* (To kiss, embrace) चुस् (c. 1. चुसति, चुसितुं), निम्स् (c. 2. निम्से, निम्सितुं), आलिङ्ग (c. 1. -लिङ्गति-लिङ्गितुं), परिधिंस्वा कृ.
BILLET, *s.* (A note) पर्त, लेखः, लेख्यं.—(A ticket) निदेशनपत्रं, चिट्ठं.—(A log of wood) काष्ठखण्डं, काष्ठं.
TO BILLET, *v. n.* निदेशनपत्रेण सैन्यान् आवासस्थानं प्रकुप् (c. 10. -कल्पयति-यितुं); सैन्यान् वच् in caus. (वासयति-यितुं).
BILLIARDS, *s. pl.* इस्नानीनमनैः सेविता गुलिकाक्रीडा.
BILLION, *s.* खट्विः.—(A million millions) नियुतनियुतानि, शङ्क.
BILLOW, *s.* उन्मिः *m.* f., महोन्मिः *m.* f., भङ्गः, तरङ्गः, उल्लोलः, पयोराशिः *f.*, वारिदाशिः *f.*, कल्लोलः, अल्लोलः.
TO BILLOW, *v. n.* तरङ्ग (nom. तरङ्गायते), तरङ्गवेषेण प्रलुह (c. 1. -लोहति-लोहितुं), महावेलयाम् प्रवृष् (c. 1. -वर्षते-वर्षितुं).
BILLOW-BEATEN, *a.* तरङ्गोद्धातः-ता-तं, तरङ्गविभक्तः-ता-तं, उल्लङ्घितः-झा-झं.

BILLOWY, *a.* खर्मेमान् -मती-मत् (न्), तरङ्गितः -ता-तं, महावेल् -ला-लं, महातरङ्गः -ङ्गा-ङ्गं, प्रलोठितः -ता-तं.

BILL-STICKER, *s.* घोषणापत्राणि राजमार्गादिषु जनसङ्घीर्षस्थानेषु स्थापयति यः.

BIN, *s.* धान्यकोष्ठकं, कुशूलः, पिठः.

BINARY, *a.* द्वैधः -धी-धं, द्विगुणः -था-थं.

TO BIND, *v. a.* (To tie) बन्ध् (c. 9. यमाति, यन्तुं), निबन्ध्, योक्तुं (nom. योजयति -यितुं), यन्त् (c. 10. यन्त्यति -यितुं), संयम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं). —(To fasten to any thing, fasten on) आबन्ध्, अनुबन्ध्, आकम् (c. 1. -कषते -कषितुं), पिनद्धं -द्धां -द्धं कृ. —(To tie together) ससन्ध्, संधिम् in caus. (-धेयति -यितुं), ग्रन्ध् (c. 9. यमाति, याचतुं or caus. ग्रन्थयति -यितुं), संह (c. 1. -हरति -हर्तुं). —(To unite) संयुज् (c. 7. -युनक्ति -युंक्ते -युंक्ते or caus. -योजयति -यितुं). —(To connect closely) ससन्ध्, संधिम् in caus.; 'my life is bound up in his,' मम प्राणा अस्य प्राणैर् बद्धाः सन्ति. —(To constrain, compel) बृ (c. 1. धरति, धर्तुं). —(To bind one's self by a promise) प्रतिज्ञा (c. 9. -जानीते -जातुं), सम्प्रतिज्ञा; 'to bind one's self over to appear,' दर्शनप्रतिज्ञायां दा. —(To be bound, obliged) expressed by the fut. pass. part.; as, 'he is bound to marry the damsel,' तेन कन्या चोदय्या, or by the root बन्ध्, as, कन्यां योदुम् बन्धति. —(To bind books) ग्रन्थपत्राणि चर्मदिना द्यादयित्वा ससन्ध्. —(To make costive) आनद्धं -द्धां -द्धं कृ, नियद्धं -द्धां -द्धं कृ. —(To secure with bandages) अनुयोजितं कृ, धातानि यन्.

BINDER, *s.* ग्रन्थपत्राणि चर्मदिना ससन्ध् *m.* (न्यु).

BINDING, *s.* (A bandage) बन्धनं, दाम *n.* (न्यु), उद्धानं, पट्टः. —(Of a book) ग्रन्थपत्राच्छादनं.

BINDWEED, *s.* क्षीरविदारो, महाश्वेता, विदारो, इक्षुगन्धोः कृष्णगन्धिका, क्रोष्टी, श्यामा.

BINOULAR, *a.* द्विनयनः -नी-नं, द्विनेत्रः -त्रा-त्रं, चक्षुर्द्वयविशिष्टः -ष्टा-ष्टं.

BINOMIAL, *n.* (In algebra) द्विपदः -दा-दं.

BIOGRAPHER, *s.* शिष्टसमाचाररचकः, शिष्टजनचरित्ररचकः, मृतजनपरिचरित्रवचना *m.* (न्यु).

BIOGRAPHICAL, *a.* शिष्टसमाचारसम्बन्धकः -का-कं, शिष्टजनचरित्रविषयः -या-यं.

BIOGRAPHY, *s.* (The act of writing it) शिष्टजनचरित्ररचना, शिष्टसमाचाररचना. —(The book) शिष्टजनचरित्रग्रन्थः, शिष्टसमाचारः.

BIPARTITE, *a.* द्वैधः -धी-धं, द्वैधीकृतः -ता-तं.

BIPARTITION, *s.* द्वैधीकरणं, द्विधाकरणं, द्वैधीभावः.

BIPED, *a.* द्विपादः -दा-दं, द्विपदः -दा-दं, द्विपादः -पती-पत्.

BIPEDAL, *a.* द्विपादपरिमाणः -था-थं, द्विपादवान् -वती-पत् (न्).

BIPENNATED, *a.* द्विपक्षः -धा-धं, पक्षद्वयविशिष्टः -ष्टा-ष्टं.

BIRCH OR BIRCH-TREE, *s.* भूर्जः, भूर्जपत्रः, कथचपत्रं, चर्मो *m.* (न्यु), मृदुच्छदः, मृदुत्वचः, विश्वा, शुङ्गी, महौषधं, अरुणा, प्रतिविषा.

BIREHEN, *a.* भूर्जमयः -यो-यं, भूर्जननिर्मितः -ता-तं.

BIRD, *s.* पक्षी *m.* (न्यु), प्रक्षिणी *f.*, खगः, विहगः, विहङ्गः -ङ्गमः, पतागः, पयवी *m.* (न्यु), पञ्चवी *m.* (न्यु), विहायाः *m.* (स्य), गरुत्मान् *m.* (न्), नीडकः, नीडोद्भवः, द्विजः, अयडकः, नगीकाः *m.* (स्य), पक्षवाहनः, शकुनिः *m.* -नः, विकिरः, विकिरः, वाजी *m.* (न्यु), पतन् *m.* (न्), शकुनः, नभसङ्गमः, पत्ररयः, विः *m.*, श्री, पित्तन् *m.* (न्).

TO BIRD, *v. n.* (To catch birds) पक्षिणो ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, गृहीतुं) or धृ (c. 1. धरति, धर्तुं), or बन्ध् (c. 9. यमाति, यन्तुं), शकुन (nom. शकुनयति -यितुं).

BIRDCAGE, *s.* पञ्जरः, पिञ्जरः, वीतंसः, कुलायिका, पक्षिशाला, शालारं.

BIRDCALL, *s.* पक्षिप्रलोभनार्थं शाकुनिकैर् वादितं पक्षिरावानुकारिणी वंजो.

BIRD-CATCHER, *s.* शाकुनिकः, व्याधः, जालिकः, जीवानकः, वागुरिकः.

BIRD-FANCIER, *s.* पक्षिपोषकः, पक्षिपालकः, पक्षिप्रियः.

BIRDING, *s.* (Catching birds) पक्षिग्रहणं, पक्षिवन्दनं, ज्यैनम्याता.

BIRDMARK, *n.* पक्षिमन्त्रिभः -भा-भं, पक्षिसदृशः -शी-शं, पक्षिनिभः -भा-भं.

BIRDMATE, *s.* अतिप्रयानमे उदयेयं येन लिमासु तरुशाखासु पक्षिणो चक्ष्यन्ते.

BIRD'S-EYE-VIEW, *s.* यादृशं डीयमानेन पक्षिणा क्रियत तादृशं दर्शनं उच्चैःस्थानाद् अवलोकनं.

BIRD'S-NEST, *s.* नीडः -डं, कुलायः, पक्षिशाला.

BIRTH, *s.* जन्म *n.* (न्यु), जातिः *f.*, जननं, जनिमा *m.* (न्यु), उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, सम्भवः, भयः, जनुः *n.* (स). —(The act of bringing forth) प्रसवनं, प्रसयः, उत्पादनं, प्रसूतिः *f.* —(Extraction, lineage) वंजः, कुलं, अन्वयः, जातिः *f.* —(Rise, origin) योनिः *m.* *f.*, मूलं, उद्भवः. —(Rank, high birth) कुलीनता, कीलीनः; 'of good birth. कुलीनः -ना-नं, कुलकः -का-कं, कीलेयः -यी-यं, सुजन्मा -न्मा-न्न (न्यु), महाकुलप्रसूतः -ता-तं, महाकुलः -ला-लं; 'pride of birth. कुलाभिमानः; 'blind from birth.' जन्मान्यः -न्मा-न्यं, ज्ञान्यः -न्मा-न्यं. —(To give birth to) सु (c. 1. सयति, c. 2. सौति, सौतं) प्रसु, जन् in caus. (जनयति -यितुं), सन्नन्.

BIRTHDAY, *s.* जन्मदिनोत्सवः, जन्मदिवसः, जन्मतिथिः *m.*, जन्मदिनं.

BIRTHPLACE, *s.* जन्मभूमिः *f.*, जन्मस्थानं, जन्मदेशः.

BIRTHRIGHT, *s.* ज्येष्ठत्वं, ज्येष्ठ्यं, ज्येष्ठाधिकारः, ज्येष्ठाभागः, पैतृकं.

BISCUIT, *s.* पिष्टकः, पूयः, क्षूपः, सुकान्दयो गोधूमादिचूर्णमयः पिष्टकः.

TO BISCUIT, *v. a.* द्विधीकृ, द्विभागीकृ, द्विखण्डकृ, द्विधा कृ or छिद (c. 7. छिनत्ति, छेदुं) or कृत् (c. 6. कृत्ति, कर्त्तुं).

BISCUITED, *p. p.* द्विधीकृतः -ता-तं, द्विखण्डकृतः -ता-तं, द्विधा छिन्नः -त्रा-त्रं.

BISCUITION, *s.* द्विधाकरणं, द्विधीकरणं.

BISHOP, *s.* धर्माधिपतिः *m.*, धर्माध्यक्षः.

BISHOP, *s.* (A beverage) मद्यनागरङ्गरसादिनिर्मितं पानीयं.

BISHOPRIC, *s.* धर्माधिपतिपदं, धर्माध्यक्षाधिकारः.

BISMITAL, *s.* अतिदृढः शुक्रवर्णो विदेशीयपातुप्रभेदः.

BISON, *s.* अरण्यवृषभप्रभेदः.

BISSEXTILE, *s.* चतुर्थः संपत्सरो यस्मिन् अधिदिवसो नियेष्यते.

BIT, *s.* (Part of a bridle) सलीनः, कयिका -कं, वला, मुखयन्त्रणं लह्वनी. —(A piece) खण्डः, भागः, भिन्नं, भिन्नं, भिन्नः *f.*; 'in bits, खण्डशस्, भागशस्, खण्डं खण्डं. —(A monthful, morsel) पिष्टः -खं यासः; 'a tit bit,' खाद्वचं, भोजनविशेषः; 'not a bit,' न मनामपि न किञ्चिदपि, न मूल्समपि; 'a bit bigger,' किञ्चित्पूलातरं.

TO BIT, *v. a.* सलीन (nom. सलीनयति -यितुं), अथमुखं खलीनेन यन्त् (c. 10. यन्त्यति -यितुं).

BITCH, *s.* शुनी, कुकुरी, सरमा, कुलाद्युता. —(A name of reproof) घन्यकी.

TO BITE, *v. a.* दंश् (c. 1. दशति, दंष्टुं), विदंश्; 'to bite the lips,' दशनच्छदं or दन्तान् सन्दंश्. —(To gnaw) चर्च् (c. 1. चर्चति, चर्चितुं); 'to bite the nails,' नखान् खाद् (c. 1. खादति, खादितुं). —(To pass by cold) शीतान् -शै-शै कृ. —(To rail at) अचक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेप्ते). —(To vex) पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं). —(To defraud) वन् (c. 10. वन्दयति -ते-यितुं).

BITES, *s.* दंशः, दंशनं, दन्ताघातः; 'the mark of the teeth,' दशनाङ्कः.

BITER, *s.* दंशकः, खादिता *m.* (न्यु), दंष्टा *m.* (न्यु), वन्दकः.

BITING, *a.* दंशकः -का-कं, दंशकः -रा-रं, पीडाकः -रा-रं.

BIT

- BITTEN**, *p. p.* दष्टः-ष्टा-ष्टं, सन्दष्टः-ष्टा-ष्टं, दंशितः-ता-तं.
- BITTER**, *c.* तिक्तः-क्ता-क्ते, तिक्तादः-दा-दं, तिक्तरसः-सा-सं.—(Pungent) कटुः-दुः-द्वी-दु, तीक्ष्णः-क्ष्णा-क्ष्णं, तिग्मः-ग्मा-ग्मं.—(Grievous) उग्रः-ग्रा-ग्रं, चालयिकः-की-के.—(Cruel, severe) कठोरः-रा-रं, निष्ठुरः-रा-रं, पीडाकरः-रा-रं.—(Malicious) मत्सरः-रा-रं, पिशुनः-ना-नं.
- BITTERGOURD**, *s.* इन्द्रवारुणिका, अरुणा.
- BITTERLY**, *adv.* उग्रं, निष्ठुरं, उग्रतया; 'one who grieves bitterly,' उग्रशोकः-का-के.
- BITTERN**, *s.* क्रौञ्चनातीयः पक्षिभेदः, क्रौञ्चः, कुडः, कलिकः.
- BITTERNESS**, *s.* तिक्तः, तिक्तत्वं, तिक्तरसः.—(Pungency) कटुता, तिग्मता, तीक्ष्णता.—(Malice) असूया, मात्सर्यं.—(Severity) उग्रत्वं-ता, निष्ठुरता, कठोरता.—(Sorrow) शोकः, उग्रशोकः, दुःखं.
- BITUMEN**, *s.* शिलाजतु *n.*, चश्मजतुकं, शिलादद्रुः *m.*, गिरिपुष्पकं, शैलं, शैलनिर्घासः.
- BITUMINOUS**, *a.* शिलाजतुमयः-यी-यं, शिलाजतुगुणविशिष्टः-ष्टा-ष्टं.
- BIVALVE**, *a.* द्विकपादः-दा-दं, द्विकोपः-पा-पं.—(Bivalve shell) कसुः *m.*, शसुः *m.*, शसुकः-का, जलशुक्तिः *f.*, पद्मखदुकः.
- BIVOUAC**, *s.* (A guard at night) वीरासनं.
- TO BLAB**, *v. n. and a.* रहस्यं प्रकाशयति in caus. (-काशयति-यितुं), रहस्यभेदं कृ.
- BLAB, BLABBER**, *s.* रहस्यभेदकः, रहस्यप्रकाशकः, वाचालः, वाचदूकः, जल्पकः.
- BLABBER-LIPPED**, *a.* स्फुलोष्ठः-ष्टा-ष्टं, लघ्वीष्ठः-ष्टा-ष्टं.
- BLACK**, *a.* कृष्णः-ष्णा-ष्णं, श्यामः-मा-मं, मलः-ला-लं, कालः-ला-लं, कालकः-का-के, काष्ठीः-ष्ठी-ष्ठीं, असितः-ता-तं, नीलः-ली-लं, मेघकः-का-के, घानः-मा-मं.—(Dark) तमसो-खिनो-खि (*n.*), तिमिरः-रा-रं, अन्धकारयुक्तः-क्ता-क्ते, निम्नः-भा-भं.—(Horrible) घोरः-रा-रं, दारुणः-रा-रं.—(Cloudy of countenance) झानवदनः-ना-नं.—(Black with crime) कृष्णकल्मा-स्मा-स्मं (*n.*).—(White and black) सितासितः-ता-तं.
- BLACK**, *s.* (The colour) कृष्णः, कृष्णवर्णः.—(A blackamoor) कृष्णदेहः, श्यामाङ्गः; 'black clothes,' नीलवस्त्रं, नीलास्त्रं; 'clothed in black,' नीलवस्त्रः-स्त्रा-स्त्रं, नीलास्त्रः-रा-रं, श्यामवस्त्रः-स्त्रा-स्त्रं.—(Lamp-black) दोषकट्टं, कम्बलं.
- TO BLACK**, *v. a.* कृष्ण (nom. कृष्णायते-यितुं), कृष्णीकृ.
- BLACKAMOR**, *s.* श्यामाङ्गः, श्यामदेहः, कृष्णदेहः, कृष्णाङ्गः.
- BLACKBERRY**, *s.* कृष्णवर्णं काष्ठकगुल्मफलं, शृगालकण्टकफलं.
- BLACKBEEFLE**, *s.* भ्रमरः, भृङ्गः, अलिः *m.*
- BLACKBIRD**, *s.* कृष्णवर्णो मधुररावविशिष्टः पक्षिभेदः.
- TO BLACKEN**, *v. a.* कृष्णीकृ, कृष्ण (nom. कृष्णायते-यितुं), श्याम (nom. श्यामयति-यितुं), श्यामीकृ.—(To darken) तिमिरयति-यितुं.
- TO BLACKEN**, *v. n.* श्याम (nom. श्यामायते), नील (nom. नीलायते).
- BLACKENED**, *p. p.* कृष्णीकृतः-ता-तं, श्यामितः-ता-तं, कृष्णीभूतः-ता-तं, तमोवृत्तः-ता-तं, तमोभूतः-ता-तं, सन्तमसः-सा-सं.
- BLACKEYED**, *a.* असितनयनः-नी-नं, कृष्णनयनः-नी-नं, नीलाक्षः-क्षी-क्षं.
- BLACKGUARD**, *s.* अपमाचारः, दुष्टः, दुराचारः, कृष्णकल्मा *m.* (*n.*), दुष्टः.
- BLACKING**, *s.* पादुकाङ्गनं, मसिः *f.*-सी, काली.
- BLACKISH**, *a.* ईषकृष्णः-ष्णा-ष्णं, ईषकालः-ला-लं, आकालः-ला-लं.
- BLACKLEAD**, *s.* सौसकभेदो येन तूलिकायां निवेशितेन कृष्णरेखा क्रियते.
- BLACKLY**, *adv.* कृष्णवर्णेन, कृष्णं, दारुणं, अतिदुष्टतया.

BLA

- BLACK-MOUTHED**, *a.* दुर्मुखः-खो-खं, मुखरः-रा-रं, वाग्दुष्टः-ष्टा-ष्टं.
- BLACKNESS**, *s.* कृष्णता-त्वं, कृष्णमा *m.* (*n.*), कालिमा *m.* (*n.*), श्यामत्वं, नीलिमा *m.* (*n.*).—(Darkness) तमः *n.* (*m.*), तमिरं, तिमिरं, अन्धकारः.—(Horribleness) घोरता, दारुणता.—(Atrocity) अतिदुष्टता.
- BLACKPUDDING**, *s.* अशुनातजननखादितम् असम्भान्यादिपूरितं शूकरपुरीतम्.
- BLACKSMITH**, *s.* लोहकारः, प्लाकारः, कर्मकारः, अयस्कारः, कम्मीरः, प्लोकारः.
- BLADDER**, *s.* वस्तिः *m. f.* मूत्राशयः, तिलकं, झोम *n.* (*n.*), झोमं.
- BLADE**, *s.* (The sharp part of a weapon) फलं, पत्रं, फलकः-के, पारा, परत्रः, पुष्करं; 'the blade of a sword,' अस्त्रपत्रं.—(Spire of grass) कार्दं, दलः-लं, चक्रुः, तृणदलं, तृणकार्दं, किसलः, कुशः.—(Of the shoulder) अंशः, स्कन्धास्थि *n.*, भुजशिः *n.* (*m.*).
- BLADED**, *a.* कार्दवान्-वती-वत् (*n.*), मन्त्ररितः-ता-तं, दलवान्-वती-वत् (*n.*).
- BLAIN**, *s.* विस्फोटः, स्फोटः, स्फोटकः, व्रणं, घटी, वरटी.
- BLAMABLE**, *a.* निन्दनीयः-या-यं, निन्द्यः-न्या-न्यं, निन्दाहे-है-है, दोषी-पिणी-पि (*n.*), अपराधी-धिनी-धि (*n.*), अपराधः-धा-धं, सापराधः-धा-धं, गर्हितः-ता-तं, दूष्यः-ष्या-ष्यं, गर्वः-र्षी-र्षं, वाच्यः-च्या-च्यं.
- BLAMABLENESS**, *s.* निन्द्यता, निन्दाहेत्वं, अपराधिता-त्वं, दोषित्वं.
- BLAMABLY**, *adv.* सापराधं, अपराधेन, निन्द्यप्रकारेण, यथा दोषो जायते तथा.
- TO BLAME**, *v. a.* (To lay the blame) दोषम् चारु in caus. (-रोपयति-यितुं), दोषीकृ.—(To censure) निन्द (c. 1. निन्दति, निन्दितुं), ग्रथिन्द, प्रतिनिन्द, विनिन्द; तिरस्कु; कुन् (c. 10. कुत्सयति-ते-यितुं), गुप् in des. (जुगुप्सते-सितुं), उपालम् (c. 1. लभते-लभुं), गहू (c. 1. गहेते, गर्हिहू), c. 10. गहेयते-यितुं), विगहू, परिगहू; 'he casts the blame on him,' तस्मिन् दोषं क्षिपति.
- BLAME**, *s.* (Censure) निन्दा, परोवादः, अपवादः, आक्षेपः, पृणा, तिरस्कारः, गहू, परिभाषणं, जुगुप्सा, कलङ्कः, कुत्सा, निषेदः, खवणं, उपालम्भः, उपक्रोशः.—(Fault) दोषः, अपराधः, पचनीयता, वाच्यता, —(Imputation of a fault) दोषारोपः; 'I am not to blame,' नाहम् अपराधः, or सापराधः, or निन्दाहेः.
- BLAMED**, *p. p.* निन्दितः-ता-तं, जुगुप्सितः-ता-तं, गर्हितः-ता-तं, तिरस्कृतः-ता-तं, पिङ्कृतः-ता-तं, उपालम्भः-मा-मं, खवरीयः-शा-शं.
- BLAMELESS**, *a.* निर्दोषः-पा-पं, निरपराधः-धा-धं, अनिन्द्यः-न्या-न्यं, अनिन्दितः-ता-तं, अनेनाः-ना-नः (*m.*), अपिगर्हितः-ता-तं, अनपः-या-यं.
- BLAMELESSLY**, *adv.* अपराधं विना, दोषव्यतिरेकेण, निरपराधं, अनपं, अनिन्द्यप्रकारेण.
- BLAMELESSNESS**, *s.* अनिन्द्यता, निर्दोषता, निरपराधता, शुद्धत्वं.
- BLAMER**, *s.* निन्दकः, दोषारोपकः, परिवादकः, निन्दाकत्ता *m.* (*n.*), कलङ्ककरः.
- BLAMEWORTHY**, *a.* निन्दाहे-है-है, निन्दनीयः-या-यं.
- TO BLANCH**, *v. a.* (To whiten) शुक्लीकृ, धवलीकृ.—(To peel such things as have husks) निस्तुप (nom. -तुपयति-यितुं), तुपीकृ, त्वच् (nom. त्वचयति-यितुं), त्वचं निष्कृम् (c. 1. -कर्मति-कृष्टुं), त्वक्-परिपुटनं कृ.
- BLAND**, *a.* मृदुः-द्वी-दु, खिद्यः-ग्घा-ग्घं, मसृणः-शा-शं, मेदुर-रा-रं, चिह्णः-शा-शं, कामलः-ला-लं, सोमलः-ला-लं.—(In speech) प्रियम्बदः-दा-दं.
- BLANDATION**, *s.* चाटुक्तिः *f.*, चाटुकारः, कोमलत्वं.
- TO BLANDISH**, *v. a.* (To caress, flatter) शान्त् or सान्त् (c. 10. सान्वयति-यितुं), अभिशान्त्, परिशान्त्, प्रियं वद् (c. 1. वदति, वदितुं).
- BLANDISHMENT**, *s.* (Gesture of love) ललितं, हावः, विलासः, विभनः.—(Soft words) प्रियवाक्यं, चाटुक्तिः *f.*, चाटुः *m.*

BLANK, *a.* (Empty, not written upon) शून्यः -न्या -न्यं, रिक्तः -क्ता -क्तं, लेखाशून्यः -न्या -न्यं, अलिखितः -ता -तं.—(White) शुक्लः -क्ता -क्तं.—(Pale, depressed) पावुः -शुः -शुः, विषण्णवदनः -ना -नं, शानवदनः -ना -नं, विषण्णः -शा -शं.—(Confused) विस्मिन्तः -ता -तं, विलुण्णः -द्या -द्यं, आकुलः -ला -लं.—(Without rhyme) अनुप्रासहीनः -ना -नं, अमित्राक्षरः -रा -रं, यमकहीनः -ना -नं, छन्दोरहितः -ता -तं.

BLANK, *s.* (A void space) शून्यं, रिक्तं, शून्यत्वं -ता, रिक्ता, शून्यस्थानं.—(A paper without writing) लेखाशून्यं पत्रं.—(In a lottery) माद्व्यस्परहिता or लाभरहिता गुटिका, दैर्भाग्यं.

To BLANK, *v. a.* शून्यीकृतं, शान्नीकृतं, आकुलीकृतं, विस्मयाकुलं -लां -लं कृ.—BLANKET, *s.* कसलः, रक्षकः, कणागुः *m.*, सहसरोम *n.* (नं), मेपकसलः, माशूकः, कुतपः.—(Covered with a blanket) कासलः -ली -लं, कसलाच्छादितः -ता -तं.

To BLANKET, *v. a.* कसलेन आच्छादं (c. 10. -दायति -यितुं).

To BLASPHEM, *v. a.* परमेश्वरं निन्द (c. 1. निन्दति, निन्दितुं) or अपमानं (c. 4. -मन्यते -मन्युं) or अभिशप् (c. 1. -शपति -शप्ति) or आकुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोशुं). ईश्वरनिन्दां कृ. पापयज्ञीयकथां कथं (c. 10. कथयति -यितुं).

BLASPHEM, *s.* ईश्वरनिन्दकः, ईश्वराभिशापकः, ईश्वरापमानकृत्, पापयज्ञः, गर्भवादी *m.* (नं).

BLASPHEMOUS, *a.* ईश्वरनिन्दकः -का -कं, ईश्वरापमानकरः -री -रं, पापयज्ञीयः -या -यं.

BLASPHEMOUSLY, *adv.* ईश्वरनिन्दापूर्वकं, ईश्वरनिन्दाक्रमेण, पापयज्ञयत्.

BLASPHEMY, *s.* ईश्वरनिन्दा, ईश्वरापमानं, ईश्वराभिशापः, देवनिन्दा, पापयज्ञता.

BLAST, *s.* (A gust of wind) वातः, वायुवेगः, वायुगुल्फः, वातरूपः, निर्घातः, प्रभञ्जनः, व्योममुद्गरः.—(Puff) श्वासः.—(Of a horn) शङ्खप्रानः.—(Blight) विनाशः, व्यापातः, धयः.

To BLAST, *v. a.* (To ruin, destroy) विनश्य in caus. (-नाशयति -यितुं), क्षि in caus. क्षययति -यितुं, विहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं).—(To make to wither, m. in caus. (मारयति -यितुं), शान्नीकृतं, विशृ in caus. (-शारयति -यितुं).

BLASTED, *p. p.* विनाशितः -ता -तं, मारितः -ता -तं, परित्थानः -ना -नं, विशीर्यः -शै -शै.—(By lightning) विद्युद्गतः -ता -तं.

BLASTER, *s.* विनाशकः, मारकः, नाशयिता *m.* (नृ), विपाती *m.* (नृ), विशारदकृत्.

BLAZE, *s.* ज्वालः -ला. ज्वलः, ज्वलका, ज्वालाग्निः *m.*, उल्का; 'a blaze of light,' रश्मिनालं, संश्रुनालं.—(Publication) प्रकाशनं, प्रकटीकरणं, प्रचारणं.

To BLAZE, *v. n.* ज्वल् (c. 1. ज्वलति, ज्वलितुं), प्रज्वल्, सम्प्रज्वल्, or in freq. (जाज्वल्यते), दीप् (c. 4. दीप्यते, दीपितुं), आदीप्, प्रदीप् or in freq. (दीदीप्यते).

To BLAZE ABROAD, *v. a.* प्रकाश in caus. (-काशयति -यितुं), प्रकाशं, प्रचर् in caus. (-चारयति -यितुं), विद्युप् (c. 10. -योपयति -यितुं), विख्या in caus. (-ख्यापयति -यितुं), प्रकटीकृतं.

BLAZING, *a.* ज्वाली -लनी -लि (नृ), ज्वालः -ली -लं, ज्वालन् -लनी -लन् (नृ), उज्ज्वलः -ला -लं, जाज्वल्यमानः -ना -नं, ज्वलितः -ता -तं, प्रज्वलितः -ता -तं, उज्ज्वलः -खा -खं, प्रदीप्तः -भा -भं.

To BLAZE, *v. a.* (To draw coats of arms) कुलीनपदचिह्नानि लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).—(To explain coats of arms) चित्रागतानि कुलीनपदचिह्नानि व्याख्या (c. 2. -ख्याति -ख्यातुं).—(To deck) भूष् (c. 10. भूषयति -यितुं), परिभूष्, परिष्कृ.—(To celebrate) प्रख्या, विख्या.—(To display, publish) प्रकाश in caus. (-काशयति -यितुं).

प्रचर् in caus. (-चारयति -यितुं).

To BLEACH, *v. a.* धाव् (c. 1. धावति, धावितुं, c. 10. धावयति -यितुं), पस्त्राणि वायुव्याप्यानि कृत्वा शुक्लीकृतं or धवलीकृतं or निर्विज् (c. 3. -नेनेकि -नेक्कुं).

To BLEACH, *v. n.* वायुव्यापकत्वाद् धवलीभू or शुक्लीभू.

BLEACHED, *p. p.* धातः -ता -तं, धवलितः -ता -तं, शुक्लीकृतः -ता -तं, धवलीकृतः -ता -तं, धवलीभूतः -ता -तं, वीतरागः -गा -तं; 'bleached silk,' धातकीशेयं, पत्राणि; 'a pair of bleached clothes,' उद्गमनीयं.

BLEACHING, *s.* धावकः, पस्त्रधावकः, पस्त्रनिर्विजकः.

BLEAK, *a.* (Cold) शीतलः -ला -लं, शिशिरः -रा -रं, हिमः -मा -मं, हेमन्तः -नी -नं, -निकः -की -कं, हिमशीतलः -ला -लं.—(Exposed to the weather) अभाषकाशिकः -की -कं, शीतापकाशिकः -की -कं.—(Cheerless) निरानन्दः -न्दा -न्दं.

BLEAKNESS, *s.* शीतता, शीतलता, शैत्यं, हिमता, शीतापकाशिकत्वं.

To BLEAR, *v. a.* चुर्चोकृतं, तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं).

BLURREDNESS, *s.* (Having bleared eyes) चुर्चलं, पित्रलं, क्रिन्नाद्यता.

BLIND, *a.* क्रिन्नाद्यः -द्या -द्यं, चुर्चलः -ली -लं, चिचिः -चा -चं, पिचिः -ची -चं.

To BLIND, *v. n.* उ (c. 1. अचते, अचतुं), मेपरुतं कृ, अविचत् शब्दे कृ.

BLINDING, *s.* मेपरुतं, मेपरायः, मेपशब्दः, उरभनादः.

To BLEED, *v. n.* रक्तं or शोणितं मु (c. 1. स्रवति, स्रोतुं), प्रसृ or मुच (c. 6. मुञ्चति, मोक्कुं), प्रमुचः 'the wound bleeds,' छतं शोणितं स्रवति.

To BLEED, *v. a.* रक्तं or शोणितं मु in caus. (सावयति -यितुं) or मुच in caus. (मोचयति -यितुं) or मोक्ष (c. 10. मोक्षयति -यितुं) or अवसिच (c. 6. -सिञ्चति -सेक्कुं).

BLEEDER, *s.* रक्तसावकः, असृक्छावी *m.* (नृ), रक्तमोचकः, सिराव्यधनकृतः रक्तव्यमेषकः.

BLEEDING, *s.* (Venesection) रक्तप्रायः, असृक्छावः, रक्तमोक्षणं, असृग्निमोक्षणं, सिरामोक्षणः, सिराव्यधः, रक्तव्यमेषनं.

To BLEMISH, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), दुष् in caus. (दूषयति -यितुं), अपयशः कृ, सदोषं -पां -पं कृ.

BLEMISH, *s.* दोषः, कलङ्कः, छिद्रं, कलुषं, अपयं, आगः *n.* (स्).—(Loss of reputation) अपयशः *n.* (स्), अव्ययतिः *f.*, अकीर्तिः *f.*, अपकीर्तिः *f.*, वाच्यता.—(Without blemish) अनयः -या -यं, निर्विच्छिद्रः -द्रा -द्रं.

BLEMISHED, *p. p.* कलङ्कितः -ता -तं, दूषितः -ता -तं, दोषवान् -यतो -यत् (नृ), सदोषः -या -यं, कलुषितः -ता -तं.

To BLEND, *v. n.* महसा सङ्कोचं कृ, मील (c. 1. मीलति, मीलितुं), निमोल.

To BLEND, *v. a.* मिथ् (c. 10. मिथयति -यितुं), सम्मिथ्, मिथ्रीकृतं, सम्पृष् (c. 7. -पृणक्ति -पृणितुं), संयुज् (c. 7. -युनक्ति -युनितुं), संधिप् in caus. -ध्रेषयति -यितुं, एकीकृतं, एकत्र कृ, व्यतिकरं कृ.—(To be mingled) सद् in pass. (-कीर्यते), मिल् (c. 6. मिलति, मेलितुं), सम्मिल्.

BLENDED, *p. p.* मिथितः -ता -तं, मिथ्रीकृतः -ता -तं, सम्मिथः -था -थं, व्यामिथः -था -थं, सम्पृक्तः -क्ता -क्तं, आधिष्टः -ष्टा -ष्टं, सङ्कीर्णः -शै -शै, मिलितः -ता -तं, एकीकृतः -ता -तं, करसितः -ता -तं, संसृष्टः -ष्टा -ष्टं, सन्धिपतितः -ता -तं, संयुजितः -ता -तं.

To BLESS, *v. a.* (To pronounce a blessing) आशिषं दा (c. 3. ददाति, दातुं), or वद् (c. 1. वदति, वदितुं), or गद् (c. 1. गदति, गदितुं), or आशीष् (c. 1. -शीक्षते -शीक्षितुं), धन्यवादं कृ, कुशलं वद्.—(To make happy) सुख् (c. 10. सुखयति -यितुं), सुखिनं -खिनीं -खि कृ, धर्मं -न्यां -न्यं कृ, मङ्गलं -लां -लं कृ, कुशलं -लां -लं कृ.—(To glorify, give thanks) कश्चिद् धन्यं वद्, कस्यचित् गुणान् वद् or कृत् (c. 10. कीर्तयति -यितुं), स्तु (c. 2. स्तौति, स्तौतुं); 'God bless you!' स्वस्ति,

BITTER, *p. p.* दहः-हा-हं, सन्दहः-हा-हं, दंजितः-ना-नं.
BITTER, *c.* तिक्तः-क्ता-कं, तिक्तसादः-दा-दं, तिक्तरसः-मा-मं.—(Pungent) कटुः-दुः-द्वी-दु, तीक्ष्णः-क्ष्णा-क्षं, तिग्मः-ग्मा-गं.—(Grievous) उग्रः-या-यं, स्यापयिकः-की-कं.—(Cruel, severe) 'कठोरः-रा-रं, निष्ठुरः-रा-रं, पीडाकटः-रा-रं.—(Malicious) मत्सरः-रा-रं, विभुजः-ना-नं.
BITTERGOURD, *s.* इन्द्रवाहणिका, चरुणा.
BITTERLY, *adv.* उग्रं, निष्ठुरं, उग्रतया; 'one who grieves bitterly,' उग्रशोकः-का-कं.
BITTERN, *s.* क्रीबनातीयः पक्षिभेदः, क्रीबः, कुडः, कलिकः.
BITTERNESS, *s.* तिक्तः, तिक्त्वं, तिक्तरसः.—(Pungency) कटुता, तिग्मता, तीक्ष्णता.—(Malice) असूया, मात्सर्यं.—(Severity) उग्रत्वं-ता, निष्ठुरता, कठोरता.—(Sorrow) शोकः, उग्रशोकः, दुःखं.
BITUMEN, *s.* शिलानुम *n.*, अश्मनुकं, शिलादद्रुः *m.*, गिरिपुष्पकं, शैलं, शैलनिष्पासः.
BITUMINOUS, *a.* शिलानुमयः-यो-यं, शिलानुमगुणविशिष्टः-हा-हं.
BIVALVE, *a.* द्विकपाटः-डा-डं, द्विकोपः-या-यं.—(Bivalve shell) कसुः *zi.*, शसुः *m.*, शसुकः-का, जलशुक्ति *f.*, पद्मशुक्तः.
BIVOCAC, *s.* (A guard at night) बीरासनं.
To BLAB, *v. n. and a.* रहस्यं प्रकथय in caus. (काशयति-यितुं), रहस्यभेदं क.
BLAB, BLABBER, *s.* रहस्यभेदकः, रहस्यप्रकाशकः, याबालः, यापदूकः, जलकः.
BLABBER-LIPPED, *a.* स्फोटः-डा-डं, लघ्वीः-हा-हं.
BLACK, *a.* कृष्णः-ष्णा-ष्णं, श्यामः-मा-मं, मलः-ला-लं, कालः-ला-लं, कालकः-का-कं, काष्ठीः-ष्ठी-ष्ठीं, समितः-ता-तं, नीलः-ली-लं, मेघकः-का-कं, घामः-मा-मं.—(Dark) तमस्वी-खिनी-खि (नं), तिमिरः-रा-रं, अन्धकारयुक्तः-क्ता-कं, निम्बः-भा-भं.—(Horrible) घोरः-रा-रं, दारुणः-या-यं.—(Cloudy of countenance) ज्ञान-वदनः-ना-नं.—(Black with crime) कृष्णकर्मो-म्मा-म्मे (नं).—(White and black) सितासितः-ता-तं.
BLACK, *s.* (The colour) कृष्णः, कृष्णवर्णः.—(A blackamoor) कृष्ण-देहः श्यामाङ्गः; 'black clothes,' नीलवस्त्रं, नीलाचरः; 'clothed in black,' नीलवस्त्रः-स्त्रा-स्त्रं, नीलाचरः-रा-रं, श्यामवस्त्रः-स्त्रा-स्त्रं.—(Lamp-black) दोषकिटं, कज्जलं.
To BLACK, *v. a.* कृष्ण (nom. कृष्णायते-यितुं), कृष्णीकृ.
BLACKAMOOR, *s.* श्यामाङ्गः, श्यामदेहः, कृष्णदेहः, कृष्णाङ्गः.
BLACKBERRY, *s.* कृष्णवर्णं कण्टकगुल्मफलं, शृंगालकण्टकफलं.
BLACKBEETLE, *s.* भ्रमरः, भृङ्गः, चलिः *m.*
BLACKBIRD, *s.* कृष्णवर्णी मधुररात्रिपक्षिः पक्षिभेदः.
To BLACKEN, *v. a.* कृष्णीकृ, कृष्ण (nom. कृष्णायते-यितुं), श्याम (nom. श्यामयति-यितुं), श्यामीकृ.—(To darken) तिमिर (nom. तिमिरयति-यितुं).
To BLACKEN, *v. n.* श्याम (nom. श्यामायते), नील (nom. नीलायते).
BLACKENED, *p. p.* कृष्णीकृतः-ता-तं, श्यामितः-ता-तं, कृष्णीभूतः-ता-तं, तमोभूतः-ता-तं, तमोभूतः-ता-तं, सन्मलसः-सा-सं.
BLACKENED, *a.* अक्षितनयनः-नी-नं, कृष्णनयनः-नी-नं, नीलाक्षः-क्षी-क्षं.
BLACKGUARD, *s.* अपमानार्थः, दुष्टः, दुष्टाचारः, कृष्णकर्मो *m.* (नं), दुष्टः.
BLACKING, *s.* पादुकाञ्जनं, मसिः *f.*—सी, काली.
BLACKISH, *a.* ईषान्कृष्णः-ष्णा-ष्णं, ईषाकालः-ला-लं, चाकालः-ला-लं.
BLACKLEAD, *s.* सौख्यभेदो येन तूलिकायां निवेशितेन कृष्णरेखा क्रियते.
BLACKLY, *adv.* कृष्णवर्णेन, कृष्णं, दारुणं, अतिदुष्टतया.

BLACK-MOUTHED, *a.* दुर्मुखः-खी-खं, मुत्तः-रा-रं, चादुष्टः-हा-हं.
BLACKNESS, *s.* कृष्णता-त्वं, कृष्णमा *m.* (नं), कालिमा *m.* (नं), श्यामत्वं, नीलिमा *m.* (नं).—(Darkness) तमः *n.* (नं), तमिषं, तिमिरं, अन्ध-कारः.—(Horribleness) घोरता, दारुणता.—(Atrocity) अतिदुष्टता.
BLACKPUDDING, *s.* अशुनातनजनसादिनम् असूयान्वादिपूरितं शुकरपुरीतम्.
BLACKSMITH, *s.* लोहकारः, व्याकारः, कर्मकारः, अयस्कारः, कर्मारः, व्योकारः.
BLADDER, *s.* वस्तिः *m. f.* मूत्राशयः, तिलकं, झोम *n.* (नं), झोमं.
BLADE, *s.* (The sharp part of a weapon) फलं, पत्रं, फलकः-कं, पारा, परस्त्रः, पुष्करं; 'the blade of a sword,' अक्षिपत्रं.—(Spire of grass) काष्ठं, दलः-लं, गद्गदः, नृणदलं, नृणकाष्ठं, किसलः, कुशः.—(Of the shoulder) चञ्जः, स्कन्धास्थि *n.*, भुजशिष्ट *n.* (नं).
BLADED, *a.* काष्ठवान्-वती-वत् (नं), मञ्जरितः-ता-तं, दलवान्-वती-वत् (नं).
BLAIN, *s.* विस्फोटः, स्फोटः, स्फोटकः, ब्रणं, घटी, चट्टी.
BLAMABLE, *a.* निन्दनीयः-या-यं, निन्दः-न्धा-न्धं, निन्दाहं-हं-हं, दोषी-यिषी-यि (नं), अपराधी-धिनी-धि (नं), अपराधः-धा-डं, सापराधः-था-थं, गर्हितः-ता-तं, दूष्यः-प्पा-यं, गयैः-यी-यं, वाप्यः-प्पा-यं.
BLAMABLENESS, *s.* निन्द्यता, निन्दाहंत्वं, अपराधिता-त्वं, दोषित्वं.
BLAMABLY, *adv.* सापराधं, अपराधेन, निन्द्यप्रकारेण, यथा दोषो जायते तथा.
To BLAME, *v. a.* (To lay the blame) दोषम् चारु in caus. (रोपयति-यितुं), दोषीकृ.—(To censure) निन्द (c. 1. निन्दति, निन्दितुं), प्रणिन्द, प्रतिनिन्द, विनिन्द; तिरस्कृ; कुल् (c. 10. कुत्सयति-ते-यितुं), गुप् in des. (गुण्यते-यितुं), उपालम्ब (c. 1. लभते-लभुं), गहं (c. 1. गहते, गह्यते, c. 10. गह्यते-यितुं), विगहं, परिगहं; 'he casts the blame on him,' तस्मिन् दोषं क्षिपति.
BLAME, *s.* (Censure) निन्दा, परीवादः, अपवादः, आक्षेपः, घृणा, तिर-स्कारः, गहं, परिभाषणं, जुगुप्सा, कलहः, कुत्ता, निषेदः, चषणः, उपालम्बः, उपक्रोशः.—(Fault) दोषः, अपराधः, वचनीयता, वाच्यता, —(Imputation of a fault) दोषारोपः; 'I am not to blame,' नाहम् अपराधः, or सापराधः, or निन्दाहं.
BLAMED, *p. p.* निन्दितः-ता-तं, मुगुप्सितः-ता-तं, गर्हितः-ता-तं, तिर-स्कृतः-ता-तं, धिक्कृतः-ता-तं, उपालम्बः-मा-मं, चषरोपः-रा-रं.
BLAMELESS, *a.* निर्दोषः-या-यं, निरपराधः-था-थं, अनिन्दः-न्धा-न्धं, अनिन्दितः-ता-तं, चनेनाः-ना-नः (नं), अविगर्हितः-ता-तं, अनयः-या-यं.
BLAMELESSLY, *adv.* अपराधं विना, दोषव्यतिरेकेण, निरपराधं, अनयं, अनिन्द्यप्रकारेण.
BLAMELESSNESS, *s.* अनिन्द्यता, निर्दोषता, निरपराधता, शुद्ध्यत्वं.
BLAMER, *s.* निन्दकः, दोषारोपकः, परिवादकः, निन्दाकत्ता *m.* (नं), कलहकट.
BLAMEWORTHY, *a.* निन्दाहं-हं-हं, निन्दनीयः-या-यं.
To BLANCH, *v. a.* (To whiten) शुक्लीकृ, धवलीकृ.—(To peel such things as have husks) निलुप (nom. नुपयति-यितुं), नुपीकृ, त्वच् (nom. त्वचयति-यितुं), त्वचं निष्कृप् (c. 1. कर्षति-कर्षुं), त्वन्-परिपुटनं कृ.
BLAND, *a.* मृदुः-द्वी-दु, क्षिणः-ष्वा-यं, मधुरः-या-यं, मेदुः-रा-रं, पिष्टः-या-यं, कामलः-ला-लं, सोमलः-ला-लं.—(In speech) प्रियव्यदः-दा-दं.
BLANDATION, *s.* चादृकि *f.*, चादुकारः, कोमलत्वं.
To BLANDISH, *v. a.* (To caress, flatter) ज्ञान् or खान् (c. 10. सान्वयति-यितुं), सभिज्ञान्, परिज्ञान्, प्रियं वच् (c. 1. वदति, वदितुं).
BLANDISHMENT, *s.* (Gesture of love) ललितं, हासः, विलासः, विभ्रमः.—(Soft words) प्रियवाक्यं, चादृकि *f.*, चादुः *m.*

BLANK, a. (Empty, not written upon) शून्यः-न्या-न्यं, रिक्तः-क्ता-क्तं, लेखाशून्यः-न्या-न्यं, अलिखितः-ता-तं.—(White) शुक्लः-ज्ञा-ज्ञं.—(Pale, depressed) पावुः-शुः-शुः, विवर्णवदनः-ना-नं, ज्ञानवदनः-ना-नं, विषणः-या-यं.—(Confused) विस्मृतः-ता-तं, विलुप्तः-धा-धं, आकुलः-ला-लं.—(Without rhyme) अनुप्रासहीनः-ना-नं, अमिवाद्यः-रा-रं, यमकहीनः-ना-नं, छन्दोरहितः-ता-तं.

BLANK, s. (A void space) शून्यं, रिक्तं, शून्यत्वं-ता, रिक्तता, शून्यस्थानं.—(A paper without writing) लेखाशून्यं पत्रं.—(In a lottery) मातृस्वरहिता or लाभरहिता गुटिका, दैर्भाग्यं.

To BLANK, v. a. शून्यीकृतं, ज्ञानीकृतं, आकुलीकृतं, विस्मयाकुलं-लां-लं कृ.

BLANKET, s. कसलः, रक्षकः, कणायुः *m.*, सहसरोम *n.* (नं), नेपकघलः, साशूकः, कुतपः.—(Covered with a blanket) कासलः-ली-लं, कसलाच्छादितः-ता-तं.

To BLANKET, v. a. कसलेन आच्छादं (c. 10. -छादयति-यितुं).

To BLASPHEME, v. a. परमेश्वरं निन्दं (c. 1. निन्दति, निन्दितुं) or अवमन् (c. 4. -मन्यते-मन्तुं) or अभिशप्यं (c. 1. -शपति-शप्तुं) or आकुशं (c. 1. -क्रोशति-क्रोष्टुं). ईश्वरनिन्दां कृ. पापखडीयकणं कृ (c. 10. कथयति-यितुं).

BLASPHEMER, s. ईश्वरनिन्दकः. ईश्वराभिशापकः, ईश्वरावमानकृतं, पापखडः, गद्दवादी *m.* (नं).

BLASPHEMOUS, a. ईश्वरनिन्दकः-का-कं, ईश्वरावमानकरः-री-रं, पाप-खडीयः-या-यं.

BLASPHEMOUSLY, adv. ईश्वरनिन्दापूर्वकं, ईश्वरनिन्दक्रमेण, पापखडवत्.

BLASPHEMY, s. ईश्वरनिन्दा, ईश्वरावमानं, ईश्वराभिशापः, देवनिन्दा, पापखडा.

BLAST, s. (A gust of wind) वातः, वायुवेगः, वायुगुल्मः, वातरूपः, निर्घातः, प्रभञ्जनः, योममुद्गरः.—(Puff) श्वासः.—(Of a horn) शङ्खप्रानं.—(Blight) विनाशः, व्याधातः, धयः.

To BLAST, v. a. (To ruin, destroy) विनश्यं in caus. (-नाशयति-यितुं), विहं in caus. क्षययति-यितुं, विहन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं).—(To make to wither. *m.* in caus. (मारयति-यितुं), ज्ञानीकृतं, विहं in caus. (-शारयति-यितुं).

BLASTED, p. p. विनाशितः-ता-तं, मारितः-ता-तं, परिह्वानः-ना-नं, विशीर्यः-या-यं.—(By lightning) विद्युद्धतः-ता-तं.

BLASTER, s. विनाशकः, मारकः, नाशयिता *m.* (नं), विधाता *m.* (नं), विशारदकृतं.

BLAZE, s. ज्वालः-ला. ज्वलः, ज्वलका, ज्वालाग्निः *m.*, उल्का; 'a blaze of light' रश्मिज्वालं, चञ्चुनालं.—(Publication) प्रकाशनं, प्रकटीकरणं, प्रचारणं.

To BLAZE, v. n. ज्वलं (c. 1. ज्वलति, ज्वलितुं), प्रज्वलं, सम्प्रज्वलं, or in freq. (जाज्वल्यते), दीप् (c. 4. दीप्यते, दीपितुं), आदीप्, प्रदीप् or in freq. (देदीप्यते).

To BLAZE ABROAD, v. a. प्रकाशं in caus. (-काशयति-यितुं), विकाशं, प्रचरं in caus. (-चारयति-यितुं), विद्युपं (c. 10. -वोपयति-यितुं), विख्यां in caus. (-ख्यायति-यितुं), प्रकटीकृतं.

BLAZING, a. ज्वाली-लिनी-लि (नं), ज्वालः-ली-लं, ज्वालन्-लज्जो-लज्जं (नं), उज्ज्वलः-ला-लं, जाज्वल्यमानः-ना-नं, ज्वलितः-ता-तं, प्रज्वलितः-ता-तं, उज्ज्वलः-ला-लं, प्रदीप्तः-ता-तं.

To BLAZON, v. a. (To draw coats of arms) कुलीनपदचिह्नानि लिखं (c. 6. लिखति, लेखितुं).—(To explain coats of arms) चित्रागतानि कुलीनपदचिह्नानि व्याख्यां (c. 2. -ख्याति-ख्यातुं).—(To deck) भूषं (c. 10. भूषयति-यितुं), परिभूषं, परिभूषं.—(To celebrate) प्रख्यां, विख्यां.—(To display, publish) प्रकाशं in caus. (-काशयति-यितुं),

प्रचरं in caus. (-चारयति-यितुं).

To BLEACH, v. a. धाव् (c. 1. धावति, धावितुं, c. 10. धावयति-यितुं). यस्त्राणि वायुव्याप्यानि कृत्वा शुक्लीकृतं or धवलीकृतं or निर्वर्णं (c. 3. -नेनेति-नेन्तुं).

To BLEACH, v. n. वायुव्यापकत्वाद् धवलीभू or शुक्लीभू.

BLEACHED, p. p. धीतः-ता-तं, धवलितः-ता-तं, शुक्लीकृतः-ता-तं, धवलीकृतः-ता-तं, धवलीभूतः-ता-तं. वीतरागः-गा-गं: 'bleached silk,' धीतकौशेयं. पत्रौघं; 'a pair of bleached clothes,' उन्नमनीयं.

BLEACHER, s. धावकः, यस्त्रधावकः, यस्त्रनिर्वर्णकः.

BLEAK, a. (Cold) शीतलः-ला-लं, शिशिरः-रा-रं, हिमः-मा-मं, हिमनः-नी-नं, -निकः-की-कं, हिमशीतलः-ला-लं.—(Exposed to the weather) अभावकाशिकः-को-कं, शीतावकाशिकः-को-कं.—(Cheerless) निरानन्दः-न्दा-न्दं.

BLEAKNESS, s. शीतता, शीतलता, शैत्यं, हिमता, शीतावकाशिकत्वं.

To BLEAR, v. a. चुञ्चोक्तं, तिमिरं (nom. तिमिरयति-यितुं).

BLEAREDNESS, s. (Having bleared eyes) चुञ्चत्वं, पिञ्चत्वं, क्रिन्नाद्यता

BLEAR-EYED, a. क्रिन्नाद्यः-धा-धं, चुञ्चः-ञी-ञं, पिञ्चः-ञा-ञं, पिञ्चः-ञी-ञं.

To BLEAT, v. n. व (c. 1. अवति, वीतुं), नेपरुतं कृ, अविवत् शब्दं कृ.

BLEATING, s. नेपरुतं, नेपरावः, नेपशब्दः, वरधनादः.

To BLEED, v. n. रक्तं or शोणितं मु (c. 1. सवति, सोतुं), प्रसु or मुच (c. 6. मुचति, मोक्तुं), प्रमुचः 'the wound bleeds,' घातं शोणितं सवति.

To BLEED, v. a. रक्तं or शोणितं मु in caus. (सावयति-यितुं) or मुच in caus. (मोचयति-यितुं) or मोक्षं (c. 10. मोक्षयति-यितुं) or अवसिच (c. 6. -सिचति-सेक्तुं).

BLEEDER, s. रक्तसावकः, असृक्धावी *m.* (नं), रक्तमोचकः, सिरायधनकृतं, रक्तवसेचकः.

BLEEDING, s. (Venesection) रक्तध्रावः, असृक्धावः, रक्तमोक्षणं, असृग्निमोक्षणं, सिरामोक्षः, सिरायधः, रक्तवसेचनं.

To BLEMISH, v. a. मलिनं (nom. मलिनयति-यितुं), कलङ्कं (nom. कलङ्कयति-यितुं), दुष् in caus. (दुषयति-यितुं), अपयशः कृ, सदोषं-पां-यं कृ.

BLEMISH, s. दोषः, कलङ्कः, छिद्रं, कलुषं, अर्थः, आगः *n.* (स्).—(Loss of reputation) अपयशः *n.* (स्), अख्यातिः *f.*, अकीर्तिः *f.*, अपकीर्तिः *f.*, पाच्यता.—(Without blemish) सनयः-या-यं, निश्छिद्रः-द्रा-द्रं.

BLEMISHED, p. p. कलङ्कितः-ता-तं, दुषितः-ता-तं, दोषवान्-वती-वत् (नं), सदोषः-पा-यं, कलुषितः-ता-तं.

To BLEND, v. n. सहसा सङ्गोचं कृ, मीलं (c. 1. मीलति, मीलितुं), निमीलं.

To BLEND, v. a. मिश्रं (c. 10. मिश्रयति-यितुं), सम्मिश्रं, मिश्रीकृतं, सम्मृचं (c. 7. -पृथक्ति-पथितुं), संयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्तुं), संमिश्रं in caus. -क्षेपयति-यितुं, एकीकृतं, एकत्र कृ, व्यतिकरं कृ.—(To be mingled) सङ्गं in pass. (-कीर्यते), मिल् (c. 6. मिलति, मेलितुं), सम्मिल्.

BLENDED, p. p. मिश्रितः-ता-तं, मिश्रीकृतः-ता-तं, सम्मिश्रः-धा-धं, व्यामिश्रः-धा-धं, सम्मृक्तः-क्ता-क्तं, आच्छिद्रः-द्रा-द्रं, सङ्गोचः-या-यं, मिलितः-ता-तं, एकीकृतः-ता-तं, करचितः-ता-तं, संसृष्टः-द्रा-द्रं, सन्मिश्रितः-ता-तं, संवलितः-ता-तं.

To BLESS, v. a. (To pronounce a blessing) आशिषं दा (c. 3. ददाति, दातुं), or वद् (c. 1. वदति, वदितुं), or गद् (c. 1. गदति, गदितुं), or आशीस् (c. 1. -शीस्ते-शीसितुं), धन्यवादं कृ, कुशलं वह.—(To make happy) सुखं (c. 10. सुखयति-यितुं), सुखिनं-खिनीं-खि कृ, धन्यं-न्यं कृ, मङ्गलं-लां-लं कृ, कुशलं-लां-लं कृ.—(To glorify, give thanks) कश्चिद् धन्यं वह, कस्यचिद् गुणान् वह or कृत् (c. 10. कीर्तयति-यितुं), सु (c. 2. स्तौति, स्तौतुं); 'God bless you!' खलि,

मङ्गलं भूयान्, शुभं भूयान्.
BLISSFUL, *a.* धन्यः-न्या-न्यं, मङ्गलः-ला-लं, कुशलः-ला-लं, प्राप्तमङ्गलः-ला-लं, कृतमङ्गलः-ला-लं, कल्याणः-णी-यं, भोगवान्-वती-वत् (नं), परमसुखभागो-गिनी-गि (नं), सुखी-विनी-वि (नं).—(In the joys of heaven) प्राप्तः-ः-ः, मित्रः-डा-डं.
BLISSFULNESS, *s.* धन्यत्वं, मङ्गलत्वं, कौशल्यं, कल्याणं, परमसुखं, परमानन्दः, सङ्गतिः *f.*—(In heaven) सिद्धिः *f.*, स्वर्गगतिः *f.*, परमपदं, परम्पदं, परमागतिः *f.*, अपवर्गः.
BLESSER, *s.* आशीर्वादी *m.* (नं) आशीसिता *m.* (नृ), धन्यवादकृत् *m.*, कुशलदाता *m.* (नं).
BLESSING, *s.* (Benediction) आशीः *f.* (नं), आशीर्वादः, धन्यवादः, आशीर्वाचनं, कुशलवादः, कुशलं.—(A benefit received) वरः, हितं, कुशलं, उपकृतं, धन्यत्वं; 'wishing blessing' आशीर्षुः-सु-सु.
BRIGHT, *s.* नाशः, क्षयः, विनाशः, व्याघातः, आघातः, दूषणं, कलङ्कः, विषं.
TO BRIGHT, *v. n.* दूष्य in caus. (दूषयति-यितुं), नश्य in caus. (नाशयति-यितुं), विनश्यति in caus. (क्षययति-यितुं) मृ in caus. (मार्गयति-यितुं), झनिकृ, विशीर्षि-शी-यं कृ, विफलकृ.
BRIGHTENED, *p. p.* हूयितः-ता-तं, विनाशितः-ता-तं, मारितः-ता-तं.
BLIND, *a.* अन्धः-न्धा-न्धं, अन्धकः-का-कं, अचक्षुः-द्यु-द्युः (नं), विचक्षुः-द्यु-द्युः (नं), गताक्षः-द्या-द्यं, अनयः-द्या-द्यं, नेत्रेन्द्रियविकलः-ला-लं, अदृक् *m.* (नं).—(Blind from birth) ज्ञानान्यः-न्धा-न्धं, ज्ञानान्यः-न्धा-न्धं.—(Blind of one eye) काणः-या-यं.—(Hard to find, private) अदृश्यः-श्या-श्यां, निभूतः-ता-तं; 'a blind well', अन्धकूपः.—(Dark) तमस्वी-स्विनी-स्वि (नं).—(Ignorant) हतज्ञानः-ता-तं, अज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, दुर्बुद्धिः-द्धि-द्धि.
TO BLIND, *v. o.* अन्धोक्तुं, तिमिरोक्तुं, तिमिर (nom. तिमिरयति-यितुं).
BLIND, *s.* (Screen to hinder the sight) तिरस्करिणी, व्यवध, धानं.—(Something to mislead) चमन *n.* (नं), कपटः, कपटवेशः, चमवेशः.
BLINDENED, *p. p.* अन्धोभूतः-ता-तं, अन्धोभूतः-ता-तं, तमोभूतः-ता-तं.—(By sin) पापतिमिरः-रा-रं.
TO BLINDFOLD, *v. a.* चक्षुषं नयने or दृष्टीं चम्प (c. 9. चमपति, चम्पुं), or चक्षुषं (c. 7. -रुण्णि-रोद्धुं), or विरुप्य, or चावृ (c. 5. -वृणोति-चरितुं-चरोद्धुं), चक्षुषं नयने आचद (c. 10. -दादयति-यितुं).
BLINDLY, *a.* पलायकचक्षुः-नी-नं, अचक्षुः-द्यु-द्युः, अचक्षुः-वी-वी.
BLINDLY, *adv.* अन्धवत्, अनालोचितं, अविचार्यं, असमोक्ष्य, अविचिन्त्य, सहसा.
BLIND-MAN'S-BUFF, *s.* बालानाम् क्रोडाविशेषो यस्मिन् एकतमो चक्षुःचक्षुः-नयनः or अचक्षुःदृष्टिः इतरान् इतस्ततः पलायमानान् निपृणयामुपायति.
BLINDNESS, *s.* अन्धता-न्धं, तिमिरं.—(Ignorance) अज्ञानं, आवरणं, दुर्बुद्धित्वं, मोहः.
TO BLINK, *v. n.* मोल (c. 1. मोलति, मोलितुं), निमील्य or in caus. (निमीलयति-यितुं), निमिष्य (c. 6. -मिपति-मिपितुं).
BLINK, *s.* निमेषः, निमिषः, मोलितं, दृष्टिनिपातः, अर्द्धचोक्षणं.
BLINKING, *s.* मोलनं, निमीलनं, निमिषः, *part.* निमीलन्-लनी-लन् (नं).
BLISS, *s.* परमसुखं, परमाह्लादः, परमानन्दः, प्रहर्षः, सुखं, शम्भे *n.* (नं), प्रह्लादः, अलनसुखं, धन्यता, कल्याणं.—(Celestial life) अपवर्गः, मोक्षः, सिद्धिः *f.*, मुक्तिः *f.*, स्वर्गगतिः *f.*, परमपदं, परम्पदं.
BLISSFUL, *a.* परमसुखस्य-यो-यं, आनन्दमयः-यो-यं, परमाह्लादवान्-वती-वत् (नं), सुखी-विनी-वि (नं), धन्यः-न्या-न्यं, आनन्दः-न्दा-न्दं, प्रमोदी-दिनी-दि (नं).
BLISSFULLY, *adv.* परमसुखेन, परमाह्लादान्, परमानन्दपूर्वकं, आनन्दं.

BLISSLESS, *a.* सुखहीनः-ना-नं, आह्लादरहितः-ता-तं, निरानन्दः-न्दा-न्दं.
BLISTEN, *s.* त्वक्स्फोटः, स्फोटः, स्फोटकः, विस्फोटः, शोफः, ग्रन्थं.—(On the foot) पादस्फोटः, स्फुटिः *f.*, विपादिका.—(A blistering plaster) त्वक्स्फोटोत्पादक उपनाहः.
TO BLISTER, *v. a.* त्वक्स्फोटम् उत्पद्य in caus. (-पादयति-यितुं).
TO BLISTER, *v. n.* ग्रन्थरूपेण श्लि (c. 1. श्लयति, श्लयितुं) or स्फुट् (c. 1. स्फोटते, स्फोटितुं).
BLISTERED, *p. p.* ग्रन्थी-णिनी-णि (नं), शूनः-ना-नं, स्फातः-ता-तं.
BLITHE, *BLITHESOME*, *a.* हर्षः-द्या-द्यं, हृष्टमानसः-सी-सं, प्रहर्षः-द्या-द्यं, प्रफुल्लः-ज्ञा-ज्ञं, आनन्दो-न्दिनी-न्दि (नं), आह्लादी-दिनी-दि (नं), प्रमोदी-दिनी-दि (नं), पुलकितः-ता-तं, उन्मादितः-ता-तं, मुदाम्बितः-ता-तं, प्रसन्नवदनः-नी-नं.
BLITHELY, *adv.* सहर्षं, हृष्टमानसा, प्रहर्षं, प्रहर्षेण, प्रह्लादेन, आनन्दं.
BLITHENESS, *BLITHESOMENESS*, *s.* प्रहर्षः, हर्षः, प्रहृष्टता, प्रफुल्लता, आह्लादः, आनन्दः.
TO BLOAT, *v. n.* मांसाद्याहारेण सन्तोष्य संग्रानीकृ or पोनीकृ or स्फुलीकृ, स्फाय in caus. (स्फाययति-यितुं), श्लि in caus. (श्लाययति-यितुं), श्लायि in caus. (-श्लाययति-यितुं).
TO BLOAT, *v. n.* मांसाद्युपभोगेन संग्रानीकृ or पोनीकृ or स्फुलीकृ, स्फाय (c. 1. स्फायते, स्फायितुं), श्लि (c. 1. श्लयति, श्लयितुं), संश्लि, श्लायि (c. 1. -श्लायते-श्लायितुं).
BLOATED, *p. p.* शूनः-ना-नं, मांसोपभोगमग्नः-ना-नं, प्रोच्चूनः-ना-नं, पोनी-ना-नं, स्फातः-ता-तं, स्फातः-ता-तं, प्रवृद्धः-ज्ञा-ज्ञं, स्फुलीभूतः-ता-तं.
BLOATEDNESS, *s.* शूनता, स्फुलता, स्फातिः *f.*, स्फातिः *f.*, पोनीता.
BLOBBY-LIPPED, *a.* स्फुलीभूतः-द्या-द्यं, लघुभूतः-द्या-द्यं.
BLOCK, *s.* (Of wood) स्फुलकाष्ठं, काष्ठं, काष्ठखण्डं.—(Any mass) पिण्डः-रुं.—(A massy body) स्फुलद्रूपं, भारः, स्फुला.—(Of stone) शिला.—(Obstruction) अवरोधः-धकं, बिरोधः, प्रतिघ्नः, विघ्नः, प्रवृद्धः, पिण्डः.—(A washerman's block) मलकः.
TO BLOCK UP, *v. n.* प्रतिरुध् (c. 7. -रुण्णि-रोद्धुं), उपरुध्, निरुध्, संरुध्, सत्तम् (c. 9. सत्तमति, सत्तमितुं) or caus. सत्तमयति-यितुं, अविधा (c. 3. -दधाति-धातुं), पिधा, बाध् (c. 1. बाधते, बाधितुं), आवृ (c. 5. -वृणोति-चरितुं-चरोद्धुं), प्रतिबन्ध् (c. 9. -वृणोति-बन्धुं).
BLOCKADE, *s.* अवरोधः, रोधः, रोधनं, वेधनं, परिवेधनं, विचारोयः.
TO BLOCKADE, *v. a.* रुध् (c. 7. रुण्णि, रोद्धुं), उपरुध्, संरुध्, निरुध्, प्रतिरुध्, विरुध्; परिवेध् (c. 1. -वेधते-वेधितुं), बाध् (c. 1. बाधते, बाधितुं).
BLOCKADED, *p. p.* रुद्धः-ज्ञा-ज्ञं, परिवेधितः-ता-तं, बाधितः-ता-तं.
BLOCKED UP, *p. p.* प्रतिरुद्धः-ज्ञा-ज्ञं, रुद्धः-ज्ञा-ज्ञं, प्रतिघ्नः-द्या-द्यं, सत्तमः-द्या-द्यं, सत्तमः-द्या-द्यं, बाधितः-ता-तं, विधितः-ता-तं.
BLOCKHEAD, *s.* स्फुलपुङ्खः *m.*, स्फुलपुङ्खः *m.*, मन्दबुद्धिः *m.*, मूर्खः, मूढः, दुर्बुद्धिः *m.*, धष्टरः.
BLOOD, *s.* अमृक् *n.* (नं), लोहितं, रक्तं, रुधिरं, शोणितं, घृतनं, असः; 'to lose blood, रक्तं मुच्य' (c. 6. मुचति, मुच्यते); 'to flow with blood, रक्तं मुच्य' (c. 1. सयति, सयते).—(Kindred, lineage) कुलं, वंशः, सन्तानः, गोत्रं, गोष्ठी; 'of whole blood, सोदरः, सहोदरः, सोदर्यः, सानोदर्यः, सगर्भः, सनाभिः *m.*, एकशरीरः; 'of half blood, भिन्नोदरः.—(Murder) वधः, नृहत्या, यातनं, मारणं.
TO BLOOD, *v. n.* (To stain with blood) अमृज्जा or शोणितेन लिप् (c. 6. लिपयति, लेपितुं), अमृलिप् or अमृ (c. 7. अनमृति, अनमृत्) or मलिन (nom. मलिनयति-यितुं).—(To let blood) रक्तं or शोणितं मुच्य in caus. (साययति-यितुं) or मुच्य in caus. (मोचयति-यितुं).

BLOOD-SPOTTED, *a.* रक्तमलिनः -ना -नं, शोणितोद्यितः -ता -तं.
 BLOOD-DRINKING, *a.* रक्तपः -पा -यं, रक्तपायी -यिनी -यि (न्) or रुधिरपायी, शोणितपः -पा -यं, असृक्पः -क्पा.
 BLOODHOUND, *s.* अतिशूरो मृगव्यकुलभेदः स च प्राणवलेन मृगस्थानं नयति.
 BLOODILY, *adv.* निर्धामया, क्रूरं, निमुरं, निरुद्धि, निर्दयं.
 BLOODINESS, *s.* रक्तपूर्णाता.—(Disposition to kill) निर्धामता.
 BLOODLESS, *a.* नीरक्तः -क्ता -क्तं, रक्तहीनः -ना -नं, निःशोणितः -ता -तं.
 BLOODLETTER, *s.* रक्तसावकः, असृक्प्रावी *m.* (न्), रक्तमोचकः, सिरावेधकः.
 BLOODSHED, *s.* रक्तपातः, असृक्पातः, यधः, नृहत्या, रिपुहत्या.
 BLOODSHEDDER, *s.* रक्तपातकः, निर्धामसुः *m.*, यातकः, हन्ता *m.* (न्) or निहन्ता, यधोद्यतः.
 BLOODSHOT, *a.* रक्तपूर्णाः -शो -शं, शोणिताभूतः -ता -तं.—(Redness of the vessels of the eye) रक्तभिष्यन्दः; 'having bloodshot eyes,' रक्तदृष्टः -शा -शं.
 BLOOD-STAINED, *a.* असृग्मिलः -भा -भं, शोणितारक्तः -क्ता -क्तं, रक्तारक्तः -क्ता -क्तं, शोणितोद्यितः -ता -तं, रक्तमलिनः -ना -नं.
 BLOODSUCKER, *s.* शोणितपः, रक्तपायी *m.* (न्) or रुधिरपायी, असृक्पः.—(A leech) जलौका, रक्तपा *f.*, जलौकाः *m.* (स्).
 BLOODTHIRSTY, *a.* रक्तपिपासुः -सुः -सुः, शोणितप्रियः -या -यं, निर्धामसुः -सुः -सुः, क्रूरः -रा -रं, यधोद्यतः -ता -तं.
 BLOODVESSEL, *s.* असृग्महा *f.*, नाडिः *f.*, रक्तप्रवाहकनाडिः *f.*, शिरा, रक्तवाही *m.* (न्).
 BLOOM, *a.* रक्तमयः -यी -यं, शोणितमयः -यी -यं, रक्तारक्तः -क्ता -क्तं.—(Murderous) मारालकः -का -कं, क्रूरः -रा -रं.
 BLOODY-FLUX, *s.* रक्ततीसारः, रक्तविषः, अशोषपित्तं, सारणः, प्रवाहिका.
 BLOODY-MINDED, *a.* मारालकः -का -कं, निर्धामसुः -सुः -सुः, क्रूरचेताः -ता -तः (स्).
 BLOODY-RED, *a.* रक्तवर्णः -शो -शं, लोहितवर्णः -शो -शं.
 BLOOM, *s.* (A blossom) पुष्पं, कुसुमं, पल्लवः, मुकुलः -लं.—(Fresh-colour) नववर्णः.—(In a state of bloom) सद्युदपरीणामः.—(Bloom of youth) नवयौवनं, सद्युतयौवनं; 'in the bloom of youth,' प्रौढयौवनः -ना -नं.
 To BLOOM, *v. n.* फुल (c. 1. फुलति, फुलितुं), पुष्प (c. 1. पुष्पयति, पुष्पितुं), कुसुम (nom. कुसुमयति -यितुं), विकस (c. 1. -कसति -कसितुं).—(To flourish) च्छु (c. 5. च्छुमति, च्छुमितुं), समृध्; रध् (c. 1. रधते, रधितुं), वृध् (c. 1. वृधते, वृधितुं).
 BLOOMING, *a.* फुलवान् -वती -वत् (न्), प्रफुल्लः -ल्ल -ल्लं, विकसन् -सन्ती -सत् (न्), स्फुटन् -टनी -टन् (न्), विकासी -सिनी -सि (न्).—(Flourishing) वृद्धमानः -ना -नं, समृद्धः -द्ध -द्धं, उदयी -यिनी -यि (न्).
 Blossom, *s.* पुष्पं, कुसुमं, पल्लवः, मुकुलः -लं, धारकः, प्रसवः.
 To blossom, *v. n.* फुल (c. 1. फुलति, फुलितुं), कुसुम (nom. कुसुमयति -यितुं), स्फुट (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं, c. 1. स्फोटते, स्फोटितुं), पुष्प (c. 4. पुष्पयति, पुष्पितुं), विकस (c. 1. -कसति -कसितुं).
 Blossoming, *a.* फुलवान् -वती -वत् (न्), पुष्पितः -ता -तं, पुष्पवान् -वती -वत् (न्), कुसुमितः -ता -तं, कुसुमवान् -वती -वत् (न्), स्फुटितपुष्पः -प्पा -प्यं.
 To blot, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), मलिनोक्त, लिप् (c. 6. लिप्यति, लेप्ति), दुप् in caus. (दुपयति -यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), कृष्णोक्त.—(To make indistinct) अस्पष्टोक्त.
 To blot out, *v. a.* (To efface, destroy) विनश् in caus. (नाशयति -यितुं), उच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेत्ति), उद्ध (c. 1. -हरति -हर्त्ति), विलुप् in caus. (लोपयति -यितुं).—(To erase) व्यामृप् (c. 1. -मर्षयति -मर्षितुं), लोपं कृ.

Blot, *s.* (Erasure) लोपः, व्यामर्षः.—(Spot, stain) कलङ्कः, अपकलङ्कः. कलुषं, मलं, दोषः.—(Disgrace) अपकीर्तिः *f.*, अपयशः *n.* (स्). अपकीर्तिः *f.*.
 Blotch, *s.* किलासं, सिम्प *n.* (न्), स्फोटः, विस्फोटः, व्रणं, कच्छपिका.
 To blotch, *v. a.* किलासीकृ, मलिन (nom. मलिनयति -यितुं).
 Blotchy, *a.* किलासी -सिनी -सि (न्), सिम्पलः -ल्ला -ल्लं, सिम्पवान् -वती -वत् (न्).
 Blotted, *p. p.* मलिनितः -ता -तं, दूषितः -ता -तं, कलङ्कितः -ता -तं.
 Blotting-paper, *s.* मसीशोषकः, मसीशोषणयोग्यं पर्ण.
 Blow, *s.* (A stroke) प्रहारः, आघातः, अभिघातः, घातः, पातः, पातनं. दण्डः, हतिः *f.*, आहतिः *f.*—(A blow with the fist) मुष्टिपातः; 'a blow which reduces to powder,' निमेषः.—(Blooming of flowers) फुल्लिः *f.*, फुल्लतिः *f.*, स्फुटनं, विकाशः.—(The act of a fly which infects meat by depositing eggs) मद्यकया अण्डप्रसवेन खाद्यमांसदूषणं.
 To blow, *v. n.* (As the wind) वा (c. 2. वाति, वातुं), प्रवा.—(To breathe) श्वस् (c. 2. श्वसति, श्वसितुं), उज्ज्वस्, श्वासप्रश्वासं कृ.—(To pant) कृच्छ्रेण श्वस्, विनिश्चस्, दुःश्वासं कृ, यष्टिप्राणः -शा -शं भू.—(As a flower) फुल्ल (c. 1. फुलति, फुलितुं), स्फुट (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं), पुष्प (c. 4. पुष्पयति, पुष्पितुं).
 To blow, *v. a.* घ्मा (c. 1. धमति, ध्मातुं), समाम्मा, प्रम्मा, उपम्मा; 'he blew his horn,' शङ्खं दध्मी; 'fire blown by the wind,' वायुना ध्मायमानोऽग्निः.—(To blow away) अपम्मा, विष्मा.—(To blow out) निर्वो in caus. (वापयति -यितुं).—(To blow upon) वीज् (c. 10. वीजयति -यितुं), अनुवीज्, उद्दीज्, उपवीज्; 'blown upon by sacred breezes,' पुण्यैर्वायुभिर् अनुवीजितः.—(To puff upon, to cool) फुत् कृ, फूकारं कृ.—(To blow the nose) नासिकं ध्मा.—(One who blows his nose) नासिकध्मः.
 Blowing, *part.* (As a flower) स्फुटन् -टनी -टन् (न्), विकाशी -शिनी -शि (न्), फुल्लवान् -वती -वत् (न्).—(The act) फुल्लि *f.*, स्फुटनं, प्रस्फोटनं, विकाशः.
 Blown, *p. p.* (As a flower) फुल्लः -ल्ला -ल्लं, उफुल्लः -ल्ला -ल्लं, प्रफुल्लः -ल्ला -ल्लं, स्फुटः -टा -टं, व्याकोशः -शा -शं, विकसितः -ता -तं, विकचः -चा -चं, प्रस्फुटः -टा -टं.—(Inflated) साम्मात्रः -ता -तं.
 Blow-pipe, *s.* नाडिः *f.*—(One who uses it) नाडिध्मः.
 Blowy, *a.* सातपदग्धवदनः -नी -नं, सूर्योत्तेजसा विकृतवर्णः -शो -शं.
 Blubber, *s.* तिमिमेदः *n.* (स्), तिमिवसा, तिमिमेदं, वृहत्तीमिमेदः *n.* (स्).
 To blubber, *v. n.* यथा गच्छी श्रयतस् तथा रुह् (c. 2. रोदिति, रोदितुं) अतिशयक्रन्दनाद् उज्ज्वलमुखो भू.
 Bludgeon, *s.* लघुदण्डः, परिपः, परिघातनं, गदा.—(Armed with) लघुदण्डहस्तः.
 Blue, *s.* (The colour) नीलः, नीलवर्णः.
 Blue, *a.* नीलः -ल्ला -ल्लं, नीलवर्णः -शो -शं, श्यामः -मा -मं.
 To blue, *v. a.* नीलीकृ.—(To become blue) नील (nom. नीलयते).
 Bluebottle, *s.* नीलशरीरः स्त्रूलमश्विकामेदः, यष्टिणा.
 Blue-eyed, *a.* नीलनयनः -नी -नं, नीलाक्षः -क्षी -क्षं.
 Blueness, *s.* नैत्यं, नीलता -त्वं, श्यामता.
 Bluff, *a.* (Big) स्त्रूलः -ल्ला -ल्लं.—(Harsh) रुधः -धा -धं, परुषः -पा -पं, उग्रः -घ्रा -घं, कर्कशः -शा -शं.—(Not pointed) घनाग्रः -घ्रा -घं.—(Exposed to wind) घातावकाशिकः -की -क.
 Bluffness, *s.* रुधता, कर्कशं, परुषत्वं, घनत्वं.
 Bluish, *a.* आनीलः -ल्ला -ल्लं, ईपनीलः -ल्ला -ल्लं, ईपरमातः -मा -मं.

To BLUNDER, *v. n.* प्रमह् (c. 1. -माद्यति -मदिहति), स्पल् (c. 1. स्वलति. स्वलिहति), भम् (c. 1. भ्रमति, c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिहति), अनवधानं कृ.
BLUNDER, *s.* प्रमादः, स्वलिहति, स्वलनं-दोषः, भ्रमः, कर्मदोषः, अनवधानं, अशुद्धं.
BLUNDERBUSS, *s.* अनेकशो लोहगुलिकाप्रक्षेपणी विगालमुखविशिष्टा नादिः *f.*
BLUNDERER, *s.* प्रमादी *m.* (नं). प्रमादकर्त्ता *m.* (हं). दोषकर्त्ता *m.* (हं), स्वलनशीलः
BLUNDERING, *a.* प्रमादी-दिनी-दि (नं). प्रमत्तः-न्ना-न्तं, स्वलन्मतिः-ति-ति, अनवधानः-ना-नं. दोषी-पिथी-पि (नं).
BLUNDERINGLY, *adv.* प्रमादेन, प्रमाद्यतस्, स्वलनपूर्व, अनवधानेन, अवधानं विना.
BLUNT, *a.* (Not sharp) अतीक्ष्णः-क्ष्ण-क्ष्णं, अतीव्रः-व्रा-व्रं, अप्रसरः-रा-रं, धाराहीनः-ना-नं.—(Thick, obtuse) घनः-ना-नं. स्थूलः-ला-लं.—(Dull of understanding) मन्दमतिः-ति-ति. अविदग्धः-ग्धा-ग्धं.—(Rough) रुधः-धा-धं. परुषः-पा-पं. कर्कशः-शा-शं, अमृदुः-खा-खं.
To BLUNT, *v. a.* घनीकृ धाराम् अतीक्ष्णां कृ, विरुग्न्धारं-री-रं कृ, रुग्नीकृ, विरुग्नीकृ, स्थूलीकृ.—(To lessen) अल्पीकृ, न्यूनीकृ. श्रम in caus. (श्रमयति-यितुं), ह्रस्व in caus. (ह्रस्वयति-यितुं): 'one who blunts desire.' कामायसायित *m.* (हं).
BLUNTED, *p. p.* घनीकृतः-ता-तं, विरुग्न्धारः-रा-रं, विरुग्न्ः-ग्ना-नं.
BLUNTLY, *adv.* पारुष्येण, कर्कशयेन. कर्कशवाक्येन. परुषोक्ता, सपारुष्यं.
BLUNTNESS, *s.* अतीक्ष्णता, धाराहीनता, घनत्वं, रुधता, स्थूलता.—(Of intellect) मन्दमतिता, अविदग्धता, बुद्धिमान्धं.—(Of manner) पारुष्यं, रुधता, कर्कशत्वं, कर्कश्यं.
BLUR, *s.* कलङ्कः. दोषः, कलुषं, मलं.
To BLUR, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति-यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति-यितुं), लिप् (c. 6. लिम्पति, लेहं), दुष् in caus. (दूषयति-यितुं), कलुष (nom. कलुषयति-यितुं)
BLURRED, *p. p.* मलिनितः-ता-तं. परिमलितः-ता-तं. कलुषितः-ता-तं.
To BLUR, *v. a.* असमीक्ष्य or अविमृश्य or अविचार्य or प्रमादेन वद् (c. 1. वदति. वदिहति). जल्प (c. 1. जल्पति. जल्पितुं).
To BLUSH, *v. n.* लज्ज (c. 6. लज्जते, लज्जितुं), विलज्ज. संलज्ज. व्रीड (c. 4. व्रीडति, व्रीडितुं), चप् (c. 1. चपते. चपितुं), ह्री (c. 3. निह्रति. ह्रीहति): 'to blush at any thing.' ह्री with all. or gen. c.—(To become red) चरुणीम्. ईप्सुस्वीम्. लोहित (nom. लोहितायते).—(In the face) लोहिताननः-नी-नं भू.
To BLUSH, *v. a.* (To make red) चरुणीकृ, चरुण (nom. चरुणयति-यितुं).
BLUSH, *s.* कपोलरामः.—(Colour in the face resulting from shame) लज्जाप्रयुक्तं वदनरक्तत्वं, व्रीडाभिनितो मुखारुणिता *m.* (नं).—('Bashfulness') लज्जा. ह्रीः *f.* व्रीडा. त्रयाः 'full of blushes,' ह्रीपरिगतः-ता-तं.—(To put to the blush) ह्री in caus. (ह्रीपयति-यितुं). 'put to the blush,' ह्रीपितः-ता-तं.—(At the first blush or aspect) प्रथमदर्शने. आदायेव.
To BLURB, *v. n.* (To roar) गर्ज (c. 1. गर्जति. गर्जितुं).—(To be tumultuous) तुमुलं कृ. मुखरीम्. शब्द (nom. शब्दायते).—(To be violent) भृश (nom. भृशायते).—(To bully) तर्ज (c. 1. तर्जति, तर्जितुं), मुखरीकृ, भर्त्स (c. 10. भर्त्सयति-यितुं).
BLUSTERING, *s.* शूरमन्त्रः, भर्त्सनकारः, कलहकारः, दाम्भिकः, विकृत्यो *m.* (नं).
BLUSTERINGLY, *s.* गर्जनं. गर्जितं. तुमुलं, कोलाहलः, भर्त्सनं, विकृत्यं.
BLUSTEROUS, *a.* गर्जनकारी-रिगो-रि (नं), महात्मनः-ना-नं, मुखरः-रा-रं.

BOA-CONSTRUCTOR, *s.* 'A snake' सनगरः, पाहसः, शयुः *m.* बोडः.
BOAR, *s.* वराहः. शूकरः. दंष्ट्री *m.* (नं), स्थूलनासः, पृषुस्त्वः. कोलः. किरः. दृढलोमा *m.* (नं), वक्रदंष्ट्रः; 'wild boar,' वनशूकरः.
BOARD, *s.* (A plank) फलकः -कं, दीर्घकाष्ठं.—(A table) भोजनाधारः. फलकः, भोजनासनं, मद्यः.—(Food) भोजनं, खाहारः, भूतिः *f.*, अन्नलं. 'board and clothing,' यासाच्छादनं; 'board and lodging,' यासावासी *du.*—(A council) सभा; 'the members of it,' सभासदः *m. pl.*—(The deck of a ship) नौकापृष्ठं, पोतपृष्ठं. नौकातलं. नौकाफलकं, पोतास्तरणं; 'on board,' नौकारूढः -डा -डं.—(A board for playing drafts, &c.) अष्टापदं, शारिफलं. नयपीठी.
To BOARD, *v. a.* (To enter a ship by force) नावं चलात or चलेन or प्रसस्य आरूढ (c. 1. -रोहति -रोहं) or अधिक्रम्य (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं) or आक्रम्य or अवयु (c. 1. -अवथे -अवथं).—(To lay with boards) फलक (nom. फलकयति-यितुं), फलकैः or दीर्घकाष्ठैः or काष्ठफलकेन आसृ (c. 2. -सृणोति -सृणितुं -सृरोहं).—(To diet another at a settled rate) निरूपितमूलेन खगृहे अन्नेवासिनं भुज् in caus. (भोजयति-यितुं) or भू (c. 3. विभक्ति, भुङ्ते).
To BOARD, *v. n.* (To diet with another at a settled rate) निरूपितधनं दद्या or निरूपितमूलेन परगृहे भोजनशयनादि कृ or अन्नेवासी भू.
BOARDER, *s.* (One who diets with another) निरूपितमूलेन परगृहं भोजनशयनादिकर्त्ता *m.* (हं), सहभोजी *m.* (नं), सहभोजा *m.* (कृ), पीतः.—(A pupil at a boarding-school) अन्नेवासी *m.* (नं).
BOARDING-SCHOOL, *s.* यस्मिन् विद्यालये अन्नेवासिनः शिक्षकगृहे भोजनशयनादि कुर्वन्ति सः.
BOARD-WALK, *s.* भोजनक्रमणार्थं वेतनं, अन्नक्रमणार्थं पत्रनं. भोजनान् प्रति वेतनं.
BOAST, *v.* वाराहः-ही-हं. सौकरः-री-रं, असत्यः-व्या-व्यं.
To BOAST, *v. n.* आत्मानं द्याप्य (c. 1. द्यापेते. द्यापितुं), काप्य (c. 1. कथ्यते, कथितुं), विकत्य with inst. of the thing of which boast is made, दम्भं कृ, परिकृत्य (c. 10. -कीर्त्तयति-यितुं), दृप् (c. 4. दृष्यति, दृष्टुं), गर्ह्य (c. 1. गर्हति, गर्हितुं).
BOAST, BOASTING, *s.* आत्मद्याया, विकत्या, विकत्यनं, परिकीर्त्तनं, अहं-झारोक्तिः *f.*, शूरमानं. दम्भः, दम्भकरणं, दम्भः. गर्ह्यं, अभिमानं. आहोयु-रूपिका. अहमहमिका.
BOASTING, *p. p.* द्यापितः-ता-तं, परिकीर्त्तितः-ता-तं.
BOASTER, *s.* आत्मद्यायी *m.* (नं), विकत्यो *m.* (नं), न्यनी *f.*, न्यनः. उपजस्यो *m.* (नं), दम्भी *m.* (नं), शूरमन्त्रः, शूरमानो *m.* (नं).
BOASTFUL, *a.* दाम्भिकः-को-कं. दम्भी-भिमनी-भि (नं), गर्हितः-ता-तं, गर्ह्यपूणः-ह्य-ह्यं, विकत्यनः-ना-नं, अवलिप्तः-ता-तं, वाचालः-ला-लं.
BOASTFULLY, *adv.* गर्ह्येण, दम्भेन, सदर्थं. मगर्ह्यं, सदम्भं, विकत्यनपूर्व.
BOASTLESS, *a.* दम्भहीनः-ना-नं. अगर्ह्यः-ह्य-ह्यं. अभिमानरहितः-ता-तं.
BOAT, *s.* नौः *f.* नौका, पोतः. तरौ. तरखी, तरखटः. उदुपः.
BOATMAN, *s.* नौकापूरणं, पोतपूरणं.
BOATMAN, *s.* नौकाभारः. पोतभारः.
BOATMAN, *s.* नाविकः, पोतवाहः. नियामः. नौकान्तः. औदुपिकः.
BOATSWAIN, *s.* मुख्यनाविकः, प्रधाननाविकः. नाविकः. कर्त्तृशरः. नियामिष्यता *m.* (हं).
To BOAT, *v. n.* (To crop) ह्रस्व in caus. (ह्रस्वयति-यितुं).—(To beat) तड *m.* तडयति-यितुं).
To BOE, *v. n.* (To play backwards and forwards) इतलोते लुट्

(c. 6. लुठति, लुठितुं) or स्फुर (c. 6. स्फुरति, स्फुरितुं) or मेह (c. 1. मेहति, मेहितुं), दोल (nom. दोलायते -यितुं), चञ्च (c. 1. चञ्चति, चञ्चितुं), चञ्चल (nom. चञ्चलायते).

BOB, s. (Ear-ring) कुडलं, कर्णिका.—(A blow) प्रहारः, आघातः.

BOBBIN, s. कपालनालिका, सूत्रगण्डिका, तनुकीलः.

BOBTAIL, s. चित्रबालधारी m. (नं), ह्रस्वपुच्छी m. (नं), कर्णितलाङ्गुली m. (नं).

BOBTAILLED, a. चित्रबालः -ला -लं, ह्रस्वपुच्छः -च्छा -च्छं, कर्णितलाङ्गुलः -ला -लं.

BORWIG, s. शिरोरुहहीनैर् भूतं परकीयकृमकेशनिर्मितं शिरस्ते.

TO BODE, v. a. शुभाशुभं or मङ्गलामङ्गलं प्रदृश in caus. (-दर्शयति -यितुं), इष्टानिष्टं चाविह in caus. (-वेदयति -यितुं) or सूच (c. 10. सूचयति -यितुं), पूर्वलिङ्गं or पूर्वचिह्नं or पूर्वलक्षणं दा (c. 3. ददाति, दातुं), निपातं or विनिपातं शंस (c. 1. शंसति, शंसितुं).

BODIMENT, s. पूर्वलक्षणं, पूर्वचिह्नं, पूर्वलिङ्गं, चिह्नं, शुभाशुभलक्षणं, शुभाशुभचिह्नं, शकुनं, उपातः, अनन्यं, निमित्तं, उपसर्गः, उपलिङ्गः, भाविसूचकं चिह्नं.

BODICE, s. चोलः -ली, अङ्गिका, चेलिका, कञ्चुलिका, कूपासकः -कं.

BODIED, a. शरीरी -रिणी -रि (नं), देही -हिनी -हि (नं), अङ्गी -ङ्गिनी -ङ्गि (नं).

BODILESS, a. अशरीर -रा -रं or -री -रिणी -रि (नं), अनङ्गः -ङ्गा -ङ्गे, अङ्गहीनः -ना -नं, निराकार -रा -रं, अमूर्तः -क्षा -क्षं, व्यङ्गः -ङ्गी -ङ्गे.

BODILY, a. शारीरिकः -की -कं, दैहिकः -की -कं, शरीरजः -जा -जं, कायिकः -की -कं, अङ्गकः -का -की -कं, आङ्गः -ङ्गी -ङ्गे.—(Bodily lardship) कायलेशः, देहलेशः, कृच्छं.

BODILY, adv. शरीरतः, सदैहं, शरीरं, सकार्यं, साङ्गं.—(In a mass) साकल्येन.—(United with the body) शरीरसंयुक्तः -क्ता -क्तं, शरीर-सम्पृक्तः -क्ता -क्तं.

BODKIN, s. सूचिविशेषः, सूचिः -ची. सूचिनी.—(A dagger) डुरिका, शङ्कुः m.—(Instrument for piercing), चाविषः, वेपनिका.—(For the hair) केशरचनायोग्यः कीलविशेषः.

BODY, s. (As opposed to the immaterial substance of an animal) शरीरं, देहः, कायः, गात्रं, मूर्तिः f., अङ्गं, घणुः n. (स्), कलेवरं, घर्षं n. (नं), विग्रहः, संहननं, तनुः f. -नू f., करणं; 'a dead body,' मृतशरीरं, शवः, कृणयः; 'a little body,' शरीरकं.—(Substance) मूर्तिः f.; 'the body of cloth,' वस्त्रयोनिः m.—(A person) पुरुषः, जनः, मनुष्यः, लोकः.—(A collective mass) समूहः, समवायः, सङ्घातः, समुदायः, मण्डलं, सङ्घः, वृन्दं, निघण्टुः, शोधः; 'a body of men,' जनसमूहः; 'a body of water,' पयोराशिः m., वारिराशिः m.; 'in a body,' सङ्घशब्दः, सङ्घन्यः, समूहः.—(A society of men) संसर्गः, समागमः, पङ्क्तिः f.—(A corporate body) श्रेणी.—(A collegiate or religious body) आश्रमः.—(Strength) बलं.—(The main part) प्रधानभागः; 'body of a tree,' प्रकाशः, स्तम्भः; 'the body or interior of a building,' प्रासादाम्बुकारं, अन्तर्गृहं, अन्तर्भवनं, भवनोदरं, भवनगर्भः.—(A body of troops) गुल्मः, सैन्यदलं, सैनिकः; 'a body of reserve,' प्रतिग्रहः; 'body to body,' अङ्गाङ्गि.

BODY-CLOTHS, s. (Of horses) आस्रटः, पय्येयणं, अश्वानां गावचस्तं.

TO BODY-FORTH, v. n. रूप (c. 10. रूपयति -यितुं), निर्मा (c. 2. माति -मातुं).

BODY-GUARD, s. परिचरः, परिधिस्थः, अनुचरः, परिवारः.

BOG, s. अनूपः, अनूपभूः f., कच्छः, कच्छभूः f., पङ्कः, कर्दमः, पङ्ककवेदः.

BOG-TROTTER, s. अनूपवासी m. (नं), कच्छभूमिवासी m. (नं), कच्छदे-शस्थायी m. (नं).

TO BOGGLE, v. n. (To hesitate) शङ्क (c. 1. शङ्कते, शङ्कितुं), विशङ्क,

अभिशङ्क, आशङ्क, सन्दिह (c. 2. -देहिष -देहिषु), दोल (nom. दोलायते -यितुं), आन्दोल, विलस् (c. 1. -लघते -लघितुं), विकृप् (c. 1. -कल्पते -कल्पितुं).

BOGGLER, s. सन्दिग्धमतिः, शङ्कितमतिः, संशयिता m. (नं), संशयालुः, शङ्काशीलः.

BOGGY, a. अनूपः -पा -पं, आनूपः -पी -पं, पङ्किलः -ला -लं, कर्दमः -मी -मं, कच्छः -च्छा -च्छं.

TO BOIL, v. n. (To be effervescent) केन् (nom. केनायते -यितुं), कुत् कृ.—(To boil over) उत्तेजनं कृ.—(To be cooked by boiling) कृप् in pass. (कृप्यते), आ in pass. (आयते), पच् in pass. (पच्यते).—(To be hot) तप् in pass. (तप्यते).

TO BOIL, v. a. कृप् (c. 1. कृपति, कृपितुं), स्वात्पां पच्, आ (c. 2. आति, आतुं) or caus. अपयति -यितुं, तप् in caus. (तापयति -यितुं).

BOIL, s. ब्रणं -णः, तनुब्रणः, पिस्फोटः, स्फोटः, स्फोटकः, पिठकः -का, ना-लीब्रणः, गडः, पोडिकः; 'blind boil,' अन्वालयनी.

BOILED, p. p. कृपितः -ता -तं, आणः -णा -णं, शृतः -ता -तं, अपितः -ता -तं.—(In a caldron) पैटर -री -रं, स्वालीपङ्क -ङ्गा -ङ्गं, उष्यः -ष्या -ष्यं; 'boiled rice,' भक्षं.

BOILER, s. स्थाली, चूचीयं, पिष्टपचनं, पिठरः -रं, उखा, कन्दुः m. f.

BOISTEROUS, a. (Stormy) वातवान् -वती -वत् (नं), वातलः -ला -लं, गजैनकारी -रिणी -रि (नं); 'a boisterous wind,' प्रचण्डपवनः.—(Violent) प्रचण्डः -खडा -खडं, उच्चण्डः -खडा -खडं, रोपणः -णा -णं, साहसिकः -की -कं.—(Turbulent) कलहकारी -रिणी -रि (नं).—(Noisy) शब्दकारी -रिणी -रि (नं) or तुमुलकारी.—(Laughing violently) अट्टहासी -सिनी -सि (नं).

BOISTEROUSLY, adv. प्रचण्डं, प्रचण्डतया, महारोपेण, महाशब्देन, कोलाहलेन.

BOISTEROUSNESS, s. वातलत्वं, प्रचण्डता, साहसित्वं, सरोपता.

BOLD, a. (Bravo) शरः -रा -रं, प्रवीरः -रा -रं, निर्भयः -या -यं, निर्वैशङ्कः -ङ्का -ङ्गं.—(Daring, audacious) साहसी -सिनी -सि (नं), प्रगल्भः -ल्भा -ल्भं, प्रतिभान्वितः -ता -तं.—(Impudent) निर्लज्जः -ज्जा -ज्जं, धृष्टः -ष्टा -ष्टं, अनिभृतः -ता -तं, प्रतिभानवान् -वती -वत् (नं); 'to be bold,' धृप् (c. 5. धृष्यति, धृषितुं).

TO BOLDEN, v. a. निर्भयं -यां -यं कृ, अभयं दा (c. 3. ददाति, दातुं).

BOLD-FACED, a. प्रतिभामुखः -खी -खं, निर्लज्जमुखः -खी -खं, निर्लज्जः -ज्जा -ज्जं.

BOLDLY, adv. शूरवत्, साहसेन, प्रागल्भ्येन, निर्भयं, भयं विना; 'to speak boldly,' जल्य (c. 1. जल्यति, जल्यितुं).

BOLDNESS, s. (Courage) शौर्यं, शूरता, वीरता, निर्भयत्वं, अद्योभः.—(Daringness) प्रागल्भ्यं, प्रगल्भता, साहसं, प्रतिभानं.—(Impudence) निर्लज्जत्वं, धार्ष्ट्यं, धृष्टता.

BOLL, s. (Trunk of a tree) स्तम्भः, प्रकाशः, स्थायः m.

BOLL, s. नाडिः -डो f., नाली, काण्डः -खडं.

TO BOLL, v. n. अतसीवत् स्फुट (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं) or विकस् (c. 1. -कसति -कसितुं) or शस्ययुक्तः -क्ता -क्तं भू.

BOLSTER, s. उपधानं, उपधानीयं, उच्चोपकं, उपवर्हः, गभोलिकः.—(Bandage) पट्टः बन्धनं.—(A prop, support) उपस्तम्भः, उपगः, आलसः.

TO BOLSTER UP, v. a. (To support) संस्तम्भ (c. 5. संस्तम्भति, c. 9. संस्तम्भति, सम्भिर्तुं or caus. संस्तम्भयति -यितुं), उपस्तम्भं, विष्टम्भं; धृ (c. 1. धरति, धर्तुं) or caus. धारयति -यितुं, आलस् (c. 1. -लघते -लघितुं), समवलस्.

BOLT, s. (Of a door) अर्गलं, तालकं, कीलः, तालयन्त्रं, द्वारयन्त्रं, अणलं.—(A dart) दृगः, शूलः -लं, शल्कं, शङ्कुः m., प्रासः, शटः.—(Thunder-bolt) वज्रं, कुलिशं, अशनिः m. f.

To BOLT, v. a. (To shut with a bolt) अर्गलेन or तालकेन द्वारं पिषा (c. 3. -दधाति -धातुं) or बन्ध् (c. 9. बध्नाति, बन्धुं).—(To sift) चालनेन पू (c. 9. पुनाति, पविर्तुं) or शुष् in caus. (शोधयति -यितुं), तितवना चल् in caus. (चालयति -यितुं).—(To blurt out) अविचाय्ये बद् (c. 1. वदति, वदितुं), जल् (c. 1. जल्पति, जल्पितुं).

To BOLT OUT, v. n. अकस्मात् or ऋदिति निर्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or निःसृ (c. 1. -सरति -सर्ज्), निष्पत् (c. 1. -पतति -पतितुं), विनिष्पत्, अभिनिष्पत्.

BOLTED, p. p. अर्गलेन बद्धः -डा -दं, कीलितः -ता -तं.

BOLTER, s. (A sieve) चालनं -नी, तितवः *m.* -तव *n.*

BOLTHEAD, s. चकः, चकयत्नं, काचचकयत्नं.

BOLTING-HOUSE, s. शस्यचालनस्थानं, शस्यपवनस्थानं.

BOLTSPLIT OR BOWSPRIT, s. नौकाग्रभागे स्थापितो महाकूपकावलङ्घिताधराग्रो वहिर्ग्रेणतः द्युद्रुकूपकः, पोताग्रवहिःप्रलको मुखवृक्षकः.

BOLUS, s. गुली, गुटिका, रोगिभिर् नगरणीय औषधीयगोलः.

BOMB, s. पुरमहेने प्रयुक्तोऽग्न्यस्त्रविशेषः स च अनाजैर्जनवलेन वज्रनिष्पेतुत्स्यश्चेन विदोषैर् भूवा सहस्रखण्डशः पतति.

To BOMB OR BOMBARD, v. a. पृथ्क्तेन अग्न्यस्त्रेण पुरं मृद् (c. 9. मृद्वति, मर्दिर्तुं) or प्रमृद् or विमृद् or अवमृद्.

BOMBARDIER, s. पृथ्क्तेन अग्न्यस्त्रेण पुरमर्ही *m.* (नृ) or नगरविमर्ही *m.*

BOMBARDMENT, s. प्रागुक्तेन अग्न्यस्त्रेण पुरमर्हं or नगरविमर्हं.

BOMBASIN, s. दुकूलं, वन्धुमरणसमये शोकसूचकः सूक्ष्मकौशाक्षरविशेषः.

BOMBAST, s. गर्हितवाक्यं, दर्पवाक्यं, असारवाक्यं, मत्तुवाक्यं, अतिशयोक्तिः *f.*

BOMBASTICAL, a. अतिगर्हितः -ता -तं, दर्पघ्मातः -ता -तं, निरर्चकः -का -कं, मत्तुः -त्तुः -त्तु, असारः -रा -रं.

BOMBYX, s. तनुकीटः, कोपकारः, कोशकारकः.

BONA FIDE, a. अर्धतत्, तत्त्वतः, वस्तुतः, निर्व्याजं, निर्व्यलीकं.

BOND, s. बन्धनं, बन्धः, पाशः, जावन्धः.—(A written contract) प्रतिज्ञापत्रकं, पत्रं, लेख्यप्रसङ्गः, लेख्यं, करणं, काचनकी *m.* (नृ).—(Union, tie) सन्धः *m.*, श्रेयः, संहतिः *f.*, संसक्तिः *f.*—(Connection) संयोगः, सङ्घः.—(Captivity) बन्धनं.—(That which binds, obligation) नियमः, अवश्यकता.

BONDAGE, s. बन्दिन्यं, दासत्वं, बन्धनं, प्रतिबन्धनं, परप्रेष्यत्वं.

BONDSMAN, s. दासी, दासिका, चेटी, किङ्करी.

BONDSMAN, s. दासः, क्रीतदासः, किङ्करः, चेटी.

BONE, s. अस्थि *n.*, अस्थिकं, कुल्यं, हड्डी, कीकसं; 'backbone,' पृष्ठास्थि *n.*

To BONE, v. a. निरस्वीकृ, अस्थीनि निष्कृप् (c. 1. -कर्षति -क्रष्टुं).

BONE-ACHE, s. अस्थिवेदना, अस्थिबिषा.

BONED, a. (Bony) अस्थिमान् -मती -मत् (नृ).—(Having the bones extracted) निरस्थिः -स्थिः स्थि.

BONELESS, a. अनस्थिः -स्थिः -स्थि, अस्थिहीनः -ना -नं, अस्थिरहितः -ता -तं.

To BONESIT, v. n. बुडितास्थि or भिन्नास्थि स्वस्य or सुस्य कृ or स्वस्थाने पुनः संस्था in caus. (स्थापयति -यितुं) or पुनः संस्था (c. 3. -दधाति -धातुं), करपादादिनोटनं or अस्थिभङ्गं समाधा or कित् in des. (चिकित्सति -त्सितुं).

BONESETTER, s. बुडितास्थि स्वस्य करोति यो वैद्यः, बुडितास्थिसमापाता *m.* (नृ), भगनास्थिचिकित्सकः.

BONFIRE, s. उत्तवकाले or उद्घोषसमये समिद्धोऽर्धसूचनार्थं महाज्वालोग्निः, ज्योग्निः *m.*

BON-MOT, s. रमयवाक्यं, परिहासवाक्यं, नर्म *n.* (नृ), श्रेयवाक्यं, द्वर्धवाक्यं, उट्टरी.

BONNET, s. स्त्रालोकभूतं शिरस्त्रं or शिरस्त्रं or शिरोवेष्टनं or मस्तकाभरणं.

BONNILLASS, s. सुन्दरी, रूपवती, प्रमदा, सुमुखी, मुग्धा, सुरूपी.

BONNILY, adv. हृष्टवत्, हृष्टपुष्टवत्, सुष्टु, सुन्दरं, रमणीयप्रकारेण, साधु.

BONNY, a. (Pretty) सुन्दरः -री -रं, रूपवान् -वती -वत् (नृ), सुख्यः -यी -यं, सुदृश्यः -श्या -श्यं, चारुः -द्वी -रु.—(Cheerful) हृष्टः -ष्टा -ष्टं, हृष्टहृष्टः -या -यं.—(Plump) हृष्टपुष्टः -ष्टा -ष्टं, सुललितः -ता -तं.

BONY, a. (Having bones) अस्थिमान् -मती -मत् (नृ).—(Strong) दृढाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं.—(Made of bone) अस्थिनयः -यी -यं.—(Full of bones) अस्थिपूर्णः -र्णा -र्णं.

BOOBY, s. मन्दबुद्धिः *m.*, दुर्मतिः *m.*, दुर्बुद्धिः *m.*, मूढः, मूर्खः, स्थूलपीः *m.*—(A kind of bird) वकः.

BOOK, s. पुस्तकं -की, ग्रन्थः, पत्रं, पत्रिका, पुस्तं -स्त्री; 'a book of science,' शास्त्रं. This last may be used in connexion with some other word to limit its application; as, 'a book on law,' धर्मशास्त्रं; 'a poetical book,' काव्यशास्त्रं.—(A manuscript, written book) लेख्यं, लिखितं.

To BOOK, v. a. ग्रन्थे or पुस्तके or लेख्ये संमारुह् in caus. (रोपयति -यितुं) or अभिलिख् (c. 6. -लिखति -लेखितुं); 'booked, committed to writing,' लेख्यारुहः -दा -दं.

BOOKBINDER, s. चम्पौदिना ग्रन्थपत्रसंस्था *m.* (नृ), ग्रन्थाच्छादनकृत्.

BOOKCASE, s. ग्रन्थकुटी, ग्रन्थकोष्ठः, ग्रन्थभारुदं, ग्रन्थाधारः.

BOOKISH, a. ग्रन्थी-न्यनी-न्य (नृ), पुस्तकी-कित्नी-कि (नृ), शास्त्रज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

BOOKKEEPER, s. गणनाध्यक्षः, ग्रन्थसमारोपकृत्, गणितलेखकः.

BOOKMATE, s. सहाग्र्यायी *m.* (नृ).

BOOKSELLER, s. ग्रन्थविक्रेता *m.* (नृ), ग्रन्थविक्रयी *m.* (नृ), पुस्तकविक्रेता *m.* (नृ).

BOOKWORM, s. 'ग्रन्थखादकः कीटः.—(Too closely given to books) ग्रन्थी *m.* (नृ), ग्रन्थासक्तः, ग्रन्थपरः, शास्त्रगण्डः, ग्रन्थचुम्बकः.

BOOM, s. (A long pole) चातवसनप्रसारणार्थं दीर्घवर्धः or दण्डः.—(A bar of wood laid across a harbour) पारवन्नीकाप्रवेशनिवारणार्थं पोतवन्धनसंज्ञा स्थापितम् अवरोधक.

To BOOM, v. n. जम्बिवत् प्रलुट् (c. 1. लोडति -लोडितुं) or उच्चल् (c. 1. -चलते -चलितुं) or पातोत्पातं कृ.

BOON, s. चरः, प्रसादः, दानं, प्रदानं, चरदानं, उपकृतं, हितं, अनुग्रहः; 'granting boons,' चरदः -दा -दं.

BOON, a. (Gay) हृष्टः -ष्टा -ष्टं, हृष्टहृष्टः -या -यं, हासी -सित्नी -सि (नृ).—(Boon-companion) सहपायी *m.* (नृ).

BOOR, s. ग्रामी *m.* (नृ), ग्राम्यजनः, ग्रामवासो *m.* (नृ), ग्रामिकः, क्षेत्रिकः, वृषलः.

BOORISH, a. ग्राम्यः -म्या -न्यं, ग्रामीयः -या -यं, ग्रामिकः -की -कं, क्षेत्रिकः -की -कं, असभ्यः -भ्या -भ्यं, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, प्राकृतः -ता -तं, असङ्गतः -ता -तं.

BOORISHLY, adv. ग्राम्यजनवत्, वृषलवत्, असभ्यजनवत्, असभ्यं, अशिष्टं, असङ्गतप्रकारेण.

BOORISHNESS, s. ग्राम्यत्वं -ता, असभ्यता, अशिष्टता, असङ्गतिः *f.*, वृषलत्वं.

BOOT, s. पादुका *f.*, पादूः *f.*, उपानह *f.* (इ), पञ्चडा *f.*, पञ्चड़ी, अनुपदीना, जङ्घात्राणं, पादपत्रं, पादरक्षणं, पादरपः.—(Profit) फलं, लाभः, अर्थः.

To BOOT, v. a. (To profit) फलाय or लाभाय भू, फलं or लाभं दा (c. 3. ददाति, दातुं), उपकृ (c. 8. -करोति -कर्तुं).

To BOOT, v. n. (To put on boots) पादुके ऊषिर्हृ (c. 1. -रोहति -रोडुं) or चारुह् or परिधा (c. 3. -दधाति -धातुं).

BOOT-TRAIL, s. पादुकानां चम्पौशिपिलीकरणयोग्यं जङ्घाकृति काष्ठपत्रं.

BOOTED, a. सपादुकः -का -कं, उपानहृदपादः -दा -दं, पादुकारुहः -दा -दं.

BOOTH, s. मण्डपः -पं, पटमण्डपः, दूष्यं, औपकाथी.

BOOTLESS, s. निरर्धकः -का -कं, अनर्धकः -का -कं, व्यर्थः -धा -धं, निष्फलः

-ला -लं, विफलः -ला -लं, निष्प्रयोजनः -ना -नं, अनामिषः -पा -पं.
 BOOTMAKER, *s.* पादुकाकारः, पादुकाकृतः, पत्रदाकृतः, पत्रदाकारः, पादूकृत् *m.*
 BOOTY, *s.* लोभं, लोभं or -तं, लुभं.—(In cattle) गोग्रहः.
 BOPEEP, *s.* पितृपुत्रकयोः क्रोडाविशेषो यत्र पिता चालविनोदार्थं सन्तस्त इव
 स्वमुखगोपनं कृत्वा पश्चात् सन्तासनाथम् अकस्माद् चालकमुखनिरीक्षणं
 करोति.
 BORACHIO, *s.* सुराभाजनं, मद्यभाजनं, कुतूः *f.*—(Drunkard) पानरतः.
 BORABLE, *a.* वेध्यः -ध्या -ध्यं, व्यध्यः -ध्या -ध्यं, छिद्रणीयः -या -यं.
 BORAGE, *s.* खिलरुहं शोषधिप्रभेदः.
 BORAX, *s.* रसशोधनः, लोहद्रावी *m.* (नं), लोहक्षेपणः, विट्, धातुमारिणी.
 BORDILL, *s.* वेश्याजनसमाश्रयः, वेश्यागृहं, गणिकागृहं, वेश्याश्रयः.
 BORDER, *s.* (Of a river, &c.) तीरं, कूलं, तटं, कच्छः, कच्छान्तः—
 (Edge of any thing) प्रान्तः, अन्तः -न्तं, उपान्तः, समन्तः, पर्यन्तः,
 सीमा, उत्सङ्गः, थारः—(Frontier) समन्तः, सामन्तः, पर्यन्तः, सीमा;
 'dwelling on the border,' सामन्तवासी -सिनो -सि (नं), पर्यन्तस्थः
 -स्था -स्थं; 'the border of a wood,' वनान्तः; 'of a city,'
 नगरोपान्तः; 'along the border,' प्रान्ततः—(Of a garment)
 अञ्चलः, यस्ताञ्चलं—(A garden-bed) स्थलं.
 To BORDER, *v. a.* (To surround with a border) प्रान्त (nom.
 प्रान्तयति -यितुं), समन्त (nom. समन्तयति -यितुं), पर्यन्तं कृ.
 To BORDER UPON, *v. n.* प्रान्ततः or पर्यन्ते or निकटे or समीपं स्या
 (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं) or वृत् (c. 1. वर्तते, वर्तितुं) or वस् (c. 1. वसति,
 यस्तु), स्पृश (c. 6. स्पृशति, स्पर्शुं)—(To approach nearly to, re-
 semble) क्लृप्ता -क्लृप्ता -क्लृप्ता in comp., सद्गृहः -शी -शं अस्.
 BORDERED, *p. p.* प्रान्तितः -ता -तं, समर्थ्यादः -दा -दं, चलयितः -ता -तं.
 BORDERER, *s.* सामन्तवासी *m.* (नं), सीमावासी *m.* (नं), निकटवर्ती *m.*
 (नं), समीपवासी *m.* (नं), प्रतिवासी -सिनो -सि (नं).
 BORDERING, *a.* प्रत्यन्तः -न्ता -न्तं, सामन्तः -न्ता -न्तं, पर्यन्तस्थः -स्था -स्थं.
 BORE, *s.* (Hole made by boring) छिद्रं, रन्ध्रं—(The instrument
 of boring) वेधनी, वेधनिका—(Diameter of a hole) सुपिरं,
 शुपिरं, छिद्रं, व्यासं, छिद्रव्यासं—(A swelling tide) वानं.
 To BORE, *v. a.* व्यप् (c. 4. विध्यति, व्यधुं), छिद्र (c. 10. छिद्रयति -यितुं),
 शुपिरीकृ.
 BOREAL, *a.* उत्तरः -रा -रं, उद्ग-दीची -दक् (च्), उदीचीनः -ता -नं.
 BOREAS, *s.* उत्तरवायुः *m.*, उदीचीनवातः.
 BORED, *p. p.* (Pierced) विद्धः -द्धा -द्धं, छिद्रितः -ता -तं, शुपिरः -रा -रं;
 'having the ears bored,' छिद्रकणैः -णा -णैः.
 BORER, *s.* वेधकः, छिद्रकज्ञा—(An instrument) वेधनी, वेधनिका.
 To be BORN, *v. pass.* जन् (c. 4. जायते, जनिष्यते), अभिजन्, सज्जन्,
 उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), प्रसु in pass. (-स्यते), सम्भू (c. 1. -भवति
 -भवितुं).
 BORN, *p. p.* जातः -ता -तं, जनितः -ता -तं, उपजातः -ता -तं, उत्पन्नः -न्ता -न्तं,
 उत्पादितः -ता -तं, सम्भूतः -ता -तं, प्रसूतः -ता -तं, प्रभवः -चा -वं, कृतजन्मा
 -न्मा -न्म (नं), उत्पतितः -ता -तं; 'born blind,' जातन्मः; 'a born
 slave,' गन्धेदासः.
 BORNE, *p. p.* सोढः -ढा -ढं, ऊढः -ढा -ढं, धान्तः -न्ता -न्तं; 'easy to
 be borne,' सुसहः -हा -हं, सुवहः -हा -हं; 'grass borne along
 by the wind,' वात्याप्रेरिततृणं; 'it is borne on the shoulder,'
 स्तन्वेन समुसृतं.
 BOROUGH, *s.* नगरं -री, पुरं -री, प्रजाप्रतिनिधिसभायां सामाजिकजनप्रे-
 खाधिकारयुक्ता नगरी.

To BORROW, *v. a.* चृणुं ग्रहं (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), चृणुं प्राथं (c. 10.
 -अथेयते -ति -यितुं), याच् (c. 1. याचति, याचितुं), चृणुं परिचाच्,
 निरूपितकालपर्यन्तं परद्रव्यप्रयोगं प्राथं.
 BORROW, *s.* (The thing borrowed) याचितकं, प्रतिदेयं.
 BORROWER, *s.* चृणुग्राही *m.* (नं), चृणुग्रहः, चृणुप्राथकः, चृणुप्राथयिता
m. (नं), याचकः, चृणुयाचकः.
 BORROWING, *s.* चृणुग्रहः -हणं, चृणुयाचना, याचना, चृणुप्राथनं.
 BOSKY, *a.* तरुगुल्मावृतः -ता -तं, वार्धः -क्षी -क्षं.
 BOSOM, *s.* उरः *n.* (स्), क्रोडं -डा, अक्षः, वत्सं, वक्षः *n.* (स्), वक्षस्थलं,
 भुजानरं—(Female breast) स्तनः, स्तनौ *m. du.*, कुचः, कुचतटं,
 वक्षोरुहः, वक्षोजं, उरसिजः, उरसिरुहः, स्तनकुट्टमलं—(The heart)
 हृदयं, अन्तःकरणं, चित्तं, मनः *n.* (स्), मग्ने *n.* (नं)—(A secret
 receptacle) गम्भेः.
 BOSS, *s.* गरुडः, उच्चैःप्रकारेण खचित अलङ्कारः, पिरडः.
 BOSSED OR BOSSY, *a.* गरुडखचितः -ता -तं, गरुडानुविद्धः -द्धा -द्धं.
 BOTANIC, BOTANICAL, *a.* उद्भिद्विद्याविषयः -या -यं, वृक्षादिविद्यासम्बन्धकः
 -का -कं.
 BOTANIST, *s.* उद्भिद्विद्याज्ञः, वृक्षादिविद्यातत्त्वज्ञः, वृक्षादिशास्त्रपरिज्ञः.
 BOTANY, *s.* उद्भिद्विद्या, शोषधिविद्या, वृक्षलतानृणादिविद्या, वृक्षापुर्वेदः.
 BOREH, *s.* दद्रुः *m.*, पाम *n.* -मा *f.* (नं), व्रणः, सिध्मं, कच्छः *f.*, त्वक्पुष्पं.
 —(Flaw) दोषः, छिद्रं—(A patch) कन्था, कर्पटः.
 To BOTCH, *v. a.* (To patch old clothes) जीर्णवस्त्राणि or चीरवस्त्राणि
 सिक् (c. 4. सीयति, सेवितुं) or सूच्या सन्धा (c. 3. -धत्ते -धातुं)—(To
 mark with stains) मलिन (nom. मलिनयति -यितुं)—(To spoil)
 दुष् in caus. (दूषयति -यितुं).
 BOREHER, *s.* जीर्णवस्त्रसूचिकः, चीरवस्त्रभेदकः, कर्पटवस्त्रभेदी *m.* (नं).
 BORCHY, *a.* पामनः -ता -नं, दद्रुणः -था -थं, कच्छुरः -रा -रं, सिध्मलः -ला -लं.
 व्रणमयः -थी -थं, मली -लिनी -लि (नं), सदोषः -पा -पं.
 BOTH, *a.* उभौ *m. du.*, उभयः -या -यं, द्वयं; 'on both sides,' उभयतः,
 उभयतः; 'in both ways,' उभयथा; 'for both objects,' उभयापेक्षं;
 'both hands,' हस्तद्वयं.
 BOTH, *conj.* (And) च -च—(As well as) तथा. 'Both' may be
 expressed by the use of the indeclinable participle; as,
 'he both labours and suffers reproach,' परिश्रम्य निन्दं भुङ्क्ते.
 To BOTHER, *v. a.* क्लेश (c. 9. क्लेशयति, क्लेशुं), पीड (c. 10. पीडयति
 -यितुं), अभिपीड, प्रपीड, वाप् (c. 1. वापते, वापितुं), व्यप् (c. 10.
 व्यपयति -यितुं).
 BOTHERED, *p. p.* क्लेशितः -ता -तं, पीडितः -ता -तं, व्यपितः -ता -तं.
 BOTTLE, *s.* काचकूपी, कूपी, कुतूः *f.*, काचपात्रं, काचभाजनं, सुराभाजनं,
 मद्यभाजनं, पुटग्रीवः.
 To BOTTLE, *v. a.* काचकूप्यां or कुत्वां निविश in caus. (-वेशयति -यितुं).
 —(To bottle wine, &c.) कूपीं or कुतूं मध्येन पू in caus. (पूरयति -यितुं).
 BOTTLED, *a.* (Big-bellied) लसोदरः -रा -रं—(As wine) कूपीनि-
 वेशितः -ता -तं.
 BOTTLESREW, *s.* कुतूमध्ये or काचकूपीमध्ये यत् छिद्रप्रतिवन्धकं तरुव-
 द्भिर्मितं द्रव्यं विद्यते तदाकर्षणयोग्यं परिवर्तकयन्त्रं or कुटिलयन्त्रं.
 BOTTOM, *s.* (The lowest part of any thing) अधोभागः, तलं,
 अधःस्थानं, अधोवशः; 'the bottom of a tree,' वृक्षतलं—(Low
 ground) दरीभूः *f.*, दरी, निम्नभूमिः *f.*, प्रानरं, उपतला, शैलोपशत्यं
 —(Dregs) मलं, खलः, किट्टं, शेषं, अवशेषं—(Foundation) मूलं
 To BOTTOM, *v. n.* (To rest upon) अवलम्ब (c. 1. -लम्बते -लम्बितुं)

- समालम्ब. Sometimes expressed by मूल in comp.; as, 'all actions are bottomed upon money,' धनमूलाः क्रियाः स्रष्टाः.
- BOTTOMLESS, *a.* अतलस्थः -शो -शै, तलहीनः -ना -नं, अगाधः -धा -धं.
- BOUGIE, *s.* (Wax taper) सिक्कनयो दीपः, वस्ती.
- BOUGH, *s.* शाखा, विटपः, तरुविटपः, लता.
- BOUGHT, *p. p.* क्रतः -ता -तं, क्रयक्रोतः -ता -तं.
- To BOUNCE, *v. n.* (To make a sudden noise) स्खन् (c. 1. स्खनति, स्खनिहं), ध्वन् (c. 1. ध्वनति, ध्वनिहं), छण् (c. 1. छणति, छणिहं).—(To spring against with great force) प्रस्कन्द् (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्तुं), प्रपन् (c. 1. -पतति -पतिहं), अभिमु (c. 1. -अवते -प्रोतुं).—(To spring, leap) झु, उल्लु.—(To boast, bully) विक्रान् (c. 1. -कल्पते -कल्पिहं), तज्ज (c. 1. तज्जति, तज्जिहं).
- BOUNCER, *s.* (A sudden noise) ध्वनिः *m.*, छणः, छणिहं.—(A sudden blow) रकपाताभिघातः, अकस्मादाघातः.—(A boast, threat) विक्रान्तं -त्या, भर्त्सितं.
- BOUNCE, *s.* (A boaster, bully) विक्रायी *m.* (नं), शूर्मन्मः, भर्त्सनकारः, दाम्भिकः.
- BOUND, *s.* (A limit) अन्तः -न्तं, समन्तः, पर्यन्तं, प्रान्तः, सीमा, परिसीमा, अवधिः *m.*, मर्यादा; 'without bounds,' अनन्तः -न्ता -न्तं, अत्यन्तः -न्ता -न्तं.—(A leap) अवः, अवन्तं, मुतं.—(Rebound) प्रतिघातः, प्रतिहतिः *f.*, उत्पन्नः, उत्पन्नं.
- To BOUND, *v. a.* (To limit) प्रान्त (nom. प्रान्तयति -यिहं), समन्तः, समर्यादं -दां -दं कृ, पर्यन्तं कृ.—(To restrain) नियम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), नियह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीहं).
- To BOUND, *v. n.* झु (c. 1. अवते, प्रोतुं), वल् (c. 1. वलति, वलिहं), आवल् (c. 1. -पतति -पतिहं).
- BOUND, *p. p.* चडः -डा -डं, निचडः -डा -डं, निचन्धितः -ता -तं, सन्धितः -ता -तं, सन्धितः -ता -तं, मृतः -ता -तं, मूर्च्छितः -ता -तं, उद्धितः -ता -तं, सितः -ता -तं.—(In leather) चर्मोपबन्धः -डा -डं, चर्मोपबन्धितः -ता -तं; 'dignity is bound up with (dependent on) riches,' गौरवं धननिबन्धितं or धनप्रतिष्ठितं or धनसम्बद्धं.
- BOUNDOR, *part. a.* जिगमिषुः -पुः -पु, प्रस्थितः -ता -तं, प्रयातः -ता -तं, प्रयासन् -स्थानो -स्थान् (नं).
- BOUNDARY, *s.* सीमा *f.* -ना *m.* (नं) or परिसीमा, पर्यन्तं, अन्तः -न्तं, समन्तः, प्रान्तः, चलयः, अवधिः *m.*, मर्यादा, परिसरः, उपकरदः.—(On the boundary) पर्यन्तस्थः -स्था -स्थं; 'boundary tree,' सीमावृक्षः; 'boundary mark,' सीमालिङ्गः, सीमाचिह्नः, स्थलसीमा *m.* (नं).
- BOUNDED, *p. p.* प्रान्धितः -ता -तं, समर्यादः -दा -दं, चलयितः -ता -तं.
- BOUNDEN, *a.* चडः -डा -डं, निचडः -डा -डं; 'a bounden duty,' अवश्यकता, कर्तव्यता, नियमः.
- BOUNDING-STONE, *s.* बालानां क्रोडाग्रसरः.
- BOUNDLESS, *a.* अनन्तः -न्ता -न्तं, अभितः -ता -तं, अपरिनितः -ता -तं, अप्रमेयः -या -यं, अमेयः -या -यं, अत्यन्तः -न्ता -न्तं; 'of boundless glory,' अभिन्नतेजाः -जाः -जः (नं).
- BOUNDLESSNESS, *s.* अनन्तता, अनन्त्यं, अत्यन्तता, अप्रमेयता, अमेयत्वं.
- BOUNTEOUS, BOUNTIFUL, *a.* दानशीलः -ला -लं, वदान्यः -न्ता -न्यं, बहुप्रदः -दा -दं, अतिदाता -त्री -त्रं (नं), त्यागशीलः -ला -लं, दायकः -का -कं, स्मृललस्यः -स्या -स्यं, उदारः -रा -रं, दयालुः -लुः -लु, मुक्तहस्तः -स्ता -स्तं, अकृपायः -गा -गं.
- BOUNTEOUSLY, BOUNTIFULLY, *adv.* वदान्यवत्, वदान्यतया, उदारवत्, स्मृललस्यतया, अतिदानेन, अतिदायगेन, दयापूर्वकं, अकार्षणेन.

- BOUNTEOUSNESS, BOUNTIFULNESS, *s.* दानशीलत्वं, स्मृललस्यत्वं, अतिदानं, त्यागशीलता, त्यागिता, अतिसज्जनं, वदान्यता, मुक्तहस्तत्वं, अकार्षण्यं, दयालुत्वं.
- BOUNTY, *s.* (Favour) अनुग्रहः, दया, कृपा, प्रसादः.—(Generosity) वदान्यता, त्यागशीलता, दयालुत्वं.—(Gift) दानं, प्रदानं, स्वेच्छया दानं; 'king's bounty,' राजवर्जनं.
- BOUQUET, *s.* कुसुमस्तवकः, स्तवकः, पुष्पगुच्छः, गुच्छः, सनाली, गुलुन्दः.
- To BOURGEON, *v. n.* स्फुट् (c. 6. स्फुटति, स्फुटिहं), चक्रुर (nom. चक्रुर-यति -यिहं).
- BOURN, *s.* अन्तः -न्तं, पर्यन्तं, समन्तः, अवधिः *m.*, मर्यादा, सीमा.
- To BOUSE, *v. n.* अतिशयेन सुरापानं or मद्यपानं कृ.
- BOUSY, *a.* मद्यपीतः -ता -तं, पानप्रसक्तः -क्ता -क्ते, धीयः -वा -वं.
- BOUT, *s.* (A turn) वारः, वासरः; 'at one bout,' एकवारः.—(A drinking bout) सन्धीतिः *f.*
- Bow, *s.* (Salutation) नमस् *ind.*, प्रणामः, प्रणतिः *f.*, नमस्कारः.—(A rainbow) इन्द्रासुषं, शक्रपनुः *n.* (स्), इन्द्रचापः.—(A knot) ग्रन्थिः *m.*, पाशः.—(Of a ship) पोताग्रं, नौकाग्रं, नावो-ग्रभागः, मङ्गः.
- Bow, *s.* (A weapon) धनुः *m.*, -नुः *n.* (स्), -नु *n.*, धन्वा *m.*, -न्व *n.* (नं), चापः, शरासनं, कर्णिकं, इष्यासः, कोदण्डः or -खं, शरावापः; 'middle of the bow,' लस्तकः, धनुर्मध्यं.—(For playing stringed instruments) कोणः, शारिका, परिवादः.—(Bow of Arjuna) गार्ग्योवः.—(Of Karna) कालपृष्ठः.—(Of Siva) पिनाकः, अजगवं.
- To BOW, *v. a.* (To bend) नम् in caus. (नामयति or नमयति -यिहं) or चम् (c. 1. नमति, नन्तुं), प्रणम्, अभिनम्, विनम्, अवनम्, खानम्; कुञ्च (c. 1. कुञ्चति, कुञ्चिहं), नम्रीकृ, प्रह्रीकृ, भुग्न्रीकृ.—(To bow the head) शिरसा प्रणम्.
- To now, *v. n.* नम् (c. 1. नमति, नन्तुं), प्रणम्, अभिनम्, विनम्, नम्रीभू; 'bowing the body,' प्रणम्य कापं; 'bowing the head,' प्रणम्य शिरसा, प्रह्रीभू.—(To submit, yield) धम् (c. 1. धमते, धमिहं, धन्तुं), अभ्युपे (उपैति -उपैहं).
- BOW-BENT, *a.* धनुराकृतिः -तिः -ति, कुटिलः -ला -लं, वक्रः -क्ता -क्ते.
- BOWED, *p. p.* नतः -ता -तं, नामितः -ता -तं, जानतः -ता -तं, अवनतः -ता -तं, परिखतः -ता -तं, प्रणतः -ता -तं, अवनतः -ता -तं, नयः -या -यं, नम्रभूतिः -तिः -ति, प्रहः -ह्रा -हं, प्रह्रीकृतः -ता -तं.
- BOWELS, *s.* अन्त्रं *n. sing.*, अन्त्राणि *n. pl.*, नाद्यः *f. pl.*, कोष्ठः *m. sing.*—(Compassion) कृपा, दया.—(The inner part) अभ्यन्तरं, गर्भः, विलं, विवरं.
- BOWLER, *s.* कुञ्जः, निकुञ्जः, मञ्जरीकुञ्जः, लतानिर्मितं नन्दिरं, कुञ्जकुटीरः, मण्डपः, भ्रातः, वसुरं, कुटङ्गकः.—(Cottage) कुटीरः. पर्यशाला.—(Anchor) नौकाया अग्रभागे स्थापितोऽङ्गुशाकारो लोहवन्धः.
- To BOWLER, *v. a.* परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टते -वेष्टिहं), परिच्छेद् (c. 10. -छादयति -यिहं).
- BOWERY, *a.* कुञ्जवान् -वती -वत् (नं), लतावृतः -ता -तं, लतापरिच्छिन्नः -न्ता -न्तं.
- BOWL, *s.* (A vessel for liquids) पात्रं, भाजनं, कंसः -सं, शरावः, पुटकः.—(A ball) गुलिका.—(The bowl, poison) विषं.
- To BOWL, *v. n.* गुलिकान् आवृत् in caus. (वर्त्तयति -यिहं).—(To play at bowls) गुलिकाभिः क्रोड् (c. 1. क्रोडति, क्रोडिहं).
- BOWLER, *s.* गुलिकावर्त्तनकृत्, गुलिकावर्त्तकः, गुलिकाक्रोडाकृत्.
- BOW-LEGGED, *a.* प्रभुः -भुः, प्रगतानुः -नुः -नु, विरलजानुः -नुः -नु.
- BOWLING-GREEN, *a.* गुलिकाक्रोडायोग्यं समस्थलं or समस्थलीकृतो भूभागः.
- BOWMAN, *s.* धन्वी *m.* (नं), धनुष्मान् *m.* (नं), धानुष्कः, धनुर्धारी *m.* (नं), धनुर्धरः, धनुर्धृत् *m.*, इष्यासः, इषुधरः, काण्डोरः, काण्डवान् *m.* (नं),

- निपङ्गी *m.* (नं), अस्त्री *m.* (नं), शङ्गी *m.* (नं).
 BOWSHOT, *s.* बाणगोचरं, शरगोचरं, धनुःक्षेपणं, शरैकक्षेपः.
 BOWSPRIT, *s.* पोताग्रवहःप्रलसो गुणवृक्षकः. See BOLTSPLIT.
 BOWSTRING, *s.* ज्या, गुणः, धनुर्गुणः, मोर्धी, भारवं, शिञ्जनी, तावरं, पतङ्गिका.
 BOW-WINDOW, *s.* धनुराकृति वातापनं, धनुराकारो गवाक्षः, प्रयोधः.
 BOWYER, *s.* धनुर्धरः, धनुर्धर *m.*, धन्यो *m.* (नं), धनुष्मान् *m.* (नं).
 BOX, *s.* (A kind of tree) अतिदृढो वृक्षप्रभेदः.—(A case to hold any thing) भाखं, समुदः, (समुदकः), मुद्राधारः, साधारः, पाचं, भाजनं, समुद्रः, पेठिका, चासनं.—(For spectators) प्रेक्षागारः.—(A blow) मुष्पापातः, मुष्पिप्रहारः, मुष्पिपातः, पाणिपातः, करापातः, क्रीला, सापातः, प्रहारः, बाहुप्रहरणं.
 To BOX, *v. n.* (To fight with the fist) मज्जयुद्धं कृ, मुष्पा युष् (c. 4. युष्यते, योद्धुं), मुष्पीमुष्पि or बाहुवाहवि युष्.
 To BOX, *v. a.* (To strike with the fist) मुष्पा अभिहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), निहन्, or तड् (c. 10. ताडयति -यितुं) or प्रह (c. 1. -हरति -हन्तुं).—(To enclose in a box) समुदके or भाखे निविशु in caus. (विशयति -यितुं) or निषा (c. 3. -दधाति -धातुं).
 BOXEN, *a.* पृष्टीकृतवृक्षाधनिर्मितः-ता-तं.
 BOXER, *s.* मज्जयोधः, भक्तः, मज्जः, पाणिपातः, बाहुप्रहरणः, बाहुयोधो *m.* (नं), रङ्गावतारी *m.* (नं).
 BOXING, *s.* मोष्टा, मज्जयुद्धं, मुष्पिपातः, पाणिपातः, बाहुयुद्धं, बाहुप्रहरणं.—(Boxing-match) मज्जयात्रा.
 Boy, *s.* कुमारः-रकाः, बालः, बालकः, पुत्रः, पुत्रकः, अप्राप्त्यवहारः.—(A word of contempt for a young man) माखवः, माखवकः; 'multitude of boys,' माखयं.
 Boyhood, *s.* बालकत्वं, बाल्यं, शैशवं, शिशुत्वं, कीमारं, केशोरं, माखयं.
 Boyish, *a.* बालिशः-शा-शं, बालेयः-या-यं, बालकीयः-या-यं, बालक-शीलः-ला-लं, कीमारः-री-रं, शिशुयोग्यः-ग्या-ग्यं, माखवीर्यः-खा-खं.
 Boyishly, *adv.* बालरूपेण, बालकवत्, शिशुवत्, कुमारवत्, बालिशप्रकारेण.
 Boyishness, *s.* बालिश्यं, बालेयत्वं, बालकत्वं, कुमारशीलत्वं, शिशुशीलता.
 BRABBLE, *s.* कलहः, व्यवक्रोशनं, विवादः, बाहुयुद्धं, विप्रलापः, द्वन्द्वं.
 To BRABBLE, *v. n.* कलह (nom. कलहायते -यितुं), व्यवक्रुशु (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं).
 To BRACE, *v. a.* बन्धु (c. 9. चम्रति, चन्दुं), योज्ज (nom. योज्जयति -यितुं).—(To strain up, tighten) सन्नियन्, संस्तम्भु (c. 9. -स्तम्भति -स्तम्भितुं), दृढ (nom. दृढयति -यितुं).
 BRACE, *s.* (A pair) युगं, युग्मं, युगलं, द्वयं, यमलं, यामलं.—(Bandage) बन्धनं, बन्धः.—(Strap) चर्मबन्धः-न्धनं.—(Of a coach) रथालसि चर्मबन्धादि.—(Of a ship) नौकासज्जन्धी रज्जुविशेषः.
 BRACELET, *s.* बलयः-यं, कङ्कणं, करंभूषणं, अङ्गदं, हस्तसूचं, बालकः, कसुः *m.*, आवापकः, पारिहार्यः, कटकः.
 BRACHIAL, *a.* बाहुसज्जन्धी-न्धनी-न्धि (नं).
 BRACHYGRAPHY, *s.* सङ्क्षिप्तलिखनविद्या, सङ्क्षिप्ताक्षरलिखनं, सङ्क्षेपलेखनविद्या.
 BRACKET, *s.* नागदन्तः-न्तकः, नागः, हस्तिदन्तः, गजदन्तः, सालेयः.
 BRACKISH, *a.* क्षाररसयुक्तः-क्ता-क्तं, ईष्यवयः-खा-खं, क्षारसंमृष्टः-ष्टा-ष्टं.
 BRACKISHNESS, *s.* क्षारः, क्षारत्वं, क्षाररसः.
 BRAD, *s.* लोहमयः कौलविशेषः, सुद्रुशङ्कुः *m.*
 To BRAG, *v. n.* कात्यु (c. 1. कात्यते, कतिवितुं), विकत्यु, ध्यायु (c. 1. ध्यायते, ध्यायितुं), with inst. of the thing, आत्मानं ध्यायु.
 BRAG, *s.* अहङ्कारोक्तिः *f.*, विकत्या-त्यनं, दम्भः, आहोपुरुषिका, अहमह-

- मिका, आत्मध्याया, गर्हितवाच्यं, शूरमानं, परिकीर्तनं.
 BRAGGART, BRAGGADOCIO, BRAGGER, *s.* शूरमन्यः, शूरमानी *m.* (नं), पिशङ्गीशूरः, उपजन्तो *m.* (नं), विकत्यो *m.* (नं), अवलिप्तः, अहङ्कारी *m.* (नं), अहङ्कारपूर्णे, आत्मध्यायी *m.* (नं).
 BRAGGINGLY, *adv.* अहङ्कारेण, साहङ्कारं, विकत्यया, आत्मध्यायापूर्व, दम्भात्.
 BRAHMĀ, *s.* (The first deity of the Hindu triad, the Creator of the world, Providence) ब्रह्मा *m.* (नं), वेधाः *m.* (स्), विधिः *m.*, विरिचिः *m.*, दुहिणः.—(As creator of the world) स्रष्टा *m.* (ष्टृ), विश्वसृक्-ट् (नं).—(Born in the lotus which sprung from the navel of Vishnu) नाभिजः, नाभिभूः *m.*, अज्जजः, अज्जयोनिः, पद्मगर्भः, पद्मभूः *m.*, पद्मासनः, कमलासनः.—(The self-existent) स्वयम्भूः *m.*, आत्मभूः *m.*—(Born from the golden egg) हिरण्यगर्भः.—(As elder of the deities) सुरज्येष्ठः.—(The four-faced one) चतुर्मुखः, चतुराननः.—(The great father and lord of all) पितामहः, प्रजापतिः *m.*, लोकेशः.—(Supporter of all) धाता *m.* (तृ), विधाता *m.* (तृ).—(Exalted in heaven) परमेष्ठः-ष्टी *m.* (नं).
 BRAHMIN OR BRAHMAN, *s.* ब्राह्मणः, विप्रः, वाडवः.—(As the first-born among mortals) अग्रजन्मा *m.* (नं).—(As receiving second birth at his investiture with the sacred thread) द्विजः, द्विजातिः *m.*, द्विजन्मा *m.* (नं).—(As learned in the Vedas) श्रोत्रियः.—(As a deity upon earth) भूदेवः, भूमिदेवः.—(As born from the mouth of Brahmā) मुखजः.—(A Brahmin by birth but not by duties) ब्राह्मणव्रुवः.—(The wife of a Brahmin) ब्राह्मणी.—(The condition of a Brahmin) ब्राह्मण्यं, ब्राह्मणता.
 BRAHMINICAL, *a.* ब्राह्मः-स्त्री-स्त्री, ब्राह्मणजातीयः-या-यं; 'the brahminical caste,' ब्राह्मणजातिः *f.*
 BRAHMINICIDE, *s.* ब्राह्महत्या, ब्राह्मणवधः.—(One who kills a Brahmin) ब्राह्महा *m.* (नं).
 To BRAID, *v. a.* वेणीकृ, वेणिरूपेण केशान् रचु (c. 10. रचयति -यितुं) or ग्रन्थु (c. 9. ग्रन्थति, c. 1. ग्रन्थति, ग्रन्थितुं) or केशसंस्कारं कृ.—(Weave, interweave) वे (c. 1. वयति, वातुं), ग्रन्थु, उत्खन् (c. 10. -खचयति -यितुं).
 BRAID, *s.* (Of hair) वेणिः-शी *f.*, प्रवेणिः, कवरः-री, धम्मिल्लः, केशवेशः, केशगर्भः.—(A knot) ग्रन्थिः *m.*, प्रन्थः.
 BRAIDED, *p. p.* वेणीभूतः-ता-तं, ग्रथितः-ता-तं, कवरः-री-रं.
 BRAIN, *s.* मस्तिष्कं or -स्कः, गोर्धं, मस्तकच्छेदः.—(Intellect) वृद्धिः *f.*, मतिः *f.*, धीः *f.*
 To BRAIN, *v. a.* मस्तकं निष्पिप्य मस्तिष्कं वहिःकृत्य हन् (c. 2. हन्ति, हन्तुं).
 BRAINISH, *a.* मदोन्मत्तः-त्ता-तं, मदोन्मत्तः-मा-मं, उत्तमः-मा-मं.
 BRAINLESS, *a.* मस्तिष्कहीनः-ना-नं, निर्वृद्धिः-द्धिः-द्धि, दुर्मेतिः-तिः-ति.
 BRAINPAN, *s.* कपालः-लं, मस्तकः-कं, कर्पूरः, शिरोस्थि *m.*, मुखः, करोटः, शीर्षकं.
 BRAINSICK, *a.* मूढबुद्धिः-द्धिः-द्धि, विभ्रान्तशीलः-ला-लं, चञ्चलमतिः-तिः-ति.
 BRAINSICKNESS, *s.* मूढता, चञ्चलत्वं, चपलत्वं, प्रमाद्यं, प्रमादित्वं.
 BRAKE, *s.* (A thicket of brambles) कण्टकगहनं, गुन्मगहनं, क्कः-टं.—(A snaffle) खलीनः-नं, मुख्यवन्धः.—(That which moves a military engine) युद्धयन्त्रवाहनं, युद्धयन्त्रचालनसाधनं.
 BRAMBLE, *s.* कण्टकगुन्मः, कण्टकसप्तः, शृगालकोलिः *m.*, शृगालकण्टकः, गोक्षुरः.
 BRAMBLY, *a.* शृगालकण्टकावृतः-ता-तं, कण्टकी-किनी-कि (नं).
 BRAMIN, *s.* See BRAHMIN.

BRAN, *s.* हुपः -या, धान्यकल्लं, धान्यत्वक् *f.* (च), वुमं.

BRANCH, *s.* शाखा, लता, विटपः, तरुविटपः, तरुमुनः, काशः, विस्तारः; 'a large branch,' स्कन्धशाखा, शाला.—(Of a river) कुसरिन् *f.*, उपनदी, उपसरिन्, अस्मनदी, नदीवङ्कः, वङ्गः *f.*, प्रखालः -ल्ली.—(A section, subdivision) शाखा, अङ्गः, सर्गः, परिच्छेदः; विच्छेदः, अङ्गस्कन्धः; 'a branch of the Vedas,' वेदाङ्गः.—(Offspring) कुलसन्ततिः *f.*, कुलसन्तानः, अपत्यं, प्रवरं.

To BRANCH, *v. n.* शाखा (nom. शाखायते), लता (nom. लतायते), शाखारूपेण विस्तृ in pass. (-स्तोयते) or भिन्नभू or विभिद् in pass. (-भिद्यते) or विच्छिद् in pass. (-च्छिद्यते).—(To speak diffusely) विस्तरशस् or सुविस्तरं वद् (c. 1. वदति, वदितुं).

To BRANCH, *v. a.* शाखावत् पृथक् or विभिद् (c. 7. -भिनति -भेद्).

BRANCHLESS, *a.* शाखाहीनः -ना -नं, विटपरहितः -ता -तं, अविन्नः -न्ना -नं.

BRANCHY, *a.* शाखी -खिनी -खि (न), शाख्यः -ख्या -ख्यं, विस्तारीयशायः -खा -खं, काशरीरः -रा -रं, विस्तारीयः -री -रं, विस्तारपुङ्कः -क्का -क्कं, विभिन्नः -न्ना -नं.

BRAND, *s.* (A burning stick) उल्का, दग्धकाष्ठं, तर्जनीकाष्ठं.—(A mark of infamy) अपकीर्तिचिह्नं, अभिशस्ताङ्कः, अङ्कः, चङ्कनं.

To BRAND, *v. a.* अपमानचिह्नेन चङ्क (c. 10. चङ्कयति -यितुं), तमलोहेन चिह् (c. 10. चिहयति -यितुं), अभिशस्ताङ्कं कृ.

BRANDED, *p. p.* अपमानचिह्नाङ्कितः -ता -तं, अभिशस्ताङ्कचिह्नितः -ता -तं, कृताङ्कः -क्का -क्कं; 'branded with infamy,' दुर्नामग्रस्तः -स्ता -स्तं.

To BRANDISH, *v. a.* भृत् in caus. (भमयति or भामयति -यितुं); 'they brandished their pikes,' शूलानि भमयन्नुः; यिपू (c. 5. -यूनोति -यितुं), उच्चल् in caus. (-चालयति -यितुं), व्याप्य (c. 4. -विप्यति -यितुं).

BRANDISHED, *p. p.* उद्गन्तः -न्ता -न्तं, अवपूतः -ता -तं, उच्चालितः -ता -तं.

BRANDLING, *s.* कृमिभिर्दः स च मत्स्यप्रलोभाय कटाचिद् वडिशे निवेशयते.

BRANDY, *s.* मद्यगुग्गु, मद्यासवं, सुरा, आसवं, शोषुः *m.*, वास्वणी.

BRANGLE, *s.* (Squabble) व्यावक्रोशी, व्यवक्रोशनं, उच्चैर्भाषणं, कलहः, विप्रलापः.

BRANNY, *a.* तुपाकृतिः -तिः -ति, तुपमयः -यो -यं, धान्यत्वक्कायः -यो -यं.

BRASIER or BRAZIER, *s.* (Worker in brass) ताम्रकारः, कांस्यकारः, कामन्मयी *m.* (न).—(A pan to hold coals) अङ्गारशकटी, अङ्गारपात्रं.

BRASIERY, *s.* कुम्पशाला, सन्धानी.

BRASS, *s.* रौति *f.*, रेत्यं, आर, ताम्रं, कांस्यं -स्यकं, पित्रलं, पीतलोहं, पीतलं -लकं, आरकूटः -टं.—(Impudence) निर्लेज्जता, धार्धं, प्रगल्भता.

BRASSY, *a.* रेत्यः -र्यो -र्यं, कांस्यमयः -यो -यं, पित्रलगुणविशिष्टः -था -थं.

BRAT, *s.* शिशुः *m.*, बालकः, बालः, पुत्रकः, शावकः.

BRAVADO, *s.* विक्रमः, अहङ्कारवाच्यं, आत्मश्लाघा, आहोपुरुषिका, अहमहमिका.

BRAVE, *a.* शूरः -रा -रं, वीरः -रा -रं, प्रवीरः -रा -रं, पराक्रान्तः -न्ता -नं, विक्रान्तः -न्ता -नं, निर्भयः -या -यं, धृष्टः -था -थं, साहसिकः -की -कं, उद्गतः -ता -तं.—(Excellent) मायुः -धुः -धु, उत्तमः -मा -मं, प्रशस्तः -स्ता -स्तं.—(Noble) उदारः -रा -रं.

BRAVE, *s.* (A bully) शूरमन्यः, दम्भी *m.* (न).—(Defiance) समाह्वानं, क्रूरदं, आस्पृष्टा.

To BRAVE, *v. a.* (To menace) भर्त्स (c. 10. भर्त्सयते -यितुं), अभिभर्त्स, अवभर्त्स, परिभर्त्स, तर्ज (c. 1. तर्जति, तर्जितुं).—(To challenge) आह्वे (c. 1. -ह्वयते -ह्वयितुं), समाह्वे, क्रान्दनं कृ, स्वयं (c. 1. स्वयते, स्वयितुं).

To BRAVE, *v. n.* (To carry a boasting appearance) दाम्बिकवद् वृत् (c. 1. वृत्तेते, वृत्तितुं) or चर् (c. 1. चरति, चरितुं), धृप् (c. 5. धृष्यति, धृष्यितुं), दृप् (c. 4. दृष्यति, दृष्यितुं).

BRAVED, *p. p.* (Challenged) आह्वतः -ता -तं, समाह्वतः -ता -तं.

BRAVELY, *adv.* (In a brave manner) सवीर्यं, शूरवत्, वीरवत्, अभौतवत्, सपराक्रमं, शौर्य्यं, निर्भयं, प्रसभं.—(Excellently) सापु, प्रशस्तं, सु prefixed.

BRAVERY, *s.* शूरता, शौर्य्यं, वीरता, वीर्य्यं, पराक्रमः, विक्रमः, कार्ष्ण्यराहित्यं; 'to show bravery in battle,' पराक्रमं (c. 1. -क्रमति -क्रमितुं), विक्रमं.—(Bravado, boast) विकाया, आस्पृष्टा.—(Magnificence) प्रतापः, तेजः *n.* (स).

BRAVINGLY, *adv.* दाम्बिकवत्, सद्भवं, आह्वानपूर्वकं, समाह्वानक्रमेण.

BRAVO, *interj.* सापु.—(A murderer) पातकः, दस्युः *m.*, आततायी *m.* (न).

To BRAWL, *v. n.* व्यवकुशं (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), कलहं (nom. कलहायते -यितुं), वेर (nom. वेरायते -यितुं), विवट (c. 1. -वदति -वदितुं), विप्रलप् (c. 1. -लपति -लपितुं).

BRAWL, *s.* कलहः, व्यवक्रोशः, व्यावक्रोशी, आक्रोशः, उच्चैर्भाषणं, उच्चैर्पुष्टं, व्यावभाषी, विवादः, वाग्पुष्टं, विप्रलापः, डन्डं, संरावः.

BRAWLER, *s.* कलहकारः -री *m.* (न), कलहप्रियः, विरोधी *m.* (न), कलिप्रियः, युयुत्सुः *m.*

BRAWN, *s.* (The flesh of a boar) शूकरमांसं.—(The muscular part of the body) स्नायुः *f.*, ससा.—(The arm) बाहुः *m.*—(A boar) शूकरः, बराहः.

BRAWNINESS, *s.* मांसलत्वं, दृढाङ्गता, शरीरदृढता, दृढिमा *m.* (न).

BRAWNY, *a.* मांसलः -ला -लं, चायुमान् -मती -मत् (न), दृढाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं.

To BRAY, *v. a.* (To pound) चूर्णं (c. 10. चूर्णयति -यितुं), प्रचूर्णं, विचूर्णं, पिप् (c. 7. पिनष्टि, पेष्टुं), निमिप्, विनिमिप्, उन्मिप्.

To BRAY, *v. n.* (Like an ass) गहैर्भवद् रु (c. 2. रीति, रयितुं) or चित्कारं कृ or नद् (c. 1. नदति, नदितुं).

BRAY, *s.* खरनादः, गहैर्भनादः, गहैर्भरायः, चित्कारः, खरशब्दः, नादः.

BRAYER, *s.* (One that brays like an ass) खरनादी *m.* (न), नादी *m.* (न), चित्कारकृत्.—(One that pounds) चूर्णकः, निमेष्टा *m.* (पृ), पेष्टरः. To BRAZEN, *v. n.* धृप् (c. 5. धृष्यति, धृष्यितुं), अभिभर्त्स (c. 10. -भर्त्सयते -यितुं). BRAZEN, *a.* रेत्यः -र्यो -र्यं, पित्रलमयः -यो -यं, ताश्चिकः -की -कं.—(Impudent) निर्लेजः -ज्जा -ज्जं, धृष्टः -था -थं.

BRAZEN-FACED, *a.* निर्लेजमुखः -खी -खं, लज्जाहीनः -ना नं, स्वत्यग्रीडः -डा -डं.

BRAZENNESS, *s.* रेत्यत्वं.—(Impudence) निर्लेजता, धृष्टता, प्रगल्भता.

BRAZIER, *s.* ताम्रकारः, कांस्यकारः. See BRASIER.

BREACH, *s.* भङ्गः, भेदः, छेदः, खण्डः, रन्ध्रं, छिद्रं.—(The act of breaking) भङ्गनं, भेदनं, खण्डनं.—(A gap in a wall) सन्धिः *m.*, गृहरन्ध्रं, सानिकं, सुरुङ्ग, कुञ्जच्छेदः.—(Violation) सतिभ्रान्तः, लङ्घनं, उल्लङ्घनं.—(Violation of a law) व्यवस्थातिभ्रान्तः, व्यवस्थालङ्घनं.—(Breach of promise) प्रतिज्ञाभङ्गः.—(Breach of confidence) विश्वासभङ्गः.—(Separation of friendship) सुहृद्वेदः, विरोधः, विच्छेदः.

BREAD, *s.* संपूपः, पूषः, पिष्टकः, कान्त्यं, सभुषः.—(Food in general) अन्नं, आहारः, भोजनं.

BREAD-CORN, *s.* गोधूमः, सुमनाः *m.* (स), सुमनः, शस्यं, धान्यं, चापुष्यं.

BREAD-FRUIT, *s.* पनसः, पनसनालिका, काण्डकिफलः, काण्डफलः.

BREADTH, *s.* पृष्ठता, पाथेवं, प्रथिमा *m.* (न), विशालता, विपुलता, विस्तारः, विस्तारीयता, परिसरः, प्रस्थः, विर्तति *f.*, आयामः, आयतनं, पाटः.

To BREAK, *v. a.* (Burst or part asunder by force) भञ्ज (c. 7. भनक्ति, भङ्गुं), निभञ्ज, विनिभञ्ज, प्रभञ्जः, भिद् (c. 7. भिनति, भेद्), खण्ड (c. 10. खण्डयति -यितुं), परिखण्ड, विद् in caus. (-दारयति -यितुं), स्फुट (c. 10. स्फोटयति -यितुं), रुज् (c. 6. रुजति, रोजुं), अवरुज्, सारुज्,

समारुन्; धुद् (c. 7. धुण्ति, धोन्ते), प्रधुद्; शकलीकृ, दल् in caus. (दालयति -यितुं), विदल्.—(Penetrate, break through) यप् (c. 4. विधाति, यद्), निभिद्, चिद् (c. 10. चिद्रयति -यितुं).—(Crush) मूद् (c. 9. मूत्राति, मीहन्ते), पिप् (c. 7. पिनष्टि, पेष्टुं).—(Break or sink the spirit) मनो खयद् or हन् (c. 2. हन्ति, हन्ते) or प्रतिहन्, भग्नाशं -शां -शं कृ, आशाविभिन्नं -चां -वं कृ, खण्डिताशंसं -सां -सं कृ.—(Tame) दम् in caus. (दमयति -यितुं or c. 4. दाम्यति, दमितुं), प्रदम्; चिनी (c. 1. -नयति -नेतुं).—(Make bankrupt) परिघोषं -खां -यं कृ, निषे-नीकृ.—(Overcome) पराजि (c. 1. -जयति -ते -जेतुं).—(Break down, destroy) अवभञ्ज, प्रभञ्ज, चिनश् in caus. (-नाशयति -यितुं), उच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेत्तुं).—(Violate a promise) संविद् व्यतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), विसंवद् (c. 1. -चदति -चदितुं), विसंविद् (c. 2. -वेत्ति -वेदितुं).—(Infringe a law) व्ययस्याम् व्यतिक्रम् or व्यतिक्रम् or लङ् (c. 1. लङ्गते, लङ्गितुं, c. 10. लङ्गयति -यितुं), उलङ्घं, विलङ्घं, or सतिचर् (c. 1. -चरति -चरितुं) or लुप् in caus. (लोपयति -यितुं).—(Break a vow) व्रतं लुप् in caus.—(Interrupt) लुप्, विलुप्, विमलुप् in caus., उच्छिद्, विच्छिद्, प्रतिहन्, जनरि (c. 2. -रति -रन्ते).—(Break intelligence) प्रथमसंवादं कृ, प्रथमास्यानं कृ.—(Break the heart) दलद्वयं -यां -यं कृ, भग्नान्तःकरणं -खां -यं कृ.—(Break into a house) सन्धिं कृ, कुट्टं चिद्.—(Break a bone) सस्यि भञ्ज or भिद्.—(Make to cease) निवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं).—(Separate) विपुन् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -योजुं).—(Break off, re-linquish) त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यजेत्).—(Reform a bad habit) दोषखण्डनं कृ.—(Dissolve friendship) सोद्वयं भिद्.—(Break one's sleep) निद्रां भञ्ज, निद्राभङ्गं कृ.—(Break one's fast) पारणं कृ, प्रातर्भोजनं कृ, उपवासानन्तरं प्रथमाहारं कृ.—(Break wind) पर्दं (c. 1. पर्दते, पर्दितुं), गुदरवं कृ.

To BREAK, v. n. (Part in two) भञ्ज in pass. (भञ्ज्यते), भिद् in pass. (भिद्यते), विभिद्, विच्छिद् in pass. (-च्छिद्यते), बुद् (c. 4. बुद्ध्यति, बुद्धितुं), विद् in pass. (-दीर्घ्यते), स्फुद् (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं), शकलीभू.—(Dawn) प्रभा (c. 2. -भाति -भातुं), उप् (c. 1. जोषति, जोषितुं or उच्छति, उच्छितुं), युप्, समुप्.—(Open as a sore) पूस् (c. 1. पूयते, पूयितुं), पूयनं कृ, पङ्क-क्षा-घ्नं भू.—(Become bankrupt) परिघोषः -खा -यं भू.—(Decline, decay) जृ (q. d. जीर्णयति, जर्तुं, जरीतुं), क्षि in pass. (क्षीयते), क्षै (c. 1. क्षायति, क्षातुं), ध्वस् (c. 1. ध्वंसते, ध्वंसितुं), सद् (c. 1. सीदति, सन्ते), विनश् (c. 4. -नश्यति -नशितुं -नष्टुं), विशृ in pass. (-शीर्ष्यते).—(Part friendship) विरञ्ज in pass. (-रञ्ज्यते).—(Break in, force one's way in) बलान् or प्रसक्तं प्रविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं), आपत्, (c. 1. -पतति -पतितुं), अभिपत्, अवलुप् (c. 6. -लुम्पति -लोढुं).—(Break forth) प्रपत् (c. 1. -पतति -पतितुं), निष्पत्.—(Break loose) प्रमुच् in pass. (-मुच्यते), विप्रमुच्.—(Break off, desist suddenly) अकस्माद् विरम् (c. 1. -रसति -रन्ते) or निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं).—(Break out, arise suddenly) अकस्माद् उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं) or जन् (c. 4. जायते, जन्तुं) or दृश् in pass. (दृश्यते) or प्रभू.—(Break up) विगम् (c. 1. -गच्छति -गन्ते), निवृत्.—(Break forth, as fire) प्रचलत् (c. 1. -चलति -ते -चलितुं).—(Break, as waves) भङ्गरूपेण प्रलुद् (c. 1. -लोगति -लोलितुं).

BREAK, s. (Interruption) विच्छेदः, चेदः, अनारायः.—(Cessation) विरामः, विरतिः f., निर्वृतिः f., निवृतिः f., उपशमः, क्षयः.—(Opening of the day) अरुणोदयः, प्रभातं, उदयः, दिवसमुखं, उषः; 'at break

of day,' प्रभाते, प्रातःकाले; 'breaking a blood-vessel,' उरोद्यतं. BREAKER, s. (One who breaks) भङ्गा m. (नृ), भङ्गकः, भङ्गकरः, भेदकः, भेदी m. (नृ), विदारकः.—(Destroyer) नाशकः.—(A wave breaking over a sandbank) सैकतसूचको भङ्गः, भङ्गिः f., -ङ्गी, तरलायितः, लहरिः f., वल्लोलः, तरङ्गः.

BREAKFAST, s. प्रातर्भोजनं, प्रातराशः, कल्पवृक्षः, कल्पजग्धिः f., प्रथमाहारः. To BREAKFAST, v. n. प्रातर्भोजनं or प्रातराशं कृ, प्रथमाहारं कृ.

BREAKFASTED, p. p. प्रातराशितः -ता -तं.

BREAKING, s. भङ्गः, भङ्गनं, भेदः, भेदनं, खण्डनं, शकलीकरणं, विदारणं. —(Breaking down) प्रभङ्गः.—(Breaking a vow) व्रतलोपनं.

BREAM, s. पृषुशरीरो मत्स्यभेदः.

BREAST, s. वधः n. (स्), उरः n. (स्), वधस्स्थलं or वधःस्थलं, क्रोडं -डा, अङ्गः, वातं, भुजानरं, हृदयस्थानं.—(Female breast) स्तनः, स्तनी m. du., स्तनकुट्टमलं, कुचः, कुचतटं, वधोरुहः, वधोजनं, उरसिजः, उरोजः.—(Heart) हृदयं, अन्तःकरणं, मनः n. (स्), चिह्नं, मर्म्मे n. (नृ).

BREAST-BONE, s. वधोस्त्रि n., उरोस्त्रि n.

BREAST-MILK, a. वधोदग्मः -मा -मं, वधोदेशपथ्यनः -ना -नं.

BREAST-PLATE, s. कवचं, उरस्ताणं, वधस्ताणं, उर्यच्छदः, आयसी f., नागोदरं, वाणवारः.

BREASTWORK, s. वधोदेशपथ्यनं दुर्गप्राचीरं, वधःसमानः प्राकारः.

BREATH, s. प्राणः, श्वासः, श्वासितं, क्षतुः m.—(Inspiration and ex-piration) श्वासप्रश्वासं, श्वासनिःश्वासं.—(Pause, respite) उच्छ्वासः, विरामः, उपशमः.—(Out of breath) उच्छ्वासन् -सन्ती -सती -सत् (नृ), उच्छ्वासितः -ता -तं, यष्टिप्राणः -खा -यं.—(Holding one's breath) श्वासप्रश्वासधारणं.—(Breeze, moving air) खश्वासः, मृदुवातः, मन्दानिलः, अनिलः, समीरणः.

To BREATHE, v. n. श्वस् (c. 2. श्वसति, श्वसितुं), आश्वस्, उच्छ्वस्, प्राण (c. 2. प्राणति, प्राणितुं).—(To inspire and expire) श्वासप्रश्वासं कृ, श्वासनिःश्वासं कृ.—(To live) जीव् (c. 1. जीवति, जीवितुं).—(To take breath, recover breath) प्रत्याश्वस्.

To BREATHE, v. a. (To inspire) श्वस् (c. 2. श्वसति, श्वसितुं).—(To breathe forth, expire) निःश्वस्, प्रश्वस्.—(To exhale) प्रवा (c. 2. -वाति -वातुं).

BREATHING, s. श्वासः, श्वासप्रश्वासं, प्राणः, श्वासितं.—(Ardent wish) आकाङ्क्षा, स्पृहा, लालसा. Part. प्राणन् -शन्ती -शत् (नृ), श्वसन् -सन्ती -सन्ती -सत् (नृ), श्वसमान् -मन्ती -मत् (नृ), प्राणभृत् m. f. n.—(Breathing through the nose) नासिकन्धमः.—(Accent) प्राण-सूचकं चिह्नं; 'the hard breathing,' महाम्राणः; 'the soft breathing,' अभिनिष्ठानं.

BREATHING-HOLE, s. वातायनं, वायुच्छिद्रं, वायुवपाः, गवाक्षः, जालं.

BREATHING-TIME, s. उच्छ्वासः, विश्रामः, विरामः, उपशमः, निर्वृतिः f.

BREATHLESS, a. (Without breath, lifeless) प्राणहीनः -ना -नं.

अप्राणः -खा -यं, च्युः -सु -सु, निरुच्छ्वासः -सा -सं, विचेतनः -ना -नं.

—(Panting for breath) उच्छ्वासन् -सन्ती -सत् (नृ), उच्छ्वासितः -ता -तं.

नष्टश्वासः -सा -सं, यष्टिप्राणः -खा -यं.—(Dead) मृतः -ता -तं.—(Half dead) मृतकल्पः -त्वा -त्वं.

BRED, p. p. (Born) जातः -ता -तं, उत्पन्नः -न्ना -न्नं.—(Produced) जनितः

-ता -तं, उत्पादितः -ता -तं.—(Reared, educated) पुष्टः -ष्टा -ष्टं,

शिक्षितः -ता -तं, गृहीतविद्यः -द्या -द्यं, विनीतः -ता -तं; 'well-bred,'

सुविनीतः -ता -तं; 'ill-bred,' अनीतः -ता -तं, अविनीतः -ता -तं,

अविनयः -या -यं, दुर्बोध्यः -रा -रं, दुःशीलः -ला -लं.

- BRECH, *s.* (The back part of any thing) पश्चाद्भागः, पश्चिमो भागः, पश्चाद्देशः, अपोदेशः.—(Of an animal) नितसः. स्किचो *f. du.*, कटिदेशः, कटोरकः, कटिमोयः.—(Of a cannon) यस्माद् अनारिचलेन लोहगोले निःसार्यते तस्य युद्धयन्तस्य पश्चाद्भागः.
- BRECHIES, *s.* कञ्चुकः, पुंभिर्भूतं कटिवस्त्रं, पुरुषस्य कटिवस्त्रं, कटिन-द्वादिपरिधानं, कटोपटः, शार्दकः.
- To BREED, *v. a.* (To procreate, give birth to) सु (c. 1. सवति, c. 2. सौति, सोतुं), प्रसु, प्रजनं (c. 4. -भायते -जनितुं) or जन् in caus. (जनयति -यितुं), सज्जन्; वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं).—(To be pregnant) गर्भवती or गर्भिणी or सज्जातगर्भा भू.—(To cause, produce) जन् in caus., उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं).—(To rear) पुष् (c. 9. पुष्पाति, c. 1. पोषति or in caus. पोषयति -यितुं), पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), प्रतिपाल्.—(To educate) शिक्ष (i.e. des. of शक्) in caus. (शिक्षयति -यितुं), विनी (c. 1. -नयति -नेतुं).—(To contrive, plot) पट् (c. 1. घटते, घटितुं).
- To BREED, *v. n.* (To have birth) जन् (c. 4. जायते), उपजन्, अभिजन्; उत्पद् (c. 4. -पद्यते).—(To increase) वृष् (c. 1. वर्धते, वर्धितुं), पुष् (c. 4. पुष्पाति, पोषुं).
- BREED, *s.* (Race, family) वंशः, कुलं, जातिः *f.*, सन्तानः, सन्ततिः *f.*, सन्त्यः.—(Offspring) सप्तमं, प्रजा; 'a horse of a good breed,' साजानेयः, भूमिपद्यः. भूमिरद्यकः.—(Number of animals born at once) शावकगणः, यः शावकगण एककाले डिस्ता उत्पद्यते or प्रसूयते.
- BREEDBATE, *s.* कलहकारः, विवादार्थी *m.* (नं), कलिप्रियः, कलहप्रियः.
- BREEDER, *s.* (A producer) जनकः, प्रजनिष्ठा; उत्पादकः, सुती *m.* (नं).—(A prolific female) सुतिनी, स्रवन्त्या, प्रसवित्री, प्रजायिनी, जननी.—(A rearer) पोषकः, पोष्टा *m.* (वृ), पोषयिता *m.* (नं), विनेता *m.* (नं).
- BREEDING, *s.* (Rearing) पोषः -पणं, पालनं.—(Education) शिक्षा, विनयः.—(Good manners) विनयः, सम्पता, सुशीलता; 'a man of breeding,' सुविनीतः.
- BREES, *s.* देशः, देशकः, वनमधिका, गोमधिका.
- BREEZE, *s.* मृदुवातः, मन्दानिलः, अनिलः, नारुतः, मरुत् *m.*, वायुः *m.*, सुवायुः *m.*, चारवायुः *m.*, पवनः, खड्यासः, समीरणः, समीर, मन्दसमीरणः; 'soft breezes,' सुखस्पर्शः *m. pl.*
- BREEZY, *a.* (Windy) वातलः -ला -लं, वातवान् -वती -वत् (नं), वायवः -वी -वं.—(Fanned by the breezes) वायुभिः or मन्दानिलैर् अनुवीजितः -ता -तं or उपवीजितः or उड्डोज्यमानः -ता -नं.
- BRETHREN, *s.* (Plur. of brother) भ्रातरः *m. pl.*, समानोदयैः.—(Of the same race) दान्धवाः *m. pl.*, सजातयः *m. pl.*, समानजातयः.—(Associates) संसर्गिणः *m. pl.*, सङ्गिनः *m. pl.*—(Spiritual brethren) एकगुरवः *m. pl.*, सतीर्थ्याः *m. pl.*
- BREVET, *s.* अधिकवस्त्रं विना श्रेष्ठपद्मात्रप्रतिपत्तिः *f.*, अधिकवेतनपरिरेकेण ज्येष्ठस्यातिमात्रप्रतिपत्तिः *f.*, पद्मात्रचूडिः *f.*
- BREVIARY, *s.* (A compendium) सङ्ग्रहः, संहिता.—(Of prayers) प्राथिनासङ्ग्रहः, प्राथिनासंहिता.
- BREVIATE, *s.* सङ्ग्रहः, संहिता, संहारः, प्रत्याहारः.
- BREVITY, *s.* सङ्क्षेपः -पणं, सङ्क्षिप्तिः *f.*, सङ्क्षिप्तत्वं, समस्तत्वं, उपसङ्क्षेपः, सङ्ग्रहः -हणं, समसनं, समासः, परिमितता, संहारः, समाहारः, स्रव्यत्वं.
- To BREW, *v. a.* (To make beer) यवसुरं पक् (c. 1. पचति, पक्नुं) or छप् (c. 1. क्षपति, क्षपितुं), यवजमद्यं कृ.—(To mingle) मिश्र् (c. 10. मिश्रयति -यितुं).—(To contrive) पट् (c. 1. घटते, घटितुं), प्रचिन्

- (c. 10. -चिन्तयति -यितुं), परिचिन्.
- BREWAGE, *s.* नानासम्मिश्रद्रव्यनिमित्तं पानीयं, निष्कायः, सन्निपातः, प्रकीर्णकं.
- BREWER, *s.* यवसुररूपिता *m.* (नृ), यवसुरपाचकः.
- BREWERY or BREWHOUSE, *s.* यवसुरपचनस्थानं, यवसुररूपनस्थानं.
- BREWING, *s.* यवसुरपचनं, यत्किञ्चिद् यवसुरम् एककाले पच्यते.
- BREVIS, *s.* सूक्ष्मचितः पिष्टकः or क्षुपूषः.
- BRIBE, *s.* उल्कोचः -चा -चकः, उपप्रदानं, उपायनं, क्षुपायनं, कोशलिकं, पारितोषिकं; 'the receiver of a bribe,' उल्कोचकः, उल्कोचादाता *m.* (नृ), उल्कोचग्राहकः.
- To BRIBE, *v. a.* उल्कोचं दा (c. 3. ददाति, दातुं) or उपप्रदा, पायक-भूसम्मादनार्थम् उपायनं दा.
- BRIBER, *s.* उल्कोचदाता *m.* (नृ), उल्कोचदायी *m.* (नं), उपप्रदाता *m.* (नृ),
- BRIBERY, *s.* उल्कोचस्य दानादानापरारथः.—(Giving bribes) उल्कोचदानं, उल्कोचचर्या.—(Receiving bribes) उल्कोचग्रह -हणं.
- BRICK, *s.* इष्टका, इष्टिका, सुधा; 'burnt brick,' पक्वैष्टका, कानकं; 'a brick-house,' इष्टकागृहं, सुधाभवनं; 'brick-built,' इष्टकानि-मित्तः -ता -तं; 'a pile of bricks,' इष्टकाशिखः *f.*
- To BRICK, *v. a.* इष्टकान्यासं कृ, इष्टकान्यासं कृत्वा निष्ठा (c. 2. -माति -मातुं).
- BRICK-BAT, *s.* इष्टकाशकलं, इष्टकाखण्डं, भिन्नेष्टका, भग्नेष्टकाशकलं.
- BRICK-DUST, *s.* इष्टकाचूर्णं, इष्टकाद्योदः, इष्टकाद्योदितं.
- BRICK-KILN, *s.* पाकपुटी, चापाकः, इष्टकापचनस्थानं, पवनं.
- BRICKLAYER, *s.* लेपकः, लेपी *m.* (नं), लेपकृत् *m.*, प्रलेपकः, सुधाजीवी *m.* (नं), अट्टालिकाकारः, पलगरः.
- BRICKMAKER, *s.* इष्टकाकारी *m.* (नं), इष्टकाकृत्, इष्टकाकारः, सुधाकृत्.
- BRICKWORK, *s.* इष्टकान्यासः, सुधान्यासः, इष्टकानिर्माणं, इष्टकानिर्मितं यत्किञ्चिद् भवनादि.
- BRIDAL, *s.* विवाहोत्सवः, विवाहपट्टं *n.* (नं), विवाहः, विवाहकर्म *n.* (नं) or उद्वाहकर्म.
- BRIDAL, *a.* वैवाहिकः -की -कं, उद्वाहिकः -का -कं, विवाहयोग्यः -ग्या -ग्यं, पाणिग्रहणिकः -की -कं; 'bridal clothes,' आनन्दपटं.
- BRIDE, *s.* नवोदा, नवभार्या, नववधूः *f.*, नवपत्नी, कटा, नवकारिका, नवचरिका, पाणिगृहीता, सुवासिनी; 'one who chooses her own husband,' स्वयंवरा.
- BRIDE-BED, *s.* विवाहशय्या, नवोदाशयनं, आनन्दशय्या, कटावोदोर् नवशयनं.
- BRIDE-CAKE, *s.* विवाहोत्सवकाले गृहाभ्यागतैः खादनीयः पिष्टकः or क्षुपूषः, आनन्दपिष्टकः.
- BRIDEGROOM, *s.* चर, वोटा *m.* (-ट्ट), परिणेतुता *m.* (नृ), पाणिग्राहः, विवाहोद्यतः.
- BRIDEMAID, *s.* (Attendant on the bride) जन्मा.
- BRIDEMAN, *s.* (Attendant on the bridegroom) जन्मः.
- BRIDEWELL, *s.* निग्रहगृहं, निग्रहागारं, दण्डप्रणयनगृहं, कारागारं, कारा-वेश्म *n.* (नं).
- BRIDGE, *s.* सेतुः *m.*, पिण्डलः, पिण्डिलः, धरणः, संवरः, ससरः.—(Foot-bridge) सङ्गमः.—(A bridge of boats) नौसेतुः *m.*—(Of the nose) नासावंशः.—(Of a musical instrument) तन्त्रालसः, तन्त्रधारणार्थं काष्ठखण्डं.
- To BRIDGE, *v. a.* (Connect by a bridge) सेतुना बन्ध् (c. 9. बध्नाति, बन्धुं).
- BRIDLE, *s.* पागा, रश्मिः *m.*, चला, दन्तालिका.—(Restraint) संयमः, यमः, यन्त्रणं, निग्रहः.
- To BRIDLE, *v. a.* रश्मिभिर्यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं).—(To restrain) यम्, नियम्, संयम्, निग्रहः (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), वशीकृ.

BRIDLELAND, *s.* अथाकृतस्य यो हस्तो वागां सङ्गृह्णाति or धरति.

BRIEF, *a.* (Concise) सङ्क्षिप्तः -मा -मं, साक्षेपिकः -को -कं, सामासिकः -जी -कं, परिमितः -ता -तं, सङ्ग्रहीतः -ता -तं. —(Not long, as time, &c.)

अचिरः -रा -रं, अल्पः -त्वा -त्वं, अल्पदालः -ला -लं. —(Contracted)

सङ्क्षिप्तः -ता -तं, संक्षेपः -ता -तं, ह्रस्वः -त्वा -त्वं; 'in a brief space of time,' अचिरं, अचिरात्, न चिरं; 'for a brief space,' अल्पमात्रं.

BRIEF, *s.* (Writing of any kind) पत्रं. —(An epitome) सङ्ग्रहः; सङ्क्षेपः, संहारः. —(A writ) आज्ञापनं. —(A writing explaining the case) निवेदनपत्रं, अथैतदज्ञापकं पत्रं.

BRIEFLY, *adv.* (Concise) सङ्क्षेपेण, सङ्क्षेपात्, सङ्क्षेपतः, समासतः, अचिरात्, न विस्तरेण, परिमितप्रकारेण. —(Quickly) अपिरेण, धीमं, आशु, अचिरात्.

BRIEFNESS, *s.* सङ्क्षिप्तिः *f.*, सङ्क्षिप्तत्वं, सङ्क्षेपः, उपसङ्क्षेपः, समासत्वं, समासः, समसनं, संहारः, परिमितता, अल्पत्वं -ता. —(Of life) आयुस्त्वत्वं.

BRIER OR BRIAR, *s.* गोक्षुरः, कण्टकगुल्मः, शृगालकण्टकः, शृगालकोलिः *m.*

BAILEY, *a.* कण्टकी -किनी -कि (न्), कण्टकितः -ता -तं, शृगालकण्टकायुतः -ता -तं.

BRIG, *s.* कूपकद्वयविशिष्टः सामुद्रपोतप्रभेदः.

BRIGADE, *s.* यूहः, चमू *f.*, गुल्मः, पाहिनी, सेनदलं, सेनामयं.

To BRIGADE, *v. a.* वाहिनीं यूह (c. 1. -जहते -जहति), यूहीक.

BRIGADIER, *s.* वाहिनीपतिः *m.*, गुल्माधिपतिः *m.*, चमूपतिः *m.*, यूहाध्यक्षः, सेनयूहपतिः *m.*

BRIGAND, *s.* दस्युः *m.*, प्रसस्योः, अपहारकः, साहसिकः, चोरः, लोभजीवी *m.* (न्).

BRIGANTINE, *s.* सामुद्रदस्युभिः प्रयुक्तो लघुनीकाविशेषः.

BRIGHT, *a.* दीप्तिमान् -मती -मत् (न्), दीप्तः -मा -मं, द्युतिमान् -मती -मत् (न्), प्रभावान् -यती -यत् (न्), सुप्रभः -भा -भं, यद्यस्ती -स्तिनी -स्ति (न्), द्योती -तिनी -ति (न्), द्योतनः -ता -तं, शोभी -भिनी -भि (न्), शोभनः -ता -तं, रुचिरः -रा -रं, तेजोमयः -यी -यं, तेजसः -सो -सं, उज्ज्वलः -ला -लं, प्रतिभातवान् -यती -यत् (न्); 'having bright eyes,'

दीप्ताक्षः -क्षी -क्षं, दीप्तलोपनः -ना -नं. —(Clear) विशदः -दा -दं, विमलः -ला -लं, निर्मलः -ला -लं, स्वच्छः -च्छा -च्छं, शुषिः -चिः -चि.

—(Illustrious) कीर्तिमान् -मती -मत् (न्), विद्युतः -ता -तं, महायशः -शाः -शः (स्). —(Acute) सूक्ष्मबुद्धिः -द्धिः -द्धि, निपुणमतिः -तिः -ति.

To BRIGHTEN, *v. a.* (To make to shine, &c.) द्युत् in caus. (द्योतयति -यितुं), भास् in caus. (भासयति -यितुं), प्रभास्, वद्भास्, भान् in caus. (भाजयति -यितुं), विराज् in caus. (-राजयति -यितुं), प्रकाश् in caus. (-काशयति -यितुं), विमल (nom. विमलयति -यितुं).

To BRIGHTEN, *v. n.* (To become bright) दीप्तीभू, विमलीभू. —(To be bright) शुभ् (c. 1. शोभते, शोभिषु), रुच् (c. 1. रोपते, रोपिषु), द्युत् (c. 1. द्योतते, द्योतिषु), भाज् (c. 1. भाजते, भाजिषु); भास् (c. 1. भासते, भासिषु), राज् (c. 1. राजति -ते, राजिषु), विराज्, काश् (c. 1. काशते, काशिषु), चकास् (c. 2. चकास्ति, चकासिषु), शुषि (nom. शुषीयते -यितुं). —(To become bright as the sky) गततोयदः -दा -दं भू.

BRIGHTLY, *adv.* तेजसा, दीप्ता, द्युता, कान्ता, दीप्तप्रकारेण, विमलं.

BRIGHTNESS, *s.* द्युतिः *f.*, द्युतिमत्त्वं, दीप्तिः *f.*, दीप्तिमत्त्वं, दीप्तिता, ज्योतिः *n.* (स्), रुचिः *f.*, प्रभा, उज्ज्वलता, रुचिः *f.*, कान्तिः *f.*, तेजः *n.* (स्), शोभा.

—(Acuteness) बुद्धिसूक्ष्मत्वं, निपुण्यं, मतिप्रकर्षः. —(Beauty) सौन्दर्यं.

BRILLIANCY, *s.* दीप्तिः *f.*, प्रभा, कान्तिमत्त्वं, द्युतिः *f.*, रुचिः *f.*, तेजः *n.* (स्), भाजिषुता.

BRILLIANT, *s.* अतिदीप्तिमान् बहुकणविशिष्टो यज्ञभेदः भिन्नव्यायो हीरविशेषः.

65

BRILLIANT, *a.* प्रभावान् -यती -यत् (न्), दीप्तिमान् -मती -मत् (न्), देदीप्मानः -ना -नं, दीप्तः -मा -मं, कान्तिमान् -मती -मत् (न्), रोचिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, तेजस्वी -स्विनी -स्वि (न्), तेजोमयः -यी -यं, द्योतमानः -ना -नं, प्रकाशमानः -ना -नं, उज्ज्वलः -ला -लं.

BRILLIANTLY, *adv.* प्रभाया, अतिकान्त्या, चम्पा, तेजसा, दीप्तिपूर्व.

BRIM, *s.* (Edge of any thing) धारः -रा, प्रान्तः, अन्तः -न्तं, उपान्तं, पर्यन्तं, वत्सङ्गः. —(Edge of a vessel) कर्णः, धारः, मुखं. —(Margin of a river) तीरं, तटः, तटं, कच्छः. —(Border of a cloth, &c.) अचलः; 'up to the brim,' आकर्णं, धारपर्यन्तं, आमुखात्.

To BRIM, *v. a.* आकर्णं पानं पृ in caus. (पूरयति -यितुं), पानप्रावं कृ.

BRIMFUL, *a.* आकर्णं or धारपर्यन्तं पूर्यः -ष्ठा -ष्ठं, एकान्तपूर्यः -ष्ठा -ष्ठं.

BRIMMER, *s.* आकर्णं or धारपर्यन्तं or मुखपर्यन्तं पूरितं पानं, अतिपूर्णं भाजनं.

BRIMSTONE, *s.* गन्धकः, गन्धाश्मा *m.* (न्), गन्धमोदनं, कृष्णगन्धः, शुल्फादि *m.*

BRIMSTONY, *a.* गन्धकमयः -यी -यं, गन्धकपूर्णः -ष्ठा -ष्ठं, गन्धकविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

BRINDED OR BRINDLED, *a.* शयलः -ला -लं. चित्राङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, चित्रः -त्रा -त्रं, चित्रितः -ता -तं, नानावर्णः -ष्ठा -ष्ठं, रेखाङ्कितः -ता -तं.

BRINDLE, *s.* शयलत्वं, शयलभावः, चित्राङ्गत्वं, चित्रता.

BRINE, *s.* लवणोदं, लवणगलः. —(The briny deep) लवणाशुराशिः. —(Tears) वाप्यः, अश्रु *n.*, नयनसलिलं.

BRINE-PIT, *s.* लवणजलपूर्णं खातं or कुण्डं, लवणोदकूपः.

To BRING, *v. a.* (Fetch from another place) आनी (c. 1. -नयति -ने -नेतुं), उपानी, आह (c. 1. -हरति -हर्ति). —(Carry to a place) नी, आयह् (c. 1. -पहति -पोदुं), उपवह्, संवह्. —(Cause to come) आगम् in caus. (-गमयति -यितुं), प्राप् in caus. (-आपयति -यितुं), उपपह् in caus. (-पादयति -यितुं). —(Reduce to a particular state) गम् in caus., कृ; 'brought to misery,' कृच्छ्रगतः -ता -तं; 'brought low,' अत्योक्तः -ता -तं, अस्तङ्गमितः -ता -तं. —(Induce) अनुनी, उपगम् in caus., मोसह् in caus. (-साहयति -यितुं), आकृप् (c. 1. -कर्षति -कर्षुं). —(Bring about) यद् (c. 1. यटते, यटितुं), सिष् in caus. (सापयति -यितुं), संसिष्, सम्पह् in caus. (-पादयति -यितुं), उपपह्. —(Bring back) प्रयानी, प्रतिपह् in caus., प्रतृ in caus. (भक्षयति -यितुं). —(Bring down, humble) अपकृप्, अभिभू (c. 1. -भयति -भयितुं); 'having his pride brought down,' आह्वगद्वैः, भग्नदयैः. —(Bring forth, give birth to) मु (c. 1. सवति, c. 2. सीति, सोतुं), प्रसु; प्रनन् (c. 4. -जायते -जनिषु), जन् in caus. (जनयति -यितुं), उत्पह् in caus.; 'act of bringing forth,' प्रसवः. —(Bring forward) प्रणी, अभिप्रणी, आनी, उपनी, अग्रे नी, पुरस्कृ, प्रगम् in caus., सम्प्रस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), प्रसु in caus. (-सारयति -यितुं); 'brought forward as an example,' उपन्यस्तः -स्ता -स्तं. —(Bring in) प्रविष् in caus. (-वेशयति -यितुं), निविष्, उपन्यस् (c. 4. -अस्यति, असिषु). —(Bring on) आवह्, उत्पह् in caus. (-पादयति -यितुं); 'that would bring on death,' तन्मृत्युम् आवहेत्; 'bringing happiness,' सुखायहः -हा -हं. —(Bring out) प्रकाश् in caus. (-काशयति -यितुं), प्रचर् in caus. (-चारयति -यितुं), प्रकटीकृ, दृश् in caus. (दर्शयति -यितुं). —(Bring together) समानी, एकत्र नी or कृ, सम्पृ (c. 1. -भूति -भूतुं). —(Bring under) अपकृप्, अभिभू, दम् in caus. (दमयति -यितुं), वशीकृ. —(Bring up) विनी, पुप् in caus. (पोषयति -यितुं), वृष् in caus. (वर्षयति -यितुं). —(Bring to an end) निवह् in caus. (-ग्राहयति -यितुं), निवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं), समाप् in caus. (-आपयति -यितुं), सिष् in caus. —(Bring to light) प्रकाश् in caus., स्परीकृ. —(Bring to pass).

See Bring about.—(Bring word) निविद् in caus. (वेदयति -यितुं), चाक्षीम् or संवादम् साक्षा (c. 2. -स्याति -स्यातुं), संबद् in caus. (वादयति -यितुं).—(Bring an action against) अभियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), विवादस्पदीकृ.

BRINGER, *s.* चानेता *m.* (नृ), उपानेता *m.* (नृ), आवहः in comp.

BRINISH or BRINY, *a.* लवणः -खा -खं, लावणः -णी -णं, धाररसः -सा -सं.

BRINISHNESS, *s.* लावण्यं, लवणत्वं, धारता, धाररसः.

BRINK, *s.* (Of a river) तीरं, कूलं, तटं, कच्छः.—(Of any thing) प्रान्तः, अन्तः -न्तं, उपान्तं, पथ्यन्तं, धारः -रा.—(Of a precipice) उत्तङ्गः, शैलकटकः.

BRISK, *a.* लघुः -युः -यु, त्वरितः -ता -तं, अविलम्बः -ता -सं, धिप्रः -प्रा -प्रं, शतन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, प्रवृत्तः -त्ता -तं.—(Powerful, spirituous) प्रवलः -ला -लं, तीव्रः -त्रा -त्रं, तैजसः -सी -सं, सारवान् -वती -वत् (नृ), सौरिकः -को -कः; 'a brisk shower,' धारासम्पातः.

BRISKET, *s.* पशोर् वक्षः *n.* (स), or उरः *n.* (स), or वक्षस्वल्.

BRISKLY, *adv.* त्वरितं, धिप्रं, सत्वरं, प्रयत्नतः, सारतः, अविलम्बितं, जतन्द्रितं, वलवत्.

BRISKNESS, *s.* लावण्यं, धिप्रत्वं, शीघ्रता, अविलम्बता.—(Vigour) तेजः *n.* (स), सारता, सत्वं, तीव्रता.

BRISTLE, *s.* शूकः -कं, दृढलोम *n.* (नृ), स्तम्भरोम *n.* (नृ), रोम *n.* (नृ), सूचिः *f.*—(Of a hog) शूकरलोम. *n.* (नृ).

To BRISTLE, *v. n.* शूकवत् or शूकरलोमवद् दृप् (c. 4. दृप्ति, हर्मितुं) or पुलकितः -ता -तं or उन्नतः -ता -तं or उन्नतः -ता -तं भू or सन्धीभू; शूक (nom. शूकायते), पुलक (nom. पुलकायते); 'the hairs of his skin bristled up,' तस्य रोमाण्य् जडपन्.

BRISTLING, *part.* दृपितः -ता -तं, दृष्टः -ष्टा -ष्टं, पुलकितः -ता -तं, पुलकी -किनी -कि (नृ), दन्तुरः -रा -रं; 'bristling hairs,' दृपितानि रोमाणि.

BRISTLY, *a.* शूकी -किनी -कि (नृ), शूकवान् -वती -वत् (नृ), सूचीरोमा -मा -म (नृ), दृढलोमा -मा -म (नृ), स्तम्भरोमा -मा -म (नृ).

BRITAIN, *s.* (The white island) श्वेतद्वीपः.

BRITISH, *a.* यूरोपदेशसन्ध्या -न्ध्यानी -न्ध्या (नृ).

BRITTLE, *a.* भङ्गुरः -रा -रं, भिदुरः -रा -रं, भिदेलिम् -मा -मं, सुलभेद्यः -द्या -द्यं, मेघः -घा -घं, खड्गनीयः -या -यं, सुभङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, कोमलः -ला -लं.

BRITTLENESS, *s.* भङ्गुरता -न्व, सुभङ्गता, भिदुरत्वं, खड्गनीयता, मेघता, कोमलता.

BRIZE, *s.* देशः, देशकः, जनमधिकता, गोमधिकता.

BROACH, *s.* (A spit) शूलः, शलाका, शस्त्रं, शङ्कुः *m.*—(An ornament). See BROOCH.

To BROACH, *v. a.* (To spit) शूलं (c. 1. शूलति, शूलितुं), शूलाकृ.—(To tap a vessel) मद्यादिप्रावणार्थं सुराभाजने छिद्रं कृ, मद्यादिमोचनार्थं भाखं छिद्रं (c. 10. छिद्रयति -यितुं).—(To open) चिबु (c. 5. -चुषोति -चुरितुं -चरोतुं), अपावृ, उद्गृह् (c. 10. -पाटयति -यितुं).—(To give out, utter) उच्चर in caus. (-चारयति -यितुं), प्रचर्, प्रकाश in caus. (-काशयति -यितुं), निविद् in caus. (-वेदयति -यितुं), प्रचलीकृ.

BROAD, *a.* (Wide, large) पृषुः -युः -यु, विशालः -ला -लं, विपुलः -ला -लं, प्रस्थः -स्था -स्थं.—(Spacious, expanded) विस्तारीः -शी -शं, विस्तः -ता -तं.—(Coarse) असभ्यः -भ्या -भ्यं, अपरिष्कृतः -ता -तं, अशुद्धः -द्धा -द्धं.—(Indelicate) अवाच्यः -च्या -च्यं, गहिताः -ता -तं; 'to make broad,' प्रप् (nom. प्रपयति -यितुं); 'broad-waisted,' पृषुमध्यः -ध्या -ध्यं.

BROAD-AWAKE, *a.* प्रजागरः -रा -रं, प्रबुद्धः -द्धा -द्धं, उविद्रः -द्रा -द्रं.

BROAD-BREASTED, *a.* प्योरोस्तः -स्ता -स्तं, उरसान् -सती -सत् (नृ),

उरस्तिलः -ला -लं.

BROAD-BRIMMED, *a.* पृषुधारः -रा -रं, विशालाचलः -ला -लं, विपुलधारः -रा -रं.

BROAD-CLOTH, *s.* अथुनातनजनैर् भूतं मेपलोमनिर्मितं सूक्ष्मवस्त्रं.

To BROADEN, *v. n.* प्रप् (c. 1. प्रपते, प्रपितुं), विप्रप्, विस्तृ in pass. (-स्तार्यते).

BROADNESS, *s.* पृषुता, पार्थिवं, प्रथिमा -मा (नृ), विशालता, विस्तारः, 'विस्तारिता, विपुलता, प्रस्थता, परिसरः, पाटः.—(Coarseness) असभ्यता, अशुद्धता, अवाच्यत्वं, गहिता.

BROAD-SHOULDERED, *a.* पृषुस्तन्यः -न्या -न्यं, अंसलः -ला -लं, पृषुवाहुः -हुः -हु.

BROADSIDE, *s.* नौपार्थः -र्थ, नौकापार्थः, पोतपार्थः.—(Volley of shot) सानुद्रपुद्गमये ये लोहगोलका एककाले नौकापार्थात् प्रक्षिप्यन्ते.

BROADWORD, *s.* पृषुपत्रः खण्डविशेषः, पृषुफलकविशिष्टः कृपाणः.

BROCADE, *s.* सुवर्णरूप्यतनुस्यूतं दुकूलं, कार्मिकवस्त्रं, नानावर्णकौशावरं.

BROCADED, *a.* चित्रदुकूलावरः -रा -रं, नानावर्णदुकूलालङ्कृतः -ता -तं.

BROCADE, BROKAGE, or BROKERAGE, *s.* (The profit gotten by promoting bargains) शुल्कः -त्वं, पारितोषिकं, त्रेनुविक्रेत्रोर्मिष्ये पणसम्पादकेन गृहीतं शुल्कं or मूल्यं, परकार्यनिर्वाहणात् प्रति निरूपितप्रतिफलं, पणप्रयोजकपारितोषिकं.—(The trade of dealing in old things) जीर्णद्वय्याणां रूपविक्रयः.—(The transaction of business for other men) परस्म कृते पणया or पणसम्पादनं, परकार्यनिर्वाहः.

BROCOLI, *s.* शाकप्रभेदः, हरितकभेदः, शिग्रुः *m.*, पोतको.

BROCKET, *s.* द्विवर्णेषु ताम्रतनुविशिष्टो हरिणप्रभेदः.

BROGUE, *s.* भ्रमभाषा, प्राकृतभाषा, अपशब्दः, अशुद्धोच्चारणं, असभ्यवाहरणं, श्लेष्मभाषा.—(A kind of shoe) चर्मपादुकाविशेषः.

To BROIDER, *v. a.* सूच्या पुष्पाद्यलङ्कारान् सिप् (c. 4. सीयति, सेवितुं) or निमिप्, or चिप् (c. 10. चित्रयति -यितुं) or लिप् (c. 6. लिखति, लेखितुं).

BROIDERY, *s.* सूचिकर्म *n.* (नृ), सूचीता, सूच्या पुष्पाद्यलङ्कारसोवनं.

BROIL, *s.* (A quarrel) कलहः, झट्टं, विरोधः, व्यवक्रोशनं, कलिः *m.*, तुमुलं; 'to raise broils,' कलह (nom. कलहायते).

To BROIL, *v. a.* भृज् (c. 6. भृजति, भृष्टुं), भृज् (c. 1. भर्जते, भर्जितुं), चृज् (c. 1. चृजते, चृजितुं).

To BROIL, *v. n.* (To be hot) तप् in pass. (तपते), पप् in pass. (पचते).

BROILED, *p. p.* भर्जितः -ता -तं, भृष्टः -ष्टा -ष्टं, तप्तः -ता -तं.

To BROKE, *v. n.* पणं or परकार्याणि सम्पद् in caus. (-पादयति -यितुं) or सिप् in caus. (साधयति -यितुं); परार्थे पणं (c. 1. पणते, पणितुं) or पणायति -यितुं).

BROKEN, *p. p.* भग्नः -गता -गत्, भिन्नः -त्ता -तं, खण्डितः -ता -तं, रुग्णः -गता -गत्, विदीर्णः -शी -शं, शकलोक्तः -ता -तं, विषष्टितः -ता -तं, कुटितः -ता -तं.—(Trained) विनीतः -ता -तं, दमितः -ता -तं.

BROKEN-HEARTED, *a.* भग्नहृदयः -या -यं, दलहृदयः -या -यं, विदीर्णहृदयः -या -यं, भग्नान्तःकरणः -खा -खं, शोकाकुलः -ला -लं, भगनाशः -शा -शं.

BROKEN-KNEED, *a.* भग्नजानुः -नुः -नु, भिन्नजानुः -नुः -नु.

BROKEN-WINDED, *a.* नष्टप्रासः -सा -सं, नष्टप्राणः -खा -खं, यष्टिप्राणः -खा -खं.

BROKER, *s.* निरूपितशुल्केन or निरूपितपारितोषिकेण परार्थं क्रेता विक्रेता वा or परार्थं व्यवसायी *m.* (नृ) or रूपविक्रयप्रयोजकः or परकार्यनिर्वाहकः or परकार्यसम्पादकः, पटकः.—(A dealer in old things) जीर्णद्वय्यरूपविक्रयिकः, जीर्णपरिच्छिन्नरूपविक्रयी *m.* (नृ).

BROKERAGE, *s.* See BROCADE.

BRONCHIAL, *a.* कण्ठ्यः -खण्ड्यः -खण्ड्यं, कण्ठसन्ध्यायः -या -यं, श्लेष्मयः -यी -यं.

BRONZE, *s.* कांस्यं, पिप्पलं, ताव्यं, रीतिः *f.*, रेतः, चारः.

To BRONZE, *v. a.* पिप्पलीकृ, ताम्रसात्, पिप्पलरूपेण कठिनीकृ.

BRONZED, *p. p.* ताम्रसात्कृतः -ता -तं, रेतः -री -रं, कांस्यतुल्यः -त्या -त्यं.

BROOCH, s. (A kind of ornament) वस्त्राचलसङ्ग्रहणयोग्यो वधस्तस्थले भूतः सुवर्णकीलः, उरसि कीलितः सूक्ष्मसुवर्णशङ्खुपुल्लङ्कारो यद्गारेण वस्त्राचलद्वयं संलग्नीकृतं, उरोमणिः, वक्षोभूषणं.

To brood, v. n. (To sit on eggs) कुलायनिलायं or नीडनिलायं कृ, कुलायं निली (e. 4. -लीयते -लेतुं), अण्डप्रसवानन्तरम् आपाद्विशावको-त्पत्तेर् नीडं निली; अण्डानाम् उपरि उपविश (e. 6. -विशति -वेष्टे).

To brood-over, v. a. पिनाकुलीभू, पिनाप्यग्रः-ग्रा-ग्रं भू, अयसत्वेन मनसापिन् (e. 10. पिन्त्यति -पितुं), यथा महद्दुःखं ज्ञायते तथा सुचिरं पिन्.

Brood, s. (A hatch) शावकगणः, यः शावकगण एककाले दिसाद् उत्पद्यते. —(Offspring) प्रजा, अपत्यं, सन्तानः.

Brooding, s. (The act of sitting on eggs) कुलायनिलायः.

Broody, a. कुलायनिलायी -यिनी -यि (नृ).

Brook, s. अत्यनदी, अत्यसरित् *f.*, कुसरित् *f.*, छुद्रसरित् *f.*, अत्यस्रोतः *n.* (सृ).

To brook, v. a. and v. n. सह (e. 1. सहते, सोढुं), विषह्, धृम् (e. 1. धमते, धनुं), सह्यम्; तिज् in des. (तितिद्यते -धितुं), मृप् (e. 4. मृष्यति -ते, मषितुं, e. 10. मषयति -यितुं).

Brooklime, s. नदीकूलप्रियः or कच्छरुहो नीलपुष्पविशिष्टः खण्डिभेदः.

Broom, s. (For cleaning) मार्जनी, सम्मार्जनी, शोधनी *f.*, विमार्गः, जहनी, समूहनी. —(A shrub) कुण्डप्रभेदस् तस्य च छुद्रविटपा मार्जनीनिम्भाणे कदापि प्रयुज्यन्ते.

Broomstaff, s. मार्जनीदण्डः, शोधनीदण्डः, विमार्गयष्टिः *m.*

Broth, s. जूपं, मूपं, मूषः, निष्क्रायः.

Brothel, s. वेश्याजनसमाश्रयः, गणिकागृहं, वेश्याश्रयः, वेश्यागृहं, वेश्यालयः, वेश्यावेशम *n.* (नृ), कैलिंगृहं.

Brother, s. भाता *m.* (नृ). —(Of whole blood) सोदरः, सहोदरः, सोदर्यः, समानोदर्यः, सगर्भः, सगर्भ्यः, सन्नाभिः *m.*, स्वयोनिः *m.*, सहजः. —(Of half blood) भिन्नोदरः. —(Half-brother, step-mother's son) वैमात्रेयः, विमातृजः. —(Brother in law, husband's brother) देवा *m.* (पृ), देवरः. —(Wife's brother) श्यालः. —(Brother's wife) भ्रातृजाया, प्रजायती. —(Brother and sister) भ्रातृभगिन्यौ *m. du.*, भ्रातरी *m. du.* —(Any one closely united) चन्धुः *m.*, चान्धवः, सजातिः *m.*, समानगोत्रः, सह्यायः, सहकारी *m.* (नृ), संसर्गी *m.* (नृ); 'a brother in arms,' सहयुध्वा *m.* (नृ).

Brotherhood, s. भ्रातृत्वं, सौभ्रात्रं. —(Association) संसर्गित्वं, समांशिता, सहकारिता, साहचर्यं, साहित्यं, चन्धुता, संसर्गः.

Brotherless, a. अभातृकः -का -कं, भातृहीनः -ना -नं.

Brotherly, a. भ्रातृकः -का -कं, भात्रीयः -या -यं, भ्रातृसत्तिभः -भा -भं.

Brotherly, adv. भ्रातृवत्, सोदरवत्, भ्रातृरूपेण, भ्रातृकप्रकारेण.

Brought, p. p. नीतः -ता -तं, आनीतः -ता -तं, उपानीतः -ता -तं, जादृतः -ता -तं. —(Brought forth) प्रसूतः -ता -तं, उतः -ता -तं, उत्पादितः -ता -तं, उत्पन्नः -न्ना -न्नं. —(Brought up) गृहीतविद्यः -द्या -द्यं, लभ्यविद्यः -द्या -द्यं, विनीतः -ता -तं, वर्धितः -ता -तं.

Brow, s. (The forehead) ललाटं, मूढा *m.* (नृ), गोपिः *m.* —(The countenance) वदनं, मुखं, आननं. —(The arch of hair over the eye) भू *f.*, भूलता. —(The edge of any high place) शैलकटकः, गिरिमूढा *m.* (नृ), उत्सङ्गः, नितम्बः, गिरिपृष्ठं.

To browbeat, v. a. भूभङ्गेन or सभूभङ्गे or सभुकुटीमुखं or कटाक्षेण or सदर्थं निरीक्ष (e. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं); 'brow-beaten,' कटाक्षितः -ता -तं.

Browbound, a. किरीटी -टिनी -टि (नृ), किरीटधारी -रिणी -रि (नृ).

Brown, a. श्यावः -चा -वं, कपिशः -शा -शं, कपिलः -ला -लं, पिङ्गलः -ला -लं, पिशङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, तांसः -ञी -ञं, ताम्रवर्णः -शी -शं. —

(Browned, made brown) कपिशितः -ता -तं.

Brownish, a. ईषत्कपिशः -शा -शं, ईषत्पिङ्गलः -ला -लं, आताम्रः -ञी -ञं.

Brownness, s. कपिशः, कपिशवर्णः, पिङ्गलता, श्यावः, ताम्रवर्णः.

Brownstudy, s. समाधानं, अन्तर्धानं, अन्वयनस्कावं, चिन्ताप्यग्रभायः, चिन्ताकुलता.

Browse, s. किसलः -लं, किसलयं, नवपल्लवं, पल्लवं, गवादनं, छागादनं, छागादिभक्षणीयं नवशाखागुल्मादि.

To browse, v. n. छागादिवत् किसलशारादि भक्ष (e. 1. भक्षति, भक्षितुं) or खात् (e. 1. खादति, खादितुं), चर् (e. 1. चरति, चरितुं).

Browsick, a. विषण्वदनः -नी -नं, अधोमुखः -खी -खं, नतमूढा -ढा -ढं (नृ).

Browsing, s. नवकिसलयं, नवपल्लवं, नवतृणं, यवसः, शाडूलं, पत्रयौगनं, मृगभोजनीयं नवाकुरलतादि.

Bruise, s. द्यतं, परिद्यतं, चष्टीला, प्रहारद्यतं, प्रहारान्तिः *f.*; प्रहारः, चापातः.

To bruise, v. a. (Hurt by a blow) प्रहारेण हिंस (e. 7. हिनस्ति, हिंसितुं) or द्यतं कृ, or द्यत् (e. 8. द्यशति, द्यशितुं), चष्टीलां कृ. —(Reduce to powder, crush) चूर्ण (e. 10. चूर्णयति -यितुं), मृद् (e. 9. मृद्गति, मृदितुं), अयमृद्, विमृद्, चूर्णीकृ.

Bruised, p. p. प्रहारान्तिः -न्ति -न्ति, द्यतः -ता -तं, परिद्यतः -ता -तं, विद्यतः -ता -तं, चूर्णितः -ता -तं, चूर्णीकृतः -ता -तं, मृदितः -ता -तं.

Bruiser, s. (Boxer) कक्षः, मल्लयोधः, पाणिपातः, बाहुप्रहरणः, बाहुयोधी *m.* (नृ).

Bruit, s. (Noise) शब्दः, ध्वनिः *m.* —(Rumour) प्रवादः, जनप्रवादः, समाचारः, संवादः, किंवदन्ती, वास्ता.

To bruit, v. a. घुप् in eaus. (घोषयति -यितुं), आपुम्, विपुम्, रया in eaus. (रयायति -यितुं), आख्या, प्रकाश in eaus. (-काशयति -यितुं).

Brunal, a. हेमन्तः -न्ती -न्तं, -मन्तिकः -की -कं, शीतकालीनः -ना -नं.

Brunette, s. श्यामा, श्यामला, श्यावाङ्गी, ताम्रमुखी, कपिशमुखी.

Brunt, s. (Attack) आक्रमः, अभिक्रमः, प्रपमाक्रमः, सङ्घट्टः, अभिमर्हः, पलात्कारः. —(Blow) चापातः, प्रहारः, समापातः.

Brush, s. आपर्पणी, निर्पर्पणकः, मार्जनी, शूकरलोममयी मार्जनी, शोधनी, विमार्गः, कूर्चः, कूर्चकं. —(Painter's brush) ईपिका, तूलिका, चर्चिका, लेख्यचूर्णिका. —(Tail of a fox) लोमशाचालः. —(A rude encounter) सङ्घट्टः, समापातः, पलात्कारः.

To brush, v. a. (To rub or clean with a brush) मृज् (e. 2. मर्ष्टि, मर्ष्टुं, e. 1. मार्जति, मार्जितुं), अपमृज्, प्रमृज्, परिमृज्, अयमृज्, सम्मृज्, आपृप् (e. 1. -पर्पति -पर्पितुं), आपर्पणीद्वारेण शुष् in eaus. (शोधयति -यितुं), प्रद्यत् (e. 10. -द्यालयति -यितुं). —(To strike lightly) घृप्, लपु or लापयेन तद् (e. 10. ताडयति -यितुं).

To brush, v. n. (To brush by, pass hastily by) लपुगता अतिक्रम्य परस्त्वं घृप् (e. 1. -पर्पति -पर्पितुं). —(To brush off, hasten off) अपधाव् (e. 1. -पायति -पायितुं). —(To skim lightly, glide) विसृप् (e. 1. सर्पति -सर्पुं -सर्पुं).

Brushed, p. p. आपर्पितः -ता -तं, मार्जितः -ता -तं, आपादृतः -ता -तं.

Brusher, s. मार्जनीकृत्, आपर्पणकृत्, प्रद्यालकः, मार्जनीद्वारा शोधनकृत्.

Brush-maker, s. मार्जनीकारः, आपर्पणीकारः.

Brushwood, s. जङ्गलः, गुल्मः, भाटः -टं, कुण्डः, प्रस्तारः, इन्धनं.

Brushy, a. लोमशः -शा -शं, दृढलोमा -मा -म (नृ), स्तम्बलोमा -मा -म (नृ).

Brutal, a. (Like a brute) शौचापदः -दी -दं, पशुशीलः -ला -लं. पशुव्यवहारः -रा -रं, पशुसदृशः -शी -शं, अमानुषः -पी -पं. —(Cruel) निहयः -या -यं, क्रूरः -रा -रं, क्रूराचारः -रा -रं, निहुरः -रा -रं.

Brutality, s. पशुत्वं -ता, तिथ्येकं, पशुशीलता, अमानुषता, क्रूराचाराता.

To brutalize, v. a. पशूकृ, पशुशीलं -लां -लं कृ, शौचापदीकृ.

BRUTALLY, *adv.* पशुवत्, पशुवत्पेक्ष, पशुव्यवहारानुसारेण, जतिशैथिल्येण, निर्हयं.
 BRUTE, *s.* पशुः *m.*, जन्तुः *m.*, तिर्यङ् (ज), प्राणी *m.* (न).—(A savage)
 पुरुषपशुः *m.*, दुराचारः, दुर्वृत्तः, क्रूरपारः, असमाननः.
 BRUTE, *a.* (Irrational) अज्ञानी-निनी-नि (न), जघानः-ज्ञा-ज्ञं.—
 (Savage) क्रूरकर्मशाली-लिनी-लि (न), असन्धः-भ्या-भ्यं.—(Sense-
 less) विचेतनः-ना-नं, विनृतात्मा-न्ता-नन (न).—(Bestial) शीवापदः-
 दी-दं, पाशवः-वी-वं.
 BRUTISH, *a.* पशुसदृशः-शी-शं, जडः-डा-डं, मूढः-दा-दं. See BRUTAL.
 BRUTISHLY, *adv.* पशुवत्, जडवत्, मूढवत्. See BRUTALLY.
 BRUTISHNESS, *s.* पशुत्वं, जडता, मूढता, क्रौर्यं, दुराचारात्ता, निष्ठुयं.
 BRYONY, *s.* तुलिकेरी, रक्तमला, चिचिका, पीलुपर्णी.
 BUBBLE, *s.* बुद्बुदः, जलबुद्बुदः, डिम्बिका, स्फुरः, गण्डः, फेनार्यं.—(Any
 thing unreal, a trifle) अवस्तु *n.*, असारवस्तु *n.*, स्वस्वविषयः.—
 (A cheat) वञ्चकः, कपटी *m.* (न).
 To BUBBLE, *v. n.* बुद्बुद (nom. बुद्बुदायते-यितुं), फेन (nom. फेनायते-
 यितुं), उत्तेज्यते कृ.
 To BUBBLE, *v. a.* (To cheat) वञ्च in caus. (वञ्चयते-यितुं), प्रलभ्
 (c. 1. -लभते-लभुं), विप्रलभ्, चल् (c. 10. चलयति-यितुं).
 BUBBY, *s.* स्तनः, स्तनकुटुमलं, कुचः, यष्टीनं नरसिन्धः.
 BUBO, *s.* घृषः, उपदंशः, स्फोटः, विस्फोटः.
 BUCCANIER or BUCCANEER, *s.* अमेरिकदेशीयः समुद्रयात्री दसुविशेषः.
 BUCK, *s.* (Male of the deer) पुमृगः; 'male of the rabbit,'
 पुंशकः; 'male of the goat,' पुंमृगः.—(Liquor in which
 clothes are washed) वस्त्रधावनार्थं जलं.—(Clothes washed in
 that liquor) पूज्योक्तनलपवित्रं वस्त्रं.—(A fop) दर्शनीयमानी *m.* (न),
 सुवेशी *m.* (न), रूपगङ्घितः.
 To BUCK, *v. a.* (To wash clothes) वस्त्राणि धाव् (c. 1. धावति, धावितुं)
 or प्रधाल् (c. 10. धालयति-यितुं).
 BUCK-BASKET, *s.* तटिः *f.*, पेडा, पेटका, पेडा, पिटका.
 BUCKET, *s.* सेक्रे, पात्रं, द्रोणी, सेकपात्रं, सेचनं-नी.—(Bucket of a
 well) नीरोत्तोलनपात्रं, जहादनं, यदीयन्तं.
 BUCKLE, *s.* द्रव्यद्वयसंलग्नीकरणार्थं कोलयुक्तं धातुमयचक्रं, वस्त्रावलपाद-
 कावन्धनादिसङ्ग्रहणार्थं मध्यस्थकोलविशिष्टः कुटुपविशेषः, उपानद्वन्द्वन-
 कुटुपः, कुटुपः, निदर्शनमुद्रा.—(A curl, crisp) अलकः, कर्कशालः
 To BUCKLE, *v. a.* पूज्योक्तकुटुपद्वारेण बन्ध् (c. 9. बध्नाति, बन्धुं) or संलग्नीकृ
 To BUCKLE TO, *v. n.* (To a business) आस्था (c. 1. तिष्ठति-स्थातुं),
 अनुधा; सेव् (c. 1. सेवते, सेवितुं), परायणः-या-यं or आसक्तः-क्ता
 -क्ते भू.—(To engage in close fight) निमुञ्च कृ, बाहुमुञ्च कृ.
 BUCKLER, *s.* चर्म *n.* (न), फलकः-कं.—(Armed with) फलकपाणिः,
 फलकी *m.* (न).
 BUCKRAM, *s.* दृढवस्त्रविशेषः, सख्यौमपटविशेषः, सख्यौकृतवस्त्रं, स्थूलपटं,
 स्थूलशाटिः *m.*, पटी.—(Stiff, formal) कठिनः-ना-नं, दृढः-दा-दं.
 BUCKSKIN, *a.* मृगाजिनमयः-यी-यं, मृगचर्मनिर्मितः-ता-तं.
 BUCKTHORN, *s.* रेचकफलदायी वृक्षप्रभेदः.
 BUCKWHEAT, *s.* शस्यशेषरुह ओषधिप्रभेदः.
 BUCOLICS, *s. pl.* गोमेपादविषयं गीतं, पशुपालनादिविषयकं काव्यं.
 BUD, *s.* मुकुलः-लं, कुटुमलः-लं, कुङ्कुलः, जालकं, धारकः, कलिका,
 प्ररोहः, अङ्गुरः, पत्रवः-वं, कोपः, कोरकः-डं, मुकुलोत्तमः.
 To BUD, *v. n.* स्फुट् (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं), फुल् (c. 1. फुलति, फुलितुं),
 विकस् (c. 1. -कसति-कसितुं), अङ्गुर (nom. अङ्गुरयति-यितुं).
 BUDD, *p. p.* स्फुटितः-ता-तं, विकसितः-ता-तं, व्याकोशः-शा-शं,

बुद्बुदलितः-ता-तं, अङ्गुरितः-ता-तं, प्रस्फुटः-दा-दं, फुलवान्-वती-वत् (न).
 BUDDING, *a.* वृद्धिजः-जा-जं, प्ररोही-हिणी-हि (न), फुलवान्-वती-वत् (न).
 BUDDHA, *s.* (The name applied to the ninth incarnation of
 Vishnu, and to the founder of the Buddhist religion)
 बुद्धः, शाक्यमुनिः *m.*, शाक्यसिंहः, गौतमः, मुनिः *m.*, मुनीन्द्रः, शास्ता *m.*
 (न), श्रीपतिः, सद्धारिसिद्धः, शौटोदनिः *m.*, सकेवन्तुः *m.*, मायादेवीमुनिः.
 To BUDGE, *v. n.* चल् (c. 1. चलति, चलितुं), प्रचल्; जपम् (c. 1.
 -सरति-सर्तुं).
 BUDGET, *s.* (Bag) शाखपुटः, पुटः, कोपः, दृतिः *f.*, जाधारः, सूनः.—
 (Stock, store) कोपः, तानयः, सङ्ग्रहः, सञ्चयः.—(The statement
 made by the chancellor of the exchequer) कोशाधीशेन
 प्रजाप्रतिनिधिसभायान् चागामिसंवल्लरं प्रत्यु जायव्यययोर् शासनपत्रं.
 BUFF, *s.* (Leather made of the skin of the buffalo) महिषचर्म
n. (न), महिषानिनं.—(A light yellow colour) ईषत्पीतः, पारदुवर्णः.
 BUFFALO, *s.* महिषः-मी *f.*, कासरः, गवयः, लुलायः, बाह्विपत् *m.* (न), सैरिभिः.
 BUFFET, *s.* (A blow) मुष्पापातः, मुष्टिपातः, करापातः, पाणिपातः,
 बाहुप्रहरणं, चपेटापातः, चपेटिका.—(A cupboard) कुशलः, कोष्ठः.
 To BUFFET, *v. a.* मुष्टिना or पाणिना or चपेटेन हन् (c. 2. हन्ति, हन्तुं)
 or प्रह् (c. 1. -हरति-हर्तुं) or तर् (c. 2. ताडयति-यितुं).
 BUFFETER, *s.* प्रहर्ता *m.* (न), पाणिपातः, बाहुप्रहरणः, करापातकृत्.
 BUFTOON, *s.* भगदः, वैहासिकः, विह्वलकः, परिहासवेदी *m.* (न), नर्म्मसचिवः.
 BUFFOONERY, *s.* भासदः, वैहासिककर्म *n.* (न), विहासः, हास्यं, परिहासः,
 नर्म्म *n.* (न).
 BÜG, *s.* मत्तुणः, उकुणः, उकुणः, ओकणः, उहंशः, किटिभः, तस्त्रकीटः.
 BUGBEAR, *s.* भयानकं or सन्तासजनकं यत्किञ्चित्, भयहेतु *n.*, वासदायी
 -यिनी-यि (न), वासकरः-री-रं.
 BUGGY, *a.* (Full of bugs) मत्तुणपूर्णः-यौ-यं, समत्तुणः-या-यं.
 BUGLE, *s.* शङ्खः-हं, मृगयशङ्खः, व्याघादिनं शृङ्गं or चिपाणं.
 BUGLOSS, *s.* खिलरुह ओषधिप्रभेदः, गोविह्वलः.
 To BUILD, *v. a.* निर्मा (c. 2. -माति-मातुं) or in caus. -मापयति-यितुं
 or c. 4. -नीयते, निचि (c. 5. -चिनोति-चेतुं), कृ in caus. (कारयति-
 यितुं); 'to build castles in the air,' गगनकुसुमानि कृ.
 To BUILD UPON, *v. a.* (To rely upon) अवलम्ब् (c. 1. -लभते-लभितुं),
 समालम्ब्, संधि (c. 1. -ध्रयति-ने-ध्रयितुं), समाधि, उपाधि.
 BUILDER, *s.* निर्माता *m.* (न), निर्माणकर्त्ता *m.* (न), कारकः, निचेत *m.*
 (न), विधायकः.—(Of houses) स्वपातः *m.*, गृहकारकः, गृहकारी *m.* (न).
 BUILDING, *s.* (The act of building) निर्माणं, निर्माणपथं, निचयनं,
 गृहकारणं.—(The fabric built) प्रासादः, गृहं, भवनं, हर्म्यं.
 BUILT, *p. p.* निर्मितः-ता-तं, कारितः-ता-तं, निचितः-ता-तं.
 BULB, *s.* कन्दः-न्दं, गोलमूलं, स्थूलकन्दः, वृहत्कन्दः.
 BULBOUS, *a.* कन्दो-न्दो-न्दो-न्दो (न), गोलमूलविशिष्टः-दा-दं, कन्दाकृतिः-ति-ति.
 To BULGE, *v. n.* (To founder) दाहस्फोटनात् पीतपार्श्वं जलं गृहीत्वा
 मज्ज् (c. 6. मज्जति, मज्जितुं).—(To bag down, jut out) पुटस्फेण
 लम्ब् (c. 1. लम्बते लम्बितुं), वहिल्लम्ब्.
 BULK, *s.* (Bigness) स्थूलता, स्वीत्यं, वृहत्वं, परिमाणं, स्थूलाकारता.—
 (The greatest part of a thing) प्रधानभागः, अधिकभागः, बहुत-
 रभागः.—(Part of a building jutting out) वहिल्लसो हर्म्यभागः.
 BULKHEAD, *s.* नौकाभ्यन्तरे पार्श्वपार्श्वे स्थापित काष्ठमयौ भित्तिः.
 BULKINESS, *s.* स्थूलता, वृहत्वं, स्थूलकायता. See BULK.
 BULKY, *a.* स्थूलः-ला-लं, वृहत्-हती-हत् (न), महाकायः-या-यं,
 महाङ्गः-ङ्गो-ङ्गं, स्थूलकायः-यी-यं, वृहदङ्गः-ङ्गो-ङ्गं, स्थूलाकारः-रा-रं.

BULL, *s.* वृषभः, वृषः, पुद्गवः, च्चुपभः, गौः *m.* (गौ), पत्नीयहः, उद्या *m.* (नृ), सौरभेयः, गोनाथः, ककुसान् (नृ), जनद्वान् *m.* (-पुद्गु), भद्रः; 'a cow which is fit for the bull,' कात्या, उपसर्गः; 'one which has gone to the bull,' वृषभेय आक्रान्ता, सन्धिनी; 'one which is hulling,' सन्धिनी, वृषस्यन्ती.—(A letter published by the pope) महाधर्माध्यक्षेण प्रकाशितम् आशापत्रं.—(A blunder) स्खलितं, प्रमादः, पादोपः.

BULLACE, *s.* अमरसर्पिशिष्टः फलप्रभेदः.

BULL-BAITING, *s.* कुङ्कुर्वृषभयोर् युद्धं यत्र मनुष्याः प्रीतिार्थं वृषभम् आक्रान्ति कुङ्कुर्वान् प्रयोदयन्ति.

BULL-DOG, *s.* वृषभभक्षणाय शिथिलो नृतिशयभ्रूस्वभापो वृहन्मुखः कुङ्कुर्वेदः.

BULLER, *s.* अणुनातनयोद्धिः सेविता सीसकगुलिका या नगरनिमलेन नाडिचिद्राह धतिदूरे निःसार्यते, दूरवेपिनी गुलिका, सीसकगुलिका.

BULLETIN, *s.* राजाज्ञया प्रचारितं समाचारपत्रं, राजकीयचिकित्सकैः प्रकाशितं रोगान्निर्णीयतेः शरीरस्थितिरापनपत्रं.

BULL-FINCH, *s.* वागनुकरणशीलः घुट्टपक्षिभेदः.

BULL-HEAD, *s.* स्तूलमुखिः *m.*, स्तूलपीः *m.*, दुर्बुद्धिः *m.*, मूढः, मूर्खः, गडः.

BULLION, *s.* हिरण्यं, रुप्यं, समुद्रितं सुवर्णं रुप्यं वा, कोशः.

BULLITION, *s.* (The act or state of boiling) क्षपनं, क्षापः, उत्तेजनं.

BULLOCK, *s.* नातोद्यः, वृषभः, वृषः, पुद्गवः, अभिनववयस्को वृषभः.

BULL'S EYE, *s.* (A kind of window) गवाधः.

BULLY, *s.* (A blustering coward) शूरमन्यः, दम्भी *m.* (नृ), दाम्बिकः, कुम्भः, पिटः, पिण्डोशूरः, भर्त्सनकारी *m.* (नृ), तर्जनकृत्, अलहकारः.

To BULLY, *v. a.* भर्त्स्यते (c. 10. भर्त्सयति -यितुं), तर्ज्यते (c. 1. तर्जयति, तर्जयति), तिरस्कृ, भुखरीकृ.

BULRUSH, *s.* पद्महीनो दूर्ध्वप्रभेदः, नलः, शरः.

BULWARK, *s.* यत्र, प्राक्काः, प्राचोरं, दुर्गं, परिकूटः.—(Shelter, protection) आश्रयः, संश्रयः, शरणं, आलसः, उपस्रम्भः.

BUM, *s.* नितसः, स्फिको *f. du.*, कटिमोचः.

BOMBAILIFF, *s.* ग्राहकः, आसेहा *m.* (डू), आसेपकृत्ता *m.* (नृ), राजपुरुषः.

BOMBARD, *s.* See BOMB, BOMBARD.

BUMBLE-BEE, *s.* ध्वनमोदी *m.* (नृ).

BUMP, *s.* (A swelling) स्फोटः, विस्फोटः, प्रययुः *m.*, शोफः, शोपः, गडः, गडका, आभोगः.

To BUMP, *v. a.* (To strike) तड् (c. 10. ताडयति -यितुं), तुड् (c. 6. तुदति, तोड्), हन् (c. 2. हन्ति, हन्ति), प्रड् (c. 1. -हरति -हन्ति).

To BUMP, *v. n.* (To swell) श्वि (c. 1. श्वयति, श्वयितुं).—(To make a noise) आस्फोटनं कृ.

BUMPER, *s.* आकर्षणं or धारपथ्येनं पूरितं पात्रं, अतिपूथं भाननं.

BUMPKIN, *s.* ग्राम्यजनः, ग्रामिकः, ग्रामेवासी *m.* (नृ), वृषलः, नानपदः, प्राकृतजनः.

BUNCH, *s.* (A hard lump) पिण्डः -यडं, गडः, गडका.—(A cluster) गुच्छः, गुच्छकः, स्रवकः; 'a bunch of grapes,' द्राक्षास्रवकः.—(A number of things tied together) कूचः, पोद्दली.—(A knot, a tuft) ग्रन्थिः *m.*, चूडा, शेखरः.

To BUNCH OUT, *v. n.* पिण्डोभू, पिण्डाकारः -रा -रं अस्, प्रलस् (c. 1. -लसते -लसितुं).

BUNCHY, *a.* पिण्डाकारः -रा -रं, स्रवकमयः -यी -यं, गुच्छाकारः -रा -रं.

BUNDLE, *s.* कूचः, कूचैः, भारः, कृतकूटः, गुच्छः, गुच्छकः, पोदलिका, पोद्दली, चीटिका; 'a bundle of goods,' भारडकः; 'bundle off,' दूरम् अपसर, जयैहि.

To BUNDLE UP, *v. a.* कूचं कृ, कूचीकृ, गुच्छीकृ, पोदलिकां कृ.

BUNDLED UP, *p. p.* कृतकूचैः -का -कं, कृतपोदलिकः -का -कं, कृतगुच्छः -का -कं.

BUNG, *s.* पात्रमध्ये छिद्रप्रतिपन्थकं तत्त्वद्विर्मितं द्रव्यं, यवसुरभानने छिद्रापरिपन्थार्थं काष्ठखण्डं, भास्वच्छिद्रतम्भनकाष्ठं, पात्रछिद्रपिधानं.

To BUNG, *v. n.* छिद्रं or रन्ध्रं or पारं पिधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or प्रतिपन्थ (c. 9. -चम्राति -चन्तुं) or निरुध् (c. 7. -रुणद्धि -रोडुं) or सम् in caus. (सम्भवति -यितुं).

BUNG-HOLE, *s.* पात्रछिद्रं, पात्ररन्ध्रं, पात्रधारा, भास्वच्छिद्रं, यवसुरभाननछिद्रं.

To BUNGLE, *v. n.* प्रमाद्यतम् or अदक्षप्रकारेण or अनामं किञ्चित् कार्यं निर्धह् in caus. (-याहयति -यितुं), प्रगह् (c. 4. -माधति -मदितुं), खल् (c. 1. खरः, खलितुं), भम् (c. 4. भाम्यति, भमितुं), दोषं कृ.

BUNGLE, *s.* प्रमादः, दोषः, भगः, दुर्धयः, छिद्रं, खलनं, खलितं.

BUNGLED, *p. p.* दुर्धीतः -ता -तं, दुर्धेदितः -ता -तं, दूषितः -ता -तं.

BUNGLER, *s.* चकृती *m.* (नृ), अनामः, अनिपुणः, अदक्षः, अपटुः *m.*, प्रमादी *m.* (नृ), खलन्मतिः *m.*

BUNGLINGLY, *adv.* प्रमाद्यतम्, प्रमादेन, अनामं, अदक्षतया, सदोषं, खलनेन.

BUNN, *s.* निद्रासूयः, पिष्टकः, पिष्टः, गोभूषणमिष्टादिनिर्मितः पिष्टकः.

BUNT, *s.* पुटः, पुटकं, क्रमशो पित्तीर्यमाणं रन्ध्रं, क्रमशो विचारः.

BUNTER, *s.* क्षुत्तिक्तकर्मजीविनी, वृषली, पन्थली, दुष्टा.

BUNTING, *s.* पताकानिर्माणयोग्यो or ध्वजवसनकारणयोग्यो विरलपटविशेषः, ध्वजपटः, केतुपसनः.

BUOY, *s.* समुद्रगाणां पदार्थानां or प्रवृत्तसेकतशिलादिभयस्थानसूचनायं गलोपरि प्रयमानं काष्ठखण्डं.—(For mooring vessels) कूपकः.

To BUOY UP, *v. a.* (To keep afloat) उन्नज् in caus. (-अजयति -यितुं), जु in caus. (आजयति -यितुं), उत्पत् in caus. (-यातयति -यितुं).—(To bear up, support) पु in caus. (धारयति -यितुं), सन्ध्, अभिपृ, स्तम्भ् in caus. (स्तम्भवति -यितुं), उन्नम्भ्, संस्तम्भ्, खालस् (c. 1. -लसते -लसितुं).

BUOYANCE, *s.* प्रयनशीलता, उत्पत्तिष्णता, लघुता, लापयं, लघिमा *m.* (नृ).

BUOYANT, *a.* प्रयनशीलः -ला -लं, तरणशीलः -ला -लं, लघुः -पुः -पुः, उत्पत्तिष्णः -प्पुः -प्पुः.

BUR, *s.* अद्भुताय 'त्रौमपिशिष्टो यत्नानुपन्थनशीलो यस्मात्तदुद्गुल्मसंघन्यो दलपिण्डः.

BURDEN, *s.* भारः, पुरा, पूः (पुर्) *f.*—(Something grievous) पीडाकर -रा -रं; 'burden-bearing,' भारवाहनः -ना -नं, पुरन्धर -रा -रं. भारसहः -हा -हं, पुर्धहः -हा -हं, भारह -रा -रं.—(Beast of burden) भारवाहनः, पुरीणः, पुरीयः, पुर्थ्यः, धीरेयः -यी -यं.—(Of a song) धुयका, कथितपदं, आपदेनोपश्लोकः, परिवर्त्तकश्लोकः.

To BURDEN, *v. a.* भारं न्यस् (c. 4. -चस्यति -चसितुं) with loc. c. or दा (c. 3. ददाति, दातुं); 'to lay a burden on the shoulder,' भारं स्तब्धे न्यस् or निविष् in caus. (-वेशयति -यितुं) or सम् in caus. (-चपेयति -यितुं).

BURDENED, *p. p.* भारवान् -यती -यत् (नृ), भारी -रिणी -रि (नृ), पुरीणः -शा -यं, भारक्रान्तः -न्ता -नं, भारग्रस्तः -स्ता -स्तं, भारयुक्तः -क्ता -क्तं.

BURDENSOME, *a.* (Troublesome to be borne) दुर्भेदः -रा -रं, दुःसहः -हा -हं, दुर्धहः -हा -हं, दुर्दहः -हा -हं.—(Grievous, oppressive) पीडाकर -रा -रं, कष्टकर -रा -रं, दुःखी -खिनी -खि (नृ).

BURDOCK, *s.* पूधोक्तदलपिण्डविशिष्टः घुट्टगुल्मप्रभेदः.

BUREAU, *s.* (A chest, receptacle) अगारः, आपारः, निधानं, गोपनस्थानं, भास्वदगारः.—(An office for writing, &c.) लेखस्थानं, ग्रन्थकुटी.

BURG or **BURGH**, *s.* महासभायां प्रतिनिधिप्रेरणाधिकारयुक्ता नगरी, कथं: -ई, नगरं-री, पुरं-री.
BURGESS, *s.* (A citizen) यौरजनः, नगरजनः, यौरः, नगरस्थः.—(A representative of a city) नगरप्रतिनिधिः *m.*, नगरप्रतिभूः *m.*, नगरजनप्रतिनिधिः *m.*, प्रनाप्रतिनिधिः *m.*
BURGER, *s.* नगरजनाधिकारभोगी *m.*(न), प्रधाननगरजनः, मुख्ययौरजनः, नगरसभासदः *m.*
BURGHESHIP, *s.* नगरजनाधिकारः, नगरजनपदं, नगरसभासदधिकारः.
BURGLAR, *s.* भित्तिचोरः, कुम्भच्छेदः *m.*(न), कपाटभङ्गः, गृहभङ्गकृत्, गृहभङ्गकृत्, सन्धिचोरः, ग्राहचोरः, बन्दिचोरः, चन्दोकाटः, बन्दिग्राहः, खानिलः, कुम्भलः, सुरङ्गाहिः *m.*, सुरङ्गाकृत्.
BURGLARY, *s.* गृहभङ्गः, गृहभङ्गापरपः, कुम्भच्छेदः, भित्तिपीडः.
BURGOMASTER, *s.* नगराधिपति *m.*(न), नगराध्यक्षः, पुराध्यक्षः, प्रधान-नगरजनः, मुख्ययौरजनः, नगरव्यवहारेषु नियुक्तः, नगराधिपतिः, पुरा-धिपति *m.*(न).
BURIAL, *s.* भूमिसन्तर्पणं, निखननं, भूमौ निखननं, श्मशाने स्थापनं, श्मशान-न्यापनं, भूमिसमर्पणं, प्रेतनिर्वाहः.—(Funeral rites) प्रेतकर्म *n.*(न), प्रेतकार्यं, मृतकसत्कर्म *n.*(न), सत्क्रिया.
BURIAL-GROUND, *s.* श्मशानं, प्रेतवनं, पितृवनं, प्रेतगृहं, मृतशरीरस्थानं.
BURIED, *p. p.* निखातः-ता-तं, भूमिनिखातः-ता-तं, श्मशानस्थापि-यिनी-यि (न), श्मशानस्थापितः-ता-तं, श्मशानसमर्पितः-ता-तं.
BURIER, *s.* प्रेतनिर्वाहकः, प्रेतहारः, मृतयाः *m.*, शववाहकः.
BURINE, *s.* तक्षण्यन्तं, तक्षणी, तद्धः, त्रयनः, शैलभित्तिः *f.*
TO BURL, *v. a.* लोहसन्दंशद्वारा or तुरीयाद्वारा निम्नवाणपटं खण्णीकृ.
BURLESQUE, *a.* परिहासकरः-रा-रं, हास्यः-स्या-स्यं, हास्यमनकः-का-कं, प्रहास्य-सिनी-सि (न), अपहास्यः-स्या-स्यं, हास्योपादकः-का-कं, नर्मदः-दा-दं.
BURLESQUE, *s.* भास्यं, परिहासः, परीहासः, प्रहासः, प्रहसितं, उपहासः, अपहासः, नर्म *n.*(न), टट्टरी, परिहासवाक्यं, उपहासनं.
TO BURLESQUE, *v. a.* अपहस्य (c. 1. -हसति-हसितुं), अपहस्य, प्रहस्य, उपहस्य, उपहासास्पदं कृ.
BURLINESS, *s.* स्फुलता, स्फुल्यः, वृहत्, स्फुलशरीरता, वृहदङ्गत्वं.
BURLY, *a.* स्फुलः-ला-लं, स्फुलशरीरः-रा-रं, वृहत्कायः-यी-यं, महाङ्गः-ङ्गी-ङ्गं, वृहदङ्गः-ङ्गी-ङ्गं.
BURN, *s.* अग्निपूतं यतः, अग्निपूतः, जन्तवः, संचरः, दाहः, अग्निदाहः.
TO BURN, *v. a.* दह् (c. 1. दहति, दग्धुं), अनुदह, आदह, निदह, निदह, परिदह, प्रदह, सम्प्रदह; तप् (c. 1. तपति, तप्) or in caus. (तापयति-यितुं), सन्नप् in caus., तप् (c. 1. सोपति, सोपितुं), दीप् in caus. (दीपयति-यितुं), आदीप्, उदीप्, उपदीप्, प्रदीप्, सन्दीप्; सम्पुष् in caus. (-पुष्पयति-यितुं); जल् in caus. (ज्वालयति-यितुं), प्रजल्, मुप् (c. 1. प्रोपति, प्रोपितुं).
TO BURN, *v. n.* दह् (c. 4. दधति, दग्धुं or in pass. दधते), सम्प्रिदह, दीप् (c. 4. दीपते, दीपितुं), आदीप्, प्रदीप्, सम्प्रदीप्, विदीप्, सन्दीप्, तप् in pass. (तप्यते or c. 1. तपति, तप्), प्रतप्, जल् (c. 1. ज्वालति, ज्वालितुं), प्रजल्, सम्पुष् (c. 1. पुष्पते-पुष्पितुं); 'to be inflamed with passion, &c.' दह in pass. (दधते); 'with anger,' कोप-दीप्-मा-मं भु; 'to burn after,' वल्क्यद् (c. 1. कयते-कयितुं), अभिकाह् (c. 1. काहति-काहितुं).
BURNABLE, *a.* दहनोप-या-यं, दाह्यः-स्यं, दग्धः-स्यं, दग्धः-या-यं, ज्वालनीयः-या-यं, दीपनीयः-या-यं, तपनीयः-या-यं.
BURNER, *s.* दाहकः, दग्धा *m.*(गु), दाहनकृत्, अग्निदः, तापकः, दीपकः.

BURNET, *s.* अनुपवेचरुहः दुद्रुगुलप्रदेदः.
BURNING, *s.* दाहः, दाहनं, ज्वालनं, दीपनं, तापः, प्रोपः, सोपः.
BURNING, *a.* दाहकः-का-कं, तापकः-का-कं, दीपनः-ना-नं, नैदायः-यी-यं, ज्वाली-लिनी-लि (न).—(That is on fire) दहमानः-ना-नं, दहन्-दहनी-सत् (न), ज्वालन्-ज्वाली-लत् (न), दाहवान्-वती-वत् (न).—(Vehement) तेजसः-सी-सं, चरुदः-रुदा-रुदं.
BURNING-GLASS, *s.* सूर्यतेजःसंघट्टनायै तदंशुसङ्ग्रहणयोग्यं काचपत्रं, दीप्तोपलः, चक्रायुषा *m.*(न).
TO BURNISH, *v. a.* तिग् in caus. (तेजयति-यितुं), निष्टप् in caus. (निष्ठापयति-यितुं), कानिं हा (c. 3. ददाति, दातुं), परिष्कृ, निशो (c. 4. -शयति-शातुं).
BURNISHED, *part.* तेजितः-ता-तं, तेजसः-सी-सं, सुनिष्ठः-मा-मं, निर्भीतः-ता-तं, प्रमृष्टः-हा-हं, निश्रातः-ता-तं, निश्रितः-ता-तं, परिष्कृतः-ता-तं.
BURNISHER, *s.* तेजकः, धावकः, मार्जनकृत्, कान्तिदायकः.
BURNISHING, *s.* तेजनं, मार्जनं, परिष्कारः, धावनं.
BURNT, *a. and part.* दग्धः-ग्धा-ग्धं, अग्निदग्धः-ग्धा-ग्धं, मुष्टः-ष्टा-ष्टं, विमुष्टः-ष्टा-ष्टं, मुष्टः-ष्टा-ष्टं, ज्वलितः-ता-तं, तप्तः-ता-तं, सन्नप्तः-ता-तं; उपितः-ता-तं; 'burnt up,' उन्नप्तः-मा-मं; 'burnt as a sacrifice,' चपटकृतः-ता-तं; 'burnt brick,' पक्वकृता.
BURN-OFFERING, *s.* होमः, चपटकाटः, वैतानिकं, वैतानं.
BURB, *s.* (Lobe of the ear) कर्णललाटा, पालिका, कर्णपालिका.
BURROW, *s.* (Hole) गर्तः, विवरं, चिह्नं, खातं, श्रभं.
TO BURROW, *v. n.* गर्तं or विवरं कृ, गर्तं वस् (c. 1. वसति, वसुं).
BURROWING, *a.* विलयासी-सिनी-सि (न), गर्तवासी-सिनी-सि (न).
BURSEAR, *s.* विद्यालये धनाधिकारी *m.*(न), धनाध्यक्षः, कोषाध्यक्षः.
BURSAERSHIP, *s.* वर्षाधिकारः, धनाधिकारः, धनाध्यक्षाधिकारः, कोषाध्यक्षपदं.
BURSARY, *s.* विद्यालये धनगृहं, धनागारः, कोषः, धनकोषकं.
BURSE, *s.* पणिकुसमागमचत्वरं, श्रेष्ठचत्वरं, पणायामाला, निगमस्थानं.
TO BURST, *v. a.* भिद् (c. 7. भिनक्ति, भङ्गुं or caus. भेदयति-यितुं), विभिद्, निभिद्, भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं), प्रभञ्ज्, विभञ्ज्, खण्ड् (c. 10. खण्डयति-यितुं), स्फुट् (c. 10. स्फोटयति-यितुं), दृ in caus. (दारयति-यितुं), विद्, अवद्, शकलीकृ, खण्डशः कृ, विदल् in caus. (-दलयति-यितुं), लुप् (c. 6. लुम्पति, लोप्), अयलुप्.
TO BURST, *v. n.* भिद् in pass. (भिद्यते), विभिद्, निभिद्; भञ्ज् in pass. (भन्यते), प्रभञ्ज्, विभञ्ज्, स्फुट् (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं), c. 1. स्फोटते, स्फोटितुं, विद् in pass. (-दीप्यते), अवद्, विदल् (c. 1. -दलति-दलितुं), विद् in pass. (-शीर्यते), परिष्कृ.—(To burst in pieces) शकलीभू, खण्डशो भिद् in pass. or भञ्ज् in pass.—(To burst forth, break out) प्रपद् (c. 1. -पतति-पतितुं).—(As seeds) प्रोद्भिद्.
BURST, *s.* (Sudden rending) स्फोटनं, स्फुटनं, अकस्माद् भञ्जनं, भङ्गः, विभङ्गः, भेदनं, भेदः.—(Of laughter) प्रहसनं, प्रहसितं, अतिहसितं, अट्टहासः.—(Of light) ज्वाला.
BURST, *p. p.* स्फुटः-टा-टं, स्फुटितः-ता-तं, विदोषः-शी-शं, विभग्नः-ग्ना-ग्नं, विपटितः-ता-तं, विदलितः-ता-तं, भिन्नः-ता-तं, विभिन्नः-ता-तं.—(Diseased with hernia) अन्तर्वृद्धिपीडितः-ता-तं.
BURTIEN, *s.* भारः, घुरा. See BURDEN.
TO BURY, *v. a.* श्मशाने or भूमौ स्थापयति-यितुं or निधा (c. 3. -दधाति-धातुं) or निखन (c. 1. -खनति-खनितुं or -खातुं), निह् (c. 1. -हरति-ते-हर्तुं).
BURYING, *s.* भूमिसन्तर्पणं, निखननं, श्मशाने स्थापनं, भूमिसमर्पणं, प्रेतनिर्वाहः.

BURYING-GROUND, s. श्मशानं, प्रेतघनं, प्रेतगृहं, पितृघनं, मृतशरीरस्थानं.
BUSH, s. गुल्मः, घुषः, खसः, लुषः, मुसुदः, मृष्टिः *m.*—(A bough of a tree fixed at the door of a tavern) चञ्च सुरादि पित्रीयते इति योमणार्थं द्वारोपरि स्थापिता तरुशारा; सुराध्वजः—(Tail of a fox) लोगशापुच्छं.

BUSHEL, s. (A measure) द्रोणः-खं, चादकः.

BUSHY, a. (Full of bushes) गुल्मी-लिनी-लि (नं), तरुगुल्मापृतः-ता-तं—(Thick) घनः-ना-नं, निविष्टः-दा-टे, चपरिलः-ला-लं.
 —(Formed like a bush) गुल्माकारः-रा-रं.

BUSINESS, s. कार्यरहितः-ता-तं, शून्यः-न्या-न्यं, निष्कर्म-म्मा-म्मे (नं).

BUSILY, adv. अनलसं, अतन्द्रितं, मनःप्रवेशेन, अभिनिवेशेन, जीत्सुषेन.
 —(Inquisitively) चर्चया.

BUSINESS, s. (Affair) कर्म *n.* (नं), कार्यं, चर्चः—(Employment) व्यापारः, व्यवसायः, व्यवहारः, कार्योद्योगः, नियोगः, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवर्तनं, चरितं, ससन्धः—(Something to be done) कृत्यं, कर्तव्यं, कार्यं—(Object) विषयः, चर्चः, प्रयोजनं—(A point, case) चर्चः, पर्द—(Means of livelihood, profession) वृत्तिः *f.*, वर्तनं, जीविका, आजीवनार्थं—(Point, matter of discussion) स्थलं; 'a man of business, one who knows the proper ways of acting,' क्रियाविधिः, जायि कुशलः, दृष्टकर्म *m.* (नं); 'what business have I with that?' को-पी मे नेन.

BUSH, s. चेलिकासमीकरणे स्त्रीमनेः प्रयुक्तं शृङ्गलोहादिनिर्मितः फलक-विशेषः.

BUSKIN, s. (A half-boot) चर्चनक्षत्रपरिमाणः पादकाविशेषः, पचडा, अनुपदीना, उपानह *f.* (हं)—(A high-heeled shoe worn by ancient actors) उच्चपाणीयुक्ता गौरवसूचकः पृष्ठकालीननटैः भूतः पादकाविशेषः.

BUSKIN, p. p. पृष्ठोक्तपादकारुटः-दा-टं, सपादुकः-का-कं.

BUSS, s. चुसनं, परिशिखा, निमित्तकं.

To BUSS, v. a. चुस् (c. 1. चुसति, चुसितुं), निस् (c. 2. निस्ते, निस्ति).
BUST, s. मस्तकाग्रामभृति यद्यस्सलपर्यन्तम् अर्द्धशरीरप्रतिमा, ऊर्ध्वकायप्रतिमा.

BUSTARD, s. चारख्यपक्षिप्रभेदः.

To BUSTLE, v. n. चेष्टे (c. 1. चेष्टते, चेष्टितुं), आत्मानं चेष्ट in caus. (चेष्टयति-यितुं), व्यवसो (c. 4. स्यति-सातुं), कार्यव्यवहाराद् इतस्ततो धाव् (c. 1. धावति, धावितुं).

BUSTLE, s. (Hurry, confusion) सम्भ्रमः, पैक्यं, पित्रयः, त्वरा, व्यथता, चाकुलनं, व्यस्तता—(Tumult) तुमुलं, कोलाहलः.

BUSTLER, s. व्यवसायी *m.* (नं), चेष्टशीलः, सचेष्टः, तीक्ष्णकर्म *m.* (नं).

Busy, a. व्यापारी-रिणी-रि (नं), व्यापृतः-ता-तं, व्यवसायी-यिनी-यि (नं), कर्मी-र्मिणी-र्मि (नं), कर्मोद्युक्तः-क्ता-क्तं, कार्योद्युक्तः-क्ता-क्तं, कार्यनिविष्टः-हा-हं, कर्मिष्ठः-हा-हं, कार्यी-र्यिणी-र्यि (नं), कार्य-यान्-यती-यत् (नं), सचेष्टः-हा-हं, प्रयत्नयान्-यती-यत् (नं), सोत्साहः-हा-हं, सोद्योगः-गा-गं, प्रवृत्तः-क्ता-क्तं, अतन्द्रितः-ता-तं, अनलसः-सा-सं, कार्यनिमग्नः-ग्ना-ग्नं—(Moddling) परकाव्य-वधाशीलः-ला-लं.

To busy, v. a. (To employ) व्यापृ in caus. (व्यापारयति-यितुं), कार्यं नियुज् in caus. (योजयति-यितुं, c. 7. युनक्ति-योज्) or अधिक्.

Busybody, s. परकाव्यचर्चकः, पराधिकारचर्चकः, चिद्रान्धिपी *m.* (नं).

But, conj. (As an adversative) किन्तु, तु, परन्तु, पुनर्, अपवा—(Except) च्छते with abl., विना with acc. or inst., अन्यः with abl.; as, 'any one but the father,' पितुर् अन्यः—(But for, without) व्यतिरेकेण, अन्तरेण, विना; as, 'but for sin every

thing flourishes,' पापं विना मर्धं फलति.—(But yet, howbeit) तपयि.—(Only) केवलं, मात्रं.—(All but) अत्योनः-ना-री, ईषदूनः-ना-नं; 'next but one,' एकान्तरः-रा-रं.—(If it were not, unless) यदि न.—(Moreover) किञ्च, अपरञ्च, अधिकान्.—(On the other hand) पुनर्.—(Otherwise than) अन्यथा with abl. 'But' may often be omitted in Sanskrit, or expressed by another form of sentence; as, 'he will not gain his end but by doing that,' तद् अकृत्वा प्राप्तो न भविष्यति; 'I do not doubt but I am to blame,' सापराधो-स्मि इति न संशयः; 'but a short time since,' न पितात्; 'there is none but fears him,' सर्वे तस्माद् विभ्यति; 'she does nothing but grieve,' सा निरन्तरं शोचति; "who but a child weeps," को रोदित् चवालिङ्गः.

BUTCHER, s. (Seller of meat) मांसविक्रयी *m.* (नं), मांसिकः, शीनिकः, सीनिकः, शूनायान् *m.* (नं), मूनी *m.* (नं), पशुमारणपृष्ठकं मांसविक्रयनीवी *m.* (नं), मांसविहायकः—(Butcher's meat) सीनं, पात-स्थानभवं मांसं.

To BUTCHER, v. n. हन् (c. 2. हन्ति, हन्तुं), निहन्, or in caus. (पातयति-यितुं), मृ in caus. (मारयति-यितुं), चप् (defective, usually found in the 3d pret. चपयीत् and fut. चपिष्यति-ते), पिशस् (c. 1. दासति-शसितुं), निस् in caus. (मृदयति-यितुं), चभिस्मृद्, चिनिस्मृद्.

BUTCHERY, s. चपः, हननं, निहननं, पातनं, निमृदनं, पिशसनं—(The place where animals are killed) शूना, मूना, पपस्थानं, पपस्थली. पप्यभूमिः *f.*, पातस्थानं, पशुमारणस्थानं.

BUTEL, s. (A plant) किंशुकः, पलाशः, पातपोषः, पथः.

BUT-END, s. घनार्धः, स्थूलाग्रं, अतोक्ष्णार्धं—(Hilt) तरुः *m.*

BUTLER, s. पानपात्रवाहकः, मद्यरक्षकः, मद्यगाराधिकृतः.

BUTMENT, s. उभयतस् तोरणमूलोत्तम्भकः सेतुहर्म्यादिभागः.

BUTT, s. (For shooting at) लक्षं, लक्ष्यं, शरव्यं, पेयं, पय्यः, प्रतिकायः, दृष्टिगुणः—(Aim, end) अभिप्रायः, आशयः, उद्देशः, चिकीर्षितं—(Object of jest) उपहासस्थानं, परिहासास्पदं, हास्यभूमिः *f.*—(A cask) पात्रं, भासं, सुराभाजनं.

To BUTT, v. n. (To strike with the head like horned animals) शृङ्गिण्यत् or नेपादियत् शिरसा आहन् (c. 2. हन्ति-हन्तुं).

BUTTER, s. नयनीतं, घीरसारः, दधिनं, दधिसारः, किलाटः-री, मन्थनं, नयोद्धतं—(Clarified butter or ghee) घृतं, हविः *n.* (स्), सविः *n.* (स्), पुरोडाशः, आज्यं—(Of yesterday's milk) ह्येयद्घनं.

To BUTTER, v. a. नयनीतेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेतुं) or अच् (c. 7. अनक्ति, संक्ते).

BUTTER-BUMP, s. क्रीवजातीयः पक्षिभेदः, क्रीवः, एकप्रभेदः.

BUTTER-CUP, BUTTER-FLOWER, s. पीतपुष्पप्रभेदः स च पसन्तसमये यवसमये प्ररोहति.

BUTTERED, p. p. नयनीताक्तः-क्ता-क्तं, घृताक्तः-क्ता-क्तं, घृताम्यक्तः-क्ता-क्तं.

BUTTERFLY, s. पित्रपतङ्गः, पित्राङ्गः पतङ्गभेदः, आपतपयः कीटभेदः, कीटोद्भवश्च पित्रपतङ्गः, सपक्षः कीटः.

BUTTERIS, s. (An instrument for paring the hoof of a horse) अश्वखुरतक्षययोग्या कर्षेरिका, तुरगशफकर्षेणार्थं यन्त्रविशेषः.

BUTTER-KNIFE, s. कुन्तलिका, घृतकुन्तलिका, नयनीतकर्षेरिका.

BUTTER-MAN, s. नयनीतविक्रयी *m.* (नं), नयनीतविक्रयनीवी *m.* (नं), घृतविक्रेता *m.* (नं).

BUTTER-MILE, s. दग्धाहतं, तर्कं, प्रसवितं, अरिष्टं, कालशेषं, गोरसः, कटुर्.

BUT

BUTTER-PRINT, *s.* नवनीताङ्कनयोग्या काष्ठमयी मुद्रा.
BUTTER-TEETH, *s.* मुखप्रभागे बृहन्नद्वयं, सम्मुखस्यौ चेदकदन्तौ.
BUTTERY, *a.* नवनीतगुणविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, घृतमयः-यी-यं.
BUTTERY, *s.* (The room where provisions are laid up) खाद्य-
 द्रव्यागारं, विद्यालये पूजनवनीतयवसुरादिकोष्ठकं, कुशूलं, अन्नकोष्ठकं.
BUTTOCK, *s.* स्त्रिवी *f. du.* (स्त्रिव), नितम्बः, कटिप्रोथः.
BUTTON, *s.* (Catch by which clothes are fastened) गच्छः, पुंसो
 वस्त्राचलद्वयसङ्गृहणार्थं गुलिका.—(Bud) मुकुलं, कुङ्कुमलं, पद्मवः.
To BUTTON, *v. a.* (To dress) संवे (c. 1. -व्ययति-प्यातुं), वेष्ट् (c. 1.
 वेष्टते, वेष्टितुं).—(To fasten with buttons) पूष्ठीकगण्डेन सङ्गृह्ण (c. 9.
 -गृह्णाति-यहीतुं) or संलग्नीक- or वन्ध् (c. 9. वध्नाति, वन्धुं).
To BUTTON, *v. n.* (To bud) गच्छाकारमुकुलवत् स्फुट् (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं).
BUTTON-HOLE, *s.* गच्छाधारः, गच्छाद्विष्ट्रं, गुलिकाग्रहणयोग्यं द्विष्ट्रं, क्षिप्तं.
BUTTON-MAKER, *s.* गच्छकृत्, गच्छकारी *m.* (नृ), गुलिकाकारः.
BUTTRESS, *s.* वामः, भवनस्य महिपालः, भिद्युत्तम्भनार्थं वामः or प्राकारः.
 —(Prop, support) उपलम्भः, खालः, उपग्रः, आश्रयः, आधारः.
To BUTTRESS, *v. a.* (To prop) पूष्ठीकवमेण उलम्भ् (c. 9. उलम्भति, उलम्भितुं).
BUXOM, *a.* (Gay, lively) हृष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रहसितवदनः-ना-नं, प्रहासो-
 -सिनी-सि (नृ), प्रमुह्यवदनः-ना-नं, आनन्दो-न्दिनी-न्दि (नृ), सरसः-
 -सा-सं.—(Wanton) ललितः-ता-तं, विलासो-सिनी-सि (नृ).
BUXOMLY, *adv.* आनन्दं, सहर्षं, सललितं, सविलासं, सरसं.
BUXOMNESS, *s.* (Wantonness) लालित्यं, सविलासता, सरसता, लीला.
To BUY, *v. a.* क्री (c. 9. क्रीणाति-यति, क्रीतुं), उपक्री, सङ्क्री, मूल्यं दत्त्वा
 लभ् (c. 1. लभते, लभ्युं) or प्राप् (c. 5. -प्राप्नोति, -प्राप्नुं).
BUYER, *s.* क्रेता *m.* (नृ), क्रययी *m.* (नृ), क्रयकः, क्रयिकः.—(Buyer and
 seller) क्रयविक्रयी *m.* (नृ).
BUYING, *s.* क्रयः.—(Buying and selling) क्रयविक्रयः.
To BUZZ, *v. n.* रु (c. 2. रौति, रविर्तुं), गुञ्ज् (c. 1. गुञ्जति, गुञ्जितुं), रण्
 (c. 1. रणति, रणितुं), रणरणं कृ.
BUZZ, **BUZZING**, *s.* गुञ्जनं, गुञ्जितं, कलः, कलकलः, मर्मेट, रणत्कारः,
 कलरवः, कलसरः *part.* गुञ्जन्-ञ्जनी-ञ्जत् (नृ), रणन्-रणनी-रणत् (नृ).
BUZZARD, *s.* अपकृष्टनातिः श्वेतभेदः, श्वेतकः.—(A blockhead) स्थूलधीः
m., मन्दमतिः *प्र.*, मूर्खः.
By, *prep.* (By the side of) expressed by उप prefixed; as,
 'he sits by me,' माम् उपाले; 'a tank by a well,' उपकूपनलाश्रयः.
 —(Beside, denoting passage) expressed by अति prefixed;
 as, 'he passes by me,' माम् अत्येति.—(Denoting the agent,
 instrument, cause, means or manner) expressed by the
 instr. case; as, 'by him,' 'by that,' 'on that account,'
 'by that means,' 'in that manner,' may all be expressed
 by तेन. In modern Sanskrit the instrument and agent
 are often expressed by द्वारा or द्वारेण and कर्तृक; as, 'to
 hit with a stick,' काष्ठद्वारा or काष्ठद्वारेण तद्; 'sacrifices by
 sugars,' अग्निकर्तृकयज्ञाः. 'By,' in some of these senses, may
 often be expressed by the indec. part; 'a man may be
 happy by doing penance,' तपस् तप्ता सुखी भवेत्.—(According
 to) अनुसृत्य, अनुसारेण; 'by rule,' विधिवत्, विधितः, यथाविधि.
 —(As soon as, not later than) नद्ये; as, 'by next year,'
 आगामिवत्सरमध्ये.—(The quantity at one time) expressed by
 the affix शम्; as, 'by thousands,' सहस्रशम्; 'by twos and
 threes,' द्विशम् त्रिशम्; 'by companies,' पंक्तिभिः.—(Successive

CAB

action) expressed by प्रति or अनु, or by repeating the
 word; as, 'man by man,' प्रतिपुरुषं; 'day by day,' प्रतिदिवसं
 or अनुदिवसं or दिवसे दिवसे.—(By himself, alone) एकानातस्,
 निभृतं, रहसि, रहोभृतः-ता-तं.—(In swearing or adjuring)
 expressed by the instr. c.; as, 'swear not at all, neither
 by heaven, nor by earth,' कनपि शपथं ना-कारे स्वर्गेण न पृथिव्या
 न; 'by name,' नामा, नामातस्, नामपेयतस्; 'by force,' बलात्,
 बलाकारेण, प्रसह; 'by chance,' दैवात्; 'by day,' दिवा.
By, *adv.* (Near) निकटे, समीपे, अतिके, अभितस्, चारात्.—(By the
 side) पार्श्वतः, पार्श्वे.—(Passing by) expressed by the prep.
 अति; as, 'he passes by,' अतिक्रानति.—(In presence) सन्निधाने,
 साधारं, अये, समक्षे, सम्मुखे.
By, *s.* (Something not the direct object of regard) expressed,
 when in composition, by उप; as, 'a duty by the by,' i. e.
 'a secondary duty,' उपपथ्यः.
By and by, *adv.* अनन्तरं, दृष्टान्तरे, न चिरेण, अचिरेण, अचिरात्.
By the by, or by the way, *adv.* (Exclusively of the subject
 in hand) प्रस्तुतम् अन्तरेण, प्रस्तुतविषयव्यतिरेकेण.—(Besides, more-
 over) किञ्च, अपरञ्च, अन्यच्च.—(In reference to that) तदुद्दिश्य.
By-degrees, *adv.* क्रमशः, क्रमे क्रमे, पदे पदे, प्रतिपदं.
By-concernment, *s.* उपविषयः, अप्रधानकार्यं.
By-end, *s.* सहितं, साधनं, आलम्बिवृद्धिः *f.*, आलोक्यः.
By-gone, *a.* अतिक्रान्तः-न्ता-नं, अतीतः-ता-नं, गतः-ता-नं, पुरातीतः-ता-नं.
By-lane, by-street, by-road, *s.* उपमार्गः, उपपथः, उपरथा, उपप्र-
 तोली, गूढमार्गः.
By-law, *s.* उपपथ्यः, उपव्यवस्था, उपविधिः *m.*, अनुव्यवस्था.
By-name, *s.* उपाधिः *m.*, उपनाम *n.* (नृ).
By-path, *s.* उपमार्गः, उपपथः, उपपथः, गूढपथः.
By-room, *s.* उपरोषकं, उपशाला, उपकोष्ठः, अन्तर्गृहं, कथान्तरं.
Bystander, *s.* पार्श्वस्थः, समीपस्थः, निकटस्थः, तत्स्थः, समीपवर्ती *m.*
 (नृ), उपस्थायी *m.* (नृ).—(At a sacrifice) सदस्यः, विधिदर्शी *m.* (नृ).
By-west, *a.* (Westward, to the west of) पश्चिमदिश्यः-इया-इयं.
By-word, *s.* उपकथा, उपवाक्यं.—(Subject of scorn) निरस्तारविषयः,
 उपकथनविषयः, अपवादविषयः, उपहासस्थानं, उपहासास्पदं, अवहासभूमिः *f.*

C.

CABAL, *s.* (An union of a few persons in some secret de-
 sign) गोपनीयकार्यसाधनार्थं कतिपयजनसंसर्गः or पंक्तिः *f.*—(In-
 trigue) कुमन्त्रणा, कुविचारणा, कुपरामर्शः, कुयुक्तिः *f.*, कुसंसर्गः.
To CABAL, *v. n.* गोपनीयकर्मसम्पादनार्थं सुनिभृतं सम्मिल् (c. 6. -मिलति
 -मेलितुं) or सह गम् (c. 1. गच्छति, गच्छुं) or संयुज् in pass. —(युज्यते)
 or सङ्गृह्ण (c. 1. -यट्टते-यट्टितुं) or संसर्गं कृ.
CABALA, *s.* (A secret science) निगूढविद्या, निगूढशास्त्रं, गूढशास्त्रं,
 गुह्यविद्या, परमगहनविद्या.
CABALIST, *s.* (One skilled in occult sciences) निगूढविद्याज्ञः,
 निगूढशास्त्रज्ञः.
CABALISTICAL, *a.* (Having an occult meaning) निगूढार्थः-वै-वै,
 अतिगुप्तार्थः-वै-वै, परमगहनः-ना-नं, गूढः-वा-ष्टं, गुह्यः-सा-सं,
 रहस्यः-स्या-स्यं.
CABALISTICALLY, *adv.* अतिगुप्तं, निगूढं, सरहस्यं, परमगहनप्रकारेण.
CABALLER, *s.* कुमन्त्रणकृत्, कुमन्त्री *m.* (नृ), भेत्ता *m.* (नृ), भेदकः,

रानद्रोही *m.* (न.).

CABBAGE, *s.* (A pot-herb) शाकप्रभेदः, शाकं, हरितकं, शूरणं, शिपुः *m.* —(Any thing stolen) मूषितं, मुष्टं, अपहारः, लोभं, होदं.

To CABBAGE, *v. n.* (To steal in cutting clothes) सूचिकवत् पटख-
रम् अपवृत्तिं चुर (c. 10. चोरयति -यितुं) or मुष् (c. 9. मुष्णाति, मोषितुं).

CABBAGE-TREE, *s.* (A species of palm) तालजातीयो वृक्षप्रभेदः,
उच्चतरः *m.*

CABIN, *s.* (A small room) कुटिः *f.*, कुटी, कोष्ठः, शालिका, शाला,
स्थलं.—(A chamber in a ship) नौकाभ्यन्तरे कुटिः or कोष्ठः or
कक्षः or वेश *n.* (न.).—(A cottage) कुटीरः, वेश *n.* (न.), कुट्टिमः,
पणेशाला.—(A tent) पटकुटिः *f.*, पटवेश *n.* (न.), मण्डपः.

To CABIN, *v. n.* (To live in a cabin) कुटीरे वस् (c. 1. वसति, वस्तुं).

CABIN-BOY, *s.* नौकाहृदनां परिचारकः or सेवकः or प्रेम्पः.

CABINET, *s.* (Private room) कक्षः, उपरोपकं, कक्षान्तरं, पन्तःशाला.
—(Private council of the state) प्रधानमन्त्रिणां गूढसभा, धीसचि-
वानां सभा, शिष्टसभा, गूढमन्त्रणं, गूढभाषितं; 'a cabinet-minister,'
मुख्यमन्त्री *m.* (न.), प्रधानमन्त्री *m.*, गूढमन्त्री *m.*—(A place in which
rare things are kept) विशिष्टाधारः, दुर्लभद्रव्याधारः, रत्नकोष्ठः,
रत्नाधारः, रत्नपात्रं, रत्नभाण्डं.—(A kind of box) समुतः, समुतकः,
सम्पुटः.

CABINET-MAKER, *s.* रत्नाधारकृत्, रत्नभाण्डकृत्, समुतकारः, सम्पुटकृत्.

CABLE, *s.* नौरज्जुः *m.*, नीचन्यनरज्जुः *m.*, शाखरज्जुः, नीचन्यनाथं स्पूलरज्जुः
or महारज्जुः, नौकाया महागुणः or दृढगुणः.

CABLED, *a.* रज्जुना or गुणेन बद्धः -द्धा -द्धं, रज्जुबद्धः -द्धा -द्धं.

CABRIOLET, *s.* चक्रद्वययुक्तः सपिपानो रपविशेषः, कर्णीरपः, हयनं.

CACHETICAL, *a.* दोषत्रयपीडितः -ता -तं, दुष्टशरीरः -रा -रं, अस्वस्थः -स्था -स्थं.

CACHENY, *s.* शरीरदोषः. रक्तदूषणं. दोषत्रयं, शरीरस्य अस्वास्थ्यं.

CACHINATION, *s.* अट्टहासः, आचुरितं, अवचुरितं, प्रहासः, प्रहसनं.

CAKLE or CACKLING, *s.* कूजनं, हंसनादः, हंसरुतं, कुकुटीशब्दः.—
(Making a cackle) हंसनादी -दिनी -दि (न.).—(Idle talk) जल्पनं,
आलस्यवचनं, वृथाकथा, असंसर्गं.

To CACKLE, *v. n.* कूज् (c. 1. कूजति, कूजितुं), हंसनादं कृ, हंसयत् or
कुकुटीयत् शब्दं कृ.

CACKLER, *s.* हंसरूपेण नादी *m.* (न.), कूजकः, कूजनकृत्.—(A tell-
tale) जल्पकः, वाचालः, रहस्यभेदकः.

CACOPHONY, *s.* शरीरविकारः, रक्तविकारः, शरीरदोषः, दोषत्रयं.

CACODÆMON, *s.* अपदेवता, पिशाचः, वेतालः, भूतः, दैत्यः.

CACOPHONY, *s.* विस्वरपदं, अपरवः, अवक्षणः, कष्टपदं, कटुश्रुतिः *f.*

CADAVEROUS, *a.* मृतशरीरोपमः -मा -मं, शवसवर्णः -खा -खं.

CADRE, *s.* (A barrel) दीर्घगोलाकारः काष्ठमयो भाण्डविशेषः.

CADRE, *a.* कोमलः -ला -लं, सुकुमारः -री -रं, गृह्यकः -का -कं.

To CADRE, *v. a.* कोमलतया or कोमलप्रकारेण मुष् (c. 9. पुष्णाति, c. 1.
पोषति, पोषितुं) or संवृष् in caus. (-वर्धयति -यितुं).

CADENCE, *s.* (Fall, state of sinking) पातः, पतनं, अवपातः, चुत्तिः *f.*
—(Modulation of the voice, tone) स्वरः, कलः, स्वनः, निःस्वनः,
निहादः, विरावः, क्लृणः, विरिभः, छन्दः *n.* (स्).

CADENT, *a.* (Falling down) पातुकः -का -कं, पतयालुः -लुः -लु.

CADET, *s.* अनुजः, अवरजः, जघन्यजः, कनिष्ठः.—(A young volun-
teer) युद्धकर्मशिष्यार्थं वेतनं विना क्षत्रियधर्मम् आचरति यो कुलीनयुवा.

CADGER, *s.* विपरी *m.* (न.), प्रापणिकः, आपणिकः, अश्वनवनोतादि-
विक्रयिकः.

CADRE, *s.* तर्कतीयदेशे प्राद्विवाकः, धर्माध्यक्षः, दण्डनायकः, न्यायाधिपतिः.

CADUCITY, *s.* पातुकता, पतयालुत्वं, पतनशीलता, सद्यःपातित्वं, अस्थिरता.

CARSURA, *s.* विच्छिन्निः *f.*, विच्छेदः, अवच्छेदः, विरामः.

CAG, *s.* (A barrel) दीर्घगोलाकृतिः काष्ठनिर्मितः पात्रविशेषः.

CAGE, *s.* पन्नरं, पन्नरं, वीतसः, कुलायिका, पक्षिशाला, शालारं.—(A
prison) कारा, कारागारं, कारावेश *n.* (न.), वन्यनगृहं.

To CAGE, *v. a.* पन्नरे or कारागारे निरुष् (c. 7. -रुण्दि -रोद्धुं) or
अवरुष् or वन्स् (c. 9. वग्राति, वन्दुं).

To CAJOLE, *v. a.* (To flatter, wheedle) शान्त् or सान्त् (c. 10.
शान्त्वयति, सान्त्वयति -यितुं), लल् in caus. (लालयति -यितुं).—
(With intent to overreach) वच् in caus. (वचयते -यितुं), परिवच्,
प्रलम् (c. 1. -लभते -लभुं), विप्रलम्, छल् (c. 10. छलयति -यितुं).

CAJOLE, *p. p.* लालितः -ता -तं, मधुरैर्वचोभिः संलापितः -ता -तं, वक्षितः
-ता -तं, विप्रलम् -म् -मं, प्रतारितः -ता -तं.

CAJOLER, *s.* (Coaxer) लालनकृत् *m.*, पादुकारः.—(Deceiver) वक्षकः,
प्रतारकः, कूटकः, कूटकारः, कपटिकः.

CAJOLERY, *s.* (Coaxing) लालनं, चादृक् *f.*—(Overreaching) छलं,
वचनं, प्रतारणं, कूटता, कपटः, पानः.

CAITIFF, *s.* दुर्बलः, दुरात्मा *m.* (न.), नराधमः, खलः, भूतः, शठः.

CAITIFF, *a.* दुर्बलः -ता -तं, खलः -ला -लं, शठः -ठा -ठं, अधमः -मा -मं.

CAIRN, *s.* प्रत्तरचितिः *f.*, पापाणचितिः *f.*, शिलाराशिः *m.*, पापाणोत्करः.

CAKE, *s.* पुष्पः, अपूपः, पिष्टकः, पोलिका, करम्भः.—(A mass of any
thing) पिष्टः.

To CAKE, *v. n.* पिष्टीभू, पिष्ट (nom. पिष्टयामते), पिष्टकरूपेण घनीभू.

CAKED, *p. p.* पिष्टितः -ता -तं, पिष्टीभूतः -ता -तं, घनीकृतः -ता -तं.

CALABASH, *s.* बृहदलावूप्रभेदः, अलावू *f.*, विशिका.

CALAMANCO, *s.* अलीनिर्मितः पटविशेषः, अलीमयवस्त्रं.

CALAMINE, *s.* शिलाजनुसभायो भूमिविशेषो यासंसर्गेण ताम्रं पिप्पलः सम्पद्यते.

CALAMITOUS, *a.* व्यसनी -निनी -नि (न.), आत्ययिकः -की -कं, विपन्नः
-त्ता -तं, विपद्युक्तः -क्ता -क्तं, आपद्ग्रस्तः -स्ता -स्तं, दुर्गतः -ता -तं, विपुः
-रा -रं, दैवोपहतः -ता -तं, उपाकृतः -ता -तं, दुःखी -खिनी -खि (न.), क्लेशी
-शिनी -शि (न.), अतीत्यातिकः -की -कं, शोकपूर्णः -खा -खं, व्यथाकरः -रा -रं.

CALAMITY, *s.* विपद् *f.*, आपद् *f.*, विपत्तिः *f.*, व्यसनं, व्यापद् *f.*, विप्रयः,
उपप्रयः, दुर्घटना, दीर्घतमं, दुर्दैवं, दीर्घायं, दुःखं, क्लेशः.—(From
heaven) विनिपातः, उत्पातः, विनिहतः.

CALAMUS, *s.* सुगन्धिवेतसप्रभेदः, वेतः, वेणुः *m.*, वंशः, नडः, नलः.

CALASH, *s.* (A pleasure-carriage) क्रीडारथः, पुष्परथः, केलिरथः.

CALCAREOUS, *a.* शर्करिकः -का -कं, शर्करीयः -यी -यं, शर्करावान् -वती
-वत् (न.).

CALCEATED, *p. p.* सपादुकः -का -कं, पादुकाहृदः -दा -दं, उपानयुक्तः -क्ता -क्तं.

CALCEDONY, *s.* (A kind of opal) शिवधातुः *m.*, गोमेदसन्निभः.

To CALCINATE or CALCINE, *v. a.* भस्मीकृ, आतञ्चनं कृ, प्रतीवापं कृ.

CALCINATION, *s.* भस्मीकरणं, आतञ्चनं, प्रतीवापः.—(Apparatus for)
पातालः.

CALCINED, *p. p.* भस्मीकृतः -ता -तं, भस्मीभूतः -ता -तं.

CALCULABLE, *a.* गणनीयः -या -यं, विगण्यः -ख्या -ख्यं, संख्येयः -या -यं.

To CALCULATE, *v. n.* गण् (c. 10. गणयति -यितुं), विगण्, प्रगण्, संख्या
(c. 2. -ख्याति -ते -ख्यातुं), परि-संख्या, सम्परिख्या, कल् (c. 10. कलयति
-यितुं), सङ्कल्.

CALCULATED, *p. p.* गणितः -ता -तं, विगणितः -ता -तं, परिगणितः -ता -तं,
राशितः -ता -तं, चित्रकलितः -ता -तं.—(Adapted, suited) युक्तः -क्ता

-कं, उपयुक्तः-क-कं, योग्यः-ग्या-ग्यं, उचितः-ता-तं, पर्याप्तः-मा-मं.
CALCULATION, *s.* (The act) गणनं *n.* -ना, विगणनं, सङ्गणनं, परिसङ्गणनं, गुणनं.—(The result) गणितं.

CALCULATOR, *s.* गणकः, विगणकः, गणनकृत्, गुणकः, गुणकाट, सङ्गणकृत्.

CALCULOUS, *a.* शार्कट-री-रं, चाश्मिकः-की-कं, चर्मट-रा-रं, चाश्मनः-नी-नं, चश्मनयः-यी-यं, शिलायः-यो-यं.

CALCULUS, *s.* (Stone in the bladder) चश्मरी, चश्मरी, शर्कट, मूत्रकृच्छ्रं.

CALDRON, *s.* पिण्डः, उखा, खाली, उदखाली, पिष्टपचनं, कन्दुः *m.*, कटाहः.

CALECHE, *s.* क्रोडारथः, पुष्परथः, कैलिरथः.

CALEFACTION, *s.* तपनं, तापनं, प्रतापनं, दाहनं, सिद्धकरणं.

CALEFACTORY, *a.* तापकः-का-कं, तापनः-नी-नं, तापकट-री-रं.

TO CALEFY, *v. n.* (To be heated) तप् (c. 1. तपति, तप्), प्रतप्.

CALENDAR, *s.* (Almanack) पञ्जिका *f.*, पञ्जी, पञ्जिका, तिथिपत्रपत्रं.

CALENDER, *s.* (A hot-press) वस्त्रक्षिणीकरणाथं or पटधक्षणीकरणाथं or वस्त्रमार्जनार्थं चक्रपत्तनं.

TO CALENDER, *v. a.* (To dress cloth) पृष्ठोक्तपत्रेण वस्त्रं or पटं क्षिणीकृ or धक्षणीकृ or मृत् (c. 2. माटि, माटुं), प्रमृत्.

CALENDS, *s.* मासस्य प्रथमदिनं, शुक्लपक्षस्य प्रथमदिवसः, चतुर्थदिनं, प्रतिपद् *f.*, पक्षाति *f.*

CALENTURE, *s.* समुद्रयात्रिणां व्याधिप्रवेद्यं तद्गोचरस्यः पोतबाहः शल्यद्येवम् इति बुद्ध्या समुद्रमये खालानं प्रविष्टपति.

CALF, *s.* गोवत्सः, वत्सः, वत्सकः, शकुन्तः *m.* -री *f.*, दोषकः.—(New-born) तथैः, तथैकः.—(A herd of calves) वात्सकं.—(The thick part of the leg) जङ्घायाः स्थूलभागः or भोजलभागः, जङ्घापिच्छः, जङ्घामध्यं, भोजपिच्छाङ्गं.—(A dolt) स्थूलबुद्धिः, जडः.

CALIBRE, *s.* (Bore of a gun, &c.) चिह्नं, यन्त्रचिह्नं, सुपिरं, सुपिरं, व्यासं, चिह्नव्यासं, विसारः, चिह्नविसृतिः *f.*—(Size, measure) परिमाणं, मात्रा.—(Sort, kind) प्रकारः.

CALICE, *s.* कंसः, पात्रं, भाजनं, पुटकं.

CALICO, *s.* कार्पासं, नानावर्णमूर्तिमुद्रितः कार्पासपटः, चित्रितकार्पासं.

CALID, *a.* उष्णः-ष्णा-ष्णं, तप्तः-ता-तं, नैदायः-यी-यं.

CALIDITY, *s.* तापः, उष्णता, यन्त्रैः, निदायः, अग्निशिखा.

CALIGATION, *s.* अन्धकारः, तिमिरं, तमः *n.* (य्), तमिषं, नेयतिमिरं.

CALIGINOUS, *a.* तमसी-खिनी-खि (न्), अन्धकारयुक्तः-क-कं, तमोयुतः-ता-तं.

CALIGRAPHY, *s.* चारुलेखनं, शुभलेखनं, सुलेखनं, चारुलेखनशिल्पं.

CALIX, *s.* पुष्पगर्भः, पुष्पकोषः, पुष्पाधारः, कुसुमपुटी, उपदलं, पुष्पसङ्घर्षी दलमयो बहिःकोषः or पुटः, पुष्पधारको दलपुटः.

TO CALX, *v. a.* नीकातले दारुस्फोटनप्रयुक्तानि चिह्नाणि शण्डसूत्रादिना निरूप्य (c. 7. रूपाङ्गि-रोङ्गुं) or पिपा (c. 3. द्याति-धातुं).

CALKER, *s.* नीकातले शण्डसूत्रादिना चिह्नावरोधी *m.* (न्) or चिह्नप्रतिबन्धकः.

CALL, *s.* (Summon) आह्वानं, आहूतिः *f.*, आह्वयः, आकरणं.—(Invitation) निमन्त्रणं.—(Address by name) सञ्चोधनं, नामयहः.—(Impulse) वेगः.—(Divine vocation) प्रसादेशः, आकाशवाणी, ईश्वराह्वानं.—(Requisition, obligation) प्रयोजनं, अवश्यकता.—(Claim, demand) अभियोगः.—(Authority) अधिकारः.—(A visit) अभिगमः, अभ्यागमः, सभायः.—(Challenge) आहूतिः *f.*—(A calling over the names of the members of parliament)

महासभायां प्रत्यक्षप्रत्यक्षनियेयनार्थं एकैकशः प्रतिनिधिनान्वाहरणं.

TO CALL, *v. a.* (Name, denominate) अभिधा (c. 3. द्याति-धातुं), आख्या (c. 2. द्याति-ख्यातुं), प्रचक्ष्य (c. 2. चक्षे), कृत् (c. 10. कौत्स्यति-यितुं), प्रकृत्, नाम कृ; 'they called his name Rama,' तस्य नाम

राम इति चक्षुः; 'to call upon by name,' सञ्चोधनं कृ; 'to be called,' अभिधा in pass. (-धीयते), ख्या in pass. (ख्यायते).—(Summon) आह्वे (c. 1. द्याति-धातुं).—(Invite) निमन्त्र (c. 10. मन्त्रयति-यितुं), आमन्त्र्.—(Convoke) समाह्वे, आह्वे, सङ्घट् (c. 10. चट्टयति-यितुं).—(Appeal to, invoke) ह्वे, आह्वे, उपह्वे.—(Call forth, put in action, excite) प्रोत्सह in caus. (-साहयति-यितुं), उद्युत् in caus. (-योनयति-यितुं), चेष्ट in caus. (चेष्टयति-यितुं).—(Call back, revoke) निवृत् in caus. (-वर्त्तयति-यितुं), खण्ड् (c. 10. खण्डयति-यितुं), प्रत्यादिश् (c. 6. -दिशति-देष्टुं).—(Call for, require) चाह् (c. 1. चाहति, चाहितुं), प्राप् (c. 10. -अचयते-यितुं), याच् (c. 1. याचति, याचितुं); 'this matter calls for deliberation,' अत्र विमारेण प्रयोजनं.—(Call in, as coin) मुद्राप्रचलनं निवृत्, मुद्राप्रचयं निवृत् in caus. (-चारयति-यितुं).—(Callovernames) प्रत्यक्षप्रत्यक्षनिधयनार्थं नामानि एकैकश उदाह् (c. 1. ह्वति-ह्वितुं) or परिसंख्या or वच् in caus. (वाचयति-यितुं).—(Call out, exclaim) उक्त्यु (c. 1. -क्रोशति-क्रोष्टुं), प्रकृत्, विस्तृ, उच्चैःखरे युप् (c. 10. घोषयति-यितुं), उद्गुप्, धिक्कारं कृ, चीक्.—(Call out, challenge) आह्वे, उपाह्वे.—(Call to witness) साक्षिणं कृ or आह्वे.—(Call to mind) स्मृ (c. 1. स्मरति, स्मर्त्तुं).—(Call to account) अनुयुक् (c. 7. -युक्ते-योक्ते), अभियुक्, अनुसन्धा (c. 3. द्याति-धातुं), निबड्-डा-डं कृ.—(Call up, from sleep) जागृ in caus. (जागरयति-यितुं), प्रभुप् in caus. (-बोधयति-यितुं).—(Address) आमन्त्र्, आलप् (c. 1. -लपति-लपितुं); 'by name,' नाम ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).—(Call upon, implore) प्राप् (c. 10. -अचयते-यितुं), विनयेन प्राप्.—(To visit) अभिगमं (c. 1. -गच्छति-गच्छुं), अभ्यागमं, अभिगमं in caus. (-सारयति-यितुं).

CALLED, *p. p.* (Named) प्रोक्तः-क्ता-क्तं, अभिहितः-ता-तं, उदाहृतः-ता-तं, परिकीर्तितः-ता-तं, स्मृतः-ता-तं, शब्दितः-ता-तं, उक्तिः-ता-तं. The following are used in composition only : नामा-ना-न, अभिधानः-ना-नं, आख्यः-ख्या-ख्यं, आह्वः-ह्व-ह्वं, आह्वयः-या-यं, नामयहः-या-यं; thus, 'a lake called blue-lotus,' नीलोत्पलनाम or नीलोत्पलाभिधानं वट.—(Summoned, invited) आह्वतः-ता-तं, निमन्त्रितः-ता-तं.

CALLING, *s.* (Inviting) आह्वानं, हूतिः *f.*, ह्वः, निमन्त्रणं.—(Addressing by name) सञ्चोधनं, नामयहः.—(Giving name) नामकरणं.

—(Profession, employment) वृत्तिः *f.*, जीविका, उपजीविका, व्यापारः, व्यवसायः.—(Divine vocation) प्रसादेशः, आकाशवाणी.

CALLOSITY, *s.* (Induration of the skin) कदरः, किरणः, त्वक्काठिन्यं, त्वग्घनता, त्वग्दृढता, तनुकूपघनता.

CALLOUS, *a.* कठिनः-ना-नं, दृढः-ढा-ढं, घनः-ना-नं, घनीकृतः-ता-तं.—(Hard-hearted) कठिनहृदयः-या-यं.—(Insensible, unfeeling) विचेतनः-ना-नं, कर्कशः-शा-शं, निर्हयः-या-यं, कृपाहीनः-ना-नं.

—(Shameless) निर्लेजः-ज्या-ज्यं.

CALLOUSLY, *adv.* काठिन्येन, सकर्कश्यं, दाम्भ्येन, निर्हयं, लज्जां विना.

CALLOUSNESS, *s.* (Hardness) कठिनता, काठिन्यं, कर्कश्यं, दृढता, दारुणं, दृढिना *m.* (न्).—(Insensibility, want of feeling) अवचेतन्यं, हृदयकाठिन्यं, निर्हयता, निर्लेजता.

CALLOW, *a.* पक्षहीनः-ना-नं, अजातपक्षः-धा-धं, अजातपक्षः-गी-गी, अनुपक्षपक्षः-धा-धं, गरुडहितः-ता-तं, गरुदेष्टः-हा-हं, अकृतहीनः-ना-नं.

CALM, *s.* (Freedom from wind and waves) निर्वानः, वायुनिवृत्तिः *f.*, निर्वेगता, निस्तब्धता.—(Quiet, repose) शान्तिः *f.*, शानः, प्रशान्तिः *f.*

विश्रामः, विश्रान्तिः *f.*, प्रसन्नता, प्रसादः.

CALM, *a.* (Free from wind and waves) निर्वीतः -ता -तं, गतानिलः -ला -लं, निवृत्तवायुः -युः -यु, निर्वेगः -गा -गं, निस्तरङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.— (Quiet, composed in mind) शान्तः -न्ता -न्तं, प्रशान्तः -न्ता -न्तं, विश्रान्तः -न्ता -न्तं, प्रसन्नः -न्ता -न्तं, अयाकुलः -ला -लं, निराकुलः -ला -लं, समाहितः -ता -तं, प्रशान्तात्मा -त्मा -न्त (न्), स्थिरमतिः -तिः -ति, शान्तचेताः -ताः -तः (स्), अन्तर्वेगहीनः -न्ता -न्तं, असम्भ्रमः -मा -मं, अनुग्रहः -ग्रहः.—(In countenance) प्रसन्नमुखी -खिनी -खि (न्).

To CALM, *v. a.* शम् in caus. (शमयति -यितुं), प्रशम्, उपशम्, तुष् in caus. (तोषयति -यितुं), परितुष्, प्रसद् in caus. (-सादयति -यितुं), अभिप्रसद्, शान्त् or सान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), अभिशान्त्, परिशान्त्; 'to be calm,' शम् (c. 4. शाम्यति, शमितुं), प्रसद् (c. 1. 6. -तोदति -सन्तुं), सम्प्रसद्; 'the sea became calm,' प्रससाद् सागरः; 'my mind is calm,' अन्तरात्मा प्रसीदति.

CALMED, *p. p.* शमितः -ता -तं, प्रशमितः -ता -तं, प्रसादितः -ता -तं.

CALMER, *s.* शमकः, शान्तिकर्ता *m.* (स्त्री), शान्तिकरः, शान्तिदः, तुष्टिकरः.

CALMLY, *adv.* शान्त्या, शान्तं, मनःप्रसादेन, असम्भ्रमं, प्रशान्तचेतसा.

CALMNESS, *s.* शान्तता, प्रशान्तता, शान्तिः *f.*, विश्रान्तता, प्रसादः, निराकुलता, अयाकुलता, स्थिरता, असम्भ्रमः.—(Of the sea) निर्वीतत्वं.

CALOMEL, *s.* पदकृतः शोधितः or ऊर्ध्वपातितः पारदः स च चिकित्सकेरु नानाव्याधिप्रतिकाराय रोगाह्नेषु प्रयुज्यते.

CALORIFIC, *a.* तापकरः -री -रं, तापजनकः -का -कं, निदायकरः -री -रं.

CALOTTE, *s.* धर्माचार्यैर् भूतं शरायाकृति मस्तकाभरणं or शिरोवेष्टनं.

CALTROP, *s.* विग्रहसमये शत्रोर अश्वसुरवेधनार्थं रणभूमौ न्यस्तं शूलत्रययुक्तं लोहपत्रं.—(The plant) गोक्षुरः -रकः, गोसुरः -रकः.

To CALVE, *v. n.* चत्स or तथं सु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं) or प्रसु or जन् in caus. (जनयति -यितुं) or प्रजन् (c. 4. -जायते -जनितुं); 'a cow that calves often,' बहुसूतिः *f.*, चिरसूता, चक्रपथी; 'cows calve every year,' प्रतिवर्षं प्रसूयन्ते गावः; 'a cow that has lately calved,' नवसूतिका; 'calving of a cow,' गोप्रसवः.

To CALUMNIATE, *v. a.* परिवद् (c. 1. -वदति -वदितुं), अपवद्, निन्द (c. 1. निन्दति, निन्दितुं), मिथ्या अभियुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -योक्तुं), अभिशप् (c. 1. -शपति -शप्तुं), अभिशप् (c. 1. -शंसति -शंसितुं), अवधिष् (c. 6. -धिषति -धिषुं), आक्षर in caus. (-क्षारयति -यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), परगुणान् अपवद्.

CALUMNIATED, *p. p.* अभिशस्तः -स्ता -स्तं, मिथ्याभिशस्तः -स्ता -स्तं, मिथ्याभियुक्तः -क्ता -क्तं, आक्षारितः -ता -तं, क्षारितः -ता -तं, कलङ्कितः -ता -तं.

CALUMNIATOR, *s.* परिवादी *m.* (न्) -दकः, पिशुनः, अभिशस्तकः, अभिशापकः, मिथ्याभियोगी *m.* (न्), अभ्यसूयकः, निन्दकः, गुणघाती *m.* (न्), गुणपवादकः, कलङ्ककरः, कुवादः.

CALUMNIOUS, *a.* पिशुनः -न्ता -न्तं, असूयकः -का -कं, अभ्यसूयकः -का -कं, वाग्दुष्टः -ष्टा -ष्टं, कलङ्ककरः -री -रं, कलङ्कमयः -यो -यं, कलङ्की -ङ्किनी -ङ्कि (न्).

CALUMNIOUSLY, *adv.* परिवदेन, सापवादं, गुणपवादेन, असूयया, सकलङ्कं, वैशुन्येन, पिशुनवचनेन, निन्दापृष्टकं, सामूयं.

CALUMNY, *s.* परिवादः, अपवादः, असूया *f.* -यनं, असूयः *m.*, अभ्यसूया, पिशुनवचनं, पिशुनवाक्यं, वैशुन्यं, अभिशंसनं, मिथ्याभिशंसनं, अभिशपनं, अभिशापः, आक्षारः -रणं, कलङ्कः, गुणपवादः, वाग्दोषः, मिथ्याभियोगः, निन्दा, परदोषवादः, अलीकप्रवादः.

CALX, *s.* चूर्णं, भस्म *n.* (न्).—(Of brass) रीतिपुष्पं, रीतिका, पुष्पलेतु *n.*, पीप्यकं, कुसुमाघ्ननं.

CALYCELE, *s.* धुद्रमुकुलं, धुद्रकुदमलं, नयनालकं.

CANADEVYA, *s.* See KAMADEVYA.

CAMBIST, *s.* हुशिकतापत्रकपविश्रयजीवी *m.* (न्).

CAMBRIE, *s.* धंशुकं, दुकूलं, कुलीनस्त्रीलोकेन भूतः सूक्ष्मधौमपटविशेषः.

CAMEL, *s.* उष्ट्रः, क्रमेलः, क्रमेलकः, महाङ्गः, मयः, वणिग्वहः, शरभः, द्विकुक्षुद् *m.*, दीर्घग्रीवः; 'a young camel,' करभः; 'a flock of camels,' क्षीष्टकं.

CAMELEON, *s.* सरटः, सरटुः *m.*, प्रतिसूर्यः, कृकलासः, कृकयाकुः *m.*

CAMELOPARD, *s.* तरङ्गरूपेण चित्रित उष्ट्रजातीयो दीर्घग्रीवो जन्तुप्रभेदः.

CAMELOT, *s.* (A stuff made of camel's hair, &c.) उष्ट्रलोमादिनिर्मितं वस्त्रं.

CAMELO, *s.* तद्यितुं शक्यो द्विवर्णप्रस्तरविशेषः, तद्यणीयत्वधमः कसुविशेषः.

CAMERA-OBSCURA, *s.* सान्धकारकुटोपटलनिवेशितश् चाद्युपयन्तविशेषो यद्गारेण अन्तरस्थे तफले प्रतिविमिता वहिःस्या विषया दृश्य भावन्ति.

CAMERATED, *a.* (Arched) तोरणकारपटलमुक्तः -क्ता -क्तं, तोरणकृतः -ता -तं.

CAMISADO, *s.* सीमिकं, सीमिकवपः, नैशाक्रमः, नैशाभिक्रमः, रात्रियुद्धं, रात्री or चन्चकारे अभियोगः or अवस्कन्दः.

CAMOYS or CAMOUS, *a.* (Flat, said of the nose) चिपिटः -टा -टं, चिकिनः -ना -नं, अवभटः -टा -टं.

CAMP, *s.* वाहिनीनिवेशः, निवेशः, शिविरं, कटकः, मन्दिरं, स्तम्भावारः. चलस्थितिः *f.*, पटकः; 'camp-follower,' सेनाचरः.

To CAMP, *v. n.* (To pitch a camp, to lodge in a camp) निविश (c. 6. -विशते -वेष्टुं), सैन्यं निविश in caus. (-वेशयति -यितुं), शिविरे चस् (c. 1. वसति, वस्तुं).

CAMPAIGN, *s.* (A level open tract of ground) समभूमिः *f.*, समस्थलं, तरुगुल्मरहितः समो भूभागः, निवेनभूमिः.—(The time for which any army keeps the field) अभियेजनकालः, युद्धकालः, रणधेवे वर्येनकालः, पक्षरमये यत्कालपर्यन्तं सैन्या रणधेवे युयुत्सवो विचरन्ति.

CAMPANIFORM, *a.* (As a flower) पद्मदाकारः -रा -रं, पद्मदाकृतिः -तिः -ति.

CAMPESTRAL, *a.* क्षेत्रिकः -की -कं, कैदारः -री -रं, जाङ्गलः -ली -लं.

CAMPHOR or CAMPHIRE, *s.* कर्पूरः -रं, चन्दः, सोमः, सोमसंज्ञं, सिताभः, ताराभः, सुधांशुः *m.*, पनसारः, हिमयालुका.

CAMPHORATED, *a.* कर्पूरसंसृष्टः -ष्टा -ष्टं, कर्पूरीयः -या -यं.

CAN, *s.* कंसः, कांस्यः, चापपकुम्भः, लौहकुण्डः, धातुमयपात्रं, भाजनं.

To CAN, *v. n.* (To be able) शक् (c. 5. शक्नोति, c. 4. शक्यति, शक्नुं), समर्थः -था -थं अस्, धम् (c. 1. धमते, धन्तुं), प्रभू (c. 1. -भवति -भवितुं).

CANAILE, *s.* अन्त्याः *m. pl.*, अन्त्यजातीयः *m. pl.*, अन्त्यजाः *m. pl.*, प्राकृतमनुष्याः *m. pl.*, अथमजातीयः *m. pl.*, खलाः *m. pl.*, हीनवर्णाः *m. pl.*, पृथग्जनाः *m. pl.*, इतरजनाः *m. pl.*

CANAL, *s.* कुल्या, उपकुल्या, खातं, प्रणालः -ली, खलः, जलनिर्गमः, सारणिः *f.*, कृत्रिमा सरित्.

CANARY-BIRD, *s.* उत्तालरुतविशिष्टः पीतवर्णी विजातीयः क्षुद्रपक्षी.

To CANCEL, *v. a.* (To annul, obliterate) लुप् (c. 6. लुम्पति, लोमं), लोपं कृ, उच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेत्तुं), अपमृज् (c. 2. -माष्टि -माष्टुं), निर्मृज्, यामृज्, परिमृज्, उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं).—(To mark a writing with cross lines) लिखितलोपसूचनार्थं व्यत्यस्तरेखाद्वयेन पत्रं चिह्नं (c. 10. चिह्नयति -यितुं).

CANCELLED, *p. p.* व्यत्यस्तरेखाचिह्नितः -ता -तं.

CANCELLED, *p. p.* लुप्तः -मा -मं, उच्छिन्नः -न्ता -न्तं, यामृष्टः -ष्टा -ष्टं.

CANCER, *s.* (A sore) विद्रुधिः *m.*, व्रणः, गलितक्षतं, नालीव्रणः, तनुव्रणः, उपदंशः, विस्फोटः, नाडी.—(The sign of the summer

CAN

- solstice) कर्कटः, कर्कः, कर्कटराशिः *m.*; 'stars in cancer,' पुष्यः, सिध्यः, तिष्यः.—(A crab-fish) कुलीरः, कर्कटः.
- To CANCERATE, *v. n.* (To become a cancer) व्रणोभू, विद्रुपीभू, व्रण (nom. व्रणायते).
- CANCEROUS, *a.* विद्रुपिगुणविशिष्टः-ष्ट-ष्टं, विद्रुपीयः-या-यं.
- CANCERINE, *a.* कर्कटीयः-या-यं, कुलीरसत्तन्वी-न्विनी-न्वि (न्).
- CANDENT, *a.* प्रचरदः-यदा-रदं, अत्युष्णः-ष्णा-ष्णं, अत्यन्ततप्तः-प्ता-प्तं.
- CANDID, *a.* (Fair, upright) सरलः-ला-लं, दक्षिणः-णा-णं, उदारः-रा-रं, अवक्रः-क्रा-क्रं, सजिजः-जा-जं, शुद्धमतिः-ति-ति, च्युतः-नु-नु, अगूढभावः-वा-वं, विमलात्मा-त्मा-त्न (न्), निर्व्यलीकः-का-कं.—(Pure) शुचिः-चि-चि, विमलः-ला-लं, निर्मलः-ला-लं.—(White) शुक्लः-क्ला-क्लं.
- CANDIDATE, *s.* अर्धौ *m.* (न्), प्रार्थकः, याचकः, प्रत्याशी *m.* (न्), पदान्नेपी *m.* (न्), अभियोक्ता *m.* (न्).
- CANDIDLY, *adv.* सरलं, दाक्षिण्येन, सजिजं, धर्मेतस्, समपया, निर्व्यलीकं, निर्व्यजं, कपटं विना, मायाव्यतिरेकेण.
- CANDIDNESS, *s.* सरलता, सारत्यं, दाक्षिण्यं, शुचिता, च्युता, आनयं, सजिजता, निर्व्यलीकता, समाया.
- CANDIED, *a.* यनीभूतः-ता-तं.—(Sugar) खडमोदकः, माद्यकशर्करा, उपला, दृढगात्रिका.
- To CANDIFY, *v. a.* शुक्लीकृ, धवलीकृ, धवल (nom. धवलपति-यितुं).
- CANDLE, *s.* दीपः-पकः, दीपिका, प्रदीपः, वक्षी, वक्षिः *f.*, दशाक्षयः, शिखी *m.* (न्), कञ्जलध्वजः.
- CANDLEHOLDER, *s.* दीपधारो *m.* (न्), दीपवाहः, प्रदीपभूत, दीपहस्तः.
- CANDLELIGHT, *s.* दीपद्युतिः *f.*, प्रदीपद्युतिः, दीपप्रभा, वक्षिदीप्ति *f.*
- CANDLEMAS, *s.* मरियम्नामिकायाः कन्यायाः शुचिन्तम् उद्दिश्य महोत्सवो यस्य सेवनकाले भूरिप्रदीपाः समिद्धा भवन्ति.
- CANDLISTICK, *s.* दीपधारः, दीपपादपः, प्रदीपपादपः, दीपवृक्षः, वक्षीधारः, शिखारुः *m.*, शिखावृक्षः, कौमुदीवृक्षः, कञ्जलोचकः.
- CANDLESTUFF, *s.* दीपिकानिर्मालार्थं तैलयसादि द्रव्यं, वसा, तैलं, खेहः.
- CANDOUR, *s.* सरलता, दाक्षिण्यं, शुचिता, समाया, च्युता, सत्यता, मत्वा-दित्वं, विमलात्मता, मनोनिर्मलत्वं, निर्व्यलीकता, औदार्यं, सुशीलता.
- To CANDY, *v. a.* (To form into congelations) खडोकृ, खडमोदकं, खडमोदकारं-रं-रं or उपलाकारं कृ, यनीकृ or सान्द्रीकृ or संहतीकृ, इये in caus. (श्यापयति-यितुं).
- To CANDY, *v. n.* (To grow congealed) खडोभू, खडमोदकवद् यनीभू or सान्द्रोभू, उपलाकारः-रा-रं भू, इये (c. 1. श्यापते, श्यातुं).
- CANDY, *s.* (Sugar) खडमोदकः, खडः, उपला, शुक्रोपला, माद्यकशर्करा, शर्करा, दृढगात्रिका.
- CANE, *s.* वेतसः, वेणुः *m.*, वेचः, वेचं, वंशः, कोचकः, यानीरः; made of cane, वेणुयः-यी-यं, वेचकः-की-कं, वेदलः-लो-लं; 'a worker in cane,' वेणुच्छेदनजीवी *m.* (न्), वेदलकारः; 'a blow with a cane,' वेचापातः, वेचेण जायातः.—(A stick) यष्टिः *m. f.*, दण्डः; 'a cane stick,' वेणवी यष्टिः.—(Sugar-cane) इक्षुः *m.*, इक्षुयष्टिः *m.*, इक्षुदण्डः.—(Cane-chair) वेत्रासनं.
- To CANE, *v. a.* (To beat with a cane) दण्डेन or वेचेण or यष्टिना हन् (c. 2. हन्ति, हन्तुं) or तड् (c. 1. ताडयति-यितुं), वेत्रापातं कृ.
- CANICULAR, *a.* (Belonging to the dog-star) कुक्रुश्व्यनक्षत्रसत्तन्वी-न्विनी-न्वि (न्).
- CANINE, *a.* कुक्रुश्व्यनक्षत्रः-का-कं, कुक्रुशीयः-या-यं, शीयः-यी-यं.
- CANISTER, *s.* (A basket) डन्नकः, करण्डः.—(A tin-box) त्रापुपपात्रं

CAN

- CANKER, *s.* (A corroding sore) गलितघातं, विद्रुपिः *m.*, नालीव्रणः.—(A worm that destroys fruits) फलनाशकः कीटः.—(Any thing that corrupts or corrodes) कलङ्कः, विषं, दूषकः, गरः.—(Corrosion, consuming) दूषणं, विलयः, विलयनं, क्षयः, नाशः, विनाशः.—(Virulence) विषालुता, सगरता.
- To CANKER, *v. a.* (To corrupt, corrode) दुष् in caus. (दूषयति-यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति-यितुं), विलो in caus. (लाययति-यितुं), विनश् in caus. (नाशयति-यितुं), क्षि in caus. (क्षययति-यितुं), मृ in caus. (मारयति-यितुं).
- To CANKER, *v. n.* (To grow corrupt) दुष् (c. 4. दुष्पति, दोषुं), प्रदुष्, विलो (c. 4. लीयते-लेतुं), विषसम्पकात् or विषसंसर्गात् क्षी in pass. (क्षीयते), गल् (c. 1. गलति, गलितुं), विगल्.
- CANKER-BIT, *a.* विषाक्तदन्तेन दष्टः-ष्ट-ष्टं or दंशितः-ता-तं.
- CANKERED, *p. p.* कलङ्कितः-ता-तं, दूषितः-ता-तं, विषाक्तः-क्ता-क्तं, गरली-लिनी-लि (न्).—(In disposition) प्रतीयः-पा-पं, दुःशीलः-ला-लं, विषहृदयः-या-यं.
- CANNABINE, *a.* शाणः-णी-णं, भाङ्गीनः-ना-नं, शाणसूत्रमयः-यी-यं.
- CANNIBAL, *s.* पुरुषादः, नृजगधः, नरभुक् *m.* (न्), मनुष्यभोजी *m.* (न्), अन्नपः, पिशिताशः, क्रव्याशी *m.* (न्), सामनोसाशी *m.* (न्), राक्षसः.
- CANNIBALISM, *s.* नृजगधत्वं, क्रव्याशिता, मनुष्यभोजित्वं.
- CANNON, *s.* अन्तरग्निलेन लोहगुलिकाप्रक्षेपणं युद्धयन्त्रं, बृहद्गोलप्रक्षेपणं सुपिरयन्त्रं, गोलासनं, गुलिप्रक्षेपणी बृहद्गोलनाडिः *f.*
- To CANNONADE, *v. a.* पृथीक्तेन यन्त्रेण मृद् (c. 9. मृद्वति, मर्दितुं) or मृदु.
- CANNON-BALL, *s.* रणगुलिः *f.*, रणगोलः, गुलिः *f.*—ली, असौगुदः, पृथी-क्लृहृन्नादः प्रक्षेपणीयो लोहगोलकः, दूरवेपिनी गुलिका, आग्नेयास्त्रं.
- CANNONEER, *s.* पृथीक्तेयन्त्रेण मर्दी *m.* (न्) or विमर्दी, रणगुलिप्रक्षेपकः, रणगोलासः, आग्नेयास्त्रप्रक्षेपकः.
- CANOE, *s.* वृक्षस्य खातस्कन्धनिर्मिता शुद्रनौका, लघुनौका.
- CANON, *s.* (A rule, a law) विधिः *m.*, नियमः, सूत्रं, व्यवस्था, शास्त्रं, रीतिः *f.*—(Ecclesiastical law) पौरोहित्यधर्मशास्त्रं, धर्मोपदेशसमाजने व्यवस्थापिता धर्मसंहिता, पौरोहित्यसत्तन्वि स्मृतिशास्त्रं, यानकीयधर्मशास्त्रं.—(The received books of Holy Scripture) धर्ममूलं, धर्मपुस्तकसंहिता, धर्मनिर्देशनं.—(A dignitary of a Cathedral) महापूजाशालासत्तन्वीयमते गुरुः or सभासदः, महाभजनप्रासादे प्रधानपुरोहितः, महापूजाशालायां मुख्यधर्माध्यापकः.
- CANONIES, *s.* पृथीक्पुरोहितव्यवहारानुसारिणी स्त्री or नारी.
- CANONICAL, *a.* वैधिकः-की-कं, नैयमिकः-की-कं, शास्त्रीयः-या-यं, धर्मशास्त्रीयः-या-यं, रीत्यनुसारी-रिणी-रि (न्), व्यावहारिकः-की-कं, पौरोहित्यधर्मानुरूपः-पा-पं.
- CANONICALLY, *adv.* विधिपूर्वकं, शास्त्रपूर्वकं, विधितः, शास्त्रतः, विधिपूर्वकं, रीतिपूर्वकं, नियमपूर्वकं, यथाविधि, यथाशास्त्रं, पौरोहित्यधर्मानुसारेण, यानकीयधर्मशास्त्रक्रमेण.
- CANONICALS, *s. pl.* धर्मोपदेशकलाधिकं यस्त्यादि, पुरोहितवेशः, यानकवेशः.
- CANONIST, *s.* पौरोहित्यधर्मशास्त्रज्ञः, पुरोहितव्यवहारपरिचितः, यानकीयधर्मशास्त्रज्ञः.
- CANONIZATION, *s.* सिद्धान्तान् मध्ये आरोपणं, अनुकसामुजनः सिद्धिं प्राप्तवान् इति पोषणपत्रेण विज्ञापनं.
- To CANONIZE, *v. a.* सिद्धलोकमध्ये आरोह in caus. (रोपयति-यितुं), अनुकसामुजनः सिद्धान्तान् मध्ये विगुणनीय इति पोषणपत्रेण विज्ञापनं in caus. (ज्ञापयति-यितुं).
- CANONIZED, *p. p.* सिद्धलोकारोपितः-ता-तं, सिद्धान्तान् मध्ये संख्यातः-ता-तं.

CANONRY or CANONSHIP, *s.* पृथोक्तपुरोहितसम्बन्धि पदं or वर्त्तनं.
 CANOPIED, *p. p.* वितानीकृतः -ता -तं, वितानाच्छादितः -ता -तं.
 CANOPY, *s.* वितानं -नकं, चन्द्रातपः, उल्लोचः, आच्छादनं, पिधानं, यवधा.
 To CANOPY, *v. a.* वितानीकृतं, चन्द्रातपेन आच्छादं (c. 10. -च्छादयति -यितुं).
 CANOROUS, *a.* सुस्वरः -रा -रं, सुचारुस्वनः -ना -नं, स्वरयुक्तः -न्ता -न्तं.
 CANT, *s.* (A technical form of speaking) परिभाषा, लाक्षणिकवाक्यं, कल्पितवाक्यं, कल्पितसंज्ञा, रचितवाक्यं.—(A corrupt dialect) भट्टभाषा, अपभाषा, कुभाषा, अपशब्दः.—(A whining pretension to goodness) अन्नदुष्टस्य धर्मध्वनीकरणार्थं सद्वाक्यमात्रं, साधुवाङ्मयं, दम्भोक्तिः *f.*, दाम्भिकवचनं, धर्मापदेशकवाक्यं, निःसत्यवाक्यं, वैलक्षण्यवचनं, वाक्छलं, छान्दिकवचनं.
 To CANT, *v. n.* (To talk in technical language) परिभाषा (c. 1. -भाषते -भाषितुं), लाक्षणिकवाक्यं or रचितवाक्यं वदं (c. 1. वदति, वदितुं). —(To speak hypocritically) धर्मध्वनीकरणार्थं or धर्मापदेशमात्रात् सज्जन इव वदं, दम्भार्थं स्वयवहारविरुद्धं सद्वाक्यमात्रं वदं.
 CANTATION, *s.* (The act of singing) गानं, गीतिः *f.*, गीतं, गानकरणं.
 CANTEEN, *s.* सैन्यानां प्रस्थानकाले मद्यशुद्धादिधारणयोग्यं त्रापुमण्डलं.
 CANTER, *s.* (Pace of a horse) अर्द्धपुलायितं, अर्द्धवलिगतं, विक्रान्तिः *f.* —(A caunting hypocrite) दम्भायं वादी *m.* (नं), वाङ्मयत्रेण धार्मिकः, दाम्भिकः, छद्मतापसः, धर्मध्वनी *m.* (नं), आर्यैलिङ्गी *m.* (नं), साधुमन्यः.
 TO CANTER, *v. n.* अर्द्धपुलायितेन or अर्द्धवलिगतेन चलं (c. 1. चलति, चलितुं).
 CANTHARIDES, *s. pl.* त्वक्स्फोटोत्पादका विदेशीयमधिकाग्रमेदाः.
 CANTHUS, *s.* (Corner of the eye) अपाङ्गं-ङ्गकं, नयनोपान्तः, नेत्रपर्यन्तः.
 CANTICLE, *s.* उपगीतं, उपगानं, ईपनीतं, काव्यचन्धः.—(Book of the Bible) सुलेमान्नाम्ना राजा रचितं धर्मग्रन्थानां मध्ये गणितं गीतं.
 CANTLE or CANTLET, *s.* (A piece) खण्डं, भिन्नं, भागः, विभागः, शकलं.
 CANTO, *s.* अध्यायः, सर्गः, पद्ये *n.* (नं), परिच्छेदः, विच्छेदः, स्कन्धः, खण्डः -खण्डं, उच्छ्वासः, काण्डः, परिवर्त्तः.
 CANTON, *s.* मण्डलं, उपमण्डलं, चक्रं, भूप्रदेशः, भूमिभागः, भूभागः, देशः.
 To CANTON, *v. n.* (To divide into parts) खण्डशस् or भागशस् or खण्डं खण्डं विभजं (c. 1. -भजति -भक्तुं) or परिकल्पं (c. 10. -कल्पयति -यितुं) or व्यंजं (c. 10. -जंशयति -यितुं).—(To canton a town for soldiers) नगरे स्वं स्वम् आवासं सैन्यानां कल्पं (c. 10. कल्पयति -यितुं).
 CANTONMENT, *s.* सैन्यावासः, नगरे पृथक् पृथक् परिकल्पितं सैन्यनिवासस्थानं.—(Camp) कटकः, शिविरं.
 CANVASS, *s.* (A coarse cloth) ज्ञाणं, शणवस्त्रं, पटः, पटी, स्थूलपट्टं, स्थूलज्ञाटिः *m.*—(Sails of a ship) वातवसनं.—(Solicitation upon an election) अमुकपदप्रेषया परसम्मतप्रार्थनं.
 To CANVASS, *v. a.* (To sift, examine) परीक्षं (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं), निरूपं (c. 10. -रूपयति -यितुं), अनुसन्ध्यां (c. 3. -दधाति -धातुं).—(To debate) विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), तर्कं (c. 10. तर्कयति -यितुं), वितर्कं.
 To CANVASS, *v. n.* (To solicit votes) अमुकपदप्रेषया परेषां सम्मतं or आश्रयं or आग्रहं or अनुपालनं or संवर्द्धनं प्रार्थं (c. 10. -अर्थयते -यितुं).
 CANVASSER, *s.* प्रार्थकः, अर्थी *m.* (नं), अमुकपदप्रेषुः *m.*, पराश्रयप्रार्थकः.
 CANY, *a.* वेतस्वान् -स्वती -स्वत् (नं), वैवकः -की -कं, वैदलः -ली -लं, वैणवः -वी -वं.
 CANZONET, *s.* (A little song) उपगीतं, उपगानं, गीतकः, ईपनीतं.
 CAP, *s.* शिरोवेष्टः-ष्टनं, शिरस्कं, शिरस्तं, शिरस्त्राणं, शिरोवस्त्रं, मस्तकाभरणं.
 To CAP, *v. n.* (To take off the cap in salutation) मस्तकम् उच्छाद्य or शिरस्कम् उन्मथ्य अभिवद् (c. 10. -वादयति -ते -यितुं); अभिवादनार्थं

शिरस्कम् अवतृण in caus. (-तारयति -यितुं), or अवमुचं (c. 6. -मुञ्चति -मोक्तुं).
 To CAP, *v. a.* (To cover) पिपा (c. 3. -दधाति -धातुं), सपिधानं -ना -नं कृ; 'to cap verses,' प्रतिमालां कृ.
 CAPABILITY, *s.* शक्पत्वं, शक्तिः *f.*, शक्ता, सामर्थ्यं, समर्थता, क्षमता, उपयोगिता, योग्यता, युक्तिः *f.*, पात्रता, सामन्त्र्यं; 'of acting,' क्रियाशक्तिः *f.*
 CAPABLE, *a.* (Having powers equal to any thing) क्षमः -मा -मं, समर्थः -र्था -र्थं, शक्तः -क्ता -क्तं, योग्यः -ग्या -ग्यं, उचितः -ता -तं; 'capable of building a house,' गृहकरणे शक्तः; 'capable of a journey,' अथ्वनि क्षमः; 'capable of toils,' ज्ञेयानाम् उचितः; 'capable of being done,' शक्यः -क्या -क्यं; 'to be capable of,' शक् (c. 5. शक्नोति or pass. शक्यते), क्षमं (c. 1. क्षमते), उत्सहं (c. 1. -सहते) with inf.; क्लृप् (c. 1. कल्पते), उपक्लृप्; 'I am not capable of leaving thee,' त्वाम् उत्सहं नोत्सहे; 'he is rendered capable of immortality,' अमृतत्वाय कल्पते.—(Qualified, competent) उपयुक्तः -क्ता -क्तं, पात्रिकः -का -कं.—(A competent person) पात्रं, सत्पात्रं.—(One endowed with good qualities, intelligent) गुणवान् -वती -वत् (नं), बुद्धिमान् -मती -मत् (नं), कृती -तिनी -ति (नं). —(Capable of holding) धारणक्षमः -मा -मं, आदानयोग्यः -ग्या -ग्यं.
 CAPACIOUS, *a.* विशालः -ला -लं, विस्तीर्णः -र्णा -र्णं, विस्तृतः -ता -तं, पृथुः -धुः -धु, विवृतः -ता -तं, विपुलः -ला -लं, उरुः -रुः -रु, प्रसृतः -ता -तं, प्रस्पः -स्या -स्यं.
 CAPACIOUSNESS, *s.* विशालता, विस्तीर्णता, पृथुता, परिसरः, उरुत्वं.
 To CAPACITATE, *v. a.* क्षमीकृतं, उपयुक्तं-क्तां -क्तं कृ, उपयोगित्वं दा (c. 3. ददाति, दातुं).
 CAPACITY, *s.* (Size) परिमाणं.—(Power of holding) धारणशक्तिः *f.* कोष्ठः.—(Room) प्रसरः, विस्तृतिः *f.*, विभारः.—(Power of the mind) भीतिशक्तिः *f.*, बुद्धिपात्रता.—(Power, ability, fitness) शक्तिः *f.*, सामर्थ्यं, वलं, योग्यता, उपयुक्तता. उपयोगित्वं, पात्रता; 'according to one's capacity,' यथाशक्ति, यथासामर्थ्यं, यथावलं; 'beyond one's capacity,' अतिशक्ति.—(State, profession) भावः, दशा. अवस्था, वृत्तिः *f.*
 CAP-À-PÊT or CAP-À-PÎT, अङ्गप्रत्यङ्गं, मस्तकाभ्यभूति पादपर्यन्तं, सर्वाङ्गं.—(Completely armed) संवर्म्मितः -ता -तं.
 CAPARISON, *s.* (Of a horse or elephant) आस्तरः -रयं, परिष्टोमः. वर्यः, जयनं, सज्जा, अश्वसज्जा, अश्वपरिधानं, प्रखरः.
 To CAPARISON, *v. a.* परिष्टोमं or आस्तरं परिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), सज्जीकृतं.
 CAPARISONED, *p. p.* परिष्टोमभूषितः -ता -तं, सज्जितः -ता -तं, जयनयुक्तः *m. f. n.* (नं).
 CAPEASE, *s.* लघुवस्त्राधारः, भाण्डं, समुद्रः -तकः, समुद्रः.
 CAPE, *s.* (Promontory) अन्नरीपः -पं, नासारूपेण समुद्रमध्ये प्रलक्षो भूमिभागः, समुद्रमध्ये उदग्रा गिरिनासिका, स्थलाभोगः.—(Neck-piece of a cloak) ग्रीवाप्रच्छदः, स्कन्धप्रच्छदः, स्कन्धमावरणं, उन्नरप्रच्छदः.—(A small cloak) अरन्तिपर्यन्तं लक्षमानः छुद्रमावरः.
 CAPER, *s.* (A jump) सुतं, प्रवः, कम्पः, वलिगतं, उल्फालः, लङ्घनं. नर्त्तनं.—(A kind of pickle) सन्धितविशेषः.
 To CAPER, *v. n.* सु (c. 1. प्रवते, प्रोतुं), नृत् (c. 1. नृत्यति, नर्त्तितुं), वल्गं (c. 1. चलाति, चलातुं), उत्पत् (c. 1. -पतति -पतितुं).
 CAPILLAMENT, *s.* केशरः, केशरः, पक्ष *n.* (नं), किन्नलः, किन्नलकः.
 CAPILLARY, *a.* (Resembling hair) केशोपमः -मा -मं, केशिकः -की -कं, केशरी -रिणी -रि (नं).—(Minute) सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं, कणीकः -का -कं.
 CAPILLARY, *s.* सूक्ष्मतृणाकारदलविशिष्ट ओषधिभेदः.—(Vein) मूत्रनाडिः

CAP

- CAPITAL, a.** (Relating to the head) मस्तकसन्धी -न्यनी -न्य (न्).
—(Chief, principal) परमः -मा -मं, मुख्यः -व्या -व्यं, उत्तमः -मा -मं, अग्र्यः -ग्या -ग्यं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, प्रधानः in comp.
—(Criminal in the highest degree, worthy of death) महापातकी -किनी -क्ति (न्), अपाहिः -ही -हं, चपददण्डः -दण्डा -दण्डं; 'a capital crime,' महापातकं, महापापं.—(A capital city) पुरोत्तमः, see the next.—(Capital punishment) चपददण्डं, उन्नतमसाहसं, प्राणहननं, प्राणदण्डः.—(Capital stock) मूलद्रव्यं.
- CAPITAL, s.** (In money, &c.) मूलं, मूलधनं, मूलद्रव्यं, नीची -चिः f., परिपणं.—(A capital city) राजधानं -नी, स्कन्धारः, कर्षटः -टं, खर्षटः -टं.—(A large letter) बृहदक्षरं, महाक्षरं.—(Top of a pillar) रश्मिर्मा, स्तम्भाग्रं, स्तम्भशृङ्गं.
- CAPITALIST, s.** कोटीश्वरः, मूलधनाढ्यः, धनाढ्यः, धनवान् m. (न्), कोषवान् m. (न्), सधनः, पित्रवान् m. (न्).
- CAPITALLY, adv.** उत्तमसाहसेन, प्राणदण्डेन, परमं, उत्तमप्रकारेण.
- CAPITATION, s.** मस्तकसंख्या, शरीरगणना, व्यक्तिः परिसंख्या, प्रत्येकं or एकशतं or एकसहस्रं or एकैकशतं or पृथक् पृथक् संख्यां or परिगणना.
- CAPITOL, s.** रोमननगरे पूजितस्य युपितराख्यस्य खादिदेवस्य प्रासादः.
- CAPITULAR, s.** (The statutes of the chapter of a cathedral) महाभजनप्रासादे सधर्मभासद्विर् विहिता व्यवस्थासंहिता.—(A member of the chapter) महाभजनप्रासादे सभासद् m., महापूजाशालासन्धी-यमठे सभासद्.
- CAPITULAR, a.** पृथोक्तमठव्यवस्थासन्धी -न्यनी -न्य (न्).
- To CAPITULATE, v. n.** (To surrender on certain stipulations) समयं or नियमं कृत्वा शत्रुबशे or शत्रुसत्त्वे or शत्रोरधिकारे परादा (c. 3. -ददाति -दातुं) or प्रदा, or सम्यदा or समु in caus. (-चपयति -चिनुं) or शत्रोरपीनः -ना -नं भू or शत्रोर् चशीभू.—(To draw up any thing in heads) मार्गेण नियन्त्रं (c. 9. -प्राति -पन्तुं) or रच् (c. 10. रचयति -चिनुं), सम्यवच् (c. 2. -वक्ति -वक्तुं), समासतस् or सङ्क्षेपतस् लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).
- CAPITULATION, s.** (Surrendering on certain stipulations) नियम-पूर्वकं परादानं or सम्यदानं or प्रदानं or समर्पणं.—(Reduction to heads) मार्गेण नियन्त्रं or रचना, समासतो लिखनं.
- CAPITULATOR, s.** नियमपूर्वकं परादाता m. (न्) or सम्यदाता m. (न्), समयकर्त्ता m. (न्).
- CAP-MAKER, s.** शिरस्तकारी m. (न्), शिरोवेष्टनकृत्, नस्तकाभरणविक्रेता m. (न्).
- CAPON, s.** चित्रवृषणः कुङ्कुटः, वृषणहीणः कृकचाकुः m.
- CAPOT, s.** पिकेदारुयायां क्रीडायां सर्वधूतपत्राणां निर्जयः or स्वीकरणं.
- To CAPOT, v. a.** पृथोक्तक्रीडायां सर्वधूतपत्राणि निर्विं (c. 1. -जयति -जेतुं) or स्वीकृ.
- CAPOUCH, s.** (A monk's hood) सन्ध्यासिभिर् भूतं शिरःपिधानं.
- CAPRICE, s.** मनोहील्यं, हील्यं, चापलं, निर्वन्धः, अस्वस्थिः m., असङ्ग्रहः, खाटिः f.
- CAPRICIOUS, a.** चपलः -ला -लं, चञ्चलः -ला -लं, लोलः -ला -लं, अस्थिरः -रा -रं, सक्रमुकः -का -कं, चञ्चलद्वयः -या -यं, लोलचेताः -ताः -तः (स्), चलचित्रः -त्ता -त्तं, चपलात्मकः -का -कं, प्रकृतितरलः -ला -लं, नैकभावाश्रयः -या -यं, असदायः -या -यं.
- CAPRICIOUSLY, adv.** मनोहील्येन, चापल्येन, चञ्चल्येन, लोलचेतसा.
- CAPRICIOUSNESS, s.** चापल्यं, चपलता, चञ्चल्यं, चञ्चलता, अस्थिरता, चलता दृढयथाशक्त्यं, चलचित्रता, चित्रतरलता.
- CAPRICORN, s.** (Sign of the zodiac) मकरराशिः m., मकरः.

CAR

- CAPRIOLE, s.** अश्वमुक्तं, तुरङ्गपत्नितं, अश्वस्य गतिविशेषः.
- CAPSTAN, s.** गुरुभाराकर्षणार्थं यष्टिभिः सञ्चारितं चक्रपत्तं.
- CAPSULAR, CAPSULARY, a.** बीजकोशाकारः -रा -रं, पुटाकारः -रा -रं.
- CAPSULATED, a.** कोशस्थः -स्था -स्थं, कोशपरिगतः -ता -तं.
- CAPSULE, s.** बीजकोशः, बीजगुतिः f., कोषः, पुटः, सिन्धः.
- CAPTAIN, s.** (In the army) सेनाधिपतिः m., सेनाध्यक्षः, यूहपतिः m., गुप्तपतिः, योधमुख्यः, दण्डनायकः, सेनानीः m.—(Of a ship) नौकाधिपतिः m., नौकापिशाता m. (न्), पोताध्यक्षः, नीपतिः.—(Any chief) मुखरः, नायकः, नेता m. (न्), पुरोगः -गमः, अग्रगः.
- CAPTAINSHIP, s.** सेनाधिपतिपदं, नौकाध्यक्षाधिकारः, नेतृत्वं, मुखरत्वं.
- CAPTATION, s.** (Courting favour) लोकरत्ननं, लोकानुरत्ननं, लोकसेवनं, लोकप्रशंसासेवनं, जनप्रसादलिप्सा.
- CAPTION, s.** (Seizure of person) आसेधः.—(Overreaching) प्रलम्भः प्रतारणं. ऋलं.
- CAPTIOUS, a.** (Censorious) चिद्रान्वेषी -पिणी -पि (न्), चिद्रानुसारं -रिणी -रि (न्), घृणी -णिनी -णि (न्), दोषग्राही -हिणी -हि (न्), विवादशीलः -ला -लं, उद्वाहशीलः -ला -लं.—(Fallacious, insidious) मोही -हिनी -हि (न्), भान्तिकरः -री -रं.
- CAPTIOUSLY, adv.** विवादाधि, विवादमात्रपान्द्रया, चिद्रान्वेषित्, उद्वाहशीलत्वात्, पृण्या.
- CAPTIOUSNESS, s.** चिद्रान्वेषिता, विवादशीलता, घृणा, दोषग्राहिण्यं, उद्वाहशीलता.
- To CAPTIVATE, v. a.** (To bring into bondage) वशीकृ, चन्द्रीकृ, दासीकृ, करदीकृ, दम् in caus. (दमयति -चिनुं).—(To charm) वशीकृ, चिन्ने or मनो हृ (c. 1. हृति, हर्तुं) or अषद, हृदयं ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), मुह in caus. (मोहयति -चिनुं).
- CAPTIVATED, p. p.** वशीकृतः -ता -तं, वशीभूतः -ता -तं, वशतापन्नः -न्ना -न्नं.
- CAPTIVATING, a.** मनोहरः -रा -रं, चित्रहारी -रिणी -रि (न्), चित्तापहारी -रिणी -रि (न्), हृदयग्राही -रिणी -रि (न्), मोहनः -ना -नी -नं, मोही -हिनी -हि (न्).
- CAPTIVATION, s.** वशीकरणं, ग्रहणं, चन्दनं, दासीकरणं, चन्द्रीकरणं.
- CAPTIVE, a.** चन्द्रीकृतः -ता -तं, दासीभूतः -ता -तं, शत्रुभूतः -ता -तं, शत्रुवशः -शा -शं, शत्रुयस्तः -स्ता -स्तं, कारास्थितः -ता -तं, कारागुप्तः -न्ना -नं, ग्रहणः -या -यं.
- CAPTIVE, s.** चन्दिः f., चन्दी, शत्रुभूतः, कारास्थः, कारागुप्तः, ग्रहणः, उपग्रहः, प्रग्रहः, करदः, कयरकी; 'taken alive,' जीवग्राहः.—(Slave) दासः; 'to take captive,' चन्द्रीकृ, दासीकृ.—(One charmed by beauty, &c.) वशीभूतः, मोहितः.
- CAPTIVITY, s.** चन्दनं, चन्दिभावः, कारागोपनं, पशित्वं, वश्यता, शत्रुवशिता.—(Servitude) दासत्वं, दास्यं, दासभावः.
- CAPTOR, s.** चन्द्रीकर्त्ता m. (न्), ग्राहकः, जेत m. (न्), लोभकृत्.
- CAPTURE, s.** (The act of taking) ग्रहणं; 'capture of a fort,' दुर्गलङ्घनं, दुर्गभङ्गः.—(The prize taken) लोभं, लोचं; 'capture of cattle,' गोग्रहः.
- To CAPTURE, v. a.** ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), चन्द्रीकृ, दासीकृ, करदीकृ; 'to capture a fort,' दुर्गं भञ्ज् (c. 7. भनक्ति. भञ्जुं) or लब्ध् (c. 10. लब्धयति -चिनुं).
- CAPUCHIN, s.** रोमीयमतस्थः सन्ध्यासिधिशेषः.
- CAPUT MORTUUM, s.** मलं, खलं, किटं, कलकं, विनीयः, शेषं.
- CAR, s.** रथः, चक्रपानं, गन्त्री, गन्तीरथः, शकटः; 'of the gods,' विमानः -नं; 'war-car,' स्यन्दनः, शताङ्गः; 'pleasure-car,' क्रीडारथः,

पुष्परथः ; 'a covered car,' कर्णीरथः, हयनं, प्रवहणं ; 'multitude of cars,' रथा, रथकक्षा ; 'car-maker,' रथकारः.

CARABINE OR CARBINE, *s.* (A short gun used by the light horse) सङ्गमसमये चद्यारुद्वैरभूता सीसकगोलकप्रक्षेपणी पाहुपरिमाणालोहनाटिः.

CARABINEER, *s.* पृथ्वीक्षेत्रास्त्रधारी हयारुदः, पृथ्वीक्षेत्रास्त्रभृत्.

CARACK, *s.* (A large ship of burthen) भारवाहिनी वृहत्तीका.

CARACOLE, *s.* तिर्य्यक्भुजं, तिर्य्यग्वहितिं, चक्रगतिः *f.*, कुटिलगतिः, अक्षेचन्द्राकारा नुस्त्रगतिः.

To CARACOLE, *v. a.* तिर्य्यक् भु (c. 1. प्रवते, मोतुं) or वल्गु (c. 1. वराति, वलिनुं), अथवा चक्रगत्या or अक्षेचन्द्राकारगत्या चल (c. 1. चलति, चलिनुं).

CARAT, CARACT, *s.* (A weight of four grains) रक्तिबाह्यसम उन्माविशेषः.—(Manner of expressing the fineness of gold) स्वर्णकारभाषायां सुवर्णनिष्ठास्यवाचिकः शब्दः.

CARAVAN, *s.* सार्वैः, पथिकराजतिः *f.*, यात्रा, यात्रिकसङ्घः, सार्ववाहसमूहः, समध्वगनियहः.

CARAVANSARY, *s.* पथिकाश्रयः, पथिकावासस्थानं, सार्ववाहनाम उत्तरस्थानं, उपकारी.

CARAWAY OR CARWAY, *s.* अजसादा, द्युद्रवीजप्रभेदः स च पिष्टकापूपादिना कदापि संसृज्यते.

CARBONADO, *s.* भर्जनाथं क्षिप्रमांसं or व्ययक्षिप्रमांसं, भर्जनयोग्यं विनि-कृतमांसं.

To CARBONADO, *v. a.* भर्जनाथं मांसं व्ययक्षिद् (c. 7. -क्षिप्रं -क्षेपुं) or विनि-कृत् (c. 6. -कृति-कृतिनुं) or विशस् (c. 1. -शसति -शसिनुं).

CARBUNCLE, *s.* (Swelling) व्रणः -थं, विस्फोटः, स्फोटः. गरटः.—(Jewel) पद्मरामः, सप्रेमणिः.

CARBUNCLED, *a.* (Having swellings) व्रणी-णिनी-णि (न्).—(Set with the jewel) पद्मरामयः -यो -यं, सप्रेमणिकरचितः -ता -तं.

CARCANET, *s.* (A chain or necklace of jewels) रत्नाचलः *f.*, मणिमाला, मुक्ताचली.

CARCASS, *s.* (A dead body) शवः -वं, मृतशरीरं, मृताङ्गं, मृतकं, कुणपः -वं.—(The remains, ruins) शेषभागः, जीर्णभागः.

CARCILAGE, *s.* (Prison fees) काराव्ययशुल्कं, कारारक्षकेण गृहीतं शुल्कं.

CARCERAL, *a.* कारासद्वन्धी -न्विनी -न्वि (न्), घन्धनालयसद्वन्धकः -का -कं.

CARD, *s.* (A painted paper used in games of chance) क्रीडापत्रं, द्यूतपत्रं, चित्रितद्यूतपत्रं.—(The paper on which the points of the compass are marked under the needle) दिग्पदिगदिहंतं पत्रं.—(The instrument for combing wool, flax, &c.) कर्णो-

शणादिमानैनाथं लोहदनायुक्तं यन्त्रं, कर्णोमानैनी, कर्णानिर्घेषणयन्त्रं.

To CARD, *v. a.* (To comb wool) पृथ्वीक्षेत्रान्तेण कर्णी सम्मृन् (c. 2. -मार्ष्टि -मार्ष्टुं) or निर्घृम् (c. 1. -घर्षति -घर्षिनुं).

CARDAMOM, *s.* (Large) एला; एलीका, पृष्ठीका, चन्द्रचाला, निष्कुटिः *f.*, बहुला.—(Small) तुल्या, त्रिपुटा, कुटिः *f.*, कोरङ्गी, कुंघिका.

CARDER, *s.* (One that cards wool) कर्णोमानैकः, कर्णानिर्घेषणकः.—(One that plays much at cards) द्यूतपत्रक्रीडासक्तः.

CARDIACAL, CARDIAC, *a.* तेजस्कटः -री -रं, दीपनः -ना -नं, अग्निदः -दा -दं.

CARDINAL, *a.* (Chief) परमः -मा -मं, मुख्यः -ख्या -ख्यं, उत्तमः -ना -नं, प्रथमः -ष्टा -ष्टं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, अग्र्यः -ग्र्या -ग्र्यं, प्रधानः in comp.

CARDINAL, *s.* रोमनगरे महापन्थीव्यवसमाजे सभासद्, रोमीयमतधारिणं मध्ये धर्माधिपतिः *m.*

CARDINALATE OR CARDINALSHIP, *s.* पृथ्वीक्षेत्रधर्माधिपतेः पदं or अधिकाटः.

CARDINAL-POINT, *s.* उत्तरदिक्, पृथ्वीदिक्, पश्चिमदिक्, दक्षिणदिक् *f.* (श).

CARDMATCH, *s.* (Game at cards) द्यूतपत्रक्रीडा, चित्रितपत्रद्यूतं.

CARE, *s.* (Anxiety) चिन्ता, चिन्तोद्वेगः, चिन्तवेदना, मनोदुःखं, मनस्तापः, साधिः *m.*, पर्या, सौसुच्यं, उद्वेगः -जनं, चिन्ताभारः, मानसी व्यथा ; 'cares of this world,' सांसारिकी चिन्ता.—(Diligence, pains)

प्रयत्नः, यत्नः, व्यवसायः, साध्या ; 'with care,' प्रयत्नतः.—(Re-

gard, attention) अवेद्या, अवेद्या, मनःप्रवेशः, मनोयोगः.—(Cau-

tion, heed) अवधानं, अग्रमादः ; 'to take care,' अवधा (c. 3. -धत्ते -धातुं), सावधानः -ना -नं भू.—(Heed, in order to protec-

tion) गुतिः *f.*, रक्षणं, रक्षा, पालनं ; 'to take care of, protect,' रक्ष (c. 1. रक्षति, रक्षिनुं), पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), गुप् (c. 1. गोपायति, गोपुं).—(The object of care) रक्षणीयः -या -यं, अवेद्याभूतिः *f.*—(Care and management) योगधेयः.

To CARE, *v. n.* (To care for, concern one's self about) अवेद्य (c. 1. -ईद्यते -ईद्यिनुं), अवेद्या, चिन्ता (c. 10. चिन्तयति -यितुं), अनुचिन्त, हेत् (c. 1. सेयते, सेचिनुं), भन् (c. 1. भजति -ते, भङ्गुं), मनो या (c. 3. द्याति, धातुं) with loc.

CARE-CRAZED, *a.* चिन्ताव्याकुलः -ला -लं, चिन्ताकुलः -ला -लं, चिन्ताव्ययः -या -यं.

To CAREEN, *v. a.* (To calk) दारुनीर्षणाद् दारुस्फोटनाद् वा नौकां

पार्श्वे पर्य्यस्य क्षिप्रानि पिपा (c. 3. -दधाति -धातुं).

CAREER, *s.* (A race-ground) धावनस्थानं, चर्यास्थानं.—(A race) चर्या, मार्गः, पणलाभार्थं धावनं.—(Course of action, &c.) गतिः *f.*, मार्गः, क्रियाप्रसङ्गः, प्रसङ्गः, पर्यायः, क्रमः, रीतिः *f.*, गमनं, चलनं ; 'in full career, at full speed,' परमवेगेन, सप्रभं, सध्वेगेन

To CAREER, *v. n.* परमवेगेन धाव (c. 1. धावति -यितुं), त्वर (c. 1. त्वरते -यितुं).

CAREFUL, *a.* (Heedful, attentive) सावधानः -ना -नं, अवहितः -ता -तं, कृतावधानः -ना -नं, अग्रमत्तः -ता -तं, अग्रमादो -दिनी -दि (न्), सयलः -ला -लं, यत्नवान् -यती -यन् (न्), प्रयत्नवान् -यती -यन्.—(Anxious, full of care) चिन्तावान् -यती -यन् (न्), सचिन्तः -ता -तं, उन्मुक्तः -का -कं, व्ययः -या -यं.

CAREFULLY, *adv.* सावधानं, सयलं, प्रयत्नतः, यत्नतः, प्रयत्नेन, प्रयत्नात्, यत्नात्, प्रमादं चिन्ता, अग्रमत्तं, प्रमादव्यतिरेकेण.

CAREFULNESS, *s.* अवधानता, सावधानता, सयलता, अग्रमादः, अग्रमादित्वं.

CARELESS, *a.* प्रमत्तः -ता -तं, प्रमादो -दिनी -दि (न्), प्रमादवान् -यती -यन् (न्), अनवहितः -ता -तं, अनवधानः -ना -नं, निरपेक्षः -धा -धं, असावधानः -ना -नं, असमीक्षकारी -रिणी -रि (न्).—(To be care-

less of) प्रमाद (c. 4. -मादति -मादिनुं) with abl. ; 'he is careless of his own interest,' सहितान् प्रमादति.

CARELESSLY, *adv.* प्रमादेन, प्रमादतः, प्रमादं, निरपेक्षं, अनपेक्षया, अवधानं चिन्ता, अनवधानेन.—(Implying absence of restraint) -निर्यन्त्रं.

CARELESSNESS, *s.* अनवधानं -नता, असावधानता, प्रमादं, प्रमादः, अनपेक्षा.

To CARESS, *v. a.* आलिङ्ग (c. 1. -लिङ्गति -लिङ्गिनुं), समालिङ्ग, भन् (c. 1. भजते, भङ्गुं), खञ्ज (c. 1. खजते, खङ्गुं), परिप्लव्ज् ; क्रीडीकृ ; परिमृश (c. 6. -मृशति -मृष्टुं), परिस्म् (c. 1. -स्मते -स्मन्), प्रेम कृ.

CARESS, *s.* आलिङ्गितं -ङ्गनं, परिप्लव्ज्, ललितं, क्रीडीकृतिः *f.*, अङ्गपाली, अङ्गपालिः *m.*, परिस्मः.

CARICED, *p. p.* आलिङ्गितः -ता -तं, क्रीडीकृतः -ता -तं, परिमृष्टः -ष्टा -ष्टं, परिस्मः -स्मा -स्मं, परिप्लव्ज् -क्ता -क्तं, उपमृष्टः -दा -दं.

CARET, *s.* इह किञ्चिद् अधिकं विस्मृतं वा निवेशयितव्यम् इति सूचनार्थं हंसपादाकृति चिह्नं.

CARGO, *s.* नौकाभारः, पोतभारः, पौतिकं, पोतस्वद्वयं, पोतस्वं भाण्डं.
 CARICATURE, *s.* विकृतकार्त्वाद् हास्यजनकं प्रतिमानं or उपमानं, हास्य-
 प्रतिमानं, हास्योपमानं, हास्यचित्रं, विकृतचित्रं, हास्यप्रकारेण or चित्ति-
 शयेन चित्रितम् आलेख्यं.
 To CARICATURE, *v. a.* आकारं or मूर्तिं विकृत्य or साचीकृत्य हास्यप्रकारेण
 चित्रं (c. 10. चित्रयति -यितुं) or आलिख् (c. 6. -लिखति -लेखितुं), हास्य-
 प्रतिमानं कृ, मूर्तिविकारपूर्वकं प्रतिमूर्तिं चित्रे लिखित्वा हास्यभूमिं कृ.
 CARICATURED, *p. p.* हास्यप्रकारेण चित्रलिखितः -ता -तं, अङ्गविकारपूर्वकम्
 आलिखितः -ता -तं.
 CARICATURIST, *s.* हास्यप्रकारेण उपमाता *m.* (नृ), हास्यप्रतिमानकृत्, हास्य-
 चित्रकज्ञा *m.* (नृ), विकृतप्रतिमानकृत्, यो मूर्तिम् चित्रे विकृत्य प्रतिमूर्तिं
 हास्यास्पदं करोति.
 CARRIES OF CARIOSITY, *s.* अस्त्विगलितत्वं, अस्त्विपूयनं, अस्त्वियसनं, अस्त्विपाकः,
 अस्त्विद्योपः, अस्त्विशोषः.—(Of the teeth) दन्तव्यसनं.
 CARIOUS, *a.* गलितः -ता -तं, पूयपूर्णः -शो -शं, क्षीणः -शा -शं, पूतिगन्धः
 -न्धा -न्धं.
 To CARR, *v. n.* (To be anxious) चिन्ताप्याकुलः -ला -लं or चिन्ताव्यग्रः
 -या -यं अस्, उत्सुक (nom. उत्सुकामते).
 CARLE, *s.* दुर्वृत्तः, दुराचारः, अपमाचारः, कुशीलः, असभ्यः, निकृष्टः.
 CARMAN, *s.* रचिकः, रचो *m.* (नृ), रचवाहकः, चातुरिकः, सारथिः *m.*
 CARMELITE, *s.* (Belonging to the order of Carmelites) रोमीय-
 मतधारी सत्त्वासिर्विशेषः.
 CARMINATIVE, *a.* वातघ्नः -घ्ना -घ्नं, वायुघ्नः -घ्ना -घ्नं, वायुनाशी -शिनी -शि
 (नृ), रोचकः -का -कं, रुचकः -का -कं, अग्निदः -दा -दं, स्लेजजनकः -का -कं.
 CARMINE, *s.* जतुसवर्णो रक्तरङ्गः, सिन्दूरोपमः or ओद्गुप्सवर्णो रङ्गः,
 जतुजरङ्गः, रक्तरेणुः *m.*
 CARNAGE, *s.* संहारः, विशसनं, बधः, हत्या, घातनं, निहननं, निपटनं.
 CARNAL, *a.* (Fleshly, bodily) शारीरिकः -को -कं, शरीरजः -जा -जं,
 दैहिकः -को -कं, कायिकः -को -कं, वायुपिकः -को -कं.—(Worldly)
 सांसारिकः -को -कं, लौकिकः -को -कं, ऐहिकः -को -कं, ऐहलौकिकः
 -को -कं.—(Sensual) विषयी -यिणी -यि (नृ), विषयासक्तः -क्ता -क्तं,
 विषयसङ्गो -ङ्गो -ङ्ग (नृ), विषयानुरागी -गिणी -गि (नृ), विषयोपसेवी
 -विनी -वि (नृ), कामासक्तः -क्ता -क्तं, भोगासक्तः -क्ता -क्तं, कामुकः -का -कं;
 'carnal desire,' कामः; 'carnal connexion,' अङ्गसङ्गः, सङ्गृह्यं.
 CARNALITY, *s.* विषयासक्तिः *f.*, विषयोपसेवा, विषयकामः, कामासक्तिः,
 विषयसङ्गः, शारीरिकविषयेषु अनुरागः, सङ्गः, कामिता.
 CARNALLY, *adv.* शारीरिकरौतिलेण, सांसारिकरीत्यनुसारात्, विषयसङ्गात्,
 कामुकवत्; 'to know carnally,' भञ्ज् (c. 1. भजते, भञ्जु).
 CARNATION, *s.* (Flesh colour) मांसवर्णः.—(The flower) मांसवर्ण-
 विशिष्टः पुष्पप्रभेदः.
 CARNELIAN OF CORNELIAN, *s.* मांसवर्णः प्रस्तरविशेषः.
 CARNEOUS, *a.* मांसलः -ला -लं, मांसशीलः -ला -लं, मांसगुणविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.
 To CARNITY, *v. n. and a.* मांसोभू, मांससाद्, मांससृज्.
 CARNIVAL, *s.* (The feast held before Lent) वसन्तसमये प्राञ्जल्योप-
 वासाद् रोमीयमतधारीभिः सेवितो महोत्सवः, दोलोत्सवः, होलाका.
 CARNIVOROUS, *a.* क्रत्यादः -दा -दं, क्रव्यभुक् *m. f. n.* (नृ), क्रव्यभोजनः -ना
 -नं, मांसाशी -शिनी -शि (नृ), मांसभक्षः -क्षा -क्षं, आमिपाशी -शनी
 -शि (नृ) or पिशिताशी, आममांसभक्षी -क्षी -क्षि (नृ).
 CARNOSITY, *s.* अश्लेष्मः, गण्डः, मेदोगन्धिः *m.*, अश्लेष्मः *n.* (स्), दुग्धमांसं,
 मांसवृद्धिः *f.*
 CAROB-BEAN, *s.* सिद्धाप्रभेदः, सिद्धिका, सिद्धा.

CAROCHE, *s.* क्रीडारथः, पुष्परथः, रथः, प्रवहणं, चातुरं.
 CAROL, *s.* (A song of joy) हर्षगीतं, हर्षगानं, आनन्दगीतं, जयगीतं
 जयशब्दः, आह्लादसूचकं गीतं.—(A song of devotion) स्तवगीतं,
 भक्तिगीतं, गीतं, स्तुतिः *f.*, स्तोत्रं, गायनं, खेलः *f.*, सङ्गीतं.
 To CAROL, *v. n.* मै (c. 1. गायति, गातुं), सुन्न (nom. सुन्नायते); 'to ce-
 lebrate in song, &c.' उपगै, स्तु (c. 2. स्तौति, स्तौतुं), उपवीण (nom.
 उपवीणयति -यितुं).
 CAROTID, *s.* (Twoarteries) हृत्पिण्डाद् रक्तप्रवाहकं वृहत्वाडिद्वयं, कण्ठः, यं.
 To CAROUSE, *v. n.* (To drink largely) अतिशयेन पा (c. 1. पिबति,
 पातुं) or सम्पा, अतिशयसम्प्रीत्या धीयः -धा -धं भू, उत्सवं कृ.
 CAROUSE OR CAROUSAL, *s.* सम्प्रीतिः *f.*, अतिपानं, अतिशयसम्प्रीतिः *f.*, उत्सवः.
 CAROUSE, *s.* पानप्रसक्तः, पानरतः, सम्प्रीतिरतः, मद्यपीतः, अतिपायी *m.* (नृ).
 CARP, *s.* (A fish) शफरी, सफरी, प्रोषी, प्रोष्टः, रोहितः.
 To CARP AT, *v. n.* निन्द (c. 1. निन्दति -न्दितुं), प्रतिनिन्द, गर्ह (c. 1. गर्हते,
 गर्हितुं, c. 10. गर्हयति -ते -यितुं), अधिक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), अवक्षिप्.
 दोषीकृ, दोषं or छिद्रम् अस्यिप् (c. 6. -इक्षति -इक्षितुं), असूय (nom.
 असूयति -यितुं).
 CARPENTER, *s.* तक्षकः, तक्षो *m.* (नृ), सूत्रधारः, तक्षो *m.* (पृ), काष्ठतक्षकः.
 काष्ठतक्ष (पृ), तक्षो *m.* (पृ), स्वपातिः *m.*, वट्टिकः *m.*, रचकारः; 'car-
 penter's bench,' उद्गनः.
 CARPENTRY, *s.* तक्षिः *f.*, तक्षणं, काष्ठतक्षणं, सूत्रधारकर्म *n.* (नृ), तक्षकक्रिया.
 CARPER, *s.* दोषग्राही *m.* (नृ), दोषकपकः, छिद्रान्वेषी *m.* (नृ), दोषैकदृक्
m. (नृ), घृणी *m.* (नृ), पापदशी *m.* (नृ), गुणपाती *m.* (नृ), निन्दकः.
 चिवादिशीलः, विवादिप्रियः.
 CARPET, *s.* आस्तरणं, पादपाशी, कुपा, कुपा, चित्रितवस्त्रं, पुष्पलङ्कृतपस्त्रं,
 आसनपस्त्रं; 'a carpet of grass,' र्भसास्तरणं; 'brought on the
 carpet,' प्रस्तुतः -ता -तं, उपन्यस्तः -स्ता -स्तं, प्रतिज्ञातः -ता -तं.
 To CARPET, *v. a.* चित्रितवस्त्रादिना आसृ or आसृ (c. 5. -सृणोति, c. 9.
 -सृणोति -सृणितुं -सृणेतुं).
 CARPING, *a.* दोषग्राही-हिणी-हि (नृ), घृणी-णिनी-णि (नृ), निन्दकः -का -कं.
 CARPING, *s.* (Cavil) निन्दा, गर्हा-ईरणं, घृणा, अपवादः, दोषकल्पनं,
 दोषप्रसङ्गः, दोषोत्तरणं, छिद्रान्वेषः, असूया, जुगुप्सा, क्षुत्तीया, आक्षेपः, उद्गहः.
 CARPINGLY, *adv.* निन्दया, घृणया, असूयया, विवादशीलत्वात्, जुगुप्साया,
 सापवादः.
 CARRIAGE, *s.* वाहनं, यानं, रथः, गन्त्री, चातुरं, वाहः, प्रवहणं, चक्रुरः;
 'travelling-carriage,' अश्वरथः, पुष्परथः; 'bullock-carriage,'
 वृषभयानं; 'one who has a carriage,' रथो *m.* (नृ), रचिकः;
 'riding in a carriage,' रथारूढः -ढा -ढं; 'alighting from a
 carriage,' रथावरोहो-हिणी-हि (नृ); 'carriage-road,' रथ्या;
 'carriage-horse,' रथ्यः, प्रवहणवाजी *m.* (नृ); 'bottom of a
 carriage,' अनुकर्म.—(Framework of a gun) युद्धयन्त्रवाहनं.—
 (Behaviour) गतिः *f.*, चरितं, आचारः, चलनं, व्यवहारः.—(Ma-
 nagement) नयः, प्रणयनं.
 CARRIED, *p. p.* कटः -टा -दं, भूतः -ता -तं, धृतः -ता -तं, आहतः -ता -तं,
 सञ्चारितः -ता -तं; 'grass carried along by the wind,' चातुरेयितं नृणं.
 CARRIER, *s.* वाहकः, वाही *m.* (नृ).—(One who lives by carrying
 goods) भारवाहनजीवी *m.* (नृ).—(Carrier of news) सन्देशहृ-
 —(Pigeon) पत्रवाहकः कपोतः.
 CARRION, *s.* पौतनांसं, मृतं, मृतकं, शंखाद्यमांसं, अखाद्यं, अमेद्यकुण्डः.
 CARROT, *s.* गजैर, पीतकन्दं, शिखामूलं, खादुमूलं, पिण्डमूलं.
 CARROTINESS, *s.* रक्तत्वं, पिण्डलत्वं.—(Of hair) केशरक्तत्वं, केशपिण्डलता.

CARROT, *a.* रक्तः-ज्ञा-ज्ञं, पिङ्गलः-ला-लं, गर्जरवर्णः-श्री-शं.—(Carrotty haired) पिङ्गलकेशी-शिनी-शि(न्) or रक्तकेशी, यूषिकाकेशः-श्री-शं.
 To CARRY, *v. a.* (Convey, transport) वह् (c. 1. वहति-ते, चोदुं), जावह्, उपवह्, संवह्, जानी (c. 1. -नयति-नेतुं), हृ in caus. (तारयति-यितुं) गम् in caus. (गमयति-यितुं); 'he is carried on horse-back,' अश्वेन उद्यते or अश्वेन सञ्चरति.—(Bear as a burden) वह्, गवह्, उद्वह्; भृ (c. 3. धिमसि, भङ्गुं), हृ (c. 1. हरति, हङ्गुं); 'he carried his son on his back,' पुत्रम् अवाहत् पृष्ठेन.—(Gain, carry a cause) साय् in caus. (साधयति-यितुं); 'to carry a fortress,' दुर्गं लह् (c. 10. लङ्घयति-यितुं) or भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भङ्गुं); 'to carry one's point,' अभिमतसिद्धिं कृ, प्रतिज्ञापूर्वकं कृ.—(Carry about) परिवह्, पर्यानी.—(Carry away) अपवह्, अपनी (c. 1. -नयति-नेतुं), अपनी, अपोह् (c. 1. -ऊहते-ऊहितुं), यपोह्; 'to carry away with one,' सगुपादा (c. 3. -ददाति-दातुं).—(Carry back) प्रत्यानी, प्रतिनी.—(Carry forth) निह्.—(Carry off) अपवह्, अपनी, हृ, अपह्, अपह्, अपकृ (c. 8. -करोति-कुरुते-कङ्गुं), कल् (c. 10. कालयति-यितुं).—(Carry on) कृ, प्रणी, सम्प्रणी, विधा (c. 3. -दधाति-धातुं).—(To carry on war) विग्रह् (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं), सङ्ग्रामं कृ, युद्धं कृ.—(Carry out, effect) निर्वह् in caus. (-वाहयति-यितुं), सम्पह् in caus. (-पादयति-यितुं), निष्पह्.—(Carry letters) पत्राणि वह् or हृ.—(Carry arms) शस्त्राणि ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), भृ or धृ, सैनिकवृत्तिम् आस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थातुं).
 To CARRY ONE'S SELF, *v. n.* (Behave) चर् (c. 1. चरति, चरितुं), आचर्, वृत् (c. 1. वसते, वर्तिषुं), व्यवहृ (c. 1. -हरति-हङ्गुं).
 CART, *s.* शकटः, गन्ती, गन्तीरथः, चक्रपथः, वाहनं, सनः *n.* (स्), पातुरं.
 To CART, *v. a.* (To carry in a cart) शकटेन वह् (c. 1. वहति, चोदुं).—(To place in a cart) शकटे आरुह् in caus. (-रोपयति-यितुं) or निविश् in caus. (-वेशयति-यितुं).
 CARTE-BLANCHE, *s.* अलिखितपत्रं, लिखनशून्यं पत्रं.—(Permission to act as one pleases) सेच्छातः or सेच्छया कर्तुम् अनुमतिः or अनुज्ञा.
 CARTEO, *a.* शकटारुढः-दा-दं, शकटारोपितः-ता-तं, शकटनिवेशितः-ता-तं.
 CARTEL, *s.* (A paper containing a challenge) द्वन्द्वपुद्गर्थं or नियुद्धार्थम् आह्वानपत्रं.—(Compact for exchange of prisoners) सङ्ग्रामसमये परस्परं चन्द्रीकृतानां योधानां परिवर्त्तनाय नियमपत्रं.
 CARTER, *s.* शाकटिकः, शकटवाहकः, गन्तीवाहकः, पातुरिकः.
 CART-HORSE, *s.* शाकटः, शकटवाजी *m.* (न्), शकटवाहनः, धुयीः, धुरीणः.
 CARTHUSIAN, *s.* रोमीयमतधारी सत्यासिविशेषः.
 CARTICEYA. See KARTIKEYA.
 CARTILAGE, *s.* तस्त्रास्थि *n.*, सन्धियन्धनं, उपास्थि *n.*, कोमलास्थि *n.*
 CARTILAGINOUS, *a.* तस्त्रास्थिमयः-यी-यं, तस्त्रास्थिविशिष्टः-ष्टा-ष्टं.
 CART-LOAD, *s.* शाकटं, शाकटीनः, शाकटो भारः, आचितः-तं, शलाटः.
 CARTOON, *s.* पटे लिखितश्चित्रारम्भः, कार्पासगतश्चित्रारम्भः, चित्रितपटः.
 CARTOUCH, *s.* (A box for charges) वस्त्रमात्रचूर्णकोपधारणयोग्यः सम्पुटकः.—(A case filled with balls fired from a mortar) अनेकगुलिकागमो युद्धयन्त्रात् प्रक्षेपणीयः काशदिमयः सम्पुटः.
 CARTRIDGE, *s.* आग्नेयचूर्णकोपः, चूर्णगुलिकाकोशः; यौ चूर्णगोलकौ एकवारे युद्धनाडौ निवेशयितव्यौ तयोः पूर्णम् आवेष्टनं.
 CART-RUT, *s.* शकटचक्रचिह्नं, चक्राङ्गं, चक्रचिह्नं, चक्रपदवी, चक्रपद्धतिः *f.*
 CARTULARY, *s.* आगमपत्रं, पांशुपत्रं, पट्टोलिका, पञ्जिका.
 CART-WAY, *s.* रथ्या, रथमार्गः, शकटमार्गः, शकटपथः, गन्तीमार्गः.
 CART-WRIGHT, *s.* रथकारः, शकटकारः, गन्तीकारकः, चक्रकारः.

To CARVE, *v. a.* (To cut) कृत् (c. 6. कृणाति, कर्त्तुं), विकृत्, चिद् (c. 7. चिनति, छेत्तुं).—(To cut meat) भोजनकाले परपरिवेषणार्थं खाद्यमांसादि निकृत् or व्यवच्छिद्, मांसादि परिवेष् or परिविश् in caus. (-वेपयति-यितुं).—(To engrave) तक्ष् (c. 1. तक्षति, c. 5. तक्षति, तक्षितुं), त्वष् (c. 1. त्वषति, त्वषितुं), रेखादिना अलङ्कृ or मुद्राङ्क, मुद्र (nom. मुद्रयति-यितुं).—(To apportion) क्लृप् (c. 10. क्लृपयति-यितुं), परिक्लृप्, विभज् (c. 1. -भजति-भङ्गुं).
 CARVED, *p. p.* निकृत्तः-ज्ञा-ज्ञं, व्यवच्छिन्नः-ज्ञा-ज्ञं, तष्टः-ष्टा-ष्टं, परिकल्पितः-ता-तं.
 CARVER, *s.* (A sculptor) तक्षकः, तष्ट *m.* (ष्ट), त्वष्ट *m.* (ष्ट), मुद्राकरः.—(One who cuts meat at a table) भोजनकाले परपरिवेषणार्थं खाद्यमांसव्यवच्छेदकः, परिवेषकः, परिवेशकः.—(One that apportion) परिकल्पकः, विभागकल्पयिता *m.* (न्).
 CARVING, *s.* (Sculpture, engraving) तक्षणं, तक्षककर्म *n.* (न्).—(Cutting up meat) खाद्यमांसादिव्यवच्छेदः.—(Distributing) परिकल्पनं, विभागकल्पना.—(Carved wood, &c.) तष्टकाष्ठं, दानारैखाद्यलङ्कृतं काष्ठादि.
 CARUNCLE, *s.* (A fleshy protuberance) अधिमांसः, मांसविषदः, गरदः, त्वक्पुष्पं, मांसवृद्धिः *f.*
 CASCADE, *s.* निर्धरः-रो, भरः, वारिप्रवाहः, प्रपातः, सरः-रो, प्रप्रवहं, फ्ला.
 CASE, *s.* (A covering, sheath) आच्छादनं, कोशः, कोपः, पुटः, पटलं, आवेष्टनं, आवरणं, पिधानं, व्यवधानं, तिरोधानं.—(A box) भारदं, आपारः, सम्पुटः, समुद्रः, पिधानं; 'a case for books,' ग्रन्थभासदं, ग्रन्थाधारः; 'a case for razors,' द्युरभासदं.—(State of the case, matter) अर्थः, वृत्तान्तः, विषयः.—(Point, question) स्थलं, पदं, अधिकरणं.—(A position advanced) पक्षः, प्रतिज्ञा.—(Condition) अवस्था, दशा, भावः, स्थितिः *f.*, वृत्तिः *f.*—(State of the body) शरीरस्थितिः *f.*—(Contingence, occurrence) सङ्गतिः *f.*, सङ्गतं, वृत्तं.—(Inflection of nouns) विभक्तिः *f.*, व्यक्तिः *f.*; 'the true state of the case,' अर्थतत्त्वं; 'case in point,' दृष्टान्तः; 'in both cases,' उभयथा, पक्षद्वये; 'in certain cases,' क्वचित्; 'this being the case,' एवं सति, तथा सति; 'in case, if it should happen,' यदि, चेत्, यदि सम्भवेत्, एवं सति; 'upon the supposition,' पक्षे.
 To CASE, *v. a.* (To put in a case) भारदे or आपारे निविश् in caus. (-वेशयति-यितुं).—(To cover) पिधा (c. 3. -दधाति-धातुं), आच्छद् (c. 10. -आदयति-यितुं).
 To CASEHARDEN, *v. a.* चासतस् or वहिर्भागे दृढीकृ or कठिनीकृ.
 CASEMATE, *s.* चमस्य पार्श्वभागाभ्यन्तरे तोरणाकारा प्रस्तरनिर्मिता गुप्तिः.
 CASEMENT, *s.* जालं-लिका, गवाक्षः, चातायनं, गवाक्षजालं, आकाशजननी *m.* (न्).
 CASEWORM, *s.* कोपकारः, कोशकारः-रकः, कोशस्थः.
 CASIL, *s.* टङ्कः, टङ्ककः, मुद्रा, नाणकं, धनं.
 CASH-KEEPER or CASHIER, *s.* टङ्करक्षकः, टङ्काधीशः, टङ्काधिकृतः.
 To CASHIER, *v. a.* पदात् or अधिकाराद् भञ्ज् in caus. (भञ्जयति-यितुं), प्रभञ्ज्, or निपत् in caus. (-पातयति-यितुं) or अवच्छिद् in caus. (-रोपयति-यितुं) or अपसृ in caus. (-सारयति-यितुं) or विसृज् in caus. (-सज्जयति-यितुं), or चु in caus. (आवयति-यितुं).
 CASHIERED, *p. p.* व्युत्ताधिकारः-रा-रं, भटाधिकारः-रा-रं, पदात्मभञ्जितः-ता-तं, अधिकारात्मभञ्जितः-ता-तं or निराकृतः-ता-तं or अवरोपितः-ता-तं, अवसृष्टः-ष्टा-ष्टं.

CAS

- CASING, *s.* छादनं, आच्छादनं, पटलं, मुटु, कोपः, कोशः, आवरणं.
 CASK, *s.* भाखंडं, भाजनं, दीर्घगोलाकृति काष्ठनयभाखंडं.
 CASKET, *s.* सम्पुटः-टका, समुद्रः, स्थलिका, पेटिका, पेटकः, करखंडः; 'of jewels,' रत्नभाखंडं.
 CASQUE, *s.* शिरस्त्राणं, शिरस्त्रं, शिरस्कं, शीर्षरथं, शीर्षवर्णं.
 TO CASSATE, *v. a.* (Invalidate) खण्ड (c. 10. खण्डयति-यितुं) मोषाकृ, अपरोक्षकृ.
 CASSIA, *s.* (A plant) प्रपुलादः, खड्गजः, दद्रुमः, चक्रवर्तकः, शिखः—(Woody cassia) त्वक्पत्रं, उल्कटं, भृङ्गः—(Bark) गन्धवत्कलं, गुडत्वक्, सुरसं.
 CASSIOWARY, *s.* वृहत्कायः प्रतुल्यभेदः, अतिमहान् पक्षिप्रभेदः.
 CASSOCK, *s.* (Part of a priest's dress) अधुनातनपुरोहितैर् भूतं परिधानं or चनारीय or उपसंयानं.
 To CAST, *v. a.* (Throw) धिप् (c. 6. धिपति, धेनुं), प्रधिप्, चस् (c. 4. चस्यति, चसितुं), प्रास्, मुच् (c. 6. मुषति, मोक्षुं), प्रमुच्, मुज् (c. 6. मुजति, सृष्टुं), ईर् (c. 10. ईरयति-यितुं), उदोर्, पत् in caus. (पातयति-यितुं); 'to cast one's self at another's feet,' परस्व पादयोः पत् (c. 1. पतति, पतितुं); 'into prison,' कारायां प्रविश् in caus. (वेशयति-यितुं) or चन्च् (c. 9. चन्मति, चन्दुं)—(Compute) विगल् (c. 10. गणयति-यितुं), संस्था (c. 2. स्थाति-स्थातुं), कल् (c. 10. कलयति-यितुं).—(Cast in a law-suit) साप् in caus. (सापयति-यितुं), दा in caus. (दापयति-यितुं).—(Condemn) दोषीकृ, दोषिणं-यि कृ. (Found as metals) लोहादि द्रावयित्वा or विलाप्य सन्धा (c. 3. -दपाति-पातुं).—(Consider, weigh) विचिन् (c. 10. चिन्तयति-यितुं), चिप् in caus. (चारयति-यितुं), विगल्—(Shed, moult) निर्मुच् (c. 6. मुषति-मोक्षुं), पत् in caus. (पातयति-यितुं).—(Cast away) अपास्, व्युदस्, प्रास्, प्रधिप्, अपव्यष् (c. 4. -विधयति-ने-व्यधुं), परितज् (c. 1. -त्यजति-त्यजुं).—(Cast down) पत् in caus. निपत्, चिनिपत्, अपःपत्, अवधिप्, पय्यस्, अपःधिप्, निधिप्.—(Cast forth, emit) उदोर्, मुच्, प्रमुच्, निरस्, उत्तृज्, उम् (c. 6. -गिरति-गरितुं-गरोतुं), उडन् (c. 1. -वमति-वमितुं).—(Cast off) अपमुच्, अपास्, प्रतिधिप्, विधिप्, पराकृ (c. 8. -करोति-कुरुं), अपाहा (c. 3. -जहाति-हातुं), निरुद् (c. 6. -खुदति-खोतुं).—(Cast out, expel) निरस्, वहिःधिप्, वहिनिधिप्, वहिष्कृ, निराकृ, निर्या in caus. (यापयति-यितुं), निःसृ in caus. (सारयति-यितुं), भृश् in caus. (भृशयति-यितुं), अपानुद्, निष्कस् in caus. (कासयति-यितुं).—(Cast the eye, glance) दृष्टिं पत् in caus. (इषहृषति कृ. (Cast lots) गुटिकां पत् in caus.
 CAST, *p. p.* धिप्तः-मा-मै, चस्तः-स्ता-स्तं, प्रास्तः-स्ता-स्तं, ईरितः-ता-तं, पातितः-ता-तं, मुक्कः-चा-चै, चुक्तः-चा-चै.—(Cast off) अपास्तः-स्ता-स्तं, समाधिप्तः-मा-मै.—(Cast in a law-suit) साधितः-ता-तं, हापितः-ता-तं.
 CAST, *s.* (A throw) धेपः, धेपणं, चसनं, पातनं; 'cast of a stick,' यष्टिपातः.—(Oblique direction of the eye) दृष्टितिर्यक्तं, दृष्टि-विधेयः; 'having a cast in the eye,' तिर्यग्दृष्टिः *m.*, दूरितेक्ष्णः, केकराधः.—(Mould) संस्कारः, संपानः, रूपं, आकारः, संस्थानं, मूर्तिः *f.*
 CASTANETS, *s.* करडिः *m.*, एकताली, एकवर्णी, करताली.
 CASTAWAY, *s.* त्राज्यः, अग्राह्यः, अग्रहणीयः, उत्थक्तः, महापातकी *m.* (न), अपाक्षेयः.
 CASTLE, *s.* वणैः, वर्गैः, कुलं, जातिः *f.*; 'of low caste,' विचरैः, नीचः, प्राकृतः, हीनजातिः *m. f.*, निवृष्टजातिः *m. f.*; 'of good caste,' सुवर्णैः, वर्णश्रेष्ठः, उल्लूकजातिः; 'of mixed caste,' सङ्गोष्ठैः; 'loss of caste,' जातिभंशः.—(Outcaste) जातिहीनः-ता-नै, वर्णहीनः, अपसदः, आशालः.

CAT

- CASTELLAN, *s.* दुर्गाधिपतिः *m.*, दुर्गाधिकारी *m.* (न), दुर्गाध्यक्षः, कोटिपालः.
 CASTELLATED, *s.* (Formed like a castle) दुर्गाकारः-रा-रं, कुटाकृ...-ति-ति.
 CASTLER, *s.* (A thrower) धेपकः, धेमा *m.* (नृ), अर्चिता *m.* (नृ), प्रास—(A calculator) गणकः, गणयिता *m.* (नृ).
 To CASTIGATE, *v. a.* दण्ड् (c. 10. दण्डयति-यितुं), तद् (c. 10. ताडयति-यितुं), शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं or caus. शासयति-यितुं), अनुशास्.
 CASTIGATION, *s.* दण्डः, साहसं, शिष्टिः *f.*, अनुशासनं, ताडः, ताडनं, निग्रहः.
 CASTIGATORY, *a.* दण्डः-यडी-यडं, साहसिकः-को-कं, प्रायश्चित्तिकः-को-कं.
 CASTING-HOUSE, *s.* सन्धानी, लोहादिद्रावणस्थानं, धातुविलयनशाला, कुम्पशाला.
 CASTING-NET, *s.* धेपणिः *f.*-णी, हस्तेन प्रधेपणीयं सद्यश्चोत्तोलनीयं लघुजालं.
 CASTLE, *s.* दुर्गं, कुटः, कूटः, कोटः, कोटिः *f.*—(Castle in the air) गगनकुसुमं, अनर्थकवासना, अनर्थकभावना, मनोरथसृष्टिः *f.*
 CASTLING, *s.* गर्भपतिनः, गर्भयुतः, गर्भभष्टः.
 CASTOR, *s.* (A beaver) जलमनुविशेषः, जलमाजोरविशेषः—(A hat) पृथ्वीकृतजलमनुलोमनिर्मितम् अधुनातनपुरोहितैर् भूतं शिरस्कं शिरस्कं.
 CASTOR-OIL, *s.* खरखडैलं, खरखडसः, खुतैलं, चमखडैलं.
 CASTRATION, *s.* शिथिरनिवेशनविद्या, कटकनिवेशनं, कटकसमावासः, रचना.
 To CASTRATE, *v. a.* वृषणी वल्कृत् (c. 6. -कृतति-कर्त्तुं) or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं), वृषणद्वयं उत्पद् in caus. (पाटयति-यितुं).
 CASTRATED, *p. p.* छिन्नवृषणः-शा-यं, छिन्नमुष्कः-ष्का-यं, मुष्कशून्यः-न्या-यं.
 CASTRATION, *s.* वृषणच्छेदः, वृषणोच्छेदनं, मुष्कच्छेदनं, वृषणोत्पादनं.
 CASTREL, *s.* श्येनः, कपोतादि *m.*, श्येनजातीयः पक्षिभेदः.
 CASTRENSIAN, *a.* शिथिरसन्धो-न्धनी-न्धि (न), सैनिकः-की-कं.
 CASUAL, *a.* सागनुकः-का-कं, साकस्मिकः-की-कं, सापत्तिकः-की-कं, दैवायत्तः-सा-यं, दैविकः-की-कं, अकारणः-यडा-यडं, अदृष्टः-ष्टा-ष्टं, अचिन्तितः-ता-तं, अतर्कितः-ता-तं, नैमित्तिकः-की-कं.
 CASUALLY, *adv.* अकस्मात्, दैवात्, सागनुकप्रकारेण, अचिन्तितं, अतर्कितं.
 CASUALNESS, *s.* साकस्मिकत्वं, सागनुकत्वं, दैवायत्तता, दैवाधीनता.
 CASUALTY, *s.* सङ्घातः-तं, अकस्मात्सङ्घातः, दैवगातिः *f.*, दैवयोगः, दैवपटनं, सागनुः *m.*, अतिवर्त्तनं.—(Unseen danger) अदृष्टं.
 CASUIST, *s.* धर्माधर्मविचारकः, धर्माधर्मविषये विवादी *m.* (न) or वादानुवादविद्याज्ञः, धर्माधर्मोपदेशकः, कार्याकार्यनिर्णयविदग्धः.
 CASUISTICAL, *a.* धर्माधर्मविचारणाविषयः-या-यं, धर्माधर्मोपदेशसन्धो-न्धनी-न्धि (न).
 CASUISTRY, *s.* धर्माधर्मविचारणविद्या, धर्माधर्मविषये वादानुवादविद्या, कार्याकार्यनिर्णयः, धर्माधर्मोपदेशः, इदं कर्त्तव्यं इदम् अकर्त्तव्यं इति विवेचनविद्या.
 CAT, *s.* मार्जारः, विडालः, सोतुः *m.*, कुन्दमः, मूषकारातिः *m.*, आखुभृक् *m.* (न), वृषदंशकः, पयसः, व्याम्रासः, दीमाधः.
 CAT-O'-NINE-TAILS, *s.* नववलिस्त्रययुक्ता कशः, नवचञ्चुयुक्ता ताडनी, नवप्रतिष्कशयुक्ता चर्मयष्टिः.
 CATACHRESIS, *s.* कुव्यञ्जकविशेषः यथा कर्णभ्यां पीयते सुरुपी शब्द इति.
 CATACLYSM, *s.* भूतसम्प्रवः, आग्रावः, जलाग्रावनं, पृथिवीप्रावः.
 CATACOMBS, *s.* भूगो खाताः शवगोपनयोग्या गूढमार्गाः, अन्तर्भौमश्मशानं.
 CATALECTICK, *a.* न्यूनकाव्यः-रा-रं, अन्तर्विशेषः.
 CATALEPSIS, *s.* ग्रहामयः, अपस्मारः, भ्रमरं, भूतविक्रिया, अद्भुतविकृतिः *f.*
 CATALOGUE, *s.* परिसंख्या, अनुक्रमणिका, परिगणना, रक्षकशः परिसंख्या, सङ्ग्रहः, सूचिः *f.*; 'of names,' नामावलिः *f.*

CATAMENIA, *s.* चतुः *m.*, चार्जिवं, रजः *n.* (स्), पुष्पं, योनिरघ्ननं.
 CATAPIRACT, *s.* संवर्धितः or सध्वंसनाह्युक्त अघातः सैनिकः.
 CATAPLASM, *s.* उत्कारिका, लेपः, प्रलेपः, उपनाहः.
 CATAPULT, *s.* पृष्ठकालीनयूद्धमिः प्रस्तरप्रक्षेपणे प्रयुक्तो युद्धयन्त्रविशेषः.
 CATARACT, *s.* निर्मलः -री, कर्णः, चारिप्रवाहः, प्रपातः, सरः -री, प्रथमवर्णः, उच्चदेशात् तोयपतनं.—(Disease of the eye) मन्थः, लिङ्गनाशः, शुक्रः, नेत्रपटलं.
 CATARRH, *s.* पीनसः, प्रतिश्यायः, काशः -सः, घ्रेष्मा *m.* (न्), कफः.—(Having one) पीनसो *m.* (न्), काशी *m.* (न्).
 CATARRHIAL, *a.* पीनसी -सिनी -सि (न्), काशी -शिनी -शि (न्), कफो -फिनी -फि (न्), घ्रेष्मलः -ला -लं, पीनससन्धो -न्धनी -न्धि (न्).
 CATASTROPHE, *s.* (Of a drama) निष्ठा, निर्घटणं.—(Conclusion) परिणामः, निर्घातः, निर्वृत्तिः *f.*—(Event) सङ्घटितः *f.*—(Misfortune) आपद् *f.*, विपद् *f.* दुर्गतिः *f.*
 CAT-CALL, *s.* रङ्गे प्रेषकायाम् अग्रसादवाचको विस्तरवाद्यविशेषः.
 To CATCH, *v. a.* ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), धृ (c. 1. परति, धृञ्), लभ् (c. 1. लभते, लभ्युं), प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते).—(Lay hold with the hand) सङ्गृह्, परिग्रह्, परामृश् (c. 6. -मृशति -मृष्टुं), अवलस् (c. 1. -लस्ते -लस्ति).—(Receive suddenly) अकस्माद् ग्रह् or लभ् or प्राप्; 'to catch cold,' पीनसग्रस्तः -स्ता -स्तं भू, पीनसोपहतः -ता -तं भू; 'to catch a distemper,' सम्पर्कात् or संसर्गाद् रोगग्रस्तः -स्ता -स्तं भू; 'to catch fire,' अकस्माद् दह् in pass. (दह्यते) or दीप् (c. 4. दीप्ते, दीपितुं), लम्बदाहः -हा -हं भू, अग्निदीप्तः -भा -भं भू, अग्निं ग्रह्.—(Ensnare, entrap) ग्रह्, धृ, चन्प् (c. 9. चामाति, चन्दुं), प्रलभ् in caus. (लोभयति -यितुं), चन्प् in caus. (चन्पयते -यितुं); 'to catch fish,' मत्स्यान् धृञ् or ग्रहीतुं.—(Come upon unexpectedly) अकस्माद् आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं) or समासद् or प्राप्; 'caught out in a fault,' दृष्टदोषः -पा -पं, 'I caught him in the act of stealing,' चोरपन्नेव तम् आसादयं or उपातिष्ठ.—(Allure) प्रलभ् in caus., आकृप् (c. 1. -कृषति -कृष्टुं).—(Catch up, snatch, seize) दृ (c. 1. हरति, हर्तुं), अपदृ, दन्वा अपनी.—(To spread as contagion) सध्वर् (c. 1. -चरति -चरितुं).
 CATCH, *s.* (Seizure) ग्रहणं, ग्रहः, सङ्गृहणं, सङ्ग्राहः, परणं, हरणं.—(Any thing that catches) ग्राहकः -कं, ग्रहः, धरः; 'a latch,' तालकं; 'a clasp,' कुडुपः.—(Prize, advantage) लाभः, प्राप्तिः *f.*, लोभः, फलं.—(A song sung in succession) पय्यापगोतं. परस्परगोतं, परिवर्तकगोतं.
 CATCHER, *s.* ग्राहकः, वागुरिकः, जालिकः, लुब्धकः.—(That in which fish, &c. are caught, a snare for animals) मत्स्यपानी, मृगचन्धिनी, वागुरा, जालं.
 CATCHING, *a.* (Contagious) सञ्चारकः -का -कं, सञ्चारी -रिणी -रि (न्), सम्पर्कीयः -या -यं, त्वाचः -चो -चं.
 CATCHPOLE, *s.* आसेद्धा *m.* (द्धृ), आसेधकज्ञा *m.* (द्धृ), ग्राहकः, यधिधरः.
 CATCHWORD, *s.* मुद्राकरभाषायां परपत्रगः शब्दः.
 CATECHETICAL, *a.* प्राश्नोत्तरिकः -को -कं, प्रश्नोत्तरमयः -यो -यं, प्रश्नोत्तरविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, सप्रश्नोत्तरः -रा -रं.
 CATECHETICALLY, *adv.* प्रश्नोत्तरक्रमेण, सप्रश्नोत्तरं, प्रश्नोत्तरद्वारेण.
 To CATECHISE, *v. a.* प्रश्नोत्तरद्वारेण or प्रश्नोत्तरक्रमेण उपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or शिक्ष् in caus. (शिक्षयति -यितुं) or अधी in caus. (अध्यापयति -यितुं).—(To interrogate) प्रच्छ् (c. 6. पृच्छति, प्रष्टुं), परीच्छ् (c. 1. -ईच्छते -ईच्छितुं).

CATECHISING, *s.* प्रश्नोत्तरद्वारेण शिक्षा or उपदेशः or अध्यापनं, परीक्षा.
 CATECHISM, *s.* (Form of question and answer) प्रश्नोत्तरं, कथोप-कथनं, उत्तरप्रत्युत्तरं, प्रश्नोत्तरविधिः *m.*, प्रश्नोत्तररीतिः *f.*, सप्रश्नोत्तरः पाठः.
 CATECHIST or CATECHISER, *s.* प्रश्नोत्तरद्वारेण or प्रश्नोत्तरक्रमेण or प्रश्नोत्तरविधिना उपदेशकः or शिक्षकः or अध्यापकः or पाठकः.
 CATECHUMEN, *s.* नवछात्रः, नवशिष्यः, नवाधीयानः, प्राथमकल्पिकः.
 CATEGORICAL, *a.* एकार्थः -धा -धं, व्यक्तः -क्ता -क्ते, सुव्यक्तः -क्ता -क्ते, अवक्त्रः -क्ता -क्ते, स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, स्पष्टार्थः -धा -धं, वाचकः -का -कं, नियतः -ता -तं, पर्याप्तः -प्ता -प्तं, अव्यञ्जनः -ना -नं.
 CATEGORICALLY, *adv.* एकार्थं, सुव्यक्तं, स्पष्टं, स्पष्टार्थं, अवक्त्रं, वाचकतया.
 CATEGORY, *s.* पदार्थः, समानाधिकरणं, समानपदं, समानवर्गः, पदं.—(Of individual application) अण्व्यापवृत्तिः *f.*
 CATENARIAN, *a.* शृङ्खलाकारः -रा -रं, शृङ्खलसन्धो -न्धनी -न्धि (न्).
 CATENATION, *s.* शृङ्खलता, शृङ्खलत्वं, पर्यायः, सन्धनः.
 To CATER, *v. a.* भोजनादि परिकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं) or उपकृप् or सम्भृ (c. 1. -भरति, c. 3. -विभर्ति -भर्तुं) or युज् in caus. (योजयति -यितुं).
 CATERER, *s.* भोजनाधिकारी *m.* (न्), भोजनाधिकृतः, भोजनाधिष्ठाता *m.* (न्), अन्नादिपरिकल्पकः.
 CATERPILLAR, *s.* वृश्चिकः, शूककोटः, कोशवासी *m.* (न्), कोपकारी *m.* (न्).
 To CATERWAUL, *v. n.* मत्तविडालवद् रु (c. 2. रीति, रवितुं), मेनाद् कृ.
 CATERWAULING, *s.* मत्तविडालरुतं, मत्तमाज्जारचित्कारः, कर्कशरावः, मेनाद्.
 CATES, *s. pl.* स्वाद्वचं, विशिष्टानं, भोजनविशेषाः *m. pl.*, मिष्टानं.
 CAT-GUT, *s.* विडालादिपुरोतविर्मिता तन्वीः, जन्तुनाडिमयं सूतं, तन्तुः *m.*
 CATHARTIC, *s.* रेचकः, रेचनं, विरेकः, विरेचनं, उदरशोधनं.
 CATHARTICAL, *a.* रेचकः -को -कं, विरेचकः -को -कं, अधोभागहरः -रा -रं, अतिसारी -रिणी -रि (न्), शोधकः -का -कं.
 CATHEDRAL, *s.* महापूजाशाला, महाभजनभवनं, महामण्डपः, महामन्दिरं, महाधर्माध्यक्षाधिष्ठिता पूजाशाला.
 CATHEDRAL, *a.* महाधर्माध्यक्षमठसन्धो -न्धनी -न्धि (न्), महापूजाशालासन्धो -या -यं.
 CATHETER, *s.* सूत्रकृच्छ्रपीडितानां मेहमोचनार्थं मूत्रमार्गनिवेशयितव्या चक्रनाडिः.
 CATHOLIC, *a.* सामान्यः -न्या -न्यं, सर्वसामान्यः -न्या -न्यं, सा ऋणः -शा -शं, सर्वसाधारणः -शा -शं, सार्धः -ध्नी -ध्नुं, सार्धविकः -को -कं, सर्वेयः -या -यं, सार्धलौकिकः -को -कं, सार्धजनिकः -को -कं, सर्वजनोनः -ना -नं.
 CATHOLIC, *s.* सर्वसाधारणमतस्याः, सर्वसामान्यमतधारी *m.* (न्).—(Roman Catholic) रोमीयमतधारी *m.* (न्).
 CATHOLICISM, *s.* साधारण्यं, सामान्यं, सर्वसाधारण्यं, सर्वसामान्यं.
 CATHOLICON, *s.* सर्वसाधारण्यभेजं, सर्वसम्मतभेजं.
 CATKINS, *s.* तरुशाखातो लक्षमाना विडालपुष्पाकारा हरितपुष्पश्रेणी.
 CATLING, *s.* अस्त्रचिकित्सकैर् अङ्गवेदेन प्रयुक्तः कर्त्तरिकाविशेषः.
 CATOPTICAL, *a.* चक्षुष्यमात्राद्युपविद्याङ्गसन्धो -न्धनी -न्धि (न्).
 CATOPTICS, *s.* चाक्षुषविद्यायाः प्रतिविस्वविषयकम् अङ्गं.
 CATTLE, *s.* गायः *m. pl.*, गोपनं, गोकुलं; 'cattle for draught,' धुरीणः, धुव्यः; 'fit for any draught,' सध्वधुरीणः, सध्वधुरावहः; 'rich in cattle,' गोमान् -मती -मत् (न्), गोमी -मिनी -मि (न्); 'capture of cattle,' गोग्रहः; 'cattle-keeper,' गोपालः, पशुपालः; 'the keeping of cattle,' पशुपाल्यं.
 CAVALCADE, *s.* आश्विकयात्रा, सादिनां or अश्वारोहिणां यात्रा or श्रेणी.
 CAVALIER, *s.* सादी *m.* (न्), अश्ववारः, आश्विकः, अश्वारूढः, अश्वारोही *m.* (न्), अश्ववहः, हयारूढः, तुरगी *m.* (न्), तुरङ्गी *m.* (न्).
 CAVALIERLY, *adv.* (Disdainfully) सायमानं, अयमानेन. सदर्पं. सगर्वं.

सावलेपं, सावहेलं.—(To treat cavalierly) अवमन् (c. 4. -मन्ते -मन्तुं), अवज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -ज्ञानुं), कदपीकृ, लघुकृ.

CAVALRY, *s.* आश्वं, आश्विकं, आश्वीयं, अश्वः *m. pl.*, अश्वारोहाः *m. pl.*, अश्वारोहं सेनाङ्गं, अश्वारूढाः *m. pl.*, अश्वारोहिणः *m. pl.*, हयारूढाः *m. pl.*, अश्ववहाः *m. pl.*, सादिनः *m. pl.*, तुरङ्गिणः *m. pl.*, तुरङ्गयायिनः *m. pl.*

To CAVATE, *v. a.* (To hollow) खन् (c. 1. खनति, खनितुं, खातुं), गुप्तिरकृ.

CAVATION, *s.* गृहतले खातं, गृहस्थापस्तात् खाता गुप्तिः.

CAUDATED, *a.* पुच्छी -चिचनी -चिच (न्), लाङ्गुली -लिनी -लि (न्).

CAUDLE, *s.* प्रसूताभिरु आहार्यं मद्यादिसम्पत्तिं पानीयं.

CAVE OR CAVERN, *s.* विलं, विवरं, कन्दर -रा, गर्तः, गहरं -री, रन्ध्रं, गुहा, गुहागृहं, निर्हेरिः *m.*, दरी *f.*, शैलरन्ध्रं.—(Excavation) खातं, देवखातं, देवखातविलं.

CAVEAT, *s.* सावधानो भव इति विज्ञापनं, निषेधः, निषेधपत्रं.

CAVERNED, *a.* (Full of caverns) गह्वरी -रिखी -रि (न्).—(Excavated) खातः -ता -तं.—(Inhabiting caverns) गह्वरवासी -सिनी -सि (न्) or -भाक् (न्), विलवासी -सिनी -सि (न्).

CAVESSON, *s.* अश्वदमने प्रयुक्तं नासायन्त्रं.

CAUGHT, *p. p.* गृहीतः -ता -तं, धृतः -ता -तं, प्राप्तः -प्ता -प्ता, लभः -भा -भं, बद्धः -द्वा -द्धं; 'caught in a net' जालबद्धः -द्वा -द्धं; 'caught hold of' सङ्गृहीतः -ता -तं, अवलसितः -ता -तं; 'caught out in a crime' दृष्टदोषः -पा -पं; 'caught by a glance' कटाक्षमुष्टः -ष्टा -ष्टं.

CAVIAR, *s.* लवणादिसन्धिनां गृहन्मत्स्यादं, लवणाक्तं मीनारसं.

To CAVIL, *v. a.* मित्या विवादं (c. 1. -यदते -यदितुं) or निन्द (c. 1. निन्दति -निन्दतुं), वाक्यं खण्डं (c. 10. खण्डयति -यितुं), दोषं or छिद्रम् अन्विष्य (c. 6. -इच्छति -यितुं) or यद् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), विमलप (c. 1. -लपति -लपितुं), दोषीकृ.

CAVIL, *s.* मित्याविवादः, विवादः, उद्वाहः, मित्योद्वाहः, दोषयाहः, दोषकल्पनं, दोषप्रसङ्गः, छिद्रान्वेषः, मित्यापत्तिः *f.*, मित्यापत्तिकः, विप्रलापः, वाच्यखण्डनं, वाच्यविरोधः, अपवादः, वाग्युद्धं, चितखण्डा, विप्रतिपत्तिः *f.*

CAVILLER, *s.* विवादशीलः, उद्वाहशीलः, मित्याविवादी *m. (न्)*, उद्वाहनञ्जः.

CAVILLING, *a.* दोषग्राही -हिणी -हि (न्), विवादी -दिनी -दि (न्), छिद्रान्वेषी -पिणी -पि (न्), छिद्रानुसारी -रिणी -रि (न्), पूणी -णिनी -णि (न्), निन्दकः -का -कं, अपवादकः -का -कं, विसंवादी -दिनी -दि (न्).

CAVILLINGLY, *adv.* मित्याविवादपूर्वकं, विवादशीलत्वात्, छिद्रान्वेषिण्यत्.

CAVITY, *s.* गर्तः, छिद्रं, विवरं, खातं, विलं, रन्ध्रं, कोष्ठः, कुहरं, अवधः, अवधिः *m.*

CAUL, *s.* (Covering for the head) शिरोवेष्टनं.—(Integument of the bowels) अन्त्रावेष्टनं, पुरीतदावेष्टनं.—(Membrane encompassing the head of a new-born child) सद्यो योजितास्य बालकस्य मस्तकावेष्टकः कोशविशेषः, गर्भवेष्टनं, गर्भाशयः.

CAULIFEROUS, *a.* प्रकाण्डविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, काण्डवान् -वती -वत् (न्), मञ्जरितः -ता -तं.

CAULIFLOWER, *s.* शाकप्रभेदः, हरितकः, शिथुः *m.*

CAUSABLE, *a.* उत्पादनीयः -या -यं, उत्पादयितुं शक्यः -क्सा -क्यं.

CAUSAL, *a.* कारणिकः -की -कं, हेतुकः -का -कं, हेतुकाः -की -कं.—(Causal verb) प्रेरणं.

CAUSALITY OR CAUSATION, *s.* कारणत्वं -ता, हेतुता -त्वं, निमित्तत्वं, प्रयोजककृत्तृत्वं.

CAUSATIVE, *a.* उत्पादकः -का -कं, जनकः -का -कं, जनयिता -त्री -तृ (न्).

CAUSE, *s.* (That which effects, motive, reason) कारणं, हेतुः *m.*, निमित्तं -त्तकं, निदानं, प्रयोजनं, निवन्धनं, कारणं, उपाधिः *m.*—(Origin) प्रभवः, उद्भवः, सम्भवः, योनिः *f.*, बीजं, वैजिकं, मूलं;

'without cause,' अकस्मात्; 'for this cause,' अनेन हेतुना, तदर्थं, तस्य हेतोः; 'primary cause,' आद्यबीजं, आदिकारणं; 'a good cause,' सन्निमित्तं; 'cause and effect,' कार्यकारणं.—(The person who effects) उत्पादकः, कारकः, कर्ता *m.* (न्), प्रयोजकः, प्रवर्तकः.—(Subject of litigation) सद्यः; 'one who has lost his cause,' साधितः.—(Occasion) प्रयोजनं, कारणं, स्थानं, अवसरः.—(Side, party) पक्षः; 'one's own cause,' ज्ञानपक्षः.

To CAUSE, *v. a.* जन् in caus. (जनयति -यितुं), वत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), कृ (α 8. करोति, कर्तुं), साध् in caus. (साधयति -यितुं), निमित्त (nom. निमित्तायते). Sometimes भू is used with the dat. c.; as, 'that will cause my destruction,' तन्म विनाशाय भविष्यति: or even the dative alone may be used; as, तन्म विनाशाय. Sometimes a phrase like the following may be found; 'I was not the cause of this deed,' इदं कर्म न मत्त्वानिकं or मत्कर्तृकं.

CAUSED, *p. p.* कारितः -ता -तं, कृतः -ता -तं, जनितः -ता -तं, उत्पादितः -ता -तं, कारणभूतः -ता -तं, उद्भवः -वा -वं or प्रभवः -वा -वं in comp.; as, 'caused by the wind,' अनिलोद्भवः -वा -वं.

CAUSELESS, *a.* निष्कारणः -खा -खं, निर्निमित्तः -न्ता -न्तं, अनिमित्तः -न्ता -न्तं, निष्प्रयोजनः -ना -नं, अहेतुकः -का -कं, अनिदानः -ना -नं, हेतुशून्यः -न्ता -न्यं; 'causeless state,' विलक्षणं.

CAUSELESSLY, *adv.* निष्प्रयोजनं, अकारणं, अकारणात्, निष्कारणं, अनिमित्ततः, निर्निमित्तं, असति प्रयोजने, हेतुना विना, हेतुं विना.

CAUSER, *s.* कारकः, कर्ता *m.* (न्), कर्तृ, कारु, उत्पादकः, जनकः, जनयिता *m.* (न्), प्रयोजकः, प्रवर्तकः.

CAUSEWAY, *s.* सेतुः *m.*, सेतुपथः, पाली, पिण्डलः, पिण्डलः, धरणः, संवरं.

CAUSTIC, *a.* (Burning, corrosive) दाहकः -का -कं, चरुनुदः -दा -दं, चरुष्करः -रा -रं, क्षयकरः -री -रं, तिग्मः -ग्मा -गं.—(Biting, satirical) चरुनुदः -दा -दं, दंशेरः -रा -रं, मर्मभेदी -दिनी -दि (न्), मर्मस्पर्क *m. f. n.* (श्).

CAUSTICITY, *s.* चरुनुदत्वं -ता, चरुष्करत्वं -ता.

CAUTELOUS, *a.* (Cunning, wily) विदग्धः -ग्धा -ग्धं, विचक्षणः -खा -खं.

CAUTERIZATION, *s.* दाहः, दाहनं, उपप्लेण or तमलोहेन or तिग्मोपध-प्रयोगेण मांसदाहनं, धारकर्म *n.* (न्), कृष्णकर्म, धारापथं.

To CAUTERIZE, *v. a.* दह in caus. (दाहयति -यितुं), तमलोहेन or उपप्लेण or तिग्मोपधप्रयोगेण मांसं दह, धारम् च in caus. (धारयति -यितुं).

CAUTERY, *s.* (Actual) दाहः, उपप्लेण, तमलोहेन मांसदाहः, धारः.—(Potential) दाहः, औपधीयारुनुदद्रव्यप्रयोगेण मांसदाहः.

CAUTION, *s.* (Prudent care) अवधानं -नता, सावधानता, समीक्षा -क्षणं, प्रसमीक्षा, अवेक्षा, अन्ववेक्षा, अपेक्षा, अप्रमादः, चिन्ता, कार्यचिन्ता, विवेचनं, चेतना, आशङ्का, आशङ्काशीलता.—(Warning) प्रत्यादेशः, अपेहि or सावधानो भव इति विज्ञापनं, सन्देशः.—(Security) प्रातिभायं, पारिभायं, बन्धकः, आधिः *m.*

To CAUTION AGAINST, *v. a.* प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), सन्दिश; अवपेहि or अवधत्स्व or सावधानो भव इति विज्ञापनं in caus. (-ज्ञापयति -यितुं); 'he cautioned his sons against evil company,' अतर्त्तसंगे सावधाना भवत or अवधत्स्व इति पुत्रान् प्रत्यादिशत्.

CAUTIONARY, *a.* (Containing a security) सवन्धकः -का -कं, सपारि-भायः -या -यं.—(Containing a warning) प्रत्यादेशकः -का -कं.

CAUTIONED, *p. p.* प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं, सन्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.

CAUTIOUS, *a.* सावधानः -ना -नं, कृतावधानः -ना -नं, अवहितः -ता -तं

स्ववहितः -ता -तं, अग्रमत्तः -त्ता -त्तं, अग्रमादी -दिनी -दि (न्), समोह्य-
कारी -रिणी -रि (न्), विमृश्यकारी -रिणी -रि (न्), आशङ्काशीलः
-ला -लं, कार्यचिन्तकः -का -कं, पुषः -धा -धं.

CAUTIOUSLY, *adv.* सावधानं, अवधानेन, अवहितं, अग्रमादेन, अवधेया, साशङ्कं.

CAUTIOUSNESS, *s.* अवधानता, सावधानता, अग्रमत्तता, अग्रमादित्वं.

To CAW, *v. n.* काकवद् रु (c. 2. रैति, रवितुं), कै (c. 1. कायति, कातुं),
द्रांश् (c. 1. द्रांश्ति, द्रांश्ति), घ्रांश् (c. 1. घ्रांश्ति -घितुं).

CAYENNE, *s.* मरीचगुणोपेतः सुतिमो रक्तवर्ण उपस्करविशेषः.

To CEASE, *v. n.* (To be at an end) विरम् (c. 1. -रमति -रन्तु), उपरम्,
निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), निवृत्, विनिवृत्, शम् (c. 4. शाम्यति,
शमितुं), अप्रया (c. 2. -याति -यातुं), विगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), विच्छिद्
in pass. (-च्छिते), विग्रम् (c. 4. -ग्राम्यति -ग्रमितुं).—(To desist
from) विरम् or निवृत् with abl. c.; 'he ceases from wicked-
ness,' पापाद् विरमति.

To CEASE, *v. a.* (To put a stop to) निवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं),
निवृत्, विरम् in caus. (-रमयति -यितुं), उपरम्, शम् in caus. (शमयति
-यितुं).

CEASED, *p. p.* विरतः -ता -तं, उपरतः -ता -तं, अवरतः -ता -तं, व्युपरतः
-ता -तं, निवृत्तः -त्ता -त्तं, प्रशान्तः -न्ता -न्तं, शान्तः -न्ता -न्तं, विगताः
-ता -तं, विग्रान्तः -न्ता -न्तं, विच्छिन्नः -त्ता -त्तं, निरस्तः -स्ता -स्तं; 'one
whose fever has ceased,' विगतज्वरः or गतज्वरः or वीतज्वरः or
शान्तज्वरः; 'one who has ceased from desire after worldly
objects,' उपरतविषयाभिलाषः -या -यं.

CEASELESS, *a.* अविरतः -ता -तं, अनवरतः -ता -तं, निरन्तरः -रा -रं,
अनिवृत्तः -त्ता -त्तं, अविग्रान्तः -न्ता -न्तं, नित्यः -त्ता -त्तं.

CEASELESSLY, *adv.* अविरतं, अनवरतं, निरन्तरं, नित्यं.

CEASING, *s.* विरतिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, अवरतिः *f.*, उपरामः -रमः -रतिः *f.*, आरतिः *f.*

CECITY, *s.* अन्धता -त्वं, तिमिरं, अदृष्टिः *f.*, दृष्टिहीनता.

CECUTIENSY, *s.* दृष्टिवैकल्यं, नेत्रेन्द्रियवैकल्यं, नाकुलान्धं, कुदृष्टिः *f.*

CEDAR, *s.* देवदारुः *m.* -रु *n.*, चारः *n.* (स्), चारसरुः *m.*

To CEDE, *v. a.* (To give up) उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), विसृज्, वितृ
(c. 1. -तरति -तरितुं -तरोतुं), त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), परित्यज्, अनुदा
(c. 3. -ददाति -दातुं), अनुज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -ज्ञातुं), प्रोत्सृ in caus.
(-सारयति -यितुं).—(To go over) अभ्युपे (c. 2. अभ्युपेति, अभ्युपेतुं), वशीभू-

CEDED, *p. p.* उत्सृष्टः -ष्टा -ष्टं, विसर्जितः -ता -तं, प्रोत्सारितः -ता -तं, वितोषः
-तोषा -षं, त्यक्तः -क्ता -क्तं.

CEDRINE OR CEDARN, *a.* देवदारुसन्धोयः -यो -यं, देवदारुसन्धोयः -या -यं.

To CEIL, *v. a.* अन्तःपटलेन च्छद् (c. 10. छादयति -यितुं), आच्छद्.

CEILING, *s.* अन्तःपटलः, अन्तःछादं -दनं, अन्तराच्छादनं, पटलः, चालः.

CELANDINE, *s.* अरुण्वारनिर्व्यासविशिष्टः पीतपुष्पं चोपधिभेदः, बहुदुग्धिका.

CELATURE, *s.* तद्यर्थं, तद्यर्थकम् *n.* (न्), नानारेखादिना अलङ्करणविद्या.

To CELEBRATE, *v. a.* प्रशंस् (c. 1. -शंसति -शंसितुं), स्तु (c. 2. स्तौति, स्तोतुं),
विख्या (c. 2. -ख्याति -ख्यातुं), कृत् (c. 10. कीर्त्तयति -यितुं), ज्ञाप (c. 1.
ज्ञापते, ज्ञापितुं), वन्द् (c. 1. वन्दते -न्दितुं), पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं), आश्रु
in caus. (-आश्रयति -यितुं), प्रप् in caus. (प्रययति -यितुं), प्रकाश् in
caus. (-काशयति -यितुं), अनुवर्त्त (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं).—(To per-
form solemnly) सेव् (c. 1. सेवते, सेवितुं), विधिवत् कृ, यथाविधि
अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं) or सम्पद् in caus. (-पादयति -यितुं) or
निर्द्दह् in caus. (-याहयति -यितुं) or घाह् (c. 10. घालयति -यितुं) or
आचर् (c. 1. -चरति -चरितुं) or पृ (c. 10. पारयति -यितुं).—(To cele-
brate on the lyre) उपवीण (nom. -वीणयति -यितुं).

CELEBRATED, *a.* विद्युतः -ता -तं, ख्यातः -ता -तं, विख्यातः -ता -तं, प्रथितः
-ता -तं, प्रसिद्धः -द्वा -द्धं, कीर्त्तिमान् -मती -मत् (त्), कीर्त्तितः -ता -तं.
स्तुतः -त्ता -त्तं, अनुवर्त्तितः -ता -तं, लभ्यशब्दः -च्चा -च्छं, यशस्वी -स्विनी
-स्वि (न्), यशस्वान् -स्वती -स्वत् (त्), प्रतीतः -ता -तं, विज्ञातः -ता -तं,
विक्तः -त्ता -त्तं.—(In song) उपगीतः -ता -तं, उपगीयमानः -ता -नं;
'to be celebrated,' प्रशंस् in pass. (-शंस्यते), विद्यु in pass.
(-व्युयते), प्रप् (c. 1. प्रपते, प्रथितुं); 'by mention,' अतिपद् in
pass. (पठ्यते), परिपद्.—(As a festival) अभ्युदितः -ता -तं.

CELEBRATION, *s.* (Solemn performance) सेवनं, निषेवनं, विधिवत्
पालनं or अनुष्ठानं or साचरणं, अभ्युदयः.—(Praise) स्तुतिः *f.*, स्तवः,
वर्णना, प्रशंसा, पूजा, कीर्त्तनं, उत्कीर्त्तनं, ज्ञाया.

CELEBRITY, *s.* (Fame) कीर्त्तिः *f.*, यशः *n.* (स्), ख्यातिः *f.*, मुख्यातिः *f.*,
विद्युतिः *f.*, प्रसिद्धिः *f.*, प्रकीर्त्तिः *f.*, विख्यातिः *f.*, प्रविख्यातिः *f.*,
प्रतिख्यातिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*, विश्रावः, प्रथा, सम्प्रथा, प्रथितिः *f.*, प्रतिष्ठा;
'conferring celebrity,' यशस्करः -री -रं, कीर्त्तिकरः -री -रं.

CELERITY, *s.* शीघ्रता, वेगः, जवः, त्वरा, रभसः, तूष्णिः *m.*, आशुगमनं.

CELERY, *s.* अननोदाजातीयः शाकप्रभेदः.

CELESTIAL, *a.* (Relating to heaven, or the sky, divine) स्वर्गीयः
-या -यं, दिव्यः -व्या -व्यं, दिविजः -जा -जं, दिविष्टः -ष्टा -ष्टं, देवः -वी -वं,
देवकीयः -या -यं, देवाहः -हो -हं, सौरः -री -रं, आनारीक्षः -क्षी -क्षं,
वैहायसः -सो -सं, विहायसीयः -या -यं, नभःस्थः -स्था -स्थं; 'clothed
in celestial raiment,' दिव्यवस्त्रः -स्त्रा -स्त्रं; 'celestial nymph,'
स्वर्वेश्या.—(Excellent) परमः -मा -मं, उत्तमः -मा -मं.

CELIBACY OR CELIBATE, *s.* अविवाहः, अनुवाहः, अपरिणयनं, अपाणि-
ग्रहणं, अविवाहावस्था, अकृतविवाहत्वं; 'living in celibacy,'
अविवाहितः.

CELL, *s.* (A small cavity) विलं, छिद्रं, रन्ध्रं, कूपः, कुहरं.—(A small
apartment) कुटी, कक्षः.—(In a prison) कारागारे कुटी or कक्षः
or उपरोधकं, अवरोधनशालिका, गुमिः *f.*—(A cottage) कुटीरः.—
(The habitation of a religious person) मठः, आश्रमः.

CELLAR, *s.* गुमिः *f.*, भूतिकोळः, अवटः -टिः *m.*, गृहहले or गृहस्थापस्ताद्
भूमौ खातो मद्यादिकोष्ठः.

CELLARIST, *s.* धर्मचारिणं मठे मद्यादिरक्षकः or भोजनाधिकारी *m.* (न्).

CELLULAR, *a.* सूक्ष्मकूपविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, सूक्ष्मरन्ध्रपूर्णः -र्णो -र्णं, मधुकोपाकारः
-रा -रं.

CELSITUDE, *s.* उच्चता, ऊर्ध्वत्वं, उच्च्यः, उत्तमः, समुन्नतिः *f.*, उत्कर्षः.

CEMENT, *s.* (The matter with which two bodies are made
to cohere, as mortar) मुषा, लेपः, विलेपः, संलग्नीकरणार्थम् अति-
श्यानद्रव्यं.—(Bond of union) वन्धनं, सन्धनः, आवन्धः, सन्धिः *m.*

To CEMENT, *v. a.* संलग्नीकृ, संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योज्), c. 10. -योजयति
-यितुं), संस्त्रिप् in caus. (-स्त्रेपयति -यितुं), सन्धन् (c. 9. -वध्नाति -वन्धुं),
सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं).

CEMENTATION, *s.* संलग्नीकरणं, संयोजनं, संयोगः, सन्धानं, संश्लेषः.

CEMENTED, *p. p.* संलग्नीकृतः -ता -तं, संयुक्तः -क्ता -क्तं, संस्त्रिष्टः -ष्टा -ष्टं,
सन्धतः -द्धा -द्धं, सन्धितः -ता -तं.

CEMETERY, *s.* श्मशानं, प्रेतवनं, पितृवनं, पितृकाननं, पितृवसतिः *f.*, शवसानं,
शतानकं, रुद्राक्रोडः.

CENATORY, *a.* रात्रिभोजनसन्धो -न्धनी -न्धि (न्), नक्तभोजनविषयकः
-का -कं.

CENOTAPH, *s.* शून्यचैतवं, चैतवं, चित्तं, स्थानान्तरे निखातं मृतजनमुद्दिश्य
स्मरणचैतवं.

- CENSE, *s.* कर, राजकर, राजस्व, शुल्क.—(Rank) पदं.
 CENSER, *s.* धूपपात्र, धूपपात्र.—(Fire-pan) जट्टारधानिका.
 CENSOR, *s.* नीतिशास्त्रा *m.* (स्तु), धर्माध्यक्षः, धर्माधिकारी *m.* (नृ), व्यवहारद्रष्टा *m.* (पृ), आचारोपद्रष्टा *m.* (पृ), कण्टकोद्धर्ता *m.* (नृ), दण्डप्रथेता *m.* (नृ), दोषनिग्रहीता *m.* (नृ), पापनिग्रहकृत्.
 CENSORIAN, *a.* नीतिशिष्टिसम्बन्धी-न्यनी-न्यि (नृ) or आचारदर्शनसम्बन्धी.
 CENSORIOUS, *a.* निन्दकः -का -कं, घृणी-घिनी-घि (नृ), दोषग्राही-हिणी-हि (नृ), गुणघाती-तिनी-ति (नृ), अपवादकः -का -कं, -दी-दिनी-दि (नृ), सापवादः -दा -दं, कुवादः -दा -दं, कुवदः -दा -दं, पापदर्शी-शिनी-शि (नृ), निन्दाशीलः -ला -लं, छिद्रान्वेषी-पिणी-पि (नृ), छिद्रानुसारी-रिणी-रि (नृ), कुत्तावादी-दिनी-दि (नृ) or अगुणवादी, कुचरः -रा -रं, दोषैकदृक् *m.f.n.*, पुरोभागी-गिनी-गि (नृ).
 CENSORIOUSLY, *adv.* घृणया, सापवादं, निन्दापूर्वकं, अगुणस्या, अपवादशीलत्वात्, छिद्रान्वेषित्वात्.
 CENSORIOUSNESS, *s.* निन्दकता, अपवादशीलत्वं, छिद्रान्वेषः, परदोषकीर्तनं.
 CENSORSHIP, *s.* नीतिशास्त्रपदं, आचारद्रष्टृपदं, धर्माधिकारः, -करणं.
 CENSURABLE, *a.* निन्द्यः -न्धा -न्धं, निन्दनीयः -या -यं, निन्दाहः -है -हं, वचनीयः -या -यं, वाच्यः -च्या -चं, गहैः -है -है, गहैणीयः -या -यं, विगहैः -है -है, दोषी-पिणी-पि (नृ), अपराधी-पिनी-पि (नृ).
 CENSURABLENESS, *s.* निन्द्यता, वाच्यता, वचनीयता, सापराधता.
 CENSURE, *s.* निन्दा, अपवादः, परीवादः, अगुणस्या-मननं, उपक्रोशः, परिभाषणं, तिरस्कारः, घृणा, उपालम्भः, आक्षेपः, गहै, गहैयं, कुत्ता, निषादः, अवयवः, अज्ञानं, अतीया.
 To CENSURE, *v. a.* निन्द (c. 1. निन्दति, निन्दितुं), प्रखिन्द, प्रतिनिन्द, विनिन्द; प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), परिवद (c. 1. -वदति -वदितुं), अपवाद, गहै (c. 1. गहैते, गहैतुं, c. 10. गहैयति -ते -पितुं), विगहै, परिगहै; तिरस्कु; कुन् (c. 10. कुत्सयति -पितुं), अभिकुन्, गुप् in des. (अगुण्यते -पितुं), असूय (nom. असूयति -पितुं), उपालम्भ (c. 1. -लभते -लभ्यं), दोषीकृ, धिक्.
 CENSURED, *p. p.* निन्दितः -ता -तं, अगुण्यतः -ता -तं, तिरस्कृतः -ता -तं, विगहितः -ता -तं, निभर्तितः -ता -तं, धिक्कृतः -ता -तं, अवरोधः -या -यं, उपालम्भः -या -यं.
 CENSURER, *s.* निन्दकः, अपवादकः, अपवादी *m.* (नृ), परिवादी *m.* (नृ), निन्दाकृत्.
 CENT, *s.* शतं; 'five per cent.' शते विंशभागः, पञ्चकं शतं, पञ्चोत्तरं; 'two per cent.' द्विकं शतं.
 CENTAUR, *s.* जनुविशेषो यस्य पूर्वभागः पुरुषाकारः पश्चिमभागश्च अश्वाकृतिः, पूर्वकालीनकविभिः कल्पितो नरोद्धकायो याज्यधःकायो जनुविशेषः, अर्द्धेन अष्टोर्द्धेन पुरुषो जनुः, राक्षसः, दैत्यः.
 CENTAURY, *s.* तिरस्त्वाद चोद्गुप्तसवयं औपधिप्रभेदः.
 CENTENARIAN, *s.* (One a hundred years of age) शतायुः *m.* (नृ), शतवर्षः.
 CENTENARY, *a.* शतकः -का -कं, शतिकाः -की -कं, शतयः -त्या -यं.
 CENTENARY, *s.* शतकः, शतं; 'a centenary of years.' वर्षशतं, अष्टशतं, शतवर्षः.
 CENTENNIAL, *a.* शतवर्षः -धा -धं, शताब्दः -न्दा -न्दं, शतवत्सरः -रा -रं.
 CENTESIMAL, *a.* शततमः -नी -मं.—(Hundredth part) शतभागमध्ये एकभागः.
 CENTIFOLIOUS, *a.* शतपत्रः -त्री -त्रं, शतपत्रः -त्री -त्रं, शतच्छदः -दा -दं.
 CENTIPEDE, *s.* शतपदी *f.*, शतपाद *f.*, शतपादिका, पृथिका, पृथिका, कर्णजलीका -का (म).
 CENTO, *s.* (A poem formed by scraps) प्रकीर्णकाव्यं, खण्डकाव्यं, नाना-

- ग्रन्थसङ्ग्रहीतं काव्यं.—(A collection of a hundred stanzas) शतक.
 CENTRAL or CENTRICAL, *a.* मध्यः -ध्या -धं, मध्यमः -मा -मं, मध्यमोयः -या -यं, मध्यस्थः -स्था -स्थं, मध्यस्वायो-यिनी-यि (नृ), गर्भस्थः -स्था -स्थं, मध्यवर्ती -र्त्तिनी -र्त्ति (नृ).
 CENTRALITY, *s.* मध्यत्वं, मध्यस्थता -त्वं, मध्यनत्वं.
 CENTRE, *s.* (The middle, interior) मध्यं, मध्यः, मध्यस्थानं, मध्यस्थलं, गर्भः, उदरं, अभ्यन्तरं, हृदयं; 'in the centre,' मध्ये, अभ्यन्तरे.—(Of a circle) केन्द्रं, चतुष्टयं.
 To CENTRE, *v. n.* (To rest on) अवलम्ब (c. 1. -लभते -लभितुं), समालम्ब, संघि (c. 1. -घ्रयति -घ्रयितुं).—(To meet together in one point) मध्यस्थानं or एकस्थानं प्रति समि (c. 2. समेति, समेतुं), एकत्र समागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or सम्मिल (c. 6. -मिलति -मेलितुं).
 CENTRICALLY, *adv.* मध्यतः, मध्यं प्रति, मध्ये, मध्यस्थाने, मध्यमुद्दिश्य.
 CENTRIFUGAL, *a.* केन्द्रापजिगमिषुः -पुः -पु, मध्यापजिगमिषुः -पुः -पु.
 CENTRIPETAL, *a.* केन्द्रजिगमिषुः -पुः -पु, केन्द्राभिपिपतिषुः -पुः -पु, मध्यं प्रति पतयालुः -लुः -लु or पातुकः -का -कं.
 CENTUPLE, *s.* शतगुणः -या -यं, शतधा *ind.*
 To CENTUPPLICATE, *v. a.* शतगुणं -यां -यं कृ, शतगुणीकृ, शतधा कृ.
 To CENTURIATE, *v. a.* शतभागशः कृ, शतखण्डशः कृ, शतधा कृ, शतखण्डीकृ.
 CENTURION, *s.* शतसेनापतिः *m.*, शतयोधमुख्यः, शतसेनाधिपतिः *m.*
 CENTURY, *s.* (Space of a hundred years) वर्षशतं, शतवर्षं, वात्सरशतं, अष्टशतं.—(A hundred) शतं, शतकः.
 CEPHALALGY, *s.* शिरोवेदना, शीर्षवेदना, शिरःपीडा, शिराक्षिः *f.*, शिरोरोगः.
 CEPHALIC, *a.* मस्तकपथ्यः -ध्या -धं, मस्तिष्करोगात् -म्री -मं.
 CERASTES, *s.* शृङ्गविशिष्टः सप्रेमभेदः, विषाणी प्यालः, शृङ्गरी.
 CERATE, *s.* सिक्कादिनिर्मितः or सिक्कयन्त्रेलादिमयः धातुशमक उपनाहः.
 CERATED, *a.* सिक्काकृतः -क्ता -क्तं, सिक्कयनयः -यो -यं, सिक्कयानुलिप्तः -न्ता -मं.
 To CERE, *v. a.* सिक्कयेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्पुं) or अष्ट्र (c. 7. अन्नति, अन्नं).
 CEREBRAL, *a.* मस्तिष्कसम्बन्धकः -का -कं; 'a cerebral letter,' मूर्द्धन्यं.
 CEREBRUM, *s.* मस्तिष्कं, मस्तिष्कः, गोह्रं, मस्तकचेहः.
 CERECLOTH or CEREMENT, *s.* सिक्काकृतं वस्त्रं, शववस्त्रं.
 CEREMONIAL, *s.* व्यवहारः, आचारः, रीतिः *f.*, विधिः *m.*, विधानं, नियमः. कृतं, नियकृतं, आहिकाचारः, संस्कारः, क्रियाविधिः *m.*, शास्त्रविधानं.—(Sacrificial) यज्ञकर्म *n.* (नृ), विधियज्ञः, इष्टिः *f.*
 CEREMONIAL, *a.* वैधिकः -की -कं, वैधः -धी -धं, नैयमिकः -की -कं, आचारिकः -की -कं, व्यावहारिकः -की -कं, ऐष्टिकः -की -कं, पौष्टिकः -की -कं.
 CEREMONIOUS, *a.* अतिशयेन आदरकृत्, अतिशयेन आदृतः -ता -तं or सम्भाचारसेवी -विनी -वि (नृ), अतिसभ्यः -भ्या -भ्यं or अत्यल्लिकृत्, एकान्तसभ्यः -भ्या -भ्यं, सभ्यसम्यः -न्या -न्यं, एकान्तप्रश्रितः -ता -तं, एकान्तप्रणयः -यिनी -यि (नृ), अतिसमादरकृत्, अत्यादृतः -ता -तं, अतिसमाजनकृत्, अत्यनन्दनकृत्, अत्यनुनयी -यिनी -यि (नृ).
 CEREMONIOUSNESS, *s.* (The use of too much ceremony) अत्यादरः, अतिशयेन शिष्टाचारानुष्ठानं, or सम्भाचारसेवनं, अतिसौजन्यं, अतिप्रश्रयः, अत्यनुनयः, अतिसमाजनं, अतिसमादरः, अत्यनन्दनं.
 CEREMONIOUSLY, *adv.* एकान्तादरपूर्वकं, अतिसमादरेण, अतिप्रश्रयेण, सातिशयसमाजनं.
 CEREMONY, *s.* (Rite) विधिः *m.*, नियमः, संस्कारः, विधानं, कृतं, नियकृतं, कर्म *n.* (नृ), नियकर्म *n.* (नृ), क्रिया, आहिकाचारः, दीक्षा; 'engaged in ceremonies,' दीक्षितः; 'occasional ceremony,' नैमित्तिककर्म *n.* (नृ); 'marriage ceremony,' विवाहविधिः *m.*—(Form of civility) शिष्टाचारविधिः *m.*, सम्भाचारविधिः *m.*, सौजन्यरीतिः *f.*

CERTAIN, *a.* (Sure) सुवः -वा -यं, अवश्यकः -का -कं, सुनिश्चितः -ता -तं.
—(Not admitting doubt) असन्दिग्धः -ग्या -ग्यं, असंशयः -या -यं,
निःसन्दिग्धः -ग्या -ग्यं, निःसन्देहः -हा -हं, निःसंशयः -या -यं; 'it is
certain,' सत्र न संशयः.—(Settled, determined, resolved)
निश्चितः -ता -तं, कृतनिश्चयः -या -यं, निष्पन्नः -जा -जं, नियतः -ता -तं;
'as to time,' कृतकालः -ला -लं.—(Regular) नित्यः -त्वा -हं.—
(Infallible) समोपः -या -यं.—(Particular) सविशेषः -या -यं.—
(Some) कश्चित् काचित् किञ्चित्, कोऽपि कापि किमपि, कश्चन
काचन किञ्चन; 'some few,' कतिचित् *ind.*, कतिपयः -या -यं,
कियान् -यतो -यत् (तु); 'a certain person,' कश्चित्; 'a cer-
tain lion,' कश्चित् सिंहः, or in more modern Sanskrit एकः
सिंहः; 'certain people,' कतिपयलोकाः; 'certain teachers,'
कियानो-ध्यापकाः; 'on a certain time,' एकदा, कदाचित्, विशेषकाले.
CERTAINLY, *adv.* अवश्यं, निश्चितं, सुनिश्चितं, असंशयं, सुयं, नूनं, खलु, किल,
नाम, तच्चतस्, संशयं विना, सत्र न संशयः, कः सन्देहः, कोऽत्र सन्देहः.
CERTAINNESS, OR CERTAINTY, OR CERTITUDE, *s.* निश्चयः, निश्चयः,
नैश्चित्यं, अवश्यकता, दृढप्रमाणं, सुयत्वं, असन्दिग्धता; 'certainties,'
मुवाणि.
CERTIFICATE, *s.* प्रमाणपत्रं, अभिज्ञानपत्रं, निरूपणपत्रं, निश्चयपत्रं, सत्याप-
नपत्रं, निदर्शनपत्रं, आगमपत्रं, निर्येता *m.* (तु).
To CERTIFY, *v. a.* (To inform) ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यितुं), विज्ञा.
—(To bear testimony, give proof) प्रमाणीकृ, सप्रमाणं -यां -यं
कृ, दृढीकृ, स्मिरीकृ, सत्याकृ, प्रमाणपत्रेण or अभिज्ञानपत्रेण निरूप्यं कृ.
CERVICAL, *a.* श्रेयः -यो -यं, श्रेयः -यो -यं, कण्ठः -खण्डा -खण्डं.
CERULEAN, *a.* नीलः -ला -लं, नीलवर्णः -खा -खं, आकाशवर्णः -खा -खं.
CERUMEN, *s.* (Ear-wax) कर्णमलः -लं, तोक्मं, कर्णमूषः, कर्णविद् (पु).
CERUSE, *s.* (White lead) श्वेतपुष्पं, शुक्लवर्णः सोसकविशेषः.
CESARIAN, *a.* (Operation) गर्भोच्छेदनं, भ्रूणोत्कर्षनं.
CESS, *s.* (A sum levied) करः, शुल्कः -ल्लं, राजस्वः.—(The act of
assessing) करग्रहणं, शुल्कग्रहणं.
To CESS, *v. a.* (To assess) करं or शुल्कं or राजस्वं ग्रह् (c. 9. गृह्णाति.
ग्रहीतुं) or दा in caus. (दापयति -यितुं).
CESSATION, *s.* विरतिः *f.*, विरामः, अवरतिः *f.*, उपरतिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, वि-
निवृत्तिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, निवृत्तनं, निवृत्तनं, विच्छेदः, उपशमः, अपशमः, क्षयः;
'cessation of arms,' अचहारः.—(Without cessation) अचिरतं,
अनवरतं, निरन्तरं; 'cessation of affliction,' चेहच्छेदः.
CESSANT, *s.* समुत्पन्नो वर्षद्वयप्रभृति जघ्र यावत् करं न दत्तवान् इति
ज्ञापनार्थं लेख्यं.
CESSIBLE, *a.* त्याज्यः -ज्या -ज्यं, प्रदेयः -या -यं, विसर्जनीयः -या -यं.
CISSION, *s.* त्यागः, परित्यागः, प्रदानं, वितरणं, विसर्जनं, समर्पणं.
CISSMENT, *s.* करग्रहणं, शुल्कग्रहणं, राजस्वग्रहणं, करदापनं.
CESSOR, *s.* नियतधर्मनिरपेक्षत्वात् or करदानमन्दादस्त्वात् पृथोक्तलेख्यद्वारेण
अभियोक्तव्यः.
CESTUS, *s.* रतिमेखला, रतिरसना, रतिकलापः.
CETACEOUS, *a.* तिमिजातीयः -या -यं, मीनरजातीयः -या -यं.
CLEYON, *s.* (The island) सिंहलद्वीपः, सिंहलं, लङ्का.
CHAD, *s.* पाठीनः, मधुरः, शृङ्गी *f.*
To CHAFE, *v. a.* (To rub, make hot by rubbing) घृप् (c. 1.
घर्षति, घर्षितुं), आघृप्, निघृप्, संवाहं कृ, घर्षणेन तप् in caus. (तापयति
-यितुं).—(To irritate) तप् in caus., परितप्, चाप् (c. 1. चापते,
चापितुं).—(To make angry) क्रुप् in caus. (क्रोषयति -यितुं), प्रक्रुप्,

रुप् in caus. (रोषयति -यितुं).
To CHAFE, *v. n.* तप् in pass. (तप्यते), परितप्, सनत्, दुर्मनस् (nom.
दुर्मनायते), क्लिप् (c. 4. क्लिप्यते, क्लेशितुं), कुप् (c. 4. कुप्यति -ते, कोपितुं),
प्रक्रुप्, रुप् (c. 4. रूप्यति, रोपितुं), क्रुप् (c. 4. क्रुप्यति, क्रोडितुं), मनु (nom.
मनूयति); 'chafing,' अतप्यमानः -ना -नं.
CHAFF, *s.* प्रकोपः, उज्ञापः, परितापः, मनस्तापः, क्लेशः, रोषः, मनुः *m.*, समर्पः,
CHAFER, *s.* पिङ्गशरीरो ध्वनमोदो भ्रमरप्रभेदः.
CHAFF, *s.* चुसं, चुपं, तुपः -पा, तुच्चं, तुच्छपात्यकं, धान्यकल्कं, कटङ्गरः,
निष्पायः.—(Freed from the chaff) निसुपः -पा -यं.
To CHAFFER, *v. a.* पण्यं (c. 1. पण्यते, पणितुं or पणायति -यितुं), पणं कृ,
पण्यीकृ, विपण्यीकृ, कुत्सितप्रकारेण पणायं कृ or क्रयविक्रयं कृ.
CHAFFERN, *s.* उदस्थाली, स्थाली, पिठरः, उरता.
CHAFFINCH, *s.* चुसप्रियः घुद्रपक्षिप्रभेदः.
CHAFFLESS, *a.* निसुपः -पा -यं, चुसहीनः -ना -नं, तुपरहितः -ता -तं.
CHAFFY, *a.* तुपमयः -यी -यं, तुपोपमः -मा -मं, लघुः -पु -पु.
CHAFING-DISH, *s.* अङ्गारपानिका, अङ्गारशकटी *f.*, अङ्गारिः *f.* -रिणी, कटाहः.
CHAGRIN, *s.* क्लेशः, मनुः *m.*, शोकः, विद्वसना, व्यथा, असन्तोषः.
To CHAGRIN, *v. a.* दुःस् (c. 10. दुःस्वयति -यितुं), क्लिप् (c. 9. क्लिप्यति,
क्लेशितुं), प्यप् in caus. (प्ययति -यितुं), तप् in caus. (तापयति -यितुं),
सनत्, परितप्, शुप् in caus. (शोचयति -यितुं).
CHAGRINED, *p. p.* आगतमनुः -नुः -नु, सव्यपः -चा -यं, दुःखितः -ता -तं,
उद्विग्नः -गना -गनं.
CHAIN, *s.* शृङ्खलः -ला -लं, रासः.—(Fetter) लोहपन्थनं, लोहपन्थं, निगडः -डं,
चन्धनं, पाशः; 'a gold chain,' कनकमूर्तः.—(A series) श्रेणी, पर्यायः,
पंक्तिः *f.*, अनुक्रमः, माला; 'a chain of causes,' कारणमाला.
To CHAIN, *v. a.* शृङ्खलया or निगडेन चन्धं (c. 9. चग्राति, चन्धुं), शृङ्खल
(nom. शृङ्खलयति -यितुं), निगड (nom. निगडयति -यितुं).
CHAINED, *p. p.* शृङ्खलितः -ता -तं, निगडितः -ता -तं, शृङ्खलापद्धः -द्धा -द्धं.
CHAIN-PUMP, *s.* शृङ्खलासंचारितं जलोत्थोलनयन्त्रं or घटीयन्त्रं.
CHAIN-SHOT, *s.* शृङ्खलापद्धं युद्धयन्त्रात् प्रवेष्टव्यं लोहगोलद्वयं.
CHAIN-WORK, *s.* शृङ्खलकर्म *n.* (नृ), शृङ्खलारूपेण निर्मितं यत् किञ्चिद्
विरलकर्म.
CHAIR, *s.* पीठं, आसनं, विहरः, विस्तरः, संवेशः.—(Wheel-chair) पथं.
CHAIRMAN, *s.* सभापतिः *m.*, सभाधिकृतः, गोष्ठीपतिः, श्रेष्ठो *m.* (नृ),
प्रामाणिकः.—(One whose profession it is to carry a chair)
प्रचहणिकः.
CHAISE, *s.* यानविशेषः, रथः, क्रीडारथः, पुष्परथः, वाहनं.
CHALCOGRAPHY, *s.* तावफलके or पित्रलफलके लिखनविद्या.
CHALDRON, *s.* पिठरः, उरता, स्थाली, उदस्थाली, पिष्टपचन.
CHALICE, *s.* कंसः, पात्रं, भाजनं, शरावः, यज्ञपात्रं, यज्ञभाजनं.
CHALK, *s.* कठिनी, रादिनी, कठिका, खटिका, खडिका, चूर्णः -थं, श्वेत-
धातुः *m.*, शुक्लधातुः, यथोलेखा, पायुर्मृत् *f.*, शिलाधातुः, सितोपलः, पाकशुक्ला,
यवलमृत्तिका.—(Red chalk) गेरैयं, खर्चं, गिरिजं, अश्मजं, शिलानु *n.*
To CHALK, *v. a.* (To mark with chalk) कठिन्या चिह् (c. 10.
चिह्नयति -यितुं) or लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).
CHALK-CUTTER, *s.* कठिनीखनकः, कठिनीखनिता *m.* (तु), शुक्लधातुखनकः.
CHALKY, *a.* कठिनीमयः -यी -यं, श्वेतधातुपूर्णः -खा -खं, कठिनीसंमृष्टः -ष्टा -ष्टं.
To CHALLENGE, *v. a.* आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ते -ह्वानुं), उपाह्वे, समाह्वे;
द्वन्द्वयुद्धार्थं or नियुद्धार्थम् आह्वे; स्पर्धे (c. 1. स्पर्धते, स्पर्धितुं), आक्रन्द
(c. 1. -क्रन्दति -क्रन्दितुं), प्रत्यर्धे (c. 10. -अर्थयति -यितुं).—(To accuse)
अभियुज् (c. 7. -युनक्ति -योजुं).—(To claim as one's own due)

- आत्मसात्, स्वीकृतं, मम देयं or मम दातव्यानां ज्ञापयित्वा ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or in des. (निष्पृष्टाति -धिहं).
- CHALLENGE, *s.* आह्वानं, समाह्वयः-ह्वानं, योषसंरावः, क्रान्तिः, अभियुद्धः.
—(A writing containing a challenge) युद्धाह्वानपत्रं, द्वन्द्वयुद्धार्थम् आह्वानपत्रं.
- CHALLENGED, *p. p.* आहूतः-ता-तं, समाहूतः-ता-तं, कृताह्वानः-ता-तं.
- CHALLENGER, *s.* आह्वानकर्त्ता *m.* (ह्वै), समाह्वानकृत्, समाह्वता *m.* (ह्वै), अभियोक्ता *m.* (ह्वै).
- CHALLENGING, *s.* (Act of) आह्वानं, ह्वति; *f.* हवः, क्रान्तिः, स्पृष्टा.
- CHALYBEATE, *a.* अयःसंस्पृष्टः-ष्टा-ष्टं, लोहव्यासः-भा-भं, लोहगुणविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, लोहघटितः-ता-तं; 'a chalybeate pill,' अयोगुडः.
- CHAMADE, *s.* युद्धे पराजयसूचकं or सम्प्रदानसूचकं पटहताडनं.
- CHAMBER, *s.* कोष्ठः, प्रकोष्ठः, शाला, शालिका, आगारः-रं, गृहं, स्थलं, आवासः, वासभवनं, कक्षः, कुटी, कुटिः; *f.* 'bed-chamber,' शयनागारः, स्वप्ननिकेतनं, शयनशाला, शय्यावेश्म *n.* (न); 'an inner chamber,' उपरोधकं, कक्षान्तरं; 'an upper chamber,' उपरिस्थः प्रकोष्ठः; चन्द्रशालिका, शिरोगृहं.—(A cavity) कोष्ठः, गन्धः, विलं, कुहरं.
- TO CHAMBER, *v. n.* लम्पटवत् स्त्रियो गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or अभिगम्, लम्पटाचारः-रा-रं अस्.
- CHAMBERING, *s.* स्त्रीगमनं, नार्यभिगमनं, स्त्रीसेवा, नारीप्रसङ्गः, लम्पटता.
- CHAMBERLAIN, *s.* शयनाधिकृतः, अन्तःपुरवह्नी *m.* (न), अन्तर्देशिकः, कञ्चुकी *m.* (न), स्वापकः, वस्त्रगृहाधीशः, द्वाःस्थितदशिकः, चन्चुलः.
- CHAMBERMAID, *s.* शयनशालायां शय्यादिपरिकल्पिका परिचारिका or दासी.
- CHAMELEON, *s.* सरटः, सरटुः, प्रतिमूर्त्यः, कुलाहकः. See CAMELEON.
- TO CHAMFER, *v. a.* स्रम्भस्य परितः सीताकारा रेखा लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).
- CHAMFER OF CHAMFRET, *s.* स्रम्भस्य परितो लिखिता सीताकारा रेखाः, स्रम्भरेखा, स्रम्भसीता.
- CHANOIS, *s.* वातप्रमोयः, वनछागजातीयो गिरिप्रियो महावेगो जन्तुभेदः.
- CHAMOMILE, *s.* अतिमृत्तरसविशिष्टः सुगन्ध ओषधिभेदः.
- TO CHAMP, *v. a.* चर्व् (c. 1. चर्वति, चर्वितुं), दंश् (c. 1. दंशति, दंष्टुं), परिदंश्, दन्तयर्षं कृ; 'to champ the bit,' खलीनं परिदंश्.
- CHAMPAIGN, *s.* समभूमिः; *f.* समभूभागः, समस्थलं-ली, समप्रदेशः, निर्वैनभूमिः; *f.*
- CHAMPAKA, *s.* (A plant) चम्पकः, चाम्पेयः, हेमपुष्पकः, स्थिरगन्धः, स्थिरपुष्पः.—(Its flower) गन्धफली.
- CHAMPIGNON, *s.* चत्राभेदः, चत्राकं, उच्चिलोन्धं, शिलीन्धं.
- CHAMPION, *s.* (A warrior) भटः, सुभटः, योरः, प्रवीरः, योद्धा *m.* (ह्वै), प्रयुयुत्तुः *m.*, विज्जान्तः, गखोरः, नासोरः.—(A defender) रक्षकः, रक्षिता *m.* (ह्वै), परिरक्षी *m.* (ह्वै).
- CHANCE, *s.* दैव्यं, दैवयोगः, दैवगतिः; *f.* यटना, दैवयटना, सङ्गतिः; *f.* अकस्मात्सङ्गतं, आगन्तुः *m.*, अतिवह्नेन.—(Unfortunate chance) विषद्, आपद्; 'a game of chance,' अद्यादिक्रीडा, घृतं; 'trusting too much to chance,' दैवपरः, दैवापन्नः, दैवचिन्तकः; 'by chance,' अकस्मात्, दैवात्, दैववशात्, यटनाया, अनपेक्षं, प्रमादेन.—(State of doubt) संशयः; 'committed to chance,' संशयस्थः-स्था-स्थं.
- TO CHANCE, *v. n.* अकस्मात् सम्भू (c. 1. भवति-भविष्यति) or सम्पद् (c. 4. पद्यते-पन्तुं) or समापद् or उपस्था (c. 1. तिष्ठति-स्थातुं) or अनुपस्था, or आपत् (c. 1. पतति-पतितुं).
- CHANCEL, *s.* पूजाशालायाः पृष्टदिश्यो महापवित्रत्वाद् व्यवधानेन अवरुद्धो भागः, मन्दिरस्य प्राचीनभागः.

- CHANCELLOR, *s.* महाप्राद्विवाकः, प्रधानधर्माध्यक्षः, महाविचारकः, महा-ज्ञानकर्त्ता *m.* (ह्वै).—(Chancellor of the Exchequer) कोशाधीशः.—(Of the University) राजविद्यालयाधिपतिः *m.*
- CHANCELLORSHIP, *s.* महाप्राद्विवाकत्वं, प्रधानधर्माध्यक्ष्यस्य पदं or अधिकाः.
- CHANCE-MEDLEY, *s.* डिस्सहवे अनिच्छातो नृहत्या or मनुष्यमारणः.
- CHANCER, *s.* विद्रुधिः *m.*, उपदेशः, गलितधर्तः. See CANCER.
- CHANCERY, *s.* दण्डनैर्दुर्व्ययशमका महाविचारणतभा, महाविचारस्थानं, धनी-ग्रतानियामकः सभाविशेषः.
- CHÁNDALA, *s.* (An outcaste or man of a degraded tribe) चाण्डालः, चण्डालः, मातङ्गः, निपादः, दिवाकीर्तिः, श्वपचः, जनङ्गमः, अनेवासी, पुङ्गवः, श्वः.
- CHANDLER, *s.* दीपवृक्षः, दीपपादपः, शिखारुः, शिखावृक्षः, दीपाधारः.
- CHANDLER, *s.* (A luckster) चान्द्रावहः, वैवधिकः, विवधिकः; 'a corn-chandler,' धान्यमायः.—(One who makes or sells candles) दीपिकाकृत्, दीपविक्रेता *m.* (ह्वै).
- TO CHANGE, *v. a.* विकृ (c. 8. -करोति -कर्तुं), अन्यरूपं-पी-पं कृ, भिन्नरूपं-पी-पं कृ, विपर्यस् (c. 4. -अस्यति, अस्ति),—(To barter) विने (c. 1. -मयते-मातुं), विने, विनिने, परिवृत् in caus. (-वर्त्तयति -वितुं); 'he changes beans for sesamum-seed,' तिलेभ्यः प्रति मापान् ददाति.—(To change the mind) अन्यमानसीभू, विपरीतं विद्वा (c. 9. -जानाति-ज्ञातुं).—(To change a note) हुण्डिकापत्रं सुव-रूपेण्यदिभिः परिवृत्.—(To change gold for coin of less value) सुवरेण्यदिभ्यः परिवृत्.—(To change one's clothes) वासांसि अवतार्य or विहाय or अवमुच्य अपराणि परिधा (c. 3. -दधाति-धातुं).
- TO CHANGE, *v. n.* विकृ (c. 8. -कुरुते), विकृतीभू, अन्यभा भू, अन्यरूपः-पी-पं भू, भिन्नरूपः-पी-पं भू, विकृताकारः-रा-रं भू; 'the mouse was changed into a cat,' मूषिको विडालः कृतः.—(To change in mind) विमनीभू.—(To change one's evil course) पापाद् विनिवृत् (c. 1. -वर्त्तते-वर्त्तितुं) or निवृत्.
- CHANGE, *s.* विकारः, विकृतिः; *f.* विक्रिया, वैकृत्यं, परिणामः, विपरिणामः, विपर्ययः, परिवर्त्तः, अन्यभाभावः.—(Vicissitude) आवृत्तिः; *f.* परिवृत्तिः; *f.*; 'of the seasons,' ऋतूपर्यायः.—(Variety) वैचित्र्यं, विभेदः.—(Reformation) निवर्त्तनं.—(Small money) अल्पसारे धनं यथा कुम्पनाशकपणकपर्देकादि, अल्पार्थमुद्रा, छुद्रमुद्रा.—(Place where merchants meet) यणिकसमागमचत्वरं, श्रेष्ठिचत्वरं.—(Of the moon) अमावसी, प्रतिपद्, चन्द्रपरिवर्त्तः, पञ्चसन्ध्यः *m.*; 'of mind,' बुद्धिभेदः.
- CHANGEABLE, *a.* (Possible to be changed) विकार्यः-य्य-य्यं.—(Fickle) अस्थायी-यिनी-यि (न), अस्थिरः-रा-रं, अधीरः-रा-रं, चलः-ला-लं, चलचिन्तः-ज्ञा-ज्ञं, चपलः-ला-लं, सङ्कुलः-का-कं, नैकभावाश्रयः-या-यं, प्रकृतितरलः-ला-लं, अन्यमनाः-नाः-नः (स्), अन्यमानसः-सी-सं.—(Inconstant) अनिरः-न्ना-न्यं.
- CHANGEABLENESS, *s.* अस्थिरता, अस्थिर्यं, चलचिन्तता, चञ्चलत्वं, चापस्थं.
- CHANGED, *p. p.* विकारितः-ता-तं, विकृतः-ता-तं, वैकृतः-ता-तं, कृत-विक्रियः-या-यं, अन्यरूपः-पी-पं, परिवर्त्तरूपः-पी-पं, विपर्यस्तः-स्ता-स्तं, विकृताकारः-रा-रं.—(In feelings) विमनीकृतः-ता-तं, विमनीभूतः-ता-तं.
- CHANGELING, *s.* कुलीनपुत्रेण परिवर्त्तितो धात्रीपुत्रः; वेतालेन सुरुपबालकम् अपहृत्य तस्य स्थाने उपसर्जितः कुरुपबालक इति केषिन् मन्यते; उपसर्जितपुत्रः, उपकल्पितपुत्रः, कृत्रिमपुत्रः, पुत्रप्रतिनिधिः *m.*
- CHANGEL, *s.* हुण्डिकापत्रसुवरेण्यदिभिः परिवर्त्तकः.

CHANNEL, *s.* (A strait) सङ्कटं.—(The bed of a river) नदीभारः, नदीपात्रं, गर्भः, नदीगर्भः.—(A long excavation, a canal) कुत्वा, उपकुत्वा, खातं, नालः, प्रणालः.—(A narrow passage) सङ्कीर्णपथः.—(Furrow of a pillar) स्तम्भरेखा, स्तम्भसीता.—(A stream) जेतः *n.* (स्).
 To CHANNEL, *v. a.* खन् (c. 1. खनति, खनितुं, खातुं), उत्खन्, कुत्वाः कृ, सीताः कृ.

To CHANT, *v. n.* गे (c. 1. गायति, गातुं), गनै, जतै, सुन्न (nom. मुन्नायते), पद (c. 1. पठति, पठितुं).

CHANT, *s.* गीतं, गेयं, गानं, गाथा, खेलिः *f.*, स्तोत्रं.

CHANTED, *p. p.* गीतः-ता-तं, परितोतः-ता-तं, पठितः-ता-तं.

CHANTER, *s.* उद्गाता *m.* (नृ), गायकः, गेष्णुः, गापिकः, सुन्नयुः *m.*

CHANTICLEER, *s.* उपाकलः, कुमुदः, कृकवाकः, यामपोषः.

CHAOS, *s.* महाभूतादिसाङ्कर्यं, प्राग्जगत्पट्टेर्जलादिभूतानाम् अस्तव्यस्तता, एकार्थवः.—(Confusion) सङ्करः, साङ्कर्यं, संशोभः, व्यस्तता, अयस्कता.

CHAOTIC, *a.* सङ्करोक्तः-ता-तं, अस्तव्यस्तः-स्ता-स्तं, अघरोत्तरः-रा-रं, सङ्कोशः-शो-शं, सङ्कुलः-ला-लं, एकार्थवीभूतः-ता-तं, अयस्कः-स्त-स्तं, अलक्षणः-शा-शं.

To CHAP, *v. n.* (To break into gapings from the effect of cold) शीतोपहतत्वात् बुद् (c. 4. बुध्यति, बुटितुं) or विदल् (c. 1. -दलति -दलितुं) or विभिद् in pass. (-भिद्यते) or विद् in pass. (-दीर्यते) or चिद् in pass. (-चिद्यते) or स्फुट् (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं).

CHAP, *s.* (Cleft, chink) बुटितः, बुटिः *f.* -टी, चिद्, रन्तः, गर्भः, भित्तिः *f.*; 'in the feet' पाददारी, अलसः.—(A person, a fellow, contemptuously) माणवः-वकः, मनुष्यकः, नागरः.

CHAPE, *s.* (The catch of any thing by which it is held) बन्धनी, बन्धनकीलकः, सङ्ग्रहणपदं दन्तकः, ग्रहणी, रक्षणरी, चालानं.

CHAPEL, *s.* (Shrine) देवागारः, देवतागारः, देवायतनं, देवालयं.—(A small place of worship subject to a church) महामन्दिराधीना धुद्रपूजाशाला, अप्रधानमन्दिरं.—(Of ease) दूरस्थः सेवितं धुद्रभजनभयनं.

CHAPELRY, *s.* धुद्रमन्दिराधिकारः, पृथ्वीपूजाशालाधीनो भूमिभागः.

CHAPERON, *s.* नृत्यगीतादिसमाजे अनूढम् तरुणीम् उपास्ते या मध्यमवयस्का भाविनी or कुलीना स्त्री.

To CHAPERON, *v. a.* नृत्यगीतादिसमाजे अनूढां तरुणीं युवतिगणं वा उपास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं) or उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), or उपचर् (c. 1. -चरति -चरितुं).

CHAPFALLEN, *a.* झानचदनः-नी-नं, मलिनमुखः-खी-खं, हाताशः-शा-शं.

CHAPITER, *s.* स्तम्भशीर्षं, स्तम्भमस्तकः, स्तम्भशृङ्गं, जर्द्धस्तम्भः, स्तम्भस्य जर्द्धभागः.

CHAPLAIN, *s.* पुरोहितः, कुलाचार्यः, चृत्विक् *m.* (ज), कुलगुरुः *m.*, कुलविप्रः.

CHAPLAINSHIP, *s.* पौरोहित्यं, पुरोहितपदं, कुलाचार्यपदं, आर्क्षित्यं.

CHAPLET, *s.* माला, माल्यं, सक् *f.* (ज), दाम *n.* (ज), कुसुमागतंसकं, निर्यूहः, आपीडः, पीडा; 'chaplet-maker', मालाकारः, मालिकः; 'chaplets worn in different positions', गर्भकः, प्रभटकं, ललामकं, मालचं, वैकृष्टकं, आपीडः, शोखरः.

CHAPMAN, *s.* आपणिकः, विपणी *m.* (ज), क्रयिकः, विक्रयिकः.

CHAPPED, *p. p.* बुटितः-ता-तं, बुटितवान्-वती-यद् (नृ), विदलितः-ता-तं, विभिन्नः-चा-चं, विदीर्यः-शो-शं, छिन्नः-चा-चं.

CHAPS, *s. pl.* (The mouth of a beast of prey) आस्यं, मुखं, चदनं, हनुः *m.*—(Entrance of a channel) सङ्कटमुखं, सङ्कटप्रवेशः.

CHAPTER, *s.* (Division) अध्यायः, अध्यायः, सर्गः, पद्यं *n.* (ज), परिच्छेदः, विच्छेदः, काण्डः-खण्डः, खण्डः-खण्डं, स्कन्धः, उच्छ्वासः, आश्वासः, प्रकरणं, लघकः.

—(An assembly of canons) महामन्दिरे प्रधानपुरोहितानां सभा.

To CHAB, *v. a.* (To burn wood to a cinder) चङ्गारसाकृ, चङ्गारीकृ, चङ्गार (nom. चङ्गारयति -यितुं); ईपहृ (c. 1. -दहति -दधुं).

To CHAB, *v. n.* (To work at other's houses by the day) गृहसम्मार्जने उदकवाहने इत्यादिकुस्तितकर्मणि एकदिनमात्रं यावद् व्यापृता भू or नियुज् in pass. (-युज्यते).

CHAB-WOMAN, *s.* गृहसम्मार्जने उदकवाहने इत्यादिकुस्तितकर्मणि एकदिनमात्रं नियुक्ता or व्यापृता चेटो, प्रत्यहं भूतिं गृह्णाति या कर्मिकरी, दिनिकाचेटो, दिनिकाप्रेषा, प्रेषा, सैरिन्नी.

CHARACTER, *s.* (Disposition) शीलः-लं, शीलत्वं-ता, स्वभावः, वृत्तिः *f.*, स्वरूपं, स्वाभिप्रायः, चारित्र्यं.—(Property, peculiarity) भावः, गुणः, विशेषः.—(Natural character) स्वभावः, निसर्गः, प्रकृतिः *f.*—(Mark) लक्षणं, चिह्नं, अभिज्ञानं.—(Letter) चङ्गर, वर्यः-र्यं.—(Handwriting) सहस्राक्षरं.—(Personage in a drama) भूमिका.—(Reputation, honour) मय्यादा, कीर्तिः *f.*, यशः *n.* (स्).—(Dignity) गौरवं

CHARACTERISTIC, *a.* लाक्षणिकः-की-कं, लाक्षण्यः-ख्या-ख्यं, विशेषकः-का-कं, विशेषणः-खा-खं, स्वाभाविकः-की-कं, मुख्यवाचकः-का-कं.

CHARACTERISTIC, *s.* लक्षणं, विशेषलक्षणं, संलक्षणं, लिङ्गं, चिह्नं, विशेषः-पणं, अभिज्ञानं, संज्ञा, गुणः, उपाधिः *m.*, स्वधर्मः, स्वभावः; 'generic property,' समानाधिकरणं; 'specific property,' जातित्वं.

CHARACTERISTICALLY, *adv.* विशेषतस्, सविशेषं, लक्षणतस्.

To CHARACTERIZE, *v. a.* लक्ष् (c. 10. लक्षयति -यितुं), संलक्ष्, उपलक्ष्; विशिष् in caus. (-शेषयति -यितुं), चिह् (c. 10. चिह्नयति -यितुं).—(To give an account of the personal qualities) गुणदीप्त्यु व्याख्या (c. 2. -ख्याति -ख्यातुं).

CHARACTERIZED, *p. p.* विशिष्टः-ष्टा-ष्टं, विशेषितः-ता-तं, सविशेषः-पा-पं-पणः-खा-खं, लक्षितः-ता-तं, संलक्षितः-ता-तं, उपलक्षितः-ता-तं, कृतलक्षणः-खा-खं, लिङ्गी-ङ्गिनी-ङ्गिनी (नृ).

CHARADE, *s.* सद्यतोभट्टः, वड्डमानः, प्रयत्निका, पद्यविरचिता प्रज्ञदूती यथा किंस्विच्छीघ्रतरं वायोः किंस्विद्धुतरं तृणान् मनः शीघ्रतरं वाताच्चिन्ता बहुतरा तृणादिति.

CHARCOAL, *s.* चङ्गारः-रं, निधापकः, दग्धकाष्ठं, दग्धेयं.

To CHARGE, *v. a.* (Accuse) अभियुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते), अभिशप् (c. 1. -शपति -शप्ते), अभिशंस (c. 1. -शंसति -शंसितुं), अधिधिष् (c. 6. -धिषति -धेयुं).—(Impute a crime to any one) दोषं कस्मिंश्चिद् आरुह् in caus. (-रोपयति -यितुं).—(Enjoin, exhort) आदिष् (c. 6. -दिशति -देयुं), समादिष्, प्रत्यादिष्, निर्दिष्, उपदिष्; आज्ञा in caus. -ज्ञापयति -यितुं).—(Intrust) निधिष्, न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), समृ in caus. (-अपयति -यितुं).—(Impose as a task) नियुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते-युक्ते, c. 10. -योजयति -यितुं).—(Attack) अभिद्रु (c. 1. -द्रयति -द्रोतुं); आस्कन्द (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्दुं), आक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), अभिधाप् (c. 1. -धायति -ने-धावितुं).—(Burden, load) भारं न्यस्, or निचिष् in caus. (-वेशयति -यितुं) or आरुह् in caus. (-रोपयति -यितुं), पृ (c. 10. पूरयति -यितुं) with inst. c.—(Ask a price) मूल्यं प्राप् (c. 10. -अर्थयते -ति -यितुं).

CHARGE, *s.* (Care, custody) गुप्तिः *f.*, रक्षा, रक्षणं; 'to take charge of,' रक्ष् (c. 1. रक्षति, रक्षितुं), अधिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं).—(Trust) निक्षेपः, उपनिक्षेपः, न्यासः, उपन्यासः, उपनिधिः *m.*; 'to give in charge,' निधिष् (c. 6. -धिषति -धेयुं), न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), नियुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते-युक्ते).—(Commission, office, task.

duty) नियोगः, अधिकाः, भारः, व्रतं, धर्मः.—(Mandate, com-
 mand) आदेशः, आज्ञा, शासनं.—(Exhortation) प्रत्यादेशः, उपदेशः.
 —(Accusation) अभियोगः, अभिशापः, अभिशंसनं, अपवादः.—(Im-
 putation) दोषारोपः, दोषकल्पनं; 'to lay a crime to any one's
 charge,' दोषं कस्मिंश्चिद् धारुह् in caus. (—रोपयति—पितुं).—(Onset,
 attack) संशरणं, आक्रमणः, अभ्यवसानः, उपपातः, अभिरुद्धः, आक्रमः;
 'charge sounded by musical instruments,' आवाहनः.—(Bur-
 den) भारः, धारा.—(Charge of a gun) यष्ट्यैर्गुलिकादिकम् एकवारं
 युद्धनाडी निवेशयितव्यं.—(Expense) व्ययः.—(Price) मूल्यं, धर्मः.
 CHARGEABLE, *a.* (Liable to be accused) अभियोज्यः—या—यं,
 अभियोज्यः—न्या—न्यं.—(Imputable) आरोपणीयः—या—यं.—(Caus-
 ing expense) व्ययकारो—रिणी—रि (न्).
 CHARGED, *p. p.* लयकृतः—हा—हं, पुरीतः—ता—तं, पुरीतः—या
 —यं, भारवान्—वती—वत् (न्), भारक्रान्तः—न्ता—न्तं, अभिपूतः—ता—तं,
 गन्तः—न्ता—न्तं in comp.; as, 'a cloud charged with water,'
 आभोगभी जलदः.—(Accused) अभियुक्तः—क्ता—क्तं, अभिशस्तः—स्ता—स्तं.
 —(Injoined) समादिष्टः—ष्टा—ष्टं, प्रत्यादिष्टः—ष्टा—ष्टं.—(Made to pay)
 दापितः—ता—तं.—(Imputed) आरोपितः—ता—तं.
 CHARGER, *s.* (Large dish) बृहत्पात्रं, पात्रं, भाजनं.—(War-horse)
 वारकोरः, योषहरः, युद्धाश्वः, युद्धवानी *m.* (न्).
 CHARILY, *adv.* परिमितप्रकारेण, मितप्रकारेण, परिमितं, समुक्तहस्तेन,
 अल्पशः.
 CHARIOT, *s.* रथः, चक्रपानं, गत्ती, गत्तीरथः; 'of war,' स्यन्दनः,
 शताङ्गः; 'of the gods,' विमानः—नं; 'covered chariot,' कर्णीरथः,
 हयनं; 'pleasure-chariot,' क्रोडाश्वः; 'chariot-race,' रथचर्या;
 'chariot-horse,' रथ्यः; 'warrior mounted on a chariot,'
 स्यन्दनारोहः, रथारूढः, रथी *m.* (न्).
 CHARIOTEER, *s.* सूतः, यन्ता *m.* (न्), नियन्ता (न्), अधिरथः, रथवाहकः,
 सादिः *m.*, शारथ्यः *m.*, चातुरिकः, प्राज्ञिता *m.* (न्), धत्ता *m.* (न्),
 सय्येश *m.* (न्), दक्षिणस्थः, प्रवेता *m.* (न्).
 CHARITABLE, *a.* (Kind in giving alms and assisting the poor)
 कृपावत्तलः—ला—लं, दारिद्र्यवत्तलः—ला—लं, दीनवत्तलः—ला—लं,
 कल्याणलकः—का—कं, दानशीलः—ला—लं, दारिद्र्योपकारी—रिणी—रि (न्)
 or परोपकारी, अन्नदाता—त्री—तृ (न्) or भिक्षादाता, दयालुः—लुः—लुः,
 दारिद्र्योपा—प्री—प्री (न्), दारिद्र्यपालकः—का—कं, सर्वभूतानुकम्पकः—का—कं,
 धर्मीन्ता—न्ता—न्त (न्).—(Kind in judging of others) परदोषसहनः
 —न्ता—नं, अनसूयकः—का—कं, समत्तरः—रा—रं.
 CHARITABLY, *adv.* दारिद्र्योपकारीत्वात्, दयाया, सदयं, दयालुवत्,
 दीनवत्तलवत्, दारिद्र्योपवृत्तं, शानुकम्प्यं.—(Without malignity)
 अनसूयया, समत्तरं, परदोषसहनवत्.
 CHARITY, *s.* (Kindness to the poor, liberality) दारिद्र्योपकारः, दारि-
 द्र्यपालनं, दारिद्र्योपपणं, दया, कारुण्यं, दयालुत्वं, दानशीलता, कृपा, सुकरं,
 पुण्यं.—(Almsgiving) भिक्षादानं, दानं, दानधर्मः.—(Alms) भिक्षा,
 भैक्षं, भिक्षाकं, पुण्यं, पुण्यकं; 'for charity,' पुण्यार्थं.—(Christian
 charity, love) प्रेम *n.* (न्), सर्वभूतानुकम्पः, सर्वप्राणिनः प्रति प्रेम.
 CHARLATAN, *s.* मिथ्याचिकित्सकः, दुष्टचिकित्सकः, छत्रवेद्यः, आयुर्वेदानभिज्ञः.
 —(Deceiver) छलो *m.* (न्), मायी *m.* (न्), कपटी *m.* (न्).
 CHARLATANICAL, *a.* आयुर्वेदविस्मयः—न्ता—हं, मिथ्याचिकित्सासङ्घन्योपः—या
 —यं, कापटिकः—को—कं, छत्रिकः—को—कं, दाम्भिकः—को—कं.
 CHARLATANRY, *s.* मिथ्याचिकित्सा, दुष्टचिकित्सा, आयुर्वेदानभिज्ञता, छलः,
 कपटः—टं, छत्र *m.* (न्), दम्भः, प्रतारणं, वधनं, वाक्छलं.

CHARLES'S WAIN, *s.* सप्तपयः *m. pl.*, चित्रशिल्पखिडनः *m. pl.*, शकटाकृति नद्यचं.
CHARLOCK, *s.* शल्यवेद्यप्ररोही पीतपुष्पविशिष्ट चोमभिधेदः.
CHARM, *s.* (Words having mystic power) मन्त्रः, अभिचारमन्त्रः.
—(Charm, amulet) कवचः -चं, संवदनं -न्ता, गारुडः ; 'subduing by charms, &c.' वशीक्रिया, अभिचारः, संवदनं -न्ता ; 'under the influence of a charm,' अनुमन्त्रितः -ता -तं, अभिमन्त्रितः -ता -तं.—(Something of power to charm or allure) प्रलोभनं, विलोभनं.
—(Beauty) सुगुप्ता, शोभा, कान्तिः *f.*, श्रीः, सौन्दर्यं.
To CHARM, *v. a.* (To enchant) मन्त्रद्वारेण वशीकृ or मुद् in caus. (मोहयति -यितुं), अभिमन्त्र् (c. 10. -मन्त्रयते -यितुं), अनुमन्त्र्, अभिचर् (c. 10. -चारयति -यितुं).—(To rejoice the mind) मनो हृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or रम् in caus. (रमयति -यितुं), हृप् in caus. (हर्षयति -यितुं).—(To allure) प्रलुभ् in caus. (-लोभयति -यितुं).
CHARMED, *p. p.* (With joy) हृत्मानसः -सी -सं, हृत्मानसः -सो -सं, प्रह्लादितः -ता -तं. उद्वासितः -ता -तं.—(By incantations, &c.) अभिमन्त्रितः -ता -तं, अनुमन्त्रितः -ता -तं, अभिचारितः -ता -तं, वशाः -शा -शं, वशीभूतः -ता -तं, वशीकृतः -ता -तं, वशातापन्नः -त्ता -त्तं, मोहितः -ता -तं, जाकृष्टः -ष्टा -ष्टं.
CHARMER, *s.* (A dealer in charms) गारुडिकः, जादुलिकः.—(An enchanter) अभिचारी *m.* (नृ), -रिणी *f.*, मायी *m.* (नृ), -यिनी *f.*, मायाकारः, मोहो *m.* (नृ), -हिनी *f.*—(Word of endearment applied to a woman) प्रिया, वत्सा, मुग्धा.
CHARMING, *a.* मनोहरः -रा -रं, मनोरमः -मा -मं, रम्यः -म्या -म्यं, रमणीयः -या -यं, कमनीयः -या -यं, सुभगः -गा -गं, कान्तः -न्ता -न्तं, मोदकः -का -कं, हृषिकरः -री -रं, विचित्रः -त्ता -त्तं, सश्रीकः -का -कं, आकर्षकः -का -कं, आकृष्टवान् -वती -वत् (तृ), असोपनकः -का -कं ; 'a charming woman,' मुग्धा, प्रमदा.
CHARMINGLY, *adv.* मनोरमे, रमणीयप्रकारेण, रम्यं, रमणीयतया, विचित्रं, सुभगं, यथा मनो ह्रियते तथा, मनोहरप्रकारेण.
CHARMINGNESS, *s.* रम्यत्वं, रमणीयता, कमनीयता, मनोहरत्वं, सश्रीकता.
CHARNEL-HOUSE, *s.* श्वास्त्रिस्थानं, शस्त्रिसचयस्थानं, श्मशानं, श्वास्त्रिगृहं.
CHARRIED, *p. p.* चङ्गरितः -ता -तं, चङ्गरास्त्राकृतः -ता -तं, छद्देद्यः -ग्या -ग्यं.
CHART, *s.* वेलादलेख्यं, वेलापटः, समुद्रयात्रिणां पथदर्शिनार्थं नदीसमुद्रवेला-लेकादिभिर् लक्षितं पत्रं, समुद्रद्वीपादीनाम् आलेख्यं, नौकाखडानां पथदर्शकं पत्रं.
CHARTER, *s.* शासनं, शासनपत्रं, राजाज्ञापत्रं, प्रामाणिकपत्रं, धर्मेकालः, पट्टः.—(Privilege) अधिकारः.
CHARTERED, *p. p.* राजादिसकाशात् शासनपत्रेण अधिकारयुक्तः -क्ता -क्तं.
CHARY, *a.* परिमितः -ता -तं, मितः -ता -तं, अगुह्यस्तः -स्ता -स्तं, सावधानः -ना -नं, अवहितः -ता -तं, विचक्षणः -शा -शं.
To CHASE, *v. a.* (To hunt) मृग (c. 10. मृगयते -यितुं), मृगयां कृ, आखिद् (c. 1. -खेटति -खेटितुं), परिकल् (c. 10. -कालयति -यितुं).—(To pursue) अनुधाव् (c. 1. -धावति -धावितुं), पथाद्वाव्, अभिधाव्, अनुसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), अन्विप् (c. 4. -इयति -रयितुं), अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठानुं), अनुवृत् (c. 1. -चञ्चते -चञ्चितुं), पथाद्वाव्.—(To drive away) निरस् (c. 4. -जस्यति -जसितुं), अपाव् ; निराकृ ; अपानुद् (c. 6. -नुदति -नोदुं), दृ in caus. (द्रावयति -यितुं).—(To chase gold and silver vessels) राजतानि भास्यति रेखादिना सलङ्कृ or उपस्कृ.
CHASE, *s.* (Hunting) मृग्यं, मृगया *f.*, खेटः -ट, आखेटः, आखोदनं, पापद्धिः *f.*, आखोदनं, पराधिः *f.* ; 'he went to the chase,' भ्रमयायै गतः or मृगयां कर्त्तुं गतः.—(The game hunted) जाङ्गलं.—(Pur-

suit, running after) अनुधावनं, अभिधावनं, पश्चाद्धानं, अनुसरणं, चन्वेपणं, मृगणं.—(Open ground fit for hunting) मृगण्ययोः निश्चिनभूमिभागः, जाडलभूमिः.

CHASED, *p. p.* अनुधावितः -ता -तं, मृगितः -ता -तं, द्रापितः -ता -तं.

CHASER, *s.* मृगयुः *m.*, आखेटकः, अनुधावकः, अनुसारी *m.* (नं), द्रापकः, पश्चाद्भावकः.

CHASIN, *s.* छिद्रं, अयटः -दिः *m.*, पिपरं, विलं, रन्ध्रं, दरी, गर्भः, कुहरं, शुपिरं, रोकं, पिरोकं, पिद्रं, टङ्कः, भङ्गः, भकैरा, रोपं, रुहकं.

CHASTE, *a.* अलम्पटः -टा -टं, यतनेपुनः -ना -नं, सद्गुणः -त्ता -तं, अकामः -मा -मं, अपोशुलः -ला -लं, यतेन्द्रियः -या -यं, नितेन्द्रियः -या -यं, निष्कामः -मा -मं, ऊर्ध्वरेताः -ताः -तः (स्), अयसनी -निनी -नि (नं), धर्मेपारी -रिणी -रि (नं), संयतोपस्यः -स्या -स्यं, अयभिपारी -रिणी -रि (नं); 'a chaste wife,' पतिव्रता, साध्वी, सती *f.*, अयभिपारिणी, कुलपुत्रः; 'most chaste,' महासती; 'a chaste woman,' कुलस्त्री, कुलपालिका.—(Pure, correct, as language, &c.) शुद्धः -द्वा -दं, विशुद्धः -द्वा -दं, शुषिः -षिः -षि, निर्मलः -ला -लं.

CHASTELY, *adv.* निष्कामं, उपस्पनियहेय, इन्द्रियसंयमेन, शुद्धं, शुषि.

To CHASTEN OR CHASTISE, *v. a.* शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), अनुशास्, दक्ष् (c. 10. दक्षयति -यितुं), वियत् (c. 10. -यातयति -यितुं), दण्डं प्रणी (c. 1. -णयति -येतुं).

CHASTISED, *p. p.* शिष्टः -ष्टा -ष्टं, शासितः -ता -तं, दण्डितः -ता -तं, ताटितः -ता -तं, दुःखितः -ता -तं.

CHASTISEMENT, *s.* शिष्टिः *f.*, शास्तिः *f.*, दण्डः, साहसं, अनुशामनं, नियग्रहः.—(Of a pupil) शिष्यशिष्टिः *f.*

CHASTISER, *s.* शासिता *m.* (नं), शास्ता *m.* (स्), दण्डप्रणेता *m.* (नं), साहसकृत्.

CHASTITY, *s.* उपस्पनियग्रहः, उपस्पसंयमः, इन्द्रियनियग्रहः, नितेन्द्रियत्वं, यतेन्द्रियत्वं, निष्कामता, ब्रह्मचर्यं.—(In a woman) सतीत्वं, साध्वीत्वं, पतिव्रतं, कुलपुत्रत्वं; 'a sage of perfect chastity,' ऊर्ध्वरेता *m.* (नं).

To CHAT, *v. n.* संलप (c. 1. -लपति -लपितुं), कपोपकपनं कृ, वृषाकपो कृ, आलस्यवचनं कृ, सम्भाष (c. 1. -भाषते -भाषितुं).

CHAT, *s.* कपोपकपनं, संलापः, वृषाकपो, अनर्थककपो, सम्भाषः, सङ्गपो, कपोयोगः, सम्प्रवदनं, आलस्यवचनं.

CHATELLANY, *s.* दुर्गाधिकाराधीनं भूमिखण्डलं, दुर्गाधीनो भूमिप्रदेशः.

CHATTER, *s. pl.* अस्वावरधनं, द्रव्यं, विभयः, सामग्री -ज्यं.

To CHATTER, *v. n.* (To talk idly) जल्य (c. 1. जल्यति, जल्यितुं), प्रलप्य (c. 1. -लपति -लपितुं, c. 10. -लापयति -यितुं), विलप्य, कपोपकपनं कृ, वृषाकपो कृ.—(To make a noise as a jay, &c.) किकि or चटचट or पित् शब्दं कृ. चटचट (nom. चटचटायते), कै c. 1. (कायति, कातुं), कूज् (c. 1. कूजति, कूजितुं).—(To make a noise by colliding the teeth) कटकट (nom. कटकटापयति -यितुं), दन्तीर् दनान् निष्पिप्य (c. 7. -पिपति -पेदुं).

CHATTER OR CHATTER NO, *s.* (Idle prate) वृषाकपो, प्रलापः, विप्रलापः, विलपनं, जलनं, प्रजलः, वाक्चापत्यं, अतिकपो, इतिकपो, निरर्थककपो, कलना.—(Noise of a jay, &c.) चटचट *ind.*, रुक् *f.* (प्), किकि शब्दः, चित् शब्दः.

CHATTERER, *s.* जल्यकः, जल्यकः, उपजल्यी *m.* (नं), वाचालः, गायनः, वावदूकः.

CHATTY, *a.* संलापो -पिनी -पि (नं) or प्रलापो, कपोपकपनकृत् *m. f. n.*

CHAUNT, *s.* See CHANT.

To CHAW, *v. a.* चर्वे (c. 1. चर्वति, चर्वितुं, c. 10. चर्वयति -यितुं).

CHAWDRON, *s.* चन्नं, पुरीतत् *m. n.*, नाडिः *f.*, -डो, घननी.

CHEAP, *a.* अत्यमूल्यः -त्या -स्यं, अत्यार्थः -धा -धं, सुमूल्यः -त्या -स्यं, सुलभः -भा -भं, अत्यमूल्येन क्रेयः -या -यं or लभ्यः -भ्या -भ्यं, नूनः -ना -नं. To CHEAPER, *v. a.* (To bid for, attempt to purchase) अनुकमूल्यं दित्तानीति यद् (c. 1. पदति -दितुं); नूनमूल्यं दा in des. (दित्तति -त्तितुं).—(To lessen value) मूल्यं नूनीकृ or अत्नीकृ.

CHEAPLY, *adv.* अत्यमूल्येन, अत्यार्थेण, सुमूल्येन, सुलभं.

CHEAPNESS, *s.* सुमूल्यं, अत्यमूल्यता, अत्यार्थत्वं, मूल्यनूनता, सुलभता.

To CHEAT, *v. a.* पद् in caus. (पचयते -ति -यितुं), परिपच्य, प्रलभ्य (c. 1. -लभते -लभ्यं), विप्रलभ्य, चल् (c. 10. चलयति -यितुं).

CHEAT, *s.* (Fraud) छलं, यवनं, कपटः.—(Cheater) पचकः, छली *m.* (नं), धूर्तः, प्रतारकः, कूटकः, कपटिकः, कपटी *m.* (नं), कितपः, कूटकारः, दाभिकः, कुहकः, उपधिकः.

CHEATED, *p. p.* पचितः -ता -तं, परिपचितः -ता -तं, प्रलभ्यः -भ्या -भ्यं, विप्रलभ्यः -भ्या -भ्यं, मुपितः -ता -तं, अतिसंहितः -ता -तं.

CHEATING, *s.* पचनं, छलनं, प्रतारणं -या, कपटः -टं, प्यानः, कैतवं, अतिसन्ध्याः *m.*, अतिसन्धानं, कूटः -टं.

To CHECK, *v. a.* यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं), संयम्, नियम्, विनियम्, नियग्रहं (c. 9. -गृह्णाति -ह्नाते -ग्रहीतुं), विनियग्रहं, सन्निग्रहं, वृ in caus. (-चारयति -यितुं), निष्, निरूप्य (c. 9. -रूपयति -रूपितुं), अचरूपं, सन्निरूपं प्रतिपिप्य (c. 1. -पेपति -पेदुं), विपृ in caus. (-चारयति -यितुं), सन्म्य in caus. (सन्मयति -यितुं), विष्टम्.

CHECK, *s.* संयमः, नियग्रहः, नियार -रणं, यन्त्रणं, निरोधः, विरोधः, संरोधः, प्रतिषेधः, यन्ता -न्ती -नृ (नृ).—(As of the perspiration) विष्टम्.

CHECKED, *p. p.* संयमितः -ता -तं, संयतः -ता -तं, नियमितः -ता -तं, रुद्धः -द्वा -दं, निरुद्धः -द्वा -दं, संरुद्धः -द्वा -दं, नियारितः -ता -तं, नियन्त्रितः -ता -तं.

To CHECKER OR CHEQUER, *v. a.* अष्टाष्टमकारेण व्यत्यसरेखा लिखित्वा पित्रविचित्रोक्तु or निष् (c. 10. चित्रयति -यितुं) or द्वि द्वीकृ or नाना-रङ्गोक्तु or 'कर्पूरोक्तु.

CHECKERED, *p. p.* पित्रविचित्रः -त्रा -त्रं, अष्टाष्टमकारेण चित्रितः -ता -तं, कर्पूरितः -ता -तं, द्विरङ्गोक्तः -ता -तं, नागावर्णः -या -यं.

CHECKERWORK, *s.* अष्टाष्टमकारेण पित्रविचित्रकर्म *n.* (नं), पित्रविचित्रकायं.

CHECKMATE, *s.* जयकारी शारिपरीणायाः, शारिपरीणायो येन परः स्वशारीनं परितोक्तुं अद्यः मन् परीक्षितो भवति.

CHEEK, *s.* गण्डः -खं, कपोलः, कन्दलः, गण्डस्थलः -ली, गलः; 'the two cheeks,' गण्डौ; 'colour in the cheek,' कपोलरागः.

CHEEKBONE, *s.* कपोलफलकः, गण्डफलकः -कं.

CHEER, *s.* (Provisions, entertainment) आहारः, भोजनं, भोज्यं, सकाट.—(Heart, courage) योग्यं, धैर्यं, स्थैर्यं, स्थिरता, तेजः *n.* (स्); 'be of good cheer,' समाश्रयसिंहि. (Air of countenance) यदनं, मुसं, आकाटः.—(Shout of joy) प्रणादः, जयशब्दः, जयध्वनिः *m.*, जयकोलाहलः, पन्थादः.

To CHEER, *v. a.* (Incite) प्रोत्साह in caus. (-साहयति -यितुं), प्रबुद्धं (c. 10. -बुद्धयति -यितुं).—(Gladdden) हृप् in caus. (हर्षयति -यितुं), परिहृप्, प्रहृप्, ह्लाद् in caus. (ह्लादयति -यितुं), आह्लाद्, प्रह्लाद्, नन्द in caus. (नन्दयति -यितुं), उन्नत् in caus. (-लासयति -यितुं).—(Comfort) आश्रय in caus. (-आश्रयति -यितुं), समाश्रय, विश्रय, सान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं).

To CHEER-UP, *v. n.* प्रत्याश्रय (c. 2. -अश्रयति -अश्रयितुं), आश्रयस्, समुत्था (c. 1. -तिष्ठति -यातुं), हृप् (c. 4. हृष्यति, हर्षयति), प्रतिबुद्धं, जानन्द (c. 1. -नन्दति -नन्दितुं), ह्लाद् (c. 1. ह्लादते, ह्लादितुं); 'cheer up!' समाश्रयसिंहि, साहसं कुरु, सुस्थिरो भव.

CHEERED, *p. p.* प्रहर्षितः -ता -तं, समाश्वासितः -ता -तं, आश्वासितः -ता -तं.
 CHEERER, *s.* आश्वासकः, हर्षकरः, आनन्ददः, प्रह्लादकः, प्रहर्षकः.
 CHEERFUL, *a.* आनन्दो-न्दिनी-न्दि (न्), आनन्दः-न्दा-न्दं, दृष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रहृष्टः-ष्टा-ष्टं, हर्षयुक्तः-क्ता-क्तं, हृष्टहृष्टयः-या-यं, हृष्टमानसः-सो-सं, हर्षमाणः-या-यं, प्रमुक्तः-क्ता-क्तं, प्रमनाः-ना-नः (स्), उत्सः-सा-सं-सितः-ता-तं, उत्सासितः-ता-तं, विकुक्षिणः-या-यं—(Having a cheerful countenance) प्रमुक्तवदनः-ना-नं or मुक्तवदनः, मुहसाननः-ना-नं, प्रसन्नवदनः-ना-नं, सदैव प्रहसितवदनः-ना-नं.
 CHEERFULLY, *adv.* सहर्षं, आनन्दं, हृष्टमनसा, हृष्टयत्, प्रसन्नचेतसा.
 CHEERFULNESS, *s.* हर्षः, दृष्टिः *f.*, आनन्दः, आह्लादः, प्रमुक्तता, चित्रप्रसन्नता, उत्सासः.
 CHEERLESS, *a.* निरानन्दः-न्दा-न्दं, सहर्षः-र्षा-र्षं, हर्षरहितः-ता-तं.
 CHEERLESSLY, *adv.* अहर्षं -र्षितं, निरानन्दं, आनन्दं विना.
 CHEESE, *s.* किलाटः-टी, दधिजं, मन्थजं, घोरविकृतिः *f.*
 CHEESECAKE, *s.* किलाटपिष्टकः, दधिनवनतीतादिमये नोदकविशेषः.
 CHEESE-CURDS, *s.* दधि *n.*, किलाटः, पयस्, घोरिजं, धानिद्या.
 CHEESE-MONGER, *s.* किलाटविक्रेता *m.* (न्), दधिनविक्रयी *m.* (न्), किलाटविक्रयोपजीवी *m.* (न्).
 CHEESE-PRESS, *s.* दधिसम्पीडनयन्त्रं येन किलाटः सम्पद्यते.
 CHEESY, *adv.* किलाटमयः-यी-यं, किलाटगुणोपेतः-ता-तं.
 CHELY, *s.* कर्कटनखः, कुलीरादिनखः, कुलीराङ्गिः *m.*, कर्कटपाणिः *m.*
 CHENISE, *s.* स्त्रीलोकभृन् अनारीयं or अशोवसनं.
 CHEMISTRY, *s.* रसायनं. See CHYMISTRY.
 To CHERISH, *v. a.* पुष् (c. 1. पोषति, c. 9. पुष्णाति, पोषितुं, c. 10. पोषयति-यितुं), परिपुष्, पाल् (c. 10. पालयति-यितुं), संवृष् in caus. (-वर्धयति-यितुं), भृ (c. 1. भरति-ते, भर्तुं), भन् (c. 1. भजति-ते, भर्तुं), उपास् (c. 2. आस्ते-जासितुं), दप् (c. 1. दयते, दयितुं), लल् (c. 10. लालयति-यितुं).
 CHERISHED, *p. p.* पालितः-ता-तं, पोषितः-ता-तं, पुष्टः-ष्टा-ष्टं, संवर्द्धितः-ता-तं, भर्त्तितः-मा-मं, अभिष्टः-ष्टा-ष्टं, हृष्टः-ष्टा-ष्टं, हृष्टतः-ता-तं, दयितः-ता-तं, हृदिष्पृक् (ञ्), लालितः-ता-तं.
 CHERISHER, *s.* पोषा *1.* (ट्), पोषकः, पालकः, पालयिता *m.* (न्), भर्त्ता *m.* (ञ्).
 CHERISHING, *s.* पोषः-पणं, पालनं, भरणं, भर्त्ता *m.* (न्).
 CHERRY, *s.* अश्विगन्धः शुद्धफलविशेषः.
 CHERRY-ORCHARD, *s.* वस्त्रमाद्युद्योगाटिका or -वाटी.
 CHERRY-TREE, *s.* पूष्पैकफलविशिष्टो वृक्षभेदः.
 CHERSONESE, *s.* डोपः, अनारीयः-यं.
 CHERUB, *s.* स्वर्गी *m.* (न्) स्वर्गदूतः, स्वर्गोपजनः, दिव्यदूतः, देवदूतः.
 Modern scholars coin the word किरूब.
 CHERUBIC, *a.* स्वर्गीयः-या-यं, दिव्यः-व्या-यं, स्वर्गः-र्ग्या-यं.
 To CHERUP, *v. n.* किरूब or चिब्र शब्दं कृ. See To CHIRP.
 CHERVIL, *s.* ओषधिभेदो यस्मिन् एककाण्डायाद् अनेकमश्रय जातपत्रवेषेण प्ररोहन्ति.
 CHESS, *s.* चतुरङ्गः; 'moving a piece at chess,' परीक्षायाः.
 CHESS-BOARD, *s.* अष्टापदं, शारिफलकं, पञ्चनी, पञ्चनी, पञ्चारी, नयपोटी.
 CHESSMAN, *s.* जतुपुच्छकः, सारः, शारः, शारि *m.*, सारि *m.* -री *f.* सारिका, खेलनी, खेलनी.
 CHEST, *s.* (The breast) उरः *n.* (स्), वक्षः *n.* (स्), भुजानरं, क्रोडं-डोः 'broad-chested,' उरस्त्रान्-खनी-खन् (न्), उरस्कः-खा-खं, उरसिलः—(A box) भाण्डं, समुद्रः-टकाः, समुद्रः, भोजनं.
 CHESTNUT or CHESNUT, *s.* श्यावफलविशेषः; 'a chestnut horse,'

शोणः, उकनाहः.
 CHEVALIER, *s.* सार्दी *m.* (न्), अश्वारोही *m.* (न्), रथी *m.* (न्), महारथः, महावीरः, राजपिः *m.*, मानसूचका रथातिः.
 CHEVAUX DE FRISE, *s.* नागदन्तयुक्तं प्राचौरं, युद्धसमये पारक्वाश्वपेनार्थं शितशस्त्रयुक्तम् अवरोधकं.
 CHEVERIL, *s.* (A kid) छागशावकः, अजशावकः—(Kid leather) अजचर्म *n.* (न्).
 To CHEW, *v. a.* चर्व् (c. 1. चर्वति, चर्वितुं, c. 10. चर्वयति-यितुं), दन्तेः पिप् (c. 7. पिनष्टि, पेष्टुं), विदंश् (c. 1. दंशति-दंष्टुं); 'to chew the cud,' रोमन्य (nom. रोमन्वायते).
 CHEWED, *p. p.* चर्वितः-ता-तं, अवलोढः-ढा-ढं, दन्तेः पिष्टः-ष्टा-ष्टं.
 CHEWING, *s.* चर्वणं, दन्तपेयणं, रोमन्यः.
 CHICANE, *s.* (Prolonging a judicial contest) विवादभिर् नियोन्न-रद्वारा or अससहोद्गाहद्वारेण अर्थनिर्णयविलम्बनं, नियाप्रोदिः *f.*, नि-य्यापत्तिः *f.*—(Artifice in general) छत्र *n.* (न्). छलं, व्यपदेशः, अपदेशः, कपटः.
 To CHICANE, *v. n.* विवादसमये नियोन्नरद्वारा or अससहोद्गाहद्वारेण अर्थनिर्णयविलम्बनं कृ.
 CHICANER, *s.* नियाविवादी *m.* (न्), नियातार्किकः, चार्द्वीकः, नियोन्न-रवादी *m.* (न्), अससहोद्गाहकृत्, जल्पकः.
 CHICANERY, *s.* नियाविवादः, हेत्वाभासः, पद्याभासः, नियावादः, निया-तर्कः, नियाहेतुः, वाक्छलः, नियाप्रोदिः *f.*, जल्पः, कपटः.
 CHICK or CHICKEN, *s.* कुक्कुशावकः, पक्षिशावकः.
 CHICKEN-HEARTED, *a.* भौरुहृदयः-या-यं, हरिणहृदयः-या-यं.
 CHICKEN-POX, *s.* रक्तवटीविशिष्टो बालानां रोगः.
 CHICK-PEAS, *s.* चणकः, हरिमन्थः-न्थकः.
 CHICK-WEED, *s.* पक्षिभुक्तः शुद्धपक्षिभेदः.
 CHIDDEN, *p. p.* निन्दितः-ता-तं, निर्भर्त्तितः-ता-तं, पिङ्कतः-ता-तं.
 To CHIDE, *v. a.* निन्द् (c. 1. निन्दति, निन्दितुं), प्रतिनिन्द्, विनिन्द्, भर्त्सि (c. 10. भर्त्सयते-ति-यितुं), गुप् in des. (जुगुप्सते-प्सितुं), गर्ह् (c. 1. गर्हते, गर्हितुं), पिङ्क, चारुश् (c. 1. -क्रोशति-क्रोष्टुं).
 To CHIDE, *v. n.* (Clamour) उत्क्रुश् (c. 1. -क्रोशति-क्रोष्टुं), प्रक्रुश्, विक्रुश्—(Quarrel) विवद् (c. 1. -वदते-वदितुं), विप्रवद्, वाक्छलं कृ.
 CHIDER, *s.* निन्दकः, पिङ्कता *m.* (ञ्), परिवादकः, आक्रोशकः.
 CHIDING, *s.* निन्दा, परिभाषणं, परीवादः, जुगुप्सा, उपक्रोशः, तिरस्कारः, उपालम्भः, निर्भर्त्तेनं, पिङ्कारः, पिङ्किया, विप्रलापः, वाग्बुद्धं.
 CHIEF, *a.* परमः-मा-मं, पर-रा-रं, उत्तमः-मा-मं, मुख्यः-ख्या-ख्यं, प्रमुखः-खा-खं, अग्र्यः-या-यं, अग्र्यः-व्या-यं, प्राग्र्यः-व्या-यं, अग्र्यः-या-यं, अग्रियः-या-यं, प्रधानः-ना-नं, शिष्टः-ष्टा-ष्टं, विशिष्टः-ष्टा-ष्टं, उत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं, अनुत्तमः-मा-मं, पारमिकः-को-कं, वर्त्यः-व्या-यं, प्रवरः-रा-रं, वरेखः-खा-खं, पुरोगमः-मा-मं, प्रवर्हः-हा-हं, पराङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अनवरङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, वृन्दारकः-का-कं, प्रष्टः-ष्टा-ष्टं, इन्द्रः-न्द्रा-न्द्रं in comp., पुद्गवः-वा-वं in comp., सूपमः-मा-मं in comp.; 'chief minister,' प्रधानमन्त्री *m.* (न्); 'chief priest,' प्रधानयाजकः; 'chief justice,' धर्माधिकारी *m.* (न्), धर्माध्यक्षः; 'chief seat,' अग्रारसनं; 'chief of sages,' देवर्षिः *m.*; 'chief person,' चादिपुरुषः.
 CHIEF, *s.* पतिः *m.*, ईश्वरः, ईशः, नायकः, सुखरः, पुरोगः, अग्र्यः, अधिपः, अधिपतिः *m.*, अधिपता *m.* (न्), अध्यक्षः, प्रेष्टी *m.* (न्), शिष्टः, गणपतिः, प्रष्टः, उद्ग्रहः, शिरोवह्नी *m.* (न्), वृन्दारकः—(Military chief) सेनापतिः, सेनाग्र्यः, सेनानी *m.*

- CHIEFLESS, *a.* अनायकः -का -कं, अनीश्वरः -रा -रं, सराजकः -का -कं.
 CHIEFLY, *adv.* प्रधानतः, प्रधानतस्, मुख्यतः, विशेषतः, परमं.
 CHIEFTAIN, *s.* (Leader) मुखरः, पुरोगः, अग्रगः, नायकः, पतिः *m.*, ईश्वरः.—(Commander) सेनापतिः, सेनानीः *m.*—(Head of a clan) गणपतिः, सामन्तः.
 CHIEFTAINSHIP, *s.* मुख्यता, गणपत्यं, सेनापत्यं, ऐश्वर्यं.
 CHILBLAIN, *s.* पादस्फोटः, पाददारी *f.*, शिशिरजातं घृतं.
 CHILD, *s.* बालः -ला, बालकः, शिशुः *m.* वत्सः -त्ता -त्सकः, सुतः, पुत्रः, शावकः, सन्तानः, सन्ततिः *f.*, अपत्यं, बालापत्यं, दारकः, तोकं, सभेः, सभेकः, माणवकः.—(The compellation of an old to a young man) वत्स.—(To be with child) गर्भवती or सन्नातगर्भा भू.
 CHILDBEARING, *s.* प्रसवः, सवनं, पूः *f.*; 'past childbearing,' विगतार्त्तवा, निष्कला; 'capable of childbearing,' सज्जस्ता.
 CHILDBED, *s.* प्रसवावस्था, प्रसवकालः, प्रसवेदना, गर्भवेदनावस्था.
 CHILDBIRTH, *s.* प्रसवः, प्रसूतिः *f.*, सूतिः *f.*, जननं; 'the pains of childbirth,' प्रसवेदना, गर्भवेदना; 'to suffer the pains of childbirth,' प्राग्प्रसवेदना भू.
 CHILDRENS-DAY, *s.* हेरोदनासो विहृदीयराज्ञ आस्रया अषाढशिशूनां च धुमिष्य पक्षे *n.* (न).
 CHILDHOOD, *s.* बाल्यं, शैशवं, शिशुत्वं, बालकत्वं, बालभावः, कीमारं, शैशवकालः, बाल्यकालः, बाल्यावस्था, अपत्यता, सभेत्वं.
 CHILDISH, *a.* बालिशः -शा -शं, बालेयः -या -यं, बालकीयः -या -यं, बाल-योग्यः -ग्या -ग्यं; 'childish prattle,' बालवचनं; 'childish understanding,' बालबुद्धिः.
 CHILDISHLY, *adv.* बालवत्, शिशुवत्, बालकवत्, बालरूपेण.
 CHILDISHNESS, *s.* बालिश्यं, बालेयत्वं, बालकीयता, बालरूपत्वं.
 CHILDLESS, *a.* अपुत्रः -त्रा -त्रं -त्रकः -का -कं, निष्पुत्रः -त्रा -त्रं, असुतः -ता -तं, अप्रसुतः -ता -तं, पुत्ररहितः -ता -तं, पुत्रशून्यः -न्या -न्यं, अनपत्यः -न्या -न्यं, असन्तानः -ना -नं, निःसन्तानः -ना -नं, अप्रजः -जा -जं, निरन्वयः -या -यं, निर्वंशः -शा -शं; 'a childless woman,' वन्या, अशिष्टी; 'the state of being childless,' आनपत्यं.
 CHILDLIKE, *a.* बालोपनः -मा -मं, बालसदृशः -शी -शं, बालेयः -या -यं.
 CHILIAEDRON, *s.* सहस्रभुजः, सहस्रकोणः, सहस्राक्षं.
 CHILIFACTORY, *a.* रक्तजनकः -का -कं. See CHYLIFACTORY.
 TO CHILL, *v. a.* शीतलीकृ, शीतलीकृतं.—(Check the perspiration) खेदं विष्टम् in caus. (सम्भवति -यितुं).—(Discourage) निर्विकलं -खां -खं कृ, तेजोहीनं -नां -नं कृ.
 CHILL, *a.* शीतलः -ला -लं, शिशिरः -रा -रं, शीतः -ता -तं.
 CHILL, *s.* शीतं, शीतता, हिमं; 'a check to the perspiration,' खेदविष्टम्.
 CHILLED, *p. p.* शीतलीकृतः -ता -तं, हिमाक्षः -क्षा -क्षं, हृतापः -पा -पं.
 CHILLINESS, *s.* शीतता, शीतलता, शैत्यं, शीतीभावः, शिशिरत्वं.
 CHILLY, *a.* शिशिरः -रा -रं, ईपक्षीतः -ता -तं, आशीतलः -ला -लं.
 CHIME, *s.* नानावादित्राणाम् एकतालः or एकतानः or तालैक्यं, अनेकवाद्यानाम् तानैक्यं or तानैक्यं, शब्दैक्यं.—(Of bells) अनेकपरदानां तालैक्यं, तादृशमानानाम् अनेकपरदानां सुस्वरशब्दः, परादिशिश्रितं.
 TO CHIME, *v. a.* यथा स्वरैक्यं or तालैक्यं जायते तथा नानावादित्राणि च्छद् in caus. (वादयति -यितुं) or तद् (c. 10. तादयति -यितुं); यदा तद्.
 TO CHIME, *v. n.* (To agree) संवद् (c. 1. -वदति -वदितुं), अनुवद्, एकीभू, अनुगुणः -खा -खं भू, अनुरूपः -पा -पं भू.
 CHIMERA, *s.* वृथावासना, असम्भवकल्पना, अनर्थकवासना, मिथ्यावासना,

- दुर्वासना, अनर्थकचिन्ता, अनर्थकभावना, मनोरथसृष्टिः *f.*, आभासः, मृगार्थकं, शशविषाणं, कूर्मिलोमतनुवाणं.
 CHIMERICAL, *a.* काव्यनिकः -की -कं, मानसिकः -की -कं, मनोरथसृष्टिः -ष्टा -ष्टं, वासनाकल्पितः -ता -तं, अमूलकः -का -कं.
 CHIMNEY, *s.* धूमरन्तः, धूमपयः, धूमनिर्गमः.—(Fire-place) चुत्तिः *f.*, -ह्वी, जातिः *f.*, तैमनी, अग्निपुरंदरं.
 CHIMNEY-CORNER, *s.* चुत्तिपार्श्वः, चुत्तिरूपान्तः, चुत्तिपार्श्वे आसनं.
 CHIMNEY-PIECE, *s.* चुत्तिशीर्षं, चुत्तिशिला, चुत्तिरूपरि प्रस्तरः.
 CHIMNEY-SWEEPER, *s.* धूमरन्तसम्माज्जकः, चुत्तिसम्माज्जकः.
 CHIN, *s.* चिबुकं, चिबुः *m.*, हनुः *m. f.*, चिविः *m.*, पोचं, जम्ब.
 CHIN-COUGH, *s.* बालानाम् आघेपकः कासः, महाकासः.
 CHINA, *s.* (Porcelain) कौलालकं, मृन्मयं भागदं, मार्मिकं भागदं.—(The country) चीनः; 'China-cloth,' चीनांशुकं; 'China-rose,' चोद्रमुष्पं, जवा.
 CHINE, *s.* सपृष्ठास्त्रि पृष्ठांसं, सचंशः पृष्ठभागः, पृष्ठं, कजोरुका.
 TO CHINE, *v. a.* पृष्ठास्त्रिरूपेण चिद् (c. 7. चिनति, चिन्तुं), पृष्ठवंशानुलोमं चिद्.
 CHINK, *s.* (Aperture) चिद्, रन्ध्रं, सन्धिः *m.*—(Sound) शिश्रितं, कृणितं.
 TO CHINK, *v. n.* (To open in gaps) स्फुट् (c. 6. स्फुटति, स्फुटितुं), विद् in pass. (-दीर्यते), फल् (c. 1. फलति, फलितुं).—(To ring as metal) कृष् (c. 1. कृणति, कृणितुं), शिञ्ज् (c. 2. जिञ्जति, जिञ्जितुं).
 CHINKY, *a.* चिद्पूर्णः -शी -शं, चिद्द्वितः -ता -तं, बहुरन्ध्रवान् -वती -वत् (न)
 CHINTZ, *s.* चित्रितपटं, चित्रकापीसं, पटो, पटोलं, चीनांशुकं.
 CHIP, *s.* विदलं, तष्टं, भिन्नं, भिन्निः *f.*, भिन्नं, खण्डं, शकलं; 'a chip of wood,' काष्ठखण्डं.
 TO CHIP, *v. a.* तष्ट् (c. 1. तष्टति, तष्टितुं), विदलीकृ, खण्डीकृ.
 CHIP-AXE, *s.* तष्टणी, छिदिः *f.*, तङ्कः, वृक्षभिद्.
 CHIPPINGS, *s. pl.* विदलानि, भिन्नानि, खण्डानि, तष्टानि.
 CHIRAGRA, *s.* यात्ररोगविशेषो यत्र कर्मात्रम् उपहतं, हस्तशोषः.
 CHIROGRAPHER, *s.* हस्तलेखकः, लिपिकरः, कागस्यः, अधरजोषकः.
 CHIROGRAPHY, *s.* हस्तलेखनं, लेखनविद्या, लिपिः *f.*, लिखनं.
 CHIROMANCER, *s.* हस्तरेखालक्षणार्थं शुभाशुभदर्शकः, हस्तरेखाविद्याज्ञः.
 CHIROMANCY, *s.* हस्तरेखालक्षणार्थं शुभाशुभदर्शनं, हस्तरेखाविद्या, अङ्गविद्या.
 TO CHIRP, *v. n.* पक्षिपत् कूज् (c. 1. कूजति, कूजितुं), अनुकूज्, विकूज्, क्लिज् or चिज् शब्दं कृ, सुरारिं कृ.
 CHIRPING, *s.* कूजितं, रावः, सुरारिः *m.*, वाशितं, रुतं, काकली -लिः.
 CHIRURGEON, *s.* कायश्वाद्यादिभिरपक् *m.* (ज). See SURGEON.
 CHISEL, *s.* व्रथनः, तष्टणी, तङ्कः, वृक्षभेदी *m.* (न), वृक्षादनः, शिलाभेदः, शिलाकुट्टकः, शैलभित्तिः *f.*
 TO CHISEL, *v. a.* तष्ट् (c. 1. तष्टति, तष्टितुं), व्रथ् (c. 6. व्रथति, व्रथितुं).
 CHIT, *s.* (A child) बालः -ला, बालकः, शिशुः *m.*, शावकः.—(A freckle) तिलः -लकः, जटुलः.
 CHIT-CHAT, *s.* विष्टम्भालापः, विष्टम्भकथितं, वृथाकथा, सङ्कथा, जल्पः.
 CHITTERLINGS, *s. pl.* पञ्चन्याणि *n. pl.*, पशुनाड्यः *f. pl.*, पुरीतत् *m. n.*
 CHITTY, *a.* बालकीयः -या -यं, बालेयः -यी -यं, बालिशः -शा -शं.
 CHIVALROUS, *a.* सुविक्रान्तः -न्ता -न्तं, महावीर्यः -र्यी -र्यं, धामवान् -वती -वत् (न).
 CHIVALRY, *s.* (Knighthood) सादिपदं, रथिपदं, महारथपदं.—(Prow-ess) सुविक्रान्तः, सुवीर्यं, धाम *n.* (न), पौरुषं, कर्म्मिदारं, रणोत्साहः.
 CHIVES, *s.* पुष्पकेशरायं, पुष्पपक्षायाणि *n. pl.*
 CHOCOLATE, *s.* अमेरिकादेशीयवृक्षफलं, तन्मलनिर्द्दतं पानीयं.
 CHOICE, *s.* (The act) वरणं, वृत्तिः *f.*, वरः.—(The power of choise

between two things) विकल्पः-त्यक्तः; 'choice of a husband by a bride,' स्वयंवरः; 'the best of any thing,' उत्तमभागः, परभागः, उत्तमांशः, रत्नं in comp.; 'of one's own choice,' कामतस्, इच्छातस्, यथेष्टितं, यथेष्टं, यथाकामं.

CHOICE, *a.* उत्तमः-मा-मं, सद्योत्तमः-मा-मं, विशिष्टः-ष्टा-ष्टं, शिष्टः-ष्टा-ष्टं, अनुत्तमः-मा-मं, मनोनीतः-ता-तं, विशेषः-पा-पं, सारः-रा-रं, सारवान्-वती-वत् (नं), उत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं, अभीष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रशस्तः-स्ता-स्तं, भद्रतमः-मा-मं, सद्येष्टेष्टः-ष्टा-ष्टं; 'choice food,' भोजनविशेषः, विशिष्टान्नं.

CHOICELESS, *a.* अप्रियक्तः-त्या-त्यं, अवैकल्पिकः-की-कं.

CHOICELY, *adv.* विशिष्टप्रकारेण, सविशेषं, उत्तमप्रकारेण, प्रशस्तं.

CHOICENESS, *s.* उत्कृष्टता, प्रकृष्टत्वं, वैशिष्ट्यं, विशिष्टता, श्रेष्ठता, प्राशस्त्यं, चोक्त्यं.

CHOIR, *s.* गायकचक्रं, गायकचक्रं, गायकसमूहः, चारित्रिकगणः.—(Part of a church) पुञाशालायाः सङ्गीतनयोग्यं मध्यमस्थलं.

To CHOKER, *v. a.* (To suffocate) कण्ठं सम्प्रीड् (c. 10. -पीडयति-यितुं) or ग्रस् (c. 1. ग्रसति, ग्रसितुं), गलहस्त (nom. गलहस्तयति-यितुं), गलग्रहं कृ, ग्रासवारोपं कृ, ग्रासवारणं कृ.—(To obstruct) रूपं (c. 7. रुणद्धि, रोद्धुं), निरूपं, अवरूपं, संरूपं; प्रतिवन्त् (c. 9. -यम्राति-वन्तुं).

CHOKED, *p. p.* अवरुद्धग्रासः-सा-सं, सन्नकण्ठः-खा-खं, निरुद्धः-द्धा-द्धं.

CHOKER, *s.* (Argument that stops the mouth) गलहस्तः.

CHOLAGOGUES, *s.* पित्तद्रावनं, पित्तद्रावकः, पित्तघ्नं, पित्तनाशनं.

CHOLER, *s.* (Bile) पित्तं.—(Rage) क्रोधः, कोपः, रोषः, अमर्षः.

CHOLERA, *s.* विमूचिका, विमूचिका, महामारी.

CHOLERIC, *a.* पित्तवेगी-गिनी-गि (नं), क्रोधी-धिनी-धि (नं), कोपी-पिनी-पि (नं), चखः-खा-खं; 'choleric constitution,' पित्तप्रकृतिः.

CHOLIC, *s.* शूलः-लं, पक्किशूलं. See COLIC.

To CHOOSE, *v. a.* (Select) वृ (c. 5. वृणोति-खुते, c. 9. वृणाति-खीते, c. 1. चरति, चरितुं, चरीतुं), आवृ, प्रवृ; or in caus. (वरयति-यितुं), अनुवृत् in caus. (-रोचयति-यितुं), चावृत् (c. 4. चावृत्यते).—(Take) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).—(Appoint) नियुज् (c. 10. -योजयति-यितुं), निरूपं (c. 10. -रूपयति-यितुं).

To CHOOSE, *v. n.* (To be willing) इप् (c. 6. इच्छति, इप्सितुं), रुच् (c. 1. रोचते) used impersonally. न प्रत्याख्या (c. 2. -स्याति-ख्यातुं), अभिरुच् in caus. (-रोचयते-यितुं).

To CHOP, *v. a.* (To cut into pieces) खरटं खरटं कृ or खरदशः कृ or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेद्दुं), शकलीकृ, विदलीकृ.

CHOP, *s.* खरटं, शकलं, भिन्नं, भित्तिः, विदलं.—(Of meat) मांसखरटं.—(A mutton 'chop') क्षीरखरटं.

CHOP-HOUSE, *s.* पक्ष्मांसविक्रयस्थानं, पाकशाला.

CHOPPING, *a.* दृष्टपुष्टः-ष्टा-ष्टं, मांसलः-ला-लं, स्पूलः-ला-लं.

CHOPPING-KNIFE, *s.* मांसच्छेदनाथं चुरिका, मांसखरटनी चुरिका.

CHOPS, *s.* (Mouth) मुखं, आननं, आन्यं.—(Of a river) सम्भेदः.

CHORAL, *a.* साङ्गीतिकः-की-कं, गानोयः-या-यं, चारित्रिकः-की-कं.

CHORD, *s.* (A string) गुणः. See CORD.—(Of an instrument) तन्त्री *f.*—(Of arc) द्विज्या, ज्या, ज्यका, जीवा.

CHORDED, *p. p.* तन्त्री-न्त्रिणी-न्त्रि (नं).

CHORIAMBUS, *s.* (In prosody) विप्रः.

CHORION, *s.* गर्भकोशः, गर्भवेष्टनं, गर्भाशयः, गर्भावरणं चर्म.

CHORISTER, *s.* प्रधानमन्दिरस्य गायकः or गायकः, चारित्रिकः, तालावचरः, छिन्नरः, छिन्नप्रसुरः.

CHOROGRAPHER, *s.* देशविवरणकृत्, देशवर्णनकृत्, देशवर्णनलेखकः.

CHORUS, *s.* (Number of singers) गायकगणः, गायकसमूहः.—(Dramatic) पाश्र्वेयः, पारिपाश्र्विकः.—(Of a song) ध्रुवकः, ध्रुवः, अनुपदं.

CHOSEN, *p. p.* मनोनीतः-ता-तं, वृत्तः-ता-तं, वृत्तः-ता-तं, वायुत्तः-ता-तं.

CHOUGH, *s.* काकजातीयः समुद्रवेलासेवी पक्षिभेदः.

To CHOUSE, *v. a.* वच् (c. 10. वचयते-ति-यितुं), प्रलभ् (c. 1. -लभते-लभुं), छल् (c. 10. छलयति-यितुं).

CHOUSE, *s.* (Trick) छलं, कूटः-टं, धानः.—(A cheater) वचकः.

CHOWRIE, *s.* (Tail used to drive away flies) चामरं, धवचूलकं, रोमगुच्छः, रोमकेशरं.

CHRISM, *s.* अभ्यञ्जनं, अञ्जनं, अभिषेकः-पेचनं.

CHRIST, *s.* (The anointed) अभिषिक्तः.—(The anointed Saviour) अभिषिक्तजाता *m.* (नृ). Modern scholars coin the word ख्रीष्टः. To CHRISTEN, *v. a.* (To baptize) जलसंस्कारेण ख्रीष्टीयं-यां-यं कृ, जलसंस्कारेण ख्रीष्टीयमतधारिणं or ख्रीष्टीयानां मध्ये प्रविश् in caus. (-वेशयति-यितुं).—(To name) नाम कृ, नाम दा (c. 3. ददाति, दातुं).

CHRISTENDOM, *s.* ख्रीष्टीयमतधारिणं कृत्वसमूहः, ख्रीष्टीयदेशसामय्यं, ये केचिद् देशाः ख्रीष्टीयमतं धारयन्ति तात्काल्यं.

CHRISTENING, *s.* जलसंस्कारः, जलसंस्कारेण ख्रीष्टीयानां मध्ये प्रवेशनं.—(Naming) नामकरणं.

CHRISTIAN, *s.* ख्रीष्टीयः, ख्रीष्टीयमतधारी *m.* (नृ), ख्रीष्टीयमतवलम्बी *m.* (नृ).

CHRISTIAN-NAME, *s.* जलसंस्कारकाले दत्तं नाम *n.* (नृ), नाम, गुप्तनाम, राशिनाम.

CHRISTIANITY, *s.* ख्रीष्टीयमतं, ख्रीष्टीयानां मतं, ख्रीष्टीयधर्मः.

CHRISTIANLY, *adv.* ख्रीष्टीयवत्, ख्रीष्टीयधर्मानुसारेण.

CHRISTMAS-BOX, *s.* ख्रीष्टजन्मोत्सवकाले दत्तं (or देयं) पारितोषिकं.

CHRISTMAS-DAY, *s.* ख्रीष्टजन्मदिवसमुद्दिश्य महोत्सवः, ख्रीष्टजन्मपर्व *n.* (नृ).

CHROMATIC, *a.* (Relating to colour) वर्णसम्बन्धी-न्धनी-न्ध (नृ), रङ्गी-रङ्गीणी-रङ्गी (नृ).—(In music) गानोयः-या-यं, गायिकः-की-कं.

CHRONIC or CHRONICAL, *a.* कालिकः-की-कं, दीर्घकालीनः-ना-नं, अवसर्गो-गिणी-गि (नृ); 'chronical distemper,' दीर्घरोगः, दीर्घव्याधिः *m.*

CHRONICLE, *s.* इतिहासः, पुरावृत्तविवरणं, वृत्तविवरणं or -रणपुस्तकं, पुरावृत्तस्थानं, पुरावृत्तग्रन्थः, समाचारग्रन्थः, शिष्टसमाचारः.

To CHRONICLE, *v. a.* इतिहासपुस्तकेषु समाह् in caus. (-रोपयति-यितुं) or अभिलिख् (c. 6. -लिखति-लेखितुं), यथाक्रमं वृत्तविवरणं कृ or वृत्तानि रच् (c. 10. रचयति-यितुं).

CHRONICLER, *s.* ऐतिहासिकः, इतिहासलेखकः, पुरावृत्तरचकः, वृत्तविवरणकृत्, शिष्टसमाचाररचकः.

CHRONOGRAM, *s.* यथा अक्षरविन्यासात् संवत्सरादिकालो निर्णेतुं शक्यते तथा प्रस्तरादौ लिखितम् अनुक्रमसिद्धवृत्तविवरणं.

CHRONOLOGIST, *s.* कालगणकः, कालगणनाविद्याज्ञः, कालज्ञः, यथाकालं or कालक्रमेण पुरावृत्तरचकः, वृत्तकालनिरूपकः, गतकालनिर्णेतृ *m.* (नृ).

CHRONOLOGICAL, *a.* कालगणनाविषयकः-का-कं, कालिकः-की-कं.

CHRONOLOGICALLY, *adv.* यथाकालं, कालक्रमेण, कालक्रमानुसारेण.

CHRONOLOGY, *s.* कालगणनाविद्या, कालनिरूपणविद्या, कालनिर्णयविद्या, कालक्रमेण पुरावृत्तरचना.

CHRONOMETER, *s.* कालपरिमाणाथं यन्त्रं, घटी, यामनाली.

CHRYALIS, *s.* कोशस्थः, कोशवासी *m.* (नृ), कोपकारः, छिन्नः, मुटिका.

CHRYSLITH, *s.* चन्द्रकान्तः, हरिताम्र *n.* (नृ), पीतमणिः *m.*

CHUB, *s.* स्थूलशिरस्को नादेयमत्स्यभेदः.

CHUBBED, *a.* स्थूलशिरस्कः-स्ता-स्तं, स्थूलमस्तकः-क्ता-कं.

CHUBBY-FACED, *a.* स्थूलास्यः-स्यी-स्यं, स्थूलाननः-नी-नं.

CHUCK, *s.* (The cry of a hen) कुङ्कुटीरावः, कुङ्कुटीनादः.—(A term of endearment) प्रिये voc. c. f., यत्स voc. c. m., यत्से voc. c. f.
To CHUCK, *v. n.* (To call as a hen) कुङ्कुटीवद् रु (c. 2. रीति, रयितुं).

—(To give a gentle blow under the chin) यात्सत्यात् परधियुक्त्वं
ईषत्प्रहारेण उचम् in caus. (-नमयति-यितुं).

CHUFF, *s.* (A loutish clown) ग्राम्यननः, ग्रामिकः, ग्रामपुद्गिः, स्थूलपुद्गिः, चसभ्यः, जटः.

CHUFFY, *a.* ग्राम्यः-ग्र्या-ग्र्यं, मन्दमतिः-तिः-तिं, स्थूलः-ला-लं.

CHUM, *s.* वयस्यः, सहवासी *m.* (नं), सङ्ग्री *m.* (नं), प्रियमित्रं, संसर्गी *m.* (नं)

CHUMP, *s.* स्थूलकाष्ठं, स्थूलदारुः *m.*, बृहत्काष्ठरसदं.

CHURCH, *s.* (Place of worship) मन्दिरं, पूजाशाला, भजनभवनं, भजनगृहं, प्रासादः, मण्डपः.—(The body of Christians) ग्रीष्मन्त-धारिणी कृत्स्नसमूहः, मण्डली-लं, समाजः.

To CHURCH, *v. a.* प्रसवसमुत्थितां स्त्रीं परनेष्टरस्य धन्यादां कृ in caus. (कारयति-यितुं).

CHURCHMAN, *s.* पुरोहितः, यानकः, धर्माध्यापकः.

CHURCHWARDEN, *s.* मन्दिररक्षकः, भजनगृहालकः, पूजाशालाध्यक्षः.

CHURCHYARD, *s.* श्मशानं, प्रेतवनं, पितृवनं, शपनिखननस्थानं; 'churchyard flowers,' पितृवनसुमनः *n.* (स्).

CHURL, *s.* (A rustic) ग्राम्यजनः, ग्रामनः, ग्रामी *m.* (नं), चसभ्यः.—(A rude man) कुशीलः, दुःशीलः, वामशीलः.—(A miser) कृपणः, कदर्यः, मृष्टेरुकः.

CHURLISH, *a.* दुराचारः-रा-रं, दुष्प्रकृतिः-तिः-तिं, अधिनयः-या-यं, अशिष्टः-ष्टा-ष्टं, अघीलः-ला-लं, क्रूरपादः-रा-रं, खलः-ला-लं, कदर्यः-र्यो-र्यं.

CHURLISHLY, *adv.* असभ्यवत्, कदर्यवत्, कृपणं, अघीलं.

CHURLISHNESS, *s.* कुशीलता, अघीलता, अशिष्टता, अधिनयः, असभ्यता.

CHURN, *s.* मन्थनी, मन्थिनी, गर्गरी, मन्थनपटी, जालगणिका.

To CHURN, *v. a.* मथ् (c. 1. मयति, मयितुं) or मन्थ् (c. 1. मन्थति, c. 9. मथति, मन्थितुं), उन्नन्थ्, निर्मेन्थ्, खन् (c. 1. खनति, खनितुं), समालुद् (c. 1. लोडति-लोडितुं, c. 10. लोडयति-यितुं).

CHURNED, *p. p.* मथितः-ता-तं, प्रमथितः-ता-तं, आलोडितः-ता-तं, दशहातः-ता-तं, व्याघटितः-ता-तं, कोयः-या-यं.

CHURNING, *s.* मन्थः, मन्थनं, मथनं, आलोडनं, समालोडा, खजा, कोयः.

CHURN-STAFF, *s.* मन्थः, मन्था *m.* (मयितुं), मन्थदण्डकः, मन्थानः. दधिचाटः, वेशासः, खजकः.

CHYLE, *s.* अक्षरसः, धातुपः, रसः, भोज्यसम्भवः, अक्षमातृका, अक्षसाटः.

CHYLIFACTORY, *a.* धातुपकारी-रिणी-रि(नं), अक्षरसोत्पादकः-का-कं.

CHYLOUS, *a.* अक्षरसमयः-यी-यं, धातुपरुषः-पा-पं.

CHYMIC OR CHYMICAL, *a.* रसायनविद्यासत्त्वन्वी-न्विनी-न्वि(नं), रसायनकः-जा-जं.

CHYMICALLY, *adv.* रसायनविद्यानुसारात्, रसायनविद्यानुरूपेण.

CHYMI, *s.* रसायनविद्याज्ञः, रसज्ञः, रसायनः.

CHYMISTRY, *s.* रसायनं, रसायनविद्या, रसविद्या, रसज्ञता.

CIBARIOUS, *a.* अन्नमयः-यी-यं, भोज्यः-ज्या-ज्यं, आद्यः-द्या-द्यं.

CICATRICE, *s.* सिम्न *n.* (नं), सिम्ने, शुष्कव्रणः, रुदधतचिह्नं, रुदधतं.

CICATRIZATION, *s.* व्रणविशेषणं, व्रणशोधनं, रोपणं, व्रणरोपणं, समुत्थानं, प्रतिसारणं, प्रतिषेधः.

To CICATRIZE, *v. a.* धत्तं रुद् in caus. (रोपयति-यितुं) or शुप् in caus. (शोधयति-यितुं) or शुष्कीकृ, प्रतिषेध in caus. (सारयति-यितुं).

CICATRIZED, *p. p.* रुदः-दा-दं, रोपितः-त-तं, शुष्कः-ष्का-ष्कं, समुत्थितः-ता-तं, प्रतिसारितः-ता-तं.

To CICURATE, *v. a.* दम् in caus. (दमयति-यितुं), चशीकृ, नियद् (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं).

CIDER, *s.* अक्षरसः पानीयविशेषः, अन्नफलनिर्द्दतो मद्यविशेषः.

CILJARY, *a.* नेत्रच्छदसत्त्वन्वी-न्विनी-न्वि(नं), चर्मेसत्त्वन्वी &c.

CILICIOUS, *a.* लोममयः-यी-यं, लोमशः-शा-शं.

CINETER, *s.* चक्ररङ्गः, चन्द्रहासः, मण्डलायः, खट्वा, निखिलः, कृपाणः-शकः, अक्षिरिष्टिः *m.*

CINCTURE, *s.* मेरुला, कटिमूत्रं, रसना, कावी, चक्षनं.

CINDER, *s.* अनेकच्छिष्टं, तमाङ्गारोच्छिष्टं, अङ्गारः-रं, भस्म *n.* (नं).

CINERATION, *s.* भस्मीकरणं, भस्मसात्करणं.

CINERITIOUS, *a.* भस्मनः-नी-नं, भस्मरूपः-पा-पं.

CINNABAR, *s.* रससिन्दूरः, रसस्थानं, रक्तपारदं.

CINNAMON, *s.* दारुगन्धः, तिरुपत्तलं, मुग्गन्धक *f.* (पं), गन्धवत्तलं.

CINNAMON-TREE, *s.* पूष्पिकृतिरूपवत्तलविशिष्टः सिंहलद्वीपरोही धुद्रवृक्षः.

CINQUE, *s.* (A five) पञ्चकः, पञ्चनं.

CINQUETOIL, *s.* पञ्चपणी, पञ्चपत्री, पञ्चदली.

CINQUE-SPOTTED, *a.* पञ्चपङ्क्तिविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, पञ्चतिलवान्-वती-वत् (नं).

CION, *s.* पञ्चपं, नयपञ्चपं, किसलः-लं, किसलयः-यं.

CIPHER, *s.* (An arithmetical character) अङ्कः, गुणनिका.—(Character in general) अक्षरं, पङ्क्तिः.—(Mark standing for nothing) शून्यं. चिह्नः *m.*, यटः, हः, ठः, रं.—(Occult character in writing) पीनाक्षरं, चीनं.

To CIPHER, *v. a.* (To practise arithmetic) अङ्कविद्याम् अभ्यस् (c. 4. -अभ्यसति-अभ्यसितुं) or शिष्य् (c. 1. शिष्यते, शिष्यितुं).—(To write in occult characters) पीनाक्षरेण अङ्कं (c. 10. अङ्कयति-यितुं) or लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).

CIPHERING, *s.* अङ्कनं, गणितं, अङ्कविद्या, गणनविद्या, पाटोगणितं.

CIRCLE, *s.* (A round line) मण्डलं, परिमण्डलं, चक्रं, चक्रवालं, वृत्तं. गोलः-लं, नियः, चन्द्रकः, यटः, चणकः, चलयः-यं.—(Circuit, circumference) परिणाहः, परिधिः *m.*, परिवेष्टनं, वृत्तिः *f.*, परिवेष्टः; 'the circle of the earth,' भूपरिधिः *m.*, भूमण्डलं.—(A circle of people, assembly) मण्डलं, परिपद् *f.*, पङ्क्तिः *f.*—(Circle on the forehead) तिलकः-कं, तमालपत्रं, चित्रकं, विशेषकं; 'segment of a circle,' वृत्तखण्डं, खण्डमण्डलं; 'area of a circle,' फलं.

To CIRCLE, *v. a.* (To surround) परिवेष्ट् (c. 1. वेष्टते-वेष्टितुं), परिपृ (c. 5. पृष्यति-चरितुं-परितुं), परिष्ठा (c. 1. तिष्ठति, -ष्टातुं), मण्डल (nom. मण्डलयति-यितुं).

To CIRCLE, *v. n.* (To move circularly) चक्रवत् परिवृत् (c. 1. वृत्ते-वृत्तितुं), or व्यावृत् or परिभ्रम् (c. 1. भ्रमति, c. 4. भ्राम्यति-भ्रमितुं), मण्डल (nom. मण्डलायते).

CIRCLED, *p. p.* मण्डलितः-ता-तं, परिमण्डलितः-ता-तं, चलयितः-ता-तं.—(Having the form of a circle) मण्डली-लिनी-लि (नं), मण्डलाकारः-रा-रं, चक्राकारः-रा-रं.

CIRCUIT, *s.* (Compass, circumference) मण्डलं, परिमण्डलं, परिधिः *m.*, परिमाणं, परिणाहः, पटोणाहः, परिवेष्टनं.—(Act of moving round) परिवेष्टनं, आवेष्टः, आवृत्तिः *f.*, आवेष्टनं, विवेष्टः, भ्रमणं, परिभ्रमः, वृत्तिः *f.*—(Visitation of a judge) धर्मोपस्थापनागमनं, प्राडिवाकभ्रमणं.

To CIRCUIT, *v. n.* परिभ्रम् (c. 4. भ्राम्यति-भ्रमितुं), परिवृत् (c. 1. वृत्ते-वृत्तितुं).

CIRCUITOUS, *a.* चक्र-क्रा-क्रं, कुटिलगामी-मिनी-मि(न्), मुदीर्घः-घा-घं.
CIRCULAR, *a.* वृत्तुलः-ला-लं, मण्डली-लिनी-लि(न्), चार्त्तिकः-की-कं,
चक्राकारः-रा-रं, चक्राकृतिः-ति-ति, चक्रो-क्रणी-क्रि(न्), चक्रवान्
-वती-वत्(न्), चार्त्तिकः-यी-यं, घटी-टिनी-टि(न्), निघः-पा-पं,
विष्वक्समः-मा-मं.

CIRCULARITY, *s.* मण्डलता, परिमण्डलता, वृत्तुलत्वं, चक्राकारता, गोलाकारत्वं.
CIRCULARLY, *adv.* चक्रवत्, चक्ररूपेण, गोलावत्, मण्डलावत्, मण्डलतः.
To CIRCULATE, *v. n.* प्रचल(्) (c. 1. -चलति-चलि(न्)), प्रचर्(्) (c. 1. -चरति
-चरि(न्)), परिचु(न्) (c. 1. -वर्त्तते-वर्त्ति(न्)), सम्परिचु(न्), विपरिचु(न्), विचु(न्).
To CIRCULATE, *v. a.* परिचु(न्) in caus. (-वर्त्तयति-यि(न्)), प्रचल(्) in
caus. (-चलयति-यि(न्)).

CIRCULATED, *p. p.* प्रचलितः-ता-तं, परिवर्त्तितः-ता-तं, प्रचारितः-ता-तं,
आवर्त्तकः-का-कं.

CIRCULATING, *a.* प्रचलः-ला-लं, परिवर्त्तनी-तिनी-ति(न्), आवर्त्तकः-का-कं.

CIRCULATION, *s.* परिवर्त्तः-त्तनं, आवर्त्तः, प्रचारः, प्रचलनं, प्रचरः, भ्रमणं,
परिभ्रमणं, चलनं, प्राचुर्ध्वः—(Of the blood) रक्तचलनं रक्तवहणं.

CIRCULATORY, *a.* वृत्तुलः-ला-लं, चार्त्तिकः-की-कं, मण्डली-लिनी-लि(न्).

CIRCUMAMBIENCY, *s.* परिवेष्टनं, यातिः *f.*, आपनं, आपकत्वं, परिगमनं.

CIRCUMAMBIENT, *a.* परिवेष्टकः-का-कं, आपकः-का-कं, परिगतः-ता-तं.

To CIRCUMAMBULATE, *v. n.* परिक्रम्(्) (c. 1. -क्रामति-क्रमि(न्)), परिभ्रम
(c. 4. -भ्रमयति-भ्रमि(न्)).

CIRCUMAMBULATION, *s.* परिक्रमः, परिभ्रमणं, परिस्रव्यं, परीहारः, यर्च्यदनं.
—(Reverential) प्रदक्षिणः-या-यं.

To CIRCUMCISE, *v. a.* त्वचं चिद्(्) (c. 7. चिनति, चेद्), लिङ्गायचमं चिद्,
परिचिद्, चार्कृ(न्) (c. 6. -कुनति-कन्ति(न्)).—(A circumcised man)
दुष्टम्या *m.* (न्), यरुः, यरुः, दुष्टलः, द्विगनकः.

CIRCUMCISION, *s.* त्वच्छेदनं, लिङ्गायचमं चिदनं, दीर्घमर्धं, परिकर्त्तनं.

To CIRCUMDUCT, *v. a.* लुप(्) (c. 6. लुम्पति, लोपु), व्यथीकृ, मोपीकृ, निष्कलोपकृ.

CIRCUMDUCTION, *s.* लोपः, अनिष्पादनं, मोपीकरणं, व्यथीकरणं.

CIRCUMFERENCE, *s.* परिधिः *m.*, मण्डलं, परीयाहः, परिधाहः, परिमाणं,
वृत्तिः *f.*, चक्रमालः, पालिः *f.*, परिवेष्टः-यः, परिवेष्टनं.—(Of a wheel)
चक्रपरिधिः *m.*, नेभिः *f.*, ग्रिथिः *m.*, ग्रिथिमण्डलं, नीमं, नीमः—(Of the
earth) भूपरिधिः *m.*

CIRCUMFLEX, *s.* (Accent) स्वरितः, द्वितीयम् उच्चारणचिह्नं.

CIRCUMFLUENCE, *s.* परिस्रवः, परिप्रवः, परिवाहः, परिस्रवन्, परिगलनं.

CIRCUMFLUENT OR CIRCUMFLUOUS, *a.* परिस्रुतः-ता-तं, परिस्रादी-रिणी
-रि(न्), परिस्रवन्दी-दिनी-दि(न्), परिस्रवः-त्ता-तं, परिगलितः-ता-तं.

CIRCUMFORANEOUS, *a.* गृहाद्वहम् अदमानः-ना-नं, अदाल्मानः-ना-नं.

To CIRCUMFUSE, *v. a.* परिप्लु(न्) in caus. (-प्रावयति-यि(न्)), समाम्पु.

CIRCUMFUSED, *p. p.* परिप्लुतः-ता-तं, समाम्पुतः-ता-तं, परिगलितः-ता-तं,
परिगतः-ता-तं, व्यातः-ता-तं, समाक्रान्तः-ता-तं.

CIRCUMFUSILE, *a.* परिप्रावी-विनी-वि(न्), आपकः-का-कं, व्यसृज्यमानः-ना-नं.

CIRCUMFUSION, *s.* परिप्रावः, परिप्रवः, यातिः *f.*, आपकत्वं, परिगलनं.

To CIRCUMGYRATE, *v. n.* परिचु(न्) (c. 1. -वर्त्तते-वर्त्ति(न्)), व्याचु(न्), घूर्ण
(c. 1. -घूर्णते, घूर्णि(न्)), परिघूर्ण, व्याघूर्ण.

CIRCUMGYRATION, *s.* चक्रावर्त्तः, आवर्त्तः, परिवर्त्तः, चावृत्तिः *f.*, घूर्तिः *f.*

CIRCUMJACENT, *a.* पर्यन्तस्थः-स्था-स्थं, सामन्तस्थः-स्था-स्थं, उपान्तिकः-की-कं.

CIRCUMJUNCTION, *s.* परिगमः, परिक्रमः, परिस्रव्यं, परिभ्रमः.

CIRCUMLOCUTION, *s.* याग्विस्तारः, वाक्यविस्तारः, चक्रोक्तिः *f.*, चक्रभाषितं,
याग्वोक्तिः *f.*, चावृत्तिः, अतिप्रयोक्तिः, बहुवाक्यं, बहुक्तिः, वाक्यवाहुल्यं.

CIRCUMLOCUTORY, *a.* बहुवाक्यः-क्वा-क्वं, विसौख्यवाक्यः-क्वा-क्वं, चक्र-क्रा-क्रं.

CIRCUMNAVIGABLE, *a.* समन्तात् or परितो नावा गम्यः-व्या-यं.

To CIRCUMNAVIGATE, *v. a.* समन्तात् नावा तृ(c. 1. तरति, तरि(न्), तरोतु)
or त्रु(c. 1. प्रपते, प्रोतु).

CIRCUMNAVIGATION, *s.* नौकया समन्तात् तरणं.

CIRCUMNOTATION, *s.* चक्रावर्त्तः, परिवर्त्तः, आवर्त्तः, चावृत्तिः *f.*, घूर्तिः *f.*

CIRCUMNOTATORY, *a.* चक्रवत् परिवर्त्तनी-तिनी-ति(न्), आवर्त्तमानः
-ता-तं, घूर्णापमानः-ता-तं.

To CIRCUMSCRIBE, *v. a.* परिमा(्) (c. 2. -माति, c. 3. मिमीते-मा(न्)), संदृ
(c. 1. -हृरति-हृरि(न्)), संयन्(्) (c. 1. -यज्यति-यजु(न्)), नियन्, समन(nom.
समनयति-यि(न्)).

CIRCUMSCRIBED, *p. p.* परिमितः-ता-तं, संदृतः-ता-तं, संयतः-ता-तं,
संसाधः-धा-धं, संयुधितः-ता-तं, संयुतः-ता-तं, समव्यादः-दा-दं,
साधधिकः-की-कं, सुसंस्थितः-ता-तं, सुसंयुतः-ता-तं.

CIRCUMSCRIPTION, *s.* परिमाणं, संयमनं, संहरणं, संज्ञोचः, संचारः, संवृत्तिः *f.*

CIRCUMSPECT, *a.* अवहितः-ता-तं, खर्वहितः-ता-तं, सावधानः-ना-नं,
समीक्ष्यकारी-रिणी-रि(न्) or विमृश्यकारी, अग्रमत्तः-त्ता-तं, परि-
णामदर्शी-शिनी-शि(न्).

CIRCUMSPECTION, *s.* अवधानं-नता, सावधानता, अग्रमादः, समीक्ष्यकारित्वं.

CIRCUMSPECTLY, *adv.* अवधेयया, सावधानं, समीक्ष्य, विमृश्य.

CIRCUMSTANCE, *s.* (Something adjunct to a fact) मसन्धः, अनुबन्धः.
—(A thing, fact) विषयः, वस्तु *n.*, भूतं, विषयकत्वं.—(Incident,
event) वृत्तं, वृत्तान्तः, सम्भवः.—(Condition, state) अवस्था, दशा,
स्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*, भावः, वृत्तिः *f.*, गतिः *f.*; 'he related all
the circumstances as they occurred,' सकलवृत्तान्तं यथावृत्तं
न्यवेदयत्; 'according to circumstances,' यथासम्भवं, यथास्थितं;
'in good circumstances,' सुस्थितः-ता-तं, सुस्थः-स्था-स्थं; 'in
bad circumstances,' दुःस्थः-स्था-स्थं, दुर्गतः-ता-तं.

CIRCUMSTANCED, *p. p.* स्थितः-ता-तं, अवस्थितः-ता-तं, स्थः-स्था-स्थं
in comp., भूतः-ता-तं, वर्त्तनी-तिनी-ति(न्); 'so circumstanced,'
एवम्भूतः-ता-तं, इत्यम्भूतः-ता-तं, एवविधः-धा-धं, तथाविधः-धा-धं.

CIRCUMSTANT, *a.* समन्तात् स्थायी-विनी-वि(न्) or वर्त्तनी-तिनी-ति(न्).

CIRCUMSTANTIAL, *a.* (In detail) सविस्तर-रा-रं, विसौख्यः-व्या-यं,
सविशेषः-धा-धं, सौपवर्णः-व्या-यं, सविवरणः-या-यं.—(Not essen-
tial) अग्रकृतः-ता-तं.—(Incidental) आगन्तुकः-का-कं.

CIRCUMSTANTIALLY, *adv.* यथावृत्तं, यथास्थितं, सुविस्तरं, विस्तरेण, उपवर्णनं,
सुविवरणपूर्वकं, निरवशेषतः.

CIRCUMSTANTIATED, *p. p.* विशेषभाववर्त्तनी-तिनी-ति(न्). See Cir-
cumstanced.

To CIRCUMVALLATE, *v. a.* परिसाम्राचीपदिना परिवेष्ट(्) (c. 1. -वेष्टते-वेष्टि(न्)),
समन्ताद् उपरुध्(्) (c. 7. -रुधति-रोधु).

CIRCUMVALLATION, *s.* (The act) परिसाम्राचीपदिना नगरपरिवेष्टनं,
समन्तादुपरोधनं.—(The trenches, &c., round a besieged town)
रुद्धनगरपरिगतं परिसाम्राचीपदि.

To CIRCUMVENT, *v. a.* चक् in caus. (वचयते-ति-यि(न्)), परिचक्, प्रलु
(c. 1. -लुभते-लुभु), विप्रलुभ्, लुल् (c. 10. ललपति-यि(न्)).

CIRCUMVENTED, *p. p.* वचितः-ता-तं, परिचचितः-ता-तं, विप्रलुभ्यः-व्या-यं.

CIRCUMVENTION, *s.* प्रवचनता, वचनं, चलं-लना, अतिसन्धानं, कपटः,
कापट्यं, खलितं, प्रपञ्चः, प्रलम्भः.

To CIRCUMVEST, *v. a.* परिवेष्ट(्) (c. 1. -व्ययति-व्या(न्)), परिधा(्) (c. 3. -दधाति
-धा(न्)), परिवेष्ट(्) (c. 1. -वेष्टते-वेष्टि(न्)).

CIRCUMVOLATION, *s.* (Flying round) परिद्वीनं-नकं.

To CIRCUMVOLVE, *v. a.* परिवृत् in caus. (-परिवृत्ति-यि), लुट् in caus. (लोठयति-यितुं), संसृ in caus. (-सारयति-यितुं).
 To CIRCUMVOLVE, *v. n.* चक्रयत् परिवृत् (c. 1. -वर्त्तते-वर्त्तितुं), लुट् (c. 1. -लोठति-ते-लोठितुं), प्रलुट्, परिवृत् (c. 6. पूर्णति-ते-रितुं).
 CIRCUMVOLUTION, *s.* परिवर्त्तनं, परिवृत्तिः, घावर्त्तनं, आवृत्तिः, विवर्त्तः, प्वावर्त्तनं, प्रलोठनं, पूर्णः, 'of a wheel,' चक्रावर्त्तः.
 CIRCUS or CIRQUE, *s.* दीर्घमण्डलाकारो रथचर्यादिप्रोडायोग्यो भूमिभागः, क्रोडारङ्गः, क्रोडाङ्गनं, केलिरङ्गः.
 CISTUS, *s.* (Plant) गोपापदी-दिक्का, नुवहा.
 CIST, *s.* कोशः, पुटः, पटलं, छायेष्टनं.—(Excavation) खातं.
 CISTERN, *s.* उदकाधारः, जलाशयः, जलकुण्डं, कुण्डं, पानीयस्थानं, वरासनं, वारासनं, जलदानगृहं.
 CIT, *s.* नागरजनः, नागरकः, पौरजनः, पृथग्जनः, चवरवर्णः.
 CITADEL, *s.* दुर्गं, कोटिः, कलत्रं.—(Commander of) कोटिपालः.
 CITAL, *s.* (Impeachment, summons) अभियोगः, आह्वानं, अपवादः.
 CITATION, *s.* (Summons) आह्वानं, अभियोगः.—(Quotation) उद्धारः, चयनखण्डं, तारखण्डं; 'of the Vedas,' श्रुतादानं.—(Passage quoted) उपनीतवचनं, उद्धृतवाक्यं, श्रुतादितवाच्यं.
 CITATORY, *a.* आह्वायकः -का -कं, अपवादकः -का -कं.
 To CITE, *v. a.* (To summon before a judge) प्राड्विवाकसापाद् आह्वे (c. 1. -ह्वयति-ह्वयितुं), अभियुज् (c. 7. -युनक्ति-योजुं).—(To adduce, quote) उपनो (c. 1. -नयति-नेतुं), उद्धृ (c. 1. -हरति-हर्तुं), चयत् in caus. (-तारयति-यितुं); 'to cite the Vedas,' श्रुतादानं कृ.
 CITED, *p. p.* (Quoted) उपनीतः -ता -तं, उद्धृतः -ता -तं, चयतारितः -ता -तं, उपन्यस्तः -स्ता -स्तं.—(Before a court of justice) निषद्वः -द्वा -द्वं, आहूतः -ता -तं, अभियुक्तः -क्ता -क्तं, व्यवहाराभिशास्तः -स्ता -स्तं.
 CITER, *s.* (Impeacher) अभियोगी *m.* (नृ), अभियोक्ता *m.* (नृ).—(Quoter) उपनेता *m.* (नृ).
 CITHERN, *s.* (A liarp) घोषाविशेषः, यज्ञकी, विषयी, तन्त्रीः.
 CITIZEN, *s.* पौरः, पौरजनः, नागरजनः, नागरजनः, नागरस्यः, पुरवासी *m.* (नृ), नागरीकाः *m.* (स्), पौरलोकः; 'a fellow-citizen,' एकपौरः.
 CITIZENLIKE, *adv.* नागरजनवत्, पौरवत्, सम्भरूपेण, आर्यवत्.
 CITIZENSHIP, *s.* नागरजनतापिकाटः, पौराधिकारः, पौरत्वः; 'fellow-citizenship,' पौरसत्वं.
 CITRINE, *s.* जस्रीस्वर्णः -शै -शं, घनपीतः -ता -तं.
 CITRON, *s.* (The tree) जस्रीरः, जम्भः -म्भकः -म्भलः -म्भरः, जम्भकेशरः, केशराक्षः, फलपूरः -रकः, चीजपूरः, गिलः, दन्तशठः, रुचकः, इच्छकः, वृहच्चिन्नः, मातुलुङ्गकः, पूर्णवीजः, छोलुङ्गः, चीजकः -जंप्पूणः.—(The fruit) जस्रीरफलं.
 CITY, *s.* पुरं-री, नगरं-री, पू. *f.* (पुर), पत्तनं, पृथुपत्तनं, पट्टनं, पट्टं, पुरिः, कण्ठं, ढक्कः, पत्नी, पुष्टभेदनं, स्थानीयं, निगमः; 'city-gate,' नगरद्वारं, पुरद्वारं; 'city-police,' नगररक्षिपुरुषः.
 CITY, *a.* पौरः -री -रं, नागरः -री -रं, रेयकः -की -कं, नागरस्यः -स्या -स्यं.
 CIVET, CIVET-CAT, *s.* गन्धमाजरीरः, गन्धोतुः *m.*, खट्वाशः -शी, पूतिशारिजा, कसूरीमृगः.
 CIVIC, *a.* पौराचारसम्बन्धी -न्यनी -न्यि (नृ) पौरः -री -रं.
 CIVIL, *a.* (Relating to the usages of citizens) पुरव्यवहारसम्बन्धी -न्यनी -न्यि (नृ), नागराचारसम्बन्धीयः -या -यं, नीतिसम्बन्धीयः -या -यं, पौरः -री -रं; 'civil war, popular disturbance,' प्रकृतिद्योभः, विप्रवः.—(Complaisant, gentle) अनुग्राही-हिणी -हि (नृ), अनुनयी -यिनी -यि (नृ), सानुनयः -या -यं, अनुकूलः -ला -लं, अनुरोपी -यिनी

-यि (नृ), चाटुकारः -रा, -रं, सुप्रसादः -दा -दं, दक्षिणः -णा -णं.—(Civil in speech) मिषवदः -दा -दं, अभिवादकः -का -कं, वन्दारुः -रुः -रु. शङ्कु -कु -कु.—(Civilized) सम्यः -भ्या -भ्यं.
 CIVILIAN, *s.* स्नातः, स्मृतिज्ञः, धर्मशास्त्रज्ञः, व्यवहारविधिज्ञः, नीतिज्ञः, नयविद्, व्यवसायकुशलः, राजकर्मव्यवसायी *m.* (नृ), राजव्यापारी *m.* (नृ).
 CIVILISATION, *s.* सम्यता, शिक्षता, शिक्षाचारत्वं, आर्यवृत्तभावः, सुशीलत्वं.
 CIVILITY, *s.* (Politeness) आनन्दनं, अनुग्रहः, अनुरोधः, अनुनयः, अभिनीतिः, अनुकूलता, अनुवृत्तिः, -वर्त्तनं, सभाजनं, सीजन्यं, प्रश्रयः, सम्यता, सुशीलता, शिक्षता.
 To CIVILIZE, *v. a.* शिक्षाचारान् or आर्यव्यवहारान् शिक्ष् in caus. (शिक्षयति-यितुं) or शाम् (c. 2. शास्ति, शासितुं).
 CIVILIZED, *p. p.* शिक्षः -ष्टा -ष्टं, सम्यः -भ्या -भ्यं, विनीतः -ता -तं, शिक्षा-चारसेवी -यिनी -यि (नृ), अग्राम्यः -म्या -म्यं, आर्यवृत्तः -क्ता -क्तं; 'civilized and rude,' आर्या व्रेच्छाष्ट.
 CIVILLY, *adv.* (Politely) अनुनयेन, आनन्दनपूर्वकं, सानुनयं, सुशीलवत्, सानुरोधं.—(In a manner relating to civil government) नीतिविद्यानुसारत्, पौरव्यवहारानुसारेण.
 CLACK, *s.* (Incessant chattering) गत्यः -त्यनं, वाक्पटुता, सतिश-यगत्यः, वाक्पापत्यं, पटपटशब्दः, मरुक्तनं.—(Bell of a mill) पेपलीपगदा.
 To CLACK, *v. n.* सतिशयेन गत्य् (c. 1. गत्यति-त्यितुं), पेपलीपगदारूपेण शब्दं कृ, पटपटशब्दं कृ.
 CLAD, *a.* आच्छादितः -ता -तं, प्रच्छादितः -ता -तं, पस्त्रवेष्टितः -ता -तं, वस्त्रान्वितः -ता -तं, परिहितः -ता -तं, प्रावृतः -ता -तं, आवृतः -ता -तं, परिच्छन्नः -न्ना -न्नं, घनद्वः -द्वा -द्वं, संघोतः -ता -तं, अनग्नः -ग्ना -ग्नं, सवासः -सा -सः (स्), सपेलः -ला -लं; 'lightly clad,' लघुवासः -सा -सः (स्).
 To CLAIM, *v. a.* स्वोक्तृ, आङ्गीकृ; याच् (c. 1. याचति-यितुं), प्रार्थे (c. 10. प्रार्थयति-ने-यितुं), ममेति उक्ता ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), मयं दातव्यमिति शपथयित्वा ग्रह; अभिमानं कृ; as, 'to claim money,' धनाभिमानं कृ; ममेति यद् (c. 1. पदति-दितुं), मदीयमिति or स्वोयमिति यद्, स्वाधिकारं or स्वस्वत्वं शा in caus. (शापयति-यितुं).—(To set up a claim) ध्वनीकृ.—(To have a claim to) चह् (c. 1. चहति-ने-हितुं).
 CLAIM, *s.* अधिकारः, अभियोगः, अभिमानं, याज्ञा, अभ्यर्थना, प्रार्थना; 'false claim,' मिथ्याभियोगः; 'claim laid to learning,' विद्याभिमानं.
 CLAIMABLE, *a.* अभियोज्यः -य्या -यं, याचनीयः -या -यं, प्रार्थनीयः -या -यं.
 CLAIMANT, *s.* अभियोक्ता *m.* (नृ), अधी *m.* (नृ), अधिकारी *m.* (नृ), याचिता *m.* (नृ), प्रार्थयिता *m.* (नृ).
 CLAIMED, *p. p.* अधिकृतः -ता -तं, याचितः -ता -तं, प्रार्थितः -ता -तं, अभियुक्तः -क्ता -क्तं, प्रख्यातः -ता -तं, मार्गितः -ता -तं.
 CLAIR-OBSCURE, *s.* चित्रकर्मणि नानाछायापित्यासविद्या.
 To CLAM, *v. a.* (To clog with glutinous matter) श्ये in caus. (श्यापयति-यितुं), श्यानीकृ, सान्द्रोक्तृ.
 To CLAMBER, *v. a.* पाणिपादेन or करचरणभ्यां दुरारोहस्यानम् आयासेन चारुह् (c. 1. -रोहति-रोह्) or अप्यारुह्.
 CLAMBERING, *s.* पाणिपादेन विषमस्थानारोहणं, आयासेनारोहणं.
 CLAMMINESS, *s.* श्यानता, शीनता, सान्द्रता, घनत्वं, अनुलग्नशीलत्वं.
 CLANNY, *a.* श्यानः -ना -नं, शीनः -न्ना -नं, सान्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, घनः -ना -नं, अनुलग्नशीलः -ला -लं, संलग्नशीलः -ला -लं, आर्द्रः -द्रा -द्रं.
 CLANOUR, *s.* घोषणं -णा, उत्क्रोशः, उत्क्रुष्टं, संहतिः, जनरवः, उच्चैर्घुष्टं,

उच्चैःस्वरः, रासः, बहुभिः कृता संहतिः, प्रवेदनं.
 To CLAMOUR, *v. n.* उच्चैर् युष् (c. 10. घोषयति -यितुं), उद्गुप्, उद्गुष् (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), प्रस्विड् (c. 1. -ह्वेदति -डितुं).
 CLAMOROUS, *a.* घोषकरः -री -रं, घोषणः -णा -यं, उच्चैःस्वरकारी -रिणी -रि (न्), तुमुलकारी &c., गुस्सरः -रा -रं, महास्वनः -ना -नं, बहुघोषः -पा -पं, घनस्वघोषः -पा -पं, प्रह्वेदितः -ता -तं, प्रह्वेदितवान् -यती -वत् (न्).
 CLAMP, *s.* (A piece of iron for joining stones) शिलाद्वयसंस्थानार्थं कीलः.—(A quantity of brick) इष्टकाराणि: *f.*
 To CLAMP, *v. a.* पापाण्यद्वयं or काष्ठद्वयं कीलेन सन्नय् (c. 9. -यमाति -यन्तुं).
 CLAN, *s.* कुलं, वंशः, गोत्रं, सन्तानः, वर्णः, वर्गः, जातिः *f.*, कुटुम्बः, पंक्तिः *f.*, मण्डलं, सङ्घः, संसर्गः, शाखा.
 CLANDESTINE, *a.* निभूतः -ता -तं, गुप्तः -न्ता -नं, गूढः -दा -दं, रहस्यः -स्या -स्यं, छन्नः -न्ना -नं, प्रच्छन्नः -न्ना -नं, निहूतः -ता -तं, अप्रकाशः -शा -शं, छलेन कृतः -ता -तं; 'a clandestine marriage,' चौरिकाविवाहः.
 CLANDESTINELY, *adv.* निभूतं, रहः (स्), रहसि, रहस्यं, गुप्तं, छलेन, प्रच्छन्नं, निहूतेन, अप्रकाशं.
 CLANG OR CLANGOUR, *s.* युद्धं, तुमुलं, कङ्कमा, कङ्कः.—(Of arms) शस्त्रघोषः.
 To CLANG, *v. n.* शिञ्ज (c. 2. शिञ्जते -शितुं), विशिञ्ज, कृष् (c. 1. कृष्ति -शितुं), ध्वन् (c. 1. ध्वनति -नितुं), प्रस्वेड् (c. 1. -ह्वेदति -डितुं), कङ्कमा (nom. कङ्कमायते).
 CLANGOUS, *a.* घोषणः -णा -यं, तुमुलकरः -री -रं, शस्त्रघोषकरः -री -रं.
 CLANK, *s.* शिञ्जितं, कृष्णितं, युद्धं, कङ्कमन्तं, कङ्कमा, प्रस्वेडनं.
 To CLAP, *v. a.* (Strike together suddenly) चकस्मात् संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं) or सङ्घट्ट (c. 10. -घट्टयति -यितुं), चास्फल् in caus. (स्फालयति -यितुं).—(The hands, arms) तालं कृ, करतालं कृ, चास्फुट् (c. 10. -स्फोटयति -यितुं).—(The wings) पक्षी उत्क्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं).—(To applaud) करतालेन प्रशंस (c. 1. -शंसति -शंसितुं).—(To apply suddenly) चकस्मात् प्रविश् in caus. (वेशयति -यितुं) or च्च in caus. (अवेशयति -यितुं) or न्यस् (c. 4. -जस्यति -जसितुं).
 CLAP, *s.* स्तनितं, चास्फोटनं, ध्वनितं, कृष्णितं, सङ्घट्टशब्दः.—(Of thunder) मेघनादः, मेघस्तनितं, वज्रनिघोषः, वज्रनिघोषः, स्मृज्जेषु *m.*—(Of the hand) तालः.—(Applause) करतालेन प्रशंसा, प्रशंसाशब्दः, अनुरागजः शब्दः.
 CLAPPER, *s.* (Of a bell) घण्टालोला, घण्टावादकः, नादनः.—(Applauder) करतालेन प्रणादकारी *m.* (न्).
 CLARET, *s.* प्रसन्नचर्चं, प्रसन्नैरा, रक्तवर्णः सख्यमद्यविशेषः.
 CLARIFICATION, *s.* प्रसादनं, विशेषणं, पावनं, पवित्रीकरणं, मलापकर्षणं.
 To CLARIFY, *v. a.* शुष् in caus. (शोधयति -यितुं), परिशुष्, विशुष्, संशुष्, पू (c. 9. पुनानति -नीते, पवितुं), परिपू, विपू; पवित्रीकृ, विमल (nom. विमलयति -यितुं).
 To CLARIFY, *v. n.* प्रसद् (c. 6. -सोदति -सन्तुं), पवित्रीभू, विमलीभू.
 CLARINET, *s.* वेणुः *m.*, वंशः, विवरनालिका, उदात्तस्वरो वेणुभेदः.
 CLARION, *s.* शुभिरवाद्यविशेषः, तूथ्यं, शङ्खः.
 CLARITY, *s.* प्रसन्नता, सख्यता, कान्तिः *f.*, द्युतिः *f.*, दीप्तिः *f.*
 To CLASH, *v. n.* सङ्घट्ट (c. 1. -घट्टते -डितुं), परस्परसमायातं कृ, परस्पर-सङ्घट्टप्रयुक्तं कङ्कमाशब्दं कृ or कङ्कमा (nom. कङ्कमायते).—(To contradict, disagree) विवद् (c. 1. -वदते -दितुं), विप्रवद्, विसंवद्, परस्परान् विरुद् (c. 7. -रुण्डि -रोडुं).
 CLASH, *s.* समायातः, सङ्घट्टः -ट्टनं, सङ्घट्टः, कङ्कः, कङ्कमन्तं, कृष्णितं, वध्दः.—(Contradiction) वचनविरोधः, प्रतीपवचनं, विसंवादः.

CLASHING, *a.* (Contradictory) परस्परपराहतः -ता -तं, परस्परविरोधी -पिनी -पि (न्), विवदमानः -ना -नं, विरुद्धाद्यैः -यो -यै.
 CLASP, *s.* (Embrace) चालिङ्गनं -ङ्गितं, परिप्वङ्गः, चाद्येयः, संक्षेपः, परिरम्भः, उपगूढं, पादं, अङ्गपाली.—(Hook, buckle) कुडुपः.
 To CLASP, *v. a.* (Shut with a clasp) कुडुपेन बन्ध् (c. 9. यमाति, बन्धुं) or पिनह् (c. 4. -नखति -नन्तुं).—(Embrace) चालिङ्ग (c. 1. -लिङ्गति -ङ्गितुं), समालिङ्गः; चाक्षिप् (c. 4. -क्षिपति -क्षेपुं), संक्षिप्, पीद् (c. 10. पीडयति -यितुं), सङ्घ् (c. 1. सङ्गते, संतुं), परिप्वङ्ग, सम्परिप्वङ्ग, उपगूढ् (c. 1. -गूहति -गूहितुं), परिरम्भ (c. 1. -रम्भते -रन्तुं), क्रोडीकृ.—(Enclose round) परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टते -ष्टितुं).—(Clasp the hands) हस्ती बन्ध् or संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), चञ्चलितं बन्ध् or संक्षिप्.
 CLASPED, *p. p.* चालिङ्गितः -ता -तं, द्यिष्टः -द्या -दं, चाद्यिष्टः -द्या -दं, संक्षिष्टः -द्या -दं, परिरम्भः -भ्या -भ्यं, परिप्वङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, परिमृष्टः -द्या -दं, उपगूढः -दा -दं, पीडितः -ता -तं, पिष्टः -द्या -दं, क्रोडीकृतः -ता -तं; 'with hands clasped,' चञ्चलितः -लि -लि, कृतचञ्चलितः -लि -लि.—(Clasped in the arms) भुजापीडितः -ता -तं.
 CLASPER, *s.* लताभूजः, वृषादिपरिवेष्टनशीलः लताविटपः.
 CLASP-KNIFE, *s.* चारङ्गमध्ये निवेशयितुं शक्ना दुरिका.
 CLASS, *s.* (A rank or order of persons) वर्णः, वर्गः, पदं, जाग्रामः, जातिः *f.*—(A set of things or beings) गणः, पंक्तिः *f.*, श्रेणी, संसर्गः, समूहः, गोत्रं; 'class of verbs,' गणः.—(A number of scholars) सहाध्यायिनां पंक्तिः, द्वात्रसमूहः; 'the lower classes,' अवतरणीः *m. pl.*, अन्यजातीयाः *m. pl.*
 To CLASS OR CLASSIFY, *v. a.* वर्णक्रमेण or यपावर्गं विरच् (c. 10. -रचयति -यितुं), or व्यस् (c. 4. -जस्यति -जसितुं) or ग्रन्थ् (c. 1. ग्रन्थति, ग्रन्थितुं), गणोक्तं, वर्गीकृ.
 CLASSED OR CLASSIFIED, *p. p.* गणनीभूतः -ता -तं, वर्गीभूतः -ता -तं, वर्गीयः -या -यं, ययितः -ता -तं, वर्णक्रमेण विन्यस्तः -स्ता -स्तं or व्युष्टः -दा -दं.
 CLASSICAL, *a.* (Refined) संस्कृतः -ता -तं, साधुः -धुः, ध्वो -धुः.—(Of the first rank) प्रथमवर्गीयः -या -यं, श्रेष्ठः -ष्टा -दं, प्रथमपदस्यः -स्या -स्यं. (Relating to ancient books) पूर्वकालीनग्रन्थसंस्थानि-न्धिनी-न्धि (न्).
 CLASSIFICATION, *s.* गणनीकरणं, गणना, वर्णक्रमेण विन्यासः, प्रतिविधानं.
 CLASSIFIER, *s.* गणकारः, व्यासः; 'of words,' पदसङ्ग्राहः.
 CLASSICK, *s.* ग्रन्थकवृत्तं मध्ये श्रेष्ठः, पूर्वकालीनग्रन्थकारः.
 To CLATTER, *v. n.* कृष्ण् (c. 1. कृष्ति -शितुं), ध्वन् (c. 1. ध्वनति -नितुं), कङ्कमन्तं कृ, कङ्कमा (nom. कङ्कमायते), चटचट (nom. चटचटायते).—(To talk idly) जत्स् (c. 1. जत्सति -त्यितुं).
 CLATTER, *s.* कृष्णितं, स्तनितं, ध्वनितं, तुमुलं, कङ्कः, कङ्कमन्तं, चटचट *ind.*
 CLAYATED, *a.* ग्रन्थिलः -ला -लं, पिण्डो -खिडनी -खिड (न्), मण्डवान् -यती -वत् (न्).
 CLAUDICATION, *s.* (Lameness) पद्धता, खड्गन्तं, गतिवैकल्यं.
 CLAVICLE, *s.* जनु *n.*, योवास्थि *n.*, कण्ठास्थि *n.*
 CLAUSE, *s.* (Division of a subject) पदं, स्थानं, मार्गः, अपिकरणं, अङ्गं, शाखा.—(Sentence) वाक्यं.—(Particular stipulation) नियमपत्राङ्गं, नियमः.
 CLAUSTRAL, *a.* मण्डसंस्थानि-न्धिनी-न्धि (न्), विहारसंस्थानि &c.
 CLAW, *s.* नखः, नखरः, करजः, कररुहः, पाणिः *m.*, अङ्गचन्द्रः, अङ्गदन्तः.
 To CLAW, *v. a.* नखेन दृ (c. 10. दारयति -यितुं) or खाहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं) or लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), नखायातं कृ.
 CLAWED, *a.* नखनी-खिनी-खि (न्), नखवान् -यती -वत् (न्).
 CLAY, *s.* पक्कः, कृष्मः, कदं, मृत् *f.* (दं), मृत्तिका, जघालः, शादः,

निमग्नः, शिलीन्नी.

To CLAY, v. a. पक्केन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेह्नु); 'clayed sugar,' शक्के-कैकः, शुक्ला, सिताखण्डः, सिता, चेतः.

CLAYEN, CLAYISH, a. पक्की-पक्कीनी-दि (न्), पक्किलः-ला-लं, सज्जालः-ला-लं, मार्जितः-को-कं, काहिमः-मी-मं, नृमयः-यो-यं.

CLEAN, a. (Free from dirt) विमलः-ला-लं, निर्मलः-ला-लं, चमलिनः-ना-नं, पवित्रः-चा-चं, शुद्धः-द्वा-दं, शुचिः-चि-चि, परिष्कृतः-ता-तं, चकलः-ला-लं, चकल्यः-पा-पं, पीमः-मा-मं; 'having a clean face,' शुचिमुखः-रती-रं; 'having clean clothes,' शुद्धवासाः-साः-सः (स्); 'ceremonially clean,' स्पृश्यः-इया-इयं.—(Guiltless, innocent) शुचिः-चि-चि, शुद्धमतिः-ति-ति, अनयः-पा-पं, विमलात्मा-त्मा-त्त (न्).—(Neat, smooth) घल्लः-ह्ला-ह्लं; 'having a clean figure,' तनुमध्यमः-मा-मं.

CLEAN, adv. पशेषतः, परिलेन, साकल्येन, सम्यक्, घामूलं.

To CLEAN, v. a. शुष् in caus. (शोधयति-यितुं), परिशुष्, पू (c. 9. पुनति, पयितुं), पवित्रोक्त, धाप् (c. 10. धावयति-यितुं), प्रधल्ल (c. 10. -धालयति-यितुं), मृज् (c. 2. मांति, मांति), शुचीकृ, परिष्कृ; 'to clean the teeth,' दन्तान् धाप् or शुष्.

CLEANED, p. p. शोधितः-ता-तं, पवित्रोक्तः-ता-तं, पूतः-ता-तं, धालितः-ता-तं, प्रधालितः-ता-तं, विगतकल्मसः-पा-पं.

CLEANING, s. शोधनं, प्रधालनं, मार्जनं, पयः, निष्पायः, पावनं, विशोधित्वं, मांतिः f., मृजा, मार्जना f.—(Cleaning the teeth) दन्तशुद्धिः f., दन्तपावनं.

CLEANLINESS, s. शुद्धता, शुद्धिः f., पवित्रत्वं, शुचिता, शौचं, परिष्कृतिः f., मांतिः f.; 'neatness,' विनीतता.

CLEANLY, a. पवित्रशरीरः-रा-रं or शुचिशरीरः, शुद्धदेहः-हा-हं, मृदकायः-या-यं, निर्मलः-ला-लं, विनीतः-ता-तं; 'in dress,' शुद्धवासाः-साः-सः (स्).

CLEANLY, adv. शुचि, पवित्रं, निर्मलं, विनीतं, शुद्धप्रकारेण.

CLEANNES, s. शुचिता, शौचं, निर्मलत्वं, वैमल्यं, शुद्धत्वं, शुद्धिः f., विशुद्धिः f., परिष्कारः, वैशद्यं, चकलता.—(Innocence) शुद्धिः f.

To CLEANSE, v. a. शुष् in caus. (शोधयति-यितुं), परिशुष्, विशुष्, संशुष्, पू (c. 9. पुनति-नीति, पयितुं), परिष्, विष्, प्रधल्ल (c. 10. -धालयति-यितुं), धाप् in caus. (धावयति-यितुं), प्रधाप्, निर्णिज् (c. 3. -नेनेति-नेनेति), मृज् (c. 1. मार्जति, c. 2. मांति, मांति), सम्मृज्, पवित्रोक्त, शुचीकृ, परिष्कृ.—(From dust) नीरजोक्त.

CLEANSLED, p. p. पूतः-ता-तं, पवित्रः-चा-चं, पवित्रितः-ता-तं, शोधितः-ता-तं, मार्जितः-ता-तं, प्रधालितः-ता-तं, निर्णिजः-ला-लं, मृष्टः-हा-हं, परिष्कृतः-ता-तं, अनवस्करः-रा-रं, धीतः-ता-तं, निर्णीतः-ता-तं, शुचीकृतः-ता-तं, पवित्रोक्तः-ता-तं, निःशोध्यः-ध्या-यं.

CLEANSER, s. प्रधालकः, निर्णेजकः, शोधकः, सम्मर्जकः, पावकः.

CLEANSING, s. शोधनं, शुद्धिः f., पावनं, मांतिः f., मार्जनं, प्रधालनं, निर्णेकं मलप्रकर्षणं.

CLEAR, a. (Bright transparent) प्रसन्नः-चा-चं, विशदः-दा-दं, विमलः-ला-लं, निमलः-ला-लं, चमलः-ला-लं-लिनः-ना-नं, चच्छः-च्छा-च्छं, खच्छः-च्छा-च्छं, शुद्धः-द्वा-दं or विशुद्धः, स्फटिकप्रभः-भा-भं, दीप्तः-प्रा-प्रं.—(Serene, as the sky) वितिमिरः-रा-रं, अनयः-भा-भं, निरयः-भा-भं, व्यभः-भा-भं, गततोयदः-दा-दं; 'as the mind,' प्रसन्नः-चा-चं.—(Indubitable) निःसन्देहः-हा-हं.—(Evident) व्यक्तः-ला-लं or प्रप्यक्तः or अभिव्यक्तः, स्पष्टः-ष्टा-ष्टं, स्पृष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रत्यक्षः-ष्टा-ष्टं, सुप्रकाशः-शा-शं.—(Intelligible, perspicuous)

स्पष्टार्थः-धा-धं, भिन्नार्थः-धा-धं, सुगम्यः-म्या-म्यं, सुग्राह्यः-घा-घं.—(A clear understanding) विगुह्यबुद्धिः, गुह्यधीः.—(Innocent) शुद्धः-द्वा-दं, शुचिः-चि-चि, चदृष्टदोषः-पा-पं.—(Out of debt) चनुरः-रा-रं.—(Sounding distinctly) पटुस्वरः-रा-रं, उच्चैःस्वरः-रा-रं.—(Open, free from trees, &c.) तरुगुल्मविविक्तः-क्ता-क्तं, निष्कण्टकः-का-कं, निर्वनः-ना-नं; 'a clear space,' विविक्तता.—(Entire, free from deductions) चशेषः-पा-पं, निरवशेषः-पा-पं, सभग्नः-ग्ना-ग्नं, निरुद्धारः-रा-रं.—(Unobstructed) असंसाधः-धा-धं, निर्विघ्नः-मा-मं.

To CLEAR, v. a. (Make bright or clean) शुष् in caus. (शोधयति-यितुं), प्रसद् in caus. (सादयति-यितुं), प्रसन्नोक्त, निर्मलोक्त, विमल (nom. विमलयति-यितुं), मृज् (c. 2. मांति, मांति).—(Explain) व्याख्या (c. 2. -ख्याति-ग्यातुं), स्पष्टीकृ, पत्रोक्त, प्रत्यक्षीकृ, संशुष् in caus. (सोधयति-यितुं), परिशुष् in caus.—(Liquidate) शुष् in caus., संशुष्, क्षपाकृ, विनी (c. 1. -नयते-ति-नेति).—(Clear a doubt) संशयम् क्षपनी.—(Free from incumbrances, &c.) विशुष् in caus., मुच् (c. 6. मुचति, मोक्तुं), विमान् विनी or दृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or नश् in caus. (नाशयति-यितुं), निर्विमं-मां-मं कृ, निष्कारकं-का-कं कृ.—(Gain) निरपरोपं लभ् (c. 1. लभते, लभुं) or प्राप् (c. 5. -प्राप्ति-प्राप्ति).—(Justify) परिशुष् in caus., विशुष् in caus.; 'he clears himself,' आत्मानं निदीर्घं करोति.—(Clear the throat) उक्तामनं कृ.—(Purge) रिच् (c. 7. रिचति, रेक्तुं), विरिच्. To CLEAR, v. n. (Grow bright) विमलोक्त, शुचि (nom. शुचीयते); 'as the weather,' निरभीम्, गततोयदीम्.

CLEARANCE or CLEARING, s. शुद्धिः f., विशुद्धिः f., शोधनं, विशोधित्वं; 'clearance of a debt,' चणुशोधनं, चणुपाकरणं; 'of a grudge,' चेरशोधनं.—(Certificate from the custom-house) शुल्कावध्या-सकाशात् शोधनपत्रं.

CLEARID, p. p. शोधितः-ता-तं, प्रसादितः-ता-तं, निर्मलोक्तः-ता-तं, रेचितः-ता-तं; 'as the weather,' गततोयदः-दा-दं.

CLEARER, s. शोधकः, प्रसादनः; 'of obstacles,' विघ्ननाशकः, विघ्नविनायकः.

CLEARLY, adv. (Plainly, evidently) व्यक्तं, सुव्यक्तं, स्पष्टं, प्रत्यक्षतः, प्रत्यक्षेण, स्पृष्टं, स्पर्शरूपेण.—(Intelligibly) स्पष्टार्थं, भिन्नार्थं.—(Brightly) विमलं, प्रसन्नं, विशदं.—(Candidly) सरलं, दाक्षिण्येन.

CLEARNESS, s. (Brightness, transparency) प्रसादः, प्रसन्नता, निर्मलत्वं, निर्मलत्वं, वैमल्यं, शुद्धत्वं, शुद्धिः f., खच्छता, वैशद्यं, दीप्तिः f., प्रभा.—(Distinctness, plainness) स्पष्टता, व्यक्तत्वं, प्रत्यक्षत्वं, स्पृष्टता, भिन्नार्थत्वं.

CLEAR-SIGHTED, a. विवेकदृष्टा-ध्या-धं (न्), शुद्धदृष्टिः-दृष्टिः-दृष्टि, शुद्धधीः-धीः-धि, तीक्ष्णदृष्टिः-दृष्टिः-दृष्टि, दूरदर्शी-शितो-शि (न्), मर्मज्ञः-ज्ञा-ज्ञं.

CLEAR-SIGHTEDNESS, s. शुद्धदृष्टिः f., विवेकदृष्ट्यत्वं, तीक्ष्णदृष्टिः f., दूरदृष्टिः.

To CLEAR-STARCH, v. a. गोधूमसम्भवादिमान्द्रव्यप्रक्षेपेण वस्त्रादि धावयित्वा सखीकृ or दृढीकृ.

CLEAR-STARCHER, s. गोधूमसम्भवादिमान्द्रव्यप्रक्षेपेण वस्त्रधावकः.

CLEAR-STARCHING, s. पृथोक्तमान्द्रव्यप्रक्षेपेण वस्त्रधावनं.

To CLEAVE, v. n. (To adhere) सञ्ज in pass. (सज्यते or सज्जते), अनुपञ्ज, आसञ्ज, ससञ्ज, अनुपञ्ज (c. 9. -वप्राति-वप्राति), संयुज् in pass. (युज्यते), संलग्नीम्, अनुलग्नीम्.—(Divide in two parts) स्फुट् (c. 1. स्फोटति, c. 6. स्फुटति-दितुं), दल् (c. 1. दलति-लितुं), विदल्; विदृ in pass. (दीर्यते), भिद् in pass. (भिद्यते), फल् (c. 1. फलति-लितुं).

To CLEAVE, v. a. (To divide with violence) भिद् (c. 7. भिनति).

CLE

- भिन्ने, भेङ्गुं), विभिद्, निर्भिद्, or in caus. (भेदयति -यितुं), पट् (c. 10. पाठयति -यितुं), विपट्, टट् (c. 9. दृष्टयति, दृष्टितुं -रोतुं or in caus. दारयति -यितुं), विट्, चवट्, दल् in caus. (दालयति, दलयति -यितुं), विदल्, विदलीकृ.
- CLEAVER, *s.* (One who cleaves) भेत्ता *m.* (नृ), भेदकः, दारकः.— (A chopping-knife) मांसच्छेदनाथं 'तुरिका, मांसभेदी *m.* (नृ), मांस-भिद् *f.*, त्रिदिः *f.*
- CLEF, *s.* (In music) गन्धर्वविद्यायां वादीसूचनार्थं चिह्नं.
- CLEFT, *s.* दरी -रा, टक्कः, सन्धः *m.*, भेदः, विदीर्षं.
- CLEFT OF CLOVEN, *a.* भिन्नः -न्ना -न्नं, विभिन्नः -न्ना -न्नं, विदारितः -ता -तं, विदीर्षः -न्ना -न्नं, विदलितः -ता -तं, विदलः -ला -लं -लीकृतः -ता -तं, दलितः -ता -तं.
- CLEMENCY, *s.* कृपा, दया, क्षमा, कारुण्यं, अनुकम्पा, अनुक्रोशः, पृणा. प्रसादः, दयालुता.
- CLEMENT, *a.* दयालुः -लुः -लुः, कृपालुः -लुः -लुः, दयाशीलः -ला -लं, वत्सलः -ल -लं, मृदुः -दुः -दुः, कारुणिकः -को -कं, सानुकम्पः -म्पा -म्पं, करुणाद्रिः -द्रि -द्रि, हृदयालुः -लुः -लुः.
- CLENCH. See CLINCH.
- CLERGY, *s.* पौरोहित्यं, पुरोहितवर्गः, पुरोहितसमूहः, धर्माध्यापकानां समवायः.
- CLERGYMAN, *s.* पुरोहितः, धर्माध्यापकः, धर्मीपदेशकः, धर्मप्रचारकः, धर्मप्रदर्शकः, धर्मप्रवक्ता *m.* (नृ), याजकः.
- CLERICAL, *a.* पौरोहित्यः -ती -तं, याजकीयः -या -यं, धर्मीपदेशविषयः -या -यं, पौरोहित्यसम्बन्धी -न्धनी -न्ध (नृ).
- CLERK, *s.* (Man employed as a writer) कालस्थः, लेखकः, लिपिकारः, मसिपण्यः.—(Accountant) गणनाध्यक्षः.—(Scholar) विद्वान् *m.* (नृ), पण्डितः, कृतविद्यः, ज्ञानी *m.* (नृ).—(Clergyman) पुरोहितः, धर्माध्यापकः.—(Assistant of a clergyman) उपपुरोहितः, पुरो-हितसहायः.
- CLERKSHIP, *s.* कालस्थता, कालस्थ्यं, कालस्थकर्म *n.* (नृ).—(Scholarship) पण्डित्यं.
- CLEVER, *a.* चतुरः -रा -रं, पटुः -टुः -टुः, दक्षः -क्षा -क्षं, अभिन्नः -ज्ञा -ज्ञं, विचक्षणः -क्षा -क्षं, निपुणः -ण -णं, निपुणमतिः -ति -ति, कुशलः -ला -लं, वैज्ञानिकः -को -कं, सुप्रयोगवान् -वती -वत् (नृ), योग्यः -ग्या -ग्यं, दक्षः -क्षा -क्षं, विशारदः -दा -दं, पेशलः -ला -लं, विपश्चित् *m. f. n.*, पण्डितः -ता -तं, कृती -तिनी -ति (नृ), विदग्धः -ग्धा -ग्यं, प्रवीणः -णा -णं, कल्याणवृद्धिः -द्धिः -द्धि.
- CLEVERLY, *adv.* चतुरं, चातुर्येण, सपाठवं, निपुणं, दाक्ष्येण.
- CLEVERNESS, *s.* चातुर्यं, चतुरता, नैपुण्यं, कुशलता, कौशल्यं, पटुत्वं, पाठवं, दाक्ष्यं, दाक्ष्यं, प्रवीणता, प्रावीण्यं, सुप्रयोगता, वैचक्षण्यं, विदग्धता, वेदग्यं, योग्यता, मतिप्रकर्षः, निर्देष्टा *m.* (पृ), उद्देशकः.
- CLEW OR CLUI, *s.* (A ball of thread) सूत्रकोपः -पं.—(A guide) सूत्रं, गहनमार्गनिर्गमोपायः, दर्शकः.
- To CLEW, *v. a.* रज्जुद्वारेण नीकायसनम् उन्नम् (c. 1. -नमति -नन्तुं, c. 10. -नामयति -यितुं) यदनन्तरं वसनसंवरणं कर्तुं शक्यते.
- To CLICK, *v. n.* टं टं पट् पट् कट् कट् चित् चित् इत्यादिशब्दान् कृ, पटपट (nom. पटपटयते).
- CLIENT, *s.* (Dependent) आश्रितः, संश्रितः, सपोनः, आयतः, उपजीवी *m.* (नृ), भाक्तिकः, अनुगतः, प्रत्यागो *m.* (नृ).—(One who applies to an advocate for counsel) स्वार्थनिर्वाहणहेतोर्यवहारसचिवसंश्रितः.
- CLIENTSHIP, *s.* सपोनता, आयतत्वं, व्यवहारसचिवसंश्रितस्य दशा.
- CLIEF, *s.* प्रपातः, दरद *f.*, पातुकः, विषमः, छतटः. भृगुः *m.*, समुद्रवेलायां

CLO

- पातुकभूमिः.
- CLIMACTER OF CLIMACTERIC, *s.* शरीरविकारपरिणामो विशेषवत्सरपर्यायः, शरीरविकारानां चयचक्रं.
- CLIMATE OF CLIME, *s.* (A region) देशः, प्रदेशः, दिक् *f.* (शृ), राष्ट्र, आशा.—(Temperature) जलवायुः, जलाकाशः, योम *n.* (नृ), आकाशः, वायुगुणः.
- CLIMAX, *s.* सारं, क्रमशो वृद्धिः *f.*, ऊर्ध्वगमनं, उत्तरोत्तरवृद्धिः *f.*
- To CLIMB, *v. a.* आयासेन चारुह (c. 1. -रोहति -रोहं), सध्यारुह, अभिरुहः, अधिक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं) or चवस्कन्द (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्तुं).
- To CLIMB, *v. n.* ऊर्ध्वं or उच्चैः or उपरि गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).
- CLIMBER, *s.* चारोही *m.* (नृ), अधिरोही *m.* (नृ), चारोदा *m.* (पृ).—(Plant) वृक्षः *f.*
- CLIME, *s.* (Region) देशः, प्रदेशः.—(Temperature) जलवायुः *m.*, जलाकाशः.
- To CLINCH or CLENCH, *v. a.* (Grasp) दृढमुष्टिना सङ्गृह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं) or पृ (c. 1. परति, पङ्ति), मुष्टिसङ्ग्राहेण पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), 'to clinch the fist,' मुष्टिं चम् (c. 9. चम्पति, चम्पुं), मुष्टिचम्प or -सङ्ग्राहं कृ.—(Confirm) दृढीकृ, स्थिरीकृ, दृढप्रमाणं दा (c. 3. ददाति, दातुं).—(Fix the point of a nail on the other side) कोलाग्रं परागं आवज्य विपरीतभागे निखन् (c. 1. -खनति -निः).
- CLINCH, *s.* (A pun) द्वार्थवाक्यं, श्लेषवाक्यं, श्लेषः.
- CLINCHER, *s.* (A hold-fast) चम्पनकीलः, कीलकः, चम्पनी -ता.
- To CLING, *v. n.* चवलच् (c. 1. -लसते -लितुं), समालच्, संलग्नीभू, अनु-लग्नीभू, अनुचम्प (c. 9. -चम्पति -चम्पुं or in pass. -चम्पते), सङ्ग in pass. (सज्यते or सज्जते), अनुचम्प, आसङ्ग, प्रसङ्ग, संसङ्ग, ली (c. 4. लीयते, लेतुं); 'clinging to the neck,' कण्ठलग्नः -ग्ना -ग्नं.
- CLINGY, *a.* अनुलग्नशीलः -ला -लं, संलग्नशीलः -ला -लं, अनुपङ्गकः -की -कं.
- CLINIC OR CLINICAL, *a.* अचिकित्सरोगोपहतत्वात् शयनात् समुत्थातुम् सक्षमः, शय्यागतः; 'clinical lecture,' दृष्टिकित्सव्याधिप्रसक्तस्य शयनो-पात्ने चिकित्साविद्यार्थिनां रोगोपचारोपदेशः.
- To CLINK, *v. n.* शिङ्ग (c. 2. शिङ्गते, c. 1. शिङ्गते -ङ्गितुं), विशिङ्ग, छण् (c. 1. छणति -छितुं), किङ्किण (nom. किङ्किणयते), विर (c. 2. -रीति -रितुं).
- CLINK, *s.* शिङ्गितं, आशिङ्गितं, छणितं, किङ्किणिशब्दः, चर्चरावः.
- CLINQUANT, *a.* हेमरत्नभूषितः -ता -तं, अलङ्कारिण्यः -ण्यः -ण्यु.
- To CLIP, *v. a.* (Embrace, hug) गाम्भ्रं चालिङ्ग (c. 1. -लिङ्गति -ङ्गितुं), बाहुभ्यां परिप्यम् (c. 1. -प्यजते -प्यङ्गुं) or उपगृह् (c. 1. -गृहति -गृहितुं).—(Shear) आवप् in caus. (-वापयति -यितुं), परिवप, मुगृह् (c. 1. मुगृहति -गृहितुं).—(Cut off) चिद् (c. 7. चिनति, चेत्तुं), लू (c. 9. लुनाति, लवितुं), निकृत् (c. 6. -कृनति -कन्तुं).—(Shorten) हम् in caus. (हासयति -यितुं), संट् (c. 1. -हरति -हर्तुं).
- CLIPPED, *p. p.* चित्तः -न्ना -न्नं, लूनः -ना -नं, कूमः -मा -मं, तष्टः -ष्टा -ष्टं, परिवर्षितः -ता -तं, कृतवापः -पा -पं, यमितः -ता -तं.
- CLIPPER, *s.* (Debaser of coin) चञ्चकः.—(Barber) मुखी *m.* (नृ).
- CLIPPING, *s.* चिदलं, चित्तं, भिन्नं, लूनं, खलं.
- CLITORIS, *s.* योनिनिर्गन्तं, भगानुरः, स्मरच्छत्रं.
- CLOAK, *s.* प्रावारः -रकाः, आवारः, पिधानं, प्रच्छदपटः, नौशारः. See CLOKE.
- TO CLOAK, *v. a.* प्रावृ (c. 5. -वृणोति -वर्तितुं -रोतुं), छद् (c. 10. छादयति -यितुं).
- CLOAK-BAG, *s.* प्रावारादिगान्त्रीयवस्त्रवाहनार्थं कोपः, वस्त्रकोपः.
- CLOCK, *s.* घटी, इन्दः, यामघोषा, यामनाली.—(Of a stocking) पादा-च्छादनपाश्र्वयोः सूचिकर्म *n.* (नृ).
- CLOCKMAKER, *s.* घटीकर्त्ता *m.* (नृ), घटीकारः, इन्दकृत्, इन्दविक्रेता *m.* (नृ).

CLO

CLOCKMAKING, s. घडीनिर्माय, घंटाकरणं, घडीनिर्मायशिल्पं.
CLOCKWORK, s. घडीकर्म m. (नं), घटीक्रिया, स्वचलितकर्म, स्वसंचारितकर्म.
CLOD, s. (A lump of earth) लोह-टः-डुः m., मृत्तौष्टं, लोहः m., धितिस्रष्टः,
दलनी, दलितः m. -लौ; 'clod-crusher,' लोहमही m. (नं).—(A
lump of any thing) पिष्टः-खंड.
CLODDY, a. लोहमयः-यो-यं, लोहपूर्णः-था-थं, मात्तिका-को-कं.
CLODPATE, OR CLODPOLL, OR CLODHOPPER, s. जटः, स्थूलबुद्धिः m., भूटः.
To CLOG, v. a. (To shackle) शृङ्खलया or निगडेन बन्ध् (c. 9. यन्नाति
बन्धुं), शृङ्खल (nom. शृङ्खलयति-यितुं), पाश (nom. पाशयति-यितुं),
पाशोक्, योक्त्र (nom. योक्त्रयति-यितुं).—(To hinder) संयम् (c. 1.
-यच्छति-यन्तुं), यन्त् (c. 10. यन्त्यति-यितुं), विग्र (nom. विग्रयति-यितुं),
रूप (c. 7. रूपयति, रोहं), प्रतिरूप, अवरोध, प्रतिवन्ध.
CLOG, s. (A shackle) शृङ्खला, पादपाश, पाशः, निगडः, बन्धनं, अनुबन्धः.
—(Any hindrance) विग्र, अन्तरायः, व्याघातः, प्रतिवन्धः, विघ्नः,
'वाधा, प्रतिरोधः.—(A wooden shoe) काष्ठपादुका, उन्नरपादुका.
CLOGGED, p. p. संयमितचरणः-था-थं, शृङ्खलितः-ता-तं, सशृङ्खलः-ला-लं,
निगडितः-ता-तं, शृङ्खलाबद्धः-द्धा-द्धं, प्रतिरुद्धः-द्धा-द्धं, विग्रितः-ता-तं.
CLOGGY, a. संयितवन्धकः-का-कं, प्रतिरोधी-पिनी-धि(नं), विग्रकरः-री-रं.
CLOISTER, s. मठः, विहारः, सन्ध्यासिनां मठः, मुनिस्थानं, मुनिशाला, मौनगृहं.
—(Piazza) एकपाथं वायुव्याप्यो विहारयोग्यश्च द्वयपथः.
To CLOISTER, v. a. सन्ध्यासिनां मठे or मुनिशालायां प्रविष्ट in caus.
(-वेशयति-यितुं).
CLOISTERAL, a. मठसन्ध्या-न्यनी-न्य (नं), विविक्लसेवी-विनी-धि (नं).
CLOISTERED, a. मठप्रवेशितः-ता-तं, पूष्टीकृतपथपाथरी-रिणी-रि (नं).
CLOISTERER, s. सन्ध्यासी m. (नं), वानप्रस्थः, मठवासी m. (नं), मुनिः m.
मौनी m. (नं).
CLOISTERESS, s. धर्म्मभगिनी, सन्ध्यासिनी, धर्म्मचारिणी, मठवासिनी.
CLOKE, s. प्रावारः, उन्नरीपं, गात्रीयस्त्रं, आच्छादनवस्त्रं. See CLOAK.
To CLOSE, v. a. (Shut) पिपा (c. 3. -दधाति-धातुं), अविपा, तिरोपा;
संह (c. 1. -हरति-हर्तुं); 'they closed the doors,' द्वाराणि पिदधुः.
—(Shut up) निरूप (c. 7. -रुणद्धि-रोहं).—(Finish) समाप् in
caus. (-आपयति-यितुं), अवसो (c. 4. -स्वति-सातुं), निवृत् in caus.
(-वर्द्धयति-यितुं), साप् (c. 10. सापयति-यितुं), निष्प in caus.
(-पादयति-यितुं), सम्पद्.—(Close in) परिशेष (c. 1. -वेष्टते-ष्टितुं).—
(Close the eyes) मील् (c. 1. मीलति-लितुं), निमील्, or in caus.
(मीलयति-यितुं), निमिप् (c. 6. -मिपति-मेपितुं).—(Close the month)
मुखं पिपा.—(Close the hands) हस्तौ बन्ध् (c. 9. यन्नाति, बन्धुं) or
संहन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं), हस्तपुटितं कृ.—(Close a book) पुस्तकं बन्ध्.
To CLOSE, v. n. (Conalesce) मिल (c. 6. मिलति, मेलितुं), सम्मिल, संयुज्
in pass. (-युज्यते), संघिप् in pass. (-घिप्यते), सङ्गम् (c. 1. -गच्छति-
गन्तुं).—(Close with in fight) बाहुबाहिर्वि or हस्ताहस्ति युष् (c. 4.
युध्यते, योद्धुं), बाहुयुद्धे सङ्गम्.—(Close with, come to an agree-
ment) सङ्गद् (c. 1. -यद्घते-द्वितुं), संविद् उपगम्, संविदा निष्पत्तं कृ,
सन्धा (c. 3. -यत्ते-धातुं).—(Come to an end) समाप् in pass.
(-आप्यते), निवृत् (c. 1. -वर्द्धते-र्द्धितुं), विरम् (c. 1. -रमते-रन्तुं), निष्पद्
in pass. (-यद्घते), विगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं).
CLOSE s. (Place enclosed) वाटः-टिका, वृत्तिः f.—(Conclusion)
अवसानं, अवसायः, सायः, द्ययः, अन्तं, पर्यन्तं, शेषः, निवृत्तिः f.,
समाप्तिः f., पर्यवसानं, निष्पत्तिः f., अन्त्यः, निधनं, सातिः f., विरामः,
उपरमः, उपसंहारः; 'close of day,' दिवसावयवः, दिवावसानं,
सन्ध्याकालः, दिनान्तसमयः, सूर्यास्तकालः, सायाह्नः.

CLO

CLOSE, *a.* (Shut fast) संवृतः -ता-तं, चद्मः-द्वा-द्धं, दृढचद्मः-द्वा-द्धं.—(Confined, contracted) सद्भटः-टा-टं, सखापः-था-थं, सकुचितः-ता-तं, अविस्तृतः-ता-तं, स्प्रष्टः-ष्टा-ष्टं.—(Firm) गाढः-दा-द्धं, दृढः-दा-द्धं.—(Solid, dense, without interstices) घनः-ना-नं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, अविरलः-ल्ला-ल्लं, निरन्तरः-रा-रं-राळः-ल्ला-ल्लं. अनन्तरः-रा-रं, निविडः-डा-द्धं, दृढसन्धिः-न्धः-न्ध, निर्विवरः-रा-रं.—(Concise) संक्षिप्तः-प्ता-प्तं, साद्वैपिकः-क्की-क्कं.—(Contiguous) सनोपः-पा-पं, निकटः-टा-टं, सन्निकृष्टः-ष्टा-ष्टं, आसन्नः-न्ना-नं. पार्श्वगतः-ता-तं, पार्श्वस्थः-स्था-स्थं, उपस्थः-स्था-स्थं, उपान्तः-न्ता-नं. 'close to the ear,' कर्णान्तिकः-का-कं, उपकर्णैः.—(Intimate. on terms of close friendship) दृढसौहृदः-दी-दी, परिचितः-ता-तं.—(Reserved) वाग्यतः-ता-तं.—(Retired) विविक्षः-क्ता-क्कं.—(Attentive) निविष्टः-ष्टा-ष्टं or अभिनिविष्टः, आसक्तः-क्ता-क्कं, एकाग्रः-ग्रा-ग्रं.—(Without air) निर्व्यातः-ता-तं.—(Secret) गुप्तः-प्ता-प्तं.—(Niggardly) सत्यव्ययी-यिनी-यि (न्), कृपणः-खा-खं; 'close attendance,' सान्निध्यं; 'close proximity,' अनन्तरः; 'close fight,' नियुद्धं, चाहुयुद्धं, रणसङ्कुलं, तुमुलं; 'close study,' निरन्तराभ्यासः, अभिनिवेशः.

CLOSED, *p. p.* (Shut) चद्मः-द्वा-द्धं, संवृतः-ता-तं, पिहितः-ता-तं. पिपानवान्-वती-वत् (न्), सपिपानः-ना-नं, मुद्रितः-ता-तं.—(As a bud) मुकुलीकृतः-ता-तं, अविकचः-पा-पं.—(As the eye) 'निमीलितः-ता-तं; 'with closed eye,' निमीलितनयनः.—(Settled, finished) निष्पन्नः-न्ना-नं, समाप्तः-प्ता-प्तं; 'with closed hands,' च्छाद्वलिः, संक्षिप्तार्थं पाणिभ्यां.

CLOSE-FISTED OR CLOSE-HANDED, *a.* दृढमुष्टिः-ष्टिः-ष्टि, गाढमुष्टिः-ष्टिः-ष्टि, चद्ममुष्टिः-ष्टिः-ष्टि, अमुक्तहस्तः-क्ता-क्कं.

CLOSELY, *adv.* (Secretly) निभूतं, गुप्तं, सुनिभूतं, सुगुप्तं, रहसि.—(Nearly) निरन्तरं, अनन्तरं, सन्निकृष्टं, उपान्तं.—(Attentively) मनःप्रवेशेन, प्रयत्नात्.—(Firmly) गाढं, दृढं; 'closely attentive,' निविष्टः-ष्टा-ष्टं, आसक्तः-क्ता-क्कं, एकाग्रः-ग्रा-ग्रं, एकाग्रनः-न्ना-नं, अनन्यवृत्तिः-त्तिः-त्ति, एकतानः-ना-नं.

CLOSENESS, *s.* (Nearness) समीपता, आनन्तार्यं, सान्निध्यं, उपस्थानं. नैकद्वयं, सन्निकर्षः, अभ्यासत्वं.—(Secrecy) रहः *n.* (स्), गुप्तिः *f.* सुगुप्तिः *f.*, गुप्तता, गूढत्वं.—(Compactness) घनता, सान्द्रता, नैविद्यं. नैरक्त्यं.—(Parsimony) सत्यव्ययः, कर्षित्वं.—(Want of air) निर्वातता.

CLOSE-STOOL, *s.* शयनोपाने विरमूत्रापादः, शयनपार्श्वस्थं मूत्रपुरीषभाजनं.

CLOSET, *s.* कुटिः, कुटी, आगारं, कोष्ठः, निभूतागारं, गोपनागारं.

To CLOSET, *v. a.* कुट्यां निविष्ट् in caus. (वेशयति-यितुं) or गुप् (c. 1. गोपायति, गोपुं).

CLOSURE, *s.* पिधानं, चेदनं, आवरणं, प्रावृत्तिः *f.*

CLOT, *s.* गुल्मः, पिण्डः-खण्डं, घनता; 'clot of blood,' रक्तगुल्मः, घनलोहिः—'of hair,' जटा.

To CLOT, *v. n.* सान्द्रोभू, घनीभू.—(As hair) जट् (c. 1. जटति-टितुं). श्यै (c. 1. श्यायते, श्यातुं), पिण्डोभू.

CLOTH, *s.* पटः, वस्त्रं, वासः, वासः *n.* (स्), वसनं, चेलः-ल्लं, चैल्लं, चंशुकं. 'मृगरोमजम् आच्छादनं, मोतं; 'fine cloth,' सुचेलकः, चंशुकं; 'coarse cloth,' स्थूलशाटकाः, वराशिः *m.*; 'tattered cloth,' कर्षटः.—(Made of cloth) वास्त्रः-स्त्री-स्त्वं, वस्त्रमयः-ययै-यं.—(Table-cloth) भोजनापारपटः, फलकाच्छादनं.

v. a. चेष्ट् (c. 1. चेष्टते-ष्टितुं), परिवेष्ट्, प्रवेष्ट्; आच्छद् (c. 10.

2 D

-छादयति -यितुं), वस् in caus. (वासयति), विवस्, प्रतिवस्, परिधा in caus. (-धापयति -यितुं), प्रवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), संवे (c. 1. -पयति -प्यातुं), वस्त्र (nom. वस्त्रयति -यितुं); 'to clothe one's self,' वस् (c. 2. वस्ते वसितुं), प्रवस्, विवस्; परिधा (c. 2. -पन्ने -पातुं); 'in armour,' सवस्त्र (c. 4. -नस्त्रे -नतुं).

CLOTHED, *p. p.* आच्छादितः -ता -तं, प्रच्छादितः -ता -तं, परिच्छादितः -ता -तं, प्रावृत्तः -ता -तं, संवृतः -ता -तं, परिहितः -ता -तं, वेष्टितः -ता -तं, पिनद्धः -ता -तं, आमुक्तः -क्ता -क्ते, प्रतिमुक्तः -क्ता -क्ते, वासी -सिनी -मि (न्), वेशी -शिनी -शि (न्), वस्त्रान्वितः -ता -तं, सवासाः -साः -सः (स्), सचेतः -ला -लं, अनन्यः -गता -गत्.

CLOTHES, *s. pl.* वस्त्रं, वासः *n.* (स्), वेशः, वसनं, प्रसाधनं, परिधानं, अस्त्रं, संयानं, आच्छादः -दनं, सिचयः; 'a suit of clothes,' वस्त्रयुग्मं; 'old clothes,' जोखेवस्त्रं, चीरं, प्रोषः; 'relating to clothes,' वास्त्रिकः -क्नी -के; 'clothes basket,' तस्त्रि *f.*; 'bed-clothes,' शय्यास्तरणं; 'to put on one's clothes,' वस्त्राणि आच्छाद (c. 10. -छादयति -यितुं) or प्रवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं) or परिधा (c. 3. -पन्ने -पातुं) or प्रसाध (c. 10. -साधयति -यितुं) or आमुक् (c. 6. -मुञ्चति -मोञ्चते); 'to take off one's clothes,' वस्त्राणि अवृत्त in caus. (-तापयति -यितुं) or अवमुक् or उच्छाद or विहा (c. 3. -जहाति -हातुं); 'to change one's clothes,' अन्यवस्त्रे परिधा, निवस् (c. 2. -वस्ते -वसितुं).

CLOTHIER, *s.* पटकारः, वस्त्रकृत्, पटनिर्माणकृत्, पटनिर्माणेपनीवी *m.* (न्).

CLOTHING, *s.* परिधानं, प्रवारः, प्रच्छादनं, आच्छादनं, परिच्छादः; 'under-clothing,' अधोवसनं, जनवासः *n.* (स्), जनरीयः.

CLOTPOLL, *s.* जडः, मूढः, स्मृलुपिदि *m.*, मूर्खः, घट्टरः.

CLOTTED or CLOTTY, *a.* पिशुनीभूतः -ता -तं, पिशुदतः -ता -तं, गुल्ली -ल्लिनी -ल्लि (न्), घनीभूतः -ता -तं, श्यानः -ना -नं; 'blood,' घनलोहितं, रक्तगुल्मः; 'clotted hair,' जटिः, जुटकं, जूटः.

CLOUD, *s.* अभः, मेघः, घनः, पक्षीन्मः, चलाहकः, जीमूतः, पृथिव्यान् *m.* (त्), जलधरः, तोयधरः, पयोधरः, धाराधरः, नोरधरः, जलदः, पयोदः, वारिदः, नोरदः, पायोदः, सखोदः, जलवाहः, वारिवाहः -हनः, तोयवाहः, असुवाहः, असुभृत्, श्रद्धाहन्तः, वारितस्करः, पयोजन्मा *m.* (न्), जलमुक् *m.* (च्), वारिमुक् *m.* (च्) or वारिमुक्, पयोमुक् *m.* (च्), वारिदः, पथिताशयः, तडित्वान् *m.* (त्), सनयितुः *m.*, धूमयोनिः *m.*, व्योमधूमः, नभोधूमः, जलमसिः *m.*, वारिमसिः *m.*, नोलाभः, खचरः, नभश्चरः, गणध्वजः, नभोदुहः, नभोजः, देवः, पारखः, वासवः, मुदिरः, दुर्दुरः, उरखकः, नभट् *m.* (ञ्); 'a black cloud,' नोलाभः *m.*, असिताभः, कालिका; 'a gathering of clouds,' घननालं, जलदमंहतिः *f.*, घनीयः; 'a succession of clouds,' मेघमाला, कादक्षिनी; 'a cloud of dust,' रजोमेघः, धूलिपटलः.

To CLOUD, *v. a.* अभं कृ, मेघं कृ, तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), प्रच्छाद (c. 10. -छादयति -यितुं), तिमिरिकृ, मलिनिकृ.

To CLOUD, *v. n.* मेघावृत्तः -ता -तं भू, मेघाच्छादः -क्ता -क्ते भू, अभ (nom. अभायते), मेघ (nom. मेघायते).

CLOUDED, *p. p.* मेघच्छादः -क्ता -क्ते, घनीपटलः -क्ता -क्ते, दुर्हिनग्रस्तः -क्ता -क्ते, सन्नमसः -सा -सं, तमोवृत्तः -ता -तं, मलिनः -ना -नं, मलिनप्रभः -भा -भं.

CLOUD-CAPT, *a.* अभशेखरः -रा -रं, असिताभशेखरः -रा -रं, अभलिहः -हा -हं, नभोलिह (ह).

CLOUDILY, *adv.* साभं, समेघं, तिमिरं, सम्यकारं, निगूढाद्यं.

CLOUDINESS, *s.* साभता, मेघाकीर्णता, मेघतिमिरं, जलदसंहतिः *f.*, दुर्हिनं.

CLOUDLESS, *a.* अनभः -भा -भं, व्यभः -भा -भं, निरभः -भा -भं, समेघः -या -यं, गततोयदः -दा -दं, चितिमिरः -रा -रं.

CLOUDY, *a.* साभः -भा -भं, अभियः -या -यं, मेघाकीर्णः -शी -शं, नोरदी -दिनी -दि (न्), समेघः -या -यं, सधनः -ना -नं, दाहुरः -रो -रं; 'cloudy weather,' दुर्हिनं.—(Dark, obscure) तिमिरः -रा -रं, तमसी -सिनी -सि (न्), तमोवृत्तः -ता -तं, तामसः -सी -सं, अन्यकारयुक्तः -क्ता -क्ते.

CLOUGH, *s.* (Cleft of a hill) दरी -रि *f.*, दरदः, कन्दरः -री -रं.—(An allowance of two in every hundred) शते शते पञ्चाशत्तन्मागदानं.

CLOVE, *s.* (The spice) लवङ्गं, तोष्ठपुष्पं, मादनं, देवकुसुमं, दिव्यगन्धं, वाःपुष्पं, श्रीः, श्रीसंज्ञं, तुपुष्पं, भृङ्गारं, वषयं, शृङ्गारं, चन्दकपुष्पं.—(The clove tree) लवङ्गः, तोयधिप्रियः.—(Of garlic) रसुनमूलं.

CLOVEN, *a.* भिन्नः -क्ता -क्ते, भेदितः -ता -तं, विभिन्नः -क्ता -क्ते, द्विजः -क्ता -क्ते, दलितः -ता -तं, विदलितः -ता -तं, लीकृतः -ता -तं, पृथक्कृतः -ता -तं; 'cloven tongued,' द्विसद्विजिह्वः -क्ता -क्ते, द्विजिह्वः -क्ता -क्ते.

CLOVEN-ROOTED or CLOVEN-HOOFED, *a.* द्विशृङ्गः -क्ता -क्ते, द्विखण्डशृङ्गः -क्ता -क्ते.

CLOVER, *s.* (Trefoil) त्रिपलः -शी -शं, त्रिपत्रः -क्ता -क्ते; 'to live in clover,' महता विलासेन जीव् (c. 1. जीवति -वितुं), महामुखेन जीव्.

CLOVERED, *a.* त्रिपलैः -क्ता -क्ते, त्रिपत्राकीर्णः -शी -शं, त्रिपत्रः -क्ता -क्ते.

CLOUT, *s.* (A cloth for any mean use) चीरं, कपटः, वस्त्रखण्डं.—(A patch) कन्धा.—(An iron plate over an axle-tree) अघ्रायफलकं.

To CLOUT, *v. a.* (To patch) कन्धा (nom. कन्धायति -यितुं), जीव्यवस्त्राणि समाधा (c. 3. -दधाति -पन्ने -पातुं) चीरं चीरेण सन्धा.

CLOUTED, *a.* श्यानः -ना -नं, संश्यानः -ना -नं, घनीभूतः -ता -तं.

CLOUTERLY, *a.* (Clumsy) अदृष्टः -घा -घं, अकृती -तिनी -ति (न्).

CLOWN, *s.* ग्राम्यजनः, ग्रामिकः, ग्रामी *m.* (न्), ग्रामवासः, ग्रामेवासी *m.* (न्), वृषलः, ज्ञानपदः, प्राकृतजनः, पासभजनः, पृथजनः, मूढः.

CLOWNISH, *a.* ग्राम्यः -ग्राम्य -न्यं, नीयः -या -यं, नीयः -खा -खं, नीयः -यो -यं, नीयः -की -के, असभ्यः -भ्या -भ्यं, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, असज्जनः -ता -तं, ग्राम्यपुष्टिः -ष्टिः -ष्टि.

CLOWNISHLY, *adv.* ग्राम्यजनवत्, वृषलवत्, ग्रामीयप्रकारेण, असभ्यं.

CLOWNISHNESS, *s.* ग्राम्यता, ग्रामीयत्वं, असभ्यता, अशिष्टता, ग्राम्यपुष्टिः.

To CLOY, *v. a.* अतिसौहित्यं or अतिवृत्तिं जन् in caus. (जनयति -यितुं) or कृ, अतिशयेन or एकान्ततः or अतिरिक्तं तृप् in caus. (तृपयति -यितुं), or सन्तृप् in caus. (तोपयति -यितुं).

CLOYED, *p. p.* अतिवृत्तः -ता -तं, अतिसुहितः -ता -तं, अतिसनोपितः -ता -तं.

CLUB, *s.* यष्टिः *m.*, लगुदः, गदा, परिपः, उद्गातः, तोमरः -रा -रं, घनः, दूषणः; 'armed with a club,' याष्टीकः, लगुदहस्तः, यष्टिग्रहः, यष्टिहेतुकः.—(An assembly of companions) पंक्तिः *f.*, गणः, संसर्गः, सहभोजिनां संसर्गः, समाशिता; 'club-dinner,' गणचक्रकं, गणचक्रं.—(Share of a reckoning) भागः, संशः, उद्धारः, समांशः.

To CLUB, *v. n.* (Contribute to a common expense) सर्वसाधारणपनव्ये, स्वं स्मृ संशं दा (c. 3. ददाति दातुं), or किञ्चित् किञ्चिद् दा.

CLUB-FOOT, *s.* स्त्रीपदं, स्त्रूलचरणं, कुञ्जचरणं, गडुपादः, वक्रपादः.

CLUB-FOOTED, *a.* स्त्रीपदी-दिनी-दि (न्), वृहत्पादः-दी-दं, स्त्रूलचरणः-खा-खं.

CLUBHEADED, *a.* स्त्रूलशिरस्कः -क्ता -क्ते, घृह्मस्तकः -का -के.

CLUBROOM, *s.* एकपंक्तिस्ताम्यशाला, साधारणशाला, इन्द्रकं.

To CLUCK, *v. n.* कुक्कुटीवत् श्रावकाह्वानार्थकं शब्दं कृ, कद् कद् शब्दं कृ.

CLUCKING, *s.* श्रावकाह्वानसमये कुक्कुटीरावः, कद् कद् शब्दः.

CLUE, *s.* सूत्रकोपे, सूत्रं. See CLEW.

CLUMP, *s.* (Of grass) गुल्मः, सप्तः, गुच्छः, गुस्तः, काष्ठः, चिततिः *f.*, पिष्टः-खंडः; 'a clump of reeds,' शरस्तवः, पेशविततिः *f.*—(A shapeless mass of wood) स्त्रूलकार्प.

CLUMSILY, *adv.* अदक्षं, अनारम्, अकृतिपत्, दास्यं पिना, चापटु, चादास्येण.
CLUMSINESS, *s.* चापटुत्वं, चादास्यं, अनिपुणं, अपाटयं, अकृतिवं.

CLUMSY, *a.* स्थूलः-ला-लं, अदक्षः-धा-धं, अनिपुणः-णा-णं, अकुशलः-ला-लं, अकृती-तिनी-ति (न्), अनारम्-मा-मं, अपिनाः-सा-सं, अपटुः, दुः-दुः.

CLUSTER, *s.* (A bunch) गुल्मः, गुच्छः-च्छकः, स्रवकः, स्रधः, सान्द्रं, गुत्तः-त्तकः, गुलच्छः, पिततिः *f.*, 'a number of beings,' सद्गः, शोषः, समूहः, गणः, सङ्घातः, वृन्दं, निपहः; 'cluster of four houses,' चतुःशालं, सञ्चयनं; 'of reeds,' श्रस्तसः, पञ्चपिततिः *f.*; 'of people,' जनोपं, जनसमूहः; 'of grapes,' द्वाद्यास्रवकः; 'in clusters,' सद्गश्च, गुल्मश्च.

To CLUSTER, *v. a.* गुल्मीकृ, पिपदीकृ, एकिकृ, सञ्चि (c. 5. -चिनोति-चेतुं).

To CLUSTER, *v. n.* गुल्मीभू, पिपदीभू, एकिकृ, वृन्दोभू, स्रवकरूपेण रूढं (c. 1. रोहति, रोढुं).

CLUSTERING, *a.* गुल्मी-लिनी-लि (न्), प्यालीनः-ना-नं, स्रवकः-का-कं, स्रवकाचितः-ता-तं, प्रसीतः-ता-तं, प्रसीमः-मा-मं, गुच्छाकारः-रा-रं.

To CLUTCH, *v. a.* (To grasp) ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), सङ्ग्रह, धृ (c. 1. धरति धनुं).—(To double the hand) मुष्टिं पन्थं (c. 9. प्याति पन्थं) or सङ्ग्रह.

CLUTCH, *s.* सङ्ग्रहः, मुष्टिसङ्ग्रहः, ग्रहणं, मुष्टिपन्थः.—(Claw, hand) नरतः-रं, पाणिः *m.*, हस्तः; 'to rescue from the clutches of the enemy,' शत्रुपशात् परित्रातुं.

CLUTCHES, *p. p.* गृहीतः-ता-तं, धृतः-ता-तं, मुष्टिसङ्ग्रहपीडितः-ता-तं.

CLUTTER, *s.* कोलाहलः, हलहलशब्दः, तुमुलं, कालकीलः.

To CLUTTER, *v. n.* कोलाहलं कृ, हलहलशब्दं कृ.

CLYSTER, *s.* वस्तिः *m. f.*, वस्तिकम्बे *n.* (न्), वस्तिद्वारेण घनानिवेशितम् औषधीयद्रव्यं.

CLYSTER-PIPE, *s.* नेत्रं, वस्तिशिरः *n.* (स्), पस्तिनाली.

To COACERVATE, *v. a.* सञ्चि (c. 5. -चिनोति-चेतुं), समाधि, समुपधि, राशीकृ, पिपदीकृ, एकिकृ, पुष्पीकृ, पूगीकृ.

COACERVATED, *p. p.* राशितः-ता-तं, एकिकृभूतः-ता-तं, पुष्पितः-ता-तं.

COACERVATION, *s.* राशीकरणं, एकिकृकरणं, सञ्चयनं, एकिकृभाषः.

COACH, *s.* रथः, चातुरं, चक्रपानं, यानं, गन्ती, गन्तीरथः, शकटः, प्रवहणं, वाहनं; 'coach and four,' चतुरथो रथः; 'riding in a coach,' रथारोही *m.* (न्), रथारूढः, यानारूढः; 'he travels by coach,' रथेन सञ्चरति.

COACH-BOX, *s.* रथोपस्थः, सूत्रासनं, सारथिस्थानं.

COACH-DRIVING, *s.* रथसारथ्यं, रथवाहनं.

COACHFUL, *s.* पूर्येथः, चातुरकं, शाकटं, रथपूरणं.

COACH-HORSE, *s.* रथ्यः, प्रवहणयानो *m.* (न्), रथाश्वः.

COACH-HOUSE, *s.* रथस्थानं, रथशाला, रथगारं, रथपाठः.

COACHMAKER, *s.* रथकारः, रथकटः, रथनिर्माणकृत्, रथपिक्रेता *m.* (न्).

COACHMAN, *s.* सूत्रः, सारथिः *m.*, यन्त्रा *m.* (न्), नियन्त्रा *m.* (न्), चातुरिकः, वाहकः, रथवाहकः, प्रवहणवाहकः, प्रानकः, प्रानिता *m.* (न्), यन्त्रा *m.* (न्), हयद्वयः, साधिः *m.*, दक्षिणस्थः, आक्रिकः, प्रचेता *m.* (न्).

COACTION, *s.* चलाकारः, चलाकारप्रयोगः, प्रमायः, नियमनं, नियहः.

COACTIVE, *a.* चलाकारी-रिणी-रि (न्), चलान्वितः-ता-तं, चली-लिनी-लि (न्), सचलः-ला-लं, प्रमायी-धिनी-धि (न्), नियमिकः-की-कं, नियामकः-का-कं, अवश्यकः-का-कं.

COADJUTOR, *s.* सहकारी *m.* (न्), सहकृत्, सहकृता *m.* (न्), सहायः, सम्भूयकारी *m.* (न्), प्रतियोगी *m.* (न्).

COADJUVANCY, *s.* सहकारः-रिता, साहाय्यं, सम्प्रतिपत्तिः *f.*, प्रतियोगिता.

COAGMENTATION, *s.* राशीकरणं, एकिकरणं, सञ्चयनं, पिपदीकरणं, सञ्चिपातः.

COAGULABLE, *a.* श्यानीयः-या-यं, श्येयः-या-यं, पनीकृषु शन्यः-यवा-यं.

To COAGULATE, *v. a.* श्ये in caus. (श्यापयति-यितुं), श्यानीकृ, पनीकृ.

To COAGULATE, *v. n.* श्ये (c. 1. श्यामते, श्यातुं), पनीभू, श्यानीभू.

COAGULATED, *p. p.* शीनः-ना-नं, श्यानः-ना-नं, चाश्यानः-ना-नं, पनीभूतः-ता-तं, संहतः-ता-तं.

COAGULATION, *s.* शीनता, पनता-नं, संहतत्वं, पनीभाषः.

COAL, *s.* अद्धारः-रं, चालातं, निपापकः, कृष्णमृत् *f.*-मृत्तिका, कृष्णभूमिः *f.*; 'burning coal,' तमाद्धारः.

To COAL, *v. a.* अद्धार (nom. अद्धारयति-यितुं), अद्धारिकृ.

COAL-BLACK, *a.* अद्धारसर्पणः-शा-शं, पनकृष्णः-प्या-प्यं, चत्वनकालः-ला-लं.

COAL-HOLE OR COAL-HOUSE, *s.* अद्धारगारं, अद्धारगुम्फिः *f.*, कृष्णमृत्तिकापाठः.

COAL-MAN, COAL-MERCHANT, *s.* अद्धारपिक्रेता *m.* (न्), कृष्णभूमिपिक्रेयी *m.* (न्), अद्धारपिक्रयोपनीयी *m.* (न्).

COAL-MINE, COAL-PIT, *s.* अद्धारखण्डः, अद्धाररानिः *m.*, अद्धारोत्पत्तिस्थानं.

To COALISE, *v. n.* संयुज् in pass. (-युज्यते), सम्मिल् (c. 6. -मिलति -मेलितुं), सद्गम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), संयुज् in pass. (-युज्यते), एकिकृ, एकत्र भू or गम्, संघिप् in pass. (-घिप्यते), संलग्नीभू.

COALITION, *s.* संयोगः, संसृष्टिः *f.*, संसर्गः, सद्गः-द्गमः-द्गतिः *f.*, मेलनं, संघेयः, संसर्गः, अनुपद्गः, संहतिः *f.*, सङ्घातः.

COALY, *a.* अद्धारमयः-यी-यं, अद्धारिकः-की-कं, अद्धारपूर्णः-शा-शं.

COAPTATION, *s.* समायोगः, संयोजनं, समाधानं, सन्धानं.

To COARCT, *v. a.* समुच् (c. 1. -कोपति-कोपितुं), संह (c. 1. -हरति-हर्तुं).

COARCTATION, *s.* सङ्कोचः-चनं, संपाठः, संवृतिः, हासः, सङ्घेयः, संयमः.

COARSE, *a.* (Not fine) पनः-ना-नं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, निपिडः-दा-दं.

स्थूलः-ला-लं, निरन्तरः-रा-रं, नीरन्त्रः-न्त्रा-न्त्रं.—(Unpolished)

अपरिष्कृतः-ता-तं, असंस्कृतः-ता-तं, अशिष्टः-धा-धं.—(Indecent)

अवयवः-या-यं, अशुद्धः-धा-धं.—(Vulgar) असभ्यः-भ्या-भ्यं, प्राकृतः-ता-तं, ग्राम्यः-भ्या-भ्यं, शीलः-ला-लं, अशीलः-ला-लं.—(Vile) नीचः-पा-पं, निकृष्टः-धा-धं, कदम्यः-य्या-य्यं.

कृत्तितः-ता-तं; 'coarse cloth,' स्थूलपटं, स्थूलशकटः, चराशिः *m.*;

'coarse-minded,' प्राकृतचेताः-ताः-तः (स्); 'coarse fire,'

मन्दाहारः; 'coarse abuse,' अशीलाधेषः; 'coarse language,'

अशीलं, अलोक्ति *f.*

COARSELY, *adv.* अशिष्टं, अशुद्धं, निकृष्टं, मन्दं, अशीलं, अपरिष्कृतं.

COARSENESS, *s.* (Of substance) पनता, स्थूलता, सान्द्रता, स्थौल्यं, नैविद्यं.

नीरन्त्र्यं.—(Want of polish, vulgarity) अपरिष्कारः, अशिष्टता.

असभ्यता, अशुद्धिः *f.*, नीपता, अशीलत्वं.

COAST, *s.* (Sea-coast) समुद्रतीरं, समुद्रतटं, वेला, वेलामूलं, समुद्रान्तं.

अभितीरं.—(Border, limit) सीमा, समनः, समनं.—(Quarter)

दिक् *f.* (श्), देशः, प्रदेशः; 'the coast is clear,' गतं भयं, निर्दिष्टः पथः.

To COAST, *v. n.* उपतीरं or उपतटं or वेलानिकटे नायं or पोतं यद् in

caus. (वाहयति-यितुं), or नौक्या यद् in pass. (उहते).

COASTING, *s.* उपतीरं पोतवाहकः, समुद्रवेलायन्त्री *m.* (न्).

COASTING, *s.* उपतीरं नौकावाहनं, वेलानिकटे यत्नं.

COAT, *s.* (An upper garment) प्रावारः, उन्नरीयं, परिधेयं, निचोलः

चरुत्रं; 'a covering,' षटलं, छादनं, चदनं, आच्छादनं, प्रावरणं.

पुटः-टं, आवेष्टनं; 'coat of the eye,' अक्षिपटलं.—(Hair of a

beast) रोम *n.* (न्), लोम *n.* (न्); 'coat of a horse,' अश्वरोम *n.*

(न्).—(Coat of arms) कुलचिह्नपत्रं.

To COAT, v. a. च्छ् (c. 10. छादयति-यितुं), येष in caus. (वेष्टयति-यितुं).
—(Inlay) अनुवर्ण्य (c. 4. विवर्णति-यितुं).—(Coat with paint) लिप्
(c. 6. लिम्पति, लेप्).
COATED, p. p. च्छः-च्चा-च्च, आचक्षः-च्चा-च्च, वेष्टितः-ता-तं, अनुविष्टः-च्चा-च्च, रुषितः-ता-तं, चुरितः-ता-तं, लिप्तः-ता-तं.
COATING, s. पटलं, पुटः-टो-टं, छादनं.—(Of paint) लेपः.
To COAX, v. n. लल् (c. 10. लालयति-यितुं), सान्त् (c. 10. सान्त्वयति-यितुं),
मधुरैवाक्यैः or चाटुका सान्त् or प्रलुभ् in caus. (लोभयति-यितुं).
COAXED, p. p. लालितः-ता-तं, चाटुकारपन्नः-च्चा-च्च.
COAXER, s. लाली m. (न्), चाटुवादी m. (न्), चाटुकारः, सान्त्ववादः,
आश्वासकः.
COAXING, s. लालनं, चाटुः m. -टु n., चाटुकः f., मधुरवचः n. (न्),
मधुरवाक्यं, आश्वासनं; 'repeated coaxing,' चाटुशतं.
COB, s. (Sea-fowl) समुद्रोपधिभेदः.—(Eutire horse) चीनाश्वः,
सवृषणोऽश्वः.—(A small compact horse) दृढदेहः छुद्रवामी m. (न्).
COBALT, s. (Mineral substance) आवर्तः, मधुपातुः m., मनःशिलापातुः.
To COBBLE, v. a. (To mend shoes) जीर्णपादुकाः सूया समाधा (c. 3.
-दधाति-धातुं) or सन्धा.—(To make any thing clumsily)
आदास्येयं किञ्चित् कृ or निर्मा (c. 2. -जाति-भातुं).
CORBLER, s. (A mender of old shoes) जीर्णपादुकासन्धाता m. (न्).
—(A clumsy workman) अदक्षः शिल्पी m. (न्), अनियुक्तः, अनभिज्ञः.
COBIRON, s. मसिंसंस्कारे प्रयुक्तः स्त्रुलायो लोहशूलः.
COBISHOP, s. धर्माध्यक्षहायः, धर्माधिपतेः सहकारी m. (न्).
COBRA CAPILLO, s. (Snake) फलकटः, फणी m. (न्), फणवान् m. (न्), नागः.
COBWEB, s. ऊर्ध्वनाभजालः, जालः -लं, मकंदयासः, मकंदजालः, आशापन्थः,
सज्जानिका, लूतातनुविहानं.
COCCIFEROUS, a. गुटिकाकारफलविशिष्टः-टा-टं.
COCHINEAL, s. (Insect) लाक्षा. जतु n. -तुकं, तिग्मः, क्रिमिः m.
COCHLEARY or COCHLEATED, a. चावर्ती-क्षिणी-क्षि (न्), परिणैकः-का-कं.
COCK, s. (The male to the hen) कुकुरः, चरयायुधः, नखायुधः, स्वर्णचूडः,
ताम्रचूडः, ताम्रशिखी m. (न्), शिखी m. (न्), शिखरी m. (न्) -रिदकः,
कृकवाकुः m., कलविका, कालशः, उपाकलः, निशावेदी m. (न्),
रात्रिवेदी m. (न्), यामयोयः, रसासनः, सुपणः, पूणकः; 'relating
to a cock,' काक्षेवाक्यः-वी-वं; 'cock's comb,' चूडा, शिखा;
'a cock-sparrow,' चटकः.—(Weathercock) प्रासादशूकप्राये स्थापितं
कुकुडाकारं वातस्फुल्लयकं, वायुलक्ष्यं, वायुध्वजः, वायुस्फुल्लयकं.—
(Spout to let out water at will) सपिपानं जलनिर्गमनं, प्रणाली,
जलनिर्गमनं, जलसाधययन्त्रं.—(Notch of an arrow) बाणाग्रभागे
अवच्छेदः.—(Cock of a gun) आग्नेयनाडिसन्ध्या सूक्ष्मदूरविशेषो
यद्गारेण सन्ध्यासूच्यं संज्ञायत्यते.—(A leader) मुख्यः, मुखः, पुरोगः.
—(Heap of hay) शुष्कतृणचिन्तिः f., तृणोत्कटः.—(Form of a hat)
शिरस्संस्कारः, शिरस्त्राकारः; 'cock a hoop,' जयी m. (न्), दूतः,
दयैभ्यातः, गङ्गाद्वारः; 'cock and a bull story,' वृथाकथा, शशवि-
षाणपनुर् अस्य इति मृषार्थकम् आस्थानं.
To COCK, v. a. (To set erect) उन्नम् in caus. (नमयति-नमयति-यितुं), उच्छि (c. 1. -अयति-यितुं), उच्छिप् (c. 6. -रिधयति-येष्टुं), उडन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं); 'to cock the ears,' कर्णौ सज्जीकृ; 'the tail,' उन्मुक्त (nom. उन्मुक्तयते-यितुं).—(To put hay into cocks)
शुष्कतृणम् उन्नरीकृ.—(To cock a gun) आग्नेयनाडिसन्ध्यां
पृथक्सूक्ष्मदूरम् उन्नम् in caus. (नमयति-यितुं).
To COCK, v. n. कुकुरवत् खेलगता चल् (c. 1. चलति-लितुं), दृप् (c. 4. दृष्यति).

COCKED, p. p. उन्नतः-ता-तं, समुन्नतः-ता-तं, उच्छितः-ता-तं, उच्छिप्तः-ता-तं; 'with tail cocked,' समुन्नतलाङ्गुलः-ला-लं.
COCKADE, s. राजन्यायुतस्य सेवकेन शिरस्त्रोपरि भूता चूडा, कुकुरचूडाकारो
मलकालङ्कारः.
COCKATRICE, s. चनगरः, पाह्वः, कुकुरावहनः सर्पः or व्यालः.
COCKBOAT, s. उपनीका, छुद्रनीका, छुद्रपोतः, उपनौ f.
COCKCHAFER, s. पिङ्गशरीरो ध्वनमोदी भ्रमरभेदः.
COCKCROWING, s. कुकुरवः-वर्णं, चरयायुधशब्दः.—(Morning) प्रभात-
कालः, प्रातःकालः.
To COCKER, v. a. (To fondle) कोमलं or कोमलप्रकारेण पुष्पं (c. 9.
पुष्पाति, c. 1. पोयति-यितुं), or संपुष्प in caus. (वर्धयति-यितुं),
अनुरूपं (c. 4. -रूपते-रोषुं), क्रोडोक्.
COCKEREL, s. (Young cock) कुकुरशावकः, चरयायुधशावकः.
COCKERING, s. पोषणं, संवर्धनं, अनुरोधः, चन्दोनुवर्धनं, कोमलता.
COCKET, s. शीत्तिकमुद्रा, शुल्कस्थाने द्रव्यनिक्षेपानन्तरं शीत्तिकसकाशात्
प्रत्ययपत्रं.
COCKFIGHT, s. प्राणिधृति, समग्रयः, साहयः, कीलीनं.
COCKHORSE, a. सप्पारुटः-टा-टं, नयी-यिनी-यि (न्), दयैभ्यातः-ता-तं.
COCKLE, s. (Shell-fish) दुनैमा m. -क्षी f. (न्) दीर्घकोपिका, सितालिका,
शुक्तिः f.—(Weed growing in corn) कण, शस्यधेनुहोपधिभेदः.
COCKLED, a. दुनैमाकारः-रा-रं, शीत्तिकः-की-कं, चावर्ती-क्षिणी-क्षि (न्).
COCKLOFT, s. कूटागारः, धीमः-नं, चूला, चन्द्रशालिका, गृहस्य उपरिस्थः प्रकोष्ठः.
COCKMASTER, s. चरयायुधपालकः, युद्धकुकुरपोषकः.
COCKMATCH, s. कुकुरयुद्धं, चरयायुधसमाह्वयः, कीलीनं.
COCKNEY, s. नागरजनः, पुरवासी m. (न्), नगरवासी m., प्राकृतजनः,
पुण्यजनः.
COCKPIT, s. (Area where cocks fight) कुकुरयुद्धभूमिः.—(In a man
of war) वृहद्युद्धनीकाया अग्रभागे कायशस्त्रादिविक्रियायोग्या कूटी.
COCKROACH, s. परोष्णी, खलापाट, तैलपा f. -पायिका, चारिका, पिङ्गकपिश.
COCK'S-COMB, s. See COXCOMB.
COCKSURE, a. सुनिश्चितः-ता-तं, निःसन्देहः-हा-हं, असन्देहः-ग्या-ग्यं.
COCKSWAIN, s. उपनीकाकर्षणारः, छुद्रनीकापतिः m.
COCOA-NUT, s. नारिकेलः, नालिकेतः, नारिकेत, नाडिकेलः, नारिकेली,
पयोपटः, कौशिकफलं, शानोदकः, पुदोरकः, दाक्षिणातः.—(The tree)
नृपद्रुमः, मलकेशट, दृढफलः, मुष्टफलः, सदाफलः, शिष्टफलः, सदापुष्पः,
दृढमूलः, सुतुङ्गः, सुभद्रः, लाङ्गली.—(The juice) नारिकेलरसः.
COCOON, s. (Of the silk worm) कृमिकोपः, कौटिकोपः, गुटिका.
COCTION, s. निम्नायः, क्षापः, क्षपनं, पाचनं.
COD or COD-FISH, s. स्थूलशिरस्कः समुद्रीयमत्स्यभेदः.
COD, s. (Seed-vessel, pod) बीजकोशः, बीजगुतिः f., शनी, पुटः.
CODDED, p. p. कोशस्यः-स्या-स्यं, कोषयुगः-ता-तं.
To CODDLE, v. a. (Parboil) ईपत्कृ (c. 1. -क्षपाति-यितुं), शनैः स्वात्वां
पक् (c. 1. पचति, पक्नुं) or तप् in caus. (तापयति-यितुं), कोषानलेन
कोमलीकृ.—(Breed up tenderly) कोमलतया or सीकुमार्येण पुष्पं
(c. 1. पोयति-यितुं).
CODL, s. (Of laws) धर्मसंहिता, स्मृतिशास्त्रं, धर्मशास्त्रं, स्मृतिः f.,
अवधारविधिः m.
CODICIL, s. मुमुक्षुनयनस्य अनुबन्धः or उपलेख्यं or उपाङ्गं or उत्तरखण्डं.
CODLING, s. भोजनार्थम् ईपत्कृतनीय क्षापकः काष्ठफलभेदः.
COEFFICIENCY or COEFFICIENT, s. सहकारिणाम् अनेकहेतुकानां प्रभावः,
सहकारिता, संयोगिता, सम्प्रयोगिता, सम्प्रतिपक्षः f., सम्भूतिः f.

COEFFICIENT, *s.* (In arithmetic) पर्यः, प्रकृतिः *f.*, गुणः.
 COEMPTION, *s.* पूर्णक्रयः, प्रत्याताभासक्रयः, अवच्छेदावच्छेदक्रयः, समुदयक्रयः.
 CENOBITE, *s.* सङ्घेसानाम्यो विभवो यस्य सीभावमध्याद् एकभाता *m.* (नृ).
 COQUET, *a.* अन्वेन समः -मा-मं or समानः -ना-नं or तुल्यः -त्या-त्यं, समानपदस्थः -स्या-स्यं, समानजातीयः -या-यं, समभावः -चो-वं, सहधर्मो -र्मिणी -र्मि (नृ), सधर्मी -र्मी -र्मे (नृ).
 COEQUALITY, *s.* अन्वेन समता or समानता or तुल्यता, समानावस्था.
 To COERCE, *v. a.* चलात्कारेण यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं), नियम्, संयम्, विनियम्; or निग्रह (c. 9. -गृह्णाति -स्तीति -ग्रहीतुं) or शास् (c. 2. -शास्ति, शासितुं), अनुशास्; यन् (c. 10. यन्तयति -यितुं), निरूप (c. 7. -रूपयति -रुद्धं), निर्णय (c. 1. -येषति -यितुं).
 COERCED, *p. p.* चलात्कारेण निग्रहीतः -ता -तं, संयतः -ता -तं, निरुद्धः -द्धा -द्धं, संरुद्धः -द्धा -द्धं, यन्तितः -ता -तं, प्रत्याहृतः -ता -तं.
 COERCIBLE, *a.* निग्रहीतव्यः -व्या -व्यं, नियन्तव्यः -व्या -व्यं, यन्तणीयः -या -यं.
 COERCION, *s.* संयमः -मनं, नियमनं, निग्रहः -हणं, निग्रहीतिः *f.*, यन्त्रणं, प्रत्याहरणं.
 COERCIVE, *a.* चलात्कारी -रिणी -रि (नृ), प्रतिरोधी -घिनी -धि (नृ), नियामकः -का -कं.
 COESSENTIAL, *a.* समभावः -चो -वं, महाभावी -विनी -वि (नृ).
 COESSENTIALITY, *s.* समभावः or भावसमानता, महाभावित्वं.
 COETANEOUS, *a.* समानवयस्कः -स्ता -स्तं. *See* COETAL.
 COETERNAL, *a.* अन्वेन सह नित्यकालस्यापी -यिनी -यि (नृ) or अनन्तकालस्यापी or आद्यनहीनः -ना -नं or सनातनः -ना -नं.
 COETERNITY, *s.* समनित्यता, समानानन्तता, समाननित्यता.
 COEVAL, *a.* समानवयस्कः -स्ता -स्तं, समवयस्कः -स्ता -स्तं, समानवयाः -याः -यः (स्) or तुल्यवयाः or सवयाः, समानकालीनः -ना -नं, एककालीनः -ना -नं, समानजन्मा -न्मा -न्म (नृ).
 COETAL, *s.* वयस्यः, सहभावी *m.* (नृ), सवयाः *m.* (स्), तुल्यवयाः.
 To COEXIST, *v. n.* सम्भू (c. 1. -भवति -यितुं), सह or एककाले पृत् (c. 1. वर्तते -वर्तितुं) or स्या (c. 1. तिष्ठति, स्यातुं) or जीव् (c. 1. जीयति -यितुं).
 COEXISTENCE, *s.* एककाले वर्तनं or जीवनं, सहवर्तनं, सहजीवनं.
 COEXISTENT, *a.* सहवर्ती -वर्तिनी -वर्ति (नृ) or एककाले वर्तनी, सहजीवी -विनी -वि (नृ) or एककाले जीवी, सहजः -जा -जं.
 To CO-EXTEND, *v. n.* अन्वेन समं व्याप् (c. 5. -आप्नोति -प्तातुं) or विस्तृ in pass. (-स्तार्यते).
 CO-EXTENSION, *s.* समव्याप्तिः *f.*, अभिव्याप्तिः *f.*, समविस्तारः, सम्मूर्धनं.
 COFFEE, *s.* यवनदेशीयद्रुमफलनिर्द्भतः कृष्णवर्णः पानीयविशेषः, यावनपानं.
 COFFEE-HOUSE, *s.* पृथ्वाङ्गपानीयविक्रयस्थानं, यावनपानशाला.
 COFFEE-POT, *s.* पृथ्वाङ्गपानीयाधारः, यावनपानभाजनं, यावनपानपात्रं.
 COFFER, *s.* मुद्राधारः, मुद्राकोषः, धनाधारः, धनभाण्डं, दीनारभाण्डं.
 To COFFER, *v. a.* मुद्राधारे or धनभाण्डे निधा (c. 3. -दधाति -धातुं).
 COFFIN, *s.* शवाधारः, मृतशरीराधारः, शवभाजनं.
 To COFFIN, *v. a.* शवाधारे or शवभाजने निधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or निविश in caus. (-वेशयति, -यितुं).
 To COG, *v. a. and n.* (Flatter, wheedle) लल् (c. 10. लालयति -यितुं), चाटुक्त्वा सान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं).—(Cog a die) कूटाक्षं or दुरक्षं कृ.—(Fix cogs to a wheel) चक्रनेमिं सदनां कृ.
 Cog, *s.* (Tooth of a wheel) चक्रदन्तः, नेमिदन्तः, प्रपिदन्तः.
 COGENCY, *s.* बलं, सामर्थ्यं, समर्थता, प्रभावः, शक्तिः *f.*, अवश्यकता.
 COGENT, *a.* चली -लिनी -लि (नृ), बलवान् -वती -वत् (नृ) प्रयत्नः -ला -लं, शक्तिमान् -मती -मत् (नृ), अवश्यकः -क्ता -कं, अवश्यकर्तव्य -व्या

-व्यं, निरुद्धरः -रा -रं; 'a cogent reason,' चलवहेतुः *m.*, विशिष्टहेतुः.
 COGENTLY, *adv.* चलात्, चलेन, चलवत्, अवश्यकं, निरुद्धरं.
 COGGER, *s.* लाली *m.* (नृ), चाटुकारः, सान्त्वनकृत् सान्त्ववादः.
 COGGLISTONE, *s.* पुट्टशर्करा, चूर्णराशः, अष्टीला.
 COGITABLE, *a.* ध्यानीयः -या -यं, ध्येयः -या -यं, चिन्तनीयः -या -यं.
 COGITATE, *v. n.* ध्ये (c. 1. ध्यायति, ध्यातुं), अनुध्मे, अभिध्मे, प्रध्मे, सन्ध्मे, चिन्त् (c. 10. चिन्तयति -यितुं), विचिन्त्, सविन्त्, विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), आलाच् (c. 10. -लोचयति -यितुं), भू in caus. (भावयति -यितुं), सम्भू, वितर्क् (c. 10. -तर्कयति -यितुं), अनुतर्क्, विमृश् (c. 6. -मृशति -मृष्टुं), अनुमृश्, प्रविमृश्.
 COGITATED, *p. p.* चिन्तितः -ता -तं, ध्यातः -ता -तं, आलोचितः -ता -तं.
 COGITATION, *s.* चिन्ता, ध्यानं, विचारः -रणं, आलोचनं, चर्चा, भावना, मनःकल्पना, सङ्कल्पः, मनोगतं.
 COGNITIVE, *a.* चिन्तापरः -रा -रं, ध्यानपरः -रा -रं, मानसिकः -की -कं.
 COGNATE, *a.* सहजः -जा -जं, ससन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ), समानजातीयः -या -यं, सजातिः -ति -ति, सगोशः -जा -जं.
 COGNATION, *s.* (Relationship) वन्धुता, वान्धवत्वं, ज्ञातित्वं, ज्ञातिभावः, सजातित्वं, ससन्धः, ससन्धित्वं, सम्पर्कः, अनुपङ्गः.
 COGNITION, *s.* ज्ञानं, विज्ञानं, परित्ज्ञानं, प्रज्ञानं, स्वीकारः.
 COGNITIVE, *a.* ज्ञानी -निनी -नि (नृ), ज्ञानवान् -वती -वत् (नृ), or प्रज्ञावान्.
 COGNIZABLE, *a.* ज्ञेयः -या -यं, विज्ञेयः -या -यं, बोध्यः -ध्या -ध्यं, ग्राह्यः -ह्या -ह्यं.—(By law) अभियोज्यः -व्या -व्यं, विचार्यः -ध्या -ध्यं, विचाराहे-हा-हं.
 COGNIZANCE, *s.* (Judicial notice) विचारः -रणं, अनुसन्धानं, जिज्ञासा, चर्चा, परीक्षा, अनुयोगः, निर्णयः, निरूपणं.—(Badge) संज्ञा, लिङ्गं, चिह्नं, लक्षणं, अभिज्ञानं.—(To take cognizance) ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं), ज्ञा in des. (जिज्ञासते -सितुं), विचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), अनुयुज् (c. 7. -युनक्ति -योजुं), निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं).
 COGNOMINAL, *a.* एकनामकः -का -कं, एकसंज्ञकः -का -कं, समसंज्ञायान् -वती -वत् (नृ).
 COGNOMINATION, *s.* पदतिः *f.* -तो, उपपदं, उपाधिः *m.*, कोलिकोपाधिः *m.*
 COGNOSCIBLE, *a.* ज्ञातव्यः -व्या -व्यं, ज्ञेयः -या -यं, बोध्यः -ध्या -ध्यं.
 To COHABIT, *v. n.* (Dwell with another) सह वस् (c. 1. वसति वस्तुं), एकत्र वस्, सङ्गम् (c. 1. -गच्छति गन्तुं), संसर्गं कृ—(As the sexes) स्त्रीपुरुषवत् सम्भोगं कृ.
 COHABITANT, *s.* सहवासी *m.* (नृ), एकपुरनिवासी *m.*, एकस्थानवासी *m.*
 COHABITATION, *s.* सहवासः, एकत्र वासः, संसर्गः, सङ्गमः.—(Sexual) सम्भोगः, स्त्रीपुरुषसङ्गमः, स्त्रीपस्यं, उपभोगः.—(Cohabitation with men) पुंभोगः.—(With women) स्त्रीसङ्गः.
 COHER, *s.* समांशो *m.* (नृ), समांशहारी *m.* (नृ), अंशहारी *m.*, अंशभाक् *m.* (नृ), अंशो *m.* (नृ), अंशकः, समाधिकारी *m.* (नृ), दायादः, चक्षुषभागी *m.* (नृ), विभागकर्त्ता *m.* (नृ), चतुः.
 COHERENCE, *s.* समांशिनी, समांशहारिणी, समाधिकारिणा.
 To COHERE, *v. n.* (Stick together) संसृज् in pass. (-सज्जते or -सज्जते), संधिप् in pass. (-धियते), संलग्नीभू or संलग्नः -ग्न-ग्नम् असृ; संयुज् in pass. (-युज्यते), संहन् in pass. (-हन्ते).—(Agree) स्निट् युज् in pass. (युज्यते), ससन्ध् in pass. (-वध्यते), योग्यः -ग्या -ग्यम् असृ.
 COHERENCE, *s.* संसक्तिः *f.*, संश्लेषः, संलग्नत्वं, संहतिः *f.*, संयोगः, समा-सज्जनं, सम्पर्कः.—(Connexion) ससन्धः, प्रवन्धः, अन्वयः, समन्वयः, अनुपङ्गः, सन्धेः.—(Consistency) अवरोधः, अनुसारित्वं.

COHERENT, *a.* संसक्तः-क्ता-क्तं, संघट्टः-ष्टा-ष्टं, सुघट्टः-ष्टा-ष्टं, संलग्नः-गता-गतं, दृढसन्धिः-न्धिः-न्धि, संहतः-ता-तं, सुसंहतः-ता-तं.—
Consistent, adapted अविरुद्धः-द्धा-द्धं, उपयुक्तः-क्ता-क्तं, अनुरूपः-या-यं, अनुसारी-रिणी-रि (नं).—(*Connected*) ससङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अनुसङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, सान्ययः-या-यं, सन्वितः-ता-तं.
COHESION, *s.* संलग्नत्वं, संघेयः, संसक्तिः, संयोगः, समासजननं, सङ्घट्टनं.
COHESIVE, *n.* संलग्नशीलः-ला-लं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, श्यानः-ना-नं, क्षिप्रः-ग्धा-ग्धं.
COHESIVENESS, *s.* संलग्नशीलत्वं, सान्द्रता, श्यानता, क्षिप्रता, क्षेप्यं.
TO COHIBIT, *v. a.* यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं), नियम् (c. 3. -गृह्णाति-ग्रहीतुं).
TO COHOBATE, *v. n.* पुनः सन्धा (c. 3. -दधाति-धातुं), द्विसन्धानं कृ.
COHORT, *s.* सैन्यगुल्मः, सैन्यगुहः, सैन्यदलं, पञ्चशतसैन्यदलं, गणः.
COHORTATION, *s.* सुस्तिरो भवेति समाधाननं, प्रबोधनं, प्रोत्साहः.
COIL OR COILFURE, *s.* मल्लकाभरणं, शिरोवेष्टः-ष्टनं, शिरस्त्रं, मुकुटं.
COILED, *a.* मुकुटी-टिनी-टि (नं), मुकुटधारी-रिणी-रि (नं), कृतमल्ल-काभरणः-या-यं.
TO COIL, *v. a.* मखलीकृ, वल्लुलीकृ, मखलाकारेण घुटीकृ.
COIL, *s.* मखलं, मखलायितं, वृत्तं, व्यावहः-न्नं.—(*Tumult*) तुमुलं, वैक्लव्यं, व्यस्तता, व्यथनं.
COILED, *p. p.* मखली-लिनी-लि (नं), मखलीकृतः-ता-तं, वल्लुलीकृतः-ता-तं.
COIN, *s.* (Stamped money) मुद्रा, टङ्का, टङ्काकः, नाणकं, निष्कः-ष्कं; 'gold coin,' सुवर्णमुद्रा, सुवर्णः; 'silver coin,' रूप्यमुद्रा; 'cop- per coin,' तावमुद्रा, पणः; 'base coin,' कूप्यनाणकं.—(*Correr*) कोणः.
TO COIN, *v. a.* (To stamp metals for money) सुवर्णरुप्यादि मुद्राकृ or मुद्रा (nom. मुद्रयति-यितुं) or मुद्रया चक्र (c. 1. अक्रयति-यितुं) or आहन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं).—(*Forge, invent*) कृ (c. 10. कल्पयति-यितुं), पद (c. 1. पठते-ठितुं), वृत् (c. 6. वृजति, सृष्टुं).
COINAGE, *s.* मुद्राङ्कनं.—(*Money coined*) मुद्रा.—(*Invention*) कल्पना, वासना, मुद्रिः.
COINED, *p. p.* मुद्राङ्कितः-ता-तं, मुद्रितः-ता-तं, आहन्-ता-तं.—(*In- vented*) कल्पितः-ता-तं, कल्पनिकः-की-कं, कृत्रिमः-ना-नं, मृद-ष्टा-ष्टं.
TO COINCIDE, *v. n.* (Agree in opinion) सम्मन् (c. 4. -मन्यते-मन्तुं), अनुमन्, स्वीकृ, एकचिन्ताभू, एकमतीभू, अनुवद् (c. 1. -वदति-दितुं). —(*Fall or meet together*) सम्मत् (c. 1. -पतति-तितुं), सन्निपत्, सङ्गम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं).—(*Be consistent, fitting*) युज् in pass. (युज्यते), अनुरूपः-या-यं or सदृशः-शी-शम् सख्, अनुवृत् (c. 1. -वर्तते-वर्तुं), अनुवृत् (c. 1. -वर्तते-वर्तुं), न विरुद् in pass. (-रुध्यते).
COINCIDENT, *s.* (Falling or meeting together) सन्निपातः, सम्पातः, सङ्गमः, सङ्गतिः *f.*, समागतिः *f.*—(*Coincidence of opinion*) ऐकमत्यं, एकचिन्ता, सम्मतिः *f.*—(*Accident*) दैवयोगः, सङ्गतं, पटनं-ना, दैवपटनं; 'by an unlucky coincidence,' दुर्दैवात्, दैवदुर्घटनात्.
COINCIDENT, *a.* सन्निपातः-ता-तं, सम्पातः-तिनी-ति (नं), सङ्गतो-मिनी-मि (नं).—(*In time*) समानकालीनः-ना-नं.—(*Consistent*) अविरुद्धः-द्धा-द्धं, अनुसारी-रिणी-रि (नं), सदृशः-शी-शं.
COINDICATION, *s.* एककारणमुद्दिश्य लक्ष्यवाह्यत्वं.
COINER, *s.* (A minter) मुद्राङ्ककः, टङ्काङ्कयिता *m.* (नं), मुद्राकारकः, नाणककृत्, नैष्किकः.—(*Inventor*) कल्पकः, स्रष्टा *m.* (नं), कारकः.
COISTREL, *s.* कापुरुषः, हतकः, भीरुः *m.*, सुहृत्पराङ्मुखः.
COITION, *s.* मैथुनं, रतं, सूरतं, अङ्गसङ्गः, शोपस्थं, सम्भोगः, संयोजनं, रतिक्रिया, रतिकर्म *n.* (नं).
COKE, *s.* अर्द्धदग्धाग्नौर्द्ध, तप्तकृष्णामृत्तिकोर्द्ध.

COLANDER, *s.* चालनं-नी, सम्माञ्जनयन्, शोधनी, शोधनयन्.
COLATION, *s.* (The act of straining) शोधनं, सम्माञ्जनं, चालनं.
COLD, *a.* शीतः-ता-तं, शीतलः-ला-लं, शिशिरः-रा-रं, हिमः-मा-मं, हिमवान्-वती-वत् (हं), अनुष्णः-ष्णा-ष्णं, सतप्तः-ता-तं; 'suffering from cold,' शीतार्तः-त्ता-तं, हिमाक्षः-क्षा-क्षं; 'a cold wind,' शीतलवातः; 'cold weather,' शीतकालः-लं.—(*Indifferent, cold in disposition*) विरक्तः-क्ता-क्तं, उदासीनः-ना-नं, जलाशयः-या-यं, निरीहः-हा-हं.—(*Wanting in affection*) निःचेष्टः-हा-हं.—(*Cold-blooded*) रक्तहीनः-ना-नं.
COLD, *s.* शीतं, शीतता, शीतं, शीतलं-लता, शिशिरः, हिमं; 'cold weather,' शीतकालः-लं, शिशिरकालः-लं; 'cold season,' हिमगमः, शिशिरः, शीतकः.—(*Disease caused by cold*) पीनसः, प्रतिश्यायः, काशः, कफः, श्लेष्म *n.* (नं); 'having a cold,' काशी-शिनी-शि (नं), पीनसो-सिनी-सि (नं), कफी-फिनी-फि (नं).
COLDISH, *n.* शीतलः-ला-लं, ईपच्छीतः-ता-तं, आशीतः-ता-तं.
COLDLY, *adv.* शीतं, शीतलं, शीलेन, शिशिरं.—(*Indifferently*) विरक्तं, विरक्ता, निःचेष्टं, चेष्टं विना, चेष्टयतिरेकेण.
COLDNESS, *s.* शीतता, शीतं, शीतलता, हिमं, हिमं, शीतोभाषः.—(*Want of affection*) निःचेष्टं, निःचेष्टता.—(*Indifference*) विरक्त *f.*, वैराग्यं, शोदास्यं, निरीहता.
COLIC OR COLEWORT, *s.* श्लोकः, हरितकं, शूलं, शिपुः *m.*
COLIC, *s.* शूलं, वातशूलं, पक्षिशूलं, आमशूलं, मठरप्या, मठरज्वाला, उदरवेदना, वातमुहान्नं.—(*Having the colic*) शूलो-लिनी-लि (नं).
COLIC, *a.* उदरवेदनाननकः-का-कं, मठरप्याकट-रा-रं.
TO COLLAPSE, *v. n.* (Fall together) सम्मत् (c. 1. -पतति-तितुं), सन्निपत्.—(*Shrink*) सङ्कुच् in pass. (-कुच्यते), शृ in pass. (शीर्यते), सङ्कोचम् इ (c. 2. रति, हन्तुं), संक्षिप् in pass. (-क्षिप्यते), संह in pass. (-ह्रियते), संहन् in pass. (-ह्र्यते), संस्पानोभ्.
COLLAPSED, *p. p.* सङ्कुचितः-ता-तं, शोथः-थो-थं, संहतः-ता-तं, संहतः-ता-तं, संक्षिप्तः-ता-तं, संवृत्तः-ता-तं, संस्पानः-ना-नं, सन्नः-ता-तं, सन्नः-ता-तं, संक्षिप्तः-ता-तं, संवृत्तः-ता-तं, संस्पानः-ना-नं, सन्नः-ता-तं, सन्नः-ता-तं.
COLLAR, *s.* श्रेयं-वेयं-वेयकं, गलमेखला, कण्ठभूषा, कण्ठलता, माला, ग्री-वाभरणं, माला.—(*Halter for the neck*) कण्ठपाशकः, कण्ठलतासिका.
TO COLLAR, *v. a.* श्रेयकेशु (c. 1. धरति, धर्तुं) or हस्तं दा (c. 3. ददाति, दातुं).
COLLAR-BONE, *s.* जनु *n.*, ग्रीवास्थि *n.*, कण्ठस्थि *n.*; 'the collar bones,' जनुणी *n. du.*
COLLARED, *p. p.* श्रेयकेशु or ग्रीवायां घृतः-ता-तं.
TO COLLATE, *v. a.* (Compare one thing with another) उपमा (c. 2. -माति, c. 3. -मिनीते-मातुं), सम्प्रपृ in caus. (-पारयति-यितुं), with 2acc.; साधारणीकृ.—(*Collate books*) गुणनी कृ, शृपृ in caus. (शोषयति-यितुं).—(*Place in a benefice, confer*) धर्माध्यापकाय घृतिं प्रतिपद in caus. (-पादयति-यितुं) or प्रदा (c. 3. -ददाति-दातुं).
COLLATED, *p. p.* उपमितः-ता-तं, शोषितः-ता-तं, प्रदत्तः-ता-तं.
COLLATERAL, *a.* (Parallel, side to side) पार्श्वपार्श्वभूतः-ता-तं, पार्श्वपार्श्वगतः-ता-तं.—(*Not direct*) प्रासङ्गिकः-की-कं, आनुपङ्गिकः-की-कं, वक्रः-क्ता-क्तं, पिलोमः-ना-नं, असरलः-ला-लं.—(*Concurrent*) अनुवादकः-का-कं.—(*Sprung from a common ancestor*) सगोत्रः-वा-वं, सपिण्डः, समानोदकः.
COLLATERALLY, *adv.* पार्श्वपार्श्वं.—(*Indirectly*) प्रसङ्गमेव, वक्रं, असरलं.
COLLATION, *s.* (Comparison of one thing with another) उपमानं, उपमितिः *f.*—(*Of books*) गुणनी, शोधनं.—(*Act of bestowing*) प्रदानं, प्रतिपादनं.—(*To a benefice*) धर्माध्यापकाय घृतिप्रतिपादनं.

or वृत्तिप्रदानं.—(A cold repast) पूष्टेद्युःसिद्धानां फलादिखाडनानां सम्भारः.

COLLATOR, s. (One that compares books) गुणनीकज्ञा m. (ज्ञे), ग्रन्थसोधनकर्त्ता.—(One that confers a benefice) धर्माध्यापकवृत्ति-प्रदाता m. (ज्ञे).

COLLEAGUE, s. सहकारी m. (ज्ञे), सम्भूयकारी m. (ज्ञे), तुल्यवृत्तिः m., तुल्यव्यापारी m. (ज्ञे), एकविषयी m. (ज्ञे), सहायः, सङ्गी m. (ज्ञे). To COLLECT, v. a. (Gather together) चि (c. 5. चिनोति, चेत्ते), अवचि, समाचि, आचि, प्रचि, सचि, समानी (c. 1. -नयति -नेत्ते), समुपानी, सम्भू (c. 1. -भरति, c. 3. -विभक्ति -भङ्गते), समादा (c. 3. -ददाति -दात्ते), समाधिष् (c. 6. -धिपति -धेत्ते), संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्ते), समाह (c. 1. -हरति -हर्ते), उपसंह, समूह (c. 1. -कहते -हिन्ते), सङ्गह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहोत्ते), एकौक, एकच कृ.—(Collect into a heap) राशीकृ, पियद् (c. 10. पियदयति -यितुं), पियडीकृ, पूगीकृ, एकौपीकृ.—(Collect themselves, assemble) समे (i.e. सम् and आ with rt. इ, समेति, समैत्ते), सङ्गम (c. 1. -गच्छति -गन्ते), समागम्, एकच मिल् (c. 6. मिलति, मेलितुं).—(Collect taxes) करान् or शुल्कान् ग्रह.—(Infer) अनुमा (c. 2. -माति c. 3. -मिमोते -मात्ते), ऊह, अयगम् (c. 1. -गच्छति -गन्ते). (Collect one's self, recover one's self) मनः or चेतः समाधा (c. 3. -धाति -धत्ते -धात्ते), संज्ञा लभ् (c. 1. लभते, लभ्यते), स्वप्रकृतिम् आपद् (c. 4. -पद्यते -पद्यते), or प्रतिपद्.

COLLECT, s. स्त्रीष्टीयानां रचिवारादिविशिष्टपक्षीयुद्दिश्य प्रार्थना, सांघेयिक-प्रार्थना, चृक् f. (च).

COLLECTED, p. p. सचितः -ता -तं, उपचितः -ता -तं, समुपचितः -ता -तं, समूढः -टा -टं, सङ्गूढः -टा -टं, सम्भूतः -ता -तं, सम्भूतः -ता -तं, एकौकृतः -ता -तं, एकस्थः -स्था -स्थं, सचिपतितः -ता -तं, संहतः -ता -तं, समवेतः -ता -तं, सङ्कलितः -ता -तं.—(Heaped) राशीभूतः -ता -तं, पूगीकृतः -ता -तं, पुत्रितः -ता -तं, एकौषभूतः -ता -तं, एकराशिभूतः -ता -तं.—(In mind) समाहितः -ता -तं, लभ्यचेताः -ता -तः (स्), लभ्यसंह-ज्ञा-ज्ञं, निराकुलः -ला -लं, प्रकृतिमापन्नः -ज्ञा -ज्ञं, अय्यस्तः -स्ता -स्तं, अय्ययः -या -यं.

COLLECTIBLE, a. चयनीयः -या -यं, चेत्यः -या -यं, चेत्ययः -या -यं, सचेयः -या -यं, उयचेयः -या -यं, समूह्यः -या -यं.

COLLECTION, s. सचयः, चयः, समुचयः, निचयः, प्रचयः, समूहः, सङ्गहः -हणं, सचिपातः, सङ्घातः, मङ्गः, संहतिः f., शोषः समुदायः, वृन्दं, समवायः, संहारः, समाहारः, सत्रयः, चायः, सङ्गः, कहिणी, राशिः m. f., पुत्रः, पियडः, पूगः, विन्यासः, सङ्कलः, ग्रामः in comp.; 'collection of people,' जनसमूहः, जननिबहः, जनौष, जनसमागमः; 'of clouds,' यनचयः, यनीयः, जलदसंहतिः f.—(Raising money) एकैकस्मात् किञ्चित्किञ्चिद्वनग्रहणं, धनोत्थोलनं.

COLLECTIVE, a. समवायी -यिनी -यि (ज्ञे), सचयी -यिनी -यि (ज्ञे), साङ्कलः -लौ -लं, उपचितः -ता -तं, गयीभूतः -ता -तं, सामान्यः -न्या -न्यं, साधारणः -यी -यं.

COLLECTIVELY, adv. (Generally) साधारण्येन, साकल्येन.—(In a mass) सङ्गशब्, अपृषक्, समूह, शोषशब्.

COLLECTOR, s. सचेता m. (ज्ञे), सचयी m. (ज्ञे), सङ्गहीता m. (ज्ञे), सङ्गहकः.—(A tax-gatherer) करग्रहः, शुल्कग्राही m. (ज्ञे).

COLLEGE, s. (For learning) विद्यालयः, विद्यावेश्म n. (ज्ञे), अनुप्याठी, पाठशाला, छात्रादिनिलयः, अवसथः -थ्यः.—(For religion) मठः, आश्रमः, विहारः, बीहारः.—(A community of persons) श्रेणिः m. f., जनसमूहः, पंक्तिः f., गणः.

COLLEGIAN, s. छात्रः, विद्याथी m. (ज्ञे), विद्यालयस्थः, अनोवासी m. (ज्ञे).

COLLEGIATE, a. विद्यालयसंघन्यी -न्यिनी -न्यि (ज्ञे), आश्रमिकः -कौ -कं.

आश्रमी -मिनी -मि (ज्ञे), मठसंघन्यीयः -या -यं.

COLLET, s. (Collar) श्रेण्यकं, ग्रीवाभरणं.—(Of a ring) अङ्गुरीयकभागो यत्र मयिः प्रक्षिप्यते.

To COLLIDE, v. a. संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्ते), समाहन्, सङ्गृह् (c. 10. -घट्टयति -यितुं), मुद् (c. 9. मृड्नाति, मर्दिन्ते), निष्पिप् (c. 7. -पिनष्टि -पेष्टुं), घृष (c. 1. यर्षति -यिर्षुं).

COLLIDED, p. p. अङ्गारमलिनितः -ता -तं, मलीमसः -सा -सं, अङ्गारितः -ता -तं.

COLLIER, s. अङ्गारखनकः, कृष्णभूमिखनकः, अङ्गाराखनिकः, अङ्गारवि-ज्ञेता m. (ज्ञे).

COLLIERY, s. अङ्गारखानिः f., अङ्गारोत्पत्तिस्थानं, कृष्णभूमिखननस्थानं.

COLIFLOWER, s. शाकः, हरितकं, शूरणं, पोतकी.

COLLIGATION, s. सचन्यनं, एकच पचनं, संश्लेषणं, संयोजनं.

COLLIMATION or COLLINATION, s. सन्यनं, अभिसन्यनं, लघीकरणं.

COLLIQUABLE, a. द्राव्यः -व्या -यं, गलनीयः -या -यं.

To COLLIQUATE, v. a. विली in caus. (-लापयति -लापयति -यितुं), द्रवीकृ.

COLLIQUATION, s. विलयनं, गलनं, द्रवीकरणं, विद्रावणं.

COLLIQUATIVE, a. विद्रावकः -का -कं, विलयनकारी -रिणी -रि (ज्ञे), गलनकृतः.

COLLISION, s. सङ्घट्टः -ट्टनं, परस्परसमाधातः, समाधातः, प्रतिधातः, सम्मर्दः -यर्षणं, पनापनः, खलनं.

To COLLOCATE, v. a. स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), अवस्था, प्रतिष्ठा या (c. 3. दधाति, धात्ते), आधा, व्यस् (c. 1. -अस्यति -असितुं), विन्यस च् in caus. (अपेयति -यितुं), नियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), निविज् in caus. (-पेययति -यितुं).

COLLOCATED, p. p. स्थापितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः -ता -तं, आहितः -ता -तं.

विनिवेशितः -ता -तं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, अपेयितः -ता -तं, रोषितः -ता -तं.

COLLOCATION, s. स्थापनं, प्रतिष्ठापनं, व्यसनं, निवेशनं, सपेयं, प्रयोगः.

COLLOCUTION, s. सम्भाषणं, आभाषणं, सम्प्रवदनं, कथायोगः, कथाप्रसङ्गः.

To COLLOQUE, v. n. लल् in caus. (लालयति -यितुं), आट्टत्वा सान्व (c. 10. सान्वयति -यितुं).

COLLOP, s. (Of ment) मांसखण्डं, जामिपखण्डं, मांसलवः.

COLLOQUIAL, a. संलापी -पिनी -पि (ज्ञे); 'colloquial style,' कथोप-कथनयोग्यो वाग्व्यापारः.

COLLOQUY, s. सम्भाषा, संलापः, सङ्कथा, संवादः, कथोपकथनं.

To COLLUDE, v. a. पद्यपातं कृ, गणतां कृ, कूटसंविदं कृ, अङ्गाङ्गिभू.

COLLUSION, s. पद्यपातः -तिता, गणता, कूटगणता, अङ्गाङ्गिभावः, कूटसंविदः. प्रतारणा, कूटता, कापट्यं, शठता.

COLLUSIVE, a. पद्यपाती -तिनी -ति (ज्ञे), पद्यपातयितः -ता -तं, कौटिकः -कौ -कं.

COLLUSIVELY, adv. पद्यपातेन, कूटगणतापूर्वकं, अङ्गाङ्गि.

COLLY, s. अङ्गारमलं, अङ्गारकिट्टं, अङ्गारकलकं.

To COLLY, v. a. अङ्गारेण कृष्णीकृ or कृष्ण (nom. कृष्णयते) or मलीमसक.

COLLAR, s. अङ्गनं, रसाङ्गनं, नेत्ररङ्गनं, दार्दिका, कज्जलं, कर्परा खर्परी, तुल्यं, रसगर्भं, ताक्ष्यशीलं.

COLOCYNTH, s. अरुणा, इन्द्रवारुणिका, दाला, जलङ्गः, काकमर्दः. पिटङ्गाकी, मुफला, विपग्री.

COLON, s. (A point used to mark a pause) वाक्यपरिमाणकं द्विविन्दु-चिह्नं, द्विविन्दुः m.—(The great intestine) महापुरीतन् m., महदनं. महानाली.

COLONEL, s. व्यूहपतिः m., गुल्मपतिः. सैन्यदलाध्यक्षः, सैन्याधिपतिः m.

COLONELSHIP, s. व्यूहपतित्वं, गुल्मपतिपदं, सैन्यदलाध्यक्षत्वं.

COLONIAL, a. नवीनवसतिस्थानरचन्यी -न्यिनी -न्यि (ज्ञे), प्रादेशिकः -कौ -कं.

COLONIST, s. स्वदेशत्यागानन्तरं देशान्तरवासी m. (ज्ञे), अधिवासी m. (ज्ञे).

प्रदेशवासी, दूरवासी, प्रदेशस्थः.
COLONIZATION, *s.* स्वदेशं त्यक्तुकामानां दूरदेशाधिवासनं, देशान्तराधिवासनं, प्रदेशवासनं.
To COLONIZE, *v. a.* स्वदेशं त्यक्तुकामान् प्रदेशे वस् in caus. (वासयति -यितुं) or अधिवस्, अध्यास् in caus. (-आसयति -यितुं).
COLONIZED, *p. p.* अधिवासितः -ता -तं, अध्युमितः -ता -तं, वासितः -ता -तं, अध्यासितः -ता -तं.
COLONNADE, *s.* मण्डलरूपेण विन्यस्ता स्तम्भश्रेणी, स्तम्भपरिकरविष्टितश्चन्द्रपथः, स्तम्भपरिकरः *f.*
COLONY, *s.* (The country planted) स्वदेशत्यागिभिर् वासितः प्रदेशः, नवीनवसतिस्थानं, प्रदेशः.—(The people) प्रदेशवासिनः *m. pl.*, अधिवासिनः *m. pl.*, नवीनवासिनः.
COLOPHONY, *s.* अरालः, रालः, धूपनः, सज्जरसः, अग्निवत्तमः. See **RESIN**.
COLOQUINTIDA, *s.* अस्थ्या, दाला, जलद्रुः, काकमर्दकः. See **COLOCYNTH**.
COLORATE, *a.* रागी-गिणी-गि (न्), सरागः-गा-गं, रङ्गी-ङ्गिनी-ङ्गि (न्).
COLORATION, *s.* रञ्जनं, वर्णनं.—(The state) रागः.
COLORIFIC, *a.* रङ्गी-ङ्गिनी-ङ्गि (न्), रागदः-दा-दं, वर्णदः-दा-दं.
COLOSSAL OR COLOSSEAN, *a.* वृहत्कायः-या-यं, वृहच्छरीरः-रा-रं, अतिमानुपाकारः-रा-रं, भीमविग्रहः-हा-हं, दानवाकारः-रा-रं, असम्भवमूर्तिः-न्ति-न्ति.
COLOSSUS, *s.* वृहत्प्रतिमा-प्रतिमानं, वृहत्प्रतिबन्धकं, वृहत्तूर्मी, अतिमानुपपरिमाणा मूर्तिः.
COLOUR, *s.* (Hue, dye, tint) रागः, रङ्गः, वर्णः; 'of one colour,' एकवर्णः-शै-शै; 'of the same colour,' सवर्णः-शै-शै, समवर्णः-शै-शै; 'of various colours,' नानावर्णः-शै-शै; 'of lasting colour,' स्थावररङ्गः-ङ्गा-ङ्गं; 'to change colour,' विवर्णोभूः; 'that has lost its colour,' चीतरागः-गा-गं.—(Paint) रङ्गः, वर्णकः-का, लेपः; 'a picture in colours,' चित्रलेखा, चित्रलिखितं, चित्रं.—(Complexion, colour in the cheek) कपोलरागः; 'of a ruddy colour,' अरुणवदनः-ना-नं, लोहिताननः-नी-नं; 'without colour,' विवर्णवदनः-ना-नं.—(Colours of a regiment) पताका, ध्वजः, वैजयन्ती.—(Pretext) अपदेशः, व्यपदेशः, छद्म *n. (न्)*; 'under colour of a vow,' व्रतव्यपदेशेन.
To COLOUR, *v. a.* रञ्ज् in caus. (रञ्जयति -यितुं), वर्णं (c. 10. वर्णयति -यितुं), चिच् (c. 10. चित्रयति -यितुं), सरागं-गा-गं कृ.—(Excuse, palliate) व्यपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अपदिश्, शम् in caus. (शमयति -यितुं), छद् (c. 10. छादयति -यितुं).—(Make plausible) सत्यसङ्काशं-शां-शं कृ, सुदृश्यं-श्यां-श्यं कृ.
To COLOUR, *v. n.* (Take a colour) रञ्ज् in pass. (रञ्जते), संरञ्ज्.—(Blush) सलज्जत्वाद् रक्तवदनः-नी-नं भू, लज्ज् (c. 1. लज्जते -जिहृत्), ब्रौद् (c. 1. ब्रौद्यति, ब्रौडिन्).
COLOURABLE, *a.* सत्यसङ्काशः-शां-शं, सुदृश्यः-श्यां-श्यं, सम्भावनीयः-या-यं.
COLOURABLY, *adv.* सत्यसङ्काशं, सत्यसन्निभं, सत्यसदृशं, सुदृश्यतया.
COLOURED, *p. p.* रञ्जितः-ता-तं, रक्तः-का-कं, रागी-गिणी-गि (न्), सरागः-गा-गं, रागाग्नितः-ता-तं, वर्णितः-ता-तं, वर्णगतः-ता-तं; 'many-coloured,' नानावर्णः-शै-शै.
COLOURING, *s.* वर्णनं, रञ्जनं, चित्रकरणं.—(The art of colouring or painting) चित्रविद्या, चित्रकर्म *n. (न्)*, आलेख्यकरणं.—(Rhetorical ornament) अलङ्कारः, वर्णनं.
COLOURIST, *s.* रञ्जकः, रङ्गानीवः-चित्रकरः, वर्णी *m. (न्)*, वर्णचारकः-तौलिकः.
COLOURLESS, *a.* अवर्णः-शै-शै, विवर्णः-शै-शै, वर्णहीनः-ना-नं, नीरक्तः

क्ता-क्ते, चीतरागः-गा-गं, रागहीनः-ना-नं.
COLT, *s.* किशोरः, अश्वशावः-वकाः, वालः, असरीयः, योटकयस्तः.—(A young foolish fellow) किशोरः, चपलः, प्रमादी *m. (न्)*.
COLTSFOOT, *s.* कासनाशिनी, कासग्री, कासमर्दः.
COLT'S-TOOTH, *s.* किशोरदन्तः, अश्वशावकदन्तः.
COLTER, *s.* लाङ्गलदन्तः, हलदन्तः, पालः, कृन्तनं, हलकीलः.
COLTISH, *a.* चपलः-ला-लं, प्रकृतितरलः-ला-लं, चञ्चलः-ला-लं.
COLUMBARY, *s.* (Dove-cot) कपोतपालिका, कपोतागारं, विटङ्कः.
COLUMBINE, *s.* (A plant) वनोद्योपधिभेदः.—(Female character in a pantomime) रङ्गवतारिणी.
COLUMN, *s.* (A pillar) स्तम्भः, स्तूपा, युष्म-यं, यष्टिः *f.*—(An array of troops in column) भोगव्यूहः, भूचिह्नव्यूहः.—(Half a page) अर्धपृष्ठं, अर्धपत्रं, अर्धफलकः.
COLUMNAR, *a.* स्तम्भाकारः-रा-रं, स्तम्भाकृतिः-ति-ति.
COMA, *s.* अतिशयनिद्रालक्षितो रोगविशेषः.
COMATE, *s.* सहायः, सङ्गी *m. (न्)*, सहायो *m. (न्)*, सहवर्ती *m. (न्)*.
COMATOSE, *s.* अतिशयनिद्राग्रस्तः-स्ता-स्तं, अतिनिद्रातुरः-रा-रं.
COMB, *s.* कद्दतः-तो-तं-तिका, केशमार्जकः-जैनं-जैनी, प्रसाधनी-नं, मार्जनी, दन्ती *m. (न्)*.—(Crest of a cock) कुक्कुटचूडा, कुक्कुटशिखा.—(A valley) दरी, कन्दरी.—(Instrument for carding wool) ऊष्णमार्जनी.—(Honey-comb) मधुकोपः, करारः.
To COMB, *v. a.* केशान् मृज् (c. 2. मार्ष्टि, मार्ष्टुं) or सम्मृज् or विजटो कृ or निर्घृम् (c. 1. -घर्षति -घर्षितुं), चित्स् (nom. चितृस्त्वयति -यितुं).
COMB-MAKER, *s.* केशमार्जनकारः, कद्दतकृत्, कद्दतिकाचिक्रपी *m. (न्)*.
To COMBAT, *v. n.* युष् (c. 4. युष्यते, योडुं), विग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), सङ्ग्राम् (c. 10. सङ्ग्रामयति -यितुं), सङ्ग्रामं कृ.
To COMBAT, *v. a.* (Oppose in fight) प्रतियुष् (c. 4. -युष्यते-योडुं or in caus. -योपयति -यितुं) with acc., प्रतिरुष् (c. 7. -रुण्धि-रोडुं), प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति -यितुं).—(In argument) विग्रह् (c. 1. -यदते-दिहृत्) with instr.; 'to combat one's passions,' इन्द्रियाणि नियह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं).
COMBAT, *s.* युद्धं, युत् *f. (ष्)*, रणः-शै, सङ्ग्रामः, सनरः-रं, विग्रहः, कलहः, संयुगः, संख्यं, आहवः, आयोधनं, सङ्गरः, समाघातः, सम्भरायः, जन्मं, मृषं, सम्भहारः, अभिसम्प्रातः, अभ्यागमः; 'hand to hand, combat,' बाहुयुद्धं; 'single combat,' द्वन्द्वयुद्धं; 'mingled combat,' तुमुलं, रणसङ्कुलं.
COMBATANT, *s.* योद्धा *m. (द्)*, योधः, युध्वा *m. (न्)*, युयुत्सुः *m.*, प्रयुयुत्सुः, युधानः, प्रहन्ता *m. (न्)*.—(Duellist) द्वन्द्वयुद्धकृत्.—(Warrior) वीरः, सुभटः, भटः.
COMBER, *s.* ऊष्णमार्जकः, ऊष्णसम्मार्जनकृत्, ऊष्णनिर्घर्षकः.
COMBINABLE, *a.* सन्धेयः-या-यं, सम्भाव्यः-या-यं, अविरुद्धः-द्धा-द्धं.
COMBINATION, *s.* योगः, संयोगः, सन्धिः *m.*, सन्धानं, संसर्गः, संश्लेषः, श्लेषः, सङ्गः-ङ्गमः, साहित्यं, संहतिः *f.*, सङ्घातः, संहतत्वं, सहायता, साहाय्यं, साहं, नेलकः, सम्भूतिः *f.*, संव्यूहः, समासङ्गिः *f.*, आसङ्गिः *f.*, समासज्जनं, प्रसङ्गिः.—(Commixture) सम्मिश्रणं, प्रक्षेपः; 'combination of letters,' सन्धिः *m.*—(Joint execution of work) सम्भूयकारित्वं, सम्भूयसमुत्पानं; 'in combination with his brethren,' भ्रातृसङ्घातयान् *m. (न्)*.
To COMBINE, *v. a.* संयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं or caus. -योजयति -यितुं), सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), उपसन्धा, संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), संश्लिप् in caus. (-श्लेषयति -यितुं), सङ्गम् in caus. (गमयति -यितुं), सम्मिश्र

(c. 10. -मिथयति -यितुं), संलग्नोक्त, एकीकृत, एकत्र कृ.

To COMBINE, v. n. संयुज् in pass. (-युज्यते), सन्ध्या in pass. (-धीयते), संश्लिप् in pass. (-श्लिप्यते), सम्मिल (c. 6. -मिलति -मेलितुं), संसृज् in pass. (-सृज्यते), सम्भू (c. 1. -भवति -वितुं), सङ्गम (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), संहन् in pass. (-हन्त्यते), संसृज् in pass. (-सृज्यते or -सज्जते), सम्मिश्रणीभू, एकीभू, एकत्र मिल.

COMBINED, p. p. संयुक्तः -क्ता -क्ते, संयोजितः -ता -ते, समायुक्तः -क्ता -क्ते, संश्लिष्टः -ष्टा -ष्टं, संहतः -ता -ते, सङ्घातवान् -यती -यत् (त्), सन्धितः -ता -ते, संश्लितः -ता -ते, सन्धानितः -ता -ते, सहितः -ता -ते, सहगतः -ता -ते, संसृष्टः -ष्टा -ष्टं, कृतसंसर्गः -र्गा -र्गं, सम्मिश्रः -श्रा -श्रं, मिश्रितः -ता -ते, सम्पृक्तः -क्ता -क्ते, मिलितः -ता -ते, संसक्तः -क्ता -क्ते, सगासक्तः -क्ता -क्ते, समस्तः -स्ता -स्तं; 'having combined,' सम्भूय, मिलित्वा.

COMBLES, a. चूडाहीनः -ना -नं, शिखाहीनः -ना -नं, चूडारहितः -ता -ते.

COMBUST, a. सूर्यस्य समीपवर्तिनी तारा.

COMBUSTIBLE, a. दहन्यः -या -यं, दाह्यः -या -यं, ज्वलनीयः -या -यं, दीपनीयः -या -यं, दीप्यः -प्या -प्यं, ज्वलनशीलः -ला -लं, ज्वलनाहः -हा -हं.

COMBUSTIBLE, s. (A combustible) अग्निवस्तु, शीघ्रज्वलनीयं किञ्चिद्वस्तु.

COMBUSTIBILITY, s. दहन्यता, दाह्यत्वं, ज्वलनशीलत्वं.

COMBUSTION, s. (Burning) दाहः -हनं, ज्वलनं, दीपनं, तापः, ओषः, प्रोषः, प्रोषः.—(Tumult) तुमुलं, व्यस्तता, विप्रयः, चैक्यं, कोलाहलः, आहवः.

To COME, v. n. आगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अभ्यागम्, उपागम्, समुपागम्, अभिगम्, उपगम्; आया (c. 2. -याति -यातुं), समाया, उपाया, अभिया; उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), समुपस्था; ए (i. e. आ with rt. इ, - c. 2. ऐति, येतुं), आगच्छ (c. 1. -व्रजति -जितुं), अभिपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), अभ्यू (c. 1. -वृच्छति -वृच्छुं), उपक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अभिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), अभ्यावृत्; 'whence have you come,' कुतः समागतो-सि.—(Come to, arrive at) प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते).—(Come and go) गमनागमनं कृ, गतागतं कृ, यातायातं कृ.—(Come about, come to pass) सम्पद्, संपृत्, सम्भू, उपस्था, निपत् (c. 1. -पतति -तितुं), आपत्.—(Come after) पश्चाद् आया, अन्यागम्, अन्यास्या.—(Come away) अपगम्, व्यपगम्, अपया, व्यपया.—(Come again) पुनर् आगम्, प्रत्यागम्, प्रत्यावृत्.—(Come behind) पृष्ठतः or पृष्ठेन आगम्.—(Come between) अन्तरागम्, अन्तर्वृत्, अन्तःस्था.—(Come back) प्रत्यागम्, प्रत्याया.—(Come down) अवर्ह (c. 1. -रोहति -रोहं), अवर्त (c. 1. -तरति -रितुं -रोहं).—(Come forth, come out) वहिर् आगम्, निर्गम्, निःसृ (c. 1. -सरति -सरं). See To APPEAR.—(Come forward) अग्रतः स्था, सम्प्रस्था; 'in learning,' विद्यागमं कृ. See To ADVANCE.—(Come hither) अत्र आगम्.—(Come in). See To ENTER, ARRIVE, COMPLY.—(Come into) प्रविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं); 'be involved,' ससृज् in pass. (-चप्यते); 'come into trouble,' विपद्गस्तः -स्ता -स्तं भू.—(Come near). See To APPROACH.—(Come out). See To APPEAR.—(Come to). See To AMOUNT, COST; 'that will come to a large sum of money,' तद् चतुर्धनव्ययसाध्यं.—(Come to one's self) संज्ञां or चेतनां लभ् (c. 1. लभते, लभुं) or प्राप् (c. 5. -आप्नोति, आप्नुते), स्वप्रकृतिम् आपद्.—(Come to an end) निवृत्, विनिवृत्. See To END.—(Come to life) उज्जीव् (c. 1. -जीवति -वितुं).—(Come to an agreement) संविद् उपगम्.—(Come short) न्यूनीभू.—(Come together) समागम्, समे.—(Come upon) आक्रम.

To COME, adv. (The time to come) भविष्यत्कालः, भविष्यत् n., आगामिकालः, उत्तरकालः; 'generations to come,' पुत्रपौत्राः m. pl.

COM, interj. आगच्छ, एहि. आयाहि, यातु.—(Be quick) त्वन्तः.—(Come up, said to horses) वहत वहत.

COME, p. p. आगतः -ता -ते, आयातः -ता -ते, उपस्थितः -ता -ते.—(Come to pass) सम्भूतः -ता -ते, समापन्नः -न्ता -न्ते, जातः -ता -ते, वृत्तः -न्ता -न्ते, संपृक्तः -न्ता -न्ते, उपावृत्तः -न्ता -न्ते.—(Come back) प्रत्यागतः -ता -ते.

COMEDIAN, s. (A comic actor) वैहासिकः.—(Stage-player) नटः, नाटकः, कुशीलवः, चारणः, रङ्गाजीवः, रङ्गावतारी m. (नृ), अभिनेता m. (नृ), शैलाली m. (नृ), नर्तकः.

COMEDY, s. नाटकः, नाटिका, भाषिका, प्रहसनं, दुर्मेखिका.

COMELINESS, s. सुदृश्यता, सौन्दर्यं, सुन्दरत्वं, लावण्यं, सुरूपता, रूपं.

COMELY, a. सुदृश्यः -श्या -श्यं, सुन्दरः -रा -री -रं, चारुः -क्षी -रु, रूपवान् -यती -यत् (त्), सुरूपः -पी -पं, अभिरूपः -पी -पं, सौम्यः -म्यी -म्यं, अभिरामः -मा -मं.

COMER, s. आगन्ता m. (नृ), आगामी m. (नृ), आयायी m. (नृ); 'a new-comer,' आगन्तुः m. -नुकः, अभ्यागतः, आवेगिकः.

COMIT, s. केतुतारा, भूमकेतुः m., केतुः m., अग्न्युत्पातः, शिखायन् ज्योतिः n. (स्), उत्पातः, उपग्रहः, उल्का.

COMITARY, a. भूमकेतुसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ), ज्योतिषात्मिकः -की -के.

To COMIT, v. a. मोदकं कृ, मिष्टीकृ, मधुशर्करादिना उपस्कृ.

COMIT or COMFITURES, s. pl. मोदकं -कः, मिष्टं, मिष्टान्नं, अखण्डमोदकं, मधुमस्तकं, गुडकः, लड्डूकं, उपस्करः.

To COMFORT, v. a. आश्वस् in caus. (-आश्वसयति -यितुं), सान्त् or शान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), अभिशान्त्, उपमान्त्, परिशान्त्, सन्तुप् in caus. (-तोमयति -यितुं), आश्वे in caus. (-आश्वयति -यितुं).—(Gladden) नन्द in caus. (नन्दयति -यितुं), दृप् in caus. (हर्षयति -यितुं).

COMFORT, s. (Ease) सुखं, सन्तोषः, सुख्यता, सौख्यं, सम्पत्तिः f.—(Consolation) आश्वस्त्यं, सान्त्वनं -ना, शान्त्वं, उपशान्तिः f., सन्तोषणं, शोकापनोदः, विनोदः, प्रबोधः.—(Of mind) मनःसन्तोषः.

COMFORTABLE, a. सुखमयः -यी -यं, सुखदः -दा -दं, स्वस्थः -स्था -स्थं, सुख्यः -स्था -स्थं, सन्तोषकः -का -कं, स्वास्थजनकः -का -कं.—(Consolatory) आश्वस्तकः -सिका -कं, शान्तिदः -दा -दं, क्रेगापहः -हा -हं, शोकापहारकः -का -कं.

COMFORTABLENESS, s. स्वास्थ्यं, सुख्यता, सौख्यं, दृष्टपुष्टता.

COMFORTABLY, adv. सुखेन, सुखं, ययामुखं, मनःसन्तोषेण, अनायासेन, सानन्दं.

COMFORTED, p. p. आश्वस्तितः -ता -ते, सन्तोषितः -ता -ते, आश्वयितः -ता -ते, सन्तुष्टमनाः -नाः -नः (स्), गतोद्वेगः -गा -गं, प्रबोधितः -ता -ते, आनन्दितः -ता -ते.

COMFORTER, s. आश्वस्तकः, सन्तोषकः, सान्त्वनादः, शोकापनुदः, आश्वस्तशीलः, शोकापहर्ता m. (नृ), प्रबोधयिता m. (नृ).

COMFORTLESS, a. निरानन्दः -न्दा -न्दं, सन्तोषहीनः -ना -नं, अनाश्वस्तनीयः -या -यं.

COMIC or COMICAL, a. हासकरः -री -रं, हास्यः -स्था -स्थं, उपहास्यः -स्था -स्थं, हास्योत्पादकः -का -कं, कौतुकी -किनी -कि (नृ).—(Odd, uncouth) अपरूपः -पा -पं, असङ्गतः -ता -ते.—(Relating to a comedy) प्रहसननाटकसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ).

COMICALLY, adv. यथा हास उत्पाद्यते तथा, हास्यप्रकारेण, असङ्गतं.

COMICALNESS, s. हास्यत्वं, उपहास्यता, कौतुकं, अपरूपता.

COMING, s. आगमः -मनं, अभिगमः -मनं, उपगमः, उपस्थितिः f., उपस्थानं, उपसन्नता; 'coming and going,' गतागतं, गमनागमनं; 'coming on of night,' रात्रियोगः.

COMING, a. (Ready) उद्यतः -ता -ते, सुप्रसुतः -ता -ते.—(Future, to

come) आगमनो-मिनी-मि (न्), आनागतः-ता-तं, भावो-विनी-मि (न्), भविष्यन्-प्यनी-प्यत् (न्), उत्तरकालीनः-ना-नं.
 COMING-IN, s. (Incor.) आगमः, आगमः, धनागमः.—(Submission) परवशगमनं.
 COMITY, s. अनुनयः, अनुकूलता, प्रत्ययः, अनुरोधः, सौजन्यं.
 COMMA, s. पदविच्छेदचिह्नं, पदावच्छेदचिह्नं, वाक्यविच्छेदचिह्नं.
 To COMMAND, v. a. (Give orders, enjoin) आज्ञा in caus. (-आपयति -यितुं), समाज्ञा, आदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), समादिश, सन्दिश, व्यादिश, प्रतिसन्दिश, चुद् (c. 10. चोदयति -यितुं), अभिचुद्, प्रकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं).—(Govern, hold in subjection) शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), ईज् (c. 2. ईष्टे, ईशितुं), वशीकृ, अभिभू, नियह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं); 'to command one's passions.' इन्द्रियाणि संयम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं).—(Have authority over any thing) अपिष्टा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं).—(Overlook) अवलोक् (c. 10. -लोकयति -यितुं), निरोक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं).
 COMMAND, s. (Order) आज्ञा, आदेशः, आतर्कः, निदेशः, निर्देशः, नियोगः, शासनं, शास्तिः f., शिष्टिः f., चोदनं, वचनं, प्रवृत्तिः f., नियमः, प्रेरणं -णा, मतं, अववादः; 'obedient to commands.' आज्ञाकरः-रो-रं; 'word of command,' निर्देशः.—(Authority, power, right of commanding) अपिकारः, अधिकारित्वं, प्रभावः, प्रभुत्वं, आपिपत्यं, अध्यक्षता, अपिष्टातृत्वं.—(Subjection) वशं, अधीनता.—(Command of an army) सेनापत्यं; 'under one's command,' वशीकृतः-ता-तं, वशीभूतः-ता-तं, वशङ्गतः-ता-तं, स्वाधीनः-ना-नं; 'to bring any thing under one's command,' आत्मवशं नेतुं; 'self-command,' आत्मसंयमः, जन्तुसंयमः. Particles of command, परं, परस्.
 COMMANDANT, s. अधिकारी m. (न्), अपिष्टातृ, अपिष्टाता m. (न्), अध्यक्षः.
 COMMANDED, p. p. आज्ञापितः-ता-तं, आज्ञातः-ना-नं, आज्ञातः-ता-तं, आदिष्टः-ष्टा-ष्टं, समादिष्टः-ष्टा-ष्टं, दत्ताज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, चोदितः-ता-तं, प्रचोदितः-ता-तं, प्रेरितः-ता-तं, विहितः-ता-तं.
 COMMANDER, s. (One who orders) आज्ञापकः, आदेशी m. (न्), आदेश m. (न्).—(Chief) अपिष्टातृ m., पतिः m., अपिष्टाता m. (न्), अधिकारी m. (न्), अधिपतिः, अध्यक्षः.—(Of an army) सेनानीः, सेनापतिः, सेनाध्यक्षः, सेनाध्यक्षः.
 COMMANDMENT, s. आज्ञा, आदेशः, विधिः m., सूत्रं.—(Of God) ईश्वराज्ञा.
 COMMANDRESS, s. अपिष्टातृणी, अपिष्टात्री, आपिपत्यकारिणी.
 COMMATERIAL, a. एकमूर्तिः-भिः-भिः, एकवस्तुः-स्तुः-स्तु, एकभावः-वा-वं.
 To COMMEMORATE, v. a. किञ्चित्स्मरणीयकर्मोद्दिश्य उत्सवं कृ or सेव् (c. 1. सेवते -यितुं) or आचर (c. 1. -चरति -रितुं) or समाचर, किञ्चित्स्मरणीयकर्मोद्दिश्य पक्षं पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), or विधिपत् कृ.—(Cause to remember) स्मृ in caus. (स्मारयति -यितुं).—(Celebrate in words) अनुवर्णं (c. 10. -वर्णयति -यितुं), संवर्णं, कृतं (c. 10. कीर्तयति -यितुं).
 COMMEMORATED, p. p. स्मारितः-ता-तं, पालितः-ता-तं, सम्बुद्धितः-ता-तं.
 COMMEMORATION, s. (Causing to remember) स्मरणं.—(Of a festival) किञ्चित्स्मरणीयकर्मोद्दिश्य उत्सवकरणं, उत्सवपालनं, उत्सवसेवनं, उत्सवचरणं, सम्बुद्धयपालनं; 'in commemoration of,' उद्दिश्य, समुद्दिश्य.
 COMMEMORATIVES, s. स्मारणः-णा-णं, स्मरणकृत, उद्देशकः-का-कं.
 To COMMENCE, v. a. and n. आरम्भ् (c. 1. -रभते -रभ्युं), आरम्भ, आरम्भ्य, आरम्भ; प्रक्रम् (c. 1. -क्रमते -क्रमितुं), उपक्रम्, समुपक्रम्; प्रवृत् (c. 1. -वर्तते -वर्तितुं); प्रसृ (c. 2. -सृति-स्तुते-स्तोतुं); प्रकृ, सम्प्रकृ.—(Set about)

अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं) व्यवनो (c. 1. -स्यति -सातुं); 'she commenced weeping,' रोदितुं प्रवृत्ता.
 COMMENCED, p. p. आरम्भः-आ-भं, आरम्भः-आ-भं, आरम्भः-आ-भं, प्रक्रमः-ना-नं, उपक्रमः-ना-नं, प्रवृत्तः-वृत्त-वृत्तं, प्रसृतः-ता-तं, अनुष्ठितः-ता-तं.
 COMMENCEMENT, s. आरम्भः, आरम्भः, आरम्भः, आरम्भः f., उपक्रमः, प्रक्रमः, अभ्यादानं, समुद्यमः, आदरः, आमुद्यं.—(Prelude) प्रस्तावना. प्रकरणं.—(Setting about) अनुष्ठानं; 'from the commencement,' आदितम्.
 COMMENCER, s. प्रक्रमता m. (न्), उपक्रमता m. (न्), आरम्भकः, आरम्भ्या m. (न्).
 To COMMEND, v. a. प्रशंसं (c. 1. -शंसति -सितुं), स्तु (c. 2. स्तौति, स्तोतुं), अभिष्टु, संस्तु, श्लाप् (c. 1. श्लापते -यितुं, or in caus. श्लापयति -यितुं), कृत् (c. 10. कीर्तयति -यितुं), अनुशंसं कृ, रुच in caus. (रोचयति -यितुं), अनुशुच.—(Entrust) सम् in caus. (-अर्पयति -यितुं).—(Set off) प्रकाश in caus. (-काशयति -यितुं).
 COMMENDABLE, a. प्रशंसनीयः-या-यं, प्रशस्यः-स्या-स्यं, श्लाघ्यः-ध्या-धं, स्तुत्यः-त्वा-तं, वन्द्यः-न्द्या-म्यं, ईदृशः-इदृ-इदृ, विनायनीयः-या-यं, कीर्तनीयः-या-यं.
 COMMENDABLY, adv. प्रशस्तं, प्रशस्यं, प्रशंसनीयप्रकारेण, श्लाघ्यवत्.
 COMMENDATION, s. प्रशंसा-सनं, श्लाघा, गुणश्लाघा, स्तुतिः f., गुणस्तुतिः, स्तुतिवादः, ईडा.
 COMMENDATORY, a. प्रशंसाकरः-रो-रं, स्तुतिमयः-यी-यं, गुणप्रकाशकः-का-कं.
 COMMENDED, p. p. प्रशंसितः-ता-तं, प्रशंसतः-स्ता-स्तं, श्लापितः-ता-तं.
 COMMENDER, s. प्रशंसकः, प्रशंसाकृत्, सापकः, स्तोता m. (न्).
 COMMENSALITY, s. सहभोजित्वं, गणत्रभोजित्वं.
 COMMENSURABLE OR COMMENSURATE, a. (Reducible to a common measure) सापयज्ञः-ज्ञा-ज्ञं.—(Proportionate) अनुसारी-रिणी-रि (न्), अनुरूपः-पा-पं, अनुगुणः-खा-खं, सदृशः-शी-शं, समः-मा-मं; 'commensurable with one's strength,' आत्मशक्तिमः-मा-मं.
 COMMENSURABLENESS, s. अनुसारीत्व, अनुसारित्वं, सादृश्यं, समता.
 COMMENSURABLY OR COMMENSURATELY, adv. अनुरूपं-पेण, अनुसारेण-सारतः.
 To COMMENSURATE, v. a. (Reduce to a common measure) सपवृत् in caus. (-वर्तयति -यितुं).—(Make proportionable) अनुसृतं-पां-पं कृ, अनुगुणं-खां-खं कृ.
 To COMMENT, v. n. (Expound) टीकां लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), टीकाहारेण व्याख्या (c. 2. -व्यापति -व्याप्युं) or व्याकृ or व्याचक्ष् (c. 2. -चक्षे) or व्याहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं) or प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं) or स्पष्टीकृ.—(Make remarks) प्रवृत् (c. 1. -वदति -दितुं), चर्चो कृ, निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), अनुयुज् (c. 7. -युज्जति -युक्तुं).
 COMMENT OR COMMENTARY, s. (Exposition, annotation) टीका भाष्यं, भाष्यं, टिप्पनी, व्याख्या, व्याकरणं, निबन्धः, वार्तिकं, सूत्रव्याख्या; 'having a commentary,' सटीकः-का-कं.—(Remarks, observations) प्रवादः, चर्चा, निरूपणं, अनुयोगः.
 COMMENTATOR OR COMMENTER, s. टीकालेखकः, भाष्यकृ, भाष्यकरः, निबन्ध m. (न्), प्रवक्ता m. (न्), प्रकाशकः, व्याख्याता m. (न्), वाचकः, चर्चिकृ m.
 COMMENTED, p. p. व्याकृतः-ता-तं, व्याख्यातः-ता-तं, निरूपितः-ता-तं.
 COMMENTITIOUS, a. कल्पितः-ता-तं, काल्पनिकः-की-कं, कृत्रिमः-मा-मं.
 COMMERCIAL, s. (Traffic) वाणिज्यं-ज्या, वणिक्पक्षं, वणिग्भावः, क्रयविक्रयः, सत्यावृत्तं, निगमः, पणाय, पाणः, महाजनकर्म n. (न्).—(Inter-

course of society) लोकव्यवहारः, लोकसंसर्गः, लोकयात्रा, गमना-
गमनं, आनुगत्यं; 'of sexes,' मिथुनीभावः, स्त्रीपुरुषसङ्गः.

To COMMERCE, *v. n.* वाणिज्यं कृ, पण् (c. 1. पणायति -यितुं), उपक्रोय
विक्री (c. 9. -क्रोणति -क्रेतुं).

COMMERCIAL, *a.* वाणिज्यः -जी -जं -जिकः -की -कं, वाणिज्यसम्बन्धी -न्यनी
-न्य (न्), महाजनसम्बन्धी &c.

To COMMIGRATE, *v. n.* बहुजनैः सह देशं त्यक्त्वा देशान्तरं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं).

COMMIGRATION, *s.* बहुजनैर् देशं त्यक्त्वा देशान्तरगमनं, सहोत्क्रमणं.

COMMINATION, *s.* (Curse, threat) शापः, अभिशापः, अवक्रोशः, भर्त्सनं,
तर्जनं.—(Recital of God's threatenings on stated days)
निरूपितदिवसे परमेश्वरशापस्वापनं.

COMMINATORY, *a.* शापकः -का -कं, अभिशापिकः -की -कं, सशापः -पा -पं,
आक्रोशकः -की -कं, सभर्त्सनः -ना -नं, सतर्जनः -ना -नं.

To COMMINGLE, *v. a.* मिश्र् (c. 10. मिश्रयति -यितुं), सम्मिश्र्, विमिश्र्,
मिश्रीकृ; सम्मूच् (c. 7. -पृणक्ति -पचितुं), संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं),
एकीकृ, एकच कृ.

COMMINGLEO, *p. p.* सम्मिश्रः -या -यं, विमिश्रः -ता -तं, संमूचः -ष्टा -ष्टं,
कृतसंसर्गः -गी -गं, सम्पृक्तः -क्ता -क्तं, संश्लिष्टः -ष्टा -ष्टं, संयुक्तः -क्ता -क्तं,
सन्निपतितः -ता -तं.

COMMINGIBLE, *a.* चूर्णीनीयः -या -यं, मर्द्दनीयः -या -यं, खण्डनीयः -या -यं,
चूर्णीयितुं शक्यः -ययं -ययं, छेद्यः -द्या -द्यं, पेयणीयः -या -यं.

To COMMINUTE, *v. a.* चूर्ण् (c. 10. चूर्णयति -यितुं), प्रचूर्ण्, विचूर्ण्, चूर्णीकृ,
मृद् (c. 9. मृदाति, मर्द्दितुं), अवमृद्, विमृद्, प्रमृद्, अभिमृद् or in caus.
(मर्द्दयति -यितुं), पिप् (c. 7. पिनष्टि, पेष्टुं), निष्पिप्, विनिष्पिप्, प्रतिपिप्,
उत्पिप्, खण्ड् (c. 10. खण्डयति -यितुं), छिद् (c. 7. छिनष्टि, चेष्टुं), खण्डशः कृ.

COMMINUTED, *p. p.* चूर्णितः -ता -तं, चूर्णीकृतः -ता -तं, सन्चूर्णितः -ता -तं,
खण्डितः -ता -तं, मर्द्दितः -ता -तं, पिष्टः -ष्टा -ष्टं, निष्पिष्टः -ष्टा -ष्टं.

COMMINATION, *s.* चूर्णनं, सचूर्णनं, चूर्णीकरणं, चूर्णीता, पेयणं, मर्दनं, खण्डनं.

COMMISERABLE, *a.* अनुकम्प्यः -म्पा -म्यं, दयार्हः -र्हा -र्हं, कृपार्हः -र्हा -र्हं.

To COMMISERATE, *v. a.* अनुकम्प्य (c. 1. -कम्पते -न्म्यतुं) समनुकम्प्य, दय्
(c. 1. दयते -यितुं) with *gen.*, करुण (nom. करुणायते), कृपा (nom.
कृपायते), अनुकृपा; दयां कृ.

COMMISERATED, *p. p.* अनुकम्पितः -ता -तं, दयितः -ता -तं, कृतानुकम्प्यः -म्पा -म्यं.

COMMISERATION, *s.* कारुण्यं, करुणः -णा, कृपा, दया, अनुकम्पा.

COMMISERATIVE, *a.* अनुकम्पकः -का -कं, दयाकरः -री -रं, दयालुः -लुः -लुः,
दयाशीलुः -ला -लं, कृपामयः -यी -यं, करुणाद्रिः -द्रिः -द्रिः, करुणात्मकः -का -कं.

COMMISSARIAT, *s.* (The office) भोजनाधिकारः -रिनः.—(The officers)
भोजनाधिकृतः *m. pl.*

COMMISSARY, *s.* (A delegate) नियोगी *m.* (न्), नियुक्तः.—(Of pro-
visions) भोजनाधिकारी *m.* (न्), सैन्यानां भोजनादिकृत्यकः.

COMMISSION, *s.* (Employment, charge, appointment) नियोगः,
नियोजनं, नियुक्तिः *f.* अधिकारः, प्रस्थापनं, प्रयोगः.—(Trust) निक्षेपः,
न्यासः.—(A warrant, order) प्रत्यपत्रं, आज्ञापत्रं, आदेशः, समादेशः,
शासनं, शासनपत्रं, सङ्क्रामिताधारः.—(Employment) व्यापारः.—
(Power of buying or selling for another) परस्व कृते क्रयशक्तिः
or विक्रयशक्तिः *f.*—(Allowance made to the buyer or seller)
शुल्कः -क्तं.—(Act of committing or perpetrating) करणं,
आचरणं, समाचरणं.—(Number of persons appointed to any
office) कस्मिंश्चित् कार्ये नियुक्तो जनसमूहः.—(Commission in the
army) सेनायाम् अधिकारः or पदं.

To COMMISSION, *v. a.* नियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं or caus. -योजयति

-यितुं), विनियुज्, सन्नियुज्; प्रस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं) समादिश्
(c. 6. -दिशति -देष्टुं), व्यादिश्, अधिकृ, प्रकृ.

COMMISSIONED, *p. p.* नियुक्तः -क्ता -क्तं, नियोजितः -ता -तं, प्रस्थापितः
-ता -तं, प्रहितः -ता -तं, अधिकृतः -ता -तं, अधिकारवान् -वती -वत् (त्).

COMMISSIONER, *s.* नियोगी *m.* (न्), नियुक्तः, अधिकारी *m.* (न्), अधि-
कारवान् *m.* (न्), राजकर्मनिष्ठाहणे नियुक्तो जनः.

COMMISSURE, *s.* (Joint) सन्धिः *m.*, सन्धिस्थानं, सेवनं, ग्रन्थिः *m.*

To COMMIT, *v. a.* (Give in trust) च्चु in caus. (अर्पयति -यितुं), सम्,
निधिष् (c. 6. -धिपति -धेष्टुं), न्यस् (c. 4. -अस्पति -असितुं), उपन्यस्,
नियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं or caus. -योजयति -यितुं), प्रतिपद् in
caus. (-पादयति -यितुं), परिदा (c. 3. -ददाति -दातुं), समादिश् (c. 6.
-दिशति -देष्टुं), प्रतिसन्दिश्, व्यासीकृ.—(Perpetrate) कृ, आचर् (c. 1.
-चरति -रितुं), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं).—(Imprison) कारागारे
प्रविश् in caus. (-वेशयति -यितुं), आसिष् (c. 1. -सेषति -सेष्टुं).—
(Expose to hazard) संशयस्वं-स्यां-स्वं कृ.—(Commit to writing)
लेख्ये आरुह् in caus. (c. 1. -रोपयति -यितुं).—(To memory)
अभ्यस् (c. 4. -अस्पति -असितुं), कण्ठस्वं-स्यां-स्वं कृ.

COMMITMENT, *s.* आसेधः, स्थानासेधः, कारागारप्रवेशनं, कारागृहप्रवेशः.
निरोधनं, रोधः, प्रतिबन्धनं.

COMMITTED, *p. p.* अर्पितः -ता -तं, समर्पितः -ता -तं, निधिष्ठः -न्ता -न्तं,
न्यस्तः -क्ता -क्तं, व्यासीकृतः -ता -तं, प्रतिपादितः -ता -तं.—(Perpe-
trated, done) कृतः -ता -तं.—(Imprisoned) कारागुप्तः -न्ता -न्तं.
कारागारप्रवेशितः -ता -तं, आसिद्धः -द्धा -द्धं.—(Committed to writ-
ing) लेख्यारुटः -टा -टं, पत्रे निवेशितः -ता -तं.—(To memory)
अभ्यस्तः -क्ता -क्तं.

COMMITTEE, *s.* कस्मिंश्चित् कार्ये नियुक्ताः जनाः *m. pl.*, कार्यसम्पादने नियुक्तो
जनसमूहः, कर्मसम्पादिका सभा.

COMMITTER, *s.* कर्त्ता *m.* (न्), कृत् or करः in comp., कारः, विधायी *m.* (न्).

To COMMIT, *v. a.* सम्मिश्र् (c. 10. मिश्रयति -यितुं), मिश्रीकृ, सम्मिश्रीकृ, एकीकृ.

COMMIXTURE, *s.* सम्मिश्रणं, मिश्रणं, सम्मर्कः, सन्निपातः, संयोजनं, संयोगः,
संसर्गः, प्रक्षेपः, अनुपङ्गः.

COMMODE, *s.* स्त्रीजनभृतं मस्तकाभरणं or मुकुटं or उष्णीषं.

COMMODIOUS, *a.* योग्यः -ग्या -ग्यं, युक्तः -क्ता -क्तं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, उपयोगी
-गिनी -गि (न्), उचितः -ता -तं, समुचितः -ता -तं, यथायोग्यः -ग्या -ग्यं.
घमः -मा -मं, हितः -ता -तं, सोपकारः -रा -रं, उपपन्नः -न्ता -न्तं.

COMMODIOUSLY, *adv.* योग्यं, उपयुक्तं, यथायोग्यं, यथोचितं, युक्तं.

COMMODIOUSNESS, *s.* योग्यत्वं, युक्तता, उपयोगिता, उपयोगः, सोपकारत्वं.

COMMODITY, *s.* (Ware, merchandise) पण्यं, पणः, पणसः, द्रव्यं, भाखं;
'price of a commodity,' पण्यमूल्यं.—(Profit, advantage)
वृद्धिः *f.*, विवृद्धिः *f.*, अर्थः, लाभः, फलं, फलोदयः, प्राप्तिः *f.*, योगक्षेमः.

COMMOODIE, *s.* युद्धनौकाधिपतिः, वृहन्नौकासमूहपतिः, जलयोधायध्याः.

COMMON, *a.* (Belonging to more than one, general) सामान्यः
-न्या -न्यं, साधारणः -णा -णी -णं, सार्धः -ध्वी -ध्वं, सध्वीयः -या -यं, सार्ध-
लौकिकः -की -कं, सार्धजनिकः -की -कं, सध्वजनियः -या -यं, सध्वनयः
-यी -यं, सामानः -ना -नं, व्यापकः -का -कं, अविच्छिन्नः -क्ता -क्तं.—(Vul-
gar) प्राकृतः -तो -तं, ग्राम्यः -म्या -म्यं, लौकिकः -की -कं, अष्टौलः
-ला -लं, वार्धलः -ली -लं, अधमः -मा -मं.—(Usual) प्रायिकः -की -कं,
लोकसिद्धः -द्धा -द्धं, प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, व्यावहारिकः -की -कं, आचारिकः
-की -कं.—(Frequent) अमीत्यः -हणा -हणं, असकृद्दृष्टः -द्धा -द्धं.—
(Having no owner) अस्वामिकः -का -कं.—(Having many
owners) बहुस्वामिकः -का -कं.—(Easily attainable) अनायासेन

लभ्यः-म्या-भ्यं, सुलभः-भा-भं; 'common to all,' सध्वंसामान्यः-न्या-न्यं; 'common to others,' अन्यसाधारणः-रणी-रं; 'this affection is common to both,' अयं प्रणय उभयोः साधारणः; 'common to the lower orders,' आपामरसाधारणः-रणी-रं; 'common to the beasts,' पश्यादिसाधारणः-रणी-रं; 'a common duty,' साधारणधर्मः; 'a common, vulgar person,' पृथग्जनः, प्राकृतजनः, वृषलः; 'the common people,' प्रजा, अवरवर्गः *m. pl.*, अन्यजातीयाः *m. pl.*; 'common-report,' जनप्रवादः, जनवाक्ता; 'common stock,' गणद्वयं; 'common food,' गणान्नं; 'common woman,' साधारणस्त्री, सामान्या; 'common road,' प्रचारः; 'in common,' साधारण्येन, सामान्येन.

COMMON, *s.* (Land) सध्वंसामान्यभूमिः *f.*, सध्वंसाधारण्येन.—(Pasture ground) प्रचारः, सध्वंसाधारण्यप्रचारः.

COMMON-LAW, *s.* देशाचारः, देशव्यवहारः, व्यवहारविधिः *m.*, देशाचारान्तिका स्मृतिः *f.*

COMMONAGE, *s.* सध्वंसामान्यप्रचारे पश्यादिपालनाधिकारः, सध्वंसाधारण्येन पशुचारणाधिकारः,

COMMONALTY, *s.* प्रजा, लोकः, अवरवर्गः *m. pl.*, अन्यवर्गः, अन्यजातीयाः *m. pl.*

COMMONER, *s.* (One of the common people) अवरवर्गः-रणीकः, अन्यजातीयः, प्राकृतजनः, पृथग्जनः, अकुलीनः.—(A member of the House of Commons) प्रजाप्रतिनिधिः *m.*—(At the University) राजविद्यालये द्वितीयपदस्यः or गणान्नभोजी *m.* (नृ).

COMMONION, *s.* प्रत्यदेशः, उपदेशः, प्रयोगः-धनं, मन्त्रणं.

COMMONLY, *adv.* (Frequently, usually) बहुशस्, बाहुल्येन, प्रायस्, प्रायशस्, प्रायेण.—(Jointly, in common) साधारण्येन, सामान्यतस्.

COMMONNESS, *s.* साधारण्यं-ता, सामान्यत्वं-ता, समानता, प्रसिद्धत्वं, बाहुल्यं.

COMMON-PLACE, *a.* (Ordinary) प्राकृतः-ती-तं, प्रसिद्धः-द्वा-दं, ग्राम्यः-म्या-म्यं.

COMMON-PLACE-BOOK, *s.* स्मरणार्थकं पुस्तकं, स्मरणीयवाक्यसङ्ग्रहाय पुस्तकं, उद्धृतवाक्यसङ्ग्रहपुस्तकं.

COMMONS, *s. pl.* (The lower orders) अवरवर्गः *m. pl.*, अन्यवर्गः.—(House of Commons) अवरसभा, प्रजाप्रतिनिधिसभा, महासभा.—(Food eaten in common) गणान्नं.

COMMONWEAL OR COMMONWEALTH, *s.* प्रजाधिपत्यं, प्रजाप्रभुत्वं, प्रजापालितं राज्यं, राज्यं यच्च प्रजायां न्यस्तो राज्यव्यवहारः; 'for the commonweal,' प्रजायं.

COMMORANCY, *s.* वासः, निवासः, वसतिः *f.*, अवस्थानं, अधिष्ठानं.

COMMORANT, *a.* वासी-सिनी-सि (नृ) or निवासी, स्यः स्या स्यं in comp.

COMMOTION, *s.* द्योभः, व्याद्योभः, विप्रवः, उपप्रवः, वैक्रयं, तुमुलं, आह्वयः, प्रकोपः, कलहः; 'popular commotion,' प्रकृतियोभः.

COMMOTIONER, *s.* विप्रवकृत्, विप्रवावी *m.* (नृ), कलहकारी *m.* (नृ).

To COMMUNE, *v. n.* सम्भाष (c. 1. -भाषते -पितुं), संवद् (c. 1. -वदति -दितुं), संलप (c. 1. -लपति -पितुं), कथोपकथनं कृ, मन्त्र (c. 10. मन्त्रयते -न्ति -यितुं), सम्मन्त्र.

COMMUNICABLE, *a.* प्रतिपादनोपः-या-यं, प्रदेयः-या-यं, संवदनीयः-या-यं.

COMMUNICANT, *s.* स्वीष्टमृत्युस्मरणार्थकस्य भोजनस्य सहभोजी *m.* (नृ), ईश्वरपुत्रः सहभोगी *m.* (नृ), प्रभुनिरूपितस्वाद्यस्य भोजी *m.* (नृ), महापुत्रकृत्.

To COMMUNICATE, *v. d.* (Reveal) प्रकाश in caus. (-काशयति -यितुं), विवृ (c. 5. -वृणोति -वर्ति -रितुं); 'to communicate one's designs to another,' संप्रानर्थ परस्परं प्रकाशयितुं.—(Impart intelligence, knowledge) संवद् (c. 1. -वदति -दितुं), यद्, नृ (c. 2.

वृणोति, चक्रुः), प्रवृ, अनुवृ, विज्ञा in caus. (-ज्ञापयति -यितुं), निविद् in caus. (-वेदयति -यितुं), समाविद्, प्रवृ (c. 2. -वक्ति -वक्तुं), सन्दिश (c. 6. -दिशति -दिष्टुं), ग्रह in caus. (-ग्राहयति -यितुं), समाचारं दा.—(Confer, bestow) प्रदा (c. 3. -ददाति, c. 1. -यच्छति -दातुं), जमिदा.

प्रतिपद् in caus. (-पादयति -यितुं), उपपद्.

To COMMUNICATE, *v. n.* (Partake of the Lord's Supper) स्वीष्टमृत्युस्मरणार्थं भोजनं कृ or खाद्यं भुज् (c. 7. भुक्ति, भोक्तुं), स्वीष्टनिरूपितभोजनं खाद् (c. 1. खादति -दितुं).—(Have intercourse) सङ्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), समागम्, संसर्गं कृ.—(As houses) सप्रवन्नरूपेण सामान्यद्वारेण संयुज् in pass. (-युज्यते).

COMMUNICATED, *p. p.* प्रतिपादितः-ता-तं, प्रदत्तः-ता-तं, सन्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, निवेदितः-ता-तं, प्रकाशितः-ता-तं.—(As disease) संचारितः-ता-तं, COMMUNICATION, *s.* (Of knowledge, intelligence) विज्ञापनं, विज्ञप्तिः *f.*, निवेदनं, संवदनं, संवादः, वादः, सन्देशवादः.—(Bestowing) सम्प्रदानं, प्रदानं.—(Intercourse) गमनागमनं, यातायातं, संसर्गः-सर्गिता, सङ्गमः, सङ्गः, सङ्गतिः *f.*, समागमः.—(Conversation) संलापः, आलापः, सम्भाषः, सङ्कथा, सम्प्रवदनं.—(Common passage) सामान्यद्वारं, सामान्यपथः.—(Of disease) संचारः.

COMMUNICATIVE, *a.* सम्प्रदानशीलः-ला-लं, संवदनशीलः-ला-लं, विज्ञापकः-का-कं; 'not communicative,' वाग्यतः-ता-तं, परिमितकथः-चा-यं.

COMMUNICATIVENESS, *s.* सम्प्रदानशीलता, संवादशीलत्वं, विज्ञापकत्वं.

COMMUNION, *s.* (Intercourse) सङ्गः, सङ्गमः, सङ्गतिः *f.*, संसर्गः, संसर्गिता, साहित्यं.—(Participation of the Lord's Supper) स्वीष्टमृत्युस्मरणार्थं भोजनं, स्वीष्टभोजनं, स्वीष्टनिरूपितभोजनं.

COMMUNITY, *s.* (Body of the people) प्रजा, प्रजालोकः.—(A body of people) जनसमूहः, जनता, गोष्ठी, श्रेणी.—(Commonness of possession) सामान्यं, समानता, साधारण्यं; 'community of goods,' गणद्वयता.

COMMUTABLE, *a.* परिवर्तनीयः-या-यं, प्रतिदेयः-या-यं, विनिमातयः-या-यं; 'not commutable,' अप्रतिपत्त्यः-या-यं.

COMMUTATION, *s.* (Change) विकारः, विक्रिया, परिणामः, विपर्ययः; 'of a curse,' उच्छापः.—(Exchange) परिवर्तनः-वर्तनं, प्रतिदानं, परिदानं, निमयः, विनिमयः.

To COMMUTE, *v. a.* परिवर्त in caus. (-वर्तयति -यितुं), निमे (c. 1. -नयते -मातुं), विमे, विनिमे; प्रतिनिधिं कृ, विपर्ययस् (c. 4. -अव्यति -असितुं).

COMMUTED, *p. p.* परिवर्तितः-ता-तं, परिदत्तः-ता-तं, प्रतिदत्तः-ता-तं.

COMPACT, *s.* नियमः, संविद् *f.*, समयः, अङ्गीकारः, समाधिः *m.*, सद्दृष्टनं, जम्पगमः, उपगमः, संश्रवः, प्रतिश्रवः, आश्रवः, प्रतिज्ञानं, आयुः *f.*; 'a written compact,' नियमपत्रं; 'in compact,' प्रयुक्तः-क्ता-कं, संविदितः-ता-तं; 'to make a compact,' सद्दृष्ट (c. 1. -पट्टते -द्वितुं), संविदम् उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).

COMPACT, *a.* घनः-ता-तं, दृढः-दा-दं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, संहतः-ता-तं, सुसंहतः-ता-तं, दृढसन्धिः-न्धि-न्धि, निःसन्धिः-न्धि-न्धि, अविरलः-ला-लं, अनन्तरः-रा-रं, निरन्तरः-रा-रं, निविडः-डा-डं, व्यूढः-दा-दं.

To COMPACT, *v. a.* संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), घनीकृ.

COMPACTED, *p. p.* संहतः-ता-तं, सन्धितः-ता-तं, संविष्टः-ष्टा-ष्टं, सुविष्टः-ष्टा-ष्टं, घनीभूतः-ता-तं, घनीकृतः-ता-तं.

COMPACTLY, *adv.* दृढं, निविडं, सुसंहतं, सान्द्रं, प्रगाढं, निरन्तरं.

COMPACTNESS, *s.* घनत्वं-ता, संहतिः *f.*, संहतत्वं, सान्द्रता, सन्धिः *m.*, दृढता, दाढ्यं, निरन्तर्यं, नैविड्यं.

COMPACTS, *s.* समासः, समाहारः, संहतिः *f.*, सद्वातः, सन्निपातः संयोगः

COMPANION, *s.* सहायः, सहचरः, सङ्ग्री *m.* (न्), मित्रं, सखा *m.* (रि), चन्तुः *m.*, सङ्गः *m.* (स्), सहवर्ती *m.* (न्), सहभावी *m.* (न्), अनुचरः, चाभिसरः, अनुग्रहः, एक्योयः; 'of the king,' नर्मसचिवः, महागात्रः, प्रधानं-नः; 'in arms,' सहयुद्धा *m.* (न्); 'at school,' सहाध्यायी *m.* (न्); 'in sorrow and joy,' समदुःखसुखः; 'at table,' सहभोगी *m.* (न्); 'boon companion,' सहपायी *m.* (न्); नर्मसुहृद्; 'a woman's female companion,' सखी.

COMPANIONABLE, *a.* साङ्गतिकः -की -कं, मैत्रेयः -यी -यं, प्रतिभाषयान् -यती -यत् (त्).

COMPANIONABLY, *adv.* सत्सहाययत्, सम्मित्रयत्, साङ्गतिकप्रकारेण.

COMPANIONSHIP, *s.* महायता -त्वं, साहाय्यं, साहित्यं, साक्षं, संसर्गिता, सङ्गः -ङ्गतिः *f.*, साहचर्यं.

COMPANY, *s.* (Assembly of people, party) सभा, समानः, पंक्तिः *f.*, परिपद् *f.* -रसेरक्तः; 'inadmissible into company,' अपक्रियः -या -यं; 'politeness to company,' सभापातुयं, सभाननं.—(Body of men) जनसमूहः, गणः.—(Band of soldiers) गुल्मः, सेनदलं; 'by companies,' पंक्तिभिः.—(Fellowship, society) सहायता, साहचर्यं, साहित्यं, संसर्गः, संवासाः, समागमः; 'evil company,' असत्सर्गः, कुसंसर्गः, कुसङ्गतिः *f.*—(Company of actors) पात्रवर्गः.—(Company of traders, corporate body) श्रेणी -णिः *m.* *f.*; 'to bear or keep company with,' सह चर् (c. 1. चरति -रितुं), अनुचर, सह वस् (c. 1. वसति. वस्तुं), सह गम् (c. 1. गच्छति. गन्तुं).

COMPARABLE, *a.* उपमेयः -या -यं, तुलनीयः -या -यं, तुल्यः -त्या -त्यं.

COMPARATIVE, *a.* (Relative, not absolute) सानुपङ्गिकः -की -कं, प्रामाणिकः -की -कं, उपमानेन निर्णीतः -ता -तं.—(Having the faculty of comparing) तोलनः -ना -नं.

COMPARATIVELY, *adv.* उपमानेन, लोपम्येन, सादृश्येन, उपमानपूर्व.

To COMPARE, *v. a.* उपमा (c. 2. माति. c. 3. -मिमीते -मातुं), तुल्य (c. 10. तुलयति -यितुं), साधारणीकृ, सम्पृ in caus. (-धारयति -यितुं) with two acc., उपदिशु (c. 6. दिशति -देष्टुं).—(Liken, equal) समीकृ, तुल्यीकृ, सदृशीकृ, समान (nom. समानयति -यितुं).

COMPARED, *p. p.* उपमितः -ता -तं, उपमेतः -ता -तं, साधारणीकृतः -ता -तं, तुलितः -ता -तं, उत्प्रेक्षितः -ता -तं, समीकृतः -ता -तं.

COMPARISON, *s.* उपमा, उपमितिः *f.*, उपमानं, तोलनं, उत्प्रेक्षा, साधारणं, सादृश्यं, लोपम्यं; 'by comparison with one's self,' आत्मलोपम्येन; 'without comparison,' अनुतुलनीयः -या -यं, अनुतुल्यः -त्या -त्यं, असमाधारणः -या -यं.—(Simile) दृष्टान्तः, उपमा.

COMPARTMENT, *s.* (Division) छेदः, भागः, विभागः, परिच्छेदः, शंशः, खण्डः -खंडं.—(Of an edifice) कक्षः.

COMPASS, *s.* (Circuit) परिवेष्टनं, मण्डलं, परिमण्डलं, परिधिः *m.*, परिखाहः.—(Extent, limits) परिमाणं, पर्यन्तं, विस्तारः, सीमा.—(Range, reach) विषयः, परिमाणं; 'within compass of the understanding,' बुद्धिगम्यः -म्या -म्यं; 'of the ear,' कर्णगोचर -रा -रं.—(Due limits, moderation) परिमितत्वं, अनतिशयः, अप्रशक्तिः *f.*—(Instrument to find the quarter) दिङ्मूलापणयन्त्रं, उत्तरदिक्-प्रदेशिनी सूचिः, दिङ्मूलापणयन्त्रं, दिग्मण्डलं, समुद्रपलङ्गणं.

To COMPASS, *v. a.* (Surround) वेष्ट (c. 1. वेष्टते -ष्टितुं), परिवेष्ट, परिवृ (c. 5. वृणोति -वरितुं -रितुं), परिष्ठा (c. 1. तिष्ठति -ष्टातुं).—(Go round) परिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), परिचर् (c. 1. -चरति -रितुं); 'reverentially,' प्रदक्षिणीकृ.—(Attain) अपिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), गम्, प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), अभिपद्; आपद्; आसद् in

caus. (-सादयति -यितुं), लभ् (c. 1. लभते, लभ्युं), साप् in caus. (साधयति -यितुं).—(Contrive) पट् (c. 1. पटते -टितुं).

COMPASS OR COMPASSIS, *s.* कर्कटः, कर्काटकः.

COMPASSION, *s.* कारुण्यं, करुणः -णा, दया, कृपा, अनुकम्पा, पृथा, अनुक्रोशः, अनुग्रहः, दयालुता -त्वं, करुणाद्रिता, हनोक्तिः *f.*, आपन्नरक्षणं.

To COMPASSIONATE, *v. a.* अनुकम्प्य (c. 1. -कम्पते -म्पितुं), समनुकम्प्य with acc.; दय् (c. 1. दयते -यितुं) with gen.; करुण (nom. करुणायते), कृपा (nom. कृपायते), अनुकृपा, दयां कृ, कृपां कृ, करुणं कृ.

COMPASSIONATE, *a.* दयालुः -लुः -लुः, कृपालुः -लुः -लुः, सदयः -या -यं, कारुणिकः -की -कं, सकरुणः -णा -यं, कारुण्यवेदी -दिनी -दि (न्), पृथो -थिनी -थि (न्), करुणामयः -यी -यं, करुणाद्रिः -द्रि -द्रि, अनुकम्पी -म्पिनी -म्पि (न्), सानुकम्पः -म्पा -म्यं, सानुक्रोशः -शा -शं, कृपायान् -यती -यत् (त्), कृपामयः -यी -यं, हृदयालुः -लुः -लुः, दयायुक्तः -क्ता -क्तं, दयामयः -यी -यं, दयाशीलः -ला -लं, दयाकरः -रा -रं, दयान्वितः -ता -तं, सुरतः -ता -तं, आपन्नरक्षणशीलः -ला -लं, धमावान् -यती -यत् (त्).

COMPASSIONATELY, *adv.* सानुकम्प्य, सदयं, सकारुण्यं, कारुण्येन, कृपया.

COMPATERNITY, *s.* धर्मपितृत्वं, धर्मपितरुं स्वस्या or दशा or भावः.

COMPATIBILITY, *s.* योग्यता, उपयुक्तता, सम्भवः, सम्भाव्यता, अवरोधः, अविरुद्धता, अवियुगता, अनुसारित्वं.

COMPATIBLE, *a.* अविरुद्धः -द्धा -द्धं, योग्यः -ग्या -ग्यं, सम्भाव्यः -व्या -व्यं, अवियुगः -गा -गं, अनुसारी -रिणी -रि (न्), अनुगुणः -गा -गं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं.

COMPATIBLY, *adv.* अविरुद्धं, अवियुगं, उपयुक्तं, अनुसारत् -रेण -रतस्.

COMPATRIOT, *s.* स्वदेशजः, स्वदेशीयः, एकदेशीयः, एकदेशवासी *m.* (न्), सांस्थानिकः.

COMPEER, *s.* चयस्यः, तुल्यपदभाक् *m.* (न्), समानपदस्यः, समानवयस्कः, सययाः *m.* (स्), तुल्यपुंतिः, प्रतियोगी *m.* (न्), सङ्ग्री *m.* (न्).

To COMPEL, *v. a.* Expressed by the causal form, usually in conjunction with the adverb चलात् or चलेन; as, 'the king should compel him to pay,' तं राजा चलाद् दापयेत्; 'he compels the Brahmins to perform the sacrifice,' ब्राह्मणान् यत् कारयति. The root चर्ह (c. 1. चर्हति -र्हितुं) has sometimes the sense of 'being compelled'; as, 'he is compelled to pay,' दातुम् चर्हति. In modern Sanskrit such expressions as the following are found; 'They compelled him to bear a burden,' भारं योढुं तं चलाद् दयुः (root धृ); 'Compel the people to come,' लोकान् जागन्तुं प्रवक्ष्य. See CONSTRAIN.

COMPELLABLE, *a.* Expressed by the fut. pass. part. of the causal form; as, 'compellable to pay,' दापनीयः -या -यं, दाप्यः -प्ता -प्यं.

COMPELLATION, *s.* सामापयं, सामन्त्रयं, अभिवादः, सद्योधनं.

COMPELLED, *p. p.* Expressed by the pass. part. of the causal form; as 'compelled to pay,' दापितः -ता -तं. The adverb चलात्, or चलेन may be joined with it.

COMPELLER, *s.* कारयिता *m.* (न्), प्रवर्तकः, प्रयोजकः, प्रेरकः.

COMPENDIOUS, *a.* साक्षेपिकः -की -कं, सामासिकः -की -कं, संक्षिप्तः -प्ता -तं. समस्तः -स्ता -स्तं, सङ्ग्रहीतः -ता -तं, परिमितः -ता -तं, अविस्तीर्यः -र्यो -र्यं.

COMPENDIOUSLY, *adv.* संक्षेपेण, संक्षेपात्, संक्षेपतस्, समासतस्, अविस्तरेश्, संक्षिप्तप्रकारेण.

COMPENDIOUSNESS, *s.* संक्षिप्तता, संक्षिप्तिः *f.*, संक्षेपः, उपसंक्षेपः, समस्तत्वं, समासः, संहारः, चुसकत्वं.

COMPEND OR COMPENDIUM, *s.* संक्षेपः, सङ्ग्रहः, प्रत्याहारः, संहारः.

उपसंहारः, उपसंक्षेपः, संहिता, सारः.
 COMPENSABLE, *a.* परितोपणीयः -या -यं, प्रतिफलार्हः -ही -हं.
 To COMPENSATE, *v. a.* परितुप् in caus. (-तोपयति -यितुं), पारितोपिकं
 or प्रतिफलं or निष्कृतिं दा (c. 3. ददाति, दातुं), निष्कृ, अपाकृ, प्रतिकृ,
 शुष् in caus. (शोधयति -यितुं), परिशुष्, निस्तारं कृ.—(Be equivalent)
 तुल्यीभू, तुल्यवलः -ला -लम् असु.
 COMPENSATED, *p. p.* प्रतिफलितः -ता -तं, प्रत्युपकृतः -ता -तं, परितोपितः -ता -तं.
 COMPENSATION, *s.* पारितोपिकं, निष्कृतिः *f.*, निस्तारः, प्रतिफलं, प्रत्युपकारः,
 क्षतिपूरकः, दण्डः.
 COMPENSATIVE, *a.* पारितोपिकः -को -कं, प्रत्युपकारी -रिणी -रि (न्),
 क्षतिपूरकः -का -कं.
 COMPETENCE or COMPETENCY, *s.* (Adequacy, sufficiency) सामर्थ्यं,
 योग्यत्वं, उपयुक्तत्वं, युक्तता, औचित्यं, सम्भावना, सामयिकसम्भावना,
 निर्वाहः.—(Fortune sufficient for subsistence) वृत्तुचितं धनं,
 जीवननिर्वाहसमर्थं धनं.—(Bare subsistence, food and clothing)
 यासाञ्छादनं, अशनाञ्छादनं (or -ने).—(Enough) सलं.
 COMPETENT, *a.* (Adequate) शक्तः -क्ता -क्ते, द्यमः -मा -मं, योग्यः -ग्या
 -ग्यं, उपयुक्तः -क्ता -क्ते, उचितः -ता -तं, समर्थः -र्था -र्थं, पर्याप्तः -प्ता -प्तं.
 —(Adequate to any work) कार्यक्षमः -मा -मं, कर्मक्षमः -मा -मं,
 अलक्षणीयः -खा -खं, कृती -तिनी -ति (न्).—(Reasonable, mode-
 rate) मितः -ता -तं, परिमितः -ता -तं, समः -मा -मं.
 COMPETENTLY, *adv.* पर्याप्तं, युक्तं, उपयुक्तं, उचितं, सामर्थ्येन, योग्यप्रकारेण.
 —(Sufficiently) सलं, यथावत्.—(Moderately) परिमितं.
 COMPETIBLE, *a.* योग्यः -ग्या -ग्यं, अविरोधः -द्वा -द्वं. See COMPATIBLE.
 COMPETITION, *s.* जिगीषा, विजिगीषा, स्पर्धा, प्रतिस्पर्धा, आस्पर्धा, सङ्घर्षः,
 अहम्यस्पर्धा, परस्परभिर्भवेच्छा, उपभ्रमः, समवायः; 'of buyers,' प्रयामः.
 COMPETITOR, *s.* जिगीषुः *m.*, विजिगीषुः *m.*, स्पर्धी *m.* (न्), प्रतिस्पर्धी
m. (न्), अभियोक्ता *m.* (क्ते), चर्षी *m.* (न्), दायादः, प्रतिपक्षः, एका-
 धीभिलाषी *m.* (न्), एकचष्टः, प्रतियोगी *m.* (न्).
 COMPILATION, *s.* सङ्ग्रहः -हणं, सङ्क्षेपः, संहारः, समाहारः, समाहृतिः *f.*,
 संहिता, खिलः -लं.
 To COMPILE, *v. a.* समाहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), संहृ, सङ्घृ; सङ्ग्रह् (c. 9.
 -गृह्णाति -ग्रहोतुं), संक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं).
 COMPILED, *p. p.* समाहृतः -ता -तं, संहृतः -ता -तं, सङ्ग्रहीतः -ता -तं, संक्षिप्तः
 -प्ता -प्तं, प्रणीतः -ता -तं.
 COMPILER, *s.* व्यासः, समाहृता *m.* (क्ते), उद्धृता *m.* (क्ते), निबन्धा *m.* (न्तु).
 COMPLACENCE, COMPLACENCY, *s.* (Satisfaction, pleasure) प्रसन्नता,
 प्रसादः, तुष्टिः *f.*, सन्तोषः, परितोषः, सौमनस्यं, शान्तिः *f.*, प्रीतिः *f.*—
 (Civility, complaisance) अनुग्रहः, अनुकूलता, अनुवृत्तिः *f.*, अनुनयः.
 COMPLACENT, *a.* प्रसन्नः -न्ना -न्नं, सन्तुष्टः -ष्टा -ष्टं, सुशीलः -ला -लं, अनुरोपी
 -पिनी -पि (न्), अनुनयी -यिनी -पि (न्), सुप्रसादः -दा -दं.
 COMPLACENTLY, *adv.* प्रसादेन, प्रसन्नमनसा, सन्तोषेण, तुष्टमनसा.
 To COMPLAIN, *v. n.* (Represent sorrowfully) सशोकं or विलापपूर्वकं
 or संचिलापं स्वार्थं निवेद in caus. (-वेदयति -यितुं) or विज्ञा in
 caus. (-ज्ञापयति -यितुं), क्लेशं or दुःखम् आख्या (c. 2. -ख्याति -ख्यातुं)
 or कच (c. 10. कचयति -यितुं).—(Lament) विलप् (c. 1. -लपति
 -यितुं), परिदेय (c. 1. -देयते -यितुं), क्लृप् (c. 1. क्लृप्ति -क्लृपुं), चिक्लृप्,
 अनुशुब् (c. 1. -शुब्ति -चिहंतुं), रुद् (c. 2. रोदति -दिहंतुं), क्रन्द् (c. 1.
 क्रन्दति -न्दिहंतुं).—(Inform against) अभियुज् (c. 7. -युज्ति -योक्तुं),
 पिशुन (nom. पिशुनयति -यितुं), परिवद् (c. 1. -वदति -दिहंतुं).
 COMPLAINANT, *s.* अभियोक्ता *m.* (क्ते), अभियोगी *m.* (न्), विवादार्थी *m.*

(न्), चर्षी *m.* (न्), पृथ्वपक्षवादी *m.* (न्) or कारणवादी or क्रिया-
 वादी or परिवादी, सूक्ष्मवेदकः.—(Informer) पिशुनः.
 COMPLAINER, *s.* विलापी *m.* (न्), परिदेवी *m.* (न्), परिदेवकः, विलपनकृत्.
 COMPLAINT, *s.* (Sorrowful representation) विलापेन or शोकेन
 स्वार्थनिवेदनं or स्वार्थविज्ञापनं or दुःखकथनं, क्लेशख्यापनं.—(Lamen-
 tation) विलापः, विलपनं, परिदेयनं.—(In law) अभियोगः, भाषापादं,
 पृथ्वपक्षपादः, विवादः.—(Informing against) वैशुन्यं.—(Disease)
 रोगः, व्याधिः *m.*, आमयः, आक्षिः *f.*, पीडा.
 COMPLAISANCE, *s.* अनुकूलता, अनुग्रहः, अनुवृत्तिः *f.*, अनुनयः,
 अनुरोधः-धनं, सानन्दनं, प्रथयः, अभिनीतिः *f.*, सभाजनं, सुशीलता, दाक्षिण्यं.
 COMPLAISANT, *a.* अनुकूलः -ला -लं, अनुग्राही -हिणी -हि (न्), अनुनयी
 -यिनी -पि (न्), अनुरोपी -पिनी -पि (न्), सानुनयः -या -यं, चाटुकारः
 -रा -रं, दक्षिणः -खा -खं, वन्दारुः -रुः -रुः, सुप्रसादः -दा -दं, प्रियंवदः -दा -दं.
 COMPLAISANTLY, *adv.* अनुकूलं, सानुग्रहं, सानुरोधं, सानुनयं, सानन्दनपुरःसरं.
 To COMPLANE, *v. a.* समीकृ, समान (nom. समानयति -यितुं), समस्यलोकृ.
 COMPLEMENT, *s.* (Perfection, fulness) सम्पूर्णता, पूर्तिः *f.*—(The
 full quantity, complete set) सामर्थ्यं, पूरणं, परिपूरकं, परिसंख्या,
 साकल्यं, समुदायः.—(Of an arc) कोटिः *f.*—(Of a segment) पीठः.
 COMPLETE, *a.* (Perfect, full) सम्पूर्णः -र्था -र्थं, पूर्णः -र्था -र्थं, समाप्तः
 -प्ता -प्तं, सम्पन्नः -न्ना -न्नं, सिद्धः -द्वा -द्वं, संसिद्धः -द्वा -द्वं, पर्याप्तः -प्ता -प्तं,
 समस्तः -स्ता -स्तं, सकलः -ला -लं, निखिलः -ला -लं, अखिलः -ला -लं,
 समग्रः -ग्रा -ग्रं, कृत्तः -क्ता -क्तं, राटः -डा -द्वं, साधनः -न्ता -न्तं.—
 (Having no deficiencies) अशेषः -पा -पं, निःशेषः -पा -पं, अविकलः
 -ला -लं, अन्यूनः -ना -नं.—(Mature) पक्वः -क्ता -क्ते, परिपक्वः -क्ता -क्ते,
 परिणतः -ता -तं; 'complete army,' सद्योहिणी, चतुरङ्गः.
 To COMPLETE, *v. a.* समाप् in caus. (-सापयति -यितुं), सम्पू in caus.
 (-पूरयति -यितुं), समभिपू, सम्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), निष्पद्;
 साप् in caus. (सापयति -यितुं), संसाप्, निवृत् in caus. (-वृत्तयति
 -यितुं), निवृत्, संवृत्.
 COMPLETED, *p. p.* समाप्तः -प्ता -प्तं, सम्पन्नः -न्ना -न्नं, निष्पन्नः -न्ता -न्तं, सम्पूर्णः
 -र्था -र्थं, सिद्धः -द्वा -द्वं, साधितः -ता -तं, विपर्यस्तः -स्ता -स्तं, समापन्नः
 -न्ता -न्तं, अवसितः -ता -तं, निवृत्तः -न्ता -न्तं.
 COMPLETELY, *adv.* अशेषतः, अशेषेण, निःशेषेण, पर्याप्तं, सम्पूर्णं, साकल्येन,
 अखिलेन, निखिलेन, कृत्स्नशः, कात्क्षण्येन, सम्यक्, सद्धेतुः, सामूलं,
 निरवशेषं, तत्त्वतः.
 COMPLETENESS, *s.* सम्पूर्णता, परिपूर्णता -त्वं, पूर्तिः *f.*, संसिद्धिः *f.*
 COMPLETION, *s.* (The act) समापनं, साधनं, निष्पादनं, सम्पादनं,
 निर्वर्तनं, निर्वहणं, निष्ठाहः.—(The state) सिद्धिः *f.*, संसिद्धिः *f.*,
 सम्पूर्णता, परिपूर्णता, समाप्तिः *f.*, निष्पत्तिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, आभोगः.—
 (Maturity) परिणामः, परिणतिः *f.*, परिपाकः.
 COMPLETIVE, *a.* पूरकः -का -कं, परिपूरकः -का -कं, समापकः -का -कं.
 COMPLEX, *a.* सङ्कीर्णः -र्था -र्थं, प्रकीर्णः -र्था -र्थं, मिश्रितः -ता -तं, समस्तः
 -स्ता -स्तं, सामेसिकः -को -कं, अनेकार्थः -र्था -र्थं, नानार्थकः -का -कं,
 चङ्घर्षः -र्था -र्थं, नानाप्रकारः -रा -रं, असरलः -ला -लं.
 COMPLEXION, *s.* (Colour of the face) मुखरागः, कपोलरागः, वदनवर्णः;
 'having a pale complexion,' विवर्णवदनः -ना -नं, पाण्डुरवर्णः
 -र्था -र्थं.—(Temperament) भावः, प्रकृतिः *f.*, देहस्वभावः, शरीरभावः,
 शरीरस्थितिः *f.*
 COMPLEXIONAL, *a.* प्राकृतः -तो -तं, देहस्वभावसम्बन्धी -न्धनी -न्धि (न्)
 COMPLEXITY, *s.* सङ्करः, साङ्ख्यं, सङ्कीर्णता, समस्तता, मिश्रता, नानार्थकत्वं.
 COMPLIANCE, *s.* अनुकूलता, अनुरोधः-धनं, अनुरोधित्वं, अनुवृत्तिः *f.*

अनुग्रहः, अनुग्रहः, परित्यहः, अनुग्रहः, स्वीकारः, सम्मतिः *f.*, अनुमतिः.
COMPLIANT, *a.* अनुरोपी - धिनी - धि (न्), अनुकूलः - ला - लं, अनुग्रही - हिणी - हि (न्), अनुनयी - यिनी - यि (न्), विनयग्राही - हिणी - हि (न्).
 विनेयः - या - यं, प्रणयः - या - यं, विधेयः - या - यं, अनुविधायी - यिनी - यि (न्), वचनेस्थितः - ता - तं, नयः - या - यं, कृतानुकूल्यः - त्या - त्वं, आश्रयः - या - यं.
TO COMPLICATE, *v. a.* सङ्करीकृतः, मिश्रीकृतः, सङ्कीर्णीकृतः, मङ्गुलीकृतः, अस्त्यस्तीकृतः, परस्परं सम्मिश्र (c. 10. -मिश्रयति -यितुं) or ससन्ध (c. 9. -सन्धाति, -वन्धुं) or संयुज् (c. 7. -युज्जति -योजुं) or समस् (c. 4. -सस्यति -समितुं).
COMPLICATED, *p. p.* सङ्करीकृतः - ता - तं, साविपातिकाः - की - कं, प्रकीर्णः - र्ता - र्थं, समस्तः - स्ता - स्तं, मिश्रितः - ता - तं, ससन्धः - द्धा - दं.
COMPLICATION, *s.* (The act) सङ्करीकरणं, सङ्गुलीकरणं, समसनं. — (The state) सन्धिपातः, प्रकीर्णता, समस्तता, सस्त्यस्तता.
COMPLICE, *s.* पापसहायः, पापसम्मतः, सहकारी *m.* (न्), सङ्ग्री *m.* (न्).
COMPLIANT, *s.* अनुरोपी *m.* (न्), अनुग्रही *m.* (न्), अनुविधायी *m.* (न्).
 प्रणयी *m.* (न्).
COMPLIMENT, *s.* चाटुक्तिः *f.*, चाटुः *m.* - टु *n.*, सान्त्वं, सान्त्वोक्तिः *f.*, चालोकः, चालोकशब्दः, कोमलवाक् *f.* (च्). मधुरवाक्यं, प्रथयवाक्, मानोक्तिः *f.*, जसूलः; 'a complimentary present,' उपायनं.
TO COMPLIMENT, *v. a.* चाटुक्त्वा or चालोकेन or कोमलवाचा or मधुरवाक्ये सान्त्व (c. 10. सान्त्वयति -यितुं).
COMPLIMENTAL, COMPLIMENTARY, *a.* चाटुकारः - री - रं, सान्त्ववादः - दा - दं, सान्त्वकरः - री - रं, स्तुतिमयः - यी - यं, यन्दाहः - रु - रं, प्रियवादी - दिनी - दि (न्), औपचारिकः - का - कं.
COMPLIMENTER, *s.* सान्त्ववादः, चाटुवादी *m.* (न्), प्रियवादी, आश्रयसन्शीलः, आदरकृतः.
COMPLLOT, *s.* गोपनीयकर्मसम्पादनार्थं पापसाहित्यं, कुसाहित्यं, कूटसाहित्यं, कूटसंविद् *f.*, कुमन्त्रणा, कुपरामर्शः, कूटसंसर्गः.
TO COMPLIT, *v. n.* गोपनीयकर्मसम्पादनार्थं कुसाहित्यं कृ, कूटसाहित्यं कृ, कूटसंसर्गं कृ.
COMPLITTER, *s.* पापसाहित्यः, कूटमहितः, कूटसम्पादनार्थं सत्यसाहित्यः or सत्यसङ्घातवान् *m.* (न्) or मंत्रात्मकः.
TO COMPLY, *v. n.* (Yield to, assent to) अनुमन् (c. 4. -मन्यति -ते -मन्तुं), अनुज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -ज्ञातुं), स्वीकृ, स्वीकारं कृ, प्रतिग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), प्रतीप् (c. 6. -इच्छति -एषितुं), सम्प्रतीप्, अनुरूप in pass. (-रूप्यते), अनुविधा in pass. (-धीयते), अनुकूल (noun). अनुकूलयति -यितुं. — (Suit with, accord with) युज् in pass. (युज्यते). — (Submit to) उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अभ्युपे (c. 2. अभ्युपेति -पैतुं).
COMPONENT, *a.* सायकः - का - कं, रषकः - का - कं, विरचकः - का - कं, कल्पकः - का - कं. — (Component part) सायनं, सङ्गं, भागः; 'component part of an army,' सेनाङ्गं.
TO COMPORT, *v. n.* (Agree, suit) युज् in pass. (युज्यते), उपपद् in pass. (-पद्यते); 'comport one's self,' आचर् (c. 1. -चरति -रितुं), वृत् (c. 1. वृत्तेति -वृत्तुं), व्यवहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं).
COMFORTABLE, *a.* योग्यः - ग्या - ग्यं, उपयुक्तः - क्ता - क्तं, अविरुद्धः - द्धा - दं.
COMPORTMENT, *s.* वृत्तिः *f.*, आचारः, व्यवहारः, स्थितिः *f.*, रीतिः *f.*, गतिः *f.*, चरित्रं, चरितं, चेष्टितं.
TO COMPOSE, *v. a.* (Form by joining different things together) सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), समाधा, संस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), क्लृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), सङ्कल्प, निम्मा (c. 2. -माति -मातुं), एकत्र कृ, सम्मिश्रीकृतः. — (Arrange, adjust) रच् (c. 10. रचयति -यितुं), विरच्,

विधा, संविधा, समाधा, विन्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), ग्रन्थ (c. 1. ग्रन्थति or ग्रथति -न्यितुं). — (Settle a difference) सन्धा, प्रशम् in caus. (-शमयति -यितुं). — (Compose a book) रच्, विरच्, निवन्ध (c. 9. -वन्धाति -वन्धुं), ग्रन्थं कृ, क्लृप्. — (Compile) सङ्ग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), समस् (c. 4. -अस्यति -असितुं). — (Constitute) संस्था, क्लृप्, निम्मा. *See* COMPOSED; 'the body is composed of five elements,' पञ्चभिर् निर्मितो देहः; 'whatever wealth composes the treasury,' यद् धनं कोषभूतं. — (Calm) शम् in caus. (शमयति -यितुं), प्रशम्, उपशम्; प्रसद् in caus. (-सादयति -यितुं). अभिप्रमद्, मान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं). — (Arrange the type) सङ्घराणि or मुद्राधारणि विन्यस् or सन्धा or विधा.
COMPOSED, *p. p.* (Calm) शान्तः - ता - तं, उपशान्तः - ता - तं, प्रशान्तः - ता - तं, समाहितः - ता - तं, प्रसन्नः - द्धा - दं, अप्याकुलः - ला - लं, स्थिरः - रा - रं, अविविधितः - मा - मं. — (In mind) शान्तचेताः - ताः - तः (स्), प्रशान्तात्मा - त्मा - त्म (न्), स्थिरमतिः - तिः - ति, स्थितधीः - धीः - धि, अविविधिमयितः - ता - तं, शान्तवैराग्यः - ता - तं, असम्भ्रमः - मा - मं, निरुद्धिग्नः - ग्ना - ग्नं. — (In countenance) प्रसन्नमुखः - खी - रं. — (Constituted, consisting of) आत्मकः - का or -मिका - कं in comp. रूपः - पा - पं in comp.; 'an army composed of elephants, horses, and infantry,' हस्त्यश्वापादात्मकं वलं; 'composed of two,' द्वात्मकः - का - कं. — (Made of) निर्मितः - ता - तं, मयः - यी - यं in comp. सम्भूतः - ता - तं. — (Written, arranged, compiled) रचितः - ता - तं, विरचितः - ता - तं, कल्पितः - ता - तं, वद्धः - द्धा - दं, निवद्धः - द्धा - दं, ग्रथितः - ता - तं, प्रणीतः - ता - तं, मङ्गुहीतः - ता - तं; 'a story composed in verse,' श्लोकवद्ध कथा. — (As music) स्वरवद्धः - द्धा - दं.
COMPOSEDLY, *adv.* प्रशान्तं, निरुद्धिग्नं, असम्भ्रमं, सम्भ्रमेण विना.
COMPOSEDNIS, *s.* शान्ता, शान्तिः *f.*, प्रसन्नता, निराकुलता, असम्भ्रमः, अभ्रमः.
COMPOSER, *s.* रचकः, विरचकः, ग्रन्थकारः, ग्रन्थकृत्, निवन्धा *m.* (न्धृ). — (Of music) स्वरवन्धा *m.* (न्धृ).
COMPOSING, *a.* (Causing sleep) उपशायी - यिनी - यि (न्), सम्प्रकृत् *m. f. n.*
COMPOSITION, *s.* (Conjunction, combination, union) सन्धिः *m.*, संयोगः, मिश्रणं, सङ्घातः, संश्लेषः, समासजननं, संयूहः, संस्थापनं. — (Adjustment) समाधानं, सन्धानं, निम्पतिः *f.* — (Of differences) सन्धिः *m.*, सन्धानकरणं, समासः. — (Literary composition) रचना, विरचना, ग्रन्थकरणं. — (Poetical) काव्यरचना, कथनं. — (A poetical composition) काव्यं, काव्यवन्धः. — (A written work) ग्रन्थः. — (Compilation) संहिता, संहारः, समाहारः, सङ्ग्रहः, सन्धिपातः. — (Art of rhetorical composition) श्लोकधारविद्या. — (Of words) समसनं, समासः, सङ्घातः. — (Agreement, compact) नियमः, संविद्, समयः.
COMPOSITIVE, *a.* सन्धानकरणः - र्णी - र्णं, सामासिकः - की - कं, मिश्रितः - ता - तं.
COMPOSITOR, *s.* मुद्रायन्त्रालये मुद्राधारविन्यासकृत्, यो जनो मुद्रायन्त्रे मुद्राधारणि विन्यस्यति.
COMPOST, *s.* (Manure) पांशुः *m.*, पांशुः, सारः, उर्वराकरणाथं गोमयादिसम्मिश्रद्रव्यं.
TO COMPOST, *v. a.* उर्वराकरणाथं पांशुं or गोमयादिसम्मिश्रद्रव्यं भूमौ प्रक्षिप्य (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं) or धा (c. 3. दधाति, धातुं).
COMPOSURE, *s.* (Act of composing) रचना, विरचनं - ता, निम्माणं. — (Combination, arrangement) सन्धिः *m.*, संयोगः, मिश्रणं, सङ्घातः, विन्यासः. — (Of mind) शान्तिः *f.*, शमः, समाधिः *m.*, प्रसादः, विभ्रामः, अभ्रमः, असम्भ्रमः, निराकुलता, अवशोभः, स्थिरता, स्थैर्यं. — (Settlement of differences) सन्धानं, सन्धिः *m.*, सन्धानकरणं, समासः.

COMPUTATION, *s.* सपोनिः, सम्पत्तिः *f.*, सहपानं, तुल्यपानं, एकत्र पानं.
 COMPUTATOR, *s.* सहपायी *m.* (नृ), ज्ञानेन सह पायी *m.* (नृ).
 To COMPOUND, *v. a.* समस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), मिश्र (c. 10. मिश्रयति -यितुं), सम्मिश्र, मिश्रीकृ, संश्लिप् in caus. (-श्लेषयति -यितुं), संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योज्), सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), संलग्नीकृ, एकीकृ, एकत्र कृ, सङ्गरीकृ; 'to compound ingredients,' प्रक्षेपं कृ; 'medicines,' संस्कारं कृ, योगं कृ.—(Settle differences) सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), समाधा, समासं कृ.
 To COMPOUND, *v. n.* (Settle a debt by agreement to abate something) समयपूर्वकम् चक्षुभागम् अपास्य चक्षुं शुभ्र in caus. (शोधयति -यितुं), समयपूर्वकम् चक्षुं शोधयित्वा जानुष्यं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), चक्षुं शोधयित्वा जानुष्यं दा (c. 3. ददाति, दातुं).
 COMPOUND, *s.* मिश्रणं, समसनं, समासः, सङ्करः.—(The mass compounded) मिश्रितद्रव्यसमूहः.—(A compound substance) योगः, मिश्रितद्रव्यं; 'a compound word,' समस्तपदं, समासः; 'separating compound words,' पदभञ्जनं.
 COMPOUND, COMPOUNDED, *a.* समस्तः-स्ता-स्तं, सामासिकः-की-कं, मिश्रितः-ता-तं, मिश्रः-श्रा-श्रं, समिश्रः-श्रा-श्रं, संयुक्तः-क्ता-क्तं, संसृष्टः-ष्टा-ष्टं, एकत्रोक्तः-ता-तं, सङ्गरीकृतः-ता-तं; 'a compound perfume,' कृत्रिमधूपः.
 COMPOUNDER, *s.* मिश्रणकृत्, सङ्करकृत्, सन्धानकरः-करी *m.* (नृ), समाधाता *m.* (नृ); 'of medicines,' योगविद् *m.*
 To COMPREHEND, *v. a.* (Understand in the mind) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), उपलभ् (c. 1. -लभते -लभ्), अवगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), ज्ञे (i.e. root ज्ञ् with अव, ज्ञेयति -तुं), जह् (c. 1. जहते -हितुं), बुष् (c. 1. योषति -यितुं), विद् (c. 2. वेत्ति, वेदितुं), अनुभू (c. 1. -भवति -भवितुं), भू in caus. (भावयति -यितुं).—(Include) परिग्रह्, ज्ञानगोष् (c. 10. -गच्छति -यितुं), परिसमाप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नु), व्याप्, प्रतिसंदृ (c. 1. -हरति -हर्तुं). 'Comprehending' is expressed by ज्ञात्मकः-का-कं or रूपः-पा-पं affixed; as, 'comprehending two,' ज्ञात्मकः-का-कं.
 COMPREHENDED, *p. p.* (Understood) गृहीतः-ता-तं, उपलब्धः-था-थं, अवगतः-ता-तं.—(Included) ज्ञानगीतः-ता-तं, परिसमाप्तः-ता-तं, -आप्तगीतः-का-कं, प्रतिसंदृतः-ता-तं, आकलितः-ता-तं, समाविष्टः-ष्टा-ष्टं, गभे-भो-भं in comp.
 COMPREHENSIBLE, *a.* ग्रहणीयः-या-यं, ग्राह्यः-ह्या-ह्यं, उपलब्धः-भ्या-भ्यं, योगन्यः-न्या-न्यं, मनोगम्यः-न्या-न्यं, विभाष्यः-व्या-व्यं, भावनीयः-या-यं, बोधनीयः-या-यं, अवधारणीयः-या-यं, व्यापनीयः-या-यं.
 COMPREHENSION, *s.* (Understanding) ज्ञेया, उपलब्धिः *f.*, उपलम्भः, भावना, बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, बोधः, अवधारणं, अनुभवः, विवेचना.—(Act of comprising) ग्रहणं, परिग्रहः, परिवेष्टनं.—(Inclusion) प्रतिसंहारः, परिसमाप्तिः *f.*, व्याप्तिः *f.*, समासक्तिः *f.*, समावेशः, संवरः.
 COMPREHENSIVE, *a.* (Comprising much) बहुग्रहः-हा-हं.—(Extending far and wide) व्यापी-पिनी-पि (नृ), व्यापकः-का-कं, सुपथ्यामः-ता-तं, सक्षेमयः-यी-यं, बहुवित्तीर्णः-री-रं.—(Compendious) साक्षेपिकः-की-कं, सामासिकः-की-कं; 'a comprehensive speech,' बहुमर्मवाक्यं.
 COMPREHENSIVELY, *adv.* संक्षेपतः, संक्षेपात्, समासतः, कार्त्स्न्येन, निःशेषं.
 COMPREHENSIVENESS, *s.* (Conciseness) संक्षेपः, संक्षेपता, संक्षेपिकत्वं, समस्तता, उपसंहारः.—(Extensive diffusion) व्यापकत्वं, बहुवित्तीर्णता, सक्षेमत्वं.
 COMPRESS, *s.* पट्टः, पट्टकः, सापेष्टनं, कवलिका, अनुवेष्टितं.

To COMPRESS, *v. a.* सङ्गृह् (c. 1. -कोचति -चिनुं), संह (c. 1. -हरति -हर्तुं), प्रतिसंदृ, संवृ (c. 5. -वृणोति, c. 1. -वरति -वरितुं -रोतुं), संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), सम्पीड् (c. 10. -पीडयति -यितुं).
 COMPRESSED, *p. p.* संहतः-ता-तं, प्रतिसंदृतः-ता-तं, संहतः-ता-तं, सङ्कुचितः-ता-तं, आकुचितः-ता-तं, सम्पीडितः-ता-तं, संवृतः-ता-तं, संहलितः-ता-तं, पुटितः-ता-तं.
 COMPRESSIBILITY, *s.* संहरणीयता, सङ्कोचक्षमत्वं, सम्पीडनीयत्वं, संवरितुं शक्यता.
 COMPRESSIBLE, *a.* संहरणीयः-या-यं, प्रतिसंहरणीयः-या-यं, सङ्कोचनीयः-या-यं, सम्पीडनीयः-या-यं, संवारणीयः-या-यं, सङ्कोचक्षमः-ना-नं.
 COMPRESSION, *s.* संहतिः *f.*, संहारः, प्रतिसंहारः, समाहारः, संवृतिः *f.*, संवरः, पीडनं, सम्पीडनं, सङ्कोचः-चनं, आकुचनं, समसनं, ह्रातः.—(Of the lips, &c.) संवारः.
 To COMPRISE, *v. a.* परिग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), ज्ञानगोष् (c. 10. -गच्छति -यितुं), परिसमाप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नु), प्रतिसंदृ (c. 1. -हरति -हर्तुं); 'Karpūradwīpa is comprised in Jambudwīpa,' कर्पूरद्वीपो जम्बुद्वीपान्तर्गतः. 'Comprising' is expressed by ज्ञात्मकः-का-कं or रूपः-पा-पं; as, 'comprising two,' ज्ञात्मकः-का-कं.
 COMPRISED, *p. p.* ज्ञानगीतः-ता-तं, ज्ञानगीतः-ता-तं, ज्ञानगीतः-ता-तं, -की-कं, प्रतिसंदृतः-ता-तं, आकलितः-ता-तं, समाविष्टः-ष्टा-ष्टं, गभे-भो-भं in comp., गभितः-ता-तं.
 COMPROBATION, *s.* प्रमाणं, प्रमाणीकरणं, साक्ष्यं, साधिता, सम्मतिः *f.*
 COMPROMISE, *s.* समयं कृत्वा परस्परं स्वस्वत्वाद् अंशापासनं or अंशवितरणं or स्वाधिकारात् किञ्चिन्निवर्तनं or स्वस्वत्वात् किञ्चिन्निवृत्तिः *f.* or स्वाभियोगात् किञ्चिदपासनं.—(A mutual promise to refer a controversy to arbitrement) प्रमाणपुरुषः पृच्छतम् इति परस्परविवादिनोः समयः.
 To COMPROMISE, *v. a.* समयं कृत्वा परस्परं स्वाधिकारात् or स्वस्वत्वात् किञ्चिन् निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तुं) or किञ्चिद् अपास् (c. 4. -अस्यति -असितुं) or अंशम् अपास् or विवृ (c. 1. -तरति -रितुं -रोतुं).—(Bring into hazard) संशयस्यं-स्यां-स्यं कृ, सन्देहस्यं-स्यां-स्यं कृ.
 COMPROVINCIAL, *s.* एकदेशीयः, एकदेशनः, सदेशः, सदेशीयः, एकप्रदेशस्थः.
 To COMPTROL, *v. a.* अपिष्टा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं), कार्यार्थं चचेष्ट् (c. 1. -ईद्यते -द्यितुं).
 COMPTROLLER, *s.* अर्थदण्डः, उपद्रष्टा *m.* (नृ), कार्यार्थीशः, कार्यद्रष्टा *m.* (नृ), अवेष्टिता *m.* (नृ), अधिकारी *m.* (नृ), कार्यार्थिकः, अधिकर्मिकः.
 COMPTROLLERSHIP, *s.* अर्थदण्डता-त्वं, कार्यार्थदण्डः, कार्यदर्शनं, कार्यार्थीशता.
 COMPULSION, *s.* यलात्कारः, बलं, साहसं, प्रमायः, प्रसभं; 'by compulsion,' यलात्, बलेन, यलात्कारेण.
 COMPULSORY, COMPULSIVE, *a.* यलात्कारी-रिणी-रि (नृ), बलवान्-वती-वत् (नृ), बली-लिनी-लि (नृ), प्रबलः-ला-लं.—(Obligatory) अवश्यकः-का-कं.
 COMPULSORILY, COMPULSIVELY, *adv.* यलात्कारेण, बलेन, यलात्, प्रसभं, प्रसभं.
 COMPUCTION, *s.* सन्तापः, अनुतापः, पश्चात्तापः, मनस्तापः, अनुशोकः, अनुशयः.
 COMPUCTION, *a.* अनुतापी-पिनी-पि (नृ), अनुशोचकः-का-कं, अनुशयी-पिनी-पि (नृ).
 COMPUTABLE, *a.* गणनीयः-या-यं, विगण्यः-व्या-व्यं, संख्येयः-या-यं.
 COMPUTATION, *s.* गणनं-ता, विगणनं, सङ्गणनं, परिसङ्गणनं, गणनं.—(The sum computed) गणितं.

To COMPUTE, v. a. गण् (c. 10. गणयति -यितुं), विगण्, प्रगण्; संख्या (c. 2. -ख्याति -ते -तुं), परिसंख्या, सम्परिख्या; कल् (c. 10. कलयति -यितुं), सङ्कल्.

COMPUTED, p. p. गणितः -ता -तं, परिगणितः, संख्यातः -ता -तं, परिसंख्यातः -ता -तं, गुणितः -ता -तं, कलितः -ता -तं.

COMPUTER, s. गणकः, विगणकः, गुणकः, गुणकारः, संख्याता *m.* (तुं).

COMRADE, s. सङ्ग्री *m.* (तुं), सहायः, सहपरः, सहवासी *m.* (तुं), वन्धुः *m.*, सुहृद् *m.*, मित्रं, उत्सङ्गी *m.* (तुं), पथकः, भागी *m.* (तुं).—(In arms) सहयुध्वा *m.* (तुं).

To CON, v. n. (Study) अभ्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), अधी (c. 2. अधीते, अध्येतुं).

To CONCATENATE, v. a. शृङ्खलारूपेण अन्यद् अन्येन सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), अविविचित्रक्रमेण or अविविचित्रं or निरन्तरम् अन्यद् अन्येन संयुज् (c. 7. -युज्कति -योज्कतुं).

CONCATENATION, s. शृङ्खलता -तं, शृङ्खलारूपेण अन्यस्य अन्येन सन्धानं or संयोजनं.—(A series) श्रेणी, पंक्ति *f.*, माला, प्रवन्धः, प्रसङ्गः; 'a concatenation of causes,' कारणमाला.

CONCAVE, a. उन्नतः -ना -नं, पुटाकारः -रा -रं, गर्भाकारः -रा -रं, उदराकृतिः -ति -ति, अयडाकारः -रा -रं, कूर्मपृष्ठाकारः -रा -रं.

CONCAVITY, s. उन्नतता, पुटः, पुटकं, गर्भः, उदरं.

To CONCEAL, v. a. गुह् (c. 1. गूहति -ते, गूहितुं, गोढुं), निगुह्, विनिगुह्; छद् (c. 10. छादयति -यितुं), आच्छद्, समाच्छद्, प्रच्छद्, प्रतिच्छद्, सञ्छद्; गुप् in des. (जुगुप्सते -प्सितुं), स्वग् (c. 10. स्वगयति -यितुं); निह् (c. 2. -हते -होतुं), अन्तर्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), तिरोधा, उपनिधा, अपिधा, पिधा; अप्यु in caus. (-वारयति -यितुं), संवृ; गोपनं कृ; 'to be concealed,' तिरस्कृ in pass. (-क्रियते), रहस् (nom. रहस्यते).

CONCEALABLE, a. गुह्यः -सा -सं, गोप्यः -या -यं, गोपनीयः -या -यं, प्रच्छादनीयः -या -यं, गोपनाहेः -हे -हं.

CONCEALED, p. p. गुह्यः -दा -दं, गुह्यः -मा -मं, सङ्गुह्यः -मा -मं, छन्नः -ना -नं, प्रच्छन्नः -ना -नं, उपच्छन्नः -ना -नं, छादितः -ता -तं, प्रच्छादितः -ता -तं, स्वगितः -ता -तं, अपवारितः -ता -तं, निवारितः -ता -तं, संवृतः -ता -तं, आवृतः -ता -तं, अन्तर्हितः -ता -तं, तिरोहितः -ता -तं, पिहितः -ता -तं, अन्तर्हितः -ता -तं, निभृतः -ता -तं, निहृतः -ता -तं, तिरस्कृतः -ता -तं, अपहृतः -ता -तं.

CONCEALER, s. प्रच्छादयिता *m.* (तुं), गोपनकृत्, गोप्ता *m.* (तुं), अपहर्ता *m.* (तुं).

CONCEALMENT, s. गोपनं, सङ्गोपनं, छादनं, प्रच्छादनं, गुमिः *f.*, अन्तर्धानं, तिरोधानं, अपिधानं, पिधानं, स्वगनं, अपवारणं, अपहर्तृत्वं, अपहारः, निहवः, आवरणं; 'in concealment,' निभृते, रहसि, गोपने, प्रच्छन्नं, गुमं.

To CONCEDE, v. a. चित् (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं), तज् (c. 1. तजति, तज्ते), अनुज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -नीते -ज्ञातुं), अनुमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), अनुदा (c. 3. -ददाति -दातुं), प्रयम् (c. 1. -यच्छति -दातुं), अनुग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), प्रोत्सृ in caus. (-सारयति -यितुं), अनुमुद् (c. 1. -मोदते -दितुं), क्षम् (c. 1. क्षमते, क्षन्तुं).

CONCEDED, p. p. अनुज्ञातः -ता -तं, प्रोत्सारितः -ता -तं, प्रदत्तः -ता -तं, वितोषः -ता -तं, तज्जः -ता -तं, अनुज्ञातः -ता -तं.

CONCEIT, s. (Self-conceit) गर्भः, अहङ्कारः, अहम्भतिः *f.*, मानः, मानिता, अभिमानः -नता, दयः, दयारम्भः, आदोषः, स्मयः.—(Conception, thought) मेधा, घोषः, बुद्धिः *f.*, चिन्ता, कल्पना, ध्यानं, सङ्कल्पः.—(Fancy) कल्पना, मनःकल्पना, भावना, वासना.—(Opinion) मतिः *f.*, मतं, बुद्धिः *f.*; 'idle-conceit,' मृषार्थकं; 'affectation of know-

ledge,' ज्ञानाभिमानं.

To CONCEIT, v. a. (Fancy, imagine) मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), चिन् (c. 10. चिन्तयति -यितुं), वुष् (c. 1. वोषति -षितुं), मनसा क्लृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), भू in caus. (भावयति -यितुं).

CONCEITED, a. मानो -निनी -नि (तुं), मानवान् -वती -वत् (तुं) or अभिमानवाँन्, अहङ्कारी -रिणी -रि (तुं), अहंयुः -युः -यु, आत्माभिमानो -निनी -नि (तुं), गर्हितः -ता -तं, दृप्तः -ता -तं, उद्धतः -ता -तं, समुवद्धः -ता -तं, जातस्मयः -या -यं, सादोषः -या -यं, अवलिप्तः -ता -तं, मत्तः -ता -तं, भावितः -ता -तं; 'one conceited of his appearance,' दर्शनीयमानी *m.* (तुं); 'conceited of her beauty,' रूपगर्हिता; 'one conceited of his learning,' पण्डितम्मन्यः, ज्ञम्मन्यः, असत्तद्धः.

CONCEITEDLY, adv. साभिमानं, सगर्भं, सदपं, अहङ्कारेण, सादोषं.

CONCEITEDNESS, s. अहङ्कारित्वं, अहङ्कृतिः *f.*, मानिता, अभिमानता, चित्तसमुन्नतिः *f.*

CONCEIVABLE, a. मनोगम्यः -म्या -म्यं, धीगम्यः -म्या -म्यं, धोषगम्यः -म्या -म्यं, विभाव्यः -प्या -प्यं, भावनीयः -या -यं, विभावनीयः -या -यं, वोध्यः -प्या -प्यं, मन्तव्यः -प्या -प्यं.

CONCEIVABLENESS, s. मनोगम्यता, धीगम्यत्वं, विभाव्यत्वं, वोध्यता.

To CONCEIVE, v. a. and n. (Imagine, think) चिन् (c. 10. चिन्तयति -यितुं), मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), ध्ये (c. 1. ध्यायति, ध्यातुं).—(Comprehend, understand) उपलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), अवगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), वुष् (c. 1. वोषति -षितुं), अवपु in caus. (-धारयति -यितुं), अवपुष् (c. 4. -बुध्यते -बोद्धुं), भू in caus. (भावयति -यितुं), सम्भू, कृह् (c. 1. ऊहते -होतुं), अवे (c. 2. अवैति -तुं).—(In the womb) गर्भं लभ् or उपलभ् or ग्रह् or पृ (c. 1. परति, पृषुं).

CONCEIVED, p. p. (Imagined, understood) चिन्तितः -ता -तं, भावितः -ता -तं, विभावितः -ता -तं, मतः -ता -तं, पुद्गः -दा -दं, उपलभ्यः -आ -यं, गृहीतः -ता -तं, अवगतः -ता -तं, दृप्तः -ता -तं, प्रतिपन्नः -ता -तं, अनुभूतः -ता -तं.—(Contained in the womb) गर्भधारितः -ता -तं; 'a female who has conceived,' गृहीतगर्भा, धृतगर्भा, पूषेगर्भा, सज्जातगर्भा, प्रवृत्तगर्भा, ससत्वा.

To CONCENTRATE, v. a. (Drive towards the centre) केन्द्रं or मध्यस्थलं प्रति गम् in caus. (गमयति -यितुं).—(Contract into a narrow compass) अत्यस्थानं प्रति गम् in caus. or समाधिप् (c. 6. -धिपति -धेत्तुं), संधिप्; संह् (c. 1. -हरति -हर्तुं).—(Collect into one spot) एकत्र समाधि (c. 5. -चिनोति -चेत्तुं) or उपचि or समुपचि, एकीकृ, राशीकृ.—(Concentrate one's thoughts) एकाग्रः -या -यं or एकाग्रनः -ना -नं or अनन्यमनाः -नाः -नः भू.

To CONCENTRATE, v. n. केन्द्रं or मध्यस्थलं प्रति समागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), एकत्र मिल् (c. 6. मिलति, मेलितुं) or सम्मिल्; 'his affections concentrate in her,' अस्यां चन्द्रभावोऽस्ति.

CONCENTRATED, p. p. केन्द्रं or मध्यस्थलं प्रति गमितः -ता -तं, एकत्र समाधिप्तः -ता -तं or समुपचितः -ता -तं, राशिगतः -ता -तं, एकीकृतः -ता -तं.

CONCENTRATION, s. एकत्र समाधेयं, एकीकरणं.—(Of the thoughts) एकाग्रता.—(Essence) सारः.

CONCENTRIC OR CONCENTRICAL, a. एककेन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, समानकेन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, साधारणकेन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं.

CONCEPTION, s. (Comprehension) उपलभिः *f.*, उपलम्भः, मेधा, ग्रहणं, अनुभवः.—(Imagination) भावना, कल्पना, मनःकल्पना, वासना.—(Idea, thought) बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, चिन्ता, सङ्कल्पः, मनोगतं.—

CON

(Becoming pregnant) गर्भग्रहणं, गर्भाधानं, गर्भधारणं.
To concern, v. a. (Belong to) सञ्चन् in pass. (-च्यते).—(Regard) प्रतीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -चिह्ते), अवेष्ट, उद्दिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं), समुद्दिष्ट. —(Disturb, trouble) क्लिष्ट (c. 9. क्लिष्टनाति, क्लेष्टुं), तप् in caus. (तापयति -यितुं), याप् (c. 1. यायते -यितुं).—(Intermeddle, be busy about other's affairs) परकार्येषु व्याप् in pass. (-प्रियते) or व्यापृतः -ता -तम् अस् or चर्चो कृ or चिन् (c. 10. चिन्तयति -यितुं) with acc. c.
CONCERN, CONCERNMENT, s. (Affair, business) विषयः, अर्थः, व्यापारः, कार्यं, प्रयोजनं, सञ्चयः.—(Interest) अर्थः, स्पृहणीयत्वं, सञ्चयः, अभिसन्धानं; 'one's own concern,' स्वार्थः.—(Importance) गौरवं, गुरुत्वं -ता.—(Regard for, affection) अवेष्टा, प्रतीक्षा, अवेष्टा, अनुरागः, प्रथयः, चेष्टः.—(Thought, attention) चिन्ता, विचारः, मनोनिवेशः, मनोयोगः.—(Meddling) चर्चा, व्यापारः.—(Anxiety) चिन्तोद्वेगः, उद्वेगः, औत्सुक्यं, मनोदुःखं, मनस्तापः.
CONCERNED, p. p. (Anxious) उद्दिग्गः -गता -गते, उत्सुकः -का -कं, व्यग्रः -या -ग्रं.—(Interested) सञ्चन्ती -न्त्यनी -न्त्य (न्).
CONCERNING, prep. प्रति, प्रतीक्ष्य, उद्दिश्य, समुद्दिश्य, उद्देशेन, अधि. 'Concerning' may be expressed by the acc. or loc. case. (Relating to) सञ्चन्ती -न्त्यनी -न्त्य (न्), विषयकः -का -कं.
CONCERT, s. (Symphony) सङ्गीतं, एकतालः, एकतानः, एकलयः, तौद्यैविकं, गान्धर्व्यं; 'concert-room,' सङ्गीतशाला.—(Common deliberation on measures) सम्प्रधारणा, अन्यैः सह कार्यचिन्ता or विमर्शः or परामर्शः or सञ्चिन्तनं.—(Mutual communication) संवादः, सम्प्रवदनं.—(Co-operation) सहकारिता, सम्प्रतिपत्तिः f., प्रतियोगः, सङ्ग्राह्यभावः.—(Union of purpose) चित्तैक्यं; 'one who acts in concert,' सहकारी m. (न्), सम्भूयकारी.
To concert, v. n. and a. (Communicate mutually) संवद् (c. 1. -वदति -दितुं), सम्प्रवद्.—(Deliberate together on measures) अन्यैः सह कार्याणि चिन्त (c. 10. चिन्तयति -यितुं) or प्रचिन्त or सञ्चिन्त.—(Co-operate) सह कृ, सम्भूय कृ.—(Contrive) यद् (c. 1. यदते -दितुं).
CONCERTED, p. p. सञ्चिन्तितः -ता -तं; 'well concerted,' सुप्रदितः -ता -तं, पक्कः -क्का -क्कं.
CONCESSION, s. प्रदानं, सम्प्रदानं, वितरणं, विसर्जनं, त्यजनं, त्यागः, स्वीकारः, अङ्गीकारः, क्षमा.
CONCESSIONARY, CONCESSIVE, a. धमया प्रदत्तः -त्ता -त्ते, क्षमो-मिच्छी-मि (न्).
CONCIL, s. (Shell) शङ्खः, कसुः m., दरं, जलकं, रेवटः.—(Of Vishnu) वरेन्द्रः.
To conciliate, v. a. (Procure good will) चाराप् in caus. (-रापयति -यितुं), अभिराप्, प्रसद् in caus. (-सादयति -यितुं), अनुरप् in caus. (-रप्त्रयति -यितुं), सान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), प्रसाप् in caus. (-सापयति -यितुं), लल् in caus. (लालयति -यितुं).—(Reconcile) सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), समाधा, अनुनी (c. 1. -नयति -नेतुं).
CONCILIATED, p. p. चारापितः -ता -तं, अनुरक्षितः -ता -तं, प्रसादितः -ता -तं, लालितः -ता -तं.
CONCILIATION, s. सान्त्वः -न्तं, सान्त्वनं, साम n. (न्), चारापनं, प्रसादनं, अनुरक्षणं, सन्धानं, प्रीतिः f., शाम n. (न्).
CONCILIATOR, s. अनुरक्षकः, चारापकः, सन्धानकरणः -कज्ञो m. (न्).
CONCILIATORY, a. अनुरक्षकः -का -कं, चारापकः -का -कं, सान्त्वयन् -यन्तो -यत् (न्), प्रसादयन् -यन्तो -यत् (न्), हृदयग्राही -हिणी -हि (न्), हृदयद्रव्यः -मा -मं.
CONCINNITY, s. विनोतत्वं -ता, विनयः, उपयुक्तता, योग्यः -ग्या -ग्यं.

CON

CONCINNOUS, a. विनोतः -ता -तं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, योग्यः -ग्या -ग्यं.
CONCISE, a. सङ्क्षिप्तः -मा -मं, साङ्क्षेपिकः -को -कं, सामान्त्रिकः -को -कं, अविलम्बीयः -शी -शं, सुसक्तः -का -कं, संदृढः -ता -तं.
CONCISELY, adv. सङ्क्षेपतः, सङ्क्षेपात्, सङ्क्षेपेण, समासतः, अविलम्बतः, अविलम्बेण.
CONCISENESS, s. सङ्क्षिप्तता, सङ्क्षेपः, सामान्त्रिकत्वं, समस्तता, संदृढतिः f., संहारः, उपसंहारः, अविलम्बः, अविलम्बीयता.
CONCISION, s. कर्तनं, उत्कर्तनं, चेदनं, उच्छेदः, उच्छिन्तिः f.
CONCITATION, s. उत्थापनं, उत्तेजनं, समुत्तेजनं, प्रोत्साहनं, उत्तापः.
CONCLAMATION, s. संहतिः f., संरावः, सांराविणं, पटुभिः कृता संहतिः.
CONCLAVE, s. (Assembly of cardinals) रोमनगरे धर्माधिपतिसभा.—(Secret assembly) गूढसभा, गूढसमाजः.—(Private apartment) अयरोपनं, कथानरं, अन्तःशाला.
To conclude, v. a. (End, finish) समाप् in caus. (-सापयति -यितुं), सम्प् in caus. (-पूरयति -यितुं), साप् in caus. (सापयति -यितुं), निवृत् in caus. (-वृत्तयति -यितुं), निवृत्, अवसो (c. 4. -स्थति -सातुं), निष्पद् in caus. (-पादयति -यितुं).—(Infer by ratiocination) अनुमा (c. 2. -माति, c. 3. -मिमाते -मातुं), जह् (c. 1. कहते -हितुं), तर्क् (c. 10. तर्कयति -यितुं), अवगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).—(Determine, decide) निश्चि (c. 5. -चिचोति -चेतुं), निष्ठी (c. 1. -थयति -थेतुं), व्यवसो, निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं).
To conclude, v. n. (End) विरम् (c. 1. -रमते -रन्तुं), उपरम्, निवृत् (c. 1. -वृत्तते -त्तितुं), विगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).—(Determine) अनुमानं कृ, निश्चयं कृ.
CONCLUDED, p. p. (Completed) समाप्तः -मा -मं, समापितः -ता -तं, सम्पूर्णः -शी -शं, सिद्धः -द्धा -द्धं, साधितः -ता -तं, निवृत्तः -त्ता -त्तं, वृत्तः -त्ता -त्तं, निष्पन्नः -त्ता -त्तं, समापन्नः -त्ता -त्तं.—(Ended) अवसितः -ता -तं, अवसन्नः -त्ता -त्तं, पर्यवसितः -ता -तं, सितः -ता -तं, सन्नः -त्ता -त्तं, परिणतः -ता -तं, गतः -ता -तं, विपर्यस्तः -त्ता -त्तं.—(Inferred) अनुमितः -ता -तं, अवगतः -ता -तं.—(Determined) निश्चितः -ता -तं, निष्ठीतः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.
CONCLUSION, s. (Completion) समाप्तिः f., समापनं, सिद्धिः f., साधनं, निष्पादनं, निष्पत्तिः f., निर्वर्तनं, निवृत्तिः f.—(Close, end) अवसानं, पर्यवसानं, अवसायः, सातिः f., सायः, ध्वयः, अन्तः -न्तं, पर्यन्तं, शेषः, परिणामः, गतिः f., उपसंहारः; 'conclusion of a play or tale,' निष्ठा, निर्वहणं.—(Inference) अनुमानं, अनुमितिः f., अनुमा, अनुभवः, ग्रहणं, अवगमः.—(Consequence) फलं, फलमुत्तरं, उत्तरं, परिणामः, अनुवर्तनं.—(Decision, determination) निश्चयः, निर्णयः, निश्चितं, निर्णयनं.—(Demonstrated conclusion) सिद्धान्तः, राधान्तः, कृतान्तः.—(Last result of argument) उत्तरपक्षः.
CONCLUSIVE, a. निश्चायकः -का -कं, निर्णायकः -का -कं, निर्णयनः -ना -नं, प्रामाणिकः -को -कं, निर्देशः -ष्टो -ष्टृ (ष्टृ), सिद्धान्तकरणः -शा -शं, एकान्तिकः -को -कं.
CONCLUSIVELY, adv. निश्चितं, निर्णीतं, सनिश्चयं, निर्णयेन, सिद्धान्तपूर्वकं.
CONCLUSIVENESS, s. निश्चायकत्वं, निर्णायकत्वं, निर्णेतृत्वं, निर्देशत्वं, प्रामाण्यं, To concoct, v. a. (Digest, mature by heat) ज्व in caus. (जरयति -यितुं), यच् (c. 1. यचति, पक्ते), परिपच्, द्यप् (c. 1. कृपति -यितुं), निष्कृप्.—(Plot) यद् (c. 1. यदते -दितुं), सञ्चिन्त (c. 10. -चिन्तयति -यितुं).
CONCOCTED, p. p. कृपितः -ता -तं, परिपक्कः -क्का -क्कं, षटितः -ता -तं.
CONCOCTION, s. (Digestion) पाकः, पाचनं, परिपाकः, पक्कः f., भुक्तस्य अन्नस्य पचनं, जीर्णः f.—(A decoction) निष्कायः, क्वायः.
CONCOCTIVE, a. पाचकः -का -कं, पाचनः -ता -तं, परिपाकी -किणी -कि (न्).

CONCOLOUR, *a.* सवर्णः - रंगो - रंगं, समवर्णः - रंगो - रंगं, एकवर्णः - रंगो - रंगं.
 CONCOMITANCE, *s.* सङ्गः, अनुपङ्गः, संयोगः, सहवर्त्तनं, अनुपवर्त्तनं, समवायः, अन्ययः, समन्वयः.
 CONCOMITANT, *a.* सङ्गी - ज्ञिनी - द्वि (न्), अनुपङ्गिकः - का - कं or आनुपङ्गिकः, संयुक्तः - क्ता - क्तं, सहवर्त्ती - द्विनी - द्वि (न्), समवेतः - ता - तं, समेतः - ता - तं, समवायी - यिनी - यि (न्), सहितः - ता - तं, समितः - ता - तं, अन्यितः - ता - तं, समन्यितः - ता - तं.
 CONCOMITANT, *s.* सङ्गी *m.* (न्), अनुपङ्गी *m.* (न्), सहचारी *m.* (न्), सहवर्त्ती *m.* (न्), सहभावी *m.* (न्).
 CONCOMITANTLY, *adv.* अन्यैः सह or सहितं or संयुक्तं or समवेतं.
 To CONCOMITATE, *v. n.* संयुज् in pass. (-युज्यते), अन्यि (c. 2. -रति - एतुं).
 CONCORD, *s.* (Agreement of opinion, union) सम्मतिः *f.*, एकचिन्ता, चिन्तित्वं, ऐक्यं, एकता, परस्परानुमतिः *f.*, संवादः, दाणिष्यं, संयोगः, सन्धिः *m.*, सङ्गः. — (Love) प्रीतिः *f.*, प्रणयः. — (Compact) समयः, संविद् *f.*, नियमः. — (Grammatical relation) अनुपपन्नं, अनुपङ्गः, शब्दानां परस्परसंयोगः, अन्ययः. — (Harmony) तालैक्यं, स्वरैक्यं.
 CONCORDANCE, (Agreement) ऐक्यं, एकता, सादृश्यं, अनुरूपता, आनुगुण्यं. — (To the Bible) धर्मपुस्तकसूची, धर्मपुस्तकनिर्घटनं.
 CONCORDANT, *a.* अनुरूपः - पा - पं, अनुगुणः - या - यं, सदृशः - शो - शं.
 CONCORDAT, *s.* नियमः, समयः, संविद् *f.*, संधयः, संवादः, उपगमः.
 CONCORPORAL, *a.* एकशरीरः - रा - रं, समशरीरः - रा - रं, एकदेहः - हा - हं.
 To CONCORPORATE, *v. a.* एकशरीरीकृ, एकौपीकृ, एकत्र कृ, एकौकृ, पिण्डीकृ.
 CONCOURSE, *s.* (Of people) जनसङ्घः, लोकसङ्घः, बहुजनमेलकः, लोकनिवहः, जनसम्मर्दः, जनौघं, जनसमागमः, जनता. — (Point of junction) सन्धिः *m.*, सङ्गमः.
 CONCREMATION, *s.* (Of a widow with her dead husband) सहमरणं, अनुमरणं.
 CONCREMENT, *s.* पिण्डः - रं, घनता, संहतिः *f.*, लोष्टः - ष्टं, जोषः, राशिः *m. f.*, एकौषः, सान्द्रता, श्यानता.
 To CONCRETE, *v. n.* पिण्डीभू, एकौपीभू, राशीभू, घनीभू, लोष्टीभू, संहन् in pass. (-हन्ते), श्ये (c. 1. श्यापते, श्यातुं).
 To CONCRETE, *v. a.* पिण्डीकृ, एकौपीकृ, राशीकृ, घनीकृ, लोष्टीकृ, एकौकृ, सान्द्रीकृ, संहन् (c. 2. -हन्ति - हन्तुं), श्ये in caus. (श्यापयति - यितुं).
 CONCRETE, *s.* पिण्डः - रं, जोषः, लोष्टः - ष्टं, घनद्रव्यं, श्यानद्रव्यं, घनचयः.
 CONCRETE, *a.* पिण्डीभूतः - ता - तं, एकौषभूतः - ता - तं, राशीभूतः - ता - तं, घनः - ना - नं, शीनः - ना - नं, श्यानः - ना - नं, संहतः - ता - तं, सान्द्रः - द्रा - न्द्र. — (Not abstract) समवेतः - ता - तं, अन्यितः - ता - तं, अचिविक्तः - क्ता - क्तं, संयुक्तः - क्ता - क्तं.
 CONCRETION, *s.* (The act of concreting) पिण्डीकरणं, एकौपीकरणं, घनीकरणं. — (Coalition) संसक्तिः, संहतिः *f.*, सङ्घातः. — (Mass formed) पिण्डः - रं, जोषः, लोष्टः - ष्टं.
 CONCUBINAGE, *s.* उपस्त्रीसेवा, उपस्त्रीगमनं, उपपत्नीसम्भोगः, वेश्यासेवा.
 CONCUBINE, *s.* उपस्त्री, उपपत्नी, वारस्त्री, भोग्या स्त्री, स्त्रीरिणी. — (As shut up in the haram) अवरोद्धा, अवरोधवधूः.
 To CONCULCATE, *v. a.* पादेन सम्मृद् (c. 9. -मृद्वाति - मृद्दितुं) or अवमृद् or प्रमृद् or प्रमन् (c. 9. -मृणाति - मन्थितुं).
 CONCUPISCENCE, *s.* कामः, कामिता, कामुकत्वं, कामाग्निः *m.*, रताधिक्यं, अभिलाषः.
 CONCUPISCENT, *a.* कामी - मिनी - मि (न्), कामुकः - का - कं, रताधी - धिनी - धि (न्), व्यवयी - यिनी - यि (न्), अभिलाषुकः - का - कं, लापुकः

-का - कं, अनुकः - का - कं.
 To CONCUR, *v. n.* (Meet in one point) एकत्र सङ्गम् (c. 1. -गच्छति - गन्तुं) or समागम् or मिल् (c. 6. मिलति, मेलितुं). — (Join in one action) अन्येन सह कृ or सम्भूय कृ. — (Agree, concur with) सम्मन् (c. 4. -मन्यते - मन्तुं), अनुमन्, अनुवद् (c. 1. -वदति - दितुं), उपगम् (c. 1. -गच्छति - गन्तुं), एकचिन्तीभू, स्वीकृ.
 CONCURRED, *p. p.* सम्मतः - ता - तं, अनुमतः - ता - तं, सम्प्रतिपन्नः - न्ना - नं.
 CONCURRENCE, *s.* सम्मतिः *f.*, सम्मतं, अनुमतिः *f.*, अनुवादः - दत्वं, अनुवचनं, सम्प्रतिपत्तिः *f.*, समनुज्ञानं, स्वीकारः, परिग्रहः, इच्छा. — (Sameness of opinion) ऐकमत्यं, मतैक्यं; 'mutual concurrence,' परस्परानुमतिः *f.*; 'without the concurrence,' अनिच्छया, असम्मत्या, अयोग्येच्छया; 'with his concurrence,' तस्य सम्मत्या or इच्छया or इच्छातस्; 'without his concurrence,' तस्य सम्मतिव्यतिरेकेण.
 CONCURRENT, *a.* अनुवादकः - का - कं, अनुवादी - दिनी - दि (न्), आनुमतिकः - की - कं, सम्प्रतिपन्नः - न्ना - नं, एकचिन्तः - न्ना - नं. — (Acting in conjunction) सहकारी - रिणी - रि (न्), सम्भूयकारी - रिणी - रि (न्). — (Concomitant) अनुपङ्गी - द्विणी - द्वि (न्), सङ्गी - ज्ञिनी - द्वि (न्).
 CONCURRENTLY, *adv.* उम्मतिपूर्व, अनुमतिपूर्व, सम्मत्या, अनुमत्या, सम्प्रतिपन्नं.
 CONCUSSION, *s.* संघोभः, सङ्घट्टः, घोभः, विघोभः, चिकम्पः, मन्थनं, विधुवनं.
 To CONDEMN, *v. a.* (Find guilty) दोषीकृ, दोषिणं - पिणं - पि कृ, सदोषं - मां - यं कृ, अपराधिनं - धिनं - धि कृ, अपराध (nom. अपराधयति - यितुं), अपराधनिश्चयं कृ, अपराधनिर्णयं कृ. — (Doom to punishment) दण्ड (c. 10. दण्डयति - यितुं). — (Condemn to death) चपद - राहं - हां - हं वा (c. 1. जानाति, ज्ञातुं), हनुम् आदिश (c. 6. -दिशति - देष्टुं), चपदराज्ञां कृ. — (Censure) निन्द (c. 1. निन्दति - निन्दितुं), प्रशिक्ष (c. 6. -दिशति - देष्टुं). — (Condemn to pay) दा in caus. (दापयति - यितुं); 'to be condemned,' दण्डं प्राप्तुं.
 CONDEMNED, *p. p.* (Found guilty) दोषीकृतः - ता - तं, अपराधितः - ता - तं, निर्णीतपराधः - पा - पं, निर्णीतदोषः - पा - पं. — (Doomed to punishment) दण्डितः - ता - तं, प्राप्तदण्डः - रण्डा - रं, दण्डाहः - हा - हं; 'condemned to death,' चपद - म्या - म्यं; 'condemned to pay,' दापितः - ता - तं; 'cast in a suit,' साधितः - ता - तं.
 CONDEMNABLE, *a.* दण्डनीयः - या - यं, दण्ड्यः - दण्ड्या - रण्ड्यं, निन्दनीयः - या - यं, निन्दाहः - हा - हं, अपराधी - धिनी - धि (न्), गहेषीयः - या - यं, दूष्यः - प्या - प्यं.
 CONDEMNATION, *s.* दण्डः, दण्डनं, दण्डकरणं, दण्डयोगः, दण्डाज्ञा, दोषीकरणं, अपराधनिर्णयः, अपराधनिश्चयः.
 CONDEMNATORY, *a.* दण्डवादी - दिनी - दि (न्), निन्दकः - का - कं, अपवादकः - का - कं.
 CONDEMNOR, *s.* दण्डप्रणेता *m.* (तृ), दोषग्राही *m.* (न्), अपराधनिर्णेतृ *m.* (तृ), निन्दकः.
 CONDENSABLE, *a.* घनीकरणीयः - या - यं, स्थूलोक्तुं शक्यः - क्वा - क्यं.
 CONDENSATION, *s.* घनीकरणं, स्थूलोकरणं, सान्द्रीकरणं, निविडोकरणं.
 To CONDENSE, *v. a.* घनीकृ, स्थूलोक्तुं, सान्द्रीकृ, निविडं - डां - डं कृ.
 To CONDENSE, *v. n.* घनीभू, स्थूलोभू, सान्द्रोभू, पीवरः - रा - रं भू.
 CONDENSE, *a.* घनः - ना - नं, स्थूलः - ला - लं, सान्द्रः - न्द्रा - न्द्रं, निविडः - डां - डं, निरन्तरः - रा - रं, दृढसूचिः - चिः - चि, नीरन्त्रः - न्त्रा - न्त्रं, अविरलः - ला - लं.
 CONDENSED, *p. p.* घनीकृतः - ता - तं, घनीभूतः - ता - तं, स्थूलोभूतः - ता - तं.
 CONDENSITY, *s.* घनता - त्वं, स्थूलता, सान्द्रता, नैविड्यं, पीवरत्वं.
 To CONDENSE, *v. n.* (Lay aside dignity, yield, stoop) गच्छ or गौरवं or दम्भं अपास् (c. 4. -अस्यति - असितुं), मानं or अभिमानं त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं). or उन्मृज्, (c. 1. -मृजति - मृष्टुं), नवीभू, आनतगच्छः

-द्धा -द्धं भू, अस्तगौरवः -वा -वं भू.—(Submit) वशीभू.—(Consent, concur with) अनुमन् (c. 4. -मन्ते -मन्तु), उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तु), अनुज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातु), अनुवृत् (c. 1. -वर्त्तेते -वर्त्तु). The 2d or 3d pers. pres. of the rt. जह् is used in such phrases as, 'condescend to speak to me,' मां वक्तुम् जहसि or जहति भवान्.

CONDESCENDING, *a.* अस्तगद्गैः -द्धा -द्धं, अस्तदपैः -धा -धं, न्यस्तगौरवः -वा -वं, नमः -न्ना -न्धं, जानतः -ता -तं, अनुरोधी -धिनी -धि (न्), वशानुगः -गा -गं, वशवर्त्ती -वर्त्तिनी -वर्त्ति (न्), अनुविषायी -यिनी -यि (न्).

CONDESCENDINGLY, *adv.* सगद्गैः, गद्गै विना, गौरवं विना, अस्तगद्गैः, नम्रतया.

CONDESCENSION, *s.* गद्गैपासनं, द्धापासनं, अभिमानोत्सर्जनं, गौरवत्यागः, नम्रता, जानतिः *f.*, अनुरोधः, अनुवर्त्तनं.

CONDIGN, *a.* यथाहैः -है -हं, योग्यः -ग्या -ग्यं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, अनुगुणः -णा -णं, समुचितः -ता -तं, 'condign punishment,' यथायोग्यदण्डः, यथोपयुक्तशिक्षाः *f.*

CONDIGNLY, *adv.* यथाहै -हैतस्, यथायोग्यं, यथोचितं, अनुगुणं.

CONDIGNNESS, *s.* यथाहैत्वं, योग्यता, उपयुक्तता, यापातय्यं, उपपत्तिः *f.*

CONDIMENT, *s.* उपस्कारः, उपकरणं, यन्नं, वेसवारः, वेशवारः, प्रहितं, तेमनं, निधानं, सन्धितं, सग्नित्वेनः, मिष्टान्नं, मोदकं.

CONDISCIPLE, *s.* सहाध्यायी *m.* (न्), एकगुरुः *m.*, सतीषः, सद्रवचारि *m.* (न्).

To CONDITE, *v. a.* उपसृ, सत्या (c. 3. -दधाति -धातु), मिष्टीकृ.

CONDITE, *a.* सन्धितः -ता -तं, मिष्टः -ष्टा -ष्टं, सुखादुः -द्वी -द्वु.

CONDITION, *s.* (State) अवस्था, भावः, दशा, स्थितिः *f.*, वृत्तिः *f.*, संस्थितिः *f.*, दशास्थितिः *f.*, गतिः *f.*, रूपः; 'natural condition,' स्वभावः, स्वरूपः; 'calamitous condition,' विपद्दशा; 'ill condition,' दुःस्थितिः *f.*; 'good condition,' सुस्थितिः *f.*; 'in good condition,' सुस्थितः -ता -तं; 'in bad condition,' दुःस्थः -स्था -स्थं; 'in such a condition,' तत्तथाविधः -धा -धं, एवविधः -धा -धं, एवमभूतः -ता -तं, इत्यभूतः -ता -तं. OBS. The condition or state of any thing is often expressed by the affixes त् and ता, as, 'the condition of a worm,' कृमिन्; 'of a Śūdra,' शूद्रता; 'of a wife,' पत्नीत्वं.—(Circumstances) वृत्तिः *f.*, सधेः, स्थितिः *f.*—(Rank) पदं, साम्यं, अधिकारः, वृत्तिः *f.*—(Stipulation) नियमः, समयः, नियमवाक्यं, प्रतिज्ञा, पणः, उद्देशः.—(State of body) शरीरस्थितिः *f.*; 'in good condition of body,' दृष्टपुष्टाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.—(Temperament) प्रकृतिः *f.*, भावः.—(Quality) गुणः.—(Attribute) उपाधिः *m.* विशेषणं.

To CONDITION, *v. n.* (Stipulate) समयम् उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तु), नियमं कृ.

CONDITIONAL, *a.* सामयिकः -को -कं, नैयमिकः -को -कं, सनियमवाक्यः -क्या -क्यं, नियमितः -ता -तं, नियतः -ता -तं, पणनिश्चितः -ता -तं, निश्चयः -द्धा -द्धं. सोपाधिकः -को -कं, सनियमः -मा -मं.—(In grammar) संशयवाचकं क्रियापदविशेषणं.

CONDITIONALLY, *adv.* नियमवाक्यपूर्व, समयतस्, नियमतस्, समयपुरःसरं.

CONDITIONED, *p. p.* (Circumstanced) स्थितः -ता -तं, स्या स्या स्थं in comp., भूतः -ता -तं, वर्त्ती -वर्त्तिनी -वर्त्ति (न्); 'ill-conditioned,' दुःस्थः -स्था -स्थं; 'well-conditioned,' सुस्थितः -ता -तं, सुस्थः -स्था -स्थं.

To CONDOLE, *v. n.* अन्येन सह शुच् (c. 1. शोचति -चितु) or अनुशुच्, परदुःखं दृष्ट्वा or ज्ञात्वा विलप् (c. 1. -लपति -पितु) or परिदेव् (c. 1. -देवते -वितु) or परिखिद् in pass. (-खिद्यते) or परितप् in pass. (-तपते), शोकाच्चैः समशोकेन परिश्रान्त् (c. 10. -शान्त्वयति -यितु), परदुःखभागित्वा शोकम् अपनुद् (c. 6. -नुदति -नोदु), अन्येन सनं शोकं कृ,

कुत्वं कृ, परस्य समदुःखः -खा -खम् चस्.

CONDOLENCE, *s.* अन्येन सह शोचनं or अनुशोचनं or शोककरणं, परदुःखाच्चैः विलपनं or परिदेवनं, समशोकरूपं, कुत्वं, कुत्स्वरूपं.

CONDOLER, *s.* समदुःखः, परशोकसंविभागी *m.* (न्), परदुःखभागी *m.* (न्), समशोकरात्री *m.* (न्).

CONDONATION, *s.* क्षमा, क्षान्तिः *f.*, माजैना, क्षपरापक्षमा, क्षपरापनाजैना.

To CONDUCE, *v. n.* (Lead to) नी (c. 1. नयति, नेतु), जानी, गम् in caus. (गमयति -यितु).—(Bring about) चावह् (c. 1. -वहति -वोदु).—(Promote) प्रवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितु), प्रयुज् in caus. (-योजयति -यितु), सम्मद् in caus. (-पादयति -यितु), सन्नृत् in caus. (-जनयति -यितु).

CONDUCTIVE, *a.* चावहः -हा -हं, प्रवर्त्तकः -का -कं, सम्पादकः -का -कं, प्रतिपादकः -का -कं, प्रयोजकः -का -कं, जनकः -का -कं, उपायिकः -का -कं; 'conductive to wealth,' क्षपावहः -हा -हं or क्षपोत्पादकः -का -कं; 'to satisfaction,' तृप्तिजनकः -का -कं; 'to virtue,' धर्मेनियन्धी -न्यिनी -न्यि (न्); 'to longevity,' आयुष्यः -प्पा -प्यं; 'to beatitude,' साधवर्ग्यः -ग्या -ग्यं.

CONDUCT, *s.* (Management) नयः, प्रणयनं, निर्वाहः -हण्यं, नायः, प्रयोगः; 'conduct of affairs,' कर्म्मनिर्वाहः, क्रियाविधिः *m.*—(Behaviour) चरितं, चरित्रं, चारित्र्यं, व्यवहारः, चेष्टितं, जाचारः, जाचरणं, कर्म्म *n.* (न्), क्रिया, वृत्तिः *f.*, प्रवृत्तिः *f.*, वृत्तं, रीतिः *f.*, गतिः *f.*, स्थितिः *f.*, चर्या; 'good conduct,' सुचरितं, सुकृतं, सुकर्म्म *n.* (न्), शीलः -लं; 'bad conduct,' दुश्चरितं, दुष्कृतं, कुचर्या, कुकर्म्म *n.* (न्), दुश्चेष्टितं; 'improper course of conduct,' उन्मार्गः, विमार्गः; 'proper course,' समार्गः, समार्गः.—(Act of leading) समानयनं.—(Convoy, guard) परिचरः.

To CONDUCT, *v. a.* (Lead) नी (c. 1. नयति, नेतु), जानी, उपानी, समानी, गम् in caus. (गमयति -यितु), प्राप् in caus. (-जापयति -यितु).—(Manage) निर्वाह in caus. (-चाहयति -यितु), प्रवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितु), प्रणी, सम्प्रणी, विषा (c. 3. -दधाति -धातु), यद् (c. 1. यदते -दितु).—(Accompany, attend) अनुया (c. 2. -याति -यातु), अनुव्रज् (c. 1. -व्रजति -जितु); परिचर् (c. 1. -चरति -रितु).—(Shew the way) पयं दृश् in caus. (दर्शयति -यितु).—(Conduct one's self) व्यवहृ (c. 1. -हरति -हर्तु), चर्, चाचर्, समाचर्, वृत् (c. 1. वर्त्तते -वर्त्तु); 'road conducting to the city,' नगरगामी मार्गः.

CONDUCTED, *p. p.* (Led) नीतः -ता -तं, जानीतः -ता -तं, समानीतः -ता -तं, उपानीतः -ता -तं, गमितः -ता -तं; 'conducted here,' सन्निपातितः -ता -तं; 'being conducted,' नीयमानः -ना -नं.—(Managed) निर्वाहितः -ता -तं, प्रणीतः -ता -तं, पटितः -ता -तं, प्रवर्त्तितः -ता -तं, वर्त्तितः -ता -तं; 'well-conducted,' सुपटितः -ता -तं; 'difficult to be conducted,' दुर्निर्वाहः -हा -हं.

CONDUCTOR, *s.* (Leader) नायकः, नेता *m.* (न्), वाहकः, पुरोगः, अग्रगः, यपदर्शकः, सञ्चारकः.—(Manager) प्रणेतृ *m.* (न्), सम्प्रणेतृ, यटकः, निर्वाहकः, प्रवर्त्तकः.

CONDUCTRESS, *s.* नायिका, नेत्री, सम्प्रणेत्री, निर्वाहिका, अग्रगामिनी.

CONDUIT, *s.* प्रणालः -ली, जलनिर्गमः, कुत्वा, खातं, सारणिः *f.*, कृत्रिमासरित्.

CONE, *s.* (Pyramidal figure) सूचिः *f.* -चो, शिखा.—(Solid body, round at the base and pointed at the top) सधोभागे मखलाकारोऽग्रभागे सूच्याकारो घनः.—(Fruit) देवदारुफलं.

To CONFABULATE, *v. n.* संलप् (c. 1. -लपति -पितु), सन्नृत् (c. 1. -जयति -यितु), सम्भाप् (c. 1. -भापते -पितु), कपोपकथनं कृ, संवद् (c. 1.

-वदति -दिनुं).

CONFABULATION, *s.* संलापः, आलापः, कपोपकपनं, सम्भाषा, विग्रह-
कथा, सम्प्रवदनं, वादः, द्वयोः संवादः.

CONFABULATORY, *a.* आलापी -पिनी -पि (न्). कपोपकपनयोग्यः -ग्या -ग्यं.
To CONFECT, *v. a.* उपचू, सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), मिष्टीकृ.

CONFECTION, *s.* (A preparation of sugar, &c.) उपस्करः, मोदकः
-कं, मिष्टान्नं, मिष्टं, सन्धितं, खरडमोदकः—(A mixture) सन्धिपातः.
—(Electuary) चवलेहः.

CONFECTIONARY, *s.* (Where sweetmeats are sold) मिष्टान्नविक्रयस्थानं,
मोदकवर्षिः *f.*, मोदकशाला.

CONFECTIONER, *s.* मोदककृत्, मिष्टकज्ञा *m.* (ज्ञ), मिष्टान्नकृत्, आपूपिकः,
खादिदकः, खरडपालः.

CONFEDERACY, *s.* सन्धिः *m.*, सन्धानं, साहित्यं, महायता, सद्भातः, प्रतीहारः,
सद्द्वन्द्वं, संयोगः, साह्यं, ऐक्यं, ऐकमत्यं, एकवाक्यता.

To CONFEDERATE, *v. n.* सन्धा (c. 3. -यते -धातुं), सन्धि कृ or विधा
(c. 3. -दधाति -धातुं) संयुज् in pass. (-युज्यते), सद्द्व (c. 1. -पट्टते -ट्टितुं).

To CONFEDERATE, *v. a.* सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), सन्धि कृ in caus.
(कारयति -यितुं)

CONFEDERATE, *a.* सन्धितः -ता -तं, कृतसन्धिः -न्धिः -न्धि, कृतसन्धः -न्धा
-न्धं, सद्भातवान् -यती -यत् (त्), सहितः -ता -तं, संयुक्तः -क्ता -क्तं.

CONFEDERATE, *s.* सहायः, सहकारी *m.* (न्), सद्भाता *m.* (न्), सन्ध्या *m.*
(न्), परस्पररोपकारी *m.* (न्).

CONFEDERATION, *s.* सन्धानं, परस्पररोपकाराधिकः सन्धिः, सद्भातः, सद्गः.

To CONFIRM, *v. n.* (Hold conversation) सम्भाष (c. 1. -भाषते -पितुं),
संवद् (c. 1. -वदति -दिनुं), संलप (c. 1. -लपति -पितुं), कपोपकपनं कृ.
—(Deliberate with another) अन्येन सह मन्त् (c. 10. मन्तयते -ति
-यितुं) or सम्मन्त् or विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), सच्चिन्
(c. 10. -चिन्तयति -यितुं).

To CONFIRM, *v. a.* (Compare) उपमा (c. 2. -भाति c. 3. -मिमीते -मातुं),
सम्प्रपृ in caus. (-धारयति -यितुं).—(Bestow) दा (c. 3. ददाति, c. 1.
यच्छति, दातुं), प्रदा, वितृ (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं), प्रतिपद in caus.
(-पादयति -यितुं), उपाकृ, उपकृ; 'confer a favour,' अनुग्रह (c. 9.
-गृह्णाति -ग्रहीतुं), अनुग्रहं कृ, प्रसादं कृ, अभ्युपपन्नं कृ; 'conferring
pleasure,' सुखदः -दा -दं, सुखावहः -हा -हं; 'conferring bliss,'
अपवर्गदः -दा -दं, आपवर्ग्यः -ग्या -ग्यं.

CONFERENCE, *s.* (Conversation) संलापः, सम्भाषा -पणं, सम्प्रवदनं,
सद्द्वया, वादः, द्वयोः संवादः—(Deliberation) मन्त्रणं -णा, सम्मन्त्रणं,
सम्प्रधारणा—(Comparison) उपमितिः *f.*, उपमानं.

CONFERRER, *p. p.* दत्तः -त्ता -त्तं, प्रदत्तः -त्ता -त्तं, प्रप्तः -त्ता -त्तं, प्रतिपादितः
-ता -तं, वितरीणः -शी -शं, विधायितः -ता -तं, निहितः -ता -तं.

CONFERRER, *s.* दाता *m.* (तृ), प्रदाता *m.* (तृ), प्रदः or दः in comp.

To CONFESS, *v. a. and n.* (Own, acknowledge) स्वीकृ, अङ्गीकृ,
उरीकृ, उररीकृ, अनुभाष (c. 1. -भाषते -पितुं), प्रतिपद (c. 4. -पद्यते
-पद्युं), सम्प्रतिपद—(Make a public avowal) स्वा in caus.
(स्वापयति -यितुं), विवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), प्रकाश in caus.
(-काशयति -यितुं), प्रकाशं or व्यक्तं वद् (c. 1. वदति -दिनुं).—(Disclose
the state of the conscience to a priest) सन्धिं मनोगतं गुरोर्
कथं स्वा in caus. or प्रकाश in caus., आचार्यनिकटे पापविवरणं
कृ—(Hear the confession of a penitent) प्रनुतापिता कथं
जपितं पापस्वीकारं श्रु (c. 5. शृणोति श्रोतुं).—(Prove, show) सूच्
in caus. (सूचयति -यितुं).

CONFESSESSLY, *adv.* निर्विवादं, असंशयं, सुनिश्चितं, प्रकाशं, व्यक्तं.

CONFESSION, *s.* स्वीकारः, अङ्गीकारः, उरीकारः—(Of sins) पापस्वीकारः,
अपापविवरणं, आत्मापराधस्वीकारः, पापानाम् अङ्गीकारः, कायकारः.
—(Avowal, open declaration) स्वापनं, प्रकाशनं, प्रतिपत्तिः *f.*,
सम्प्रतिपत्तिः *f.*—(To a priest) आचार्यनिकटे मनोगतप्रकाशनं.

CONFESSORIAL, *s.* अपराधस्वीकारश्रोतुर् आसनं, पापविवरणश्रोतुर् आचा-
र्यस्य कुटी.

CONFESSOR, *s.* (One who makes confession) स्वापकः, कायकरः,
स्वीकारकृत्, स्वीकर्ता *m.* (तृ), अङ्गीकर्ता—(One who suffers for
his faith) स्वधर्माधि दुःखभागी *m.* (न्).—(A priest who hears
confession) पापस्वीकारश्रोता *m.* (तृ) कथं जपितं परपापविवरणं
शृणोति य आचार्यः.

CONFIDANT, *s.* (A woman's female friend) सखी, वयस्या, दृती,
दृतिका, आलिः *f.*, -ली—(A man's intimate friend) सखं *m.*
(वि), वयस्यः, समदुःखसुखः.

To CONFIDE, *v. n.* विश्वस (c. 2. -श्रसिति -सितुं), परिविश्वस् with loc.
or gen.; विश्वस् (c. 1. -श्रसते -श्रसितुं), प्रती (rt. इ with प्रति,
प्रवेति, गत्येतुं), श्रद्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), विश्वासं कृ, प्रत्ययं कृ.

To CONFIDE, *v. a.* (Intrust) न्यस् (c. 1. -अस्यति -असितुं), न्यासीकृ,
निधिष् (c. 6. -धिषति -धेत्तुं), समु in caus. (-अर्पयति -यितुं).

CONFIDED, *p. p.* (Trusted in) विश्वस्तः -स्ता -स्तं, विश्वमः -व्या -वं
प्रतीतः -ता -तं, प्रत्ययितः -ता -तं, समाश्रितः -स्ता -स्तं, न्यासीकृतः -ता -तं.
—(Intrusted) निधिष्मः -मा -मं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, न्यासीकृतः -ता -तं.

CONFIDENCE, *s.* (Trust, firm belief) विश्वासः, प्रत्ययः, विश्वम्भः -म्भणं,
समाश्रयः, दृढप्रत्ययः, असंशयः, असन्देहः, असन्दिग्धता, प्रदं -द्वा, आशा-
चयनः; 'breach of confidence,' विश्वासभङ्गः; 'an object of
confidence,' विश्वासभूमिः *f.*, विश्वासपात्रः; 'worthy of confidence,'
विश्वस्यः -स्ता -स्यं 'one whose confidence has been gained,'
विश्वसप्रतिपत्तः -त्ता -त्तं; 'to inspire with confidence,' आश्रयस्
in caus. (-आश्रयति -यितुं) or विश्वस, 'inspired with confi-
dence,' विश्वासितः -ता -तं.—(Conviction, certainty) निश्चयः,
दृढमानः, दृढप्रमाणं.—(Boldness, want of modesty) प्रगम्भता,
प्रतिभा -भानं, अविशङ्कता, धार्ढ्यं निर्लज्जता.

CONFIDENT, *a.* (Assured beyond doubt, certain) निश्चितः -ता -तं,
कृतनिश्चयः -या -यं, असन्दिग्धः -ग्या -ग्यं, निःसन्देहः -हा -हं, चिह्नसंशयः
-या -यं; 'I am confident of that,' तन् मया निश्चितं.—(Trusting)
विश्वासी -सिनी -सि (न), प्रत्ययी -यिनी -यि (न्), विश्वस्तः -स्ता -स्तं.—
(Bold) प्रगम्भः -ग्भा -भं, प्रतिभानवान् -यती -यत् (त्) or प्रतिभावान्,
अशङ्कितः -ता -तं, अविशङ्कितः -ता -तं, निर्विशङ्कः -क्ता -क्तं.

CONFIDENTIAL, *a.* विश्वस्तः -स्ता -स्तं, विश्वमः -व्या -वं, आश्रयः -मा -मं,
प्रत्ययितः -ता -तं, प्राज्ञपिकः -की -कं; 'confidential conversation,'
विश्वमालापः, विश्वासकपात्रसद्गः; 'confidential matters,' विश्वासकार्यं.

CONFIDENTIALLY, *adv.* विश्वासेन, विश्वम्भात्, विश्वस्तं, विश्वम्भपूर्वकं.

CONFIDENTLY, *adv.* विश्वासेन, विश्वस्तं, निश्चयं, निर्विशङ्कं, असंशयं, निःसन्देहं.

CONFIDING, *a.* विश्वस्तः -स्ता -स्तं, विश्वासी -सिनी -सि (न्), सन्नातविश्वासः
-सा -सं, विश्वमः -व्या -वं, विश्वम्भप्रणयः -णा -णं, प्रत्ययी -यिनी -यि (न्),
ज्ञातप्रत्ययः -या -यं, समाश्रितः -स्ता -स्तं, श्रद्धात् -धती -धत् (त्), श्रद्धावान्
-ना -नं, अविशङ्कमानः -ता -तं.

CONFIGURATION, *s.* संस्कारः, आकारः, आकृतिः *f.*, रूपं, मूर्तिः *f.*, विग्रहः,
विधानं, संस्थानं, धरिमा *m.* (न्), संयानः.

CONJUNE, *s.* (Border) सीमा, समन्तः, पर्यन्तं, अन्तः -न्तं, प्रान्तः, उपान्तं.

'dwelling on the confines,' सामन्तवासी-सिनी-सि (न्).

To CONFINE, *v. n.* समने or पथ्यने or निकटे स्या (c. 1. तिष्ठति, स्यात्), or वृत् (c. 1. वृत्ते-वृत्ति) or वस् (c. 1. वसति, वस्तु); स्पृश (c. 6. स्पृशति, स्पृष्ट). रागन (nom. समन्तयति-यितुं).

To CONFINE, *v. a.* (Circumscribe) परिमा (c. 2. -माति-मातुं), संद (c. 1. -हरति-हर्तुं), नियम् (c. 1. -पच्छति-यन्तुं), नियन् (c. 9. -यप्ताति-वन्तुं).—(Imprison) कारायां or कारागारे वन् or निरूप (c. 7. -रुण्ति-रोटुं) or आसिष (c. 1. -सेषति-सेटुं).—(Restrain) यम्, संयम्, नियम्, परियम्, विनियम्; नियद् (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं); निरूप, अवरूप; संद, निषिष; 'to be confined in childbed,' प्राग्प्रसवकाला भू.

CONFINED, *p. p.* (Circumscribed) मितः -ता -तं, परिमितः -ता -तं, नियतः -ता -तं, निचदः -द्वा -दं.—(Contracted) सप्तापः -पा -पं, मंदतः -ता -तं, सकृदः -टा -टं, सकृचितः -ता -तं, संवृतः -ता -तं.—(Imprisoned) कारागुप्तः -भा -भं, कारायां वदः -द्वा -दं or निरुदः -द्वा -दं.—(Bound) वदः -द्वा -दं, कोलितः -ता -तं, असोचितः -ता -तं.—(Restrained) यतः -ता -तं, संयतः -ता -तं, निमृहीतः -ता -तं, बाधितः -ता -तं, निरुदः -द्वा -दं, यन्त्रितः -ता -तं, प्रत्याहृतः -ता -तं.—(Confined in the bowels) आनदः -द्वा -दं, वदकोष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, अवरुदगलः -ला -लं.—(In childbed) प्राग्प्रसवकाला.

CONFINEMENT, *s.* (Restraint) रोधः, निरोधः, संरोधः, यमः, संयमः -मनं, नियमः, चन्धनं, अमोक्षः *f.*, अमोक्षः—(Imprisonment, durance) रोधः, निरोधनं, चन्धनं, प्रतिबन्धनं, स्थानातेधः, सम्प्रतिरोधकः.—(Of the bowels) नाहः, आनाहः, निवन्धः, मलावरोधः, मलावहम्भः, गुदराहः.—(Childbed) प्रसवकालः, प्रसवावस्था.

To CONFIRM, *v. a.* (Strengthen) दृढीकृ, स्थिरीकृ, दृढ (nom. दृढयति-यितुं), सवलं -लां -लं कृ, संस्तम्भ (c. 5. -स्तम्भोति-स्तम्भितुं or caus. -स्तम्भयति-यितुं).—(Corroborate another's opinion by new evidence) प्रमाणं or दृढप्रमाणं दा (c. 3. ददाति, दातुं), सामाणं -यां -यं कृ, प्रमाणीकृ, अनुवद् (c. 1. -वदति-दितुं), अनुकरणवाच्यं वद्, परवाच्यं दृढीकृ.—(Strengthen in resolution) जनः स्वैर्यं कृ, स्वरं -रां -रं कृ, सुस्थ (nom. सुस्थयति-यितुं).—(Ratify, settle) सत्याकृ, सत्यं कृ, स्थिरीकृ, दृढनिश्चयं दा.—(Confirm in the Christian faith by imposition of hands) हस्तापेक्षेन ख्रीष्टीयधर्मे प्रवृत्तं -क्षां -क्तं कृ.

CONFIRMABLE, *a.* संस्तम्भनीयः -या -यं, दृढीकरणीयः -या -यं, स्थिरीकरणीयः -या -यं.

CONFIRMATION, *s.* दृढीकरणं, स्थिरीकरणं, संस्तम्भः, सत्याकृतिः *f.*, प्रमाणीकरणं, दृढप्रमाणदानं, अनुवादः दृढीकृतिः *f.*—(Confirming in the Christian faith by imposition of hands) हस्तापेक्षेन ख्रीष्टीयधर्मे प्रवर्तनं.

CONFIRMATORY, *a.* अनुवादकः -का -कं, प्रमाणीकरणः -खा -यं, संस्तम्भकृत्.

CONFIRMED, *p. p.* दृढीकृतः -ता -तं, स्थिरीकृतः -ता -तं, संस्तम्भः -या -यं, सत्याकृतः -ता -तं, प्रमाणीकृतः -ता -तं, दृढनिश्चयः -या -यं, दृढः -दा -दं.—(Radicated) प्ररुदः -दा -दं, रूढः -दा -दं, संरुदः -दा -दं; 'a confirmed fool.' इतिनिविष्टमूर्खः; 'confirmed friendship,' रुढसौहार्दं.

CONFIRMER, *s.* प्रमाणीकृता *m.* (नृ), दृढीकृता, स्थिरीकृता, दृढप्रमाण-दाता *m.* (नृ), अनुवादी *m.* (नृ).

To CONFISCATE, *v. a.* सधैस् दण्ड (c. 10. दण्डयति-यितुं) or दृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपह् or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेदुं) or आच्छिद्, सधैस्वित्तं दण्डयित्वा रागाधीनं कृ.

CONFISCATEL, *p. p.* गजदतः -ता -तं, राजापहृतः -ता -तं.—(In all one's

property) सधैस्दण्डः-दण्ड-दण्ड, दतसधैस्वः-स्वा-स्वं, छिनत्तवृत्तिः-वृत्तिः-वृत्ति, छिदः-छिदः, अपहृत्पणं.

CONFIT, *s.* मोदकः -कं, मिष्टं, मिष्टानं, मधुमस्तकं. See COMFIT.

CONFLAGRATION, *s.* (Burning) दाहः -हनं, ज्वलनं, ज्वालः, श्रोषः, शोषः, दीपनं.—(Great fire) महाग्निः *m.*; 'in a forest,' द्वाग्निः, द्वावानलः.—(Fire that will consume the world) प्रलयग्निः *m.*

CONFLATION, *s.* एककाले वहूनां शुषिरवाद्यानां ध्वनः.—(Casting of metals) सन्धानं.

To CONFLICT, *v. n.* युष् (c. 4. युध्यते, युधुं), कलह (nom. कलहायते), विग्रह (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं).—(Clash) सद्गद्द (c. 1. -घट्टते-ट्टितुं), परस्परं विरुप् (c. 7. -रुण्ति-रोटुं).

CONFLICT, *s.* युद्धं, सद्गमः, संयुगः, समरः -रं, रणः -णं, विग्रहः, सद्गद्द, संख्यं, सम्मरायः, कलहः, कलिः *m.*, समित् *f.*, सम्ग्रहः.—(Clash) सगपातः, सद्गद्दः -ट्टनं.

CONFLICTING, *a.* (Clashing) परस्परपराहः -ता -तं, विप्रतिपत्तः -ता -तं, परस्परविरोधी -धिनी -धि (न्), विरुदः -द्वा -दं.

CONFLUENCE, *s.* (Of two rivers) सम्भेदः, सद्गमः, सद्गमः, सन्धातः, वेष्टिः *f.*, निर्धारणं.—(Junction) संयोगः, समागमः.—(Concourse of people) जनसमागमः, जनसमूहः, जनसमूहः, लोकसमूहः.

CONFLUENT, *a.* एकस्वान् प्रति प्रवाहकः -का -कं, सम्भेदकः -का -कं.

CONFLUX, *s.* सद्गमः, समागमः, सम्भेदः, वेष्टिः *f.*—(Crowd) बहुजनमेलकः.

To CONFORM, *v. a.* अनुरूपीकृ, सदृशीकृ, अनुरूपं -पां -पं कृ, सदृशं -शीं -शं कृ, तुल्यीकृ, समीकृ, योग्यं -ग्यां -ग्यं कृ, समान (nom. समानयति-यितुं).

To CONFORM, *v. n.* सादृश्यं or जानुरूप्यं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), सदृशः, -शी -शं भू.—(Comply with) अनुवृत् (c. 1. -वृत्ते-वृत्ति), अनुरूप (c. 4. -रूप्यते-रोटुं), अनुविधा (c. 3. -दधाति-धातुं), अनुमृ (c. 1. -सरति-सर्तुं), अनुकृ, अनुमन् (c. 4. -मन्यते-मन्तुं), स्वीकृ.—(Be suitable) युज् in pass. (युज्यते).

CONFORMABLE, *a.* अनुरूपः -पा -पं, सदृशः -शी -शं, अनुसारी -रिणी -रि (न्), अनुगुणः -खा -यं, सरूपः -पो -पं, तुल्यरूपः -पा -पो -पं, सगानः -ना -नं, तुल्यः -त्या -त्यं, समानाकारः -रा -रं, एकाकारः -रा -रं.—(Compliant) अनुवृत्ती -वृत्तिनी -वृत्ति (न्), अनुविधायी -विनी -वि (न्), अनुकूलः -ला -लं, अनुनयो -विनी -वि (न्), अनुरोधी -धिनी -धि (न्).—(To what has been said) अनुवादकः -का -कं -दी -दिनी -दि (न्).—(Suitable) योग्यः -ग्या -ग्यं, युज्जानः -ना -नं, युक्तः -क्ता -क्तं उपयुक्तः -क्ता -क्तं.

CONFORMABLY, *adv.* अनुरूपं, अनुरूपेण, अनुसारतः, अनुसारेण, अनुसारत्, युक्तं, योगतः, योग्यं, यथायत्. Often expressed by यथा prefixed; as, 'conformably to rule,' यथाविधि.

CONFORMATION, *s.* संस्कारः, संयानः, आकारः, आकृतिः *f.*, संस्थानं, रूपं.

CONFORMIST, *s.* धर्मानुसारी *m.* (नृ), वृत्तानुसारी, वृत्तानुवर्ती *m.* (नृ), गतानुगतिकः.

CONFORMITY, *s.* अनुरूपं-पता, जानुरूप्यं, सादृश्यं, सदृशता, अनुसारः -रित्वं, समानता, समता, तुल्यत्वं, सरूपता, जानुरूप्यं.—(Compliance) अनुवृत्तिः *f.*, अनुरोधः, अनुकूलता.—(To what has been said) अनुवादत्वं.—(Suitableness) योग्यता, युक्तता, उपयुक्तत्वं; 'conformity to established practice,' वृत्तानुसारः, धर्मानुसारः.

To CONFOUND, *v. a.* (Perplex) मुह् in caus. (मोहयति-यितुं), विमुह् प्यानुह्, आकुलीकृ, व्याकुलीकृ, व्याकुल (nom. व्याकुलयति-यितुं),

चित्ति in caus. (-स्माययति -यितुं).—(Agitate, disturb) झुम् in caus. (झोभयति -यितुं), विधुम्, संधुम्, विलुप् (c. 6. -लुम्पति -लुम्पुं).—(Mingle, huddle together) सम्मिश्रयति, सद्गरीकृ, गमिष्य (c. 10. -मिश्रयति -यितुं), विधिष्य (c. 6. -धिषति -धेमुं), अस्त्यस्तोक्तृ, सङ्कुलीकृ, भेदं जन् in caus. (जनयति -यितुं).—(Destroy) विनश्यति in caus. (-नाशयति -यितुं).—(Confound by argument) निरुद्धं -रं -रं कृ; 'to be confounded,' मुह् (c. 4. मुहति). विमुह्, सम्मुह्; आकुलीभू, व्याकुलीभू.

CONFOUNDED, *a.* (Perplexed) मोहितः -ता -तं, विमोहितः -ता -तं, जाकुलितः -ता -तं, व्याकुलितः -ता -तं, आकुलः -ला -लं, व्याकुलः -ला -लं, व्याकुलीकृतः -ता -तं, व्यग्रः -ग्रा -ग्रं, सङ्कीर्णः -र्णा -र्णं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, विहस्तः -स्ता -स्तं, सम्भ्रान्तः -न्ता -न्तं, पिघ्नलः -ला -लं, पिघ्नः -घ्ना -घ्नं, विधिप्रसन्नः -न्ना -न्नं. —(Agitated) घोभितः -ता -तं, विधिप्रः -न्ना -मं. —(Huddled together) सद्गरीकृतः -ता -तं, सङ्कीर्णः -र्णा -र्णं, सङ्कुलः -ला -लं, अस्त्यस्तः -स्ता -स्तं. —(Unfortunate) दैवोपहतः -ता -तं. —(Detestable) गर्ह्यः -र्ह्य -र्ह्यं, कुत्सितः -ता -तं.

CONFOUNDEDLY, *adv.* अद्रुतं, कुत्सितं, अत्यन्तं, गर्हितं, गर्ह्यप्रकारेण.

CONFOUNDER, *s.* मोहकः, विमोहनः, मोहनकृतृ, विधोषकः, विधोभकज्ञा *m.* (धृ).

CONFRATERNITY, *s.* सौभावं, भ्रातृत्वं, सव्यासिनां साहित्यं, समोचं.

To CONFRONT, *v. a.* (Stand face to face) अभिमुखे or सम्मुखे or सम्मुखसम्मुखि or प्रत्यक्षतः स्या (c. 1. तिष्ठति, स्यातुं) or पृत् (c. 1. पञ्चेते -ञ्चेतुं), सम्मुखीभू, अभिमुखं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), अभिवृत्. —(Compare) उपमा (c. 2. माति -मातुं), सन्धृ in caus. (-धारयति -यितुं).—(Oppose plaintiff and defendant in court) अर्थिप्रत्यर्थिनी प्रादिवाक्यसाक्षाद् एककाले जानी (c. 1. -नयति -नेतुं).—(Oppose a witness to an accused party) अभियुक्तजनप्रतिमुखे साक्षिण्यं स्या in caus. (स्यापयति -यितुं).

CONFRONTATION, *s.* (Of witnesses with an accused party) धर्मेसभायां अभियुक्तजनप्रतिमुखे साक्षिण्यापनं. —(In battle) पाटी.

To CONFUSE, *v. a.* विधिष्य (c. 6. -धिषति -धेमुं), संधुम् in caus. (-झोभयति -यितुं), विधुम्, सद्गरीकृ, सङ्कु (c. 6. -किरति -किरितुं -रोतुं), सम्मिश्र (c. 10. -मिश्रयति -यितुं), अस्त्यस्तोक्तृ; 'to be confused,' सङ्कु in pass. (-कीर्यते). See To CONFOUND.

CONFUSED, *p. p.* (Crowded irregularly, disordered) सङ्कुलः -ला -लं, सङ्कीर्णः -र्णा -र्णं, आकीर्णः -र्णा -र्णं, विधिप्रः -न्ना -मं, सद्गरीकृतः -ता -तं, अस्त्यस्तः -स्ता -स्तं. —(Disturbed in mind) व्यस्तः -स्ता -स्तं, आकुलः -ला -लं, व्याकुलः -ला -लं, पिघ्नयः -या -यं, कातरः -रा -रं, पारिष्यः -वा -वं, व्यग्रः -ग्रा -ग्रं, सम्भ्रान्तः -न्ता -न्तं, विस्मयाकुलः -ला -लं, आकुलचित्तः -न्ना -न्नं, पिघ्नः -घ्ना -घ्नं, अधीरः -रा -रं, विपन्नः -न्ना -न्नं. See CONFOUNDED. —(Without order) क्रमहीनः -ना -नं. —(Abashed) ह्रीपरिगतः -ता -तं. —(Not clear) अस्पष्टः -ष्टा -ष्टं.

CONFUSEDLY, *adv.* (In a mixed manner) सङ्कुलं, सङ्कीर्णं, साङ्ख्येयं. —(Without order) क्रमं विना, अक्रमेण. —(Not clearly) अस्पष्टं. —(With bewilderment) ससम्भ्रमं, व्यस्तचेतसा, व्याकुलमनसा.

CONFUSION, *s.* (The act) सद्गरीकरणं. —(Irregular mixture) सद्गदः, साङ्ख्यं, सङ्कीर्णत्वं, सङ्कोभः, व्यस्तता, व्यतिकरः. —(Bewilderment) आकुलत्वं, व्याकुलत्वं, वैज्ञयं, कातरता, व्यस्तता, व्यग्रता, सम्भ्रमः, विस्मयः. —(Confusion of an army) समुत्पिघ्नः, पिघ्नलः. —(Want of order) अक्रमः, विसूत्रता, क्रमहीनता. —(Want of clearness) अस्पष्टता. —(Shame) ह्रीः, लज्जा, व्रीडा. —(Destruction) विनाशः; 'Confusion seize thee!' निग्राहस् ते भूयात्; 'confusion of

ideas,' रोषः, रोषणं.

CONFUTABLE, *a.* खण्डनीयः -या -यं, प्रत्याख्येयः -या -यं, निराकरणीयः -या -यं.

CONFUTATION, *s.* खण्डनं, वाख्यखण्डनं, पक्षाघातः. निराकरणं, प्रत्याख्यानं. निरासः, अधरीकरणं, वाधः. वाधा, उपमर्हः, अनिश्चयः.

To CONFUTE, *v. a.* खण्ड (c. 10. खण्डयति -यितुं), निरस् (c. 4. -अस्मयति -अस्मितुं), परास्; प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), संसृच् (c. 10. -सृचयति -यितुं), अधरीकृ, निराकृ, निरुद्धरीकृ.

CONFUTED, *p. p.* खण्डितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, परास्तः -स्ता -स्तं, निराकृतः -ता -तं, अधरीकृतः -ता -तं, प्रत्याख्यातः -ता -तं, वाधितः -ता -तं.

CONGEL, *s.* (Bow, salutation) प्रणामः, प्रणतिः *f.* ममस्कारः, अभिवाहः -दनं, प्रणिपातः. —(Leave, farewell) अनुज्ञा, अनुमतिः *f.* आमन्त्रणं.

To CONGEL, *v. a.* पनीकृ, श्ये in caus. (श्यापयति -यितुं), शीतीकृ, श्यानीकृ, पिघडीकृ, संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं).

To CONGEL, *v. n.* पनीभू, संहन् in pass. (-हन्ते), श्ये (c. 1. श्यायते, श्यातुं), शीतीभू, श्यानीभू, पिघडीभू.

CONGELABLE, *a.* श्यानीयः -या -यं, श्येयः -या -यं, पनीकरणीयः -या -यं.

CONGELED, *p. p.* पनीकृतः -ता -तं, पनीभूतः -ता -तं, शीतः -ता -तं, शीनः -ना -नं, श्यानः -ना -नं, द्रवेतरः -रा -रं.

CONGELATION, *s.* (The state) शीतीभावः, शीतता, पनत्वं -ता, पनीभावः. संहतत्वं -ता, संहतिः *f.* —(The act) पनीकरणं, शीतीकरणं.

CONGENIAL, *a.* (Of the same disposition) समानशीलः -ला -लं, समानभावः -या -यं, एकस्वभावः -या -यं, एकभावः -या -यं, तुल्यशीलः -ला -लं, सामायिकः -की -कं, सधर्मा -धर्मा -ध्मे (न्). —(Kindred) समानजातीयः -या -यं, सजातिः -ति -ति. —(Agreeable, suitable) अनुसारी-रिणी-रि (न्), अनुरूपः -पा -पं, अनुगुणः -णा -णं, प्रियकारः -री -रं.

CONGENIALITY, *s.* समानशीलता, तुल्यशीलता, सजातित्वं, एकजातित्वं, सधर्मकत्वं, अनुसारित्वं, आनुगुण्यं, आनुरूप्यं.

CONGENITE, *a.* सहजः -जा -जं, सहजातः -ता -तं, समकालजः -जा -जं, एककाले जातः -ता -तं, एककालोत्पन्नः -न्ना -न्नं.

CONGER, *s.* समुद्रप्यालः, जलप्यालः, समुद्रजः कुञ्चिकाभेदः or चन्पाहिः *m.*

CONGERIES, *s.* राशिः *m. f.*, सूपः, पिण्डः, सख्यः, घोषः, पुष्पः, पूगः, स्तोमः.

To CONGIST, *v. a.* राशीकृ, पिण्डीकृ, एकीषीकृ, सखि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), समाधि, समुपधि, एकपूगीकृ, एकपुष्पीकृ.

CONGESTIBLE, *a.* सञ्चयनीयः -या -यं, एकराशीकरणीयः -या -यं.

CONGESTION, *s.* (Of blood) रक्तावरणः, रक्तावरोधः.

To CONGLOBATE, *v. a.* गोलीकृ, एकमण्डलीकृ, एकपिण्डीकृ, एकीषीकृ, पञ्जुलीकृ.

CONGLOBATE, *a.* एकपिण्डीभूतः -ता -तं, मण्डलीभूतः -ता -तं, एकमण्डलाकारः -रा -रं.

CONGLOBATION, *s.* (The act) एकमण्डलीकरणं, एकीषीकरणं. —(A mass) एकपिण्डः, एकीषः, एकमण्डलं.

To CONGLOMERATE, *v. a.* एकराशीकृ, एकपिण्डीकृ, एकगोलीकृ, एकीषीकृ, एकपुष्पीकृ, सखि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), समुपधि, समाधि, सम्भृ (c. 1. -भरति -भर्तुं), समाधिष्य (c. 6. -धिषति -धेमुं), एकत्र कृ, पञ्जुलीकृ.

CONGLOMERATED, *p. p.* एकराशीभूतः -ता -तं, एकीषभूतः -ता -तं, एकपिण्डीभूतः -ता -तं, एकत्रभूतः -ता -तं.

CONGLOMERATION, *s.* (The act) एकपिण्डीकरणं, एकराशीकरणं, अनुपचयनं. —(A collection, heap) एकराशिः *m. f.*, एकीषः, एकपिण्डः, एकपुन्द.

To CONGLUTINATE, *v. a.* संलग्नीकृ, संधिष्य in caus. (-अपयति -यितुं), सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), संयुज् (c. 1. -युनक्ति -योज्ते). —(Heal

wounds) संरुह in caus. (-रोपयति -यितुं).

To CONGLUTINATE, *v. n.* संसृज् in pass. (-सज्यते), संलग्नीभू, संधिप् in pass. (-धिष्यते), सन्धा in pass. (-धीयते), संयुज् in pass. (-युज्यते). —(Be healed) संरुह in caus. pass. (-रोप्यते).

CONGLUTINATION, *s.* (Junction) संसक्तिः *f.*, समासक्तिः, संधेयः, संयोगः, सन्धिः *m.*—(The act) संलग्नीकरणं.—(Healing) रोपणं, संरोपणं.

To CONGRATULATE, *v. a.* मङ्गलवचनं or कल्याणवचनं ब्रू (c. 2. ब्रवीति, वक्तुं) or वद् (c. 1. वदति -दितुं), कल्यं वद्, परमङ्गलं ज्ञात्वा तेन सह धन्यवादं कृ, or कुशलवादं कृ or वत्सवं कृ; मङ्गलं or कुशलं भूयाद् इति वद्, चामन्त् (c. 10. -मन्त्यति -ते -यितुं).

CONGRATULATION, *s.* कल्याणवचनं, कल्याणवादः, कल्यं, कल्या, मङ्गलवचनं, कल्याणोक्तिः *f.*, माङ्गल्यवाचनं, कुल्यं, धन्यवादः, कुशलवादः, चामन्त्यं, चाशीः *f.* (स्), चाशीवाद्.

CONGRATULATORY, *a.* कल्याणवादः -दा -दं, मङ्गलवादी -दिनी -दि (न्), कल्योक्तिमयः -यी -यं, मङ्गलमूचकः -का -कं, माङ्गलिकः -की -कं, कल्याणकरः -री -रं, उत्सवकरः -री -रं.

To CONGREGATE, *v. a.* समाचि (c. 5. -चिन्वति -चेतुं), समानी (c. 1. -नयति -नेतुं), समाह (c. 1. -हरति -हर्तुं), समूह (c. 1. ऊहते -हितुं), सङ्गम् in caus. (-गमयति -यितुं), सन्निपत् in caus. (-पातयति -यितुं), एकोकृ, एकत्रकृ, राशीकृ, समूहकृ, मूयशः कृ, एकमूयकृ.

To CONGREGATE, *v. n.* समे (सम् and चा with root इ, समेति -तुं), समभ्ये, सङ्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), समागम्; सम्मिल (c. 6. -मिलति -मेलितुं), एकत्र मिल, एकत्र जागम्, मूयशः नम्मिल; ससावृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), सन्निपत् (c. 1. -पतति -तितुं).

CONGREGATED, *a.* समेतः -ता -तं, समागतः -ता -तं, मिलितः -ता -तं, समूहः -दा -दं, समूहभूतः -ता -तं, एकस्थः -स्था -स्थं, सन्निपतितः -ता -तं.

CONGREGATION, *s.* (Assembly) सभा, परिपद् *f.*, समाशः, समज्या, समूहः, समागमः, मेलकः, मेलः -ला, संसद् *f.*, मण्डलं, समवायः, निवहः, निकायः. (Collection) सङ्घयः -यनं, समाहारः, सन्निपातः, समुदयः.—(Assembly met to worship God) ईश्वरपूजार्थं समागतो जनसमूहः, ईश्वरपूजकानां परिपद्.

CONGREGATIONAL, *a.* सम्यः -भ्या -भ्यं, सामाजिकः -की -कं, परिपद् -दी -दं.

CONGRESS, *s.* सभा, संसद् *f.*, सदः *n.* (स्), समाजः, मेलकः.—(Shock, collision) सदृष्टः -ष्टनं -ष्टना, समापातः.—(Sexual) स्त्रीपुरुषसङ्गः.

CONGRESSIVE, *a.* साङ्गतिकः -की -कं, सम्मेलकः -का -कं, सदृष्टनशीलः -ला -लं.

CONGRUENCE, *s.* चानुरूप्यं, चानुरूपता, सादृश्यं, चानुसारः -रित्वं, चानुरूप्यं, योग्यता, युक्तता, उपयुक्तता, सङ्गतत्वं, साङ्गत्यं.

CONGRUITY, *s.* योग्यता, युक्तता, युक्तिः *f.*, सामञ्जस्यं, चानुसारिता, यापातय्यं, औचित्यं, उचितता. उपपत्तिः *f.*, सदृशता. See CONGRUENCE.

CONGRUOUS, *a.* योग्यः -ग्या -ग्यं, युक्तः -क्ता -क्तं, सङ्गतः -ता -तं, खपिरुद्धः -द्धा -द्धं, समञ्जसः -सा -सं, चानुसारी -रिणी -रि (न्), चानुगुणः -खा -खं, सदृशः -शी -शं, सम्भाष्यः -ध्या -ध्यं.

CONGRUOUSLY, *adv.* योग्यं, युक्तं, चानुसारेण -खत् -खत्, चानुरूपं -पेण, खपिरुद्धं, समञ्जसं, सङ्गतं, सङ्गतप्रकारेण.

CONIC, CONICAL, *a.* सूच्याकारः -रा -रं, शिखाकृतिः -तिः -ति, शिखाकारः -रा -रं.

CONICALLY, *adv.* सूच्याकारेण, शिखाकारेण, सूचिरूपेण.

CONICKS, *s.* सूचिच्छेदविषयका रेखागणितविद्यायाः शाखा or सङ्गः.

CONIFEROUS, *a.* सूच्याकारफलमदः -दा -दं, शिखाकृतिफलवान् -वती -वत् (न्).

CONJECTURABLE, *a.* वितर्कः -की -कं, अनुमेयः -या -यं, ऊहनीयः -या -यं.

CONJECTURAL, *a.* चानुमानिकः -की -कं, वैतर्किकः -की -कं, ऊही-हिनी-हि (न्).

CONJECTURALLY, *adv.* चानुमानेन, वितर्केण, चानुमानं, सवितर्कं, चानुमानपूर्थं.

To CONJECTURE, *v. a.* अनुमा (c. 2. -माति, c. 4. -मायते, c. 3. -मिनीते -मातुं), शङ्क (c. 1. शङ्कते -ङ्कितुं), तर्क (c. 10. तर्कयति -यितुं), वितर्क, ऊह (c. 1. ऊहते -हितुं), अनुभू (c. 1. -भवति -वितुं).

CONJECTURE, *s.* वितर्कः -केणं, चानुमानं, चानुमानोक्तिः, ऊहा-हनं, अनुभयः, शङ्का.

CONJECTURED, *p. p.* चानुमितः -ता -तं, वितर्कितः -ता -तं, शङ्कितः -ता -तं.

CONJECTURER, *s.* चानुमाता *m.* (तृ), चानुमानकर्त्ता *m.* (त्रे), वितर्ककः, वितर्केणकृत्.

To CONJOIN, *v. a.* संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं, c. 10. -योजयति -यितुं), सनायुज्; सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), संधिप् in caus. (-धेययति -यितुं).

To CONJOIN, *v. n.* संयुज् in pass. (-युज्यते), सनायुज्; सन्धा (c. 3. -धत्ते -धातुं or pass. -धीयते), संधिप् in pass. (-धिष्यते).

CONJOINED, *p. p.* संयुक्तः -क्ता -क्तं, सनायुक्तः -क्ता -क्तं, संधिष्टः -धा -धं.

CONJOINT, *a.* संयुक्तः -क्ता -क्तं, सहितः -ता -तं, सघट्टः -डा -डं, कृतसञ्चयः -न्या -न्यं, संहतः -ता -तं, सन्धितः -ता -तं, सङ्घातवान् -वती -वत् (न्).

CONJOINTLY, *adv.* सहितं, सह, साद्धं, योगतस्, समं, साकं, अपृथक्.

CONJUGAL, *a.* वैवाहिकः -की -कं, उद्वाहिकः -का -कं, औद्वाहिकः -की -कं; 'the conjugal state,' पतिव्रतं, भर्तृव्रतं; 'conjugal affection,' दम्पत्योः or भार्यापत्योः स्नेहः; 'conjugal fidelity in a woman,' सतीव्रतं, पतिव्रतं; 'in a man,' एकपत्नीसेवा.

CONJUGALLY, *adv.* दम्पतिवत्, यथा भार्यापती तथा महास्नेहेन, वैवाहिकप्रकारेण.

To CONJUGATE, *v. a.* (In grammar) चाख्या (c. 2. -ख्याति -ख्यातुं), रूपम् चाख्या.

CONJUGATED, *p. p.* चाख्यातः -ता -तं.—(Joined) संयुक्तः -क्ता -क्तं.

CONJUGATION, *s.* (In grammar) रूपं, वाच्यता, गणः, रूपकरणं.—(Union, compilation) संयोगः, समाहारः.

CONJUNCT, *a.* संयुक्तः -क्ता -क्तं, समायुक्तः -क्ता -क्तं, संधिष्टः -धा -धं, सङ्गतः -ता -तं; 'a conjunct consonant,' संयोगः.

CONJUNCTION, *s.* (Union) संयोगः, सम्प्रयोगः, योगः, सन्धिः *m.*, सन्धानं, धेयः, संधेयः, सङ्गमः, समागमः, सङ्गः, अनुपङ्गः, ससासजनं, समासक्तिः *f.*, सम्मर्कः, संसर्गः, मेलः.—(In grammar) समुच्चयः, समुच्चयबोधकः शब्दः.—(Planetary) सङ्गमः; 'of sun and moon,' सकेन्दुसङ्गमः, उपसर्गः; 'day of lunar conjunction,' चमावास्या; 'in conjunction,' सङ्गतः -ता -तं.

CONJUNCTIVE, *a.* साङ्गतिकः -की -कं, यौक्तिकः -की -कं, योगिकः -की -कं.

चनुपङ्गी -ङ्गिणी -ङ्गि (न्), चानुपङ्गिकः -की -कं.—(United) संयुक्तः -क्ता -क्तं, संधिष्टः -धा -धं.

CONJUNCTLY, *adv.* योगतस्, सहितं, सह, साद्धं, संयुक्तं.

CONJUNCTURE, *s.* योगः, संयोगः, सन्धिः *m.*—(Occasion) समयः, प्रस्तावः, अवकाशः, अवसरः.

CONJURATION, *s.* (Magic) योगः, सम्प्रयोगः, माया, कुहकः, इन्द्रनालं.

कुसृतिः *f.*—(Incantation, enchantment) मन्त्रं, अभिचारः, माया.

—(Conspiracy) संज्ञापः, संज्ञापनं, सङ्घत्याः, दुष्टकर्मसाधनार्थं बहुजनानां संसर्गः, ऐकमर्त्यं, एकवाक्यता.—(Charging earnestly by oath) शपनपूर्थकं ससोधनं, शपयपुरःसरं प्रत्यदेशः, शपनं.

To CONJURE, *v. a.* (Charge earnestly) शपनपूर्थकं or संज्ञापनं समादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or प्रत्यादिश or ससुप् in caus. (-योषयति -यितुं), शप् in caus. (शपयति -यितुं).

To CONJURE, *v. n.* (Use enchantment) मायां कृ, कुहकं कृ, इन्द्रनालं कृ, अभिचर (c. 1. -चरति -रितुं).—(Conspire) शपयपुरःसरं सत्यैः सह सहायत्वम् कृ, दुष्टकर्मसम्पादनार्थम् सत्यैः सह शप् (c. 4. शपयति,

शुभं) or शपथवद्धः -डा -द्धम् चस्.

CONJURER, *s.* मायी *m.* (नृ), मायाकारः -कृत्, मायाजीवी *m.* (नृ), कुहककारः, कुहकजीवी *m.* (नृ), इन्द्रजालिकः, ऐन्द्रजालिकः, योगी *m.* (नृ), सम्प्रयोगी *m.* (नृ), कौस्तिकः, अभिचारविद्.

CONNASCENCE, *s.* सहजत्वं, एककाले जन्म *n.* (नृ) or उत्पत्तिः *f.*, समकालोत्पत्तिः.

CONNATE, *a.* सहजः -जा -जं, सहजातः -ता -तं, समकालजः -जा -जं, एककाले जातः -ता -तं, एककालोत्पन्नः -जा -जं, यमजः -जा -जं.

CONNATURAL, *a.* सहजः -जा -जं, स्वाभाविकः -की -कं, स्वभावजः -जा -जं, अन्तर्जातः -ता -तं, एकभावः -वा -वं, एकस्वभावः -वा -वं.

To CONNECT, *v. a.* संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं, c. 10. -योजयति -यितुं), ससन्ध् (c. 9. -यप्रति -यद्धुं), अनुपपन्नः, सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), उपसन्धा, संधिप् in caus. (-धेयति -यितुं), संलग्नीकृ. योक्तु (nom. योक्तृयति -यितुं), ग्रन्थ् (c. 9. ग्रन्थति, ग्रन्थितुं), पिनह् (c. 4. -नयति -नद्धुं), व्यतिपन्नः (c. 1. -यजति -यक्तुं); 'to be connected,' ससन्ध् in pass. (-चयते).

CONNECTED, *p. p.* (Joined, related) संयुक्तः -क्ता -क्तं, समायुक्तः -क्ता -क्तं, संयुतः -ता -तं, प्रयुक्तः -क्ता -क्तं, योक्तिकः -की -कं, ससद्धः -द्धा -द्धं, ससन्धी -न्धनी -न्धि (नृ), कृतससन्धः -न्धा -न्धं, अनुपद्धः -द्धा -द्धं, अनुसद्धः -द्धा -द्धं, प्रतिपद्धः -द्धा -द्धं, अन्वितः -ता -तं, समन्वितः -ता -तं, सान्वयः -या -यं, समितः -ता -तं; 'mutually connected,' व्यतिपन्नः -क्ता -क्तं. —(Continuous) अवच्छिन्नः -द्धा -द्धं, अपरिच्छिन्नः -द्धा -द्धं; 'a connected story,' प्रवन्धः.

CONNECTEDLY, *adv.* प्रवन्धेन, अवच्छेदेन, अवच्छिन्नं. योगतम्, ससद्धं.

CONNEXION, *s.* (Union) संयोगः, सम्प्रयोगः, योगः, सद्गः, सद्गमः, सद्गतं, समासक्तिः *f.*, प्रसक्तिः *f.*, समासजनं, अनुपद्गः, संसर्गः, सन्धिः *m.*; 'mutual connexion,' व्यतिपद्गः. —(Relation) ससन्धः -न्धित्वं, अभिससन्धः, ससन्धी *m.* (नृ), सन्धयः, सम्बन्धयः, सम्पर्कः, सन्धः. —(Family connexion) पान्थयः, यन्धुः *m.*, ससन्धी *m.* (नृ). —(Connexion of a discourse) प्रवन्धः; 'to have connexion with,' सद्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).

CONNEXIVE, *a.* योक्तिकः -की -कं, ससन्धकः -का -कं, आनुपद्गिकः -की -कं.

CONNIVANCE, *s.* उपेक्षा, उपेक्षणं, अपहृयः, ज्ञातापहृयः, निहृयः, निहृतिः *f.*, आकारगुप्तिः *f.*, ज्ञाता ज्ञातापहृयः, दृष्टा दृष्टोपेक्षणं, द्यमा. —(Winking) अधिनिकोचनं, अधिसद्कोचनं.

To CONNIVE AT, *v. n.* (Intentionally overlook) ज्ञानपृष्टेकम् उपेक्ष् (c. 1. -ईक्षते -यितुं). —(Conceal knowledge) ज्ञाता ज्ञातं निहृ (c. 2. -हृते -होतुं) or अपहृ. —(Bear with) द्यम् (c. 1. द्यमते, द्यन्तुं). —(Wink) अधि सद्गुप् (c. 1. -कोचति -चितुं).

CONNOISSEUR, *s.* विद्वः, अभिज्ञः, गुणज्ञः, ज्ञानी *m.* (नृ), वोद्धा *m.* (दृ), तद्विद् *m.*, परोक्षकः.

CONNUBIAL, *a.* वैवाहिकः -की -कं, उद्वाहिकः -का -कं, सीद्वाहिकः -की -कं.

To CONQUER, *v. a.* जि (c. 1. जयति -ने, जेतुं), पराजि, विजि, सन्धि, अभिभू (c. 1. -भवति -यितुं), पराभू, दम् in caus. (दमयति -यितुं), वशीकृ, धृप् in caus. (धमेयति -यितुं), प्रधृप्, परधामृष् (c. 6. -मृशति -चतुं); 'one who has conquered his passions,' जितेन्द्रियः.

CONQUERABLE, *a.* जेयः -या -यं, जयनीयः -या -यं, जय्यः -य्या -य्यं, जेतव्यः -य्या -य्यं, दमनीयः -या -यं, अभिभवनीयः -या -यं, पराभवनीयः -या -यं.

CONQUERED, *p. p.* जितः -ता -तं, पराजितः -ता -तं, विजितः -ता -तं, दान्तः -न्ता -न्तं, दमितः -ता -तं, अभिभूतः -ता -तं, पराभूतः -ता -तं, वशीकृतः -ता -तं.

CONQUERER, *s.* जेता *m.* (नृ), विजेता *m.* (नृ), विजयी *m.* (नृ), जयी *m.*, परन्तपः.

CONQUEST, *s.* जयः, विजयः, विजयसिद्धिः *f.*, अभिभवः, निग्रहः. —(The

act of conquering) जयनं, विजयनं, वशीकरणं; 'foreign conquests,' दिग्विजयः.

CONSAINGUINEOUS, *a.* एकशरीरः -रा -रं, सहोदरः -रा -रं, समानोदर्यः -र्या -र्यं, समर्भः -र्भा -र्भं, एकपितृदः -रदा -रदं, सपितृदः -रदा -रदं, सगोत्रः -त्रा -त्रं, एकवंशजातः -ता -तं, अन्तरजः -ज्जा -ज्जं; 'consanguineous descent,' एकशरीरान्वयः.

CONSAINGUINITY, *s.* एकशरीरता, एकशरीरान्वयः, एकशरीरावयवत्वं, सपितृदता, एकपितृदता, समानोदर्यता, सगोत्रता, समर्भत्वं, ससन्धित्वं.

CONSCIENCE, *s.* अन्तःकरणं, अन्तर्धामी *m.* (नृ), अभिमन्ता *m.* (नृ), अन्तःसंज्ञा, मनः *n.* (नृ), अन्तःशरीरः; 'remorse of conscience,' मनस्तापः, मनःसन्तापः, यथाज्ञापः. —(Consciousness) चेतना, वेदनं, अनुभवः.

CONSCIENTIOUS, *a.* शुद्धान्तःकरणः -णा -णं, शुद्धमतिः -तिः -ति, शुद्धात्मा -त्मा -त्मा (नृ), पुण्यशीलः -ला -लं, पुण्यात्मा -त्मा -न् (नृ), न्यायाचारः -रा -रं, शुचिः -चिः -चि, धर्मशीलः -ला -लं.

CONSCIENTIOUSLY, *adv.* शुद्धमत्या, शुद्धमनसा, न्यायेन, पुण्यशीलत्वात्, निर्विशदः.

CONSCIENTIOUSNESS, *s.* मतिशुद्धत्वं, अन्तःकरणशुद्धिः *f.*, पुण्यशीलता, शुचिता.

CONSCIONABLE, *a.* न्यायः -या -यं, यथान्यायः -या -यं, यथाधीः -धी -धं.

CONSCIONABLY, *adv.* यथान्यायं, यथाधं, धर्मतम्, धर्मानुसारात्, यथोचितं.

CONSCIOUS, *a.* चेतनः -ना -नं, सचेतनः -ना -नं, प्रतिपन्नचेतनः -ना -नं, वेदी -दिनी -दि (नृ), ज्ञानी -निनी -नि (नृ), अनुभावी -विनी -वि (नृ), सतर्कः -र्का -र्कं; 'internally conscious,' अन्तर्चेतनः -न्या -न्यं.

CONSCIOUSLY, *adv.* ज्ञानतम्, ज्ञानात्, ज्ञानपूर्वम्, बुद्धिपूर्वम्, मत्या.

CONSCIOUSNESS, *s.* चेतना, चेतन्यं, वेदनं, अनुभवः, अन्तःसंज्ञा, दोषः, अन्तर्धी, ज्ञानं, चित्ताभोगः, मनस्कारः, सहकारः, चिदात्मकं, प्रमा; 'internal consciousness,' अन्तर्चेतन्यं; 'consciousness of pleasure,' सुखानुभवः, सुखवेदनं.

CONSCRIPT, *s.* नययोद्धा *m.* (दृ), नयसेन्यः, सेन्यानां मध्ये अभिलिखित-नामा *m.* (नृ).

CONSCRIPTION, *s.* सेन्यानां मध्ये नामाभिलेखनं or नामसमारोपणं.

To CONSECRATE, *v. a.* संस्कृ, अभिसंस्कृ, प्रतिष्ठा in caus. (-ष्टायति -यितुं), अभिमन्त् (c. 10. -मन्त्रयति -ने -यितुं), उपनिमन्त्. —(By sprinkling) अभिषिप् (c. 6. -षिचति -पेक्षुं), प्रोक्ष् (c. 1. -उक्षति -यितुं). —(Devote to any use) विनियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), प्रयुज्; सम् in caus. (-धमेयति -यितुं). —(Present) उत्सृज् (c. 6. -मृजति -सृष्टुं), निविद् in caus. (-वेदयति -यितुं).

CONSECRATE OR CONSECRATED, *a.* संस्कृतः -ता -तं, अभिसंस्कृतः -ता -तं, कृतसंस्कारः -रा -रं, अभिमन्त्रितः -ता -तं, प्रतिष्ठितः -ता -तं, सुप्रतिष्ठितः -ता -तं, प्रोक्षितः -ता -तं, सम्प्रोक्षितः -ता -तं, कृताभिषेकः -का -कं, अभिषिक्तः -क्ता -क्तं, प्रणीतः -ता -तं, विनियोजितः -ता -तं, उपक्रमः -मा -मं, समर्पितः -ता -तं, आहितः -ता -तं.

CONSECRATER, *s.* संस्कृता *m.* (दृ), प्रतिष्ठापकः, अभिमन्त्रणकृत्, अभिषेकः, सङ्कल्पकृत्.

CONSECRATION, *s.* संस्कारः, प्रतिष्ठा, सुप्रतिष्ठा, अभिमन्त्रणं, अभिषेकः -वेचनं, सम्प्रोक्षणं, प्रोक्षणं, उत्सर्गः, सङ्कल्पः; 'of a temple,' प्रासादप्रतिष्ठा; 'of one's self to God,' आत्मनिवेदनं; 'of one's person,' देहविनियोगः.

CONSECUTION, *s.* प्रवन्धः, पर्यायः, क्रमः, अनुक्रमः, विषय्यः, घोषा, सन्तिः *f.*, समन्वयः, परम्परा, श्रेणी, माला.

CONSECUTIVE, *a.* निरन्तरः -रा -रं, अविरतः -ता -तं, अनुपूर्वः -ध्वा -ध्वं, क्रमकः -का -कं, क्रमागतः -ता -तं, अपरिच्छिन्नः -द्धा -द्धं, समप्रवन्धः -न्या -न्यं, सन्ततः -ता -तं.

CONSECUTIVELY, *adv.* निरन्तरं, प्रत्ययेन, अनुपूर्वशः, अनुक्रमशः, क्रमतः, क्रमानुसारेण, यथाक्रमं, यथापूर्वं अविरतं, अविच्छिन्नं.

CONSECUTIVENESS, *s.* आनन्तर्यं, नैरन्तर्यं, आनुपूर्व्यं, अविच्छेदः, अविरामः, अनुयायित्वं, अपरिच्छिन्नता, अविच्छिन्नत्वं, सप्रत्ययत्वं.

CONSENT, *s.* सम्मतिः *f.*, सम्मतं, अनुमतिः *f.* -तं, अनुज्ञा, स्वीकारः, अनुकूलता, ग्रहणं, प्रतिग्रहः, अनुग्रहः, परिग्रहः, इच्छा.—(Unity of opinion) ऐकमत्यं, ऐक्यं, मतेक्यं, एकचित्तता, अनुवादः; 'mutual consent,' परस्परानुमतिः *f.*; 'with his consent,' तस्य सम्मत्या; 'without his consent,' तस्य अनुमतिव्यतिरेकेण; 'with the consent,' इच्छातः, इच्छया; 'against consent,' अनिच्छया; 'a writing testifying consent,' सम्मतिपत्रं.

To CONSENT, *v. n.* सम्नु (c. 4. -नन्यति -ते -मनुं), अनुमन्; अनुज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), समनुज्ञा, जम्बुनुज्ञा, स्वीकृ, ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), प्रतिग्रह, परिग्रह, अनुग्रह, प्रतीप् (c. 6. -इच्छति -एषितुं), सम्प्रतीप्, अनुमुद् (c. 1. -मोदते -दिहति), उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), एकचित्ताभू, एकमतीभू.

CONSENTED, *p. p.* सम्मतः -ता -तं, अनुमतः -ता -तं, अनुज्ञातः -ता -तं.

CONSENTANEOUS, *a.* अनुसारी -रिणी -रि (न्), योग्यः -ग्या -ग्यं, युक्त -क्ता -क्ते, अनुरूपः -पा -पं, सदृशः -शी -शं, अविरुद्धः -द्धा -द्धं, अनुगुणः -खा -खं.

CONSENTANEOUSLY, *adv.* अनुसारतः -रेण -रात्, अनुरूपं -पेण, योग्यं, अविरुद्धं.

CONSENTIENT, *a.* एकमतः -ता -तं, सम्मतः -ता -तं, एकचित्तः -ता -तं, एकवाक्यः -व्या -व्यं.

CONSENTINGLY, *adv.* सम्मत्या, अनुमत्या, सम्मतिपूर्व, नामतः, बुद्धिपूर्व.

CONSEQUENCE, *s.* प्रयोगः, प्रयुक्तिः *f.*, फलं, फलमुत्तरं, उत्तरं, अनुसारः, अनुपङ्गः, परिणामः, शेषः, जन्यः, समन्वयः, योगः, उदकः, युधिः *f.* -ष्टं, अर्चः, कार्यं, उत्पन्नं, उद्भूतं, सिद्धिः *f.*, प्रतिफलं, अनुभवः, अनुवृत्तिः, अनुवर्तनं, प्रयोजनं, निमित्तं, प्रत्ययः; 'necessary consequence,' कार्यवशाः; 'in consequence,' प्रयोगतः, कार्यतः; 'evil consequences,' मन्त्रफलं; 'visible consequence,' दृष्टाव्यः; 'invisible consequence,' अदृष्टाव्यः; 'immediate consequence,' सान्द्रष्टिकं; 'happy consequence,' शुभफलं.—(Deduction, inference) अनुमानं, युक्तिः *f.*, जहा, अभ्यूहः, अपवादः.—(Importance) गौरवं, गुरुता, प्रभावः; 'of little consequence,' अल्पप्रभावः; 'consequence or importance of an act,' कार्यगुरुता; 'a matter of some consequence,' गुरुकार्यं.

CONSEQUENT, *a.* प्रयुक्तः -क्ता -क्ते, प्रयोगी -गिणी -गि (न्), योक्तव्यः -की -के, अनुपपन्नः -की -के or आनुपपन्नः, अनुसारी -रिणी -रि (न्), अनुवर्ती -रिणी -रि (न्), अनुयायी -यिनी -यि (न्), जनिता -ता -तं; 'consequent upon that,' तत्फलः -ला -लं.

CONSEQUENT, *s.* प्रयोगः, अनुपङ्गः, अनुवृत्तिः, फलं, जन्यः, परिणामः.

CONSEQUENTIAL, *a.* (Full of conceit) गर्ही -हिणी -हि (न्), साटोपः -पा -पं, मानी -निनी -नि (न्).—(Following as effect and cause) प्रयुक्त -क्ता -क्ते, आनुपपन्नः -की -के.

CONSEQUENTIALLY, *adv.* प्रयोगतः, प्रयुक्तः.—(Arrogantly) साटोपं, समष्टं.

CONSEQUENTLY, *adv.* प्रयोगतः, प्रयुक्तः, कार्यतः, कार्यवशात्, अनुसारेण, तदनुसारतः, इति हेतोः, चतस, अर्थात्, तदर्थं, तस्य हेतोः, तद्विमिते, -अवश्यं, इति.

CONSEQUENTNESS, *s.* प्रयुक्तत्वं, अनुसारिता, प्रत्ययः, पूर्वापरसम्बन्धः.

CONSERVABLE, *a.* संरक्षः -क्षा -क्ष्यं, संरक्षणीयः -या -यं, सन्धारणीयः -या -यं.

CONSERVATION, *s.* संरक्षः -क्षयं, रक्षा, रक्षणं, परिचरणं, त्राणं, सन्धारणं, धरणं, गुप्तिः *f.*, पालनं, धेनः, धयनिवारणं.

CONSERVATIVE, *a.* संरक्षकः -का -कं, पालकः -का -कं, सन्धारकः -का -कं.

CONSERVATOR, *s.* रक्षकः, संरक्षणीयः, पालकः, परिचरिता *m.* (न्), गोपता *m.* (न्).

CONSERVATORY, *s.* रक्षास्थानं, गुप्तिः *f.*, धारकः, साधारः.—(For plants, &c.) विदेशीयवृक्षोपधिवृक्षादीनां रक्षणशाला or रक्षणगृहं.

To CONSERVE, *v. a.* (Preserve) संरक्ष (c. 1. -रक्षति -रक्षितुं), परिरक्ष; सन्ते (c. 1. -चायते -चातुं), सम्पाल् (c. 10. -पालयति -पितुं), परिपाल्; मुप् (c. 1. गोपायति, गोतुं), अभिसङ्गृह्, सन्नु in caus. (-धारयति -पितुं).—(Preserve or pickle) सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), उपरक्ष, निधीकृ.

CONSERVE, *s.* निष्टं, मोदकः -कं, मरुमोदकः, रसगडः, सन्धितं, सन्धानं, गुडकः.

CONSESSION, *s.* सहासनं, यथासनं, चन्नेन सह उपवेशः.

CONSESSOR, *s.* सभासद्, सहासीनः, उपासीनः, उपासिता *m.* (न्), चन्नेन सह ज्ञासीनः.

To CONSIDER, *v. a.* (Think upon) चिन् (c. 10. चिन्तयति -पितुं), विचिन्, सविन्, प्रविचिन्; युप् (c. 1. योषति -पितुं, c. 4. युष्यते, योषुं), विनृश् (c. 6. -मृशति -मृहति), परिमृश्, अनुमृश्; सम्भू in caus. (-भावयति -पितुं), ध्ये (c. 1. ध्यायति, ध्यातुं), सन्ध्ये, अनुध्ये, अवधू in caus. (-धारयति -पितुं), सन्धू, उपधू, समाधा (c. 3. -पन्ते -धातुं).—(Look at attentively) जवेष् (c. 1. -ईषति -पितुं), समीक्ष्; चालोक् (c. 10. -लोचयति -पितुं), चालोच् (c. 10. -लोचयति -पितुं), दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), सन्दृश्, परिदृश्, चालष् (c. 10. -लक्षयति -पितुं), उपलक्ष्, अवधा.—(Examine) निरूप् (c. 10. -रूपयति -पितुं), परीक्ष्, विचर् in caus. (-चारयति -पितुं).—(Weigh) विगम् (c. 10. -गल्पयति -पितुं), विकृप् (c. 10. -कल्पयति -पितुं), विचर्, वितर्क (c. 10. -तर्कयति -पितुं).—(Have regard to) जवेष्, प्रतीक्ष्, जवेष्, निरीक्ष्, अनुदृश्, उद्दिक्ष् (c. 6. -दिशति -देष्टुं).—(Imagine, think) मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), तर्ह्ये (c. 10. तर्कयति -पितुं).—(Reverence) पूज् (c. 10. पूजयति -पितुं), जर्च (c. 10. चर्चयति -पितुं), मन् (c. 10. मानयति -पितुं).—(Recompense) प्रत्युपकृ, सन्नुप् in caus. (-तोषयति -पितुं), परितुप्, सम्भू in caus.

To CONSIDER, *v. n.* चिन् (c. 10. चिन्तयति -पितुं), युप् (c. 4. युष्यते, योषुं), ध्ये (c. 1. ध्यायति, ध्यातुं), समीक्षां कृ, विचारं कृ, परामर्शं कृ, विवेचनं कृ.

CONSIDERABLE, *a.* (Respectable) प्रतीक्ष्यः -क्षा -क्ष्यं, मान्यः -न्या -न्यं, जाय्यः -क्षा -क्ष्यं, सादरणीयः -या -यं.—(Important) गुरुः -क्षी -रु, मह्यः -धा -धं.—(Not little) अजल्पः -त्या -त्यं, बहुः -ह्यो -हु, प्रचुरः -रा -रं, महान् -हता -हत् (न्), भूरिः -रि -रि, महामूलः -त्या -त्यं, धर्म्यः -ध्या -ध्यं.

CONSIDERABLENESS, *s.* गौरवं, गुरुता, मान्यता, जाय्यत्वं, अर्थ्यता, अनन्यत्वं, प्राचुर्यं.

CONSIDERABLY, *adv.* अनन्यं, बहु, गुरु, सु or सति prefxed, भूरि, भूशं, अतिशये.

CONSIDERATE, *a.* (Prudent) समीक्षकारी -रिणी -रि (न्), विमृश्यकारी -रिणी -रि (न्), कार्यज्ञितकः -का -कं, चिन्ताशीलः -ला -लं, परिणामदर्शी -रिणी -रि (न्), कृतावधानः -ता -तं, मतिमान् -मती -मत् (न्).—(Regardful) सादृतः -ता -तं, दत्तादरः -रा -रं, प्रतीतः -ता -तं.

CONSIDERATELY, *adv.* समीक्ष्य, विमृश्य, अवधानतः, मन्त्रतः, अवधया, असहसा, अग्रमत्तं, प्रमादं विना.

CONSIDERATENESS, *s.* चिन्ता, कार्यचिन्ता, प्रसमीक्षा, चर्चा, सुविचारः.

CONSIDERATION, *s.* (Reflection, examination) चिन्ता, सुचिन्ता, सच्चिन्तनं, विचारः -रणं -रणा, सुविचारः, समीक्षा -क्षयं, प्रसमीक्षा, चर्चा, वितर्कः, विवेचनं, विमर्शः, परामर्शः, भावना, सम्प्रधारणा, जाग्र्यानं.

सम्प्रधानं, प्रणिधानं, विगृहणं, परीक्षा, छास्या, संख्या.—(Regard for) प्रतीक्षा, जपेक्षा, जपेक्षा, उद्देशः, प्रतीतिः *f.*; 'in consideration of,' जपेक्षया.—(Motive, reason) हेतुः *m.*, निमित्तं, प्रयोजनं, कारणं, प्रयोगः.—(Importance) गौरवं, गुरुता, प्रभावः.—(Estimation, honour) मानं, मान्यत्वं, आदरः, पूजा, पूज्यता, सम्भावना.—(Compensation) पारितोषिकं, परिचरः, परीचरः.

CONSIDERED, *p. p.* चिन्तितः -ता -तं, सुचिन्तितः -ता -तं, सचिन्तितः -ता -तं, परामृष्टः -ष्टा -ष्टं, समीक्षितः -ता -तं, चालोचितः -ता -तं, निरूपितः -ता -तं, सुनिरूपितः -ता -तं, प्रतीक्षितः -ता -तं, निरीक्षितः -ता -तं, विचारितः -ता -तं, विगृहितः -ता -तं, मतः -ता -तं, स्मृतः -ता -तं.

CONSIDERER, *s.* चिन्तकः, चिन्तापरः, ध्यानपरः, विचारकः, विवेचकः.

CONSIDERING, *part.* जपेक्षया, प्रतीक्ष्य, जपेक्ष्य, उद्दिश्य, प्रतीक्ष्यकः -का -कं.

To CONSIGN, *v. a.* (Intrust) च्चु in caus. (जपेयति -यितुं), समु, प्रतिपद in caus. (-पादयति -यितुं), निक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), मस् (c. 4. -क्षस्यति -क्षसितुं), न्यासीकृत, परिदा (c. 3. -ददाति -दातुं), चारु in caus. (-रोपयति -यितुं), नियुज् (c. 7. -युज्यति -योजुं), प्रतिष्ठा in caus. (-ष्ठापयति -यितुं), प्रणिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), विधा.—(Appropriate) प्रयुज्, उपयुज्, चिन्तयुज्.

CONSIGNABLE, *p. p.* जपेक्षणीयः -या -यं, जपेक्ष्यः -ष्या -ष्यं, समवेक्षणीयः -या -यं, प्रतिपादणीयः -या -यं, चारोपणीयः -या -यं.

CONSIGNED, *p. p.* जपेक्षितः -ता -तं, समर्पितः -ता -तं, प्रतिपादितः -ता -तं, निक्षिप्तः -ता -तं, न्यासः -स्ता -स्तं, न्यासीकृतः -ता -तं, प्रणिहितः -ता -तं.

CONSIGNMENT, *s.* समर्पणं, जपेक्षं, न्यसनं, प्रतिपादनं, चारोपणं, परिदानं, विधायकत्वं.—(In writing) समर्पणपत्रं, चालनपत्रं.

To CONSIST, *v. n.* संस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), परिसंस्था, जवरसा, विष्टा, समूह, वृत् (c. 1. वर्तते -वर्तितुं), संपृत्.—(Be comprised, be composed) जन्तुगणः -ता -तं भू. But in this sense ज्ञातकः -का -तिज्ञा -कं or रूपः -पा -पं are used; as, 'the army consists of elephants, horses, and infantry,' हस्तपशुपादातात्मकं पलं; 'the country consists of valleys and mountains.' दरीपष्ठे-तद्रूपे विषयः.

CONSISTENCE, *s.* जपेक्ष्यत्वं.—(Thickness) घनता, सान्द्रता, श्यानता, पीयरत्वं.—(Firmness) दृढता, स्थिरता, जपेक्ष्यत्वं.—(Suitableness) योग्यता, जपेक्ष्यत्वं.

CONSISTENCY, *s.* (Stability) स्थैर्यं, धीरत्वं, धृतिः *f.*, जपेक्ष्यत्वं, जपेक्ष्य-चारः.—(Congruity) अनुकारित्वं, जपेक्ष्यत्वं, सादृश्यं, ज्ञानरूपं.

CONSISTENT, *a.* (Stable) स्थिरः -रा -रं, धीरः -रा -रं, जपेक्ष्यः -ला -लं, जपेक्ष्यकारी -रिणी -रि (न्), जपेक्ष्यः -या -यं, जपेक्ष्यः -न्ना -लं.—(Not opposed, not contradictory) जपेक्ष्यः -द्वा -द्वं, जपेक्ष्य-रीतः -ता -तं, जपेक्ष्यारी -रिणी -रि (न्), योग्यः -ग्या -ग्यं, सङ्गतः -ता -तं, सद्गुणः -शी -शं.—(Solid, not fluid) घनः -ना -नं, दृढः -ढा -ढं, द्रव्यतर -रा -रं.

CONSISTENTLY, *adv.* जपेक्ष्यत्वं, जपेक्ष्यरीतं, योग्यं, जपेक्ष्यरतम् -रेय, सङ्गतं.

CONSISTING OF, *p.* Expressed by ज्ञातकः -का -तिज्ञा -कं or रूपः -पा -पं; as, 'an army consisting of elephants horses, chariots, and infantry,' हस्तपशुपादातात्मकं or -रूपं द्रव्यं; 'consisting of two,' ज्ञातकः -का -कं; 'consisting of troubles,' दुःखरूपः -पा -पं.—(Made of) मयः -यो -यं affixed.

CONSISTORIAL, *a.* धर्माध्यक्षसभासदस्यी-न्यनी-न्यि (न्), पुरोहितमहासदस्यी.

CONSISTORY, *s.* धर्माध्यक्षसभा, पुरोहितसभा, रोमनगरे महाधर्माध्यक्षसभा.

CONSOciate, *s.* सङ्गी *m.* (न्), अनुपङ्गी *m.* (न्), सहायः, सहकारी *m.*

(न्), सहायसी *m.* (न्), पन्थुः *m.*

To CONSOCIATE, *v. a.* संयुज् (c. 7. -युज्यति -योजुं, c. 10. -योजयति -यितुं), संक्षिप् in caus. (-क्षेपयति -यितुं), सङ्गन् (c. 9. -वगाति -वन्तुं).

To CONSOCIATE, *v. n.* सङ्गन् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), सह गन्, संवस् (c. 1. -वराति -वस्तुं), सह चस्, मिल् (c. 6. मिलति, मेलितुं). सम्मिल्, संयुज् in pass. (-युज्यते).

CONSOCIATED, *p. p.* संयुक्तः -क्ता -क्तं, सहयुक्तः -क्ता -क्तं, समायुक्तः -क्ता -क्तं, संक्षिप्तः -ष्टा -ष्टं, सहितः -ता -तं, सङ्गातयान् -वती -वत् (न्) मिलितः -ता -तं, संसृष्टः -ष्टा -ष्टं, कृतसंसर्गः -र्गा -र्गं, सम्पुक्तः -क्ता -क्तं.

CONSOCIATION, *s.* साहाय्यं, सहायता, साहचर्यं, साहित्यं, संयोगः. सङ्गनः, सङ्गतिः *f.*, संसर्गः, सङ्गः, संक्षेपः, सङ्गातः.

CONSOLABLE, *a.* सान्त्वनीयः -या -यं, सन्तोषणीयः -या -यं, सन्तोष्यः -ष्या -ष्यं, ज्ञान्वातनीयः -या -यं, प्रयोधनीयः -या -यं, विनोदनीयः -या -यं.

CONSOLATION, *s.* सान्त्वः -न्तव्यं, सान्त्वनं -ना, ज्ञान्तव्यं, ज्ञा ज्ञानं, रामाज्ञानं, उपज्ञानिः *f.*, ज्ञानिः *f.*, सन्तोषणं, शोकापननं, शोकापहारः, विनोदः, प्रयोधः.

CONSOLATORY, *a.* सान्त्वदः -दा -दं, सान्त्वनः -ना -नं, ज्ञान्तिकः -की -कं, ज्ञानिदः -दा -दं, ज्ञानकः -का -कं, सन्तोषकः -का -कं, ज्ञान्वातकः -सिका -कं, शोकापनुदः -दा -दं, ज्ञेयापहः -हा -हं, शोकापहारकः -का -कं, शोकादिद् *m. f. n.*

To CONSOLE, *v. a.* सान्त् or ज्ञान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), अभिशान्त्, परिज्ञान्त्, उपज्ञान्त्, ज्ञान्त् in caus. (-ज्ञायति -यितुं), समाज्ञस्, विज्ञस्, परिविज्ञस्, प्रयुज् in caus. (-चोपयति -यितुं), ज्ञम् in caus. (ज्ञायति -यितुं), प्रज्ञम्, उपज्ञम्, शोकम् अपनुद् (c. 6. -नुदति -नोतुं) or विनुद् in caus. (-नोदयति -यितुं) or प्रतिज्ञः; सुख्य (nom. सुखयति -यितुं), सुख्यं -रां -रं कृ.

CONSOL, *s.* (In architecture) नागः, नागदन्तकः, सालारं, निर्यहः.

CONSOLID, *p. p.* ज्ञान्वातितः -ता -तं, सन्तोषितः -ता -तं, विनोदितः -ता -तं.

CONSOLID, *s.* सान्त्ववादः, ज्ञान्वातकः, विनोदकः *m.* (न्), शोकापनुदः.

To CONSOLIDATE, *v. a.* संस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), प्रतिष्ठा, स्विरीकृ, सुख्यं -रां -रं कृ, संसृम् (c. 5. -सृज्यति -सृजितुं, c. 10. -सृजयति -यितुं), दृढीकृ, घनीकृ, संहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं).

To CONSOLIDATE, *v. n.* संस्था in caus. pass. (-स्थाप्यते), स्विरीकृ, सुख्यं -रां -रं कृ, दृढीकृ, घनीकृ, संहन् in pass. (-ह्यन्ते).

CONSOLIDATED, *p. p.* संस्थापितः -ता -तं, संसृम्भितः -ता -तं, संहन्तः -ता -तं, स्विरीकृतः -ता -तं, दृढीभूतः -ता -तं, एकाकीकृतः -ता -तं.

CONSOLIDATION, *s.* स्विरीकरणं, दृढीकरणं, संसृम्भः, संस्थापनं, घनीकरणं, एकाकीकरणं.

CONSONANCE, *s.* अनुसादः -रिता, ज्ञानुरूपं, योग्यता, जपेक्ष्यत्वं, सादृश्यं.

CONSONANT, *a.* अनुसारी -रिणी -रि (न्), योग्यः -ग्या -ग्यं, जपेक्ष्यः -क्ता -क्तं, सद्गुणः -शी -शं, जपेक्ष्यः -या -यं, जपेक्ष्यः -द्वा -द्वं, तुल्यः -त्या -त्वं.

CONSONANT, *s.* (Letter) व्यन्तः, 'conjunct consonant,' संयोगः.

CONSONANTLY, *adv.* अनुसारतस् -रेय, जपेक्ष्यत्वं, जपेक्ष्यत्वं, यथा.

CONSONOUS, *c.* एकतालः -ला -लं, सार्वजनिकारी -रिणी -रि (न्).

CONSORT, *s.* (Wife) पत्नी, भाव्या, वधू.—(Husband) पतिः *m.*, भर्ता *m.* (न्).—(Royal consort, queen) राजपत्नी, राजमहिषी.—(Partner) सहवासो *m.* -सिनी *f.* (न्), सहवर्ती *m.* (न्), सहभावी *m.* (न्), सङ्गी *m.* (न्).

To CONSORT, *v. n.* (Keep company with) सह चस् (c. 1. वसति, वस्तुं), संवस्; सङ्गन् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), सह गम्, सह चस् (c. 1. चरति -रितुं).

CONSORTED, *p. p.* सङ्गतः -ता -तं, सहगतः -ता -तं, सङ्गातयान् -वती -वत् (न्).

- CONSORTION, *s.* साहित्यं, सहायत्वं, साहाय्यं, सङ्गमः, साहचर्यं, संसर्गः.
- CONSPERSION, *s.* सम्प्रोक्षणं, प्रोक्षणं, निषेकः, सेचनं, प्रक्षेपः.
- CONSPICUOUS, *a.* (Obvious to the sight) प्रकाशः-शा-शं, सुप्रकाशः-शा-शं, प्रत्यक्षः-धा-शं, स्पष्टः-धा-शं, सुस्पष्टः-धा-शं, स्फुटः-धा-शं, व्यक्तः-क्ता-क्ते, प्रत्यक्तः-क्ता-क्ते, प्रकाशमानः-ना-नं, प्रकाशितः-ता-तं, दीप्यमानः-ना-नं, देदीप्यमानः-ना-नं, पुरःस्फुरन्-रन्त्री-रत् (त्).—(Eminent) प्रमुखः-खा-खं, उत्कृष्टः-धा-शं, प्रकृष्टः-धा-शं, विशिष्टः-धा-शं, सुख्यातः-ता-तं.
- CONSPICUOUSLY, *adv.* प्रत्यक्षतः, प्रकाशं, स्पष्टं, स्फुटं, व्यक्तं.
- CONSPICUOUSNESS, *s.* प्रकाशता, सुप्रकाशत्वं, प्रत्यक्षत्वं, व्यक्तत्वं, स्फुटता, स्पष्टता, सुस्पष्टत्वं, प्रादुर्भावः.—(Eminence) प्रकृष्टत्वं, प्रमुखत्वं, विशिष्टता, विख्यातिः *f.*
- CONSPIRACY, *s.* दुष्टकर्मसम्पादनार्थं बहुजनानां संसर्गः, बहुनां कुसाहित्यं, असत्साहित्यं, कुसंसर्गः, कुसाहाय्यं, कुमन्त्रणा, कपटप्रयत्नः, कुसङ्कल्पः, पणः, ऐकमत्यं, एकवाक्यता.—(Conjunction) संश्लेषः, संश्लेषनं.—(Against the king) द्रोहः, राजद्रोहः.
- CONSPIRATOR, *s.* दुष्टकर्मसाधनार्थं बहुजनैः सह संसर्गी *m.* (न्) or सद्गी *m.* (न्) or अनुसद्गी *m.* (न्).—(Persons bound together by oath) संश्लेषकः *m. pl.*, दिव्यवद्धाः *m. pl.*, शपथवद्धाः *m. pl.*—(Against life) प्राणव्येदकः.—(Against the king) राजद्रोही *m.* (न्).—(Traitor) विश्वासपातकः.
- To CONSPIRE, *v. n.* दुष्टकर्मसाधनार्थं संसर्गं कृ or कुसाहित्यं कृ or कुसाहाय्यं कृ or पणं कृ, द्रोहं कृ.—(Against the life of the king) राजा हन्तव्य इति परस्परं शपथेन वद्धा भूत्वा समर्थं कृ.—(Agree together, lead to one point) सम्मिलं (c. 6. -मिलति -मेलितुं), एकत्र नो (c. 1. नयति, नेतुं), समानो, अनुकूल (nom. अनुकूलयति -यितुं); 'all things conspire to make him happy' तस्य सुखार्थं सर्वं सम्मिलति.
- CONSTABLE, *s.* दण्डपाणिः *m.*, दण्डधरः, गश्ताटः, दंडेष्टः, यष्टिधरः, राजपुरुषः, कोष्ठपालः, ग्राहकः.—(Chief constable) दण्डनायकः.
- CONSTANCY, *s.* (Perpetuity) नित्यता-त्वं, अचिरातः, नैरन्तर्यं, संस्थितिः *f.*, प्रत्यवस्थानं.—(Firmness) स्थिरता, स्वेयं, धीरत्वं, दार्ढ्यं, दृढता, दृढिमा *m.* (न्), धृतिः *f.*, स्वेमा *m.* (न्).—(Perseverance) अभिनिवेशः, निर्वन्धः, अतिनिर्वन्धः, व्यवस्थितिः *f.*, ग्रहः.—(Faithfulness, lasting affection) दृढा भक्तिः, दृढं सौहार्दं, दृढभक्तित्वं, अनुकूलता.
- CONSTANT, *a.* (Perpetual) नित्यः-त्वा-त्वं, नैतिकः-को-कं, अभीष्टः-क्षणा-क्षणं, शाश्वतः-ती-तं, अचिरतः-ता-तं, निरन्तरः-रा-रं, सनातनः-नी-नं, सदैवकालीनः-ना-नं, सदैवकालिकः-की-कं, चिरस्थायी-पिनी-पि (न्).—(Firm, steadfast) स्थिरः-रा-रं, दृढः-दा-दं, धीरः-रा-रं, व्यवस्थितः-ता-तं, धृतिमान्-मती-मत् (त्), प्रसक्तः-क्ता-क्ते, नियतः-ता-तं.—(Resolute) स्थिरमतिः-ति-ति, स्थिरचेता-ता-तः (म्), स्थितधीः-धी-धि.—(Constant in friendship) दृढसौहार्दः-दी-दं, दृढभक्तिः-क्ति-क्तिः, 'a constant wife,' पतिव्रता, स्त्रीया, दृढभक्तिः *f.*; 'a constant lover,' अनुकूलः.
- CONSTANTLY, *adv.* नित्यं, नित्यशः, नित्यदा, सततं, अश्रुतं, नियतं, निरन्तरं, अचिरतं, अनवरतं, अभीष्टं, सदैवकालं, शाश्वतं, अनिशं, सनतं, प्रतिक्षणं, अनुक्षणं, सना, वारं वारं, अश्रान्तं.—(With firmness) स्थिरमत्या, मनःस्थिरं.
- CONSTELLATION, *s.* राशिः *m.*, नक्षत्रं, राशिनाक्षत्रं, चूडं, ताराशः *m.*, तारामण्डलः.
- CONSTERNATION, *s.* विम्वयः, सन्दासः, साध्वसं, त्रासः, सम्भयः, जाकुलत्वं,

- याकुलता, कातरता, भयं, चमत्कारः, अरिष्टानकः.
- To CONSTIPATE, *v. a.* अवरूपं (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं), वन्ध् (c. 9. -चम्राति -चन्धुं), निचन्ध्, सन्ध् (c. 9. सन्ध्राति, सन्धितुं), विष्टम्, अवष्टम्; नह् (c. 4. नयति, नद्धुं).—(Crowd) सत्ताप् (c. 1. -वाधते -पितुं).—(Condense) घनीकृ, निविडीकृ.
- CONSTIPATED, *p. p.* अवरुद्धः-द्धा-द्धं, निरुद्धः-द्धा-द्धं, घानद्धः-द्धा-द्धं, वद्धकोष्ठः-धा-धं, निवद्धः-द्धा-द्धं, विष्टम्-व्या-व्यं, अवष्टम्-व्या-व्यं.
- CONSTIPATION, *s.* मलावरोधः, मलावष्टम्भः, विष्टम्भः, नाहः, घानाहः, विद्रव्यहः, गुदग्रहः, विद्रसङ्गः, निचन्धः, विचन्धः, कोष्ठनियन्धः, वद्धकोष्ठः, घामवातः, वेगरोधः, वेगविधारणः; 'producing constipation,' ग्राही-हिणी-हं (न्), विष्टम्भी-म्भिनी-म्भि (न्).
- CONSTITUENT, *a.* (Component, making) साधकः-का-कं, विधायी-यिनी-यि (न्), कल्पकः-का-कं, संस्थापकः-का-कं, निर्मायकः-का-कं, रचकः-का-कं.—(Essential) वास्तवः-वी-वं, सारभूतः-ता-तं, स्वाभाविकः-को-कं.
- CONSTITUENT, *s.* साधनं, वस्तु *n.*, सारः, भूतं, मूलं, योनिः *m. f.*; 'a constituent part,' अङ्गः; 'of an army,' सेनाङ्गः.—(He who deputed) नियोजकः, प्रेरकः.
- To CONSTITUTE, *v. a.* (Form, compose) निर्मा (c. 2. -माति, c. 3. -मिमीते -मातुं), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), कृ (c. 8. कुरुते, कर्तुं), रच् (c. 10. रचयति -यितुं), साप् in caus. (सापयति -यितुं); संस्था in caus. (स्थापयति -यितुं).—(Establish) स्था in caus., प्रस्था, संस्था, प्रतिष्ठा.—(Depute) नियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), प्रतिपद् in caus. (पादयति -यितुं), समादिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं); 'whatever wealth constitutes the treasury,' यद् धनं कोषभूतं.
- CONSTITUTED, *p. p.* (Composed, consisting of) निर्मितः-ता-तं, चात्मकः-का-त्मिका-कं in comp., रूपः-पा-पं in comp., मयः-यी-वं in comp.
- CONSTITUTION, *s.* (State) भावः, स्वभावः, अवस्था, दशा, स्थितिः *f.*, वृत्तिः *f.*.—(Form) रूपं, स्वरूपं.—(Structure) निर्मितः *f.*, निर्माणं, संस्थितिः, यूहनं, विधानं, रचना, साधनं.—(Temperament) प्रकृतिः *f.*, भावः, स्वभावः, प्रकृतिस्वभावः, देहस्वभावः, शरीरस्थितिः *f.*, जन्मस्वभावः, जातिस्वभावः; 'of a sickly constitution,' जन्मरोगी-गिणी-गि (न्).—(Ordinance) व्यवस्था, विधिः *m.*—(System of government) राज्यरोतिः *f.*, राज्यस्थितिः *f.*, राज्यनीतिः *f.*, राज्यविधिः *m.*, राज्यप्रवृत्तिः *f.*, देशाचारः.—(Act of establishing) नियोजनं, प्रतिष्ठापनं, व्यवस्थापनं.
- CONSTITUTIONAL, *a.* (Relating to the constitution of body) प्राकृतिकः-की-कं, स्वाभाविकः-को-कं.—(To the constitution of the state) राज्यव्यवस्थानुसारो-रिणी-रि (न्).—(Radical) मौलः-ली-ल.
- To CONSTRAIN, *v. a.* (Compel an unwilling person to do any thing) यत्नेन or चलात्कारेण or यत्नेन अनिच्छनं जनं किञ्चित् कृ in caus. (कारयति -यितुं) or प्रवृत्तं in caus. (चनैयति -यितुं), or नियुज् in caus. (योजयति -यितुं) with loc. c., चलात्कारं कृ, समाकृप् (c. 1. -कथेति -कृष्टुं). The causal form of any verb may be used to express 'constrain'; as, 'to constrain to give,' दा in caus. (दापयति -यितुं).—(Restrain) अवरूपं (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं).
- CONSTRAINABLE, *a.* चलात्काराधीनः-ना-नं, अवरोधनीयः-या-यं. Expressed by the fut. pass. part. of the caus. form.
- CONSTRAINED, *p. p.* (Constrained to do) चलात्कारेण कारितः-ता-तं.

--(Constrained to give) दापितः -ता -तं.—(Constrained to be silent) यन्त्रितकथः -चा -चं. The pass. part. of the caus. form of any verb may be used in this sense.

CONSTRAINT, *s.* (Compulsion) चलात्कारः, चलं.—(Necessity) चप-
श्यकत्वं -ता.—(Restraint) चवरोधः; 'by constraint,' चलात्,
चलात्कारेण, चपश्यकत्वात्, चलापकर्म.

To CONSTRICT OR CONSTRICTURE, *v. a.* सङ्कुच (c. 1. -क्षोचति -यितुं),
चाकुच (c. 1. -क्षुचति -यितुं), संह (c. 1. -हरति -हर्तुं), संपृ (c. 1.
-वरति -रितुं -रोतुं), सन्निकृप् (c. 1. -कर्षति -कर्षुं).

CONSTRICTION, *s.* सङ्कोचः -चनं, संवारः, संवृतिः *f.*, चाकुचनं.

To CONSTRUCT, *v. a.* निर्मा (c. 2. -माति, c. 3. -मिमोते, c. 4. -मोयते
-मातुं or caus. -मापयति -यितुं), कृ (c. 8. करोति, कर्तुं or caus.
कारयति -यितुं), कूप (c. 10. कृत्ययति -यितुं), विरच् (c. 10. -रचयति
-यितुं), सन्नृ in caus. (-जनयति -यितुं), षट् (c. 1. षटते -टितुं), विधा
(c. 3. -दधाति -धातुं), निचि (c. 5. -चिनोति -चेतुं).

CONSTRUCTED, *p. p.* निर्मितः -ता -तं, कल्पितः -ता -तं, विरचितः -ता -तं,
कारितः -ता -तं, षटितः -ता -तं, मयः -यी -यं in comp.

CONSTRUCTION, *s.* निर्माणं, निर्मितिः *f.*, रचना, विरचना, कल्पनं -ना,
विधानं, षटनं, सन्धिः *m.*, सन्धानं.—(Of words) समर्थः -धेता, अन्वयः.
(Meaning) सधेः, अभिप्रायः, आशयः, विवक्षा.

To CONSTRUE, *v. a.* (Interpret the meaning) सधे च्यास्या (c. 2.
-स्याति -तुं); व्याकृः व्याहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं); विदू (c. 2. -द्वोति
-वक्तुं), परिशुप् in caus. (-शोधयति -यितुं), धिभि कृ.—(Range words
in order) शब्दचिन्तामं कृ; 'to construe a sloke,' श्लोकलापनं कृ.

CONSTUPRATION, *s.* धर्मणं, दूषणं, साहसं, चलात्कारेणाभिगमः, राक्षसं,
कन्याहरणं, स्त्रीहरणं, कन्यादूषणं.

CONSUBSTANTIAL, *a.* एकमूर्तिः -न्तिः -न्ति, समभावः -वा -वं, एकभावः -वा -वं,
एकशरीरः -रा -रं, एकयोनिः -निः -नि, सजातीयः -या -यं.

CONSUL, *s.* पृथक्काले रोमननगरं प्रजाभिर् नियुक्ते दण्डनायकः.—(An officer
commissioned in foreign parts to superintend the com-
mercial transactions of his own nation) विदेशे स्वदेशीयपानि-
ज्यव्यापारनिर्वाहणे नियुक्ते जनः.

CONSULATE, CONSULSHIP, *s.* पृथक्काले दण्डनायकस्य पदं or अधिकारः.

To CONSULT, *v. a. and n.* मन्त्र (c. 10. मन्त्रयते -ति -यितुं), सम्मन्त्र, विचर्
in caus. (-चारयति -यितुं), सम्भाप् (c. 1. -भापते -यितुं), संवद् (c. 1.
-वदति -दितुं or c. 10. -वादयति -यितुं), विमृश् (c. 6. -मृशति -मृशुं),
परामृश्, विनिश्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), सञ्चिन् (c. 10. -चिन्तयति -यितुं),
एकत्र परामर्शं कृ.—(Inquire of) निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं).—
(Regard) सवेष्ट (c. 1. -ईष्टते -ईष्टुं), प्रतीक्ष, समीक्ष; 'to consult
with one's self,' मनसा विचर्.

CONSULTATION, *s.* मन्त्रः -न्त्रणं -शा, सम्मन्त्रणं, विचारः -रणं, सम्प्रधारणा,
सम्भाषा -पणं, मर्शः, आमर्शः, प्रत्यवमर्शः, विमर्शः, परामर्शः, विवेचनं,
संवादः, सम्प्रवदनं; 'private consultation,' गूढभाषितं.

To CONSUME, *v. a.* (Destroy) नश् in caus. (नाशयति -यितुं), विनश्,
सद् in caus. (सादयति -यितुं), अवसद्, विध्वंस in caus. (-ध्वंसयति
-यितुं); 'by fire,' दहं (c. 1. दहति, दग्धुं), निर्दहं.—(Spend) उपयुज्
(c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), व्ययोक्त.—(Exhaust) निःशेषं -पां -यं कृ, निरवशेषीकृ.
—(Waste) क्षि (c. 1. क्षयति c. 5. क्षिणोति or caus. क्षपयति -यितुं);
'to consume away,' नश् (c. 4. नश्यति, नशितुं), क्षि in pass.
(क्षीयते), सद् (c. 6. सीदति, सन्तुं), अवसद्, परिहा in pass. (-हीयते).

CONSUMED, *p. p.* नष्टः -ष्टा -ष्टं, नाशितः -ता -तं, विनाशितः -ता -तं, दग्धः

-ग्धा -ग्धं, जुष्टः -ष्टा -ष्टं, व्ययीभूतः -ता -तं, व्ययितः -ता -तं, क्षीणः -शा
-शं, परिक्षीणः -शा -शं, क्षयितः -ता -तं, चालीढः -ढा -ढं.

CONSUMER, *s.* नाशकः, विनाशकः, क्षयकरः, क्षयी *m.* (नृ), ध्वंसकारी *m.* (नृ).
To CONSUMMATE, *v. a.* समाप् in caus. (-ज्ञापयति -यितुं), सम्पद् in
caus. (-पादयति -यितुं), निष्पद्, साप् in caus. (साधयति -यितुं),
संसाप्, सम्पृ in caus. (-पूरयति -यितुं), निर्वृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं).

CONSUMMATE, *a.* सम्पूर्णः -रूपा -रूपं, परिपूर्णः -रूपा -रूपं, सिद्धः -द्धा -द्धं, सम्पन्नः
-चा -चं, समाप्तः -प्ता -प्तं, उक्तः -ष्टा -ष्टं, परमः -मा -मं,

CONSUMMATION, *s.* (The state) सिद्धिः *f.*, संसिद्धिः *f.*, निष्पत्तिः *f.*,
समाप्तिः *f.*, सम्पूर्णता, परिपूर्णता.—(The act) समापनं, सम्पादनं,
निष्पादनं, साधनं, निर्वर्त्तनं.

CONSUMPTION, *s.* (Pulmonary) क्षयः, श्लेष्मः, क्षयरोगः, क्षयपुः *m.*,
क्षयकासः, जघ्ना *m.* (हृन्), यक्ष्मा *m.* (नृ), कफक्षयः, नृपामयः, शरीर-
पाकः.—(Destruction, waste) क्षयः, परिक्षयः, उपक्षयः, नाशः,
विनाशः, व्ययः -यनं, ध्वंसः -सनं, अपचयः.—(Use) उपयोगः, उपभोगः.

CONSUMPTIVE, *a.* क्षयी -यिणी -यि (नृ), नाशी -शिनी -शि (नृ), व्ययी
-यिनी -यि (नृ).—(Diseased with consumption) क्षयरोगी -गिणी
-गि (नृ), यक्ष्मी -क्षिणी -क्षि (नृ).

CONTACT, *s.* स्पर्शः, संस्पर्शः, स्पर्ष्टिः *f.*, सम्पर्कः, पुक्तिः *f.*, समासज्जनं, संसर्गः,
आसङ्गः, सङ्गः, व्यतिकरः, उपपातः, संयोगः, परिमर्शः, उपयोगः; 'as-
certainment by contact,' त्वाचप्रत्यक्षः; 'bodily contact,' सङ्गाङ्गि.

CONTAGION, *s.* (Communication of disease) संचारः, स्पर्शसंचारः,
संसर्गः, रोगाकर्षणं.—(Contagious disease) मारी, मारकः.

CONTAGIOUS, *a.* स्पर्शसंचारी -रिणी -रि (नृ), संचारकः -का -कं, संचारी
-रिणी -रि (नृ), सन्मर्कीयः -या -यं, त्वाचः -ची -चं, संस्पर्शजः -जा -जं.

To CONTAIN, *v. a.* (Hold) धा (c. 3. दधाति, धत्ते, धातुं), आधा; आदा
(c. 3. -दधाति -दत्ते -दातुं), धृ (c. 1. धरति, धर्तुं or caus., धारयति
-यितुं), भृ (c. 3. विभर्ति, भर्तुं).—(Comprise) परिग्रह (c. 9. -गृह्णाति
-ग्रहोतुं).—(Restrain) यम् (c. 1. यञ्जति, यन्तुं), संयम्; नियह; संह
(c. 1. -हरति -हर्तुं), प्रतिबंध.

CONTAINABLE, *a.* सादेयः -या -यं, धारणीयः -या -यं, परिग्रहणीयः -या -यं.

CONTAINED, *p. p.* धृतः -ता -तं, धारितः -ता -तं, अन्तर्गतः -ता -तं, अन्तर्गणितः
-ता -तं, समाविष्टः -ष्टा -ष्टं, परिगृहीतः -ता -तं, आकलितः -ता -तं, गर्भः
-भा -भं in comp., पक्षे -क्षिनी -क्षि (नृ); 'contained in the
sentence,' वानवस्यः -स्या -स्यं.

CONTAINING, *p. p.* (Holding) आदधानः -ना -नं, दधानः -ना -नं, धारकः
-का -कं, गर्भः -भा -भं in comp. आत्मकः -का -कं; 'a box con-
taining powder,' चूर्णगर्भं पात्रं.

To CONTAMINATE, *v. a.* दुष् in caus. (दूषयति -यितुं), प्रतिदुष्, लिप्
(c. 6. लिम्पति, लेप्ते), अनुलिप्, कलुष (nom. कलुषयति -यितुं), मलिन
(nom. मलिनयति -यितुं), मलिनोक्त, कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), दिह
(c. 2. देमिष -ग्धुं), भष्टीकृ; 'to be contaminated,' दुष् (c. 4. दुषति).

CONTAMINATED, *p. p.* दुष्टः -ष्टा -ष्टं, दूषितः -ता -तं, कलुषितः -ता -तं,
मलिनितः -ता -तं, कलङ्कितः -ता -तं, लिम्पः -प्ता -प्तं, भष्टः -ष्टा -ष्टं, अपवित्रः -त्रा -त्रं.

CONTAMINATION, *s.* दूषणं, कलुषं, मालिन्यं, अशौचं, अशौचित्वं, कलङ्कः, मलं.
To CONTEMN, *v. a.* अवज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), अवमन् (c. 4. -मन्यते
-मन्तुं), तुणाय मन्, अवधीर् (c. 10. -धीरयति -यितुं), परिभू; गहं (c. 1.
गहेते -हर्तुं), निन्द (c. 1. निन्दति -न्दितुं), गुप् in des. (जगुप्सते -प्सितुं),
कदर्थ (c. 10. -अर्थयते -यितुं), उपेक्ष (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), कुम्त्स् (c. 10.
कुत्सयति -यितुं), लघूकृ, तुच्छीकृ.

CONTEMNED, *p. p.* अवमतः -ता -तं, अवमानितः -ता -तं, अवज्ञातः -ता -तं.

अवधीरितः -ता -तं, परिभूतः -ता -तं, गर्हितः -ता -तं, निन्दितः -ता -तं
विमानितः -ता -तं, कदर्थितः -ता -तं, अवध्यातः -ता -तं, उपेक्षितः -ता -तं,
कुत्सितः -ता -तं.

CONTEMNER, *s.* अवमन्ता *m.* (नृ), अवज्ञानकृत्, निन्दकः, निन्दाकरः, मृणाकरः.

To CONTEMPLATE, *v. a.* (Examine attentively) निरूप (c. 10. -रूपयति
-यितुं), अवेष्य (c. 1. -ईष्यते -यितुं), सम्प्रेष्य, चन्वेष्य, समवेद्य; सन्दृश्य
(c. 1. -पश्यति -दृष्टुं), अनुदृश्य, परिरुदृश्य; आलोक् (c. 10. -लोकयति
-यितुं), आलोच्य (c. 10. -लोकयति -यितुं), निर्वेष्य (c. 10. -वर्षयति -यितुं).

To CONTEMPLATE, *v. n.* ध्ये (c. 1. ध्यायति, ध्यातुं), अनुध्याय, अभिध्याय, सन्ध्या,
प्रध्याय; चिन्त (c. 10. चिन्तयति -यितुं), विचिन्त, सविन्, भू in caus.
(भावयति -यितुं), सम्भू, मनसा विचर in caus. (-चारयति -यितुं), विमृश
(c. 6. -मृशति -भृष्टुं), समाधा (c. 3. -धत्ते -धातुं).

CONTEMPLATED, *p. p.* ध्यातः -ता -तं, चिन्तितः -ता -तं, भावितः -ता -तं,
सम्भावितः -ता -तं, विचारितः -ता -तं, मनोगुप्तः -ता -तं.

CONTEMPLATION, *s.* ध्यानं, अभिध्यानं, आध्यानं, अनध्यानं, समाधिः *m.*,
सनाधानं, चिन्ता, भावना, सम्भावनं -ता, विचारणा, विमर्शः, ध्यानपरता,
ध्याम *n.* (नृ).

CONTEMPLATIVE, *a.* ध्यानपरः -रा -रं, चिन्तापरः -रा -रं, ध्यानशीलः
-ला -लं, चिन्ताशीलः -ला -लं, समाधिमान् -मती -मत् (नृ), चिन्तावान्
-वती -वत् (नृ), भावितात्मा -त्मा -त्मा (नृ), समाधिस्थः -स्था -स्थं, ध्याननिष्ठः
-धा -धं, सचिन्तः -न्ता -न्तं.

CONTEMPLATOR, *s.* ध्यानकक्षी *m.* (नृ), ध्याता *m.* (नृ), समाधिकृत्, चिन्तकः
विचारि *m.* (नृ).

CONTEMPORARY, *a.* समकालीनः -ना -नं, एककालीनः -ना -नं, समान-
कालीनः -ना -नं, समानकालवर्ती -र्त्तिनी -र्त्ति (नृ), समकालजः -जा -जं,
समानवयस्कः -स्का -स्कं, सवयाः -याः -यः (स्); 'a contemporary
associate,' वयस्यः.

CONTEMPT, *s.* अवमानं -न्ता, अवमतिः *f.*, अवज्ञा -ज्ञानं, परिर्वयः, परिभूतिः *f.*,
परिभावः. गर्हा -हैणं, अवधीरणं, कुत्सा -त्सनं, उपेक्षा -द्यणं, हेलनं,
अवहेला -लं -लनं, मृणा, परोवादः, अपवादः, तिरस्कारः, न्यङ्कारः,
न्यग्भावनं, निन्दा; 'object of contempt,' तिरस्कारविषयः, परिभ-
वपदं, परिभावापदं

CONTEMPTIBLE, *a.* अवमान्यः -न्या -न्यं, अवमाननीयः -या -यं, अवमन्यः
-व्या -व्यं, अवज्ञेयः -या -यं, अवज्ञातव्यः -व्या -व्यं, गर्ह्यः -ह्यो -ह्यं, गर्हेणीयः
-या -यं, नृच्छः -च्छा -च्छं, कुत्सितः -ता -तं, निन्दाहिः -हो -हं, हूयः -व्या
-व्यं, गर्हितः -ता -तं, अवगर्हितः -ता -तं, अवद्यः -द्या -द्यं, नीचः -चा
-चं, छुद्रः -द्रा -द्रं, अपकृत्यः -द्या -द्यं, निकृष्टः -द्या -द्यं.

CONTEMPTIBLENESS, *s.* अवमान्यत्वं, गर्ह्यता, नृच्छत्वं, निन्दाहैवं, कौत्सित्वं, नीचत्वं.

CONTEMPTIBLY, *adv.* कुत्सितं, नृच्छं, अपकृत्यं, नीचतया, अवमान्यप्रकारेण.

CONTEMPTUOUS, *a.* अवमानो -निनी -नि (नृ), अवमन्ता -न्तो -न्त (नृ),
परिभवी -विणी -वि (नृ), परिभावी -विणी -वि (नृ), परिभावुकः -को -कं,
कुत्सावादी -दिनी -दि (नृ), उपेक्षकः -का -कं, मृणी -मिनी -मि (नृ).

CONTEMPTUOUSLY, *adv.* अवमानेन, अवज्ञानेन, अवमानं, परिभवेण,
उपेक्षया; 'he treats contemptuously,' अवमन्यते or अवमानाति
or उपेक्षते.

CONTEMPTUOUSNESS, *s.* अवमानिता, अवमानशीलता, परिभावुकत्वं.

To CONTEND, *v. n.* (Fight) युष् (c. 4. युध्यते, योद्धुं), प्रतिपुष्, विग्रह
(c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं or in caus. -ग्राहयति -यितुं), कलह (nom.
कलहायते), वैर (nom. वैरायते).—(Strive) यत् (c. 1. यतते -तिर्तुं),
प्रयतः; चेष्ट (c. 1. चेष्टते -ष्टितुं), विवेष्ट, व्यायम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं),
व्यवमो (c. 4. -व्यति -सातुं), यद् (c. 1. यदते -दितुं).—(Oppose) विरुप्

(c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं), प्रतिरुप्, संरुप्; प्रतिपुष्; प्रतोप (nom. प्रतो-
पायते), प्रतिरुप् (nom. प्रतिरुपयति -यितुं).—(Vic) स्पृष् (c. 1. स्पृधते
-पिर्तुं), विस्पृष्. सद्रुप् (c. 1. -पपेति -पिर्तुं).—(In argument) विवद्

11 (c. 1. -वदते -दितुं), वाग्युद्धं कृ, वाक्कलहं कृ.

CONTENDENT, *a.* प्रतियोद्धा -द्धी -द्ध (द्रु), विरोधी -धिनी -धि (नृ) or
प्रतिरोधी, विरुद्धः -द्धा -द्धं, विवदमानः -ना -नं, विपद्यः -द्या -द्यं, प्रति-
योगी -गिनी -गि (नृ), विपरोतः -ता -तं, प्रतोपः -पा -पं.

CONTENDER, *s.* विपद्यः, प्रतिपद्यः, योद्धा *m.* (द्रु) or प्रतियोद्धा, वैरो *m.*
(नृ), प्रतिरोद्धा *m.* (द्रु), विवादी *m.* (नृ).

CONTENT, *a.* सन्तुष्टः -ष्टा -ष्टं, तृप्तः -प्ता -प्तं, चतुष्टः -ष्टा -ष्टं, चलिष्टः
-ष्टुः -ष्टुः, तुष्टः -ष्टा -ष्टं, परितुष्टः -ष्टा -ष्टं, परितुष्टात्मा -त्मा -त्मा (नृ),
निःस्पृहः -हा -हं, निःस्पृहः -हा -हं, निःस्पृहः -हा -हं, अस्पृहः -हा -हं,
वितृष्णः -ष्णा -ष्णं, तृष्णाहीनः -ना -नं, चत्साकांक्षी -क्षिणी -क्षि (नृ)
or निराकांक्षी, सुखी -खिनी -खि (नृ), प्रीतः -ता -तं, दृष्टः -ष्टा -ष्टं,
प्रज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं, ज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं, प्रज्ञानकायः -मा -मं, सुहितः -ता -तं,
चरितार्थः -र्था -र्थं.

CONTENT, *s.* (Contentment) सन्तोषः, तृप्तिः *f.*, तोपः, परितोपः,
ज्ञानिः *f.*, कामप्रज्ञानिः *f.*, कामनिवृत्तिः *f.*, चित्तप्रगमः, चलोभः,
चतुष्टयं, चलिष्टा, अस्पृहा, वितृष्णता, वितृष्ण्य, धृतिः *f.*, सौहित्यं;
'to the heart's content,' यथानुमं -तृप्ति; 'fruit to the heart's
content,' प्रकानफलं.—(Contents, that which fills) पूरकः -कं,
भरकः -कं; 'that which is contained,' अन्तर्गतं, चान्तर्गतं, अन्तर्वेत्ती
-क्षिनी -क्षि (नृ); 'the contents of a vessel,' भावभरकः; 'con-
tents of a writing,' अर्थः; 'contents of a solid in geometry,'
यनफलं.—(Table of contents) अनुक्रमणिका, पत्रपट्टी.

To CONTENT, *v. a.* तृप् in caus. (तर्पयति -यितुं), सन्तुप्, तुप् in caus.
(तोपयति -यितुं), रुनुप्, परितुप्; 'to be content,' तृप् (c. 4.
तृप्ति -ते), तुप् (c. 4. तृप्ति), सन्तुप्.

CONTENTED, *p. p.* सन्तुष्टः -ष्टा -ष्टं, सन्तोषितः -ता -तं, तृप्तः -प्ता -प्तं, धृतिमान्
-मती -मत् (नृ), पूर्णभिलापः -पा -पं. See CONTENT.

CONTENTEDLY, *adv.* सन्तोषेण, तृप्त्या, तुष्ट्या, सन्तुष्टे, चतुष्टयं, लोभं विना.

CONTENTION, *s.* (Strife) कलहः -हं, कलिः *m.*, विग्रहः, विरोधः, द्वन्द्वं,
युद्धं, विपद्यता, विप्रतिपत्तिः *f.*—(Dispute, debate) वाक्कलहः -हं,
वाग्युद्धं, विवादः, वादानुवादः, वादप्रतिवादः, विप्रलापः, विरोधोक्तिः *f.*,
वाक्विरोधः.—(Emulation) स्पृष्टा, सद्रुपः, विजिगीषा.—(Appli-
cation of mind) मनःप्रवेशः, अभ्यासः.

CONTENTIOUS, *a.* कलहकारी -रिणी -रि (नृ) -कारः -री -रं, कलहप्रियः
-या -यं, कलिप्रियः -या -यं, विवादी -दिनी -दि (नृ), विरोधी -धिनी
-धि (नृ), विवादाधी -धिनी -धि (नृ), विवादशीलः -ला -लं, युगुत्सुः -त्सुः -त्सु.

CONTENTIOUSLY, *adv.* कलहकारिवत्, विवादाधिंवत्, विवादपूँक्षकं, वि-
वादशीलत्वात्.

CONTENTIOUSNESS, *s.* कलहकारित्वं, विवादाधिंवत्, कलहशीलता, कलहे-
च्छा, कलहप्रवृत्तिः *f.*

CONTENTLESS, *a.* असन्तुष्टः -ष्टा -ष्टं, अतृप्तः -प्ता -प्तं, तुष्टिहीनः -ना -नं.

CONTENTMENT, *s.* सन्तोषः, सन्तुष्टिः *f.*, तुष्टिः *f.*, तृप्तिः *f.*, तृप्तता, सन्तुष्टता,
तोपः, परितोपः, अस्पृहा, चलिष्टा, चलोभः, निराकांक्षा, प्रीतिः *f.*
See CONTENT.

CONTERMINOUS, *a.* सीमावासी -सिनी -सि (नृ), सीमावर्ती -र्त्तिनी -र्त्ति (नृ)
or सामन्तवासी or समीपवासी or निकटवर्ती, प्रत्यन्तः -न्ता -न्तं,
पर्यन्तस्थः -स्था -स्थं.

CONTERREANEOUS, *a.* एकदेशीयः -या -यं, एकदेशनः -जा -जं, सदेशः -शा -शं.

(c. 1. -कोचति -चितुं), कुञ्ज (c. 1. कुञ्जति -चितुं or caus कुञ्जयति -चितुं), आकुञ्ज, संवृ (c. 1. -वरति, c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), सन्निकृप् (c. 1. -कथति -कथुं), आकृप्; संह (c. 1. -हरति -हृत्), सचाप् (c. 1. -वाधते -धितुं), सङ्कटोक्; 'contracting the eye,' सङ्कटाद्यः; 'contracting the brow,' संहतभूः—(Shorten) संघिप् (c. 6. -घिपति -घेत्तुं), संह, हम् in caus. (ह्रासयति -यितुं)—(Make a contract) नियमं कृ, समयाकृ, पणं कृ, पण (c. 1. पणते -यितुं), पणायति -यितुं, सङ्घट्ट (c. 1. -यट्टते -ट्टितुं), संघिदं कृ, संविद् (c. 2. -वेत्ति -वेदितुं).—(Betroth) चाग्दानं कृ; 'to contract a marriage,' विवाहं कृ, विवाहसम्बन्धं कृ, दारपरिग्रहं कृ.—(Contract friendship) सख्यं चन् (c. 9. चागति, चन्तुं) or उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं); 'I contracted a friendship with him,' अहं तस्य मित्रत्वम् उपगतः—(Contract a debt) चृणं कृ, चृणयस्तः -स्ता -स्तं भू.

To CONTRACT, v. n. (Shrink up) सङ्कुच in pass. (-कुच्यते), सङ्कोचं or कुञ्चनम् इ (c. 2. एति, एतुं) or गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), संघिप् in pass. (-घिप्यते), संह in pass. (-ह्रियते), कुञ् in pass. (-कुच्यते), संहन् in pass. (-हन्त्यते).

CONTRACTED, p. p. (Drawn together) सङ्कुचितः -ता -तं, कुञ्चितः -ता -तं, आकुञ्चितः -ता -तं, निकुञ्चितः -ता -तं, संवृतः -ता -तं, निरुद्धः -द्धा -द्धं, पुटितः -ता -तं, संहतः -ता -तं, संप्रयानः -ता -तं.—(Abridged) संदृढः -ता -तं, संक्षिप्तः -ता -तं, समस्तः -स्ता -स्तं.—(Narrow) सघातः -घा -धं, सङ्घट्टः -ट्टा -ट्टं, निरन्तरालः -ला -लं, निरपगतः -ता -तं.—(Agreed) संविदितः -ता -तं.

CONTRACTIBLE, a. संघेपणीयः -या -यं, सङ्कोचनीयः -या -यं, कुञ्चनीयः -ला -लं.

CONTRACTIBILITY, s. संघेपणीयत्वं, सङ्कोचनीयत्वं, संह्रणीयत्वं, कुञ्चनीयत्वं.

CONTRACTION, s. सङ्कोचः -चनं, आकुञ्चनं, कुञ्चनं, चवकुञ्चनं, समसनं, संघेपः -पणं, संवारः, संवृतिः f., ह्रासः, सङ्घट्टः, निरोधः, न्यूनता; 'contraction of the vulva,' योनि संवृतिः f.; 'of the urethra,' मूत्रमार्गनिरोधः; 'contraction of the skin by astringents,' सन्धानं; 'union of letters,' सन्धिः m.; 'a contracted letter,' संक्षिप्तवर्णः.

CONTRACTOR, s. नियमकृत्, समयकृत् m. (त्रै), पणकृत्, पणार्पकः.

To CONTRADICT, v. a. विपरीतं वद् (c. 1. वदति -ते -दितुं), विपद्, अपवद्, अपयच् (c. 2. -यक्ति -यक्तुं), प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), अपरोक्.—(Oppose) विरुप् (c. 7. -रुण्डि -रोद्धुं), प्रतिरुप्, प्रतिकूल (nom. -कूलयति -यितुं), प्रतिकृ, प्रतीप (nom. प्रतीपायते); 'to contradict one's self,' विप्रवद्.

CONTRADICTED, p. p. अपवादितः -ता -तं, प्रत्याख्यातः -ता -तं, पराहतः -ता -तं, अपरोक्तः -ता -तं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, वाधितः -ता -तं, विप्रतिपन्नः -न्ना -न्नं, विप्रतिकृतः -ता -तं.

CONTRADICTER, s. विपरीतवादी m. (त्रै), प्रत्याख्याता m. (त्रै), अपवादकः, विवादी m. (त्रै), प्रतिवादी.

CONTRADICTION, s. (Verbal opposition) वचनविरोधः, प्रतीपवचनं, विपरीतवचनं, विरोधोक्तिः f., विपरीतापे वचनं, प्रत्याख्यानं, विमोक्तिः f.—(Disagreement, incongruity) विसंवादः, असङ्गतिः f., विरुद्धता, असंख्यतिः f.—(Controversial assertion) चित्तराडा, प्रतिवादः, विप्रलापः.—(Opposition) विरोधः -धनं, विपरीतता, विप्रतिपन्नः f., विपद्याता, प्रतिपद्याता, विप्रतिकारः, पर्यवस्थानं, प्रातिकूल्यं, प्रतिकूलता, प्रतिवन्धिः m. -न्यकता, वाधः.

CONTRADICTORILY, adv. विरुद्धं, विपरीतं, प्रतीपं, विरोधेन, असङ्गतं.

CONTRADICTORY, a. विपरीतः -ता -तं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, विरुद्धार्थः -धा -धं, वि-

प्रतीपः -पा -पं, विपद्यः -द्या -धं, विपरीतार्थः -धा -धं, विभिन्नः -न्ना -न्नं, प्रतिकूलः -ला -लं, विमोक्तः -ता -तं, प्रतिपेधकः -क्का -कं, झिष्टः -ष्टा -ष्टं, वाधितः -ता -तं.—(Inconsistent) परस्परविरोधी -धिनी -धि (त्रै), परस्परपराहतः -ता -तं, विवदमानः -ना -नं.

CONTRADISTINCTION, s. व्यतिरेकः, प्रतिपद्याता, विपद्याता, विरुद्धता, विपरीतता, वैपरीत्यं, प्रातिकूल्यं, वैलक्षण्यं, विपरीतगुणविशिष्टता.

To CONTRADISTINGUISH, v. a. विपरीतगुणैः or विरुद्धगुणैर् विशिप् (c. 7. -शिनष्टि -शेष्टुं or caus. -शेपयति -यितुं).

CONTRADISTINGUISHED, p. p. विपरीतगुणविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, व्यतिरिक्तः -क्का -कं.

CONTRAINED, p. p. विलघः -घा -घं, अपय्यः -य्या -य्यं, विहितः -ता -तं.

CONTRAINEDICATION, s. अपय्यलक्षणं, अपय्योपलक्षणं, अपय्यता.

CONTRAPPOSITION, s. सम्मुखे or प्रतिमुखे स्थापनं or प्रतिप्रापनं.

CONTRARIETY, s. विपर्ययः -य्यीयः, पर्ययः, विपरीतता, वैपरीत्यं, विपर्ययासः, वैलक्ष्यं -लक्षण्यं, प्रतिकूलता, प्रातिकूल्यं, विरोधः, प्रतिरोधः, विरुद्धता, प्रतिपद्याता, पर्यवस्था, विप्रतिकारः, प्रतिवन्धिता, व्यतिरिक्तः, व्यत्ययः, व्यत्यासः, अचकुटारं.

CONTRARILY, adv. विपरीतं, विरुद्धं, प्रातिकूल्येन, विपर्ययेन, अभिमुखं.

CONTRARIWISE, adv. पुनर्, परन्तु, वरं, विपरीतं, वैपरीत्येन.

CONTRARY, a. प्रतिकूलः -ला -लं, विरोधी -धिनी -धि (त्रै), विरुद्धः -द्धा -द्धं, विपरीतः -ता -तं, प्रतीपः -पा -पं, विप्रतीपः -पा -पं, प्रातीपिकः -की -कं, विलोमः -मी -मं, प्रतिलोमः -मा -मं, विपर्ययः -य्या -य्यं, विपर्ययासितः -ता -तं, विभिन्नः -द्या -धं, अपय्यः -य्या -य्यं, प्रत्ययः -य्या -य्यं, विपद्यः -द्या -धं, प्रतिपद्यः -ध्या -धं, द्वन्द्वः -द्धा -द्धं, अचकुटारः -टा -टं, अचकुटारः -रा -रं, अभिमुखः -खा -खं, अभिमुखगतः -ता -तं, प्रतिपः -पा -पं.—(Hostile) वैरी -रिणी -रि (त्रै).—(Acting contrary) विपरीतकारी -रिणी -रि (त्रै); 'a contrary wind,' समुखागतो वातः. 'Contrary' is sometimes expressed by इतर; as, 'the contrary of moveable,' i.e. 'stationary,' जडनेतरः -रा -रं.

CONTRARY, s. विपर्ययः -य्यीयः, पर्ययः, विपर्ययासः, व्यत्ययः, विपरीतं, व्यतिरिक्तः.—(Contrary proposition) प्रतिपद्यः, उच्चरपद्यः; 'to the contrary,' विपरीताभिप्रायेण; 'on the contrary,' पुनर्, परन्तु, वरं.

CONTRARY, CONTRARILY, adv. पुनर्, वरं, परन्तु, विपरीततस्, अन्यथा, प्रतिकूलं; 'contrary to that,' तद्विपरीतं; 'contrary to custom,' रीतिव्यत्ययेन; 'contrary to promise,' प्रतिज्ञाविरोधेन.

CONTRAST, s. प्रतिपद्यः, प्रतिपद्याता, व्यतिरेकः, विरोधः, विपर्ययः, वैपरीत्यं, व्यत्ययः, वैलक्ष्यं, पृथक्त्वं, भिन्नाभिप्रायः, विभिन्नभावः; 'illustration by contrast,' व्यतिरेकसुदाहरणं.

To CONTRAST, v. a. विपर्ययस् (c. 4. -अस्याति -असितुं), परस्परविपर्ययेण उपना (c. 2. -नाति -नातुं), परस्परविरुद्धं -द्धां -द्धं कृ, व्यतिरेकं कृ, विपर्ययं कृ, पृथक्त्वं अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), परस्परवैपरीत्यं कृ.

To CONTRAST, v. n. (Be in contrast) विपर्ययस् in pass. (-अस्यते), विरुप् in pass. (-रुप्यते), व्यतिरिच् in pass. (-रिच्यते).

CONTRASTED, p. p. विपर्ययस्तः -स्ता -स्तं, व्यतिरिक्तः -क्का -कं, विरुद्धः -द्धा -द्धं.

CONTRAVALLATION, s. परिरता, परिकूटं, प्रतिकूपः, नगरप्राचीराभिमुखं परिरामाचीरादि.

To CONTRAVENE, v. a. प्रतिरुप् (c. 7. -रुण्डि -रोद्धुं), संरुप्, विरुध्; प्रतिकृ; प्रतिपन् (c. 9. -यभाति -यन्तुं), प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति -यितुं), विहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), व्याहन्, निषिध् (c. 1. -नेषति -पेदुं), प्रतीप (nom. प्रतीपायते), विप्र (nom. विप्रयति -यितुं).

CONTRAVENTION, s. प्रतिरोधः, विरोधः, प्रतिकारः, विप्रतिकारः, प्रतिपत्नः,

प्रतियोगः, निषेधः, व्यापातः, चापः, प्रतिबन्धः, प्रतिबन्धकता.
 CONTRACTION, *s.* संस्पर्शः, स्पर्शः, परिमर्शः, स्पृष्टिः *f.*, सम्पर्कः, परिमार्गः.
 CONTRIBUTARY, *a.* एकराशे करदः -दा -दं, एकराजापोनः -ना -नं.
 To CONTRIBUTE, *v. a.* किञ्चित् किञ्चिद् दा (c. 3. ददाति, दातुं) or स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), स्वं स्वम् चंशं or भागं or उद्धारं दा.— (Assist, promote) साहाय्यं कृ, उपकृ, प्रवृप् in caus. (-वर्धयति -यितुं), प्रवृत् in caus. (-वर्धयति -यितुं).
 CONTRIBUTION, *s.* (The act) चंशदानं, उद्धारदानं, करदानं.—(The share contributed) चंशः, भागः, विभागः, उद्धारः, दत्तचंशः, करः.
 CONTRIBUTOR, *s.* चंशदाता *m.* (तृ), उद्धारदाता, चंशदायी *m.* (नृ).— (Assister, promoter) उपकारी *m.* (नृ), साहाय्यकर्त्ता *m.* (तृ), प्रवर्धकः, प्रयोजकः, प्रवर्त्तकः, उत्तरसाधकः.
 CONTRIBUTORY, *a.* साहाय्यकारी -रिणी -रि (नृ), सम्पादकः -का -कं.
 CONTRITE, *a.* अनुतापी -पिनी -पि (नृ), जातानुतापः -पा -पं, कृतपश्चात्तापः -पा -पं, सद्भातपश्चात्तापः -पा -पं, अनुशोचकः -का -कं, अनुशोकसन्तप्तः -न्ता -न्तं, क्षुण्णमनाः -नाः -नः (स्), शोकाग्निमन्तः -न्ता -न्तं.
 CONTRITELY, *adv.* सानुतापं, सन्तापेन, सखेदं, सन्तापपूर्वकं, अनुशोकात्.
 CONTRITION, *s.* पश्चात्तापः, अनुतापः, सन्तापः, अनुशोकः, अनुशोचनं, अनुशयः, खेदः, विमूर्तिः, कायकारः, विप्रतीसारः.
 CONTRIVABLE, *a.* प्रचिन्तनीयः -या -यं, विधेयः -या -यं, कल्पनीयः -या -यं.
 CONTRIVANCE, *s.* (Act of contriving) उपायचिन्तनं, घटनं, विधानं, कल्पनं -ना, परिकल्पनं, कृतिः *f.*, मन्त्रणा, युक्तिप्रयुक्तिः *f.*—(Scheme, plan) उपायः, अपदेशः, व्यपदेशः, साधनं, चेष्टा, व्यसयाः, विधः, छलं.
 To CONTRIVE, *v. a.* प्रचिन्त (c. 10. -चिन्तयति -यितुं), परिचिन्त or उपायं प्रचिन्त or निश्चिन्त (c. 5. -चिन्तोति -चेतुं), घट् (c. 1. घटते -टितुं), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), अनुसन्धा, क्लृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), परिकल्प, मन्त् (c. 10. मन्त्रयति -यितुं), सम्प्रभृ in caus. (-धारयति -यितुं).
 To CONTRIVE, *v. n.* उपायं कृ, उपायचिन्तां कृ, चेष्ट् (c. 1. चेष्टते -ष्टितुं), व्यवसो (c. 4. -स्यति -सातुं).
 CONTRIVED, *p. p.* प्रचिन्तितः -ता -तं, विहितः -ता -तं, घटितः -ता -तं, कल्पितः -ता -तं, परिकल्पितः -ता -तं, चेष्टितः -ता -तं; 'well contrived,' सुघटितः; 'badly contrived,' दुर्घोतः -ता -तं.
 CONTRIVER, *s.* उपेता *m.* (तृ), उपायज्ञः, उपायचिन्तकः, परिकल्पकः, व्यवसायी *m.* (नृ).
 CONTROL, *s.* (Restraint, check) संयमः, विनियमः, यमः, नियहः, निरोधः, संरोधः, दमः, दमनं, दमयः -यं, यन्त्रणं, निवारः -रखं.— (Power, authority) वर्श, प्रभुत्वं, अधिकारः, अधीनता; 'under your control,' त्वदधीनः -ता -नं; 'mental control,' ज्ञानयमनं, मनोदण्डः.—(Counter-reckoning) प्रतिगणितं, प्रतिगणना.
 To CONTROL, *v. a.* वशीकृ or वशे कृ, यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं), नियम्, संयम्, सन्नियम्, विनियम्; नियह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), विनियह्, सन्नियह्; संह (c. 1. -हरति -हर्तुं), दम् in caus. (दमयति -यितुं), शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), निरुध् (c. 7. -रुध्ति -रोधुं), अवरोध्, निषिध् (c. 1. -पेयति -पेधुं), यन्त् (c. 10. यन्त्रयति -यितुं), नियन्त्.—(By a counter-reckoning) प्रतिगणनी कृ.
 CONTROLLABLE, *a.* संयमनीयः -या -यं, दमनीयः -या -यं, वश्यः -श्या -श्यं, निग्रहणीयः -या -यं, शासनीयः -या -यं, प्रत्याहरणीयः -या -यं.
 CONTROLLED, *p. p.* यतः -ता -तं, संयतः -ता -तं, संयमितः -ता -तं, नियमितः -ता -तं, विनियतः -ता -तं, वशीकृतः -ता -तं, शासितः -ता -तं, निरुद्धः -द्धा -द्धं, निगृहीतः -ता -तं, प्रत्याहृतः -ता -तं, अधीनः -ता -नं.
 CONTROLLER, *s.* शास्ता *m.* (सृ), अनुशासिता *m.* (तृ), अध्यक्षः, अभिर-

क्षिता *m.* (तृ), अधिकारी *m.* (नृ).
 CONTROLLERSHIP, *s.* अध्यक्षता -न्तं, अभिरक्षितृत्वं, अनुशास्त्रत्वं.
 CONTROVERSIAL, *a.* विवादी -दंती -दि (नृ), वादानुवादी -दिनी -दि (नृ), चित्तकै -किणी -कि (नृ), सांवादिकः -को -कं, विसंवादी -दिनी -दि (नृ).
 CONTROVERSIALIST, *s.* विवादार्थी *m.* (नृ), विवादी *m.* (नृ), वादी *m.* (नृ), तर्की *m.* (नृ), सांवादिकः.
 CONTROVERSY, *s.* वादानुवादः, वादप्रतिवादः, वितरडा, वादयुद्धं, विवादः, संवादः, विसंवादः, वादः, वितर्कः, तर्कः, वाक्कलहं, विरोधोक्तिः *f.*, शास्त्रार्थकलहः, विषयता, विप्रतिपत्तिः *f.*, विचारः.
 To CONTROVERT, *v. a.* विवद् (c. 1. -वदति -ते -दितुं), विसंवद्; विपरीतं वद्; विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), विवादास्पदीकृ, प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), अपरीकृ, वादानुवादं कृ, वितरद् (c. 1. -तरडते -रिडतुं).
 CONTROVERTED, *p. p.* वादग्रस्तः -स्ता -स्तं, विवादास्पदीकृतः -ता -तं, विचारितः -ता -तं, प्रत्याख्यातः -ता -तं.
 CONTROVERTIBLE, *v.* प्रत्याख्येयः -या -यं, विवदनीयः -या -यं, विचारणीयः -या -यं.
 CONTROVERTIST, *s.* शास्त्रविरोधदर्शी *m.* (नृ), विवादी *m.* (नृ), वादप्रतिवादकृत्, नेयाधिकः.
 CONTUMACIOUS, *a.* विपरीतकारी -रिणी -रि (नृ), प्रतोपः -पा -पं, विप्रतोपः -पा -पं, प्रतिकूलः -ला -लं, भृष्टः -ष्टा -ष्टं, दुर्विनीतः -ता -तं, दुःशीलः -ला -लं, विलोमः -मा -मं.
 CONTUMACIOUSLY, *adv.* प्रतीपं, प्रतिकूलं, सदर्पं, सधर्षं, सभाध्यं, भाष्येन, दुर्विनीतं.
 CONTUMACY, *s.* प्रतीपता, भाध्यं, धर्षः, धर्षः, प्रतिकूलता, दुःशीलता, दुर्विनीतता, विपरीतकारिता, व्यलीकता.
 CONTUMELIOUS, *a.* परुषः -पा -पं, निगुरः -रा -रं, धर्मकः -का -कं, अवमाननी -निनी -नि (नृ), निन्दकः -का -कं, घृणाकरः -री -रं.
 CONTUMELIOUSLY, *adv.* पारुष्येण, सधर्षेण, सपारुष्यं, सनेतृम्यं, सनिकारं, सावमान.
 CONTUMELY, *s.* पारुष्यं, परुषपचनं, निगुरपचनं, परिभाषणं, परोवादः, अपवादः, धर्मः -धर्मं, अवज्ञा, अवमानं, निगुरता, नेतृम्यं, निन्दा, निरस्कारः, प्राप्यता, वचनीयता, धिक्क्रिया, दुर्वचनं, जुगुप्सा, घृणा, गहा, उपक्रोशः, निकारः, उपालम्भः.
 To CONFUSE, *v. a.* चूर्ण् (c. 10. चूर्णयति -यितुं), चूर्णीकृ, मृद् (c. 9. मृद्वति, मर्दितुं), अवमृद्, विमृद्, छुद् (c. 7. छुणाति, छोतुं), छान् (c. 8. छानोति -छितुं), पिप् (c. 7. पिनष्टि, पेधुं), निष्पिप्, सम्पिप्, तुद् (c. 6. तुदति, तोतुं).
 CONFUSED, *p. p.* छुणः -णा -गं, छतः -ता -तं, चूर्णितः -ता -तं, भर्दितः -ता -तं.
 CONFUSION, *s.* छष्टीला, नीलिका, षतं, भर्दन्, सम्मर्दः, नित्येयः.
 CONUNDRUM, *s.* प्रवह्निः *f.* -हिका, प्रमदूती, प्रहेलिका, श्रेयः, श्रेयोक्तिः *f.*
 CONVALESCENCE, *s.* समुत्थानं, निरामयं, कल्पत्वं, शमः, उपशमः, रोगोपशमः, सास्त्र्यं.
 CONVALESCENT, *a.* समुत्थितः -ता -तं, वीतरोगः -गा -गं, निरामयः -या -यं, नीरुजः -जा -जं, व्याधिरहितः -ता -तं, कल्पः -त्पा -त्पं, व्यपगतव्याधिः -धिः -धि, उद्वापः -धा -धं, प्रोद्वाधितः -ता -तं.
 To CONVENE, *v. a.* आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वानुं), समाह्वे, सद्दृष्ट (c. 10. -दृष्टयति -यितुं), आह्वानपूर्वकं समानी (c. 1. -नयति -नेतुं), एकत्र कृ.
 To CONVENE, *v. n.* सङ्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), समागम्; समे (c. 2. with सम्, जा, c. 2. समैति -तुं); सम्मिल् (c. 6. -मिलति -मेलितुं), एकत्र मिल
 CONVENIENCE, *s.* (Fitness) युक्तिः *f.*, उपयोगः, उपयोगिता, योग्यता, पात्रत्वं -ता, उपपत्तिः *f.*, याथातथ्यं.—(Commodiousness, comfort) सुस्थिता, सुखं, सौख्यं, सोपकारत्वं.—(Fitness of time) अवकाशः, अवसरः; 'when it suits your convenience,' अवकाशं प्राप्य or अवसरं प्राप्य or यथावकाशं.
 CONVENIENT, *a.* योग्यः -ग्या -ग्यं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, युक्तः -क्ता -क्तं, उचितः

CON

-ता-तं, यथायोग्यः-ग्या-ग्यं, उपपन्नः-जा-वं, समुचितः-ता-तं, यथोचितः-ता-तं, समझसः-सा-वं, सोपकार-रा-रं.

CONVENIENTLY, *adv.* युक्तं, यथायोग्यं, योग्यं, यथोचितं, उपयुक्तं, साम्प्रतं, स्थाने, यथातथा, जनायासेन, यथायसरं, यथायकाशं.

CONVENT, *s.* मठः, जवसणः, छात्रनः, वीहाट, विहाट, धर्मशाला, धर्मचारिणं मठः.

CONVENTICLE, *s.* सभा, समानः, नेलकः, ईश्वरपूजकानां गूढसभा, यथहा-रविहङ्गः समानः.

CONVENTICLER, *s.* सभासद्, गूढसभासेवी *m.* (नं), यथहा-रविहङ्गसमानसेवी.

CONVENTION, *s.* (Agreement) समयः, नियमः, संविद् *f.*, उपगमः, संवादः, सङ्केतः—(Assembly) सभा, समानः, संसद् *f.*, नेलकः.

CONVENTIONAL, *a.* सामयिकः-कौ-कं, नियमिकः-कौ-कं, नियमितः-ता-तं, सङ्केतमयः-ता-तं, निरुद्धः-दा-दं, रुद्धः-दा-दं.

CONVENTUAL, *a.* मठसंन्यासी-न्यनी-न्य (नं), छात्रनी-निगी-नि (नं).

To CONVERGE, *v. n.* नानादिदेशाद् एकस्थानं प्रति गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or समागम्; एककेन्द्राभिमुखम् इ (c. 2. एति, एतुं).

CONVERGENCE, *s.* एकस्थानं प्रति गमनशीलता, एककेन्द्राभिमुखता.

CONVERGENT, *a.* एकस्थानं प्रति or एककेन्द्रं प्रति गमनशीलः-ला-लं, एककेन्द्राभिमुखः-खा-खं, केन्द्राभिपिपतिपुः-पु-पु.

CONVERSABLE, *a.* कथोपकथनयोग्यः-ग्या-ग्यं, आलापी-पिनी-पि (नं), आलापकरणपटुः-टु-टु.

CONVERSABLENESS, *s.* सभाचातुर्यं, आलापकरणे पाठवं.

CONVERSANCE OF CONVERSANCY, *s.* पाठवं, परिज्ञानं, परिचयः, नैपुण्यं, व्युत्पत्तिः *f.*, चातुर्यं, कुशलता, यावित्तं, विदग्धता, विज्ञता, अभिज्ञता.

CONVERSANT, *a.* विद्वः-हा-हं, अभिज्ञः-हा-हं, निपुणः-या-यं, शिक्षितः-ता-तं, सम्पन्नः-जा-वं, व्युत्पदः-जा-वं, विप्रतिपन्नः-जा-वं, चतुष्टय-रा-रं, पटुः-टु-टु, कुशलः-ला-लं, अभिनिविष्टः-हा-हं, विचक्षणः-या-यं, विशारदः-दा-दं, वेत्ता-वी-वृ (नं), पण्डितः-ता-तं, कृती-तिनी-ति (नं), व्यवहारी-त्री-त्रे (नं), चतुष्टय-रा-रं, शीलितः-ता-तं, हः-हा-हं in comp.; 'well read,' स्वपीतः-ता-तं; 'conversant with law,' स्मृतिज्ञः; 'with the Scriptures,' शास्त्रविद्.

CONVERSATION, *s.* सम्भाषणं, संलापः, आलापः, आभाषणं, सङ्गृहा, कथायोगः, सम्प्रवर्दनं, कथोपकथनं, पादः, विशम्भकथा, संवादः, कथा-वाक्ता, द्वयोः संवादः, आपृच्छा—(Criminal) स्त्रीपुरुषसङ्गः—(Behaviour) वृत्तिः *f.*, रीतिः *f.*, आचारः, व्यवहारः, व्यापारः.

CONVERSE, *s.* आलापः, सम्भाषणं, संसर्गः, सङ्गमः, सङ्गः, सङ्गतिः *f.*, सम्पर्कः—(The contrary) विपर्ययः.

To CONVERSE, *v. n.* (Hold conversation) सम्भाष् (c. 1. आपते-पितुं), संवद् (c. 1. वदति-ते-दितुं), सम्प्रवद्, संलप् (c. 1. लपति-पितुं), आलप्, संवच् (c. 2. वक्ति-वक्तुं), सङ्गल् (c. 1. मल्यति-मितुं)—(Have intercourse) संसर्गं कृ, सङ्गम् (c. 1. गच्छति-गन्तुं)—(As the sexes) स्त्रीपुरुषवत् सम्भोगं कृ or सङ्गम्.

CONVERSELY, *adv.* विपर्ययेण, विपर्ययतः, व्यतिरिक्तेण, विपरीततः.

CONVERSION, *s.* (Change from one state to another) विकारः, विकृतिः *f.*, विस्त्रया, परिवर्तनः, परिणामः, अन्यपाकरणं, अन्यथाभावः, विपर्ययः, भावान्तरागमिः *f.* Obs. Change from one substance to another is often expressed by the affix सात्; as, 'conversion to water,' जलसात्करणं; 'to ashes,' भस्मसात्करणं—(Moral change) निवर्तनं, पापनिवर्तनं, विप्रतीसात्—(To another religion or opinion) परमतग्रहणं, परधर्माग्रहणं, धर्मपरिवर्तनं, मतिभेदः, असत्यधर्मागमः सत्यधर्माग्रहणं.

CON

CONVERT, *s.* परधर्माग्रहणः, परमतग्रहीता *m.* (नं), स्वधर्माग्रहीता *m.* (नं), धर्मपरिवर्तकः.

To CONVERT, *v. a.* (Change) विकृ, सत्यभावं-वां-वं कृ, भिन्नभावं-वां-वं कृ, भावान्तरागृ, अन्यथा कृ, विकृताकारं-रां-रं कृ, परिवर्त in "caus. (-वर्तयति-वितुं), परावृत्. Obs. To convert from one substance to another is often expressed by सात्; as, 'to convert to ashes,' भस्मसात् कृ; 'to water,' जलसात् कृ; 'to one's own substance,' आत्मसात् कृ.—(Cause to reform) पापाद् विरम् in caus. (-रमयति-वितुं) or निवृत् in caus. (-वर्तयति-वितुं)—(Cause to change from one religion or opinion to another) स्वधर्माग्रहणान्तरं परधर्माग्रहणे प्रवृत् in caus. (-वर्तयति-वितुं) or परधर्मे ग्रह in caus. (ग्राहयति-वितुं)—(Apply to some use) प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं), उपयुज्, विनियुज्.

To CONVERT, *v. n.* (Be converted) विकृ (c. 8. -कुरुते), विकृताभू, अन्यथाभू, विकृताकारः-रा-रं भू, भावान्तरम् इ (c. 2. एति, एतुं) or प्राप् (c. 5. -आप्नोति-आप्नुते), भावान्तराभू.—(From sin) पापाद् विरम् (c. 1. -रमति-रन्तुं) or निवृत् (c. 1. -वर्तते-वर्तितुं)—(Change one's religion) धर्मं परिवर्त in caus. (-वर्तयति-वितुं), स्वधर्मे तत्त्व or अपास्य परधर्मे ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or आश्रि (c. 1. -श्रयति-वितुं)—(Change in mind) सत्यमानसीभू, विमनोभू.

CONVERTIBILITY, *s.* परिवर्तनीयता, विकार्यता, परिवर्तनयुक्तता.

CONVERTIBLE, *s.* परिवर्तनीयः-या-यं, विकार्यः-व्या-व्यं, परिवर्तनयोग्यः-ग्या-ग्यं.

CONVEX, *a.* मुष्णः-ष्णा-ष्णं, विसाकारः-रा-रं, कूर्मपृष्ठाकारः-रा-रं, आभोगवान्-वती-वत् (नं), गोलेपृष्ठाकृतिः-ति-ति, गूढाकारः-रा-रं.

CONVEXITY, *s.* मुष्णत्वं-ता, विसाकारता, गूढाकारभावः, आभोगः.

CONVEXLY, *adv.* कूर्मपृष्ठाकरेण, आभोगरूपेण, मुष्णतः.

CONVEXO-CONCAVE, *a.* सङ्केचन्द्राकृतिः-ति-ति, सङ्केचन्द्ररूपः-पा-पं.

To CONVEY, *v. a.* (Carry) वह् (c. 1. वहति-ते, वोहते), धावह, उपवह, संवह; धानो (c. 1. -नयति-नेतुं), नृ in caus. (नारयति-वितुं), गम् in caus. (गमयति-वितुं), प्राप् in caus. (प्रापयति-वितुं), स्थानान्तरागृ.—(Transmit) सचर् in caus. (-चारयति-वितुं), चल् in caus. (चालयति-वितुं), अभियह्.—(Make over to another) परस्मै or परस्मिन् सन् in caus. (-अपेयति-वितुं).

CONVEYANCE, *s.* (Vehicle) वाहनं, यानं, प्रवहणं, वाहः, रथः, चातुरं.—(Act of making over to another) परस्मै समर्पणं.—(Act of conveying) वाहनं, तारणं, जानयनं, अभिवाहं, सचारणं, चालनं.—(Deed of sale or transfer) क्रयलेख्यं, समर्पणपत्रं.

CONVEYANCER, *s.* क्षेत्रद्रव्यादीनां दानपत्रलेखकः, स्थावरस्थावरार्थां समर्पणपत्रलेखकः or क्रयपत्रलेखकः.

CONVEYED, *p. p.* कटः-दा-दं, भूतः-ता-तं, संचालितः-ता-तं, चालितः-ता-तं, तारितः-ता-तं; 'being borne along,' वहमानः-ना-नं, नीयमानः-ना-नं.

CONVEYER, *s.* वाहकः, वाही *m.* (नं), तारकः, तारी *m.* (नं), संचारकः.

To CONVEY, *v. a.* आधृप् (c. 10. -अपेयति-वितुं, c. 1. -अपेयति-वितुं), संवृत् (c. 10. -वृचयति-वितुं), अपराधनिश्चयं कृ, अपराधनिश्चयं कृ, निशीतापराधं-धां-धं कृ, दोषप्रमाणं कृ, सदोष or सापराधं or अपराधिनं-धिनो-धि इ (c. 9. जानाति, ज्ञातुं), अभियुक्तनं निरुत्तरं कृ, असौ सापराध इति निश्चि (c. 5. -विनोति-चेतुं), दूष्टदोषम् आख्या (c. 2. -ख्याति-तुं).

CONVICT or CONVICTED, *p. p.* आधिपितः-ता-तं, दूष्टदोषः-पा-पं,

- दृष्टापरायः-धाः -यं, निश्चितदोषः-पा -यं, निर्णीतदोषः-पा -यं, उपपा-
दितदोषः-पा -यं; 'of falsehood,' दृष्टवितथवचनः-ना -नं.
- CONVICT, *s.* आर्षाधिकृतः, दृष्टदोषः, दृष्टापरायः, दोषनिश्चयात् प्रवासितः or
कायकेशे चलेन नियोजितः.
- CONVICTION, *s.* (Of crime) आधर्षणं, दोषनिश्चयः, दोषनिर्णयः, अपरा-
धनिर्णयः.—(Full persuasion) निश्चयः, निर्णयः, सुनिश्चयः, विश्वासः,
प्रत्ययः, ग्रहणं, धारणं, परिज्ञानं.
- To CONVINCE, *v. a.* (Make to acknowledge) स्वीकारं कृ in caus.
(कारयति -यितुं), उरीकारं or अङ्गीकारं कृ in caus., अभिप्रायं or
उरीकर्तुम् आनी (c. 1. -नयति -नेतुं) or अनुनी, निरुद्धं -रं -रं कृ,
निरुद्धीकृ, अभिप्राय in caus. (ज्ञापयति -यितुं), परिज्ञा in caus., ग्रह
in caus. (ग्राहयति -यितुं).—(Make to believe, persuade) प्रत्ययं
or विश्वासं or निश्चयं कृ in caus. or ज्ञं in caus. (जनयति -यितुं),
प्रत्येत्तुं or विश्वसितुम् आनी or अनुनी.—(Destroy doubt) संशयं
or सन्देहं छिद (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं) or खण्ड (c. 10. खण्डयति -यितुं).
- CONVINCEO, *p. p.* कृतनिश्चयः-या -यं, कृतनिर्णयः-या -यं, जातनिश्चयः
-या -यं, जातविश्वासः-ना -नं, जातप्रत्ययः-या -यं, निरुद्धरीकृतः-ता -तं,
छिन्नसंशयः-या -यं.
- CONVINCING *a.* निश्चयायकः-का -कं, निर्णयायकः-का -कं, निश्चयजनकः
-का -कं, विश्वासकारो-रिणी-रि (न्), परिज्ञानकृत्, प्रत्ययजनकः-का -कं.
- CONVINCINGLY, *adv.* यथा निश्चयो जायते तथा, निःसन्देहं, अत्र न संशय
इति प्रकारेण.
- CONVIVIAL, *a.* औत्सविकः-की -कं, सम्भोजनः-नी -नं, उत्सवसम्बन्धी
-न्विनी-न्वि (न्); 'a convivial party,' सम्भोजनं, सहभोजनं,
सम्मीतिः *f.*
- CONVOCATION, *s.* (The act of calling together) समाह्वानं, आह्वानं.
—(Assembly) सभा, समाजः, सदः *n.* (स्).—(Assembly of the
clergy) पुरोहितसभा, धर्माध्यक्षसमाजः.
- To CONVORE, *v. a.* समाह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वानुं), आह्वे, सङ्घट्ट (c. 10.
-घट्टयति -यितुं).
- To CONVOLVE, *v. a.* समावृत्त in caus. (-वर्त्तयति -यितुं), आवृत्त, व्यावृत्त;
संसृ in caus. (-सारयति -यितुं).
- CONVOLVULUS, *s.* घोरविदारो, विदारो, महाश्वेता, इधुगन्धा, चृद्यगन्धिका,
क्रोष्टी, श्यामा, भूमिकुम्भारकः.
- To CONVOY, *v. a.* (Attend by way of defence) रक्षार्थम् अनुव्रज्
(c. 1. -व्रजति -जितुं) or अनुया (c. 2. -याति -यानुं).—(Guide) सञ्चर
in caus. (-चारयति -यितुं).—(Convey) आवह (c. 1. -वाहयति -यितुं).
—(Guard on a journey) अखनि रक्ष (c. 1. रक्षति -यितुं).
- CONVOY, *s.* (Attendance by way of defence) रक्षार्थम् अनुव्रजनं,
अनुव्रज्या.—(Guide) सञ्चारकः.—(Guard) रक्षकः.—(A ship for
convoy) वाणिज्यपोतरक्षका वृहदुद्धनौका.
- CONVOYED, *p. p.* अनुयातः-ता-तं, सञ्चारितः-ता-तं, अखनि रक्षितः-ता-तं.
- To CONVULSE, *v. a.* (Agitate greatly) द्रुम् in caus. (क्षोभयति -यितुं),
व्याधुम्, सद्भुम्, विद्रुम्; कम्प in caus. (कम्पयति -यितुं), प्रकम्पम्.—
(Contract convulsively) आकुम्प, (c. 1. -कर्षति, c. 6. -कृपति -क्रुष्टं),
आघिष्प (c. 6. -घिषति -घेत्तुं), अपतन् in caus. (-तानयति -यितुं);
'to be convulsed,' द्रुम् (c. 4. द्रुभ्यति, द्योभितुं), सद्भुम्, सम्प्रद्रुम्.
- CONVULSION, *s.* (Spasm) आक्षेपकः, अपतानकः, अपतन्त्रकः, आकषेः,
ग्रहानयः, शूलं.—(Commotion) क्षोभः, व्याक्षोभः, कम्पः, कम्पनं, कम्पितं.
- CONVULSIVE, *a.* आकषेयकः-का -कं, आक्षेपकः-का -कं, कम्पकः-का -कं,
कम्पकरः-री -रं; 'a convulsive contraction,' आकषेः, अपतानकः;

- 'convulsive utterance,' गहदः, गहदवाक् *f.* (च्).
- CONV, *s.* शशः, शशकः, विलवासी *m.* (न्), गन्धवासी *m.* (न्).
- To COO, *r. n.* (As a bird) कु (c. 1. कवते, c. 6. कुवते, c. 2. कौति,
कवितुं, कौतुं), कूज् (c. 1. कूजति -जितुं), अनुकूज्, कुकु शब्दं कृ.
- COOING, *s.* कूजनं, कूजितं, अनुकूजनं, कुकु शब्दः.
- COOK, *s.* सूपकारः, पाचकस्त्री *f.*, पचकः, पाचकः, पचः, पचेलुकः, सदः,
मृदाप्यधः, भक्ष्यकारः, अन्नसंस्कर्ता *m.* (त्री), भक्तकारः, औदनिकः, आन्यसिकः.
- To COOK, *v. a.* पच् (c. 1. पचति -ते, पक्नुं), आ in caus. (अपयति -ते
-यितुं), अन्नानि संस्कृ or सन्धा (c. 3. -दधाति -पातुं) or सिद्धीकृ.
- COOKED, *p. p.* पक्कः-क्का-क्का, आणः-णा-णं, शृतः-ता-तं, अप्रितः-ता-तं,
सिद्धः-द्धा-द्धं, संस्कृतः-ता-तं, प्रणीतः-ता-तं, उपसम्पन्नः-न्ना-न्नं,
राद्धः-द्धा-द्धं.
- COOKERY, *s.* (Art of) पाकविद्या.—(Act of cooking) पचनं, पाकः,
पचा, पाचा, पाचिका, पाकनिम्पत्तिः *f.*
- COOK-MAID, *s.* पाचकस्त्री, पाचिका, अन्नसंस्कर्त्री, भक्ष्यकारी, सूपकारी.
- COOK-ROOM, *s.* पाकशाला, पाकस्थानं, पाकागारं, मृदशाला, महानसः-सं.
- COOL, *a.* शीतलः-ला-लं, शीतः-ता-तं, शिशिरः-रा-रं, अतप्तः-मा-मं,
अतपः-पा-पं, अपर्णः-म्मा-म्मं, अनुष्णः-ष्णा-ष्णं, शीतलस्पर्शः-शा
-शी, जडः-डा-डं.—(Calm, composed) असम्भ्रमः-मा-मं, अत्ययः-या
-यं, शान्तः-न्ता-न्नं, धीरः-रा-रं.—(Without passion) वीतरागः
-गा-गं.—(Cool in affection) विरक्तः-क्ता-क्तं; 'it grows cool,'
शीतलायते.
- COOL, *s.* शीतलं, शीतं, शीतलता, शीतता, शिशिरः, शैत्यं, अनुष्णता, अपर्णः.
- To COOL, *v. a.* शीतलीकृ, शीतीकृ, शिशिरीकृ, शीतल (nom. शीत-
लयति -यितुं).—(Cause an abatement, extinguish) शम् in caus.
(शमयति -यितुं), उपशम्, प्रशम्.
- To COOL, *r. n.* शीतल (nom. शीतलायते), शीतलीभू, शिशिरीभू, शीतीभू.
—(Abate, subside) शम् (c. 4. शाम्यति, शमितुं), उपशम्, प्रशम्.
- COOLED, *p. p.* शीतीकृतः-ता-तं, शीतलीकृतः-ता-तं, हततापः-पा-पं.
- COOLER, *s.* शीतलकारकः.—(For wine, &c.) मद्यादिशीतलीकरणार्थं
मृन्मयभाजनं.
- COOLING, *a.* शीतलकारी-रिणी-रि (न्), तापहरः-री -रं, सन्नापहरः
-रा-रं, धर्मेनाशकः-का -कं.—(Causing abatement) शमकः-का
-कं, शानिदः-दा-दं; 'cooling breeze,' शीतलवातः, सेदचूपको वायुः.
- COOLLY, *adv.* शीतलं, शिशिरं, सशैत्यं.—(Without discomposure)
असम्भ्रमं, सम्भ्रमं विना, अत्ययं, शानं, प्रशानं, असहसा.
- COOLNESS, *s.* शीतलता, शैत्यं, शीतता, शीतीभावः, शिशिरत्वं, अनुष्णता.
—(Of affection) विरागः, विरक्तिः *f.*, निःस्नेहता.
- COOM, *s.* (Soot that gathers over an oven's mouth) कन्दुमुखलग्नम्
अङ्गारमलं.—(Grease which works out of the nave of a
wheel) चक्रनाभिमध्याद् निर्गतः स्नेहः.
- COOP, *s.* (Barrel) भारदं, भाजनं, काष्ठभारदं, काष्ठपात्रं.—(Cage for
poultry) ग्राम्यकुक्कुटादिरक्षणार्थं पित्ररं or वीतंसः, कुक्कुटपालिका.
- To COOP-UP, *v. a.* पित्ररे or वीतंसे प्रविष् in caus. (-वेशयति -यितुं).—
(Confine in a narrow place) सङ्कुटस्थाने निरुप् (c. 7. -रुणद्धि-रोद्धुं).
- COOPER, *s.* काष्ठभारदकृत्, काष्ठभाजनकारः, काष्ठपात्रदोहनादीनां तक्षकः.
- COOPERAGE, *s.* (Price paid for cooper's work) काष्ठपात्रादितक्षकस्य
मूल्यं or भूतिः *f.*—(Cooper's work) काष्ठपात्रादितक्षकस्य कर्म ॥
(न्) or व्यापारः.
- To CO-OPERATE, *v. n.* अन्येन सह व्यवसो (c. 4. -स्यति -सातुं) or साचर्
(c. 1. -चरति -रितुं) or चेष्ट (c. 1. चेष्टते -ष्टितुं); प्रतियोगं कृ, साहाय्यं

क; सहकारी-रिखी-रि भू.
CO-OPERATION, *s.* सहकाय-रिजा, साहाय्य, सहायता, प्रतिबोधः, प्रति-
 योगिता, सम्प्रतिपत्तिः *f.*, अङ्गान्निभावः.
CO-OPERATIVE, *a.* सहकारी-रिखी-रि (न), सहोद्योगी-गिनी-गि (न).
CO-OPERATOR, *s.* सहकारी *m.* (न), सहकृत्वा *m.* (न), प्रतियोगी *m.* (न),
 साहाय्यकृत्, सम्भूयकारी *m.* (न).
COOT, *s.* बलचट कृष्णवर्णः द्युपधिभेदः.
COPARCENARY, *s.* संसृष्टता-त्वं, संसृष्टता, समांशिता.
COPARCENARY, *s.* समांशी *m.* (न), समांशहारी *m.* (न), अंशहट, संसृष्टी *m.*
 (न), संसृष्टः, रिक्कसंविभागी *m.* (न), सहाधिकारी *m.* (न).
COPARTNER, *s.* समांशी *m.* (न), समांशहारी *m.* (न), अंशी *m.* (न),
 अंशभागी *m.* (न), अंशहारी *m.* (न), सम्भूयकारी *m.* (न).
COPARTNERSHIP, *s.* समांशिता, सम्भूयसमुत्थानं, अंशभागिता, अविभक्तत्व.
COPE, *s.* (Covering for the head) मस्तकाभरणं, मस्तकाच्छादनं, शिरः-
 स्त्राणं, शिरस्त्रं.—(Sacerdotal cloak) पुरोहितप्राधारः, पुरोहितपरिधेयं.
TO COPE WITH, *v. n.* प्रतिगृह्य (c. 4. -गृह्यते-योद्धुं), स्वर्णं (c. 1. स्वर्णते
 -यिहं), सङ्ग्रह्य (c. 1. -यर्धति-यिहं), प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति-यिहं),
 विरुध्य (c. 7. -रुहति-रुद्धुं), प्रतियोगं कृ.
COPIER OR COPYIST, *s.* लेखकः, लिपिकारः-कारः, प्रतिलिपिकारः.—
 (Imitator) अनुकारी *m.* (न), गतानुगतिकः.—(Plagiarist) बागप-
 हारकः, शब्दचोरः.
COPING, *s.* प्राकाराङ्ग, कपिशिर्षं, ऋषशिर्षं, खोडकशिर्षं, सालशृङ्ग.
COPIOUS, *a.* बहुः-हुः-धृ-हु, बहुलः-ला-लं, प्रचुरः-रा-रं, भृष्टि-रि-
 रि, पुष्कलः-ला-लं, सम्पूर्णः-शौ-शै, परिपूर्णः-शौ-शै, अनेकः-बा-
 कं, विपुलः-ला-लं.
COPIOUSLY, *adv.* पाहुत्येन, बहुशः, बहु, प्राचुर्येण, प्रचुरं भूरि, भूरिमान्,
 विस्तारेण, विस्तराशः, अनेकशः.
COPIOUSNESS, *s.* पाहुत्यं, प्राचुर्यं, बहुत्वं, प्रचुरत्वं, प्रपन्नं, सम्पूर्णता,
 पुष्कलत्वं, विपुलता.
COPPER, *s.* तासं, तासकं, शूलं, छद्मं, द्विष्टं, निपातिकं, तपनेष्टं, लोहितायः
n. (न), -वट्टचरं, ब्रह्मवेष्टनं, अक्षकं, अरविन्दं, रविरोहं; 'copper
 vessel,' तासपात्रं, तासकटाहः, तासस्याली, तासपात्रः; 'copper
 coin,' धनः.
COPPER-COLOURED, *a.* तासवर्णः-शौ-शै, तासमुखः-खी-खं, तासतनुः-नु-नु.
COPPERAS, *s.* तुल्यं-तुल्यं, मृणालं, मलौमसः.
COPPERPLATE, *s.* तासफलकं, तासपट्टं, तासपत्रं, पट्टं.
COPPERSMITH, *s.* तासकारः, तासिकः, तासकुट्टकः-कुट्टः, शौल्यिकः,
 कांस्यकारः.
COPPERT, *a.* तासः-खी-खं, तासिकः-खी-खं, तासमयः-यी-यं, चौहुचट
 -री-रं, कुट्टमतासः-चा-चं.
COPPIC OF COPSE, *s.* गुल्मावृतं स्थानं, इन्धनावृतं स्थानं, मङ्गलः, उपवनं,
 कृत्रिमवनं.
COPULA, *s.* विशेषविशेषणसंज्ञा.
TO COPULATE, *v. a.* संयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्ते), सम्बा (c. 3. -युयति-युति).
TO COPULATE, *v. n.* स्त्रीपुरुषवत् सङ्गम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), अभिगन्;
 मैथुनं कृ, सम्भोगं कृ, संसर्गं कृ.
COPULATION, *s.* मैथुनं, रतिं, सुरतं, रतिबन्धं *n.* (न), रतिक्रिया, शुद्धाट,
 अङ्गसङ्गः, औपत्यं, सम्भोगः, संसर्गः, सम्पत्तिः, संयोजनं, व्यवायः, गमनं,
 अभिगमनं, महासुखं, रहः *n.* (न), उपसृष्टं, अभिगमनं, यथैतं, काम-
 केलिः, मोहनं.
COPULATIVE, *a.* संयोगकारी-रिखी-रि (न) or संसर्गकारी; 'copula-

tive conjunction,' संयोगकारिणी सम्प्रत्यसंज्ञा.
COPY, *s.* (Transcript from an original) प्रतिलिपिः *f.*, प्रतिरूपं.—
 (An individual book) एकपुस्तकं, एकग्रन्थः.—(An original
 from which any thing is copied) आदर्शः, मूलः.—(Autograph)
 " स्वहस्तलिखितं, हस्ताक्षरं, हस्तलिपिः *f.*
TO COPY, *v. a. and n.* (Transcribe) उक् (c. 1. -तरति-रितुं-रीतुं),
 लिपिं दृष्ट्वा प्रतिलिपिं कृ, रूपं दृष्ट्वा प्रतिरूपं कृ, मूलदर्शनाद् लिख् (c. 6.
 लिखति, लेखितुं).—(Imitate) अनुकृ, अनुगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं).
COPY-BOOK, *s.* प्रतिलिपिपुस्तकं, प्रतिलिखनपुस्तकं.—(The writing
 by looking at which boys learn to write) आदर्शः, पुस्तकं
 यस्य पत्रेषु पठैषिन्वास्य चारुकेण लिख्यते यद्दर्शनाद् बालका लिखन-
 शिष्या कुर्वन्ति, बालानां लिखनशिष्यायै पुस्तकारोपितानि चक्षुराणि
 वाक्यानि वा.
COPYHOLD, *s.* (Land, &c.) ग्रामेश्वरधीनं क्षेत्रादि.
COPYHOLDER, *s.* आहर्ता *m.* (न), ग्रामेश्वरधीनक्षेत्रपारी *m.* (न).
COPYRIGHT, *s.* स्वकीयमुद्रितग्रन्थे निवृत्त्युप अधिकारः, मुद्राङ्कितपुस्तके स्वतः.
TO COQUET, *v. n.* विलस (c. 1. -लसति-लितुं), विलासं कृ, हास्यं कृ, लल-
 (c. 1. ललति-लितुं), खेला (nom. खेलायति-यितुं), प्रेमललितं कृ.
COQUETRY, *s.* विलासः, हासः, ललितं, विभ्रमः, खेला, रसिकता, मोहनेच्छा,
 लालसा, रम्यं.
COQUETTE, *s.* रसिका स्त्री, रसिनी, विलासिनी, विलासवती, दामिनी,
 मोहनकारिणी, लालिनी, कामिनी, लीलावती.
CORAL, *s.* विटुनः, प्रवालः-लं, रजवृक्षः, मन्दरः, मन्दारः, रक्तकन्दः-न्दलः,
 हेमकन्दलः, रजकन्दलः, रजवृक्षः, लतामणिः *m.*, अङ्गारकमणिः, माहेयः,
 ' पारिजातः, पारिमित्रः, क्रिमिशकुः *m.*, भीमरत्नं, भोमीरा, मुमुष्यः, रक्तपुष्पकः.
CORALLINE, *a.* प्रवालनयः-यी-यं, विटुमयः-यी-यं, सप्रवालः-ला-लं.
CORALLOID, *a.* प्रवालोपनः-भा-भं, विटुमसदृशः-शी-शै.
CORD, *s.* रज्जुः *m.*, पाशः, दाम *n.* (न), दामिनी, दामा, गुणः, सूत्रं,
 शयनतनुः *m.*, शयनसूत्रं, सन्दानं, रसना, शूलं, शूलः, योक्त्रं, घटः, चरुटः-
 टकः, दोरकः; 'Brahminical cord,' उपवीतं, यज्ञोपवीतं, निवीतं,
 पञ्चघटः, मौञ्जी.—(A load of wood measured by a cord)
 रज्जुपरिमितः काष्ठभाटः, इन्धनराशिः *m.*
TO CORD, *v. a.* रज्ज्वा बन्ध् (c. 9. बध्नाति, बन्ध्), पाशं (nom. पाशयति
 -यितुं), योक्त्रं (nom. योक्त्रयति-यितुं), बन्ध् (c. 10. बन्धयति-यितुं).
CORDAGE, *s.* शयनसूत्रं.—(Of a ship) नावो रज्ज्वादिसामग्र्यं.
CORDED, *a.* (Fastened with a cord) रज्जुबद्धः-द्धा-द्धं, पाशितः-ज्ञा-
 -तं.—(Made of ropes) रज्जुमयः-यी-यं.
CORDIAL, *s.* अग्निवर्द्धनं, रुचकं, रोचकः, रोचनं, बलवर्द्धकं or तेजोवर्द्धनम्
 औषधं.
CORDIAL, *a.* (Invigorating tonic) अग्निवर्द्धकः-का-कं, अग्निदः-दा-द्धं,
 तेजस्कट-रा-रं, दीपकः-का-कं, रुचकः-का-कं, रुचिदः-रा-रं, योष्टिकः-
 -कौ-कं, धातुपोषकः-का-कं.—(Sincere, friendly) सरलः-ला-लं,
 सौहार्दपान्-यती-यन् (न), मुहस्रनः-भा-भं.
CORDIALITY, *s.* सौहार्दं, सौहार्दं, मुहस्रता, सारल्यं, सरलता, सुशीलता.
CORDIALLY, *adv.* सौहार्देन, मुहस्रया, सौहार्देन, ससारल्यं, सुशीलवत्.
CORDMAKER, *s.* रज्जुकारः, शयनसूत्रकारी *m.* (न), शयनतनुकृत्.
CORDON, *s.* (Of a rampart) प्राकारशोषं.—(Band) दाम *n.* (न).
CORNAVAINER, *s.* पादुकाकारः, चर्मकाटः, चर्मकृत्, चर्मपादुकाकृत्, पादुकृत्.
CORE, *s.* (Heart, inner part) हृदयं, गर्भः, अन्तरं, मध्यभागः, चीर्णं, सारः.
CORIACEOUS, *a.* चर्ममयः-यी-यं, चार्मिकः-की-कं, अग्निनीयः-या-यं.
CORLANDER, *s.* (Plant) धानी, धानः, धानेयः, सूक्ष्मपत्रः, तीक्ष्णपत्रः,

तीक्ष्णफलः, कुनटी.—(Seed) चत्रा, अचारिका, सुगन्धि *n.*, धान्यकं, धान्यबीजं, तुसुरु *n.* -री, कुसुसुरुः *f.* -सरी.
 CORK, *s.* (Bark of a tree) विदेशीयतरुत्वक् *f.* (च).—(Stopple of a bottle, &c.) पिधानं, कूपीचिद्रूपिधानं, कूपीचिद्रुनिरीधनायं तरुत्वक्प्रयं पिधानं.
 To CORK, *v. a.* (Stop with a cork) पूर्वीकृतिपिधानेन निरुप् (८. 7. -रुण्डि -रोदुं), पिधा (८. 3. -दधाति -धातुं).
 CORKED, *p. p.* सपिधानः -ना -नं, पूर्वीकृतिपिधाननिरुद्धः -द्धा -द्धं.
 CORMORANT, *s.* मत्स्यखादकः पक्षिभेदः.—(A glutton) अत्याहारी *m.* (नृ), गृध्रः, घस्मरः, कुक्षिभरिः *m.*
 CORN, *s.* (Grain) धान्यं.—(Growing eorn) शस्यं, स्तब्धकरिः *m.*, सीतं. (Food) अन्नं, खाद्यं, भक्ष्यं, आहारः, जीवसाधनं.—(Callosity on the foot) किरणः, कदरः.
 TO CORN, *v. a.* लवणकृ, लवण (nom. लवणयति -यितुं), लवणाक्तं -क्तां -क्तं कृ.
 CORNCHANDLER, *s.* धान्यमायः, धान्यादिविक्रेता *m.* (नृ), वैवधिकः -को *m.* (नृ).
 CORNCUTTER, *s.* किरणच्छेदकः, कदरकृत्, कदरोच्छेदकः, किरणोन्मूलकः.
 CORNEA, *s.* (Of the eye) शुक्लमण्डलं.
 CORNEL, *s.* (A tree) चक्षुमात्रप्रस्तारसर्वफलं वृक्षः.
 CORNELIAN, *s.* (A precious stone) स्वच्छप्रस्तारभेदः.
 CORNEOUS, *a.* शार्ङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, शुद्धमयः -यो -यं, शुद्धोपमः -मा -नं.
 CORNER, *s.* (Angle) कोणः, अक्षः, अरः.—(Of the mouth) मुह *n.* (नृ), सृङ्खली.—(Of the eye) अपाङ्गं, नयनोपान्तः, नेत्रपथ्यन्तः.—(Secret place, retreat) निजनेदेशः, विविक्तेदेशः, आश्रमः.
 CORNERED, *p. p.* साधः -सा -सं, सकोणः -शा -यं, कोणविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.
 CORNER-STONE, *s.* कोणप्रस्तरः, अरप्रस्तरः, प्रस्तरं येन प्राचीरद्वयं ससद्वं, प्रधानप्रस्तरः.
 CORNER-WISE, *adv.* कोणाकोणि, आरादि, असासि.
 CORNET, *s.* (A musical instrument) शुभिरवादिभेदः.—(Officer of horse) आश्विकसैन्यदलनायकः, अश्वारुढसैन्यपताकाधारी कुलीनकुमारः, सादी *m.* (नृ).—(Envelope of paper) कोशः, आवरणं, प्रत्यक्षपटः.
 CORNETCY, *s.* पूर्वीकृत्स्य सैन्यदलनायकस्य पदं or अधिकारः.
 CORNFIELD, *s.* शस्यक्षेत्रं, धान्यक्षेत्रं, सीतक्षेत्रं, सीतभूमिः *f.*
 CORNFLOWER, *s.* कषः, शस्यक्षेत्ररुहोपधिभेदः.
 CORNICE, *s.* प्राकारशीर्षं, खोडकशीर्षं, कपिशीर्षं, क्रपशीर्षं, प्राकारशेखरः.
 CORNIGEROUS, *a.* शृङ्गी -ङ्गिणी -ङ्गि (नृ), शृङ्गिणः -शा -यं.
 CORN-MILL, *s.* धान्यपेषणी, धान्यपेषणयन्त्रं, पेषणं -णिः *f.*
 CORN-ROSE, *s.* खसखमज्जातीयोपधिभेदः.
 CORNUCOPIA, *s.* श्रीभूतं सम्पत्तिमूचकं पुष्पफलादिसम्पूर्णं विपाद्यं, श्रीपन्नः.
 CORNUSED, *a.* व्यभिचारिणीभार्यावान् *m.* (नृ), पुंश्चली स्त्री यस्य सः, वन्यकीभार्यः.
 CORNY, *a.* (Horny) शार्ङ्गः -ङ्गी -ङ्गं - (Producing grain) धान्यवान् -वती -वत् (नृ).
 COROLLARY, *s.* अनुमानं, अपगहः, सिद्धान्तः, उपलब्धः, अभ्यूहः, जहा, युक्तिः *f.*
 COROMANDEL, *s.* (Coast of) द्राविडः.
 CORONAL, *s.* मुकुटं, किरीटः, मौलिः *m. f.*, शेखरः, माला.
 CORONAL, *a.* मस्तकाग्रसन्धीयः -या -यं, मस्तकोपरिस्थः -स्था -स्थं.
 CORONARY, *a.* किरीटी -टिनी -टि (नृ), मुकुटसन्धीयः -या -यं.
 CORONATION, *s.* राजाभिषेकः, अभिषेकः, मुकुटधारणसंस्कारः.—(The hall of coronation) अभिषेकशाला.
 CORONER, *s.* अपमृत्युविचारकः, अपमृत्युकारणपरीक्षकः, अपमृत्युवृत्तान्तविचारको राजप्रतिनिधिः.

CORONET, *s.* कुलीनवर्गलाक्षणिकः धुद्रकिरीटः, मौलिः *m. f.*, मुकुटं.
 CORPORAL, *s.* सेनायां पदभाजां मध्ये अवरपदभाक्, सेनारक्षाध्यक्षः.
 CORPORAL, *a.* शारीरः -री -रं -रिक्, -को -कं, शरीरी -रिणी -रि (नृ), देहिकः -की -कं, देही -हिनी -हि (नृ), आङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, अङ्गी -ङ्गिनी -ङ्गि (नृ), अङ्गिकः -की -कं, अङ्गकः -का -कं, कायिकः -की -कं, कायकः -का -कं. See CORPOREAL.
 CORPORALITY, *s.* मूर्तिमत्त्वं, शरीरवृत्ता, देहवृत्तं, शारीरिकात्वं.
 CORPORALLY, *adv.* शरीरतः, देहतः, शरीरं, सशरीरं.
 CORPORATE, *a.* सद्गतवान् -वती -वत् (नृ), कृतसंसर्गः -गा -गं, सामाजिकः -की -कं, समूहीभूतः -ता -तं.
 CORPORATION, *s.* (Corporate body) श्रेणी -णिः *m. f.*, ग्रामसङ्घः.
 CORPOREAL, *a.* शरीरवान् -वती -वत् (नृ), मूर्तिमान् -मती -मत् (नृ), देहवान् -वती -वत् (नृ), वपुष्मान् -वती -वत् (नृ), सशरीरः -रा -रं, सदेहः -हा -हं, तनुमान् -मती -मत् (नृ), विग्रहवान् -वती -वत् (नृ), देहभाक् *m. f. n.* (नृ). See CORPORAL.
 CORPS, *s.* (Body of soldiers) सैन्यदलं, सैन्यगुलः, दण्डः, अनीकं.
 CORPSE, *s.* शवः -वं, कुणपः -पं, मृतकं, मृतशरीरं, मृतदेहः, पञ्चावस्यः, प्रेतं, शपः.
 CORPULENT OR CORPULENCY, *s.* मेदस्तिता, मेदोवृद्धिः *f.*, स्थूलता, शरीरस्थूलता, स्थूलकायत्वं, उन्मेदा, आपायनं.
 CORPULENT, *a.* स्थूलः -ला -लं, स्थूलकायः -या -यं, पृष्ठरः -रा -रं, उदरी -रिणी -रि (नृ), मेदस्ती -स्तिनी -स्ति (नृ), मांसलः -ला -लं, आप्मानः -ना -नं, पीनः -ता -नं, पीयरः -रा -रं, गृहलुब्धः -धिः -धि, तुन्दवान् -वती -वत् (नृ), तुन्दिकः -का -कं, वृद्धनाभिः -भिः -भि, स्पष्टिः -ष्टा -ष्टं.
 CORPUSCLE, *s.* अणुः *m.*, परमाणुः, कणः, लघुः, लेशः, कणिका, कालिका, रेणुः *m. f.*, अणुरेणुः *f.*, सूक्ष्ममूर्तिः *f.*
 CORPUSCULAR, *a.* अणुविषयकः -का -कं, सूक्ष्ममूर्तिविषयकः -का -कं.
 To CORRECT, *v. a.* (Amend) शुष् in caus. (शोधयति -यितुं), परिशुष्, विशुष्, संशुष्; समाधा (८. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं), निर्दोषं -पां -पं कृ.—(Chastise) शास् (८. 2. शास्ति, शास्ति), अनुशास्, दण्ड (८. 10. दण्डयति -यितुं).—(Destroy or modify by the addition of opposite qualities) विपरीतगुणप्रक्षेपेण नश् in caus. (नाशयति -यितुं) or शम् in caus. (शमयति -यितुं) or प्रतिकृ.
 CORRECT, *a.* शुद्धः -द्धा -द्धं, विशुद्धः -द्धा -द्धं, निर्दोषः -पा -पं, दोषरहितः -ता -तं, सत्यः -त्या -त्यं, यथार्थः -धा -धं, चतुः -ता -तं, तथ्यः -थ्या -थ्यं, अविचलः -धा -धं, समन्वितः -सा -सं, शुचिः -चिः -चि, यथातथः -था -थं, यथार्थिकः -की -कं, यथामार्गः -गा -गं, स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रकृतः -ता -तं.—(Correct in conduct) साधुवृत्तिः -त्तिः -त्ति.
 CORRECTED, *p. p.* (Amended) शोधितः -ता -तं, विशोधितः -ता -तं.—(Counteracted) प्रतिकृतः -ता -तं.—(Chastised) शासितः -ता -तं, अनुशासितः -ता -तं.
 CORRECTION, *s.* (Chastisement) शास्तिः *f.*, शिष्टिः *f.*, शासनं, अनुशासनं, दण्डः -ण्डनं, साहसं, निग्रहः, प्रतिफलं.—(Amendment) शोधनं, विशोधनं, शुद्धिः *f.*, संशुद्धिः *f.*, प्रतिसमाधानं, समाधानं.
 CORRECTIVE, *a.* (Destroying noxious qualities) नाशकः -का -कं -प्रः -प्रा -प्रं in comp., अपनुदः -दा -दं, हरः -रा -रं, अपहः -हा -हं or -हः -हा -हं in comp.—(Counteracting) प्रतीकारकः -का -कं.—(Amending) शोधकः -का -कं.
 CORRECTIVE, *s.* प्रतीकारः, प्रतिकारः, प्रतिसमाधानं, अपनोदनं, अभिघातः.
 CORRECTLY, *adv.* शुद्धं, यथार्थं, निर्दोषं, तथ्यं, चतुः, सत्यं, अम्रसा, अविचलं, समन्वितं, शुचि, यथातथं, यथावत्, यथामार्गं, साधु.
 CORRECTNESS, *s.* शुद्धत्वं, शुद्धिः *f.*, विशुद्धिः *f.*, निर्दोषता, यथार्थता.

सत्यता, यापातय्यं, यापाय्यं, तथ्यता, सान्द्रस्यं, शुचिता, साधुत्वं.
 CORRECTOR, *s.* (Chastiser) शास्ता *m.* (सू), शासिता *m.* (तु), दण्डप्र-
 येता *m.* (तु).—(Amender) शोधकः, शोधनकृत्, समाधाता *m.* (तु),
 प्रतिसमाधाता, प्रतिकारकः.
 CORRELATIVE, *a.* परस्परसम्बन्धी -न्यनी -न्य (न्), अन्योन्यसम्बद्धः -द्वा -दं,
 इतरेतरसम्बद्धः -द्वा -दं, व्यतिकरः -रा -रं.
 CORRELATIVENESS, *s.* परस्परसम्बन्धित्वं, अन्योन्यसम्बद्धभावः, व्यतिकरः.
 To CORRESPOND, *v. n.* (Suit) युज् in pass. (युज्यते), उपयुज्, उपपद्
 in pass. (-पद्यते), अनुरूपः -या -यं or सदृशः -शी -शम् अस्, अनुसृ
 (c. 1. -सरति -सन्ति).—(Keep up intercourse by alternate
 letters) परस्परं पत्रलिखनेन संवद् (c. 1. -वदति -दिहं), लेखालेखि कृ,
 पत्रद्वारेण उच्चरप्रत्युच्चर कृ.—(Assent) संवद्, अनुवद्.
 CORRESPONDENCE, *s.* (Adaptation) योग्यता, युक्तिः *f.*, सादृश्यं, अनुरूपता,
 आनुगुण्यं, तुल्यता, समानता, अनुसारः, पर्याप्तिः *f.*, उपपत्तिः *f.*
 —(By letter) परस्परं पत्रलिखनेन संवादः, पत्रविनिमयः, लेखाले-
 खिकरणं.—(Connexion, intercourse) सम्बन्धः, सम्पर्कः, सङ्गः,
 संसर्गः; 'correspondence of character,' प्रतिभावः.
 CORRESPONDENT, *a.* योग्यः -ग्या -ग्यं, सदृशः -शी -शं, अनुरूपः -या -यं,
 अनुगुणः -या -यं, अनुसारी -रिणी -रि (न्), तुल्यः -त्या -त्यं, समानः
 -ता -तं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, पर्याप्तः -प्ता -प्तं, सङ्गतः -ता -तं, अविरुद्धः -द्वा -दं.
 CORRESPONDENT, *s.* (One who interchanges letters) अन्येन सह
 पत्रलिखनेन संवादो *m.* (न्).—(An agent, a connexion) नियोगी
m. (न्), प्रतिपुरुषः, सम्पर्कौ *m.* (न्), सम्बन्धी *m.* (न्).
 CORRIDOR, *s.* दुर्गपरिगतश् चक्रपथः, गृहपरितश् चक्रपथः.
 CORRIGIBLE, *a.* (Punishable) शासनीयः -या -यं, शास्यः -स्या -स्यं,
 अनुशासनीयः -या -यं, दण्डनीयः -या -यं.—(Capable of amend-
 ment) शोधनीयः -या -यं, साध्यः -ध्या -ध्यं, समाधातुं शक्यः -क्या -क्यं.
 CORRIVAL, *s.* सपत्नः, प्रतिस्पर्द्धी *m.* (न्), प्रतियोगी *m.* (न्), प्रतिपक्षः.
 CORRIVALRY, *s.* प्रतिस्पर्द्धा, सङ्घर्षः, विजिगीषा, परस्परविभवेच्छा.
 To CORROBORATE, *v. a.* दृढीकृ, स्थिरीकृ, दृढ (nom. दृढयति -यितुं),
 संस्तम्भ (c. 5. -स्तम्भेति, c. 9. -स्तम्भति -स्तम्भितुं or caus. -स्तम्भयति
 -यितुं), सचलं -लं -लं कृ, सत्याकृ.—(Confirm another's opinion
 by new evidence) प्रमाणीकृ, प्रमाणं दा, दृढप्रमाणं दा, अनुवद्
 (c. 1. -वदति -दिहं), परवाक्यं दृढीकृ.
 CORROBORATED, *p. p.* दृढीकृतः -ता -तं, स्थिरीकृतः -ता -तं, संस्तम्भः
 -म्भा -भ्यं, प्रमाणीकृतः -ता -तं, सत्याकृतः -ता -तं, दृढनिश्चयः -या -यं,
 सप्रमाणः -शा -शं.
 CORROBORATION, *s.* दृढीकरणं, स्थिरीकरणं, दार्ढ्यं, दृढीकृतिः *f.*, संस्तम्भः,
 सत्याकृतिः *f.*, प्रमाणीकरणं, दृढप्रमाणदानं, अनुवादः.
 CORROBORATIVE, *a.* अनुवादकः -का -कं, दृढीकरणः -शा -शं, स्थिरी-
 करणः -शा -शं.
 To CORRODE, *v. a.* क्रमशः क्षि in caus. (क्षययति, क्षययति -यितुं) or
 नश् in caus. (नाशयति -यितुं) or भक्ष् (c. 10. भक्षयति -यितुं) or
 खाद् (c. 1. खादति -दिहं), विली in caus. (-लाययति -यितुं), विलयनं कृ.
 CORRODED, *p. p.* क्षीणः -शा -शं, विलीनः -ना -नं, गलितः -ता -तं.
 CORRODENT, *a.* क्षयकरः -री -रं, चरुनुदः -दा -दं, नाशकः -का -कं.
 CORRODIBLE or CORROSIBLE, *a.* गलनीयः -या -यं क्षयणीयः -या -यं,
 विलयनीयः -या -यं, नाशयः -श्या -श्यं.
 CORRODY, *s.* (Assignment of money) निवन्धः, निवन्धदानं.
 CORROSION, *s.* क्रमशः क्षयकरणं or नाशनं, विलयनं, गलनं, जारणं.
 CORROSIVE, *a.* चरुनुदः -दा -दं, चरुष्करः -री -रं, तिग्मः -ग्मा -ग्नं, तीव्रः

-त्रा -क्रं, विलयनः -ना -नं, भस्मस्कृ *m. f. n.* (श्), भस्मभेदी -दिनी -दि
 (न्), खादकः -का -कं, व्रणकृत् *m. f. n.*, प्रसरः -रा -रं, कटुः -टु -टु.
 CORROSIVENESS, *s.* चरुनुदत्वं, चरुष्करत्वं, तिग्म्यं, खादकत्वं, तीव्रता.
 To CORRUGATE, *v. a.* (The skin) त्वचं or चर्मं कुञ्च (c. 1. कुञ्चति
 -ञ्चिंतुं) or चाकुञ्च or सकुञ्च (c. 1. -कोचति -यितुं); त्वक्सद्कोचं कृ,
 चर्मैतयङ्गान् कृ.
 CORRUGATION, *s.* कुञ्चनं, चाकुञ्चनं, सद्कोचनं, चर्मसद्कोचः, त्वगाकुञ्चनं.
 To CORRUPT, *v. a.* (Vitiate) दुष् in caus. (दूषयति -यितुं), सन्दुष्,
 प्रतिदुष्; नश् in caus. (नाशयति -यितुं), भष्टोक्, क्षि in caus.
 (क्षययति -यितुं).—(Change to a bad state) विकृ.—(Infect)
 पूतोक्, पूतिगन्धं -न्धां -न्धं कृ.—(Bribe) उल्लोचं दा.
 To CORRUPT, *v. n.* दुष् (c. 4. दुषति, दोष्टुं), विप्रदुष्, सम्प्रदुष्, पूतोभू,
 पूतिगन्धः -न्धा -न्धं भू, दुर्गन्धः -न्धा -न्धं भू.
 CORRUPT, *a.* दुष्टः -ष्टा -ष्टं.—(In morals) दुष्टभावः -या -यं or विप्रदुष्टभावः,
 दुष्टमतिः -तिः -ति, सन्तदुष्टः -ष्टा -ष्टं, नष्टधीः -धीः -धि, दुराचारः -रा -रं,
 दुरात्मा -त्मा -त्त (न्), पापचेताः -ताः -तः (न्), शठः -ठा -ठं, मन्दचरितः
 -चा -चं.—(Stinking) पूतः -ता -तं, पूतिगन्धः -न्धा -न्धं -न्यः -न्यः
 -न्धि, दुर्गन्धः -न्धा -न्धं.
 CORRUPTED, *p. p.* दूषितः -ता -तं, नष्टः -ष्टा -ष्टं, नाशितः -ता -तं, भष्टः -ष्टा -ष्टं,
 विकारितः -ता -तं, विप्रुतः -ता -तं, विशीर्णः -शी -शं.
 CORRUPTER, *s.* दूषकः, दूषणः, दूषणकृत्, नाशकः, भ्रंशकारी *m.* (न्).
 CORRUPTIBILITY, *s.* दूषणीयता, दूषयितव्यत्वं, दूषणशीलत्वं, नष्टरता.
 CORRUPTIBLE, *a.* दूष्यः -प्या -प्यं, दूषणीयः -या -यं, दूषणक्षमः -मा -मं,
 क्षयी -यिणी -यि (न्), क्षयिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, नष्टरः -रा -रं.
 CORRUPTION, *s.* (Act of corrupting) दूषणः.—(Putrescence) पूतिः *f.*,
 पूतता, दुर्गन्धत्वं, पूयं, दूष्यं, गलितत्वं.—(Depravation of morals)
 दुष्टता, दुष्टभावता, मतिदुष्टता, सन्तदुष्टता, दीरात्यं, भष्टता, शठत्वं, दीर्घत्वं.
 —(In language) क्षपभ्रंशः, क्षपशब्दः.
 CORRUPTIVE, *a.* दूषकः -का -कं, दूषणः -शा -शं, दूषयितुः -लुः -लु.
 CORRUPTLESS, *a.* अदुष्टः -ष्टा -ष्टं, अक्षयः -या -यं, निर्जरः -रा -रं.
 CORRUPTLY, *adv.* दुष्टं, सदूषणं, सदोषं, भाषदुष्टत्वात्, दुरात्मत्वात्.
 CORRUPTION, *s.* दुष्टत्वं, दुष्टभावता, भष्टता, कुसृतिः *f.* See CORRUPTION.
 CORSAIR, *s.* स्मृद्विषाया दस्युः *m.*, समुद्रीयदस्युः *m.*
 CORSE, *s.* शवः, कुणपः -पं, मृतकं, मृतशरीरं. See CORPSE.
 CORSET, *s.* चेलिका, पोलः -ली, अङ्गिका, कबुलिका, कूर्पासकः -कं.
 CORSET, *s.* कवचः -चं, उरस्ताणं, वक्षस्ताणं, उरश्चदः, शरीररक्षणी.
 CORTICAL, *a.* बाह्यकः -ली -लं, त्वक्षुषः -यी -यं, त्वाचः -ची -चं.
 CORTICATED, *a.* वृक्षवल्कलोपनः -मा -मं, तरुत्वक्षुषः -पी -पं.
 CORUSCAN, *a.* स्फुरन् -रन्ती -रत् (त्), विद्योतमानः -ना -नं, उज्ज्वलः -ला -लं.
 To CORUSCATE, *v. n.* स्फुर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), विद्युत् (c. 1. -द्योतते -तितुं).
 CORUSCATION, *s.* स्फुरणं, स्फुरितं, विद्युद्वायु-*m.* (न्), छटा, विद्युदाभा.
 CORYMBIFEROUS, *a.* गुच्छाकारफलविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.
 COSINE, *s.* ज्या, ज्यका.—(Of a right-angled triangle) कोटिज्या
 COSMETIC, *a.* त्वक्षानिकरः -री -रं, कान्तवर्द्धकः -का -कं, अङ्गरागकारी
 -रिणी -रि (न्), शोभकृत्; 'a cosmetic,' गन्धगन्धद्रव्यं.
 COSMICAL, *a.* जगत्सम्बन्धीयः -या -यं, पाश्चिः -वी -वं.
 COSMOGONY, *s.* जगदुत्पत्तिः *f.*, जगत्सृष्टिः *f.*, पृथिवीसृष्टिः *f.*, पृथिव्यासृष्टिः.
 COSMOGRAPHY, *s.* जगद्विवरणकृत्, जगद्वर्णनकृत् *m.* (न्), पृथिवीवि-
 वरणरचकः.
 COSMOGRAPHICAL, *a.* जगद्विवरणविषयः -या -यं, जगद्वर्णनसम्बन्धीयः -या -यं
 COSMOGRAPHY, *s.* जगद्विवरणं, जगद्वर्णनं, पृथिवीविवरणविद्या.

COSMOPOLITE, *s.* जगद्वासी *m.* (नं), पृथिवीवासी, सध्वजवासी, सध्वजस्वायी *m.* (नं), सध्वजवासी *m.* (नं), निर्विशेषेण सध्वलोकमित्रं.

COST, *s.* (Price) मूल्यं, अर्थः—(Expense) व्ययः; 'high cost,' दुर्मूल्यं, बहुमूल्यं, महार्थं; 'little cost,' अल्पमूल्यं, अल्पव्ययः; 'at the cost of life,' प्राणव्ययेन; 'at the cost of a large sum,' बहुधनव्ययेन.

To cost, *v. n.* अर्थं (c. 10. अर्थयति-यितुं). Usually expressed by the inst. c. of मूल्यं or व्ययः in conjunction with some other verb; as, 'what does it cost?' कियता मूल्येन विक्रीयते; 'the building of the house cost a large sum of money,' बहुधनव्ययेन गृहं निर्मितं.

COSTAL, *u.* पन्नरससन्धी-न्धनी-न्ध्रि (नं), पार्श्वीयः-या-यं.

COSTIVE, *a.* आनद्धः-द्धा-द्धं, निषद्धः-द्धा-द्धं, पद्धकोष्ठः-ष्टा-ष्टं, ज्वरुद्धमलः-ल्ला-ल्लं, चट्टमलः-ल्ला-ल्लं. See CONSTIPATED.

COSTIVENESS, *s.* मलावरोधः, मलावष्टम्भः, आनाहः, नाहः, निषन्धः, चट्टकोष्ठं.

COSTLINESS, *s.* बहुमूल्यता, महार्थता, महार्थ्यं, महार्हता, दुर्मूल्यता.

COSTLY, *a.* बहुमूल्यः-त्वा-त्वं, महार्थः-यो-यं, महार्थनः-ना-नं, महार्हः-हो-हं, दुर्मूल्यः-त्वा-त्वं, उत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं, अर्थाहः-हो-हं, अर्थ्यः-ध्या-ध्यं.

COSTUME, *s.* (Dress) वेशः-यः, नेपथ्यं—(Conformity of dress), वेपसारूप्यं.

COT, *n.* कुटीरः, कुटेरः, कुटिरः, उटजः, कुट्टिमः-मं, वेष्टम *n.* (नं), पर्णशाला, नृणकुटी. नृणौकः *n.* (स्), कायमानं—(A small bed) खट्वा, दोला, प्रेक्षा, प्रेक्षोलनं.

COTEMPORARY, *a.* समानकालीनः-ना-नं, एककालीनः-ना-नं, समकालवर्ती-वर्तिनी-वर्ति (नं), सवयाः-याः-यः (स्), समानवयस्कः-स्का-स्कं. See CONTEMPORARY.

COTERIE, *s.* भोगसक्कनानां संसर्गः or पंक्तिः *f.* or गणः.

COTQUEAN, *s.* गेहशूरः, गेहनर्ही *m.* (नं), गेहमेही *m.* (नं), स्त्रीकार्यपर्यंकः.

COTTAGE, *s.* कुटीरः, उटजः, वेष्टम *n.* (नं), पर्णशाला. See Cot.

COTTAGER or COTTLER, *s.* कुटीरवासी *m.* (नं), ग्रामवासी *m.*, ग्रामीयः.

COTTIER, *s.* कुटीरस्थः, उटजवासी *m.* (नं), ग्रामीयः.

COTTON, *s.* पिचुलः, पिचुः, पिचुतूलः, तूलः-लं, तूलकं तूलपिचुः *m.*, बदरा-री—(The plant) कर्षासी, कर्षासी, पिचप्यः; 'roll of cotton,' तूलनाली—(Cotton cloth) कर्षासं, कर्षासाधरं, तूलावस्त्रं, असरं, फालवस्त्रं.

COTTONY, *a.* कर्षासः-सी-सं-सिकः-की-कं, फालः-ली-लं, चादरः-री-रं.

COUCH, *s.* केलिशयनं, शय्या, शयनीयः, शयः-यनं, पर्यङ्कः, मञ्जः, प्रस्तारः, प्रस्तारः, तल्यः, पालङ्गः, विश्रामस्थानं.

To COUCH, *v. n.* शी (c. 2. शेते, शयितुं), शयनं कृ, संविश (c. 6.-विशति-वेष्टुं).

To COUCH, *v. a.* (Cause to lie, lay down) शी in caus. (शाययति-यितुं), निधा (c. 3. -दधाति-धातुं), निविश in caus. (-वेशयति-यितुं). —(Comprise) परिग्रह (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं). —(Hide) छद् (c. 10. छादयति-यितुं). —(Cut out cataract of the eye) नेत्रमन्यम् उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति-छेत्तुं).

COUCHANT, *a.* शायी-यिनी-यि (नं), शयितः-ता-तं, शयः-या-यं.

COUCHED, *p. p.* (Hidden, involved, comprised) समाच्छन्नः-न्ना-न्नं, छादितः-ता-तं, समाविष्टः-ष्टा-ष्टं, उपलक्षितः-ता-तं, संसृष्टः-द्धा-द्धं, संसृष्टः-ष्टा-ष्टं, अन्तर्गतः-ता-तं.

COUCHFELLOW, *s.* सहशायी *m.*-यिनी *f.* (नं), एकपर्यङ्कशायी, सहशयनः.

COUCHGRASS, *s.* नृणविशेषः, नृणं, कक्षाः.

COUGH, *s.* काशः, कासः, उत्कासः-सनं, विधावः, धवः, धवपुः *m.*, धुत् *f.*, धुतः-ता; 'having a cough,' काशी-शिनी-शि (नं), धुतवान्

-यती-यत् (नं).

To COUGH, *v. n.* कास् (c. 1. कासते-सितुं), धु (c. 2. धौति, धयितुं). —(Coughing up of phlegm) उत्कासनं.

COUGHER, *s.* काशी *m.* (नं), उत्कासी *m.* (नं), धुत्कारी *m.* (नं), धवकृत्.

COULTER, *s.* लाङ्गलदन्तः, फालदन्तः, लाङ्गलकौलः, कृन्तनं, गोदारणं.

COUNCIL, *s.* सभा, समाजः, सदः *n.* (स्), संसद् *f.*; 'council of state,' शिष्टसभा, महासभा; 'privy council,' मन्त्रिसभा, गूढसभा; 'council-room,' चिन्तावेष्टम *n.* (नं), मन्त्रशाला, दार्ष्टे.

COUNSEL, *s.* (Advice) मन्त्रः-न्त्रणं-णा, उपदेशः, उपदिष्टं, मन्त्रितं, मन्त्रोपष्टम्भः. —(Deliberation) विचारः-रणं, चिन्ता, मुचिन्ता, सचिन्तनं, विवेचनं, मशीः, आगशीः, परामशीः, प्रत्यमशीः; 'good counsel,' सुमन्त्रितः; 'betraying of counsel,' मन्त्रभेदः—(Plan, scheme, design) उपायः, व्यवसायः, चिन्ता, अभिप्रायः—(Advocate, pleader) प्रतिपादी *m.* (नं), प्रतिनिधिः *m.*

To COUNSEL, *v. a.* मन्त्र (c. 10. मन्त्रयते-ति-यितुं), सम्मन्त्र, मन्त्रणं कृ, मन्त्रं दा, उपदिश (c. 6. -दिशति-देष्टुं), आदिश, प्रत्यादिश, परामशी कृ.

COUNSELLED, *p. p.* मन्त्रितः-ता-तं, उपदिष्टः-ष्टा-ष्टं, आदिष्टः-ष्टा-ष्टं.

COUNSELLOR, *s.* (On public affairs) मन्त्री *m.* (नं), जमात्यः, सचिवः. —(Adviser in general) मन्त्रा *m.* (नं), अभिमन्त्रा *m.* (नं), मन्त्रकृत्, मन्त्रवित्, मन्त्रदः, मन्त्रज्ञः, उपदेशकः, उपदेशा *m.* (ष्ट), आदेशा *m.*, बुद्धिसहायः, भानिहरः, कुल्यः—(Courtier) शिष्टः.

COUNSELLORSHIP, *s.* मन्त्रित्वं, साचिव्यं, प्रधानमन्त्रपदं, जमात्यत्वं.

COUNT, *s.* (Reckoning) गणना-नं, गणितं, संख्या, गणितसंख्या—(A title of foreign nobility) विदेशीयस्वातिविशेषः—(Charge in an indictment) पृष्टेपद्यपादः, भाषापादं, अभियोगः.

To COUNT, *v. a.* (Number) सङ्ख्या (c. 2. -ख्याति-तुं), सम्परिख्या, परिसङ्ख्या, कल् (c. 10. कलयति-यितुं), अङ्क (c. 10. अङ्कयति-यितुं). —(Calculate) गण (c. 10. गणयति-यितुं), विगण, प्रगण—(Esteem) मन्त्र (c. 4. मन्त्रते, मन्त्रं or caus. मानयति-यितुं), सम्मन्त्र, प्रतिमन्त्र.

To COUNT-UPON, *v. a.* अवलम्ब (c. 1. -लवते-चितुं), समालम्ब, संश्रि (c. 1. -श्रयति-ते-यितुं), समाश्रि, उपाश्रि; विश्रम्ब (c. 2. -श्रसिति-तुं); 'counting upon,' अवलम्ब.

COUNTED, *p. p.* संख्यातः-ता-तं, गणितः-ता-तं, अङ्कितः-ता-तं, मतः-ता-तं.

COUNTENANCE, *s.* (Face) मुखं, आननं, वदनं, आस्यं, वक्त्रं—(Air, look) वदनं, रूपं, आकारः, आभा—(Sanction, patronage) दृष्टिः *f.*, अनुग्रहः, आग्रहः, सङ्ग्रहः, आश्रयः, आभारः, अनुपालनं, संवर्द्धनं, प्रसादः, आनुकूल्यं, साहाय्यं, उपकारः; 'one who preserves a composed countenance,' प्रसन्नमुखी *m.* (नं).

To COUNTENANCE, *v. a.* अनुग्रह (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं), अनुपाल (c. 10. -पालयति-यितुं), प्रतिपाल, अनुकूल (nom. अनुकूलयति-यितुं), संवृष्ट in caus. (-वर्धयति-यितुं, उपकृ, साहाय्यं कृ.

COUNTENANCER, *s.* अनुग्रही *m.* (नं), अनुपालकः, उपकारकः, संवर्धकः, सहायः.

COUNTER, *s.* (Table to count money on) गणनफलकं, यणिकफलकं, यणिकां मुद्रासनं—(Round piece to count with) गणनायें मुद्रा or कालिनी or कर्षकः or वटः or वराटकः or अशीला or अश्याः.

COUNTER, *adv.* प्रति, अभि, प्रतिकूलं, विरुद्धं, विपरीतं, प्रतिकूल्येन, विरोधेन, प्रतिमुखं, प्रतिलोमं, विलोमं; 'a counter-charge,' प्रत्यभियोगः; 'a counter-pledge,' प्रतिपाणं.

To COUNTERACT, *v. a.* प्रतिकृ, विप्रतिकृ, विप्रकृ, प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं), प्रतीकारेण or प्रतिपलेन विरुध् (c. 7. -रुध्ति-रोद्धुं) or प्रतिरुध् or निवृत्ति in caus. (-वारयति-यितुं); प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति-यितुं).

- COUNTERACTED, *p. p.* प्रतिवृत्तः-ता-तं, विप्रतिवृत्तः-ता-तं, विप्रवृत्तः-ता-तं.
 COUNTERACTION, *s.* प्रतिकारः, प्रतिकारः, विप्रतिकारः, प्रतिप्रकारः, विप्रप्रकारः, विप्रवृत्तिः, प्रतिपातः, प्रतियोगः, प्रतिप्रयोगः, विपरीतक्रिया, विरुद्धक्रिया, व्यापातः, अभिघातः.
 To COUNTERBALANCE, *v. a.* प्रतिबल (c. 10. -तुलयति -यितुं), समीकृ, समतोलोक्तृ, तुल्योक्तृ, तुल्यवलं-लं-लं कृ, तुल्यभारं-रां-रं कृ, समानोक्तृ.
 To COUNTERBUFF, *v. a.* प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति -हन्तुं), अभिहन्, प्रतिपातं कृ.
 COUNTERBUFF, *s.* प्रतिपातः, प्रतिहतिः *f.*, प्रतोपातः, अभिघातः.
 COUNTERCHANGE, *s.* परिवर्तनः-ज्ञानं, विनिमयः, विपर्ययः, परस्परपरिवर्तनं, आदानप्रतिदानं, व्यतिकारः, इतरेतरयोगः.
 To COUNTERCHANGE, *v. a.* परस्परं परिवर्तय in caus. (-वर्तयति -यितुं) or विनिमे (c. 1. -मयते -मातुं) or आदानप्रतिदानं कृ.
 To COUNTERCHARGE, *v. a.* मन्त्रं or अभिचारं or वशक्रियां प्रतिकृ, मन्त्रच्छेदं कृ.
 COUNTERCHECK, *s.* प्रतिरोधः, प्रतिषेधः, प्रतिवन्धः, प्रतिषेधः, प्रतिपातः.
 COUNTEREVIDENCE, *s.* प्रतिबलसाक्षी *m.* (नं), विरुद्धसाक्ष्यं, विपरीतसाक्ष्यं, प्रतिपक्षप्रमाणं.
 To COUNTERFEIT, *v. a.* (Feign) छल (nom. छलयति -यितुं), छस कृ, कपटं कृ, कूटं कृ; 'to counterfeit a writing,' कपटलेखं or कूटलेखं कृ.—(Imitate) अनुकृ.—(Impose upon) प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), प्रतु in caus. (-तारयति -यितुं); 'to counterfeit sleep,' निव्याप्तुमः-प्ता-प्तं भू; 'he counterfeits sleep,' आत्मानं प्रसुप्तमिव दर्शयति.
 COUNTERFEIT, *s.* कूटं, कपटः-टं, छस *n.* (नं), व्याजः.—(Forgery) कपटलेखः-ख्यं.
 COUNTERFEIT, *a.* कृत्रिमः-मा-मं, कल्पितः-ता-तं, छात्रिकः-को-कं, लहसः-हसा-ह्यं, सत्याजः-जा-जं, कपटी-टिनी-टि (नं); 'a counterfeit dress,' कपटवेशः, छसवेशः; 'counterfeit gold,' कूटखण्डं; 'counterfeit writing,' कपटलेखं; 'counterfeit order,' कूटशासनं.
 COUNTERFEITER, *s.* (Forger) कूटकारः, कूटकृ, कपटलेख्यकारी *m.* (नं). —(Imposter) कपटिकः, चलो *m.* (नं), प्रतारकः, वञ्चकः.
 COUNTERFEITLY, *adv.* निव्याप्तु, सकूटं, सकपटं, सत्याजं, छसना, कृत्रिमप्रकारेण.
 To COUNTERMAND, *v. a.* प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), प्रत्याज्ञा in caus. (-ज्ञापयति -यितुं), विपरीतज्ञां दा, अन्यथा आज्ञा in caus.
 COUNTERMAND, *s.* विपरीतज्ञा, प्रत्यादेशः, विपरीतदिशः.
 To COUNTERMARCH, *v. n.* प्रतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), व्यतिक्रम्, विपरीतयात्रां कृ, प्रतिपा (c. 2. -याति -तुं), विपरीतं या.
 COUNTERMARCH, *s.* विपरीतयात्रा, प्रतियानं, प्रतिगमनं, विपरीतगतिः *f.*, व्यतिक्रमः, प्रतिपात्रा.
 COUNTERMARK, *s.* प्रतिचिह्नं, प्रतिलक्षणं, चिह्नं चिह्नेन सहितं.
 To COUNTERMARK, *v. a.* प्रतिचिह् (nom. -चिह्रयति -यितुं), चिह्नं चिह्नेन दृढीकृ.
 COUNTERMINE, *s.* प्रतिमुखरुद्धन, प्रतिसन्धिः *m.*, प्रतिखानिकं, शत्रुसुरुद्धन-भिमुखगता सुरुद्धा.
 To COUNTERMINE, *v. a.* प्रतिसुरुद्धं कृ, शत्रुसन्धिप्रतिमुखम् अन्यसन्धिं खन् (c. 1. खनति -नितुं).
 COUNTERMURE, *s.* प्राचीरपश्चात् प्राचीरं, प्राकारस्य पश्चाद उपप्राकारः.
 COUNTERPANE OR COUNTERPOINT, *s.* शय्याप्रच्छदः. शयनीयप्रच्छदपटः, शय्याछादनं, शयनास्तरणं.
 COUNTERPART, *s.* प्रतिरूपं, प्रतियोगः, प्रतियोगी *m.* (नं), प्रतिमूर्तिः *f.*, प्रतिमा, प्रतिमानं, प्रतिविचं, अनुरूपं.
 COUNTERPLEA, *s.* प्रत्यर्थं, प्रत्यभियोगः, प्रत्युत्तरं, उद्वाहः.

- COUNTERPLOT, *s.* प्रतियानः, प्रतियोगः, प्रतिपेक्षा, प्रतीकारः, प्रत्युपायः.
 To COUNTERPLOT, *v. a.* उपायं प्रत्यु चन्योपायं प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं).
 To COUNTERPOISE, *v. a.* प्रतिबल (c. 10. -तुलयति -यितुं), तुल्यभारं-रां-रं कृ, तुल्यपलं-लं-लं कृ, तुल्योक्तृ, समतोलोक्तृ, समीकृ.
 COUNTERPOISE, *s.* तुल्यभारत्वं, तुल्यपलत्वं-ता, समतोलत्वं.
 COUNTER-POISON, *s.* प्रतिविषं, विपनाशनं, विषमं, गरमं.
 COUNTERSCARP, *s.* कटकनिकटवर्ती परितक्षापाथः.
 To COUNTERSIGN, *v. a.* परहस्ताक्षरं सहस्ताक्षरेण दृढीकृ.
 COUNTERSIGN, *s.* प्रत्याभिज्ञानं.—(Watchword) सम्भाषा, संविद्.
 COUNTER-TENOR, *s.* उदात्तविपरीतः स्वरमार्गः.
 COUNTER-TIDE, *s.* प्रतिवेला, विपरीतवेला, प्रतिरयः, विपरीतप्रवाहः.
 To COUNTERVAIL, *v. a.* तुल्यवलः-ला-लम् चस्, तुल्योक्तृ, समानपलीभू.
 COUNTRY, *s.* विशिष्टपदस्थितस्य कुलीनपुरुषस्य पत्नी.
 COUNTING, *s.* गणनं-ना.—(Counting-house) लेखास्थानं.
 COUNTRY, *a.* असंख्येयः-या-यं, असंख्यः-ख्या-ख्यं, असंख्यकः-का-कं, अगण्यः-ख्या-ख्यं, अगणनीयः-या-यं, लघुगुणः-शा-यं, अक्षतसंख्यः-ख्या-ख्यं.
 COUNTRY, *s.* (A region) देशः, प्रदेशः, विषयः, राष्ट्रं, दिक् *f.* (ज्ञं), छाशा, तापिकः, धिप्सं; 'inhabited country,' जनपदः, नीवृत्; 'barbarous country,' ब्रूच्छदेशः.—(As opposed to the town) ग्रामः, जनपदः.—(Native country) जन्मभूमिः *f.*, स्वदेशः, स्वराष्ट्रं, स्वविषयः.—(Country-road) दिक्मार्गः.
 COUNTRY, *a.* जानपदः-दो-दं, ग्राम्यः-म्या-म्यं, ग्रामीयः-या-यं.
 COUNTRY-DANCE, *s.* पंक्तिगमेण सम्मुखस्थानां स्त्रीपुरुषाणां नृत्यं.
 COUNTRY-HOUSE, *s.* गाञ्जलप्रदेशे गृहं, पौरजनस्य नगरोपाने सेलिगृहं.
 COUNTRY-LIFE, *s.* जानपदानां व्यवहारः or व्यापारः, जनपदे or गाञ्जलदेशे वसनेन, वनवाग्निभिः प्रवृत्तं जीवनं.
 COUNTRYMAN, *s.* (Rustic) जानपदः, ग्राम्यजनः, ग्रामवासी *m.* (नं), ग्रामी *m.* (नं), ग्रामीयः.—(Fellow-countryman) स्वदेशीयः, स्वदेशजः, एकदेशस्थः, संस्थः, सांस्थानिकः, एकग्रामीणः, एकपौरः.
 COUNTRY-PARSON, *s.* ग्राम्यगुरुः *m.*, ग्रामवासिनाम् आपाथ्यः, जानपदानां पुरोहितः.
 COUNTY, *s.* मण्डलं, चक्रं, देशः, प्रदेशः, राष्ट्रं.
 COUPLE, *s.* (A brace) मिथुनं, द्वन्द्वं, युगं, युग्मं, युगलं, यमलं, यामलं, यमः, यमकं, द्वयं in comp.; as, 'a couple of men,' पुरुषद्वयं; 'a couple of oxen,' गोयुग्मं, गोमिथुनं; 'a married couple,' दम्पती *m. du.* भाव्यापती *m. du.*—(A tie for fastening two dogs together) कुक्षुरद्वयसंस्थानार्थं रज्जुः or शुल्हा.
 To COUPLE, *v. a.* संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), संधिप् in caus. (-धेयति -यितुं), सत्तन् (c. 9. -चमाति -चन्तुं), एकत्र कृ.
 To COUPLE, *v. n.* भाव्यापतिभावेन सद्गन् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or सम्मिल् (c. 6. -मिलति -मेलितुं), मैथुनं कृ, विवाहं कृ.
 COUPLET, *s.* (Two lines in verse) श्लोकः.
 COURAGE OR COURAGEOUSNESS, *s.* वीर्यं, वीरता, शौर्यं, शूरता, धीर्यं, धैर्यं, विक्रमः, पराक्रमः, निर्भयता, साहसं, पौरुषं, धार्ढ्यं, तेजः *n.* (स्), प्रतापः; 'to take courage,' साधस् (c. 2. -धसिति -सितुं), प्रतापस्, सनाधस्; 'to inspire with courage,' साधस् in caus. (-धासयति -यितुं), समाधस् in caus.
 COURAGEOUS, *a.* वीर-रा-रं, प्रवीर-रा-रं, शूर-रा-रं, धीर-रा-रं, निर्भय-या-यं, अभीत-ता-तं, अभीरु-रु-रु, विक्रान्त-न्ता-न्तं, पराक्रान्त-न्ता-न्तं, साहसिक-को-कं, धृष्ट-ष्ट-ष्टं, धृष्ट-ष्ट-ष्टं.
 COURAGEOUSLY, *adv.* सवीर्यं, सशौर्यं, वीर्येण, सधैर्यं, सधैर्यं, निर्भयं,

चभीतवत्, वीरवत्, शूरवत्, साहसपूर्णकं.

COURIER, *s.* वाहकः, सञ्चालकः, उद्देशकः, वेगी *m.* (नं), प्रजयी *m.* (नं), तरखी *m.* (नं), जहाकारिकाः, जहालः, जाहिकः, तू: *m.* (तुर).—(Bearing letters) लेखहारी *m.* (नं).

COURSE, *s.* (Career) गतिः *f.*, चर्या, मार्गः, चलनं, गमनं.—(Progress) क्रमः, प्रक्रमः, प्रगमनं.—(Room, scope) प्रसरः.—(Track) पथः, मार्गः, पदवी, चयनं.—(Ship's course) नौमार्गः, नौपथः.—(Course of an arrow) वाणमोचरं, शरायणं, चातरायणं.—(Line of study) अध्ययनमार्गः, अध्ययनक्रमः; 'course of mathematics,' गणितमार्गः.—(Order of succession) क्रमः, अनुक्रमः, पर्यायः, जानुपूर्व्यं, परम्परा, श्रेणी, आवलि: *f.*—(Course of proceeding) क्रियाप्रसङ्गः, क्रियाविधि: *m.*, अनुष्ठानं.—(Manner) रीति: *f.*, विधयः, विधि: *m.*, प्रकारः, मार्गः.—(Manner of life or conduct) व्यवहारः, वृत्ति: *f.*, रीति: *f.*, आचारः, चरित्रं, सृति: *f.*; 'correct course of conduct,' सुमार्गः, सुपथः; 'incorrect course,' उन्मार्गः, विमार्गः, उत्पथः, विपथः, कुपथः, कुसृति: *f.*—(Course or flow of a river) नदीपतति: *f.*, नदीप्रवाहः, नदीरयः.—(Race-ground) चर्याभूमि: *f.*, चानिपावनस्थानं.—(Number of dishes set on the table at once) यावन्ति भोजनपत्राणि युगपत् परिवेष्यन्ते.—(Catamenia) चतु: *m.*, रज: *n.* (स्), आर्त्तनं, पुष्पं; 'of course,' अवश्यं, निःसन्देहं, नूनं, सुनिश्चितं, असंशयः; 'in the course,' मध्ये; 'in the course of three years,' वर्षत्रयमध्ये; 'being in the course of proof,' साध्यमानः -ता -नं; 'course of nature,' सृष्टेरीति: *f.*

To COURSE, *v. a. and n.* कुर्तुः शशकम् अनुसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), दृष्टिगोचरशकानुसरणे शिथिलैः कुर्तुः मृगयां कृ.

COURSER, *s.* (Fleet horse) जवनः, जवाधिकः, जवी *m.* (नं).—(War-horse) वारकोरः.

COURT, *s.* (An inclosed place, a square) चत्वरं, चङ्गनं, प्राङ्गणं, चतुःशालं-ला, चतुःशाला, निकर्षणः, प्रकोष्ठः, कक्षा; 'court of a house,' गृहाङ्गणं.—(Prince's residence) राजशाला, राजसभा, शाला, सभा, राजगृहं, राजमन्दिरं, राजधानी, राजधाम *n.* (नं), नृपवेश्म *n.* (नं), राजद्वारं.—(Court of justice) धर्मसभा, राजद्वारं, व्यवहारमण्डपः, विचारस्थानं, धर्माधिकरणं, सदः *n.* (स्); 'court-house,' दक्षिणं.—(The judges) धर्माधिकारिणः *m. pl.*, प्राड्विकाका: *m. pl.*, धर्माध्यक्षा: *m. pl.*—(The retinue of the prince) तन्त्रं, राजपरिवारः, राजपरिजनः, परिवहः.—(Endeavour to please, civility) अनुनयः, सभाजनं, आराधनं, आनन्दनं, अनुवृत्ति: *f.*, अनुकूलता, भजनं, भक्ति: *f.*

To COURT, *v. u.* (Endeavour to please, conciliate) अनुनयी (c. 1. -नयति -नेतुं), आराध् in caus. (-राधयति -यितुं), अनुरञ्ज् in caus. (-रञ्जयति -यितुं), सेव् (c. 1. सेवते -वितुं), आश्रि (c. 1. -श्रयते -यितुं), भज् (c. 1. भजते, भङ्ते), सभाज् (c. 10. सभाजयति -यितुं).—(Solieit) प्राप् (c. 10. -अर्चयते -ति -यितुं), याच् (c. 1. याचति -यितुं).—(Solieit to marriage) विवाहार्थं स्त्रियं प्राप् or उपास् (c. 1. आस्ते -आसितुं).

COURT-CHAPELAIN, *s.* राजपुरोहितः, राजाचार्यः, राजगुरु: *m.*, राजविप्रः.

COURTED, *p. p.* अनुनीतः -ता -तं, आराधितः -ता -तं, अनुरञ्जितः -ता -तं, सभाजितः -ता -तं, सेवितः -ता -तं, अनुरुद्धः -द्धा -द्धं, प्राथितः -ता -तं.

COURT-DAY, *s.* विचारदिनं, विचारदिवसः, धर्मप्रणयनदिवसः.

COURT-FAVOUR, *s.* वाङ्मयं, राजानुग्रहः, राजप्रसादः.

COURTEOUS, *a.* अनुनयी -यिनी -यि (नं), अनुरोधी -धिनी -धि (नं), अनुकूलः -ला -लं, अनुग्राही -हिणी -हि (नं), सविनयः -या -यं, सानुनयः -या -यं,

मध्रितः -ता -तं, सभ्यः -भ्या -भ्यं, प्रियंवदः -दा -दं, वन्दारुः -रुः -रुः, सान्ववादः -दा -दं; 'courtous language,' सूनृतं; as in the phrase 'we are happy that you are come,' धन्या वयं भवदागमनात्.

COURTEOUSLY, *adv.* सानुनय, सविनयं, सानन्दनं, सानुरोपं, सभाजनपूर्वकं. COURTEOUSNESS, *s.* सभ्यता, अनुकूलता, सुशीलता, शिष्टता, अभिनीति: *f.* COURTESY, *s.* अनुनयः, विनयः, अनुकूलता, अनुरोपः, अनुग्रहः, आनन्दनं, सभाजनं, सभाजनं, प्रणयः, प्रथयः, अनुवृत्ति: *f.* -चर्त्तनं, सौजन्यं, दाक्षिण्यं; 'in receiving or taking leave of a friend,' आमन्त्रणं, आप्रच्छनं; 'treated with courtesy,' सभाजितः -ता -तं.

COURTEZAN, *s.* वेश्या, गणिका, पल्लवती, पल्लवान्ता, वारविलासिनी, वारस्त्री, पन्थकी, साधारणस्त्री, पुंश्लोत्री, च्छरा, रूपाजीवा.

COURTIER, *s.* राजवल्लभः, नृपवल्लभः, सभास्यो जनः, राजसेवकः, राजभृत्यः, सभ्यः, सभ्यलोकः, शिष्टः, राजसभासद्.

COURT-LIKE, *a.* सभ्यः -भ्या -भ्यं, शिष्टाचारः -रा -रं, सभाचारः -रा -रं.

COURTLINESS, *s.* सभ्यता, शिष्टता, सौजन्यं, सुजनता, सुशीलता.

COURTLY, *a.* सभ्यशीलः -ला -लं, सुजनः -ना -नं, सुन्दरः -री -रं.

COURT-MINION, *s.* राजवल्लभः, नृपवल्लभः, राजप्रियः.

COURTSHIP, *s.* (Of a woman) विवाहार्थं प्रार्थनं -ना or याज्ञा, ह्युपासनं.

—(Soliciting favour) आराधनं, अनुरञ्जनं, भजनं, आनन्दनं.

COURT-YARD, *s.* चङ्गनं, प्राङ्गणं, चत्वरं, चतुःशालं-ला, अभ्यन्तरचतुःशालकः, सजिरं, गृहाङ्गणं, गृहप्राङ्गणं, प्रकोष्ठः.

COUSIN, *s.* (Male, by father's brother) पितृव्यपुत्रः, पितृभात्रीयः. —(Female) पितृव्यपुत्री, पितृभात्रीया.—(Male, by father's sister) पितृव्यसीयः, पितृव्यसेयः.—(Female) पितृव्यसीया, पितृव्यसेयी.—(Male, by mother's brother) मातुलपुत्रः, मातृभात्रीयः. —(Female) मातुलपुत्री, मातृभात्रीया.—(Male, by mother's sister) मातृव्यसीयः, मातृव्यसेयः.—(Female) मातृव्यसीया, मातृव्यसेयी.—(A kinsman) ज्ञाति: *m.*, चान्यवः, सहजमित्रं.

COVE, *s.* पङ्क्तः, खड्गः, खातं, खकातं, पोतचन्धनस्थानं.

COVENANT, *s.* नियमः, संविद् *f.*, समयः, पणः, सङ्घटनं, रानाधि: *m.*, उपगमः, संश्रयः; 'written covenant,' नियमपत्रं; 'covenant-breaker,' समयभेदी *m.* (नं), नियमलङ्घनी *m.* (नं).

To COVENANT, *v. n.* नियमं कृ, नियमोक्तं, समयं कृ, समयाकृ, सङ्घट् (c. 1. -पट्टते -ट्टितुं), संविदम् उपगम् (c. 1. -गच्छति -गच्छुं), पणं कृ, पण् (c. 1. पणते -णितुं), पणायति -यितुं).

COVENANTED, *p. p.* नियमितः -ता -तं, संविदितः -ता -तं, पणितः -ता -तं.

COVENANTER, *s.* सामयिकः, नियमवद्धः, नैयमिकः, नियमकारी *m.* (नं).

COVER, *s.* (Any thing put over another) छादनं, आच्छादनं, आवरणं, पिधानं, पटलं, पुटः -टी -टं.—(Screen) व्यवधा -धानं, एट -टं, अवगुण्डनं.

—(Wrapper) प्रावारः, प्रवारः, आच्छादनवस्त्रं, प्रच्छदपटः, उत्तरच्छदः, उत्तरीयं, निचोलः.—(Lid) मुहः, पिधानं, शरावः, वहेमानकः.—(Of a dish) कूर्मपृष्ठकं.—(Of a book) पुस्तकवस्त्रं, पुस्तकाच्छादनं.—(Of a well) विनाहः, वीनाहः, नान्दीपटः, नान्दीमुखः.—(Of a carriage) रथगुप्ति: *f.*, रथोपनं.—(Pretext) छद्म *n.* (नं), व्यपदेशः, अपदेशः.—(Shelter) संश्रयः, समाश्रयः.

To COVER, *v. a.* (Put one thing over another) छद् (c. 10. छदयति -ते -यितुं), आच्छद्, समाच्छद्, प्रच्छद्, परिच्छद्, प्रतिच्छद्, संच्छद्, अवच्छद्, वृ (c. 5. वृणोति, c. 9. वृणाति, वरितुं -रीतुं), आवृ, समावृ, निवृ, संवृ; पिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), अपिधा, अवतन् (c. 8. -तनोति -तनितुं).

—(Put on in quantities) आचि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), समाचि,

ख (c. 5. कृणोति -खाति, खरितुं -रोतुं), आख- (Conceal, 'cil)
खद्, गुह, (c. 1. गूहति -हति), निगुह, खनयि, यवया, निरख, खग
(c. 10. खगयति -यति), गुहद् (c. 10. गुहयति -यति), खगुहद्, कणु
(c. 2. कणोति, कणोति, कणोति), मोखे- (Cover with a gar-
ment) वल्लेख आच्छद् or प्रवु or परिपा or ये (c. 1. ययति, य्यातुं)
or वेष्ट (c. 1. वेष्टते -हति).—(As a horse) खु (c. 5. खुनोति, c. 9.
खुनाति, खोतुं).

COVERED, *p. p.* चढः -ना -नं, चादितः -ता -तं, आच्छतः -आ -नं, आच्छादितः
-ता -तं, प्रच्छतः -आ -नं, प्रच्छादितः -ता -तं, परिच्छतः -आ -नं, समप्रच्छतः
-आ -नं, समाच्छतः -आ -नं, प्रावृत्तः -ता -तं, प्रावृत्तः -ता -तं, संवृत्तः -ता -तं,
वृत्तः -ता -तं, पिहितः -ता -तं, अपवृत्तः -ता -तं, आचितः -ता -तं, निचितः
-ता -तं, आस्तीर्यः -ता -तं, आस्तुतः -ता -तं, गूढः -दा -दं, निगूढः -दा
-दं, अन्वहितः -ता -तं, अन्वहितः -ता -तं, स्पृगितः -ता -तं, गुह्यितः -ता
-तं, ऊर्ध्वतः -ता -तं, संवृतः -ता -तं, वेष्टितः -ता -तं, पिन्दः -दा -दं,
रुपितः -ता -तं, अपवारितः -ता -तं; 'a covered way,' चतुषपः;
'covered with blossom,' सवकाचितः -ता -तं.

COVERING, *s.* छादनं, आच्छादनं, प्रच्छादनं, पिधानं, अपिधानं, पटलं,
प्रावरणं, आवरणं, वरणं, छदनं, पुटः, अपवारणं, वेष्टनं.—(Screen)
यवया -पानं, निरखरिणी, निरोपानं, खनयनं, प्रावृत्तं.—(Dress)
आच्छादनं, परिधानं, प्रवारः, प्रावारः, परिच्छदः.

COVERLET, *s.* शय्याच्छादनं, शयनीयप्रच्छदपटः, वस्त्रप्रच्छदः, वस्त्रच्छदः.

COVERT, *s.* (Shelter) संशयः, समाश्रयः, आश्रयणं.—(Thicket in
which beasts hide themselves) गहनं, गह्वरं, गुहिनं, म्हादः, कुञ्जः.

COVERT, *a.* (Sheltered from the wind) निवृतः -ता -तं.—(Hidden,
secret) गूढः -दा -दं, निगूढः -दा -दं, चढः -आ -नं, निवृतः -ता -तं,
गुप्तः -ना -नं, रहस्यः -स्या -स्यं; 'covert expression,' प्यानोक्तिः *f.*
अन्वोक्तिः *f.*; 'covert meaning,' निगूढार्थः.

COVERTLY, *adv.* निवृत्तं, निरु, रहस्य, रहसि, छलेन, गुप्तं.

To COVER, *v. a.* लुम् (c. 4. लुम्पति, लोभितुं, लोभ्ये), अभिलम् (c. 1.
-लुपति -यति) वाम् (c. 1. वाम्पति -भ्यति), अभिवाम्, कांश् (c. 1.
कांश्ति -यति), आकांश्, अतिशयेन लुम् in des. (लिप्सते -यति), गृष्
(c. 4. गृष् -, गृष्ति), कम् (c. 10. कामयते -यति), स्पृह (c. 10. स्पृहयति
-यति), १. नये (c. 1. -नयति -य्यातुं).

COVERABLE, *a.* लोभनीयः -या -यं, लोभ्यः -भ्या -भ्यं, स्पृहणीयः -या -यं,
स्पृहः -ह्य -यं, अभिलषणीयः -या -यं, आकांक्षणीयः -या -यं, वान्ध-
नीयः -या -यं.

COVERED, *p. p.* अभिः -यितः -ता -तं, आकांक्षितः -ता -तं, लिप्सितः -ता
-तं, वाम्पितः -ता -तं, अभिषितः -ता -तं, अभिष्टः -दा -दं.

COVEROUS, *a.* लोभो -भिनी -भि (न), लुम्भः -आ -भं, लोभयुक्तः -आ -नं,
लोभुः -भा -भं, लोभवान् -वतो -वत् (न), अभिलापी -पिणी -पि (न)
-पुक्तः -आ -नं, आकांक्षी -क्षणी -क्षि (न), गृम्भः -आ -भं, गहनः -ना
-नं, गृष् -गृ -गृ, ईष् -ष् -ष्, अभीष् -ष् -ष्, इष् -ष् -ष्, निष् -ष् -ष्,
निष्पृष् -ष् -ष्, लिप्सुः -सु -सु, कामवान् -वतो -वत् (न), स्पृहयालुः
लु -लु, आगायुक्तः -आ -नं, लालसी -सिनी -सि (न), गृष्णकः -का
-कं.—(Of riches, gain) धनलुम्भः -आ -भं, धनाभिलाषुकः -का -कं,
अधैलुम्भः -आ -भं, धनाधी -धिनी -धि (न), अधैपर -रा -रं, लाभ-
लिप्सुः -सु -सु.

COVEROUSLY, *adv.* लोभेन, सलोभं, अतिलिप्सया, लुम्भवात्, लुम्भं.

COVEROUSNESS, *s.* लोभः, लुम्भता, लिप्सा, लुम्भता, लालसा, अभिलाषः,
अतिशयेच्छा, निष्पृष्टा, अतिशयलिप्सा, लिप्सातिशयः, अतिस्पृष्टा, अति-
कांक्षा, आकांक्षा, अतिवाम्भ्या, अभिव्या -भ्यानं, लौह्य.—(Of wealth)

धनलिप्सा, धनलोभः, धनाभिलाषः, धनलुम्भता, विज्ञेहा, विज्ञेयता, अधैकामः.
COVEY, *s.* (Hatch of young birds) पक्षिजावकगणः.—(A number
of birds) पक्षिगणः, पाक्षिकं, कापोतः; 'covey of partridges,'
'चकोमोला, दिट्टिभगणः.

COVING, *s.* कूटसंविद्, कूटपणः, कूटसमयः, कपटसंविद्.

COW, *s.* गौः *f.* (गो), शृङ्गिणी, तम्बा, तम्बा, माहा -हेयी, निलम्बा, पीवरी,
सुरभी, सीरमेयी, दसा, अजुनी, चप्पा, रोहिणी.—(Milch-cow) येनुः *f.*,
येनुका, गोपेनुः, स्त्रीगवी, दोग्गी, पीतदुग्धा, पीनोगी, पीवरस्त्री, येनुया;
'excellent cow,' गोवृन्दारब्, गोपद्म, गोमकाण्ड, गोमतिका, नैषिकी;
'a herd of cows,' गोकुलं, गोवृन्दं, येनुकं; 'cow anxious for
her calf,' यत्तकामा, यत्तला; 'sacrifice of a cow,' गोमेयः;
'cow's milk,' गोदुग्धं, येनुकादुग्धं; 'killing a cow,' गोहत्या,
गोवधः; 'cow-killer,' गोघ्नः; 'cow's hoof,' गोसुट, गोघुट;
'cow's hide,' गोचर्म *n.* (न); 'cow-tail,' चामरं, गोपुच्छः;
'owner of cows,' गवीश्वरः; 'belonging to a cow,' गव्यः
-व्या -यं; 'cow-shaped,' गवाकृतिः -तिः -ति; 'cow-dung,'
गोमयः -यं, गोकृतं, गोशकृत्, भूमिलेपनं, गोपुरीयं, गोह्वं, गोविट् *f.* (प).

To COW, *v. a.* भी in caus. (भाययति -यति or भीषयति -यति), बस्
in caus. (वासयति -यति), विवस्, सन्वस्.

COWACI, *s.* (A plant) कण्डूरा, कण्डूरा, महाहसा, खगुमा, खयद्रुमा,
जयद्रुमा, खनलामा *m.* (न), खनहा, जडा, प्रावृषायणी, मकटी.

COWARD, *s.* कातरः, कापुरुषः, कुपुरुषः, भीरुः, भीतः, अवीरः, धीर्यहीनः.
हता, ह्योवः, शीर्यहीनः, दुष्टपराकुलः, युगुत्सारहितः, कृपणः.

COWARDICE, *s.* कातर्यं, कापुरुष्यतं, निर्धैर्यं, अवीर्यं, अवीर्यं, भीरुता,
कातरता, अधिग्रहः, शीर्यहीनता, क्लेशं, कार्यक्षं.

COWARDLY, *a.* निर्वीरः -रा -रं, धीर्यहीनः -ना -नं, धीर्यरहितः -ता -तं,
कातरः -रा -रं, भीरुः -रु -रु, भीरुहृदयः -या -यं, ब्रु -बु -बु, ह्योवः
-वा -वं, धीर्यहीनः -ना -नं, शीर्यरहितः -ता -तं, अधिग्रहः -ता -तं.

COWARDLY, *adv.* कापुरुषवत्, भीतवत्, ह्योववत्, सकातर्यं, सचक्रितं.

COWED, *p. p.* भीतः -ता -तं, वासितः -ता -तं, सन्वसः -स्ता -सं.

To COWLE, *v. n.* अवनतकायः -या -यं भू, प्रणतशरीरः -रा -रं भू, नताङ्गः
-ङ्गो -ङ्गं भू, प्रहीभू, उन्मत्तकासनं कृ.

COW-HERD, *s.* गोपः, गोपालः -लकः, गोरक्षकः, गोपारकः, अनुगवीनः,
आमीरः, वस्तीयः.

COW-HOUSE, *s.* गोष्ठं, गोगोष्ठं, गोस्थानकं, गोशाला -ला -लं, ब्रजः, गोब्रजः,
गोगृहं, सन्धानिनी, गोकुलं.

COW-KEEPER, *s.* गोरक्षकः, गोपः, गोपालः -लकः, गवीश्वरः.

COWL, *s.* सत्यासिभिर्भूतं फणाकृति मलकाभरणं.

COW-PEN, *s.* ब्रजः, गोब्रजः, गोष्ठं, गोस्थानं. See COW-HOUSE.

COWRIE, *s.* (Shell) काकिनो *f.*, कपर्दकः, वटः, वटका, हिरण्यं, हिरण्यं.

COWSLIP, *s.* वसन्तसमये यवसादिमये प्ररोही जोषभिभेदः.

COW'S-TONGUE, *s.* (A plant) गोनिद्रिका, गोनिद्रा.

COXCOMB, *s.* दाम्भिकः, दम्भी *m.* (न), गर्वी *m.* (न), दृम्भः, आत्माभिमानो
m. (न), दर्शनीयमानो *m.* (न), आत्मघातो *m.* (न).—(The plant)
मयूरशिला, मयूरपुडा, मयूरः, मयूरकः, यक्षिशिलः

COXCOMBRY, *s.* दम्भः, गर्वः, दयैः, दाम्भिकता, दम्भिता.

COXCOMICAL, *a.* दम्भी -भिनी -भि (न), दाम्भिकः -की -कं, गर्वितः -ता -तं.

COY, *a.* (Modest) अग्रगण्यः -ह्य -यं, लज्जामितः -ता -तं, सलज्जः
-ह्य -यं, ब्रीहितः -ता -तं, विनीतः -ता -तं, सवयः -या -यं, मन्दाद्यः
-ह्य -यं, मन्दास्यः -स्यो -स्यं.—(Reserved, not accessible)
अस्यभापी -पिणी -पि (न), परिमितकयः -या -यं, दुर्धैः -ह्य -यं.

To COY, v. n. लज्ज (c. 6. लज्जते-जिज्जते), व्रीड (c. 4. व्रीडति, व्रीडितुं).
COVLY, adv. लज्जया, सलज्जं, सव्रीडं, सवपं, विनीतं.

COYNES, s. लज्जा, व्रीडा, चपा, सलज्जता, सव्रीडत्वं, लज्जावत्वं, अप्रगल्भ्यं, विनीतता, मन्दाद्यं, मन्दास्यं, दुर्धर्षत्वं.

To COZEN, v. a. चञ् in caus. (चञ्चयते-ति-यितुं), परिवञ्, प्रलम् (c. 1. -लभते-लभुं), विप्रलम्, चल (c. 10. चलयति-यितुं).

COZENAGE, s. चञ्चनं, प्रतारणा, चलं-लनं, कपटः-टं, कूटः-टं.

COZENER, s. चञ्चकः, प्रतारकः, कितवः, कूटकः, कूटकारः.

CRAB, s. कुलोरः, कर्कटः-टकः, तिर्यग्यानः, वहिश्चरः, पार्श्वोदरप्रियः, वहिःकुटीचरः, जलवित्तः, अपत्यशत्रुः m., चहुकः, पोटशास्त्रिः m., मृत्युसूतिः f., पद्मवासः, कुरचिन्नः.

CRABBED, a. (Harsh, unpleasing) शुक्रः-क्ता-क्लं, कर्कशः-शा-शं, परुषः-पा-पं, उग्रः-ग्रा-ग्रं, निष्ठुरः-रा-रं, कष्टः-ष्टा-ष्टं, व्यलीकः-का-कं, विरुद्धः-द्धा-द्धं.—(Peevish, morose) दुःशीलः-ला-लं, वामशीलः-ला-लं, नैकृतिकः-की-कं, प्रतीपः-पा-पं.—(Difficult, perplexing) विपमः-मा-मं, दुर्ज्ञेयः-या-यं, निगूढार्थः-धा-धं, चय्या-ख्येयः-या-यं, सशत्यः-त्या-त्यं; 'crabbed or harsh speech,' कर्कशवाक्यं, परुषवचनं, शुक्रं; 'a crabbed case,' सशत्योक्त्यः.

CRABBEDLY, adv. कर्कशं, सकर्कश्यं, निष्ठुरं, वामशीलत्वात्, विपमं.

CRABBEDNESS, s. (Harshness) कर्कश्यं, शुक्रता, पारुष्यं, नैपुण्यं, उग्रत्वं, व्यलीकता.—(Moroseness) दौःशील्यं, निकृतिः f.—(Difficulty) वैपम्यं, दुर्ज्ञेयत्वं, सशत्यत्वं.

CRACK, s. (Chink, breach) छिद्रं, रन्ध्रं, विलं, सन्धिः m., भिन्नः f., भङ्गः.—(A sudden disruption) स्फोटनं, स्फुटनं, भङ्गनं, भेदनं, विदारणं, खण्डनं.—(Sudden sound of any thing bursting) क्षणितं, स्फुत्कारः, ध्वनितं, आकस्मिकशब्दः; 'cracking the finger-joints,' अङ्गुलिस्फोटनं.

To CRACK, v. a. स्फुट् in caus. (-स्फोटयति-यितुं), विद् in caus. (-दारयति-यितुं), भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं), भिद् (c. 7. भिनक्ति, भिज्जुं), खण्ड् (c. 10. खण्डयति-यितुं), छिद्र् (c. 10. छिद्रयति-यितुं); 'to crack the finger-joints,' अङ्गुलिभङ्गं कृ.

To CRACK, v. n. (Open in chinks) स्फुट् (c. 6. स्फुटति-टितुं, c. 1. स्फोटति-टितुं), भिद् in pass. (भिद्यते), भञ्ज् in pass. (भज्यते), विद् in pass. (-दीर्यते), विदल् (c. 1. -दलति-लितुं).—(Utter a sudden sound) अकस्मात् क्षण् (c. 1. क्षणति-णितुं), सन् (c. 1. सनति-नितुं), ध्वन् (c. 1. ध्वनति-नितुं).—(Boast) चिकत्प् (c. 1. -कायते-त्यितुं).

CRACK-BRAINED, a. वातूलः-ला-लं, उन्मत्तः-क्ता-क्लं, हतज्ञानः-ना-नं.

CRACKED, p. p. स्फोटितः-ता-तं, स्फुटितः-ता-तं, भिन्नः-क्ता-क्लं, भग्नः-गना-गनं, विदीर्णः-शा-शं, विदलितः-ता-तं, विदलीकृतः-ता-तं, विघटितः-ता-तं, छिद्रितः-ता-तं, दरितः-ता-तं, ददरः-रा-रं.—(As sound) खरभग्नः-गना-गनं; 'a cracked note,' अपसरः, विसरः; 'a cracked voice,' काकसरः.—(Crazy) वातूलः-ला-लं, बुद्धि-विकलः-ला-लं.

CRACKER, s. (Boaster) दाम्बिकः, विकत्यी m. (न).—(A small packet filled with gunpowder, which, being ignited, explodes with a loud noise) आग्नेयचूर्णगर्भः क्षुद्रपुटी यो वहिस-म्पकान् महाशब्देन स्फुटति.

CRACK-HEMP OR CRACK-ROPE, s. पाशदण्डार्हः, रज्जुपाशदण्डः, उद्वन्धनाहः.

To CRACKLE, v. n. स्फुट् (c. 6. स्फुटति-टितुं), स्फुक्, पटपट (nom. पटप-टायति), शकशक (nom. शकशकायति), खन् (c. 1. खनति-नितुं), रद् (c. 1. रटति-टितुं).

CRACKLING, s. स्फुत्कारः, स्फुक्लतं, खनितं, पटपट शकशक इत्यादिशब्दाः.—(Of flame) रटितं, रिटिः f., सङ्गरः, सङ्गारः.

CRACKNEL, s. अतिभङ्गुरो दृढपिष्टकभेदः.

CRADLE, s. शिशुखट्वा, शिशुदोला, दोलिका, प्रेक्षा, प्रेक्षोलनं.

To CRADLE, v. a. दोलायां शी in caus. (शाययति-यितुं).—(Rock in cradle) प्रेक्षायाम् आरोप्य चल in caus. (चालयति-यितुं).

CRAFT, s. (Manual art) शिल्पं, शिल्पकर्म n. (न), शिल्पिक, शिल्प-विद्या.—(Trade) व्यापारः, वृत्तिः f., व्यवसायः.—(Cunning) शास्त्रं, वेदगं, पूरिता, कपटः-टं, चलं, कौटिल्यं.—(Skill) चतुर्यं, नैपुण्यं, कुशलता, दक्षता, हस्तकौशल्यं, सूक्ष्मता.—(A small vessel) घुट्टनीका.

CRAFTILY, adv. (Cunningly) सशास्त्रं, सवेदगं, विदगं, चलेन, सकौ-टिल्यं, पूरितवत्, कितववत्.—(Skilfully) चतुरं, सकौशल्यं, सदाक्षं.

CRAFTINESS, s. शठता, विदग्धता, वेदग्यं, वक्रता, विजिह्वता, कैतवं, कूटता.

CRAFTSMAN, s. शिल्पी m. (न), शिल्पकारः, कर्मकारः, व्यापारी m. (न).

CRAFTY, a. विदग्धः-ग्घा-ग्घं, पूरितः-क्ता-क्लं, वञ्चकः-का-कं, विजिह्वः-क्ता-क्लं, कुटिलः-ला-लं, शठः-ठा-ठं, चलनापरः-रा-रं, सत्याजः-जा-जं, विवचिपुः-पु-पु, चतुरः-रा-रं, केरवः-वा-वं, विसंवादी-दिनी-दि (न).

CRAIG, s. विपमं, शृङ्गं, कूटः-टं, शैलशिखरं, पर्वतशृङ्गं, ग्रावा m. (न).

CRAGGED OR CRAGGY, a. विपमः-मा-मं, असमः-मा मं, अत्यसमः-मा-मं, शृङ्गी-ङ्गी-ङ्गी (न), शिखरी-रिणी-रि (न), कूटवान्-वती-वत् (न), शिलेयः-यी-यं.

CRAGGEDNESS OR CRAGGINESS, a. वैपम्यं, विपमता, शिलेयत्वं, कूटवत्वं.

To CRAM, v. a. (Fill to excess) अत्यन्तं पू in caus. (पूरयति-यितुं), आकाशीकृ, सप्ताप् (c. 1. -वापते-यितुं).—(Satiat) अतिशयेन गृप् in caus. (तर्पयति-यितुं), अतिवृत्तिभोजनेन सन्तुप् in caus. (-तोषयति-यितुं), or अन्नं भुज् in caus. (भोजयति-यितुं), सौहित्यं जन् in caus. (जनयति-यितुं).—(Thrust in by force) वलात् or प्रमस निविश् in caus. (-वेशयति-यितुं).

To CRAM, v. n. (Eat beyond satiety) अतिवृत्तिभुज् (c. 7. भुज्ते, भोज्ते) or भोजनेन आत्मानं पू in caus. (पूरयति-यितुं).

CRAMMED, p. p. सद्गीर्णः-शी-शं, आकाशीः-शी-शं, सद्गुलः-ला-लं; 'with food,' अतिवृत्तः-मा-मं, मुहितः-ता-तं; 'with people,' बहुजनआकाशीः-शी-शं.

CRAMP, s. (Spasm, numbness) आकम्पः, अङ्गनाकम्पः, आक्षेपकः, शूलं, अङ्गग्रहः, अपतन्त्रकः, अपतानकः, सम्भः, विष्टम्भः, त्वक्कुम्भिः f.—(Obstruction, contraction) सम्भनं, प्रतिरोधः, अवरोधः, संरोधः, प्रतिवन्धः, संवृतिः f., संक्षेपः, सङ्कोचः.—(Piece of iron to join two bodies) द्रव्यद्वयसंयन्त्रनाथं कीलः, लौहवन्धनी.

To CRAMP, v. a. (Pain with cramps) अङ्गम् आकृप् (c. 1. -कम्पति-क्रम्पुं), अङ्गग्रहं कृ, अङ्गशूलं कृ, अङ्गसम्भं कृ, त्वक्कुम्भिं जन् in caus. (जनयति-यितुं).—(Contract, obstruct) सङ्कुच् (c. 1. -कोचति-चितुं), सप्ताप् (c. 1. -वापते-यितुं), स्तरम् (c. 9. स्तम्भति, स्तम्भितुं or caus. स्तम्भयति-यितुं), प्रतिरूप (c. 7. -रूपद्धि-रोद्धुं), निरुध्, संरुध्; प्रतिवन्ध् (c. 9. वन्धति-वन्धुं).—(Fasten with a cramp) कील् (c. 10. कीलयति-यितुं), लौहकीलेन ससन्ध्.

CRAMPED, p. p. सप्तापः-पा-पं, निरुद्धः-द्धा-द्धं, सङ्कटः-ट्टा-टं, संवृत्तः-ता-तं, क्लिष्टः-ष्टा-ष्टं, कष्टः-ष्टा-ष्टं, बाधितः-ता-तं; 'we are much cramped in this house,' अस्मिन् गृहे महत् कष्टम् अस्माकं जायते.

CRAMP-FISH, s. विदेशीयमत्स्यभेदो यस्य स्पृशात् करमुग्धिः सम्पद्यते.

CRAMP-IRON, s. लौहवन्धनी, लौहग्रहणी, लौहकीलः, कीलः, वन्धनकीलः.

CRANE, *s.* चक्रः, सारसः, जलरङ्गः, दीर्घजङ्घः, कुङ्कुमः, कलाङ्कुः, निशितः, कङ्कः, शुक्रवायसः; 'Numidian crane,' करटुः *m.*, कर्कटुः *m.*, करेटुः, कर्करेटुः.—(Machine for lifting weights) भारोद्धरणयन्त्रं, भारोन्नो-
लनयन्त्रं, भारोद्धरणयन्त्रं.—(A crooked pipe) चक्रः, चक्रनाडिः *f.*
CRANIAL, *a.* कपालः -लौ -लं, कपालिकः -कौ -कं.
CRANIUM, *s.* कपालः -लं, कपैरः, शिरोस्त्रि *n.*, करोटः -टी, मस्तकः -कं, शीर्षिकं, मुण्डः -खं.
CRANK, *s.* (The end of an iron axle bent in the form of an elbow) जलोन्नोलादिहेतोरु चरित्ररूपेण भग्नं लोहदण्डाग्रं.—(A winding passage) चक्रनाडीः.—(Ambiguous expression) चक्रोक्तिः *f.*, चक्रभणितं.
CRANK, *a.* (As a ship) सङ्क्राकायः -रा -रं, परिवर्तनशीलः -ला -लं.
CRANKNESS, *s.* नाविकम्पामयां सङ्क्राकायत्वात् परिवर्तनशीलता.
CRANNIED *a.* चिद्रितः -ता -तं, चिद्रूपः -रौ -रं, रन्ध्रवान् -वती -वत् (*n.*).
CRANNY, *s.* चिद्रि, रन्ध्रः, भित्तिः *f.*, भङ्गः, सन्धिः *m.*, भेदः, दरो, टङ्कः.
CRAPL, *s.* वस्तुजननरूपकाले शोकमूचकं नीलवासः *n.* (स्), नीलवृषो विरलपटः, कृष्णवस्त्रं, कालाशौचं भूतं नीलाश्वरं.
CRAPULENCE, *s.* मदात्ययः, मदातङ्कः, अतिशयमद्यपानज्ञा शिरोवेदना or विविमिया or चमनेच्छा.
CRAPULOUS, *a.* मदात्ययस्तः -स्ता -स्तं, मदातङ्कणीकृतः -ता -तं.
TO CRASH, *v. n.* कम्पना (nom. कम्पयते), कम्पना कम्पन् इत्यादिशब्दान् कृ, स्तृ (*c.* 1. स्तनति -नितुं), ध्वन् (*c.* 1. ध्वनति -नितुं), कोलाहलं कृ.
TO CRASH, *v. a.* भङ्गं (*c.* 7. भनक्ति, भङ्कते), निभङ्ग, अवभङ्ग, प्रभङ्ग, भिद् (*c.* 7. भिनति, भेडुं), निभिद्; मृद् (*c.* 9. मृदाति, मर्दिनुं), पिप् (*c.* 7. पिनति, पेष्टुं).
CRASH, *s.* कम्पना, कम्पत्कारः, स्तनितं, ध्वनितं, कोलाहलः, कालकीलः, कम्पः.
CRASS, *a.* स्थूलः -ला -लं, घनः -ना -नं, असूक्ष्मः -स्ता -स्तं.
CRASSITUDE, *s.* स्थूलता, स्वीत्वं, घनता, सान्द्रता, असूक्ष्मत्वं.
CRASTINATION, *s.* कालयापनं, कालशेषः, विलसः,
CRASTINE, *a.* अस्तनः -नो -नं, अस्त्यः -स्त्या -स्त्यं, शीवस्तिकः -की -कं.
CRATCH, *s.* गवादनी, द्रोणिः *f.* -खी, गवादनाधारः, नृणाधारः.
CRAYAT, *s.* ग्रीवावेष्टनं, गलावेष्टनं, गलवस्त्रं, ग्रीवाच्छादनं, श्रेवेयकं, ग्रीवाभरणं.
TO CRAVE, *v. a.* (Entreat) प्रार्थुं (*c.* 10. -अर्थयते -ति -यितुं), सम्प्रार्थुं, सम्प्रार्थः याच् (*c.* 1. याचति -चितुं), अभियाच्, प्रयाच्, सम्प्रयाच्; निन्दयेन प्रार्थुं; 'to crave indulgence,' प्रसद् in caus. (-सादयते -यितुं).—(Long for) जल्पनम् अभिलप् (*c.* 1. -लपति -यितुं) or अभिवाञ्छ (*c.* 1. -पाञ्छति -ञ्छितुं) or लभ् in des. (लिप्सते -प्सितुं), भुज in des. (बुभुक्षति -ने -क्षितुं), नृप् (*c.* 4. नृप्ति, तर्षितुं).
CRAVEN, *s.* कायुरूपः, कातरः, हतकः, झोवः, भोरुः, निर्धैरः.
CRAVING, *s.* अतिस्मृहा, अतिशयवाञ्छा, अतिकांक्षा, अभिलाषा, अभि-
कांक्षा, लालसा, वञ्छला, कौतूहलं, चोत्सुक्त्वं, नृणां, नृपाः; 'for food,'
अन्नलप्सा, बुभुक्षा, अतिभुषा, गृध्रता; 'for drink,' पिपासा.
TO CRAUNCH, *v. a.* चर्चुं (*c.* 1. चर्वति -र्वितुं *c.* 10. चर्वयति -यितुं), दन्तेः
पिप् (*c.* 7. पिनति, पेष्टुं).
CRAW, *s.* पक्षिणां चरः or उदरं or उपचरः or पूर्वचरः, पक्षाययः.
CRAWFISH or CRAYFISH, *s.* नादेयकर्कटः, नादेयकुलोदः, कर्कटजातीयो
नादेयमत्स्यः.
CRAWL, *s.* गुमिः *f.*, पोतोदरं, नौकागुमिः, नौकोदरं, नौकूपः,
TO CRAWL, *v. n.* सृप (*c.* 1. सर्पति, सर्पुं), विसृप, उपसृप, प्रसृप, चुप्
(*c.* 1. चोपति -पितुं), उरसा गम् (*c.* 1. गच्छति, गन्तुं), उरोगमनं कृ,
कोटवद् गम्, सन्दं प्रसृ (*c.* 1. -सरति -सर्तुं), मन्दगत्वा चल (*c.* 1. चलति

-लितुं), रिद्ध (*c.* 1. रिद्धति -रिद्धितुं).
CRAWLER, *s.* सर्पे *m.* -पिण्डी *f.* (न्), वित्तपे *m.* (न्), उरोगामी *m.* (न्).
CRAYON, *s.* वर्तिका, चित्रवर्तिका, ईपिका, तूलिका, लेख्यचूर्णिका;
'crayon-box,' वर्तिकाकरणिकः.
TO CRAZE, *v. a.* (Break) खण्ड (*c.* 10. खण्डयति -यितुं), भङ्गं (*c.* 7.
भनक्ति, भङ्कते), जर्जरकृ.—(Pulverise) चूर्णं (*c.* 10. चूर्णयति -यितुं),
घोदीकृ.—(Impair the intellect) वातुलीकृ, मूह in caus.
(मोहयति -यितुं).
CRAZINESS or CRAZEDNESS, *s.* (Of intellect) बुद्धिवैकल्यं, वातुलता.
—(Weakness) दौर्बल्यं, नीरोगः *f.*, नीरोगता; 'as of a house,' जर्जरत्वं.
CRAZY, *a.* (Shattered in mind, mad) वातुलः -ला -लं, वातूलः -ला
-लं, मून्धीः -धीः -धि, बुद्धिविकलः -ला -लं, विकलान्तःकरणः -णा -यं,
भट्टबुद्धिः -द्धिः -द्धि, हतज्ञानः -ना -नं, उन्मादवान् -वती -वत् (*n.*),
उन्मत्तः -त्ता -तं, सोन्मादः -दा -दं, अपध्वस्तः -स्ता -स्तं, विनताः -नाः -नः
(स्), उत्तित्तननाः -नाः -नः (स्).—(Broken, shattered) जर्जरः
-रा -रं, जर्जरकः -का -कं, नीरोगः -रौ -रं; 'a crazy house,'
जर्जरगृहं, नीरोगगृहं.
TO CREAK, *v. n.* विरु (*c.* 2. -रीति -रवितुं), कर्कशं शब्दं (nom. शब्दापते).
CREAKING, *s.* (Of a door) कपाटोद्घाटनात् कर्कशशब्दः, द्वारसन्धिचोक्तुतं.
CREAM, *s.* शरः, घोरशरः, दुग्धमेनं, दुग्धतालीयं, घोरजं, किलादः -टी,
शार्किकः, शार्करः, कूर्चिका, सारः, सरः, सन्नानिका.—(The best
part or essence of any thing) सारः, तात्त्विकं, उत्तमांशः.
TO CREAM, *v. n.* शरं चम् (*c.* 9. चर्माति, चम्तुं).—(Froth) मेन (nom.
मेनापते).
TO CREAM, *v. a.* (Skim milk) दुग्धमेनम् उञ्चु (*c.* 1. -हरति -हर्तुं),
घोरशरम् अपनी (*c.* 1. -नयति -नेतुं).—(Take the best part)
सारम् उञ्चु.
CREAMY, *a.* शरमयः -यो -यं, घोरमेनयुक्तः -क्ता -क्तं, शरोपनः -ना -नं.
CREASE, *s.* जम्बी, जम्बिका, जम्बिचिह्नं, पुटचिह्नं, वस्त्रभङ्गः, वलिः *f.*, व्यावर्तनं.
TO CREASE, *v. a.* पुटोक्करणे चिह्नं (*c.* 10. चिह्नयति -यितुं), चूर्णं (*c.* 10.
चूर्णयति -यितुं).
TO CREASE, *v. n.* जम्बिकां चम् (*c.* 9. चर्माति, चम्तुं), कूर्णं (*c.* 10.
कूर्णयते -यितुं).
CREASED, *p. p.* जम्बिचिह्नितः -ता -तं, कूर्णितः -ता -तं.
TO CREATE, *v. a.* (Call into being) सृज् (*c.* 6. सृजति, सृष्टुं), विसृज्;
जन् (*c.* 10. जनयति -यितुं), विजन्, सन्नन्; उत्पद् in caus. (-पाद-
यति -यितुं), उपपद्, सम्पद्; निनौ (*c.* 2. -नाति, *c.* 3. -निनोति, *c.* 4.
-नायते -मातुं), ताप् (*c.* 10. सापयति -यितुं), तन् (*c.* 8. तनोति -नितुं)
कृ, सङ्कृ, विधा (*c.* 3. -दधाति -धातुं).—(Produce by invention)
कृप् (*c.* 10. कल्पयति -यितुं), सङ्कृप्, सम्प्रकृप्, परिकृप्, रच् (*c.* 10.
रचयति -यितुं).—(Invest with new rank) नवपदे निपुज् (*c.* 7.
-युनक्ति -योकुं) or अभिमिच् (*c.* 6. -यिचति -येतुं).
CREATED, *p. p.* सृष्टः -ष्टा -ष्टं, जनिताः -ता -तं, उत्पादितः -ता -तं, उत्पन्नः
-न्ना -न्तं, निर्मितः -ता -तं, साधितः -ता -तं, ऋणितः -ता -तं, कल्पितः
-ता -तं, सम्प्रकल्पितः -ता -तं, विहितः -ता -तं; 'a created thing,'
भूतं; 'all created things,' सर्वभूतानि *m. pl.*, चेतनाचेतनं.
CREATION, *s.* सृजनं, सृष्टिः *f.*, उत्पादनं, जननं, निर्माणं, उत्पत्तिः *f.*,
सर्गः, निरर्गः, भावनं; 'creation of the world,' जगत्सृष्टिः *f.*—
(Invention) कल्पना -नं, कृतिः *f.*, परिकल्पनं, कल्पनासृष्टिः *f.*,
भावनः; 'creation of the mind,' मनःकल्पितं, मनःसृष्टिः *f.*;
'creation of one's own brain,' स्वकल्पकल्पित + (Any thing

produced) उत्पन्नं, भूतं.—(The things created, the universe) सृष्टिः, जगत्सृष्टिः, जगत्सृष्टिः, विष्णुजगत् *n.*, चराचरं, विष्णुं, सृष्टिभूतानि *n. pl.*, कृत्यः.—(Investing with new rank) नवपदे नियोजनं or अभिषेचनं.

CREATIVE, *a.* उत्पादकः -का -कं, सृष्टिकारः -या -यं, जनकः -निका -लं, कारकः -रिका -कं, निर्माणाशाली -लिनी -लि (न्), विधायी -यिनी -यि (न्).

CREATOR, *s.* स्रष्टा *m.* (ष्टृ), जनकः, उत्पादकः, धाता *m.* (तृ), विधाता *m.* (तृ), सृष्टा *m.* (जृ), सृष्टिकर्ता *m.* (जृ), भावनः.—(Of the world) जगत्कर्ता *m.* (ष्टृ), जगत्स्रष्टा *m.* (ष्टृ), विश्वसृष्टा *m.* (जृ), विश्वविधायी *m.* (जृ), विश्वकृत्, विश्वस्रष्टा *m.* (ष्टृ), लोककृत् *m.*

CREATURE, *s.* (Being created) भूतं, सृष्टं, सृष्टिः *f.*, उत्पन्नं.—(Animal) जन्तुः *m.*, प्राणी *m.* (न्), जीवी *m.* (न्), शरीरी *m.* (न्), देही *m.* (न्), चेतनः, जन्मी *m.* (न्); 'living creatures,' प्राणिनः *m. pl.*, जीवन्तः *m. pl.*, जन्तवः *m. pl.*, प्रजाः *f. pl.*—(A word of contempt for a human being) तपस्वी *m.* (न्), जाल्मः, कृपणः.—(A word of tenderness) वत्सः -स्ता, मियः -या.—(A person who owes his fortune to another) चाश्रितः, उपजीवी *m.* (न्), कार्पेटः, भक्तिकः.

CREDENCE, *s.* प्रत्ययः, विश्वासः, श्रद्धा, विश्रम्भः, भक्तिः *f.*—(That which gives a claim to credit) प्रमाणं; 'author worthy of credence,' प्रामाणिकः, प्रमाणं; 'to give credence,' प्रती (c. 2. प्रत्येति -तुं).

CREDENDA, *s.* धर्मीयमे वस्तुनाम् अवश्यग्रहेयानां विधानं.

CREDENT, *a.* श्रद्धावान् -ता -नं, विश्वासी -सिनी -सि (न्), प्रत्ययी -यिनी -यि (न्).

CREDENTIALS, *s.* विश्वासपत्रं, अभिज्ञानपत्रं, प्रत्ययपत्रं, प्रत्ययकारिणी.

CREDIBILITY, *s.* श्रद्धेयता, विश्वास्यता, विश्वासपात्रता, प्रामाणिकत्वं.

CREDIBLE, *a.* विश्वासः -स्या -स्यं, श्रद्धेयः -या -यं, प्रामाणिकः -को -कं.

CREDIBLY, *adv.* यथा विश्वासः क्रियते तथा, सामान्यं, प्रामाणिकवत्.

CREDIT, *s.* (Belief) प्रत्ययः, विश्वासः, विश्रम्भः, श्रद्धा, भक्तिः *f.*; 'worthy of credit,' विश्वासपात्रं, विश्वासभूमिः.—(Reputation) मानं, सम्मानं, मान्यत्वं, चादरः, पूजा, यशः *n.* (स्), कीर्तिः *f.*, ख्यातिः *f.*—(Trust between buyer and seller) कालिका, क्रेतृविश्रम्भोर् मध्ये क्रेता द्रव्यग्रहणात् प्रभृति मूलदानं यावद् विश्वासः, मूलदाने विलसः or अपेक्षा; 'buying on credit,' उच्चारः.—(Authority) प्रमाणं, प्रामाण्यं, श्रद्धेयता, प्रभावः, गौरवं.

To CREDIT, *v. a.* प्रती (c. 2. प्रत्येति -तुं), विश्वस् (c. 2. -श्वासि -तुं), सत्यमिति मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), श्रद्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), प्रत्ययीकृ, विश्वासं कृ.—(Admit as proof) प्रमाणीकृ.

CREDITABLE, *a.* मान्यः -न्या -न्यं, सम्मान्यः -न्या -न्यं, श्लाघ्यः -ध्या -ध्यं, प्रशंसनीयः -या -यं, पूज्यः -ज्या -ज्यं, प्रशस्तः -स्ता -स्तं, कीर्तिकरः -री -रं.

CREDITABLENESS, *s.* मान्यता, सम्मान्यता, पूज्यत्वं, श्लाघ्यत्वं, ख्यातिः *f.*

CREDITABLY, *adv.* श्लाघ्यप्रकारेण, प्रशस्तं, पूज्यवत्, समानं.

CREDITED, *p. p.* प्रमाणीकृतः -ता -तं, विश्वस्तः -स्ता -स्तं, प्रतीतः -ता -तं.

CREDITOR, *s.* उक्तमखी -खीकः -खी *m.* (न्), धनार्थी *m.* (न्), धनी *m.* (न्), धनिकः, धनैषी *m.* (न्).

CREDULITY, *s.* प्रत्ययशीलता, विश्वासशीलता, श्रद्धालुता, अविचिकी, अश्रद्धा.

CREDULOUS, *a.* प्रत्ययी -यिनी -यि (न्), प्रत्ययशीलः -ला -लं, विश्वासी -सिनी -सि (न्), विश्वासशीलः -ला -लं, विश्रम्भप्रवणः -या -यं, श्रद्धालुः -लुः -लुः, श्रद्धामयः -यी -यं, अविचिकी -किणी -कि (न्), अश्रद्धाशीलः -ला -लं, उदारः -रा -रं.

CREED, *s.* (Form of articles of religious belief) धर्मीयमे वस्तुनाम् अवश्यग्रहेयानां विधानं.—(Tenet) मतं.

CREEK, *s.* वह्नः, समुद्रवह्नः, खलः, पुटभेदः, वक्रः, भङ्गः, भङ्गुर, खातं.

CREEKY, *a.* चाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, पङ्कवान् -वती -वत् (न्), वक्रः -क्या -क्यं, वक्रः -क्रा -क्रं, भङ्गुर -रा -रं.

To CREEP, *v. n.* कृप् (c. 1. सर्पति, समुं), उपकृप्, विसृप्, संसृप्, प्रसृप्; कृप् (c. 1. चोपति -पितुं), उरसा चल् (c. 1. चलति -लितुं), उरोगमनं कृ, कीटपट् गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), मन्दगत्या चल्, मन्दं मन्दं कृ (c. 1. सरति, सन्तुं) or प्रसृ or विसृ, रिङ्ग (c. 1. रिङ्गति -ङ्गितुं); 'the work creeps on,' कामे प्रसर्पति.

CREEPER, *s.* (Plant) लता, वल्ली *f.*, गुल्मिनी *f.*, लताप्रतानिनी, वृक्षा-दिरुहः, प्रतानिः *f.*, वीरुह (पु), उलपः, खेदिनी, प्रतानी, प्रतानः, अतिरसा.—(Insect) उरोगामी *m.* (न्), सर्पी *m.* (न्), विसर्पी *m.*

CREEPING, *s.* सर्पः -पणं, संसर्पः, विसर्पः, रिङ्गणं. *Part. a.* सर्पी -पिणी -पि (न्), or विसर्पी, प्रसारो -रिणी -रि (न्) or विसारी, विसृत्वरः -रा -रं.

CREEPINGLY, *adv.* मन्दगत्या, मन्दं मन्दं, सर्पवत्, कीटवत्.

CREMATION, *s.* दाहः -हनं, दहनं, श्रोमः, अग्निसात्करणं, विहारोपणं.

CREOLE OF CRIDOLIAN, *s.* प्रदेशवासिनः सुतः or प्रसूतः.

Te CREPITATE, *v. n.* स्फुल्ल, पटपट (nom. पटपटायति), रट् (c. 1. रटति -टितुं), खन् (c. 1. खनति -नितुं), पट् (c. 1. पटति -टितुं), शृप् (c. 10. शर्पयति -यितुं).

CREPITATION, *s.* स्फुल्लारः, स्फुल्लतां, रटितां, रटिः *f.*, पटं, गुदरवः.

CREPUSCULE, *s.* सन्ध्या, सन्ध्याकालः -लं, सन्ध्यासमयः, विवाकः -लकः, चरुणोदयकालः; 'morning crepuscule,' पूर्वसन्ध्या, प्राकृत्यन्ध्या, दिवसमुखं; 'evening crepuscule,' परसन्ध्या, पश्चिमसन्ध्या, रजनीमुखं, दिनापसानं.

CREPUSCULOUS, *a.* सन्ध्यः -न्ध्यी -न्ध्यं, वैकालिकः -को -कं, प्रादोपिकः -को -कं.

CRESCENT, *s.* चर्द्धचन्द्रः, चन्द्रार्द्धं, चर्द्धेन्दुः *m.*, इन्दुदलः, अपूर्णचन्द्रः.

CRESCIENT, *a.* चर्द्धचन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, चन्द्रार्द्धकृतिः -ति -ति, चन्द्रार्द्धः -र्द्धी -र्द्धं.—(Increasing) वर्द्धमानः -ना -नं, वर्द्धी -र्द्धिनी -र्द्धि (न्).

CRESS, *s.* (An herb) कच्छभूमिरुहः शाकप्रभेदः.

CRESET, *s.* चाकाशदीपः, उन्नतभूभागे स्थापिता दीपिः or उल्ला.

CRIST, *s.* (On the head) चूडा, शिखा, मुकुटं, किरीटः, शिखरः -रं, शेखरः, मौलिः *m. f.*, अवतंस, कोटीरः.—(Of a cock, &c.) चूडा, शिखा.—(Of a mountain) नगमूढा *m.* (न्); 'crest-gem,' चूडामणिः *m.*, शिरोरत्नं.

CRISTED, *a.* शिखी -खिनी -खि (न्), शिखरो -रिणी -रि (न्), शिखापर -रा -रं, किरीटी -टिनी -टि (न्), किरीटपारी -रिणी -रि (न्), चूडावान् -वती -वत् (न्), चूडालः -ला -लं, चौडः -डो -डं, शेखरितः -ता -तं, अवतंसितः -ता -तं.

CRIST-FALLEN, *a.* भग्नदर्पः -पा -पं, आत्मगर्धः -र्द्धा -र्द्धं, भग्नमानः -ना -नं, विपरा -या -यं, हतोजाः -जाः -जः (स्), दीनमनस्कः -स्ता -स्तं, खिन्नः -न्ना -नं.

CRETACEOUS, *a.* कठिनीमयः -यी -यं, कठिनीसंस्पृष्टः -ष्टा -ष्टं, श्रेतपातुपूरुः -रुी -रुं.

CREVICE, *s.* छिद्रं, रन्ध्रं, विवरं, विलं, सन्धिः *m.*, भित्तिः *f.*, भङ्गः, दरि, गर्तः.

CREW, *s.* (Of a ship) पोतवाहाः *m. pl.*, नौकावटः *m. pl.*, नाविकाः *m. pl.*, पोतीयलोकाः *m. pl.*, नौस्थाः *m. pl.*, नियामकाः *m. pl.*—(A company of people) जनसमूहः, जनसंसर्गः, गणः, सङ्घः, मण्डलं.

CREWEL, *s.* सौख्यसूत्रकोपः, कोपस्यन् जलीमूत्रं.

CRIB, *s.* (Rack of a stable) गवादनी, गृहाधारः, द्रोणिः *f.* -खी.—(Stall of an ox) गोष्ठं, गोस्थानं, व्रजः, गोगृहं.—(Infant's bed) शिशुखट्टा, —(Cottage) कुटिः -टी -टीरः.

CRIBBAGE, *s.* कृविज्ञानमिका घृतपत्रक्रोडा.

CRIBBLE, *s.* चालनी -नं, धान्यचालनी, तिततः *m.* -उ *n.*, शोधनी.

CRIBRATION, *s.* चालनं, शोधनं, तितवचालनं.

CRICK, *s.* (Noise of a door) कपाटोद्घाटनात् कर्कशशब्दः, द्वारसन्धि-
चीत्कारः.—(In the neck) गन्धस्तम्भः.
CRICKET, *s.* (Insect) निम्बिका, चोरी, चोरिका, गरीरुका, निरी,
वधकरी, भट्टिका, भट्टारी-रिका.—(Game with bat and ball)
गुलिकाक्रीडा.
CRIER, *s.* घोषकः, स्थापकः, प्रकाशकः, घोषणाकृत्, सधिका.
CRIM. CON., *s.* प्रतिमिदस्तीपुस्तकालापः.
CRIME, *s.* अपराधः, पापं, दोषः, पातकं, दुष्कृतं, दुष्कर्म *n.* (नं), पापकर्म,
कल्मषं, कलुषं, दुरितं, दुरिष्टं, एतः *n.* (स्), चागः *n.* (स्), अपं,
अन्यायः, मनुः *m.*, कल्मः; 'a heinous crime,' महापातकं.
CRIMINAL, *a.* अपराधी -धिनो -पि (नं), अपराधः -द्धा -द्धं, सापराधः -धा -धं,
कृतापराधः -धा -धं, पातकी -किनी -कि (नं), पापी -पिनी -पि (नं),
पापवान् -वती -वत् (नं), पापकर्मो -मो -मै (नं), दोषी -पिणी -पि
(नं), सदोषः -मा -पं, दोषवान् -वती -वत् (नं), दुष्कृती -तिनी -ति (नं),
कृतागाः -गाः -गः (स्), अन्यायी -यिनी -पि (नं), एतस्वी -खिनी -खि
(नं), अभियन्तः -न्ता -न्तः; 'criminal law,' दण्डविधिः *m.*
CRIMINAL, *s.* पापी *m.* (नं), पातकी *m.* (नं), अपराधी *m.* (नं), अपराधा
m. (द्ध), महापातकी *m.* (नं), दण्डः, दण्डः, दोषग्रस्तः, प्राप्तदोषः.
CRIMINALLY, *adv.* सापराधं, सपापं, सदोषं, सपातकं, अन्यायं, दुर्जनवत्;
'according to criminal law,' दण्डविधिवत्.
CRIMINALITY, *s.* अपराधिता -त्वं, सापराधता, पापित्वं, सपापता, सदोषत्वं,
प्रत्ययः.
CRIMINATED, *p.p.* अपराधितः -ता -तं, अभियुक्तः -क्ता -क्तं, अभिशस्तः -स्ता -स्तं.
CRIMINATION, *s.* अभियोगः, दोषादोषः -पणं, दोषकल्पनं, दोषप्रसङ्गः,
अभिशंसनं, अपवादः.
CRIMINATORY, *a.* अपवादकः -का -कं, अभिशंसकः -का -कं, कलङ्कक -रो -रं.
CRIMP, *a.* (Brittle, crisp) भङ्गुरः -रा -रं, भिदुरः -रा -रं, भिदेलिः
-ना -नं, अशिथिलः -ला -लं, शिथिलतरः -रा -रं.—(Inconsistent)
असङ्गतः -ता -तं, विरुद्धः -द्धा -द्धं.
To CRIMP, *v. a.* (As fish) मत्स्यान् सद्यो जलोद्भूतान् नानावेदैर् अङ्ग
(c. 10. सङ्गृह्यति -यितुं) येन नासं शिथिलं न भवति.
To CRIMPLE, *v. a.* सङ्कुचं (c. 1. -कोचति -चितुं), कुचं (c. 1. कुचति -चितुं),
चूषं (c. 10. चूषयति -यितुं), पुटं (c. 10. पुटयति -यितुं), पुटीकृ, सङ्कुटीकृ,
सतरङ्गं -ङ्गां -ङ्गं कृ.
To CRIMSON, *v. a.* शोण (nom. शोणयति -यितुं), लोहित (nom. लोहि-
तायति -यितुं), अरुण (nom. अरुणयति -यितुं), शोणोक्तं, अरुणोक्तं.
CRIMSON, *s.* शोणः, शोणिमा *m.* (नं), लोहितः, रक्तः, रक्तिमा *m.* (नं),
अरुणिमा *m.* (नं), कोकनदक्षविः *m.*
CRIMSON, *a.* शोणः -णा -यं, शोणितः -ता -तं, रक्तः -क्ता -क्तं, रक्तयुः
-या -यं, सुरक्तः -क्ता -क्तं, अरुणः -णा -यं, यनारुणः -या -यं, लोहितः
-ता -तं, रोहितः -ता -तं.
CRIMSONED, *p.p.* अरुणितः -ता -तं, पाटलितः -ता -तं, सिद्धरितः -ता -तं.
CRINGUM, *s.* सङ्कोचः, वलिः *f.*, लहरी, अखट्टिः *m.*, मनोलील्यं.
CRINGE, CRINGING, *s.* प्रणामः, अष्टाङ्गपातः, अष्टाङ्गप्रणामः, अञ्जलि कर्म *n.*
(नं), अयादरः, लालनं, चातुः *m.*, एकाननमस्कारः.
To CRINGE, *v. n.* साष्टाङ्गपातं प्रणमं (c. 1. -णमति -णन्तुं), अञ्जलिं कृ,
एकानतो नमस्कृ, एकानादरं कृ, ललं (c. 10. लालयति -यितुं), सान्त्
(c. 10. सान्त्वयति -यितुं).
CRINGEROUS, *a.* रोमवान् -वती -वत् (नं), प्रचुरलोमा -मा -नं (नं).
To CRINKLE, *v. a.* ऊर्मिरूपेण व्यापृतं (c. 1. -वर्जते -र्जितुं), पुटीकृ, भङ्गुरीकृ.
CRINKLE, *s.* वलिः *f.*, पुटः, भङ्गः, ऊर्मिका, व्यावर्जनं, चावर्जनं.

CRIPPLE, *s. or a.* सन्नः -न्ना -न्नं, पङ्गुः -ङ्गु -ङ्गु, विकलाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं,
पादविकलः -ला -लं, अङ्गहीनः -ना -नं, अपाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, यङ्गः -ङ्गी -ङ्गं,
गतिविकलः -ला -लं, विकलगतिः -ति -ति, गतिहीनः -ता -नं, वरुः
पाङ्गुवः, कुण्डः *m.*, श्रोणः.—(One who moves about in a chair)
" पौठसपी *m.* (नं).
To CRIPPLE, *v. a.* विकल (nom. विकलयति -यितुं), विकलीकृ, यङ्गीकृ,
अपाङ्गीकृ.
CRIPPLED, *p.p.* विकलीकृतः -ता -तं, मृताङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, हीनाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं,
गतिशक्तिरहितः -ता -तं, हस्तपादादिशक्तिवञ्चितः -ता -तं.
CRIPPLENESS, *s.* सन्नत्वं, पङ्गुता, गतिवैकल्यं, अङ्गवैकल्यं, यङ्गता.
CRISIS, *s.* (Of a disease) रोगावधिर् यत्प्रभृति रोगान्तो मरणं वा स्वास्थ्यं
वा याति, व्याधिसीमा.—(Of any affair) लग्नं, शुभाशुभलग्नं, निर्द्वैहणं,
कार्यनिर्द्वैहणस्थानं, परिवर्तनस्थानं, विकल्पस्थानं, सन्देहस्थानं, शेषा-
यस्या, समयः, तत्कालः.
CRISP, *a.* (Curled, indented) कुञ्चितः -ता -तं, भङ्गुरः -रा -रं, चम्पुः
-रा -रं.—(Brittle) भङ्गुरः -रा -रं, भिदुरः -रा -रं, भिदेलिः -ना -नं.
To CRISP, *v. a.* केशान् कुञ्चं (c. 1. कुञ्चति -चितुं) or चाकुञ्चं, अलकान्
रुचं (c. 10. रुचयति -यितुं), भङ्गुरीकृ, चम्पुरीकृ.
CRISPATION, *s.* कुञ्चनं, चाकुञ्चनं, केशाकुञ्चनं, अलकाकुञ्चनं, अलकरचना.
CRISPING-IRON or CRISPING-PIN, *s.* केशाकुञ्चनयन्त्रं, अलकरचनायं
लोहकीलः.
CRISPNESS, *s.* (Curledness) चाकुञ्चितत्वं.—(Brittleness) भङ्गुरता, भिदुरत्वं.
CRISS-CROSS-ROW, *s.* वर्यमाला, व्याकरणाश्रमः, चारम्भः, प्रारम्भः.
CRITERION, *s.* लक्षणं, चिह्नं, लिङ्गं, यन्त्रनं, चाकमः, निक्षमः, क्षपः,
अभिज्ञानं, संज्ञा, अवगतिः *f.*, लान्छनं.
CRITIC, *s.* (Judge of writings, &c.) गुणज्ञः, गुणागुणज्ञः, गुणग्राही *m.*
(नं), गुणदोषपरीक्षकः, गुणदोषनिरूपकः, विद्वान्, अभिज्ञः, तज्ज्ञः, तद्विद्
m.—(A censor) दोषग्राही *m.* (नं), छिद्रान्वेषी *m.* (नं), चाक्मसखकः,
वितरुडकः.
CRITICAL, *a.* (Of judicious taste) गुणदोषज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, गुणदोषग्राही
-हृषी -हृ (नं).—(Relating to criticism) गुणपरीक्षकः -का -कं,
वितरुडो -रुडनी -रुड (नं).—(Censorious) दोषदर्शी -दर्शनी -दर्शी (नं),
छिद्रानुसारी -रिणी -रि (नं).—(Relating to a crisis, decisive)
तत्कालिकः -को -कं, निर्द्वैहणः -णा -यं; 'the critical time,'
निर्द्वैहणकालः.—(Dangerous, dubious) सन्देहः -ग्धा -गं, सांशयिकः
-को -कं, वैकल्पिकः -को -कं.
CRITICALLY, *adv.* (In a critical or censorious manner) गुणज्ञवत्,
गुणदोषपरीक्षया, सवितरुडं.—(At the exact point of time) तत्काले,
तदानीमेव, तदवस्थादेव.
To CRITICISE, *v. a.* गुणदोषान् परीक्षं (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं), or निरूपं
(c. 10. -रूपयति -यितुं), वितरुडं (c. 1. -तरुडते -रुडितुं), वाक्पं खरुडं (c. 10.
खरुडयति -यितुं), छिद्राणि or दोषान् अन्विषं (c. 4. -इषति -रिषितुं).
CRITICISM, CRITIQUE, *s.* गुणदोषपरीक्षा, गुणवितरुडनं, गुणागुणज्ञानं,
गुणदोषनिरूपणविद्या, वाक्पखरुडनं, दोषानुसन्धानं, छिद्रान्वेषः, वितरुडा,
वितरुडावादः.
To CROAK, *v. n.* (As a crow) के (c. 1. कायति, कातुं), ट्रांक्षं (c. 1.
ट्रांक्षति -क्षितुं), फ्रांक्षं (c. 1. फ्रांक्षति -क्षितुं), or फ्रांक्षं or फ्रांक्षं; का
शब्दं कृ.—(As a frog) भेकनादं कृ, भेकवद् रु (c. 2. रीति, रवितुं).
—(Make a harsh sound) विरु, रट (c. 1. रटति -टितुं), कर्कशशब्दं कृ.
CROAKING or CROAK, *s.* भेकनादः, काकारावः, फ्रांक्षारावः, काशब्दकैशनादः.
CROCEOUS, *a.* कौकुमः -मी -मं, कुङ्कुमाक्तः -क्ता -क्तं, गौर -रा -री -रं.

CROCK, *s.* मृदाखण्डं, मृदाचूर्णं, मृदाननं, मृदिकापात्रं, मृदमयभाण्डं.
 CROCKERY, *s.* कौलालकं, मृदाखण्डानि *n. pl.*, मृदमयभाण्डानि, मांसिकं.
 CROCODILE, *s.* नक्रः, कुम्भीरः, आलास्यः, महामुखः, द्विपागतिः *m.*, असिदन्तः, जलशूकरः, जलहस्ती *m.* (नृ).
 CROCUS, *s.* वसनोद्भवः पीतपुष्प ओषधिभेदः.
 CROTT, *s.* चाटः, चाटिका, वृत्तिः *f.*, प्रावृत्तिः *f.*
 CROISADE OR CRUSADE, *s.* पुष्क... ॥ १॥ प्रसुद्धरणापि ग्रीष्मियाणां यापनेः सह युद्धं, ख्रीष्टधर्माविषये आस्तिकानां पापघ्नः सह युद्धं.
 CROISES, *s. pl.* कृषाध्वना योषाः *m. pl.*, ग्रीष्मियधर्मापि योद्धाः *m. pl.*, कृशालाम्बनाः कार्पटिकाः, कृशलिङ्गाश्च तीर्थसेविनः *m. pl.*
 CROWN, *s.* पुष्पा स्त्री, जरिणी, जरती, जरापरिणता, पल्लिनी.
 CROWN, *s.* चिरमित्रं, चिरपरिचितः, प्रियमुहूर्त्तः, प्रियवयस्यः, मुदितमः.
 CROOK, *s.* आकर्षणी - पिंशी, मुञ्चदण्डः, वक्राग्रो दण्डः, अङ्गुष्ठाकाराग्रो दण्डः, कुञ्चिताग्रो यष्टिः; 'shepherd's crook,' मेघपालकदण्डः.
 TO CROOK, *v. a.* नम् in caus. (नामयति - यितुं), अच् (c. 1. चञ्चति - ते - चितुं), कुच् (c. 1. कुञ्चति - चितुं), आकुच्, यत्तीकृ, कुटिलीकृ, सापीकृ.
 CROOK-BACK, *s.* मुञ्चः - च्चा - च्च, कुञ्चः - च्चा - च्च, गदुद - रा - रं.
 CROOKED, *a.* (Not straight) वक्रः - क्रा - क्रं, यक्रिमः - मा - मं, कुटिलः - ला - लं, निजः - दा - दं, विनिजः - दा - दं, अननुः - नु - नु, भङ्गुद - रा - रं, चरालः - ला - लं, नतः - ता - तं, नामितः - ता - तं, कुञ्चितः - ता - तं, आकुञ्चितः - ता - तं, भुग्नः - ग्ना - ग्नं, अवभुग्नः - ग्ना - ग्नं, विभुग्नः - ग्ना - ग्नं, सम्भुग्नः - ग्ना - ग्नं, वृनिजः - ना - नं, वृजनः - ना - नं, मुञ्चः - च्चा - च्च, छेदः - दा - दं, स्तोमः - मा - मं, सापिस्वितः - ता - तं, विपमः - ना - मं. — (Distorted, made crooked) यक्रोक्तः - ता - तं, सापीकृतः - ता - तं, विकृताकारः - रा - रं. — (Winding) वक्रः - क्रा - क्रं, कुटिलः - ला - लं, विसर्पी - पिंशी - पिं (नृ). — (Perverse, depraved) प्रतीपः - पा - पं, निजतः - ता - तं, यक्रो - क्रिणी - क्रि (नृ), अननुप्रकृतिः - ति - ति, भ्रष्टभाषः - या - यं; 'crooked-armed,' बाहुकुञ्चः - च्चा - च्च, दोगेदुः, कुम्भः, कृषिः *m.*, कुकटः; 'crooked-nosed,' वक्रनासः - सा - सं, निपिदः - डोपः; 'crooked-legged,' वक्रपादः - दा - दं; 'crooked with age,' जरापरिणतः - ता - तं.
 CROOKEDLY, *adv.* कुटिलं, यक्रं, निजं, विनिजं, अननु, तिरस्, सापि, तिर्यक्, पराक्; 'moving crookedly,' तिर्यग्गानः, यक्रगामी *m.* (नृ) कुटिलगामी *m.*, निजगः - गा - गं.
 CROOKEDNESS, *s.* वक्रता, यक्रिमा *m.* (नृ), निजता, जैयं, विनिजता, कुटिलता, कौटिल्यं, अननुता, अनानेयं, यक्रोभावः, नतिः *f.* — (Of body) वैरूप्यं, मुञ्चता.
 CROP, *s.* (Craw of a bird) पक्षिजठरः. — (Highest part of any thing) अग्रं, शिखा; 'ear of corn,' धान्यशीर्षकं. — (The harvest, product) शस्यसङ्ग्रहः, फलं, क्षेत्रफलं, कृषिफलं, उत्पन्नं.
 TO CROP, *v. a.* (Cut short) छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेद्), लू (c. 9. लुनाति, लुचिर्), निकृत् (c. 6. -कृनाति - कर्त्तितुं). — (Reap, gather corn, &c.) शस्यं लू or सङ्ग्रह् (c. 9. -गृह्णाति - गृहीतुं). — (As cattle) चर् (c. 1. चरति - रितुं), शस्यम् अद् (c. 2. अक्षि - क्षुं).
 CROP-EARED, *a.* चित्रकण्ठः - णी - णी, लुनकण्ठः - णी - णी.
 CROP-FULL, *a.* परिपूर्णेदर - रा - रं, पूर्णेजठरः - रा - रं, अतितृप्तः - मा - मं.
 CROP-SICK, *a.* अतिसौहिष्याद् or अतितृप्तोदरत्वाद् वमयुषोदितः - ता - तं.
 CRORE, *s.* (Ten millions) कोटिः *f.* - टी.
 CROSIER, *s.* धर्माधिपतेः कृशाग्रो दण्डः, कृशलिङ्गतो धर्माध्यक्षदण्डः.
 CROSS, *s.* (Two transverse pieces of wood) व्यस्तकाष्ठद्वयं. — (The instrument by which Christ suffered death) कृशाभिधानं

रौप्ययन्त्राधनं. In modern Sanskrit कृशः or कृशाः are used in this sense. — (An instrument for impaling criminals) शूला - ला - लं, कौलः. — (Any thing that thwarts, hindrance, vexation) व्यापातः, प्रतिरोधः, विघ्नः, प्रसूहः, बाधः, क्रेशः, दुःखं, कष्टं, शत्यं. — (Cross lines) व्यस्तरेखाद्वयं, स्वस्तिकः.
 CROSS, *a.* (Transverse) व्यस्तः - स्ता - स्तं, तिर्यक् - तिर्यङ्, तिर्यङ्, यन्नः - च्चा - च्च. — (Adverse, contrary) विरोपी - पिनी - पि (नृ), प्रतिकूलः - ला - लं, विपरीतः - ता - तं, विलोमः - मी - मं, प्रतिलोमः - ना - नं, विपक्ष्यस्तः - स्ता - स्तं, प्रतिपद्यः - द्या - द्यं, विपद्यः - पा - पं. — (Perverse, peevish) प्रतीपः - पा - पं, कर्कशः - गा - गं, यक्रभावः - या - यं, मदायक्रः - क्रा - क्रं, नैकृतिकः - को - कं, विपरीतकारी - रिणी - रि (नृ); 'a cross woman,' चपीरा; 'cross multiplication,' यन्त्राभ्यासः; 'cross threads,' पूरणं - णी; 'to be cross,' प्रतीप (nom. प्रतीपायते).
 CROSS, *prep. and adv.* (Athwart) व्यस्तं, कोणाकोणि, तिर्यक्. — (Over, to the other side) पारं, तीरानतरं.
 TO CROSS, *v. a.* (Lay one body across another) व्यस्तम् (c. 4. -वस्यति - वसितुं), व्यस्तामीकृ, अन्यद् - अन्यस्योपरि व्यस्तरूपेण वा (c. 3. दधाति, धातुं); 'to cross the legs,' व्यस्तस्तपादेन चाम् (c. 2. आस्ते, आसितुं); 'to cross the arms,' बाहुव्यस्तार्थं कृ, स्वस्तिकं कृ. — (Go across) तृ (c. 1. तरति - रितुं - रीतुं), अतितृ, सन्तृ, नितृ, उन्तृ, समन्तृ, अती (c. 2. -रति - रतुं), व्यती, अतितृम् (c. 1. -क्रानति - क्रमितुं), व्यतितृम्; 'if he crosses your sight,' यदि दर्शनपथम् अवतरति. — (Cross to the other side) पारं गन् (c. 1. गच्छति, गन्तुं). 'to cross the sea,' समुद्रपारं गम्; 'one who crosses a river,' अवारपाटीणः, अवारीणः. — (Thwart) प्रतिरूप (c. 7. -रुणद्धि - रोद्धुं), निरूप, विरूप, 'विघ्न' (nom. विघ्नयति - यितुं), व्याहन् (c. 2. -हन्ति - हन्तुं), प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति - यितुं). — (Cross out writing) लिखितलोपमूचनार्थं व्यस्तरेखाद्वयेन चिद् (c. 10. चिद्ध्यति - यितुं).
 CROSS-BOW, *s.* मृगमद्येषणो धनुर्विशेषः, मृगासनं, गोलासनं.
 CROSS-BOWMAN, *s.* ध्वजैकधनुषी, मृगासनभूत, मृगासः, गोलासः.
 CROSSED, *p. p.* (Laid transversely) व्यस्तः - स्ता - स्तं; 'with hands crossed,' व्यस्तस्तपाणिना. — (Gone across) तीर्थः - णी - णी, उन्तीर्थः - णी - णी, अतितृन्तः - न्ता - नं, व्यतितृन्तः - न्ता - नं, पारगतः - ता - तं. — (Thwarted) विरुद्धः - द्वा - दं, पापितः - ता - तं.
 TO CROSS-EXAMINE, *v. a.* विपक्षसाधित्वं नानाविधे. प्रक्षेप् मुद् in caus (मोहयति - यितुं).
 CROSS-GRAINED, *a.* विलोमः - मी - मं, प्रतिलोमः - मा - मं, प्रतीपः - पा - पं.
 CROSSLY, *adv.* (Transversely) व्यस्तं, तिर्यक्. — (Adversely) प्रतीपं प्रतिलोमं, प्रतिकूलं, विपरीतं. — (Unsuitably) अयुक्तं, अस्थाने. — (Peevishly) क्रकेशं.
 CROSSLINESS, *s.* प्रतीपता, कर्कश्यं, कर्कशत्वं, निकृतिः *f.*, भाववक्रता, अनानेयं.
 CROSS-ROAD, *s.* चतुष्पथं, विषयं, चिकं, शृङ्गादं - टकं, पारपथः, संस्थानं, प्रवहः. — (Not the direct high road) उपपथः.
 CROUCH, *s.* आकर्षणी - पिंशी, अङ्गुष्ठाः, यष्टिणी.
 CROUCHER, *s.* (In music) गान्धर्वविद्यायां मध्यमतालसूचकं चिह्नं. — (A whim) मनोहीन्यं, मनश्चापलं. मनःकल्पना, अस्वष्टिः *m.*, लहरी.
 TO CROUCH, *v. n.* (Stoop down) कार्यं प्रणम् (c. 1. -शमति - शन्तुं or -शामयति - यितुं), नताङ्गः - ङ्गी - ङ्गी or नचाङ्गः - ङ्गी - ङ्गी भू, प्रह्वीभू, नचोभू, कुटिलिकां कृ; 'to crouch servilely at another's feet,' साष्टाङ्गपातं परपादयोः प्रक्षिपत् (c. 1. -पतति - तितुं). — (Fawn) चाट-कारेण सान्त् (c. 10. सान्त्वयति - यितुं).

CROUCHING, *p. p.* चञ्चनतकायः -या -यं, नञ्मूर्तिः -न्ति -न्ति, चानतशरीरः -रा -रं, प्रहः -ह्रा -हं, सवायः -या -यं.

CROUP, *s.* (Of a fowl) कुङ्कुटस्य पञ्चाङ्गायः.—(Of a horse) अर्धनित्तः.—(Disease of children) शिशूनां काशपोनसादिलक्षितो रोगः.

Crow, *s.* (The bird) काकः, वायसः, घ्राघः, घ्राघः, घ्राघरावी *m.* (नं), करडः, बलिभुक् *m.* (नं), गृहबलिभुक्, बलिपुष्टः -घा -घं, चिरञ्जीवी *m.* (नं), काणः, काणूकः, मौकुलिः *m.*, दिवादनः, शक्रनः, सङ्कल्पनः, गलभुक् *m.* (नं), प्रातर्भोजन *m.* (नं), कारयः, जन्मभूत *m.*, पूकारि *m.*; चरिष्टः, चान्तधोषः; 'carriage crow,' द्रोणः, दग्धकाकः, शवभुक् *m.* (नं), कुणभुक्, नालिजङ्घः; 'crow's nest,' वस्त्ररूकः.—(Crow-bar) लोहदण्डः, सधेला, शधेला, तोमरः, तद्गः.—(Cry of the cock, cry of joy) कुङ्कुटरवः, हर्षनादः.

To crow, *v. n.* (As a cock) कुङ्कुटवद् रु (c. 2. रीति, रचितुं) or नद् (c. 1. नदति -दितुं).—(Boast, bluster) विकाट् (c. 1. -कटयते -नियतुं), दृप् (c. 4. दृप्ति, दृष्टुं), भर्त्स (c. 10. भर्त्सयते -यितुं), दम्नं कृ.

Crowd, *s.* (A multitude) समूहः, सङ्घः, सङ्घातः, मेलः -लकः, समानः, सञ्चयः, सन्नयः, वृन्द.—(Confused mass) सङ्कुलं.—(Crowd of people) बहुजनसमूहः, बहुजनमेलकः, जनसम्मर्द्दः, लोकसङ्घः, लोकनिपटः, जनसङ्कुलं, जनसमागमः, जनता, जनौघं.

To crowd, *v. a.* (Fill to excess) अतिशयेन पू in caus. (पूरयति -यितुं), or परिपू, सङ्कुलीकृ, सङ्कीर्णकृ, आकीर्णकृ.—(Press close together) सम्मृद् (c. 9. -मृद्वाति -मर्द्दितुं), सचाप् (c. 1. -यापते -यितुं), सङ्कुटीकृ.

To crowd, *v. n.* सद् in pass. (-कीर्यते), पू in pass. (पूर्यते) or चाप्, चाप् in pass. (-चाप्यते), सङ्कुलीभू, बहुलीभू.

Crowded, *p. p.* सङ्कीर्णः -शी -शं, आकीर्णः -शी -शं, अनुकीर्णः -शी -शं, सङ्कुलः -ला -लं, समाकुलः -ला -लं, व्याप्तः -मा -मं, सचापः -धा -धं, सङ्कुटः -टा -टं, जुष्टः -या -यं, प्रसीतः -मा -मं, प्रसीतः -ता -तं, अनयकाशः -शा -शं, निरुद्धासः -सा -सं; 'with people,' बहुजनाकीर्णः -शी -शं.

Crowder, *s.* (Player on the violin) शारङ्गीवादकः, पिनाकावादकः.

Crowfoot, *s.* (Caltrop). See the word.—(Plant) गोघुरः, गोघुरः.

Crowing, *s.* (Of a cock) कुङ्कुटरवः, कुङ्कुटध्वनिः *m.*, चरणपुष्पशब्दः.

Crown, *s.* (Ornament for the head denoting royalty) मुकुटं, किरीटः, राजमुकुटं, मौलिः *m. f.*, राजमौलिः, राजपट्टः, राजाभरणं.—(Garland) सक् *f.* (नं), माला.—(Regal power, royalty) राज्यं, राजत्वं.—(Top of the head) मस्तकाग्रं.—(Top of any thing) अग्रं, शिखा, मस्तकं, शिरः *n.* (स्), शीर्षकं; 'of a mountain,' गिरिशृङ्गं, गिरिपृष्ठं.—(Crown of a hat) शिरस्त्राणं, शिरस्त्रस्य अग्रभागः. (Piece of silver) रूपमुद्रा.

To crown, *v. a.* मुकुटेन अलङ्कृ, मुकुटं शिरसीधा (c. 3. -दधाति -धातुं), किरीटं (nom. किरीटयति -यितुं), मुकुटं (nom. मुकुटयति -यितुं), किरीटं शिरसि धा or च्च in caus. (अपयति -यितुं), किरीटार्पणसंस्कारं कृ; 'with a garland,' सज् (nom. सजयति -यितुं).—(Complete, perfect) सम्पद् in caus. (-यादयति -यितुं), निष्पद्, समाप् in caus. (-आपयति -यितुं), संस्कृ, पुरस्कृ.

Crowned, *p. p.* किरीटी -टिनी -टि (नं), मुकुटधारी -रिणी -रि (नं).

Crown-scar, *s.* अग्रमुखस्य अग्रभागे व्रणः or घातं or पात्र *n.* (नं).

To cruciate, *v. a.* क्रिश् (c. 9. क्रिश्नाति, क्रेश्ते), यप् in caus. (अपयति -यितुं), तप् in caus. (तापयति -यितुं), प्रमप् (c. 1. -मयति -यितुं), यत् in caus. (यातयति -यितुं).

CRUCIBLE OR CRUSHT, *s.* मृत् -पी -पा -पिका, अन्धमूपा, वक्रः, वक्ष्यन्तं, आपन्ननी, तेजसावर्तिनी, शिलात्मिका.

CRUCIFEROUS, *a.* क्रूशचिह्नधारी -रिणी -रि (नं).

CRUCIFIX, *s.* क्रूशारोपितस्य ख्रीष्टस्य प्रतिमा or मूर्तिः *f.*

CRUCIFIXION, *s.* ख्रीष्टस्य क्रूशारोपणं or क्रूशनिवेशनं or क्रूशे चन्मनः.

CRUCIFORM, *a.* क्रूशाकारः -रा -रं, क्रूशाकृतिः -तिः -ति.

To CRUCIFY, *v. a.* क्रूशे आरूढ in caus. (-रोपयति -यितुं) or समारूढ or निविश in caus. (-वेशयति -यितुं) or चम् (c. 9. चम्नाति, चम्बुं) or यप् (c. 4. विपयति, प्यष्टुं).

CRUDE, *a.* (Raw) जामः -मा -मं, कलः -ला -लं.—(Unripe, uncooked) अपक्वः -क्ता -क्तं, अपरिपक्वः -क्ता -क्तं, अपरिपक्वः -ता -तं, अपक्वः -क्ता -क्तं, असंस्कृतः -ता -तं, अनुपस्कृतः -ता -तं, असिद्धः -द्धा -द्धं, यातयामः -मा -मं.—(Undigested) राजीर्यः -शी -शं, विदग्धः -ग्धा -ग्धं.—(Not brought to perfection) असम्पूर्यः -शी -शं, अपूर्णकालः -ला -लं, असमाप्तः -मा -मं, अपरिष्कृतः -ता -तं, अयानकृतः -ता -तं; 'crude form of a noun,' प्रातिपदिकं, पदं.

CRUDILY, *adv.* अपूर्णकाले, अपरिष्कृतं, असिद्धं, अयानपूर्वं.

CRUDENESS, CRUDITY, *s.* सामता, अपक्वता, अपरिपक्वत्वं, अपाकः, अपक्वः *f.*, असिद्धत्वं, राजीर्यता, असम्पूर्यत्वं, असमाप्तिः *f.*, अपरिष्कारः.

CRUEL, *a.* निष्ठुरः -रा -रं, क्रूरः -रा -रं, क्रूरकस्मी -स्मी -स्मै (नं), क्रूरकृत् *m. f. n.*, क्रूरकर्मशाली -लनी -लि (नं), हिंस्रः -सा -सं, नृशंसः -सा -सं, प्राणिपीडाकर -री -रं, क्रेशकः -का -कं, निर्दयः -या -यं, दयाहीनः -ना -नं, निष्कृपः -पा -पं, कठिनहृदयः -या -यं, अकरुणः -शा -शं, निष्करुणः -शा -शं, निष्ठुरः -शा -शं, पीतपृष्ठः -शा -शं, दुःखकरः -री -रं, पिशुनः -ना -नं, प्यालः -ला -लं, द्रोही -हिणी -हि (नं).

CRUELY, *adv.* निष्ठुरं, निर्दयं, क्रूरं, निष्करुणं, निष्ठुरं, नेपथ्यं, क्रौर्यं.

CRUELNESS, CRUELTY, *s.* नेपथ्यं, निष्ठुरता, क्रूरता, क्रौर्यं, हिंस्रत्वं, नृशंसता, निर्दयत्वं, निष्करुणता, पीतपृष्ठता, वैशुन्यं, दौरात्म्यं, द्रोहः, अभिद्रोहः, उत्पातः; 'cruelty to animals,' प्राणिपीडा, प्राणिहिंसा.

CRUENTATE, *a.* रक्ताङ्गः -क्ता -क्तं, रक्तलिमः -मा -मं, समृत्तलिमः -मा -मं; शोणितान्ता -क्ता -क्तं, शोणितोद्यितः -ता -तं, रक्तलिमः -ना -नं.

CRUET, *s.* शुक्लैलादिधारणार्थं घुट्टकाचकूपी, शुक्लैलाद्याधारः.

CRUISE, *s.* (A small cup) घुट्टपात्रं, घुट्टभाजनं, घुट्टकूपी, घुट्टकंसः.—(A voyage in search of plunder) लोभहरणार्थम् इतस्ततः समुद्रभ्रमणं or समुद्रयानं.

To CRUISE, *v. n.* लोभहरणार्थम् इतस्ततः समुद्रं परिभ्रम् (c. 4. -भ्रम्यति -भ्रमितुं).

CRUISER, *s.* पारवचनोक्तानुसरणे वा न वा निपुक्ता यच्च कुचिच्च् समुद्र-यायिनी युद्धनौका.

CRUM, CRUMB, *s.* (Fragment of bread, leavings of a meal) जुष्टं, फेलकः, फेला -लिः *f.*, पिखोलिः *f.*, अतिरिक्तपूषः, अपूपलवः, अपूपखण्डः, अपूपशकलं, मुक्तसमुत्क्रितं, शेषान्नं, अन्नशेषः, भोजनपात्राद् उच्छिष्टं.—(Soft part of bread) अपूपस्य कोमलभागः or कोमलांशः.

To CRUM OR CRUMBLE, *v. a.* चूर्ण (c. 10. चूर्णयति -यितुं), विचूर्ण, चूर्णीकृ; घुद् (c. 7. घुणति, घोष्टुं), प्रघुद्, संघुद्; पिप् (c. 7. पिनष्टि, पेष्टुं), निष्पिप्; मृद् (c. 9. मृद्वाति, मर्द्दितुं), विमृद्; खण्ड (c. 10. खण्डयति, -यितुं), खण्डशः कृ, खण्डं खण्डं कृ, शकलीकृ.

To CRUMBLE, *v. n.* चूर्णीभू, शकलीभू, खण्डशो भू, घुणीभू, विशीर्योभू, विशी in pass. (-शीर्यते).

CRUMMY, *a.* कोमलः -ला -लं, मृदुलः -ला -लं, मसृणः -शा -शं.

CRUMP, *a.* कुञ्जः -जा -जं, मुञ्जः -जा -जं, गडुरः -रा -रं.

CRUMPET, *s.* शिपिलपिष्टकविशेषः यो नवनीताको भूत्वा खाद्यते.

To CRUMPLE, *v. a.* कुञ्च (c. 1. कुञ्चति -चिन्तुं), सङ्कुच (c. 1. -कोचति -चिन्तुं), पुद् (c. 10. पुटयति -यितुं), सम्पुद्, सम्पुद् (c. 9. -मृद्वाति -मर्द्दितुं),

चूरी (c. 10. चूरीयति -यितुं), रुषीकृ.
 CRUMPLING, s. (The act of crumpling) कुचनं. सङ्कोचनं, सम्मर्द्धः, चपमर्द्धः.—(Fruit) क्षिपिलान्विशिष्टं द्रुमफलं.
 CRUPPER, s. चर्मवन्धो येन पर्याणम् चापलाङ्गुलेन संयुज्यते, पुच्छवन्धः.
 CRURAL, a. गार्हिकः -को -कं, जङ्गलासन्धी -न्यनी -न्यि (न्).
 CRUSADE, CRUSADER. See CROISADE, CROISES, s.
 CRUSH, s. (Act of crushing) मर्द्दनं, सम्मर्द्धः, चपमर्द्धः, सम्मेषः, निष्मेषः, सङ्कटः -टनं, घषणं, सनापातः.—(A crowd) जनसम्मर्द्धः, जनोप.
 To CRUSH, v. a. (Squeeze) पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), सम्पीड्.—(Collide) मूढ् (c. 9. मूढति, मर्द्दितुं), सम्मूढ्, प्रमूढ्, विमूढ्, चामूढ्; पिप् (c. 7. पिनष्टि, पेष्टुं), सम्पिप्, निम्पिप्, विनिम्पिप्; चूष्य (c. 10. चूषयति -यितुं), प्रचूष्य, चवचूष्य, विचूष्य; पृप् (c. 1. पृषति -यितुं); प्रभञ्ज् (c. 7. भनक्ति -भङ्गुं); रण्ड् (c. 10. रण्डयति -यितुं); मण्प् (c. 9. मण्पाति, मन्विणुं, c. 1. मणयति -यितुं); छुद् (c. 7. छुणति, छोडुं), पुप् in caus. (घोषयति -यितुं).—(Beat down) निपत् in caus. (-पातयति -यितुं), चपमूढ्.—(Demolish, subdue) नश् in caus. (नाशयति -यितुं), चिनश्, दम् in caus. (दमयति -यितुं).
 CRUSHED, p. p. मर्द्दितः -ता -तं, सम्मर्द्दितः -ता -तं, परिमूढितः -ता -तं, सम्पिष्टः -ष्टा -ष्टं, निम्पिष्टः -ष्टा -ष्टं, चूषितः -ता -तं, यपितः -ता -तं.
 CRUST, s. (An external coat or skin by which a body is enveloped) त्वक् f. (च्), वायभागः, पटलं, वायपटलं, वायकोशः, वायकोशः, छिन्निः f. -त्री, चोचं, चोलकं, वल्तं, शस्तं, वहिरापेष्टनं, पेष्टी.—(Hard incrustation) घनपटलं, घनीभूतं वायपटलं, जीनीभूतो वायभागः.—(Crust of bread) जपूपस्य वायभागः or घनभागः.—(Pie-crust) शङ्कुलस्य वहिभागः or उपरिभागः.
 To CRUST, v. a. वायतम् or वहिभागे घनीकृ, घनपटलेन वेष्ट् in caus. (वेष्टयति -यितुं) or छाच्छद् (c. 10. -छादयति -यितुं) or शोनीकृ or संहतीकृ
 To CRUST, v. n. वायतम् or वायभागे घनीभू, घनपटलं चन्प् (c. 9. चम्राति, चन्प्), वहिभागे संहतीभू or श्यानीभू.
 CRUSTACEOUS, a. क्रवची -चिनी -चि (न्), काचवः -ची -चं, वल्तवान् -वती -वत् (न्).
 CRUSTILY, adv. (Peevishly) कर्कशं, प्रतीपं, परुषं, कटुभावेन.
 CRUSTINESS, s. कर्कशत्वं, प्रतीपता, निकृतिः f., भायरुणता, भायकटुता.
 CRUSTY, a. (Covered with a crust) त्वापः -ची -चं, घनपटलोपेतः -ता -तं.—(Peevish) कर्कशः -शा -शं, प्रतीपः -पा -पं, निकृतिः -की -कं.
 CRUTCH, s. वृद्धभृतो दण्डः, पट्टुना कक्षेणावलसितो दण्डः, जरिणोपाश्रितो यष्टिः, सञ्चालनार्थं दण्डः.
 To CRUTCH, v. a. दण्डेन चालच् (c. 1. -लञ्जते -सितुं) or उचम्प् in caus. (-तम्भयति for -स्तम्भयति -यितुं).
 To CRY, v. n. (Weep, utter lamentations) क्रन्द् (c. 1. क्रन्दति -न्दितुं), आक्रन्द्; रुद् (c. 2. रोदति -तुं), प्ररुद्; परिदेव् (c. 1. -देवते -यितुं); विलप् (c. 1. -लपति -यितुं), क्रुश् (c. 1. क्रोशति. क्रोष्टुं), विक्रुश्, परिक्रुश्.—(Shed tears) अश्रुणि or वाप्यं पत् in caus. (पातयति -यितुं) or मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्तुं) or सृज् (c. 6. सृजति, सृष्टुं), वाप्य (nom. वाप्यायते).—(Utter inarticulate sounds, scream) रु (c. 2. रैति, रयितुं), विरु; नद् (c. 1. नदति -दितुं), रस् (c. 1. रसति -सितुं), क्रुश्, विक्रुश्, वाश् (c. 4. वाश्यते, c. 1. वाशते -शितुं), कु (c. 1. कवते -यितुं), स्वरं कृ, चीत् शब्दं कृ, चित्कारं कृ, चीत्कृ.—(Cry out, exclaim) उक्तुश्, प्रकाशं or उच्चैःस्वरेण सुप् in caus. (घोषयति -यितुं), उक्तुप्; प्रखिद् (c. 1. -खेडति -यितुं).—(Proclaim) सुप् in caus., चिपुप्

in caus.; प्रस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), प्रकाश् in caus. (-काशयति -यितुं), उच्चर् in caus. (-चारयति -यितुं), उक्तुत् (c. 10. -कौशयति -यितुं).
 To CRY DOWN, v. a. (Depreciate) अपवद् (c. 1. -वदति -दितुं), परिवद्; अपकृप् (c. 1. -कर्षति -कृष्टुं), कन (nom. कनयति -यितुं).—(Prohibit) निषिप् (c. 1. -पेधति -पेष्टुं), प्रतिषिप्.
 To CRY UNTO, v. a. आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वानुं), प्राप् (c. 10. प्रापयति -यितुं).
 To CRY UP, v. a. प्रगंस् (c. 1. -गंसति -सितुं), कृत् (c. 10. कौशयति -यितुं).
 CRY s. (Lamentation, weeping) क्रन्दनं, क्रन्दितं, रोदनं, रुदितं, विलपनं, विलापः, परिदेवनं -ना, क्रुष्टं.—(Clamour) उक्तोशः, उक्तुष्टं, घोषणं -शा, उच्चैःपुष्टं, उच्चैःस्वरः, जनरवः, मंहूतिः.—(Confused noise, scream) कोलाहलः, शब्दः, रुतं, रावः, चित्कारः, चीत्कारः, नादः, विक्रुष्टं, रासः, स्वरः 'cry of joy,' हर्षनादः, हर्षस्वनः; 'cry of pain,' आर्त्तनादः.
 CRYER, s. घोषकः, प्रकाशकः, घोषणाकृत्, उच्चैःस्वरेण ख्यापकः.
 CRYPT, s. पृजाशालामा जघोभागे खातं शवनिषननस्थानं, गुहा, गुहागृहं.
 CRYSTAL, s. स्फटिकः, स्फटिकाश्मा m. (न्), स्फटिकोपलं, काचमणिः m., सितमणिः m., विमलमणिः, शुचिमणिः, अच्यः, सितोपलः, कुयमकं, केलासः, सिध्यं, पीतशिलं, निम्बुपरलं, शालिपिष्टं, रागदः.
 CRYSTAL, CRYSTALLINE, a. स्फटिकः -की -कं, स्फटिकमयः -यी -यं.—(Transparent) स्फटिकप्रभः -भा -भं, स्वच्छः -च्छा -च्छं, विमलः -ला -लं.
 To CRYSTALLIZE, v. a. स्फटिकाकारेण घनीकृ or श्यानीकृ, स्फटिकसात्कृ.
 To CRYSTALLIZE, v. n. स्फटिकाकारेण घनीभू or श्ये (c. 1. श्यायते, श्यानुं), स्फटिकाकृतिः -ति -ति भू, स्फटिकं चन्प् (c. 9. चम्राति, चन्प्).
 CUB, s. (Young of a beast) श्यावः -वकः, वात्तः, शिशुः m., पोतः; 'bear's cub,' चूष्यश्यावकः; 'fox's cub,' लोमश्यावकः; 'jackal's cub,' शुगालवत्तः; 'lion's cub,' सिंहश्यावः, चालमृगेन्द्रः; 'tiger's cub,' शार्दूलपोतः; 'elephant's cub,' हस्तिश्यावकः, श्मयुवतिः f., श्मपोटा.
 CUBE, s. घनः; 'cube-root,' घनमूलं, घनपदं.
 CUBIC, CUBICAL, a. घनाकारः -रा -रं, घनाकृतिः -ति -ति; 'cubical contents,' घनफलं.
 CUBIT, s. अरलिः m., रलिः m., हस्तः, जाकिणी f., किष्कुः m. f., त्रिपुटः.
 CUBITAL, s. अरलिपरिमाणः -शा -शं, हस्तपरिमाणः -शा -शं.
 CUCKOLD, s. कुलटापतिः m., असतीपतिः m., चन्धकीभाय्यः, पुंश्रुलीभाय्यः, अभिचारिणीपतिः m., अभिसारिकाभाय्यः.
 To CUCKOLD, v. a. भाय्याभिगमनेन परं तिरस्कारास्पदं कृ.
 CUCKOLD-MAKER, s. परदारगामी m. (न्), परकलत्राभिगामी m., पारदारिकः.
 CUCKOO, s. कोकिलः, परभृतः, परपुष्टा, परेधितः, पिकः, वसन्तदूतः, चातकः, मदालापि m. (न्), शारङ्गः, चनप्रियः; 'its note,' कोकिलाभिरुतं.
 CUCUMBER, s. कर्कटी, पटोलः -लिका, जाली, कापालः, चेलाल, इध्दारः m. f., तुसाशः, त्रिखं, त्रपुपं, मानथानिका, राजफलं, वृत्रभोजनं, ज्योत्स्वी, चित्रा, गवाक्षी, गोडुसा.
 CUCURBITACEOUS, a. चलावृजातीयः -या -यं, तुसाकारः -रा -रं.
 CUCURBIT, s. अलावृसरूपं सन्धानयन्तं
 CUD, s. (Food swallowed to be chewed again) पुनश्चर्व्यं आहारः, पुनश्चर्वणीयं वृणादिभोजनं; 'chewing the cud,' रोमन्यः -न्यनः; 'to chew the cud,' रोमन्य (nom. रोमन्यायते).
 To CUDDLE, v. n. निकटे or अङ्गे or पार्श्वतः शो (c. 2. शेते, शयितुं), उक्तुकासनं कृ.
 CUDGEL, s. यष्टिः m. f., गदा, लुगुडः, वेत्रं, दण्डः, काष्ठं, मुहरः, इली, ईली, करपालिका, करवालिका.

CUD

- To CUDGEL*, *v. a.* वेचय or गदया or लुगुदेन तद् (c. 10. ताडयति - पिह्नु) or चाहन् (c. 2. -हन्ति - हन्तु) or प्रह (c. 1. -हरति - हर्तु).
- CUDGELING*, *s.* वेचापातः. यथापातः, दण्डपातः.
- CUDGEL-PLAY*, *s.* गदायुद्धं, दण्डादयिद्धं, वेद्युद्धं.
- CUDGEL-PLAYER*, *s.* गदायोधी *m.* (नं), यथिग्रहणः, याधीकः, मूढः.
- CUE*, *s.* (Tail or end of any thing) बालः, पुच्छः - छं, चबलः - (Hint) सङ्केतः, इङ्गितं, चाकूतं. - (Humour) चन्दः *n.* (स्), चन्दं, मनोभावः.
- CUFF*, *s.* (Blow with the fist) मुष्पायातः, मुष्टिप्रहारः, करयातः, पाणिघातः, चाघातः, प्रहारः. - (End of a sleeve) धिप्यलस्य अग्रभागः, धिप्यलबलः; 'fistcuffs', मुष्टिमुष्टि.
- To CUFF*, *v. a.* मुष्टिना or करेण or पाणिना तद् (c. 10. ताडयति - पिह्नु) or चाहन् (c. 2. -हन्ति - हन्तु) or प्रह (c. 1. -हरति - हर्तु).
- To CUFF*, *v. n.* मुष्टियुद्धं कृ, मुष्टिमुष्टि युष् (c. 4. युज्यते, योद्धु).
- CUIRASS*, *s.* कवचः - चं, उरस्त्राणं, पथस्त्राणं, उरस्त्रदः, उदरपाणं, कूयौसः, तनुचं, बाणपाटः, बारपाणः, नागोदरं, चायसी, निचुलकं, निचौलकः.
- CUIRASSIER*, *s.* कवची *m.* (नं), वस्त्रियान् *m.* (नं), तनुचवान् *m.* (नं), वस्त्रितः.
- CUISH*, *s.* चक्रावाणं, मंथणं, मंथुणं, कर्तवाणं, कर्तव्यम् *n.* (नं).
- CULINARY*, *a.* पाकसम्बन्धी - प्थिनी - प्थि (नं), पाचकः - का - कं; 'culinary utensil', पाकपात्रं, पाकभाण्डं; 'culinary skill', पाकनियमितः *f.*
- To CULL*, *v. a.* उद्धृ (c. 1. -हरति - हर्तु), समुद्धृ, वृ (c. 5. वृणोति, वरिह्नु - रोह्नु), उद्धृ; 'to cull passages from a book,' चूर्णितुं कृ.
- CULLER*, *s.* उद्धृता *m.* (नं), समुद्धृता, चूर्णिकृत् *m.*
- CULLION*, *s.* धूर्तः, दुष्टात्मा *m.* (नं), नराधमः, मालिनः, कृपणः.
- CULLY*, *s.* कामकूटः, वेश्यामित्रः, वेश्यावश्वसनी *m.* (नं), धूर्तवर्धितः.
- CULM*, *s.* (Stalk) नालं - ली, नातिः *f.* - डी, काण्डः, सल्मः, मञ्जुति *f.*
- To CULMIVATE*, *v. n.* उद्धृदेशं or उद्धृत्यानें or मल्लकोपरिस्थानं or अग्रस्थानं प्राप् (c. 5. -चाप्नोति - चाप्नु) or सकृन् (c. 1. -ज्जायति - ज्जायति).
- CULPABLE*, *a.* दोषी - पिणी - पि (नं), अपराधी - धिनी - धि (नं), अपराधः - डा - दं, सापराधः - था - थं, सदोषः - था - थं, कृतापराधः - था - थं, निन्दनीयः - था - थं, निन्द्यः - न्था - न्थं, निन्दार्हः - हा - हं, गन्तः - न्हा - न्थं, दूष्यः - न्था - थं, सागाः - गाः - गः (नं), वाच्यः - न्था - थं; 'to be culpable,' अपराध (nom. अपराधयति).
- CULPABLENESS, CULPABILITY*, *s.* अपराधिता - त्वं, सापराधता, सदोषता, दोषित्वं, निन्दनीयत्वं, निन्द्यता, निन्दार्हत्वं, गन्तृता.
- CULPABLY*, *adv.* सापराधे, सदोषे, अपराधित्वे, निन्दनीये.
- CULPRIT*, *s.* दोषी *m.* (नं), अपराधी *m.* (नं), अपराधा *m.* (ङ), वापी *m.* (नं), दोषयस्तः, दूषदोषः, निश्चितदोषः, वय्यः.
- To CULTIVATE*, *v. a.* (Till the land) कृप् (c. 6. कृपति, क्रतुं). - (Labour at, promote) सेव् (c. 1. सेवते - विह्नु), पानेव्, अनुसेव्, उपसेव्, निपेव्; भव् (c. 1. भवति - ते - भव्नु); अनुसा (c. 1. -तिष्ठति - हातु); अनुपाल् (c. 10. -पालयति - पिह्नु), प्रतिपाल्; सेवृष् in caus. (-वर्धयति - पिह्नु).
- CULTIVATED*, *p. p.* कथितः - ता - तं, कृष्टः - हा - हं, फालकृष्टः - हा - हं, सीतः - ता - तं, सेवितः - ता - तं; 'cultivated land,' खेयभूमिः *f.*, कर्मभूः *f.*, कर्मजातः, सीतः.
- CULTIVATION, CULTURE*, *s.* (Of land) कथणं, कृषिः *f.*, कृषिकर्म *n.* (नं), कृष्टिः *f.*, काथिः *f.* - (Labouring at, promoting) सेवनं, अनुसेवनं, परिष्कारः, अनुष्ठानं, अनुपालनं, प्रतिपालनं, संवर्धनं; 'of learning,' विद्यानुसेवनं.
- CULTIVATOR*, *s.* (Of land) कृषकः, कथकः, काथिकः, सेविकः, सेवी *m.* (नं), सेवामोवः, हालिकः. - (One who labours at or pro-

CUP

- motes*) सेवी *m.* (नं), अनुसेवी, अनुशायी *m.* (नं), अनुपाली *m.* (नं), प्रतिपाली *m.* (नं), संवर्धकः; 'cultivator of learning,' विद्यानुसेवी, विद्यानुपाली.
- CULVER*, *s.* (Pigeon) कपोतः, पारवतः, पारावतः, कलरवः.
- CULVER-HOUSE*, *s.* कपोतपालिका, कपोतागारं, विटकः.
- To CUMBER*, *v. a.* बाध् (c. 1. बाधते - पिह्नु), क्रिञ्च् (c. 9. क्रिञ्चति, क्रिञ्च्), अवहृष् (c. 7. -रुहति - रोह्नु), अतिभारो भू, विभ्र (nom. विभ्रयति - पिह्नु), कष्टं भव् (c. 10. जनयति - पिह्नु).
- CUMBER*, *s.* अतिभारः, बाधः - धनं, केशः, कण्टकः, शल्यं, कष्टं, विभ्रः.
- CUMBERSOME, CUMBOUS*, *a.* भारी - रिणी - रि (नं) or अतिभारी, केशकः - की - कं, कष्टकट - रो - रं, दुःखकट - रो - रं, दुर्भट - रा - रं, बाधकः - का - कं.
- CUMBERSOMELY*, *adv.* अतिभारेण, यथा केशः or कष्टं or बाधा जायते तथा.
- CUMBERSOMENESS, CUMBRANCE*, *s.* भारः, अतिभारः, केशः, कष्टं, विभ्रः, अवरोधः.
- CUMIV*, *s.* नीरकः, नीरः, नीयः, जरणः, दुग्धं, सूक्ष्मपक्वः, कृष्णसली, दूता, सुपवी, अजामी, घेतः, कणा.
- To CUMULATE*, *v. a.* सच्चि (c. 5. -चिनोति - चेह्नु), समाचि, समुपचि; राशीकृ, पूगीकृ, पिण्डीकृ, सोयीकृ, रक्च कृ.
- CUMULATION*, *s.* सच्चयः - यनं, निचयः, प्रचयः, राशीकरणं, पूगीकरणं.
- CUNCTATION*, *s.* विलम्बः, कालक्षेपः, कालयापः - पनं, दीर्घसूत्रता.
- CUNEIFORM*, *a.* कीलाकाट - रा - रं, कीलाकृतिः - तिः - ति, कीलसरूपः - पा - पं.
- CUNNING*, *a.* (Sly) विदग्धः - ग्या - ग्यं, छली - छिनी - छि (नं), छलनापट - रा - रं, सव्याजः - जा - जं, मायी - यिनी - यि (नं), मायान्वितः - ता - तं, कापटिकः - की - कं, कूटकृत् *m. f. n.*, विप्रलम्भकः - का - कं, धूर्तः - हा - हं, वचनशीलः - ला - लं, प्रतारणशीलः - ला - लं. - (Skillful) निपुणः - था - थं, चतुर - रा - रं, पटुः - दु - द्दी - दु.
- CUNNING*, *s.* (Deceit, slyness) विदग्धता, विदग्ध्यं, छलं - लना, ध्यामः, माया, कपटः, कापट्यं, कूटः - रं, धूर्तता, वचनं, प्रवचना, शठता, वक्रता, कैतवं. - (Skill) पाठवं, नैपुण्यं, चातुर्यं, युक्तिः *f.*
- CUNNINGLY*, *adv.* विदग्धं, छलेन, सव्याजं, समार्यं, विदग्धेन, सपाठवं.
- CUP*, *s.* पात्रं, पानपात्रं, भाण्डं, भाजनं, कंस - सं, कांस्यः - स्यं, चपकः, शरावः, कुमलः, कुशयः, शालामिट - रं, पानीयापाट. - (Any thing hollow like a cup) पुटः - टकं; 'the cup of a flower,' पुट, पुष्पगर्भः, पुष्पकोपः; 'cup of a balance,' कक्ष्यं. - (Drinking bout) सम्पीतिः *f.*; 'one who loves a cup,' पानासक्तः.
- To CUP*, *v. n.* (Draw blood by applying cupping-glasses) चाचूषणं कृ, चाचूषणयन्त्रेण रक्तं च्नु in caus. (चाचयति - पिह्नु) or मुष् in caus. (मोचयति - पिह्नु) or मोष् (c. 10. मोचयति - पिह्नु).
- CUPBEARER*, *s.* पाचपाहकः, पानपात्रवाही *m.* (नं), पात्रभू, मद्यरक्षकः.
- CUPBOARD*, *s.* अन्नकोष्ठः, कुश्लः, कखोलः - लकः, खाद्यद्रव्यापाट.
- To CUPBOARD*, *v. a.* अन्नकोष्ठे निधा (c. 3. -दधाति - धातु) or निविज् in caus. (-वेशयति - पिह्नु).
- CUPEL*, *s.* सखीकारिद् व्यवहारिता मुषणशोधनार्थं मूषा.
- CUPID*, *s.* कामः, कामदेवः, चमङ्गः, मदनः, कन्दर्पः. See KÁMADEVA.
- CUPIDINOUS*, *a.* कामी - मिनी - मि (नं), कामुकः - का - कं, लोभी - मिनी - मि (नं), लोलुभः - भा - भं, लोभाविष्टः - हा - हं, लोभलिखुः - खु - खु, लिखुः - खु - खु.
- CUPIDITY*, *s.* कामः - मिता, कामुकत्वं, अभिलाषः, लोभः, लुब्धता - त्वं, लोभलिखा, लिखा, कामना, नृणां, चमिकाया, अतिस्पृहा.
- CUPOLA*, *s.* चङ्गीगोलाकारं प्रासादशृङ्गं or रम्यशिखरं.
- CUPPER*, *s.* चाचूषणयन्त्रेण रक्तमोचकः or अनुक्षायी *m.* (नं),

CUPPING-GLASS, *s.* रक्ताचूषणयन्त्रं, रक्ताचूषणार्थं काचपात्रं.
 CUR, *s.* घा *m.* (न), शुनकाः, कुङ्कुरः, दुष्टकुङ्कुरः; 'cur-like,' श्ववत्.
 CURABLE, *a.* चिकित्स्यः-त्स्या-त्स्यं, साध्यः-ध्या-ध्यं, प्रतीकार्यः-र्या-र्यं,
 शमनीयः-या-यं, चिकित्सितुं शक्यः-यया-ययं, स्वास्थ्यघ्नः-भा-भं.
 CURABLENESS, *s.* चिकित्स्यत्वं, साध्यता, प्रतीकार्यत्वं, उपशमनीयता.
 CURACY, *s.* उपपुरोहितस्य वृत्तिः *f.* or व्यापारः or अधिकायः.
 CURATE, *s.* उपपुरोहितः, उपयाजकः, पुरोहितप्रतिनिधिः *m.*, उपगुरुः.
 CURATIVE, *a.* रोगघ्नः-घ्नी-घ्नीं, रोगहरः-रा-रं, रोगान्तकः-क्री-क्रीं,
 व्याधिशमकः-का-कं, शान्तिकरः-री-रं, शान्तिदः-दा-दं.
 CURATOR, *s.* अध्यक्षः, अधिकारी *m.* (न), अधिकृतः, रक्षकः, अपीक्षः,
 अवधिता *m.* (तृ), अधिकर्मिकः, द्रष्टा *m.* (पृ).
 CURB, *s.* (Of a bridle) मुखपन्थलं, बलाशृङ्खला, वागाससन्धिनी शृङ्खला,
 अधमुखशृङ्खला.—(Restraint) यन्त्रणं, शृङ्खला, संयमः, यमः, नियमः,
 अवरोधः, निषेधः.
 To CURB, *v. a.* (Hold a horse in with a curb) अश्वं मुखपन्थलेन
 or मुखशृङ्खलाया यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं).—(Restrain) यम्. संयमं;
 यन्तुं (c. 10. यन्तयति-यितुं), नियम् (c. 9. गृह्णाति-ग्रहीतुं), अवरोधं
 (c. 7. रूढि-रोद्धुं), निरुध्.
 CURBED, *p. p.* शृङ्खलितः-ता-तं, यन्त्रितः-ता-तं, संयतः-ता-तं.
 CURB-STONE, *s.* परिस्तररोपाने मुदृढप्रस्तरः.
 To CURD or CURDLE, *v. n.* दधिकल्पेण श्यै (c. 1. श्यायते, श्यातुं) or घनीभू.
 To CURD or CURDLE, *v. a.* दधिसालुः, श्यै in caus. (श्यापयति-यितुं), घनीकृ.
 CURDS, *s.* दधि *n.*, पयस्सं, घीरजं, गव्यं, किलाटः, गोरसजं, त्रसं, द्रुसा,
 रसाला, माञ्जिता.
 CUDDY or CURDLED, *a.* दधिययः-यो-यं, श्यानः-न्ता-नं, शीनः-न्ता-नं,
 आश्यानः-न्ता-नं, घनीभूतः-ता-तं, दधिवत् संहतः-ता-तं.
 CURE, *s.* (Act of healing) चिकित्सा-तनं-तितं, शमः, शान्तिः *f.*,
 उपशमः, रोगशान्तिः *f.*, रोगशमः, रोगोपशमः, समाधानं, प्रतिसमाधानं,
 रुक्प्रतिक्रिया, प्रतीकारः, रोगोपचारः.—(State of being healed)
 समन्वानं, स्वास्थ्यं, सुख्यता.—(The remedy itself) भेषजं, भेषज्यं,
 औषधं, रोगहं.—(Benefice of clergyman) पुरोहितवृत्तिः *f.*, धर्मा-
 व्यापकस्य व्यापारः or अधिकारः.
 To CURE, *v. a.* कित् in des. (चिकित्सति-तितुं), शम् in caus.
 (शमयति-यितुं), प्रशम्, उपशम्; स्वयं-स्यां-स्यं कृ, सुखं-स्यां-स्यं
 कृ, प्रतिकृ, समापा (c. 3. दधाति-धातुं), प्रतिसमापा, समुत्पा in caus.
 (-यापयति for -स्यापयति-यितुं), भिषज् (nom. भिषज्यति), साप् in
 caus. (सापयति-यितुं).—(Cure fish or meat) लपण (nom.
 लपणयति-यितुं), लवणीकृ.
 CURED, *p. p.* चिकित्सितः-ता-तं, शमितः-ता-तं, शान्तः-न्ता-नं,
 उपशान्तः-न्ता-नं, प्रशान्तः-न्ता-नं, स्वयः-स्या-स्यं, सुखः-स्या-स्यं,
 प्रतिकृतः-ता-तं, समुत्थितः-ता-तं, रोगमुक्तः-क्तो-क्ते; 'cured of
 fever,' विगतज्वरः-रा-रं.
 CURELESS, *a.* अचिकित्स्यः-त्स्या-त्स्यं, असध्यः-ध्या-ध्यं, दुरुपचारः-रा-रं.
 CURER, *s.* चिकित्सकः, रोगशान्तकः, रोगहारी *m.* (न), रोगहा *m.* (न), औषधः.
 CURFEW, *s.* अग्निप्रदीपा निर्द्धापयितव्या इति पुरा निर्देशार्थं प्रदीपकाले
 वादिता घण्टा, प्रदीपकाले घण्टाशब्दः.
 CURIOSITY, *s.* (Inquisitiveness) कौतूहलं, कुतूहलं, कौतुकं, कुतुकं,
 जिज्ञासा, जिज्ञासाकुतूहलं, पिपृच्छिषा, अनुसन्धानेच्छा, असति प्रयोजने
 किमेतदिति जिज्ञासा; 'one whose curiosity is excited,' उपजा-
 तकौतुकः.—(A rarity) दुर्लभद्रव्यं, दुष्प्रापद्रव्यं, बहुगतद्रव्यं, विशि-
 ष्टद्रव्यं, उत्कृष्टद्रव्यं.

CURIOUS, *a.* (Inquisitive) कुतूहली-लिनी-लि (न), कौतूहलान्वितः
 -ता-तं, कौतूहलपरः-रा-रं, कौतुकविष्टः-ष्टा-ष्टं, जिज्ञासुः-सु-सु,
 पिपृच्छिषुः-पु-पु, अनुसन्धानेच्छुः-च्छु-च्छु.—(Skilled in) अभिज्ञः
 -ज्ञा-ज्ञं, विचक्षणः-खा-खं.—(Exact, nice) सूक्ष्मः-यसा-यसं, सूक्ष्मदर्शी
 -दर्शनी-दर्शि (न).—(Worthy of being seen, rare) दर्शनाहेः-हे
 -हं, दर्शनीयः-या-यं, दुर्लभः-भा-भं, दुष्प्राप्यः-प्या-प्यं, बहुमतः-ता-तं.
 —(Strange, wonderful) अद्भुतः-ता-तं, चित्रः-त्रा-त्रं, विचित्रः
 -त्रा-त्रं, आश्चर्यः-र्या-र्यं, अप्रदृष्टः-ष्टा-ष्टं.
 CUNOUSLY, *adv.* (Inquisitively) कौतूहलात्, कुतूहलेन, कौतुकेन,
 जिज्ञासया.—(Skillfully, nicely, strangely) निपुणं, सूक्ष्मं, अद्भुतं.
 To CURL, *v. a.* (Turn the hair in curls) अलकरूपेण केशान् कुञ्च
 (c. 1. कुञ्चति-चितुं or c. 10. कुञ्चयति-यितुं), अलकान् कृ or रच्
 (c. 10. रचयति-यितुं).—(Twist) कुञ्च, आकुञ्च, व्यापृत् in caus.
 (-यञ्चयति-यितुं).—(Raise in waves) तरङ्ग (nom. तरङ्गयति-यितुं),
 पन्थुरीकृ, उन्नतानतीकृ.
 To CURL, *r. n.* अलकरूपेण कुञ्च in pass. (कुञ्चते) or आकुञ्च in pass.,
 व्यापृत् (c. 1. यञ्चते-यितुं).—(Raise in waves) तरङ्ग (nom. तरङ्गयते),
 तरल (nom. तरलायते), पन्थुरीकृ, उन्नतानतीकृ.
 CURL, *s.* अलकः, चापत्तः-त्तिका, कुरलः, कर्करालः-लं, खङ्करः, काकपद्यः,
 पथरीकः, चूर्णकुन्तलः, फलरी, भ्रमरकः; 'row of curls,' अलक-
 संहतिः *f.*—(Undulation) उर्ध्वः *f.*, तरङ्गः.
 CURLEW, *s.* क्रीडः, कुडः, कलिकः, कालिकः, कालीकः, अतिजागरः.
 CURMUDGEON, *s.* कृपणः, कदर्यः, स्वल्पवयी *m.* (न), मत्सरः, मादमुष्टिः.
 CURRANT, *s.* (The tree) अम्रफलविशिष्टः छुद्रवृक्षः.—(A small dried
 grape) शोषितरसा छुद्रद्राक्षा.
 CURRENCY, *s.* (Circulation, general reception) प्रचारः, प्रचरः,
 प्रचलनं, चलनं, हस्ताक्षरं चलनं, व्यवहारः, सधिसाधारणव्यवहारः,
 सधिसंवाहः, सधिसम्मानं.—(Continuous flow or course) प्रवाहः,
 प्रसरः.—(Easiness of utterance) सुलोचारणं, सुलोचार्यता.—
 (Current coin) प्रचलमुद्रा, प्रचारितमुद्रा.
 CURRENT, *a.* (Circulatory, generally received) प्रचलः-ला-लं,
 प्रचलितः-ता-तं, प्रचलन्-लन्ती-लत् (तृ), प्रचरितः-ता-तं, प्रचरन्
 -रन्ती-रत् (तृ), चलमानः-ना-नं, परिचालितः-ता-तं, सञ्चारितः-ता-
 -तं, सधिसम्मतः-ता-तं, सधिसंवाहः-ता-तं.—(Common, general,
 popular) सधिसाधारणः-णी-णं, सधिसामान्यः-न्या-न्यं, लोकप्रसिद्धः-
 द्वा-द्वं, लोकविश्रुतः-ता-तं, व्यावहारिकः-की-कं, आचारिकः-की-
 -कं, लौकिकः-की-कं.—(Received as authority, allowable)
 प्रचलितः-ता-तं, प्रामाणिकः-की-कं, ग्राह्यः-सा-सं.—(What is
 now passing) पक्षमानः-ना-नं, विद्यमानः-ना-नं; 'the current
 year,' वर्त्तमानवत्सरः; 'current moment,' आपातः; 'current
 report,' लोकप्रवादः, जनवादः.
 CURRENT, *s.* (A running stream) सोतः *n.* (स्), सवनी, सोतस्वती,
 सोतस्विनी.—(The flow or course of water) वेला, वेगः, रयः,
 प्रवाहः, उदकप्रवाहः, धारः-रा, सोतः *n.* (स्), ओषः, प्रसवः-वशं,
 संसृतिः *f.*, प्रवृत्तिः *f.*, पात्रसंस्कारः, असुषुद्धतिः *f.*, पात्रभङ्गारः, रायभाटी,
 जम्बी, कूलङ्कपः, पुरोटि *m.*; 'current of the Ganges,' गाङ्गाधौषः
 'against the current,' प्रतिरोधः.
 CURRENTLY, *adv.* (Generally, popularly) सामान्यतम्, साधारणतम्,
 लोकतम्, प्रसिद्धं; 'it is currently reported,' इति लोकप्रवादः
 श्रूयते; 'it is currently known,' लोकप्रसिद्धम् अस्ति.
 CURRICLE, *s.* रथः, झोडारथः, केलिरथः, अश्वद्वयसंवारितो रथः

CUR

- CURRIER, s.** चर्मकारः -री *m.* (नं), चर्मवेदनकारी *m.*, चर्मोपकर्त्री *m.* (नं), कुरटः.
- CURRISH, a.** कुङ्कुपचारः -रा -रं, शशीलः -ला -लं, शीघ्रः -वी -वं, दुःशीलः -ला -लं, शीघ्रपदः -दी -दं; 'a currish man,' श्वतरः.
- To CURRY, v. a.** (Dress leather) चर्मं परिष्कृतम्.—(Beat) तड् (c. 10. ताडयति -यितुं), प्रह (c. 1. -हरति -हर्तुं).—(Rub a horse with a curry-comb) अश्वलोमं लोहकङ्कतेन मृञ् (c. 2. मांष्टि, मांष्टुं).—(Curry favour) आराध् in caus. (-राधयति -यितुं), सान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), लल् in caus. (लालयति -यितुं).
- CURRY, s.** (The dish) अन्नमिश्रणीयो or भोजन सह खाद्यो व्यञ्जनविशेषः.
- CURRY-COMB, s.** अश्वलोममार्जनार्थं लोहकङ्कतः, अश्वमार्जनी.
- To CURSE, v. a.** शप् (c. 1. शपति -ते, c. 4. शपयति, शप्ते), अभिशप्, परिशप्, शपय or अभिशपय दा or कृ; अमङ्गलं or अनिष्टम् आशंस (c. 1. -शंसते -सितुं); आक्रुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), गह् (c. 1. गहते -हर्तुं), धिक्, भस्त् (c. 10. भस्त्वयति -यितुं).
- To CURSE, v. n.** शप् (c. 1. शपते, शप्ते), शपयं or शपयं वद् (c. 1. वदति -दितुं) or वृ (c. 2. व्रवीति, व्रुं); 'to curse and swear,' शप-याभिशापौ कृ.
- Curse, s.** (Malediction) शापः, अभिशापः, शपयः, शपयः -पयं, परिशापः, आक्रोशनं, अवक्रोशः. भर्त्सनं, अभिपङ्गः, अभिपङ्गः, गालिः *m.*, मन्द-वाच्या; 'under a curse,' शापग्रस्तः -स्ता -स्तं.—(A pest) काटकः, दूषकः, अपकारकः. The following are forms of curses answering to 'confusion seize you,' &c., अनीवनिस्ते भूयात्, अकरणस्तेस्तु, निग्राहस्ते भूयात्, अवग्राहस्ते स्यात्, अजननिर् अस्तु तव.
- CURSED, p. p.** शप्तः -भा -मं, अभिशप्तः -भा -मं, शापाहः -हो -हं, गर्हितः -ता -तं, गहेणीयः -या -यं, प्रुणाहः -हो -हं, पिङ्कृतः -ता -तं, अपध्वस्तः -स्ता -स्तं.
- CURSEDLY, adv.** गर्हितेन, गहेणीयप्रकारेण, दुष्टं, दुष्टु.
- CURSHIP, s.** कुङ्कुपत्वं, शशीलता, दुःशीलता, अधमाचारत्वं.
- CURSITOR, s.** महाविचारणसभाससन्धी लेखकविशेषः.
- CURSORYLY, adv.** ईप्सदेवक्षया, ईप्सन्ननोयोगेन, चञ्चलवत्, ईप्सदर्शनेन, सत्वरं, अनवधानेन, अनपेक्षया.
- CURSORY, a.** त्वरितः -ता -तं, असावधानः -ता -तं, अनवहितः -ता -तं, अयत्नपूर्वः -हो -हं, शीघ्रः -मा -मं; 'cursory view,' ईप्सदर्शनं, अर्द्धबोध्यं.
- CURST, a.** कर्कशः -शा -शं, नृशंसः -सा -सं, दुष्टचेताः -ता -तः (स्).
- CURT, a.** ह्रस्वः -स्ता -स्तं, खट्वः -हो -हं, संक्षिप्तः -मा -मं.
- To CURTAIL, v. a.** ह्म् in caus. (ह्रस्वयति -यितुं), छिद् (c. 7. छिनत्ति, चेद्), अवच्छिद्, संक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), संह (c. 1. -हरति -हर्तुं).
- CURTAILED, p. p.** ह्रस्वितः -ता -तं, छिन्नः -ता -तं, संक्षिप्तः -मा -मं, क्षीणः -या -यं, अवरोपितः -ता -तं, अत्योक्तः -ता -तं.
- CURTAIN, s.** तिरस्कारिणी, व्यवधानं, आवरणं, तिरोधानं, आवरणपटः, प्रच्छदपटः, अपटो, यवनिका, नोशारः; 'bed-curtain,' चतुष्कोटी, मशहरी.
- To CURTAIN, v. a.** आवरणपटेन परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते -ष्टुं) or परिवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं) or प्रच्छद् (c. 10. -च्छादयति -यितुं).
- CURTAIN-LECTURE, s.** रात्रिकाले शय्यागतयतिमुद्दिश्य भाष्योक्तं निन्दावाक्यं or भर्त्सनवाक्यं or तर्जनी.
- CURTSY, s.** स्त्रीलोककेन कृतः प्रणामः or चङ्गप्रणामः or नमस्कारः.
- CURVATED, a.** नतः -ता -तं, खानतः -ता -तं, प्रखतः -ता -तं, परिरुतः -ता -तं, भुग्नः -गना -गनं, अवभुग्नः -गना -गनं, विभुग्नः -गना -गनं, कुञ्चितः -ता -तं, चाकुञ्चितः -ता -तं.
- CURVATION, s.** वक्रोत्करणं, नवीकरणं, कुञ्चनं, चाकुञ्चनं, अवकुञ्चनं.
- CURVATURE, s.** नतिः *f.*, खानतिः *f.*, वक्रता, वक्रता *m.* (नं), वक्रभावाः,

CUT

- गिद्यता, कुटिलता, कौटिल्यं, नद्यत्वं, रुग्णता; 'of the spine,' अश्वनारायणः.
- CURVE, a.** वक्रः -क्रा -क्रं, वक्रिमः -मा -मं, नतः -ता -तं, कुटिलः -ला -लं, नद्यः -द्या -दं, जिद्यः -द्या -दं, भुग्नः -गना -गनं, कुञ्चितः -ता -तं.
- CURVE, s.** नतिः *f.*, नतं, भुग्नः, कुटिः *m.*, वक्रता, वक्रता *m.* (नं), कुञ्चनं, अवकुञ्चनं; 'a curve line,' धनुर्मीर्गं, वक्ररेखा.
- To CURVE, v. a.** नम् in caus. (नामयति -यितुं), खानम्, अवनम्; नवीकृ; वक्रोक्तु; आवृन् in caus. (-वर्जयति -यितुं), कुञ् (c. 1. कुञ्चति -चिनुं), कुटिलीकृ, अच् (c. 1. अचति -चिनुं), जिद्य (nom. जिद्ययति -यितुं).
- CURVED, p. p.** नतः -ता -तं, नामितः -ता -तं, वक्रोक्तः -ता -तं, कुटिलीकृतः -ता -तं, जिद्यितः -ता -तं, विभुग्नः -गना -गनं, अवभुग्नः -गना -गनं, सम्भुग्नः -गना -गनं, रुग्णः -गना -गनं, कुञ्चितः -ता -तं, वृजिनः -ना -नं, प्रवणः -या -यं.
- To CURVET, v. n.** प्रु (c. 1. प्रवते, प्रोतुं), वल् (c. 1. वलति -लितुं), आवल्.
- CURVET, s.** प्रुतं, प्रवः, वलितं, लङ्घनं, उन्मूलनं, फम्पः.
- CURVILINEAR, a.** वक्ररेखः -खा -खं, धनुर्मीर्गाकारः -रा -रं, वक्रः -क्रा -क्रं.
- CURULE, a.** (Chair) पूर्णं रोमनगरे विचारकर्तृणाम् आसनं.
- CUSHION, s.** उपधानं -नीयं, पीठोपधानं, वालिशः, विष्टः, विस्तरः, आस्तरणं, पीठास्तरणं, पीठागलुः *m. f.*, उपवहः, पीठाजिनं, अजिनं, चर्म *n.* (नं).
- CUSHIONED, a.** उपधानसंविष्टः -ष्टा -ष्टं, अजिनशयानः -ना -नं, वालिशान्वितः -या -यं.
- CUSP, s.** अर्द्धचन्द्रकोणः, अर्द्धेन्दुशिखा, अर्द्धचन्द्राग्रं, कलाग्रं, कलाकोणः.
- CUSPATED, a.** मूलाग्रः -ग्रा -ग्रं, सूच्यग्रः -ग्रा -ग्रं.
- CUSTARD, s.** अण्डधीरादिमयं मिष्टलेखं.
- CUSTODY, s.** (Imprisonment) रोपः, निरोधनं, बन्धनं, स्थानासेधः, आसेधः, कारागारे निरोधः.—(Care, charge) गुतिः *f.*, रक्षा, रक्षणं.—(Defence) रक्षणं, पालनं, चाणं.
- CUSTOM, s.** (Habit, established manner, fashion) आचारः, व्यवहारः, व्यवहृतिः *f.*, प्रचारः, समाचारः, रीतिः *f.*, नियमः, अभ्यासः, नित्यकृतं, धारा, मार्गः, स्थितिः *f.*, अनुसारः, आनुक्तिः *f.*, चर्या, चरितं, क्रमः, सम्प्रदायः, व्यापारः, शीलः; 'according to custom,' यथाव्यवहारं.—(Practice of buying of one person) एकपक्षविशेषः सदाक्रयः or नित्यक्रयः.—(Tribute, toll) शुल्कः -ल्कं, करः, राजस्वं, राजप्रा-हभागः, शालिकः.
- CUSTOMABLE, a.** व्यवहारिकः -को -कं, आचारिकः -को -कं, लोकसिद्धः -द्धा -द्धं.
- CUSTOMABLY, adv.** व्यवहारानुसारेण, व्यवहारतः, आचारानुरूपं.
- CUSTOMARILY, adv.** यथाव्यवहारं, यथारीति, रीत्यनुसारेण, प्रायशः.
- CUSTOMARY, a.** आचारिकः -को -कं, व्यवहारिकः -को -कं or व्यवहारिकः, व्यवहारानुसारी -रिणी -रि (नं), आचारानुयायी -यिनी -यि (नं), आचरितः -ता -तं, प्रचरितः -ता -तं, प्रचलः -ला -लं, प्रचलितः -ता -तं, नैयमिकः -को -कं, रीत्यनुसारी &c., यौगिकः -को -कं.—(Habitual) आभ्यासिकः -को -कं, नित्यः -या -यं.—(Usual) प्रायिकः -द्धी -द्धं, लोकसिद्धः -द्धा -द्धं, लौकिकः -को -कं, प्रसिद्धः -द्धा -द्धं.
- CUSTOMER, s.** क्रेता *m.* (नं), क्रयी *m.* (नं), नित्यक्रेता *m.*, सदाक्रयी.
- CUSTOM-HOUSE, s.** शुल्कग्रहणशाला, शुल्कस्थानं, करसंचयगृहं.
- CUSTOM-HOUSE-OFFICER, s.** शीलकः, शौल्किकः, करप्राही *m.* (नं).
- To CUT, v. a.** कृत् (c. 6. कृणाति, कर्त्तुं), छिद् (c. 7. छिनत्ति, चेद्), संछिद्, लृ (c. 9. लुनाति, लवितुं), व्रश् (c. 6. वृथति, व्रश्तुं), द्यो (c. 4. द्यति, द्यातुं), दो or दा (c. 4. द्यति, c. 2. दाति -तुं).—(Cut in two) द्विधा छिद् or कृ, द्विखण्डनी.—(Divide) भिद् (c. 7. भिनत्ति, भेद्), खण्ड् (c. 10. खण्डयति -यितुं).—(Pierce) व्यध् (c. 4. विधति,

चक्षुः), छिद्र (c. 10. छिद्रयति-यितुं), निर्भिद्, खन् (c. 1. खनति-नितुं), छिद्.—(Carve, make by sculpture) तक्ष (c. 1. तक्षति-क्षितुं).—(Hew) छिद्, विशस् (c. 1. शसति-क्षितुं).—(Intersect) परिच्छिद्.—(Scratch) दुर (c. 6. दुरति, रोरितुं).—(Cut away) अवकृत्, निवृत्, उच्छिद्.—(Cut down) अवकृत्, प्रकृत्, अपच्छिद्, अवभङ्ग (c. 7. भनक्ति-भङ्गुं), निभङ्ग, प्रभङ्ग; अवपत् in caus. (पातयति-यितुं).—(Cut off) छिद्, अवच्छिद्, निवृत्, अवकृत्, लू; 'destroy,' उच्छिद्. उद् (c. 1. हरति-हर्तुं), उन्मुल् (c. 10. मूलयति-यितुं); 'reseed,' लुप् (c. 6. लुम्पति, लुम्पुं); 'take away,' अपनी (c. 1. नयति-नेतुं), अपह; 'intercept,' विच्छिद्, उच्छिद्, अवरुप् (c. 7. रुण्धि-रोधुं); 'interrupt,' विच्छिद्, रगर् (c. 10. रगडयति-यितुं); 'preclude,' निवृ in caus. (वारयति-यितुं), निरुप्; 'obviate,' परिच्छिद्; 'cut off a limb,' चङ्गं छिद्.—(Cut out) उच्छिद्, निवृत्; 'shape,' कृप् (c. 10. कल्पयति-यितुं), परिकृप्; 'contrive,' मनसा चिन् (c. 10. चिन्तयति-यितुं), परिकृप्; 'adapt,' युज् in caus. (योजयति-यितुं); 'outdo,' चतिभू, विशिप् in pass. (शिष्यते); 'cut off a letter,' लुप्.—(Cut short, abridge) संदृ, संक्षिप् (c. 6. क्षिपति-क्षेपुं), उच्छिद्, लुप्; 'interrupt abruptly,' सहसा विच्छिद्.—(Cut up) अवच्छिद्, विनिकृत्, निवृत्; 'eradicate,' उच्छिद्.—(Cut the hair) केशान् छिद् or चावप् in caus. (चापयति-यितुं) or परिवप. (Cut to the heart) मर्मं भिद् or छिद् or चप्.

To cut, v. n. (Make way by dividing) उच्छिद् in pass. (भिद्यते), प्रोद्विद्, स्फुट् (c. 6. स्फुटति-टितुं), उत्पद् in pass. (पद्यते), प्रभू.

Cut, p. p. चित्तः-चा-चं, कृतः-क्षा-चं, कक्षितः-ता-तं, लूनः-ना-नं, छातः-ता-तं, दातः-ता-तं, चितः-ता-तं, दितः-ता-तं, वृक्कः-व्या-क्कं, खलितः-ता-तं, बुदितः-ता-तं, क्लमः-मा-मं, तष्टः-ष्टा-ष्टं, परिव्यापितः-ता-तं; 'cut up,' अवचित्तः-चा-चं, चित्तगितः-चा-चं, निवृत्तः-चा-चं; 'cut off,' in grammar, लुगः-मा-मं.

Cut, s. (The blow of a sharp instrument) प्रहारः, चापातः; 'a sword-cut,' सङ्गप्रहारः, सङ्गापातः; 'cut with a whip,' कशापातः.—(Impression made by an edge) छेदः, लूनकः, व्रश्चनचिह्नं.—(Channel or canal) खातं, कुल्पा, कृत्रिमा सरित्.—(Part cut off from the rest) खण्डः-खण्डं, छेदः, भिन्नं, भित्तिः f, दलं.—(Small particle) लवः, कणः, लेशः.—(A direct road) च्युत्तमार्गः, अविमार्गः, अदीर्घपथः.—(Print) मुद्रा, पत्रे मुद्रिता प्रतिमा or प्रतिमूर्तिः f.—(Fashion, form) रीतिः f, रूपं, आकारः, विधानं, संस्कारः, संस्थानं.

CUTANEOUS, a. त्वाचः-ची-चं, चामिकः-की-कं, चर्मी-मिमी-मिमी (न), त्वक्ससन्धी-न्धिनी-न्धि (न); 'cutaneous disease,' त्वरोगः, चर्मदूषिता; 'cutaneous eruption,' दह्रः m, दह्रैः m.

CUTICLE, s. अवभासिनी, वासत्वक् f. (च), वासचर्म n. (न).

CUTICULAR, a. त्वाचः-ची-चं, वासत्वक्ससन्धी-न्धिनी-न्धि (न).

CUTIS, s. (The true skin) वेदनी.

CUTLASS, s. कर्षेरिका, खड्गः, कृपाणः, पृथुपत्रः खड्गः.

CUTLER, s. चुरिकाकारः, शस्त्रकारः, चुरिकाविनिर्माता m. (न), शतमार्जः.

CUTLET, s. खण्डः-खण्डं, पशुका, माशोस्थि n.; 'of mutton,' खोरभमांसखण्डः.

CUTPURSE, s. ग्रन्थिभेदः-दकः, चौरः, अपहारकः, तखरः.

CUTTER, s. (One who cuts) छेत्ता m. (न), छेदकरः, चिद् in comp.; 'wood-cutter,' वनच्छिद्.—(Cutting instrument) कर्षेरिका, कृपाणं, छित्तरः.—(A nimble boat) लघुनीका.—(Front-teeth) छेदकदन्ताः m. pl., राजदन्ताः m. pl.

CUT-THROAT, s. पातकः, मुमपातकः, प्राणपातकः, शाततापी m. (न).

CUT-THROAT, a. पयोधतः-ता-तं, मारालकः-का-कं, क्रूरः-रा-रं.

CUTTING, s. (Piece cut off) विदलं, खण्डः-खण्डं, तष्टं, भित्तिः f. शकलं, भित्तिः.—(Act of cutting) छेदनं, कर्षणं, व्रश्चनं, खण्डनं, छिदा, छित्तिः f, लूनिः f, लावः, दातिः f, दानं.

CUTTING, a. छित्तरः-रा-रं, छिदुरः-रा-रं.—(Caustic) खरः-रा-रं, चरुणुदः-दा-दं, मामिकः-की-कं, मर्मभेदी-दिनी-दि (न).

CUTTLE, s. (A fish, or its bone) केनः-नकः, समुद्रकेनः, सिन्धुककः, चयिककः, हिरडोरः, हिरिडरः, पिरडोरः, श्वेतधामा m. (न), सुफेनं, मलं.—(A foul-mouthed fellow) मुखरः, वाग्दुष्टः, दुर्मुखः.

CUVERA, s. See KUVERA.

CYCLE, s. चक्रं, कालचक्रं, सावृत्तिः f, कालावृत्तिः f, कालावर्तः, परिवृत्तिः f, परिवर्तः, पर्यायः, सावलिः f; 'of the seasons,' चतुर्पर्यायः.

CYCLOPEDIA, s. ज्ञानचक्रं, विद्याचक्रं, विद्यापर्यायः, विद्याहारावलिः f.

CYCLOPTIC, CYCLOPEAN, a. क्रूरपादः-रा-रं, दारुणः-शा-शं, पशुव्य-यहारः-रा-रं, चतिमहान्-हती-हत् (न).

CYNET, s. हंसशावकः, पालहंसः, युवहंसः, हंसापतं.

CYLINDER, s. गोलः, नलः, सलभः, शलाका, निपः.

CYLINDRICAL, a. वर्तुलः-ला-लं, गोलाकारः-रा-रं, सलभाकारः-रा-रं.

CYMBAL, s. पनं, मल्लरी, मल्लकं, किलिः f, मल्लरी, भेरी, करतालं.

CYNEGETICS, s. मृगयं, मृगया, मृग्यविद्या, शार्ङ्गविद्या.

CYNIC, s. (A misanthrope) सङ्घातिसन्धकः-सन्धी m. (न), पुरुषहेपी m. (न).

CYNICAL, a. सदावक्रः-क्रा-क्रं, अपरिचयः-यिनी-यि (न), निरानन्दः-न्दा-न्दं, कुटिलभावः-चा-चं, निन्दाशीलः-ला-लं, चिरदुःखी-खिनी-खि (न), अनालायः-प्या-प्यं, परश्रीकातरः-रा-रं.

CYNOSURE, s. भुयः, नद्यचनेमिः m, धुतिकरः, ज्योतीरथः.

CYPHER, s. चङ्कः, शून्यं, गणनिका. See CIPHER.

CYPHERING, s. चङ्कनं, चङ्कविद्या, गणनविद्या. See CIPHERING.

CYPRESS-TREE, s. श्मशानरोपितः शोकलाघणिकस् तिलपत्रो दीर्घपृष्ठः.

D.

To DAB, v. a. चाद्रिद्रव्यलघ्वापातेन तप्तं (c. 6. सिञ्चति, सेकुं) or प्रोष्णं (c. 1. उष्णति-धितुं), सिकन्द्रेण लघु पाहन् (c. 2. हन्ति-हन्तुं).

DAB, s. (Small lump) धुद्रिपण्डः, पिरण्डः, धुद्रिखण्डः.—(Blow with something moist) सिकन्द्रेण लघुप्रहारः or लघ्वापातः, सेपनं, निपेकः.—(Something muddy thrown upon one) मलसेचनं, धिक्पण्डः.—(A man expert at something) निपुणः, पटुः, कुशलः, दक्षः.

To DABBLE, v. a. सिप् (c. 6. सिञ्चति, सेकुं), अवसिप्, निपिप्, लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्पुं), उष् (c. 1. उष्णति-धितुं), प्रोष्, झिद् in caus. (झेदयति-यितुं).

To DABBLE, v. n. (Play in water) जले or पङ्के क्रीड् (c. 1. क्रीडति-डितुं).—(Dabble in books, read superficially) शास्त्राणि चुप् (c. 1. चुसति-क्षितुं).

DABBLER, s. (One that plays in water or mud). जलक्रीडः, पङ्कक्रीडः.—(Superficial reader) शालघुसकः, शास्त्रखण्डः, कि-विज्ञः, अत्यमात्रविद्.

DACE, s. नदीचरः धुद्रिमत्स्यभेदः.

DACTYL, s. चरणः-शं, भगणः, छन्दःशास्त्रेषु असमानपदं.

DAD, DADDY, s. बालकभाषायां पितृसमानार्थः शब्दः, चाचा, ताता.

DÆDAL, a. चित्रविचित्रः-चा-चं, नानाप्रकारः-रा-रं, बहुविधः-धा-धं.

- DAFFODIL, DAFFODOWNDILLY, *s.* उत्पलजातीयः पुष्पप्रभेदः.
- DAGGER, *s.* कटारः, कृपाणी, तुरिका, शङ्खः *m.*, अस्त्रपुत्रिका, कर्तरी.
- TO DAGGLE, *v. a.* मलेन or पङ्केन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्ते).
- TO DAGGLE, *v. n.* पङ्के or कर्हमे लुट् (c. 6. लुठति -ठितुं).
- DAGGLETAIL, *a.* मलपङ्की -किनी -कि (न), मलदूषितः -ता -तं.
- DAILY, *a.* साह्रिकः -की -कं, दैनिकः -की -कं, दैनः -नी -नं, दैवसिकः -की -कं, प्रात्यहिकः -की -कं, दयातनः -नी -नं, अन्वाहिकः -की -कं, नैतिकः -की -कं, अवश्यकः -का -कं; 'daily occupation,' साह्रिकं, निमलकृतं.
- DAILY, *adv.* प्रतिदिनं, प्रतिदिवसं, प्रत्यहं, प्रतिवासरं, अनुदिनं, अन्वहं, दिवसे दिवसे, दिने दिने, अहनि अहनि, अहरहः.
- DAINTILY, *adv.* ललितं, सलालितं, सलील्यं, सुकुमारं, कोमलं, विलासेन.
- DAINTINESS, *s.* (Delicacy, softness) सुकुमार्यं, कोमलता, मृदुता. — (Elegance, nicety) लालित्यं, लील्यं, लादण्यं, विलासः, सूक्ष्मता, विनीतता. — (Deliciousness) सुखादुता, मुरस्त्वं, सौरस्यं.
- DAINTY, *a.* (Delicious) सादुः -दुः -द्वी -दु or सुसादुः, सुरसः -सा -सं, रसिकः -का -कं, सरसः -सा -सं, मिष्टः -छा -छं, सादुकारः -रा -रं, सुखाद्यः -छा -छं. — (Delicate, nice) सुकुमारः -रा -रं, कोमलः -ला -लं, मृदुः -द्वी -दु, विनीतः -ता -तं, सूक्ष्मः -छा -छं. — (Over-nice, ceremonious) अतिविनीतः -ता -तं, अतिसम्यः -भ्या -भ्यं.
- DAINTY, *s.* सुधासः, स्वाद्वं, स्वादुभोजनं, विशिष्टाद्यं, भोजनविशेषः, सुखाद्यं.
- DAIRY, *s.* घोरमन्चनशाला, दधिमन्चनगृहं, गोदुग्धगारं, पयोदधणस्थानं.
- DAIRY-MAID, *s.* गोदोहिनी, दधिमन्चनी, गोदुग्धरक्षिका, गोपी, आभीरी.
- DAISY, *s.* वसनसमये यवसप्ररोहे शुक्रदलः धुतूपुष्पप्रभेदः.
- DALE, *s.* दरी -रा, द्रोभूः *f.*, कन्दरः -री, अद्रिद्रोणी, उपत्यका, प्रान्तरं.
- DALLIANCE, *s.* (Act of fondness) कामपेशा, हावः, ललितं, लालसा, रमणं, रमस्यं, विलासः, विलसितं. — (Delay) विलसः, कालबाधः.
- TO DALLY, *v. n.* (Sport, play, trifle) क्रीड् (c. 1. क्रीडति -डितुं), प्रक्रीड्; रम् (c. 1. रनते, रन्तुं), लल् (c. 1. ललति -लितुं), विलस् (c. 1. -लसति -सितुं), लुड् (c. 6. कुडति -डितुं). — (Carress a woman) स्त्रिया सह रम् or विलस्, कामपेशं कृ. — (Delay) विलस् (c. 1. -लसते -सितुं).
- DAM, *s.* (Mother, said of animals) जननी, जनिका, प्रजनिका, प्रजापिनी, प्रसूः *f.*, जनयित्री, असा, माता *f.* (नृ). — (Bank to confine water) सेतुः *m.*, सेतुबन्धः, जलबन्धकः, धरणं, पिण्डनः, आलिः *f.*
- TO DAM UP, *v. a.* सेतुना जलं बन्ध् (c. 9. यमति, बन्ध्) or संस्तम्भ् (c. 9. -स्तम्भति -स्तम्भितुं) or निरुप (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं).
- DAMAGE, *s.* क्षतिः *f.*, क्षतं, अपचयः, अपायः, हानिः *f.*, नाशः, दोषः, हृषणं, ह्रायः, उपक्षयः, अपकारः, अपकृतं, हिंसा, द्रोहः, ध्वंसः, प्रव्यंसः, भंशः, अग्निधं. — (Damages in law) क्षतिपूर्ति, दण्डः, पारितोषिकं, प्रतिफलं, निष्कृतिः *f.*, प्राप्यध्वं.
- TO DAMAGE, *v. a.* हिंस (c. 7. हिनस्ति c. 1. हिंसति -सितुं), उपहिंस, विहिंस; दुष् in caus. (दूषयति -यितुं); अपकृ; अर्द्ध in caus. (अर्द्धयति -यितुं); ह्राण् (c. 8. ह्राणोति -यितुं), परिह्राण्; नश् in caus. (नाशयति -यितुं), दुह् (c. 4. दूषयति, द्रोष्युं).
- DAMAGEABLE, *a.* हिंसनीयः -या -यं, दूष्यः -या -यं, अपचयक्षमः मा -भं. — (Mischievous) हिंसः -सा -सं, दूषकः -का -कं, अपकारकः -का -कं.
- DAMAGED, *p. p.* क्षतः -ता -तं, परिक्षतः -ता -तं, विधतः -ता -तं, दूषितः -ता -तं, सहायः -या -यं, अर्द्धितः -ता -तं, कृतापकारः -रा -रं, अपकृतः -ता -तं.
- DAMASK, *s.* पुष्पादिमृच्चिकम्बलकृतं दम्बनाम चित्रदुकूलं.
- TO DAMASK, *v. a.* (Adorn stuffs with flowers) दुकूलं मृच्चिकम्बेद्वा पुष्पादिना सलङ्क. — (Variegate) चित्र् (c. 10. चित्रयति -यितुं), कर्षरीकृ.

- DAMASK-ROSE, *s.* हेमपुष्पं, रक्तपुष्पो जवाम्रभेदः.
- DAME, *s.* (Lady) चाय्या, भाविनी. — (Woman) स्त्री, वधूः, गृहिणी.
- TO DAMN, *v. a.* (Doom to hell or eternal torments) नरकं गम्या इति शापं वद् (c. 1. वदति -दितुं); अननदण्डं or नरकदण्डं प्राप्या इति दू (c. 2. व्रपति, वक्तुं), अननदुःखं or अननयातना ते भूयाद् इति धिक्, स नरकं व्रजतु or अपोऽधो निरपे पततु इति शप् कृ, नरकदण्डार्हं ता (c. 9. जानाति, शातुं), नरके निपतु in caus. — (पातयति -यितुं). — (Condemn) दण्ड् (c. 10. दण्डयति -यितुं), दण्डार्हं ता. — (His any public performance) रङ्गे नाटकं प्रेक्ष्य कर्कशशब्दे चमसादं सूच. (c. 10. सूचयति -यितुं).
- DAMNABLE, *a.* अननदण्डार्हः -हो -हं, नरकदण्डार्हः -हो -हं, नरके पतनार्हः -हो -हं. — (Odious) गर्हितः -ता -तं, गह्वीयः -या -यं.
- DAMNABLY, *adv.* यथा नरकदण्डार्हो भवति तथा, गर्हितं.
- DAMNATION, *s.* अननदण्डः, नरकदण्डः, अननयातना, नरकयातना, नरके पतनं, नरकगमनं, अपोगमनं, अभिसम्प्राप्तः, ईश्वरकृपावहिष्करणं.
- DAMNED, *p. p.* नरकगतः -ता -तं, नरकपतितः -ता -तं, नरकस्थः -स्या -स्यं, नारकी -किणी -कि (न), नैरयः -यो -यं, नरकप्राप्तः -मा -मं, अभिशप्तः -मा -मं, गर्हितः -ता -तं, गह्वीयः -या -यं, पृष्ठाहः -हो -हं.
- DAMNIFY, *a.* धनिकारकः -का -कं, अपकारी -रिणी -रि (न), दूषकः -का -कं.
- TO DAMNIFY, *v. a.* दुष् in caus. (दूषयति -यितुं), अपकृ, धनं -तां -तं कृ.
- DAMP, DANK, *a.* (Moist) चाद्रः -द्रो -द्रं, सार्द्रः -द्रो -द्रं, मलाद्रः -द्रो -द्रं, झिन्नः -चा -चं, तिमितः -ता -तं, स्तिमितः -ता -तं, उच्चः -चा -चं, समुच्चः -चा -चं, सरसः -सा -सं, जलसिक्तः -का -कं, चतूपः -पा -पं, समुद्यतः -ता -तं, चोदः -दा -दं, उच्चः -चा -चं. — (Dejected) ह्वानः -ना -नं, झानः -ना -नं, विषयः -खा -खं.
- DAMP, *s.* (Moisture) झेदः, सद्देदः, सेमः, तेमः -मनं, समुन्दनं, जलापसेकः, चिह्नितः. — (Fog, vapour) चाप्यः, खपाप्यः, धूमः -गिक्ता, खेदः. — (Dejection) विपादः, ह्वानिः *f.*; 'to be damp,' द्रिद् (c. 4. झिघति) तिम् (c. 4. तिम्पयि or तीम्पयति).
- TO DAMP, *v. a.* (Moisten) झिद् in caus. (झेदयति -यितुं), परिझिद्; सिच् (c. 6. सिचति, सेक्तुं), अवसिच्; उच्च (c. 1. उच्चयति -यितुं), समुच्च; उन्द (c. 7. उन्नति, उन्दितुं), चाद्रोक्. — (Dispirit) मनो रण्ड् (c. 10. रण्डयति -यितुं), रण्डितार्शं -सां -सं कृ, भग्नार्शं -शां -शं कृ, ह्वानार्शं -शां -शं कृ.
- DAMPISH, *a.* ईपदारुः -द्रो -द्रं, ईपतिमितः -ता -तं, आझिन्नः -चा -चं.
- DAMPNESS, *s.* चाद्रता, सार्द्रता, जलाद्रित्वं, झिन्नता, जलसिक्तत्वं, चतूपता.
- DAMPY, *a.* विपादी -दिनी -दि (न), अवसन्नः -चा -चं, उच्चिन्नः -गना -गनं.
- DAMSEL, *s.* कन्या, कुमारी -रिका, कन्यका, युवतिः *f.* -नी, यूनो, चाला -लिका, अविवाहिता स्त्री; 'damsel's child,' कानीनः -नी.
- DAMSON, *s.* दाम्बन्नामकः कृष्णपणः शुक्रफलप्रभेदः.
- TO DANCE, *v. n.* नृत् (c. 4. नृत्यति, नर्त्तितुं), प्रनृत्, उपनृत्, सम्पनृत्, नर् (c. 1. नटति -डितुं), नृत्यं कृ, नर्त्तक्यद् हस्तपादादि सञ्चल् in caus. — (चालयति -यितुं); 'to dance attendance,' उपास् (c. 2. -आसे -आसितुं).
- TO DANCE, *v. a.* नृत् in caus. (नर्त्तयति -यितुं), चल् in caus. (चालयति -यितुं).
- DANCE, *s.* नृत्यं, नाट्यं, ताड्यं, लास्यं, चारण्यं, पादन्नासः, गुणनिका.
- DANCER, *s.* नर्त्तकः -की *f.*, नटः -टी *f.*, कुशीलवः, लासकः -की *f.*, लासिका *f.*, चारणः, चारणदाराः *f. pl.*, शैलाली *m.* (नृ), शैलूपः, नाटकः -की *f.*, कृशाश्री *m.* (नृ), नर्त्तनवृत्तिः *m. f.*, नृत्यकुशलः, भरतः, भारतः, जायानोवः, तालावचरः.
- DANCING, *s.* नृत्यं, नर्त्तनं, नाट्यं, नटनं, प्रनर्त्तनं, लास्यं, लासः, ताड्यं,

कौशील्यं, चारुत्वं, गुणनिका, हस्तपादादिसवालनं.

DANCING-MASTER, *s.* नृत्ताचार्यः, नृत्तशिक्षकः, नृत्यगुरुः *m.*

DANCING-SCHOOL, *s.* नृत्यशिक्षणशाला, नृत्यशाला, नृत्यशिक्षणशाला *n.* (न).

DANDELION, *s.* सिंहपथी, सिंहदन्तसकृपपत्रः घुट्टीपथिभेदः.

DANDIPRAT or DAPPERLING, *s.* चालकः, पुत्रकः, माणवकः, वामनः.

To DANDLE, *v. a.* ऊरुदेशे चालकं धृत्वा लल in caus. (लालयति -यितुं).

DANDLED, *p. p.* ललितः -ता -तं, सान्त्वकरणायै जानुदेशे धृतः -ता -तं.

DANDRIFF, DANDRUFF, *s.* मज्जा, शिरोमध्ये पिण्डितचेहः, शिरोमलं.

DANDY, *s.* सुवेशी *m.* (न), सुवसनः, दर्शनीयमानो *m.* (न), चेक्रः.

DANGER, *s.* भयं, भयहेतुः *m.*, संशयः, शङ्का, सन्देहः, विकल्पः, चातक्यः,

चापद *f.*, विपद् *f.*, अपायः, विपत्तिः *f.*, उत्पातः, पापा, व्यापातः;

'any thing exposed to danger,' भयस्थानं, संशयस्थानं, शङ्कास्पदं;

'danger of life,' जीवितसंशयः, प्राणनाशसंशयः, प्राणवापः; 'we

are in danger of being led to justice,' अस्माकं विचारस्थाने

आनयनशङ्का विद्यते; 'in danger of punishment,' दण्डयोग्यः

-ग्या -ग्ये; 'brought into danger,' संशयितः -ता -तं; 'an act

attended with danger,' सन्दिग्धकर्म *n.* (न).

To DANGER, *v. a.* संशयस्य -स्यां -स्य कृ, शङ्कास्पदं कृ, सन्देहस्य -स्यां -स्य

कृ; 'one who dangers his life,' संशयितनीयितः.

DANGEROUS, *a.* भयङ्करः -रा -रं, भयानकः -को -कं, भयहेतुकः -दा -कं,

सन्दिग्धः -ग्या -ग्ये, सांशयिकः -को -कं, संशयस्यः -स्या -स्यं, संशयापन्नः

-द्या -द्यं, शङ्काक्रान्तः -न्ता -न्तं, भयाक्रान्तः -न्ता -न्तं, भयजनकः -दा -दं,

भैरवः -वी -वै, विपन्नजनकः -का -कं; 'a dangerous illness,'

सविपातकः.

DANGEROUSLY, *adv.* यथा संशयः or भयहेतुर् उत्पद्यते तथा, भैरवं, शङ्का-

पूर्वकं, भयानकं, सन्दिग्धं; 'dangerously ill,' सविपातकरोगग्रस्तः.

DANGEROUSNESS, *s.* भयानकत्वं, सन्दिग्धता, सांशयित्वं, शङ्काक्रान्तत्वं.

To DANGLE, *v. n.* लुट् (c. 6. लुठति -ठितुं), पञ्च (c. 1. पचति -चितुं),

लङ् (c. 1. लङ्ते -ङितुं), अवलङ्, लुट् (c. 1. लोलति -ते -लितुं).

DANGLE, *s.* स्त्रीणाम् वपासने or स्त्रीभिः सह विलासकरणे चालयेपकः.

DANGLING, *a.* पञ्चन् -चनो -चत् (ङ्), लोलः -ला -लं, लोलमानः -ना -नं,

लुठन् -ठनी -ठत् (ङ्), ललमानः -ना -नं, अवलसितः -ता -तं, लुलितः -ता -तं.

DAPPER, *a.* विनीतः -ता -तं, शृङ्गाकारः -रा -रं, ललितरूपः -पा -पं.

To DAPPLE, *v. a.* पिच् (c. 10. पिचयति -यितुं), चित्रविपिचोक्, कर्णुरीकृ.

DAFFLED, *a.* चित्रितः -ता -तं, कर्णुरितः -ता -तं, नानापर्यैः -या -यै.

To DARE, *v. n.* धृप् (c. 5. धृष्यति, धियेति), साहसं कृ, साहसेन ययसो

(c. 4. -स्यति -स्यतुं); 'I dare not ask him,' न तं प्रष्टुं धृष्योमि.

To DARE, *v. a.* (Challenge) चाद्रे (c. 1. -ह्यति -ह्यतुं), समाद्रे, निमु-

ञ्जायै चाद्रे, स्वयै (c. 1. स्वयैते -यैते), आक्रान्द् (c. 1. -क्रान्ति -न्ति).

DARE, *s.* आह्वानं, समाह्वानं, योपसंवाचः, क्रान्तिः, अभिराहः.

DARED, *p. p.* (Challenged) आहूतः -ता -तं, समाहूतः -ता -तं.

DARING, *s.* साहसं, प्रतिभा, धार्ढ्यं; 'act of daring,' अवाहितं.

DARING, *a.* साहसी -सिनी -सि (न), साहसिकः -को -कं, धृष्टः -हा -हं,

धृष्टः -ध्या -ध्या, प्रगल्भः -ल्भा -लं, वीरः -रा -रं, प्रवीरः -रा -रं, शूर

-रा -रं, निर्भयः -या -यं, अभीतः -ता -तं, निर्विशङ्कः -ङ्गा -ङ्गं, अकुतोभयः

-या -यं, विक्रान्तः -न्ता -न्तं, पराक्रमी -निष्ठी -मि (न), प्रतिभानवान्

-वती -वत् (ङ्), प्रतिभान्वितः -ता -तं.

DARINGLY, *adv.* साहसेन -सात्, साहसपूर्वकं, धृष्टं, धृष्टत्वात्, सजीव्यं,

प्रगल्भं, निर्भयं, निर्विशङ्कं, सविज्जनं, सप्रतिभानं, वीरवत्.

DARINGNESS, *s.* साहसं, साहसिकत्वं, धृष्टता, धृष्टता, धार्ढ्यं, प्रगल्भता,

प्रागल्भ्यं, प्रतिभा -भानं, निर्भयत्वं, वीरता, जीव्यं, वैद्यं, विज्जनः.

DARK, *a.* तामसः -सो -सं -सिकः -को -कं, तमसी -खिनी -खि (न),

सान्धकारः -रा -रं, अन्धकारयुक्तः -क्ता -क्तं, सतिमिरः -रा -रं, तिमिरयुक्तः

-क्ता -क्तं, तमोभूतः -ता -तं, तमोमयः -यी -यं, तमोभूतः -ता -तं, निरालोकः

-का -कं, निष्प्रभः -भा -भं, अप्रकाशः -शा -शं, हतज्योतीः -तीः -तिः

(स्)-(Obscure) गूढः -दा -दं, निगूढः -दा -दं, दुर्ज्ञेयः -या -यं, अस्पष्टः

-दा -दं, दुर्दर्शः -शी -शं.-(Dark-coloured) कृष्णः -ष्णा -ष्णं, श्यामः

-मा -मं, कालेयः -यी -यं, मेघकः -का -कं, नीलः -ला -लं, सिततरः

-रा -रं.-(Opaque) अखच्छः -च्छां -च्छं; 'a dark night,' तामनी,

तमिसा, नष्टचन्द्रा रात्रिः.

DARK, *s.* तमः *n.* (स्), अन्धकारः, तिमिरं, तमिस्रं, अन्धं.

To DARKEN, *v. a.* तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), तिमिरीकृ, अन्धीकृ.

To DARKEN, *v. n.* तमसी -खिनी -खि भू, तिमिरीभू, अन्धीभू.

DARKENED, *p. p.* तमोभूतः -ता -तं, तिमिरीकृतः -ता -तं, सन्तमसः -सा -सं.

DARKISH, *a.* तमस्कस्यः -त्या -त्यं, ईपज्ञानसः -सो -सं.-(In colour)

ईपकृष्णः -ष्णा -ष्णं, आकालः -ला -लं, आनीलः -ला -लं.

DARKLING, *a.* तमोयस्त्री -स्त्रिनी -स्त्रि (न) or अन्धकारवर्धनी.

DARKLY, *adv.* अस्पष्टं, अप्रकाशं, अन्धं, सान्धकारं, अन्धवत्, अन्धं.

DARKNESS, *s.* अन्धकारः, तमः *n.* (स्), तिमिरं, तमिस्रं, तमसं, ध्वानं,

निरालोकता, सान्धकारत्वं, निष्प्रभता, अन्धं, शार्धरं, रात्रिवासः *n.* (स्),

निशापन्म *n.* (न), भूच्छाया, खलुक् *m.* (न); 'slight darkness,'

पयतमसं; 'great darkness,' अन्धतमसं, तमस्ततिः *f.*; 'universal

darkness,' सन्तमसं,

DARKSOME, *s.* तमसी -खिनी -खि (न), तमस्कस्यः -त्या -त्यं, निष्प्रभः -भा -भं,

DARLING, *s.* प्रियः -या, हृदयप्रियः -या, दयितः -ता, चेहपारं.

DARLING, *a.* हृदयप्रियः -या -यं, सुप्रियः -या -यं, प्रियतमः -मा -मं, हृद्यः

-द्या -द्यं, पद्मभः -भा -भं, इष्टः -हा -हं, इष्टतमः -मा -मं.

DARN, *s.* पक्षयोन्मनुकृतं जीवैष्यस्तसोवनं, पक्षसन्धिः *m.*

To DARN, *v. a.* जीवैष्यस्तसोवनं चिप् (c. 4. सोष्यति, सेष्यति) or सूक्ष्मसूचि-

कर्मद्वारा सन्धा (c. 3. -पक्षे -पातुं).

DARNEL, *s.* कष्यः, शस्यवेनरुहः कष्यप्रभेदः.

DART, *s.* शूलः -लं, प्रासः, शल्यं, शङ्कुः *m.*, क्षिपयिः *m.*, पाणिमुक्तं, करमुक्तं,

मुक्तकं, पाणः, अस्त्रं, समिकं, दूरपेथी *m.* (न).

To DART, *v. a.* अस् (c. 4. अस्ति, अस्ति), प्रास्, क्षिप् (c. 6. क्षिपति,

क्षेपुं), मुच् (c. 6. मुचति, मोक्षुं), प्रमुच्, सृज् (c. 6. सृजति, सृष्टुं), ईर्

(c. 10. ईरयति -यितुं), पत् in caus. (पातयति -यितुं), प्रह् (c. 1. -हरति -हर्तुं).

To DART, *v. n.* (As lightning) स्फुर (c. 6. स्फुरति -रितुं).-(Dart

upon one) आपत् (c. 1. -पतति -तितुं), अभिदू (c. 1. -दूवति -द्वेतुं).

To DASH, *v. a.* (Throw or strike any thing suddenly or forcibly

against another) सहसा or प्रसभं क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेपुं)

or प्रक्षिप् or अस् (c. 4. अस्ति, अस्ति) or प्रास् or पत् in caus.

(पातयति -यितुं), or अभिहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), or अभ्याहन् or प्रतिहन्

or पह् (c. 1. -हरति -हर्तुं).-(Break by collision, dash in pieces)

मृद् (c. 9. मृश्रति, मर्ति), निष्पिप् (c. 7. -पिनष्टि -पेष्टुं), प्रमृज् (c. 7.

-भनक्ति, भंक्षुं), विषद् (c. 10. -पट्टयति -यितुं), भूनी प्रक्षिप्य खलं खलं

कृ or खलशः कृ or लवशः कृ or पूर्य (c. 10. पूर्यति -यितुं),-

(Bespatter, besprinkle) अवक् (c. 6. -विरति -विरितुं -रीतुं), अव्यक्,

समक्; उक् (c. 1. उक्षति -क्षितुं), अमृक्, -प्रोक्ष्; अवक्षिप् (c. 6.

-क्षिचति -क्षेक्षुं).-(Mingle, adulterate) मिष् (c. 10. मिश्रयति -यितुं),

समिष्, संसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं).-(Confound) मृद् in caus.

(मोहयति -यितुं), विनश् in caus. (-नाशयति -यितुं).-(Obliterate)

आमृन् (c. 2. -मार्ष्टि -मार्ष्टुं), उच्छिद् (c. 7. -रिपति -पेष्टुं), विलुप्

- in caus. (-लोपयति-यितुं); 'dash one's hopes,' छाशा भङ्ग or खण्ड (c. 10. खण्डयति-यितुं); 'dash out the brains,' मस्तिष्कं निम्नयिष्य.
- To DASH, v. n. (Rush against with a violent motion) प्रवृत्त (c. 1. -पतति-तिङ्), प्रोत्पत्, चापत्, प्रस्कन्द (c. 1. -स्कन्दति-स्कन्ते), उत्सृज्य (c. 1. -स्रवते-स्रोतुं), चमिद्रु (c. 1. -द्रवति-द्रोतुं).—(Be dashed in pieces), प्रभङ्ग in pass. (-भङ्गते).
- DASH, s. (Collision) सङ्घट्ट-ट्टनं, सनायासः, प्रतिघातः, चमिघातः, परस्परघातः, प्रभङ्गः, सम्मर्दः, मर्दनं, निम्नयः.—(Infusion, admixture) प्रक्षेपः, मिश्रणं, सम्मिश्रणं, संसर्गः; 'a dash, a slight quantity,' किञ्चित्, ईप्सु.—(A line in writing to denote a pause or omission) लिखने विरामसूचनार्थं or त्यागसूचनार्थं क्षुद्ररेखा.—(Blow) प्रहारः, आघातः, आहतिः f.
- DASTARD, s. कापुरुषः, कुपुरुषः, हतकः, झोवः, कातरः, कृपणः, भीरुः.
- To DASTARD OR DASTARDISE, v. a. चस् in caus. (-त्रासयति-यितुं), सन्दस्; भी in caus. (भाययति or भीषयति-यितुं), दीनचेतनं-नां-नं कृ.
- DASTARDLY, a. चमनुष्यः-प्या-प्यं, कातर-रा-रं, निर्भीर-रा-रं, झोवः-वा-वं, अपौरुषेयः-पी-प्यं, दीनमनस्कः-स्त-स्तं.
- DASTARDY, s. कापुरुषत्वं, चमनुष्यता, अपौरुष्यं, कातर्यं, क्लेश्यं, दीनता.
- DATA, DATUM, s. तत्त्वानि n. pl., सत्यानि n. pl., सद्योनुमतं तत्त्वं, उपन्यासः.
- DATE, s. (Time at which a letter, &c. is written) लिखनकालः, लिखनदिवसः, दिवसः, दिनं, तिथिः m. f.—(Time at which a thing was done) कालः, कालिकता, तत्कालः.—(Period, term) अवधिः m., कालावधिः m., परिमाणं.—(Fruit) खजूरः, काठिनः; 'out of date,' चयवहारितः-ता-तं, निरुक्त-क्ता-क्तं.
- To DATE, v. a. कालं or दिवसं or दिनं or तिथिं लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).
- DATED, p. p. कालसम्पन्नः-च्चा-च्चं, सकालः-ला-लं, कृतकालः-ला-लं.
- DATE-TREE, s. खजूरः, वृणद्वूमः, घनामयः; 'marshy date-tree,' हितालः, हीनालः, हिमहासकः.
- DATIVE, a. (Case) सम्प्रदानं, सम्प्रदानकारकः, चतुर्थी विभक्तिः.
- To DAUB, v. a. लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्), चालिप्, उपलिप्, समालिप्; चञ् (c. 7. चनक्ति, चञ्जु or caus. चञ्जयति-यितुं), दिह् (c. 2. देनिय-यु), प्रदिह्.—(Cover over) चद् (c. 10. द्यादयति-यितुं), प्रचद्.
- DAUB, s. लेपः, चिलेपः.—(Bad painting) कुचित्रं, कुचित्रलेखा, मन्दचित्रं.
- DAUBED, p. p. लिप्तः-मा-मं, उपलिप्तः-मा-मं, विलिप्तः-मा-मं, चक्त-क्ता-क्तं, चम्पक्त-क्ता-क्तं, दिग्धः-ग्धा-ग्धं, निदिग्धः-ग्ध-ग्धं.
- DAUBER, s. लेपकः, लेपकरः, प्रलेपकः.—(Coarse painter) चमभि-ज्ञचित्रकरः, कुचित्रलिङ् m. (स्), चित्रकरदेशीयः, चित्रकरपाशः.
- DAUBY, a. श्यानः-ना-नं, शीनः-ना-नं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, लेप्यः-प्या-प्यं.
- DAUGHTER, s. दुहिता f. (तृ), पुत्री, पुत्रिका, पुत्रका, सुता, सनुः-नूः f., चालना, खना, चञ्जना, कन्या, तनया, कन्यकाजनः, जाता, दारिका, प्रसूतिः f., विट् f. (श्); 'legitimate daughter,' खीरसी, धर्मजा; 'daughter in law,' सुपा, जनी, पुत्रवधूः f., वधूः f., वधूटी, सुतस्त्री; 'adopted daughter,' करणीसुता, पुत्रिका, पोष्यपुत्री, क्रीतपुत्री; 'daughter's husband,' जामाता m. (तृ), दुहितुःपतिः m.
- To DAUNT, v. a. चस् in caus. (-त्रासयति-यितुं), सन्दस्, भी in caus. (भाययति or भीषयति-यितुं), भयं जन् in caus. (जनयति-यितुं), मनो भङ्ग (c. 7. भनक्ति, भञ्जु), मनोहन्तं-तां-तं कृ.
- DAUNTLESS, a. निर्भयः-या-यं, चशङ्कः-ङ्का-ङ्कं, विशङ्कः-ङ्का-ङ्कं, चभीतः-ता-तं, चकुतोभयः-या-यं, चपभीः-भीः-भि, निःसाव्यसः-सा-सं.

- DAUNTLESSNESS, s. निर्भयत्वं, चभीतिः f., अभयं, चभीरुता, विशङ्कता.
- DAUPHIN, s. युवराजः, ज्येष्ठो राजपुत्रः, राजः, पृथ्वीपुत्रः.
- To DAWDLE, v. n. विलम्ब (c. 1. -लम्बते-चितुं), कालं क्षिप् (c. 6. क्षि-पति, क्षेप्).
- DAWDLER, s. विलम्बी m. (न्), कालक्षेपकः, दीर्घसूत्री m. (न्).
- To DAWN, v. n. प्रभा (c. 2. -भाति-तिङ्), उपस् (nom. उपस्यति), उप् (c. 1. उच्छति, क्षोपितुं), व्युप्, सनुप्, प्रभातोभू.
- DAWN, s. चरुणः, प्रभातं, उपः-पः n. (स्), प्रत्युषः-पः n. (स्), प्रसूषः-पः n. (स्), चरुणोदयः, व्युष्टं, विगातं, भातः, उदयः, प्रातःकालः, कल्पं, कालं, पृथ्वीसन्ध्या, प्राक्सन्ध्या, सन्ध्या, दिवसमुखं, चहनुखं, दिनारम्भः, दिनादिः m., निशापसानं, निशान्तं, क्षपान्तः, रात्रिदिगमः, गोसर्गः, प्रायोधिकः; 'at dawn,' प्रभाते, उपा, प्रातःकाले, प्रातर्; 'belonging to the dawn,' उपस्यः-स्या-स्यं, प्रभातोयः-या-यं, प्रातःकालीनः-ना-नं.
- DAY, s. दिवसः-सं, दिनं, अहः m. (न्), वासरः, वाट्, द्यु n. यक्षः, वाद्यः; 'a lunar day,' तिथिः m. f. -पी; 'to day,' चद्य; 'by day,' दिवा, अह्वाय; 'day by day,' प्रतिदिनं, प्रतिदिवसं, प्रति-वासरं. प्रत्यहं, दिवसे दिवसे, अहम्यहनि, अहरहः, दिने दिने; 'day and night,' अहोरात्रं, अहर्निशं, दिवानिशं, दिवारात्रं, क्षपाहं, द्युनिशं, द्युनिशी; 'from day to day,' दिनान्तिनं, वारं वारं; 'one day,' एकदा; 'a former day,' पूर्वद्युस्; 'a future day,' उत्तरेद्युस्; 'another day,' अन्नेद्युस्; 'next day,' परेद्युस्, परेद्यवि; 'the day before yesterday,' अपरेद्युस्; 'the day after to-morrow,' पप्यद्यस्, अपरेद्युस्; 'a night and two days or a day and two nights,' पद्यिणी; 'a day of Brahma,' द्वाद्यः; 'a day of the gods,' देवतः; 'a rainy day,' दुर्दिनं, वार्हेलं; 'day's hire,' दिनिका, दिनिकी.
- DAY-BOOK, s. महाजनस्य दैनिकपुस्तकं, वारिजपुस्तकं यस्मिन् दिवसे दिवसे पणायामुक्तान्ति लिख्यते or आरोप्यते.
- DAY-BREAK, s. चरुणोदयः, उदयकालः, उपः, प्रत्युषः, प्रभातं, प्रभातकालः, दिवसमुखं, चहनुखं, दिनारम्भः, दिनादिः m., रात्र्यवसानं, निशान्तं.
- DAY-LABOUR, s. द्वातं, दैनिककर्म n. (न्), आह्निकक्रिया, दिवाकर्म n.
- DAY-LABOURER, s. द्वातीनः, द्वातकरः, द्वातयापूतः, दैनिककर्मकरः.
- DAY-LIGHT, s. दिनज्योतिः n. (स्), सूर्यकालः, सूर्यरश्मिः m., दिना-लोकः, दीर्घः f.
- DAY-SPRING, s. चरुणोदयः, उदयः, सूर्योदयः, दिवसमुखं, दिनारम्भः.
- DAY-STAR, s. प्रभातनक्षत्रं, प्रभातोयतारा, प्रातरुदयिनी तारा, मुखतारा.
- DAY-TIME, s. दिवसकालः, सूर्यकालः, सूर्यसमयः, दिनकालः, रात्रिकालः.
- DAY-WORK, s. दिवसकर्म n. (न्), दिवाकर्म, आह्निकक्रिया, द्वातं.
- To DAZZLE, v. a. चतिशयनेन सा दृष्टिं सन्नप् in caus. (-तापयति-यितुं) or उपहन् (c. 2. -हन्ति-न्ते) or अवहन् (c. 7. -रुण्धि-रोहन्).
- To DAZZLE, v. n. चतिदीप्त्युपहतत्वात् सन्नापितदृष्टिः-दिः-दि भू.
- DAZZLED, p. p. उपहतदृष्टिः-दिः-दि or अवहन्तदृष्टिः, उपहतनयनः-ना-नं.
- DAZZLING, a. चतितीक्ष्णः-सी-सं, उज्ज्वलः-ला-लं, दृष्टिसन्नापकः-का-कं, दुरालोकः-का-कं, दुर्निरोह्यः-ह्या-ह्यं, दुर्देशः-शी-शी, नयनोपघातो-तिनी-ति (न्).
- DEACON, s. उपपुरोहितः, उपपश्चात्पथकः, पुरोहितसहायः-सहकारी m. (न्).
- DEACONESS, s. पृथ्वीकाले स्त्रीदीयसमाने पुरोहितसहकारिणी स्त्री.
- DEACONRY, DEACONSHIP, s. उपपुरोहितस्य पदं or व्यापारः or कर्म n. (न्).
- DEAD, a. and p. मृतः-ता-तं, प्रेतः-ता-तं, परेतः-ता-तं, सम्मृतः-ता-तं, प्रेतोभूतः-ता-तं, चतीतः-ता-तं, व्यतीतः-ता-तं, चपगतः-ता-तं, तं,

विगतः -ता -तं, जजीवः -वा -वं, निजीवः -वा -वं, व्यापन्नः -त्ता -तं, विपन्नः -त्ता -तं, संस्थितः -ता -तं, वृत्तः -त्ता -तं, प्रमोतः -ता -तं, नष्टः -ष्टा -ष्टं, उपरतः -ता -तं, अवसन्नः -त्ता -तं, व्यक्तजीवनः -त्ता -तं, गृही-
 खजीविताः -ता -तं, न्यस्तदेहः -हा -हं, गतामात्रः -त्ता -तं, गतासुः -सुः -सु
 or उन्नतासुः, परासुः -सुः -सु, प्राप्तापन्नः -त्ता -तं, अप्रियमात्रः -त्ता -तं, नानशेषः -पा -पं, क्षीणशेषः -पा -पं, कपाशेषः -पा -पं, दिष्टकृतः -ता -तं, प्रशान्तः -त्ता -तं, 'gone to heaven,' स्वर्गातः -ता -तं, जडगतः -ता -तं; 'half-dead,' मृतकत्वः -त्ता -तं, मृतप्रायः -या -यं, मुग्धः -धुः -धु.—(Inanimate) अमाखी -खिनी -खि (न्), विचेतनः -ता -तं, व्यसुः -सुः -सु, प्राणहीनः -ता -तं.—(Motionless) निष्पन्दः -न्दा -न्दं, निष्ठेष्टः -ष्टा -ष्टं, निश्चलः -ला -लं.—(Empty) शून्यः -न्या -न्यं.—
 (Dull) मन्दः -न्दा -न्दं, निस्तेजाः -जाः -जः (न्).—(Obtuse) जडः -डा -डं, अतीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं.—(Vapid) विरसः -सा -सं, निस्सह्यः -ह्या -ह्यं, निस्सारः -रा -रं, शून्यः -वा -वं.—(Useless) विफलः -ला -लं.—(Numbed) स्तम्भः -म्भा -भं, सुप्तः -प्ता -पं.—(Dead body) मृतशरीरं, मृतकं, शवः -वं, क्षुण्णः -पं.
DEAD, s. (Of night) मध्यरात्रः, महारात्रः, महानिशा, चर्द्धरात्रः, चर्द्ध-
 निशा, निशीथः; 'in the dead of night,' रात्रिमध्ये; 'of win-
 ter,' शीतकालमध्ये.
To DEADEN, v. a. दुर्बलीकृ, निर्बलीकृ, ज्ञानीकृ, शिपिलीकृ, विरसीकृ,
 तेजो हृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or उपहृन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), शम् in caus.
 (शमयति -यितुं).
To DEADEN, v. n. झै (c. 1. झायति, झायते), धि in pass. (धीयते), शिपिलीभू.
DEADENED, p. p. दूततेजाः -जाः -जः (न्) or ज्ञानतेजाः or नष्टतेजाः,
 क्षीणशक्तिः -क्ति -क्ति, शिपिलचलः -ला -लं, उपहतशक्तिः -क्ति -क्ति.
DEADLY, a. मारालकः -का -कं, व्यापादकः -का -कं, आत्ययिकः -की -कं,
 प्राणान्तकः -की -कं or प्राणान्तकः or जीवान्तकः, प्राणहारी -रिणी
 -रि (न्) or प्राणपहारी, प्राणघातकः -का -कं, मृत्युजनकः -का -कं,
 निधनकारी -रिणी -रि (न्), विषमृत्युः -त्वा -त्वं, सविषः -पा -पं,
 कालकाल्यः -त्वा -त्वं, प्राणनाशकः -का -कं, मर्मान्तकः -की -कं.—
 (Implacable) अशान्त्यः -भ्या -भ्यं; 'deadly hatred,' चट्टपैरं;
 'deadly poison,' मृत्युजनकगरलं.
DEADLY, adv. (In a manner like the dead) मृतवत्, प्रेतवत्, शववत्.
 —(Mortally) मारालकं, प्राणान्तकं; 'deadly wounded,' भिन्न-
 मर्मा m. (न्); 'deadly pale,' शवसवर्णः -र्णा -र्णं.
DEADNESS, s. (Coldness, want of affection) निःचेहता, विरक्तिः f.,
 वैराग्यं.—(Languor, weakness) झानिः f., झानिः f., चवसादः,
 मान्द्यं, निर्बलता, दीर्घत्वं, अशक्तिः f., चलशेषित्वं, शिपिलता.—
 (Want of motion) निष्पन्दता, निश्चलता.—(Want of spirit)
 तेजोहीनता, निस्सत्त्वता, वैरस्यं, जडत्वं.—(Numbness) सुप्तिः f.,
 स्तब्धता.—(Barrenness) वन्ध्याता. वैफल्यं.
DEAD-RECKONING, s. कुत्र समुद्रे नौका वसति इति जिज्ञासया सूर्यतारा-
 ग्रभावे नाविकैः कृता गणना.
DEAF, a. वधिरः -रा -रं, एडः -डा -डं, चकण्यः -र्णा -र्णं, वन्धुरः -रा -रं,
 कल्लः -त्ता -तं, श्रोत्रविकलः -ला -लं, श्रवणेन्द्रियविकलः -ला -लं,
 श्रवणशक्तिरहितः -ता -तं, श्रुतिवञ्चितः -ता -तं; 'deaf and dumb,'
 एडमूकः -का -कं, कल्यः -त्वा -त्वं.
To DEAFEN, v. a. वधिरीकृ, वधिर (nom. वधिरयति -यितुं), कर्णम् उपहृन्
 (c. 2. -हन्ति -न्तुं), श्रवणशक्तिं हृ (c. 1. हरति, हर्तुं).
DEAFENED, p. p. उपहतकर्णः -र्णा -र्णं, वधिरीकृतः -ता -तं.
DEAFENING, a. कर्णोपघाती -तिनी -ति (न्), श्रवणशक्तिहारी -रिणी -रि (न्).

DEAFISH, a. ईषद्वधिरः -रा -रं, ईषदेडः -डा -डं, अस्वस्थवर्णः -र्णा -र्णं.
DEAFLY, adv. वधिरवत्, एडवत्, अश्रवणपूर्णा, अस्मरं.
DEAFNESS, s. वधिरत्वं -ता, एडता, कल्लत्वं, अश्रवणं, श्रवणहीनता,
 श्रवणेन्द्रियविकल्यं, श्रवणाधमता.
DEAL, s. (Quantity) बाहुल्यं, बहुल्यं. प्राचुर्यं, प्रायः; 'a deal of,
 much,' बहुः -हुः -ह्वी -हु, भूरिः -रिः -रि, प्रचुरः -रा -रं, अनन्यः -त्वा
 -त्वं, अनेकः -का -कं; 'a deal of money,' बहुधनं; 'a good
 deal,' बहु, भृशं, अतिशयं, निर्भरं, गाढं, अत्यन्तं, अनन्यं, अति or सु
 prefixed; 'a good deal vexed,' सुदुःखितः.—(Fir wood)
 दारु n., देवदारु, देवकाष्ठं, इन्द्रदारुः m., किलिमं.
To DEAL, v. a. (Distribute) कूप (c. 10. कृत्ययति -यितुं), परिकूपः;
 पृषक् पृषग् विभज् (c. 1. -भजति -ते -भज्) or विन्यस् (c. 4. -अस्यति
 -असितुं) or व्यग् (c. 10. -अस्यति -यितुं) or विधा (c. 3. -दधाति -धातुं),
 पाट् (c. 10. पाटयति -यितुं).—(Scatter) चिकृ (c. 6. -किरति -करितुं
 -रोतुं), विधिष् (c. 6. -धिपति -धेप्), व्यस्; 'to deal blows,' मुष्टिं
 or दण्डं पठ् in caus. (पातयति -यितुं).
To DEAL, v. n. (Transact business, trade) पठ् (c. 1. पणते -खितुं
 or पणायति -यितुं), पणायं कृ, व्यवहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), व्याप् (c. 6.
 -प्रियते), क्रयविक्रयं कृ.—(Behave, act) चर् (c. 1. चरति -रितुं),
 आचर्, समाचर्; वृत् (c. 1. वसति -वसितुं), चेष्ट् (c. 1. चेष्टते -ष्टितुं),
 विधा (c. 3. -दधाति -धातुं).
To DEAL WITH, v. a. (Treat in any manner) विधा (c. 3. -दधाति
 -धातुं), आचर् (c. 1. -चरति -रितुं), समाचर्; व्यवहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं);
 'he deals honourably with me,' मयि यथान्यायं वृत्तिं वसति.—
 (Contend with) प्रतिकृ, विरुप् (c. 7. -रुद्धि -रोतुं), प्रतिरुप्,
 प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति -यितुं); 'how can one deal with
 such a monarch?' रथविषे नृपे कुतो वशिषं.—(Manage) प्रखी
 (c. 1. -खयति -येतुं), विधा, पठ् (c. 1. पठते -ठितुं); 'an easy man
 to deal with,' विषेयः, प्रणयः, वश्यः, गृह्यकः, अभिगम्यः, विनेयः;
 'a hard man to deal with,' दुर्धेयः.
DEALER, s. (One who has to do with any thing) व्यापारी m.
 (न्), व्यवसायी m. (न्), व्यवहृता m. (हृ), व्यवहारी m. (न्), कर्म-
 कारी m. (न्).—(Trader) क्रयविक्रयिकः, विपणो m. (न्), आपणिकः,
 प्रापणिकः, पणिकः, पणिक m. (न्), वाणिज्यः, चिक्रयिकः, विक्रेता m. (न्).
DEALING, s. (Practice, mode of treatment) व्यापारः, व्यवहारः,
 व्यवसायः, कर्म n. (न्), क्रिया, कार्यं, चेष्टा, विवेष्टितं, प्रवृत्तिः f.,
 विधानं, आचारः, आचरणं, चरितं, वृत्तं, कर्मविधिः m.—(Inter-
 course) व्यवहारः, सङ्गतिः f., सङ्गः, संसर्गः.—(Traffic) क्रयविक्रयः,
 विपण्यः, पणया, पणः, पाणः, वाणिज्यं -ज्या, पणिकूपयं, महाजन-
 कर्म n. (न्), निगमः, सत्पानुतं.
DEALT WITH, p. p. व्यवहारितः -ता -तं, आचरितः -ता -तं, पणयितः -ता -तं.
DEAMBULATION, s. वहिर्गमनं, वहिर्भ्रमणं, परिक्रमः, पर्यटनं, भ्रमणं, विहारः.
DEAN, s. प्रधानधर्मार्थध्यापिकारे द्वितीयपदस्यः, महापूजाशालासन्धीयमठे
 प्रधानसभासद्, दशपुरोहिताधिपतिः m.—(In a college) विद्यालये
 विनयाध्यक्षः.
DEANERY, s. (House of a dean) पुरोहिताधिपतेर् गृहं or वेष्ट n.
 (न्) or निवासः.
DEANSHIP, s. पुरोहिताधिपतेः पदं or अधिकारः or व्यापारः.
DEAR, a. (Beloved) प्रियः -या -यं, सुप्रियः -या -यं, हृदयप्रियः -या -यं,
 द्रियतः -ता -तं, इष्टः -ष्टा -ष्टं, अभीष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रीतः -ता -तं, प्रेष्टः -ष्टा -ष्टं,
 हृद्यः -ह्या -ह्यं, वल्लभः -भा -भं, अभीष्टितः -ता -तं, सुभगः -गा -गं.

DEA

कान्तः-न्ता-नं, प्रियतमः-मा-मं, इष्टतमः-मा-मं; 'a dear friend,' प्रियमुहद् *m.*; 'dear as one's life,' अनुसमः-मा-मं, प्राणायिकः-का-कं, प्राणैर् गरीयान्-यती-यः (न).—(Of high price, costly) दुर्मेत्यः-त्या-त्यं, बहुमूल्यः-त्या-त्यं, महामूल्यः-त्या-त्यं, महायः-या-यं, दुर्मेत्यः-या-यं, बहुधनस्येन क्रयः-या-यं, गुरुः-द्वी-रु, महाहैः-है-है, अय्यः-य्यी-य्यं, उत्कृष्टः-रा-रं.

DEAR, *s.* (Word of endearment) प्रियः-या, दयितः-ता, कान्तः-न्ता, दयितः-ता, वत्सः-त्ता; 'my dear,' प्रिय *voc. c. m.*, प्रिये *voc. c. f.*

DEAR, *adv.* (Oh dear!) अहो, अहोवद्, कष्टं, आ, हा, हन्, अहह.

DEAR-BUGHT, *a.* दुष्क्रीतः-ता-तं, बहुमूल्येन क्रीतः-ता-तं.

DEARLY, *adv.* (With great fondness) प्रियं, सुप्रियं, प्रीत्या, सुप्रीत्या; 'dearly beloved,' अतिप्रियः-या-यं, प्रियतमः-मा-मं.—(At a high price) बहुमूल्येन, दुर्मेत्येन, महायं, गुरु, गुरुमूल्येन.

DEARNESS, *s.* (Fondness) प्रियता, इष्टता, अभीष्टता, प्रीतिः-फः—(High price) दुर्मेत्यं, बहुमूल्यं, माहायं, महायता, महायः, मूल्यगुरुता, गुरुत्वं.

DEARTH, *s.* (Famine) दुर्भिक्षं, दुष्कालः, अनाकालः, दुर्भिक्षः, नीपाकः, प्रयासः, उपद्रवः; 'dearth of provisions,' आहारविरहः.—(Want, need) अभावः, अग्रातिः-फः, विरहः, असम्भवं, दोलेभ्यं, वैरल्यं; 'dearth of money,' धनभावः.

TO DEARTICULATE, *v. a.* विसन्धीकृ, सन्धिभोटनं कृ, व्यङ्गीकृ.

DEARTICULATED, *p. p.* विसन्धितः-ता-तं, वुद्धितसन्धिः-न्यः-न्य.

DEATH, *s.* मृत्युः *m.*, मरणं, निधनं, पक्षत्वं-ता, अत्ययः, अन्तः, अन्तकालः, अन्तकः, अपगमः, नाशः, विनाशः, प्रलयः, संस्थानं, संस्थितिः-फः, अवसानं, निःसरणं, उपरतिः-फः, अवायः, प्रयायं, जीवनप्रागः, तनुतागः, जीवोत्सर्गः, देहव्ययः, प्राणवियोगः, मृतं, मृतिः-फः, मरिमा *m.* (न), महानिद्रा, दीर्घनिद्रा, कालः, कालधर्मः, कालदण्डः, कालान्तकः, नरान्तकः, दिशान्तः, व्यापद्-न हान्द्रं, कथाशेषता, कीर्तिशेषः, लोकान्तरप्राप्तिः-फः—(Murder) वधः, बातः, मारणं.—(Death personified) यमः, कालः, कृतान्तः; 'a violent death,' अपघातः, अपमृत्युः *m.*; 'death by lightning,' वज्रवधः; 'deserving of death,' वधः-य्या-य्यं, यथाहैः-है-है or प्रयाणहैः; 'desire for death,' मृत्युषा; 'desirous of death,' मृत्युः-युः-युः; 'at the point of death,' आसन्नमृत्युः, मृत्युः, मृतप्रायः, मृतकत्वः; 'fearing death,' विषयः-शा-शं, अरिदुष्टपीः-पीः-पि; 'put to death,' हन्-ता-तं, व्यापादितः-ता-तं, मारितः-ता-तं; 'to put to death,' हन् (c. 2. हन्ति-न्ति), प्राणदण्डं कृ; 'angel of death,' यमदूतः; 'death-drum,' वधद्विहिमः; 'hour of death,' मृत्युकालः, प्रयाणकालः; 'voluntary death by fasting,' प्रायः-ययं; 'after death,' भ्रैल.

DEATH-BED, *s.* मृत्युशय्या, मरणशय्या, मृत्युशयनं, मुमूर्शुशयनं.

DEATHFUL, *a.* मारान्तकः-का-कं, आत्ययिकः-क्री-कं, मृत्युनयः-यो-यं, मृत्युननकः-का-कं, प्राणान्तकः-का-कं, अन्तकट-री-रं, घातकः-का-कं.

DEATHLESS, *a.* अमर-री-रं, मृत्युवर्जितः-ता-तं, अमरणीयः-या-यं, अमर्यः-र्या-र्यं, अनन्तः-न्ता-तं, निरपायः-या-यं, अनमर-रा-रं.

DEATH-LIKE, *a.* मृत्युसदृशः-शी-शं or कालसदृशः, कालकल्पः-त्ता-त्यं.

DEATH'S-DOOR, *s.* मृत्युद्वारं, यमद्वारं, यमालयद्वारं, यमपुद्गारं.

DEATH'S-HEAD, *s.* श्वाशिर *n.* (न), मृतशरीरलक्षकः, कुण्ठमलकः, कपालः, नृकपालः.

DEATH'S-MAN, *s.* यमपुरुषः, यातुकपुरुषः, वधकर्मोधिकारी *m.* (न), दण्डपाशिकः, मृतपाः *m.* (पा), यातुकजनः.

DEATH-WATCH, *s.* मरणसूचकशब्दकारी कीर्तिशेषः.

TO DEBAUCH, *v. a.* रञ्ज (c. 10. रञ्जयति-यिङ्), सुषणै (nom. सुषणयति-यिङ्).

DEB

DEBAUCH, *a.* रञ्जितः-ता-तं, सुषणैरञ्जितः-ता-तं, सुषणैरञ्जः-ह्य-हं.

TO DEBAR, *v. a.* पाप् (c. 1. पापते-यिङ्), निरञ्ज (c. 4. अस्वयति-यिङ्), निरञ्जः, अवाकृ, अहिङ्कृ, वृत् in caus. (अस्वयति-यिङ्), निमिप् (c. 1. येपति-येङ्), वृ in caus. (वारयति-यिङ्), निरुप् (c. 7. रुणद्धि-रोङ्); 'is debarred,' परिहीयते.

DEBARRED, *p. p.* निमिद्धः-ह्य-हं, प्रतिमिद्धः-ह्य-हं, वापितः-ता-तं, निवारितः-ता-तं, विमिद्धः-ता-तं, नृजः-चा-चं.

TO DEBARK, *v. a.* उक् (c. 1. उरति-रिङ्-रिङ्), प्रत्युक्; नौकाया अवरोहं (c. 1. रोहति-रोङ्) or अवह.

DEBARKATION, *s.* उतरणं, प्रत्युतरणं, नौकाया अवतरणं or अवरोहणं.

TO DEBASE, *v. a.* अपकृप् (c. 1. कर्षति-कृङ्), स्वपदात् यत् in caus. (पातयति-यिङ्) or भृज् in caus. (भृजयति-यिङ्) or अपघ्नस् in caus. (अघ्नयति-यिङ्) or घृ in caus. (घ्राययति-यिङ्), अवसद् in caus. (सादयति-यिङ्), न्यूनीकृ, अघः-कृ, कन (nom. कनयति-यिङ्).—(Make despicable) अपमानास्पदं कृ, खलीकृ, लघूकृ, तुच्छीकृ.

DEBASED, *p. p.* अपकृष्टः-रा-रं, स्थानभ्रष्टः-रा-रं, पातितः-ता-तं, अघःपातितः-ता-तं, पदच्युतः-ता-तं, अपघ्नस्तः-त्ता-त्तं, अपघोषपहतः-ता-तं, भग्नदण्डः-या-यं.

DEBASEMENT, *s.* (Act of) अपकर्षः-यैषं, पातनं, पदभ्रंशनं, अपघ्नसः, अभिभवः, अपमानना, लघूकरणं, खलीकरणं.—(State of) अपकृष्टता, निरुद्धता, पतितत्वं, पातित्यं, अपमानभावः, न्यूनीभावः, अपोषागतिः-फः, अपोभावः, भ्रष्टता, घृषलनं.

DEBATABLE, *s.* विवद्नीयः-या-यं, विषयः-य्यी-य्यं, वितर्कः-क्री-र्यं, विचारणीयः-या-यं, सद्गुणः-य्या-य्यं.

DEBATE, *s.* विवादः, वादानुवादः, वादप्रतिवादः, संवादः, पिसंवादः, वादः, हेतुवादः, वादयुद्धं, विचारः, विरोधोक्तिः-फः, वाग्युद्धं, वाक्कलहः, विप्रलापः, विप्रतिपत्तिः-फः, वितर्कः, वितर्कः, तर्कः, वाग्यविरोधः, वाक्कलहः, वाक्कलः *m.*—(Contest) कलहः, विग्रहः, विरोधः, कलिः *m.*; 'matter of debate,' विवादाम्पदं.

TO DEBATE, *v. a.* and *n.* विवद् (c. 1. वदति-ते-दिङ्), पिसंघद्; विचर in caus. (चारयति-यिङ्), विवादाम्पदं कृ, वादानुवादं कृ, वितर्कं (c. 10. तर्कयति-यिङ्), विप्रलपं (c. 1. लपति-यिङ्), वितर्कं (c. 1. तर्कते-सिङ्), कलहं (nom. कलहायते), वेर (nom. वैरायते), वाक्कलहं कृ, मप् (c. 1. मपति-यिङ्).

DEBATED, *p. p.* विचारितः-ता-तं, वादयस्तः-त्ता-त्तं, मपितः-ता-तं.

DEBATEFUL, *a.* विवादी-दिनी-दि (न), विवादशीलः-ला-लं, विवादार्थी-यिनी-यि (न), कलहकारी-रिणी-रि (न), वाक्कलहमियः-या-यं, वाग्युद्धमियः-या-यं, वाक्कलमियः-या-यं, सन्नद्धः-ह्य-हं, विरोधी-यिनी-यि (न).

DEBATER, *s.* विवादी *m.* (न), विचारकः, विवादकृत्, तर्की *m.* (न), वादी *m.* (न), हेतुवादी, वितर्ककारी *m.* (न), व्यापी *m.* (न), साधकः.

TO DEBAUCH, *v. a.* दुष् in caus. (दुषयति-यिङ्), सन्धुप्, प्रतिदुष्, दुष्टीकृ; भट्टीकृ, यतीकृ; नश् in caus. (नाशयति-यिङ्); सप्यसनं-ना-नं कृ; यमैरञ्ज-रा-रं कृ, यमैरिष्ट-ता-तं कृ, विक्; 'to debauch a maiden,' कन्यां दुष् or धुष् in caus. (धुषयति-यिङ्), सतीत्यभट्टी कृ.

DEBAUCH, *s.* मदावेशः, कामावेशः, व्यासमावेशः, सपीतिः-फः, सम्पीतिः-फः, सम्मोजनं, केलिः *m. f.*, स्त्रीमद्यादिस्त्र्योगापैन् उत्पन्नः.

DEBAUCHED, *p. p.* दूषितः-ता-तं, दुष्टः-हा-रं; 'woman,' दूषिता, अतयोनिः.

DEBAUCHER, *s.* व्यसनी *m.* (न), व्यसनीयः, लम्पटः, विषयी *m.* (न), सम्मोजी *m.* (न), विषयासक्तः, विषयानुपगती *m.* (न), कानासक्तः.

भोगासक्तः, दुराचारः, सम्पत्तिरतः, पानरतः, नागरः, विदः.

DEBAUCHER, s. दूषकः, दूषणः, दूषयिता m. (तु), भ्रंशकारी m. (न), नाशकः.

DEBAUCHERY, s. लम्पटता, लाम्पट्यं, व्यसनं-निता, इन्द्रियासंयमः, विप-
यित्वं, विपयासक्तत्वं, अनवस्थितिः f., धर्मापेक्षत्वं, कामासक्तिः f., भोगा-
सक्तिः f., दुष्कर्म n. (न).

DEBAUCHMENT, s. दूषणं, प्रतिदूषणं, भ्रष्टीकरणं, नाशनं.

To DEBELLATE, v. a. युद्धे परानि (c. 1. -जयति -नेतुं), दम् (c. 10. दम-
यति -यितुं).

DEBENTURE, s. प्रतिज्ञापत्रकं, लेख्यप्रसङ्गः, लेख्यपत्रं, पत्रलेख्यं, ध्वजशो-
पनप्रतिज्ञापत्रं, च्युतमार्गवपत्रं.

DEBILE, a. दुर्बलः -ला -लं, अत्यपलः -ला -लं, अत्यशक्तिः -क्ति -क्ति, शिथिलपलः -ला -लं, शिथिलशक्तिः -क्ति -क्ति, शिथिलः -ला -लं, अत्यधीनः -धी -धी, अत्यतेनाः -जा -जः (स्), अत्यसक्तः -स्या -सं, मृग्यः -स्युः -स्यु, ज्ञानशक्तिः -क्ति -क्ति, ज्ञानः -ना -नं, कृशः -शा -शं, विस्मृतेनाः -जा -जः (स्), अवसक्तः -जा -जं, धामः -गा -गं, श्लोपः -पा -पं, क्षीणशक्तिः -क्ति -क्ति.

To DEBILITATE, v. a. दुर्बलीकृ, शिथिलीकृ, अत्यपलीकृ, ज्ञानीकृ, धामीकृ, क्षीणीकृ, तेनो ह (c. 1. हरति, हर्तुं), क्षीन् in caus. (क्षीय-
यति -यितुं), कृश (nom. प्रशयति -यितुं), क्षीणं -शां -शं कृ.

DEBILITATION, s. दुर्बलीकरणं, शिथिलीकरणं, क्षीणीकरणं, तेनोहरणं, ज्ञानीकरणं.

DEBILITY, s. दैर्घ्यं, पलक्षिपित्वं, शिथिलता, शक्तिक्षीपित्वं, क्षीणशक्तिर्न, ज्ञानिः f., ज्ञानिः f., अवसादः, अवसक्तता, विषंसः -सा, तेनोहीनता, अतेनः n. (स्), पीड्येहानिः f., धामता, क्लेशः, काश्यं, सत्त्वहानिः f., मान्धं.

To DEBIT, v. a. च्युतकृतुः or क्रेतुः or द्रव्यग्रहीतुर् नाम पुस्तके समारुह
in caus. (-रोपयति -यितुं).

DEBONAIR, a. सम्यः -म्या -म्यं, सुशीलः -ला -लं, मृदुशीलः -ला -लं, शिशः
-हा -हं, कोमलस्वभावः -वा -वं, प्रियवादी -दिनी -दि (न), अग्राम्यः -म्या -म्यं.

DEBONAIRLY, adv. सुशीलवत्, सम्यवत्, मृदु, सुविनीतं, सायुजनपत्.

DEBT, s. च्युतं, धार -रणा, उदाहः, प्रामीत्यं, प्राणीत्यं, अपमित्यं, पर्युदचनं; 'in debt,' च्युती -यिनी -यि (न), च्युतवान् -यती -यत् (न), च्युतयस्तः -स्ता -स्तं; 'out of debt, free from debt,' अनृत्यः -या -यं, अनृत्यी -यिनी -यि (न) or अच्युती; 'to run into debt,' च्युतं कृ or ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं); 'to pay a debt,' च्युतं दा or श्रुप् in caus. (श्रोपयति -यितुं), चानृत्यं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं); 'payment or discharge of a debt,' च्युतदानं, च्युतमुक्तिः f., च्युतमोक्षः, च्युतशोधनं, च्युतापनयनं, च्युतापाकरणं, च्युतापनोदनं, चानृत्यं; 'recovery of a debt,' च्युतादानं, च्युतोद्ग्रहणं; 'a debt at gam-
bling,' साधिकं.

DEBTOR, s. अधमर्थः -धी m. (न) -धीकः, च्युती m. (न), च्युतिकः, च्युतवान् m. (न), च्युतकृता m. (तु), धारणकः, धारकः, च्युतयस्तः.

DECACUMINATED, a. द्विजाग्रभागः -गा -गं, द्विजमस्तकः -का -कं, कथन्वा.

DECADE, s. दशकः -कं, दशत्वं, दशता; 'decade of years,' दशययं.

DECADENCY, s. अवपातः, अवसादः, सादः, विषंसा, धपः, ध्वंसः, भ्रंशः.

DECAGON, s. दशकोणः -को, दशभुजः, दशासं -घी, दशकोणा मूर्तिः f.

DECALOGUE, s. ईश्वरोक्ता दशाज्ञाः m. pl. or दशनिदेशाः m. pl., दशविधानं.

To DECAMP, v. n. कटकनिवेशनात् प्रया (c. 2. -याति -तुं) or प्रत्या (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं) or यात्रां कृ, कटकं त्यक्त्वा स्थानान्तरे निविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं), शिथिरे or नन्दिरे तज् (c. 1. तजति, तज्जुं).—(Move off) अपसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), अपसृप् (c. 1. -सर्पति -सर्तुं), पलाय् (c. 1. पलायते -यितुं), निष्पत् (c. 1. -पतति -तितुं), पल् (c. 1. चलति -लितुं).

DECAMPMENT, s. कटकनिवेशनात् प्रयाणं or प्रस्थानं or प्रगमनं or प्रस्थितिः f. or यात्राकरणं, कटकत्यागः, अपसरणं, अपसर्पणं, पलायनं. अपगमः, व्यपगमः.

To DECAN, v. a. मद्यभाजनम् ईपदयनाम्य मद्यं विमलपात्रे शनैः शनैः प्रसृ in caus. (-साययति -यितुं) or निक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं) or निक्षिप् in caus. (-वेशयति -यितुं) यथा भाजनापःस्थं मलं नोद्दिगच्छति.

DECANTATION, s. यथोक्तं काचपात्रे or काचकूप्यां मद्यसायणं.

DECANTER, s. काचकूपी, काचपात्रं, कूपी, कुतूः f., काचभाजनं, पुटग्रीवः.

To DECAPITATE, v. a. विमस्तक (nom. विमस्तकयति -यितुं), शिरः or मस्तकं छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं) or कृत् (c. 6. कृन्ति, कर्त्तुं).

DECAPITATED, p. p. छिन्नमस्तकः -का -कं, छिन्नशिराः -रा -रं (ह) or कर्त्तितशिराः, विमस्तकितः -ता -तं, कथन्वा.

DECAPITATION, s. मस्तकच्छेदनं, शिरच्छेदः, शीर्षच्छेदः, शिरःकर्त्तनं, कथ-
न्वता; 'meriting it,' शीर्षच्छेदः -धा -धं, पथः -ध्या -ध्यं.

To DECAY, v. n. क्षि in pass. (क्षीयते), सद् (c. 1. सीदति, सद्गुं), अवसद्. व्यसद्; द्वे (c. 1. ह्रायति, ह्रातुं), नृ (c. 4. नीर्यति, नरितुं -रीतुं), विश् in pass. (-शीर्यते), नश् (c. 4. नश्यति, नशितुं), विनश्, प्रणश्; ध्वंस् (c. 1. ध्वंसते -सितुं), विध्वंस्, प्रली (c. 4. -लीयते -लेतुं -लातुं), शद् (c. 6. शीयते, शर्तुं), धे (c. 1. द्यायति, द्यातुं), ह्स् (c. 1. ह्रसति -सितुं), संस् (c. 1. संसते -सितुं), चिंसस्, गल् (c. 1. गलति -लितुं), द्वे (c. 1. द्रायति, द्रातुं).

To DECAY, v. a. क्षि in caus. (क्षययति, क्षययति -यितुं), अवसद् in caus. (-सादयति -यितुं), नश् in caus. (नाशयति -यितुं), ध्वंस् in caus. (ध्वंसयति -यितुं), ह्स् in caus. (ह्रासयति -यितुं), विशोयीकृ. ज्ञानीकृ.

DECAY, s. क्षयः, क्षिया, क्षीयता, परिक्षयः, संक्षयः, सादः, अवसादः. अवसक्तता, नीर्यः f., नीर्यता -त्वं, नरटः, शीर्यता, विशोयीता, ज्ञानिः f., प्रलम्, नाशः, विनाशः, प्रणाशः, ध्वंसः, विध्वंसः, विषंसा, ज्ञानिः f., हानिः f., ह्रासः, अवचयः, व्ययः, धामता, गलनं; 'of the teeth,' दन्तव्यसनं, कृमिदन्तकः.

DECAYED, p. p. क्षीणः -या -यं, नीर्यः -यो -यं, नीर्यवान् -यती -यत् (न), शीर्यः -यो -यं, विशोयः -यो -यं, ज्ञानः -ना -नं, नरः -हा -हं. गलितः -ता -तं, विगलितः -ता -तं, प्रलीनः -ना -नं. ध्वस्तः -स्ता -स्तं; धामः -मा -मं, विस्तः -स्ता -स्तं, सत्रः -जा -जं, अवसत्रः -जा -जं, दीनः -ना -नं, हीनः -ना -नं.

DECAYING, a. क्षयी -यिणी -यि (न), क्षयिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, क्षीयमाणः -या -यं, विशोयीमाणः -या -यं, परिनीर्यन् -र्यनी -र्यन् (न).

DECEASE, s. मरणं, अपगमः, संस्थानं, अत्ययः, प्रयाणं, निःसरणं, अपायः, नीपनत्यागः, तनुत्यागः, जीवोत्सर्गः.

To DECEASE, v. n. मृ (c. 6. क्षियते, मर्तुं), म्रे (c. 2. रति -तुं, with प्र, प्रीति), देहं or जीयनं तज् (c. 1. तजति, तज्जुं) or उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सर्तुं).

DECEASED, p. p. मृतः -ता -तं, म्रेतः -ता -तं, म्रेतीभूतः -ता -तं, अतीतः -ता -तं, व्यतीतः -ता -तं, संस्थितः -ता -तं, विपदः -जा -जं, प्रमीतः -ता -तं.

DECEIT, s. कपटः -टं, छलं -लना, धचनं -ना, प्रवचनता, प्याजः, कैतवं, माया, कूटः -टं; कौटं, छस n. (न), दम्भः, प्रलम्भः, विप्रलम्भः. अति-
सन्धानं, अभिसन्धिः m. -न्धानं, प्रपञ्चः, प्रतारणं -या. कुहकः. उपधिः m., व्याकृतिः f., दृष्टान्तिनं, संभ्रम् n., संभ्रन् n., निर्मालिका.

DECEITFUL, a. कपटी -टिनी -टि (न), कापटिकः -की -कं. छली -लिनी -लि (न), छलनापरः -रा -रं, धचकः -का -कं, धचनः -ना -नं. प्रवचकः -का -कं, मायी -यिनी -यि (न), मोही -हिनी -हि (न). मायाविततः -ता -तं, कौटिकः -की -कं, प्रतारकः -का -कं, साधिकः -की -कं, दाम्भिकः

-की-कं, प्रलम्भकः-का-कं, विप्रलम्भकः-का-कं, कृतकपटः-टा-टं, सव्यान्-ना-नं, विपश्चिपुः-यु-यु, निजिजः-झा-झं, उपधिकः-का-कं, दाखानिजिकः-की-कं, तकिजः-ला-लं, वचनशीलः-ला-लं, शठः-ठा-ठं, भानिजननकः-का-कं.

DECEITFULLY, *adv.* सकपटं, सव्यान्, सवैतर्कं, छलेन, समार्यं, मायया, प्रलम्भात्, विप्रलम्भेन, दम्भान्, वचनार्थं, धूर्तवत्, कितववत्, सकूटं.

DECEITFULNESS, *s.* कपटता, कापट्यं, कूटता, वचनार्थं, शठता, सव्यानता.

DECEIVABLE, *a.* वचनीयः-या-यं, प्रतारणीयः-या-यं, मोहनीयः-या-यं.

TO DECEIVE, *v. a.* वच् in caus. (वचयते-ति-यितुं), परिवच्, प्रवच्; प्रलभ् (c. 1. लभते-लभ्ये), विप्रलभ्; छल् (c. 10. छलयति-यितुं), प्रतु in caus. (-तारयति-यितुं), मुह् in caus. (मोहयति-यितुं), भन् in caus. (भनयति-यितुं), भानि नन् in caus. (जनयति-यितुं), प्रलभ् in caus. (-लोभयति-यितुं), छतिसव्या (c. 3. द्याति-धातुं), छतिसव्या, विनिकृ, यच् (c. 6. विचति, च्यति), दम्भ् (c. 5. दम्भति, दम्भ्युं).

DECEIVED, *p. p.* वचितः-ता-तं, परिवचितः-ता-तं, प्रलभ्यः-या-यं, विप्रलभ्यः-या-यं, प्रतारितः-ता-तं, प्रवचितः-ता-तं, मोहितः-ता-तं, विमोहितः-ता-तं, छतिसंहितः-ता-तं, प्रलोभितः-ता-तं, विलोभितः-ता-तं.

DECEIVER, *s.* वचकः, प्रतारकः, प्रवचकः, विप्रलम्भकः, कपटी *m.* (नृ), मायी *m.* (नृ), दम्भी *m.* (नृ), दम्भकः, कितवः, कूटकाट, कुहकः, नारकीटः, दाभिकः.

DECEMBER, *s.* आग्रहायणः-यिकः, अग्रहायणः, मार्गशीर्षे, मार्गशीर्षः, मार्गः-यिकः, मृगः, सह्यः *m.* (नृ), शोभनमासः, पौषः, सहस्यः, तैयः, वत्सरस्य द्वादशमासः or शेषमासः.

DECEMPEDAL, *a.* दशपादपरिमाणः-या-यं.

DECEMPERATE, *s.* बह्वर्थादशजनानाम् अधिकारः or साधिपत्यं.

DECEMPVIR, *s.* पूर्वकाले रोमीयदेगाधिपतात्परे दशननाः *m. pl.*, राज्यधुर्यहो 'दशशसिताट *m. pl.*

DECENCY, DEGENCY, *s.* विनयः, विनीतत्वं-ता, मर्यादा, लज्जा, अनतिक्रमः, इतिकर्तव्यता, युक्तिः *f.*, उपपत्तिः *f.*, सामञ्जस्यं, यापातथ्यं, उपयुक्तता, यापातथ्यं, औचित्यं, शिष्टता, संस्था, स्थितिः *f.*, अभेयः, अर्धशः, शालीनत्वं, शिष्टाचारानुसारः.

DECENNIAL, *a.* दशवर्षीयः-या-यं, दशवर्षीयः-या-यं, दशवत्सरी-रिखी-रि (नृ), दशवार्षिकः-की-कं, दशान्दिकः-की-कं, दशवर्षेस्वामी-यिनी-यि (नृ), दशवत्सर्वज्ञी-ज्ञिनी-ज्ञि (नृ).

DECENT, *a.* विनीतः-ता-तं, विनयवान्-वती-वत् (नृ), विनयोपेतः-ता-तं, अनतिक्रान्तमर्यादः-दा-दं, इतिकर्तव्यः-व्या-यं, सविनयः-या-यं, समर्यादः-दा-दं, सलज्जः-ज्जा-ज्जं, लज्जान्वितः-ता-तं, युक्तः-क्ता-क्तं, उपयुक्तः-क्ता-क्तं, योग्यः-या-यं, उचितः-ता-तं, समुचितः-ता-तं, सम्भाव्यः-व्या-यं, उपपन्नः-ता-तं, शिष्टाचारानुसारी-रिखी-रि (नृ), शिष्टः-था-थं.

DECENTLY, *adv.* सविनये, विनीतवत्, विनयवत्, विनयात्, समर्यादं, युक्तं, उपयुक्तं, यथोचितं, समुचितं, सलज्जं, शिष्टाचारानुसारात्, लज्जापूर्वं.

DECEPTIBLE, *a.* वचनीयः-या-यं, प्रतारणीयः-या-यं, प्रलभ्यः-व्या-यं.

DECEPTION, *s.* वचनं-ना, प्रवचना, छलना, प्रतारणं-या, प्रलम्भः, विप्रलम्भः, कपटः-टा, छलं, व्यासः, माया, छस *n.* (नृ), दम्भः, कूटः-टं.

DECEPTIOUS, DECEPTIVE, *a.* मायी-यिनी-यि (नृ), मोही-हिनी-हि (नृ), वचकः-का-कं, भानिजननकः-का-कं, देन्दुबालिकः-की-कं, पिपुः-सुः-सु. See DECEITFUL.

DECEPT, *a.* अवहितः-जा-जं, अवकलितः-ता-तं, अवलूनः-ना-नं.

DECEPTIBLE, *a.* अवहेदा-था-थं, अवकलनीयः-या-यं, लाभ्यः-व्या-यं.

DECEPTION, *s.* अवहेदः-द्वं, अवकलनं, अवचयः, अवलूनः *f.*, लायः.

DECESSION, *s.* चपगमः, चपगमः, गमनं, अपातरणं, विगमः, चपायः.

TO DECIAR, *v. a.* मलं or समिचारं प्रतिकृ, विमन् (c. 10. विमन्तयति-यितुं).

TO DECIDE, *v. a. and n.* निश्चि (c. 5. -चिनोति-चेतुं), निर्णय (c. 1. -णयति-णेतुं), व्यवसो (c. 4. -स्यति-सातुं), व्यवस्था in caus. (-स्थापयति-यितुं), साध् in caus. (साधयति-यितुं), सिद्धीकृ, निष्पद् in caus. (-पादयति-यितुं), निष्पत्तिं कृ, निश्चयं कृ, निर्णयं कृ, तौर् (c. 10. तौरयति-यितुं), निचर् in caus. (-चारयति-यितुं).

DECIDED, *p. p.* निश्चितः-ता-तं, निर्णयितः-ता-तं, सिद्धः-द्धा-द्धं, निष्पत्तः-त्ता-त्तं, व्यवस्थितः-ता-तं, निवृत्तः-ता-तं, व्यवस्थापितः-ता-तं, व्यवस्थितः-ता-तं, तौरितः-ता-तं, विचारितः-ता-तं.

DECIDENCE, *s.* पतनशीलत्वं, पातः, चवपातः, निपातः, पतनं, विध्वंसः.

DECIDER, *s.* निर्णयता *m.* (नृ), निश्चायकः, निश्चयकारी *m.* (नृ), निर्णयकृत्, विचारकर्त्ता *m.* (नृ), प्रमाणपुरयः, मध्यस्थः, निष्पत्तिकारकः.

DECIDUOUS, *a.* पतयालुः-लुः-लु, पातुकः-का-कं, पतनशीलः-ला-लं, द्यौ-यिषी-यि (नृ), एक्ष्वयेस्वामी-यिनी-यि (नृ) or अक्षिरस्वामी or अस्वामी, विध्वंसो-विनी-वि (नृ); 'an annual plant,' औपयि *f.* -पी.

DECIMAL, *a.* दशकः-का-कं, दशगुणितः-ता-तं, दशसंख्यकः-का-कं.

TO DECIMATE, *v. a.* (Take the tenth) दशभागं or दशभागं or दशमांशं यद् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or दृ (c. 1. हरति, हर्तुं).—(Select by lot every tenth soldier for punishment) मुटिकापातपूर्व सङ्घेन्यमप्याद् दशमं दशमं सैनिकं वधायेम् वदु (c. 1. -हरति-हर्तुं).

DECIMATION, *s.* दशभागग्रहणं, दशमांशग्रहणं, यथोक्तं सङ्घेन्यमप्याद् दशके दशके एकसैनिकोद्धाट.

TO DECIPHER, *v. a.* (Explain occult characters) गूढाक्षराणि or बीजाक्षराणि व्याख्या (c. 2. -व्यापति-तुं) or व्याकृ or व्याह (c. 1. -हरति-हर्तुं) or व्याचक्ष् (c. 2. -चक्षे) or प्रकाश् in caus. (-काशयति-यितुं) or स्पष्टीकृ or परित्याप् in caus. (-शोधयति-यितुं), स्पष्ट (nom. स्पष्टयति-यितुं), निरूप् (c. 10. -रूपयति-यितुं).

DECIPHERER, *s.* व्याख्याता *m.* (नृ), स्पष्टीकर्त्ता *m.* (नृ), विवरणकृत्, निरूपकः.

DECIPHERING, *s.* व्याख्यानं, व्याकरणं, विवृतिः *f.*, स्पष्टीकरणं, निरूपणं.

DECISION, *s.* निश्चयः, निर्णयः-यणं, निश्चितं, निष्पत्तिः *f.*, सिद्धिः *f.*, व्यवसायः, व्यवस्थितिः *f.*, व्यवस्थापनं, सम्प्रधारणा, तौरणं, तौरितं.

DECISIVE, DECISORY, *a.* निश्चायकः-का-कं, निर्णायकः-का-कं, निर्णयनः-ना-नं, निष्पत्तिकारकः-का-कं, साधकः-का-कं, सिद्धीकरणः-था-थं, प्रमाणीकारकः-का-कं, विचारकः-द्धा-द्धं, निर्देशकः-का-कं, निष्पादकः-का-कं.

DECISIVELY, *adv.* निश्चितं, सुनिश्चितं, सनिश्चयं, निर्णयपूर्व, सनिश्चयं.

DECISIVENESS, *s.* निश्चायकत्वं, निर्णायकत्वं, साधकत्वं, विचारकाता, निष्पादकता.

TO DECK, *v. a.* (Cover) दृद् (c. 10. द्रादयति-ते-यितुं), आवद्, चाख् (c. 9. -स्रुणाति-स्ररितुं-रीतुं); 'to deck a ship,' नौकां काष्ठफलकैर् चाख्—(Adorn) भूप् (c. 1. भूयति-यितुं, c. 10. भूययति-यितुं), विभूप्, परिभूप्; शुम् in caus. (शोभयति-यितुं), अलङ्कृ, समलङ्कृ, परिष्कृ, मयद् (c. 10. मखयति-यितुं).

DECK, *s.* (Of a ship) नौकापृष्ठं, नौपृष्ठं, नौकास्तरणं, नौकातलं, नौतलं, नौफलकं.—(Pack of cards) द्यूतपत्राणि *m. f.*

DECKED, *p. p.* भूषितः-ता-तं, अलङ्कृतः-ता-तं, शोभितः-ता-तं.

TO DECLAIM, *v. n.* विलस्योत्पादनायै or इन्द्रियनोदकखायैन् अलङ्कारार्थं वाक्यं वद् (c. 1. वदति-दितुं), रसिकवाक्यं or शब्दालङ्कारपूर्वं वाक्यं वृ (c. 2. व्रवीति, वक्तुं), वयै (c. 10. वययति-यितुं); 'to declaim

against,' सवाचालङ्कारम् अवधिम् (c. 6. -धिपति-क्षेम्).

DECLAMATION, *s.* विस्मयोत्पादनार्थं वाचनं; इन्द्रियमोहनार्थं वाचनं, चल-
ङ्कारमयं वाचनं, रसिकवाचनं, वर्णनवाचनं, भारती, कहेखावाचनं, वक्तृत्वं,
शब्दचानुर्थ्यं, सुमलायः, सारस्वतवाचनं.

DECLAMATOR, DECLAMER, *s.* वक्ता *m.* (कृ). वाक्पटुः *m.*, वागीशः,
वाग्बिदग्धः, प्रवचनपटु *m.*, वर्णनकृत्, वाक्पट्वारेण तिस्रयोत्पादकः or
इन्द्रियमोहकः.

DECLAMATORY, *a.* वागलङ्कारमयः -यो -यं, वाक्पटुयः -यो -यं.—(Appeal-
ing to the passions) विस्मयोत्पादकः -का -कं, इन्द्रियमोहकः -का -कं.

DECLARABLE, *a.* चारख्येयः -या -यं, अभिप्रेयः -या -यं.—(Capable of
proof) साध्यः -ध्या -ध्यं, सूच्यः -च्या -च्यं, प्रनेयः -या -यं.

DECLARATION, *s.* चारख्यानं, ख्यापनं, निवेदनं, आवेदनं, ज्ञापनं, विज्ञापनं,
विज्ञप्तिः *f.*, बोधनं, अभिधानं, अभिहितत्वं, प्रवचनं, वचनं, वादः, कथनं,
कीर्तनं, अनुकीर्तनं, प्रकीर्तनं, प्रकाशनं, घोषणा, प्रतिज्ञा; 're-
peated declaration,' वचनशतं; 'declaration of war,' प्रत्युत्तनः
-नर्थं, प्रत्युत्तान्तिः *f.*

DECLARATIVE, DECLARATORY, *a.* ख्यापकः -का -कं, ज्ञापकः -का -कं,
विज्ञापकः -का -कं, बोधकः -का -कं, आवेदकः -का -कं, निवेदकः
-का -कं, वाचकः -का -कं, अभिधापिकः -का -कं, प्रकाशकः -का -कं,
कथकः -का -कं.

DECLARATORILY, *adv.* प्रवचनपूर्व्यं, निवेदनपूर्व्यं, व्यक्तं, सुस्पष्टं.

To DECLARE, *v. a.* (Tell, make known) चारखा (c. 2. -ख्याति-तुं),
समाख्या; ख्या in caus. (ख्यापयति -यितुं), ज्ञा in caus. (ज्ञापयति
-यितुं), विज्ञा, विद् in caus. (वेद्ययति -यितुं), निविद्, आविद्, समा-
पिद्, विनिविद्; कप् (c. 10. कथयति -यितुं), वद् (c. 1. वदति -दितुं),
प्रवच् (c. 2. -वक्ति-तुं), अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), भूच् (c. 10.
सूचयति -यितुं).—(Proclaim) ग्रस्या in caus., कृत् (c. 10. कीर्तयति
-यितुं), मकृत्, परिकृत्, अनुकृत्, युप् in caus. (योजयति -यितुं),
विपुम्, आपुम्, उचर् in caus. (-चारयति -यितुं), प्रकाश in caus.
(-काशयति -यितुं), प्रकटीकृ, व्यक्तीकृ.

To DECLARE, *v. n.* निवेदनं कृ, मतं or अभिप्रायं or सङ्कल्पं ज्ञा in
caus. (ज्ञापयति -यितुं), साहस्यं or प्रमाणं दा, स्वीकृ.

DECLARED, *p. p.* ख्यातः -ता -तं, चारख्यातः -ता -तं, प्रोक्तः -क्ता -क्तं, उक्तः
-क्ता -क्तं, आवेदितः -ता -तं, निवेदितः -ता -तं, कथितः -ता -तं, सूचितः
-ता -तं, ज्ञापितः -ता -तं, विज्ञप्तः -ता -तं, अभिहितः -ता -तं, कीर्तितः
-ता -तं, प्रकीर्तितः -ता -तं, परिकीर्तितः -ता -तं, विपुष्टः -ष्टा -ष्टं, जापो-
यितः -ता -तं, उच्चारितः -ता -तं, उदितः -ता -तं, प्रकाशितः -ता -तं,
निरूपितः -ता -तं, व्यपस्थितः -ता -तं.

DECLENSION, *s.* (Falling off) भ्रंशः, ध्वंसः, विध्वंसः, सादः, क्षयः,
च्युतिः *f.*—(Inflection of nouns) विभक्तिः *f.*, रूपं, रूपकारणं, शब्द-
विकारः, पदसाधनं, शब्दाख्यानं.

DECLINABLE, *a.* वाच्यः -च्या -च्यं, विकार्यः -क्या -क्यं, चारख्येयः -या -यं.

DECLINATION, *s.* (Falling off, decay, descent) च्युतिः *f.*, भ्रंशः, क्षयः,
अवसादः, विध्वंसः, अवपातः, अवतारः, अपोगतिः *f.*, अवनतिः *f.*—
(Obliquity) वक्रता.—(Deviation) उत्क्रमः, भेदः, विक्रिया.—(In
astronomy) क्रान्तिः *f.*, क्रान्ताः, क्षयः.

DECLINE, *s.* क्षयः, परिध्वंसः, उपक्षयः, अवक्षयः, क्षिया, भ्रंशः, सादः,
अवसादः, ध्वंसः, विध्वंसः, क्षयचयः, हासः, विध्वंसा, व्ययः, क्षयःपतनं,
अवपातः, च्युतिः *f.*, न्यूनता, अत्ययः, व्यसनं. झानिः *f.*, झानिः *f.*—(Con-
sumption) देहक्षयः, क्षयरोगः, क्षयपुः *m.*, क्षयकासः, कफक्षयः,
शरीरपाकः, शरीरक्षोभः.—(Decline of the sun, or of good

fortune, &c.) चस्तः; 'decline of life,' जीवितक्षयः.

To DECLINE, *v. a.* (Bend downwards) नम् in caus. (नामयति -यितुं),
अवनम्; अवपीड् (c. 10. -पीडयति -यितुं), अपकृप् (c. 1. -कर्षति -कृष्टुं),
पत् in caus. (पातयति -यितुं).—(Refuse, shun) प्रत्याख्या (c. 2.
-ख्याति-तुं), खनःख्या, क्षतिख्या, क्षपलप् (c. 1. -लपति -यितुं), प्रत्या-
दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अपहृत् (c. 2. -हृते -होतुं), निहृत्, अस्वीकृ;
निरस (c. 4. -रासयति -रासितुं), अपास्; वृत् in caus. (वर्जयति
-यितुं), पारट् (c. 1. -हरति -हर्तुं).—(In grammar) ज्ञाख्या (c. 2.
-ख्याति-तुं), रूप (c. 10. रूपयति -यितुं), शब्दरूपं कृ.

To DECLINE, *v. n.* (Lean downwards) नम् (c. 1. नमति, नन्तुं), अवनम्,
क्षानम्, नद्योभू; 'as the sun,' क्षलं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), लस्
(c. 1. लसते -सितुं); 'declining towards the south,' दक्षिणा-
प्रवणः -खा -खं, दक्षिणादिगमनतः -ता -तं.—(Deviate) भ्रश् (c. 4.
भ्रयति, भ्रंशितुं), च्यु (c. 1. च्यवते, च्योतुं), विच्यु, विचल (c. 1. -चलति
-लितुं), पत् (c. 1. पतति -तितुं).—(Avoid) तज् (c. 1. तज्गति, तज्जुं),
परितज्ज, हा (c. 3. गहाति, हातुं).—(Desist from) निपृत् (c. 1.
-पृति -पृति).—(Decay) क्षि in pass. (क्षीयते), परिध्वि, सद् (c. 6.
सीदति, सन्तुं), क्षयसद्; भ्रश्; ध्वंस (c. 1. ध्वंसते -सितुं), विध्वंस, विध्वं
(c. 1. -ध्वंसते -सितुं), क्षपचि in pass. (-क्षीयते), क्षे (c. 1. झायति,
झातुं), ह्स् (c. 1. हसति -सितुं), व्ययोभू, न्यूनोभू, विश्रु in pass. (-शीयते).
DECLINED, *p. p.* (Refused) प्रत्याख्यातः -ता -तं, प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं,
अस्वीकृतः -ता -तं.—(Deviated) भ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, च्युतः -ता -तं, पतितः
-ता -तं.—(Decayed) क्षीयः -खा -खं, सन्नः -न्ता -न्तं, क्षयसन्नः -न्ता -न्तं,
झानः -ना -नं, क्षस्तगतः -ता -तं, क्षपचितः -ता -तं, विशोथः -थी -थं.—
(Inflected) चारख्यातः -ता -तं.

DECLIVITY, *s.* पातुकः, पातुकभूमिः *f.*, प्रवणभूमिः, भ्रमः, उत्तङ्गः, निस्तता.

DECLIVOUS, *a.* क्रमशः पातुकः -की -कं or प्रवणः -खा -खं.

To DECOCT, *v. a.* कृप् (c. 1. कृपति -यितुं), निष्कृप्; पच् (c. 1. पचति,
पष्टुं), निष्पच्.

DECOCTED, *p. p.* निष्पृक्तः -क्ता -क्तं, कृपितः -ता -तं, निष्कृपितः -ता -तं.

DECOCTION, *s.* (Act of) कृपायः, कृपनं, निष्कृपायः, पाचनं.—(Prepa-
ration made by decocting) निर्यासः, निर्य्यूहः, कृपायः -यं,
पनरसः, फाटं.

DECOLLATION, *s.* शिरस्त्रेदनं, शीर्षच्छेदः, मस्तकच्छेदः, शीर्षपातः.

To DECOMPOSE, *v. a.* (Analyze a compound body) समस्तद्रव्यं पृथक्कृ
or याकृ, विली in caus. (-लाययति -लाययति -यितुं), विट् in caus.
(-द्रावयति -यितुं), पिश in caus. (पेशयति -यितुं), उपोद्घातं कृ.

DECOMPOSED, *p. p.* व्याकृतः -ता -तं, विट्प्रायितः -ता -तं, विलीनः -ता -तं.

DECOMPOSITE, *a.* (Twice compounded) द्विनिध्रितः -ता -तं, पुनर्मिश्रितः.

DECOMPOSITION, *s.* (Compounding twice) द्विनिध्रयः, पुनर्मिश्रयः.—
(Resolution of parts, dissolution) उपोद्घातः, पृथक्करणं, विट्प्रायणं,
विलयः, प्रलयः, परिध्वयः.

To DECOMPOUND, *v. a.* (Compound a second time) पुनर् or द्विवारं
मिश्र (c. 10. मिश्रयति -यितुं) or सम्मिश्र.—(Resolve into parts).
See DECOMPOSE.

To DECORATE, *v. a.* भूप् (c. 10. भूपयति -यितुं), विभूप्; अलङ्कृ, परिष्कृ,
समलङ्कृ, संस्कृ; मण्ड (c. 10. मण्डयति -यितुं); शुभ in caus. (शोभयति
-यितुं), उपशुभ, परिकर्म्म (nom. परिकर्म्मयति -यितुं).

DECORATED, *p. p.* भूषितः -ता -तं, विभूषितः -ता -तं, अलङ्कृतः -ता -तं,
परिष्कृतः -ता -तं, संस्कृतः -ता -तं, मण्डितः -ता -तं, शोभितः -ता -तं,
सालङ्कारः -रा -रं, कृतालङ्कारः -रा -रं, कृताभरणः -खा -खं, कृतशोभः

-भा-भं, सवेशः-शा-शं, रञ्जितः-ता-तं, प्रसाधितः-ता-तं.
DECORATION, *s.* चलङ्कारः, चलङ्किया, भूषणं, विभूषणं, भरणं, आभरणं, प्रसाधनं, परिष्कारः, परिष्कृतिः *f.*, परिकल्पी *n.* (नं), प्रतिकल्पी, संस्कारः, मण्डनं, शोभा-भनं, रञ्जनं, कलाना, तन्त्रं, सज्जा, वेशः; 'stage decorations,' नेपथ्यं, आहायीः.
DECORATOR, *s.* प्रसाधकः, भूषकः, शोभाकारी *m.* (नं), चलङ्कारकल्पकः.
DECOROUS, *a.* विनीतः-ता-तं, विनयी-विनी-यि (नं), सविनयः-या-यं, अनतिश्रान्तः-न्ता-नं, अनतिश्रान्तमयीदः-दा-दं, समयीदः-दा-दं, शिष्टाचारानुसारी-रिखी-रि (नं), सुशीलः-ला-लं, युक्तः-क्ता-क्तं, उपयुक्तः-क्ता-क्तं, योग्यः-ग्या-ग्यं, यथायोग्यः-ग्या-ग्यं, उचितः-ता-तं, यथोचितः-ता-तं, समञ्जसः-सा-सं.
DECOROUSLY, *adv.* सविनयं, समयीदं, अनतिश्रान्तं, युक्तं, यथोचितं.
TO DECORTICATE, *v. a.* त्वच (nom. त्वचयति-यितुं), निस्त्वचः; निस्त्वचिकृ; निर्वेत्त (nom. निर्वेत्तयति-यितुं); निस्तुप (nom. निस्तुपयति-यितुं), तुपीकृ, निस्तुपीकृ; त्वच् (c. 1. त्वचयति-यितुं), वल्कलं or त्वचन् वल्कृ (c. 1. -कषेति-कृष्टुं) or निष्कृम्.
DECORTICATION, *s.* निस्त्वचिकरणं, निस्तुपीकरणं, त्वक्परिपुटनं, निर्वेत्तलीकरणं.
DECORUM, *s.* विनयः, विनीतता-त्वं, मयीदा, अनतिश्रान्तः, शिष्टाचारानुसारः, सदाचारता, सुशीलता, सम्पत्ता, शिष्टता, सुरीतिः *f.*, सुनीतिः *f.*, सूचरित्रं, सचरित्रं, युक्तता, उपयुक्तं, औचित्यं, न्यायः-यता.
TO DECOY, *v. a.* छलेन or क्रीडेन प्रलुभ् in caus. (-लोभयति-यितुं) or आकृप् (c. 1. -कषेति-कृष्टुं) or प्रवञ् in caus. (-वचयते-यितुं) or प्रतु in caus. (-तारयति-यितुं).—(Entrap) जाले पन्थ (c. 9. चगाति, पन्थुं).
DECOYED, *p. p.* प्रलोभितः-ता-तं, जालवद्धः-द्धा-द्धं, पाशवद्धः-द्धा-द्धं.
DECOY-BIRD, *s.* आकर्षकपक्षी *m.* (नं), शाकुनिकैर् अन्यपक्षिप्रलोभने शिक्षितः पक्षी.
TO DECREASE, *v. n.* क्षि in pass. (क्षीयते), परिक्षि, परिहा in pass. (-हीयते), ह्स् (c. 1. हसते-सितुं), जल्मीभू, न्यूनीभू, जनीभू, जवसद् (c. 6. -सोदति-सञ्चुं).
TO DECREASE, *v. a.* अस्तीकृ, ह्स् in caus. (ह्रसयति-यितुं), जन् (c. 10. जनयति-यितुं), न्यूनीकृ, कन (nom. कनयति-यितुं), लघ (nom. लघयति-यितुं), क्षि in caus. (क्षपयति-यितुं).
DECREASE, DECREMENT, *s.* क्षयः, क्षिया, क्षितिः *f.*, ह्रासः, न्यूनत्वं-ता, न्यूनीभायः, अवसादः, अपपयः, हानिः *f.*; 'of the moon,' इन्दुक्षयः.
TO DECEE, *v. n.* व्यवस्थाद्वारेण or आज्ञापत्रद्वारेण नियमं or सिद्धं or निर्णीतं कृ, व्यवस्थां कृ, आज्ञां कृ or दा, शासनं कृ, निष्पत्तिं कृ, निश्चयं कृ.
TO DECEE, *v. a.* व्यवस्था in caus. (-स्थापयति-यितुं), प्रणी (c. 1. -णयति-येतुं), आज्ञा in caus. (-ज्ञापयति-यितुं), आदिश (c. 6. -दिशति-देष्टुं), समादिश, निर्दिश, विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), प्रकृप् (c. 10. -कल्पयति-यितुं).
DECEE, *s.* व्यवस्था, व्यवस्थापत्रं, शासनं, शासनपत्रं, आज्ञापत्रं, राजाज्ञा, आज्ञा, विधानं, नियमः, नियोगः, निदेशः, आदेशः.
DECEED, *p. p.* व्यवस्थितः-ता-तं, व्यवस्थापितः-ता-तं, प्रणीतः-ता-तं, विहितः-ता-तं, निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रकल्पितः-ता-तं, आज्ञितः-ज्ञा-ज्ञं.
DECEPIT, *a.* जरी-रिखी-रि (नं), जोखी-खी-यं, जरातुर-रा-रं, जरायस्तः-स्ता-स्तं, जरापरिखतः-ता-तं, जरणः-णा-णं, क्षतिवृद्धः-द्धा-द्धं.
DECEPITATION, *s.* मूषानिवेशितलवणस्य बहिसम्पत्कैर् स्फुल्लारशब्दः.
DECEPITUDE, *s.* जरा, जोखीः *f.*, जोखीता, जरावस्था, जरुः, जोखीवस्था, क्षतिवृद्धभायः, क्षतिवर्धयनं, विषंसा, ज्वानिः *f.*, प्रतिक्रा.
DECRESCENT, *a.* क्षयी-यिणी-यि (नं), क्षीयमाणः-णा-णं, अपचीयमानः-ना-नं.
DECRETAL, *a.* व्यवस्थाविषयः-या-यं, व्यवस्थापकः-का-कं, नैयमिकः-की-कं.

DECRETAL, *s.* (Body of laws or edicts) धर्मसंहिता, व्यवस्थासङ्ग्रहः.
 —(Collection of the pope's decrees) रोमनगरे महाधर्माध्यक्षप्रकाशितानां शासनपत्राणां संहिता.
DECRETORY, *a.* विचारकः-का-कं, प्रणयनः-ना-नं, निश्चापकः-का-कं.
DECRUAL, *s.* अपवादः, परीवादः, उपक्रोशः, उच्चैःस्वरेण कृता निन्दा.
TO DECRY, *v. a.* अपवाद (c. 1. -वदति-दितुं), परिवद्, उच्चैःस्वरेण निन्द (c. 1. निन्दति-न्दितुं) or अवधिप् (c. 6. -धिपति-धेयुं) or तिरस्कृ or दोषीकृ.
DECUMBENCE, *s.* शयनं, जय्यागमनं, पतनं, संवेशः, उपवेशनं.
DECUMDENT, *a.* शयानः-ना-नं, शयने संविष्टः-ष्टा-ष्टं, शयितः-ता-तं, निमग्नः-ग्ना-गं, गिलीनः-ना-नं, उपविष्टः-ष्टा-ष्टं.
DECUMBITURE, *s.* रोगान्तेत्य शय्यावर्तनकालः, रोगावधिर् यत्पथ्येन शयने वर्तते रोगी.
DECUPLE, *a.* दशगुणः-णा-णं, दशगुणीकृतः-ता-तं, दशविधः-धा-धं.
DECURION, *s.* दशाध्यक्षः, दशसैन्याधिपतिः *m.*, दशयोधनायकः.
DECURSION, *s.* स्रपःपतनं, स्रपोगमनं, अवतरणं, अवपावनं, संभोद्वावः.
DECURTATION, *s.* उत्तेदः-दं, विच्छेदः, ह्रस्वीकरणं, संक्षेपः-पणं.
DECUSSATION, *s.* अनलसकरेखाप्यतासः, कोणाकोणि छेदनं.
TO DEDECORATE, *v. a.* अकीर्तिं or अपयशः कृ, सापमानं-ना-नं कृ कुख्यातिं जन् (c. 10. जनयति-यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति-यितुं).
DEDECORATION, *s.* अकीर्तिकरणं, अपयशस्करणं, कलङ्ककरणं, अपमानं.
DEDECOROUS, *a.* अकीर्तिकरः-री-रं, अपयशस्यः-स्या-स्यं, कलङ्ककरः-री-रं, लज्जाकरः-री-रं, अपमानजनकः-का-कं, वाच्यः-च्या-च्यं.
TO DEDICATE, *v. a.* (Appropriate to a sacred use) धर्मायै प्रयुज् (c. 7. -युजति-योजुं) or विनियुज् or निर्दिश (c. 6. -दिशति-देष्टुं), धर्म्ममुद्दिश्य दा or उत्तर्गं कृ.—(Consecrate) प्रतिष्ठा in caus. (-ष्टापयति-यितुं), संस्कृ, अभिसंस्कृ, प्रणी (c. 1. -णयति-येतुं), उपकृप् in caus. (-कल्पयति-यितुं), उत्तर्ज् (c. 6. -सृजति-सृष्टुं), निविद् in caus. (-वेदयति-यितुं), समृ in caus. (-चर्पयति-यितुं), अभिमन्त्र् (c. 10. -मन्त्रयति-यितुं), सद्गत्वं कृत्वा दा.—(Dedicate a book) उपकारकजनस्य प्रथमपत्रे नामलिखनात् सचाटुवादं ग्रन्थं सन् in caus., or निविद् in caus. or सनापीकृ.
DEDICATED, *p. p.* प्रतिष्ठितः-ता-तं, सुप्रतिष्ठितः-ता-तं, विनियोजितः-ता-तं, प्रणीतः-ता-तं, उत्तर्जः-ष्टा-ष्टं, निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, उपकृतः-ता-तं, संस्कृतः-ता-तं, अभिसंस्कृतः-ता-तं, कृतसद्गत्वं-त्या-त्वं, निवेदितः-ता-तं, समर्पितः-ता-तं.—(As a book) उपकारकजनस्य प्रथमपत्रे नामलिखनात् समर्पितः-ता-तं or निवेदितः-ता-तं, उपकारकजननामसंज्ञितः-ता-तं, सनापीकृतः-ता-तं.
DEDICATION, *s.* प्रतिष्ठा, सुप्रतिष्ठा, प्रतिष्ठाकरणं, निवेदनं, समर्पणं, विनियोगः, उत्तर्गः, सद्गत्त्यकरणं, संस्कारः; 'of a book, उपकारकजनस्य प्रथमपत्रे नामलिखनाद् ग्रन्थनिवेदनं, ग्रन्थस्य निवेदनपत्रं; 'of a temple,' प्रासादप्रतिष्ठा; 'of one's person,' चात्मनिवेदनं, देह-विनियोगः.
DEDICATOR, *s.* उपकारकजनस्य प्रथमपत्रे नाम लिखित्वा ग्रन्थनिवेदकः or ग्रन्थसमर्पकः, अनुग्राहकजनद्वारा ग्रन्थप्रकाशकः, प्रतिष्ठाकारी *m.* (नं).
DEDICATORY, *a.* निवेदनपत्रलिखनविषयः-या-यं, ग्रन्थानुग्राहकगुणप्रकाशकः-का-कं, ग्रन्थोपकारकप्रशंसाकरः-री-रं, स्तुतिमयः-यी-यं.
DEDITION, *s.* समर्पणं, उत्तर्जनं, प्रदानं, प्रोत्सारणं, वितरणं, त्यागः.
TO DEDUCE, *v. a.* अनुमा (c. 2. -माति-तुं, c. 3. -मिमते), जह् (c. 1. जहते-हितुं), क्षपेह; निर्णी (c. 1. -णयति-येतुं), क्षवगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं) समधिगम्, क्षपयद् (c. 1. -वहति-वोष्टुं).

DEDUCED, *p. p.* अनुमितः -ता -तं, निर्णीतः -ता -तं, अवगतः -ता -तं, समधिगतः -ता -तं, अपोहः -दा -दं, अपोहितः -ता -तं.

DEDUCEMENT, *s.* अनुमानं, अनुमितिः *f.*, ऊहनं, निर्णयः, अपवाहः, अपोहः -हनं.

DEDUCIBLE, *a.* अनुमेयः -या -यं, ऊहनीयः -या -यं, आनुमानिकः -की -कं, उपलब्धः -स्था -स्थं, अवगम्यः -म्या -म्यं, समधिगम्यः -म्या -म्यं, योक्तिकः -की -कं.

To DEDUCT, *v. a.* उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), व्यकल् (c. 10. -कलयति -यितुं), ऊन् (c. 10. ऊनयति -यितुं), व्यचिद्ध (c. 7. -चिन्तति -चेतुं), पृषद्.

DEDUCTED, *p. p.* उद्धृतः -ता -तं, व्यकलितः -ता -तं, व्यचिद्धः -ता -तं; 'having a part deducted,' उद्धृतोद्धारः -रा -रं.

DEDUCTION, *s.* (Inference, consequence) अनुमा -नानं -मितिः *f.*, ऊहनं, ऊहा, अपवाहः, अपोहः -हनं, अभूहः, उपलब्धः, युक्तिः *f.*, प्रयुक्तिः *f.*, चन्वयः, अनुपपन्नः, अनुभवः, निर्णयः, परामर्शः.—(Part deducted) उद्धारः, उद्धृतभागः.

DEDUCTIVE, *a.* आनुमानिकः -की -कं, आनुपपन्निकः -की -कं, योक्तिकः -की -कं.

DEDUCTIVELY, *adv.* प्रयोगतः, प्रयुक्तं, अनुमानतः, अनुपपन्नैव.

DEED, *s.* (Action) कर्म *n.* (नृ), क्रिया, कार्यं, कृतं, कृत्यं, कृत्या, चेष्टा, प्रवृत्तिः *f.*, विधानं.—(Exploit) चेष्टितं, विचेष्टितं, चरितं, अनुकर्म *n.* (नृ), आश्रयकर्म *n.*—(Written evidence of any legal act) लेखपत्रं, लेखप्रमाणं, लिखितं, साधनपत्रं; 'deed of conveyance,' दानपत्रं; 'deed of sale,' विक्रयपत्रं, क्रयलेख्यं; 'title-deed,' आगमः, पट्टोलिका, पांगुल्लं, कूमकीला.—(Fact) यमु *n.*, भूतं, तथ्यः, तत्त्वं; 'indeed,' तत्त्वतः, सत्यं, वस्तुतः, अवश्यं, अर्थतः, परमार्थतः; 'in very deed,' सत्यमेव.

To DEED, *v. a. and n.* मन् (c. 4. मन्वते, मन्तुं), विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), सम्भू in caus. (-भावयति -यितुं), चितर्द् (c. 10. -तर्कयति -यितुं), अनुमा (c. 2. -माति -तुं), अवगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), निर्णी (c. 1. -णयति -चेतुं).

DEEMED, *p. p.* मतः -ता -तं, स्मृतः -ता -तं, अवगतः -ता -तं, अनुमितः -ता -तं.

DEEP, *a.* (Having length downwards, profound) गम्भीरः -रा -रं, गभीरः -रा -रं, जगधः -धा -धं, दीर्घः -धै -धं, महनः -ना -नं, गाढः -दा -दं, अवगाढः -दा -दं, अपोगतः -ता -तं.—(Low) निम्नः -धा -धं, नीचः -चा -चं.—(Excessive) गाढः -दा -दं; 'deep grief,' गाढ-शोकः.—(Entering deep) मर्मभेदी -दिनी -दि (नृ).—(Not obvious) गम्भीराधिः -धी -धं or निगूढाधिः, परमगहनः -ना -नं, जगम्यः -म्या -म्यं, दुर्ज्ञेयः -या -यं, रहस्यः -स्या -स्यं.—(Sagacious) गम्भीर-बुद्धिः -द्धिः -द्धि, विदग्धः -ग्धा -ग्यं, दीर्घदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, अर्थज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.—(Full of contrivance) उपायज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.—(Grave in sound) गम्भीरः -रा -रं, मन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं or आमन्द्रः, घनः -ना -नं, धीरः -रा -रं; 'a deep sound,' गभीरध्वनिः *m.*, गम्भीरशब्दः, घनध्वनिः.—(Dark coloured) घनः -ना -नं; 'deep red,' घनारुणः -खा -खं, सुरक्तः -क्ता -क्तं; 'deep blue,' घननीलः -ला -लं.—(Very deep) क्षतल-स्पर्शी -शी -शी, अस्वायः -गा -गं, अस्वायः -या -यं, अस्वानः -ना -नं, अस्वारः -रा -रं; 'deep sleep,' सुषुप्तिः *f.*, सुनिद्रा, सुषुप्पयस्या, अपोरनिद्रा. साधिका; 'deep darkness,' घनान्यकारः, अन्धतमसः; 'deep sigh,' दीर्घनिश्वासः; 'knee-deep,' जानुदमः -मा -मं, जानु-द्वयसः -सा -सं, जानुगात्रः -त्रा -त्रं.

DEEP, *s.* (The sea) समुद्रः, सागरः, महादधिः *m.*, महाखेयः, जलधिः *m.*, यथोनिधिः *m.*, असुराशिः *m. f.*, वारिराशिः; 'deep of night,' निशीथः, महारात्रः, गभीररात्रः, योररात्रः.

To DEEPEN, *v. a.* गम्भीरीकृत, अधिकगभीरं -रां -रं कृ, जगापीकृ, घनतरं -रां -रं कृ, निम्नीकृत.—(Darken) तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं).

DEEPLY, *adv.* गम्भीरं, गभीरं, गाढं, प्रगाढं, निर्भरं, अत्यन्तं, नितान्तं, भृङ्गं, दीर्घं; 'deeply grieving,' शोकमग्नः -ग्ना -ग्नं, शोकसागरमग्नः -ग्ना -ग्नं, शोकावगाढः -दा -दं; 'deeply sighing,' दीर्घ-निश्वासः; 'deeply rooted,' घटमूलः -ला -लं or दीर्घमूलः.

DEEP-MOUTHED, *a.* गभीरनाडी -दिनी -दि (नृ), घनध्वनिः -निः -नि.

DEEP-MUSING, *a.* चिन्तापरः -रा -रं, ध्यानमग्नः -ग्ना -ग्नं, चिन्ताकुलः -ला -लं.

DEEP-READ, *a.* सर्वज्ञास्वपारागः -गा -गं, स्वपीतः -ता -तं, सर्वविषयज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, सर्वज्ञास्वनिष्ठः -ता -तं.

DEEPNESS, *s.* (Profundity) गम्भीरता, गाम्भीर्यं, जगापता, निम्नता, अपोगतत्वं, घनता, गाढता, नीचत्वं.—(Craft) विदग्धता, वेदग्ध्यं.

DEER, *s.* मृगः, हरिणः, कृष्णसारः, एणः, कुरङ्गः -ङ्गकः -ङ्गनः, रुहः *m.*, रोहितः, रोहिन् *m.*, पृषतः, पृषन् *m.* (नृ). समूहः *m.*, चमूहः *m.*, चमरः, चञ्चलः, रिज्यः, रिप्यः, रङ्गुः *m.*, न्यङ्गुः *m.*, रोहिणः, समरः, शतरः, समीची, चीनः, बदली, कन्दली, मिषकः, मृडोकः, मोकणः, भीतदृश्यः, व्याधीनः, पद्मवाहः, पातायुः *m.*—(Deer-skin) मृगजिनः, मृगचर्म *n.* (नृ).—(Deer-killer) मृगघातनीयः, मृगघुः *m.*

To DEFACE, *v. a.* नश् in caus. (नाशयति -यितुं), विनश्; उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), उच्छिद् (c. 7. -चिन्तति -चेतुं), विलुप् in caus. (-लोपयति -यितुं), लुप् (c. 6. लुम्पति, लोभुं), अपमृन् (c. 2. -नाधि -नाधि), प्रमृन्, दुष् in caus. (हृषयति -यितुं), विरूपीकृ, विकृ.

DEFACED, *p. p.* विनाशितः -ता -तं, उच्छिन्नः -न्ना -न्नं, लुप्तः -प्ता -प्तं.

DEFACEMENT, *s.* लोपः, विलोपनं, उच्छेदः, हृषणं, विनाशः, चामर्षः.

DEFACER, *s.* हृषकः, विनाशकः, उच्छिन्न *m.* (नृ), उन्मूलकः, उत्पाटकः.

To DEFALCATE, *v. a.* उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), ऊन् (c. 10. ऊनयति -यितुं), नृनीकृ, ह्स् in caus. (ह्रासयति -यितुं), अस्वीकृ, लोपं कृ.

DEFALCATION, *s.* नृनता, हीनता, हानिः *f.*, उद्धारः, लोपः, ह्रासः, घीणता, अत्यन्तं, अपचयः, पिच्छितः *f.*, अपच्छेदः, उत्तर्जनं.

DEFAMATION, *s.* अपवादः, परिवादः, अभिशंसनं, अभिशापः, आलोपः, पिशुनवाचनं, कलङ्कः, कलङ्ककरणं, असूया, निन्दा, परिभाषणं, पादोपः, मोक्षार्थं, अक्षीर्षिकरणं, अयशस्करणं.

DEFAMATORY, *a.* अपवादकः -क्ता -क्तं, अभिशंसकः -का -कं, कुवादः -दा -दं, कलङ्ककरः -री -रं, अक्षीर्षिकरः -री -रं, अपयशस्करः -री -रं, पादुष्टः -ष्टा -ष्टं, पिशुनः -ना -नं, असमूयकः -का -कं, गुणापवादकः -क्ता -क्तं, मुग्धः -रा -रं.

To DEFAME, *v. a.* अपयद् (c. 1. -यदति -दितुं), परिवाद, परगुणान् अपयद्, अभिशंस (c. 1. -शंसति -शितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), असूय (nom. असूयति -यितुं), निन्द (c. 1. निन्दति -न्दितुं), अपयशः कृ, अक्षीर्षिं कृ.

DEFAMER, *s.* अपवादी *m.* (नृ), परिवादी *m.*, गुणापवादकः, असूयकः, असमूयकः, गुणघात *m.* (नृ), कलङ्ककरः, कुवादः, अभिशंसकः, पद-पवादी *m.* (नृ), पिशुनः, सूषकः, आलोपकः.

To DEFATIGATE, *v. a.* सिद् in caus. (रोदयति -यितुं), घ्न in caus. (आमयति -यितुं), आनीकृ, अमार्ति -ती -तिं कृ, ज्ञानं -नां -नं कृ.

DEFATIGATION, *s.* अन्तिः *f.*, ज्ञानिः *f.*, घ्नः. परिश्रमः, श्रानिः *f.*, वेदः.

DEFAULT, *s.* (Omission) परित्यागः, अननुष्ठानं, परिलोपः, भङ्गः.—(Want, failure) जमावः, असम्भवः, अविषयः, विरहः, अप्राप्तिः *f.*, न्यूनता.—(Defect) दोषः, असुखः, वैकल्यं, व्यतिवृत्तिः.—(Non-appearance) अदर्शनं, अनुपस्थानं; 'in default of evidence,' साक्ष्याभावे.

DEFAULTER, *s.* नियमव्याभिचारी *m.* (नं), नियमलङ्घी *m.* (नं), रुद्धः, चण्डशोधनाथं निरूपितदिक्से विचारसभायाम् अनुपस्थायी *m.* (नं).

DEFEASANCE, *s.* अनुज्ञायः, विप्रतिपत्तिः *f.*, लोपः, नियमभङ्गः, नियमलोपः.

DEFEASIBLE, *a.* अनुज्ञायित्वः -या -यं, लोपः -या -यं, लोपनीयः -या -यं.

DEFEAT, *s.* पराजयः, पराभवः, परिभवः, अभिभवः, अभिभूतिः *f.*, अपजयः, व्यसनं, चलयसनं, भङ्गः, भेदः, नाशः, विनाशः, ध्वंसः.

To DEFEAT, *v. a.* (Overthrow) जि (c. 1. जयति, जेतुं), पराजि, विजि; अभिभू (c. 1. -भजति -विजुं), पराहन् (c. 2. -हन्ति -नुं), परास् (c. 4. -सत्यति -ससिनुं), विद्रु in caus. (-द्रावयति -यितुं), धृप् (c. 10. धैर्यति -यितुं), प्रधृप्; पथानृष् (c. 6. -मृशति -सधुं), वशीकृ. - (Frustrate) व्याहन्, खण्ड् (c. 10. खण्डयति -यितुं), वृषाकृ, विमलीकृ.

DEFEATED, *p. p.* जितः -ता -तं, पराजितः -ता -तं, पराभूतः -ता -तं, अभिभूतः -ता -तं, पराहतः -ता -तं, परास्तः -स्ता -स्तं, कृतध्वंसः -सा -सं.

DEFECATE, *a.* अपकर्मितमलः -ला -लं, शोधितः -ता -तं, हृतमलः -ला -लं, निर्मलीकृतः -ता -तं, पवित्रोक्तः -ता -तं, परिष्कृतः -ता -तं.

To DEFEATE, *v. a.* मलं ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपकृम् (c. 1. -कर्मति -रुतुं), निर्मलीकृ, विमलीकृ, शृप् in caus. (शोधयति -यितुं), पवित्रोक्त, परिष्कृ.

DEFECATION, *s.* मलपकर्मणं, निर्मलीकरणं, विमलीकरणं, शोधनं.

DEFECT, *s.* (Fault) दोषः, अयराधः, छिद्रं, अगुणः, कलङ्कः, दूषणं, वैकल्यं, मनुः *m.* - (Want) अभावः, विरहः, न्यूनता.

DEFECTIBILITY, *s.* न्यूनता, वैकल्यं, हीनता, दोषित्वं, हासता, अपूर्णत्वं.

DEFECTIBLE, *a.* न्यूनः -ना -नं, दोषिकः -को -कं, अपूर्णः -यो -यं.

DEFECTION, *s.* त्यागः, परित्यागः, च्युतिः *f.*, भ्रष्टा, भ्रष्टा, पतनं, परिवर्तनः.

DEFECTIVE, *a.* न्यूनः -ना -नं, विकलः -ला -लं, दोषी -पिणी -मि (नं), दोषवान् -वती -वत् (नं), सदोषः -या -यं, हीनः -ना -नं, सायराधः -धा -धे, सच्छिद्रः -द्रा -द्रं, कलङ्की -ङ्किनी -ङ्कि (नं), अपूर्णः -यो -यं, अपरिपूर्णः -यो -यं, असम्पूर्णः -यो -यं, अपर्याप्तः -मा -मं, अक्षहीनः -ना -नं, अत्योनः -ना -नं, जनः -ना -नं, असमयः -या -यं.

DEFECTIVENESS, *s.* न्यूनता, हीनत्वं, असम्पूर्णत्वं, असमयता, वैकल्यं.

DEFENCE, *s.* (Protection) रक्षणं, रक्षा, चायं, पालनं, रक्षणः, शरणं, आश्रयः, संश्रयः, गुप्तिः *f.*, गोपनं, अभ्युपपत्तिः *f.*, अवनं. - (Apology) उत्तरं, प्रतिवादः, व्यपदेशः, उत्तरकरणं, शुद्धिः *f.*, शोधनं. - (In law) उच्चरं, प्रत्युच्चरं, निवेदनं.

DEFENCELESS, *a.* अरक्षितः -ता -तं, रक्षाहीनः -ना -नं, अशरणः -शा -यं, निराश्रयः -या -यं, अनाश्रयः -या -यं, अप्रतिकारः -रा -रं. - (Unarmed) निरायुधः -या -यं, अस्त्रहीनः -ना -नं, विशस्त्रः -स्त्रा -स्तं.

To DEFEND, *v. a.* (Protect) रक्ष् (c. 1. रक्षति -यितुं), अभिरक्ष्, परिरक्ष्, संरक्ष्; वै (c. 1. त्रायते, त्रातुं), परिवै, सन्वै; पा or वाल् in caus. (पालयति -यितुं or c. 2. पति -नुं), अनुपा, परिपा, प्रतिपा, सम्पा, अभिपा; गुप् (c. 1. गोपयति, गोपुं or caus. गोपयति -यितुं), अनुगुप्, अभिगुप्, प्रगुप्, अभिनदुप्; चव् (c. 1. अवति -यितुं), पथैप् in des. (-ईप्सति -भितुं), परिप्राप् in des. - (Vindicate) रक्ष्, अनुपाल्, उच्चरं दा, पक्षपातं कृ; 'defend another,' परस्व सपक्षो भू, परापेन् उच्चरं वद् (c. 1. वदति -दिनुं). - (Prohibit) निवृ in caus. (-वारयति -यितुं), निषिप् (c. 1. -पेयति -पेयुं).

DEFENDABLE, *a.* रक्षणीयः -या -यं, रक्ष्यः -क्ष्ता -क्ष्त्वं, गोपनीयः -या -यं, गोप्यः -प्या -प्यं, पालनीयः -या -यं, अवनीयः -या -यं.

DEFENDANT, *s.* (Person sued) अभियुक्तः, प्रत्ययी *m.* (नं), प्रतिपक्षः, कार्ययी *m.* (नं). - (Advocate) प्रतिवादी *m.* (नं), उच्चरवादी *m.* (नं), पक्षपाती *m.* (नं).

DEFENDED, *p. p.* रक्षितः -ता -तं, अभिरक्षितः -ता -तं, पालितः -ता -तं, उपपालितः -ता -तं, गुप्तः -मा -मं, चातः -ता -तं, अवितः -ता -तं, गोपायितः -ता -तं.

DEFENDER, *s.* रक्षकः, रक्षिता *m.* (नं), रक्षी *m.* (नं), परिरक्षी *m.*, पालकः, पालः -लो *m.* (नं), पः in comp., चाता *m.* (नं), गोपः -पकः, गोपायकः, गोपी *m.* (नं), गोपिलः.

DEFENSIBLE, *a.* रक्षणीयः -या -यं, अनुपालनीयः -या -यं, परिशुद्धिधनः -मा -मं.

DEFENSIVE, *a.* रक्षकः -का -कं, पालकः -का -कं, पाली -लिनी -लि (नं), वारकः -का -कं, प्रतिपाती -तिनी -ति (नं).

DEFENSIVE, *s.* आत्मरक्षा, रक्षापस्था, प्रतिपातः, परित्राणं, सावधानता. - (In war) शत्रुवारणं, युद्धनिवारणमात्रं, शत्रोः or युद्धात् सावधानता.

To DEFER, *v. a.* (Put off, delay) विलस् (c. 1. -लुचते -चितुं), आका-लनरात् कार्यं त्वज् (c. 1. त्वजति, त्वजुं) or या in caus. (यापयति -यितुं). - (Refer to another) कार्यनिर्णयं परस्मिन् सवृ in caus. (-अर्थयति -यितुं) or निधिप् (c. 6. -धिपति -धेनुं) or न्यस् (c. 4. -सत्यति -ससिनुं).

To DEFER, *v. n.* (Delay) विलस् (c. 1. -लुचते -चितुं), मन्द (nom. मन्दाप्यते), चिर (nom. चिरयति -रायति -यितुं), कालं या in caus. (यापयति -यितुं) or धिप् (c. 6. धिपति, धेनुं). - (Pay regard to another's opinion) परमतम् आधि (c. 1. -धयति -यितुं) or चादृ (c. 6. -दृश्यते -दृष्टुं) or प्रती (प्रति with इ, प्रवेति -तुं) or उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).

DEFERENCE, *s.* (Regard) आदरः, समादरः, अनुनयः, मानं, सम्मानं, मान्यत्वं, आग्रहः, प्रथयः, प्रथयः, प्रतीतिः *f.*, अनुवर्त्तनं. - (Submission) अधीनता, वश्यता, नम्रता.

DEFERRED, *p. p.* विलसितः -ता -तं, आकालानरात् त्वक्त -क्ता -क्ते.

DEFERRING, *s.* विलसः -सन्, यापनं, कालयापः, आकालानरात् कार्यैत्यागः.

DEFIANCE, *s.* युद्धार्थम् आह्वानं, समाह्वयः -ह्वानं, क्रन्दनं, क्रन्दितं, स्पष्टा, आस्पष्टा, हूतिः *f.*, ह्वः, अभिग्रहः, नासीरं, योषसंराव.

DEFICIENCY, DEFICIENCY, *s.* न्यूनता, हीनता -त्वं, हासिः *f.*, अभावः, विरहः, रहितत्वं, अपूर्णता, असम्पूर्णत्वं, हासः, हासितत्वं, अत्यत्वं, क्षीणता, वैकल्यं, लोपः, लुप्तत्वं. - (Defect) दोषः, छिद्रः; 'deficiency of intellect,' बुद्धिहीनत्वं; 'of any organ of sense,' इन्द्रियवैकल्यं.

DEFICIENT, *a.* न्यूनः -ना -नं, हासः -ना -नं, विकलः -ला -लं, अपूर्णः -यो -यं, असम्पूर्णः -यो -यं, असमयः -या -यं, क्षीणः -शा -यं, रहितः -ता -तं, विरहितः -ता -तं, लुप्तः -मा -मं, हसितः -ता -तं, जनः -ना -नं; 'deficient in intellect,' न्यूनयोः -योः -यि, विकलान्तःकरणः -शा -यं, अत्यधीः -धीः -यि; 'in any organ of sense,' न्यूनैन्द्रियः -या -यं or विकलैन्द्रियः.

DEFIED, *p. p.* साहूतः -ता -तं, समाहूतः -ता -तं, स्पर्धितः -ता -तं.

DEFIER, *s.* आह्वयकः, समाह्वता *m.* (नं), आस्पष्टी *m.* (नं), कृताह्वानः.

To DEFILE, *v. a.* दुप् in caus. (दूषयति -यितुं), प्रतिदुप्, सन्दुप्; मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), मलिनोक्त, कलुप् (nom. कलुपयति -यितुं), अपवित्रोक्त, अमेध्यं -प्यां -प्यं कृ, लिप् (c. 6. लिम्पति, लेनुं), अनुलिप्, दिह् (c. 2. -देगिप् -रुतुं), चाविल (nom. चाविलयति -यितुं), मलीमोक्त; 'defile à virgin,' कर्मा दुप्.

To DEFILE, *v. n.* (March file by file) दृश्ययूहेन or श्रेणीयूहेन यात्रां कृ.

DEFILE, *s.* (Narrow passage) सङ्कटं, सङ्कटपथः, दुर्गमार्गः, दुर्गं, सङ्कट, सङ्कट, कन्दरः -री, आयातः, यपेट, रत्नं, गुहा, पक्षेत्तमये सङ्घापपथः.

DEFILED, *p. p.* दूषितः -ता -तं, दुष्टः -ष्टा -ष्टं, मलिनितः -ता -तं, कलुषितः

-ता -तं, मलदूषितः -ता -तं, मलमसः -सा -सं, अमेध्याक्तः -क्ता -क्तं, अमेध्यालितः -ता -तं; 'virgin,' दूतयोनिः, दूषिता.
 DEFILEMENT, *s.* (The act) दूषणं.—(The state) मालिन्यं, मलिनत्वं, मलं, समलता, अशुचित्वं, अशीर्षं -पत्वं, अपवित्रता, कलुषं, कलम्यं; अमेध्यात्वं, दुष्टता.
 DEFILER, *s.* दूषकः, दूषणः, कलुषकारी *m.* (नं), मलावहः, अशीर्षकृत्.
 DEFINABLE, *a.* निर्वचनीयः -या -यं, निरूपणीयः -या -यं, निर्देष्टव्यः -व्या -यं, उद्देश्यः -श्या -यं, व्याख्येयः -या -यं, निर्धारणीयः -या -यं.
 To DEFINE, *v. a.* (Explain a thing by its qualities) लक्षणानि or गुणान् व्याख्या (c. 2. -ख्याति -ति) or निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं) or निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or समुद्दिष्ट or निर्वच (c. 2. -वचि -कुं).—(Circumscribe) परिमा (c. 2. -माति -ति).—(Mark out) लक्ष् (c. 10. लक्षयति -यितुं), लक्षीकृ, पिष्ट (c. 10. पिष्टयति -यितुं).—(Determine) निर्णी (c. 1. -णयति -येतुं), निश्चि (c. 5. -चिनीति -चेतुं), निष्टे in caus. (-धारयति -यितुं)
 DEFINED, *p. p.* निरुक्तः -क्ता -क्तं, निरूपितः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, समुद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, लक्षितः -ता -तं, उपलक्षितः -ता -तं, कृतलक्षणा-शा-शं, लक्ष्यकृतः -ता -तं, व्याख्यातः -ता -तं, परिमितः -ता -तं.
 DEFINER, *s.* निर्वचकः *m.* (कृ), निर्दिष्टा *m.* (ष्टृ), लक्षणव्याख्याता *m.* (नृ), गुणनिरूपकः.
 DEFINITE, *a.* (Settled, determined) नियतः -ता -तं, निश्चितः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, निश्चिः -ष्टा -ष्टं, निर्णीतः -ता -तं, निर्धारितः -ता -तं, व्यवस्थापितः -ता -तं, सिद्धः -ष्टा -ष्टं.—(Limited) मितः -ता -तं, परिमितः -ता -तं, समर्थः -दा -दं, सापेक्षः -का -कं
 DEFINITION, *s.* लक्षणं, निर्वचनं, निरुक्तिः *f.*, निर्देशः, निदेशः, समुद्देशः, व्याख्या, लक्षणव्याख्या, गुणनिरूपणं.
 DEFINITIVE, *a.* नियतः -ता -तं, निश्चायकः -का -कं, निर्णायकः -का -कं, लाक्षणिकः -की -कं, आवश्यकः -का -कं or अपश्यकः.
 DEFINITELY, *adv.* नियतं, अपश्यमेव, निश्चितं, सुनिश्चितं, व्यक्तं, सुस्पष्टं.
 DEFLAGRABLE, *a.* दाहः -सा -सं, दहनोपः -या -यं, झलनोपः -या -यं.
 DEFLAGRATION, *s.* दाहः -हनं, अग्निदाहाद् अशेषेण विनाशः.
 To DEFLECT, *v. a.* चु (c. 1. च्यते, च्योतुं), चिच्यु; भञ्ज (c. 4. भञ्जयति, भञ्जितुं); पत् (c. 1. पतति -तितुं), विचल् (c. 1. -चलति -लितुं), व्यभिचर् (c. 1. -चरति -रितुं).
 DEFLECTION, *s.* च्युतिः *f.*, भञ्जः, विचलनं, व्यभिचारः, उक्लमः, भेपः, भ्रमः, विपथगमनं, विमार्गगमनं, उत्पथगमनं, सत्यत्यागः.
 To DEFLOUR, *v. a.* (A virgin) कुमारीं धृप् (c. 10. धर्षयति -यितुं) or अभिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), सतीत्वं or कुमारीत्वं ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or नश् in caus. (नाशयति -यितुं), योनिघाति कृ, भष्टं कृ.—(Take away the beauty of anything) शोभां or कान्तिं ह or नश्.
 DEFLOURED, *p. p.* (Virgin) द्यता, दूतयोनिः *f.*, परिता, सङ्घारी, प्रमादिका.
 DEFLOURER, *s.* कुमारीगामी *m.* (नं), सतीत्वनाशकः, कन्याप्रमापी *m.* (नं).
 DEFLOUOUS, *a.* अभिष्यन्दी -न्दिनी -न्दि (नं) or अवस्यन्दी, सधःप्रसारी -रिखी -रि (नं).
 DEFUXION, *s.* अभिष्यन्दः, अवस्यन्दः, प्रसवणं, सधःप्रवाहः, धरणं.
 DEFECATION, *s.* दूषणं, मलकरणं, अशीर्षकरणं, अपवित्रीकरणं.
 To DEFORM, *v. a.* विरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), विरूपीकृ, अपरूपीकृ, कुरूपीकृ, विकलीकृ, विकृ, कदाकारीकृ, व्यङ्गीकृ.
 DEFORMED, *p. p.* विरूपः -पा -पी -यं, कुरूपः -पी -यं, अपरूपः -पो -यं, विकृतः -ता -तं, विकृताङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, विकृताकारः -रा -रं, विकृताकृतिः -तिः -ति, विकलाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, व्यङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, व्याकारः -रा -रं, कदाकारः -रा -रं, कुतनुः -न्वी -नु, कुवेरः -रा -रं, योगकः -खा -खं or अपयोगकः.

कुचाः -जा -जं.

DEFORMATION, *s.* विरूपकरणं, अपरूपीकरणं, विकलीकरणं, व्यङ्गीकरणं
 DEFORMEDLY, *adv.* कुरूपेण, विकृतरूपेण, कदाकारेण, विकलं.
 DEFORMITY, *s.* विरूपता, वैरूप्यं, कुरूपता, अपरूपता, वैकृत्यं, वैकृतं, व्याकारः, व्यङ्गता, कुदृश्यत्वं, योगकत्वं, कुस्तितत्वं.
 To DEFRAUD, *v. a.* (Cheat) धृप् in caus. (धृषयते -ति -यितुं), परिजध्; प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभुं), विप्रलभ्, प्रतु in caus. (-तारयति -यितुं), चल् (c. 10. चलयति -यितुं), अन्वाय कृ.—(Deprive by fraud) चलेन or अन्वायेन or प्रतारणाद्वा ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or स्वावलोक्य कृ.
 DEFRAUDATION, *s.* चलेन or अन्वायेन or प्रतारणापूर्वम् हरणं or स्वावलोक्यः.
 DEFRAUDED, *p. p.* धितः -ता -तं, परिधितः -ता -तं, अतिर्धितः -ता -तं.
 DEFRAUDER, *s.* धवकः, धनुकः, प्रतारकः, अन्वायकृत्, चली *m.* (नं).
 To DEFRAUD, *v. a.* धनव्ययं or व्ययशोधनं or व्ययापाकरणं स्वीकृ, परार्थं धनव्ययं कृ or व्ययशोधनं कृ, व्ययम् उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or शुप् in caus. (शोधयति -यितुं) or अपाकृ or साप् in caus. (साधयति -यितुं).
 DEFRAUDER, *s.* व्ययशोधकः, व्ययापाकता *m.* (ष्टृ), परार्थव्ययस्वीकारि *m.* (नं).
 DEFRAIMENT, DEFRAISING, *s.* व्ययशोधनं, व्ययस्वीकारः, व्ययापाकरणं, व्ययमुक्तिः *f.*, व्ययमोक्षः, व्ययापनयनं, व्ययसिद्धिः *f.*, व्ययपोगमः.
 DEFT, *a.* (Neat) विनीतः -ता -तं.—(Dexterous) दक्षः -द्या -द्यं.
 DEFTLY, *adv.* विनीतं, सदास्ते, सूक्ष्मं, धिमे, चतुरं, युक्तिपूर्वं.
 DEFUNCT, *a.* मृतः -ता -तं, प्रेतः -ता -तं, परेतः -ता -तं, अतीतः -ता -तं, अपगतः -ता -तं, संस्थितः -ता -तं, विपन्नः -चा -चं, तत्कालीनितः -ता -तं.
 DEFUNCT, *s.* मरणं, मृत्युः *m.*, अपगमः, देहत्यागः, संस्थितिः *f.*, विपत्तिः *f.*
 To DEFT, *v. a.* युद्धार्थम् आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ते -ह्वानुं), समाह्वे; स्पर्धे (c. 1. स्पर्धते -र्धितुं), आक्रन्द (c. 1. -क्रन्दति -न्दितुं), अभियुज् (c. 7. -युज्जति -योजुं).—(Disdain, slight) अपह्ना (c. 9. -जानाति -ज्ञानुं), कदपीकृ, पराकृ, लघूकृ, निराकृ
 DEFT, *s.* आह्वानं, युद्धार्थं समाह्वानं, समाह्वयः, क्रन्दित.
 DEFTY, *s.* युद्धार्थम् आह्वयकः, समाह्वता *m.* (नृ), अभियोक्ता *m.* (कृ).
 DEGENERACY, DEGENERATENESS, *s.* क्षीणपुण्यत्वं, कुलधर्मभ्रंशः, धर्मकथमन्युतिः *f.*, कुलाचारत्यागः, कुलधर्मोदाभ्रता, मर्यादाहानिः *f.*, सम्मार्गापगमः, धर्मत्यागः, दुष्टता.
 DEGENERATE, *a.* क्षीणपुण्यः -स्या -स्यं, क्षीणधर्मः -म्ना -म्नं or नष्टधर्मः, कुलधर्मभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, तत्कालमर्यादः -दा -दं, धर्मकाचारच्युतः -ता -तं, धर्मविरुद्धः -ता -तं, धर्मपतितः -ता -तं, परिभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, दुष्टः -ष्टा -ष्टं.
 To DEGENERATE, *v. n.* कुलधर्माद् भञ्ज (c. 4. भञ्जयति, भञ्जितुं) or चु (c. 1. च्यते, च्योतुं) or पत् (c. 1. पतति -तितुं), दुष्प (c. 4. दुष्यति, दोष्टुं).
 DEGLUTITION, *s.* गरणं, निगरणं, निगाटः, गरा, गौलिः *f.*, गिरिः *f.*, ग्रसनं.
 DEGRADATION, *s.* (Deprivation or loss of office, disgrace) पदभ्रंशः, पदच्युतिः *f.*, अधिकारभ्रंशः, अधिकारनिराकरणं, अधिकारच्युतिः *f.*, पदलोपः, स्थानभ्रंशः, स्थानापकथः, अपकथः, अपमानं, अपखंडः, पतितत्वं, पातित्वं.—(Degeneracy, baseness) भ्रष्टता, अपकृष्टता, मर्यादाह्वयः, मर्यादाहानिः, दुष्टता, घृणलत्वं, अपोगतिः *f.*, निष्क्रमः.
 To DEGRADE, *v. a.* पदात् or अधिकाराद् भञ्ज in caus. (भञ्जयति -यितुं) or चु in caus. (च्यवयति -यितुं) or निराकृ or अपकृप् (c. 1. -कथयति -कथुं).—(Lessen the value) मूल्यं or अर्थम् अस्वीकृ or कन (nom. कनयति -यितुं) or हृष् in caus. (ह्रासयति -यितुं) or लघ (nom. लघयति -यितुं), लघूकृ, खलीकृ.
 DEGRADED, *p. p.* (Dismissed from office, disgraced) पदभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, पदच्युतः -ता -तं, अधिकारपतितः -ता -तं, पतितः -ता -तं, स्थानभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, अवशोषितः -ता -तं, खलीकृतः -ता -तं.—(Dege-

nerate) भट्ट-ष्टा-ष्टं, परिभट्ट-ष्टा-ष्टं, अपकृष्ट-ष्टा-ष्टं, निकृष्ट-ष्टा-ष्टं, अपम-ना-मं, नोच-चा-चं, निर्विणः-खा-खं.
 DEGRADING, *a.* लाघवकारी-रिणी-रि (न्) or अपमानकारी, सकी-ल्लिकरः-रा-रं, अपमशस्करः-री-रं.
 DEGREE, *s.* (Station, rank) पदं, स्थानं, आत्मपदं, पदविः *f.* -वी, वृत्तिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*; 'high degree,' परमपदं.—(State in which a thing is) अवस्था, भावः, दशा, स्थितिः *f.*, वृत्तिः *f.*, गतिः *f.*—(Step to any thing) क्रमः, पदं.—(Order of lineage) आचलः *f.*, श्रेणी; 'of high degree,' महाकुलप्रसूतः.—(Measure, extent) परिमाणं, प्रमाणं, पथ्येनं, माचं; 'to what degree?' कियत् प्रमाणं, कियत् पथ्येनं, किं पथ्येनं; 'in some degree,' किञ्चित्, ईपत्, कतिपयेन-यात्.—(Class, order) गणः, पंक्तिः *f.*, श्रेणी, वर्गः.—(Degree of latitude, &c.) भागः, अंशः, अष्टभागः, अष्टांशः.—(In arithmetic) अङ्कवयं.—(By degrees) क्रमशः, क्रमेण, क्रमे क्रमे, पदे पदे, पदशः, प्रतिपदं, अनुपदं, पदापदं, शनैः, शनैः शनैः.
 To DEHORT, *v. a.* उपदेशपूर्वं or प्रत्यादेशपूर्वं भयहेतुं मूचयित्वा निवृत्त in caus. (चर्त्तयति-यितुं), भैवं कार्थीः or भैवं कृपा इति मन्त्रं कृ, विपरीतम् उपदिश (c. 6.-दिशति-देष्टुं), प्रत्यादिश, अनः-ख्या (c. 2.-ख्याति-यितुं).
 DEHORTATION, *s.* विपरीतमन्त्रणं, प्रत्यादेशपूर्वं निवर्त्तनं, भैवं कार्थी इति मन्त्रकरणं, उद्यमभङ्गसाधैः प्रबोधः, निषेधाधिकः परामर्शः.
 DEHORTATORY, *a.* प्रत्यादेशकः-का-कं, निषेधाधिकः-का-कं, भैवं कार्थी इत्युपदेशकः-का-कं, निवृत्तिकारकः-का-कं.
 DEHORTER, *s.* प्रत्यादेशपूर्वं निवर्त्तयिता *m.* (तृ), प्रत्यादेश *m.* (तृ).
 To DEJECT, *v. a.* (Cast down) पत in caus. (पातयति-यितुं), अधःपत in caus.—(Dispirit, make sad) अवसद् in caus. (सादयति-यितुं), विपरीतकृ, अवसन्नकृ, विपादं जन् in caus. (जनयति-यितुं), झानीकृ, पोद् (c. 10. पोडयति-यितुं), व्यप् in caus. (व्यययति-यितुं).
 DEJECT, DEJECTED, *a.* विपणः-खा-खं, अवसन्नः-न्ना-न्नं, विपादी-दिनी-दि (न्), अवसादितः-ता-तं, उड्डिग्नमनः-ना-नं (स्) or दोनननाः or विमनाः or दुर्मनाः or अकर्मनाः, अवनतः-ता-तं, निर्विणः-खा-खं, दीनमनस्कः-स्का-स्कं, दीनचेतनः-न्ना-न्नं, झानः-न्ना-न्नं, झानः-न्ना-न्नं, झानः-न्ना-न्नं.—(In countenance) अधोमुखः-खो-खं or नतमुखः, विपणवदनः-न्ना-न्नं.
 DEJECTEDLY, *adv.* सविपादं, सावसादं, विपणं, सेड्डेगं, उड्डिग्नमनसा.
 DEJECTEDNESS, DEJECTION, *s.* विपादः, अवसादः, विपणता, अवमन्नता, उड्डेगः, निर्विणता, झानिः *f.*, झानिः *f.*, झानिः *f.*, दीनता.
 DEJECTURE, *s.* उच्चारः, उच्चरितं, अवस्करः, शोधनं, शकृत् *m.*, पूरोपं.
 DEIFICATION, *s.* (Union with Brahma) ब्रह्मत्वं, ब्रह्मभूयं, ब्रह्मनिष्ठत्वं, ब्रह्मसायुज्यं.—(Inferior deification) देवत्वं, देवभूयं, सुरभूयं.—(Act of making a god) देवकरणं, देवत्वदानं.
 DEIFIED, *p. p.* देवभूतः-ता-तं, सुरभूतः-ता-तं, ब्रह्मभूतः-ता-तं, प्राग्-देवत्वः-न्वा-त्वं, देवत्वमापन्नः-न्ना-न्नं.
 DEIFORM, *a.* देवरूपी-पिणी-पि (न्), देवाकारः-रा-रं, देवाकृतिः-ति-ति.
 To DEIFY, *v. a.* देवं कृ, देवीकृ, देवं ज्ञात्वा पूज् (c. 10. पूजयति-यितुं).
 To DEIGN, *v. n.* (Vouchsafe) अहं (c. 1. अहंति-हिंति); as, 'Deign thou to enter my house,' नम गृहं प्रवेष्टुम् अहंसि; प्रसद् (c. 6. सीदति-सत्ति) or प्रसादं कृ or प्रसन्नो भूत्वा कृ; as, 'deign to cast a look on us,' प्रसीद नो दृष्टिञ्च कुरु or दृष्टिप्रसादं कुरु or प्रसन्नो भूत्वा दृष्टिं कुरु.
 To DEIGN, *v. a.* अनुदा (c. 3. ददाति-दातुं), प्रदा, अनुज्ञा (c. 9. जानाति-ज्ञातुं), अनुग्रह (c. 9. गृह्णाति-ग्रहीतुं), अनुमन् (c. 4. मन्यते-मन्तुं).

To DEINTEGRATE, *v. a.* साकस्याद् उड्ड (c. 1. हरति-हर्त्तुं) or अपनी (c. 2. नयति-नेतुं), इस् in caus. (हासयति-यितुं), न्यूनीकृ.
 DEISM, *s.* आस्तिकता, आस्तिक्यं, अद्वैतं, अद्वैतवादः, एकात्मवादः.
 DEIST, *s.* आस्तिकः, अद्वैतवादी *m.* (न्), अद्वैतवादी *m.*, एकान्तवादी.
 DEITY, *s.* (A god) देवः, देवता, सुरः, विपुषः, ऋषयः, पूजिलः, नभःसद् *m.*, नाकसद् *m.*, नाको *m.* (न्), सुचिरायुः *m.* (स्), सख्यः, अनिमिषः, देवतारिः *m.*, दानवारिः *m.*, गोवैद्यः, निलिम्बः.—(Divine state) देवत्वं-ता.
 DELACERATION, *s.* दारुणं, विदारणं, खरुदं खरुदं करुणं or वेदनं or कर्त्तनं.
 DELACTATION, *s.* (Weaning) स्तनत्यागः, स्तनपानत्यागकरणं.
 DELAPSED, *p. p.* अधःपतितः-ता-तं, अवपतितः-ता-तं, सुतः-ता-तं.
 To DELATE, *v. a.* वह् (c. 1. वहति, वोढुं), अभिवह्, आनी (c. 1. नयति-नेतुं).—(Accuse) अभियुज् (c. 7. युनक्ति-युक्तुं).
 DELATION, *s.* वाहनं, आनयनं.—(Accusation) अभियोगः.
 DELATOR, *s.* अभियोगी *m.* (न्)-योक्ता *m.* (क्त्), अपवादकः, सूचकः.
 To DELAY, *v. a.* विलस् (c. 1. लघते-लितुं) or caus. लघयति-यितुं), चिर (nom. चिरयति-यितुं), आकालान्तरात् त्वञ् (c. 1. त्वजति, त्वञ्) or या in caus. (यापयति-यितुं) or धिप् (c. 6. धिपति, धेनुं) or अपनुद् in caus. (नोदयति-यितुं), स्थगितं-ता-तं कृ, दीधीकृ.—(Hinder) रूप् (c. 7. रुणद्धि, रोद्धुं), निरूप्, वृ in caus. (वारयति-यितुं), निवृ; वाप् (c. 1. वापते-पितुं), सम्प् in caus. (स्तम्पयति-यितुं), विष्टम्.
 To DELAY, *v. n.* विलच् (c. 1. लघते-लितुं), मन्द् (nom. मन्दायते), चिर (nom. चिरयति-यितुं or चिरायति), कालं या in caus. (यापयति-यितुं) or धिप् (c. 6. धिपति, धेनुं), विक्षप् (c. 1. क्लयते-क्लितुं), विचर् in caus. (चारयति-यितुं), दीधीभू; 'he delays coming,' विलसेन or विलसाद् आगच्छति.
 DELAY, *s.* विलसः-सनं, कालयापः, कालधेपः, धेपः, विकल्पाः दीधीसूचता, दीधीकरणं; 'a short delay,' क्षणधेपः.—(Stay, stop) स्तम्भः, अन्तरायः, व्याघातः, बाधा; 'without delay,' अविलम्बितं, अविलम्बं-सेन, अचिरं-रात्-रेण, माचिरं.
 DELAYED, *p. p.* विलम्बितः-ता-तं, चिरायितः-ता-तं, यापितः-ता-तं.
 DELAYER, *s.* विलम्बी *m.* (न्), विलम्बकारी *m.* (न्), कालयापकः, कालधेपकः.
 DELECTABLE, *a.* रमणीयः-या-यं, रम्यः-म्या-म्यं, सुभगः-गा-गं, मनोहरः-रा-रं, मनोरमः-मा-मं, मनोहः-ज्ञा-ज्ञं; कमनीयः-या-यं, मनसापः-पा-यं, अभिरामः-ना-नं, हर्षकः-का-कं, सुनन्दः-न्दा-न्दं, मोदकः-का-कं, आह्लादजनकः-का-कं, अभिलषणीयः-या-यं, कान्तः-ना-नं.
 DELECTABLENESS, *s.* रमणीयता, रम्यत्वं, कमनीयता, मनोरमत्वं, सुनन्दत्वं.
 DELECTABLY, *adv.* रमणीयं, रम्यं, कमनीयं, सुभगं, मनोरमं.
 DELECTION, *s.* आह्लादः, प्रह्लादः, आनन्दः, हर्षः, प्रमोदः, अभिरुचिः *f.*
 To DELEGATE, *v. a.* नियुज् (c. 7. युनक्ति-युक्तुं) or caus. योजयति-यितुं), समादिश (c. 6. दिशति-देष्टुं), व्यादिश, प्रतिसन्दिश, प्रत्या in caus. (स्थापयति-यितुं); प्रेर (c. 10. ईरयति-यितुं), न्यस् (c. 4. अस्यति-असितुं), उपन्यस्; प्रतिपद् in caus. (पादयति-यितुं), च्च in caus. (चर्त्तयति-यितुं), समृ in caus.; परिदा.
 DELEGATE, *s.* नियोगी *m.* (न्), नियुक्तः, अधिकारवान् *m.* (त्), प्रति-पुरुषः, प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिभूः.
 DELEGATED, *s.* कार्यनिर्वाहणे नियुक्तः-क्ता-क्तं or अधिकृतः-ता-तं, प्रेरितः-ता-तं, समादिष्टः-ष्टा-ष्टं.
 DELEGATION, *s.* नियोजनं, प्रेरणं, प्रस्थापनं, समादेशः, समर्पणं.
 To DELETE, *v. a.* अपमृज् (c. 2. माधि-ष्टुं), व्यामृज्, निर्मृज्, लोपं कृ.

DELETERIOUS, DELETORY, *a.* विनाशकः-का-कं, नाशी-शिनी-शि (न्) or प्रणाशी, घाती-तिनी-ति (न्) or विघाती, घातकः-का-कं, ह्यकरः-री-रं, सूदनः-नी-नं, हिंसः-सा-सं, शाहकः-का-कं.

DELETION, *s.* व्यामर्षः. लोपः, विलोपनं, उच्छेदः, विनाशः, नाशः.

DELF, DELFE, *s.* (Mine) आकरः, खनिः *f.*, खानिः *f.*—(Earthenware) मृण्मयभारादं, गृहारादं, कौलालकं, मार्तिकभारादं, मृण्मयद्रव्यं.

To DELIBERATE, *v. n.* मन्त् (c. 10. मन्तयते-ति-यितुं), सम्मन्त्, विचर् in caus. (-चारयति-यितुं), मनसा विचर्, चिन्त् (c. 10. चिन्तयति-यितुं), सच्चिन्त्, विचिन्त्; विगण् (c. 10. गणयति-यितुं), वितक् (c. 10. -तक्-यति-यितुं); विमृश् (c. 6. -मृशति-मृष्टुं), परामृश्, विकृप् (c. 1. -कृत्-यते-त्विप्), c. 10. -कृत्-यति-यितुं), विनिश्चि (c. 5. -चिन्तति-चेत्), सम्भू in caus. (-भावयति-यितुं), मनसा विवेचनं कृ.

DELIBERATE, *a.* विमृश्यकारी-रिणी-रि (न्) or समीक्षकारी or अधि-प्रकारी, स्वहितः-ता-तं, कृतावधानः-ना-नं, कार्यचिन्तकः-का-कं, अध्ययः-या-यं, अप्रमत्तः-त्ता-तं, अविरतः-ता-तं, अतुरः-रा-रं, परिणामदर्शी-शिनी-शि (न्).

DELIBERATED, *p. p.* चिन्तितः-ता-तं, सच्चिन्तितः-ता-तं, सुचिन्तितः-ता-तं, मन्तितः-ता-तं, विचारितः-ता-तं, विगणितः-ता-तं, मपितः-ता-तं.

DELIBERATELY, *adv.* विमृश्य, समीक्ष्य, सुविमृश्य, मन्तवत्, अवधानतः, अवधेया, अविरतं, अध्ययं, असहसा, अप्रमत्तं, बुद्धिपूर्वकं, मनःपूर्वकं, बुद्धिपूर्वकं, बुद्ध्या, मतिपूर्वकं; 'walking deliberately,' मितङ्गमः.

DELIBERATENESS, *s.* समीक्ष्यकारित्वं, विमृश्यकारित्वं, अधिप्रकारिता, सावधानता, विचारशीलता, सतर्कता, अध्ययता, अप्रमादः, परिणामदर्शनं.

DELIBERATION, *s.* मन्त्रणं-णा, सम्मन्त्रणं, विचारः-रणं-णा, सुविचारः, चिन्ता, सुचिन्ता, सच्चिन्तनं, विमर्शः, परामर्शः, विवेचना-नं, वितक्कः-कं, समीक्षा-क्षणं, प्रसमीक्षा, चर्चा, विगणनं, सम्प्रधारणा, भावना, विकल्पः, समर्पणं.

DELIBERATIVE, *a.* विचारकः-का-कं, विचारी-रिणी-रि (न्), चिन्तकः-का-कं, विमर्शी-शिनी-शि (न्), मन्त्रकः-री-रं, विचारशीलः-ला-लं.

DELICACY, *s.* (Daintiness) स्वादुता, सुखादुत्वं, सुरसत्वं, सौरस्यं, सुखाद्यत्वं, मिष्टता.—(Softness) सौकुमार्यं, सुकुमारत्वं, कोमलता, मृदुता.—(Elegance) लालित्यं, लौत्यं, लाघव्यं, विलासः.—(Nicety) सूक्ष्मत्वं-ता, सौन्दर्यं, शुद्धता, श्रद्धता.—(Slenderness, tenuity) तनुता, लघुता, लाघव्यं, अस्पृलता, क्षीणता.—(Scrupulousness, politeness) आदरः, सभ्यता, विनयः, सुशीलता.—(Weakness of constitution) शरीर-मृदुता, अङ्गमृदुता, प्रकृतिदौर्बल्यं.—(Choice food) स्वाद्वन्नं, विशिष्टान्नं, भोजनविशेषः, सुग्रासः.

DELICATE, *a.* (Dainty, of an agreeable taste) स्वादुः-दुः-द्वौ-दु or सुखादुः, सुरसः-सा-सं, मिष्टः-ष्टा-ष्टं, सुखाद्यः-ष्टा-ष्टं, स्वादुकारः-री-रं.—(Elegant) ललितः-ता-तं, चारुः-क्षी-रु.—(Soft) सुकुमारः-रा-रं, कोमलः-ला-लं, मृदुः-द्वौ-दु.—(Nice, slender, fine, not coarse) सूक्ष्मः-क्षा-क्षं, तनुः-नुः-न्वी-नु or वितनुः or प्रतनुः, लघुः-घुः-घ्वी-घु, श्रद्धः-क्षा-क्षं, पेलवः-वा-वं, क्षीणः-णा-यं, अस्पृलः-ला-लं, विरलः-ला-लं.—(Choice) विशिष्टः-ष्टा-ष्टं, शृङ्गृष्टः-ष्टा-ष्टं, उन्नतः-मा-मं.—(Polite) सभ्यः-भ्या-भ्यं, विनीतः-ता-तं.—(Weak in constitution) मृदङ्गः-ङ्गी-ङ्गं, मृदुशरीरः-रा-रं, जन्म-रोगी-गिणी-गि (न्); 'a delicate woman,' तन्वी, लघ्वी, सुमध्यमा.

DELICATELY, *adv.* ललितं. सलालित्यं, सुकुमारं, कोमलं, मृदु, तनु.

DELICATES, *s.* स्वाद्वन्नं, स्वादुभोजनं, मिष्टान्नं, सुग्रासः, विशिष्टान्नं.

DELICIOUS, *a.* स्वादुः-दुः-द्वौ-दु or सुखादुः, मधुरः-रा-रं, मिष्टः-ष्टा-ष्टं, सुखाखादः-दा-दं, सुरसः-सा-सं, मनोहरः-रा-रं, मनोरमः-मा-मं,

रम्यः-म्या-म्यं, रमणीयः-या-यं, मोदकः-का-कं, सुभगः-गा-गं, कमनीयः-या-यं.

DELICIOUSLY, *adv.* सुखादु, मधुरं, मनोरमं, रमणीयं, सुभगं.

DELICIOUSNESS, *s.* सुखादुता, माधुर्यं, सौरस्यं, रम्यता, रमणीयता.

DELIGHT, *s.* हर्षः, आनन्दः, आह्लादः, प्रह्लादः, ह्लादः, मुदा, मुद् *f.*, प्रमोदः, मोदः, आमोदः, प्रीतिः *f.*, तृप्तिः *f.*, सुखं, सौख्यं, नन्दः, नन्दयुः *m.*, मदः, प्रमदः, मादः, रतिः *f.*, परितोषः, सन्तोषः, रभसः, अभिरुचिः *f.*, कुतूहलं, चित्रप्रसन्नता, महोत्सवः; 'thrill of delight,' रोमहर्षणं, पुलकः, रोमाञ्चः.—(That which gives delight) नन्दनः-नं, आनन्दनं, आनन्ददः, हर्षकः, हर्षकरः, प्रीतिदः.

To DELIGHT, *v. a.* नन्द in caus. (नन्दयति-यितुं), आनन्द, अभिनन्द, हप् in caus. (हर्षयति-यितुं), प्रहृप्, परिहृप्; ह्लाद् in caus. (ह्लादयति-यितुं), प्रह्लाद्, आह्लाद्; सुख् (c. 10. सुखयति-यितुं), रम् in caus. (रमयति-यितुं), प्रमुद् in caus. (-मोदयति-यितुं), परितुप् in caus. (-तोषयति-यितुं), सन्तुप्; तृप् in caus. (तृप्षयति-यितुं), प्री (c. 9. प्रीणति or caus. प्रीणयति-यितुं), उन्नस् in caus. (-लासयति-यितुं), हर्षं कृ, आनन्दं दा.

To DELIGHT, *v. n.* नन्द (c. 1. नन्दति-न्दितुं), आनन्द्, अभिनन्द, विनन्द; हप् (c. 4. हृषति, हर्षितुं), प्रहृप्, संहृप्, सम्प्रहृप्; ह्लाद् (c. 1. ह्लादति-दितुं), रम् (c. 1. रमते, रन्तुं), अभिरम्, आरम्, संरम्, उपारम्, प्री (c. 4. प्रीयते), मुद् (c. 1. मोदते-दितुं), प्रमुद्; तृप् (c. 4. तोषति, तोष्टुं), परितुप्, प्रतुप्, सन्तुप्; रुच् (c. 1. रोचते-चितुं), अभिरुच्, उन्नस् (c. 1. -लसति-सितुं), विलस्; तृप् (c. 4. तृप्षति, तर्षुं).

DELIGHTED, *p. p.* हृष्टः-ष्टा-ष्टं, हर्षितः-ता-तं, आह्लादितः-ता-तं, प्रह्लादितः-ता-तं, ह्लादितः-ता-तं, आनन्दितः-ता-तं, आनन्दी-दिनी-दि (न्), प्रमोदितः-ता-तं, प्रमोदी-दिनी-दि (न्), मुदान्वितः-ता-तं, प्रीतिमान्-मती-मत् (त्), सन्तुष्टः-ष्टा-ष्टं, उन्नसितः-ता-तं or उन्नासितः, अभिरुचितः-ता-तं, प्रीतः-ता-तं, सुखी-खिनी-खि (न्), प्रहृष्टमनाः-नाः-नः (स्) or प्रीतमनाः, हृष्टचित्तः-त्ता-तं, आनन्दः-न्दा-न्दं; 'exquisitely delighted,' पुलकितः-ता-तं, परमहृष्टः-ष्टा-ष्टं, तोष-रोमाञ्चितः-ता-तं.

DELIGHTFUL, *a.* रम्यः-म्या-म्यं, रमणीयः-या-यं, मनोरमः-मा-मं, मनोहरः-रा-रं, सुभगः-गा-गं, हर्षकः-का-कं, हर्षकरः-री-रं, हर्षणः-णा-यं, नन्दकः-का-कं, नन्दनः-ना-नं, आनन्दनः-ना-नं, आनन्ददः-दा-दं, प्रीतिदः-दा-दं, मोदकः-का-कं, प्रमोदी-दिनी-दि (न्), रभणः-णा-यं, आनन्दमयः-यी-यं, सुखी-खिनी-खि (न्), सुखदः-दा-दं, परितोषजनकः-का-कं, रमणीयकः-का-कं, कमनीयः-या-यं, रुचिरः-रा-रं.

DELIGHTFULLY, *adv.* रम्यं, रमणीयं, मनोरमं, सुभगं, सुखेन, कमनीयं.

DELIGHTFULNESS, *s.* रम्यता, रमणीयता, मनोरमत्वं, कमनीयता, सन्धोक्रता.

To DELINEATE, *v. a.* (Sketch) लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), आलिख्, विलिख्; रूप् (c. 10. रूपयति-यितुं); अङ्क् (c. 10. अङ्कयति-यितुं).—(Paint) चिच् (c. 10. चित्रयति-यितुं).—(Describe) वर्ण् (c. 10. वर्णयति-यितुं), अनुवर्ण्, उपवर्ण्, संवर्ण्.

DELINEATED, *p. p.* आलिखितः-ता-तं, चित्रलिखितः-ता-तं, चित्रगतः-ता-तं, चित्रितः-ता-तं, वर्णितः-ता-तं, निरूपितः-ता-तं.

DELINEATION, *s.* आलेख्यं, आलेखनं, चित्रं, चित्रारम्भः, पादुलेख्यं. वर्णनं-ता, उपवर्णनं, अङ्कनं, आदर्शः.

DELINQUENCY, *s.* दोषः, अपराधः, पापं, व्यतिक्रमः, अवक्रिया, अपकर्म *m.* (न्), अपचारः, दुष्कर्म *m.* (न्), दुष्कृतं, कुकर्म *m.*, दुश्चरितं, पापकर्म *m.*, पापकृतं.

DELINQUENT, *s.* पापी *m.* (न्), पापकारी *m.* (न्), पापकृत, अपराधी *m.* (न्), दोषी *m.* (न्), कृतापराधः, कुकर्मकारी *m.* (न्), दुष्कृती *m.* (न्).

DEL

To DELIQUATE, v. n. विली (c. 4. -लोयते-लेतुं-लातुं), प्रविली; विद्रु (c. 1. -द्रवति-द्रोतुं), द्रवीभू, विगल् (c. 1. -गलति-लितुं), परिगल्.
DELIQUATION, s. द्रवः-वर्ण-वर्ण, विलयः-यनं, द्रवीकरणं, गलनं.
DELIQUIUM, s. मूर्च्छा-च्छनं-ना, प्रलयः, प्रमोहः, नष्टचेतता, निवेशः.
DELIRIOUS, s. चैतन्यरहितः-ता-तं, भ्रान्तचित्तः-ज्ञा-ज्ञं, नष्टचेतनः-ना-नं, रोगोपहतज्ञानः-ना-नं, चित्तविभ्रान्तः प्रलापकारी-रिखी-रि (नृ).
DELIRIUM, s. चित्तविभ्रान्तः, ज्ञानभ्रान्तिः, चैतन्यनाशः, अचेतन्यं, चित्तविभ्रवः, चित्तवैकल्यं, प्रलापः.
To DELIVER, v. a. (Consign) प्रतिपद in caus. (-पादयति-यितुं), च in caus. (अर्पयति-यितुं), समु, निधिप् (c. 6. -धिपति-धेनुं), न्यस् (c. 4. -अस्यति-असितुं), उपन्यस्, न्यासोक्तः; निविद् in caus. (-वेदयति-यितुं), सङ्गम् in caus. (-क्लामयति-यितुं), प्रतिष्ठा in caus. (-घापयति-यितुं), सारुह् in caus. (-रोपयति-यितुं), समाधिष् in caus. (-वेज्ञयति-यितुं).—(Give up, yield) प्रदा (c. 3. -ददाति-दातुं c. 1. -यच्छति), परिदा, सम्प्रदा, उत्सृज् (c. 6. -सृजति-सृजुं), मोक्ष् in caus. (-सारयति-यितुं), विद् (c. 1. -तरति-रितुं-रोतुं).—(Release, rescue) नृच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्षुं or caus. मोचयति-यितुं), विमुच्, प्रविमुच्, मोक्ष् (c. 10. मोक्षयति-यितुं), उद् (c. 1. -हरति-हर्तुं), समुद्; निस्तु in caus. (-तारयति-यितुं), सन्तु, उञ्; चै (c. 1. चायते, चातुं), पस्चै, सलै; रश् (c. 1. रक्षति-रक्षुं).—(Utter, pronounce) वाक्यम् ईर् (c. 10. ईरयति-यितुं), उद्गर्, उच्चर् in caus. (-चारयति-यितुं), उद्गर्ह (c. 1. -हरति-हर्तुं), व्याह्, वद् (c. 1. वदति-दितुं).—(Deliver a message, &c.) निविद् in caus. (-वेदयति-यितुं), विज्ञा in caus. (-ज्ञापयति-यितुं), साख्या (c. 2. -स्वायति-तुं).—(Assist in childbirth) सु in caus. (साधयति-यितुं), प्रसव् कृ in caus. (कारयति-यितुं).
DELIVERER, p. p. (Consigned) प्रतिपादितः-ता-तं, अर्पितः-ता-तं, न्यासितः-ता-तं, न्यस्तः-स्ता-स्तं, प्रणिहितः-ता-तं. —(Given up) प्रदत्तः-ज्ञा-ज्ञं, उत्सृष्टः-ष्टा-ष्टं, निस्तृष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रोत्सारितः-ता-तं, विहीर्यः-र्यो-र्यं. —(Released, rescued) मुक्तः-क्ता-क्ते, मोक्षितः-ता-तं, उद्भूतः-ता-तं, समुद्भूतः-ता-तं, रक्षितः-ता-तं, चातः-ता-तं, चाणः-णा-णं, निस्तारितः-ता-तं, उत्तीर्यः-र्यो-र्यं. —(Uttered) उच्चारितः-ता-तं. —(As a message) निवेदितः-ता-तं, निरादिष्टः-ष्टा-ष्टं. —(Of a child) प्रसूता.
DELIVERANCE, s. (Rescue, release) रक्षा-क्षं, परिरेक्षं, चाणं, परिचाणं, उद्धारः, उद्धारणं, निस्तारः, निस्तारणं, तारणं, मुक्तिः, मोक्षः, मोचनं, मोक्षणं, परिमोक्षणं.
DELIVERER, s. (Rescuer) चाता m. (नृ), रक्षकः, मोचकः, मोक्षकः, मुक्तिदाता m. (नृ), उद्धारता m. (नृ), समुद्धारता m., निस्तारकः, निस्तारयिता m. (नृ), तारकः.—(Announcer) निवेदकः, निवेदनकृत् m., साख्यायकः, विज्ञापकः.
DELIVERY, s. (Rescue) मुक्तिः, चाणं, रक्षणं. See DELIVERANCE. —(Consignment, giving up) अर्पणं, समर्पणं, प्रतिपादनं, निवेदनं, न्यासनं, उपन्यासः, आरोपणं, प्रदानं, परिदानं, सम्प्रदानं, विधायकत्वं. —(Of a message, &c.) निवेदनं, निरादेशः, विज्ञापनं. —(Utterance) उच्चारणं, उद्गर्हणं, व्याहरणं, व्याहारः.—(Childbirth) प्रसवः, प्रसूतिः, सूतिः, पूः, प्रसवकरणं, गर्भच्युतिः, जातकर्म n. (नृ); 'a woman near her delivery,' चासन्नप्रसवा.
DELL, s. दरौ-रा, कन्दरः-री, दरौभूः, द्रोणी, अद्रिद्रोणी, मुहा.
DELUABLE, a. मोहनीयः-या-यं, प्रवचनीयः-या-यं, प्रतारणीयः-या-यं.
To DELUDE, v. a. मुह् in caus. (मोहयति-यितुं), सम्मुह्, व्यामुह्, वच् in caus. (वचयति-यितुं), प्रवच्, परिवच्; प्रलभ् (c. 1. -लभते-लभ्युं);

DEM

प्रतृ in caus. (-तारयति-यितुं), प्रलभ् in caus. (-लोभयति-यितुं).
DELUDED, p. p. मोहितः-ता-तं, सम्मोहितः-ता-तं, विमोहितः-ता-तं, वञ्चितः-ता-तं, प्रलभ्यः-भ्या-भ्यं, प्रतारितः-ता-तं, प्रलोभितः-ता-तं.
DELUDE, s. मोही m. (नृ), वञ्चकः, प्रवञ्चकः, प्रतारकः, भ्रामकः.
DELUGE, s. भूतसम्प्रवः, जलाप्रावनं, जलप्रावनं, व्याप्रावः, जलप्रलयः, जलवेगः, तीयविभ्रवः, सलिलोपप्रवः, परिभ्रवः, जलोद्घासः, परिवाहः, रम्या, ज्योयः.—(Universal deluge) एकाग्रैव.—(Of rain) धारा-सारः, धारासम्प्रातः, अतिवृष्टिः, महती वृष्टिः.—(Overflow of a river) वानं.—(Sudden calamity) उत्पातः, विनिपातः.
To DELUGE, v. a. मु in caus. (प्रावयति-यितुं), जामु, परिमु, सम्मु; मज्ज् in caus. (मज्जयति-यितुं), निमज्ज्; 'This place is deluged by the tide,' एतत् स्थानं समुद्रवेलया प्राप्यते.
DELUGED, p. p. व्याप्रावितः-ता-तं, जामुतः-ता-तं, परिमुतः-ता-तं, सम्मुतः-ता-तं, अभिमुतः-ता-तं, अभिपरिमुतः-ता-तं, समभिमुतः-ता-तं.
DELUSION, s. (Illusion, error) मोहः, माया, भ्रमः, भ्रान्तिः, व्यामोहः, विभ्रनः, मतिविभ्रनः, परिभ्रनः, जामासः, प्रपञ्चः, इन्द्रजालं, मिथ्यामतिः, विवर्तः, आवरणं.—(Cheating, beguiling) वञ्चना, मोहनं, प्रलोभनं, विलोभः, कूटः-टं, प्रतारण.
DELUSIVE, DELUSORY, a. मोहो-हिनी-हि (नृ), मायी-यिनी-यि (नृ), मायिकः-की-के, मायामयः-यो-यं, जाली-लिनी-लि (नृ), भ्रान्ति-जनकः-का-कं, इन्द्रजालिकः-को-कं or ऐन्द्रजालिकः, भ्रुष्ट-रा-रं.
To DELVE, v. a. खन् (c. 1. खनति-नितुं), अभिखन्, खनिवेण गत्तै कृ.
DELVE, s. खानं-नकं, खातभूः, खेयं, गत्तै, विवरं, विलं, खवटः.
DELVER, s. खनिता m. (नृ), खातकः, साखनिकः, खनकः.
DEMAGOGUE, s. प्राकृतजननायकः, जनलोकनेता m. (नृ), पृथक्जनपुरोगमः, प्रजानायकः, प्रजोपकारकः, हीनवर्णसपक्षः, अधमवर्णपक्षपाती, उत्तनाधमवर्णमये कलहकारी m. (नृ).
DEMAIN, DEMESNE, s. खाधीना भूमिः.
DEMAND, s. (Claim) अभियोगः, प्रार्थना, अभ्यर्चना, अर्चना, अभिमानं, याज्ञा, याचना, मार्गणं; 'false demand,' मिथ्याभियोगः.—(Question) अनुयोगः, पर्यनुयोगः, प्रश्नः, सम्प्रश्नः, पृच्छा, जिज्ञासा, अन्वेषणा, अनुसरणं.—(Calling for in order to purchase) क्रयार्थं अन्वेषणा.
To DEMAND, v. a. (Claim) याच् (c. 1. याचति-चितुं), अर्पे (c. 10. अर्पयति-ने-यितुं), प्रार्थे; ममेति or मदीयमिति or मम दातव्यमिति वद् (c. 1. वदति-दितुं), स्वाधिकारं ज्ञा in caus. (ज्ञापयति-यितुं), अभियोगं कृ, खीकृ.—(Question) अनुयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-योक्तुं), ज्ञा in des. (जिज्ञासते-सितुं), प्रच्छ् (c. 6. पृच्छति, प्रष्टुं).
DEMANDABLE, a. अभियोज्यः-व्या-व्यं, याचनीयः-या-यं, प्रार्थनीयः-या-यं.
DEMANDANT, s. अभियोजता m. (नृ), अर्पे m. (नृ), प्रार्थयिता m. (नृ).
DEMANDED, p. p. याचितः-ता-तं, प्रार्थितः-ता-तं, अभियुक्तः-क्ता-क्ते, अनुयुक्तः-क्ता-क्ते, पृष्टः-ष्टा-ष्टं, जिज्ञासितः-ता-तं, मार्गितः-ता-तं.
DEMANDER, s. अभियोगी m. (नृ), याचिता m. (नृ), प्रार्थकः, प्रार्थ m. (नृ).
DEMARICATION, s. सीमा, परिसीमा, मर्यादा, अवच्छेदः, विच्छेदः.
To DEMEAN ONE'S SELF, v. n. व्यवहृ (c. 1. -हरति-ने-हर्तुं), वृत् (c. 1. वृत्ति-वृत्तुं), चर् (c. 1. चरति-रितुं), आचर्, समाचर्; वृत्तिन् अनुष्ट (c. 1. -वृत्ति-वृत्तुं).
DEMEANOUR, s. वृत्तिः, व्यवहारः, आचारः, आचरणं, गतिः, स्थितिः, चलनं, रीतिः, चरितं, चरित्रं, चेष्टितं.
To DEMENTATE, v. a. उन्मद् in caus. (-मादयति-यितुं), मुह् in caus. (मोहयति-यितुं).
DEMENTATE, a. उन्मत्तः-ता-तं, नष्टचित्तः-ता-तं, मूढसंज्ञः-ज्ञा-ज्ञं.

DEMENTATION, *s.* उन्मत्तीकरणं, मोहनं, वातुलीकरणं, भ्रान्तिकरणं.
 DEMERIT, *s.* अगुणः-खता, वैगुण्यं, निर्गुणत्वं, दोषः, अपुण्यं, गुणाभावः.
 To DEMERIT, *v. a.* दोषं कृत्वा निन्दाम् or दण्डम् अर्हति (c. 1. अर्हति-हिंति).
 DEMI, *a.* अर्धः-आर्धः, आर्द्धिकः-को-कं, सामि indec.
 DEMI-DEVIL, *s.* अर्धपिशाचः, नरपिशाचः, अर्द्धेन भूतोऽर्द्धेन पिशाचः.
 DEMI-GOD, *s.* नरदेवः, देवनाटकः, देवयोनिः *m.*, उपदेवता, अर्धदेवः.

The following are different sorts of demi-gods or super-human beings : यक्षः, सिद्धः, पिशाचः, किन्नरः, विद्याधरः, रघुः *n.* (स्), गन्धर्वः, गुप्तकः.

DEMI-MAN, *s.* अर्धनरः, अर्धपुरुषः, अर्धमानुषः, किन्नरः.
 DEMIGRATION, *s.* देशत्यागः, स्थानत्यागः, उत्क्रमणं, देशान्तरगमनं.
 DEMISE, *s.* (Of a king) राजमृत्युः, राजमरणं, उपरमः, उपरतिः *f.*
 To DEMISE, *v. a.* मरणकाले नियमपत्रेण प्रदा (c. 1. -यच्छति, c. 3. -ददाति -दातुं) or समु in caus. (-अर्पयति -यितुं) or प्रतिपद् in caus. (-पादयति -यितुं).

DEMISSION, *s.* अपकर्षः-धर्षणं, अपःपातनं, अपयोगतिः *f.*, अपसादनं, भङ्गः.
 DEMOCRACY, *s.* सध्वप्रजाधिपत्यं, सध्ववर्षप्रभुत्वं, प्रजाप्रभुत्वं, प्रजापालितं राज्यं, राज्यविशेषो यत्र साधारण्येन सध्वलोकेषु न्यस्तो राज्यभारः.

DEMOCRAT, *s.* प्रजाप्रभुत्ववल्लोचनी *m.* (न्), प्रजाधिपत्योपकारकः, प्रजाधिपत्यानुयाही *m.* (न्), प्रजोपकारकः, प्रजानायकः.

DEMOCRATICAL, *a.* प्रजाप्रभुत्वसन्धी -न्यिनी -न्यि (न्), साध्वलोकिकः-को-कं, साध्ववर्षिकः-को-कं.

To DEMOLISH, *v. a.* नश्र in caus. (नाशयति -यितुं), पिनश, उद् (c. 1. -हरति -हर्तुं), संह; ध्वंस् in caus. (ध्वंसयति -यितुं), प्रध्वंस्, विध्वंस्; अधःपत् in caus. (-पातयति -यितुं); उच्छिद् (c. 7. -चिनत्ति -चेतुं), उन्मूल् (c. 10. -मूलयति -यितुं), साध् in caus. (साधयति -यितुं), अवसद् in caus. (-सादयति -यितुं), उत्सद्.

DEMOLISHED, *p. p.* नाशितः-ता-तं, विनाशितः-ता-तं, उद्धृतः-ता-तं, संहतः-ता-तं, उच्छिन्नः-चा-चं, उन्मूलितः-ता-तं, भग्नः-गना-गनं, सादितः-ता-तं, सूदितः-ता-तं, विघटितः-ता-तं, विघाटितः-ता-तं.

DEMOLISHER, *s.* विनाशकः, विनाशकारी *m.* (न्), ध्वंसकारी, प्रलयकारी, उच्छेदकः, उन्मूलकः.

DEMOLITION, *s.* नाशः, विनाशः, प्रलयः, ध्वंसः, प्रध्वंसः, उच्छेदः, समुच्छेदः, उद्धरणं, संहारः, समूलोद्धरणं, उत्पाटनं.

DEMON, *s.* पिशाचः, भूतः, राक्षसः, असुरः, दानवः, निशादः, निशाचरः, यशारिः *m.*, यातुः *m.*, यातुधानः, विपुलः, कर्षरः, कर्षुरः, कर्षूरः, प्रेतः, उपपादकः.

DEMONIAC, *s.* भूताविष्टः, भूतग्रस्तः, भूतोपहतः, प्रेतपाहितः.

DEMONIAC, DEMONIACAL, *a.* भोतः-तो-तं, भोतिकः-को-कं, पैशाचः-ची-चं-चिकः-को-कं, आसुरः-री-रं, राक्षसः-सी-सं, 'demoniacal possession,' भूतावेशः.

DEMONOLOGY, *s.* भूतप्रेतादिविषया विद्या, वेतालपिशाचादिविषयका विद्या.

DEMONSTRABLE, *a.* साध्यः-ध्या-ध्यं, उपपादनीयः-या-यं, सूच्यः-च्या-चं, प्रतिपादनीयः-या-यं, प्रमेयः-या-यं, मोमांस्यः-स्या-स्यं.

DEMONSTRABLY, *adv.* प्रत्यक्षत्-क्षेय, सुस्पष्टं, सुस्पष्टं, कोऽत्र सन्देहः.

To DEMONSTRATE, *v. a.* साध् in caus. (साधयति -यितुं), उपपद् in caus. (-पादयति -यितुं), प्रमाणीकृ, प्रमाण (nom. प्रमाययति -यितुं) भू in caus. (भावयति -यितुं), विभू, सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं), निर्दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), प्रदिश, विनिर्दिश, निर्णी (c. 1. -ययति -येतुं); दृश in caus. (दर्शयति -यितुं).

DEMONSTRATED, *p. p.* सिद्धः-द्धा-द्धं, साधितः-ता-तं, उपपादितः-ता-तं.

-तं. उपपन्नः-न्ना-न्नं, प्रतिपादितः-ता-तं, प्रमाणितः-ता-तं, प्रमाणीकृतः-ता-तं, विभावितः-ता-तं.

DEMONSTRATION, *s.* सिद्धिः *f.*, साधनं, सिद्धसाध्यं, उपपत्तिः *f.*, उपपादनं, सिद्धान्तः, राद्धान्तः, प्रमाणं, प्रमास्यं, निर्देशः, निर्णयः, निर्णेतृत्वं; 'ocular demonstration,' प्रत्यक्षप्रमाणं, चाक्षुषज्ञानं; 'written,' लेखप्रमाणं.

DEMONSTRATIVE, *a.* निर्णायकः-का-कं, निश्चायकः-का-कं, निर्देशकः-का-कं, प्रामाणिकः-को-कं, सिद्धान्तकरणः-शा-यं, उपपादकः-का-कं, विभावकः-का-कं.

DEMONSTRATIVELY, *adv.* सम्प्रमाणं, सिद्धिपूर्वकं, सुस्पष्टं, निर्विवादं.

DEMONSTRATOR, *s.* निर्देश *m.* (ट्), सिद्धान्ती *m.* (न्) प्रमाणकर्त्ता *m.* (न्).

DEMORALIZATION, *s.* धर्मीभ्रष्टता, धर्मीविप्रवृत्तिः, आचारदुष्टता, व्यवहारदुष्टता.

To DEMORALIZE, *v. a.* आचारान् or व्यवहारान् दुष् in caus. (दूषयति -यितुं); धर्माद् भृश in caus. (भृशयति -यितुं) or चु in caus. (चूययति -यितुं), भष्टीकृ, दुष्टीकृ-त्ता-तं-तं-तं कृ.

DEMULCENT, *a.* शमकः-का-कं, शान्तिकः-को-कं, उपशायी-यिनी-यि (न्), क्षिप्रः-ग्धा-ग्धं, खेहवान्-धैती-यत् (न्), चिह्नः-शा-यं.

To DEMUR, *v. a.* or *n.* विलम्ब (c. 1. -लसते-सितुं), शङ्क (c. 1. शङ्कते -क्षितुं), विशङ्क, आशङ्क; विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), विकृष् (c. 1. -कृत्यते-त्यितुं or caus. -कृत्ययति -यितुं), चिर (nom. चिरयति -यितुं), सन्दिह (c. 2. -दग्धि-ग्धं), मनसा आन्दोल (nom. आन्दोलयति -यितुं).

DEMUR, *s.* विलम्बः, सन्देहः, संशयः, विकृत्यः, शङ्का, आशङ्का, वितर्कः, विचारणं, 'without demur,' अविवचरितं, अविलम्बितं.

DEMURE, *a.* एकान्विनीतः-ता-तं, अतिविनयवान्-वती-यत् (न्), समीरयः-वा-वं, गम्भीरः-रा-रं, धीरः-रा-रं, शान्तः-न्ता-न्तं, प्रीडितः-ता-तं, लज्जितः-ता-तं, ह्रीमान्-मती-यत् (न्), मन्दस्वः-स्या-स्यं.

DEMURELY, *adv.* सविनयं, समीरयं, एकान्विनयेन, सलज्जं, सप्रीडं.

DEMURENESS, *s.* विनयः, अतिविनयः, गौरवं, गम्भीर्यं, धीरता, धैर्यं, मन्दता, शान्तिः *f.*, लज्जा, सप्रीडता, त्रपा, शालीनत्वं.

DEMURRAGE, *s.* नीकाम् विहितकालादपेक् खाते or तीरोपाने धृत्वा प्राणिजेन नौपतये दत्तं पारितोषिकं.

DEMURRER, *s.* सशस्ये विषये विलम्बः or विरामः or विरतिः *f.*, अर्थनिर्णये प्राप्तिवाक्के आशस्यच्छेदनाद् विचारणत्यागः.

DEN, *s.* चिवरं, विलं, शम्भं, गङ्गरं, कन्दरः-रा, गङ्गः, रन्ध्रं, कुहरं, गुहा, गुहागृहं, खातं, दरो, निर्हरिः *m.*

DENIABLE, *a.* प्रत्याख्येयः-या-यं, अस्वीकार्यः-या-यं, खण्डनीयः-या-यं.

DENIAL, *s.* अपह्नवः, अपहृतिः *f.*, निहयः, निहृतिः *f.*, प्रत्याख्यानं, अपवादः, अपलपः, प्रत्यादेशः, निरसनं, निषेधः, प्रतिषेधः, अवधोरणा, प्रणयविहृतिः *f.*, व्यपाकृतिः *f.*, अस्वीकारः, अननुज्ञा; 'self-denial,' आत्मपरित्यागः, संयमः, संयमनं.

DENIED, *p. p.* अपहृतः-ता-तं, निहृतः-ता-तं, प्रत्याख्यातः-ता-तं, अपवादिता-ता-तं, प्रत्यादिष्टः-दा-दं, निरस्तः-स्ता-स्तं, अननुज्ञातः-ता-तं.

DENIER, *s.* अपहृता *m.* (न्), निहृता *m.*, अपलापी *m.* (न्), अपवादी *m.* (न्).

To DENIGRATE, *v. a.* कृष्ण (nom. कृष्णयति -यितुं), कृष्णीकृ, श्यामीकृ.

DENIGRATION, *s.* कृष्णीकरणं, श्यामीकरणं, कालीकरणं.

DENIZEN, *s.* नगरस्थः, पौरः, पौरजनः, नागरः, नगरजनः, नगरवासी *m.* (न्), स्वाधीनः, स्वतन्त्रः, स्वयशः, मुक्तः, नगरस्थ सामाजिकजनः.

To DENIZEN, *v. a.* पौरीकृ, नागरीकृ, स्वाधीनीकृ, स्वतन्त्रीकृ, स्वयशीकृ.

To DENOMINATE, *v. a.* अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), आख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), कृत् (c. 10. कीर्तयति -यितुं), प्रकृत्, सङ्कृत्; प्रचक्ष् (c. 2. -क्षयति -तुं).

DEN

- चये), उदाह (c. 1. -हरति -हर्तुं), भय (c. 1. भयति -यितुं), नाम कृ.
DENOMINATED, p. p. मोक्ष-क्षा-क्ष, अभिहितः-ता-तं, संक्षितः-ता-तं, स्मृतः-ता-तं, उदाहृतः-ता-तं, परिकीर्तितः-ता-तं, चाख्यातः-ता-तं, अनुक्तः-क्षा-क्ष. The following occur at the end of compounds: अभिध-धा-धं, अभिधानः-ना-नं, नामा-मा-म (न), नामधेयः-या-यं, चाख्यः-ख्या-ख्यं.
DENOMINATION, s. नाम *n.* (न), नामधेयः-यं, अभिधा-धानं-धेयं, संज्ञा, चाख्या, अभिख्या, अभिवचनं, लघुर्थं, उपाधिः *m.*, ख्यातिः *f.*
DENOMINATIVE, a. अभिधायी-यिनी-यि (न) -यिकः-का-कं, अभिधेयः-या-यं, नामकारी-रिणी-रि (न), चाख्यायकः-का-कं, संज्ञादायकः-का-कं.
DENOMINATOR, s. (Giver of a name) नामदाता *m.* (न), नामकृतः—(Of a fraction) हर, हारः-रकः, हारकाङ्कः; 'reduced to a common denominator,' सवर्धितः-ता-तं.
DENOTATION, s. निर्देशः-ज्ञनं, सूचनं, संसूचनं, उपलघुर्थं, चिह्नकरणं.
To DENOTE, v. a. सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं), संसूच्; निर्दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), उद्दिश, प्रदिश, विनिर्दिश; लघ् (c. 10. लघयति -यितुं), लघीकृ, दृश् in caus. (दर्शयति -यितुं).
DENOTED, p. p. सूचितः-ता-तं, संसूचितः-ता-तं, निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, लघितः-ता-तं, उपलघितः-ता-तं, दर्शितः-ता-तं, प्रदर्शितः-ता-तं.
DENOTING, DENOTATIVE, a. सूचकः-का-कं, दर्शकः-का-कं, वाचकः-का-कं.
DENOUEMENT, s. (Of a drama) कार्यं, निर्वहणं, निष्ठा.
To DENOUNCE, v. a. प्रकाशं भर्त्स (c. 10. भर्त्सयति -यितुं), घोषणापूर्वं तर्ज् (c. 1. तर्जति -जितुं), or आक्रुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं) or अभिशाप् (c. 1. -शपति -शप्ति); अनङ्गलं प्रकाश in caus. (-काशयति -यितुं); अनिष्टं व्या in caus. (व्यापयति -यितुं) or विद् in caus. (वेदयति -यितुं).
DENOUNCEMENT, s. प्रकाशभर्त्सनं, प्रकाशतर्ज्जनं, घोषणापूर्वं तर्ज्जनं or आक्रोशनं or अभिशापः, अनिष्टव्यापनं, अनङ्गलयोषण.
DENOUNCER, s. अनिष्टवेदकः, अनिष्टव्यापकः, अनङ्गलप्रकाशकः, प्रकाशं भर्त्सयिता *m.* (न) or तर्ज्जनकृत् or अभिशापकः.
DENSE, a. घनः-ना-नं, स्थूलः-ला-लं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, पीवटः-रा-रं, सुसंहतः-ता-तं, अधिरलः-ला-लं, निविडः-डा-डं, निरलः-रा-रं, -रालः-ला-लं, अननरः-रा-रं, दृढसन्धिः-न्धिः-न्धि, निविबरः-रा-रं, दृढः-डा-डं.
DENSITY, s. घनता-नं, स्थूलता, सौत्वं, सान्द्रता, पीवटनं, संहतनं, निविडनं, निविडं, निरल्यं, दृढता, दार्ढ्यं.
DENT, s. प्रहारचिह्नं, आघातचिह्नं, भङ्गः, कर्मिः *f.* See DINT.
DENTAL, a. दन्तः-न्ता-न्यं, दातः-न्तो-नं, दन्तो-न्तिनी-न्ति (न).—(Letter) दन्तं, दन्तद्वारा उच्चारितम् अक्षरं.
DENTATED, DENTED, DENTICULATED, a. दन्ती-न्तिनी-न्ति (न), 'दन्तुर-रा-रं, अनुक्रकचः-चा-चं, भङ्गुर-रा-रं.
DENTIFRICE, s. दन्तपवनं, दन्तशोधनं, दन्तधावनं, दन्तशाणं, मापवी, मिशिः *f.*
DENTIST, s. दन्तचिकित्सकः, दन्तवैद्यः, दन्तचिकित्सानीची *m.* (न), दन्तदोगविद्.
DENTITION, s. दन्तोद्देशः, दन्तोद्देशकालः, दन्तवृद्धिः *f.*
To DENUDATE or DENUDE, v. a. नग्नोक्तं, विवस्त्र (nom. विवस्त्रयति -यितुं), विकोप (nom. विकोपयति -यितुं), उच्छद् (c. 10. -छादयति -यितुं) ह (c. 1. हरति, हर्तुं), शून्योक्तं, रिक्तोक्तं; 'a tree of its leaves,' निष्पत्र (nom. निष्पत्रयति -यितुं).
DENUDATION, s. नग्नोक्तकरणं, विवस्त्रोक्तकरणं, विकोपोक्तकरणं, हरणं.
DENUDED, p. p. नग्नोक्तः-ता-तं, विकोपः-चा-चं, हतः-ता-तं.
DENUNCIATION, DENUNCIATOR, s. See DENOUNCEMENT, DENOUNCER.
To DENY, v. a. निहू (c. 2. -हूते -होतुं), अपहू, प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति

DEP

- तुं), जनः-ख्या, जतिख्या; अपवद् (c. 1. -वदति -दिहू), अपलप् (c. 1. -लपति -यितुं), अपवच् (c. 2. -वक्ति -क्तुं), प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), निरस् (c. 4. -सस्यति, ससितुं), अपहा (c. 9. -नानीते -ज्ञातुं), अपरीकृ.
To DEOBRUCT, v. a. प्रतिपन्नान् ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or विनी (c. 1. -नयति -नेतुं), निर्विघ्न (nom. निर्विघ्नयति -यितुं), निर्विघ्नोक्तं, मुच् (c. 6. मुचति, मोक्तुं), विशुष् in caus. (-शोधयति -यितुं).
DEODAND, s. ईश्वराय देयं, देवदेयं, देवोपहारः, अपमृत्युप्रायश्चित्तं.
To DEOFFILATE, v. a. प्रतिपन्नं or नाहं ह (c. 1. हरति, हर्तुं), विशोधनं कृ.
DEOFFILATION, s. प्रतिपन्नहरणं, नाहहरणं, विशोधनं, निवन्धनाशनं.
DEOFFILATIVE, a. नाहः-प्रो-प्रं, प्रतिपन्नहारी-रिणी-रि (न).
DEOSCUATION, s. चुसनं, परिधिषा, निधुषं, निमित्तकं.
To DEPAINT, v. a. वर्ये (c. 10. वर्ययति -यितुं), विच् (c. 10. विचयति -यितुं).
To DEPART, v. n. (Go away) अपगम् (c. 1. -गच्छति -गच्छुं), व्यपगम्, गम्; अपया (c. 2. -याति -तुं), व्यपया, प्रया, अपे (c. 2. -रति -तुं with अप, अपेति -तुं), व्यपे, विपे, वी (येति -तुं), व्यपस् (c. 1. -सरति -सर्तुं), व्यपन्नम् (c. 1. -ज्जानति -ज्जानितुं), व्यपन्नम्, उत्तम्, व्यपमृच् (c. 1. -सर्पति -सर्तुं), चल् (c. 1. चलति -लितुं), प्रत्या (c. 1. -तिष्ठति -स्थानुं), विप्रत्या, सम्प्रत्या, दूरीभू, उच्छद् (c. 6. उच्छति -च्छितुं).—(Desist from) निवृत् (c. 1. -पञ्जते -पञ्जितुं).—(Die) मे (c. 2. -रति -तुं with प्र, प्रैति -तुं), देहम् वस्तुन् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं) or तन् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), शरीराद् अपगम्, विपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), लोकान्तरं गम्.
To DEPART, v. a. उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं).—(Separate, distribute) विभुज् (c. 7. -युजति -योजुं), विभज् (c. 1. -भजति -भञ्जुं).
DEPART, s. अपगमः, व्यपगमः, विगमः, प्रयाणः.—(Death) अपगमः, संस्थितिः *f.*
DEPARTED, p. p. गतः-ता-तं, अपगतः-ता-तं, व्यपगतः-ता-तं, निर्गतः-ता-तं, अपेतः-ता-तं, व्यपेतः-ता-तं, प्रयातः-ता-तं, प्रस्थितः-ता-तं, अपसारितः-ता-तं, अपासृतः-ता-तं; 'one who has departed from virtue,' पन्थैव्यपेतः-ता-तं.—(Dead) प्रेतः-ता-तं, प्रमोतः-ता-तं, व्यतीतः-ता-तं, संस्थितः-ता-तं, निर्वाणः-था-थं, लोकान्तरगतः-ता-तं, अपविदलोकः-का-कं.
DEPARTER, s. पृथक्करणद्वारा यातुशोधकः, परिच्छेदेन यातुपरीक्षकः.
DEPARTMENT, s. (Allotment, division) विभागः, प्रविभागः, परिच्छेदः, विच्छेदः, भागः.—(Division of science, literature, &c.) देशः, जङ्गः, विषयः, प्रकरणं.—(Office, business) अधिकारः, नियोगः, कर्म *n.* (न).—(Province) देशः, विषयः, मण्डलं, ग्रामज्ञतं.
DEPARTURE, s. अपगमः, व्यपगमः, विगमः, गमनं, अपायः, प्रयाणं, अपयानं, प्रस्थानं, सम्प्रस्थानं, अपासरणं, अपसरणं, अपन्नमः-मर्थं, उत्तमर्थं, उत्तयः, निर्गमः, विसर्गः, वियोगः.—(Death) अपगमः, अत्ययः, संस्थितिः *f.*, तनुत्यागः, जीवोत्सर्गः, प्रयाणः.—(Abandonment) त्यागः, निवृत्तिः *f.*, मोक्षनं.
To DEPAUPERATE, v. a. दरिद्रोक्तं, कृपणीकृ, क्रश (nom. क्रशयति -यितुं), कृशीकृ, वि in caus. (व्यपयति -यितुं), क्षीणीकृ, दोनं-नो-नं कृ.
DEFECTION, a. श्यानः-ना-नं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, दुस्संवेद्यः-था-थं.
To DEPEND, v. n. (Hang from) लब्ध् (c. 1. लभते -धितुं), अवलब्ध्, प्रलब्ध्.—(Be dependent on, rest on, rely on) अवलब्ध्, समालब्ध्; आधि (c. 1. -धयति -ते-यितुं), संधि, समाधि, उपाधि; अधीनः-ना-नं or आत्यक्तः-क्षा-चम् चस्, वशीभू; 'The mind depends on the body,' बुद्धिः शरीरम् आधयति.—(Be connected with)

ससन्ध in pass. (-वधते).—(Depend on another for support) उपजीव् (c. 1. -जीवति -वितुं), अनुजीव्.—(Be in suspense) दोल (nom. दोलायते), विलम्ब; 'I depend entirely on you,' सद्यं त्वयि समर्पयामि.

DEPENDANCE, DEPENDENCE, s. (Reliance) आश्रयः, उपाश्रयः, संधयः, समाश्रयः, श्रयणं, श्रायः, अवलम्बनं, निष्ठा, तन्त्रता, आश्रयः, विश्वासः, प्रत्ययः, विश्रम्भः, समाश्रयः; 'mutual dependence,' अन्योन्याश्रयः.—(State of being at the disposal of another) पराधीनता, परायत्तत्वं, पराश्रितत्वं, परवर्तिन्यं, परवत्ता, परतन्त्रत्वं, पारतन्त्र्यं, ज्ञातान्त्र्यं, भक्तिः f.—(Connexion) ससन्धः -न्धित्वं, अभिससन्धः, प्रवन्धः, प्रसङ्गः, प्रसक्तिः f., अनुपङ्गः, समन्वयः, सम्पर्कः.—(Persons or things of which one has the disposal) भृत्यः, उपजीवी m. (नृ), स्वद्वयं, सं.

DEPENDANT, DEPENDENT, a. (Depending on) आश्रितः -ता -तं, संश्रितः -ता -तं, उपाश्रितः -ता -तं, अवलम्बो -सिनी -सि (नृ), अवल-सितः -ता -तं, अधीनः -ना -नं, ज्ञमधीनः -ना -नं, आश्रयः -ता -तं, वशः -शा -शं, तन्त्रः -न्ता -न्तं, निम्नः -मा -मं, ससद्धः -द्धा -द्धं, निवद्धः -द्धा -द्धं; 'dependent on kings,' राजसंश्रयः -या -यं; 'depen- dent on riches,' अर्थनिवन्धनः -ना -नं; 'a king's fortune is dependent on his minister,' सचिवायत्ता राजप्रीः.—(At the disposal of another) पराधीनः -ना -नं, पराश्रितः -ता -तं, परायत्तः -ता -तं, परतन्त्रः -न्ता -न्तं, परवशः -शा -शं, परवान् -वतो -वत् (नृ), उपजीवी -विनी -वि (नृ), नायवान् -वतो -वत् (नृ), गृह्यकः -का -कं, ज्ञातन्त्रः -न्ता -न्तं.—(Hanging down) लसितः -ता -तं, प्रलसः -ता -तं, विलसमानः -ता -तं.

DEPENDANT, s. आश्रितः, अनुजीवी m. (नृ), उपजीवी m., भक्तिकः, भृत्यः, सम्भाष्यः, परिवारः, परायत्तजनः.

DEPERDITION, s. नाशः, विनाशः, क्षयः, अपचयः, क्षतिः f., ध्वंसः. To DEPICT, v. a. वर्णं (c. 10. वर्णयति -यितुं), अनुवर्णं, उपवर्णं, संवर्णं; विलिख् (c. 6. -लिखति -लेखितुं), आलिख्; निर्दिष्ट् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), समुद्दिष्ट्.

DEPICTED, p. p. वर्णितः -ता -तं, आलिखितः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.

DEPILATION, s. लोमहरणं, रोषहरणं, निष्केशीकरणं, उन्मुचनं.

DEPILATORY, a. लोमहृत् m. f. n., रोमहारी -रिणी -रि (नृ), केशनाशकः -का -कं.

DEPILOUS, a. रोमहीनः -ता -तं, लोमरहितः -ता -तं, अकेशः -शा -शं.

DEPLETION, s. शून्यीकरणं, शून्यत्वं -ता, रिक्तता, अपूर्णता, अपूरणं.

DEPLORABLE, a. शोचनीयः -या -यं, शोच्यः -च्या -च्यं, विलपनीयः -या -यं, अनुकम्प्यः -म्प्या -म्प्यं, क्रन्दनीयः -या -यं, शोकमयः -यी -यं, दीवोपहतः -ता -तं.

DEPLORABLENESS, s. शोचनीयता, शोच्यत्वं, दीर्गत्वं, दीवोपहतत्वं.

DEPLORABLY, adv. शोचनीयं, अनुकम्पनीयं, शोच्यप्रकारेण, कृपणं.

DEPLORATION, s. शोचनं, विलपनं, परिदेवनं, क्रन्दनं, रोदनं, क्रुष्टं.

To DEPLORE, v. a. शूच् (c. 1. शोचति -चितुं), अनुशूच्; विलप् (c. 1. -लपति -पितुं), परिदेव् (c. 1. -देवति -ते -वितुं), क्रन्द् (c. 1. क्रन्दति -न्दितुं), आक्रन्द्; रुद् (c. 2. रोदति -तुं), अभिक्रुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं).

DEPLORER, s. अनुशोचकः, विलापकारी m. (नृ), परिदेवकः, रोदनकृत्.

To DEPLOY, v. a. (Troops) सैन्यव्यूहान् विसृ in caus. (-स्तारयति -यितुं),

DEPLUMATION, s. पक्षोत्पाटनं, पक्षोत्पाटनं, पक्षहरणं, निष्पक्षीकरणं.

To DEPLUME, v. a. पक्षान् or पक्षान् उत्पद् in caus. (-पाटयति -यितुं) or ह (c. 1. हरति, हर्षुं), निष्पक्षीकृ, पक्षोन्मुचनं कृ.

To DEPOSE, v. a. न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), निक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं).

DEPONENT, s. (In law) साक्षी m. (नृ), प्रमाता m. (नृ).—(Verb)

चक्रक्षरि क्रिया, अकर्मक्रिया, आत्मनेपदे क्रिया.

To DEPOPULATE, v. a. निर्जनोक्तृ, विजनोक्तृ, शून्यं कृ, अरक्ष्यं कृ, शून्या-रक्ष्यं कृ, नरशून्यं -न्यां -न्यं कृ, उपपीड् (c. 10. -पीडयति -यितुं), बाध् (c. 1. बाधते -धितुं), प्रबाध्, निर्देह् (c. 1. -दहति -दग्धुं), अभिमृद् (c. 1. -मर्दति -र्दितुं).

DEPOPULATION, s. निर्जनोकरणं, नरशून्यकरणं, अरक्ष्यकरणं, विप्रवः, उपप्रवः, उपपीडनं, अवमर्दः, उच्छेदनं.

DEPOPULATOR, s. उपपीडकः, बाधकः, विप्रवकारी m. (नृ), उच्छेदकः.

To DEPORT ONE'S SELF. v. a. चर् (c. 1. चरति -रितुं), आचर्, व्यवहृ (c. 1. -हरति -हर्षुं), वृत् (c. 1. वर्तते -र्तितुं), वृत्तिम् अनुष्ठा (-तिष्ठति -ष्ठातुं).

DEPORT, DEPORTMENT, s. वृत्तिः f., व्यवहारः, आचारः, आचरणं, रीतिः f., गतिः f., स्थितिः f., चेष्टितं, चरित्रं, चरितं, उत्साहः.

DEPORTATION, s. प्रवासनं, विवासनं, विवासकरणं, प्रवाजनं.

DEPOSAL, s. राज्यभ्रंशः, राज्यप्रभंशः, राज्यभङ्गः, राज्यपातनं.

To DEPOSE, v. a. (Lay down) न्यम् (c. 4. -अस्यति -असितुं), निधा (c. 3. -दधाति -धातुं), निक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं).—(Degrade from a high station) पदात् or अधिकाराद् भृश in caus. (भ्रंशयति -यितुं) or च्यु in caus. (चावयति -यितुं) or पत् in caus. (पातयति -यितुं).—(In law) स्वयं वद् (c. 1. वदति -दितुं), साक्ष्यं दा (c. 3. ददाति, दातुं), प्रमाणं दा.

DEPOSED, p. p. भट्टराज्यः -ज्या -ज्यं, राज्यभट्टः -ष्टा -ष्टं, राज्यच्युतः -ता -तं.

To DEPOSIT, v. a. न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), उपन्यस्, सव्यस्, प्रतिन्यस्; निक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), उपनिक्षिप्, विनिक्षिप्; निधा (c. 3. -दधाति -धातुं), आपा, पण् (c. 1. पणते -णितुं), च्यु in caus. (अर्पयति -यितुं), स्वा in caus. (स्वापयति -यितुं), स्वासीकृ, आपीकृ.

DEPOSIT, s. न्यासः, निक्षेपः, उपन्यासः, उपनिक्षेपः, उपनिधिः m., उपनिधानं, औपनिधिकं, आपिः m., आपानं, अन्वापिः m., विन्यासः, पणः; 'return of a deposit,' प्रतिदानं.—(Sediment) खलं, किट्टं, शेषः.—(Of a river) कालुष्यं.

DEPOSITARY, s. न्यासधारी m. (नृ), न्यासग्राही m. (नृ), निक्षेपधारी m. —(Object of trust) विश्वासस्थानं, विश्वासपात्रं, विश्वासभूमिः f.

DEPOSITED, p. p. न्यस्तः -स्ता -स्तं, निक्षिप्तः -प्ता -प्तं, उपन्यस्तः -स्ता -स्तं, विन्यस्तः -स्ता -स्तं, निहितः -ता -तं, प्रणिहितः -ता -तं, उपनिहितः -ता -तं, आहितः -ता -तं, उपहितः -ता -तं, अर्पितः -ता -तं, स्वापितः -ता -तं, अधिष्ठितः -ता -तं, आपीकृतः -ता -तं.

DEPOSITION, s. (In law) स्वयमुक्तिः f., साक्ष्यं, साक्षित्वं, प्रमाणं.—(De- gradation from sovereignty, &c.) राज्यभ्रंशः, राज्यभङ्गः, राज्यच्युतिः f., पदात् or अधिकारात् प्रभंशनं or पातनं.

DEPOSITOR, s. निक्षेपता m. (नृ), न्यासकृता m. (नृ), आपीकृता m., स्वापकः.

DEPOSITORY, s. आभारः, निधिः m., निधानं, आश्रयः, आस्पदं, अधिष्ठयः.

DÉPÔT, s. जगारं, युद्धसामग्र्यागारं, सैन्यागारं, सैन्यनिवासस्थानं.

DEPRAVATION, s. (Act of depraving) दूषणं, भट्टीकरणं.—(State) दुष्टता.

To DEPRAVE, v. a. दुष् in caus. (दूषयति -यितुं), सन्दुष्, प्रतिदुष्; नश् in caus. (नाशयति -यितुं), भृश in caus. (भ्रंशयति -यितुं), भट्टीकृ; च्यु in caus. (चावयति -यितुं), शट्टीकृ, विकृ; 'to become depraved,' दुष् (c. 4. दुषति).

DEPRAVED, p. p. दुष्टः -ष्टा -ष्टं, अन्तर्दुष्टः -ष्टा -ष्टं, विप्रदुष्टः -ष्टा -ष्टं, भट्टः -ष्टा -ष्टं, दुष्टभावः -वा -वं, दुष्टमतिः -तिः -ति, दुराचारः -रा -रं, दुरात्मा -त्मा -त्तं, पापचेताः -ताः -तः (स्), नष्टधीः -धीः -धि, शट्टः -ष्टा -ष्टं, खलः -ला -लं.

DEPRAVER, s. दूषकः, प्रतिदूषकः, दूषणः, नाशकः, भ्रंशकारी m. (नृ).

DEPRAVITY, DEPRAVEDNESS, s. दुष्टता, विप्रदुष्टता, अन्तर्दुष्टता, दुष्टभावता.

DEP

- दौराण्यं, भ्रष्टता, दुराचारत्वं, शाठ्यं, शठता, कुमृतिः *f.*, गहत्वं, दौर्जन्यं, स्वभावदौर्जन्यं, अप्रमाचारत्वं.
- To DEPRECATE, v. a.* प्रार्थनाद्वारेण निवृत्त in caus. (-चारयति-यितुं) or संपवृत्त in caus. (-वर्त्तयति-यितुं) or निवृत्त in caus.; मा भूयात् or मा भूद् इति प्रार्थे (c. 10. -अर्चयते-ति-यितुं), चमुकदुःखाद् मुक्तिं भूयाद् इति प्रार्थे.—(Beg for pardon) मे धनुम् अहेसोति प्रार्थे.
- DEPRECATION, s.* (Prayer against evil) दुःखनिवारणार्थं प्रार्थना or याज्ञा, मा भूदिति प्रार्थना.—(Begging pardon) क्षमस्व or क्षमेया इति प्रार्थना.
- DEPRECATIVE, DEPRECATORY, a.* दुःखनिवारणार्थप्रार्थनविशिष्टः -ष्टा -ष्टे, मा भूद् इत्यर्थप्रार्थनाकारी -रिणी -रि (न्), क्षतिनिवारकः -का -के.
- To DEPRECIATE, v. a.* अपकृप् (c. 1. -कर्मति-कृष्टुं), अवमन् (c. 4. -मन्यते-मन्तुं), लघु मन्, लघुकृ, मूल्यं न्यूनीकृ or न्यून (c. 10. -जनयति-यितुं) or कन (nom. कनयति-यितुं), or क्षत्तीकृ, क्षत्त्यमूल्यं-त्वां-त्वं कृ.
- DEPRECIATION, s.* अपकर्मः-धेयं, लघूकरणं, न्यूनीकरणं, अवमानं, ह्रासः.
- To DEPREDATE, v. a.* उपद्रु (c. 1. -द्रवति-द्रोतुं), अभिद्रु, उपद्रु (c. 1. -अवते-भ्रोतुं), विप्रु, अपद्रु (c. 1. -हरति-हर्तुं), लुण्ठ (c. 1. लुण्ठति-यितुं) c. 10. लुण्ठयति-यितुं, लुट् (c. 10. लोठयति-यितुं), लोप्त्रं ह.
- DEPREDEATION, s.* उपद्रवः, विप्रवः, उपप्रवः, अपहारः, हरणं, लोप्त्रग्रहणं.
- DEPREDEATOR, s.* उपद्रवी *m.* (न्), विप्रवकारी *m.* (न्), अपहारकृत्, हारकः.
- To DEPREHEND, v. a.* (Catch) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), घृ (c. 1. धरति, धर्तुं), अकस्माद् आसद् (c. 10. -सादयति-यितुं) or उपस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थातुं).—(Fild out) ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं), विद् (c. 2. वेत्ति, वेदितुं), निरूप् (c. 10. -रूपयति-यितुं).
- DEPREHENSIBLE, a.* ग्रहणीयः-या-यं, धरणीयः-या-यं, धोगम्यः-म्या-म्यं.
- DEPREHENSION, s.* अकस्माद्ग्रहणं, अकस्माद्ग्रहणं, अकस्मादासादनं.
- To DEPRESS, v. a.* अवमन् in caus. (-नामयति-यितुं), अपकृप् (c. 1. -कर्मति-कृष्टुं), अवपीड् (c. 10. -पीडयति-यितुं), पत् in caus. (पातयति-यितुं), अपःपत् in caus. (-सादयति-यितुं), भंश् in caus. (भंशयति-यितुं), अवध्वंस in caus. (-ध्वंसयति-यितुं), अधःकृ, नदीकृ.—(Dispirit) विपथीकृ, शान्तीकृ, विपद् in caus.
- DEPRESSED, p. p.* अपकृष्टः-ष्टा-ष्टे, अवनामितः-ता-तं, अवसादितः-ता-तं, पातितः-ता-तं, अवगाढः-ढा-ढं, निम्नः-न्ना-न्नं.—(In spirits) विपथः-था-थं, अवसन्नः-न्ना-न्नं, विपादी-दिनी-दि (न्), खिन्नः-न्ना-न्नं, दीनमनस्कः-स्का-स्कं.
- DEPRESSION, s.* अपकर्मः-धेयं, अवनामः, पातनं, अधःपातनं, अपध्वंसः, अवपीडनं.—(Of spirits) विपादः, अवसादः, अवसन्नता, उद्वेगः, खेदः, श्रानिः *f.*, श्रानिः *f.*, औत्सुक्यं.
- DEPRESSOR, s.* अवनामकः, अपकर्मकः, अवसादकः, अवपीडकः, पातकः.
- DEPRIVATION, s.* हरणं, अपहारः, वियोगः, लोपः, भंशः, हानिः *f.*, अपायः, क्षतिः *f.*, क्षयः, उपक्षयः, अपक्षयः, च्युतिः *f.*, ध्वंसः, परि-त्यागः, नाशः.
- To DEPRIVE, v. a.* हृ (c. 1. हरति, हर्तुं), अपहृ; भंश् in caus. (भंशयति-यितुं) with abl. of the thing. च्यु in caus. (च्यवयति-यितुं) with abl. c., विपुञ्ज in caus. (-योनयति-यितुं), विप्रपुञ्ज with abl. c.; अपनो (c. 1. -नयति-नेतुं), लुप् (c. 6. लुम्पति, लोप्त्रं, caus. लोपयति-यितुं), विनाकृ; 'to be deprived of' हा in pass. (हीयते), परिहा in pass. with inst. c., भंश् (c. 4. भंशयति, भंशितुं) with abl. c., च्यु (c. 1. च्यवते, च्योतुं) with abl. c.; विपुञ्ज in pass. (-युञ्जते) with inst. c.
- DEPRIVED, p. p.* हतः-ता-तं, अपहृतः-ता-तं, हीनः-ना-नं, परिहीणः-

DER

- णा -णं, प्रहीणः-णा-णं, विपुञ्ज-क्ता-क्ते, विप्रपुञ्ज-क्ता-क्ते, लुप्तः-मा-मं, रहितः-ता-तं, विरहितः-ता-तं, यज्जितः-ता-तं, विनाकृतः-ता-तं; परित्यक्त-क्ता-क्ते; 'deprived of one's right,' हताधिकारः-रा-रं; 'deprived of reason,' नष्टबुद्धिः-द्धिः-द्धि, अपहृतविज्ञानः-ना-नं, लुप्तप्रतिभः-भा-भं; 'deprived of life,' प्रहीणजीवितः-ता-तं.
- DEPTH, s.* गम्भीरता-त्वं, गाम्भीर्यं, गम्भीरता, जगापता-त्वं, निम्नता, अव्यगतत्वं, घनता, नीचता.—(Deep place) गम्भीरस्थानं, नीचपटं, जगापः, उदरं, गह्वरं; 'depth of hell,' पातालोदरं.—(Abyss) जगापदरी, जगतलम्पडीरन्तं, नरकः.—(Deep sea) महोदधिः *m.*—(In measurement) वेधः-धनं; 'mean depth,' समवेधः.—(Depth of winter) शिशिरमध्यं, मध्यशिशिरं; 'in the depth of winter,' शीतकालमध्ये.
- To DEPURATE, DEPURE, v. a.* निम्मलीकृ, विमलीकृ, शुष् in caus. (शोधयति-यितुं), पू (c. 9. पुनाति, पवित्रं), पवित्रीकृ, शुचीकृ, परिष्कृ.
- DEPURATE, a.* निम्मलः-ला-लं, विमलः-ला-लं, पूतः-ता-तं, पवित्रः-त्रा-त्रं, शोधितः-ता-तं, शुचिः-चिः-चि, धृतकल्मसः-पा-पं.
- DEPURATION, s.* निम्मलीकरणं, मलापकर्मणं, पवित्रीकरणं, शोधनं.
- DEPUTATION, s.* (Act of deputing) नियोननं, विनियोगः, प्रेरणं.—(Persons deputed) नियोगिनः *m. pl.*, नियुक्ताः *m. pl.*, नियोगिनां समूहः or गणः.
- To DEPUTE, v. a.* नियुञ् (c. 7. -युनक्ति-युक्तुं) caus. -योनयति-यितुं, विनियुञ्, प्रेर (c. 10. -इरयति-यितुं), समर्पिद् (c. 6. -दिशति-देष्टुं), व्यादिश्.
- DEPUTED, p. p.* नियुक्तः-क्ता-क्ते, नियोजितः-ता-तं, विनियुक्तः-क्ता-क्ते, विनियोजितः-ता-तं, प्रेरितः-ता-तं, समर्पितः-ष्टा-ष्टं.
- DEPUTY, s.* प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिपूरुषः, नियोगी *m.* (न्), नियुक्तः, प्रतिहस्तः-स्तकः.
- To DERACINATE, v. a.* उन्मूल् (c. 10. -मूलयति-यितुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति-यितुं), उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति-चेष्टुं), उत्खन् (c. 1. -खनति-नितुं), समूलोद्धरणं कृ.
- To DERAIGN, v. a.* प्रमाणीकृ, सत्याकृ, स्थिरीकृ, दृढीकृ, उपपद in caus. (-पादयति-यितुं).
- DERAIGNMENT, s.* प्रमाणीकरणं, सत्यापनं, उपपादनं.—(Apostacy) धर्मत्यागः.
- To DERANGE, v. a.* पयस् (c. 4. -अस्यति-असितुं), यस्. त्वाद्यप् (c. 6. -क्षिपति-क्षेपुं), विपुञ्ज in caus. (-क्षोभयति-यितुं), क्लं भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भंज्) or उपहन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं) or विलुप् (c. 6. -लुम्पति-लोप्त्रं), सद्धरीकृ, चाकुलीकृ, विभम् in caus. (-भनयति-यितुं).
- DERANGED, p. p.* यस्तः-स्ता-स्तं, विक्षिप्तः-भा-भं, असंस्थितः-ता-तं, अनवस्थितः-ता-तं, अव्यवस्थितः-ता-तं, व्यापन्नः-न्ना-न्नं, भग्नक्रमः-मा-मं, अस्तव्यस्तः-स्त्य-स्त्यं, अस्तव्यस्तः-स्ता-स्तं.—(In mind) विपरीतचेतः-ता-तः (स्), भ्रान्तमनाः-ना-नः (स्), उन्मत्तः-न्ना-न्नं.
- DERANGEMENT, s.* उत्क्रमः, व्युत्क्रमः, भग्नक्रमः, अक्रमः; असंस्थानं, अव्यवस्था, अनवस्थितत्वं, वैलक्षण्यं, व्यस्तता, विवृत्तता, विप्रवः, विक्षिप्तता.—(Of mind) चिह्नविप्रवः, चिह्नविभ्रमः, मतिविपथ्यः.
- DERELICTION, s.* त्यागः, परित्यागः, उत्त्यागः, विरहः, उत्सर्जनं, अपायः.
- To DERIDE, v. a.* संवहस् (c. 1. -हसति-सितुं), अपहस्, उपहस्; अपहासास्पर्दीकृ, अवहासभूमिं कृ; भर्त्से (c. 10. भर्त्सयते-ति-यितुं), उल्सि (c. 1. -स्सयते-स्सेतुं), अवगह् (c. 1. -गह्ते-हिंति), अवहा (c. 9. -जानाति-ज्ञातुं), अवधिप् (c. 6. -क्षिपति-क्षेपुं).
- DERIDED, p. p.* उपहसितः-ता-तं, अवहसितः-ता-तं, विगर्हितः-ता-तं.
- DERIDER, s.* उपहासकः, परिहासकज्ञै *m.* (न्), अवधेयकः.

DERIDINGLY, *adv.* परिहासेन, उपहासेन, सावक्षेपं, हास्यपुरःसरं.
 DERISION, *s.* उपहासः, अवहासः, अपहासः, परिहासः, हास्यं, अवक्षेपः, उन्नासनं, अवज्ञा, अवहेला, अवमानं, व्यजना, व्यङ्ग्यः.
 DERISIVE, *a.* परिहासकः-का-कं, हासकरः-रा-रं, अवक्षेपकः-का-कं.
 DERIVABLE, *a.* प्रापणीयः-या-यं, आनयनीयः-या-यं, उत्पादनीयः-या-यं, व्युत्पादनीयः-या-यं, निष्पादनीयः-या-यं, यौक्तिकः-की-कं.
 DERIVATION, *s.* आनयनं, उत्पत्तिः *f.*, व्युत्पत्तिः *f.*, निष्पत्तिः *f.*, अपवाहः.—(Origin) योनिः *f.*, उद्भवः, सम्भवः, प्रभवः, निर्गमः, मूलं.—(Of a word) शब्दोत्पत्तिः *f.*, धातुव्युत्पत्तिः, शब्दयोनिः *f.*
 DERIVATIVE, *a.* व्युत्पन्नः-न्ना-न्तं, यौक्तिकः-की-कं, औत्सर्गिकः-की-कं.
 DERIVATIVE, *s.* व्युत्पन्नशब्दः, उत्पन्नशब्दः, मूलाद् आनीतं यत्किञ्चित्.
 To DERIVE, *v. a.* मूलाद् आनी (c. 1. -नयति -नेतुं) or निर्णयति or नी or अपवहति (c. 1. -वहति -वोदुं), निष्कृप् (c. 1. -कषति -कृष्टुं); उत्पत्तिं कृ, व्युत्पत्तिं कृ; निर्गमं in caus. (-गमयति -यितुं), उद्भू in caus. (-भावयति -यितुं), सम्भू in caus.; निःसृ in caus. (-सारयति -यितुं), जन् in caus. (जनयति -यितुं).—(Communicate by transmission) सञ्चर in caus. (-चारयति -यितुं).
 To DERIVE, *v. n.* उत्पद्य (c. 4. -पद्यते -पद्ये), व्युत्पद्य, समुत्पद्य; जन् (c. 4. जायते, जनिष्यते), प्रनन्; प्रभू (c. 1. -भवति -वितुं), उद्भू, सम्भू; प्रसृ (c. 1. -सरति -सर्त्तुं), उद्गम (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), निर्गम.
 DERIVED, *p. p.* उत्पन्नः-न्ना-न्तं, व्युत्पन्नः-न्ना-न्तं, आनीतः-ता-तं.
 DERIVER, *s.* व्युत्पत्तिकारकः, आनयनकर्त्ता *m.* (ऋ), जन्मदाता *m.* (तृ).
 To DEROGATE, *v. a.* न्यूनीकृ, जन् (c. 10. ऊनयति -यितुं), अस्वीकृ, कन (nom. कनयति -यितुं), लघ (nom. लघयति -यितुं), लघूकृ, ह्स् in caus. (ह्रासयति -यितुं), असूय (nom. असूयति -यितुं).
 DEROGATION, *s.* न्यूनीकरणं, अस्वीकरणं, लघूकरणं, ह्रासः, अपचयः, असूया, अभ्यसूया, अपवादः, विगानं.
 DEROGATORILY, *adv.* असूयया, अभ्यसूयया, सापवादं, अकौत्तिकरं.
 DEROGATORY, *a.* लघूकारकः-का-कं, असूयकः-का-कं, अभ्यसूयकः-का-कं, अपवादकः-का-कं, अपचयशस्करः-री-रं, अकौत्तिकरः-रा-रं, हासकः-का-कं.
 DERVEISE, DERVISH, *s.* मुरुम्कदेशीयः सत्पासी or योगी *m.* (नृ).
 DESCANT, *s.* (Song) विगीतं, सङ्गीतं, गीतं.—(Discourse) वादः, वाचं, प्रवादः, प्रवचनं, वचनं, अनुकथनं, सङ्गथा, वचनक्रमः, भाषितं.
 To DESCANT, *v. n.* (Sing) विगै (c. 1. -गायति -गातुं), अनुगै, सङ्गै.—(Discourse at large) सुविस्तरेण वद् (c. 1. -वदति -दितुं) or प्रवद्, सुविस्तरं व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं) or विवरणं कृ.
 To DESCEND, *v. n.* (Come down) अवरोह (c. 1. -रोहति -रोदुं), अवतृ (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं), अवया (c. 2. -याति -तुं), अधो या, अवपत् (c. 1. -पतति -तितुं), अधो गम् (c. 1. -गच्छति, गन्तुं).—(Fall) पत, निपत्, प्रपत्, च्यु (c. 1. -च्यते; च्योतुं), प्रच्यु.—(Make hostile incursion) आक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), अभिद्रु (c. 1. -द्रवति -द्रोतुं), अभिधाव (c. 1. -धावति -वितुं).—(Arrive, enter) आगम्, अभिगम्, उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), प्रविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं).—(Be derived from) उत्पद्य (c. 4. -पद्यते -पद्ये), प्रसृ (c. 1. -सरति -सर्त्तुं), प्रभू, निर्गम.—(Devolve by inheritance) वंशक्रमेण or अन्यक्रमेण आगम् or आया, पितृसकाशात् प्राप् in pass. (-आप्यते -आप्ते).—(Descend into particulars) विस्तरशः or विभागशः or उपवर्णेन वद् (c. 1. -वदति -दितुं), विस्तीर्णविवरणं कृ, समुद्देशं कृ.
 To DESCEND, *v. a.* (Make to come down) संवतृ in caus. (-तारयति

-यितुं), अवरोह in caus. (-रोहयति -यितुं), अवपत् in caus. (-पातयति -यितुं); 'he descends the tree,' द्रुमात् or तरोर् अवतरति or अवरोहति.
 DESCENDANT, *s.* सन्तानः-नं, सन्ततिः *f.*, अपत्यं, प्रवरं, प्रजा, सूनुः *m.*, प्रसवः, प्रसूतिः *f.*, तनुः *m.*; 'descendants,' पुत्रपौत्राः *m. pl.*, कुलसन्ततिः *f.*, अपत्यानि *n. pl.*, कुलं, वंशः; 'male descendant,' पुत्रसन्तानः.
 DESCENDED, *p. p.* अवतीर्णः-र्णो-र्णं, अवरोहः-हो-हं, अधोगतः-ता-तं; 'lineally descended or inherited,' वंशक्रमागतः-ता-तं or क्रमागतः, क्रमायातः-ता-तं, पितृप्राप्तः-प्ता-प्तं, अन्ययागतः-ता-तं.
 DESCENDENT, *a.* अवरोही-ही-ही (नृ), अधोगामी-मिनी-मि (नृ), नीचगः-गा-गं, पातुकः-का-कं, अधःपाती-तिनी-ति (नृ), नीचाभिमुखः-खा-खं.
 DESCENSION, *s.* अवपातः, अधोगतिः *f.*, पातः, पतनं, अधःपतनं, अधःसरणं.
 DESCENT, *s.* (Going downwards) अधोगतिः *f.*, अधोगमः-मनं, अवपातः, अवतारः, अवपतनं, अवतरणं, अवरोहः-हणं, अधोयानं.—(Hostile incursion) अभिक्रमः, अवस्कन्दः, आक्रान्तिः *f.*, प्रयाणं, अभिनिवेशं.—(Transmission by succession) क्रमागतः, वंशक्रमागतः, क्रमागतत्वं, अन्ययागमः.—(Birth extraction) जन्म *n.* (नृ), उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, सम्भवः, वंशः.—(Lineage) सन्ततिः *f.*, अन्यया, आवलिः *f.*; 'consanguineous descent,' एकशरीरात्म्यः, एकशरीरावयवत्वं.
 DESCRIBABLE, *a.* वर्णनीयः-या-यं, निर्देश्यः-श्या-श्यं, निर्वचनीयः-या-यं, व्याख्येयः-या-यं, वर्णयितुं शक्यः-क्या-क्यं.
 To DESCRIBE, *v. a.* वर्णयति (c. 10. वर्णयति -यितुं), अनुवर्णयति, उपवर्णयति, संवर्णयति; निर्दिशति (c. 6. -दिशति -देष्टुं), उद्दिशति, समुद्दिशति; विवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), कथं (c. 10. कथयति -यितुं), सङ्गृह्य; कृत् (c. 10. कीर्त्तयति -यितुं), अनुकृत्; निर्वच (c. 2. -वचति -वक्तुं); व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), विवृ (c. 2. -वृणोति -वक्तुं), निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं).
 DESCRIBED, *p. p.* वर्णितः-ता-तं, उपवर्णितः-ता-तं, निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, उद्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, समुद्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, निरुक्तः-क्ता-क्तं, व्याख्यातः-ता-तं, कथितः-ता-तं, निरूपितः-ता-तं, विवृतः-ता-तं.
 DESCRIPTION, *s.* वर्णनं-ना, उपवर्णनं, विवरणं, विवृतिः *f.*, निर्देशः, समुद्देशः, निरुक्तिः *f.*, निर्वचनं, व्याख्या-ख्यानं, निरूपणं, कथनं, यथार्थकथनं.
 DESCRIPTIVE, *a.* निर्देशकः-का-कं, समुद्देशकः-का-कं, वर्णनकृत् *m. f. n.*, वाचकः-का-कं, विवरणकारी-रिणी-रि (नृ), यथार्थकथकः-का-कं.
 To DESCRIBY, *v. a.* (Perceive at a distance, see) दूराद् आलोक् (c. 1. -लोकते, c. 10. -लोकयति -यितुं) or अवलोक्, दृश् (c. 1. -पश्यति, द्रष्टुं), अनुदृश्, प्रदृश्, परिदृश्; ईक्ष् (c. 1. -ईक्षते -ईक्षतुं), समीक्ष्, अभिवीक्ष्, प्रेक्ष्, वीक्ष्, निर्वर्णयति (c. 10. -वर्णयति -यितुं), आलक्ष् (c. 10. -लक्षयति -यितुं), उपलक्ष्.—(Find out, discover) ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं), अवगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), सूच (c. 10. सूचयति -यितुं).
 DESCRIBY, *s.* दूराद् आलोकितं यत्किञ्चिद्, दूरादृष्टं वस्तु.
 To DESECRATE, *v. a.* प्रतिष्ठालोपं कृ, संस्कारदूषणं कृ, संस्कारहीनं-नां-नं कृ, जपुष्यं-ष्यां-ष्यं कृ, अपवित्रीकृ, पुण्यत्वं लुप् (c. 6. लुम्पयति, लोभं or caus. लोपयति -यितुं), दुष् in caus. (दूषयति -यितुं), व्यभिचर (c. 1. -चरति -रितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), मलिनीकृ.
 DESECRATED, *p. p.* लुप्तप्रतिष्ठः-ष्टा-ष्टं, भग्नसंस्कारः-रा-रं, भष्टपुण्यत्वं-त्वा-त्वं.
 DESECRATION, *s.* प्रतिष्ठालोपः, संस्कारदूषणं, पुण्यत्वदूषणं, अपवित्रीकरणं, व्यभिचारः, कलङ्ककरणं, अपुण्यकरणं.
 DESERT, *s.* (A wilderness) मरुः *m.*, मरुस्थलं-ली, मरुभूमिः *f.*, जङ्गलं, धरम्यं, वनं, ईरियं, इरियं, धन्वा *m.* (नृ), रोपणं, विदग्धः, वनुरं-नूरं.

DESERT, a. (Wild) चारखः-खी-खं-खकः-का-कं, जङ्गलः-ला-लं, जाङ्गलः-ली-लं, घनः-न्या-नं, इरिणः-या-यं, ईरिणः-या-यं, निजैनः-ना-नं, निवैलः-ला-लं, निरालयः-या-यं, शून्यः-न्या-नं, विलः-ला-लं.
DESERT, s. (Merit or demerit) गुणागुणं, पुण्यापुण्यं, जहेनं, धर्माधर्मं.—(Excellence, right to reward) गुणः, पुण्यं, श्रेयः *n.* (स्), सुकृतं, उपयोगः, उपयुक्तता, योग्यत्वं, पात्रता, कृतित्वं, उत्कृष्टः, शस्यं, प्रशस्यं.
To DESERT, v. a. त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), परित्यज्, संन्यज्; हा (c. 3. नहाति, हातुं), अपहा, महा, विहा, अपाहा; रङ् (c. 10. रङ्गयति-रिङ्), विरङ्; उन्मुञ् (c. 6. मुञ्जति-मुञ्), विमुञ्, अतिमुञ्, उन्मू (c. 6. उन्मूति-मिन्मू), मोक्ष्; पिरिह् (c. 1. हरति-हर्तुं).
To DESERT, v. n. (From the army) सेनां त्यक्त्वा परित्यज् (c. 1. वहेति-रिङ्) or पलाय् (c. 1. पलायते-यिङ्) or विपलाय्.
DESERTED, p. p. त्यक्तः-क्ता-क्तं, परित्यक्तः-क्ता-क्तं, संन्यक्तः-क्ता-क्तं, रहितः-ता-तं, विरहितः-ता-तं, उन्मुञ्-या-यं, विमुञ्जितः-ता-तं, हीनः-ना-नं, परिहीनः-या-यं, वजितः-ता-तं, शून्यः-न्या-नं, उन्मूतः-ता-तं, मोक्षितः-ता-तं, विनाशितः-ता-तं, लुप्तः-ता-तं, अपविष्टः-क्ता-क्तं.
DESERTER, s. त्यागी *m.* (नृ), त्यक्त *m.* (नृ), सेनात्यागी *m.*, विपलायी *m.* (नृ), पलायी *m.* (नृ), परित्यक्ता *m.* (नृ), परित्यक्ता, युद्धत्यागी, युद्धपलायकः.
DESERTION, s. (Abandonment) त्यागः, परित्यागः, उन्त्यागः, विरहः, मोक्षनं, उत्सर्जनं, विसर्जनं, विसृष्टिः *f.*, परित्यक्तः.—(From the army) सेनात्यागः, युद्धत्यागः, युद्धपलायनं, विपलायनं.
DESERTLESS, a. निर्मुक्तः-या-यं, अनर्हः-है-है, अनुपयुक्तः-क्ता-क्तं.
To DESERVE, v. a. and n. अर्हं (c. 1. अर्हति-ते-रिङ्), अर्हः-है-है or उपयुक्तः-क्ता-क्तं or उचितः-ता-तं or योग्यः-न्या-न्यम् अस् or भू; 'he deserves honour,' मानम् अर्हति; 'he deserves punishment,' दण्डम् अर्हति; 'he deserves to drink soma juice,' सोमं पातुम् अर्हति; 'does he deserve so large a salary or not?' किम् उपयुक्तोऽयम् एतावद् बहूनि गृह्णात्य् अनुपयुक्तो वा; 'he deserves death,' यथाहेति, मरणोचितोऽस्ति. The future pass. part. may sometimes be used in this sense; as, 'he deserves death,' मरणोऽस्ति; 'he deserves honour,' मान्योऽस्ति, पूजनोपेक्षित.
DISERVEDLY, adv. अर्हं, उपयुक्तं, योग्यं, उचितं, अर्हेत्वेन, न्यायतः.
DISERVER, s. अर्हः; 'good deserver,' सत्पात्रः; 'best deserver,' अर्हत्तमः.
DESERVING, a. (Worthy of) अर्हः-है-है, उपयुक्तः-क्ता-क्तं, उचितः-ता-तं, योग्यः-न्या-न्यम्.—(Meritorious) गुणी-णिनी-णि (नृ), गुणान्वितः-ता-तं.
DESERVING, s. गुणः, उपयोगः, पुण्यं, जहेनं, धर्मः, पात्रता, शस्यं.
DESICCANTS, a. द्रव्यशोषकाः *m. pl.*, द्रव्यशोषणार्थम् उपनाहः or उपदेहः.
To DESICCATE, v. a. शुष्प in caus. (शोषयति-यिङ्), उच्छुष्, उपशुष्, विशुष्, संशुष्.
To DESICCATE, v. n. शुष्प (c. 4. शुष्यति, शोषुं), विशुष्, शोष (c. 1. शोषति-रिङ्).
DESICCATION, s. शोषणं, परिशोषः, उच्छोषणं, शुष्ककरणं, शुष्कत्वं.
DESICCATIVE, a. शोषकः-का-कं, उच्छोषकः-या-यं, शुष्ककृत् *m. f. n.*
To DESIDERATE, v. a. अप्रमत्तं or अविययं किञ्चिद्भुङ्क्ते (c. 6. इच्छति, रयिषुं) or उन्मूह (c. 1. कन्दते-रिङ्) or सम्मार्प in des. (इच्छति-यिङ्).
DESIDERATUM, s. अविद्यमानं किञ्चिद् अभीष्टं वस्तु. अप्रमत्तानो वाञ्छनी-यविषयः.
To DESIRE, v. a. (Purpose, intend) कृ in des. (चिकीर्षति-रिङ्), अभिष्टे (rt. इ with अभि, प्र; अभिष्टेति-रिङ्), उपलब्ध् (c. 10. लब्धयति-यिङ्); उद्दिश् (c. 6. दिशति-देह्), अभिसन्धा (c. 3. दधाति-धातुं),

मनः or मतिं or युद्धिं कृ or प्रकृ with loc. or abl. case; as, 'he designs a crime,' मनः पापे करोति; 'he designs the death of the king,' राज्ञो विनाशाय मतिं करोति.—(Plan, meditate) चिन्त् (c. 10. चिन्तयति-यिङ्), प्रचिन्त्, मन्त् (c. 10. मन्तयति-यिङ्), यद् (c. 1. यदते-रिङ्), कृप् (c. 10. कल्पयति-यिङ्), परिकृप्, अनुसन्धा (c. 3. दधाति-धातुं), व्यसो (c. 4. स्यति-सातुं).—(Devote to, apply to a particular purpose) प्रयुज् (c. 7. युज्ते-योङ्), उपयुज्, विनियुज्; as, 'to religious purposes,' धर्मायैम् उपयुज्.—(Draw) आलिह् (c. 6. लिखति-लेखि), सूत्रपातं कृ, संस्कारं कृ, संस्कृ.
DESIGN, s. (Intention, purpose) चिकीर्षा-रिषितं, अभिप्रायः, अभिष्टेन, आशयः, अर्थः, आकृतं, तात्पर्यं, आकांक्षा, छन्दः, छन्दः *n.* (स्), सद्बलाः, उद्देशः, मतिः *f.*, मत्, कार्यं, उपयोगः, प्रयोजनं, उपलक्षितं; अभिसन्धिः *m.*—(Plan, scheme) चिन्ता, उपायः, व्यवसितं, व्यवसायः, प्रकृतं, अनुसन्धानं, कल्पना, यदनं, विधानं.—(Drawing, impression) संस्कारः, आलेख्यं, सूत्रं, सूत्रपातः; 'with the design of,' अर्थे; 'one who has not effected his design,' सकृतार्थः.
To DESIGNATE, v. a. (Mark out, indicate) चिह् (c. 10. चिह्नयति-यिङ्), लघ् (c. 10. लघयति-यिङ्), उपलघ्, विशिष् in caus. (शेषयति-यिङ्), प्रदिश् (c. 6. दिशति-देह्), निर्दिश्, सूच् (c. 10. सूचयति-यिङ्).—(Appoint) नियुज् (c. 10. योजयति-यिङ्), परिकृप् (c. 10. कल्पयति-यिङ्).
DESIGNATED, p. p. चिह्नितः-ता-तं, लघितः-ता-तं, विशेषितः-ता-तं.
DESIGNATION, s. लघणं, उपलघणं, संलघणं, चिह्नं, विशेषणं, संज्ञा, अभिज्ञानं, अभिधानं, आख्या, निर्देशः, सूचनं.
DESIGNED, p. p. चिकीर्षितः-ता-तं, अभिष्टेन-ता-तं, उपलक्षितः-ता-तं, उद्दिष्टः-ता-तं, अर्थवान्-वतो-वत् (नृ), व्यवसितः-ता-तं, यदितः-ता-तं.
DESIGNEDLY, adv. इच्छातः, मन्ततः, कामतः, प्रकृतं, यथाकृतं, मतिपूर्वकं, बुद्धिपूर्वकं, बुद्धिपूर्वकः, मनोपूर्वकं, मत्वा, पुष्ट्या, तात्पर्यतः, यथाकृतं.
DESIGNER, s. (Contriver) चिन्तकः, उपायचिन्तकः, परिकल्पकः, व्यवसायी *m.* (नृ).—(Drawer) आलेखकः, संस्कारलेखकः, सूत्रपातकः.
DESIGNING, a. विदग्धः-न्या-न्यं, छली-लिनी-रि (नृ), मायो-विनी-रि (नृ), कापटिकः-की-कं, वञ्चनशीलः-ली-लं, प्रतारकः-का-कं, सत्यानः-ना-नं.
DESIGNLESS, a. अभिप्रायहीनः-ता-तं, निरर्थकः-का-कं, निष्प्रयोजनः-ना-नं.
DESIGNMENT, s. अभिप्रायः, चिकीर्षा, आशयः, अर्थः, अर्थवत्ता, अर्थत्वं, अभिसन्धिः *m.*
DESIRABLE, a. स्पृहणीयः-या-यं, स्पृहः-हा-हं, अभिलषणीयः-या-यं, वाञ्छनीयः-या-यं, कम्पनीयः-या-यं, काम्यः-न्या-न्यं, लोभ्यः-न्या-न्यं, आकांक्षणीयः-या-यं, रमणीयः-या-यं, प्राप्तेनीयः-या-यं, अपेक्षणीयः-या-यं, गम्यः-न्या-न्यं; 'a desirable gift,' काम्यदानं.
DESIRABLENESS, s. स्पृहणीयता, वाञ्छनीयत्वं, कम्पनीयता, काम्यत्वं, इष्टत्वं.
DESIRE, s. इच्छा, अभिलाषः, अभिलषितं, स्पृहा, वाञ्छा, ईहा, कामः, कामना, कांक्षा, आकांक्षा, अभिर्कांक्षा, मनोरथः, अभिमतं, समीहितं, लोभः, आशा, नृणां, नृणां, इच्छत्वं, इष्टिः *f.*, इष्टे, अभीष्टं, छन्दः *n.* (स्), छन्दः, रुचिः *f.*, अभिर्हृत् *f.*, मनस्कामना, मनोभिमतं, अभीष्टा, लिप्ता, औत्सुक्यं, औत्सुक्यं, वञ्चः, लालसा, कौतूहलं, कान्तिः *f.*, वसारः; 'one's desire,' खेच्छा; 'according to one's desire,' खेच्छातः, खेच्छया, खेच्छादया, खेच्छया, यपेष्टं, यथाभिमतं, खच्छन्दं. Obs. The noun formed from the desid. base often expresses 'desire'; as, 'desire to drink,' पिपासा; 'desire to burn,' दिषधा.

To DESIRE, *v. a.* इष् (c. 6. इच्छति, एषितुं), अभिलप् (c. 1. -लपति, c. 4. -लपति -लपितुं), वाञ्छ् (c. 1. वाञ्छति -ञ्छितुं), अभिवाञ्छ्; संवाञ्छ्; कांश्च (c. 1. कांश्चति -चिन्तुं), आकांश्च, अनुकांश्च, अभिकांश्च; स्पृह् (c. 10. स्पृहयति -यितुं), कम् (c. 10. कामयते -यितुं), ईह् (c. 1. ईहते -हितुं), समीह्, लुभ् (c. 4. लुभति, लोभ्युं), अभिरुच् in caus. (-रोचयति -यितुं), आप् in des. (ईप्सति -प्सितुं), अभ्याप्, पर्याप्; लभ् in des. (लिप्सते -प्सितुं), अभिलभ्; आशंस् (c. 1. -शंसते -सितुं), गृप् (c. 4. गृह्यति, गर्हितुं), वश् (c. 2. वष्टि, वशितुं).—(Ask, beg for) अर्थे (c. 10. अर्थयते -ति -यितुं), प्रार्थ्, याच् (c. 1. याचति -चिन्तुं), वृ (c. 9. वृणीते, वरितुं -रीतुं) with 2 acc., निविद् in caus. (-वेदयति -यितुं).

DESIRED, *p. p.* इष्ट-ष्टा-ष्टं, अभीष्ट-ष्टा-ष्टं, अभिलपित-ता-तं, वाञ्छित-ता-तं, कांक्षित-ता-तं, आकांक्षित-ता-तं, अभिकांक्षित-ता-तं, अभिमत्त-ता-तं, ईहित-ता-तं, समीहित-ता-तं, ईप्सित-ता-तं, अभीप्सित-ता-तं, लिप्सित-ता-तं, सङ्गृह्यित-ता-तं, दृष्ट-ष्टा-ष्टं.

DESIROUS, *a.* इच्छुः-च्छुः-च्छुः, इच्छुकः-का-कं, इच्छकः-का-कं, इच्छावान् -वती-वत् (त्), इच्छान्वितः-ता-तं, अभिलाषी-पिणी-पि (न्)-पुङ्गवः-का-कं, वाञ्छी-ञ्छिनी-ञ्छि (न्), आकांक्षी-क्षिणी-क्षि (न्) or अभिकांक्षी, एषी-पिणी-पि (न्), अर्थी-र्थिनी-र्थि (न्), कामी-मिनी-मि (न्), कामुकः-का-कं, कामवान् -वती-वत् (त्), कामयानः-ना-नं, लोभी-भिनी-भि (न्), लुब्धः-ब्ध-ब्धं, स्पृह्यालुः-लुः-लुः, जातस्पृहः-हा-हं, सस्पृहः-हा-हं, साकांक्षः-क्षा-क्षं, ईप्सुः-प्सुः-प्सु or अभीप्सुः or प्रेप्सुः or परिप्रेप्सुः, इष्टी-ष्टिनी-ष्टि (न्), निपृष्टुः-ष्टुः-ष्टु, आशंसुः-सुः-सु, आशायुक्तः-क्ता-क्तं, लालसी-सिनी-सि (न्), तृष्णकः-का-कं, कम्पः-म्प-म्पं. 'Desirous' is sometimes expressed by काम affixed to the infinitive, the final of which is rejected; as, 'desirous to do,' कर्तुंकामः-मा-मं; 'desirous to go,' गन्तुकामः-मा-मं; or by the adj. formed from the desid. base; as, 'desirous of drinking,' पिपासुः-सुः-सु; 'desirous of taking,' आदित्सुः-त्सुः-त्सु.

To DESIST, *v. n.* विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं), उपरम्, निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), निवृत्, विनिवृत्; शम् (c. 4. शाम्यति, शमितुं), विगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), विच्छिद् in pass. (-च्छिद्यते), विश्रम् (c. 4. -श्राम्यति -श्रमितुं), अपया (c. 2. -यति -तुं); 'he desists from wickedness,' पापाद् विरमति or निवर्त्तते.

DESISTANCE, *s.* विरतिः *f.*, विरामः, निवृत्तिः *f.*, निवर्त्तनं, निर्वृत्तिः *f.*, उपशमः.

DESISTED, *p. p.* निवृत्तः-ता-तं, विरतः-ता-तं, उपरतः-ता-तं, शान्तः-न्ता-न्तं, प्रशान्तः-न्ता-न्तं, विगतः-ता-तं, विच्छिन्नः-न्ता-न्तं.

DESK, *s.* लिखनफलकं, लिपिफलकं, लिपितज्ञाधारः, लेखसाधनाधारः.

DESOLATE, *a.* (Solitary, uninhabited) शून्यः-न्या-न्यं, शून्याकारः-रा-रं, विविक्तः-क्ता-क्तं, निर्जनः-ना-नं, निर्मनुष्यः-प्या-प्यं, पुरुष-वर्जितः-ता-तं, अमजः-जा-जं, विलोकः-की-कं, निःशलाकः-का-कं, निरालयः-या-यं, वसतिहीनः-ना-नं.—(Laid waste) उच्छिन्नः-न्ता-न्तं, प्रवाधितः-ता-तं, उपपीडितः-ता-तं.

To DESOLATE, *v. a.* उपपीड् (c. 10. -पीडयति -यितुं), प्रवाध् (c. 1. -वाधते -यितुं), उच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेद्), शून्यीकृ, निर्जनीकृ, निर्देह् (c. 1. -दहति -दधुं), वसती नश् in caus. (नाशयति -यितुं).

DESOLATION, *s.* (Destruction of inhabitants) शून्यीकरणं, निर्जनीकरणं, वसतिनाशः, उच्छेदः, उपपीडनं.—(State of destitution) शून्यता, निर्जनत्वं, विविक्तता, रहितत्वं, विषादः, विषमता.

DESPAIR, *s.* निराशा, नैराश्यं, आशाहीनता, दौर्भिनस्यं, वैज्ञव्यं, विषादः;

'in despair,' त्यक्ताशः, आशाहीनः, गताशः.

To DESPAIR, *v. n.* आशां हा (c. 3. जहाति, हातुं) or तज्, आशया हा in pass. (हीयते), नैराश्यम् उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or गम्; निराशीभू, सद्गुद् (c. 6. -कुटति -टितुं).

DESPAIRINGLY, *adv.* आशां विना, आशया विना, सनैराश्यं, नैराश्यात्.

To DISPATCH, *v. a.* (Send away hastily) सत्वरं प्रस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं) or प्रेर् (c. 10. -ईरयति -यितुं) or प्रेष् in caus. (प्रेषयति -यितुं, rt. इष्), सम्प्रेष्, परिप्रेष्, or प्रहि (c. 5. -हियति -हेतुं) or प्रया in caus. (-यापयति -यितुं) or चुद् (c. 10. -चोदयति -यितुं), or प्रयुद् (c. 6. -युदति -यितुं).—(Hasten, perform quickly) त्वर् in caus. (त्वरयति -यितुं), सत्वरः; त्वरितः कृ or सम्पद् in caus. (-पादयति -यितुं) or प्रवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं).—(Kill) व्यापद् in caus. (-पादयति -यितुं), लोकान्तरं प्राप् in caus. (-आपयति -यितुं) or प्रेर्.

DISPATCH, *s.* (Hasty execution) छिप्रकारित्वं, शीघ्रनिर्वाहः, त्वरा, तृष्णिः *f.*, आवेगः, अदीर्घसूचता.—(Official message) वाचिकं, वाचिकपत्रं, राजकीयपत्रं, राजलेखः-लेख्यं.—(Hasty messenger) धावकः, वेगी *m.* (न्), प्रजवी *m.* (न्), लेखहारी *m.* (न्), वाक्ताहर्, दूतः.

DISPATCHED, *p. p.* (Sent) प्रस्थापितः-ता-तं, प्रेरितः-ता-तं, प्रेषितः-ता-तं, प्रहितः-ता-तं, प्रयापितः-ता-तं, दूतः-ता-तं, प्रतिदूतः-ष्टा-ष्टं, तुक्त्रः-न्ता-न्तं, प्रयुक्त्रः-न्ता-न्तं, गमितः-ता-तं, प्रतिदिप्तः-न्ता-न्तं.

DISPATCHFUL, *a.* शीघ्रकारी-रिणी-रि (न्) or छिप्रकारी, अविलसी-सिनी-सि (न्), अदीर्घसूत्रः-न्ता-न्तं, त्वरायुक्तः-क्ता-क्तं, त्वराशीलः-ला-लं.

DESPERADO, *s.* साहसी *m.* (न्), साहसिकः, अत्याहितकर्मि *m.* (न्), आततायी *m.* (न्).

DESPERATE, *a.* (Without hope) निराशः-शा-शं, आशाहीनः-ना-नं, आशाहीनः-ता-तं, गताशः-शा-शं, त्यक्ताशः-शा-शं, निःप्रयाशः-शा-शं.—(Daring) साहसिकः-क्की-कं-सी-सिनी-सि (न्).—(Fearless) निर्भयः-या-यं, अकुतोभयः-या-यं.—(Irretrievable) निरुपायी-यिनी-यि (न्), अप्रतिकारः-रा-रं or अशक्यप्रतिकारः.—(Furious) उग्रः-ग्रा-ग्रं, संरग्नः-ग्रा-ग्रं.—(Excessive) अत्यन्तः-न्ता-न्तं, अति or सु prefixed; 'a desperate fool,' अतिमूढः: 'a desperate act,' अत्याहितं, साहसकृत्यं, आततायिता.

DESPERATELY, *adv.* (Furiously) उन्मत्तवत्, साहसेन-सात्, उग्रं, संरग्नं.—(In a great degree) सु or अति prefixed; अत्यन्तं, भृशं, तीव्रं.

DESPERATENESS, *s.* (Fury, daringness) उन्मादः, संरग्मः, उग्रत्वं, माहसिकत्वं.

DESPERATION, *s.* नैराश्यं, आशाहीनता, आशाराहित्यं, निराशा.

DESPICABLE, *a.* अवमाननीयः-या-यं, अवमान्यः-न्या-न्यं or अपमान्यः, अवमान्यः-च्या-च्यं, अवज्ञेयः-या-यं, अवज्ञातयः-च्या-च्यं, गह्वः-ह्वी-ह्वी, गह्वीयः-या-यं, गह्वितः-ता-तं, अवगह्वितः-ता-तं, अतिगह्वितः-ता-तं, निन्द्यः-न्या-न्यं, निन्दनीयः-या-यं, निन्दाहः-ह्वी-ह्वी, दूष्यः-प्या-प्यं, तुच्छः-च्छा-च्छं, कुत्सितः-ता-तं, धुद्रः-द्रा-द्रं, अपकृष्टः-ष्टा-ष्टं.

DESPICABLENESS, *s.* अवमान्यता, गह्वित्वं, निन्द्यता, तुच्छत्वं, दूष्यता.

DESPICABLY, *adv.* गह्वीयं, गह्वितं, कुत्सितं, अपकृष्टं, तुच्छं.

To DESPISE, *v. a.* अवज्ञा (c. 9. -जानाति -जानुं), अवमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), तृषाय मन्, अभ्यवमन्, परिमन्, गह्वं (c. 1. गह्वेते -ह्वितुं), विगह्वं, कुत्स् (c. 10. कुत्सयति -यितुं), निन्द् (c. 1. निन्दति -न्दितुं), परिभू (c. 1. -भवति -वितुं), अवपीर् (c. 10. अवधीरयति -यितुं), गुप् in des. (जुगुप्सते -प्सितुं), उपेष्ट (c. 1. -ईष्टते -ष्टितुं), अवधै (c. 1. -व्यायति -व्यातुं), वाप् in des. (वोभत्सते -त्सितुं), अवधिष् (c. 6. -धिषति -धितुं).

कदर्प (c. 10. -अर्थयते -यितुं), कदर्पीकृ, तुच्छीकृ, लघूकृ.
 DESPISED, *p. p.* अवमानितः -ता -तं, अवमानितः -ता -तं, विमानितः -ता -तं, अपमानितः -ता -तं, अवज्ञातः -ता -तं, परिभूतः -ता -तं, गर्हितः -ता -तं, विगर्हितः -ता -तं, अवधीरितः -ता -तं, कदर्पितः -ता -तं, अवध्यातः -ता -तं, निन्दितः -ता -तं, उपेक्षितः -ता -तं, अवगणितः -ता -तं.
 DESPISER, *s.* अवमानना *m.* (नृ), अवज्ञाता *m.* (नृ), अवमानकज्ञा *m.* (नृ), निन्दकः.
 DESPITE, *s.* (Malice) द्वेषः, द्रोहः, मात्सर्व्यं, ईर्ष्या, अभ्यसूया, दुर्वृद्धिः *f.*, नृशंस्यं, दौर्जन्यं, दंशः—(Opposition) प्रतिरोधः, विरोधः, प्रतियोगः, प्रतिकारः, प्रतिकूलता; 'in despite,' अनिच्छया, विरुद्धं, प्रतिकूल्येन, or expressed by the gen. c. of the pres. part. of the root दृश् 'to see,' or निष्; 'in despite of thee,' पश्यतस् तव; 'in despite of the princes,' निपतां पार्षिवानां.
 To DESPITE, *v. a.* क्षुप् in caus. (कोपयति -यितुं), रुप् in caus. (रोपयति -यितुं), तप् in caus. (तापयति -यितुं), सन्तप्; ह्रिश् (c. 9. ह्रिष्वाति, ह्रेष्टुं), व्यप् in caus. (व्यपयति -यितुं), दुःस् (c. 10. दुःखयति -यितुं).
 DESPITEFUL, *a.* द्रोही -हिणी -हि (नृ), द्रोहवृद्धिः -द्धिः -द्धि or दुर्वृद्धिः, ईर्षी -ईर्षणी -ईर्षी (नृ), सासूयः -या -यं, विपददयः -या -यं, नृशंसः -सा -सं, मात्सर्यः -रा -रं, द्वेषी -मिणी -मि (नृ), सहितेच्छुः -च्छुः -च्छु, हिंसाशीलः -ला -लं.
 DESPITEFULLY, *adv.* सद्रोहं, सद्रेषं, हिंसापूर्वकं, नृशंसं, साभ्यसूयं.
 DESPITEFULNESS, *s.* द्रोहः, द्वेषः, मात्सर्व्यं, नृशंस्यं, दंशः, दौर्जन्यं.
 To DESPOIL, *v. a.* हृ (c. 1. हरति, हर्तुं), क्षपहृ, विमुक्ष् (c. 6. मुञ्चति -नोक्तुं), वियुञ् in caus. (-योजयति -यितुं), विप्रयुञ् with inst. c.; 'despoil of leaves,' निष्पञ्चीकृ.
 DESPOILED, *p. p.* दूतः -ता -तं, अपदूतः -ता -तं, वियुक्तः -क्ता -क्तं, वियोजितः -ता -तं; 'despoiled of all possessions,' दूतसर्वस्वः -स्वा -स्वं.
 DESPOILER, *s.* हर्ता *m.* (नृ), हारकः, अपहारकः, अपहारकृत्, लुण्ठाकः.
 DESPOLIATION, *s.* हरणं, अपहारणं, अभिहारः, अभ्याहारः, अभिग्रहणं.
 To RESPOND, *v. n.* विपद् (c. 1. -पीदति -पद्), अवसद्; निवेदं or विपादं or नैराश्यम् उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or गम्; आशां हा (c. 3. जहाति, हातुं) or तज् (c. 1. तजति, तज्), निर्विणीम्, निर्विद् (c. 4. -विद्यते -वेष्टुं), सद्गद् (c. 6. -कुटति -टितुं).
 RESPONDENCY, *s.* विपादः, निवेदः, विपद्यता, निर्विण्यता, नैराश्यं, निराशा, अवसन्नता, उद्वेगः, दौर्मेनस्यं, ग्रानिः *f.*, ज्ञानिः *f.*
 RESPONDENT, *a.* विपद्यः -या -यं, विपादी -दिनी -दि (नृ), निर्विण्यः -या -यं, निराशः -शा -शं, आशाहीनः -ना -नं, त्यक्ताशः -शा -शं, अवसन्नः -न्ना -न्नं, उद्विग्नमनः -ना -नः (नृ) or दुर्मेनः or अनर्मेनः, ग्रानः -ना -नं.
 RESPONDINGLY, *adv.* सनिवेदं, सविपादं, निवेदात्, सनैराश्यं.
 To DESPONSATE, *v. a.* वाग्दत्तां कृ, वाग्दानेन विवाहायं प्रतिज्ञा (c. 9. -जानाति -नीते -ज्ञातुं), कन्यां प्रदा, प्रतिज्ञाविवाहितां कृ.
 DESPONSATION, *s.* वाग्दानं, कन्याप्रदानं, विवाहायं प्रतिज्ञानं.
 DESPOT, *s.* सम्राट् *m.* (नृ), अधिराजः, चक्रवर्ती *m.* (नृ), सङ्घेश्वरः, राजाधिराजः, एकराजः, स्वाधीनराजः, स्वयम्भुः.
 DESPOTIC, DESPOTICAL, *a.* अनधीनः -ना -नं, अनायत्तः -न्ना -न्नं, अधिराजकः -का -कं, स्वयम्भुः -भुः -भु, साम्राजिकः -की -कं, स्वयम्भुत्वकारी -रिणी -रि (नृ).
 DESPOTICALLY, *adv.* अधिराजवत्, अनायत्तं, सेव्यातस्, स्वकामतस्, स्वच्छन्दं.
 DESPOTISM, *s.* साम्राज्यं, अधिराज्यं, ऐकपत्यं, सेव्याप्रभुत्वं, अनधीनत्वं.
 To DESPUMATE, *v. p.* म्लेन (nom. केनायते), उत्तेचनं कृ, मख (nom. मखायते).
 DESPUMATION, *s.* फेनोत्तेचनं, मखोत्तेचनं, उत्तेचनं, उन्नीयः.
 DESQUAMATION, *s.* त्वक्परिपुटनं, अस्थिपरिपुटनं, अध्यस्थिपरिपुटनं.
 DESERT, *s.* भोजनान्ते परिवेशितं फलमोदकादिखाद्यं, फलाहारः.

DESTINATION, *s.* (Purpose for which any thing is intended) अर्थः, अर्थत्वं, प्रयोगः, उपयोगः, प्रयोजनं, उद्देशः, आशयः, अभिप्रायः, तात्पर्यं.—(Place of destination) अग्रभूमिः *f.*, अग्रस्थानं, अग्रं, निरूपितस्थानं.
 To DESTINE OR DESTINATE, *v. a.* निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), प्रक्षुप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं), परिकृप्, निर्दिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), उद्दिश्, प्रदिश्, समादिश्; नियुञ् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं, c. 10. -योजयति -यितुं), प्रयुञ्, उपयुञ्, विनियुञ्, प्रस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), अभिसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं).
 DESTINED, *p. p.* निरूपितः -ता -तं, परिकल्पितः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.
 DESTINY, *s.* देवं, भाग्यं, भागधेयं, कृतान्तः, विधिः *m.*, विधाता *m.* (नृ), भवितव्यता, दैविकं, अदृष्टं, नियतिः *f.*, कालनियोगः, कालधर्मः, दिष्टं, प्रारुनं.
 DESTITUTE, *a.* (Poor, abject, friendless) निर्धनः -ना -नं, अर्थहीनः -ना -नं, निष्किञ्चनः -ना -नं, अकिञ्चनः -ना -नं, दुर्गतः -ता -तं, निःस्वः -स्वा -स्वं, निराश्रयः -या -यं, अशायः -या -यं, अशरणः -शा -शं, वन्मुहोः -ना -नं.—(Deprived of, in want of) हीनः -ना -नं, विहीनः -ना -नं, परिहीणः -णा -यं, रहितः -ता -तं, विरहितः -ता -तं, वज्रितः -ता -तं, विवर्जितः -ता -तं, शून्यः -न्या -न्यं, विनाकृतः -ता -तं, वियुक्तः -क्ता -क्तं, लुप्तः -प्ता -प्तं, दूतः -ता -तं, अपेतः -ता -तं; 'destitute of fruit,' फलहीनः -ना -नं or फलरहितः -ता -तं or फलापेतः -ता -तं or दूतफलः -ला -लं; 'destitute of means,' असाधनः -ना -नं.
 DESTITUTION, *s.* (State of being deprived) हीनत्वं, रहितत्वं, शून्यता.—(Absence of a thing) अभावः, असम्भवः, विरहः.—(Want of money, &c., poverty) धनाभावः, वस्त्राभावः, निष्किञ्चनत्वं, अकिञ्चनं, दारिद्र्यं, वन्मुहोः, असहायता, अभूमिः *f.*
 To DESTROY, *v. a.* (Put an end to, ruin) नश् in caus. (नाशयति -यितुं), विनश्, प्रणश्; साप् in caus. (साधयति -यितुं), संसाप्; क्षि (c. 5. क्षिणोति, क्षेतुं or caus. क्षयति, क्षययति -यितुं), सद् in caus. (सादयति -यितुं), लुप् (c. 6. लुम्पति, लोमं or caus. लोपयति -यितुं), विलुप्; ध्वम् in caus. (ध्वंसयति -यितुं), विध्वंस्, प्रध्वंस; उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेतुं), निर्देह् (c. 1. -दहति -दधुं), यस् (c. 1. यस्तते -सितुं).—(Kill) हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं or caus. घातयति -यितुं), व्यापद् in caus. (-पादयति -यितुं), मृ in caus. (मारयति -यितुं), मूद् (c. 10. सूदयति -यितुं), अभिसूद्, निसूद्, विनिसूद्, सन्निसूद्; शद् in caus. (शातयति -यितुं), प्रनो in caus. (-मापयति -यितुं), क्षण् (c. 8. क्षणोति -णितुं).
 DESTROYED, *p. p.* नष्टः -ष्टा -ष्टं, नाशितः -ता -तं, विनाशितः -ता -तं, प्रणष्टः -ष्टा -ष्टं, सादितः -ता -तं, मूदितः -ता -तं, हतः -ता -तं, घातितः -ता -तं, ध्वंसितः -ता -तं, उच्छिन्नः -न्ना -न्नं, भग्नः -ग्ना -ग्नं, व्यापादितः -ता -तं.
 DESTROYER, *s.* विनाशकः, नाशी *m.* (नृ), नाशकारी *m.* (नृ), विनाशकारी, हन्ता *m.* (नृ), निहन्ता, घाती *m.* (नृ), क्षयकरः, अन्तकः, अन्तकृत्, ध्वंसकः, ध्वंसकारी *m.* (नृ), प्रलयकज्ञा *m.* (नृ), सूदनः, अपहः; 'destroying angel,' कृतान्तः.
 DESTRUCTIBLE, *a.* नाशनीयः -या -यं, नाश्यः -श्या -श्यं, विनश्यतः -रा -रं, ध्वंसनीयः -या -यं, अवसेयः -या -यं, क्षयो -मिणी -मि (नृ).
 DESTRUCTION, *s.* नाशः, विनाशः, विनष्टिः *f.*, प्रणाशः, क्षयः, ध्वंसः, प्रध्वंसः, सादनं, मूदनं, प्रलयः, संहारः, अपायः, अत्ययः, विलोपनं, लोपः, समुच्छेदः, उद्गहनं, उत्पाटनं, द्यौत्सं.—(Murder) घातः -तनं, मारयः, मयः, निहन्तनं, प्रनापणं.—(Of the world) प्रलयः, कल्याणः, जहानकः, जिहानकः, संवत्सः, क्षयः.

DESTRUCTIVE, *a.* नाशी-शिनी-शि (न्) or प्रणाशी, विनाशकः-का-कं, क्षयकरः-री-रं, घाती-तिनी-ति (न्) or विघाती, घातकः-का-कं, प्रध्वंसी-सिनी-सि (न्) or परिध्वंसी, क्षन्तकरः-री-रं, मूदनः-नी-नं, प्रमापी-पिणी-पि (न्), क्षात्यिकः-को-कं, निधनकारी-रिणी-रि(न्), नाशयः-श्या-श्यं, प्राणहरः-रा-रं, अपकारकः-का-कं, पासनः-ना-नं, अभिमर्शनः-ना-नं, क्लृप्तः-रा-रं, अपहः-हा-हं or हः हा हं or प्रः प्रा प्रं in comp.

DESTRUCTIVELY, *adv.* सनाशं, विनाशेन, विनाशकप्रकारेण, क्षात्यिकं.

DESTRUCTIVENESS, *s.* नाशकत्वं, नाशित्वं, घातकत्वं, अपकारकता.

DESULTORY, *s.* विरतिः *f.*, उपरतिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, निर्वृत्तिः, निमर्शनं, पिच्छेदः.

DESULTORY, *a.* चञ्चलः-ला-लं, अस्थिरः-रा-रं, लोलः-ला-लं, तरलः-ला-लं, पथलः-ला-लं, सङ्कसुकः-का-कं, अपीडः-रा-रं, उच्छ्वलः-ला-लं.

To DETACH, *v. a.* (Separate) भिद् (c. 7. भिनसि, भेज्), विभिद्, विभृज् (c. 7. -युनक्ति-योक्ते), विचिद् (c. 7. -छिनसि-छेज्), अवचिद्, विचिष् in caus. (-छेपयति-यितुं), खण्द् (c. 10. खण्डयति-यितुं), पृषङ्क- (Send out a party from the main army) सङ्घेसैन्य-ध्यात् कतिपयसैन्यान् इमरकरणार्थं प्रस्था in caus. (-स्थापयति-यितुं).

DETACHED, *p. p.* विमुक्तः-क्ता-कं, विप्रमुक्तः-क्ता-कं, विनिमुक्तः-क्ता-कं, भित्तः-चा-चं, विभित्तः-चा-चं, प्रभित्तः-चा-चं, विच्छिन्नः-चा-चं, अवच्छिन्नः-चा-चं, विच्छिष्टः-ष्टा-ष्टं, असंलग्नः-गना-गनं, असंसक्तः-क्ता-कं, असक्तः-क्ता-कं, व्यासक्तः-क्ता-कं, गतसङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, निर्युक्तिकः-का-कं.

DETACHMENT, *s.* (Act of detaching) वियोगः, विप्रयोगः, विभेदः, विभेदः, प्रवर्द्धः, विधेयः, व्यासङ्गः, अनभिव्यङ्गः.—(Body of troops sent out for petty warfare) इमरकरणार्थं प्रस्थापितः सैन्यगुलः, सैन्यदलः.

DETAIL, *s.* विवरणं, विस्तारः, विस्तरः, वाग्विस्तारः, उपवर्णः-र्णनं, वृत्तान्तविवरणं, सङ्घेवृत्तान्तव्याख्या; 'in detail,' विस्तरेण, विस्तार्याम्, सुविस्तरं, उपवर्णनं, विभागशः.

To DETAIL, *v. a.* सुविस्तरेण कर् (c. 10. कषयति-यितुं) or आख्या (c. 2. -ज्ञाते-तुं), सङ्घेवृत्तान्तं विष् (c. 5. -वृथोति-यितुं -रोतुं) or व्याख्या; उपावर्णं (c. 10. -वर्णयति-यितुं), वृत्तान्तविवरणं कृ.

DETAILED, *p. p.* and *a.* उपवर्णितः-ता-तं, सविस्तरः-रा-रं, विस्तार्यः-र्ण-र्णं.

To DETAIN, *v. a.* (Keep what belongs to another) परद्रव्यं धृ (c. 1. धरति-धृते or caus. धारयति-यितुं) or सन्ध् or परिधुन् (c. 7. -धुंक्ते-धोक्ते).—(Keep back, withhold) निवृत्ति in caus. (-धारयति-यितुं), निरुद् (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहोतुं), विष् in caus., उपसंह (c. 1. -हरति-हृते) पद- (Restrain from departure) धृ, निरुप् (c. 7. -रुणद्धि-रौद्धं) अवरुप्.—(Hold in confinement) कारायां निरुप् or आसिष् (c. 1. -सेधति-सेद्धं) or चन्प् (c. 9. चण्णाति, चन्प्).

DETAINED, *p. p.* धृतः-तो-तं, निरुद्धः-द्धा-द्धं, निवारितः-ता-तं.

DETAINEE, *s.* धारकः, धर्ता *m.* (त्रै), परिभोक्ता *m.* (त्रै), निरोधकः.

To DETECT, *v. v.* हा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं), विज्ञा, परिज्ञा, अभिज्ञा, निरुप् (c. 10. -रूपयति-यितुं), निर्णी (c. 1. -खयति-खेतुं), उपलभ् (c. 1. -लभते-लभ्यं), ज्ञवग्म् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), अधिगम्, अध्यागम्, धृ (c. 1. धरति-धृते), ज्ञासद् (c. 10. -सादयति-यितुं), प्रोत्सद्, अनुसन्धा (c. 3. -दधाति-पातुं) म्भृ in caus. (-अध्वयति-यितुं), व्यक्तीकृ, विवृ (c. 5. -वृथोति-यितुं -रोतुं).

DETECTED, *p. p.* ज्ञातः-ता-तं, विज्ञातः-ता-तं, अभिज्ञातः-ता-तं, अवगतः-ता-तं, निरूपितः-ता-तं, धृतः-ता-तं, निर्णीतः-ता-तं, व्यज्ञितः-ता-तं, व्यक्तीकृतः-ता-तं; 'in a crime,' दृष्टदोषः-पा-पं.

DETECTION, *s.* ज्ञानं, परिज्ञानं, विज्ञानं, निरूपणं, निर्णयः, धरणं, अवगमः,

अनुसन्धानं, व्यक्तीकरणं, विवृतिः *f.*

DETENTION, *s.* धरणं, धारणं, सन्धारणं, नियमः, निवारणं, संहरणं, संरोधः, अमुक्तिः *f.*, अनोद्यः.—(Confinement) रोधः, निरोधः-धनं, आसेधः, स्थानासेधः, सम्प्रतिरोधकः.—(Forcible detention of a debtor) पलात्कारः.

To DETAIN, *v. a.* भयहेतुं दर्शयित्वा निवृत्ति in caus. (-यत्तयति-यितुं) or निवृत्ति in caus., or विरुत्ति in caus. (-रमयति-यितुं) or निवृत्ति in caus. (-वारयति-यितुं), विभो in caus. (-भाययति-यितुं), अवभाले in caus. (-भालयति-ते-यितुं).

To DETERGE, *v. a.* मलम् अपमृन् (c. 1. -मार्जति, c. 2. -मार्ष्टि-ष्टुं), परिमृन्, परिष्कृ.

DETERGENT, *a.* परिमार्जकः-का-कं, परिमार्ष्टुः-ष्टुः, शोधकः-का-कं.

To DETERIORATE, *v. n.* क्षि in pass. (क्षीयते), ह्रस् (c. 1. ह्रसते-सितुं) दृप् (c. 4. दृष्यति, दोष्टुं), भंश् (c. 1. भवयति, भंशितुं), विकृताभू, अन्य-धाभू, विकलीभू.

To DETERIORATE, *v. a.* दुष् in caus. (दृषयति-यितुं), किकलीकृ, विकृ, अपकृप् (c. 1. -कषयति-क्रुष्टुं), ह्रस् in caus. (ह्रासयति-यितुं).

DETERIORATED, *p. p.* क्षीयः-शा-शं, परिह्रष्टः-ष्टा-ष्टं, विकलः-ला-लं.

DETERIORATION, *s.* (Growing worse) विकारः, विकृतिः *f.*, ह्रासः, अपचयः, क्षयः, क्षीणता, भ्रष्टता, दुष्टता, अपोगतिः *f.*, अन्यथाभावः.—(Making worse) अपकर्षः-पेषं, विकलीकरणं.

DETERMINE, *s.* निवर्तनं, निवृत्तिः *f.*, उद्योगभङ्गः, उद्यमव्यापातः, विग्रहः.

DETERMINABLE, *a.* निर्णयः-या-यं, विवेचनीयः-या-यं, निर्धारणीयः-या-यं, निर्णयः-या-यं, अवधारणीयः-या-यं, अवधार्यः-या-यं.

DETERMINATE, *a.* (Settled, definite) निश्चितः-जा-तं, निर्णीतः-ता-तं, नियतः-ता-तं, निर्धारितः-ता-तं, सिद्धः-द्धा-द्धं, निवद्धः-द्धा-द्धं, निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, व्यवस्थापितः-ता-तं, व्यवस्थितः-ता-तं —(Decisive) निश्चायकः-का-कं, निर्णायकः-का-कं.—(Resolved) व्यवसितः-ता-तं, कृतनिश्चयः-या-यं.

DETERMINATELY, *adv.* निश्चितं, सनिश्चयं, सनिश्चयं, निर्णयपूर्वं, सङ्कल्पपूर्वं.

DETERMINATION, *s.* निश्चयः, निर्णयः, सङ्कल्पः, व्यवसायः, कल्पः, सम्प्रधारणा, निर्धारणं, अवधारणं, सिद्धिः *f.*, निष्पत्तिः *f.*, व्यवस्थितिः *f.*, विचारः, विवेचना; 'firm determination,' दृढनिश्चयः.—(Persevering direction to an end) अभिनिवेशः, निवेन्धः, अध्यवसायः.

DETERMINATIVE, *a.* निश्चायकः-का-कं, निर्णायकः-का-कं, निर्धारकः-का-कं.

To DETERMINE, *v. a.* (Fix, settle) स्था in caus. (स्थापयति-यितुं), अवस्था, व्यवस्था; सिष् in caus. (साधयति-यितुं), स्थिरीकृ, सिद्धीकृ, परिकृप् (c. 10. -कल्पयति-यितुं).—(Decide) निधि (c. 5. -चिनोति-चेतुं), निर्णी (c. 1. -खयति-खेतुं), विचर् in caus. (-चारयति-यितुं).—(Resolve) व्यवसो (c. 4. -स्यति-सातुं), अध्यवसो, सङ्कल्प, मनो निधिष् in caus. (-वेशयति-यितुं).—(Ascertain) निरूप in caus. (-रूपयति-यितुं), अवपृ in caus. (-धारयति-यितुं), सम्प्रथ, निर्वृ.—(Define) निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति-देष्टुं), लब्ध (c. 10. लब्धयति-यितुं).—(Confine) परिभा (c. 2. -भाति-तुं).—(Direct, influence the choice) उद्दिश; प्रेर in caus. (-ईरयति-यितुं), प्रयुन् in caus. (-योनयति-यितुं), प्रोत्सह in caus. (-साहयति-यितुं).

To DETERMINE, *v. n.* (Come to a decision) निश्चयं कृ. निर्णयं कृ. सङ्कल्पं कृ.—(End, come to a conclusion) सिष् in pass. (सिध्यते or c. 1. सिध्यति), सम्पद् (c. 4. -पद्यते-पद्युं), अवसो (c. 4. -स्यति-सातुं), व्यवसो; 'I am determined to do that,' तत् कर्तुं व्यवसितोऽस्मि.

DETERMINED, *p. p.* निश्चितः-ता-तं, निर्णीतः-ता-तं, कृतनिश्चयः-या-यं.

DET

अवसितः-ता-तं, सिद्धः-डा-ई, अवस्थितः-ता-तं, निर्धारितः-ता-तं, अवधारितः-ता-तं, नियतः-ता-तं, प्रयतितः-ता-तं, निर्दिष्टः-डा-ई, विचारितः-ता-तं, सङ्कल्पितः-ता-तं.—(Resolute)साङ्कल्पिकः-को-कं, व्यवसायी-यिनी-यि (न), सुस्थिर-रा-रं, स्थिरमतिः-ति-ति, अभिनिविष्टः-डा-ई; 'determined to sacrifice life,' प्राणांस् त्यक्तुं सुनिश्चितः or अवसितः.

DETERMINEDLY, adv. सुस्थिर, स्थिरचेतसा, सुनिश्चितं, बुद्धिपूर्वकं, पुष्टा.

DETERMINER, s. निर्णेतृ *m.* (न), निश्चयकारी *m.* (न), सङ्कल्पकृ.

DETERSIVE, a. अपमार्जनकः-का-कं, शोधकः-का-कं, परिष्कारकः-का-कं.

To DETEST, v. a. द्विप् (c. 2. द्वेष्टि-ष्टुं), प्रद्विप्, विद्विप्, गृह् (c. 1. गृहेति-ह्ति), दृह् (c. 4. दृशति, द्रोहिर्, द्रोष्टुं), अभिदृह्, बाष् in des. (बीभृते-तिष्ठुं), पृष् (c. 1. पृथते-थिष्ठुं).

DETESTABLE, a. द्वेष्य-प्पा-यं, द्वेषणीयः-या-यं, गृह्णीयः-या-यं, गहं-झा-झं, गर्हितः-ता-तं, घृणाहं-हा-हं, अक्षिगतः-ता-तं.

DETESTABLY, adv. गृह्णीयं, गर्हितं, द्वेषणीयं, विद्विष्टं, घृणाहं.

DETESTATION, s. द्वेषः, विद्वेषः, विद्विष्टता, गृहा-ह्यं, घृणाभक्तः, घृणा.

DETESTED, p. p. द्विष्टः-डा-ई, विद्विष्टः-डा-ई, गर्हितः-ता-तं, घृणितः-ता-तं, स्थातगृह्यः-या-यं, अघातः-ता-तं.

DETESTER, s. द्वेषी *m.* (न), विद्वेषी *m.*, विद्वेषा *m.* (घृ), गृहाकारी *m.* (न).

To DETHRONE, v. a. राज्यात् or सिंहासनात् पत् in caus. (पातयति-यिष्ठुं) or च्यु in caus. (चावयति-यिष्ठुं) or भृश् in caus. (भृशयति-यिष्ठुं) or उत्पद् in caus. (-पाटयति-यिष्ठुं).

DETHRONED, p. p. राज्यभट-डा-ई, भटराज्यः-ज्या-ज्यं, राज्यात्मभंशितः-ता-तं, राज्यमच्युतः-ता-तं, सिंहासनात्पातितः-ता-तं, राज्यादुत्पाटितः-ता-तं.

DETHRONEMENT, s. राज्यभंशः, राज्यात्मभंशः, राज्यात्पातनं, राज्यादुत्पाटनं.

To DETONATE, v. n. स्तन् (c. 1. स्तनति-निष्ठुं), स्तूने (c. 1. स्तूनेति-निष्ठुं), शोक्कशब्दं कृ.

DETONATION, s. स्तनितं, स्तननं, स्तूनेन, विस्फूर्जितं, तोक्कशब्दः, आस्फोटनशब्दः.

To DETORT, v. a. विकृ, साचीकृ, वक्रोक्तृ, विरूप (c. 10. -रूपयति-यिष्ठुं).

To DETRACT, v. a. (Take away from) अपकृप् (c. 1. -करोति-कृष्टुं), अपकृप्, अपहृ (c. 1. -हर्ति-हृष्टुं), अपनी (c. 1. -नयति-नेष्टुं).—(Diminish, lessen the value) अत्योक्तृ, न्यूनीकृ, कन (nom. कनयति-यिष्ठुं), लप (nom. लपयति-यिष्ठुं), लपूकृ, हस् in caus. (हासयति-यिष्ठुं).—(Disparage, calumniate) असूय (nom. असूयति-ने-यिष्ठुं), अभ्यसूय, अपवद् (c. 1. -वदति-दिष्ठुं), परिवद्; निन्द (c. 1. निन्दति-निष्ठुं), अवधिष् (c. 6. -धिषति-धेष्टुं), आधिष्.

DETRACTION, s. (Taking away, diminishing) अपकर्षः-धैयं, अपनयनं, अपहरणं, अत्योक्तृ, न्यूनीकरणं, लपूकरणं, हासः.—(Disparagement, calumny) असूया-यनं, अभ्यसया, असूयः *m.*, अपवादः, परिवादः, गणापवादः, गुणनिन्दा, गुणघातः, परगुणमत्सरः, परदोषवादः, परदोषाभिधानं, दोषाविष्करणं, पिशुनयाकं, वैशुन्यं, कौलीनं, विगानं, आक्षेपः, कलङ्कः, वादोपः.

DETRACTOR, s. असूयकः, अभ्यसूयकः, अपवादी *m.* (न), गुणापवादकः, परिवादी *m.* (न), गुणघाती *m.* (न), परगुणमत्सहनः, निन्दकः, आक्षेपकः, सूचकः, खलः.

DETRACTORY, DETRACTIVE, a. असूयकः-का-कं, अभ्यसूयकः-का-कं, असूकः-का-कं, अपवादकः-का-कं, गुणघाती-तिनी-ति (न), परिवादी-दिनी-दि (न), लापवकारो-रिणी-रि (न), पिशुनः-ना-नं, कलङ्कक-र-रं, कर्त्तृविक-र-रं.

DETRACTRESS, s. अपवादिनी, परिवादिनी, अभ्यसूयिका, निन्दाकारिणी.

DEV

DETRIMENT, s. क्षतिः *f.*, क्षपायः, हानिः *f.*, क्षपाकः, क्षपचयः, हिंसा, द्रोहः, क्षनिष्टं, नाशः, विनाशः, विरोधः, क्षतं, क्षपकृतं, क्षपचितः *f.*, क्षपहाट, क्षयः, उपक्षयः, दोषः, पापः, भंशः, ध्वंसः, प्रध्वंसः, क्षयः.

DETRIMENTAL, a. क्षपाकारकः-का-कं, क्ष-र-रिणी-रि (न), यातुकः-का-कं, उपपातकः-का-कं, हिंसः-डा-ई, हिंसकः-का-कं, विरोधी-यिनी-यि (न), क्षतिकारकः-का-कं, हानिजनकः-का-कं, द्रोही-ह्यिणी-हि (न).

To DETRUDE, v. a. निपत् in caus. (-पातयति-यिष्ठुं), क्षयःपत् in caus. or क्षपोऽयः पत्, क्षयःक्षिप् (c. 6. -धिषति-धेष्टुं), क्षयःकृ, प्रभृश् in caus. (-भृशयति-यिष्ठुं).

To DETRUNCATE, v. a. अपविद् (c. 7. -चिनति-चेष्टुं), अवकृत् (c. 6. -कृनति-कृन्तिष्ठुं).

DETRUNCATION, s. चेदः, कर्त्तनं, अवच्छेदः, अवकर्त्तनं, लोपः-यत्.

DETRUSION, s. निपातनं, क्षयःपातनं, क्षयोऽयःपातनं, क्षयःक्षेपणं.

DEUCE, s. (Two) द्विः, द्वयं, द्विकं.—(Devil) पिशाचः, वेतालः, भूतः.

DEUTERONOMY, s. ईश्वरीयव्यवस्थाया द्वितीयविवरणं, मूसालिखितं यज्ञ-मनुसंह.

To DEVASTATE, v. a. उपपीह (c. 10. -पीडयति-यिष्ठुं); बाष् (c. 1. बापते-थिष्ठुं), प्रबाष्, परियाष्; उपहृ (c. 1. -हृयति-हृष्टुं), अभिमृद् (c. 1. -मदेति-दिष्ठुं), अवमृद्, उपम् (c. 1. -मपते-सोष्टुं), दह् (c. 1. दहति, दग्धुं), निदेह्.

DEVASTATED, p. p. पीडितः-ता-तं, विमृतः-ता-तं, उपहृतः-ता-तं.

DEVASTATION, s. विप्रयः, उपप्रयः, उपपीडनं, पीडनं, उपहृयः, अवमर्दः, बाधा, प्रबाधा, उच्छेदः, विनाशः, अभिसम्प्रातः.

To DEVELOP, v. a. निष् (c. 5. -वृणीति-श्रुते-वरिष्ठुं-रीनुं), क्षपावृ; प्रकाश in caus. (-काशयति-यिष्ठुं), विकास, प्रकटोक्तृ, उत्पद् in caus. (-पादयति-यिष्ठुं), विस्त्र in caus. (-सारयति-यिष्ठुं), प्रवृ in caus. (-सारयति-यिष्ठुं), विमृ in caus. (-प्रययति-यिष्ठुं), व्याकृ.

DEVELOPED, p. p. विवृतः-ता-तं, विकासितः-ता-तं, उत्पादितः-ता-तं.

DEVELOPMENT, s. विवृतिः *f.*, विवरणं, विकासनं, प्रकाशनं, प्रसारणं, उत्पत्तिः *f.*, उत्पादनं, विलुतिः *f.*, विस्तारणं, प्रकटोक्तृ, व्याकरणं.

DEVERGENCE, s. क्षयःपतनं, अयोगतिः *f.*, व्युतिः *f.*, भंशः, उल्लसः, वक्रता.

To DEVILATE, v. n. भृश् (c. 4. भृशयति, भृशिष्ठुं), विभृश्, व्यु (c. 1. च्यवते, च्योष्टुं), विवृ, विवल् (c. 1. -चलति-लिष्ठुं), उल्लम् (c. 1. -ल्लमति-ल्लमिष्ठुं), व्युल्लम्, भम् (c. 4. भामयति, भमिष्ठुं), व्यभिचर् (c. 1. -चरति-रिष्ठुं) all with abl. c., त्वन् (c. 1. त्वनति, त्वन्) with acc. c.

DEVIATED, p. p. भट-डा-ई, च्युतः-ता-तं, विचलितः-ता-तं.

DEVIATION, s. भृशः, व्युतिः *f.*, विचलनं, उल्लसः, व्यभिचारः, भ्रान्तिः *f.*, भ्रनः, भेयः, विक्रिया, त्यागः.—(From the right way) सत्यपभ्रंशः, सत्यपत्यागः, उत्पथगमनं, विभ्रान्तगमनं, कुपथगमनं, यथोचितभ्रंशः.

DEVICE, s. (Contrivance) उपायः, व्यपदेशः, अपदेशः, व्यवसायः, प्रयोगः, कृतवप्रयोगः, प्रयुक्तिः *f.*, युक्तिः *f.*, कल्पना, चेष्टा, साधनं, मोत्सादनं, मन्त्रणा, छलं, माया, विषयः; 'a good device,' सुयुक्तिः *f.*—(Project) अभिप्रायः, आशयः, चिन्ता.—(Emblem) चिह्नं, चङ्कः, कुलीनपदचिह्नं.

DEVIL, s. पिशाचः, भूतः, वेतालः, अपदेवता. See DEMON. The translators of the Bible have coined the word शैतान् from the Arabic.

DEVILISH, a. वैशाचः-ची-यं-चिकः-की-कं, भीतः-ती-तं-तिकः-की-कं.

DEVILISHLY, adv. पिशाचवत्, वेतालवत्.—(Greatly) अत्यधै, भृशं.

DEVIOUS, a. वक्रः-क्रा-कं, कुटिलः-ला-लं, समर्थः-दा-दं, उल्लसः-मर्थ्यः-दा-दं, व्यभिचारी-रिणी-रि (न), चनाचारी-रिणी-रि (न); भनी-विषी-मि (न).

To DEVISE, *v. a.* प्रचिन्नु (c. 10. -चिन्तयति -यितुं), परिचिन्नु, मनसा कृप् (c. 10. -चिन्तयति -यितुं) or परिकल्प, अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), विधा, यद् (c. 1. -यते -यितुं), मन् (c. 10. -मन्तयति -यितुं), व्यसो (c. 4. -स्यति -सातुं), जालोप् (c. 10. -लोचयति -यितुं).—(Grant by will) दानपत्रेण खरिदयं दयादादिभ्यः प्रदा (c. 1. -यच्छति -दातुं) or सम् in caus. (-चर्षयति -यितुं).

To DEVISE, *v. n.* उपायप्रयोगं कृ, उपायचिन्तां कृ, व्यपदेशं कृ.

DEVISE, *s.* (Bequeathing by will) दानपत्रेण दयादादिभ्यो रिक्थप्रदानं.

DEVISED, *p. p.* प्रपिन्तितः -ता -तं, पटितः -ता -तं, विहितः -ता -तं, परिकल्पितः -ता -तं; 'well-devised,' सुपटितः -ता -तं.

DEVISEE, *s.* धनहारी *m.* (नं), धनाधिकारी *m.* (नं), अधिकारी, दानपार्थ.

DEVISER, *s.* (Contriver) उपायचिन्तकः, उपायज्ञः, उपेता *m.* (नं), उपायी *m.* (नं), प्रयोजकः, परिकल्पकः, व्यसयी *m.* (नं).

DEVISOR, *s.* दानपत्रेण रिक्थप्रदाता *m.* (नं), सम्प्रदाता *m.*

DEVOID, *a.* (Empty) शून्यः -न्या -न्यं.—(Free from) हीनः -ना -नं, विहीनः -ना -नं, रहितः -ता -तं, विरहितः -ता -तं, शून्यः -न्या -न्यं, यजितः -ता -तं, विवर्जितः -ता -तं, उन्मिक्तः -ता -तं, योतः -ता -तं, गतः -ता -तं, or by निर्, वि and च prefixed; as, 'devoid of fruit,' फलहीनः -ना -नं, फलरहितः -ता -तं, फलशून्यः -न्या -न्यं, योतफलः -ला -लं, निष्फलः -ला -लं, विफलः -ला -लं, अफलः -ला -लं.

DEVOID, *s.* सत्कारः, सत्कृतः, सत्कृतिः *f.*, सादरकर्म *n.* (नं), समादरः, सम्मानः, पूजा, चर्पनं -ना, सत्कर्षणं, कर्षयता, व्रतं.

To DEVOLVE, *v. a.* (Roll down) प्रवद् in caus. (-याहयति -यितुं), प्रवृ in caus. (-सारयति -यितुं), प्रवृत् in caus. (-पर्ययति -यितुं), अनुवृत्, प्रपत् in caus. (-पातयति -यितुं).—(Deliver over) न्यस् (c. 4. -चस्यति -चसितुं), सत्यस्, उपन्यस्, च् in caus. (-चर्षयति -यितुं), सम्, प्रतिपद् in caus. (-पादयति -यितुं), निधिप् (c. 6. -धिपति -धेत्तुं), चारुद् in caus. (-रोपयति -यितुं), संक्रम् in caus. (-क्रामयति -यितुं).

To DEVOLVE, *v. n.* (Fall into new hands, be delivered over) छागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), छाया (c. 2. -याति -न्तुं), संक्रम् (c. 1. -क्रमते -न्ति), न्यस् in pass. (-चस्यते), सत्यस् in pass., सम् in caus. pass. (-चर्ष्यते), न्यस्तः -स्ता -स्तं भू.—(Roll down, fall down) अथो घृत् (c. 1. -वर्षते -रितुं), अथो घृत्, प्रपत् (c. 1. -पतति -तिर्तुं).

DEVOLUTION, *s.* अद्यपतनं, प्रवर्त्तनं, न्यसनं, सत्यसनं, चारोपणं.

To DEVOTE, *v. a.* (Appropriate to any use, dedicate, consecrate) विनियुक् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), प्रयुज्, सम् in caus. (-चर्षयति -यितुं), निधिद् in caus. (-येदयति -यितुं), उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), प्रणी (c. 1. -णयति -येत्तुं), उपकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं), प्रतिष्ठा in caus. (-ष्ठापयति -यितुं), सकृत् कृत्वा दा or सम्, पितृ (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं).—(Addict one's self to any thing) आसङ्ग in pass. (-सङ्गते or -सङ्गते -सङ्गं) with लोट्, भन् (c. 1. -भनति -ते, भङ्), आसेप् (c. 1. -सेवते -यितुं), मनो निधिश् in caus. (-वेशयति -यितुं), अनुरज् in pass. (-रज्यते), समायत् (c. 1. -याते -तिर्तुं), आसक्तः -क्ता -क्तं भू; 'he is devoted to his wife,' भाव्यायाम् अनुरज्यते.—(Doom to destruction) नष्टं गम्या इति शर्म कृ.

DEVOTED, *p. p.* भक्तः -क्ता -क्तं, आसक्तः -क्ता -क्तं, प्रसक्तः -क्ता -क्तं, व्यासक्तः -क्ता -क्तं, सक्तः -क्ता -क्तं, रतः -ता -तं, निरतः -ता -तं, आरुढः -ढा -ढं, आस्थितः -ता -तं, समायतः -क्ता -क्तं, दृढभक्तिः -क्ति -क्ति, भक्तिपुक्तः -क्ता -क्तं, सक्तिमान् -मती -मत् (तं); 'devoted to one's master,' प्रभुभक्तः; 'to Krishna,' कृष्णाश्रितः or कृष्णाश्रितः; 'a devoted wife,' पतिव्रता, रत्नपत्नी, पतिसेविनी; 'a devoted husband,'

पत्नीसेयी *m.* (नं), भाव्यानुकूलः; 'a devoted friend,' स्थितप्रेमा *m.* (नं).
DEVOTEDNESS, *s.* (Dedication, consecration) समर्पणं, उत्सर्गः, निवेदनं, विनियोगः, सङ्कल्पकरणं, प्रतिष्ठा, धितरणं.—(Addiction) भक्तिः *f.*, आसक्तिः *f.*, रक्तिः *f.*, उपसेवनं, निवेशः, अभिनिवेशः, निविष्टता, परायणता, उपासकता.

DEVOTED, *s.* योगी *m.* (नं), सत्पासी *m.* (नं), तपस्वी *m.* (नं), तापसः -यती *m.* (नं), महाव्रती *m.* (नं), पैरानसः, मुनिः *m.*, निर्द्वन्द्वः -न्यकः, धर्मेनियन्वी *m.* (नं), धर्मेनिरतः, धर्मेनियतिः.

DEVOTION, *s.* (Devoted attachment) भक्तिः *f.*, भक्त्यं, अनुरागः, आसक्तिः *f.*, प्रसक्तिः *f.*, सक्तिः *f.*, अनुरक्तिः *f.*, योगः, सेवा, उपासना, उपसेवनं.—(Piety) ईश्वरभक्तिः *f.*, भजनशीलता, धर्मेत्वं, ईश्वरसेवा, उत्सर्गः.—(Act of worship) नियमः, धर्मेक्रिया, धर्मेकृत्यं, तपः *n.* (सं); 'to perform austere devotion,' तपस् (nom. तपस्यति) or तपस् तप् in pass. (तप्यते); 'self-devotion,' आत्मपरित्यागः; 'devotion to a husband,' पतिसेवा, पतिव्रतं.

DEVOTIONAL, *a.* (Relating to religion) धर्मेधिययकः -का -कं, ईश्वरपूजाधिययः -या -यं, तपोमयः -यो -यं.—(Religious) धर्मेपदः -रा -रं, ईश्वरभाजनः -ना -नं, भजनशीलः -ला -लं, शोपासनः -नी -नं, नियमनिष्ठः -ष्टा -ष्टं.

To DEVOUR, *v. a.* ग्रस् (c. 1. -ग्रस्ते -सितुं), उपग्रस्, भक्ष् (c. 10. -भक्षयति -यितुं), सम्भक्ष्, खाद् (c. 1. -खादति -दितुं), संखाद्, समद् (c. 2. -ससि -ष्टुं), समश् (c. 9. -सश्नाति -सश्नितुं), पर्यश्, जश् (c. 2. -जश्ति -न्तुं) पस् (c. 1. -पसति, पस्नुं).—(Swallow up) गृ (c. 6. -गिरति, गरितुं -रीतुं), निगृ, सङ्, ग्रस्.—(Consume) उपयुज् (c. 7. -युज्ते -योक्तुं), नश् in caus. (नाशयति -यितुं).

DEVoured, *p. p.* ग्रस्तः -स्ता -स्तं, जग्पः -ग्पा -ग्यं, भक्षितः -ता -तं, खादितः -ता -तं.

DEVOURER, *s.* भक्षकः, खादकः, भक्षयिता *m.* (नं), ग्रसनकारः, ग्रसिष्णुः *m.*

DEVOUT, *a.* भक्तः -क्ता -क्तं, भक्तिमान् -मती -मत् (नं), भजनशीलः -ला -लं, धर्मी -र्मीणी -र्मि (नं), धार्मिकः -की -कं, धर्मेष्टः -ष्टा -ष्टं, धर्मात्मा -त्मा -त्म (नं) or पुण्यात्मा or प्रयत्नात्मा, पूजकः -का -कं, व्रती -तिनी -ति (नं) or महाव्रती, ईश्वरभाजनः -ना -नं, आर्च्यः -र्च्यो -र्च्यं, पुण्यशीलः -ला -लं, तपस्वी -खिनी -खि (नं), ईश्वरनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, अद्वान्वितः -ता -तं, परमेष्ठरे सदाभक्तिः -क्ति -क्ति.

DEVOUTLY, *adv.* ईश्वरभक्तिपूर्व, ईश्वरभक्त्यान्, अद्वापूर्व.

DEVOUTNESS, *s.* ईश्वरभक्त्यं, ईश्वरनिष्ठत्वं, नियमनिष्ठता, अद्वावत्वं.

DEW, *s.* नीहारः, गुपारः, शिशिरः, मालेयं, अयश्यायः, रजनीमलं, रात्रिमलं, निशानलं, सनलं, रायारि *n.*, अयश्यायमलं, अयश्यायसलिलं, निशापुष्पं, रायाप्यः, हिमः -मं, दधं.

To DEW, *v. a.* नीहारेण or शिशिरेण क्लिद् in caus. (क्लियति -यितुं) or सिप् (c. 6. -सिचति, सेक्तुं) or प्रोद्य् (c. 1. -उद्यति -यितुं) or आद्रौक.

DEW-BISPRENT, *a.* शिशिराक्तः -क्ता -क्तं, नीहारोद्यितः -ता -तं, गुपारक्षिः -क्षि -क्षं, अयश्यायपसिक्तः -क्ता -क्तं.

DEW-DROP, *s.* गुपारकणः, नीहारविन्दुः *m.*, शिशिरविन्दुः, अयश्यायविन्दुः, हिमकणः, गुपारक्षीकणः.

DEW-LAP, *s.* गलकचलः, कचलः, साक्षा, घृगलस्य लोलितभांसं.

DEWY, *a.* गुपारमयः -यी -यं, नीहारसिक्तः -क्ता -क्तं, शिशिराक्षः -रा -रं

DEXTERITY, *s.* दक्षता, दाक्ष्यं, हस्तकीशल्यं, करदक्षता, हस्तलाप्यं, हस्तपादादिधर्मता, पातुर्थ्यं, नेपुण्यं, युक्तिः *f.*, सुप्रयोगः -गता, पटता, सत्वरता.

DEXTEROUS, *a.* दक्षः -क्षा -क्षं, करदक्षः -क्षा -क्षं, लघुहस्तः -स्ता -स्तं, कृतहस्तः -स्ता -स्तं, चतुरः -रा -रं, निपुणः -या -यं, धिप्रः -प्रा -प्रं, युक्तिमान् -मती -मत् (नं), सुप्रयोगवान् -यती -वत् (नं), पेशलः -ला -लं

DEX

पटुः-दुः-दुः, सूतानः-ना-नं, उष्णः-ष्णा-ष्णं.
DEXTEROUSLY, *adv.* सदास्यं, सहायकं, युक्ता, सचातुर्यं, सपाठकं.
DEXTAL, *a.* दक्षिणः-ष्ठा-ष्णं, दक्षिणः-ष्ठी-ष्णं, अपसव्यः-ष्ठा-ष्णं, वामेतर-रा-रं, वामः-भा-भं, दक्षिणः-स्था-स्थं, दक्षिणपार्श्वः-स्था-स्थं.
DHANWANTARI, *s.* (The physician of the gods) धन्वन्तरि *m.* काशिरानः.
DIABETES, *s.* बहुबुधनेहः, बहुबुधरोगः, इधुमेहः, प्रमेहः.
DIABOLIC, **DIABOLICAL**, *a.* वैशाचः-ची-चं-चिकः-की-कं, भौतिकः-की-कं, पिशाचोपमः-ना-नं, वेतालिकः-की-कं, दारुणः-ष्ठा-ष्णं.
DIABOLICALLY, *adv.* पिशाचवत्, भूतवत्, वेतालवत्, दारुणं.
DIACOUSICS, *s.* श्रवणविद्या, शब्दनिर्णयविद्या, ध्वनिविद्या.
DIADAM, *s.* किरीटः, मुकुटं, मौलिः *m.* -ली, वेहनं, शिरोवेहनं, चवतंसः, तिरौटं, चतुरं, चूडा, मल्लभाभरणं.
DIADAMED, *a.* किरौटी-टिनी-टि (न), किरौटधारी-टिनी-टि (न).
DIERESIS, *s.* खरविच्छेदः, पदविभेदः, अक्षरविच्छेदः, असन्धिः, यथा तितर शब्दे.
DIAGNOSTIC, *s.* रोगलक्षणं, रोगचिह्नं, विसूचिका, प्रज्ञानं, उपसर्गः.
DIAGONAL, *a.* एककोणाद् अन्यकोणपर्यन्तम् अक्षितः-ता-तं, कोणाकोणं लिखितः-ता-तं.
DIAGONAL, *s.* कर्णः, धृतिः *f.*, प्रवणः, एककोणाद् अन्यकोणपर्यन्तम् अक्षिता रेखा, कोणाकोणं लिखिता रेखा यया चतुरस्रं द्विसमीकृतं.
DIAGONALLY, *adv.* कोणाकोणं, चारारि, अक्षारि.
DIAGRAM, *s.* मण्डलकं, चक्रं, कूर्मचक्रं, ध्वजं, चक्रः, चित्रं.
DIAL, **DIAL-PLATE**, *s.* भूह्रस्वद्वारादिपरिभाषकं मण्डलं, चक्रचिह्निता पटो यया मण्डलद्वारेण कालः सूच्यते, इन्द्रः, यानयोपा; 'pin of a dial,' 'मण्डलः, कीलः; 'sun-dial,' सूर्यघटी, प्रतोदः.
DIALECT, *s.* (Subdivision of a language) विभक्तभाषा, देशभाषा. —Language, speech भाषा, भाषितं-पणं, वचनं, वाक्यं, वाक् *f.* (च), उक्तिः *f.*; 'foreign dialect,' श्रेष्ठभाषा.
DIALECTIC, *s.* (Logic) तर्कः, तर्कविद्या, व्यायः, चान्वीक्षिकी, अनुमानोक्तिः *f.*
DIALECTICAL, *a.* तार्किकः-की-कं, व्यायी-यिनी-यि (न), प्रोहः-हा-हं.
DIALECTICALLY, *adv.* व्यायतस्, तर्कविद्यानुसारेण, तर्कशास्त्रवत्.
DIALECTICIAN, *s.* तर्कौ *m.* (न), व्यायविदुः, नैयायिकः, आध्यपादः, सांवादिकः.
DIALING, *s.* (Science of shadow) छायाविद्या.—(Dial making) यटोनिर्माणं, पृथीक्षमण्डलनिर्माणशिल्पं.
DIALOGIST, *s.* कथोपकथकः, सांवादिकः, सम्भाषकः, उत्तरप्रत्युत्तरकृत्, प्रश्नोत्तरक्रमेण कथोपकथनरचकः.
DIALOGUE, *s.* कथोपकथनं, संलापः, सम्भाषा-पणं, संवादः, द्वयोः संवादः, सङ्गथा, सम्प्रवदनं, उत्तरप्रत्युत्तरं, प्रश्नोत्तरं, उक्तिप्रत्युक्तिः *f.*, परस्परलापः, वीच्यङ्गः.
TO DIALOGUE, *v. n.* सम्भाष् (c. 1. -भाषते-यितुं), संवद् (c. 1. -वदति-यितुं), संलप् (c. 1. -लपति-यितुं), संवच् (c. 2. -वक्ति-यितुं), कथोपकथनं कृ.
DIAMETER, *s.* (Of a circle) व्यासं, विष्कम्भः, विसारः, विसृतिः *f.*
DIAMETRAL, **DIAMETRICAL**, *a.* व्यासक्रमेण विपरीतगतः-ता-तं, अभिमुखः-ता-तं.
DIAMETRICALLY, *adv.* व्यासक्रमेण विपरीतं, अभिमुखं, प्रतिमुखं, मुखामुखि.
DIAMOND, *s.* हीरं-रकः, वज्रः-जं, वरारकं, अपिकं, अग्रिदं, द्यौद्यस्य *n.*, 'दूदाक्षं, लोहनिम्नं, सूचीमुखं, रत्नमुखं, भार्गवप्रियः; 'diamond-mine,' वज्राकरः.
DIAMOND-CUTTER, *s.* हीरकाट, हीरकक्षिद, हीरानैकः, हीरपरिष्कारकः.
DIAPASON, *s.* स्वराष्टकं, अष्टस्वरः *m. pl.*, खरगानः, विरिज्वाष्टकं.
DIAPER, *s.* पुण्यादिसंस्कारालङ्कृतः द्यौमपटः, चित्रपटः, वरकं.

DIE

TO DIAPER, *v. a.* द्यौमपटं पुण्यादिमंस्कारेण अलङ्कृतुं, चित्रं (c. 10. चित्रयति-यितुं).
DIAPHANITY, *s.* स्वच्छता, अस्वच्छता, प्रसवता, प्रसक्तिः *f.*, वैशद्यं.
DIAPHANIC, **DIAPHANOUS**, *a.* स्वच्छः-च्छा-च्छं, अस्वच्छः-च्छा-च्छं, प्रसवः-क्षा-क्षं, विशदः-दा-दं, विमलः-ला-लं, विशुद्धः-डा-डं, स्फटिकप्रभः-भा-भं.
DIAPHORETIC, *a.* खेदकर-री-रं, खेदनः-ना-नं, खेदनकः-का-कं, यस्मीत्यादकः-का-कं, प्रखेदितवान्-वती-वत् (न); 'a diaphoretic,' खेदनं.
DIAPHRAGM, *s.* शरीरस्य मध्यदेशः, उदरवयःस्थलमध्ये शरीरभागः.
DIARRHŒA, *s.* अतिसारः, सारथः, प्रवाहिका, ग्रहणीरुक् *f.* (न), ग्रहणी, विरेकः, प्रस्रवणं-न्दिका, वसन्तः.
DIARRHŒIC, *a.* रेचकः-की-कं, सारकः-का-कं, अपोभागहर-रा-रं.
DIARY, *s.* साहिक्यपहारपुस्तकं, दैनिकवृत्तान्तपुस्तकं, साहिकचरित्रलिखनं, पुस्तकं यस्मिन् दैनिकचोदितानि समारोप्यन्ते, पदभाषिका, पत्रिका.
DIASTOLE, *s.* रूपकविशेषो येन हृत्संखरो दीर्घीक्रियते.
DIATHESSERON, *s.* गान्धर्वविद्यायां खरचतुष्टयं.
DIBBLE, *s.* लघुसनिचं, शुद्धस्त्रात्रं, वीमारोपणे प्रयुक्तो तीक्ष्णयो दण्डः.
DICACITY, *s.* वाचकता, अतिशयोक्तिः *f.*, नट्यः, वाचालता, अविनयः.
DICE, *s.* *pl.* of 'die' अद्याः *m. pl.*, पाशकाः *m. pl.*, देवनाः *m. pl.*; 'loaded dice,' कूटाद्याः *m. pl.*; 'player with dice,' अद्यदेवी *m.* (न).
TO DICE, *v. n.* अद्यर् दिव् (c. 4. दीयति-ते, देवितुं) or प्रतिव् or प्रति-दिव् or क्रौड् (c. 1. क्रौडति-डितुं); ग्रह् (c. 1. ग्रहते-डितुं), अद्यक्रौडो कृ.
DICE-BOARD, *s.* पाशकपीठः, नयपीठो, अद्यापदं, शारिफलं.
DICE-BOX, *s.* अद्यापाट, पाशकभाखंडं, अद्यभाननं, अद्यसमुद्रकः.
DICER, *s.* अद्यदेवी *m.* (न), अद्यधृतः-धृतः, अद्यक्रौडकः; 'player with unfair dice,' कूटाद्यदेवी *m.* (न).
TO DICHOTOMIZE, *v. a.* द्विधा कृ or चिद् (c. 7. चिनति, चेष्टुं), पृथक्कृ.
DICKER, *s.* (Of leather) दशचम्मणि *n. pl.*, चर्मदशकं.
TO DICTATE, *v. a.* आज्ञा in caus. (-ज्ञापयति-यितुं), आदिश् (c. 6. -दिशति-देष्टुं), निर्दिश्, ज्ञास् (c. 2. ज्ञास्ति, ज्ञासितुं), चुद् in caus. (-चोदयति-यितुं), अभिचुद्, मेर् in caus. (-ईरयति-यितुं), प्रकूप in caus. (-कटयति-यितुं).
DICTATE, *s.* आज्ञा, आदेशः, निदेशः, निर्देशः, नियमः, नियोगः, ज्ञासनं, चोदनः, विधिः *m.*, विधानं, प्रेरणं, वचनं, प्रयुक्तिः *f.*
DICTATED, *p. p.* आदिष्टः-ष्टा-ष्टं, आज्ञापितः-ता-तं, चोदितः-ता-तं.
DICTATION, *s.* आदेशः, आज्ञापनं, निर्देशः, निदेशः, नियोजनं, विज्ञापनं, चोदना.
DICTATOR, *s.* आघाततः or विनिपातसमये सर्वसम्पत्त्या परमाधिकारयुक्तो जनः, अनन्याधीनः ज्ञासिता *m.* (न), परमज्ञासिता, परमप्रभुः, एकप्रभुः, एकाधिपतिः *m.*
DICTATORIAL, *a.* आज्ञापकः-का-कं, निर्देशकः-का-कं, घृष्टः-ष्टा-ष्टं.
DICTATORSHIP, *s.* पृथीक्षज्ञासितुः पदं or आधिकारः, ऐकपर्यं, एकाधिपत्यं.
DICTION, *s.* वाग्व्यापाट, वाक्यव्यापाट, वादीतिः *f.*, वाक्यं, उक्तिः *f.*, वचनं, भाषा, वाणी, व्याहारः, वचः *n.* (न).
DICTIONARY, *s.* कोषः, शब्दकोषः, शब्दसङ्ग्रहः, अभिधानं, शब्दग्रन्थः, शब्दजालं, निर्वचनं, निषयः *m.*; 'a dictionary compiler,' कौशिकः.
DICTION, *s.* (Authoritative saying) वचनं, आदेशः, वक्तव्यं.
DIDACTIC, **DIDACTICAL**, *a.* उपदेशकः-का-कं, निर्देशकः-का-कं, शिक्षकः-का-कं, शिक्षाकर-रा-रं, वैधिकः-की-कं, लोचः-ची-चं.
DIDAPPER, *s.* (A diving bird) अजः, शायी *m.* (न).
DIE, *s.* (To play with) अद्यः, पाशकः, देवनाः, नयः, विस्तृतः, कुतुभिः *f.*-भी, नयपुत्रकः, शारिफलं, अद्याष्टः; 'a loaded die,' कूटाद्यः.

दुर्य.—(Chance) द्वैय.—(Stamp used in coinage) मुद्रा.

To die, *v. a.* (Colour, stain). See To die.

To die, *v. n.* (Lose life) मृ (c. 6. विपद्यते, मर्त्यं), सम्मृ, म्रे (c. 2. -रति-तुं, with प्र, प्रिति), परे, चती (अवेति), प्यतीः जीयन् or देहम् उत्तनुं (c. 6. -सृजति-सृष्टुं), तनुं or शरीरं तनुं (c. 1. तनति, तनुं) or न्यम् (c. 4. -अस्यति-असितुं), प्राणत्यागं कृ, प्रमो (c. 4. -मोयते), विपद् (c. 4. -पद्यते-पद्युं), व्यापद्; पञ्चत्वं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), देहाद् अपगम्, लोकान्तरं गम् or प्राप् (c. 5. -आप्नोति-आप्नुं), संस्था (c. 1. -तिष्ठते-स्थातुं), प्रेतीभू.—(Perish, be lost) नग् (c. 4. नश्यति, नजितुं), प्रणश्य, विनश्य; मली (c. 4. -लीयते-लेतुं), प्य in pass. (लीयते). मयि, संधि, ध्वंस् (c. 1. ध्वंसते-सितुं), विध्वंस्.—(Sink, faint) सद् (c. 1. सीदति, समुं), अपमद्, विपद्; त्रे (c. 1. प्रागति, प्रातुं), मुचं (c. 1. मृच्छति-च्छितुं).—(Wither) पिश in pass. (-जीर्यते).

Dier, *s.* (One who colours) पल्लवरङ्गकृत्. See Dye.

Diet, *s.* (Food) अन्नं, आहारः, साधद्रव्यं, भोजनं, भक्ष्यं, भोजनं; 'change of diet,' अन्नपरिवर्तः.—(Food regulated by the rules of medicine) पच्यं, पच्यार्त्तं, पच्यापच्यं.—(Assembly of princes) राजसभा, शिष्टसभा, मन्त्रालयसभा.

To diet, *v. a.* (Feed by the rules of medicine) पच्यापच्यं निर्दिशुं (c. 6. -दिशति-देशुं), पच्यार्त्तं or पच्यार्त्तेन भुज् in caus. (भोजयति-पितुं), पच्यार्त्तं दा.—(Feed) भुज् in caus., पुष् (c. 10. पोषयति-पितुं), भृ (c. 3. विभक्तिं, भणुं).

To diet, *v. n.* पच्यार्त्तं भुज् (c. 7. भुंक्ते, भोक्तुं) or अज् (c. 9. अजनाति, अजितुं).

Diet-drink, *s.* औषधीयनलं, पच्यपानोष्यं, मिष्टनलं.

To differ, *v. n.* (Be distinguished from) विशिष्य in pass. (-शिष्यते. भिद् in pass. (भिद्यते), विभिद्, प्रभिद्, all with abl. c.; as, 'the son differs from the father,' पितुर् भिद्यते कुमारः.—(Contend, be at variance) विरुद् (c. 7. -रुर्गाद-रोद्गुं), प्रतिरुद्, प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति-यितुं).—(Dissent) विपरीतं मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), न सम्मन्, अन्यथा मन्, असम्मतिं कृ, विपद् (c. 1. -पद्यते-दिद्युं), न स्वीकृ, भिन्नमतः-ता-तं भू.

Difference, *s.* (Distinction from something else) भेदः, विभेदः, प्रभेदः, भिदा, विशेषः, विशिष्टता, वैशिष्ट्यं, चान्तरं-रितं, भिद्यता, विभिद्यता, पृथक्, पार्थक्यं, अयच्छेदः, अन्यत्वात्, परत्वं, इतरत्वं.—(Contrariety) विपरीतता, विपरीतं, विरोधः, विरुद्धता, विपर्ययः, विलक्षणं, विप्रतिपत्तिः *f.*, द्वैयं, द्वैविध्यं.—(Difference of opinion, dispute) मतिप्रभेदः, मतिविपर्ययः, विमतिः *f.*, विमत्तं, विवादः, विमंवादः, द्वैयं, कलहः, कलिः *m.*—(Difference of meaning) अर्थभेदः, अर्थान्तरं.—(Difference in quantity) तारतम्यं, वैषम्यं.—(Dissimilarity) असाम्यं, असादृश्यं.

To difference, *v. a.* विशिष्य in caus. (-शेषयति-यितुं), भिद् in caus. (भेदयति-यितुं), पृथक्.

Different, *a.* (Distinct) भिन्नः-चा-चं, प्रभिन्नः-चा-चं, विभिन्नः-चा-चं, अन्यः-न्या-न्यत्, अन्यतरः-रा-रत्, इतरः-रा-रं, परः-रा-रं, विपरीतः-ता-तं, विपिच्छः-क्का-कं, व्यतिरिक्तः-क्का-कं, विशिष्टः-ष्टा-ष्टं, त्वः त्वत्.—(Dissimilar) असदृशः-शो-शं, असम्यन्-ना-नं, असमः-ना-नं, विषमः-मा-मं.—(Various) विविधः-धा-धं, पृथग्विधः-धा-धं, नानाविधः-धा-धं, बहुविधः-धा-धं; 'by a different road,' भिन्नमार्गेण; 'in a different way,' अन्यथा; 'different state of the case,' अन्यत्वात्. Sometimes expressed by चान्तरं affixed; as, 'a different meaning,' चान्तरं.

Differential, *a.* भेदकरः-रो-रं, विज्ञेयकः-न्ता-नं.—(Differential series, dependence of larger numbers on smaller) तारतम्यं.

Differently, *adv.* अन्यथा, इतरथा, परतम्, अन्यतम्, इतरतम्, पृथक्, भिन्नपेण, अन्यप्रकारेण, विपरीतं, पृथगेन.

Difficult, *a.* (Hard, not easy) कठिनः-ना-नं, दुष्करः-रा-रो-रं, दुःमायः-न्या-न्यं, दुश्चरः-रा-रं, दुर्निवहः-न्ता-नं, अगुकरः-रो-रं, अगुगमः-मा-मं, विषमः-मा-मं, कष्टः-ष्टा-ष्टं, कष्टकरः-रो-रं, ज्ञायसौ-गिनो-सि (नृ); 'difficult to be understood,' दुर्द्विषः-धा-धं; 'difficult to be got,' दुर्लभः-भा-भं, दुःप्राप्यः-न्या-न्यं, दुःगल्भ्यः-न्या-न्यं, दुर्गोचरः-न्या-न्यं, दुरापः-धा-धं; 'difficult to be overcome,' दुरतिक्रमः-ना-नं; 'difficult to be cut,' दुःगतेद्यः-रा-रं; 'difficult to be joined,' दुःगन्धानः-ना-नं; 'difficult of digestion,' दुर्धरः-रा-रं; 'difficult of ascent,' दुरारोहः-न्ता-नं; 'a difficult case,' सजस्यो-धेः; 'difficult march,' गदुगमः, दुर्गमचरः.—(Peevish, morose) चतभाषः-धा-धं, दुर्धर्षः-धा-धं.

Difficultly, *adv.* दुर्गोच, कष्टेन, कृष्णेन, कृष्णतः, नष्टं, ज्ञायमेन. कठिनं, विषमं, दुर prefixed; as, 'difficultly attainable,' दुःप्राप्यः-न्या-न्यं.

Difficulty, *s.* (Hardness, that which is hard to effect) कठिन्यं, कठिनता, दुर्गं, कृष्णं, कष्टं, ज्ञायसः, दुष्कर्यं, चर्गल्यं, विषमं, विषम्यं, दुर्गं, जस्यं, गंजयः; 'difficulties,' दुर्गानि; 'best with difficulties,' गजस्यः-न्या-न्यं, गकनयकः-का-कं; 'overcoming difficulties,' दुर्गलङ्घनः-नो-नं; 'cut with difficulty,' दुर्गतेद्यः-रा-रं or दुर्गोचरः-न्या-न्यं; 'without difficulty,' अनायासं-मेन, 'obtained with difficulty,' कृष्णतः-भा-भं.—(Distress, opposition) भेद्यः, दुर्धर्षः, वाधः, विरोधः, प्रातिपक्ष्यं.—(Perplexity) व्यग्रता, चिक्च्यं, चिक्चः.—(Objection) वाधा, उद्गारः.

To distrust, *v. n.* शङ्क (c. 1. शङ्कते-शङ्कितुं), आशङ्क, न विश्वास (c. -शसिति-तुं).

Distrust, *s.* (Want of confidence in others) अविश्वासः, अग्रस्यः, शङ्का.—(In one's self) ह्रीः, लज्जा, घृणा, अप्रामाण्यं, आशङ्का.

Distrustful, *a.* (Distrustful) अविश्वासी-मिनो-सि (नृ), अग्रस्यो-धिनी-यि (नृ), शङ्काशीलः-ला-लं, आशङ्कः-न्ता-नं, सजस्यः-न्ता-नं.—(Modest, reserved) ह्रीमान्-मनो-मत् (नृ), लज्जामान्-यतो-यत् (नृ), अप्रामाण्यः-न्ता-नं, अपृष्टः-ष्टा-ष्टं.

Diffusely, *adv.* शङ्कया, शङ्कापूर्णे, लज्जया, अप्रामाण्यं, अपृष्टं.

Diffusion, diffusiveness, *s.* विदुतत्वं, द्रुतता, द्रव्यत्वं, द्रव्यत्वं, विलीनता, तरलता.

Diffuse, *a.* विदुतः-ता-तं, द्रवः-धा-धं, विलीनः-ना-नं, तरलः-ला-लं.

To diffuse, *v. a.* (Pour out) प्रसु in caus. (-सापयति-यितुं), प्रशिष्य (c. 6. -दिपयति-पितुं), पत् in caus. (पातयति-यितुं).—(Spread, scatter, extend) विस्तृ in caus. (-सारयति-यितुं), गंस्, पस्मिन्, प्रसृ in caus. (-सारयति-यितुं), विस्, अतिस् in caus., विस्प् in caus. (-सर्षयति-यितुं), प्रस्प् in caus. (-सारयति-यितुं), विदु in caus. (-द्रवयति-यितुं), विकृ (c. 6. -किरति-कितुं-रोतुं), प्रप् in caus. (प्रपयति-यितुं), तन् (c. 8. तनोति-नितुं), पितन्, वृष् in caus. (-चर्षयति-यितुं), प्रवृष्, विक्राज् in caus. (-काशयति-यितुं), प्रपद् (c. 10. -पञ्चयति-यितुं).—(Diffuse itself, be diffused) व्याप् (c. 5. -आप्नोति-आप्नुं), विस्तृ in pass. (-स्तीर्यते), विरुद् (c. 1. -रोहति-रोद्गुं), प्रवृष् (c. 1. -वर्षते-वर्षितुं), सध्वं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), व्यज् (c. 5. -अजनुते-रजितुं), विगाह् (c. 1. -गाहते-हितुं), प्रविश् (c. 6.

DIF

-विशति-वेष्टु।

DIFFUSE, *s.* (Not concise, prolix) विलीयः-रौ-रौ, विलुतः-ता-तौ, चायतः-ता-तौ, अतिज्ञानः-ता-तौ, प्रपञ्चितः-ता-तौ, दीर्घसूत्रः-ता-तौ, असंक्षिप्तः-ता-तौ, असामासिकः-को-कौ.

DIFFUSED, *p. p.* व्याप्तः-ता-तौ, विलीयः-रौ-रौ, विलुतः-ता-तौ, प्रसारितः-ता-तौ, विसारितः-ता-तौ, प्रसृतः-ता-तौ, विसृतः-ता-तौ, विकीर्णः-रौ-रौ, प्रकीर्णः-रौ-रौ, प्रचारितः-ता-तौ, प्रकाशितः-ता-तौ, प्रथितः-ता-तौ, प्रवृद्धः-डा-डौ, तत्रः-ता-तौ, विततः-ता-तौ, छाततः-ता-तौ, प्रथिततः-ता-तौ, प्रपञ्चिततः-ता-तौ, सहेगतः-ता-तौ, सहेवगतः-ता-तौ, परिगतः-ता-तौ, द्रुतः-ता-तौ.

DIFFUSELY, *adv.* विलस्यशः, विलसेय, सुविलस्य, प्रपञ्चेन, वारिविलस्येण, असंक्षेपतः, असमासतः, असंक्षिप्तं, दीर्घसूत्रतया.

DIFFUSION, *s.* व्याप्तिः-*f.*, व्यापनं, व्यापकत्वं, विल्लाटः, विल्लुतिः-*f.*, विल्लटः, विल्लोयता, प्रसारणं, प्रसृट-र्यं, परिसरः, प्रततिः-*f.*, विततिः-*f.*, सन्नतिः-*f.*, तानः, प्रतानः, प्रपञ्चः, प्रकाशः-शनं, विकाशः-शनं, व्यासः, परिवेषः, ततिः-*f.*, वियहः.

DIFFUSIVE, *a.* व्यापकः-का-कौ, व्यापी-पिनी-पि (न), व्याप्तिमान्-मती-मत् (न), विल्लस्यशीलः-ला-लौ, विल्लुतः-ता-तौ, व्यसृवानः-ना-नौ, प्रतानी-निनी-नि (न), विसारी-रिणी-रि (न) or प्रसारी, सान्नातिकः-को-कौ, क्षिप्युः-स्युः-स्यु.

DIFFUSIVELY, *adv.* विल्लोयते, सुविलस्य, व्याप्तं, सामान्यतः, सहेत्र, सुपय्यातं.

DIFFUSIVENESS, *s.* विल्लाटः, विल्लोयता, विल्लुतिः-*f.*, व्याप्तिः-*f.*, व्यापकत्वं.—(Prolixity of style) वारिविल्लाटः, विल्लटः, प्रपञ्चः, दीर्घसूत्रता.

To DIG, *v. a. and n.* खन (c. 1. खनति-ने-निहति), अभिसन्, चारन्; 'dig with a spade,' खनिषेण खन् or खनिषेण भूमिं भिद् (c. 7. भिनक्ति, भेष्टु) or दृ in caus. (दारयति-यिहति) or गह्ने कृ.—(Dig up) उत्खन्, प्रोत्खन्.—(Pierce) निखन्, निभिद्, सिद् (c. 10. सिद्धयति-यिहति), सिद् (c. 7. सिनक्ति, सेष्टु), व्यप् (c. 4. विप्यति, व्यष्टु).

DIGERENT, *a.* अग्निवर्द्धकः-का-कौ, पाचकः-का-कौ, परिपाकी-किणी-कि (न). **DIGEST**, *s.* स्मृतिसंहिता, स्मृतिसङ्ग्रहः, पन्नेशास्त्रसंहिता, स्मृतिशास्त्रं, स्मृति-सारः.—(Any compilation) सङ्ग्रहः, संहिता, समाहारः, संक्षेपः.

To DIGEST, *v. a.* (Concoct in the stomach) जठरे or उदरे नृ in caus. (नरयति-यिहति), यच् (c. 1. पचति, पङ्क), परिपच्, कृप् (c. 1. कृपति-यिहति), दह् (c. 1. दहति, दधु).—(Soften by heat) निम्ब्य, सिद्धीकृ.—(Arrange, methodise) क्रमेण रच् (c. 10. रचयति-यिहति), विरच्, श्रेणीक्रमेण लिख् (c. 6. लिखति, लेखिहति) or ग्रन्थ् (c. 1. ग्रन्थयति-यिहति), सङ्ग्रहं कृ.—(Prepare in the mind) मनसा विचर् in caus. (चारयति-यिहति).—(Put up with) सह् (c. 1. सहते, सोह्), क्षम् (c. 1. क्षमते, क्षन्ति).

To DIGEST, *v. n.* जठरे or उदरे नृ (c. 4. जीर्यति, जिरिहति-रौहति).—(Suppurate) पूय् (c. 1. पूयते-यिहति), पूयंजन् (c. 10. जनयति-यिहति).

DIGESTED, *p. p.* जीर्यः-रौ-रौ, पक्कः-छा-छं, क्षपितः-ता-तौ, परिपक्कः-छा-छं, दग्धः-ग्या-ग्यं, रुचितः-ता-तौ, सिद्धः-डा-डं.

DIGESTER, *s.* (That which strengthens digestion) नारणं, पाचकं, पाचनं, अग्निवर्धनं, रोचकः, रोचनः.—(A vessel) निम्ब्यपनयनं.

DIGESTIBLE, *a.* पक्क्यः-य्या-य्यं, पचनीयः-या-य्यं, क्षपनीयः-या-य्यं.

DIGESTION, *s.* पाकः, परिपाकाः, विपाकाः, पचनं, जीर्यः-*f.*, नरणं, परिपक्कता, पुष्टपाकः, अग्निः-*m.*, वह्निः-*m.*, जठराग्निः, उदराग्निः, जठरानलः, कायाग्निः-*m.*, कोशाग्निः; 'slowness of digestion,' अग्निमान्दः; 'having a weak digestion,' मन्दाग्निः-ग्निनः-ग्निनः; 'having a good digestion,' दीप्ताग्निः-ग्निनः-ग्निनः.—(Suppu-

DIL

ration) पूयनं, पाकः.

DIGESTIVE, *a.* पाचकः-का-कौ, पाचनः-ना-नौ, परिपाकी-किणी-कि (न), अग्निवर्द्धकः-का-कौ, अग्निदः-दा-दं, वह्निकट-री-रं, आग्नेयः-यो-यं, रूपकः-का-कौ, रोचकः-का-कौ, रोचनः-ना-नौ.—(Suppurative) पाकलः-ला-लं.

DIGGER, *s.* खनकः, खनिता-*m.* (न), खननकारी-*m.* (न), खातकः, खाखनिकः.

To DIGHT, *v. a.* भूय् (c. 10. भूययति-यिहति), चलन्, परिधा (c. 2. धत्ते-धाहति).

DIGIT, *s.* (Of the moon) कला, इन्दुलेखा, इन्दुरेखा, शशाङ्कलेखा, इन्दुदलः.—(Arithmetical character) खङ्कः, गुणनिका.

DIGITATED, *a.* शास्त्री-रिणी-रि (न), खङ्कलिबद् विभिन्नः-चा-चं.

DIGLADIATION, *s.* अतिपुष्टं, यद्गुपुष्टं, युष्टं, कलिः-*m.*, कलहः.

DIGNIFIED, *a.* उदारचरितः-ता-तौ, उदारवृत्तिः-रि-रि, मानी-निनी-नि (न), गर्हितः-ता-तौ, महाशयः-या-य्यं, महानुभावः-या-य्यं, प्रतापी-पिनी-पि (न), महाम्रापः-या-य्यं, प्रौढः-डा-डं, चायतिमान्-मती-मत् (न).—(Invested with some dignity) उत्कृष्टपदयुक्तः-छा-छं, प्रवर्द्धितः-ता-तौ, प्रतिपत्तिमान्-मती-मत् (न).

To DIGNIFY, *v. a.* (Prefer) पदं वृप् in caus. (वर्धयति-यिहति), उत्कृष्टपदे नियुक् (c. 7. युक्ते-योहति) or प्रतिपद् in caus. (पादयति-यिहति).—(Honour, adorn) मन् in caus. (मानयति-यिहति), सम्मन्, भूय् (c. 10. भूययति-यिहति), शुभ् in caus. (शोभयति-यिहति).

DIGNITARY, *s.* उत्कृष्टपदयुक्तः पुरोहितः, प्रतिपत्तिमान्-*m.* (न), मान्यलोकः.

DIGNITY, *s.* (Nobleness of mind) माहात्म्यं, औदार्यं, उदारता.—(Dignity of mien) प्रतापः, तेजः-*n.* (स्), अनुभावः, प्रभावः, चायतिः-*f.*—(Dignity of sentiments) गर्ह्यः, मानं, अभिमानं, मानिता, सम्मानं, दर्पः.—(Elevation, honourable rank) उत्कृष्टता, उत्कर्षः, औत्कर्ष्यं, अभिनातता, अभिनात्यं, प्रतिपत्तिः-*f.*, उत्कृष्टपदं, परमपदं, प्रधानता, उन्नतिः-*f.*, अपिधानं, स्थितिः-*f.*, मान्यता, महाश्रैता, मयौदा.

To DIGRESS, *v. n.* (Turn aside out of the road) उत्क्रम् (c. 1. क्रामति-क्रमिहति), ध्रुत्क्रम्, विचल् (c. 1. चलति-लिहति), विव्यु (c. 1. व्यवते-व्योहति), पार्श्वे गम् (c. 1. गच्छति, गन्तु).—(Depart from the tenour of a discourse) चचनक्रमं or वाक्यप्रसङ्गं or कथायोगं तज् (c. 1. त्यजति, त्यङ्क), प्रसृतं or प्रकृतं or मूलविषयं or प्रधानविषयं त्यक्ता प्रासङ्गिकम् अभिधा (c. 3. दधाति-धाहति).

DIGRESSION, *s.* (From the tenour of a discourse) प्रसृतत्यागः, चचनक्रमत्यागः, वाक्यप्रसङ्गत्यागः, वाक्यक्रमभङ्गः, मूलविषयत्यागः, प्रासङ्गिकवाक्यं, प्रसङ्गः, वाक्यान्तरं, मूलविषयवहिर्गमनं.—(Deviation) उत्क्रमः, विचलनं, चक्रमगमनं.

DIGRESSIVE, *a.* निर्विषयः-या-य्यं, अनुन्वितः-ता-तौ, अप्रसृतः-ता-तौ.

To DIJUDICATE, *v. a.* विचर् in caus. (चारयति-यिहति), निर्वी (c. 1. व्ययति-व्योहति), निश्चि (c. 5. चिन्तति-चेहति), तीर् (c. 10. तीरयति-यिहति), परिच्छेदं कृ.

DIJUDICATION, *s.* निर्वीयः, विचारः-र्यं, निश्चयः, परिच्छेदः.

DIKE, *s.* (Channel) कुला, उपकुला, परिखा, ज्वालतं, खातं, नालः, प्रणालः, चापाटः.—(Mound) सेतुः-*m.*, सेतुबन्धः, नलसेतुः-*m.*, नल-बन्धकः, झूलकं, पालिः-*f.*, पिङ्गलः, पिङ्गिलः, धरजः, संवटः, हिता.

To DILACERATE, *v. a.* विद् (c. 9. दूषयति-दरिहति-रौहति), or caus. (दारयति-यिहति), विभिद् (c. 7. भिनक्ति-भेष्टु), निभिद्, विदलीकृ.

DILACERATION, *s.* विदारः-र्यं, विदटः, विदलीकरणं, भिदा.

To DILAPIDATE, *v. n.* नृ (c. 4. क्षयति, क्षंतिहति), नश् (c. 4. नश्यति, नशिहति), छि in pass. (क्षीयते).

To DILAPIDATE, v. a. नष्ट in caus. (नाशयति -यितुं). वस्तु in caus. (-सादयति -यितुं), ध्वंस in caus. (ध्वंसयति -यितुं), दुष् in caus. (दूषयति -यितुं).

DILAPIDATED, p. p. वस्तुतः -सा -सं, गोर्गः -छा -शं, कृतध्वंसः -सा -सं.

DILAPIDATION, s. ध्वंसः, भङ्गः, प्रभङ्गः, ध्वंसः, नाशः, घृतिः *f.*, दूषणं.

DILATABILITY, s. विचारणीयत्वं, विचारधर्मता, विकासणीयत्वं, विस्तारणीयत्वं.

DILATABLE, a. विचारणीयः -या -यं, विचारधर्मः -मा -मं, विकासणीयः -या -यं.

विस्तारयितुं शक्यः -यना -यनं, विस्तारणीयः -या -यं.

DILATATION, s. विचारः, विपुलता *f.*, विकासः -शनं, विस्तारः, विस्तृतिः *f.*, वितर्कः *f.*, वितर्कीकरणं, प्रतर्कः *f.*, व्यादानं, विस्तारः, प्रसारः, उक्तुता, विपुलता, विस्तृम्भणं.

To DILATE, v. a. (Extend) विस्तृ in caus. (-सारयति -यितुं), पितृ in caus. (c. 8. -तनोति -नितुं), व्यातृ in caus. (c. 5. -पृथोति -परितुं -रितुं or caus. -पारयति -यितुं), विकासृ in caus. (-काशयति -यितुं), विस्तृ in caus. (-सारयति -यितुं), व्यादा (c. 3. -ददाति -दातुं), द्राप् (nom. द्रापयति -यितुं), प्रप् (c. 10. प्रचयति -यितुं).—(Tell diffusely) सुविस्तरेण यद् (c. 1. यदति -दितुं), सुविस्तरेण व्याख्या (c. 2. -व्यायति -यितुं), विस्तारं कृ, चतुर्भिः कृ.

To DILATE, v. n. पितृ in pass. (-तन्ते), पितृभू, विस्तृ in pass. (-स्तृयते), विस्तृम्भ (c. 1. -नृम्भते -भितुं), विस्तृ in caus. pass. (-पार्यते), विस्तारम् (c. 2. रति -यितुं).

DILATED, p. p. विस्तृतः -ता -तं, वितर्कः -ता -तं, वितर्कीकृतः -ता -तं, विस्तृम्भितः -ता -तं, वस्तुम्भितः -ता -तं, व्यातः -सा -सं, वस्तुतः -सा -सं or मुक्तः, विकासृ -शितो -शित (नृ), विस्तृतः -ता -तं, व्यातः -ता -तं, विस्तारितः -ता -तं, विस्तृतः -ता -तं, प्रवृत्तः -दा -दं.

DILATOR, s. विचारकृ, विकासकः, वितर्ककारः, विस्तारकः, व्यादाता *m.* (नृ).

DILATORILY, adv. मयिचलं, विलम्बेन, कालक्षेपेण, मन्दं मन्दं.

DILATORINESS, s. दीर्घमुक्ता, चिरकारिता, अधिप्रकारित्वं, विलम्बः, विलम्बित्वं, कालक्षेपः, क्षेपः, मन्दः, मन्दता, मान्यं.

DILATORY, a. चिरकारी -रिणी -रि (नृ) or अधिप्रकारी, चिरक्रियः -या -यं, दीर्घसूचः -त्रा -त्रं, विलम्बी -विनी -वि (नृ), मन्दः -न्दा -न्दं, मन्दायमानः -ना -नं, मन्दरः -रा -रं, दीर्घकालीनः -ना -नं, नदीक्रियः -या -यं, प्रलयः -सा -सं, मनाहृत -री -रं, कालक्षेपकः -का -कं.

DIRECTION, s. चेहः, प्रीतिः *f.*, प्रेमा *m.* (नृ), अनुसरः *f.*, अनुसरः.

DILEMMA, s. उभयसम्भवः, सन्देहः.—(Doubtful choice) विकल्पः.

DILIGENCE, s. उद्योगः, उद्यमः, व्यवसायः, अभ्यासः, अभ्यासता, अभ्यसनं, प्रसक्तिः *f.*, अभिनिवेशः, मनोनिवेशः, अध्यवसायः, उत्साहः, यत्नः, प्रयत्नः, दीर्घप्रयत्नः, प्रयत्नः *f.*, अभियुक्ता, योग्यता, व्यवस्थितिः *f.*, अभिमादः, समुत्थानं, श्रुत्वा, अनलसता.

DILIGENT, a. उद्योगी -गिनी -गि (नृ), उद्यमी -मिनी -मि (नृ), उद्युक्तः -क्ता -क्तं, व्यवसायी -यिनी -यि (नृ), उत्साही -हिनी -हि (नृ), सोद्योगः -गा -गं, चासक्तः -क्ता -क्तं, प्रसक्तः -क्ता -क्तं, अभिनिविष्टः -दा -दं, परायणः -शा -शं, प्रयत्नवान् -यती -यत् (नृ), महोद्यमः -गा -गं, महोत्साहः -हा -हं, अनलसः -सा -सं, प्रसितः -ता -तं, कृतधर्मः -मा -मं.

DILIGENTLY, adv. प्रयत्नतः, सोद्योगं, व्यवसायं, मनोनिवेशेन, प्रसक्तं.

DILL, s. सालेयः, शालेयः, शीतशियः, मिश्री, मयुरिका, शतपुष्पा, शताह्ला.

DILUCID, a. (Clear) स्वच्छः -च्छा -च्छं, विमलः -ला -लं.—(Not obscure) स्पष्टः -दा -दं, व्यक्तः -क्ता -क्तं, भिन्नाधिः -धी -धे.

To DILUCIDATE, v. a. स्पष्टीकृ, व्यक्तीकृ, व्याख्या (c. 2. -व्यायति -यितुं), व्याकृ.

DILUCIDATION, s. स्पष्टीकरणं, व्यक्तीकरणं, व्याख्या, विशुद्धिः *f.*

DILUENT, a. विलयनः -ना -नं, क्षीणकारी -रिणी -रि (नृ), तनुकरः -गा -गं.

DILUENT, s. विलयनं, पिद्रापणं, विलयकृ, तनुकृ, सूक्ष्मकृ.

To DILUTE, v. a. (Attenuate) तनुकृ, क्षीणकृ, सूक्ष्मीकृ, क्लृप्त (nom. क्लृपयति -यितुं), विलीनं -नां -नं कृ.—(Dilute with water) जलेन संमृत् (c. 6. -सृयति -सृष्टुं) or मिश्र (c. 10. मिश्रयति -यितुं).

DILUTED, p. p. (With water) जलसंमृष्टः -दा -दं, जलपादितः -ता -तं, जलमिश्रितः -ता -तं.—(Attenuated) तनुकृतः -ता -तं, प्रकृशितः -ता -तं, विलीनः -ना -नं; 'diluted decoction,' अनायासकृतं, फाहं.

DILUTER, s. जलेन मिश्रयति यो वानः, तनुकारी *m.* (नृ), क्षीणकारी.

DILUTION, s. (Act of making thin or weak) तनुकरणं, क्षीणकरणं, क्लृप्तीकरणं, विलयनं.—(With water) जलसंसर्गः, जलमिश्रणं.

DILUTIAN, s. जलप्रलयसंघटनी -रिणी -रि (नृ), जलापनविषयः -या -यं.

DIM, a. (Somewhat dark, obscure) मन्दच्छायः -या -य, मन्दकान्तः -न्ता -न्तं, मलिनप्रभः -भा -भं, मलिनः -ना -नं, निम्नः -भा -भं, अग्रभः -भा -भं, अतः -गा -गं, (स्) or निम्नेताः, अन्त्यकः -का -कं, सतिमिरः -रा -रं, अग्रकाशः -जा -जं, अन्त्यः -दा -दं, अन्त्यकः -का -कं, दुर्दृष्टः -दा -दं, दुर्दृष्टः -जा -जं, हतज्योतीः -ती -ति (स्), दुरालोकः -का -कं.—(Not seeing clearly) अन्त्यदृक् (ज), हतदृष्टिः -रि -रि.—(Dull of apprehension) मन्दबुद्धिः -द्धि -द्धि, स्थूलपीः -पी -पि, गद्यमतिः -ति -ति, अन्त्यपीः -पी -पि.

To DIM, v. a. तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), अन्वीकृ, निम्नभीकृ, मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), अन्त्यकृ, मलिनकृ.

DIMENSION, s. परिमाणं, प्रमाणं, मापं, मापता, मानं, विस्तारः, परिसरः, प्रसरः, पर्यन्तं, प्रपञ्चः, विज्ञालता, विपुलता, सन्नतिः *f.*, विषयः, द्रापिमा *m.* (नृ), द्वैधं, सायति *f.*, सायामः, प्रयासः. The three dimensions are, 'length,' द्वैधः; 'breadth,' विस्तारः; 'depth,' धेयः.

To DIMINISH, v. a. अस्वीकृ, नूनीकृ, कृ (c. 10. कनयति -यितुं), कन (nom. कनयति -यितुं), हृस् in caus. (ह्रासयति -यितुं), लघ (nom. लघयति -यितुं), लुप् (c. 6. लुम्पति, लोष्टुं).

To DIMINISH, v. n. अस्वीकृ, नूनीकृ, कनीकृ, हृस् (c. 1. ह्रसते -सितुं), ह्रि in pass. (घोयते), परिधि, अपधि in pass. (-घीयते).

DIMINISHED, p. p. अस्वीकृतः -ता -तं, अस्वीकृतः -ता -तं, घीयः -शा -शं, ह्रसितः -ता -तं, नूनीकृतः -ता -तं, अपधितः -ता -तं, लुप्तः -भा -भं.

DIMINUTION, s. (Act of making less) नूनीकरणं, अस्वीकरणं, ह्रासः, लोपः.—(State of growing less) घयः, नूननं -ता, अत्यन्तं, अपचयः, घिया, घितः *f.*, ह्रासः, हानिः *f.*, अपसादः.

DIMINUTIVE, a. अल्पः -त्वा -त्वं, अल्पकः -का -कं, धुद्रः -द्रा -द्रं, कणीकः -का -कं, स्तोकः -का -कं, सूक्ष्मः -क्षा -क्षं.—(In body) अल्पतनुः -नु -नु, स्तोककायः -यो -यं, अल्पमूर्तिः -ति -ति.

DIMINUTIVENESS, s. अल्पता, धुद्रता, सूक्ष्मता, सौक्ष्म्यं, स्तोकता, अल्पता *m.* (नृ), लघुता, लापयं, घोदिमा *m.* (नृ).

DIMISH, a. ईषन्मलिनः -ना -नं, ईषदन्तः -न्ता -न्तं, अस्पष्टः -दा -दं.

DIMISSORY, s. गमनानुज्ञापकः -का -कं, प्रेरकः -का -कं, प्रत्यापकः -का -कं; 'letters dimissory,' अल्पधर्माध्यधायीनदेशे गमनानुज्ञापकं पत्रं.

DIMITY, s. सूक्ष्मकापसं, सूक्ष्मलुपसं, कापसाघरं, फालपसं.

DIMLY, adv. अस्पष्टं, अग्रकाशं, अल्पकं, निम्नं, अस्पष्टं, मलिनं.

DIMMED, p. p. हतप्रभः -भा -भं, हततेजाः -ता -तं, (स्) or अततेजाः, हतज्योतीः -ती -ति (स्), हतीनाः -जा -जं (स्) or अतीनाः, मलिनितः -ता -तं.

DIMNESS, s. अस्पष्टता, निम्नता, तिमिरं, अल्पकता, अग्रकाशत्वं, दुर्दृष्टत्वं, दुरालोकता, प्रमाहानिः *f.*, प्रतिभाहानिः *f.*—(Stupidity) बुद्धिमान्धं, स्थूलता.

DIM

- DIMPLE**, *s.* कपोलभङ्गः, गण्डतरङ्गः, चिबुकरेखा, हनुभङ्गः, त्वग्मूर्त्तिका.
DIMPLY, *a.* भङ्गुः-रा-रं, कर्म्मिमान्-मती-मत् (१).
DIR, *s.* कोलाहलः, तुमुलं, घुष्टं, योपः, उच्चैःखण्डः, मञ्जः, मञ्जूनं, रासः, सानितं, ध्वनितं, स्फुरितं, निःखनः, उद्वाहः, चीत्कारः, निनादः, हिडिडि शब्दः.
To DIX, *v. a.* दिदिडि शब्देन or कोलाहलेन or उच्चैःशब्देन कवीम् उपहन् (c. 2. -हन्ति-न्ति).
To DINE, *v. n.* आहारं कृ, भोजनं कृ, मध्याह्नभोजनं कृ, माध्याह्निकाहारं कृ; 'one who has dined,' कृताहारः-रा-रं, कृतभोजनः-ना-नं.
To DINE, *v. a.* (Give a dinner to) भुञ्ज् in caus. (भोजयति-यति), अश् in caus. (आशयति-यति), प्राश्, माध्याह्निकभोजनं कृ in caus. (कारयति-यति).
To DING, *v. a.* (Dash) प्रसन्नं धिप् (c. 6. धिपति, येति) or पत् in caus. (पातयति-यति) or अभिहन् (c. 2. -हन्ति-न्ति) or प्रतिहन्.
To DING, *v. n.* शब्द (nom. शब्दायते), भस्ति (c. 10. पतियते-यति).
DING-DONG, *s.* यष्टाशब्दः, यष्टाखनः, यष्टानादः.
DINGLE, *s.* दरी-रा, दरीभूः *f.*, कन्द-रा, अद्रिद्रोणी, मानरं.
DINING-ROOM, *s.* भोजनशाला, भोजनगृहं, भोजनस्थानं, आहारस्थानं.
DINNER, *s.* मध्याह्नभोजनं, माध्याह्निकाहारः, भोजनं, आहारः; 'a dinner party,' सहभोजनं, सम्भोजनं, रात्रिः *f.*; 'invited to dinner,' भोजनार्थं निमन्त्रितः; 'to serve up dinner,' भोजनं परिचिञ्च in caus. (वेजयति-यति).
DINNER-TIME, *s.* भोजनकालः, मध्याह्नभोजनकालः, आहारकालः.
DINT, *s.* (Blow) आघातः, प्रहारः, आर्हतः *f.*, अभिघातः, पातः.—(Mark made by a blow) आघातचिह्नं, भङ्गः.—(Force) बलं, शक्तिः *f.*, प्रभावः; 'by dint of,' बलेन, प्रभावात्; 'by dint of penance,' तपःप्रभावात्.
To DINT, *v. a.* आघातेन चिह्नं (c. 10. चिह्नयति-यति) or अङ्कं (c. 10. अङ्कयति-यति).
DIOCESE, *s.* प्रधानधर्मीयक्षेत्रः, धर्मीयधितिः *m.*, प्रधानधर्मीयपदेशकः.
DIOCESE, *s.* प्रधानधर्मीयक्षेत्राधीनो देशः or प्रदेशः.
DIOPTRICAL, *a.* दूरदर्शनीयकारकः-का-कं, दूरदृष्टिप्रयोजकः-का-कं.
DIOPTRICS, *s. pl.* दूरस्थवस्तुदृष्टिचिपयकं वास्तुपञ्चाङ्गप्रकरणं.
DIORTHOISIS, *s.* चक्रान्तरिकिता, भग्नान्तरमाधानं, चक्रान्तरस्य चक्रकरणं.
To DIP, *v. a.* (Immerge) मञ्ज् in caus. (मञ्जयति-यति), निमज्ज्, प्रमज्ज्, अवगाह् in caus. (गाहयति-यति); आमु in caus. (आवयति-यति).—(Moisten) झिद् in caus. (झेदयति-यति), सिप् (c. 6. सिञ्चति, सेञ्ज्).—(Engage in) व्याप् (c. 6. -प्रियते-पिञ्ज्), वृत् (c. 1. वस्ते-सिञ्ज्), प्रवृत्, आस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थात्).—(Dip into a book) शास्त्रं चुच् (c. 1. चुचति-सिञ्ज्) or ईपन्ननोयोगेन अधी (c. 2. अधीते, अधेति).
To DIP, *v. n.* (Immerge one's self) मञ्ज् (c. 6. मञ्जति, मेञ्ज्), निमज्ज्, अवगाह् (c. 1. -गाहते-हन्ति), व्यवगाह्, विगाह्, मु in caus. pass. (प्राप्यते), आमु (c. 1. -प्रवते-प्रोत्ते).—(Enter) विञ्ज् (c. 6. विज्ञाति, वेष्ट्), प्रविञ्ज्, निविञ्ज्.—(Be engaged in) व्याप् (c. 6. -प्रियते), व्यापृतः-ता-तं भू, निष्ठा (c. 1. -तिष्ठति-स्थात्), प्रवृत्तः-ता-तं भू, आचरुः-हा-टं भू.—(Choose by chance) दैवम् आस्थापय यद् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीति), देवात् or अकस्माद् यद्.
DIE, *s.* निमज्जनं, अवगाहः, अपनतिः *f.*, अयोगजिः *f.*, पतनं, आनतिः *f.*, नवता.
DIPHTHONG, *s.* द्विसरः, युक्तसरः, सरद्वयं, सन्धध्वरं.
DIPLOMA, *s.* पदशायकं or अधिकांशदायकं or स्थातिदायकं पत्रं, अधिकांशपत्रं.

DIR

- DIPLOMACY**, *s.* (State of acting under a diploma) प्राप्ताधिकारस्य पदं or अवस्था.—(Privileges or customs of ambassadors) दूताधिकारः, राजदूतव्यवहारः.—(Body of ambassadors) दूतसमूहः, राजदूतमण्डलं.—(Business of an ambassador) राजदूतव्यापारः, राजप्रतिनिधिकर्म्म *n.* (नृ), दीपकर्म.—(Dexterity in negotiation) माया.
DIPLOMATIC, *a.* दौतिकः-की-कं, दूतव्यवहारसम्बन्धी-न्धनी-न्धि (नृ), राजप्रतिनिधिकर्मविषयकः-का-कं.
DIPPER, *s.* मञ्जयिता *m.* (नृ), निमज्जयिता, आलावकः.—(Ladle) खनः.
DIRE, *a.* दारुणः-या-यं, पोटा-रा-रं, उग्रः-या-यं, भयानकः-का-कं, भयङ्करः-रा-रं, भैरवः-पी-पं, रौद्रः-द्वी-द्वं, रौद्रदंशनः-ना-नं, भीषणः-या-यं, क्रूरः-रा-रं, भीरुनयः-पी-पं.
DIRECT, *a.* (Not crooked, not oblique) अवक्रः-क्रा-कं, अभिधः-धा-धं, अनुदिष्टः-ला-लं, अनु-नु-नु, अनुलोमः-ना-नं, अक्षरः-सा-सं, अचिलोमः-ना-नं; 'a direct flight,' अविहीनः.—(Not collateral) क्रमागतः-ता-तं.—(Express, plain) व्यक्तः-क्ता-कं, स्पष्टः-ष्टा-ष्टं, अव्यञ्जनः-ना-नं.
To DIRECT, *v. a.* (Aim at, point towards) अभिसन्धा (c. 3. -दधाति-धातु), उद्दिष्ट् (c. 6. -दिशति-देष्ट्), समुद्दिष्ट्; 'to direct a weapon at any one,' समुक्तमुद्दिष्ट्य अस्त्रं धिप् (c. 6. धिपति, येति) or प्रेर् (c. 10. -रयति-यति); 'he performed a penance directed to the deity,' देवमुद्दिष्ट्य तपस् तपे.—(Regulate) शास् (c. 2. शास्ति, शासति), अनुशास्, प्रशास्; विपृ in caus. (वारयति-यति), विनियन् (c. 1. -यन्ति-यन्ति), विधा (c. 3. -दधाति-धातु).—(Guide, lead) नी (c. 1. नयति, नेति), दृश् in caus. (दर्शयति-यति), दिश्, प्रदिश्.—(Prescribe, point out) निर्दिश्, प्रदिश्, विनिर्दिश्; सूच् (c. 10. सूचयति-यति).—(Order, instruct) आदिश्, उपदिश्, आशा in caus. (शापयति-यति), चुद् in caus. (चोदयति-यति).
DIRECTED, *p. p.* (Aimed at) उद्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, उद्दिष्ट्य indecl, अभि-संहितः-ता-तं.—(Regulated) शासितः-ता-तं, अनुशासितः-ता-तं, विनियतः-ता-तं, व्यवस्थितः-ता-तं.—(Prescribed) निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रदिष्टः-ष्टा-ष्टं, देशितः-ता-तं, सूचितः-ता-तं.—(Ordered, instructed) आदिष्टः-ष्टा-ष्टं, उपदिष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रचोदितः-ता-तं, प्रेरितः-ता-तं.—(Applied) प्रयुक्तः-क्ता-कं, अपिष्टः-ता-तं; 'well-directed,' सुप्रयुक्तः-क्ता-कं.
DIRECTION, *s.* (Aim, tendency) सन्धानं, अभिसन्धानं, उद्देशः.—(Order, command) आदेशः, निदेशः, निर्देशः, आशा, शासनं, शास्तिः *f.*, चोदनं, प्रेरणा, प्रयुक्तिः *f.*, मर्गं, वचनं.—(Management) नयः, नायः, प्रणयनं, नेतृत्वं, अधिकाः, अधिष्टातृत्वं, सन्पादनं, निर्देशः. (Address of a letter) पत्रसंज्ञा, पत्रादेशः, पत्रोद्देशः.—(Place of abode) वासस्थानं; 'in three directions,' तेषां; 'in every direction,' सर्वपथीनः-ना-नं, अनुदिष्टु; 'following the natural direction,' अनुलोमनं.
DIRECTIVE, *a.* देशकः-का-कं, उद्देशकः-का-कं, आदेशी-शिनी-शि (नृ), निर्देशकः-का-कं, दर्शकः-का-कं, सूचकः-का-कं.
DIRECTLY, *adv.* सद्यस्, अधिरात्, अधिरेण, सपदि, मृदिति, अनन्तरं, तत्पश्चात्, अद्यान्तरे, आगु, अधिलक्षितं, शीघ्रं, धीमं, तत्काले.
DIRECTOR, *s.* नायकः, अधिष्टाता *m.* (नृ), शासिता *m.* (नृ), अनुशासकः, व्यवधः, आदेशा *m.* (नृ), निर्देशा *m.*, आदेशी *m.* (नृ), अधिकारी *m.* (नृ), ईशिता *m.* (नृ), सन्पादकः, अवधिष्टा *m.* (नृ).
DIREFUL, *a.* दारुणः-या-यं, पोटा-रा-रं, भीरुनयः-पी-पं. See DIRE.

DIREFULNESS, DIRENESS, s. दारुणत्वं, दारुण्यं, घोरता, उग्रता, भयानकत्वं, भयंता, क्रूरता, रौद्रता.

DIRECTION, s. हरणं, अपहारः, अपहरणं, अभिग्रहः, अभिहारः, विलोपनं.

DIREGL, s. करुणं, करुणार्थकं गीतं, कारुणिकगीतं, करुणमयं गीतं.

DIRK, s. कटारः, कृपाणी, लुरिका, शङ्खः *m.*, कर्परी, अभिपुत्रिका.

DIRT, s. (Mud, filth) मलं, पङ्कः, कुपङ्कः, अमेष्यं, कर्दमः, कल्लं, जसालः-लं, कलुपं.—(Sordidness) कदम्यत्वं, मालिन्यं.

To DIRT, v. a. मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), कलुप (nom. कलुपयति -यितुं), मलेन or पङ्केन दुष् in caus. (दूषयति -यितुं) or लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्पुं).

DIRTIED, p. p. मलिनितः-ता-तं, मलदूषितः-ता-तं, पङ्कदूषितः-ता-तं, अमेष्यलितः-ता-तं, अमेष्याकृतः-ता-तं, कलुपितः-ता-तं.

DIRTILY, adv. सललं, मलिनं, सकर्दमं, सकल्लं, मलीममं, समालिन्यं.

DIRTINESS, s. मालिन्यं, समलता, मलयस्यं, अमेष्यता-त्वं, कलुपत्वं, पङ्कदुता.

DIRTY, a. (Filthy) मलिनः-ता-तं, समलः-ला-लं, मलयान्-यती-यत् (न्), मलदूषितः-ता-तं, मलीमसः-सा-सं, पङ्की-दिकनी-दिक (न्) or मलपङ्गी, पङ्किलः-ला-लं, कलुपः-पा-पं-पी-पिणी-पि (न्), सकर्दमः-मा-मं, कर्दमः-मी-मं, कल्लो-ल्लिनी-ल्लि (न्), कल्लपः-पा-पं, समललः-ला-लं, कल्लमलः-ला-लं, आविलः-ला-लं, मलीयान्-यमी-यः (स्), अशुद्धः-द्धा-द्धं.—(Mean, base) नीचः-पा-पं, मलः-ला-लं, कदम्यः-ध्या-ध्यं, कुत्सितः-ता-तं; 'dirty clothes', घरासी.

To DIRTY, v. a. मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), कलुप (nom. कलुपयति -यितुं), मलेन or अमेष्येन or पङ्केन दुष् in caus. (दूषयति -यितुं) or लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्पुं) or अश्र (c. 7. अनक्ति, अङ्कुं), मलनीकृ, समलं-लां-लं कृ, अमेष्यं-ध्यां-ध्यं कृ, कल्ल (nom. कल्लयति -यितुं).

DISRUPTION, s. स्फोटनं, स्फुटनं, भेदः, विभेदः, विभङ्गः, विदारणं.

DISABILITY, s. अशक्तिः *f.*, असामर्थ्यं, अद्यमता, दीर्यत्वं, शक्तिहीनता, अयोग्यता, अनुपयुक्तता, निषेधः.

To DISABLE, v. a. अशक्तं-क्तं-क्तं कृ, अशक्तोक्तं, असमर्थं-र्थं-र्थं कृ, अद्यमं-मां-मं कृ, दुर्बलीकृ, पलं or शक्तिं ह (c. 1. हरति, हर्तुं), विकलीकृ, विहस्तीकृ, उपहन् (c. 2. हन्ति-न्तुं).

DISABLED, p. p. हतशक्तिः-क्तिः-क्ति or उपहतशक्तिः, विहस्तीकृतः-ता-तं.

To DISABUSE, v. a. (Undeceive) भ्रमं or भ्रान्तिं or मोहं or मिथ्यामतिं छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेद्दुं) or अपनी (c. 1. नयति, नेतुं) or ह (c. 1. हरति, हर्तुं), भ्रान्तेर् मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोञ्चुं), मुक्तभ्रान्तिं कृ, विगतमोहं-हं-हं कृ.

To DISACCUSTOM, v. a. अव्यवहारितं-तां-तं कृ, व्यवहारं or अभ्यासं लुप् (c. 6. लुम्पति, लोम्पुं) or निवृत् in caus.

DISADVANTAGE, s. अनर्थः, अलाभः, अहितं, अनिष्टं, अफलं, अपायः, अपचयः, अपकारः, अपर्धतिः *f.*, अपकृतं, अप्राप्तिः *f.*, दतिः *f.*, हानिः *f.*, हिंसा, ध्वंसः, उपध्वंसः, अपहारः, नाशः, विरोधः, व्यापातः, बाधः, अनुपकारः.

To DISADVANTAGE, v. a. अपकृ, अपायं or अनर्थं जन् in caus. (जनयति -यितुं), अहिताय or अलाभाय भू, विरुप् (c. 7. -रुद्धि-रोद्दुं), हिंस्र (c. 1. हिंसति-सिन्तुं).

DISADVANTAGEOUS, a. अपकारकः-का-कं-रौ-रिणी-रि (न्), अहितः-ता-तं, अनर्थः-र्थ-र्थ-र्थकः-का-कं, निरर्थकः-का-कं, अफलः-ला-लं, विरोधी-धिनी-धि (न्), प्रतिक्लृलः-ला-लं, अनुपकारकः-का-कं, अनिष्टजनकः-का-कं, दतिकारकः-का-कं, उपपातकः-का-कं, हिंसकः-का-कं, अमङ्गलः-ला-लं, सापकारः-रा-रं.

DISADVANTAGEOUSLY, adv. अहितं, अनिष्टं, अलाभाय, अहिताय, विरोधेन, विरुद्धं, प्रतिक्लृलं, प्रातिक्लृलेन, अनर्थकं, अमङ्गलं, सापकारं.

To DISAFFECT, v. a. (Cause disaffection) विरञ्ज् in caus. (-रञ्जयति -यितुं), विरक्तोक्तं, वैरक्तं जन् (c. 10. जनयति -यितुं), उपजन्प् (c. 1. -जयति-यितुं), कथं जप् or उपजन्प्, भेदं or वैरं कृ.

DISAFFECTED, p. p. विरक्तः-क्ता-क्तं, अहितः-ता-तं, विप्रियः-या-यं, अहितेपी-पिणी-पि (न्) or अमियेपी, क्षीणभक्तिः-क्ति-क्ति, अभक्तः-क्ता-क्तं, अभक्तिमान्-मतौ-मत् (न्), अहितयुद्धिः-द्धि-द्धि, अहितकारी-रिणी-रि (न्).

DISAFFECTEDLY, adv. विरक्तं, अहितं, सवैरक्तं, सवैराग्यं, विप्रियं.

DISAFFECTION, s. विरक्तिः *f.*, वैरक्त्यं, विरागः, वैराग्यं, अपरागः, अभक्ति *f.*, विप्रियता, अहितत्वं, अभक्तिमत्त्वं.

DISAFFIRMANCE, s. अपवादः, अपलापः, प्रत्याख्यानं, खण्डनं, अस्वीकारः.

To DISAGREE, v. n. (In opinion) विषद् (c. 1. -पदते-दितुं), विसंवद् (-पदति), न सम्मन् (c. 4. -मन्यते-मनुं), न अनुमन्, न स्वीकृ, असम्मतः-ता-तं भू, अन्यमतोभू.—(Differ, not to suit) भिद् in pass. (भिद्यते), असदृशः-शी-शी भू, न युज् in pass. (युज्यते).—(Be opposed to) विरुप् (c. 7. -रुद्धि-रोद्दुं).

DISAGREEABLE, s. (Unpleasing) अमियः-या-यं, विप्रियः-या-यं, कुप्रियः-या-यं, अनुभिमतः-ता-तं, अनुमतः-ता-तं, असम्यः-म्या-म्यं, अनिष्टः-ष्टा-ष्टं, अहितः-ता-तं, अनोक्तः-क्ता-क्तं, अनोक्तः-रा-रं, अरुचिः-रा-रं, अप्रोक्तिकरः-री-रं, अनोहितः-ता-तं, व्यलीकः-का-कं, अलीकः-का-कं, असुखदः-दा-दं, निमुखः-खा-खं, कष्टः-ष्टा-ष्टं.—(Contrary) विरुद्धः-द्धा-द्धं, विपरीतः-ता-तं, प्रतिक्लृलः-ला-लं.

DISAGREEABLENESS, s. अमियता, विप्रियता, असम्यता, अनिष्टत्वं, व्यलीकता, अलीकता, अनुभिमतत्वं, अनोक्तत्वं, कष्टता, विरुद्धता, वैपरीत्यं.

DISAGREEABLY, adv. अमियं, असम्यं, अनिष्टं, व्यलीकं, अरुचिरे, विरुद्धं.

DISAGREEING, p. p. विषदमानः-ता-तं, असम्मतः-ता-तं, परस्परविरुद्धः-द्धा-द्धं.

DISAGREEMENT, s. (Difference) भेदः, विभेदः, भिन्नता, असमता, असाम्यं.—(Difference of opinion) विमतिः *f.*, वैमत्स्यं, मतिभेदः, मतिविपर्ययः, असम्यतिः *f.*, विसंवादः, अस्वीकारः—(Quarrel) कलहः, विप्रतिपत्तिः *f.*, विप्रयोगः.—(Contrariety) विरोधः, विरुद्धता, विपरीतता.

To DISALLOW, v. a. (Deny) प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति-तुं), निहु (c. 2. -हृते-होतुं), प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति-देद्दुं), अपलप् (c. 1. -लपति-यितुं), निरस् (c. 4. -अस्यति-असितुं).—(Not to permit) न अनुज्ञा (c. 9. -नानाति-ज्ञातुं), न अनुमन् (c. 4. -मन्यते-मनुं), निषिष् (c. 1. -पेयति-येद्दुं).—(Censure) निन्द (c. 1. निन्दति-न्दितुं), गद्दे (c. 1. गद्देति-गद्दितुं).

DISALLOWABLE, a. प्रत्याख्येयः-या-यं, अनुज्ञेयः-या-यं, अधम्यैः-म्या-म्यं.

DISALLOWANCE, s. प्रत्याख्यानं, प्रत्यादेशः, निषेधः, प्रतिषेधः, अनुज्ञा, निरसनं.

DISALLOWED, p. p. निषिद्धः-द्धा-द्धं, प्रतिषिद्धः-द्धा-द्धं, अनुज्ञातः-ता-तं, प्रत्याख्यातः-ता-तं, वारितः-ता-तं, नियारितः-ता-तं.

To DISANIMATE, v. a. निजीवीकृ, विषयीकृ, अवसद् in caus. (-सादयति-यितुं).

DISANIMATION, s. निजीवीकरणं, जीवितनाशः, प्राणहरणं, जीवितहरणं.

To DISANNUL, v. a. लुप् (c. 6. लुम्पति, लोम्पुं), लोपं कृ, खण्ड् (c. 10. खण्डयति-यितुं), मोयीकृ, निष्कल (nom. निष्कलप्रति-यितुं), अन्यथा कृ.

DISANNULLED, p. p. लुप्तः-प्ता-प्तं, मोयीकृतः-ता-तं, अनिष्कलः-क्ता-क्तं.

DISANNULMENT, s. लोपः, खण्डनं, मोयीकरणं, अन्यथाकरणं.

To DISAPPEAR, v. n. अन्तर्गता in pass. (-धीयते), तिरोधा in pass.

तिरोभू, तिरस् (nom. तिरस्यति), नश् (c. 4. नश्यति, नशितुं), प्रणश्.

तिरोगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), विली (c. 4. -लीयते-लेतुं), अप्रत्यक्षोभू.

अदृश्यः-श्या-श्यं भू, अस्तं गम्.

DISAPPEARED, p. p. अन्तर्हितः-ता-तं, तिरोहितः-ता-तं, तिरोगतः-ता-तं.

-तं, नष्टः-ष्टा-ष्टं, अदृष्टः-ष्टा-ष्टं, अदृश्यः-श्या-श्यं, विलीनः-ना-नं, चक्षुरविषयः-या-यं, अग्रतथः-द्या-द्यं, अलोकितः-ता-तं, अदृष्टिगोचरः-रा-रं, परोक्षः-क्षा-क्षं, चक्षुरतीतः-ता-तं.

DISAPPEARANCE, *s.* अनादौ-ज्ञानं, अनादिः *m.* तिरोधानं, तिरस्कारः, तिरस्क्रिया, अविषयः, अग्रतथता, अदर्शनं, अलोकनं, अपवारणं, परोक्षं, अगोचरं, अलमयनं, अनाहितत्वं.—(Departure) अपगमः, अयायः.

To DISAPPOINT, *v. a.* आशाः खण्ड् (c. 10. खण्डयति-यितुं), सङ्कल्पं or यान्त्राः or मनोरथान् हन् (c. 2. हन्ति-न्तुं) or प्रतिहन् or भङ्ग (c. 7. भनक्ति, भङ्गं), भगनाशं-शा-शं कृ, मोषीकृ, व्यथीकृ, विफलीकृ, वृथा कृ, मुषा कृ, यच् (c. 10. यचयति-यितुं), प्रलम् (c. 1. -लभते-लभ्यं), विप्रलम्.

DISAPPOINTED, *p. p.* भगनाशः-शा-शं, हताशा-शा-शं, मनोहताः-ता-तं, खण्डितः-ता-तं, खण्डिताशः-सा-सं, भग्नसङ्कल्पः-त्वा-त्वं, भग्नोद्यमः-मा-मं, आशाविभ्रमः-मा-मं, मोषाशः-शा-शं, मोषवाम्भितः-ता-तं, अनधिगतमनोरथः-या-यं, अलम्भाभीप्सितः-ता-तं, विफलीकृतः-ता-तं, प्रतिहताः-ता-तं, अकृतायै-यै-यं, विलक्षितः-ता-तं, प्रतिवद्धः-द्धा-द्धं, विप्रलम्भः-म्भा-म्भं, वञ्चितः-ता-तं.

DISAPPOINTMENT, *s.* आशामङ्गलः, आशाखण्डनं, उद्यमभङ्गः, सङ्कल्पभङ्गः, फलखण्डनं, विफलीकरणं, कर्मव्यसः, नैराश्यं, विप्रलम्भः, विषादः, विस्वादाः, प्रत्ययायः.

DISAPPROBATION, *s.* अप्रसादः, निन्दा, अप्रीतिः *f.*, विमर्तिः *f.*, विरागः, वैरत्वं, विप्रियता, असम्मतिः *f.*, अस्वीकारः, अनिच्छा, गद्दी-हैयं, जुगुप्सा, वृथा.

To DISAPPROVE, *v. a.* निन्द् (c. 1. निन्दति-न्दितुं), गद्दी (c. 1. गद्दीति-द्दितुं), न सम्मन् (c. 4. -मन्यते-मन्युं), न अनुमन्, न अभिमन्, न स्वीकृ, न प्रार्थ (c. 1. -अंसति-सितुं), न प्रतिनन्द (c. 1. -नन्दति-न्दितुं), न हृच् (c. 1. रोषते-षितुं) with dat.; as, 'he disapproves of that,' न तस्मै न रोषते.

DISAPPROVED, *p. p.* अनभिमतः-ता-तं, असम्मतः-ता-तं, अनतः-ता-तं, अनिष्टः-ष्टा-ष्टं, अप्रशस्तः-स्ता-स्तं, गद्दितः-ता-तं, निन्दितः-ता-तं, अस्वीकृतः-ता-तं, विविष्टः-ष्टा-ष्टं.

To DISARM, *v. a.* शस्त्रं or अस्त्रं ह् (c. 1. हरति, हर्तुं), आपुषम् अपनी (c. 1. -नयति-नेतुं), निरापुषं-थं-थं कृ, निःशस्त्रं-स्ता-स्तं कृ, विशस्त्रीकृ, विसञ्जीकृ.

DISARMED, *p. p.* निरापुषः-था-थं, निरस्त्रः-स्ता-स्तं, निःशस्त्रः-स्ता-स्तं, शस्त्रवञ्चितः-ता-तं; 'disarmed of resentment,' क्षीणमन्युः-न्युः-न्यु.

To DISARRANGE, *v. a.* क्रलं or पथ्यायं भङ्ग (c. 7. भनक्ति, भङ्गं), पथ्यस् (c. 4. -अस्यति-स्यितुं), व्यस्, विद्युस् in caus. (-द्योयति-यितुं), आकुलीकृ, सङ्करीकृ.

DISARRANGEMENT, *s.* अक्रमः, उत्क्रमः, व्युत्क्रमः, क्रमभङ्गः, अपथ्यायः, अपरिपाटिः *f.*, प्रत्ययायः, व्यस्तता, असंस्थानं.

To DISARRAY, *v. a.* (Undress) उच्छद् (c. 10. -छादयति-यितुं), अपनह् (c. 4. -नसति-नस्युं), विषस्त्रीकृ.

DISARRAY, *s.* (Disorder of an army) समुत्पिन्नः, पिच्छलः, व्यूहभङ्गः.

DISASTER, *s.* आपद् *f.*, विपद् *f.*, व्यसनं, विपत्तिः *f.*, व्यापद् *f.*, विप्रवा, उपप्रवा, उपद्रवः, अनिष्टपातः, अत्ययः, दुर्दैवं, दुष्टेना, दौर्गतं, दुःखं, क्लेशः.—(From heaven) विनिपातः, उत्पातः, विनिहतः.

To DISASTER, *v. a.* पीड् (c. 10. पीडयति-यितुं), उपपीड्, अभिपीड्, वाप् (c. 1. बाधते-धितुं), उपदृ (c. 1. -द्रवति-द्रोतुं), उपपु (c. 1. -प्रवते-प्रोतुं).

DISASTROUS, *a.* आपाधिकः-की-कं, व्यसनो-निनी-नि (न), विपद्युक्तः-क्ता-क्तं, आपन्नः-न्ता-न्तं, दुर्गतः-ता-तं, दुर्भाग्यः-श्या-श्यं, दैवोपहतः-

-ता-तं, दुःखी-खिनी-खि (न्), दुःखः-न्ता-न्तं, उपाकृतः-ता-तं, दाहणः-या-यं, अज्ञानिकरः-री-रं.

To DISAVOW, *v. a.* प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति-यितुं), निह् (c. 2. -हृते-होतुं) अपह्, अपलप् (c. 1. -लपति-यितुं), न स्वीकृ, न अङ्गीकृ.

DISAVOWAL, *s.* प्रत्याख्यानं, निहवः, अपहवः, निहृतिः *f.*, अपलापः, अस्वीकारः.

To DISAUTHORIZE, *v. a.* शक्तिं or प्रमाणं or प्रभुत्वं or अधिकारित्वं ह् (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपह्, लुप्तप्रमाणं-यां-यं कृ, न अनुज्ञा (c. 9. -नानाति-ज्ञातुं).

To DISBAND, *v. a.* युद्धकर्मणो मुच् (c. 6. मुचति, मोक्षुं), सैन्यान् विद्युन् (c. 6. -सूचति-सूतुं), सैन्यभङ्गं कृ.

To DISBAND, *v. n.* युद्धकर्मणो मुच् in pass. (मुच्यते) or विद्युन् in pass. (-सूच्यते).

To DISBARK, *v. a.* नौकाया अवलृ in caus. (-रोपयति-यितुं) or अवलृ in caus. (-तारयति-यितुं).

DISBELIEF, *s.* अविश्वासः, अग्रतथः, अग्रज्ञा, अभक्तिः *f.*, अविश्रम्भः, प्रत्ययाभावः.

To DISBELIEVE, *v. a.* न प्रती (c. 2. प्रत्येति-न्तुं rt. इ), न विश्वस् (c. 2. -वसति-न्तुं), न अद्या (c. 2. -दधाति-धातुं), न प्रत्योकृ.

DISBELIEVER, *s.* अविश्वासी *m.* (न्), अग्रतथी *m.* (न्), अग्रहृषानः, नास्तिकः.

DISBELIEVING, *a.* अग्रहृषालुः-लुः-लु, अग्रहृषान्-वतं-वत् (न्).

To DISBRANCH, *v. a.* शाखो विह् (c. 7. छिनत्ति, छेदुं), निःशाखं-यां-यं कृ.

To DISBURDEN, *v. a.* भारम् उन् in caus. (-तारयति-यितुं) or अवलृ in caus., भारद् मुच् (c. 6. मुचति, मोक्षुं) or विमुच्, भारं विनी (c. 1. -नयति-नेतुं) or अपनी, निर्भारं-यं-रं कृ, रिक्तभारं-यं-रं कृ, विशुष् in caus. (-शोधयति-यितुं); 'to disburden the mind,' मनोगतं or सङ्करीतं मनः परस्मै व्यक्तीकृ or व्याप्या (c. 2. -ख्याति-यितुं).

To DISBURSE, *v. a.* व्यप् (c. 1. व्ययति, c. 10. व्ययति-यितुं root इ), व्यथीकृ, विसृन् (c. 6. -सृजति-सृजुं), विनियुन् (c. 7. -युक्ते-युक्ती).

DISBURSED, *p. p.* व्यपितः-ता-तं, व्यथीकृतः-ता-तं, व्यथीभूतः-ता-तं, व्यपचितः-ता-तं, विसर्जितः-ता-तं.

DISBURSEMENT, *s.* व्ययः, धनव्ययः, व्यथीकरणं, विनियोगः, विसर्गः, त्यागः, व्यपचितः *f.*, व्यपचयः; 'receipt and disbursement,' व्ययव्ययी.

DISBURSER, *s.* व्यथी *m.* (न्), व्यथकज्ञी *m.* (ज्ञे), व्यपचेता *m.* (चे).

DISCALCEATED, *p. p.* निष्पादुकः-का-कं, अपपादकः-न्ता-न्तं, उपानतः-ज्ञितः-ता-तं.

To DISCARD, *v. a.* विली in caus. (-लाययति-यितुं), विहृ in caus. (-द्रावयति-यितुं).

To DISCARD, *v. a.* अपाह् (c. 4. -अस्यति-स्यितुं), अवमुच् (c. 6. -मुचति-मोक्षुं), अवसृज् (c. 6. -सृजति-सृजुं, c. 10. -सञ्जयति-यितुं), विसृज्, व्यपसृज्, उत्सृज्; प्रतिक्षिप् (c. 6. -क्षिपति-क्षेपुं), अपाहा (c. 3. -नहाति-हातुं), अपहा, विहा; निराकृ, पराकृ; उच्छद् (c. 6. उच्छति-च्छितुं), मोक्षद्, दूरीकृ, खण्ड् (c. 10. खण्डयति-यितुं).

DISCARDED, *p. p.* अपास्तः-स्ता-स्तं, अवसृष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रतिक्षिप्तः-ता-तं, निराकृतः-ता-तं, सभ्रस्तः-स्ता-स्तं, मोक्षितः-ता-तं, व्यपसृतः-ता-तं.

DISCARNATE, *a.* नासहीनः-ना-नं, निर्मासः-सा-सं, अनासः-सा-सं.

To DISCERN, *v. a.* (Descry, see) दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), प्रदृश्, सम्प्रदृश्, प्रतिदृश्, परिदृश्, अनुदृश्, विदृश्, सन्दृश्; ईक्ष् (c. 1. ईक्षते-क्षितुं), स्वीक्ष्, निरीक्ष्, वीक्ष्, प्रेक्ष्, सम्प्रेक्ष्; आलोक् (c. 10. -लोकयति-यितुं, c. 1. -लोकते-किन्तुं), समालोक्, अवलोक्, विलोक्, लक्ष् (c. 10. लक्षयति-यितुं), आलक्ष्, समालक्ष्, संलक्ष्, आलोक् (c. 10.

-लोचयति-यितुं), निर्वर्ण्य (c. 10. -वर्णयति-यितुं).—(Distinguish, judge) विविच (c. 7. -विचिन्त-वेत्तुं or caus. -वेचयति-यितुं), विज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति-नीते-ज्ञातुं), विचर in caus. (-चारयति-यितुं), निर्वर्ण्य (c. 1. -वर्णयति-येतुं), विभू in caus. (-भावयति-यितुं), परिच्छिद् (c. 7. -चिन्त-चेत्तुं).

DISCERNED, *p. p.* दृष्टः -ष्टा -ष्टं, ईक्षितः -ता -तं, विज्ञातः -ता -तं.

DISCERNER, *s.* द्रष्टा *m.* (ष्टृ), ईक्षिता *m.* (तृ), विज्ञः, विवेकदृष्टा *m.* (नृ), विवेका *m.* (कृ).

DISCERNIBLE, *a.* दृश्यः -श्या -श्यं, दृष्टिगोचरः -रा -रं, विज्ञेयः -या -यं, विवेचनीयः -या -यं, विभाष्यः -व्या -व्यं, विभावनीयः -या -यं, प्रत्यक्षः -क्षा -क्षं.

DISCERNIBLY, *adv.* प्रत्यक्षतः, दृष्टिगोचरं, व्यक्तं, विज्ञेयं, स्पष्टं.

DISCERNING, *a.* विवेकी -किनी -कि (नृ), विवेकदृष्टा -ष्टा -ष्ट (नृ), विज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, दीर्घदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि or दूरदृष्टिः, सम्मत्तः -ज्ञा -ज्ञं, परिणामदर्शी -शीनी -शी (नृ), बुद्धिमान् -मता -मत् (नृ).

DISCERNINGLY, *adv.* सविज्ञानं, सविवेकं, विज्ञवत्, विचारेण, परिच्छेदपूर्वकं.

DISCERNMENT, *s.* विवेकः -कता, विवेचनं, विवेकपूर्वकं, विवेकदृष्ट्यन्तः, विज्ञानं, परिच्छेदः, विचारः, परीक्षा, अवबोधः, अर्थज्ञानं, विभावनं, अवधारणं, विनिः *f.*, दूरदृष्टिः *f.*, प्रेक्षा.

To DISCERN, *v. a.* व्यपच्छिद् (c. 7. -चिन्त-चेत्तुं), खण्ड (c. 10. खण्डयति-यितुं), खण्डशः कृ, खण्डं खण्डं कृ, लवणः कृ, शकलीकृ, विद् in caus. (-दारयति-यितुं).

DISCRIPTIBLE, *a.* व्यवच्छेद्यः -द्या -द्यं, विभेद्यः -द्या -द्यं, खण्डनीयः -या -यं.

DISCRIPTION, *s.* व्यवच्छेदः, विदारणं, विशसनं, शकलीकरणं.

To DISCHARGE, *v. a.* (Unload) भारम् उचृ in caus. (-तारयति-यितुं) or विनी or अपनी, भाराद् मुच् (c. 6. मुचति, मोक्तुं, c. 10. मोचयति-यितुं).—(Set free) मुच्, विमुच्, प्रविमुच्, मोक्ष (c. 10. मोक्षयति-यितुं), विमृज् (c. 6. -मृजति-मृष्टुं, c. 10. -सञ्जयति-यितुं), निस्तृ in caus.—(From obligation) क्षणाद् उचृ or मुच् or शृप् in caus. (शोधयति-यितुं), आनृत्यं दा.—(Pay a debt, &c.) चृणुं शृप् in caus. or अपनी or विनी or अपाकृ or अपवृज् in caus. (-वञ्जयति-यितुं) or अपनुद् (c. 6. -नुदति-नोक्तुं) or निरादिश (c. 6. -दिशति-हेतुं), आनृत्यं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or उपगम् or आप् (c. 5. आप्नोति, आप्नुं).—(Clear, absolve) शृप् in caus., परिशृप्; पापाद् मुच्.—(Dismiss from service) पदात् or अधिकाराद् अपवृज् or विमृज् or मुच् or निराकृ, or अवरुद् in caus. (-रोपयति-यितुं) or अपास् (c. 4. -अस्यति-असितुं) or च्यु in caus. (व्यावयति-यितुं) or निःसृ in caus. (-सारयति-यितुं) or निष्कस् in caus. (-कासयति-यितुं) or वहिष्कृ.—(Perform) अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति-ष्ठातुं), आस्था, सम्पद् in caus. (-पादयति-यितुं), विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), आचर (c. 1. -चरति-रितुं), कृ, सङ्गृ, निर्वह् in caus. (-वाहयति-यितुं).—(A missile) क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेप्तुं), प्रक्षिप्, अस् (c. 4. अस्यति, असितुं), प्रास्, मुच्, प्रमुच्, मृज्, ईर् (c. 10. ईरयति-यितुं), उदीर्, पत् in caus. (पातयति-यितुं).—(A gun) लोहगोलान् युद्धनाभेः प्रक्षिप् or निःसृ in caus., युद्धनाभिस्थम् आग्नेयचूर्णं ज्वल् in caus. (ज्वालयति-यितुं).—(Emit, pour forth) उदीर्, मुच्, प्रमुच्, उत्सृज्, उद्गृ (c. 6. -गिरति-गिरितुं -रीतुं), उद्गम् (c. 1. -वमति-मितुं); उच्चर in caus. (-चारयति-यितुं), सु in caus. (सावयति-यितुं or c. 1. सवति, सोक्तुं), प्रमु, धर् (c. 1. धारति-रितुं), स्कन्द in caus. (स्कन्दयति-यितुं).

To DISCHARGE, *v. n.* मुच् in pass. (मुच्यते), सु (c. 1. सवति, सोक्तुं), विली (c. 4. -लोचते).

DISCHARGE, *s.* (Unloading) भारावतरणं, उचरणं.—(Setting free) मोक्षः, मुक्तिः *f.*, परिमोक्षणं, उन्तर्गः, निस्तारः.—(From obligation) क्षणमोक्षः, क्षणमुक्तिः *f.*, उचरणं.—(Payment of a debt) क्षणशोधनं, क्षणापनयनं, क्षणापाकरणं, क्षणसिद्धिः *f.*, आनृत्यं, क्षणापनोदनं, विगणनं, निरादेशः.—(Acquittance) पापमोचनं, परिशोधः, निस्तारः, निष्कृतिः *f.*—(Dismissal from office) अधिकाराद् विसर्जनं or निराकरणं or अपासनं or अवरोपणं or वहिष्करणं, पदच्युतिः *f.*—(Performance) अनुष्ठानं, आचरणं, विधानं, करणं, निर्वहः; 'discharge of one's duties,' कर्मानुष्ठानं.—(Voiding, emission) उत्सर्गः, विसर्गः, मोक्षणं, सावः, आश्रावः, आश्रवः, उच्चारः, उच्चारः.

DISCHARGED, *p. p.* (Released) मुक्तः -क्ता -क्तं, विनोचितः -ता -तं, मोक्षितः -ता -तं, विमृष्टः -ष्टा -ष्टं, उत्सृष्टः -ष्टा -ष्टं.—(From obligation) उन्नीतः -त्ता -तं, क्षणमुक्तः -क्ता -क्तं.—(Paid, as a debt) शोधितः -ता -तं, परिशुद्धः -द्धा -द्धं, सिद्धः -द्धा -द्धं, विगणितः -ता -तं, निरादिष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Acquitted) शुद्धः -द्धा -द्धं.—(Dismissed) विसर्जितः -ता -तं, विमृष्टः -ष्टा -ष्टं, अवमृष्टः -ष्टा -ष्टं, निराकृतः -ता -तं, अपविद्धः -द्धा -द्धं, अप्राप्तः -प्ता -प्तं, दूरीकृतः -ता -तं, प्रहितः -ता -तं, अधिकारात्प्रभंशितः -ता -तं, वहिष्कृतः -ता -तं.—(Shot) ईरितः -ता -तं, प्रक्षिप्तः -प्ता -प्तं, मुक्तः -क्ता -क्तं, निःसारितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं.—(Emitted) उदीरितः -ता -तं, उत्सृष्टः -ष्टा -ष्टं, उच्चारितः -ता -तं, स्कन्दितः -ता -तं.—(Performed) अनुष्ठितः -ता -तं, आचरितः -ता -तं, कृतः -ता -तं.

DISCHARGER, *s.* (Of duty) कर्मानुष्ठायी *m.* (नृ).—(Of a missile) प्रक्षेपकः.

To DISCIND, *v. a.* द्विधा छिद् (c. 7. छिन्तति, छेत्तुं), व्यपच्छिद्, द्विखण्डकीकृ.

DISCIPLE, *s.* शिष्यः, अनेवासी *m.* (नृ), अनेवासिननः, छात्रः, अनुयायी *m.* (नृ), विद्यार्थी *m.* (नृ), अनुचरः, अनुगमिकः, आश्रितः; 'disciple of a disciple,' प्रशिष्यः.

DISCIPLINABLE, *a.* शासनीयः -या -यं, शास्यः -स्या -स्यं, शिक्षणीयः -या -यं.

DISCIPLINARIAN, *s.* शासिता *m.* (तृ), शिष्टिकर्ता *m.* (तृ), विनेता *m.* (तृ), नियामकः.

DISCIPLINARY, *a.* चैनयिकः -की -कं, शिष्टिविषयकः -का -कं.

DISCIPLINE, *s.* (Education, instruction) चिनयः, शिक्षा, अभ्यासः, शासनं, शिष्टिः *f.*, शास्तिः *f.*, अनुशासनं, उपदेशः, अध्यापनं, अनुनयः, नीतिः *f.*—(Military discipline) व्यायामः, युद्धाभ्यासः, युद्धशिक्षा, युद्धनीतिः *f.*, युद्धव्यवस्था.—(Rule of government) नीतिः *f.*, नयः, राजनीतिः, व्यवस्था, नियमः, विधिः *m.*—(Chastisement) शिष्टिः *f.*, शास्तिः *f.*, शासनं, नियमः, साहसं, दण्डः, दम्.—(Subjection) दान्तिः *f.* To DISCIPLINE, *v. a.* (Educate, instruct) विनी (c. 1. -नयति-नेतुं), शिक्ष in caus. (शिक्षयति-यितुं), अनुशिक्ष; शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), अनुशास्, अधी in caus. (अध्यापयति-यितुं).—(Exercise) अभ्यस् (c. 4. -अस्यति-असितुं), व्यायम् (c. 1. -यच्छति-यन्तुं).—(Regulate) विनियम्, नियम्, शास्, अनुशास्, विधृ in caus. (-धारयति-यितुं).—(Punish, chastise) शास्, अनुशास्, दण्ड (c. 10. दण्डयति-यितुं), दम् (c. 10. दमयति-यितुं).

DISCIPLINED, *p. p.* शिष्टः -ष्टा -ष्टं, शासितः -ता -तं, विनीतः -ता -तं, अनुनीतः -ता -तं, शिक्षितः -ता -तं, कृताभ्यासः -सा -सं, दमितः -ता -तं, उद्यतः -ता -तं.

To DISCLAIM, *v. a.* निहृ (c. 2. -हृते-होतुं), अपहृ, प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति-तुं), अपवद् (c. 1. -वदति-दितुं), अपलप् (c. 1. -लपति-पितुं), अपज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति-ज्ञातुं), प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति-हेतुं), निरम् (c. 4. -अस्यति-असितुं), परित्यज् (c. 1. -त्यजति-त्यक्तुं), न स्वीकृ, न अङ्गीकृ

DISCLAIMER, *s.* अपहोता *m.* (नृ), निहोता *m.*, प्रसादेशकः, जसोक्तो *m.* (नृ).
 To DISCLOSE, *v. a.* (Uncover) विवृ (c. 5. -वृणोति -युते -वरितुं -रोतुं),
 अपवृ, अपावृ, उच्छद् (c. 10. -छादयति -यितुं).—(Reveal) प्रकाश
 in caus. (-काशयति -यितुं), विकाश, स्पष्टीकृ, प्रकटीकृ, व्यक्तोक्तृ,
 व्यञ्ज (c. 7. -चनक्ति -चञ्चिषु).—(Tell) निविद् in caus. (-वेदयति
 -यितुं), श्या in caus. (स्यापयति -यितुं), सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं);
 'disclose a secret,' रहस्यं भिद् (c. 7. भिनक्ति, भेङ्गु).
 DISCLOSED, *p. p.* विवृतः -ता -तं, सूचितः -ता -तं, निवेदितः -ता -तं.
 DISCLOSURE, *s.* विवृतिः *f.*, विवरणं, प्रकाशः -शनं, स्पष्टीकरणं, व्यक्तो-
 करणं, प्रकटीकरणं, प्रचारणं, निवेदनं, उद्घेदः, भेदः; 'of a secret,'
 रहस्यभेदः.
 DISCOLORATION, *s.* (The act) विवर्णकरणं, मलिनोकरणं, कृष्णोकरणं.
 —(The state) विवर्णितं, वैवर्ण्यं, मालिन्यं, कलुषं, कलङ्कः.
 To DISCOLOUR, *v. a.* विवर्णयति, विवर्ण्य (c. 10. -वर्णयति -यितुं), मलिन
 (nom. मलिनयति -यितुं), कलुष (nom. कलुषयति -यितुं), कृष्णीकृ.
 DISCOLOURED, *p. p.* विवर्णः -णी -णं, दोनवर्णः -णी -णं, नीरक्तः -क्ता -क्तं;
 'having discoloured teeth,' कृष्णदशनः -ना -नं.
 To DISCOMFIT, *v. a.* पराजि (c. 1. -जयति -ते -जेतुं), पराहन् (c. 2. -हन्ति
 -न्तुं), परास् (c. 4. -अस्यति -असितुं), पराभू, अभिभू, विद्रु in caus.
 (-द्रावयति -यितुं), यूहान् भञ्ज (c. 7. भनक्ति, भङ्गु) or भिद् (c. 7.
 भिनक्ति, भेङ्गु), विध्वंस in caus. (-ध्वंसयति -यितुं), पिघ्रलीकृ, खट्
 (c. 1. खदते -दितुं).
 DISCOMFITED, *p. p.* पराजितः -ता -तं, पराभूतः -ता -तं, पराहतः -ता -तं,
 परास्तः -स्ता -स्तं, प्रपलायितः -ता -तं, विद्रुतः -ता -तं, प्रतिहतोद्यमः
 -मा -मं, पिघ्रलः -ला -लं, समुत्पिघ्रः -ञ्चा -ञ्चं.
 DISCOMFUTURE, *s.* पराजयः, अपजयः, पराभवः, व्यसनं, पलप्यसनं, भङ्गः,
 भेदः, विद्रव्यः, प्रपलायनं, हारिः *f.*, खदनं, पिघ्रलकः, समुत्पिघ्रलकः.
 DISCOMFORT, *s.* अस्वास्थ्यं, अनुस्वाता, दुःखं, असुखं, पीडा, व्यथा, खेदः,
 कष्टं, कृण्वं, वेदना, पित्रवेदना, उद्वेगः, याथा, क्लेशः, सन्तापः.
 To DISCOMFORT, *v. a.* दुःख् (c. 10. दुःखयति -यितुं), पीड् (c. 10. पीडयति
 -यितुं), व्यप् (c. 10. व्यपयति -यितुं), दाप् (c. 1. दापते -पितुं), परितप्
 (c. 10. -तापयति -यितुं).
 To DISCOMMEND, *v. a.* त प्रशंस (c. 1. -शंसति -सितुं), निन्द् (c. 1. नि-
 न्दति -न्दितुं).
 To DISCOMMUNE, *v. a.* याप् (c. 1. यापते -पितुं), उपरुप् (c. 7. -रुण्डि
 -रोडुं), क्लिप् (c. 9. क्लिपति -पितुं), क्लिप् (c. 10. व्यपयति -यितुं).
 DISCOMMUNION, *s.* अनुपयुक्त-क्ता-क्तं, कष्टकर-रो-रं, अस्वास्थ्यनन्तः -जा-क्तं.
 To DISCOMPOSE, *v. a.* झुम् in caus. (झोभयति -यितुं), विझुम्, चाकु-
 लीकृ, कातरौकृ, व्याकुलीकृ, अस्विरीकृ, पाप् (c. 1. पापते -पितुं), मुह्
 in caus. (मोहयति -यितुं), व्यामुह्, विलुप् (c. 6. -लुम्पति -लोमं).
 DISCOMPOSED, *p. p.* झोभितः -ता -तं, झुम्; -ञ्चा -ञ्चं, चाकुलितः -ता -तं,
 चाकुलचितः -ञ्चा -ञ्चं, व्याकुलः -ला -लं, कातरः -रा -रं, अस्विरः -रा -रं,
 अनवस्थितः -ता -तं, अनियतः -ता -तं, व्यग्रः -ञ्चा -ञ्चं, पाप्प्रियः -ञ्चा -ञ्चं,
 मोहितः -ता -तं, उद्भ्रान्तः -न्ता -न्तं, विपुटः -रा -रं.
 DISCOMPOSURE, *s.* झोभः, चाकुलता, व्याकुलत्वं, चाकुलचितता, कातरत्वं,
 अस्विरता, अनियतिः *f.*, व्यग्रता, पाप्प्रियत्वं, उद्वेगः, वैकल्यं, उल्हस्यः, मोहः.
 To DISCONCERT, *v. a.* (Frustrate) खरुद् (c. 10. खरुदयति -यितुं), प्रतिहन्
 (c. 2. -हन्ति -न्तुं), वृषा कृ.—(Discompose) मुह् in caus. (मोह-
 यति -यितुं), चाकुलीकृ, व्यपीकृ.
 DISCONCERTED, *p. p.* प्रतिहतोद्यमः -मा -मं, खरुदितः -ता -तं, मोहितः -ता
 -तं, चाकुलितः -ता -तं, व्याकुलितः -ता -तं, विलङ्घितः -ता -तं.

DISCONFORMITY, DISCONGRUITY, *s.* असादृश्यं, अयोग्यता, असङ्गतः *f.*,
 विरुद्धता.
 To DISCONNECT, *v. a.* पियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), विच्छिप् (c. 10. -छेप-
 यति -यितुं).
 DISCONNECTED, *p. p.* विप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, असंसक्तः -क्ता -क्तं, अमलग्नः -गता -गतं.
 DISCONNECTION, *s.* वियोगः, विप्रयोगः, असंयोगः, विधेयः, अनभिप्यङ्गः.
 DISCONSOLATE, *a.* विषयः -ञ्चा -ञ्चं, विपादो -दिनी -दि (नृ), अवसन्नः
 -ञ्चा -ञ्चं, निराशः -शा -शं, -हताशः -शा -शं, विननाः -नाः -नः (स्),
 or ज्ञानमनाः or दुर्मेनाः or चनर्मेनाः or उद्विग्नमनाः, विमनस्कः
 -क्ता -क्तं, निरानन्दः -न्दा -न्दं, अनाशासनोयः -या -यं, सिद्यनानः
 -ना -नं, सेदान्वितः -ता -तं.
 DISCONSOLATELY, *adv.* सौविपादं, सखेदं, सोद्वेगं, सनैराश्यं, निरानन्दं.
 DISCONTENT, *s.* असन्तोषः, अतुष्टिः *f.*, अपरितोषः, अतृप्तिः *f.*, अरतिः *f.*,
 अनिर्वृतिः *f.*, अनाद्वादः, अज्ञानिः *f.*, असन्तुष्टता, अतृप्तता.
 DISCONTENT, DISCONTENTED, *a.* असन्तुष्टः -ष्टा -ष्टं, अतृप्तः -ता -मं, अतुष्टः
 -ष्टा -ष्टं, अपरितुष्टः -ष्टा -ष्टं, विरुष्टः -ष्टा -ष्टं, अरतः -ता -तं, अनिर्वृतः
 -ता -तं, अरतिः -ति -ति, अज्ञानिः -न्ता -न्तं, अमीतः -ता -तं, निरानन्दः
 -न्दा -न्दं, अग्रज्ञानकानः -मा -मं, अग्रतिलम्बकानः -मा -मं, साम्यः -या -यं.
 To DISCONTENT, *v. a.* न सन्तुप् in caus. (-तोषयति -यितुं), न तृप् in
 caus. (-तृपयति -यितुं), असन्तोषम् उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं).
 DISCONTINUANCE, DISCONTINUATION, *s.* (Want of continuity)
 विच्छेदः, चेदः, भङ्गः, अन्तरासः, खण्डनं.—(Cessation) विरतिः *f.*,
 विरामः, अवरतिः *f.*, उपरतिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, विनिवृत्तिः *f.*, निर्वृत्तिः *f.*,
 निवर्तनं, विच्छेदः, चेदः, उपशानः, अपशानः, ध्यानिः *f.*, ध्यः.
 To DISCONTINUE, *v. a. and n.* (Leave off) विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं),
 उपरम् with abl. c., निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), निर्वृत् with abl.
 c., शम् (c. 4. शान्मति, शान्ति), विच्छिद् in pass. (-च्छिद्यते).—(Cause
 to cease) निवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं), विरम् in caus. (-रमयति
 -यितुं).—(Abandon) तृज् (c. 1. तनति, तङ्गु), उच्छद् (c. 6. उच्छाति
 -च्छितुं), प्रोम्भ्.—(Interrupt, break off) विच्छिद् (c. 7. -च्छिनक्ति
 -च्छेत्तुं), विलुप् (c. 10. -लोपयति -यितुं), खरुद् (c. 10. खरुदयति -यितुं).
 DISCONTINUED, *p. p.* विरतः -ता -तं, अवरतः -ता -तं, निवृत्तः -ञ्चा -ञ्चं,
 विच्छिन्नः -ञ्चा -ञ्चं, अवसन्नः -ञ्चा -ञ्चं, उच्छिन्नः -ता -तं, तृज्-क्ता -क्तं.
 DISCORD, DISCORDANCE, *s.* (Disagreement) भेदः, विभेदः, विभिन्नता,
 विरोधः, परस्परविरोधः, विमतिः *f.*, वैमत्यं, असम्मतः *f.*, अयोग्यता,
 विपरोधता, वैपरोक्षं, विसंवादः, प्रातिकूल्यं, वैलक्षण्यं, विरुद्धता;
 'causing discord,' भेदकर-रो-रं.—(In music) अपरवदः, विस्-
 रज्यः, असौम्यतरः, अपरवदः.
 To DISCORD, *v. n.* विभिद् in pass. (-भिद्यते), न सम्मत् (c. 4. -मन्यते
 -मन्तुं), न युज् in pass. (युज्यते), विसंवद् (c. 1. -वदति -दितुं), अन्योन्यं
 विरुप् (c. 7. -रुण्डि -रोडुं).
 DISCORDANT, *a.* (Incongruous) विरुद्धः -द्धा -द्धं, परस्परविरुद्धः -द्धा -द्धं,
 अयोग्यः -ग्या -ग्यं, विभिन्नः -ञ्चा -ञ्चं, असङ्गतः -ता -तं, विसङ्गतः -ता -तं,
 असम्मतः -ता -तं, विपरीतः -ता -तं, क्लिष्टः -ष्टा -ष्टं.—(In sound)
 विसर-रा-रं, असर-रा-रं, असौम्यतर-रा-रं, कर्कशजनः -ना -नं,
 वैतालिकः -क्ता -क्तं.
 DISCORDANTLY, *adv.* विरुद्धं, विपरीतं, विस्तरं, विरोधेन, अयोग्यं.
 To DISCOVER, *v. a.* (Shew) दृश् in caus. (दर्शयति -यितुं), अभिदृश्,
 निदृश्, प्रतिदृश्.—(Reveal, make manifest) विवृ (c. 5. -वृणोति
 -युते -वरितुं -रोतुं), अपवृ, प्रकाश in caus. (-काशयति -यितुं), स्पष्टीकृ,
 व्यक्तोक्तृ, प्रकटीकृ, व्यञ्ज (c. 7. -चनक्ति -चञ्चिषु, c. 10. -चनयति -यितुं).

साविष्कृ.—(Make known) ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यितुं), निविद् in caus. (-वेदयति -यितुं), सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं).—(Find out, detect) निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), ज्ञा (c. 9. जानाति -नीते, ज्ञातुं), परिज्ञा, अभिज्ञा, निर्यी (c. 1. -ययति -येतुं), उपलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), अवगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अधिगम्, अध्यागम्; आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते), विद् (c. 6. विन्दति, वेदितुं), अभिविद्, अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं).

DISCOVERABLE, *a.* निरूपणीयः -या -यं, ज्ञेयः -या -यं, प्रेक्षणीयः -या -यं.
DISCOVERED, *p. p.* निरूपितः -ता -तं, ज्ञातः -ता -तं, विज्ञातः -ता -तं, अभिज्ञातः -ता -तं, निर्यीतः -ता -तं; अवगतः -ता -तं; 'in a fault,' दृष्टदोषः -मा -यं.

DISCOVERER, *s.* निरूपकः, निर्येता *m.* (नृ), परिज्ञानी *m.* (नृ), अवगन्ता *m.* (नृ).
DISCOVERY, *s.* (Disclosing, exhibiting) विवृतिः *f.*, दर्शनं, प्रकाशनं, प्रेक्षणं.—(Finding out) ज्ञानं, परिज्ञानं, विज्ञानं, निरूपणं, प्राप्तिः *f.*, उपलब्धिः *f.*, अवगमः, अवगतिः *f.*, निर्येयः, अनुसन्धानं.

DISCOUNT, *s.* उद्धारः, उद्गतभागः, हुस्विदापचाद् उद्गतो भागः.
To DISCOUNT, *v. a.* (Deduct a part) भागम् उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं).—(Pay a bill of exchange before hand) भागम् उद्धृत्य प्राग्विहितकालाद् हुस्विदापचं शुप् in caus. (शोधयति -यितुं).

To DISCOUNTENANCE, *v. a.* न अनुग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), न अनुपाल् (c. 10. -पालयति -यितुं), न अनुकूल (nom. अनुकूलयति -यितुं), न उपकृ, लज् (c. 10. लज्जयति -यितुं).

To DISCOURAGE, *v. a.* (Depress, deject) अवसाद् in caus. (-सादयति -यितुं), विपद् in caus., विपत्नीकृ, विपादं जन् in caus. (जनयति -यितुं), झनोक्, निर्विणीकृ; चाशाः or मनो भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भंज्ते) or हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं).—(Deter) भयहेतुं दर्शयित्वा निवृत् in caus. (-वर्जयति -यितुं) or -निवृ in caus. (-वारयति -यितुं).

DISCOURAGED, *p. p.* विपथः -खा -खं, अवसत्तः -त्ता -तं, अवसादितः -ता -तं, निर्विथः -खा -खं, भग्नोद्यमः -मा -यं, भग्नमनाः -नाः -नः (स्), मनोहतः -ता -तं, हताशः -शा -शं, खिन्नः -त्ता -तं, निवर्जितः -ता -तं, निवारितः -ता -तं.

DISCOURAGEMENT, *s.* मनोभङ्गः, उद्योगभङ्गः, उद्यमव्याघातः, आशाभङ्गः, निवर्जनं, विपादोत्पादनं, अवसादकरणं, अप्रसादः.

DISCOURAGING, *a.* विपादोत्पादकः -का -कं, अवसादजनकः -का -कं.

DISCOURSE, *s.* (Conversation) सम्भाषा -पणं, संलापः, सङ्गृहा, आलापः, आभाषणं, संवादः, सम्प्रवदनं, कथोपकथनं, अनुकथनं, कथायोगः.—(Speech, dissertation) वचनं, वाक्यं, वचः *n.* (स्), वादः, प्रवादः, प्रवचनं, भाषितं, भाषणं, लपितं, वचनक्रमः, निगादः.

To DISCOURSE, *v. n.* (Talk, converse) भाष् (c. 1. भाषते -यितुं), सम्भाष्, सम्प्रभाष्, प्रभाष्; आलप् (c. 1. -लपति -यितुं), संलप्; वद् (c. 1. वदति -ते -दितुं), संवद्, सम्प्रवद्, वच् (c. 2. वक्ति -क्ते), संवच्, जल्प् (c. 1. जल्यति -यितुं), सङ्गल्प्.—(Treat of, talk over) व्याख्या (c. 2. -व्याप्ति -तुं), प्रसङ्गं कृ, कष् (c. 10. कथयति -यितुं).

DISCOURSER, *s.* वादी *m.* (नृ), वक्ता *m.* (नृ), भाषी *m.* (नृ), आलापी *m.* (नृ), कथकः.

DISCOURSE, *a.* तर्कनी -किणी -क्ति (नृ), ऊही -हिनी -हि (नृ), सांवादिकः -को -कं.

DISCOURTEOUS, *a.* असभ्यः -भ्या -भ्यं, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, दुर्मर्यादः -दा -दं, अनाय्यः -य्यो -य्यं, अविनीतः -ता -तं, अविनयः -या -यं, दुःशीलः -ला -लं, कुशीलः -ला -लं, विनयप्रमाथी -विनी -पि (नृ), अप्रसन्नः -त्ता -तं, दुश्चरित्रः -चा -चं.

DISCOURTEOUSLY, *adv.* असभ्यं, अशिष्टं, अविनीतं, अप्रश्रितं, दुःशीलत्वात्.

DISCOURTESY, *s.* असभ्यता, अशिष्टता, अविनयः, दुःशीलता, अप्रसादः, अप्रश्रयः.
DISCREDIT, *s.* अयशः *n.* (स्), अकीर्तिः *f.*, अख्यातिः *f.*, कुख्यातिः *f.*, अपकीर्तिः *f.*, अपमानं, कलङ्कः, अपकलङ्कः, अप्रतिष्ठा, मर्यादा हानिः *f.*
To DISCREDIT, *v. a.* (Deprive of credibility) अविविद्यास्यः or अश्रद्धेय इति नन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), ग्रामाख्यं or गौरवं लप् (nom. लघयति -यितुं) or लघूकृ, अविविद्यस्ते -स्तां -स्तं कृ.—(Not to credit) न प्रती (c. 2. प्रत्येति -तुं), न विश्वास्य (c. 2. -वसिति -तुं).—(Disgrace) अकीर्तिः or अयशः or अपमानं कृ or जन् (c. 10. जनयति -यितुं), लघूकृ, कलङ्कं कृ.

DISCREDITABLE, *a.* अकीर्तिकारः -री -रं, अयशस्करः -री -रं, कलङ्ककरः -रा -रं, अपमान्यः -न्या -न्यं, समान्यः -न्या -न्यं, अनाय्यः -य्यो -य्यं, अयशस्यः -स्या -स्यं, मर्यादाविरुद्धः -द्धा -द्धं, लोकगहितः -ता -तं, अप्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं.
DISCREET, *a.* विमृश्यकारी -रिणी -रि (नृ) or समीक्ष्यकारी, विज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विचक्षणः -खा -खं, विचारणशीलः -ला -लं, स्ववहितः -ता -तं, मनस्वी -स्विनी -स्वि (नृ), मतिमान् -मती -मत् (नृ), कृतावधानः -ना -नं, विनीतः -ता -तं, परिणामदर्शी -र्शिनी -र्शि (नृ).

DISCREETLY, *adv.* सुविमृश्य, स्ववहितं, सुविचार्यं, विचारेण, विज्ञवत्.
DISCREPANCE, DISCREPANCY, *s.* विभेदः, विभिन्नता, भेदः, भिन्नता, विरोधः, विरुद्धता, विप्रतिपत्तिः *f.*, असङ्गतिः *f.*, विपरीतता, वैपरीत्यं, द्वैधं, द्वैविध्यं, विसंवादः, प्रातिकूल्यं, वैलक्षण्यं, विगीतिः *f.*
DISCREPANT, *a.* भिन्नः -न्ना -न्नं, विभिन्नः -न्ना -न्नं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, विरोधी -धिनी -धि (नृ), विपरीतः -ता -तं, विगीतः -ता -तं, असङ्गतः -ता -तं, विसङ्गतः -ता -तं, विसंवादी -दिनी -दि (नृ), विवदमानः -ना -नं, प्रति-कूलः -ला -लं.

DISCRETE, *a.* भिन्नः -न्ना -न्नं, विविक्तः -क्ता -क्तं, पृथग्भूतः -ता -तं.
DISCRETION, *s.* (Prudence) विनयः, विनीतता, नीतिः *f.*, सुनीतिः, सुनयः, -प्रसमीक्षा, समीक्षणं, समीक्ष्यकारित्वं, विमृश्यकारित्वं, चिन्ता, विज्ञता, विचक्षणता, विवेचना, विचारः.—(Liberty of acting at pleasure) स्वातन्त्र्यं, स्वाच्छन्दं, स्वाधीनता.—(Option) विकल्पः, अनुकल्पः; 'at one's own discretion,' स्वेच्छया, स्वरुच्या.

DISCRETIONALLY, *adv.* स्वेच्छातस्, स्वेच्छानुसारेण, विकल्पतस्, कानं, अनुकानं.

DISCRETIONARY, *a.* वैकल्पिकः -को -कं, विकल्पितः -ता -तं, सविकल्पकः -का -कं, आनुकल्पिकः -को -कं, स्वाधीनः -ना -नं, स्वाच्छन्दः -न्दा -न्दं, यादृच्छिकः -को -कं.

To DISCRIMINATE, *v. a.* विज्ञा (c. 9. -जानाति -नीते -ज्ञातुं), विविष् (c. 7. -शिनष्टि -श्रेष्ठं, c. 10. -शेषयति -यितुं), विविच् (c. 7. -विनक्ति -वेक्तुं, c. 10. -वेचयति -यितुं), लक्ष् (c. 10. लक्षयति -यितुं), परिच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्ते), विभर् (c. 10. -चारयति -यितुं), पृथङ्, विज् (c. 3. वेवेक्ति, विजिन्ते), विभू (c. 10. -भावयति -यितुं).

DISCRIMINATED, *p. p.* विशेषितः -ता -तं, कृतलक्षणः -खा -खं, विविक्तः -क्ता -क्तं, परिच्छिन्नः -न्ना -न्नं, विज्ञातः -ता -तं, पृथङ्कृतः -ता -तं, विचारितः -ता -तं.

DISCRIMINATION, *s.* (The act) विवेकः, विवेचनं, परिच्छेदः -दनं, विज्ञानं, अर्थविज्ञानं, अर्थज्ञानं, विभावनं, विचारः, व्यवच्छेदः, विभक्तिः *f.*, विवेकदृष्टान्तं, विवेकज्ञं, विशेषणं, पृथक्करणं, पृथगालता, अवधारणं.—(The state) विशिष्टता, परिच्छिन्नता, विविक्तता; 'discrimination of right and wrong,' सदसद्विवेकः; 'want of discrimination,' अविवेकः -कता.

DISCRIMINATING, *a.* विशेषकः -ज्ञा -ज्ञं, विवेकदृष्टा -श्या -श्व (नृ), अर्थज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

DISCRIMINATIVE, *a.* विवेकी -किनी -क्ति (नृ), विशेषकः -का -कं, परिच्छेदकः -का -कं, भेदकारी -रिणी -रि (नृ), विभावकः -का -कं, वि-जिता -त्री -तृ (नृ).

DISCURSIVE, a. (Wandering from one topic to another) बहुविषयः -या-यं, नानावस्तुविषयकः -का-कं, अनेकार्थः -धा-धं, पद्धयः -धा-धं, नानाप्रसङ्गः -ङ्गा-ङ्गं. इतस्ततो भ्रमणशीलः -ला-लं, अस्थिरः -रा-रं, पचलः -ला-लं. —(Argumentative) तार्किकः -की-कं, विचारो-रिणी-रि (न्).

DISCUS, s. चक्रं. लौहचक्रं, अट्टनं; 'of Vishnu,' शिवदं.

To DISCUSS, v. a. विचर् in caus. (-चारयति -यितुं), वितर्कं (c. 10. -तर्कयति -यितुं), निरूपं (c. 10. -रूपयति -यितुं), विमृशं (c. 6. -मृशति -यितुं), परिमृशं, समीक्षं (c. 1. -ईक्षते -यितुं), परीक्षं, विभू (c. 10. -भाषयति -यितुं), मप (c. 1. -मपति -यितुं), यादानुवादं कृ.

DISCUSSED, p. p. विचारितः -ता-तं, मथितः -ता-तं, विचरः -ता-तं, विचरः -ता-तं.

DISCUSSION, s. विचारः -रणा, वितर्कः -कैणं, यादानुवादः, यादप्रतिवादः, विमर्शः, परीक्षा, विवेचनं -ना, समीक्षा, प्रसमीक्षा, विभावनं, सम्प्रपारणा; 'topic under discussion,' प्रसङ्गः, प्रस्तावः; 'under discussion,' प्रस्तुतः -ता-तं; 'result of discussion,' मथितायै. —(Dispersion) विद्रावणं, विक्षेपः.

DISCUSSIVE, a. विचारकः -का-कं, विभावकः -का-कं, विमर्शी -शिनी-शि (न्).

DISCUSSING, v. a. दुष्टधातुनाशकः -का-कं, दुष्टरसविद्रावकः -का-कं, शोषदहन्.

DISCUTIENT, a. शोषप्रः -मी-मं, शोषमिन्, शोषदहन्, विस्फोटप्रः -मी-मं.

DISDAIN, s. अवज्ञा -ज्ञानं, अवहेला -लनं, उपेक्षा, अवमानं, उन्मापः, गहै -हैणं, घृणा, कुत्सा-स्तनं, हेलनं, निराकरणं, पराकरणं, खोदयं, अवलेपः.

To DISDAIN, v. a. अवज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), अवमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), गहं (c. 1. -गहते -हैणं), कुस् (c. 10. -कुत्सयति -यितुं), उपेक्ष (c. 1. -ईक्षते -यितुं), लघुकृ, तुच्छीकृ, पराकृ, निराकृ, कदपीकृ, प्रसाधय (c. 2. -चष्टे).

DISDAINED, p. p. अवज्ञातः -ता-तं, गर्हितः -ता-तं, कुत्सितः -ता-तं, उपेक्षितः -ता-तं, कदपितः -ता-तं. पराकृतः -ता-तं, निराकृतः -ता-तं.

DISDAINFUL, a. अवमानो -निनी-नि (न्), सावहेलः -ला-लं, सावहः -ज्ञा-ज्ञं, सावलेपः -पा-पं, उपेक्षकः -का-कं, सोन्मापः -पा-पं, घृणी -यिनी-यि (न्).

DISDAINFULLY, adv. सावहानं, सोन्मापं, सावहेलं, सावलेपं, अवमानेन, उपेक्षया.

DISDAINFULNESS, s. अवलिमता, सावलेपनं, सोन्मापता, खोदयं.

DISEASE, s. रोगः, व्याधिः *m.*, आमयः, पीडा, रुक् (न्), रुजा, रुग्णता, गदः, उपतापः, आस्तिः *f.*, कष्टं, अस्वास्थ्यं, दुःखं, विकारः, विकृतिः *f.*, विकरः. अमः, अमनः, मृत्युभयः, क्लेशः, तापः.

To DISEASE, v. a. रोगेण पीडं (c. 10. -पीडयति -यितुं) or अयं (c. 10. -यपयति -यितुं), दुःखं (c. 10. -दुःखयति -यितुं), क्लिषं (c. 9. -क्लिषयति -यितुं).

DISEASED, p. p. or a. रोगो -गिणी-नि (न्), रोगवान् -वतो-वत् (न्), रोगान्नै -न्नै -नै, रोगप्रस्तः -स्त-स्तं, सरोगः -गा-गं, व्याधितः -ता-तं, सामयः -या-यं, अनी-निनी-नि (न्), आतुल्य-रं, अस्वस्थः -स्या-स्थं, विकारी -रिणी-रि (न्), विकृतः -ता-तं, अभ्याक्तः -ता-तं, अभ्यमितः -ता-तं, आमयावी -विनी-वि (न्).

To DISEMBARK, v. a. उद्ग in caus. (-तारयति -यितुं), नौकायाः or पोताद् अवतु in caus. or अवहृ in caus. (-रोपयति -यितुं), उत्कूल (nom. उत्कूलयति -यितुं).

To DISIMBARK, v. n. उद्ग (c. 1. -तरति -रितुं -रौतुं), प्रसुनृ, नौकायाः or पोताद् अवतु or अवहृ (c. 1. -रोहति -रौतुं).

DISEMBARKATION, s. उतरणं, प्रसुनरणं, नौकाया अवतरणं or अवरोहणं.

DISEMBARKED, p. p. उतरीयः -धा-धं, अवतरीयः -धा-धं, अवहृदः -डा-डं, अतिनीः -नीः-नु, उत्कूलितः -ता-तं.

To DISSEMBITTER, v. a. तिक्तरसं or तिक्लवम् अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), अतिक्तं -क्तं -क्तं कृ, तिक्लवज्जीतं -ता-तं कृ, मधुरीकृ, मुरसं -सा-सं कृ.

DISSEMBODIED, p. p. व्यस्तदेहः -हा-हं, अङ्गहीनः -ना-नं, त्यक्तदेहः -हा-हं, देहातीतः -ता-तं, अशरीरः -रा-रं, विगतदेहः -हा-हं, कायवर्जितः " -ता-तं, अनङ्गः -ङ्गा-ङ्गं.

To DISSEMBOGUE, v. a. सलिलं समुद्रे निर्गम् in caus. (-गमयति -यितुं) or प्रसु in caus. (-सावयति -यितुं) or मुष् (c. 6. -मुचति, मोक्षं).

To DISSEMBOGUE, v. n. निर्गम् (-गच्छति -गन्तुं), निःसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), अपम्, समुद्रं विश् (c. 6. -विशति, वेष्टुं) or प्रविश् or निविश्.

To DISSEMBROIL, v. a. व्यामोहान् or उद्वेगान् or व्यस्तनाद उद्ग (c. 1. -हरति -हर्तुं) or मुष् (c. 6. -मुचति, मोक्षं), निरुत्यातं -ता-तं कृ, निरु-पद्वं -धा-धं कृ.

To DISENCHANT, v. a. मन्त्रं or अभिचारं or वशक्रियां प्रतिकृ, मन्त्रप्रभावात् or अभिचारवशाद् उद्ग (c. 1. -हरति -हर्तुं) or मुष् (c. 6. -मुचति, मोक्षं), अभिचारमङ्गं कृ.

To DISENCUMBER, DISCUMBER, v. a. भारान् or विघ्नाद् उद्ग (c. 1. -हरति -हर्तुं) or मुष् (c. 6. -मुचति, मोक्षं), प्रतिवन्धनं अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), निर्विघ्नो, निर्विघ्न (nom. निर्विघ्नयति -यितुं), विशुष् in caus. (-शोधयति -यितुं), निष्प्रसूहं -हा-हं कृ.

To DISENGAGE, v. a. (Separate) विपुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), विविधम् in caus. (-रोपयति -यितुं). —(Disentangle) मुष् (c. 6. -मुचति, मोक्षं, c. 10. -मोचयति -यितुं), विमुष्, निर्मुष्, मोक्ष (c. 10. -मोक्षयति -यितुं), विमोक्ष, उद्ग (c. 1. -हरति -हर्तुं), विशुष् in caus. (-शोधयति -यितुं). —(Withdraw the mind) मनो निवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं).

To DISENGAGE, v. n. मुष् in pass. (मुच्यते), निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तुं), विरज् in pass. (-रज्यते), आत्मानं निवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं); 'to be disengaged, at leisure, प्राप्तावकाशः -शा-शं भू, सायकाशः -शा-शं भू, अवसरं प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुं), कार्यैरहितः -ता-तं भू, कार्यैश्च्युतः -न्या-न्यं भू.

DISENGAGED, p. p. (Extricated) मुक्तः -क्ता-क्तं, विमुक्तः -क्ता-क्तं, उक्तोयः -धा-धं, समुद्धतः -ता-तं. —(At leisure) अवकाशप्राप्तः -ता-तं, प्राप्तावसत् -रा-रं, व्यापारच्युतः -न्या-न्यं, निर्व्यापारः -रा-रं, निष्क्रियः -या-यं.

To DISENTANGLE, v. a. मुष् (c. 6. -मुचति, मोक्षं, c. 10. -मोचयति -यितुं), विमुष्, निर्मुष्, विनिर्मुष्, मोक्ष (c. 10. -मोक्षयति -यितुं), उद्ग (c. 1. -हरति -हर्तुं), समुद्ग, उद्ग in caus. (-तारयति -यितुं), निरु, विशुष् in caus. (-शोधयति -यितुं). —(Remove obstacles) विघ्नान् अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं) or ह (c. 1. -हरति, हर्तुं), निर्विघ्नो, निष्प्रसूहं -हा-हं कृ.

To DISENTHRAL, v. a. दास्यात् or दासभावात् or परवशात् or पराधीनत्वाद् मुष् (c. 6. -मुचति, मोक्षं) or विमुष् or निरु in caus. (-तारयति -यितुं) or मोक्ष (c. 10. -मोक्षयति -यितुं).

To DISENTRANCE, v. a. निर्भरस्त्रात् or मूढेनात् प्रबुष् in caus. (-योपयति -यितुं).

DISTEEM, s. जनादप, अमाननं, उपेक्षा, अवमानं, अवज्ञा, अवधीरणं, असेवनं.

To DISTEEM, v. a. अवमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), अवज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), उपेक्ष (c. 1. -ईक्षते -यितुं), अवधीर् (c. 10. -धीरयति -यितुं), कदपे (c. 10. -अपेयते -यितुं), लघुकृ, तुच्छीकृ मन्दादप -रा-रं भू.

DISFAVOUR, s. अप्रसादः, अप्रसन्नता, अननुग्रहः, निग्रहः, वैमुख्यं, अदृष्टिः *f.*, अनाग्रयः, विरक्तिः *f.*, वैरस्यं, अननुकूलता, अनुरोधाभासः, अनुपकारः.

To DISFAVOUR, v. a. न अनुग्रहं (c. 9. -गृह्णाति -गृहीतुं), न अनुकूलं (nom. अनुकूलयति -यितुं), न प्रसदं (c. 6. -सोदति -सुद्धं), अप्रसन्नः

-ता -नं भू, अप्रसादं कृ, न उपकृ.

DISFIGURATION, *s.* विरूपकरणं, अपरूपीकरणं, कदाकारकरणं, विकृतिकरणं.
To DISFIGURE, *v. a.* विरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), विरूपीकृ, अपरूपीकृ, कुरूपीकृ, विकृ, कदाकारीकृ, व्यङ्गीकृ, विकलीकृ.

DISFIGURED, *p. p.* विरूपितः -ता -तं, विरूपः -पा -पी -पं, अपरूपः -पी -पं, कुरूपः -पी -पं, विकृतः -ता -तं, विकृताङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, विकृताकारः -रा -रं, विकृताकृतिः -तिः -ति, विकलाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, व्यङ्गः -ङ्गी -ङ्गं.

DISFIGUREMENT, *s.* विरूपता, वैरूप्यं, कुरूपता, अपरूपता, वैकृत्यं, व्यङ्गता.
To DISFRANCHISE, *v. a.* महासभायां प्रतिनिधिप्रेरणाधिकाराद् भंश in caus. (भंशयति -यितुं) or व्यु in caus. (व्याययति -यितुं), पौरत्वलोपं कृ, अधिकारं ह (c. 1. हरति, हर्तुं).

DISFRANCHISEMENT, *s.* अधिकारलोपः, अधिकाराद् भंशनं, अधिकारहानिः *f.*
To DISGORGE, *v. a.* उद्गृ (c. 6. -गिरति -गिरितुं -रीतुं), वम (c. 1. वमति -मितुं), उद्गम, उन्मथि (c. 6. -धियति -धेयुं), कङ्कं धिप्, छर्दे (c. 10. छर्दयति -यितुं).

DISGORGEMENT, *s.* उद्गारः -रथं, उन्मथनं, वमः -मनं, वानिः *f.*, कर्तृशोथनं.

DISGRACE, *s.* अयशः *n.* (स्), अययशः *n.*, अकीर्तिः *f.*, अपकीर्तिः *f.*, अपमानं, अख्यातिः *f.*, कुख्यातिः, अपध्वंसः, अपकर्षः, अनादरः, कलङ्कः, अपकलङ्कः, मर्यादाहानिः *f.*, पराभवः, परिभवः, अभिभवः, अप्रतिष्ठा, अमर्यादा; 'disgrace of the family,' कुलकञ्जलः, कुलाङ्गारः.

To DISGRACE, *v. a.* (Cause dishonour) अयशः कृ, अकीर्तिं कृ, सापमानं -नां -नं कृ, कलङ्कं कृ, कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), कुख्यातिं जन् in caus. (जनयति -यितुं), लज्जां कृ. —(Degrade, put out of favour) पदाद् भंश in caus. (भंशयति -यितुं) or व्यु in caus. (व्याययति -यितुं) or अपकृप् (c. 1. -कर्षति -कर्षुं) or निराकृ.

DISGRACED, *p. p.* सापमानः -ना -नं, कलङ्कितः -ता -तं, अयशोपहतः -ता -तं.

DISGRACEFUL, *a.* अकीर्तिकरः -री -रं, अययशस्करः -री -रं, अययशस्यः -स्या -स्यं, कलङ्ककरः -री -रं, लज्जाकरः -री -रं, अपमानजनकः -का -कं, कलङ्को -ङ्कनी -ङ्कि (न्), अमर्यादाजनकः -का -कं, निन्दाकरः -री -रं.

DISGRACEFULLY, *adv.* सापमानं, अययशस्यं, अकीर्तिकरं, लज्जाकरं, गहितं.

DISGRACIOUS, *a.* अप्रसन्नः -ता -तं, अननुकूलः -ला -लं, निरुपरोधः -धा -धं, विमुखः -खी -खं, अप्रतीतिकरः -री -रं, असन्तोषजनकः -का -कं.

To DISGUISE, *v. a.* (Conceal by an unusual dress) अन्यवेशेन or पेशान्दरेण छद् (c. 10. छादयति -यितुं), कपटवेशेन or छसवेशेन गृह् (c. 1. गृहति -हर्तुं, c. 10. गृहयति -यितुं), विडम् (c. 10. -डम्बयति -यितुं), आकारगोपनं कृ; 'disguise one's self,' अन्यवेशं परिधा (c. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं) or धृ in caus. (धारयति -यितुं), आकारगोपनं कृ, आत्मरूपं or आत्मदेहं गृह्, आत्माकारपरिधत्तं कृ. —(Conceal, cloke) छद्, गुप् in des. (गुप्यते -यितुं), प्रावृ (c. 5. -यूयति -यितुं -रीतुं). —(Disfigure) विरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), विरूपीकृ, विकृ; 'disguise one's intentions,' स्वाभिप्रायगोपनं कृ.

DISGUISE, *s.* (Dress for concealing the person) कपटवेशः, छसवेशः, अन्यवेशः, वेशान्तरं, कृत्रिमवेशः, वेशः. —(Act of disguising) आकारगोपनं, वेशान्तरधारणं, विडम्बनं, अभिनयः. —(Counterfeit appearance, false show) छद् *n.* (न्), व्यपदेशः, अपदेशः, व्याप्ता, छलं, लक्ष्यं, लक्षं.

DISGUISED, *p. p.* वेशधारी -रिणी -रि (न्), कपटवेशी -शिनी -शि (न्) or छसवेशी, कपटवेशः -शा -शं, कपटरूपी -पिणी -पि (न्), अलङ्घ्य-लिङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, अलङ्घितः -ता -तं; 'disguised as a Brahman,' द्विनरूपी *m.* (न्), द्विजवेशः; 'disguised censure,' व्याकनिन्दा.

DISGUISEMENT, *s.* आकारगोपनं, छसवेशधारणं, विडम्बनं, कपटरूपग्रहणं.

DISGUST, *s.* वीभत्सः -त्सं, घृणा, अरुचिः *f.*, गद्दी, कुत्सा, विद्वृत्तं, वैकृतं -त्तं, विकारः, अरतिः *f.*, वैराग्यं, विरक्तिः *f.*, वैरक्त्यं, निवेदः.

To DISGUST, *v. a.* वीभत्सं or अरुचिं कृ or जन् (c. 10. जनयति -यितुं), वैकृत्यम् उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं).

DISGUSTED, *p. p.* जातवीभत्सः -त्सा -त्सं, विकृतः -ता -तं, अरतः -ता -तं.

DISGUSTFUL, DISGUSTING, *a.* वीभत्सजनकः -का -कं, घृणोत्पादकः -का -कं, अरुचिरः -रा -रं, अहृद्यकृत् *m. f. n.*, वैराग्यकृत्, कुत्सितः -ता -तं, गद्दीः -द्दी -द्दी.

DISH, *s.* शरायः, पात्रं, भाजनं, भोजनपात्रं, भाखंडं; 'māde-dish,' सूदः, सिद्धान्तं.

To DISH UP, *v. a.* पात्रस्य मांसव्यञ्जनानां परिधिम् in caus. (-वेपयति -यितुं).

DISH-CLOUT, *s.* शरायमाज्जनं पटः, पात्रसम्माज्जनार्थं चीरं.

DISH-WATER, *s.* भोजनपात्रप्रक्षालनेन घृतक्षेहादिमलिनं जलं.

DISHABILE, *a.* दुर्वासाः -साः -सः (स्), कुचेलः -ला -लं, अविनीतवेशः -शा -शी, अनलङ्कृतः -ता -तं, अकृताभरणः -शा -शं, विवस्त्रः -स्त्रा -स्त्रं.

DISHABILE, *s.* लघुवासः *n.* (स्), शिपिलवस्त्रं, शयनगृहे परिधेयं वसनं.

To DISHABIT, *v. a.* निवैस् in caus. (-वासयति -यितुं), वासस्थानाद् वहिष्कृ.

To DISHEARTEN, *v. a.* आशां or मनो भद् (c. 7. भनक्ति, भंनुं), आशाभद् कृ, अपसद् in caus. (-सादयति -यितुं), विषण्णीकृ, निर्विषण्णीकृ, विपादं जन् in caus. (जनयति -यितुं), निराशीकृ.

DISHEARTENED, *p. p.* भग्नमनाः -नाः -नः (स्), भग्नाशः -शा -शं, विषयः -शा -शं, अपसादितः -ता -तं, दीनचेतनः -ना -नं, दीनमनस्कः -स्का -स्कं, झानाशः -शा -शं.

DISHEVELLED, *a.* प्रयिततः -ता -तं, प्रकीर्णः -शी -शं, झयः -था -थं; 'having dishevelled hair,' विगलितकेशः -शी -शं, मुक्तकेशः -शी -शं, विस्त्रकेशः -शी -शं, व्यामूढकेशः -ना -नं.

DISHONEST, *a.* (Void of probity) असाधुः -धुः -ध्वी -धु, अशुचिः -चिः -चि, अपार्थिकः -की -कं, अन्यायवर्ती -क्षिनी -क्षि (न्), अनुनुप्रकृतिः -तिः -ति, चक्रः -क्रा -क्रं, चक्रो -क्रिणी -क्रि (न्), निन्दः -दा -धं, कुटिलः -ला -लं, अभद्रः -द्रा -द्रं, खलः -ला -लं, दुष्टः -ष्टा -ष्टं, कपटी -टिनी -टि (न्), कापटिकः -की -कं, विषमः -मा -मं, द्वांसिकः -की -कं, कीटिकः -की -कं, कीटः -टी -टं, निकृतः -ता -तं, असरलः -ला -लं. —(Unchaste woman) भद्रा, व्यभिचारिणी, असाध्वी, असती. —(Obscene) अशुद्धः -द्धा -द्धं, गहितः -ता -तं.

DISHONESTLY, *adv.* असाधु, अशुचि, अन्यायेन, कुटिलं, विषमं, धूर्तवत.

DISHONESTY, *s.* (Want of probity) असाधुत्वं, अशुचित्वं, खलता, दुष्टता, अपत्नीः, असरलता, असारत्यं, अनुनुता, निजता, चक्रता, कीटित्वं, कापट्यं, कीटं, अशुद्धता, अदाक्षित्वं, माया. —(Unchastity in a woman) असतीत्वं, असाध्वीत्वं.

DISHONOUR, *s.* अपमानं, अनादरः, अवमानं -नना, विमानं, अयशः *n.* (स्), अययशः, अकीर्तिः *f.*, अपकीर्तिः *f.*, अमर्यादा, अवज्ञा, परिभवः, तिरस्कारः, उपेक्षा, कलङ्कः, अपकलङ्कः, अपध्वंसः, अपकर्षः, अप्रतिष्ठा, अख्यातिः *f.*, मर्यादाहानिः *f.*, अङ्गनं.

To DISHONOUR, *v. a.* (Cause disgrace) अपमानं कृ, अयशः कृ, कलङ्कं कृ, कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), अकीर्तिं जन् (c. 10. जनयति -यितुं), लज्जां कृ, सापमानं -नां -नं कृ. —(Dishonour a maiden) कन्यां दुष् in caus. (दूषयति -यितुं). —(Treat with dishonour) अवमन् (c. 4. -मन्यते -मनुं), अवज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), अवधीर् (c. 10. -धीरयति -यितुं), लघूकृ.

DISHONOURABLE, *a.* अपमान्यः -न्या -न्यं, अवमाननीयः -या -यं, अनाय्यः -न्या -न्यं, अययशस्करः -रा -रं, अकीर्तिकरः -री -रं, अपमानजनकः -का -कं, कलङ्ककरः -री -रं.

DISHONOURABLY, *adv.* अनार्यं, अनार्यवत्, अपमान्यं, अपमान्यप्रकारेण.
DISHONoured, *p. p.* अपमानितः -ता -तं, अपमानितः -ता -तं, विमानितः -ता -तं, अनर्चितः -ता -तं, अनादृतः -ता -तं, अनपचितः -ता -तं, कानूतः -ता -तं.

DISHONOURER, *s.* अपमानकः *m.* (नृ), अनादरकृत्, उपेक्षकः, अपमानात् *m.* (नृ).
DISHOUR, *s.* प्रकृतिकदुर्लभं, प्रकृतिककेशवं, स्वाभावकृता, दुःशीलता, वक्रशीलता, अरुनुदत्तं.

DISINCLINATION, *s.* विरक्तिः *f.*, वैरक्त्यं, विमुखता, वैमुख्यं, अनौहा, निरौहता, अनिच्छा, अरुचिः *f.*, विमतिः *f.*, पराङ्मुखता, अप्रीतिः *f.*, निग्रहः, अस्युहा, अप्रवृत्तिः *f.*, अप्रियत्वं.

To DISINCLINE, *v. a.* विरक्तं in caus. (-रक्तयति -यितुं), वैरक्त्यं or वैमुख्यं or अनिच्छां जन (c. 10. जनयति -यितुं) or उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), पराङ्मुखं -सां -सं कृ.

DISINCLINED, *p. p.* पराङ्मुखः -खी -खं, विमुखः -खी -खं, विरक्तः -क्ता -क्तं, विरक्तावः -वा -वं, विमत्तः -ता -तं, विपरीतः -ता -तं, अनिच्छुः -च्छुः -च्छुः, निरौहः -हा -हं, निःस्मृहः -हा -हं, निरभिलाषः -पा -पं, अप्रवृत्तः -त्ता -तं.

DISINGENUOUS, *a.* अनुदारः -रा -रं, असरलः -ला -लं, अदक्षिणः -णा -यं, वक्रभावः -वा -वं, अशुचिः -चिः -चि, सत्यानः -जा -जं, कापटिकः -को -कं, कुटिलस्वभावः -वा -वं, कृपणः -णा -यं, मलापेक्षः -का -कं, कदम्यः -या -यं.

DISINGENUOUSLY, *adv.* अनुदारं, असरलं, अशुचि, सत्यानं, कापट्येन, कुटिलं.

DISINGENUOUSNESS, *s.* अनौदार्यं, असारत्वं, अशुचिता, अदाध्यायं, भाववक्रता, कौटिल्यं, सत्यानत्वं, कापट्यं, कार्पण्यं, खलता, दुष्टता, माया.

DISINHERISON, *s.* (Act of disinheriting) पैतृकरिक्पदेदः, पैतृकरिक्पलोपः, विभागशून्यकरणं. — (The state) पैतृकाधिकारहानिः *f.*, विभागशून्यता.

To DISINHERIT or DISHERIT, *v. a.* निर्भञ्ज in caus. (-भाजयति -यितुं), विभागशून्यं -न्यां -न्यं कृ, पैतृकधनं or पैतृकरिक्पम् अपहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), पैतृकाधिकाराद् भञ्ज in caus. (भञ्जयति -यितुं), गोत्ररिक्पलोपं कृ.

DISINHERITED, *p. p.* निर्भाजितः -ता -तं, विभागशून्यः -न्या -न्यं, पैतृकाधिकाराद्भञ्जितः -ता -तं, पैतृकधनहीनः -ना -नं, अनधिकारः -रा -रं.

To DISINTER, *v. a.* शवं or मृतशरीरम् उत्खन् (c. 1. -खनति -नितुं).

DISINTERRED, *p. p.* उत्खातः -ता -तं, प्रोत्खातः -ता -तं, समाधिबहिष्कृतः -ता -तं.

DISINTERESTED, *a.* निर्भेदः -ना -नं, अममः -मा -मं, अमामकः -को -कं, निष्कामः -मा -मं, अकामात्मा -त्मा -ता (नृ), अनात्मनोः -ना -नं, मुक्तसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, निःसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, निजलाभनिवृत्तृणाः -णा -यं, स्वार्थनिरपेक्षः -द्या -द्यं, विमलापेक्षः -का -कं, विषयपातः -ता -तं, अपक्षपाती -तिनी -ति (नृ), निःस्वार्थी -पिनी -पि (नृ) or अस्वार्थी, अस्वार्थिलसुः -सुः -सु, उदासीनः -ना -नं, अहेतुकः -का -कं, सकिञ्चनः -ना -नं, वृत्तिघ्नानः -ना -नं, निरीहः -हा -हं.

DISINTERESTEDLY, *adv.* निर्भेदं, निष्कामं, स्वार्थनिरपेक्षं, निर्भेदत्वात्, विषयपातं.

DISINTERESTEDNESS, *s.* निर्भेदत्वं, अममत्वं -ता, निष्कामत्वं, निःसङ्गत्वं, निरीहता, अस्वार्थीपित्वं, विषयपातत्वं, अपक्षपातता, उदासीनता, औदास्यं.

To DISJOIN, *v. a.* वियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), विप्रयुज्, विच्छिद्य् (c. 10. -छेपयति -यितुं).

DISJOINED, *p. p.* वियुक्तः -क्ता -क्तं, विप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, विनियुक्तः -क्ता -क्तं, विच्छिद्यः -द्या -द्यं, असंलग्नः -ग्ना -ग्नं, असंसक्तः -क्ता -क्तं, व्यवहितः -ता -तं.

To DISJOINT, *v. a.* (Put out of joint) विसन्धीकृ, सन्धिचोटनं कृ, सन्धिं भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं), विसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं). — (Separate) वियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), विसंयुज्, विच्छिद्य् in caus. (-छेपयति -यितुं). — (Carve) व्यवच्छिद्य् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्तुं), निक्कृ

(c. 6. -कृनति -कृत्तुं).

To DISJOINT, *v. n.* विसन्धीभू, विसंयुज् in pass. (-युज्यते).

DISJOINTED, *p. p.* विसन्धितः -ता -तं, असंश्लिष्टः -द्या -द्यं, असंहतः -ता -तं. — (Not coherent) असंसद्गः -ङ्गा -ङ्गं, अनन्धितः -ता -तं, निर्युक्तिकः -की -कं.

DISJOINTING, *s.* विसन्धीकरणं, विगन्धानं, विसंयोगः, सन्धिच्छेदः, व्यवच्छेदः.

DISJUNCT, *a.* वियुक्तः -क्ता -क्तं, विप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, विसंयुक्तः -क्ता -क्तं, विच्छिद्यः -द्या -द्यं, असंलग्नः -ग्ना -ग्नं, पृथग्भूतः -ता -तं.

DISJUNCTION, *s.* वियोगः, विसंयोगः, विप्रयोगः, निर्युक्तिः *f.*, असंयोगः, विच्छेपः, असन्धानं, विभेदः, सङ्गविच्छुतिः *f.*, आसङ्गत्यं; 'of letters,' अवसानं.

DISJUNCTIVE, *a.* निर्युक्तिकः -की -कं, वियोगी -गिनी -गि (नृ), विभेदकरः -री -रं.

DISJUNCTIVELY, *adv.* वियोगतः, विसंयोगतः, विच्छेपेण, विसंयुक्तं, पृथक्.

DISK, *s.* (Of the sun, &c.) विषः -सं, मण्डलं, परिधिः *m.*, परिवेशः, उपसूर्यकं, सूर्यमण्डलं. — (Quoit) चक्रं.

DISLIKE, *s.* अप्रीतिः *f.*, अप्रेम *n.* (नृ), अप्रियता -त्वं, विप्रियता -त्वं, विरक्तिः *f.*, वैरक्त्यं, विमतिः *f.*, द्वेषः, निग्रहः, विद्विष्टता, द्वेषता, अरुचिः *f.*, असौहार्दं, विमुखता, पराङ्मुखता, वैमुख्यं, अनिच्छा, अनौहा, विध्यंसः, अनिष्टता.

To DISLIKE, *v. a.* न अभिमन् (c. 4. -मन्यते -मनुं), न अनुमन्, न इप् (c. 6. इच्छति, एपितुं), न अभिनन्द (c. 1. -नन्दति -नन्दुं), न प्रतिनन्द, न अनुरुप् (c. 4. -रुध्यते -रोहं); द्विप् (c. 2. द्वेष्टि -ष्टुं), विद्विप्, विरज् in pass. (-रज्यते); न प्री (c. 9. प्रीयति or c. 4. प्रीयते), न अनुरुप् (c. 10. -रोचयति -यितुं) or expressed by the neut. form रोचते; as, 'he dislikes that,' तत् तस्मै न रोचते.

DISLIKED, *p. p.* अप्रियः -या -यं, विप्रियः -या -यं, द्विष्टः -द्या -द्यं, विद्विष्टः -द्या -द्यं, अनिष्टः -द्या -द्यं, अनभिमतः -ता -तं, अप्रीतिकरः -री -रं.

To DISLIKEN, *v. a.* असमानिकृ, असमीकृ, असदृशं -शं -शं कृ, अनुत्पीकृ.

DISLIKENESS, *s.* असमानता, असाम्यं, असदृश्यं, अनुत्पता, वैषम्यं.

To DISLOCATE, *v. a.* विसन्धीकृ, सन्धिचोटनं कृ, सन्धिं or अस्थिरान्धिं जुट् (c. 10. चोटयते -यितुं) or भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं), विसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), सन्धिम् उत्तृ in caus. (-सारयति -यितुं) or स्थानान्तरिकृ.

DISLOCATED, *p. p.* विसन्धितः -ता -तं, विसन्धीकृतः -ता -तं, जुटितः -ता -तं, सन्धिच्युतः -ता -तं, च्युतग्रन्थिः -न्थिः -न्थि.

DISLOCATION, *s.* चोटनं, सन्धिचोटनं, सन्धिभङ्गः, ग्रन्थिभङ्गः, विसन्धानं, विसन्धीकरणं, सन्धिच्युतिः *f.*; 'of hand and foot,' करपादचोटनं.

To DISLodge, *v. a.* (Remove from a habitation) गृहाद् वहिष्कृ or निःसृ in caus. (-सारयति -यितुं), निर्वेस् in caus. (-वासयति -यितुं), विवस्, विप्रवस्, स्थानान्तरिकृ, देशान्तरिकृ. — (Remove, drive away) अपसृ or निःसृ or उत्तृ in caus., निराकृ, हरीकृ, अपानुद (c. 6. -नुदति -नोक्तुं), निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), विचल् in caus. (-चालयति -यितुं).

To DISLodge, *v. n.* अपसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), स्थानान्तरं or देशान्तरं गन् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), निवेशनस्थानं त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), स्थानान्तरे निविष् (c. 6. -विशति -वेष्टुं).

DISLodGED, *p. p.* अपसारितः -ता -तं, निःसारितः -ता -तं, विवासितः -ता -तं, वहिष्कृतः -ता -तं, निष्कासितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, स्थानान्तरं गमितः -ता -तं.

DISLOYAL, *a.* अभक्तः -क्ता -क्तं, अभक्तिहान् -मती -मत् (नृ), क्षीणभक्ति -क्ति -क्ति, भक्तिहीनः -ना -नं, विश्वासपाती -तिनी -ति (नृ) or विश्वासपाती or भक्तिपाती, शत्रुसेवी -विनी -वि (नृ) or द्विद्वेषी, राजा-

निद्रोही-हिणी-हि (न्), राजापथ्यकारी-रिणी-रि (न्), राजवैरी-रिणी-रि (न्).—(Not true to marriage) अभिचारी *m.* -रिणी *f.* (न्), अननुकूलः *m.*, असाध्वी *f.*, असती *f.*, अभिसारिका *f.*

DISLOYALTY, *s.* अभिक्ता, भक्तिहीनता, अभिक्ता, भक्तिभङ्गात्, राजद्रोहेण.

DISLOYALTY, *s.* अभिक्ता, भक्तिहीनता, भक्तिभङ्गः, भक्तिघातः, विश्वासभङ्गः, शत्रुसेवा, द्विद्वेषा, राजाभिद्रोहः, राजापथ्यकारित्वं.—(In love) अभिचारः.

DISMAL, *a.* दारुणः-शा-यं, दुःखी-खिनी-खि (न्), सशोकः-का-कं, सखेदः-दा-दं, खेदजनकः-खा-कं, अनिष्टावेदी-दिनी-दि (न्), उग्रः-घा-यं, घोर-रा-रं, भीरुमयः-यी-यं, रौद्रः-द्रौ-द्रं, निरानन्दः-न्दा-दं.

DISMALLY, *adv.* दारुण्यं, घोरं, उग्रं, सखेदं, उग्रशोकात्, भयानकं.

DISMALNESS, *s.* दारुणता, सशोकता, उग्रता, घोरत्वं, रौद्रत्वं, भयानकत्वं.

To DISMANTLE, *v. a.* (Strip of dress) विवस्त्र (nom. विवस्त्रयति-यितुं), नगनीकृ, वस्त्रं ह (c. 1. हरति, हर्तुं).—(Deprive a ship of rigging) नौकाभङ्गात् or नौकोपकरणं ह or अपह or अपनी (c. 1. -नयति-नेतुं).—(Deprive a town of forts) नगरपरिगतं प्राचीरादि or नगरपरिजटं or नगरदुर्गं or नगरदुर्गं नष्ट in caus. (नाशयति-यितुं).

DISMANTLED, *p. p.* विवस्त्रः-स्त्रा-स्त्रं, हतोपकरणः-शा-यं, हतसज्जा-ज्जा-जं.

To DISMAY, *v. a.* कृत्रिममुदं or कपटवेशं or छत्रवेशम् अवहृ in caus. (-नारयति-यितुं), अपहृ (c. 5. -वृणोति-वरितुं-रीतुं), अपायः; उच्छद (c. 10. -चादयति-यितुं), स्पष्टीकृ.

To DISMAST, *v. a.* कूपकं भञ्ज (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं), गुणवृक्षकम् अपहृ (c. 1. -हरति-हर्तुं).

DISMASTED, *p. p.* भग्नकूपकः-का-कं, हतगुणवृक्षकः-का-कं, निष्कूपकः-का-कं.

To DISMAY, *v. c.* तस् in caus. (वासयति-यितुं), विवस्त्र, भी in caus. (भाययति or गीपयति-यितुं), विसि in caus. (-स्माययति-स्माययति-यितुं), विसम्यु उत्पद् in caus. (-पादयति-यितुं), (वडिञ् in caus. (-वेजयति-यितुं)).

DISMAY, *s.* विसम्यः, साध्वसं, चासः, सन्तापः, भयं, भीषणं, उद्वेगः, दः.

DISMAYED, *p. p.* विस्मितः-ता-तं, सन्तप्तः-त्ता-तं, भीषितः-ता-तं, चासितः-ता-तं, साध्वसोपहतः-ता-तं, विलयः-द्या-यं.

To DISMEMBER, *v. a.* अङ्गाद् अङ्गम् अवच्छिद (c. 7. -चिन्नति-चेतुं), अवयवशो निकृत् (c. 6. -कृन्ति-कृन्तुं), गात्राणि पूषकृ, व्यङ्गीकृ.

DISMEMBERMENT, *s.* अङ्गव्यवच्छेदः, अवयवशो निकर्तनं, गात्राणां पूषकृत्यं.

To DISMISS, *v. a.* (Send away) प्रस्था in caus. (-स्थापयति-यितुं), अपहृ in caus. (-सारयति-यितुं), प्रेर (c. 10. -ईरयति-यितुं), विवृज् (c. 6. -सृजति-सृज् c. 10. -सञ्जयति-यितुं), सम्प्रेप् in caus. (-रययति-यितुं).—(Give leave of departure) अनुज्ञा, (c. 9. -जानाति-ज्ञातुं).—(Discard) अपास् (c. 4. -स्यति-स्यति), मुञ् (c. 6. मुञ्चति, मोक्तुं), अवमृच्, अवमृज्, अपमृज्, उत्सृज्; हा (c. 3. महति, हातुं), अपाहा, अपहा, विहा; उञ्ज् (c. 6. उञ्जति-ञ्जितुं), प्रोञ्ज्, प्रतिधिप् (c. 6. -धिपति-धेप्), निराकृ, पराकृ, दूरीकृ; 'to dismiss from office,' अधिकारात् or पदात् or साचिष्याद् भञ्ज in caus. (भञ्जयति-यितुं) or व्यु in caus. (व्यावयति-यितुं) or अवहृ in caus. (-रोपयति-यितुं) or निराकृ.

Dismissed, *p. p.* प्रस्थापितः-ता-तं, अपसारितः-ता-तं, सम्प्रेषितः-ता-तं, विसञ्चितः-ता-तं, अवमृष्टः-ष्टा-ष्टं, निमृष्टः-ष्टा-ष्टं, अपास्तः-त्ता-तं, प्रतिधिप्तः-ता-तं, अपविष्टः-ष्टा-ष्टं, निष्कासितः-ता-तं, गमितः-ता-तं, निकृत्-ता-तं, दूरीकृत्-ता-तं; 'dismissed from office,' व्युताधिकारः-रा-रं, अधिकारात्भञ्जितः-ता-तं or निराकृत्-ता-तं; 'one dismissed,' अपविहलोकः.

DISMISSION, DISMISSAL, *s.* प्रस्थापनं, प्रेरणं, विसर्जनं, अपसर्जनं, अवसर्जनं, अपासनं, सम्प्रेषः-पणं, खण्डनं; 'from office,' अधिकाराद् भञ्जनं or निराकरणं or अवरोपणं.

To DISMOUNT, *v. a.* (Throw from a horse) अश्वपृष्ठात् पृ in caus. (पातयति-यितुं) or अवहृ in caus. (-नारयति-यितुं) or उञ्ज्.—(Throw a cannon from its carriage) युद्धयन्त्रं खवाहनाद् अवहृ in caus.

To DISMOUNT, *v. n.* अश्वद् अपहृ (c. 1. -रोहति-रोहं), अश्वपृष्ठाद् अवहृ (c. 1. -तरति-रितुं-रीतुं) or उञ्ज्, अवया (c. 2. -याति-युं), अपो गम् (c. 1. गच्छति, गच्छुं).

DISMOUNTED, *p. p.* अवतीर्णः-ती-तं, उतीर्णः-ती-तं, अवहृतः-हृ-हं.

DISMOUNTED, *p. p.* वात्सल्यरहितः-ता-तं, अवसृतः-त्ता-तं, वेहहीनः-ना-नं.

DISOBEDIENCE, *s.* आज्ञाभङ्गः, आज्ञाव्यतिक्रमः, आज्ञालङ्घनं, अननुवर्तनं, असेवनं, अमाननं, अशुश्रूषा, प्रतिकूलत्वं, प्रतीपता, अवज्ञा, अननुकूलता, अननुष्ठानं, दुःशीलता.

DISOBEDIENT, *a.* आज्ञाभङ्गकृत्-री-रं, आज्ञालङ्घी-ङ्घिनी-ङ्घि (न्), अनादेशकृत्-री-रं, अवचनकृत्-री-रं, अवचस्कृत्-रा-रं, अशुश्रूषुः-यु-यु, अननुवर्तनी-वर्तनी-वर्ति (न्), अननुकूलः-ला-लं, अवज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, अवश्ववर्तनी-वर्तनी-वर्ति (न्) प्रतीपः-पा-पं, अविधायी-यिनी-यि (न्) असेवी-विनी-वि (न्), प्रतिकूलः-ला-लं, दुःशीलः-ला-लं.

To DISOBEY, *v. a.* आज्ञां भञ्ज (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं) or लङ् (c. 10. लङ्गयति-यितुं) or न सेव् (c. 1. सेवते-विभुं) or न अनुवृत् (c. 1. -वर्तते-वर्तितुं) or न अनुज्ञा (c. 1. -तिष्ठति-ज्ञातुं) or न व्यु in des. (शुश्रूषते-यितुं) or न प्रतीप् (c. 6. -इच्छति-इच्छितुं) or न अनुविधा in pass. (-धीयते) or न अभ्युपे (c. 2. अभ्युपेति-युं); प्रतीप (nom. प्रतीपायते).

DISOBEYED, *p. p.* असेवितः-ता-तं, अशुश्रूषितः-ता-तं, अननुष्ठितः-ता-तं.

DISOBLIGATION, *s.* अग्रियं, विप्रियं, अनुपकारः, अपकारः, अपराधः, विव्यंसः.

To DISOBLIGE, *v. a.* अग्रियं or विप्रियं कृ or आचर (c. 1. -चरति-रितुं); अपराप् (c. 4. -राध्यति c. 5. -राप्नोति-राप्नुं) with gen.; अपकृ, असन्नोपं जन् (c. 10. जनयति-यितुं), रोपं or मय्यु उत्पद् in caus. (-पादयति-यितुं).

DISOBLIGING, *a.* अग्रियकृत्-री-रं or विप्रियकृत्, अननुरोधी-धीनी-धि (न्), अननुयाही-ह्यिणी-हि (न्), अननुकूलः-ला-लं, अनुपकारी-रिणी-रि (न्), अननुविधायी-यिनी-यि (न्), असन्नोपकृत्-री-रं, अपकारकः-का-कं, अपराधकारी-रिणी-रि (न्), व्यलीकः-का-कं.

DISOBLIGINGLY, *adv.* अग्रोत्सा, अननुरोधेन, अननुयाभावात्, दुष्टभावेन.

DISOBLIGINGNESS, *s.* अननुरोधः, अननुग्रहः, अननुकूलता, अग्रियकारित्वं, अनुपकारित्वं.

DISORDER, *s.* (Irregularity, confusion) सङ्क्रमः, उक्लमः, व्युक्लमः, क्लमभङ्गः, भग्नप्रक्रमः, व्यतिक्रमः, विवृचता, अपरिपाटिः *f.*, असंस्थानं, अव्यवस्था, अविधिः *m.*, अविधानं, जनवस्थितत्वं, व्यस्तता, विधिप्रता, सङ्कट, साङ्ख्यिकं, सङ्कीर्णत्वं, सङ्कोभः, व्यतिकट.—(Tumult, disturbance) विप्रवः, तुमुलं, कोलाहलः, क्षोभः.—(Breach of law) व्यवस्थातिक्रमः.—(Disease) रोगः, व्याधिः *m.*, पीडा, व्यापद् *f.*, आनयः, वैकल्यं, अस्वास्थ्यं, असुस्थता; 'disorder of stomach,' अन्नविकारः, नष्टरामयः.—(Discomposure of mind) साकुलत्वं, व्याकुलत्वं, व्यथता, वैकल्यं, सम्भ्रमः; 'army in disorder,' समुत्थिन्नः, पिङ्गलः.

To DISORDER, *v. a.* (Confuse) पर्युस् (c. 4. -स्यति-स्यति), व्यस्, संभ्रुज् in caus. (-द्योभयति-यितुं), विधुम्, विधिप् (c. 6. -धिपति-धेप्), क्लं भञ्ज (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं) or विलुप् (c. 6. -लुम्पति-लोप्नुं) or उपहृ (c. 2. -हति-युं), सङ्कीकृ, अस्वस्थीकृ, सङ्कीकृ, साकुलीकृ.—(Make sick) अस्वास्थ्यं or रोगं कृ or जन् (c. 10. जनयति

-यितुं), अस्वस्थं-स्था-स्थं कृ, तोद् (c. 10. पीडयति-यितुं), व्यप् (c. 10. व्यययति-यितुं), उपहन्, उपतप् (c. 10. -तापयति-यितुं).—(Disturb the mind) व्याकुलीकृ, आकुलीकृ, व्याकुल (nom. व्याकुलयति-यितुं), व्यामुह (c. 10. -मोहयति-यितुं), विभम् (c. 10. -भ्रमयति-यितुं).

DISORDERED, *a.* (Deranged) व्यस्तः-स्ता-स्तं, अस्यस्तः-स्ता-स्तं, असंस्थितः-ता-तं, अस्यवस्थितः-ता-तं, अनवस्थितः-ता-तं, भग्नक्रमः-मा-मं, क्रमहीनः-ना-नं, विद्यमः-मा-मं, सङ्करीकृतः-ता-तं, सङ्कुलः-ला-लं, सङ्कोचः-ला-लं, व्यापन्नः-जा-जं, विगलितः-ता-तं.—(In mind) आकुलः-ला-लं, व्याकुलः-ला-लं, सम्भ्रान्तः-न्ता-नं, भ्रान्तमनाः-ना-नं (स्), विपरीतचेताः-ता-तं (स्), व्यग्रः-ग्रा-ग्रं, पाणिप्रयः-वा-वं.—(In body) अस्वस्थः-स्था-स्थं, उपहतः-ता-तं, व्याधितः-ता-तं, पीडितः-ता-तं, आतुटः-रा-रं, विकारी-रिखी-रि (न्).—(As an army) पिष्टलः-ला-लं.

DISORDERLY, *a.* (Confused) अस्तव्यस्तः-स्ता-स्तं. See DISORDERED. —(Irregular) विभिन्नकः-का-कं, अनवस्थितः-ता-तं, अस्यवस्थितः-ता-तं, समव्यादः-दा-दं, नियमविरुद्धः-द्धा-द्धं, विपमः-मा-मं.—(Lawless, unruly) धर्मरौपी-धिनो-धि (न्), अपम्यः-म्या-म्यं, अवशाः-शा-शं, अनियतः-ता-तं, उच्छृङ्खलः-ला-लं.

DISORDERLY, *adv.* (Confusedly, without order) सङ्कुलं, सङ्कोचं, अक्रमेण, क्रमं विना.—(Against rule or law) अवधितम्, अपम्यतम्, नियमविरुद्धं.

DISORDINATE, *a.* अवधिः-धि-धि, विधिः-धी-धं, निराचारः-रा-रं, अस्यवस्थितः-ता-तं, व्यभिचारी-रिखी-रि (न्).

DISORGANIZATION, *s.* निर्व्यूढः-धः, निर्व्यूढता, संस्थानभङ्गः, क्रमभङ्गः, रीतिसङ्गटनं.

To DISORGANIZE, DISORGANIZED. See To DISORDER, DISORDERED.

To DISOWN, *v. a.* निहु (c. 2. -हुते-होतुं), अपहु, प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति-तुं), अन्तःख्या, अतिख्या, प्रत्यादिशु (c. 6. -दिशति-देष्टुं), निरस् (c. 4. -अस्यति-असितुं), अपक्षा (c. 9. -जानीते-ज्ञातुं).

DISOWNED, *p. p.* निहुतः-ता-तं, अपहुतः-ता-तं, प्रत्याख्यातः-ता-तं.

To DISPARAGE, *v. a.* (Treat with contempt, undervalue) अवज्ञा (c. 9. -जानीति-ज्ञातुं), अपवद् (c. 1. -वदति-दितुं), परिवद्, परिभू, असूय (nom. असूयति-ते-यितुं), असूय, उपेक्ष (c. 1. -ईक्षते-दितुं), कदर्थे (c. 10. -अर्थयते-यितुं), अवधिष्णु (c. 6. -धिषति-धेष्टुं), निन्द (c. 1. -निन्दति-दिष्टुं), लपूकृ, तुच्छीकृ, तृणाय मन् (c. 4. -मन्यते, मन्तुं), अवमन्, अपकृप् (c. 1. -कर्षति-क्रुष्टुं), व्यपकृप्.—(Match unequally) अयोग्यविवहेन सघन्म् (c. 9. -घमाति-वन्तुं), अनुपयुक्तसघन्म् कृ.—(Impair by union with something inferior) अयोग्यसंसर्गेण सारताम् अपहृ (c. 1. -हरति-हन्तुं) or अपकृप्.

DISPARAGED, *p. p.* अवज्ञातः-ता-तं, अवमतः-ता-तं, परिभूतः-ता-तं, कदर्थितः-ता-तं, निन्दितः-ता-तं, अपकृतः-धा-धं, अवगीतः-ता-तं, लघुकृतः-ता-तं.

DISPARAGEMENT, *s.* (Detraction, dishonour) असूया-यनं, असूया, असूयुः *m.*, अपवादः, परीवादः, परिवादः, अवज्ञा, परिभाषणं, अपमानं, निन्दा, अवहेला, परिभवं, परिभूतिः *f.*, अपकर्षः, गुणपवादः, गुणपातः, विमानं, परदोषवादः, परावज्ञा, कलङ्ककरणं, तिरस्कारः.—(Unequal match) अयोग्यसंसर्गः, अनुपयुक्तविवाहः.

DISPARAGER, *s.* असूयकः, असूयकः, अपवादी *m.* (न्) परिवादी *m.* गुणपाती *m.* (न्), निन्दकः, 'self-disparager,' आत्मगुणपवमानी *m.* (न्).

DISPARITY, *s.* असाम्यं, असमता, असमानता, वैषम्यं, विषमता, अनुत्पत्यं, प्रभेदः, विभेदः, भेदः, भिन्नता, प्रभिन्नता, असमप्रसं, असामप्रसं,

अयोग्यता, तारतम्यं, न्यूनाधिकं, न्यूनाधिक्यं, न्यूनातिरेकः, 'in number,' संख्याविषम्यं, विषमसंख्यात्वं.

To DISPARK, *v. a.* वाटं सङ्घिसामान्यं कृ or निरवरोधं कृ or निरावरणं कृ.

To DISPART, *v. a.* विभुञ्ज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं), विभन्ज् (c. 1. -भजति-भक्तुं), विभिद् (c. 7. -भिन्नति-भेष्टुं), द्विधाभिद् or कृ, द्वेषीकृ, द्विसखीकृ.

DISPASSION, *s.* वैराग्यं, वैराग्यं, विरागः, चरागतं, अक्रोधः, शान्तिः *f.*, शमः, शान्ता, क्षीदास्वं, निरोहता, निरुद्वेगः, धैर्यं, जाग्रं.

DISPASSIONATE, *a.* विरागी-गिणी-गि (न्) or चरागी, विरक्तः-क्ता-क्तं, चरागः-गा-गं, वीतरागः-गा-गं, रागहीनः-ना-नं, शान्तः-न्ता-नं, समचित्तः-त्ता-तं, समबुद्धिः-द्धिः-द्धि, उदासी-सिनी-सि (न्), उदासीनः-ना-नं, निरभ्रन-ना-नं, अक्रोधः-धा-धं, अपध्याती-तिनी-ति (न्).

DISPASSIONATELY, *adv.* शान्ता, शान्तचेतसा, समबुद्ध्या, असम्भवं, असहसा.

DISPATCH, *s.* See DISPATCH.

To DISPEL, *v. a.* अपनुद् (c. 6. -नुदति-नोदुं), अपानुद्, अपानुद्; निरस् (c. 4. -अस्यति-असितुं), यस्, अपास्, अपसृ (c. 10. -सारयति-यितुं), निःसृ, उत्सृ; निराकृ, वहिष्कृ, दूरीकृ, विचल् (c. 10. -चालयति-यितुं), विनी (c. 1. -नयति-नेतुं), अपनी, विपू (c. 5. -यूनोति-धयितुं), निषे, अपोर् (c. 1. -कहते-हितुं), विष्मा (c. 1. -धमति-ध्यातुं), हृ (c. 1. -हरति-हन्तुं), अपहृ, परिहृ, हन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं), नश् (c. 10. -नाशयति-यितुं); 'dispelling darkness,' तमोनुद्-दा-दं; 'dispelling fever,' चरामः-मी-मं, चरनाशकः-का-कं, चरापहः-हा-हं, चरानकः-का-कं, 'dispelling poison,' विषपाती-तिनी-ति (न्); 'dispelling obstacles,' विप्रहरः-रा-रं, विप्रविनायकः-का-कं.

DISPELLED, *p. p.* निरस्तः-स्ता-स्तं, व्यस्तः-स्ता-स्तं, अपास्तः-स्ता-स्तं, निराकृतः-ता-तं, दूरीकृतः-ता-तं, अपनोदितः-ता-तं, अपसारितः-ता-तं, निषृतः-ता-तं, विपृतः-ता-तं, अपनीतः-ता-तं, व्यपोदः-दा-दं, अपहृतः-ता-तं.

DISPELLING, *s.* अपनुक्तिः *f.*, अपनोदः, अपसारणं, निःसारणं, निरसनं, निराकरणं.

To DISPENS, *v. a.* व्यप् (c. 10. व्यययति-यितुं) c. 1. व्ययति, rt. ड्, व्ययोक्.

DISPENSARY, *s.* औषधागारं, औषधसंस्कारशाला, औषधपरिकल्पनगृहं, औषधनिग्रहस्थानं.

DISPENSATION, *s.* (Distribution) प्रणयनं, वितरणं, विभागकल्पना, परिकल्पनं, वारुनं, प्रविभागः, कृतिः *f.*, परिनिवैषणं, अंशानं.—(Permission to break a law) नियमभङ्गानुमतिः *f.*, विधानलङ्घनानुमतिः, व्यवसायभङ्गानुज्ञा, व्यवहारभङ्गानुमतिः *f.*, व्यवसायवाद् विमुक्तिः *f.*, आचारभङ्गोपेक्षा, मुक्तिः *f.*, विनिमोक्तः, क्षमा, मोक्षः.—(The dealing of God with men) मनुष्यान् प्रति परमेश्वरस्य गतिः *f.* or व्यवहारः or प्रवृत्तिः *f.* or क्रियाविधिः *m.*

DISPENSATOR, *s.* विभागकल्पकः, परिकल्पकः, प्रणेतृ *m.* (न्), वितरणकृत्, वारुणकृत्.

DISPENSATORY, *s.* औषधसंस्कारविषयो ग्रन्थः, वैद्यशास्त्रं.

To DISPENSE, *v. a.* कृप् (c. 10. कल्पयति-यितुं), परिकृप्, पृथक् पृथक् विभञ्ज् (c. 1. -भजति-ते-भक्तुं) or प्रविभञ्ज् or विन्तु (c. 1. -तरति-रितुं-रितुं), निन्यस् (c. 4. -अस्यति-असितुं), विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), व्यस् (c. 10. -अस्यति-यितुं), वरद् (c. 10. वरदयति-यितुं); 'to dispense justice, punishment, &c.' प्रणी (c. 1. -णयति-णेत्तुं) सम्प्रणी.

To DISPENSE WITH, *v. a.* अवसृज् (c. 6. -सृजति-सृष्टुं), त्यज् (c. 1. -त्यजति-त्यक्तुं), मुञ्ज् (c. 6. मुञ्चति, मोक्षुं), क्षम् (c. 1. क्षमते, क्षन्तुं), अनुज्ञा (c. 9. -जानीति-ज्ञातुं), अनुमन् (c. 4. -मन्यते-मन्तुं), उपेक्ष् (c. 1. -ईक्षते-दितुं).

DISPENSED, *p. p.* परिकल्पितः-ता-तं, प्रविभक्तः-क्ता-क्तं, प्रणीतः-ता-तं.

DISPENSE, *s.* नियमभङ्गानुमतिः *f.* विधानलङ्घनदण्डा, व्यवस्थापशाद् विनिर्भोक्तः.
DISPENSER, *s.* परिकल्पकः, प्रयोक्ता *m.* (नृ), वितरणकारी *m.* (नृ).

To DISPERSE, *v. a.* निर्जेनोक्त, विननीक, नरशून्यं -यां -न्यं कृ, शून्यारण्यं कृ, निर्मेनुयं -यां -न्यं कृ, अखण्डित कृ.

DISPENSER, *s.* नरशून्यकारी *m.* (नृ), उच्छेदकः, निर्मेनुयकारी *m.*, निर्मेनकृतः.

To DISPERS, *v. a.* विकृ (c. 6. -कियति -कियते -रितुं), इतस्ततः or घटुषा or नानादिषु विदु in caus. (-द्वायति -यितुं), विधिषु (c. 6. -धियति -धेयुं), यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), विषु (c. 5. -धनोति -धयितुं), निधु, इतस्ततो विपल् in caus. (-पालयति -यितुं) or वित् in caus. (-स्तारयति -यितुं) or अपनुद् (c. 6. -नुदति -नोदुं) or निरस् or गम् in caus. (गमयति -यितुं) or विम् in caus. (-स्तारयति -यितुं) or प्रम् or विष्मा (c. 1. -धमति -ध्यातुं) or अपय्या; 'dispersing darkness,' तमोनृदः -दा -दं, तमोपहः -हा -हं, तमोहृद -रा -रं. See DISPENSER; 'dispersing to different quarters,' अपदिश्य.

DISPENSED, *p. p.* विकीर्णः -र्या -र्यं, विदुतः -ता -तं, विधिमतः -मा -मं, विगलितः -ता -तं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, सुव्यस्तः -स्ता -स्तं, बहुभागतः -ता -तं, विपृतः -ता -तं, विनिधूतः -ता -तं, विभिन्नः -चा -चं, विष्कन्नः -त्ता -च्चं, प्रमृतः -ता -तं, प्रवृद्धः -दा -दं.

DISPERSEDLY, *adv.* विदुतः, असंहतः, सुव्यस्तः, सुविलस्रं, बहुधा, पृथक्.

DISPENSER, *s.* विद्वाययिता *m.* (नृ), विकिरणकृतः; 'a dispenser of doubt,' संशयोच्छेदकः; also expressed by नृदः, प्रः, पाती *m.* (नृ), अपहः, नाशकः, हृदः, हारी *m.* (नृ), जनकः in comp.

DISPERSION, *s.* विद्वायणं, विक्षेपः -पणं, परिधेयः, विकिरण -रणं, प्रसारणं, विसारणं, विभेदः, बहुभागमनं.

To DISPIRIT, *v. a.* उत्साहं or मनो भङ्गं (c. 7. भनक्ति, भंक्तुं), उत्साहभङ्गं कृ, साहसभङ्गं कृ, आशोभङ्गं कृ, मनोभङ्गं कृ, विपद् in caus. (-भादयति -यितुं), विपणीकृ, तेजो दृ (c. 1. हरति, हर्तुं), हानीकृ, सिद् in caus. (सेदयति -यितुं).

DISPIRITED, *p. p.* भग्नोत्साहः -हा -हं, भग्नमनाः -नाः -नः (स्), भग्नसाहसः -सा -सं, विपणः -या -यं, निरुत्साहः -हा -हं, ज्ञानतेजाः -जाः -जः (स्) or नितेजाः, दीनमनस्कः -स्ता -स्तं, दीनचेतनः -ना -नं, विन्नः -चा -चं.

To DISPLACE, *v. a.* (Move out of place) स्वस्थानाद् विपल् in caus. (-पालयति -यितुं) or चल् in caus. or अपयु in caus. (-स्तारयति -यितुं) or निःसृ in caus. or निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं) or अपनुद् (c. 6. -नुदति -नोदुं) or निराकृ or अपोद् (c. 1. -ऊहते -ह्नुं) or अपकृप् (c. 1. -कर्षति -र्षतुं), स्थानान्तरिकृ.-(Remove from office) पदान् or अधिकाराद् भंश in caus. (-भंशयति -यितुं) or च्यु in caus. (व्यावयति -यितुं) or निराकृ.

DISPLACED, *p. p.* स्थानभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, स्थानच्युतः -ता -तं, पदनिराकृतः -ता -तं.

DISPLACING, *s.* स्वस्थानाद् अपसारणं or अपनुक्तिः *f.* or निरसनं or निराकरणं.

To DISPLANT, *v. a.* (Remove a plant) उन्मूल (c. 10. -मूलयति -यितुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), उत्सृज् (c. 1. -सृजति -सृजितुं).-(Eject a people) निर्वस् in caus. (-वासयति -यितुं), विवस्, वासस्थानाद् निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं).

To DISPLAY, *v. a.* (Spread wide) वित् in caus. (-स्तारयति -यितुं), परित्, विकाश in caus. (-काशयति -यितुं), वितन् (c. 8. -तनोति -नितुं), प्रम् in caus. (-स्तारयति -यितुं), प्रपञ्च (c. 10. -पञ्चयति -यितुं).-(Exhibit) प्रकाश in caus., दृश in caus. (दृशीयति -यितुं), प्रत्यक्षीकृ, व्यक्तीकृ, प्रकटीकृ, स्पष्टीकृ, स्पष्टीकृ, व्यञ्ज (c. 7. -जयति -जयितुं), प्रपञ्चयति -यितुं, विवृ (c. 5. -वृणोति -वृणितुं -रितुं), आविष्कृ, प्रादुर्भू, प्रकट (nom. प्रकटयति -यितुं).-(Exhibit ostentatiously)

सगर्भं or सत्कर्म दृश in caus.

DISPLAY, *s.* प्रकाशनं, विकाशनं, दर्शनं, प्रपञ्चः, प्रत्यक्षीकरणं, प्रकाशीकरणं, प्रकटीकरणं, व्यञ्जनं, व्यक्ती *f.*, विवरणं, प्रादुर्भूकरणं, आविष्करणं.

DISPLAYED, *p. p.* प्रकाशितः -ता -तं, प्रकाशीकृतः -ता -तं, प्रकटीकृतः -ता -तं, प्रत्यक्षीकृतः -ता -तं, दर्शितः -ता -तं, विवृतः -ता -तं, व्यक्तीकृतः -ता -तं.

To DISPLEASE, *v. a.* (Offend any one) कस्यापि विमित्रं or अमित्रं or व्यलोकं कृ, असन्तोषं or अतुष्टिं जन् (c. 10. जनयति -यितुं), वितुप् in caus. (-तोषयति -यितुं), रोपम् उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), कुप् in caus. (कोपयति -यितुं), रुप् in caus. (रोपयति -यितुं), अपराप् (c. 4. -रायति c. 5. -रामोति -रामुं).

DISPLEASED, *p. p.* वितुष्टः -ष्टा -ष्टं, असन्तोष्टः -ष्टा -ष्टं, अप्रसन्नः -न्ना -न्नं, कृतरूपः -पा -पं, रुष्टः -ष्टा -ष्टं, परिकोपितः -ता -तं, कुपितः -ता -तं, कृतव्यलोकः -का -कं, कृतमन्युः -न्युः -न्यु, आगतमन्युः -न्युः -न्यु, जातमन्युः -न्युः -न्यु. DISPLEASEING, *a.* अमित्रः -या -यं, विमित्रः -या -यं, व्यलोकः -का -कं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, अतुष्टिकरः -री -रं, अप्रसादनकः -का -कं, अप्रीतिकरः -री -रं, असुखापहः -हा -हं.

DISPLEASURE, *s.* (Offence, anger) अतुष्टिः *f.*, असन्तोषः *f.*, अप्रीतिः *f.*, अप्रसादः, कोपः, रोषः, मन्युः *m.*, क्रोधः, अनर्थः.-(Pain) दुःखं, असुखं, उद्वेगः.

To DISPLODE, *v. a.* महाशब्दपूर्व स्फुट् in caus. (स्फोटयति -यितुं) or पिद् in caus. (-दारयति -यितुं).

DISPLOSION, *s.* महाशब्दपूर्व स्फोटनं or विदारणं, अकस्माद् भङ्गनं.

DISPORT, *s.* क्रोडा, विहारः, खेलः *m. f.*, देवनं, विलासः, विलसितं, खेला.

To DISPORT, *v. a.* विनुद् in caus. (-नोदयति -यितुं); 'disport one's self,' विहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), विलम् (c. 1. -लसति -सितुं), क्रोड् (c. 1. क्रोडति -दितुं), दिव् (c. 4. दीपयति, देवितुं), खेला (nom. खेलायति -यितुं).

DISPOSAL, DISPOS, *s.* (Orderly arrangement) विन्यासः, व्यूहनं, व्यूढिः *f.*, प्रतिविधानं, संविधानं, विधानं, रचना, विरचनं, व्यवस्थापनं, व्यवस्थितिः *f.*, क्रमेण or यथाक्रमं स्थापनं, पथ्यापः, परिपाटिः *f.*-(Regulation) विनियमः, नियमकरणं.-(Distribution) परिकल्पनं, कल्पना, कृतिः *f.*, परिनिर्घेयणं, प्रविभागः, वरटनं.-(Bestowing) विनियोगः, वितरणं, परहस्ते समर्पणं.-(Power of distribution, right of bestowing) परिकल्पनशक्तिः *f.*, विनियोगाधिकारः.-(Control) अपीनता, पशं, यशता, अधिकाः.-(Divine disposal) परेश्वरेन्द्रा; 'all this kingdom is at your disposal,' सर्वम् इदं राज्यं युष्मदायकं; 'this is at my disposal,' इदं ममापीनं.

To DISPOSE, *v. a.* (Employ to various purposes) विनियुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -योक्ते), नियुज्, प्रयुज्, उपयुज्.-(Give, bestow) दा (c. 3. ददाति, दातुं), वित् (c. 1. -तरति -रितुं -रितुं), निधिषु (c. 6. -धियति -धेयुं), सम् in caus. (-सर्पयति -यितुं), निधा (c. 3. -दधाति -धातुं).-(Turn to any particular purpose) अनुकर्मण्य प्रयुज् or विनियुज् or उपयुज्.-(Adapt) युज् in caus. (योजयति -यितुं), नियुज्, प्रयुज्, कृप् in caus. (कल्पयति -यितुं).-(Incline, give a propension) प्रयुज् in caus. (-यज्ञयति -यितुं), प्रयुज् in caus., चेष्ट in caus. (चेष्टयति -यितुं), प्रोत्सृद् in caus. (-साहयति -यितुं).-(Regulate, arrange, adjust) विन्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), संविधा, प्रतिविधा, व्यूद् (c. 1. -ऊहते -ह्नुं), विरच् (c. 10. -रचयति -यितुं), क्रमेण स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), परिकृप्. To DISPOSE OF, *v. a.* (Apply to any purpose) प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -योक्ते), विनियुज्, नियुज्, उपयुज्.-(Transfer to any other person, sell to another) परहस्ते सम् in caus. (-सर्पयति -यितुं), विक्री (c. 9. -क्रोशीते -क्रेतुं); 'to dispose of one's daughter in

marriage,' कन्यादानं कृ, दारिकादानं कृ, दुहितरं दा.
DISPOSED, *p. p.* (Arranged, regulated) विन्यस्तः-स्ता-स्तं, प्रतिविहितः-ता-तं, विहितः-ता-तं, व्यूढः-डा-डं, व्यवस्थितः-ता-तं, व्यवस्थापितः-ता-तं, परिपाटीकृतः-ता-तं.—(Inclined) प्रवर्तितः-ता-तं, प्रयोजितः-ता-तं; 'disposed to take,' गृह्यालुः-लुः-लु, ग्रहीता-ची-नृ; 'disposed to fall,' पतयालुः-लुः-लु, पिपतिषुः-युः-यु; or expressed by शील affixed; as, पतनशीलः-ला-लं.
DISPOSER, *s.* (Distributor, bestower) परिकल्पकः, दाता *m.* (नृ), प्रदाता, विनियोगकृ.—(Regulator, director) विधाता *m.* (नृ), विनियन्ता *m.* (नृ), अधिष्ठाता *m.* (नृ).
DISPOSITION, *s.* (Orderly arrangement) विन्यासः, व्यूहनं, व्युक्तिः *f.* प्रतिविधानं, विधानं, संविधानं, विरचनं, व्यवस्थापनं, पय्यायः, क्रमेण स्थापनं.—(Temper, natural state) भावः, स्वभावः, शीलः, शीलता-तं, प्रकृतिः *f.*, अन्तःकरणं; 'good disposition,' सद्भावः, साधुशीलतं; 'bad disposition,' असद्भावः; 'an easy contented disposition,' सुखिसवभावः; 'of a virtuous disposition,' साधुशीलः, पुण्यशीलः, सत्त्वशीलः; 'disposition of body,' देहसवभावः.—(Inclination, tendency) प्रावर्त्यं, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवाहः, or expressed by शीलता-तं or चालुता-तं affixed; as, 'disposition to fall,' पतनशीलता or पतयालुतं.
TO DISPOSSESS, *v. a.* अधिकारात् or स्वत्वाद् भ्रंशं (c. 10. भ्रंशयति-यितुं) or च्यु in caus. (आवयति-यितुं) or पतु in caus. (पातयति-यितुं) or निराकृ, अधिकारं or स्वतं ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपहृ.
DISPOSSESSED, *p. p.* भ्रंशितः-ता-तं, निराकृतः-ता-तं, वहिष्कृतः-ता-तं; 'dispossessed of one's right,' हताधिकारः-रा-रं, अधिकाग्रहः-हा-हं.
DISPOSURE, *s.* (Disposal, power) शक्तिः *f.*, अधिकारः, परिकल्पनशक्तिः *f.*, विनियोगशक्तिः *f.*—(Posture) स्थितिः *f.*, भूमिः *f.*
DISPRAISE, *s.* निन्दा, अपवादः, अपमंशता, निरस्तारः, उपालम्भः, अपमंशः *m.* (नृ).
TO DISPRAISE, *v. a.* निन्द (c. 1. निन्दति-न्दितुं), निरस्तु, उपालम्भ (c. 1. -लम्भते-लम्भे), न प्रमंशं (c. 1. -मंशते-मंशितुं), अपवादं (c. 1. -वादति-दिदुं).
TO DISPREAD, *v. a.* बहुधा or इतस्ततः or नानादिषु विस्तु in caus. (-स्तारयति-यितुं) or विधिषु (c. 6. -धिपति-धेति) or विदु in caus. (-द्वापयति-यितुं).
DISPROOF, *s.* अनिश्चयः, अनिश्चयः, समानार्थः, समानार्थः, अनुपपत्तिः *f.*, खण्डनं, आधर्षणं, पक्षापातः, निरासः, वायः, वाया, अधरीकरणं, अपवादः, वितर्का, उपमर्दः.
DISPROPORTION, *s.* असाम्यं, असमता, असमानता, वैषम्यं, अनुत्पत्त्यं, अयोग्यता, अनुपयुक्तता, असममूल्यं, असमानमूल्यं.
TO DISPROPORTION, *v. a.* अयुक्तं सन्नम् (c. 9. -वन्नाति-वन्नुं), असममूल्यं संयुज् (c. 7. -युज्जति-योजुं), अयोग्यसन्नम् कृ.
DISPROPORTIONABLE, **DISPROPORTIONATE**, *a.* असमः-मा-मं, अयोग्यः-ग्या-ग्यं, असमानः-ना-नं, अनुत्पत्त्यः-त्या-त्यं, अयुक्तः-क्ता-क्तं, असममूल्यः-सा-सं, अनुपयुक्तः-क्ता-क्तं, विषमः-मा-मं.
DISPROPORTIONABLENESS, **DISPROPORTIONATENESS**, *s.* असाम्यं, अयोग्यता, असमता.
DISPROPORTIONABLY, **DISPROPORTIONATELY**, *adv.* असमं, विषमं, अनुत्पत्त्यं, अयोग्यं, अयोग्यतम्, अनुपयुक्तं, असममूल्यं, असमानमूल्यं.
TO DISPROVE, *v. a.* खण्डं (c. 10. खण्डयति-यितुं), संसृज् (c. 10. -सृजयति-यितुं), अधरीकृ, निरसं (c. 4. -स्त्यति-स्तितुं), आधर्षं (c. 10. -धर्षयति-यितुं), वायं (c. 1. वापते-यितुं), निराकृ, अपवादं (c. 1. -वादति-दिदुं).

DISPROVED, *p. p.* खण्डितः-ता-तं, आधर्षितः-ता-तं, अधरीकृतः-ता-तं, बाधितः-ता-तं, निरस्तः-स्ता-स्तं, निराकृतः-ता-तं, प्रत्याख्यातः-ता-तं, खण्डितः-डा-डं.
DISPROVER, *s.* खण्डनकृ, आधर्षणकृ, वितर्काकृ, उपमर्दकारी *m.* (नृ).
DISPUTABLE, *a.* विवादनीयः-या-यं, विचारणीयः-या-यं, विचार्यः-य्या-य्यं, वितर्कः-क्या-क्यं, वितर्कणीयः-या-यं, प्रत्याख्येयः-या-यं.
DISPUTANT, *s.* तर्कौ *m.* (नृ), विवादौ *m.* (नृ), वादी *m.*, वादप्रतिवादीकृ, नैयायिकः, विचारणकृ *m.* (नृ), मोहः, शास्त्रविरोधशी *m.* (नृ).
DISPUTATION, *s.* विवादः, वादानुवादः, वादप्रतिवादः, वादः, वितर्कः, तर्कः, वाक्कलहं, वादयुद्धं, वितर्का, विसंवादः, विरोधोक्तिः *f.*, विचारः, हेतुवादः.
DISPUTATIONS, *a.* विवादार्थी-यिनी-यि (नृ), विवादी-दिनी-दि (नृ), वादानुवादशीलः-ला-लं, वितर्कापरः-रा-रं, वितर्कप्रियः-या-यं.
TO DISPUT, *v. a. and n.* विवद् (c. 1. -वदते-दिदुं), विसंवद्, वादानुवादं कृ, विप्रलप् (c. 1. -लपति-यितुं), वितर्क्ष (c. 1. -तर्क्षते-तर्क्षितुं), वितर्क्षां कृ, वितर्कं (c. 10. -तर्कयति-यितुं), कलहं (nom. कलहायते), वैरं (nom. वैरायते), वाक्कलहं कृ, वाग्मुहं कृ, व्यवकुञ्ज (c. 1. -क्रोशति-क्रोष्टुं).—(In law) व्यवहृ (c. 1. -हरति-हर्तुं), विवादस्पर्दीकृ.
DISPUT, *s.* विवादः, वादानुवादः, वादप्रतिवादः, विसंवादः, विप्रलापः, वाग्मुहं, वादयुद्धं, वाक्कलहः, वाक्कलिः *m.*, विरोधोक्तिः *f.*, वाक्प्रविरोधः, वितर्कः, वितर्का, विप्रतिपत्तिः *f.*, वितर्का, विचारः, वादः, वाक्कलहः, विग्रहः, द्वैषः, सन्देहः; 'matter of dispute,' विवादस्पर्दः.
DISPUTED, *p. p.* विचारितः-ता-तं, सन्देहितः-ग्या-ग्यं, व्याहितः-ता-तं.
DISPUTER, *s.* विवादी *m.* (नृ), विवादकारी *m.* (नृ), विवादकृ *m.*, विचारकः, तर्कौ *m.* (नृ), वादी *m.* (नृ), हेतुवादी *m.* (नृ), वितर्काकारी *m.* (नृ), व्यापी *m.* (नृ), सांवादिकः.
DISQUALIFICATION, *s.* अयोग्यकरणं, अपाचीकरणं, अयोग्यत्वं-ता, अयुक्तिः *f.*, विरोधः-धित्वं, असामर्थ्यं.
DISQUALIFIED, *p. p.* अयोग्यः-ग्या-ग्यं, अपाचीकृतः-ता-तं, विरुद्धः-डा-डं.
TO DISQUALIFY, *v. a.* अपाचीकृ, अयोग्यं-ग्या-ग्यं कृ, अनुपयुक्तं-क्ता-क्तं कृ.
DISQUIET, **DISQUIETNESS**, **DISQUIETUDE**, *s.* उद्वेगः, चिन्तोद्वेगः, चिन्तवेदना, अपा, अज्ञानिः *f.*, कष्टं, मनोदुःखं, अनिश्चितः *f.*, क्लेशः, आधिः *m.*, वैकल्यं, मनस्वापः, उन्मादः, व्यामोहः, विडम्बना, क्षीयुक्तं, मानसी व्यथा, व्यसता, अस्थिरता, चिन्ता.
TO DISQUIET, *v. a.* व्यथं (c. 10. व्यथयति-यितुं), क्लिषु (c. 9. क्लिषयति, क्लेष्टुं), उद्विग्नं in caus. (-वेनयति-यितुं), व्याकुलकृ, व्याकुलं (nom. व्याकुलयति-यितुं), वायं (c. 1. वापते-यितुं), व्युभं in caus. (व्योभयति-यितुं), मुहं in caus. (मोहयति-यितुं), व्यामुहं, विमुहं, परिमुहं.
DISQUIETED, *p. p.* उद्विग्नः-ग्या-ग्यं, व्यथः-या-यं, व्यथितः-ता-तं, सव्यथः-या-यं, क्लिष्टः-हा-हं, परिक्लिष्टः-हा-हं, अज्ञानः-ना-नं, अनिश्चितः-ता-तं, विषुट-रा-रं, विदुट-रा-रं, उद्विग्नः-ना-नं, मोहितः-ता-तं, मातृशङ्कः-ङ्गा-ङ्गं.
DISQUISITION, *s.* विचारः-रथा, वितर्कः, विमर्शः, विवेचना, पटौषा, वितर्का.
TO DISRANK, *v. a.* पदात् or अधिकाराद् भ्रंशं in caus. (भ्रंशयति-यितुं) or च्यु in caus. (आवयति-यितुं) or अपकृ (c. 1. -कषति-कषुं).
DISREGARD, *s.* उपेक्षा, अनपेक्षा, निरपेक्षता, अनादरः, अननुष्ठानं, असेवर्नं, अचिन्ता, अनवधानं, परिहाणः, अवक्रिया, उपालम्भः, उपेक्षा, उन्मादः, अदर्शनं.—(Contempt) अवज्ञा, अवमानं, अवधीरणं.
TO DISREGARD, *v. a.* उपेक्षं (c. 1. -ईक्षते-यितुं), समुपेक्षं, उपमेक्षं, अवज्ञां (c. 9. -जानाति-ज्ञातुं), अवमन् (c. 4. -मन्यते-मन्नुं), अवधीर् (c. 10. -धीरयति-यितुं), न अनुज्ञा (c. 1. -तिष्ठति-ष्ठितुं), न सेव् (c. 1. सेवते-यितुं), परित्यज् (c. 1. -त्यजति-त्यजुं).

DISREGARDED, *p. p.* उपेक्षितः -ता -तं, अनपेक्षितः -ता -तं, समुपेक्षितः -ता -तं, अवज्ञातः -ता -तं, अवधोरितः -ता -तं, अवमतः -ता -तं, अवमानितः -ता -तं, परिभूतः -ता -तं, असेवितः -ता -तं, अवगणितः -ता -तं, उद्भावितः -ता -तं, अननुष्ठितः -ता -तं.

DISREGARDFUL, *a.* उपेक्षकः -का -कं, निरपेक्षः -द्या -द्यं, निर्यपेक्षः -द्या -द्यं, मन्दादरः -रा -रं, अवमाननी -निनी -नि (न्), अनवधानः -ता -नं.

DISREGARDFULLY, *adv.* निरपेक्षं, अनपेक्ष्य, उपेक्षया, अवमानेन, मन्दादरं.

DISRELIABLE, *s.* अरुचिः *f.*, अनभिरुचिः *f.*, विरक्तिः *f.*, वैरक्त्यं, वैराग्यं, विरागः, अम्रीतिः *f.*, पिप्रियता, विमतिः *f.*, विमुखता, अनिच्छा, विध्वंसः. —(Bad taste) कुस्तादः, विस्तादः.

To DISRELIABLE, *v. a.* न अभिमान् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), विद्विप् (c. 2. -द्वेष्टि -ष्टुं), अरुचिं कृ, न अभिरुचं (c. 10. -रोचयति -यितुं), or expressed by the neut. form रोचते; as, 'he disrelies that,' तत् तस्मै न रोचते.

DISREPUTABLE, *a.* अनाय्यः -य्यी -य्यं, अपमान्यः -न्या -न्यं, अयशस्यः -स्या -स्यं, अपयशस्कृतः -री -रं, अकीर्तिर्कृतः -री -रं, अवहेयः -या -यं, अप्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं, अस्यातिजनकः -का -कं, अप्रशंसनीयः -या -यं, अभिशस्तः -स्ता -स्तं.

DISREPUTABLY, *adv.* अनाय्यं, अनाय्यवत्, अयशस्यं, अप्रशंसनीयं.

DISREPUTATION, **DISREPUTE**, *s.* अयशः *n.* (स्), अपयशः *n.*, अकीर्तिः *f.*, अपकीर्तिः *f.*, दुष्कीर्तिः *f.*, अस्यातिः *f.*, कुस्यातिः *f.*, अनाय्यत्वं, वाय्यता, अप्रतिष्ठा, अपमयादा, मयादाहानिः *f.*, अपमानं.

DISRESPECT, *s.* अनादरः, अवज्ञा -ज्ञानं, अपमानं, अवमानं -नता, अमाननं, असम्मानं, असम्मानं, परिभवः, परिभूतिः *f.*, परिभावः, अवधोरणं, उपेक्षा -द्ययं, तिरस्कारः, तिरस्क्रिया, न्यक्कारः, अवहेलं -ला, हेलनं, धर्षणं, अपमयादा, रोदा, असुख्यं, असुख्यं, सुख्यं.

DISRESPECTED, *p. p.* अनादृतः -ता -तं, अवमानितः -ता -तं, अवधोरितः -ता -तं, परिभूतः -ता -तं, उपेक्षितः -ता -तं, अवज्ञातः -ता -तं, अवमतः -ता -तं.

DISRESPECTFUL, *a.* अवमाननी -निनी -नि (न्), परिभावी -विनी -वि (न्) -भावुकः -का -कं, उपेक्षकः -का -कं, सावहः -हा -हं, अनाय्यः -य्यी -य्यं.

DISRESPECTFULLY, *adv.* सावहानं, सावमानं, अनादरात्, उपेक्षया.

To DISROBE, *v. a.* विवस्त्रकृ, वस्त्रम् अचरु in caus. (-तारयति -यितुं) or उक्तम् (c. 1. -कर्षति -कर्षुं) or अपनह् (c. 4. -नसति -नसुं) or उच्छद् (c. 10. -छादयति -यितुं), नग्नकृ.

DISROBED, *p. p.* विवस्त्रः -स्ता -स्तं, वस्त्रविपुतः -ता -तं, नग्नकृतः -ता -तं.

DISRUPTION, *s.* भङ्गः, भेदः, विभेदः, विदार -रणं, विदरः, भिदा, विपटनं.

DISSATISFACTION, *s.* अतुष्टिः, अतृप्तिः *f.*, असन्तोषः, अपरितोषः, अज्ञानिः *f.*, अनृमता, विगृष्टिः *f.*

DISSATISFIED, *p. p.* अतुष्टः -ष्टा -ष्टं, असन्तुष्टः -ष्टा -ष्टं, विगृष्टः -ष्टा -ष्टं, अपरितुष्टः -ष्टा -ष्टं, अतृप्तः -ता -तं, अज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं, अप्रतिलभकामः -मा -मं.

To DISSATISFY, *v. a.* न सन्तुप् in caus. (-तोषयति -यितुं), न परितुप्, न तृप् in caus. (तृपयति -यितुं), अतुष्टिं जन् in caus. (जनयति -यितुं) or उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं).

To DISSECT, *v. a.* शरीराङ्गानि कर्तृव्यादिना प्यवच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्तुं) or उच्छिद् or संछिद्, शरीरावयवान् निकृत् (c. 6. -कृनति -कर्त्ति) or विनिकृत् or पृथक्कृ or पृथक् पृथक् कृ, विशस् (c. 1. -शसति -सितुं). —(Examine minutely) सूक्ष्मं परोक्षं (c. 1. -ईक्षते -ईक्षुं).

DISSECTED, *p. p.* विशसितः -ता -तं, प्यवच्छिन्नः -क्षा -क्षं, विनिकृतः -क्षा -क्षं.

DISSECTION, *s.* विशसनं, प्यवच्छेदः, अङ्गच्छेदः, अङ्गकर्त्तनं, पृथक्करणं, सूक्ष्मपरोक्षा.

DISSECTOR, *s.* प्यवच्छेदकः, अङ्गच्छिद् *m.*, विशसिता *m.* (तृ), विशसनकृत्.

To DISSEIZE, *v. a.* अधिकाराद् भंश in caus. (भंशयति -यितुं) or चु in caus. (आवयति -यितुं); ह् (c. 1. हरति, हर्षुं) or अपहृ.

DISSEIZING, *s.* अन्त्यायेन अधिकाराद् भंशनं or भूमिपनादिहरणं.

To DISSEMBLE, *v. a. and n.* हु (c. 2. हुते, होतुं), अपहृ, निहृ, छस कृ, छद् (c. 10. छादयति -यितुं), गुह् (c. 1. गूहति -ने -हितुं), निगुह्, अपवृ in caus. (-चारयति -यितुं), गोपनं कृ, अपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), व्यपदिश्, कपटं कृ, अवहित्या कृ, अपहा (c. 9. -हानाति -नीते -ज्ञातुं), प्रतारणं कृ, छल् (c. 10. छलयति -यितुं).

DISSEMBLER, *s.* छान्त्रिकः, छसपेशी *m.* (न्), कपटपेशी *m.*, पेशधारी *m.* (न्), दाम्भिकः, गोपनकृत् *m.*, गोप्ता *m.* (तृ), प्रच्छादयिता *m.* (तृ).

DISSEMBLING, *s.* अपहृवः, निहृतिः *f.*, निहृवः, अवहित्या -त्वं, गोपनं, छस *n.* (न्), छसकरणं, गुप्तिः *f.*, आकारगुप्तिः *f.*, अपलापः, कापट्यं, कृत्रिमता.

DISSEMBLINGLY, *adv.* अपहृवेन, निहृयात्, सावहित्यं, छसना, मिथ्या, कृत्रिमं.

To DISSEMINATE, *v. a.* चिक् (c. 6. -किरति -करितुं -रीतुं), प्रकृ, विस्त् in caus. (-स्तारयति -यितुं), प्रचर् in caus. (-चारयति -यितुं), प्रसृ in caus. (-सारयति -यितुं), विसृ, वप् (c. 1. यपति, वहुं), निवप्; 'to be disseminated,' प्रचर् (c. 1. -चरति -रितुं).

DISSEMINATED, *p. p.* चिकीर्णः -शी -शं, प्रचारितः -ता -तं, सुव्यस्तः -स्ता -स्तं, घटुधागतः -ता -तं, विस्तारितः -ता -तं, उमः -मा -मं.

DISSEMINATION, *s.* विकिरणं, व्यापनं, व्याप्तिः *f.*, विस्तारः, प्रचारणं, प्रसारणं, वपनं, उप्तिः *f.*, व्यासः.

DISSEMINATOR, *s.* विकिरणकृत् *m.*, प्रचारकः, वप्ता *m.* (तृ), प्रवापी *m.* (न्).

DISSENSION, *s.* भेदः, विमतिः *f.*, वैमर्त्यं, कलहः, कलिः *m.*, असम्मतिः *f.*, द्वन्द्वं, विरोधः, विवादः, विप्रतिपत्तिः *f.*, विसंवादः, द्वेषः, गतिविपर्ययः; 'a sower of dissension,' उपनायकः; 'family dissensions,' गृहचिद्रं, गृहवर्धः.

To DISSINT, *v. n.* न सम्मन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), विपरीतं मन्, अन्यथा मन्, असम्मतिं कृ, न स्वीकृ, विषद् (c. 1. -वदते -दितुं), विसंवादः, भिन्नमतः -ता -तं भू, मतान्तरम् अवलम्ब (c. 1. -लभते -सितुं).

DISSENT, *s.* विमतिः *f.*, वैमर्त्यं, मतिप्रभेदः, गतिविपर्ययः, असम्मतिः *f.*, असोकादः, विसंवादः, विपरीतता, भिन्नमतधारणं, मतान्तरावलम्बनं, अन्यमतधारणं, द्वेषः.

DISSENTANEOUS, *a.* असम्मत्तः -ता -तं, विमतः -ता -तं, विपरीतमतः -ता -तं.

DISSENTER, *s.* (One that disagrees) भिन्नमतधारी *m.* (न्), मतान्तरावलम्बी *m.* (न्), असम्मत्तः. —(From the church) विषयगामी *m.* (न्), अपपवर्त्तो *m.* (न्), साधारणधर्मविरोधी *m.* (न्), उपधर्मसेवी *m.* (न्), उपधर्मीः.

To DISSERT, *v. n.* वद् (c. 1. वदति -दितुं), प्रवद्, व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), कप् (c. 10. कथयति -यितुं), प्रसङ्गं कृ, विवरणं कृ.

DISSERTATION, *s.* पाठनं, वादः, प्रवादः, वचनं, प्रवचनं, वचः *n.* (स्), व्याख्या, विवरणं, प्रसङ्गः, कपोपकपनं, वचनक्रमः.

To DISSERVE, *v. a.* अपकृ, न उपकृ, हिंस (c. 7. हिनस्ति, c. 1. हिंसति -सितुं).

DISSERVICE, *s.* अपकारः, अपकृतं, ह्यतिः *f.*, अपायः, अपचयः, हिंसा, अनिष्टं, द्रोहः, श्लेशः.

To DISSEVER, *v. a.* वियुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -योक्तुं), विप्रयुज् विच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्तुं), विभिद् (c. 7. -भिनत्ति -भेत्तुं), विच्छिप् in caus. (-छेपयति -यितुं), पृथक्कृ, द्वैधीकृ.

DISSEVERED, *p. p.* वियुक्तः -क्ता -क्तं, विप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, विच्छिन्नः -क्षा -क्षं, विच्छिष्टः -ष्टा -ष्टं, गतसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, पृथक्कृतः -ता -तं, विगतः -ता -तं.

DISSIDENT, *a.* विमतः -ता -तं, असम्मत्तः -ता -तं, विपरीतमतः -ता -तं.

DISSIMILAR, *a.* असदृशः -शी -शं, असमानः -ना -नं, असमः -मा -मं, विषमः -मा -मं, अनीदृशः -शी -शं, भिन्नः -क्षा -क्षं, विभिन्नः -क्षा -क्षं, अन्यः -न्या -न्यात्, इतरः -रा -रं, वटः -रा -रं. —(Heterogeneous) विजातीयः -जा

-यं, भिन्नजातीयः -या -यं.

DISSIMILARITY, DISSIMILITUDE, *s.* असदृश्यं, असदृशता, असाम्यं, असमता, असमानता, अनुस्यता, वैषम्यं, भेदः, विभेदः, भिन्नता, विभिन्नता, अकृते, यत्नं, अन्यथान्तं, विजातीयत्वं.

DISSIMULATION, *s.* अपहृषः, निहृषः, निहृषिः, छत्रकरणं, छत्र *n.* (नृ), गोपनं, गुप्तिः, साकारगुप्तिः, अवहित्या -त्यं, कापट्यं, अपलापः, कृत्रिमता, प्रतारणा, दम्भः.

To DISSIPATE, *v. a.* (Scatter) कृ (c. 6. 'किरति, किरिन्-रौति'), विकृ, प्रकृ, विविक्ष्य (c. 6. -क्षिपति -क्षेप्ते), व्यस् (c. 4. -स्यति -स्यति), विदु in caus. (-द्रावयति -यिष्ये), विनिष् (c. 5. -धूनीति -धुयिष्ये). See DISPERSE. (Spend) व्यस् (c. 1. व्ययति c. 10. व्ययति -यिष्ये), अपवि (c. 5. -विनोति -वेत्ते).

DISSIPATED, *p. p.* कीर्तः -कीर्तः, विविक्षितः -ता -तं, बहुधागतः -ता -तं, विनिष्कृतः -ता -तं, सुव्यस्तः -स्तः -स्तं, विगलितः -ता -तं. See DISPERSED. (Licentious) कामवृत्तः -ता -तं, दुराचारः -रा -रं, व्यसनी -निनी -नि (नृ).

DISSIPATION, *s.* विक्षेपः, विकिरणं. See DISPERSION. (Prodigality) धनव्ययः, अपव्ययः, धनोत्सर्गः, मोक्षणं. —(Licentiousness) स्त्रीसभोगानुसंगीतादिसेवनं, व्यसनिता.

To DISSOCIATE, *v. a.* वियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), विप्रयुज्, विषंयुज्, विविक्ष्य (c. 10. -क्षेपयति -यिष्ये), वृषयुज्, असंलग्नं -ग्नो -ग्नं कृ.

DISSOLUBLE, DISSOLUBLE, *a.* द्राव्यः -व्या -यं, विद्राव्यः -व्या -यं, विलयनीयः -या -यं, द्रवणीयः -या -यं, गलनीयः -या -यं, धारभावः -वा -वं, क्षणीयः -या -यं, याव्यः -व्या -यं, छादः -द्रो -द्रं, लीनः -ना -नं, विलयनशीलः -ला -लं, To DISSOLVE, *v. a.* (Melt) विली in caus. (-लाययति -लाययति -यिष्ये), विदु in caus. (-द्रावयति -यिष्ये), द्रवीकृ, छाद्रीकृ. —(Disunite) वियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं). —(Dissolve friendship, &c.) सौहृदं भिद् (c. 7. भिनक्ति, भेत्ते) or भद् (c. 7. भनक्ति, भंक्ते); 'dissolve a league,' संहतिभेदनं कृ; 'dissolve an assembly,' सभां विवृज् (c. 6. -वृजति -सृष्टे), सभाभङ्गं कृ.

To DISSOLVE, *v. n.* विली (c. 4. -लीयते -लेत्ते), प्रविली, प्रली, द्रु (c. 1. द्रवति, द्रोते), विदु, गल् (c. 1. गलति -लिङ्ते), विगल्, धर् (c. 1. धरति -रिङ्ते), द्रवीभू, आद्रोभू.

DISSOLVED, *p. p.* विद्रुतः -ता -तं, द्रुतः -ता -तं, विलीनः -ना -नं, लीनः -ना -नं, परिगलितः -ता -तं, द्रवीभूतः -ता -तं, असंहतः -ता -तं.

DISSOLVENT, *a.* द्रावकः -री -रं, विलयनः -नो -नं, विद्रावकः -का -कं.

DISSOLUTE, *a.* व्यसनी -निनी -नि (नृ), अनवस्था -स्या -स्यं, व्यभिचारो -रिणी -रि (नृ), तारलः -ली -लं, तरलः -ला -लं, दुराचारः -रा -रं, कामासक्तः -क्ता -क्तं, भोगासक्तः -क्ता -क्तं, दुष्टः -ष्टा -ष्टं, विषयी -यिणी -यि (नृ), अवशः -शा -शं, कामुकः -का -कं, लम्पटः.

DISSOLUTELY, *adv.* लम्पटवत्, दुष्टवत्, कामुकवत्, भोगासक्तवत्.

DISSOLUTENESS, *s.* लम्पटता, लम्पट्यं, व्यसनिता, अनवस्थितिः, अनवस्थता, इन्द्रियासंयमः, दुर्बलता, विषयासक्तिः, भोगासक्तिः, स्त्रीसेवा, व्यभिचारः.

DISSOLUTION, *s.* (Liquefaction) विलयः -यनं, विद्रावः, द्रावः, द्रवीकरणं. —(Destruction) प्रलयः, नाशः, विनाशः, क्षयः, परिधायः, ध्वंसः. —(Dissolution of an assembly) सभाभङ्गः, सभाविघ्नः, सभानिवृत्तिः. —(Dissolution of partnership) संसर्गभेदः, संसर्गवियोगः, संसर्गनिवृत्तिः *f.*

DISSONANCE, *s.* (Discord) विस्तरता -तं, अपरवः. —(Disagreement) विस्वादः.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

DISSONANT, *a.* विस्तर -रा -रं, विकर्षक -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं. —(Disagreeing) परस्परविरोधः -ज्ञा -ज्ञं, विसङ्गतः -ता -तं.

To DISSUADE, *v. a.* मैवं कार्पीद् इति उपदिश्य निवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यिष्ये), भयहेतुं दर्शयित्वा निवृत् in caus. or विरम् in caus. (-रन्वयति -यिष्ये) or निवृत् in caus. (-वारयति -यिष्ये), मैवं कृषा इति उपदिश्य (c. 6. -दिशति -देश्ये) or प्रत्यादिश्य, विपरीतम् उपदिश्य, विपरीतमन्त्यं कृ, जनाः स्या (c. 2. -ख्याति -यिष्ये).

DISSUADER, *s.* निवर्त्तयिता *m.* (नृ) मैवं कार्पीद् इति उपदेशकः, प्रत्यादेश *m.* (पृ), विपरीतमन्त्यदाता *m.* (पृ), निषेधकज्ञा *m.*, (ज्ञे).

DISSUASION, *s.* निवर्त्तनं, प्रत्यादेशपूर्वकं निवर्त्तनं, मैवं कार्पीद् इति प्रत्यादेशः, निषेधाद्यैः परामर्शः, विपरीतमन्त्यं, उद्यमभङ्गाद्यैः प्रवोधः.

DISSUASIVE, *a.* निवर्त्तकः -का -कं, निवर्त्तनशीलः -ला -लं, निवृत्तिकारी -रिणी -रि (नृ), निषेधाद्यैः -का -कं, प्रत्यादेशकः -का -कं, भयहेतुप्रदर्शकः -का -कं, विपरीतमन्त्यकारी -रिणी -रि (नृ).

DISSUASIVE, *s.* निवृत्तिकारणं, निवृत्तिहेतुः *m.*, निवर्त्तनहेतुः *m.*

DISSYLLABIC, *a.* द्व्यक्षर -रा -रं, अक्षरद्वयविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

DISSYLLABLE, *s.* द्व्यक्षरं, अक्षरद्वयविशिष्टः शब्दः, द्व्यक्षर शब्दः.

DISTAFF, *s.* तक्तुः *f.*, तक्तुः -टी, सूत्रतक्तुः, सूत्रला.

To DISTAIN, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति -यिष्ये), दूष् (c. 10. दूषयति -यिष्ये).

DISTANCE, *s.* (Interval, space) अन्तरं, अन्तरं, अन्तरालः -लं, मार्गः, व्यवधानं, व्यवधायः, —(Remoteness) दूरता, असातिथ्यं, असातिथानं, असतिथ्यः, 'a little distance,' कियदूरं, ईषदूरं, नातिदूरे; 'at a distance,' दूरं, दूरे, दूरतस्, विदूरतस्. —(Haughtiness) दुर्बेधता, दुराधेयत्वं, अनालापः.

To DISTANCE, *v. a.* दूरीकृ, दय (nom. दययति -यिष्ये), अपसृ in 'caus. (-सारयति -यिष्ये), दूरतः कृ.

DISTANCED, *p. p.* दूरीकृतः -ता -तं, अपसारितः -ता -तं.

DISTANT, *a.* (Remote) दूर -रा -रं, विदूर -रा -रं, दूरस्थः -स्या -स्यं, दूरस्थितः -ता -तं, दूरस्थायी -यिनी -यि (नृ), अनुपस्थायी, अनुपस्थः -स्या -स्यं, दूरीभूतः -ता -तं, दूरवर्ती -र्त्तिनी -र्त्ति (नृ), विप्रकृष्टः -ष्टा -ष्टं, असतिदूरः -ष्टा -ष्टं, दविष्टः -ष्टा -ष्टं, दवीयान् -यसी -या (नृ), असतिहितः -ता -तं, प्राखः -ख्या -खं. —(Haughty) दुर्बेधः -धा -धं, दुराधेयः -धा -धं, अनालापी -यिनी -यि (नृ).

DISTASTE, *s.* (Aversion of the palate, disrelish) अरुचिः *f.*, सनाभि-रुचिः *f.*, विरसनं, पितृष्ठा, उल्लेखः. —(Dislike) विरक्तिः *f.*, वैराग्यं, वैरक्त्यं, अरुचिः *f.*, अननुग्रहः, अमीतिः *f.*, द्वेषः, विद्वेषः, अनिच्छा, घृणा, परावृत्तता.

To DISTASTE, *v. a.* and *n.* (Dislike) न हृष् (c. 1. रोचते -यिष्ये) with dat; as, 'he distastes that,' तत् तस्मै न रोचते; न अभिनन्द (c. 1. -नन्दति -नन्दिष्ये), अरुचिं कृ.

DISTASTEFUL, *a.* अरुचिद -रा -रं, अरुच्यः -व्या -यं, अमियः -या -यं, अरसः -सा -सं, विरसः -सा -सं, अरुचिजनकः -का -कं, अमीतिकर -री -रं, विखादः -दा -दं, अखादुः -दुः -दुः.

DISTEMPER, *s.* (Disease) रोगः, व्याधिः *m.*, सामयः, पीडा, अस्वास्थ्यं, अनुस्यता, विकारः. —(Uneasiness) व्यथा, ज्वरः, दुःखं, कष्टं, आर्तिः *f.*, उपतापः, तापः, अनिर्वृतिः *f.* —(Bad condition) दुष्कृतिः *f.*, दुःस्थितिः *f.*, असद्रावः, कुभावः, दुर्दशा, दुरवस्था.

To DISTEMPER, *v. a.* पीद् (c. 10. पीडयति -यिष्ये), व्यप् (c. 10. व्यपयति -यिष्ये), क्षिप् (c. 9. क्षिपयति, क्षेपिष्ये), उपहृन् (c. 2. -हन्ति -न्ते), उपतप् in caus. (-तापयति -यिष्ये), वाष् (c. 1. वापते -यिष्ये).

DISTEMPERATURE, *s.* वायुवैलक्ष्यं, वायुगुरुता, आकाशवैलक्ष्यं, गुरुतापः.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

DISTEMPERED, *p. p.* व्याधितः -ता -तं, रोगी -गिणी -गि (नृ), असंस्थः -स्या -स्यं, आर्तः -ता -तं, आतुर -रा -रं, पीडितः -ता -तं, उपहतः -ता -तं.

-तं, व्याकुलः-ला-लं, उत्सिक्तः-क्ता-क्तं.

To DISTEND, *v. a.* विस्तृ in caus. (-स्तारयति -यितुं), वितन् (c. 8. -तनोति -नितुं), स्थाय in caus. (स्थावयति -यितुं), शि in caus. (शाययति -यितुं), जाम्बा (c. 1. -धमति -ध्मातुं), प्रम्बा; 'to distend with wind,' चातेन पृ (c. 10. -पूरयति -यितुं).

DISTENDED, *p. p.* धाम्नातः -ता-तं, विततः -ता-तं, प्रवृद्धः -द्धा-द्धं, फुल्लः -ल्ला-ल्लं, शूनः -ना-नं, उच्छूनः -ना-नं, स्फुरतः -ता-तं, स्फुरितः -ता-तं, विस्तृतः -ता-तं, प्रसारितः -ता-तं, प्रचुरीकृतः -ता-तं; 'distended with wind,' चातपूरितः -ता-तं, चातफुल्लः -ल्ला-ल्लं.

DISTENSION, DISTENTION, *s.* धाम्नातं, विततिः *f.*, फुल्लता, उल्लुल्लता विस्तारः, विस्तृतिः *f.*, स्फुरतिः *f.*, स्फुरतिः *f.*, विगृम्भणं.

DISTILL, *s.* द्योक्तः, द्योक्तद्वयं, चरणयुग्मं, द्विचरणं, द्विपदं.

To DISTILL, *v. n.* (Fall in drops, flow gently) व्युत्, (c. 1. च्योतति -तितुं) or व्युत्, रो (c. 4. रोयते, रेतुं), धर् (c. 1. धरति -रितुं) स्यन्द् (c. 1. स्यन्दते -न्दितुं) सु (c. 1. स्रवति, स्रोतुं).

To DISTILL, *r. a.* (Let fall in drops) सु (c. 1. स्रवति, स्रोतुं) with acc.; as, 'the clouds distill water,' तोयं स्रवन्ति मेघाः; धर् (c. 1. धरति -रितुं), गलविन्दून् or स्रजुलवान् मुष् (c. 6. मुञ्चति, मोक्तुं), or पत्, in caus. (पातयति -यितुं), or मृन् (c. 6. मृन्ति, मृष्टुं).—(Extract the spirit, as chemists) सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), जभिषु (c. 5. -पुञ्जोति -पोतुं) जाम्बा, मयटं निदं (c. 1. -हरति -हर्तुं).

DISTILLATION, *s.* (Act of extracting spirit) सन्धानं-नी, मद्यसन्धानं, मन्धा, जभिषयः, जामुतिः *f.*—(Act of trickling) स्रवः, स्रावः, धारणं, द्रवः, द्रवणं, द्रवत्वं, निस्पन्दः, स्पन्दः-न्दनं, जभिष्यन्दः.

DISTILLATORY, *a.* सन्धानयोग्यः-ग्या-ग्यं, सन्धानसम्पन्नी-न्धिनी-न्धि(न्).

DISTILLED, *p. p.* सन्धितः-ता-तं, जभिषुतः-ता-तं, चारितः-ता-तं, 'distilled water,' पक्षवारि, *n.*

DISTILLER, *s.* सान्धिकः, मध्यासपनिकः, मयटहारकः, शीशिकः, शुषडी *m.* (न्) सुराकारः, सुराजीवी *m.* (न्), जामुतीयलः, कल्पपालः.

DISTILLERY, *s.* सन्धानी, मद्यसन्धानशाला, शुषडी, मयटनिहारस्थानं.

DISTINCT, *a.* (Different, separate) भिन्नः-न्ना-न्नं, विभिन्नः-न्ना-न्नं, प्रभिन्नः-न्ना-न्नं, विविक्तः-क्ता-क्तं, व्यतिरिक्तः-क्ता-क्तं, विशिष्टः-ष्टा-ष्टं, पृथग्विधः-धा-धं, विविधः-धा-धं, व्यस्तः-क्ता-क्तं, अन्यः-न्या-न्यत्, अन्यप्रकारः-रा-रं, इतरः-रा-रं; 'having distinct properties,' पृथग्गुणः-शा-शं.—(Clear) व्यक्तः-क्ता-क्तं, प्रव्यक्तः-क्ता-क्तं, स्पष्टः-ष्टा-ष्टं, स्फुटः-टा-टं, प्रत्यक्षः-क्षा-क्षं, सुप्रकाशः-शा-शं.

DISTINCTION, *s.* (Difference, separation) भेदः, विभेदः, प्रभेदः, भिन्नता, विभिन्नता, विशेषः-पणं, विशिष्टता, वैशिष्ट्यं, सन्नरं, पृथक्ता, पार्थक्यं, अवच्छेदः, विच्छेदः, अन्यथात्वं, भिदा, व्यासः; 'without distinction,' अवशिष्टः-पा-पं, निर्विशेषः-पा-पं.—(Diserimination) विवेकः, विवेचनं, परिच्छेदः, व्यवच्छेदः, पृथक्करणं; 'distinction of race,' जातित्वं.—(Eminence, superiority) विशिष्टता, वैशिष्ट्यं, उत्कृष्टता, उत्कर्षः, श्रेष्ठता, प्रमुखत्वं, समुन्नतिः *f.*, परमपदं.

DISTINCTIVE, *a.* विशेषकः-का-कं, विशेषणः-शा-शं, सविशेषः-पा-पं, अवच्छेदकः-का-कं, विच्छेदकः-का-कं, परिच्छेदकः-का-कं, पृथक्कारी-रिणी-रि (न्); 'distinctive mark,' विशेषलक्षणं.

DISTINCTIVELY, *adv.* विशेषेण, विशेषतस्, सविशेषं, पृथक् पृथक्.

DISTINCTLY, *adv.* (Separately) पृथक्.—(Clearly) व्यक्तं, सुव्यक्तं, भिन्नार्थं, स्पष्टार्थं, स्पष्टं, प्रत्यक्षतस्-क्षेण.

DISTINCTNESS, *s.* (State of being different) भिन्नता, विभिन्नभावः, पृथक्ता, पार्थक्यं.—(Clearness) व्यक्तिः *f.*, जभिष्यक्तिः *f.*, व्यक्तत्वं, स्पष्टता, भिन्नार्थत्वं.

To DISTINGUISH, *v. a. and n.* विशिष् (c. 7. -शिनष्टि-शेष्टुं, c. 10. -शेषयति -यितुं), पृथक्का, लक्ष् (c. 10. लक्षयति -यितुं) लक्षीकृ, परिच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति-छेत्तुं), विद्वा (c. 9. -जानाति -नीते-ज्ञातुं) विविच् (c. 7. -विनत्ति-वेत्तुं c. 10. -वेचयति -यितुं) विचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), विभू (c. 10. -भावयति -यितुं); 'distinguish one's self, become illustrious,' विशिष् in pass. (-शियते) उत्कर्षं or परमपदं प्राप् (c. 5. -जामोति -जामुं).

DISTINGUISHABLE, *a.* विशेषणीयः-या-यं, विशेष्यः-प्या-प्यं, विज्ञेयः-या-यं, परिच्छेदनीयः-या-यं, विभावनीयः-या-यं, विभाव्यः-प्या-प्यं, भेदनीयः-या-यं.

DISTINGUISHED, *p. p.* (Separated, diseriminated) विशेषितः-ता-तं, विविक्तः-क्ता-क्तं, परिच्छिन्नः-न्ना-न्नं, पृथक्कृतः-ता-तं, विज्ञातः-ता-तं, विभावितः-ता-तं, उच्चिद्धितः-ता-तं.—(Marked) लक्षितः-ता-तं, उपलक्षितः-ता-तं, चिह्नितः-ता-तं, तिलकितः-ता-तं.—(Illustrious) विशिष्टः-ष्टा-ष्टं, उत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं, रस्यातः-ता-तं, प्रसिद्धः-द्धा-द्धं, विश्रुतः-ता-तं, प्रचितः-ता-तं, द्वाविंशत्तद्व्योपेतः-ता-तं.

DISTINGUISHINGLY, *adv.* विशेषेण, सविशेषं, सपुरस्कारं, सविशेषमानं.

To DISTORT, *v. a.* (Make deformed) विरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं) विरूपीकृ, अपरूपीकृ, कुरूपीकृ, कदाकारीकृ, व्यङ्गीकृ, विकृ, यक्तीकृ, विकलीकृ.—(Twist) साकुञ् (c. 1. -कुञ्चति -चिन्तुं c. 10. -कुञ्चयति -यितुं).—(Pervert) साचोक्, यक्तीकृ.

DISTORTED, *p. p.* विकृतः-ता-तं, विरूपीकृतः-ता-तं, साचोक्कृतः-ता-तं, यक्तीकृतः-ता-तं; 'having the limbs distorted,' विकृताङ्गः-ङ्गी-ङ्गं, व्यङ्गः-ङ्गी-ङ्गं; 'having the face distorted,' विकृतवदनः-ना-नं.

DISTORTION, *s.* (Act of distorting) विरूपकरणं, अपरूपीकरणं, कुरूपीकरणं, विकारः, चिक्रिया, साचोक्करणं, यक्तीकरणं, जाकुञ्चनं.—(The state) विकृतिः *f.*, वैकृत्यं, विरूपता, वैरूप्यं, व्यङ्गता, यक्तीता. यक्तीता *m.* (न्), साचोक्कृतं.

To DISTRACT, *v. a.* (Pull in different directions) चिकृप् (c. 1. -कर्षति c. 6. -कृपति-कृष्टुं), नानादिषु कृप् or साकृप् or परिकृप्, बहुधा कृ or गम् in caus. (गमयति -यितुं), विधिष् (c. 6. -विधयति-धेत्तुं).—(Divide, rend) चिद् in caus. (-दारयति -यितुं), विभिद् (c. 7. -भिनत्ति-भेत्तुं), खण्ड् (c. 10. खण्डयति -यितुं), परिरण्ड्, विदलीकृ, विदल् in caus. (-दालयति -यितुं).—(Draw off from any object) अपकृप्, व्यपकृप्, अपाकृप्.—(Perplex) मुह् in caus. (मोहयति -यितुं) विमुह्, व्यामुह्, साकुलीकृ, व्याकुलीकृ.—(Make mad) उन्मद् in caus. (-मादयति -यितुं).—(Be distracted) मुह्, (c. 1. मुञ्चति, मोहितुं), उन्मद् (c. 1. -माद्यति -मदितुं); 'my heart is distracted,' अस्मद् हृदयं विदीर्यते.

DISTRACTED, *p. p.* साकृष्टमानसः-सा-सं, विधिष्टः-ष्टा-ष्टं, विकृतः-ष्टा-ष्टं, मोहितः-ता-तं, विमोहितः-ता-तं, व्यग्रः-ग्रा-ग्रं, व्याकुलः-ला-लं, चिन्ताकुलः-ला-लं, खण्डितः-ता-तं, उन्मत्तः-क्ता-क्तं, व्यस्तचित्तः-क्ता-क्तं.

DISTRACTEDLY, *adv.* उन्मत्तयत्, व्यग्रं, व्याकुलमनसा, विकृतचेतसा, मूढचेतसा.

DISTRACTEDNESS, *s.* विधिष्टता, व्यग्रता, उन्मत्तता, चित्तविप्रवाः, साकुलत्वं.

DISTRACTION, *s.* विकर्षः-र्षणं.—(Perturbation of mind) मोहः, विमोहः, वैचित्यं, चित्तविधिष्टता, साकुलचित्तता, व्यग्रता, चित्तवैकल्यं, व्याकुलता, व्यस्तता.—(Madness) उन्मत्तता.—(Separation) विभेदः, विदारणं.—(Want of attention of mind) समनोयोगः, विचोषः.—(Distraction of employment, various employment) विकर्म्म *n.* (न्).

To DISTRAIN, *v. a.* चूणहेतोर् अथमणैस्व द्रव्याणि पृ (c. 1. धरति धर्तुं) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति ग्रहीतुं), निरुप् (c. 7. -रुण्धि-रोद्धुं).

DISTRESS, *s.* (Act of distraining) द्रव्यग्रहणं, द्रव्यपृतिः *f.*, अस्याव-

रथनग्रहणं, निरोधः.—(Calamity, affliction) क्लेशः, दुःखं, दुर्देशः, दुःखस्या, दुर्गतिः *f.*, दौर्गत्यं, व्यथा, कष्टं, पीडा, शोकः, सन्नायः, उद्वेगः, वैक्लव्यं, आपद् *f.*, विपद् *f.*, विपत्तिः *f.*, व्यसनं, विप्रवः, उपप्रवः, उत्पातः, विपुर्, चरितं, मनुः *m.*, बाधः, दैत्यं, वृजिनं, विडम्बना, आदीनवः, आश्रयः.

To DISTRESS, v. a. क्लिष्टं (c. 9. क्लिष्टनाति, क्लेशितुं, क्लेष्टुं), व्यथ in caus. (व्यथयति -यितुं), पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), उपपीड्, अभिपीड्, बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), तप् in caus. (तापयति -यितुं), सन्नप्, परितप्, उपतप्; उद्विज् in caus. (वेजयति -यितुं), क्लेशं दा, व्यथां कृ, विद् in caus. (खेदयति -यितुं).

DISTRESSED, p. p. क्लिष्टः -ष्टा-ष्टं, क्लेशितः -ता-तं, पीडितः -ता-तं, व्यथितः -ता-तं, दुःखितः -ता-तं, क्लिश्यमानः -ना-नं, क्लेशभाक् *m. f. n.* तापितः -ता-तं, तप्तः -ता-तं, सन्नप्तः -ता-तं, सन्नापितः -ता-तं, बाधितः -ता-तं, विपन्नः -ता-तं, आपन्नः -ता-तं, आपन्नस्तः -स्ता-स्तं, दुर्दृशापन्नः -ता-तं, आपन्नतः -ता-तं, कृच्छ्रगतः -ता-तं, आपन्नप्राप्तः -ता-तं, दुर्गतः -ता-तं, आतुरः -रा-रं, दुःखान्वितः -ता-तं, दुःखी -खिनी -खि (न), दुःखान्वितः -ता-तं, कातरः -रा-रं, उपतप्यमानः -ना-नं, छातप्यमानः -ना-नं, अभ्यर्हितः -ता-तं, विपुर् -रा-रं, विदुरः -रा-रं, उद्विग्नः -गना-गनं, विदूनः -ना-नं, दीनः -ना-नं, आधिमान् -मती-मत् (न), आकुलितः -ता-तं, परिकल्पितः -ता-तं, आतुरचित्तः -ता-तं, आर्त्तः -ता-तं in comp.; 'field of the distressed,' आर्त्तवन्युः *m.*

DISTRESSFUL, DISTRESSING, a. क्लेशकः -का-कं, क्लेशी -शिनी -शि (न), क्लेशदः -दा-दं, व्यथकः -का-कं, व्यथाकरः -री-रं, दुःखकरः -री-रं, दुःखमयः -यी-यं, पीडाकरः -रा-रं, उपतापनः -ना-नं, उद्वेजकः -का-कं, आत्ययिकः -की-कं.

DISTRIBUTABLE, a. विभाज्यः -ज्या-ज्यं, वरदनीयः -या-यं, परिकल्पनीयः -या-यं.

To DISTRIBUTE, v. a. पृष्णं पृष्णं विभज् (c. 1. -भजति -ने -भक्तुं) or प्रविभज् or संविभज्; विभागश्च or यथाविभागं or अंशंशि दा or क्लृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), or परिकल्प् or विन्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं) or विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), व्यस् (c. 10. -अस्यति -यितुं), वरद् (c. 10. वरदयति -यितुं), प्रकुट् (c. 10. -कुटयति -यितुं), निधिप् (c. 6. -धिपति -धेयुं), प्रणी (c. 1. -णयति -येतुं).—(Distribute food to a party) परिचिप् or परिचिप् (c. 10. -वेचयति -यितुं).

DISTRIBUTED, p. p. विभक्तः -क्ता-क्तं, प्रविभक्तः -क्ता-क्तं, संविभक्तः -क्ता-क्तं, पृष्णं विन्यस्तः -स्ता-स्तं, परिकल्पितः -ता-तं, प्रणीतः -ता-तं.

DISTRIBUTER, s. विभागकर्त्ता *m.* (नृ), संविभागकर्त्ता, विभागकल्पकः, परिकल्पकः, वरदकृत्, अंशयिता *m.* (नृ), अंशदः, विभक्ता *m.* (नृ), प्रणेता *m.* (नृ).

DISTRIBUTION, s. विभागः, विभागकल्पना, संविभागः, प्रविभागः, विभक्तिः *f.*, विभागकरणं, परिकल्पनं, क्लृप्तिः *f.*, अंशनं, अंशकरणं, वरदनं, परिनिवेपणं, प्रणयनं; 'distribution of food to a party,' परिचिपः -चिपं.

DISTRIBUTIVE, a. विभागदायी -यिनी -यि (न), विभागकल्पकः -का-कं, अंशकारी -रिणी -रि (न), वरदकारी, संविभागकर्त्ता *m. f. n.*

DISTRIBUTIVELY, adv. विभागशस्, विभागतस्, भागशस्, अंशंशि, संविभागेन.

DISTRICT, s. मण्डलं, देशः, प्रदेशः, चक्रं, राष्ट्रं, उपवर्जनं, गोचरः.

To DISTRUST, v. a. शङ्क (c. 1. शङ्कते -ङ्कितुं), आशङ्क, अभिशङ्क, परिशङ्क; न विश्वस् (c. 2. -श्वसति -तुं), न प्रती (c. 2. प्रत्यति -तुं *rt.* इ).

DISTRUST, s. अविश्वासः, अमृत्ययः, अमृतातिः *f.*, शङ्का, आशङ्का, सन्देहः, निह्वं, अनासङ्गः.

DISTRUSTED, p. p. अविश्वस्तः -स्ता-स्तं, आशङ्कितः -ता-तं, अमृतातः -ता-तं, DISTRUSTFUL, a. अविश्वासी -सिनी -सि (न), अमृत्ययी -यिनी -यि (न), शङ्काशीलः -ला-लं, आशङ्कान्वितः -ता-तं, साशङ्कः -ङ्का-ङ्कं, रोल्लसः -सा-सं.

DISTRUSTFULLY, adv. अविश्वासेन, अमृत्ययात्, शङ्कया, साशङ्कं, शङ्कापूर्वकं.

To DISTURB, v. a. (Agitate, disquiet) क्षुब्ध in caus. (क्षोभयति -यितुं), विक्षुब्ध, संक्षुब्ध, बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), उपरुष् (c. 7. -रुष्टि -रोडुं), यू (c. 5. धूनाति c. 9. धुनाति, धवि, धोतुं), मप् (c. 1. मपति -यितुं) or मन्प् (c. 1. मन्पति -न्यितुं c. 9. मप्राति), लुड् (c. 1. लोडति -डितुं c. 10. लोडयति -यितुं), आलुड्, समालुड्, परिलुड्, विलुड्, विलुप् (c. 6. -लुम्पति -लोतुं), विमलुप्.—(Disturb the mind) मुह in caus. (मोहयति -यितुं), विमुह्, व्यामुह्, विप्रमुह्, सम्मुह्, परिमुह्, व्याकुल (nom. व्याकुलयति -यितुं), व्याकुलीकृ, आकुल (nom. आकुलयति -यितुं), आकुलीकृ.—(Excite anger) प्रकुप् in caus. (कोपयति -यितुं).—(Hinder, interrupt) वृ in caus. (वारयति -यितुं), खड् (c. 10. खडयति -यितुं), विखड् (c. 7. -खिनति -खेडुं), विहन् (c. 2. -हन्ति -नुं), भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भङ्कुं).—(Disturb slumber) निद्रां भञ्ज्; 'to be, disturbed in mind,' मुह् (c. 4. मुहति) विमुह्, सम्मुह्, आकुलीभू, व्याकुलीभू.

DISTURBANCE, s. (Agitation, disorder) क्षोभः, संक्षोभः, विक्षोभः, व्याक्षोभः, व्यस्तता, विमर्हः.—(Emotion of mind, perturbation) आकुलत्वं, व्याकुलत्वं, प्रकोपः, वैक्लव्यं, व्यग्रता, मोहः, आवेगः.—(Tumult) विप्रय, आहवः, डिम्बः, तुमुलं; 'popular disturbance,' प्रकृतिक्षोभः.—(Interruption) भङ्गः, विच्छेदः, खड्गनं, बाधः.

DISTURBED, p. p. क्षुब्धः -ब्धा-ब्धं, क्षोभितः -ता-तं, बाधितः -ता-तं.—(In mind) आकुलः -ला-लं -लितः -ता-तं, व्याकुलः -ला-लं -लितः -ता-तं, व्याकुलीकृतः -ता-तं, आकुलचित्तः -ता-तं, मोहितः -ता-तं, विमोहितः -ता-तं, व्यस्तः -स्ता-स्तं, व्यग्रः -ग्रा-ग्रं, कातरः -रा-रं, खेदितः -ता-तं.

DISTURBER, s. क्षोभकरः, विक्षोभकर्त्ता *m.* (नृ), मोहकः.—(Interrupter) भङ्गकः, विच्छेदकारी *m.* (नृ), विप्रकरः, विलोपनकर्त्ता.

DISUNION, s. वियोगः, विसंयोगः, विप्रयोगः, असंयोगः, निर्गुक्तिः *f.*, भेदः, भिन्नता, विभेदः, विधेयः, अद्येपा, असन्धानं, आसङ्गत्वं, सङ्गवियुतिः *f.*, विच्छेदः, अनेक्यं, पार्थक्यं.

To DISUNITE, v. a. वियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), विप्रयुज्, विधिप् (c. 10. -धेययति -यितुं), भिद् (c. 7. (भिन्नति, भेङ्कुं), विभिद्, विचिद् (c. 7. -चिनति -चेडुं), पृषङ्, विगम् in caus. (गमयति -यितुं).

To DISUNITE, v. n. वियुज् in pass. (युज्यते), विप्रयुज्; विधिप् (c. 4. -धियति -धेयुं); विभिद् in pass. (भिद्यते), विगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).

DISUNITED, p. p. वियुक्तः -क्ता-क्तं, विप्रयुक्तः -क्ता-क्तं, विधिष्टः -ष्टा-ष्टं, निर्गुक्तिकः -की-कं, असंलग्नः -गना-गनं, असंसङ्गः -क्ता-क्तं, असंहतः -ता-तं, विरहितः -ता-तं, द्वैधीभूतः -ता-तं.

DISUNITER, s. वियोगकर्त्ता *m.* (नृ), भेदकरः, पृषङ्कारी *m.* (नृ).

DISUSAGE, DISUSE, s. अव्यवहारः, अनभ्यासः, असेवनं, अनाचारः, निवृत्तिः *f.*, विरतिः *f.*, व्यवहारनिवृत्तिः *f.*, आचारत्यागः, अभ्यासविच्छेदः.

To DISUSE, v. a. व्यवहारं or अभ्यासं तज् (c. 1. तजति, तङ्कुं), व्यवहारद् विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं) or निवृत् (c. 1. -वर्तते -वित्तुं), न सेव् (c. 1. सेवते -वित्तुं).

DISUSED, p. p. अव्यवहारितः -ता-तं, अनभ्यस्तः -स्ता-स्तं, असेवितः -ता-तं, तज्जः -क्ता-क्तं; 'as words,' निरुक्तः -क्ता-क्तं.

DITCH, s. खातं, खातकं, परिखा, गडः, खातभूः *f.*, खेयं, सखातं, उपकुल्या, कुल्या, प्रणालः, प्रतिक्षपः, निपानं.

To DITCH, v. a. परिखन् (c. 1. -खनति -नितुं), खाखन्, परिखाकरणं भूमिं खन्, परिखां कृ, गडं कृ.

DITCHER, s. खाखनिकः, परिखाखनकः. गडंखनित *m.* (नृ), खातकः.

DITTANY, *s.* सुगन्धीय औषधिप्रभेदः, तिक्तशालः.

DITTO, *s.* तपा, पृथीकृतः-कृत-कृतं, उपरिलिखितः-ता-तं.

DITTY, *s.* गीतं-तकं-तिका, गीतिः *f.*, गानं, गाथा, काव्यवस्तु.

DIURETIC, *a.* मूचलः-ला-लं, मूत्रवर्धकः-का-कं, मूत्रोत्पादकः-का-कं.

DIURNAL, *a.* आह्निकः-को-कं, दैनः-नी-नं-निकः-की-कं, दैनन्दिनः-

-नी-नं, दैवसिकः-की-कं, प्रात्यहिकः-की-कं, दिवातनः-नी-नं,

अन्वाहिकः-की-कं, नेपिकः-की-कं, नित्यः-त्वा-त्वं.

DIURNAL, *s.* पत्रिका, पत्रिः *f.*, पदमञ्जिका, दैनिकपुस्तकं.

DIURNALLY, *adv.* प्रतिदिनं, प्रतिदिवसे, प्रत्यहं, दिवसे दिवसे, दिने दिने.

DIUTURNAL, *a.* चिरस्थायी-यिनी-यि (नृ). चिरकालिकः-की-कं.

DIVAN, *s.* (Council of state) महासभा, शिष्टसभा, तुरुष्कदेशे राजसभा.

—(Saloon fitted up with sofas) केलिशयनयुक्ता शाला.

To DIVARICATE, *v. n.* द्विधा विभित् in pass. (विभित्ते), द्विभागोभू, द्विखण्डोभू,

द्विधाभू, विगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), द्विशारारूपेण विभित् in pass.

To DIVARICATE, *v. a.* द्विधाकृ, द्विभागोभू, द्विखण्डोभू, द्विशकलोभू.

DIVARICATION, *s.* द्विधाकरणं, द्विधाभाषः, द्विखण्डोकरणं, विभित्रता.

To DIVE, *v. a. and n.* मज्ज (c. 6. मज्जति, मंजुं, मज्जितुं), निमज्ज;

अवगाह (c. 1. -गाहते-हितुं-गाह्यं), व्यवगाह, जलमध्ये प्रविश (c. 6.

-विशति-येतुं), जलान्तःप्रवेशं कृ, जलान्तःप्रवेनं कृ, झु (c. 1. प्रयते,

प्रोतुं).—(Dive after something) क्विचिदन्वेषणार्थं जले निमज्ज.—

(Dive into any thing) समुद्रकर्मणि निविश, निरुप् (c. 10. -रुपयति

-यितुं); 'diving into books, ग्रन्थमग्नः-गता-गन्, ग्रन्थनिविष्टः-ष्टा

-ष्टं.—(Explore) अन्विप् (c. 6. -इच्छति c. 4. -इप्सति-रयितुं), परोष्

(c. 1. -इक्षते-क्षितुं).

DIVER, *s.* मंजु *m.* (कृ), निमंजु *m.*, गाहिता *m.* (तृ), अवगाहिता *m.*,

जलेवाहः.—(Into books) शास्त्रनिष्ठः.—(Bird) अवः, प्राची *m.* (नृ).

To DIVORCE, *v. n.* एककेन्द्रात् पराङ्मुखः-खी-खं भू or विचल् (c. 1.

-चलति-लितुं) or विगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं) or विच्यु (c. 1. -च्यते

-च्येतुं) or व्युत्क्रमम् (c. 1. -क्रामति-क्रमितुं).

DIVERGENCE, *s.* केन्द्रपराङ्मुखता, केन्द्रापसरणं, विचलनं, विच्युतिः *f.*,

विगमः, विस्तारः.

DIVERGENT, *a.* केन्द्रपराङ्मुखः-खी-खं, केन्द्रविचलः-ला-लं, विस्त्रुतः-ता-तं.

DIVERS, *a.* नाना indec., विविधः-धा-धं, अनेकः-का-कं, नानाप्रकारः-

-रा-रं, नानाविधः-धा-धं, बहुविधः-धा-धं, व्याविधः-धा-धं, नानारूपः-पी-पं.

DIVERSE, *a.* (Different) भिन्नः-त्वा-त्वं, विभिन्नः-त्वा-त्वं, अन्यः-न्या-न्यत्,

असदृशः-शी-शं, असमानः-ना-नं, असमः-मा-मं, अतुल्यः-त्या-त्वं.

विपरीतः-ता-तं, विविक्तः-क्ता-क्तं, अनोदृशः-शी-शं. इतरः-रा-रं,

पृथक् indec., पृथग्विधः-धा-धं.—(Various). See DIVERS.

DIVERSELY, *adv.* नानारूपेण, भिन्नप्रकारेण, अनेकपा, पृथक्.

DIVERSIFICATION, *s.* नानाप्रकारकरणं, नानारूपकरणं, अनेकरूपकरणं,

आकारपरिवर्तनं, वैचित्र्यं, विभिन्नता, विभेदः.

DIVERSIFIED, *p. p. or a.* नानारूपः-पी-पं, भिन्नरूपः-पी-पं, नानाप्रकारः-

-रा-रं, नानाविधः-धा-धं, पृथग्विधः-धा-धं, विविधः-धा-धं, व्याविधः-

-धा-धं, चित्रितः-ता-तं, विचित्रः-त्वा-त्वं, चित्रविचित्रः-त्वा-त्वं.

To DIVERSIFY, *v. a.* नानारूपं-पी-पं कृ, भिन्नरूपं-पी-पं कृ, चिन्

(c. 10. चित्रयति-यितुं), विचित्रं-त्वा-त्वं कृ, चित्रविचित्रोभू, नानाविधं

-धा-धं कृ.

DIVERSION, *s.* (Sport) विनोदः, विलासः, विलसनं, विहारः, क्रीडा,

परीहासः, केलिः *m. f.*, कौतुकं.—(Act of amusing the mind)

मनोविनोदः, मनोरञ्जनं, अनुरञ्जनं.—(Act of turning aside) स्वपथात्

or स्वमार्गाद् भ्रंशकरणं or व्युत्तिकरणं or विकर्षः or विकर्षणं.

DIVERSITY, *s.* (Difference) भेदः, विभेदः, भिन्नता, विभिन्नता, असादृश्यं,

असाम्यं, द्वैधं, द्वैविध्यं.—(Variety) वैचित्र्यं, विचित्रता, भेदाभेदः.

To DIVERT, *v. a.* (Turn from its course) स्वपथात् or स्वमार्गाद्

भ्रंशं in caus. (भ्रंशयति-यितुं) or विचल् in caus. (-चालयति-यितुं)

or विकृप् (c. 6. -कृषति c. 1. -कषति-कृष्टुं) or विच्यु in caus.

(-च्ययति-यितुं).—(Amuse, please) विनुद् in caus. (-नोदयति

-यितुं), विलस् in caus. (-लांसयति-यितुं), नन्द in caus. (नन्दयति

-यितुं), रम् in caus. (रमयति-यितुं), रञ्ज in caus. (रञ्जयति-यितुं).

DIVERTED, *p. p.* विकृष्टः-ष्टा-ष्टं, आकृष्टः-ष्टा-ष्टं, स्वमार्गव्याधितः-ता-तं.

—(Amused) विनोदितः-ता-तं, प्रमोदितः-ता-तं, उन्नासितः-ता-तं.

DIVERTING, *a.* हारकरः-री-रं, प्रहामी-सिनी-सि (नृ); हास्ययुक्तः-क्ता

-क्तं, विनोदकः-का-कं, विनोदजनकः-का-कं, आनन्दकः-का-कं.

DIVERTISEMENT, *s.* (Diversion) विनोदः, विलासः.—(A ballet

between the acts) अङ्गद्वयमध्ये नाटकप्रेक्षकाणां विनोदार्थं हस्तोपकं.

To DIVIST, *v. a.* (Strip) विवस्त्र (nom. -वस्त्रयति-यितुं), नग्नोभू, अवतृ

in caus. (-तारयति-यितुं), उन्मृप् (c. 1. -कषति-कृष्टुं), उन्मुच् (c. 6.

-मुचति-नोक्तुं), अवमुच्, विमुच्; उच्छद् (c. 10. -छादयति-यितुं), अपनह्

(c. 4. -नयति-नयुं).—(Deprive of) हृ (c. 1. हरति, हर्तुं), अपनी

(c. 1. -नयति-नेतुं), विपुन् (c. 10. -मोजयति-यितुं), विनाकृ.

DIVISTHUM, *s.* विवस्त्रोकरणं, नग्नोकरणं, अपनयनं, हरणं.

DIVIDABLE, *a.* विभेद्यः-द्या-द्यं, विभाज्यः-ज्या-ज्यं, खण्डनीयः-या-यं.

To DIVIDE, *v. a.* (Part, separate) भिद् (c. 7. भिनत्ति, भेदुं), विभिद्,

चिद् (c. 7. चिनत्ति, चेदुं), विचिद्; खण्ड् (c. 10. खण्डयति-यितुं),

विपुन् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं), विपुन्, विधिप् (c. 10. -धेयति-यितुं),

पृषद्, शकलोभू.—(Divide in two) द्विधा चिद् or कृ, द्विखण्डोभू,

द्विभागोभू, वंशीकृ.—(Make partition of) विभज् (c. 1. -भजति

-भक्तुं), प्रविभज्, संविभज्, वंश् (c. 10. वंशयति-यितुं), वंस् (c. 10.

-वंसयति-यितुं), परिकृप् (c. 10. -कल्पयति-यितुं).

To DIVIDE, *v. n.* भिद् in pass. (भिद्यते), विभिद्, विचिद् in pass.

(-चिद्यते), विपुन् in pass. (-युज्यते), विधिप् (c. 4. -धिष्यति-धेयुं),

द्विधाभू.—(Cleave open) स्फुट् (c. 1. स्फोटति c. 6. स्फुटति-टितुं),

दल् (c. 1. दलति-लितुं), विदल्.—(Divide upon a question)

द्विधाभू, द्वेधोभू.

DIVIDED, *p. p.* भिन्नः-त्वा-त्वं, विभिन्नः-त्वा-त्वं, विचित्रः-त्वा-त्वं, विपुक्तः-

-क्ता-क्तं, विधिष्टः-ष्टा-ष्टं, द्विधाकृतः-ता-तं, द्विधाभूतः-ता-तं, द्वेधोभूतः-

-ता-तं, पृषाकृतः-ता-तं, शकलोभूतः-ता-तं, विभक्तः-क्ता-क्तं, प्रविभक्तः-

-क्ता-क्तं, संविभक्तः-क्ता-क्तं, वंशितः-ता-तं, वंशः-शा-शं.

DIVIDEND, *s.* (Share, interest on money, &c.) भागः, वंशः,

लभांशः, उद्धारः, भाज्यं, कलान्तरं.—(In arithmetic) भाज्यं.

DIVIDER, *s.* (One that separates) भेदकः, विभेदकः, भेदकरः, विच्छेदकः,

व्येदकरः, वियोगकृत् *m.*—(Distributor) विभागकृत्यकः, संविभागकृत्,

वंशयिता *m.* (नृ).

DIVINATION, *s.* गणना, गणकता, पद्यगतिहस्तरेखादिलक्षणान् भविष्यदनुमान

or शुभाशुभकथनं, पृथिलक्षणपरीक्षा, शकुनपरीक्षणं, पृथेचिह्नपरीक्षणं,

भविष्यत्सूचनं.

DIVINE, *a.* दिव्यः-व्या-व्यं, दैवः-वी-वं, देवकीयः-या-यं, देवकः-का-कं,

दैविकः-की-कं, ऐश्वर्यः-री-रं, ईश्वरीयः-या-यं, ऐशः-शी-शं, ऐशिकः-

-की-कं, देवाहः-हा-हं.—(God-like) ईश्वरतुल्यः-त्या-त्वं, देवरूपी

-पिणी-पि (नृ), ईश्वरमूर्तिः-ति-ति-ति.

DIVINE, *s.* (Clergyman) पुरोहितः, धर्माध्यापकः, धर्मीपदेशकः.—

(Theologian) श्रोत्रियः, श्रुताध्ययनसम्पन्नः, परमार्थविद्.

To DIVINE, v. a. and n. (Practice divination) गणनां कृ, पक्षिगति-
चक्षुःस्पन्द्यादिलक्षणाद् भविष्यद् अनुमा (c. 2. -जाति -तुं) or शुभाशुभं
कृ (c. 10. कथयति -यितुं) or प्रदृश् in caus. (-दर्शयति -यितुं) or
सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं), शकुनानि or पूर्यलक्ष्यानि परोक्ष (c. 1.
ईक्षते -यितुं).—(Conjecture) अनुमा.

DIVINELY, adv. देवरूपेण, देववत्, दिव्यरूपेण, ईश्वरीयप्रकारेण.

DIVINER, s. (One who practices divination) दैवज्ञः, शकुनपरीक्षकः,
पूर्यलक्ष्यनिरीक्षकः, निमित्तज्ञः, पक्षिगतिहस्तरेखादिलक्षणाद् भविष्यत्सूचकः.
—(Conjecturer) अनुमाता m. (तुं).

DIVINO, s. मञ्जनं, निमज्जनं, ज्वगाहः—हर्न, विगाहः, ज्वः—वनं.

DIVING-BELL, s. वायुपूर्तिं यदाकृति यत्नं अन्तविषय जलेवाहा गम्भीर-
खलिले सुचिरेण वसितुं शक्नुयानि.

DIVINITY, s. (State of being divine) देवत्वं—ता, भगवत्त्वं, ब्रह्मत्वं.—
(A god) देवः—चो f., देवता, भगवान् m.—वतो f. (तुं), सुट्, विषुषः,
सुचिरायुः m. (सुं).—(Theology) परमापेक्षिता, ईश्वरविषया विद्या.
श्रुतिविद्या, धर्मशास्त्रविद्या, पारम्परिकविद्या.

DIVISIBILITY, s. वेद्यत्वं, विच्छेद्यता, भेद्यत्वं, संशनीयता, विभाज्यत्वं.

DIVISIBLE, a. वेद्यः—द्या—द्यं, विच्छेद्यः—द्या—द्यं, विच्छेदनीयः—या—यं, भेद्यः—
द्या—द्यं, विभाज्यः—या—यं, संशयः—श्या—श्यं, संशनीयः—या—यं,
—संशयितव्यः—या—यं.

DIVISION, s. (Dividing, separating) छेदः, विच्छेदः—दंनं, भेदः, विभेदः—
दंनं, खड्गनं, परिच्छेदः, परिच्छिन्नः f., विभित्तिः f., पृथक्करणं, द्विधाकरणं,
द्विधीकरणं.—(Partition) भाजनं, विभागः, प्रविभागः, विभागकरणं,
संश्लेषः, उद्धारविभागः, उद्धार—रथं.—(Disunion) वियोगः, विसंयोगः,
विप्रयोगः, विभेदः.—(State of being divided) भिन्नता, विभिनता,
विच्छिन्नता, विभक्तता.—(Part, distinct portion) भागः, खण्डः,
विभागः, देशः, प्रदेशः, एकदेशः.—(Division of time) कालविभक्तिः f.
—(Of an army) गुल्मः, दलं, सेन्यायूहः.—(In arithmetic)
भागहर्क—हार्य, हरयं, छेदनं.

DIVISOR, s. (In arithmetic) हरकः, हारकः, अङ्कहारकः, हरः, हारः, भाजकः.

DIVORCE, DIVORCEMENT, s. निराकरणं, त्यागः, स्त्रीपुरुषविच्छेदः, धर्मोन्-
सारणं or व्यवहारदर्शनानन्तरं विवाहसन्धभेदः.—(From a wife)
स्वभावात्निराकरणं, स्वभावात्त्यागः; 'writting of divorce,' त्यागपत्रं.

To DIVORCE, v. a. स्वभावात् or स्वभौतैर तज् (c. 1. तजति, तज्) or
परिपत्र or निराकृ or निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), व्यवहारदर्श-
नानन्तरं विवाहसन्धं भिद् (c. 7. भिनति, भेत्तुं).

DIVORCED, p. p. तर्क—क्ता—क्तं, परित्यक्त—क्ता—क्तं, निराकृतः—ता—तं.

DIVORCER, s. स्त्रीपुरुषयोर् विच्छेदकर्ता m. (हे), विवाहसन्धभेदकः.

To DIVULGE, v. a. प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), विकाश, ख्या in
caus. (ख्यायति -यितुं), विख्या, प्रकटीकृ, विपुष् (c. 10. -वोपयति
-यितुं), व्यक्तकृ, व्यच् (c. 7. -चनक्ति -चनितुं), विप्रप् in caus. (-प्रपयति
-यितुं), विवृ (c. 5. -वृणोति -वदितुं—रौतुं), स्पष्टीकृ, प्रचर् in caus.
(-चारयति -यितुं); 'to divulge a secret,' रहस्यं भिद् (c. 7. भिनति
भेत्तुं); 'to divulge counsel,' मन्त्रभेदं कृ.

DIVULGED, p. p. प्रकाशितः—ता—तं, प्रकटीकृतः—ता—तं, विप्रपितः—ता—तं.

DIVULGER, s. प्रकाशकः, ख्यापकः; 'of a secret,' रहस्यभेदकः.

DIVULGING, s. प्रकाशनं, ख्यापनं, प्रकटीकरणं, विप्रपणं, विवरणं, व्यक्तिकरणं,
सद्वैत्र प्रचारणं; 'of a secret,' रहस्यभेदः; 'of counsel,' मन्त्रभेदः.

DIVULSION, s. विदार—रथं, विदरः, उन्मादनं, उद्धारणं.

To DIZZY, v. a. भ्रूय (c. 10. भ्रूयति -यितुं), परिभ्रूय, चलङ्क, परिष्कृ.

DIZZINESS, s. भ्रमरं, भ्रमरं, भ्रमः, विभ्रमः, विभ्रमिः f., घूर्णिः f.,

घूर्णनं, पथुरादिचापल्यं, चक्षुरादिचापल्यं, प्रमादः.

Dizzy, a. (Vertiginous) भ्रमरी-रिखी-रि (न), भ्रमी-मिखी-मि (न),
घूर्णीयमानः—ना—नं.—(Causing dizziness) भ्रमरकर—री—रं.—
(Thoughtless) चपलः—ला—लं, प्रमादी—दिनी—दि (न).

To DO, v. a. (Act) कृ (c. 8. करोति, कुस्ते, कर्तुं), सङ्क, अभिकृ; विधा
(c. 3. -दधाति -धातुं), व्यवसो (c. 4. -स्यति -सातुं), वेह (c. 1. वेहते -यितुं).

—(Execute) कृ, विधा, सम्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), पद
(c. 10. पदयति -यितुं).—(Perform) कृ, विधा, अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति
-धातुं), आस्था, समास्था, प्रवृत् in caus. (-वर्तयति -यितुं), निर्वृत्,

वृत्; सम्पद् in caus., निष्पद्, उत्पद्, उपपद्.—(Practice) साधर्
(c. 1. -चरति -रितुं), समाचर्, अभ्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), सेव्
(c. 1. सेवते -यितुं), साध्रि (c. 1. -अयति -ने -यितुं).—(Transact)

व्यवहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं) कृ, समाचर्, निर्वह in caus. (-वाहयति
-यितुं), पण् (c. 10. पणयति -यितुं), पणाय कृ.—(Carry on, effect)

निर्वह in caus., प्रवृत् in caus., प्रवो (c. 1. -अयति -येतुं), सम्पद्
in caus., तीर् (c. 10. तीरयति -यितुं), पू (c. 10. पारयति -यितुं).—

(Exert labour) वेह, विवेह, व्यवसो, व्यववसो, यत् (c. 1. यत्ते
-यितुं).—(Cause) कृ, उत्पद् in caus., जन् in caus. (जनयति -यितुं),

साध् in caus. (साधयति -यितुं).—(Do with, employ) प्रयुन् (c. 7.
-युनक्ति -योक्तुं c. 10. -योनयति -यितुं), उपयुन्, व्यापृ in caus. (-पारयति
-यितुं), प्रवृत् in caus. (Do away, destroy) साध् in caus.,

विनश् in caus. (-नाशयति -यितुं), लुप् (c. 6. लुप्यति, लोभुं).—Do
good to) उपकृ.—(Do evil to) अपकृ.—(Do one's duty) कृतं

or कर्तव्यं कृ, धर्मं निष्पद् in caus.—(Do one's best) यथाशक्ति
कृ; 'he does not know what to do,' यथाकार्यं न जानाति;

'one's own doing,' आत्मकृतः—ता—तं, स्वकृतः—ता—तं.

To DO, v. n. (Act, behave) चर् (c. 1. चरति -रितुं), साचर्, समाचर्;
पूत् (c. 1. वर्तते -रितुं), व्यवहृ.—(Fare) सस्, भू, वृत्, स्वा (c. 1.
तिष्ठति, स्यातुं); 'How do you do?' किं येनम् अस्ति, किं कुशलं

भवति, येनं भवतु.—(Do well, prosper) सुखः—स्या—स्यम् अस्,
वसितः—ता—तं भू, वृष् (c. 1. वर्धते -यितुं).—(Do ill) दुःखः—स्या—स्यम्

अस्, दुःस्विति गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं).—(Suit) युन् in pass.
(युज्यते); 'that will do,' इत्यलं, यथेष्टं.

Do, s. (Ado) दण्डं, कष्ट.—(Feat) कर्म n. (न) चेदितं, विचेदितं.

DOAB, s. (Name of a country) अन्तर्देशी f.

DO-ALL, s. सर्वकर्मो-मो-मो (न) सर्वकर्मोऽर्थः—शा—यं, सर्वकार्यचर्चकः—का—कं.

DOAT. See DOTE.

DOCIBLE, DOCHLE, a. विनयः—या—यं, प्रणयः—या—यं, विधेयः—या—यं, वश्यः—
श्या—श्यं, वश्याः—या—यं, वश्यानुगः—या—यं, वश्यात्मा—त्मा—त्म (न)

अनुकूलः—ला—लं, अनायासेन शिक्षणीयः—या—यं or शिक्ष्यः—ध्या—ह्यं,
गृह्यकः—का—कं, अनुविधायी—विनी—यि (न), अधीनः—ना—नं, आयतः—
त्ता—तं, असत्त्वन्दः—न्दा—न्दं, निग्रः—ग्रा—गं, शिक्षाशीलः—ला—लं.

DOCIBLENESS, DOCHILITY, s. विनयता, विधेयता, वश्यता, शिक्षणीयत्वं,
शिक्षाशीलत्वं.

Dock, s. (The plant) लोलिका, वृद्धरागः, रक्तद्रावः, सौगन्धिकं,
रक्तसौगन्धिकं.—(Tail cut short) छिन्नवालः, ह्रस्वपुच्छः.—(Station
for ships) नौकावस्थानं, नौकाशयः, नावाशयः, नौकाघाटः, नौकागारः,
नावाघाटः, नौकोद्धारस्थानं.

To DOCK, v. a. पुच्छं छिद् (c. 7. छिनति, छेत्तुं) or अवच्छिद् or ह्रस्
(c. 10. ह्रासयति -यितुं), अवकृत् (c. 6. -कृणाति -कर्तुं), निकृत्, लू

—(c. 9. लुनाति, लुभितुं).—(Lay up in a dock) नौकाशये निविश

in caus. (-वेशयति -यितुं), नायम् उद् (c. 1. -हरति -हर्तुं).

DOCK-YARD, *s.* नाविकभाण्डागारं, नौकानिर्मोक्षणानं.

DOCKEN, *p. p.* अपचितः -चा -चं, अपकश्चितः -ता -तं, लूनः -ना -नं.

DOCKET, *s.* (Ticket on goods) चक्रपटः, भाण्डोपरि चिह्नं or चक्रः or चक्रपत्रं, पत्रकं.—(Small piece of paper containing the heads of a writing) सङ्ग्रहपत्रकं, सूचिपत्रकं.—(List of those who have cases in a court) अपिनां or कार्याणां नामावलिपत्रं.

To DOCKET, *v. a.* (Make an abstract of a writing and enter it in a book) लिखितसङ्ग्रहं कृत्वा पुनरे समाहू in caus. (-रोपयति -यितुं), or अभिलिख् (c. 6. -लिखति -लिखितुं).

DOCTOR, *s.* (A learned man) पण्डितः, ज्ञानी *m.* (नं), व्युत्पन्नः, पेटः, शास्त्री *m.* (नं).—The word आचार्यः is affixed to the names of learned men, as 'Doctor' is prefixed: thus रायवाचार्यः, रामाचार्यः.—(Teacher) आचार्यः, शिक्षकः, अध्यापकः, उपदेशकः, गुरुः *m.*—(Doctor of divinity) परमार्थविद्याज्ञः, श्रुतिविद्यासम्प्रदायः.—(Physician) पेटः, चिकित्सकः, भिषक् *m.* (नं), आयुर्वेददृक् *m.* (ज्ञं), चिकित्सानीवी *m.* (नं), चण्डकाटः, रोगशानकः, रोगहन् *m.*, रोगहा *m.* (नं), नीचदः.

To DOCTOR, *v. a.* कित् in des. (चिकित्सति -त्सितुं), भिषन् (nom. भिषयति -यितुं), उपचर् (c. 1. -परति -रितुं), उपचारं कृ, औपधोक्.

DOCTORAL, *a.* आचार्यपदसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नं), पेटः -द्या -द्यं.

DOCTORALLY, *adv.* पेटयत्, पण्डितयत्, आचार्ययत्, गुरुयत्.

DOCTORSHIP, *s.* आचार्यता -न्तं, आचार्यपदं, गुरुत्वं, पेटपदं.

DOCTRINAL, *a.* तत्त्वोपदेशकः -का -कं, तत्त्वोपदेशी -श्रिनी -श्रि (नं).

तत्त्वशिक्षकः -का -कं, शिक्षाविषयः -या -यं, वैधिकः -को -कं, सौत्रः -त्रो -त्रं.

DOCTRINE, *s.* (Principle laid down) तत्त्वं, मतं, सूत्रं, न्यायः.—(System of doctrines) पथः, पन्थाः *m.* (पथिन्), मार्गः; 'a different doctrine,' परमतः; 'difference of doctrine,' शास्त्रभेदः; 'heretical doctrine,' असत्तास्तः; 'received doctrine,' आश्रयः, सम्प्रदायः; 'adhering to a doctrine,' वादरतः.—(Learning) विद्या, पाठित्वं.

DOCUMENT, *s.* पत्रं -त्री, पत्रकं, पत्रिका, लेख्यं, लेख्यपत्रं, लेख्यप्रसङ्गः, लेख्यपत्रं, लेख्यप्रमाणं, लिखनं, लिखितं; 'a forged document,' कपटलेख्यं.

DODECAGON, *s.* द्वादशाक्षरं, द्वादशकोणः.

To DODGE, *v. a. and n.* (Trick) घट् (c. 10. वञ्चयते -ति -यितुं), व्यपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अपदिश्, प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), प्रतृ in caus. (-तारयति -यितुं), छल् (c. 10. छलयति -यितुं).—(Evade) अपक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), पलाय् (c. 1. पलायते -यितुं).—(Escape by suddenly shifting place) पलायमानो अकस्मात् परिवृत् (c. 1. -वृत्ते -वृत्तुं), विपरिवृत्, इत्येतः परिधाव् (c. 1. -धापति -यितुं), विपरिधाव्.

DODGER, *s.* चञ्चकः, मायी *m.* (नं), कपटी *m.* (नं), व्यपदेशा *m.* (घृ), प्रतारकः.

DOE, *s.* (She-deer) मृगी, मृगवधूः, हरिणी, रणी, रोहिण् *f.*, समीची, धूमती, कन्दली; 'doe-skin,' मृगीचर्म *n.* (नं).

DOER, *s.* कर्त्ता *m.* (ज्ञं), कारी *m.* (नं), कारकः, कारः, कटः, कृत् in comp. विधायी *m.* (नं), अनुष्ठाता *m.* (नृ), कर्मकारी *m.*, कर्मकटः, सम्पादकः, निर्वाहकः, प्रवर्त्तकः.

To DOFF, *v. a.* (Put off dress) वस्त्रम् अवहृ in caus. (-तारयति -यितुं), or अवहृ (c. 1. -नयति -नेतुं), व्यपनी, विवस्त्र (nom. -वस्त्रयति -यितुं), वल्क्य् (c. 1. -कपति -कप्युं), अवमुच् (c. 6. -मुचति -मुच्युं), विमुच्, अपनह् (c. 4. -नयति -नयुं).

Doc, *s.* (The animal) या *m.* (यान्), कुङ्कुटः, कुकुटः, शुनकः, भयकः, मृगदशकः, पक्षपुच्छः, पक्षपालधिः *m.*, ललनिहः, जिह्वालिह् *m.* (हं), पृकारिः *m.*, ग्रामसिंहः, शीघ्रपेतनः, रात्रिमागटः, कृत्तः, सारमेयः, पानादः, शरत्कामी *m.* (नं), शयकाम्यः, कीलेयकः; 'sporting-dog,' मृगयाकुशलः कुङ्कुटः, आखेटकाद्यर्थं या, पिशकदूः *m.*; 'mad-dog,' खलकः; 'bite of a dog,' अर्दशनं.—(Andiron) लोहमयः शूलाधारः. 'To go to the dogs,' शुनो गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), परिधि in pass. (-द्यीयते), पिनश् (c. 1. -नयति).

To DOG, *v. a.* कुङ्कुटयद् अन्विप् (c. 1. -इयति -रयितुं), पश्चाद्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), पश्चाद्गन् (c. 1. -पश्यते -सितुं), अनुगृन्, अनुम् (c. 1. -सरति -सर्तुं), अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठानुं), निवम् अनुमृत् आयाप्तं जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

DOG-BRIER or DOG-ROSE, *s.* जवापुष्पः कण्टकगुल्मः, खोदपुष्पः कण्टकस्रष्टः. DOG-CHIEF, *a.* अनासयत् or विनासयत् अत्यमूल्येन क्रयः -या -यं, स्वत्यमूल्यः -त्या -त्यं, स्वत्यार्थः पा -यं.

DOG-DAYS, *s.* अदिनानि *n. pl.* असुष्णकालः, असुष्णमयः. सूर्यदिनानि. आयाणात् प्रभृति भाद्रपथ्यन्तं कालः.

DOG-FANCY, *s.* अक्लीडी *m.* (नं), अगणिकः, आगणिकः.

DOGGED, *a.* (Sullen, obstinate) वक्रभायः -या -यं, कर्कशभावः -या -यं, नटः -टा -टं, क्षमः -मा -यं, कठिनः -ना -नं, निष्ठुरः -रा -रं.

DOGGEDLY, *adv.* वक्रभावेन, कर्कशभावेन, नाट्येन, निष्ठुरं, कर्कशं.

DOGGEDNESS, *s.* भाववक्रता, कर्कश्यं, जाट्यं, नटता, निष्ठुर्यं, कर्कश्यं.

DOGGISH, *a.* (Irregular, as verses) अपरिमितचरणः -गा -यं, अपरिमितपदः -दा -दं, विषमः -मा -मं; 'doggerel verse,' कुक्कितता. मन्दकविता, नीचकविता.

DOGGISH, *a.* अशीलः -ला -लं, शीघ्रः -वो -वं, कुङ्कुटाचारः -रा -रं, अश्रुतिः -त्रिः -त्रि, आपदः -दो -दं, शीघ्रापदः -दो -दं; 'a doggish fellow,' अशरः; 'a doggish life,' अश्रुतिः *f.*

DOGGISHNESS, *s.* शीघ्रं, अशीलता, कुङ्कुटाचारत्वं, अभावः, पशुता.

DOG-GRASS, *s.* तृणभेदः, तृणं, कष्टः, पातविशेषः.

DOG-HEARTED, *a.* अहृदयः -या -यं, कुङ्कुहृदयः -या -यं, कठिनहृदयः -या -यं.

DOG-HOLE, *s.* अचिह्नं, अगर्भः. कुङ्कुलगर्भः. अचिह्नं, अगर्भः, अगर्भस्थानं.

DOG-KEEPER, *s.* अचोषकः, अयान् *m.* (नं), आगणिकः, अचयः.

DOG-KENNEL, *s.* कुङ्कुललयः, अगृहं, कुङ्कुलगृहं, कुङ्कुलगारं.

DOG-LOUSE, *s.* अयूका, कुङ्कुलका. अकीटः. कुङ्कुलकीटः.

DOGMAT, *s.* मतं, तत्त्वं, सूत्रं, विधिः *m.*, सम्मतं, नियमः. आदेशः, निर्देशः, व्यवस्था.

DOGMATIC, DOGMATICAL, *a.* आदेशकः -का -कं or निर्देशकः, समताभिमानो-निनी-नि (नं), सधर्मं समतावादी-दिनी-दि (नं) or समतावलसी-दिनी-दि (नं), मतसंस्थापनः -ना -नं, नियमिकः -को -कं, वैधिकः -को -कं, सौत्रः -त्रो -त्रं.

DOGMATICALLY, *adv.* आदेशकप्रकारेण, सनिर्देशं, दृढनिश्चयपूर्व्यं, सधर्मं.

DOGMATISM, *s.* समताभिमानं, समतासंस्थापनं. सधर्मं समतावादः or समतावलसनं, दृढोक्तिः *f.*

DOGMATIST, DOGMATISER, *s.* धर्मपूर्व्यं or सधर्मपूर्व्यं समतावादी *m.* (नं) or समताभिमानो *m.* (नं) or तत्त्ववादी.

To DOGMATISE, *v. n.* सधर्मं or सगर्भं समतं वद् (c. 1. वदति -दितुं), दृढोक्ता समतं संस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), तत्त्वानि धर्मेषु वद्.

DOG'S EAR, *s.* कुङ्कुलकर्णः, अकण्ठः, पुस्तकपत्रकोष्ठे अकण्ठाकारः पुटः.

DOG-SICK, *a.* कुङ्कुलपदं यमनकारी-रिणी-रि (नं).

DOG'S-MEAT, *s.* अमांसं, कुङ्कुलमांसं, विमांसं. कुङ्कुलहारः. उच्छिष्टाश्च.

DOG-STAR, *s.* कुङ्कुलसंज्ञा तारा यस्याम् उदितायाम् असुष्णकालो भवति.

- DOG'S-TOOTH, *s.* श्यादन्तः, शृङ्ग, कुकुरदन्तः.
 DOG-TRICK, *s.* श्रवृत्तं, श्रवृत्तं, श्रवृत्तं *n.* (नं), दुष्टेष्टितं, कुचेष्टा.
 DOG-WEARY, *a.* कुकुरवत् परिश्रान्तः-न्ता-न्तं, अतिश्रान्तः-न्ता-न्तं.
 DOINGS, *s. pl.* (Things done) चरितं, चरितं, वेष्टितं, विवेष्टितं, कृतं, कर्म्म *n.* (नं), विधानं, व्यापारः, चेष्टा, वृत्तं.—(Conduct) व्यवहारः, आचारः, आचरितं, चारित्र्यं, वृत्तिः *f.*, चर्या, प्रवृत्तिः *f.*, रीतिः *f.*
 DOLE, *s.* (That which is dealt, a part, share) भागः, चंष्टः, विभागः, भाजितं, भाज्यं, उद्धारः, उपहारः, खरदं, वेदः, भिन्नं, वरदः.—(Gratuity) पारितोषिकं.—(Grief) शोकः, दुःखं.
 To DOLE, *v. a.* पृषक् पृषग् विभज् (c. 1. -भजति -ते -भुञ्जे), विभागशः or चंष्टांशं दा.
 DOLEFUL, DOLESOME, *a.* शशोकः-का-कं, शोचनः-ना-नं, शोकाश्रितः-श्री-नं, दुःखी-खिनी-खि(नं), समनुः-सुः-सु, विपादी-दिनी-दि(नं), उद्विग्नः-गता-गन्तं, उग्रः-ग्रा-ग्रं.
 DOLEFULLY, *adv.* शशोकं, सविपादं, सोद्वेगं, सदुःखं, सोत्कण्ठं, सखेदं, उग्रं.
 DOLEFULNESS, DOLESOMENESS, *s.* शोकः, दुःखं, विपादः, विषण्णता, मनुः *m.*, खेदः, उद्वेगः, अनाह्लादः, उग्रत्वं, उद्विग्नता, हानिः *f.*, मनोहानिः *f.*, दुःखित्वं.
 DOLL, *s.* पुचिका, दारुपुत्रिका, पाञ्चालिका, पाञ्चालिका, पाञ्चाली, पुत्रली, दारुगर्भा, दारुस्त्री, शालभञ्जी-त्रिका, शालाद्वी, कुरुद्वी, यामा, अञ्जलिकारिका.
 DOLLAR, *s.* (A silver coin) रूप्यमुद्रा, रौप्यमुद्रा.
 DOLORIFIC, *a.* दुःखकरः-री-रं, व्याकारः-री-रं, घोडाकरः-री-रं.
 DOLOROUS, *a.* शशोकः-का-कं, शोकमयः-यी-यं, दुःखमयः-यी-यं, शोकान्वितः-ता-तं, समनुः-सुः-सु, खेदान्वितः-ता-तं.
 DOLOUR, DOLOR, *s.* शोकः, दुःखं, खेदः, मनुः *m.*, क्लेशः.
 DOLPHIN, *s.* (Kind of sea-fish) समुद्रोदयमत्स्यभेदः.—(The constellation) श्रविषा, धनिष्ठा.
 DOLT, *s.* स्तूलबुद्धिः *m.*, स्तूलधीः *m.*, मन्दबुद्धिः, मूर्खः, मूढः, जडः.
 DOLTISH, *a.* जडबुद्धिः-द्धिः-द्धि, मन्दमतिः-तिः-ति, स्तूलः-ला-लं.
 DOLTISHLY, *adv.* मूढवत्, जडवत्, मूर्खवत्, जाड्येन, वध्वरवत्.
 DOLTISHNESS, *s.* स्तूलबुद्धित्वं, मन्दमतितां, जडता-त्वं, जाड्यं, मूढता, मूर्खता, निबुद्धिता, अविज्ञता.
 DOMAIN, *s.* (Territory governed) राष्ट्रं, विषयः, देशः, प्रदेशः.—(Empire) राज्यं.—(Estate, possession) भूमिः *f.*, अधिकारः, आधिकारणं, रिवयं.
 DOME, *s.* (Cupola) अङ्गोलाकारं प्रासादशृङ्गं or हर्षशिखरं.
 DOMESTIC, *s.* (One who lives in the family) गृहवासी *m.* (नं), अन्नेवासी *m.* (नं), आन्तर्देशिकः.—(Servant) भृत्यः, भूतकः, अनुजीवी *m.* (नं), गृहदासः, प्रेयः, कर्म्मकरः, सेवकः, परिचरः, 'female domestic,' दासी, प्रेया.
 DOMESTIC, *a.* (Belonging to one's house or family) गृहः-स्वा-स्वं, गृहसम्बन्धी-न्धनी-न्ध (नं), आन्तर्देशिकः-को-कं, गृहजः-जा-जं, गृहजातः-ता-तं, भूमः-त्वा-त्वं, आवासपिकः-का-कं, 'domestic affairs,' गृहकार्यं, गृहव्यापारः, 'domestic chaplain,' कुलाचार्यः, कुलविप्रः, 'domestic contentions,' गृहविद्वेदः, गृहभेदः, गृहकलहः, 'domestic duties,' कुलाचारः, 'domestic slave,' गृहदासः-सी, 'bewildered with domestic cares,' गृहमूढधीः.—(Not wild) गृहजः-का-कं, ग्राम्यः-म्या-म्यं, ग्रामवासी-सिनी-सि (नं), 'a domestic cock,' गृहकुक्कुटः, ग्रामकुक्कुटः, 'a domestic pigeon,' गृहकपोतकः.—(Staying much at home) गृहारूढचेताः *m.* (स्),

- गेहशूरः, गृहप्रियः, गृहवासी *m.* (नं).—(Pertaining to one's country) देशिकः-को-कं, देश prefixed in comp., अभिन्नदेशीयः-या-यं, 'intestine broil,' जनपदभेदः.
 To DOMESTICATE, *v. a.* गृहकं-का-कं कृ, गृहे पुष् (c. 10. पोषयति-यितुं).
 DOMESTICATED, *p. p.* गृहकः-का-कं, गृहपुष्टः-ष्टा-ष्टं, चेकः-का-कं, ग्राम्यः-म्या-म्यं, संस्यः-स्या-स्यं.
 DOMICILE, *s.* गृहं, वासस्थानं, वसतिः *f.*, निवासः, आवासः, अधिवासः, समावासः, अवस्थानं, वेशम *n.* (नं), आलयः, निलयः, आयतनं.
 DOMICILED, *p. p.* कृतवासः-सा-सं, कृतालयः-या-यं, समावासितः-ता-तं.
 DOMINANT, *a.* प्रभूतः-जा-तं, प्रभवः-वा-वं, प्रभविष्णुः-ष्णुः-ष्णु, प्रधानः-ना-नं, प्रचलः-ला-लं, अतिरेकी-कियी-कि (नं), सातिशयः-या-यं, प्रकृष्टः-ष्टा-ष्टं, श्रेष्ठः-ष्टा-ष्टं, अधिष्ठाता-ची-तु (नं), अग्रस्यः-स्या-स्यं.
 To DOMINATE, *v. n.* प्रभू, अतिरिक् in pass. (-रिच्यते), वर्तितुं, व्यतिरिक्, अधिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं), अध्यास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं), प्रशास (c. 2. -शास्ति -शासितुं).
 DOMINATION, *s.* प्रभुत्वं, प्रभविष्णुता, प्राधान्यं, आधिपत्यं, ईशत्वं, ऐश्वर्यं, अधिकारः, राजत्वं, राज्यं, शासनं, प्रशासनं, प्रचलता.
 To DOMINEER, *v. n.* प्रभेष्ट शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं) or ईश (c. 2. ईष्टे, ईशितुं), भर्त्सनपूष्टम् आधिपत्यं कृ, भूष् (c. 5. पूष्णोति, यमिषितुं).
 DOMINEERING, *a.* प्रधी-धिषी-धि (नं), धृष्टः-ष्टा-ष्टं, भर्त्सनकारी-रिणी-रि (नं), मदोद्विग्नः-ता-तं, मदोद्विग्नः-ग्रा-ग्रं, उन्मत्तः-क्ता-कं.
 DOMINICAL, *a.* प्रभुदिवसविषयकः-का-कं, विश्रामवारसम्बन्धी-न्धनी-न्ध (नं); 'dominical letter,' प्रभुवारलाक्षणिको वर्णः, विश्रामवारसूचकम् अक्षरं.
 DOMINICAL, *s.* (The Lord's-day) ईश्वरदिवसः, प्रभुदिनं, विश्रामवारः, रविवारः, भट्टारकवारः.
 DOMINICAN, *s.* डामिनिकनतावल्लरी सन्ध्यासिचिषेयः, योगी *m.* (नं), तपस्वी *m.* (नं).
 DOMINION, *s.* ऐश्वर्यं, राज्यं, राजत्वं, प्रभुत्वं, ईशत्वं, अधिकारः, आधिपत्यं, शासनं.—(Country governed) राष्ट्रं, विषयः, देशः, प्रदेशः.
 DOMINO, *s.* (A long cloak used as a disguise) विडम्बनयोग्यो दीर्घप्राधारः.—(An oblong piece of ivory) शलाका, दन्तादिमयो दीर्घचतुरस्रः.
 DON, *s.* आर्यः, महाशयः, सुजनः, महानुभावः, प्रधानलोकः, शिष्टलोकः.
 DONARY, *s.* धर्मार्थं दत्तं, ईश्वराय दत्तं वस्तु or द्रव्यं.
 DONATION, *s.* दानं, प्रदानं, दत्तं, प्रदेयं, सम्प्रदानं, दायः, उपहारः, उपायनं, वितरणं, विसर्जनं, उत्सर्जनं, त्यागः, विश्रायणं, चंहतिः *f.*, प्रदा, दादः दा, दं, हरणं, प्रतिपादनं, विहायितं, स्पर्शनं.
 DONATIVE, *s.* दानं, प्रदानं, वितरणं, विसर्जनं, पारितोषिकं.
 DONE, *p. p.* कृतः-ता-तं, अनुष्ठितः-ता-तं, आचरितः-ता-तं, निष्पन्नः-को-कं, वृत्तः-क्ता-कं, सम्पादितः-ता-तं.
 DONEE, *s.* दानग्राही *m.* (नं), दानग्रहीता *m.* (नं), देयी *m.* (नं).
 DONGEON or DONJON, *s.* दुर्गमये सुगमस्थानं, दुर्गमिनिः *f.*, दुर्गकोटिः *f.*; दुर्गशिखरं. See DUNGEON.
 DONKEY, *s.* गृहभः, खरः, रासभः, 'donkey-cart,' खरयानः, 'bray of a donkey,' खरनादः, खरकारः.
 DONOR, *s.* दाता *m.* (नं), प्रदाता, दायकः, दाकः, दादी *m.* (नं), दानकरी *m.* (नं).
 DOODLE, *s.* अल्पबुद्धिः *m.*, अल्पधीः *m.*, मूर्खः, दुर्नैतिः *m.*, अवज्ञजस्यी *m.* (नं).
 To DOOM, *v. a.* (Condemn to punishment) दूष् (c. 10. दूषयति-यितुं).—(To death) वधदण्डाहं-हं-हं ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं), वधदण्डाहं कृ.—(Consign) च्छ् in caus. (अर्पयति-यितुं), समु, प्रतिपद् in caus. (-पादयति-यितुं), निधिष् (c. 6. -धिषति -धिषितुं), नियुज्

- (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं).—(Destine) प्रकृप् (c. 10. -कल्पयति-यितुं), निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति-देष्टुं).—(Judge) विचर् in caus. (-चारयति-यितुं), निर्णय (c. 1. -णयति-येतुं).
- DOOM, *s.* (Judgment) विचारः, अन्तिमविचारः.—(Sentence) निर्णयः, क्षातपण्यं.—(Condemnation) दण्डः-दण्डनं, दण्डाज्ञा, दण्डयोगः.—(State to which one is destined) भवितव्यता, विधिः *m.*, काल-नियोगः, विहितदशा, दिष्टं, नियतिः *f.*—(Ruin) क्षणं, क्षयः, नाशः.
- DOOMED, *p. p.* दण्डितः-ता-तं, प्रकल्पितः-ता-तं, निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, विचारितः-ता-तं, निर्णयितः-ता-तं, नियुक्तः-क्ता-क्तं or कालनियुक्तः.
- DOOMSDAY, *s.* विचारदिनं, महाविचारदिनं, सङ्कलोकविचारणदिवसः.
- DOOMSDAY-BOOK, DOMESDAY-BOOK, *s.* पृथक्काले घेतद्वीपराजाज्ञया लिखितं सङ्घेचपरिसंख्यारूपं पुस्तकं, घेचमङ्गलपुस्तकं.
- DOOR, *s.* द्वारः, द्वाः *f.* (र), कपाटः-ट, कपाटः-टं, चररः-री-रि *m.* अलारः, गृहमुखं, प्रतिहारः, प्रतीहारः.—(Entrance) प्रवेशः-शनं, मुरं, वेशिका, प्रतिहार्यं.—(Passage) पयः; 'principal door,' सिंहद्वारः; 'private door,' अन्तर्द्वारं, प्रच्छन्नद्वारं, प्रच्छन्नं; 'back door,' पश्चद्वारं, पश्चकः; 'in doors,' गृहस्थितः; 'out of doors,' गृहपहिःस्थः, स्थानान्तरीगतः; 'next door to,' निकटस्थः-स्था-स्थं, अनन्तरपक्षी-क्षिनी-क्षि (न्); 'leaf of a door,' द्वारशाला.
- DOOR-CASE, *s.* द्वारपरिगतं काष्ठादि, द्वारमञ्चकः.
- DOOR-KEEPER, *s.* द्वारपालः, द्वारस्थः, द्वाररक्षकः, द्वारी *m.* (न्), द्वाःस्थः, द्वाःस्थितः, द्वाराध्यक्षः, प्रतिहारः, प्रतीहारः-री *f.*
- DOOR-POST, *s.* द्वारस्तम्भः, द्वारस्पर्श, द्वारकाष्ठं, द्वारदारः *m.*
- DOOR-SILL, *s.* द्वारपिण्डी, देहलिः *f.*-ली, गृहदती, गृहापग्रहणी, रुखिका, घसुरः, उडुसरः.
- DORIC, *a.* (Architecture) गृहनिर्माणे विशेषमार्गः or रीतिविशेषः.
- DORMANT, *a.* सुप्तः-मा-मं, प्रसुप्तः-मा-मं, शयितः-ता-तं, शयानः-ना-नं, निद्रितः-ता-तं, निद्राणः-णा-यं.—(Concealed) प्रच्छन्नः-चा-चं, गुप्तः-मा-मं.
- DORMITORY, *s.* शय्यागृहं, शयनगृहं, शयनशाला, निद्राशाला, स्वप्निकेतनं, विश्रामशाला, शयनागारः.—(Burial-place) श्मशानं, प्रेतवनं, पितृवनं.
- DORMOUSE, *s.* अतिनिद्रालुः क्षुद्रमृषिकभेदः, अतिसम्प्रशीलो मृषिकः.
- DORSAL, *a.* पृष्ठः-ष्टा-ष्टं, पृष्ठसम्बन्धी-न्धनी-न्धि (न्).
- DORSER, DORSER, DOSSER, *s.* पृष्ठेन वाहनयोग्यः पिटकः or पेटकः or करण्डः.
- DOSE, *s.* यद् भेषजम् एकवारं रोगिणे देयं or रोगिणा पेयं or निगरखोयं, भेषजमात्रा, औषधमात्रा, रोगियोग्य औषधभागः, देयं, पेयं, पानं; 'a small dose of medicine,' औषधस्य अल्पभागः.
- To DOSE, *v. a.* रोगिणा निगरखोयम् औषधभागं दा, (c. 3. ददाति, दातुं), भेषजं दा, भिषज् (nom. भिषज्यति-ज्यितुं), औषधीकृ.
- DOSSIL, *s.* (Pledge of lint on a sore) विकेशिका.
- DOT, *s.* विन्दुः *m.*, शून्यं, विमुद् *f.* (प्) or चिमुद्, सं, कणः, अक्षः.
- To DOT, *v. a.* विन्दुना अक्षं (c. 10. अक्षयति-यितुं) or चिम् (c. 10. चिहयति-यितुं).
- DOTAGE, *s.* चालिशबुद्धित्वं, चालिशता, चालिश्यं, बुद्धिनाशः, बुद्धियैकत्वं, हतबुद्धित्वं, बुद्धिशीघ्रता, ज्ञानहानिः *f.*, बुद्धिलोपः, दीर्घत्वं, जीर्णवस्था.—(Excessive fondness) अत्यनुरागः, अत्यन्तमेव *n.* (न्).
- DOTAL, *a.* यौतुकसम्बन्धी-न्धनी-न्धि (न्), औद्वाहिकः-की-कं, शौल्कः-ल्की-ल्कं, शौल्किकः-की-कं, स्त्रीधनविषयः-या-यं.
- DOTARD, *s.* चालिशमतिः *m.*, जरातुरः, हतबुद्धिः *m.*, क्षीणबुद्धिः *m.*, चालिशः, अतिबुद्धः.
- To DOTE, *v. n.* (Be silly through age) अतिबुद्धत्वाद् चालिशबुद्धिः-द्धिः-द्धि भू or मुह (c. 4. मुसति, मोहितुं).—(Love to excess)

- अत्यनुरागवान्-यतो-यत् or अत्यनानुरक्तः-क्ता-क्तं भू or धस्; 'I dote upon her,' तथा अत्यनुरागवान् अस्मि.
- DOTING, *a.* अत्यनुरागवान्-यतो-यत् (त्), अत्यनुरक्तः-क्ता-क्तं.
- DOTINGLY, *adv.* अत्यनुरागेण, अत्यनुरागपूर्वम्, अत्यनुरागं, सातिचेहं.
- DOTTED, *p. p.* चिह्नितः-ता-तं, अक्षितः-ता-तं, चिचितः-ता-तं.
- DOUBLE, *a.* द्विगुणः-णा-यं, द्वेधः-धी-यं, द्विकः-का-कं, द्विविधः-धा-यं, द्विप्रकारः-रा-रं, द्विगुणसंख्यः-ख्या-ख्यं, द्विगुणपरिमाणः-णा-यं, उभयः-ये *sing.* and *pl.* only, द्वि in comp., as, 'having double leaves,' द्विपर्यः-खा-यं; 'having a double row of teeth,' उभयोदन्-दन्ती-दन् (त्) or द्विदन्; 'for a double object,' उभयापेक्षं.—(Deceitful) विचित्रः-चा-चं, अनुनुः-नु-नु, पक्षकः-का-कं.
- DOUBLE, *s.* (Twice the quantity) द्विगुणं, द्वेधं, द्विकं, द्विर्, द्विकृत्वस्.—(Trick) छलं, कपटः-टं, उपायः, माया, व्यपदेशः.—(A turn) विपरिवर्तनं.
- To DOUBLE, *v. a.* द्विगुणीकृ, द्विगुण (nom. द्विगुणयति-यितुं), गुणीकृ.—(Fold) पुटीकृ, पुट (nom. पुटयति-यितुं); 'to double a cape,' अन्तरीपं परितो नौकया वह् in pass. (उत्सते); 'to double the fist,' मुष्टिं यन् (c. 9. यप्ताति, यन्तुं).
- To DOUBLE, *v. n.* द्विगुणीभू.—(Turn in running) विपरिवृत् (c. 1. -वर्तते-वर्तितुं).—(Play tricks) मायां कृ, कुहकं कृ, कपटं कृ, व्यपदिष्ट (c. 6. -दिशति-देष्टुं).
- DOUBLED, *p. p.* द्विगुणितः-ता-तं, द्विगुणीकृतः-ता-तं, गुणीकृतः-क्ता-तं. (Folded) पुटितः-ता-तं, पुटीकृतः-ता-तं.
- DOUBLE-DEALER, *s.* द्विधापारी *m.* (न्), द्विध्वहारी *m.* (न्), उभयविधः, द्विकर्मा *m.* (न्), मायी *m.* (न्), कपटी *m.* (न्), कापटिकः, असरलः.
- DOUBLE-DEALING, *s.* द्विधापारः, द्विध्वहारित्वं, कपटः, छलं, माया, असरल्यं, शठता, प्याजः, वेदगम्यं.
- DOUBLE-DYED, *p. p.* द्विरन्त्रितः-ता-तं, द्विरक्तः-क्ता-क्तं, द्विकपायितः-ता-तं.
- DOUBLE-EDGED, *a.* द्विधरः-रा-रं, उभयतस् तोषणः-क्षणा-क्षयं.
- DOUBLE-FACED, *a.* द्विमुरः-रती-रं, द्विपदनः-नी-नं, उभयोमुखः-खी-खं.
- DOUBLE-FORMED, *a.* द्विरूपः-पी-यं, द्वाकारः-रा-रं, द्विप्रकारः-रा-रं.
- DOUBLE-HEADED, *a.* द्विशिरोधकः-का-कं, द्विशिराः-रा-रः (स्), द्विमुखः-दी-द्धं.
- DOUBLE-MEANING, *s.* द्वयः, सन्दिग्धार्थः, द्विरूपः, उपादानं.
- DOUBLE-MINDED, *a.* द्विमनस्कः-क्ता-क्तं, द्विमनाः-ना-नः (स्).
- DOUBLE-NATURED, *a.* द्विभावः-वा-यं, द्विधातुः-तु-तु.
- DOUBLE-TONGUED, *a.* द्विनिद्रः-द्धा-द्धं, द्विरसनः-ना-नं, मिथ्यावादी-दिनी-दि (न्) or असत्यवादी, अनुतपाक *m. f. n.*
- DOUBTLESS, *s.* द्वैगुण्यं, द्वित्वं, द्वैतं, द्वैविध्यं, उभयत्वं.
- DOUBLER, *s.* द्विगुणकारी *m.* (न्), द्विगुणकृ, द्विविधकर्ता *m.* (द्धं).
- DOUBLET, अन्तरीयं, उरोवस्त्रं, उरश्चदः, परिधानं, उरोरक्षण.
- DOUBLOON, *s.* विदेशीयस्वर्णमुद्राविशेषः.
- DOUBLY, *adv.* उभयतस्, उभयथा, द्विधा, द्विगुणं, द्विविधं.
- To DOUBT, *v. n.* शङ्क (c. 1. शङ्कते-ङ्कितुं), परिशङ्क, आशङ्क, विशङ्क, परिशङ्क, सन्देह (c. 2. -देहि-रधुं), विकृप् (c. 1. -कल्पते-ल्पितुं c. 10. -कल्पयति-यितुं), संशो (c. 2. -शेते-शयितुं), विचर् in caus. (-चारयति-यितुं), मनसा दोल (nom. दोलायते-यितुं) or आन्दोल (आन्दोलयति-यितुं), सन्देहं कृ.
- To DOUBT, *v. a.* शङ्क (c. 1. शङ्कते-ङ्कितुं), परिशङ्क, न विश्वस् (c. 2. -श्रसति-तुं), न प्रती (c. 2. प्रवेति-तुं *nt. इ.*), उद्विज् (c. 6. -विजते-जितुं).
- DOUBT, *s.* सन्देहः, संशयः, शङ्का, आशङ्का, विकल्पः, विकल्पितं, चिन्तकः, विशयः, द्वेधं, विचिकित्सा, द्वारः.—(Uncertainty of mind) चिन्त-

विशेषः, चिन्तान्दोलनं, चिन्तविभ्रमः, यत्नता. विमर्तिपक्षः *f.*, चक्षुष्यैः, जनिर्णयः.—(Suspicion, distrust, fear) शङ्का, अविश्वासः, चमत्प्रत्ययः, भयं.—(Difficulty) श्रुत्यं, दुर्गं, कृष्टं, कष्टं, विषमं, चापा.—(Objection) चापः—पक्षं, उद्ग्राहः; 'case of doubt,' सन्देहपक्षः; 'cause of doubt,' शङ्कास्पदं; 'in doubt,' दोलायमानः—ना—नं, संशयापन्नः—चा—चं, शङ्कान्वितः—ना—तं, सशङ्कः—ङ्का—ङ्कं; 'without doubt,' असंशयः.
DOUBTED, *p. p.* सन्दिग्धः—ग्या—ग्यं, संशयितः—ता—तं, शङ्कितः—ता—तं.
DOUBTER, *s.* संशयिता *m.* (तृ), संशयान्ता *m.* (नृ), सन्दिग्धमतिः *m.*, संशयालुः *m.*, सन्देग्धा *m.* (गृ), सन्देहकर्त्ता *m.* (त्रै); संशयकृत्.
DOUBTFUL, *a.* सन्दिग्धः—ग्या—ग्यं, सांशयिकः—को—कं, शङ्कनीयः—या—यं, सशङ्कः—ङ्का—ङ्कं, संशयः—या—यं, संशयापन्नः—चा—चं, शङ्कान्वितः—ता—तं, संशयस्यः—स्या—स्यं, संशयान्तकः—का—कं, शङ्कामयः—यो—यं, सन्दिहान्तः—ना—नं, वैकल्पिकः—की—कं, सविकल्पकः—का—कं, विशयो—यिनी—यि (नृ).—(Ambiguous) सन्दिग्धाचः—घी—घं, अस्पष्टार्थः—घी—घं.—(Questionable) साशङ्कनीयः—या—यं, वितर्कः—की—कं, मोमांस्यः—स्या—स्यं; 'to render doubtful,' सन्दिह् in caus. (नेहयति—यितुं).
DOUBTFULLY, *adv.* संशयं, सशङ्कं, सन्देहेन, शङ्कया, सविकल्पं, सवितर्कं.
DOUBTFULNESS, *s.* सन्दिग्धता, सांशयिकत्वं, संशयता, शङ्कनीयत्वं.
DOUBTINGLY, *adv.* साशङ्कं, शङ्कापूर्वकं, शङ्कया, अविश्वासेन, चमत्प्रत्यात्.
DOUBTLESS, *a.* असंशयः—या—यं, असन्दिग्धः—ग्या—ग्यं, निःसन्देहः—हा—हं.
DOUBTLESS, DOUBTLESSLY, *adv.* असंशयं, निःसंशयं, निःसन्देहेन, संशयं विना, कः सन्देहः, सुनिश्चितं.
DOUCEUR, *s.* पारितोषिकं, उपप्रदानं, उपायनं, उल्लोचः.
DOUGH, *s.* गुण्डिका, जलघटितः शङ्कुः *m.*, जलसंसृष्टः शङ्कुः, मर्दितशङ्कुः, पिष्टकः, संपूयः.
DOUGHTY, *a.* चीरः—रा—रं, शूरः—रा—रं, विक्रान्तः—ना—तं, प्रशस्तः—त्ता—स्तं, To DOUSE, *v. a.* जले मज्ज् in caus. (मज्जयति—यितुं) or निमज्ज् or निविश् in caus. (वेशयति—यितुं).—(Put out) निर्वा in caus. (चापयति—यितुं).
DOVE, *s.* कपोतः, कपोतिका, पारावतः, कलरयः, कलध्वनिः *m.*, कलकरावः.
DOVE-COT, DOVE-HOUSE, *s.* कपोतपालिका, पिटङ्कः, कपोतागारः, पारावतालयः.
DOVE-TAIL, *s.* काहसन्धिः *m.*, दाहसोवनं, काहग्रन्थनं, कपोतपालाकारः काहसन्धिः *m.*
DOWAGER, *s.* मृतभर्तृधनभागिनी विधवा, निर्वाया, राधा, मृतभर्तृका.
DOWDY, *s.* (Woman) विरूपी—पिप्ली, दुर्घेशिनी, दुर्घसना, स्थूलरूपी.
DOWER, DOWRY, *s.* (Jointure) स्त्रीधनं, विधवाधनं, स्त्रीवृत्तिः *f.*, स्वामिद्वं—(Wife's portion) यौतुकं, यौतकं, पुतकं, शुल्कः, शौटाहिकं, अध्यावाहिकं.
DOWLED, *a.* यौतुकवती, शुल्किनी, यौतुकप्राप्ता, मृतभर्तृधनभागिनी.
DOWDLINESS, *a.* यौतुकहीनः—ना—नं, शुल्कहीनः—ना—नं, निर्धनः—ना—नं.
DOWLAS, *s.* (Coarse cloth) स्थूलपटं, स्थूलश्राटकं, वराशिः *m.*
DOWN, *s.* (Soft feather) मृदुपदाः, सुकुमारपशः, छिग्रपर्णः, सुखस्पर्शः पर्णः.—(Fine hair) मृदुलोम *n.* (नृ), छिग्रलोम, सुकुमारलोम.—(Down of the body) अङ्गुरुहं, ननुरुहं, लोम *n.* (नृ), रोम *n.* (नृ), चक्रुरः.—(Down of plants) नृणलोम, नृणकेशः; 'down of the gourd,' ललावृकटं.—(Poor lilly land for pasturing sheep) अविप्रज्रायोग्यं पट्टेतोयमस्थलं, नृणसपट्टितः, निधनपट्टितः.
DOWN, 'prep.'—अधः, अधमः; 'thrown down,' अधपातितः—ता—तं, अधःपातितः—ता—तं, अधःशिमः—मा—मं, अधःशिमः—मा—मं; 'put down,' अधःकृतः—ता—तं; 'fallen down,' अधःपातितः—ता—तं; 'gone

down,' अधोगतः-ता-तं; 'laid down,' अवतारितः-ता-तं; 'hang-
ing down,' अवलुप्तमानः-ता-तं; 'to sit down,' उपविश्य (c. 6.
-विशति-नेष्टु); 'down to,' पर्यन्तं, यावत् affixed, as, 'down
to the present time,' अधुना यावत्.

Down, *adv.* अधम्, अधस्तात्, नीचे, अधोऽधम् अधोभागं प्रति.—(Tending down) अवाक्, अवाचीनं, अवकटं.—(At the bottom) अधःस्थः -स्था -स्थं; 'ups and downs,' पातोत्थाताः *m. pl.*

DOWN-CAST, *a.* अवसन्नः-ना-नें, विपणः-खा-खं, विपणवदनः-ना-नं, अवनतः-ता-तं, नतमुखः-खी-खं, अपोमुखः-खी-खं, अपोवदनः-नी-नं, अवाङ्मुखः-खी-खं, अपोदृष्टिः-ष्टिः-ष्टि, दीनमुखः-खी-खं, विमुखः-खा-खं, दीनप्रताः-नाः नः (स्), दीनचैतनः-ना-नं.

DOWNFALL, s. ध्वंसः, प्रध्वंसः, क्षयः, परिक्षयः, नाशः, विनाशः, सत्पथः, व्ययः, उच्छेदः, उत्पादनं, सधःपतनं.

DOWNFALLEN, a. क्षयःपतितः -ता -तं, परिक्षीणः -णा -णं, ध्वंसितः -ता -तं.

DOWNHEARTED, *a.* विपणः -णा -णं, दीनमनाः -नाः -नः (स्) or उद्दि-
 ग्नमनाः or दुर्मेनाः, दीनमनस्कः -स्का -स्कं, दीनचेतनः -ना -नं. ज्ञानः
 -ना -नं, खिद्यमानः -ना -नं, उत्साहहीनः -ना -नं.

DOWNHILL. ४. प्रवणभूमिः *f.*, पातुकभूमिः. उत्तङ्गः, स्यान् क्रमशोऽधोगम्यं.

DOWNLOOKED, a. अपभ्रष्टः -ष्टिः -ष्टि, अपभ्रुतः -खी -खं, अपभ्रवदनः -नी -नं, अपभ्रङ्गः -खी -खं, नम्रभ्रुतः -खी -खं, नम्रभ्रुता -द्धी -द्धि (नृ).

DOWNLYING, ३. शयनकालः, शय्यागमनसमयः, विश्रामकालः.

DOWNLYING, a. प्राप्तप्रसवकाला, आसन्नप्रसववेदना, प्राप्तशयनकाला.

DOWNRIGHT, *adv.* (Straight down) अवक्रतं, जनिदं, जकुटिलं, अविलोदं, अवो-धसु, अवक्.—(Plainly) व्यक्तं, सुव्यक्तं, मित्रार्थं, स्पष्टं.—(Com-pletely) सु or जनि prefixed, सम्यक्, सर्वतः, अविलेन.

DOWNRIGHT, a. (Plain) स्पष्टः -द्या -धं, व्यवक्रः -क्ता -क्तं, सुस्पष्टः -द्या -धं, सुव्यवक्रः -क्ता -क्तं.—(Direct) अवक्रः -क्ता -क्तं, अनिष्टः -द्या -धं, सकृद्विलः -ला -लं.

Downsitting, s. उपवेशः -शनं, समुपवेशनं, विश्रामः.

DOIRNWARD, *a.* अपस्तनः -नी -नं, अधोगामी -मिनी -मि (न्), अधाद्
-वाची -वाक् (क्), अधाचीनः -ना -नं, अवकटः -टा -टं.—(Declivous)
प्रवहः -खा -यं, पातकः -की -कं.

DOWNWARD, DOWNWARDS, *adv.* अव prefixed, अवधत्, अवधत्सु, अवधत्ताम्, अवधात्, अवधाचीनं, अवधकटं; 'looking downwards,' अवधोदृष्टिः *m. f.*; 'going downwards,' अवधोगामी -मिनी -मि (न्).
DOWNY, *a.* (Covered with down or soft hair) मृदुलोदभवान् -वती -वत् (त्), मृदुलोमा -ना -म (न्), स्निग्धपर्युषः -शी -शै.—(Soft) सुखस्पर्शः -शी -शै, कोमलः -ला -लं, मृदुः -ह्री -हृ, सकमारः -रा -रं.

DOWRY, s. यौतुकं, शल्कः. See DOWER.

DOWSE, S. आस्फोटः-टनं, चपेटिका, तलमहार., करायातः, चपेटायातः.

To DOZE, v. n. निद्रा (c. 2. -द्राति-तुं), स्वप् (c. 2. स्वपिति, स्वप्तुं), प्रस्वप्, निमोल् (c. 1. -मोलति-लितुं), शो (c. 2. शेते, शयितुं), निद्रां कृ, जस्यनिद्रां कृ, ईपत्तिद्रां कृ.

DOZEN, *s.* and *a.* द्वादश *m.f.n.* (न्), द्वादशकः-का-कं, द्वादशसंख्यकः-का-कं.

DOZER, s. निद्राणः, निद्रायमाणः, ईषन्निद्राकृत् *m.*, शायी *m.* (न्).

DOZINESS, s. निद्रा, निद्राशीलत्वं, शिथिलता, निद्रालुत्वं, श्यालुता.

Dozy, a. निद्रालुः -लुः -लु, शिशयिषुः -षुः -षु, स्वप्नशीलः -ला -लं,
निद्राशीलः -ला -लं, सपम्भः -म्भः -म्भ, नैद्रः -द्री -दं, निद्रालसः -सा -सं.

DRAB, s. (Low woman) चन्दकी, कुलदा, वेश्या, भद्रा, यमिचारिणी.
—(Brown cloth) कपिशवस्त्रं.

DRAB, a (Dun-coloured) कपिशः-शा-शं, कपिलः-ला-लं, पित्रलः-ला-लं.

- DRACHM, DRACHMA, *s.* (Silver coin) रूपमुद्राविशेषः.—(Eighth part of a particular weight) विशेषपरिमाणस्य पादार्धं.
- DRAFF, *s.* उच्छिष्टं, शेषं, भुक्तावशेषं, शेषान्नं, मलं, खलं, किट्टं, असारः.
- DRAFFISH, DRAFFY, *a.* मलिनः—ना—नं, खली—लिनी—लि (न्), असार—रा—रं.
- DRAFT, *s.* (Order for money) हुसिद्धका, हुसिद्धकापत्रं. *See* DRAUGHT.
- To DRAG, *v. a.* कृप् (c. 1. कर्षति c. 6. कृषति, ऋष्टुं, कष्टुं), आकृप्, हृ (c. 1. हरति—ते, हर्तुं).—(Drag off, drag away) अपकृप्, अवकृप्, व्यपकृप्, अपहृ, व्यपहृ.—(Drag out) उत्कृप्, निष्कृप्, उद्धृ, निहृ, उत्पद् in caus. (—पाटयति—यितुं).
- To DRAG, *v. n.* कृप् in pass. (कृष्यते), आकृप्.—(Proceed slowly) विलम्बं (c. 1. लघते—सितुं).
- DRAG, *s.* (Instrument for dragging) आकर्षणी, आकर्षणयन्त्रं.—(Car) रथः, क्रोडारथः, चक्रपानं.
- DRAGGED, *p. p.* कृष्टः—ष्टा—ष्टं, आकृष्टः—ष्टा—ष्टं, अवकृष्टः—ष्टा—ष्टं, दृष्टः—ता—तं.
- To DRAGGLE, *v. a.* पङ्केन दुष् in caus. (हृषयति—यितुं), कर्हमे लुट् in caus. (लोडयति—यितुं), कर्हमानरेण कृप् (c. 1. कर्षति, ऋष्टुं).
- To DRAGGLE, *v. n.* कर्हमे लुट् (c. 6. लुडति—ठितुं), कर्हमे लोटनाद् मलिनीभृ, पङ्कानरेण कृप् in pass. (कृष्यते).
- DRAGGLE-TAIL, *s.* अपरिष्कृता स्त्री, अविनीतपेशिनी.
- DRAG-NET, *s.* आकर्षकजालं, आकर्षणी, नदीतले आकर्षणयोग्यं जालं.
- DRAGON, *s.* नागः, व्यालः, सहिः *m.*, भुजङ्गमः, पत्तगः, पद्ययुक्तः सर्पः.
- DRAGON-LIKE, *a.* नागरूपः—पी—पं, व्यालवद् उग्रस्वभावः—वा—वं.
- DRAGOON, *s.* अष्टारुदः सैन्यः, अष्टारोही योद्धा *m.* (दृ), सादी *m.* (न्).
- To DRAGOON, *v. a.* देशम् अष्टारुदसैन्येन विभ्रुतं कृ.
- DRAIN, *s.* जलनिर्गमः, जलमार्गः, नालः, प्रणालः, नाली, प्रणाली, परीवाहः, परिवाहः, सारणिः *f.*—णी, जलोच्छ्वासः, उदकगमनमार्गः, जलवाहनी, कर्हमाटकः, सङ्करः, भमः, वाहसः; 'a village drain,' ग्रामसङ्करः.
- To DRAIN, *v. a.* (Draw off gradually) क्रमशो निःसृ in caus. (—सारयति—यितुं) or निर्गम in caus. (—गमयति—यितुं) or निष्कृप् (c. 1. -कर्षति—ऋष्टुं) or आकृप् or अपवहृ (c. 1. -यहति—चोदुं) or परिवहृ or सु in caus. (सावयति—यितुं) or निःसृ or उत्तिष्ठप् (c. 6. -क्षिपति—क्षेपुं).—(Dry up, exhaust) शुष् in caus. (शोषयति—यितुं), उच्चुप्, विशुप्, संशुप्, शुष्कीकृ.—(Drink up) आपा (c. 1. -पिबति—पातुं), प्रपा, परिपा.
- DRAINED, *p. p.* शोषितः—ता—तं, उच्छोषितः—ता—तं, परिवहितः—ता—तं, आपीतः—ता—तं, शुष्कीकृतः—ता—तं, रेचितः—ता—तं, नीरसीकृतः—ता—तं.
- DRAKE, *s.* हंसः, कलहंसः, राजहंसः, कादसः, वरटः, कामिकः.
- DRAM, *s.* (A small quantity) अल्पिका, अल्पभागः.—(A draught of spirituous liquor) सुरापानं, शुण्डामात्रा, सुरामात्रा.—(Drink to give courage) वीरपाणं.—(Spirituous liquor) शुण्डा, शोषुः *m.*—यु *n.* सुरा, चारुणी, मदिरा, हाला; 'dram-shop,' शुण्डापानं; 'keeper of one,' शौखिदकः—की *f.*
- DRAM-DRINKER, *s.* सुरापः—पी *f.*, शुण्डापायी—यिनी *f.* (न्), शोषुपः—पी.
- DRAMA, *s.* नाटकः, प्रकरणं, रूपं—पकं, यात्रा. The following are various kinds: भाणः, व्यायोगः, समवाकारः, डिमः, ईहामृगः, अङ्कः, वीथी, प्रहसनं.—(Minor drama) उपरूपकं. The following are various kinds: नाटिका, चोटकं, गोष्ठी, सट्टकं, नाट्यसारकः, प्रस्थानं, उतथ्यः, कार्यं, प्रेक्ष्यं, हासकं, संलापकं, श्रीगदितं, शिल्पकं, विलासिका, लासिका, दुर्भसिका, प्रकरणिका, हस्तीपं, भाणिका.—(The science or art of acting) नाट्यं, नटचर्या.
- DRAMATIC, DRAMATICAL, *a.* नाटकीयः—या—यं, नाटकविषयः—या—यं,

- काव्यशास्त्रीयः—या—यं, यात्रिकः—की—कं; 'dramatic language,' नाट्योक्तिः *f.*; 'dramatic rules,' नाट्यधर्मिकः; 'dramatic representation,' नटचर्या.
- DRAMATICALLY, *adv.* नाट्यधर्मानुसारत्, नाटकरूपेण, काव्यशास्त्रानुसारेण.
- DRAMATIS-PERSONA, *s.* नटनामानि *n. pl.*, नटानां, नामावलिः *f.*
- DRAMATIST, *s.* नाटकरचकः, नाटककज्ञा *m.* (नृ), काव्यशास्त्रज्ञः, रूपकनि-चर्या *m.* (नृ).
- DRAP, *s.* वस्त्रं, वसनं, पटः, चेलः—लं, चेलं, शाटकः—कं.
- DRAPER, *s.* वस्त्रविक्रेता *m.* (नृ), पटविक्रयी *m.* (नृ), वस्त्रवाणिज्यकारी *m.* (नृ).
- DRAPERY, *s.* (The trade) वस्त्रादिक्रयविक्रयः, वस्त्रकर्म *n.* (नृ), वस्त्रवा-णिज्यं.—(Cloth) वस्त्रं, पटः, वासः *n.* (नृ).—(Dress of a picture, &c.) प्रच्छदपटः, परिच्छदः, वसनं, असरं.
- DRAUGHT, *s.* (Act of drinking) पानं.—(Quantity drunk at once) पीतं, पेयं, पानं, एकपानं; 'a draught of milk,' पयःपानं.—(Abstract) सङ्ग्रहः, सारः, वस्तु, वस्तुमात्रं.—(Delineation, sketch) आलेख्यं, आलेखनं, पाण्डुलेख्यं, चित्रारम्भः, वस्तुमात्रं.—(Picture drawn, resemblance) चित्रं, उपमा—मानं, प्रतिमानं, प्रतिमूर्तिः *f.*—(Detachment from the main army) महासैन्यमध्याद् आनीतः सैन्यगुल्मः.—(Sewer, drain) सङ्करः, कर्हमाटकः.—(Draught of a ship) यत् गलपरिमाणं नावं प्रावयति.—(Order for money), *See* DRAFT. (Act of drawing) आकर्षणं, आकृष्टिः *f.*; 'a draught ox,' शाकटः, प्रासङ्ग्यः, प्राग्भारः.
- DRAUGHT-BOARD, *s.* अष्टापदं, शारिफलं—लकं, नयपीठी, पञ्चनी, पञ्चमी, पञ्चारी.
- DRAUGHT-HORSE, *s.* शाकटः—टिकः—टोनः, रथ्यः, प्रवहणवाजी *m.* (नृ).
- DRAUGHTS, *s.* अष्टापदक्रोडा, शारिक्रोडा; 'a piece at draughts,' शारिः *m.*, शारः, सारिः *m.*, सारः, सारिका, जनुपुत्रकः, खेलनी—लिनी, नयः; 'moving a piece at draughts,' परिणायः, परीणायः.
- DRAUGHTSMAN, *s.* लेखकः, आलेख्यकृत्, चित्रकारः, चित्रकरः.
- To DRAW, *v. a.* (Pull along) कृप् (c. 1. कर्षति c. 6. कृषति—ते, ऋष्टुं, कष्टुं), आकृप्, समाकृप्, परिकृप्, प्रतिकृप्, सङ्कृप्.—(Drag forcibly) हृ (c. 1. हरति, हर्तुं).—(Attract) आकृप्, समाकृप्, प्रतिकृप्, समुपकृप्; अभिप्रणी (c. 1. -णयति—येतुं); 'she draws the eyes of all,' सर्वचक्षुषि मुष्णाति.—(Lead, induce) आनी, अनुनी.—(Win conciliate) आराप् (c. 10. -राधयति—यितुं), अभिराप्, अनुरञ्ज् (c. 10. -रञ्जयति—यितुं).—(Receive, take) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), लभ् (c. 1. लभते, लब्धुं), उपलभ्, आदा, उपादा.—(Cause liquid to flow) सु in caus. (सावयति—यितुं) or मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्तुं c. 10. मोचयति—यितुं) or मोध् (c. 10. मोधयति—यितुं) or अवसिच् (c. 6. -सिञ्चति—सेक्तुं); 'draw blood,' रक्तं सु.—(Close curtains) तिरस्करिणो or यवनिकां संवृ (c. 5. वृष्यति—शुते—वरितुं—रीतुं) or सम्मुटीकृ.—(Unclose curtains) तिरस्करिणो विवृ or चिततीकृ.—(Represent, form a picture) लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), आलिख्, अभिलिख्; चित्र् (c. 10. चित्रयति—यितुं).—(Describe) वर्ण् (c. 10. वर्णयति—यितुं).—(Unsheath a sword) खड्गं विकोप् (nom. -कोपयति—यितुं) or कोपाद् निःसृ in caus. (—सारयति—यितुं) or विकोपीकृ.—(Inhale) श्वस् (c. 2. श्वसति—तुं), आश्वस्, प्राण् (c. 2. प्राणयति—तुं, rt. चन् with प्र).—(Suck the breast) स्तनं पा (c. 1. पिबति, पातुं), धे (c. 1. धयति, धातुं).—(Extract) निष्कृप्, उत्कृप्, निहृ.—(Extend, lengthen) तन् (c. 8. तनोति—नितुं), विसृ in caus. (—सारयति—यितुं), द्राप् nom. (द्रावयति—यितुं).—(Utter drawlingly) दीधीचारणं कृ.—(Bend a bow) धनुर् विस्फुर् in caus. (—स्फारयति

- यति) or आयम् (c. 1. -यच्छति -यन्तु).—(Derive) जानी, निष्कृम्, अपवह् (c. 1. -वहति -योदु).—(Cause to come out) निःम् in caus. (-सारयति -यितुं), निर्गम् in caus. (-गमयति -यितुं), उद्गम् in caus. (-भावयति -यितुं).—(Draw water) जलम् उद्गुल् (c. 10. -तोलयति -यितुं).
- To DRAW-AWAY, *v. a.* अपकृम्, अपाकृम्, व्यपकृम्, व्यपाकृम्, अवकृम्, विकृम्, अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), व्यपनी, अपह् (c. 1. -हरति -हन्तुं).
- To DRAW-BACK, *v. a.* प्रतिक्कृम्, प्रत्यादा, प्रत्याह् (c. 1. -हरति -हन्तुं), प्रतिसंह, प्रतिनी (c. 1. -नयति -नेतुं), प्रत्यानी.
- To DRAW-DOWN, *v. a.* (Bring on, produce) आवह् (c. 1. -वहति -योदु), उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), जन् (c. 10. जनयति -यितुं).
- To DRAW-IN, *v. a.* संह (c. 1. -हरति -हन्तुं), प्रतिसंह, प्रत्याह्, उपसंह.
- To DRAW-OFF, *v. a.* अपकृम्, अपाकृम्, व्यपकृम्, व्यपाकृम्, विकृम्, अपह्, व्यपह्, अपनी, व्यपनी, विनी.—(Cause liquid to flow) सु in caus. (सावयति -यितुं), मुच् (c. 6. मुचति, मोक्षुं).
- To DRAW-ON, *v. a.* आकृम्, समाकृम्, समुपकृम्, जानी, अभिग्राही.—(Bring on, cause) आवह् (c. 1. -वहति -योदु), उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं).
- To DRAW-OVER, *v. a.* (Induce) अनुनी, आकृम्, प्रोत्सह् in caus. (-साहयति -यितुं), प्रयुन् in caus. (-योजयति -यितुं).
- To DRAW-OUT, *v. a.* (Extract) निष्कृम्, वृक्कृम्, आकृम्, निर्दु, उद्गु. उद्गह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), निर्दुह् (c. 2. -दोषिष्य -गुं).—(Extracted, lengthened) तन् (c. 8. तनोति -नितुं), वितन्, प्यातन्, विततीकृ, वित्तु in caus. (-सारयति -यितुं), दीधीकृ, द्राप (nom. द्रापयति -यितुं).—(Beat out metal) उद्गृह्णातुं कृ.—(Array an army) सेन्यं व्यह् (c. 1. -उहते -हन्तुं), व्यहेन रच् (c. 10. रचयति -यितुं), रचिष्मन्नेष रच्.
- To DRAW-TOGETHER, *v. a.* समाह्, संह, सद्गह्, एकीकृ, समानी, समूह् (c. 1. -जहते -हन्तुं).
- To DRAW-UP, *v. a.* (Lift, raise) उद्गुल् (c. 10. -तोलयति -यितुं), उद्गु, उक्कृम्, उद्गह् (c. 1. -वहति -योदु).—(Compose in writing) लिप् (c. 6. लिखति, लेखितुं), रच् (c. 10. रचयति -यितुं), विरच्, निवन् (c. 9. -वभाति -वन्तु).
- To DRAW, *v. n.* (As a beast of burden) कृप् (c. 1. कर्षति c. 6. कृषति -ने, कृष्टुं).—(As a weight) कृप्, आकृप्.—(Contract) सक्कृप् in pass. (-कुच्यते), सद्गोचम् इ (c. 2. रति -तुं), संह in pass. (-ह्रियते), संघिष् in pass. (-घिष्यते).—(Cause suppuration) पूर्य or पूयत् or पाकं जन् in caus. (जनयति -यितुं) or उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं).
- To DRAW-BACK, DRAW OFF, *v. n.* अपकृम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), व्यपकृम्, अपह् (c. 1. -सरति -सन्तुं), व्यपया (c. 2. -याति -तुं), निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तुं), प्रतिनिवृत्, पाण्यं परिवृत्, परावृत्, पलायम् (c. 1. पलायते -यितुं), अवस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थानुं).
- To DRAW-NEAR, DRAW-ON, *v. n.* (Approach) उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थानुं), उपपृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तुं), जागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपागम्, आया (c. 2. -याति -तुं).
- DRAWBACK, *s.* (Deduction) उद्गह्, उद्गतभागः, भागप्रतिदानं.—(Loss of advantage) हानिः *f.*, क्षतिः *f.*, अपचयः, अपचयिः *f.*, अपायः.
- DRAW-BRIDGE, *s.* चन्द्रमसेतुः *m.*, चल्सेतुः *m.*, लपुसेतुः यो विहङ्गुम् उल्लोलयितुं या शक्नोते.
- DRAWING, *s.* कर्षकः, आकर्षकः.—(A sliding case) चलकोष्ठः, चलकोष्ठकं, सम्पुटः-टका, भाननं.
- DRAWINGS, *s. pl.* (For the legs) कङ्कुकाः, शाटकाः, कटिपङ्क्तः, कटोपटः, नृत्तापटिपानं.

- DRAWING, *s.* (Act of pulling) कर्षः-धैर्यं, कृष्टिः *f.*, आकर्षः-धैर्यं, आकृष्टिः *f.*; 'drawil^g of water,' जलोत्तोलनं.—(Representation) पिचं, चित्रलेखा-लिसनं, चित्रफलकः, खालेख्यं, पट्टिकारेखा, प्रतिमानं, प्रतिमा, प्रतिरूपं.—(Art of drawing) चित्रकर्म *n.* (नं), चित्रविद्या.
- DRAWING-MASTER, *s.* चित्रकर्मविद् *m.* चित्रविद्योपदेशकः, चित्रलिखनविद्याज्ञः.
- DRAWING-ROOM, *s.* दर्शनशाला, दर्शनगृहं, उपवेशनशाला.—(Of a king) राजदर्शनं.
- To DRAWL, *v. n.* दीर्घोच्चारणेन पद् (c. 1. यदति-दिनुं), दीर्घोदाहरणं कृ, मन्दं मन्दं वानवानि उच्चर in caus. (-चारयति -यितुं).
- DRAWLING, *s.* दीर्घोच्चारणं, दीर्घोदाहरणं, मन्दोच्चारणं, दीर्घोच्चारणं.
- DRAWN, *p. p.* (Pulled) कर्षितः -ता -तं, कृष्टः -ष्टा -ष्टं, आकृष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Delincated) खालिखितः -ता -तं, अभिलिखितः -ता -तं, चित्रितः -ता -तं.—(Unsheathed) पिक्लोपः -या -यं, पिक्लोपीकृतः -ता -तं, वल्लिखितः -ता -तं, कोपाविःसारितः -ता -तं.—(Drawn up, lifted) उत्तोलितः -ता -तं, उद्गाहितः -ता -तं, उद्गतः -ता -तं, समुदत्तः -क्ता -क्तां.—(Drawn up in array) व्यूढः -ढा -ढं. विन्यस्तः -क्ता -क्तां, व्यूहेन रचितः -ता -तं, श्रेणोपदः -द्धा -द्धं.—(Equal) समानः -ना -नं, तुल्यपलः -ला -लं; 'a cart drawn by a horse,' स्रष्टुपुङ्ग or स्रष्टुपुङ्ग शकटः; 'a chariot drawn by white horses,' श्वेतहयैर्युक्ते रथः.
- DRAW-WELL, *s.* गम्भीरकूपः, नलकूपी, उदकाधारः.
- DRAY, *s.* शकटः -टं, गन्त्री, गन्तीरथः, चक्रपानं, चानुरं, स्रष्टागवं.
- DRAY-HORSE, *s.* शकटः, शकटिकवानो *m.* (नं), शकटाश्वः.
- DRAY-NAN, *s.* शकटपाहकः, शकटिकः, गन्तीपाहकः, चानुरिकः.
- DREAD, *s.* घातः, सन्तापः, साध्वसं, भयं, भीतिः *f.*, भीष्मं, भीषणं.
- DREAD, *a.* घासकरः -री -रं, भीषणः -शा -यं, भीमः -मा -मं.
- To DREAD, *v. a.* and *n.* भी (c. 3. भिमेति, भेतुं) with abl. or gen. c. So also प्रभी, विभी, चस् (c. 4. चस्यति, चसितुं), विचस्, उद्भिज् (c. 6. -विचन्ते -जितुं).
- DREADFUL, *a.* भयङ्करः -री -रं, भयानकः -का -कं, दारुणः -शा -यं, घोरः -रा -रं, भीमः -मा -मं, भयावहः -हा -हं, घासकरः -रा -रं, उग्रः -ग्रा -ग्रं, भीरुमयः -यो -यं, भिरयः -या -यं, सुभिरयः -या -यं, रीद्रः -द्री -द्री, घोरदर्शनः -ना -नं, उद्भेननोयः -या -यं.
- DREADFULLY, *adv.* दारुणं, घोरं, भयानकं, उग्रं, भिरयं, रीद्रं.
- DREADFULNESS, *s.* घोरत्वं, दारुणता, दारुण्यं, उग्रत्वं, रीद्रता.
- DREADLESS, *a.* घासहीनः -ना -नं, निःसाध्वसः -सा -सं, निर्भयः -या -यं.
- DREAM, *s.* स्वप्नः, स्वप्नदर्शनं, स्वप्नसृष्टिः *f.*, स्वप्नप्रपञ्चः, सुप्तज्ञानं, सुप्तविज्ञानं, सापः, दर्शनं, स्वप्नकल्पितं, निद्रा, संशेषः.—(Vain fancy) मृषार्थकं, वृषावासना, अनर्थकवासना, मिथ्यावासना, असम्भवकल्पना, दुर्वासना, अनर्थकचिन्ता, आभासः, अनर्थकभावना; 'like a dream,' स्वप्नवत्.
- To DREAM, *v. n.* (See images in sleep) स्वप्नं दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), स्वप्न (nom. स्वप्नयते), उत्स्रप्, स्वप्नकल्पितं दृश्.—(Imagine, think) चिन् (c. 10. चिन्तयति -यितुं), भू in caus. (भावयति -यितुं), मनसि or मनसा कृष् (c. 10. कल्पयति -यितुं).—(Think idly) अनर्थकचिन्ता कृ, वृषावासना कृ, असम्भवकल्पना कृ.
- To DREAM, *v. a.* (See in a dream) स्वप्नं दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं).
- DREAMER, *s.* स्वप्नदर्शकः.—(A fanciful man) वृषावासनाकारी *m.* (नं), दुर्वासनाकृत्, अनर्थकचिन्ताकरः, असम्भवकल्पयिता *m.* (नं).
- DREAMY, *a.* स्वप्नवान् -वती -वत् (तृ), स्वप्नमयः -यो -यं.
- DREAMINESS, *s.* शून्यता, निर्जनत्वं, निर्मनुष्यता, निरासन्दता, घोरता.
- DREARY, DREAR, *a.* (Uninhabited, gloomy, wild) निर्जनः -ना -नं,

निर्गन्धः -या -यं, शून्यः -न्या -न्यं, तमस्वी -स्विनी -स्वि (न्), तामसः -तो -सं, निष्प्रभः -भा -भं, जाङ्गलः -ली -लं, चारण्यकः -द्या -दं.— (Joyless) निरानन्दः -न्दा -न्दं.

DREDGE, s. (Drag-net) जालधरिजालं, जालधरिणी, जालधरिण्यन्तः.

To DREDGE, v. a. (Catch with a dredge) जालकृप् (c. 1. -कथंति -कथुं).
—(Scatter flour on meat when roasting) पचमानमति चूर्णं
धिप् (c. 6. धिपति, धेप्).

DREGGISH, DREGGY, a. मलिनः -ना -नं, समलः -ला -लं, रली -लिनी -लि (न्).

DREGS, s. मलं. रलं, किट्टं, उच्छिष्टं, शेषं, कलङ्कः, चमेयं, चयस्कः,
अपस्करः, कल्लं, जसारः, विनीयः.

To DRENCH, v. a. हिद् in caus. (हृदयति -यितुं), सिप् (c. 6. सिपति
सेत्तुं), समुष् (c. 1. -उष्ति -उषितुं), जमुष्, जलेन मु in caus. (प्राप-
यति -यितुं), समाप्.

DRENCH, s. (A draught) पानं, पेयं.—(Medicine for horses, &c.)
अध्यादिना निगरणीयम् औषधं.

DRENCHED, p. p. सिक्तः -क्ता -क्तं, समाप्ताः -ता -तं, प्रमिक्तः -ता -तं.

DRESS, s. वेशः, वेष्टः, वस्त्रं, वासः n. (न्), वसनं, परिधानं, भरतं, आभरणं,
परिच्छदः, अचरं, भूषणं, विभूषणं, जलङ्कारः, प्रसाधनं, आच्छादनं,
प्रतिष्ठा n. (न्), सज्जा, संस्कारः, नेपथ्यं, आवाह्यः.

To DRESS, v. a. (Clothe) वेष्ट् (c. 1. वेष्टे -ष्टितुं), परिवेष्ट्, प्रवेष्ट्; आच्छद्
(c. 10. -आदयति -यितुं), प्रवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), संवेष्ट् (c. 1.
-व्ययति -व्यातुं), वस्त्र (nom. वस्त्रयति -यितुं), परिधा in caus. (-धाप-
यति -यितुं), प्रसाध् in caus. (-साधयति -यितुं), वस् in caus. (वासयति
-यितुं), विवस्, प्रतिवस्.—(Clothe one's self) वस् (c. 2. वस्ते,
वास्तुं), प्रवस्, विवस्, परिधा (c. 3. -धत्ते -धातुं), वस्त्राणि परिधा or
आच्छद् or जामुष् (c. 6. -मुञ्चति -मोक्तुं).—(Adorn) भूष् (c. 1. भूषति
-यितुं c. 10. भूषयति -यितुं); विभूष्, परिभूष्, जलङ्क, समलङ्क, परिष्कृ.
—(Prepare) कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), उपकृप्; संस्कृ, उपस्कृ
सज्जीकृ.—(Prepare food) अन्नं or मांसं पच (c. 1. पचति, पङ्क्तुं)
or संस्कृ, or घ्रा in caus. (अपयति -यितुं) or सिद्धीकृ or सन्धा
(c. 3. -दधाति -धातुं).—(Dress the hair) केशान् रच् (c. 10. रच-
यति -यितुं).—(Trim, put in order) रच्, विरच्, विषा, सज्जीकृ,
विन्स (c. 4. -जस्यति -जसितुं).—(Curry a horse) अण्डलोम मृज्
(c. 2. मर्दि -र्दुं) or सम्मृज्.—(Dress leather) चर्म परिष्कृ.—
(Cleanse) शुष् in caus. (शोधयति -यितुं), प्रघल् (c. 10. -घालयति
-यितुं), निखिज् (c. 3. -नेनेति -नेत्तुं).—(Dress a wound) घातं परिष्कृ,
औषधं प्रतिमृ in caus. (-सारयति -यितुं).

DRESSED, p. p. (Clothed) आच्छादितः -ता -तं, परिच्छन्नः -न्ना -न्नं, वेष्टितः
-ता -तं, वस्त्रवेष्टितः -ता -तं, वासितः -ता -तं, सवेशः -शा -शं, सचेलः
-ला -लं, सवासः -सा -सः (स्), संवीतः -ता -तं, प्रावृतः -ता -तं, परिहितः
-ता -तं, वेशी -शिनी -शि (न्), वस्त्रान्वितः -ता -तं, अनग्नः -ग्ना -ग्नं,
जलङ्कृतः -ता -तं, भूषितः -ता -तं; 'well-dressed,' सुवेशः -शा -शं,
सुवसनः -ता -नं, सुवः m. f. n. (स्); 'ill-dressed,' दुवासः -सा
-सः (स्); 'dressed as a herdsman,' गोपवेशः or गोपवासाः;
'dressed as a hermit,' मुनिवेशः; 'dressed in yellow,' पीतासरः
-रा -रं.—(Cooked) पक्कः -क्का -क्तं, सिद्धः -द्धा -द्धं, संस्कृतः -ता -तं,
घ्राणः -णा -णं, शृतः -ता -तं, अर्पितः -ता -तं, प्रणीतः -ता -तं, उपसम्पन्नः
-न्ना -न्नं, राद्धः -द्धा -द्धं; 'dressed food,' सिद्धान्नं; 'half dressed,'
आपक्कः -क्का -क्तं; 'half-dressed grain,' पौलिः m., अभ्युपः, अभ्युपः,
अभ्युपः.—(As a wound) प्रतिसारितः -ता -तं.

DRESSER, s. (One who dresses) आच्छादकः, प्रसाधकः -न्ता, परिधानकृत्,

कत्यकः.—(Of hair) केशरचकः.—(Table for dressing food)
अवसंस्कारफलकं, पाकफलकः.

DRESSING, s. (Putting on clothes) वस्त्राच्छादनं, वस्त्रपरिधानं,
अङ्गसंस्कारः, कल्पना, वस्त्रमात्यादिविस्थाः.—(Of food) अन्नसंस्कारः,
पाकः, पाकनिष्पत्तिः f.—(Of a wound) प्रतिस्धारणं, लेपः, प्रलेपः,
विलेपः, उपदेहः, उपनाहः.—(Chastisement) शास्तिः f., दण्डनं, चेन्नापातः.

DRESSING-GOWN, s. अङ्गसंस्कारकाले भूतो लघुमाधारः.

DRESSING-ROOM, s. वस्त्रपरिधानशाला, आच्छादनशाला, विभूषणागारः
नेपथ्यं, अङ्गसंस्कारगृहं.

DRESS-MAKER, s. स्त्रीवेशकारिणी, स्त्रीवस्त्रकृत् f., स्त्रीवेशनिर्माणीपत्रीविनी.

DRESSY, a. दर्शनीयः -या -यं, दर्शनीयवेशी -शिनी -शि (न्).

To DRIE, v. a. उवृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), अवसिद् (c. 7. -चिनति -चेत्तुं).

To DRIBBLE, v. n. लवणः or विन्दुक्रमेण स्पन्द् (c. 1. स्पन्दते -न्दितुं) or
प्रस्यन्द, शनेः शनेः धर् (c. 1. धरति -रितुं) or री (c. 4. रीयते, रेत्तुं)
or सु (c. 1. स्रवति, स्रोत्तुं).

To DRIBBLE v. a. लवणः or विन्दुक्रमेण सु in caus. (सावयति -यितुं).

DRIBBLER, s. कणः, कणिका, लवः, लेशः, स्तोकाः, खरदं, अल्पभागः;
'in dribblets,' लवणम्, अल्पावयं, स्तोकाश्च.

DRIED, p. p. शुष्कः -ष्का -ष्कं, शोषितः -ता -तं, विशोषितः -ता -तं, उच्छुष्कः
-ष्का -ष्कं, गतरसः -सा -सं, अवानः -ना -नं, वसुः -सुः -सुः; 'dried
flesh,' शुष्कमांसं, वनूरः; 'dried fruit,' विप्रदहः; 'dried up,'
उच्छोषितः -ता -तं.

DRIER, s. शोषणः, शोषकः, उच्छोषणः -शी -शं, शुष्ककृत्.

DRIFT, s. (Tendency, aim) प्रवृत्तिः f., प्रवाहः, तात्पर्यं, अन्ययः,
अभिप्रायः, अभिप्रेतं, आशयः, उद्देशः, भावयणं, अभिसन्धिः m., आवांघा.
—(Impulse) वेगः, प्रेरणं, प्रणोदः.—(Heap) राशिः m. f., पुन्नः,
चितिः f., सवयः, निजरः; 'of snow,' हिमपुन्नः, हिमसंहतिः f.—
(Shower of any thing) सम्पातः, पातः, पथः.

To DRIFT, v. a. प्रवृत् in caus. (-वाहयति -यितुं), सम्पत् in caus.
(-पातयति -यितुं), प्रेर् (c. 10. प्रेरयति -यितुं rt. ईर्), राशीकृ, पुन्नोक्,
पिराक्, एकीपीकृ.

To DRIFT, v. n. चातवलेन राशीभू, वायुवेगात् पुन्नोभू.—(Be carried
away by the current) सलिलवेगेन संपव् in pass. (समुसते) or
अपवव् in pass.

DRIFTED, p. p. चातप्रेरितः -ता -तं, वायुवेगराशीकृतः -ता -तं.

To DRILL, v. a. (Perforate) चप् (c. 4. विधति, चटुं), छिद्र (c. 10.
छिद्रयति -यितुं), शुषिरीकृ.—(Exercise troops) सैन्यान् अभ्यस् (c. 4.
-अस्यति -जसितुं), सैन्यान् रणशिष्यां or अस्त्रशिष्यां शिष्य (c. 10. शिष्य-
यति -यितुं), युद्धविद्यां शिष्य, सैन्यव्यायामं कृ.—(Sow seed in rows)
पंक्तिक्रमेण योजानि चप् (c. 1. चपति, चम्).

DRILL, s. (Boring tool) आविधः, वेधनी, वेधनिका, आस्त्रोटनी.—
(Act of training soldiers) शस्त्राभ्यासः, अस्त्रशिष्या, सैन्यव्यायामः.
—(Baboon) वानरः, कपिः m.

To DRINK, v. a. पा (c. 1. पिबति, पातुं), जपा, निपा, परिपा, चम्
(c. 1. चमति -मितुं), आचम् (c. 1. आचामति); 'to drink up,' जपा;
'drink in,' निपा; 'drink together,' सम्मा; 'drink after,'
अनुपा; 'to give to drink,' पा in caus. (पाययति -यितुं).

To DRINK, v. n. पा (c. 1. पिबति, पातुं).—(Be a drunkard) पानरतः
-ता -तम् अस्.—(Feast with liquors) सम्पीतिं कृ, सपीतिं कृ.—
(Salute in drinking) चपकग्रहणकाले मङ्गलप्राथनां कृ or शुभं
भूयाद् इति वद् (c. 1. वदति -दितुं).

DRI

DRINK, s. पानं, पानीयं, पेयं, पयः *n.* (स्), आचमनीयं, मद्यं, मदिरा.
DRINKABLE, a. पेयः-या-यं, पानीयः-या-यं, प्रपाणीयः-या-यं, आचमनीयः-या-यं, पानयोग्यः-या-यं, पानीययुक्तः-क्ता-क्ते.
DRINKER, s. पाता *m.* (तृ), पायी *m.* (तृ), पानरतः, पानप्रसक्तः, मद्यपातः.
DRINKING, s. पानं, पीतिः *f.* निपानं, आचमनं, 'drinking together,' सम्पीतिः *f.* सपीतिः *f.*
DRINKING-VESSEL, s. पानपात्रं, पानभाजनं, पानयोग्यभाजनं, आचमनोपयुक्तपात्रं, चपकः, सरकः, अनुतपैः-पैयं.
To DRIP, v. n. कणशः or लवशः or विन्दुक्रमेण स्यन्द (c. 1. स्यन्दते-न्दते) or प्रस्यन्द, शनैः शनैः धृ (c. 1. धरति-रितु) or री (c. 4. रीयते, रेते) or सु (c. 1. सवति, सोते).
To DRIP, v. n. कणशः or शनैः शनैः सु in caus. (सावयति-यितु).
DRIP, s. (Edge of a roof) पटलप्रान्तः, वलिकः-कं, नीधं.
DRIPPING, part. (Trickling) स्यन्दी-न्दनी-न्द (नृ), स्यन्नः-न्ना-न्नं, निस्यन्दमानः-ना-नं, धरन्-रन्ती-रत् (तृ), रीणः-या-यं, मुतः-ता-तं.
DRIPPING, s. (Aet of trickling) धारणं, सवणं, धवणं, प्रसवणं, सवः, धवः, सावः, स्यन्दनं.—(Fat which falls from roasting meat) पचमानमांसपतनं, मांसपसा, मांसवेहः, मांसनिगीतसारः.
DRIPPING-PAN, s. पचमानमांसात् प्रसृतपृतस्य भाजनं, मांसवेहापात्रः.
To DRIVE, v. a. (Impel, compel) प्रे (c. 10. ईरयति-यितु), प्रणुद् (c. 6. -णुदति-णोदते), प्रचुद् (c. 10. -चोदयति-यितु), प्रवृत् in caus. (-वर्तयति-यितु), चल् in caus. (चालयति-यितु) नियुज् in caus. (-योजयति-यितु), कृप् (c. 1. कर्षति, ऋष्टु), सनाकृप्.—(Urge or guide horses) अघ्नान् पेद् or प्रणुद् or प्रचुद् or यप् (c. 1. यञ्जति, यञ्जु).—(Drive a carriage) रथं वह् in caus. (वाहयति-यितु), or चल् in caus.—(Drive a nail) कौलम् चाह्व प्रविश् in caus. (-वेशयति-यितु).—(Drive away) अपानुद्, अपानुद्, निराकृ, अपाकृ, निरम् (c. 4. -अस्यति-असितु), अपास्, अपवह् (c. 1. -वहति-वोदते), अपवह्, अपवह् in caus., निधू (c. 5. -धूनोति-धवितु), विधू, निःनु in caus. (-सारयति-यितु), धाप् (c. 1. वाधते-धितु), ह् (c. 1. हरति, हर्षु), अपह्, परिह्.
To DRIVE, v. n. (Be impelled) प्रेरितः-ता-तं भू, अपवह् in pass. (अपवहते rt. वह्), संवह् in pass. चल् in caus. pass. (चाह्यते) कृप् in pass. (कृष्यते).—(Rush against) ज्ञापत् (c. 1. -पतति-तितु), अग्निपत्.—(In a carriage) क्रीडारथेन विहारं कृ.—(Aim at) अग्निसन्धा (c. 3. -दधाति-धातु), उद्दिश् (c. 6. -दिशति-देष्टु), अभिप्रे (c. 2. अभिप्रेति-तु rt. इ).
DRIVE, s. क्रीडारथेन भ्रमणं or विहारः or परिक्रमः.
To DRIVEL, v. n. लालां or खेम्मानं मुखात् सु in caus. (सावयति-यितु) or पत् in caus. (पातयति-यितु) or निःसु in caus. (-सारयति-यितु).—(Be idiotic, childish) बुद्धिविकलः-ला-लं भू, घालिशूभू, नडोभू.
DRIVEL, s. लाला, मुखस्रावः, वज्रासवः, वदनासवः, स्यन्दिनी, द्राविका, वृषिका, लसिका, मुखनिःसारितं जलं.
DRIVELLER, s. लालासावकः.—(Idiot) नडः, मूढः, बुद्धिविकलः.
DRIVEN, p. p. प्रेरितः-ता-तं, प्रणोदितः-ता-तं, प्रणुजः-क्ता-क्ते, प्रवर्तितः-ता-तं, प्रचोदितः-ता-तं, 'driven away,' अपनोदितः-ता-तं, निराकृतः-ता-तं, अपाकृतः-ता-तं, निरस्तः-क्ता-क्ते, निर्धूतः-ता-तं, विधूतः-ता-तं, अवधूतः-ता-तं, अपोदः-डा-डं, अपोदः-डा-ड, आवितः-ता-तं.
DRIVER, s. प्रेरकः, प्रणोदकः.—(Of a carriage) रपवाहकः, यन्ता *m.* (तृ), नियन्ता *m.*, प्राजकः, प्राजिता *m.* (तृ), प्रचेता *m.* (तृ), याता *m.* (तृ).

DRO

(तृ).—(Of horses) अघ्नप्रणोदकः, हयद्रव्यः.—(Of an elephant) महामानः, आधोरणः, हस्तिपः-पकः.—(Of cattle) पशुप्रेरकः.
DRIVING, s. प्रेरणं, प्रणोदः.—(Of cattle) पशुप्रेरण, वदनः, 'driving away,' अपनोदनं, निरसनं, निराकरणं.
To DRIZZLE, v. n. शीकरं (nom. शीकरयते), शीक् (c. 1. शीकते-कितु).
To DRIZZLE, v. a. शीकरं वृप् (c. 1. वपेति-वितु), सूक्ष्मविन्दुवृप्.
DRIZZLING, s. शीकरपयः, शीकरपातः, सूक्ष्मविन्दुवर्षः.
DRIZZLY, a. शीकरौघः-या-यं, शीकरविशिष्टः-ष्टा-ष्टं.
DROLL, a. हासक-री-रं, हास्यः-स्या-स्यं, उपहास्यः-स्या-स्यं, रसिकः-का-कं, विनोदी-दिनी-दि (नृ), कौतुकी-किनी-कि (नृ), अचङ्गता-ता-तं, अपरूपः-पा-पं.
DROLL, s. परिहासवेदी *m.* (नृ), वैहासिकः, विदूषकः, भण्डः, नर्मसन्धिवः.
To DROLL, v. n. भण्ड (c. 1. भण्डते-ह्रितु), भण्डयत् परिहासं कृ.
DROLLERS, s. हास्यार्त्तं, हास्यं, परिहासः, नर्म *n.* (नृ), उपहास्यता, विहासः, वैहासिककर्म *n.* (नृ), भण्डं, लालिका, विनोदः.
DROMEDARY, s. एकककुद्, द्विककुद्रान् *m.* (तृ), उष्ट्रविशेषः, क्रमेणः.
DRONE, s. (Male bee) पुमधुकट, पुमधुङ्गः.—(Idler) चलसः, निष्कर्मो *m.* (नृ), निरुत्साहः, आलस्यशीलः. मन्दगतिः *m.*, तन्द्रालुः.
To DRONE, v. n. चलसः-सा-सम् चक्ष्, आलस्यं कृ, मदीभू.
DROXISH, a. आलस्यशीलः-ला-लं, तन्द्रालुः-लु-लु, निरुद्योगः-गा-गं.
To DROOP, v. n. ध्रे (c. 1. द्रापति, द्रातु), पारिस्ते, सद् (c. 1. सोदति, सद्), अवसद्, विपद्, व्यसद्, क्षि in pass. (क्षीयते), ध्रे (c. 1. द्रापति, द्रातु), ध्वस् (c. 1. ध्वंसते-सितु), विध्वस्, कृप् (c. 4. क्षान्यति, क्षानितु), पारिक्लृ, संस् (c. 1. संसते-सितु), विध्वस्, गल् (c. 1. गलति-लितु), तम् (c. 4. तान्यति, तनितु), शिथिलीभू.
DROOPING, a. झानः-ना-नं, परिधानः-ना-नं, सन्नः-न्ना-न्नं, अवसन्नः-न्ना-न्नं, संसन्नः-ना-नं, संसी-सिनी-सि (नृ), विपादी-दिनी-दि (नृ), द्रापन्-यन्ती-यत् (तृ), ध्वंसी-सिनी-सि (नृ) or विध्वंसी, झानतः-न्ना-न्नं, शिथिलः-ला-लं, आगलितः-ता-तं.
DROP, s. विन्दुः *m.*, कणः, विमुट् *f.* (पृ), विप्रुट्, पृपत् *n.*, पृपतः, पृपति *n.* लवः, लेशः, स्तोकः, गडः, धारा, कणिका, शीकरः, स्फटिकः, पुन्वा; 'drop of water,' जलविन्दुः *m.*, अमुककणः-या, असुलवः, जलरष्टः, पयोगडः.—(Ear-ring) लोलकः, कुण्डलं; 'drop by drop,' लवशश्च, विन्दुक्रमेण.
To DROP, v. a. (Pour out in drops) लवशश्च or विन्दुक्रमेण सु in caus. (सावयति-यितु) or पत् in caus. (पातयति-यितु).—(Let fall) पत् in caus., संस् in caus. (संसयति-यितु), भंश् in caus. (भंशयति-यितु), व्यु in caus. (व्यावयति-यितु), ध्वस् in caus. (ध्वंसयति-यितु).—(Let go) मुक् (c. 6. मुचति, मोक्तु), मुज् (c. 6. मुजति, सद्, c. 10. सज्जयति-यितु), विसृज्.—(Leave off) तज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तु), अपास् (c. 4. -अस्यति-असितु), निवृत् (c. 1. -वर्तते-वितु) with abl.—(Utter a word casually) अकस्मात् or अनवेक्षितं वान्वं वद् (c. 1. वदति-दितु).
To DROP, v. n. (Distill in drops) स्यन्द (c. 1. स्यन्दते-न्दते), प्रस्यन्द, सु (c. 1. सवति, सोते), प्रसु, च्युत् or इच्युत् (च्योति, इच्योति-तितु), धृ (c. 1. धरति-रितु), री (c. 4. रीयते, रेते).—(Fall) संस् (c. 1. संसते-सितु), आसंस्, विध्वस्, पत् (c. 1. पतति-तितु), भंश् (c. 4. भंशयति, c. 1. भंशते, भंशितु), पारिभंश्, गल् (c. 1. गलति-लितु), अवगल्, समागल्, विगल्, व्यु (c. 1. व्यपते, व्योतु), ध्वस् (c. 1. ध्वंसते-सितु), लस् (c. 1. लसते-सितु).—(Die) मृ (c. 6. म्रियते, नर्षु).—(Sink) सद् (c. 1. सोदति, सद्), अवसद्, विपद्, ध्रे (c. 1. द्रापति, द्रातु).—(Faint) मुहं

(c. 1. मर्चति - लिङ्गु).

DROGHER, s. दृक्षविन्दुः m., घुद्रविन्दुः. सूक्ष्मकरः. करिका.

DROPPED, p. p. सक्तः -क्ता -क्तं, पतितः -ता -तं, निपतितः -ता -तं, भ्रष्टः -ता -तं, गलितः -ता -तं, विगलितः -ता -तं, व्युतः -ता -तं, ध्वस्तः -क्ता -क्तं.

DROPPING, s. स्यन्दः, स्यन्दनी, मायः, सयः, मुतः, चुतः, रोमं.

DROPPING, part. or a. स्यन्दो -न्दनी -न्दि (न्). स्यन्दमानः -ना -नं. नान -यन्तो -यत् (न्). मुतः -ता -तं. गरम् -रन्तो -रत् (न्), स्यताः -क्ता -क्तं, रोगः -रा -रं.

DROPPICAL, a. गलोदरो -रिणो -रि (न्) or उदरो, जटरामयकः -क्ता -क्तं.

DROPPY, s. गलोदर -रो. उदरो. उदकोदर. जटरामयः.

DROVE, s. (Of metals) मलं, धातुमलं, अयोमलं, जलद्रवः, अयोमलं, धातुमलं, मरुदरं, जिह्वालः, मिहारां, मिहानं, धूतं. —(Refuse matter) मलं, मलं, लिङ्गं, अमलं, कलं, उच्छिष्टं, चयनरः, अयस्तरः, असातः.

DROVY, a. कलः -ला -लं, मलिनः -ना -नं, जलद्रो -द्रोनी -द्रि (न्).

DROUGHT, s. पानादृष्टिः f., अरुणः, जलशोषः, अयस्तरः -शरतः, शुष्कतालः, नृशोषः, जलशोषः, पानायाभावः.

DROUGHTY, a. पानादृष्टिः -रि -रि, निर्धृष्टिः -रि -रि, दृष्टिशून्यः -न्या -न्यं, निर्जलः -ला -लं, शुष्कः -ष्का -ष्कं, जलशून्यः -न्या -न्यं, निरुदकः -का -कं.

DROVE, s. (Collection of cattle driven) गोपालेन प्रेरितः पशुगणः or पशुनृपः. —(Any herd) जदसकं, यूपं, गणः, सयः, वृन्दं, कुलं, जटातः, मन्त्रिः f.

DROVER, s. पशुप्रेरकः, पशुप्रलोदकः, गोचारकः, पशुपालः.

To DROWN, v. n. (Immerse in water) जले or अयु मज्ज् in caus. (मज्जयति -यितुं) or निमज्ज् or प्रविश्ज् in caus. (-वेगयति -यितुं). —(Kill by immersion) जले मज्जयित्वा व्यापद् in caus. (-पादयति -यितुं). —(Deluge, inundate) जु in caus. (प्रापयति -यितुं), आशु, परिशु, नम्रु.

To DROWN, v. n. जले मज्ज् (c. 1. मज्जति -जितुं or मंज्) or निमज्ज् or प्रमज्ज्, जले मंज् नज् (c. 4. नजयति, नजितुं) or व्यापद् (c. 4. -पादयते -पादय्) or पतय् गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं).

DROWNED, p. p. मग्नः -ग्ना -ग्नं, निमग्नः -ग्ना -ग्नं, प्रमग्नः -ग्ना -ग्नं, जलेनग्नः -ग्ना -ग्नं, प्रापितः -ता -तं, आश्रयितः -ता -तं, परिश्रुतः -ता -तं, मनाश्रुतः -ता -तं.

DROWNER, s. मंज् m. (कृ), निर्मंज् m., मज्जयिता m. (कृ), प्रापकः.

DROWNING, s. मज्जनं, निमज्जनं, आश्रयः, आचनं, परिश्रयः.

To DROWN, v. n. निद्रा (c. 2. -द्राति -द्रुं), खप् (c. 2. खपति, खप्), निर्मोल् (c. 1. -मोलति -लितुं), खप् in des. (मुपुष्यति -यितुं).

DROWNS, adv. मुपुष्यत्, निद्रालुयत्, निद्रालसयत्, खालस्येन.

DROWSINESS, s. निद्रा, निद्रालुत्वं, तन्द्रा, तन्द्रिः f., तन्द्रिका, सुमुषुत्वं, प्रिप्रिपिपा, खालस्यं, खलस्यं, परासुता, खापः, खमशीलत्वं, श्यालुता.

DROWSY, a. निद्रालुः -लुः -लु, मुपुषुः -षुः -षु, शिशपिपुः -पुः -पु, नैद्रः -द्री -द्री, निद्राशीलः -ला -लं, निद्रालसः -सा -सं, खमशीलः -ला -लं.

To DRY, v. n. वेवेण तद् (c. 10. ताडयति -यितुं) or प्रदृ (c. 1. -हरति -हर्तुं).

DRYING, s. ताडनं, आघातः, वेचाघातः, यक्षाघातः.

DRYING, v. n. अतिरतं or अतिवेहकशेन चायस् (c. 4. -यस्यति -यसितुं) or अम् (c. 4. आस्यति, असितुं) or परिश्रम्, निरन्तरायासं कृ, अतिशरीरायासेन नीचकर्म कृ or व्रातं कृ.

DRYING, s. निरन्तरायासी m. (न्), अतिशरीरायासी m., अतिवेहकशेन नीचकर्मकारी m. (न्), अयकर्मकृ, अमणः, व्रातीनः, हीनवृत्तिः m., कृतायासः.

DRYING, s. निरन्तरायासः, अतिशरीरायासः, शरीरायासः, कायवेहकः, नित्यश्रमः, नित्यवेहकः, नित्यकष्टं, नीचकर्म n. (न्), दास्यं, दास्यं, व्रातं.

DRYINGLY, adv. अतिवेहकशेन, अतिश्रमेण, नित्यकष्टपूर्व, साधिरतायासं.

DRUG, s. औषधं, भेषजं, चमदः. औषधीयद्रव्यं, रसः, भेषज्यं, रोगिवचनः, व्यपायी m. (न्), जायुः m., जारो, नाली. —(Unsaleable commodity) अपर्ययं, अविक्रयं, अविक्रेयद्रव्यं.

To DRUG, v. n. (Tincture with drugs. &c.) औषधादिना मिश्रं (c. 10. मिश्रयति -यितुं) or संमृज् (c. 6. -मृजति -मृज्). —(With something unwholesome) अयव्यद्रव्येण or विरुद्धद्रव्येण मिश्रं. —(Dose with drugs) औषधीकृ, भिषज् (nom. भिषज्यति).

DRUGG, s. स्पृलपटः, स्पृलपट्टः, स्पृलशाटकः -टिका -टिः m. चराशिः m., पित्रास्तरेणचणं, पित्रपटापरणं.

DRUGGIST, s. औषधविक्रेता m. (न्), भेषजविक्रेता m. (न्), औषधीयद्रव्य-क्रयविक्रेता, औषधकारः, भेषजकारः.

DRUM, s. मृदङ्गः, पटः, मर्दलः, दुन्दुभिः m., डिहिमः, मुरजः, भेरी, पानकः, कर्करो, कर्करो, आनदं, अयनदं, दध्ना, आडसरः, मङ्गः m., 'military drum,' सङ्ग्रामपटहः, यिनयमर्दलः, महादुन्दुभिः m. —(Of the ear) कणोदरं, अयणोदरं, कणदुन्दुभिः m.

To DRUM, v. n. मर्दलं or डिहिमं तद् (c. 10. ताडयति -यितुं), पटहम् आहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं). —(Beat) म्यद् (c. 1. म्यन्दते -न्दितुं).

DRUMMER, s. मर्दङ्गिकः, मर्दङ्गः, मीरजिकः, पटहाटकः, पाणिपादः, पाणिपः, मादुकः, भार्करः.

DRUMSTICK, s. कोणः, शारिका, रणः, मृदङ्गताडनायं काष्ठं.

DRUNK, DRUNKEN, a. मत्तः -क्ता -क्तं, पानादिना उन्मत्तः -क्ता -क्तं, मदीन्मत्तः -क्ता -क्तं, मद्यपीतः -ता -तं, धीयः -या -यं, शीरः -श्या -शयं, परिधीयः -या -यं, मदीयः -न्तु -न्तु, मदीकृतः -ता -तं, सुमदः -दा -दं, प्रधीयितः -ता -तं, उन्मत्तः -दा -दं. —(Drunken) सक्तः -क्ता -क्तं; 'to be drunk,' मद् (c. 4. माद्यति, मदितुं); 'to make drunk,' मद् in caus. (मादयति -यितुं).

DRUNKARD, s. पानरतः, पानप्रसक्तः, मद्यपानासक्तः, पानशीरः.

DRUNKENNESS, s. मत्तत्वं, उन्मत्तता, मदीन्मत्तत्वं, मादः, मदः, धीयं, धीयता, शीरत्वं, परिधीयता, उन्मत्तः, मद्यपाननमोऽवस्थाविशेषः.

DRY, a. शुष्कः -ष्का -ष्कं, परिशुष्कः -ष्का -ष्कं, संशुष्कः -ष्का -ष्कं, उच्छुष्कः -ष्का -ष्कं, निर्जलः -ला -लं, निरुदकः -का -कं, नीरसः -सा -सं, निःसलिलः -ला -लं, अतिमितः -ता -तं, अक्षिप्तः -क्ता -क्तं, अपरि-क्षिप्तः -क्ता -क्तं, अक्षिप्तः -ग्ना -ग्नं, निःसेहः -हा -हं, निस्सेहः -हा -हं, वेहरहितः -ता -तं, अट्टः -ट्टा -ट्टं, यानः -ना -नं, काहलः -ला -लं, रुधः -या -यं, रुधः -या -यं. —(Flat as style) अरसिकः -का -कं, अरसः -सा -सं. —(Sarcastic) अरुनुदः -दा -दं. —(Thirsty) उदकापी -पिनी -पि (न्), तृपाक्षः -क्ता -क्तं; 'dry soil,' मरुः m., मरुस्थलं -लोः; 'the dry ground,' स्थलं; 'dry flesh,' शुष्कमांसं.

To DRY, v. n. शुष् in caus. (शोषयति -यितुं), विशुष्, संशुष्, परिशुष्, उपशुष्, शुष्कीकृ, निर्जलीकृ, नीरसीकृ; चेहं or क्रेहं or रसं ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं) or निष्कृष् (c. 1. -कर्षति -कर्षत्); खोस् in caus. (खोसयति -यितुं); 'to dry up,' उच्छुष् in caus. (उच्छोषयति -यितुं) it. शुष्.

To DRY, v. n. शुष् (c. 4. शुष्यति, शोहं), परिशुष्, विशुष्, संशुष्, उपशुष्, शुष्कीभू, निर्जलीभू, नीरसीभू; खोर् (c. 1. खोसति -खितुं), व्यष् (c. 1. व्यपते -यितुं), आश्वै (c. 1. -श्यायते -श्यातुं).

DRYAD, s. वनदेवता, वनाधिष्ठात्री देवता, वनस्त्री.

DRYER, s. शोषकः, शोषणः, उच्छोषणः, परिशोषकः, शुष्ककृत्.

DRY-ENED, a. निरध्रुलोचनः -ना -नं, निःसलिलनयनः -ना -नी -नं.

DRYING, s. शोषः -पणं, परिशोषणं, विशोषणं, उच्छोषणं, शुष्ककरणं.

DRY

- DRYLY**, *adv.* शुष्कं, परिशुष्कं, शुष्कतया, सरसं.—(Sarcastically) अरुनुदत्वेन.
- DRYNESS**, *s.* शुष्कता न्वं, परिशुष्कता, संशुष्कता, शोषः, निर्जलत्वं, नीरसत्वं, निःस्रेहता, अक्षिन्नता, चेहराहितं.—(Of style, expression) सरसिकत्वं, अरुनुदत्वं.
- DRY-NURSE**, *s.* सत्यदानव्यतिरेकेण बालकप्रतिपालिका, बालकपोष्टी, अन्नपाली, शिशुपालिका.
- To DRY-NURSE**, *v. a.* सत्यदानव्यतिरेकेण बालकं पाल् (c. 10. पालयति-यितुं) or प्रतिपाल् or पुप् (c. 10. पोषयति-यितुं) or उंचर् (c. 1. चरति-रितुं).
- DRY-SHOD**, *a.* शुष्कपादः-दा-दं-दुःका-का-कं, शुष्कचरणः-या-यं.
- DUAL**, *a.* द्विवाचकः-का-कं, द्विकः-का-कं, द्विवचनान्तः-न्ता-न्तं, द्विसंस्पकः-का-कं; 'the dual number,' द्विवचनं.
- DUALITY**, *s.* द्वित्वं, द्वैतं, द्वेषं, द्वैगुण्यं.
- To DUB**, *v. a.* नवपदे नियुज् (c. 7. युनक्ति-योक्ते), नवोपधिं दा, नवनाम दा, नूतनपदं दा; 'dub a knight,' सादिपदं दा.
- DUBIOUS**, *a.* सन्दिग्धः-ग्या-ग्यं, संशयि-यिनी-यि (न्), संशयस्यः-स्या-स्यं, संशयः-या-यं, सांशयिकः-की-कं, संशयापन्नः-त्रा-त्रं, शङ्कनीयः-या-यं, शङ्कान्वितः-ता-तं, शङ्कः-क्ता-क्तं, शङ्कामयः-यो-यं, संशयालुः-लु-लु, संशयापन्नमानसः-सा-सं, सन्दिहानः-ना-नं, वैकल्पिकः-की-कं, विशयी-यिनी-यि (न्), अनिश्चितः-ता-तं, अस्विकार-रा-रं.—(Not clear) अस्पष्टः-ष्टा-ष्टं, अयुक्तः-क्ता-क्तं, अप्रकाशः-शी-शं, अप्रत्यक्षः-घा-घं.
- DUBIOUSLY**, *adv.* सन्दिग्धं, संशयं, शङ्कं, सन्देहेन, शङ्कया, शङ्कापूर्व.
- DUBIOUSNESS**, *s.* सन्दिग्धता, संशयत्वं, सांशयिकत्वं, अनिश्चयः, अनिश्चित्यं.
- DUBITABLE**, *a.* वितर्क्यः-पयी-प्यं, मीमांस्यः-स्या-स्यं, आशङ्कनीयः-या-यं.
- DUBITATION**, *s.* सन्देहः, संशयः, शङ्का, आशङ्का, विकल्पः, वितर्कः.
- DUCAL**, *a.* प्रधानकुलीनपदसम्बन्धी-न्धनी-न्धि (न्), परमपदसम्बन्धी.
- DUCAT**, *s.* प्रधानकुलीनजनमुद्राङ्कितो मुद्राविशेषः.
- DUCHESS**, *s.* प्रधानकुलीनजनस्य पत्नी or भार्या.
- DUCK**, *s.* (Bird) हंसः, वरटः-टा-टो, अरः, कलहंसः, चक्रवाकः, कादरः; 'wild duck,' कामिकः.—(Sudden inclination of the head) अकस्मात् शिरोनवीकरणं or मस्तकानतिः *f.*—(Stone thrown obliquely on the water) जले तिर्यक्क्षिप्तः प्रस्तारः.—(Word of endearment) प्रियः-या, दयितः-ता, यतः-त्ता, हृदयप्रियः-या.
- To DUCK**, *v. a.* (Plunge in water) जले मज्ज् in caus. (मज्जयति-यितुं) or निमज्ज् or अवगाह् in caus. (गाहयति-यितुं) or आग्न in caus. (आवयति-यितुं) or निक्षिप् (c. 6. क्षिपति-क्षेप्ते).—(Bow the head suddenly) मस्तकम् अकस्माद् नम् in caus. (नामयति, नमयति-यितुं) or नम्रीकृ.
- To DUCK**, *v. n.* (Dip) मज्ज् (c. 6. मज्जति, मंज्, मज्जितुं), निमज्ज्, अवगाह् (c. 1. गाहते-हितुं).—(Bow the head suddenly) मस्तकम् अकस्माद् नम् (c. 1. नमति, नन्तुं), अकस्माद् नवीभू.
- DUCKED**, *p. p.* जलेगमनः-गना-गनं, जलागमनः-ता-तं, प्रमग्नः-गना-गनं.
- DUCKING**, *s.* मज्जयिता *m.* (नृ), मंज्ता *m.* (नृ), आग्रावकः, अरः.
- DUCKLING**, *s.* निमज्जनं, अवगाहः, आरः, अवनं, आग्रावः-अवनं.
- DUCKLING**, *s.* हंसशावकः, वरटशावकः, वरटशिशुः *m.*
- DUCT**, *s.* (Canal, passage) नाली, प्रणालः-ली-लिका, सारणः *f.*, पयः, मार्गः, सङ्गमः, गमनागमनपथः.—(Of the body) नालः-ली-ला, नालिः *f.*, नाडिः *f.*—डी, शिरा, सिरा, धमनिः *f.*—नी, तन्त्री.
- DUCTILE**, *a.* (Tractable) सुविनेयः-या-यं, सुप्रणयः-या-यं, विधेयः-या-यं, वश्यः-श्या-श्यं, आकर्षणीयः-या-यं, सुखकर्षणीयः-या-यं.

DUL

- (Pliable) चापन्यः-म्या-म्यं, चानम्यः-म्या-म्यं, मृदुः-द्वी-दु, द्रवः-चा-चं.—(As metal) उद्वर्त्तनीयः-या-यं, उद्वर्त्तनयोग्यः-ग्या-ग्यं.
- DUCTILENESS, DUCTILITY**, *s.* सुविनेयत्वं, चाप्यता, चानम्यता, मृदुत्वं, द्रवत्वं, सुकर्षणीयता.—(Of metals) सुसोद्वर्त्तनीयता, उद्वर्त्तनयोग्यता.
- DUDGEON**, *s.* (Anger) मन्यः *m.*, कोपः, क्रोधः, रोषः, चमर्षः, द्वेषः, दुष्टभावः.—(Small dagger) छुद्रकृपाणी, असिपुत्रिका.
- DUE**, *a.* (That ought to be paid or received) देयः-या-यं, प्रतिदेयः-या-यं, दानीयः-या-यं, दातव्यः-या-यं, शोध्यः-ध्या-ध्यं, शोधनीयः-या-यं, संशोध्यः-ध्या-ध्यं, परिशोधनीयः-या-यं, प्राप्यः-ध्या-ध्यं, प्राप्त्यः-ध्या-ध्यं, ग्रह्यः-ध्या-ध्यं.—(Fit, becoming) योग्यः-ग्या-ग्यं, युक्तः-क्ता-क्तं, यथायोग्यः-ग्या-ग्यं, उचितः-ता-तं, यथोचितः-ता-तं, उपयुक्तः-क्ता-क्तं, यथाहं-हो-हं, अनुकूलः-पा-पं; 'in due time,' उपयुक्ते समये, समया; 'in due form,' विधिवत्, यथाविधि.
- DUE**, *s.* (That which ought to be paid or received) देयं, प्रतिदेयं, दानीयं, शोधनीयं, दातव्यं, प्राप्यं, प्राप्त्यं.—(Debt) ऋणं.—(That which ought to be done) कर्त्तव्यं; 'respect is due to parents,' मातापितरौ पूजनीयौ.—(Tribute) शुल्कः-त्वं, करः, तारिकं, तार्यं, राजप्राप्तभागः.—(Right) अधिकाः, स्वाधिकाः.
- DUE**, *adv.* (Directly) चक्रं, अनिधं, अविलोमं, स्वरसं.
- DUEL**, *s.* द्वन्द्वयुद्धं, द्वन्द्वसम्प्रहारः, द्वन्द्वं, नियुद्धं, मलयुद्धं.
- To DUEL**, *v. n.* द्वन्द्वयुद्धं कृ, द्वन्द्वसम्प्रहारं कृ, द्वन्द्वं कृ.
- DUELLER, DUELLIST**, *s.* द्वन्द्वयोद्धा *m.* (नृ), मलयोद्धा *m.*, द्वन्द्वजृ.
- DUG**, *s.* (Of an animal) स्तनः, कुचः, सुचतटः; 'of a cow,' गोस्तनः.
- DUG**, *p. p.* खातः-ता-तं, खनितः-ता-तं, निखातः-ता-तं, उखातः-ता-तं.
- DIKE**, *s.* कुलीनपदानां मध्ये प्रधानपदभाक् *m.* (नृ), उत्तमकुलीनपदस्यः.—(Chief, prince) अधिपतिः *m.*, राजा *m.* (नृ), ईश्वर.
- DUKEDOM**, *s.* उत्तमकुलीनपदं, पृथीककुलीनजनस्य अधिपत्यं or अधिकाः.
- DULCET**, *a.* (Sweet to the taste) स्वादुः-द्वी-दु, मिष्टः-ष्टा-ष्टं, सुरसः-सा-सं.—(To the ear) श्रुतिसुखः-सा-सं, सुस्वरः-रा-रं, मधुरः-रा-रं.
- DULCIFICATION**, *s.* मधुरीकरणं, मधुसाकरणं, निरुमीकरणं.
- To DULCIFY** or **DULCORATE**, *v. a.* मधुरीकृ, मधुसान्, स्वादूकृ, मिष्टीकृ.
- DULCIMER**, *s.* वाद्ययन्त्रविशेषः, तन्त्री *m.* (नृ), यज्ञकी, विपश्चिका.
- DULL**, *a.* (Stupid) मन्दः-न्दा-न्दं, मन्दबुद्धिः-द्धि-द्धि, स्थूलधीः-धी-धि, जडः-डा-डं, मूढः-डा-डं.—(Blunt) अतीवृणः-वृणा-वृणं, अतीव्रः-व्रा-व्रं, अतीव्रः-जा-जः (स्) or निस्तेजाः, तेजोहीनः-ना-नं, धाराहीनः-ना-नं.—(Not bright) मन्दकान्तः-न्ता-न्तं, मन्दतेजाः-जा-जः (स्), मन्दद्युतिः-ति-ति, मन्दचायः-या-यं, निस्तेजाः-जा-जः (स्), निष्प्रभः-भा-भं, अप्रभः-भा-भं, मलिनः-ना-नं.—(Sluggish) मन्दः-न्दा-न्दं, मन्दरः-रा-रं, मन्दगतिः-ति-ति, मन्दगामी-मिनी-मि (न्), मन्दरः-रा-रं, अलसः-सा-सं.—(Gross) स्थूलः-ला-लं, घनः-ना-नं.—(Sad) विषयः-या-यं, विपादो-दिनी-दि (न्), झान्तः-न्ता-न्तं, झान्तः-ना-नं, दीनमनाः-ना-नः (स्).—(Flat, insipid) सरसः-सा-सं, सरसिकः-का-कं.—(Tedious, troublesome) छष्टकरः-रा-रं, विषयः-भा-भं.—(Cheerless) निरापन्दः-न्दा-न्दं.—(Dull of hearing) श्रोत्रविकलः-ला-लं, श्रवणेन्द्रियविकलः-ला-लं; 'a dull day,' दुर्दिनं; 'a dull boil,' दुष्टघ्नः.
- To DULL**, *v. a.* (Stupefy) जडोक्, मूढोक्, मन्दोक्, मुह् in caus. (मोहयति-यितुं).—(Blunt) अतीवृणीकृ, अतीव्रं-व्रा-व्रं कृ, यनीकृ, स्थूलोक्.—(Make dim) मन्दोक्, निष्प्रभोक्, मलिन (nom. मलिन-यति-यितुं), तेजो ह (c. 1. हरति, हर्तुं).—(Dispirit) मनो खस् (c. 10.

सद्व्ययति -यितुं), झानिकृ, विपरीकृ, विपद् in caus. (-पादयति -यितुं).
 DULL-WITTED, *a.* मन्दमतिः -तिः -ति, मन्दबुद्धिः -द्धिः -द्धि, स्थूलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, स्थूलधीः -धीः -धि, जडमतिः &c., जडबुद्धिः &c., दुर्भतिः &c.
 DULLY, *adv.* मन्दं, मन्दं मन्दं, तेजो विना, सविषादं, रमं विना.
 DULNESS, *s.* (Stupidity) मन्दता, मान्यं, स्थूलता, बुद्धिमान्यं, स्थूलबुद्धिन्, मूढता, अविदग्धता. — (Bluntness) सतीरुणता, घनत्वं, सतीरुता, धाराहीनता. — (Sluggishness) गतिमन्दता, चालम्यं. — (Dimness) तेजोमान्यं, निष्प्रभता, प्रभाहानिः *f.*, प्रतिभाहानिः *f.*, सप्रकाशता, सप्रभापः, सतेजः *n.* (स्), सस्पष्टता.
 DULY, *adv.* (Fity) यथायोग्यं, युक्तं, यथाहं -न्तम्, यथोचितं, मन्वक्, यथातथं, यथान्याय्यं. — (In proper time) उपयुक्तमये, समय.
 DUMB, *a.* मूकः -का -कं, जडवाक् *m.f.n.* (च्), मन्ववाक् *m.f.n.*, जडः -डा -डं, अवाक् *m.f.n.*, वाग्रहितः -ता -तं, वागिन्द्रियधिकूलः -ला -लं, वाक्शक्तिहीनः -ना -नं, मुद्रितमुखः -रा -रं, निःशब्दः -दा -दं, निर्वचनः -ना -नं, अनालापः -रा -रं.
 DUMBLY, *adv.* मूकं, जडं, निःशब्दं, मीनपृष्ठं, दृढीं.
 DUMBNES, *s.* मूकता, मीनपृष्ठं, वाक्मन्त्रः, वाग्वन्त्रता, वाग्वन्त्रं, वाक्मन्त्रता, वागिन्द्रियधिकूल्यं, वाग्रहितं, अवाक्त्वं, नीरसता.
 DUMB-SHOW, *s.* वाग्यतिरेकेण हन्तपादादिमन्त्रालनं.
 To DUMFOUNDER, *v. a.* मुहं in caus. (मोहयति -यितुं), विमूहं, जाडुलीकृ, प्याकुलीकृ.
 DUMPISH, *a.* विषादी -दिनी -दि (न्), उद्विग्नमनः -ना -नं (स्) or दुर्गमः.
 DUNPLING, *s.* (Apple) सप्रमल्लग्नः घुट्टपोलिता. — (Chirrant) चित्रापूत.
 DUMPS, *s. pl.* विषादः, विपणता, चित्रोद्देगः, रोदः, झानिः *f.*, झानिः *f.*
 DUMPY, *a.* ह्रस्वस्थूलः -ला -लं, रक्षपनः -ना -नं, दृढगर्धः -धा -धं.
 DUN, *a.* (Dark-coloured) कपिशः -शा -जं, श्यावः -या -यं, श्यामः -ना -मं, पिङ्गलः -ला -लं, तावयरीः -शा -शं, कृष्णवर्णः -शा -शं.
 To DUN, *v. a.* (For a debt) सतिनिर्वन्धेन चण्डदानं प्राप् (c. 10. -सधे-यति -ते -यितुं).
 DUN, *s.* सतिनिर्वन्धेन चण्डप्रापकः, सतिनिर्वन्धो धनापी *m.* (न्).
 DUNCE, *s.* दुर्बुद्धिः *m.*, अन्भिन्नः, अज्ञः, निषीधः, अत्युत्तमः, मेधाहीनः.
 DUNDERHEAD, *s.* स्थूलबुद्धिः *m.*, स्थूलमतिः *m.*, यदुक्तः, पर्यरः.
 DUNG, *s.* पुरीषं, शकृत् *n.*, विष्टा, विद् *f.* (च्), पञ्चचरितं, पञ्चपादः, गूयः -यं, अमेध्यं, शोधनं, पूतिकं, अपस्कृतः, अपस्कृतः, शारीरः, शमलं, वधेरुः -स्तं, दूयं, कन्कं, मलं, सारः, भूमिलेपनं; 'cow-dung,' गोमयः -यं, गोकृतं, गोहव्रं.
 To DUNG, *v. a.* पुरीषेण लिप् (c. 6. लिम्पति, लेभु) or सध् (c. 7. सनक्ति, धंङ्).
 To DUNG, *v. n.* पुरीषम् उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), पुरीषोत्सर्गं कृ.
 DUNGEON, *s.* कारा, कारागारं, कारायेष्ट *n.* (न्), वन्धनागारं, गुम्भिः *f.*, अन्धकूपः.
 DUNGHILL, *s.* पुरीषराशिः *m.f.*, शकृद्वाशिः, अमेध्यस्थानं, सगुचिस्थानं.
 DUNGHILL, *a.* कलुषयोनिः -निः -नि, विहीनयोनिः -निः -नि, हीनजातिः -तिः -ति.
 DUPE, *s.* सुखवञ्चनीयः, सुप्रतारणीयः, यवितः, दम्भास्पदं, कपटास्पदं.
 To DUPE, *v. a.* यद् in caus. (यवयति -ते -यितुं), परियच्, प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभ्यं), विप्रलभ्; छल् (c. 10. छलयति -यितुं), प्रतृ in caus. (-तारयति -यितुं), दम्भ् (c. 5. दम्भति, दम्भितुं).
 DUPED, *p. p.* यवितः -ता -तं, विप्रलभ्यः -या -यं, प्रतारितः -ता -तं.
 DUPLICATE, *a.* द्विगुणः -शा -शं; 'a duplicate,' प्रतिरूपं, प्रतिरूपिणः *f.*
 To DUPLICATE, *v. a.* (Double) द्विगुणीकृ. — (Fold) पुटीकृ, पुट (nom. पुटयति -यितुं).

DUPLICATION, *s.* द्विगुणीकरणं, पुटीकरणं, द्विगुणं, द्वितं.
 DUPLICATION, *s.* (Fold) पुटः. व्यापञ्चनं, कर्मिका, भङ्गः.
 DUPLICITY, *s.* वेदग्यं, विदग्धता, कपटः, माया, छलं, असारत्वं.
 DURABILITY, *s.* चिरस्थायित्वं, स्थिरता, प्रीत्यं, भुवता, सद्ययता, स्थायित्वं, स्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*, स्थावरत्वं, अनपायः.
 DURABLE, *a.* स्थायी -यिनी -यि (न्) or चिरस्थायी or दीर्घकालस्थायी, स्थिरः -रा -रं, स्थावरः -रा -रं, चिरकालिकः -का -कं, भुवः -वा -यं, सद्ययः -या -यं, स्थितिमान् -मती -मात् (त्), संस्थः -स्था -स्थं, नित्यः -त्वा -त्वं, अनपायः -या -यं -यो -यिनी -यि (न्), सजरः -रा -रं.
 DURABLY, *adv.* स्थिरं, भुवं, प्रीत्येण, सद्यय. अनपायेन.
 DURA MATER, *s.* मस्तिष्कस्य चाप्येष्टनं or चाप्येष्टनत्वक *f.* (च्).
 DURANCE, *s.* सामेधः, स्थानामेधः, रोधः, निरोधनं, सम्प्रतिरोधकः, वन्धनं, प्रतिवन्धनं, कारागारे निरोधः or वन्धनं.
 DURATION, *s.* स्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*; 'duration of an eclipse,' उपसर्गस्थितिः *f.* — (Space of time) परिमाणं, प्रमाणं; 'duration of day and night,' सहेरात्रस्य परिमाणं. — (Long duration) स्थायित्वं, स्थिरता, स्थावरत्वं, भुवता, प्रीत्यं, सविरामः.
 DURGA, *s.* (The goddess) दुर्गा, जगन्माता *f.* (न्), दक्षिणा, श्यामा. See BHAVÂNÍ.
 DURING, *prep.* यावत्, पर्यन्तं, मध्ये, सन्तरे affixed; 'during life,' जीवनपर्यन्तं or यावज्जीवं or by prefixing सा with abl.; as, 'सानीयनानात्,' सामरणात् (i. e. 'until death'); 'during the performance of the vow,' सात्तमापनाद् मतस्य (i. e. 'until the completion of the vow'); 'during three fortnights,' पञ्चत्रयमध्ये.
 DUSK, *a.* ईषत्तमः -सी -सं, तमस्कस्य -स्या -स्यं, ईषत्तमसी -स्तिनी -स्ति (न्), ईषत्तमिरापृतः -ता -तं, प्रादोपिकः -की -कं, पैकालिकः -की -कं, सान्यः -न्यी -न्यं. — (A little black) साकालः -ला -लं, ईषत्तमः -णा -णं, सानीलः -ला -लं.
 DUSK, *s.* (Twilight) सन्ध्या, सन्ध्याकालः -लं, सन्ध्यासमयः, विकालः, सध्यान्, प्रादोपः, सायंकालः.
 DUSKILY, *adv.* ईषदन्धकारेण, ईषत्तमसा, सत्सधं, सप्रकाशं.
 DUSKINESS, *s.* ईषदन्धकारः, ईषत्तमिष्टं, ईषत्तमिरं, सप्ततमसं.
 DUSKY OR DUSKISH, *a.* ईषत्तमः -सी -सं, ईषत्तमसी -स्तिनी -स्ति (न्), ईषदन्धकारयुक्तः -का -कं, सत्सधः -धा -धं, ईषत्तमः -णा -णं, श्यामः -मा -मं. See DUSK.
 DUST, *s.* रेणुः *m.f.*, पांशुः *m.*, रजः *n.* (स्), पूलिः *m.f.* -ली *f.*, धोदः -दितं, भूरणुः *m.f.*, सयकरः, सयस्करः, सद्धरः, सद्धारः, पातकेतुः *m.*, पायुकेतुः *m.*, धितिकणः -रा, परागः, मेदिनीद्रव्यः, तुलं, तुलं, पांशुः *m.*, रजः *m.*; 'dust of the feet,' चरणजं, पदार्थः; 'dust of a flower,' परागः, पुष्परेणुः *m.*, सुमनोजः *n.* (स्); 'dust of gold,' काञ्चनभः *f.*; 'free from dust,' नीरता -जा -जा (स्), नीरनस्य -स्या -स्यं, निर्धूलिः -लिः -लि.
 To DUST, *v. a.* (Free from dust) नीरनीकृ, निर्धूलिकृ, रेणुम् सप्तमृन् (c. 2. -मार्ति -हुं, c. 1. -मार्जति -निर्जु) or सप्तमृन्, रेणुदूषितं यत्किञ्चित् शुष् (c. 10. शोषयति -यितुं), पांशुपरिष्कारं कृ.
 DUSTED, *p. p.* नीरनीकारितः -ता -तं, मार्जितः -ता -तं, सम्मृष्टः -ष्टा -ष्टं, दूतपांशुः -शु -शु, नीरेणुः -णु -णु, निष्पांशुकृतः -ता -तं.
 DUSTER, *s.* नक्तकः, मार्जनी, मार्जनपटः, सयस्करकः, रेणुपरिष्कारकः.
 DUST-HOLE, *s.* सयस्करः, गृहमाञ्जितपांशुदिनियस्थानं, सद्धरस्थानं, उच्छिष्टप्रक्षेपणार्थं गद्दीः.

DUST-MAN, *s.* अषस्करः, मलकधी *m.* (नं), खलपुः *m.* अमेयहारी *m.* (नं).
 DUSTY, *a.* पांशुलः-ला-लं, पांशुदः-रा-रं, रेणुदूषितः-ता-तं, रेणुदूषितः-ता-तं, भूरेणुदूषितः-द्या-द्यं, रजसलः-ला-लं, धूल्यलुण्ठितः-ता-तं.
 DURCH, *a.* हस्तद्वेष्टासम्बन्धी-निबन्धी-निय (नं).

DUTIFUL, *a.* भक्तः-क्ता-क्तं, भक्तिमान्-मती-मत् (नं), भक्तियुक्तः-क्ता-क्तं, दृढभक्तिः-क्ति-क्ति, वश्यः-श्या-श्यं, वशवर्ती-विनी-विनी (नं), धर्मचारी-रिणी-रि (नं), धर्मज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, धर्मपालकः-का-कं, धर्मसेवी-विनी-वि (नं), आश्रयालकः-का-कं, वशानुगः-गा-गं, शुश्रूषुः-यु-यु, दृढव्रतः-ता-तं, विदितधर्मी-मै-मै (नं), आदृतः-ता-तं, उपयुक्तः-क्ता-क्तं.—(To a parent) पितृभक्तः-क्ता-क्तं, पितृकथमालकः, पितृव-शाधीनः-ना-नं.—(To a husband) पतिव्रता.—(To a master) प्रभुभक्तः.

DUTIFULLY, *adv.* भक्तवत्, भक्ता, धर्मपालकवत्, सधर्मपालनं.

DUTIFULNESS, *s.* भक्तिः *f.*, भक्तिमत्त्वं, वश्यता, धर्मपालनं, आश्रानुवर्तनं, शुश्रूषा, अधीनता, आदरः, प्रश्रियातः; 'to parents,' पितृभक्तिः *f.*, पितृसम्मानं, पितृसेवा; 'to a husband,' पतिसेवा.

DUTY, *s.* (That which a person is bound to do) धर्मः, स्वधर्मः, कर्त्तव्यं, स्वकर्त्तव्यं, कर्त्तव्यता, कार्यं, कृत्यं, क्रिया, स्वकर्म *n.* (नं), न्यायकर्म, नियमः, यमः, व्रतं, धृः *f.* (धृ), धृता, तपः *n.* (नं).—(Appointed duty, office) नियोगः, अधिकारः, पदं, स्थानं, आस्पदं; 'perpetual duty,' नित्यकृत्यं, नित्यकर्म *n.* (नं), यमः; 'voluntary duty,' नियमः; 'fulfilment of duty,' धर्मनिष्पत्तिः *f.*, कृतकृत्यता; 'one who has done his duty,' कृतकृत्यः, कृतक्रियः; 'morning duty,' प्रातःकृत्यं; 'a woman's peculiar duty,' स्त्रीनियमनं; 'charged with weighty duties,' धुरीणः, धुरीयः, धुरिहः.—(Reverence) भक्तिः *f.*, मानं, सम्मानं, नमस्कारः, आदरः.—(Impost) शुल्कः-त्वं, करः, तारिकं, तार्यं, रानपायभागः; 'duty paid at ferries, &c.,' पट्टादिदेयं.

DWART, *s.* वामनः-नी *f.*, खड्गः-ध्वी, खड्गः-ध्वी, हस्तकायः, अतुल्यशरीरः, अतुल्यः, कुलः, खट्वरकं.

To DWART, *v. a.* हस् in caus. (हस्तयति-यितुं), वामनीकृ, खड्गीकृ.

DWARFISH, *a.* वामनः-ना-नं, हस्तः-खा-खं, खड्गः-ध्वी-ध्वी or निखड्गः, अतुल्यः-द्रा-द्रं, वामनाकृतिः-ति-ति, खड्गीकारः-रा-रं, हस्तमूर्तिः-ति-ति, वामनतनुः-नु-नु, धुद्रतनुः-नु-नु, स्तोककायः-या-यं, खट्वरकः-का-कं.

DWARFISHLY, *adv.* वामनवत्, खड्गवत्, अतुल्यवत्, वामनलयेण.

DWARFISHNESS, *s.* वामनता-नं, खड्गता, हस्तता, धुद्रता, अतुल्यता.

To DWELL, *v. n.* वृश् (c. 1. वसति, वसतुं), निवस्, अधिवस्, आबस्, प्रतिवस्, अप्यावस्, सभावस्, अधिनिवस्, सन्निवस्; वृत् (c. 1. वसति-विस्ति), स्था (c. 1. तिष्ठति-ते, स्थातुं), अधिष्ठा, आस् (c. 2. आस्ते, आसितुं), अप्यास्, आधि (c. 1. अधयति-ते-यितुं) with acc., सेव् (c. 1. सेवते-यितुं), निषेव्, उपसेव् with acc., नृप् (c. 6. नृपते, नृपयितुं) with acc., निलौ (c. 4. लोपते-लेतुं), संलौ, अधिशी (c. 2. शोते-अधिशितुं), आसं कृ.—(Dwell together) संवस्.—(Dwell abroad) प्रवस्.—(Dwell on a subject) अतिप्रसङ्गं कृ, प्रपञ्चं कृ, दीर्घसूचतां कृ; 'on a note in singing,' दीर्घस्वरं कृ.

DWELLER, *s.* वासी *m.*-सिनी *f.* (नं), निवासी *m.*-सिनी *f.* (नं), / निलायी *m.*-विनी *f.*, वासकृत्.

DWELLING, *s.* गृहः, वामन्यानं, वसतिः *f.*, निलयः-यनं, आलयः, गृहं, गेहः-हं, वेगम *n.* (नं), निवेगनं, आयातनं, निकेतः-तनं, आगारः, भवनं; वसतिः, निवासः, निवसतिः *f.*, समावासः, अवस्थानं, संवासः, आश्रयणः, वासः *m.*, स्थानं, शोकः *n.* (नं), घाम *n.* (नं).

DWELLING, *part.* (Residing) वासी-सिनी-वि (नं), निवासी, &c., वसती-विनी-विनी (नं), स्वः स्वा स्वं, स्थायी-विनी-वि (नं), कृतालयाः-या-यं, आश्रितः-ता-तं, समाश्रितः-ता-तं, सेवा-विनी-वि (नं), अधिवासानः-ना-नं.

DWELLING-HOUSE, *s.* निवासगृहं, वासगेहः-हं, वासागारः, निवासवेगम *n.* (नं).

DWELLING-PLACE, *s.* वासस्थानं, निवासस्थानं, निवासभूमिः *f.*, निवासभूयः.

DWELLT, *p. p.* उपितः-ता-तं, अध्युपितः-ता-तं, आश्रितः-ता-तं.

To DWINDLE, *v. n.* अस्तीभू, न्यूनीभू, ह्स् (c. 1. हसते-सितुं), ह्स् in pass. (धीयते), परिधि, अपधि in pass. (-धीयते), सद् (c. 1. सौदति, सद्).

To DWINDLE, *v. a.* अस्तीकृ, न्यूनीकृ, ह्स् in caus. (ह्रासयति-यितुं).

DWINDLED, *p. p.* अस्तीभूतः-ता-तं, अस्तीकृतः-ता-तं, धीयः-या-यं, न्यूनीभूतः-ता-तं, ह्स्-ता-तं, अपचितः-ता-तं, विशीर्यः-यी-यं.

DYE, *s.* रागः, रङ्गः, वर्णः, कपायः-यं; 'red dye,' लाक्षा, राधा; 'blue dye,' नीलं; 'plants used for dye,' लोमः, कुसुम्भं, कुकुम्भः, कपायकृत्.

To DYE, *v. a.* रङ्ग in caus. (रङ्गयति-यितुं), अभिरङ्ग, वर्णं (c. 10. वर्णयति-यितुं), चित्रं (c. 10. चित्रयति-यितुं), सरागं-गा-गं कृ, कपाय (nom. कपायति), कपायीकृ, कुकुम्भादिना अङ्ग (c. 7. अनङ्गि, संङ्गि); 'to dye clothes,' कुकुम्भादिना वस्त्राणि रङ्ग or वस्त्ररागं कृ.

DYED, *p. p.* रङ्गितः-ता-तं, रङ्गः-क्ता-क्तं, रागी-गिणी-गि (नं), सरागः-गा-गं, रागान्वितः-ता-तं, कपायितः-ता-तं, कपायचित्रः-चा-चं, चित्रितः-ता-तं, वर्णितः-ता-तं; 'with saffron,' कुकुम्भादिना-क्ता-क्तं; 'dyed red,' अरुणितः-ता-तं.

DYING, *s.* रङ्गनं, रागकरणं, वर्णनं, चित्रकरणं, कपायीकरणं; 'of clothes,' वस्त्ररागकरणं, वस्त्ररङ्गनं.

DYER, *s.* रङ्गकः, रागकृत् *m.*, वस्त्ररागकृत्, रागी *m.* (नं), रजका, वस्त्राणां नीलकुसुम्भादिना रागकारकः.

DYING, *part.* (About to die) विषमायः-या-यं, मुमुषुः-मु-मु, आस-त्रमृत्युः-तु-तु, मृतकत्यः-त्या-त्यं, मृतमायः-या-यं, करुणगतमायः-या-यं, गतायुः-यु-यु (स्); 'dying first,' पूर्वमारी-रिणी-रि (नं).

DYKE, *s.* सेतुः *m.*, नलसेतुः, नलवन्धकः. See DIKE.

DYNASTY, *s.* आचलिः *f.*—(Of kings) राजाचलिः *f.*-ली, राजवंशः, राजसन्ततिः *f.*, राजकुलं, राजयेणी; 'former dynasty,' प्राग्वंशः.

DYSENTERIC, *a.* (Having dysentery) अतिसारी-रिणी-रि (नं), सातिसारः-रा-रं.

DYSENTERY, *s.* अतिसारः, आम्रातिसारः, सारणः, प्रवाहिका, ग्रहणी, विरेकः, आमरक्तः, प्रसक्तदनं-न्दिका, उदरामयः, उदरभङ्गः, वसन्तः.

DISPERSIA, *s.* अजीर्णं, अजीर्णः *f.*, अजीर्णता, अपक्तिः *f.*, अपाकः, पाककृत्, मन्दाग्निः *m.*, तीक्ष्णाग्निः, अमदीमाग्निः, अवक्तायः, कुपितं, अन्नयिकारः, आमयावित्तं, परिणामशूलः.

DYSPEPTIC, *a.* मन्दाग्निपीडितः-ता-तं, आमयायी-विनी-वि (नं).

DISPNEA, *s.* दुःश्वासः, श्वासप्ररोधः, श्वासकृत्, श्वासस्तम्भः.

E

EACH, *a.* (All) सङ्घः-ध्वी-ध्वी, विषयः-या-यं, सकलः-ला-लं; 'Each' is usually expressed by प्रति or अनु prefixed; as, 'each day,' प्रतिदिनं, प्रतिदिवसं, अनुदिनं, अन्वहं; 'each night,' प्रतिरात्रं; 'each month,' प्रतिमासं; 'each one,' प्रत्येकं. 'Or by doubling the word; as, 'each day,' दिने दिने, दिवसे दिवसे, अहरहः; 'in each house,' गृहे गृहे; 'each one,' एकैकः-का-कं, एकैकशस्, पृथक् पृथक्; 'each other,' परस्परं-रं, अन्योन्यं, इतरेतरं; 'each

man, 'एकेकजनः, प्रतिजनः; 'in each direction,' प्रतिदिशः, सर्वदिशुः; 'each man related his own dream,' एकेको जनः स्व स्वप्नम् चकथयत्.

EAGER, a. अतीच्छः -च्छा -च्छं, अत्यभिलाषी -मिषी -मि (न्), अत्याकांक्षी -क्षी -क्षि (न्), कुतूहली -लिनी -लि (न्), कीर्तुहलान्वितः -ता -तं, व्यग्रः -या -ग्रं, उत्सुकः -का -कं, तीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं, सरभसः -सा -सं, उद्युक्तः -क्ता -क्तं, सचेष्टः -ष्टा -ष्टं, व्यपसितः -ता -तं, आसक्तः -क्ता -क्तं, अवसक्तः -क्ता -क्तं, रतः -ता -तं, उत्कं -क्ता -क्तं, शीघ्रकर्मा -म्मा -म्मी (न्), उद्यग्दः -ग्दा -ग्दं, प्रचग्दः -ग्दा -ग्दं, उन्नमः -मा -मं.

EAGERLY, adv. अत्यभिलाषेण, अतीच्छया, अतिस्पृहातम्, कीर्तुहलेन, कुतूहलात्, कीर्तुकेन, अतिपाञ्चया, ईहातस्, संतर्ष्य, सरभसं, व्यपसितं.

EAGERNESS, s. कीर्तुहलं, कुतूहलं, कीर्तुकं, अत्यभिलाषः, अतिस्पृहा, अतिपाञ्चया, अतिशयेच्छा, तीक्ष्ण्य, तीक्ष्णता, उत्साहः, उद्यग्दता, प्रचग्दता, व्यग्रता, अतीसृक्, उद्योगः, प्रीतिः, रभसः, आग्रहः, गर्दः, उन्मः.

EAGLE, s. उत्क्रोशः, कुरुरः -रा -री, गृध्रः, सरः, समुत्क्रोशः, पथिराजः, राजपथी *m.* (न्).

EAGLE-EYED, a. उत्क्रोशदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, सूक्ष्मदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि.

EAGLET, s. उत्क्रोशशायकः, कुरुराजपथः, उत्क्रोशपोतकः, कुरुराजशुः *m.*

EAR, s. कर्णः, श्रोत्रं, श्रुतिः, श्रवः -वणं, श्रोतः *m.* (स्), श्रवणपथः, श्रवणप्रदः, ध्वनियहः, श्रव्यापिधानं, पेन्थ्रमः, कुहरः—(Organ of hearing) श्रवणेन्द्रियं; 'outer ear,' श्रुतिमण्डलं, वेष्टनं; 'tip of the ear,' पालिः *f.*; 'lobe of the ear,' कर्णलतिका; 'root of the ear,' श्रुतिमूलं, कर्णनादः; 'hollow of the ear,' श्रवणोदरं; 'ringing in the ear,' कर्णनादः, कर्णच्छेदः; 'boring the ear,' कर्णवेष्टनः; 'having the ears pricked up,' स्तम्भकर्णः -र्णी -र्णी; 'this noise splits the ear,' स्तम्भ शब्दः श्रुतिं छिनत्ति; 'he gives ear,' कर्णं ददाति—(Ear of corn) कर्णशः -शं, धान्यशोषिकं, शस्यमन्नरी. —(Handle) कर्णः, वारङ्गः.

EAR-ACHE, s. कर्णशूलं, कर्णवेदना, कर्णव्याघा.

EAR-BORED, a. विद्वकर्णः -र्णी -र्णी, चिद्विद्वकर्णः -र्णी -र्णी, चिद्वकर्णः -र्णी -र्णी

EAR-BORER, s. कर्णवेष्टनिका -नी, कर्णारा.

EARED, a. (Having ears) कर्णी -र्णीनी -र्णी (न्), कर्णयान् -यती -यत् (न्), कर्णिलः -ला -लं -र्णिकः -का -कं—(Having spikes) मन्त्ररितः -ता -तं, सकर्णशः -शा -शं.

EARLAP, s. कर्णपालिः *f.*, श्रवणपालिः *f.*, कर्णलतिका, कर्णशाम्बुली.

EAR-PICK, s. कर्णकण्डूयनकः, कर्णनिर्घेषणकः, कर्णशोधनी.

EAR-PIERCING, a. कर्णवेष्टी -धिनी -धि (न्), कर्णभेदी -दिनी -दि (न्).

EAR-RING, s. कुण्डलं, कर्णिका, अयतंसः, कर्णालङ्कारः, कर्णालङ्कृतिः *f.*, कर्णभरणं, कर्णवेष्टनं, कर्णवेष्टकं, कर्णन्दुः *f.*, उन्नसः, कर्णान्दुः *f.*, तुण्डः *m.*; 'wearing ear-rings,' कुण्डली -लिनी -लि (न्), कुण्डलधारी -रिणी -रि (न्), अवतंसितः -ता -तं.

EAR-SHOT, s. कर्णगोचरः -रा -रं, कर्णविषयः -या -यं, श्रुतिपथ्यं.

EAR-WAX, s. कर्णमलः -लं, कर्णगूः, कर्णविट् *f.* (ए), तोक्मं, वारुदः -रुदं.

EAR-WIG, s. कर्णकीटी, कर्णमल्लिका, कर्णमल्लिका *f.* -का *f.* (स्), कर्णदुन्दुभिः *f.*

EAR-WITNESS, s. श्रुतसाक्षी *m.* (न्), स्वकर्णेन श्रुत्वा साक्ष्यं ददाति यः.

EARLY, s. कुलीनपदानां मध्ये तृतीयपदभाक् *m.* (न्), तृतीयकुलीनपदस्यः.

EARLDOM, s. तृतीयकुलीनपदं, तृतीयकुलीनपदस्थितस्य आधिपत्यं or अधिकाटः.

EARLINESS, s. शीघ्रता, क्षिप्रता, अघिलक्षः, पूर्णत्वं, प्राक्तनं, प्राग्भावः अग्रत्वं, प्रत्यग्रत्वं, सद्यत्वं, अचिरत्वं—(Early maturity) प्राग्वहितकालात् पक्षता or परिणतत्वं—(Of the day) सुप्रभातं, अतिप्रभातं, अतिप्रत्युषः.

EARLY, a. (Forward, prior in time) पूर्वेः -द्वा -द्वं, अग्रः -या -यं, प्रत्यग्रः -या -यं, प्राक्तनः -ना -नं, सद्यस्कः -स्का -स्कं, सद्यस्कालीनः -ना -नं, अचिरः -रा -रं—(Mature before the time) अपूर्वकालः -ला -लं, प्राग्वहितकालात् or नियमितकालात् पूर्वं परिणतः -ता -तं or पक्षः -क्षा -क्षः; 'early decrepitude,' युवनरः—(Early in the day) अग्रेतनः -नी -नं, अतिप्रग्रेतनः -नी -नं; पूर्वप्रग्रेतनः -नी -नं, प्रातःकालीनः -ना -नं, प्रभातीयः -या -यं, क्षीपिकः -की -कं, उभयः -स्या -स्यं, क्षीपसः -सी -सं, विपुष्टः -ष्टी -ष्टं.

EARLY, adv. (Soon) सद्यस्, अचिरेण, आशुं, मृदिति—(In advance) अग्रे, प्राक्, पूर्वं, पूर्वे—(Betimes in the morning) प्रभाते, अतिप्रभाते, प्रगे, अतिप्रगे, प्रत्युषे, अतिप्रत्युषे, प्रातरं, प्रातःकाले, सकाले, उषा, प्राहेन, पूर्वप्रगे, प्राक्, युष्टं, समया, ममये, वेलायां.

To EARN, v. a. सन् (c. 10. सजयति -यितुं), उपार्जनं, लभ् (c. 1. लभते, लभुं), उपलभ्, प्राप् (c. 5. -आप्ते -आप्ते), अवाप्, अधिगम् (c. 1. -गच्छति -गच्छुं), चङ् (c. 5. सञ्चते, सञ्चिषुं), उपाङ्; आदा (c. 3. -ददाति -दत्ते -दातुं), उपादा, निधिष् (c. 6. -यिषति -येष्टुं), ह्रप् (c. 10. कल्पयति -यितुं) 'to earn money by labour,' श्रमेण धनम् उपार्जे; 'earn wages,' वेतनम् चर्हं (c. 1. चर्हति -र्हिषुं).

EARNED, p. p. अर्जितः -ता -तं, उपार्जितः -ता -तं, श्रमेणोपार्जितः -ता -तं, लभ्यः -या -यं, उपाप्तः -प्ता -प्तं, निधिष्टः -ष्टा -ष्टं.

EARNIST, a. (Zealous) व्यग्रः -या -ग्रं, उद्युक्तः -क्ता -क्तं, उद्योगी -गिनी -गि (न्), आसक्तचेताः -ताः -तः (स्), समुद्यतः -ता -तं, उत्सुकः -क्ता -कं, प्रयत्नवान् -वती -वत्, महोद्यमः -मा -मं, कृतप्रयत्नः -न्ता -न्तं, सचेष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रचग्दः -ग्दा -ग्दं, उद्यग्दः -ग्दा -ग्दं, उत्साही -हिनी -हि (न्), व्यसयो -यिनी -यि (न्), तीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं, अत्यनुरागी -गिणी -गि (न्)—(Intent) निविष्टः -ष्टा -ष्टं, अभिनिविष्टः -ष्टा -ष्टं, निविष्टमनाः -नाः -नः (स्), आसक्तः -क्ता -क्तं, कृतनिश्चयः -या -यं, अनन्यविषयात्मा -त्मा -त्मा (न्), एकाग्रचित्तः -त्ता -त्तं; 'earnest desire,' अतिस्पृहा, कीर्तुहलं, मादाभिलाषः, अतिशयेच्छा.

EARNIST, s. (Seriousness, not jest) गौरवं, अलायनं, धीरत्वं, अपरिहासः; 'in earnest,' अपरिहासेन, सगौरवं, अलायनेन, सचेष्टं—(Part paid beforehand) पूर्वदत्तभागः, पूर्वदत्तमूल्यं—(Foretaste) पूर्वभुक्तिः *f.*—(Pledge) उपनिधिः *m.*, उपन्यासः, आधेयः *m.*, निक्षेपः. **EARNISTLY, adv.** यत्नतः, यत्नात्, सोत्साहं, महायत्नपूर्वं, महोद्यमपूर्वं, आसक्तचेतसा, व्यग्र, निविष्टमनसा, अभिनिवेशेन, निर्वन्नेन, सोद्योगं, उत्सुकं, ईहातस्, अत्यनुरागेण; 'earnestly desiring,' अतीच्छः -च्छा -च्छं, अत्यभिलाषी -मिषी -मि (न्).

EARNISTNESS, s. व्यग्रता, निवेशः, अभिनिवेशः, मनोनिवेशः, विद्यासक्तिः *f.*, उद्युक्तता, उद्योगः, मनोनिर्वन्धः, उद्यग्दता, अतीसृक्, उत्साहः, चेष्टा, अनुरागः, उपात्तं, तीक्ष्ण्य, आत्मिकायं, अभियुक्तता.

EARNINGS, s. pl. उपार्जनं, उपार्जितं, अर्जनं, लभ्यः *f.*, लभ्यं, लभ्यांशः, वेतनं, चर्हं, निर्वेशः, कर्मस्वा, भरणं, निष्पन्नः.

EARTH, s. (The globe) पृथिवी, पृथ्वी, भू *f.*, धरणी, मही, वसुधा, धरित्री; धरा, मेदिनी, भूमिः *f.*, धितिः *f.*, अवनिः *f.* -नी, जगती, उर्वी, क्षा, धोणी -धिः *f.*, धीणिः *f.*, वसुन्धरा, वसुमती, धारिणी, धात्री, भूगोलः, भूमाडलं, भूलोकः, भूलीकः, रसा, गौः *f.* (गौ), ज्ञा, स्थिरा, अचला, निश्चला, अनन्ता, कुः *f.*, मरुः, काश्यपी, विश्वम्भरा, भूतपात्री, विश्वधारिणी, धारित्री, सर्वसहा, संसारः, गोत्रा, इला, इलिका, भुक्ति or भूरिक् *f.* (न्), भुवनं, विष्टयः -यं, विष्टमं, सागरमेखला, उदधमेखला, समुद्राधरा, इलागोलं, खसनी, प्योमस्थली, रत्नगर्भा, गिरिकार्थिका, चीनसूः *f.* (-नू), नराधारा, दैत्यमेवजा, विश्वगन्धा, नृनू *m.*

EAR

—(Ground, surface of the earth) भूमिः *f.*, भूतलं, पृथिवीतलं, धितितलं, महीतलं, स्थातलं.—(Particles of earth, soil) मृत् *f.* 'मृत्तिका, मृदा, मृत्खण्डं, धितिलखण्डः.
TO EARTH, v. a. भूमौ निविष्टः in caus. (-वेशयति -यितुं) or निपा (c. 3. -द्याति -पातुं) or सम् in caus. (-अवेषयति -यितुं), भूमिगुप्तं-मां-मं कृ.
TO EARTH, v. n. भूमिं निविष्टः (c. 6. -विशति -वेष्टुं), भूमौ गच्छे or विवरं कृ.
EARTH-BORN, a. भूमिजः -जा -जं, धितिजः -जा -जं, भूमिसम्भयः -या -वं, स्थलजः -जा -जं, महीजः -जा -जं.
EARTHEN, a. (Made of earth) मातृकैः -को -कं, मृत्पुत्रः -यी -यं, मृत्तिकाजः -यी -यं, मृत्तिकाभिर्मितः -ता -तं, महीजः -यी -यं, माहेयः -यी -यं.
EARTHEN-WARE, s. मृत्पत्रभाण्डं, मृत्पात्राणि *n. pl.*, कौलालकं, मातृकैः.
EARTHINESS, s. मातृकैक्यं, भौमत्वं, पार्थिवत्वं, माहेयता, स्थलता.
EARTHLING, s. मर्त्यः, पृथिवीस्थः, पृथिवीवासी *m. (n.)*, संसारी *m. (n.)*, विषयी *m. (n.)*, भूतनुः *m.*
EARTHLY, a. पार्थिवः -ची -चं, भौमः -भी -भं -मिकः -की -कं, लौकिकः -की -कं, रेहलौकिकः -की -कं, माहेयः -यो -यं, सांसारिकः -की -कं, रेहिकः -की -कं.
EARTHLY-MINDED, a. विषयासक्तचेताः -ताः -तः (n.), संसारासक्तमनः -नाः -नः (n.), विषयोपभोगमयः -या -यं.
EARTHQUAKE, s. भूकम्पः, भूमिकम्पः, धरणीचलनं, भूमिचलनं, भूषलं, भूक्षालयितः 'to quake, as the earth,' स्थात् (c. 1. स्थायते -यितुं).
EARTH-WORM, s. भूजन्तुः *m.*, धितिलजन्तुः *m.*, भूलता, महीलता, कुम्भः *m.*, वैराटः, किञ्चुलकः.—(Mean person) नीचजनः, तुच्छजनः.
EARTHY, a. पार्थिवः -ची -चं, भौमः -भी -भं. See EARTHEN, EARTHLY.
EASE, s. सुखं, सौख्यं, अनायासः, विद्यामः, विद्यानिः *f.*, शान्तिः, उपशान्तिः, निर्वृत्तिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, विरतिः *f.*, शान्तिः *f.*, खारम्यं, सुखता, सुस्थितिः *f.*; चकटं, अदुर्ग, अज्ञेयः, निरुद्धेयः, प्रसादः.—(Facility) सौकर्यं, सुकरत्वं, अनायासः, सौगम्यं; 'love of ease,' सुखेच्छा; 'at ease,' सुखेन, यथामुखं, निर्वृत्तः -ता -तं, निरुद्धिग्नः -ग्नः -ग्नं.
TO EASE, v. a. (Free from pain) दुःखं ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or शम् (c. 10. शमयति -यितुं), ज्ञेयं or उद्वेगं ह.—(Alleviate) शम्, प्रशम्, उपशम्; शान्त् or शान्त् (c. 10. शान्तयति -यितुं), उपशान्त्; लप (nom. लपयति -यितुं), लपय, शान्तिं दा.—(Free from labour, remove a burden) निरायासं-सां-सं कृ, भारं ह or उद् or अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं).—(Free from any thing) मुक् (c. 6. मुचति, मोक्तुं).
EASEL, s. चित्रफलकः, चित्रमण्डपः, चित्राशयः, चित्रलेखापादः.
EASEMENT, s. सुखं, सौख्यं, उपकाट-करणं, साहाय्यं.—(Evacuation) मलविच्छेदः, मलशुद्धिः *f.*
EASILY, adv. (Without difficulty) सुखेन, सुखं, यथामुखं, अनायासेन, अनायासं, निरायासं, सुकरं, सौकर्येण, अयत्नेन, अयत्नान्, अदुःखेन, अकष्टेन, अज्ञेयेन, अज्ञेयेन, दुःखं विना, ज्ञेयं विना, हेतुपा. Often expressed by सु or सुख prefixed; as, 'easily borne,' सुखहः -हा -हं; 'easily obtained,' सुलभः -भा -भं; 'easily cut,' सुलघेयः -या -यं; 'easily attained,' सुलसाध्यः -या -यं; 'easily done,' अनायासकृतः -ता -तं; 'doing easily,' सुलकर-रा -रं.—(With tranquillity) सविद्यानं, शान्ता, शानेन, निरुद्धिग्नं, खारम्येन.—(Leisurely) सावकाशं.—(Readily) ज्ञानं.
EASINESS, s. (Facility) सौकर्यं, सुकरत्वं-ता, सौगम्यं, सुगमत्वं, सुखत्वं, सुसाधता, अनायासः, निरायासत्वं.—(Readiness to comply) अनुकूलता, आनुकूल्यं, अनुदीयः.—(Freedom from pain) खारम्यं, शान्तिः, सुखता, अज्ञेयः; 'casiness of circumstances,' द्रव्यानुकूल्यं.

EAT

EAST, s. (Eastern quarter) पूर्वदिक् *f.* (श), प्राची; पूर्वा प्राचीनदिक् *f.* (श); पूर्वकाशः, पूर्वाकाशः, सूर्योदयस्थानं; 'the eastern country,' प्राच्यः, प्राग्देशः, पूर्वदेशः.
EAST, EASTERLY, EASTERN, a. प्राग् प्राची प्राक् (च), प्राच्यः-च्या-च्यं, पूर्वः-पूर्वी-पूर्व, प्राचीनः-ना-नं, पूर्वदिग्-द्या-द्यं, पूर्वदेशीयः-या-यं, पूर्वदिक्स्थः-स्था-स्थं, पूर्वदेशनः-जा-जं, पूर्वजः-जा-जं; 'facing the east,' प्राग्मुखः-खा-खी-खं, पूर्वमुखः-खा-खं; 'Madhyadesha is east of Vinashana,' मध्यदेशो विनशानात् पूर्वः; 'as far as the eastern ocean,' चापूर्वसमुद्रात्; 'the eastern mountain,' उदया, उदयगिरि *st.*, उदयाचलः, उदयशीलः, पूर्वपर्वतः, पूर्वाद्रिः *m.*, दिनमुहूर्ता *m. (n.)*, पूर्वापलः.
EASTER, s. ख्रीष्टपुनरुत्थानदिवसः, ख्रीष्टपुनरुत्थानपर्व *n. (n.)*.
EASTERLY, EASTWARD, adv. पूर्वात्, पूर्वैव, पूर्वा, प्राक्, पूर्व, पूर्वदिशि, पूर्वदेशे, सूर्योदये प्रति, पुंरा, पूर्वार्धे.
EASY, a. (Not difficult to be done) निरायासः-सा-सं, निरायासकृतः-ता-तं, अनायासो-सिनी-सि (n), सुखः-खा-खं, सुकर-रा-री-रं, सुगमः-ग्या-ग्यं or सुलसाध्यः, सुगमः-मा-मं, लघु-यु-यी-यु, चकटः-हा-हं, खकटिनः-ना-नं, अविषमः-मा-मं, सुखेन-कायः-या-यं.—(Intelligible) सुबोधः-धा-धं, सुगम्यः-ग्या-ग्यं, सुसाधः-धा-धं, अयाध्ययः-या-यं.—(Free from pain, quiet) खसः-स्था-स्थं, सुखः-स्था-स्थं, शान्तः-ज्ञा-ज्ञं, सुखी-सिनी-सि (n), दुःखहीनः-ना-नं, निरुद्धेयः-गा-गं, निर्वृत्तः-ता-तं; 'an easy, happy character,' सुखिस्वभावः.—(Complying) अनुकूलः-ला-लं; 'easy of utterance,' सुखोच्चार्यः-ध्या-धं; 'easy of acquisition,' सुलभः-भा-भं, सुगम्यः-ग्या-ग्यं, सुलघ्यः-ग्या-ग्यं or सुखेन लभ्यः; 'easy in its paces,' सुसाधनः-ना-नं, सुलघाट-रा-रं; 'an easy case,' निःशाल्यो-धं.
TO EAT, v. a. and n. खाद् (c. 1. खादति -दितुं), सहाद्; अद् (c. 2. अक्षि-क्षुं), समद्; भक्ष् (c. 10. भक्षयति -यितुं), सम्भक्ष्, अश् (c. 9. अश्नाति, अक्षि-क्षुं), समश्, पर्वेश्, प्राश, भुक् (c. 7. भुङ्के, भोक्तुं), उपभुज्, जद्य् (c. 2. नक्षति -क्षुं), यम् (c. 1. यस्ते -क्षि-क्षुं), यम् (c. 1. यस्ति, यत्तुं), खा (c. 2. खाति -क्षुं), चम् (c. 1. चनति -क्षि-क्षुं), खाखद् or खाखाद् (c. 1. खादति -खादति -दितुं), ग् (c. 6. गिरति, गिरि-रोतुं), निग, चर्व (c. 1. चर्वति -क्षि-क्षुं), अम्बवद् (c. 1. हरति -हर्तुं), चम्पाद्, प्रवालिद् (c. 2. -लेटि -टुं), प्रत्यवसो (c. 4. -स्पति -सातुं), उपपुज् (c. 7. -पुनक्ति -युक्ते-योक्तुं), वल् (c. 1. वल्ते -क्षि-क्षुं), आहारं कृ; 'he bid them eat and drink,' अश्नात पिबतेति तान् अवदत्.
EATABLE, a. खाद्यः-द्या-द्यं, खादनीयः-या-यं, भक्ष्यः-क्ष्या-क्ष्यं, भक्षणीयः-या-यं, भोज्यः-ज्या-ज्यं, भोजनीयः-या-यं, आद्यः-द्या-द्यं, अदनीयः-या-यं, आहार्यः-ध्या-ध्यं, अम्बवहणीयः-या-यं, अम्बाहार्यः-ध्या-ध्यं.
EATABLE, s. भक्ष्यं, भोज्यं, भोजनं, खाद्यद्रव्यं, भक्ष्यवस्तु *n.*, आद्यं, प्राशिश्वं, अक्षितभक्ष्यं, आहार्यं, अम्बाहार्यः-ध्या-ध्यं.
EATEN, p. p. भक्षितः-ता-तं, खादितः-ता-तं, भुक्तः-क्ता-क्तं, अश्-क्षा-क्षं, जग्यः-ग्या-ग्यं, अक्षितः-ता-तं, प्राशितः-ता-तं, आशितः-ता-तं, अम्बवहृतः-ता-तं, स्वातः-ता-तं, आखादितः-ता-तं, खादितः-ता-तं, चर्वितः-ता-तं, गिलितः-ता-तं, प्रत्यवसितः-ता-तं, लिप्तः-मा-मं, प्रवालिटः-टा-टं, यस्ति-ता-तं, उपपुज्-क्ता-क्तं, वल्भितः-ता-तं.
EATER, s. खादकः, भक्षकः, अश्ता *m. (n.)*, भोक्ता *m. (n.)*, भक्षयिता *m. (n.)*, भोनी *m. (n.)*, आशी *m. (n.)*; 'great eater,' यहाशी *m. वहुभुक् m. (n.)*.
EATING, s. (Act-of)-भक्ष्यं, खादनं, भोजनं, चर्वणं, अश्ननं, प्राशनं

सम्पत्त्यहारः, सम्पत्त्यहारः, सम्पत्त्यहारः, ग्रसनं, ग्रहणं. ग्रहणः *f.* सासादः-दनं, प्रत्यवसानं, गिलनं. 'सा, पानं, पत्ननं'; 'eating together.' सहभोजनं. सग्नः *f.*; 'eating of every thing.' सद्योन्नमोऽनी-निनी-नि (न). सद्योन्नमोऽनी-ना-नं.

EATING-HOUSE, *s.* पक्वान्नविप्रेषणं, सिद्धावागारः, पक्वान्नपक्वशाला.

EAVES, *s.* पटलप्रान्तः, पलिकः-कं, नीमं, पटलान्तः.

EAVES-DROPPER, *s.* गूढद्योता *m.* (नृ), प्रच्छेदे स्थित्वा द्रव्योः संलापं कौतुकमात्राद् शृणोति यः, प्रच्छन्नप्रायो *m.* (नृ).

EBB, *s.* पश्चाद्गोला, विपरीतवेला, परावेला, पश्चात्प्रवाहः, विपरीतप्रवाहः, समुद्रवेलाया विपरीतगतिः *f.*, समुद्रमलस्य पुनरुदयः or प्रत्यावर्तनं or परावर्तनः or विपरीतवर्तनं, वेलापरिवर्तनं; 'ebb and flow,' वेला.

To EBB, *v. n.* वेलावत् परावृत्तं (c. l. -यन्ते -सितुं) or विपरीतवृत्तं or परिवृत्तं or पुनरावृत्तं, विपरीतं गम् (c. l. गच्छति, गन्तुं), पश्चात्प्रवाहं कृ.—(Decline) स्थि in pass. (धीयते); 'a place whence water has ebbed,' परापः-पा-पं.

EBONY, *s.* कोविदारः, कुहालः, क्षितिसारकः, केन्दुः *m.*, युगपचकः, स्फूर्जकः, तिन्दुकः, कालस्त्रयः, कुलकः, चमरिकः.

EBRIETY, *s.* मादः, उन्मादः, उन्मत्ता, मद्यपाननो-वस्थापिशेषः.

EBRIOSITY, *s.* उन्मादशीलता, सदीप्नसत्ता, धीवता, निरवधीयता.

EBULLITION, *s.* उत्तेजनं, उत्तेकः, फुल्लारः, केनकरणं, केनता.—(Internal agitation) अनर्च्येगः, अनर्च्योभः.

ECCENTRIC, *a.* (Deviating from the centre) केन्द्रापगामी-मिनी-मि (नृ) or मध्यस्थानाद् अपगामी, केन्द्रभ्रष्टः-ष्टा-ष्टं.—(From usual custom) लोकाचारविरुद्धः-द्धा-द्धं, व्यवहारविरुद्धः-द्धा-द्धं, नियमव-हिर्गतः-ता-तं, उन्मत्तनय्योदः-दा-दं, विपयगामी-मिनी-मि (नृ), उत्सृजः-जा-जं, व्यभिचारी-रिणी-रि (नृ), 'अव्यवस्थितः-ता-तं, विपयः-भा-भं, विलक्षणः-शा-शं, लोकाचारः-सा-सं, तत्कालिकमार्गः-गौ-गौ.

ECCENTRICITY, *s.* लोकाचारविरोधः, उन्मत्तः, विधिविरुद्धता, लोकमन्योदा-व्यभिचारः, वैपत्यं, उत्सृजता.

ECCLESIASTIC, *a.* पौरोहितः-ती-तं, मण्डलीसदस्यी-न्यनी-न्यि (नृ) or पौरोहित्यसदस्यी, धर्मीपदेशविषयः-या-यं, याजकोयः-या-यं.

ECCLESIASTIC, *s.* पुरोहितः, धर्मीयापकः, धर्मशास्त्रोपदेशकः, आचार्यः, याजकः, धर्मशास्त्रविषयसामी *m.* (नृ).

ECHO, *s.* प्रतिध्वनिः *f.*, प्रतिशब्दः, प्रतिस्वनः, प्रतिरपः, प्रतिधुत् *f.*, प्रति-ध्वानः, प्रतिवचनं, ग्रहणं, अनुनादः, प्रतिगर्जनं, व्यनुनादः, ध्वनिः *f.*, स्वनं.

To ECHO, *v. n.* and *a.* ध्वन् (c. l. ध्वनति-निर्णु), प्रध्वन्, प्रतिध्वन्, स्वनं (c. l. स्वनति-निर्णु), प्रतिस्वनं, स्तन् (c. l. स्तनति-निर्णु), प्रति-ध्वनिं कृ, प्रतिशब्दं कृ, प्रतिरपं कृ; 'to cause to echo,' अनुनादं in caus. (-नादयति-यितुं), व्यनुनादं.

ECHOING, *part.* अनुनादयन्-यन्ती-यत् (नृ), प्रतिगर्जन्-र्जनी-र्जत् (नृ); 'echoing with,' अनुनादः-दा-दं, निर्धुष्टः-ष्टा-ष्टं, परिसङ्घटः-ष्टा-ष्टं; 'with the sound of the lute,' सवीखानुनादः-दा-दं.

ECLAIRCISSMENT, *s.* परिशोधनं; विवरणं, विवृतिः *f.*, व्याख्या, स्पष्टीकरणं.

ECLAT, *s.* प्रशंसा, क्षुतिः *f.*, छाया, कीर्तिः *f.*, स्थातिः *f.*, सुस्थातिः *f.*, यशः *n.* (नृ), विद्युतिः *f.*, विस्फोटः, प्रतिष्ठा, शोभा, प्रभा; 'causing eclat,' कीर्तिकरः-री-रं.

ECLIPSE, *a.* उद्वारकः-का-कं, उद्वरणः-शा-शं, वरणाकृत्, चूर्णिकृत्.

ECLIPSE, *s.* ग्रहः-हणः, उपरगः, उपसर्गः, उपप्रवः, राहुग्रहः, ग्रहपीडनं, राहुसंघर्षः, सौम्यग्रहः, सौम्यग्रहः, विग्रहः, परागः; 'solar eclipse,' सूर्यग्रहः, सूर्योपरागः; 'lunar eclipse,' चन्द्रग्रहः.

To ECLIPSE, *v. a.* (Darken) तिमिर (nom. तिमिरयति-यितुं), तिमिरीकृ.

रान्पीकृ, मलिनीकृ, प्रच्छद् (c. l. -च्छादयति-यितुं), छाच्छद्.—(To be eclipsed as the sun, &c.) उपरच् in pass. (-रज्यते), उपमृज् in pass. (-मृज्यते); 'Rāhu eclipsed the sun,' राहुः सूर्यम् उपाग्रसत्. ECLIPSED, *p. p.* (As the sun, &c.) उपसृष्टः-ष्टा-ष्टं, उपरक्तः-क्ता-क्तं, ग्रस्तः-स्ता-स्तं, राहुग्रस्तः-स्ता-स्तं, राहुयुक्तः-क्ता-क्तं, उपमृतः-ता-तं, सोपग्रयः-या-यं.—(Obscured) तिमिरावृत्तः-ता-तं, तमोवृत्तः-ता-तं, छाच्छन्नः-चा-चं, प्रच्छन्नः-चा-चं, उपच्छन्नः-चा-चं, मलिनः-ना-नं, मलिनप्रभः-भा-भं.

ECLIPSE, *s.* क्रान्तिमण्डलं, क्रान्तिः *f.*, क्रान्तिकक्षः, रविमार्गः.

ECLOGUE, *s.* गोमेषपशुपालनादिविषयं क्षुद्रकाव्यं, ग्राम्यकविता.

ECONOMIC, ECONOMICAL, *a.* (Pertaining to the management of household concerns) गृहकर्मनिर्वाहसदस्यी-न्यनी-न्यि (नृ).—(Frugal) परिमितव्ययः-या-यं, स्वल्पव्ययः-या-यं, अव्ययः-या-यं, अनुकूलस्तः-स्ता-स्तं, व्ययपराङ्मुखः-खी-खं, अपभुदः-दा-दं.

ECONOMICALLY, *adv.* परिमितव्ययेन, स्वल्पव्ययेन, अनुकूलस्तेन.

ECONOMICS, *s.* गृहकार्यं, गृहव्यापारः, गृहकर्मनिर्वाहविद्या.

ECONOMIST, *s.* परिमितव्ययी *m.* (नृ).—(Political economist) नीतिज्ञः, नीतिविद्याकुशलः, नीतिशास्त्रविद् *m.*

To ECONOMIZE, *v. n.* परिमितव्ययेन गृहकार्यविधिं निर्वह् in caus. (-वाहयति-यितुं).

ECONOMY, *s.* (Management of a household) गृहकार्यनिर्वाहः, गृहकर्मनयः, गृहहैष्यः.—(Frugality) परिमितव्ययः, स्वल्पव्ययः, अनुकूल-हस्तनं.—(Management) नयः, नीतिः *f.*, प्रणयनं, निर्वाहः.—(Arrangement) विन्यासः, विरचनं, संविधानं, कल्पना.—(System) स्थितिः *f.*, संस्थानं, मार्गः.—(Political economy) नीतिः *f.*, नीतिविद्या, राजनीतिः *f.*, राज्यकर्मनिर्वाहविद्या.

ECSTASIED, *a.* सम्मोहितः-ता-तं, हर्षमोहितः-ता-तं, हृषीमत्तः-जा-जं, प्रहर्षितः-ता-तं, आनन्दमत्तः-जा-जं, पुलकितः-ता-तं, रोमाञ्चितः-ता-तं.

ECSTASY, *s.* प्रमदः, उन्मदः, मादः, प्रहर्षः, मोहः, सम्मोहः, आनन्दः, परमा-नन्दः, हृषीमत्तता, रोमहर्षः, अत्यन्ताह्लादः, अत्यानन्दः.

ECSTATIC, ECSTATICAL, *a.* मादनः-ना-नी-नं, उन्मादनः-ना-नं, मोहनः-ना-नी-नं, सम्मोही-हिनी-हि (नृ), परमानन्दः-दा-दं, परमाह्ला-दननकः-का-कं, पुलकननकः-का-कं.

ECSTATICALLY, *adv.* सपरमानन्दं, आनन्दं, समादं, परमाह्लादेन.

ECUMENICAL, *a.* सार्वभौमिकः-की-कं, सर्वसाधारणः-शी-शं.

EDACIOUS, *a.* भक्षकः-का-कं, खादकः-का-कं, भोनी-मिनी-मि (नृ), अन्नरः-रा-रं, घस्मरः-री-रं, प्रपसः-सा-सं, बहुभुक् *m.* (नृ), बहुभुक्-शिनी-शि (नृ), भोजनलुभः-भा-भं.

EDACITY, *s.* घस्मरता, अतिभोजनं, गृध्रता, निघृषा.

EDDY, *s.* जलावर्तः, जलगुल्फः आवर्तिका, आवर्तिनी, भृमिः *m.*, भ्रमः, भ्रमरकः, अवधूरीः, दरविः *m.*, आरविः *m.*, कूलखडकः, कूलन्धयः, तालूट.

EDENTATED, *a.* निर्देशनः-ना-नं, नोरदः-दा-दं, अदंष्ट्री-दृष्टी-दृष्टि (नृ).

EDGE, *s.* (Border, margin) भ्रान्तः, भ्रन्तः-नं, उपान्तः, समन्तः, रव्यन्तः, सीमा, परिस्तरः, कच्छः, उत्तङ्गः, कोटिः *f.*, थारः.—(Edge or point of a blade) थारा-रं, कोटिः *f.*, अक्षिः *f.*, पालिः *f.*, पाली, पालिका, अक्षिः *m.*, आक्षिः *m.* *f.*, शिखरः-रं, कोष्ठाः, अयं.—(Edge of a brook) कच्छः, तीरं, तटं, कूलं, कच्छान्तः; 'edge of a wood,' वनान्तः; 'edge of a mountain,' उत्तङ्गः, दङ्गा, पारः; 'edge of a roof,' पटलप्रान्तः, पलिकः, नीमं; 'two-edged,' द्विपारः-रा-रं, उभयतस् तीक्ष्णः-क्ष्णा-क्ष्णः; 'red-edged,' रक्तकोटिः-टि-टि; 'stat

EDG

of being set on edge (the teeth), 'दनहृषे:—(Keeness) तैद्यं,
तीक्ष्णता, तेजः *n.* (स्); 'of appetite,' अग्निः *m.*, रुचिः *f.*
To **EDGE**, *v. a.* (Border) प्राक्त (nom., प्राक्तयति -यितुं), समन्त, (समन्त-
यति -यितुं), पर्यन्तं कृ—(Sharpen) तित् (c. 10. तेजयति -यितुं), तीक्ष्णोक्त,
निशो (c. 4. -इयति -शातुं).
EDGED, *a.* (Having an edge) धारै-रिणी-रि (न्), धाराय-रा-रै,
कोटिमान् -मती-मत् (न्).—(Sharp-edged) तीक्ष्णधार-रा-रै,
शितधार-रा-रै, तीक्ष्णाय-या-यै, लुचि-वि-वि; 'two-edged
sword,' द्विधारसद्गः.
EDGELESS, *a.* धाराहीन-ना-नं, कोटिरहित-ता-तं, अतीक्ष्ण-क्ष्ण-हृषं.
EDGING, *s.* कोटि *f.*—(Of a garment) अचलः, यस्त्राचलः -लं.
EDIBLE, *a.* खाद्य-द्या-द्यं, खादनीय-या-यं, भोज्य-ज्या-ज्यं, भक्ष्य-
क्ष्या-क्ष्यं, भक्षणीय-धा-यं, भोजनीय-या-यं, खाद्य-द्या-द्यं, खादनीय-
या-यं, खाद्यः -या-यं.
EDICT, *s.* राजाज्ञा, राजशासनं, शासनं, धर्मकीलः; 'written order,'
आज्ञापत्रं, शासनपत्रं, पट्टः.
EDIFICATION, *s.* ज्ञाननिष्ठा, निष्ठा, ज्ञानवृद्धिः *f.*, ज्ञानप्राप्तिः *f.*, शिक्षा,
समुत्थानं, उपदेशः, ज्ञानदानं.
EDIFICE, *s.* इन्धं, शाला, भवनं, मन्दिरं, धाम *n.* (न्), कोष, अट्टालिका,
प्रासादः, सदनं, गृहं, वरयः, वायं, प्राकारः.
EDIFIED, *p. p.* शिक्षितः -ता-तं, प्राप्तज्ञानः -ना-नं, वृद्धज्ञानः -ना-नं,
लब्धज्ञानः -ना-नं, गृहीतज्ञानः -ना-नं, उपदिष्ट-द्या-द्यं.
To **EDIFY**, *v. a.* निर्धो कृ or जन् (c. 10. जनयति -यितुं), शिक्ष (c. 10.
शिक्षयति -यितुं), उपदिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं), ज्ञानं वृष् in caus.
(वर्धयति -यितुं).
EDIFYING, *a.* निश्चयार्थकः -का-कं, ज्ञानवर्धकः -का-कं, उपदेशकः -का-कं.
To **EDIT**, *v. a.* ग्रन्थं शोधयित्वा प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), प्रकटीकृ.
EDITED, *p. p.* प्रकाशितः -ता-तं, शोधितः -ता-तं, शुद्धीकृतः -ता-तं.
EDITION, *s.* (Publication) प्रकाशनं, प्रकाशकरणं, प्रकटीकरणं.—(Num-
ber of copies printed at once) एकवारं मुद्रितो ग्रन्थसमूहः.
EDITOR, *s.* प्रकाशकः, ग्रन्थप्रकाशकः, ग्रन्थशोधकः.
To **EDUCATE**, *v. a.* विनी (c. 1. -नयति -नेतुं), अनुनी, शिक्ष (c. 10.
शिक्षयति -यितुं), अनुशिक्ष, शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), अनुशास्,
अपरी in caus. (अभ्यापयति -यितुं, rt. इ), उपदिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं),
पुष् (c. 10. पोषयति -यितुं), पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), प्रतिपाल्,
अभ्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), संवृष् in caus. (-वर्धयति -यितुं),
विद्या दा.
EDUCATED, *p. p.* शिक्षितः -ता-तं, कृतविद्यः -द्या-द्यं, लब्धविद्यः -द्या-द्यं,
गृहीतविद्यः -द्या-द्यं, कृताभ्यासः -सा-सं, कृतबुद्धिः -द्धि-द्धि, कृतधीः
-धी-धी, अनुनीतः -ता-तं, विनीतः -ता-तं, शिक्षः -द्या-द्यं, संवर्धितः
-ता-तं, पोषितः -ता-तं, पाल्यः -चा-चं, संस्कृतः -ता-तं; 'well-
educated,' सुशिक्षितः -ता-तं.
EDUCATION, *s.* शिक्षा, अध्यापनं, विनयः, अनुनयः, शिक्षिः *f.*, शास्तिः *f.*,
शासनं, अनुशासनं, उपदेशः, विद्यादानं, अभ्यासः, पोषः -पयः, पुष्टिः *f.*,
पालनं, प्रतिपालनं, संवर्धनं, विद्याप्राप्तिः *f.*, विद्यालम्भिः *f.*, विद्याग्रहणं,
विद्यार्जनं, व्युत्पत्तिः *f.*
ELL, *s.* जलप्यालः, कुषिका, सन्धाहिः *m. f.*, पद्मगतिः *f.*
EFFABLE, *a.* कथनीयः -या-यं, वाच्यः -च्या-च्यं, निर्वचनीयः -या-यं.
To **EFFACE**, *v. a.* अपमृष्ट (c. 2. -माष्टि -ष्टुं), व्यामृष्ट, प्रमृष्ट, अवमृष्ट,
उन्मृष्ट; व्यामृष्ट (c. 6. -मृशति -मृष्टुं), अवमृष्ट; अवमृष्ट (c. 9. -मृशति
-मृष्टुं), उच्छिष्ट (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेत्तुं), विनश् in caus. (-नाशयति

EFF

-यितुं), उच्छिष्ट (c. 1. -हरति -हर्तुं), समुद्ध, उन्मृष्ट (c. 10. -मृलयति -यितुं),
लुप् (c. 6. लुम्पति, लोभुं), लोपं कृ, अवमर्षणं कृ, व्यामर्षं कृ.
EFFACED, *p. p.* अपमृष्टः -द्या-द्यं, उन्मृष्टः -द्या-द्यं, व्यामृष्टः -द्या-द्यं, उच्छिष्टः
-द्या-द्यं, अवमृष्टितः -ता-तं, मृष्टितः -ता-तं, लुप्तः -ता-तं.
EFFACEMENT, *s.* मावैना, अपमानना, व्यामर्षः, अवमर्षणं, लोपः.
EFFECT, *s.* (That which is produced by an agent) उत्पन्नं, निष्पन्नं,
वद्भूतं, सिद्धिः *f.*, उत्पत्तिः *f.*, कार्यं, वृक्ष, अनुवृक्षं, घटना.—(Con-
sequence) फलं, कर्मफलं, फलनुसरं, प्रयोगः, प्रयुक्तिः *f.*, उत्तरं, अनुसारः,
परिणामः, जनः -नं, वृत्तान्तः, शेषः, अनुपद्गः, कार्यं, अन्वयः, योगः,
अनुभवः, भयं, फलदेयः, प्रतिफलं, उदकः, प्रत्ययः.—(Purpose) अर्थः,
प्रयोजनं, अभिप्रायः; 'to what effect?' किमर्थं; 'he spoke to
that effect,' इत्युवाच.—(Advantage, validity) फलं, प्रयोजनं,
अर्थः, प्रभावः; 'of no effect,' निष्फलः -ला-लं, निरर्थकः -का-कं,
निष्प्रयोजनः -ना-नं; 'to destroy the effect of any thing,' नि-
ष्फल (nom. निष्फलयति -यितुं), मोषीकृ.—(Completion) निष्पत्तिः *f.*,
सिद्धिः *f.*—(Fact) 'यस्तु *n.*, अर्थः; 'in effect,' वस्तुतस्, अर्थतस्,
तत्तत्तस्.—(Effects, goods) द्रव्याणि *n. pl.*, वस्तूनि *n. pl.*, सामर्थ्यं,
सामग्री, विभवः, रिक्यं.
To **EFFECT**, *v. a.* उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), सम्पद्, निष्पद्,
उपपद्, समुत्पद्; साप् in caus. (साधयति -यितुं), संसाप्, सिद्धीकृ,
जन् in caus. (जनयति -यितुं), सन्नन्; कृ (c. 8. करोति, कर्तुं),
सद्ग, तन् (c. 8. तनोति -नितुं), निर्मा (c. 2. -माति -हं).
EFFECTED, *p. p.* सिद्धः -द्धा-द्धं, सम्पादितः -ता-तं, उत्पादितः -ता-तं,
व्यपादितः -ता-तं, निष्पादितः -ता-तं, समुत्पादितः -ता-तं, निष्पन्नः -न्ना-
न्नं, सम्पन्नः -न्ना-न्नं, उत्पन्नः -न्ना-न्नं, उपपन्नः -न्ना-न्नं, कृतः -ता-तं,
साधितः -ता-तं, सिद्धीकृतः -ता-तं, राटः -द्धा-द्धं, अनुराटः -द्धा-द्धं;
'one who has effected his object,' कृतार्थः, कृताधीभूतः.
EFFECTIBLE, *a.* साध्यः -ध्या-ध्यं, साधनीयः -या-यं, प्रसाध्यः -ध्या-ध्यं,
निष्पाद्यः -द्या-द्यं, उपपाद्यः -द्या-द्यं, सम्पादनीयः -या-यं, करणीयः -या-
यं, कर्तुं or उत्पादयितुं शक्यः -न्या-न्यं.
EFFECTIVE, *a.* साधकः -द्या-कं, साधिकः -का-कं, कार्यसाधकः -का-कं,
प्रसाधकः -का-कं, सम्पादकः -का-कं, निष्पादकः -का-कं, प्रतिपादकः
-का-कं, उत्पादकः -का-कं, निष्पादनः -ना-नं, कारकः -का-कं,
कारो-रिणी-रि (न्), फलोत्पादकः -का-कं.
EFFECTIVELY, *adv.* समर्थं, सफलं, निष्पत्तिपूर्धं, निष्पादकप्रकारेण,
अप्यर्थं, सफलं, प्रभावेन.
EFFECTLESS, *a.* निष्फलः -ला-लं, व्यर्थः -र्था-र्थं, मोघः -या-यं,
'अनुपपन्नः-न्ना-न्नं, निर्वलः-ला-लं, निर्गुणः-गा-गं, निष्प्रयोजनः-ना-नं.
EFFECTUAL, *a.* समर्थः -या-यं, फलोत्पादकः -का-कं, सफलः -ला-लं,
अप्यर्थः -र्था-र्थं, अव्यर्थपालः -ला-लं, प्रबलः -ला-लं, पलवान् -वती
-यत् (त्), शक्तिमान् -मती-मत् (त्), समयोजनः -ना-नं, सार्थकः -का-
कं, अनिरर्थकः -का-कं, समर्थः -र्था-र्थं, उपयोगी-गिनी-गि (न्).
EFFECTUALLY, *adv.* समर्थं, अप्यर्थं, सफलं, समयोजनं, बलवत्.
To **EFFECTUATE**, *v. a.* साप् (c. 10. साधयति -यितुं), सम्पद् (c. 10.
-पादयति -यितुं).
EFFEMINACY, *s.* स्त्रीत्व, स्त्रीता, स्त्रीयं, स्त्रीयं, स्त्रीयता, स्त्रीकुमार्यं, कोमलता,
मृदुता, स्त्रीयपहारिषं, स्त्रीधर्मेवेधा.
EFFEMINATE, *a.* स्त्रीयः -शी-यं, स्त्रीधर्मी -मी-मी (न्), स्त्रीधर्मी-मिणी
-मिनी (न्), स्त्रीयवहारी-रिणी-रि (न्), स्त्रीवदानारी-रिणी-रि (न्),
स्त्रीयः-वा-यं, सुकुमार-रा-रै, कोमलः -ला-लं; 'an effeminate
person,' निष्पुरुषः, कामुरुषः, गेहशूट.

To EFFLUVIATE, *v. a.* क्षीयिष्य, स्वीयत् दृ, निष्पूरयिष्य, स्नेहलीय.
EFFLUVIATELY, *adv.* स्त्रीयत्, निष्पूरयन्, क्षीययत्, स्वीययत्, स्नारीययत्,
स्नेहयिष्यमाणात्.

To EFFRESCERE, *v. n.* मेन (nom. मेनायते) उत्तेपनं दृ, मेनलः -ला
-लं भू. मेनलीभू. फुत् दृ, पुद्दुद (nom. दुद्दुदायते), फुत्तोरण् घृत् (c. 1.
दधते -धिर्नु) or उच्छनीभू, or उग्रोभू or आलोडितः -ता -तं भू.

EFFRESCENCE, *s.* मेनता, मेनलत्वं. मेनदत्, वातेका, उत्तेपनं, उच्छ-
नीभायः, मेनभायः, उग्रत्वं, उग्रभायः, जन्तःगणेः, आलोडनं.

EFFRESCING, *a.* मेनलः -ला -लं, मेनायमानः -ना -नं. मेनयन् -यती
-यत् (त्). मेनिलः -ला -लं. पुद्दुदायमानः -ना -नं.

EFFRUIT, *a.* (Barren) पन्थः -न्था -न्थं, पप्रसायी -पिनी -पि (न्), निप्रलः
-ला -लं, शुष्कः -ष्ठा -न्थं. —(Worn out) शीर्यः -गी -र्यं.

EFFICACIOUS, *a.* प्रयलः -ला -लं, यलयान् -यती -यत् (त्), गप्रभायः -या
-यं, प्रभयिष्युः -ष्युः -ष्यु, शक्तिमान् -मती -मत् (त्), प्रतापी -पिनी -पि
(न्). समर्थः -था -थं. धमः -मा -मं, गुणयान् -यती -यत् (त्), अलनामः
-मा -मं. कार्यसाधकः -का -कं, सिद्धिकारः -री -रं, गुराकारो -रिणी -रि
(न्). काम्यः -या -यं, अत्यर्थः -था -थं, यलयान् -यती -यत् (त्), तेजोयान्
-यती -यत् (त्).

EFFICACIOUSLY, *adv.* प्रभावेण, समर्थं, प्रयलं, अलनामं, अलनारं, सकलं.

EFFICACY, *s.* प्रभायः, प्रायत्वं, यलं, शक्तिः *f.*, सामर्थ्यं, तेजः *n.* (स्), प्रभयि-
ष्युता, प्रतापः. यलयत्वं, प्रभोयता, यलयत्वं, यलोत्पादनं.

EFFICACY, *s.* कार्यसिद्धिप्रमता, कार्यसम्पादकत्वं, कार्यकारित्वं, कर्म-
जनता, कर्ममामर्थ्यं, कार्योपयुक्तता. See EFFICACY.

EFFICIENT, *a.* कार्यसाधकः -का -धिका -कं, कार्यसम्पादकः -का -कं,
कार्यसिद्धिप्रमः -मा -मं, कार्योपयुक्तः -क्ता -कं, कार्यधमः -मा -मं, कर्मधमः
-मा -मं, यलन्मार्गः -शा -थं, यलोत्पादकः -का -कं. See EFFICACIOUS.

EFFICIENTLY, *adv.* सिद्धिपूर्व, समर्थं, सप्रभायं, यथा कर्म सिध्यते तथा.

EFFICY, *s.* प्रतिमा -मानं, मूर्तिः *f.*, प्रतिकायः, प्रतिरूपं, प्रतिवृत्तिः *f.*, रूपं,
जादृतिः *f.*, आकारः, यपुः *n.* (स्).

EFFLORESCENCE, *s.* पुष्पोत्पादनं, पुष्पोत्पत्तिः *f.*, प्रस्फोटनं. —(Eruption
on the skin) दद्रुः *m.*, उदरैः, पुष्पाकारस्फोटोत्पत्तिः *f.*

EFFLUENCE, *s.* निःसारः -रणं, निःसारः, प्रसवः -यणं, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवाहः,
उत्पत्तिः *f.*, निर्गमः.

EFFLUVIA, EFFLUVIA, *s.* उद्गारः, पामः, पापः. —(Bad odour) दुर्गन्धः,
कुत्सितगन्धः, पृतिगन्धः.

EFFLUX, EFFLUXION, *s.* निःसारः, प्रसायः, प्रसवणं, उत्तेका, प्रसेकः, निःसारः
-रणं, संसायः, प्रवाहः, प्रवृत्तिः *f.*, उत्पत्तिः *f.*

EFFORT, *s.* यत्नः, प्रयत्नः, चेष्टा, पेष्टिर्, पिपेष्टिर्, उत्ताहः, उद्यमः,
उद्योगः, व्यवसायः, अव्यवसायः, पेष्टनं, प्रवृत्तिः *f.*, व्यापारः, जायासः,
प्रयासः, यटनं -ना, यटा, ग्रहः, गुरणं, गूरणं, गोरणं, उपक्रमः, कर्मयोगः,
प्रयोगः, व्यायामः; 'to make effort' यत् (c. 1. यत्ते -तिर्नु), प्रयत्,
येष्ट (c. 1. चेष्टते -ष्टिर्नु), विचेष्ट, व्यवसो (c. 4. -स्यति -सातु), उद्यम्
(c. 1. -यच्छति -यन्नु).

EFFRONTERY, *s.* धार्ष्ट्यं, धृष्टता, प्रागल्भ्यं, प्रगल्भता, निर्लेज्जत्वं, प्रतिभानं.

EFFULGENCE, *s.* उज्ज्वलता, तेजः *n.* (स्), दीप्तिः *f.*, पुतिः *f.*, बृहद्युतिः *f.*,
प्रतापः, प्रभा.

EFFULGENT, *a.* तेजस्वी -स्विनी -स्वि (न्), उज्ज्वलः -ला -लं, अतिशोभनः
-ना -नं, सुप्रभः -भा -भं, अतिदीप्तिमान् -मती -मत् (त्), तेजसः -सी -सं.

To EFFUSE, *v. a.* यत् in caus. (पातयति -यिर्नु), उत्सृज् (c. 6. -सृजति
-सृष्टु), विषृज्, स्कन्द in caus. (स्कन्दयति -यिर्नु), उत्सिष् (c. 6. -सिचति
-सेकु), अचसिष्, निपिष्, मुष् (c. 6. मुचति, मोक्षु), प्रमुष्, सु in caus.

(माययति -यिर्नु), प्रसृ, चापृत् in caus. (-चस्यति -यिर्नु).

EJECT, *p. p.* स्कन्दितः -ता -तं, उन्मूढः -ष्टा -ष्टं, स्थापितः -ता -तं.

EJECTION, *s.* उत्सर्गः, निषेकः, उत्सेकः, स्कन्दनं, स्थायः, अवसेचनं, पातः
-तनं, मोचनं, मोक्षणं, विसर्गः, निक्षेपः.

Egg, *s.* अण्डं, डिस्, डिम्बः, कोशः, कोपः -पकः, पेक्षिः *f.*, पेक्षी; 'fowl's
egg,' कुक्षुदाण्डं; 'egg-born,' अण्डजः -जा -जं.

To EGG ON OR EDGE, *v. a.* प्रेर (c. 10. प्रेरयति -यिर्नु, rt. ईर्), उत्सह्
in caus. (-साहयति -यिर्नु), प्रोत्सह्, चुद् (c. 10. चोदयति -यिर्नु), उत्तिज्
(c. 10. -तेजयति -यिर्नु).

EGG-PLANT, *s.* हिरडीर, हिङ्गुली, बङ्गनः, बाझीकुः *m.* -की, भण्डाकी,
यातिगः, दुःप्रपेक्षी, पिचकला, मुकुटं.

EGALANTINE, *s.* नयापुष्पो यन्मलताभेदः, अरखनवा.

Egotism, *s.* अहङ्कारः, अहङ्किया, अहङ्कृतिः *f.*, अहन्ता, अहमहमिका,
अहमतिः *f.*, ममता, आत्माभिमानं, आत्मसाया, आत्मसुतिः *f.*

EGOTIST, *s.* अहङ्कारी *m.* (न्), अहंयुः *m.*, आत्माभिमानो *m.* (न्), ममतायुक्तः.

EGOTISTICAL, *a.* अहङ्कारी -रिणी -रि (न्), अहङ्कारवान् -यती -यत् (त्)
or अहङ्कियावान्, अहंयुः -युः -यु, मामकः -की -कं, आत्मनीयः -ना -नं.

Egregious, *a.* (Eminent) विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, ख्यातः -ता -तं, प्रसिद्धः -द्धा
-द्धं, उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, अधिकः -का -कं, प्रमुखः -खा -खं, उन्नतः -मा -मं.
—(Great) अत्यन्तः -न्ता -न्तं, अति prefixed; 'an egregious
fool,' अतिमूर्खः, प्रतिनिविष्टमूर्खः, अत्यन्तविनष्टचिन्तः; 'an egregious
rascal,' ख्यातगर्हणः, अत्यन्तदुष्टः, अतिगर्हितः.

Egregiously, *adv.* अत्यन्तं, अति, अतीव, अतिशयेन, भृशं, अतिमात्रं.

Egress, Igression, *s.* निःसारः -रणं, निःसरणं, अपसारः, निर्गमः,
निर्गतिः *f.*, परिर्गमनं, निष्क्रमणं, निर्वारणं, विनिर्गमः.

EGYPT, *s.* (The country) मिस्रदेशः.

EGYPTIAN, *s.* and *a.* मिस्रदेशनः, मिस्रदेशीयः -या -यं.

Eight, *a.* अष्ट or अष्टौ *m. f. n.* (अष्टन्), अष्टकः -का -कं, अष्टसंख्यकः -का -कं.

EIGHTEEN, *a.* अष्टादश *m. f. n.* (न्), अष्टादशसंख्यकः -का -कं.

EIGHTEENTH, *a.* अष्टादशः -शी -शं.

EIGHTFOLD, *a.* अष्टगुणः -शा -थं. अष्टविधः -धा -थं, अष्टकः -का -कं, अष्टाङ्गः
-ङ्गा -ङ्गं, अष्टप्रकारः -रा -रं, अष्टधा.

EIGHTH, *a.* अष्टमः -मी -मं, अष्टकः -का -कं; 'one-eighth,' अष्टमांशः,
अष्टमभागः, पादाष्टं

EIGHTIETH, *a.* अशीतिः -ती -तं, अशीतितमः -मा -मं.

EIGHTIETHLY, *adv.* अष्टमस्थले, अष्टमपदे, अष्टमस्थाने.

Eighty, *a.* अशीतिः *f. sing.*, अशीतिसंख्यकः -का -कं; 'eighty years
old,' अशीतिरुः -का -कं; 'eighty-one,' एकाशीतिः *f.*; 'eighty-
two,' द्वाशीतिः *f.*; 'eighty-three,' त्र्यशीतिः *f.*

Either, *pron. distrib.* (Of two) अन्यतमः -रा -रन्. —(Of many)
अन्यतमः -मा -मत्; 'either of two days,' अन्यतरेद्युस्.

Either, *conj.* वा placed after a word, उपवा, वापि, किंवा; 'either
a friend or an enemy,' मित्रं वा शत्रुं वा उपवा शत्रुः.

To EJACULATE, *v. a.* उतिक्षप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेप्नु), उद् (c. 6. -गिरति
-गिरिर्नु -रीर्नु). —(Utter a sudden prayer) आकस्मिकप्रार्थनानाम्
उदीर् (c. 10. -ईरयति -यिर्नु), अकस्मात्, प्रार्थनान् उदाह् (c. 1. -हरति -हर्नु).

EJACULATION, *s.* उद्गारः, उद्गिरणं, उद्गेषः, उदीरणं, उदाहरणं —
(Utterance of a sudden prayer) आकस्मिकप्रार्थनोदीरणं.

EJACULATORY *a.* उद्गेषकः -का -कं, अकस्माद् उदीरितः -ता -तं, आकस्मिकः
-की -कं.

To EJECT, *v. a.* अपास् (c. 4. -अस्यति -असिर्नु), निःसृ in caus. (-सार-

यति -यितुं), निराकृ, वहिष्कृ, वहिःकृ, दूरीकृ, उतिथिम् (c. 6. -धिपति -धेनुं), प्रतिधिप्, समाधिप्, निष्कृ in caus. (-कासयति -यितुं).—
(From office) अधिकांशम् or साविध्याद् भङ्ग in caus. 'अध्यायति -यितुं) or च्यु in caus. (आवयति -यितुं).—(Vomit up) उतिथिम्, उम् (c. 6. -गिरति -गिरितुं -रौतुं).

EJECTED, *p. p.* निःसारितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, अपास्तः -स्ता -स्तं, निराकृतः -ता -तं, वहिष्कृतः -ता -तं, वहिःकृतः -ता -तं, उतिथिः -ता -तं, अपसारितः -ता -तं, अपविद्धः -द्धा -द्धं.—(From office) च्युता-
धिकात् -रा -रं, अधिकांशप्रमथितः -ता -तं, निर्भिन्नः -न्ना -न्नं.

EJECTION, *s.* निरसनं, निःसारणं, अपसारणं, उत्येषः, वहिष्करणं, अपासनं, निवृत्तनं, निराकरणं, अपसञ्जनं, प्रयापणं, निष्कासनं.

EJECTIONMENT, *s.* रानाशापवेद्येयं येषुगृहादेर् निराकरणं.

EJULATION, *s.* विलपनं; परिदेवनं. कोलाहलः, क्रुद्धं, क्रन्दनं, हाहाकारः, साज्ञानादः, हा हतोष्मिति उत्क्रोशनं.

TO EKE, *v. a.* (Enlarge) वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं), विस् in caus. (-सारयति -यितुं), प्रवृ in caus. (-सारयति -यितुं).—(Lengthen) द्राप (nom. द्रापयति -यितुं), तन् (c. 8. तनोति -नितुं), दीर्घीकृ.

TO ELABORATE, *v. a.* संस्कृ, परिष्कृ, महायत्नेन or बहुधमेण साप् in caus. (साधयति -यितुं) or सिद्धीकृ or निष्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), or निर्भा (c. 2. -माति -तुं) or क्लृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं) or विधा (c. 3. -दधाति -धातुं).

ELABORATE, **ELABORATED**, *a. or p. p.* संस्कृतः -ता -तं, परिष्कृतः -ता -तं, महायत्नेन कल्पितः -ता -तं or विरचितः -ता -तं or सिद्धीकृतः -ता -तं.

ELABORATELY, *adv.* महायत्नेन, महायासेन, सपरिष्कारे, बहुधमेण, बहुप्रयासेन, परिष्कारपूर्वम्.

ELABORATION, *s.* परिष्कारः, परिष्कृतिः *f.*, संस्कारः. महायत्नेन साधनं or निष्पादनं or निर्माणं or कल्पनं or विरचनं.

TO ELANCE, *v. a.* अस् (c. 4. अत्यति, अतिवृत्ति), प्राप्, धिप् (c. 6. धिपति, धेनुं), प्रधिप्, सृन् (c. 6. सृजति, सृष्टुं), मुष् (c. 6. मुञ्चति, मोक्षुं), प्रमुष्.

TO ELAPSE, *v. n.* अती (c. 2. अत्येति -तुं, rt. ३), व्यती, अतिवृत्ति (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), व्यतिवृत्ति, अतिवृत्ति (c. 1. -वर्तते -वर्तितुं), गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं); 'a long time elapsed,' अतिवृत्ति सुमहान् कालः; 'ten days having elapsed,' अतिवृत्ति दशाहे.

ELAPSED, *p. p.* अतीतः -ता -तं, व्यतीतः -ता -तं, अतिवृत्तः -न्ता -न्तं, गतः -ता -तं, भूतः -ता -तं.

ELASTIC, *a.* स्थितिस्थापकः -का -कं, प्रकृतिप्रापकः -का -कं, वर्द्धनधमः -भा -भं, सुसाकुचनीयः -या -यं, विस्तारकरणीयः -या -यं, विस्तारयितुं शक्नः -न्ना -न्नं, स्वप्रकृतिं प्रति निवर्त्तनशीलः -ला -लं.

ELASTICITY, *s.* स्थितिस्थापकं -कत्वं -कता, वर्द्धनधमता, प्रकृतिप्रापकत्वं, स्वप्रकृतिं प्रति निवर्त्तनशीलता, सुसाकुचनीयता.

ELATE, **ELATED**, *a.* उन्नतः -ता -तं, समुन्नतः -ता -तं, उन्नतमनस्कः -स्ता -स्तं, प्रहृष्टमनः -न्ना -न्नं (स्), हृष्टचित्तः -न्ना -न्नं, उन्नतचित्तः -ता -तं, उन्नतचेताः -ताः -तः (स्), समुन्नतचित्तः -न्ना -न्नं, प्रमुदितः -ता -तं, प्रमुक्तः -न्ना -न्नं, दयैयताः -ता -तं; 'elated with victory,' जयग-
द्वितः -ता -तं.

TO ELATE, *v. a.* वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं), प्रहृष् in caus. (-हर्ष-
यति -यितुं), उन्नप् in caus. (-लासयति -यितुं), प्रमुद् in caus. (-बोदयति -यितुं).

ELATION, *s.* उन्नतिः *f.*, पित्रसमुन्नतिः *f.*, उन्नतमनस्कत्वं, हर्षः, प्रहर्षः, दयैः, प्रमोदः, गदः; 'from conquest,' जयगदः.

ELBOW, *s.* वेल्लः *m.*, कक्षोष्ठः *m. f.* -वेल्लः, कूर्पेः, जम्बियाः *m. f.* -वेल्लः,

कोलः.—(Of a river) यङ्ग, वङ्ग, भद्रु, पुटमेदः.—(Corner) कोणः.

TO ELBOW, *v. a.* अरतिना ताडयित्वा वहिष्कृ, अरतिना आहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं).

ELBOW-CHAIR, *s.* अरतिपादयोग्यः पीठविशेषः.

ELBOW-ROOM, *s.* (Room for motion) प्रसट, अवकाशः.

ELDER, *a.* ज्ञायान् -यसी -यः (स्), ज्येष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, वयोज्येष्ठः -ष्ठा -ष्ठं. पूर्वजः -न्ना -न्नं, अग्रजः -न्ना -न्नं, वर -रा -रं, वरीयान् -यसी -यः (स्), वरिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, अधिकवयः -याः -यः (स्), चरमवयः &c., अधिकवयस्कः -स्ता -स्तं, वयोयान् -यसी -यः (स्), वयिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, अग्रिमः -न्ना -न्नं, अग्रियः -या -यं, अकनिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं.

ELDER, *s.* (Venerable person) गुरुः *m.*, गुरुजनः, आर्यजनः, वृद्धः 'elders,' वृद्धाः *m. pl.*, प्राचीनाः *m. pl.*, प्राचीनलोकाः *m. pl.*, पूर्वपुरुषाः *m. pl.*, प्रायः *m. pl.*

ELDERLY, *a.* अधिकवयः -याः -यः (स्), मध्यमवयस्कः -स्ता -स्तं, अतिवृद्धः -यौवनः -न्ना -न्नं, दीपवृद्धः -द्धा -द्धं.

ELDERSHIP, *s.* ज्येष्ठता -त्वं, ज्येष्ठ्यं, अधिकवयस्कता, गुरुत्वं.

ELDEST, *a.* ज्येष्ठः -ष्ठा -ष्ठं or सर्वज्येष्ठः, अग्रिमः -न्ना -न्नं, ज्येष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, सर्वज्येष्ठः -ष्ठा -ष्ठं. See ELDER.

TO ELECT, *v. a.* वृ (c. 5. वृणोति -णुते, c. 9. वृणाति -णोते, c. 1. वरति -रितुं -रौतुं, c. 10. वरयति -यितुं), आवृ, उवृ, प्रवृ; उवृ (c. 1. -हरति -हर्षुं), चावृत् (c. 4. चावृणते), अनुवृत् in caus. (-रोचयति -यितुं), मनोनीतं -तो -तं कृ.—(Take) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), उवृद्, आदा.—(Appoint) नियुन् (c. 10. -योनयति -यितुं), निरुप् (c. 10. -रुपयति -यितुं).—(Prefer) पुरोधा (c. 3. -दधाति -धातुं); 'they elect a god to rule over them,' देव राज्ञे वरयन्ति; 'she elects him as a husband,' सा तं पतिव्रते वरयति.

ELECT, **ELECTED**, *a. and p. p.* मनोनीतः -ता -तं, वृत्तः -न्ता -न्तं, चावृत्तः -न्ता -न्नं, वृत्तः -न्ता -न्नं, उवृत्तः -न्ता -न्नं, गृहीतः -न्ता -न्नं, उवृहीतः -न्ता -न्नं, पुरोहितः -ता -तं; 'to any office,' पदे नियुक्तः -न्ता -न्नं.

ELECTION, *s.* वृत्तिः *f.*, वर -रणं, उवृत्तः, उवृत्तयः, उवृत्तयः, ग्रहणं, आदानं, नियोजनं, मनोनयः.

ELECTIONEERING, *s.* पदमेसुसंवेदनायै पराजयप्राप्त्यर्थं.

ELECTIVE, *a.* पराजयप्रापीनः -न्ना -न्नं, पराजयप्रापीनः -न्ना -न्नं, वरणाधिका-
रविशिष्टः -ष्ठा -ष्ठं. वरणाकारो -रिणी -रिं (न्).

ELECTOR, *s.* वरणाकारो *m.* (न्), वरयिता *m.* (न्), वरणाकृत् *m.*, वरणा-
धिकारवान् *m.* (न्).

ELECTORAL, *a.* वरणाधिकारसम्बन्धी -न्विनी -न्वि (न्), वरयितृपदसम्बन्धी.

ELECTORATE, *s.* वरयितुः or वरणाकारिणः पदं or अधिकारः.

ELECTRE, **ELECTRUM**, *s.* (Amber) तैलस्फटिका, शूकापुङ्गवः.—(Mixed metal) मिश्रितधातुः *m.*, कांस्यं, पीतलोहं.

ELECTRIC, **ELECTRICAL**, *a.* वैद्युतः -तो -तं, विद्युत्वात् -न्वती -न्वत् (न्). तदित्वात् -न्वती -न्वत् (न्), विद्युन्मयः -यो -यं, विद्युद्विषयः -या -यं.

ELECTRICITY, *s.* विद्युत् *f.*, तदित्वं *f.*, विद्युद्वस्तु *m.*, वैद्युतशक्तिः *f.*, वज्रसुल्लिङ्गविद्या.
—(The science) विद्युद्विद्या, वज्रसुल्लिङ्गविद्या.

ELECTUARY, *s.* लेहं, अवलेहं, अवलेहः, अवलेहोपधं.

ELEEMOSYNARY, *a.* भिक्षादानसम्बन्धी -न्विनी -न्वि (न्), दरिद्रपालनार्थः -वी -वै, दरिद्रोपकारी -रिणी -रिं (न्), दरिद्रोपकारार्थं दत्तः -न्ता -न्नं.

ELEGANCE, **ELEGANCY**, *s.* चारुता, सोम्यं, विनीतत्वं, विलासः, लावण्यं, शोभा, लालित्यं; 'of form,' रूपलावण्यं; 'of speech,' वाचिविलासः.

ELEGANT, *a.* विलासी -न्विनी -न्वि (न्), चारुः -द्वी -रु, सुललितः -ता -तं, ललितः -ता -तं, विनीतः -ता -तं, लावण्यवान् -वती -वत् (न्), लौला-

- ELONGATED, *p. p.* प्रसृतः -ता -तं, आयामितः -ता -तं, आयतः -ता -तं, व्यापतः -ता -तं, आयतिमान् -मती -मत् (न्), लङितः -ता -तं.
- ELONGATION, *s.* आयतिः *f.*, दीर्घीकरणं, तानं, प्रसारणं, द्रापिमा *m.* (न्).
- To ELOPE, *v. n.* गूढविवाहादिं मातृपितृस्वजनाद्यगोचरेण पलायं (c. 1. पलायते -यितुं) or मातृपितृस्वजनादीनाम् आश्रयं त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), व्यपसृप् (c. 1. -सर्पति -सर्तुं).
- ELOPEMENT, *s.* गूढविवाहादिं मातृपितृस्वजनाद्यगोचरेण पलायनं or विपलायनं or मातृपित्राश्रयत्यागः.
- ELOQUENCE, *s.* वाक्पटुता, वाक्पाठवं, पटुत्वं, पाठवं, वाग्विभवं, वक्तृत्वं, वक्तृशक्तिः *f.*, वाक्शक्तिः *f.*, सहकृता, वाग्विभवं, वाग्विदग्धता, शब्द-चातुर्यं, सुप्रलापः, सुभाषितं, सुवचनं, वाचाशक्तिः *f.*
- ELOQUENT, *a.* वाक्पटुः -टुः -टु, वाग्मी -ग्मिनी -ग्मि (न्), वाक्पिआरतः -दा -दै, वाग्विद् *m. f. n.*, प्रवचनपटुः -टुः -टु, पटुः -टुः -टु, सहकृता -क्री -कृ (तृ), वागीशः -शा -शं, वाक्पतिः -तिः -ति, सुवचाः -चाः -चः (स्), वाग्विदग्धः -ग्धा -ग्धं, शब्दचतुरः -रा -रं, सारस्वतः -तो -तं, सुमुखः -खो -खं.
- ELOQUENTLY, *adv.* पाठयेत्, सपाठवं, वाग्विभवेन, शब्दचातुर्येण.
- ELSE, *a.* अन्यः -न्या -न्यत्, इतरः -रा -रं, परः -रा -रं, यतिरिक्तः -क्ता -क्तं, भिन्नः -न्ना -न्नं, प्रभिन्नः -न्ना -न्नं, अपरः -रा -रं; 'any thing else,' किञ्चिद् अन्यत्; 'what else can he do,' पुनः किं करोति; 'any thing else but this,' एतद्विना किञ्चित्, अस्मात् परं किञ्चित्, or एतद्विना किञ्चित्.
- ELSE, *conj.* (Otherwise) अन्यथा, अपवा, नो चेत्, न चेत्, इतरथा, इतरतस्, अन्यतस्, परतस्, अन्यत्, किंवा, एतद्विना, एतद्विनारेकेण.
- ELSEWHERE, *adv.* अन्यत्र, इतरत्र, परत्र, अन्यतस्, अपरतस्, इतरतस्, स्थानान्तरे, अन्यस्थाने, भिन्नस्थाने; 'gone elsewhere,' स्थानान्तरं गतः -ता -तं.
- To ELUCIDATE, *v. a.* स्पष्टीकृ, सुस्पष्टीकृ, स्पष्ट (nom. स्पष्टयति -यितुं), प्रकाशं in caus. (-काशयति -यितुं), व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), व्यक्तीकृ, व्याकृ, परिशुभं in caus. (-शोभयति -यितुं), दृष्टान्तीकृ, दृष्टान्तेन or निदर्शनेन व्याख्या.
- ELUCIDATED, *p. p.* स्पष्टीकृतः -ता -तं, व्याख्यातः -ता -तं, प्रकाशितः -ता -तं.
- ELUCIDATION, *s.* स्पष्टीकरणं, व्याख्या, प्रकाशनं, दृष्टान्तेन व्याकरणं.
- ELUCIDATOR, *s.* प्रकाशकः, व्याख्याता *m.* (तृ), उद्देशकः, निदर्शनकारकः.
- To ELUDE, *v. a.* छलेन अपहन्तुं (c. 1. -हन्ति -हन्तुं) or व्यपहन्तुं or पलायं (c. 1. पलायते -यितुं) or व्यपसृप् (c. 1. -सर्पति -सर्तुं), निर्गमं (c. 1. -गच्छति -गच्छतुं), पलायित्वा परिहृ (c. 1. -हरति -हन्तुं), निस्तृ (c. 1. -तरति -रितुं -रितुं): 'It eludes the grasp by reason of its subtilty,' सूक्ष्मत्वाद् ग्रहीतुं न शक्यते; 'cluding the senses,' इन्द्रियगोचरः -रा -रं.
- ELUMBATED, *a.* श्रोणिबिहलः -ला -लं, श्रोणिकटिबलः -ला -लं.
- ELUSION, *s.* छलेन पलायनं or अपहन्तुं -मणं, निर्गतिः *f.*, निर्गमः.
- ELUSIVE, *a.* पलायनपरायणः -णा -यं, विपलायी -यिनी -यि (न्).
- ELUSORY, *a.* छली -लिनो -लि (न्), मायी -यिनी -यि (न्), द्रापिकः -को -कं.
- ELYSIAN, *a.* स्वर्गीयः -या -यं, स्वर्ग्यः -यौ -यै, परमानन्दः -दा -दै.
- ELYSIUM, *s.* -नन्दनं, स्वर्गः, आनन्दस्थानं, सुखाधारः, सुखदं, वैकुण्ठं.
- To EMACIATE, *v. a.* कृशं (nom. कृशयति -यितुं), घि in caus. (घपयति -यितुं), क्षीणं -णं -यं कृ, घ्नै in caus. (घ्नयति -यितुं), मांसघ्नं कृ, शुष्कीकृ.
- To EMACIATE, *v. n.* घि in pass. (क्षीयते), कृशीभू, विष् in pass. (-जीर्यते), घ्नै (c. 1. घापति, घातुं), घ्नै (c. 1. घायति, घातुं), शुष्

- (c. 4. शुष्पति, शोषे), शुष्कीभू.
- EMACIATED, *p. p.* or *a.* कृशः -शा -शं, परिकृशः -शा -शं, कृशान्नः -न्नी -न्नं, क्षीणशरीरः -रा -रं, क्षीणमांसः -मा -सं, शुष्कमांसः -सा -सं, शुष्कान्नः -न्नी -न्नं, घानः -मा -मं, घानः -ना -नं, शीणः -णी -यं, विशीणः -णी -यं, अमांसः -सा -सं, ग्राधुः -धुः -धु; 'by hunger,' द्वाद्यानः -मा -मं.
- EMACIATION, *s.* काश्यं, कृशत्वं -ता, कृशान्नत्वं, घामता, शीणता, शरीर-क्षीणता, शरीरक्षीण्यं, शरीरपाकः, मांसशुष्कता, मांसघ्नयः, शोषः.
- EMANANT, EMANATIVE, *a.* प्रसृतः -ता -तं, निःसृतः -ता -तं, विनिःसृतः -ता -तं, उत्पन्नः -न्ना -न्नं, उद्भूतः -ता -तं, प्रवृत्तः -न्ना -न्नं, निर्गतः -ता -तं.
- To EMANATE, *v. n.* (Flow from) सु (c. 1. सवति, सोतुं), प्रसृ, निःसृ, विमु, (Proceed from) उत्पद् in pass. (-पद्यते), निःसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), विनिःसृ, प्रसृ; निर्गमं (c. 1. -गच्छति -गच्छतुं), वहिर्गमं, उद्गमं, उद्दि (c. 1. -अयति -एतुं), उद्ग, प्रभू.
- EMANATION, *s.* निःसृयः, निःसारः -सरणं, उत्पत्तिः *f.*, निर्गमः -मनं, उद्गमः, उद्गयः, उद्गायः, उद्गयनं, प्रवृत्तिः *f.*
- To EMANCIPATE, *v. a.* मुच्य (c. 6. मुञ्चति, मोक्षं, c. 10. मोचयति -यितुं), विमुच्य, निर्मुच्य, मोक्षं (c. 10. मोक्षयति -यितुं), विमोक्षं, उद्मु (c. 1. -हरति -हन्तुं), विमृज् (c. 6. -सृजति -सर्तुं, c. 10. -सर्जयति -यितुं), निस्तृ in caus. (-तारयति -यितुं). श्रै (c. 1. त्रापते, त्रातुं), परिचै.
- EMANCIPATED, *p. p.* मुक्तः -क्ता क विमोचिभः -ता -तं, मोक्षितः -ता -तं, उद्भूतः -ता -तं, निस्तारितः -ता -तं, विमुहः -हृ -हं, परित्राणः -णा -यं, रक्षितः -ता -तं, उत्तरोः -णा -यं. (From worldly existence) मुक्तः -क्ता -क्तं, निर्धूतः -ता -तं, निर्वाणः -णा -यं, सिद्धः -द्धा -द्धं.
- EMANCIPATION, *s.* मुक्तिः *f.*, मोचनं, मोक्षः -धणं, विमोक्षः -धणं, विमुक्तिः *f.*, विमोचनं, परिमोक्षं, वैमुक्तं, उद्धारः, उद्धारणं, निस्तारः, त्राणं, परित्राणं, विमर्गः, तारणं. (From worldly existence) मुक्तिः *f.*, निर्वाणं, निर्धूतः *f.*, अपवर्गः -वर्जितं, सिद्धिः *f.*, सद्गतिः *f.*, परमागतिः *f.*, श्रेयः *n.* (स्), निःश्रेयः *n.* (स्), निःश्रेयसं, निर्वाणं, पुनर्निम्नगयः, कैवल्यं; 'desirous of it,' मुमुक्षुः -क्षुः -क्षु, तितीषुः -षुः -षु.
- EMANCIPATOR, *s.* मोचकः, मोक्षकः, उद्धारकः *m.* (क्षै), चाता *m.* (तृ).
- To EMASCULATE, *v. a.* वृषणी or वृषणहयम् उत्कृत् (c. 6. -कृन्ति -कृन्तुं) or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं), अशरदेदं कृ, पुंस्वं ह (c. 1. हरति, हन्तुं), विकलीकृ, अशरीकृ, निम्बुरुपीकृ, क्षीवीकृ.
- EMASCULATED, *p. p.* छिन्नवृषणः -णा -यं, मुष्कशूयः -न्या -न्यं, विकलीकृतः -ता -तं, विकलः -ला -लं, हतपौरुषः -पा -पं, शरदः, शरदः, क्षीवः, नपुंसकः.
- EMASCULATION, *s.* वृषणच्छेदः, वृषणोत्पादनं, पुंस्वहरणं, शरदता.
- To EMBALL, *v. a.* द्रव्यकूर्चं कृ, कूर्चीकृ, भारदं कृ, पोटलिकां कृ.
- To EMBALM, *v. a.* मृतशरीरं तद्रूपेण सुगन्धिद्रव्यान्तं कृ or तद्रूपेण तिक्रौपथ्यघ्ननादिना पृ in caus. (पूरयति -यितुं).
- EMBANKMENT, *s.* सेतुः *m.*, सेतुपथः, मृत्तिकाचयः, धरणः, पिण्डनः, वमः.
- To EMBAR, *v. a.* निरूप (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धं), निवृ in caus. (-वारयति -यितुं).
- EMBARGO, *s.* निषेधः, निरोधः, अवरोधः, बाधा, चारणं, नावो गमनागमननिषेधः or वाणिज्यकर्मनिषेधः.
- To EMBARK, *v. a.* नौकाम् आरूहं in caus. (-रोपयति -यितुं) or प्रविशं in caus. (-वेशयति -यितुं) or निविशं in caus., नौकायां समं in caus. (-अपयति -यितुं).
- To EMBARK, *v. n.* नौकां or पोतम् आरूहं (c. 1. -रोहति -रोद्धं) or प्रविशं (c. 6. -विशति -चेष्टुं) or निविशं. (Undertake) आरम्भं (c. 1. -रम्भते -रम्भुं).
- EMBARKATION, *s.* नौकारोहणं, नौकारोपणं, नौकाप्रवेशनं, पोतनिवेशनं, नौकासमर्पणं.

EMBLEM, s. चिह्नं, लक्षणं, व्यञ्जनं, लिङ्गं, लान्छनं, निदर्शनं, आदर्शः,

To ENRROH, *v. a.* सकुरीक, सकुलीक, संकुम् in caus. (-द्योभयति-यितु), सकृ (c. 6. -कुरिति-कुरितुं-रीतु), संसृज्यस्तीकृ, प्राकुरीक, प्राकुरीक,

भेदं or वैरक्तं जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or कृ.
EMBROILED, *p. p.* संद्युक्तः -आ -अ, जातभेदः -दा -दं, जातविरागः -या -यं.
EMBROIDMENT, *s.* सङ्करीकरणं, संघोभः, साङ्क्यं, विप्रतिपत्तिः *f.*, भेदकरणं.
EMBRYO, **EMBRYON**, *s.* भ्रूणः, गर्भः. कलनं, कलला -लं, यं, गर्भस्ववालोकस्य प्रभावययः, पुंसः.—(Rudiments of any thing) आरम्भः, प्रारम्भः.
EMENDABLE, *a.* शोधनीयः -या -यं, संशोध्यः -ध्या -ध्यं, समाधेयः -या -यं.
EMENDATION, *s.* शोधनं, शुद्धिः *f.*, संशुद्धिः *f.*, विशोधनं, समाधानं, प्रतिसमाधानं.
EMENDATOR, *s.* शोधकः, संशोधकः, शोधनकृत्, समाधातृ *m.* (नृ).
EMENDED, *p. p.* शोधितः -ता -तं, शुद्धीकृतः -ता -तं. संशुद्धः -द्धा -द्धं.
EMERALD, *s.* मरकतः, चश्मगर्भः, हरिन्मणिः *m.*, रोहिण्यै, गारुत् *m.*, गारुडः, गारुडाश्म *m.* (नृ), गारुडाङ्गितं, गारुडोद्गीर्णं, राजनीलः, सुनीलकः, मसारः, आपनिकः; 'of the colour of an emerald,' मारकतः-नी-तं.
To EMERGE, *v. n.* (From the water, &c.) सलिलाद् उन्मज्ज् (c. 6. -मज्जति -मंजु -मज्जितुं) or उत्था (c. 1. -तिष्ठति -थातुं, *rt.* स्वा) or वहिर्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or निर्गम् or निःसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं) or उन्नह् (c. 4. -नसति -नन्तुं).—(Rise into view) उदि (c. 1. उदयति, उदेतुं, *rt.* इ), प्रादुर्भू, आविर्भू, वहिर्भू, प्रभू, उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), प्रकाश (c. 1. -काशते -शितुं), प्रकाशं निर्गम्, उद्गा (c. 2. -भाति -भुं), निर्भा, प्रकाशं or प्रत्यक्षं दृश् in pass. (दृश्यते), दृष्टिगोचरः -रा -रं भू.—(Re-appear) पुनर्दृश् in pass.
EMERGENCE, **EMERGENCY**, *s.* प्रयोजनं, अवसरः, प्रस्तावः, समयः, कार्यं, अवश्यकता, आवश्यकत्वं, अकस्मादुत्पन्नं, अकस्माद्भूतं, अकस्माद्भूतं, आकस्मिकसम्भवः, अनिश्चितविषयः, अभ्युदयः, समुद्रयः, समुत्पत्तिः *f.*, आपद् *f.*, विपद् *f.*; 'according to the emergency,' यथावसरं, यथाप्रयोजनं, प्रस्तावसदृशं, कार्यवशात्, यथाकार्यं, यथासम्भवं, प्रसङ्गवशात्; 'in this emergency,' इहसमये.
EMERGENT, *a.* उन्मज्जन्-ज्जन्ती-ज्जत् (नृ).—(Unexpected) अकस्मादुत्पन्नः -न्ता -न्तं आकस्मिकः -को -कं.—(Urgent) आवश्यकः -को -कं.
EMERY, *s.* महालोहं, उत्तमलोहः, अवस्थानः, लोहपरिष्कारको धातुः.
EMETIC, *s.* वमनं, वानिकृत्, वमनोत्पादकम् औषधं.
EMETIC, **EMETICAL**, *a.* वानिदः -दा -दं, वमनकारी -रिणी -रि (नृ)
EMIGRANT, *s.* स्वदेशं त्यक्तकामः, देशान्तरम् अधिविषयः, दूरदेशे विषयः.
To EMIGRATE, *v. n.* स्वदेशं त्यक्त्वा देशान्तरे or दूरदेशे or प्रदेशे च (c. 1. वसति, वसुं) or अधिविषयं with acc. c., or सप्ताम् (c. 2. -जाते -जासितुं) with acc. c., दूरदेशे विषयस्य स्वदेशं त्यक्त्वा (c. 1. त्यजति, त्यजुं).
EMIGRATION, *s.* दूरदेशाधिवसनाय स्वदेशत्यागः, देशान्तराधिवसनं, प्रदेशाधिवसनं, देशत्यागः.
EMINENCE, *s.* (Exaltation, distinction) उत्कर्षः, उत्कृष्टता, प्रमुखत्वं, शोक्त्यं, विशिष्टता, वैशिष्ट्यं, उन्नतिः *f.*, समुन्नतिः *f.*, प्रधानत्वं, प्रकर्षः, प्रकृष्टत्वं, परमपदं, परपदं, अधिकत्वं, अधिपत्यं, शिष्टता, श्रेष्ठत्वं, महोदयः, सुख्यातिः *f.*, विख्यातिः *f.*, सेव्यता.—(Height) उच्छ्रयः, उच्छ्रायः, समुच्छ्रयः, उत्क्षेपः, समुत्क्षेपः, उच्चत्वं, उन्नतता, ऊर्ध्वत्वं; 'a rising ground,' उन्नतभूभागः, उच्चस्थानं.
EMINENT, *a.* उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रमुखः -खा -खं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, शिष्टः -ष्टा -ष्टं, उन्नतः -ता -तं, समुन्नतः -ता -तं, उत्तमः -मा -मं, परमः -मा -मं, परः -रा -रं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, अधिकः -का -कं, मुख्यः -ख्या -ख्यं, अधिर्यः -या -यं, प्रधानं prefixed in comp., प्रवरः -रा -रं, वरेण्यः -ख्या -ख्यं, प्रवर्धः -ह्य-हं, उच्चः -चा -चं, उच्छ्रितः -ता -तं.—(Celebrated) विप्रुतः -ता -तं, ख्यातः -ता -तं, महाप्रशस्तः -स्ता -स्तं, प्रथितः -ता -तं; 'of eminent endowments,' महाभागः -गा -गं, गुणाढ्यः -द्धा -द्धं; 'to be eminent,' विजिग in pass. (-शिष्यते). See EXCELLENT.

EMINENTLY, *adv.* ज्ञानं, ज्ञानशयेन, ज्ञानार्थं, भूशं, अधिकं. निर्भरं, ज्ञति prefixed.
EMISSARY, *s.* दूतः, वाक्तायनः, चारः, चरः, वाक्ताहरः, मन्देशहरः, कार्यद्वारः, प्रयोज्यः, आख्यायकः.—(Secret agent) गूढपुरुषः, गुप्तदूतः, गुप्तचरः -चारी *m.* (नृ), गुप्तगतिः *m.*, रहस्याख्यायी *m.* (नृ), प्रणिधिः *m.*, प्रतिष्कः -ष्कशः -ष्कसः.
EMISSION, *s.* निरसनं, उत्सर्गः, उत्सर्जनं, उद्घोषः -पणं, विसर्गः, उद्गारः, उच्चारः, स्फावः, आध्रावः, मोक्षणं, मोचनं, प्रमोचनं, उदीरणं, उद्गमनं, उत्सारः, ऊर्ध्वशोधनं.
To EMIT, *v. a.* उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृजुं), विसृज्, निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), निःसृ in caus. (-सारयति -यितुं), मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्षुं), प्रमुच्, उद्घिप् (c. 6. -घिपति -घेयुं), उद्घु (c. 6. -गिरति -गिरितुं -रोतुं), उदीर् (c. 10. -इरयति -यितुं), समुदीर्, समीर्, उच्च् in caus. (-चारयति -यितुं), उद्गम् (c. 1. -वमति -मितुं), सु in caus. (-सावयति -यितुं), प्रमु, स्कन्द (c. 10. स्कन्दयति -यितुं), निर्गम् in caus. (-गनयति -यितुं); 'to emit blood,' रक्ते सु in caus.; 'to emit saliva,' श्लेष्मनिरसनं कृ; 'to emit heat,' उष्माणम् उद्गम्.
EMITTED, *p. p.* उत्सृष्टः -ष्टा -ष्टं, उद्घिप्तः -प्ता -प्तं, उदीरितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, स्कन्दितः -ता -तं, उच्चारितः -ता -तं, उद्गान्तः -न्ता -न्तं.
EMMENAGOGUE, *s.* स्त्रोणाम् चतुर्वर्षकम् औषधं.
EMMET, *s.* पिपीलिका, पुत्तिका.
To EMMET, *v. a.* पिप्परे or सङ्कटस्थाने निरुप् (c. 7. -रुण्डि -रोदुं).
EMOLLIENT, *a.* स्नेही -हिनी -हि (नृ), स्निग्धः -ग्धा -ग्धं, स्नेहवान् -वती -यत्, चिह्नः -णा -णं, शान्तिकरः -री -रं, शान्तिदः -दा -दं, स्निग्धकारी -रिणी -रि (नृ).
EMOLLIENT, *s.* स्नेहनं, अभ्यघ्ननं, अभ्यघ्नः, शालेयः, उपदेहः.
EMOLUMENT, *s.* लाभः, फलं, लाभः *f.*, प्राप्तिः *f.*, फलोदयः, धायः, प्रतिपत्तिः *f.*, सधेः, लभ्यं, आगमः, उदयः, वेतनं, वस्रनं.
EMOTION, *s.* (Passion, feeling) रसः, भावः, विकारः, मनोविकारः, रागः, चित्तवृत्तिः *f.*, चित्तविकारः, विभ्रमः.—(Agitation of mind) उत्कन्धः, उत्तापः, अन्नः, अन्नः, चित्तवृत्तिः, अन्नवेगः, अभितापः, मनस्तापः; 'under emotion,' सन्नधावृत्तिः -वृत्तिः -वृत्तिः.
To EMPALE, *v. a.* (Enclose with a row of stakes or stockade) युद्धे सैन्यद्वयं बाधेयं or शत्रुवंक्त्वा परिवृ (c. 5. -वृणोति -वृणितुं -रोतुं).—(Put to death by fixing on a stake) शूलं or कौलं or तीक्ष्णशूलं चारुह in caus. (-रोपयति -यितुं) or समारुह in caus., or निविश in caus. (-वेशयति -यितुं), कौल (nom. कौलयति -यितुं).
EMPALED, *p. p.* कौलितः -ता -तं, शूलरोपितः -ता -तं, शूलनिवेशितः -ता -तं, प्रोतः -ता -तं.
EMPALEMENT, *s.* शूलारोपः -पणं, शूलनिवेशनं; 'deserving empalement,' शूलः -त्वा -त्वं; 'stake for empalement,' शूलः, कौलः.
To EMPANNEL, **EMPARLANCE**, **EMPASSION**. See **To IMPANNEL**, &c.
EMPEROR, *s.* राजाधिराजः, महाराजाधिराजः, अधिराजः, सधीश्वरः, राजराजः, महाराजः, सखाद् *m.* (नृ) or अधिराद् *m.*, महादेश्वरः, चक्रवर्ती *m.* (नृ), सार्धभीमः, सर्वेश्वरः, अधिराज्यभाक् *m.* (नृ).
EMPHASIS, *s.* अवधारणं, गुरुचारणं, दीर्घाचारणं, गौरवं.
EMPHATIC, *a.* (Impressive) गुरुः -क्षी -क्षु.—(Requiring emphasis) अवधारणीयः -या -यं, अवधार्यः -य्य-य्यं.—(Uttered with emphasis) गौरवेण or अवधारणेन उच्चारितः -ता -तं.
EMPHATICALLY, *adv.* अवधारणेन, अवधारणं, गौरवेण, सगौरवं.
EMPIRE, *s.* अधिराज्यं, अधिराज्यं, साम्राज्यं, राज्यं, राजत्वं, साधिपत्यं.

(c. 4. मुह्यति, मोहितुं); 'he is enamoured with her,' तथा अनुरागवान् अस्ति.

ENAMOURED, *p. p.* अनुरागवान् -यती -यत् (न्), अनुरागी -गिणी -गि (न्), अनुरक्तः -क्ता -क्ते, आसक्तः -क्ता -क्ते, कामासक्तः -क्ता -क्ते, जातमन्मथः -या -यं.

To ENCASE, *v. a.* पित्रे प्रविश् in caus. (-वेशयति -यितुं) or निरुप् (c. 7. -रुपयति -रोहं) or अपरुप् or वन्प् (c. 9. वप्नोति, वन्प्).

To ENCAVE, *v. n.* निविश् (c. 6. -विशति -वेष्टं), उपविश् (-विशति), वलेन or सैन्येन उपविश्, कटके or शिवरे वस् (c. 1. वसति, वस्तुं) or समावस् or अध्यास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं).

To ENCAVE, *v. a.* सैन्ये निविश् in caus. (-वेशयति -यितुं), कटके समावस् in caus. (-वासयति -यितुं), शिवरे स्था in caus. (स्थापयति -यितुं).

ENCAMPED, *p. p.* निविष्टः -ष्टा -ष्टं, उपविष्टः -ष्टा -ष्टं, समावासितः -ता -तं, समावासितकटकः -का -के, निवेशितसैन्यः -न्या -न्यं, अध्यासितः -ता -तं.

ENCAMPMENT, *s.* (Act of encamping) निवेशनं, वाहिनीनिवेशनं, वलोपवेशनं, समावासः—(Camp) निवेशः, शिवरे, कटकः, मन्दिरं, स्तम्भावारः, वलस्वितिः *f.*, पटकः.

To ENCASE, *v. a.* See INCASE.

To ENCAVE, *v. a.* कन्दरे or कुहरे or विवरे गुह् (c. 1. गूहति, गोहं), गह्वं गोपनं कृ.

ENCEINTE, *a.* गर्भिणी, गर्भवती, पूर्णगर्भा, ससह्या, आपन्नसह्या.

To ENCHAFE, *v. a.* तप् in caus. (तापयति -यितुं), परितप्, कुप् in caus. (कोपयति -यितुं), प्रकुप्, रुप् in caus. (रोपयति -यितुं), याप् (c. 1. वापते -यितुं).

To ENCHAIN, *v. a.* निगडेन or शृङ्खला वन्प् (c. 9. वप्नोति, वन्प्), निगड (nom. निगडयति -यितुं), शृङ्खल (nom. शृङ्खलयति -यितुं).

To ENCHANT, *v. a.* (Subdue by spells) मन्त्रद्वारेण वशीकृ or मुह् in caus. (मोहयति -यितुं), अभिमन्त्र् (c. 10. -मन्त्रयते -यितुं), अनुमन्त्र्; अभिचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), मायां कृ—(Charm the mind) मनो ह् (c. 1. हरति, हर्हं) or रम् (c. 10. रमयति -यितुं), हृप् (c. 10. हर्षयति -यितुं), प्रहृप्, परमहर्षं जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

ENCHANTED, *p. p.* (With joy) हृष्टमानसः -सो -से, हृतमानसः -सो -से, परमहृष्टः -ष्टा -ष्टं, हर्षचित्तः -त्ता -तं, परमानन्दितः -ता -तं, पुलकितः -ता -तं.—(By spells) अभिमन्त्रितः -ता -तं, मन्त्रमोहितः -ता -तं. See CHARMED.

ENCHANTER, *s.* मायी *m.* (न्), अभिचारी *m.* (न्), अभिचारविद, मायाकारः, मायाकृत् *m.*, मायिकः, मोही *m.* (न्), रेन्द्रजालिकः, योगी *m.* (न्), योगेश्वरः.

ENCHANTING, *a.* मनोहरः -रा -रं, परमहर्षकरः -री -रं, परमानन्दः -दा -दं, मोही -हिनी -हि (न्). See CHARMING.

ENCHANTINGLY, *adv.* मायया, सुरमणीयं, यथा परमहर्षे जायते तथा.

ENCHANTMENT, *s.* माया, अभिचारः, वशीक्रिया, योगः, सम्प्रयोगः, अभिमन्त्रणं, इन्द्रजालं, जालं, कुहकः, मोहः, मन्त्रमोहनं, संवदनं-ना, मूलकर्म *n.* (न्), चित्रकर्म *n.*, काम्यं, कुसृतिः *f.*

ENCHANTRESS, *s.* मायिनी, योगिनी, अभिचारिणी, मोहिनी, कुहककारी.

To ENCHASE, *v. a.* (A gem in gold) मणिं सुवर्णे प्रणिधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or सच् (c. 10. सचयति -यितुं).—(Adorn silver vessels, &c., by embossed work) राजतभाषादीनि उचरेखादिना अलङ्कृ or उपलङ्क.

To ENCIRCLE, *v. a.* परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टते -ष्टितुं, c. 10. -वेष्टयति -यितुं), उपवेष्ट्, संवेष्ट्, परिवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रोहं), परिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं), परिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), परिसृ (c. 1. -सरति -सर्हं), मण्डल

(nom. मण्डलयति -यितुं).—(Embrace) परिष्वङ् (c. 1. -प्यजते -प्यङ्ते).

ENCIRCLED, *p. p.* वलयितः -ता -तं, मण्डलितः -ता -तं, परिमण्डलितः -ता -तं, परिगतः -ता -तं, परिवेष्टितः -ता -तं, चावृतः -ता -तं, व्यातः -मा -मं.

ENCIRCLE, *s.* वलयः, मण्डलं, परिमण्डलं, चक्रवालं, परिवेष्टनं.

To ENCLOSE, ENCLOSED, ENCLOSURE. See INCLOSE, &c.

ENCOMIAST, *s.* स्तुतिपाठकः, मङ्गलपाठकः, वन्दो *m.* (न्), वयंकः, गुणोन्नीतनकृत्, गुणकथकः, गुणप्रशंसकः, गुणप्रशंसाकारो *m.* (न्).

ENCOMIASTIC, ENCOMIASTICAL, *a.* प्रशंसाकरः -री -रं, स्तुतिमयः -यो -यं, स्थापामयः -यो -यं, चन्द्रारुः -रुः -रु, गुणप्रकाशकः -का -के, कीर्तिप्रकाशकः -का -के.

ENCOMIUM, *s.* प्रशंसा, स्तुतिः *f.*, स्तुतिपा, गुणप्रशंसा, गुणस्तुतिः *f.*, स्तुतिवाक्यं, प्रशंसावाक्यं, स्तुतिवादः, गुणोन्नीतनं, गुणगानं, वन्दना, वयंना, यशोवयंना, स्तोत्रं, स्तवः, वन्दिपाठः.

To ENCOMPASS, *v. a.* परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टते -ष्टितुं, c. 10. -वेष्टयति -यितुं), संवेष्ट्, उपवेष्ट्, प्रवेष्ट्; परिवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रोहं), परिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), परिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं), पर्युपस्था, परिसृ (c. 1. -सरति -सर्हं), परी (c. 2. पर्वेति -तुं, *rt.* इ), परिवी, व्याप् (c. 5. -आप्नोति -आप्ते), संवल (c. 1. -वलते -लितुं), रूप (c. 7. रूपयति, रोहं).

ENCOMPASSED, *p. p.* वेष्टितः -ता -तं, परिवेष्टितः -ता -तं, परिवृतः -ता -तं, चावृतः -ता -तं, वृतः -ता -तं, परिगतः -ता -तं, परीतः -ता -तं, अभिपरितः -ता -तं, परिवीतः -ता -तं, परिवारितः -ता -तं, संवीतः -ता -तं, वलयितः -ता -तं, संवलितः -ता -तं, व्यातः -मा -मं, परिधिगतः -मा -मं, परिष्तः -ता -तं, अभिपरिष्तः -ता -तं, निलीतः -ना -नं, गुधितः -ता -तं, रुद्धः -द्वा -द्वं, 'having encompassed,' परोक्ष.

ENCOMPASSMENT, *s.* परिवेष्टनं, वेष्टनं, परिवृतः *f.*, वृतिः *f.*, परिवेशः -वेपथं, परिगमः, परिसर्पः, परिक्रिया.—(Circumlocution) चक्रोक्तिः *f.*

ENCORE, *s.* पुनर्, पुनर्वारं, नाटकसङ्गोतादिशालायां प्रशंसानुचनार्थं प्रेषकाणां पुनरिति सार्वत्रिकं or पुनर् गीयतां पुनर् अभिनीयतामिति बहुभिः कृता संहतिः *f.*

To ENCORE, *v. a.* प्रशंससूचनार्थं पुनरिति उल्लङ्घ् (c. 1. -ल्लोषति -ल्लाप्), पुनरिति संहतिं कृत्वा पुनरभिनयं प्राप्य (c. 10. -अप्ययति -ते -यितुं).

ENCOUNTER, *s.* (Meeting) समागतः, समागतिः *f.*, सङ्गः, सङ्गमः, सङ्गतं, मेलनं, मेलकः, मिलनं, समासादनं.—(Conflict, collision) समायातः, संयुगः, समरः, सङ्ग्रामः, युद्धं, विग्रहः, सम्प्रहारः, अभिसम्पातः, सम्प्रसारः, सङ्घट्टः -ट्टनं, सम्महः, प्रतिपातः, सम्प्रेटः.

To ENCOUNTER, *v. a. and n.* (Meet) सनागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), सङ्गम्, मिल (c. 6. मिलति, मेलितुं), सम्मिल् सने (c. 2. सनैति -तुं, *rt.* इ), आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), समासद् प्रतिमुखं or अभिमुखं गम्, सम्मुखीभू.—(In a hostile manner) प्रतिमुष् (c. 4. -युष्यते -योहं), विग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), सङ्घट्ट (c. 1. -घट्टते -ट्टितुं), समाहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), समायातं कृ.

ENCOUNTERED, *p. p.* समागतः -ता -तं, सङ्गतः -ता -तं, समुपागतः -ता -तं, मिलितः -ता -तं, प्रतिमुखागतः -ता -तं, अभिमुखागतः -ता -तं, आसादितः -ता -तं, समासादितः -ता -तं, आक्रान्तः -न्ता -न्तं, विग्रहीतः -ता -तं.

To ENCOURAGE, *v. a.* आश्वस् in caus. (-आश्वयति -यितुं), समाश्वस्, विश्वस्, उच्चस्; मोत्सह in caus. (-साहयति -यितुं), समुत्सह, परिशान्त् (c. 10. -शान्तयति -यितुं), प्रहृप् in caus. (-हर्षयति -यितुं), उत्तिञ् in caus. (-तेजयति -यितुं), अनुग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), सङ्ग्रह्, प्रदिश् in caus. (-देशयति -यितुं), तेजः or विश्वासं or आशां कृ or दा or वृप् in caus. (वर्धयति -यितुं) or संवृप्; प्रवृत् in caus. (-वर्धयति -यितुं).

ENCOURAGED, *p. p.* आश्वसितः -ता -तं, समाश्वसितः -ता -तं, उच्चासितः

-ता -नं, प्रोत्साहितः -ता -नं, उत्तेजितः -ता -नं, अनुगृहीतः -ता -नं.
ENCOURAGEMENT, *s.* (Act of encouraging) प्रोत्साहनं, प्रोत्साहनम्,
उत्साहः. प्रोत्साहः -हनं, प्रवर्तः, प्ररोचनं. उत्तेजनं, अनुत्तेजनं, तेजोवर्धनं,
दयनं, संवर्धनं.—(Favor) अनुग्रहः, आग्रहः, सङ्ग्रहः, ग्रहः. साहाय्यं,
उपकारः, अनुपालनं, आनुकूल्यं, अनुसर्पणः *f.*, अनुरागः.

ENCOURAGER, *s.* आश्वसकः, प्रोत्साहकः, प्रवर्तकः, अनुग्रहीता *m.* (तु).

ENCOURAGING, *a.* आश्वसकः -सिका -कं, प्रोत्साहकः -का -कं, तेजस्करः
-रौ -रं, नान्यदः -दा -दं, प्ररोचनदः -दा -दं.

TO ENCROACH, *v. n.* क्रमे क्रमे प्रभु (c. 1. -नपति -युं). पदे पदे प्रभु
पराधिकारं or परभूनिम् ज्ञापिज्ञा (c. 6. -विज्ञति -चेतुं) or प्रविज्ञा or
ज्ञाविज्ञा; क्रमे क्रमे स्वाधिकारस्योदात्तं अतिक्रम्य पराधिकारं or परभूनिम्
आक्रमं (c. 1. -क्रानति -क्रान्ति) or अभिक्रमं or अप्याक्रमं; पराधीनं किञ्चिद्
द्रव्यम् चपन्मैतः or चपन्मैतो ग्रहं (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or अभिग्रहं
or ग्रन् (c. 1. ग्रतते -सितुं) or सौकं or आत्मीयं दृ.

ENCROACHMENT, *s.* पदे पदे प्रभुदः or पराधिकारस्यदः or पराधिकाराक्रमनः
or स्वभूनिम्प्राप्तिरक्षणः or पराधीनद्रव्यग्राहकः.

ENCROACHING, ENCROACHMENT, *s.* पदे पदे प्रभुदः or पराधिकारप्रवेशः;
क्रमे क्रमे पराधिकाराक्रमणं or परभून्मिक्रमः or स्वाधिकारातिक्रमणं
or स्वाधिकारोत्सङ्गं or पराधीनद्रव्यग्रसनं or पराधिपत्याक्रान्तिः *f.* or
स्वाधिपत्यातिक्रान्तिः *f.*

TO ENCRUST, *v. a.* See TO INCRUST.

TO ENCUMBER, *v. a.* (Load, clog) भारं दा or न्यम् (c. 4. -जस्यति
-जसितुं). भारयन् -यन्तं -यन्तु कृ, भाराक्रान्तं -न्ता -न्तं कृ, भारेण परिवाप्य
(c. 1. -वापते -यितुं) or गतिपरिवाप्यं कृ or उपरुध् (c. 7. -रुण्दि
-रोदुं) or प्रतिरुध् or प्रतिन्यम् (c. 9. -यमति -यन्तुं) or सन्ध् in
caus. (सन्धयति -यितुं) or विप्र (nom. विप्रयति -यितुं) or आयम्
in caus. (-यासयति -यितुं) or क्लिप् (c. 9. क्लिप्ति, क्लिप्तुं).—(Load
with debts) धृगभारयन् -स्तां -स्तं कृ.

ENCUMBERED, *p. p.* भारयन् -यन्तं -यन्तु (तु), भारी -रिणी -रि (न),
भारयुक्तः -क्ता -क्ता, भाराक्रान्तः -न्ता -न्तं, भारयुक्तः -स्ता -स्तं, पाथितः
-ता -तं, प्रतिरुद्धः -द्धा -द्धं, विप्रतः -ता -तं.

ENCUMBRANCE, *s.* (Load) भारः, घुरा.—(Impediment) पाथा -पकाः,
प्रतिन्यः, प्रतिरोधः, उपरोधः, विप्रः, सन्धः, प्रतिरुधः, विरुधः,
प्रतुहः, चक्रावयः.—(Useless addition) अनुपन्वः.—(Debt) धृगभारः,
धृगं, धारणा.

ENCYCLICAL, *a.* चार्किकः -की -कं, चार्केयः -यी -यं, मण्डली -लिनी -लि
(न), वल्लः -ला -लं; 'letter' बहुजनानुद्दिश्य पत्रं, बहुसाधारणपत्रं.

ENCYCLOPEDIA, *s.* विद्याचक्रं, विद्यामण्डलं, विद्यामुक्तावलिः *f.*, विद्याहा-
रावलिः *f.*, विद्यावलिः *f.*, विद्यापथ्यायः.

END, *s.* (Extremity) अन्तः -न्तं, पर्यन्तं, प्रान्तः, समन्तः, पारः -रं.—
(Termination) अवसानं, पर्यवसानं, अवसायः, अवसादः, अवसन्नता,
सातिः *f.*, सायः, अन्तः -न्तं, शेषः, पर्यवशेषः, परिणामः, अयः, गतिः *f.*,
निधनं, अन्तः.—(Conclusion) समाप्तिः *f.*, निष्पत्तिः *f.*, सिद्धिः *f.*,
निवृत्तिः *f.*, निष्ठा.—(Cessation) विरतिः *f.*, विरामः, अवरतिः *f.*,
उपरतिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, विनिवृत्तिः *f.*, विच्छेदः, उपशान्तः.—(Limit,
term) अवधिः *m.*, सीमा, अन्तरं.—(Last stage) परिणामः.—
(Death) अन्तकालः, अन्तः, अन्तकः, निधनं, अन्तः, अन्तगमः, अन्तः,
मरणं, नाशः, विनाशः, देहव्ययः, उपसंहारः.—(Extreme point)
अयं, अन्तः, मुलं, शिखा, शिखरं, अन्तिः *m.*—(Consequence)
अन्तः, फलं, फलमुत्तरं, उत्तरं, परिणामः.—(Object, scope) अर्थः,
आशयः, अभिप्रायः, तात्पर्यं, उद्देशः, अभिप्रेतः *m.*, कार्यं, कार्यवस्तु *n.*;

'end of the world,' प्रलयः, अयः, कलः, कलान्तः, संवर्षः,
उपसंयमः; 'end of day,' दिवसावयः, दिनावसानं; 'end of night,'
निशाचमनं, क्षपावयः; 'end of a garment,' अवलः, पटावलः -लं,
तरी, तरि *f.*, दशा, पक्षिः *m.*; 'hear my speech to the end,'
महत्तमम् अवसानपर्यन्तं or शेषं यावत् शृणु.

TO END, *v. a.* अपसो (c. 4. -स्यति -सातुं), समाप् in caus. (-आपयति
-यितुं), सम्पू in caus. (-पूरयति -यितुं), निवृत् in caus. (-वर्त्तयति
-यितुं) or निवृत् with abl. c. (c. 1. -वर्त्तते -रितुं), निवृत्, विनिवृत्,
विरम् in caus. (-रमयति -यितुं) or विरम् with abl. c. (c. 1. -रमति
-रन्तुं), उपरम्, व्युपरम्, निष्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), साप् in
caus. (सापयति -यितुं), प्रतिपद् (c. 10. -यापयति -यितुं). Often
rendered by अन्त as the last member of a compound; as,
'death ends life,' मरणान्तं जीवितां.—(Get to the end) पार्
(c. 10. पारयति -यितुं), तीर् (c. 10. तीरयति -यितुं).

TO END, *p. n.* विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं), उपरम्, व्युपरम्; निवृत् (c. 1.
-वर्त्तते -रितुं), विनिवृत्, निवृत्, समाप् in pass. (-आप्यते), निष्पद्
in pass. (-पद्यते), विगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अपया (c. 2. -याति
-तुं), विच्छिद् in pass. (-च्छिद्यते), अयसद् (c. 1. -सीदति -सन्तुं), शम्
(c. 4. शाम्यति, शमितुं). Often expressed by अन्तः -न्ता -न्तं or
पर्यन्तः -न्ता -न्तं as the last member of a compound; as, 'a
name which ends in a long vowel,' दीर्घवर्णान्तं नाम; 'end-
ing at the ocean,' सागरपर्यन्तः -न्ता -न्तं.

TO ENDANGER, *v. a.* संशयस्यं -स्यां -स्यं कृ, शङ्कास्यं -स्यां -स्यं कृ, सन्देहस्यं
-स्यां -स्यं कृ, भयस्यं -स्यां -स्यं कृ, सन्देहदोलस्यं -स्यां -स्यं कृ, संज्ञापयन्
-न्तां -न्तं कृ, शङ्कास्यदं कृ; 'one who endangers his life,'
संशयितनीयितः.

TO ENDEAR, *v. a.* प्रियं -यां -यं कृ, हृदयप्रियं -यां -यं कृ, दयितं -तां -तं कृ,
प्रीतं -तां -तं कृ, अभीष्टं -ष्टां -ष्टं कृ, इष्टं -ष्टां -ष्टं कृ, स्नेहप्राप्तं कृ.

ENDEARING, *a.* प्रियकरः -रौ -रं, प्रियकाटः -रौ -रं, प्रीतिकरः -रौ -रं.

ENDEARMENT, *s.* प्रेमकारणं, स्नेहकारणं, प्रियता -न्तं, प्रेमहेतुः *m.*, प्रेमकर्म *n.*
(न), शृङ्गारकर्म *n.*, ललितं, हासः, विलासः; 'word of endear-
ment,' प्रियवाक्यं.

ENDEAVOR, *s.* यत्नः, प्रयत्नः, उद्यमः, उद्योगः, उत्साहः, चेष्टा -ष्टनं, व्यवसायः,
व्यवसायः, समुद्यमः, प्रवृत्तिः *f.*, आरम्भः, उपक्रमः, आयासः, प्रयासः,
गुरुणं, विचेष्टितं. उत्पानं, ग्रहः, व्यापारः, पटना.

TO ENDEAVOR, *v. n.* यत् (c. 1. यतते -तितुं), प्रयत्, चेष्ट (c. 1. चेष्टते
-ष्टितुं), विचेष्ट, सचेष्ट, व्यवसो (c. 4. -स्यति -सातुं), व्यववसो, उद्यम्
(c. 1. -यच्छति -यन्तुं), व्यामम्, यद् (c. 1. यदते -दितुं), उपक्रमं (c. 1.
-क्रमते -मितुं), व्यामम् (c. 4. -यस्यति -यसितुं), प्रयम्, आरम् (c. 1. -रभते
-रन्तुं), समारम्, यद् (c. 1. याहते -हितुं), प्रयत् (c. 1. -यत्ते -रितुं),
उद्योगं कृ, प्रयासं कृ.

ENDEAVORED, *p. p.* व्यवसितः -ता -तं, व्यववसायितः -ता -तं, चेष्टितः -ता
-तं, कृतप्रयत्नः -न्ता -न्तं, समुद्यतः -ता -तं, कृतोत्साहः -हा -हं, वाहितः
-ता -तं.

ENDED, *p. p.* अवसितः -ता -तं, अपवृत्तः -न्ता -न्तं, पर्यवसितः -ता -तं, सन्नः
-न्ता -न्तं, सितः -ता -तं, निवृत्तः -न्ता -न्तं, निवृत्तः -न्ता -न्तं, वृत्तः -न्ता -न्तं,
समाप्तः -ता -तं, परिणतः -ता -तं, गतः -ता -तं, विगतः -ता -तं, अस्तङ्गतः
-ता -तं, अस्तङ्गमितः -ता -तं.

ENDING, *s.* अन्तः -न्तं, शेषः, समाप्तिः *f.*; 'of a word,' पदान्तं, पदस्य शेषवर्णः.

ENDICT, ENDICTMENT, ENDITL. See INDICT, &c.

ENDIVE, *s.* शाकप्रभेदः, शुक्लैलादिना सह सादनीयः शाकः.

END

ENDLESS, *a.* अनन्तः -ना -न्तं -नाकः -का -कं, अत्यन्तः -ना -न्तं, अपर्यन्तः -ना -न्तं, अशेषः -या -पं, निरवधिः -धि -धि, अपारः -रा -रं, निरन्तरः -रा -रं, अविरतः -ता -तं, अनवरतः -ता -तं, अमिः -ता -तं, अतिदीर्घः -घा -घं.
 ENDLESSLY, *adv.* अत्यन्तं, अविरतं, अनवरतं, निरन्तरं, अशेषतः.
 ENDLESSNESS, *s.* अनन्त्यं, अनन्तता -त्वं, अत्यन्तत्वं, अविरतः, अविरतिः *f.*, अपिच्छेदः, अानन्त्यं, नित्यता.
 ENDORSE, ENDORSEMENT. See INORSE, INORSEMENT.
 To ENDOW, *v. a.* (With a portion) यीतुं or शुल्कं or वृत्तिं दा, प्रतिष्ठां दू, प्रतिष्ठा in caus. (-प्रापयति -यितुं).—(Furnish with any thing) युज् (c. 10. योजयति -यितुं). समायुज्, सम्पन्नं -दां -दं कृ, युक्तं -क्तं -क्तं कृ, दा; 'to be endowed with,' युज् in pass. (युज्यते); 'he is endowed with all good qualities,' सर्वगुणोपेतोक्ति.
 ENDOWED, *p. p.* (With a portion, &c.) प्रतिष्ठितः -ता -तं, गृहीतशुल्कः -क्ता -क्ता. —(Furnished with any thing) युक्तः -क्ता -क्तं, संयुक्तः -क्ता -क्तं, उपेतः -ता -तं, सम्पन्नः -न्ता -न्तं, उपरतः -चा -चं, अन्वितः -ता -तं, प्रयुक्तः -क्ता -क्तं, शीलः -ला -लं, शीलितः -ता -तं. —(With a grant of property) निवदः -दा -दं.
 ENDOWMENT, *s.* (Settling a dower on a woman) यीतुकदानं, प्रतिष्ठा. —(Settling property for religious purposes) देयस्वदानं, अग्रहारदानं, प्रतिष्ठा. —(The property so settled) देयस्व, अग्रहारः. —(Grant of money for support) निवन्धः -न्धनं. —(Quality, gift of nature) गुणः, शक्तिः *f.*
 To ENDUE, *v. a.* सम्पन्नं -दां -दं कृ, युक्तं -क्तं -क्तं कृ, युज् (c. 10. योजयति -यितुं), समायुज्, दा; 'to be endued,' सम्पन्नः -न्ता -न्तं भू, युज् in pass. (युज्यते). See ENDOW.
 ENDUED, *p. p.* सम्पन्नः -न्ता -न्तं, उपेतः -ता -तं, युक्तः -क्ता -क्तं, संयुक्तः -क्ता -क्तं, समायुक्तः -क्ता -क्तं, अन्वितः -ता -तं, आपन्नः -न्ता -न्तं, उपरतः -चा -चं.
 ENDURANCE, *s.* (Bearing with patience) सहनं, सहत्वं, सहता, सहनं, सहिष्णुता -त्वं, सहनशीलता, धर्मा, तितिक्षा, क्षान्तिः *f.*, मर्षः -र्षणं, धैर्यं, धृतिः *f.*, धीरत्वं, स्वेच्छं, उत्साहः; 'of austerities,' दमः. —(Continuance) संस्थितिः *f.*, स्थितिः *f.*, स्थायित्वं.
 To ENDURE, *v. a.* (Bear) सह् (c. 1. सहते, सोढुं), विषह्, धम् (c. 1. धामते, धानुं), संध्यम्, तिच् in des. (तितिक्षते -यितुं), मूप् (c. 4. मूयति -ते, मर्षितुं), c. 10. मर्षयति -यितुं), पृ in caus. (धारयति -यितुं), उपागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), भुज् (c. 7. भुङ्क्ते, भोक्तुं), धैर्यम् चालत् (c. 1. -लक्षते -यितुं) or चवलत्. Sometimes expressible by शक्; as, 'I cannot endure to see him,' ते द्रष्टुं न शक्नोमि.
 To ENDURE, *v. n.* (Last. continue) स्वा (c. 1. तिष्ठति -ते, स्वातुं), चिरस्थायी -यिनी -यि भू.
 ENDURED, *p. p.* सोढः -ढा -ढं, विसोढः -ढा -ढं, धानः -न्ता -न्तं, तितिक्षितः -ता -तं, मर्षितः -ता -तं; 'not to be endured,' न सह्यः -ह्यं, न धन्यः -ध्या -ध्यं.
 ENDURER, *s.* सोढा *m.* (दृ), विसोढा *m.*, धान्ता *m.* (नुं), सह in comp.
 ENDURING, *a.* (Lasting) स्थायी -यिनी -यि (नुं), चिरस्थायी &c., दीर्घकालस्थायी &c., संस्थः -स्था -स्थं, अविरतः -ता -तं, अमि -मि (नुं). —(Patient) सहिष्णुः -ष्णुः -ष्णुः, सहनशीलः -ला -लं, तितिक्षुः -धुः -धुः, सह्यः -न्ता -न्तं, धमः -न्ता -न्तं, सहः -हा -हं.
 ENDWISE, *adv.* अन्ते, अन्ततः, अन्त्यं, अन्त उपपाय or अन्तलम्ब्य.
 ENEMY, *s.* शत्रुः *m.*, रिपुः *m.*, शत्रिः *m.*, शत्रातिः *m.*, विपक्षः, वैरी *m.* (नुं), आमयः, प्रतिपक्षः, अपकारी *m.* (नुं), अपकरोता *m.* (नुं), द्वेषी *m.* (नुं), द्वेषा *m.* (नुं), द्वेषणः, द्विषन् *m.* (नुं), द्विद् *m.* (पुं), विद्विद्, विद्वेषी *m.*

ENF

(नुं), अहिताः, विरोधी *m.* (नुं), प्रतिरोधी *m.* -रोधकः, सयलः, दुर्द्वेद *m.*, अभिघाती *m.* (नुं), प्रत्यवस्थाता *m.* (नुं), परः, पारयः, परिपन्थी *m.* (नुं) -न्धकः, प्रत्यधी *m.* (नुं), शात्रवः, प्रतिपन्धः, विजिगीषुः *m.*; 'enemy in the rear,' पार्श्वग्राहः; 'having no enemies,' अभूतशत्रुः -त्रुः -नुः.
 ENERGETIC, *a.* उत्साही -हिनी -हि (नुं), उद्योगी -गिनी -गि (नुं), व्यवसायी -यिनी -यि (नुं), उद्यमी -मिनी -मि (नुं), उत्साहयुक्तः -क्ता -क्तं, सोत्साहः -हा -हं, सोद्योगः -गा -गं, उद्युक्तः -क्ता -क्तं, तेजोवान् -वती -वत् (नुं), तेजस्वी -स्विनी -स्वि (नुं), दृढप्रयत्नः -न्ता -न्तं, प्रयत्नवान् -वती -वत् (नुं), सयलः -न्ता -न्तं, कर्म्मोद्युक्तः -क्ता -क्तं, तीक्ष्णकर्म्म -म्मा -म्मै (नुं), कर्म्मशीलः -ला -लं, कर्म्मी -र्म्मिणी -र्म्मि (नुं), शक्तिमान् -मती -मत् (नुं), शक्तिरूपः -पा -पं, अनलसः -सा -सं, अतन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, अतन्द्रितः -ता -तं, चालस्थायः -न्या -न्यं, प्रगल्भः -ल्भा -ल्भं, धैर्यवान् -वती -वत् (नुं).
 ENERGETICALLY, *adv.* सोत्साहं, सोद्योगं, सयवसायं, उद्यमेन, सयलं, शक्त्या, प्रयत्नतः, सवीर्यं, ससहं, पौरुषेण.
 ENERGY, *s.* (Power) तेजः *n.* (सुं), वीर्यं, शक्तिः *f.*, सत्त्वं, प्रभावः, पौरुषं. —(Activity) उद्योगः, व्यवसायः, उद्यमः, उत्साहः, सत्सोत्साहः, कर्म्मोद्योगः, सयलता, प्रवृत्तिः *f.* The divine energies or mothers of the gods are ब्राह्मी, महेश्वरी, ऐन्द्री, वाराही, वैष्णवी, कौमारी, कौबेरी, चामुण्डा.
 To ENERVATE, *v. a.* दुर्बलीकृ, शिथिलीकृ, तेजः or शक्तिं or वीर्यं हृ (c. 1. हरति, हर्षुं), क्षीय् in caus. (क्षीययति -यितुं), क्षीणीकृ, क्षीणं -णं -यं कृ, क्षीणीकृ.
 ENERVATED, *p. p.* दृढतेजाः -जाः -जः (सुं), क्षीणवीर्यः -वीर्यं -वीर्यं, शिथिलशक्तिः -क्तिः -क्तिः.
 ENERVATION, *s.* दुर्बलीकरणं, शिथिलीकरणं, तेजोहरणं, तेजोहानिः *f.*, वीर्यघ्नः, शक्तिहानिः *f.*, क्षीणभावः, क्षीणत्वं, प्रमोला.
 To ENFEEDLE, *v. a.* दुर्बलीकृ, अस्वपलीकृ, तेजः or सत्त्वं हृ (c. 1. हरति, हर्षुं).
 ENFEEDLED, *p. p.* क्षीणशक्तिः -क्तिः -क्तिः, शिथिलवल् -ला -लं, दृढतेजाः -जाः -जः (सुं), क्षीणसत्त्वं -त्त्वा -त्त्वं, गतवीर्यः -वीर्यं -वीर्यं, सामर्थ्यहानिः -ना -नं, दुर्बलः -ला -लं; 'by age,' जरितः -ता -तं, जरातुरः -रा -रं.
 To ENFORCE, *v. a.* (Give strength to) दृढीकृ, स्थिरीकृ, दृढ (nom. दृढयति -यितुं), संसम्भृ (c. 5. -सम्भ्रूति -सम्भ्रूति, c. 10. -सम्भ्रूयति -यितुं), सवलं -लां -लं कृ, तेजः or शक्तिं दा. —(Put in act by force) चलेन or चलात्कारेण कृ in caus. (कारयति -यितुं) or प्रवृत् in caus. (-चलयति -यितुं) or प्रणी (c. 1. -णयति -येतुं) or निर्वह in caus. (-वाहयति -यितुं) or निष्पद् in caus. (-पादयति -यितुं). The causal form of a verb may express the sense of enforce; as, 'to enforce payment,' दा in caus. (दापयति -यितुं).
 ENFORCED, *p. p.* चलेन प्रवर्तितः -ता -तं or निष्पादितः -ता -तं or प्रणीतः -ता -तं, दृढीकृतः -ता -तं, स्थिरीकृतः -ता -तं, संसम्भृ -न्ता -न्तं; 'payment must be enforced,' दाप्य (i.e. he must be made to pay).
 ENFORCEMENT, *s.* (Putting in act by force) चलात्कारः, चलेन प्रवर्तनं or प्रणयनं or निष्पादनं. —(Corroboration) दृढीकरणं, स्थिरीकरणं, संसम्भृ, दृढप्रमाणं. —(Urgent evidence) दृढप्रमाणं, गुरुप्रमाणं.
 To ENFRANCHISE, *v. a.* (Free from slavery or confinement) दास्यान् or बन्धनाद् मुचि (c. 6. मुचति, मोक्तुं, c. 10. मोचयति -यितुं) or विमुचि or मोक्ष (c. 10. मोक्षयति -यितुं) or विसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं). —(Admit to the privileges of citizens) स्वाधीनीकृ. स्वाधीनीकृ, स्वशीकृ, पौरजनानाम् अधिकारान् दा or प्रदा.

ENFRANCHISEMENT, *s.* (Liberation from slavery or custody) दास्यनोक्तः, चन्दनगोष्ठः, दासभाषाद् विमोक्षः or विमुक्तिः *f.*—(Admission to the privileges of citizen, &c.) धीरमनाधिकारदानं, स्वाधीनोत्तरणं.

To ENGAGE, *v. a.* (Occupy, employ) व्याप्त in caus. (-पारयति -यितुं), प्रयुक्त in caus. (-यज्यति -यितुं), प्रयुक्त in caus. (-योजयति -यितुं): 'be occupied in,' व्याप्त in pass. (-प्रियते) with loc. c., यत् (c. 1. यजते -यितुं), प्रयुक्त with loc. c., आम्ना (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं) with acc. c., सेव् (c. 1. सेवते -यितुं), निरतः -ता -तं भू.—(Appoint to any business) नियुक्त, विनियुक्त, जपिकृ, मद्रू, वृ (c. 10. चरयति -यितुं).—(Bind by contract) नियमपत्रेण or नियमेन बन्ध् (c. 9. चम्राति, पन्थु), प्रतिज्ञापत्रेण बन्ध्.—(Encounter, attack) युद्धं कृ, सङ्ग्रामं कृ, समायातं कृ, संयुष् (c. 4. -युज्यते -योद्धुं), ज्ञातम् (c. 1. -ज्ञातम् -ज्ञातुं).—(Win, draw) जाराप् (c. 10. -रापयति -यितुं), अनुग्रह् (c. 10. -रग्रयति -यितुं), जालम् (c. 1. -कयति -क्रुद्धुं), अनुनी (c. 1. -नयति -नेतुं).—(Pledge, pawn) पण् (c. 1. पण्यते -यितुं), धापीकृ.

To ENGAGE, *v. n.* (In battle) संयुष् (c. 4. -युज्यते -योद्धुं), युद्धारम्भं कृ, रणभियोगं कृ.—(Undertake) जारम् (c. 1. -रभते -रभुं), उपक्रम् (c. 1. -क्रमते -मिदुं), व्यवसो (c. 4. -व्यसति -सातुं).—(Promise, make a contract) प्रतिज्ञा (c. 9. -ज्ञानीते -ज्ञातुं), सम्प्रतिज्ञा, नियमं कृ, समयाकृ, पणं कृ, जप्तीकृ, पण् (c. 1. पण्यते -यितुं), उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं); 'make a contract of marriage, विवाहप्रतिज्ञा कृ, विवाहसन्धं कृ, वाग्दानं कृ, वाग्निश्चयं कृ; 'better die than engage in such an act as this,' वरं मरणं न च ईदृशो कर्मणि प्रवृत्तिः.

ENGAGED, *p. p.* (Occupied in) व्याप्तः -ता -तं, निरतः -ता -तं, रतः -ता -तं, प्रयुक्तः -ता -तं, परः -रा -रं, निष्ठः -था -थं, निष्ठितः -ता -तं, आस्थितः -ता -तं, अवस्थितः -ता -तं, युक्तः -त्ता -तं, निविष्टः -था -थं, निवेशितः -ता -तं; 'engaged in business,' कर्मनिष्ठः -था -थं, कर्मगोष्ठः -त्ता -तं, कार्ययान् -यती -यत् (तृ), क्रियायान् &c., कर्मिणी -मिणी -मि (नृ), व्यापारी -रिणी -रि (नृ), व्यवसायी -यिनी -यि (नृ), कर्मसूयतः -ता -तं; 'being engaged in,' प्रवर्तमानः -ना -नं; 'engaged in devotion,' योगारूढः -दा -दं; 'engaged in reading,' अध्ययनरतः -ता -तं, अध्ययनाभिमुखः -स्ता -स्तं; 'engaged in meditation,' ध्यानपरः -रा -रं, ध्यानतत्परः -रा -रं; 'engaged in one's own duties,' स्वधर्मे निरतः -ता -तं; 'engaged in a quarrel,' कलहायितः -ता -तं.—(By contract, promised) प्रतिज्ञातः -ता -तं, संविदितः -ता -तं, उपगतः -ता -तं, अभ्युपगतः -ता -तं, अभ्युपेतः -ता -तं, अङ्गीकृतः -ता -तं, प्रप्तः -मा -मं, कृतसङ्केतः -ता -तं, कृतसमयः -या -यं, कृतसन्धः -न्धा -न्धं.—(Engaged to be married) प्रतिज्ञाविवाहितः -ता, वाग्दत्तः -त्ता, प्रप्तः -त्ता.

ENGAGEMENT, *s.* (Occupation) व्यापारः, कार्यं, कर्म *n.* (नृ), प्रवृत्तिः *f.*, प्रवर्तनं, वृत्तिः *f.*, व्यवसायः, व्यवहारः.—(Agreement, contract) प्रतिज्ञा -ज्ञानं, सङ्केतः, संविद् *f.*, समयः, नियमः, संस्कारः, उपगमः, अभ्युपगमः, अभ्युपायः, पणः, परिपणनं, व्यवस्था, प्रवृत्तिः *f.*, समाधिः *m.*; 'to make an engagement,' समयं कृ, समयाकृ. See To ENGAGE, *v. n.* 'To keep an engagement,' प्रतिज्ञातं पाल् (c. 10. पालयति -यितुं); 'to break an engagement,' समयं भिद् (c. 7. भिनज्ति, भेद्), समयभेदं कृ, विसंवादं कृ; 'one who has fulfilled his engagement,' कृतप्रतिज्ञः.—(Marriage-contract) वाग्निश्चयः, विवाहप्रतिज्ञा.—(Battle) युद्धं, रणभियोगः, समायातः, सङ्ग्रामः, 229

सम्बन्धः.—(Obligation) अवश्यकर्तव्यं.

ENGAGING, *a.* (Attractive, pleasing) मनोहरः -रा -रं, हृदयग्राही -हृणी -हि (नृ), हृदयकवी -प्रेणी -पि (नृ), मित्रयुः -यु -यु, मित्रवत्कलः -ला -लं, अनुरक्तः -का -कं, हृदयद्रुमः -मा -मं, अनुरागजनकः -का -कं.

ENGAGINGLY, *adv.* मनोहरं, राप्रणयं, यथा हृदयम् आकृष्यते तथा.

To ENGENDER, *v. a.* (Beget) जन् in caus. (जनयति -यितुं), सज्जन्, पिबन्, मद्रू (c. 2. -सृते, c. 4. -सृयते -सोतुं).—(Produce) उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), जन् in caus.

ENGENDERED, *p. p.* जातः -ता -तं, जनितः -ता -तं, उपजातः -ता -तं, उत्पदितः -ता -तं, प्रसूतः -ता -तं, प्रकृतः -दा -दं, उद्भवः -वा -वं, in comp.

ENGINE, *s.* यन्त्रं, उपकरणं, साधनं, विलासः; 'military engine,' युद्धयन्त्रं, युद्धास्त्रं; 'fire-engine,' जग्निनिर्वापणयन्त्रं.

ENGINEER, *s.* यन्त्रकारः -रकः, यन्त्रनिर्माणाशिक्षाविद्, यन्त्रविद्, कलाज्ञः.

ENGINEERING, *s.* यन्त्रकारस्य व्यापारः or कर्म *n.* (नृ).

To ENGIRD, *v. a.* परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टते -यितुं), मण्डल (nom. मण्डलयति -यितुं).

ENGLAND, *s.* प्येतद्वीपः, इङ्ग्लयन्नामको देशः.

To ENGORGE, *v. a.* ग्रस् (c. 1. ग्रसते -सितुं), निगृ (c. 6. -गिरति -गिरितुं -रीतुं).

To ENGRAFFLE, *v. n.* पादुवाहवि or हस्ताहस्ति युष् (c. 4. युज्यते, योद्धुं).

To ENGRASP, *v. a.* ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), धृ (c. 1. धरति, धरितुं).

To ENGRAVE, *v. a.* तक्ष् (c. 1. तक्षति -क्षितुं, c. 5. तक्षणीति, तक्ष् (c. 1. तक्षति -क्षितुं), रेखादिना खलङ्क or उपख् or मुद्राकृ or मुद्र् (nom. मुद्रयति -यितुं).

ENGRAVED, *p. p.* तटः -था -थं, रेखादिना मुद्रितः -ता -तं or मुद्राकृतः -ता -तं.

ENGRAVER, *s.* तक्षकः, तट्टा *m.* (पृ), तट्टा *m.* (पृ), मुद्राकटः.

ENGRAVING, *s.* तट्टणं, तट्टणकर्म *n.* (नृ).—(A print) मुद्रा.

To ENGROSS, *v. a.* (Thicken) स्थूलकृ, घनीकृ, सान्द्रीकृ, निविडीकृ.

—(Fatten) पुष् in caus. (पोषयति -यितुं), ये in caus. (प्राययति -यितुं).—(Take the whole) स्रष्ट् ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), पूर्णं ग्रह्, समुदायं ग्रह्; 'to engross the mind,' चित्तैकाग्र्यं कृ (c. 10. जगयति -यितुं), चित्तम् अनन्यविषयं कृ or एकप्रवर्णं कृ.—(Purchase the whole of a commodity with a view to sell at a higher price) अधिक्मूल्येन विक्रयायै सङ्ग्रहणानि पूर्णं क्री (c. 9. क्रीणाति -णीते, क्रीतुं), पूर्णक्रीयं कृ, प्रख्या (c. 2. -ख्याति -तुं).—(Copy in a large distinct hand) सुस्पष्टाक्षरेण or स्पष्टरूपेण लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), सुस्पष्टाक्षराणि लिखित्वा उच् (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं).

ENGROSSED, *p. p.* (Absorbed) निविष्टः -था -थं, अभिनिविष्टः -था -थं, साविष्टः -था -थं, निमग्नः -ग्ना -ग्नं, आसक्तचेताः -ताः -ता (स्), अनन्यविषयः -या -यं, एकप्रवर्णः -खा -खं, एकाग्रः -या -यं, परायणः -या -यं; 'by fear,' भयैकप्रवर्णः -खा -खं.—(Forested) पूर्णं गृहीतः -ता -तं or क्रीतः -ता -तं.

ENGROSSER, *s.* (Forestaller) पूर्णक्रीता *m.* (नृ), सङ्ग्रहणक्रीता, पूर्णग्राहकः, प्रख्याता *m.* (नृ).—(Copier) सुस्पष्टरूपेण लेखकः, सुस्पष्टलिपिकारः.

To ENGULPH, *v. a.* जलावर्ते or जलगुल्मे निधिप् (c. 6. -धिपति -धेत्तुं), अवधूयेन ग्रस् (c. 1. ग्रसते -सितुं), उपग्रस्.

To ENHANCE, *v. a.* चृप् in caus. (चर्षयति -यितुं), उपचिप् (c. 5. -चिचनोति -चेत्तुं), अधिक्कीकृ, अधिक् -क्षा -कं कृ, गर (nom. गरयति -यितुं), प्रचुरीकृ; 'is enhanced,' उपचयीते.

ENHANCED, *p. p.* चर्षितः -ता -तं, अधिक्कीकृतः -ता -तं, उपचिप्तः -ता -तं.

ENHANCEMENT, *s.* वृद्धिः *f.*, पथनं, उपचयः, विषयनं, वृत्तिः *f.*, अभ्युदयः.

ENIGMA, *s.* गूढं, गूढवाक्यं, गूढप्रश्नः, प्रवृत्तिः *f.* -द्विका, प्रहेलिका, प्रसङ्गती,

छेयः, छेयोक्तिः *f.*
ENIGMATICAL, *a.* गूढः -डा -दं, गूढार्थः -चा -चं, निगूढार्थः -चा -चं, सन्दि-
 ग्भायः -चा -चं, सस्यहायः -चा -चं, झायः -चा -चं, हुत्रेयः -या -यं, योभा-
 गम्यः -म्या -म्यं, सव्याख्येयः -या -यं, व्याख्यागम्यः -म्या -म्यं, यज्ञः -ज्ञा -ज्ञं
ENIGMATICALLY, *adv.* गूढं, सगूढार्थं, निगूढार्थतः, सस्यहं, सव्याख्यं, यज्ञोक्त्या.
TO ENJOIN, *v. a.* आदिशु (c. 6. -दिशति -देष्टुं), निर्दिशु, प्रदिशु, विनिर्दिशु,
 समादिशु, सन्दिशु, आदिशु, उपदिशु; आह्वा in caus. (-तापयति -यितुं),
 समाह्वा, निमुन् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं, c. 10. -योनयति -यितुं), विनिमुन्,
 सविमुन्, युद् (c. 10. -योदयति -यितुं), प्रयुद्, सयुद्, शान् (c. 2. -शास्ति,
 शासति), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं).
ENJOINED, *p. p.* आदिष्टः -ष्टा -ष्टं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रचोदितः
 -ता -तं, सचोदितः -ता -तं, विहितः -ता -तं : 'by the vedas,' वेदवि-
 हितः -ता -तं.
TO ENJOY, *v. a.* भुञ्जु (c. 7. -भुनक्ति, भुंक्ते, भोक्ते), ज्यभुञ्जु, जनुभुञ्जु, यद्विभुञ्जु,
 अधिभुञ्जु; अश् (c. 5. -अश्नुते, c. 9. -अश्नाति, अश्नितुं), समश्, उपाश्;
 अनुभू (c. 1. -भवति -यितुं), आखाद् or आखाद् (c. 1. -खादति or
 -खादति -दितुं), पुष् (c. 4. -पुष्यति, पोष्टुं) with acc. c.—(Delight
 in) रम् (c. 1. -रमते, रन्तुं), अभिरम्, नन्द (c. 1. -नन्दति -न्दितुं), अभिनन्द.
 रुन् (c. 1. -रोचते -रिक्तुं).—(Possess with satisfaction) सुखेन or
 सन्तोषेण उपयुन् (c. 7. -युनक्ति -युंक्ते -योक्तुं) or यु (c. 10. -यारयति
 -यितुं) or या (c. 3. -यस्ते, यातुं) or सेव् (c. 1. -सेवते -यितुं).
ENJOYABLE, *a.* भोग्यः -म्या -म्यं, उपभोग्यः -म्या -म्यं, सुभोग्यः -ना -नं,
 भोगवान् -वती -वत् (ङ्), रम्यः -म्या -म्यं, रमणीयः -या -यं, सुभगः -गा
 -यं, आनन्ददः -दा -दं, सुखदः -दा -दं, मनोरमः -मा -मं, कमनीयः -या -यं,
 आखादनीयः -या -यं.
ENJOYABLY, *adv.* सभोगं, उपभोगं, रमणीयं, सुभगं, नोयं.
ENJOYED, *p. p.* भुञ्जु -क्ता -क्तं, उपभुञ्जु -क्ता -क्तं, कृतोपभोगः -गा -गं,
 अनुभूतः -ता -तं, अश्नितः -ता -तं, आखादित -ता -तं.
ENJOYMENT, *s.* (Fruition) भोगः, भुक्तिः *f.*, उपभोगः, परिभोगः, अनुभवः,
 आखादः -दनं, फलभोगः, सुखाखादः, निवेशः.—(Pleasure) मुहं,
 सीत्सं, रतिः *f.*, रतं, आनन्दः, हर्षः, आह्लादः, आनोदः, प्रमोदः, सन्तोषः, भदः.
TO ENKINDLE, *v. a.* उद्दीप् in caus. (-दीपयति -यितुं), उत्तप् in caus.
 (-तापयति -यितुं), उत्तिन् in caus. (-तेजयति -यितुं), समिन् (c. 7.
 -इन्दे -नितुं), प्रखल् in caus. (-ञ्चलयति -यितुं), सञ्चल्, सन्धुष्
 (c. 10. -पुण्ययति -यितुं).
ENKINDLED, *p. p.* उद्दीप्तः -ता -तं, समिद्धः -हा -हं, उज्ज्वलितः -ता -तं,
 उत्तापितः -ता -तं, सन्नतः -ता -तं, ज्वलितः -ता -तं, सन्धुक्षितः -ता -तं.
TO ENLARGE, *v. a.* (Extend, make large) विस्तु in caus. (-स्तार-
 यति -यितुं), वित्तु (c. 8. -तनोति -नितुं), प्रप् (c. 10. -प्रपयति -यितुं),
 विशालीकृ, विपुलीकृ, प्रवृत्तीकृ, प्रवृ in caus. (-सारयति -यितुं).—
 (Augment) वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं), संवृष्; रप् in caus.
 (रथयति -यितुं), आधे in caus. (-ध्याययति -यितुं), समाधे, स्थाप् in
 caus. (स्थापयति -यितुं), स्फोटीकृ, वृद्धिं नी (c. 1. -नयति, नेतुं), वृद्
 (c. 10. -वृहयति -यितुं), उपवृद्.
TO ENLARGE, *v. n.* (Grow large) वृष् (c. 1. -वर्धते -रिक्तुं), अभिवृष्,
 विवृष्, प्रवृष्; विशालीभू, विपुलीभू, प्रवृत्तीभू, ये (c. 1. -यापते, यातुं),
 उपरिप् in pass. (-चरिष्यते), स्थाप् (c. 1. -स्थापते -यितुं), आस्तम्,
 वित्तु in pass. (-तन्यते), वित्तु in pass. (-स्तारिष्यते), वृद्धिम् इ (c. 2.
 -इति -तुं), प्रहृ (c. 1. -रोहति -रोह्),—(Describe at large) वरुं
 (c. 10. -वरुयति -यितुं), उपवरुं, संवरुं, सुविस्तरेण वद् (c. 1. -वदति
 -दितुं), वारिवस्तरेण or वाक्प्रपञ्चेन व्याख्या (c. 2. -व्यापति -तुं), प्रपक्ष्

(c. 10. -पक्षयति -यितुं), अनुक्तिः *f.*
ENLARGED, *p. p.* प्रवृद्धः -हा -हं, प्रथितः -ता -तं, उपविताः -ता -तं, वर्धितः
 -ता -तं, प्रवृद्धः -हा -हं, वृद्धः -ना -नं, स्फोतितः -ता -तं, स्फुटितः -ता -तं,
 व्याप्ययितः -ता -तं, वृद्धितः -ता -तं.
ENLARGEMENT, *s.* वृद्धिः *f.*, वर्धनं, प्रवृद्धिः *f.*, विवृद्धिः *f.*, स्फोतिः *f.*, स्फोतिः *f.*,
 विस्तारः, व्याप्ययनं, वृहणं, विपुलता, विशालता, स्फोटः, प्रपक्षः, वाहुत्यं.
ENLARGER, *s.* वृद्धिकरः, स्फोटिकरः, विस्तारकः, संवर्धकः.
TO ENLIGHTEN, *v. a.* विकारु in caus. (-काशयति -यितुं), प्रकाशु, द्युम्
 in caus. (द्योतयति -यितुं), प्रद्युम्, उद्युम्, दीप्, in caus. (दीपयति
 -यितुं), पिदीप्, उद्दीप्; विराम् in caus. (-राजयति -यितुं), भास in
 caus. (भासयति -यितुं), प्रभास्, उद्भास्, भाम् in caus. (भानयति
 -यितुं), विमल (nom. विमलयति -यितुं).—(Instruct) उपदिशु (c. 6.
 -दिशति -देष्टुं).
ENLIGHTENED, *p. p.* प्रकाशितः -ता -तं, प्रद्योतितः -ता -तं, उद्योतितः -ता
 -तं, दीपितः -ता -तं, सुप्रभातः -ता -तं.—(Instructed) गृहीतार्थः -चा
 -चं, प्राप्तवृद्धिः -द्धिः -द्धि, उपदिष्टः -ष्टा -ष्टं.
TO ENLIST, *v. a.* (Enter names on a list) नामावलिपत्रे or नामपत्रि-
 संस्थापत्रे नामानि समारुह् in caus. (-रोपयति -यितुं) or सारुह् or
 अभिलिख् (c. 6. -लिखति -लेखितुं) or लिख्.—(Enlist soldiers)
 सैन्यमध्ये समारुह् in caus. or सैन्यनामावलिमध्ये सारुह् or अभिलिख्,
 युद्धकर्मणि व्याप् in caus. (-चारयति -यितुं) or प्रवृत् in caus.
 (-पर्वयति -यितुं), सञ्चालि यद् in caus. (यादयति -यितुं).—(Gain
 over to one's own party) स्वपक्षीकृ, चालपक्षीकृ, चालसाह्.
ENLISTED, *p. p.* सैन्यनामावलिमध्ये समारोपितः -ता -तं, अभिलिखितः -ता -तं.
ENLISTING, *s.* सैन्यनामावलिमध्ये समारोपणं or चारोपणं or नामावलिखनं,
 युद्धे प्रवर्तनं.
TO ENLIVEN, *v. a.* चाप्रम् in caus. (-प्रासयति -यितुं), सवाप्रम्, विश्रम्,
 उत्तिन् in caus. (-तेजयति -यितुं), तेजः कृ or दृ.—(Make cheer-
 ful) हृम् in caus. (हर्षयति -यितुं), ह्लाद् in caus. (ह्लादयति -यितुं),
 आह्लाद्, उत्तम् in caus. (-लासयति -यितुं).
ENMITY, *s.* वैरं, वैरिता, शत्रुता, रिपुता, अरिता, शत्रुवं, विपक्षता, द्वेषः
 -पणं, विद्वेषः, विरोधः, वैरभावः, प्रतिद्वन्द्वं, प्रतिपक्षता, विद्विष्टता,
 अमोतिः *f.*, वरता.
TO ENNOBLE, *v. a.* (Raise to nobility) कुलीनपदे निमुन् (c. 7. -युंक्ते
 -योक्तुं) or प्रतिपद् in caus. (-पादयति -यितुं).—(Dignify) शुभ् in
 caus. (शोभयति -यितुं), सम्मन् in caus. (-मानयति -यितुं), उत्कृषं कृ,
 उत्तति कृ, यशः कृ.
ENNOBLEMENT, *s.* प्रतिपक्षिः *f.*, उत्कृषः, पदवृद्धिः *f.*, कुलीनता, पदसमुन्नतिः *f.*
ENNUI, *s.* ग्रानिः *f.*, क्लान्तिः *f.*, ग्रानिः *f.*, विषादः, विषयता, विमर्हः.
ENORMITY, *s.* (Atrocious crime) अतिपातकं, अतिपापं, महापातकं,
 महापापं, अपौरपातकं.—(Atrociousness) अतिदुष्टता, अपौरता, चौरता.
ENORMOUS, *a.* (Beyond measure, exceeding) अतिमात्रः -ता -तं,
 अरुतः -ता -तं, अपरिमितः -ता -तं.—(Very large) अतिमहान्
 -हती -हृ (ङ्), सुमहान् &c., अतिवृहन् -हती -हृ (ङ्).—(In body)
 अतिकायः -मा -यं, वृहत्कायः -या -यं, वृहत्चरीरः -रा -रं, भोगविषयः -हा -हं.
ENORMOUSLY, *adv.* अरुतं, अतिमात्रं, अतिशयेन, सुमहन्, अतिमहन्.
ENOUGH, *adv.* अलं, यथेष्टं, इत्थलं, पर्याप्तं, प्रचुरं, प्रचुरतरं, उपयुक्तं,
 कृतं, यथावत्; 'quite enough,' अल्लतरं; 'enough of this,'
 अलम् अनेन; 'enough of ceremony,' कृतम् आदरेण; 'to be
 enough for,' कृप् (c. 1. -कहते -त्सितुं).
ENOUGH, *a.* यथेष्टः -ष्टा -ष्टं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, उचितः -ता -तं, समर्थः -चा

-दं, पर्याप्तः-ता-ने, प्रचुट-रा-रं-रत्त-रा-रं, सम्पूर्यः-रि-रि, नहुलः-ला-लं; 'just food enough to satisfy hunger,' तृप्तिनाशयेति न् चक्षः 'food enough for a year,' संवत्सरान्वाहसमर्थम् चक्षः.
ENOUGH, *s.* दयेष्टव्यं, पर्याप्तिः *f.* प्राप्नुय्यं, उपयुक्तत्वं, पातुत्वं, निर्वाहः; 'having enough for subsistence,' चलेन्नीयिकः-ता-कं.
ENQUIRE, ENQUIRY. See **INQUIRE** &c.
To ENRAGE, *v. a.* क्रुप in caus. (क्रोषयति-यितुं), प्रक्रुप, संक्रुप; क्रुप in caus. (क्रोषयति-यितुं), रुप in caus. (रोषयति-यितुं), क्रोष or रोषे नन् (c. 10. जनयति-यितुं).
To be ENRAGED, *v. n.* क्रुप (c. 4. क्रुपयति, क्रोषं), संक्रुप, अभिमंक्रुप; क्रुप (c. 4. क्रुपयति, क्रोषयितुं), प्रक्रुप, सक्रुप; रुप (c. 4. रुपयति, रोषयितुं), with dat. c.
ENRAGED, *p. p.* क्रुडः-डा-दं, रुपितः-ता-तं, प्रक्रोषितः-ता-तं, प्रवृषितः-ता-तं, संक्रुडः-डा-दं, क्रोषाकुलः-ला-लं, रुपितः-ता-तं, रुष्टः-डा-दं, संरुष्टः-डा-दं, उपजातक्रोषः-पा-पं, जातारुषः-धा-धं, आगतननुः-नुः-नु, जातरोषः-भा-भं, इदमनुः-नुः-नु, उपमानितः-ता-तं.
To ENRAPTURE, ENRAPH, *v. a.* परमहर्षेण मुह in caus. (मोहयति-यितुं) or नमुह, अतिशयेन प्रहृष in caus. (हर्षयति-यितुं) or परितृप्; 'to be enraptured,' चतनं हृप् (c. 4. हृपयति, हर्षयितुं), पुलकितः-ता-तान् चम्, परमहर्षेण मुह (c. 4. मुहयति, मोहयितुं).
ENRAPTURED, *p. p.* हर्षमोहितः-ता-तं, सम्मोहितः-ता-तं, प्रहर्षितः-ता-तं, सम्प्रहृष्टः-डा-दं, पुलकितः-ता-तं, रोमाञ्चितः-ता-तं, परमानन्दितः-ता-तं, विस्मितः-ता-तं, हर्षोन्मत्तः-धा-धं.
ENRAPHMENT, *s.* परमहर्षो मोहः, सम्मोहः, प्रहर्षः, हर्षावेशः, परमानन्दः, चतनाद्वाहः, विस्मयः, उन्मदः.
To ENRICH, *v. a.* (Make rich) सपनं-नां-नं कृ, आद्यं-द्यां-द्यं कृ, नमृदीकृ, वृष् in caus. (वर्षयति-यितुं), धनं or सधं वृष्.—(Make fertile) द्याये in caus. (प्रापयति-यितुं), स्फाय in caus. (स्फाययति-यितुं), स्फोतीकृ, सफल (nom. सफलयति-यितुं).—(Adorn) जुम् in caus. (शोभयति-यितुं), उपजुम्.
ENRICHED, *p. p.* संवर्धितः-ता-तं, आषायितः-ता-तं, स्फोतीकृतः-ता-तं.
ENRICHING, *a.* सधंकर-रा-रं, सधंजनकः-क्ता-कं, शोभकृत् *m. f. n.*
To ENROLL, *v. a.* नामावलपिषे or नामपरितंस्यापवे नामानि समारुह in caus. (रोपयति-यितुं) or आरुह or अभिलिख् (c. 6. लिखति-लेखितुं) or लिख्.
ENROLLED, *p. p.* नामावलपिषे समारोपितः-ता-तं or अभिलिखितः-ता-तं, अभिलिखितनामा-भा-भ (न्), आरोपितनामा-भा-भ (न्).
ENROLLER, *s.* नामलेखकः, नामाभिलेखकः, नामसमारोपकः, नामारोपकः.
ENROLMENT, *s.* नामाभिलेखनं, नामसमारोपणं, नामारोपणं, नामलिखनं, नामलेखनं.
ENS, *s.* (Being) भूतं, अधिभूतं, संज्ञं, भावः, सत्ता, सम्भवः.
ENSAMPLE, *s.* See **EXAMPLE**.
To ENSANGUINE, *v. a.* रक्तेन or शोखितेन लिप् (c. 6. लिम्पयति, लेहं), रक्ताक्तं-क्तं-क्तं कृ.
To ENSCONCE, *v. a.* छद् (c. 10. छादयति-यितुं), संछद्, प्रछद्, रक्ष् (c. 1. रक्षति-रक्षितुं), गुप् (c. 1. गोपायति, गोपुं), अभिगुप्, गुह् (c. 1. गूहति-रहितुं); 'ensconce one's self,' आश्रि (c. 1. अश्रयति-यितुं), समाश्रि, संश्रि, आत्मानं गुप् or गुह्.
ENSCONCED, *p. p.* समाश्रितः-ता-तं, गुप्तः-ता-तं, प्रच्छेदे स्थापितः-ता-तं.
To ENSLAR, *v. a.* दह् in caus. (दाहयति-यितुं), धारम् च् in caus. (अप्ययति-यितुं).

To ENSHIELD, *v. a.* आच्छद् (-छादयति-यितुं), गुप् (c. 1. गोपायति, गोपुं).
To ENURINE, *v. a.* पयित्रद्वयं सुगहनाधारे or सुगहनभाधे or सुप्रतिष्ठितगहने निविश् in caus. (वेशयति-यितुं) or रक्ष् (c. 1. रक्षति-रक्षितुं).
ENSHINED, *p. p.* सुप्रतिष्ठितभाधे or सुगहनाधारे रक्षितः-ता-तं.
ENSHORAL, *a.* सत्साकार-रा-रं, खट्वाकृतिः-ति-ति, खट्वाकार-रा-रं.
ENSIGN, *s.* (Banner) पताका, ध्वजः, ध्वजपटः, केतनं, केतुः *m.*, चैत्यली, केतुपसनः, जयन्तः, कदली-लिका, उच्छूलः.—(Badge) चिह्नं, लिङ्गं, ध्वजः, पञ्चनं, लघणं.—(Officer). See the next word.
ENSIGN-BEARER, *s.* ध्वजी *m.* (न्), ध्वजवान् *m.* (न्), पताकी *m.* (न्), चैत्यनिका, ध्वजधारी *m.* (न्), पताकाधारी *m.* (न्), पताकावाहकः.
To ENSLAVE, *v. a.* दासीकृ, पशीकृ, करदीकृ, दास (nom. दासयति-यितुं), दास्ये or दास्ये नियुम् (c. 7. युनक्ति-यितुं), दास्यं गम् in caus. (गमयति-यितुं).
ENSLAVED, *p. p.* दासीकृतः-ता-तं, दास्यं गमितः-ता-तं, दास्यगतः-ता-तं.
ENSLAVEMENT, *s.* दास्यं, दासत्व. दासभाषः, परप्रेष्यत्वं, चन्पनं.
To ENSNARE, *v. a.* See **INSNARE**.
To ENSUE, *v. n.* अनुवृत् (c. 1. वर्तते-वर्तितुं), प्रवृत्, अनुवृत् (c. 1. सरति-सर्तुं), उत्पद् in pass. (-पद्यते), जन् in pass. (जायते), सन्वि (c. 2. सन्वेति-न्त् *rt.* इ), अनुया (c. 2. याति-न्त्), उपस्था (c. 1. तिष्ठति-स्थातुं), अनुधा, पश्चाद् आगम् (c. 1. गच्छति-गन्तुं), सम्भू, प्रभू, उद्भू.
ENSUED, *p. p.* उत्पन्नः-जा-जं, प्रवृत्तः-जा-जं, वृत्तः-जा-जं, जातः-ता-तं.
ENSUING, *a.* आगामी-मिनी-मि (न्), भावी-मिनी-मि (न्), उत्तरका. लोनः-ना-नं, अनुवर्ती-मिनी-मि (न्), अनागतः-ता-तं; 'in the ensuing year,' आगामिवत्सरे.
To ENSURE, *v. a.* See **INSURE**.
ENTABLATURE, ENTABLEMENT, *s.* गृहस्य यो भागः सभागे-वलसते.
ENTAIL, *s.* (An estate inherited lineally) क्रमागतत्वरिक्तं, क्रमाया-तरिक्तं.—(Rule of descent) क्रमागमविधिः *m.*, अन्वयागमविधिः *m.*, पदत्वं, नियुक्ता.
To ENTAIL, *v. a.* (An estate) रिक्तं or स्थावरधनादि विशेषक्रमागमानुसारेण दायादिभ्यः प्रदा (c. 3. ददाति-दातुं), रिक्ताधिकारित्वं विशेष-पक्रमागमानुसारान् स्थिरीकृ or पन्प् (c. 9. पन्पति, पन्पुं).—(Bring on) आपद् (c. 1. यदति-योदुं) or उत्पद् in caus. (पादयति-यितुं) or जन् in caus. (जनयति-यितुं).
To ENTANGLE, *v. a.* संघ्रिप् in caus. (घ्रेपयति-यितुं), आघ्रिप्, परिघ्रिप्, श्रिष्टीकृ, संलग्नीकृ, ग्रन्प् (c. 1. ग्रन्पयति-न्पितुं), ग्रन्पिलीकृ, सङ्कुलीकृ, आकुलीकृ, आकुच् (c. 1. कुचति-चितुं), व्यावृत् in caus. (पद्मेयति-यितुं), सङ्कोलीकृ, सङ्गन्प् (c. 9. यन्पति-यन्पुं), सम्मिष् (c. 10. मिश्रयति-यितुं); 'to be entangled, as the hair,' नद् or नद्द् (c. 1. जटति, कटति-टितुं); 'to disentangle,' उद्गन्प्, समुद्गन्प्.
ENTANGLED, *p. p.* (Caught) श्रिष्टः-डा-दं, आघ्रिष्टः-डा-दं, संघ्रिष्टः-डा-दं, परिघ्रिष्टः-डा-दं, परिलग्नः-ग्ना-ग्नं, संलग्नः-ग्ना-ग्नं, सक्तः-क्ता-क्तं, सचट्टः-डा-दं.—(Confused) सङ्कोलीकृ-ली-ली. सङ्कुलः-ला-लं, ग्रन्पिलः-ला-लं.—(Twisted) आकुचितः-ता-तं; 'entangled in the teeth,' दन्तश्रिष्टः-डा-दं, दन्तसक्तः-क्ता-क्तं; 'entangled in the branches,' विटपपरिलग्नः-ग्ना-ग्नं, शाखासु सक्तः-क्ता-क्तं; 'entangled hair,' घटा, नूटक, नूटः; 'having entangled hair,' नटावान्-वती-यत् (न्), जटिलः-ला-लं; 'entangled in a net,' गालपट्टः-डा-दं.
ENTANGLEMENT, *s.* आघ्रिष्टता, संलग्नता, ग्रन्पिलत्वं, नटिलत्वं; सङ्कुलता, सङ्कोलीत्वं, सङ्कुट, सङ्कुट्यं, पतिकट, आकुलत्वं, व्याकुलत्वं.

ENT

To ENTER, *v. a. and n.* विश् (c. 6. विशति, वेष्टु), प्रविश्, निविश्, जाविश्, समाविश्, चागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अभिगम्, अभ्यागम्, चनर्गम्, चाया (c. 2. -याति -यति), अभिया, उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), -त्रि (c. 1. -यति -यति), आधि, गाह् (c. 1. गाहते -हति), विगाह्. —(Set down in writing) अभिलिख् (c. 6. -लिखति -लेखितुं), पुस्तके समारुह् in caus. (-रोपयति -यितुं) or चारुह्. —(Enter upon a business) प्रवृत् (c. 1. -यसते -सितुं), प्रवृत् (c. 1. -कलते -मितुं), उपवृत्. —(Enter into another's views) परवृत् चनुमन् (c. 4. -सन्त्यते -मन्तुं) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).

ENTERED, *p. p.* प्रविष्टः -ष्टा -ष्टं, निविष्टः -ष्टा -ष्टं, जाविष्टः -ष्टा -ष्टं. —(In writing) अभिलिखितः -ता -तं, आरोपितः -ता -तं, लेख्याकृतः -दा -दं, समारोपितः -ता -तं.

ENTERPRISE, *s.* (Undertaking) प्रवृत्तिः *f.*, उद्योगः, उत्साहः, चारम्भः, उपक्रमः, व्यवसायः, उद्यमः, चेष्टा, चेष्टितं, कर्म *n.* (नं), प्रीतिः *f.*, ग्रहः, साध्यः. —(Bold undertaking) महोत्साहः, दुर्गकर्म *n.* (नं), अद्भुतकर्म *n.*, आश्चर्यकर्म *n.*, कठिनकर्म *n.*

To ENTERPRISE, *v. a.* उपवृत् (c. 1. -कलते -मितुं), चारम्भ् (c. 1. -रम्भते -रम्भन्), समारम्भ्, व्यवसायि (c. 4. -स्यति -सातुं), प्रवृत् (c. 1. -वसते -सितुं).

ENTERPRISER, *s.* कठिनकर्मप्रवृत्तः, दुर्गकर्मव्यवसायी *m.* (नं), महोत्साहः. ENTERPRISING, *a.* व्यवसायी -यिनी -यि (नं), व्यवसायकारी -रिखी -रि (नं), उद्योगी -गिनी -गि (नं), सोद्योगः -गा -गं, कठिनकर्मव्यवसायी &c., साहसिकः -क्नी -कं.

To ENTERTAIN, *v. a.* (A guest with hospitality) अतिथिं सत्कुं or सेव् (c. 1. सेवते -यितुं) or पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं), आतिथ्यं कृ, सत्कारं कृ; 'with choice food,' खाद्वन्ने or भोजनविशेषैः सन्तुम् in caus. (-तोषयति -यितुं) or नृप् in caus. (तपयति -यितुं) or भुज् in caus. (भोजयति -यितुं). —(Amuse) विनुद् (c. 10. -नोदयति -यितुं), विलस् (c. 10. -लासयति -यितुं), रम् (c. 10. रमयति -यितुं). —(Hold in the mind) मनसि or मनसा धृ (c. 1. धरति, धृष्टुं) or उपलभ् (c. 1. -लभते -लभन्) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).

ENTERTAINED, *p. p.* (Hospitably) सत्कृतः -ता -तं. —(Amused) निनोदितः -ता -तं.

ENTERTAINER, *s.* सत्कारी *m.* (नं), सत्कृत् *m.*, आमन्त्रयिता *m.* (नं), निमन्त्रणकृत्.

ENTERTAINING, *a.* विनोदकः -की -कं, विनोदजनकः -का -कं, हास्ययुक्तः -क्ता -क्तं.

ENTERTAINMENT, *s.* (Amusement) विनोदः, विलासः. —(Of guests) सत्कारः, सत्कर्म *n.* (नं), अतिथिसत्क्रिया, अतिथिसेवा, अतिथिपूजनं, आतिथ्यं, अतिथिक्रिया, सङ्ग्रहः. —(Feast) उत्सवः, सहभोजनं, सम्भोजनं.

To ENTHRALL. See INTHRALL.

To ENTHRONE, *v. a.* राजासने or सिंहासने उपविश् in caus. (-वेशयति -यितुं) or अस्थाप् in caus. (-चासयति -यितुं), राज्ये अभिविष् (c. 6. -पिबति -पेक्षुं).

ENTHRONEO, *p. p.* सिंहासनीयविष्टः -ष्टा -ष्टं, सिंहासनाध्यासितः -ता -तं, अस्थासीनः -ना -नं, राज्ये अभिविक्तः -क्ता -क्तं.

ENTHRONEMENT, *s.* सिंहासनीयवेशनं, सिंहासनाध्यासः, अभिवेकः.

ENTHUSIASM, *s.* (Religious) अतिशयदेवभक्तिजन्यो मादविशेषः or उन्मादः or मदः or उन्मादः, अतिशयप्रवृत्ता उन्मात्ता, भक्तिव्यग्रता, प्रवृत्तव्यग्रता, भक्तिव्यग्रता, मिथ्याभक्तिः *f.* —(Warmth, zeal) उत्साहः, उष्णता, उष्णः, वरुडता, उग्रवरुडता, प्रवृत्तता, व्यग्रता, उग्रता, जीतुक्यं, तैक्ष्ण्यं, तीक्ष्णता, अत्यन्तगुणः, बुद्धिव्यग्रता.

ENTHUSIAST, *s.* (In religion) अतिशयदेवभक्तिवाद उन्मातो यानः. देवभ-

ENT

क्तिव्ययः, निथ्याभक्तिमान् *m.* (नं). —(In any thing) उत्तमबुद्धिः *m.*, व्ययबुद्धिः *m.*, प्रमदननः, तीक्ष्णजनः.

ENTHUSIASTIC, ENTHUSIASTICAL, *a.* व्ययः -या -यं, उत्तमः -मा -मं, चरुः -रा -रं, उग्ररुः -रा -रं, प्रचरुः -रु -रं, उष्णः -ष्णा -ष्णं, उग्रः -या -यं, अत्यन्तगुणी -गिणी -गि (नं), वस्तुकः -का -कं, तीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं, तीक्ष्णकर्म -मी -मी (नं), वस्तुकः -क्ता -क्तं, उन्मादवान् -वती -वत् (नं).

ENTHUSIASTICALLY, *adv.* अतिव्ययं, उत्साहेन, अत्यन्तगुणेन, सकुतुहलं.

ENTHYME, *s.* नूतनकावयवः or नूतनकाव्यो न्यायविशेषः, लुभन्यायः.

To ENTICE, *v. a.* आकृम् (c. 1. -कर्षति -कर्षन्), लुभ् in caus. (लोभयति -यितुं), मलुभ्, परिलुभ्, मुह् in caus. (मोहयति -यितुं), भानिन् वन् (c. 10. जनयति -यितुं), मलुभ् (c. 1. -लभते -लभन्), ललु (c. 10. लालयति -यितुं), दुष्टकर्मणि प्रवृत् in caus. (-वर्षयति -यितुं) or नियुज् (c. 10. -योजयति -यितुं).

ENTICED, *p. p.* आकृतः -ष्टा -ष्टं, प्रलोभितः -ता -तं, लालितः -ता -तं.

ENTICEMENT, *s.* आकर्षणं, आकृष्टः *f.*, प्रलोभनं, विलोभनं, मोहनं, विमोहनं, मोहः, लोभः, लालनं, लोभदर्शनं, पचनं, प्रलम्भः.

ENTICER, *s.* प्रलोभकः, आकर्षकः, विमोही *m.* (नं), लाली *m.* (नं), लोभदर्शकः.

ENTICING, *a.* प्रलोभकः -का -कं, आकर्षकः -का -कं, आकर्षणी -रिणी -रि (नं), विमोहनः -ना -नी -नं, मोही -हिनी -हि (नं), भानिानकः -का -कं.

ENTICINGLY, *adv.* समलोभनं, आकृष्टा, प्रलोभनेन, आकर्षकप्रकारेण.

ENTIRE, *a.* (Complete, whole, not defective) कृत्तः -त्ता -त्तं, सकलः -ला -लं, सद्यः -द्यो -द्यं, विश्वः -श्वा -श्वं, सम्पूर्णः -णी -णं, पूर्णः -णो -णं, समग्रः -या -यं, निखिलः -ला -लं, अखिलः -ला -लं, समस्तः -स्ता -स्तं, पर्याप्तः -मा -मं, अशेषः -पा -पं, निःशेषः -पा -पं, निरवशेषः -पा -पं, अन्यूनः -ना -नं, अनूनः -ना -नं, अविकलः -ला -लं, अखरुदः -रा -रं, अभग्नः -ग्ना -ग्नं, अभिन्नः -न्ना -न्नं, अघटः -ता -तं, साधनः -न्ना -नं, आत्मनिकः -की -कं, न्यष्टः -द्या -द्यं, तिमः *m.* only. (Of perfect integrity) अभेद्यः -द्या -द्यं, अहाय्यः -य्यो -य्यं, सरलः -ला -लं. —(An entire horse) सवृषणोऽश्वः, वीनाश्वः.

ENTIRELY, *adv.* अशेषतः, अशेषेण, निःशेषेण, निरवशेषं, कृत्तशस्, काल्पेन, साकल्येन, अखिलेन, निखिलेन, सर्वतः, सर्वशस्, विश्वतः, आमूलं, सम्पूर्णं, पर्याप्तं, साधनं, अन्यूनं, अखरुदतः; 'entirely around,' समन्ततः, अभित्तः.

ENTIRENESS, ENTIRETY, *s.* काल्प्यं, काल्पं, साकल्यं आसित्यं, सामर्थ्यं, सम्पूर्णता, समुदायः, समस्तता, समस्तः *f.*, अभिताता, अखरुदत्वं, अन्यूनता, अविकल्यं. —(Integrity) अभेद्यता, सारल्यं, आयाहीनता.

To ENTITLE, *v. a.* (Give a title or name) नाम कृ or दा, उपाधिं or संज्ञां दा, नामधेयं कृ, अभिया (c. 3. -दधाति -धातुं), चाख्या (c. 2. -ख्याति -यितुं), कृत् (c. 10. कर्तयति -यितुं), उदाह् (c. 1. -हरति -हन्तुं). —(Give a claim) अधिकारं or अधिकारिणं or स्वतं दा; 'to be entitled,' अह् (c. 1. अर्हति -ते -हितुं), अहः -हा -हं or उपपन्नः -क्ता -क्तम् अस्; 'he is entitled to honour,' मानस् अर्हति; 'he is entitled to receive so much salary,' उपपुक्तेभ्यस् एतावद् चर्त्तनं गृह्णाति; 'knowledge entitles to respect,' विद्या मान्यत्कारणं; 'a good man is entitled to reverence,' साधुजनः पूजनीयः.

ENTITLED, *p. p.* (Named) प्रोक्तः -क्ता -क्तं, अभिहितः -ता -तं, स्मृतः -ता -तं, संज्ञितः -ता -तं, उदाहृतः -ता -तं, आख्यातः -ता -तं. See CALLED. (Having a claim) अधिकारी -रिणी -रि (नं), अहः -हा -हं; 'entitled to honour,' यत्ताहः -हा -हं; 'entitled to a sixth,'

पदभागभाज् *m. f. n.* (ञ्).

ENTIRE, *s.* भूतः, अधिभूतः, सत्तः, सत्ता, भावः, यस्तु *n.*, वसति.

TO ENTOMB, *v. a.* उन्मथाने or सनाथे रज्ज् in caus. (स्थापयति -यितुं) or निधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or निगन् (c. 1. -गन्ति -गन्तुं) or सन् in caus. (-सन्ति -यितुं).

ENTOMBED, *p. p.* निधातः -ता -तं, सनाथितः -ता -तं, भूगतिनिधातः -ता -तं.

ENTRAIL, ENTRAILS, *s.* जन्तः, चन्दाणि *n. pl.*, मुरीतम् *m. n.*, नाडिः -दां *f.*, यमनी, कोष्ठः.

ENTRANCE, *s.* (Act of entering) प्रवेशः -जनः, निवेशः -जनः, प्रावेशः -जनः, म्मावेशः, पेजः -जनः, वेपथः, वेदिका, प्रतिहारः. —(Door, gate) द्वारः, द्वारपालं *n.* (ञ्), मुखं, गृहमुखं, निःसरणं, प्रतोहारः, पथः; 'principal entrance,' सिंहद्वारः; 'private entrance,' प्रच्छन्नद्वारः.

ENTRANCED, *p. p.* (Put in a trance) मूर्च्छितः -ता -तं, मूर्च्छापन्नः -ता -तं. —(Enraptured) सम्मोहितः -ता -तं, मोहप्राप्तः -ता -तं, परमहर्षमोहितः -ता -तं.

TO ENTRAP, *v. a.* उन्माथे or पाशे पन् in caus. (पातयति -यितुं), जाले पातयित्वा पन् (c. 9. यमाति, पन्थु) or पृ (c. 1. परति, धृष्टु) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), प्रलुम् in caus. (-लोभयति -यितुं).

ENTRAPPED, *p. p.* उन्माथे पातितः -ता -तं, पाशपन्नः -ता -तं, जालपन्नः -ता -तं.

TO ENTREAT, *v. a.* अन्नलिं कृत्वा प्रार्थे (c. 10. -सर्पयति -ते -यितुं), मन्मथे, अन्मथे; विनयेन or कृताञ्जलिचत् प्रार्थे or याच् (c. 1. याचति -यितुं), अभिवाच्, प्रयाच्, सन्मयाच्; प्रसद् (c. 10. -सादयते -ति -यितुं), विनी (c. 1. -नयति -नेतुं), विनयेन स्वाधिं निविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं).

ENTREATED, *p. p.* अन्नलिकम्नेपूर्णे प्रापितः -ता -तं or अन्मथितः -ता -तं, विनयेन याचितः -ता -तं, प्रयादितः -ता -तं, अनुनीतः -ता -तं.

ENTREATY, *s.* प्रार्थनं -ना, अन्मथेना, चर्चः, चर्चित्वं -ता, याचना, विनयः *f.*, मागेयं, विनयेन निवेदनं.

ENTRY, *s.* (Passage for entrance) द्वारः, द्वारपालं *n.* (ञ्), गमनागमनपथः. —(Ingress) प्रवेशः -जनः. —(Committing to writing) अभिलिखनं, लेख्यारोपणं, पुस्तकारोपणं, समारोपणं.

TO ENUCLEATE, *v. a.* स्पष्टीकृ, व्यक्तोक्तृ, विशुष् in caus. (-शोधयति -यितुं), परिशुष्.

TO ENUMERATE, *v. a.* संख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), सम्परिख्या, परिसंख्या, प्रसंख्या; परिगण् (c. 10. -गणयति -यितुं), विगण्, प्रगण्, गण्; अनुपूर्वशब्द or एकैकशब्द or यथाक्रमं or पृथक् पृथक् ख्या, उद्दिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), समुद्दिश् निर्दिश्.

ENUMERATED, *p. p.* परिसंख्यातः -ता -तं, परिगणितः -ता -तं, उद्दिष्टः -ता -तं, समुद्दिष्टः -ता -तं, एकैकशः or प्रत्येकं कथितः -ता -तं or निर्दिष्टः -ता -तं, अनुक्रान्तः -ता -तं.

ENUMERATION, *s.* परिसंख्या -ख्यानं, संख्या, गणनं -ना, परिगणना, समुद्देशः, एकैकशो निर्देशः.

TO ENUNCIATE, *v. a.* उच्चार् in caus. (-चारयति -यितुं), उदीर् (c. 10. -इरयति -यितुं), समुदीर्, उदाह् (c. 1. -हरति -हन्तुं), प्रख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), कृत् (c. 10. कौत्सयति -यितुं), प्रकृत्.

ENUNCIATED, *p. p.* उच्चारितः -ता -तं, उदीरितः -ता -तं, उदाहृतः -ता -तं.

ENUNCIATION, *s.* उच्चारणं, उदीरणं, उदाहरणं, व्याहारः -हरणं, समुदाहरणं, ख्यापनं, विशापनं, प्रकीर्तनं, प्रकाशनं, घोषणा.

ENUNCIATIVE, *a.* उच्चारकः -का -कं, ख्यापकः -का -कं, आवेदकः -का -कं.

TO ENVELOP, *v. a.* आवेष्ट् (c. 1. -वेष्टे -ष्टुं), परिवेष्ट्, संवेष्ट्, आच्छद् (c. 10. -च्छादयति -यितुं), परिच्छद्, समाच्छद्, प्रच्छद्, प्रतिच्छद्, संच्छद्;

परिच्छद् (c. 5. -पृथोति -परितुं -रोतुं), आवृ; पिपा (c. 3. -दधाति -धातुं), कोज्जन् परिवेष्ट्.

ENVELOPE, *s.* कोषः, कोपः, आवेष्टनं, परिवेष्टनं, वेष्टनं, प्रच्छदपटः, प्रावाहः, प्रावरणं, चासनं, पिधानं, पुटः, आच्छादनं, निषोलः, अवगुहणं.

ENVELOPED, *p. p.* वेष्टितः -ता -तं, आवेष्टितः -ता -तं, परिवेष्टितः -ता -तं, कोशस्थः -स्था -स्थं, चासनस्थः -स्था -स्थं, परीतः -ता -तं, अवगुहितः -ता -तं.

TO ENVENOM, *v. a.* विषेण लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्) or दिह् (c. 2. देमि -गुं) or जञ्ज् (c. 7. जनक्ति, जंजुं) or संसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), रविषं -मां -यं कृ.

ENVENOMED, *p. p.* विषाक्तः -क्ता -क्तं, विषलितः -ता -तं, विषप्रदिग्धः -ग्धा -ग्धं, सविषः -मा -यं, गल्ली-लिनी-लि(ञ्); 'envenomed shaft,' दिग्धः.

ENVIANLE, *a.* ईर्ष्यायः -या -यं, ईर्ष्यापादकः -का -कं, लोभ्यः -भ्या -भ्यं, स्पृहणीयः -या -यं, प्रार्थनीयः -या -यं, आर्काक्षणीयः -या -यं.

ENVIED, *p. p.* ईर्षितः -ता -तं, ईर्षितः -ता -तं, अभिलपितः -ता -तं, स्पर्धितः -ता -तं.

ENVIER, *s.* ईर्षी *m.* (ञ्), असूयकः, अभ्यसूयकः, परकल्याणसहनः.

ENVIOUS, *a.* ईर्षी -र्षिणी -र्षि (ञ्), ईर्ष्यालुः -लुः -लुः, ईर्ष्यकः -का -कं, सेव्यः -व्या -व्यं, मत्सरः -रा -रं -री -रिणी -रि (ञ्), समत्सरः -रा -रं, परधनमत्सरः -रा -रं, परधनाभिलाषुकः -का -कं, परगुणमत्सरः -रा -रं, परोक्तपासहनः -ना -नं, परप्रशंसासहिष्णुः -ष्णुः -ष्णुः, स्वर्षी -र्षिनी -र्षि (ञ्), साध्यमूयः -या -यं, कृतेयः -व्या -व्यं, सद्भातेयः -व्या -व्यं, कुहनः -ना -नं, धीमत्सुः -लुः -लुः, स्पृह्यालुः -लुः -लुः, अभिलाषी -र्षिणी -र्षि (ञ्), परशुभामर्षणः -ष्ण -ष्णं.

ENVIOUSLY, *adv.* सेव्ये, सासूय, समत्सरं, समात्सर्ये, साध्यसूय.

TO ENVIRON, *v. a.* परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टे -ष्टुं), परिच्छद् (c. 5. -पृथोति -परितुं -रोतुं), आवृ, परिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं). See ENCOMPASS.

ENVIRONED, *p. p.* परिवेष्टितः -ता -तं, परिवृत्तः -ता -तं, आवृत्तः -ता -तं, परिगन्तः -ता -तं, परीतः -ता -तं, घलितः -ता -तं, व्याप्तः -ता -तं.

ENVIRONS, *s.* (Of a town) नगरोपानं, उपनगरं, उपपुरं, परिसरः.

ENVOY, *s.* दूतः, रानदूतः, सत्ती *m.* (ञ्), सन्देशहृद्, वाक्ताहृद्, निमृष्टार्थः, कार्यहृद्, रानचाटः, रानप्रतिनिधिः *m.*

TO ENVY, *v. a.* ईर्ष्ये (c. 1. ईर्ष्यति -र्ष्यितुं), ईर्ष्ये (c. 1. ईर्ष्यति -र्ष्यितुं), स्पृह् (c. 10. स्पृहयति -यितुं), स्पर्धे (c. 1. स्पर्धते -र्ष्यितुं), असूय (nom. असूयति -ते -यितुं), अभ्यसूय, परद्वयम् अभिलप् (c. 1. -लपति, c. 4. -लपयति -यितुं), परोक्त्यै न सह् (c. 1. सहते, सोढुं) or न मृष् (c. 4. मृषति, मर्षितुं), मात्सर्ये कृ.

ENVY, *s.* ईर्ष्या, असूया, मात्सर्यं, मत्सरः -रता, स्पर्धा, स्पर्धता, अद्यानिः *f.* जमर्षः, परिमर्षः, रागः, द्वेषः, ईर्ष्या, स्पृहा, परधनाभिलाषः, परोक्त्यै-सहिष्णुता, अन्त्यगुणासहिष्णुता, अन्त्यशुभद्वेषः, परप्रशंसाया असहिष्णुता.

EOLUS, *s.* (God of the winds) पवनदेवता, वायुदेवता.

EPACT, *s.* कालगणकभाषायां सौरयत्तरायमाने शमावस्थाः प्रभृति तिथिसंख्यासूचकः शब्दः or शब्दो येन चान्द्रयत्तरात् सौरयत्तराधिक्यं सूच्यते.

EPAULIT, *s.* स्कन्धाभरणं, सैनिकनयः स्कन्पदेशे भूतः पदसूचकोलङ्कारः, चञ्चालङ्कारः, चञ्चलभरणं.

EPIHEMERAL, *a.* रेकाहिकः -की -कं, द्युधिविध्यंसी -सिनी -सि (ञ्), उत्पन्नविनाशी -शिनी -शि (ञ्), द्युधमद्भुटः -रा -रं, एकाहमात्रस्यायी -यिनी -यि (ञ्).

EPIHEMERIS, *s.* आह्निकव्यवहारपुस्तकं, दैवसिकवृत्तान्तपुस्तकं. —(In astrology) पुस्तकं यस्मिन् नक्षत्राणां गतिभावादि प्रतिदिनम् आरोप्यते.

ERIC, *a.* ऐतिहासिकः -की -कं, सौरचरित्रकथकः -का -कं, काथिकः -की -कं, शूरपुत्तान्तविषयः -या -यं, महाकाव्यसन्धी -न्यनी -न्यि (ञ्)

EPIC, *s.* (Poem) महाकाव्यं, इतिहासः, चीरचरित्रविषयं काव्यं.
 EPICENE, *a.* सामान्यलिङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, साधारणलिङ्गः-ङ्गा-ङ्गं.
 EPICURE, *a.* मिथान्नयन्त्रनादिषु प्रसक्तः, सद्योन्नतरसक्तः, स्वाद्वन्नाभिलाषी *m.* (नृ), उदरपरायणः, कुक्षिभरिः *m.*, लोलुपः, चतिलोभी *m.* (नृ), रसिकः, वैपयिकः, विषयासक्तः, विषयसेवी *m.* (नृ), पात्रेसमिन्तः.
 EPICUREAN, *a.* विषयी-विषयी-वि (नृ), शारीरिकसुखसेवी-विनी-वि (नृ), वैपयिकः-की-कं, भोगपरायणः-था-थं.
 EPICURISM, *s.* विषयोपसेवा, विषयासक्तिः *f.*, शारीरिकसुखानुत्पन्नः.
 EPICYCLE, *s.* (In astronomy) प्राक् चक्रं, परिधिः *m.*
 EPIOEMIC, EPIOEMICAL, *a.* देशसाधारणः-था-थी-थं, सद्योन्नतः-गा-गं, बहुजनसामान्यः-न्था-न्थं; 'disease,' मारी, मारः-रि *f.*, महामारी, मरकः, मारकः, घातचूर्णं, सन्निपातकः, उपसर्गः.
 EPIOERMIS, *s.* घातचूर्णः *f.* (च), यहिस्त्वक्, घातचूर्णम् *n.*, (नृ), अयभासिनी.
 EPIGLOTTIS, *s.* उपजिह्वा, चलिजिह्वा, प्रतिजिह्वा, पण्डिका, गुण्डिका.
 EPIGRAM, *s.* अलङ्कारपरिमाणं रसिककाव्यं, सरसं लघुकाव्यं.
 EPIGRAMMATICAL, *a.* सूक्ष्मलिङ्गयुक्तवितायोग्यः-ग्या-ग्यं, रसिककवितास-सन्धी-नियन्त्री-निय (नृ).—(Pointed) रसिकः-का-कं, रसवान्-पत्नी-यत् (नृ), सरसः-सा-सं.
 EPIGRAMMATIST, *s.* सूक्ष्मलिङ्गयुक्तकविताकरी *m.* (नृ), लघुकाव्यरचकः.
 EPILEPSY, *s.* अपस्मारः, ग्रहामयः, भ्रमरं, भूतविक्रिया, प्रतानः, मूर्च्छावायुः *m.*
 EPILEPTIC, *a.* अपस्मारी-रिणी-रि (नृ), भ्रमरी-रिणी-रि (नृ), घातग्रस्तः-स्ता-स्तं, घातग्रस्तः-स्ता-स्तं, ग्रहामयपीडितः-ता-तं, आकृष्टः-था-थं.
 EPILOGUE, *s.* अन्तवाक्यं, शेषवाक्यं, अन्तवचनं, समापकवाक्यं, समापनवचनं.
 EPILOGUE, *s.* अन्तवाक्यं, शेषवाक्यं, अन्तवचनं, समापकवाक्यं, समापनवचनं.
 EPIPHANY, *s.* जयगती, जयशब्दः.
 EPIPHANY, *s.* ख्रीष्टप्रकाशनं, ख्रीष्टप्रकाशनमुद्दिश्य ख्रीष्टजन्मपर्वणः परं द्वादशदिने सेवितो महोत्सवः, ख्रीष्टप्रकाशनपर्व *n.* (नृ).
 EPISCOPACY, *s.* धर्माध्यक्षता-त्वं, धर्माध्यक्षाधिपत्यं, धर्माध्यक्षाधिकारः, धर्माध्यक्षकर्तृका ख्रीष्टीयसमाजगतीति *f.*
 EPISCOPAL, EPISCOPALIAN, *a.* धर्माध्यक्षसन्ध्या-नियन्त्री-निय (नृ), धर्माध्यक्षशासितः-ता-तं, धर्माध्यक्षपालितः-ता-तं.
 EPISCOPATE, *s.* धर्माध्यक्षाधिकारः, धर्माध्यक्षाधिपत्यं, धर्माध्यक्षपदं.
 EPISODE, *s.* उपख्यानं, उपकथा, प्रसङ्गवाक्यं, प्रासङ्गिकवाक्यं, पताका, मूलविषयवर्हिता कथा.
 EPISODIC, EPISODICAL, *a.* प्रासङ्गिकः-की-कं, मूलविषयानन्वितः-ता-तं, प्रसृतविषयवर्हिता-ता-तं, अनन्वितः-ता-तं, अप्रसृतः-ता-तं.
 EPISPASTIC, *a.* त्वक्स्फोटोत्पादकः-का-कं, स्फोटकारी-रिणी-रि (नृ).
 EPISTLE, *s.* पत्रं, लेखः, लेख्यं, पत्रिका, पत्रो, संवादपत्रं, सन्देशपत्रं, लिपिः *f.*
 EPISTOLARY, *a.* पत्री-त्रिणी-त्रि (नृ), पत्रीयः-या-यं, लेख्यकः-का-कं.
 EPITAPH, *s.* चैत्यस्य उपरिलिखितं मृतजनमुद्दिश्य स्तुतिवाक्यं, चैत्योपरिलिखिता तत्रैव निखतजनमुद्दिश्य गुणस्तुतिः, चैत्यलिपिः *f.*, चैत्योपरिस्था लिपिः.
 EPITHALAMUM, *s.* वैवाहिकगीतं, ख्रीष्टाहिकगीतं, विवाहसमये माङ्गलिकगीतं.
 EPITHUM, *s.* उत्कारिका, उपदेहः, उपनाहः, प्रलेपः, लेपः.
 EPITHET, *s.* विशेषणं-पकः-कं, संज्ञाविषयः, ससुद्धिः *f.*, उपाधिः *m.*, गुणगुणवाचकः शब्दः.
 EPITOME, *s.* संक्षेपः-पणं, सङ्ग्रहः, सारसङ्ग्रहः, सारः, संहिता, प्रत्याहारः, समाहारः, समाहृतिः *f.*, समसं.
 To EPITOMIZE, *v. a.* संक्षेपं (c. 6.)-क्षेपति-क्षेपुं, संह (c. 1.)-हरति-हर्तुं, उपसंह.
 EPITOMIZED, *p. p.* संक्षिप्तः-मा-मं, सांक्षेपिकः-की-कं, समस्तः-स्ता-स्तं, सामासिकः-की-कं, संहृतः-ता-तं, उपसंहृतः-ता-तं, चुसकः-का-कं.

EPITOMIZER, EPITOMIST, *s.* संक्षेपता *m.* (नृ), सङ्ग्रहकर्ता *m.* (नृ), सारलेखकः.
 EPOCH, EPOCHA, *s.* (A fixed era from which computation of years begin) भुवः, शाकः, शकः, संवत् indce. The era of Śālivāhana is called शाकः, that of Vikramāditya, संवत्.—
 (Any period or fixed time) कालः, कालावधिः *m.*, अवधिः *m.*, निश्चितकालः.
 EPODE, *s.* उपगीतं, उपगानं, अधिगीतं, अपरगीतं, गीतानुबन्धः.
 EPOPEE, *s.* महाकाव्यं, चीरचरित्रविषयं काव्यं.
 EPULATION, *s.* उत्सवकरणं, उत्सवः, मिथान्नभोजनं.
 EQUABLE, *a.* समानः-चा-चं, निर्विकारः-रा-रं.—(In motion) समान-गतिः-ति-ति.—(In temper) समभावः-वी-वं, समवृत्तिः-ति-ति, समचित्तः-ता-तं.
 EQUAL, *a.* समः-मा-मं, समानः-ना-नं, तुल्यः-त्या-त्यं, सनीयः-या-यं, सदृशः-शी-शं, ईदृशः-शी-शं.—(Not inferior) अनवरः-रा-रं, अनवरः-मा-मं.—(Even, uniform) समानः-ना-नं, समस्यः-स्या-स्यं, निर्विकारः-रा-रं, अन्नसः-सा-सं; 'of equal extent or size,' समितः-ता-तं, सममात्रः-चा-चं, तुल्यपरिमाणः-था-थं; 'equal to all,' सर्वसमः-मा-मं; 'of equal strength,' तुल्यबलः-ला-लं; 'equal in glory,' समानतेजाः-जा-जं, (सु); 'this is equal to a sixteenth part of that,' एतत् तस्य षोडशश्रेण समं.
 EQUAL, *s.* (Of the same age) समानवयस्कः, समवयस्कः, सवयाः *m.* (सु), तुल्यवयाः *m.* (सु), समानजन्मा *m.* (नृ), वयस्यः.—(Of the same rank) समानपदस्यः, तुल्यपदस्यः.
 To EQUAL, *v. a.* समीकृ, समानीकृ, तुल्यीकृ, समान (nom. समानयति-यितुं), समानं-नां-नं कृ, तुल्यं-त्यां-त्यं कृ.
 EQUALITY, *s.* समता, साम्यं, समानता, तुल्यता-त्वं, सामान्यं, साम्यता, प्रतियोगिता.—(In rank) समानपदं, तुल्यपदं.—(In tribe) सयुक्ता.
 EQUALIZATION, *s.* समीकरणं, समानीकरणं, तुल्यत्वं, समानता.
 To EQUALIZE, *v. a.* समीकृ, समानीकृ, तुल्य (c. 10.) तुल्ययति-यितुं).
 See To EQUAL.
 EQUALIZED, *p. p.* समीकृतः-ता-तं, समानीकृतः-ता-तं, तुल्यितः-ता-तं.
 EQUALLY, *adv.* समं, समानं, समानतः, तुल्यतः, साम्यतः, सामान्येन.
 EQUANIMITY, *s.* समचित्तत्वं, समबुद्धिता, समभावः, समानवृत्तिः *f.*, सर्वसमता, सत्त्वसम्पन्नता, सत्त्वं, सम्यदापदोर् हर्षविषादराहित्यं.
 EQUANIMOUS, *a.* समचित्तः-ता-तं, समबुद्धिः-द्धिः-द्धि, समभावः-वी-वं, समवृत्तिः-ति-ति, सत्त्वसम्पन्नः-चा-चं, सत्यसम्पन्नः-चा-चं, सम्यदापदोर् हर्षविषादराहितः-ता-तं, निर्विकारः-रा-रं.
 EQUATION, *s.* (In algebra) समीक्रिया, समीकरणं, साम्यं, फलं; 'of unknown quantity,' अव्यक्तसाम्यः. 'unlimited equation,' एकवर्गसमीकरणं.
 EQUATOR, *s.* निरधः, भूचक्रं, भूपरिधिः *m.*, भूगोलरेखा; 'equatorial region,' निरधदेशः; 'celestial equator,' नाडिमण्डलं, नाडीमण्डलं.
 See EQUINOCTIAL LINE.
 EQUATORIAL, *a.* निरधसन्ध्या-नियन्त्री-निय (नृ), भूचक्रसन्ध्या, &c.
 EQUERY, EQUERRY, *s.* राजाश्वपालः, राजाश्वशालारक्षणे नियुक्तो जनः.—(Stable for horses) अश्वशाला, वाणिशाला.
 EQUESTRIAN, *a.* आश्वः-शी-शं, आश्विकः-की-कं, अश्वीयः-या-यं, तुल्यी-निणी-नि (नृ); 'person on horseback,' अश्वारूढः, अश्वारोही *m.* (नृ).
 EQUANGULAR, *a.* समकोणः-था-थं, समानाक्षः-सा-सं, तुल्यकोणः-था-थं.
 EQUIDISTANT, *a.* समानाक्षः-रा-रं, तुल्यानाक्षः-रा-रं, समानाक्षः-स्या-स्यं.

EQUILATERAL, *a.* समभुजः -जा -जं, समानपादः -हुः -हू, समबाहुः -ष्टा -ष्टी; 'an equilateral triangle,' समत्रिभुजः.

EQUILIBRIUM, *s.* तुल्यता, भारतुल्यता, समतोलत्वं, तुल्यबलत्वं, परिमाण-तुल्यता, समता, साम्यं.

EQUINOCTIAL, *a.* विषुवीयः -या -रं, विषुवसमन्धी -न्धनी -न्धि (न्) : 'equinoctial line,' विषुवचक्रं, विषुवखटलं, विषुवद्वृत्तं, विषुवरेखा, भूचक्रं, भूपरिधिः *m.*, नाडीमखटलं; 'equinoctial point,' अयनं.

EQUINOX, *s.* विषुवं, विषुवत् *n.*, विषुवः *m.*, विषुवं; 'the vernal equinox,' महान्विषुवं, हरिषुवं; 'autumnal,' विषुवदं; 'day of the equinox,' विषुवदिनं.

EQUINUMERANT, *a.* समसंख्या -रत्वा -रत्वं, समानसंख्या -रत्वा -रत्वं.

To EQUIP, *v. a.* मञ्जीकृतं, सज्जं (c. 1. सज्जति -ज्जितुं), सज्जं -ज्जां -ज्जं कृ, सज्जोपकरणैः or सोपकारद्रव्यैः समायुज् in caus. (-योजयति -यितुं) or युज्, सज्जनोपकारद्रव्याणि उपकृष्य (c. 10. -कृत्ययति -यितुं) or सम्यक्कृष्य or उपय्या in caus. (-य्यापयति -यितुं), or उपयद् in caus. (-पादयति -यितुं) or सम्भृ (c. 1. -भरति -भर्तुं) or उपरुक् or पुरस्कृ or सिद्धीकृ or प्रनुतोक्तृ, द्रव्यसम्भारं कृ, उपकरणसम्भारं कृ.—(With arms) धार्यः or शस्त्रैः सज्जीकृतं, सज्जह (c. 4. -नयति -नय्ते), संवम् (nom. -वर्मयति -यितुं).—(Fit out a ship) नावं समुद्रयात्रायै or युद्धायै मञ्जीकृतं.—(With clothes) वस्त्रैश्च वेष्ट (c. 1. वेष्टते -ष्टितुं) or भूष्य (c. 10. भूषयति -यितुं) or अलङ्कृतं.

EQUIPAGE, *s.* (Implements, materials) उपकरणं, साधनं. नामयं -यती, सम्भारः, उपकरणः.—(Paraphernalia) सज्जा, परिच्छदः, सप्ताहः, अलङ्कृष्या.—(Of war) युद्धसज्जा, युद्धोपकरणं, वाहिनी.—(Retinue) परिवहः, चरः, तन्त्रं.—(Vehicle) याहनं, विमानं.

EQUIPMENT, *s.* (Act of equipping) सज्जीकरणं, सज्जनं -ना, सज्जकर्म *n.* (न्), सज्जा, साधनं, सम्भारः, सम्भृतिः *f.*, साधोजनं, उपाकर्म *n.* (न्), पुरस्कारः, पुरस्कारणं. See EQUIPAGE.

EQUIPOISE, *s.* तुल्यता, भारतुल्यता, तुल्यभारत्वं, समतोलत्वं, तुल्यबलत्वं, समता, साम्यं, तुल्यपरिमाणं, परिमाणतुल्यता.

To EQUIPOISE, *v. a.* समीकृतं, तुल्यीकृतं, तुल्यबलीकृतं, समतोलोक्तं.

EQUIPOISED, *p. p.* तुलितः -ता -तं, समीकृतः -ता -तं, समतोलः -ला -लं.

EQUIPOLLENCE, *s.* तुल्यबलत्वं, बलसमता, तुल्यशक्तित्वं, शक्तिसाम्यं.

EQUIPOLLENT, *a.* तुल्यबलः -ला -लं, तुल्यशक्तिः -क्तिः -क्तिः, तुल्यशक्तिः -जा -जा (स्).

EQUIPONDERANCE, *s.* तुल्यता, भारतुल्यता, समतोलत्वं, तुल्यबलत्वं.

EQUIPONDERANT, *a.* समतोलः -ला -लं, तुल्यबलः -ला -लं, तुल्यपरिमाणः -णा -णं.

EQUIPPED, *p. p.* सज्जीकृतः -ता -तं, सज्जितः -ता -तं, सज्जः -ज्जा -ज्जं, सोपकारद्रव्ययुक्तः -क्ता -क्तं, संयुक्तः -क्ता -क्तं, समायुक्तः -क्तां -क्तं, समन्वितः -ता -तं, सोपकारः -री -रं, सज्जहः -द्धा -द्धं, पिनद्धः -द्धा -द्धं, संहितः -ता -तं.

EQUITABLE, *a.* समदर्शी -र्शिनी -र्शि (न्), धर्मकारी -रिणी -रि (न्), न्यायकारी &c., न्यायी -यिनी -यि (न्), धार्मिकः -की -कं, न्यायपक्षी -क्षिनी -क्षि (न्), यथान्यायः -या -यं, अपक्षपाती -तिनी -ति (न्), विषयपातः -ता -तं, पक्षपातरहितः -ता -तं, सर्वसमः -मा -मं, उभयसाधारणः -खा -खी -खं, निरुपेक्षी -क्षिणी -क्षि (न्).

EQUITABLENESS, *s.* साम्यं, समता, सर्वसमता, अपक्षपातः, न्यायता.

EQUITABLY, *adv.* न्यायतः, यथान्यायं, न्यायवत्, पक्षपातं विना, साम्येन.

EQUITY, *s.* न्यायः, धर्मः, न्यायता, अपक्षपातः, साम्यं, समता, उभयसामान्यं, सर्वसमता, युक्तिः *f.*, याथायर्थ्यं, विचारः.—(Qualification of the severity of law) दण्डनैर्गुण्यशमनं. धर्मेनैर्गुण्यशमनं; 'court of equity,' दण्डनैर्गुण्यशमका महाविचारणसभा.

EQUIP, *LENT, a.* सममूल्यः -त्वा -त्वं, तुल्यमूल्यः -त्वा -त्वं, समानमूल्यः -त्वा -त्वं, तुल्यबलः -ला -लं, तुल्यार्थः -र्था -र्थं, समार्थः -र्था -र्थं, समानबलः -ला -लं, समशक्तिः -क्तिः -क्तिः, तुल्यशक्तिः -क्तिः -क्तिः, तुल्यः -त्वा -र्यं, समः -मा -मं, समानः -ना -नं.

EQUIVALENT, *s.* समानमूल्यकं द्रव्यं, तुल्यद्रव्यं, तुल्यवस्तु *n.*, प्रतिक्रिया, प्रतीकारः, प्रतिकृतिः *f.*, प्रत्युपकारः, निस्तारः, प्रतिफलं, परिवर्तः, तुल्यत्वं, साम्यं, समानत्वं.

EQUIVOCAL, *a.* सन्दिग्धार्थः -र्था -र्थं, अस्पष्टार्थः -र्था -र्थं, द्वार्थः -र्था -र्थं, चक्रः -क्रा -क्रं, चक्रार्थः -र्था -र्थं, अस्पष्टः -ष्टा -ष्टं, विकलार्थकः -का -कं.

EQUIVOCALLY, *adv.* सन्दिग्धार्थतः, द्वार्थतः, चक्रोक्त्या, अस्पष्टं, अय्यक्तं.

EQUIVOCALNESS, *s.* सन्दिग्धार्थः, द्वार्थः, अर्थसन्देहः, अर्थसन्दिग्धता, अर्थवह्निता *m.* (न्), अस्पष्टता, सन्दिग्धता, चक्रता.

To EQUIVOCATE, *v. n.* चक्रं or सप्रकाशं or अप्रैवचक्रता or द्वार्थतो वद् (c. 1. वदति -दितुं), चक्रोक्तिं कृ, अस्पष्टं वद.

EQUIVOCATING, *a.* चक्रोक्तिमान् -मती -मत् (न्), वाक्छलान्वितः -ता -तं.

EQUIVOCATION, *s.* चक्रोक्तिः *f.*, चक्रवाचनं, चक्रभाषितं, चक्रवचनं, वाक्छलवक्रता, वाक्छलं, चक्रता, चक्रमा *m.* (न्), अर्थवैकल्यं, अपदेशः, व्यपदेशः.

EQUIVOCATOR, *s.* द्वार्थवक्ता *m.* (न्), द्वार्थवादी *m.* (न्), चक्रवाक्यवादी *m.*

EQUIVOQUE, *s.* चक्रोक्तिः *f.*, कूटोक्तिः *f.*, केतववादः, लालिका, अर्थोपपत्तिः *f.*

Era, *s.* कालः, युगः, शाकः, शकः, संवत् indec. The era of Śālivāhana is called शाकः, that of Vikramāditya, संवत्.

To ERADIATE, *v. a.* स्फुर (c. 6. स्फुरति -रितुं), रश्मीन् or किरणान् पद् in caus. (पातयति -यितुं) or मुच्य (c. 6. मुखति, मोक्षं) or निक्षिप्य (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं).

ERADICABLE, *a.* उन्मूल्यः -त्वा -त्वं, उन्मूलनीयः -या -यं, उत्पाटनीयः -या -यं, मूल्यः -त्वा -त्वं.

To ERADICATE, *v. a.* उन्मूल्य (c. 10. -मूलयति -यितुं), समुन्मूल्य, उत्पद्य (c. 10. -पादयति -यितुं), मूलान् or धामूलं or समूलम् उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं) or समुद्धृ or उच्छिद्य (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेपुं) or उत्खन्य (c. 1. -खनति -नितुं), व्यपरुह्य in caus. (-रोपयति -यितुं), उद्धृह्य (c. 6. -वृहति -वर्हितुं).

ERADICATED, *p. p.* उन्मूलितः -ता -तं, उत्पाटितः -ता -तं, उच्छिन्नः -न्ना -न्नं, उद्धृतः -ता -तं, उत्खातः -ता -तं, व्यपरोपितः -ता -तं, आवर्हितः -ता -तं, उद्धर्हितः -ता -तं.

ERADICATION, *s.* उत्पाटनं, उच्छेदः, उद्धरणं, उन्मूलनं, समूलोत्पाटनं, समूलोद्धरणं, मूलादुद्धरणं, व्यपरोपणं, समूलपातं, निष्कोपणं, विनाशः.

ERADICATIVE, *a.* उच्छेदी -दिनी -दि (न्), उत्पाटनकारी -रिणी -रि (न्).

ERADICATOR, *s.* उच्छेत्ता *m.* (न्), उन्मूलयिता *m.* (न्), उच्छेदी *m.* (न्).

To ERASE, *v. a.* (Rub out) व्यामृज्य (c. 2. -मार्ष्टि -ष्टुं), अपमृज्य, उन्मृज्य, व्यामृज्य (c. 6. -मृशति -मृष्टुं), लुप्य (c. 6. लुम्पति, लोप्ते), विलुप्य (c. 10. -लोपयति -यितुं), लोपं कृ.—(Destroy) उच्छिद्य (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेपुं), उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), विनश्य in caus. (-नाशयति -यितुं).

ERASED, *p. p.* व्यामृष्टः -ष्टा -ष्टं, लुप्तः -ता -तं, उच्छिन्नः -न्ना -न्नं.

ERASTIAN, *s.* ख्रीष्टीयसम्राजो राज्यरीतिसद्वो भवति or राज्यरीत्यपीनो भवति इति मन्ते यो जनः.

ERASURE, *s.* व्यामर्षः, लोपः, विलोपनं, उच्छेदः, विनाशः.

ERE, *adv.* or *prep.* प्राक्, पूर्वं, पुरा, अग्रे; 'ere he could come,' तस्य आगमनात् पूर्वं or पुरा; 'ere the time appointed,' प्राग् विहितकालात्; 'ere twelve years are over,' प्राग् द्वादशसमाः or, expressed by loc. absolute; as, 'ere my child die,' मम पुत्रे न मृते सति.

ERE

ERELONO, *adv.* अचिरेण, अचिरात्, न चिरेण, न चिरात्, पुरा.

ERENOW, *adv.* अद्युना पूर्व, अद्य पूर्व, प्राग् इहसनयात्.

To ERECT, v. a. (Set up) स्था in caus. (स्थापयति-यितुं), प्रतिष्ठा, अवस्था, संस्था, अस्था, अधिरूढ in caus. -रोपयति-यितुं), निरूढ, रूढ.—(Raise, elevate) उत्था (rt. स्था with उन्), उत्थम् in caus. (-नमयति-यितुं), उत्थि (c. 1. -उयति-यितुं, rt. छि). समुत्थि, प्रोत्थि; उत्थाप् (c. 6. -क्षिपति-येतुं), उत्थम् (c. 1. -यल्लति-यन्तुं), उद्यु (c. 1. -हति-येतुं), उद्यौ (c. 1. -नयति-नेतुं), उद्यूह (c. 6. -पूहति-वहितुं), उद्यौक, उद्यौक, उद्यैः कृ; 'to erect the hair,' पुलक (nom. पुलकयति-यितुं).

ERECT, a. उन्नतः-ता-नं, समुन्नतः-ता-नं, अनतः-ता-नं, अनुः-नु-नु, उन्नतिः-ता-नं, उन्नानः-ता-नं, अनिद्यः-द्या-द्ये, उचः-द्या-द्ये, उच्चुतः-ता-नं.—(Having the head or countenance erect)
उन्नतशिखाः-पाः-प (स्), प्रकटशीर्षः-पा-पे, ऊर्ध्वमुखः-दी-द्ये, इत्यन्ये—
—छा-लं; 'having the hair erect, पुलकितः-ता-नं, रोमाक्षितः-ता-नं.

ERECTED, *p. p.* प्रतिष्ठापितः-ता-तं, प्रतिष्ठितः-ता-तं, अर्पितः-ता-तं,
उत्थापितः-ता-तं, उच्चितः-ता-तं, उच्यतः-ता-तं, उच्यतः-ता-तं,
उद्धृतः-ता-तं, उद्यतः-ता-तं, उद्दिष्टः-ता-तं, उच्चीकृतः-ता-तं,
उत्थणैः-ता-तं, उद्धृष्टः-ता-तं, उद्दिष्टः-ता-तं.

ERECTION, s. (Establishing) प्रतिष्ठापनं, संस्थापनं, स्तवस्थापनं.—
 (Raising) उत्थापनं, उच्युयः, उच्युयः, उच्युतिः f., समुच्युयः.
 उच्युतिः f. उत्थननं, उत्थय-यनं, उन्नातः, उन्नायः, उन्नेयः, उन्थनः,
 उन्थननं; 'of the hair of the body,' पुलकः, पुलकोन्नमः, उन्नेयं,
 रोमहर्षणं, रोमाक्षः-घ्ननं, रोमोद्गमः, रोमोद्गदः, उन्नेयं.

ERECTNESS, s. समतता, उन्नतता, उन्नतान्वं, उन्नता, कुनुता.

EREMITE, s. अरण्यावासी m. (न), वनवासी m., वनस्याणी m. (न), थानप्रस्थ;
ERMEINE, s. नकलजातीयो हिमवहेशनः शकलोमा छट्पज्जः.

EROTIC, a. कामो-मिनो-मि(न्), शङ्कारो-रिणो-रि(न्), कामधिपयः-या-यं.

To ERK, v. n. भृम् (८. 4. भ्राभ्याति, भ्रमिर्तु), विभृम्, परिभृम्, भ्रान्ति कृ, क्षयपाप् (८. 4. -राभ्याति, ८. 5. -राभ्योति -राभ्युं), क्षयपार्थ कृ, दोषं कृ, प्रमद् (८. 4. -माद्यति -मद्भिर्तु), क्षयपात् or ययोविनाद् भृश् (८. 4. भृशयति, भृंशितुं) or च्यु (८. 1. च्यवते, च्योतुं) or विच्यु or पिचल (८. 1. -चलति -लितुं), वल्लम् (८. 1. -क्लामति -क्लमिर्तु), धुक्लम्, धमिचद् (८. 1. -चरति -रितुं); उत्पथेन or वज्जामेथे गम् (८. 1. गज्जति, गज्जुं), मुह् (८. 4. मयति, मोहितुं), प्रमादं क.

ERRAND, *s.* सन्देशः, सन्दिर्घ, शासनं, शास्त्रिः *f.* आदेशः, आह्वानं, निर्देशः, समाचारः, शक्तिः, दूतं, दौतं, कार्यं, कृतं, कर्तव्यं; 'sending on an errand,' प्रतिशासनं.

ERRANT, *a.* भ्रमी-निधौ-नि (न्), परिभ्रमी &c., पर्यटनकारी-रिखौ-रि (न्), इतस्ततो भ्रमणकारी &c., ज्वनिचर-रा -रं.

ERRANDRY, s. भ्रमणं, पारिभ्रमणं, घटनं, पर्य्यटनं, चक्राटनं.

ERRATA-LIST. ४. शब्दपत्रं, शोधनपत्रं, अशब्दशोधनपत्रं.

ERRATIC, *a.* परिमृष्ट-दिशी-नि (न), भ्रमणशीलः-हा-लं, बट-रा-रं,
बलनः-ना-नं, जङ्गमः-आ-अं, अस्थिर-रा-रं, चञ्चलः-हा-लं.
See ERRANT.

ERRATUM, s. अशदं, अशदि: f. अशोधनं.

ERHINE, a. नस्यः-स्या-स्यं, घातः-री-रं. हिक्कः-का-कं.

ERRONEOUS, a. भ्रान्तिमान् -भन्ती-मन् (न्), चतुष्टय-ष्टा-ष्टं, चयपार्थः-
-र्था-ष्टं, अतथ्यः-य्या-य्यं, वितथ्यः-या-यं, चतुर्नः-ना-नं, अहन्तः-त्या-
-न्तं, भयवर्तनकः-का-कं, भयानकः-का-कं, भयोत्पादकः-का-कं, प्रमादो-
-दिनी-दि (न्), प्रमादवान्-वन्ती-वन् (न्). Often expressed by
236

ESC

निम्या or मृषा prefixed; as, 'an erroneous opinion,' निम्या-
मतिः *f.*; 'an erroneous statement,' निम्यावाद्, मृषावाद्;
'erroneous conclusion,' सयसिद्धान्तः.

ERRONEOUSLY, *adv.* निष्या, मृषा, अन्वया, अयथावत्, वृथा.
अतथ्यं, वितथं, अनुतं, असत्, प्रमादेन, सम्प्रमादं.

1. ERRONEOUSNESS, &. अयथाार्थं, असत्यता, अयथार्थता, अतथ्यता, वितर्कत्व,
भ्रान्तिमयत्वं, प्रमादवत्त्वं.

Ekam, s. (Mistake) भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*, मतिभ्रमः, मतिभ्रान्तिः *f.*, विभ्रमः, मतिविभ्रमः, प्रमादः, मिय्यान्तिः *f.*, परिभ्रमः, भावः, प्रपञ्चः, मोहः, व्यामोहः, विवर्तः, विचिक्छिन्ता.—(Irregular course, deviation) उन्मार्गः, उन्मार्गगमनं, विमार्गगमनं, उत्पथः, सत्यपर्येशः, यथोचितार्द्रशः, उत्क्रमः, व्यतिक्रमः, व्यभिचारः, भेदः.—(Fault, sin) दोषः, अपराधः, पापं; 'in error,' अपराधी-पिनी-धि (न्), अपराधः -द्धा -ई; 'I am not in error,' नाहम् अपराधः.

Inst, adv. प्रा, पूर्व, पूर्वतस्, पूर्वकाले, प्राक्, प्राक्काले.

ERUBESCENCE, स. चरुणीभावः, चरुणिमा *m.* (न), मुखारुणिमा *m.*, कपोलरागः.

ERUBESCENT, a. ईषदृक्त्वदनः-नी -नं, ईषदरुणितक्रपोलः-ला -लं.

TO ERUCT, v. a. उद्धृ (c. 6. - गिरति - गतिं - रीतिं), उद्धम् (c. 1. - चर्माति - मिहं).
ERUCTION, s. उद्घाटः, उद्घाटनं, उद्धमः - मनः, उद्घाटः - पणः, उद्धमः.

उक्षारः; 'sour eructation,' अक्षोक्षारः.

ERUDITE, *a.* पण्डितः -ता-तं, विद्यावान् -वती -वत् (त्), ज्ञानवान् &c.,
 कृतपीः -पीः -पि, व्यस्तः -स्त -सं, विपश्चिन् *m. f. n.* शिक्षितः -ता-तं.

ERUDITION, उ. पारिदयं, विद्या, ज्ञानं, व्यापत्तिः f. शिक्षा, वेदपुं.

ERUGINOUS, a. ताश्मलसमभावः -यी -यं, ताश्मकलरूपः -यी -यं.

ERUPTION, a. (Bursting forth, emission) उद्भेदः, प्रोद्भेदः, उद्गाढः, उद्गिरणः, उत्सर्गः, उद्गोपः, उद्गमः, स्फोटनं, निःसरणं, निर्गमः.—(On the skin) दद्रुः *m.*, खर्जूरः *f.*, स्फोटोदर्याभिः *f.* विसफोटः, यरदो, वरदकः.
ERUPTIVE, a. उद्भेदी-दिनो-दि (न), स्फोटोदर्याभिः-द्या-ई.

ERYTHROPELAS, *s.* उदरः, विसर्पः, दद्रुः *m.*, दद्रुः *m.*

ESCALADE, s. लङ्घनं, दुर्गलङ्घनं, अथस्कन्दः -न्दनं, उल्लङ्घनं.

TO ESCAPE, v. n. and a. पलाय् (c. 1. पलायते-यितुं, rt. इ), विपलाय्, प्रपलाय्, सम्पलाय्; निस् (c. 1. -नरति -रितुं -रीतुं), उच्; अपक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), निर्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), प्रदु (c. 1. -दूषति -दूषितुं), विदु, विप्रदु; मपाय् (c. 1. -भायति -वितुं), अपपाय्, वत्यद् (c. 1. -पतति -तितुं), निपत्य, अपसृय् (c. 1. -सर्पति -सृतुं), धेनं or चार्थं or रथां लम् (c. 1. लभते, लभ्) or प्राप् (c. 5. -जामोति -जाम्). —(Avoid) परिटि (c. 1. -हरति -हृत्), प्रोम् (c. 6. -उभ्रति -भ्रितुं), तम् (c. 1. रजति, रज्), पदित्यन्, 'escaping,' निस्तोय्य, पलायित्वा, पलायमानः -ना -नं; 'one who has escaped danger,' भयमुक्तः -क्ता -क्तं, भयविमुक्तः -क्ता -क्तं, भयघातः -ता -तं, धेनघ्रातः -ता -तं; 'he escapes blame,' होषेण विप्रच्यते.

ESCAPE, *s.* निस्सारः, निस्सारणं, उत्तरणं, निर्गमः, निर्गमिनिः *f.* पलायनं, मपलायनं, विपलायनं, अपभ्रमः, अपभ्रमः, मद्रावः, विद्रावः, उद्वायः, अतयः, अतयः. क्षेमप्राप्तिः *f.* वायं, मोक्षः, मुक्तिः *f.* शेषः; 'from punishment,' दण्डभङ्गः, दण्डमोक्षः; 'desire of escaping with life,' प्राणपरोक्षा.

Escaped, p. p. निस्सीर्यः -स्यौ -स्यं, उन्नीर्यः -स्यौ -स्यं, पलायितः -ता -तं, निर्गतः -ता -तं, दूतः -ता -तं, परिभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं.

ESCHALOT, ३. लशुननातीयः घट्टकन्दः, तीक्ष्णकन्दभेदः. -

ESCHAROTIC, *a.* मांसदाहकः -का -कं, मांसविलयनकृत.

ESCHAROTIC, *s.* विलयनं, क्षवम्भनं, मांसदाहकः प्रलेपः.

ESCHEAT, *s.* उन्हराधिकारिणो अभावाद् भूस्वामिहस्तगतं भूमिरोभादि or भूस्वामिना प्राप्तं क्षेत्रादि.

To ESCHIEAT, *v. n.* उन्हराधिकारिणान् अभावाद् भूस्वामिना प्राप्तिकारणे परान् (c. 1. -यन्ति -निर्तु) or भूस्वामिहस्तं गम् (c. 1. गच्छति. गन्तु) or भूस्वामिना पुनः प्राप् in pass. (प्राप्यते).

To ESCHIEW, *v. n.* वृन् (c. 10. पन्नयति -यितुं), हा (c. 3. नहाति. हातुं), उतृन् (c. 6. -मृजति -मृष्टुं), तन् (c. 1. तज्जाति. तज्जुं), प्रोम् (c. 6. -उन्मृजति -उन्मृष्टुं).

ESCORP. *s.* (Body of men for protection) रक्षाधर्मैकगुल्मः or सैन्यदलं, रक्षकाः *m. pl.*, परिचराः *m. pl.*, अनुचराः *m. pl.*, परिचाराः. —(Protection, safeguard) रक्षा -धर्मः, आश्रयः. शरणः. —(Attendance for defence) रक्षाधर्मं अनुमननं, अनुमनना.

To ESCORT, *v. a.* (Attend by way of defence) रक्षाधर्मं अनुमनम् (c. 1. -प्रवृत्ति -निर्तु) or अनुया (c. 2. -याति -तुं), अद्यनि रत् (c. 1. रक्षति -द्यितुं), सवर् in caus. (-चारयति -यितुं).

ESCORTED, *p. p.* अनुयातः -ता -तं, अद्यनि रक्षितः -ता -तं. सचारितः -ता -तं. ESCRITOIR. *s.* लिपिसंज्ञाधारः, लेखनायनाधारः.

ESCUENT, *a.* रायः -द्या -द्यं, रादनीयः -या -यं, भक्षणीयः -या -यं.

ESCUCHION, *s.* कुलचिह्नपत्रं, वंशमयीदालध्वजपत्रं.

ESOPHAGUS, *s.* घण्टाहिरोतः *n.* (स्), निगरणरोतः *n.* (स्).

ESOTERIC, *a.* गूढः -दा -दं, अलौकिकः -की -कं, अन्तर्भूतः -ता -तं.

ESPALIER, *s.* वातावरणाधर्मं उद्यानपरितो रोपिता क्षुद्रवृक्षपर्णिका, *f.*, पृथानालं.

ESPECIAL, *a.* (Particular) विशेषकः -का -कं, सविशेषः -या -यं, विशेष्यः -या -यं, विशेष in comp., as, 'especial duty,' विशेषधर्मः. — (Principal) उन्नतः -भा -भं, परमः -भा -भं, मुख्यः -स्या -स्यं, अधिकः -का -कं.

ESPECIALLY, *adv.* विशेषतः, सविशेषं, प्रधानतः, मुख्यतः, परमं.

ESPION, *p. p.* दृष्टः -ष्टा -ष्टं, आलोकितः -ता -तं, आलक्षितः -ता -तं.

ESPIONAGE, *s.* पेशुन्यं, चारकर्म *n.* (स्), गूढावेक्षणं, चारचतुः *n.* (स्).

ESPLANADE, *s.* नृणांस्तोरीः ममभूभागः, नृणांविशेषः समस्थलीकृतः श्रोत्राप्रदेशः.

ESPOUSAL, *s.* वाग्दानं, कन्याप्रदानं, वाग्निश्रयः, विवाहसंनयः. — (Adoption) परिग्रहः, सङ्ग्रहः, ग्रहणं, अनुपालनं; 'of another's cause,' पक्षपातः.

To ESPOUSE, *v. n.* (Betroth) वाग्दानं कृ, विवाहप्रतिज्ञां कृ. — (Marry a wife) कन्यां विवद् (c. 1. -यहति -चादुं) or उद्ग्रह or परिणी (c. 1. -ययति -येतुं) or परिग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहोतुं). — (Take to one's self, adopt, maintain) स्वीकृ, आत्मसात्कृ, अङ्गीकृ, सङ्ग्रह परिग्रह, संवृष् in caus. (-वर्धयति -यितुं), अनुपाल् (c. 10. -पालयति -यितुं); 'the cause of another,' परस्य सपक्षो भू or पक्षपातं कृ or पक्षपाती भू; 'of a follower,' भक्ताभिमानं कृ.

ESPOUSED, *p. p.* वाग्दत्तः -त्ता -तं, प्रदत्तः -त्ता -तं, प्रप्तः -त्ता -तं, प्रतिज्ञा-विवाहितः -ता -तं, विवाहितः -ता -तं, परिणीतः -ता -तं, उपोदः -दा -दं.

To ESPEY, *v. a.* (See at a distance) दूरद् आलोकं (c. 1. -लोकते, c. 10. -लोकयति -यितुं) or अवलोकं or दृष्टा (c. 1. पश्यति, दृष्टुं) or ईक्ष् (c. 1. ईक्षते -यितुं) or स्मीक्ष् or प्रेक्ष् or आलक्ष् (c. 10. -लक्षयति -यितुं), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं).

ESQUIRE, *s.* (Armour-bearer) सान्निहितकः. — (Gentleman) महाशयः, आर्यः. In cases where esquire is affixed to a name out of respect, श्री may be prefixed.

To ESSAY, *v. a.* परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -यितुं), परीक्षां कृ, यत् (c. 1. यतते -तिर्तुं), चेष्ट् (c. 1. चेष्टते -यितुं), उद्यम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), उपपन्नम् (c. 1. -ज्जन्ते -मिर्तुं), व्यवसो (c. 4. -स्यति -सातुं), आरम् (c. 1. -रभते -रन्तुं).

ESSAY, *s.* परीक्षा-द्युषं, उद्योगः, चेष्टा, उद्यमः, समुद्यमः, आरम्भः, प्रवृत्तिः *f.*, उपपन्नः. — (A composition on any thesis) अनुमनपक्षविषयो लेख्यपत्रः or निबन्धः or लेख्यप्रसङ्गः, लेख्यं, लेख्यपत्रं.

ESSAYIST, *s.* लेख्यनिबन्धा *m.* (न्यु), निबन्धकृत् *m.*, लेखकः.

ESSENCE, *s.* (Constituent substance or nature) सारः -रत्ता, वस्तु *n.*, मूलवस्तु *n.*, भावः, पदार्थः, मूलं, अविभूतः. — (Pith, extract) सारः, निष्कर्षः, निर्यासः, कषायः, निर्गलितायः, मखः, रसः. — (Perfume) वाराः, आनोदः, सुगन्धिद्रव्यं, सीरुषं.

ESSENTIAL, *a.* (Constituent) चास्यः -धी -वं, सारः -रा -रं, सारभूतः -ता -तं, सारवान् -पती -यत् (न्यु), स्वाभाविकः -की -कं; 'essential nature,' सारता. — (Important or necessary in the highest degree) चावश्यकः -की -कं, अवश्यकः -का -कं, गूर्ध्वधैः -धी -धं, चहृधैः -धी -धं, अतिप्रयोजनार्हः -हो -हं.

ESSENTIAL, *s.* (First principle) तत्त्वं. — (Constituent principle) वस्तु, मूलं, पदार्थः. — (Important point) परमार्थः, गूर्ध्वधैः, प्रधानार्थः.

ESSENTIALLY, *adv.* सारतः, वस्तुतः, अर्थतः, भावतः, भावेन, तत्वात्, पदार्थतः; 'essentially necessary to be done,' अवश्यकार्थः -धी -धं.

To ESTABLISH, *v. a.* (Set up, settle) स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रतिष्ठा, अवस्था, संस्था, रुह् in caus. (रोपयति -यितुं), निरुहः, प्रति-निष्ठा (c. 3. -दधाति -धातुं). — (Ordain, enact) व्यवस्था in caus. विधा, प्रकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं), परिकृप्, प्रतिपद् in caus. (-पादयति -यितुं), नियुज् (c. 7. युज्के -योक्तुं). — (Make firm, ratify) स्थिरीकृ, दृढीकृ, सुस्थिरं -रां -रं कृ, संस्तम्भ् (c. 5. -स्तम्भोति -स्तम्भितुं, c. 10. -स्तम्भयति -यितुं); 'by fresh evidence,' प्रमाणीकृ, भू in caus. (भावयति -यितुं), विभू, उपपद् in caus. सत्याकृ.

ESTABLISHED, *p. p.* स्थापितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः -ता -तं, प्रतिष्ठितः -ता -तं, संस्थापितः -ता -तं, व्यवस्थितः -ता -तं, व्यवस्थापितः -ता -तं, स्थितः -ता -तं, स्थापय -रा -रं, विहितः -ता -तं, प्रकल्पितः -ता -तं, प्रतिपादितः -ता -तं, निश्चितः -ता -तं, स्थिरीकृतः -ता -तं, उपपन्नः -त्ता -तं. — (Proved) प्रमाणीकृतः -ता -तं, निर्णीतः -ता -तं, सिद्धः -द्वा -दं, उपपन्नः -द्वा -दं; 'established custom,' कृतानुसारः.

ESTABLISHMENT, *s.* (Act of establishing) प्रतिष्ठापनं, संस्थापनं, व्यवस्थापनं, स्थापनं, व्यवस्थापनं, नियोजनं. — (Confirmation) स्थिरीकरणं, दृढीकरणं, संस्तम्भः, सत्यापनं, सत्याकृतिः *f.* — (System) स्थितिः *f.*, संस्थानं.

ESTATE, *s.* (Condition) अवस्था, स्थितिः *f.*, भावः, दशा, वृत्तिः *f.* — (Property, possession) रिक्यं, दायः, धनं, अधिकारः, भूमिः *f.*; 'paternal estate,' पैतृकभूमिः *f.* — (Rank) पदं, स्थानं, पदविः *f.* — (Degree, order) वर्गः, गणः.

To ESTEEM, *v. a.* (Value) मन् (c. 4. मन्यते, मन्तु, c. 10. मानयति -यितुं), सम्मन्, प्रतिमन्; पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं), सम्पूज्, अभिपूज्, सादृ (c. 6. -द्रियते -दृष्टुं); 'to esteem highly,' घृह् मन्. — (Consider, think) मन्, भू in caus. (भावयति -यितुं), विभू, विगण् (c. 10. -गणयति -यितुं).

ESTEEM, *s.* (Opinion) मतं, मतिः *f.* — (Regard, respect) मानं, सम्मानं, आदरः, पूजा, मान्यत्वं; 'high esteem,' बहुमानं, बहुमतिः *f.*

ESTEEMED, *p. p.* मतः -ता -तं, सम्मानितः -ता -तं, आदृतः -ता -तं, पूजितः -ता -तं; esteemed highly, 'बहुमतः -ता -तं. — (Considered' स्मृतः -ता -तं.

ESTIMABLE, *a.* मान्यः -न्या -न्यं, सम्मान्यः -न्या -न्यं, अर्घ्यः -र्घ्या -र्घ्यं, अर्घ्यार्हः -हो -हं, आदरणीयः -या -यं, पूजनीयः -या -यं; 'highly

estimable, परममान्यः -न्या -न्ये.-(To be reckoned) गणनीयः -या -य, अनुमेयः -या -ये.

To ESTIMATE, v. a. विगण् (c. 10. -गणयति -यितुं), परिगण्, प्रगण्, -गण्; संख्या (c. 2. -ख्याति -ते), परिसंख्या, कल् (c. 10. -कलयति -यितुं), सङ्कल्, अर्थ or मूल्यं संख्या or निर्णय (c. 1. -णयति -येतुं) or निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं); विभू in caus. (-भावयति -यितुं); 'to estimate worth,' गुणं ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं); 'to estimate highly,' बहु मन् (c. 4. मन्यते, मनुं).

ESTIMATE, s. (Computation) विगणनं -ना, परिसंख्यानं, गणना.-(Valuation) मूल्यपरिसंख्या, मूल्यनिरूपणं, मूल्यविज्ञापनं, अर्थविज्ञानम्; 'rough estimate,' सूत्रमानं, आकाट.

ESTIMATED, p. p. विगणितः -ता -तं, विभावितः -ता -तं, निर्णीतमूल्यः -स्या -स्य, निरूपितमूल्यः -स्या -स्य, सङ्कलितः -ता -तं, परिसंख्यातः -ता -तं.

ESTIMATION, s. (Calculation) विगणना, गणना, संख्या, परिसंख्यानं.-(Esteem, regard) मानं, सम्मानं, आदरः; 'high estimation,' बहुमानं, बहुमतिः.

ESTIMATOR, s. गणकः, विगणकः, गुणकाट, संख्याता m. (नृ), मूल्यनिरूपकः.

ESTIVAL, a. नैदायः -यी -य, ग्रीष्मकालसंख्यो -न्यनी -न्य (नृ).

ESTRADE, s. सम्भूमिः f., समानभूमिः, समस्यलं, समस्यानं.

To ESTRANGE, v. a. विरञ्ज् in caus. (-रञ्जयति -यितुं), वैरञ्जं मन् (c. 10. जनयति -यितुं), विरञ्जीकृ, चेहं निवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यितुं) or भिद् (c. 7. भिनक्ति, भेदुं), चेहृचेदं कृ, चेहृषिचेदं कृ, चेहृभेदं कृ, द्वैभोक्, द्वैषं जन्, निविष्ट् in caus. (-क्षेपयति -यितुं), दूरीकृ.

ESTRANGED, p. p. विरञ्जः -ञ्जा -ञ्जे, ज्ञातविरागः -या -यै, विकृतः -ता -तं, विकारितः -ता -तं, विकृतपुष्टिः -ष्टिः -ष्टि, निवृत्तचेदः -हा -है, दूरीभूतः -ता -तं.

ESTRANGEMENT, s. विरक्तिः f., वैरञ्जं, विरागः, वैराग्यं, विकृतिः f., विकारः, पुष्टिविकारः, चेहं निवृत्तिः f., चेहृषिचेदः, चेहृभेदः, चेहृचेदः, विषेयः, विप्रयोगः, विषेयः, दूरीभावः, प्रपञ्चाय.

ESTUARY, s. समुद्रशाखा, समुद्रबद्धः.-(Mouth of a river) सम्भेदः, सद्गमः.

To ESTUATE, v. n. केन (nom. केनायते), उत्तेपनं कृ, वेला (nom. वेलायते).

ET-CÆTERA. Expressed by चादि -दि in the m. or n. gender and in the plur. or sing. numb.; as, 'parrots, starlings, &c.' शुक्रसारिकादयः; 'Indra, Kuvera, &c.' इन्द्रकुबेरदयः; 'Of Agni, Pavana, &c.' अग्निपवनदीनां; 'the nose, eyes, &c.' नासपशुरादीनि; 'peace, war, &c.' सन्धिवियदादि; 'by liberality, &c.' दानादिना; 'from liberality, &c.' दानादेः (for दानादिनः). Sometimes इति is prefixed to चादि; as, 'the word chitralig, &c.' चित्रलिगितादि. Sometimes चादिकः -का -के, आद्यः -द्या -द्यै and प्रभृति are used for चादि; as, 'gifts, &c.' दानादिकं; 'Indra, &c.' इन्द्राद्याः, or इन्द्रप्रभृतयः p.

To ETCH, v. a. लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), आलिख्, पिप् (c. 10. चित्रयति -यितुं).

ETCHING, s. चित्रलिखनं, चित्रं, आलेख्यं, चित्रिकारेखा.

ETERNAL, a. नित्यः -त्वा -न्ये, अनन्तः -न्ता -नं -नकः -का -के, सनातनः -नी -नं, शाश्वतः -तो -तं, अनदि -दि -दि, अनाद्यतनः -न्ता -नं, अनाद्यः -द्या -द्यै, सदातनः -नी -नं अनन्तकालस्यायी -न्यनी -न्य (नृ), अष्टकालीनः -ना -नं, नैतिकः -की -के, अनन्यः -न्या -न्ये, भुवः -या -यै, सनातः -ता -तं, सततः -ता -तं, अभीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णै, निरप्यायः -या -यै, निरन्तरः -रा -रं, अप्रियुतः -ता -तं, अप्रिसर्गो -गिणी -गि (नृ), अविरतः -ता -तं, अमरः -रा -रं.

ETERNALLY, adv. नित्यं, नित्यदा, नित्यशब्दं, शाश्वतं, शाश्वत्, सततं, सनातं, अनन्तं, अनाद्यतनं, कना, अमरं, अनिशं, अभीक्ष्णं, निरन्तरं, अविरतं, अश्रान्तं, अनारतं, सर्वकालं.

ETERNITY, s. नित्यता, नैत्यं, अनन्तता -नं, अनन्यं, अनन्यं, अनन्तकालः, अनाद्यतनता, गुपता, प्रीत्यं, अनन्तभावः, नैरन्त्यं, अमरता.

To ETERNIZE, v. a. अनन्त (nom. अनन्तयति -यितुं), अनन्तीकृ, शाश्वतीकृ.

ETESIAN, a. सौराष्ट्रिकः -की -के, प्रतिवारिकः -की -के, सामयिकः -की -के.

ETHER, s. आकाशः, सं, शून्यं, वायुः m., निर्मलवायुः, अनन्तरोधोपरिस्थ सूक्ष्मवायुः, नभः n. (स्), गगणं, विहायः n. (स्).

ETHERIAL, a. आकाशीयः -या -यं, आकाशजः -जा -जं, आकाशसम्भवः -वा -वं, आकाशात्म्यः -स्या -स्यं, खसम्भवः -वा -वं, वायव्यः -यी -यं, वैहायसः -यी -यं.

ETHIC, ETHICAL, a. वेनयिकः -की -के, नीतिविषयः -या -यं, नीतिविद्या-विषयकः -का -के, नीतिशास्त्रसंख्यो -न्यनी -न्य (नृ), नीतिशास्त्रीयः -या -यं.

ETHICALLY, adv. नीतिशास्त्रबद्धं, नीतिशास्त्रानुसारेण.

ETHICS, s. नीतिविद्या, नीतिः f., नीतिशास्त्रं, विनयः, विनयविद्या, अर्थशास्त्रं, दण्डनीतिः f., शीलविद्या, आन्वीयिकी.-(As invented by Vrihaspati) ब्राह्मण्यं.

ETHNIC, ETHNICAL, a. (Relating to the Gentiles) अन्यदेशीयः -या -यं, भिन्नदेशीयः -या -यं, देवाद्यैकसंख्यो -न्यनी -न्य (नृ), देवपूजकसंख्यो &c.

ETHNOLOGY, s. मूललविद्या, नृमातिविद्या, नृवंशविद्या.

ETIQUETTE, s. सदाचारविधिः m., आर्यव्यवहारविधिः, सुमनाचारविधिः, विनयविधिः, विनयरीतिः f., आदरविधिः m., सौजन्यं, भव्योदा, सुनीतिः f., सभ्यता, सचरित्रं, न्यायः.

ETIMOLOGICAL, a. शब्दयुत्पत्तिविषयः -या -यं, पदभजनविषयः -या -यं, शब्दशास्त्रसंख्यो -न्यनी -न्य (नृ), शब्दसाधनविद्यासंख्यो &c.

ETIMOLOGIST, s. शब्दयुत्पत्तिकुशलः, पदभजनविद्याज्ञः, शब्दशास्त्रज्ञः.

To ETIMOLOGIZE, v. n. शब्दयुत्पत्तिं कृ, पदभजनं कृ, शब्दसाधनं कृ.

ETIMOLOGY, s. युत्पत्तिः f., शब्दयुत्पत्तिः f., शब्दयुत्पत्तिविद्या, पदभजनं, शब्दसाधनं, शब्दसाधनविद्या.

EUCARIST, s. ख्रीष्टमनुस्मरणार्थकं भोजनं, ख्रीष्टभोजनं, ख्रीष्टप्रकल्पितभोजनं.-(Giving thanks to God) ईश्वरस्य धन्यवादकरणं or कुशलवादः.

EULOGIST, s. प्रशंसकः, सावकः, स्तुतिपाठकः, चन्दो m. (नृ).

EULOGISTIC, a. स्तुतिमयः -यी -यं, प्रशंसाकरः -री -रं, वन्दारः -रु -रु.

To EULOGIZE, v. a. प्रशंस् (c. 1. -शंसति -सितुं), स्तु (c. 2. स्तौति, स्तोतुं), अभिष्टु, संस्तु, छाप् (c. 1. छापते -यितुं), गुणान् कृत् (c. 10. कीर्त्तयति -यितुं) or उल्कृ.

EULOGIZED, p. p. प्रशंसितः -ता -तं, प्रशस्तः -स्ता -स्तं, स्थायितः -ता -तं, स्तुतः -ता -तं.

EULOGY, s. प्रशंसा -सनं, गुणप्रशंसा, स्तुतिः f., गुणस्तुतिः f., स्तवः, छाया, गुणछाया, स्तुतिवादः, स्तुतिवाक्यं, गुणोक्तोक्तिः, स्तोत्रं, शंसा, यशोवर्णिना, यथैना, चन्दना, चन्द्रिपाठः, गुणगानं, भोगायली.

EUNUCH, s. स्त्रीवः, परुषः, परुषः, शयः, शयः, मुष्कशून्यः, द्विजवृषयः, द्विजमुष्कः, निम्यरूपः, नपुंसकः, योगरुः, परुषः, तृतीयप्रकृतिः m., तृतीयप्रकृतिः, अपरुषः, विपरुषः, वर्षेयः, तृषयः.-(Guard of the women's apartments) स्थापयः, कञ्चुकी m. (नृ), शुद्धात्मपालकः, शुद्धात्मनः.

EUPHONIC, a. सुस्वरः -रा -रं, सुशब्दः -द्या -द्यै, सुस्वायः -या -यै, युतिसुतः -हा -है, सुचारुस्वनः -ना -नं, अककैशः -शा -शं.

EUPHONY, s. सुस्वरः, सुशब्दः, सुस्वनः, सुस्वायः, अककैशः, अककैशः.

EUPHORIA, s. बहुदण्डिका, समस्तदुग्धा, सीदुषः, वषट्कः m., सुक् f. (हृ)

[illegible]

**TELEPHANTATE, a. a. बीकू (c. 10. बीकमान-पिहू). पिहू (c. 3. -पूनाति,
c. 6. -पुवाति-पिहू). निम्नार्थ क.**

BRASUAL, or (Consequential) अनुवर्ती-रिती-रि (इ), अनुवर्ती-
 -की-के, अनुवर्ती-रिती-रि (इ), अनुवर्ती-ना-ने, पर-पर-ई-
 (Ultimate) अन्तिम-ना-ने, अन्तिम-ना-ने.

EVENTUALLY, संज्ञा. अकस्मत्, अचान्ते, झेने, झेयान्, यत्नद्, प्रसंगान्तम्.

Even, etc. (At any time) कदाचित्, कदापि, कदाचन, कदाचिद्, कदाचिन्.

अवशः, *adv.* (At any time) कदाचित्, कदापि, कदाचन, बहिर्हितम्,
वाह्यः—(Always, at all times) उदा, सर्वदा, सहस्रं, निगदा,
 अनुबन्धे, प्रविष्टः; 'for ever,' गिरि, वशिष्ठाक्षं, यमनाथान्, व्याघ्रान्;
 जलाः, चण्डो, दूषयत्, 'निरन्तरं, बनाः,' 'ever and anon,' सारं सारं,
 काहे काहे, अनुकाक्षं; 'ever since,' यतः श्रुतिः; 'ever so
 little,' नयाङ्क, ईश्वर, विधिम्, धिवत्.—(As a word of enforce-
 ment) हयः 'ever young,' निगदीयनः—आ-मेन; 'ever happy,'
 उदायनः—आ-मेन.

Erzählung, 2. Jahrgang: -A-A, Erzählung: -A-A, Erzählung: -A-A.

BRILLASTING, a. चमकः-या-यं, चमककरुत्पादी-विनी-यि (गुं),
 निमत्पादी &c. झाँझः-नी-नं, चमकः-या-यं, चमकः-या-यं,
 चमकः-या-यं. See BRILLANT.

EVERLASTING, only. इकावत, अनन्तकाल, आयुर्विः सदा, निरंत, पारत.

EVERYLIVING, a. निम्नजीवी-वित्री-वि (नू), चमत्कालुगीवी &c. *See*
NATURAL.

EXHIBITION, २. चमकवाही, उईकाही, झायरी: बना, झायरी, झायद्, गिर, गिरवाही, खारी, चमकी, बना. SEE EXHIBITION.

BRAS-BRATTON, & नित्यगतिः-ति-ति, अद्यागतिः-ति-ति, अद्यागतिः-ति-ति.

Evans, J. पञ्चतन्त्रः, पञ्चतन्त्रः, पञ्चतन्त्रः, पञ्चतन्त्रः, पञ्चतन्त्रः.

The *Prasanna*, p. 2. पयैन् (२.१. -अस्ति -अस्ति), पययिन् (२.१. -अस्ति -अस्ति). चयन् च.

Every, a. सर्वः -सर्व -सर्व, विषयः -विषय -विषय, सबकुछः -सबकुछ -सबकुछ, सर्वज्ञः -सर्वज्ञ -सर्वज्ञ; 'every art,' सर्वकर्म n. (न); 'knowing every thing,'

हईक; 'every road,' हईपव; 'the maker of every thing,'
हईगुप्तवृ, हईकई म. (ई), विमजुव; 'enduring every thing,'
हईवद; विमवद; 'every one,' हईववद m. pl., विमवव; 'dear
to every one,' हईवविक; 'sustaining every thing,' विमवजु.
'Every,' may often be expressed by प्रवि or चनु prefixed;
as, 'every day,' प्रविदिने, प्रविदिपई, चनुदिने, चनई, प्रनई;
'every night,' प्रविरात; 'every month,' प्रविमास; 'every
moment,' चनुवई; 'to every one,' प्रवेकं. Or by doubling
the word; as, 'every day,' दिने दिने, दिपवे दिपवे, चहरा;
'in every house,' गृहे गृहे; 'every one,' हईक-का-क,
हईकवव, वृषव वृषव; 'every man,' हईकवव, प्रविवव; 'in
every direction,' प्रविदिक्, हईदिशु, हईववीन; -वा -वै; 'on
every side,' हईवद, चनववद, चनववा, विमववद, वरिवद.

Everywhere, सर्वत्र, सर्वत्र, विश्वत्र, विश्व, सर्वत्रे, सर्वत्रिन्; 'going everywhere,' सर्वत्राः-आ-नी, सर्वत्राः-आ-नी, विश्वत्रायी विनी-वि (नृ).

7b प्रश्न, न. ८. विवेकवादात्मकं or व्यवहारवादीवादात्मकं अधिकायां
 भेद (८. 10. मंडवति-विद्) or निपातु or बहिष्क or अधिका or
 कार्य ह (८. 1. उपति, इति).

[illegible]

EVIDENCE, n. (testimony) साक्ष्य, साक्षिदा. प्रमाण, उपसंग, प्रमाणार्थ, प्रमाण (२). विप्रापिर्दिष्ट, साधनविर्दिष्टः—“written evidence” लिख्यसाक्ष्य, लिखित. भावसाक्ष्य; “ocular evidence,” प्रत्यक्षप्रमाण, नानाप्रमाण, वाच्युपसंगः “file evidence,” वार्तासाक्ष्य, वृत्तसाक्ष्य—“want of evidence,” अभावः. प्रमाणान्तर—(Witness) साक्षी **म.** (म) प्रमाता **म.** (२): “—” २२: १५: २०: साक्षिदाहमन्त-अप-ह-

To ENVELOPE क. घ. प्रका (म. प्रकाशयति - चिह्नं), प्रकाशयति, लक्षितम्
 or लब्धयति or प्रकाशयति - च (c. 1-4, लब्धयति - चिह्नं) or घ. in caus.
 (भावयति - चिह्नं) or निर्दिष्ट (c. 6, निर्दिष्ट - चिह्नं) or उपवदति in caus.
 (उपवदति - चिह्नं).

[illegible]

Evident (८) प्रत्य-**-हा-ई,** कृष्ण-**-हा-ई,** चन्द्र-**-हा-ई** or प्रत्यक्ष or
 परिचित, स्वप्न-**-या-ई,** प्रमाण-**-आ-अं,** सुप्रसन्न-**-आ-अं,** लक्ष्य-
-ही-ई, स्पष्ट-**-हा-ई,** उन्मत्त-**-ग्रा-ई;** 'to make evident,'
 स्थापित्, ज्ञापित्, प्रमाण (८ १७-**-वाञ्छयति-विभु),** प्रकटीक, प्रत्यदर्श-
 यापिबु, प्रादुर्भा; 'to be evident,' स्थायी, पारिव्र, प्रादुर्भ, प्रादुर्भ,
 प्रकाश् (८ १-**-वाञ्छते-विभु);** 'made evident,' स्थापित्-**-हा-अं,**
 प्रादुर्भ-**-हा-अं,** प्रजाज्ञितः-**-हा-अं,** प्रत्ययुक्तः-**-हा-ई.**

BRADNALL, mdr. चक्रे, मुचक्रे, स्पर्श, स्पर्शमेव, प्रसङ्गात्, प्रसङ्गे, साक्षात्, प्रसङ्गे, स्पर्श, प्रसङ्ग, स्पर्श, स्पर्श, स्पर्श.

Evil & दुष्टः-आ-ई, पाप-पा-पे, पापी-पिपी-पि(त्), गहः-हा-हं, कष्टः-हा-हं, अवाप्तः-पु-पु, कष्ट-कष्टी-कष्ट(त्) निर्गुणः-पा-पे, शतः-आ-ई, नष्टः-वा-वै, अवनः-आ-अ, दुष्टितः-आ-ई, कष्ट्यः-पी-पे, अशान्तिः-की-के. 'Evil' is often expressed by दुष्ट or कष्ट, or शप prefixed; as, 'An evil man,' दुष्टमानः; 'evil thought,' दुष्टिचिन्ता, अशयमानः; 'evil conduct,' दुष्टेयः; 'evil deed,' दुष्कर्म n. (त्), दुष्कर्म n., अशयकर्म n., पादकर्म n., पशकर्म n., दुष्कर्म; 'evil counsel,' दुष्कार्गः, दम्भार्गः, विनाशः; 'evil destiny,' दुर्भाग्य, ईश्वर.

Evil & (Wickedness) बार्ह, दौडा, दोम, बयन-निनः जादय, दीडन,
पडापुडा, बयनः, बयिपाट, दीपायन, दीनैयं. कुतूहः f. निडाट.
—(Injury) बयपाट, बयकृतः बययः, डोडः, दिना, दति f.—
(Misfortune, distress) बययः, बयुयं, दुगीदः f. दीगीयं, पयुजालं,
बयनः, बयिदं, बयिदं, बयिदं, दुयं, दुययः, दुयः, बयनः, बयनः,
पयय f. बयय f. बयिदः f. बयिदयः, बययः, बयः, बयः.

Evil, adj. दुष्ट; expressed by दुष्ट, नि, दुष्ट, ना &c. prefixed:
 'evil-intentioned,' दुष्टकृति -नि -नि, दुष्टहृत् -ना -थ, पापादयः
 -ना -थ; 'evil-affected,' निवृत्त -ना -थ, बहिष्कृत -ना -थ; 'evil-
 natured,' दुष्टकृति -नि -नि; 'evil-fated,' दैवोपहत -ना -थ.
 उपहतः -ना -थ, दैवोपहत -ना -थ; 'evil-favoured,' पापमयी-

BṚH-DOHA, १. पावकनी म. (न), पावकनी म. (क), पावक, पावक म.,
 पावकनी म. (न), चकनी, चकनी, चकनी म. (न), चकनीकारी म.,
 मन्वपरिक, मन्वकारी म., पुनः, पुनारी म. (न), चकनीपारी म.
 (न), चकनी म. (न).

अन्ध-अन्ध, अ. कुहुरिः, अ. कुहुरिः, अ. कुहुरिः, अ. कुहुरिः; owl-eyed.
अन्ध-अन्ध अ. अ. (अ). अन्ध-अन्ध अ. अ. अ. अन्ध-अन्ध -अन्ध -अन्ध.

BYAL-BONDED, & बापालिङ: -दि-दि, बायपुलिङ: -दि-दि, बायपेवन्त: -बा-
-नं, दुवपित्त: -बा-नं, दुवपुलिङ: -दि-दि, दुवमिङ: -दि-दि, दुवमल

-त्ता -त्त (न्), अथर्मात्ता &c., पापात्ता &c., पापमभावः -या -यं, दुष्टान्तःकरणः -या -यं, दुर्द्वयः -या -यं.
EVIL-SPEAKING, *s.* दुष्टालापः, अपवादः, वाग्दोषः, पित्रनुवाच्यं, मीरार्यं.
To EVIL, *v. a.* स्पष्टीकृ, यत्कीकृ, प्रकाश (c. 10. -लागयति -यितुं), सूच (c. 10. सूचयति -यितुं), निर्दिष्ट (c. 6. -दिगति -देष्टुं), प्रदिग्, दृष्ट in caus. (दर्शयति -यितुं), प्रमाणकृ.
EVINCIBLE, *a.* मृच्यः -च्या -च्यं, माध्यः -ध्या -ध्यं, निहंशनीयः -या -यं.
EVINCIBLY, *adv.* स्पष्टं, सुस्पष्टं, सुस्पष्टं, असंशयं, यत्र न मन्देहः.
To EVISCIMATE, *r. a.* निरन्तीकृ, निरन्त्र (nom. निरन्त्रयति -यितुं), नाडीर वहिष्कृ.
EVITABLE, *a.* परिहरणीयः -या -यं, हेयः -या -यं, पञ्चनीयः -या -यं.
EVOCATION, *s.* (Calling upon) आह्वानं, प्रज्ञायाः, अनुकवेणं.—(Appealing) पुनराह्वानं, पुनर्यिचारप्रार्थना, अन्वयादिवाक्यमाह्वाद् आह्वानं.
To EVOLVE, *r. a.* आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वानुं), प्रज्ञे, अनुकृप (c. 1. -कृषति -कृष्टुं).—(From one tribunal to another) अन्वयिचार-सभासाध्याद् आह्वे.
EVOLUTION, *s.* (Unfolding) विस्तारः -रणं, प्रसारणं, प्रकटीकरणं, विचारः, विवृतिः *f.*—(In arithmetic) प्रादुर्भावः.—(Series) श्रेणी, श्रेणी.
To EVOLVE, *v. a.* विस्तृ in caus. (-स्तारयति -यितुं), प्रमृ in caus. (-सारयति -यितुं), विवृ (c. 5. -वृष्यति -वरितुं -रौतुं), अवापृ, वितन् (c. 5. -तनोति -नितुं), विततीकृ.
EVOLVED, *p. p.* विस्तारितः -ता -तं, प्रसारितः -ता -तं, विवृतः -ता -तं.
EVULSION, *s.* उत्पादनं, उत्कर्षणं, विकर्षणं, उच्चुचनं, अपलुचनं.
EWY, *s.* मेवा -मिका, एडका, उरणी, भेदी, अचिल्ला; 'ewe's milk,' अचिसोदं, अचिदुसं, अचिमरीसं.
EWY, *s.* पटो, उदकपात्रं, उदपात्रं, कुम्भः, पुटग्रीवः, कमण्डलुः *m.*
To EXACERBATE, *v. a.* प्रकुप in caus. (-कोपयति -यितुं), उत्तिन्न in caus. (-त्रेजयति -यितुं), तीक्ष्णीकृ, तिगमतरं -रं -रं कृ, तीव्रतरं -रं -रं कृ, उग्रतरं -रं -रं कृ.
EXACERBATION, *s.* प्रकोपः -पणं, उक्तेजनं, समुक्तेजनं, उग्रतं, कोपमूलनं, कोपवर्धनं, रोगवृद्धिः *f.*
EXACT, *a.* (Accurate, correct) यथायथः -चा -चं, याथायधिकः -को -कं, समन्नसः -सा -सं, अन्नसः -सा -सं, सत्यः -त्या -त्यं, चतः -ता -तं, तथ्यः -ध्या -ध्यं, यथातथ्यः -या -यं, शुचिः -चिः -चि, शुद्धः -द्धा -द्धं, निर्दोषः -या -यं, दोषरहितः -ता -तं, स्पष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Careful) सफलः -त्ता -तं, अवहितः -ता -तं, अग्रमादौ -दिनी -दि (न्).—(Nice, precise) सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं.—(Not different) समानः -ना -नं, निर्विशेषः -या -यं, अनन्यः -न्या -न्यं -न्यत्, समसमानः -ना -नं.—(Neither more nor less) नाधिको न च न्यूनः; 'the exact state,' तारतम्यं; 'exact measurement,' सूक्ष्मानं.
To EXACT, *v. a.* (Compel to pay) दा in caus. (दाययति -यितुं), विहा in caus. (-हाययति -यितुं); 'exact tribute,' बलिं or शुल्कम् आदा in caus. (-हारयति -यितुं) or अपहृ.—(Take forcibly) यलाह or पलेन ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or आदा (c. 3. -ददाति -दष्टे -दातुं).—(Demand) याच् (c. 1. याचति -चिन्तुं), प्रार्थ (c. 10. -रथयति -ते -यितुं).—(Enforce) कृ in caus. (कारयति -यितुं) with 2 acc.; 'exact punishment,' दण्डं प्रणी (c. 1. -णयति -णेतुं).
To EXACT, *v. n.* बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), बाधे कृ, उपद्रव कृ, उपधि कृ.
EXACTED, *p. p.* यलाहृहीतः -ता -तं, अवहारितः -ता -तं, आहारितः -ता -तं, आकारितः -ता -तं, विहायितः -ता -तं.
EXACTER, *s.* बलात्कारपूर्वकं परस्मादापी *m.* (न्) or परस्मादाहकः, उपधिना.

औपधिकः, पायकः, साहारकः, अवहारकः, हारकः.
EXACTING, *a.* पायकः -का -कं, विप्रलम्भकः -का -कं, प्रार्थकः -का -कं.
EXACTION, *s.* घलेन ग्रहणं or आदानं or हरणं, भर्त्सनपूर्वं प्रार्थनं or याचना, पाथः -धनं, उपद्रवः, विप्रयः, उपधिकरणं, परस्मादानं, अकैवर्तं.
EXACTLY, *adv.* यथायथं, यथायत्, सम्यक्, अन्नसा, संमन्नसं, यथातथं, तथ्यं, सत्यं, चतं, सूक्ष्मत्वेन, सूक्ष्मतया; 'neither more nor less,' नाधिकं न च न्यूनं; 'exactly so,' एवमेव, तथेव; 'exactly alike,' समसमानः -ना -नं.
EXACTNESS, *s.* (Accuracy) याथायथ्यं, यथायत्ता, सम्यक्त्वं, याथातथ्यं, सत्यता, तथ्यं, सामन्नस्यं, शुद्धता.—(Niceness, precision) सूक्ष्मता, सीक्ष्म्यं.—(Carefulness) अवहितत्वं, अग्रमादः, यत्नः, आस्था.—(Regularity, method) पारिपाट्यं, समता, अनुक्रमणं, अग्रानुसारः, न्यायः.
To EXAGGERATE, *v. a.* वास्तव्यता or अतिशयोक्त्या वृध् (c. 10. वधयति -यितुं) or चित् in caus. (-स्तारयति -यितुं) or अधिकीकृ, or उपचि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), अतिशयेन वध् (c. 10. वधयति -यितुं), अतिवर्धनं कृ, अत्युक्तिं कृ, वाग्विस्तारं कृ.
EXAGGERATION, *p. p.* वर्धितः -ता -तं, अधिकीकृतः -ता -तं, विस्तारितः -ता -तं, उपचितः -ता -तं, अत्युक्तिपूर्वं वर्धितः -ता -तं or प्रवर्धितः -ता -तं.
EXAGGERATION, *s.* अत्युक्तिः *f.*, अतिशयोक्तिः *f.*, अधिकं, वागाधिक्यं, अधिकीकरणं, वागुपचयः, वाग्यवाहुत्वं, चित्रोक्तिः, अतिवर्धना, अतिप्रवचनः.
To EXAGITATE, *v. a.* विद्युम् in caus. (-द्योभयति -यितुं). See AGITATE.
To EXALT, *v. a.* उन्नम् in caus. -नमयति -यितुं, उच्च (c. 1. उच्चयति -यितुं, *rt.* श्रि), समुप्ति, उच्यीकृ, ऊर्ध्वीकृ, उच्यी (c. 1. -नयति -नेतुं), उच्यति कृ, समुच्यति कृ, उच्च (c. 1. -हरति -हन्तुं), अधिरुह in caus. (-रोपयति -यितुं). See ELEVATE.
EXALTATION, *s.* उपतिः *f.*, समुच्यतिः *f.*, उन्नयः, उन्नयता, और्ध्वं, उच्च्यः, समुच्चयः, उच्येयः, उच्चतिः *f.*, उच्चनः, उच्चता, ऊर्ध्वत्वं, अधिरुहः. See ELEVATION.
EXALTED, *p. p.* उन्नतः -ता -तं, समुन्नतः -ता -तं, उच्चृतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, उच्यतः -ता -तं, अधिरुहितः -ता -तं, अधिरुहः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, आमुदधिकः -को -कं. See ELEVATED.
EXAMINATION, *s.* (Investigation) परीक्षा -क्षणं, निरूपणं, अनुसन्धानं, विचारः -रणं -शा, निज्ञासा, अन्वेषणा -र्थं, अनुयोगः, मनीक्षणं, संवीक्षणं, प्रसमीक्षा, निर्णयः, चर्चा, निरूप्यत्वं, विमर्शः, निश्चयः, परीष्टिः *f.*, विपेचना, शोधनं.—(By question) प्रश्नेन परीक्षा, पञ्चोत्तरक्रमेण निज्ञासा or परीक्षा.—(Inspection) निरीक्षणं, आलोचनं, अवेषा -क्षणं, दर्शनं, सन्दर्शनं.—(Judicial) विचारः, अवहारदर्शनं, आह्वान-दर्शनं; 'examination of a witness,' साक्षिपरीक्षा.
To EXAMINE, *r. a.* (Investigate) परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -यितुं), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), ज्ञा in des. (निज्ञासते -यितुं), अन्विष् (c. 4. -इष्यति -रयितुं) or अन्वेष् (c. 1. -रयते -यितुं), अनुयुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -युक्ते), विपर in caus. (-चारयति -यितुं), चर्च् (c. 1. चर्चति -चिन्तुं), विमृष् (c. 6. -मृषति -मृष्टुं), निर्वी (c. 1. -णयति -णेतुं), निश्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), विनिश्चि, विचि, अभिनिधे (c. 1. -ध्यायति -ध्यातुं), मार्ग् (c. 10. मार्गयति -यितुं).—(Inspect) निरीक्ष्, अवेष्, समीक्ष्, वीक्ष्, अभिवीक्ष्, दृष्ट् (c. 1. पश्यति द्रष्टुं), अनुदृष्ट्, परिदृष्ट्, सन्दृष्ट्, प्रतिदृष्ट्, आलोष् (c. 10. -लोचयति -यितुं), आलोक् (c. 10. -लोकयति -यितुं).—(Interrogate) अनुप्रवृत् (c. 6. -वृत्ति -मृष्टुं), परिप्रवृत्, समनुप्रवृत्, प्रश्नेन परीक्ष्, प्रश्नोत्तरक्रमेण परीक्ष् or अनुयुज्.—(Judicially) विचर् in caus. विचारं कृ; 'examine witnesses,' साक्षिणः परीक्ष्.

EXCEPTION, *s.* (Act of excepting) वञ्चनं, अपासने, पर्युदासः, युदासः, अपहानिः, विनिर्भोकः, परिहारः-हरणं, व्यतिरेकः, व्यावृत्तिः, अपवादः, निषेधः.—(In grammar) निपातनं, ग्रहणं, विषयः, विधि-सङ्कोचः, विधिभङ्गकः.—(That which is to be excepted) वञ्चनीयं, वञ्च्यं.—(Objection) वाधः-या, अपवादः, उद्वाहः.

EXCEPTIONABLE, *a.* वाध्यः-ध्या-ध्यं, परिहरणीयः-या-यं, परिहाय्यः-य्यो-य्यं, वञ्च्यः-ञ्च्यो-ञ्च्यं, वञ्चनीयः-या-यं, अपशस्तः-स्ता-स्तं.

EXCEPTED, *p. p.* उद्धृतः-ता-तं, निर्हृतः-ता-तं, व्यवस्थितः-ता-तं.

EXCEPTION, *s.* उद्धारः, निर्हारः, व्यवस्थितिः, पूर्णिः, पूर्णिकरणं.

EXCESS, *s.* अधिकता, अधिगन्धं, सातिरेकं, सातिशयं, उद्रेकः, उपपद्यः, अतिरिक्ता, उत्तेकः, भृशता, भाष्यं, भृशमा *m.* (नं), उत्तरेकः, गाढता, आत्यन्तिकता, समभिहारः, एकान्तत्वं, अपरिमितत्वं, पाहुल्यं, प्राचुर्यं.—(Transgression of due limits) मर्यादातिक्रमः, चमर्यादा, अतिक्रमः, अत्याचारः, अत्ययः.—(Intemperance in eating, &c.) आहारादिविषये असंयमः.

EXCESSIVE, *a.* अति or अतिशय or सु prefixed, अत्यन्तः-न्ता-न्तं, गाढः-दा-ढं, भूरिः-रि-रि, अधिकः-का-कं, अतिमात्रः-त्रा-त्रं, अपरिमितः-ता-तं, अमितः-ता-तं, अतिमितः-ता-तं, नितान्तः-न्ता-न्तं, आत्यन्तिकः-की-कं, प्रगाढः-दा-ढं, उद्गाढः-दा-ढं, उद्विग्नः-न्न-न्नं, अतिमर्यादः-दा-दं, एकान्तः-न्ता-न्तं, भृशः-शा-शं, सुभृशः-शा-शं, निर्भरः-रा-रं, भरः-रा-रं, उत्कटः-दा-ढं, अतिशयी-यिनी-यि (नं), अतिशयनः-न्ता-न्तं, अतिरिक्तः-क्ता-क्तं, परमः-मा-मं, परः-रा-रं; 'excessive heat,' अतिदाहः, गुरुतापः; 'excessive speaking,' अतिशयोक्तिः *f.*; 'excessive sleep,' सुनिद्रा, निर्भरनिद्रा; 'excessive rain,' भूरिवृष्टिः *f.*; 'excessive pain,' तीव्रवेदना.

EXCESSIVELY, *adv.* भृशं, सुभृशं, निर्भरं, अत्यन्तं, अतिशयं-येन, अतिशयं, गाढं, प्रगाढं, उद्गाढं, नितान्तं, अतिमात्रं, एकान्ततमं, अत्यर्थं, निर्द्वयं, अतिमर्यादं, अतितरां, सुतरां, तीव्रं, चलवत्, अतिवेलं. Often expressed by अति or सु or अतिशय prefixed; as, 'excessively sharp,' अतितीक्ष्णः-ह्णा-ह्णं.

To EXCHANGE, *v. a.* परिवृत् in caus. (-वर्त्तयति-यितुं), निम्ने (c. 1. -मयते-मातुं), विनिम्ने, विम्ने, all with acc and inst. c., प्रतिदा, परिवर्त्तं कृ, विनिमयं कृ, व्यतिहृ (c. 1. -हरति-हर्त्तुं), प्रतिपण् (c. 10. -पणयति-यितुं). 'To exchange' may be expressed by the phrase 'having given one thing to take another,' अन्यद् दत्त्वा अन्यद् छादा, or अन्यत् त्यक्त्वा अन्यद् ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं); 'he exchanges beans for sesamum seeds,' तिलैर् मापान् परिवर्त्तयति or तिलेभ्यः प्रति मापान् ददाति; 'liquids to be exchanged for liquids,' रसा रसैर् निमातव्याः; 'not to be exchanged,' अपरिवर्त्तनीयः-या-यं, अप्रतिपण्यः-य्या-य्यं.

EXCHANGE, *s.* परिवर्त्तः-वर्त्तनं, परिवृत्तिः *f.*, परोवर्त्तः, विनिमयः, विमयः, निमयः, निमेयः, नैमेयः, वैमेयः, प्रतिदानं, परिदानं, परावर्त्तः, परावृत्तिः *f.*, व्यतिहारः, व्यतीहारः, निमया.—(Barter) भाण्डविनिमयः.—(Place where merchants meet) श्रेष्ठिचत्वरं, यणिकसमागमचत्वरं; 'exchange of civilities,' प्रतिपूजनं; 'exchange of favours,' परस्पर-रोपकारः; 'exchange of blows,' अन्योन्यघातः, व्यतिहारः; 'in exchange for,' प्रति, विनिमयेन; 'in exchange for one's life,' स्वप्राणविनिमयेन.

EXCHANGEABLE, *a.* परिवर्त्तनीयः-या-यं, निमातव्यः-य्या-य्यं, प्रतिपण्यः-य्या-य्यं.

EXCHANGED, *p. p.* परिवर्त्तितः-ता-तं, परिवृत्तः-न्ता-न्तं, परावृत्तः-न्ता-न्तं.

EXCHANGER, *s.* परिवर्त्तकः, परिवर्त्तनकृत्, विनिमयकर्त्ता *m.* (नं), विमय-कारी *m.* (नं).

EXCHEQUER, *s.* (Treasury) राजकोषः, राजधनागारः, राजधनगृहं, राजस्वकोषः; 'chancellor of the exchequer,' कोषाध्यक्षः, कोषाधीशः, कोशाधीशः, राजधनाधिकारी *m.* (नं), राजस्वपालकः, गङ्गाधिपः.—(Court). See CHANCERY.

EXCISABLE, *a.* (article) शुल्कस्थानं, करस्थानं.

EXCISE, *s.* स्वदेशनिर्मितद्रव्याणां राजग्राह्यभागः or राजदेयो भागः, शुल्कः-ल्लं, करः, स्वविपर्यायनिर्मितद्रव्येषु राजनिरूपितः करः.

To EXCISE, *v. a.* स्वदेशनिर्मितद्रव्याणां or -द्रव्येषु राजग्रहणीयं भागं निरूप् (c. 10. -रूपयति-यितुं) or राजदेयभागं निरूप्, करं or शुल्कं निरूप् or स्या in caus. (स्यापयति-यितुं).

EXCISEMAN, *s.* स्वदेशनिर्मितद्रव्याणां राजग्राह्यभागनिरूपकः, शुल्काध्यक्षः, कराध्यक्षः, करनिरूपकः, करग्राही *m.* (नं), करग्रहः.

EXCISION, *s.* उच्छेदः, उच्छिन्निः *f.*, उत्कृष्टनं, कर्त्तनं, विच्छेदः, विच्छिन्तिः *f.*, उत्पादनं, उद्धरणं, विनाशः.

EXCITABILITY, *s.* उत्तेजनीयता, उन्नीपनीयता, उत्तेजनक्षमता, उत्तापनीयता, प्रकोपणीयता, शीघ्रकोपित्वं.

EXCITABLE, *a.* उत्तेजनीयः-या-यं, उत्तापनीयः-या-यं, उद्दीपनीयः-या-यं, प्रवर्त्तनीयः-या-यं, प्रकोपणीयः-या-यं, शीघ्रकोपी-पिणी-पि (नं), चित्तवेगी-गिनी-गि (नं).

EXCITANT, *s.* रूपकं, प्ररोचनं, दीपकं, तेजनं, तेजोवर्धनं.

EXCITATION, *s.* उत्तेजनं, समुत्तेजनं, उत्तापः-पनं, उद्दीपनं, दीपनं, प्ररोचनं, प्रोत्साहः-हनं.

To EXCITE, *v. a.* उत्तिञ् in caus. (-तेजयति-यितुं), समुत्तिञ्, उत्तप् in 'caus. (-तापयति-यितुं), उद्दीप् (c. 10. -दीपयति-यितुं), दीप्, उत्पा in caus. (-चापयति-यितुं, rt. स्या), व्युत्पा, उद्युञ् in caus. (-योजयति-यितुं), उत्तह् in caus. (-साहयति-यितुं), प्रोत्साह्, प्ररुच् in caus. (-रोचयति-यितुं), प्रवृत् in caus. (-वर्त्तयति-यितुं), पुद् (c. 10. -चोदयति-यितुं), प्रपुद्, सञ्पुद्, परिपुद्, सन्पुद् (c. 10. -पुष्टयति-यितुं), उद्वन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं).—(Create, cause) जन् (c. 10. जनयति-यितुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति-यितुं); 'to excite divisions.' भेदं जन्.

EXCITED, *p. p.* उत्तेजितः-ता-तं, तेजितः-ता-तं, समुत्तेजितः-ता-तं, उत्तापितः-ता-तं, उत्तप्तः-मा-मं, उद्दीप्तः-मा-मं, उद्युक्तः-क्ता-क्तं, प्रवर्त्तितः-ता-तं, उत्पापितः-ता-तं, उद्वितः-ता-तं, विनिवृत्तः-न्ता-न्तं, चोदितः-ता-तं, उद्युयः-य्यो-य्यं, कृतोद्यमः-मा-मं, संरब्धः-य्या-य्यं, उज्जृम्भितः-ता-तं.—(Caused) जनितः-ता-तं, जातः-ता-तं, उत्पन्नः-न्ता-न्तं.—(Under emotion) चित्तवेगवान्-वती-वत् (नं), अन्यथा-वृत्तिः-न्ति-न्ति, गतशान्तिः-न्ति-न्ति, गतपृतिः-न्ति-न्ति.

EXCITEMENT, *s.* उत्तापः, उत्तप्तता, उत्तेजनं, उद्दीपः-पनं, उद्दीप्तिः *f.*, दीपनं, प्ररोचनं, उत्तापनं, प्रोत्साहः-हनं, प्रवर्त्तः-वर्त्तनं, प्रवृत्तिः *f.*, अभितापः, उन्मद्, उद्विग्नः *f.*, उद्योगः, संरब्धः.—(Emotion) चित्तवेगः, उत्कम्पः, चित्तोत्तापः.

EXCITER, *s.* उत्तापकः, उद्दीपकः, दीपकः, उत्पापकः, उत्तेजकः, प्रोत्साहकः, प्रवर्त्तकः.

EXCITING, *a.* उद्दीपकः-का-कं, चित्तोत्तापकारी-रिणी-रि (नं).

To EXCLAIM, *v. n.* उत्क्रुश् (c. 1. -क्रोशति-क्रोष्टुं), विक्रुश्, प्रक्रुश्, उच्चैःस्वरेण युप् in caus. (घोषयति-यितुं), उद्गुप्, विगुप्, उच्चैः or प्रकाशं वद् (c. 1. वदति-दितुं) or भाष् (c. 1. भाषते-यितुं), उच्चैःस्वरं कृ, उच्चैर्घटं कृ, उच्चभाषणं कृ, उच्चवाक्यम् उदीर् (c. 10. -ईरयति-यितुं),

प्रोक्षद् (c. 1. -ल्लेडति -डिडुं).
 EXCLAIMED, *p. p.* उक्लुष्टः -ष्टा -ष्टं, विक्रुष्टः -ष्टा -ष्टं, उदुष्टः -ष्टा -ष्टं.
 EXCLAMATION, *s.* उक्लेशः, उक्लुष्टं, घोषणं -णा, उद्घोषणं, उद्घारः, उच्चैर्घुष्टं, 'उदुष्टं, उच्चघोषणं, उच्चैःस्वरः, रासः, प्रल्लेडनं, चोक्लारः.
 EXCLAMATORY, *a.* उक्लेशशकः -का -कं, उद्घोषणः -णा -णं, विक्रोशनः -ना -नं.
 To EXCLUDE, *v. a.* (Thrust out) वहिःकृ, बहिष्कृ, निराकृ, अपाकृ, निःसृ in caus. (-सारयति -यितुं), अपसृ, निरसृ (c. 4. -सस्यति -स्यतुं), अपासृ, अपानुद् (c. 6. -नुदति -नोडुं), निष्कसृ in caus. (-कासयति -यितुं).—(Debar) बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), निषिध् (c. 1. -पेयति -पेयुं), वृ in caus. (-वारयति -यितुं), निरुध् (c. 7. -रुधति -रोडुं), विरुध्, चवरुध्.—(Except, not include) वृन् (c. 10. वर्जयति -यितुं), अपावृ, पयुद्वृ, युद्वृ, उपसंहृ, उपसंहरणं कृ, न परिग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं); 'is excluded,' परिहोयते.
 EXCLUDED, *p. p.* बहिष्कृतः -ता -तं, वहिःकृतः -ता -तं, निराकृतः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, उदस्तः -स्ता -स्तं, अपास्तः -स्ता -स्तं, निःसारितः -ता -तं, निषिद्धः -द्धा -द्धं, बाधितः -ता -तं, निवारितः -ता -तं, विहीनः -ना -नं, परिहोयः -या -यं.—(Excepted) वर्जितः -ता -तं, पयुद्वर्तः -स्ता -स्तं, पयितिरक्तः -क्ता -क्तं, उपसंहृतः -ता -तं, व्यावृत्तः -त्ता -त्तं, व्यावृत्तः -ता -तं; 'excluded from society,' अपाक्लः -क्ता -क्तं.
 EXCLUSION, *s.* बहिष्करणं, वहिःकरणं, निराकरणं, निरासः, निरसनं, अपासनं, अपसारणं, निःसारणं, निष्कासनं, निषेधः, प्रतिषेधः, निवारणं, वारणं, अवरोपणं, निरोधः, विरोधः, विरुद्धत्वं, वहिभोकः.—(Exception) वर्जनेन, पयुद्वस्तः, युद्वस्तः, उपसंहारः -हरणं, व्यावृत्तिः, पयितिरक्तः.
 EXCLUSIVE, *a.* (Debaring) निवारकः -का -कं, बाधकः -का -कं, निषेधकः -का -कं.—(Possessed to the exclusion of others) असामान्येन भुक्तः -क्ता -क्तं, पुष्पभुक्तः -क्ता -क्तं, अन्यपयितिरक्तेण भुक्तः -क्ता -क्तं, अनन्यः -न्या -न्यं, केवलः -ल्ला -ल्लं.—(In logic) वैशेषिकः -की -कं.—(Not including, not taking into the account) वर्जयित्वा, अपास्य, अपहाय, हिता, अपरिग्राह्य; or expressed by रहितः -ता -तं, होनः -ना -नं in comp.
 EXCLUSIVELY, *adv.* (To the exclusion of others, apart) असामान्येन, अपासायनेन, पुष्पकः, एकान्ततः, एकान्ते, अन्यपयितिरक्तेण, केवलं, विजने.—(Without including) वर्जयित्वा, अपास्य, अपरिग्राह्य.
 EXCLUSIVENESS, *s.* कैवल्यं, केवलत्वं, अनन्यता, असामान्येन परिभोगः.
 To EXCOGITE, *v. a.* प्रचिन्त् (c. 10. -चिन्तयति -यितुं), परिचिन्त्, पिचिन्त्, मनसा कृप् (c. 16. कल्पयति -यितुं), परिकृप्.
 EXCOGITED, *p. p.* प्रचिन्तितः -ता -तं, मनःकल्पितः -ता -तं, परिकल्पितः -ता -तं.
 EXCOGITATION, *s.* उपायचिन्तनं, परिचिन्ता, मनसा परिकल्पनं.
 To EXCOMMUNICATE, *v. a.* स्त्रीष्टीयसमाजाद् बहिष्कृ or निराकृ or निरसृ (c. 4. -सस्यति -स्यतुं), स्त्रीष्टीयसमाधिकाराद् भञ्ज् (c. 10. भञ्जयति -यितुं) or च्यु in caus. (चापयति -यितुं), सर्पाङ्गीकृ, अपाङ्गीकृ.
 EXCOMMUNICATED, *p. p.* स्त्रीष्टीयसमाजाद् बहिष्कृतः -ता -तं or निराकृतः -ता -तं, अपाङ्कः -क्ता -क्तं, अपाङ्गीकृतः -ता -तं.
 EXCOMMUNICATION, *s.* स्त्रीष्टीयसमाजाद् बहिष्करणं or निराकरणं or निरसनं, सर्पाङ्गीकरणं, अपाङ्गीकरणं; 'by edict, सर्पाङ्कपत्रं.
 To EXORCIATE, *v. a.* त्वक्चेदं कृ, त्वग्भेदं कृ, चर्मद्यतं कृ, त्वगुल्लेखनं कृ, चर्म लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं) or उञ्जिस् or दृ in caus. (दारयति -यितुं) or विद्, त्वप् (nom. त्वपयति -यितुं), चर्म पृप् (c. 1. पृषति -यितुं) or निपृप्, निस्त्वचीकृ.
 EXCORIATED, *p. p.* द्यतपन्मा -म्मा -म्मे (न्), उञ्जितपन्मा &c., विदा-

रितत्वक् *m. f. n.*, निधम्मा &c., पणितचम्मा &c., निस्त्वचः -चा -चं.
 EXCORIATION, *s.* त्वक्क्षतिः *f.*, चर्मक्षतिः *f.*, त्वक्परिक्षतिः *f.*, चर्मलिखनं, त्वक्चेदः, त्वग्भेदः, त्वगुल्लेखनं, त्वगदारणं, चर्मदारणं, चर्मनिपृषणं.
 EXCORTICATION, *s.* निस्त्वचीकरणं, निर्वेत्कलीकरणं, त्वक्परिपुटनं.
 EXCREMENT, *s.* शकृत् *n.*, पुरीषं, उच्चारः, उच्चरितं, अमेध्यं, मलं, शरीरमलं, विषा, विषा, विद् *f.*, (प्), मूषः -चं, शरीरं, शमलं, अवस्करः, अपस्करः, वर्चस्कः -स्कं, कल्के, हवं, दूयं, पूतिकं, शोषनं, किट्टं; 'excrement and urine,' पियमूत्रं; 'to void excrement,' पुरीषोत्सर्गं कृ, विश्वमूत्रोत्सर्गं कृ, गु (c. 6. गुवति -यितुं).
 EXCREMENTAL, *a.* उच्चरितः -ता -तं, उत्सर्जितः -ता -तं, हवः -ता -तं.
 EXCREMENTITIOUS, *a.* मली-लिनी-रि (न्), पुरीषमयः यी -यं, विषमयः -यी -यं.
 EXCRESCENCE, *s.* गलदः -गदका, स्फोटः -टकः, अर्जुदः, आभोगः; 'fleshy excrecence,' अधिमांसं; 'on the tongue,' अधिनिहः; 'on the bone,' अध्यास्थि *n.*
 To EXCRETE, *v. a.* उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), मूत्रपुरीषोत्सर्गं कृ, उच्चर् (c. 1. -चरति -रितुं), गु (c. 6. गुवति -यितुं), हृद् (c. 1. हृदते, हृष्टुं).
 EXCRETED, *p. p.* उच्चरितः -ता -तं, हवः -ता -तं, मूत्रः -ना -नं.
 EXCRETION, *s.* (Act of excreting) उत्सर्गः, उत्सर्जनं, उचारणं.—(That which is excreted), उच्चारः, उच्चरितं, मलं. See EXCREMENT.
 EXCRETIVE, EXCRETORY, *a.* उत्सर्गकारी -रिणी -रि (न्), उच्चारकः -का -कं, मलबहिष्कारकः -का -कं, मलरेचकः -का -कं.
 To EXCRUCIATE, *v. a.* व्यच् (c. 10. व्यचयति -यितुं), तप् in caus. (तापयति -यितुं), सन्नप्, परितप्, यत् in caus. (यातयति -यितुं), कृप् in caus. (कपयति -यितुं), तिग्मयातनां दा or कृ.
 EXCRUCIATED, *p. p.* व्यथितः -ता -तं, सन्नप्तः -प्ता -प्तं, कपितः -ता -तं.
 EXCRUCIATING, *a.* व्यथकः -का -कं, व्याकट -रौ -रं, उद्वेजनकर -रौ -रं, सनापकः -का -कं, तिग्मयातनाकारी -रिणी -रि (न्), अरुनुदः -दा -दं, प्रमाची -यिनी -यि (न्).
 EXCRUCIATION, *s.* तिग्मयातना, तीव्रवेदना, यातना, व्याप -थनं.
 To EXCULPATE, *v. a.* दोषात् or अपराधात् गुप् in caus. (शोधयति -यितुं) or विशुप् or परिशुप् or मुष् (c. 6. मुञ्चति, मोक्तुं), निदोषीकृ, निरपराधीकृ, अनपराधिनं -धिनीं -धि कृ.
 EXCULPATED, *p. p.* दोषमुक्तः -क्ता -क्तं, विशोधितः -ता -तं, विशुद्धः -द्धा -द्धं, निदोषः -पा -पं, निरपराधः -धा -धं, विगतदोषः -पा -पं, गतकलङ्कः -क्का -क्तं.
 EXCULPATION, *s.* विशोधनं, विशुद्धिः *f.*, परिशोधः -धनं, दोषमुक्तिः *f.*, दोषमोचनं, निदोषीकरणं, निरपराधीकरणं, दोषप्रथापनं, दोषमार्जनं.
 EXCULPATORY, *a.* शोधकः -का -कं, शोपनः -ना -नं, विशोधकः -का -कं, विशोधनः -ना -नं, परिशोपनः -ना -नं, दोषमोचकः -का -कं, निदोषकारी -रिणी -रि (न्).
 EXCURSION, *s.* (Ramble) भ्रमणं, परिभ्रमः -मणं, विहारः, विहरणं.—(Deviation) उक्लमा, विचलनं, व्यभिचारः, भ्रान्तिः *f.*, पथसागः, पथभ्रंशः, पथोद्धनं, पथातिक्रमः.
 EXCURSIVE, *a.* भ्रमी -मिथी -मि (न्), भ्रमणकारी -रिणी -रि (न्), उक्लान्त-मयैदः -दा -दं, व्यभिचारी -रिणी -रि (न्), विहारी -रिणी -रि (न्), भ्रमणार्थः -गी -जी.
 EXCUSABLE, *a.* क्षमणीयः -या -यं, क्षम्यः -या -यं, क्षमाहं -हं -हं, क्षम्यः -या -यं, शोषनीयः -या -यं, मार्जनीयः -या -यं, मोचनीयः -या -यं, सहनीयः -या -यं.
 To EXCUSE, *v. a.* (Pardon) क्षम् (c. 1. क्षमते -ति, क्षतुं), क्षम्य्, मृप् (c. 4. मृष्यति, मर्चिन्तुं, क्षुं, c. 10. मर्षयति -यितुं).—(Free from

fault) दोषान् or अपराधान् शब् (c. 10. शोधयति -यितुं) or विशुष् or परिशुष् or मुष् (c. 6. मुचति, मोक्षुं, निर्दोषीकृ—(Extenuate a fault or crime) दोषं or पापं धम् or छद् (c. 10. छादयति -यितुं) or आछद् or मूष् (c. 2. माष्टि -ष्टुं), दोषधालनं कृ—(Remit) अपमृन् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), मुष्, विमुष्—(Excuse one's self) उत्तरं कृ or दा, अपदेशं कृ, व्यपदेशं कृ, छस कृ, आत्मदोषं छद्, आत्मानं शुष्, आत्मदोषमार्जनं कृ, छलं कृ, अपदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), व्यपदिश; 'excuse me,' प्रसीदतु भवान्.

EXCUSE, s. उत्तरं, उत्तरदानं, अपदेशः, व्यपदेशः, छस n. (न), दोषछादनं, पापच्छादनं, आच्छादनं, शुद्धिः f., विशुद्धिः f., शोधनं, पापशोधनं, निमित्तं, दोषमार्जना, दोषधालनं, दोषप्रधालनं, अनुनयः, उपदेशः, प्रत्यस्कन्दः, कैतयं, छलं, धमाप्रापणं.

EXCUSED, p. p. धान्तः -न्ता -न्ते, मुक्तः -क्ता -क्ते, विमोचितः -ता -तं, अवसृष्टः -ष्टा -ष्टं.

EXCUSELESS, a. निरुत्तरः -रा -रे, अद्यमणीयः -या -यं, अद्यमार्हः -हेतु -हेतु.

EXCUSER, s. (One who pleads for another) पदार्थम् उत्तरवादी m. (न), पदधर्मात् m. (न), छसकारी m. (न).—(One who forgives) धन्ता m. (न).

EXECRABLE, a. गर्हणीयः -या -ये, गर्ह्यः -व्यै -व्यै, गर्हितः -ता -तं, आपाहः -हेतु -हेतु, घृणाहः -हेतु -हेतु, द्वेषः -व्या -व्यं, द्वेषणीयः -या -यं, आक्रोशनीयः -या -यं.

EXECRABLY, adv. गर्हणीयं, गर्ह्यं, गर्हितं, गर्ह्यप्रकारेण, द्वेषणीयं.

To EXECRATE, v. a. शप् (c. 1. शपति -ते, c. 4. शप्ति, शप्ति), अभिशप्, परिशप्; गर्ह (c. 1. गर्हते -र्हिषुं), आक्रुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), अमङ्गलं or अनिष्टम् आशंस (c. 1. -शंसते -सितुं), भर्त्स (c. 10. भर्त्सयति -यितुं), धिक्, पृष् (c. 1. पृष्ठते -यितुं), चाप् in des. (वीभत्सते -तितुं).

EXECRATED, p. p. शप्तः -न्ता -न्ते, अभिशप्तः -न्ता -न्ते, गर्हितः -ता -तं, आक्रुष्टः -ष्टा -ष्टं, धिक्कृतः -ता -तं, निर्भर्त्सितः -ता -तं, अभिशक्तः -क्ता -क्तं.

EXECRATION, s. शपः, अभिशपः, शपः -यनं, शपयः, परिशपयः, आक्रोशः -शनं, अवक्रोशः, उपक्रोशः, भर्त्सनं, निर्भर्त्सनं, तर्जनं, अभिपङ्गः, अभिपङ्गः, गालिः m.

To EXECUTE, v. a. कृ, विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), निर्वह् in caus. (-वाहयति -यितुं), सम्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), निष्पद्, अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -धातुं), आस्था, समास्था, साप् (c. 10. साधयति -यितुं), संसाप्, सिद्धीकृ, वृत् in caus. (वर्त्तयति -यितुं), निर्वृत्, निवृत्, संवृत्, प्रवृत्, प्रणी (c. 1. -शयति -जेतुं), सम्प्रणी, षट् (c. 10. षटयति -यितुं), आवद् (c. 1. -चरति -रितुं), समाचर्, प्रपुञ् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), (Inflict capital punishment) धर्मसमाविचारानुसारेण यथदण्डाहं हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं), यथदण्डं कृ, प्राणदण्डं कृ.

EXECUTED, p. p. कृतः -ता -तं, अनुष्ठितः -ता -तं, निष्पादितः -ता -तं, निष्पन्नः -न्ता -न्ते, सम्पादितः -ता -तं, विहितः -ता -तं, निर्विहितः -ता -तं, आचरितः -ता -तं, सिद्धीकृतः -ता -तं, साधितः -ता -तं, प्रणीतः -ता -तं, यटितः -ता -तं.—(Put to death by judicial sentence) धर्मसमाविचारानुसारेण हतः -ता -तं or व्यापादितः -ता -तं.

EXECUTION, s. (Performance) करणं, विधानं, अनुष्ठानं, आचरणं, निर्वहणं, निर्वहः, निष्पादनं, सम्पादनं, निर्वर्त्तनं, साधनं, सिद्धिः f., निष्पत्तिः f.—(Putting to death by judicial sentence) धर्मसमाविचारानुसारेण प्राणापातः or प्राणहननं or प्राणदण्डः, यथदण्डाहं पातः, यथः, हत्या, व्यापादनं, मारणं; 'place of execution,' यथभूमिः f., यथस्थानं, यातस्थानं, यथस्थली.

EXECUTIONER, s. यातुकपुरुषः, पातकजनः, यथपुरुषः, यथकर्मधिकारी m.

(न), मृतपाः m., दण्डपाशिकाः.

EXECUTIVE, a. सम्पादकः -का -कं, निष्ठाहकः -का -कं, साधकः -का -कं, विधायकः -का -कं, प्रवर्त्तकः -का -कं, निष्पादकः -का -कं, प्रणायकः -का -कं.

EXECUTOR, s. मृतपन्निरूपणाधिकृतः, मृतलेखाधिकारी m. (न), मृतकस्मीधिकारी m., मृतकस्मीनिर्वाहकः, मृतकस्मीसम्पादकः, मृतपन्नानुसारेण तद्विषयनिर्वाहकः.

EXECUTORSHIP, s. मृतजनकस्मीधिकारिणः पदं or कर्म n. (न).

EXECUTRIX, s. मृतलेखाधिकारिणी स्त्री, मृतकस्मीधिकारिणी.

EXHAUSIS, s. व्याख्या -ग्यानं, विवरणं, व्याकरणं, विवृतिः f., उद्देशः.

EXEGETICAL, a. व्याचकः -का -कं, उद्देशकः -का -कं, प्रकाशकः -का -कं.

EXEGETICALLY, adv. व्याख्याक्रमेण, प्रकाशनार्थं, उद्दिश्य, विवरणार्थं.

EXEMPLAR, s. प्रमाणं, प्रतिमा -मानं, उपमा, प्रतीकरूपं, आदर्शः, प्रतिकृतिः f., व्यापारः, दृष्टान्तः.

EXEMPLARILY, adv. प्रमाणतम्, प्रमाणयन्, प्रमाणम् इव, प्रमाणरूपेण, प्रामाणिकप्रकारेण, दृष्टान्तरूपेण, अनुकरणीयप्रकारेण, अनुकरणीयं.

EXEMPLARINESS, s. अनुकरणीयता, अनुकरणयोग्यता, अनुगम्यत्वं, अनुवर्त्तनीयत्वं, प्रामाणिकत्वं, प्रमाणयोग्यता, प्रामाण्यं, दृष्टान्तता.

EXEMPLARY, a. प्रमाणयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुकरणयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुकरणीयः -या -ये, अनुकरणाहः -हेतु -हेतु, अनुगम्यः -म्या -म्यं, अनुवर्त्तनीयः -या -यं, दृष्टान्तयोग्यः -ग्या -ग्यं, प्रामाणिकः -को -कं, दाष्टान्तिकः -को -कं.

EXEMPLIFICATION, s. उदाहरणं, उदाहारः, समुदाहरणं, उद्देशः, भिदर्शनं, प्रदर्शनं, दृष्टान्तः, दृष्टान्तोक्त्यर्थं, उल्लेखः.

EXEMPLIFIED, p. p. उदाहृतः -ता -तं, समुदाहृतः -ता -तं, प्रदर्शितः -ता -तं, उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, दृष्टान्तेन स्पष्टीकृतः -ता -तं or प्रकाशितः -ता -तं.

To EXEMPLIFY, v. a. दृष्टान्तेन स्पष्टीकृ or प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं) or प्रदृश (c. 10. -दर्शयति -यितुं) or उद्दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), दृष्टान्तोक्तुं, उदाह (c. 1. -हरति -हेतुं), व्याह.

To EXEMPT, v. a. मुष् (c. 6. मुचति, मोक्षुं, c. 10. मोचयति -यितुं), विमुष्, निर्मुष्, विनिर्मुष्; मोक्ष (c. 10. मोक्षयति -यितुं), विमोक्ष; विमृन् (c. 6. -मृजति -सृष्टुं, c. 10. -सर्जयति -यितुं), अवमृन्; 'to exempt from taxes,' अकरीकृ, निष्करीकृ, साधनीकृ.

EXEMPT, EXEMPTED, a. and p. p. (Free from) पञ्जितः -ता -तं, विपञ्जितः -ता -तं, मुक्तः -क्ता -क्ते, विनिर्मुक्तः -क्ता -क्ते, निर्मुक्तः -क्ता -क्ते, शून्यः -न्या -न्ये, रहितः -ता -तं, हीनः -ना -नं, विनाकृतः -ता -तं, विमुक्तः -क्ता -क्ते, विगतः -ता -तं, वीतः -ता -तं; 'exempt from bias,' मुक्तसङ्गः -ङ्गा -ङ्गे, सङ्गमुक्तः -क्ता -क्ते, सङ्गपञ्जितः -ता -तं, सङ्गहीनः -ना -नं, विगतसङ्गः -ङ्गा -ङ्गे; 'exempt from passion,' वीतरागः -गा -गं. Or expressed by अ or निर् prefixed; as, 'exempt from tax,' अकरः -रा -रे, निष्करः -रा -रे.—(Not liable) अनधीनः -ना -नं, अनायतः -न्ता -न्ते.

EXEMPTION, s. (Freedom from) मुक्तिः f., मोक्षः, विनिर्मुक्तः, निर्मुक्तः, विमोक्षः, विरहः, राहित्यं, रहितत्वं, शून्यता, अभावः, असम्भवः, व्यावृत्तिः f.; 'exemption from war,' युद्धाभावः. Or expressed by अ prefixed; as, 'exemption from fear,' अभयः; 'exemption from exertion,' अनायासः; 'exemption from taxes,' अकरत्वं.

To EXENTERATE, v. a. निरन्तरीकृ, नाडी or सन्तानिषि वहिष्कृ.

EXEQUIAL, a. शौद्धदेहिकः -की -कं, अन्त्येष्टिक्रियासम्बन्धी -न्धनी -न्धि (न), सन्तानिक्रियासम्बन्धी &c., श्राद्धादिकर्मसम्बन्धी &c.

EXEQUIES, s. शौद्धदेहिकं, शौद्धदेहिकक्रिया, अन्त्येष्टिक्रिया, अन्त्येष्टिः f.

मन्दणं -णा, प्रवर्त्तकवाक्यं, विनयवाक्यं, प्रोत्साहः -हन्, प्रवर्त्तनं, प्रयोगनं, प्रेरणा.

EXHORTATIVE, EXHORTATORY, *a.* उपदेशकः -दा -हं, प्रयोधकः -दा -हं, प्रयोदनः -ना -नं.

EXHORTED, *p. p.* प्रयोधितः -ता -तं, प्रयोदितः -ता -तं, उपदिष्टः -ष्टा -ष्टं.

EXHORTER, *s.* उपदेशा *m.* (ष्टृ), उपदेशी *m.* (न्), प्रयोधकः, प्रवर्त्तकः, प्रयोजकः, प्रोत्साहकः, उत्साहहेतुकः, प्रेरकः.

EXHUMATION, *s.* शवोत्खननं, मृतशरीरोत्खननं.

To EXHUME, *v. a.* शवं or मृतशरीरम् उत्खनन् (c. 1. -खनति -निर्तु).

EXHUMED, *p. p.* उत्खातः -ता -तं, प्रोत्खातः -ता -तं, एमशानवहिष्कृतः -ता -तं.

EXIGENCE, EXIGENCY, *s.* (Urgent need) प्रयोजनं, संवश्यकता, आवश्यकाव, कार्यवशः, —(Occasion) अवसरः, समयः, प्रस्तावः. —(Distress) आपद् *f.*, विपद् *f.*, विपत्तिः *f.*; 'according to the exigency,' यथाप्रयोजनं, प्रयोजनवत्, अवश्यवत्, यथासमयं, यथावसरं, प्रस्तावसदृशं; 'in this exigency,' इह समये.

EXILE, *s.* प्रवासः -सत्तं, विवासः -सत्तं, निर्वासनं, विप्रवासः -सत्तं, उद्वासः -सत्तं, प्रवाजनं, गृहभङ्गः, स्वदेशाद् दूरीभावः or निरसनं or निराकरणं, दूरसंस्थानं; 'the person exiled,' प्रवासी *m.* (न्), विप्रवासी *m.*

To EXILE, *v. a.* विवस् in caus. (-वासयति -यितुं), प्रवस्, निर्वस्, विप्रवस्; प्रवन् in caus. (-व्राजयति -यितुं), स्वदेशाद् बहिष्कृत or निराकृत or दूरीकृत or निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं) or अपानुद् (c. 6. -नुदति -नोदुं) or निःसृ in caus. (-सारयति -यितुं), देशान्तराकृत.

EXILED, *p. p.* प्रवासितः -ता -तं, विवासितः -ता -तं, स्वदेशदूरीकृतः -ता -तं.

To EXIST, *v. n.* (Be) अस् (c. 2. अस्ति), भू (c. 1. भवति -वितुं), सम्भू, वृत् (c. 1. वर्त्तते -वर्त्तितुं), प्रवृत्, विद् in pass. (विद्यते), जन् (c. 4. जायते), उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं). —(Live) जीव् (c. 1. जीवति -वितुं), प्राण् (c. 2. प्राणिति -तुं, rt. अन्). —(Remain) स्या (c. 1. तिष्ठति, स्यातुं), वृत्, धान् (c. 2. आस्ते).

EXISTENCE, *s.* जीवनं, जीवितं, जीवः -वा, वृत्तिः *f.*, वर्त्तनं, भवः, भावः, सम्भवः, वृत्तिता, अस्ति ind., सत्त्वं, सत्ता, प्राणपरिग्रहः, प्राणधारणं, असुधारणं, निश्चयनप्रशसनं, सद्भावः, अवस्थाः, स्थितिः *f.*

EXISTENT, *a.* जीवी -विनी -वि (न्), जीवन् -वन्नी -वत् (त्), वर्त्तमानः -ता -तं, विद्यमानः -ता -तं, वर्त्तिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, भविष्णुः -ष्णुः -ष्णु, भिषमायः -या -यं, सन् सती सत् (त्).

EXIT, *s.* निष्क्रमः -मणं, निर्गमः, विनिर्गमः, निर्धारणं, निष्क्रान्तिः *f.*, अपगमः, अपक्रमः -मणं, अपपानं. —(In dramatic language) निष्क्रान्तः -न्ता -न्तं.

To EXONERATE, *v. a.* (Unload) भाराद् मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्तुं) or विमुच्; भारम् उच् in caus. (-तारयति -यितुं) or अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), निर्भारं -रां -रं कृ. —(Clear) शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं), विशुष्; दोषाद् मुच्, निर्दोषं -पां -पं कृ.

EXONERATED, *p. p.* भारमुक्तः -क्ता -क्तं, दोषमुक्तः -क्ता -क्तं, विशोधितः -ता -तं.

EXORABLE, *a.* वरदः -दा -दं, मुप्रसादितः -ता -तं, सान्त्वनीयः -या -यं.

EXORBITANCE, EXORBITANCY, *s.* अपरिमितत्वं, अमर्यादा, मर्यादातिक्रमः, निर्माध्यस्थं, अमाध्यस्थं, अमितत्वं, अधिकां, अतिरेक्यं, अधिकता, उद्रेकः, वैपम्यं, उत्क्रमः.

EXORBITANT, *a.* अपरिमितः -ता -तं, अमितः -ता -तं, अतिमर्यादः -दा -दं, अमर्यादः -दा -दं, अतिमात्रः -त्रा -त्रं, अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, उद्विक्तः -क्ता -क्तं, अमध्यस्थः -स्था -स्थं, निर्माध्यस्थः -स्था -स्थं, उत्क्रान्तमर्यादः -दा -दं, अधिकः -क्ता -क्तं, विपमः -मा -मं.

EXORBITANTLY, *adv.* अपरिमितं, अतिमर्यादं, अतिमात्रं, विपमं.

To EXORCISE, *v. a.* भूतोपहतजनात् शपनमन्त्रादिना भूतम् अपसृ in

caus. (-सारयति -यितुं), असुकरजनं त्यक्ता दूरम् अपैहि इति शपयपूर्वम् भूतं वद् (c. 1. वदति -दितुं).

EXORCISM, *s.* भूतोपहतजनात् शपनमन्त्रादिना भूतापसारणं.

EXORCIST, *s.* शपनमन्त्रादिना भूतापसारी *m.* (न्) or भूतापसारकः.

EXORDIUM, *s.* वाङ्मुखं, वाक्प्रारम्भः, आभाषः, परिभाषा, प्रकरणं, प्रस्तावः -चना, उपोद्घातः, प्रारम्भः, वन्दना.

EXORSSATED, EXOSSEOUS, *a.* निरस्थीकृतः -ता -तं, अस्थिरहितः -ता -तं.

EXOTERIC, *a.* बाह्यः -ह्य -ह्यं, साधारणः -णा -णी -यं, सुव्यक्तः -क्ता -क्तं.

EXOTIC, *a.* विदेशीयः -या -यं, विदेशी -शिनी -शि (न्), वैदेशिकः -की -कं, विदेशजः -जा -जं, परदेशी -शिनी -शि (न्), पारदेशिकः -की -कं, अन्यदेशीयः -या -यं, अन्यदेशोद्भवः -वा -वं, बहिर्भवः -वा -वं.

EXOTIC, *s.* (Plant) विदेशीयवृक्षः, अन्यदेशीयवृक्षः.

To EXPAND, *v. a.* विलृ in caus. (-स्तारयति -यितुं), वितन् (c. 8. -तनोति -नितुं), व्यातन्, प्रतन्, विततीकृ; विसृ in caus. (-सारयति -यितुं), प्रसृ, विकृ in caus. (-काशयति -यितुं), प्रकाश, प्रष् (c. 10. प्रषयति -यितुं), विवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं, or caus. -वारयति -यितुं), विकृ in caus. (-कासयति -यितुं), वृष् in caus. (वर्षयति -यितुं), प्रवृष्, प्रषष् (c. 10. -पषयति -यितुं), व्यादा (c. 3. -ददाति -दातुं), कठोर (nom. कठोरयति -यितुं); 'expand itself,' व्याप (c. 5. -आप्नोति -आप्नुं).

To EXPAND, *v. n.* विलृ in pass. (-स्तोष्यते), वितन् in pass. (-तन्यते), विततीभू, विजृम्भ् (c. 1. -जृम्भते -जृम्भितुं), विवृ in caus. pass. (-वर्ष्यते), प्रवृष् (c. 1. -वर्षते -वर्षितुं), प्रषष् (c. 1. -पषते -पषितुं). —(As flowers) विकृ (c. 1. -कसति -सितुं), प्रविकृ, स्फुट् (c. 6. स्फुटति -टितुं), फुल्ल (c. 1. फुलति -लितुं).

EXPANDED, *p. p.* विततः -ता -तं, प्रविततः -ता -तं, ततः -ता -तं, सन्नतः -ता -तं, विस्तारितः -ता -तं, विस्तीर्णः -र्ण -र्णं, विलृतः -ता -तं, विवृतः -ता -तं, विसारितः -ता -तं, प्रसारितः -ता -तं, विसृतः -ता -तं, प्रसृतः -ता -तं, व्याप्तः -प्ता -प्तं, प्रपितः -ता -तं, प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, व्याप्तः -प्ता -प्तं, विततीकृतः -ता -तं, विजृम्भितः -ता -तं, उज्जृम्भितः -ता -तं, प्रपविततः -ता -तं. —(As a flower) विकसितः -ता -तं, फुल्लः -प्ता -प्तं, उफुल्लः -प्ता -प्तं, स्फुटितः -ता -तं.

EXPANDING, *a. or part.* विकाशी -शिनी -शि (न्) or विकासी, विकृष्टः -रा -रं -स्वरः -रा -रं, विकृसन् -सन्नी -सत् (त्), प्रसारी -रिणी -रि (न्).

EXPANSE, *s.* (A spreading, extent) प्रपञ्चः, विकाशः, विस्तारः, प्रसरः, वितानकं, सन्नतिः *f.*, तानं, प्रतानः, पाटः; 'expanse of heaven,' व्योम *n.* (न्), व्योमविलृतं, शून्यं; 'of water,' वारिचत्वरः.

EXPANSIBILITY, *a.* विस्तारणीयता, विकाशनीयता, विस्तारक्षमता, व्यापकत्वं.

EXPANSIBLE, *a.* विस्तारयितुं or वितनितुं शक्यः -क्या -क्यं, विस्तारणीयः -या -यं, विस्तारक्षमः -मा -मं, विततीकरणीयः -या -यं.

EXPANSION, *s.* विस्तारः, विलृतिः *f.*, विस्तरः, विततिः *f.*, प्रततिः *f.*, सन्नतिः *f.*, तन्तिः *f.*, विकाशः -शनं, प्रकाशः -शनं, प्रसारः -रणं, प्रसरः, परिसरः, विवृतिः *f.*, विवारः, विसरणं, व्यादानं, विसर्पणं, प्रसर्पणं, प्रपञ्चः, व्याप्तिः *f.*, व्यापनं, व्यापकत्वं, विजृम्भणं, विह्वतिः *f.*, व्यासः, परिच्छेपः, अतिरिक्तता.

EXPANSIVE, *a.* व्यापकः -क्ता -क्तं, व्याप्तिमान् -मती -मत् (त्), विस्तारकः -क्ता -क्तं, प्रसारी -रिणी -रि (न्), विसर्पी -विषी -विषी (न्), सान्निधिकः -की -कं.

To EXPATRIATE, *v. n.* सुविस्तरं or प्रपञ्चेन वद् (c. 1. वदति -दितुं) or व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), वाग्विस्तारं कृ, अत्युक्तिं कृ. —(Rove at large) विह्व (c. 1. -हरति -हर्तुं), परिभ्रम् (c. 1. -भ्रमति, c. 4. -भ्राम्यति -भ्रमितुं).

To expatriate, v.a. प्रवस् in caus. (-पानयति -यितुं), विदन्. ल्येनात्
 बहिष्कृ or दूरीकृ or निराकृ or निःकृ in caus. (-नारयति -यितुं,
 देशान्तरीक.

EXPATRIATED, p.p. प्रवासितः-ता-तं, वियासितः-ता-तं, लुदेजयितः-ता-तं.

EXPATRIATION, s. प्रवासः - सनं, विद्वान्तं, प्रज्ञागन्तं, स्वदेशान्तरागमनं.

To EXPECT, v. a. प्रतीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -यिषु), अपेक्ष्, अपेक्ष्. अन्तर्दिष्ट्,
उद्दीक्ष्, निरीक्ष्, प्रतिपाल् (c. 10. -पालयति -यिषु), पाल् (c. 1.
-कांयति -यिषु), प्रत्याकांक्ष्, वद्विज् (c. 1. -पश्यति -यिषु).

TO EXPECT, v. n. प्रतीक्षां कृ, प्रत्याशां कृ, प्रतीक्षी -दिश्री -दिश भू.

EXPECTABLE, a. अपेक्ष्यः-क्ष्या-क्ष्यं, अपेक्षणीयः-या-यं, मतीक्ष्यः-क्ष्या-क्ष्यं.

EXPECTANT, a. प्रतीक्षी-धिष्णी-धि (न), प्रतीक्षकः-क्षा-क्षं, अपेक्षी-
-धिष्णी-धि (न), अपेक्षकः-क्षा-क्षं, अपेक्षः-द्या-क्षं, प्रत्याज्ञी-गिनि-
-धि (न), आकांक्षी-धिष्णी-धि (न), रामलाजः-शा-क्षं, अर्पनी-विनी-
-धि (न).

EXPECTATION, ४. अपेक्षा, प्रतीक्षा-धनं, अपेक्षा, उदीपणं, सम्प्रतीक्षा.
निरीक्षा, प्रत्याशा, आशा, अपाश्रयः, अभिनन्दा; 'in expectation.'
अपेक्षया.

EXPECTED, *p. p.* अपेक्षितः -ता -तं, प्रतीक्षितः -ता -तं, आकाङ्क्षितः -ता -तं, चिन्तकलितः -ता -तं; 'to be expected,' अपेक्षणीयः -या -यं, आकाङ्क्षणीयः -या -यं.

To EXPECTORATE, v.a. श्पेयान् or श्पेयन् निरस् (c. 4. -स्पयति -षति) or उतिष्प (c. 6. -क्षिपति -क्षेत्) or उद्ग (c. 6. -गिरति -गर्ति -र्ति) or मुखाद् निस् in caus. (-सारयति -सिन्), श्पेयनिरसनं कृ, निर्घट् (c. 1. -धेवति -धेवि), वक्त्रास् (c. 1. -वामते -सिन्).

EXPECTORATED, *p.p.* निप्रसृतः-ता-तं, मुखनिरस्तः-स्ता-स्तं, मुखनिःसारितः-ता-तं.

EXPECTORATION, s. श्लेष्मनिरसनं, निष्पृतिः; *f.* निष्ठेयन्, उत्कासनं, श्लेष्मोत्थेयः.

EXPECTORATIVE। श्पेक्षवर्धकः-का-कं, कम्पवर्धकः-क्षा-कं, कम्पकरः-रो-रं

EXPEDIENCE, EXPEDIENTY. *s.* युक्ता, युक्तिः *f.* योग्यता, उपयुक्तत्वं, उपयोगिता, उपयोगः, औचित्यं, उपपत्तिः *f.* यापातय्यं, यापाय्यं, सम्प्रदाता, सोपकारत्वं, सार्थत्वं.

EXPEDIENT, a. उपयोगी -गिनी -गि (न्), उपयुक्त -क्ता -क्तं, सोपकाट
-रा -रं, शर्षयुक्त -क्ता -क्तं, शर्षकाट -री -रं, सार्षक -का -कं, हितः
-ता -तं, योग्यः -ग्या -ग्यं, उपकारकः -का -कं, समुलः -ला -लं.

EXPEDIENT, *s.* (Means) उपायः, चतुर्भाषाः, गतिः, *f.*, साधनं, कर्मसाधनं, गुणः, अङ्गं, विधानं, उपकरणं, सम्भवः, योगः, उपपत्तिः, *f.*, उपपन्नः. The six expedients of defence are साधनं, विग्रहः, धानं, धावनं, द्वेषः, आश्रयः. The four expedients for reducing an enemy are भेदः, दूषणः, साधनं, हानं.

EXPEDIENTLY, adv. युक्तं, यथायोग्यं, यपोचितं, सोपकारं, सफलं, स्थाने.

To expedite, &c. त्वर् in caus. (त्वरयति-यितुं), सत्वरर्, त्वरितं or सत्वरं कृ or विधा (c. 3. -द्भाति-भातुं), or सम्यद् in caus. (-माय-यति-यितुं) or साध् (c. 10. साधयति-यितुं) or प्रवृत्त in caus. -वृत्त-यति-यितुं), ज्येष्ठ (nom. ज्येष्ठयति-यितुं), शीघ्र (nom. शीघ्रयति-यितुं). —(Despatch) सत्वरं प्रस्था in caus. (-स्थापयति-यितुं)

EXPEDITED, p. p. त्वरितं कृतः-ता-तं or सम्पादितः-ता-तं, येनितः-ता-तं.

EXPEDITION, s. (Haste, speed) त्वरा, तूर्ण्यः *f.* सत्वरता, त्वरणं, शीघ्रता, शैघ्र्यं, धिप्रता, द्रुतत्वं, वेगः-गता, आवेगः, चवः, प्रचवः, लघुता, छाप्रयः, अचिलचः, बहोमः, धिप्रकाचित्तं, शीघ्रनिर्वाहः, त्वरितगतिः *f.* शीघ्रगमनं, आगुमनः.—(March of an army, &c.) प्रसन्नं, प्रयासं, यानं, गमनं, गतिः *f.* यात्रा, अग्निप्रेषणं, अग्निनिर्वाहः—

(Enterprise) प्रवृत्ति: f., व्यवसायः.

EXPEDITION, *n.* त्वरितः-ता-तं, सत्वरः-रा-रं, त्वरायान्-यता-यत्
(तृ), त्वरायितः-ता-तं, शीघ्रः-प्रा-प्रं, शिघ्रः-प्रा-प्रं, शीघ्रकारी
-रिनी-रि (न), विप्रकारी &c., ज्योतिषः-जा-जं-ज्यौ-जिनी-जि
(न), ज्योतिषितः-ता-तं, ज्योतिषः-जा-जं, ज्युतः-ता-तं, लघुः-सु-
-सु, वेगो-गिनो-गि (न), वेगवान्-यता-यत् (तृ), त्वो-विनी-वि
(न), त्वरुः-रा-रं, त्वरुः-का-कं, ज्योतिषः-जा-जं, शीघ्रगामी
-मिनो-मि (न), त्वरितगतिः-ति-ति ; 'being expeditious,' शीघ्रा-
यनायः-या-यं, त्वरायः-ता-तं.

EXPEDITION'S, *adr.* स्वार्थं त्वरं, धामं, ज्ञानं, अद्विष्टितं, ज्ञानं, वेगतम्.

To EXPUL. r. a. (Bani) चिञ्च in caus. (-हामयति-यितुं), प्रवस्, नियन्, पित्र्यन्; प्रहन्, in caus. (-हामयति-यितुं), रुडेगाद् बहिष्क or निराद् or दूरीद्.—(Drive away, eject, dismiss) निरस् (c. 1. -रन्यति-जितुं), चपान्, उडन्, निम् in caus. (-हामयति-यितुं), उलन्, रपन्, नितरणं कृ, चपानुद् (c. 6. -नुदति-नोयुं), निष् in caus. (-हामयति-यितुं), निराकृ, बहिष्कृ, बहिःकृ, दूरीकृ, निष्कृ in caus. (-हामयति-यितुं), वात्स्य (c. 6. -धियति-धोयुं), प्रतिक्षिप्, निधू (c. 5. -धूनेति-धयितुं), भञ् in caus. (-हामयति-यितुं) च्च in caus. (-हामयति-यितुं).

Expelled, p. p. निर्यासितः-ता-तं, विपासितः-ता-तं, प्रपासितः-ता-तं, स्वेदजबहिष्कृतः-ता-तं, निरस्तः-स्ता-तं, अपास्तः-स्ता-तं, निःसारितः-ता-तं, निष्क्रान्तः-ता-तं, बहिष्कृतः-ता-तं, बहिःकृतः-ता-तं, निःस्नानितः-ता-तं, उदस्तः-स्ता-तं, चबकृतः-ष्टा-तं, निर्धूतः-ता-तं, चस्पृतः-ता-तं, व्याधितः-ता-तं, 'from society,' चपपात्रितः-ता-तं, अपपात्रितः-ता-तं, अपात्रितः-स्ता-तं.

EXPELLER, १. निर्वासनकारो *m.* (नृ), अयसारक, अयनोदक, नृदः in comp.

T^o **EXPEND**, v. a. (Disburse) धाम् (c. 1. व्ययति, c. 10. व्यययति -दिहति, rt. डे), व्ययिक्, लज्ज (c. 1. लज्जति, लज्ज्), विमृज् (c. 6. -मृजति -मृज्), विनिमृज् (c. 7. -मृजे -मृजे), व्ययिष् (c. 5. -विनिमृजति -मृजे).—(Lay out, consume) उपयुज् (c. 7. -युजति -युजे), प्रयुज्.—(Waste) विधायि (c. 6. -विधायति -धेयुः), धि (c. 1. धयति, c. 3. धिष्यति or caus. धपयति -यिहति), उपधि, धय क.

EXPENDED, *p. p.* व्ययितः-ता-तै, व्ययिकृतः-ता-तै, व्ययिभूतः-ता-तै,
 अपयितः-ता-तै, विमर्शितः-ता-तै, व्ययितः-ता-तै, विनियुक्तः-ता-
 -तै, प्रयुक्तः-ता-तै.

EXPENDITURE, EXPENSE, *स. व्ययः*, धनव्ययः, अपव्ययः, व्ययिकरणं, व्ययवयः, व्ययवित्तिः, *f.*, विवर्गः, उत्तर्गः—*जर्जनं*, त्यागः, परित्यागः, अथोत्तर्गः, व्ययत्यागः—*धयः*, उपधयः, संधयः, अवधयः, मोक्षयः, क्षेपः, विनियोगः, अपहाटः, न्ययः; 'income and expenditure,' आयव्ययी.

EXPENSELESS, *a.* निर्मूल्यः -त्या -त्यं, निर्व्ययः -या -यं, अल्पमूल्यः -त्या -त्यं.

EXPENSIVE, a. (Costly) बहुमुख्यः -त्या -त्वं, बहुव्ययः -या -यं, बहुपन-
 व्यपेन or बहुमुख्येन ज्ञेयः -या -यं or साध्यः -या -यं, महायः -या -यं,
 दुर्मुखाः -त्या -त्वं, महाहः -हा -हं, महापनः -ना -नं, ज्यमैः -य्या -य्यं.—
 (Extravagant) व्ययी -यिनी -यि (न्), ज्ञातव्ययो &c., अपरिमित-
 व्ययी &c., व्ययशीलः -ला -लं, ज्यवैनाशी -शिनी -शि (न्), ज्यवेता
 -वी -वु (व्).

EXPENSIVELY, adv. बहुधनव्ययेन, बहुमूल्येन, बहुव्ययपूर्ध्वं.

EXPENSIVENESS, & बहुमूल्यता, दुर्लभ्यता, महार्थता, माहाय्यं.—(Extravagance) सतिथ्ययः, माहाय्ययः, बहुमूल्ययः, सचैदमयः.

EXPERIENCE, *s.* (Trial) परीक्षा -क्षणं, अनुभवः.—(Use, practice)
अभ्यासः, प्रयोगाभ्यासः, अभ्यसनं, उपभोगः, भोगः, भुक्तिः *f.*, आषाढः.—

(Knowledge derived from trials) अनुभूतिः *f.*, अनुभवः, वेदनं, संवेदः, वेदित्वं, योषः, प्रतीतिः *f.*, दर्शनं, ज्ञा, परिपाकः, पाकः, परिपक्वता; 'by experience,' अनुभवेन, अनुभवात्, कार्यतः; 'one's own experience,' स्वानुभवः; 'universal experience,' सत्त्वानुभूतिः *f.*

To EXPERIENCE, *v. a.* (Suffer, feel) अनुभू (c. 1. -भवीति -यितुं), भुञ् (c. 7. भुङ्ते, भोक्तुं), उपभुञ्, अश् (c. 5. अश्नुते, अश्नुतुं), उपाश्, समश्, उपागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपगम्, प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुतुं), विद् (c. 10. वेदयते -यितुं), आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), दूश् (c. 7. पश्यति, दृष्टुं).—(Make trial of) परीष् (c. 1. -ईक्षते -यितुं); 'one who has not experienced a battle,' अनासादितविग्रहः.

EXPERIENCED, *p. p.* (Suffered) अनुभूतः -ता -तं, उपागतः -ता -तं, उपगतः -ता -तं, उपभुक्तः -क्ता -क्ते, अनुभूयमानः -ना -नं.—(Skillful by reason of much observation) बहुदृष्टः -ष्टा -ष्टे, बहुदृष्ट्या -श्या -श्र (न), बहुदर्शी -शिनी -शिं (न), परिपक्ववृद्धिः -द्धिः -द्धि, अविपक्ववृद्धिः &c., यद्धः -द्धा -द्धं, कोविदः -दा -दै, व्युत्पन्नः -न्ना -न्नं, अनुभवी -यिनी -वि (न), कहिवानः -ना -नं.

EXPERIMENT, *s.* परीक्षा -क्षणं, परीक्षितं, कष्टिः *f.*, अनुभूतिः *f.*, अनुभवः. To EXPERIMENT, *v. a.* परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -यितुं), निहा in des. (निहासते -यितुं), अनुभू.

EXPERIMENTAL, *a.* परीक्षकः -का -के, अनुभवो -यिनी -वि (न).—(Derived from experience) परीक्षालम्बः -म्बा -म्बे, परीक्षामूलः -ला -लं, अनुभूतिमूलः -ला -लं.

EXPERIMENTALLY, *adv.* अनुभवेन-वात्, स्वानुभवेन, परीक्षापूर्वम्, कार्यतः. EXPERIMENTER, EXPERIMENTALIST, *s.* परीक्षकः, परीक्षणकारी *m.* (न), अनुभावी *m.* (न).

EXPERT, *a.* कुशलः -ला -लं, निपुणः -शा -शे, दक्षः -धा -धं, विदः -ज्ञा -ज्ञं, अभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, प्रवीणः -शा -शे, चतुर -रा -रं, पक्वः -क्ता -क्ते, परिपक्वः -क्ता -क्ते, सुप्रयोगवान् -यती -वत् (न), पटुः -टु -टु, विचक्षणः -शा -शे, कृती -तिनी -ति (न), पेशलः -ला -लं, युक्तिमान् -मती -मत् (न), विशारदः -दा -दै, विदग्धः -ग्धा -ग्धं, चतुर -रा -रं; 'expert in arms,' शस्त्रकुशलः -ला -लं, शस्त्रविद् *m. f. n.*, शस्त्रज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

EXPERTLY, *adv.* निपुणं, चतुरं, सुप्रयोगेण, युक्त्या, सपाटवत्, विज्ञवत्.

EXPERTNESS, *s.* दक्षता, दाक्ष्यं, चतुरता, निपुण्यं, निपुणता, पटुत्वं, पाटवं, कौशल्यं, प्रवीणता, प्रावीण्यं, युक्तिः *f.*, सुप्रयोगः -गता, विज्ञता, अभिज्ञता, वैपक्ष्यं, योग्यता, विदग्धता, वेदग्ध्यः; 'of hand,' हस्तकौशल्यं, हस्तलाभ्यं, कटदक्षता; 'of hands, feet, &c.,' हस्तपादादिदक्षिप्रता.

EXPIABLE, *a.* शोचनीयः -या -यं, शोच्यः -ध्या -ध्ये, निष्करणीयः -या -यं, मोचनीयः -या -यं, माञ्जनीयः -या -यं, क्षणणीयः -या -यं, स्रष्टव्यः -ध्या -ध्ये, प्राप्येत्यः -ता -तं.

To EXPIATE, *v. a.* पापप्रायश्चित्तं कृ, पापनिष्कृतिं कृ, पापं निष्कृ or अपनुद् (c. 6. -नुदति -नोद्) or श् (c. 10. क्षमयति -यितुं) or दृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or मृश् (c. 2. माहृ -र्तुं), प्रायश्चित्तेन पापात् शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं) or परिशुष् or विशुष् or मुष् (c. 6. मुच्छति, मोक्षुं) or पू (c. 9. पुनाति, रवितुं) or पवित्रीकृ, पापक्षमां साप् (c. 10. साधयति -यितुं); 'it is expiated,' प्रायश्चित्तोक्ते.

EXPIATED, *p. p.* निष्कृतः -ता -तं, शोधितः -ता -तं, मृष्टः -ष्टा -ष्टे, निर्धेक्तः -क्ता -क्ते, पवित्रीकृतः -ता -तं, पापितः -ता -तं, परिपूतः -ता -तं, शान्तः -न्ता -न्तं.

EXPIATION, *s.* प्रायश्चित्तं, निष्कृतिः *f.*, शुद्धिः *f.*, शोधनं, मुक्तिः *f.*, मोचनं, शान्तिः *f.*, उपशान्तिः *f.*, प्रतीकारः, पापनं, अपनुतिः *f.*, अपनोदनं, पापशोधनं, पापविशुद्धिः *f.*, पापशान्तिः *f.*, पापनिर्हरणं, क्षमाशानं, पापपानुतिः *f.*, पापप्रक्षालनं, पापनिर्धेजनं, पापनाशना, निमित्तपत्नीः.

EXPIATORY, *a.* शोथकः -का -के, पापकः -का -के, पापमः -मी -मे, क्षमन-पेयः -यी -ये, अपनाशकः -क्ष्मा -क्ष्मे, क्षमाशानः -ना -नं, क्षमकः -का -के, शान्तिकः -की -के.

EXPIRATION, *s.* (Breathing out) निश्वासः, निःश्वासनं, निःश्वासः, प्रश्वासः, प्राणोत्सारः, प्राणोत्थेयः, प्राणत्यागः.—(Exhalation) उद्धारः.—(Cessation, close) अवसानं, क्षान्तं, निवृत्तिः *f.*, विरतिः *f.*, उपरमः. समाप्तिः *f.*, शेषः, पर्यवसानं, अत्ययः, क्षयः.

To EXPIRE, *v. a.* (Breathe out) निःश्वस् (c. 2. -श्वासि -तुं), निश्वस्, प्रश्वस्, प्राणं or श्वासम् उच्छिष् (c. 6. -च्छिपति -क्षेप्) or उद्गस् in caus. (-गमयति -यितुं) or निर्गस् or उद्गस् (c. 10. -ईरयति -यितुं).—(Exhale) उद् (c. 6. -गिरति -गिरितुं -रौतुं), प्रवा (c. 2. -वाति -तुं), प्रमुष् (c. 6. -मुच्छति -मोक्षुं).

To EXPIRE, *v. n.* (Breathe the last, die) प्राणत्यागं कृ, प्राणान् हा (c. 3. नहाति, हातुं) or त्यक् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), श्वासत्यागं कृ, शेषप्राणं कृ, मृ (c. 6. म्रियते, मर्त्युं), जीवमोक्षं कृ, पक्षत्वं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), नश् (c. 4. नश्यति, नशितुं).—(Close, end) निवृत् (c. 1. -वृत्ते -वृत्तुं), निवृत्, विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं), उपरम्, समाप् in pass. (-आप्यते), विगम्, अपया (c. 2. -याति -तुं), शयत्तद् (c. 1. -सीदति -सन्तुं).

EXPIRED, *p. p.* गतप्राणः -शा -शे, गताशुः -शुः -सु, उक्ताशुः -सुः -सु, पणसु -सुः -सु, प्राप्तपक्षत्वं -त्वा -त्वे, प्रेतः -ता -तं, परेतः -ता -तं, संस्थितः -ता -तं.

EXPIRING, *part. and a.* कल्मसतप्राणः -शा -शे, क्षियमाणः -शी -शे, मुमृष्टः -ष्टुः -ष्टे, आसन्नमृत्युः -सुः -सु.—(As a lamp) निवास्यन् -स्यन्ती -स्यत् (न).

To EXPLAIN, *v. a.* व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), व्यञ्जीकृ, स्पष्टीकृ, व्याकृ, विवृ (c. 5. -वृणोति -परितुं -रौतुं), प्रकाश् (c. 10. -काशयति -यितुं), स्पष्ट (nom. स्पष्टयति -यितुं), व्याहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), समुद्दिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), उद्दिश्, प्रवृष् (c. 10. -वोधयति -यितुं), ससृष्, विवृ (c. 2. -ववोति), प्रवृष् (c. 2. -वक्ति -क्तुं), प्रवृद् (c. 1. -वदति -दितुं), व्याचक्ष् (c. 2. -चष्टे), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), परिशुष् (c. 10. -शोधयति -यितुं), ववृ (c. 10. ववोयति -यितुं), कष् (c. 10. कषयति -यितुं), प्रदृश् in caus. (-दर्शयति -यितुं), प्रकृत् (c. 10. -क्रीडयति -यितुं), विवरणं कृ.

EXPLAINABLE, *a.* व्याख्येयः -या -यं, उद्देयः -ध्या -ध्ये, प्रवक्तव्यः -व्या -व्यं.

EXPLAINED, *p. p.* व्याख्यातः -ता -तं, व्याकृतः -ता -तं, स्पष्टीकृतः -ता -तं, विवृतः -ता -तं, प्रकाशितः -ता -तं, निरूपितः -ता -तं, छोतितः -ता -तं, चर्चितः -ता -तं.

EXPLAINER, *s.* व्याख्याता *m.* (न), प्रवक्ता *m.* (न), प्रकाशकः, उद्देशकः.

EXPLANATION, *s.* व्याख्या-व्यापनं, विवृतिः *f.*, विवरणं, व्याकरणं, व्याकृतिः *f.*, स्पष्टीकरणं, प्रकाशनं, उद्देशः, समुद्देशः, निरूपणं, समाधानं.

EXPLANATORY, *a.* वाचकः -का -के, उद्देशकः -का -के, समुद्देशकः -का -के, व्याख्याकारी -रिणी -रि (न), विवरणकारी &c., अपेक्षकः -का -के, प्रकाशकः -का -के.

EXPLICIT, *s.* पादपूरणं, उपाधरं, वाञ्छालक्ष्णं, पादपूरकः शब्दः.

EXPLICABLE, *a.* See EXPLAINABLE.

To EXPLICATE, *v. a.* विवृ (c. 5. -वृणोति -परितुं -रौतुं), व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), प्रकटीकृ.

EXPLICATION, *s.* विवृतिः *f.*, विवरणं, व्याख्या-व्यापनं, व्यञ्जीकरणं, प्रकटीकरणं.

EXPLICATIVE, *a.* विवरणार्थकः -का -के, प्रकाशकः -का -के, वाचकः -का -के.

EXPLICIT, *s.* अन्तः -न्ता -न्तं, सुस्पष्टः -क्ता -क्ते, स्पष्टः -ष्टा -ष्टे, सुस्पष्टः -ष्टा -ष्टे, सुप्रकाशः -शा -शे, स्वार्थः -थी -थे, निज्ञार्थः -थी -थे, स्पष्टः -ष्टा -ष्टे, अपरः -क्ता -क्ते.

EXP

EXPLICITLY, *adv.* व्यक्तं, सुस्पष्टं, स्पष्टं, सुस्पष्टं, दुष्प्रमाणं, स्पष्टार्थं, निश्चितं, स्पष्टं; 'explicitly shews,' स्पष्टयति.

EXPLICITNESS, *s.* व्यक्तत्वं-ता, सुस्पष्टता, स्पष्टता, दुष्प्रमाणता, दुष्प्रमाणता, स्पष्टार्थत्वं, निश्चितत्वं, अस्पष्टता, वाचकता.

To EXPLODE, *v. n.* अक्षरविनशादिबलात् महाजालेन or महाजालपूर्णं विभिद् in pass. (-भिद्यते) or विद् in pass. (-दीयते) or स्फुट् (c. 6. स्फुटति -दिद्) or विद् (c. 1. -दहति -लिद्).

To EXPLODE, *v. a.* (Decry with noise, shew disapprobation) उच्चैःस्वरेण निद् (c. 1. निन्दति -दिद्), कक्षैःशब्देन प्रगल्भं or अस्वीकारं सूच् (c. 10. सूचयति -यिद्) or अवज्ञासदं कृ.

EXPLODED, *p. p.* (Burst) महाजालेन विदीर्यः -छा -छं or विभिद् -दा -नं or स्फुटितः -ता -नं, निरुद्धः -छा -छं, - (Brought into disrepute) अपमाननपथ्यवहारविरुद्धः -छा -छं, नूतनाचारविरुद्धः -छा -छं, अवज्ञातः -ता -नं, परिभूतः -ता -नं.

EXPLOIT, *s.* कर्म *n.* (नृ), महाकर्म *n.*, वेष्टितं, चेष्टा, विप्रेष्टितं, चरितं, प्रवृत्तिः *f.*, अद्भुतकर्म *n.*, आश्चर्यकर्म *n.*

EXPLORATION, *s.* अन्वेषण -यं, पर्यवेष्टं, अनुसन्धानं, जिज्ञासा, अनुसरणं, परीक्षा -शयं, निरूपणं, समीक्षणं, संवीक्षणं, मार्गः -गं, अनुयोगः, शोधनं.

To EXPLORE, *v. a.* अन्विष् (c. 4. -इयति, c. 6. -इच्छति -यिद् -यद्), अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धाद्), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यिद्), ज्ञा in des. (जिज्ञासते -सिद्), मार्गं (c. 1. मार्गति, c. 10. मार्गयति -यिद्), भृग् (c. 10. भृगयते -ति -यिद्), परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -सिद्), निरीक्ष्, संवीक्ष्.

EXPLORED, *p. p.* अन्वेषितः -ता -नं, अन्विष्टः -ता -नं, निरूपितः -ता -नं.

EXPLORER, *s.* अन्वेषक *m.* (नृ), अन्वेषी *m.* (नृ), अनुसन्धाता *m.* (नृ), परीक्षकः.

EXPLOSION, *s.* महाजालपूर्णं विदारणं or स्फोटनं or स्फुटनं or चक्रलादं विभङ्गः, समहाशब्दो विदारः, आकस्मिकविदारशब्दः, आकस्मिकविभङ्गशब्दः, आशब्दः.

EXPLOSIVE, *a.* आकस्मिकविदारणकारी -रिणो -रि (नृ), महाजालपूर्णविविधकारी &c., आशब्दकारी &c., विनारकः -का -कं, शोषदाहः -सा -यं.

To EXPORT, *v. a.* (Goods to a foreign country) बाणिज्यद्रव्याणि or वस्तूनि विदेशे or देशान्तरे or वहिर्देशे वह् (c. 1. वहति, बोधुं or caus. पाहयति -यिद्) or आवाह् or उपवाह् or निर्विवाह् or नृ in caus. (तारयति -यिद्) or सन्द् in caus. or चानो (c. 1. -नयति -नेद्) or caus. -नाययति -यिद्) or उपयति or प्रे (c. 10. ईरयति -यिद्).

EXPORTABLE, *a.* देशान्तरे or वहिर्देशे वाह्यः -सा -सं or उपवाह्यः &c.

EXPORTATION, *s.* देशान्तरे or वहिर्देशे वाहनं or उपवाहनं or अभिवाहं or तारणं or प्रेरणं.

EXPORTED, *p. p.* विदेशे or वहिर्देशे वाहितः -ता -नं or तारितः -ता -नं or सन्तारितः -ता -नं or प्रेरितः -ता -नं, देशान्तरीकृतः -ता -नं.

EXPORTS, *s. pl.* विदेशे or वहिर्देशे वासानि बाणिज्यद्रव्याणि or वस्तूनि.

To EXPOSE, *v. a.* (Uncover) विद् (c. 5. -वृणोति -णुते -वरितुं -रोतुं), जपद्, जपयद्, उच्छद् (c. 10. -छादयति -यिद्), - (Make public) प्रकाश् (c. 10. -काशयति -यिद्), विनाश्, प्रमाणीकृ, प्रकटीकृ, व्यक्तीकृ, प्रगल्भीकृ, प्रादुर्भू, आविर्भू. - (Expose to view) प्रगल्भीकृ, सहेद् -ग्नेचरं -री -रे कृ. - (For sale) पत्यवोपिकायां प्रन् in caus. (-सारयति -यिद्). - (Make liable) जयीनं -नो -नं कृ. - (To the air) वायुव्याप्यं -या -यं कृ. - (To the sun) सूर्यव्याप्यं -नो -नं कृ. - (To contempt, ridicule) अवमानास्पदं कृ, अवज्ञासयनं कृ, हास्यं -स्यां -स्यं कृ. - (To danger) भयस्थानं कृ, शङ्कास्पदं कृ; 'to expose the failings of others,' परस्मिन्नाणि विद् or जपद्.

EXPOSED, *p. p.* विवृणः -ता -नं, जपयुतः -ता -नं, जनावृणः -ता -नं, 250

EXP

जनाच्छादितः -ता -नं, प्रकाशीकृतः -ता -नं, प्रकटीकृतः -ता -नं, प्रसारितः -ता -नं; 'caught out in a crime,' दृष्टदोषः -या -यं; 'exposed to the weather,' अभावकाशिनः -को -कं; 'exposed for sale,' रूपे प्रसारितः -ता -नं, प्रत्यः -या -यं, पत्यः -स्या -स्यं, पत्यवोपिकायां प्रसारितः -ता -नं.

EXPOSITION, *s.* विवृतिः *f.*, विवरणं, व्याख्या -व्यानं, स्पष्टीकरणं, प्रकाशनं, व्याकृतिः *f.*, व्याकरणं, व्यक्तीकरणं, पूर्णकं.

EXPOSITOR, *s.* व्याख्याता *m.* (नृ), प्रकाशकः, प्रवक्ता *m.* (नृ), अर्थपरिपोषकः, अर्थवितापकः, वैदिकृत् *m.*

EXPOSITORY, *a.* प. वक्तः -वा -वं, प्रकाशकः -का -कं, उद्देशकः -का -कं.

To EXPOSTULATE, *v. a.* प. त. तं कृ, अन्यायेन or असम्यक् or अनुचितं करोमि or अन्यायकर्म दया कृतम् इत्यादिनिन्दावाक्यैर् अकृतकारिणं -निग्ननं निद् in caus. (-वारयति -यिद्), मेवं कापीः or मेवं कृपाः or नान् दया करणीयम् इत्यादिवाक्यैर् अन्यायकारिणा सह विचर् (c. 10. -चारयति -यिद्) or अन्यायकर्मणः कविञ्जनं निवृत् in caus. (-वर्जयति -यिद्), प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देद्).

EXPOSTULATION, *s.* आपत्तिः *f.*, अन्यायकर्म or असम्यक्कर्म or अनुकर्म करोमि or युक्तम् तया कृतम् इत्यादिनिन्दार्थकं वाक्यं or इत्यादिवाक्यैर् अन्यायकारिणा सह विचारणं, निवर्तनाथं वाक्यं, निषेधार्थकं प्रवोषवाक्यं, प्रतिवादः, प्रत्यादेशः.

EXPOSTULATORY, *a.* आपत्तिमयः -यी -यं, निन्दामयः -यी -यं, प्रत्यादेशकः -का -कं.

EXPOSED, *s.* विवृतिः *f.*, विवरणं, प्रकाशनं, व्याकृतिः, प्रकटीकरणं, प्रगल्भीकरणं, दृग्गीचरीकरणं, प्रसारणं; 'to the air,' वायुव्यापकत्वं.

To EXPOUND, *v. a.* व्याख्या (c. 2. -व्यासति -यिद्), व्याकृ, प्रवद् (c. 1. -वदति -दिद्), प्रवप् (c. 2. -वक्ति -कुं), स्पष्टीकृ, प्यद् (c. 1. -हरति -हृद्), व्याचक्ष् (c. 2. -चष्टं), विप् (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रोतुं), प्रकाश् (c. 10. -काशयति -यिद्), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यिद्), विद् (c. 2. -व्रवीति).

EXPONDED, *p. p.* व्याख्यातः -ता -नं, व्याकृतः -ता -नं, विवृतः -ता -नं, प्रगल्भितः -ता -नं, निरूपितः -ता -नं, स्पष्टीकृतः -ता -नं, प्यद्गतः -ता -नं.

EXPOUNDER, *s.* व्याख्याता *m.* (नृ), प्रवक्ता *m.* (नृ), वक्ता *m.*, वादी *m.* (नृ), प्रकाशकः, वाचकः, अर्थपोषकः; 'of the law,' धर्मप्रवक्ता *m.*

To EXPRESS, *v. a.* (Press out) निष्पीड् (c. 10. -पीडयति -यिद्), निष्पीड्, निष्कृप् (c. 1. -कपति -कृद्), निहृद् (c. 1. -हरति -हृद्), निहृद् (c. 2. -दीर्यि -यिद्). - (Utter, declare) वद् (c. 1. वदति -दिद्), कप् (c. 10. रूपयति -यिद्), उदाह (c. 1. -हरति -हृद्), प्यद् उचर् (c. 10. -चारयति -यिद्), ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यिद्), विज्ञा, ज्ञापिद् in caus. (-वेदयति -यिद्), कृत् (c. 10. करोष्यति -यिद्), प्रकाश् (c. 10. -काशयति -यिद्), सूच् (c. 10. सूचयति -यिद्), बुप् (c. 10. बोधयति -यिद्). - (Represent, exhibit) सूच्, दृग् in caus. (दर्शयति -यिद्); 'by gestures, &c.,' नर् (c. 10. नाटयति -यिद्), अभिनो (c. 10. -नयति -नेद्), रूप् (c. 10. रूपयति -यिद्); 'they express love,' शुद्धाभावं नाटयति; 'he expresses delight,' हृषं नाटयति; 'in painting, &c.,' प्रतिरूपं कृ, प्रतिमूर्तिं कृ, प्रतिमानं कृ. - (Indicate) सूच्, उद्दिश (c. 6. -दिशति -देद्), निर्दिश, लब्ध् (c. 10. लब्धयति -यिद्).

EXPRESS, *a.* (Clear) व्यक्तः -क्ता -क्तं, सुस्पष्टः -क्ता -क्तं, स्पष्टः -या -यं, स्पष्टार्थः -यी -यं, अवक्तः -क्ता -क्तं, अवक्तार्यः -यी -यं, भिन्नार्थः -यी -यं, अवशिष्टार्थः -यी -यं; 'in express-terms,' स्पष्टार्थतः.

EXPRESS, *s.* (Courier) वेगी *m.* (नृ), प्रमवी *m.* (नृ), जवी *m.*, तरखी *m.* (नृ), उद्देगः, त्वरितः, जवनः, जवः, भावकः, सम्भगः, वाक्ताहः.

EXPRESSED, *p. p.* (In words) उक्तः -क्ता -क्तं, कथितः -ता -नं, आवेदित -ता -नं, अभिहितः -ता -नं, - (Shewn, indicated) -दृशितः -ता -नं

सूचितः -ता -तं.
EXPRESSIBLE, *a.* कथनीयः -या -यं, कथ्यः -य्या -य्यं, निर्वचनीयः -या -यं, आख्येयः -या -यं.—(To be pressed out) निष्कर्षणीयः -या -यं, निर्हरणीयः -या -यं.
EXPRESSION, *s.* (Declaration) वादः, कथनं, ज्ञापनं, विज्ञापनं, ख्यापनं, आवेदनं, अभिधानं, बोधनं, कौतूहलं, प्रवचनं.—(Utterance) उदाहरणं, व्याहरणं, उच्चारणं.—(Phrase, word) उक्तिः *f.*, वाक्यं, वचनं, उक्तं, वाक् *f.* (च), शब्दः, अभिप्रेयः, वचः *n.* (न), पदं; 'authorized expression,' सामोक्तिः.—(Style, manner) रीतिः *f.*, मार्गः, व्यापारः; 'style of expression,' वाग्व्यापारः.—(Feeling, tone) रसः.
EXPRESSIVE, *a.* वाचकः, -का -कं, सूचकः -का -कं, उद्घोषकः -का -कं, अभिधायिकः -का -कं, उद्देशकः -का -कं, अर्थः -चा -चं or अर्थकः -का -कं in comp.; as, 'expressive of tenderness,' करुणार्थकः -का -कं.—(Full of meaning) पूर्णार्थः -चा -चं, अर्थवान् -वती -वत् (त), सार्थः -चा -चं, गुर्वर्थः -चा -चं, साकूतः -ता -तं.
EXPRESSIVELY, *adv.* पूर्णार्थतः, व्यञ्जार्थतः, सार्थं, साकूतं, समीरवं.
EXPRESSIVENESS, *s.* वाचकत्वं, पूर्णार्थत्वं, अर्थवच्चं, सार्थत्वं, समीरवं.
EXPRESSLY, *adv.* व्यक्तं, सुव्यक्तं, सुस्पष्टं, स्पष्टार्थतः, व्यञ्जार्थतः, अव्यक्तं, असन्दिग्धार्थतः.
To EXPROBATE, *v. a.* निन्द (e. 1. निन्दति -न्दिनुं), गर्ह (e. 1. गर्हते -र्हिनुं), विगर्ह, कुत्स् (e. 10. कुत्सयति -यितुं), उपालम्ब (e. 1. -लभते -लभ्युं), तिरस्कृ.
EXPROBATION, *s.* निन्दा, गर्हा, तिरस्कारः, दुर्वचनं, भर्त्सनवाक्यं, उपक्रोशः.
To EXPUGN, *v. a.* दुर्गं लङ्घ (e. 10. लङ्घयति -यितुं), विजि (e. 1. -जयते -ति -जेतुं).
EXPUGNABLE, *a.* लङ्घनीयः -या -यं, आक्रमणीयः -या -यं, विजेतव्यः -या -यं.
EXPUGNATION, *s.* दुर्गलङ्घनं, दुर्गाक्रमणं, विजयः, जयः.
EXPULSION, *s.* अपसारणं, निःसारणं, निरसनं, निराकरणं, अपनोदः -दनं, निर्वासनं, विवासनं, प्रवासनं, प्रवाजनं, वहिष्करणं, निष्कासनं, निःकासनं, प्रयापणं.—(The state) प्रवासः, विवासः.
EXPULSIVE, *a.* अपनोदनः -ना -नं, निरसनः -ना -नं, निराकरिणः -णुः -ण्यु.
EXPUNCTION, *s.* लोपः, विलोपः -पनं, उच्छेदः, अपमार्जना, व्यामर्शः, विनाशः.
To EXPUNGE, *v. a.* लुप् (e. 6. लुम्पति, लोपुं, e. 10. लोपयति -यितुं), विलुप्, उच्छिद् (e. 7. -च्छिनत्ति -च्छेनुं), व्यामृज् (e. 2. -मार्ष्टि -ष्टुं), अपमृज्, उन्मृज्, व्यामृश् (e. 6. -मृशति -मृष्टुं), विनश् in caus. (-नाशयति -यितुं), उद्धृ (e. 1. -हरति -हर्नुं).
EXPUNGED, *p. p.* उच्छिन्नः -ना -नं, लुप्तः -मा -मं, व्यामृष्टः -ष्टा -ष्टं, उद्धृतः -ता -तं.
To EXPURGATE, *v. a.* शुष् (e. 10. शोषयति -यितुं), विशुष्, पू (e. 9. पुनाति -नीते, पविनुं), विपू, परिपू, निर्मेलीकृ, मलं दृ (e. 1. हरति, हर्नुं), पवित्रीकृ, शुचीकृ, परिष्कृ.
EXPURGATED, *p. p.* विशोषितः -ता -तं, पावतः -ता -तं, पवित्रीकृतः -ता -तं.
EXPURGATION, *s.* शोधनं, विशोधनं, पावनं, पवित्रीकरणं, मलापकर्षणं, निर्मेलीकरणं, परिष्करणं.
EXPURGATORY, *a.* शोधकः -का -कं, पावकः -का -कं, पावनः -ना -नं.
EXQUISITE, *a.* (Choice) उत्तमः -मा -मं, शिष्टः -ष्टा -ष्टं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Nice, accurate) सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं, समञ्जसः -सा -सं, शुद्धः -द्धा -द्धं.—(Highest) परमः -मा -मं, उत्तमः -मा -मं; 'exquisite delight,' परमानन्दः, परमहर्षः, रोमहर्षणं, पुलकः; 'causing exquisite pleasure,' परमानन्दः -दा -दं, रुचिमुद् *m. f. n.*—(Keen) तीक्ष्णः -क्ष्ण -क्ष्णं, तीव्रः -व्रा -व्रं; 'exquisite pain,' तीव्रवेदना—
EXQUISITELY, *adv.* (Nicely) सूक्ष्मं, सूक्ष्मत्वेन, ससौक्ष्म्यं, अञ्जसा.—(In a high degree) परमं, उत्तमं; 'exquisitely delighted,' परमहृष्टः

-दा -दं, पुलकितः -ता -तं, रूषरोमाञ्चितः -ता -तं.
EXQUISITENESS, *s.* (Nicety) सूक्ष्मता, सौक्ष्म्यं, सामञ्जस्यं.—(Keeness) तीक्ष्णता, तीक्ष्णं, तीव्रता.—(Choiceness) उत्तमता, उत्कृष्टता.
To EXSICCATE, *v. a.* शुष् in caus. (शोषयति -यितुं), उच्छृप्, विशुष्.
EXSICCATION, *s.* शोषः -पणं, उच्छोषणं, परिशोषः, विशोषणं, नीरसीकरणं.
EXSICCANT, *EXSICCATIVE*, *a.* शोषकः -का -कं, उच्छोषणः -णी -णं, विशोषणः -णी -णं.
EXSPUITION, *s.* निष्पीवः -वनं, निष्ठेवनं, श्लेष्मनिरसनं, उत्तिरणं.
EXTANT, *a.* (Protruding) वहिःस्थः -स्था -स्थं, वहिर्भूतः -ता -तं.—(In existence) विद्यमानः -ना -नं, वर्तमानः -ना -नं, प्रकाशः -शा -शं.
EXTASY, *EXTATIC*. See ECSTASY, ECSTATIC.
EXTEMPORANEOUS, *EXTEMPORARY*, *a.* अचिन्नापूर्वः -ध्वा -ध्वं, अपूर्वचिन्तः -न्ता -न्तं, अचिन्तितः -ता -तं, अयत्नपूर्वः -ध्वा -ध्वं, अयत्नकृतः -ता -तं, अयत्नभूतः -ता -तं, आकस्मिकः -की -कं, अविचारितः -ता -तं, अकल्पितः -ता -तं, अध्यानपूर्वः -ध्वा -ध्वं प्रस्तुतः -ता -तं, समयोपयुक्तः -क्ता -क्तं, प्रस्तावयोग्यः -ग्या -ग्यं.
EXTEMPORAL, *adv.* पूर्वचिन्ता or पूर्वयत्नम् अकृत्वा, चिन्तां विना, पूर्वध्यानं विना, अचिन्तितं, अविचारितं, अनायासेन, द्रुतं.
To EXTEMPORIZE, *v. n.* पूर्वचिन्ताम् अकृत्वा वद् (e. 1. वदति -दिनुं) अकस्मात् or पूर्वविचारं विना वद्.
To EXTEND, *v. a.* तन् (e. 5. तनोति -निनुं), वितन्, व्यातन्, प्रतन्, विततीकृ, प्रसृ in caus. (-सारयति -यितुं), अतिसृ, विसृ; विस्तृ or विसृ (e. 5. -स्तृणोति, e. 9. -स्तृणाति -स्तृनुं -रीनुं, e. 10. -स्तारयति -यितुं), प्रप् (e. 10. प्रपयति -यितुं), आयम् (e. 1. -यच्छति -यन्तुं), प्रपञ्च (e. 10. -पञ्चयति -यितुं), प्रचर् in caus. (-चारयति -यितुं).—(Extend the hand, &c.) हस्तं प्रसृ in caus. or प्रग्रह (e. 9. -गृह्णाति -ग्रहीनुं).—(Enlarge) वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं), संवृष्, विवृष्, विशालीकृ, विपुलीकृ, प्रचुरतरं -रां -रं कृ.—(Grant, impart) दा (e. 3. ददाति, दातुं), प्रदा, अनुदा, प्रयम्.—(Prolong) द्राप (nom. द्रापयति -यितुं). दीर्घीकृ, दीर्घतरं -रां -रं कृ.
To EXTEND, *v. n.* तन् in pass. (तन्यते), वितन्, विततीभू, प्रसृ (e. 1. -सरति -सर्नुं), प्रसृप् (e. 1. -सर्धति -सर्धुं), विसृप् आया (e. 2. -याति -नुं), आयम् (e. 1. -यच्छते -यन्तुं), प्रप् (e. 1. प्रपते -यितुं), विप्रप्. प्ररुह (e. 1. -रोहति -रोदुं), विरुह, विसृ in pass. (-स्तोय्यते). व्याप् (e. 5. -आप्नोति -आप्नुं), विप्रस्था (e. 1. -तिष्ठति -स्थानुं), प्रवृष् (e. 1. -वर्धते -र्धितुं), विजृम्भ (e. 1. -जृम्भते -म्भिनुं).
EXTENDED, *p. p.* विततः -ता -तं, प्रविततः -ता -तं, आततः -ता -तं. सन्नतः -ता -तं, आयतः -ता -तं, समायतः -ता -तं, आयामितः -ता -तं. व्यायतः -ता -तं, प्रथितः -ता -तं, प्रसारितः -ता -तं, प्रभूतः -ता -तं, विसृतः -ता -तं, विसृतः -ता -तं, विसृणीः -णी -णं, बहुविसृणीः -णी -णं. आयति -मान् -मती -मत् (त्), विरूढः -ढा -ढं, प्ररूढः -ढा -ढं, प्रवृद्धः -द्धा -द्धं. परिगतः -ता -तं, विजृम्भितः -ता -तं.—(As the hand, &c.) प्रसारितः -ता -तं, उच्छ्रितः -ता -तं; 'having the fingers extended. उन्थिताङ्गुलिः -लिः -लि.
EXTENSIBLE, *EXTENSIBLE*, *a.* विस्तारयितुं or विततितुं शक्यः -क्या -कं. विस्तारणीयः -या -यं, प्रसारणीयः -या -यं. विस्तारगद्यमः -मा -मं. आयाग्यः -ग्या -ग्यं.
EXTENSIBILITY, *s.* विस्तारणीयता, विततित्यमता, आयाग्यता.
EXTENSION, *s.* विस्तारः, विस्तृतिः *f.*, विस्तोर्गता. विस्तारः. विततिः *f.*. प्रततिः *f.*. आयतिः *f.*, आयागः, वितानः -नं. तानः. सन्नतिः *f.*. प्रसारणं. प्रसरणं. प्रसरः, विसरणं, प्रसर्पणं, विसर्पणं, प्रपञ्चः, व्याप्तिः *f.*, व्यापनं. वृद्धिः *f.*

EXT

प्रवृद्धिः *f.*, प्रपञ्चः, 'पादः, विपुलता.
EXTENSIVE, *a.* विलोचनीयः -लौ -लै, विपुलः -ला -लै, विशालः -ला -लै, सुपदीयः -ना -नै, बृहत् -हता -हत् (*h*), पुष्पः -पु -पु, मृदुलः -ला -लै, प्रसृतः -रा -रै, विकटः -टा -टै, ज्ञायकः -ता -तै, पारितोषिकम् -मता -मत (*h*), अवसायः -या -यै, चालकः -ता -तै.
EXTENSIVELY, *adv.* सुविस्तीर्णं, सुविस्तारं, सुपिल्लरेण, विन्यस्तम्, जतिगत्वं, विपुलं, प्रचुरं, सामान्यतः.
EXTENSIVENESS, *s.* विलोचनीयता, विस्तारः, विलुप्तिः *f.*, विपुलता, विशालता, प्रपञ्चः, बृहत्, परिसरः, ज्ञायकः *f.*, ज्ञातिः *f.*, व्यापकत्वं.
EXTENT, *s.* (Bulk, width, length) विस्तारः, विशालता, विपुलता, बृहत्, ज्ञायकः *f.*, ज्ञायकः, प्रपञ्चः, ज्ञानातिः *f.*, विज्ञानकं. पाठः—(Compass) परिमाणं, परिच्छादः, परिसरः, परिधिः *m.*—(Degree, measure) मापः, परिमाणं, प्रमाणा, मापः—(Limit) मर्यादा—(Range) विषयः; 'to what extent?' कियत्पर्यन्तं, किमपर्यन्तं, कियत्पर्यन्तः; 'to such extent,' एतावत्; 'such an extent,' एतावत्; 'to a slight extent,' ईदृक्, किञ्चित्, सस्मात्, स्रोतः.
TO EXTENUATE, *v. a.* (Lessen) न्यूनीकृ, न्यून् (*c.* 10. -जनयति -यितुं), लघु (*nom.* लघयति -यितुं), कन (*nom.* कनयति -यितुं), घट्योक्तं, घटीकृतं, ह्रस्व (*c.* 10. ह्रस्वयति -यितुं)—(A crime) शम् (*c.* 10. शमयति -यितुं), उपशमं, पापार्पणं कृ, पापदालनं कृ.
EXTENUATED, *p. p.* उपशान्तः -ना -नै, शमितः -ता -तै, न्यूनीकृतः -ता -तै.
EXTENUATION, *s.* पापार्पणम् *f.*, पापशान्तिः *f.*, उपशमः, पापार्पणोदनं, पापार्पणम् *f.*, पापमर्जना, पापप्रच्छादनं, पापपेया.
EXTERIOR, *a.* बाह्यः -ह्य -ह्यै, बाह्यः -का -कै, बहिःस्थः -स्था -स्थं, बहिर्भूतः -ता -तै, बहिर्भवः -वा -वै, बहिस् in comp.; as, 'an exterior object,' बहिरङ्गः.
EXTERIOR, *s.* बहिर्भागः, बाह्यभागः, बहिर्भावः, उपरिस्थभागः.
TO EXTERMINATE, *v. a.* उच्छिद्य (*c.* 7. -घिनति -घेयुः), समूलं or जगृह्णन् उच्छृ (*c.* 1. -हरति -हृष्टुं) or समुच्छृ or जगृह्णन् (*c.* 10. -पाठयति -यितुं), उन्मूल्य (*c.* 10. -मूलयति -यितुं), नश्व in caus. (नाशयति -यितुं), विनश्व.
EXTERMINATED, *p. p.* उच्छिन्नः -ह्य -ह्यै, विनाशितः -ता -तै, उद्धृतः -ता -तै, जगृह्यतः -ता -तै, उन्मूलितः -ता -तै, मरितः -ता -तै.
EXTERMINATION, *s.* उच्छेदः, समुच्छेदः, उच्छिन्नः *f.*, सघ्नेनाशः, उद्धरणं, समूलोत्पादनं, मूलोद्धरणं, उन्मूलनं, समूलपानं, विनाशः, प्रलयः, लोपः, शोषणं.
EXTERMINATOR, *s.* उच्छेदी *m.* (हृ), विनाशकः, उच्छेदी *m.* (नृ).
EXTERMINATORY, *a.* उच्छेदी -दिनी -दि (*n*), सघ्नेनाशकः -का -कै.
EXTERNAL, *a.* बाह्यः -ह्य -ह्यै, बाह्यः -का -कै, बहिःस्थः -स्था -स्थं, बहिर्भूतः -ता -तै, बहिर्भवः -वा -वै, बहिस् in comp.; as, 'an external part,' बहिरङ्गः.
EXTERNALLY, *adv.* बाह्यतः, बहिस्, बहिर्भागे, उपरिभागे; 'produced externally,' बहिर्भवः -वा -वै.
EXTRACT, *a.* (Extinguished) शान्तः -ना -नै, शमितः -ता -तै, निवोद्यः -या -यै—(Abolished, at an end) नष्टः -ह्य -ह्यै, विनष्टः -ह्य -ह्यै, निवृत्तः -ता -तै, निवृत्तः -ता -तै, विगतः -ता -तै, निर्गतः -ता -तै, अवसितः -ता -तै, अवसन्नः -ह्य -ह्यै, घीयः -या -यै, परिक्षीयः -या -यै, उच्छिन्नः -ह्य -ह्यै, लुप्तः -ता -तै; 'becomes extinct,' शान्त्यति.
EXTINCTION, **EXTINGUISHMENT**, *s.* (Quenching) निवोद्यं, निवोद्यं, शान्तिः *f.*—(Abolition, destruction) नाशः, विनाशः, प्रणशः, उच्छेदः, समुच्छेदः, उद्धरणं, लोपः, विलोपनं, घापः, संहरः; 'of race,' निवोद्यः.
TO EXTINGUISH, *v. a.* (Quench) निवोद्य in caus. (-वापयति -यितुं), शम्

EXT

in caus. (शमयति -यितुं), उपशमं, प्रशमं—(Destroy, put an end to) नश्व in caus. (नाशयति -यितुं), विनश्व, निवृह् in caus. (-घ्नै -यति -यितुं), उच्छिद्य (*c.* 7. -घिनति -घेयुः), निवृह् (*c.* 1. -हरति -हृष्टुं), लुप् (*c.* 6. लुप्यति, लोपुः. *c.* 10. लोपयति -यितुं), मद् in caus. (नादयति -यितुं); 'to be extinguished,' शम् (*c.* 4. शान्त्यति, जमितुं), निवोद्य (*c.* 4. -वापयति).
EXTINGUISHABLE, *a.* शान्त्यः -न्या -न्यै, जननीयः -या -यै, निवोद्यः -या -यै, निवोद्यनीयः -या -यै, नाश्यः -ज्या -ज्यै, नाशनीयः -या -यै, विलोपनीयः -या -यै.
EXTINGUISHED, *p. p.* (Quenched) निवोद्यः -या -यै, निवोद्यितः -ता -तै, शान्तः -ता -तै, मरितः -ता -तै, शमितः -ता -तै, प्रशमितः -ता -तै, शान्तान्तिः -तिनः -तिन्, शान्तान्तिः -तिनः -तिन्—(Destroyed) नष्टः -ह्य -ह्यै, विनष्टः -ह्य -ह्यै.
EXTINGUISHER, *s.* निवोद्यकः, निवोद्यकारी *m.* (नृ).—(Of a candle) दीपनिवोद्यकः.
TO EXTINGUISH, *v. a.* उन्मूल्य (*c.* 10. -मूलयति -यितुं), समुच्छृ, मूलं or समूलं उच्छृ (*c.* 1. -हरति -हृष्टुं), समुच्छृ, उच्छिद्य (*c.* 7. -घिनति -घेयुः), उच्छृ (*c.* 10. -पाठयति -यितुं), व्यपहृ in caus. (-रोपयति -यितुं), उच्छृ (*c.* 6. -बृहति -बृहृष्टुं), निष्कुप्य (*c.* 9. -कुपयति -कीष्टुं).
EXTINGUISHED, *p. p.* उन्मूलितः -ता -तै, उन्मूलितः -ता -तै, उच्छिन्नः -ह्य -ह्यै, उद्धृतः -ता -तै, व्यपरोपितः -ता -तै, जगृह्यतः -ता -तै, जगृह्यतः -ता -तै, निष्कुपितः -ता -तै, निवोद्यः -ता -तै.
EXTIRPATION, *s.* उन्मूलनं, उत्पादनं, उच्छेदः, उद्धरणं, मूलोत्पादनं, समूलोद्धरणं, उच्छिन्नः *f.*, व्यपरोपणं, निष्कोपणं, नाशः, विनाशः.
EXTIRPATOR, *s.* उच्छेदी *m.* (हृ), उन्मूलयिता *m.* (नृ), उच्छेदी *m.* (नृ).
TO EXTOL, *v. a.* प्रशंस्य (*c.* 1. -शंसति -शंसुः), अभिमानं, सु (*c.* 2. स्तौति, स्तौतुं), अभिष्टु, संस्तु, विष्टु, परिसंस्तु, स्तौष्टु (*c.* 1. -स्तौयति -यितुं, *c.* 10. -स्तौयति -यितुं), कृष्टु (*c.* 10. -कोष्ठयति -यितुं), प्रष्टु (*c.* 10. -प्रपयति -यितुं), विस्त्या (*c.* 2. -स्त्याति -युः), प्रस्त्या.
EXTOLLED, *p. p.* प्रशंसितः -ता -तै, कोष्ठितः -ता -तै, अभिष्टुतः -ता -तै.
EXTOLLER, *s.* प्रशंसकः, कोष्ठयिता *m.* (नृ), अनुकोष्ठनकृत् *m.*, स्तौयकः.
EXTORSIVE, *a.* व्यापकः -का -कै, उपद्रवी -विधौ -वि (*n*), नदधः -या -यै.
TO EXTORT, *v. a.* and *n.* बलात् or फलेन मद् (*c.* 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), ज्ञान्याय ज्ञादा (*c.* 3. -दत्ते -ददाति -दातुं), हा in caus. (हापयति -यितुं), विहा in caus. (-हापयति -यितुं), साह in caus. (-हापयति -यितुं), पाप् (*c.* 1. -वापयति -यितुं), परिसाप्, उपपि कृ.
EXTORTED, *p. p.* यज्ञाग्रहीतः -ता -तै, दापितः -ता -तै, विहापितः -ता -तै.
EXTORTER, **EXTORTIONER**, *s.* ज्ञान्यायेन परस्मादापी *m.* (नृ), फलेन परस्मादाहकः, व्यापकः, उपद्रवी *m.* (नृ), उपपिकः, जोषिकः, दुर्वृत्तः, दुरात्मा *m.* (नृ), दस्युः *m.*, लोभयिता *m.* (नृ).
EXTORTION, *s.* ज्ञान्यायेन or फलेन परस्मादाहणं, व्यापः -धनं, उपद्रवः, विप्रयः, अभिष्टोदः, उपपिकरणं, उपपि *m.*, बलात्कारः, निहुरता, दीपात्म्यं, हठः.
EXTRA, *s.* अधिकः, साधिकं, आतिरेकं, अति in comp.—(Beyond the usual quantity) अधिकः -का -कै, अतिरिक्तः -ह्य -ह्यै, निरूपितपरिमाणान्तिरिक्तः -ह्य -ह्यै.
TO EXTRACT, *v. a.* निष्कुप्य (*c.* 1. -कुपयति -कीष्टुं), उन्मूल्य, चाकृप्य; उच्छृ (*c.* 1. -हरति -हृष्टुं), निवृह्, उच्छृ (*c.* 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), निवृह् (*c.* 2. -दोष्य -युः), निष्कुप्य (*c.* 9. -कुपयति -कीष्टुं), उत्तल्य (*c.* 1. -खनति -यितुं), उच्छृ (*c.* 6. -बृहति -बृहृष्टुं), उच्छृ in caus. (-पाठयति -यितुं), निर्गत in caus. (-गमयति -यितुं), 'the teeth,' दन्तान् उच्छृ.
EXTRACT, *s.* (That which is extracted) उद्धृतं, उद्धारः, निष्कर्षः,

चूषिः *m.*—(Essence) रसः, निर्यासः, निर्यहः, कपायः, अचलेहः ;
 'of flowers,' पुष्पनिर्यासः.—(Epitome) सङ्ग्रहः, सारः, संक्षेपः.
 EXTRACTED, *p. p.* उद्धृतः -ता -तं, निष्कर्षितः -ता -तं, निर्हृतः -ता -तं.
 निष्कृषितः -ता -तं, निर्गतः -ता -तं, उद्धृतिः -ता -तं, व्यवस्थितः -ता -तं ;
 'having the teeth extracted,' उद्धृतदंष्ट्रः -ष्ट्रा -ष्ट्रं.
 EXTRACTION, *s.* उद्धारः, निर्हारः, निष्कर्षणं, अन्वयकर्षणं, आकर्षणं,
 निष्कोषणं, व्यवस्थितिः *f.*—(Birth, lineage) जन्म *n.* (नं), जातिः *f.*,
 उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, सम्भवः, वंशः, कुलं ; 'of high extraction,'
 महाकुलः -ला -लं ; 'of royal extraction,' राजवंश्यः -श्या -श्यं.
 EXTRA-JUDICIAL, *a.* व्यवहारविधिविहीनः -ता -तं, व्यवहारवाच्यः -त्वा -त्वं,
 व्यवहारानतिरिक्तः -त्वा -त्वं, व्यवहारानतिक्रान्तः -त्वा -त्वं.
 EXTRA-JUDICIALLY, *adv.* व्यवहारविधिव्यतिरेकेण, व्यवहारम् अतिक्रम्य.
 EXTRA-MUNDANE, *a.* लोकविहीनः -ता -तं, लोकवाच्यः -त्वा -त्वं, अतिसं-
 सारः -रा -रं, अलौकिकः -की -कं, असांसारिकः -की -कं.
 EXTRANEOUS, *a.* बाह्यः -ह्या -ह्यं, बाह्यिकः -का -कं, वहिर्भवः -वा -वं,
 वहिर्भूतः -ता -तं, वहिःस्थः -स्या -स्यं, भिन्नः -द्वा -द्वं, विभिन्नः -न्ना -न्नं,
 अन्यः -न्या -न्यत्, परः -रा -रं, विविक्तः -क्ता -क्तं, असहजः -जा -जं,
 अससन्धी -न्धिनी -न्धि (नं), विदेशीयः -या -यं.
 EXTRAORDINARILY, *adv.* अपूर्वप्रकारेण, अद्भुतप्रकारेण, अद्भुतं, असाधार-
 म्येन, वैलक्षण्येण, विचित्रं, आश्चर्य्यप्रकारेण, अप्रसिद्धं.
 EXTRAORDINARINESS, *s.* अद्भुतत्वं, आश्चर्य्यत्वं, अपूर्वत्वं, अप्रसिद्धत्वं, वैलक्ष्यं,
 वैलक्षण्यं, असाधारम्यं, विचित्रता.
 EXTRAORDINARY, *a.* अपूर्वः -धौ -धौ, अद्भुतः -धौ -धौ, असाधारम्यः -खी -
 -खं, असाधारम्यः -न्या -न्यं, अप्रसिद्धः -द्वा -द्वं, आश्चर्य्यः -य्या -य्यं, महाद्भुतः
 -ता -तं, अद्भुतः -ता -तं, अप्रकृतः -ता -तं, विचित्रः -द्वा -द्वं, विलक्षणः -खा -
 -खं, अधिका -का -कं, लोकोत्तरः -रा -रं, अधिकोत्तरः -रा -रं, विरलः -ला -लं.
 EXTRAVAGANCE, *s.* (In expenditure) अतिव्ययः, अपव्ययः, महान् व्ययः,
 धनव्ययः, धनोत्सर्गः, अर्धोत्सर्गः, धनमोक्षणं, अर्थदण्डं, व्ययापरिमिताता,
 —(Excess in general) अतिक्रमः, उत्क्रमः, मर्यादातिक्रमः, नियमा-
 तिक्रमः, अमर्यादा, अपरिमिताता, अत्ययः, अत्याचारः, व्यभिचारः.
 EXTRAVAGANT, *a.* (Prodigal) अतिव्ययी -विनी -यि (नं), अपव्ययी &c.,
 व्ययशीलः -ला -लं, अपरिमितव्ययः -या -यं, अर्धगः -ग्रो -ग्रं, धनापचेता
 -त्री -तृ (तृ), मुक्तहस्तः -स्ता -स्तं.—(Exceeding bounds) मर्यादा-
 तिक्रमी -मिणी -मि (नं), अतिक्रान्तमर्यादः -दा -दं, उत्क्रान्तमर्यादः -दा
 -दं, अमर्यादः -दा -दं, अतिमर्यादः -दा -दं, अपरिमितः -ता -तं, अत्याचारी
 -रिणी -रि (नं), व्यभिचारी -रिणी -रि (नं).
 EXTRAVAGANTLY, *adv.* (Prodigally) अतिव्ययेन, महाव्ययेन, मुक्तहस्तेन.
 —(Beyond all bounds) अतिमर्यादं, अत्यन्तं, अतिमात्रं, अतिशयेन,
 अपरिमितं.
 To EXTRAVAGATE, *v. a.* मर्यादाम् अतिक्रम्य (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), उत्क्रम्य, युत्क्रम्य.
 EXTRAVAGATION, *s.* मर्यादातिक्रमः, नियमातिक्रमः, उत्क्रमः, उत्क्रमनं.
 EXTRAVASATED, *a.* नाडिवहिर्भूतः -ता -तं, नाडिवहिष्कृतः -ता -तं, शिराप-
 हिर्गतः -ता -तं.
 EXTRAVASATION, *s.* नाडिवहिष्करणं, रक्तोत्सर्गः, रक्तमोक्षणं.
 EXTREME, *a.* (Outermost) बाह्यः -ह्या -ह्यं.—(Greatest, utmost)
 परमः -मा -मं, महान् -हती -हत् (तृ), अत्यन्तः -न्ता -न्नं, अत्यन्तिकः -की
 -कं, उत्तमः -मा -मं, परः -रा -रं, अतिशय or अति prefixed ; as,
 'extreme pain,' अतिव्यथा.—(Last) अन्त्यः -न्या -न्यं, अन्तिमः -मा
 -मं, अन्त or शेष in comp. ; 'extreme part,' शेषभागः ; 'ex-
 treme limit,' परमावधिः *m.*
 EXTREME, *s.* अन्तः -न्तं, पर्यन्तं, पारः -रं, उत्तमावधिः *m.*, परमावधिः *m.*,

शेषभागः.—(Excess) अत्यन्तता, अधिव्ययं, अतिशय्यं.
 EXTREMELY, *adv.* अत्यन्तं, अतिशयेन, अतिमात्रं, नितान्तं, अत्यर्थं, एकान्तं
 -जतस्, परमं, परं, अतीव, बहु, अति or अतिशय prefixed ; as,
 'extremely passionate,' अत्यन्तकोपनः -ता -नं.
 EXTREMITY, *s.* (Utmost point) अन्तः -न्तं, अग्रं, अग्रभागः, पर्यन्तं,
 प्रान्तः, सीमा, अवधिः *m.*, पारः -रं, उत्तमावधिः *m.*, परमावधिः *m.*,
 शेषावधिः *m.*, शेषभागः ; 'the lower extremities,' अधःकायः,
 शरीरस्य अधोभागः.—(Utmost distress) अतिकृच्छ्रं, अत्यन्तक्रोशः,
 अत्यन्तदुःखं.
 EXTRICABLE, *a.* उद्धरणीयः -या -यं, उद्धार्यः -य्यो -य्यं, मोचनीयः -या -यं.
 To EXTRICATE, *v. a.* उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), समुद्धृ, मुचृ (c. 6. मुञ्चति,
 मोक्षं, c. 10. मोचयति -यि), विमुचृ, प्रयिमुचृ, उद्धृ in caus. (-तारयति
 -यितुं), निस्तृ, सन्तृ ; मोक्षं (c. 10. मोक्षयति -यितुं), वि (c. 1. त्रायते,
 त्रातुं), परित्रै, सन्त्रै, रक्ष् (c. 1. रक्षति -रक्षितुं), विशुष् (c. 10. -शोधयति -यितुं).
 EXTRICATED, *p. p.* उद्धृतः -ता -तं, समुद्धृतः -ता -तं, उन्नीयः -न्नी -न्नी,
 निस्तारितः -ता -तं, तारितः -ता -तं, मुक्तः -क्ता -क्तं, मोचितः -ता -तं
 बाणः -शा -शं.
 EXTRICATION, *s.* उद्धारः, उद्धरणं, समुद्धरणं, मुक्तिः *f.*, मोचनं, विमोचनं,
 मोक्षः -क्षणं, रक्षा, परिस्तरणं, बाणं, निस्तारः, निस्तरणं, उत्तारः,
 उद्धारः, तारणं, विशेषणं, शुद्धिः *f.*
 EXTRINSIC, EXTRINSICAL, *a.* बाह्यः -ह्या -ह्यं, बाह्यिकः -का -कं, वहिःस्थः
 -स्या -स्यं, वहिर्भवः -वा -वं, असहजः -जा -जं, अससन्धी -न्धिनी -न्धि (नं).
 EXTRINSICALLY, *adv.* बाह्यतः, वहिः, वहिर्भागे, अनभ्यन्तरीतं.
 To EXTRUDE, *v. a.* वहिष्कृ, निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), उत्सृ (c. 10.
 -सारयति -यितुं).
 EXTRUSION, *s.* वहिष्करणं, निःसारणं, अपसारणं, उत्सारणं, निरसनं.
 EXTUBERANCE, *s.* अधिमांसं, स्फोटः, शोषः, गरः, उच्चभागः.
 EXUBERANCE, *s.* समृद्धिः *f.*, सामृद्धं, परिपूर्णता, बाहुल्यं, बहुत्वं, प्राचुर्यं,
 स्फीतिः *f.*, स्फातिः *f.*, उत्सेकः, उद्रेकः, उपचयः, वृद्धिः *f.*, अधिव्ययं.
 EXUBERANT, *a.* समृद्धः -द्वा -द्वं, बहुलः -ला -लं, परिपूर्णः -शी -शं, प्रचुरः
 -रा -रं, परिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, स्फोटः -ता -तं, उत्सिक्तः -क्ता -क्तं, उद्विक्तः -क्ता
 -क्तं, पीनः -ना -नं, पुष्कलः -ला -लं, अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, उपचितः -ता -तं.
 EXUBERANTLY, *adv.* बाहुल्येन, बहुशः, प्रचुरं, पुष्कलं, उद्वेकेण.
 To EXUBERATE, *v. n.* बहुलोभू, प्रचुरोभू, समृष् (c. 5. -आप्ति -अर्पितुं).
 EXUDATION, *s.* खेदः, प्रखेदः, खेदजलस्रावः, खेदविन्दुस्रावः, रसः, रसस्रावः,
 स्पन्दनं, स्रवः -वणं, प्रस्रवणं, स्रावः, निर्यासः, सुतिः *f.*, पम्पयः *n.* (सं),
 कपायः, वेष्टकः.
 To EXUDE, *v. n.* खिद् (c. 4. खिद्यति, खेत्तुं), प्रखिद्, खेदवत् प्रसृ (c. 1.
 -स्रयति -स्रोतुं) or स्पन्द् (c. 1. स्पन्दते -न्दिनुं).
 To EXUDE, *v. a.* खेदं प्रसृ in caus. (-सावयति -यितुं) or निःसृ in caus.
 (-सारयति -यितुं).
 EXUDED, *p. p.* प्रसृतः -ता -तं, स्पष्टः -त्ता -त्तं, निःसृतः -ता -तं, निर्गतः -ता -तं.
 To EXULCERATE, *v. a.* द्रवणीकृ, द्रवणं or क्षतं कृ or उत्पद् in caus.
 (-पादयति -यितुं).
 EXULCERATION, *s.* द्रवणकरणं, क्षतकरणं, द्रवणोत्पत्तिः *f.*, द्रवणोत्पादनं.
 To EXULT, *v. n.* अत्यन्तं or अतिशयेन नन्द (c. 1. नन्दति -न्दिनुं) or
 आनन्द or हृप् (c. 4. हृष्यति, हर्षितुं) or ह्लाद् (c. 1. ह्लादते -दिनुं)
 उत्सृ (c. 1. -लसति -सितुं), परमहर्षम्, इ (c. 2. रति -तुं), मद् (c. 4
 माद्यति, मदिनुं).
 EXULTATION, *s.* परमानन्दः, परमहर्षः, परमाह्लादः, अत्यन्ताह्लादः, मादः
 अत्यानन्दः, महोत्सवः.

EXULTING, *a.* परमहर्षः-रा-ई, उन्नतः-ता-ई, उत्तमन्दो-निन्दो-निन्द (न्), सगर्भः-हो-ई, सदैवः-वै-ई.

EXUPERABLE, *n.* लङ्घनीयः-या-यं, अधिगम्यः-न्या-न्यं, नितिक्रमणीयः-उ-यं.

EXUSTION, *s.* निर्दोहः, निर्दहनः, परिहरणः, भगनाहरणः.

EYE, *s.* चक्षुः *n.* (स्), नयनं, लोचनं, नेत्रं, विलोचनं, चक्षुः *n.* ईशानं, प्रेक्षकं, दृष्टिः *f.*, दृक् *f.* (श्), दृशा, दृशिः *f.*, गद्यं, दैवदीपः, निन्द्यः; 'pupil of the eye,' तारका, कर्नीनिका; 'corner of the eye,' अण्डाक्षः, नयनोपान्तः; 'mind's eye,' ज्ञानचक्षुः *n.* (न्), ज्ञानदृष्टिः *f.*; 'evil-eye,' कुदृष्टिः *f.*; 'long eyes,' आकर्षकलोचने; 'having good eyes,' सुलोचनः-ना-नी-नं, धामलोचनः-ना-नं, नयः-ए-ई-ई; 'having large eyes,' सुवृन्तयनः-ना-नी-नं, सुवृहलोचनः-ना-नी-नं; 'having sharp eyes,' सूक्ष्माक्षः-घी-घं; 'having red eyes,' अरुणक्षेत्रः-शा-छं; 'doing what is right in one's own eyes,' सेव्याचारी-रिखी-रि (न्); 'before one's eyes,' प्रत्यक्षे, प्रत्यक्षेण, प्रत्यक्षतः, समक्षं, साक्षात्, पश्यतः *ind.* or *ex.* pressed by the *pres.* part of दृश्; as, 'he steals my goods before my eyes,' पश्यतो मम वस्तुणि हरति, 'visible to the eye,' चक्षुर्गोचरः-हा-हं, दृष्टिगोचरः-रा-रं; 'with one's own eye,' स्वचक्षुषा; 'glance of the eye,' दृष्टिपातः, नयनपातः; 'in my eyes,' मां प्रति.—(View, regard) दृष्टिः *f.*, दर्शनं, प्रेक्षितं, वीक्षितं, निरीक्षा.—(Aperture) छिद्रं, रन्ध्रं; 'eye of a needle,' सूचीछिद्रं, सूचिरन्ध्रं.—(Catch for a look) कुक्षुपः.—(Bud) मुकुलं, कुटुमलं, जालकं.

TO EYE, *v. a.* निरीक्ष् (c. 1. ईक्षते-क्षितुं), आलोक् (c. 10. लोकायति-यितुं, c. 1. लोकाते-कितुं); 'to eye askance,' कटाक्षेण or चपाङ्गेन दृश् (c. 1. पश्यति, दृष्टुं) or खेद्ये.

EYE-HALL, *s.* तारा, चक्षुःपिण्डः, नेत्रपिण्डः, नेत्रकोपः-यं, अधिगोलः, अधिबृहत्कः, विदारः; 'of an elephant,' श्पोका.

EYE-BEAM, *s.* (Glance) नयनपातः, दृष्टिपातः, दृष्टिनयनपातः, दृष्टिपाणः.

EYE-BROW, *s.* भ्रूः *f.*, भ्रूकता, कोदण्डः, चक्षुर्भ्रूः *f.*; 'the two eye-brows,' भ्रूवौ *du.*; 'space between them,' कूर्चः, भ्रुवोर्मध्यः; 'wrinkled eye-brow,' लोचकः.

EYED, *p. p.* and *a.* (Viewed) निरीक्षितः-ता-तं, आलोचितः-ता-तं; 'eyed askance,' कटाक्षितः-ता-तं.—(Having eyes) used in comp.; as, 'black-eyed,' कृष्णनयनः-नी-नं, अक्षितनयनः-नी-नं, नीलाक्षः-घी-घं; 'fiery-eyed,' ज्वलितनयनः-नी-नं; 'one-eyed,' एकाक्षः-खा-खं, काणः-खा-रं, एकाक्षविकलः-ला-लं.

EYE-DROP, *s.* वाय्विन्दुः *m.*, नयनविन्दुः, अयविन्दुः, नेत्रजलं, नेत्राण्ड *m.*, नेत्रजं, नयनजलिलं, नयनचारि *n.* सधु *n.*

EYE-GLASS, *s.* उपनेत्रं, उपनयनं, सुलोचनं—(Lens) दौतोपलः, चक्रे-शना *m.* (न्).

EYE-LASH, *s.* पल्ल *n.* (न्), अधिपल्ल *n.*, नेत्रदलोल *n.* (न्), रश्मिः *m.*, रक्तकः, उदानः.

EYE-LESS, *a.* अचक्षुः-द्युः-द्युः (स्), विचक्षुः-द्युः-द्युः (स्), अनक्षः-द्या-यं, अनयनः-ना-नं, गताक्षः-द्या-यं, दृष्टिहीनः-ना-नं, अदृक् *m. f. n.* (श्), नेत्रेन्द्रियविकलः-ला-लं.

EYELET, EYELLET-HOLE, *s.* गवाक्षः, छिद्रं, रन्ध्रं.

EYE-LID, *s.* नेत्रच्छदः, नयनच्छदः, अधिपुटः, पुटः, नयनवर्त्त *n.* (न्), वर्त्त *n.*, आद्वारः.

EYE-SALVE, *s.* चक्षुःरञ्जनं, नेत्राञ्जनं, चक्षुर्विलेपनं, नयनलेपः.

EYE-SERVICE, *s.* केवलं प्रभुप्रसङ्गे कृता शुद्ध्या or परिचर्या.

EYE-SHOT, *s.* चक्षुर्विषयः, नयनविषयः, दृष्टिगोचरः-रं.

EYE-SIGHT, *s.* दृष्टिः *f.*, नयनदृष्टिः *f.*, नेत्रेन्द्रियं, चक्षुर्विन्दुयं, दर्शनशक्तिः *f.*

EYE-SORE, *s.* चक्षुःपीडा, नेत्रपीडावरं or नयनद्वेजकं यन्.

EYE-SPOTTED, *p. p.* नयनाकारचिह्नः चिह्नयितः-ता-तं

EYE-TOOTH, *s.* चक्षुर्दन्तः, नयनदन्तः, चक्षुर्दन्तः.

EYE-VEIN, *s.* चक्षुर्नद्या, नेत्रमण्डलः, अधिनद्याचर्मनद्या, कटाक्षः.

EYE-WITNESS, *s.* न्यक्षदृष्टा यादृशी *m.* (न्), प्रत्यक्षदर्शी *m.* (न्), प्रत्यक्षदर्शनः, प्रत्यक्षदृष्टा *m.* (श्), नाद्याहर्षी *m.* (श्), ईश्वरः.

EYED, *s.* उपेक्षादिनादः, उपेक्षा-ना-नं, उपेक्षादिनादः.

F.

FABACEOUS, *a.* मीमांसः-ना-नं, माषाणः-रा-रं, गिनामगुणः-ना-रं.

FABLE, *s.* (Feigned story, पुरातनकथा, पुरातुष्टीकथानं, कृतापी-याम्यनं, उपायमानं, चायमानं, चायानिका, कथा, परिकथा, इतिहासः.—Fiction) कल्पनादृष्टः *f.*, मन्यवत्तना, मनःकल्पितं, व्यपदेशः.

TO FABLE, *v. a.* and *n.* पुरातुष्टकथां रच् (c. 10. रचयति-यितुं), विरच्, मनना कृद् (c. 10. कल्पयति-यितुं) or मृन् (c. 6. मृनति, कर्तुं), निर्याकथा रच्.

FABLED, *p. p.* मनःकल्पितः-ता-तं, कायनिकः-की-कं, कृतापः-दी-पे.

FABRIC, *s.* (Structure) निर्माणा, निर्मितिः *f.*, कल्पना.—(Edifice) दृष्टि, शाला, भवनं, मन्दिरं, प्रासादः, धान *n.* (न्), अट्टालिका.—(Form, texture) आकारः, आवृत्तिः *f.*, छतिः *f.*

TO FABRICATE, *v. a.* (Construct) निर्मा (c. 2. नाति-तुं, c. 3. निनति, c. 4. मीयते *caus.* आपयति-यितुं), कृ (c. 5. करोति, कर्तुं *caus.* कारयति-यितुं), कृप् (c. 10. कल्पयति-यितुं), विरच (c. 10. रचयति-यितुं), मृन् (c. 6. मृनति, कर्तुं), यच् (c. 1. यतते-यितुं).—(Invent) मनसा कृप्, निर्या कृप् or कृ.

FABRICATED, *p. p.* (Constructed) निर्मितः-ता-तं, रचितः-ता-तं, दिग्वितः-ता-तं, धटितः-ता-तं, कल्पितः-ता-तं.—(Invented) मनःकल्पितः-ता-तं, कृविमः-ना-नं.

FABRICATION, *s.* (Construction) निर्माणा, निर्मितिः *f.*, रचना, विरचना, कल्पनं-ना, यदनं.—(Falsehood, forgery) मनःकल्पितं, निर्याकथा.

FABRICATOR, *s.* निर्माता *m.* (तु), निर्माणाकारी *m.* (तु), रचकः, विरचकः.

FABULIST, *s.* पुरातुष्टकथाविरचकः, इतिहासरचकः, ऐतिहासिकः.

FABULOUS, *a.* (Fictitious) कृविमः-ना-नं, मनःकल्पितः-ता-तं, काल-निकः-की-कं, अप्रतिष्ठः-द्या-दं, कृतापः-दी-पे.—(Relating to fable) पुरातुष्टकथासम्बन्धी-न्विनी-न्वि (न्), ऐतिहासिकः-की-कं, कालिकः-की-कं.

FABULOUSLY, *adv.* कृविमप्रकारेण, कल्पनपूर्वकं, इतिहासानुसारं.

FAÇADE, *s.* (Of a building) हर्म्यमुखं, प्रासादमुख *m.* (न्).

FACE, *s.* (Visage) मुखं, वदनं, जाननं, वक्त्रं, साम्यं, यन्दनं, चुद्रं, श्मन् indec.; 'face like the moon,' वदनचन्द्रः, वदनन्दुः *m.*—(Air, look) वदनं, दृष्टिः *f.*, आकाट, सामा.—(Surface) तलं, मुखं, पृष्ठं, पौठं; 'face of the earth,' भूतलं, पृथिवीतलं, धृतिपौठं.—(State) अवस्था, स्थितिः *f.*, दशा, भावः, रूपं; 'before the face,' प्रतिमुखं, सम्मुखं-ले, अभिमुखं, साक्षात्, समर्थं, प्रत्यक्षं-क्षेय-क्षतम्, खरे, अयतम्; 'face to face,' सम्मुखं, मुखामुखि; 'in face of,' सम्मुखः-ता-सती-सं, सम्मुखीनः-ना-नं, अभिमुखः-खा-खी-सं; 'having the face averted,' विमुखः-खी-रं, परावृत्तः-खी-सं; 'to turn away the face,' विमुखीभूः; 'to stand face to face,' सम्मुखीभूः; 'to fall with one's face on the ground,' भूमी सम्मुखः or अघोमुखः

यत् (c. 1. पतति -ति); 'a wry face,' विकृताननं.

To FACE, v. a. सम्मुखीभू, अभिमुखीभू, प्रतिमुखीभू.—(Meet, oppose) अभिमुखं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), अभिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), पथ्य-यस्या (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं); 'one who faces the foe,' अभ्यनि-चीयः, अभ्यनिचीयः, अभ्यनिच्यः.—(Be opposite to) expressed by मुख or अभिमुख in comp.; 'to face the south,' दक्षिणामुखः -खी -खं भू; 'the north,' उद्वयुखः -खी -खं भू, उत्तराभिमुखः -खी -खं भू; 'the east,' प्राद्वयुखः -खी -खं भू.—(Covered with additional cloth) अधिवस्त्रेण or अधिकपटेन च्द (c. 10. द्वादशति -यितुं).

FACED, a. अधिवस्त्रोपेतः -ता -तं, उत्तरवस्त्रान्वितः -ता -तं.—(Having a face) used in comp.; as, 'lovely faced,' सुमुखः -खी -खं, सुधाननः -नी -नं; 'lotus-faced,' जलनान्नः -ज्जा -ज्जं; 'moon faced,' चन्द्रमुखः -खी -खं.

FACELESS, s. निर्मुखः -खा -खी -खं, निर्यदनः -ना -नं, मुराहीनः -ना -नं.

FACET, s. (Small surface of a gem) कणः.

FACETIOUS, a. रसिकः -का -कं, रसी -सिनी -सि (न्), रसवान् -यती -यत् (न्), सखः -सा -सं, परिहासशीलः -ला -लं, परिहासवेदी -दिनी -दि (न्), प्रहासी -सिनी -सि (न्), विनोदी -दिनी -दि (न्), विदूषकः -का -कं; 'facetious conversation,' सरसालापः, चिर्व.

FACETIOUSLY, adv. सरसं, हासकरणाथं, विनोदाथं, रसिकप्रकारेण.

FACETIOUSNESS, s. रसिकत्वं, रसवत्त्वं, सरसता, परिहासशीलता, विनोदकत्वं, हास्यता, हासोत्पादकत्वं, उत्तसाता.

FACILE, a. सुखः -खा -खं, सुकरः -रा -रं, निरायासः -सा -सं, चनायासी -सिनी -सि (न्), सुसाध्यः -ध्या -ध्यं, सुगमः -मा -मं, सुलेन कार्यः -य्यो -य्यं, चकटिनः -ता -तं.—(Complying) अनुकूलः -ला -लं.—(Easy of access) अभिगम्यः -म्या -म्यं.

To FACILITATE, v. a. सुकरं -रं -रं कृ, निरायासीकृ, सुलोकृ, दुःस्थानि or दुर्गोष्ठि or विग्राम् or शल्यानि विनी (c. 1. -नयति -नेतुं) or चपनी or दृ (c. 1. हरति, हन्ति) or नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), निर्विघ्नोक्, निष्प्रत्यूहीकृ.

FACILITATED, p. p. सुकरीकृतः -ता -तं, हतविग्रः -मा -मं, दतप्रत्यूहः -हा -हं.

FACILITY, s. सौकर्यं, सुकरत्वं, सौख्यं, सौगम्यं, सुगमत्वं, सुसाध्यता, चनायासः, निरायासत्वं, चकाटित्वं, चकटत्वं, चपिम्यं.

FACING, part. (Opposite to) अभिमुखः -खा -खी -खं, सम्मुखः -खा -खं, सम्मुखीनः -ना -नं, अभिमुखगतः -ता -तं, प्रतिमुखः -खा -खं; 'facing the north,' उत्तराभिमुखः -खा -खं, or expressed by मुख; as, 'facing the east,' प्राद्वयुखः -खा -खं; 'the west,' प्रपद्वयुखः; 'the south,' दक्षिणामुखः; 'the north,' उद्वयुखः; 'with the head facing the east,' प्राक्षिरसः -सा -सं.

FACING, s. (Additional covering in front of a garment) यस्त-ग्रभागे म्यतम् अधिकांशुकं or अधिवस्त्रं.—(End of a sleeve) पिप्पलानं.—(Of a fortification) दुर्गमुखं.

FAC-SIMILE, s. प्रतिरूपिणः f. हस्ताक्षरप्रतिरूपं.

FACT, s. वस्तु n. भूतं, अर्थः, वृत्तं, कर्म n. (न्), कृतां, कृतावस्तु n.—(Reality) तत्त्वं, सत्त्वं, सत्ता, सत्यता, यथार्थता, याथार्थ्यं, प्रकृतत्वं; 'in fact,' वस्तुतः, अर्थतः, तत्त्वतः, परमाथतः.

Faction, s. (A party) पक्षः, शाखा, गणः, दलं; 'one of the opposite faction,' विपक्षः; 'one's own faction,' आत्मपक्षः; 'following a faction,' पक्षपातः -तिता, पक्षपातकृतवेहः, गणता.—(Political dissension) भेदः, द्वेषः, द्वन्द्वं, विरोधः, राजद्रोहः.

FACIOUS, a. (Relating to faction) पाद्यः -क्षी -क्षं.—(Promoting

faction, seditious) राजभेदकरः -री -रं, राजद्रोही -हिणी -हि (न्), कलहकारी -रिणी -रि (न्), भेसा -क्षी -क्षं (न्), उपजापकः -का -कं, उपद्रवी -विणी -वि (न्).

FACIOUSLY, adv. भेदकरणाथं, कलहकरणाथं, सोपजापं, उपजापकवत्.

FACIOUSNESS, s. भेदकरणीलता, राजद्रोहः, कलहकारित्वं, उपजापः.

FACITIOUS, a. कृत्रिमः -मा -मं, कृतकः -का -कं, कल्पितः -ता -तं, कात्य-निकः -की -कं, रचितः -ता -तं, पठितः -ता -तं, शिल्पिकः -का -कं, शिल्पनिर्मितः -ता -तं, योजकः -की -कं.

FACITIOUSLY, adv. कृत्रिमप्रकारेण, शिल्पेन, कल्पनापूर्व.

FACTOR, s. पणिकप्रतिनिधिः m., देशान्तरे पाणिज्यकर्मनिर्वाहणे नियुक्ते जनः, नियोगी m. (न्), नियुक्तः, प्रतिपुरुषः.

FACTORAGE, s. पणिकप्रतिनिधिगृहीतः शुल्कः, पणिकप्रतिनिर्वाहणार्थं नियोगिणे देयं पारितोषिकं.

FACTORY, s. (Manufactory) शिल्पगृहं, शिल्पशाला, यन्त्रगृहं, जायेशनं, प्रायेशनं, अन्यसनं पयनिम्माशाला, पाणिज्यद्रव्यनिम्माशाला.

FACTORUM, s. मर्त्यकर्म m. f. (न्), मर्त्यकर्मकरः -री, मर्त्यकर्मोक्तः -या.

FACULTY, s. (Power) शक्तिः f., चरं, क्षमता, सामर्थ्यं, प्रभावः, आशक्तिः.—(Faculty of the mind) बोधशक्तिः f., मनःशक्तिः f., निष्क्रमः, संस्कारः, चित्तसंस्कारः.—(Facility of performance) योग्यता, युक्तिः f., सुप्रयोगता, कौशल्यं, पाठवं.—(Privilege) अधिकारः.—(The body of doctors) वैद्यगणः, चिकित्सकगणः.

FACUND, a. वाक्पटुः -टु -टु, वाग्मी -ग्मिनी -ग्मि (न्). See ELOQUENT.

FACUNDITY, s. वाक्पटुता, वाक्पाठ्यं, पटुत्वं, पाण्यदपथा.

To FADDLE, v. n. रम् (c. 1. रमते, रन्तुं), खेलं (c. 1. खेलति -लितुं), खेलां कृ.

To FADE, v. n. (Decay, wither) द्वे (c. 1. ह्रायति, ह्रातुं), पक्षि, पिशु in pass. (-शीयते), द्वि in pass. (-ययते), सट् (c. 1. सोदति, सटुं), अवसद्, व्यसद्, नृ (c. 4. नोयति, नरितुं -रीतुं), नश् (c. 4. नश्यति, नशितुं), प्रणज्, विनश्, ध्वस् (c. 1. ध्वंसते -सितुं), विध्वस्, शद् (c. 1. शोयते, शन्तुं), द्वे (c. 1. ह्रायति, ह्रातुं), प्रली (c. 4. -लीयते -लेतुं), गल् (c. 1. गलति -लितुं).—(Lose colour) विवर्णीभू, नीरक्तोभू.

To FADE, v. a. (Cause to wither) द्वि in caus. (क्षययति, क्षययति -यितुं), व्यसद् in caus. (-सादयति -यितुं), ध्वस् in caus. (ध्वंसयति -यितुं), द्वे in caus. (ह्राययति -यितुं), ह्रानीकृ, विशीरणीकृ, तेगो दृ (c. 1. हरति, हन्ति).—(Deprive of colour) विवर्णीकृ, चरं दुप् in caus. (दूषयति -यितुं) or नश् in caus. (नाशयति -यितुं).

FADED, p. p. ह्रानः -ना -नं, परिह्रानः -ना -नं, शीर्यः -शी -र्यं, विशीर्यः -शी -र्यं, धीर्यः -धा -र्यं, ध्वस्तः -स्त्वा -स्तं, अवसन्नः -सा -सं, नीर्यः -री -र्यं, तानः -ना -नं.—(In colour) विवर्णः -वी -र्यं, दीनवर्णः -वी -र्यं, पीतरागः -गा -गं, गतवर्णः -वी -र्यं, नीरक्तः -क्ता -क्तं.

FADING, s. ह्रानिः f., शीर्यता, विशीर्यता, धयः, ध्वंसः, अवसादः, नीर्यः f., तेजोहानिः f., शोयः, शुष्कता.—(Loss of colour) चर्यहानिः f., वैपश्यं.

FADING, part. or a. ह्रायन् -यन्ती -यत् (न्), ह्रायमानः -ना -नं, विशी-र्यमाणः -या -र्यं, धीयमाणः -धा -र्यं, ह्रायमानः -ना -नं, धयी -यिणी -यि (न्), धयिष्ठाः -ष्ठा -ष्ठा, विनश्यत् -रा -रं, विध्वंसी -सिनी -सि (न्).

FACAL, FECES. See FECAL, FECES.

To FAG, v. a. क्षतिकायक्षेणेन नीचकर्म कृ in caus. (कारयति -यितुं) or दास्यं कृ in caus. खिद् in caus. (सेदयति -यितुं), चाभः in caus. (-पासयति -यितुं).

To FAG, v. n. क्षतिकायक्षेणेन अम् (c. 4. आम्यति, अगितुं), or रायस् (c. 4. -यस्यति -यसितुं), खिद् (c. 4. खिद्यते, खेत्तुं), निरज्जः -ज्जं.

FAG, s. दासः, निरज्जरापासी m. (न्), क्षतिप्रमेध नीचकर्मैः (c. 1. न.)

FAL

गलितः -ता -तं, विगलितः -ता -तं, पतः -ता -तं, स्तब्धः -ता -तं;
'fallen down,' अपःपतितः -ता -तं; 'fallen asleep,' सुप्तः -ता -तं,
प्रसुप्तः -ता -तं; 'fallen into distress,' विपद्गुह्यः -स्ता -स्तं, आपत्प्रसङ्गः
-ता -तं, आपद्दुःखः -ता -तं.
FALLIBILITY, *s.* भ्रान्तिमय्यं, मोहयोग्यता, मोहापीनता, भ्रमजनकता, मोहवर्धनं,
वचनीयता, वचकता, प्रमादवर्धनं, असत्यता.
FALLIBLE, *a.* भ्रान्तिजनकः -का -कं, भ्रमजनकः -का -कं, भ्रान्तिमान् -मती
-मत् (न्), मोही -हिनी -हि (न्), भ्रमणशीलः -ला -लं, वचनीयः -या -यं,
भ्रमयोग्यः -या -यं.
FALLING, *part.* पातुकः -का -कं, पातो -तिनी -ति (न्), पतयालुः -लुः
-लु, संसो -सिनो -सि (न्), ध्वंसो -सिनो -सि (न्), पितृन् -त्सनी
-त्सन् (न्), पिपतिषुः -पुः -पु.
FALLING, *s.* (Indenture) भद्रः, निस्तता.—(Falling away) धमैभ्रमः.
धमैच्युतिः *f.*, धमैत्यागः.—(Falling off) भ्रंशः, भेषः, ध्वंसः, उल्लसः.
FALLING-SICKNESS, *s.* भ्रमरं, ग्रहामयः, अपभारः, भूतविक्रिया, प्रतानः.
FALLOW, *a.* (Un-sowed) अनुमः -मा -मं, अनुमशस्यः -स्या -स्यं, अनुम्रिमः
-मा -मं, अवापितः -ता -तं.—(Untilled) अग्रहतः -ता -तं, अकृष्टः -ष्टो
-ष्ट, अमालकृतः -ष्टा -ष्टं, अकृतः -ता -तं, अहलः -ला -लं, अहल्यः -त्या
-त्यं, विलः -ला -लं; 'fallow land,' अनुमभूमिः *f.*, अग्रहतभूमिः *f.*
—(Pale red) ईषट्कः -क्ता -कं, ऐतरकः -क्ता -कं.
To FALLOW, *v. a.* योनारोपण्यतिरेकेण or योनानि अनुम्रा भूमिं हलेन
कृप् (e. 1. कर्षति, ऋष्टु) or भूमिलोष्टान् भिद् (e. 7. भिनत्ति, भेत्तु).
FALLOWING, *s.* योनोपपनयतिरेकेण भूमिकर्षणं or लोष्टभेदनं or भूमिहतिः *f.*
FALLOWNESS, *s.* अनुम्रवं, अकृष्टता, अहल्यता, अन्धता, निष्कलता, वैफल्यं.
FALSE, *a.* (Not true) असत्यः -ता -तं, निःसत्यः -ता -तं, अनुतः -ता -तं,
अतथ्यः -त्या -थ्यं, चितपा -पा -पं, अयपाथः -था -थं, असन् -सती -सत्
(न्), अप्रकृतः -ता -तं, अलौकः -का -कं, मिथ्या or मृषा or अस्यपा
in comp.; as, 'a false accusation,' मिथ्याभियोगः, मिथ्यापवादः;
'a false opinion,' मिथ्यामतिः *f.*; 'a false reply,' मिथ्योत्तरं; 'false
speaking,' मृषावादः, मिथ्यावादः, असत्यभाषणं; 'false accuser,'
मृषापवादी *m.* (न्).—(Fictitious) कृत्रिमः -मा -मं, कल्पितः -ता -तं,
काल्पनिकः -को -कं, विश्रुतः -ता -तं, कपटी -टिगी -टि (न्), कूट
or कपट or चस in comp.; as, 'false coin,' कूटस्यं; 'false
dice,' कूटाद्यः; 'false document,' कपटलेख्यं; 'false balances,'
कूटतुला; 'false measure,' कूटमानं; 'a false ascetic,' छस्रतापसः,
एकम्रती *m.* (न्); 'in a false dress,' छस्रवेशी *m.* (न्).—(Un-
faithful, treacherous) विश्वासपातो -तिनी -ति (न्), रहस्यभेदी -दिनी
-दि (न्), मन्त्रभेदी &c., योऽपभर्त्स -र्त्सि -र्त्सि, अविचारो -रिणी -रि
(न्); 'to vows, engagements,' स्तुदितव्रतः -ता -तं, उत्सदितव्रतः
-ता -तं, असत्यस्यः -त्या -थ्यं, लुप्तव्रतः -ता -तं; 'a false wife,'
अपतिव्रता.—(Hypocritical) कुहकः -का -कं, दम्भी -म्भिनी -म्भि (न्);
'false worship,' अर्थाविडम्बनं.—(Vain, groundless) वृषा or
मिथ्या in comp. शेषः -पा -पं; 'a false alarm,' वृषाक्रोशः; 'false
hope,' मोषाशा.—(Dishonest) आपटिकः -को -कं.
FALSE-HEARTED, *a.* पिथम्भपाती -तिनी -ति (न्), अस्विरमेता -मा -म (न्).
FALSEHOOD, *s.* (Want of truth) असत्यता, निःसत्यता, अतथ्यता, अनृतता,
वितपता, अलौकता, अवाचार्थ्यं.—(A lie) अनृतं, असत्यं, चितपं, अतथ्यं,
अलौकं, असीलं, मृषोद्यं.—(Speaking falsehood) मिथ्यावादः,
मृषावादः, मिथ्याकथनं, मृषाभाषिता, असत्यभाषणं, मृषाभिधानं, कृतपवादः;
'one who tells a falsehood,' अनृतवादी *m.* (न्), मिथ्यावादी, मृषा-
वादी; 'devoted to falsehood,' अनृतव्रतः -ता -तं.

FAM

FALSELY, *adv.* मिथ्या, मृषा, अस्यपा, असत्यं, निःसत्यं, अनृतं; 'acting
falsely,' मिथ्याचारः -रा -रं; 'speaking falsely,' अनृतवादी -दिनी
-दि (न्), अनृतवाक् *m. f. n.* (च्); 'falsely modest,' मिथ्याविनीतः
-ता -तं, कपटविनयवान् -वती -वत् (न्).
FALSENESS, *s.* (Want of truth) असत्यता, निःसत्यता.—(Fictitious-
ness) कूटता, कृत्रिमता, आपट्यं.—(Duplicity) कपटता, व्याजः,
कैतपं, शठता.—(Perfidy) विश्वासभद्रः, विश्वासपातः, मन्त्रभेदः.
FALSE-PROPHET, *s.* भविष्यद्वादिनी वेशपारी *m.* (न्), मिथ्याभविष्यद्वादी *m.*
FALSE-WITNESS, *s.* कूटसाक्षी *m.* (न्), मिथ्यासाक्षी *m.*, कूटकारकः, कौट-
साख्यं, मिथ्यासाख्यं, अतथ्यसाख्यं.
FALSIFICATION, *s.* कूटकरणं, कपटकरणं, छस्रकरणं, कृत्रिमकरणं, मिथ्या-
करणं, अस्यपाकरणं.
FALSIFIER, *s.* कूटकः, कूटकृत्, कपटकारी *m.* (न्), मिथ्याकारी *m.*—
(Disprover) खण्डनकृत्, प्रत्याख्याता *m.* (न्), अपरोकारी *m.*
To FALSIFY, *v. a.* (Counterfeit) कूटं कृ, कपटं कृ, छल् (e. 10. छल-
यति -यितुं), अस्यपा कृ, मिथ्या कृ,—(Disprove) खण् (e. 10. खण्ड-
यति -यितुं), अपरोकं, असत्यम् इति सूप् (e. 10. सूचयति -यितुं).—
(Violate, break) अतिरूप् (e. 1. क्रामति -क्रमितुं), भिद् (e. 7. भिनत्ति,
भेत्तु), लुप् (e. 6. लुप्यति, लोष्टु).
To FALSIFY, *v. n.* असत्यं यद् (e. 1. यदति -दितुं), मिथ्या or मृषा यद्.
FALSITY, *s.* असत्यता, निःसत्यता, अनृतता, अवाचार्थ्यं, चितपत्यं, अलौकता.
To FALTER, *v. n.* (Speak with broken utterance) खरभङ्गेन or
भग्नखरेण or स्खलङ्घानेन यद् (e. 1. यदति -दितुं), स्खलितं यद्, खरेण
स्खल् (e. 1. स्खलति -लितुं, e. 10. स्खलयति -यितुं), गद्गदा याचा
यद्, अस्यष्टवाचा यद्, गद्गद (nom. गद्गद्यति).—(Tremble, totter)
खल्, प्रखल्, स्खलनं कृ, कम्प् (e. 1. कम्पते -न्मितुं), वेप् (e. 1.
वेपते -पितुं).
FALTERING, *part.* or *a.* स्खलितवाक्यः -क्या -क्यं, भग्नखरः -रा -रं,
भिरखरः -रा -रं.
FALTERING, *s.* स्खलनं, वाक्यस्खलनं, स्खलङ्घानं, खरभङ्गः, खरभेदः,
गद्गदाक् *f.* (च्), अस्यष्टवचनं,
FALTERINGLY, *adv.* स्खलन्खरेण, स्खलङ्घानेन, खरभङ्गेन, गद्गदायां.
FAME, *s.* कीर्तिः *f.*, यशः *n.* (च्), ख्यातिः *f.*, सुख्यातिः *f.*, परिख्यातिः *f.*,
विश्रुतिः *f.*, प्रतिष्ठा, विश्रायः, प्रसिद्धिः *f.*, प्रकीर्तिः *f.*, कीर्तिना -नं,
प्रपा, प्रपितिः *f.*, सम्प्रपा, समाख्या, समाज्ञा, प्रतिपत्तिः *f.*, विख्यातिः *f.*,
प्रविख्यातिः *f.*, प्रतिख्यातिः *f.*, रुदिः.—(Rumour) जनश्रुतिः *f.*, जनप्र-
वादः, जनोदाहरणं.
FAMED, *a.* ख्यातः -ता -तं, विख्यातः -ता -तं, प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, विश्रुतः -ता
-तं, प्रपितः -ता -तं, कीर्तितः -ता -तं, समाख्यातः -ता -तं, लोकविश्रुतः -ता -तं.
FAME-GIVING, *a.* कीर्तिकरः -रो -रं, यशस्कृत् -रो -रं, कीर्तिदः -दा -दं.
FAMILIAR, *a.* (Domestic) गृहजः -जा -जं -जातः -ता -तं, आन्तर्देशिकः
-को -कं, कोलिकः -को -कं, कुल in comp.—(Well acquainted
with, intimate) परिचितः -ता -तं, सुविद् *m. f. n.*, सुसंसर्गी -र्गिणी
-र्गि (न्), संस्तुतः -ता -तं; 'with the scriptures,' शास्त्रज्ञः, खपी-
तशास्त्रः; 'with law,' स्मृतिकुशलः.—(Accustomed to) अभ्यस्तः
-स्ता -स्तं.—(Well-known) सुविदितः -ता -तं, सुज्ञातः -ता -तं, प्रसिद्धः
-द्धा -द्धं.—(Unceremonious) चादरहीनः -ता -तं, निर्गौरवः -या
-यं, निरादरः -रा -रं.—(Ordinary) प्राकृतः -तो -तं, लौकिकः -को
-कं, लोकसिद्धः -द्धा -द्धं, प्रसिद्धः -द्धा -द्धं; 'familiar conversation,'
विद्यभालापः.
FAMILIAR, *s.* (Friend) सुपरिचितः सुदृढ् *m.*; दृढसुदृढ् *m.*, सुसंसर्गी *m.*

(न), चिरमित्रं, ज्ञातः.

FAMILIARITY, *s.* (Intimate association) सुसंसर्गः, दृढसंसर्गः, संसर्गित्वं, संसक्तिः *f.*, आसङ्गः, संयोगः.—(Intimate acquaintance) परिचयः, सुपरिचयः, परिज्ञानं, संस्त्वः.—(Freedom from ceremony, affability) अनादरः, आदरहीनता, गौरवहीनता, अभिगम्यता.

To FAMILIARIZE, *v. a.* अभ्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), अभ्यासेन सुगमं -मां-मं or सुकरं-रं-रं कृ, निरन्तराभ्यासं कृ, परिचयं कृ.

FAMILIARIZED, *p. p.* अभ्यस्तः-स्ता-स्तं, कृतभ्यासः-सा-सं, कृतपरिचयः-या-यं.

FAMILIARLY, *adv.* निगौरवं, गौरवं विना, निरादरं, अनादरेण, चिरमित्रवत्, सुपरिचितवत्; 'familiarly conversing,' विश्रम्भप्रलापो-पिनी-पि(न्).

FAMILY, *s.* (Race) कुलं, वंशः, कुटुम्बः, जातिः *f.*, गोत्रं, सन्तानः, प्रवरं.—(Lineage) अन्वयः, सन्ततिः *f.*, जननं, आवलिः *f.*, अन्वयायः.—(Household) गृहजनः, अभिजनः, संजनः, परिजनः, कुटुम्बकं, स्त्रीपुत्रकन्यादि; 'head of a family,' कुटुम्बी, कुटुम्बिकः, कुलपतिः *m.*, कुलोद्भवः; 'of the same family,' सकुलः-ला-लं, सकुल्यः-त्या-त्यं; 'relating to a family,' कौलः-ली-लं-लिकः-की-कं, कुल. in comp.; 'of good or noble family,' महाकुलः-ला-लं-लीनः-ना-नं, कुलीनः-ना-नं, कौलेयः-यी-यं, कुलिकः-का-कं, कुलोद्भवः-ता-तं; 'of low family,' दुष्कुलीनः-ना-नं, अकुलीनः-ना-नं; 'a woman of good family,' कुलनारी, कुलकन्या; 'of royal family,' राजवंश्यः-श्या-श्यं; 'family honour,' कुलमय्यादा; 'family pride,' कुलभिमानं, कुलोन्नतिः *f.*; 'family disgrace,' कुलनिन्दा; 'family respectability,' कुलोत्कर्षः; 'family duty,' कुलधर्मः, कुलाचारः; 'family priest,' कुलाचार्यः; 'family party,' गृहसत्त्वः; 'family feuds,' गृहस्त्रिद्धं; 'family connexions,' गोष्ठी, कुलसन्निधिः *f.*; 'of ancient family,' दीर्घवंशः-शा-शं; 'attentive in supporting one's family,' कुटुम्बप्राप्तः, कुलालसो *m.* (न्), अभ्यागारिकः, उपाधिः *m.*; 'cruelty to one's family,' अनात्म्यं.

FAMINE, *s.* दुर्भिक्षं, दुष्कालः, दुर्भक्ष्यं, अनाकालं, अकालः, प्रयासः, नीवाकः, अनाहारकालः, आहारविरहः, आहाराभावः, अन्नभावः, आहारासम्भवः, दुर्मूल्यं.

To FAMISH, *v. a.* धुपया पीड् (c. 10. पीडयति-यितुं) or व्यापद् (c. 10. -पादयति-यितुं) or अवसद् in caus. (-सादयति-यितुं) or कृशीकृ, धुपासं-सं-सं कृ.

To FAMISH, *v. n.* आहारविरहाद् अवसद् (c. 6. -सोदति-सत्तुं) or छि in pass. (छीयते) or क्षीणशरीरः-रा-रं भू or कृशाङ्गोभू or व्यापद् (c. 4. -पद्यते).

FAMISHED, *p. p.* or *a.* क्षुत्पीडितः-ता-तं, धुपासं-सं-सं, धुपापीडितः-ता-तं, क्षुत्क्षामः-मा-मं, क्षुत्परिकृशः-शा-शं, धुपाहितः-ता-तं, युभुधितः-ता-तं, निरन्नः-न्ना-न्नं.

FAMISHMENT, *s.* क्षुत्पीडा, क्षुत्क्षामता, अनाहारः, अन्नभावः, युभुध्या.

FAMOUS, *a.* ख्यातः-ता-तं, सुख्यातः-ता-तं, यशस्वी-स्विनी-स्वि (न्), महायशः-शा-शं (स्), यशस्वः-स्व-स्वं, कीर्त्तिमान्-मती-मत् (न्), विधुतः-ता-तं, प्रथितः-ता-तं, प्रसिद्धः-द्धा-द्धं, विख्यातः-ता-तं, परिख्यातः-ता-तं, कीर्त्तितः-ता-तं, प्रतिष्ठः-ष्टा-ष्टं, प्रतिपत्तिमान्-मती-मत् (न्), पृथुप्रथः-था-थं, लोकविधुतः-ता-तं, 'rendering famous,' यशस्करः-री-रं, यशस्यः-स्या-स्यं, कीर्त्तिकरः-री-रं.

FAMOUSLY, *adv.* महायशसा, महाकीर्त्तिपूर्व, परमं, उत्तमप्रकारेण.

FAMOUSNESS, *s.* कीर्त्तिमत्त्वं, यशस्विता, ख्यातिमत्त्वं, विधुतिः *f.*

FAN, *s.* व्यजनं, तालवृत्तः-न्नकं, वीजनं, प्रकीर्णकं, पामरं, मरुदादोलः, 259

उत्प्रेषणं, व्यजः.—(For winnowing) सूर्यः-र्वं, शूर्यः-र्वं.

To FAN, *v. a.* वीज् c. 10. वीजयति-यितुं, उपवीज्, अनुवीज्, उद्वीज्, व्यजनवायुना विभू (c. 5. -भूनोति, c. 6. -धुवति-धवितुं), व्यजनवातेन शीतल (nom. शीतलयति-यितुं).

FANATIC, FANATICAL, *a.* देवभक्तियग्रः-ग्रा-ग्रं or अतिश्रद्धायग्रः, एकानन्देवभक्तित्वाद् उन्मत्तः-न्ना-न्नं or उत्तमबुद्धिः-द्धिः-द्धि or उत्तमबुद्धिः-द्धिः-द्धि or भान्तबुद्धिः-द्धिः-द्धि.

FANATIC, *s.* अतिशयदेवभक्तित्वाद् उन्मत्तजनः or उन्मादी *m.* (न्), मिथ्या भक्तिमान् *m.* (न्), लपणकः.

FANATICALLY, *adv.* देवभक्तियग्रवत्, एकानन्देवभक्त्या, उन्मत्तवत्.

FANATICISM, *s.* एकानन्देवभक्तिजन्यो मादविशेषः or उन्मादः or उन्मदः or उत्तमबुद्धित्वं, अतिश्रद्धाप्रयुक्ता उन्मत्तता, अतिभक्तियग्रता, अतिश्रद्धायग्रता, भक्तिसुचरता, मिथ्याभक्तिः *f.*

FANCIED, *p. p.* भावितः-ता-तं, विभावितः-ता-तं, मतः-ता-तं.

FANCIFUL, *a.* (Formed in the imagination) मानसिकः-की-कं, मनोजः-जा-जं, मनसिजः-जा-जं, मनोगतः-ता-तं, मायात्मयः-यी-यं, वासनाकल्पितः-ता-तं, काल्पनिकः-की-कं, मनःकल्पितः-ता-तं, मनोरपसृष्टः-ष्टा-ष्टं, सङ्कल्पजः-जा-जं, अमूलकः-का-कं.—(Fanciful man) वृथावासनाकारी *m.* (न्), दुर्वासनाकृत् *m.*, अनर्थकचिन्ताकरः, असम्भवकल्पकः, चपलबुद्धिः *m.*, मनोलील्यवान् *m.* (न्), लोलमतिः *m.*

FANCIFULLY, *adv.* वृथावासनापूर्व, अनर्थकचिन्तापूर्व, काल्पनिकप्रकारेण, मनोलील्यात्, बुद्धिचापल्यात्.

FANCIFULNESS, *s.* मनोलील्यं, बुद्धिचापल्यं, लोलबुद्धित्वं, मायावहं, बुद्धिविलासिता, मिथ्यासङ्कल्पवहं.

FANCY, *s.* (The faculty of imagination) कल्पनाशक्तिः *f.*, भावना-नं, विभावना-नं, वासना, कल्पना.—(Idea) बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, सङ्कल्पाः, मनोगतं, चिन्ता, मनोरपसृष्टिः *f.*—(Caprice, whim) मनोलील्यं, बुद्धिविलासः, बुद्धिचापल्यं, चापलं, भासः, आभासः, निर्वृत्त्यः, लहरी. तरङ्गः, अलङ्घिः *m.*, छन्दः *n.* (स्).—(Strange fancy) वृथावासना, असम्भवकल्पना, अनर्थकवासना, मिथ्यावासना, दुर्वासना, अनर्थकचिन्ता, मनोमाया, मृपाचकं.—(Liking) रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*

To FANCY, *v. n.* (Imagine, think) मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), भू (c. 10. भावयति-यितुं), विभू, सम्भू, चिन् (c. 10. चिन्तयति-यितुं). 'To fancy one's self,' is sometimes expressed by the adj. मन्यः-न्य-न्यं; as, 'one who fancies himself learned,' पण्डितमन्यः; 'one who fancies himself good,' साधुमन्यः; 'one who fancies herself beautiful,' सुन्दरीमन्य.

To FANCY, *v. a.* (Form in the mind) मनसा कल्प् (c. 10. कल्पयति-यितुं) or भू in caus. (भावयति-यितुं) or कृ.—(Like) अभिनन्द् (c. 1. -नन्दति-नन्दितुं), रुच् (c. 1. रोचते-चितुं) with dat. of the person; as, 'he fancies that,' तत् तस्मै रोचते; 'doing what one fancies,' कामकारी *m.* (न्); 'eating what one fancies,' कामभक्षः.

FANCY-FRAMED, *a.* मनःकल्पितः-ता-तं, वासनाकल्पितः-ता-तं, मनोजः-जा-जं, मनसिजः-जा-जं, मनोरपसृष्टः-ष्टा-ष्टं, मानसिकः-की-कं.

FANCY-SICK, *a.* विकृतबुद्धिः-द्धिः-द्धि; 'one who fancies himself sick,' रोगिणमन्यः.

FANE, *s.* देवतागारः, देवागारः, देवालयाः, देवताभवनं, देवभवनं, देवप्रासादः, देवगृहं, देववेश्म *n.* (न्), देवतामन्दिरं, देवतावासः.

FANG, *s.* दंष्ट्रा, दशनः-नं, रदः-दनः, दन्तः, उदयदन्तः, दीर्घदन्तः, विषाणः

-रा -रं, चतुर्नदूरस्थः -स्था -स्थं.

FARTHING, *s.* ताम्रमुद्रा, कपईका, चराटकः.

FASCIS, *s.* धम्माध्यक्षलक्षणं, दण्डनायकचिह्नं, पूर्वकाले रोमनगरे दण्डलाघ-
णिकः काष्ठखण्डसमूहः परशुः.

FASCIA, *s.* पट्टः, पट्टकः, चयनं, वेष्टनं, आवेष्टनं, कवलिका.

FASCINATION, *s.* पट्टवन्धनं, कवलिकावन्धनं, अनुवेष्टनं.

To FASCINATE, *v. a.* (Bewitch) मुह्य in caus. (मोहयति -यितुं), मोहं कृ,
मायां कृ, मन्त्रद्वारेण वशीकृ or अभिमन्त्र (c. 10. -मन्त्रयते -यितुं) or
अनुमन्त्र or अभिचर (c. 10. -चारयति -यितुं).—(Captivate) चिन्तं or
मनो ह (c. 1. हरति, हर्षं) or रम् in caus. (रमयति -यितुं) or आकृष्य
(c. 1. -कर्षति -कृषुं), हृदयं ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).

FASCINATED, *p. p.* मोहितः -ता -तं, विमोहितः -ता -तं, सम्मोहितः -ता -तं,
परिमूढः -टा -टं, सम्मुग्धः -ग्धा -ग्धं, आकृष्टचित्तः -च्चा -च्चं, दूतमानसः
-सो -सं, वशीकृतः -ता -तं, वशीभूतः -ता -तं.

FASCINATING, *a.* चित्तहारी -रिणो -रि (न्), चित्तपहारी &c., मनोहरः
-रा -रं, मोहनः -ना -नी -नं, विमोहनः &c., मोही -हिनी -हि (न्),
परिमोही &c., आकर्षकः -को -कं, आकर्षिकः -को -कं, आकृष्टयान्
-वती -वत् (त्), हृदयग्राही -हिणी -हि (न्); 'a fascinating wo-
man,' मुग्धा, प्रमदा, मदिरेश्या.

FASCINATION, *s.* मोहः -हन्, परिमोहनं, विमोहनं, सम्मोहः, आकर्षः, माया,
वशक्रिया, अभिमन्त्रणं, अभिचारः, इन्द्रजालं, कान्मयं -णत्वं.

FASCINE, *s.* युद्धे व्यवहारितः काष्ठभारः or काष्ठकूर्चः.

FASHION, *s.* (Form) आकारः, आकृतिः *f.*, रूपं, संस्कारः, मूर्तिः *f.*,
विधानं, संस्थानं.—(Cut, shape) आकारः, आकृतिः *f.*, रीतिः *f.*—
(Prevailing custom) लौकिकाचारः, लोकाचारः, लोकव्यवहारः,
लोकरीतिः *f.*, लोकमार्गः, लोकव्यापारः, धारा, लोकमतं.—(Manner,
mode) प्रकारः, विधः, विधिः *m.*, रीतिः *f.*, मार्गः; 'after this fashion,'
अनेन प्रकारेण, एवंविधं; 'after one's own fashion,' स्वानुरूपं.
To FASHION, *v. a.* (Form) निर्मा (c. 2. -माति, c. 3. -मिमोते, c. 4.
-मायते -मातुं), विनिर्मा, रच् (c. 10. रचयति -यितुं), विरच्, कृप् (c. 10.
कल्पयति -यितुं), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), षट् (c. 10. षटयति -यितुं),
कृ, सङ्कृ.—(Adapt) युज् (c. 10. योजयति -यितुं), सन्धा, समाधा.

FASHIONABLE, *a.* लौकिकः -को -कं, व्यावहारिकः -को -कं, आचारिकः
-को -कं, लोकसिद्धः -द्वा -द्वं, लोकप्रसिद्धः -द्वा -द्वं, व्यवहारसिद्धः -द्वा
-द्वं, लोकाचारानुसारी -रिणी -रि (न्), लोकव्यवहारानुसारी &c.,
लोकमतानुसारी &c., लौकिकाचारानुरूपः -पा -पं, लौकिकरीत्यनुरूपः
-पा -पं, लोकमार्गानुयायी -यिनी -यि (न्).

FASHIONABLY, *adv.* लोकाचारानुसारेण, लोकव्यवहारानुसारात्, लोक-
रीतिवत्.

FASHIONED, *p. p.* निर्मितः -ता -तं, रचितः -ता -तं, विरचितः -ता -तं,
कल्पितः -ता -तं, कृमः -मा -मं, घटितः -ता -तं, कारितः -ता -तं.

FAST, *a.* (Firm, close) दृढः -ढा -ढं, स्थिरः -रा -रं, स्थावरः -रा -रं,
सम्यः -व्या -व्यं, अचलः -ला -लं, निश्चलः -ला -लं, दृढसन्धिः -न्धिः
-न्धि, गाढः -ढा -ढं.—(Fixed) चढः -ढा -ढं, सन्निवृद्धः -द्धा -द्धं;
'a fast colour,' स्थिररङ्गः; 'a fast friend,' दृढसौहृदः, दृढभक्तिः *m.*;
'a fast sleep,' सुषुप्तिः *f.*, सुनिद्रा, अतिशयनिद्रा, अथोरनिद्रा.—
(Quick in motion) त्वरितगतिः -तिः -ति, शीघ्रगामी -मिनी -मि (न्),
दृढगतिः -तिः -ति, शीघ्रः -भा -भं, महावेगः -गा -गं, वेगवान् -वती -वत् (त्)
FAST, *adv.* (Firmly) दृढं, गाढं, स्थिरं; 'fast-rooted,' दृढमूलः -ला
-लं; 'held fast,' सुगृहीतः -ता -तं, सुधृतः -ता -तं, करुद्धः -द्धा -द्धं;
'fast bound,' दृढबद्धः -द्धा -द्धं; 'shut fast,' दृढसंवृतः -ता -तं,

दृढपिहितः -ता -तं; 'fast asleep,' सुषुप्तः -मा -मं, सुनिद्रितः -ता -तं,
अतिशयनिद्रितः -ता -तं, सुखसुप्तः -मा -मं or सुखं सुप्तः -मा -मं.—
(Swiftly) शीघ्रं, त्वरितं, दृढं, क्षिप्रं, सत्वरं, आशु, अचिलक्षितं, अक्षनेः;
'going fast,' त्वरितगतिः -तिः -ति; 'spoken fast,' त्वरितोदितः -ता -तं.

To FAST, *v. n.* उपवस् (c. 1. -वसति -वसुं), लङ् (c. 1. लङ्गते -द्वितुं),
निरूपितकालपर्यन्तं भोजनाद् or आहारद् निवृत् (c. 1. -वर्जते -वर्जितुं),
उपवासं कृ, अनशनं कृ, आहारनिवृत्तिं कृ; 'to death,' प्रायोपवेशनं कृ.

FAST, *s.* उपवासः, उपवसं, उपोषितं, उपोषणं, औपवसं, अनशनं, अनाहारः,
अभोजनं, लङ्घनं, आद्यपणं.

FAST-DAY, *s.* उपवासदिनं, उपोषणदिनं, अनाहारदिवसः, लङ्घनदिवसः.

FASTED, *p. p.* उपोषितः -ता -तं, कृतोपवासः -सा -सं.

To FASTEN, *v. a.* (Make fast) चन्ध् (c. 9. चन्धाति, चन्धुं), ससन्ध्,
निचन्ध्, अनुचन्ध्.—(Shut up) पिषा (५. 3. -दधाति -धातुं), निरुप्
(c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं).—(Bar) अर्गलेन चन्ध्, कील (nom. कीलयति
-यितुं).—(Unite together) रसन्ध्, संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं),
संयुज् in caus. (-घ्रेययति -यितुं), सन्धा, संलग्नीकृ.—(Tie) योज्
(nom. योजयति -यितुं), ग्रन्थ् (c. 9. ग्रन्धाति, c. 1. ग्रन्थति -न्यितुं).—
(Tie on) पिनह् (c. 4. -नयति -नद्धुं), आनह्, आवन्ध्, अनुचन्ध्.—
(Impress) प्रणिधा.—(Make firm) दृढीकृ, स्थिरीकृ, संस्तम्भ् (c. 5.
-स्तम्भोति -स्तम्भितुं, c. 10. -स्तम्भयति -यितुं).

FASTENED, *p. p.* पद्धः -द्धा -द्धं, पिहितः -ता -तं, पिधानवान् -वती -वत्
(त्), सपिधानः -ना -नं, निरुद्धः -द्धा -द्धं, युक्तः -क्ता -क्तं, संयुक्तः -क्ता
-क्तं, संयोजितः -ता -तं, संलग्नीकृतः -ता -तं, लग्नः -ग्ना -ग्नं, पिनद्धः
-द्धा -द्धं, आनद्धः -द्धा -द्धं, कीलायितः -ता -तं, कीलितः -ता -तं.

FASTENING, *s.* (Any thing that binds) चन्धनं -नी, चन्धनग्रन्थिः *m.*
—(Joining) सन्धिः *m.*—(Of a bracelet) कुटुपः, सन्धिः *m.*

FASTER, *s.* उपवासी *m.* (न्), उपवासकर्त्ता *m.* (ङ्), कृतोपवासः, औपवासः.

FASTER, *adv.* (More rapidly) शीघ्रतरं, अधिकपेगेन, लघुतरं.

FASTIDIOUS, *a.* उपेक्षकः -का -कं, अचमानी -निनी -नि (न्), सावहेलः
-ला -लं, सावज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, पृणी -णिनी -णि (न्), दुस्तोषणीयः -या -यं,
दुःखतोषणीयः -या -यं, दुःखेन सन्तोषणीयः -या -यं or तर्पणीयः -या -यं.

FASTIDIOUSLY, *adv.* सावज्ञानं, उपेक्षया, सावहेलं, सावमानं, दुस्तोषणीयं.

FASTIDIOUSNESS, *s.* अचमानशीलता, उपेक्षकत्वं, सावहेलत्वं, दुस्तोषणीयता,
दुस्तर्पणीयता, अचमानिता.

FASTING, *s.* उपवासः, उपोषणं -पितं, अनशनं, निरशनं, अभोजनं,
अभक्षणं, अनाहारः, लङ्घनं, आद्यपणं, अपतपणं; 'to death,' प्रायः
-यणं, प्रायोपवेशनं -शानिका.

FASTING, *part. or a.* उपवासी -सिनी -सि (न्), निराहारः -रा -रं, अनशनः
-ना -नं, अभधः -धा -धं, अनाशकः -का -कं, अकृताहारः -रा -रं; 'to
death,' प्रायोपविष्टः -ष्टा -ष्टं.

FASTNESS, *s.* (Firmness) दृढता, स्थिरता, सम्यता, अचलता, निश्चलता.
—(Strong-hold) दुर्गं, कोटिः *f.*, शिखरी *m.* (न्).

FASTUOUS, *a.* गम्भी -ग्भीणी -ग्भी (न्), सावलेपः -पा -पं, उद्धतः -ता -तं.

FAT, *a.* पोषः -रा -रो -रं, पोषः -ना -नं, मेदस्वी -स्विनी -स्वि (न्), पुष्टः
-ष्टा -ष्टं, पुष्टाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, मांसलः -ला -लं, स्थूलः -ला -लं, स्थूलकायः
-या -यं, पानः -ना -नं, आपानः -ना -नं, प्रपानः -ना -नं, स्फीतः -ता
-तं, स्फातः -ता -तं, पोषा -वा -व (न्), तुन्दी -न्दिनी -न्दि (न्), तुन्दिकः
-का -कं, उच्चूनः -ना -नं, कुण्डकः -की -कं.—(Fertile) स्फीतः -ता
-तं; 'fat land,' उर्वरा.

FAT, *s.* मेदः *n.* (स्), वसा, वपा, मांससारः, मांसवेहः. घृतं.

To FAT, *v. a.* चै in caus. (प्राययति -यितुं), आप्यै, पुष् in caus. (पोष-

शुद्धरूपः -पी -पं.

FAULTLESSNESS, *s.* निर्दोषत्वं, निरपराधत्वं, दोषहीनता, विशुद्धता.

FAULTY, *a.* दोषी -पिणी -पि (न्), अपराधी -पिनी -पि (न्), दोषवान् -यती -यत् (न्), निन्दनीयः -या -यं, निन्दार्हः -ही -हं, सापराधः -पा -पं, सदोषः -पा -पं, दोषिकः -की -कं, वाच्यः -व्या -यं, प्रामादिकः -की -कं, प्रमादी -दिनी -दि (न्), प्रमादवान् -यती -यत् (न्), अशुद्धः -द्धा -द्धं, प्राप्त-दोषः -पा -पं, अवधार्यः -धा -धं, वितयः -पा -पं, अनृतः -ता -तं; 'full of faults,' बहुदोषः -पा -पं; 'a faulty statement,' मिथ्यावादः, मृषावादः; 'a faulty conclusion,' अपसिद्धान्तः.

FAUN, *s.* (Sylvan deity) वनदेवता, स्थलोदेवता, वनेचरः.

TO FAVOR, *v. a.* अनुग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), अनुकूल (nom. अनुकूल-यति -यितुं), उपकृ, उपकारं कृ, साहाय्यं कृ, प्रसादं कृ, अनुपाल् (c. 10. -पालयति -यितुं), प्रतिपाल्, भञ्ज् (c. 1. भजति -ते, भञ्जे), अनुरूप् (c. 4. -रूप्यति -रोद्धुं), जुष् (c. 6. जुषते, जोषितुं), रण्णं कृ, प्रसन्नो भू or अस् चेहं कृ, कृपां कृ, परमित्रं or परहितम् इप् (c. 6. इच्छति, रक्षितुं).—(Resemble) सरूपः -पी -पं भू or अस्; 'a child that favors his father,' पितृरूपः पुत्रः; 'fortune favors the brave,' साहसे श्रीः प्रतिवसति.

FAVOR, *s.* (Kind regard, friendly disposition) प्रसादः, अनुग्रहः, अनुकूलता, आनुकूल्यं, प्रसन्नता, प्रीतिः *f.*, प्रियता, स्नेहः, अनुरोधः, हितेच्छा, हितेष्वा.—(Support, countenance) आग्रहः, सद्ग्रहः, ग्रहः, आश्रयः, संश्रयः, आपारः, अनुपालनं, साहाय्यं, उपकारः, पुरस्कारः, संवर्धनं, वर्धनं, शरण्यता, अभ्युपपत्तिः *f.*—(Kind act) उपकृतं, उपकारः, सुकृतं, सुकृतिः *f.*, उपचारः, प्रियं, हितं.—(Leave, permission) अनुमतिः *f.*, अनुज्ञा; 'to ask a favour,' प्रसद् (c. 10. -सादयते -यितुं), with acc. of person, उपकारं प्राप् (c. 10. -अर्पयते -यितुं); 'I ask you as a favor not to be angry with me,' प्रसादये त्वं न मे क्रोद्धुम् अर्हसि; 'conciliate the favor,' क्षारय् (c. 10. -राधयति -यितुं), अनुरद् in caus. (-रन्प्रयति -यितुं).

FAVORABLE, *a.* प्रसन्नः -ता -तं, सुप्रसन्नः -ता -तं, अनुग्राही -हिणी -हि (न्), अनुकूलः -ला -लं, आनुग्राहकः -की -कं, हितेपी -पिणी -पि (न्), प्रियेपी &c., हितकामः -मा -मं, हितेष्पुः -प्सुः -प्सु, हितः -ता -तं, सुहितः -ता -तं, प्रियकारः -री -रं, प्रियद्वयः -री -रं, हितपुद्भिः -द्भिः -द्भि, अर्धकृत्, उपकारकः -का -कं.—(Tending to promote) उत्पादकः -का -कं; 'favorable to wealth,' अर्धोत्पादकः -का -कं; 'to longevity,' आयुष्यः -व्या -यं; 'to be favorable,' प्रसद् (c. 1. -सोदति -सन्तुं); 'I am favorable to you,' प्रसन्नोऽस्मि तव.

FAVORABLENESS, *s.* प्रसन्नता, अनुकूलता, आनुकूल्यं, हितपुद्भित्वं.

FAVORABLY, *adv.* प्रसन्नं, प्रसादेन, अनुग्रहेण, सानुग्रहं, सानुकूल्यं, प्रियं.

FAVORED, *p. p.* अनुगृहीतः -ता -तं, उपकृतः -ता -तं, प्रतिपालितः -ता -तं.

FAVORER, *s.* अनुग्राही *m.* (न्), अनुग्राहकः, उपकारकः, अनुपालकः.

FAVORITE, *s.* प्रियः -या, सुप्रियः -या, वल्लभः -भा, सुभगः -गा, हृदयप्रियः -या, स्नेहपात्रं, प्रीतिपात्रं; 'general favorite,' सर्वप्रियः; 'a royal favorite,' नृपवत्सलः, राजवत्सलः; 'a favorite wife,' सुभगा.

FAVORITE, *a.* प्रियः -या -यं, प्रियतमः -मा -मं, हृदयप्रियः -या -यं, दयितः -ता -तं, इष्टतमः -मा -मं, अभीष्टः -ष्टा -ष्टं, हृद्यः -द्या -द्यं.

FAVORITISM, *s.* पक्षपातिता, पक्षानुग्रहः, पक्षोद्ग्रहित्वं, पक्षता, स्नेहः.

FAWN, *s.* मृगशावकः, मृगपोतकः, हरिणशिशुः *m.*, हरिणवत्सः, कुरङ्गः; 'fawn-eyed,' कुरङ्गनयनः -ना -नी -नं.

TO FAWN, *v. n.* (Bring forth a fawn) मृगशावकं or कुरङ्गं सु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं) or प्रसु or जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

TO FAWN UPON, *v. n.* साष्टाङ्गपातं प्रणम्य सान्त् or शान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), अभिशान्त्, उपसान्त्, परिशान्त् or लल् (c. 10. लालयति -यितुं).

FAWNER, *s.* साष्टाङ्गपातं प्रणम्य सान्त्वकारः, लाली *m.* (न्), चाटुकारः.

FAWNING, *s.* साष्टाङ्गप्रणामपूर्णं सान्त्वनं or लालनं, श्रुतिचाटुकारः.

FAWNINGLY, *adv.* साष्टाङ्गपातं, अम्रलिकर्मपूर्णं, एकान्तचाटुकारेण.

FAY, *s.* विद्यापरी, पिशाची, योगिनी, राक्षसी. See FAIRY.

FEALTY, *s.* भक्ति *f.*, प्रभुभक्ति *f.*, भक्ता, प्रभुभक्ता, आसक्ति *f.*, अनुपन्नः.

FEAR, *s.* भयं, भीतिः *f.*, भीरुता, त्रासः, सन्तासः, परित्रासः, साध्वसे, शङ्का, पाशङ्का, दृः -रं, भीष्मं, भीषणं; 'removal of fear,' भयप्रतीकारः; 'causing fear,' भयद्वयः -रा -रं, भयकारकः -का -कं, भयदः -दा -दं, भयप्रदः -दा -दं; 'cause of fear,' भयहेतुः *m.*; 'agitated by fear,' भयविह्वलः -ला -लं; 'through fear,' भयात्, त्रासात्, भीत्या, भीते, शङ्कया; 'through fear of punishment,' दण्डभयात्.

TO FEAR, *v. a.* भी (c. 3. विभेति, भेतुं) with abl. or gen. c. So also प्रभी, विभी, त्रस् (c. 4. त्रस्यति, त्रसितुं), वित्रस्, उड्डिन् (c. 6. -विजते -जितुं), व्यच् (c. 1. व्यपते -यितुं), प्रव्यच् all with abl. c., शङ्क् (c. 1. शङ्कते -ङ्कितुं), आशङ्क् with acc. c., तर्के (c. 10 तर्कयति -यितुं).

TO FEAR, *v. n.* त्रस् (c. 4. त्रस्यति, त्रसितुं), व्यच् (c. 1. व्यपते -यितुं), उड्डिग्नोभू, भयात्ते -त्ता -तं भू or अस्; 'do not fear,' मा भेषीः, ना त्रासीः or मा त्रसीः.

FEARFUL, *a.* (Affected by fear, timid) भयात्ते -त्ता -तं, भयातुरः -रा -रं, भीरुः -रुः -रु -रुकः -का -कं, सभयः -या -यं, भीतः -ता -तं, ससाध्वसः -सा -सं, सशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, शङ्कितः -ता -तं, त्रस्तः -स्ता -स्तं, सन्तस्तः -स्ता -स्तं, दीनः -ना -नं, त्रसुः -सुः -सु, भीलुकः -का -कं, दरितः -ता -तं.—(Terrible) भयद्वयः -रा -रं, भयानकः -की -कं, भयावहः -हा -हं, त्रासकरः -री -रं, भीरुमयः -यी -यं, दारुणः -णा -णं, रौद्रः -द्रे -द्रं, घोरः -रा -रं, भीमः -मा -मं, भीमणः -णा -णं, भीमाः -प्ता -पं, भैरवः -वी -यं.

FEARFULLY, *adv.* (With fear) सभयं, सत्रासं, भयेन, ससाध्वसं, सशङ्कं.—(Terribly) दारुणं, घोरं, भैरवं, भयानकं.

FEARFULNESS, *s.* भीरुता, भीतत्वं, सभयत्वं, सन्तस्तता, रौद्रता.

FEARLESS, *a.* निर्भयः -या -यं, अभयः -या -यं, अभीतः -ता -तं, विभीतः -ता -तं, अशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, निःशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, विशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, निर्विशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, अभीरुः -रुः -रु, अपभीः -भीः -भि, अपशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, निःसाध्वसः -सा -सं, विगतभयः -या -यं, अकुतोभयः -या -यं, निःसंशयः -या -यं, साहसिकः -की -कं.

FEARLESSLY, *adv.* निर्भयं, अभयं, निःशङ्कं, अभीतयत्, साहसेन; 'acting fearlessly,' निर्वार्यः -व्या -यं.

FEARLESSNESS, *s.* निर्भयत्वं, अभीतिः *f.*, अभीतता, अभयं -यत्वं, शौर्यं.

FEASIBILITY, *s.* शक्यता, साध्यता, करणीयता, सम्भाष्यता, उपपाद्यत्वं.

FEASIBLE, *a.* साध्यः -ध्या -यं, करणीयः -या -यं, शक्यः -क्या -क्यं, कर्तुं शक्यः -क्या -क्यं, सुकरः -रा -रं, सम्भाष्यः -व्या -यं, सम्भावनीयः -या -यं, उपपाद्यः -द्या -द्यं, कृत्यः -त्या -त्यं, सुगमः -मा -मं, लभ्यः -भ्या -भ्यं, सुलभः -भा -भं.

FEAST, *s.* (Festival) उत्सवः, महः, पर्व *n.* (न्), यात्रा, यात्रोत्सवः, उद्घोषः, उद्घवः, पर्वरीणं, अभ्युदयः, दण्डः, चर्चरी; 'a great feast,' महोत्सवः.—(Entertainment) सत्क्रिया, सहभोजनं, सम्भोजनं, उत्तमा-न्नसम्भारः, परमान्नसम्भारः; 'feast of lanterns,' दीपोत्सवः; 'feast to the eye,' नयनोत्सवः.

TO FEAST, *v. n.* परमान्नानि भुञ्ज् (c. 7. भुङ्क्ते, भोक्तुं), उत्तमाहारं कृ, उत्तम-भोजनं कृ, उत्तमान्नं नृप (c. 4. नृपयति), उत्सवं कृ, महोत्सवं कृ.

स्पर्शेन or हस्तसम्पर्केण परोक्ष (c. 1. -ईक्षते -ईक्षितुं) or निरूप (c. 10. -रूपयति -यि); 'to feel the pulse,' नाडीं परोक्ष, नाडीपरोक्षां कृ. —(Suffer, experience) अनुभू, उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपागम्, विद् (c. 10. वेदयते -यितुं), सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं); 'one who feels pain,' अनुभूतव्ययः, जातव्ययः, आहितव्ययः.—(Be affected with) उपहतः -ता -तं भू or अस्.—(Know) ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं).—(Feel for the woes of another) परस्व समदुःखः -खा -खं भू or अस्, परदुःखवृत्तानं श्रुत्वा कारुण्यं सूच् or कृ, अनुकम्प (c. 1. -कम्पते -म्पितुं).

FEEL, s. स्पर्शः, स्पृष्टिः f., संस्पर्शः, सम्पर्कः, परिनिर्णयः.

FEELER, s. (Of an insect) कीटमस्तकाग्रे परामर्शयोग्यं सूक्ष्मशृङ्गं.

FEELING, s. (Sense of touch) स्पर्शः, स्पर्शज्ञानं, स्पर्शोन्मिद्रयं, स्पृष्टिः f., संस्पर्शः, परिनिर्णयः, परामर्शः, सम्पर्कः.—(Sensation, perception) संवेदः, वेदनं, बोधः, ज्ञानं, चेतना, चैतन्यं, चित् f., चिच्छक्तिः f. उपगमः, उपागमः, उपलम्भः, उपलम्भिः f.—(Emotion, sentiment) रसः, भावः, चित्तवृत्तिः f., रागः, चिह्नरागः, चित्तविकारः.—(Feeling for others) कृपा, दया, अनुकम्पा, करुणा, समदुःखत्वं; 'the feelings,' चेतः n. (स्), चित्तं, चैतन्यं, हृदयं.

FEELING, part. or a. (Sentient) चेतनः -ना -नं, चेतकः -की -कं, चेतनावान् -वती -वत् (तृ).—(Impassioned, affecting) रसिकः -का -की -कं, रसी -सिनी -सि (नृ), रसवान् -वती -वत् (तृ), भाविकः -का -की -कं, रागी -गिणी -गि (नृ), हृदयज्जमः -मा -मं.

FEELINGLY, adv. सरसं, सरागं, हृदयज्जमप्रकारेण, कृपापूर्व, सानुकम्पं.

FEET, s. pl. पादौ m. du., चरणे n. du.; 'ornament for the feet,' नूपुरः.

To FEIGN, v. a. (Invent) मनसा कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं) or परि-कृप् or मृज् (c. 6. मृजति, मृष्टुं).—(Pretend) छद्म कृ, छल (c. 10. छलयति -यितुं), कपटं कृ, व्याजं कृ, ध्वजोक्तं, कूटं कृ; 'to feign one's self asleep,' आत्मानं प्रसुप्तम् इव दृश् in caus. (दर्शयति -यितुं) or मिथ्याप्रसुप्तः -भा -मं भू or अस्; 'feigning himself dead,' आत्मानं मृतवत् सन्दर्श्य; 'feigning himself just,' साधुवेशधारी m. (नृ).

FEIGNED, p. p. or a. कल्पितः -ता -तं, मनःकल्पितः -ता -तं, काल्पनिकः -की -कं, कृत्रिमः -मा -मं, कृतकः -का -कं, कूटार्थः -थी -थं, विडम्बितः -ता -तं; 'a feigned dress,' कपटवेशः, छद्मवेशः; 'in a feigned dress,' छद्मवेशी m. (नृ); 'a feigned ascetic,' छद्मतापसः, वैतालद्र-तिकः, वक्रव्रती m. (नृ); 'feigned kindness,' मिथ्योपचारः.

FEIGNEDLY, adv. मिथ्या, सकपटं, सकूटं, सव्याजं, छलेन, छद्मना, असत्यं.

FEIGNER, s. परिकल्पकः, कूटकः, छद्मवेशी m. (नृ), कपटिकः, छली m. (नृ), प्रतारकः; 'of madness,' उन्मत्तलिङ्गी m. (नृ).

FEINT, s. अपदेशः, व्यपदेशः, छस n. (नृ), कूटः -टं, छलं, मिथं, कैतवं, निमिषं, व्याजः, कपटः, उपधा; 'mock attack,' मिथ्याक्रमणं, मिथ्याघातः.

To FELICITATE, v. a. मङ्गलवचनं or कल्याणवचनं वद् (c. 1. वदति -दितुं), कल्पं वद्, कुशलवादं कृ, मङ्गलं or कुशलं भूपाद् इति वद्, धामन् (c. 10. -मन्त्रयति -ते -यितुं), अभिवन्द (c. 1. -वन्दते -न्दितुं), संवन्द, अभिवद् (c. 10. -वादयते -यितुं), अभिनन्द (c. 1. -नन्दति -न्दितुं).

FELICITATED, p. p. अभिवन्दितः -ता -तं, अभिनन्दितः -ता -तं, ध्यानन्दितः -ता -तं.

FELICITATION, s. अभिवन्दनं, कल्याणवादः, कल्याणवचनं, मङ्गलवाक्यं, कल्पं, कल्या, कृत्यं, कुशलवादः, आशीर्वादः, धन्यवादः, अभिवादनं.

FELICITOUS, a. परमानन्दितः -ता -तं, परमसुखी -खिनी -खि (नृ), अति-कल्याणः -णा -यं.

FELICITOUSLY, adv. परमसुखेन, परमानन्देन, अतिकल्याणं, अतिमुखं.

FELICITY, s. परमसुखं, परमानन्दः, परमाह्लादः, सुखं, सौख्यं, सत्यसुखं,

हर्षः, धन्यता, कल्याणं, शर्म n. (नृ), प्रह्लादः, श्रेयः n. (स्), निःश्रेयसं, सौभाग्यं.—(Heavenly) सन्नतिः f., स्वर्गगतिः, परमागतिः f., सिद्धिः f., परमपदं, जयवर्गः, मोक्षः.

FELINE, a. वैडालः -ली -लं -लिकः -की -कं, माज्जारीयः -या -यं.

FELL, a. (Cruel, savage) क्रूरः -रा -रं, रौद्रः -द्री -द्रं, दारुणः -णा -यं, उग्रः -ग्रा -ग्रं, निष्ठुरः -रा -रं, शैवापदः -दी -दं, व्यालः -ला -लं.

FELL, s. चर्म n. (नृ), अजिनं, दूतिः m., कृत्तिः f., पशुचर्म n.

To FELL, v. a. पद् in caus. (पातयति -यितुं), अवपत्, निपत्, अवच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्तुं), छिद्; अवकृत् (c. 6. -कृन्ति -कृत्तितुं), प्रकृत्, अवभञ्ज् (c. 7. -भनक्ति -भञ्जुं), निभञ्ज्, प्रभञ्ज्, भञ्ज in caus. (भञ्जयति -यितुं), आघातेन or प्रहारेण भूमौ पद् in caus.

FELLED, p. p. पातितः -ता -तं, निपातितः -ता -तं, अवपातितः -ता -तं, छिन्नः -न्ना -न्नं, अवच्छिन्नः -न्ना -न्नं, प्रभग्नः -ग्ना -ग्नं, भञ्जितः -ता -तं.

FELLER, s. अवपातकः, निपातकः, छेत्ता m. (नृ), अवच्छेत्ता m.

FELLIFLOUS, a. पित्रसावी-विखी-वि (नृ), पित्रमयः -यी -यं, पित्रपूखः -खी -यं.

FELLMONGER, s. पशुचर्मविक्रेता m. (नृ), दूतिक्रयविक्रयिकः, चर्मकारः.

FELLNESS, s. क्रूरता, दारुण्यं, दारुणता, रौद्रता, उग्रत्वं, नैर्हृयं, पशुत्वं.

FELLOW, s. (Of a wheel) नेमिः f. See FELLOW.

FELLOW, s. (Companion) सहायः, सहचरः, सङ्गी m. (नृ), अनुपङ्गी m., सहभावी m. (नृ), सहवर्ती m. (नृ), वृन्तुः m., सज्जः m. (स्), नित्रं.—(Equal) वयस्यः, सवयाः m. (स्), समवयस्कः, तुल्यपदस्यः.—(One of the same kind) सजातिः m., सजातीयः, सविधः.—(One of two or a pair) यमः -मा -मं, यमकः -का -कं, युगमकः, एकतरः -रा -रं.—(Of a college) विद्यालये लाभालाभभागी m. (नृ) or आश्रमाभाक् m. or आश्रमाभागी m. (नृ).—(Of a learned body) पण्डितगणसम्प्रदायः, आचार्यपंक्तिभ्यन्तरः.—(Of any association) गणभ्यन्तरः, श्रेयभ्यन्तरः, पंक्तिः, पंक्तियः.—(Appellation of contempt) माखकः, मनुष्यकः, जालसः; 'poor fellow,' तपस्वी m. (नृ); 'my good fellow,' भद्र, सौम्य. To FELLOW, v. a. समायुज् (c. 7. -युनक्ति -योज्जुं, c. 10. -योजयति -यितुं), संयुज्, समाधा (c. 3. -दधाति -धातुं), सन्धा, एकत्रकृ, एकिकृ, तुल्यिकृ.

FELLOW-CITIZEN, s. एकपौरः, एकपुरवासी m. (नृ), एकनगरस्य, एकग्रामीणः, एकग्रामनिवासी m. (नृ), सांस्थानिकः.

FELLOW-CITIZENSHIP, s. पौरसख्यं, पौरसाहाय्यं, पौरमाहित्यं, एकपौरत्वं.

FELLOW-COMMONER, s. विद्यालये आचार्यगणसहभोजी कुलीनछात्रः.

FELLOW-COUNCILOR, s. सहमन्त्री m. (नृ), समन्त्री m., समसचिवः.

FELLOW-COUNTRYMAN, s. स्वदेशनः, स्वदेशीयः, एकदेशीयः, एकदेशवासी m. (नृ), एकस्थानजः, सांस्थानिकः, संस्थः.

FELLOW-CREATURE, s. सजातिः m., सजातीयः, समानजातिः m., समान-जातीयः, समभूतः, समभावः, समजः.

FELLOW-FEELING, s. समदुःखत्वं, समदुःखसुखत्वं, समभावः, कृपा, अनुकम्पा.

FELLOW-HEIR, s. समांशी m. (नृ), समाधिकारी m. (नृ), समांशभाक् m.

See Co-HEIR.

FELLOW-HELPER, s. सहकारी m. (नृ), सहकृत् m., साहाय्यकृत् m., सहायः.

FELLOW-LABORER, s. सहकर्मी m. (नृ), एककर्म्मकारी m., सम्भूयकारी m.

FELLOW-PRISONER, s. सहचरिः f., एककारास्थायी m. (नृ), एककारागुप्तः.

FELLOW-SCHOLAR, s. सहाध्यायी m. (नृ), सहाध्याता m. (नृ), सहशिष्यः, सहछात्रः.

FELLOW-SERVANT, s. सहदासः, सहभूतः, एकप्रभुसेवकः, सहसेवकः.

FELLOWSHIP, s. सहायता -त्वं, साहाय्यं, साहित्यं, साह्यं, संसर्गः, संसर्गिता, सङ्गः, सङ्गतिः f., साङ्गत्यं, सङ्गित्वं, सङ्गमः, सङ्घातः, संयोगः, साहचर्यं,

समागमः, संवासः, मैत्र्यं, मैत्री, मित्रत्वं, सख्यं, सौहार्दं.—(In a college)

विद्यालये आश्रमागित्वं or आश्रमसंविभागिनः पदं or अधिकारः or वृत्तिः f.

FEARFUL, *a.* *p. p.* or *n.* प्राचीर्य वृत्तः-ता-तं, मायरायः-या-यं, प्राकारा-
 घानुतः-ता-तं, प्रायुतः-ता-तं, प्राकारोयः-या-यं, चवहः-डा-डं.
FEARLESS, *a.* जनावृत्तः-ता-तं, अरक्षितः-ता-तं, चहः-डा-डं.
FEARFULNESS, *s.* यथियुद्धकर्ता *m.* (नं), चायुपविद्याभ्यानी *m.* (नं), यथिप्रोडागिधकः.
FEARING, *s.* चायुपविद्या, जन्मविद्या, यथियुद्ध, दहयुद्ध, यथिप्रोडा.
FEARING-MASTERS, *s.* चायुपविद्यापदजकः, यथिप्रोडापदजनी *m.* (नं).
FEARING-SCHOOL, *s.* चायुपविद्याशेन *n.* (नं), चायुपविद्याशाला, जन्मवि-
 द्याशालाभ्यः यथिप्रोडागिधयाजाला.
FEARLESS, *a.* *p. p.* in caus. (याग्यं-यिहुं), नि-प्रतिहन् (c. 2-हन्-यिहुं).
FENDLER, *s.* जन्मरुग्निः *f.*, जन्मरुग्नी-रं-जं, जन्मरायरोपकं, जन्मराल-
 मन्त्रः—(Of a carriage) न्यः. रयगुग्निः *f.*
FENVIL, *s.* शालेयः, मालेयः, जगुभ्या, रूयुभ्या, न्यन्यन्यना, द्रवा,
 प्रोतिनिनः. रूयुभ्या, मित्रं, निद्रया, जारनी, योग.
FENVY, *a.* जन्म-या-यं, चायु-यो-यं, चहः-डा-डं, चलाहः-द्या-
 -दं, चान्-या-यं, मगलः-ला-लं, चिहः-ला-लं.
FLOOD, *s.* मुष्टे नमोयनारी भवेति मर्त्यं कृत्वा भूतानिना परहने मर्त्यिता
 भूमिः or परमं विनर्जितः क्षेत्राधिकारः.
FLOODAL, *FEODARY*. See **FEEDAL**, **FEEDATORY**.
To FLOOD, *v. a.* पृथीकन्यिना क्षेत्राधिकारं परहने or परस्मै मनु in
 caus. (चरयति-यिहुं) or परं क्षेत्राधिकारं नियुक् (c. 10-योन-
 यति-यिहुं).
FEODAL, *s.* पृथीकन्यिनुपुटनरं भूतानिना क्षेत्राधिकारं नियुक् or
 क्षेत्राधिकारवान् *m.* (नं).
FEODER, *s.* पृथीकन्यिनुपुटनरं परस्मै क्षेत्राधिकारजनयकः.
FEODMENT, *s.* पृथीकन्यिनुपुटनरं परस्मै समर्पितो भूतधिकारः.
FERACIOUS, *a.* स्मोतः-ता-तं, मली-लिनी-लि (नं), चयन्यः-न्या-न्यं
FERACITY, *s.* फलपत्रं, सामर्थ्यं, स्मोतता, चयन्यता, उडतावं.
FERINE, *a.* पाजरः-यो-यं, जीवापदः-दी-दं, द्यापदः-दी-दं, यगुगील-
 -ला-लं, यगुयदहाः-या-रं, यगुयमी-म्मा-मं (नं), यन्-न्या-न्यं.
FERITY, *s.* यगुता-नं, यगुगीलता, द्रवाचारं, निद्रता.
To FERMENT, *v. a.* जनःद्योभं or जनद्यलनं or जनतापं or उन्नं नन्
 (c. 10. जनयति-यिहुं), उत्तेचनं नन्, जनः द्युम् (c. 10. द्योभयति-यिहुं),
 उन्नप् (c. 10. तापयति-यिहुं).
To FERMENT, *v. n.* जनःद्युम् (c. 4. द्युयति, द्योभिहुं), जनःद्योभं or
 जनतापम् उपगम् (c. 1. गच्छति-गन्तुं) or गम् or इ (c. 2. रति-तुं),
 उन्नतः-ता-तं भू or उन्न, उह, फेन (nom. फेनायते).
FERMENT, *s.* (Intestine motion, heat) जनःद्योभं, जनतापः, जनदीहः,
 जनयति, जनरुतेकः, उन्नतः, जनरालोडनं, जनहमः, उन्नतः, प्रचदता.
 —(That which causes fermentation, yeast) नन्हः *m.* किरः-
 यं, मरः-यं, मुरावः, अभिपयः, कारोडनं, कारोन्नतः, कादहरीपीनं.
FERMENTABLE, *a.* जनरुतेकयोग्यः-न्या-न्यं, जनरुतेचनद्यमः-ना-नं,
 जनःद्योभणीयः-या-यं.
FERMENTATION, *s.* सन्धानं, सन्धिका, जनदीहं, जनःद्योभं, जनतापः,
 जनदीहः, जनरुतेकः, उत्तेकः, उत्तेचनं, उन्नतः, उन्नतः, उन्नतः,
 जनरुता, उन्नतता, जनद्यलता, जनरालोडनं, विकासः.
FERMENTATIVE, *a.* उन्नतकारी-रिणी-रि (नं), जनःद्योभकारी &c.,
 उत्तेकजनकः-का-कं, मरजनकः-का-कं.
FERMENTED, *a.* विकृतः-ता-तं, विकारितः-ता-तं, सन्धितः-ता-तं,
 सन्धानीयतः-ता-तं, जनःद्युम्-न्या-न्यं, उत्तेकः-का-कं, 'fer-
 mented liquor,' दुरासवः, यमुरं.
FERN, *s.* सन्धिका, गमय्य चोपधिभेदः, यमपत्रकः.

FERNY, a. समझाविशिष्टः -घा-घं, समझावृत्तः -ता-तं, समझामयः -यी-यं.
FEROCEOUS, a. रौद्रः -द्री-द्री, क्रूरः -रा-रं, अतिक्रूरः -रा-रं, मारामकः
 -का-कं, उग्रः -या-यं, शीवापदः -दी-दं, घापदः -दी-दं, व्यालः -ला-
 -लं, साहसिकः -की-कं, दास्यः -या-यं, क्रूरचरितः -ता-तं, क्रूरकर्मो
 -मो-मं (न), रौरवः -वी-वं, व्यालतमः -मा-मं.

FEROCIOUSLY, adv. अतिक्रूरवत्, अतिक्रूर्येण. घापदवत्, व्यालवत्, उग्रं.
FEROCITY, s. रौद्रता, क्रूरता, अतिक्रूरता, क्रूर्यं, उग्रत्वं, व्यालत्वं.

FERREOUS, a. लौहः -ही-हं, आयसः -सी-सं, लोहलः -ला-लं, लोहमयः
 -यी-यं, अयोमयः -यी-यं, लोहसभावः -वा-वं.

FERRER, s. वधुः *m.* नकुलः, 'अश्रूयः', नकुलजातीयो वधुः.

To FERRER, v. a. शशकादिविलेवासिनीं युद्धनान् वधुभिर् गच्छेन्मो निःसृ
 in caus. (-सारयति -यितुं) or गच्छेन्मो यद्विष्कृत्य अनुसृ, इन्दुरादीन्
 गच्छेन्नयान् निःसृ in caus.

FERRUGINOUS, a. लोहकलकमयः -यी-यं, अयोमलवान् -वती-वत् (न).

FERRULE, s. लोहवलयः, लोहवन्धनी -नं, लोहदण्डा, दण्डाग्रवाणं.

To FERRY OVER, v. a. नावा or नौकया नदीं or नदीपारं नृ in caus
 (तारयति -यितुं).

To FERRY OVER, v. n. नौकया नदीं or नदीपारं नृ (c. 1. तरति -रितुं
 -रीतुं) or सन्तु.

FERRY, s. (Place of passing over rivers) नदीतरस्थानं, तरस्थानं,
 तरस्थानं, उन्नयस्थानं, तरः, पट्टः -ट्टी, वमः.

FERRY-BOAT, s. तरणनौका, तरणः -विः *f.*, तारणः -विः *f.*, तरिची, तरि *f.*,
 तरिकं -का, तारकः -कं, तरखः -खा-खं, तरालुः *m.*, तरानुः *m.*
 वहिचं, उदुपः -वं.

FERRY-MAN, s. तारकः, तरिकः -की *m.* (न), तारणः, तरिता *m.* (न).

FERTILE, a. बहुफलः -ला-ली-लं, बहुफलदः -दा-दं, दायी-यिनी-यि
 (न), बहुफलोत्पादकः -का-कं, बहुशस्यदः -दा-दं, प्रचुरशस्योत्पादकः
 -का-कं, फली-लिनी-लि (न), फलवान् -वती-वत् (न), सफलः
 -ला-लं, स्फीतः -ता-तं, पीनः -ता-तं, अचन्यः -न्या-न्यं; 'fer-
 tile soil,' उर्वरा or ऊर्वरा.

FERTILELY, adv. सफलं, सचहुफलं, स्फीतं, स्फीत्या, यथा बहुफलम् उत्पद्यते
 तथा, अचन्यं.

FERTILENESS, FERTILITY, s. फलवत्त्वं, सफलता, फलिता, साफल्यं, स्फीतिः *f.*,
 बहुफलोत्पादकत्वं, अचन्यत्वं, उर्वरात्वं, ऊर्वरात्वं.

To FERTILIZE, v. a. सफल (nom. सफलयति -यितुं), सफलीकृ, स्फीतीकृ,
 स्फाय् in caus. (स्फाययति -यितुं), स्फायी in caus. (-स्फाययति -यितुं).

FERTILIZED, p. p. सफलीकृतः -ता-तं, स्फीतीकृतः -ता-तं, स्फाययितः -ता-तं.

FERULE, FERULA, s. काष्ठफलकविशेषो येन हस्ततले शिष्यताडनं क्रियते.

To FERULE, v. a. पूष्टीकृताष्टफलकेन करतले शिष्यं तद् (c. 10. ताडयति -यितुं).

FERVENCY, s. अग्रता, चरुता, उग्रचरुता, प्रचरुता, उष्णता, उष्मः, उष्णपः,
 तैक्ष्ण्यं, तीक्ष्णता, उद्योगः, उद्युक्ता, उग्रता, औत्सुक्यं, अनुरागः, आसक्तिः *f.*,
 चित्तासक्तिः *f.*, मनोनिर्वन्धः, उत्साहः; 'pious ardour,' अतिश्रयभक्तिः *f.*,
 भक्तिप्रयत्ना.

FERVENT, a. अग्रः -ग्रा-ग्रं, चरुः -खा-खं, प्रचरुः -खा-खं, उग्रचरुः
 -खा-खं, उष्णः -मा-मं, उष्णः -मा-मं, उद्योगी -गिनी-गि (न),
 उद्युक्तः -क्ता-क्तं, उद्योगः -गा-गं, तीक्ष्णः -क्षा-क्षं, अनुरक्तः -क्ता-क्तं,
 अत्यनुरागी -गिणी-गि (न), उत्सुकः -का-कं, आसक्तः -क्ता-क्तं, समुद्यतः
 -ता-तं, उग्रः -ग्रा-ग्रं; 'in piety,' अतिभक्तः -क्ता-क्तं, भक्तिप्रयः -ग्रा-ग्रं.

FERVENTLY, adv. अग्रं, अत्यनुरागेण, तैक्ष्ण्ये, उष्णपेन, उद्योगे, औत्सुक्येन,
 उत्सुके, उग्रं, अनुरागे, प्रचरुं, अग्रसितं, अतिकृतहलेन.

FERVID, a. तप्तः -मा-मं, सन्तप्तः -मा-मं, उपतप्तः -मा-मं, अभितप्तः -मा-मं,

वत्तप्तः -मा-मं, चरुः -खा-खं, प्रचरुः -खा-खं, उष्णः -मा-मं.
 तीक्ष्णः -क्षा-क्षं, तीव्रः -त्रा-त्रं, तिग्मः -ग्मा-ग्मं.

FERVOUR, s. तापः, उष्णपः, सन्तापः, उपतापः, अभितापः, उष्णता, औष्ण्यं.
 दाहः, चरुता, तीक्ष्णता, तैक्ष्ण्यं, तिग्मता, तीव्रता. See FERVENCY.

FESTAL, a. पर्वः -ष्टी-ष्टी, औत्सविकः -की-कं, नाचिकः -की-कं.

To FESTAL, v. n. पूय् (c. 1. पूयते -यितुं), पाकं कृ, पक्कः -क्का-क्कं भू.
 सपूयः -या-यं भू, पूतीभू, व्रणवद् दुग् (c. 4. दुग्ति, दोहं).

FESTIVAL, s. उत्सवः, पर्व n. (न), पर्वोदः, पर्वोदः, उत्सवदिनं, महः,
 महः n. (स्), उद्घर्षः, यात्रा, उद्घर्षः, द्युः, अभ्युदयः, चरैरी; 'great
 festival,' महोत्सवः; 'public festival,' यात्रोत्सवः; 'fixed,'
 नैश्चित्यं; 'completion of a festival,' पर्वपूर्यता.

FESTIVE, a. आनन्दी -न्दिनी-न्दि (न), आनन्दः -न्दा-दं, आनन्दसूचकः
 -का-कं, सोत्सवः -वा-वं, उत्सवकारी -रिणी-रि (न), हर्षकः -खा-खं.

FESTIVITY, s. समुत्सवः, उत्सवः, महोत्सवः, उत्सवकालः, हर्षः, आनन्दः,
 आह्लादः, आमोदः, प्रमोदः, विश्रन्तः.

FESTOON, s. माला, हाटः, मालाधिका; 'of flowers,' कुसुममाला.

FETAL, a. गर्भिः -भी-भी, गर्भिकः -की-कं, भ्रूणसन्ध्या -न्धिनी-न्धि (न).

To FETCH, v. a. (Bring) आनी (c. 1. नयति -नेतुं), उपानी, आह्व (c. 1.
 -हरति -हर्तुं).—(Derive) आनी, निर्वी, नी, अपवद् (c. 1. -वहति
 -वोदुं).—(Draw, cause to appear) निष्कृप् (c. 1. -कर्षति -क्रुं).
 यु in caus. (स्वावयति -यितुं), उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), वन्
 in caus. (जनयति -यितुं); 'draw blood,' शोषितम् उत्पद् in caus.,
 रक्तं यु in caus.; 'fetch a sigh,' दीर्घं निःश्वस् (c. 2. -श्वसति -तुं)
 or निश्वास्.—(Perform) कृ.—(Fetch a price) समुक्तमूलेन विक्री in
 pass. (-क्रीयते); 'what price does it fetch?' कियता मूलेन विक्रीयते.

FETCH, s. उपायः, अपदेशः, अपदेशः, छलं -लना, कपटः, धानः.

FETCHED, p. p. आनीतः -ता-तं, उपानीतः -ता-तं, आहृतः -ता-तं.

FETE, s. उत्सवः, महोत्सवः, उत्सवदिनं, उद्घर्षदिनं.

FETID, a. दुर्गन्धः -न्धा-न्धं, दुर्गन्धी -न्धिनी-न्धि (न), असुगन्धः -न्धा-न्धं,
 उग्रगन्धिः -न्धि-न्धि, पूतिगन्धिकः -की-कं, असुरभिः -भि-भि, पूतः -ता-तं.

FETIDNESS, s. दुर्गन्धत्वं, दुर्गन्धिः *m.*, पूतिगन्धता, पूतिः *f.*, पूतत्वं.

FETLOCK, s. अघ्राणां पादनद्वास्त्रिः *m.* or चरणनद्वापर्वी *n.* (न) or
 पादनद्वास्त्रिहो लोमपिण्डः or लोमगुच्छकः.

FETOR, s. दुर्गन्धः, पूतिगन्धः, कुसितगन्धः, उग्रगन्धः, असुगन्धः.

FETTER, s. निगडः -दं, चन्धनं, चन्धः, पाशः, शृङ्खलः -ला-लं, यन्त्रं, यन्त्रं,
 योक्त्रं, चारु, प्रसितिः *f.*; 'for the feet,' पादपाशः -शी, चरणपाशः
 पादचन्धनं; 'of iron,' लौहचन्धः -न्धं-न्धनं, शृङ्खला.

To FETTER, v. a. निगडेन or पाशेन or शृङ्खलया बन्ध् (c. 9. यमाति,
 बन्धु), निगड (nom. निगडयति -यितुं) पाश (nom. पाशयति -यितुं),
 शृङ्खल (nom. शृङ्खलयति -यितुं), योक्त्र (nom. योक्त्रयति -यितुं), यन्त्र (c. 10.
 यन्त्रयति -यितुं), पाशीकृ, पाशेन यम् (c. 1. यञ्जति, यन्तुं) or संयम्.

FETTERED, p. p. निगडितः -ता-तं, निगडेन बद्धः -द्धा-द्धं, पाशितः -ता-
 -तं, पाशीकृतः -ता-तं, शृङ्खलितः -ता-तं, यन्त्रितः -ता-तं, संयमितचरणः
 -खा-खं, बद्धपादः -दा-दं.

FETUS, s. भ्रूयः, गर्भः, कलनं, कललः -लं, पिण्डः, पं, गर्भस्थबालकः,
 जरायुस्यो बालकः, उदरस्थः शिशुः *m.*, नडरस्थशिशुः *m.*, अनुराग्यं.

FEUD, s. (Quarrel) कलहः -हं, कलिः *m.*, विरोधः, विग्रहः, विपक्षता.
 युद्धं, द्वन्द्वः; 'family feud,' कुटुम्बकलहः, गृहविद्रुं, गृहवन्दं.—
 (Right to land). See FEOD.

FEUDAL, a. पृथ्वीकाले क्षेत्राधिकारविषये यो नियमस् तत्सन्ध्या -न्धिनी
 -न्धि (न) or क्षेत्राधिकारविषयाधिकारिणो मध्येयः समयस् तद्विषयकः -का-कं.

FEE

FLUDATORY, *s.* पूर्वकाले भूसांम्यधीनः खेवाधिकारी *m.* (नृ.), उपजीवी *m.* (नृ.).
 FEVER, *s.* ज्वरः, संज्वरः, तापः, शरीरतापः, शरीरदाहः, देहदाहः, अन्तर्दाहः, ज्वरिः *f.* महागदः; 'common fever,' प्राकृतज्वरः; 'bilious fever,' पित्तज्वरः; 'continued fever,' सततज्वरः; 'remittent,' सन्ततज्वरः; 'slow fever,' प्रलपकः; 'ill of fever,' see FEVERISH. 'To be ill of fever,' ज्वरं (c. l. ज्वरति-रितुं). संज्वरः; 'attack of fever,' ज्वरावतरणः, ज्वराक्रमणं, ज्वरापलङ्घनं.

To FEVER, *v. a.* ज्वर in caus. (ज्वरयति-यितुं), संज्वर, in caus. ज्वरे कृ, तप in caus. (तापयति-यितुं). सन्तप, दह (c. l. दहति, दग्धुं).

FEVERISH, *a.* (ill with fever) ज्वरी-रिखी-रि (नृ.), ज्वरितः-ता-तं. ज्वर-रा-रं, संज्वरी-रिखी-रि (नृ.), ज्वरातुर-रा-रं, संज्वरातुर-रा-रं, ज्वरपीडितः-ता-तं, ज्वरयलः-खा-खं. (Having a slight fever) ईपज्वरी-रिखी-रि (नृ.).—(Producing fever) ज्वरजनकः-का-कं, ज्वरोत्पादकः-का-कं.

FEVERISHNESS, *s.* ज्वरत्वं, ईपज्वरयलता, ज्वरभावः, ज्वरित्वं.

FEW, *a.* अल्पः-त्या-त्वं, खलः-त्या-त्वं, खल्यकः-का-कं, अल्पः-हुः-ह्वी-हु, कतिपयः-या-यं, अप्रचुरः-रा-रं, सोकः-का-कं, अल्पसंख्यकः-का-कं, अल्पहितः-ता-तं, अनेकः-का-कं, नितः-ता-तं, परिमितः-ता-तं, अमृशः-शा-शं; 'a few,' अल्पे, खल्ये, कतिचित्, अनेके, कतिपयजनाः *m. pl.*; कतिचित्जनाः *m. pl.*, सोकः *m. pl.*, कति कति; 'a few paces,' कतिचित्पदानि *n. pl.*; 'fewest,' न्यूनः-ना-नं, अल्पः-रा-रं.

FEWNESS, *s.* अल्पता, सत्यता, अवहुत्वं, अप्राप्युषं, सोकत्वं.

FIAT, *s.* आज्ञा, आदेशः, निदेशः, नियोगः, शासनं, व्यवस्था.

FIB, *s.* असत्वं, अनृतं, विवर्णं, अलीकं, मिथ्यावादः, मृषावादः.

To FIB, *v. n.* असत्वं वद् (c. l. वदति-दितुं), मृषा or मिथ्या वद्.

FIBBER, *s.* असत्यवादी *m.* (नृ.), मिथ्यावादी *m.*, मृषावादी *m.*, अनृती *m.* (नृ.).

FIBRE, *s.* (Thread) तन्तुः *m.*, तन्त्रं, सूत्रं, गुणः.—(Fibrament) केशरः,

पक्ष *m.* (नृ.), अंगुः *m.*—(Fibre of the body) शिरा, सिरा, नाडी,

चायुः *m.*, अस्त्रा, बहोरुः *m.*—(Of a leaf) पत्रशिरा, पत्रनाडिका,

दलवस्त्रा.—(Of the lotus) मृणालः-लं, विशं, विषं, विसं. तन्तुलं.

FIBRE, *a.* मृणालो-लिनी-लि (नृ.), तन्तुमान-मती-मत् (नृ.), अंगुमानं &c.

FIBRE, *s.* मृदस्तन्तुः *m.*, सूक्ष्मतन्त्रं, सूक्ष्मकेशरः, सूक्ष्मशिरा.

FIBROUS, *a.* तन्त्री-निखी-रि (नृ.), तन्तुमान-मती-मत् (नृ.), तन्तुमयः-

यो-यं, केशरी-रिखी-रि (नृ.), सूत्रो-विणी-वि (नृ.), सूक्ष्मादि-वि-

द्विष्टः-शा-शं, शिपलः-ला-लं.

FIBULA, *s.* जङ्घाया वहिरस्त्रि *m.*, जङ्घापट्टास्त्रि.—(Clasp) कुडुपः.

FICKLE, *a.* चञ्चलः-ला-लं, चञ्चलहृदयः-या-यं, चञ्चलवृद्धिः-द्धि-द्धि,

चपलः-ला-लं, चपलामकः-का-कं, चलचिन्नः-जा-जं, सङ्क्रमकः-

का-कं, अस्मिरः-रा-रं, अनयस्यः-स्या-स्यं, अनयस्थानः-ना-नं,

अनयस्मिन्-ता-तं, लोलः-ला-लं, तरलः-ला-लं, प्रकृतितरलः-ला-

-लं, अधीरः-रा-रं, अयमनाः-ना-नः (नृ.), नैकभावाश्रयः-या-यं,

महारी-रिखी-रि (नृ.).

FICKLINESS, *s.* चञ्चलत्वं, चाञ्चल्यं, चपलता, चापल्यं, अस्मिरता, अस्म्यर्थं,

चलचिन्नता, लोलता, लील्यं, मनोलील्यं, तरलता, तारल्यं, सङ्क्रमकत्वं,

अनयस्मिन् *f.*, अधीरत्वं, अपाति *f.*

FICKLY, *adv.* चञ्चले, चपले, तरले, अस्मिरं, अस्म्यर्थेण, मनोलील्यात्.

FICTION, *s.* (Feigning, invention) कल्पना-नं, कृत्रिमः *f.*, परिकल्पनं-

ना. रचना, मृष्टिः *f.*, मनःमृष्टिः *f.*, कल्पनामृष्टिः *f.*, कृत्रिमकरणं.—

(That which is feigned, false story) मनःकल्पिता कथा, कृदापो-

पाप्यानं, कृदावभाषिता, परिकथा, मिथ्याकथा, मिथ्यावाक्यं, प्रपञ्चकल्पना,

FIE

अनृतं; 'a poetical fiction,' प्रकरणं.

FICTITIOUS, *a.* कल्पितः-ता-तं, परिकल्पितः-ता-तं, काल्पनिकः-की-कं, मनःकल्पितः-ता-तं, कृत्रिमः-ना-नं, कृतकः-का-कं, कृत्रियः-वी-वं, मिथ्यापेकः-का-कं, मृषापेकः-का-कं, असत्यः-त्या-त्वं, अप्रकृतः-ता-तं, विद्विष्टः-ता-तं, कपटी-रिखी-रि (नृ.), मिथ्या in comp.; 'fictitious coin,' कूटखण्डं.

FICTITIOUSLY, *adv.* मिथ्या, असत्यं, सकपटं, सकूटं, सप्यानं, मृषा, कृत्रिमं, काल्पनिकप्रकारेण, सविद्वेषनं.

FIDDLE, *s.* (Violin) सारङ्गी, शारङ्गी, पिनाकी.

To FIDDLE, *v. n.* सारङ्गी वद् in caus. (वादयति-यितुं) or संवद्, शारङ्गी मृ in caus. (सारयति-यितुं).—(Trille, fidget) चपलः-ला-लं भू, तुच्छकर्म कृ, नृणादि मृ in caus.

FIDDLE-FADDLE, *s.* मृषार्थकं, मृषाकथा, चालत्यवचनं, असत्यवाक्यं.

FIDDLE-FADDLE, *a.* तुच्छप्रायः-या-यं, असत्यः-द्या-दं, तुच्छः-त्या-त्वं.

FIDDLER, *s.* सारङ्गीवादकः, पिनाकीवादकः, सारङ्गीपाणिः *m.*

FIDDESTICK, *s.* शारङ्गी, कोणः रराः, परिवादः, पपरिका.

FIDDLE-STRING, *s.* तन्त्री, तन्त्रं, सारङ्गीतन्तुः *m.*, सारङ्गीमृत्वं.

FIDELITY, *s.* भक्ति *f.*, भक्तिस्त्वं, भक्ता, विश्वास्यत्वं, धीरत्वं, अभेद्यता, विश्रम्यता, विश्रम्यता, सेवा; 'to a master,' प्रभुभक्ति *f.*; 'to a husband,' पतिव्रतं, प्रातिव्रतं, पतिसेवा.

To FIDGET, *v. n.* चपलः-ला-लं भू, चञ्चलः-ला-लं भू, चापल्यं कृ; 'with the hands,' पाणिचापल्यं कृ.

FIDGET, *s.* (Restlessness) चापल्यं, चञ्चलत्वं, अशान्तिः *f.*, सदाचलत्वं.

FIDGETY, *a.* चपलः-ला-लं, चञ्चलः-ला-लं, सदाचलः-ला-लं, सतत-गतिः-ति-ति, अशान्तः-ना-नं, अमृष्यः-स्या-स्यं.

FIDUCIAL, *a.* विश्वासी-निनी-नि (नृ.), विश्रम्यः-ता-तं, अमन्दिग्यः-ग्या-ग्यं.

FIDUCIARY, *a.* प्रत्यपो-विनी-वि (नृ.), दृढविश्वासः-सा-सं.

FIDUCIARY, *s.* (Trustee) व्यासपारी *m.* (नृ.), निधेयपारी *m.* (नृ.), विश्रम्यजनः.

FIE, *exclam.* धिक्, शानं, धै, अवेहि, अपसर.

FILE, *s.* धेवं, भूमिः *f.* See FROD.

FIELD, *s.* धेवं, केशरः, भूमिः *f.*, वणिः *m.*, तटं, मालं, वाटं, पाटीरः

'of corn,' शस्यधेवं; 'ploughed field,' सौम्यधेवं, कृष्यभूमिः *f.*;

'field of battle,' रणभूमिः *f.*, युद्धधेवं, रणधेवं, समराङ्गनं, रङ्गाङ्गनं,

रणभूमिः *f.*, रणाङ्गनं, रणः-थं, सायोपनं, मल्लभूमिः *f.*, रुद्धिका;

'relating to a field,' केशरः-री-रं, धेविकः-की-कं, धेवी-

विणी-वि (नृ.).—(Space for action) प्रसरः.

FIELD-DAY, *s.* युद्धाभ्यासदिवसः, युद्धशिक्षादिवसः, सैन्यप्यायामदिनं.

FIELD-MARSHAL, *s.* पलाय्यद्यः, सेनाध्यक्षः, सेनापिपः, सेनापतिः *m.*

FIELD-MOUSE, *s.* धेववासो छुद्रमृषिकविशेषः, ग्राम्यमृषिकः.

FIELD-PIECE, *s.* रणभूमौ प्रयोजनीयं लघुयुद्धयन्त्रं.

FIELD-SPORTS, *s.* यनक्रोडा, जङ्गलक्रोडा, मृगायाविहाट, मृगयं, मृगया.

FIEND, *s.* पिशाचः, भूतः, वेतालः, राक्षसः, असुरः, दानवः, दैत्यः, दैतेयः,

निशाटः, निशाचरः, रात्रिचरः, रजनीचरः, नक्तचरः, दण्डाचरः, कोणयः.

यातुः *m.*, यातुधानः, यज्ञारिः *m.*, प्रेतः, विपुलः, कर्पूरः.

FIENDISH, FIEND-LIKE, *a.* पिशाचः-ची-चं, चिकः-की-कं, भीतः-तो-तं

त्रिकः-की-कं, राक्षसः-सो-सं, वेतालिकः-की-कं, असुरः-री-रं,

पिशाचसन्निभः-भा-भं, दारुणः-था-थं, पिशाचवद् अतिदुष्टः-ष्टा-ष्टं.

FIERCE, *a.* (Savage) क्रूरः-रा-रं, रीरुः-द्री-द्री, उग्रः-ग्रा-गं, दारुणः-

-था-थं, रीरुः-ची-चं, व्यालः-ला-लं, शोवापदः-दी-दं, श्रापदः-दी-

-दं.—(With anger) कोपज्वलितः-ता-तं, कोपान्वितः-ता-तं, कोपाकुलः-

-ला-लं, संरभः-ज्रा-जं, संरम्भी-म्भीणी-म्भी (नृ.), समनुः-नुः-नुः.

—(Violent) तीक्ष्णः-क्षणा-क्षणं, तीव्रः-व्रा-व्रं, चरदः-रदा-रदं, प्रचरदः-रदा-रदं, प्रखरः-रा-रं, साहसिकः-की-कं, धीरः-रा-रं
FIERCELY, *adv.* क्रूरं, क्रौर्व्येण, रौद्रं, उग्रं, ध्वापदवत्, प्यालवत्, तीव्रं, तीक्ष्णं, सतैक्ष्ण्यं, प्रचरदं.
FIERCENESS, *s.* (Savageness) क्रूरता, रौद्रता, क्रौर्व्यं, उग्रत्वं, प्यालत्वं.—
 (Furiousness) संरम्भः, संरब्धता, प्रतिरम्भः, कोपोन्मत्तता.—(Violence) तीक्ष्णता, तैक्ष्ण्यं, तीव्रता, चरदता, प्रचरदता, प्राखर्यं.
FIERY, *a.* (Consisting of fire) आग्नेयः-यी-यं, अग्निमयः-यी-यं, अग्निमान्-मती-मत् (नृ), काशीनवः-वी-वं.—(Vehement, hot) तीक्ष्णः-क्षणा-क्षणं, तैजसः-सी-सं, चरदः-रदा-रदं, प्रचरदः-रदा-रदं, उच्चरदः-रदा-रदं, उष्णः-ष्णा-ष्णं, उग्रः-ग्रा-ग्रं.—(Irascible) शीम-कोपी-पिणी-पि (नृ), सुलभकोपः-पा-मं, पित्रवेगो-गिनी-गि (नृ).
FIFE, *s.* वेगाः *m.*, वंशः, विवरनालिका, ध्वनिनाला.
FIFER, *s.* वेगुध्वजः, वेगुवादः-दकः, वांशिकः, वंशवादकः.
FIFTEEN, *a.* पञ्चदश *m. f. n. pl.* (नृ), पञ्चदशसंख्यकः-का-कं.
FIFTEENTH, *a.* पञ्चदशः-शी-शं.
FIFTH, *a.* पञ्चमः-मी-मं, पञ्चकः-का-कं; 'one-fifth,' पञ्चमांशः.
FIFTHLY, *adv.* पञ्चतस्, पञ्चमतस्, पञ्चमस्थाने, पञ्चमपदे.
FIFTIETH, *a.* पञ्चाशः-शी-शं, पञ्चाशत्तमः-मी-मं.
FIFTY, *a.* पञ्चाशत् *f. sing.*, अर्द्धशतः-ता-तं; 'one hundred and fifty,' सार्द्धशतं.
FIG, *s.* अघ्नोरं, उदुसरफलं, न्यग्रोधफलं, पिप्पलफलं.
FIG-TREE, *s.* उदुसरः, उदुसरः, वटः, न्यग्रोधः, पर्कटी, पिप्पलः, गजभक्षकः, अघ्नोरं.
TO FIGHT, *v. a. and n.* युष् (c. 4. युज्यते, योद्धुं, c. 10. योधयति-यितुं), प्रतियुष्, संयुष्, आयुष्, प्रायुष्, विग्रह् (c. 9. -गृह्णाति-हन्ति-ग्रहीतुं), with 'inst. or sometimes acc. c.; as, 'he fights with his enemies,' शत्रुभिः or शत्रुभिः सह युज्यते or विगृह्णाति or अरोन् प्रतियुज्यते or योधयति, सम्पृह् (c. 1. -हरति हर्तुं), युद्धं कृ, सङ्ग्रामं कृ, कलह (nom. कलहापते), वैर (nom. वैरापते); to desire to fight, 'रणकाम (nom. -काम्यति), युष् in des. (युज्यस्ते-त्सितुं).
FIGHT, *s.* युद्धं, सङ्ग्रामः, आयोधनं, प्रयुद्धं, रणः-रणं, समरः-रं, संयुगः, संख्यं, माहवः, सङ्गरः, समापातः. समित् *f.*, समितिः *f.*, सम्प्रहारः, विग्रहः, कलिः *m.*; 'close fight,' नियुद्धं.
FIGHTER, *s.* योद्धा *m.* (द्ध), योधी *m.* (नृ), नियोद्धा *m.*, नियोधकः, युद्धा *m.* (नृ), युयुत्सुः *m.*, प्रयुयुत्सुः *m.*, युधानः, प्रहारी *m.* (नृ), प्रहत्ता *m.* (नृ), प्रहरन् *m.* (नृ).
FIGHTING, *part.* युध्यमानः-ना-नं, योधयन्-यन्ती-यत् (नृ), युद्धकारी-रिणी-रि (नृ).—(Qualified for war) युद्धोपयुक्तः-क्ता-क्तं, युद्ध-कर्मयोग्यः-ग्या-ग्यं.
FIGMENT, *s.* कल्पितकथा, कल्पितवाक्यं, मिथ्याकथा. See FICTION.
FIGURANT, *s.* नर्तकी, लासकी, लासिका, नर्तनवृत्तिः *f.*, नृत्यकुशली.
FIGURATE, *a.* आकारवान्-वती-वत् (नृ), आकृतिमान्-मती-मत् (नृ), साकारः-रा-रं, रूपवान्-वती-वत् (नृ), मूर्तिमान्-मती-मत् (नृ), अवयवी-विनी-वि (नृ), रूपधृत् *m. f. n.*, रूपभृत्, *m. f. n.* आकार-धारी-रिणी-रि (नृ).
FIGURATION, *s.* रूपकरणं, आकारविधानं. मूर्तिकरणं, संस्कारः, आकृतिः *f.*
FIGURATIVE, *a.* रूपकः-का-कं, व्यञ्जकः-का-कं, लाक्षणिकः-की-कं, उपलक्षितः-ता-तं, ध्वनितः-ता-तं, गौणः-णी-णं; 'figurative style,' व्यञ्जनं-ना, व्यञ्जनावृत्तिः *f.*, व्यञ्ज्यः, उपधेयः.
FIGURATIVELY, *adv.* सव्यञ्जनं, व्यञ्जनावृत्तिं, सरूपकं, सोपलक्ष्यं.

FIGURATIVENESS, *s.* रूपकत्वं, व्यञ्जकत्वं, गौणत्वं, लाक्षणिकत्वं.

FIGURE, *s.* (Form) आकारः, आकृतिः *f.*, मूर्तिः *f.*, रूपं, संस्कारः, संस्थानं, विधानं, विग्रहः, प्रतिकृतिः *f.*, परिभा *m.* (नृ), अङ्कः.—(Image) प्रतिमा, प्रतिरूपं, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिकायः.—(Figure of speech) रूपकं, व्यञ्जनं-ना, व्यञ्जकः, ध्वनिः *m.*, उपलक्ष्यं, लक्षणा, उपधेयः, आरोपः, निदर्शनं.—(Shape, body) वपुः *n.* (स्), कायः, देहः, शरीरं, गात्रं, अङ्गं, संहननं; 'having a handsome figure,' सुरूपः-पी-पं, सुगात्रः-त्री-त्रं, रूपवान्-वती-वत् (नृ), आकारवान् &c., सिंहसंहननः-ना-नं, सुमध्यमा *f.*
TO FIGURE, *v. a.* (Form into a shape) कृ, संस्कृ, कूप (c. 10. कल्पयति-यितुं), सङ्कूप, विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), विरच् (c. 10. -रचयति-यितुं).—(Delineate, depict) रूप (c. 10. रूपयति-यितुं), लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), आलिख्, विलिख्, अङ्क (c. 10. अङ्कयति-यितुं), चित्र् (c. 10. चित्रयति-यितुं), वर्ण्य (c. 10. वर्णयति-यितुं).—(Diversify) नानारूपं-पी-पं कृ, भिन्नरूपं-पी-पं कृ, चित्र्, विचित्रिकृ. चित्रविचित्रिकृ.—(Adorn with figures) नानाचित्रैर् अलङ्कृ or चित्रविचित्रिकृ, नानारेखाभिः or नानाप्रकाराङ्कैः शुभ् (c. 10. शोभयति-यितुं).—(Figure to one's self) मनसा कूप or भू (c. 10. भावयति-यितुं), विभू.

FIGURED, *p. p. or a.* (Adorned with figures) नानारेखालङ्कितः-ता-तं, नानारेखाचिह्नितः-ता-तं, अङ्कितः-ता-तं, अङ्की-ङ्किनी-ङ्कि (नृ), चित्रितः-ता-तं.

FILACEOUS, *s.* मूत्री-त्रिणी-वि (नृ), तनुमयः-यी-यं, तन्वी-न्विणी-न्वि (नृ).

FILAMENT, *s.* केशरः, तनुः *m.*, तन्वं, पक्ष *n.* (नृ), शंशुः *m.*, सूक्ष्मसूत्रं; 'of the lotus,' मृणालः-लं, विशं, विषं, विसं, किञ्चलः, मकरन्दः, तनुलं, अलिमकः.

FILBERT, *s.* खाद्यबीजगर्भम् अण्डाकृति फलं.

TO FILCH, *v. a.* मुष् (c. 9. मुष्णाति, मोषितुं), परिमुष्, प्रमुष्, चुर (c. 10. चोरयति-यितुं), स्तेन् (c. 10. स्तेनयति-यितुं), अपहृ (c. 1. -हरति-हर्तुं).

FILCHED, *p. p.* मूषितः-ता-तं, चौरहतः-ता-तं, अपहतः-ता-तं.

FILCHER, *s.* मोषकः, मोपी *m.* (नृ), आमोपी *m.*, मुमुषिपुः *m.*, स्तेयकृत् *m.*
FILCHING, *s.* मोषा-पणं, मुष्टिः *f.*, मुष्टं, स्तेयं, चोरिका, अपहारः.

FIL, *s.* (Thread) सूत्रं, तन्वं, तन्वी, तनुः *m.*, गुणः.—(A wire on which papers are strung) पत्रारोपणयोग्या शलाका, लोहतारः यस्यां लेख्यपत्रादीनि क्रमेण समारोप्यन्ते.—(The whole number of papers arranged on a wire) शलाकारोपितो लेख्यपत्रसमूहः, लेख्यपत्रावलिः *f.*, लेख्यपत्रश्रेणी, श्रेणीभूतो लेख्यपत्रसमूहः.—(Row of soldiers) सैन्यश्रेणिः *f.*, सूचिः *f.*, दण्डयूहः.—(Instrument for polishing) अनुक्रमकं लोहमार्जनयन्त्रं, उच्चरेखाविशिष्टं लोहपरिष्करणयन्त्रं, लोहमार्जनी.

TO FILE, *v. a.* (To arrange papers on a wire) लेख्यपत्रादीनि शलाकायां or लोहतारायां यथाक्रमम् आरुह् in cans. (रोपयति-यितुं), लेख्यपत्राणि श्रेणीकृ or विरच् (c. 10. -रचयति-यितुं).—(Rub with a file) लोहमार्जनेन घृष् (c. 1. घर्षति-घर्षितुं) or परिष्कृ or मृज् (c. 2. माष्टि-ष्टुं) or चूर्ण् (c. 10. चूर्णयति-यितुं).

TO FILE, *v. n.* (March in file) दण्डयूहेन or सूचियूहेन or श्रेणियूहेन यात्रां कृ
FILIAL, *a.* पुत्र्यः-त्र्या-त्र्यं, पुत्रीयः-या-यं, पौत्रः-त्री-त्रं, पौत्रिकः-की-कं, पुत्रसन्ध्या-न्धनी-न्धि (नृ), पुत्रयोग्यः-ग्या-ग्यं, पुत्रीपयुक्तः-क्ता-क्तं; 'filial affection,' पितृभक्तिः *f.*; 'filial duty,' पुत्रधर्मः.

FILIALLY, *adv.* पुत्रवत्, सुतवत्, पुत्रधर्मवत्, पितृभक्त्या.

FILIALION, *s.* पुत्रत्वं, सुतत्वं.—(Adoption) पुत्रीकरणं.

FILIGREE, *s.* सूक्ष्मरेखारूपेण राजतभाषादीनां तथैवकर्म *n* (नृ).

FIL

FILINGS, *s. pl.* लोहचूर्णं, कृष्णचूर्णं, लोहजनं, लोहकिण्टं, लोहं, शूलयातनं, गौरिलः, लोहलसः.

To FILL, *v. a.* पू in caus. (पूरयति -यितुं) आप्, परिप्, सम्प्, समाप्, पूरणीकृ, परिपूरणीकृ, सम्पूरणीकृ, सङ्कुलीकृ, जाकोणीकृ, सङ्कोणीकृ, पर्याकुलीकृ, चाकृ (c. 6. -किरति -करितुं -रीतुं), संकृ, समाकृ, व्याप् (c. 5. -साप्तेति -सातुं), चाप् (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), उभ् or उम्भ् (c. 6. उभति, उम्भति -म्भितुं).—(Make abundant) प्रपुरीकृ, बहुलीकृ.—(Supply, store) सम्भृ (c. 3. -विभस्ति, c. 1. -भरति -भस्ति), सञ्चितं -तां -तं कृ.—(Satisfy, glut) अवादिना पू or सन्तुप् (c. 10. -तोषयति -यितुं) or सन्तुप् (c. 10. -तपयति -यितुं).

To FILL, *v. n.* (Become full) पू in pass. (पूर्यते), आप्, सम्प्, समाप्, परिप्, प्रप्, पूरणीभू, सम्पूरणीभू, परिपूरणीभू, सङ्कुलीभू, सङ्कोणीभू.

FILLED, *p. p.* पूरितः -तां -तं, पूर्यः -शी -थं, परिपूर्यः -शी -थं, सम्पूर्यः -शी -थं, सञ्चितः -शी -थं, पूर्यमाणः -शा -थं, जाकोर्यः -शी -थं, सङ्कोर्यः -शी -थं, अनुकोर्यः -शी -थं, सङ्कुलः -ला -लं, समाकुलः -ला -लं, पर्याकुलः -ला -लं, व्याप्तः -ता -तं, आवृतः -ता -तं, आविष्टः -ष्टा -ष्टं, चितः -ता -तं, आचितः -ता -तं, समाचितः -ता -तं, निचितः -ता -तं, सञ्चितः -ता -तं, सम्भृतः -ता -तं, भरितः -ता -तं, प्रोम्भितः -ता -तं, गर्भः -भ्रत -भ्रं, in comp.; as, 'a tube filled with powder,' चूर्णगर्भा नरिः.

FILLER, *s.* पूरयिता *m.* (तृ). पूरकः -का, पूरककारी *m.* (तृ).

FILLET, *s.* पट्टः, ललाटपट्टः -ट्टः, मूढवेष्टनं, ललाटवेष्टनं, चन्धनी, केशवेष्टः; 'binding the head with fillets,' पट्टचन्धनं.

To FILLET, *v. a.* पट्टेन बन्ध् (c. 9. चम्राति, बन्ध्) or वेष्ट् (c. 1. वेष्टते -ष्टितुं).

FILLING, *part.* पूरकः -का -कं, पूर्यः -शा -थी -थं.

FILLING, *s.* पूर्य, आपूरकः, पूरिः *f.*, आपूरिः *f.*, पूरणीकरणं.

To FILLUP, *v. a.* अङ्गुलिनखेन तद् (c. 10. ताडयति -यितुं), अङ्गुलिपातं कृ.

FILLUP, *s.* अङ्गुलिपातः, अङ्गुलिप्रहारः, अङ्गुलिताडनं, अङ्गुलिध्वनिः *m.*, अङ्गुलिस्फोटनं, छोटिका.

FILLY, *s.* किशोरी, चालवानिना, चालतुराणी, चालघोटिका.

FILM, *s.* पटलं, पुटः, मृक्षालव् *f.* (पृ). मृक्षचर्म *n.* (तृ); 'over the eye,' अक्षिपटलं, अन्तर्धानं.

FILMY, *a.* पटलावृतः -ता -तं, पटलमयः -यो -यं, मृक्षालवर्णितः -ष्टा -ष्टं.

To FILTER, *v. a.* सम्माननपत्रद्वारा जले शुष्प (c. 10. शोषयति -यितुं) or सम्मृञ् (c. 2. -माष्टि -ष्टुं) or निर्मललीकृ or पवित्रीकृ, जलोत्पवनं कृ.

To FILTER, *v. n.* जलसम्माननपत्राद् निर्गल (c. 1. -गलति -लितुं) or शनीः शनैर् निःसृत्य शुष्प (c. 4. गुणयति, शोषुं) or लवणः सान्द्रमानः शुद्धीभू.

FILTERING, *p. p.* शोषितः -ता -तं, सम्मृष्टः -ष्टा -ष्टं, निर्गलितः -ता -तं.

FILTH, *s.* मलं, अमेघ्यं, अमेघ्यत्वं, मालिन्यं, कुत्सितत्वं, कलुषं -पत्वं, कालुष्यं, पङ्कः, कुपङ्कः, कर्दमः, कलकं, खलता, विषादि *m.*, अवस्करः, अपस्करः, पचस्कं.

FILTHILY, *adv.* अमेघ्यं, अपवित्रं, अशुद्धं, कुत्सितं, कुत्सितप्रकारेण.

FILTHINESS, *s.* अमेघ्यता, अपवित्रत्वं, मलिनता, कुत्सितत्वं, अशुद्धता.

FILTHY, *a.* मलिनः -ना -नं, समलः -ला -लं, मलहृषितः -ता -तं, मलीमसः -मा -मं, अमेघ्यः -घ्या -घ्यं, अपवित्रः -त्रा -त्रं, अशुद्धः -द्धा -द्धं, कलुषः -पा -पं -पी -पिणी -पि (तृ), कचरः -रा -रं, पङ्को -ङ्कनी -ङ्क (तृ), पङ्किलः -ला -लं, कश्मलः -ला -लं, कुत्सितः -ता -तं; 'filthy conversation,' कुत्सितपात्रं.

FILTRATION, *s.* जलोत्पवनं, उत्पवनं, जलशोधनं, जलसम्माननं, निर्गलनं.

FIN, *s.* मत्स्यपद्मः, मत्स्यदेहपिः *m.*, मत्स्यतनुरुहः, मत्स्यवाजः; 'fin-footed,' जालपादः -दा -दै, जालपाद् *m. f. n.*

FINABLE, *a.* दाप्यः -प्या -प्यं, दण्ड्यः -ड्या -ड्यं, दण्डनीयः -या -यं.

FIN

FINAL, *a.* अन्त्यः -न्त्या -न्त्यं, अन्तिमः -मा -मं, आन्तः -न्ती -न्तं, समाप्तिः -को -कं, चरमः -मा -मं, पश्चिमः -मा -मं, जपन्त्यः -न्त्या -न्त्यं, अन्त or शेष in comp.

FINALLY, *adv.* अन्ततस्, शेषे, अवशेषे, शेषतस्, अन्ते, अयत्नान्.

FINANCE, FINANCES, *s.* सायः, चलिः *m.*, करः, धनं, शुल्कः -ल्कं, उदयः, आगमः, धनागमः, कारः, राजस्वं, राजपनं, नृपांशः; 'control of the finance,' धनाधिकारः; 'superintendent of,' धनाधिकारी *m.*

FINANCIAL, *a.* चालेयः -यी -यं, शील्कः -ल्की -ल्कं, राजपनसंस्थानी -स्थानी -स्थान् (तृ).

FINANCIER, *s.* धनाधिकारी *m.* (तृ), राजकोशाय्यक्षः, राजस्वपालकः.

To FIND, *v. a.* (Meet with, obtain) अपिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं),

रफ्यागम्, गम्, आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), प्राप् (c. 5. -साप्तेति -सातुं), आप्, अवाप्, समाप्; लभ् (c. 1. लभते, लभ्युं), उपलभ्, विद् (c. 6. विन्दति, वेदितुं), अभिविद्, प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), आविश् (c. 6. -विशति -वेष्टुं), इ (c. 2. इति -तुं), च् (c. 1. च्छति, च्छुं) (c. 1. अर्वा -विहृ), उद्देशं कृ.—(Find out, discover) ज्ञा (c. 9. जानाति -नीते ज्ञातुं), परिज्ञा, अविज्ञा, परित्ज्ञानं कृ, निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), अन्विप् (c. 6. -इच्छति -इषितुं), निष्ठा (c. 1. -णयति -णेतुं), उपलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), अवगम्.—(Find out, invent) परिष्कृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं).—(Find out, solve) परिष्कृप् (c. 10. शोधयति -यितुं), व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), व्याकृ, स्पष्टीकृ, प्यक्तोक्तृ, उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्तुं).

FINDER, *s.* अपिगमः, आसादनं, प्राप्तिः *f.*, लभिः *f.*, अवगतिः *f.*, परित्ज्ञानं.

FINDING, *s.* अपिगमः, आसादनं, प्राप्तिः *f.*, लभिः *f.*, अवगतिः *f.*, परित्ज्ञानं.

FINE, *a.* (Subtle, thin, minute) सूक्ष्मः -क्षा -क्षं, तनुः -नुः -न्वी -नु, प्रतनुः -नुः -नु, वितनुः -न्वी -नु, क्षीणः -शा -थं, द्रक्ष्यः -क्ष्य -क्ष्यं, कणीकः -का -कं, अत्यल्पः -ल्पा -ल्पं, दहरः -रा -रं; 'in discerning minute beauties, &c.,' कुशाग्रोपमतिः -तिः -ति, सामर्थिकः -को -कं,—(Delicate) पेलयः -पा -पं, कोमलः -ला -लं, सुकुमारः -री -रं.—(Not coarse) असूतलः -ला -लं, सूक्ष्मः -क्षा -क्षं, विरलः -ला -लं; 'fine cloth,' सूक्ष्मवस्त्रं, सुचेलकं, अंगुलं, दुर्लभं,—(Keen) तीक्ष्णः -क्ष्य -क्ष्यं.—(Clear, pure) शुद्धः -द्धा -द्धं, विशुद्धः -द्धा -द्धं, विमलः -ला -लं.—(Excellent) उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, उत्तमः -मा -मं, परमः -मा -मं.—(Handsome, elegant) शोभनः -ना -नं, सुन्दरः -री -रं, कान्तः -न्ता -न्तं, विनीतः -ता -तं, रूपवान् -वती -वत् (तृ), सुरूपः -पी -पं; 'having fine eyes,' आमलोचनः -ना -नं, सुलोचनः -ना -नं; 'having fine teeth,' सुदन्तः -न्ता -दन् (तृ); 'having fine hair,' सुकेशो -शिनो -शि (तृ), केशवः -पा -पं; 'a fine woman,' रूपवती, प्रमदा, सुन्दरी; 'a fine lady,' सुन्दरीमन्या, सुवेशिनीमन्या; 'a fine day,' सुदिनं, उत्तमाहः; 'fine night,' सुरात्रिः *f.*—(Fine art) कला.

FINI, *s.* (Mulet) दण्डः, धनदण्डः, अर्धदण्डः, पणः; 'small fine,' दण्डलेखः -शः; 'in fine,' शेषे, अन्ततस्, पस्ततस्.

To FINE, *v. a.* (Punish with a fine) दण्ड् (c. 10. दण्डयति -यितुं), दा in caus. (दापयति -यितुं), साप् (c. 10. सापयति -यितुं), अवह् (c. 1. -हरति -हन्तुं).—(Refine, clarify) शुष्प (c. 10. शोषयति -यितुं), परिशुष्प, विशुष्प, पवित्रीकृ, परिष्कृ, विमलीकृ, निर्मलीकृ, मलं दृ (c. 1. हरति, हन्तुं), प्रसवीकृ, पू (c. 9. पुनाति, पयितुं).

FINED, *p. p.* दण्डितः -ता -तं, दापितः -ता -तं, साधितः -ता -तं, अवहृतः -ता -तं.

To FINEDRAW, *v. a.* अतिसौक्ष्म्येण or अतिशुद्धतया वस्त्रच्छिद्रं सिक् (c. 4. सीयति, सेविर्तु) or सूच्या सन्धा (c. 3. -घञे -धातुं).

FINEDRAWER, *s.* अतिसौक्ष्म्येण वस्त्रच्छिद्रसोवनकृत्, अतिसूक्ष्मसूचिकर्मविद.

FINEDRAWING, *s.* अतिसूक्ष्मत्वेन वस्त्रच्छिद्रसोवनं, अतिसूक्ष्मसूचिकर्म *n.* (नृ).

FINE-FINGERED, *a.* करदक्षः-घा-घां, लघुहस्तः-स्ता-स्तं, युक्तिमान्-मती-भात् (नृ).

FINELY, *adv.* (Minutely, nicely) सूक्ष्मं, सौक्ष्म्येण, सूक्ष्मत्वेन.—(Elegantly, excellently) चारु, सुन्दरं, सुष्ठु, उत्तमं, सु prefixed; as, 'finely dressed,' सुवेशः-शा-शं.

FINENESS, *s.* (Minuteness, thinness) सूक्ष्मता-त्वं, सौक्ष्म्यं, तानयं, तनुता, श्रद्धता, धीरता, चतुस्तता.—(Absence of coarseness) अस्पृलता, विरलता.—(Clearness) शुद्धता, विशुद्धता, विमलत्वं.—(Kcenness) तीक्ष्णता, तैक्ष्ण्यं.—(Elegance, beauty) शोभा, कान्तिः *f.*, सौन्दर्यं, चारुता, चामता, विनीतता.—(Excellence) उत्कृष्टता, उत्तमता, श्रेष्ठता; 'of gold,' वर्णिका.

FINER, *s.* धातुशोधकः, धातुपरिष्कारकः, मलापकर्षकः.

FINERY, *s.* (Show, splendor) शोभा, प्रतिभा, तेजः *n.* (स्), प्रतापः, छादसरः.—(Decorations, &c.) अलङ्कारः, अलङ्क्रिया, भूषणं, विभूषणं, आभरणं, प्रसाधनं, परिकर्म्म *n.* (नृ), प्रतिकर्म्म *n.*, परिष्कारः, मयनं, रञ्जनं, कङ्कणरत्नादि; 'fond of finery,' अलङ्कारिणुः-णुः-णु, प्रियमखडा *f.*, अलङ्कारप्रियः-या-यं.

FINE-SPUN, *a.* सूक्ष्मीकृतः-ता-तं, सूक्ष्मीभूतः-ता-तं, सूक्ष्मतन्वीकृतः-ता-तं,

FINESSE, *s.* माया, सूक्ष्मोपाययोगः, सूक्ष्मं, सूक्ष्मता, व्यपदेशः.

FINGER, *s.* अङ्गुलिः *f.* -ली, अङ्गुरिः *f.* -री, करपत्रवः, करशाखा, कराग्रपत्रवः, करकुसलं, अभीशुः *f.*, शङ्करी, अयुः *f.*; 'the fore-finger,' प्रदेशिनी; 'little-finger,' कनीनी-निका, कनिष्ठाङ्गुली; 'like a finger,' आङ्गुलिकः-की-कं; 'talking with the fingers,' अङ्गुलिसन्देशः; 'the five fingers,' अङ्गुलीपञ्चकं; 'six-fingered,' षडङ्गुलिः-लिः-लि.

To FINGER, *v. a.* अङ्गुल्या परामृश (c. 6. -मृशति -मृष्टु) or स्पर्श (c. 6. स्पर्शति, स्पर्ष्टु) or जालम् (c. 1. -लभते -लभ्यु) or समालम्.

FINGERED, *p. p.* अङ्गुलिस्पर्ष्टः-ष्टा-ष्टं, अङ्गुलिपरिस्पर्ष्टः-ता-तं.

FINGER-NAIL, *s.* नखः, कररुहः, करजः, करकादकः, पाणिजः, अङ्गुलीसम्भूतः.

FINGER-RING, *s.* अङ्गुरीयः-यं-यकं, अङ्गुलीयकं, अङ्गुलीकः-कं, अङ्गुलिमुद्रा, ऊर्मिका.

FINICAL, *a.* एकान्तविनीतः-ता-तं, एकान्तसूक्ष्मः-क्ष्मा-क्ष्मं, एकान्तपेलवः-वा-वं, एकान्तकोमलः-ला-लं, अतिशोभनः-ना-नं, सत्सुकृष्टः-ष्टा-ष्टं.

FINICALNESS, *s.* एकान्तविनीतता, अतिनूक्ष्मता, एकान्तपेलवता.

FINIKIN, *a.* एकान्तसूक्ष्मः-क्ष्मा-क्ष्मं, अतिलघुः-घुः-घ्वी-घु, स्वल्पविषयेषु or सुलघुविषयेषु कृतावधानः-चा-नं.

FINING, *s.* (Imposing a fine) दण्डनं, साधनं, अवहरण,

To FINISH, *v. a.* समाप् (c. 10. -आपयति -यितुं), सम्पृ (c. 10. -पूरयति -यितुं), निर्वृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), निवृत् संवृत्, अवसो (c. 4. -स्यति -सातुं), निष्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), सम्पद्, साध् (c. 10. -साधयति -यितुं), संसाध्, विरम् (c. 10. -रमयति -यितुं), तोर् (c. 10. -तोर्यति -यितुं), पार् (c. 10. -पारयति -यितुं).—(Polish up, elaborate) संस्कृ, परिष्कृ, महायत्नेन साध् or सिद्धीकृ.

FINISHED, *p. p.* समाप्तः-प्ता-प्तं, समापितः-ता-तं, सम्पूर्वः-र्व-र्वं, समापन्नः-न्ता-न्नं, सम्पन्नः-न्ता-न्नं, निष्पन्नः-न्ता-न्नं, अवसितः-ता-तं, सितः-ता-तं, अवसन्नः-न्ता-न्नं, पर्यवसितः-ता-तं, सिद्धः-द्धा-द्धं, निर्वृत्तः-न्ता-न्नं, निवृत्तः-न्ता-न्नं, वृत्तः-न्ता-न्नं, साधितः-ता-तं, विपर्यस्तः-न्ता-न्नं, अपनीतः-ता-तं, सुविहितः-ता-तं.—(Polished) संस्कृतः

-ता-तं, परिष्कृतः-ता-तं.

FINISHER, *s.* समापकः, समाप्तिकः, साधकः, निष्पादकः, सिद्धिदाता *m.* (नृ).

FINISHING, FINISH, *s.* समाप्तिः *f.*, समापनं सिद्धिः *f.*, साधनं, निष्पत्तिः *f.*, निर्वृत्तिः *f.*, निर्वर्त्तनं, अन्नः-न्नं.

FINITE, *a.* अनवान्-वती-वत् (नृ), साध्यनवान् &c., साध्यनः-न्ता-न्नं, समव्यादः-दा-दं, नितः-ता-तं, परिमितः-ता-तं, प्रमेयः-या-यं, परिमेयः-या-यं, नियतः-ता-तं, निरूपितः-ता-तं.

FINITELY, *adv.* परिमितं, साध्यनं, समव्यादं, नियतं.

FINITENESS, *s.* परिमितता, प्रमेयता, अनवत्वं, साध्यनत्वं.

FINLESS, *a.* पद्यहीनः-ना-नं, पद्यरहितः-ता-तं, पद्यवर्जितः-ता-तं.

FINNY, *a.* पद्यवान्-वती-वत् (नृ), पद्यविशिष्टः-ष्टा-ष्टं.

FIR, *s.* देवदारुः *m.*, इन्द्रदारुः, इन्द्रवृक्षः, देवकाष्ठं, किलिमः.

FIRE, *s.* अग्निः *m.*, वह्निः *m.*, अनलः, पावकः, पावनः, जलनः, दहनः, तेजः *n.* (स्), कृष्णपत्नी *m.* (नृ), कुशातुः *m.*, हुतभुक् *m.* (ज), हवि-रज्ञानः, हुताशः-शनः, हविर्भुक् *m.*, हव्याहनः, हव्याशनः, कव्याहनः, तनूनपात् *m.* (द्), आश्रयाशः, आश्रयाशः, आश्रयभुक् *m.* (ज), आश्रय-ध्वंसी *m.* (नृ), वह्निः *m.* (स्), दमुनाः *m.* (स्), शुष्मा *m.* (नृ), यासिः *m.*, दावः, पचनः, पाचनः, पाचकः, जुहुवान् *m.* (नृ), वाशिः *m.*, शिखी *m.* (नृ), शिखावान् *m.* (नृ), अर्धिष्मान् *m.* (नृ), प्रभाकरः, छिदिरः, शुन्युः *m.*, जगनुः *m.*, जागृविः *m.*, क्षपाम्यन्नः, अम्यन्नं, जलपित्तः, हिमारातिः *m.*, वायुसक्तः-खा *m.*, फुल्लः, शुक्रः, आशुरः, शुचिः *m.*, समिधः, वैश्वानरः, वीतिहोत्रः, अग्निहोत्रः, धनन्नयः, कृषीटयोगिः *m.*, जातवेदाः *m.* (स्), शोचिष्केशः, उपवृषः, वृहद्रानुः *m.*, रोहिताश्वः, आशु-शुद्धशिः *m.*, चित्रभानुः *m.*, हिरण्यरेताः *m.* (स्), ज्वालानिहः, सप्ताचिः *m.* (स्), विभावसुः *m.*, वृषाकपिः *m.*, स्वाहापतिः *m.*, स्वाहाप्रियः, स्वा-हभुक् *m.* (ज); 'the god of fire,' अग्निदेवः-वता; 'his wife,' स्वाहा, अग्नयायी, वृषाकपायो; 'on fire,' अग्निदीप्तः-प्ता-प्तं; 'placed on the fire,' अग्निष्टः-ष्टा-ष्टं; 'a forest-fire,' वनवह्निः *m.*, दावः, दवाग्निः *m.*, दावानलः; 'fire-temple,' अग्न्यागारः, अग्निगृहं; 'cooked with fire,' अग्निपक्वः-क्ता-क्तं.—(Conflagration) दाहः-हनं, जालः; 'of a house,' गृहदाहः.—(Vigour) तेजः *n.* (स्), सत्त्वं; 'submarine fire,' जौवैः, वाडवाग्निः *m.*, समुद्रवह्निः *m.*

To FIRE, *v. a.* दह (c. 1. दहति, दग्धुं), निर्देह, प्रदह, सम्प्रदह, परिदह, आदह, अनुदह, जल in caus. (ज्वालयति, ज्वलयति -यितुं), प्रज्वल, दीप् in caus. (दीपयति -यितुं), प्रदीप्, समिन् (c. 7. -इन्दे -इन्धितुं), सन्धु (c. 10. -धुषयति -यितुं), तप् (c. 10. तापयति -यितुं), अग्निस्नातृ, ज्योतिस्नातृ.—(Animate) उत्तिज् (c. 10. -तेजयति -यितुं), प्रोत्सह in caus. (-साहयति -यितुं).—(Fire off a gun) लोहगोलान् युद्धनाडेः प्रक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेप्) or निःस् in caus. (-सारयति -यितुं), युद्धनाडिस्वम् आग्नेयवृष्टिं जल in caus.

To FIRE, *v. n.* (Take fire) दह (c. 4. दहति -ते, दग्धुं), दीप् (c. 4. दीपते, दीपितुं), सन्दीप्, आदीप्, प्रदीप्, जल (c. 1. जलति -लितुं), प्रज्वल, समिन् in pass. (-इधते), 'समिद्धीभू, सन्धु (c. 1. -धुषते -यितुं), अग्निदीप्तः-प्ता-प्तं भू.

FIRE-ARMS, *s.* अग्न्यस्त्रं-स्त्राणि *n. pl.*, आग्नेयस्त्रं-स्त्राणि *n. pl.*, भुशुख्दी, अन्नरग्निचलेन गुलिकाप्रक्षेपणी लोहनाडिः.

FIRE-ARROW, *s.* अग्निवाणः, आग्नेयवाणः, अग्निशरः, अग्निशायकः.

FIRE-BALL, *s.* अग्निगोलः-लकः, शीघ्रदासचूर्णगर्भी लौहगोलो यो युडे विदीर्षी भूत्वा रिपुनाशं करोति.

FIRE-BRAND, *s.* उत्का, उन्मुकं, अङ्गारः-रं, अलातं, आलातं, अग्निकाष्ठं, अग्निकुक्षुदः, कुक्षुदः, कुलुक्षुग्रा, अग्निमुद्धकाष्ठं. जलनकाष्ठः 'a

number of fire-brands,' चाङ्गारः.—[Incense-burner] अग्निदः.
 FIRCD, *p. p.* जलितः -ता -तं, प्रज्वालितः -ता -तं, गमिदः -दा -दं, प्रदीप्तः -ता -तं, उद्दीप्तः -ता -तं, सन्तप्तः -ता -तं, सम्पुद्गतः -ता -तं.
 FIRE-ENGINE, *s.* अग्निनिर्वाणयन्त्रं, गृहदाहनिर्वाणयन्त्रार्थं यन्त्रं.
 FIRE-EYED, *a.* जलितनयनः -ना -नं, जलितचक्षुः -क्षुः -क्षुः (म).
 FIRE-FLY, *s.* खद्योतः, खज्योतिः *m.* (न). ज्योतिर्विहङ्गः -हङ्गो, प्रभाज्योतः, ज्योतिर्वीजं, गुह्यदीपकः, ध्वानोन्मेषः, चिलमोलिका.
 FIRE-MAN, *s.* गृहदाहनिर्वाणये नियुक्तो जनः, अग्निनिर्वाणकारी *m.* (न).
 FIRE-PAN, *s.* अग्न्याधारः, अङ्गारिणी, अङ्गारधानिका, अङ्गारजकटी, अग्नि-पात्रं, हसनी, हसनी -निका.
 FIRE-PLACE, *s.* चुम्निः *f.* -ही. अङ्गारिणी, वितानं, अज्जनं -नात्, अज्जनं. अन्निका, अन्दिता, उद्गानं, उद्गानं, उद्गारः, अधिग्रयणी, दृढकः, अग्निकुलं.
 FIRE-PROOF, *a.* अदाह्यः -स्य -स्य, अदहनीयः -या -यं, अग्निनाम्पूयः -उया -उयं.
 FIRE-SHIP, *s.* अग्निनौका, अग्नेयनौका, जोप्रदाहसुपूरिता युद्धनौका.
 FIRE-SHOVEL, *s.* अङ्गारधारणयोग्यो लोहकुहालः.
 FIRE-SIDE, *s.* गृहाग्निस्थानं, अग्निमनोपं, गृहाग्निनिकटे, गृहाग्न्यानां -वितानं.
 FIRE-STONE, *s.* अग्निप्रसरः, अग्निपाषाणः, अग्नेयारमा *m.* (न).
 FIRE-TONGS, *s.* अङ्गारधारणयोग्यो लोहमन्ड्यकविशेषः.
 FIRE-WOOD, *s.* अग्निकाष्ठं, दाहकाष्ठं, इन्धनं, इध्मं, समित् *f.* (प).
 FIRE-WORKS, *s.* अग्निस्त्रोता, सधूपादिस्त्रोता, अग्नितारादिस्त्रोता.
 FIRING, *s.* दाह्यं, इध्मं, समिधं, अङ्गारकाष्ठतृणादीनि दाहयन्मुनि.
 FIRKIN, *s.* मानविशेषः, आढकः, अद्वादकः, ट्रोराः, अर्द्धट्रोरा.
 FIRM, *a.* दृढः -दा -दं, स्थिरः -रा -रं, निश्चलः -ला -लं, अचलः -ला -लं, अविवर्धितः -ता -तं, धीरः -रा -रं, वृत्तिमान् -मती -मत (त), धैर्यवान् -वती -वत् (त), स्वायुः -रा -रु, स्वायुः -सु -सु, स्वायः -रा -रं, स्वेयान् -यती -यः (स्), स्वयः -रा -रं, अकम्पितः -ता -तं, सद्युधः -आ -अं, अस्वलितः -ता -तं, अव्यभिचारी -रिणी -रि (न), व्यवस्थितः -ता -तं, स्थितः -ता -तं, स्थितिमान् -मती -मत (त), गाढः -दा -दं, प्रगाढः -दा -दं.—[Compact] घनः -ना -नं, दृढः -दा -दं, संहतः -ता -तं, अग्रिचलः -ला -लं, दृढसन्धिः -न्धिः -न्धि, निर्भटः -दा -दं; 'firm in mind,' स्थिरमतिः -तिः -ति, निश्चलमतिः -तिः -ति, स्थितमतिः -मतिः -मति, स्थिरात्मा -त्मा -त्मा (न), अभिवात्मा &c.; 'in friendship,' दृढसौहृदः; 'in allegiance,' दृढभक्तिः *m.*; 'in battle,' दृढायुधः; 'firm as a rock,' शिलापनः -ना -नं, शैलसारः -रा -रं; 'firm step,' अस्वलितगतिः; 'a firm, compact breast,' घनपयोधरः; 'firm-footed,' स्थिरपदः -दा -दं.
 FIRM, *s.* (Partnership) अनेकवारिजजनसंसर्गः, नह्यापारिजां बहुजनानाम् आख्या or उपाधिः *m.*
 TO FIRM, *v. a.* दृढीकृ, स्थिरीकृ, दृढ (nom. दृढयति -यितुं).
 FIRMAMENT, *s.* आकाशः, आकाशवर्त्तन *m.* (न), प्योम *n.* (न), भोमविन्तं, नभोमण्डलं, नभमण्डलः -लं, गगरी, सं, अन्नरोधं, नद्यवमण्डलं, ज्योतिषचक्रं, तारापथः, सगोलः, उडुपथः, शून्यं, शून्यत्वं, घनाश्रयः, मेघवर्त्तन *n.* (न).
 FIRMAMENTAL, *a.* आकाशीयः -या -यं, आनरीद्यः -द्यी -द्यं, वैहायसः -सो -सं, विहायसीयः -या -यं, गगणीयः -या -यं, गगणस्यः -स्या -स्यं, नभःस्यः -स्या -स्यं.
 FIRMLY, *adv.* दृढं, स्थिरं, निश्चलं, धैर्येण, स्वेय्येण, गाढं, प्रगाढं, दाह्येन; 'firmly rooted,' बद्धमूलः -ला -लं; 'firmly devoted,' दृढभक्तिः -क्तिः -क्ति; 'firmly tied,' दृढबद्धः -द्धा -द्धं; 'firmly united,' दृढसन्धिः -न्धिः -न्धि.
 FIRMLINESS, *s.* दृढता, दाह्यं, दृढिमा *m.* (न), द्राढ्यं, स्थिरता, स्वेय्यं, धीरत्वं, धैर्यं, धृतिः *f.*, निश्चलता, अचलत्वं, स्थितिः *f.*, व्यवस्थितिः *f.*, स्वायुता,

धृतिमत्त्वं, स्थितिमत्त्वं, गाढता, प्रगाढता, स्वेना *m.* (न), अव्योमः, अकम्प्यः, गन्धलनं, स्वावरत्वं, धारणा.—[Compactness] घनत्वं -ता, संहतिः *f.*, संहतता, सन्धिः *m.*, नान्द्रता, दृढत्वं.
 FIRST, *a.* प्रथमः -मा -मं, पूर्वः -र्वी -र्वं, आद्यः -दा -द्यं, आदिमः -मा -मं, पथः -या -यं, अग्रिमः -ना -नं, आदिः *m.*, पारम्भः -रत्वा -रत्वं, प्राक्तनः -नी -नं.—[Chief] मुख्यः -स्या -स्यं, प्रमुखः -रा -रं, प्रथमः -मा -मं, प्रथमः -स्या -स्यं, अग्रियः -या -यं, अग्रियः -या -यं, प्रधानः -ना -नं, प्रथः -दा -दं, प्रथरः -रा -रं, पुगेगनः -ना -नं; 'first and last,' पूर्वोपरः -रा -रं; 'first half,' पूर्वार्धः; 'first part of the night,' पूर्वरात्रः; 'first attack' (of disease), पूर्वोपरः; 'dying first,' पूर्वमारी -रिणी -रि (न); 'first of all,' सर्वप्रधानः -ना -नं, सर्वोपरः -या -यं.
 FIRST, *adv.* प्रथमं, पूर्वं, अग्रं, आदितन्, आदी, मुख्यं, प्रस्तातः; 'at first and the first place,' प्रथमं, प्रथमतः, पूर्वं; 'first and last,' आद्यत्वं.
 FIRST-FRUIT, *a.* पूर्वप्रभूतः -ता -तं, पूर्वजनितः -ता -तं, पूर्वजः -जा -जं, प्रथमजातः -ता -तं, प्रथमप्रभूतः -ता -तं, अग्रजातः -ता -तं.
 FIRST-BORN, *s.* पूर्वजः, अग्रजः, अग्रियः, अग्रिमः, अग्रजन्मा *m.* (न), ज्येष्ठः, वयोज्येष्ठः, अधिकवयः *m.* (न), सर्वपुत्रज्येष्ठः, प्रधानसन्तानः.
 FIRST-FRUIT, *s.* प्रथमफलं, आदिफलं, प्रथमजातं फलं, अग्रफलं, प्रथमोत्पन्नं फलं, प्रथमोत्पन्नं, नवजन्मं; 'sacrifice of first-fruits,' आयाययं.
 FIRSTLING, *s.* पञ्जः प्रथमजातसन्तानः or प्रथमप्रभूतसन्तानः *f.*
 FIRSTLY, *adv.* प्रथमतः, प्रथमं, पूर्वं, आदितन्.
 FIRST-RATE, *a.* परमः -ना -नं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं.
 FISCAL, *a.* पालयः -यो -यं, जीवकः -वकी -वकं, राजापमसन्धीयः -या -यं.
 FISH, *s.* मत्स्यः, मीनः, कृपः, मछः, विनारः -री *m.* (न), वैतारी *m.* (न), देनारिणः, चरुजः, जकली *m.* (न), गन्की *m.* (न), गन्की *m.*, करुजकी *m.* (न), आत्मनिकः, जलनः, जलप्रियः, जलमनुः *m.*, जलेपरः, जलचारी *m.* (न), पाटीनः, अग्निमिषः, अग्निमेघः, स्थिरजिह्वः, मद्यक्षीयः, पुषुलोना *m.* (न), आत्माजी *m.* (न), नत्स्यो *f.*, मत्स्यः; 'fish-bone,' कण्टकः; 'fish-sauce,' नत्स्यारसः, मीनाश्रीयः; 'fish-bannered god,' मीनोत्तनः, मकरध्वजः, मकरकेतुः *m.*, कृपकेतनः.
 TO FISH, *v. a. and n.* मत्स्यान् ग्रहं (c. 9. गृह्णाति, ग्रहोतुं) or धृ (c. 1. धरति, धृषुं) or घन्त् (c. 9. घमाति, घन्तुं), मत्स्यपातं धृ, कृप् (c. 1. कृपति -पितुं).—[Search] अन्विष् (c. 1. इच्छति -रपितुं), अनुष् (c. 1. सरति -रुषुं).
 FISH-BASKET, *s.* मत्स्यपानी, मत्स्यविन्तनी, कुवेपी, मत्स्यभाजन.
 FISHER, FISHERMAN, *s.* धीवरः, केवर्त्तः, मात्स्यिकः, मैनिकः, निपादः, मत्स्यधारी *m.* (न), मत्स्यजीवी *m.* (न), मत्स्यपन्थी *m.* (न), मीनापाती *m.* (न), मत्स्यपातोपजीवी *m.* (न), जालिकः, जाली *m.* (न), कुपिनी *m.* (न), साफ्रिकः, धीवरः, छोटी *m.* (न), दानः, दाशः, धीवा *m.* (न).
 FISHERY, *s.* धीवरकर्म *n.* (न), मत्स्यवन्धनं, मत्स्यग्रहणं.—[Place for catching fish] मत्स्यग्रहणस्थानं.
 FISH-HOOK, *s.* पडिगुं -शा -शी, चरिणी, चलिगं -शी, मत्स्यवधनं -नी.
 FISHING, *s.* मत्स्यवन्धनं, मत्स्यग्रहणं, मत्स्यवधः, मत्स्यपातः.
 FISHING-BOAT, *s.* धीवरनौका, केवर्त्तनौका, निपादनौका, मात्स्यिकपोतः.
 FISHING-NET, *s.* मत्स्यजालं, मत्स्यग्रहणार्थं जालं, कुपिनी.
 FISHING-TACKLE, *s.* मत्स्यग्रहणपरकं, मत्स्यवन्धनसाधनं.
 FISH-KETTLE, *s.* मत्स्यपचनयोग्या दीपेस्थाली, मत्स्यपचनं.
 FISH-MARKET, *s.* मत्स्यविक्रयस्थानं, मीनविक्रयशाला, निपद्या.
 FISHMONGER, *s.* मत्स्यविक्रेता *m.* (न), मत्स्यविक्रयोपजीवी *m.* (न).
 FISH-POND, *s.* मत्स्यपूर्णं सरः *n.* (स), मीनाश्रयः, मत्स्यालयः, मीनालयः.
 FISH-SPAWN, *s.* मीनार्धः, मत्स्यार्धः, कृपाधः, मत्स्यदिग्मः.

FISH-WOMAN, *s.* मत्स्यविक्रेत्री, मत्स्यविक्रयोपजीविनी.

FISHY, *a.* मात्स्यः -त्स्यो -त्स्यं, मात्स्यिकः -की -के, मात्स्यिकः -की -के, मैनिकः -की -के, मीनरः -रा -रं, मत्स्यगुणोपेतः -ता -तं.

FISSILE, *a.* विदलः -ला -लं, भिदुरः -रा -रं, छिदुरः -रा -रं, भिदेलिगः -ना -मं.

FISSURE, *s.* छिद्रं, रन्ध्रं, सन्धिः *m.*, भित्तिः *f.*, भङ्गः, दरी -रा, विदरः.

To FISSURE, *v. a.* विदृ (c. 10. -दारयति -यितुं), विदल् (c. 10. -दलयति -यितुं).

FIST, *s.* मुष्टिः *m. f.* -ष्टी, हस्तमुष्टिः, मुस्तुः *m.*, खटः -टकः -टिका, रंतिः *m.* -ल्ली *f.*, जितकाशिः *m.*; 'doubling or clenching the fist,' मुष्टि-पन्थः, मुष्टिसङ्क्राहः, हस्तसङ्क्राहः.

To FIST, *v. a.* मुष्टिनो or मुष्ट्या तड् (c. 10. ताडयति -यितुं) or प्रदृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), मुष्टिसङ्क्राहेण पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं).

FISTICUFFS, *s.* मुष्टिप्रहारः, मुष्टिपातः, मुष्टियुद्धं, मौष्टा, मुष्टीमुष्टि युद्धं, चाहुयुद्धं, मलयुद्धं, पाणिपातः.

FISTULA, *s.* नाडिः *f.* -डी, नालिः -ली, नाडीव्रणः, नालीव्रणः, नालीघातः; 'in ano,' शतपोनकः, भगन्दरः; 'lachrymalis,' ज्युनाली.

FISTULOUS, *a.* नाड्याकारः -रा -रं, नाडिरूपः -पा -पं; 'fistulous sore,' नाडीव्रणः.

FIT, *s.* (Paroxysm of any disease) आवेशः, अवतारः -तरणं, आक्रमः -मणं; 'fit of the gout,' वातरोगावेशः; 'fit of fever,' ज्वरावतारः; 'of ague,' कम्पज्वराक्रमः, शीतज्वरावेशः; 'fit of anger,' क्रोधावेशः; 'fit of lust,' कामावेशः; 'of madness,' उन्मादावेशः, —(Fit of fainting, epilepsy, &c.) मूर्च्छा -च्छैनं -ना, भ्रमरः, भ्रमिः *f.*, घूर्णः *f.*

FIT, FITTING, *a.* युक्तः -क्ता -क्ते, योग्यः -ग्या -ग्यं, उपयुक्तः -क्ता -क्ते, उपयोगी -गिनी -गि (न्), यथायोग्यः -ग्या -ग्यं, उचितः -ता -तं, समुचितः -ता -तं, यथोचितः -ता -तं, समञ्जसः -सा -सं, उपपन्नः -न्ना -न्नं, पर्याप्तः -प्ता -प्तं, न्यायः -न्या -न्यं, सम्भाव्यः -न्या -न्यं, सम्भावितः -ता -तं, अनुरूपः -पा -पं, सहैः -है -है, यथाहैः -है -है, सङ्गतः -ता -तं, सङ्गताथैः -था -थै, पथ्यः -थ्या -थ्यं, औपयिकः -की -के, अभिनीतः -ता -तं, लभ्यः -भ्या -भ्यं, भजमानः -ता -तं. —(Qualified) क्षमः -मा -मं, कर्मक्षमः -मा -मं, अलक्ष्मीणः -णा -णं; 'fit for a man,' अलक्ष्म्यरूपीणः -णा -णं; 'fit for sacrifice,' यज्ञियः -या -यं, यज्ञाहैः -है -है; 'a field fit for growing rice,' शात्युद्भोचितं क्षेत्रं. Sometimes expressed by the fut. pass. part.; as, 'fit to be eaten,' खाद्य -द्या -द्यं. खादनीयः -या -यं; 'fit to be done,' कार्यः -क्या -क्यं, करणीयः -या -यं.

To FIT, *v. a.* (Adapt, accommodate) युज् (c. 10. योजयति -यितुं, c. 7. युनक्ति, योक्तुं), समायुज्, सायुज्, सन्या (c. 3. -दधाति -धातुं), समाधा, योग्यं-ग्या-ग्यं or उपयुक्तं-क्ता-क्ते कृ. —(Fit out, equip) सज्जीकृ, सज्ज् (c. 1. सज्जति -ज्जितुं), सोपकारद्रव्यैः समायुज्, उपयुक्तद्रव्याणि सम्प्रकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं) or उपकृप् or उपपद (c. 10. -पादयति -यितुं) or पुरस्कृ or उपस्कृ or प्रस्तुतीकृ सङ्घेसोपकारद्रव्ययुक्तं -क्तां -क्ते कृ, उपयुक्तद्रव्यसाधनं कृ; 'fit out a ship,' सम्द्रव्यानाथं or युद्धार्थं नावं सज्जीकृ.

To FIT, *v. n.* (Be proper, suitable) युज् in pass. (युज्यते), उपपद् in pass. (-पद्यते), योग्यः -ग्या-ग्यं भू or सस्, उपयुक्तः -क्ता-क्ते भू, सहै (c. 1. सहति -हितुं); 'it is not fit that you should grieve,' न शोचिष्युर्ग सहति; 'it is not fit that I should go,' न गन्तुं सहामि. —(Be qualified) कृप् (c. 1. कल्पते -ल्लुं), उपकृप्, क्षमः -मा -मं भू, उचितः -ता -तं भू; 'he is fit for immortality,' समृत्तत्वाय कल्पते.

FITCH, *s.* (A chick-pea) चणकः, हरिमन्यः -न्यकः.

FITFUL, *a.* चञ्चलः -ला -लं, चलः -ला -लं, विषमः -मा -मं, लोलः -ला

-लं, चपलः -ला -लं, अनियः -न्या -न्यं.

FITLY, *adv.* युक्तं, योग्यं, यथायोग्यं, उचितं, यथोचितं, उपयुक्तं, योगतस्, यथाहै -हैतस्, सम्यक्, यथाधै, यथायथं, यथातथं, अनुरूपं, साम्प्रतं, स्थाने.

FITNESS, *s.* युक्तता, योग्यता, युक्तिः *f.*, उपयोगः, उपयुक्तता, उपयोगिता, उचितत्वं, औचित्यं, सामञ्जस्यं, समञ्जसं, उपपत्तिः *f.*, सम्भावना, न्यायः -यता. सङ्गतत्वं, पर्याप्तः *f.*, यथाहैता, यथायथं, कल्पः, अभेयः, देशरूपं, कर्तव्यता. —(Qualification) पात्रता -त्वं, क्षमता.

FITTING, *s.* (Adaptation) समायोजनं, समाधानं. —(Equipping) सज्जीकरणं, सज्जनं, सज्जकर्म (न्), साधनं, पुरस्करणं. —(Suitable) see FIT.

FIVE, *a.* पञ्च *m. f. n.* (न्), पञ्चकः -का -कं, दशाद्वैः, / पञ्चतयः -या -यं, पञ्चत् *m. f. n.*, पञ्चसंख्यकः -कां -कं; 'aggregate of five,' पञ्चत्वं -ता, पञ्चकत्वं; 'having five claws,' पञ्चनखः -खा -खं; 'having five fingers,' पञ्चाङ्गुलिः -लिः -लि; 'five times,' पञ्चकृत्वस्; 'having five parts,' पञ्चाङ्गः -ङ्गो -ङ्गं; 'five-hundred,' पञ्चशतं.

FIVE-FOLD, *a.* पञ्चगुणः -णा -णं, पञ्चविधः -धा -धं, पञ्चधा

FIVE-LEAVED, *a.* पञ्चपर्णः -र्णी -र्णे, पञ्चपत्रः -त्रा -त्रं, पञ्चदलः -ला -लं.

FIVES, *a.* कन्दुकक्रीडा, कन्दुकलीला, गुलिकाक्रीडाविशेषः.

To FIX, *v. a.* (Establish) स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रतिष्ठा, अवस्था, संस्था, धा (c. 3. दधाति, धातुं), विधा, प्रतिनिधा, रूह in caus. (रोपयति -यितुं), सारूह, निरूह. —(Make firm) स्थिरीकृ, दृढीकृ, सुस्थिरं -रां -रं कृ. —(Fasten) बन्ध् (c. 9. बध्नाति, बन्धुं). —(Determine, ascertain) निश्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), निश्ची (c. 1. -क्षयति -क्षेतुं), उन्नी, निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), परिकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं). —(Fix the gaze or eye) लक्षं बन्ध्, अनिमित्तेषु or अनिमित्तेषु or अनन्यदृष्ट्या or स्तिमितलोचनेन दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), दृष्टिं निविष् in caus. (-वेशयति -यितुं). —(Fix the mind) मनो निविष् in caus., or युज् (c. 7. युनक्ति, योक्तुं, c. 10. योजयति -यितुं), अनन्यमनस्कः -स्का -स्कं भू, एकाग्रः -या -ग्रं भू; 'on any object,' संप्रे धृतिं बन्ध्. To FIX, *v. n.* (Be fixed) निष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं), प्रणिष्ठा in pass. (-धीयते), प्रतिनिष्ठा, स्था in caus. pass. (स्थाप्यते), प्रतिष्ठा, बन्ध् in pass. (बध्यते), स्थिरीभू.

FIXED, *p. p.* (Established) स्थापितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः -ता -तं, प्रतिष्ठितः -ता -तं, संस्थापितः -ता -तं, संस्थितः -ता -तं, स्थितः -ता -तं, व्यवस्थापितः -ता -तं, व्यवस्थितः -ता -तं, निष्ठितः -ता -तं, रोपितः -ता -तं, कृतावस्थः -स्था -स्थं, स्थिरीकृतः -ता -तं, विहितः -ता -तं. —(Certain, determined) नियतः -ता -तं, निश्चितः -ता -तं, सुनिश्चितः -ता -तं, निष्पन्नः -न्ना -न्नं. —(Firm) स्थिरः -रा -रं, स्थायी -यिनी -यि (न्), स्थावरः -रा -रं, स्थावुः -वुः -वु, स्थावुः -वुः -वु, दृढः -ढा -ढं, निश्चलः -ला -लं, अकम्पितः -ता -तं, असन्दः -न्दा -न्दं, नैष्ठिकः -की -के. —(Attached) लग्नः -ग्नो -ग्नं, अनुलग्नः -ग्नता -ग्नं, आसक्तः -क्ता -क्ते, संप्रक्तः -क्तो -क्ते. —(Fastened) बद्धः -द्धा -द्धं; 'firmly fixed,' दृढबद्धः -द्धो -द्धं, दृढरोपितः -ता -तं, बद्धमूलः -ला -लं; 'having the eye or look fixed,' बद्धदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, अनिमित्तनयनः -ना -नं, स्तिमितलोचनः -ना -नं, स्थिरदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि; 'having the mind fixed,' अवस्थितमतिः -तिः -ति, निवेशितमनाः -नाः -नः (स्), आसक्तमनाः &c., आसक्तचित्तः -क्ता -क्ते, अनन्यमनस्कः -स्का -स्कं, अकुरुदमेधाः -धाः -धः (स्); 'fixed in the mind,' चिन्तकीकृतः -ता -तं; 'of fixed intent,' चट्टानुशयः -या -यं; 'fixed as to time,' कृतकालः -ला -लं.

FIXEDLY, *adv.* दृढं, स्थिरं, स्थैर्येण, अवस्थितचेतसा, स्थिरदृष्ट्या.

FIXEDNESS, *s.* स्थिरता, स्थैर्यं, स्थितिः *f.*, व्यवस्थितिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*, स्थापित्वं, निष्ठा, धृतिः *f.*, धैर्यं, दृढता, दाढ्यं, स्थावरत्वं,

FIX

स्वाधुता, निधलनं, स्थेना *m.* (नं), स्थितिः, स्थानः.
FIXITY, *s.* संलग्नता, संसृतिः *f.*, संज्ञा, संज्ञा *f.*, स्थिरता.
FIXTURE, *s.* स्थापय, स्थावरपद, स्थितपदः 'fixtured', स्थानागि.
FLABBINESS, *s.* शिथिलता, शिथिल्य, मृदु, यौमत्वं, लालित्यं.
FLABBY, शिथिलः-ला-लं, ललितः-ता-तं, मृदुलः-ला-लं, मृदुः-
 -ग्या-ग्यं, मेदुरः-रा-रं, चर्म्मनः-ना-नं.
FLACCID, *a.* शिथिलः-ला-लं, अथः-चा-चं, मृदुः-चा-चं, शून्यः-ना-
 -नं, आर्द्रः-द्रा-द्रं, असंहतः-ता-तं, खलिनः-ना-नं, चर्म्मनः-भा-भं.
 पल्लवान्-मती-मत् (नं).
FLACCIDITY, *s.* शीथिल्य, शिथिलता, अथता, मृदुपः, अन्धः शान्तता,
 आर्द्रता, विषमः, असंहतत्वं, पल्लवः.
FLAG, *s.* (Ensign, banner) ध्वजा, ध्वजः, ध्वजपटः, ध्वजानुगः, केतनं,
 केतुः *m.*, केतुयसनः, ध्वजयनी-निका, नयनाः, कदली-लिङ्गा, उच्छलः—
 (Stone) शिला, परिस्तरः, प्रलतः—(Plant) गोलोनी, भूतकेशः, चोदद्वी-
TO FLAG, *v. n.* झी (c. 1. श्रयति, श्रातुं), चरिषे. सट् (c. 1. लोटति, मटुं),
 चयसट्, झी (c. 1. श्रयति, श्रातुं), ध्वम् (c. 1. ध्वनते-सिह्नुं), पिथ्यन्,
 संस् (c. 1. संसते-सिह्नुं), पिथम्. धि in pass. (श्रयते), शिथिलोभं,
 शिथिलयलः-ला-लं भू, शिथिलताः-ना-नः भू, रिट् (c. 4. रिद्यते,
 खेनुं), खिन्नः-ना-नं भू.
TO FLAG, *v. a.* (Pavo with flag-stones) परिस्तरं or प्रलतं or
 शिलानिर् आसू (c. 5. झुणोति, c. 9. झुणति-भरिजुं-रौतुं).
FLAG-OFFICER, *s.* नौकासमूहपतिः *m.*, युद्धनौकासमूहपतिः *m.*
FLAG-STAFF, *s.* ध्वजस्तम्भः, केतुपट्टिः *m. f.*, ध्वजः, पट्टिः, ध्वजायुधः.
FLAG-STONE, *s.* शिला, शिलापट्टः, शिलापल्लवः, परिस्तरः, प्रलतः.
TO FLAGELLATE, *v. a.* रज्ज्वा or रज्जुना or चर्मदण्डेन तट् (c. 10. तट-
 यति-यितुं) or साहन् (c. 2. रज्जि-नं) or प्रट् (c. 1. हरति-हन्तुं).
FLAGELLATION, *s.* कशापातः, कशापादनं, कशा, चर्मदण्डताडनं.
FLAGEOLET, *s.* यशः, वेणुः *m.*, विपरनालिका, सानेयो-यिका
FLAGGED, *p. p.* प्रस्तरावृणोः-शा-शं, शिलावृणोः-शा-शं.
FLAGGING, *part.* श्रानः-ना-नं, संनी-सिनी-सि (नं), श्रियः-चा-चं.
FLAGGY, *a.* शिथिलः-ला-लं, अथः-चा-चं, मृदुपः-चा-चं.
FLAGITIOUS, *a.* अतिपापी-पिनी-पि (नं), महापापी &c., अतिपातकी-
 -किनी-कि (नं), महापातकी &c., अतिदुष्टः-ना-नं, अतिपापिषः-
 -या-यं, अतिदुष्टः-या-यं, अतिदोषी-पिनी-पि (नं), दाह्यः-या-यं,
 योद-रा-रं.
FLAGITIOUSLY, *adv.* समहापायं, अतिपापिषयत्, अतिदुष्टयत्, दाह्यं.
FLAGITIOUSNESS, *s.* अतिदुष्टता, महापापकं, महापापं, पापिषता, दीप्त्यं,
 दुष्ट्यता, योदता, दाह्यता
FLAGON, *s.* पुटदीपः, सुराभाननं, पानभाननं, पानपात्रं.
FLAGRANCY, *s.* सध्वप्रकाशता, सध्वप्रकाशः, पाच्यता, अतिदुष्टता, योदता.
FLAGRANT, *a.* प्रकाशः-शा-शं, सध्वप्रकाशः-शा-शं, सध्वप्रसिद्धः-डा-डं,
 लोकविदितः-ता-तं, अतिदुष्टः-या-यं, योदः-रा-रं, पुटस्फुरन्-रनी-
 -रत् (नं)
FLAGRANTLY, *adv.* प्रकाशं, सुप्रकाशं, सध्वप्रसिद्धं, अतिदुष्टं.
FLAGRATION, *s.* दाहः, दहनं, दाहनं, जलनं, ज्वालः, प्रोषः.
FLAIL, *s.* धान्यमर्दनयष्टिः *m. f.*, शस्यकण्डनयन्त्रं, कण्डनी, शस्यमर्दनी,
 शिथिलदण्डविशेषो यदापातेन धान्यादि निसृयीक्यते.
FLAKE, *s.* (Of snow) हिमलया, हिमकणः, त्वारपनः, नौहारपनः,
 हिमलुलं, हिमाद्रुपः, त्वारापनः, त्वारपनो हिमानीलयाः—(Layor) फलकः-
 -कं—(Scale, loose piece) पल्लः, शल्कः, शकलं
TO FLAKE, *v. n.* शकलीभू, शकलानि पन्थं (क्ष ५. पन्थति, वन्थुं).

FLA

FLAKY, *a.* गजान्तः-ह्वा-ह्वं, शकली-लिनी-लि (नं), फलकी-किनी-कि (नं).
FLAME, *s.* ज्वलनं, भूषाचकं, माया, जलं, प्रतारका, ज्वल *n.* (नं).
FLAMING, *s.* उक्ता, उन्मुदा, ज्वलनकायं, ज्वलनकायं, ज्वलनं.
FLAME, *s.* ज्वला, ज्वलनज्वाला, ज्वलः *f.* (नं), ज्वलः *f.*, ज्वालः-ला,
 ज्वलनज्वाला, ज्वालः-लया, ज्वालानि *m.*, ज्वलनज्वाला, ज्वलनज्वाला,
 ज्वालः-ला, ज्वलनज्वालः, ज्वलः *f.*, उक्ता, ज्वलः *n.* (नं); 'in flames,'
 'ज्वलन्-लनी-लन् (नं), ज्वलितम्.
TO FLAME, *v. a.* जल in caus. (जालयति, जलयति-यितुं), ज्वल,
 ज्वल्यत्.
TO FLAME, *v. n.* जल (c. 1. जलति-जलितुं), ज्वल, ज्वल्यत्, ज्वल्यत्,
 जल in freq. (जालयते-यति (c. 4. जालयते-यितुं), ज्वलय, जालय.
FLAME-COLOURED, *a.* ज्वलनः-रा-रं, ज्वलयः-रा-रं, ज्वलः-ना-नं.
FLAMING, *part. and v.* जल-लनी-लन् (नं), जलयन्-यनी-यत्
 (नं), जलः-ला-लं, जल-लनी-लित (नं), ज्वाल-लं, ज्वालः-लौ-
 -लं, जलितः-ता-तं, ज्वलनः-ला-लं, ज्वलनज्वालः-ना-नं, ज्वलितः-
 -ता-तं, ज्वलनः-रा-रं, ज्वलयः-रा-रं, ज्वलयन्-यनी-यत् (नं).
FLAMING, *v. a.* ज्वलनः, ज्वलनः, ज्वलयः, ज्वलयः, ज्वलयः.
FLAMING, *a.* ज्वलनः-ज्वलन-जि (नं), ज्वलयः-ला-लं, ज्वलयः-यौ-यं.
FLANK, *s.* पार्श्वः-यं, पार्श्वभागः, पार्श्वार्धः, पक्षः, पक्षभागः, वसन्तः,
 कुक्षिः *m.*, चक्रः, योदः, कृन्तः, तः; 'of a horse,' कर्ष्यः; 'on
 the flank,' पार्श्वतः.
TO FLANK, *v. a. and n.* (Attack the flank) पार्श्वं or पार्श्वभागं
 आसू (c. 1. ज्वलय-ज्वलयितुं).—(Guard on the flank) पार्श्वतो रथं
 (c. 1. रथति-रथितुं).—(Border, be posted on the side) पार्श्वतः
 or निकटे or पार्श्वभागे म्या (c. 1. तिष्ठति म्यातुं) or वृत् (c. 1. वृत्ते
 -तिष्ठुं), म्यात् (c. 6. म्याति, म्यात्).
FLANGL, *s.* कण्डः, उन्मुदा, *m.*, ज्वलयः, ज्वलयः, ज्वलयः or ज्वलयः
 ज्वलयः पिरलवन्, सहजरोन *n.* (नं), मागुः, कुतः.
FLAP, *s.* (Any thing that hangs loose) ललितका, लोला, लोलकः,
 ललननन्तु *n.*, प्रलवन्तु, प्रलवितं—(The motion of it) ललितः-
 -लनं-लनं.
TO FLAP, *v. a.* (The wings) पक्षी स्फुट् in caus. (स्फालयति-यितुं)
 or चाम्फल् or चल् in caus. (चालयति-यितुं) or उडियत् (c. 6.
 -यिषति-यिषुं).
TO FLAP, *v. n.* चाम्फलितं कृ, चाम्फल् (c. 1. -स्फलति-लितुं), फलफला
 (nom. फलफलायते).
FLAPPED, *p. p.* चाम्फलितः-ता-तं, चालितः-ता-तं, लोलितः-ता-तं.
FLAPPING, *s.* (Of wings) चाम्फलनं, चाम्फलयनं, पक्षी-
 लयः, फलफला—(Of cars) कर्त्तलः.
TO FLARE, *v. n.* चमलशिला or चमलशिला or चमलरूपेण जल
 (c. 1. जलति-लितुं) or उज्जल् or जल् in freq. (जालयते).
FLARE, *s.* चमलशिला, चमलज्वालः, चमलज्वाला, चमलज्वाला *f.*
FLARING, *a.* चमलशिला या चमलयमानः-ना-नं or उज्जलः-ला-लं.
FLASH, *s.* ज्वाला, स्फुरितं, स्फुरणं, धुतिस्फुरणं, प्रभाकम्पः, अकस्मात्स्फुरणं,
 अकस्मादीयः *f.*, ध्वजप्रभा, ध्वजधुतिः *f.*, अपिरप्रभा, अपिरधुतिः *f.*—
 (Of lightning) विद्युत्स्फुरणं, विद्युत्प्रकाशः, विद्युत्प्रकाशः, विद्युत्प्रकाशः.
 विद्युत्प्रकाश *n.* (नं), नेपथ्योतिः *n.* (नं), विद्युत्ज्वाला, इन्द्रधनुः.
TO FLASH, *v. n.* स्फुर (c. 6. स्फुरति-रितुं), विद्युत् (c. 1. धौतते-तिष्ठुं),
 अकस्मात् प्रकाशं (c. 1. -काशते-शितुं) or जल् (c. 1. जलति-लितुं)
 or उज्जल् or ज्वल्, विद्युत् कम्प (c. 1. कम्पते-म्यितुं).
FLASHING, *a. or part.* स्फुरन्-रनी-रत् (नं), स्फुरितः-ता-तं, विद्योत-

मानः -ना -नं, द्योतमानः -ना -नं, कम्पमानः -ना -नं, कम्पितप्रभः -भा -भं, ध्वजाकाशान् -शान्ती -शान् (नं).
FLASHY, a. ध्वजमात्रद्योती -तिनी -ति (नं), मिथ्याद्योती &c., मिथ्यातिगसः -ही -सं, मिथ्यातेजोमयः -यी -यं.—(Unsubstantial) समारः -रा -रं, निस्सह्यः -ह्य -ह्यं.
FLASK, s. कूपी, पुटग्रीवः, काचपात्रं, काचभाजनं; 'of wine,' मद्यभाजनं.
FLASKER, s. अन्नभाजनं, अन्नपात्रं, खाद्यद्रव्यभाजनं.
FLAT, a. (Even) समः -मा -मं, समानः -ता -नं, समस्यः -स्या -स्यं, सपाटः -टा -टं, समरेतः -सा -रं, निर्भुग्नः -न्ता -नं, अभुग्नः -ग्ना -नं.—(Not elevated) अनुचः -चा -चं, अनुव्रतः -जा -नं, निघ्नः -घ्ना -घं, नतः -ता -तं.—(Prostrate, lying flat) दण्डवत्प्रतिष्ठः -ता -तं, भूमी धिमदेहः -हा -हं, अवनिद्रतः -ता -तं.—(Vapid, tasteless) विरसः -सा -सं, नीरसः -सा -सं, अरसिकः -का -कं, फण्युः -ण्युः -ण्यु, अनारः -रा -रं, निस्सारः -रा -रं, अलवरः -गा -रं, मारहीनः -ना -नं, लयग-हीनः -ना -नं, निस्तेजाः -जा -जं (स्), तेजोहीनः -ना -नं, ज्योयः -या -यं, निःस्वादुः -दुः -दु, विस्वादुः -दा -दं.—(Plain) अयक्रः -क्रा -क्रं, 'flat roof,' पृष्ठं; 'flat surface,' समपृष्ठं, समतलं.
FLAT, s. (A plain) समभूमिः *f.*, समस्वलं -ली, समभूभागः, समस्यानं. आनिः *f.*, पाटः, समं.—(Low ground) निम्नभूमिः *f.*—(Shoal) मैकतं.—(Of a sword, &c.) फलकः -कं, पत्रं.—(In music) अनुदानः, मन्दः, मन्द्रः, उदात्ततरः शब्दः.—(Flat-bottomed boat) तरालुः *m.*, तरानुः *m.*—(Stupid fellow) मन्दबुद्धिः *m.*, स्थूलधीः *m.*
To FLAT, v. a. समीकृ, समानीकृ, समस्वलीकृ, निम्नीकृ.
FLAT-BOTTOMED, a. समतलः -ला -लं, समाधोभागः -गा -गं, समाधःस्थानः -ना -नं.
FLAT-NOSED, a. नतनासिकः -का -कं, अयनाटः -टा -टं, अयटीटः -टा -टं, अयभटः -टा -टं, गुरुखसः -सा -सं or -शाः -शाः -राः (स्).
FLATLY, adv. समं, समानतस्.—(Plainly) अयक्रं, सुस्पष्टं.
FLATNESS, s. (Evenness) समता, साम्यं, समानता -नं, मान्यता, पाटः, निर्भुग्नता, अभुग्नता.—(Want of elevation) अनुचता, अनुव्रतिः *f.*, निघ्नता, नतत्वं.—(Insipidity, dulness) अरसिकत्वं, चारस्यं, फण्युता, असारता, निःस्वादुता, अलवरत्वं, अलवर्यं, अतेजः *n.* (स्), तेजोहीनता.
To FLATTEN, v. a. समीकृ, समानीकृ, समस्वलीकृ, निम्नीकृ, यामनीकृ.—(Depress) अवनम् in caus. (-नामयति -नमयति -यितुं), नक्षीकृ.—(Lay flat) दण्डवत् पत् in caus. (पातयति -यितुं).—(Make vapid) रसं दृ (c. 1. हरति, हर्तुं), फण्युकृ, विरसीकृ.
To FLATTEN, v. n. समीभू, निम्नीभू, अवनतोभू, नक्षीभू, विरसीभू.
FLATTENED, p. p. अवनामितः -ता -तं, निम्नीकृतः -ता -तं, नक्षीकृतः -ता -तं.
FLATTENING, s. अवनामिः, निम्नीकरणं, नक्षीकरणं, समीकरणं.
FLATTER, s. अवनामकः, सम्प्रकरण्यनं, मुहुरपिशोषः.
To FLATTER, v. a. (Soothie by praise, &c.) सान्त् or शान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), पटिशान्त्, अभिशान्त्, अतिप्रशंसया or स्तुतिपात्रैः or चाटुत्वा or मधुरवैचोभिः सान्त् or प्रलुभ् (c. 10. लोभयति -यितुं) or सन्तुप् (c. 10. तोषयति -यितुं) or लल्ल् (c. 10. लालयति -यितुं).—(Speak what is agreeable) मित्रं or मित्रायि or चाटुवाक्यानि चद् (c. 1. वदति -दितुं).—(Praise falsely) मिथ्या प्रशंस् (c. 1. शंसति -सितुं) or घ्राप् (c. 1. घ्रायते -यितुं).—(Gratify) आराप् (c. 10. राषयति -यितुं), प्रमुद् (c. 10. मोदयति -यितुं), सभाज् (c. 10. सभानयति -यितुं).—(Raise false hopes) मिथ्या आशावृद्धिं कृ.
FLATTERED, p. p. प्रशंसितः -ता -तं, मिथ्याप्रशंसः -स्ता -सं, लालितः -ता -तं, कृतमान्त्वः -ना -नं, चाटुत्वाप्रापितः -ता -तं, सभानितः -ता -तं, आशासितः -ता -तं.

FLATTERER, s. प्रशंसकः, प्रियवादी *m.* (नं), प्रियवदः, चाटुवादी *m.*, सान्त्वयादः, सान्त्वयकारी *m.* (नं), चाटुकारः, लाली *m.* (नं), मिथ्या प्रशंसकः, शंसा *m.* (स्), कपटप्रशंसाकृत् *m.*, मिथ्याश्लासकः, आश्लास-नगोलः, कापटिकः.
FLATTERING, a. परितोषकः -का -कं, मनोपथः -गा -गं, सान्त्वनः -ना -नं, स्तुतिमयः -यी -यं, प्रशंसाकरः -री -रं, प्रीतिकरः -रा -रं, आश्लासकः -का -कं.
FLATTERINGLY, adv. अतिप्रशंसया, चाटुत्वा, अतिशयस्तुत्या, सान्त्वनपूर्वैः.
FLATTERS, s. अतिप्रशंसा -मनं, मिथ्याप्रशंसा -मनं, सान्त्वः -त्वं -त्वं -ना.
 सान्त्वपात्रं, मान्योक्तिः *f.*, सान्त्वकारः, चाटुक्तिः *f.*, चाटुकारः, चाटुः *m.*, -दु *n.*, लालनं, प्रियवाक्यं, मधुरवाक्यं, मधुरवचः *n.* (स्), कोमलवाक्यं, कोमलत्वं, आश्लासनं, आलोकः, आलोकशब्दः, अनुनयः, आराधनं.
FLATTISH, a. ईष्यतमः -मा -मं, ईष्यतमानः -ना -नं, ईष्यसिद्धः -घ्ना -घं.
FLATULENCE, FLATULENCY, s. वायुपूर्णता, वायुरोगः, वातकुपता, वातकु-पानं, वातिकत्वं, कोष्ठाश्रितवायुः *m.*, वायुः *m.*, वातः, वायुगणः, अन्नाग्मानं, उदराग्मानं, आग्मातः, पुष्कलः -लं.
FLATULENT, a. वायुयुक्तः -न्ता -नं, वायुरोगयुक्तः -न्ता -नं, वातकुपः -घ्ना -घं, वातकुपान्यः -न्ता -नं, वातिकः -की -कं, वातपट्टः -डा -डं, वायुपट्टः -डा -डं.
FLATUS, s. वायुः *m.*, वातः, अन्तस्त्ववायुः, उदरवातः, उदरजो वातः.
To FLAUNT, v. n. समर्थं or सदम्भं चल् (c. 1. चलति -लितुं), गर्दितगत्या चल् or चर् (c. 1. चरति -रितुं).
FLAUNTING, a. गर्दितगती -रिणी -रि (नं), गर्दितगतिः -ति -ति, खेदगामी -मिनी -मि (नं), दर्शनीयमानो -निनी -नि (नं).
FLAVOR, s. रसः, आस्वादः, स्वादः, रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*, लालित्वं, लापत्वं.
To FLAVOR, v. a. रसं दा (c. 3. ददाति, दातुं), मरसं -सां -सं कृ, मुरसीकृ.
FLAVORED, p. p. or a. रसितः -ता -तं, मरसः -सा -सं, रसिकः -का -कं; 'well-flavored,' मुरसः -सा -सं, मुरास्वादः -दा -दं, मुललितः -ता -तं, मुरादुः -दो -दु.
FLAVORLESS, a. अरसः -सा -सं -मिकः -की -कं, विरसः -मा -मं, निरसः -ता -तं, नीरसः -सा -सं, निःस्वादुः -दुः -दु, विस्वादुः -दा -दं, अस्वादुः -दुः -दु.
FLAVOROUS, a. मुरसः -मा -सं, रसिकः -का -कं, रसवान -यतो -यत् (नं), स्वादुः -दो -दु, मुरास्वादुः -दा -दं, निघ्नः -घ्ना -घं.
FLAW, s. (Crack) छिद्रं, रन्ध्रं, भिन्निः *f.*, खडः, भेदः, चेदः, भङ्गः, सन्धिः *m.*—(Defect) दोषः, अपराधः छिद्रं, कलङ्कः.—(In a gem) पुलकः, खडः, रक्षविन्दुः *m.*; 'without a flaw,' निष्छिद्रः -द्रा -द्रं, नीरन्ध्रः -न्ध्रा -न्ध्रं.—(Sudden gust of wind) प्रभन्नः, निर्पातः, प्लोमुदः.
To FLAW, v. a. छिद्रं (c. 10. छिद्रयति -यितुं), खड् (c. 10. खडयति -यितुं).
FLAWLESS, a. निष्छिद्रः -द्रा -द्रं, नीरन्ध्रः -न्ध्रा -न्ध्रं, निदोषः -या -यं.
FLAWY, a. सछिद्रः -द्रा -द्रं, सरन्ध्रः -न्ध्रा -न्ध्रं, सदोषः -या -यं, ददं -रा -रं.
FLAX, s. अतसी, उमा, धुमा, धीमी, शयं, ममीना, ममुणा, सुपधेला, मालिका.
FLAX-COMUL s. अतसीमार्मकः, उमामार्मनो, उमाशोपनी, शयप्रसाधनी.
FLAX-DRESSER, s. अतसीशोधकः, उमापरिष्कारकः, शयप्रसाधकः.
FLAXEN, a. क्षीमः -मी -मं, क्षीमकः -की -कं, क्षीमः -मी -मं, शायः -शी -शं.
To FLAY, v. a. त्वच (nom. त्वचयति -यितुं), निस्त्वचोक्, चर्म निष्कृप् (c. 1. -कर्षति -कर्षुं) or वल्कृप् or निर्दं (c. 1. -हरति -हर्तुं), निश्चर्म (nom. निश्चर्मयति -यितुं), त्वच् (c. 1. त्वचति -यितुं).
FLAYED, p. p. निस्त्वचोक्तः -ता -तं, निस्त्वचः -चा -चं, निश्चर्मा -म्मा -म्मं (नं).
FLAYER, s. चर्मनिष्कर्षकः, चर्मोत्पाटी *m.* (नं), त्वचिदारकः.
FLAYING, s. निस्त्वचोकरणं, चर्मनिष्कर्षणं, निश्चर्मकरणं, त्वक्परिपुटनं.
FLEA, s. देहिका, मल्लुणः, मधिका, तत्सकीटः, रक्षापायी *m.* (नं).
To FLEA, v. a. देहिका or तत्सकीटान् अवनो (c. 1. -नयति -नेतुं) or हरीकृ.
FLEA-BITE, s. देहिकादंशः, मल्लुणदंशनं, देहिकादशनादः, मधिकादंशः.

FLEA-BITTEN, *a.* देहिकादृष्टः-छा-ष्ट, देहिकादंशितः-ता-तं, मरीचकादृष्टः-छा-ष्ट.
 FLEAM, *s.* पशुचिकित्सकादिभिः सिराप्ये or रक्तमोचने प्रयुक्तं तोतलायनम्.
 FLEA, *p. p.* पलायितः-ता-तं, विपलायितः-ता-तं, विद्रुतः-ता-तं.
 To FLEEC, *v. a.* सपद्यं-द्या-द्यं कृ, पलीर्युन् (c. 10. योजयति-यितुं).
 FLEDGED, *p. p.* पक्षयुक्तः-क्ता-क्तं, पक्षवान्-यती-यत् (न्), गन्तवान्-यती-यत् (यत्).
 To FLEE, *v. n.* पलाय (c. 1. पलायते-यितुं, rt. ३), विपलाय, प्रपलाय, सम्पलाय, द्रु (c. 1. द्रवति, द्रोतुं), विद्रु, विप्रद्रु, प्रद्रु, प्राद्रुः प्रधातु (c. 1. -धाति-यितुं), अपधातु, निष्पत् (c. 1. -पति-यितुं), उत्पत्, अपपत् (c. 1. -पति-यितुं), निर्गत् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), अपगन्, अपसृप् (c. 1. -सर्पति-स्रुं), अपसृप्, भञ् (c. 1. भजति-ने, भञ्) with दिशः or ककुभः—(Avoid) वृज् (c. 10. यजयति-यितुं), विवृज् परिवृज्, परिहृ (c. 1. -हरति-हर्तुं), तन् (c. 1. तनति, तन्ते).
 FLEECE, *s.* मेपल्लोम *n.* (न्), अविल्लोम *n.* (न्), मेपरोम *n.* (न्), मेपल्लरुतं, यन् मेपल्लोमपरिमाणम् एकवारं अवच्छिद्यते, मेपस्य त्रिवल्लोम *n.* (न्).
 To FLEECE, *v. a.* मेपल्लोमच्छिद्य (c. 7. चिन्ति, छेदुं) or लु (c. 9. लुनति, लुयितुं).—(Strip, plunder) दृ (c. 1. हरति, हर्तुं), अपद, प्रपाप् (c. 1. -यापते-यितुं).
 FLEECED, *p. p.* हतसर्पसः-स्वा-स्वं, अपहतसः-स्वा-स्वं, याधितः-ता-तं.
 FLEECE, *a.* लोमशः-शा-शं, रोमशः-शा-शं, पटुलोमा-मा-म (न्), पटु-रोमा &c., लोमायुतः-ता-तं, पटुलोमवान्-यती-यत् (न्), मेपलोममयः-यो-यं.
 To FLEER, *v. a.* अवहस्य (c. 1. -हसति-यितुं), अपहस्य, लु स्मि (c. 1. स्मयते, स्मेतुं), उत्तिम, विकृतदृष्ट्या स्मि, तिरस्कृ, मुरारीकृ, अवधिप् (c. 6. -धिपति-येतुं).
 FLEER, *s.* अवहासः, अवहेला, अवधोषः, कुमणः, कुमिनः, दृष्टिधोषः.
 FLEERER, *s.* उपहासकः, अवधोषकः, मुरारजनः, कुमिनः.
 FLEET, *s.* वृहतीकासमूहः, महानीकासमूहः, वृहतीसमूहः, पुटनीसमूहः.
 FLEET, *a.* शीघ्रगामी-मिनी-मि (न्), द्रुतगामी &c., द्रुतगतिः-ति-ति, लघुगतिः-ति-ति, महावेगः-गा-गं, महानवः-वा-वं, वेगवान्-यती-यत् (न्), जयी-यिनी-यि (न्), शीघ्रजयः-या-यं, प्रतूयः-त्ता-तं, त्वरितः-ता-तं, त्वरितगतिः-ति-ति, ससीधवः-वा-वं.—(As the wind) वायुवेगः-गा-गं, वायुवेगसमः-मा-मं, वायुगतिः-ति-ति, वायव्यः-व्या-व्यं.
 To FLEET, *v. n.* (Go swiftly) द्रुतगता or महावेगन पल् (c. 1. चलति-लितुं), त्वर (c. 1. त्वरते-रितुं), शीघ्र (nom. शीघ्रापते), द्रुतं गन् (c. 1. गच्छति, गन्तुं).
 To FLEET, *v. a.* (Skim over) लघुगता चतिक्त् (c. 1. -क्रामति-क्रामितुं) or विमृप् (c. 1. -सर्पति-स्रुं).—(Skim milk) दुग्धफेनम् अपनी (c. 1. -नयति-नेतुं).
 FLEETING, *a.* क्षणमात्रस्यायी-यिनी-यि (न्), क्षणिकस्यायी &c., क्षणवः-वा-वं, क्षणभूतः-ता-तं, क्षणभृशः-रा-रं, क्षणिकः-का-को-कं.
 FLIGHTLY, *adv.* शीघ्रं, द्रुतं, त्वरितं, महावेगेन, महानवेन, द्रुतगता, लघुगता, लघु, धीमं, सरभसं, ससीधवं.
 FLEETNESS, *s.* शीघ्रता, द्रुतत्वं, शीघ्रगामित्वं, त्वरितगतिः *f.*, वेगः, प्रजयः, जयः, सत्वरता, तूष्णीः *f.*, साशुगमनं, रभसः.
 FLESH, *s.* मांसं, आमिषं, पल्लं, क्रयं, पिशितं usually in plural, तरसं, पल्लं, सस्रजं, शुष्कं, मेदस्कृत *n.*, काश्यपं, उन्नसं; 'dried flesh,' शुष्कलः-ला-ली-लं, शुष्कमांसं, उन्नसं, यन्नरः; 'game,' नङ्गलं, नङ्गलं.—(Body) शरीरं.—(Carnality) शरीरोपसेवा, विपयासक्तिः *f.*, आमिषं.
 To FLESH, *v. a.* अमृप् (c. 4. -अस्यति-असितुं), निर्दयीकृ, क्रूरकर्माम्यस्तं-स्तं-स्तं कृ.

FLESH-BROTH, *s.* मांसमृषं, मांसयुषं, मांसनिष्काषः, मांसकाषः, मृषः.
 FLESH-BRUSH, *s.* त्वगापर्ययी चर्मनिर्घर्षणकः, चर्ममार्जनी.
 FLESH-COLOR, *s.* मांसवर्णः, आमिषवर्णः, क्रयवर्णः, मांसरागः.
 FLESH-COLORED, *a.* मांसवर्णः-वर्ण-वर्ण, आमिषवर्णः-वर्ण-वर्ण, क्रयवर्णः-वर्ण-वर्ण.
 FLESH-DIET, *s.* मांसाहारः, मांसभोजनं, आमिषाहारः.
 FLETHINESS, *s.* मांसत्वं, मांसलत्वं, पुष्टता, पुष्टात्वं, पोषता, पोषरता, मेदन्तिता, मेदोवृद्धिः *f.*, शरीरमृलता.
 FLETHLESS, *a.* चामांसः-सा-सं, निर्मांसः-सा-सं, विमांसः-सा-सं, विपुष्टः-छा-ष्ट, अपुष्टः-छा-ष्ट, मांसहीनः-ता-तं.
 FLETHLINESS, *s.* शरीरोपसेवा, विपयोपसेवा, विपयासक्तिः *f.*, शारीरिकविपयमृष्टा, कामासक्तिः *f.*
 FLETHLY, *a.* (Carnal) शरीरकः-को-कं, शरीरनः-जा-जं, देहिकः-को-कं, कामिकः-को-कं, वापुषिकः-को-कं, विपयी-यिणी-यि (न्), मेरकः-को-कं, मांसाधिकः-को-कं.
 FLETH-HEAT, *s.* मांसाहारः, मांसभोजनं, राद्यमांसं, भोजनाधर्मं आमिषं.
 FLETHMONGER, *s.* मांसविक्रीयी *m.* (न्), सीनिकः—(Pimp) विद्रु.
 FLETHY, *a.* मांसलः-ला-लं, मांसशीलः-ला-लं, पुष्टः-छा-ष्ट, पुष्टाङ्गः-ज्जी-ज्जं, क्रयमयः-यो-यं, पोषः-ता-तं, पोषरः-रा-रं, मेदस्वी-स्विनी-स्वि (न्).
 FLETHILITY, *s.* चानम्यता, नम्यता, नमनीयत्वं, कुचनीयता, अवकुचनीयत्वं, चापन्यत्वं, मृदुता, कोमलता, शीघ्रित्वं.
 FLETHLY, *a.* चानम्यः-म्या-म्यं, नम्यः-म्या-म्यं, नमनीयः-या-यं, कुचनीयः-या-यं, अवकुचनीयः-या-यं, चापन्यः-म्या-म्यं, नमनशीलः-ला-लं, कुचनशीलः-ला-लं, मृदुः-दुः-द्वी-द्वि, कोमलः-ला-लं, शीघ्रिलः-ला-लं, जदुदः-दा-दं.
 FLETHION, *s.* नतिः *f.*, नमनं, चानतिः *f.*, चाननं, कुचनं, अवकुचनं, भङ्गः-ज्जी-ज्जं.
 FLETHIOUS, *a.* पङ्कः-ज्जा-ज्जं, चक्रिन्-मा-मं, भङ्गुरः-रा-रं, कुटिलः-ला-लं, निद्रः-मा-मं, विमयी-यिणी-यि (न्).
 FLETHURE, *s.* नतिः *f.*, चानतिः *f.*, पङ्कता, चक्रिन्मा *m.* (न्), कुचनं, अवकुचनं निचता, भङ्गः-ज्जी, पुटः.
 To FLICKER, *v. n.* (With the wings) विहायसाथं चोमनये पक्षास्थलनं द्रु—(As a flame, &c.) इतलतश्च पल् (c. 1. चलति-लितुं), चबलीकं चबलीकं, चबलरूपेण ज्वल् (c. 1. ज्वलति-लितुं).
 FLICKERING, *a.* (With the wings) चोमनये पक्षास्थलनकारी-यिणी-यि (न्).—(Unsteady) चबलः-ला-लं, विचलः-ला-लं, चलः-ला-लं, चपलः-ला-लं.
 FLIER, *s.* पलायी *m.* (न्), विपलायी *m.*, प्रपलायी *m.*, पलायनकृत् *m.*
 FLIGHT, *s.* (Act of fleeing, running away) पलायनं, विपत्त्यनं, प्रपलायनं, द्रापः, द्रवः, विद्रवः, प्रद्राप, उद्वापः, सन्द्रापः, सन्द्रापः, अपक्रमः, अपधानं, अपाधः, अपगमः, डमरं, शुगाली-लिका; 'to put to flight,' विद्रु in caus. (-द्रापयति-यितुं), द्रु; 'put to flight,' भयद्रुतः-ता-तं, विद्रुतः-ता-तं, कान्दिशीकः-का-कं, प्रपलायितः-ता-तं, पलायितः-ता-तं.—(Flying of a bird) डीनं, डयनं, प्रडीनं, निडीनं; 'upward flight of a bird,' उड्डीनं, उड्डीनं, प्रडीनं; 'downward flight,' अवडीनं; 'indirect flight,' विडीनं, 'direct flight,' सविडीनं.—(Number of birds flying) पक्षिमाला, पक्षिश्रेणी, डीयमानपक्षिमणः; 'of geese,' हंसमाला; 'of pigeon,' कापोतः; 'of parrots,' शीकं.—(Flight of an arrow) शरवेगः, शरपातः.—(Elevation or excursion of thought) बुद्धिसमुत्तरे *f.*, बुद्धिविलासः.—(Flight of stairs) सोपानपङ्क्तिः *f.*, सोपानश्रेणिः *f.*, निःश्रेणी-यि-यि *f.*

FLIGHTINESS, *s.* बुद्धिभ्रान्तिः *f.*, बुद्धिविभ्रमः, बुद्धिविलासः. मतिपापत्वं, उच्छृङ्खलता.

FLIGHTY, *a.* भ्रान्तबुद्धिः -द्धिः -द्धि, विभ्रान्तमनाः -नाः -नः (स्). चपलगतिः -तिः -ति, उच्छृङ्खलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, अस्थिरबुद्धिः -द्धिः -द्धि, पारिप्रयः -वा -वं.

FLIMSYNESS, *s.* असारता, निःसारता, निर्वलता, तेजोहीनता, तुच्छत्वं, शैथिल्यं.

FLIMSY, *a.* असारः -रा -रं, निःसारः -रा -रं, सारहीनः -ना -नं, निस्तेजाः -जाः -जः (स्); अवास्तवः -वो -वं -विकः -की -कं, निर्वलः -ला -लं, तुच्छः -च्छा -च्छं, तनुः -नुः -न्वी -नु, गिपिलः -ला -लं.

To FLINCH, *v. n.* निवृत् (c. 1. -पसते -सितुं), परिवृत्, परावृत् with abl. c., उद्धिन् (c. 6. -विजते -जितुं) with abl. c., विकम्प (c. 1. -कम्पते -म्पितुं), अवस्था (c. 1. -तिष्ठते -स्थितुं), पलाय (c. 1. -पलायते -यितुं, rt. ३), परावृत्तीभू, विमृत्तीभू, तज् (c. 1. -तजति, तज्जु).

FLINCHER, *s.* परिवर्त्तकः, परिवर्त्ती *m.* (न), कर्मनिवृत्तः, कर्मत्यागी *m.* (न), परावृत्तराः, विकम्पितः -म्पकः.

FLINCHING, *s.* विकम्पः -म्पनं, विकम्पितं, निवृत्तिः *f.*, निवर्त्तनं, परावृत्तरता.

To FLING, *v. a.* धिप् (c. 6. धिपति, धेम्), प्रधिप्, चस् (c. 4. चस्यति -सितुं), प्रास्, अभ्यस्, मुप् (c. 6. मुपति, मोक्षुं), प्रमुप्, मृज् (c. 6. मृजति, मृष्टुं), ईर् (c. 10. ईरयति -यितुं), पत् in caus. (पातयति -यितुं). —(Fling away) अवाप्, अवमुप्, प्रमुप्, अवमृज्, विमृज्, प्यमृज्, प्रतिधिप्, अपहा (c. 3. -जहाति -हातुं).

To FLING, *v. n.* औपसंरम्भत्वात् पादादिधेयं कृ or सुरधेयं कृ, अपधिप् (c. 6. -धिपति -धेम्).

FLING, *s.* धेयः -पणं, प्रधिपः, निःधेयः, असनं, पातः -तनं. —(Gibe) धेयः, अवधेयः.

FLINT, *s.* अग्निप्रस्तरः, शरणिः *m.*, वह्निप्रस्तरः, आग्नेयप्रस्तरः.

FLINTY, *a.* अग्निप्रस्तरमयः -यो -यं. —(Cruel, hard-hearted) पापाण्डुदयः -या -यं, अयोद्धयः -या -यं, कठिनदयः -या -यं.

FLIP, *s.* (A beverage) मद्यपवमुदादिनिर्मितं पानीयं. —(Stroke) क्षपातः, चास्फालनं.

FLIPPANCY, *s.* (Of speech) वाक्क्षपात्वं, वायदकृता. —(Pertness) क्षापत्वं, चपलत्वं, चाक्षत्वं, अस्थिरता, लोलता, लील्यं, अनवस्थितिः *f.*, प्रगल्भता.

FLIPPANT, *a.* (In speech) वाक्क्षपलः -ला -लं, वाक्चपलः -ला -लं, वाचालः -ला -लं. —(Pertness) चपलः -ला -लं, चपलः -ला -लं, अस्थिरः -रा -रं, लोलः -ला -लं, अनवस्थितः -ता -तं, प्रगल्भः -म्भा -लं.

FLIPPANTLY, *adv.* चपलं, क्षापत्वात्, लील्यत्, चपलं. अस्वीर्यत्.

To FLIRT, *v. a.* (Toss suddenly) अकस्मात् or सहसा धिप् (c. 6. धिपति, धेम्).

To FLIRT, *v. n.* (Jeer) धिप् (c. 6. धिपति, धेम्), अवधिप्. —(Act with giddiness) चपलः -ला -लं भू, चपलः -ला -लं भू. —(Coquet) विलस् (c. 1. -लसति -सितुं), लल् (c. 1. -ललति -लितुं), खेला (nom. खेलायति -यितुं), विलासं कृ, हासं कृ, प्रेमललितं कृ, प्रेमखेलं कृ.

FLIRT, *s.* (Quick throw) अकस्मात्क्षेपः, चाकस्मिकक्षेपः. —(Coquette) रसिका स्त्री, प्रगल्भा स्त्री, धृष्टा स्त्री, चपला स्त्री, विलासिनी, लालिनी, लीलायती, प्रेमखेलाकारिणी.

FLIRTATION, *s.* (Playing at courtship) प्रेमखेला, प्रेमललितं, लीला, खेला, विलासः, हासः, लालसा, रमण्यं.

To FLIT, *v. n.* (Fly away, move rapidly) प्रदी (c. 4. -दीयते, c. 1. -दयते -यितुं), द्रुतगत्या or लघुगत्या or लघु चल् (c. 1. -चलति -लितुं) or रुप् (c. 1. -रुपति, रुम्). —(Rove on the wing, flutter) वियति or चाक्राशे विसृप्, व्योममध्ये पथास्फालनं कृ. —(Be unstable) अस्थिरः -रा -रं भू, चपलीभू, चपलीभू. —(Migrate, move about) गच्छ

(c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), देशान्तरं गम् (c. 1. -गच्छति, गन्तुं), स्थानात् स्थानं गम्, इतस्ततो भम् (c. 4. -भ्राम्यति, भ्रमितुं).

FLITEN, *s.* लघुगतीकृतं शूकरपाश्यांसां, शूकरस्य शुष्कमांसं, वज्रं.

FLITTER, *s.* पक्षपक्षः -पक्षं, चीरं, कर्पटः, लक्षकं, कन्पा.

FLITTER-MOUSE, *s.* जंतुका -तूका, अजिनपत्रा, चर्मचटका, चर्मचटो.

FLITTING, *s.* लघुचलनं, विसर्पणं, सर्पणं, अस्थिर्यं, भ्रमणं.

To FLOAT, *v. n.* (Be borne on the surface, not to sink) प्रु (c. 1. -प्रयते, प्रोतुं), भास् (c. 1. -भासते -सितुं), उन्मज्ज् (c. 6. -मज्जति -मज्जुं), उत्पत् (c. 1. -पतति -तितुं). —(Swim) तृ (c. 1. -तरति -रितुं), नले विसृ (c. 1. -सरति -सर्जुं).

To FLOAT, *v. a.* प्रु in caus. (प्रापयति -यितुं), वह् in caus. (वाहयति -यितुं).

FLOAT, *s.* (Raft) प्रयः, प्रवाका, तरणः -णी, तरणः, तरत् *n.*, तरणिः *m.*, तारणः, यहिचं, कोलः, उडुपः -पं, पारिरयः. —(Of a fishing-line) तरणः.

FLOATING, *part. or a.* प्रयमानः -ना -नं, भासमानः -ना -नं.

FLOCCULENT, *a.* पनीभूतः -ता -तं, श्यानः -ना -नं. —(Seeds) द्रोणहारं, वंशककं.

FLOCK, *s.* (Collection of animals) सूयं, गणः, समूहः, सङ्घः, सङ्घातः, व्रजः, कुलं, वृन्दं, संहतिः *f.*, घोषः, कदम्बकं, निवहः, समुदायः, समुदयः, समाहारः, पाशवं, निकरः, समवायः, सवयः, पयः, निकुरुचं -चकं, वारः, विसरः, व्रातः, सन्दोहः, समनः, सार्धं, निकायः. —(Flock of sheep) मेघसूयं, अविगणः, अविकुलं, अचिकटः, सायिकं, चौरभकं; 'of goats,' खानकं; 'of goats and sheep, अजायिकं; 'of cattle,' पशुगणः, गोकुलं, गोवृन्दं; 'of pigeons,' कापोतं; 'of parrots,' शोकं; 'of peacocks,' मापूरः; 'of geese,' हंसमाला, हंसघोषी; 'of partridges,' तैत्तिरः; 'in flocks,' सूयशस्. —(Flock of cotton) तूलं -लिका, इन्द्रतूलं; 'flock-mattress,' तूलिका.

To FLOCK TOGETHER, *v. n.* एकत्र मिल् (c. 6. मिलति, मिलितुं), सूयशः or पशुसूययत् सङ्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or समागम् or समे (c. 2. समीति -तुं, rt. ३) or अनुसृ (c. 1. -सरति -सर्जुं), एकौभू, एकत्रभू, एकौघोभू, समूहोभू, सङ्घोलीभू.

To FLOG, *v. a.* चर्मदण्डेन or कक्षाया or चेच्रेण तद् (c. 10. ताडयति -यितुं) or चाहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं) or प्रह् (c. 1. -हरति -हर्तुं) or दण्ड् (c. 10. दण्डयति -यितुं).

FLOGGED, *p. p.* कक्षाताडितः -ता -तं, कक्षादण्डितः -ता -तं, चेच्राहतः -ता -तं.

FLOGGING, *s.* कक्षाताडनं, कक्षापातः, कक्षा, रज्जुताडनं, चेच्रापातः, चर्मदण्डप्रहारः; 'deserving it,' कश्यः -श्या -श्यं, कक्षाहः -हा -हं.

FLOOD, *s.* (Deluge, inundation) जलाप्रापनं, जलप्रापनं, आप्रापः, जलप्रलयः, जलवेगः, तोयविभवः, सलिलोपप्रवः, जलोच्चासः, जलोयः, आप्रापिजलं, परोवाहः, विदारः, चन्वा. —(Universal flood) भूतसम्प्रवः, एकार्थं. —(Stream) स्रोतः *n.* (स्), प्रवाहः. —(Tide) चेला, रयः. —(Overflow of a river) वानं. —(Flood of tears) अश्रुप्रवाहः, अश्रुपातः, अश्रुवर्षः, चाप्पवर्षः, धाराधु *n.*, अश्रुकलासुः *m.*

To FLOOD, *v. a.* प्रु in caus. (प्रापयति -यितुं), चाम्प्रु, सम्प्रु; 'is flooded,' प्राप्यते.

FLOODED, *p. p.* आप्रितः -ता -तं, आप्रापितः -ता -तं, परिप्लुतः -ता -तं, अभिप्लुतः -ता -तं, सम्प्रुतोदकः -का -कं, अभिपरिप्लुतः -ता -तं.

FLOOD-GATE, *s.* जलद्वारं, जलपथः, जलपथी *n.* (न), जलनिर्गमः, जलनिःसरणं.

FLOOR, *s.* लङ्गरदनः, लङ्गरभुजः, लङ्गराकषेणी, नौयन्मनयन्तकीलः.

FLOOR, *s.* (Bottom of a building, part on which one walks) तलं, गृहतलं, हर्म्यतलं, गृहभूमिः *f.*, गृहभूः *f.*, चेशमभूः *f.*, कुट्टिमं, तलमं, सुतलः, गृहपोतः, गृहपोतकः, पोतः, वासुः *m.*, प्रतिष्ठानं, गृहमूलं, भूमिः *f.*, भूतलं, पृष्ठं. —(Story of a house) भूमिः, कोष्ठः -ष्ठं, मवः; 'second floor,' द्वितीयभूमिः *f.*, द्वितीयकोष्ठः; 'upper floor,' उपरिभूमिः *f.*

—(Platform of boards) फलक-कं, फलकान्तर-रं, दीर्घाढातट-रं, फलकसंस्तरा *m.* (नं), फलकसंस्तर, मयः-द्वयः.

To FLOOR, *v. a.* फलकैः or दीर्घाढैः or बाधफलकैर घाम् (c. 9. -मृगति-स्रितुं-रीतुं), फलक (nom. फलकयति-यितुं), ममल्लान्द.—(Strike down) भूमी पत् in caus. (घातयति-यितुं).

FLOORING, *s.* फलकासरणं, फलकसट, फलकासरिमा *m.* (नं), परिमल्ल.

To FLOP, *v. a.* आस्त्रेष्टनशब्देन तट् (c. 10. ताडयति-यितुं), घातन् (c. 10. -सल्लयति-यितुं).

FLORA, *s.* (The goddess) सीता, पुष्पदेवता.—(Catalogue of plants) औपधिपरिचक्षा.

FLORAL, *a.* औष्यः-यौ-यं-य्यकः-कौ-कं, कौसुमः-मी-मं, सीमलः-मी-नं.

FLORID, *a.* (In colour or complexion) रक्तवर्णः-रौ-रं, चरुगवर्णः-रौ-रं, पुष्पवर्णः-रौ-रं.—(As style) पुष्पितः-ता-तं, चलकृतः-ता-तं, चागलकृतः-यौ-यं, यन्ननायः-यौ-यं, शोभितः-ता-तं.

FLORIDITY, FLORIDNESS, *s.* (Of complexion) कपोलरागः, वटनरकता, मुक्तारुचिमा *m.* (नं).—(Of style) अलङ्कारः, सालङ्कार, चागलङ्कारः, चागलङ्किया, वाकशोभा.

FLORIFEROUS, *a.* पुष्पोत्पादकः-का-कं, पुष्पजनकः-का-कं, पुष्पदः-दा-दं.

FLORILEGIUM, *s.* पुष्पचयः, पुष्पावचयः, पुष्पप्रचयः, कुसुमावचयः.

FLORIN, *s.* विदेशीयमुद्राविशेषः, रुपमुद्राविशेषः.

FLORIST, *s.* पुष्पादिविद्याज्ञः, पुष्पलावः, औपधिविद्याज्ञः, मालाकारः, मालिकः, माली *m.* (नं).

FLORA, *s.* वृक्षीकासमूहः, महावाणिज्यनौकासमूहः.

FLUTILLA, *s.* छुद्रनौकासमूहः, छुद्रनौकासमूहः.

To FLOUNCE, *v. n.* सम्भ्रमोपहतत्वात् or संरम्भापिष्टत्वात् शरीराङ्गानि or शरीरम् इतस्ततः क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेपुं) or विक्षिप् or चल् in caus. (चालयति-यितुं) or विचल्.

FLOUNCE, *s.* (Sudden jerk of the body) एकस्माद् चद्रविशेषः or शरीरविशेषः.—(A piece of cloth sewed round a gown with the lower border loose) स्त्रीवेशपरितः स्यूतः पिपिलाभोगो वस्त्रखण्डः, स्त्रीवेशोपरि शोभायम् अधिकयस्तयित्यासः.

FLOUNCED, *p. p.* अधिकवस्त्रपेक्षिशोभितः-ता-तं, वेशोपरिस्वपदपेक्षिशोभितः-ता-तं.

FLOUNDER, *s.* समुद्रजः क्षुद्रमात्स्यभेदः.

To FLOUNDER, *v. n.* यथा बाजी पक्षे तथा पादादिपक्षेण लुट् (c. 6. लुठति-यितुं), पक्षपतितपद् निर्गमेच्छया शरीराङ्गानि इतस्ततः क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेपुं), विमु (c. 1. -प्रयते-प्रोतुं).

FLOUR, *s.* शक्नुः *m.* गोपूतपूर्वैः, गोपूतद्योदः, चूर्णं, द्योदः, अपूपः, पिष्टं, गुदिकः-का, समीदः, समिता.

To FLOURISH, *v. n.* (Thrive) चृप् (c. 5. चृषोति, c. 4. चृष्यति, चर्षितुं), सवृप्, वृप् (c. 1. वृषते-यितुं), समेप्, वृप् (c. 1. वर्षते-यितुं), विवृप्, संवृप्, समृद्धीभू.—(Use lofty language) गर्हितवाक्यम् चापि (c. 1. -प्रयति-यितुं).

To FLOURISH, *v. a.* (Embellish with flowers, &c.) पुष्पाद्यलङ्कारेण शुभ् (c. 10. शोभयति-यितुं) or रञ्ज् (c. 10. रञ्जयति-यितुं), अलङ्क, समलङ्क, चिच् (c. 10. चिचयति-यितुं).—(Brandish) भम् in caus. (भ्रमयति, भ्रामयति-यितुं), उङ्गम्.

FLOURISH, *s.* (Show, embellishment) शोभा, अलङ्कारः, अलङ्किया, रञ्जनं.—(Lofty language) गर्हितवाक्यं, दीर्घवाक्यं.—(Brandishing) भानिः *f.*, उङ्गः, उङ्गानिः *f.*

FLOURISHED, *p. p.* (Embellished) अलङ्कृतः-ता-तं.—(Brandished)

उङ्गानः-ता-तं.

FLOURISHING, *a.* समृद्धः-हा-डं, वर्धमानः-ता-तं, वर्धितः-यु-यु, चर्षिकर्षिः-रि-रि, उदयी-विनी-यि-यि (नं), शुभान्वितः-ता-तं, सुखः-स्वा-स्व.

To FLOUT, *v. a.* अवहम् (c. 1. -हसति-सितुं), अवधिष्य (c. 6. -धिषति-यितुं), गह् (c. 1. गहते-यितुं), अवज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति-ज्ञातुं), निरस्त्र, मुखरीकृ.

FLOUTED, *p. p.* अवज्ञातः-ता-तं, मुखरीकृतः-ता-तं, गहितः-ता-तं.

To FLOW, *v. n.* (Run as water) वृ (c. 1. स्रयति, स्रोतुं), प्रवृ, परिस्व, स्वन् (c. 1. स्वनते-यितुं), प्रस्यन्, सू (c. 1. सरति, सञ्चुं), प्रन्, मन्, चर् (c. 1. चरति-यितुं), री (c. 4. रीयते, रेतुं), गल् (c. 1. गलति-यितुं), ङल् प्रवह् (c. 1. -नहति-चोदुं), पयन् (nom. पयस्यति).—(Glide along) प्रवृप् (c. 1. -मर्षति-स्रतुं), विमृप्, संसृप्, वृप्, विवृ, प्रन्.—(As the tide) नेत्रावत् प्रवृ. वेला (nom. वेलायते).—(Proceed) प्रवृत् (c. 1. -वर्षते-यितुं), प्रम्, प्रगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), प्रवा (c. 2. -याति-यितुं), प्रनल् (c. 1. -चलति-यितुं).—(Arise from) उत्तर (c. 4. -पद्यते-यितुं), मन् (c. 4. जायते, जनितुं), प्रभू, प्रवृत्.—(Hang loose, as hair, &c.) चिगलितः-ता-तं भू, प्रविततः-ता-तं भू, प्रवृत्-पा-पं भू, चिर्नन् (c. 1. -संसते-यितुं), चिगिलोभ्.

Flow, *s.* (Stream, course) स्रवः-यर्थं, प्रवाहः, स्रोतः *n.* (नं), प्रसवः, प्रसवणं, प्रवापः, घापः, संवृतिः *f.*, प्रवृत्तिः *f.*, नलवाहनं, स्यन्दः-न्दनं, निस्यन्दः, रुभिस्यन्दः, गलनं, गाढः, चरणं, वटकप्रवाहः.—(Current) वेला, पेगः, रयः, घाट-र, स्रोपः, पावसंस्कारः, चतुष्पङ्क्तिः *f.*, पाव-कृद्वाट, रावभाटी, ऊर्मी.—(Tide) वेला, समुद्रवेला, समुद्ररयः.—(Flow of words) वाक्सरणिः *f.*, वाक्चापयन्त्रं, 'flow of tears,' चतुष्पातः, चतुष्प्रवाहः, पाराचु *n.*, 'flow of blood,' चतुष्कपातः, चतुष्गुधारा.

Flower, *s.* पुष्पं, कुसुमं, सुमनाः *m.* नः *n.* नः *f.* *pl.* (नं), कुञ्चं, प्रसवः, प्रवृत्, प्रमूर्तं, नूनं; 'flower-gathering,' पुष्पचयः, पुष्पावचयः, पुष्पप्रचयः, पुष्पप्रचार्यः, कुसुमावचयः; 'flower-gatherer,' पुष्पावचयी *m.* (नं), पुष्पावचारी *m.* (नं), पुष्पलावः; 'flower-seller,' पुष्पावचारी *m.* (नं), मालाकारः, मालिकः.—(Prime, best part) सारः, उत्तमभागः, श्रेष्ठभागः; 'flower of age,' वृषनायस्या; 'flower of youth,' वृषनम्रीटिः *f.*, नववीर्यनं, अद्यतवीर्यनं; 'of corn,' धान्यस्य खाद्यभागः; 'in the flower of youth,' म्रीटवीर्यनः-ना-नं.—(Catamenia) पयः, कुसुमं.

To FLOWER, *v. n.* (Blossom) पुष्प (c. 4. पुष्पति, पुष्पितुं), कुसुम (nom. कुसुमयति-यितुं), फुब् (c. 1. फुलति-यितुं), स्फुट् (c. 6. स्फुटति-यितुं), c. 1. स्फोटते-यितुं), विक्क (c. 1. -कसति-यितुं).—(Be in the prime) म्रीटवीर्यनः-ना-नं भू.—(Froth) फेन (nom. फेनायते) मण्ड (nom. मण्डायते).

To FLOWER, *v. a.* पुष्पाद्यलङ्कारेण शुभ् (c. 10. शोभयति-यितुं).

FLOWER-ARMED, *a.* (The Hindu Cupid) कुसुमायुधः, कुसुमेयुः *m.*, पुष्पास्त्रः, पुष्पचापः.

FLOWER-DE-LUCE OR FLOWER-DE-LIS, *s.* उत्पलभेदः, पद्मविशेषः.

FLOWERED, *p. p.* or *a.* पुष्पितः-ता-तं, कुसुमितः-ता-तं, विकसितः-ता-तं, फुलतः-ता-तं.—(Embellished with flowers) पुष्पाद्यलङ्कारोभितः-ता-तं.

FLOWERET, *s.* पुष्पकः-कं, छुद्रपुष्पं, छुद्रकुसुमं.

FLOWER-GARDEN, *s.* पुष्पोद्यानं, कुसुमोद्यानं, पुष्पवाटी-टिका, उद्यानं, कुसुमाकटः.

FLOWERING, *a.* फुलवान्-वती-वत् (नं), प्रफुल्लः-ता-तं, पुष्पी-पिप्पयी-पिप्प (नं), पुष्पवान्-वती-वत् (नं), पुष्पितः-ता-तं, कुसुमितः-ता-तं, कुसुमयान्-वती-वत् (नं), स्फुटितपुष्पः-व्या-यं, विकसित-सितनी-सि

(न), पुष्पदः -दा -दं.
 FLOWERLESS, *a.* अपुष्पः -प्या -प्यं, अपुष्पकः -का -कं, अपुष्पदः -दा -दं.
 FLOWER-STALK, *s.* मञ्जरी, पुष्पवृत्तं, प्रसववन्धनं.
 FLOWERY, *a.* (Having flowers) सौम्यः -प्यो -प्यं, पुष्पी -प्यो -प्यं
 (न), सपुष्पः -प्या -प्यं, पुष्पितः -ता -तं, पुष्पशाली -लिनो -लि (न),
 पुष्पमयः -यी -यं, कौसुमः -मो -मं, सौमनसः -सो -सं, सकुसुमः -मा -मं.
 —(As style) पुष्पितः -ता -तं, अलङ्कृतः -ता -तं, वागलङ्कारमयः -यो
 -यं, व्यञ्जनानयः -यो -यं.
 FLOWING, *part. or a.* सुतः -ता -तं, सवन् -चनो -यत् (न), प्रसृतः -ता -तं, स्पष्टः
 -ता -तं, स्पन्दी -न्दिनी -न्दि (न), विसारी -रिणो -रि (न), प्रसारी &c.,
 विसृज्यः -रा -रं, विसृज्यः -रा -रं, रोषः -शा -शं, सुतः -ता -तं.
 FLOWING, *s.* सवः -पणं, प्रसवः -पणं, प्रसवः, सावः, उदक्प्रवाहः, वेला.
 FLOWINGLY, *adv.* वाक्सरणिपूर्व, वाक्चापत्वेन, द्रुतं, द्रुतवाच्येन, अस्स-
 लितवाच्येन, अविलम्बितं, अविलम्बितवाच्येन.
 FLUCTUANT *a.* कर्मिषद् इतस्ततो लोलमानः -ना -नं or विचलः -ला -लं.
 To FLUCTUATE, *v. n.* (Roll or move to and fro) इतस्ततो लुट् (c. 6.)
 लुठति -रिणुं or लुल् (c. 1.) लोलति -ने -लिणुं or चल् (c. 1.) चलति
 -लिणुं or विचल्.—(Be unsteady, irresolute) दोल (nom.)
 दोलायते -रिणुं, विचल्, विचलीभू, चास्त्रिः -रा -रं भू, चास्त्रिभू,
 अनवस्थितः -ता -तं भू, चञ्चलीभू, पातोपातं कृ, विकृप् (c. 1.) -कल्पते
 -रिणुं, c. 10. -कल्पयति -रिणुं).
 FLUCTUATING, *a.* दोलायमानः -ना -नं, विचलः -ला -लं, अग्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं,
 अनवस्थितः -ता -तं, चास्त्रिः -रा -रं, चलः -ला -लं, चञ्चलः -ला -लं,
 लोलः -ला -लं, लोलमानः -ना -नं, चपलः -ला -लं, तरलायितः -ता -तं.
 FLUCTUATION, *s.* अस्थिर्यं, अस्थिरता, अनवस्थितिः, विचलनं, चञ्चलता,
 चाञ्चल्यं, चलाता, आन्दोलनं, दोलायमानता, अग्रतिष्ठ, चपलता, पातोपातः.
 FLUE, *s.* (Passage for smoke) धूमपथः, धूममार्गः, धूममार्गं *n.* (न),
 धूमनिर्गमपथः.—(Soft down) मृदुलीन *n.* (न), मृदुपथः.
 FLUENCY, *s.* (Of speech) वाक्सरणिः, वाग्द्रुतता, वाक्चापत्यं, वाक्-
 क्षिप्रता, वाग्विभवः, वाक्पटुता, वाक्चातुर्यं, शब्दचातुर्यं, वाद्योशलं
 वाक्क्षिप्रता, वाग्चातुर्यं.
 FLUENT, *a.* (In speech) वाग्द्रुतः -ता -तं, द्रुतवाक् *m. f. n.* (च),
 वाक्क्षिप्रः -मा -मं, वाक्चरितः -ता -तं, चरितवाक् *m. f. n.*, वाक्पटुः
 -टुः -टु, अस्सलितवाच्यः -व्या -व्यं, अस्सलितवाच्यः -व्या -व्यं, अविल
 म्बितवाच्यः -व्या -व्यं, शब्दचतुरः -रा -रं.
 FLUENTLY, *adv.* द्रुतवाच्येन, क्षिप्रवाच्येन, वाक्चापत्वेन, अविलम्बितवाच्येन,
 अस्सलितवाच्येन, चरितवाच्येन, वाग्विभवेन, द्रुतं, क्षीप्रं, अस्सलितं, अविलम्बितं.
 FLUID, *a.* द्रवः -वा -वं, द्रुतः -ता -तं, विद्रुतः -ता -तं, द्राव्यः -प्या -प्यं,
 विलीनः -ना -नं, तरलः -ला -लं, पयस्यः -स्या -स्यं, विभाजनीयः -या -यं.
 FLUID, *s.* द्रवः, रसः, द्रवद्रव्यं, द्रवपत्तु *n.*, जलवह्न्यं, वारि *n.*, जलं,
 पयः *n.* (स).
 FLUIDITY, *s.* द्रवता -न्वं, द्राव्यत्वं, द्रुतत्वं, विद्रुतत्वं, विलीनता, तरल्यं.
 FLUKE, *s.* लङ्गरदनः, लङ्गरभुजः. See FLOOK.
 FLUMMERY, *s.* मिथ्याप्रशंसा, मिथ्यास्तुतिः, कल्पितप्रशंसा अनर्थकस्तुतिः.
 FLUNG, *p. p.* क्षिप्तः -मा -मं, प्रक्षिप्तः -मा -मं, अस्तः -स्ता -स्तं; 'flung
 aside,' अपास्तः -स्ता -स्तं, अपसारितः -ता -तं, समाक्षिप्तः -मा -मं.
 FLUNKY, *s.* दासः, नौचकर्मकरः, तुल्यकर्मकरः, कापुरुषः, लटकः.
 FLURRIED, *p. p.* आकुलितः -ता -तं, आकुलीकृतः -ता -तं, आकुलः -ला
 -लं, अलतः -ता -तं, सम्मानः -ना -नं, ससम्मानः -ना -मं, विभाजमानः
 -ना -नं (न), विक्षिप्तचित्तः -ता -तं, व्यग्रः -या -यं, समाकुलः -ल
 -लं, चित्रवेगवान् -वतो -त् (न), व्यस्तः -स्ता -स्तं, कातरः -रा -रं

FLURRY, *s.* आकुलत्वं, आकुलता, मन्थनः, विभ्रमः, चित्रभानिः, चित्रवेगः,
 ययता, चावेगः, संवेगः, व्यस्तता, कातरता, चैत्र्यं, विमयः, मोहः.
 To FLURRY, *v. a.* आकुलीकृ, आकुलीकृ, आकुलं (nom.) आकुलयति
 -रिणुं, कातरकृ, मुह् (c. 10.) मोहयति -रिणुं, विमुह्. चित्रवेगं जन्
 (c. 10.) जनयति -रिणुं).
 To FLUSH, *v. n.* (Become suddenly red) अकस्माद् रक्तोदमत्वाद्
 अरुणमुखीभू or लोहिताननः -ना -नं भू or रक्तवदनः -ना -नं भू,
 अरुणीभू, रक्तीभू, लोहित (nom.) लोहितायते, रङ्ग् in pass. (रज्यते) संरङ्ग्.
 To FLUSH, *v. a.* (Redden suddenly) अकस्माद् अरुणीकृ or रक्तीकृ
 or अरुणं (nom.) अरुणयति -रिणुं, सरागं -गां -गं कृ, रङ्ग् in caus.
 (रज्ययति -रिणुं).—(Elate) दृप् in caus. (दपयति -रिणुं), उद्वीकृ,
 गद्वीकृ.
 FLUSH, *a.* (Vigorous) प्रौढतेजाः -जाः -जः (सं), तेजसां -रिणो -रि
 (न), प्रौढः -दा -दं.—(Affluent) धनाढ्यः -द्या -द्यं, समृद्धः -द्दा -दं.
 —(Liberal) धनव्ययशीलः -ला -लं, मुक्तहस्तः -स्ता -स्तं.
 FLUSH, *s.* कपोलरागः, कपोलरक्ता, मुखारुणिता *m.* (न), वदनरागः,
 नववर्णः.—(Abundance, affluence) बाहुल्यं, धनबाहुल्यं, समृद्धिः, f.
 FLUSHED, *p. p.* (Colored) अरुणितः -ता -तं, अरुणीकृतः -ता -तं, रञ्जितः
 -ता -तं, रक्तः -क्ता -क्तं, रागी -गिणी -गि (न), कपोलरागवान् -वतो
 -वत् (न).—(Elated) उद्वीकृतः -ता -तं, दर्पाध्यातः -ता -तं, दृप्तः -मा -मं;
 'with victory,' जयगदितः -ता -तं.
 FLUSHING, *s.* अरुणीभावः, वदनरक्त्यं, रक्तवर्णः, लोहितवर्णः.
 To FLUSTER, *v. a.* पानादिना मद in caus. (मादयति -रिणुं) or उन्मत्तीकृ
 or विमुह् (c. 10.) मोहयति -रिणुं or चित्रविभ्रमं जन् (c. 10.) जनयति -रिणुं).
 FLUSTER, *s.* चित्रविभ्रमः, मद्यपानजः सम्भ्रमः, व्यग्रता, मोहः, आकुलता.
 FLUTE, *s.* (Instrument) वेणुः *m.*, वंशः -शी, मुरली, सानेयी -यिका,
 सानिका, विवरनालिका, ददुरः, नन्दः; 'sound of the flute,'
 वेणुशब्दः, वेणुध्वनिः *m.*, धोजनं.—(Channel of a column) स्तम्भरेखा,
 स्तम्भसीता.
 To FLUTE, *v. n.* (Play on the flute) वेणुं or वंशं प्रमा (c. 1.) धर्माति,
 'प्रमाति' or प्रमा or वद् in caus. (पादयति -रिणुं) or संवद् or प्रवद्.
 To FLUTE, *v. a.* स्तम्भपरितो दीपरेखा कृ or निखन् (c. 1.) -खनति -निणुं).
 FLUTE-PLAYER, *s.* वेणुध्वजः, वांशिकः, दणविकः, मुरलीवादकः.
 FLUTED, *p. p.* or स्तम्भपरितो दीपरेखायुक्तः -क्ता -क्तं or रेखावर्णयुक्तः -क्ता -क्तं.
 To FLUTTER, *v. n.* (Flap the wings in mid air) विहायसा or व्योम-
 मये पक्ष्यास्फालनं कृ or पक्ष्यस्पन्दनं कृ or पक्षी स्पल् (c. 10.) स्फाल-
 यति -रिणुं or अस्पल्. प्रदीनम् अकृत्वा आकाशमये पक्षी विचल् in
 caus. (-वालयति -रिणुं) or चल.—(Move about with bustle)
 इतस्तत् चल् or गत् (c. 1.) धावति -रिणुं).—(Vibrate, beat, be
 agitated) स्फाट् (c. 1.) स्पन्दते -न्दिणुं, कम्प् (c. 1.) कम्पते -म्यिणुं,
 विकम्प्, स्फूर् (c. 6.) स्फुरति -रिणुं, धुम् (c. 4.) धुमयति, धोमिणुं, उच्चस्
 (c. 2.) -चुरति -रिणुं or धम्. दोल् (nom.) दोलायते -रिणुं).
 FLUTTER, *s.* (Vibration) स्पन्दनं, प्रतिस्पन्दनं, स्फुरणं, कम्पः -म्यनं
 विकम्पः, उच्चस्, उच्चसनं, इतस्ततो विचलनं or चलनं—(Hurry.
 agitation) सम्भ्रमः, वेगः, संवेगः, चावेगः, चित्रवेगः, धौम.
 FLUTTERING, *s.* पक्ष्यास्फालनं, पक्ष्यस्पन्दनं, पक्ष्यालनं, स्फाल. लनं.
 FLUTTERING, *part. or a.* आस्फालितः -ता -तं, स्पन्दमानः -ना -नं.
 कम्पमानः -ना -नं, विचलः -ला -लं, विचलन् -लन्ती -लन् (न), उ
 -सिनी -सि (न); 'in the breeze,' अनिलं दितः -ता -तं, पवनहंतः
 -ता -तं, पवनक्षिप्तः -मा -मं.
 FLUVIAL, FLUVIATIC, *a.* नादयः -यी -यं, नदीसप्तमी -न्यनी -न्यि (न).

FLU

FLUX, *s.* (Flow) स्रवः -वर्णः, प्रसवः -वर्णः, प्रसाहः, प्रवाहः, स्रवः, चरणः, गलनः, गालः. —(Of the tide) वेला. —(Confluence) सङ्गमः, ननगमः. —(Bloody flux) आमातिसारः, आनरक्तः.

To FLUX, *v. a.* विली in caus. (-लाययति -लापयति -यितुं), द्रुपिकृ. द्रु in caus. (द्रावयति -यितुं), विद्रु, गल in caus. (गालयति -यितुं), विलीनोक्त.

FLUXIBILITY, FLUXILITY, *s.* द्रव्यत्वं, द्राप्यत्वं, गलनीयता, विलीनता.

FLUXIBLE, *a.* द्राव्यः -प्या -यं, गलनीयः -या -यं, मुविलयः -या -यं.

FLUXION, *s.* स्रवः -वर्णः, प्रसवः -वर्णः, सावः, प्रवाहः, गलनः, चरणः.

To FLY, *v. n.* (As a bird in the air) डी (c. 4. डीयते, c. 1. डयते -यितुं), प्रडी, उड्डी, से or वियति विसृप् (c. 1. -सर्पयति -यितुं) or मृप्, आकाशेन गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or या (c. 2. याति -यितुं), पत् (c. 1. पतति -यितुं), उड्यत्, प्रोत्पत्, समुत्पत्, सम्पत्. —(Move along swiftly) त्वरितं or सत्वरं or शीघ्रं गम् or चल (c. 1. चलति -यितुं) or मृ (c. 1. सरति, सन्तुं) or प्रसृ. —(Run away) पलाय् (c. 1. पलायते -यितुं, rt. इ), विपलाय्, उपपलाय्, सम्पलाय्, प्रद्रु (c. 1. -द्रुयति -यितुं), विद्रु, विप्रद्रु, प्रधाय् (c. 1. -धायति -यितुं), अपधाय, अपधन् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), अपगम्, निगम्, अपमृप् (c. 1. नर्पयति -यितुं), अपया (c. 2. -याति -यितुं), अपमृ (c. 1. -सरति -यितुं), सपे (c. 2. सपयति -यितुं, rt. इ). —(Pass rapidly) शीघ्रम् चतिष्म् or पतते (c. 2. पतयति -यितुं, rt. इ) or अतिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -यितुं); 'to fly away,' उड्डी, प्रडी, प्रोड्डी, निम्पत्; 'he flew away,' पलायितः; 'to fly at,' अभिपत्, आपत्, उपपत्, अभिद्रु, आद्रु, उपद्रु, अभिप्राय्, आप्राय्, प्रतिप्राय्, 'to fly up,' उड्डी, उड्यत्, अपिरुह (c. 1. -रोहति -यितुं) 'to let fly,' मुच (c. 6. मुचति, मोक्तुं), मृत् (c. 6. मृजति, सृष्टुं), पत् in caus. (पातयति -यितुं).

To FLY, *v. a.* (Avoid) वृत् (c. 10. वर्जयति -यितुं), विपृज्, तज् (c. 1. तजति, तज्जुं), परिहृ (c. 1. -हरति -यितुं). —(Cause to float in the air) आकाशे विसृप् in caus. (-सर्पयति -यितुं) or विसृ in caus. (-सारयति -यितुं).

FLY, *s.* (Insect) मधिका, मजका, मद्यीका, मायिका, भम्भः, भम्भराली, चम्भराली.

FLY-BITTEN, *a.* मधिकादष्टः -ष्टा -ष्टं, मधिकादंशाद्वितः -ता -तं.

To FLY-BLOW, *v. a.* मधिकावद् अण्डप्रसवेन साधगांसं दृप् (c. 10. दृपयति -यितुं).

FLY-BOAT, *s.* प्रखालीप्रवनयोग्या लघुनौका, द्रुतगामिनी दीपनीका.

FLY-CATCHER, *s.* मधिकाखादकः पक्षिभेदः, मधिकाभुक् *m.* (ज), मधिकाताशकः.

To FLY-FISH, *v. n.* मधिकां वडिशे निवेश्य मत्स्यान् ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).

FLY-FLAP, *s.* मधिकानिवारणार्थं चामरं, स्रवचूलकं, रोमगुच्छः.

FLY-LEAF, *s.* मलपृष्ठं, पुस्तकस्य आद्यन्तयोः शून्यपत्रं.

FLYER, *s.* डीयमानः, खविसर्पे *m.* (ज), आकाशगामी. See FLIER. —(Wheel) तुलाचक्रं.

FLYING, *s.* (Act of) डीनं, डयनं, प्रडीनं, विसर्पणं, आकाशगमनं, पतनं; 'flying up and down,' डीनावडीनं.

FLYING, *part.* डीयमानः -ता -नं, खविसर्पे -विणी -पि (ज), आकाशगतिः -तिः -ति, आकाशगामी -मिनी -मि (ज), आकाशयात्री -विनी यि (ज), पतन् -तन्नी -तत् (ज), नभोगतिः -तिः -ति; 'flying up,' उड्डीयमानः -ता -नं.

FLYING-BRIDGE, *s.* नौसेतुः *m.*, चलसेतुः *m.*, जङ्गमसेतुः.

FLYING-FISH, *s.* आकाशगमनशीली मत्स्यभेदः.

FOAL, *s.* अश्वशवः -वकः, किशोरः, घोटकवत्सः, बालः, बालघोटकः, अश्वरीपः.

To FOAL, *v. n.* किशोरं or अश्वशवकं मु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं)

FOI

or प्रसृ or जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or प्रना (c. 4. -जायते -जनितुं).

FOAM, *s.* केनः, मयः -रटं, पराध्नः, परध्नः, काहनः, उत्पीडः, उत्तेकः, उत्तेचनं.

To FOAM, *v. n.* केन (nom. केनायते -यितुं), मयः (nom. मयदायते -यितुं), उत्तेचनं कृ, उत्पीडं कृ, केनम् उत्पद् in caus. (-पादयति -यितुं) or निर्गम् in caus. (-गमयति -यितुं).

FOAMING, *part.* केनायमानः -ता -नं, उत्तेचनकारी -रिणी -रि (ज).

FOAMY, *a.* केनलः -ला -लं, केनिलः -ला -लं, केनयान् -वती -वत् (ज), केनो -निनी -नि (ज), केनोत्पादकः -का -कं.

FOB, *s.* घटीकोपः, घटीपिधानं, छुद्रघटीधारकः, कटिवस्त्रपाशे कालमापनयन्ताधारः or -कोमः.

To FOB, *v. a.* छल् (c. 10. छलयति -यितुं), चक्ष in caus. (चक्षयते -यितुं), छस कृ.

FOCUS, *s.* चर्मोद्गः *m.*, अग्रजः, केन्द्रं, विन्दुः *m.*, अद्यः, तेजःसङ्कषेपदेशः, नाभिः *m. f.*

FODDER, *s.* पशुभोजनं, गवादनं, गवादिभोजनं, अद्यादनं, पशुखादनीयं शुष्कतृणादि, विधः -धा -धानं, विधिः *m.*

To FODDER, *v. a.* शुष्कतृणादि दा (c. 3. ददाति, दातुं) or भुज् (c. 10. भोजयति -यितुं).

FOE, *s.* जघ्नुः *m.*, रिपुः *m.*, अरिः *m.*, अरातिः *m.*, वैरी *m.* (ज), विपद्यः, अमित्रः, प्रतिपद्यः, विरोधी *m.* (ज), प्रतिद्वन्द्वः, सपत्नः, अपकारी *m.* (ज), अहितः.

FOTAL, FOTUS, FOECES. See FITAL, &c

Fog, *s.* (Mist) धूमिका, धूलिका, धूपिका, शीकरः, खवायः, मृगतृणा -तृणा -प्रिका, मृगतृद् *f.* (प), कृहा, कुहेडिका, कुम्हटिका, कुम्हटिः *f.* -टी -टिका, हिमम्हतिः *f.*, रुभेडिः *f.*, धूमनहिपी. —(After grass) द्वितीयगुणं.

FOGGINESS, *s.* धूमिकत्वं, धूमलता, सशीकरत्वं, कुम्हटिकावस्था, कुम्हटिकाकोरता, सान्धकारत्वं, शीकराकोरता.

Foggy, *a.* धूमिकः -का -कं, धूमिकावृत्तः -ता -तं, धूमलः -ला -लं, सशीकरः -रा -रं, शीकरीयः -या -यं, शीकरोपः -धा -धं, कुम्हटिकाच्छन्नः -चा -चं, सान्धकारः -रा -रं, सकुम्हटिकः -का -कं, धूमिधः -धा -धं. —(Dull) सूलः -ला -लं.

FOIL, *exclam.* धिक्, शान्तं, अपेहि, अपसर.

FOIBLE, *s.* छिद्रं, दोषः, कलङ्कः अपराधः, वैकल्यं, हानिः *f.*, हीनता.

To FOIL, *v. a.* (Frustrate) प्रतिहृत् (c. 2. -हति -यितुं), व्याहृत्, परास् (c. 4. -अस्यति -असितुं), सराद् (c. 10. सराडयति -यितुं), उद्यमभङ्गं कृ, विफलीकृ, वृषा कृ. —(Blunt) रुग्नीकृ, विरुग्नीकृ; 'one who foils one's designs,' कार्यहन्ता *m.* (ज).

FOIL, *s.* (Defeat, frustration) प्रतिहतिः *f.*, सपन्न. भङ्गः. —(Blunt sword) धाराहीनः खड्गः, क्रोडाखड्गः, युद्धक्रोडायां प्रयुक्तो लोहयष्टिः. —(Leaf of metal) धातुपत्रं; 'tin-foil,' त्रयुपत्रं. —(Foil of a jewel) रत्नभावपत्रकं, मणितेजोवर्धको धातुपत्रखण्डः. —(Any thing which sets off) प्रकाशकः -का -कं, कानिधयकः -का -कं, शोभकृत् *m. f. n.* FOILED, *p. p.* प्रतिहृतः -ता -तं, परास्तः -स्ता -स्तं, भग्नोद्यमः -सा -सं, विफलीकृतः -ता -तं, खण्डिताशंसः -सा -सं, अकृतार्थः -थो -थै हताशः -शा -शं, मनोहृतः -ता -तं, विधिभ्रः -भा -भं, विनिवृत्तकामः -सा -सं. तिरस्कृतः -ता -तं.

FOILER, *s.* कार्यहन्ता *m.* (ज), उद्यमभङ्गकारी *m.* (ज), कर्मध्वंसकारी *m.*

FOIN, *s.* यष्टिक्रोडायां यद्यापातः or यष्टिप्रहारः, खड्गापातः.

To FOIN, *v. a.* यष्टिक्रोडायां यष्टिना प्रहृ (c. 1. -हरति -यितुं) or चाहृत् (c. 2. -हति -यितुं).

To FOIST, *v. a.* छलेन or कपटेन निविश् in caus. (-वेशयति -यितुं) or अभिलिष् (c. 6. -लिखति -लेखितुं), मिथ्या क्लृप् (c. 10. कल्पयति

-यितुं), कृत्रिमं-मां-मं कृ.

FOISTED, *p. p.* छलेन निवेशितः-ता-तं or अभिलिखितः-ता-तं.

FOISTINESS, *s.* पर्येषितत्वं, विरसत्वं, ईपत्युत्तत्वं, पूतिगन्धिता, कुरमवन्ध.

FOLD, *s.* (For sheep or cattle) मेपस्थानं-नकं, व्रजः, व्रजागिरि, मेपव्रजः, मेपशाला, गोष्ठं, गोस्थानकं.—(A double in cloth, &c.) पुटः, वस्त्रपुटः, ऊर्मिः *m. f.* -स्मिका-स्मी, भद्रः, वस्त्रभद्रः, तरङ्गः, व्यावर्त्तनं, चूणः. 'Fold,' in comp. is expressed by the affix धा; as, 'two-fold,' द्विधा, or by गुण; as, द्विगुणः-गुण-गुं.

To FOLD, *v. a.* (Double) पुटीकृ, पुट (nom. पुटयति-यितुं), द्विगुण (nom. द्विगुणयति-यितुं), द्विगुणीकृ, व्यावृत् (c. 10. -वर्त्तयति-यितुं) विपरिवृत्, व्यावर्त्तनं कृ, संवृ (c. 5. -वृणोति, c. 1. -वरति-रितुं-रीतुं), सम्पीड् (c. 10. -पीडयति-यितुं); 'fold the arms,' भुजा सम्पीड्; 'in the arms,' भुजापीडं कृ.—(Confine sheep in a fold) मेपान् व्रजे निविशु in caus. (-वेशयति-यितुं) or निरुप् (c. 7. -रुण्डि-रोडुं).

FOLDED, *p. p.* पुटितः-ता-तं, पुटीकृतः-ता-तं, द्विगुणितः-ता-तं, संवृतः-ता-तं, सम्पीडितः-ता-तं, व्यावर्त्तितः-ता-तं; 'folded or wrapped up,' वेष्टितः-ता-तं, वासनस्यः-स्या-स्यं; 'folded leaf,' दलकपाटः.

FOLDING, *s.* पुटीकरणं, व्यावर्त्तनं, संवृतिः *f.*; 'folding in the arms,' भुजापीडं कृ.

FOLDING-DOORS, *s.* द्विकपाटयुक्तं or द्विशालायुक्तं द्वारं.

FOLIAGE, *s.* पत्रं-त्राणि *n. pl.*, पण्यं, दलं, पृष्पत्रं, तरुहृदः, तरुनं.

TO FOLIATE, *v. a.* मुहुराधातेन धातुं सूक्ष्मपत्राकारं कृ or धातुपत्रं कृ, उद्वर्त्तनं कृ.

FOLIATION, *s.* मुहुराधातेन धातुपत्रकरणं, उद्वर्त्तनं.

FOLIO, *s.* पुस्तकपत्रं, महापत्रं, पृष्पत्रं, वृहत्पत्रं, विशालपत्रं, द्विपत्रं.

FOLK, *s.* लोकः, जनः, मनुष्यजातिः *f.*, नृजातिः *f.*, प्रजा, जगती.

To FOLLOW, *v. a.* (Go after) अनुगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), अनुवागम्, पश्चाद् गम्, अनुया (c. 2. -याति-तुं), समनुया, अनुवि (c. 2. -रति-तुं), अनुवृत् (c. 1. -वर्त्तते-रितुं), समनुवृत्, अनुसृ (c. 1. -सरति-सन्तुं), अनुव्रज् (c. 1. -व्रजति-जितुं), समनुव्रज्, अनुक्रम् (c. 1. -क्रामति-क्रामितुं), अनुचर् (c. 1. -चरति-रितुं), अनुवग्या, पुरस्कृ.—(Imitate) अनुकृ, अनुवृत्, अनुगम्.—(Observe, practise) अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति-ष्ठितुं), आस्था, सेव् (c. 1. -सेवते-यितुं), उपसेव्, निपेव्, समासेव्, आधि (c. 1. -धयति-यितुं), विधा (c. 3. -दधाति-धातुं).—(Adhere to, serve, honour) आधि, श्रु in des. (शुश्रूषते-यितुं), उपास् (c. 2. -आस्ते-आसितुं), भज् (c. 1. -भजते, भक्तुं), परिचर्.—(Result from) उत्पद् (c. 4. -पद्यते-पद्युं), जन् in pass. (जायते), अनुवृत्, उद्, अनुभू.

FOLLOWED, *p. p.* अनुगतः-ता-तं, अनुयातः-ता-तं, अनुगम्यमानः-ता-तं, अनुवीयमानः-ता-तं.—(Observed) अनुष्ठितः-ता-तं, सेवितः-ता-तं, आधितः-ता-तं.

FOLLOWER, *s.* (One who goes after) अनुगामी *m.* (नृ), पश्चाद्गामी, अनुगः-गतः, अनुयायी *m.* (नृ), अनुवर्त्ती *m.* (नृ), अनुचरः-चारी *m.* (नृ), अनुगतिः, अनुयात्रिकः, अभिसरः, पार्श्वपरिवर्त्ती *m.* (नृ), पार्थिवः-याहः, उपधावनः.—(Adherent, disciple) अनुपद्गती, भक्तः, आधितः, भाक्तिकः, शिष्यः; 'follower of Krishna,' कृष्णाधिपः.—(Attendant, defendant) परिजनः, अनुचरः, सेवकः, अनुजीवी *m.* (नृ)-विकः, उपजीवी *m.*, परिवारः.—(Companion, associate) सहायः, सहचरः, सङ्गी *m.* (नृ).

FOLLOWING, *part.* (Going after) अनुगः-गा-गं, अनुयायी-यिनी-यि (नृ), अनुसारी-रिणी-रि (नृ), अनुवर्त्ती-वर्त्ती-वर्त्ती (नृ), अनुपयः-या-यं, अनुवधः-धा-धं, अनुवद् अनुवी अनुवक् (वृ), अनुपदः.—(Next after) परः-रा-रं.—(Succeeding) अनुयायी &c.

FOLLOWING, *s.* (Act of) अनुगमः-मनं, अनुसरणं, अनुवर्त्तनं, अनुव्रजनं. FOLLY, *s.* मूर्खता, मीर्यं, मूढता-त्वं, मोहः, मौढ्यं, बुद्धिहीनता, निबुद्धिता, चञ्चला, अविज्ञता, अनभिज्ञता, अज्ञानं, ज्ञानाभावः, प्रज्ञाहीनता.

To FOMENT, *v. a.* (Heat with warm lotions) स्विद् in caus. (स्वेदयति-यितुं), प्रस्विद्, यम्पीदकादिना or उष्णोदकादिना लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्) or अनुलिप् or अञ् (c. 7. अनक्ति, अंक्तुं) or दिह् (c. 2. देगिष-गुं) or सिच् (c. 6. सिञ्चति, सेक्तुं) or निमिच्.—(Encourage, excite) वृष् in caus. (वर्षयति-यितुं), संवृष् i. caus., प्रवृत् in caus. (-वर्त्तयति-यितुं), तेजो दा, तेजोवृद्धिं कृ, उत्तिन् (c. 10. -तेजयति-यितुं), उत्सप् (c. 10. -तापयति-यितुं), उद्दीप् (c. 10. -दीपयति-यितुं); 'foment dissensions,' उपजप् (c. 1. -जयति-यितुं), कणं जप्, उपजापेन भेदं वृष् in caus.

FOMENTATION, *s.* (Act of heating with warm lotions, &c.) स्वेदनं, प्रस्वेदनं, यम्पीदकादिना विलेपनं or अनुलेपनं or सेचनं.—(The lotion itself) यम्भलेपः, यम्भानुलेपनं, उष्णोपदेहः.—(Encouragement) उद्दीपनं, उत्तेजनं, उत्तापः, संवर्धनं.

FOMENTED, *p. p.* स्वेदितः-ता-तं.—(Encouraged) उद्दीपितः-ता-तं, संवर्धितः-ता-तं.

FOMENTER, *s.* (Of dissension) उपजापकः, कर्षेजपः, भेदकरः, कलिकारकः.

FOND, *a.* (Loving) अनुरक्तः-क्ता-क्तं, अनुरागवान्-वती-वत् (नृ), अनुरागी-गिणी-गि (नृ), सानुरागः-गा-गं, खेही-हिनी-हि (नृ), खेहितः-ता-तं, कामी-मिनी-मि (नृ), प्रणयी-यिनी-यि (नृ).—(Attached to, delighting in) आसक्तः-क्ता-क्तं, प्रसक्तः-क्ता-क्तं, परः-रा-रं, तत्परः-रा-रं, रतः-ता-तं, सेवी-विनी-वि (नृ), अभिलाषी-पिणी-पि (नृ), आनन्दी-न्दिनी-न्दि (नृ)-न्दिनः-ता-तं, प्रमोदी-दिनी-दि (नृ); 'fond of one's ease,' सुखाभिलाषी-पिणी-पि (नृ); 'fond of embracing,' आलिङ्गनतत्परः-रा-रं; 'fond of noise,' ध्वनमोदी &c. Often expressed by प्रिय in comp.; as, 'fond of water,' जलप्रियः-या-यं; 'fond of mountains,' गिरिप्रियः-या-यं; 'fond of ornament,' प्रियमण्डनः-ना-नं; or by काम in comp.; as, 'fond of flesh,' मांसकामः-मा-मं; 'to be fond of,' अनुरागवान्-वती-वद् अस or भू, सेव् (c. 1. सेवते-यितुं), अभिलप् (c. 1. -लपति-यितुं), रुच् (c. 1. रोचते-चितुं), with dat. of the person; अभिनन्द (c. 1. -नन्दति-न्दिनुं).—(Doting) अत्यनुरक्तः-क्ता-क्तं.—(Silly) मूढः-दा-दं, मुग्धः-ग्या-ग्यं.

To FONDLE, *v. a.* आलिङ्ग (c. 1. -लिङ्गति-ङ्गितुं), समालिङ्ग, परिप्वञ्ज (c. 1. -प्वजते-प्वंक्तुं), परिमृश् (c. 6. -मृशति-मृष्टुं), लल् (c. 10. लालयति-यितुं), क्रोडीकृ, भुजापीडितं-ता-तं कृ, प्रेम कृ, अनुरागं कृ, अङ्गीकृ, अङ्गे कृ, अङ्गे पाल् (c. 10. पालयति-यितुं).

FONDLED, *p. p.* लालितः-ता-तं, क्रोडीकृतः-ता-तं, भुजापीडितः-ता-तं.

FONDLING, *s.* (Caressing) आलिङ्गनं, परिप्वञ्जः, लालनं, क्रोडीकरणं, अङ्गपाली-लिका-लिः *m.*, भुजापीडः.—(The person or thing fondled) प्रेमपात्रं, प्रेमभूमिः *f.*, अनुरागपात्रं.

FONDLY, *adv.* सानुरागं, वात्सल्येन, अतिस्नेहेन, अतिप्रीतिपूर्वकं.—(Foolishly) मूढवत्.

FONDNESS, *s.* स्नेहः, प्रीतिः *f.*, अनुरक्तिः *f.*, अनुरागः, प्रम *η.* (नृ), प्रियता, वात्सल्यं, वत्सलता, प्रणयः, अभिर्हासः *f.*, रुचिः *f.*, सन्तोषः.

FONT, *s.* पूजाशालामध्ये जलसंस्कारकरणे प्रयुक्तः प्रस्तरमयी जलाधारः.—(Complete assortment of printing types of one size) समपरिमाणमुद्राक्षरपरिसंख्या.

Food, *s.* भोजनं, आहारः, भोज्यं, भक्ष्यं, खाद्यं, अन्नं, आद्यं, अदनं, खादनं.

आहार्यं, अभाहार्यं, आमिषं, अमिषं *f.*, अन्नं, भक्षणं, भक्ष. पान्यं, जेपनं, जपनं, चनः *n.* (स्), पतिः *m.*, निपनः, विपनः, ग्रामः. मानं, प्रमदनं, आशः, देहपात्रा, जीवनकः, शरीरपात्रा, न्यासः, लेपः, लेहः; 'choice food,' परमान्नं, उत्तमान्नं, भोजनविशेषः; 'bad food,' बन्धः; 'food and raiment,' आसन्नान्नं, अन्नान्नं, अन्नान्नान्नं or -ने *n.* du., अन्नवस्त्रं, कर्मापः *m.* du.; 'food of the gods,' अन्नं, पोषणं, पोषणं, युधा, लेयः; 'to eat food,' आहारं कृ. Food is divided by the Hindús into five kinds, भक्ष्यं, भोज्यं, लेयं, चोष्यं, येयं.

FOOL, *s.* मूर्खः, मूढः, अज्ञः, निर्वुद्धिः *m.*, निषीधः, अयुद्धिः *m.* -दिनान् *m.* (न्), अयुधः, अप्राज्ञः, अविज्ञः, अविद्वान् *m.* (न्), प्रमूढः, प्रमाहीनः, अज्ञानी *m.* (न्), जडः, जडनतिः *m.*, अत्यधीः *m.*, नन्ददुष्टिः *m.*, नन्दः, वक्षरः, कुण्डकः, लटः—(Buffoon, jester) विदूषकः, नर्तनचित्रः, भट्टः. To FOOL, *v.* न. खेला (nom. खेलायति), बुद्ध (c. 6. बुद्धति -दिनुं), परिहामं कृ, लट् (c. 1. लटति -दिनुं).

To FOOL, *v.* a. मुह् (c. 10. मोहयति -यितुं), सम्मुह्, पञ्च (c. 10. चञ्चयते -यितुं), प्रलम् (c. 1. -लभते -लभुं), वल् (c. 10. वलयति -यितुं).

FOOLERY, *s.* मूर्खकर्म *n.* (न्), मूर्खक्रिया, मूर्खता, चालकर्म *m.*, चालिदयं. FOOL-HARDINESS, *s.* असमीक्ष्य साहसं, अविचारेण प्रगल्भता, पातिसाहसिकत्वं, जालत्वं, अविनृज्यकारित्वं, अहं, हेतुं, दयः, प्रनसता.

FOOL-HARDY, *a.* असमीक्ष्य साहसी -सिनी -सि (न्), अविनृज्य प्रगल्भः -ला -लं, जालः -ला -लं, प्रनसवीरः -रा -रं, प्रनसवीरः -रा -रं.

FOOLISH, *a.* मूर्खः -वै. नूढः -दा -दं, अज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अनभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, निर्वुद्धिः -दि -दि, निषीधः -धा -धं, अयुद्धिमान् -नती -नत् (न्), अप्राज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अत्यधीः &c., दुर्वुद्धिः &c., अत्यधीः -धी -धि, बुद्धिहीनः -ना -नं, प्रमाहीनः -ना -नं, दुर्मेधाः -धा -धः (स्), दुर्मेतिः -ति -ति, अज्ञानः -ना -नं -नी -निनी -नि (न्), अकोपितः -दा -दं, चालिजः -ज्ञा -ज्ञं, चालिशमतिः -ति -ति, अत्यधीः -धी -धि, येयः -यी -यं, असज्जतः -ता -तं.

FOOLISHLY, *adv.* मूर्खयत्, मूढयत्, अज्ञयत्, अज्ञानात्, मूर्खयत्, अत्यधीयत्.

FOOLISHNESS, *s.* मूर्खता, मूर्ख्यं, मूढता, मूर्ख्यं, अज्ञता, अनभिज्ञता, निर्वुद्धित्वं, मोहः, बुद्धिहीनता, अविधता, अज्ञानं, शान्ताभावः, चालिशता, चालिदयं.

FOOLSCAP, *s.* मूर्खशिवेष्टनसंज्ञकः कार्यासविशेषः or पर्वविशेषः.

FOOT, *s.* (Part of the body) पादः, पदं, चरणं -रं, अङ्गिः *m.*, अङ्गुः *m.*, अपमाङ्गं, लङ्गः; 'both feet,' पादौ *du.*, चरणौ *du.*, चरणयुग्मं; 'point of the foot,' पादाग्रं, पृथक्; 'foot and knee,' पदशिरः—(Bottom, base) तलं, अधोभागः, अधःस्थानं, मूलं, उपस्थः; 'foot of a tree,' तल्लं, वृक्षतलं, वृक्षपङ्क्तिः *m.*, पादः; 'foot of a mountain,' उपस्थका, शैलोपस्थं, पर्वततलं, गिरिपादः, पर्वताधोभागः—(Measure) मनुष्यपादपरिमाणं, सार्द्धचतुरङ्गुलिपरिमाणं; 'ornament for the feet,' नूपुरः, पादाङ्गदं, चरणभरणं, पादकटकः, तुलाकोटिः *f.*, मञ्जरिः; 'water for ablution of the feet,' पाद्यं, पादोदकं; 'to go on foot,' पद्मं or पादाभ्यां व्रज् (c. 1. व्रजति -जितुं) or चर् (c. 1. चरति -रितुं); 'going on foot,' पादचारः; 'foot by foot,' पादशः, पदे पदे, पक्षशः; 'at the foot,' पादतः; 'to set on foot,' प्रवृत्तं (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं); 'set on foot,' प्रवर्त्तितः -ता -तं, उपक्रान्तः -ना -नं.

To FOOT, *v.* a. (Kick) पदेन प्रह (c. 1. -हरति -हर्तुं) or चाहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), पादाघातं कृ—(Tread) क्रम् (c. 1. क्रामति, क्रामितुं), चरणपातं कृ.

To FOOT IT, *v.* n. नृत् (c. 4. नृत्यति, नर्तितुं), पादादि सञ्चल in caus. (-चालयति -यितुं).

FOOT-BALL, *s.* याताम्नातो गोवस्तिर् यः सङ्कीर्णमानजनपादाघातेन इतस्ततो

विद्यिष्यते, पादाहतकन्दुकक्रोडा.

FOOT-BOARD, *s.* पादमलकं, चरणमलकं, पादकोष्ठं.

FOOT-BOX, *s.* चालसेवकः, युवसेवकः, चालभृत्यः, युवप्रेम्णः.

FOOT-BRIDGE, *s.* नङ्गमः, सङ्गमः, सङ्गमसेतुः *m.*, दुर्गसञ्चर -सञ्चारः.

FOOTED, *p. p.* पादाहतः -ता -तं—(Having feet) पादो -दिनी -दि (न्), पदी &c.

FOOT-FALL, *s.* पदपातः, पादपातः, चरणपातः, पदम्यासः, पदविष्टम्भः—(Trip) न्यलनं.

FOOT-FIGHT, *s.* पादातिमुद्धं, पदातिमुद्धं, पदिकमुद्धं, पदयुद्धं.

FOOT-GUARD, *s.* पादातिकसैन्यः, पदातिकसैनिकः, पदगच्छकः.

FOOTING, *s.* (Ground for the feet) पादम्यासस्थानं, पादनिष्ठोपस्थानं, पदविष्टम्भस्थानं, पदं, स्थानं. भूमिः *f.*, स्थलं, आस्पदं, वर्तनं *n.* (न्), पदवी -वि *f.*, चपनं, चरतिः *f.*, चरनं; 'firm footing,' प्रतिष्ठानं; 'place with no firm footing,' अस्थानं—(Basis, foundation) मूलं, उपस्थम्भः, तलं—(Support) उपस्थम्भः, उपग्रहः, आधारः, अवलम्बनं. (Condition, position) अवस्था, स्थितिः *f.*, भावः, संस्थानं, वृत्तिः *f.*

FOOTLESS, *a.* पादहीनः -ना -नं, निम्नादः -दा -दं, चरणहीनः -ना -नं.

FOOT-LICKER, *s.* पादसेवकः, चरणसेवकः, पदानुगमः, पोदनर्हः.

FOOT-MAN, *s.* (Foot-soldier) पदातिः *m.* -तिकः, पादातिः *m.* -तिकः, पादातः, पदातः, पादात्, पतिः *m.*, पदगः, पङ्गः, पदिकः, पादचारः -री *m.* (न्), पादाधिकः, पदातिः *m.*—(Running footman) जाद्विकः—(Servant) सेवकः, प्रेम्णः, कुलसेवकः, परिचरः, किङ्करः.

FOOT-MARK, *s.* पादचिह्नं, पदचिह्नं, पदाङ्कः, पदपङ्क्तिः *f.*, पादनुद्गा, चरणपदवी, पदपी, पदं; 'of a horse,' सुरपदवी.

FOOT-PACE, *s.* पदपातः, पादातिः *f.*, पदक्रमः, चरणक्रमः.

FOOT-PAD, *s.* सारणिक्रमः, पादविक्रमः, परिपन्थी *m.* (न्), होडा *m.* (वृ).

FOOT-PAN, *s.* पाद्यपात्रं, पाद्यभाजनं, पाद्याधारः, पादोदकपात्रं.

FOOT-PATH, *s.* पदविः *f.* -वी, पदगम्यः, पदिकमार्गः, पादचारयोग्यः क्षुद्रपथः.

FOOT-SOLDIER, *s.* पदातिः *m.*, पतिः *m.*, पदातिकसैन्यः, पादातिकयोद्धा *m.* (वृ). See FOOT-MAN.

FOOT-STALK, *s.* प्रसववन्धनं, वृत्तं, मञ्जरि.

FOOT-STEP, *s.* (Mark of the foot) पादचिह्नं, पदाङ्कः, पदपङ्क्तिः *f.*, पादनुद्गा, चरणपदवी—(Tread) पदपातः, पादपातः, पादम्यासः, चरणपातः, पदविष्टोपः, पदविष्टम्भः—(Course, track) पदविः -वी *f.*, अनुपदं, पङ्क्तिः *f.*, पथः, मार्गः, चपनं, वर्तनं *n.* (न्)—(Token) चिह्नं, लक्षणं.

FOOT-STOOL, *s.* पादपीठं, चरणपीठं, पादासनं, पादपः, पदासनं.

FOR, *s.* दर्शनीयमानो *m.* (न्), दम्भो *m.* (न्), गर्वो *m.* (ः), आत्माभिमानो, रूपगर्हितः, सुवेशनानो *m.*, सुवेशनमन्त्र्यः, छेकः.

FOPPERY, *s.* सुवेशनानिता, रूपनानिता, मूर्खता, मूर्खकर्म *n.* (न्).

FOPPISH, *a.* दम्भो -म्भनी -म्भि (न्), वेशाभिमानो -निनी -नि (न्).

FOPPISHNESS, *s.* वेशाभिमानता, दम्भः, दाम्भिकत्वं, रूपगर्हितत्वं.

FOR, *conj.* (Because) यत्, यत्, येन, यस्मात्, हि, इति हेतोः, तदर्थं, अनेन हेतुना. See BECAUSE—(For as much as) यत्, यत्, or expressed by the abl. c. of the abstr. noun; as, 'for as much as he was a good man,' सज्जनत्वात्.

FOR, *prep.* (In exchange for) प्रति with abl. c., विनिमयेन; 'he exchanges beans for sesamum seed,' तिलेभ्यः प्रति माषान् ददाति; or expressed by the inst. c., as, तिलैर् माषान् परियन्त्यति; 'in exchange for one's life,' स्वप्राणविनिमयेन—(Instead of, in place of) स्थाने, प्रति—(Toward) प्रति, उद्दिश्य with

FOR

acc. c.—(On account of, by reason of) अर्थे, अर्थे, हेतोः. हेतोः, कृते, निमित्ते, कारणात् all affixed to the crude; as, 'for this cause,' तदर्थे, or expressed by उद्दिश्य with acc. c., or by the abl. c.; as, 'for anger he did it,' कोपात् तत् कृतवान्; 'for want of money,' धनाभावात्.—(Conducive to) अर्थे, अर्थे, or expressed by the dat. c., as, 'for the good of the world,' भूतये भुवः; 'for one's own advantage,' चालपियुद्धये.—(For the sake of) अर्थे, अर्थे, हेतोः, कृते, or by dat. c., as, 'for the satisfying of hunger,' क्षुधाशान्तये; 'for thy enjoyment,' तव भोगाय.—(In order to obtain) अर्थे, अर्थे or by dat. c., as, 'for fame,' प्रतिपन्नये, or even by inst. c., as, 'for hire,' भाटकेन.—(In return for) प्रति, or more usually expressed by the indec. part.; as, 'for so doing,' तत् कृत्वा.—(During a certain time) यावत्, पर्यन्तं; 'for life,' पुरुषस्यायुर् यावत्, यावज्जीवं, जीवनपर्यन्तं, or by prefixing आ with abl. c., as, 'lasted for life,' आभरणान्तः, आजीवनान्तः (i. e. until death); 'lasting for life,' आभरणान्तिकः-का-कं; 'for three days,' दिनत्रयपर्यन्तं; 'for a hundred years,' वर्षशतं यावत्. Sometimes expressed by the acc. c., as, 'for one month,' एकं मासं; 'for two months,' द्वौ मासौ; 'for a hundred years,' वर्षशतं, or even by the instr. c., as, 'for twelve years,' द्वादशभिर् वर्षैः; 'for a few days,' कतिपयदिवसे; 'for a long time,' चिरकालं, अनेककालं, चिरात्, चिरेण, चिराय; 'food for a year,' वर्षोप-भोग्यम् अन्नं.—(In proportion to, considering) अपेक्ष्य, उद्दिश्य, प्रतीक्ष्य, अवेष्य, all with acc. c.—(On the part of) अपेक्ष्य, उद्दिश्य, कृते; 'as for me,' मामपेक्ष्य, मामुद्दिश्य, मत्कृते.—(On the side of) सपक्षः-आ-अं; 'he is for us,' अस्माकं सपक्षो भवति.—(Notwithstanding, for all that) तथापि.—(As if) यत् affixed, इव; 'he shewed himself for dead,' मृतवत् or मृतम् इव आत्मानम् अदर्शयत्.—(According to) यथा, अनुसारेण, अनुरूपेण; 'for one's ability,' यथाशक्ति. 'For,' may be expressed by the acc. c. in such phrases as 'looking for,' 'waiting for,' &c.; as, 'he looks for me,' माम् अपेक्षते, or by other cases; as, 'we depend on God for success,' ईश्वरापीना सिद्धिः; 'I have great affection for her,' तस्याम् अनुरागवान् अस्मि or तथा सह महान् स्नेहः, or by गत, as, 'through love for him,' तद्वत्तेन अनुरागेण, or by the crude form, as, 'search for money,' धनान्वेषणं, or even by the affix सात्, as, 'he built a house for the Brahman,' गृहं चकार द्विजातिसात्.—(For the most part) प्रायेण, प्रायस्, प्रायशस्, भूयिष्ठं.

FORAGE, s. (Food for horses and cattle) अन्नादनं, गवादनं, अन्नादिभोजनं.—(Provisions) याविकं, पायेयं, खाद्यद्रव्यं, भोज्यं, भोजन-सम्भारः.—(Search for food) खाद्यद्रव्यान्वेषणं; 'going to forage,' प्रसारः-रथं, प्रसारं.

To FORAGE, v. n. परिभ्रमणं कृत्वा खाद्यद्रव्याणि or अन्नादनम् अन्विष्य (c. 4. -इयति-इयिष्यति), प्रसारं or अवस्कन्दं or उपद्रव्यं कृत्वा धान्यादि-भोज्यम् अपद्रु (c. 1. -हरति-हर्ष्यति).

FORAGER, s. भोजनार्थं परिभ्रमणकारी m. (न.) or अवस्कन्दकारी or प्रसारि m. (न.), युद्धसमये खाद्यद्रव्यान्वेषी m. (न.), or अन्नादिभोजनार्थं धान्यादिहारकः.

FORAGING, s. भोजनान्वेषणार्थं परिभ्रमणं or प्रसारणं or प्रसारणं or अवस्कन्दः or उपद्रवः, युद्धसमये खाद्यद्रव्यान्वेषणं; 'foraging army,' प्रचक्रं.

FOR

FORAY, s. उपद्रवः, अवस्कन्दः, विप्रवासः, लोभार्थम् उपद्रवः.

To FORBEAR, v. a. and n. (Cease from) निवृत्तं (c. 1. -वृत्ते-वृत्तिः), विरम् (c. 1. -रमति-रन्ति).—(Delay, pause) विलम्बं (c. 1. -लभते-लभ्यते), विरम्, आकालान्तरात् तन् (c. 1. तन्मति, तन्ते).—(Avoid) पृणं (c. 10. पृणयति-यिष्यति), परिहृ (c. 1. -हरति-हर्ष्यति).—(Be patient) सह (c. 1. सहते, सोढुं), धम् (c. 1. धमते-मिष्यति, धन्तुं).

FORBEARANCE, s. (Cessation from, avoidance) निवृत्तिः f., विनि-वृत्तिः f., सन्निवृत्तिः f., विरतिः f., विरामः, उपरतिः f., धर्मेण, त्यागः, परिहारः.—(Patience) धृमा, ध्यानिः f., तितिक्षा, सहनं, सहनशीलता, सहिष्णुता, मर्पः, परामर्पः, अपकारेण विवृतस्यापि कारः.—(Restraint) संयमः, यमः, यामः, संयामः, पियामः, पियमः, दमः.

FORBEARING, a. सहनशीलः-ला-लं, सहिष्णुः-ष्णुः-ष्णु, तितिक्षुः-क्षुः-क्षु, धर्मी-मिषी-मि (न), संयामवान्-यती-यत् (न).

To FORBID, v. a. (Prohibit) प्रतिषिध्य (c. 1. -येषति-येष्यति, c. 10. -येष-यति-यिष्यति), निषिध्य, प्रत्याख्या (c. 2. -स्याति-नु), अन्तःस्था, परिभाष्य (c. 1. -भाषते-पिष्यति), मेवं कुरु or मेवं कारीर इति आज्ञा in caus. (-ज्ञापयति-यिष्यति) or आदिश (c. 6. -दिशति-देष्टुं).—(Prevent) वृ in caus. (वारयति-यिष्यति), निवृ, निरूप्य (c. 7. -रुणद्धि-रोद्धुं), वाप्य (c. 1. पाषते-पिष्यति); 'heaven forbid!' इत्यं न भूयात्, एतादृशं न भवतु, शान्तं.

FORBIDDANCE, s. निषेधः, प्रतिषेधः, प्रतिषेधोक्तिः f., प्रत्याख्यानं, वारणं, निवारणं, निरोधः, वाप्यः, पापकता.

FORBIDDEN, p. p. निषिद्धः-द्धा-द्धं, प्रतिषिद्धः-द्धा-द्धं, निवारितः-ता-तं.

FORBIDDING, a. पीभत्सननकः-का-कं, पृथोत्पादकः-का-कं, अनिष्टः-ष्टा-ष्टं.

FORCE, s. (Strength) पलं, शक्तिः f., सामर्थ्यं, समर्थता.—(Energy) might तेजः n. (स्), पीर्यं, विक्रमः, पराक्रमः, कर्जः, शौर्यं.—(Violence) पलात्कारः, साहसं, प्रमापः, प्रसभं.—(Momentum) वेगः, आपातः.—(Efficacy) प्रभावः, प्रापत्यं, गौरवं, सामर्थ्यं, प्रतापः.—(Validity) सिद्धिः f., निष्पत्तिः f.; 'of force,' सिद्धः-द्धा-द्धं, निष्पन्नः-न्ना-न्नं; 'of no force,' असिद्धः-द्धा-द्धं, मोघः-घा-घं, निष्फलः-ला-लं; 'put in force,' प्रवर्तितः-ता-तं.—(Force of a word) शब्दशक्तिः f., शब्दसामर्थ्यं-समर्थता, निरुद्धः, लघयं.—(Forces, troops) पलं, सैन्यं, सेना, सैन्या m. pl., अनीकं-कानि n. pl., अनीकिनी, दसः; 'by force,' पलात्, पलेन, पलात्कारेण; 'taken by force,' पलात्कृतः-ता-तं, कलहापहतः-ता-तं.

To FORCE, v. a. (Compel). Expressed by the causal form usually in conjunction with चलात् or चलेन or चलात्कारेण or चलेन; as, 'to force a man to do any thing,' चलेन पुरुषं किञ्चित् कृ in caus. (कारयति-यिष्यति) or प्रवृत्तं in caus. (-वर्तयति-यिष्यति); 'to force to give,' दा in caus. (दापयति-यिष्यति); 'to force to go,' चलेन गम् in caus. (गमयति-यिष्यति).—(Impel, drive) प्रेर् (c. 10. प्रेरयति-यिष्यति), कृम् (c. 1. कर्षति, ऋष्टुं), समाकृप्, प्रयुद् (c. 6. -युद्धति-योद्धुं).—(Use force) चलात्कारं कृ, साहसं कृ, विक्रमं कृ, यत्नं कृ, प्रतियत्नं कृ.—(Force a town, storm) दुर्गं लब्धुं (c. 10. लब्धयति-यिष्यति) or भङ्गं (c. 7. भनक्ति, भङ्कुं) or चलेन प्रविश (c. 6. -विशति-येष्टुं).—(Violate) धृम् (c. 10. धर्षयति-यिष्यति), चलात्कारेण अभिगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं).—(Cause to produce fruit prematurely) प्राक्पूर्वकालात् फलोत्पत्तिं जन् (c. 10. जनयति-यिष्यति).

FORCED, p. p. (To do) चलात् कारितः-ता-तं.—(To jay) दापितः-ता-तं.—(Done by force) चलात्कृतः-ता-तं, चलात्कारितः-ता-तं, यत्नकृतः-ता-तं, यत्नपूर्वः-वै-वै.—(Strained, unnatural, affected)

FOR

- क्लिष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रतियलपूर्वः -ष्टा -ष्टं, विलसः -ष्टा -ष्टं, कृत्रिमः -ना -नं ;
'a forced idea,' क्लिष्टकल्पना; 'a forced smile,' बलवत्स्मितं.
- FORCEDLY, *adv.* बलात्, यलपूर्व, प्रतियलपूर्व, बलवत्, मबलवत्.
- FORCEFUL, *a.* बलवान् -वती -वत् (तृ), शक्तः -क्ता -क्तं, सार्वभौमिकः -मिनी -मिनी (तृ).
- FORCELESS, *a.* निर्बलः -ला -लं, शक्तिहीनः -ना -नं, अशक्तः -क्ता -क्तं.
- FORCE-MEAT, *s.* युक्तं, निस्सनी, मिष्टान्नं, उपहारः, चन्द्रनं.
- FORCEPS, *s.* सन्दंशः -शकं -शका, सप्तधारा, शस्त्रोद्धरणनं.
- FORCIBLE, *a.* (Powerful) प्रबलः -ला -लं, बलवान् -वती -वत् (तृ).
शक्तिमान् -मती -मत् (तृ), समर्थः -धी -धं, तेजोवान् -वती -वत् (तृ).
—(Efficacious) सप्रभावः -वा -वं, प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु, अनोपः -पा -यं, सत्यर्थः -धी -धं.—(Impressive) निर्वचन or दार्ढ्य or गौरव or समीरवत् उक्तः -क्ता -क्तं, तीक्ष्णः -हृष्टा -हृष्टं.—(Violent, done by force) साहसिकः -की -कं, बलेन कृतः -ता -तं; 'forcible entry,' बलप्रवेशः or बलात्प्रवेशः; 'forcible removal,' बलापहरणः.
- FORCIBLENESS, *s.* बलवत्त्वं, शक्तिमत्त्वं, प्रावृत्तं, सामर्थ्यं, तेजस्वं, गौरवं.
- FORCIBLY, *adv.* बलात्, बलेन, बलात्कारेण, बलवत्, प्रसभं, प्रसव्य, अभिप्राय, प्रमथ्य, बलापकर्षं, अवगृह्य.—(Impressively) निर्वचनेन, दार्ढ्येन, गौरवेण, समीरवं.
- FORD, *s.* नदीतरस्थानं, नदीतरस्थलं, तरस्थानं, उन्नतरस्थानं, ईपञ्चलो नदीभागः, घटः.
- To FORD, *v. a.* पद्मां or पादाभ्यां or अश्वगजादिवाहनेन नदीम् ईपञ्चलस्थाने तृ (c. 1. तरति -रितुं -रीतुं) or नदीपारं तृ.
- FORDABLE, *a.* पद्मां or पादाभ्यां or अश्वगजादिवाहनेन तार्यः -र्या -र्यं, सुतरः -रा -रं, पादस्पर्शयत्नः -ला -लं, अल्पजलः -ला -लं.
- FORDING, *s.* पद्मां or पादाभ्यां or अश्वगजादिवाहनेन नदीतरस्थानं or उन्नतरं.
- FORE, *a.* पूर्वः -ष्टा -ष्टं, अग्रः -ग्रा -ग्रं, पूर्वपूर्वः -विनी -विनी (तृ), अग्रगामी -मिनी -मि (तृ), पूर्वगतः -ता -तं; 'fore-part,' अग्रभागः, अग्रंशः; 'fore part of the thigh,' अग्रजङ्घा.
- FORE, *adv.* पूर्व, पूर्वं, अग्रे, अग्रतः, पूर्वतः, प्राक्; 'fore and aft,' नावोऽग्रभागतः प्रभृति पश्चिमभागपर्यन्तं.
- To FORE-ADMONISH, *v. a.* अग्रे प्रवृत्तुं (c. 10. -चोषयति -यितुं) or उपदिशुं (c. 6. -दिशति -देष्टुं).
- FORE-ARM, *s.* प्रकोष्ठः, प्रवेष्टः, कलाचिका, अग्रबाहुः *m.*, अग्रभुजः.
- To FORE-ARM, *v. a.* अग्रे or पूर्वं सज्जुं (c. 4. -नसति -नसुं) or युद्धार्थं सज्जीकृ.
- To FORE-BODE, *v. a.* अनिष्टपटनं पूर्वं सूचुं (c. 10. सूचयति -यितुं) or अग्रे ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं) or प्रदृशुं (c. 1. -परयति -दृष्टुं), पूर्वलक्षणं दा, पूर्वचिह्नं दा, पूर्वलक्षणेन अनिष्टम् अनुमा (c. 2. -नाति -तुं) or अवगम (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).
- FOREBODER, *s.* अनिष्टसूचकः, अनिष्टप्रदर्शकः, पूर्वलक्षणज्ञः, पूर्वलिङ्गज्ञः, अग्रसूचकः.
- FOREBODING, *s.* अनिष्टसूचनं-ना, अनिष्टप्रदर्शनं, पूर्वलक्षणाद् अनिष्टानुमानं.
- To FORECAST, *v. a. and n.* अग्रे or पूर्वं चिन्तुं (c. 10. चिन्तयति -यितुं) or प्रचिन्तुं or निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं) or उपायम् अनुसन्धा, (c. 3. -दधाति -धातुं), अग्रविवेचनं कृ, अग्रकल्पनां कृ.
- FORECAST, *s.* अग्रचिन्तनं, अग्रनिरूपणं, पूर्वविवेचनं, पूर्वकल्पना, दीर्घदृष्टिः *f.*
- FORECASTLE, *s.* नावः पूर्वभागः or अग्रभागः, अग्रकूपकपुरतो नौभागः.
- To FORECLOSE, *v.* प्रतिचिन्तुं (c. 9. -चिन्तयति -यितुं), प्रतिपिपु (c. 1. -पेयति -पेष्टुं).—(Foreclose a mortgage) ग्रासकारिण च्छुनोद्ययनताम् अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं).
- FORECLOSURE, *s.* प्रतिचिन्तनं, प्रतिपेयः, अवरोधनं, च्छुनोद्ययनतामहारणं.
- FOREDECK, *s.* नौकापृष्ठस्य पूर्वभागः or अग्रभागः, पूर्वपृष्ठं, अग्रपृष्ठं.

FOR

- To FORE-DETERMINE, *v. a.* अग्रे निश्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं) or निश्चि (c. 1. -रयति -येतुं).
- FORE-DETERMINED, *p. p.* पूर्वनिश्चितः -ता -तं, पूर्वनिश्चीतः -ता -तं, अग्रविचारितः -ता -तं.
- To FOREDOOM, *v. a.* अग्रे or पूर्वं निर्दिशुं (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or प्रकृषु (c. 10. -कल्पयति -यितुं) or विचरु in caus. (-चारयति -यितुं).
- FOREFATHERS, *s. pl.* पूर्वजः *m. pl.*, पूर्वपुरुषाः *m. pl.*, पूर्वजाः *m. pl.*, पित्रलोकः, पितरः *m. pl.*, पित्रपितामहादि *n.*, वृद्धाः *m. pl.*; 'practice of forefathers,' वृद्धाचारः.
- To FOREFEIND, *v. a.* निरूप (c. 10. -वारयति -यितुं), प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), प्रतिकृ.
- FOREFEINDER, *s.* प्रदेष्टा, प्रदेष्टा, देष्टा, देशी *m. (नृ)*, तज्जनी, तरिता.
- FOREFOOT, *s.* अश्वदिचतुष्पदनानां पूर्वपादः or समुखीनपादः.
- To FOREGO, *v. a.* अवमृन् (c. 6. -मृनति -मृष्टुं), वृत्तुन्, तन् (c. 1. -नति, -न्तुं), परित्यज्, हा (c. 3. -जहाति, -हातुं), उम्ह (c. 6. -उम्हति -न्ति), प्रोम्ह.
- FOREGONE, *s.* तज्जः -क्ता -क्तं, परित्यक्तः -क्ता -क्तं, अवमृष्टः -ष्टा -ष्टं.
- FOREGROUND, *s.* चित्रगतभूमेर् अग्रभागः or पूर्वभागः.
- FOREHEAD, *s.* ललाटं, अलिकं, अलीकं, भालं, गोधिः *m.*, मुखः -खं, ललाटतटं, ललाटपट्टं, लकं, निटलं, गच्छशैलः, महाशङ्खः; 'having a high forehead,' उच्चललाटः -टा -टं; 'the open forehead,' ललाटफलकं.
- FOREIGN, *a.* विदेशीयः -या -यं, वैदेशिकः -की -कं, विदेशी -शिनी -शिनी (तृ), पारदेशिकः -की -कं, परदेशी -शिनी -शिनी (तृ), विदेशनः -जा -जं, अन्वदेशीयः -या -यं, अन्वदेशनः -जा -जं, अन्वदेशोद्भवः -वा -वं, भिन्नदेशीयः -या -यं; 'a foreign country,' विदेशः, वहिदेशः, देशान्तरं, अन्वदेशः.—(Extraneous) वहिर्भूतः -वा -वं, वहिर्भूतः -ता -तं, वहिःस्थः -स्था -स्त्वं, वासः -सा -सं.—(Not pertaining) असम्बन्धी -न्धनी -न्धनी (तृ), अनन्वितः -ता -तं, असम्बन्धीयः -या -यं.
- FOREIGNER, *s.* विदेशी *m. (नृ)*, विदेशीयः, वैदेशिकः, परदेशी *m. (नृ)*, पारदेशिकः, पारदेश्यः, भिन्नदेशीयः, वहिदेशीयः, विदेशादागतः, देशान्तरादागतः, वहिदेशोद्भवः, वैदेश्यः.
- FOREIGNNESS, *s.* वायत्वं, वहिर्भूतत्वं, दूरत्वं, असम्बन्धः, असम्बन्धकः.
- To FORE-IMAGINE, *v. a.* अग्रे मन् (c. 4. -मन्यते, मन्तुं) or चिन्तुं (c. 10. चिन्तयति -यितुं).
- To FORE-JUDGE, *v. a.* अग्रे or पूर्वं विचरु (c. 10. -चारयति -यितुं) or निश्चि (c. 1. -रयति -येतुं).
- To FORE-KNOW, *v. a.* अग्रे or पूर्वं ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं) or विद् (c. 2. वेत्ति, वेदितुं) or निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं) or युष् (c. 4. युध्यते, योद्धुं), भविष्यद् ज्ञा, प्रवेष्टुं (c. 1. -ईयते -यितुं), प्रदृशुं (c. 1. -परयति -दृष्टुं), पूर्व लक्ष्यीकृ.
- FOREKNOWLEDGE, *s.* अग्रज्ञानं, पूर्वज्ञानं, अग्रनिरूपणं, भविष्यज्ञानं, भविज्ञानं, प्रवेष्टणं, प्रदर्शनं, पूर्वलक्ष्यं, अग्रदृष्टिः *f.*, पूर्वदृष्टिः *f.*
- FOREKNOWN, *p. p.* पूर्वज्ञातः -ता -तं, अग्रज्ञातः -ता -तं, अग्रनिरूपितः -ता -तं.
- FORELAND, *s.* अन्तरापीः -पं, समुद्रमध्ये महाद्वीपवर्हिःस्थो भूमिभागः, उदग्रभूमिः *f.*, उदग्रभूः *f.*, उदग्रस्थलं, महाद्वीपनामिका, समुद्रनामिका.
- FORLOOK, *s.* ललाटरुहः -हं, ललाटनः -नं, केशपाशः, ललाटकेशः, मस्तकाग्रकेशः, मस्तकाग्ररुहः केशपाशः or केशपथः.
- FOREMAN, *s.* (Of a jury) हादशप्रमाणपुरुषप्रभः, हादशनध्यक्षपुरुषमुखः, प्रधानमध्यस्थः, मुख्यप्रमाणपुरुषः.—(Superintendent) कार्याधिपतिता *m.* (तृ), अधिकाधिकः, कार्याधीशः, कार्याध्यक्षः, कार्याधिकृतः, श्रेष्ठो *m.* (नृ), कर्म्म कुर्वताम् अधिपतिता *m.*

FOREMAST, *s.* नौकाग्रस्थः कूपकः, नौकाग्रभागे गुणवृद्धकः, अग्रकूपकः.
 FORE-MENTIONED, *a.* पूर्वीक्तः-क्ता-क्ते, पूर्वीदितः-ता-ते, प्रागुक्तः-क्ता-क्ते.
 FOREMOST, *a.* अग्रः-या-यं, मुख्यः-स्या-स्यं, प्रमुखः-रता-रं, जम्बः-म्या-म्यं, अग्रोयः-या-यं, प्राग्यः-म्या-म्यं, प्रधानः-ता-ते, प्रथमः-भा-मं, उत्तमः-भा-मं, उत्तुष्टः-ष्टा-ष्टं, श्रेष्ठः-ष्टा-ष्टं, सर्वश्रेष्ठः-ष्टा-ष्टं, सर्वोग्रस्थः-स्या-स्यं; 'first in rank,' प्रथमपदस्थः-स्या-स्यं.
 FORENAMED, *a.* पूर्वीक्तः-क्ता-क्ते, पूर्वीभिहितः-ता-ते, पूर्वीदाहृतः-ता-ते.
 FORENOON, *s.* पूर्वाह्नः, प्राह्नः, पूर्वाह्नकालः; 'in the forenoon,' प्राह्ने, पूर्वाह्ने, प्राह्नेतमां; 'relating to it,' प्राह्नेतनः-नी-ने, पूर्वाह्नेतनः-नी-ने.
 FORENSIC, *a.* व्यावहारिकः-को-के or व्यवहारिकः, व्यवहारो-रिणी-रि(न्), विचारसभासु व्यवहारितः-ता-ते, विचारस्थानसम्बन्धीयः-या-यं.
 To FORE-ORDAIN, *v. a.* अग्रे or पूर्वं निरूप (c. 10. -रूपयति-यितुं) or प्रकृप् (c. 10. -कल्पयति-यितुं) or निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति-देष्टुं) or नियुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं) or विधा (c. 3. -दधाति-धातुं).
 FORE-ORDAINED, *p. p.* अग्रनिरूपितः-ता-ते, पूर्वनिर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, पूर्वप्र-कल्पितः-ता-ते.
 FOREPART, *s.* अग्रभागः, पूर्वभागः, आदिभागः, प्रथमभागः, सम्मुखभागः.
 FORERANK, *s.* अग्रपदं, प्रथमपदं, प्रधानपदं, मुख्यपदं, श्रेष्ठपदविः *f.*
 To FORE-RUN, *v. a.* अग्रे or अग्रतः or पुरः or प्राक् मृ (c. 1. सरति, सञ्चि) or गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or या (c. 2. याति-तुं) or वृत् (c. 1. वञ्चते-ञ्चिंतुं).
 FORE-RUNNER, *s.* अग्रेसरः, अग्रसरः, अग्रगः-गामी *m.* (न्), पुरोगः-गामी *m.*, प्रागगामी *m.*, अग्रवर्त्ती *m.* (न्), अग्रगतः, पूर्वपुरुषः.
 FORESAID, *p. p.* पूर्वीक्तः-क्ता-क्ते, पूर्वीदितः-ता-ते, प्रागुक्तः-क्ता-क्ते.
 FORESAIL, *s.* नौकाग्रस्थकूपकालसितं वायुवसनं or वातवसनं.
 To FORESAY, *v. t.* अग्रे or पूर्वं वद् (c. 1. वदति-दितुं) or प्रवद्, भविष्यद् वद्.
 To FORESEL, *v. a.* प्रदृश् (c. 1. -पश्यति-दृष्टुं), उद्दृश्, प्रवेष्टुं for प्रावेष्टुं (c. 1. -दृष्टते-दृष्टुं), अग्रे or पूर्वं दृश्, अनागतं or परिणामं or भविष्यद् दृश् or समीक्ष, अग्रे ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं) or निरूप (c. 10. -रूपयति-यितुं).
 FORESEEING, *part.* प्रपश्यन्-पश्यन्ती-पश्यत् (न्), अग्रदर्शी-दर्शनी-दर्शि (न्), अनागतदर्शी &c., पूर्वदर्शी &c., भविष्यदर्शी &c., दूरदर्शी &c., अन्तरङ्गः-ज्ञा-ज्ञं, प्रवेक्ष्यन् &c. for प्रावेक्ष्यन् &c.
 FORESEEN, *p. p.* प्रवेक्षितः-ता-ते, प्रदृष्टः-ष्टा-ष्टं, सन्दृष्टः-ष्टा-ष्टं, सन्दृश्य-मानः-ना-ने, अग्रनिरूपितः-ता-ते.
 To FORISHADOW, *v. a.* पूर्ववर्णनं कृ, पूर्वमूर्च्छितं कृ, अग्रे रूप (c. 10. रूप-यति-यितुं).
 To FORISHAME, *v. a.* लज्ज in caus. (लज्जयति-यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति-यितुं).
 FORE-SHIP, *s.* नावः पूर्वभागः or अग्रभागः, नौकाग्रभागः.
 To FORESHORTEN, *v. a.* मूर्च्छितं चित्रसमर्पणात् सम्मुखभागे हस् (c. 10. ह्रासयति-यितुं) or संह (c. 1. -हरति-हर्तुं) or संक्षिप् (c. 6. -क्षिपति-क्षेप्तुं).
 To FORESHOW, *v. a.* प्रदृश् in caus. (-दर्शयति-यितुं), अग्रे or पूर्वं दृश् or सूच् (c. 10. सूचयति-यितुं), भविष्यत् सूच् or वद् (c. 1. वदति-दितुं).
 FORESHOWN, *p. p.* प्रदर्शितः-ता-ते, अग्रसूचितः-ता-ते, पूर्वसूचितः-ता-ते.
 FORESIGHT, *s.* पूर्वदृष्टिः *f.*, अग्रदृष्टिः *f.*, प्रवेक्षणं, प्रदर्शनं, परिणामदृष्टिः *f.*, अग्रनिरूपणं, भविष्यदर्शनं, दूरदृष्टिः *f.*, दूरदर्शनं, दीर्घदृष्टिः *f.*, परिवेदना.
 FORESKIRT, *s.* अग्रस्थो वस्त्राच्छलः, परिधानस्य अग्राच्छलः, अग्रतो वसनान्तः.
 To FORESPEAK, *v. a.* अग्रे वद् (c. 1. वदति-दितुं), प्रवद्, प्रत्याह (c. 1. -हरति-हर्तुं).
 FORESPENT, *a.* क्षीणबलः-ला-लं, श्रान्तः-न्ता-न्तं, खिन्नः-न्ता-न्तं.
 FORESPOKEN, *a.* पूर्वीक्तः-क्ता-क्ते, पूर्वीदितः-ता-ते, प्रागुक्तः-क्ता-क्ते.

FOREST, *s.* अरण्यं-रणी-रणीनी, वनं-नी, अटविः-वी *f.*, गहनं, गहः, काननं, विपिनं, जङ्गलः-लं, दावः, दवः, कानारः-रं, कुष्टं, रिक्तं, तल्लं; 'forest on fire,' दावः, दावाग्निः *m.*, मुखाग्निः, मङ्किलः.
 FOREST, *a.* वन्यः-न्ता-न्तं, आरण्यः-रणी-रणी-रणीकः-क्ता-क्ते, जङ्गलः-ला-लं, जङ्गलः-ली-लं; 'produced in a forest,' वनोद्भवः-वा-वं, अरण्यजः-जा-जं-जातः-ता-ते, अरण्यभवः-वा-वं, अरण्योत्पन्नः-चा-चे, अरण्यसम्भवः-वा-वं, अरण्य or वन in comp.; as, 'a forest tree,' वनपादपः, अरण्यवृक्षः, वनराजिः *m.*, वनस्पतिः *m.*, वन्यारुः *m.*
 To FORESTALL, *v. a.* (Take beforehand) अग्रे or पूर्वं or पूर्वतो ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or चादा (c. 3. -दत्ते-दातुं), अग्रे गृहीत्वा निवृ (c. 10. -वारयति-यितुं) or निषिप् (c. 1. -नेषति-नेष्टुं).—(Buy beforehand) पूर्वं क्री (c. 9. क्रीणाति, क्रीतुं), पूर्वक्रयं कृ, प्रत्या (c. 2. -रत्याति-तुं).
 FORESTALLED, *p. p.* पूर्वगृहीतः-ता-ते, पूर्वक्रीतः-ता-ते, प्रत्यातः-ता-ते.
 FORESTALLER, *s.* पूर्वक्रीता *m.* (न्), अग्रक्रयी *m.* (न्), सर्वपण्यानि विक्रय-स्थानानयनात् पूर्व क्रीत्वा मूल्यवर्धकः.
 FORESTER, *s.* (Inhabitant of a forest) वनवासी *m.* (न्), अरण्यवासी *m.*, वनस्थायी *m.* (न्), वनस्थः, वनेचरः, वनचरः, वनचारी *m.* (न्), वनवर्त्ती *m.* (न्), वनोक्ताः *m.* (स्), अरण्योक्ताः *m.* (स्), वनाश्रयः, वनव्यवहारी *m.* (न्), आरण्यकः, अरण्यसद् *m.*—(Overseer of the forests) अरण्यपायः, अरण्यप्रथकः.
 FORETAST, *s.* पूर्वभुक्तिः *f.*, अग्रभुक्तिः *f.*, पूर्वभोजनं, पूर्वास्वादं, अग्रोप-भोगः, पूर्वीपभोगः, पूर्वानुभवः, पूर्वज्ञानं, अग्रज्ञानं.
 To FORETAST, *v. a.* अग्रे or पूर्वं or अग्रतो भुज् (c. 7. भुङ्ते, भोक्तुं) or उपभुज् or अनुभू or आसाद् (c. 1. -स्वादति-दितुं), पूर्वभुक्तिं कृ, पूर्वास्वादनं कृ.
 FORETASTED, *p. p.* पूर्वभुक्तः-क्ता-क्ते, पूर्वास्वादितः-ता-ते, पूर्वानुभूतः-ता-ते.
 To FORETELL, *v. a.* अग्रे or अग्रतः or पूर्वं वद् (c. 1. वदति-दितुं) or प्रवद्, भविष्यद् वद् or वच् (c. 2. वक्ति-क्तुं), प्रदृश् in caus. (-दर्शयति-यितुं) अग्रे दृश्, अनागतं ज्ञा in caus. (ज्ञापयति-यितुं).
 FORETELLER, *s.* अग्रवादी *m.* (न्), भविष्यद्वक्ता *m.* (न्), भविष्यद्वक्तादी *m.*, भविष्यक्ता *m.*, अनागतज्ञापकः, प्रदर्शकः, भाविदर्शकः, देवतः.
 To FORETHINK, *v. a.* पूर्वं or अग्रे चिन्त् (c. 10. चिन्तयति-यितुं) or प्रचिन्त् or चिन्मृश् (c. 6. -मृशति-मृष्टुं) or निरूप (c. 10. -रूपयति-यितुं), पूर्वविवेचनं कृ.
 FORETHOUGHT, *s.* पूर्वचिन्ता, अग्रचिन्ता, पूर्वविवेचनं-ना, अग्रविवेचनं, पूर्वविचारणं-खा, अग्रनिरूपणं, पूर्वविमर्शः, प्रसमीक्षा, प्रवेक्षणं, पूर्वदृष्टिः *f.*, दीर्घदृष्टिः *f.*, परिणामदृष्टिः, परिवेदना.
 To FORETOKEN, *v. a.* अग्रे or पूर्वं दृश् (c. 10. दर्शयति-यितुं) or सूच् (c. 10. सूचयति-यितुं), प्रदृश्, पूर्वलक्षणं or पूर्वचिह्नं दा, पूर्वलक्षणं भविष्यत् सूच्.
 FORETOKEN, *s.* पूर्वलक्षणं, पूर्वचिह्नं, पूर्वलिङ्गं, भौतलक्षणं, भाविचिह्नं, भविष्यलक्षणं, भविष्यलिङ्गं.
 FORETOLD, *p. p.* पूर्वकथितः-ता-ते, प्रदर्शितः-ता-ते, प्राक्सम्भवादुक्तः-क्ता-क्ते.
 FORE-TOOTH, *s.* अग्रदन्तः, राजदन्तः, सम्मुखदन्तः, मुख्यदन्तः.
 FORETOP, *s.* मस्तकायकेशः.—(Of a ship) कूपकारे मस्तकः.
 FORE-VER, *adv.* नित्यं, सर्वकालं, अनन्तकालं, शाश्वतीः सनाः.
 FORE-WARD, *s.* सेनामुखं, ध्वजनिमुखं, सेनाग्रं, रणमूर्द्धा *m.* (न्), शिरः *n.* (स्).
 To FORE-WARN, *v. a.* अग्रे or पूर्वं वृप् (c. 10. बोधयति-यितुं) or प्रवृप् or प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति-देष्टुं) or उपदिश or सन्दिश or ज्ञा in caus. (ज्ञापयति-यितुं), पूर्वलक्षणं दा.
 FORE-WARNED, *p. p.* पूर्वबोधितः-ता-ते, अग्रविज्ञापितः-ता-ते, पूर्वोपदिष्टः-ष्टा-ष्टं.

FOR

FORE-WARNING, s. अग्रप्रत्यावेदः, पूर्वचोषनं, पूर्वोपदेशः, पूर्वविशक्तिः *f.*
To FORFEIT, v. a. दण्ड् in pass. (दण्ड्यते), दण्डं दा; 'he forfeits the eighth part of his property,' स्वविपन्नस्य अष्टमांशं दण्ड्यते.—(Lose one's right) स्वाधिकारात् or स्वसत्त्वाद् भङ्ग (c. 4. भङ्गयति, भङ्गिह) or परित्यज् or प्रभञ्ज् or च्यु (c. 1. च्यवते. च्योतुं) or प्रच्यु, हा in pass. (हीयते) with instr. or abl. c., प्रहा; 'he forfeits his right,' तस्मात् स्वसत्त्वं अपवर्जते; 'his kingdom,' राज्यात् प्रमज्जति.
FORFEIT, s. दण्डः, धनदण्डः, अर्धदण्डः, हारितं, विहायितं, निक्षेपः, त्यागः.
FORFEITABLE, a. दण्ड्यः-दण्ड्या-दण्ड्यः, दण्डनीयः-या-यं, हेयः-या-यं.
FORFEITED, p. p. दण्डितः-ता-तं, भष्टः-ष्टा-ष्टं, हीनः-ना-नं, च्युतः-ता-तं; 'one who has forfeited his right,' हताधिकारः-रा-रं, च्युताधिकारः-रा-रं, अधिकापद्रष्टः-ष्टा-ष्टं; 'all his property,' सर्वस्वदण्डः-दण्डा-दण्डं, हतसर्वस्वः-स्वा-स्वं; 'his kingdom,' राज्यात्मभष्टः-ष्टा-ष्टं.
FORFEITURE, s. हानिः *f.*, भङ्गः, अपहारः, च्युतिः *f.*, नाशः, अपवर्जनं, वृद्धिः *f.*, दण्डदानं; 'of right,' स्वत्वहानिः *f.*, अधिकापहारः, अधिकापभङ्गः; 'of property,' विपन्नहानिः *f.*, दायापवर्जनं.
FORGE, s. कुटिलिका, उष्मान्, अग्निकुण्डं, तमलोहपटनस्थानं, निर्माणस्थानं.
To FORGE, v. a. (Metals) तमलोहादि मुहुरादिना ताडयित्वा नानाव्येग्यद् (c. 10. पटयति-यितुं) or कुटिलिकायां विलास्य पट् or निर्मा (c. 2. -माति-तुं).—(Make) पट्, निर्मा, कूप (c. 10. कल्पयति-यितुं), विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), विरच् (c. 10. -रचयति-यितुं).—(Counterfeit) चलेन or कपटेन कूप or निर्मा, कूटं कृ, कपटं कृ; 'forge a writing,' कपटलेख्यं कृ, कूटलेखं कृ.
FORGED, p. p. (Fabricated) पटितः-ता-तं, कल्पितः-ता-तं, रचितः-ता-तं, निर्मितः-ता-तं.—(Counterfeit) लाक्षणिकः-की-कं, कृत्रिमः-मा-मं, कपटो-दिनी-दि (न्), कूट or कपट in comp.; as, 'a forged document,' कपटलेख्यं, कूटलेखः; 'a forged decree,' कूटशासनं; 'forged coin,' कूटस्यं.
FORGER, s. कूटकः, कूटकृत् *m.*, कारः, कपटलेख्यकारी *m.* (न्), कूटलेख्यकारकः, कपटिकः, कपटकारी *m.*, कृत्रिमलेखकृत्.
FORGERY, s. कूटकरणं, कपटकरणं, कपटलेख्यकरणं, कूटलेख्यकरणं, कृत्रिमलेखकरणं, कूटा.—(That which is counterfeited) कपटलेखः.
To FORGET, v. a. विस्मृ (c. 1. -स्मरति-ते-स्मर्तुं) न स्म, अपस्म, स्मृतेर् भञ्ज् (c. 4. भञ्जयति, भञ्जिह) with nom. of thing forgotten, स्मृत्यपेतः-ता-तं भू, विस्मरणात् परित्यज् (c. 1. -त्यजति-त्यज्), अपमर्षणं कृ.
FORGETFUL, a. विस्मरणाशीलः-ला-लं, विस्मरकः-का-कं, नष्टस्मृतिः-ति-ति, नष्टस्मृतिः-ति-ति, अपस्मृतिः-ति-ति, अनवहितः-ता-तं, प्रमत्तः-ता-तं.
FORGETFULNESS, s. विस्मृतिः *f.*, विस्मरणं, विस्मरणाशीलता, अपस्मृतिः *f.*, अपमर्षणं, अपस्मारा, प्रस्मृतिः *f.*, स्मृतिभङ्गः, स्मृतिहानिः *f.*, स्मृतिनाशः, भनः.
FORGING, s. पटनं-ना, निर्माणं, कल्पनं, रचना, कूटकरणं.
To FORGIVE, v. a. क्षम (c. 1. क्षमते-ति, क्षम्यते), संक्षम, मुच (c. 6. मुचति, मोक्षुं), विमुच, क्षमयन् (c. 6. -सृजति-सृष्टुं), तज् (c. 1. तजति, तज्जुं), मृ (c. 4. मृषति, मृषितुं), क्षण्, c. 10. मर्षयति-यितुं), मृज् (c. 2. मर्षिह), अनुज्ञा (c. 9. -जानाति-ज्ञातुं), समनुज्ञा, सह (c. 1. सहते, सोदुं), नियतं (c. 10. -यानयति-यितुं); 'forgive injuries,' अपराधान् क्षम; 'forgive sins,' पापानि मृज् or क्षमयन्; 'forgive a debt,' क्षण्यं तज्.
FORGIVEN, p. p. क्षान्तः-ना-नं, क्षोभमुक्तः-का-कं, पापमुक्तः-का-कं, विमोक्षितः-ता-तं, क्षमयः-ष्टा-ष्टं, पापमार्जितः-ता-तं.
FORGIVENESS, s. क्षमा, क्षान्तिः *f.*, पापमोचनं, पापमुक्तिः *f.*, क्षोभमुक्तिः *f.*, अपराध-

FOR

निष्पृणता, पापमार्जनं, विमोचनं, कृपा, दया, मर्षणं; 'of a debt,' क्षण्यतामः.
FORGIVING, a. क्षमा-मिणी-मि (न्), क्षमावान्-यती-यत् (न्), क्षमान्वितः-ता-तं, क्षमायुक्तः-का-कं, अपराधसंहिणः-णु-णु, दयालुः-लु-लु, क्षुधा-लु-लु.
FORGOTTEN, p. p. विस्मृतः-ता-तं, अस्मृतः-ता-तं, स्मृतिभष्टः-ष्टा-ष्टं, स्मृत्यपेतः-ता-तं, अनर्गतः-ता-तं.
FORK, s. खाद्यमांसाद्युहोलापि शूलविशेषः, काटकः; 'two-pronged,' द्विजिह्वुः, द्व्यज्जुलः; 'three-pronged,' त्रिजिह्वुः, त्र्यज्जुलः.
To FORK, v. n. (Divide in two) द्विजिह्वुः-खा-खं भू, द्विजिह्वुरूपेण भिन्नो भू or विभिद् in pass. (-भिद्यते), द्विजिह्वीभू.
To FORK, v. a. पुष्पीकृज्जुलेन उद्गृह्ण (c. 10. -तोलयति-यितुं) or उन्निह्य (c. 6. -निहयति-ह्येत्तुं).
FORKED, FORKY, a. द्विजिह्वुः-खा-खं, द्व्यज्जु-या-यं, वज्रः-ज्रा-ज्रं, काटकाकारः-रा-रं; 'having a forked tongue,' द्विजिह्वुः-ह्वा-ह्वं, द्विरमनः-ना-नं; 'forked lightning,' विद्युज्जता, तटिज्जता, द्योने.
FORLORN, a. गतिहीनः-ना-नं, अगतिकः-का-कं, अशरणः-खा-खं, निराश्रयः-या-यं, सहायहीनः-ना-नं, निःसहायः-या-यं, असहायः-या-यं, अनापः-या-यं, निराश्रयः-या-यं, एकाकी-किनी-कि (न्), निरवलम्बः-सा-सं; 'on the forlorn hope,' तत्कनीवितः-ता-तं, तत्कप्रायः-रा-रं.
FORM, s. (Shape) आकारः, आकृतिः *f.*, रूपं, मूर्तिः *f.*, संस्कारः, संस्थानं, परिणामः (न्), विग्रहः, वपुः *n.* (न्), वर्षः *m.* (न्); 'in the form of a man,' नररूपेण; 'of regular form,' आकारशुद्धः-द्धा-द्धं.—(Manner, fashion) प्रकारः, रीतिः *f.*, विधिः, विधिः *m.*, मार्गः, विधानं, प्रकृतिः *f.*, भेदः.—(Established rule) विधिः *m.*, नियमः, स्थितिः *f.*, सूत्रं, धर्मः, मर्यादा, व्यवस्था, क्रमः, आचारः, चर्या, व्यवहारः.—(Method) क्रमः.—(Ceremony) नियमः, विधिः *m.*, संस्कारः.—(Arrangement) विन्यासः, पथ्याय, प्रतिविधानं, विरचना.—(Long seat) दीर्घाननं, दीर्घपीठं, फ्लकः.—(Class of scholars) सहाय्या-यिनां पंक्तिः *f.*, छात्रपदं.—(Bed of a hare) शशकशय्या, शशकासनं; 'in due form,' यथाविधि, यथावत्, विधिवत्, विधितत्.
To FORM, v. a. कृ (c. 9. करोति, कुरुते, कर्तुं), सद्, क्षमिन्, निर्मा (c. 2. -माति, c. 3. -मिमते, c. 4. -मायते-मातुं), विनिर्मा, कूप (c. 10. कल्पयति-यितुं), सद्गुण, विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), रच् (c. 10. रचयति-यितुं), विरच्, पट् (c. 10. पटयति-यितुं); 'to form a plan,' उपायं प्राचिन् (c. 10. -चिन्तयति-यितुं) or मनसा कूप; 'to form in clots, as blood,' रक्तगुल्मान् वन् (c. 9. चम्राति, वन्तुं); 'to form an alliance,' सन्धा, सन्धिं कृ.
FORMAL, a. (Agreeable to established rule) नैयमिकः-की-कं, वैधिकः-की-कं, नियमानुसारी-रिणी-रि (न्), रीत्यनुसारी &c., व्यावहारिकः-की-कं.—(Strictly ceremonious) सत्ताचारः-रा-रं, आचारसेवी-विनी-वि (न्), सभ्याचारनिष्ठः-ष्टा-ष्टं, नियमनिष्ठः-ष्टा-ष्टं, नियमशीलः-ला-लं.—(Exact) यथायथः-यै-यै, यथाधिकः-की-कं, समग्रसः-सा-सं.—(Constituent) वास्तवः-वी-वै.
FORMALIST, s. नियममात्रसेवी *m.*, -विनी *f.* (न्), धर्मक्रियामात्रनिष्ठः *m.*, -ष्टा *f.*, धर्मकृत्यमात्रवलम्बी *m.*, -विनी *f.* (न्), यन्मात्रं चक्रुर्वाणो नियमान् केवलान् भजन् *m.* (न्).
FORMALITY, s. (Observance of forms) नियममात्रसेवनं, धर्मक्रियामात्रनिष्ठा.—(Ceremoniousness) सत्ताचारसेवनं, सत्तादरः, सम्प्रतिनिष्ठा, एकान्तः सन्धनियमसेवनं; 'enough of this formality,' कृतं कृतम् सादरेण.

FORMALLY, *adv.* (According to established rule) विधिपूर्वक, यथाविधि, नियमानुसारेण, रीत्यनुसारात्. — (Cereimoniously) एकानादरेण. अत्यादरपूर्वक, अत्याचारसेवनात्, सभ्यनियमानुसारात्.

FORMATION, *s.* निर्माणां, निर्मितिः *f.* रचना, विरचनं -ना. कल्पनं -ना, विधानं, करणं, घटनं, उत्पादनं, उत्पत्तिः *f.* जननं, उद्भवः, सम्भवः. सृष्टिः *f.* सर्जनं.

FORMED, *p. p.* (Made) निर्मितः -ता-तं, रचितः -ता-तं, विरचितः -ता-तं, षटितः -ता-तं, कवितः -ता-तं, कृतः -मा-मं, कारितः -ता-तं, विहितः -ता-तं, उत्पादितः -ता-तं, सृष्टः -ष्टा-ष्टं, सम्भूतः -ता-तं, मयः -यी-यं in comp.; 'formed of wood,' काष्ठमयः -यी-यं, काष्ठनिर्मितः -ता-तं, काष्ठषटितः -ता-तं. — (Shaped) रूपी -पिणी -पि (न्), साकारः -रा-रं, आकार or आकृति in comp.; 'well-formed,' सुव्यवस्थितः -पी-यं; 'formed like the moon,' चन्द्राकारः -रा-रं.

FORMER, *s.* (He that forms) कर्ता *m.* (ङ्), कारकः, कारी *m.* (न्), निर्माता *m.* (न्), विधायी *m.* (न्), रचकः, विरचकः, सृष्टा *m.* (ष्ट्), उत्पादकः.

FORMER, *a.* (Before in time, preceding) पूर्वः -द्वा -द्वा, पूर्वोक्तः -की -के, पूर्वतनः -नी -नं, प्राक्तनः -गी -नं, प्रथमः -मा -मं, आद्यः -द्या -द्यं, अग्रः -या -यं, प्राग्गामी -मिनी -मि (न्), प्राक् in comp.; as, 'former time,' प्राक्कालः, पूर्वकालः. — (Ancient, belonging to past time) प्राक्कालीनः -ता -तं, पूर्वकालीनः -ता -तं, गतकालीनः -ता -तं, अतीतकालीनः -ता -तं, अग्रकालीनः -ता -तं, प्राचीनः -ना -नं; 'former and latter,' पूर्वोपरं; 'belonging to a former existence' पूर्वोद्देहिः -की -के.

FORMERLY, *adv.* पूर्व, पूर्वं, पूर्वकाले, प्राक्काले, पूर्वतन्, पुरा, प्राक्, भूतपूर्वं, भूतकाले, अतीतकाले, गतकाले, अग्रे, पुरस्तात्, पुरस्; 'as formerly,' यथापूर्वं; 'done formerly,' पूर्वकृतः -ता -तं; 'formerly stated,' पूर्वोक्तः -की -के, पूर्वोद्दिष्टः -ता -तं; 'formerly seen,' पूर्वदृष्टः -ष्टा -ष्टं; 'formerly informed,' विज्ञापितपूर्वः -द्वा -द्वा.

FORMIDABLE, *a.* भयङ्करः -रा -रं, भयानकः -की -के, भयावहः -हा -हं, वासकरः -री -रं, भीरुमयः -यी -यं, भयजनकः -का -कं, भयदः -दा -दं, शङ्काकरः -रा -रं, प्रतिभयः -या -यं, भीषणः -शा -शं, भैरवः -यी -यं, दारुणः -शा -शं.

FORMIDABLENESS, *s.* भयानकत्व, भयजनकता, भीषणता, दारुण्य.

FORMIDABLY, *adv.* भयानकं, दारुणं, भैरवं, भयङ्कराकारेण.

FORMLESS, *a.* अरूपः -पी -यं -पी -पिणी -पि (न्), नीरूपः -पा -यं, अनाकारः -रा -रं, निराकारः -रा -रं, निराकृतिः -ति -ति, आकृतिहीनः -ना -नं, अमूर्तः -ता -तं.

FORMULA, FORMULARY, FORMULE, *s.* (Prescribed rule) विधिः *m.*, सूत्रं, नियमः, रीतिः *f.*, व्यवस्था, स्थितिः *f.*, विधः -धा -धानं; 'book of forms,' विधिग्रन्थः, नियमग्रन्थः, सूत्रग्रन्थः.

To FORNICATION, *v. n.* वेश्यां गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or अभिगम् or सेव् (c. 1. सेवते -यितुं), व्यभिचर् (c. 1. -चरति -रितुं), व्युचर्, पण्यस्त्रीभिः सह सम्भोगं कृ.

FORNICATION, *s.* वेश्यागमनं, वेश्यासेवा, पण्यस्त्र्यभिगमनं, स्त्रीसेवा, पण्यस्त्री-सम्भोगः, व्यभिचारः, व्यभिचारकर्म *n.* (न्), जारकर्म *n.*, लम्पटता.

FORNICATOR, *s.* वेश्यागामी *m.* (न्), गणिकासेवी *m.* (न्), पण्यस्त्रीसम्भोगी, व्यभिचारी *m.* (न्), लम्पटः.

FORNICATRESS, *s.* पुंछली, पुरुषगामिनी, परपुरुषगामिनी, व्यभिचारिणी, घन्यकी, अभिसारिका, निशाचरी.

To FORSAKE, *v. a.* त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), परित्यज्, सन्त्यज्, हं (c. 3. जहाति, हातुं), अपहा, विहा, प्रहा, अपाहा, उत्सृज् (c. 6. -सृजति

-सृज्), विसृज्, अतिसृज्, व्यपसृज्, रह् (c. 10. रहयति -यितुं), विरह् उत्सृज् (c. 6. उत्सृजति -सृज्), प्रोक्त, परित् (c. 1. -हरति -हर्तुं).

FORSAKEN, *p. p.* त्यक्तः -क्ता -क्तं, परित्यक्तः -क्ता -क्तं, उत्सृष्टः -ष्टा -ष्टं, विसर्जितः -ता -तं, रहितः -ता -तं, विरहितः -ता -तं, प्रोक्तः -ता -तं.

FORSAKER, *s.* त्यागी *m.* (न्), त्यक्त *m.* (न्), परित्यागी *m.* (न्).

FORSAKING, *s.* त्यागः, परित्यागः, उत्त्यागः, प्रोक्तनं, विसर्जनं, विरहः.

FORSOOTH, *s.* नाम, किल, सत्यं, सत्यमेव, नूतनं, खलु, अवश्यं.

To FORSWEAR, *v. a.* (Renounce with oath) शपथेन or शपथपूर्वकं त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं) or प्रत्यास्या (c. 2. -स्याति -तुं) or निहृ (c. 2. -जुते -होतुं).

To FORSWEAR, *v. n.* (Swear falsely) मिथ्याशपथं कृ, मृषा शपथं कृ, मिथ्या शप् (c. 1. शपति -ते, c. 4. शपति, शप्), असत्यं शपथं कृ, 'मिथ्यादिव्यं कृ.

FORSWEARER, *s.* (One that renounces on oath) शपथपूर्वकं त्यागी *m.* (न्). — (False swearer) मिथ्याशपथकारी *m.* (न्).

FORSWORN, *p. p.* (Renounced on oath) शपथपूर्वकं त्यक्तः -क्ता -क्तं or परित्यक्तः -क्ता -क्तं. — (Perjured) असत्यशपथः -या -यं.

FORT, *s.* (Fortified place) दुर्ग, कोटिः *f.*, कोटः, कूटः, कुटः, शिखरी *m.* (न्), गुप्तः, मन्वरः.

FORTE, *s.* (Strong point) सप्रगुणः, उत्कृष्टगुणः, श्रेष्ठगुणः.

FORTH, *s.* (A way) मार्गः, पथः, पथं *n.* (न्), अयनं.

FORTH, *adv.* (Forward, out). Expressed by अग्रे, प्रकाशं, प्र, निर, वहिम्, उत्; as, 'to go forth,' निर्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), वहिर्गम्; 'call forth,' प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), प्रोत्सृह् (c. 10. -साहयति -यितुं); 'set forth,' प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), प्रादुष्कृ, प्रकटीकृ, निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं); 'draw forth,' निष्कृम् (c. 1. -कर्षति -कर्षुं), उत्कृप्, निःसृ in cans. (-सारयति -यितुं); 'burst forth,' उद्भिद् (c. 7. -भिनत्ति -भेत्तुं), प्रोद्भिद्. — (From that time forth) तदाप्रभृति, ततःप्रभृति, तत्कालादारभ्य, तद्दिनादारभ्य; 'from this time forth,' अद्यप्रभृति, अद्यारभ्य, अद्यावधि.

FORTH, *prep.* निर, वहिम्, प्र, उत्; 'going forth,' निर्वाणं, प्रमाणं, वहिर्गमनं, प्रस्थानं.

FORTHCOMING, *a.* आगामी -मिनी -मि (न्), आगन्तव्यः -व्या -यं, उपस्थायी -यिनी -यि (न्).

FORTHWITH, *s.* सद्यस्, अचिरात्, अचिरेण, सपदि, क्षणित, तदनन्तरं, अतःपरं, अनन्तरं, ततस्, तत्क्षणत्, आशु, क्षिप्रं, अविलम्बितं, तत्काले.

FORTHWITH, *a.* अचिरात्तः -शी -शं, अचिरात्ततः -मा -मं.

FORTIFICATION, *s.* (The act) दुर्गकरणं, परिसमाचीरादिनिर्माणं, परिक्रिया. — (The works themselves) दुर्गं, प्राचीरं, परिसरा, नगरपरित्तं परिसराप्राचीरादि, परिकूटः, गुप्तिः *f.*, कुटः, कूटः, कोटः.

FORTIFIED, *p. p.* परिसराप्राचीरादिवेष्टितः -ता -तं, प्राचीरावृतः -ता -तं, गुप्तः -मा -मं, सज्जः -ज्जा -ज्जं, दृढीकृतः -ता -तं; 'a fortified city,' दुर्गपुरं, दुर्गनगरं, प्राचीराद्यावृतं नगरं.

FORTIFIER, *s.* दुर्गकारी *m.* (न्), प्राचीरकर्ता *m.* (ङ्), संस्तम्भकः.

To FORTIFY, *v. a.* (Surround with a wall, ditch, &c.) परिसराप्राचीरादिना परिषेह् (c. 10. -वेषयति -यितुं) or परिवृ (c. 5. -वृणोति -वृणुं -रौणुं), दुर्गं कृ. — (Confirm, strengthen) दृढीकृ, स्थिरीकृ, संस्तम्भ (c. 5. -स्तम्भोति -स्तम्भितुं).

FORTIOR, *A.* (Argument) दृग्दापूपम्यायेन वितर्कः.

FORTITUDE, *s.* स्वेयं, धैर्यं, धीरत्वं, धृतिः *f.*, स्थिरता, मनःस्वेयं, चित्तस्य स्वेयं, धीर्यं, धीरता, शौर्यं, शूरता, साहसं, धीरुप, निर्भीयता.

FORTNIGHT, *s.* पक्षः, द्विसप्ताहः, मासाद्धं, चर्दमासः.

FORTRESS, *s.* दुर्गं, कोटिः *f.*, कोटः, कूटः, कुटः, जिखरी *m.* (नं), गुल्मः, मन्वरः; 'governor of a fortress,' दुर्गाधिकारी *m.* (नं), दुर्गाध्यक्षः, कोटिपालः.

FORTUITOUS, *a.* साकस्मिकः -की -के, दैविकः -की -के, दैवाधीनः -ना -नं, दैवायतः -ना -नं, चापत्तिकः -की -के, चटुटः -छा -छं, चापत्तिकः -ना -नं, अकस्माद्वदितः -ना -नं, अकस्माद्व्यवः -ना -नं.

FORTUITOUSLY, *adv.* अकस्मात्, दैवात्, दैवयोगात्, दैवप्राप्तात्, चटुटवशात्.

FORTUITY, *s.* दैवयोगः, दैवं, दैवाधीनता, चटुटं, साकस्मिकत्वं.

FORTUNATE, *a.* सौभाग्यवान् -वती -वत् (नं) or भाग्यवान्, धन्यः -न्ता -न्ते, पुण्यवान् -वती -वत् (नं), शर्मवान् &c. धीमान् -मती -मत् (नं), मङ्गलः -ला -लं, कल्याणः -या -यं -यो -यिनी -यि (नं), शुभः -भा -भं, कुशलः -ला -लं, कुशलशाली -लिनी -लि (नं), नुरभागो -गिनी -गि (नं), महाभागः -गा -गं, सुभगः -गा -गं, मुकूतो -तिनी -ति (नं), लक्ष्मीवान् &c., धीयुक्तः -न्ता -न्ते, भद्रः -द्रा -द्रं, शिवः -वा -वं.

FORTUNATELY, *adv.* सौभाग्येन -यात्, कल्याणात्, कौशल्यात्, भाद्रत्वेन, दिव्या, प्रिया, शुभांग.

FORTUNATENESS, *s.* सौभाग्यवत्त्वं, पुण्यवत्त्वं, धन्यता, कल्याणता, भाद्रत्वं.

FORTUNE, *s.* (Goddess) लक्ष्मीः, श्रीः - (Chance, destiny) दैवं, भाग्यं, भागधेयं, भविष्यता, दैवयोगः, देवदशा, चटुटं, कृतांतः, नियतिः *f.*, विधिः *m.*, गतिः *f.*, दैविकं, दिष्टं, रिष्टं, कालनियोगः - (Good fortune) सौभाग्यं, कल्याणं, भद्रं, शुभं, शिवं, मङ्गलं, भाद्रत्वं, कुशलं -लता, कौशल्यं, श्रीः, लक्ष्मीः, सम्पत्तिः *f.*, सम्पद् *f.*, शर्म *n.* (नं), धनः, पुण्योदयः; 'bad fortune,' दुर्भाग्यं, दुर्दैवं.

To FORTUNE, *v. n.* दैवाद् पदं (c. 1. चटते -टितुं) or सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं).

FORTUNE-HUNTER, *s.* विवाहादि धनवर्ती स्त्रीन् अन्विषति यो जनः.

FORTUNE-TELLER, *s.* दैवज्ञः -ज्ञा, विमर्शिका, गणकः -की, मङ्गलादेशवृत्तः, मङ्गलामङ्गलादेशी *m.* (नं), आदेशी *m.*, शुभाशुभदर्शनानीकः, कर्त्तान्तिकः.

FORTUNE-TELLING, *s.* दैवप्रज्ञा, शुभाशुभदर्शनं, मङ्गलादेशः, जातकं.

FORTY, *s.* चत्वारिंशत् *f. sing.*; 'forty-one,' एकचत्वारिंशत्; 'forty-two,' द्वाचत्वारिंशत्; 'forty-three,' त्र्यचत्वारिंशत्; 'forty-four,' चतुश्चत्वारिंशत्.

FORWARD, *a.* (At the fore-part) अग्रस्यः -स्या -स्यं, सम्मुखस्यः -स्या -स्यं, सम्मुखीनः -ना -नं, प्रष्टः -छा -छं. - (Prompt, eager) उद्युक्तः -न्ता -न्ते, उद्यतः -ता -तं, प्रसुप्तः -न्ता -न्ते, अविलसः -न्ता -न्ते, प्रसुतः -ता -तं, व्यग्रः -या -यं, प्रगल्भः -न्ता -न्ते, प्रचरुः -रुता -रुतं. - (Bold) निर्लज्जः -न्ता -न्ते, प्रगल्भः -न्ता -न्ते, सप्रतिभः -भा -भं, प्रतिभानवान् -वती -वत् (नं). - (Before its time) अपूर्णकालः -ला -लं, आकालिकः -की -के, आकालभयः -वा -वं, प्राक्पूर्णाकालात् पक्षः -न्ता -न्ते. - (Advanced in learning) कृतागमः -ना -नं, कृतविद्यागमः -ना -नं. - (Anterior) अग्रः -या -यं.

FORWARD, *adv.* (In front) अग्रं, अग्रतस्, पुरस्, पुरतस्, पुरस्तात्, अभितस्, अभिमुखं, प्रतिमुखं, सम्मुखं, or expressed by प्र or चा; 'going forward,' प्रगमनं, प्रस्थानं, अग्रगमनं; 'to go forward and backward,' प्रतिगतागतं कृ, गतागतं कृ, गमनागमने कृ, यातायातं कृ; 'from this day forward,' अद्यावत्, अद्यप्रभृति, अपनारभ्य, अद्यावधि.

To FORWARD, *v. a.* (Advance, promote) पुरस्कृ, उपकृ, साहाय्यं कृ, सहायनं कृ, प्रयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं). उद्युज्, प्रयुज् (c. 10. -वर्धयति -यितुं), प्रयुज् (c. 10. -वर्धयति -यितुं), उद्योगं कृ. - (Accelerate) त्वर in caus. (त्वरयति -यितुं), सन्वर. - (Send forward) प्रेर (c. 10.

-इरयति -यितुं), पुरस्कृ.

FORWARDED, *p. p.* पुरस्कृतः -ता -तं, प्रेरितः -ता -तं, सञ्चारितः -ता -तं.

FORWARDNESS, *s.* (Promptness) प्रसुप्तता, उद्योगः, उद्यमः, उत्साहः, उद्युक्ता, समता, प्रयुक्तिः *f.*, अविलसः. - (Eagerness) प्रचरुता, व्यग्रता, तीव्रता. - (Boldness) प्रगल्भता, प्रागल्भ्यं, निर्लज्जत्वं, प्रतिभा -भानं. - (Advance before the usual time) प्राक्पूर्णाकालात् पक्षता. - (In learning, &c.) विद्यागमः, आगमः.

FOSSIL, *s.* परिरता, खान्तं -तकं, खान्तभूः *f.*, खेयं, खान्तं, खवटः.

FOSSIL, *s.* धातुः *m.*, धातुद्रव्यं, उपधातुः *m.*, शिलानं, शिलाभवं, शिलोत्पन्नं, शिलोद्भवं, उत्खातद्रव्यं, प्रसरः.

FOSSIL, *a.* शिलानः -न्ता -न्ते, शिलोद्भयः -वा -वं, उत्खातः -ता -तं.

FOSSILIST, *s.* शिलानद्रव्यगुणधर्मादितत्त्वज्ञः, धातुविद्याज्ञः.

To FOSTER, *v. a.* पुष् (c. 1. पोषति, c. 9. पुष्णाति, पोषितुं, c. 10. पोषयति -यितुं), परिपुष्, पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), प्रतिपाल्, वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं), संवृष्, प्रवृष्, भृ (c. 1. भरति -ते, भरुं), अनुयद् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), लल् (c. 10. लालयति -यितुं), तेजो वृष्, उपकृ.

FOSTER-BROTHER, *s.* धात्रीपुत्रः, एकस्तनपायी भाता *m.* (नं).

FOSTER-CHILD, *s.* पोषपुत्रः -त्री, परिरुक्ता -रुक्ता, परिरुक्ता -रुक्ता, परिरुक्ता -रुक्ता.

FOSTER-DAM, *s.* धात्री, धात्रेयिका, प्रतिपालिका, अङ्गपाली.

FOSTER-EARTH, *s.* धात्री मृत्तिका, पोषणभूमिः *f.*, प्रतिपालकभूमिः *f.*

FOSTER-FATHER, *s.* धाता *m.* (नं), पालकपिता *m.* (नं), प्रतिपालकः, अङ्गदाता *m.* (नं).

FOSTER-MOTHER, *s.* धात्री, धात्रेयिका, पपुः *f.*, अङ्गपाली, मातृका.

FOSTER-SISTER, *s.* धात्रेयिका, धात्रेयी, एकस्तनपायिनी स्वस्रा *f.* (नं).

FOSTER-SON, *s.* पोषपुत्रः, पोषसुतः, पोषस्तनानः, परिरुक्ता.

FOSTERED, *p. p.* पोषितः -ता -तं, पुष्टः -छा -छं, पालितः -ता -तं, प्रतिपालितः -ता -तं, वर्धितः -ता -तं, संवर्धितः -ता -तं, भर्त्सितः -मा -मं. - (By another) परभूतः -ता -तं, परपुष्टः -छा -छं, अन्यवर्धितः -ता -तं.

FOSTERER, *s.* पालकः, प्रतिपालकः, पालयिता *m.* (नं), पोषकाः, पोषा *m.* (नं).

FOUL, *a.* (Filthy, impure) मलिनः -ना -नं, समलः -ला -लं, मलवान् -वती -वत् (नं), मलोमसः -सा -सं, मलोयान् -यसी -यः (स्), मलदूषितः -ता -तं, कलुपः -वा -वं -पी -पिणी -पि (नं), अमेध्यः -व्या -व्यं, कुत्सितः -ता -तं, कश्मलः -ला -लं, आविलः -ला -लं, अपवित्रः -वा -वं, अशुद्धः -द्रा -द्रं. - (Muddy) मलपङ्क्तो -द्विनी -द्वि (नं), पङ्क्तिलः -ला -लं, काह्नः -मी -मं. - (Detestable) गहिर्तः -ता -तं, गहैः -वै -वै. - (Wicked) दुष्टः -छा -छं. - (Obscene) अवाच्यः -व्या -व्यं. - (Unfair) कूटकः -का -कं, विषमः -मा -मं, कूट in comp.; 'foul play,' कूटता. - (Unfavourable) अननुकूलः -ला -लं. - (Foul weather) दुर्दिनं. - (Foul air) पूतिवातः; 'foul smell,' पूतिगन्धः; 'to fall foul of each other,' प्रतिमुखम् आगत्य परस्परं शरीरसन्नायतं कृ.

To FOUL, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), दुष् in caus. (दूषयति -यितुं), कलुप (nom. कलुपयति -यितुं), आविल (nom. आविलयति -यितुं), समलोद्.

FOUL-FEEDING, *a.* मलभुक् *m. f. n.*, मलभोजी -जिनी -जि (नं), कुत्सिताहारभुक्.

FOULLY, *adv.* मलिनं, समलं, अमेध्यं, कुत्सितं, गहिर्तं, अतिदुष्टं.

FOUL-MOUTHED, *a.* दुर्मुखः -खी -खं, वादुष्टः -छा -छं, मुखरः -रा -रं, अचन्द्रमुखः -खा -खं, मुखशफ -फा -फं, मुखशीलः -ला -लं, कटुभाषी -पिणी -पि (नं).

FOULNESS, *s.* मालिन्यं, समलता, मलवत्त्वं, कलुपत्वं, कालुप्यं, अमेध्यता -त्वं, अशुद्धता, अपवित्रत्वं, अशुचिन्तं, कुत्सितत्वं, गहैता, पूतिवत्.

FOUND, *p. p.* आसादितः -ता -तं, समासादितः -ता -तं, अविष्मृतः -ता -तं, प्राप्तः -भा -भं, प्रपन्नः -न्ता -न्ते, निरूपितः -ता -तं; 'having found,' आसाद्य.

To FOUND, *v. a.* (Lay the foundation) मूलं न्यस् (c. 4. -क्षस्यति -क्षसितुं) or षा (c. 3. दधाति, धातु) or रुह् in caus. (रोपयति -यितुं). —(Build) निर्मा (c. 2. -नाति -तुं or in caus. स्थापयति -यितुं), कृ in caus. (कारयति -यितुं).—(Establish) स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रतिष्ठा, अवस्था, संस्था, रुह् in caus., प्रतिनिधा.

FOUNDATION, *s.* (Of a house) भित्तिमूलं, भित्ति: *f.*, गृहभूमि: *f.*, घेर्मभू: *f.*, चास्तु: *m.* -स्तु *n.*, गृहपोतकः, पोतः, पोटा, कुट्टिमं, नुतलः, तलमं, गृहप्रतिष्ठा.—(Basis of any thing) मूलं, चस्तु *n.*, उपरम्भः, अपोभागः.—(Endowment) प्रतिष्ठा; 'to lay the foundation of a house,' इष्टकान्यासं कृ, भित्तिन्यासं कृ.

FOUNDED, *p. p.* प्रतिष्ठापितः -ता -तं, रोपितः -ता -तं, न्यस्तमूलः -ला -लं. स्थापितः -ता -तं, निर्मितः -ता -तं, मूलः -ला -लं; as, 'founded on knowledge,' ज्ञानमूलः -ला -लं.

FOUNDER, *s.* स्थापकः, प्रथमस्थापकः, प्रतिष्ठापकः, निर्माता *m.* (तृ), प्रयोजकः, प्रवर्तकः, चारम्भकः, चादिकर्त्ता *m.* (तृ); 'of a religion,' प्रवर्तकाचार्यः.—(Caster of metals) चोकारः.

To FOUNDER, *v. n.* समुद्रमध्ये जलाविहत्वाद् मज्ज् (c. 6. मज्जति -ज्जितुं).

FOUNDERED, *p. p.* समुद्रमध्ये जलाविहत्वात् प्रमग्नः -गता -गन् or मग्नः.

FOUNDRY, *s.* सन्धानी, कुप्यशाला, लोहादिविलयनशाला.

FOUNDLING, *s.* त्यक्तपालकः, उन्मिक्तपालकः, मातृपितृविरहितो बालः, उत्तृष्टपालः, अनुविहृष्टपितृको बालकः.

FOUNDRESS, *s.* स्थापकी, प्रथमस्थापिका, निर्मात्री, प्रवर्तिका, चारम्भकर्त्री.

FOUNT, FOUNTAIN, *s.* प्रध्वरणं, निर्गमः, फरः -रा -री, स्रवः, जलाकारः, उत्सः, प्रपा, कूपः; 'artificial,' शुद्धः.—(Source, original) मूलं, योनिः *m. f.*, आदिः *m.*, हेतुः *m.*—(Of types). See FONT.

FOUR, *a.* चत्वारः *m. pl.* चतस्रः *f. pl.* चत्वारि *n. pl.* (चतुर), चतुष्टयः -यी -यं. The neut. of this last word expresses 'the aggregate of four,' and sometimes 'four' itself; as, 'four hours,' दशचतुष्टयं; 'in four ways,' चतुर्विधः -धा -धं, चतुर्धा; 'four times,' चतुः ind., चतुःकृत्वस् ind.

FOUR-CORNERED, *a.* चतुरस्रः -सा -सं, चतुष्कोणः -खा -यं.

FOUR-FACED, *a.* (Brahmā) चतुर्मुखः, चतुराननः, चतुर्वदनः, चतुर्भुजः.

FOUR-FOLD, *a.* चतुर्गुणः -खा -यं, चतुर्विधः -धा -धं, चतुःप्रकारः -रा -रं, चतुष्टयः -यी -यं, चतुरङ्गी -ङ्गिनी -ङ्गि (नृ), चतुर्धा.

FOUR-FOOTED, *a.* चतुष्पादः -दा -दं, चतुष्पदः -दा -दं, चतुष्पाद् *m. f. n.*

FOURSCORE, *a.* अशीतिः *f. sing.*, अशीतिसंख्यकः -का -कं, विंशकचतुष्टयं; 'fourscore years of age,' अशीतिकः -का -कं.

FOURSQUARE, *a.* चतुरस्रः -सा -सं, चतुष्कोणः -खा -यं.

FOURTEEN, *a.* चतुर्दश *m. f. n.* (नृ), चतुर्दशसंख्यकः -का -कं, सप्तद्वयं.

FOURTEENTH, *a.* चतुर्दशः -शी -शं.

FOURTH, *a.* चतुर्थः -था -र्थं -थं, तुरीयः -या -यं -यकः -का -कं, तुर्यः -य्यो -य्यं, पादिकः -की -कं; 'a fourth part,' चतुर्भागः, चतुर्थांशः, पादः, पादिनः.

FOURTHLY, *adv.* चतुर्थतस्, तुरीयतस्, चतुर्थस्थाने, चतुर्थपदे.

FOUR-WHEELED, *a.* चतुश्चक्रः -क्रा -क्रं, चतुश्चक्रयुक्तः -क्ता -क्तं.

FOWL, *s.* (A winged animal) पक्षी *m.* -पक्षिणी *f.* (नृ), खगः, विहगः, विहङ्गमः, पतंगः, पतञ्जी *m.* (नृ), शकुनः, शकुनिः *m.*—(Gallinaeaeous or domestic fowl) कुक्कुटः -टो, चरणासुधः, कृकवाकः *m.*, ताम्रचूडः; 'wild-fowl,' रज्जुदालकः.

To FOWL, *v. n.* पक्षिणो ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or धृ (c. 1. धरति, धर्तुं) or दन्स् (c. 9. दमाति, दन्तुं), शकुन (nom. शकुनयति -यितुं),

पक्षिवपेन उपजीव् (c. 1. -जीवति -वितुं).

FOWLER, *s.* व्याधः, शाकुनिकः, लुम्बकः, जालिकः, वागुरिकः, पक्षिग्राहकः, पक्षिवन्धी *m.* (नृ), पक्षिवपञ्जीवी *m.* (नृ).

FOWLING, *s.* पक्षिपरखं, पक्षिग्रहणं, पक्षिघातः, पक्षिवपः, पक्षिमारखं.

FOWLING-PIECE, *s.* पक्षिमारखे प्रयुक्ता लघ्वी आग्नेयनाडी.

FOX, *s.* लोमशा -शी, लोमालिका, उल्कामुखी, शृगालः -ली -लिका, किरा: *f.*, खिसि: *f.*, खिस्त्र: -रा, क्रोष्टा *m.* (ष्टु), भूरिमायः; 'flyiug-fox,' वातुलि: *f.*, चतुलः.

FOX-GLOVE, *s.* रक्तपुष्पो द्विवर्षीय सोमभिभेदः.

FOX-HOUND, *s.* शृगालासेटकः, लोमशासेटकः, शगालाद्यनुसरणे शिक्षितो मृगच्यकुक्षुः, शृगालारि: *m.*

FOX-HUNT, *s.* शृगालानुसरणं, शृगालासेटः, लोमशाद्यनुधावनं.

FOX-HUNTER, *s.* शृगालासेटकः, शृगालानुसारी *m.* (नृ), लोमशानुधावकः.

FOX-LIKE, *a.* चतुर्मायः -या -यं, शृगालधर्मी -म्री -म्री (नृ), विदग्धः -ग्धा -ग्यं.

FRACTION, *s.* (In arithmetic) भिन्नं, भागः, अंशः, राशि: *m. f.*, राशि-भागः, अपूर्णः; 'multiplication of fractions,' भिन्नगुणनं; 'addition,' भिन्नसङ्कलितं; 'subtraction,' भिन्नप्यकलितं; 'division,' भिन्नभागहरः; 'square of a fraction,' भिन्नवर्गः; 'cube,' भिन्नघनं; 'assimilation of fractions,' भागजाति: *f.*

FRACTIONAL, *a.* भागिकः -की -कं, भागी -गिनी -गि (नृ), अपूर्णः -र्षी -र्षं.

FRACTIONOUS, *a.* कलहकारी -रिणी -रि (नृ), सुलभकोपः -पा -पं, प्रतीपः -पा -पं.

FRACTIONOUSLY, *adv.* कलहकारिवत्, कलहकरणाधिं, प्रतीपवत्.

FRACTURE, *s.* भङ्गः, भेदः, विभङ्गः, भग्नं, भेदनं, विभेदः, भक्ति: *f.*, प्रभङ्गः, खण्डनं, विदारणं.—(Of a bone) अस्थिभङ्गः, अस्थिभेदः, अस्थिचोटनं.

To FRACTURE, *v. a.* भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भङ्कुं), प्रभञ्ज्, विभञ्ज्, भिद् (c. 7. भिनत्ति, भेङ्कुं), विभिद्, खण्ड् (c. 10. खण्डयति -यितुं), विद् (c. 10. दारयति -यितुं), शकलीकृ.—(A bone) अस्थि भञ्ज् or भिद् or वुद् (c. 10. चोटयते -यितुं).

FRACTURED, *p. p.* भग्नः -गता -गन्, भिन्नः -न्ना -न्नं, खण्डितः -ता -तं, विभिन्नः -न्ना -न्नं, रुग्नः -गता -गन्, विदोषः -र्षी -र्षं, शकलीकृतः -ता -तं, चोटितः -ता -तं.

FRAGILE, *a.* भङ्गुरः -रा -रं, भिदुरः -रा -रं, सुभङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, सुभेद्यः -द्या -द्यं, सुखभेद्यः -द्या -द्यं, सुखदानीयः -या -यं, चिन्धरः -रा -रं.

FRAGILITY, *s.* भङ्गुरत्वं -ता, भिदुरता, सुभङ्गत्वं, सुभेद्यता, सुखदानीयता, चिन्धरत्वं, कोमलता, क्षयिता, क्षीयता.

FRAGMENT, *s.* खण्डः -खण्डं -खण्डकः, भिन्नं, भिन्नं, भित्ति: *f.*, दलं, विदलं, भागः, अंशः, शकलः -लं, अपूर्णः, विदं, विद् *f.*, विकिरः, छः, आदिष्टं; 'in fragments,' खण्डशस्. खण्डं खण्डं, भागशस्; 'in a thousand fragments,' सहस्रखण्डशः, सहस्रभा.

FRAGMENTARY, *a.* खण्डनी -खण्डनी -खण्ड (नृ), भागी -गिनी -गि (नृ), खण्डमयः -यी -यं.

FRAGRANCE, FRAGRANCY, *s.* सुगन्धः, सुगन्धि: *m.* -न्धिता, सौगन्ध्यं, गन्धः, उपगन्धः, आमोदः, मोदः, सुरभिः *m.*, सौरभं, सुवासः, वासः, परिमलः, तिक्तः, निर्हारः.

FRAGRANT, *s.* सुगन्धः -न्धा -न्धं -न्धि: -न्धि: -न्धि, सौगन्धिकः -की -कं, गन्धी -न्धनी -न्धि (नृ), सगन्धः -न्धा -न्धं, गन्धवहः -हा -हं, गन्धवान् -वती -वत् (नृ), सुरभिः -भि: -भि, सुवासिकः -का -कं, सवासः -सा -सं, आमोदी -दिनी -दि (नृ), सामोदः -दा -दं, तिक्तः -क्ता -क्तं, कपायः -या -यं.

FRAGRANTLY, *adv.* सगन्धं, सुगन्धेन, सामोदं, सवासं, सुरभिः तिक्तं.

FRAIL, *a.* भङ्गुरः -रा -रं, क्षणभङ्गुरः -रा -रं, क्षयी -पिणी -पि (नृ), नधरः -रा -रं, चिन्धरः -रा -रं, द्रुतापायः -या -यं, क्षणविध्वंसो -सिनी -सि

(नृ), सद्यःपातो-तिन्नी-ति (नृ), जनितः-त्या-त्वं, चत्सायी-यिनी-यि (नृ).
 FRAIL, s. (Basket made of rushes) दृष्टान्तः or नलमयः पेटकः.
 FRAILTY, s. भङ्गुरता-त्वं, सख्यै, चपैयै, धृतिहीनता, हौषित्यं, चत्सगतिव्यं,
 क्षयिता, नष्टरत्नं, चनित्यता, चत्सायिता.
 To FRAME, v. a. (Fabricate, form) कृ, सद्ग, निर्मा (c. 2. -नाति-तुं,
 c. 3. -निमीते, c. 4. -मायेते), कृप् (c. 10. जत्सयति-यितुं), षट् (c. 10.
 षटयति-यितुं), विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), रच् (c. 10. रचयति-यितुं).
 —(Adjust, shape) विरच्, नविपा, ननापा, विन्यस् (c. 4. -चत्सति
 -चत्सितुं). —(Compose) रच्, विरच्, निचयस् (c. 9. -चत्साति-यन्तुं),
 सद्गद् (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहोतुं). —(Conform) सादृश्यं कृ, चातुल्यं
 कृ, सदृशीकृ; 'frame a plan in the mind,' उपायं मनसा कृप्.
 FRAME, s. (Fabric) निर्मातृ, कत्सन्-ना, षटन्.—(Form) आकारः,
 आकृतिः f., रूपं.—(Body) शरीरं, देहः, गात्रं, गात्रकं, कायः, मूर्तिः f.,
 जङ्ग, वयुः n. (स्); 'of a hardy frame,' वज्रदेही-हिनी-हि (नृ),
 वज्रशरीरी-रिणी-रि (नृ). —(Stand, support) मध्यः-चक्रः, वृद्धः
 -चक्रः, तलः, उपस्तम्भः.—(Of a picture) चित्रकोशः, चित्रावरणं,
 चित्रावेष्टनं, चित्रपरिगतं काष्ठादि.—(Of a window) वातायनपरिगतं
 काष्ठादि.—(State) स्थितिः f., भावः, अवस्था, वृत्तिः f., दशा; 'frame
 of mind,' मनोभावः, ननास्थितिः f., चित्रवृत्तिः f.; 'frame of body,'
 शरीरस्थितिः f.—(Structure, system) संस्थानं, संस्थितिः f., स्थितिः f.,
 रीतिः f., प्रवृत्तिः f., व्यूहः-हन्.
 FRAMED, p. p. रचितः-ता-ते, विरचितः-ता-ते, कत्सितः-ता-ते, षटितः
 -ता-ते, निर्मितः-ता-ते, कृतः-ता-ते, विहितः-ता-ते.
 FRAMER, s. रचकः, विरचकः, कर्त्ता m. (वृ), कारकः, निवन्धा m. (नृ).
 FRANCHISE, s. पौरजनताधिकारः.—(Freedom from burden) मुक्तिः f.,
 विमुक्तिः f., मोचनं, विमोचनं, मोक्षः, अक्षरत्वं, निष्कलत्वं, स्वाधीनता.
 To FRANCHISE, v. a. मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्षं, c. 10. मोचयति-यितुं), विमुच्.
 See ENFRANCHISE.
 FRANGIBILITY, s. भङ्गुरत्वं-ता, भिदुरता, सुभङ्गुर्यं, सुभेद्यता, खड्गनीयता.
 FRANGIBLE, a. भङ्गुर-रा-रं, खड्गनीय-या-यं, भेद्य-द्या-द्यं.
 FRANK, a. (Ingenuous, candid) सकपटः-दा-दं, निष्कपटः-दा-दं,
 जमायः-या-यं, जमायिकः-की-कं, मायाहीनः-ना-नं, विमलान्ता
 -न्ता-न्त (नृ), विमलार्चकः-का-कं, जवक्र-क्रा-क्रं, जगूढभावः-वा
 -वं, सरलः-ला-लं, दक्षिणः-या-यं, निर्वलीकः-का-कं.—(Gene-
 rous) उदारः-रा-रं.
 FRANK, s. (Coin) रूपमुद्राविशेषः.—(Letter carried without post-
 age) मूल्यं विना वाहनीयं पत्रं.—(The mark which makes it
 free) इदं पत्रं मूल्यं विना वाहनीयम् इति पत्रोपरि सूचकं चिह्नं.
 To FRANK, v. a. इदं पत्रं मूल्यं विना वाहनीयम् इति पत्रोपरि लिखि-
 तचिह्नेन सूच् (c. 10. सूचयति-यितुं).
 FRANK-HEARTED, a. उदारचेता-ता-तः (स), उदारधीः-धी-धि, विम-
 लान्ता-न्ता-न्त (नृ).
 FRANKINCENSE, s. कुन्दुरः m. f.-रुकाः, कुन्दुः f., रसालं, कृतपूपः, खोटीरुसः.
 FRANKLY, adv. निष्कपटं, कपटं विना, अवक्रं, जमायया, व्यक्तं, निर्वीजं,
 निर्वलीकं, सरलं, दाक्षिण्येन, उदारवत्.
 FRANKNESS, s. उदारत्वं, खौदाय्यं, सरलता, सारत्वं, जवक्रता, कपटहीनता,
 निष्कपटत्वं, मायाहीनता, दाक्षिण्यं, भावागूढता, जमाया, निर्वलीकता,
 विमलान्ता, अकापट्यं.
 FRANTIC, a. उन्मत्तः-न्ता-न्तं, उन्मादः-दा-दं, उन्मादसंरम्भः-म्भ-म्भं, मदोक्तः
 -दा-दं, मदविधिः-मा-मं, व्यस्तचित्तः-न्ता-न्तं, प्रमदः-दा-दं.
 FRANTICLY, adv. उन्मत्तवत्, उन्मादवत्, उन्मादविधिप्रवत्, वातुलवत्.

FRANTICNESS, s. उन्मत्तता, उन्मादः, उन्मादसंरम्भता, चित्रविधिप्रता,
 चित्रव्यस्तता, चित्रविधिप्रवः, विमोहः, सोन्मादत्वं, वातुलता.
 FRATERNAL, a. भावीयः-या-यं, भातृकः-का-कं, भातृसन्निभः-भा-भं.
 FRATERNALLY, adv. भातृवत्, भातृरूपेण, सोदरवत्, भावीयप्रकारेण.
 FRATERNITY, s. (Brotherhood) भातृत्वं, सौभ्रातृत्वं.—(Association)
 संसर्गः, संसर्गित्वं, सहित्वं, वन्धुता.—(Body of men associated)
 'सहकारिजनसमूहः'.
 To FRATERNIZE, v. a. भातृवत् सहितः-ता-तं भू or सह मिल् (c. 6.
 मिलति-ते, मिलितुं) or संयुक्तः-क्ता-क्ते भू or सद्भातवान्-वती-वद् भू.
 FRATRICIDE, s. भातृहन्ता, भातृवधः, भातृपातः.—(One who murders
 a brother) भातृपातकः, भातृहा m. (नृ), भातृपाती m. (नृ).
 FRAUD, s. कपटः-दं, धाजः, छलं-लना, केतवः, कूटः-दं, कौटं, माया,
 दम्भः, उपधिः m., वञ्चनं-ना, प्रवचना, प्रलम्भः, विप्रलम्भः, जतिसन्धानं,
 अभिसन्धानं m. -न्धानं, प्रपञ्चः, प्रतारणं-या, कुहकः, व्याकृतिः, संश्रुत्,
 निमोहिका, दृष्टान्तिनं, खलितं.
 FRAUDFUL, a. कपटी-दिनी-दि (नृ), मायी-यिनी-यि (नृ). See FRAUDULENT.
 FRAUDULENCE, s. कपटता, कापट्यं, कूटता, सत्याजता, भूतता, शठता.
 FRAUDULENT, a. कपटी-दिनी-दि (नृ), कापटिकः-की-कं, छली-लिनी
 -लि (नृ), मायी-यिनी-यि (नृ), वञ्चकः-का-कं, प्रपञ्चकः-का-कं,
 कूटकः-का-कं, कौटः-दो-दं, दिकः-की-कं, द्यासिकः-की-कं,
 दासिकः-की-कं, भूतः-न्ता-न्तं, प्रतारकः-का-कं, सत्याजः-जा-जं,
 उपधिकः-का-कं, प्रलम्भकः-का-कं, शठः-ठा-ठं, दाष्टान्तिनिकः
 -की-कं, तकिलः-ला-लं, स्वगः-गा-गं, कूट in comp.
 FRAUDULENTLY, adv. सकपटं, सत्याजं, सकूटं, छलेन, सकैतवः, भूतवत्,
 वञ्चनार्थं, कितववत्, शठवत्, दम्भात्, मायया, सभायं.
 FRAUGHT, a. (Laden) धुरीणः-या-यं, धुरीयः-या-यं, भारवान्-वती
 -वत् (नृ).—(Filled) पूर्णः-यी-यं, अभिपूर्णः-यी-यं, परिपूर्णः-यी-यं,
 पूर्णमाणः-या-यं, साकीर्णः-यी-यं, सङ्कीर्णः-यी-यं, सङ्कुलः
 -ला-लं, गर्भः-भी-भं in comp.; 'fraught with happiness,'
 सुसावहः-हा-हं.
 FRAY, s. कलहः, कलः m., युद्धं, तुमुलं, द्वन्द्वं, सङ्ग्रामः, समरः, संयुगः,
 डिकः, डमरः, डमरः, विरोधः, व्यवक्रान्तं.
 To FRAY, v. a. (Rub) वस्त्राखलवद् धर्षणेन जर्जरौ भू or रुद्धौ भू.
 FRAYED, p. p. वस्त्राखलवद् धर्षणेन जर्जरौकः-का-कं or जर्जरौभूतः-ता-तं.
 FREAK, s. चापलं, लौल्यं, मनोलील्यं, पुडिचापल्यं, चन्दः n. (स्), लोला,
 खेला, केलिः m. f., विलासः, विहारः, लहरी, तरङ्गः, अखटिः m.
 To FREAK, v. a. चिच् (c. 10. चिचयति-यितुं), चिच्रीकृ, चिचयिचिच्रीकृ.
 FREAKISH, a. चपलः-ला-लं, लोलः-ला-लं, केलिकः-का-कं, लोला-
 खेलः-ला-लं.
 FREAKISHLY, adv. चपलं, चापत्यात्, लौल्यात्, मनोलील्यात्, सलोलं.
 FREAKISHNESS, s. चापल्यं, चपलता, लौल्यं, लोलावत्वं, विलासिता.
 FRECKLE, s. जटुलः, कालकः, पिम्पुः m., तिलकः, तिलः, तिलकालकः, चिह्नं
 FRECKLED, a. जटुलचिह्नितः-ता-तं, तिलकी-किनी-कि (नृ), तिलकः-का-कं.
 FREE, a. (Set at liberty) मुक्तः-न्ता-न्तं, विमुक्तः-न्ता-न्तं, मोचितः-ता-तं
 -तं, विमोचितः-ता-तं, मोधितः-ता-तं, विमोधितः-ता-तं, निर्मुक्तः
 -न्ता-न्तं, विमृष्टः-द्या-द्यं.—(Not subject to the will of others)
 स्वाधीनः-ना-नं, अनधीनः-ना-नं, अचरधीनः-ना-नं, जनायतः
 -न्ता-न्तं, स्वतन्त्रः-न्ता-न्तं, आत्मतन्त्रः-न्ता-न्तं, विवशः-शा-शं,
 खैरचारी-रिणी-रि (नृ), खेच्छाचारी &c., सख्यन्दः-न्दा-न्दं, अनुपाश्रयः
 -या-यं, अभुञ्जिष्यः-प्पा-प्यं.—(Unshackled) अवद्धः-द्धा-द्धं, निर्वन्धः
 -या-यं, विशुद्धः-ला-लं, उद्धतः-ला-लं. (Unrestrained)

अपतः-ता-तं, अनियतः-ता-तं, अवशः-ता-तं, निर्यन्तः-ता-तं, अव्यन्तः-ता-तं, निरवरोधः-हा-हं.—(Unimpeded) निर्विघ्नः-मा-मं, अविघ्नः-मा-मं-मितः-ता-तं, अवरोधितः-ता-तं, निरवरोधः-था-थं, अविहतः-ता-तं, निष्पत्तः-हा-हं, अससाधः-था-थं.—(Free in expenses) मुक्तहस्तः-स्ता-स्तं, त्यागशीलः-स्ता-स्तं.—(Not decorous) अनय्योदः-दा-दं, मर्यादातिक्रान्तः-ता-तं.—(Gratuitous) मूल्यं विना दत्तः-स्ता-स्तं or लभः-मा-मं, अन्नोतः-ता-तं, धर्माधिकः-का-कं.—(Open to all) सर्वसामान्यः-न्या-न्यं, सर्वसाधारणः-शी-शं.—(Free in speech) अव्यन्तकथः-चा-चं, अव्यतथाक् *m.f.n.* (च).—(Free from, exempt) वञ्चितः-ता-तं, विवञ्चितः-ता-तं, मुक्तः-स्ता-स्तं, रहितः-ता-तं, हीनः-ना-नं, शून्यः-न्या-न्यं, विगतः-ता-तं, वीतः-ता-तं or expressed by निर् or अ prefixed; 'free from bias,' मुक्तसङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, सङ्गवञ्चितः-ता-तं, सङ्गहीनः-ना-नं; 'free from desire,' वीतकामः-मा-मं, विगतकामः-मा-मं; 'free from debt,' अनूयः-शा-शं, अनुणी-णिनी-खि (न), अवतीक्ष्णः-शी-शं; 'free from motive,' निष्कारणः-शा-शं; 'free choice,' खेच्छा; 'free course,' प्रसरः.

To FREE, *v.a.* (Set at liberty) मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्ष, c. 10. मोचयति-यितुं), विमुच्, निमुच्, मोक्ष (c. 10. मोक्षयति-यितुं), विनोक्ष, विमुञ्च (c. 6. मुञ्चति-सटु, c. 10. सञ्चयति-यितुं), निमुञ्च in caus. (-तारयति-यितुं), वै (c. 1. जायते, जातुं).—(Free from confinement) वन्धनाद्-मुच्.—(From encumbrance) मुच्, विशुब् in caus. (-शोधयति-यितुं), विमान् or भारम् अपनी (c. 1. -नयति-नेतुं) or विनी or ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or उद्, निर्विघ्नकृ, निष्कारकं-कां-कं कृ, निष्पत्तकृ.—(From doubt) संशयम् अपनी.—(From blame) निर्दोषकृ.—(From taxes) अकरोकृ, निष्करोकृ.

FREE-AGENCY, *s.* खेच्छा, खैरता, स्वातन्त्र्यं, स्वाच्छन्त्यं, स्वतन्त्रता.
FREE-BOOTER, *s.* दस्युः, साहसिकः, प्रसन्नचोरः, परिपन्थी *m.* (न), लुण्ठाकः.
FREE-HOOTING, *s.* अपहारणं, चोरी, चौरत्वं, अन्धाहारः, साहसं.
FREE-BORN, *a.* अदासजः-जा-जं, अदासेयजातिः-ति-ति, अदासीपूजः, उदारयोनिः-नि-नि, उदारजातिः-ति-ति, कुलीनजः-जा-जं.
FREED, *p.p.* or *a.* मुक्तः-स्ता-स्तं, विमुक्तः-स्ता-स्तं, विमोचितः-ता-तं, मोक्षितः-ता-तं, वञ्चितः-ता-तं; 'freed from confinement,' मुक्तवन्धनः-ता-तं or वन्धनमुक्तः-स्ता-स्तं; 'from desire,' विगतकामः-मा-मं, कामातीतः-ता-तं.

FREEDMAN, *s.* मुक्तजनः, दास्यमुक्तः, दास्यमोक्षितः, दास्यान्विमोक्षितः.
FREEDOM, *s.* (Liberty) मुक्ति *f.*, विमुक्ति *f.*, मोक्षः, विमोक्षः-द्यर्थं, विमोचनं, वैमुक्तं, परिमोक्षणं.—(Freedom from slavery) दास्यमुक्ति *f.*, दास्यमोक्षः, अदास्यं, अदासत्वं.—(From confinement) वन्धनमुक्ति *f.*—(From obstacle or restraint) निर्विघ्नता, विमुक्ति *f.*, निर्वन्धनं-शब्दं, निरवरोधता, उच्छृङ्खलता, अव्यन्तित्वं.—(Independence) स्वाधीनता, स्वतन्त्रता, अवशता, स्वातन्त्र्यं, अनधीनता.—(Freedom of will) खेच्छा, स्वाच्छन्त्यं, खैरता.—(Want of decorum) अनय्योदा, अपिनयः, मर्यादातिक्रमः.—(Freedom of a city) स्वाधीनपुराधिकारः, पौरजनधिकारः.—(Exemption from) मुक्ति *f.*, विरहः, रहितं, शून्यता, अभावः, असम्भवः; 'freedom from taxes,' अकरत्वं, निष्करत्वं; 'from war,' युद्धाभावः.

FREE-HEARTED, *a.* उदारचेताः-ता-तः (स्), अगूढभावः-वा-वं.
FREEHOLD, *s.* स्वाधीनभूमिः *f.*, अपराधीनभूमिः *f.*, आत्माधीनक्षेत्रं.
FREEHOLDER, *s.* स्वाधीनभूमिधारी *m.* (न), आत्माधीनभूमिधारी, स्वार्थी-नक्षेत्रपारी.

FREELY, *adv.* (Without restraint) निर्विघ्नं, निर्वन्धनं, निष्पत्तं, निर्वन्धितं, निरवरोधेन, अनिवारितं, असस्वार्थं.—(Voluntarily) कामं, प्रकामं, कामतस्, स्वच्छन्दात्, खेच्छया.—(Copiously) बाहुल्येन, बहुशस्.—(Without persuasion) अयाचितं.—(Gratuitously) मूल्यं विना.
FREE-LIVER, *s.* पद्माशी-शिनी-शि (न), अन्धाहारी-रिणी-रि (न), कुक्षिम्भरि-रि-रि.

FREEMAN, *s.* अदासः, स्वाधीनः, अपराधीनः, अपरवशः, स्वतन्त्रः.
FREEMASON, *s.* परस्परपेक्षार्थं संसर्गिणं जनानां गणायनतः.
FREE-MINDED, *a.* अयाकुलचित्तः-स्ता-स्तं, चिन्ताशून्यमनः-ना-नः (स्).
FREENESS, *s.* (Freedom from restraint) निर्विघ्नता, निर्वन्धनं-शब्दं. निरवरोधता, उच्छृङ्खलत्वं.—(Of speech) वागयतत्वं.—(Frankness, openness) अगूढशीलता, निष्कपटता.—(Liberality) मुक्तहस्तत्वं, त्यागशीलता.

FREE-SPOKEN, *a.* अव्यन्तकथः-चा-चं, अव्यतथाक् *m.f.n.* (च), स्पष्टवाक् *m.f.n.*
FREE-STONE, *s.* गृहनिर्माणे प्रयुक्तः सुखेष्टप्रसारविशेषः.

FREE-THINKER, *s.* नास्तिकः, धर्मादेर् निन्दकः, देवनिन्दकः, धर्मावमानो *m.* (न).

FREE-WILL, *s.* खेच्छा, स्वच्छन्दात्, स्वाच्छन्त्यं, स्वकामः, यदुच्छा.
FREE-WOMAN, *s.* अदासी, स्वाधीना स्त्री, अनधीना, खैरचारिणी.
To FREEZE, *v.n.* अतिशीतलत्वाद् घनीभू or संघतीभू or संहन in pass. (-हन्ते), अतिशीतोदकवत् शीनीभू or इये (c. 1. श्यायते, श्यातुं) or हिमपिण्डान् वन्च् (c. 2. यन्नाति, यन्तुं), हिमपिण्डोभू, शीतोभू, शीनीभू, श्यानीभू, नडोभू.

To FREEZE, *v.a.* अतिशीतलत्वाद् घनीकृ or संघतीकृ or हिमपिण्डरूपेण संहन (c. 2. -हन्ति-न्तुं) or इये in caus. (श्यापयति-यितुं) or श्यानीकृ, शीतोकृ, नड (nom. नडयति-यितुं).

FREIGHT, *s.* (Cargo of a ship) नौकाभाटः, नौभाटः, नौकास्यद्रव्याणि, पोतस्थं भाखंडं, नाविकं, पौतिकं.—(Fare) आतरः, तरपथं, तारिकं, तार्यं, अनुतरं.

To FREIGHT, *v.a.* नौकायां द्रव्याणि निविश in caus. (-वेशयति-यितुं) or आरुह in caus. (-रोपयति-यितुं) or द्रव्यैः पू (c. 10. पूरयति-यितुं).

FREIGHTED, *p.p.* द्रव्यपूरितः-ता-तं, आरोपितभाखंडः-खंड-खंडं or गृहीतभाखंडः.
FREIGHTER, *s.* नौकायां भाखंडनिवेशकः or द्रव्यनिवेशकः, नौकापूरकः.

FRENETIC, *a.* See FRANTIC.
FRENUM, *s.* (In anatomy) सेवनं, सीवनी.

FRENZIED, *a.* उन्मादवान्-वती-वत् (न), विधिभ्रमिन्-स्ता-स्तं.
FRENZY, *s.* उन्मादः, चित्तविभ्रमः, चित्तविभ्रमः, प्रमादं, आवेशः.

FREQUENCY, FREQUENCY, *s.* बहुत्वं-ता, बाहुल्यं, नित्यता-न्यं, अभीक्ष्णता, यौनःपुन्यं, पुनःपुनस्त्वं, अविरतिः *f.*, अविरामः, निरन्तर्यं.

FREQUENT, *a.* नित्यः-ता-तं, नैस्तिकः-की-कं, अभीक्ष्णः-क्ष्णा-क्ष्णं, पुनःपुनर् वर्तमानः-ता-तं, बहुशः or बहुवारं or अनेकशः or मुहुर्मुहुर् पटमानः-ता-तं, सततः-ता-तं, अविरतः-ता-तं.

To FREQUENT, *v.a.* सेव् (c. 1. सेवते-यितुं), निपेव्, नित्यम् आश्रि (c. 1. -श्रयति-ते-यितुं), पुनःपुनः or बहुवारम् अभिगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं) or अभ्यागम्, मुप् (c. 6. जुते, जोषितुं), गाह् (c. 1. गाहते-हितुं).

FREQUENTATIVE, *s.* (Verb in grammar) यङ्लुगन्तः, यङन्तः.

FREQUENTED, *p.p.* सेवितः-ता-तं, निपेवितः-ता-तं, आश्रितः-ता-तं. जुष्टः-ष्टा-ष्टं, आकीर्णः-शी-शं, आचरितः-ता-तं.

FREQUENTING, *s.* सेवनं, निपेवणं, आश्रयणं, मुहुर् अभ्यागमनं, सङ्गतिः *f.*
FREQUENTLY, *adv.* बहुशस्, भूयस्, भूयोभूयः, मुहुस्, मुहुर्मुहुस्, असकृत्, अनेकशस्, बहुवारं, बहुकृत्वस्, अनेककृत्वस्, नित्यं, पुनःपुनर्, वारंवारं.

FRE

अभीष्टं, प्रायस्, प्रायेण, प्रायशस्, वारेण, जगत्, नततं.
Fresco, s. (Coolness) शीतलता.—(Painting) मगदोदकं, मगदोदकचित्रं.
FRESH, a. (New, recent) नवः-वा-वं, अभिनवः-वा-वं, प्रतिनवः-वा-वं, नूतनः-ना-नं, प्रत्ययः-या-यं, मद्यन्तः-न्ता-न्तं, मद्यन्तलीनः-ना-नं, नवीनः-ना-नं, अम्राचीनः-ना-नं.—(Not faded) चम्पानः-ना-नं, विम्पानः-ना-नं, अविक्लः-ला-लं, अजुष्कः-प्ला-प्लं.—(Recently obtained) सद्यःप्राप्तः-प्ता-प्तं.—(Cool) शीतलः-ला-लं.—(Somewhat strong) ईप्सोदणः-हण-हणं, ईप्सवल्गः-ला-लं.—(With unimpaired vigor) अद्यतवीर्यः-र्या-र्यं, अद्यतलतेजः-जा-जां, अद्यानः-न्ता-न्तं, अद्यानः-न्ता-न्तं.—(Fresh colored) नववर्णः-र्या-र्यं, रक्तवर्णः-र्या-र्यं.—(Not salt) अलपटः-ग्ना-यं.—(Full of spirit) सरसः-सा-सं, रमिकः-जा-कं, रनी-रिनी-रिनि (नृ); 'fresh butter' नवनी-नीतं.
To FRESHEN, v. a. नवीकृ, शीतलीकृ, सस्तीकृ, लावत्यं ह (c. 1. हरति, हर्षु).
To FRESHEN, v. n. (Grow brisk) ईप्सोदणीम्, ईप्सोदणीम्, ईप्सवल्गोम्.
FRESH, adv. (Newly) सद्यन्, नवं, अभिनवं, प्रत्ययं.—(Briskly) ईप्सोदणं, ईप्सोदणं, ईप्सवल्गं.—(Coolly) शीतलं; 'freshly heated' सद्यन्तः-प्ता-प्तं.
FRESHMAN, s. नवशिष्यः, नवछात्रः, नूतनशिष्यः, प्रायनकालिकः.
FRESHNESS, s. (Newness) नवता-न्तं, अभिनवत्वं, नूतनता-न्तं, नवीनता, प्रत्ययता.—(Vigor) अद्यानः-जा-जां, वीर्यं, तेजः-जा-जां, अविक्लः-जा-जां, अद्यानः-जा-जां.—(State of not being withered or impaired) अशीयता, अद्यानता, अद्योयता, अद्यतत्वं, अवैकल्यं.—(Freedom from salt) अलावण्यं.—(Briskness) ईप्सोदणता, सपलता.—(Of color) नववर्णः, रक्तवर्णः, अरुणवर्णः.
FRET, s. (Of the sea) समुद्रफोमः, इतस्ततो वीचिप्रलोठनं or उर्मिप्रलोठनं.—(Vexation of mind) आत्मदोहः, आत्मक्रोशः, आत्मपीडा, समनस्तापः, स्वचिन्तयोभः, अशांतिः-जा-जां, उद्वेगः.
To FRET, v. a. (Vex) व्यप् (c. 10. व्यपयति-यितुं), तप् (c. 10. तापयति-यितुं), परितप्, सनप्, चाप् (c. 1. चापते-यितुं), क्रिप् (c. 9. क्रिपयति, क्रेशितुं), धुप् (c. 10. धोभयति-यितुं).—(Chafe) घृप् (c. 1. घर्षति-यितुं), आघृप्, घर्षणेन तप् or धातोकृ or घृणीकृ.
To FRET, v. n. (Be vexed) व्यप् (c. 1. व्यपते-यितुं), तप् in pass. (तप्यते), परितप्, सनप्, जातप्, क्रिप् (c. 4. क्रिपयते, क्रेशितुं), उद्विन् (c. 6. उद्विनते-यितुं), गच् (c. 1. शोचति-यितुं), चर (c. 1. चरति-यितुं), संजृ, दुर्मनस् (nom. दुर्मनायते), आत्मानं तप् (c. 10. तापयति-यितुं), धुप् (c. 4. धुमयति, धोभितुं).—(Wear away by friction) यर्षणेन धि in pass. (धीयते) or परिधायते.
FRETFUL, a. आत्मदोही-हिणी-हि (नृ), शीघ्रकोपी-पिनी-पि (नृ), आत्मतापी-पिनी-पि (नृ), यक्रभावः-वा-वं, दुष्प्रकृतिः-ति-ति, दुर्मनः-ना-नः (नृ).
FRETFULLY, adv. यक्रभावेन, यक्रप्रकृतित्वात्, दुष्प्रकृतित्वात्, समनस्तापं.
FRETFULNESS, s. आत्मदोहः, आत्मक्रोशः, आत्मपीडा, समनस्तापः, स्वचिन्तयोभः, भावयक्रता, प्रकृतिवक्रता, प्रतीपता, सदाप्रतीपत्यं, उद्वेगः, अशांतिः-जा-जां.
FRETTEO, p. p. व्यपितः-ता-तं, क्रिष्टः-ष्टा-ष्टं, सनापितः-ता-तं, पोडितः-ता-तं, चापितः-ता-तं.—(Rubbed) यपितः-ता-तं.
FRETTY, a. व्यत्यस्तेखालकृतः-ता-तं, व्यत्यस्तेखालकेण तष्टः-ष्टा-ष्टं.
FRETWORK or FRET, s. व्यत्यस्तेखालकं तद्यद्यकर्म न (नृ).
FRIABILITY, s. चूर्णयोग्यता, सुचूर्णीयता, भद्रुत्वं, भिदुरता.
FRIABLE, a. सुचूर्णीयः-या-यं, चूर्णयोग्यः-ग्या-ग्यं, भिदुर-रा-रं, भद्रु-रा-रं, सुभेदः-ष्टा-ष्टं, सुखरनीयः-या-यं.

FRI

FRIAR, s. सत्यासी m. (नृ), तपसी m. (नृ), योगी m. (नृ), मुनिः m., चैरागी m. (नृ).
FRIARY, s. मठः, सत्यासिनां मठः, छात्रमः, तपोवनं, विहारः.
FRICASSEE, s. पश्चिमशकादिमांसनिष्कृतं सरसभोजनं or सय्यन्नभोजनं, रसकं, मांसय्यन्नं.
To FRICASSEE, v. a. पश्चिमशकादिमांसं रसादिना सह or य्यन्नादिना सह निष्कृत् (c. 1.-कृयति-यितुं).
FRICTION, s. घर्षणं, चापयः-पंथं, सङ्घर्षः, उद्वर्षणं, अभिघर्षणं, निघर्षणं, उपघर्षणं, परस्परघर्षणं, मर्दनं, अभिमर्दनं, परिमर्दनं, परिमर्शः, आपटनं, विघटनं, उद्वटनं, मार्जनं, परिमार्जनं.
FRIDAY, s. शुक्रवारः, कुलवारः, भृगुवारः, नम्राहस्य पर्ववारः.
FRIED, p. p. भूष्टः-ष्टा-ष्टं, भर्जितः-ता-तं, भष्टः-ष्टा-ष्टं, कन्दुपक्वः-क्षा-क्षं; 'fried meat' चुन्नं, भर्जकं; 'fried grain' लाजाः m. pl., अद्यतं-ताः m. pl., पानाः f. pl., भृष्टवयः.
FRIEND, s. मित्रं, सुहृत् m. (नृ), सखा m. (वि), वन्धुः m., वयस्यः, सिग्धः, ग्रेही m. (नृ), सान्धवः, सहायः, अनुरागी m. (नृ), प्रणयी m. (नृ), सुहृन्मः, हितः, हितकारी m. (नृ), प्रियकृत् m., सन्तः m. (नृ), अनुकूलः, विभावः, कोलिकरः, सङ्गी m. (नृ), आर्यः; 'friend of the same age' सवयाः m. (नृ), वयस्यः; 'female friend' सखी f.; 'an old friend' चिरमित्रं; 'a true friend' सन्मित्रं; 'my friend' सखे voc. c. m., सखि voc. c. f.
To FRIEND, v. a. मित्रं (nom. मित्रायते-यितुं), सखिपूर्तिं कृ or चास्या (c. 1. तिष्ठति-स्यातुं), उपकृ, अनुग्रहं (c. 9. गृह्णाति-ग्रहीतुं).
FRIENDLESS, a. मित्रहीनः-ना-नं, वन्धुहीनः-ना-नं, वयस्यः-न्तुः-न्तु, सान्धवः-वी-वं, असहायः-या-यं, निःसहायः-या-यं, अनापः-पा-पं, अलम्नापः-पा-पं, निराश्रयः-या-यं, पशरयः-खा-खं, निरपलः-सा-सं, धान्यवोभितः-ता-तं.
FRIENDLESSNESS, s. मित्रहीनता, वन्धुहीनता, असहायता, निराश्रयत्वं.
FRIENDLINESS, s. मित्रत्वं, सौदृष्टं, वन्धुता, प्रीतिः-जा-जां, सखित्वं, प्रणयः, प्रेम n. (नृ), प्रियता, अनुरागः, अनुकूलता, उपकारशीलता, हितता, हितेच्छा, हितकाम्या.
FRIENDLY, a. हितः-ता-तं, हितैषी-यिणी-यि (नृ), हितवान्-यती-यत् (नृ), हितकामः-मा-मं, हितप्रेषुः-प्ता-प्ता, सुहितः-ता-तं, मैत्रः-वी-वं, मित्रः-वा-वं, साखेयः-यो-यं, सुहृन्मः-मा-मं, कृतमैत्रः-वा-वं, अनुरागी-गिणी-गि (नृ), प्रणयी-यिनी-यि (नृ), सप्रणयः-या-यं, सेही-हिनी-हि (नृ), सिग्धः-ग्या-ग्यं, सेहशीलः-ला-लं, प्रीतिमान्-मती-मत् (नृ), सानुरागः-गा-गं, प्रियद्वयः-रा-रं, प्रियकृत् m. f. n., हितकरः-रो-रं, अनुकूलः-ला-लं, अनुप्राही-हिणी-हि (नृ), उपकारशीलः-ला-लं, सुहृदयः-या-यं, प्रियतामः-मा-मं; 'friendly-minded' हितपुद्भिः-द्धि-द्धि; 'friendly to all creatures' कृतभूतमैत्रः; 'friendly dispute' प्रीतिकलहः, प्रीतिवादः.
FRIENDLY, adv. मित्रवत्, वन्धुवत्, हितवत्, सिग्धवत्, मित्रत्वात्, प्रियं.
FRIENDSHIP, s. मित्रत्वं-ता, मैत्र्यं, मैत्री, सौदृष्टं, सौहार्दं, सुहृन्ता, सख्यं, सार्व्यं, सखित्वं, वन्धुता, सेहः, प्रणयः, प्रीतिः-जा-जां, प्रेम n. (नृ), प्रियता, साहाय्यं, सहायता, अनुरागः, सान्धवद्वयः; 'to form friendship with another' सन्मित्रं प्रीतिं कृ.
FRIEZE, s. (Coarse cloth) स्त्रुलपट्टं, स्त्रुलशाटकः, चराशिः m.—(In architecture) महाभवनस्य यो दीर्घचतुरस्रो भागः सन्नाभयन् चवलवते स पञ्चमकारेण तथितैर् नानानयनप्रतिमानैर् अलङ्कियते.
FRIGATE, s. युद्धनौका, महायुद्धनौका, पृथुधुनौः-जा-जां.
FRIGHT, s. घ्रांसः, सन्तापः, भयं, साध्वसं, शङ्का, भोतिः-जा-जां, परिकम्पः,

उद्वेगः, आतङ्कः, भीषणं, दरः.

To FRIGHT, FRIGHTEN, *v. a.* भी in caus. (भाययति -यितुं or भीषयति -यितुं), चस् in caus. (वासयति -यितुं), सन्त्स्, विवस्, उचस्, उद्विज् in caus. (-वेजयति -यितुं), कम्प् in caus. (कम्पयति -यितुं), विक्म्प्.

FRIGHTENED, *p. p.* भीतः -ता -तं, वासितः -ता -तं, वस्तः -स्ता -स्तं, सन्तस्तः -स्ता -स्तं, विवस्तः -स्ता -स्तं, भीषितः -ता -तं, भयात्तः -त्ता -तं, भयातुरः -रा -रं, भयाक्रान्तः -न्ता -नं, शङ्कितः -ता -तं, अभिशङ्कितः -न्त -तं, दरितः -ता -तं, ससाध्वसः -सा -सं, चकितः -ता -तं, तर्जितः -ता -तं.

FRIGHTFUL, *a.* दारुणः -णा -णं, भयानकः -को -कं, भयङ्करः -रा -रं, भयावहः -हा -हं, घोरः -रा -रं, भीमः -मा -मं, भैरवः -वी -वं, सुभैरवः -वी -वं, भीरुमयः -यी -यं, रौद्रः -द्री -द्रे, वासकरः -रा -रं, विकटः -टा -टं, उग्रः -या -ग्रं, कराटः -ला -लं, शङ्काजनकः -का -कं, उद्वेजनीयः -या -यं, 'in appearance,' भीमदर्शनः -ना -नं, रौद्रदर्शनः -ना -नं, करालवदनः -ना -नं.

FRIGHTFULLY, *adv.* दारुणं, घोरं, भयानकं, उग्रं, भैरवं, सुभैरवं, रौद्रं.

FRIGHTFULNESS, *s.* दारुणता -त्वं, घोरता -त्वं, दारुण्यं, उग्रता -त्वं, रौद्रता.

FRIGID, *a.* (Cold) शीतलः -ला -लं, शीतः -ता -तं, शिशिरः -रा -रं, हिमः -मा -मं, अनुष्णः -ष्णा -ष्णं, जडः -डा -डं, सुपीमः -मा -मं, (Wanting in affection) निःश्रेहः -हा -हं, श्रेहशून्यः -न्या -न्यं.

FRIGIDITY, *s.* (Coldness) शीतता, शीतलता, शीतं, शैत्यं, हिमं, जडता, जाड्यं, सुपीमः. (Of affection) निःश्रेहता, नैःश्रेयं.

FRIGIDLY, *adv.* शीतलं, शिशिरं, शैत्येन, जाड्येन, जडं, श्रेहं विना.

FRILL, *s.* विरलांशुकमय जर्मिबद् उन्नतानतो यस्त्रालङ्कारः, यस्त्राचलं, अचलः, यस्त्रकोटिः *f.*, कर्म्याकारांशुकमयो यस्त्रालङ्कारः, जर्मिबद्शुकमयो यस्त्रानुबन्धः.

FRINGE, *s.* अचलः, यस्त्राचलः -लं, तरी, तरिः *f.*, वस्तिः *m.*, दशा, शिषिलतनुमयो यस्त्राचलङ्कारः or यस्त्राद्यनुबन्धः.

TO FRINGE, *v. a.* पूषेलाचलेन अलङ्कृतं, शिषिलतनुभिर् यस्त्रादिकोटिम् अलङ्कृतं.

FRIPPERER, *s.* जीर्णवस्त्रव्यापारिकः, चीरवस्त्रव्यापारी *m.* (नं).

FRIPPERY, *s.* (Old clothes) जीर्णवस्त्रं, चीरवस्त्रं, चीराणि *n. pl.*, यस्त्रखण्डाः *m. pl.*, अस्त्रिष्टवस्त्रं. (Useless matter) निरर्थकं, मृषार्थकं, अस्त्रिष्टं.

To FRISK, *v. n.* चित्तप्रहर्षात् क्रीड् (e. 1. क्रीडति -ते -डितुं) or प्रक्रीड् or विक्रीड्, or इतस्ततः झु (e. 1. प्रवते, झेतुं) or नृत् (e. 4. नृत्यति, नर्तितुं) or रम् (e. 1. रमते, रन्तुं) or खेला (nom. खेलायति) or हस्तपादादि सञ्चल in caus. (-चालयति -यितुं).

FRISKER, *s.* चित्तप्रसन्नत्वाद् इतस्ततः प्रवक्ताः or नर्तकः or खेलाकारी *m.* (नं).

FRISKY, *a.* हृष्टः -ष्टा -ष्टं, चित्तप्रहर्षाद् इतस्ततः क्रीडमानः -ना -नं or प्रवन्शीलः -ला -लं, प्रदृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रफुल्लः -ल्ला -ल्लं, आनन्दी -न्दिनी -न्दि (नं), खेलाकारी -रिणी -रि (नं).

FRITH, *s.* समुद्रस्य सङ्कटपथः, सङ्कटं, सम्भेदः, सङ्गमः.

FRITTER, *s.* भृष्टपिष्टकविशेषः, भृष्टाण्यः. (Fragment) खण्डः -खण्डकः, शकलः -लं, विदलं.

To FRITTER, *v. a.* खण्ड् (e. 10. खण्डयति -यितुं), खण्डशः कृ, शकलीकृ; 'fritter away,' अत्यम् अत्यं or खण्डं खण्डं धिम्ना न्यूनीकृ or क्षोणीकृ or क्षि in caus. (क्षययति -यितुं).

FRIVOLITY, FRIVOLOUSNESS, & लघुता, लाघवं, लघुवृत्तित्वं -ता, लघुकर्मकारित्वं, तुच्छवृत्तित्वं, तुच्छता, चपलता, चापलं, चपलवृत्तित्वं, आनर्थक्यं, निरर्थकता.

FRIVOLOUS, *a.* लघुः -घुः -घु, लघुवृत्तिः -त्तिः -त्ति, लघुकर्मी -र्मी -र्मी (नं), चपलः -ला -लं, चपलवृत्तिः -त्तिः -त्ति, तुच्छकर्मि &c., अनर्थकवृत्तिः -त्तिः

-त्ति, निरर्थककर्मकारी -रिणी -रि (नं); 'in mind,' लघुचेताः -ताः -तः (सं).

FRIVOLOUSLY, *adv.* लघु, लाघवेन, लघुवृत्तित्वात्, चपलं, निरर्थकं.

TO FRIZ, FRIZZLE, *v. a.* कुञ्ज् (e. 1. कुञ्जति -ञ्जितुं, e. 10. कुञ्जयति -ञ्जितुं), आकुञ्ज्, व्यावृत् in caus. (-वञ्जयति -यितुं), वन्धुरीकृ, उन्नतानतो कृ.

Fro, *adv.* (To and fro) इतस्ततस्, इतश्चेतस्, अग्रे पश्चात्; 'going to and fro,' गमनागमनं, गतागतं, प्रतिगतागतं, यातायातं.

FROCK, *s.* (Upper garment) उन्नरीयं. (Gown) शाटः -टी -टकाः, स्त्रीकटीवस्त्रं.

FROG, *s.* भेकः, मखडूकः, प्रवः, प्रवगः, प्रवगतिः *m.*, प्रवङ्गमः, दुर्दूरः, चङ्गः, वर्षाभूः *m.*, वर्षाघोषः, वृष्टिभूः *m.*, ददैरीकः, गूढवच्चाः *m.* (सं), अलिमकः, अजिह्वः, शङ्खः, शालूरः, सालूरः; 'female,' भेकी, मखडूकी. (Of a horse's foot) अश्वखुरमध्यं.

FROGGY, *a.* भेकपूर्णः -ष्णी -ष्णी, मखडूकपूर्णः -ष्णी -ष्णी, दादुर्दूरः -री -रं.

FROLIE, *s.* क्रीडा, खेला, विहारः, लीला, क्रीडाकौतुकं, कौतुकं, विलासः, विलासनं, परीहासः, केलिः *m. f.*, छन्दः *n.* (सं); 'of a calf,' आलीढकं.

To FROLIE, *v. n.* क्रीड् (e. 1. क्रीडति -ते -डितुं), प्रक्रीड्, विक्रीड्, सङ्क्रीड्, परिक्रीड्, विलस् (e. 1. -लसति -सितुं), रम् (e. 1. रमते, रन्तुं), विह्व (e. 1. -हरति -हर्तुं), खेला (nom. खेलायति), लल् (e. 1. ललति -लितुं).

FROLIESOME, *a.* विलासी -सिनी -सि (नं), लीलावान् -वती -वत् (नं), क्रीडावान् &c., केलिकः -का -कं, क्रीडापरः -रा -रं, केलिपरः -रा -रं, खेलापरः -रा -रं, उन्नसः -सा -सं, उन्नसितः -ता -तं, समुन्नसितः -ता -तं, विहारो -रिणी -रि (नं), कलाकेलिः -लिः -लि.

From, *prep.* In phrases where it denotes procession, derivation, deliverance, extraction, separation, distance, emission, removal, the reason or motive of any act, and the ground or cause of any thing, it is usually expressed by the abl. case. It is also expressed in some phrases by such words as सकाशात्, मध्यात्, प्रभृति, आरभ्य, or even by the prep. आ with the abl. e. The following are examples; 'coming out from his house,' निःसृत गृहात्; 'from avarice anger arises,' लोभात् क्रोधः प्रभवति; 'even from poison nectar may be taken,' विषाद् अम् अमृतं ग्राहं; 'he delivers me from danger,' चापते मां भयात्; 'Krishna is a hundred kos from Somanāth,' कृष्णः शतं क्रोशः सोमनाथात्; 'he separates the good from the bad,' साधुन् दुष्टेभ्यः पृथक्करोति; 'having discharged an arrow from the bow,' वाणं धनुषः प्रक्षिप्य; 'he rises from his seat,' आसनाद् उत्तिष्ठति; 'from fear of punishment,' दण्डभयात्; 'from unsteadiness of mind,' अनवस्थितचित्तत्वात्; 'from being founded on observation,' प्रत्यक्षमूलत्वात्. The abl. e. is also used to express 'from' in the sense of since; as, 'from childhood,' चात्स्यात् or चात्यतः; 'from the earliest period of the world,' जगदारम्भ-कालात्, but in these cases प्रभृति or आरभ्य or अवधि are often added, or आ may sometimes, but very rarely, be prefixed; as, 'from childhood,' चात्स्यात् प्रभृति, आचात्स्यात्, आवात्यकालात्; 'from birth,' जन्मतः प्रभृति, जन्मत आरभ्य, आजन्मतः, जन्मावधि, 'from the very first glance,' प्रथमदर्शनक्षणत्वात् प्रभृति. The word सकाशात् is used in such phrases as, 'from the presence of the king,' राजसकाशात्; 'an order from the council,' सभासकाशाद् आज्ञा. The word मध्यात् in such phrases as, 'from among the soldiers,' सैन्यमध्यात्. Other

-हि, फलेग्रहिः -हिः -हि, फली -लिनी -लि (न्), फलवान् -वती -वत् (त्), फलशाली -लिनी -लि (न्).

FRUITERER, s. फलविक्रेता m. (न्), फलव्यविक्रयिकः, फलादिविक्रयी m. (न्).

FRUITERY, s. (Fruit collectively) फलत्वं, फलानि n. pl., फलोच्चयः.
—(Fruit-loft) फलस्थानं, फलागारं.

FRUITFUL, a. फली -लिनी -लि (न्), फलवान् -वती -वत् (त्), बहुफलः -ला -ली -लं, फलितः -ता -तं, सफलः -ला -लं, प्रचुरफलः -ला -लं, फलदः -दा -दं -दायी -यिनी -यि (न्), बहुफलदः -दा -दं, फलोत्पादकः -का -कं, फलेग्रहिः -हिः -हि, कृतफलः -ला -लं, फलोपेतः -ता -तं, अचन्यः -न्था -न्थं.—(Prolific) बहुप्रजाः -जा -जं, बहुप्रजावान् -वती -वत् (त्), बहुप्रजायः -ता -तं, प्रजनिष्णुः -ष्णुः -ष्णु.—(Productive of) उत्पादकः -का -कं, जनकः -का -कं, सावकः -विका -कं.

FRUITFULLY, adv. सफलं, बहुफलं, फलवाहुत्वेन, बहुशम्, प्रचुरं.

FRUITFULNESS, s. सामर्थ्यं, सफलता, फलवत्त्वं, फलिता, फलवाहुत्वं, फल-
प्राप्त्यर्थं, फलोत्पादकत्वं.—(Fecundity) प्रजनिष्णुता, बहुप्रजावत्त्वं, बहुप्रजावत्त्वं, स्त्रीतिः f., प्रसवित्वं, सावकत्वं.—(Productiveness) उत्पाद-
कता, जनकता.

FRUITION, s. भोगः, भुक्तिः f., उपभोगः, परिभोगः, फलभोगः, अनुभवः,
आस्वादः -दनं, सुरभोगः, सुखास्वादः.

FRUITIVE, a. फलभोगी -गिनी -गि (न्), उपभोगी &c., परिभोगी -त्री -त्र (क्व).

FRUITLESS, a. निष्फलः -ला -लं, विफलः -ला -लं, अफलः -ला -लं, फलहीनः -ना -नं, फलापेतः -ता -तं, मोघः -या -यं, अनर्थः -चा -धं -चैकः -का -कं, व्यर्थः -चा -धं, निरर्थकः -का -कं, अपार्थः -चा -धं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्ते, निष्प्रयोजनः -ना -नं, चन्यः -न्था -न्थं.

FRUITLESSLY, adv. निष्फलं, विफलं, मोघं, व्यर्थं, वृथा, मुषा.

FRUITLESSNESS, s. निष्फलता, विफलता, वैफल्यं, अफलत्वं, फलहीनता,
व्यर्थता, वैशर्थ्यं, अनर्थकत्वं, मोघता, अनुपयोगः, चन्यत्वं.

FRUIT-TIME, s. फलकालः, फलसमयः, फलावचयकालः, फलसमृद्धकालः.

FRUIT-TREE, s. फलदः, फलप्राही m. (न्), सफलवृक्षः.

FRUITY, a. फलसरासः -सा -सं, फलरसोपेतः -ता -तं, फलोपमः -मा -मं.

FRUMENTACEOUS, a. गोधूमयः -यी -यं, धान्यमयः -यी -यं, शस्यमयः -यो -यं.

FRUMENTY, s. See FRUMENTY.

To FRUSTRATE, v. a. खराद् (c. 10.) खरादयति -यितुं, प्रतिहन् (c. 2.) -हन्ति -न्ति, व्याहन्, विफलीकृ, निष्फलीकृ, मोषीकृ, व्यर्थीकृ, सङ्कल्पं हन् or भञ्ज् (c. 7.) भनक्ति, भङ्गं, वृषा कृ, मुषा कृ, यत्नं or आशां खराद्, भगनाशं -शां -शं कृ, विफलं -लां -लं कृ, तिरोभू in caus. (भावयति -यितुं); 'to be frustrated,' वृषा भू, मुषा भू, तिरोभू.

FRUSTRATE, a. निष्फलः -ला -लं, विफलः -ला -लं, मोघः -या -यं, व्यर्थः -चा -धं, निष्प्रयोजनः -ना -नं, अनिष्पन्नः -न्ना -न्नं.

FRUSTRATED, p. p. खण्डितः -ता -तं, प्रतिहतः -ता -तं, व्याहतः -ता -तं, विफलीकृतः -ता -तं, मोषीकृतः -ता -तं, वृषाभूतः -ता -तं, व्यर्थीकृतः -ता -तं, मनोहतः -ता -तं; 'in one's efforts,' भग्नोद्यमः -मा -मं, खण्डितयत्नः -त्ता -त्तं, व्यर्थयत्नः -त्ता -त्तं, भग्नसङ्कल्पः -त्ता -त्तं; 'in one's expectations,' भगनाशः -शा -शं, हताशः -शा -शं, खण्डिताशंसः -सा -सं, आशाविभिन्नः -न्ना -न्नं, मोघवाञ्छितः -ता -तं, अनधिगतमनोरथः -ता -तं, अकृतार्थः -चा -धं, भ्रष्टसङ्कल्पः -त्ता -त्तं.

FRUSTRATION, s. खरादनं, भङ्गः, विफलीकरणं, निष्फलीकरणं, मोषीकरणं, व्यर्थीकरणं, वृषाकरणं, व्याधातः.—(Of expectation) आशाखरादनं, आशाभङ्गः.—(Of effort) यत्नखरादनं, यत्नव्याधातः, कर्मव्यर्थः.

FRUSTRATIVE, FRUSTRATORY, a. व्यर्थकारी -रिणी -रि (न्), विफलकारी &c., मोघकारी &c., वृषाकारी &c., खरादनकारी &c., पाती -तिनी

-ति (न्), भञ्जकः -का -कं, व्याधातजनकः -का -कं.

FRUITSCENT, a. गुल्मी -स्मिनी -स्मि (न्), सूक्ष्मकारः -री -रं.

FRUITICANT, a. अक्षुरितः -ता -तं, पल्लवितः -ता -तं, पल्लवी -विनी -वि (न्).

FRY, s. (Swarm of fish) मत्स्यसङ्घातः, मत्स्यसङ्घः, द्युद्रमत्स्यसमूहः, द्युद्रासङ्घमत्स्यसङ्घातः, पोताधानं.—(Spawn) जलाशयकः, मोनारुदः.—
(Any thing fried) भृष्टान्नं.

To FRY, v. a. भञ्ज् (c. 6.) भृञ्जति -ते, भृष्टं, भृष्टं, भृञ् (c. 1.) भृञ्जते -जितुं, अक्षरीपे पच् (c. 1.) पचति, पक्वं.

To FRY, v. n. भृञ् in pass. (भृञ्जते), भृष्टः-ष्ट-ष्टं भू, पच् in pass. (पच्यते).

FRYING, s. भृञ्जनं, भृञ्जने or अक्षरीपे पचनं or पाकः.

FRYING-PAN, s. अक्षरीपं, भाट्टः, चूर्णीपं, भृञ्जनं, भृञ्जनयन्त्रं, कटाहः, कन्तुः -न्तुः m. f. n., खेदनी, खड्गिका.

FUCATED, a. चित्रितः -ता -तं, मिश्र. रागान्वितः -ता -तं, कपटरागान्वितः &c.

To FUDDLE, v. a. मद् in caus. (मदयति, मादयति -यितुं) or उन्मद् मद्यदानेन मुह in caus. (मोहयति -यितुं) or मूढीकृ.

To FUDDLE, v. n. मद् (c. 4.) मादति, मदितुं, मत्तीभू, मद्यपानेन मूढीभू.

FUDDLED, p. p. मत्तः -त्ता -तं, मद्यपानेन उन्मत्तः -त्ता -तं or मूढः -ढा -दं, मदोन्मत्तः -त्ता -तं, मूढबुद्धिः -द्धिः -द्धि.

FUDDLER, s. पानरतः, पानप्रसक्तः, मद्यपानासक्तः, पानशीलः.

FUDGE, s. अनर्थकं, आनर्थक्यं, असङ्घट्टं, मृषार्थकं.

FUEL, s. इन्धनं, इध्मं, समित् f. (ध्), समिन्धनं, एधः n. (स्), दाहकाष्टं, चरणिः m. f., दाहं, जलनाथम् अङ्गारकाष्टादि.

To FUEL, v. a. इन्धनं दा, काष्ठादीन् दाहयन्तु in caus. (-स्थापयति -यितुं) or अग्नौ क्षिप् (c. 6.) क्षिपति, क्षेपुं.

FUGACIOUS, a. पलायी -यिनी -यि (न्), प्रपलायी &c., विपलायी &c., पलायनशीलः -ला -लं, पलायमानः -ना -नं, अस्थायी -यिनी -यि (न्).

FUGACIOUSNESS, FUGACITY, s. पलायनशीलता, अस्थायित्वं, चञ्चलत्वं.

FUGITIVE, a. (Apt to flee away) प्रपलायी -यिनी -यि (न्), पलायन-
परायणः -णा -यं.—(Unstable, fleeting) अस्थिरः -रा -रं, अचिरस्थायी -यिनी -यि (न्), चञ्चलः -ला -लं, चपलः -ला -लं, अशाश्वतः -तो -तं, क्षणिकः -की -कं, अनियतः -ता -तं, असुरक्षः -क्षा -धं, वाष्पधर्मकः -का -कं, तरलः -ला -लं.

FUGITIVE, s. पलायी m. (न्), विपलायी m., युद्धयागी m. (न्), सेनायागी m. -यक्ता m. (क्व), युद्धपराङ्मुखः.

FUGITIVENESS, s. आचर्यं, चञ्चलता, अस्थैर्यं, अस्थिरता, चापत्यं, तरलता, अचिरस्थायित्वं.

FULCRUM, s. उपस्तम्भः, आधारः, अवलम्बनं, आलसः, आश्रयः.

To FULFIL, v. a. (Complete) सम्पू in caus. (-पूरयति -यितुं), पू, समभिपू, सम्पूर्णकृ, सम्पद् in caus. (-पादयति -यितुं), निष्पद्, समाप् in caus. (-सापयति -यितुं).—(Accomplish, carry into effect)

साप् (c. 10.) सापयति -यितुं, संसाप्, निर्वह् in caus. (-वाहयति -यितुं), सफलं -लां -लं कृ, सफलीकृ, तीर्त् (c. 10.) तीरयति -यितुं; 'to fulfil a promise,' प्रतिज्ञां शुप् (c. 10.) शोषयति -यितुं or अपवृत् (c. 10.)

-वर्जयति -यितुं or तृ (c. 1.) तरति, तरितुं -रीतुं, तर्तुं; 'is fulfilled,' सिध्यति.

FULFILLED, p. p. सम्पूर्णः -यां -यं, पूर्णीभूतः -ता -तं, सम्पन्नः -न्ना -न्नं, निष्पन्नः -न्ना -न्नं, सिद्धः -द्धा -द्धं, साधितः -ता -तं, कृताधीभूतः -ता -तं, निर्वृत्तः -न्ना -न्नं; 'one whose wishes are fulfilled,' पूर्णकामः -मा -मं, कृतार्थः -चा -धं.

FULFILLER, s. पूरकः, पूरयिता m. (न्), सम्पूरकः, परिपूरकः, सम्पादकः, साधकः.

FULFILLING, part. पूरयन् -यन्ती -यत् (त्), पूरणः -णा -णी -यं, सम्पादकः

- का -कं, निष्पादनः -ना -नं, मनापकः -दा -दं; 'fulfilling the desires,' कानपूर्व -रा -रं.
- FULFILMENT, *s.* पूर्णता, साधनं, निधिः *f.*, संनिधिः *f.*, नानाभिः *f.*, निष्पत्तिः *f.*, सम्पूरिता, परिपूर्णता; 'of one's wishes,' इच्छापूर्वता, कानां निधिः *f.*, साध्यनिधिः *f.*, इच्छानम्यता *f.*, कृतार्थता.
- FULGENT, *a.* दीप्तिमान् -मती -मत् (त्), द्युतिमान् &c., प्रभावान् &c., द्योती -तिनी -ति (न्), उज्ज्वलः -ला -लं, जलितेननः -नी -नं.
- FULGINOUS, *a.* कज्जलमयः -यी -यं, धूमः -दा -दं, न्यूनः -ना -नं.
- FULL, *a.* (Replete) पूर्णः -खा -खं, सम्पूर्णः -खा -खं, परिपूर्णः -खा -खं, पूरितः -ता -तं, आकीर्णः -खा -खं, सद्गीर्णः -खा -खं, सद्गुलः -ला -लं, व्याप्तः -ता -तं, जादयः -दा -दं, संवलितः -ता -तं, सम्भूतः -ता -तं, मयः -यी -यं in comp.; 'a jar full of ghee,' घृतपूर्णः पटः; 'full of nectar,' जम्भूतमयः -यी -यं.—(Complete, entire) सकलः -ला -लं, निखिलः -ला -लं, कृत्वः -न्दा -न्दं, समग्रः -या -यं, जगोपः -या -यं, अविकलः -ला -लं, अखण्डः -दा -दं, चान्तः -ना -नं, तिष्ठः -दा -दं; 'full two years old,' पूर्णद्विवर्षः -यौ -यौ.—(Mature) पक्वः -क्षा -क्षं, परिपक्वः -क्षा -क्षं, परिणतः -ता -तं, सन्त्यक्तः -ना -नं.—(As the moon) पूर्णः -खा -खं, प्रौढः -दा -दं, कठोरः -रा -रं; 'at full length,' विसृष्टः, सुविसृष्टः.
- FULL, *s.* पूर्णता -त्वं, सम्पूर्णता, पूर्तिः *f.*, साकल्यं; 'to the full,' सर्वतः.
- FULL, *adv.* सर्वथा, साकल्येन, जगोपतः, जगोपेयः, कृत्वग्रस्.
- To FULL, *v. a.* वस्तुं येषमप्यन्तेषु पतनीकृ or स्फूर्णकृ or संहत्य निखिलं (c. 3. -खेनेति -खेने) or प्रखलं (c. 10. -वालपति -यितुं) or सन्मृज् (c. 2. -माष्टि -युं).
- FULL-BLOWN, *a.* फुल्लः -झा -झं, डफुल्लः -झा -झं, प्रफुल्लः -झा -झं, स्फुटितः -ता -तं, प्रस्फुटः -दा -दं, विकचः -चा -चं, विकनितः -ता -तं.
- FULL-BODIED, *a.* स्फूलशरीरः -रा -रं, प्रौढकायः -या -यं, पुष्टाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं.
- FULL-BOSOMED, *a.* पीनस्तनः -ना -नं, सनाभोगवान् -वती -वत् (त्), पीनकुचकुन्दलः -ला -लं.
- FULL-BOTTOMED, *a.* स्फूलाधोभागः -गा -गं, वृहदधोभागः -गा -गं.
- FULL-EYED, *a.* फुल्लनयनः -ना -नं, फुल्ललोचनः -ना -नं.
- FULL-FED, *a.* पुष्टाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, दृष्टपुष्टः -ष्टा -ष्टं, परिपूतः -ता -तं.
- FULL-GROWN, *a.* प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, प्रौढः -दा -दं, दृष्टितः -ता -तं, प्रदृष्टः -दा -दं, वृद्धतः -ता -तं, गतशैशवः -या -यं, पूर्णवृद्धिः -द्धिः -द्धि, कठोरः -रा -रं.
- FULL-GROWTH, *s.* प्रवृद्धिः *f.* -द्धता, प्रौढिः *f.*, प्रौढता, पूर्णवृद्धिः *f.*
- FULL-LADEN, *a.* सुभारवान् -वती -वत् (त्), पूर्णगर्भः -र्भा -र्भं.
- FULL-MOON, *s.* पूर्णन्दुः *m.*, सकलेन्दुः *m.*, पूर्णिमा, राका, कठोरचन्द्रः, अस्रवदकलः; 'day of full moon,' पीर्यमासो, पूर्णिमा, पीर्यिना.
- FULLER, *s.* रजकः, वस्त्रनिर्णेजकः, वस्त्रधायकः, चैलधायः, जस्त्रमार्जकः.
- FULLER'S-EARTH, *s.* रजकादिभिर् वस्त्रमार्जने प्रयुक्तो मृत्तिकाविशेषः.
- FULLER'S-THISTLE, *s.* रजकादिभिर् वस्त्रपरिष्कारणे प्रयुक्तो बहुतीक्ष्णगुणवान् सुस्पन्दः.
- FULLERY, *s.* वस्त्रनिर्णेजनस्यानं, वस्त्रधायनगृहं, वस्त्रमार्जनशाला.
- FULLING-MILL, *s.* वस्त्रनिर्णेजने प्रयुक्तं येषमप्यन्तः, वस्त्रमार्जनयन्त्रं.
- FULLY, *adv.* सर्वतः, सर्वशः, जगोपतः, जगोपेयः, निःशेषेण, निरवशेषं -पतम, कृत्वग्रस्, सम्पूज्, साकल्येन, सखिलेन, अस्रवदतः, सम्पूर्णं, सग्रन्थं; 'at full length,' विसृष्टः -रशस्, सुविसृष्टः.
- FULMINANT, *a.* स्फूर्जन् -ज्जनी -ज्जत् (त्), स्फूर्जवान् -वती -वत् (त्), वज्रनिर्घोषकारी -रिणी -रि (न्), सन्नितकारी &c.
- To FULMINATE, *v. n.* स्फूर्ज् (c. 1. स्फूर्जति -जितुं), सत् (c. 1. सन्नति

- निर्णु), वज्रनिर्घोषवत् or वज्रनिर्घोषवत् शब्दं कृ.—(Issue threatening as if with the force of thunder) वज्रनिर्घोषेण इव भर्त्सनानि उद्गारं (c. 10. -इत्यति -यितुं).
- FULMINATION, *s.* स्फूर्जनं, नेपनिर्घोषः, वज्रनिर्घोषेण इव आक्रोशनं.
- FULNESS, *s.* पूर्णता -त्वं, सम्पूर्णता, परिपूर्णता -त्वं, पूर्तिः *f.*, आपूर्तिः *f.*, आकीर्णता, सद्गीर्णता, व्याप्तिः *f.*, सम्भारः.—(Satiety) परिपूर्णता, 'सीहितं'—(Perfection) सिद्धिः *f.*, संसिद्धिः *f.*, प्रौढिः *f.*, सम्पन्नता, सम्पद् *f.*—(Maturity) परिणामः, परिणतिः *f.*, परिपाकः.—(Plenty) बाहुल्यं, प्राचुर्यं; 'fulness of consequences,' फलपाकः.
- FULSOME, *a.* वीभत्सजनकः -का -कं, विरसः -सा -सं, अरुचिरः -रा -रं, घृणानकः -का -कं, दुस्तिष्ठः -ता -तं, गर्भः -हो -हं, वैराग्यकृत् *m. f. n.*
- FULSOMELY, *adv.* विरसे, अरुचिरे, दुस्तिष्ठं, यथा वीभत्सः or घृणा जायते तथा.
- FULSOMENESS, *s.* विरसता, वैरस्यं, कुत्सितत्वं, गर्भता, अरुचिरता.
- To FUMBLE, *v. a. and n.* परामृज् (c. 6. -मृजति -चष्टुं), परिमृज्, चद्वधप्रकारेण कर्म कृ or विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), समालम् (c. 1. -लभते -लभुं).
- FUMBLER, *s.* चद्वधप्रकारेण परिमृज्कारो *m. (न्)* or कर्मविधायी *m. (न्)*.
- FUMBLING, *s.* चद्वधपरिमृज्, तनःप्रवेशः, चद्वधप्रकारेण कर्मकरणं.
- FUMBLINGLY, *adv.* चद्वधपरिमृज्, चद्वधं, अपटु, अनामं, अधिमं.
- FUME, *s.* (Smoke, vapor) धूमः -मिका, धूपः -पिका, वाष्पः.—(Exhalation) धूमोद्गारः, धूमोद्गतिः *f.*—(Rage) कोपः, क्रोधः, संरम्भः.
- To FUME, *v. n.* (Smoke) धूम (nom. धूमायते -ति), घृष (nom. धूपायति -ते), धूमोद्गारं कृ.—(Be angry) क्रुष् (c. 4. क्रुष्यति, क्रोडुं), कुप् (c. 4. क्रुष्यति, कोपितुं), संरम्भः -म्भा -भं भू.
- To FUME, *v. a.* धूम (nom. धूमयति -यितुं), घृष (nom. धूपायति, धूपयति -यितुं), धूष (nom. धूषयति -यितुं), वाष् (c. 10. वासयति -यितुं), अनुवाष्, अधिवाष्.
- FUMID, *a.* सधूमः -मा -मं, धूमः -दा -दं, धीमोयः -यी -यं.
- To FUMIGATE, *v. a.* धूप (nom. धूपायति or धूपयति -यितुं), धूम (nom. धूमयति -यितुं), वाष् (c. 10. वासयति -यितुं), अनुवाष्, धूमव्याप्तं-तां-मं कृ.
- FUMIGATED, *p. p.* धूपितः -ता -तं, धूपायितः -ता -तं, अधधूपितः -ता -तं, वासितः -ता -तं, अनुवासितः -ता -तं, धूमव्याप्तः -मा -मं.
- FUMIGATION, *s.* वासनं, अनुवासनं, अधिवासनं, सधूमोकरणं, धूमव्याप्यकरणं.
- FUMING, *part.* धूमायमानः -ना -नं.—(Angry) क्रुष्यन् -ध्यन्ती -ध्यत् (त्).
- FUMINGLY, *adv.* सक्रोधं, सक्रोधं, सरोपं, संरम्भा, संरम्भवत्.
- FUMITORY, *s.* धुद्रुष्यस्तपकविशिष्टं ज्योतिषप्रभेदः.
- FUMOUS, FUMY, *a.* धूममयः -यी -यं, सधूमः -मा -मं, सधूपः -पा -पं.
- FUN, *s.* परिहासः -स्यं, परीहासः, खेला, क्रीडा, क्रीतुकं, क्रीडाक्रीतुकं, कर्म *n. (न्)*, खेलः *m. f.*, प्रहसनं, हासिका, वल्लसता, मुदा; 'in fun,' परिहास्येन.
- FUNAMBULIST, *s.* रञ्जुचारी *m. (न्)*, रञ्जुनर्तकः, रञ्जुनृत्यकारी *m. (न्)*, प्रवकः.
- FUNCTION, *s.* (Performance) करणं, निर्वाहः, अनुष्ठानं, आचरणं.—(Office, employment) कर्म *n. (न्)*, कार्यं, कृतं, क्रिया, व्यापारः, व्यवसायः, व्यवहारः, वृत्तिः *f.*, प्रवृत्तिः *f.*, वृत्तं, नियोगः, पदं, अधिकाटः.—(Duty, property) धर्मः, गुणः, व्रतं.—(Faculty) इन्द्रियं, कर्मेन्द्रियं, शक्तिः *f.*
- FUNCTIONAL, *a.* ऐन्द्रियिकः -को -कं, शक्तिसम्बन्धीयः -या -यं.
- FUNCTIONARY, *s.* नियोगी *m. (न्)*, नियुक्तः, अधिकाारी *m. (न्)*, अधि कारयान *m. (न्)*, कर्मकारी *m. (न्)*, कर्मकरः, कर्मनिर्वाहकः.
- FUND, *s.* (Stock) सन्धयः, सन्धितं, पुद्गलः, समुदायः, सद्गुहः, सम्भारः, संयोगः, सन्निपातः, सन्नयः, चायः, निचयः, संहारः, समाहारः, समवायः, कोपः,

संस्थिति: *f.*, संस्थानं.—(Capital) मूलधनं, नौवि: -वी *f.*, परिष्कृतं, परिष्कृतं.—(Money lent to government and bearing interest) राजकोषे निधिं सवृद्धिकं धनं.

To FUND, v. a. संचितं कृ, पुञ्जं कृ, मूलधनं संचि (c. 5. -चिनोति -चेत्ते).

FUND-HOLDER, s. राजधनार्थी *m.* (नृ), राजकोषे सवृद्धिकधननिक्षेपा *m.* (मृ).

FUNDAMENT, s. गुदं, पायु: *m.* मैत्र: अपानं, अपानद्वारं, मार्ग: , नलद्वारं, सीमं, गुहं, शकृद्देश: , अधोर्ध्वं, अधोभाग: , अधोदेश: , अधोवश: .

FUNDAMENTAL, a. मौल: -ली -लं, मूलिक: -की -कं, मूली -लिनी -लि (नृ), सावयक: -की -कं, गुर्वर्ष: -र्षा -र्षं, प्रधानार्थ: -र्षा -र्षं, पारमाधिक: -की -कं, सार: -रा -रं, वास्तव: -वी -वं.

FUNDAMENTAL, s. (Principle) तत्त्वं, मूलतत्त्वं, गुरुतत्त्वं, सार: , मूलं, परमार्थ: , प्रधानं, प्रधानतत्त्वं.

FUNDAMENTALLY, adv. मूलतस्, वस्तुतस्, सारतस्, प्रधानतस्, तत्त्वतस्.

FUNERAL, s. अन्त्येष्टि: *f.*, अन्त्येष्टिक्रिया, प्रेतकर्म *n.* (नृ), प्रेतकार्यं, प्रेतकर्म, और्ध्वदेहिका -कं, और्ध्वदेहिकक्रिया, अन्त्यकर्म *n.* (नृ), अन्त्यकर्म *n.*, शवकर्म *n.*, मृतशरीरसत्कर्म *n.* उत्तरक्रिया, अन्त्यसत्क्रिया, सत्क्रिया, प्रेतनि-हृत्, शवानुगमनं, श्मशानयापनं, श्मशाने स्थापनकर्म *n.* (नृ), ग्राह्य-दिकर्म, शवदाहादि कर्म *n.*

FUNERAL, a. और्ध्वदेहिक: -की -कं, आन्तकर्मिक: -की -कं, अन्त्येष्टिसम्बन्धी -न्विज्जी -न्वि (नृ); 'funeral rite,' ग्राह्यं, प्रेतकर्म *n.* (नृ), अन्त्येष्टि: *f.*, कदोदकं; 'funeral fire,' चित्ताग्नि: *m.*, श्मशानाग्नि: *m.*; 'funeral hymn,' यमगाथा.

FUNERAL-PILE, s. चिता, चिति: *f.* -ती, चित्वा, श्मशानाग्नि: *m.*

FUNERAL, s. अन्त्येष्टियोग्य: -ग्या -ग्यं, शोकसूचक: -का -कं, विलापी -पिनी -पि (नृ), श्मशानिक: -की -कं, निरानन्द: -न्दा -दं.

FUNGUS, a. चत्रारूपेण or गोमयच्छत्रं रोही -हिणी -हि (नृ), चत्राकोपम: -मा -मं, चत्राकसभाव: -वा -वं, चत्रकगुणविशिष्ट: -ष्टा -ष्टं.

FUNGUS, s. गोमयच्छत्रं, चिद्गच्छत्रं, चिद्गच्छं, गोमयजं, छत्रं -त्रा, छत्राकं, छत्रकं, शिलीन्ध्रं -न्ध्रकं, उच्छिलीन्ध्रं -न्ध्रकं, अतिच्छत्र: -चक्र: , कर्जुर्ध्वं.

FUNICLE, s. रज्जुका: , धुद्रज्जु: *m. f.*, धुद्रगुण: , सूचं, तन्तु: *m.*

FUNK, s. अतिभयात् कृतो दुर्गन्ध: or कुत्सितगन्ध: or पूतिगन्ध: , पूति: *f.*

To FUNK, v. n. अतिभयात् दुर्गन्धं कृ or कुत्सितगन्धं कृ.

FUNNEL, s. (For smoke) धूमपय: , धूममार्ग: , धूमद्वार:—(Tube, pipe)

सूच्याकारा नाली, प्रणाली -लिका, नाडि: *f.* -डी, सुपिरनालि: *f.*

FUNNY, a. (Droll) हास्य: -स्या -स्यं, उपहास्य: -स्या -स्यं, हासकर: -री -रं, रसिक: -का -कं, सरस: -सा -सं, चितोदी -दिनी -दि (नृ), कौतुकी -किनी कि (नृ), अपरूप: -पा -पं.

FUNNY, s. (Light boat) लघुनौकाविशेष: .

FUR, s. लोम *n.* (नृ), पशुलोम *n.* (नृ), रोम *n.* (नृ), अङ्गूरुहं, तनुरुहं, तनुजं, पद्मादेर् लोमशचर्म *n.* (नृ), लोमवचर्म *n.*—(On the tongue) कुलुकं, कुल्वकं, जिह्वामलं.

FUR, a. पशुलोममय: -यी -यं, लोमनिर्मित: -ता -तं.

To FUR, v. a. लोमावृतं -तां -तं कृ, वस्त्रं लोमान्वितं or लोमोपेतं कृ.

FURBELOW, s. जम्ब्याकारांशुकमयो वस्त्राच्छल: or वस्त्रसम्बन्धी अलङ्कार: , स्त्रीवस्त्रपरित: स्मृतम् जम्ब्याकारम् अधिकांशुकं.

To FURBISH, v. a. तिज् (c. 10 तेजयति -यितुं), निष्टप (c. 10 निष्टापयति -यितुं, री. तप), मृज् (c. 2. माष्टि -ष्टुं), कान्तिं दा, धाव् (c. 10. धावयति -यितुं), परिष्कृ.

FURBISHED, p. p. तेजित: -ता -तं, सुनिष्ठम: -मा -मं, माजित: -ता -तं, मृष्ट: -ष्टा -ष्टं, प्रमृष्ट: -ष्टा -ष्टं, निर्धीत: -ता -तं, पीत: -ता -तं, परिष्कृत: -ता -तं.

FURBISHER, s. तेजक: , मार्जनकृत्, सम्मार्जनक: , धावक: , निष्ठेयक: ,

कान्तिदायक:—(Of weapons) अस्त्रमार्जन: , असिधाव: .

FURBISHING, s. तेजनं, मार्जनं, माष्टि: *f.*, धावनं, परिष्कार: .

FURCATED, a. द्वय: -या -यं, अग्रद्वयविशिष्ट: -ष्टा -ष्टं, वज्र: -ज्रा -जं.

FURIOUS, a. (Mad) उन्मत्त: -त्ता -तं, उन्माद: -दा -दं, मदोक्त: -टा -टं, उन्मादसंख्य: -ख्या -खं, मदोदय: -या -यं, मत्त: -त्ता -तं, समद: -दा -दं, उन्मत्त: -टा -टं.—(Violent) उग्र: -या -यं, साहसिक: -की -कं, प्रवल: -ला -लं, महावेगवान् -वती -वत् (नृ), उच्चरद: -रद -रं.—(With rage) कोपाकुल: -ला -लं, क्रोधाकुल: -ला -लं, संख्य: -ख्या -खं, संख्यी -ख्यीणी -म्भि (नृ), रोषण: -णा -णं, रोषवेगाकुल: -ला -लं.

FURIOUSLY, adv. उग्रं, उन्मत्तवत्, संख्येण, कोपाकुलवत्, महावेगेन.

FURIOUSNESS, s. उन्मत्तता, उग्रता, संख्यत्वं, संख्य: , कोपाकुलत्वं.

To FURL, v. a. नौकावसनं or वातवसनं सम्पुटीकृ or संवेष्ट् (c. 10. वेष्टयति -यितुं) or संष्ट् (c. 1. हरति -हर्तुं) or संवृ (c. 1. वरति, c. 5. वृणोति -वरितुं -रीतुं).

FURLED, p. p. संवृत: -ता -तं, सम्पुटीकृत: -ता -तं, संवेष्टित: -ता -तं.

FURLONG, s. नव: , किष्कुचतु:शतं, अष्टत्रोशस्य अष्टमभाग: .

FURLOUGH, s. निरूपितकालं यावत् कर्मत्यागानुज्ञा or कर्मविरामानुज्ञा or कर्मनिवृत्ति: *f.*, or कर्मावकाश: or अवकाश: or कर्मावसर: .

FURMENTY, s. दुग्धेन सह क्षपितं गोभूतपान्यादि भोजनं

FURNACE, s. उष्मानं, उद्धानं, उद्धारं, चुष्टि: *f.* -त्री, अश्मनं, अश्मनं, अन्निका, अन्निका, अधिग्रयणी, अग्निकुण्डं, वह्निकुण्डं, भीरुन्म: , मुपा; 'a portable furnace,' अङ्गारपात्रिका, अङ्गारशकटी, हसनी, हसनी.

To FURNISH, v. a. (Supply with all things necessary) सङ्गीपकरणे: समायुज् (c. 10. योजयति -यितुं) or संयुज् or युज्, सङ्गीसोपकारद्रव्याणि उपकृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं) or परिकृप् or सम्प्रकृप् or उपस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं) or उपपद् in caus. (-पादयति -यितुं) or सम्भू (c. 1. भरति -भर्तुं) or पुरस्कृ or प्रस्तुतकृ or विधा (c. 3. दधाति -धातुं), द्रव्यसम्भारं कृ, उपकरणसम्भारं कृ, 'furnish with arms,' सज्जै: or सज्जै: सज्जीकृ, सज्ज (c. 4. नसजति -नज्जुं).—(Equip) सज्जीकृ, सज्ज (c. 1. सज्जति -ज्जितुं), ससज्जं -ज्जां -ज्जं कृ.

FURNISHED, p. p. युक्त: -क्ता -क्तं, संयुक्त: -क्ता -क्तं, समायुक्त: -क्ता -क्तं, समन्वित: -ता -तं, अन्वित: -ता -तं, उपेत: -ता -तं, उपकृत: -प्ता -प्तं, परिकृत: -प्ता -प्तं, सम्प्रकृत: -प्ता -प्तं, संहित: -ता -तं, सम्भूत: -ता -तं.—(With necessities) सोपकारद्रव्ययुक्त: -क्ता -क्तं, सोपकार: -रा -रं, सोपकरण: -णा -णं, सोपस्कर: -रा -रं; 'a furnished house,' उपस्करादियुक्तं गृहं, सोपस्करगृहं.—(Equipped) सज्जीकृत: -ता -तं.

FURNITURE, s. उपकरणं, उपस्करं, परिच्छद: , पारिणाशं, घरीभासं. सामग्र्यं -ग्री, सम्भार: , सज्जा; 'household furniture,' गृहोपस्कर: . गृहपारिणाशं.—(Appendages) अनुवन्धा: *m. pl.*

FURRED, p. p. or *a.* लोमावृत: -ता -तं, लोमयान् -वती -वत् (नृ), लोमान्वित: -ता -तं; 'as the tongue,' मलयान् -वती -वत् (नृ), समल: -ला -लं.

FURRIER, s. पशुलोमविक्रेता *m.* (नृ), लोमक्रयविक्रयिक: , लोमव्यवसायी *m.* (नृ).

FURROW, s. (Made by a plough) सीता, हलि: *m.*, लाङ्गलपद्मति: *f.*, हलरेखा, वृहदलं, लेखा.—(Groove) गुप्तिरं, रेखा.—(Wrinkle) रेखा, वदनेरेखा, बहुरेखा: *pl.*

To FURROW, v. a. सीतां कृ, विलेखनं कृ, लाङ्गलेन पद्मतिं कृ or लेखं कृ or भूमौ रेखा: कृ, हल् (c. 1. हलति -लितुं), भूमिं कृप् (c. 1. कर्पति. कृप्ते).

FURROWED, p. p. सीत: -त्या -स्यं, रेखाचिह्नित: -ता -तं, रेखान्वित: -ता -तं.

FURRY, a. लोमश: -शा -शं, लोमयान् -वती -वत् (नृ), लोममय: -यी -यं.

FURTHER, a. (More distant) दूरतर: -रा -रं, विदूरतर: -रा -रं, दूरीयान्

-यसी -या (स्), अधिकदूरस्थः -स्या -स्यं.—(Additional) अधिकः -का -कं, अधिकतर -रा -रं, अपर -रा -रं, पर -रा -रं. See FARTHER.

FURTHER, *adv.* दूरतरं, विदूरतरं, अधिकदूरे, चपरे, चपतरं, चपतरम्, पुरतन्, ऊर्ध्वं; 'further and further,' उत्तरोत्तरं, अधिकधिकं; 'move off a little further,' स्तोकम् चतारं or किञ्चिद् अपरतोऽपसर.—(More-over) अपरं, अपरम्, अधिकन्तु, किञ्च, अन्यत्र.

To FURTHER, *a.* उपकृ, पुरस्कृ, साहाय्यं कृ, प्रवृत् (c. 10. -वर्धयति -यितुं), प्रवृत् (c. 10. -वर्धयति -यितुं), संवृत्, प्रसृत् (c. 10. -योनयति -यितुं), अनुग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), उपग्रह, त्वर (c. 10. -त्वरयति -यितुं), उपकारं कृ, पक्षपातं कृ.

FURTHERANCE, *s.* उपकारः -रिता, उपकरणं, साहाय्यं, वर्धनं, प्रवर्धनं, वृद्धिः *f.*, संवर्धना, उपग्रहः, अनुग्रहः, सङ्ग्रहः, प्रवर्धनं, पक्षपातः.

FURTHERED, *p. p.* प्रवर्धितः -ता -तं, संवर्धितः -ता -तं, प्रवर्धितः -ता -तं, कृतसाहाय्यः -या -यं, उपकृतः -ता -तं, कृतोपकार -रा -रं.

FURTHERER, *s.* उपकारी *m.* (न्), उपकारकः, साहाय्यकर्ता *m.* (द्रु), प्रवर्धकः, प्रवर्धकः, संवर्धनकारी *m.*, उत्तरसाधकः, प्रयोजकः.

FURTHERMORE, *s.* अपरम्, अपरं, अपरन्तु, परन्तु, अधिकन्तु, अन्यत्र, अपिच, किञ्च.

FURTHEST, FURTHERMOST, *a.* दूरतमः -मा -मं, विदूरतमः -मा -मं, दक्षिणः -धा -धं, सुदूरः -रा -रं, चत्वनदूरः -रा -रं, चतिदूरस्थः -स्या -स्यं.

FURTHST, *adv.* दूरतमं, विदूरतमं, सुदूरं, चत्वनदूरं, दक्षिणं.

FURTYE, *a.* चीरदुतः -ता -तं, चलेन दूतः -ता -तं or गृहीतः -ता -तं, चीर्येण चपदुतः -ता -तं, मृषितः -ता -तं.

FURTIVELY, *adv.* चलेन, निभूतं, सुनिभूतं, रहसि, उपांशु, चीरयत्.

FURUNCLE, *s.* व्रणः -यं, नालीव्रणः, स्फोटः -टकः, विस्फोटः, गडः.

FURY, *s.* (Madness) उन्मादः. उन्मादता, प्रमादं, मदोन्मादं, मदोदग्रता. —(Rage) संरम्भः, संरम्भता, उग्रता -तं, क्रोधः, क्रोधाः, चीरन्मादं, चरदता, उग्रदता.—(Impetuous motion) चत्वनवेगः, महावेगः, जापातः.—(Goddess of vengeance) चरदा -रदी, दुर्गा.—(Furious woman) चरदी.

FURZE, *s.* प्रचुरकण्टकः पीतपुष्पः सदाहरितवर्णो गुल्मभेदः.

FURZY, *a.* पूष्णीकुल्लावृतः -ता -तं, सकण्डकसप्तपूरः -या -यं.

FUSCATION, *s.* तिमिरीकरणं, तिमिरं, कलुषीकरणं, चम्पकारकरणं.

FUSCIOUS, *a.* जाकृष्णः -या -यं, श्यामः -मा -मं, कपिशवर्णः -रं -रं.

To FUSE, *v. a.* विली in caus. (-लापयति -लापयति -यितुं), विद्रु in caus. (-द्रापयति -यितुं), द्रुषीकृ, गल् in caus. (गालयति -यितुं), गलितीकृ, जलसान्कृ, चाद्रोीकृ, विलीनीकृ.

To FUSE, *v. n.* विली (c. 4. -लीयते -लेतुं), प्रविली, प्रली, द्रु (c. 1. -द्रुयति, -द्रोतुं), विद्रु, गल् (c. 1. गलति -लितुं), पिगल्, द्रुषीकृ, विलीनीकृ, जलसान्कृ, धर् (c. 1. धरति -रितुं).

FUSED, *p. p.* दूतः -ता -तं, विद्रुतः -ता -तं, विद्रापितः -ता -तं, विलीनः -ना -नं, लीनः -ना -नं, विलीनः -ना -नं, द्रुषीकृतः -ता -तं, द्रुषीभूतः -ता -तं, गलितः -ता -तं, गालितः -ता -तं, परिगलितः -ता -तं, तमः -मा -मं.

FUSEE, *s.* (Of a watch) पटीमध्यवर्ती सूची यत्परितः शुद्धलम् चापेक्षितं तिष्ठति.—(Small firelock) सुद्रुपरिमाणं सुदनाडी or चाग्नेयनाडिः *f.*

FUSIBILITY, *s.* द्राप्यत्वं -ता, विद्राप्यता, द्रुयत्वं, गलनीयता, विलयनीयता.

FUSIBLE, *a.* द्राप्यः -या -यं, विद्राप्यः -या -यं, विलयनीयः -या -यं, गलनीयः -या -यं, द्रुषणीयः -या -यं, सुविलयः -या -यं, धरणीयः -या -यं, धरभाषः -या -यं, वाप्यः -या -यं, विलयनशीलः -ला -लं.

FUSIL, *s.* सुद्रुपरिमाणं लघुसुदनाडी or चाग्नेयनाडिः *f.*

FUSILE, *a.* पूष्णीकुल्लावर्तरी or पूष्णीकुल्लावर्तृ सेवः or योद्धा *m.* (यु).

FUSING, *part.* द्रुपमाणः -या -यं, गाली -लिनी -लि (न्).

FUSION, *s.* द्रापः, द्रुयत्वं, विलयनं, विलयः, विद्रापः, गलनं, गालनं, लयः -यं, गलितत्वं, प्रतीपापः, द्रुषीकरणं, विलीनता.

FUSS, *s.* सम्भ्रमः, व्यग्रता, चाकुलत्वं, वेद्व्यं, व्यस्तता, तुमुलं, कोलाहलः.

FUSSY, *a.* सम्भ्रमशीलः -ला -लं, व्यग्रशीलः -ला -लं.

FEST, *s.* (Of a column) सम्भ्रदण्डः, सम्भ्र, स्खण्डसम्भ्र, सम्भ्रयष्टिः *f.* —(Strong smell) दुर्गन्धः, कुत्सितगन्धः, पूतिगन्धः, उग्रगन्धः.

FUSTIAN, *s.* (Cloth) स्खलकापासं, स्खलपस्तं, स्खलशाटकः, वराशिः *m.* —(Inflated style of writing) गदितवागवृत्तिः *f.*, दर्पवाक्यं, चतिशयोक्तिः *f.*

FUSTIAN, *a.* कापीसिकः -की -कं, स्खलकापीसमयः -यी -यं.—(Inflated) चतिगदितः -ता -तं, चाम्पातः -ता -तं.

FUSTINESS, *s.* पूतिः *f.*, कुत्सितत्वं, पूतिगन्धता, दुर्गन्धः, विरसता, विरस्यं.

FUSTY, *a.* दुर्गन्धः -न्या -न्यं, पूतिगन्धः -न्या -न्यं, उग्रगन्धः -न्यः -न्यः, कुत्सितगन्धः -न्या -न्यं, विरसः -सा -सं, पूतः -ता -तं, पर्युषितः -ता -तं.

FUTILE, *a.* लघ्वर्षः -या -यं, तृणप्रायः -या -यं, निरर्षकः -का -कं, अनर्षकः -का -कं, मोघः -पा -पं, असाध -रा -रं, झोवः -वा -यं, मन्दः -न्दा -न्दं.

FUTILITY, *s.* अनर्षकत्वं, लघ्वर्षं, मोघता, असाधता, झोवता, निर्गुणत्वं.

FUTURE, *a.* भावी -विनी -वि (न्), भविष्यन् -ष्यन्ती -ष्यत् (न्), चागामी -मिनी -मि (न्), चनागतः -ता -तं, भाविकः -का -कं, उत्तरकालीनः -ना -नं, कालान्तरीयः -या -यं, शीघ्रस्तिकः -की -कं, अस्तनः -नी -नं. —(Belonging to another world) पारलीक्षिकः -की -कं, पारयिकः -की -कं, चामुषिकः -की -कं, अमुत्रयः -न्या -न्यं; 'future event,' भाविष्यदना; 'future tense,' भविष्यत्कालः.

FUTURE, FUTURITY, *s.* भविष्यत्कालः, भाविकालः, उत्तरकालः, चागामिकालः, परकालः, भावि *n.* (न्), भविष्यत् *n.*, चापातः *f.*, चापतिः *f.*, उदकः; 'knowledge of futurity,' भविष्यज्ञानं; 'ignorant of the future,' अग्रज्ञानविद् *m. f. n.*

FUZZBALL, *s.* रेगुपुरितो गोमयचक्रप्रभेदः, पटुपांशुगर्भं पिष्टनक्षत्रं.

FY, *exclam.* धिक्, अपेहि, अपेहि, शान्तं, उन्, चपे, चरे, किन्.

G.

GABARDINE, *s.* स्खलशाटकः, स्खलशाटी, वायननभूतं शिपिलोत्तरीयं

To GABBLE, *v. n.* जल् (c. 1. जलति -लितुं), उपनल्, प्रलप् (c. 1. -लपति -पितुं), अनर्षकवाचनं उदीर् (c. 10. -ईरयति -यितुं), अनर्षकशब्दं कृ, वृषाशब्दं कृ.

GABBLE, *s.* जल्यः -ल्यना -ल्यतं, प्रनल्यः, प्रलापः, निरर्षकशब्दः, चीकारः.

GABBLER, *s.* जल्यकः, जल्यकः, उपनल्यो *m.* (न्), अनर्षकशब्दकारी *m.* (न्).

GABEL, *s.* शुल्क -ल्लं, करः, रानप्राप्तभागः, रानदेयो भागः, रानसं.

GABION, *s.* युद्धे शत्रुप्रधिगमोलनिवारको मृत्तिकागर्भः करद्विषेयः.

GABLE, GABLE-END, *s.* गृहशृङ्गं, प्रासादशृङ्गं, गृहशिखरं, यदभिः *f.*

GAD, *s.* (Head of a spear or arrow) शूलायं, वाणायं.—(Wedge of steel or iron) तीक्ष्णायसकोलः, झोहकोलः.

To GAD ABOUT, *v. n.* पद (c. 1. पदति -दितुं), पयैर्, भम् (c. 1. भमति, c. 4. भाम्यति, भमिन्तुं), परिभम्, च्द in freq. (पदाच्छते), इतस्ततो विपर (c. 1. -परति -रितुं).

GADDER, *s.* चटनकारी *m.* (न्), पयैर्नदकृत्, भ्रमणकारी *m.*, चवनिपरः

GADDING ABOUT, *s.* चटनं, पयैर्नदं, भ्रमणं, परिभ्रमणं, व्रज्या, विहरणं.

GADFLY, *s.* दंशः -शी, दंशकः, पनमधिका, चरस्वमधिका, गोमधिका, नीलाङ्गुः *m.*, पांशुर्.

GAFF, *s.* (Light spear used by fishermen) लघुशूलः, शीवरी.—(For extending sails) नीकाधनप्रसारणार्थं यष्टिः *m. f.*

GAFFER, s. साधुजनः, सार्वकः, सार्वमाख्यकः, तपस्वी *m.* (नं).
To GAG, v. a. मुखं धन् (c. 9. पभाति, धन्) or प्रतिधन् or रूप (c. 7. रुणद्धि, रोद्धं) or निरूप or प्रतिरूप or विधा (c. 3. दधाति -धातुं).
GAG, s. मुखरोधनं, मुखपन्थनी, मुखप्रतिधन्, मुरापिधानं.
GAOL, s. (Pledge) पणः, परिपणनं, प्रतिपणं, साधिः *m.*, धन्यकः.—(Challenge) साहानं.—(Measure) परिमाणं, परिमाख्यविधिः *m.*, परिमाख्यरीतिः *f.*, प्रमाणं, मानं.—(Instrument for measuring) मापनयन्त्रं, परिमापनयन्त्रं; 'rain-gauge,' वृष्टिमापनयन्त्रं.
To GAGLE, v. a. (Pledge) पण (c. 1. पणते -णिङ्), पणं कृ, प्रतिज्ञा (c. 9. -जानीते -ज्ञातुं), धज्जनीकृ.—(Bind by pledge) पणनं धन् (c. 9. पभाति, धन्).—(Measure). See GAUGE.
To GAGGLE, v. n. हंसनादं कृ, हंसवत् कूच् (c. 1. कूजति -जिङ्).
GAGGLING, s. हंसनादः, हंसरुतं, हंसकूजनं, कूजनं.
GAIETY, s. See GAYETY.
GAILY, adv. (Joyfully) सहर्षं, सानन्दं, हृद्यमनसा, प्रफुल्लमनसा, प्रसन्नचेतसा, प्रमोदेन.—(Splendidly) जतिशोभनं, शोभनं, सशोभं; 'gaily dressed,' शोभनवेशी -शिनी -शि (नं), उज्ज्वलवेशधारी -रिखी -रि (नं).
GAIN, s. लाभः, लब्धिः *f.*, प्राप्तिः *f.*, फलं, अर्जनं, उपार्जनं, लभ्यं, लभ्यांशः, प्रतिपत्तिः *f.*, साधः, फलोदयः, अर्थः, उत्पन्नं, पत्यफलत्वं, योगेष्टनः, वृद्धिः *f.*, विवृद्धिः *f.*, प्रयोगः.
To GAIN, v. a. (Obtain, acquire) अर्जं (c. 10. अर्जयति -यिङ्), उपार्जं; लभ् (c. 1. लभते, लभ्यं), उपलभ्, आप् (c. 5. आप्नोति, आप्नुं), प्राप् सम्प्राप्, जवाप्, समाप्; आसद् (c. 10. -सादयति -यिङ्), समासद्, अपिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), गम्, प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते -पन्तुं), आपद्, आपविष् (c. 6. -विश्रति -वेष्टुं), समाविष्, अष् (c. 5. अश्रुते, अश्रिङ्), समश्, उपाश्, विद् (c. 6. विन्दति, वेष्टुं, वेदिङ्), अभिविद्, प्रतिविद्, इ (c. 2. एति -न्तुं), स्वीकृ.—(Gain by conquest) निर्जि (c. 1. -जयति -जेतुं).—(Gain over) अनुरज् (c. 10. -रजयति -यिङ्), प्रसाप् (c. 10. -साधयति -यिङ्); 'to one's own party,' आत्मपक्षीकृ.—(Gain ground) वृप् (c. 1. वर्धते -र्विङ्), प्रभू.
To GAIN, v. n. (Have advantage) लाभं कृ, फलं कृ.—(Grow rich, prosper) समृद्धीभू, समृप् (c. 5. -सृष्टोति -सृष्टिङ्), वृप् (c. 1. वर्पते -र्विङ्).—(Advance on, encroach) ब्रले ब्रले प्रसृप् (c. 1. -सर्पति -सर्पुं) or प्रगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं).—(Prevail against) जतिरिच् in pass. (-रिच्यते), जतिभू, प्रभू, जि (c. 1. जयति, जेतुं).
GAINABLE, a. प्राप्यः -प्या -प्यं, लभ्यः -भ्या -भ्यं, आसादनीयः -या -यं.
GAINED, p. p. प्राप्तः -प्ता -प्तं, प्राप्तः -प्ता -प्तं, अवाप्तः -प्ता -प्तं, लभ्यः -भ्या -भ्यं, अर्जितः -ता -तं, उपार्जितः -ता -तं, आसादितः -ता -तं, समासादितः -ता -तं, अपिगतः -ता -तं, आपन्नः -प्ता -प्तं, उपाप्तः -प्ता -प्तं, कलितः -ता -तं; 'gained with difficulty,' कृच्छ्राप्तः -प्ता -प्तं.
GAINER, s. अर्जयिता *m.* (नं), अर्जकः, उपार्जकः, प्रापकः, फलप्रापकः, लभ्या (भू).
GAINFUL, a. फलो -लिनी -लि (नं), फलदः -दा -दं, सफलः -ला -लं, सर्पकरः -री -रं, सर्पदः -दा -दं, लाभजनकः -का -कं, प्राप्तिजनकः -का -कं.
GAINFULLY, adv. सफलं, सलाभं, सार्धं, लाभेन, फलोदयेन.
GAINFULNESS, s. सफलता, सलाभता, सार्धत्वं, लाभः, लब्धिः *f.*, प्राप्तिः *f.*
GAINLY, adv. दृढं, सदाश्रयं, युक्ता, सपाठवं, चतुरं, पर्याप्तं.
To GAINSAY, v. a. विपरीतं वद् (c. 1. वदति -ते -दिङ्), विवद्, अपवद्, प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -न्तुं), अनाख्या, अपलप् (c. 1. -लपति -पिङ्), विरूप (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धं), अपरीकृ, चाप् (c. 1. चापते -पिङ्).
GAINSAYED, p. p. प्रत्याख्यातः -ता -तं, अपहृतः -ता -तं, वाधितः -ता -तं.

GAINSAYER, s. विपरीतवादी *m.* (नं), प्रत्याख्याता *m.* (नं), अपवादकः, निवादी *m.* (नं), प्रतिवादी *m.*, विरोधी *m.* (नं), विमकारो *m.* (नं).
GAIRISH, a. अतिशोभनः -ना -नं, एकान्तशोभनः -ना -नं, शोभामात्रसेवी -विनी-वि(नं), अलङ्कारिण्युः -ण्युः-ण्यु, दाम्बिकः -की -कं, रूपाध्यातः -ता -तं.
GAIRISHLY, adv. अतिशोभनं, एकान्तशोभापूर्ध्वं, रूपाध्यातवत्, सद्भम्, दाम्बिकवत्.
GAIRISHNESS, s. अतिशोभा, एकान्तशोभा, दम्भः, दाम्बिकत्वं, रूपाध्यातत्वं.
GAIT, s. गतिः *f.*, गमनं, गतं, चारः, चरणं, चलनं, सरणं, व्रजनं, अयनं; 'graceful in gait,' सुगः -गा -गं -गामी -मिनी -मि (नं), शुभगः -गा -गं, हंसगामी &c., चारचरणः -छा -छं.
GAITER, s. स्थूलवस्त्रमयं जङ्घात्राणं or जङ्घारक्षणं, जङ्घोत्तरीयं.
GALA, s. उत्सवः -वदिनं, महोत्सवः, पर्व *n.* (नं), पर्वोहः, उद्घर्षः.
GALACTOPHAGIST, s. क्षीरपः -पायी *m.* (नं), दुग्धपः, पयस्यः, क्षीरादः, क्षीराशी *m.* (नं).
GALAXY, s. (Milky way) मन्दकिनी, आकाशगङ्गा, सर्गङ्गा, नागवीथी, हरिताली.—(Assemblage of splendid objects) शोभनवस्तुभण्डलं, सुप्रभवस्तुसमूहः.
GALE, s. प्रवलवायुः *m.*, प्रचण्डवायुः *m.*, अतिवातः, वात्सा, वात्सावेगः, चण्डवातः, वाताली, वातरूपः, वातगुलः, कम्भावातः, कम्भा, पवनः, पवनापातः, जवानिलः, प्राणिः *f.*, वानिः *f.*, करीमकृपा, फः; 'tossed by gales,' पवनधिप्तः -प्ता -प्तं, पवनवेगधिप्तः -प्ता -प्तं.
GALLOT, s. शीघ्रगामी लघुनौकाविशेषः.
GALL, s. (Bitter fluid, bile) पित्तं, तिक्तपित्तं, मायुः *m.*—(Rancour) विषं, विषद्वयत्वं, कालकूटं, दंशः, दुष्टभावः, दुर्वृद्धिः *f.*, द्रोहः, द्वेषः, कटुता, तीक्ष्णता, तिग्मता, उग्रत्वं, अरुनुदावं, कठोरता, क्रोधः.—(Ex-crescence on a tree) वृक्षमेतः -नकः.
GALL-BLADDER, s. पित्ताधारः, तिक्तपित्ताधारः, तिक्तपित्ताशयः.
GALL-STONE, s. पित्ताशयना शर्करा.
To GALL, v. a. (Excoriate by friction) चर्मेण चर्मेद्यतं कृ or त्वक्छेदं कृ or त्वगुल्लेखनं कृ, चर्मे धृप् (c. 1. -धर्षति -र्विङ्) or कृप् (c. 10. कर्षयति -यिङ्).—(Vex, harass) तप् (c. 10. तापयति -यिङ्), परितप्, सन्नप्, पीड् (c. 10. पीडयति -यिङ्), अभिपीड्, आपीड्, क्षिप् (c. 9. क्षिप्राति, क्षेष्टुं), चाप् (c. 1. चापते -पिङ्), छद् (c. 10. छदयति -यिङ्), समद्, मन्मपीडो कृ, अरुनुदः -दा -दं भू.
To GALL, v. n. (Vex one's self) आत्मानं तप् (c. 10. तापयति -यिङ्), or पीड् (c. 10. पीडयति -यिङ्) or चाप् (c. 1. चापते -पिङ्), परितप् in pass. (-तप्यते).
GALLANT, a. (Brave, heroic) वीरः -रा -रं, प्रवीरः -रा -रं, महावीर्यः -र्यो -र्यं, शूरः -रा -रं, पराक्रान्तः -न्ता -न्तं, विक्रान्तः -न्ता -न्तं, विक्रमो -मिणी -मि (नं), साहसिकः -की -कं, माहात्मिकः -की -कं, उदारचेताः -ताः -तः (स्).—(Courteous, inclined to courtship) सभ्यः -भ्या भ्यं, सभ्यशीलः -ला -लं, सुशीलः -ला -लं, स्नुषासनशीलः -ला -लं, स्नुषचारशीलः -ला -लं, सुजनः -ना -नं, प्रेमशीलः -ला -लं.
GALLANT, s. (Courtly man) सभ्यजनः, सुजनः.—(One attentive to ladies) स्नुषासकः, स्नुषाचारकः -चारपट, (Lover) प्रणयो *m.* (नं), कामिजनः, कामी *m.* (नं), कामुकः, नायकः, रमकः.—(Paramour) जाट, रमणः, उपपतिः *m.*, पापप्रतिः *m.*, विटः, चेटकः.
GALLANTLY, adv. (Bravely) सवीर्यं, महावीर्येण, महावीरवत्, शूरवत्. समाशीर्यं, सपराक्रमं सविम्रनं, उदारवत्, प्रसभं.—(Like one inclined to courtship) स्नुषासकवत्, स्नुषाचारकवत्, रमणवत्.
GALLANTRY, s. (Bravery) वीर्यं, महावीर्यं, शौर्यं, वीरता, शूरता.

- पौष्ट्यं, विद्वान्, पराक्रमः, धान *n.* (न).—(Nobleness) उदारता, चौदार्यं, माहात्म्यं.—(Courtliness, attention to ladies) सम्मता, सुशीलता, सुजनता, स्तुपासनं, स्तुपचारः.
- GALLED, *p. p.* (Having the skin torn by friction) घातचर्मो -म्ली -म्ले (न), घर्षितचर्मो &c., छिन्नत्वक् *m. f. n.*—(Harassed) सन्नापितः -ता -तं, क्लिष्टः -ष्टा -ष्टं, पीडितः -ता -तं, बाधितः -ता -तं.
- GALLEON, *s.* सुवर्णरूपसन्तारणे प्रयुक्ता बृहती विदेशीयनौका.
- GALLERY, *s.* (Covered way) चतुर्पथः, चतुर्नागः.—(In a building) हर्म्यं or महाभवनं इतस्ततो भ्रमणयोग्यः पथः.—(Elevated floor furnished with seats) दीर्घासनयुक्तो नवः or नव्वः.—(Covered terrace outside a house) वहिर्द्वारप्रकोष्ठकं, वरखः, निष्काशः.
- GALLEY, *s.* (Long, light boat) दीर्घपरिमाण लघुनौका, मत्तुः *m.*—(Cook-room of a ship of war) युद्धनौकायाः पाकस्थानं.
- GALLEY-SLAVE, *s.* आत्मसौं महोदयमञ्जारणे नियुक्तो महापातकी *m.* (न).
- GALLIARD, *a.* हृष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रफुल्लः-त्ता-त्तं, उत्सवः-ता-तं, रसिकः-का-कं.
- GALLICISM, *s.* फ्रान्सीसीयतीत्यनुसारी वाग्व्यापारः.
- GALLIGASKINS, *s.* नौचभाषायां स्त्रूलवस्त्रमयं जटोन्नरीयं or जट्नापरिधानं.
- GALLIMATIA, *s.* असंज्ञप्रलापः, अनर्थकवाक्यं, वृथाकथा, प्रलपितं.
- GALLIMAUFERY, *s.* सन्निपातः, सान्निपातिकं, प्रकीर्णकं, सद्कीर्णकं.
- GALLINACEOUS, *s.* गृध्रकुक्षुटसत्तन्त्री -न्यनी -न्य (न) or -वाचकः -का -कै; 'a gallinaceous fowl,' कुक्षुटः-टो, कृकवाकुः *m.*, तास्रवूडः, चरणायुधः.
- GALLING, *s.* चर्षणेन चर्मघर्षितः *f.* or त्वक्परिघर्षितः *f.*, चर्मदाख्यं, चर्मनिर्घर्षणं.
- GALLINULE, *s.* कालकरः-खकः, नीलकरः, दाम्बूहः, चातूहः, नसूहः, चलरूहः, पीतमुखः, मन्त्रुलः, मासज्ञः, डाहुकः, खेगमनः, हुडुकः, मादकः.
- GALLIPOT, *s.* भेषजविक्रेताभिः प्रयुक्तं मूल्यम् औषधपात्रं, चलुकः, चुलुकः.
- GALL-NUT, *s.* मसीनलकरणे प्रयुक्तः फलाकारो वृक्षकेनः.
- GALLON, *s.* द्रवद्रव्याणां परिमाणविशेषः, अर्द्धप्रस्थः.
- GALLOON, *s.* स्पर्शरूपसूचकम् तानवाल्हारविशेषः.
- To GALLOP, *v. n.* सु (c. 1. प्रवते, प्रोतुं), वत् (c. 1. वसति -तिगुं), चावत्, धोर् (c. 1. धोरति -रितुं), याव् (c. 1. धावति -वितुं), पुलायितं क, प्रतगता or वसितेन चल् (c. 1. चलति -लितुं).
- GALLOP, *s.* वलितं, पुलायितं, मुला, प्रुतः -तं, प्रवः -वनं, विज्ञावः, विज्ञानिः *f.*, तरङ्गः, धोरणं, धोरितं -तकं, धोरितकं.
- GALLOPADE, *s.* द्रुतनृत्यविशेषो यत्र नर्तकाः प्रतगता चलन्ति.
- GALLOPER, *s.* प्रवगः -गतिः *m.*, अवकः, वसितकारी *m.* (न), पुलायितकृत.
- To GALLOW, *v. a.* चस् in caus. (वासयति -यितुं), भी in caus. (भाषयति -यितुं).
- GALLOWAY, *s.* मध्यमपरिमाणो न वृहन् न शुद्धस् तुरङ्गभेदः.
- GALLOWS, *s.* उद्धनकाष्ठं, उद्धनवृक्षः, वधस्थानं, पातस्थानं.
- GALOCHE, GALOSHE, *s.* काष्ठपादुका, उत्तरपादुका, उपपादुका.
- GALVANIC, *a.* वक्ष्यमाणविद्युतशक्तिसत्तन्त्री -न्यनी -न्य (न).
- GALVANISM, *s.* गत्यागिनाम्ना विदेशीयविद्युता परिकल्पिता विद्युतीयशक्तिः or वैद्युतशक्तिः or आकर्षकशक्तिः, विद्युद्विद्युतः.
- GALVANIST, *s.* पृथ्वीरूपविद्युद्विद्याशास्त्रातस्त्रतः.
- To GALVANIZE, *v. a.* पृथ्वीरूपविद्युतीयशक्त्या आकृष्य (c. 1. -कर्षति -क्रुष्टुं) or उपहन् (c. 2. -हन्ति -नुं).
- GALVANIZED, *p. p.* पृथ्वीरूपवैद्युतशक्त्युपहतः -ता -तं.
- To GAMBLE, *v. n.* (With dice, &c.) खद्यैः or खद्यान् दिव् (c. 4. दीप्यति -ते, देवितुं) or प्रदिव् or प्रतिदिव्, खद्यैः क्रोड् (c. 1. क्रोडति -डितुं), खद्यादिक्रोडां कृ, धूतक्रोडां कृ, खद्यधूतं कृ.
- GAMBLER, *s.* धूतकर-कारः, खद्यधूतः, खद्यधूः *m.*, खद्यदेवी *m.* (न),

- खद्यधूतः, धूतः, कितवः, धूतक्रोडकः, चाद्यिकः. See GAMESTER.
- GAMBLING, *s.* खद्यधूतं, धूतं, धूतक्रोडा, खद्यादिक्रोडा, देवनं, खद्यवती, धूतसेवा, कैतव्यं, ग्रहः, पणः, दुरोदरः.
- GAMBOGE, *s.* पीतवर्णः पृथ्वीदेशीयवृक्षनिर्घासः.
- To GAMBOL, *v. n.* (Frolic) क्रोड् (c. 1. क्रोडति -डितुं), विक्रोड्, परिक्रोड्, दिव् (c. 4. दीप्यति -ते, देवितुं), चित्तमहर्षाद् इतस्ततः सु (c. 1. प्रवते, प्रोतुं) or नृत् (c. 4. नृत्यति, नर्तितुं), खेला (nom. खेलायति -यितुं), कुमार (nom. कुमारयति -यितुं).
- GAMBOL, *s.* क्रोडा-डनं, देवनं, खेला, केलिः *m. f.*, लीला, नृत्यं, लास्यं.
- GAMBLING, *part.* क्रोडन् -डनी -डत् (न), क्रोडमानः -ना -नं, दीप्यन्, यती -यत् (न).
- GAME, *s.* (Sport) क्रोडा, खेला, केलिः *m. f.*, लीला, नर्म् *n.* (न), परीहासः, कूहर्नं, विलासः.—(Game of play) रासः, रासेरसः.—(Wild animals) जाङ्गलं, जङ्गलपक्ष्यादि, वन्यपश्यादि, चारख्यपशुपक्ष्यादि.—(The chase) मृगव्यं, मृगया.—(Scheme) सद्द्वयः, निश्चितं, व्यवसितं, व्यवसायः, कल्पना.
- To GAME, *v. n.* क्रोड् (c. 1. क्रोडति -डितुं), दिव् (c. 4. दीप्यति -ते, देवितुं).—(With dice, &c.) खद्यैः क्रोड् or दिव् धूतक्रोडां कृ.
- GAME-CKOCK, *s.* चरणायुधः, नखायुधः, युद्धे शिक्षितः कृकवाकुः.
- GAMEKEEPER, *s.* वन्यपक्षिरक्षकः, जाङ्गलपक्षिप्रतिपालकः, वन्यजन्तुयोपक.
- GAME-LEG, *s.* खञ्जनहा, पद्मजहा, गतिविकलः पादः, पद्मपादः.
- GAMESOME, *a.* क्रोडापरः-रा-रं, क्रोडावान् -वती -वत् (न), लीलायान् &c. खेलापरः-रा-रं, विलासी-सिनी-सि (न), केलिकः-का-कं.
- GAMESOMENESS, *s.* क्रोडापण्यं, खेलापण्यं, सविलासता, लीलापसं, उत्सवता.
- GAMSTER, *s.* धूतकर-कारः, धूतकृत् *m.*, खद्यदेवी *m.* (न), खद्यधूतः, खद्यधूः *m.*, खद्यधूतः, धूतवृत्तिः *m.*, धूतसेवी *m.* (न), धूतप्रसक्तः, खद्यक्रोडकः, धूतः, कितवः, खद्यादिसेवी *m.*, दुरोदरः, कृष्णकोहलः.
- GAMING, *s.* खद्यधूतं, धूतं-ता, धूतकर्म *n.* (न), धूतक्रोडा, धूतसेवा, खद्यादिक्रोडा, खद्यवती, देवनं, कैतव्यं, ग्रहः, पणः, दुरोदरः.
- GAMING-HOUSE, *s.* धूतसभा, धूतस्थानं, धूतशला, धूतगृहं; 'keeper of one,' धूतसभाधिकारी *m.* (न), सभिकः, धूताधिकारी *m.*, धूतकार-रकः, धूतवृत्तिः *m.*
- GAMMON, *s.* (Dried hog's flesh) चञ्चूरं, शूकरस्य शुष्कमांसं or वासितनांसं.—(Game) चर्मपट्टिकाक्रोडा, शारिक्रोडा.—(Imposition, hoax) छलं, वचनं, कपटः, दम्भः.
- To GAMMON, *v. a.* शूकरमांसं शुष्ककृ or लवणीकृ, चञ्चूरं कृ.—(Hoax) प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभुं), अभिसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), वच् (c. 10. वच्चयति -यितुं).
- GAMUT, *s.* (Musical scale) यामः. The seven musical notes of the Hindú gamut are called निषादः, च्यमः, गान्धारः, मङ्गः, मय्यमः, धैवतः, पञ्चमः.
- GANDER, *s.* वरटः, हंसः, रानहंसः, कलहंसः, चक्रः, चक्रवाकः, चक्राङ्गः.
- GANDHARBA, *s.* (A celestial musician. These are demigods who inhabit heaven, and form the orchestra at the banquets of the gods) गन्धर्वः, हाहाः (स्), हुहः *m.*, हुहः *m.*, हहाः *m.*
- GANESHA, *s.* (Son of Siva and Párvatī, the god of wisdom, and remover of difficulties and obstacles, addressed at the commencement of all undertakings, and at the opening of all compositions. He is called 'Ganesha,' as presiding over the troop of deities attendant on Siva) गणेशः, गणनाथः, गणाधिपः, गणनायकः, गणपतिः *m.*, गणायन्तः *m.*,

गणः, हेमाङ्गः, हेरसः, हस्तिमन्त्रः—(As remover of obstacles) विमोक्षः, विमोक्षकः, विमोक्षकः—शनः, विमोक्षिनायकः, विनायकः, विमोक्षरी *m.* (नृ).—(Elephant-faced) गजाननः, गजवदनः, गजास्यः.—(Elephant-toothed) गजदन्तः.—(One-toothed) एकदन्तः.—(Big-bellied) लघोदरः.—(Two-bodied) द्विदेहः.—(Having two mothers) द्वैमातुरः.

GANG, *s.* (Company of persons) गणः, जनसमूहः, जनसंसर्गः, जननिबन्धः, सङ्घः, सङ्घः; 'of thieves,' चौरगणः.

GANG-BOARD, *s.* नौकारोहणावरोहणार्थं दीर्घकाष्ठफलकं.

GANG-DAYS, *s.* भ्रमणदिवसाः *m. pl.*, परिक्रमदिवसाः, पर्यटनकालः.

GANGES, *s.* (The River) गङ्गा, गङ्गाका, गङ्गाका. The name Gangā is derived from the root *gam*, 'to go,' *i. e.* 'that which goes or flows on the earth,' whence also the name भवायना, 'going in the world.' (Daughter of Jalmu. The Ganges in its course from heaven disturbed the devotions of this saint, upon which he drank up its waters, but released them again at the intercession of the sage Bhagiratha. Hence the following names) जाह्नवी, जह्नुतनया, जह्नुसुता, भागीरथी, (Crest of Siva. The Ganges, in its descent from heaven, alighted on the head of Siva, where it wandered for a time in the tresses of his hair) हरशेखरा. (River of heaven) स्वर्णदी, सुरनदी, सुरनिज्ञगा, स्वरापगा, स्वर्गगङ्गा, स्वर्वापी, खापगा, सिद्धापगा.—(Flowing in heaven, earth, and hell) त्रिपपगा, त्रिस्रोताः *f.* (स्).—(Flowing from the foot of Vishnu) विष्णुपदी.—(Mother of Bhishma) भीष्मसूः *f.*—(The very auspicious one) महामद्रा.

GANGLION, *s.* स्नायुस्फोटः—रक्तः, शिरास्फोटकः, नाडीविस्फोटः.

GANGRENE, *s.* कोषः, पूतिमांसं, विद्रुधिः *m.*, घातं, नालीव्रणः, मांसपाकः, रक्तविद्रुधिः *m.*, मांसपूतिः, शरीरस्य परभागे स्वस्ये सति एवभागास्य पूतीभावः.

To GANGRENE, *v. n.* मांसैकदेशे पूतीभू, पूतिमांसोभू, कोषोभू.

GANGRENOUS, *a.* कोषवान्—वती—वत् (नृ), कोषीयः—या—यं, पूतिमांसवान् &c.

GANGWAY, *s.* नौकायां गमनागमनपथः or आरोहणावरोहणपथः.

GANTLET, GANTLOPE, *s.* सेनायां दण्डाहंस दण्डविशेषः; 'to run the gantlet,' महापातक्रिचत् सैन्यानां पट्टिपाशानां द्विपक्षिण्ये धाव् (c. 1. धावति—ते—विभु) यावद् एकैकेन यथापातः क्रियते.

GAOL, *s.* कारा, कारागारं, कारावेश *n.* (नृ), चन्धनागारं, चन्धनालयः, चन्धनगृहं, चन्धनस्थानं, गुप्तिः *f.*

To GAOL, *v. a.* कारायां चन्ध् (c. 9. चन्धति, चन्ध्) or निरुप् (c. 7. -रुणद्धि—रोद्धुं).

GAOL-DELIVERY, *s.* काराशुद्धिः *f.*, कारागारशोधनं, चन्धनागारविशोधनं.

GAOLER, *s.* कारागाराध्यक्षः, कारारक्षकः, चन्धनालयरक्षकः.

GAP, *s.* (In a wall) सन्धिः *m.*, गृहरन्ध्रं, सुरङ्गा, कुञ्जच्छेदः.—(Breach, chasm) भङ्गः, भेदः, छेदः, रन्ध्रं, छिद्रं, विवरं, विच्छेदः, गतः, खण्डः—खण्डनं.

To GAPE, *v. n.* जृम्भ् (c. 1. जृम्भते—भिम्भते), विजृम्भ्, प्रजृम्भ्, जम् or जम्भ् (c. 1. जम्भते, जम्भते—भिम्भते), मुखं व्यादा (c. 3. -ददाति—दातुं) or विसृ in caus. (—स्तरयति—यितुं), जृम्भं कृ, द्वै (c. 1. ग्रायति, ग्रातुं).—(Open in fissures) स्फुट् (c. 6. स्फुटति—टितुं), विदल् (c. 1. -दलति—लितुं), विद् in pass. (—दीर्यते).

GAPER, *s.* जृम्भो *m.* (नृ), जृम्भकः, जृम्भणकारी *m.* (नृ), मुखव्यादानकारी.

GAPING, GAPE, *s.* जृम्भः—म्भा—भण्—भिम्भकः, जृम्भितं, विजृम्भितं, विजृम्भणं, हम्भं *n.* (नृ), हाफिका, उपपुष्पिका.—(Opening the mouth)

मुखव्यादानं, मुखविवृतिः *f.*

GAPING, *part.* जृम्भः—म्भा—भण्, जृम्भमाणः—खा—खं, जृम्भो—भिम्भो—भिम्भ (नृ), जृम्भवान्—वती—वत् (नृ), जृम्भितः—ता—तं, विजृम्भितः—ता—तं, व्याप्तमुखः—खा—खं, विवृतमुखः—खा—खं.

GAP-TOOTHED, *a.* विरलदन्ती—निनी—नि (नृ), विच्छिन्नदन्ती &c.

GARB, *s.* वेशः, वेपः, वासः *n.* (स्), परिधानं, परिच्छदः, अररं, वस्त्रं, वसनं, आच्छादनं, सज्जा, प्रसाधनं.

GARBAGE, *s.* उच्छिष्टं, उच्छिष्टान्नं, शोषान्नं, पशोर अन्नादि, मलं.

To GARBLE, *v. a.* (Pick out the best parts of a book to serve a purpose) छलायं or वचनार्थं ग्रन्थस्य उत्तमवचनानि or उत्तमदेशान् उद्धृ (c. 1. -हरति—हर्तुं) or समुद्धृ or ग्रन्थचूर्णिं कृ, ग्रन्थं खण्ड् (c. 10. खण्डयति—यितुं).—(Pervert) साचीकृ, चक्रोक्तृ, विकृ, विकलीकृ.

GARBLED, *p. p.* साचीकृतः—ता—तं, छलेन विकलीकृतः—ता—तं or खण्डितः—ता—तं.

GARBOIL, *s.* कोलाहलः, तुमुलं, हलहलाशब्दः, हाहाकारः.

GARDEN, *s.* उद्यानं, आरामः, उपवनं, पुष्पवाटी—टिका, पुष्पवनं, वाटिका, वृक्षवाटिका, कुसुमाकरः, वेलं, तेवनं, पुष्पफलोपचयहेतुर् भूभागः; 'pleasure-garden,' क्रीडाार्थं भूमिः, क्रीडावाटिका, क्रीडावनं; 'garden near a house,' गृहवाटिका, गृहारामः; 'kitchen-garden,' शाक-शाकटं, शाकशाकिनं, शाकवाटिका.

To GARDEN, *v. n.* उद्यानं कृ, पुष्पफलोत्पत्तियोग्यं भूमिभागं कृम् (c. 6. कृपति, कृष्टुं), उद्यानकर्मणं कृ

GARDENER, *s.* उद्यानपालः—लकः, उद्यानरक्षकः, उद्यानसेवकः, मालिकः, माली *m.* (नृ).

GARDENING, *s.* उद्यानकरणं, उद्यानकर्मणं, उद्यानसेवनं, पुष्पफलोत्पत्ति-कर्म *n.* (नृ)

GARDEN-PLOT, *s.* पुष्पफलोत्पत्तियोग्यो भूमिभागः, पुष्पस्थलं, स्थलं—ला.

GARDEN-STUFF, *s.* उद्यानजं, उद्यानोद्भिद् *m. f. n.*, उद्यानजं शाकादि.

GARDEN-WALL, *s.* उद्यानपरिसरः, वाटिकापरिसरः, उद्यानप्राकारः.

GARGARISM, *s.* आचाम्य, आचमनीयं, कवलः, मुखमार्जनजलं.

To GARGARIZE, *v. a.* आचाम् (c. 1. -चामति—चमितुं), जलम् उपस्पृश् (c. 6. -स्पृशति—स्पृष्टुं).

GARGLE, *s.* आचाम्यं, आचमनीयं, कवलः, मुखपावनार्थं जलादि.

To GARGLE, *v. a.* जलम् आचाम् (c. 1. -चामति—चमितुं) or उपस्पृश् (c. 6. -स्पृशति—स्पृष्टुं), आचमनं कृ, उपस्पृशं कृ, जलोपस्पृशं कृ, जलादिना मुखं मृज् (c. 2. मर्ष्टि—ष्टुं) or धाव् (c. 10. धावयति—यितुं).

GARGLED, *p. p.* आचानः—न्ता—न्तं, उपस्पृष्टः—ष्टा—ष्टं.

GARISH, *a.* See GAIRISH.

GARLAND, *s.* माला, माल्यं, सक् *f.* (जृ), दाम *n.* (नृ), हारः, आवलिः—ली *f.*, मालसः—चिका; 'of flowers,' कुसुममाला, पुष्पावली, कुसुम-स्तवकः, कुसुमावतंसकः; 'of pearls,' मुक्तावली, देवच्छन्दः, शतपटिका; 'other kinds of garlands,' गुत्ता, गुत्तादीः, गोस्तनः.

To GARLAND, *v. a.* मालया or सजा अलङ्कृ, मालायुक्तं—क्तं—क्तं कृ.

GARLANDED, *p. p.* माली—लिनी—लि (नृ), सज्जी—ग्विनी—ग्वि (नृ), सज्जः—रा—रं.

GARLIC, *s.* लशुनं, रशुनं, लशूनं, लसुनः, रसुनः, रसोनः—नकः, गृध्ननः, महौषधं, महाक्रन्दः, अरिष्टः, सोनहः, उग्रगन्धः, दीर्घपत्रः, ग्रन्थिमूलं, श्रीमस्तकः, मुखरूपाः, राहूच्छिष्टः, तरिता.

GARLIC-EATER, *s.* लशुनाशी *m.* (नृ), लशुनभोजी *m.* (नृ), लशुनादः.

GARLICKY, *a.* लशुनीयः—या—यं, रशुनीयः—या—यं.

GARMENT, *s.* वस्त्रं, वेशः, वेपः, वासस् *n.*, वसनं, परिधानं, परिच्छदः, अररं, आच्छादनं, प्रच्छादनं, प्रसाधनं, संव्यानं, प्रवारः, शमीरः; 'under-

garment, 'चनारीयं, चनवारसम्, चपोवसनं; 'upper,' उन्नरीयं, प्रावारः.
 GARNER, *s.* कुशूलः, धान्यागारं चवकोष्ठः, कोष्ठः-घकं, भारद्वागारं, व्रीहगारं,
 वरडोलः-लकः, काशालः, पिठः, कृदरः.
 To GARNER, *v. a.* कुशूले निविश (c. 10. पेययति-यितुं) or सवि (c. 5.
 -चिनोति-चेतुं).
 GARNERED, *p. p.* कुशूलभूतः-ता-तं, जोषभूतः-ता-तं, कुशूलोक्तः-ता-तं.
 GARNET, *s.* रक्तवर्णी गणिविशेषः, पतारागविशेषः, सूर्यमणिः *m. f.*
 To GARNISH, *v. a.* शुभ्र (c. 10. शोभयति-यितुं), उपशुभ्र. भूम् (c. 10
 भूययति-यितुं), विभूम्, अलङ्कृ, समलङ्कृ, परिष्कृ, रङ्ग (c. 10. रङ्गयति-यितुं).
 GARNISH, *s.* अलङ्कारः, अलङ्किया, शोभा-भनं, भूययं, विभूययं, चाभरणं.
 सञ्जा, प्रसाधनं. See GARNISHMENT.
 GARNISHED, *p. p.* शोभितः-ता-तं, उपशोभितः-ता-तं, अलङ्कृतः-ता-तं,
 भूययितः-ता-तं, विभूययितः-ता-तं, परिष्कृतः-ता-तं, प्रसाधितः-ता-तं,
 कृतशोभः-भा-भं.
 GARNISHMENT, GARNITURE, *s.* सञ्जा, उपकरणानि *n. pl.*, शोभायम्
 धनुषयन्त्राः *m. pl.*
 GARRET, *s.* उपरिस्थः कोष्ठः, घोमः-मं, धीमः-मं, घट्टः, घट्टालः, कूटागारं,
 घट्टशाला-लिका, चूला.
 GARRISON, *s.* दुर्गनिवासिनः सैन्याः *m. pl.*, दुर्गस्थाः सैन्याः, दुर्गस्थसैन्यं,
 दुर्गसैन्यं, दुर्गचलं, दुर्गरक्षिणः *m. pl.*, दुर्गरक्षकाः *m. pl.*, रक्षिणः *m. pl.*,
 रक्षकाः *m. pl.*, रक्षिणः.
 To GARRISON, *v. a.* नगररक्षायै दुर्गं सैन्यान् or रक्षकान् निविश in caus.
 (वेशयति-यितुं), नगररक्षणे सैन्यगुलं नियुज् (c. 7. युनक्ति-योक्तुं).
 GARRISONED, *p. p.* रक्षकयुक्तः-ज्ञा-ज्ञं, रक्षायै सैन्ययुक्तः-ज्ञा-ज्ञं.
 GARRULITY, *s.* वाचदूकता, वाचालता, बहुवादित्वं, बहुभाषिता, चतुश्चायुक्तित्वं *f.*
 जल्यकता, जल्यकत्वं, वाग्मिन्त्वं, चतिभाषणं, अलालापः, चतिवादः.
 GARRULOUS, *a.* वाचदूकः-का-कं, वाचालः-ला-लं, बहुभाषी-विणी-धि
 (न), बहुवादी-दिनी-दि (न), जल्यकः-का-कं, जल्यकः-का-कं,
 वाग्मी-गिनी-गि (न), गदयितुः-लुः-लु, मुखरः-र-रं, वक्ता-त्री-कृ (कृ).
 GAETER, *s.* जहायन्त्री, पादयन्त्री, जहायन्त्र, जहायस्त्रयणी.
 GARUDA, *s.* (The bird on which the god Vishnu is carried,
 represented as being something between a man and a
 bird, and considered as the lord of the feathered tribe.
 He is the son of Kasyapa by Vinatā, and younger brother
 of Aruna) गरुडः, गरुडान् *m.* (-लत्), ताक्ष्यः, समेश्वरः, सुपर्णः,
 विष्णुरयः, वैजन्तेयः, चित्तानुः *m.*, नागानकः, पन्नगादानः, भुजगदारणः,
 सिताननः, दध्यायः. The son of Garuda is called सम्पातिः-तिक्क.
 GAS, *s.* वायुः *m.*, वायः, वातः, यूनः, यूनिका, चङ्गारजो वायुः *m.*
 GASH, *s.* दीर्घचेदः, गम्भीरचेदः, दीर्घघनं, गम्भीरघनं, दीर्घगम्भीरस्त्वग्भेदः
 or त्वक्चेदः.
 To GASH, *v. a.* दीर्घचेदं कृ, गम्भीरचेदं कृ, दीर्घगम्भीरं त्वग्भेदं कृ.
 GASOMETER, *s.* वायुनापनयनं, चङ्गारजवायुनिर्माणस्थानं.
 To GASP, *v. n.* मुखं व्यादाय कृच्छ्रेण श्वासप्रश्वासं ऽ, कृच्छ्रेण श्वासं (c. 2.
 श्वासति-तुं) or प्राण (c. 2. प्राणति-तुं), दुःश्वासं कृ, प्राणकृच्छ्रोपहतः
 -ता-तं भू.
 GASP, *s.* दुःश्वासः, श्वासः, श्वासितं, दुःश्वासितं, उच्छ्वासः, उच्छ्वासितं, प्राणः.
 GASPING, *part.* उच्छ्वासन्-सन्ती-सन्ती-सन् (न), कृच्छ्रेण श्वासन् &c.,
 उच्छ्वासितः-ता-तं, काशश्वासः-सा-सं, दुःश्वासी-सिनी-सि (न), श्वासकृ-
 च्छ्रोपहतः-ता-तं, यष्टिप्राणः-या-यं.
 GASTRIC, *a.* जठरः-री-रं, जीदरिकः-ली-लं, उदरीयः-या-यं, जठरीयः-या-यं,
 'gastric juices,' जोषाग्निः *m.*, चाग्निः.

GASTRONOME, *s.* उदरपरायणः, उदरसेवी *m.* (न), कुक्षिन्मणि *m.*,
 उद्योवरसतः.
 GASTRONOMY, *s.* सद्योवरसविद्या, परमावरसविद्या, उदरसेवा.
 GASTROTOMY, *s.* उदरचेदः-दनं, जठरचेदः-दनं.
 GATE, *s.* द्वारं, द्वाः *f.* (र), प्रतोहारः, प्रतिहारः, चरर-री-रं, गृहमुखं,
 द्वारचण्डकः; 'back-gate,' पश्चद्वारः; 'private-gate,' अन्तर्द्वारं,
 प्रचक्रद्वारं; 'city-gate,' पुरद्वारं, नगरद्वारं, गोपुरं; 'raised place
 over it,' हस्तिनखः; 'outer-gate,' वहिर्द्वारं.
 GATE-POST, *s.* द्वारस्तम्भः, द्वारखूणा, द्वारदानः *m.*; 'its ornament,' तोरणः.
 GATE-WAY, *s.* द्वारपथं *n.* (न), द्वारपथः, निःसरणं.
 To GATHER, *v. a.* (Collect) चि (c. 5. चिनोति, चेतुं), अवचि, समचि,
 सचि, जाचि, प्राचि, समानी (c. 1. -नयति-नेतुं), समुपानी, समादा
 (c. 3. -ददाति-दातुं), समाहं (c. 1. -हरति-हर्तुं), उपसहं, समूहं (c. 1.
 -कहते-हितुं), सङ्गहं (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं), ग्रहं समूहं (c. 1. -भरति,
 c. 3. -विभर्ति-भर्तुं), संवृ (c. 5. -युजोति, c. 1. -वरति-रितुं), एकिकृ,
 एकत्र कृ.—(Gather flowers, &c.) पुष्पाणि चि or अवचि or लृ
 (c. 9. लुनाति, लवितुं).—(Select) उद्, समुद्, वृ, उद्.—(Deduce,
 infer) अनुना (c. 2. -माति-तुं, c. 3. -मिमोते), वह् (c. 1. -कहते-हितुं),
 चपोहं, चवगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं).
 To GATHER, *v. n.* (Congregate) सङ्गम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), समगम्,
 समे (सम् and सा with rt. द्, समेति-तुं), एकत्र मिल् (c. 6. मिलति,
 मेलितुं), सम्मिल्, एकत्र जागम्.—(Increase) वृष् (c. 1. वर्धते-यितुं),
 उपचि in pass. (-चोयते).—(Form matter) पूष् (c. 1. पूयते-यितुं),
 पूयं वन्स् (c. 9. वप्नाति, वप्नुं), पूयपूयः-छा-छं भू.
 GATHER, *s.* (Fold) वस्तपुटः, अम्भिः *m. f.*, अम्भिका, व्यावर्तनं, पूष्.
 GATHERED, *p. p.* चितः-ता-तं, सधितः-ता-तं, अवचितः-ता-तं, उपचितः-
 -ता-तं, समूहः-दा-दं, सङ्गहीतः-ता-तं, लूनः-ना-नं.
 GATHERER, *s.* अवचायी *m.* (न), सचयी *m.* (न), सङ्गहीता *m.* (न),
 सङ्गहकः; 'gatherer of taxes,' करग्रहः, शुल्कप्राप्ता *m.* (न);
 'of flowers,' पुष्पावचायी *m.*
 GATHERING, *s.* (Act of collecting) चयनं, सचयनं, चायः, अवचयः,
 अवचायः, लायः, सङ्ग्रहः-हणं, एकत्रकरणं; 'of flowers,' पुष्पचयः,
 कुसुमावचयः, पुष्पप्रचायः.—(Crowd, assembly) समूहः, सङ्गः, सचयः,
 सङ्घातः, समागमः, समवायः, समाहारः, सत्रयः; 'of people,' जनसमूहः,
 जननिवहः, लोकसङ्घः.—(Abscess) विद्रुधिः *m.*, पूयसम्पूयः स्वेदः.
 —(Gathering of clouds) वनचयः, वनीयः, वनजालं, वनपनीयः.
 GAUDERY, *s.* अलङ्कारः, चित्रविचित्राभरणानि *n. pl.*, शोभाकरद्रव्याणि *n. pl.*
 GAUDILY, *adv.* सचित्रालङ्कारं, शोभाकरणाधं, सदान्ताशोभनं, चित्रविचित्रं;
 'gaudily dressed,' उज्ज्वलवेशाधारी-रिणी-रि (न).
 GAUDINESS, *s.* रक्तता, सरागलं, रागः, रङ्गः, चित्रता, चित्रविचित्रता,
 शोभा, सदान्ताशोभा, चतिशोभा, वर्णः, नानावर्ण्यं, कर्पुणता, वाहदृष्टिः *f.*
 GAUDY, *a.* बहुवर्णः-छा-छं, नानावर्णः-छा-छं, चित्रः-त्रा-त्रं, चित्रवि-
 चित्रः-त्रा-त्रं, चतिशोभनः-ना-नं, सदान्ताशोभनः-ना-नं, रक्तः-ज्ञा-
 -ज्ञं, चतिरागो-गिणी-गि (न), चित्रालङ्कारयान्-वती-वन्तं (न),
 उज्ज्वलः-ला-लं.
 GAUDY, *s.* (A feast) उत्सवः, उत्सवदिनं, पक्षोहः, उद्घोषः.
 To GAUGE, *v. a.* प्रमाणदष्टेन भास्वरकं मा (c. 2. माति-तुं, c. 10. माप-
 यति-यितुं).
 GAUGE, *s.* (Measure) परिमाणं, प्रमाणं, मानं, परिमाणविधिः *m.*, परि-
 माणरोतिः *f.*—(Instrument for measuring) मापनयनं, परिमाण-
 नदयः, प्रमाणदष्टः, भास्वरकमापनाधं यष्टिः *m.* See GAOL.

GAUGER, *s.* प्रमाणदण्डद्वारेण भारदभरकमापकः, परिमाणकर्ता *m.* (नृ).
 GAUGING, *s.* प्रमाणदण्डेन भारदभरकमापनं or भारदभरकपरिमाणपथं.
 GAUNT, *a.* कृशः-शा-शं, परिकृशः-शा-शं, कृशकृशः-शनी-शं, क्षीणशरीरः-रा-रं, क्षीणमांसः-सा-सं, क्षानः-मा-मं, शुष्ककृशः &c., क्षुब्धामः &c.
 GAUNTLET, *s.* लोहनिर्मितं हस्ताच्चादनं or हस्तनाथं; 'to throw the gauntlet,' पृथीकहस्ताच्चादनं भूमौ प्रक्षिप्य युद्धार्थम् पादौ (c. 1. -क्षयति -ह्नातुं).
 GAUR, *s.* (The country) गौडः; 'its inhabitants,' गौडः *m. pl.*
 GAUZE, *s.* विरलतन्तुः खच्चवस्त्रविशेषः, विरलांशुकं, सूक्ष्मांशुकं.
 GAVOT, *s.* गवोत्सवको लघुपुन्यविशेषः.
 GAWK, *s.* मूर्खः, मूढः, स्खलबुद्धिः *m.*, स्खलधीः *m.*, जडधीः *m.*
 GAWKY, *a.* स्खलः-ला-लं, स्खलशरीरः-रा-रं, दीर्घमूलः-ला-लं, दीर्घदेहः-हा-हं, जडधः-धा-धं, विरूपः-पी-पं.
 GAY, *a.* (Merry) उल्लासः-सा-सं-सितः-ता-तं, चानन्द-निन्दनी-न्द (नृ), हृष्टः-धा-धं, प्रहृष्टः-धा-धं, हृष्टहृष्टः-धा-धं, प्रफुल्लः-त्ता-तं, उल्लासितः-ता-तं, समुल्लासितः-ता-तं, विलासी-सिनी-सि (नृ), कैलिकः-का-कं, मुदितः-ता-तं, प्रमोदी-दिनी-दि (नृ), ललितः-ता-तं, परिहासशीलः-ला-लं, हासी-सिनी-सि (नृ).—(Showy) नानावर्णः-शी-शं, चटुवर्णः-शी-शं, चित्रचित्रः-चा-चं, चतिशोभनः-ना-नं.
 GAYETY, *s.* उल्लासता, उल्लासः, चानन्दः, आह्लादः, सानन्दता, हर्षः, प्रहर्षः, प्रफुल्लता, मुदा, प्रमोदः, चित्रप्रसन्नता, प्रहसनं.—(Merry making) -उत्सवः, महोत्सवः, उत्सवकार्यं.
 GAYLY, *adv.* सानन्दं, सहर्षं, प्रमोदेन, उल्लासेन, प्रहृष्टवत्.—(Showily) सचटुवर्णं, चित्रचित्रं, चतिशोभनं; 'gayly dressed,' उज्ज्वलवेषधारी-रिणी-रि (नृ).
 To GAZE, *v. a. and n.* ईक्ष् (c. 1. ईक्षते-क्षितुं), प्रेक्ष्, निरीक्ष्, वीक्ष्, अभिवीक्ष्, समीक्ष्, आलोक् (c. 10. -लोक्षयति-यितुं, c. 1. -लोक्षते-क्षितुं), यद्गृह्णा or स्थिरदृष्ट्या or अनिमित्तयनाभ्यां निरीक्ष् or दृश् (c. 1. पश्यति, दृष्टुं), स्थिरदृष्टिं कृ, दृष्टिं or लक्षं चन्तुं (c. 9. यन्मति, चन्तुं).
 GAZE, *s.* स्थिरदृष्टिः *f.*, यद्गृह्णा *f.*, अनिमित्तदृष्टिः *f.*, दृष्टिः *f.*, आलोचनं, ईक्ष्यं, निरीक्षा, वीक्षणं, योषितं, प्रेक्षणं, प्रेक्षितं, दर्शनं, लक्षः-क्षयं; 'with fixed gaze,' यद्गृह्णा-दि-दि, अनिमित्तयनः-ना-नं.
 GAZEHOUD, *s.* दृष्टिमात्रेण शशकाद्यनुसरणशीलो मृग्यकुक्षुदः.
 GAZELLE, *s.* तनुशरीरो हरिणभेदः, मृगः-गो; 'gazelle-eyed,' मृगीदृक् *m. f. n.* (शु).
 GAZETTE, *s.* वाचिकपत्रं, समाचारपत्रं, संवादपत्रं, सन्देशपत्रं.
 To GAZETTE, *v. a.* वाचिकपत्रेण प्रकाश् (c. 10. -काशयति-यितुं).
 GAZETTEER, *s.* चमुकदेशे यावन्निश्चितं नगरग्राममार्गादि विद्यते तदाकारना-नाद्विषयकं पुस्तकं.
 GAZING, *part.* स्थिरदृष्ट्या प्रेक्षमाणः-शा-शं or आलोक्षयन्-यन्ती-यत् (नृ); 'gazing up to heaven,' नभोदृष्टिः-दि-दि; 'in various directions,' इतस्ततो दक्षदृष्टिः.
 GAZING-STOCK, *s.* तिरस्कारविषयः, अवहासभूमिः *f.*, पारम्भास्पदं, कौतुकं.
 GEAR, *s.* उपकरणं, सामग्री-म्यं, सज्जा, परिच्छदः, पारिणासं, चाभरणं, प्रसापनं, प्रतिकर्मी *n.* (नृ); 'plough-gear,' हलोपकरणं.
 GEESE, *s. pl.* हंसाः *m. pl.* See GOOSE.
 GELATIN, *s.* कृषितमांसनिर्मितं घनीभूतं or श्यानीभूतं खच्चद्रव्यं.
 GELATINOUS, *a.* पृथीकश्यानद्रव्यगुणविशिष्टः-धा-धं, श्यानः-ना-नं, शीनः-ना-नं, सान्द्रः-न्दा-न्द्रं, संलग्नशीलः-ला-लं, चवलेहः-सा-सं.
 To GELD, *v. a.* घृण्णाव् उत्तृत् (c. 6. -कृणति-कृणितुं) or छिद् (c. 7. -क्षिन्ति, छेत्तुं), घृण्णहम्य उत्पद् (c. 10. -पाटयति-यितुं).

GELDED, *p. p.* छिन्नघृण्णः-शा-शं, छिन्नमुष्कः-ष्का-ष्कं, मुष्कशून्यः-न्या-न्यं.
 GELDING, *s.* (Horse) छवृण्योऽश्वः, छिन्नघृण्यो यानी *m.* (नृ).
 GELID, *a.* अतिशीतलः-ला-लं, अत्यन्तशिशिरः-रा-रं, हिमः-मा-मं.
 GELIDITY, GELIDNESS, *s.* अतिशीतलता, अतिशीत्यं, शीतता, शिशिरत्वं.
 GELLY, *s.* कृषितमांसनिर्मितो घनीभूतः or श्यानीभूतः खच्चरसः.
 GEM, *s.* (Precious stone) मणिः *m. f.*-शी, रत्नं, चारुशिला, प्रसन्नः, मणिरत्नं; 'necklace of gems,' मणिमाला, मणिसरः, रत्नावलिः *f.*; 'its central gem,' तरलः; 'mine of gems,' रत्नाकरः.—(Bud) मुकुलं, जालकं, पल्लवः-वं, बुद्बुदं.
 To GEM, *v. a.* मणिभिः or रत्नैर् चलद् or भूय (c. 10. भूययति-यितुं).
 To GEM, *v. n.* (Bud) फुल् (c. 1. फुलति-फुलितुं), चक्षुर (nom. चक्षुर-यति-यितुं).
 To GEMINATE, *v. a.* द्विगुणीकृ, द्विगुण (nom. द्विगुणयति-यितुं), द्वेधीकृ, द्विकं-कां-कं कृ.
 GEMINATION, *s.* द्विगुणीकरणं, द्विगुण्यं, द्विरावृत्तिः *f.*, युनरुद्धि *f.*
 GEMINI, *s. pl.* (Twins) समौ *m. du.*, यमजौ *m. du.*—(Constellation) द्वन्द्वः, मिथुनः, जितमः.
 GEMINOUS, *a.* द्विगुणः-शा-शं, द्विकः-का-कं, द्वैधः-धी-धं, द्विविधः-धा-धं, यमः-मा-मं, यमकः-का-कं.
 GEMINY, *s.* मिथुनं, द्वन्द्वं, यमकं, यमलं, युगं, युगं, युगलं, द्वयं.
 GEMMATE, *a.* मुकुलितः-ता-तं, फुलवान्-यती-यत् (नृ), पल्लवितः-ता-तं.
 GEMMED, *p. p.* रत्नवान्-यती-यत् (नृ), मणिमान्-यती-यत् (नृ), रत्नमयः-यी-यं, रत्नानुविद्धः-द्धा-धं, रत्नालङ्कृतः-ता-तं, मणिभूषितः-ता-तं.
 GENMY, *a.* मणिशः-शा-शं, रत्नघोती-तिनी-ति (नृ), मणिमयः-यी-यं.
 GENDER, *s.* लिङ्गं, प्रकृतिः *f.*; 'masculine gender,' पुलिङ्गं, पुरुषः; 'feminine gender,' स्त्रीलिङ्गं; 'a noun of invariable gender,' अचरद्विङ्गः.
 To GENDER, *v. a.* जन् in caus. (जनयति-यितुं), सज्जन्, प्रसू or प्रसु (c. 2. -सूते, c. 4. -सूयते-सोतुं), उत्पद् in caus. (-पादयति-यितुं).
 To GENDER, *v. n.* स्त्रीपुरुषवत् सङ्गम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं) or नैपुणं कृ.
 GENEALOGICAL, *a.* वंशावलीविषयः-या-यं, वंशान्वयविषयकः-का-कं, वंशक्रमसम्बन्धी-न्विनी-न्यि (नृ).
 GENEALOGIST, *s.* सन्वयज्ञः, वंशावलितः, घटकः, कुलाचार्यः, वंशावलिरचकः, वंशपरम्पराज्ञः.
 GENEALOGY, *s.* वंशावली-लिः *f.*, आवलिः *f.*, वंशान्वयः, सन्वयः, वंशश्रेणी, वंशक्रमः, वंशपरम्परा, वंशानुचरितं, वंशविततिः *f.*, वंशविवरणं; 'of kings,' राजावलिः *f.*, नृपावलिः, पार्थिवावलिः.
 GENERAL, *a.* (Common to many, or all) साधारणः-शा-शा-श, सामान्यः-न्या-न्यं, सर्वसामान्यः-न्या-न्यं, बहुसामान्यः-न्या-न्यं, सर्वसाधारणः-शी-शं, सर्वः-शी-धं, सार्धः-धी-धं, सार्धत्रिकः-की-कं, सार्धोयः-या-यं, सार्धजनोयः-या-यं, सार्धजनिकः-की-कं, सार्धजनोयः-ना-नं, विश्वजनोयः-ना-नं, विश्वजनोयः-या-यं, विश्वजन्यः-न्या-न्यं, सार्धलौकिकः-की-कं, लौकिकः-की-कं, व्यापकः-का-कं, सर्वव्यापकः-का-कं, सर्वमयः-यी-यं, सौत्तरिकः-की-कं.—(Not particular) अविशेषकः-का-कं, अवच्छेदावच्छेदकः-का-कं.—(Usual) प्रायिकः-को-कं, लोकसिद्धः-द्धा-धं, आचारिकः-की-कं, सर्वत्र प्रचलः-ला-लं or प्रचलितः-ता-तं; 'general practice,' जनरीतिः *f.*, लोकव्यवहारः; 'general order,' सामान्यशासनं; 'general opinion,' बहुमतं; 'general collection,' सर्वसङ्ग्रहः; 'general reader,' पुस्तकः, प्रपटाविद् *m.*; 'in general,' प्रायेण, प्रायशस्, बहुशस्. See GENERALLY.

GEN

GENERAL, s. (Of an army) सेनापतिः *m.*, पाहिनीपतिः *m.*, सेनानीः *m.*, सेनापिपः, सेनाग्रगः, चमपतिः *m.*, योधमुख्यः, सेनाध्यक्षः, सैन्याध्यक्षः, बलाध्यक्षः, दण्डनायकः, महासेनः; 'skilful general' सांयुगीनः.— (Total, whole) साकल्यं, सामान्यं, नाधारण्यं, सन्नुदायः.

GENERALISSIMO, & प्रधानसेनापतिः *m.*, अग्रसेनानीः *m.*, प्रधानसैन्याध्यक्षः.

GENERALITY, *s.* (State of being general) सामान्य-त्वं, साधारण्यं, साधारण्यत्वं.—(Greatest part) प्रधानभागः, अधिकभागः, बहुतरभागः, प्रधानांशः.

GENERALIZATION, ४. अवच्छेदावच्छेदः, व्यापकत्वं, जातिनिर्देशः, पक्षान्तर-
न्यकरणं, गणीकरणं.

To GENERALIZE, *v.a.* अवच्छेदवच्छेदं कृ, बहुव्यापकं-कां-कं कृ, बहुसामान्यं-न्यां-न्यं कृ, गणीक, जातिनिर्देशं कृ.

GENERALLY, *adv.* प्रायस्, प्रायशत्, प्रायेण, भूयस्, बहुशत्, बाहुत्येन,
भूयिष्ठं, बहुतरं, साधारण्येन, सामान्यतस्, साकृत्येन.

GENERALNESS, *स.* साधारणत्वं, सामान्यत्वं, व्यापकत्वं, बाहुल्यं, प्रसिद्धत्वं.

GENERALSHIP, स. सेनापत्यं, सेनापतित्वं.—(Skill in tactics) व्यूहपाश्र्दित्वं,
रणपाश्र्दित्वं, सेनायूहनेतृपुण्यं, धलविन्यासकौशल्यं, सेनानयनप्रवीणता.

GENERALTY, *s.* साकल्यं, समस्तत्वं, सामान्यं, काव्धिं, आसित्वं, समुदायः.
To GENERATE, v. a. जन् in caus. (जनयति-यितुं), सन्नन्, प्रन् or प्रसु
 (c. 1. -सयति, c. 2. -सूते, c. 4. -सूयते -तोतुं), मू, उत्पद् in caus.
 (-पादयति-यितुं).

GENERATED, *p. p.* जातः-ता-तं, जनितः-ता-तं, उपजातः-ता-तं, सञ्जातः-ता-तं, उत्पादितः-ता-तं, समुत्पादितः-ता-तं, प्रसूतः-ता-तं, प्रसूदः-ता-तं, ज्ञातञ्जान्ता-न्मा-न्(न्) उद्भयः-वा-यं, प्रभयः-वा-यं; 'gene-rated in water,' जलोद्भयः-वा-यं.

GENERATION, *s.* (Production) जननं, प्रजननं, जन्म *n.* (नृ), उत्पादनं,
उत्पत्तिः *f.*, प्रभूतिः *f.*, प्रभवः, सम्भवः, उद्भवः, प्रभवः.—(Race) जातिः *f.*,
वंशः, सन्तानः, सन्ततिः *f.*, कुलं, ज्ञान्यः, प्रवरः.—(The people living
at the same time) समवयस्कः or समकालजीविनः पुरुषः *m. pl.*
—(Series of descendants) वंशावली, वंशपरम्परा, वंशश्रेणी,
'extending to seven generations, सामपीरुपः -पी-पं; 'organ
of generation,' उपस्थः.

GENERATIVE, a. जनकः -का -कं, उत्पादकः -का -कं, सावकः -विका -कं.

GENERATOR, *s.* जनयिता *m.* (नृ), जनिता *m.* (नृ), जननः, जनकः, जन्मदा-
-दाता *m.* (नृ), वीजप्रदः, बीजी *m.* (नृ), उत्पादकः.

GENERIC, GENERAL, *a.* सामान्य; -या -न्यं, साधारणः -शा -शी-यं, वर्गीयः
-या -यं, जातीयः -या -यं, जातिसत्त्वमयीयः -या -यं, व्यापकः -का -कं
'generic property,' जातिव्यं, जातिप्रभम्, जातिप्रभावः, सामान्यं
समानाधिकरणं; 'genericcharacteristic,' जातिलक्षणं, सामान्यलक्षणं

GENERALLY, *adv.* जातिमुद्दिश्य, वर्गमुद्दिश्य. जातितस्, सामान्यतस्.

GENEROSITY, *s.* (Liberality) सौदारव्यं, उदारता, दानशीलता, त्यागशीलता
-त्वं, त्यागः, त्यागिता, बहुप्रदत्तं, अतिसर्जनं, अतिदानं, वदान्यता
अकर्षण्यं, विलम्बः—(Nobleness of soul) माहात्म्यं, सौदारव्यं, उदारता

GENEROUS a. (Liberal) उदार-रा-री-रं. दानशीलः-ला-लं, त्याग-
शीलः-ला-लं. बहुप्रदः-दा-दं, बहुदः-दा-दं, अतिदाता-त्री-तृ (तृ-
दायकः-का-कं, दानरतः-ता-तं, यदान्यः-न्या-न्यं, जकृपणः-या-यं
मूललक्ष्यः-व्या-व्यं, उदात्तः-त्ता-तं.—(Noble-minded) उदारचेता
वाः-ताः (सु), उदारधीः-धीः-धि, उदारचरितः-ता-तं, माहात्मिक-
-दोषं-क, महामानाः-नाः-नः (सु), महानुभावः-वा-वं, महेश्वः-व्या-व्यं
उदरीयः-यी-यं.—(Of honourable birth) सत्कुलीनः-ना-नं
महाकुलः-ला-लं.

GEN

GENEROUSLY, *adv.* उदारयत्, वदान्ययत्, औदार्य्येण, दानशीलत्वात्, माहात्म्येन.
 GENEROUSNESS, *s.* औदार्य्यं, उदारता, माहात्म्यं. See GENEROSITY.

GENESIS, १. धम्मग्रन्थानां नप्यात् प्रथमग्रन्थः, जगत्सृष्टिविषयकं मूसालिखितम्
आदिपुस्तकं.

GENET, s. (Horse) सुहृषी विदेशीयः घुडवाजी *m.* (न).—(Civet)
गन्धनाच्चारः.

GENETHLIAC, s. (Birthday poem) जन्मदिवसनुद्दिश्य काव्यं.

GENIAL, a. (Contributing to propagation) सावकः-का-कं, प्रसव-
कारि-रिणी-रि (नृ), प्रसूतिपर्यकः-का-कं.—(Contributing
to life and cheerfulness) जोषद-दा-दं, तेजोपर्यकः-का-कं, सानन्दकरः
-रा-रं, रम्य-रम्य-रम्य, रमणीयः-या-यं, मनोरसः-ना-नं, सुखकरः
-रो-रं, प्रसन्नः-न्ना-न्नं, सुभगः-गा-गं, प्रसादकर-रा-रं, सुचिद-रा-रं.

GENIALLY, *adv.* प्रसन्नं, प्रसादेन, समसादं, सानन्दं, प्रमोदेन, सहर्षं.

GENIALNESS, ४. सुनन्दता, रम्यता, रमणीयत्वं, प्रसन्नता, सानन्दता.

GENICULATED, *a.* जानुपद्मोकारग्रन्थियुक्तः -क्ता -क्तं, ग्रन्थिलः -ला -लं.

GENITAL, *a.* प्रसवसप्तन्धो-न्धिनी-न्धि(न्), जननसप्तन्धो &c., यौनः-नी-नं.

GENITALS, *s. pl.* वपस्वः, शिश्नादि *n.*, भग्नादि *n.*, जघोद्धं, जननाद्धं.

GENITIVE, a. or s. (In grammar) ससन्धः, शेषः, पष्ठो विभक्तिः f.

GENITOR, *s.* जनयिता *m.* (तृ), जनिता *m.* (तृ), जनकः, जननः, जन्मदः.

GENIUS, s. (Natural disposition) स्वभावः, प्रकृतिः *f.*, शीलः, गुणः.
 —(Strength of mind, power of intellect) धीशक्तिः *f.*, बुद्धिः

शक्तिः *f.*, मनःशक्तिः *f.*, मनोयुक्तिः *f.*, बुद्धिसामर्थ्यं, बुद्धिप्रभावः, मतिमु-
 प्रसोगत.—(Power of invention) कल्पनाशक्तिः *f.*—(Man
 endowed with talent) गुरुण *m.* (त्), गुरुयान् *m.* (त्), भीशक्तियुक्तः,
 बुद्धिशक्तिमान् *m.* (त्), युक्तबुद्धिः *m.*, बुद्धिमान् *m.* (त्), भोमान् *m.* (त्).
 —(Peculiar characteristic) विशेषणं, लक्षणं, स्वभावः, स्वयम्भेः,
 युक्तिः *f.*; 'poetical genius,' कविताशक्तिः *f.*

GENIUS, &. (Demon) भूतः, असुरः, दैत्यः, दानवः, प्रेतः, पिशाचः; 'evil genius,' दैदयं; 'good genius,' सदैयं, शुभदैयं.

GENTEEL, *a.* सभ्यः-भ्या-भ्यं, सभ्याचारी-रिणी-रि(न्), आर्य्यः-र्य्या-र्य्यं, आर्य्य्यव्यवहार-रा-रं, आर्य्य्यवृत्तः-त्ता-तं, सवृत्तः-त्ता-तं, सुजनः-ना-तं, सायुज्यः-त्ता-तं, सायुज्यव्यवहार-रा-रं, सुशीलः-ला-लं, अयाम्यः-म्या-म्यं, शिक्षाचारी-रिणी-रि(न्), महानुभावः-वा-वं.-(Elegant)
विनीतः-ता-तं, चारुः-ही-रं, ललितः-भाव-वं.

GENTEELLY, *adv.* सभ्यवत्, सुशीलवत्, आर्य्यवत्, सुजनवत्, सम्भाचारानुसारेण.

GENTEELNESS, *s.* सम्भत्ता, चार्य्यत्वं, सम्भाषणत्वं, चार्य्यवृत्तत्वं, नुशीलता, शिक्षाचारत्वं, सौजन्यं, सज्जनता, साधता, विनीतत्वं.

GENTIAN, s. (Plant) किरातः, किराततिहः, सनार्यतिहः, चिरातिहः, चिरतिहः, काखतिहः, कैरातः, भनिसः, भतीकः.

GENTILE, s. अन्यदेशीयः, भिन्नदेशीयः, भिन्नदेशीयलोकः, अन्यदेशीयलोकः, देयताचकः, देयताभ्यर्चकः, देयार्चकः.—(Kindred) गोत्रजः; 'ingrammar,' ज्ञानिवाचकः.

GENTILE, *a.* चन्द्रदेशीयः -या -यं, भित्तदेशीयः -या -यं, जातीयः -या -यं.

GENTILISM, ४. देवार्चकत्वं, देवतार्चनं -ना, देवताभ्यर्चनं, भिन्नदेशीयता.

GENTILITIAL, *a.* कौलिकः-कौ-कं, कूलजः-जा-जं, वंशिकः-फ़ी-फ़ं,
 वंश्यः-इया-इयं, नातीयः-या-यं, देशिकः-झी-झं.

GENTILITY, s. (Politeness of manners) सम्प्रता, सम्प्रयाचार्यं, मुशिलता, शिष्टाचार्यं, चाय्यं, चाय्यवृत्तं, सौम्यं, सुमनता, साधुवृत्तं, सुविनीतता, महानुभावता.—(Good birth) कुलीनता, महाकुलं, पंशयिष्ठता, कुलोत्कर्षः.

GENTLE, a. (Well-born) झुलनः -ना-नें, सत्कुलीनः -ना-नें, महाकुल

-ला -लं, महाकुलमसूतः -ता -तं, साधुजः -जा -जं, साधुवंशजः -जा -जं, आर्यवंशजः -जा -जं, सुजन्मा -न्मा -न्म (न्); 'a maid of gentle birth,' कुलकन्याका.—(Mild, soft, bland) मृदुः -द्वी -दु, मृदुलः -ला -लं, मन्दः -न्दा -न्दं, कोमलः -ला -लं, सौम्यः -म्या -म्यो -म्यं. स्निग्धः -ग्या -ग्यं, सुकुमारः -रा -री -रं, ममृणः -खा -खं, अनुग्रहः -ग्रा -ग्रं, सकर्कशः -शा -शं, अपरुपः -पा -पं, अचरुः -रहा -रदी -रदं. अखरुः -रा -रं, असाहसिकः -की -कं, सुकरः -रा -री -रं; 'of a gentle disposition,' मृदुभावः -वा -वं, मृदुस्वभावः -वा -वं.—(Quiet, tame) शान्तः -न्ता -न्तं, उपशान्तः -न्ता -न्तं, शमी -मिनी -मि (न्), दान्तः -न्ता -न्तं; 'a gentle breeze,' मन्दानिलः, मृदुवातः; 'a gentle laugh,' मन्दहास्यं, मन्दस्मितं, ईपहासः; 'gentle remedy,' सौम्योपचारः, सामोपचारः; 'by gentle means,' साक्षा; 'gentle speech,' मिषवाच्यं, मिषोदितं.

GENTLE, s. (Maggot) जलितः m., जली m. (न्), कोपकारी m. (न्).

GENTLEFOLI, s. आर्यलोकाः m. pl., साधुजनाः m. pl., आर्यमित्राः m. pl., कुलीनलोकाः.

GENTLEMAN, s. आर्यः, आर्यजनः, आर्यमित्रः, साधुः m., साधुजनः, महाशयः, महानुभावः, कुलीनः, कुलीनजनः, सत्कुलीनः, सुजनः, सुजन्मा m. (न्), सज्जनः, सज्जातिः m., महाजनः, सत्कुलजातः, सुविनीतः, श्री prefixed.

GENTLEMAN-COMMONER, s. राजविद्यालये सन्नेवासितानां मध्यात् प्रथमपदस्यः.

GENTLEMANLIKE, GENTLEMANLY, a. आर्यव्यवहारानुसारी -रिणी -रि (न्), सभ्याचारानुसारी &c., सभ्यः -भ्या -भ्यं, आर्यवृत्तः -न्ता -न्तं, सुशीलः -ला -लं, सुविनीतः -ता -तं, शिष्टाचारयोग्यः -ग्या -ग्यं; 'gentlemanly deportment,' आर्यवृत्तिः f., सौजन्यं.

GENTLEMANLINESS, s. आर्यत्वं, सुशीलता, सौजन्यं, सुविनीतता.

GENTLENESS, s. मृदुता, सदिमा m. (न्), मार्दवं, मन्दता, कोमलता, सौम्यता -न्तं, स्निग्धता, सौकुमार्यं, सुकुमारता, अनुग्रहा, सकर्कश्यं, सकर्कशावं, अपरुपता, अपारुप्यं, अचरुता, असाहसं; 'of disposition,' भावमृदुता.

GENTLEWOMAN, s. आर्या, कुलीना स्त्री, सुशीला स्त्री, सुविनीता स्त्री.

GENTLY, adv. शनैश्, शनैः शनैश्, शनैकैश्, नन्दं मन्दं, मृदु, अनुग्रहं, सकर्कशं, अपरुपं, अचरुदं, साहसं विना.

GENTRY, s. आर्यलोकाः m. pl., आर्याः m. pl., साधुलोकाः m. pl., कुलीनलोकाः m. pl., कुलीनवर्गः, सुजनवर्गः, सुजनता, सौजन्यं.

GENUFLEXION, s. पूजार्थं जानुभ्यां नतिः f. or जानतिः f., जानुनतिः f.

GENUINE, a. सत्यः -त्या -त्यं, प्रकृतः -ता -तं, वास्तवः -वी -वं -विकः -की -कं, अकल्पितः -ता -तं, अकृत्रिमः -मा -मं, अकपटः -टा -टं, निष्कपटः -टा -टं, निर्व्याजः -जा -जं, निर्व्यलीकः -का -कं, यथार्थः -थो -थं, सारः -रा -रं.

GENUINELY, adv. सत्यं, निष्कपटं, कपटं विना, निर्व्याजं, निर्व्यलीकं, यथार्थं.

GENUINENESS, s. सत्यता, प्रकृतत्वं, अकृत्रिमता, अकल्पितत्वं, यथार्थता, निर्व्यलीकता, निर्व्याजत्वं, वास्तविकता, सारता.

GENUS, s. (Inlogic) परं.—(Aclass) जातिः f., गणः, वर्गः, जातिमात्रं, गोत्रं.

GEOGRAPHER, s. भूपृष्ठविद्याज्ञः, भूगोलविद्याज्ञः, भूगोलशास्त्रज्ञः, भूपृष्ठलेखकः, भूगोलज्ञानी m. (न्), भूगोलस्य यत् किञ्चिद् देशसमुद्रनगरादि विद्यते तदाकारनामादिलेखकः, भूपृष्ठस्य देशसमुद्रपर्वतनद्यादिव्याख्याता m. (न्), भूपृष्ठविवरणकृत्.

GEOGRAPHICAL, a. भूगोलविषयः -या -यं, भूपृष्ठविषयकः -का -कं, भूगोलशास्त्रविषयः -या -यं, भूपृष्ठसंस्थी -न्यनी -न्य (न्), भूगोलशास्त्रीयः -या -यं.

GEOGRAPHICALLY, adv. भूगोलशास्त्रानुसारेण, भूगोलशास्त्रवत्.

GEOGRAPHY, s. भूपृष्ठविद्या, भूगोलविद्या, भूपृष्ठविषयकं ज्ञानं, भूगोलस्य यत् किञ्चिद् देशसमुद्रनगरादि विद्यते तदाकारनामादिव्याख्या, भूपृष्ठस्य देशसमुद्रपर्वतनद्यादीनां ज्ञानं or विवरणं, भूगोलशास्त्रं.

GEOLOGICAL, a. पार्थिवांशविषयः -या -यं, पृथिवीविद्यासंस्थी -न्यनी -न्य (न्), पृथिवीसंस्थानविषयकः -का -कं.

GEOLOGIST, s. पार्थिवांशविद्याज्ञः, पृथिवीविद्याज्ञः, पृथिवीसंस्थानव्याख्याता m. (न्), मृत्तिकाभावगुणादिविवरणकृत् m.

GEOLOGY, s. पार्थिवांशज्ञानं or विद्या, पार्थिवांशविषयं ज्ञानं, पृथिवीविद्या, पार्थिवांशज्ञानं प्राचीनेतिहासः, पृथिवीसंस्थानविद्या, मृत्तिकासंस्थानविद्या, मृत्तिकाभावगुणादिविवरणविद्या.

GEOMETRAL, GEOMETRIC, GEOMETRICAL, a. क्षेत्रः -त्री -त्रं, क्षेत्रपरिमाणविषयः -या -यं, क्षेत्रगतः -ता -तं, क्षेत्रविद्यानुसारी -रिणी -रि (न्), रेखागणितसंस्थनी -न्यनी -न्य (न्); 'geometrical proof,' क्षेत्रगतोपपत्तिः f.

GEOMETRICALLY, adv. क्षेत्रविद्यानुसारेण, रेखागणितशास्त्रवत् or -तस्.

GEOMETRICIAN, s. क्षेत्रविद्याज्ञः, रेखागणितविद् m., क्षेत्रज्ञः, रेखागणितशास्त्रदर्शी m. (न्), क्षेत्रपरिमाणविद्यावान् m. (न्).

GEOMETRY, s. क्षेत्रं, क्षेत्रं, क्षेत्रविद्या, क्षेत्रपरिमाणविद्या, क्षेत्रपरिमाणविषया विद्या, रेखागणितं, रेखागणितशास्त्रं, रेखागणनाविद्या; 'proof by geometry,' क्षेत्रगतोपपत्तिः f.

GEORGIC, s. गोमेपादिविषयं गीतं, कृषिविद्याविषयकं काव्यं.

GERANIUM, s. वक्त्रमुखाकारबीजकोपः सुपुष्पवान् ओषधिभेदः.

GERFALCON, s. इयेनभेदः, कपोतारिः m., यातिपक्षी m. (न्).

GERM, GERMIN, GERMIN, s. (The embryo of fruit, a bud) पक्षपः -वं, अक्षुरः, अभिनयोद्भिद् m., जालकं, धारकः, जोषिका, कुन्दुकं; 'of leaves,' मादिः f.—(Origin, that from which any thing springs) योजं, योनिः m. f., आदिः m., आरम्भः, गर्भः, मूलं.

GERMAN, a. (Related) ससन्धी -न्यनी -न्य (न्), सम्पर्की -किणी -कि (न्); 'cousin german,' पितृव्यपुत्रः -त्री, मातुलपुत्रः -त्री.—(Belonging to Germany) जर्मन्निदेशसंस्थी &c., जर्मन्निदेशजः -जा -जं; 'language,' जर्मन्निदेशभाषा.

GERMANDER, s. अनेकौपधीनां सामान्यनाम n. (न्), ओषधिगणसंज्ञा.

GERMANISM, s. जर्मन्निदेशभाषासंस्थनी सम्प्रदायः.

To GERMINATE, v. n. स्फुट् (c. 6. स्फुटति -तिन्तुं), भुज् (c. 1. भुजति -तिन्तुं), अक्षुर (nom. अक्षुरयति -यितुं), विकस् (c. 1. -कसति -सितुं), उद्भिद् in pass. (-भिद्यते), प्रोद्भिद्, प्रस्फुट् (c. 1. -रोहति -रोटुं), वृष् (c. 1. वर्धते -यितुं).

GERMINATING, part. उद्भिज्जाः -ज्जा -ज्जं, उद्भिद् m. f. n., उद्भिदः -दा -दं, प्ररोही -हिणी -हि (न्), अक्षुरितः -ता -तं, भुजवान् -वती -वत्, प्रस्फुटः -टा -टं, स्फुटन् -टनी -टत् (न्).

GERMINATION, s. स्फुटनं, स्फुटता, उद्भेदः, प्रोद्भेदः, प्ररोहः, उद्भेदनं.

GERUND, s. लाटोन्भाषाव्याकरणे क्रियावाचकः शब्दः.

GESTATION, s. -गर्भधारणं, गर्भपोषणं, गर्भवहनं, गर्भिणीभावः.

To GESTICULATE, v. n. अङ्गानि विधिष् (c. 6. -धिषति -धेत्तुं), हस्तादि विधिष् or सञ्चल in caus. (-चालयति -यितुं), अङ्गविधेयं कृ. इङ् (c. 1. इङ्गति -ङ्गितुं), नट् (c. 10. नाटयति -यितुं), अभिनयं कृ, आङ्गिककर्म कृ.

GESTICULATION, s. अङ्गविधेयः -यणं. हस्तादिविधेयः, अङ्गहारः, इङ्गितं, इङ्गितकरणं, अङ्गसञ्चालनं, हस्तादिसञ्चालनं, सङ्केतकरणं, शाखी, सूचा -चना, भावकरणं, आङ्गिककर्म n. (न्).

GESTICULATOR, s. अङ्गविधेयकः, हस्तादिविधेयकः, अङ्गसञ्चालकः, इङ्गितकारी m. (न्), सङ्केतकारी m. (न्).

GESTURE, s. इङ्गितं, अङ्गविधेयः, हस्तादिविधेयः, सङ्केतः, अङ्गहारः -रिः m., चेष्टा, भावः, इङ्गः, अभिनयः, अभिनीतिः f., सूचना.

To GESTURE, v. a. साङ्गविधेयं कृ, सहस्रविधेयं कृ, साभिनयं कृ.

To GET, v. a. (Obtain) आप् (c. 5. आप्नोति, आप्ते), प्राप्, अयाप्.

सम्प्राप्, समवाप्; लभ् (c. 1. लभते, लभ्यते), वषलभ्, चर्ज् (c. 1. चर्जते -निर्जते, c. 10. चर्जयति -यितुं), उपाज्, चामज् (c. 10. -मादयति -यितुं), ममासद्, चाधिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), गम्, प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते -यम्), चापद्, चाभिपद्, चाधिज् (c. 6. -विजति -येत्), इ (c. 2. इति -तुं), चग् (c. 5. चञ्चते, चञ्जितुं), उपाज्, मनज्.—(Have) या (c. 3. दधाति, धत्ते, धातुं), पृ in caus. (धारयति -यितुं), भृ (c. 3. विभर्ति, भर्तुं), चाप्.—(Beget) नन् (c. 10. ननयति -यितुं).—(Learn) जिष् (c. 1. जिषते -यितुं), चापी (c. 2. चपीते, चाप्येतुं rt. इ), चाधिगम्.—(Induce, persuade) चनुनी (c. 1. -नयति -नेतुं), प्रोमन् (c. 10. -साहयति -यितुं), or expressed by the causal; as, 'he got him to return,' निवर्तयामास.—(Earn) उपाज्, लभ्.—(Receive, take) चादा (c. 3. -दत्ते -दातुं), ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), उपलभ्.—(Procure, get ready) कृप् (c. 10. कृष्यति -यितुं), परिकृप्, सञ्जीकृ, वषद् (c. 10. -पादयति -यितुं).—(Get together) समानो (c. 1. -नयति -नेतुं), सञ्जि (c. 5. -विनोति -येत्), समारा, समुद्, शकीकृ, शकृव कृ.—(Get over, get through, surmount) चारुद् (c. 1. -रोहति -रोह्ये), चाधिहृ, चातिहृम् (c. 1. -हमति -हमिषुं), तौर (c. 10. तौरयति -यितुं), चार (c. 10. चारयति -यितुं), दृ (c. 1. तरति -रितुं -रोह्ये), निम्; 'get over a difficulty,' दुःखम् चारुद्, दुःखपारं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), दुःखम्यान् गम्.—(Get up, prepare) उपक्, सक्, पुक्, विरप् (c. 10. -रपयति -यितुं), सञ्जीकृ.—(Get into debt) चार्ज् कृ, चार्ज्यन्तः न्ता -न्तं भृ, चार्ज्यान् -यतो -यद् भृ.

To GET, r. n. (Arri-c at) चागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपगम्, चाधिगम्, प्राप् (c. 5. -चामति -चाम्ये), चयाप्, चासा (c. 2. -याति -तुं), उपम्या (c. 1. -तिष्ठति -न्यातुं).—(Get away) चायगम्, चायया, चापे (c. 2. चपीति -तुं, rt. इ), चापम् (c. 1. -गरति -गर्तुं), चापम् (c. 1. -आमति -हमिषुं), चल्, (c. 1. चलति -लितुं), प्रम्या.—(Get before) चाप्रे or चृषं or चृषम् चागम् or प्राप्.—(Get clear) मुप् in pass. (मुच्यते).—(Get down) चायहृ (c. 1. -रोहति -रोह्ये), चायद् (c. 1. -तरति -रितुं -रोह्ये), चापो या or गम्.—(Get in) चिज् (c. 6. चिजति, चेहे), प्रविज्, निविज्, चाविज्.—(Get off, escape) पलाप् (c. 1. पलायते -यितुं, rt. इ), विपलाप्, निम्, चापम्, निर्गम्.—(Get off, alight) चाज्, चायहृ.—(Get out) चापगम्, चापम्, चापे.—(Get up) चत्या for उत्या.—(Get quit of) मुप् in pass.—(Get on) प्रगम्, प्रवृत् (c. 1. -चर्तते -चर्तुं), प्रम्, प्रया, प्रचल्.—(Get drunk) मता-ता-भं भृ, उन्मत्तोभृ; 'get out with you,' चापनर, चापहि, चापेहि.

GITTER, s. प्रापकः, चापामा *m.* (मृ), लभामा *m.* (मृ), चर्जकः, उपाजकः, चाधिगता *m.* (मृ), लभकृत् *m.*, चादाता *m.* (मृ), याहकः, ननकः, उत्पादकः.

GETTING, s. लभः, लभिः *f.*, चातिः *f.*, प्राप्तिः *f.*, प्रापत्, चाप्राप्तिः *f.*, सम्प्राप्तिः *f.*, चर्जनं, उपाजनं, चासादनं, चाधिगमः, चागमः, ग्रहं.

GENGAW, s. चक्षुमूल्यकम् चाभरणं, चत्यापि क्रीडाद्रव्यं, क्रीडनकं, क्रीडां, गेलाद्रव्यं, क्रीडाद्रव्यं.

GHASTFULLY, adv. पिशापयत्, भूतयत्, प्रेतयत्, दारुणं, भयानकं, घोरं.

GHASTLINESS, s. रूपदास्यं, यदनपोरता, मुरारीद्रुता, भूतसरूपता, भीतत्वं, करालत्वं, विकटत्वं.

GHASTLY, a. (Like a ghost) भूतसरूपः -पी -यं, प्रेतसरूपः -पी -यं, भीतिकः -की -कं, पिशाचिकः -की -कं, शयसयणः -री -यं, प्रेतसयणः -री -यं.—(Frightful) घोररूपः -पी -यं, घोराकृतिः -ति -ति, दारुणः -खा -णं, भयानकः -का -कं, रीद्रुः -द्री -द्री, भीमदर्शनः -ना -नं, वयम्ययः -यया -ययं, करालमुराः -री -यं.

GHAUT, s. (Landing-place) पट्टः-ट्टी, सञ्जानं, गुल्फः.—(Malaya range

of mountains) मलयः, मलयाचलः, मलयपर्वतः, मलयपिन्धः *m.*, दक्षिणचलः, दक्षिणपर्वतः.

GHEE, s. घृतं, दधिम् *m.*, मयिम् *m.*, हयं, हयनीयं, दधियं, चान्नं, तगुनयं, तृप्.

GHOST, s. (Soul) चात्मा *m.* (नृ), चन्तरात्मा *m.* (नृ).—(Disembodied spirit) प्रेतः, प्रेतनरः, परेतः, नारकः, नरकचामी *m.* (नृ), नरकामयः.—(Goblin) पेतालः, राक्षसः, निजापट, निजाट, भूतः -तं, उमजान-यामी *m.* (नृ), राद्यमः; 'to give up the ghost,' प्रायज्ञां कृ, ईश्वरहमे भोयनं or प्राग् सन् in caus. (-अपयति -यितुं).

GHOSTLIKE, s. प्रेतसरूपः -या -यी -यं, भूतसरूपः -या -यी -यं.

GHOSTLINESS, s. प्रेतत्वं, भूतत्वं, परेतत्वं, चात्माता, चारमापिकत्वं.

GHOSTLY, a. (Spiritual) चात्मािकः -की -कं, चात्माविययः -या -यं, चार-माधिकः -की -कं, राजानोरिकः -की -कं, चारित्रिकः -की -कं.—(Pertaining to ghosts) भीतिकः -की -कं, प्रेतमन्त्रणी -न्यनी -न्य (नृ).

GIANT, s. (A man of extraordinary size) वृहत्कायः, वृहच्छरीरः, विकटशरीरः, भीमशिरः, प्रकाटशरीरः, चमरः.—(A titan) देवाः, चमुरः, राद्यमः, दानयः, दैतयः, राद्यम् *m.*, इन्द्रादि *m.*, मुग्धदि *m.* (पृ), दिगिमुक्तः, दनुजः, बाहु *m.*, बाहुपातः, पृथ्वेयः, शुक्रजिष्म, कौमयः, नेचुहः, गिळपान्दः, ज्वाय *m.*, निजापट.

GIANTLY, s. वृहत्काया, वृहच्छरीरा, विकटशरीरा स्त्री, राद्यमी.

GIANT-LIKE, GIANTLY, a. वृहत्कायः -या -यं, वृहच्छरीरः -रा -रं.

TO GIBBER, v. n. गन्तुं (c. 1. गत्यति -न्यितुं), जम्पयं च (c. 1. चरति -दितुं).

GIBBERISH, s. अनर्थकवाक्यं, चमरवदवाक्यं, गृष्ठावाक्यं, मृषावक्यचपनं, नस्तिर्तः 'one who talks it,' चनिषट्प्रलापी *m.* (नृ).

GIBBET, s. उद्धनकाष्ठं, उद्धनतृष्णा, पपम्यान्, पातम्यान्.

TO GIBBET, v. a. रज्जुपाशेन उद्धन्य (c. 9. -चामति -चम्ये), उद्धन्यां कृ.

GIBBOSITY, s. कुम्भता, न्युम्भता, कूर्मपृष्ठाकार्यं, विद्याकारता, चाभोगता, गरदमरदलत्वं.

GIBBOS, a. (Convex, protuberant) न्युम्भः -न्ता -न्तं, विद्याकार -रा -रं, कूर्मपृष्ठाकार -रा -रं, गरदमरदल -रा -रं, चाभोगी -गिनी -गि (नृ); 'as the moon,' गरदमरदलः -ला -लं.—(Hump-backed) कुम्भः -न्ता -न्तं, गरद -रा -रं.

GIBBOUSNESS, s. न्युम्भता, कूर्मपृष्ठाकारता, चाभोगता. See GIBBOSITY.

GIB-CAT, s. मोर्गनारः, चतिपुटो पिशालः.

TO GIBE, v. a. and n. चिप् (c. 6. चिपति, चेम्), चयचिप्, परिचिप्, चयहृ (c. 1. -हमति -नितुं), चयजा (c. 9. -गानाति -गातुं), तिरक्, मुरारीकृ.

GIBE, s. चेषः, चयचेषः, तिरक्ताः, चयहामः, दुर्धानं, दुरुक्तं, छटुवानं.

GIBER, s. चेषकः, चयचेषकः, दुर्मुगः, मुराट, दुर्पेता *m.* (कृ).

GIBLITS, s. pl. हमादेर् यत् पादमन्त्रकपट्टादि प्रादुर्गुलारोपयाद् अर्धचि-सोभ्य पुष्पक यज्जने, हंस्य पचनयोग्य दृष्टकृद्नादि, हंसपक्षकाः *m. pl.*

GIDDILY, adv. भामररोगग्रस्तयत्, सभामरं, चपलं, मनोलीत्याह.

GIDDINESS, s. (Of the head, &c.) नरं, भामरं, भमिः *f.*, भमः, चिभमः, चिभानिः *f.*, पूरिः *f.*, पूरनं, चद्युरादिचापत्वं -चापलं, चद्युरादिविभानिः *f.*, प्रमादः.—(Of character) चपलता, चापल्यं, चपलत्वं, चापल्यं, चपलचितता, चास्त्रिता, चास्त्र्यं, लोलता, चनयस्त्रिता *f.*, चापीरत्वं, लीत्यं, मनोलीत्यं, चिभानिः *f.*, चिभानशीलता, हलता, प्रमत्ता.

GIDNY, a. (In the head) भामरी -रिणी -रि (नृ), भनी -मिणी -मि (नृ), पूर्यरोगी -गिणी -गि (नृ), भामररोगी &c., चिभानः -न्ता -न्तं.—(Causing giddiness) भमकट -री -रं.—(In character) चपलः -ला -लं, चपलः -ला -लं, चिभानशीलः -ला -लं, चास्त्रि -रा -रं, चनयस्त्रिता -स्त्रा -स्त्रं, चनयस्त्रिता -न्ता -न्तं, चापीरः -रा -रं, चपलपुटिः -टि -टि, चपलामकः -का -कं, चपलचितः -न्ता -न्तं, लोलः -ला -लं, लोलमताः

- नाः -नः (स्), प्रगल्भः -त्ता -त्तं, प्रमादी -दिनी -दि (न्).—(Elated)
उद्धतः -ता -तं, मत्तः -त्ता -त्तं; 'with power,' ऐश्वर्यमत्तः -त्ता -त्तं.
GIFT, s. दानं, प्रदानं, दत्तं, प्रदेयं, सम्प्रदानं, दायः, उपहारः, उपपानं,
वितरणं, त्यागः, उत्सर्जनं, विसर्गः, विसर्जनं, विप्रायनं, संहतिः f.,
उपग्राह्यं, उपहोक्तं, उपदा -दानकं, प्रदा, दादः, दा, दं, विहापितं,
प्रतिपादनं, निर्वपणं, स्पर्शनं, प्रादेशनं, प्रदेशनं, अर्पणं, उपचारः,
प्रीतिदानं, प्राभूतं; 'a special gift,' सदायः, सुदायः, हरणं; 'nuptial
gift,' यौतकं; 'desirable gift,' प्रवारणं, प्रहारणं; 'gift to de-
ceased ancestors,' पितृदानं.—(Endowment) गुणः, शक्तिः f.
GIFTED, p. p. or a. (Endowed) सम्पन्नः -त्ता -त्तं, उपपन्नः -त्ता -त्तं, युक्तः
-त्ता -त्तं, संयुक्तः -त्ता -त्तं, उपेतः -ता -तं, सन्वितः -ता -तं, शीलितः -ता -तं.
—(With talents) गुणी -णिनी -णि (न्), गुणवान् -वती -वती (न्),
इष्टगुणसम्पन्नः -त्ता -त्तं, सहयोगितः -ता -तं.
Gig, s. (Any thing that whirls round in play) भ्रमरः, भ्रमरजोडनकं.
—(A light carriage) छिपकपुच्छं लघुमानं, लघुरथः.—(Boat)
उपनीका, लघुनीका, धुवनीका.
GIGANTIC, a. वृहत्कायः -या -यं, वृहत्चरीरः -रा -रं -री -रिणी -रि (न्),
भीमविग्रहः -हा -हं, क्षतिकायः -या -यं, विकटशरीरः -रा -रं, क्षतिगह्वरं
-हती -हती (न्), क्षतिवृहन् -हती -हती (न्), राक्षसपरिमाणः -खा -यं,
दैत्यपरिमाणः -खा -यं.
GIGGLE, s. अससद्वपरिहासः, अनर्थकहासः, कुहसितं, मूर्खहसितं.
To GIGGLE, v. n. अससद्वपरिहासं कृ, अनर्थकहासं कृ, मूर्खवान् or अससद्वं
or लु हस् (e. 1. हसति -सितुं), कम् (e. 1. कक्षति -क्षितुं), कस् (e. 1.
कसति -सितुं).
GIGGLER, s. अससद्वपरिहासशीलः, निरर्थकहासकारी m. (न्).
To GILD, v. a. (Overlay with gold) सुवर्णं (nom. सुवर्णयति -यितुं),
स्वर्णपत्रपिण्डं -द्धां -द्धं कृ, सुवर्णयति -तां -तं कृ.—(Illuminate) रञ्ज
(e. 10. रञ्जयति -यितुं), द्युत् (e. 10. द्योतयति -यितुं), विरान् (e. 10.
-राजयति -यितुं), प्रकाश (e. 10. -काशयति -यितुं).
GILDED, p. p. सुवर्णितः -ता -तं, रसितः -ता -तं, स्वर्णपत्रपिण्डः -द्धा -द्धं,
स्वर्णमयितः -ता -तं, स्वर्णपत्रसंवीतः -ता -तं or -प्रतिपद्धः -द्धा -द्धं,
राजतान्वितः -ता -तं, रञ्जितः -ता -तं, राजितः -ता -तं, प्रद्योतितः -ता -तं.
GILDER, s. स्वर्णपत्रादिना रञ्जकः, स्वर्णपत्रपिण्डकारी m. (न्).
GILDING, s. स्वर्णरञ्जनं, सुवर्णीकरणं, स्वर्णमयनं; 'of the leaves of
a book,' पत्ररञ्जनं.
GILL, s. (Organ of respiration in fishes) मत्स्यानां श्वासेन्द्रियं,
मत्स्यानां श्वासप्रवासायै मत्तकरन्त्रं or श्वासेन्द्रियं.—(Of a fowl)
कुङ्कुटस्य मुखकक्षलः or मुखस्याधःस्थं लोलमांसं.—(Flesh on the
lower part of the cheek) अधोगण्डमांसं, अधोगण्डः, अधःकपोलः,
पिबुक्कमांसं.—(Measure) द्रवद्रव्याणां परिमाणविशेषः.
GILLY-FLOWER, s. अनेकीपधीनां सामान्यनाम n. (न्), लोपविण्णसंज्ञा.
GILT, p. p. or a. सुवर्णितः -ता -तं, रसितः -ता -तं, राजतान्वितः -ता -तं.
See GILDED.
GILT, s. सुवर्णरत्नं, स्वर्णपत्रं; 'silver-gilt,' चिमलं.
GILT-HEAD, s. (Fish) गडकः, शकुलगण्डः, शकुलार्भकः, शालः, दुम्भिलः.
GIMCRACK, s. निरर्थकयत्नं, क्रीडायत्नं, क्रीडाद्रव्यं, क्रीडनकं.
GIMLET, s. वेधनिका, आस्फोटनी, लास्फोटनी, आविधः.
GIMP, s. कौशिकसूत्रनिर्मितः सुतनुचेलकः.
GIN, s. (Spirit) श्रद्धा, सुरा -री, वारुणी, शीघ्रः m. -सु n., मदिरा,
हाला, चासवं; 'gin-drinker,' सुरापः -पी, श्रद्धापायी m. -यिनी;
'gin-drinking,' सुरापानं; 'gin-shop,' श्रद्धापानं, पानगोष्ठिका.

- (Snare, trap) पाशः, उन्मायः, जालं, कूटयन्त्रं, वागुरा, पाशवन्ध.
GINGER, s. चार्द्रेकं, शृङ्गवेरं, अङ्गुलीद्वयं, गुल्ममूलं, अषाकशकं; 'dry
ginger,' शुष्काङ्गुः, शुश्रुङ्गः -खदी-खदं, विष्टभेषजं, विष्टं-धा, महीपथं, नागरं.
GINGER-BEER, s. चार्द्रेकपानं, चार्द्रेकरसः, चार्द्रेकपानीयं, चार्द्रेकसुरा.
GINGER-BREAD, s. चार्द्रेकपिष्टकः, चार्द्रेकपूषः, चार्द्रेकमयं मिष्ठानं.
GINGER-WINE, s. चार्द्रेकमद्यं, चार्द्रेकमदिरा, चार्द्रेकसुरा.
GINGERLY, adv. स्थापनं, अयधानेन, शनैः शनैस्, असहसा.
GINGHAM, s. रेखाचित्रितं कापसासरं or तूलायस्त्रं.
GINGIVAL, a. दन्तमांससंघन्धी -न्धनी -न्धि (न्), दन्तशिरासंघन्धी &c.
To GINGLE, v. n. शिञ्ज् (c. 2. शिञ्जि, c. 1. शिञ्जते -जिञ्जुं), विशिञ्ज्, कृष्ण
(c. 1. कृष्णति -जिञ्जुं), किङ्किण (nom. किङ्किणायते), कम्भनं कृ.
GINGLE, GINGLING, s. शिञ्जः -झा, शिञ्जितं, आशिञ्जितं, कृष्णितं, किङ्किणशब्दः,
कम्भनं, कम्भकारः.
GINGLING, part. कृष्णन् -खन्ती -खत् (न्), शिञ्जता -जिञ्जता -जि (न्).
GINNET, s. अष्टकः. See JENNET.
GIPSY, s. हस्तरेखानिरीक्षणानां दैवकथनाद्युपजीवी चक्राटः, अवनिचरः
-रा f., धूर्तः -ज्ञा f., काकचरितः -चा.
GIRAFFE, s. तरङ्गुरूपेण चित्रित उष्ट्रजातीयो दीर्घग्रीवो जन्तुभेदः.
To GIRD, v. a. (Bind round) बन्ध् (e. 9. यमाति, बन्धुं), परिवन्ध्.—
(Bind on) चापन्ध्, पिनह् (e. 4. -नसति -नद्धं), अयनह्, सन्नह्,
पिनद्धं -द्धां -द्धं कृ, आकृष् (e. 1. -कषति -पिञ्जुं); 'gird the loins,'
कटिं बन्ध्.—(Encircle, invest) परिवेष्ट् (e. 1. -वेष्टते -ष्टितुं, e. 10.
-वेष्टयति -यिञ्जुं), परिष्ठा (e. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं), परिवृ (e. 5. -वृणोति
-परितुं -रीतुं).
To GIRD, v. n. (Gibe) क्षिप् (e. 6. क्षिपति, क्षेपुं), अवक्षिप्, अवहस्
(e. 1. -हसति -यिञ्जुं).
GIRD, s. आकषीः, शूलं, अपतनकः, अपतन्त्रकः, आक्षेपकः, वेष्टापातः.
GIRDED, p. p. बद्धः -द्धां -द्धं, पिनद्धः -द्धा -द्धं, आनद्धः -द्धा -द्धं, अयनद्धः
-द्धा -द्धं, चापद्धः -द्धा -द्धं, परिवेष्टितः -ता -तं, परिहृतः -ता -तं.
GIRDER, s. गृहगले वृहत्काष्ठं or अग्रकाष्ठं or महादारुः m.
GIRDLE, s. (Belt) मेखला, रसना, कटिसूत्रं, कटिवन्धनं -नी, काष्ठी,
कलापः, कक्षा, कक्ष्या, परिकरः, सारसं -सनं, वसनं, सन्नको, शङ्खरी,
रक्षणा, शृङ्खला.—(Inclosure, circumference) वेष्टनं, परिवेष्टनं,
आवेष्टनं, मयद्धं, बलयः, चक्रवालं.—(Zodiac) राशिचक्रं.
To GIRDL, v. a. मेखलया बन्ध् (e. 9. यमाति, बन्धुं), वेष्ट् (e. 1. वेष्टते
-ष्टितुं, c. 10. वेष्टयति -यिञ्जुं), परिवेष्ट्, परिवृ (e. 5. -वृणोति -परितुं -रीतुं).
GIRDLER, s. मेखलाकारः, रसनाकर्त्ता m. (कृ), कटिसूत्रकारी m. (न्).
GIRL, s. कन्या, कुमारी, तरुणी, बाला, घालिका, पुत्री, दारिका, अनाम-
तार्त्तया, लग्निका, नग्निका, गौरी, चासुः f.
GIRLHOOD, s. कन्यात्वं, कुमारीत्वं, तरुणीत्वं, कौमार्यं, तारुण्यं.
GIRLISH, a. कन्यायोग्यः -ग्या -ग्यं, कुमारीयोग्यः -ग्या -ग्यं.
GIRLISHLY, adv. कन्यायत्, कुमारीयत्, तरुणीयत्, कन्यारूपेण.
GIRT, p. p. बद्धः -द्धां -द्धं, पिनद्धः -द्धा -द्धं, वेष्टितः -ता -तं, परिवेष्टितः -ता
-तं; 'girt with a falchion,' पद्मनिस्त्रिंशः -शा -शं; 'sea-girt,'
समुद्रमेखलः -ला -लं.
GIRTH, s. उदरबन्धः, अधोयन्धनं -नी, परन्ना, वद्धं, वद्धी, नद्धी, चूपा,
कक्षा, कक्ष्या.
To GIRTH, v. a. बन्ध् (e. 9. यमाति, बन्धुं), उदरबन्धं पिनह्
(e. 4. -नसति -नद्धं).
GIST, s. अर्थः, मुख्यार्थः, परमार्थः, उद्गमार्थः, अग्रविषयः.
To GIVE, v. a. दा (c. 3. ददाति, दत्ते, दातुं), प्रदा, प्रादा, अभिदा, सम्प्रदा,

निदा, अनुदा, सन्दा, यम् (c. 1. यच्छति -ने, दातुं), प्रयम्, संयम्, प्रतिनयम्, सम्प्रयम्, दद् (c. 1. ददते -दितुं), प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), उपपद्, च in caus. (अर्पयति -यितुं), सन्, निधिप् (c. 6. -धियति -येतुं), पिन् (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं), विधय् (c. 10. -आपयति -यितुं), तन् (c. 1. तनति, तन्तुं), विधुन् (c. 10. -सञ्जयति -यितुं), यद् in caus. (आहयति -यितुं), आह (c. 1. हरति -हृत्), उपद्, सङ्गम् in caus. (-ज्ञानयति -यितुं), दिष् (c. 6. दिशति, देष्टुं).—(Give away) प्रदा, प्रयम्.—(Give back) प्रतिदा, प्रतिपद्, प्रत्यप् (caus. of च with प्रति), नियन् (c. 10. -यातयति -यितुं), प्रतिनियन्, प्रतिरुद् in caus. (-रोपयति -यितुं).—(Give chase) अनुपाय् (c. 1. पायति -यितुं), अनुम् (c. 1. -नरति -रन्तुं).—(Give forth) प्रकाय् (c. 10. -काशयति -यितुं), स्या in caus. (स्थापयति -यितुं), निधिद् (c. 10. -येदयति -यितुं).—(Give the hand for support) करालचनं कृ.—(Give in) अनुदा, अनुहा (c. 9. -भानाति -नोते -ज्ञातुं), तन्.—(Give over) त्यन्, उत्तम् (c. 6. -युञ्जति -युज्), विरम् (c. 1. -रन्ति -रन्तुं) with abl.c., निपुन् (c. 1. -यञ्जते -ञ्जितुं) with abl.c. 'To give over a sick man, चसाम्य इति परिचिद्य रोगानुरं मुष् (c. 6. मुञ्चति, मोक्षुं).—(Give out) निधिद्, प्रकाश, विपुप् (c. 10. -पोषयति -यितुं); 'emit', उत्तम्, मुष्, निम् in caus. (-सारयति -यितुं).—(Give up) त्यन्, परित्यन्, सन्यन्; हा (c. 3. नहति, हातुं), पिहा; उत्तम्, विपुप्, उत्तम् (c. 6. उत्तञ्जति -न्ति), मोक्ष, प्रसादिष्.—(Give one's self up to) चाम् in pass. (-सज्यते or -सञ्जते), सेप् (c. 1. सेपते -यितुं), चासेप्, चासक्तः -क्ता -क्तम्, निरनः -ता -तम्.—(Give ground) अपायम् (c. 1. -क्रानति -क्रानितुं), चयस्या (c. 1. -तिष्ठते -स्यातुं), पयपुन्, निपुन्.—(Give way) पन्थानं दा, तन्, चयम् (c. 1. -सरति -रन्तुं); 'give way', चयसरत, पन्थानं तनत.—(Give in marriage) दा, प्रदा, उपादिष्; 'the girl is given in marriage to a husband.' कन्या पोटुः प्रदीयते.—(Give thanks) धन्याद् कृ, धन्यं यद् (c. 1. यदाति -दितुं), मुशलं बद्.—(Give ear) कर्णे दा.—(Give power) शक्तिं दा, यनताम् च, निपुन् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं).—(Give utterance) उदीर् (c. 10. -ईरयति -यितुं), उद्गर् (c. 10. -चारयति -यितुं), उदाह.—(Give suck) ये in caus. (पापयति -यितुं), उपये, या in caus. (पापयति -यितुं).—(Give offence) रूप in caus. (रोपयति -यितुं), पिप्रियं कृ.

To give, v. n. (Give way, sink) सद् (c. 1. सोदति, सङ्गुं), चयसद्.—(Relent, be mitigated) शम् (c. 4. शाम्यति, शामितुं), प्रशम्, शानिं or सान्वनं या (c. 2. याति -तुं), शान्तीम्, शिथिलीम्.—(Recede) चयम् (c. 1. -सरति -रन्तुं), निपुन् (c. 1. -यञ्जते -ञ्जितुं), चयया.—(Cease) विरम् (c. 1. -रन्ति -रन्तुं), निपुन्, शम्.—(Give in to) अनुहा (c. 9. -भानाति -ज्ञातुं), अनुमन् (c. 4. -सज्यते -सन्तुं).

GIVEN, p. p. दत्तः -त्ता -तं, प्रदत्तः -त्ता -तं, प्रप्तः -त्ता -तं, नीत्तः -त्ता -तं, निहितः -त्ता -तं, निधितः -त्ता -तं, प्रतिपादितः -त्ता -तं, उपपादितः -त्ता -तं, पिपाद्यितः -त्ता -तं, सपितः -त्ता -तं, समपितः -त्ता -तं, पितोर्थः -त्ता -तं, पिसञ्जितः -त्ता -तं, पिसुष्टः -हा -तं, उपन्यतः -त्ता -तं; 'well given', नृक्तः -त्ता -तं; 'given and taken', दत्तादत्तः -त्ता -तं, दत्तापहतः -त्ता -तं.—(Given up) त्यक्तः -त्ता -तं, परित्यक्तः -त्ता -तं, उत्तुष्टः -हा -तं.—(Addicted to) सासक्तः -क्ता -क्तं, रतः -ता -तं, निरतः -ता -तं; 'given quantity', दृश्यः.

GIVER, s. दाता *m.* (तु), प्रदाता, दायकः, दायी *m.* (तु), दानकर्त्ता *m.* (तु), दाकः, दादी *m.* (तु), प्रदः or दः in comp., सागी *m.* (तु); 'giver and receiver', दानुवाहकी *m. du.*, दानुप्रतीक्षकी *m. du.*

GIVING, s. दानं, प्रदानं, सम्प्रदानं, सागः, वितरणं, विवञ्जनं.

GIZZARD, s. कुकुदादीनां चरुः or उदरं or पक्षमण्डरं or पक्षाशयः.

GLACIAL, a. हिम्यः -म्या -म्यं, हिमः -मो -मं, हिमरूपः -पा -पं.

To GLACIATE, v. n. हिमीभू, हिमयत्, संहितीभू or शीतीभू.

GLACIATION, s. शीतीकरणं, शीतीभाषः, हिमीकरणं, हिमसंहतिः *f.*

GLACIER, s. हिमपर्वतोत्सङ्गे भूपिनीया हिमसंहतिः.

GLACIS, s. दुर्गपक्षिभोगे प्रयत्नभूमिः *f.* or निम्नभूमिः or स्थानं क्रमशो -भोगम्यं.

GLAD, a. दुष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रदुष्टः -ष्टा -ष्टं, दुष्टदुष्टः -या -यं, दुष्टमानसः -सा -सं, हर्षयुक्तः -क्तः -क्तं, आनन्दो -न्दो -न्दं (नृ), आनन्दितः -ता -तं, सानन्दः -न्दो -न्दं, प्रीतः -ता -तं, आह्लादितः -ता -तं, प्रह्लादितः -ता -तं, प्रहृष्टः -ष्टा -ष्टं, तुष्टः -ष्टा -ष्टं, परितुष्टः -ष्टा -ष्टं, तृप्तः -प्ता -प्तं, प्रसादितः -ता -तं, प्रमुक्तः -क्ता -क्तं, उत्तमः -मा -मं -मितः -ता -तं, सतिरुपितः -ता -तं, मत्तः -प्ता -प्तं.—(Making glad) हर्षकः -का -कं, नन्दकः -का -कं, मोदकः -का -कं, आनन्दकः -री -रं, हर्षकः -री -रं, सुभगः -गा -गं, रमणीयः -या -यं.

To GLAD, GLADDEN, v. a. हृप् (c. 10. हर्षयति -यितुं), प्रहृप्, परितुष्ट, नन्द (c. 10. नन्दयति -यितुं), सतिनन्द, ह्लाद् (c. 10. ह्लादयति -यितुं), आह्लाद्, प्रह्लाद्, रम् (c. 10. रमयति -यितुं), उत्तम् (c. 10. -लासयति -यितुं), तुप् (c. 10. तोषयति -यितुं), तृप् (c. 10. तर्पयति -यितुं), प्रमुद् (c. 10. -मोदयति -यितुं), प्री (c. 9. प्रीयति, c. 10. प्रीयति -यितुं).

GLADDENED, p. p. आह्लादितः -ता -तं, आनन्दितः -ता -तं, प्रमोदितः -ता -तं.

GLADDENING, a. हर्षकः -का -कं, हर्षणः -या -यं, हर्षकः -री -रं, नन्दकः -का -कं, आनन्दनः -ना -नं, आनन्दः -दा -दं, प्रीतिदः -दा -दं.

GLADDER, GLADDENER, s. आनन्दकारी *m.* (तु), आनन्दकः, मुदरः.

GLADLY, adv. सानन्दं, सहर्षं, हर्षेण, दुष्टमनसा, दुष्टयत्, साह्लादं, साह्लादेन, प्रह्लादेन, प्रमोदेन, मनोपेण.

GLADNESS, s. हर्षः, आनन्दः, आह्लादः, प्रह्लादः, प्रमोदः, पानोदः, दुष्टिः *f.* मुदा, दुष्टता, प्रदुष्टता, प्रमुक्तता, उत्तमता, उत्तमत्वं, पित्तप्रसवता, प्रीतिः *f.*, प्रीतता, तुष्टिः *f.*, सनुष्टिः *f.*, मोदः, उत्तरः.

GLADSOME, a. आनन्दो -न्दो -न्दं (नृ), रम्यः -म्या -म्यं, सुभगः -गा -गं.

GLAIR, s. अशुद्धाङ्गः, अशुद्धभेषरिगतः शुक्राङ्गः, अशुद्धयम् *n.*

GLANCE, s. (Of the eye) दृष्टिपातः, दृष्टिनिपातः, नयनपातः, दृष्टिपिद्येयः, कटाक्षः, नेत्रकटाक्षः, अषाद्रुदृष्टिः *f.*, अषाद्रुदर्शनं, यौधितं, प्रेक्षितं, अषलोकनं, कायः, दृष्टिवाणः.—(Slight view) ईषहर्शनं, ईषदृष्टिः *f.*, अर्द्धवीक्षणं, अर्द्धदृष्टिः *f.*; 'glance in return', प्रतिस्वीक्षणं.—(A shoot of light) स्फुरितं, स्फुरणं, घुतिपातः, रश्मिः *m.*

To GLANCE, v. n. (As light) स्फुर (c. 6. स्फुरति -रितुं), परित्युष्ट, लप् (c. 1. लसति -रितुं).—(Strike lightly and pass by) लपु हन्वा or तादयित्वा अतिरम् (c. 1. -क्रानति -क्रानितुं) or अती (c. 2. चयेति -तु, rt. इ), दृष्टम् अतिरम्प्य पृप् (c. 1. चयेति -रितुं).—(Glance with the eye) दृष्टिं पत् (c. 10. पातयति -यितुं) or विधिप् (c. 6. -धियति -येतुं), दृष्टिवाणं पत्, कटाक्ष (nom. कटाक्षयति -यितुं).—(Glance at, inspect slightly) ईषद् दृष् (c. 1. पश्यति, दृष्टुं) or निदीप् (c. 1. -ईधते -यितुं), अर्द्धवीक्षणं कृ.

GLANCING, *part.* स्फुरन्-रन्ती-रत्(त्), लसन्-सन्ती-सत्(त्), स्फुरितः-ता-तं.
GLANCINGLY, *adv.* लघु, झेम्, अल्पमात्रं, साक्षिदर्शनं, लापवेन, तिथ्येकं,
तिरस्, चमत्प्रतापः.

GLAND, *s.* शरीराभ्यन्तरे ग्राह्यसंज्ञकः पित्तश्लेष्माद्याशयो मृदुमांसपिण्डः,
मांसग्रन्थिः *m.*

GLANDERS, *s.* अग्रधानाम् उग्ररोगविशेषो यत्र नासिकारन्ध्रेण दुर्गन्धश्चेन
or दुर्गन्धमलम् उत्सृज्यते.

GLANDULE, *s.* शरीराभ्यन्तरे श्लेष्माद्याशयो मृदुमांसपिण्डः.

GLANDULOUS, GLANDULAR, *a.* पृथ्वीक्षमांसपिण्डसन्ध्या-निधनी-निध (न्).

GLANS, *s.* (Penis) मणिः *m. f.*

GLARE, *s.* तेजस् *n.*, अतितेजस्, अतिद्युतिः *f.*, द्युतिः *f.*, अतिप्रभा, भाः *f.*
(स्), दृष्टिसन्तापका द्युतिः, नयनोपपातिनी प्रभा, हेतिः *f.*, उज्ज्वलद्युतिः *f.*,
प्रसरदीप्तिः *f.*, खरदीप्तिः *f.*—(Fierce look) उग्रदृष्टिः *f.*, तीक्ष्णदृष्टिः,
कोपञ्जलिता दृष्टिः.

To GLARE, *v. n.* अतितेजसा द्युत् (c. 1. द्योतते-तिहुं), उज्ज्वल् (c. 1.
-ज्वलति-लितुं), ज्वल् in freq. (जाज्वल्यते), दीप् in freq. (दीदीप्यते),
अतितेजसा दृष्टिं सन्नाप् (c. 10. -तापयति-यितुं) or उपहन् (c. 2.
-हन्ति-न्तुं), स्फूर् (c. 6. स्फुरति-रितुं).—(Look with fierce eyes)
तीक्ष्णदृष्टिं or कोपञ्जलितां दृष्टिं पठ् (c. 10. -पातयति-यितुं), रोपप्र-
दीप्तायः-धा-घं भू.

GLAREOUS, *a.* अग्रदशुक्लसमुच्चः-शा-खं, अग्रदशुक्लधर्मा-म्मा-म्मं (न्).

GLARING, *part.* or *a.* अतितेजसः-सी-सं, उज्ज्वलः-ला-लं, अतिद्योती
-तिनी-ति (न्), अतितेजसा दृष्टिसन्तापकाः-का-कं or नयनोपपाती
-तिनी-ति (न्), भासान्-खातो-खत् (न्), काशानवः-यी-वं.—
(Clear, notorious) सर्वप्रकाशः-शा-शं, सुप्रकाशः-शा-शं, पुष्टस्फुरन्
-रन्ती-रत् (न्); 'having eyes glaring with anger,' रोपदी-
प्तायः-धा-घं.

GLARINGLY, *adv.* सुप्रकाशं, सर्वप्रकाशं, सर्वप्रसिद्धं, अतितेजसा.

GLASS, *s.* (Transparent substance formed by fusing sand
with alkalis) काचः, धारः, सिद्धं, अभं-भक्तं, स्फटिकः.—(Glass
drinking-vessel) काचभाजनं, काचपात्रं, काचकूपी, पलियः, पुलकः,
पारी; 'glass jar,' काचपटी.—(Looking-glass, mirror) दर्पणः,
मुकुरः, आदर्शः.

GLASS, *a.* काचमयः-यी-यं, काचनिर्मितः-ता-तं, काच in comp.

To GLASS, *v. a.* See To GLAZE.

GLASS-BLOWER, *s.* काचधमकः, धारधमकः, काचधमाकारः, काचनिर्माणकृत्.

GLASSFUL, *s.* काचपात्रपूर्णं, काचभाण्डभरकः, काचभाण्डपूर्णकः.

GLASS-GRINDER, *s.* काचपरिष्कारकः, काचमाज्जकः, काचतेजस्कारक *m.* (न्).

GLASS-HOUSE, *s.* काचनिर्माणशाला, धारनिर्माणगृहं, काचशाला.

GLASSINESS, *s.* स्वच्छता, प्रसन्नता, प्रसन्नः *f.*, विमलता, दृष्ट्युत्ता.

GLASS-LIKE, *a.* काचोपमः-मा-मं, काचसमुच्चः-शा-खं.

GLASS-MAN, *s.* काचविक्रेता *m.* (न्), काचद्रव्यविक्रेयी *m.* (न्), काचव्यव-
सायी *m.* (न्).

GLASS-WORK, *s.* काचनिर्माणं, काचनिर्माणशिल्पं, काचकर्म *n.* (न्).

GLASSY, *a.* काचोपमः-मा-मं, काचवत्प्रसन्नः-ज्ञा-ज्ञं, काचवद्विमलः-ला-
लं, स्वच्छः-च्छा-च्छं, स्फटिकप्रभः-भा-भं, दृष्ट्युत्ता-दृष्ट्युत्ता-दृष्टं.

GLAUOUS, *a.* समुद्रवर्णः-शी-शं, श्यामहरित *m. f. n.*, घननीलः-ला-लं.

GLAVE, *s.* पृथुपत्रः खट्वः, कृपाणः, निस्त्रिशः, अस्त्रिः *m.*

To GLAZE, *v. a.* काच (nom. काचयति-यितुं), काचेन आच्छद् (c. 10.
-छादयति-यितुं), काचान्वितं-ता-तं कृ, काचोपेतं-ता-तं कृ.—(Make
smooth) दृष्ट्युत्ता (nom. दृष्ट्युत्तयति-यितुं), स्निग्धीकृ, दृष्ट्युत्तीकृ.

GLAZED, *p. p.* काचितः-ता-तं, काचान्वितः-ता-तं, काचाच्छादितः-ता-तं.

GLAZIER, *s.* काचव्यवसायी *m.* (न्), काचवन्धकः, काचवन्धा *m.* (न्).

GLAZING, *s.* काचवन्धनं, काचाच्छादनं, काचकर्म *n.* (न्).

GLEAM, *s.* (Sudden shoot of light) द्युतिस्फुरणं, स्फुरितं, अकस्मा-
त्स्फुरणं, प्रभास्फुरणं, द्युणप्रभा, द्युणद्युतिः *f.*, द्युणज्योतिस् *n.*, अचिरप्रभा,
अचिरद्युतिः *f.*, अकस्मादीप्तिः *f.*, द्युतिज्वाला.—(Beam) रश्मिः *m.*,
किरणः, चंशुः *m.*—(Brightness) उज्ज्वलता, प्रभा, तेजस् *n.*

To GLEAM, *v. n.* स्फूर् (c. 6. स्फुरति-रितुं), प्रस्फूर्, परिस्फूर्, लस् (c. 1.
लमति-सितुं), विद्युत् (c. 1. -द्योतते-तिहुं), अकस्मात् or द्युणमात्रं प्रकाशं
(c. 1. -काशते-शितुं) or ज्वल् (c. 1. ज्वलति-लितुं) or उज्ज्वल्.

GLEAMING, *part.* स्फुरन्-रन्ती-रत्(त्), लसन्-सन्ती-सत्(त्), स्फुरितः-ता-तं.

GLEAMY, *a.* द्युणमात्रद्योतमानः-ता-तं, द्युणप्रभः-भा-भं, क्षम्यतप्रभः-भा-
भं, चञ्चलप्रभः-भा-भं, चञ्चलद्योती-तिनी-ति (न्), प्रकाशमानः-ना-
नं, उज्ज्वलः-ला-लं.

To GLEAN, *v. a. and n.* उज्ज्वल् (c. 1. 6. उज्ज्वति-ज्वलितुं), शिल् or सिल्
(c. 6. शिलति, सिलति-लितुं), प्रस् or उग्रस् (c. 9. प्रज्जाति, c. 10.
प्रासयति, उग्रप्राति, उग्रप्रासयति-यितुं), श्लेषपान्यानि or श्लेषश्लेषं or
अवशिष्टकणिशान् or लूनश्लेषावशिष्टं चि (c. 5. चिनोति, चेतुं) or
अवचि or उज्ज्वल् (c. 1. -हरति-रितुं) or ह or सज्ज्वल् (c. 9. गृह्णाति-ग्रहीतुं).

GLEAN, *s.* पान्यश्लेषं, अवशिष्टकणिशान्द्रुहः, श्लेषपान्यसञ्चयः, लूनश्लेषावशिष्टं.

GLEANED, *p. p.* हतपान्यश्लेषः-पा-पं, हतश्लेषावशिष्टः-पा-पं, उद्धृतसर्व-
कणिशः-शा-शं, सज्ज्वलितसर्वश्लेषः-स्या-स्यं.

GLIANER, *s.* शिलोन्मृत्पतिः *m. f.*, उज्ज्वलपतिः *m. f.*, उज्ज्वलीलः-ला-लं,
शिलोन्मृत्कारी *m.* (न्), श्लेषपान्यसङ्ग्राहकः, अवशिष्टकणिशसञ्चयी *m.*
(न्), उज्ज्वलश्लेषावसायी *m.* (न्).

GLEANNING, *s.* (The act) उज्ज्वलः, उज्ज्वलनं, शिलोन्मृत्, उज्ज्वलितं, उज्ज्वलितं,
शिलोन्मृत्पतिः *f.*, उज्ज्वलपतिः *f.*, शिल्, चृत्तं, कटभङ्गः, अवशिष्टश्लेषसङ्ग्रहः-
हणं, लूनश्लेषश्लेषपान्यावचयः, उज्ज्वलकणिशचयः, श्लेषश्लेषावशिष्टं, पान्यश-
लादनं.—(That which is gleaned) श्लेषश्लेषं, श्लेषावशिष्टं, लूनश-
स्योच्छिष्टं, लूनकेशश्लेषपान्यानि *n. pl.*, कणिशश्लेषः.

GLEBE, *s.* (Soil, ground) मृद् *f.*, मृत्तिका, स्थलं-लती, भूमिः *f.*, लोहं,
मृत्तोहं.—(Land belonging to a beneficed clergyman) धर्माध्या-
पकभूमिः *f.*, धर्माध्यापकक्षेत्रं.

GLEBY, *a.* मृत्तोहमयः-यी-यं, मृत्पूर्णः-शी-शं, मार्तिकाः-की-कं.

GLEE, *s.* हर्षः, आह्लादः, प्रह्लादः, आनन्दः, मुदा, प्रमोदः, आनोदः, नदः,
उत्साहः, उत्सवः, महोत्सवः.

GLEEFUL, *a.* हृष्टः-ष्टा-ष्टं, आनन्दो-न्दिनी-न्दि (न्), हृष्टचित्तः-ज्ञा-ज्ञं

To GLEEK, *v. n.* अवशिष्टप (c. 6. -श्लेषयति-श्लेषुं), अवहस् (c. 1. -हसति-सितुं).

GLEET, *s.* मूत्रमार्गरोगः, मूत्रमार्गदोषः, मेहविकारः, प्रमेहविकारः, इक्षुमेहः
मूत्रमार्गनिर्गतं पूषशोणितं, धातुग्रास्यः.

To GLEET, *v. n.* शनैर् मूत्रमार्गात् सु (c. 1. सयति, सोतुं) or प्रसु.

GLEN, *s.* दरो-रा, कन्दरः-रो, दरोभूः *f.*, अद्रिद्रोणी, निम्नभूमिः *f.*, प्रान्तरं.

GLENE, *s.* अवशिष्टपात्रं, अवशिष्टान्नं, नयनपात्रं, नयनकोष्ठः.

GLIB, *a.* (Smooth, slippery) चिम्पः-ग्पा-ग्पं, दृष्ट्युत्ता-दृष्ट्युत्ता-दृष्टं,
चिम्पणः-शा-खं.—(In speech) वाग्द्रुतः-ता-तं, वाक्चपलः-ला-लं,
द्रुतवाक् *m. f. n.*, वाक्चिम्पः-मा-मं, वाक्चपलः-टु-टु, त्वरितवाक् *m. f. n.*

To GLIB, *v. a.* (Castrate) वृषणहस्यम् उत्कृत् (c. 6. -कृनति-कञ्जितुं).—
(Make smooth) दृष्ट्युत्ता (nom. दृष्ट्युत्तयति-यितुं).

GLIBLY, *adv.* द्रुतं, दृष्ट्युत्ता, चिम्पं, वाक्चपलत्वेन, द्रुतवाचा, अविलम्बितं,
असंखलितवाचनेन, असंखलितं.

GLIBNESS, *s.* (Smoothness) दृष्ट्युत्ता, चिम्पता, चिम्पणम्.—(In speech)

वाक्चापत्यं, वाग्दुतता, वाक्धिप्रता, वाक्पदुता, वाक्सरणिः *f.*
To GLIDE, v. n. सृप् (c. 1. सपेति, सप्), प्रसृप्, विमृप्, संसृप्, विमृ (c. 1. -सरति -सृते), प्रसृ, संसृ, चल् (c. 1. चलति -लितुं).—(As a river) सु (c. 1. सवति, सोतुं), प्रसृ, स्पन्द (c. 1. स्पन्दते -न्दितुं), प्रस्पन्द, री (c. 4. रीयते, रेतुं).—(Move slowly) शनैः शनैः सृ or चल्.
GLIDE, s. सर्पणं, संसर्पणं, विसर्पणं, विसारः, स्रवः -वयं, प्रस्रवणं.
GLIDER, s. विसर्पणी *m.* (नृ), संसर्पणी *m.*, विसारी *m.* (नृ), विसर्पणकृत् *m.*
GLIDING, part. विसर्पन् -चैनी -चैत् (नृ), विसर्पणी -विषणी -वि (नृ), संसर्पणी &c., विसारी -रिणी -रि (नृ), प्रसारी &c., विमृत्वरः -रा -रं, स्रवन् -वनी -वत् (नृ), स्पन्दी -न्दिनी -न्दि (नृ); 'in the air,' विपति विसर्पणी &c.
GLIDING, s. सर्पणं, विसर्पणं -वयं, संसर्पणं -वयं, विसारः, संमृतिः *f.* स्रवः -वयं, शनैः सरणं; 'in the air,' स्रवणं, विपति विसर्पणं; 'gliding up,' वसर्पणं.
GLIDINGLY, adv. द्रुतं, अविलम्बितं, शनैः शनैः, विमृत्वरं.
GLIFF, s. ईषहर्शनं, ईषहृष्टिः *f.*, अर्द्धवीक्षणं, अर्द्धदृष्टिः *f.*
GLIKE, s. अवहासः, अवधेयः, तिरस्कारः, गहो, अवज्ञा.
GLIM, s. दीपः -पकः, दीपिका, प्रदीपः, दीपद्युतिः *f.*
To GLIMMER, v. n. मन्दतेजसा or मन्दप्रभा दीप् (c. 4. दीपते, दीपितुं) or प्रकाश (c. 1. -काशते -शितुं) or ध्रुत् (c. 1. धोतते -तितुं), ईप् or मन्दं ध्रुत् or स्फूर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), प्रस्फूर्, ईप्स्फुरणं कृ, मन्दप्रभाः -भा -भं भू, पादुकिरणं पत् (c. 10. पातयति -यितुं).
GLIMMER, s. मन्दतेजस् *n.*, मन्दद्युतिः *f.*, मन्दप्रभा, मन्ददीप्तिः *f.*, स्फुरणं, स्फुरितं, ईप्स्फुरणं, ईप्प्रभा, पादुप्रभा.
GLIMMERING, part. ईप्स्फुरितः -ता -तं, मन्दप्रभाः -भा -भं, मन्दचायः -या -यं, मन्दतेजाः -जाः -जः (स्), पादुद्युतिः -ति -ति, पादुरश्मिः -श्मिः -श्मि, पादुकिरणः -ण -यं.
GLIMPSE, s. (Short or slight view) ईषहर्शनं, ईषहृष्टिः *f.*, अर्द्धवीक्षणं, अर्द्धदृष्टिः *f.*, अर्द्धवीक्षणं, अर्द्धदर्शनं, अर्द्धचिरदर्शनं, मूर्च्छदर्शनं.—(Flash) क्षणप्रभा, अचिरप्रभा.
To GLISTEN, v. n. ध्रुत् (c. 1. धोतते -तितुं), स्फूर् (c. 6. स्फुरति -रितुं).
GLISTENING, part. or *a.* स्फूर्त् -रन्ती -रत् (नृ), स्फुरितः -ता -तं.
To GLISTER, v. n. See *To GLISTEN.*
To GLITTER, v. n. ध्रुत् (c. 1. धोतते -तितुं), प्रकाश (c. 1. काशते -शितुं), स्फूर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), दीप् (c. 4. दीपते, दीपितुं), राज् (c. 1. राजति -ते -जितुं), भा (c. 2. भाति -तुं), भान् (c. 1. भाजति -जितुं), विभान्, भास् (c. 1. भासते -सितुं), चाभास्, प्रभास्, अवभास्, चकास् (c. 2. चकास्ति, चकासितुं), रुप् (c. 1. रोपते -पितुं), वचैस् (nom. वचैयते).
GLITTER, s. धुतिः *f.*, दीप्तिः *f.*, प्रभा, तेजस् *n.*, ज्योतिस् *n.*, कान्तिः *f.*, रूपिः *f.*, धुतिमहं, दीप्तिमहं, चाभा, वर्षस् *n.*, चयिः *f.*, चाया, उज्ज्वलता.
GLITTERING, part. or *a.* धोती -तिनी -ति (नृ), धोतमानः -ना -नं, दीप्तिमान् -मती -मत् (नृ), प्रभावान् -वती -वत् (नृ), देदीप्यमानः -ना -नं, तेजोमयः -यी -यं, प्रकाशमानः -ना -नं, वर्षस्त्री -स्त्री -स्त्री (नृ), यौतः -ता -तं, उज्ज्वलः -ला -लं, कान्तिमान् -मती -मत् (नृ), सितः -ता -तं, स्फुरितप्रभाः -भा -भं.
GLITTERINGLY, adv. दीप्त्या, तेजसो, वचैसा, स्फूर्तेजसा, स्फुरितं, उज्ज्वलं.
To GLOAT, v. n. अस्वभिलापात् or अतिलोभाद् विवृताद्यो निरोध् (c. 1. ईधते -धितुं) or शून्यदृष्ट्या निरोध् or विवृतनयनः -ना -नं भू.
GLOATING, part. or *a.* अतिलोभेन विवृताद्यः -द्यी -द्यं, लोभोक्तनयनः -ना -नं, अस्वभिलापात् शून्यदृष्टिः -दृष्टि -ति
GLOBATE, GLOBATED, a. गोलाकारः -रा -रं, गोलाकृतिः -ति -ति, मण्डला-

कारः -रा -रं, वहुलः -ला -लं, वहुलाकृतिः -ति -ति, मण्डली -लिनी -लि (नृ).
GLOBE, s. (A sphere) गोलः -ला -लं -लकाः, मण्डलं, परिमण्डलं, वहुलः, निपः, चक्रः.—(Earth) भूगोलः, भूमण्डलं, धृतिमण्डलं, अविमण्डलं, इलागोलं, ब्रह्माण्डः.
To GLOBE, v. a. गोलीकृ, एकमण्डलीकृ, परिमण्डलीकृ, वहुलीकृ.
GLOBOS, GLOBOS, a. मण्डली -लिनी -लि (नृ), वहुलः -ला -लं.
GLOBOSITY, s. गोलत्वं, गोलाकारत्वं, वहुलता, मण्डलत्वं, परिमण्डलता.
GLOBULAR, a. गोलाकारः -रा -रं, गोलाकृतिः -ति -ति, मण्डलाकारः -रा -रं, मण्डली -लिनी -लि (नृ), वहुलः -ला -लं, वृक्षः -क्षा -क्षं, गुडः -डा -डं, बटी -टिनी -टि (नृ), निस्तलः -ला -लं.
GLOBULARLY, adv. गोलवत्, मण्डलवत्, गोलाकारेण, मण्डलरूपेण, वहुलं.
GLOBULE, s. गुलिका, गुली, विन्दुः *m.*, स्रुः *m.*, रेणुः *m.*, परमाणुः *m.*, क्षुद्रगोलः.
GLOBY, a. मण्डलाकारः -रा -रं, गोलाकारः -रा -रं, वहुलः -ला -लं.
To GLOMERATE, v. a. गोलीकृ, मण्डलीकृ, परिमण्डल (nom. परिमण्डल्यति -यितुं), वहुलीकृ, पिण्डीकृ, एकौपीकृ, एकत्र कृ.
GLOMERATE, GLOMERATED, a. or *p. p.* पिण्डीभूतः -ता -तं, एकौपीभूतः -ता -तं, एकगोलीकृतः -ता -तं, एकत्रीभूतः -ता -तं.
GLOMERATION, s. (The act) पिण्डीकरणं, राशीकरणं.—(A collection) राशिः *m. f.*, पिण्डः, शोयः, सन्निपातः, सङ्घः.
GLOMEROUS, a. पिण्डो-खिनी-खि (नृ), पिण्डितः -ता -तं, पिण्डाकृतिः -ति -ति.
GLOOM, s. अवतमसं, अन्धकारः, ईपदन्धकारः, तमस् *n.*, तिमिरं, तमिषं, तामिषं, तमसं, निम्बप्रभा, सान्धकारता, ध्वान्तं, अन्धं, भूत्वाया.
To GLOOM, v. n. तिमिरीभू, अन्धीभू, तमस्त्री -स्त्री -स्त्री भू.
To GLOOM, v. a. तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), तिमिरीकृ, कलुपीकृ.
GLOOMILY, adv. (Dimly) सायतमसं, सान्धकारं, निम्बप्रं, अमकाशं.—(Not cheerfully) सविपादं, सायसादं, विषमनसा, सोढेगं.
GLOOMINESS, s. अवतमसं, ईपतिमिरं, ईपसमस्वित्ता, निम्बप्रभा, अमकाशत्वं, सान्धकारत्वं.—(Of mind) विपादः, विषमता, अवसन्नता, चित्तोद्वेगः, निरानन्दता.
GLOOMY, a. तमस्त्री -स्त्री -स्त्री (नृ), ईपसमस्त्री &c., तामसः -सी -सं, ईपसमसः -सी -सं, ईपदन्धकारः -रा -रं, सान्धकारः -रा -रं, सतिमिरः -रा -रं, तमोयुक्तः -क्ता -क्ते, तमस्कल्पः -त्वा -त्वं, तमोवृत्तः -ता -तं, तमोमयः -यी -यं, निम्बप्रः -भा -भं or निम्बप्रः -का -कं, अमकाशः -शा -शं, अस्पष्टः -ष्टा -ष्टं, अम्रमः -भा -भं, मलिनप्रमः -भा -भं, दुर्दृशीः -शी -शी, मलिनः -ना -नं, अरोक्तः -का -कं, विगतः -ता -तं.—(Dejected, melancholy) विषयः -या -यं, अवसन्नः -जा -जं, दीनचेतनः -ना -नं, निरानन्दः -न्दा -न्दं, ज्ञानः -ना -नं.
GLORIFICATION, s. (Act of giving glory) गुणप्रशंसा-सनं, गुणोक्तोत्तेनं, उक्तोत्तेनं, यशःकोर्तेनं, अनुकोर्तेनं, यशोवर्धना, स्तुतिवादः, गुणध्याया, धन्यवादः, चन्दना, प्रशंसाकरणं.—(Elevation to glory) ऊर्ध्वगतिः *f.*, स्वर्गारोहणं, स्वर्गगतिः *f.*, परमपदप्राप्तिः *f.*
GLORIFIED, p. p. उक्तोर्तितः -ता -तं, प्रशंसितः -ता -तं, कृतधन्यवादः -दा -दं.—(Elevated to glory) ऊर्ध्वगतः -ता -तं, स्वर्गादुदः -डा -डं.
To GLORIFY, v. a. गुणान् कृत् (c. 10. कोर्तेयति -यितुं) or उक्तृत्, प्रशंस् (c. 1. -शंसति -सितुं), ध्याप् (c. 1. ध्यायते -यितुं), स्तु (c. 2. स्तौति, स्तोतुं), धन्यं वद् (c. 1. चदति -दितुं), धन्यवादं कृ, यशः or कोर्ति or महिमानं चर्त् (c. 10. चर्त्तयति -यितुं) or प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं).—(Elevate to celestial glory) स्वर्गं चारुह in caus. (-रोपयति -यितुं), परमपदं प्राप् in caus. (-चापयति -यितुं).
GLORIOUS, a. (Illustrious) महायशः -शाः -शः (स्), कोर्तिमान् -मती

-मत् (त्), यशस्वी-स्विनी-स्वि (न्) यशस्वान्-स्वती-स्वत् (त्), महोदयः, -या-यं, श्रीमान्-मती-मत् (त्), विभ्रतः-ता-तं, स्वताः-ता-तं.—(Of great splendour) प्रतापवान्-वती-वत् (त्), प्रतापी-पिनी-पि (न्), तेजोमयः-यी-यं, तेजस्वी-स्विनी-स्वि (न्), चोजस्वी &c., वज्रस्वी &c., सुप्रभः-भा-भं, अतिशोभनः-ना-नं, तेजसः-नी-सं.—(Excellent, noble) उत्कृष्टः-ष्ट-ष्टं, उत्तमः-मा-मं, प्रशस्तः-स्ता-स्तं, 'conferring glory,' यशस्करः-री-रं, कीर्तिकरः-री-रं.

GLORIOUSLY, *adv.* प्रतापेन, समतापं, सुप्रभं, उत्कृष्टं, उत्तमं, प्रशस्तं.

GLORY, *s.* (Splendour) तेजस् *n.*, धृतिः *f.*, बृहद्युतिः *f.*, प्रतापः, तेजस्विता, चोजस्विता, प्रभा, शोभा, उज्ज्वलता.—(Praise) प्रशंसा, प्राप्ता, स्तुतिः *f.*, स्तुतिवाक्यं, स्तोत्रं.—(Honour) मानं, पूजा.—(Fame, renown) कीर्तिः *f.*, यशस् *n.*, स्व्यतिः *f.*, सुख्यातिः *f.*, विभ्रतिः *f.*, कीर्तिनं, प्रपा, प्रतिपत्तिः *f.*, महिमा *m.* (न्), जनोदाहरणं.—(Celestial bliss) स्वर्गगतिः *f.*, स्वर्गभोगः, सततिः *f.*, परमागतिः *f.*, परमपदं, अपयर्गः, सिद्धिः *f.*, मोक्षः.—(Of victory) जयश्रीः.—(Vain-glory) ज्ञान-ज्ञापा, दर्पः, गर्धः, अहङ्कारः, विकार्या.

To GLORY, *v. n.* (Boast) ज्ञात्मानं घ्राप् (c. 1. घ्रापते-पितुं), दृप् (c. 4. दृष्यति, द्रुम्), गर्धं (c. 1. गर्धति-र्धितुं), विकार्य (c. 1. -कृत्यते-रितुं), दम्भं कृ.—(Exult) ज्ञतनं नन्द (c. 1. नन्दति-न्दितुं) or ज्ञानन्द.

GLORYING, *s.* ज्ञातमघ्रापा, विकार्या, अहङ्कारः, दर्पः, दम्भः, दर्पकरणं.

GLOSS, *s.* (Comment) टीका, भास्यं, भाष्यं, व्याख्या, विवरणं, वार्तिकं, टिप्पणी.—(Superficial lustre) वास्यशोभा, कल्पितशोभा, वास्यधि-गता, वास्यकान्तिः *f.*, वास्यरुचिः *f.*, ज्ञाभा, चविः *f.*

To GLOSS, *v. a. and n.* (Explain, write a comment) टीकाया व्याख्या (c. 2. -व्याप्ति-तुं) or व्याकृ or स्वष्टीकृ or व्याद (c. 1. -हरति-हर्तुं), टीकां लिख (c. 6. लिखति, लेखितुं), टीकां कृ.—(Give a superficial lustre) वास्यशोभां दा, वास्यकान्तिं दा, विग्रीकृ, उपरिभागं शुभ्रं (c. 10. शोभयति-यितुं).

GLOSSARIAL, *a.* शब्दकोषविषयकः-का-कं, परिभाषाप्रकाशकः-का-कं.

GLOSSARIST, GLOSSATOR, GLOSSER, *s.* शब्दकोषलेखकः, शब्दसङ्ग्रहकारी *m.* (न्), कौशिकः, निर्वचनकृत् *m.*

GLOSSARY, *s.* कोषः, शब्दकोषः, शब्दसङ्ग्रहः, शब्दग्रन्थः, शब्दनालं, निर्वचनं, नियमः *m.*, अभिधानं, परिभाषाप्रकाशको ग्रन्थः.

GLOSSINESS, *s.* वास्यशोभा, वास्यकान्तिः *f.*, वास्यरुचिः *f.*, चिम्पता, चिम्प्यं, चिच्छ्रता, कल्पितशोभा.

GLOSSOGRAPHER, *s.* टीकालेखकः, भाष्यलेखकः, टिप्पणीलेखकः.

GLOSSOGRAPHY, *s.* टीकालेखनं, शब्दकोषलेखनं, शब्दकोषपरचनं.

GLOSSY, *a.* चिम्पः-ग्या-ग्यं, चिच्छ्रः-शा-शं, चिच्छ्रः-छ्या-छ्यं, वहिर्भोगे शोभनः-ना-नं or रुचिरः-रा-रं or तेजितः-ता-तं or परिष्कृतः-ता-तं.

GLOTTIS, *s.* उपनिद्धा, प्रतिनिद्धा, अलिनिद्धा.

GLOVE, *s.* हस्ताच्छादनं, हस्तत्राणं, हस्तपरिधानं, पाणिवस्त्रं, पाणिवेष्टनं, करवेष्टनं, हस्ताभरणं.

To GLOVE, *v. a.* हस्तं पूष्टीकृत्येण आच्छद् (c. 10. -आदयति-यितुं).

GLOVER, *s.* हस्ताच्छादनकृत् *m.*, पाणिवस्त्रविक्रयी *m.* (न्).

To GLOW, *v. n.* दीप् (c. 4. दीप्यते, दीपितुं) or in freq. (देदीप्यते) ज्वल् (c. 1. ज्वलति-लितुं), दह (c. 4. दहति, दग्धं or in pass. दहते), तप् in pass. (तप्यते or c. 1. तपति, तप्तं), सन्तप्, प्रतप्, अभितप्.—(Become red) अरुणीभू, रक्तीभू, रज्ज् in pass. (रज्यते), संरज्ज्; 'the east glows,' प्राची संरज्यते.

GLOW, *s.* तापः, उष्णः, दीप्तिः *f.*, तेजस्, धृतिः *f.*, दाहः, चरुता, उष्णता, उज्ज्वलता.—(Redness of colour) रक्तता, अरुणिमा *m.* (न्), रागः;

'glow in the cheek,' कपोलरागः, मुखरागः.

GLOWING, *part. or a.* दीप्तः-प्ता-प्तं, दीप्यमानः-ना-नं, देदीप्यमानः-ना-नं, तप्तः-प्ता-प्तं, ननाप्तः-मा-प्तं, उपतप्तः-प्ता-प्तं, अभितप्तः-प्ता-प्तं, उज्जप्तः-प्ता-प्तं, तापी-पिनी-पि (न्), तेजसः-सो-सं, चरुतः-रुता-रुतं, प्रचरुतः-रुता-रुतं, उज्ज्वलः-ला-लं, ज्वाली-लिनी-लि (न्), दसमानः-ना-नं; 'glowing with anger,' रोषप्रदीपितः-ता-तं, कोपज्वलितः-ता-तं; 'having glowing cheeks,' रक्तकपोलः-ला-लं; 'having glowing eyes,' दीप्ताक्षः-क्षा-क्षं.

GLOWINGLY, *adv.* तापेन, उष्णपेन, तेजसा, दीप्या, प्रचरुतं, उष्णं.

GLOW-WORM, *s.* प्रभाकृमिः *m.*, प्रभाकीटः, धुतिमकीटः, खद्योतः.

To GLOZE, *v. a.* लल् (c. 10. लालयति-यितुं), सान्न् (c. 10. सान्न्-यति-यितुं).

GLOZE, *s.* लालनं, सान्न्वनं-ना, सान्न्ववाक्यं, चाटुः *m.*, मधुरवाक्यं.

GLOZER, *s.* लाली *m.* (न्), सान्न्वादः, चाटुकारः, चाटुवादी *m.* (न्).

GLUE, *s.* लेपः, विलेपः, संलग्नीकरणार्थं अतिश्यानद्रव्यं, मुषा.

To GLUE, *v. a.* पूष्टीकृत्येण संलग्नीकृ or संयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं) or संघिम्प (c. 10. -घेपयति-यितुं).

GLUED, *p. p.* संलग्नीकृतः-ता-तं, संयुक्तः-क्ता-क्तं, संघिष्टः-ष्टा-ष्टं.

GLUEY, *a.* श्यानः-ना-नं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, चिच्छ्रः-शा-शं.

GLUM, *a.* वक्रभाषः-वा-वं, सदावक्रः-क्रा-क्रं, प्रतीपः-पा-पं.

To GLUT, *v. a.* (Satisfy) ज्ञतनं तृप् (c. 10. तृपयति-यितुं) or सन्तृप् or पृ in caus. (पूरयति-यितुं) or परितृप्, अतिनृप्तिं or अतिसौहित्यं जन् (c. 10. जनयति-यितुं).—(Swallow, gorge) यस् (c. 1. ग्रसते-सितुं), उपग्रस्, गृ (c. 6. गिरति, गरितुं-रीतुं).

GLUT, *s.* (More than enough) अतिरेकं, अतिरिक्तता, आधिक्यं, अतिशयं, उत्तेकः, उद्रेकः, उद्वेगः.—(Too great plenty) अतिवाहुत्यं.—(Satiety) अतिनृप्तिः *f.*, अतिसौहित्यं.

To GLUTINATE, *v. a.* लेपद्वारेण संलग्नीकृ or संयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं).

GLUTINATION, *s.* लेपादिना संलग्नीकरणं or संयोजनं or संघेपणं.

GLUTINOUS, *a.* श्यानः-ना-नं, चिच्छ्रः-शा-शं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, चिम्पः-ग्या-ग्यं, संलग्नशीलः-ला-लं, अनुलग्नशीलः-ला-लं.

GLUTINOUSNESS, *s.* श्यानता, सान्द्रता, चिम्पता, चिम्प्यं, संलग्नशीलता.

GLUTTED, *p. p.* अतिनृप्तः-प्ता-प्तं, अतिपूरितः-ता-तं, अतिपूर्यः-यी-यं.

GLUTTON, *s.* ज्ञत्वाहारी *m.* (न्), अपरिमिताहारी *m.*, ज्ञतनभोजी *m.* (न्), कुक्षिम्भरिः *m.*, उदरम्भरिः *m.*, औदरिकः, अतिलोभी *m.* (न्), गृधजनः, सत्वरभुक् *m.*, यष्टिः *m.*

To GLUTTONIZE, *v. n.* ज्ञतनं भुज् (c. 7. भुङ्क्ते, भोक्तुं), ज्ञत्वाहारं कृ, गृप् (c. 4. गृप्यति, गर्पितुं), अतिभोजनं कृ.

GLUTTONOUS, GLUTTONISH, *a.* ज्ञत्वाहारी-रिणी-रि (न्), ज्ञत्वाशी-शिनी-शि (न्), अतिभोजी-जिनी-जि (न्), अतिभुषुषुः-षुः-षु, बहुभोक्ता-क्ता-कृ (कृ), अपरिमिताहारी &c., भक्षकः-का-कं, यस्मर-रा-रं, ज्ञत्वर-रा-रं, प्रपसः-सा-सं, कुक्षिम्भरिः-रिः-रि, उदरम्भरिः-रिः-रि, देहम्भरि-री-रं, औदरिकः-की-कं, लोलुभः-भा-भं, गृधः-भा-भं, गर्ध-र्धनी-र्धि (न्), लोलः-ला-लं, आद्यूनः-ना-नं.

GLUTTONOUSLY, *adv.* ज्ञत्वाहारेण, गृधजनवत्, औदरिकवत्, सातिभोजनं GLUTTONY, *s.* ज्ञत्वाहारः, अतिभोजनं, अतिभुषुषा, अधिकभोजनं, अपरिमिताहारः, यस्मरता, गृधता, लोलता, लौत्यं, अतृप्तिः *f.*, उदरभरणं.

GLYPH, *s.* गृहनिर्माणे स्तम्भोपरि रेखाकारेण तथितो लङ्कारः.

GLYPHOGRAPHY, *s.* स्तम्भोपरि तथणशिल्पं or तथणकर्म *n.* (न्) or लिखनं.

To GNARL, *v. n.* गर्ज् (c. 1. गर्जति-र्जितुं), रे (c. 1. रयति, रयितुं), पुष्टं कृ.

GNARLED, *a.* ग्रन्थिलः-ला-लं, वदग्रन्थिः-न्थि-न्थि, पट्टीविशिष्टः-ष्टा-ष्टं.

To GNASH, v. a. and n. ह्निद् or ह्निद् (c. 1. ह्निदति, ह्निदति -ह्निद् -दिह्नुं), दन्तान् दन्तैर् घृष् (c. 1. घर्षति -घर्षिह्नुं) or निष्पिम् (c. 7. -पिन्धि -पेह्नुं), सन्दंश (c. 1. -दंशति -दंष्टुं), कटकट (nom. कटकटापयति -पिह्नुं), ह्निडनं कृ, दन्तघर्षणं कृ.

GNASHING, s. दन्तघर्षणं, ह्निडनं, ह्निडितं, कटकटशब्दः.

GNAT, s. मशकः, मसकः, सूक्ष्ममक्षिका, दंशकः; भग्भराहिका. नूचिपदनः, रणरणः, प्राचिका, राचिजागरदः.

GNAT-SNAPPER, s. मशकखादकः पक्षिभेदः, मशकनाशकः.

To GNAW, v. a. and n. चर्व् (c. 1. चर्वति -चर्विह्नुं, c. 10. चर्वयति -चर्विह्नुं), दंश् (c. 1. दंशति, दंष्टुं), विदंश्, सन्दंश्, सम्मुखदन्तैर् अत्यासं खाद (c. 1. खादति -दिह्नुं) or अश् (c. 9. अश्नाति, अश्निह्नुं) or भक्ष् (c. 10. भक्षयति -चर्विह्नुं), क्रमशः खाद or चर्वणं कृ or कर्त्तनं कृ.

GNAWED, p. p. चर्वितः -ता -तं, सम्मुखदन्तैः क्रमशः खादितः -ता -तं, विदंशमानः -ना -नं, गलितः -ता -तं.

GNAWER, s. चर्वणकारी *m.* (नं), दंशनकृत् *m.*, सम्मुखदन्तैः खादकः.

GNAWING, s. चर्वणं, दंशनं, सम्मुखदन्तैर् अत्यासखादनं or कर्त्तनं.

GNOME, s. पृथिव्यन्तरे वासी खन्नाकरादिरथको भूतविशेषः.

GNOMON, s. (Of a dial) कोलः, मयूखः, शङ्कुः *m.*, नरः, ना *m.* (नृ).

GNOMONIC, s. घटीकोलनिर्मायससन्धि -न्यिनी -न्यि (नृ).

GNOMONICS, s. घटीकोलनिर्मायविद्या, कालमापकमण्डलनिर्मायशिल्पं, मुहूर्तदण्डादिपरिमापकमण्डलससन्धिनी विद्या.

GNOSTIC, s. ग्नास्तिकसंज्ञकः प्राचीननास्तिकविशेषः.

To GO, v. n. g. गम् (c. 1. गच्छति, गच्छं, या (c. 2. याति -तुं), इ (c. 2. रति -तुं), मृ (c. 1. सरति, सञ्चिह्नुं), चर् (c. 1. चरति -रिह्नुं), पद् (c. 4. पद्यते, पद्यं), व्रज् (c. 1. व्रजति -जिह्नुं), च्च (c. 1. च्चच्छति, च्चिह्नुं), चल् (c. 1. चलति -लिह्नुं), गा (used only in 3d pret. अगात्), इह्नु (c. 1. इहति -ह्निह्नुं), अह् (c. 1. अहते -हिह्नुं), - (Walk) क्रम् (c. 1. क्रामति, c. 4. क्रामयति, क्रामिह्नुं), पादाभ्यां गम् or चर् - (Flow) सु (c. 1. सवति, सोह्नुं), स्पन्द् (c. 1. स्पन्दते -न्दिह्नुं), री (c. 4. रीयते, रेह्नुं) - (Glide along) सृप् (c. 1. स्रवति, स्रुह्नुं) - (Pass current, circulate) प्रचल्, प्रचर् - (Fare) वृत् (c. 1. वर्त्तते -र्त्तिह्नुं), स्या (c. 1. तिष्ठति, स्याह्नुं); 'How goes it with you?' कौटुशी स्थितिर् भवतः - (Be about to do) expressed by काम with the infin.; as, 'What were you going to say?' किम् असि वक्तुकामः; 'What are you going to do?' किं कर्त्तुकामो असि, or by the desid. form, as किं विचक्षसि, किं चिकीर्षसि - (Go about, attempt) यत् (c. 1. यतते -तिह्नुं), उद्यम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), व्यवसो (c. 4. -स्यति -साह्नुं), उपक्रम् - (Go against) आक्रम्, अभिक्रम्, अभिप्रया - (Go aside) पार्श्वे चल् - (Go astray) भम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिह्नुं), विभम्, सत्यपात् च्चु (c. 1. च्यवते, च्योह्नुं) or भंश् (c. 4. भ्रंशयति, भंशिह्नुं), वत्क्रम्, व्युत्क्रम्, व्यभिचर्, वन्नागेष गम् - (Go away) अपगम्, अपगम्, गम, अपया, अपया, प्रया, अये (c. 2. अपैति -तुं, rt. इ), अपे, अपसु, अपक्रम्, अपक्रम्, अपमृप्, चल्, प्रस्या, विप्रस्या, सम्यस्या - (Go between) अन्तर्य, अन्तरि, अन्तर्वृत्, मध्ये वृत्, मध्ये स्या, मध्यस्य -स्या -म्यं भू, मध्यवर्ती -र्विनी -र्वि भू - (Go by) अतिक्रम्, अती, व्यती, अतिवृत्; 'to go by sea,' समुद्रेण या - (Go down) अघो गम्, अपो या, अपया, अपरुह (c. 1. -रोहति -रोह्नुं) - (Go for nothing) तृगप्रायः -या -यं भू - (Go forth) निर्गम्, निर्या, विनिर्या, निःसृ, विनिःसृ, निष्क्रम्, निरि, निश्चर् - (Go forward) प्रगम्, अग्रे गम्, पुरो गम्, प्रया, प्रम्, प्रस्या - (Go in) विश् (c. 6. विशति, चेह्नुं), निविश, प्रविश, चापिश्, आगम्, अनागम्, आया, उपस्या - (Go in

and out) गमनागमनं कृ - (Go off, depart) अपगम्, अपया -

(Go off, die) मे, परे, अती, देहाद् अपगम्, लोकान्तरं गम् - (Go off, explode) अन्तराग्निचलेन विभिद् in pass. (-भिद्यते), विद् in pass. (-दीर्यते) - (Go on, proceed) प्रगम्, प्रया, प्रम्, प्रसृप्, प्रवृत्; 'the work goes on,' प्रसर्पति कस्मै; 'the laugh goes on,' प्रवर्त्तते हासः - (Go out, issue) निर्गम्, विनिर्गम्, निःसृ, विनिःसृ,

निर्या, विनिर्या, अभिनिर्या, निष्क्रम्, विनिष्क्रम्, अभिनिष्क्रम्, निश्चर्, विनिश्चर्, निरि, वहिर्गम् - (Go out, as a fire or light) निर्या (c. 4. -वायति -वाह्नुं) or in caus. pass. (-वाप्यते), श्न् (c. 4. शाम्यति, शान्तिह्नुं) - (Go over, read) अपी (c. 2. अपीते, rt. इ), अपिगम्, अपिगा used only in 3d pret. atm. (अप्यगोष्ट) - (Go over from one party to another) स्वपक्षं त्यक्ता परपक्षम् जाग्रि (c. 1. -अयति -यिह्नुं), स्वधर्माद् भंश् (c. 4. भ्रंशयति, भंशिह्नुं) - (Go through, execute) निर्वह् (c. 10. -वाहयति -यिह्नुं), प्रवृत् in caus. (-वर्त्तयति -यिह्नुं), साप् (c. 10. साधयति -यिह्नुं) - (Go through, undergo) उपगम्, उपगम्, सह (c. 1. सहते, सोह्नुं), अनुभू - (Go through, penetrate) प्रविश, निविश, विश्, अप् (c. 4. विध्यति, व्यह्नुं), निर्भिद् (c. 7. -भिनति -भेह्नुं) - (Go to, go towards) आगम्, उपगम्, उपागम्, अनुपगम्, अपिगम्, अभिगम्, आया, अभिया, उपया, उपाया, प्रत्याया, समाया, अनुपया, उपस्या, अभिसृ, आवृत्, अभिवृत्, प्रतिवृत्, उपावृत्, अभ्यावृत्, आग्रन्, प्रतिवृत्, अभिपद्, समापद्, प्रतिपद्, समुपपद्, ए (c. 2. रति -तुं, rt. इ with आ), अमे, उपे, अभी, (अभ्येति), प्रती, आक्रम्, उपक्रम्, अभ्यृ - (Go up) ऊर्ध्वं गम्, उदि (c. 1. -अयति -एह्नुं), उच्चैर् व्रज् - (Go with) अनुया, समनुया, अन्वि, सह गम् or चर्, सहायोभू - (Go on horseback) अश्ववाहनेन व्रज् - (Go on foot) प्रादाभ्यां गम् - (Go to bed) शय्यां गम् - (Go to law) विचद् (c. 1. -यदते -दिह्नुं) - (Go to sea) नौकाम् आरुह् - (Go ashore) नौकाया उम् (c. 1. -तरति -रिह्नुं -रीह्नुं) or अपरुह्.

GO-BETWEEN, s. मध्यस्थः, मध्यवर्ती *m.* (नं), सन्धिजीवकः - (Female) दूती, सञ्चारिका, सुरतताली.

GO-BY, s. पलायनं, अपक्रमः, निर्गमः, अपयानं, अपदेशः.

Go to, interj. अपेहि, अपसर, एहि, यातु, धिक्.

GO-CART, s. शकटिका, चालकानां पादचारशिष्टार्थं चक्रयानविशेषः, क्रोडाशकटः.

GOAD, s. तोदनं, तोत्रं, प्रतोदः, अकुशः, प्राजनं, शृणिः *f.*, प्रवयणं.

To GOAD, v. a. प्रतोदेन तुह् (c. 6. तुदति, तोह्नुं) or चितुह् or सातुह् - (Incite) प्रेर (c. 10. ईरयति -यिह्नुं), प्रचुद् (c. 10. -चोदयति -यिह्नुं), प्रलुद् (c. 6. -लुदति -योह्नुं), प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यिह्नुं), प्रोत्सह् (c. 10. -साहयति -यिह्नुं), उत्तिज् (c. 10. -तेजयति -यिह्नुं).

GOADED, p. p. प्रतुक्तः -ता -तं, प्रेरितः -ता -तं, प्रोत्साहितः -ता -तं.

GOAL, s. अयं, अग्रभूमिः *f.*, अग्रस्थानं - (Final end) अभिप्रायः, शेपाभिप्रायः, आशयः, उद्देशः, अर्थः, अन्तः, उत्तरं, फलमुत्तरं, परिणामः.

GOAT, s. द्यागः -गलः, चगलः, अजः, वस्तः, स्तुनकः, पणभोजनः, लघुकर्णः, पयस्त्रलः, शिवाभिप्रायः, देवानामभिप्रायः; 'wild-goat,' वनानां, वनद्यागः, चरस्त्रद्यागः; 'she-goat,' द्यागी, अजा; 'excrecence on a goat's neck,' मयिः *m. f.*; 'flock of goats,' आजकं; 'relating to a goat,' वास्तः -स्त्री -स्तं.

GOAT-HERD, s. जवालः, अजजीविकः, अजाजीवः -वी *m.* (नं), अजनापालकः, द्यागपालकः, अजयः -पालकः, द्यागधोमकः.

GOATISH, a. अजवत्, कामुकः -का -कं, अजगन्धः -न्या -न्यं, द्यागगन्धः &c.

GOATISHLY, adv. अजवत्, द्यागवत्, कामुकवत्, कामुकं.

GOATSKIN, *s.* चञ्चलम् *n.* (न्), छागचर्म *n.*, छागाजिनं, छागाजिनं.
 GOB, *s.* अल्विका, अल्वपिण्डः, अल्वग्रासः, मुखपूरणं, कवलः.
 To GOBBLE, *v. a.* ग्रस् (c. 1. ग्रसते -सितुं), उपग्रस्, गृण्यत् नखरं भक्ष् (c. 10. भक्षयति -यितुं) or खाद् (c. 1. खादति -दितुं), गृ (c. 6. गिरति, गरितुं -रितुं).
 To GOBBLE, *v. n.* शीघ्रनिगरणशब्दं कृ, दीर्घकण्ठपथियत् शब्दं कृ.
 GOBBLER, *s.* शीघ्रभोजी *m.* (न्), शीघ्राशी *m.* (न्), वह्नाशी *m.*, भण्डः, घस्मरः.
 GOBLIT, *s.* कंस्यं, कंसः -सं, कंशः -शं, पानभाजनं, पानपात्रं; 'relating to one,' कंसियः -या -यं.
 GOBLIN, *s.* वेतालः, रात्रिचरः, रात्रिचरः, रजनीचरः, दण्डापरः, नक्तचरः -चारी *m.* (न्), निशाटः, भूतः, राक्षसः, पिशाचः, अमरः, प्रेतः, अपदेवता, क्रूपाद् *m.*, यत्तारिः *m.*, विपुलः, कर्षुरः, कीरपः.
 GOD, *s.* (The Supreme Being) ईश्वरः, परमेश्वरः, परेश्वरः, परमात्मा *m.* (न्).—(A god) देवः -वता, सुरः, अमरः, विदुषः, अतिमिषः, अजरः, चिरायूः *m.* (स्), सुचिरायूः *m.* (स्), भगवान् *m.* (न्).—(The Creator) सृष्टिस्था *m.* (ष्ट्र), याता *m.* (न्), विधाता *m.*, जगत्कृता *m.* (द्र), विधामृत् *m.*, भूतादिः *m.*, सात् *n.*—(God of gods) ईश्वरेश्वरः; 'city god,' नगरदेवता.—(Self-existent) स्वयम्भूः *m.*
 GODAVERI, *s.* (River) गोदावरी, तपनी, तपनात्मजा.
 GOD-CHILD, *s.* धर्मपुत्रः -त्री, धर्मसुतः -ता.
 GOD-DAUGHTER, *s.* धर्मपुत्री, धर्मसुता, जलसंस्कारकाले स्त्रीष्टीयधर्मशिष्याय स्त्रीकृता पुत्री.
 GODDESS, *s.* देवी, सुरी, अमरा-री, अजरा-री, देवपत्नी, देवाज्ञाता, भगवती.
 GODFATHER, *s.* धर्मपिता *m.* (न्), धर्मप्रतिभूः *m.*, जलसंस्कारकाले स्त्रीष्टीयधर्मशिष्याय प्रतिजानाते यो चालस्य कृत्रिमपिता.
 GODHEAD, *s.* देवत्वं -ता, ईश्वरत्वं -ता, देवभूयं, भगवत्त्वं, ब्रह्मत्वं, ब्रह्मभूयं.
 GODLESS, *a.* अनीश्वरः -रा -रं, अनीश्वरवादी -दिनी -दि (न्), नास्तिकः, अनीश्वररोचितः -ता -तं.—(Impious) निर्धर्मः -र्मा -र्मं, अपार्मिकः -की -कं, अतिदुष्टः -ष्टा -ष्टं.
 GODLESSLY, *adv.* नास्तिक्यत्, पापव्यवत्, अतिदुष्टं, धर्मव्यतिरेकेण.
 GODLESSNESS, *s.* अनीश्वरत्वं, नास्तिक्यत्, निर्धर्मता, अतिदुष्टता.
 GODLIKE, *a.* देवतुल्यः -स्या -स्युं, देवोपमः -मा -मं, देवलपी -पिणी -पि (न्), दिव्यः -व्या -व्यं, देवाद्भिः -द्भिः -द्भिः, ईश्वरीयः -या -यं, ईश्वरसूक्तिः -क्तिः -क्तिः.
 GODLINESS, *s.* ईश्वरसेवा -वनं, ईश्वरभक्तिः *f.*, देवभक्तिः *f.*, ईश्वरप्रज्ञा, ईश्वरपूजा, धर्मेत्वं, धार्मिकता, धर्मसेवा, ब्रह्मपूजा, पुण्यशीलता.
 GODLY, *a.* ईश्वरसेवी -विनी -पि (न्), ईश्वरभक्त -क्ता -क्तं, ईश्वरपूजकः -का -कं, देवपूजकः -का -कं, पुण्यशीलः -ला -लं, पुण्यात्मा -त्मा -त्त (न्), भजनशीलः -ला -लं, भक्तिमान् -माती -मत् (न्), धर्मी -र्मीणी -र्मि (न्), धार्मिकः -की -कं, धर्माचारी -रिणी -रि (न्), ब्रह्मणः -ण्या -यं.
 GODLY, *adv.* ईश्वरभक्त्या, देवपूजक्यत्, धार्मिक्यत्, पुण्यं.
 GODMOTHER, *s.* धर्ममाता *f.* (न्), जलसंस्कारकाले स्त्रीष्टीयधर्मशिष्याय प्रतिजानाते या चालस्य कृत्रिममाता.
 GODSEND, *s.* देवदत्तं, ईश्वरदत्तं, लक्ष्मीदत्तं, श्रीदत्तं, सीमायं.
 GODSHIP, *s.* ईश्वरत्वं -ता, देवत्वं -ता, देवभावः, देवभूयं, भगवत्त्वं.
 GODSON, *s.* धर्मपुत्रः, धर्मसुतः, जलसंस्कारकाले स्त्रीष्टीयधर्मशिष्याय स्त्रीकृतः पुत्रः.
 GODWIT, *s.* दीर्घमुखः पक्षिभेदः, दीर्घजबुः *m.*, दीर्घजबुः, दीर्घपाद् *m.*
 GOER, *s.* गामी *m.* (न्), गन्ता *m.* (न्), यायी *m.* (न्), सरः, सारी *m.* (न्), क्रमिता *m.* (न्), चलः, गमनकारी *m.* (न्); 'a quick goer,' अविलम्बितक्रमः, द्रुतक्रमः.
 To GOGGLE, *v. n.* चक्षुषी इतस्ततो लुल्लं (c. 1. लोलति -लितुं), c. 10. लोल-

यति -यितुं), विवृताक्षः -क्षा -क्षं भू, तिथ्यङ्गदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि भू.
 GOGGLE-EYE, *s.* लोलनयनं, लोलनेत्रं, मुञ्जनयनं, विवृतचक्षुस् *n.*
 GON-LE-EYED, *a.* लोलनयनः -ना -नं, लोलाक्षिः -क्षिः -क्षि, उन्मुञ्जनयनः -ना -नं, मुञ्जलोचनः -ना -नं, तिथ्यङ्गदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, वक्रदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, उन्नेत्रः -त्रा -त्रं, उदग्रनयनः -ना -नं
 GOING, *part.* चरन् -रन्ती -रन् (न्), चलन् -लन्ती -लन् (न्), गमन् -मन्ती -मन् (न्), सरन् -रन्ती -रन् (न्), गामी -मिनी -मि (न्), सरः -रा -रं, सरयः -खा -यं, परः -रा -रं; 'going in a straight line,' सरल-यायी -विनी -पि (न्).
 GOING, *s.* गमः -मनं, सरणं, चरणं, चारः, चलनं, व्रजनं, गोरः *f.*, गतं, घयनं, क्रमः -मयं; 'going away,' अपगमः, व्यपगमः, अपयानं, अपसरणं, अपायः, प्रस्थानं; 'going out,' निष्क्रमः -मयं, निष्क्रान्तिः *f.*, निर्गमः, निर्वाणं, चहिर्गमनं; 'going and coming,' गमागमः, गमनागमनं, गतागतं, यातायातं.
 GOITRE, *s.* गडुः *m.*, गण्डिः *m.*; 'having it,' गडुकण्डः -खी -खं.
 GOITROUS, *a.* गडुपीडितः -ता -तं, गडुकण्डः -खी -खं.
 GOLD, *s.* सुवर्णं, स्वर्णं, कनकं, काञ्चनं, हिरण्यं, हेम *n.* (न्), हेमं, रुक्मं, रुक्मं, भस्म *n.* (न्), भस्मं, जातरूपं, जामूनदं, शातकुम्भं, शातकुम्भः, शात-कोम्भं, चामीकरं, निष्कं, हाटकं, हिरण्यं, तपनीयं, महारजतं, कलपीतं, कलपीतं, काञ्चसरं, अष्टापदः -दं, कर्षुरं, कर्षूरं, गाङ्गेयं, गौरं, दीपं, भास्करं, जातयं, तेजस्, शातसायदं, महाधातुः *m.*, सीमेरुकं, लोहोत्तमं, पित्रानं, सुराहं, दाद्यायणं, सानसिः *m.*, पुरटं, पुरुदं, चहिर्वाजं, अकुप्यं, मृदुवर्णं; 'pure gold,' कुमारः; 'virgin gold,' पित्राज्ञः; 'false gold,' कूटस्वर्णं; 'gold for ornaments,' शृङ्गिकनकं; 'a heap of gold,' काञ्चनचयः; 'a piece of gold,' कनकभङ्गः; 'a gold coin,' सुवर्णमुद्रा; 'a weight of gold,' कनकपलः, सुवर्णः -र्णं.
 GOLD, *a.* सुवर्णं or स्वर्णं or कनकं or काञ्चन &c. in comp.; as, 'a gold bracelet,' सुवर्णकङ्कणं; 'gold stick,' कनकदण्डः; 'gold-mine,' कनकखली, काञ्चनकन्दरः; 'gold necklace,' हेमसूचकं, कनकसूचं. See GOLDEN.
 GOLD-BEATER, *s.* स्वर्णपत्रकारः -कृत्, सुवर्णकारविशेषो यो मुद्रादिना सुवर्णम् अतिमृष्टीकरोति or अतिशयेन तनूकरोति or उद्वेष्टयति.
 GOLD-DRAWLR, *s.* सुवर्णोद्वेष्टनकारी *m.* (न्), कनकोद्वेष्टनकृत् *m.*
 GOLD-DUST, *s.* कनकपरागः, काञ्चनभूः *f.*, कनकरेणुः *m.*
 GOLDEN, *a.* सीवर्णः -खी -र्णं, स्वर्णयः -यी -यं, स्वर्णिनिर्मितः -ता -तं, स्वर्णकः -का -कं, सुवर्णवान् -वती -वत् (न्), काञ्चनः -नी -नं, काञ्चनयः -यी -यं, कनकयः -यी -यं, सुवर्णकृतः -ता -तं, रुक्मवान् -वती -वत् (न्), तापनीयः -यी -यं; 'golden ornament,' कनकभूषणं. See GOLD, *a.*
 GOLDRINCH, *s.* कनकवर्णपक्ष्युक्तो मधुरस्ताविशष्टः छुद्रपक्षी *m.* (न्).
 GOLD-FISH, *s.* चीनदेशजः कनकवर्णो मत्स्यभेदः.
 GOLD-LEAF, *s.* स्वर्णपत्रं, कनकपत्रं, अष्टापदपत्रं, पत्रं.
 GOLDSMITH, *s.* स्वर्णकारः, सुवर्णकारः, हेमकारः, रुक्मकारः, नाडिन्यमः, हेमलः, कलादः, कणादः, गोत्रिकः, सुवर्णस्य विकारान्तरकृत् *m.*
 GOLD-THREAD, *s.* कनकसूत्रं, हेमसूत्रं, सुवर्णतनुः *m.*
 GOLF, *s.* कन्दुकक्रीडा, कन्दुकलीला, गुलिवाक्रीडा.
 GONDOLA, *s.* वेनिज्जतगरवासिभिः प्रयुक्तो लघुनौकाविशेषः.
 GONDOLIER, *s.* पृथ्वीकनौकावाहकः, पृथ्वीकनौकादण्डधरः.
 GONE, *p. p.* गतः -ता -तं; यातः -ता -तं, चलितः -ता -तं, सृतः -ता -तं, चरितः -ता -तं, व्रजितः -ता -तं, इतः -ता -तं, पत्रः -ता -तं; 'gone away,' अपगतः -ता -तं, व्यपगतः -ता -तं; 'gone out,' निर्गतः -ता

GON

-तं, निष्क्रान्तः-न्ता-न्तं, रहिगीतः-ता-तं.—(Past) वृत्तः-त्ता-त्तं, भूतः-ता-तं, क्षतीतः-ता-तं, क्षतिक्रान्तः-न्ता-न्तं.

GONFALON, GONFANON, *s.* पताका, ध्वजः, केतुः *m.*, वैजयन्ती.

GONG, *s.* कांस्यं, घनं, गभीरिका.

GONIOMETER, *s.* कोणपरिमापकयन्त्रं, ज्ञानमापनयन्त्रं.

GONORRHEA, *s.* रक्षणीरकाः, रक्षणीरकाः, धातुधरणं, मूत्रमार्गरोगः.

Good, *a.* (Not bad, excellent) साधुः-धुः-ध्वो-धुः, भद्रः-द्रा-द्रं,

उत्तमः-मा-मं, प्रशस्तः-स्ता-स्तं, प्रशस्तः-स्या-स्यं, शस्तः-स्ता-स्तं, शस्तः-स्या-स्यं, शिष्टः-ष्टा-ष्टं, शुभः-भा-भं, कुशलः-ला-लं, कल्याणः-या-यं, सत् सती सत् (त्), सत्तमः-मा-मं, श्रेष्ठः-ष्टा-ष्टं, सारः-रा-रं, सारवान्-वती-वत् (त्), सार्यः-य्यो-य्यं, वरः-रा-रं, निदीयः-या-यं, सद्गुणः-ष्टा-ष्टं, often expressed by सु prefixed; as, 'a good action,' सुकृति; 'a good man,' साधुजनः, सज्जनः; 'a good road,' सुपथः, सन्मार्गः.—(Virtuous) धार्मिकः-को-कं, सच्चरितः-ता-तं, सदाचारः-रा-रं, साधुवृत्तः-त्ता-त्तं, धार्म्यवृत्तः-त्ता-त्तं, शुभाचारः-रा-रं, सुकृत्मी-मी-मं (न्), सुकृती-तिनी-ति (न्), सुकृत् *m. f. n.*, सुचरितः-ता-तं, कुशली-लिनी-लि (न्), पुण्यः-स्या-स्यं, पुण्यकृत्मी-मी-मं (न्), पुण्यशीलः-ला-लं, पुण्याला-ला-लं (न्), वृत्तवान्-वती-वत् (त्).—(Suitable, fit) योग्यः-य्या-य्यं, युक्तः-क्ता-क्तं, उपयुक्तः-क्ता-क्तं, वर्चितः-ता-तं, समुचितः-ता-तं, हितः-ता-तं, सुहितः-ता-तं, sometimes expressed by the fut. pass. part.; as, 'good to eat,' खाद्यः-द्या-द्यं, सादनीयः-या-यं.—(Wholesome) पथ्यः-य्या-य्यं.—(Useful) उपयोगी-गिनी-गि (न्), सोपकारः-रा-रं.—(Kind) हितः-ता-तं, हितकामः-मा-मं, सुजनः-ता-तं, प्रियकरः-रा-रं, प्रियकारः-रा-रं, उपकारकः-क्ता-क्तं.—(Tending to promote) उत्पादकः-का-कं.—(Sound, undamaged) अक्षतः-ता-तं, अक्षयितः-ता-तं.—(Entire, complete) सम्पूर्णः-णी-यं, सकलः-ला-लं, कृत्वा-त्वा-त्तं.—(Considerable, great) बहु-ह्यो-हु, अनन्यः-त्या-त्यं, महान्-ह्यो-हत् (त्), भूति-रि-रि, प्रचुरः-रा-रं, सु or सति prefixed; as, 'a good deal vexed,' सुदुःखितः-ता-तं, अतिदुःखितः-ता-तं; 'a good distance,' सुदूरः; 'a good while ago,' सुदीर्घकाले गते.—(Valid) धर्म्यः-न्यो-न्यं, अविशुद्धः-द्धा-द्धं. 'Good quality,' गुणः; 'endowed with good qualities,' गुणी-यिनी-यि (न्), सद्गुणः-या-यं; 'good wishes,' कल्याण-वचनं, आशीर्वचनं; 'good and bad,' शुभाशुभः-भा-भं, हिताहितः-ता-तं, सारासारः-रा-रं; 'beloved by the good,' आर्यहृद्यः-द्या-द्यं; 'to make good,' सम्पद् (c. 10. -पादयति-यितुं), सम्पू (c. 10. -पूरयति-यितुं), साप् (c. 10. -साधयति-यितुं); 'make good a promise,' प्रतिज्ञाम् अपवृज् (c. 10. -वर्जयति-यितुं); 'make good a debt,' ऋणं शुभ् (c. 10. -शोधयति-यितुं) or अपाकृ; 'a good fellow,' भद्रः; 'in good time,' उपयुक्तकाले.

Good, *s.* (Benefit, welfare) हितं, श्रेयस् *n.*, भद्रं, शुभं, कल्याणं, कुशलं, धर्मं, मङ्गलं, भूतिः *f.*; 'for the good of the world,' लोकहिताय, भूतये भुवः; 'good and evil,' हिताहितं, शुभाशुभं, भद्राभद्रं, मङ्गला-मङ्गलं; 'good and bad,' सारासारः.—(Utility) उपयोगः, चर्यः, फलं, लाभः.—(Virtue) पुण्यं, सुकृतं, सुचरितं, साधुवृत्तं, धर्मः; 'to do good,' हितं कृ, धर्मं कृ, उपकृ.

Good, *adv.* सु prefixed, सुधु; 'as good as,' समं; 'this is as good as a sixteenth part,' यत्तत् षोडशंशेन समं.

Good, *interj.* भद्रं, वाटं, कामं, भवतु, धातु, यवमसु, तथेति.

GOOD-BREEDING, *s.* सभ्यता, विनयः, सुविनयः, सुशीलता; 'a man of

GOR

good breeding,' सुविनीतः, सुशीलः.

GOOD-CONDITIONED, *a.* सुस्थः-स्था-स्थं, सुस्थितः-ता-तं, सुवृत्तः-त्ता-त्तं.

GOOD-FELLOW, *s.* भद्रः, भद्रजनः, साधुजनः, सहपायी *m.* (न्), रसिकजनः.

GOOD-FELLOWSHIP, *s.* उत्सवकारिणां संसर्गः, सुसङ्गः, सुसाहित्यं, सुमेख्यं.

GOOD-FORTUNE, *s.* सौभाग्यं, भाग्यं, कल्याणं, भद्रं, शुभं, मङ्गलं, माङ्गल्यं, कुशलं, कौशल्यं, दैवं, सुदैवं, धनीः *f.*, लक्ष्मीः *f.*, शर्म *n.* (न्), सम्पद्,

सम्पत्तिः *f.*, पुण्योदयः.

GOOD-FRIDAY, *s.* ख्रीष्टस्य क्रूशारोपणमुद्दिश्य महोपवासदिनं.

GOOD-HUMOUR, *s.* सद्भावः, सुखभावः, सुशीलता, चित्तप्रसन्नता, सत्प्रकृतिः *f.*

GOOD-HUMOURED, *a.* सुप्रकृतिः-ति-ति, सत्प्रकृतिः-ति-ति, हृष्टभावः-वा-वं, हृष्टचित्तः-त्ता-त्तं, प्रसन्नस्वभावः-वा-वं.

GOOD-HUMOUREOUSLY, *adv.* सद्भावेन, सुखभावात्, सुशीलवत्, हृष्टवत्.

GOOD-LOOKING, *a.* सुदृश्यः-श्या-श्यं, सुदर्शनः-ना-नं, सुरूपः-पी-पं.

GOOD-LUCK, *s.* सौभाग्यं. See GOOD-FORTUNE.

GOOD-MANNERS, *s.* विनयः, विनीतता, नम्र्यादाः, सुशीलता, सभ्यता, सदाचारता, सुनीतिः *f.*, सुचरित्रं, सचरित्रं.

GOOD-NATURE, *s.* सद्भावः, सुखभावः, सुप्रकृतिः *f.*, सत्प्रकृतिः *f.*, सुशीलता, साधुशील्यं, साधुवं, धार्म्यता.

GOOD-NATURED, *a.* सुप्रकृतिः-ति-ति, सत्प्रकृतिः-ति-ति, सुशीलः-ला-लं, सुभाववान्-वती-वत् (त्), साधुशीलः-ला-लं, सुहृदयः-या-यं, सुहृदयवान् &c.

GOOD-SENSE, *s.* सुविवेकः, सुबोधः, बुद्धिमत्त्वं, विवेकता, प्रज्ञता.

GOOD-WILL, *s.* हितता, सुहितता, हितेच्छा, प्रीतिः *f.*, हितकाम्या, सौहृद्यं, प्रियता, अनुकूलता.

GOOD-WOMAN, *s.* गृहिणी, गृहमेधिनी, गृहव्यापारकुशला or -दद्या.

GOODNESS, *s.* रुपलावर्णं, सौन्दर्यं, शोभा, चारुता, रूपवर्धनं.

GOODLY, *a.* (Graceful) सुन्दरः-रा-री-रं, चारुः-धी-रु, सुदृश्यः-श्या-श्यं, सुदर्शनः-ना-नं, सुरूपः-पी-पं, लावर्ण्यवान्-वती-वत् (त्).—(Pleasant) रम्यः-म्या-म्यं, रमणीयः-या-यं, रुचिरः-रा-रं.

GOODMAN, *s.* गृही *m.* (न्), गेही *m.* (न्), लुट्ठी *m.* (न्), स्वामी *m.* (न्).

GOODNESS, *s.* (Excellence) साधुता-त्वं, सत्त्वं, प्रशस्तता, माश्रयत्वं, प्रशक्तिः *f.*, उत्तमता, श्रेष्ठता, उत्कृष्टता, सारत्वं, प्रकृष्टता, विशिष्टता, कौशलं, सौष्ठवं, धार्म्यता.—(Virtue, piety) पुण्यता, पुण्यशीलता, साधुशीलता, धर्मत्वं, सदाचारता, साधुवृत्तत्वं, धार्मिकत्वं, देवभक्तिः *f.*—(Kindness) सुजनत्वं, सौजन्यं, प्रियता, दया, कृपा.

GOOES, *s. pl.* (Property, effects) द्रव्यं, द्रव्याणि *n. pl.*, वस्तुनि *n. pl.*, विभवा, सामग्री-य्यं, रिक्यं.—(Moveable household furniture) चत्वावरद्रव्याणि *n. pl.*, गृहोपस्करादिना, गृहोपकरणानि.—(Merchandise) भाण्डानि *n. pl.*, भाण्डकं, पण्यं, पण्यानि *n. pl.*, विद्रव्यं.

GOOSE, *s.* हंसः-सो, राजहंसः-सो, चरटः-टा-टी, चरला, चक्राङ्गः-ङ्गी, श्वेतपत्रः, श्वेतचद्रः, श्वेतगरुत् *m.*, सितपथः, शितिचद्रः, शितिपथः, जालपाद *m.*, नीलाशः, मानसालयः, मानसौका *m.* (स्), मधुगमना, धार्तराष्ट्रः, पुरुदंशकः, मक्षिका, शक्यः, सरकाका-को, कलहंसः-सो; 'ruddy goose,' चक्रः, चक्रवाकः, रयाङ्गः, कोकः, द्वन्द्वचर-चारी; 'wild goose,' चक्राङ्गी; 'tame goose,' ग्राव्यहंसः.—(Fool) मूर्खः, निर्वुद्धिः *m.*

GOOSEBERRY, *s.* कण्टकितमुत्पन्नम् अन्नफलं.

GOOSEBERRY-FOOL, *s.* क्षीरेण सह क्षपितः पृथ्वीकण्टकलसः.

GOR-BELLIED, *a.* महोदरः-रा-रं, स्थूलोदरः-रा-रं, लघोदरः-रा-रं, गुन्दी-न्दनी-न्द (न्), वृहत्कुक्षिः-धिः-धि, वृद्धनाभिः-भिः-भि.

GOR-BELLY, *s.* महोदरः, स्थूलोदरः, वृहत्गुन्दी, वृहत्कुक्षिः *m.*

GORE, *s.* (Blood) रक्तं, अमृक् *n.* (जू), लोहितं, रुधिरं, शोणितं, घृतजं.
—(Clotted blood) घनरक्तं, घनलोहितं, रक्तगुल्मः.—(Triangular piece of cloth sewed into a garment to widen it) दन्तपृष्ठ-
करणार्थं तन्निवेशितम् व्यसाकारः पटखण्डः.

To GORE, *v. a.* (Pierce with a pointed instrument) श्लादिना
त्वचं भिद् (c. 7. भिनक्ति, भेत्तुं) or निर्भिद् or छिद् (c. 7. छिनक्ति,
चेत्तुं) or यप् (c. 4. विधत्ति, प्पठुं).—(With the point of a horn)
शृङ्गाग्रैश्च त्वचं निर्भिद् or यप्.

GORED, *p. p.* छिन्नत्वक् *m. f. n.*, घातचर्मा -र्मा -न्मि (नृ), विदारितत्वक्
m. f. n., उल्लिखितचर्मा &c., विद्धः -द्धा -द्धं.

GORGE, *s.* (Gullet) निगरणः, अन्नवाहिनीयम् *n.*, गलः, कण्ठः.—
(Defile between mountains) सङ्कटं, सङ्कटपथः, दुर्गमार्गः. कन्दरः
-रौ, पद्मतरन्त्रं, रन्त्रं, सञ्चरः, सञ्चारः, पद्मतरन्त्रे सनाथपथः.

To GORGE, *v. a.* (Swallow) गृ (c. 6. गिरति, गरितुं -रीतुं), निगृ, ग्रस्
(c. 1. ग्रसते -सितुं).—(Fill with food) चत्रेन पृ (c. 10. परयति -यितुं),
or परिपृ or अत्यन्तं गृप् (c. 10. तर्पयति -यितुं).

To GORGE, *v. n.* अन्नेन पृ in pass. (पूर्यते) or चत्रेन पृ.

GORGED, *p. p.* अन्नपूरितः -ता -तं, अतिपूरितः -ता -तं, अतिगृप्तः -मा -मं.

GORGEOUS, *a.* तेजस्वी -स्विनी -स्वि (नृ), तेजसः -सी -सं, महाप्रतापः -पा
-पं, प्रतापी -पिनी -पि (नृ), प्रतापवान् -वती -वत् (नृ), अतिशोभनः
-ना -नं, सुप्रभः -भा -भं, शुभः -भा -भं, उज्ज्वलः -ला -लं, स्वर्णी -र्षिनी -र्षि (नृ).

GORGEOUSLY, *adv.* अतितेजसा, महाप्रतापेन, अतितेजसेन, सुप्रभं.

GORGEOUSNESS, *s.* अतितेजसः *n.*, सुप्रतापः, अतिशोभा, सुप्रभा, उज्ज्वलता.

GORGET, *s.* ग्रीवात्राणं, गलत्राणं, कण्ठावरणं, अर्धचन्द्राकृति कवचं.

GORGING, *s.* निगरणं, ग्रसनं, अत्याहारः, अतिभोजनं, अन्नपूरणं.

GORGON, *s.* सर्पाकारकेशविशिष्टा भयङ्करमूर्तिः स्त्री.

GORMAND, *s.* अत्याहारी *m.* (नृ), अतिभोजी *m.* (नृ). See GOURMAND.

To GORMANDIZE, *v. n.* अत्यन्तं भुञ्ज (c. 7. भुञ्जे, भुञ्जुं), अत्याहारं कृ, अतिभोजनं कृ.

GORMANDIZER, *s.* अत्याहारी *m.* (नृ), चट्वाशी *m.* (नृ), अतिभोजी *m.*

(नृ), अतिबुभुक्षुः *m.*, भक्षकः, यस्मिन्, अस्मिन्, कुक्षिभरिः *m.*, उदर-
भरिः *m.*, पात्रसन्निभः.

GORMANDIZING, *s.* अत्याहारः, अतिभोजनं, यस्मिन्, चट्वाशिवं, गृध्रात्.

GORY, *a.* रक्तविलिप्तः -मा -मं, रक्ताक्तः -क्ता -क्तं, अमृगिलम् -मा -मं, रक्तगु-
ल्मयः -यी -यं, रक्तालिप्तः -ना -नं.

GOSHAWK, *s.* अतिगृध्रशीलः श्येनभेदः, श्येनकः.

GOSLING, *s.* हंसशावकः, वरटशावकः, हंसशिषुः *m.*

GOSPEL, *s.* सुसंवादः, मङ्गलसंवादः, मङ्गलसमाचारः, सुवाक्ता, शुभवाक्ता.

GOSPELER, *s.* ख्रीष्टसमाचाररचकः, सुसंवादलेखकः, सुसंवादप्रचारकः, ख्रीष्टी-
यधर्मप्रवक्ता *m.* (नृ).

To GOSPELIZE, *v. a.* सुसंवादं प्रचर् in caus. (-चारयति -यितुं).

GOSSAMER, *s.* ग्रीष्मसमये वायुप्रेरिता मर्कटवासतन्त्रवः *m. pl.*, वाततूलं.

GOSSIP, *s.* (Tattler) जल्पकः, जल्पाकः, अपजल्पी *m.* (नृ), परार्थवादी *m.*
(नृ), परकार्यचर्चकः, वावदूकः, प्रलापी *m.* (नृ), गायनः.—(Tattle)
जल्पनं, जल्पः, प्रजल्पः, प्रलापः.—(Tippling companion) सहपायी *m.*
(नृ), पानमित्रं.

To GOSSIP, *v. n.* जल्प् (c. 1. जल्पति -त्वितुं), प्रलप् (c. 1. -लपति -पितुं),
संलप्, अनर्थककथां कृ, वृथाकथां कृ, कपोपकथनं कृ.

GOSSIPING, *s.* जल्पः -त्वनं, जल्पितं, प्रजल्पः, संलापः, वाक्चापत्यं,
आलस्यवचनं, गायनं, निरर्थककथा, वावदूकता, वाचालता.

GOT, GOTTEN, *p. p.* प्राप्तः -मा -मं, अवाप्तः -मा -मं, लभः -भा -भं, अधिगतः
-ता -तं, आसादितः -ता -तं, आपन्नः -न्ता -न्नं, प्रपन्नः -न्ता -न्नं.

GOUGE, *s.* अर्धचन्द्राकारफलकी व्रश्चनविशेषः, तक्षणी.

To GOUGE, *v. a.* (The eye) लोचनम् उत्पद् (c. 10. -पाटयति -यितुं).

GOURD, *s.* अलायुः *f.*, अलायुः *f.*, आलायुः, लायुः, तुक्षी -सिः *f.*, तुक्षः
-स्यः -कं, विचिका, सुपवी, कुम्भारखण्डः, कूम्भारखण्डः, कर्कोरुः *m.*, कर्कोरुः;
'bitter gourd,' तिक्तिका, कटुतुक्षी, इक्ष्वाकुः *f.*

GOURMAND, *s.* अत्याहारी *m.* (नृ), बहुभक्षकः, बहुभोजी *m.* (नृ), भक्षकः,
कुक्षिभरिः *m.*, उदरभरिः *m.*, पीडरिः.

GOUT, *s.* वातः, वातरोगः, वातप्राधिः *m.*, वातगुल्मः, वातरक्तं, वातपुडः,
वातशोणितं, पादशोषः, पादगण्डः, पादयस्त्रीकं.

GOUTINESS, *s.* वातुलता, वातूलत्वं, वातिकत्वं, सवातत्वं.

GOUTY, *a.* वातकी -किनी -कि (नृ), वातरोगी -गिणी -गि (नृ), वातुलः
-ला -लं, वातूलः -ला -लं, वातग्रस्तः -स्ता -स्तं, वातिकः -की -कं, वातासहः
-हा -हं.

To GOVERN, *v. a.* शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), अनुशास्, प्रशास्, समनु-
शास्, यम् (c. 1. यच्चति, यन्तुं), नियम्, संयम्, विनियम्, सन्वियम्, ईश
(c. 2. ईशे, ईशितुं), पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), परिपाल्, विनी (c. 1.
-नयति -नेतुं), प्रणी, वशीकृ, विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), अध्याम् (c. 2.
-धास्ते -धासितुं), गुप् (c. 1. गोपयति, c. 10. गोपयति -यितुं).—(Keep
in subjection, restrain) वशीकृ, यम्, विनियम्, संयम्, नियद्,
(c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), विनियद्, संह (c. 1. -हरति -हन्तुं), दम् (c. 10.
दनयति -यितुं), यन्त् (c. 10. यन्त्यति -यितुं), नियन्त्; 'to govern a
country well,' राष्ट्रसम्यक् पाल्; 'governing noun,' अन्वयी *m.* (नृ).

To GOVERN, *v. n.* राज्यं कृ, राज्याधिकारं कृ, राज्यपालनं कृ, राज्यशासनं
कृ, राजकार्यं कृ, राज्यव्यवहारं कृ, आधिपत्यं कृ.

GOVERNABLE, *a.* शास्यः -स्या -स्यं, शासनीयः -या -यं, वश्यः -श्या -श्यं,
विधेयः -या -यं, प्रणयेयः -या -यं, विनयेयः -या -यं, विनीतः -ता -तं, आशा-
धीनः -ना -नं.

GOVERNANCE, *s.* शासनं, शास्तिः *f.*, अनुशासनं, पालनं, प्रतिपालनं,
आधिपत्यं, अधिकारः, नीतिः *f.*, विनयः, वशः, वशिता, संयमः, विनियमः, यमः.

GOVERNED, *p. p.* शासितः -ता -तं, अनुशासितः -ता -तं, प्रशासितः -ता
-तं, पालितः -ता -तं, वशीकृतः -ता -तं, संयतः -ता -तं, विनियतः -ता
-तं, नियमितः -ता -तं, निगृहीतः -ता -तं; 'governed by another,'
पराधीनः -ना -नं, परतन्त्रः -न्ता -न्तं.

GOVERNNESS, *a.* चालाप्यापका, चालोपदेशिका, चालोपदेशिनी, शिक्षाकरी.

GOVERNMENT, *s.* (Administration of government) राज्यं, राज्या-
धिकारः, राज्यपुरा, राजपुरा, राज्यनीतिः *f.*, राज्यपालनं, राज्यव्यवहारः,
नीतिः *f.*, चेशस्त्रं.—(Control, regulation) शासनं, शास्तिः *f.*, अनु-
शासनं, वशः -शं, यमः, संयमः, विनियमः, नियद्, दमः -मनं, यन्त्रणं.
—(Authority) अधिकारः, अधोकारः, आधिपत्यं, प्रभुत्वं, ईशत्वं, ऐश्वर्यं.
—(Empire) राज्यं, राजत्वं, आधिपत्यं.—(The king's ministers)
राजपुर्वहः *m. pl.*, राजमन्त्रिणः *m. pl.*, राजसचिवाः *m. pl.*; 'form
of government,' राज्यरीतिः *f.*, राज्यविधिः *m.*; 'government
affairs,' राज्यव्यवहारः, राजकार्यं; 'good government,' सम्यक्
पालनं; 'bad government,' असम्यक् पालनं.

GOVERNOR, *s.* अधिपतिः *m.*, अधिष्ठाता *m.* (नृ), अधिकारी *m.* (नृ), अध्यक्षः,
अधिपः, शासिता *m.* (नृ), प्रशासिता *m.*, शास्ता *m.*, शासकः, अनुशासकः.
अधिकृतः, ईशिता *m.* (नृ), ईश्वरः, ईशः, पालयिता *m.* (नृ), नियन्ता *m.*
(नृ), राष्ट्रियः.

GOVERNORSHIP, *s.* आधिपत्यं, अधिष्ठातृत्वं, अध्यक्षता, अधिकारिता.

GOWN, *s.* शाटी, शाटकः, स्त्रीकटीवस्त्रं, कटिवस्त्रं, कटीपटः, पटवासः,
पोटी, चलनकं.

GOWNED, *a.* सशाटकः -का -कं, कटिर्वस्त्रवेष्टितः -ता -तं.
 GOWNSMAN, *s.* परिदत्तवेशधारी *m.* (नं), परिदत्तवेशः.—(In an university) राजविद्यालये अनेवासिवेशधारी *m.* (नं).
 GRAB, *s.* ग्रहः, ग्रहणं, सङ्ग्रहः -हणं, सङ्ग्राहः, धरणं, धृतः *f.*
 GRABBED, *p. p.* चकस्मात् सङ्ग्रहीतः -ता -तं or धृतः -ता -तं.
 To GRABBLE, *v. n.* (Grobe) परामृश (c. 6.- मृशति -मृष्टुं).—(Lie prostrate on the belly) उदरेण भूमिं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), धिग्रदेहः -हा -हं भू, अवमृड्देशयः -या -यं भू.
 GRACE, *s.* (Favor) प्रसादः, अनुग्रहः; दया, कृपा, अनुकम्पा, प्रसन्नता, अनुकूलता, अनुरोधः.—(Good-will, kindness) प्रीतिः *f.*, प्रियता, हितता, हितेच्छा.—(Beauty, elegance) शोभा, लावण्यं, विलासः, चारुता, सौन्दर्यं, विनीतता, लालित्यं, श्रीः *f.*—(Pardon) क्षमा, पाप-शोधनं, पापमार्जनं, निष्कृतिः *f.*—(Blessing before or after meat) भोजनार्थं पूर्वं परं वा धन्यवादः.—(Goddess of beauty) श्रीदेवता, श्रीः *f.*
 To GRACE, *v. a.* शुभं (c. 10. शोभयति -यितुं), उपशुभं, अलङ्कृतं, समलङ्कृतं, भूषं (c. 10. भूषयति -यितुं), विभूषं, शोभां कृ or दा, मनं (c. 10. मानयति -यितुं).
 GRACED, *p. p.* शोभितः -ता -तं, उपशोभितः -ता -तं, कृतशोभः -भा -भं.
 GRACEFUL, *a.* विलासी -सिनी -सि (नं), चारुः -घ्नी -रु, लावण्यवान् -वती -वत् (नं), सन्दर्पः -रा -री -रं, सुरूपः -पी -पं, सुललितः -ता -तं, ललितः -ता -तं, विनीतः -ता -तं, लीलावान् -वती -वत् (नं), शुभगः -गा -गं, सुगः -गा -गं; 'graceful walk,' शुभगतिः *f.*, सुगतिः *f.*; 'graceful speech,' वाग्विलासः; 'having a graceful gait,' शुभगतिः -तिः -ति.
 GRACEFULLY, *adv.* सविलासे, विलासेन, विलासतया, सलावण्यं, लावण्येन, सुन्दरं, सौन्दर्येण, सुललितं, विनीतं, चारु.
 GRACEFULNESS, *s.* चारुता, सौन्दर्यं, लावण्यं, रूपलावण्यं, विलासः -सिता, लालित्यं, सुललित्यं, विनीतता -त्वं, रूपपङ्क, शोभा, श्रीः *f.*, चामता, सुरूपत्वं.
 GRACELESS, *a.* अन्नदुष्टभावः -वा -वं, दुराचारः -रा -रं, मन्दचरित्रः -चा -त्रं, नष्टभावः -वा -वं, अतिदुष्टः -घा -ष्टं, ईश्वरप्रसादवहिष्कृतः -ता -तं.
 GRACELESSNESS, *s.* अन्नदुष्टता, अतिदुष्टता, दुराचारता, नष्टता.
 GRACIOUS, *a.* प्रसन्नः -चा -वं, सुप्रसन्नः -चा -वं, अनुग्राही -हिणी -हि (नं), अनुकूलः -ला -लं, जानुग्राहकः -की -कं, प्रसादितः -ता -तं, अनुकम्पी -न्मिनी -न्मि (नं), दयावान् -वती -वत् (नं), दयाशीलः -ला -लं, दयालुः -लुः -लु, कृपावान् &c., सानुकम्प्यः -म्पा -म्यं, हितः -ता -तं, हितबुद्धिः -द्धिः -द्धि, सानुक्रोशः -शा -शं, कृपालुः -लुः -लु, उपकारी -रिणी -रि (नं), उपकारकः -का -कं, भक्तवत्सलः -ला -लं; 'bethou gracious,' प्रसीद.
 GRACIOUSLY, *adv.* प्रसन्नं, सुप्रसन्नं, प्रसादेन, सप्रसादं, अनुग्रहेण, सानुग्रहं, अनुकूलं, सानुकूल्यं, सानुकम्प्यं, कृपया, दयाया, हितेच्छया.
 GRACIOUSNESS, *s.* प्रसन्नता, सुप्रसन्नता, प्रसादः, अनुग्रहः, अनुकूलता, सानुकूल्यं, अनुकम्पा, दयालुत्वं, कृपालुत्वं -ता, हितता, हितबुद्धित्वं, सानुकम्प्यता.
 GRADATION, *s.* क्रमः -मणं, अनुक्रमः -मण, पर्यायः, जानुपूर्व्यं, जानुपूर्व्यं -घ्नी -घ्नीकं, परम्परा, अन्वयः, समन्वयः, उत्तरोत्तरं, अत्यास्यता, अनुयायित्वं; 'in regular gradation,' यथाक्रमं, क्रमशः, अनुपूर्व्यशः, क्रमे क्रमे, पर्यायेण.
 GRADE, *s.* क्रमः, पदं, पदविः *f.* -वी, आस्यदं, अवस्था; 'highest grade,' परमपदं.
 GRADIENT, *a.* (Moving by steps) क्रामन् -मन्ती -मत् (नं), क्रमार्णवः -णा -णं.—(Rising and descending) उन्नतानतः -ता -तं; 'gra-

dients,' पातोत्पाताः *m. pl.*
 GRADUAL, *a.* क्रमकः -का -कं, क्रमिकः -का -कं, अत्यास्यः -त्या -स्यं, उत्तरोत्तरः -रा -रं, जानुक्रमिकः -की -कं, जानुपदिकः -की -कं, अनुपूर्व्यः -घ्नी -घ्नी, जानुपूर्विकः -की -कं.
 GRADUALLY, *adv.* क्रमशः, क्रमतः, क्रमेण, क्रमे क्रमे, पदे पदे, पदशः, प्रतिपदं, अनुपदं, पदात्यदं, शनैः, शनैः शनैः.
 To GRADUATE, *v. a.* राजविद्यालये पदं प्राप् (in caus. -चापयति -यितुं) or पदे नियुज् (c. 7. -युज्जे -योजुं).—(Mark with degrees) जानुक्रमिकचिह्नैर् अङ्कं (c. 10. अङ्कयति -यितुं), अनुक्रमेण चिह्नैर् अङ्कं, क्रमकचिह्नैर् अङ्कं.
 To GRADUATE, *v. n.* (Receive a degree at an university) राजविद्यालये पदं प्राप् (c. 5. -चापयति -यितुं).
 GRADUATE, *a.* महाविद्यालये पदप्राप्तः or पदयुक्तः or पदवान् *m.* (नं).
 GRADUATED, *p. p.* राजविद्यालये पदयुक्तः -क्ता -क्तं.—(Marked with degrees) जानुक्रमिकचिह्नैर् अङ्कितः -ता -तं, जानुक्रमिकचिह्नाङ्कितः -ता -तं.
 GRADUATION, *s.* अनुक्रमः -मणं, क्रमः -मणं, पर्यायः, जानुपूर्व्यं.—(Marking with degrees) जानुक्रमिकचिह्नाङ्कनं, जानुक्रमिकचिह्नाङ्कनं.
 GRAFT, *s.* वृक्षशाखानिवेशितो भिन्नवृक्षपत्रवः -वं or भिन्नवृक्षवृक्षसलयः.
 To GRAFT, *v. a.* एकवृक्षशाखायां भिन्नवृक्षपत्रवं निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), एकवृक्षपत्रवं भिन्नवृक्षपत्रवेन संयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं) or संलग्नोक्.
 GRAFTED, *p. p.* भिन्नवृक्षशाखानिवेशितः -ता -तं, भिन्नवृक्षचिह्नसंयुक्तः -क्ता -क्तं.
 GRAFTING, *s.* एकवृक्षशाखायां भिन्नवृक्षपत्रवनिवेशनं.
 GRAIN, *s.* (Seed of corn) धान्यं, धान्यादि *n.*—(Corn in general) शस्यं, सीसं, गारिकः, सप्तकारिः *m.*, वीजरुहः, जीवसाधनं.—(Seed) बीजं -जकं.—(A particle) कणः -णिकः -का, लयः, लेशः, पणुः *m.*, रेणुः *m.*; 'a grain of rice,' तण्डुलकणः.—(Seed used as a weight) कालिका.—(Vein of wood) काष्ठरेखा, काष्ठलेखा, काष्ठशिरा; 'against the grain,' प्रतिलोमः -मा -मं, प्रतीपः -पा -पं; 'with the grain,' अनुलोमः -मा -मं; 'grain freed from chaff,' धान्यास्यः; 'fried grain,' लाना -जाः *m. pl.*, सद्यतः; 'wetted grain,' लानः.
 To GRAIN, *v. a.* काष्ठरेखानुकारेण चिन् (c. 10. चिन्तयति -यितुं) or चिचोक्.
 GRAINED, *p. p.* or *a.* (Painted in imitation of the fibres of wood) काष्ठरेखासमवर्णेन चित्रितः -ता -तं or लिखितः -ता -तं, दाहरेखानुकृतवर्णः -यौ -यौ.
 GRAINY, *a.* धान्यमयः -यी -यं, शस्यमयः -यी -यं, धान्यवान् -वती -वत् (नं).
 GRAMINEOUS, *a.* तृणमयः -यी -यं, तृणसः -सा -सं, शादलः -ला -लं.
 GRAMINIVOROUS, *a.* तृणभक्षकः -का -कं, तृणसादकः -का -कं, तृणभोजी -जिनी -जि (नं), तृणजन्मः -न्मा -मं, घातादः -दा -दं, घाताहारी -रिणी -रि (नं).
 GRAMMAR, *s.* व्याकरणं, व्याकृतिः *f.*, व्याकरणशास्त्रं, शब्दशास्त्रं, शास्त्रपञ्चसु *n.*, व्युत्पत्तिः *f.*, व्युत्पत्तिवादः, शब्दव्युत्पत्तिः *f.*, शब्दशुद्धिः *f.*
 GRAMMAR-SCHOOL, *s.* व्याकरणशिक्षाशाला, व्याकरणपाठशाला.
 GRAMMARIAN, *s.* व्याकरणः, व्याकरणीयः, व्याकरणशास्त्रज्ञः, शब्दशास्त्रज्ञः, व्याकरणज्ञः, व्याकरणाध्यापकः, शाब्दिकः, व्याकरणव्युत्पन्नः.
 GRAMMATICAL, *a.* व्याकरणः -णी -यं -णीयः -या -यं, शाब्दिकः -की -कं, व्याकरणसम्बन्धी -न्विनी -न्वि (नं).—(According to grammar) व्याकरणानुसारी -रिणी -रि (नं), व्याकरणाविरुद्धः -द्धा -द्धं; 'grammatical accuracy,' शब्दशुद्धिः *f.*
 GRAMMATICALLY, *adv.* व्याकरणानुसारेण, व्याकरणाविरोधेन, शब्दशास्त्रवत्.

GRANARY, *s.* कुशूलः, धान्यागारं, शस्यागारं, त्रीस्यगारं, अन्नकोष्ठः—एवं, कोष्ठकं, कखोलः—लकः, काखडालः, पिठः, कूटः, मरारः.

GRAND, *a.* (Great) महान्—हती—हत् (नं), वृहन्—हती—हत् (नं).—(Splendid) प्रतापी—पिनी—पि (नं), प्रतापवान्—यती—यत् (नं), सुप्रभः—भा—भं, तेजसः—सी—सं, तेजस्वी—स्विनी—स्वि (नं), उज्ज्वलः—ला—लं.—(Principal) प्रधान in comp., प्रमुखः—रा—रं, मुख्यः—र्या—र्यं, अग्रः—या—यं, अग्र्यः—म्या—म्यं, अग्र्यः—या—यं, उन्नतः—मा—मं.—(Noble) उत्कृष्टः—ष्टा—ष्टं.

GRANDAM, *s.* मातामही, पितामही.—(Old woman) वृद्धा स्त्री, जरिणी.

GRANDCHILD, *s.* पुत्रसुतः—ता, पुत्रात्मजः—जा, पौत्रः—त्री, दीहित्रः—त्री.

GRANDDAUGHTER, *s.* पौत्री, नपुत्री, पुत्रसुता, पुत्रपुत्री, सुतात्मजा, पुत्रात्मजा.—(Daughter's daughter) दीहित्री, पुत्रिकानुता; 'great granddaughter,' प्रपौत्री, प्रतिनपुत्री.

GRANDEE, *s.* कुलीनजनः, कुलश्रेष्ठी *m.* (नं), राजन्यः, उच्चपदस्थः, उत्कृष्टपदस्थः, सत्कुलीनः, अभिजनवान् *m.* (नं).

GRANDEUR, *s.* (Greatness) महत्त्वं, महिमा *m.* (नं), वृहत्त्वं.—(Splendor, dignity) प्रतापः, विभूतिः *f.*, वैभवं, तेजस् *n.*, उज्ज्वलता, सुप्रभता, शोचस्विता, प्रभावः, श्रेष्ठ्यं, सम्पत्तिः *f.*—(Nobleness, elevation) माहात्म्यं, औदार्यं, उदारता, उत्कर्षः, उत्कृष्टता, श्रेष्ठ्यं.

GRANDEVITY, *s.* चिरजीवः—वा—वितं, दीर्घवयस्कत्वं, वृद्धता.

GRANDEVIOUS, *a.* चिरजीवी—विनी—वि (नं), दीर्घजीवी & c., दीर्घायुः—यु—यु (नं).

GRANDFATHER, *s.* (Paternal) पितामहः, पितृपिता *m.* (नं).—(Maternal) मातामहः, मातृपिता *m.* (नं), आर्यकः; 'great grandfather,' प्रपितामहः, प्रमातामहः; 'great great grandfather,' वृद्धप्रमातामहः, 'great great grandmother,' वृद्धप्रमातामहः.

GRANDILOQUENCE, *s.* गर्हितवाक्यं, अतिशयोक्तिः *f.*, अत्युक्तिः *f.*, चित्रोक्तिः *f.*, दर्पवाक्यं, दर्पाभातवचनं.

GRANDILOQUENT, *a.* गर्हितवाक्यः—चवा—चवं, उच्चवादी—दिनी—दि (नं).

GRANDINOUS, *a.* करकामयः—यी—यं, शिलावृष्टिमान्—मती—मत् (नं).

GRANDLY, *adv.* तेजसा, प्रतापेन, सप्रतापं, सुप्रभं, विभूत्या, वैभवेन, श्रेष्ठ्येण, उज्ज्वलं, उत्कर्षेण, उत्कृष्टं, श्रेष्ठं, प्रभावेण.

GRANDMOTHER, *s.* (Paternal) पितामही, पितृमाता *f.* (नं), पितृमासुतः *f.*—(Maternal) मातामही, मातृमाता *f.* (नं); 'great grandmother,' प्रपितामही, प्रमातामही.

GRAND-NEPHEW, *s.* भ्रातृपौत्रः, भ्रातृनमा *m.* (नं), स्वसृपौत्रः, स्वसृनमा *m.*

GRANDNESS, *s.* महत्त्वं, महिमा *m.* (नं), वैभवं, प्रतापः. See GRANDEUR.

GRAND-NEICE, *s.* भ्रातृपौत्री, भ्रातृनपुत्री, स्वसृनपुत्री, स्वसृपौत्री.

GRANDSIRE, *s.* पितामहः, मातामहः, आर्यकः, पितृपिता *m.* (नं).

GRANDSON, *s.* (Son's son) पौत्रः, नमा *m.* (नं), पुत्रसुतः, पुत्रपुत्रः, सुतात्मजः, पुत्रात्मजः.—(Daughter's son) दीहित्रः, पुत्रिकापुत्रः, पुत्रिकासुतः; 'great grandson,' प्रपौत्रः, प्रतिनमा *m.* (नं); 'great great grandson,' परप्रपौत्रः, परप्रतिनमा *m.* (नं), परम्परः.

GRANGE, *s.* घोषं, भूमिः *f.*, घोषभूमिः *f.*, घोषिकगृहादि *n.*

GRANITE, *s.* ग्राणितसंज्ञकः सुदृढप्रसरविशेषः.

GRANIVOROUS, *a.* शस्यभक्षकः—का—कं, शस्यादः—दा—दं, धान्यभुक् *m. f. n.*

GRANT, *s.* प्रदानं, सम्प्रदानं, दानं, दत्तं, प्रदा, वितरणं, विसर्जनं, उत्सर्गः, उत्सर्जनं, दायः, विहायितं; 'grant of maintenance,' वृत्तिदानं; 'a written grant,' लेखपत्रं, समर्पणपत्रं; 'a royal grant,' शासनं, शासनपत्रं, पट्टः; 'grant of property,' निवन्धः—न्धनं; 'grant of safe conduct,' अभयप्रदानं.

To GRANT, *v. a.* (Give, confer) दा (c. 3. ददाति, c. 1. यच्छति,

दातुं), प्रदा, अनुदा, वितु (c. 1. -तरति—रितुं—रीतुं), प्रतिपद् (c. 10. -पादयति—यितुं), दिष् (c. 6. दिशति, देष्टुं), उपकृ, उपाकृ.—(Admit) स्वीकृ, स्वीकारं कृ, अङ्गीकृ, ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), अनुग्रह.—(Allow) अनुज्ञा (c. 9. -जानाति—नीते—ज्ञातुं), अभ्यनुज्ञा, अनुमन् (c. 4. -मन्यते—मन्तुं).

GRANTED, *p. p.* प्रदत्तः—त्ता—त्तं, प्रप्तः—त्ता—त्तं, दत्तः—त्ता—त्तं, वितीर्णः—र्णा—र्णं, स्वीकृतः—ता—तं, अङ्गीकृतः—ता—तं, अनुज्ञातः—ता—तं, अनुमतः—ता—तं; 'be it so,' भवतु, एवमस्तु, अस्तुवे.

GRANTEE, *s.* दानग्रहीता *m.* (नं), आदाता *m.* (नं), दानभोगी *m.* (नं).

GRANTOR, *s.* दाता *m.* (नं), दानकर्त्ता *m.* (नं), उत्सर्गकर्त्ता *m.*

GRANULAR, GRANULARY, *a.* बीजमयः—यी—यं, शस्यबीजाकारः—रा—रं.

To GRANULATE, *v. a.* बीजाकारं—रां—रं कृ, छद्मपिण्डीकृ, शस्यबीजाकारेण पनीकृ or सान्द्रीकृ or संहतीकृ or खण्डीकृ.

To GRANULATE, *v. n.* बीजाकारपिण्डान् वन्तु (c. 9. वध्नाति, वन्तुं), बीजाकारोभू, सूक्ष्मपिण्डीभू, शस्यबीजाकारेण पनीभू.

GRANULATED, *p. p.* शस्यबीजाकारः—रा—रं.—(Sugar) खण्डमोदकाः, शर्करा.

GRANULATION, *s.* बीजाकारपिण्डवन्धनं, छद्मपिण्डवन्धनं.—(Of flesh) उत्सादनं, असुवं.

GRANULE, *s.* कणिका, बीजकं, लवः, अणुः *m.*, गुटिका, छद्मगुटिका.

GRAPE, *s.* द्राक्षा, मृद्वीका, मृद्वी, स्वाद्वी, स्वादुरसा, मधुरसा, गोस्तनी—ना, रसा, रसाला, चारुफला, कापिशायनी, सान्द्रा, हरहूरा; 'made of grapes,' माद्वीकः—की—कं; 'juice of grapes,' द्राक्षारसः.

GRAPERY, *s.* द्राक्षारोहणयोग्यं गृहं, द्राक्षावाटिका.

GRAPE-SHOT, *s.* युद्धनाडेः प्रक्षेपणीयो द्राक्षास्तवकरूपेण पिण्डीभूतो गुलिकासमूहः.

GRAPE-STONE, *s.* द्राक्षावीजं—जकं, द्राक्षाफलस्य अणिः *f.* or अण्डोला.

GRAPHIC, GRAPHICAL, *a.* सुचित्रितः—ता—तं, सुवर्णितः—ता—तं, सुनिर्दिष्टः—ष्टा—ष्टं, सुलिखितः—ता—तं, सुकथितः—ता—तं, सुनिर्देशकः—का—कं.

GRAPHICALLY, *adv.* सुवर्णेन, सुनिर्देशेन, सुविवरणेन, सुचित्रितं, सुनिर्दिष्टं.

GRAPNEL, *s.* चतुर्दैन्युक्तो लङ्गरविशेषः, चतुर्दैन्युक्तम् आकर्षणयन्त्रं, आकर्षणी—पिणी.

To GRAPPLE, *v. a.* (Lay hold of, seize) सङ्ग्रह (c. 9. -गृह्णाति—ग्रहीतुं), उपसङ्ग्रह, पृ (c. 1. धरति, धर्तुं), आकृम् (c. 1. -कर्षति, c. 6. -कृषति—कृषुं).

To GRAPPLE WITH, *v. n.* बाहुयाहवि or हस्ताहस्ति युष् (c. 4. युध्यते, योद्धुं), बाहुयुद्धे सङ्ग्रम् (c. 1. -गच्छति—गच्छुं).

GRAPPLE, *s.* (Hold) सङ्ग्राहः, आग्रहः, धृतिः *f.*—(Close fight) बाहुयुद्धं.—(Hook) आकर्षणी—पिणी.

GRAPPLED, *p. p.* सङ्ग्रहीतः—ता—तं, धृतः—ता—तं, आकर्षितः—ता—तं.

GRAPPLING-IRONS, *s. pl.* लोहमयम् आकर्षणयन्त्रं, आकर्षणी—पिणी.

GRAPY, *a.* द्राक्षामयः—यी—यं, द्राक्षासरसः—सा—सं, द्राक्षोपनः—मा—मं.

GRASSHOPPER, *s.* See GRASSHOPPER.

To GRASP, *v. a. and n.* ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), सङ्ग्रह, परिग्रह, अभिग्रह, उपसङ्ग्रह, मुष्टिना ग्रह or सङ्ग्रह, पृ (c. 1. धरति, धर्तुं), ग्रस् (c. 1. ग्रसते—सितुं), परामृष् (c. 6. -मृशति—मृष्टुं), अवलस् (c. 1. -लसते—लसितुं), सङ्ग्राहं कृ.—(Grasp at, try to seize) ग्रह in des. (जिपृ-यति—ते—धितुं), द (c. 1. हरति, हर्तुं), संद, अपद, द in des. (जिही-येति—ते—धितुं); 'one who has grasped his sword,' गृहीतसङ्ग्रहः.

GRASP, *s.* मुष्टिसङ्ग्राहः, ग्रहः—हणं, मुष्टिग्रहणं, सङ्ग्रहः, सङ्ग्राहः, हस्तग्रहः, आग्रहः, धृतिः *f.*, हस्तधृतिः *f.*, धरणं, अवलसनं, करालसनं; 'tightness of grasp,' दृढमुष्टिता; 'within the grasp,' ग्रासः—ज्ञा

-सं, ग्रहणीयः -या -यं.

GRASPED, *p. p.* गृहीतः -ता -तं, मुष्टिसङ्गृहीतः -ता -तं, मुष्टिसङ्गृहणीतः -ता -तं, धृतः -ता -तं, प्रसृतः -ता -तं, लसतः -ता -तं, कुशितः -ता -तं.

GRASPER, *s.* ग्राहकः, मुष्टिसङ्ग्राहकः, सङ्गृहीता *m.* (तृ), हर्ता *m.* (तृ).

GRASPING, *s.* ग्रहणं, सङ्ग्राहः, सङ्गृहः, धृतिः *f.*, धरणं, हरणं.

GRASPING, *part. of a.* जिघृक्षुः -क्षुः -क्षु, जिहीषुः -षुः -षु, पुरोभागी -गिनी -गि (नृ), ग्रहणशीलः -ला -लं.

GRASS, *s.* तृणं, घासः, यवसः, जवसः, शादः, अर्जुनं -नो, खटः, खेटः, 'sacrificial grass,' कुशं -शा, दधेः, कुपः, पवित्रं; 'young grass,' बालतृणं, शर्प्यं; 'fragrant grass,' कन्दूयं, सौगन्धिकं, देवजग्धं -ग्धकं, पौरं, घामं, रौहिण्यं; 'abounding with grass,' तृणपूर्णः -र्णा -र्णं, बहुतृणः -र्णा -र्णं, महाघासः -सा -सं.

To GRASS, *v. a.* तृणेन आच्छादं (c. 10. -आदयति -यितुं), सतृणं -र्णां -र्णं कृ.

GRASSHOPPER, *s.* शरभः, शलभः. पतङ्गः, त्रिशङ्कुः *m.*

GRASSINESS, *s.* सतृणत्वं, सघासत्वं, शादुलता, बहुघासत्वं.

GRASSLESS, *a.* तृणहीनः -ता -नं, अतृणः -र्णा -र्णं, तृणवर्जितः -ता -तं.

GRASS-PLOT, *s.* तृणावृतो भूमिभागः or भूप्रदेशः, सतृणस्थलं.

GRASSY, *a.* तृणयुक्तः -सा -सं, तृणमयः -यी -यं, सतृणः -र्णा -र्णं, तृणावृतः -ता -तं, तृणाच्छादितः -ता -तं, घासमयः -यी -यं, बहुघासः -सा -सं, बहुतृणः -र्णा -र्णं, महाघासः -सा -सं, शादुलः -ला -लं, सादुलः -ला -लं. —(Green, verdant) हरितः -ता -तं, शादहरितः -ता -तं.

GRATE, *s.* (Fire-place) इष्मगुमिः *f.*, अङ्गारगुमिः *f.*, अङ्गारिणी, अग्निकुण्डं, चुत्नी, इष्मवारणी, अङ्गारवारणी, वितानं. —(Iron-lattice) लोहजालं, लोहजालकः, व्यत्यस्तलोहदण्डयुक्तम् अवरोधकं or व्यवधानं.

To GRATE, *v. a.* (Rub) घृष् (c. 1. घर्षति -र्षितुं), पिप् (c. 7. पिनष्टि, पेष्टुं), निष्पिप्, मृद (c. 9. मृदाति, मर्दितुं), सहृष्ट (c. 10. -घट्टयति -यितुं); 'to grate the teeth,' दन्तान् दन्तैर् घृष् or निष्पिप्. —(Fret, irritate) च्यप् (c. 10. च्यपयति -यितुं), चाप् (c. 1. चापते -पितुं), तप् (c. 10. तापयति -यितुं), मर्मोष्णि तुद् (c. 6. तुदति, तोडुं) or म्मृग् (c. 6. म्मृगति, म्रष्टुं). —(Furnish with an iron lattice) लोहजालेन युज् (c. 10. योजयति -यितुं), व्यत्यस्तलोहदण्डैर् युज्. —(Reduce to powder by rubbing) पषेणेन चूर्णीकृ or घोटीकृ.

To GRATE, *v. n.* परस्परघर्षणं कृ, परस्परघर्षणं कर्कशशब्दं कृ.

GRATED, *p. p.* (Rubbed) घर्षितः -ता -तं, आघर्षितः -ता -तं, पिष्टः -ष्टा -ष्टं, चूर्णीकृतः -ता -तं, घोदितः -ता -तं. —(Furnished with a grating) लोहजालयुक्तः -क्ता -क्तं.

GRATEFUL, *a.* (Having a due sense of benefits) कृतज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, कृतवेदी -दिनी -दि (नृ), कृतवेदी -दिनी -दि (नृ), उपकृतज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, उपकारस्मृता -व्री -व्री (व्री), कृतोपकारस्य स्मृता &c., उपकृतस्मरन् -रन्तो -रत् (नृ). —(Agreeable) रम्यः -म्या -म्यं, रमणीयः -या -यं, सुभगः -गा -गं, हृद्यः -द्या -द्यं. —(To the taste) सुखाखादः -दा -दं, सुरसः -सा -सं.

GRATEFULLY, *adv.* कृतज्ञवत्, उपकारस्मरणात्. —(Agreeably) रम्यं, सुभगं.

GRATEFULNESS, *s.* (Gratitude) कृतज्ञता, उपकृतज्ञता, उपकारस्मरणं, कृतोपकारस्मरणं. —(Agreeableness) रम्यता, रमणीयता, सुभगता.

GRATIE, *s.* घर्षणी, घर्षणयन्त्रं, निर्वर्षणकः, घर्षणालः, आघट्टकः.

GRATIFICATION, *s.* (Act of pleasing, indulging) सन्तोषणं, तोषः -यणं, तुष्टिकरणं, तुष्टिदानं, तर्पणं, प्रीतिकरणं, आरापनं, अनुतोषः -थनं, अनुवर्त्तनं, प्रसादनं, आनमनं, आनतिः *f.*; 'gratification of an humour,' चन्दोनुवर्त्तनं, चन्दोनुवृत्तिः; 'of a wish,' मनोरथसिद्धिः *f.*, इच्छासाधनं, इच्छादानं. —(Pleasure, satisfaction) तुष्टिः *f.*, सन्तोषः,

परितोषः, तोषः, प्रीतिः *f.*, तृप्तिः *f.*, सुखं, सौख्यं, आनन्दः, आह्लादः, रतिः *f.*, अभिरुचिः *f.*

GRATIFIED, *p. p.* तुष्टः -ष्टा -ष्टं, सन्तोषितः -ता -तं, परितुष्टः -ष्टा -ष्टं, सन्तुष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रीतः -ता -तं, तृप्तः -ता -तं, तर्पितः -ता -तं, आरापितः -ता -तं, प्रसादितः -ता -तं, आनन्दितः -ता -तं, प्रमोदितः -ता -तं, प्रति-ग्राहितः -ता -तं; 'in mind,' प्रीतमनाः -नाः -नः (सृ); 'having every wish gratified,' संप्रसिद्धार्थः -र्था -र्थं, पूर्णकामः -मा -मं, कृताचेः -र्था -र्थं, चरितार्थः -र्था -र्थं.

To GRATIFY, *v. a.* (Please) सुखं (c. 10. सुखयति -यितुं), सन्तुषं (c. 10. -तोषयति -यितुं), परितुषं, नन्दं (c. 10. नन्दयति -यितुं), आनन्दं, प्री (c. 9. प्रीणाति, c. 10. प्रीणयति -यितुं), तृप् (c. 10. तर्पयति -यितुं), प्रमुदं (c. 10. -मोदयति -यितुं), रन् (c. 10. रमयति -यितुं), ह्लादं (c. 10. ह्लादयति -यितुं), हृप् (c. 10. हर्षयति -यितुं), सभाज् (c. 10. सभाजयति -यितुं), रुच् (c. 1. रोचते -यितुं) with dat. of person, सुखं कृ, प्रीतिं दा. —(Indulge, humour, soothe) अनुवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), आराप् (c. 10. -रापयति -यितुं), प्रसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), अनुरज्ज् (c. 10. -रज्जयति -यितुं), अनुरूपं (c. 4. -रूपते -रोडुं), लल् (c. 10. लालयति -यितुं).

GRATIFYING, *part. of a.* परितोषकः -का -कं, सन्तोषकः -का -कं, तुष्टिकरः -रा -रं, तुष्टिदः -दा -दं, परितोषजनकः -का -कं, तुष्टिजननः -नो -नं, सुखकरः -रा -रं, सुखदः -दा -दं, प्रीतिकरः -रो -रं, प्रीतिदः -दा -दं, आनन्ददः -दा -दं, नन्दकः -का -कं, तर्पी -र्षिणी -र्षि (नृ), रमणः -र्णा -र्णं, आरापकः -का -कं, अनुवृत्तकः -का -कं.

GRATING, *part. of a.* कर्कशः -शा -शं, निष्ठुरः -रा -रं, खट् -रा -रं, -खटुदः -दा -दं, कटुः -टुः -टो -टु; 'to the ears,' कर्णैकदुः -दुः -दु.

GRATING, *s.* परस्परघर्षणं, परस्परघर्षणनः कर्कशशब्दः. —(Partition of iron bars) लोहजालं, लोहजालकः, व्यत्यस्तलोहदण्डयुक्तम् अवरोधकं or व्यवधानं.

GRATINGLY, *adv.* कर्कशं, निष्ठुरं, खटुदं, कटुं, कर्कश्येन.

GRATIS, *adv.* मूल्यं विना, मूल्यव्यतिरेकेण, निर्मूल्यं, धर्मापेक्षं.

GRATITUDE, *s.* कृतज्ञता, उपकारज्ञता, उपकृतज्ञता, उपकारस्मरणं, कृतोप-कारस्मरणं, प्रत्युपकारकरेच्छा.

GRATUITOUS, *a.* मूल्यं विना दत्तः -त्ता -तं, निर्मूल्यः -त्या -त्यं, प्रकामं or सेच्छातो दत्तः -त्ता -तं, धर्मापेक्षकः -का -कं; 'gratuitous labour,' विष्टिः *f.* —(Groundless) अहेतुकः -का -कं, निनिमित्तः -त्ता -तं, निष्कारणः -र्णा -र्णं.

GRATUITOUSLY, *adv.* मूल्यं विना, मूल्यव्यतिरेकेण, धर्मापेक्षं, निर्मूल्यं.

GRATUITY, *s.* पारितोषिकं, शुल्कः -ल्लं, उपायनं, प्रदानं, दानं.

To GRATULATE, *v. a.* अभिनन्दं (c. 1. -नन्दति -नन्दितुं), अभिवन्दं (c. 1. -वन्दते -नन्दितुं), कल्याणवचनं वदं (c. 1. वदति -दितुं), कल्यं वदं, कुशल-वाद् कृ. See CONGRATULATE.

GRATULATION, *s.* अभिनन्दा -न्दनं, अभिवन्दनं, कल्याणवादः, कल्यवादः.

GRATULATORY, *a.* कल्यवादी -दिनी -दि (नृ), अभिनन्दकः -का -कं.

GRAVE, *s.* (Place for the dead) समाधिः *m.*, शवटः, शमशानं, मृतशरीरस्थानं, शवकं, सन्धिः *m.*, शववासः, शवगर्भः.

GRAVE, *a.* (Serious) गुरुः -र्घी -रु, अलघुः -घुः -घु, मन्दः -न्दा -न्दं, जटः -डा -डं. —(Momentous) गुर्वर्षः -र्षा -र्षं, बह्वर्षः -र्षा -र्षं, गम्भीरार्थः -र्षा -र्षं, —(Deep in sound) गम्भीरः -रा -रं, गभीरः -रा -रं, मन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, मन्दः -न्दा -न्दं, मन्थरः -रा -रं, आमन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, धीरः -रा -रं, घनः -ना -नं. —(In grammar) व्रतः -तं; 'the grave accent,' अनुदात्तः.

To GRAVE, *v. a.* and *n.* तच्च (c. 1. तच्चति -च्यितुं, c. 5. तच्छणति), त्वच् (c. 1.

त्वद्यति -द्यितुं), मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं), मुद्रिकृ.

GRAVE-CLOTHES, *s.* शवचस्त्रं, शवाच्छादनं, मृतशरीरपरिधानं.

GRAVE-DIGGER, *s.* समाधिखनकः, खण्डखनिता *m.* (तृ), शवगर्भरनकः.

GRAVE-STONE, *s.* चित्तं, चैतं, चैत्रं, चिताचूडकं, मृतजनस्मरणप्रस्तरः, शमशानप्रस्तरः, समाधिप्रस्तरः.

GRAVEL, *s.* शर्करा, चालुका, चूर्णखण्डः, चूर्णः-शै, शिलाखण्डः, पाषाणखण्डः, शिलाचूर्णं, पाषाणचूर्णं.—(The disease) शर्करा, अश्मरी, अश्मोदः-रं, मूत्रखण्डः, पाण्डुशर्करा.

To GRAVEL, *v. a.* शर्करं-रां-रं कृ, शर्करान्वितं-तां-तं कृ, शर्करायुतं-तां-तं कृ, शर्करोक्तं.—(Perplex) विमृष्टं (c. 10.) मोहयति -यितुं, शस्त्रं कृ.

GRAVELLY, *a.* शर्करोयः-यी-यं, शर्करः-री-रं, शर्करकः-का-कं, शर्करायान्-वती-वत् (तृ), शर्करिकः-की-कं, शर्करिलः-ला-लं, शर्करः-रा-रं.

GRAVEL-WALK, *s.* शर्करायुतः पथः, शर्करायान् उद्यानमार्गः.

GRAVELY, *adv.* गुरु, अलघु, गौरवेण, सर्गारवं, गम्भीरं, भावगम्भीरं, गाम्भीर्येण, धीरं, मन्दं.

GRAVEN, *p. p.* तटः-ष्टा-ष्टं, तथितः-ता-तं, मुद्रितः-ता-तं.

GRAVENESS, *s.* गुरुता-त्वं, गौरवं, गरिमा *m.* (नृ), गम्भीरता, गाम्भीर्यं, धीरत्वं-ता, अलघुता, अलाप्यं, जटता, जाड्यं.

GRAVEOLENCE, *s.* दुर्गन्धः, कुत्सितगन्धः, दीर्गन्धि *n.*, पूतिगन्धः.

GRAVEOLENT, *a.* दुर्गन्धी-न्धिनी-न्धि (नृ), कुत्सितगन्धः-न्धा-न्धं.

GRAVER, *s.* तथकः, तथ *m.* (पृ), तथकज्ञ *m.* (तृ), मुद्राकरः.

GRAVID, *a.* गर्भिणी, गर्भवती, पूर्णगर्भा, गृहीतगर्भा, जननरापणा.

GRAVING, *s.* तथणं, तथणकर्म *n.* (नृ), तथणकार्यं.

To GRAVITATE, *v. n.* सभारगुरुत्वाद् भूमिं प्रति पतं (c. 1. पतति-तितुं) or पतं in des. (पिपतिपति-यितुं, पितति) or अथः पतं. or अपो गम् (c. 1. गच्छति, गच्छं) or अन्यमूर्तिं प्रति आकृष्य in pass. (-कृष्यते).

GRAVITATION, *s.* सभारगुरुत्वाद् भूमिं प्रति पतनशीलता or पातुकत्वं or पिपतिमा or अथःपातुकता or अन्यमूर्तिं प्रति आकर्षणशीलता.

GRAVITY, *s.* (Weight) गुरुत्वं, गौरवं, गरिमा *m.* (नृ), भारः, भारगुरुता.—(Seriousness) गुरुता, गौरवं, गम्भीरता, गाम्भीर्यं, धीरत्वं-ता, अलघुता, अलाप्यं, जटता, जाड्यं, मन्दता.—(Tendency of a body towards the earth, or towards another body) सभारगुरुत्वाद् भूमिं प्रति पातुकत्वं or अन्यमूर्तिं प्रति आकर्षणशीलता.—(Specific gravity) भारमानं.

GRAY, *s.* मांसयूपं, मांसजूपं, मांसयजनं, यजनं, उपस्कारः, तेमनं, लाल-सौकं, प्रहितं, मिष्टानं, प्रदिग्धः.

GRAY, *a.* धूसरः-री-रं, धूपरः-री-रं, पांशुवर्णः-शी-शं, भस्मवर्णः-शी-शं, ईपपाशुः-शुः-शु, ईपद्वलः-ला-लं, आशुक्तः-क्ता-क्तं, शुक्लकृष्णः-ष्णा-ष्णं.—(As the hair) पलितः-ता-तं, धवलः-ला-लं, पक्षः-क्षा-क्तं; 'gray hair,' पलितं.—(Old) जीर्णः-शी-शं, वृद्धः-दा-दं, पक्षः-क्षा-क्तं.

GRAY, *s.* (The colour) धूसरः, धूपरः, धूसरवर्णः, पांशुवर्णः.

GRAY-BEARD, *s.* शुक्लश्वश्रुः *m.*, धवलश्वश्रुः *m.*, जीर्णकृच्छः.

GRAY-EYED, *a.* पाण्डुनयनः-ना-नं, धूसरनेत्रः-त्रा-त्रं.

GRAY-HAIRED, *a.* पलितः-ता-तं, पलित्कीर्णः, धवलकेशः-शी-शं, शुक्लकेशः-शी-शं, पक्षकेशः-शी-शं.

GRAY-HEADED, *a.* पलितशिरः-रा-रः (स्), पलितमस्तकः-का-कं.

GRAY-HOUND, *s.* See GREY-HOUND.

GRAYISH, *a.* ईपद्वसरः-रा-रं, आधूसरः-रा-रं, ईपत्पांशुवर्णः-शी-शं.

GRAYLING, *s.* स्वच्छनदीजो मत्स्यप्रभेदः.

GRAYNESS, *s.* धूसरत्वं, धूसरवर्णत्वं, पांशुवर्णत्वं.—(Of the hair) पलितं, केशपायत्वं, केशशुक्लता, केशपक्षता.—(Oldness) वृद्धत्वं, जीर्णता, पक्षता.

To GRAZE, *v. a.* (Touch lightly, rub) घृष् (c. 1. घर्षति-यितुं), लघु तद् (c. 10. ताडयति-यितुं), लघुगता अतिक्रम्य घृष्.—(Feed cattle with grass) चर् in caus. (चारयति-यितुं), नृणम् अश् in caus.—(ग्राशयति-यितुं) or भुज् in caus. (भोजयति-यितुं) or खाद् in caus. (खादयति-यितुं), नृणं दा.

To GRAZE, *v. n.* (Feed on grass) चर् (c. 1. चरति-रितुं), नृष् (c. 8. तथीति, नृथीति, तथीतुं), नृणं खाद् (c. 1. खादति-दितुं) or अश् (c. 9. अश्नाति, अशीतुं) or भुज् (c. 10. भुजयति-यितुं).

GRAZED, *p. p.* (Rubbed) घृष्टः-ष्टा-ष्टं, घर्षितः-ता-तं, लघु ताडितः-ता-तं.—(Eaten by cattle) गोचरितः-ता-तं, गोभक्षितः-ता-तं, अशीतद्वयोनः-ना-नं, अशीतद्वयोनः-ना-नं.

GRAZER, *s.* नृणखादकः, नृणभक्षकः, नृणाशी *m.* (नृ), चरिता *m.* (नृ).

GRAZIER, *s.* गोचारकः, गवादिचारकः, गोपालकः, पशुपोषकः.

GRAZING, *s.* गोचरः-रणं, गोप्रचारः, प्रचारः, नृणखादनं.

GREASE, *s.* वसा, घृतं, मेदस् *n.*, स्नेहः, मांसस्नेहः, मांससारः. वषा, तैलं, तिलस्नेहः, अम्यन्ननं.

To GREASE, *v. a.* वसया or घृतेन or स्नेहेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्पुं) or अश् (c. 7. अन्नक्ति, अंक्तुं, c. 10. अन्नयति-यितुं) or दिद् (c. 2. देयिष्य-युं), घृताक्तं-क्तां-क्तं कृ, क्षिप्यीकृ, चेहाक्तीकृ.

GREASED, *p. p.* वसालिप्तः-प्ता-प्तं, घृताभ्यक्तः-क्ता-क्तं, स्नेहाक्तः-क्ता-क्तं, वसाभ्यक्तः-क्ता-क्तं, घृतोद्यतः-ता-तं, अम्यक्तः-क्ता-क्तं.

GREASILY, *adv.* चिक्कणं, क्षिप्यं, वसया, सस्नेहं, सघृतं, घृतेन.

GREASINESS, *s.* चिक्कणता-त्वं, क्षिप्यता, क्षिप्यं, घृताक्तत्वं, घृतपत्वं, स्नेहपत्वं, सस्नेहत्वं, मेदस्थिता, वसालिप्तता.

GREASY, *a.* वसामयः-यी-यं, घृतयान्-वती-वत् (तृ), घृताक्तः-क्ता-क्तं, वसाभ्यक्तः-क्ता-क्तं, चिक्कणः-खा-खं, क्षिप्यः-ग्धा-ग्धं, स्नेहयान्-वती-वत् (तृ), सस्नेहः-हा-हं, स्नेही-हिनी-हि (नृ), स्नेहाक्तः-क्ता-क्तं, मेदस्त्री-स्त्रिनी-स्त्रि (नृ), प्रमेदितः-ता-तं, वसायुक्तः-क्ता-क्तं, स्नेहिलः-ला-लं.

GREAT, *a.* (Large) महान्-हती-हत् (तृ), वृहन्-हती-हत् (तृ), विशालः-ला-लं, विपुलः-ला-लं, पृष्ठः-पुः-ध्वी-पु, पृष्ठलः-ला-लं, उरुः-रुः-रु, स्तूलः-ला-लं, विकटः-टा-टं, करालः-ला-लं, विशङ्कटः-टा-टो-टं, चद्रः-द्रा-द्रं, अज्जितः-ता-तं.—(Great in number, a great many) बहुः-हुः-ह्वी-हु, बहुलः-ला-लं, बहुसंख्यकः-का-कं, भूरिः-रिः-रि, प्रचुरः-रा-रं.—(Extensive) विस्तीर्णः-शी-शं, पृथुपरिमाणः-शा-शं.—(Noble, eminent) महात्मा-त्मा-त्न (नृ), विद्युतः-ता-तं, महायशस्कः-क्ता-क्तं, प्रसिद्धः-द्धा-द्धं, उत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं, श्रेष्ठः-ष्टा-ष्टं, महाभागः-गा-गं, प्रतिष्ठः-ष्टा-ष्टं.—(Chief, principal)

प्रधान in comp., मुख्यः-ख्या-ख्यं, अग्रः-ग्रा-ग्रं, परमः-मा-मं.—(Important) गुरुः-द्वी-रु, परमः-मा-मं, अलघुः-घुः-घु.—(Expressing a great degree of any thing) अति or सु or महा prefixed, अत्यन्तः-न्ता-न्तं, गाढः-ढा-ढं, अतिमात्रः-त्रा-त्रं, अधिकः-का-कं, नितान्तः-न्ता-न्तं, एकान्तः-न्ता-न्तं, भृशः-शा-शं, अतिरिक्तः-क्ता-क्तं, परः-रा-रं; 'great fear,' महाभयं, अतिभयं; 'great vigour,' सुवीर्यं; 'great heat,' अतिदाहः, सुदाहः, गुरुतापः; 'great rain,' भूरिवृष्टिः *f.*; 'to a great distance,' सुदूरं-रं-रतस्, अतिदूरं-रे; 'to a great degree,' अत्यन्तं, अत्यर्थं, अतिमात्रं, भृशं, अतिशयं-येन, निर्भरं, गाढं, बहु; 'great grandson,' प्रपौत्रः; 'great grandfather,' प्रपितामहः; 'a great many people' बहुजनाः *m. pl.*

GRE

GREAT, *s.* (The whole) साकल्यं, समुदायः, समासः, समस्तः, *f.*, सामान्यं.
—(Great people) कुलीनजनाः *m. pl.*, सेव्यजनाः *m. pl.*, उत्कृष्टपदस्थाः *m. pl.*, महाननाः *m. pl.*; 'fit for the great,' माहाननिकः -को -कं.
GREAT-COAT, *s.* उत्तरीयं, उत्तरीयवस्त्रं, प्रावारः -रकः, निषोलः -ली.
GREAT-HEARTED, GREAT-MINDED, *a.* महात्मा -त्मा -त्त (न), महामनाः -नाः -नः (स्), उदारचेताः -ताः -तः (स्), महासत्त्वः -त्वा -त्वं, महच्छः -च्चा -च्छं.
GREATER, *a.* महत्तरः -रा -रं, विशालतरः -रा -रं, बृहत्तरः -रा -रं, गुरुतरः -रा -रं, गरीयान् -यसी -यः (स्), उत्तरः -रा -रं.—(Greater number) बहुतरः -रा -रं, भूयान् -यसी -यः (स्), भूयिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, अधिकाः -का -कं, अधिकतरः -रा -रं, परः -रा -रं, परतरः -रा -रं, अपरः -रा -रं; 'greater and greater,' अधिकाधिकं, उत्तरोत्तरं.
GREATEST, *a.* महत्तमः -मा -मं, बृहत्तमः -मा -मं, सुमहान् -हती -हत् (न). गुरुतमः -मा -मं, गरिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, अधिकतमः -मा -मं; 'in the greatest degree,' सुभृशं, सुमहत्, अतिमहत्, सुतरां, अतितरां.
GREATLY, *adv.* (In a great degree) सु or अति or अतिशय pre-fixed, भृशं, सुभृशं, अत्यन्तं, निर्भरं, अतिशयं -येन, अतिमात्रं, अत्यर्थं, भूरि, गाढं, निशानं, सुतरां, अतितरां, अधिकं, अतीव, परं, चलवत्; 'greatly grieved,' सुदुःखितः -ता -तं.—(Nobly) माहात्म्येन, उदारवत्.
GREATNESS, *s.* (Largeness) महत्त्वं, महिमा *m.* (न), बृहत्त्वं, विशालता, विपुलता, पृथुता -न्तं, प्रविष्टा *m.* (न), पार्श्वं, स्थूलता, स्वीत्यं, उरुता -न्तं, विकटता, वैकट्यं, व्रडिमा *m.* (न), परिव्रडिमा *m.*—(Extent) विस्तीर्णता, सुविस्तीर्णता.—(Bulk) परिमाणं.—(Eminence) उत्कृष्टः, उत्कृष्टता, प्रसिद्धता, श्रेष्ठत्वं, यशस्विता, विद्युतिः *f.*, साधिव्यं.—(Grandeur) विभूतिः *f.*, वैभवं, प्रभावः, ऐश्वर्यं.—(Greatness of mind) माहात्म्यं, उदारता, सीदायं.—(Of rank) कुलीनता, कुलोत्कर्षः, अभिजातता, सेव्यता.
GREAVIS, *s. pl.* नङ्गात्राणं, मंथणं, मंथुणं, नङ्गाकवचं, नङ्गारक्षणौ, कस्त्राणं, कस्त्रवर्मा *n.* (न).
GRECIAN, *a.* ग्रीकदेशीयः -या -यं, ग्रीकदेशजः -जा -जं, यावनः -नी -नं, यवनीयः -या -यं, यवनदेशीयः -या -यं.
GRECIAN, *s.* ग्रीकदेशवासी *m.* (न), यवनः, यवनदेशजः.
GRECISM, *s.* ग्रीकभाषानुसारिणी वाग्वृत्तिः, ग्रीकभाषासम्प्रदायः.
GREECE, *s.* ग्रीकदेशः, यवनः, यवनदेशः.
GREEDILY, *adv.* अतिलोभेन -भात्, अतिलोभ्यात्, लुब्धजनवत्, गृध्रवत्, अतिशयलिप्सया, अतिशयनिपुण्या, लोभावेशात्, अत्यभिलाषेण, अतोच्चया, अतिस्पृहातम्.
GREEDINESS, *s.* लुब्धता, लोभवत्त्वं, लोभः, अतिभोजनं, अत्याहारः, गृध्रता, गृध्रता, अतिपुष्ट्या, अधिकभोजनं, पस्तरता, लोलता, लौत्यं, असरता, अतृप्तिः *f.*, अपरितोषः, अत्याकांक्षा, अतिलिप्सा, लिप्सातिशयः, उद्वेगः, जिपृष्टा, गर्हः, भक्षकत्वं, अत्यभिलाषः, अतिस्पृहा.
GREEDY, *a.* (Voracious) लुब्धः -या -यं, आहारलुब्धः -या -यं, लोभो -भिनी -भि (न), भक्षकः -का -कं, बहुभक्षकः -का -कं, बह्वाशी -शिनी -शि (न), बहुभुक् *m. f. n.*, यस्मरः -रा -रं, असरः -रा -रं, गृध्रः -या -यं, गृध्रः -मुः -मुः, गर्धो -र्धिनी -र्धि (न), गर्धनः -ना -नं, जिपृष्टुः -ष्टुः -ष्टुः, पुष्टुः -ष्टुः -ष्टु, अतिभोजी -जिनी -जि (न), अत्याहारी -रिणी -रि (न), अपरिमिताहारी &c., कुक्षिम्भरि -रि -रि, उद्वेगम्भरि -रि -रि, आत्मम्भरि -रि -रि, ओद्वेगः -की -कं, ओद्वेगप्रकः -का -कं, उद्वेगपिशाचः -ची -चं, लोलुभः -भा -भं, लोलः -ला -लं, लोलुपः -पा -पं, लोभाविष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Eager after) अत्यभिलाषी -षिणी -षि (न), अभिलाषकः -का -कं, अतोच्चः -च्चा -च्छं, नृपाकः -का -कं, अत्याकांक्षी -क्षिणी -क्षि (न), मत्सरः -रा -रं; 'to be greedy,' गृध्र (c. 4. गृध्रति, गर्धितुं), लुब्ध (c. 4. लुब्धति, लोभुं).

GRI

GREEK, *a.* ग्रीकदेशीयः -या -यं, यवनदेशीयः -या -यं.
GREEK, *s.* ग्रीकदेशजः, यवनदेशवासी *m.* (न), यवनः.—(Language of Greece) ग्रीकभाषा.
GREEN, *a.* हरितः -ता -रिणी -तं, हरित् *m. f. n.*, हरितवर्णः -र्णा -र्णं, हरिद्वर्णः -र्णा -र्णं, हरि -रि -रि, पलाशः -शी -शं, पालाशः -शी -शं, श्यामः -मा -मं, भरितः -ता -तं, तालकम्भः -भा -भं, श्यामवर्णः -र्णा -र्णं; 'green wood,' चाद्रेकाष्ठं; 'to make green,' हरितीकृ; 'to become green,' हरित (nom. हरितायते).
GREEN, *s.* (The colour) हरित् *m.*, हरितः, हरिः *m.*, पालाशः, तालकम्भः.—(Grassy plat) हरिततृणावृतो भूमिभागः, हरितस्थानं, हरितास्थलं -स्थानं.
GREENED, *p. p.* हरितीकृतः -ता -तं, हरिताभूतः -ता -तं.
GREEN-FINCH, *s.* हरितपक्षमुक्तः पक्षिभेदः.
GREENGAGE, *s.* हरितवर्णः फलविशेषः.
GREEN-GROCER, *s.* शाकफलादिविक्रेता *m.* (न), शाकादिविक्रयी *m.* (न).
GREENHORN, *s.* अविपक्षमुक्तिः *m.*, अपक्षपीः *m.*, अकोविदः.
GREEN-HOUSE, *s.* चालवृक्षादिरक्षणार्थं काचपटलं गृहं.
GREENISH, *a.* ईषद्वरितः -ता -तं, ईषतपलाशः -शी -शं, आश्यामः -मा -मं.
GREEN-LEAVED, *a.* हरितवर्णः -दा -दं, हरितवर्णः -र्णा -र्णं, हरितायनः -वा -वं.
GREENNESS, *s.* हरितत्वं, हरित्वं, पलाशता, पालाशता, श्यामता -त्वं.—(Immaturity) अपक्वता, अविपक्वता; 'of mind,' अपक्वद्वित्वं.
GREEN-ROOM, *s.* शाणी, नेपथ्यं, नेपथ्यशाला.
GREENS, *s. pl.* शाकादि *n.*, हरितकं, खादनीयशाकाः *m. pl.*
GREEN-SICKNESS, *s.* स्त्रीरोगविशेषो यस्मिन् मुखं श्यामवर्णं भवति देहस्य पाचसादो जायते.
GREEN-SWARD, *s.* पासावृता भूमिः, हरितभूमिः, सतृणस्थलं.
TO GREET, *v. a.* अभिनन्द (c. 1. -नन्दति -न्दितुं), अभिवन्द (c. 1. -वन्दते -न्दितुं), वन्द, अभिवद् (c. 10. -वादयते -ति -यितुं), कुशलवाक्यैर् अभिवद् or अभिभाष्य (c. 1. -भाषते -यितुं), अर्च्य (c. 1. अर्चति -र्चितुं, c. 10. अर्चयति -यितुं), अभ्यर्च्य, नमस्कृ, नमस्कारं कृ, सक्तु, कुशलवादे कृ, प्रणम् (c. 1. -णमति -णन्तुं), प्रणतिं कृ; 'to greet in return,' प्रत्यभिवद्, प्रत्यर्च्य.
GREETED, *p. p.* अभिनन्दितः -ता -तं, अभिवादितः -ता -तं, कुशलवाक्यैः सम्भाषितः -ता -तं or अभिभाषितः -ता -तं, नमस्कृतः -ता -तं, सत्कृतः -ता -तं.
GREETER, *s.* अभिवादयिता *m.* (न), अभिवादकः, अभिनन्दकः.
GREETING, *s.* अभिनन्दा -न्दनं, अभिवादः -दनं, वन्दनं, अभिवन्दनं, कुशलवाक्यैः सम्भाषणं or अभिभाषणं, कुशलप्रश्नः, सत्कारः, सत्कृतिः *f.*, नमस्कारः, नमस्क्रिया, कौशलं -ली, कुशलवादः; 'greeting in return,' प्रत्यभिवद् -दनं.
GREGARIOUS, *a.* यूपचारी -रिणी -रि (न), अनेकचरः -रा -रं, सङ्घचारी &c.
GREGARIOUSLY, *adv.* यूपशस्, सङ्घशस्, अनेकशस्, गणशस्.
GREGARIOUSNESS, *s.* यूपचारित्वं, सङ्घचारित्वं, अनेकचारित्वं.
GRENADIE, *s.* मुष्टे हस्तप्रक्षेपणीया आग्नेयचूर्णगर्भा लोहगुली या अक्षरग्नौ चलेन शतखण्डशो विदीर्णा भूत्वा रिपुनाशं करोति.
GRENADIER, *s.* दीर्घशिरस्कृत् पूक्षीकाग्नेयास्त्रपाणिः सैन्यविशेषः.
GRILY, *a.* See GRAY.
GREYHOUND, *s.* दृष्टिगोचरशशकानुसरणे शिक्षितः सुतनुशरीरो मृगयाकुक्षुः.
GRICE, *s.* शूकरशायकः, शूकरशिशुः *m.*, वराहशायकः.
TO GRIDE, *v. a.* कर्कशशब्दपूर्वं चिद् (c. 7. चिन्तति, चेहुं).
GRIDELIN, *a.* शुक्लरक्तः -क्ता -क्तं, धवलरक्तः -क्ता -क्तं.

GRIDIRON, *s.* विरलाधोभागो भर्जनयन्त्रविशेषः, सस्तराधो, भागः -धुं, भृजानं, चूनीयं.

GRIEF, *s.* शोकः, खेदः, दुःखं, सन्तापः, क्लेशः, शुक् *f.* (च), मनुः *m.*, व्यथा, विषादः, पीडा, मनोदुःखं, मनस्तापः, मनःपीडा, मनोव्यथा, निवेदः, आधिः *m.*, उद्वेगः, परितापः, अनिर्वृतिः *f.*, कृच्छ्रं, मनःकृच्छ्रं, मनोवेदना, आहिः *f.*; 'grief for the loss of any one,' उद्वेगः, आतिम्यः, उद्वेगः, असुखता, उक्तः.

GRIEVANCE, *s.* कष्टं, क्लिष्टः *f.*, क्लेशः, दुःखं, पीडा, व्याथा, व्याथा, व्याथकं, क्लेशकं, आहिः *f.*, द्रोहः, कष्टकरं किञ्चित्; 'infantile grievance,' शिशुक्रन्दः.

To GRIEVE, *v. a.* दुःस् (c. 10. दुःसयति -यितुं), शुच् (c. 10. शोचयति -यितुं), पोद् (c. 10. पीडयति -यितुं), चापीद्, उपपीद्, अभिपीद्, परिपीद्, व्यप् (c. 10. व्यपयति -यितुं), क्लिश् (c. 9. क्लिश्नाति, क्लेशितुं), संक्लिश्, खिद् (c. 10. खेदयति -यितुं), तप् (c. 10. तापयति -यितुं), परितप्, सन्नप्, अनुतप्, अभितप्, उपतप्, उद्विज् (c. 10. -वेजयति -यितुं), चायस् (c. 10. -यासयति -यितुं), दु (c. 5. दुनोति, दोतुं), विद्, शोकं दा or जन् (c. 10. जनयति -यितुं), क्लेशं कृ, व्यथां कृ, मनोदुःखं कृ. To GRIEVE, *v. n.* शुच् (c. 1. शोचति -यितुं), अनुशुच्, परिशुच्, अनुमशुच्, शोकाक्षीभू, खिद् (c. 4. खिद्यते, खेत्तुं), परित्खिद्, दुःख (nom. दुःखायते or दुःखीयते), तप् in pass. (तप्यते), परितप्, सन्नप्, अनुतप्, अभितप्, उपतप्, उद्विज् (c. 6. -विजते -यितुं), व्यप् (c. 1. व्यपते -यितुं), ग्रयप्, सम्प्रयप्, क्लिश् (c. 4. क्लिश्यते -ति, क्लेशितुं), परित्क्लिश्, संक्लिश्, दु (c. 5. दुनोति, c. 4. दूयते, दोतुं), विद्, दुर्मेनस् (nom. दुर्मेनापते), उन्मनस्, कृच्छ्र (nom. कृच्छ्रापते), मनु (nom. मन्नुयते), शोचनं कृ; 'to grieve for,' अनुशुच्.

GRIEVED, *p. p.* दुःखितः -ता -तं, दुःखी -यितो -यि (न्), दुःखाक्षी -क्षी -क्षं, शोचितः -ता -तं, शोकाक्षी -क्षी -क्षं, शोकातुरः -रा -रं, पीडितः -ता -तं, पीड्यमानः -ना -नं, सन्तप्तः -भा -भं, सन्तापितः -ता -तं, अभिसन्तप्तः -भा -भं, तापितः -ता -तं, खेदितः -ता -तं, क्लेशितः -ता -तं, क्लिष्टः -छा -छं, क्लिश्यमानः -ना -नं, व्यथितः -ता -तं, उद्वेजितः -ता -तं, उद्विग्नः -गना -गनं, दूनः -ना -नं, विदूनः -ना -नं, चापितः -ता -तं, अनुभूतशोकः -का -कं, आहिः -हा -हं or आतुरः -रा -रं in comp.

GRIEVING, *part.* शोचमानः -ना -नं, शोचनः -ना -नं, खिद्यमानः -ना -नं, क्लिश्यमानः -ना -नं, परितप्मानः -ना -नं, विदूयमानः -ना -नं.

GRIEVINGLY, *adv.* सशोकं, सखेदं, सदुःखं, सक्लेशं, सोद्वेगं, शोकेन, उद्वेगेन.

GRIEVOUS, *a.* दुःखकरः -री -रं, दुःखमयः -यी -यं, दुःखी -यितो -यि (न्), शोकजनकः -का -कं, क्लेशकः -का -कं, क्लेशी -शितो -शि (न्), क्लेशदः -दा -दं, उग्रः -ग्रा -ग्रं, पीडाकरः -रा -रं, व्यथकः -का -कं, व्यथाकरः -री -रं, कष्टकरः -री -रं, कारकः -का -कं, शोचनीयः -या -यं, शोच्यः -च्या -च्यं, सशोकः -का -कं, उपतापनः -ना -नं, उद्वेजनकः -का -कं, सवेदनः -ना -नं, चापकः -का -कं, गुरुः -वी -रु, आत्ययिकः -की -कं, दुर् दुश्, दुष्, दुस् or दुः in comp.

GRIEVOUSLY, *adv.* उग्रं, शोचनीयं, सशोकं, यथा शोकः or क्लेशो जायते तथा.

GRIEVOUSNESS, *s.* उग्रत्वं -ता, शोच्यता, शोचनीयता, सशोकात्वं, क्लेशः, क्लिष्टता, दुःखं, दुःखिता, घोरता, कष्टं.

GRIFFIN, GRIFFON, *s.* कविकल्पित उक्तोशोर्द्धकायः सिंहायः कायो जनुविशेषः.

GRIFFIN-LIKE, *a.* पूष्टीकजनुसरूपः -पी -पं or -समभावः -या -यं.

GRIG, *s.* चञ्चलशीलः शुद्धजलव्यालः, कुचिकाभेदः.

To GRILL, *v. a.* भज्ज् (c. 6. भृजति, भृष्टुं), भृज् (c. 1. भर्जते -यितुं), चृज् (c. 1. चृजते -यितुं), तप् (c. 10. तापयति -यितुं), पच् (c. 1. पचति, पङ्क्तुं).

GRILLED, *p. p.* भृष्टः -ष्टा -ष्टं, भर्जितः -ता -तं, तापितः -ता -तं.

GRIM, *a.* घोरः -रा -रं, उग्रः -ग्रा -ग्रं, दारुणः -ग्रा -ग्रं, भयानकः -का -कं, रौद्रः -द्री -द्रं, करालः -ला -लं, विकटः -टा -टं, कुत्सितः -ता -तं; 'in appearance' घोरकृतिः -तिः -ति, उग्राकारः -रा -रं, उग्रमृशयः -ग्रा -ग्रं, उग्रदर्शनः -ना -नं, रौद्रदर्शनः -ना -नं, कुरुषः -पी -पं, कुरुषः -पी -पं, कदाकारः -रा -रं, दुर्दर्शनः -ना -नं, कुदृश्यः -श्या -श्यं.

GRIM-FACED, *a.* उग्रमुखः -खी -खं, घोरवदनः -ना -नं, करालवदनः -ना -नं.

GRIMACE, *s.* वदनविकृतिः *f.*, मुखविकृतिः *f.*, मुखविकारः, मुखवैरूप्यं, मुखवि-रूपता, मुखचक्रता, चक्रमुखं, विकृतमुखं, यक्रास्यं, कुमुखं.

GRIMALKIN, *s.* वृद्धविडालः, वृद्धमाजोः, जीर्णविडालः.

GRIME, *s.* मलं, किट्टं, कलकं, अमेयं, कलुषं, मालिन्यं.

To GRIME, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), कलुष (nom. कलुषयति -यितुं), मलेन हुप् (c. 10. दूषयति -यितुं).

GRIMED, *p. p.* मलिनितः -ता -तं, मलदूषितः -ता -तं, अमेयलितः -भा -भं.

GRIMLY, *adv.* उग्रं, घोरं, दारुणं, भयानकं, रौद्रं, घोरकारेण.

GRIMNESS, *s.* घोरता, उग्रता -त्वं, रौद्रता, दारुण्यं, उग्राकारत्वं, करालता, उग्रमुखत्वं, करालमुखत्वं, कुदृश्यत्वं, कुरुषत्वं.

GRIMY, *a.* समलः -ला -लं, अमेयकाः -क्षा -क्षं, कलकी -क्किनी -क्कि (न्).

To GRIN, *v. n.* कुस्मि (c. 1. -स्मयते -यितुं -स्मेतुं), कुस्मितं कृ, कु हस् (c. 1. हसति -यितुं), कुहासी कृ, विकृतं स्मि or हस्, विकृतमुखेन स्मि, मुराविकारेण हस्, कुस्मितं कृत्वा दन्तान् दृश् (c. 10. दर्शयति -यितुं), दन्तान् घृप् (c. 1. घर्षति -यितुं).

GRIN, *s.* कुस्मितं, कुहासः, कुहसितं, कुविहसितं, विकृतस्मितं, विकृतहासः, यक्रस्मितं, दन्तदर्शनं, दन्तपर्षणं.

To GRIND, *v. a.* (Comminute by attrition) चूर्ण् (c. 10. चूर्णयति -यितुं), प्रचूर्ण्, विचूर्ण्, चूर्णीकृ, पिप् (c. 7. पिनयि, पेष्टुं), निपिप्, विनिपिप्, प्रतिपिप्, उपिप्, मृद् (c. 9. मृत्राति, मर्हितुं), c. 10. मर्दयति -यितुं), अयमृद्, विमृद्, प्रमृद्, अभिमृद्, घृद् (c. 7. घृणति, घोटुं), घोदीकृ, खर्द् (c. 10. खर्दयति -यितुं), गुर्द् (c. 1. गुर्दति, c. 10. गुर्दयति -यितुं), कुट्ट् (c. 10. कुट्टयति -यितुं).—(Sharpen by friction) पधेणेन निशो (c. 4. -शयति -शानुं) or तिज् (c. 10. तेजयति -यितुं) or तीक्ष्णीकृ or तीक्ष्णपारीकृ.—(Rub one against another) घृप् (c. 1. घर्षति -यितुं), परस्परपर्षणं कृ; 'to grind the teeth,' दन्तान् दनैर् निपिप् or घृप्, दन्तपर्षणं कृ, खिद् (c. 1. छेदति -यितुं), दन्तछेदनं कृ.—(Oppress) चाप् (c. 1. चापते -यितुं), पोद् (c. 10. पीडयति -यितुं).

To GRIND, *v. n.* पेपयं कृ, चूर्णीभू, घोदीभू, सम्पिष्टीभू, खर्दीभू.

GRINDER, *s.* (One who grinds) पेपणकारी *m.* (न्), पेपकः, पेप्यरः.—(Instrument for grinding) पेपयं -यी, पेपययत्वं.—(Tooth that chews) दाढा, चर्षणदन्तः, महादन्तः.

GRINDING, *s.* पेपयं, निपेपयं, चूर्णीकरणं, मर्दनं, विमर्दनं, कुट्टनं, अवहननं, पधेणं; 'of the teeth,' दन्तपर्षणं, छेदनं.

GRINDSTONE, *s.* (For grinding) पेपयं -यी -यि *f.*, पेपणशिला, पेपणप्रस्तरः, पेपाकः, शिला, शिलापट्टः, षोदः.—(For sharpening) शाणः -यी, शानः, भनः -भि *f.*, शाणप्रस्तरः.

GRINNER, *s.* कुस्मितकारी *m.* (न्), कुस्मेरः, कुहासी *m.* (न्), विकृतहासी *m.*, विकृतमुखः, दन्तदर्शकः.

GRIP, *s.* (Grasp) सङ्ग्रहः, ग्रहः -हयं, मुष्टिसङ्ग्रहः, मुष्टिवन्धः, हस्तग्रहः, दुर्भीचहस्तग्रहः, धृतिः *f.*, हस्तधृतिः *f.*—(Squeeze, pressure) पीडा -डनं, निपीडनं.—(Handful) मुष्टिः *f.*

To GRIP, *v. a.* (Grasp) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), सङ्ग्रह्, मुष्टिना ग्रह् or सङ्ग्रह्, हस्तेन धृ (c. 1. धरति, धर्तुं), सङ्ग्रहं कृ.—(Close

the fist) मुष्टि or हस्तं चम् (c. 9. यमाति, चम्), मुष्टिचम् कृ.—
(Squeeze) पीड (c. 10. पीडयति -यितुं), सम्पीड्.—(Pain in the
bowels) अन्तवेदनां कृ or जन् (c. 10. जनयति -यितुं).
GRIPED, *p. p.* मुष्टिसङ्ग्राहपीडितः -ता -तं, हस्तपीडितः -ता -तं.
GRIPER, *s.* ग्राहकः, मुष्टिसङ्ग्राहकृत् *m.*—(Oppressor) परस्त्राहकः,
घातकः, पीडकः.
GRIPES, *s. pl.* अन्तशूलं, नाडिशूलं, अन्तवेदना, जठरस्पष्टा.
GRISETTE, *s.* चणिकपुत्री, चणिनः स्त्री or दुहिता *f.* (नृ), कन्या.
GRISLINESS, *s.* उग्रता -त्वं, घोरता, दारुणता, रौद्रता, क्रूरता.
GRISLY, *a.* उग्रः -ग्रा -यं, घोरः -रा -रं, दारुणः -खा -यं, भयानकः -का
-कं, क्रूरः -रा -रं, करालः -ला -लं, घोरकृतिः -तिः -ति, उग्रमयः
-श्या -श्यं, उग्रदर्शनः -ना -नं, करालवदनः -ना -नं, कुदृश्यः -श्या -श्यं.
GRIST, *s.* (Corn ground) गोधूमचूर्णं, गोधूमघोटः. पिष्टधान्यं, पिष्टं.—
(Corn for grinding) चेषणाय धान्यं, चेषणयोग्यं शस्यं, चेषणीयधान्यं,
यच्छस्यम्. एकवारं चेषुं शक्यते.
GRISTLE, *s.* तर्णुणास्त्रि *n.*, कोमलास्त्रि *n.*, उपास्त्रि *n.*, शिपिलास्त्रि *n.*,
सौम्यचमनं, दृढमांसं.
GRISTLY, *a.* तर्णुणास्त्रियः -यी -यं, कोमलास्त्रियमान् -मती -मत् (नृ),
उपास्त्रियमानः -या -यं.
GRIT, *s.* (Sand, gravel) शर्करा, चूर्णसखः, शिलासखः, घूर्णः -खं,
चालुका.—(Coarse part of meal) शकुशर्करा, चनशकु *m.*, शकुचनः.
GRITTY, *a.* शर्करोयः -यी -यं, शर्करायान् -यती -यत् (नृ), शर्करिकः
-की -कं, शर्करिलः -ला -लं, सशर्करः -रा -रं.
GRIZZLE, *s.* (Gray colour) धूमः, धूसरवर्णः, पांशुवर्णः.
GRIZZLY, *a.* धूमवर्णः -रा -रं, धूमपांशुवर्णः -खा -खं, धूमपांशुवर्णः -खुः -खुः,
शुक्लकृष्णः -ष्णा -ष्णं, 'grizzly bear,' धूमवर्णवर्णविशिष्टा बृहदृष्टः.
To GROAN, *v. n.* वेदनोपहतत्वाद् दीर्घनादं कृ or दीर्घरावं कृ or दीर्घं
निःश्वस्य or निश्वास्य (c. 2. -श्वसिति -तुं) or दीर्घं रु (c. 2. रीति, रयितुं)
or नद् (c. 1. नदति -दितुं) or क्रुग्य (c. 1. क्रोशति, क्रोष्टुं), दुःखार्त्तत्वाद्
दीर्घचिह्नारं कृ, आर्त्तनादं कृ, आर्त्तरावं कृ, आर्त्तवद् दीर्घं नद् or सन्
(c. 1. सनति -नितुं) or विसन्, or निष्टन्, सननं कृ, दीर्घनिश्वासां कृ,
गम्भीरनादं कृ, गम्भीरनिश्वासां कृ.
GROAN, *s.* आर्त्तनादः, आर्त्तरावः, दुःखार्त्तस्य दीर्घनादः or दीर्घरावः or
दीर्घचिह्नारः, दीर्घनिश्वासः, दीर्घनिश्वासाः, सदीर्घनिश्वासा गम्भीरनादः,
शीत्कारः, सीत्कृतं, चीत्कारः, सननं, परित्यजनं -यितं.
GROANING, *part.* वेदनोपहतत्वाद् दीर्घनादो -दिनी -नं (नृ) or दीर्घनि-
श्वासी &c.
GROANING, *s.* दीर्घनादकरणं, आर्त्तनादः, दीर्घनिश्वासितं, सननं.
GROAT, *s.* ताश्चुद्राविशेषः.
GROCER, *s.* उपस्तरादिविक्रेता *m.* (नृ), निष्ठादादिविक्रेतो *m.* (नृ), शुष्कफ-
लादिविक्रेता *m.*, शर्करादिविक्रेतो *m.*
GROCERY, *s.* निष्ठादादि *n.*, उपस्तरादिद्रव्यं, शुष्कफलादि *n.*, शर्करादिद्रव्यं.
GROG, *s.* मदिरा, सुरा -री, चारुणी, शीघ्रः *m.* -यु *n.*, शुराडा.
GROG-DRINKER, *s.* सुरापः -पी, शुरापायी *m.* -यिनी *f.*, शीघ्रपः.
GROIN, *s.* बंधणः -थं, वाटः, कर्तुसन्धिः *m.*, सक्विसन्धिः *m.*
GROOM, *s.* चण्डपालः -लकः, सायी *m.* (नृ), पालकः, भोगपालः, भोगिकः,
चारकः, चण्डरथः -थकः, चण्डसेवकः, किराताः.
To GROOM, *v. a.* चण्डलोम मृन् (c. 2. माष्टि -ष्टुं), चण्डं पाल् (c. 10. पाल-
यति -यितुं).
GROOVE, *s.* शुमिरं, दीर्घशुमिरं, दीर्घरेखाकूपेण खनितं शुमिरं, दीर्घगर्तः,
322

दीर्घकुहरं, दीर्घशूलं, सम्भरेया, सम्भसीता.
To GROOPE, *v. a.* शुमिरीकृ, दीर्घरेखाकूपेण खन् (c. 1. खनति -नितुं) or
उत्खन्, दीर्घशुमिरं कृ, दीर्घरेखां कृ, सीतां कृ.
To GROPE, *v. a. and n.* तमसि or अन्धकारे परामृश (c. 6. -मृशति
-मृष्टुं) or परिमृश, तमसि परीष् (c. 1. -ईक्षते -यितुं) or अन्विष् (c. 4.
-इषति, c. 1. -इच्छति -रयितुं) or निरुष् (c. 10. -रुषयति -यितुं), तमः
"प्रविश्य हस्तेन परीष् or निरुष्, निरुपणार्थं or हस्तपरामृशार्थं तमः
प्रविश (c. 6. -विशति -येष्टुं) or तमःप्रवेशं कृ.
GROPE, *s.* अन्धकारे हस्तपरामृशकारी *m.* (नृ), तमसि परीष्कः or
निरुष्कः, तमःप्रवेशकः.
GROPING, *s.* अन्धकारे हस्तद्वारेण परामृशः, तमसि हस्तेन निष्ठादा or अन्धेयणं
or निरुपणं.
GROSS, *a.* (Bulky) स्थूलः -ला -लं, स्थूलकायः -या -यं, बृहन् -हतो
-हत् (नृ), बृहदङ्गः -ङ्गो -ङ्गं.—(Fat, corpulent) पीनः -ना -नं, पोषरः
-रा -रं, मेदस्ती -मिनी -सि (नृ), बृहदुद्विधः -विधः -विध.—(Coarse,
thick, not fine) घनः -ना -नं, स्थूलः -ला -लं, चमूलाः -स्ता -स्तं,
सान्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, निर्धुतः -डा -दं, निरन्तरः -रा -रं, नीरन्त्रः -न्त्रा -न्त्रं,
स्थानः -ना -नं.—(Indelicate, vulgar) अशुद्धः -डा -दं, अवाच्यः -च्या
-च्यं, गर्भः -घा -घं, कुत्सितः -ता -तं, असभ्यः -भ्या -भ्यं, ग्राम्यः -न्या
-न्यं, नीचः -चा -चं.—(Unrefined, impure) अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, अविनयः
-या -यं, अविनीतः -ता -तं, अपरिष्कृतः -ता -तं, दुर्मयीतः -दा -दं, अमेध्यः
-ध्या -ध्यं, मलीमसः -सा -सं.—(Great, excessive) अत्यन्तः -न्ता -न्तं,
अति or सु or महा prefixed; as, 'a gross blunder,' अतिदोषः.
—(Disgraceful) अयशस्कः -रो -रं, लज्जाकरः -रो -रं.—(Dull)
मन्दः -न्दा -न्दं, मृदः -दा -दं, जडः -डा -दं; 'gross measurement,'
स्थूलमात्रं; 'gross ignorance,' पनाज्ञानं; 'gross darkness,'
अन्धतामसं, अन्धतामसं.
GROSS, *s.* (The bulk, chief part) प्रधानभागः, प्रधानांशः, अधिकांशः,
स्थूलंशः, बहुतरभागः, साकल्यं, सामर्थ्यं, समुदायः, समासः, समस्तः *f.*;
'in the gross,' साकल्येन.—(Twelve dozen) द्वादशद्वयदशकं,
एकशतं चतुश्चत्वारिंशत्.
GROSSLY, *adv.* (Coarsely, not finely) स्थूलं, घनं, सान्द्रं, निविटं.—
(Not delicately) अशुद्धं, असभ्यं, अशिष्टं, अविनीतं, विनयविरोधेन,
मर्यादाविरुद्धं.—(Greatly, enormously) अत्यन्तं, अतिशयेन, अति-
मात्रं, अति or महा prefixed; as, 'grossly indecent,' अतिगर्हितः
-ता -तं; 'grossly criminal,' महापातकी *m.* (नृ).
GROSSNESS, *s.* (Bulkiness) स्थूलता, स्वीत्यं, बृहत्वं.—(Fatness) शरी-
रस्थूलता, स्थूलकायत्वं, पीनता, मेदस्तिता.—(Density) घनता, सान्द्रता,
स्थूलत्वं, नैपिष्टं, नीरन्त्र्यं, स्थानं, स्थानता.—(Coarseness, want of
refinement) अशुद्धता, अशुद्धिः *f.*, अशिष्टता, असभ्यता, अविनयः,
अविनीतत्वं, अमर्यादा, गर्भता, अमेध्याता.—(Enormity) अत्यन्तता,
अतिरिक्तता, आपिचयं, गाढता, महत्वं.
GROT, GROTTO, *s.* (Cave) कन्दरु -रा, गृहं -री, कुहरं, शैलरन्ध्रं, गुहा,
शैलविपरं.—(Natural grotto) देवखानं -तकं, देवखानाविलं.—(Arti-
ficial) क्रीडाकन्दरु, क्रीडागृहं, कुञ्जः, कुञ्जकुटीरः.
GROTESQUE, *a.* अपरूपः -पा -पी -पं, असङ्गतारूपः -पा -पं, हास्यरूपः -या
-यं, असङ्गताकारः -रा -रं, कदाकारः -रा -रं, हास्यः -स्या -स्यं, विषमः
-मा -मं, विलक्षणः -खा -खं.
GROTESQUELY, *adv.* असङ्गतरूपेण, हास्यरूपेण, विषमं, असङ्गतं.
GROTESQUENESS, *s.* अपरूपता, असङ्गतरूपं, हास्यता, विषम्यं.
GROUND, *s.* (Earth) भूमिः *f.*, भू *f.*, मही, पृथिवी, पृथ्वी, धरणी, धरा,

वसुधा, क्षितिः *f.*, ज्वनिः *f.* -नी, उर्वी, मेदिनी, वसुन्धरा, वसुन्धरा, धारिणी, धोणी -*वि.*, क्षीणिः *f.*—(Surface of the earth) भूतलं, महीतलं, महीपृष्ठं, भूपृष्ठं, पृथिवीतलं, क्षितिगतं, क्षीरितलं, क्षितिपोठं, पटोपस्यः—(Land, estate) भूमिः *f.*, धेवं.—(Foundation, basis of any thing) मूलं, उपपत्तिः, उपसम्भूतिः, वस्तु.—(Fundamental cause, reason) हेतुः *m.*, आदिहेतुः *m.*, कारणं, आदिकारणं, निमित्तं. निदानं, प्रयोजनं, उपपत्तिः *f.*—(First principle) तत्त्वं.—(Ground for the site of a house) गृहभूमिः *f.*, वेष्टभूमिः *f.*, भित्तिमूलं, तल्लिम्, कुट्टिमं, वास्तुः *m.*, पोतः, गृहपोतकः, गृहप्रतिष्ठा.—(Soil) मृत् *f.*, मृत्तिका, भूदा, मृत्खण्डः.—(Field of action) रणभूमिः *f.*, रणक्षेत्रं.—(First colour) आदिवर्णः.—(First form) प्रथमस्वरूपः; 'to gain ground,' वृष् (c. 1. वर्धते -र्धितुं), प्रवृष्, उन्नरोन्नरं वृष्: 'lose ground,' छि in pass. (छीयते), अपचि in pass. (-चोयते), जने: जनेर् निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -र्धितुं).

To GROUND, *v. a.* (Lay on the ground) भूमी न्यस् (c. 4. -पस्यति -असितुं) or निधा (c. 3. -दधाति -धातुं).—(Fix, found) मूलं न्यस् or स्वा in caus. (स्थापयति -यितुं) or प्रतिष्ठा; often expressed by मूलः -ला -लं in comp.; as, 'faith grounded on knowledge,' ज्ञानमूलः प्रत्ययः.—(Settle in rudiments of knowledge) विद्यारम्भान् or विद्यातत्त्वानि शिक्ष (c. 10. शिक्षयति -यितुं); 'in grammar,' व्याकरणारम्भान् शिक्ष.

To GROUND, *v. n.* (As a ship) उक्कूल (nom. उक्कूलयति -यितुं), उक्कूलीभूः. GROUND, *p. p.* (Reduced to powder) चूर्णितः -ता -तं, चूर्णीकृतः -ता -तं, पिष्टः -ष्टा -ष्टं, निष्पिष्टः -ष्टा -ष्टं, समिष्टः -ष्टा -ष्टं, मर्दितः -ता -तं, विमर्दितः -ता -तं, मृदितः -ता -तं, परिमृदितः -ता -तं, द्योदितः -ता -तं, द्योदीकृतः -ता -तं, द्युष्टः -ष्टा -ष्टं, खडितः -ता -तं, मुखितः -ता -तं, रूपितः -ता -तं, र्षितः -ता -तं, पृष्टः -ष्टा -ष्टं.

Grounded, *p. p.* (Run aground) उक्कूलितः -ता -तं; 'grounded on the rudiments of knowledge,' सुशिक्षितविद्यारम्भः -म्भा -म्भः; 'in grammar,' स्वधीतव्याकरणः -णा -णं.

GROUND-FLOOR, *s.* गृहस्य अधःकोष्ठाः *m. pl.* or भूमिष्ठाः शालाः *f. pl.* 01 भूमिष्ठो भागः or भूमिष्ठभागः, गृहतलं, गृहतल्लिम्, गृहकुट्टिमं.

GROUND-IVY, *s.* नीलपुष्पः सुद्रुलताविशेषः.

GROUNDLESS, *a.* निर्मूलः -ला -लं, अमूलः -ला -लं -लकः -का -कं, निर्हेतुः -तुः -तु, अहेतुकः -का -कं, निष्प्रयोजनः -ना -नं, निर्निमित्तः -त्ता -त्तं, निष्कारणः -णा -णं, अनर्थकः -का -कं; 'groundless charge,' मिथ्या-भियोगः; 'groundless enmity,' शुष्कवैरं.

GROUNDLESSLY, *adv.* निष्कारणं, अकारणं, हेतुना विना, हेतुं विना, निष्प्रयोजनं, कारणं विना, प्रयोजनं विना, मिथ्या.

GROUNDLESSNESS, *s.* अहेतुता, निर्हेतुता, निष्कारणत्वं, अकारणं, निर्मूलत्वं, निर्निमित्तत्वं.

GROUND-PLOT, *s.* गृहभूमिः *f.*, वेष्टभूमिः *f.*, वास्तुः *m.* -स्तु, कुट्टिमं, तल्लिम्.

GROUND-RENT, *s.* भूमिकरः, भूमिशुल्कः -ल्लं, भूस्वामिप्राप्तः शुल्कः.

GROUNDS, *s. pl.* (Dregs) मूलं, किट्टं, उच्छिष्टं, शेषं, खलं, कलकं, कलङ्कः, असारः.

GROUNDSEL, *s.* धुतूरपक्षिद्याद्य औषधिभेदः.

GROUNDSIL, *s.* देहली, गृहावग्रहणी, गृहतटी.

GROUNDWORK, *s.* मूलं -लत्वं, आरम्भः, प्रारम्भः, आदिकर्म *n.* (नृ.), मूलकर्म *n.*

GROUP, *s.* सङ्घः, समूहः, सङ्घातः, समुदायः, समवायः, सङ्घयः, गणः, गुल्मः, गुच्छः, च्छकः, गुप्तः, सवकः, ओषः, वृन्दः; 'a group of people,' जनसमूहः, जनौषः, जनसङ्घः, जननिवहः, जनता; 'of houses,' सङ्घवनं,

सञ्चयितः *f.*, चतुःशालं; 'of flowers,' पुष्पगुल्मः; 'in groups,' यद्वयम्, गुल्मशस्.

To GROUP, *v. a.* सङ्घशः कृ, एकत्र कृ, एकिकृ, सङ्घीकृ, समूहीकृ, गुल्मीकृ, वृन्दीकृ, गणीकृ, सधि (c. 5. -चिनाति -चेतुं).

GROUPED, *p. p.* कृतसङ्घः -द्वा -द्वं, कृतसमूहः -हा -हं, गणीभूतः -ता -तं.

GROUSE, *s.* वन्यपक्षिभेदः, जङ्गलप्रियः कृष्णपक्षीः पक्षिभेदः.

GROUT, *s.* (Coarse meal) घनशुक्रः *m.*—(Lees) उच्छिष्टं, शेषं, किट्टं, असारः.

GROVE, *s.* वनं, उपवनं, काननं, विपिनं, वृक्षपाटिका, वृक्षजालं, वनिका, वनान्तः, खारामः, गहनं, अरण्यं, अटविः *f.* -वी, वृक्षखण्डं, वृक्षशायः. प्रपावनं; 'a grove near a house,' गृहारामः, निष्कुटः; 'a number of groves,' वन्या, वनसमूहः.

To GROVE, *v. n.* कोटवद् भूमौ मृष् (c. 1. सर्वति, सम्भु), सर्ववद् उरता चल (c. 1. चलति -लितुं), उरोगमनं कृ.—(Act in a mean manner) नीचवत् or अपमानवत् or अपकृतवत् or निकृष्टवद् आचर् (c. 1. -चरति -रितुं), तुच्छीभू.

GROVELING, *part. or a.* (Creeping) भूमौ सर्वी -र्धिणी -र्धि (नृ).—(Abject) नीचः -चा -चं, अपमानः -ना -नं, निकृष्टः -ष्टा -ष्टं, अपकृतः -ष्टा -ष्टं, कृषणः -णा -णं, अपमाचारः -रा -रं, क्षुद्रः -द्रा -द्रं, तुच्छः -च्छा -च्छं.

To GROW, *v. n.* (As a plant) रुह (c. 1. रोहति, रोदं), प्ररुह, संरुह, स्फुर (c. 6. स्फुटति -टितुं), फुल (c. 1. फुलति -लितुं); 'the lotus does not grow on the top of mountains,' न पर्वताग्रे नलिनी प्ररोहति.—(Increase) वृष् (c. 1. वर्धते -र्धितुं), विवृष्, संवृष्, अभिवृष्, प्रवृष्, परिवृष्, संविवृष्, एष् (c. 1. एषते -धितुं), समष्, चृष् (c. 5. चृष्मति, c. 4. चृष्मति, अर्धितुं), उपचि in pass. (-चोयते), षै (c. 1. प्यायते, प्यातुं), आषी, पुष् (c. 4. पुष्पति, पोष्टुं), स्फाय (c. 1. स्फायते -यितुं), आस्फाय, वृद्धिन् इ (c. 2. रति -तुं) or या (c. 2. यति -तुं), स्तोतीभू.—(Extend) विस्तृ in pass. (-स्तोयते), व्याप् (c. 5. -आमोति -आतुं), वितातीभू.—(Improve) आगमं कृ; 'in knowledge,' विद्यागमं कृ, विद्याप्राप्तिं कृ.—(Become) भू, सम्भू, जन् (c. 4. जायते), 'to grow fat,' स्थलीभू, पौवरोभू, पुष्टीभू; 'to grow lean,' कृशीभू, कृशाङ्गः -ङ्गो भू.—(Proceed from, arise) जन्, उपजन्, प्रजन्, सज्जन्, विजन्, अभिजन्, उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पत्तुं), उदि (c. 1. -अयति -रतुं), उद्भू, प्रभ, सम्भू.—(Grow up, arrive at manhood) प्रौढीभू, अतीतशैशवः -वा -वं भू.—(Grow old) जृ (c. 4. जीर्यति, जरितुं -रीतुं), जोशीभू.

To GROW, *v. a.* (Cause to grow) रुह in caus. (रोपयति -यितुं) निरुह, संरुह, वृष् in caus. (वर्धयति -यितुं).

GROWER, *s.* रोपयिता *m.* (नृ), वर्धकः; 'of trees,' वृक्षरोपयिता *m.*

GROWING, *part.* (As a plant, &c.) रोही -हिणी -हि (नृ), रुहः -हा -हं, प्रजनिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, उद्भवः -वा -वं or प्रभवः -वा -वं or भवः -वा -वं or जाः जा जं or उत्पः -त्प्या -त्प्यं or जातः -ता -तं or भूः भूः भु in comp.; as, 'growing in water,' जलरुहः -हा -हं, जलरुद् *m. f. n.* (हृ), जलोद्भवः -वा -वं, जलजः -जा -जं -जातः -ता -तं; जलभूः -भूः -भु; 'growing on the rocks,' शिलाभवः -वा -वं, शिलोत्पः -त्प्या -त्प्यं, शिलाजः -जा -जं; 'growing on the head,' शिरोरुहः -हा -हं.—(Increasing) वर्धमानः -ता -नं, वर्धी -र्धिनी -र्धि (नृ), वर्धनः -नी -नं, वर्धयिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, एधमानः -ता -नं, उपचीयमानः -ता -नं. विलीयमानः -णा -णं, विजृम्भाणः -णा -णं; 'growing in size,' वर्धमानशरीरः -रा -रं, प्रचीयमानावयवः -वा -वं; 'growing old,' जीर्यन् -र्यन्ती -र्यन्तु (नृ).

GROWL, *s.* गर्जनं, गर्जितं, मुर्घुरा, पर्धरितं, भयणं, रायणं. रुतं.

To GROWL, *v. n.* गर्ज् (c. 1. गर्जति-जिह्वुं), अभिगर्ज्, परिगर्ज्, गर्जनं कृ, घुर्घुरां कृ, भप् (c. 1. भयति-पितुं), रै (c. 1. रायति, राहुं), घुर् (c. 6. घुरति-रितुं).

GROWN, *p. p.* रुढः-ढा-ढं, वर्धितः-ता-तं, प्ररुढः-ढा-ढं, संवर्धितः-ता-तं, प्ररुढः-ढा-ढं, उपचितः-ता-तं, एधितः-ता-तं, समेधितः-ता-तं, समरुढः-ढा-ढं, स्फीतः-ता-तं, आष्पायितः-ता-तं, वृद्धितः-ता-तं.—(Produced) जातः-ता-तं, उत्पन्नः-ता-तं, उपजातः-ता-तं.—(Grown in size) वर्धितदेहः-हा-हं, प्ररुढकायः-या-यं.—(Full grown) प्रौढः-ढा-ढं, प्रौढशरीरः-रा-रं, प्ररुढः-ढा-ढं, गतशीशवः-या-यं, अतीतशीशवकालः-ला-लं, वयःप्राप्तः-मा-मं, वृद्धः-ढा-ढं.

GROWTH, *s.* रुद्धिः *f.*, प्ररुद्धिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, वर्धनं, विवृद्धिः *f.*, विवर्धनं, प्ररुद्धिः *f.*, प्ररुद्धिः *f.*, उपचयः, स्फूर्तिः *f.*, स्फीतिः *f.*, अशुद्धयः, समुत्थानं, आष्पायनं, विसारः, व्याप्तिः *f.*—(Production) उत्पत्तिः *f.*, उत्पादनं, जन्म *n.* (नृ), जननं, प्रजननं, उद्भवः, प्रभवः.—(Improvement) वृद्धिः, आगमः.—(Full growth) प्रौढः *f.*, प्रौढता, प्रवृद्धता.

To GRUB, *v. n.* खन् (c. 1. खनति-निह्वुं); 'grub up,' उत्खन्, प्रोत्खन्.
GRUB, *s.* कौटः, कृमिः *m.*, कौटडिप्तः, कौटायनं, कोशस्य.—(Dwarf, short, thick man) यामनः, खर्षः, ह्रस्वस्थूलः.

GRUBBER, *s.* खनकः, खनिका *m.* (नृ).—(Instrument) खनित्रं, रात्रं.

To GRUBBLE, *v. n.* अन्वकारे हस्तेन परामृश (c. 6. -मृशति-मृष्टुं) or चालम् (c. 1. -लभते-लभ्युं) or स्पर्शेन निरुष् (c. 10. -रुषयति-पितुं).

To GRUDGE, *v. a. and n.* (Envy) असूय (nom. असूयति-ते-पितुं), ईर्ष्य (c. 1. ईर्षयति-पितुं), स्पृह (c. 10. स्पृहयति-पितुं), अभिलप् (c. 1. -लपति, c. 4. -लपति-पितुं), न सह (c. 1. सहते, सोढुं), न मृप् (c. 4. मृष्यति, मर्षितुं), मात्सर्यं कृ.—(Give or take unwillingly) अकामतम् or अकामेन or अनिच्छातो दा or ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).—(Do any thing reluctantly or grudgingly) अकामतम् or अनिच्छातम् or दुःखेन or कृच्छ्रेण or साम्यं or असम्यया क्वचित् कृ.—(Refuse) प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति-तुं).—(Complain, murmur) विलप् (c. 1. -लपति-पितुं).

GRUDGE, *s.* (Malice, ill-will) मात्सर्यं, असूया, असम्यया, ईर्ष्या, द्रोहः, द्रोहचिन्तनं, दुष्टभावः.—(Enmity) वैरं, वैरिता, वैरभावः.—(Hatred) द्वेषः, विद्वेषः, विनिद्वेषता, दीर्घद्वेषः, पिरद्वेषः, द्वेषता.

GRUDGINGLY, *adv.* साम्यं, असम्यया, अभ्यसूयया, मात्सर्येण, समात्सर्यं, दुष्टभावेन, अकामतम्, अकार्थं-मेन, अनिच्छातम्, दुःखेन, कृच्छ्रेण, कातव्येण.

GRUEL, *s.* काष्ठलिकः.—(Rice-gruel) यषामूः *f.*, घ्राणा, तरला, विलेपी, उष्णिका, सिद्धजलं.—(Sour gruel) आरनालं-लकं, सीवीरं, कुल्पायं, कुल्पासः, कुल्पापामिषुतं, अभिषयं, अभिषुतं, काष्ठिका-कं, काष्ठिकं, काष्ठ्रीकं, कुजलं, धान्याहं, अयनिशोनं.

GRUFF, *a.* कर्कशस्वभावः-या-यं, कर्कशः-शा-शं, रुद्यः-धा-धं, परुषः-या-यं, निगुर-रा-रं, कटुः-दुः-दुः-दुः, कठोरः-रा-रं, कठिनः-ना-नं.—(As tone) मन्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, आमन्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, गम्भीरः-रा-रं; 'a gruff voice,' गम्भीरस्वरः.

GRUFFLY, *adv.* कर्कशं, रुद्यं, परुषं, निगुरं, कठिनं, कठोरं, मन्द्रं.

GRUFFNESS, *s.* कर्कशत्वं-ता, कर्कश्यं, रुद्यता, रीक्ष्यं, परुषता, निगुरत्वं, नैगुर्यं, कटुत्वं, कठोरता, कठिन्यं, स्वभावकटुता.—(Of tone) मन्द्रता, गम्भीरता, गम्भीर्यं.

To GRUMBLE, *v. n.* (Make a low, harsh sound) गर्ज् (c. 1. गर्जति-जिह्वुं), परिगर्ज्, गर्जनं कृ, स्तन् (c. 1. स्तनति-निह्वुं), स्तनितं कृ, घुर् (c. 6. घुरति-रितुं), गुञ्ज (c. 1. गुञ्जति-जिह्वुं), मन्द्रशब्दं कृ, गम्भीरशब्दं कृ.—(Complain discontentedly) असन्तुष्टत्वाद् विलप् (c. 1. -लपति

-पितुं) or परिदेय् (c. 1. -देयते-विह्वुं).

GRUMBLER, *s.* असन्तुष्टत्वाद् सदापरिदेयी *m.* (नृ), असन्तुष्टजनः.

GRUMELING, *s.* गर्जनं, गर्जितं, परिगर्जनं, स्तनितं, स्तननं, मन्द्रशब्दः, गम्भीरशब्दः, गम्भीरनादः, गम्भीरध्वनिः *m.*, गम्भीरशब्दः.—(Sound of complaint) परिदेयनं-पितं, विलपनं.

GRUMBLING, *part.* गम्भीरनादी-दिनो-दि(नृ), मन्द्रशब्दकारी-रिणी-रि(नृ).

GRUME, *s.* गुल्मः, पित्तः-रुदं, पनता; 'of blood,' रक्तगुल्मः, घनलोहितं.

GRUMOUS, *a.* पित्तभीतः-ता-तं, घनीभूतः-ता-तं, श्यानः-ना-नं, सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, गुल्मी-गुल्मी-गुल्मी (नृ); 'grumous blood,' घनलोहितं.

To GRUNT, *v. n.* शूकरवद् धर्षयितुं कृ or कण्ठनादं कृ or गम्भीरनादं कृ, गर्ज् (c. 1. गर्जति-जिह्वुं), घुर्घुराशब्दं कृ.

GRUNT, GRUNTING, *s.* धर्षयितुं, शूकरनादः, शूकरगर्जितं, शूकरस्य कण्ठनादः or गम्भीरनादः.

GRUNTLING, *s.* शूकरशायकः, शूकरशिशुः *m.*, चालशूकरः.

GUARANTEE, *s.* (One who is surety for another) प्रतिभूः *m.*, प्रतिनिधिः *m.*, मध्यस्थः.—(Security) प्रातिभायं, पारिभायं, प्रात्ययिकः, प्रत्यकारिणी, लग्नकः, वन्द्यकः.

To GUARANTEE, *v. a.* प्रतिभूः or प्रतिनिधिः भू, प्रातिभायं कृ, पारिभायं कृ, लग्नकं or प्रात्ययिकं or वन्द्यकं दा, प्रत्ययं कृ.

To GUARD, *v. a. and n.* रक्ष् (c. 1. रक्षति-रक्षितुं), अभिरक्ष्, परिरक्ष्, मरक्ष्, प्रतिरक्ष्, पाल् or या (c. 10. पालयति-पितुं, c. 2. पालि-तुं), अनुपाल्, परिपाल्, प्रतिपाल्, सम्पाल्, अभिपाल्, उपपाल्, गुप् (c. 1. गोपयति, गोप्, c. 10. गोपयति-पितुं), अनुगुप्, अभिगुप्, प्रगुप्, अभिसङ्गुप्, चै (c. 1. त्रायते, त्रातुं), परिचै, सन्धै, ध्व् (c. 1. ध्वयति-विह्वुं), पयाप् in des. (ईष्यति-पितुं), परिप्राप्.—(Ward off) वृ (c. 10. वारयति-पितुं), निवृ.—(Guard against) सवधा (c. 3. -पसे-पातुं), अवहितः-ता-तं भू, सावधानः-ना-नं भू, अवधानं कृ; 'guard against avarice,' लोभात् सावधानो भव.—(Keep guard) रक्षो कृ, रक्षार्थं जातृ (c. 2. जागर्ति, जागरितुं).

GUARD, *s.* (Act of guarding) रक्षयं, रक्षा, रक्षणं, पालनं, त्राणं, गुप्तिः *f.*, गोपनं, अवधनं.—(A sentry) रक्षकः, रक्षी *m.* (नृ), सैन्यः, सैनिकः, सेनारक्षः, परिपरः, उपरक्षयं, परिप्रायः, रक्षिवर्गः, अनौकस्यः, सञ्जनं; 'captain of the guards,' गुल्मस्थानाधिकारी *m.* (नृ), गुल्मस्थानाधिपः, रक्षाधिकृतः.—(That which protects any part of the body from injury) त्राणं, च affixed, चारणं; 'a finger-guard,' अङ्गुलिचारणं, अङ्गुलिचै; 'guard for the arm in shooting,' गोप, तलं-ला, ज्ञापातवारणं; 'to stand on one's guard,' सावधानः-ना-नं or सचेतनः-ना-नं स्या or भू; 'be on your guard,' सावधानो भव, सावहितो भव.

GUARD-ROOM, *s.* उद्घाटः, रक्षकाणां चासागारं, सैन्यस्थानं, सैनिकशाला.

GUARDABLE, *a.* रक्षणीयः-या-यं, रक्ष्यः-ह्यः, पालनीयः-या-यं.

GUARDED, *p. p.* रक्षितः-ता-तं, अभिरक्षितः-ता-तं, पालितः-ता-तं, उपपालितः-ता-तं, गुप्तः-मा-मं, गोपायितः-ता-तं, त्रातः-ता-नं चाणः-या-यं, अवितः-ता-तं.—(Cautious) अवहितः-ता-तं, सवहितः-ता-तं, सावधानः-ना-नं.

GUARDEDLY, *adv.* सावधानं, अवधानेन, अवहितं, सवहितं, सुविमृश्य.

GUARDEDNESS, *s.* अवधानता, सावधानता, सवहितत्वं, समीक्षकारित्वं.

GUARDER, *s.* रक्षकः, रक्षी *m.* (नृ), परिरक्षी *m.*, रक्षिता *m.* (नृ), पालयिता *m.* (नृ), पालकः, पालः-ली *m.* (नृ), गोप्ता *m.* (नृ), गोपः-पकः, गोपायकः, गोपी *m.* (नृ), गोपिलः, त्राता *m.* (नृ), पः in comp.

GUARDFUL, *a.* सावधानः-ना-नं, अवहितः-ता-तं, सवहितः-ता-तं.

GUARDIAN, *s.* पालकः, प्रतिपालकः, रक्षकः, गोप्ता *m.* (नृ), पालः, नापः, अग्र्यधः.—(Of an orphan) पितृस्थानः-नीयः, मातृपितृस्थानः, नापः; 'guardian deity,' लोकपालः-लकः.

GUARDIANSHIP, *s.* रक्षणं, रक्षा, रक्षकत्वं, पालकत्वं, रक्षितृपदं.

GUARDSHIP, *s.* रक्षणं, रक्षा, पालनं, चरणं, गुतिः *f.*, गोपनं.

GUDGEON, *s.* यद्विशद्वारेण सुग्रहणीयः शुद्रमात्स्यभेदः.—(A person easily cheated) सुवचनीयः, सुप्रतारणीयः.

GUERDON, *s.* फलं, प्रतिफलं, पारितोषिकं, चेतनं.

To GUESS, *v. a. and n.* अनुमा (c. 2. -नाति, c. 4. -गायते, c. 3. -मिमीते -मातुं), तर्कं (c. 10. तर्कयति -यितुं), पितृकं, जह् (c. 1. जहते -हितुं), अयम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), शङ्क (c. 1. शङ्कते -ङ्कितुं), अनिश्चयपूर्णम् अनुमं, अनिश्चयपूर्णं निरूप्य (c. 10. -रूपयति -यितुं) or प्रदृग् (c. 1. -पश्यति -द्रष्टुं) or विवेचनां कृ or मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं).

GUESS, *s.* अनुमानं, अनुमितिः *f.*, अनुमानोक्तिः *f.*, पितृकः-दीरो, जह्-हन्, शङ्का, अनुभवः, अनुमतिः *f.*, अनिश्चयपूर्णं निरूपणं, अनिश्चयपूर्णं विवेचना, अदृढप्रमाणः परामर्शः, अयगतिः, उपलब्धिः *f.*, उपलब्धः.

GUESSED, *p. p.* अनुमितः -ता -तं, विवर्कितः -ता -तं, शङ्कितः -ता -तं.

GUESSER, *s.* अनुमाता *m.* (नृ), अनुमानकर्ता *m.* (नृ), विवर्कः.

GUEST, *s.* अतिथिः *m. f.* -पी *f.*, अन्त्यागतः, अन्त्यागदजनः, गृहागगतः, गृहागतः, आगन्तुः *m. f.*, आगन्तुः, आगन्तुकः-का -कं, आयेयिकः-कौ -कं, प्रापुषः, प्रापुषिकः, प्रपूयः, साद्वृत्तिकः; 'proper for a guest,' आतिथ्यः-थ्यी -थ्यं, आतिथेयः-यी -यं.

GUEST-CHAMBER, *s.* अतिथिशाला, अतिथिसत्कारयोग्या शाला.

GUEST-RITE, *s.* अतिथिसत्कारः-सत्क्रिया, अतिथिक्रिया, अतिथिसेवा.

To GUGGLE, *v. n.* See GURGLE.

GUIDANCE, *s.* नयः, नायः, नीतिः *f.*, प्रवर्णनं, नेतृत्वं, विनियमः, पथदर्शनं.—(Direction) निर्देशः, निदेशः, उपदेशः, शास्त्रिः *f.*, शासनं, अनुशास्त्रिः *f.*, अनुशासनं, विधानं; 'good guidance,' सुनयः, सुनीतिः *f.*

To GUIDE, *v. a.* नी (c. 1. नयति, नेतुं), जानी, गमानी, मार्गं or पथं दृष्टुं (c. 10. दर्शयति -यितुं), गम् (c. 10. गमयति -यितुं).—(Direct) निर्दिष्टुं (c. 6. -दिशति -देष्टुं), उपदिष्टुं, उद्दिष्टुं, शास् (c. 2. शास्ति, शास्ति), अनुशास्, समनुशास्, प्रणी, विनियम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), विप्रु (c. 10. -धारयति -यितुं), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं).

GUIDE, *s.* नेता *m.* (नृ), नायकः, नेत्रः, विनेता *m.* (नृ), पथदर्शकः, मार्ग-दर्शकः, दर्शकः, दर्शयिता *m.* (नृ), प्रदर्शकः, निर्देश *m.* (नृ), निर्देशकः, उद्देशकः, उपदेशी *m.* (नृ), उपदेशकः, देशकः, उपदेश *m.* (नृ), आदेश *m.*, पथिकः, सञ्चारकः, शास्त्रिता *m.* (नृ), शास्त्रा *m.*, अनुशासकः, अग्र्यधः.

GUIDED, *p. p.* नीतः -ता -तं, जानीतः -ता -तं, समानीतः -ता -तं, नीय-मानः -ता -नं, गमितः -ता -तं, शासितः -ता -तं, अनुशासितः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.

GUIDE-POST, *s.* पथदर्शनाथं or मार्गमूचनार्थं स्तूपा.

GUILD, *s.* श्रेणी-णिः *m.*, सहकारिजनसमूहः, नगरकार्यसम्पादनार्थं जनसंसर्गः, नागरसमाजः, वणिक्समाजः, निगमः, नैगमः, महाजनसंसर्गः.

GUILD-HALL, *s.* सहकारिणां वाणिजजनानां समागमशाला, निगमशाला, नगरकार्यसम्पादनार्थं महाचत्वरं.

GUILD, *s.* माया, कपटः-टं, छलं-लना, शठता, शाठ्यं, खलता, धूर्तता, व्याजः, विदग्धता, वैदग्ध्यं, छत्र *n.* (नृ), कूटः-टं, कौटिल्यं, कैतवं, वक्रता, कापट्यं, वचनं-ना, असारत्यं.

GUILFUL, *a.* मायावान्-वतो-वत् (नृ), मायी-यिनी-यि (नृ), मायामयः-यी -यं, नायान्वितः-ता -तं, मायावी-यिनी-यि (नृ), छली-ल्लिनी-लि (नृ), छलान्वितः-ता -तं, विदग्धः-ग्धा -ग्यं, कापटिकः-कौ-कं,

वचकः-का -कं, वचनशीलः-ला -लं, शठः-ठा -ठं, खलः-ला -लं, कुटिलः-ला -लं, विजिहः-द्या -धं, सत्याजः-जा -जं, धूर्तः-ज्ञा -ज्ञं, गक्रः-ज्ञा -क्रं, वक्रभावः-वा -वं.

GUILFUL, *adv.* मायया, सभाः, शाठ्येन, छलेन, खलवत्, शठवत्, धूर्तवत्, सत्याजं, कृतवत्, कैतवेन, विदग्धं.

GUILFULNESS, *s.* मायावत्त्वं, शठता, शाठ्यं, कौटिल्यं, वक्रता, विजिहता, विदग्धता, सत्याजत्वं, असारत्यं.

GUILFLESS, *a.* अमायी-यिनी-यि (नृ), अमायिकः-कौ-कं, मायाहीनः-ना -नं, निष्कपटः-टा -टं, कपटहीनः-ना -नं, निष्वीजः-जा -जं, छलरहितः-ता -तं, शुद्धमतिः-ति-ति, सरलः-ला -लं, अजिहः-द्या -धं, अयक्रः-ज्ञा -क्रं, अकुटिलः-ला -लं, विमलात्मा-त्मा-त्स (नृ), निर्यलीकः-का -कं, दीक्षिणः-द्या -धं, अकृत्रिमः-मा-मं, अकूचः-ज्ञा-धं.

GUILFLESSLY, *adv.* मायां विना, मायया विना, मायाप्यतिरेकेण, कपटं विना, निष्कपटं, निष्वीजं, सरलवत्.

GUILFLESSNESS, *s.* मायाहीनता, सारत्यं, अवक्रता, अजिहता, शुद्धता.

GUILLotine, *s.* शिरच्छेदनयन्त्रं, अतितीक्ष्णयन्त्रं यदायातेन निममत्रेण शीघ्रच्छेदः क्रियते.

To GUILLotine, *v. a.* पूष्ठीरूपनेत्रेण मस्तकं चिद् (c. 7. चिन्ति, चिद्).

GUILT, *s.* (Criminality) अपराधिता-त्वं, सापराधता, पापित्वं, सपापत्वं, अपराधता, दोषिता-त्वं, सदोषता, पापवत्त्वं, दोषवत्त्वं.—(Crime) पापं, अपराधः, दोषः, पातकं, दुष्कृतं, दुष्कर्म *n.* (नृ), पापकर्म *n.* कन्मपं, एनम् *n.*, आगम् *n.*, धर्मं, दुरितं, मनुः *m.*

GUILTY, *adv.* सापराधं, नपापं, सदोषं, सपातकं, अपराधवत्.

GUILTYNESS, *s.* अपराधिता, अपराधता, सापराधत्वं, पापित्वं, सपापता, दोषिता-त्वं, सदोषता, पापवत्ता, दोषवत्ता.

GUILTY, *a.* निष्पापः-पा-पं-पी-यिनी-यि (नृ), अपापः-पा-पं, निरपराधः-था-थं, अनपराधी-यिनी-यि (नृ), निर्दोषः-पा-पं-पी-यिनी-यि (नृ), पापहीनः-ना-नं, शुद्धः-ज्ञा-धं, शुद्धमतिः-ति-ति, अनयः-पा-पं.

GUILTYLESSLY, *adv.* निष्पापं, पापं विना, निरपराधं, अपराधेन विना.

GUILTYLESSNESS, *s.* निष्पापत्वं, निर्दोषत्वं, निरपराधिता, शुद्धता.

GUILTY, *adv.* अपराधी-यिनी-यि (नृ), अपराधः-ज्ञा-धं, सापराधः-था-थं, कृतापराधः-था-थं, प्राप्तापराधः-था-थं, पापी-यिनी-यि (नृ), पापवान्-वतो-वत् (नृ), पापकर्म-मौ-मौ (नृ), सपापः-पा-पं, दोषी-यिनी-यि (नृ), दोषवान्-वतो-वत् (नृ), सदोषः-पा-पं, पातकी-किनी-कि (नृ), दुष्कृती-तिनी-ति (नृ), एनखी-खिनी-खि (नृ), कृतेनाः-नाः-नः (स्), अनिष्कृतेनाः &c., कृतागाः-गाः-गः (स्), अभिपन्नः-ज्ञा-धं; 'rashly guilty,' चिकुरः-रा-रं, चपलः-ला-लं.

GUINEA, *s.* सुवर्णमुद्राविशेषः, सुवर्णः.

GUINEA-HEN, *s.* चित्रशरीरविशिष्टा विदेशीयकुक्कुटी.

GUINEA-PIG, *s.* अल्पवयस्यशरीरो विदेशीयशूकरभेदः.

GUISE, *s.* वेशः, वेपः, चासन् *m.*, परिधानं, असं, वस्त्रं, वसनं, आकारः, रूपं, व्यवहारः, रीतिः *f.*; 'in the guise of a herdsman,' गोपवेशः; 'of a Brahmin,' द्विजरूपी *m.* (नृ).

GUITAR, *s.* वीणा, वज्रकौ, विपञ्जी-विक्ता, तन्त्री, रुद्री, सारङ्गी, शारङ्गी, पिनाकी, ततं, परिवादिनी.

GULF, *s.* (A bay) अखातं, खातं, समुद्रपङ्क्तः, पुटभेदः.—(Abyss) अगाध-दरी, अगाधरानं, अतलस्पर्शपातं, गम्भीररन्ध्रं, नरकः.—(Whirlpool) आवर्तः, बलावर्तः, जलमुलः, अवपूर्यः, पूर्यः, धूर्तजलं.

GULFY, *a.* पूर्यजलपूर्यः-र्या-र्यं, जलमुलमयः-यी-यं.

To GULL, *v. a.* वक्ष् (c. 10. वक्ष्यते -ति -यितुं), परिवक्ष्, छल् (c. 10.

छलयति -यितुं), प्रतु (c. 10. -तारयति -यितुं).
 GULL, *s.* (Bird) जलकुसुदः -टी, विषका, गङ्गाचिन्नी, देवद्वी, ध्यांघः.
 —(One easily cheated) सुवचनीयः, सुप्रतारणीयः.
 GULL-CATCHER, *s.* चञ्चकः, प्रतारकः, उली *m.* (नं), कूटकारः.
 GULLED, *p. p.* चञ्चितः -ता -तं, प्रलभः -मा -मं, प्रतारितः -ता -तं
 GULLERY, *s.* चञ्चनं, छलं, कपटः -ट, प्रतारण, व्याजः, कैतयं.
 GULLET, *s.* निगरणस्रोतस् *n.*, निगरणः, सन्नवाहिरोतस् *n.*
 GULLIBILITY, *s.* सुवचनीयता, सुखवचनीयत्वं, सुप्रतारणीयता.
 GULLIBLE, *a.* सुवचनीयः -या -यं, सुखेन प्रतारणीयः -या -यं.
 GULLY, *s.* नालः, प्रणालः -ली -लिका, मातं, कुत्सा, जलनागः, उदकग-
 मनमार्गः, जलवाहनी, परीवाहः, सारणिः -णी *f.*
 To GULLY, *v. a.* भूमिम् उत्खन् (c. 1. -खनति -नितुं), प्रणालिकां कृ,
 कुत्सां कृ.
 GULLY-HOLE, *s.* कर्दमाटकरन्ध्रं, प्रणालिकारन्ध्रं, प्रणालीविवरं.
 GULOSITY, *s.* अतिभोजनं, अत्याहारः, यामरता, अतृप्तिः *f.*
 To GULP, *v. a.* जलं बहुशो गृ (c. 6. गिरति, गरितुं -रीतुं) or निगृ or
 अवगृ or ग्रस् (c. 1. ग्रस्ते -सितुं).—(Disgorge) उद्गृ, उतिद्यप् (c. 6.
 -धिपति -धेतुं).
 GULP, *s.* गरणं, गरा, गीर्षिः *f.*, गिरिः *f.*, निगारः, निगरणं, ग्रसनं, यासः,
 एकचारे निर्गर्षि यन्त्रिचिद्—(Disgorging) उद्गारः -रणं, उतिद्यपं,
 उद्गमः -मनं.
 GUM, *s.* (Fleshy covering of the teeth) दन्तमांसं, दन्तवेषः -ष्टनं,
 दन्तशिरा, दन्तमूलं, वेला.—(Exudation from trees) निर्यासः,
 वृक्षनिर्यासः, वृक्षारसः.—(Adhesive substance) श्यानद्रव्यं, सान्द्रद्रव्यं.
 To GUM, *v. a.* पृथीकनिर्यासेन or श्यानद्रव्येण लिप् (c. 6. लिम्पति, लेतुं)
 or संयुज् (c. 7. -युज्ति -योक्तुं) or संलग्नोक्तुं.
 GUM-ARABIC, *s.* सूक्ष्मपत्रः, सूक्ष्मपत्ररसः.
 GUM-BOIL, *s.* दन्तविस्फोटः, दन्तम्फोटः -टकः, दन्तग्रन्थः -थं, दन्तार्धुदः,
 द्विजग्रन्थः, वेदभः, उपकुशः.
 GUMMINESS, *s.* सान्द्रता, श्यानत्वं, सिग्धता, संलग्नशीलता.
 GUMMY, *a.* वृक्षनिर्यासमयः -यो -यं, श्यानः -ना -नं, सान्द्रः -न्द्रा -न्द्रं.
 GUN, *s.* अन्नरग्निवलेन गुलिकाप्रक्षेपणी लोहनाडिः or -डी, गुलिप्रक्षेपणी
 मुषिरनाली, गुलिकाप्रक्षेपायं शुषिरयन्त्रं, लोहमुषिः *f.*
 GUNNER, *s.* पृथीकनाडिद्वारा गुलिकाप्रक्षेपकः, लोहनाडिधारी *m.* (नं),
 अग्न्यस्त्रधारी *m.*, आग्नेयास्त्रप्रक्षेपकः.
 GUNNERY, *s.* अग्न्यस्त्रविद्या, लोहनाडिद्वारेण गुलिकाप्रक्षेपविद्या.
 GUNPOWDER, *s.* आग्नेयपूयं, शीघ्रदाहपूयं, आग्नेयद्योदः, महाशब्दपूयं
 अग्निसम्प्रेक्षात् सद्योदायपूयं.
 GUN-SHOT, *s.* लोहगुलिकागोचरं, लोहगुलिपिपयः, युद्धनाडिप्रक्षेपणं.
 GUN-SMITH, *s.* अग्न्यस्त्रकारः, आग्नेयशस्त्रकारः, आग्नेयनाडिनिर्माता *m.*
 (नं), युद्धनाडिनिर्माणशिल्पज्ञः.
 GUN-STOCK, *s.* आग्नेयनाडिद्वारः, लोहनाडिद्वारः *m.*, नाडिवारङ्गः.
 GUNWALE, GUNNEL, *s.* नौपार्थधारा -रः, नौपार्थस्य उपरिकाष्ठं, नावुत्तङ्गः.
 GURGE, *s.* जलावर्धनं, जलभनः, जलावधूतः, जलगुल्मः, पूर्णजलं.
 To GURGLE, *v. n.* जलवद् यर्षराशब्देन सु (c. 1. स्रवति, स्रोतुं), यर्षराशब्दं कृ,
 यषे or गर्ग (nom. यर्षयते, गगीयते), गर्घे (c. 1. गर्पति -घितुं).
 GURGLING, *s.* यर्षराशब्देन जलप्रसावः, यर्षरा.
 To GUSH, *v. n.* प्रपत् (c. 1. -पतति -तिर्तुं), निपेतं, बहुशः प्रसु (c. 1.
 -स्रवति -स्रोतुं) or प्रम्यन्द (c. 1. -स्यन्दते -न्दितुं) or धार (c. 1. धारति
 -रितुं), वेगेन or वेगतो निःसृज् (c. 1. -सरति -स्रज्); 'tears gushed
 from (her) eyes,' जलं नेत्राभ्यां प्रापतत्.

GUSH, GUSHING, *s.* बहुप्रसावः, जलप्रपातः, उत्तेकः, उत्तेचनं, उत्पीडः.
 GUSSET, *s.* वस्त्रनिवेशित उपवस्त्रखण्डः or अधिकवस्त्रखण्डः.
 GUST, *s.* (Blast of wind) निर्घातः, प्रभञ्जनः, व्योममुहुरः, वातरूपः.
 वायुगुल्मः, वायुवेगः, वाया, प्रचलवायुः *m.*, प्रचलवायुः *m.*, चरदवातः,
 तीव्रवातः, पवनापातः, जवानिलः.—(Taste) स्वादः, आस्वादः, रसने-
 न्द्रियं, रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*
 GUSTATION, *s.* स्वादनं, आस्वादनं, प्राशनं, लेहनं.
 GUSTFUL, *a.* रुच्यः -च्या -च्यं, रुचिरः -रा -रं, सरसः -सा -सं.
 GUSTLESS, *a.* विरसः -सा -सं, निःस्वादः -दुः -दुः, अस्वादः -दुः -दुः.
 GUSTO, *s.* रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*, रसः, सुरसः, आस्वादः.
 GUSTY, *a.* वातलः -ला -लं, वातवान् -वतो -वत् (नं), वातीयः -या -यं.
 वातमयः -यो -यं, बहुपवनः -ना -नं, पवनक्षिप्तः -मा -मं.
 GUT, *s.* नाडिः -डी *f.*, अन्ननाडी, नाली -लिः *f.*, पमनी -निः *f.*, शिरा,
 मिरा, अन्त्रं, पुरीतम् *m. n.*, कोष्ठः.—(Stomach) उदरः, जठरः -रं.
 To GUT, *v. a.* निरन्वीकृ, निरन्त्र (nom. निरन्त्रयति -यितुं), नाडीः or
 अन्त्राणि वहिष्कृ.—(Plunder) द्रव्याणि चपह (c. 1. -हरति -हर्तुं).
 GUTTA SERENA, *s.* तिमिरः, 'an eye affected with it,' तिमिरदीपहतं चक्षुम्.
 GUTTED, *p. p.* निरन्वीकृतः -ता -तं, दूतसर्पद्रव्यः -व्या -च्यं.
 GUTTER, *s.* प्रणालः -ली -लिका, नालः, जलनिर्गमः, नलमार्गः, परीवाहः,
 जलवाहनी, सारणिः *f.* -णी, उदकगमनमार्गः.
 To GUTTER, *v. a.* प्रणालीरूपेण उत्खन् (c. 1. -खनति -नितुं) or शुषिरीकृ.
 To GUTTER, *v. n.* प्रणालीरूपेण उत्खन् in pass. (-खन्यते) or शुषिरीकृ,
 प्रणालिकां कृ, जलदीपिकारूपेण लयजः स्यन् (c. 1. स्यन्दते -न्दितुं).
 GUTTLER, *s.* बहुमद्यकः, अतिभोनी *m.* (नं), कुक्षिभरिः *m.*
 GUTTURAL, *a.* कण्ठ्यः -ण्ठ्या -ण्ठ्यं, कण्ठस्यः -स्या -स्यं, शैवः -वी -वं,
 शैवेयः -यो -यं; 'guttural letter,' कण्ठ्यः; 'guttural sound,' कुहरं.
 GUJARAT, *s.* (The country) गुर्जरः.—(The people) गुर्जराः *m. pl.*
 To GUZZLE, *v. a.* बहुशो गृ (c. 6. गिरति, गरितुं -रीतुं) or निगृ or
 ग्रस् (c. 1. ग्रस्ते -सितुं) or पा (c. 1. पिबति, पातुं), पानरतः -ता -तं भू.
 GUZZLER, *s.* अतिपायी *m.* (नं), अतिभोनी *m.* (नं), पानरतः.
 GYMNASIUM, *s.* व्यायामशाला, मत्स्युद्धशाला, मत्स्यशाला, विहारः.
 GYMNASIC, *a.* व्यायामी -मिनी -नि (नं), व्यायामसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि
 (नं), मत्स्युद्धसम्बन्धी &c., व्यायामशालाः -ला -लं.
 GYMNASICS, *s. pl.* व्यायामि, मत्स्युद्धं, व्यायामविद्या.
 GYPSY, GYPSEY. See GIPSY.
 To GYRATE, *v. n.* परिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), भ्रम् (c. 4. भ्राम्यति, c. 1.
 भ्रमति -मिर्तुं), घूर्णं (c. 6. 1. घूर्णति -ते -र्तितुं), परिवृण्, विघूर्णं, व्याघूर्णं.
 GYRATION, *s.* परिवर्त्तनं, आवर्त्तः, भ्रमः -मणं, भ्रमिः *f.*, घूर्णिः *f.*, घूर्णनं;
 'of a bird,' परिडीनकं.
 GYRE, *s.* चक्रावर्त्तः, चक्रगतिः *f.*, आवृत्तिः *f.*, मण्डलं, परिमण्डलं.
 To GYRE, *v. a.* निगडेन घन् (c. 9. घणाति, घन्तुं), निगड (nom. निगड-
 यति -यितुं), पाश (nom. पाशयति -यितुं).
 GYVES, *s. pl.* निगडः -डं, पाशः, बन्धनं -नानि *n. pl.*, पादपाशः, शृङ्खला.

HA, *interj.* हा, हहा, आहा, जहो, आहो, अहहः, अहोवत्, ह, छह,
 जा, खयि, आखय्यं.
 HABEAS CORPUS, *s.* मिथ्यानिरोधनपेयार्थकं पृथ्वीकालीनशासनपत्रं.
 HABERDASHER, *s.* वस्त्रादिविक्रेता *m.* (नं), वस्त्रादिविक्रेता *m.*, संशुक्रादि-
 विक्रेता *m.* (नं), शुद्धद्रव्यविक्रेता *m.*
 HABERDASHERY, *s.* पृथ्वीकालीनपात्रिका विक्रीता वस्त्रादिव्यवसायः.

HABERGEON, *s.* वधस्ताणं, उरस्ताणं, उरश्छदः, कण्ठस्पर्कदपं.

HABILLIMENT, *s.* वेशः, परिधानं, परिच्छदः, वसनं, वस्त्रं, चाभरणं, असरं, वासस् *n.*, प्रसाधनं, आच्छादनं, सज्जा.

HABIT, *s.* (Dress) वेशः, वेष्टः, वसनं, वस्त्रं, वासस् *n.*, परिधानं, परिच्छदः, असरं.—(State, condition) अवस्था, स्थितिः *f.*, भावः, वृत्तिः *f.*, दशा, संस्थितिः *f.*, स्वभावः; 'habit of body,' शरीरस्थितिः *f.*, देहस्वभावः; 'habit of mind,' चित्तवृत्तिः *f.*—(Temperament, disposition) प्रकृतिः *f.*, शीलः—लता, स्वभावः, ज्ञानःकरणं.—(Custom, practice, established manner) आचारः, अभ्यासः, व्यवहारः, समाचारः, नित्यकृतं, नित्यक्रिया, रीतिः *f.*, व्यवहृतिः *f.*, शीलः, प्रचारः, चरितं, चर्या, क्रमः, नियमः, आवृत्तिः *f.*, व्यापारः, प्रवृत्तिः *f.*, मार्गः, अनुशीलनं; 'bad habit,' व्यसनं; 'having bad habits,' दुराचारः—रा—रं, पाप-समाचारः—रा—रं, पापचर्यः—र्या—र्यं, दुर्वृत्तिः—त्ता—तं, दुष्टचरित्रः—चा—चं, व्यसनी—निनी—नि (नृ).

To HABIT, *v. a.* वेष्ट् (c. 1. वेष्टते—यितुं), परिवेष्ट्, आच्छद (c. 10. आच्छदयति—यितुं), वस्त्र (nom. वस्त्रयति—यितुं), परिधातु in caus. (—धापयति—यितुं).

HABITABLE, *a.* वासतेयः—यो—यं, वास्तव्यः—व्या—व्यं, वामयोग्यः—ग्या—ग्यं, वासधमः—मा—मं, आजीव्यः—व्या—व्यं, उपजीव्यः—व्या—व्यं.

HABITANT, *s.* वासी *m.* (नृ), निवासी *m.*, निलायी *m.* (नृ), वासकृत्.

HABITATION, *s.* वासः, वासस्थानं, निवासः, वसतिः *f.*, निवसतिः *f.*, गृहं, गेहः—हं, वेश्म *m.* (नृ), निलयः—यनं, आलयः, आगतनं, निवेशनं, निकेतः—तनं, आगारः, भवनं, वसतिः, समावासः, अवस्थानं, आवसपः, स्थानं, ओकस् *n.*, धाम *n.* (नृ).

HABITUAL, *a.* आभ्यासिकः—की—कं, अभ्यस्तः—स्ता—स्तं, आचारिकः—की—कं, आचरितः—ता—तं, व्यावहारिकः—की—कं, व्यवहारिकः—की—कं, नित्यः—त्या—तं, स्वाभाविकः—की—कं, अनुशीलितः—ता—तं, नियमिकः—की—कं, प्रायिकः—की—कं.

HABITUALLY, *adv.* नित्यं, नित्यशम्, यथाव्यवहारं, यथारोति, साम्बासं, अभ्यासेन, अभ्यासपूर्वकं, यथाभ्यासं.

To HABITUATE, *v. a.* अभ्यस् (c. 4. अभ्यसति—असितुं), अभ्यासं कृ, अभ्यस्तं—स्तां—स्तं कृ, शिष्ट् (c. 10. शिष्टयति—यितुं), शीलं (c. 10. शीलयति—यितुं); 'to be habituated,' अभ्यस्तः—स्ता—स्तं भू.

HABITUATED, *p. p.* अभ्यस्तः—स्ता—स्तं, शिष्टितः—ता—तं, कृताभ्यासः—सा—सं, शीलितः—ता—तं, अनुशीलितः—ता—तं, शीलः—ला—लं in comp.

HABITUDE, *s.* (Custom) व्यवहारः, आचारः, रीतिः *f.*, चरितं, चर्या, नित्यकृतं.—(Relation) ससन्धः, सम्पर्कः, प्रतीक्षा.—(Intercourse) संसर्गः.

To HACK, *v. a.* (Mangle) व्यवच्छिद् (c. 7. चिन्नति—चेत्तुं), व्रश्च (c. 6. वृश्चति, व्रश्चतुं), प्रव्रश्च, विद् (c. 10. दारयति—यितुं), बहुलपशः खड् (c. 10. खडयति—यितुं) or छिद्, बहुखड्गः कृ, खडं खडं कृ, बहुखड्गीकृ, धातविधत्तीकृ.

To HACK, *v. n.* (For hire) अतिशरीरायासेन नीचकर्म कृ, निरन्तरायासं कृ, पयः—व्या—व्यं भू, सर्वप्रयोज्यः—ज्या—ज्यं भू, सर्वसाधारणीभू.

HACK, *s.* (Cut) प्रहारः, छेदः, आघातः, छुरिकाघातः.—(Horse kept for hire, worn out horse) कदम्बः, पय्याष्टः, भाटकीयवाजी *m.* (नृ), साधारणवाजी *m.*, सर्वप्रयोज्यवाजी *m.*, पय्यपोटकः, अश्वकः; 'hack-carriage,' पय्यवाहनं, साधारणरथः.—(Drudge) निरन्तरायासी *m.* (नृ), अतिदेहकेशेन नीचकर्मकारी *m.* (नृ), हीनवृत्तिः *m.*, द्रावतीनः.

HACKED, *p. p.* व्यवच्छिन्नः—त्ता—तं, धातविधत्तः—ता—तं, वृक्कः—कण—कणं.

To HACKLE, *v. a.* वक्ष्यमाणव्यनेष्ट शब्दं or अतसीं मृज् (c. 2. माटि—भृष्टं) or सम्मृज्, or परिष्कु or शुष् (c. 10. शोधयति—यितुं) or पृषकृ.

HACKLE, *s.* अतसीमार्जनी, शयमार्जकः, उमाशोधनी.

HACKNEY, *s.* (Horse) कदम्बः, अश्वकः, पय्याष्टः, पय्यपोटकः, साधारणवाजी *m.* (नृ), भाटकीयवाजी *m.*—(Any thing much used, a drudge, a hireling) नीचकर्मणि नियुक्तः, नीचकर्मकारी *m.* (नृ), निरन्तरायासी *m.* (नृ), हीनवृत्तिः *m.*, वैतनिकः, पय्यः, साधारणः, सर्वप्रयोज्यः.—(Prostitute) पय्यस्त्री, साधारणस्त्री.

To HACKNEY, *v. a.* नीचकर्मणि नियुज् (c. 7. युनक्ति—योक्तुं, c. 10. योजयति—यितुं), पय्यीकृ, साधारणीकृ, सर्वप्रयोज्यं—ज्यां—ज्यं कृ, जीर्णीकृ.

HACKNEY-COACH, *s.* साधारणरथः, पय्यरथः, पय्यवाहनं, सर्वप्रयोज्यरथः.

HACKNEYED, *p. p.* सर्वप्रयुक्तः—क्ता—क्तं, सर्वसाधारणः—शा—शी—शं, सर्वपय्यः—व्या—व्यं, अपकर्मनियुक्तः—क्ता—क्तं, जीर्णः—शी—शीं.

HADDOCK, *s.* हड्डकसंज्ञकः समुद्रीयनत्स्यभेदः.

HADIS, *s.* प्रेतलोकः, अपोलोकः, अधोभुवनं, नरकः, पातालं.

HAFT, *s.* (Handle) तस्त्रः *m.*, तलः, वारङ्गः, मुष्टिः *m.*—ष्टी *f.*, दण्डः, कण्ठः.

To HAFT, *v. a.* तसरी or तले or वारङ्गे निविष् (c. 10. वेशयति—यितुं).

HAG, *s.* कुरूपी—पिणी, कुट्टिनी, डाकिनो, वृद्धा स्त्री, जरिणी.

HAGGARD, *a.* कुशाननः—ना—नं, क्षीणवदनः—ना—नं, धामवदनः—ना—नं, शुष्कवदनः—ना—नं, उग्रमुखः—खा—खं, उग्रदर्शनः—ना—नं.

HAGGISH, *a.* कुरूपिणी, अपरूपिणी, विरूपिणी, जरपरिणता.

To HAGGLE, *v. a.* व्यवच्छिद् (c. 7. चिन्नति—चेत्तुं), धातविधत्तीकृ, खड्गः कृ.

To HAGGLE, *v. n.* (In bargaining) क्रयकाले विलम्बं (c. 1. लम्बते—चित्तुं) or विचर् (c. 10. चारयति—यितुं) or एतावन्न दातुम् इच्छामीति वादानुवादं कृ or न्यूनमूल्यं दातामीति वद् (c. 1. वदति—दितुं).

HAGGLER, *s.* क्रयकाले विलम्बी *m.* (नृ) or एतावन्मूल्यं न दातुम् इच्छामीति वादानुवादकारी *m.* (नृ).

HAGIOGRAPHIA, *s.* धर्मग्रन्थः, धर्मशास्त्रसंहिता, धर्मपुस्तकं.

HAIR, *interj.* हा, जहो, जहोवत्, जहह, हाहा, हा, अयि, आश्चर्यं.

HAIR, *s.* (Frozen rain) करका, करकावृष्टिः *f.*, शिला, शिलावृष्टिः *f.*, वर्षीपलः, पयोपनः, पयोगडः, घनकणः, मेघास्त्रि *n.*, मेघकणः, मेघगर्भः, धारा, तोयडिम्बः, मरुत्कालं, पिण्डगर्भः, धाराङ्कुरः, मटती, शिलीन्त्रं, चापिला.

HAIR, *exclam.* नमस्, स्वास्ति, कुशलं, कुशलं भूयात्, सुखं भूयात्, कल्याणं भूयात्, धेमं भवतु, शेषं, अभिवाद्ये, अभिवन्दे.

To HAIR, *v. n.* (Pour down hail) करकासारं वृष् (c. 1. वर्षति—यितुं), शिला वृष्, उपलान् वृष् or पत् (c. 10. पातयति—यितुं).

To HAIR, *v. a.* (Call from a distance) दूराद् आह्वं (c. 1. ह्वयति—ह्वानुं) or हे or सतोपनं कृ or आक्रन्द (c. 1. क्रन्दति—न्दितुं) or धामन् (c. 10. मन्त्रयते—यितुं) or समामन् or अभिभाष् (c. 1. भापते—यितुं) or आभाष्.—(Salute) वन्द (c. 1. चन्दते—न्दितुं), अभिवन्द, अभिवद् (c. 10. वादयति—ते—यितुं), नमस्कृ, धामन्, उपास् (c. 2. आस्ते—आसितुं).

HAILED, *p. p.* दूराद् आहूतः—ता—तं or अभिहितः—ता—तं or धामन्वितः—ता—तं, सतोपितः—ता—तं, आक्रन्दितः—ता—तं.

HAIR-STONE, *s.* शिला, वर्षीपलः, पयोपनः, करका, पयोगडः.

HAIR-STORM, *s.* करकासारः, करकावृष्टिः *f.*, शिलासारः.

HAIRY, *a.* करकामयः—यी—यं, शिलानयः—यी—यं, वर्षीपलमयः &c.

HAIR, *s.* केशः, चालः, कचः, चिकुरः, वृजनः—जिनः, कुनलः.—(Of the head) केशः, शिरोरुहः, शिरोरुद् *m.*, शिरसिजः, मूर्धनः, कृशला.—(Of the body) लोम *n.* (नृ), रोम *n.* (नृ), तनुरुहः—हं, तनुरुहः—हं, तनुरुद् *m.* (हृ), तनुजं, अङ्कुरः; 'a head of hair,' केश्यं, केशिकं; 'a quantity of hair,' केशकलापः, केशपद्यः, केशोच्चयः, केशपाशः, कचपाशः, कचपद्यः, कचहस्तः, चिकुरपाशः, चिकुरपद्यः, चिकुरहस्तः; 'having much or fine hair,' केशी—शिनी—शि (नृ), केशवान्—वती—वत् (नृ), केशवः—वा—वं, केशिकः—की—कं; 'a fine head

of hair,' केशभारः, 'कवरीभारः -भरः; 'a braid of hair,' कवरी, केशगर्भः -भक्तः, केशवेशः; 'braided hair,' धम्मिल्लः, वेणिः -णी f., वेणिका, प्रवेणिः -णी f.; 'a lock of hair,' अलकः -कं, चूणकुलः, भनरकः, काकपक्षः, शिखरः -खडकः, केशपाशी, चूडा, शिखा; 'clotted hair,' जटा, सटा; 'unentangled hair,' शीर्षणः, शिरस्यः; 'covered with hair,' लोमशः -शा -शं, बहुलोमा -मा -म (न), रोमाक्रान्तः -न्ता -नं; 'point of hair,' चालार्यः; 'erection of the hair,' रोमहर्षणं, उद्धर्षणं. See ERECTION.—(Filament of a plant) केशरः, केसरः.

HAIR-BELL, s. घण्टाकारपुष्पविशिष्टं ओषधिभेदः.

HAIR-BREADTH, s. एककेशानरः, एककचपरिमाणं, अत्यल्पानरः.

HAIR-BROOM, s. केशनिर्मिता मार्जनी, लोममयी शोधनी.

HAIR-BRUSH, s. केशमार्जनी, केशशोधनी, केशनिर्घणकः.

HAIR-CLOTH, s. लोमनिर्मितं वस्त्रं, केशमयः पटः.

HAIR-CUTTER, s. केशचिद् m. -चेत्ता m. (नृ), शिरोरुहछेदकः.

HAIR-DRESSER, s. केशरचकः, केशविरचकः, केशसंस्कारकृत् m.

HAIR-DRESSING, s. केशरचना, केशविरचनं -ना, केशसंस्कारः.

HAIRIED, a. केशी -शिनी -शि (नृ), केशवान् -यती -वत् (नृ).

HAIRINESS, s. लोमशत्वं, रोमशत्वं, बहुलोमत्वं, लोमप्राचुर्यं.

HAIRLESS, a. अकेशः -शा -शं, विकेशः -शा -शं, केशहीनः -ना -नं, निर्लोमा -ना -म (नृ), लोमरहितः -ता -तं, अव्यथमानलोमा &c.

HAIRY, a. लोमशः -शा -शं, रोमशः -शा -शं, बहुलोमा -मा -म (नृ), प्रचुरलोमा &c., बहुकेशः -शा -शं, केशी -शिनी -शि (नृ), केशकः -का -कं, केशिकः -की -कं, केशवः -वा -वं, बहुकेशवान् -यती -वत् (नृ), लोमवान् &c., लोममयः -यी -यं, लोमपूर्णः -यी -यं.

HAKE, s. समुद्रीयमत्स्यभेदः.

HALBERD, s. युद्धे प्रयुक्तः काष्ठदण्डो लोहायः शूलविशेषः, प्रासः, शक्तिः f.

HALBERDIER, s. पूंक्षेत्कशूलपरः, शक्तिग्रहः, शालीकः, प्रासिकः.

HALCYON, s. (Kingfisher) मत्स्यरजः -जङ्गलः, सुचित्रकः, कुट्टकः.

HALCYON, a. प्रसन्नः -न्ना -नं, शान्तः -न्ता -नं, प्रशान्तः -न्ता -नं, निर्योगः -गा -गं, निराकुलः -ला -लं, निर्वृतः -ता -तं, निर्वीर्यः -ता -तं, सुखी -खिनी -खि (नृ).

HALE, a. निरामयः -या -यं, नीरोगः -गा -गं, नीरुजः -जा -जं, नीरुक् m. f. n. (नृ), कल्पः -ट्वा -त्वं, आपिष्याधिरहितः -ता -तं, अक्षतः -ता -तं.

To HALE, v. a. कृप् (c. 1. कर्षति, ऋतुं), आकृप्, अपकृप्, अपट्ट (c. 1. -हरति -हर्तुं).

HALF, s. अर्धं -र्द्धः, अर्धभागः. अर्धांशः; 'half an hour,' अर्धदण्डः; 'half a league,' अर्धक्रोशः; 'half a hundred,' अर्धशतं; 'half the body,' अर्धाङ्गः; 'a year and a half,' सार्धवत्सरः; 'a hundred and a half,' सार्धशतं; 'the best half,' उत्तमाङ्गं -अङ्गः; 'the last half,' अचराङ्गं, पश्चाङ्गं; 'sharing a half,' अर्धभागि -गिनी -गि (नृ), अर्धांशी -शिनी -शि (नृ), अर्द्धी -र्द्धिनी -र्द्धि (नृ); 'lasting half a month,' सार्धमासिकः -की -कं.

HALF, a. अर्धः -र्द्धा -र्द्धं, आर्द्धिकः -की -कं, अर्द्धिकः -का -कं; 'half assent,' अर्धाङ्गीकारः; 'half moon,' अर्धचन्द्रः.

HALF, adv. अर्धं, अर्धेन, सामि; 'half-man, half-woman,' अर्धेन पुरुषोऽर्धेन स्त्री; 'half-eaten,' अर्धभुक्तः -क्ता -क्तं, जग्धाद्धः -द्धा -द्धं, सामिभुक्तः -क्ता -क्तं; 'half-drunk,' अर्धपीतः -ता -तं, सामिपीतः -ता -तं; 'half-read,' अर्धवाचितः -ता -तं; 'half-spoken,' अर्धोक्तः -क्ता -क्तं; 'half-closed,' अर्धसंपृतः -ता -तं, मुकुलितः -ता -तं, निमीलितः -ता -तं.

HALF-BLOOD, s. or a. भिन्नोदरः -रा -रं, भिन्ननाभिः -भिः -भि, भिन्नगर्भः -भो -भं, असमानोदरः -रा -रं, भिन्नोदर्यः, अस्योदर्यः, भिन्नशरीरान्ययः.

HALF-BROTHER, s. वैभावः -वैयः, भ्राता द्वैमातुरः, अस्योदर्यः, सापलः.

HALF-DEAD, a. मृतकल्पः -त्वा -त्वं, मृतप्रायः -या -यं, मुमुर्षुः -र्षुः -र्षुं, आसन्नमृतः -तुः -तु, मरणोन्मुखः -खी -खं, अर्धमृतः -ता -तं, करलग्नः -ग्रा -ग्रं.

HALF-HEARD, a. अर्धश्रुतः -ता -तं, ईष्यश्रुतः -ता -तं.

HALF-HOLIDAY, s. अर्धोत्सवः, अर्धमहोत्सवः, अर्धनव्यायः.

HALF-LEARNED, a. अत्यज्ञानी -निनी -नि (नृ), किञ्चिज्ज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, चुचकः.

HALF-LOST, a. नष्टप्रायः -या -यं, आसन्ननाशः -शा -शं, नाशोन्मुखः -खी -खं.

HALF-MOON, s. अर्धचन्द्रः, चन्द्रार्द्धं, अर्धेन्दुः m.; 'shaped like a half-moon,' अर्धचन्द्राकारः -रा -रं, अर्धचन्द्राकृतिः -तिः -ति.

HALF-PAY, s. निवृत्तपुदस्य सैन्यस्य प्रकल्पितम् अर्धवेतनं.

HALF-PENNY, s. ताम्रमुद्रार्द्धं, ताम्रमुद्राविशेषः.

HALF-PIKE, s. लघुशूलः -लं, अर्धपरिमाणः शूलविशेषः, परिपः.

HALF-SEAS-OVER, s. ईष्यन्तः -न्ता -तं, ईष्यन्तः -न्ता -तं, ईष्योदर्यः -या -यं.

HALF-SISTER, s. वैभावनी, वैभावयेयी, स्वसा द्वैमातुरी, अस्योदर्यी.

HALF-SPHERE, s. अर्धमण्डलं, अर्धगोलः, मण्डलार्द्धं, भूगोलार्द्धं.

HALF-STARVED, a. अनाहारिणः क्षिपमाणः -खा -खं or मृतप्रायः -या -यं, घुषावसन्नः -न्ना -नं.

HALF-UTTERED, a. अर्धोक्तः -क्ता -क्तं, अर्धोदितः -ता -तं, अर्धकथितः -ता -तं.

HALF-WAY, adv. अर्धमार्गे, अर्धपथे, मध्यमार्गे, मध्यपथे.

HALF-WITTED, a. अत्यवुद्धिः -द्धिः -द्धि, अत्यधीः -धीः -धि, अत्यनेयाः -याः -यः (नृ).

HALF-YEAR, s. अर्धवत्सरः, वत्सराद्धं, अर्धार्द्धं, परमासः, अयनं.

HALF-YEARLY, a. पारमासिकः -की -कं, आर्धपरिचिकः -की -कं.

HALIBUT, s. वृहत्कायः समुद्रीयमत्स्यभेदः.

HALIDOM, s. शापः, शपथः, दिव्यं, सत्यं, प्रत्ययः.

HALITUOUS, a. प्रायसमभावः -वा -वं, चाप्योपमः -मा -मं, धूमलः -ला -लं.

HALL, s. (Large room at the entrance of a house) शाला, वहिर्द्वारशाला, द्वारोपानो महाशाला, वास्तलोष्ठः, कक्षा, कस्या, किम्बी; 'a temporary hall,' मण्डपः -पा, जनाश्रयः; 'a judgment-hall,' विचारशाला.

HALLELUJAH, exclam. ईश्वरस्य धन्यवादं or स्तुतिवादं कुरुत.

HALLELUJAH, s. ईश्वरस्य धन्यवादः or स्तुतिवादः or स्तुतिमानं.

HALIARD, HALYARD, s. नौरज्जुः m., नौगुणः, वातवसनीचोलनाथं रज्जुः.

HALLOO, interj. भोः, भो, भोभो, हे, है, अये, अयि, अरे, रे. अहो, हंरो, हलहलाशब्दः.

To HALLOO, v. n. हलहलाशब्दं कृ, हलहला (nom. हलहलायते), भोः, हे, है इत्यादिशब्दैर् उन्मुञ्च (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टु) or दूराद् आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वानुं), उच्चैःस्वरेण घुप् (c. 10. घोषयति -घुप्तुं).

To HALLOO, v. a. (Set on by shouts) हे, है, हलहला इत्यादिशब्दैः कुक्कुरादीन् प्रचुद् (c. 10. -चोदयति -घुप्तुं).

To HALLOW, v. a. (Make holy) पवित्रीकृ, पवित्रं -त्रं -त्रं कृ, पुण्याकृ, पुण्यं -ण्यां -ज्यं कृ, शुद्धीकृ.—(Consecrate) संस्कृ, अभिसंस्कृ, अभिषिच (c. 6. -भिषिचति -भिषिचुं), प्रोद् (c. 1. -उद्यति -द्यितुं), प्रतिष्ठा in caus. (-ष्ठापयति -पुष्टुं), धर्म्मार्थं विनिपुन् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं) or निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं).

HALLOWED, p. p. (Made holy, revered) पवित्रीकृतः -ता -तं, पवित्रितः -ता -तं, पूजितः -ता -तं, पूज्यः -ज्या -ज्यं, सन्धितः -ता -तं.—(Consecrated) संस्कृतः -ता -तं, वृत्तसंस्कारः -रा -रं, प्रतिष्ठितः -ता -तं, सुप्रतिष्ठितः -ता -तं, प्रोद्यितः -ता -तं, प्रणीतः -ता -तं, अर्गिष्यन्तः -क्ता

-लं, धर्माथं विनियोजितः -ता -तं.

HALLUCINATION, *s.* मोहः, यानोहः, माया, भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*, नतिचिभ्रमः, मिथ्यामतिः *f.*, इन्द्रजालं, वचना.

HALM, *s.* (Straw) तृणं, पलालः -लं -ली, पलः, धान्यकल्तं.

HALO, *s.* द्युतिमाला, चंशुमाला, सूर्यपरिगतं or चन्द्रपरिगतं द्युतिमण्डलं or दीप्तिमण्डलं or रक्तवर्णमण्डलं, दीप्तिपद्मं, द्युतिचलयः, परिधिः *m.*, परिवेशः.

HALSER, *s.* नौरज्जुः *m.*, नौगुणः, नौवन्धनरज्जुः, नौवन्धनार्थं महागुणः.

HALT, *s.* (Stopping) अयानं, पथमध्ये स्थितिः *f.* or अवस्थितिः *f.*, स्थानं, आसनं, विश्रान्तः, यानविरतिः *f.*, विरामः, अवरतिः *f.*, स्तम्भः, यतिः *f.* —(Limping) लङ्गः.

HALT, *a.* (Lame) पङ्गुः -ङ्गुः -ङ्गु, खड्गः -ङ्गा -ङ्गं, खोरः -रा -रं, गतिविकलः -ला -लं, पादविकलः -ला -लं.

To HALT, *v. n.* (Stop) पथमध्ये स्या (c. 1. तिष्ठति -ते. स्वातुं), संस्था, विद्या, अवस्था, or विरम् (c. 1. रमति -रन्तुं) or विश्रम् (c. 4. ध्राम्यति -ध्रामितुं), स्तम्भ (c. 1. स्तम्भते -म्भितुं). —(Limp) लङ्ग (c. 1. लङ्गति -ङ्गितुं), खड्गीभू, गतिविकलः -ला -लम् अस.

HALTED, *p. p.* निवृत्तपथः -ना -नं, अवस्थितः -ता -तं, मन्त्रियः -खा -खं.

HALTER, *s.* (Rope) करावपाशः -शकः, करदरज्जुः *m.*, पाशः, करादलता. पलायः, प्रग्रहः, प्रग्रहः.

To HALTER, *v. a.* करावपाशेन बन्ध् (c. 9. चामाति, बन्धुं), पाश (nom. , पाशयति -यितुं).

To HALVE, *v. a.* अर्द्धीकृ, द्विसमभागीकृ, द्विधा कृ, द्विखण्डीकृ, अंशीकृ.

HALVED, *a.* अर्द्धकृतः -ता -तं, सामिकृतः -ता -तं, द्विसमभागीकृतः -ता -तं.

HALVES, *s. pl.* (To go halves) अर्द्धभागी -गिनी -गि भू, अर्द्धांशी -शिनी -शि भू. —(To cry halves) अर्द्धभागे ममेति वद् (c. 1. वदति -दितुं).

HAM, *s.* (Back of the knee) मन्दिरः, जङ्घोरुसन्धेः पश्चिमभागः. —(Thigh) सक्थि *n.*, जङ्घा, जङ्घनी; 'seated on the hams,' कृतावसविषयकः -का -कं. —(Dried hog's flesh) वज्रूरं, शूकरस्य शुष्कमांसं.

HAMADRYAD, *s.* चन्देवता, तन्देवता, वृषाभिषात्री देवता, चम्यस्त्री.

HAMLET, *s.* ग्रामः, घुट्टग्रामः, पक्षिः *f.*, पक्षी, पट्टः, खेटकः, निवसपः.

HAMMER, *s.* मुहुरः, धनः, अयोधनः, अयोधं, मुपलः, मुसलः.

To HAMMER, *v. a.* मुहुरेण आहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं) or तद् (c. 10. ताडयति -यितुं) or प्रह (c. 1. -हरति -हन्तुं).

To HAMMER, *v. n.* (Labour, work hard) महायत्नं कृ, महाकष्टेन मुहुर् मुहुर् उद्योगं कृ, पुनः पुनर् उत्साहं कृ or ध्रम् (c. 4. ध्राम्यति, ध्रामितुं).

HAMMER-CLOTH, *s.* रथोपस्थवस्त्रं, सूतासनान्धादनं.

HAMMERER, *s.* मुहुरेण ताडयिता *m.* (तृ), मुहुरादिना कर्मकारी *m.* (नृ).

HAMMERING, *s.* मुहुरताडनं, मुहुरप्रहरणं, मुहुरापातः.

HAMMOCK, *s.* दोला -ली, दोलिका, मेह्ना, सट्टा, मेह्लोलनं.

HAMPER, *s.* पेठा -टी, पेटिका, पेटकः, करखः, उल्लकः.

To HAMPER, *v. a.* रुध् (c. 7. रुणद्धि, रोडुं), प्रतिरुध्, निरुध्, विरुध्, विहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), व्याहन्, विम (nom. विमयति -यितुं), बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), क्लेशं दा. शल्यं कृ.

HAMPERED, *p. p.* विरुद्धः -द्धा -द्धं, विमितः -ता -तं, बाधितः -ता -तं.

HAMSTRING, *s.* मन्दिरशिरो, मन्दिरस्नायुः *m.*, जङ्घोरुसन्धिचन्धनं, ऊरुपक्षे-चन्धनस्नायुः *m.*, जङ्घोरुचन्धनं.

To HAMSTRING, *v. a.* मन्दिरशिरो चिद् (c. 7. चिन्नति, चेडुं), जङ्घोरुप-क्षेचन्धनं छिन्ना गतिविकलं -लां -लं कृ.

HAMSTRUNG, *p. p.* छिन्नमन्दिरस्नायुः -युः -यु, छिन्नजङ्घोरुचन्धनः -ना -नं.

HANAPER, *s.* कोपः, राजकोपः, राजसकोपः, धनकोपः.

HAND, *s.* (Palm with the fingers) हस्तः, करः, पाणिः *m.*, पञ्चशालः, 329

भुजादलः, शयः, शमः, कुलिः *m.*, हरणः; 'the right hand,' अग्र-हस्तः, अग्रकरः, अग्रपाणिः *m.*; 'the left hand,' वामहस्तः; 'the palm of the hand,' हस्ततलं, करतलं; 'the open hand,' प्रहस्तः, प्रपाणिः *m.*, चपेटः; 'back of the hand,' करपृष्ठं, अवहस्तः; 'hol- low of the hand,' करपुटं, करकोपः, करपाचं; 'both hands,' हस्ती *m. du.*, हस्तद्वयं, करद्वयं; 'a beautiful hand,' करकमलं, करपत्रं, करपत्रवः, करपद्मजं; 'the hand below the wrist,' कल्मषं, हस्तपुच्छं; 'the clenched hand,' मुष्टिः *m. f.*, हस्तमुष्टिः; 'part of the hand sacred to the gods,' देवतीर्थं, दैवं; 'to the manes,' पितृतर्पणं, पितृतीर्थं, पित्र्यं; 'the hands and feet,' पाणि-पादं; 'bound hand and foot,' संपमितकरचरणः -खा -खं; 'hand to hand,' हस्ताहस्ति, मुष्टीमुष्टि, बाहुबाहुवि; 'hand in hand,' सहितं, सह, समं, योगात्, सम्भूय, एकैभूय; 'with joined hands,' अभि-गृहीतपाणिः -णिः -णि; 'with hands across,' व्यतस्तपाणिः -णिः -णि; 'with one's own hand,' स्वहस्तेन; 'at hand,' उपस्थितः -ता -तं. आसन्नः -चा -चं, सन्निहितः -ता -तं; 'in hand, in one's possession,' हस्तस्यः -स्या -स्यं, हस्तस्थितः -ता -तं, हस्तवर्ती -वर्तिनी -वर्ति (नृ), हस्तगतः -ता -तं; 'held in the hand,' करपृष्ठः -ता -तं, करतलपृष्ठः -ता -तं, करनिहितः -ता -तं, करप्राप्तः -ता -तं; 'in hand, ready to hand,' प्रस्तुतः -ता -तं, प्रस्तुत्यः -चा -चं, सिद्धः -द्धा -द्धं; 'matter in hand,' प्रस्तुतं; 'sword in hand,' खड्गपाणिः *m.*; 'staff in hand,' लघुहस्तः; 'off hand,' अचिरेण, अचिलक्षितं, आकस्मिकः -की -कं, प्रस्तुत्यः -चा -चं, अचिन्तापूर्वः -धी -धं; 'out of hand,' तत्काले, तत्क्षणान्, सपदि, सद्यस्; 'living from hand to mouth,' उत्पन्नभक्षी -क्षिणी -क्षि (नृ); 'to take in hand,' आरब्ध् (c. 1. -रभते -रब्धुं), व्यवसो (c. 4. -स्वति -सातुं), आध्यवसो; 'to lend a hand,' उपकृ, साहाय्यं कृ, साहाय्यत्वं कृ; 'to lay hands on,' धृ (c. 1. धरति, धन्तुं), ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), ह (c. 1. हरति, हन्तुं); 'to shake hands,' परस्परं पाणिं ग्रह, अन्योन्यं हस्तं or हस्ती स्पृश (c. 6. स्पृशति, स्पृशुं); 'to have a hand in,' सहकारी -रिषी -रि भू or अस; 'to get the upper hand,' अभिभू, प्रभू; 'to clap the hands,' करतालं कृ; 'to support with the hand,' करालसनं कृ; 'under-hand,' तिरस्, रहस्, छलेन. —(A measure) हस्तपरिमाणं, करतलपरिमाणं. —(Side, part) पार्श्वः, पक्षः, भागः; 'on the one hand,' एकतस्, एकत्र; 'on the other hand,' अन्यत्र, पुनर्; 'on all hands,' सर्वतस्, सर्वत्र. —(Action, per- formance) करणं, विधानं, प्रवृत्तिः *f.*, चेष्टा, क्रिया. —(Power, possession) शक्तिः *f.*, अधिकारः, आधिकारण्यं; 'fallen into one's hand,' हस्तगतः -ता -तं. —(Agent) कर्त्ता *m.* (तृ), कारः, कारकः, कर्मकारः. —(Index of a dial) कीलः, देशिनी, प्रदेशिनी, सूचिः *f.*, सूचिनी. —(Form of writing) स्वाक्षरं, स्वहस्ताक्षरं, लिपिः *f.*

To HAND, *v. a.* (Give with the hand) हस्तेन गृहीत्वा परहस्ते दा (c. 3. ददाति, दातुं) or प्रदा or च in caus. (अर्पयति -यितुं) or समृ or प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं). —(Guide or lead with the hand) हस्तेन नी (c. 1. नयति, नेतुं) or समानी or गम् in caus. (गमयति -यितुं). —(Support with the hand) परालसनाथं हस्तं दा, करालसनं कृ. —(Hand down, transmit) क्रमागतं -तां -तं कृ, क्रमातां -तां -तं, क्रमेण or पारम्पर्येण सचर् (c. 10. -चारयति -यितुं) or सङ्गम् (c. 10. -क्रामयति -यितुं) or प्रतिपद्.

HAND-BARROW, *s.* हस्तसञ्चालितं वाहनं or यानं.

HAND-BELL, *s.* हस्तेन वादिता ध्रुवघण्टा, घण्टिका, हस्तघण्टा.

HANO-BREATH, *s.* एकहस्तपरिमाणं, एककरपरिमाणं, पाणितलं.
 HANOCUFF, *s.* हस्तपाशः, पाणिवन्धनं, हस्तबन्धः, करबन्धनं.
 To HANOCUFF, *v. a.* हस्ती पाशेन बन्ध् (c. 9. चमाति, बन्ध्), पाणिवन्धनं कृ.
 HANOCUFFED, *p. p.* बद्धहस्तः-स्ता-स्तं, बन्धितकरः-रा-रं, संयन्धितकरः-रा-रं.
 HANDED, *p. p.* (Given into the hand) हस्ते दत्तः-ता-तं or अर्पितः-ता-तं.—(Led with the hand) हस्तेन नीतः-ता-तं.—(Supported with the hand) दत्तहस्तः-स्ता-स्तं, आलक्षितकरः-रा-रं.—(Handed down) पारम्पर्यक्रमनागतः-ता-तं, क्रमापातः-ता-तं, पारम्पर्येण सञ्चारितः-ता-तं.
 HANOFUL, *s.* मुष्टिः *m. f.*, हस्तपूरणं, पाणिपूरणं, गणदूषः-पा, मुष्टिपरिमितं द्रव्यं; 'a handful of grass,' नृणमुष्टिः.
 HAND-CALLOR, *s.* ईपमुलायितं, अर्द्धमुलायितं, ईपद्विगतं, अर्द्धद्विगतं.
 HAND-GUN, *s.* हस्तद्वारेण प्रयुक्तं आग्नेयनाभिः, हस्तनाभिः.
 HANDICRAFT, *s.* शिल्पं, शिल्पकर्म *n.* (नृ), शिल्पिकं, शिल्पविद्या, हस्तकर्म *n.*, हस्तव्यापारः, हस्तव्यवसायः.
 HANDICRAFTSMAN, *s.* शिल्पी *m.* (नृ), शिल्पकारः, कर्मकारः, हस्तव्यापारी *m.* (नृ), हस्तव्यवसायी *m.* (नृ), पाणिपः.
 HANDILY, *adv.* सदास्वै, दाक्षिण्यं, दृष्टं, करदाक्षिण्यं, हस्तकौशलेन, हस्तलोचनेन, कुशलं, निपुणं, चतुरं, सहायकं, युक्त्या.
 HANDINESS, *s.* दक्षता, दाक्ष्यं, हस्तकौशल्यं, करदक्षता, हस्तलापयं, हस्तपादादिधिप्रता, युक्तिः *f.*, कौशल्यं, कुशलता, सुप्रयोगः-गता, नैपुण्यं, चातुर्यं, चतुरता, यदुता, धिप्रता.
 HANDIWORK, *s.* हस्तकर्म *n.* (नृ), हस्तव्यापारः, हस्तकृतं कर्म.
 HANDKERCHIEF, *s.* नक्रकः, वरकं, मुखमार्जनी, गात्रमार्जनी; 'neck-handkerchief,' कण्ठवेष्टनं, गलावेष्टनं, कण्ठवस्त्रं.
 To HANDLE, *v. a.* (Feel with the hand) स्पृश (c. 6. स्पृशति, स्पर्श), संस्पृश, परिस्पृश, हस्तेन परामृश (c. 6. नृशति-वर्ध) or परिमृश or आलम् (c. 1. लभते-लभ्यं) or समालम् or पट् (c. 10. पटयति-यितुं) or परिपट्.—(Manage) प्रणी (c. 1. -णयति-येतुं), विधा (c. 3. -दधाति-धातुं).—(Use) प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-योक्तुं), उपयुज्.—(Treat) आचर् (c. 1. -चरति-रितुं), व्यवहृ (c. 1. -हरति-हर्तुं).—(Discuss) विचर् (c. 10. -आरयति-यितुं), चिमृश.
 HANDLE, *s.* मुष्टिः *m. f.*, वारङ्गः, दण्डः, तलः, तालः, नालः, कर्कः.—(Of a sword, &c.) तलः *m.*, सरः *m.*, तलः, तालः.—(Of a plough) ईपादण्डः; 'become a handle,' नालयितः-ता-तं.
 HANDLEO, *p. p.* स्पृष्टः-ष्टा-ष्टं, संस्पृष्टः-ष्टा-ष्टं, परामृष्टः-ष्टा-ष्टं, परिमृष्टः-ष्टा-ष्टं, परिपट्टितः-ता-तं, करपट्टितः-ता-तं, करपरिपट्टितः-ता-तं.
 HANDLESS, *a.* अहस्तः-स्ता-स्तं, विहस्तः-स्ता-स्तं, अकरः-रा-रं.
 HAND-MAID, *s.* दासी, दासिका, चेटो, सेयिका, परिचारिका.
 HAND-MILL, *s.* यन्त्रपेमणी, हस्तेन सञ्चालिता पेमणी.
 HAND-RAIL, *s.* (Of a staircase) सोपाने उभयतः स्थापिता धुद्रस्तम्भपर्यङ्कि.
 HAND-SAW, *s.* हस्तसञ्चारितं करपत्रं, हस्तसञ्चालितः क्रकचः.
 HANDSEL, *s.* प्रथमविक्रयः, आदिविक्रयः, प्रथमप्रयोगः, प्रथमव्यवहारः, प्रथमकर्म *n.* (नृ), आदिक्रिया.
 To HANDSEL, *v. a.* प्रथमं कृ or प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-योक्तुं), प्रथमप्रयोगं कृ.
 HANDSOME, *a.* (Beautiful) सुखः-यो-यं, रूपवान्-वती-वत् (नृ), रूपी-पिणी-पि (नृ), रूपोपेतः-ता-तं, सुगताः-वती-वं, खड्गः-अग्नी-ङ्गं, वराङ्गः-अग्नी-ङ्गं, दर्शनीयः-या-यं, सुदृश्यः-इया-इयं, चारुः-धी-रु, चारुदर्शनः-ना-नं, सौम्यः-म्या-म्यी-म्यं, सुन्दरः-रा-री-रं, शोभनः-ना-नं, कान्तः-ना-नं, लावण्यवान्-वती-वत् (नृ), वामः-मा-मं, पामिलः-ला-लं, पुमलः-ला-लं, सिंहसंहननः-ना-नं; 'having

a handsome countenance,' शुभाननः-ना-नं, चारुवदनः-ना-नं, सुमुखः-रा-खी-खं, आननाब्जः-जा-जं; 'a handsome woman,' रूपवती, प्रमदा. 'Often expressed by सु; as, 'having handsome teeth,' सुदन्-दती-दत् (नृ); 'having handsome eyes,' सुनयनः-ना-नं, सुदृक् *m. f. n.* (नृ); 'having a handsome waist,' सुमध्यमा.—(Generous, liberal) उदारः-रा-रं, वदान्यः-ना-नं, स्थूललक्षः-लक्ष-लक्षं, अकृपणः-जा-जं.—(Ample, large) विपुलः-ला-लं, विशालः-ला-लं, प्रचुरः-रा-रं, बृहन्-हती-हन् (नृ).
 HANDSOMELY, *adv.* (With beauty or grace) चारु, सुन्दरं, सौन्दर्येण, लावण्येन, सलावण्यं, शोभनं, शोभया.—(Generously) उदारवत्, वदान्यवत्, अकृपणं.
 HANDSOMENESS, *s.* सुरूपता, रूपवत्तं, रूपं, रूपलावण्यं, दर्शनीयता, सुदृश्यता, चारुता, सौम्यता, सौन्दर्यं, कान्ता, शोभा, वामता.
 HAND-STROKE, *s.* करापातः, हस्तापातः, पाणिपातः, हस्तप्रहारः, हस्तपातः.
 HAND-WEAPON, *s.* हस्तायुधं, हस्तशस्त्रं, हस्तास्त्रं, हस्तप्रहरणं.
 HAND-WRITING, *s.* स्वहस्ताक्षरं, हस्ताक्षरं, स्वाक्षरं, हस्तलिखनं, हस्तलेखा.—(In general) लेखः-स्ता, लिखनं, लिपिः *f.*, लिपिः *f.*, अक्षरसंस्थानं.
 HANDY, *a.* दक्षः-धा-धं, करदक्षः-धा-धं, लघुहस्तः-स्ता-स्तं, चतुरः-रा-रं, कुशलः-ला-लं, निपुणः-णा-णं, धिप्रः-मा-मं, युक्तिमान्-मती-मत् (नृ), सुप्रयोगवान्-वती-वत् (नृ), यदुः-दुः-दु, लघुः-यु-यु.—(Convenient, ready, near) उपयुक्तः-ता-तं, प्रयुक्तः-ता-तं, प्रयुक्ताः-ता-तं, आसन्नः-ना-नं, निकटः-टा-टं, समीपस्थः-स्या-स्यं.
 HANDY-BLOW, *s.* करापातः, हस्तापातः, पाणिपातः; 'handy-blows,' मुष्टीमुष्टि.
 To HANG, *v. a.* उद्धन् (c. 9. -बभाति-बन्धुं), उद्धन्धनं कृ, उद्धन्-हन्-हं-हं, उद्धं or उधैः or विहायसा बन्ध्, आन्दोल (nom. आन्दोलयति-यितुं); 'by a loop,' काच (nom. काचयति-यितुं).—(Put to death by hanging) रज्जुपाशेन उद्धन्, उद्धन्धनेन हन् (c. 2. हन्ति-हन्तुं or caus. पातयति-यितुं) or प्राणदण्डं कृ.—(With curtains, &c.) यवनिकादिना परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते-वेष्टुं) or प्रवृष्ट (c. 10. -वृष्टयति-यितुं).
 To HANG, *v. n.* (Be suspended) उद्धन् in pass. (-बध्नेते), ऊर्द्धं or उच्चैर् बन्ध्.—(Dangle) लृप् (c. 1. लृप्ते-लृप्ते), अवलृप्, प्रलृप्, लुलृप् (c. 1. लोलति-ते-लितुं), लुलृप् (c. 6. लुलृति-लृप्ते), चञ्च (c. 1. चञ्चति-चञ्चते).—(Swing) दोल (nom. दोलायते-यितुं), प्रेह् (c. 1. प्रेहति-हृत्ते).—(Depend) अवलृप्, समालृप्, चाधि (c. 1. -ध्रयति-ते-यितुं), अधीनः-ना-नं भू.—(Cling to) अवलृप्, समालृप्, संलग्नीभू, अनुलग्नीभू, लग्नीभू, अनुबन्ध् in pass., सञ्ज् in pass. (सञ्जते, सञ्जते).—(Hang back) विलृप्.—(Hang by) अवलृप्; 'hanging by the mouth,' मुखेन अवलृप्.—(Hang down) अवलृप्, प्रलृप्, अधो लृप्.—(Hang over, impend) उपस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थातुं), प्रसुपस्था.—(Hang over, project) वहिलृप्.—(Hang one's self) आत्मदहम् उद्धन्, रज्जुपाशेन आत्मपातं कृ.—(Hang the head) शिरो नम् (c. 10. नानयति, ननयति-यितुं) or अवनम्.
 HANGER, *s.* (One who hangs) उद्धन्ता *m.* (नृ), उद्धन्धनकृत्.—(Sort of sword) हस्तपत्रः खड्गविशेषः, हस्तकृपाणः.
 HANGER-ON, *s.* उपजीवी *m.* (नृ), अनुजीवी *m.*, पराजोषी *m.* (नृ), परपिछादः, पराधीनः, पात्रेसमितः, पीठमहैः.
 HANGING, *s.* उद्धन्धनं, ऊर्द्धपन्धनं.—(Tapestry, drapery) जवनिका, चित्रजवनिका, यवनिका, प्रच्छदपटः, अपटो, परिच्छदः, वसनं, चपटः.
 HANGING, *part.* (Dangling, being suspended) लघ्नानः-ना-नं,

लसः -सा -सं, प्रलसः -सा -सं, लसितः -ता -तं, अवलसितः -ता -तं, अवलसः -सा -सं, अवलसनी -सिनी -सि (न्), विलसमानः -ना -नं; 'hanging the head,' नतमूर्द्धा-हो-हं(न्), अवनतशिरः -रा -रः (स्).

HANGMAN, *s.* दण्डपाशिकः, मृतपाः *m.*, पातकपुंसः. उद्वन्धनकस्त्रीधिकृतः.

HANG-NAIL, *s.* नखाङ्कुरः, नखमूलाङ्कुरः, नखकोलः.

HANK, *s.* (A bundle of skins) पत्रिकासमूहः.—(Wooden ring) काष्ठवलयः.—(Cheek) संयमः, नियमः, यन्त्रणं, निरोधः.

To HANKER AFTER, *a.* अभिलषम् (c. 1. -लपति, c. 4. -लपति -लपितुं), वान्छ् (c. 1. वान्छति -न्छितुं), अभिवान्छ्, स्पृह् (c. 10. स्पृहयति -यितुं), कांक्ष् (c. 1. कांक्षति -यितुं), आकांक्ष्, अनुकांक्ष्, उत्कण्ठ् (c. 1. -कण्ठते -यितुं), लुभ् (c. 4. लुभति, लोभुं), कम् (c. 10. कानयते -यितुं), लभ् in des. (लिप्सते -यितुं), गृप् (c. 4. गृप्यति, गर्पितुं).

HANKERING, *s.* स्पृहा, अभिलाषः, वान्छा, उत्कण्ठा, आकांक्षा.

HAP, HAP-HAZARD, *s.* दैवं, दैवयोगः, दैवगतिः *f.*, दैवपटना, अदृष्टं, सङ्गतिः *f.*, दैवसङ्गतः, नियतिः *f.*

HAPLESS, *a.* दुर्भाग्यः -ग्या -ग्यं, अभाग्यः -ग्या -ग्यं, नन्दभाग्यः -ग्या -ग्यं, दैवहीनः -ना -नं, निर्दैवः -चा -चं, अपन्वः -न्वा -न्वं, हतभाग्यः -ग्या -ग्यं.

HAPLY, *adv.* दैवात्, दैवयशात्, दैवयोगेन, अदृष्टयशात्, अकस्मात्, अनिश्चितं, अप्रिणतं, अप्रिणाम, किल.

To HAPPEN, *v. n.* पद् (c. 1. घटते -टितुं), निपत् (c. 1. -पतति -तितुं), आपत्, सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), उपपद्, समापद्, उत्पद्, उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्यातुं), समुपस्था, सम्भू (c. 1. -भवति -वितुं), संयुत् (c. 1. -वसते -सितुं), वृत्, आगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपगम्, देवात् or अकस्माद् भू.

HAPPENED, *p. p.* पठितः -ता -तं, उपस्थितः -ता -तं, समुपस्थितः -ता -तं, समापन्नः -न्ना -न्नं, उपपन्नः -न्ना -न्नं, उत्पन्नः -न्ना -न्नं, निपतितः -ता -तं, आपतितः -ता -तं, वृत्तः -न्ना -न्नं, संवृत्तः -न्ना -न्नं, आगतः -ता -तं, उपगतः -ता -तं, सम्भूतः -ता -तं.

HAPPILY, *adv.* (Fortunately) सौभाग्येन -ग्यात्, कल्याणात्, दिव्या, सुभगे.—(In a state of happiness) सुखं, सुखेन, ययामुतं, सौख्येन, स्वास्थ्येन.

HAPPINESS, *s.* सुखं, सौख्यं, सुखित्वं, आनन्दः, आह्लादः, धन्यता, हर्षः, कल्याणं, शर्म *n.* (न्), श्रेयस्, निःश्रेयसं, जेमः -मं, स्वास्थ्यं, कुशलं, शुभं, मङ्गलं, माङ्गल्यं, कौशल्यं, भद्रं, सौभाग्यं, सम्पत्तिः *f.*, सम्पद् *f.*, निर्वृतिः *f.*, निर्वृतिः *f.*, श्रीः *f.*, पुख्योदयः, शस्तं, मतस्त्रिजा, मधर्षिका, प्रकाशं, वज्रः, तज्जनः.

HAPPY, *a.* सुखी -खिनी -खि (न्), सुखगुह्यः -ज्ञा -ज्ञं, सुखभागी -गिनी -गि (न्), आनन्दो -न्दनी -न्दि (न्), दृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रीतः -ता -तं, नृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रहृष्टः -न्ना -न्नं, प्रमोदी -दिनी -दि (न्), प्रमुदितः -ता -तं, विशोकः -का -कं, शोकहीनः -ना -नं, सुख्यः -स्या -स्यं, निर्वृतः -ता -तं, अकालतः -रा -रं, नृमः -न्ना -न्नं, मज्जः -न्ना -न्नं.—(Fortunate, prosperous) धन्यः -न्वा -न्वं, सौभाग्यवान् -वती -वत् (न्), भाग्यवान् &c., पुख्यवान् &c., पुख्यः -स्या -स्यं, शर्मवान् &c., जेमवान् &c., जेमः -मा -मं, ज्येष्ठः -म्या -म्यं, कुशली -लिनी -लि (न्), कुशलः -ला -लं, कल्याणः -या -यं, खी -खिनी -खि (न्), शुभः -भा -भं, शुभान्वितः -ता -तं, शुभयुः -युः -यु, भद्रः -द्रा -द्रं, श्रीमान् -मती -मत् (न्), श्रीयुक्तः -ज्ञा -ज्ञं, लक्ष्मीवान् &c., मङ्गलः -ला -लं, शिष्यः -वा -वं, भावुकः -का -कं, भविकः -का -कं, भव्यः -व्या -व्यं, श्रेयसः -सा -सं, शस्तः -स्ता -स्तं, लक्ष्णः -या -यं, श्रीलः -ला -लं, समृद्धः -द्धा -द्धं, अधिकर्षिः -र्षिः -र्षिं, वर्द्धिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, निरापद् *m. f. n.*; 'a happy moment,' शुभलग्नः; 'a happy result,' शुभफलं, सन्नः; 'having a happy result,'

सन्नः -न्ना -न्नं; 'to be happy,' सुख (nom. सुखायते).

HARANGUE, *s.* वाक्यं, अलङ्कारमयं वाक्यं, रसिकवाक्यं.

To HARANGUE, *v. n.* बहुजनसमाजे अलङ्कारमयं वाक्यं वद् (c. 1. वदति -दितुं), अभिवद्, अभिभाष् (c. 1. -भाषते -यितुं).

HARANGUER, *s.* बहुजनसमाजे अलङ्कारमयवाचनवक्ता *m.* (कृ), वागीशः, वागीश्वरः, प्रवचनपटुः, वाचपटारेण विस्मयोत्पादकः or इन्द्रियमोहकः.

To HARASS, *v. a.* (Fatigue) सिद् (c. 10. खेदयति -यितुं), आयस् (c. 10. -यासयति -यितुं), सद् (c. 10. सादयति -यितुं), अचसद्, क्लम् (c. 10. क्लमयति -यितुं), परिक्लम्, अम् (c. 10. ग्रमयति -यितुं), परिग्रम्, ज्ञे in caus. (ग्रमयति -यितुं).—(Vex) चाप् (c. 1. चापते -यितुं), प्रवाप्, परिचाप्, क्लिप् (c. 9. क्लिपति, क्लेशितुं), संक्लिप्, पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), परिपीड्, उपपीड्, प्रपीड्, अभिपीड्, अभिनिपीड्, निपीड्, सम्पीड्, आपीड्, व्यप् (c. 10. व्यययति -यितुं), अर्ह् (c. 10. अर्दयति -यितुं), समर्ह्, दु (c. 5. दुनोति, दोतुं), प्रदु, तप् (c. 10. तापयति -यितुं), परितप्, सन्नप्, कृप् (c. 10. कर्षयति -यितुं), अभिकृप्, उपरुप् (c. 7. -रुणद्धि, रोद्धुं), मप् (c. 1. मयति, c. 9. नयति, मन्थितुं), प्रमप्, धि (c. 5. धिषोति, धेतुं), रप् (c. 10. रन्थयति -यितुं), उपहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं).

HARASSED, *p. p.* खेदितः -ता -तं, खिन्नः -न्ना -न्नं, आन्नः -न्ना -न्नं, परि-आन्नः -न्ना -न्नं, ज्ञानः -न्ना -न्नं, वाधितः -ता -तं, झिष्टः -ष्टा -ष्टं, झिष्टितः -ता -तं, झिष्टितः -ता -तं, परिझिष्टः -ष्टा -ष्टं, पीडितः -ता -तं, अर्दितः -ता -तं, अभर्दितः -ता -तं, समर्दितः -ता -तं, अयसादितः -ता -तं, दूनः -न्ना -न्नं, उपहर्तः -ता -तं, व्यथितः -ता -तं, पिडितः -ता -तं, दुर्नयमानः -ता -तं; 'to be harassed,' सिद् (c. 4. सिद्यते).

HARASSER, *s.* खेदकरः, श्रमकरः, वाधकः, क्लेशकः, पीडकः, पीडाकरः.

HARASSING, *a.* खेदजनकः -का -कं, क्लेशकरः -री -रं, दुःखकरः -री -रं.

HARBINGER, *s.* अग्रसरः, अग्रसरः, अग्रगः, अग्रगामी *m.* (न्), पुरोगः -गामी *m.* (न्), प्रागामी *m.*, अग्रवर्ती *m.* (न्), अग्रगतः, दूतः, वासतावहकः, वासताहरः, सन्देशहरः; 'harbinger of spring,' वसन्तदूतः.

HARBOR, *s.* (For ships) खातं, नौचन्धनयोग्यं खातं, नौचन्धनखातं, नौरक्षणस्थानं, नौकाशयः.—(Shelter, place of rest) आश्रयः, समाश्रयः, संश्रयः, प्रतिश्रयः, आशयः, अश्रयस्थानं, अश्रयकाशः, वासस्थानं, निवासस्थानं, आवासस्थानं.

To HARBOR, *v. a.* आश्रयं कृ or दा, अश्रयकाशं दा, वासस्थानं दा, वस् in caus. (पात्रयति -यितुं), निवस्, सक्तु.—(Entertain in the mind) मनसि or मनसा धृ (c. 1. धरति, धर्तुं) or उपलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).

To HARBOR, *v. n.* आश्रि (c. 1. -श्रयति -यितुं), समाश्रि, वस् (c. 1. वसति, वसुं), निवस्.

HARBORAGE, *s.* आश्रयः, समाश्रयः, संश्रयः, अश्रयस्थानं, अश्रयकाशः.

HARBORER, *s.* आश्रयकक्षी *m.* (न्), आश्रयः, आश्रयिता *m.* (न्), अश्रयस्थापकः, ग्रहीता *m.* (न्).

HARBORLESS, *a.* निराश्रयः -या -यं, आश्रयहीनः -ना -नं, निर्वीसः -सा -सं.

HARD, *a.* (Firm, solid, compact) दृढः -ढा -ढं, घनः -ना -नं, कठिनः -ना -नं, कर्कशः -शा -शं, कठोरः -रा -रं, संहतः -ता -तं, अशिथिलः -ला -लं, अमसृणः -खा -खं, वज्रः -ज्जा -ज्जं, ग्रावा -वा -व (न्), वज्रमयः -यी -यं, दृढसन्धिः -न्धिः -न्धि, कर्करः -रा -रं, जरटः -ठा -ठं, गाढः -ढा -ढं, प्रगाढः -ढा -ढं, कौकसः -सा -सं, कक्खटः -ढा -ढं, कटोलः -ला -लं, क्लृप् -रा -रं, निष्ठुरः -रा -रं, द्रवेतरः -रा -रं.—(Hard to be understood) दुर्ज्ञेयः -या -यं.—(Difficult, not easy to be done) कठिनः -ना -नं, दुष्करः -रा -री -रं, दुःसाध्यः -घ्या -घ्यं, दुष्करः -रा -रं, असुकरः -री -रं, असुगमः -मा -मं, विपमः -मा -मं, कष्टः -ष्टा -ष्टं,

दुर्निवहः-हा-हं, आयासकृतः-ता-तं, दुःखसाध्यः-ध्या-धं, दुःखेन कार्यः-ध्या-धं or साध्यः-ध्या-धं. Often expressed by दुर् or दुः in comp.; as, 'hard to be borne,' दुःसहः-हा-हं; 'hard to obtain,' दुर्लभः-भा-भं, दुःखलभः-भ्या-भं, दुष्प्रापः-पा-पं, दुःखेन प्राप्यः-प्या-पं; 'hard to be crossed,' दुस्तरः-रा-रं, दुस्ताय्यः-य्या-यं; 'hard to be broken,' दुर्भेद्यः-द्या-द्यं, दुःखभेद्यः-द्या-द्यं; 'hard to be relinquished,' दुस्त्वजः-जा-जं.—(Fatiguing, painful, laborious) कष्टकरः-री-रं, दुःखो-खिनी-खि (न्), दुःखकरः-रा-रं, क्लेशी-शिनी-शि (न्), क्लेशकः-का-कं.—(Severe, harsh) कठोरः-रा-रं, निष्ठुरः-रा-रं, उग्रः-या-यं, उग्रदण्डः-यदा-यदं, तीक्ष्णः-ह्यहा-ह्यं, क्रूरः-रा-रं, कर्कशः-शा-शं, रुद्धः-द्या-द्यं.—(Unfavorable) अननुकूलः-ला-लं; 'hard fate,' दुर्दैवः.—(Sour, acid) अमरसः-सा-सं, शुक्रः-का-कं.

HARD, adv. (Near, hard by) समीपं, निकटे, उपान्ते, आरात्, आसन्नः-त्ता-तं, सन्निकृष्टः-धा-धं.—(With difficulty) दुःखेन, कष्टेन, कृच्छ्रेण, आयासेन, कठिनं, विपरीतं, दुर् prefixed. (Violently, with force) चलेन, चलान्, चलवत्, तीव्रं, तीक्ष्णं, प्रसभं.—(Hard) शीघ्रं, सत्वरं, त्वरितं.

HARD-BOUND, a. दृढबद्धः-द्धा-द्धं, दृढसन्धिः-न्धिः-न्धि, दृढकोष्ठः-धा-धं.

HARD-DRINKER, s. मद्यपानप्रसक्तः, पानरतः, अतिपायी *m.* (न्).

HARD-EARNED, a. अमेधोपाजितः-ता-तं, कृच्छ्रोपाजितः-ता-तं, कृच्छ्रातः-ता-तं.

To HARDEN, v. a. कठिनीकृ, घनीकृ, कठोरीकृ, दृढीकृ, कर्कशीकृ, स्तब्धीकृ, कठिनं-ता-तं कृ.

To HARDEN, v. m. कठिनीभू, घनीभू, कठोरीभू, दृढीभू, कर्कशीभू.

HARDENED, p. p. कठिनीकृतः-ता-तं, घनीकृतः-ता-तं, दृढीकृतः-ता-तं.

HARD-FEATURED, a. कठिनवदनः-ना-नं, कठिनमुखः-खी-खं, दुर्मुखः-खी-खं.

HARD-FISTED, a. कठिनमुष्टिः-ष्टिः-ष्टि, दृढमुष्टिः-ष्टिः-ष्टि.

HARD-HEARTED, a. कठिनहृदयः-या-यं, कठिनान्तःकरणः-खा-खं, पापा-खद्वयः-या-यं, अयोहृदयः-या-यं, निर्दयः-या-यं, निरनुक्रोशः-शा-शं, दुर्हृदयः-या-यं, अक्रान्तहृदयः-या-यं, वज्रमयः-यी-यं.

HARD-HEARTEDNESS, s. कठिनहृदयता, हृदयकारित्यं, निरनुक्रोशता.

HARDHOOD, s. बोध्यं, चौरता, धीरत्वं, धृतिः *f.*, धैर्यं, शौर्यं, शूरता, साहसं, निर्भयत्वं, प्रगल्भता, प्रागल्भ्यं, स्वैर्यं, स्थिरता.

HARDILY, adv. शूरवत्, चौरवत्, धीरवत्, धैर्येण, साहसेन, धीरे.

HARDINESS, s. (Boldness) शौर्यं, धीरत्वं, धैर्यं, धृतिः *f.*, चौरता — (Of body) देहकारित्यं, शरीरदृढता, दृढदेहत्वं.

HARDLY, adv. (With difficulty) दुःखेन, कष्टेन, कृच्छ्रेण, कठिनं, कष्टं, आयासेन, दुर् prefixed.—(Scarcely, barely) कष्टं, कष्टेन, कृच्छ्रेण.—(Severely) निष्ठुरः, कठोरः, उग्रः, तीक्ष्णः, नैष्ठुर्येण.

HARD-MOUTHED, a. कठिनमुखः-खा-खं, दृढमुखः-खा-खं, कठोरमुखः-खा-खं.

HARDNESS, s. (Firmness, solidity) दृढता, दार्ढ्यं, दृढिमा *m.* (न्), कठिनता, कारित्यं, घनता, कठोरता, द्राढ्यं, कर्कशता, कार्कश्यं, निष्ठुरता.—(Difficulty to be understood) दुर्ज्ञेयता, अस्पष्टता.—(Difficulty to be effected) दुःसाध्यता, दुष्कार्यं, कारित्यं, कठिनता, असौकर्यं, कष्टत्वं.—(Severity) निष्ठुरता, नैष्ठुर्यं, कठोरता, उग्रता, तीक्ष्णता, कर्कशता, कार्कश्यं.

HARDS, s. pl. श्लोचिष्ठं, श्लोचशिष्टं, श्लोचशेषं, अतसीश्लोचः शेषभागः.

HARDSHIP, s. ज्ञाः, कायकेशः, देहकेशः, शरीरकेशः, अमः, आयासः, शरीरायासः, कष्टं, वेदः, परिग्रहः.—(Oppression) बाधः-पा-पं, अविद्रोहः, निष्ठुरता, उत्पातः.

HARDWARE, s. पिठरकटाहादीनि लोहभाण्डानि, लोहमयभाण्ड-यानि *n. pl.*

लोहादिनिर्मितभाण्डानि.

HARDWAREMAN, s. लोहभाण्डविक्रयी *m.* (न्), पिठरकटाहादिभाण्डविक्रेता *m.* (न्).

HARDY, a. (Bold, brave) शूरः-रा-रं, वीरः-रा-रं, प्रवीरः-रा-रं, प्रगल्भः-ल्भा-ल्भं, साहसी-सिनी-सि (न्), प्रतिभानवान्-वतो-वत् (न्), प्रतिभावान् &c.—(In body) दृढदेहः-हा-हं, कठिनदेहः-हा-हं, 'दृढशरीरः-रा-रं.

HARE, s. शूशः, शूशकः, लसकणैः, लोमकणैः-शैकः, मृदुलोमकः, मृदुरो-मवान् *m.* (न्).

HAREBRAINED, a. अपलबुद्धिः-द्धिः-द्धि, चञ्चलबुद्धिः-द्धिः-द्धि, विभ्रान्त-शीलः-ला-लं.

HAREHUNTING, s. शूशकाखेटः, शूशकानुसरणं.

HAREM, s. शूशकीष्टः, शूशकीष्टरूपेण स्त्रिवीष्टः.

HAREM, s. (Women's apartments) अन्तःपुरः, अवरुपः-धनं, अवरु-धगृहं, अवरुपायनं, स्त्रीगृहं, रूपगारं, शुद्धान्तं, भोगगृहं, भोगावासः, कलत्रावासः, सुविद्वं; 'guard of the harem,' शुद्धान्तपालकः.

HARESKIN, s. शूशकीष्टः, शूशलोम *m.* (न्), शूशचर्म *m.* (न्), शूशकाजिनं.

HARICOT, s. शाकमूलादिना सह सिद्धं मांसं.

HARK, interj. शृणु, कर्णं देहि, अवधीयतां, निश्रामय.

HARLEQUIN, s. चित्रवेशी भण्डविशेषः, वैहासिकः, एरिहासवेदी *m.* (न्).

HARLOT, s. वेश्या, गणिका, पण्यस्त्री, पण्यार्जना, पण्यजनः, पण्यार्जना, वारस्त्री, वारार्जना, वारविलासनी, वारसुन्दरी, पुंश्चली, भोग्या, वन्द्यकी, दारिका, भद्रा, साधारणस्त्री, सामान्या स्त्री, अविचारिणी, कुलटा, निशाचरी, ग्रामणी, चेपा, रूपानोवा, कुम्भा, लुम्बिका, कर्करा, वन्द्युरा, चपाररदा; 'a company of harlots,' गणिकसं.

HARLOTRY, s. वेश्यात्वं, वेश्यावृत्तिः *f.*, वेश्याव्यवसायः, वेशिकं, पौंश्चल्यं, वारसेवा, वेश्यासेवा.

HARM, s. हिंसा-सनं, घातिः *f.*, परिघातिः *f.*, घातं, द्रोहः, अभिद्रोहः, अपायः, नाशः, अपकारः, अपकृतं, पोडा, अपा, अपचयः, अपविघातिः *f.*, विहेडः-ठनं, हानिः *f.*, दूषणं, दोषः, अनिष्टं, अपहारः, ध्वयः, अर्धना.

To HARM, v. a. हिंस् (c. 7. हिंसति, c. 1. हिंसाति-सिन्तुं), उपहिंस्, विहिंस्, अहिंस्; अपकृ; अर्धं (c. 10. अर्धयति-सिन्तुं), समर्धं, पोडं (c. 10. पोडयति-सिन्तुं), अप् (c. 10. अपयति-सिन्तुं), घण् (c. 8. घणयति-सिन्तुं), परिघण्, घातिं कृ, परिघातिं कृ, दुष् (c. 10. दूषयति-सिन्तुं), दूह् (c. 4. दूहयति, द्रोणं), उपहन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं), चाप् (c. 1. चापयति-सिन्तुं), रिप् (c. 1. रेपयति, c. 4. रिपयति, रेहं).

HARMED, p. p. हिंसितः-ता-तं, विहिंसितः-ता-तं, घातः-ता-तं, परि-घातः-ता-तं, विघातः-ता-तं, अर्धितः-ता-तं, पोडितः-ता-तं, निपो-डितः-ता-तं, अपयितः-ता-तं, दूषितः-ता-तं, अपकृतः-ता-तं, कृताप-कारः-रा-रं, विहतः-ता-तं, रिष्टः-धा-धं.

HARMFUL, a. हिंसः-सा-सं, हिंसकः-का-कं, हिंसात्मकः-का-कं, हिंसा-जनकः-का-कं, हिंसाकरः-री-रं, घातकारकः-का-कं, घातिजनकः-का-कं, अपकारकः-का-कं, द्रोही-हिणी-हि (न्), भूतमुक् *m. f. n.* (ह्), नृपसः-सा-सं, शास्त्रकः-का-कं, शत्रुः-रु-रु, बाहुकः-का-कं, उपपातकः-का-कं, सवाधः-पा-पं, रिष्यः-प्या-प्यं.

HARMFULLY, adv. हिंसापूर्व, घातिपूर्व, सद्रोह, सापकार, सद्रूपं.

HARMLESS, a. अहिंसकः-का-कं, अहिंसः-सा-सं, हिंसारहितः-ता-तं, अनपकारो-रिणी-रि (न्), अद्रोही-हिणी-हि (न्), अनुपपातकः-का-कं.—(Innocent) निर्दोषः-पा-पं, अदुष्टः-धा-धं, निष्पापः-पा-पं.

HARMLESSLY, adv. अहिंसया, अहिंसापूर्व, अद्रोहेण, दोषं विना.

HARMLESSNESS, s. अहिंसा, अनपकारः, अद्रोहः, हिंसात्यागः, अहिंसकत्वं,

अनपकारकता.—(Innocence) निर्दोषता, शुद्धता, पापहीनता.

HARMONIC, HARMONICAL, *a.* एकतालः—ला-लं, एकस्वरः—रा-रं, एकतानः—ना-नं, समस्वरः—रा-रं, मधुरस्वरः—रा-रं, सद्गतस्वरः—रा-रं.

HARMONICA, *s.* (Musical glasses) जलतरङ्गः.

HARMONICS, *s.* मधुरस्वराः *m. pl.*, सुस्वगविद्या, चारुस्वगविद्या.

HARMONIOUS, *a.* (Symphonious) एकतालः—ला-लं, एकस्वरः—रा-रं, सद्गतस्वरः—रा-रं, समस्वरः—रा-रं, एकतानः—ना-नं, एकलयः—या-यं, एकतानः—ना-नं.—(Melodious) सुस्वरः—रा-रं, मधुरस्वरः—रा-रं, मधुरस्वनः—ना-नं, सुचारुस्वनः—ना-नं, श्रोत्राभिरामः—मा-मं, श्रोत्रसुराः—खा-खं, श्रुतिमुखः—खा-खं, मुखश्रवः—या-यं, सुध्राव्यः—या-यं, सुश्रुतः—द्या-दं, मधुरः—रा-रं, मधुकः—का-कं.—(Consonant, agreeing) सदृशः—शी-शं, अविरुद्धः—झा-झं, अनुगुणः—खा-खं, अनुचारी—रिणी-रि (न), तुल्यः—त्या-त्यं.

HARMONIOUSLY, *adv.* (With symphony) स्वरैक्येन, तालैक्येन, एकसरेण. स्वरसङ्गेन, सद्गतस्वरेण.—(Melodiously) सुस्वरं, मधुरस्वरेण.—(Agreeably, in concord) सदृशं, अविरुद्धं, अनुसारेण.

HARMONIOUSNESS, *s.* तालैक्यं, स्वरैक्यं, स्वरसङ्गः, सुस्वरता, सुध्राव्यता, माधुर्यं, सादृश्यं, सदृशता, अविरुद्धता.

To HARMONIZE, *v. n.* (Agree) सदृशीभू, सदृशः—शी-शम् चाम्, एकोभू, तुल्योभू, अनुगुणीभू, न विरुद्ध्य (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं).

To HARMONIZE, *v. a.* सदृशीकृ, सदृशं—शी-शं कृ, एकीकृ, तुल्यीकृ.—(Make musical) तालैक्यं कृ, स्वरैक्यं कृ, सुस्वरीकृ, सुध्राव्यं—या-यं कृ.

HARMONY, *s.* (Of sound, musical concord) तालैक्यं, स्वरैक्यं, स्वरसङ्गः, स्वरैक्यता, एकतालः, एकतानः, एकलयः; 'of singing, dancing, and music,' तौर्त्यचिकं, सङ्गीतं.—(Melody) सुस्वरता, सुध्राव्यता, स्वरमाधुर्यं, कलता, तालः.—(Agreement, concord) रेख्यं, एकता, सङ्गः, योग्यता, सादृश्यं, अविरोधः, आनुगुण्यं, अनुसारिता, संयोगः, सन्धिः *m.*, दाक्षिण्यं; 'of sentiment,' सम्मतिः *f.*, एकचित्तता, चिन्तैक्यं, मैत्रीक्यं, परस्परानुमतिः *f.*, संवादः.—(Friendship, love) प्रीतिः *f.*, मैत्र्यं, स्नेहः, नीदृष्टं.

HARNESS, *s.* (Of a horse) अश्वसज्जा, अश्वपरिच्छदः, अश्वभरणं, अश्वप्रसाधनं, रथसज्जा.—(Accoutrements) सज्जा, सज्जाहः, परिच्छदः, परिधानं, पारिखाहं, प्रसाधनं.

To HARNESS, *v. a.* (Fix a horse to a chariot) अश्वं रथे नियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं, c. 10. -योजयति -यितुं) or युज् or आयुज्; रथम् अश्वेन संयुज्.—(Put on the furniture of a horse) अश्वं सज्जीकृ or ससज्जं कृ, अश्वसज्जनं कृ.—(Accoutre) सज्ज् (c. 1. सज्जति -जिज्जुं), सज्जह् (c. 4. -नसति -नसुं), पिनह्.

HARNESSED, *p. p.* रथनियुक्तः—झा-झं, रथसंयोजितः—ता-तं, आयुक्तः—झा-झं, संसज्जपुगः—गा-गं, संयुक्तः—झा-झं, सज्जीकृतः—ता-तं, सज्जितः—ता-तं, ससज्जः—जा-जं.

HARNESSE-MAKER, *s.* अश्वसज्जाकर्ता *m.* (चू), अश्वपरिच्छदकारी *m.* (न).

HARP, *s.* वल्लकी, वीणा, विषकी—चिका, तन्त्री, रुद्री.

To HARP, *v. n.* (Play on the harp) वल्लकीं or वीणां वद् (c. 10. वादयति -यितुं); 'celebrate on the harp,' उपवीण्य (nom. उपवीणयति -यितुं); 'harp on a subject,' अतिप्रसङ्गं कृ, पुनरुक्तिं कृ, प्रपञ्चं कृ, दीर्घसूत्रः—वा-चं भू.

HARPER, *s.* वीणावादः—दकः, वैणिकः, वीणापाणिः, वल्लकीवादः.

HARPOON, *s.* तिमिवेधनार्थं शूलः, धीवरी, तिमिवेधनी, मकरवेधनी.

HARPOONER, *s.* तिमिवेधकः, मकरवेधकः, मीनरायाती *m.* (न).

HARPSICORD, *s.* तान्त्रवाद्यविशेषः, तन्त्री, वल्लकी, विषचिका.

HARPY, *s.* कविकल्पितः स्त्रीमुखो मृगपक्षिशरीरः सुलुब्धशीलो जन्तुभेदः.—(Plunderer) अपहारकः, साहसिकः, चिप्रलुम्पकः, उपद्रवी *m.* (न).

HARRIDAN, *s.* वृद्धवन्धकी, जीर्णवेश्या, वृद्धा गणिका.

HARRIER, *s.* शशकासेटकः कुङ्कुभेदः, शशकासेटे शिथिलो मृगव्यष्टा *m.* (न).

HARROW, *s.* कोटियाः, कोटीशः, लोष्टभेदनः, लोष्टमः, आकर्षणी, जितः.

To HARROW, *v. a.* कोटिशेन भूमिं कृष् (c. 6. कृपति, कृष्टुं), पृथीकृत्यलेख मृष्टोद्यानि भिद् (c. 7. भिन्नति, भेत्तुं) or दृ in caus. (दारयति -यितुं).—(Lacerate, torment) विद् in caus., सन्नप् (c. 10. -तापयति -यितुं), कृष् (c. 10. कर्षयति -यितुं).

HARROWER, *s.* कोटिशेन भूमिकर्षकः or मृष्टोष्टभेदकः.

HARROWING, *a.* विदारकः—का-कं, अरुनुदः—दा-दं, सन्नापकः—का-कं.

To HARRY, *v. a.* बाष् (c. 1. बापते -यितुं), पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), क्षिप् (c. 9. क्षिप्नानि, क्षेपितुं), व्यष् (c. 10. व्यपयति -यितुं).

HARSH, *a.* (Rough to the touch) रुद्धः—घा-घं, रुधः—घा-घं, परुषः—पा-पं, दुःखस्पर्शः—शी-शं, कर्कशः—शा-शं, विषमः—मा-मं, चमसृजः—खा-खं.—(Rough to the ear) कर्कशकटुः—दु-दु, कर्कशस्वनः—ना-नं, कर्कशस्वरः—रा-रं, विस्वरः—रा-रं, कुध्राव्यः—या-यं, विकर्कशः—रा-रं.—(Rough to the taste, sour) शुक्तः—का-कं, अम्लरसः—सा-सं, कपायः—या-यं, कपायान्वितः—ता-तं.—(Austere, severe, crabbed) निष्ठुरः—रा-रं, कर्कशः—शा-शं, उग्रः—घा-घं, कठिनः—ना-नं, क्रूरः—रा-रं, कटुः—दु-दु, कठोरः—रा-रं, जटः—ठा-ठं, कोटकः—का-कं, जालः—ला-लं; 'harsh words,' कर्कशवाक्यं, परुषवचनं, परुषोक्तिः *f.*, शुक्रं, विद्रुहवचनं.

HARSHLY, *adv.* (Roughly) रुद्धं, परुषं, कर्कशं, विषमं.—(Disorderly) विस्वरं, कर्कशं, कर्कशस्वरेण, विकर्कशं.—(Severely, austere) निष्ठुरं, नैष्ठुर्येण, कर्कशं, कर्कश्येन, सकर्कश्यं, कठिनं, कठिन्येन, उग्रं, कठोरं, कटुं.

HARSHNESS, *s.* (Roughness to the touch) रुद्धता, रौधः, परुषता. पारुष्यं, कर्कश्यं, वैषम्यं, दुःखस्पर्शत्वं.—(Roughness to the ear) कर्कशकटुता, कर्कशता, विस्वरता, कुध्राव्यता.—(Roughness to the taste) शुक्तता, चमसृजता, कपायत्वं, कटुता.—(Severity, austerity) निष्ठुरता, नैष्ठुर्यं, कर्कशता, कर्कश्यं, उग्रता, कठिनता, कठिन्यं, क्रूरता, कठोरता, कटुता, पारुष्यं, शुक्तता, व्यलीकता, जालता.

HARSHLY, *s.* शूकरान्ताणि *m. pl.*, शूकरस्य दृढकृदन्तादि.

HART, *s.* मृगः, हरिणः, कुरङ्गः—ङ्गकः—ङ्गमः, कृष्णसारः, एखः.

HARTSHORN, *s.* मृगशृङ्गं, मृगविषाणः; 'spirits of hartshorn,' मृगशृङ्गादिनिषोसः, मृगशृङ्गादिनिष्कर्षितो रसः.

HARAM-SCARUM, *a.* चपलः—ला-लं, अस्थिरः—रा-रं, प्रमादी—दिनी—दि(न).

HARVEST, *s.* (The season of gathering the corn) शस्यसङ्ग्रहकालः. शस्यछेदनकालः, शस्यकटनसमयः, शस्यलवनकालः, गोधूमकटनकालः, शस्यसञ्चयकालः, शस्यसङ्ग्रहः.—(Gathered corn) सङ्गृहीतशस्यं, लूनशस्यं, छिन्नशस्यं.

To HARVEST, *v. a.* शस्यसङ्ग्रहं कृ, शस्यं मङ्गह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं) or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं) or लू (c. 9. लूनति, लुवितुं) or चि (c. 5. चिनोति, चेत्तुं), शस्यसञ्चयं कृ.

HARVEST-HOME, *s.* शस्यसङ्ग्रहकालमुद्दिश्य शस्यजननेचितो महोत्सवः.

HARVEST-LORD, *s.* शस्यछेदार्थं मध्यत् प्रधानछेत्ता *m.* (नृ), श्रेष्ठः शस्यसङ्ग्रहकः or शस्यसङ्ग्रहीता *m.* (नृ), प्रधानलवकः.

HARVEST-MAN, HARVESTER, *s.* शस्यछेत्ता *m.* (नृ), शस्यसङ्ग्रहकः. शस्यसङ्ग्रहीता *m.* (नृ), शस्यसञ्चयी *m.* (नृ), शस्यलवकः. धानादिसञ्चयकारी *m.* (नृ).

To HASH, v. a. खरदं खरदं कृ, खरदशः कृ or छिद् (c. 7. छिनन्ति, चेजु) or विच्छिद्, शकलौक, खरदौक.
HASH, s. (Hashed meat) यन्ननादिना सह सिद्धं चिन्नानां or खरदनां.
HASP, s. कुडुपः, सन्धिः *m.*, बन्धनी, बन्धनकुडुपः.
To HASP, v. a. पृष्ठीककुडुपेन बन्ध् (c. 9. पमाति, बन्धुं).
HASSOCK, s. भजनशालायां पोटपिण्डो यमिन् ईश्वरपूजको जानुद्वयं यस्य पूजां करोति, पादपः, विस्तारः.
HASTE, s. त्वरा, तूष्णिः *f.*, त्वरणं, त्वरितं, सत्वरता, सम्भनः, शीघ्रता, शैघ्रं, धिप्रता, द्रुतत्वं, वेगः-गिता, आवेगः, जवः, प्रनयः, जूतिः *f.*, जूतिः *f.*, तरस् *n.*, रभसः, अविलसः, चाशुकारित्वं, धिप्रकारित्वं, त्वरित-गतिः *f.*, चाशुगमनं, रंहतिः *f.*; 'in haste,' सत्सम्भनं, सत्वरः; 'to make haste,' त्वर् (c. 1. त्वरते-रितुं); 'make haste,' त्वर्यतां.
To HASTE, HASTEN, v. a. त्वर् in caus. (त्वरयति-यितुं), सत्वर, धेप (nom. धेपयति-यितुं), धिप्रौक, द्रुततरं-रं-रं कृ.
To HASTE, HASTEN, v. n. त्वर् (c. 1. त्वरते-रितुं), सत्वर, पतित्वर्, शीघ्र (nom. शीघ्रायते), तरण (nom. तरणयति); 'to move with haste,' आशु or सत्वरं or त्वरितं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or चल् (c. 1. चलति-लितुं), दृ (c. 1. द्रवति, द्रोतुं), भाव् (c. 1. भावति-वितुं); 'to hasten towards,' अभिद्रु, चाद्रु, सनाद्रु, समुपद्रु, प्रतिद्रु, अभिभाव्.
HASTILY, adv. सत्वरं, त्वरितं, धिप्रं, शीघ्रं, आशु, तूष्णं, सत्सम्भनं, सत्भसं, सहसा, द्रुतं, वेगतस्, अविलसितं, सपदि, मर्दति.—(Passionately) क्रोधात्, क्रोपात्, क्रोधाविष्टत्वात्.
HASTINAPUR, s. (The city) हस्तिनापुरं, हस्तिनीपुरं, गजाहं-हृयं.
HASTINESS, s. (Haste, speed) सत्वरता-त्वं, शीघ्रता, शैघ्रं, धिप्रता, द्रुतता, आशुता.—(Precipitation) धिप्रकारिता, चाशुकारित्वं, साहसं.—(Of temper) शीघ्रकोपित्वं.
HASTINGS, s. pl. प्रपमसतोलकः, प्रादूर्पुष्पकालात् खादनीयः सतिलकः.
HASTY, a. (Quick, expeditious) त्वरितः-ता-तं, त्वरायान्-यतो-यन् (न्), त्वरायुक्त-ज्ञा-ज्ञं, सत्वर-रा-रं, त्वरान्वित-ता-तं, तूष्णः-ष्णी-ष्णं, शीघ्रः-मा-मं, धिप्रः-मा-मं, द्रुतः-ता-तं, शीघ्रकारी-रिणी-रि (न्), धिप्रकारी &c., चाशुकारी &c., अविलसः-सा-सं-सो-सिनी-सि (न्), अविलसितः-ता-तं.—(Rash) साहसी-सिनी-सि (न्).—(In temper) शीघ्रकोपो-पिनी-पि (न्), सुलभकोपः-पा-पं.
HAT, s. कर्णामयं शिरस्कं or शिरस्कं or शिरस्त्राणं or मस्तकामर्यं.
HAT-BAND, s. शिरस्काम्बनं-नी, शिरस्कवेष्टनं.
HAT-BOX, HAT-CASE, s. शिरस्त्राणारः, शिरस्कभाण्डं, शिरस्कधारकः.
To HATCH, v. a. कुलायनिलायेन पक्षिशावकांश्च खरदद् उत्पद् (c. 10. -पादयति-यितुं) or जन् (c. 10. जनयति-यितुं) or डिछाद् निर्गम् (c. 10. -गमयति-यितुं) or उद् in caus. (-भावयति-यितुं), कुलायनिलायं कृ.—(Contrive) प्रचिन् (c. 10. -चिन्तयति-यितुं), परिचिन्, यद् (c. 1. यदते-दितुं).
To HATCH, v. n. खरदद् or डिछाद् उत्पद् (c. 4. -पद्यते) or जन् (c. 4. जायते) or उद् or समुद्.
HATCH, s. (A brood) यः पक्षिशावकगणः खरदरे डिछाद् उत्पद्यते or जायते, पक्षिशावकगणः.—(Contrivance, discovery) परिचिन्तनं-ना, यदनं, विवृतिः *f.*—(Opening in a ship's deck) नौपृष्ठे द्वारं, नौकामुखं, नौकोदरनिःसरणपथः, नौकोदरद्वारं.
HATCHER, s. चतसोमार्जकः, उमागर्जनी, उमाशोपनी, शखप्रसापनी.
To HATCHER, v. a. पृष्ठीकमार्जकयत्नेन चतसो गुप् (c. 10. शोपयति-यितुं).
HATCHER, s. परिचिन्तकः, प्रचिन्तकः, परिचिन्तकः, यदकः.
HATCHET, s. टङ्कः, तङ्कः, कुदारः-री, वृक्षभिद् *f.*, वृक्षभेदी *m.* (न्), परजुः

m. f., परजुः, परजुषः, छिदिः *f.*, स्वपितिः *m. f.*, दम्प्रप्रश्चनं, पापाणदारणः.
HATCHET-FACE, s. टङ्कमुखं, टङ्कपारोपनम् सतिदीर्घवदनं.
HATCHING, s. कुलायनिलायेन डिछाद् or खरदद् शावकोत्पादनं or पक्षि-शावकोत्पत्तिः *f.*, पक्षिशावकोद्भवः.
HATCHMENT, s. गृहस्योपरि स्थापितं मृतजनस्य कुलचिह्नमलकं.
HATCHWAY, s. नौपृष्ठे द्वारं, नौकोदरद्वारं, नौकोदरनिःसरणपथः, नौकोदर-गमनागमनपथः.
To HATE, v. a. द्विप् (c. 2. द्वेष्टि-ष्टुं), विद्विप्, प्रद्विप्, गह् (c. 1. गहते-हितुं), पृण् (c. 6. पृणते-यितुं), पृणं कृ, कुत् (c. 10. कुत्सयति-यितुं), गुप् in des. (जुगुप्सते-यितुं), चत् (irreg. च्चतीयते-यितुं), दृह् (c. 4. दृह्यति, द्रोहिह्, द्रोह्युं). अभिद्रुह्, चाप् in des. (चोभत्सते-यितुं), द्वेपं कृ; 'he hates his enemy,' रिप् द्वेष्टि, or रिप् प्रति द्वेपं करोति.
HATE, s. द्वेषः, विद्वेषः, विद्विष्टता, पूणा, चप्रीतिः *f.*
HATED, p. p. द्विष्टः-ष्टा-ष्टं, विद्विष्टः-ष्टा-ष्टं, पृथितः-ता-तं, गहितः-ता-तं.
HATEFUL, a. द्वेषः-या-यं, द्वेषणीयः-या-यं, विद्विष्टः-ष्टा-ष्टं, गह्यः-ह्यो-ह्यं, गह्यणीयः-या-यं, गहितः-ता-तं, कुत्सितः-ता-तं, पूणाहः-ह्यो-ह्यं, अधिगतः-ता-तं.
HATEFULLY, adv. द्वेषणीयं, गह्यणीयं, गहितं, कुत्सितं, पूणाहं.
HATEFULNESS, s. द्वेषता, द्वेषणीयता, गह्यता, पूणाहिनं, कुत्सितत्वं.
HATER, s. द्वेषी *m.* (न्), विद्वेषी *m.*, विद्वेष्टा *m.* (ष्टुं), प्रद्वेष्टा *m.*, द्विष्ट *m.* (ष्टुं), विद्विष्ट *m.*, प्रद्विष्ट *m.*, द्वेषणः, विरोधी *m.* (न्), पूणाकारी *m.* (न्).
HATRED, s. द्वेषः, विद्वेषः, प्रद्वेषः, विद्विष्टता, पूणा, गह्यो-ह्यं, कुत्सा-त्सनं, चप्रीतिः *f.*, च्चतीया, विरोधः, द्वेषता, जुगुप्सा, वोभत्सः.
HATTER, s. उच्छिन्नयशिरस्ककारः, शिरस्कविभ्रता *m.* (न्).
HAUBERK, s. कञ्चुकः, कवचः, तनुवं, वारवाणः, चाणवारः.
HAUGHTILY, adv. सदर्पं, साटोपं, समानं, सगर्धं, सोन्नापं, सोन्नादं, प्रगल्भं, उद्धतं, सावहेलं, सावलेपं, द्रुपं, गधेण, धर्मेण.
HAUGHTINESS, s. मानं, अभिमानं-नता, मानिता, अभिमानिता, दयः, गधः, प्रगल्भता, प्रागल्भ्यं, घहृद्गार, उद्धतिः *f.*, औद्धत्यं, उन्माधः, उन्मादः, चवहेला-ल्लं, चपलेपः, चर्पालप्रता, सावलेपत्वं, चिन्नसमुच्चतिः *f.*, चितो-चतिः *f.*, उत्तिष्ठता, साटोपः, साटोपत्वं, पथः, प्रतिभानं, शौटीयं.
HAUGHTY, a. मानो-निनी-नि (न्), मानवान्-वतो-वत् (न्), अभि-मानो &c., अभिमानवान् &c., गधो-ध्विणी-ध्वि (न्), गधितः-ता-तं, सदर्पः-र्पा-र्पं, साटोपः-पा-पं, दृम्-मा-मं, दृम्-मा-मं, प्रगल्भः-ल्भा-ल्भं, घहृद्गारी-रिणी-रि (न्), उद्धतः-ता-तं, मदोद्धतः-ता-तं, मदोदयः-या-यं, उत्तिष्ठ-ज्ञा-ज्ञं, शौटीरः-रा-रं, चर्पालः-मा-मं, प्रपथितः-ता-तं, प्रपृष्टः-ष्टा-ष्टं, ऊर्ध्वद्विष्टः-विष्टः-वि, सावहेलः-ला-ल्लं, सोन्माधः-पा-पं; 'to be haughty,' दृप् (c. 4. दृह्यति, द्युं, द्रुं), प्रगल्भ (c. 1. -गल्भते-ल्लितुं).
To HAUL, v. a. कृप् (c. 1. कर्षति, c. 6. कृषति, कृष्टुं, कृष्टुं), पाकृप्, ह (c. 1. हरति-ते, हर्षुं).
HAUL, s. चाकर्षः-र्षणं, कर्षः-र्षणं, चाकृष्टिः *f.*, हरणं.
HAULED, p. p. कृष्टः-ष्टा-ष्टं, चाकृष्टः-ष्टा-ष्टं, चाकर्षितः-ता-तं, हृतः-ता-तं.
HAUM, s. शस्यनालः-लो, पलः, पलालः-लं, नृणं.
HAUNCH, s. उत्सङ्गः, कटिः *m.* -री, जयनं, नितसः, कोलः, पालिः *f.*, प्रोपः, चङ्कः, श्रोणिः *f.* -जी, पथाद्भागः; 'haunch of venison,' मृगजयनं.
To HAUNT, v. a. and n. पुनःपुनः or वारं वारम् अभिगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं) or अभ्यागम् or अभिगम् (c. 1. -सरति-सर्त्तुं, c. 10. -सारयति-यितुं) or अभिसारणं कृ, सुहृद्गुरुं गमनागमनं कृ, नित्यगमनं कृ, नित्यम् आश्रि (c. 1. -श्रयति-ते-यितुं).

HAUNT, *s.* स्थानं यत्र पुनःपुनर् अभिगमः or अभिसारणं क्रियते, गमनागमनस्थानं, नित्यगमनस्थानं, छात्रयः, समाश्रयः, आश्रयः, आश्रयनं, आलयेः, निलयः.

HAUNTED, *p. p.* or *a.* पुनःपुनर् आश्रितः -ता -तं or अभिगम्यतः -ता -तं; 'by ghosts,' रात्रिचरसेवितः -ता -तं, प्रेतचरजुष्टः -ता -तं, चेताल-निषेवितः -ता -तं.

HAUNTER, *s.* अभिसारी *m.* (नं), गमनागमनकारी *m.*, पुनःपुनर् अभ्यागमकारी *m.*

HAUNTING, *s.* अभिसारणं, पुनःपुनर् अभिगमः or अभ्यागमः or गमनागमनं, नित्यगमनं.

HAUTBOY, *s.* शुषिरवाद्यविशेषः, वृहदंशः, सानेयो.

HAUTEUR, *s.* मानं, अभिमानं, घटङ्कारः, उद्विग्नः *f.*, चीदत्वं, वितोद्विग्नः *f.*, चित्तसमुन्नतिः *f.*, दर्पः, गर्वः.

To HAVE, *v. a.* (Hold in possession, possess) घा (c. 3. दधाति, धत्ते, धातुं), विधा, धृ (c. 10. धारयति -यितुं, c. 1. धरति, धर्तुं), भुज् (c. 7. भुङ्क्ते, भोक्तुं), परिभुज्, भृ (c. 3. विभर्ति, भर्तुं), शील् (c. 10. शीलयति -यितुं), दध् (c. 1. दधते -धितुं), परिभोगं कृ—(Obtain, gain) आप् (c. 5. आप्तेति, आप्ते), प्राप्, जवाप्, लभ् (c. 1. लभते, लभुं), उपलभ्—(Receive) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), आदा—(Be urged by obligation) expressed by the fut. pass. part.; as, 'I have to go,' मया गन्तव्यं; 'I have to write a letter,' मया पत्रं लेखनीयं.

—(Have in esteem) मन् (c. 10. मानयति -यितुं), सम्मन्—(Have in contempt) जयज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), जयमन्—(Have on, wear) धृ, भृ, परिधा—(Have a care) चयधानं कृ, सादधानः -ना -नं भू.

HAVEN, *s.* (For ships) नीचन्यनयोग्यं सातं, नीचन्यनस्थानं, नीरक्षणस्थानं, नौकाशयः—(Shelter) आश्रयः, सनाश्रयः, संश्रयः, आश्रयः, अवस्थानं, रक्षास्थानं.

HAVING, *part.* (Possessing) दधत् -धती -धत् (नं), दधानः -ना -नं, विदधत् -धती -धत् (नं), धारयन् -यन्ती -यत् (नं), धारी -रिखी -रि (नं), दधः -धा -धं, शाली -लिनी -लि (नं): often expressed by the affixes वत्, गत्, इन्, विन्, मिन्, वल्; as, 'having wealth,' धनवान् -धनी -यत् (नं), धनी -निनी -नि (नं); 'having wisdom,' धीमान् -धतो -मत् (नं): also expressible by उपेतः -ता -तं, चन्वितः -ता -तं, युक्तः -क्ता -क्ते in comp.; as, 'having wealth,' धनोपेतः &c.

HAVING, *s.* (Possession) धरणं, धारणं, शालिता, अधिकायः, भुक्तिः *f.*, परिभोगः—(Goods) विभवः, द्रव्यं, रिक्यं.

HAVOC, *s.* महानाशः, महाधयः, संहारः, महामलयः, महोत्पातः, सध्वनाशः, उच्छेदः, महाविप्रयः, विनाशः.

To HAVOC, *v. a.* महानाशं कृ, महाधयं कृ, महोत्पातं कृ, अत्यन्तं नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), उच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेत्तुं).

HAW, *s.* हासंशकं वीजगर्भं गुटिकाकारं घुट्टफलं.

To HAW, *v. n.* (Hesitate in speaking) भित्तस्वरेण or स्तलितस्वरेण च् (c. 1. चदति -दिनुं).

HAWK, *s.* (Bird) श्येनः, पक्षी *m.* (नं), शशादनः, कपोतारिः *m.*, खगानकः, पातिपक्षी *m.* (नं), नीलपिच्छः, सक्तायः, कपोताद्यनुसरणे शिष्यितः श्येनः—(Forcing up phlegm) उत्कासनं, श्लेष्मोत्क्षेपः.

To HAWK, *v. a.* (Catch birds by means of hawks) श्येनादिभिः पक्षिणो ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or पक्ष्यनुसरणं कृ, श्येनम्यातां कृ—(Force up phlegm) उत्कास् (c. 1. -कासते -सितुं), श्लेष्माणम् उद्विष्य (c. 6. -द्विषति -द्वेषुं) or निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), श्लेष्मानिरसनं कृ—(Sell goods by outery in the streets) नगरमार्गेषु भ्रमणं कृया

पोषणपूर्वकं द्रव्याणि विक्री (c. 9. -क्रीणति -क्रीते -क्रीतुं).

HAWKER, *s.* (Seller of goods by outery in the streets of a town) नगरमार्गेषु पोषणपूर्वकं द्रव्याण्यविक्रीता *m.* (नं).—(Falconer) श्येनजीवी *m.* (नं), श्येनशिष्यकः, श्येनपोषकः, श्येनपालकः.

HAWK-EYED, *a.* श्येननयनः -ना -नं, सूक्ष्मदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, सूक्ष्मदर्शी -र्शनी -र्शि (नं), दूरदर्शी &c.

HAWKING, *s.* (Falconry) श्येनम्याता, श्येनादिभिः पक्षिग्रहणं, श्येनशिष्या, श्येनपालनं—(Forcing up phlegm) उत्कासनं, श्लेष्मोत्क्षेपः—(Selling goods by outery in the streets of a town) नगरमार्गेषु पोषणपूर्वकं द्रव्याण्यविक्रीता.

HAWSER, *s.* नीरजुः *m.*, घुट्टरजुः. See HALSER.

HAWTHORN, *s.* हासंशकफलविशिष्टः कषाटकितगुल्मभेदः.

HAY, *s.* शुष्कतृणं, शुष्कपासः, शुष्कशाम्पं, तृणं, पासः.

HAYCOCK, *s.* शुष्कतृणचिपितः *f.*, शुष्कपाससूपः, तृणचयः.

HAY-HARVEST, *s.* शुष्कतृणसङ्ग्रहः, शुष्कतृणसचयकालः.

HAY-LOFT, *s.* शुष्कतृणसङ्ग्रहकोष्ठकं, शुष्कपाससङ्ग्रहगारं.

HAY-MAKER, *s.* शुष्कतृणसङ्ग्रहकः, शुष्कतृणसचयी *m.* (नं).

HAY-MAKING, *s.* शुष्कतृणसङ्ग्रहः, शुष्कपाससचयः -यनं.

HAY-MARKET, *s.* तृणविक्रयस्थानं, पासविक्रयचतारं.

HAY-RICK, HAY-STACK, *s.* शुष्कतृणराशिः *m.*, शुष्कतृणोत्तरः, शुष्कपासचिपितः *f.*, शुष्कतृणवित्तरः.

HAZARD, *s.* (Chance) देवं, देवयोगः, देवगतिः *f.*, देवपटना, देवसङ्गतं, देवपशः, चट्टरं—(Risk, danger) संशयः, शङ्का, सन्देहः, चिकित्सा; 'a condition of hazard,' शङ्कास्पदं, संशयस्थानं; 'hazard of life,' जीवितसंशयः—(Game at dice) घृतक्रीडा, अद्यादिक्रीडा, घृतकर्म *n.* (नं), घृतच्यवहारः, घृतं.

To HAZARD, *v. a.* संशयस्यं -स्यां -स्यं कृ, सन्देहस्यं -स्यां -स्यं कृ, सन्देह-दोहस्यं -स्यां -स्यं कृ, शङ्कास्यं -स्यां -स्यं कृ, संशयापन्नं -न्नां -नं कृ, देवापीनं -नां -नं कृ, देवपशं -शां -शं कृ, शङ्कास्पदं कृ; 'one who hazards his life,' संशयितजीवितः.

HAZARDABLE, *a.* देवापीनः -ना -नं, देवायत्तः -ता -तं, संशयस्यः -स्या -स्यं.

HAZARDED, *p. p.* संशयितः -ता -तं, देवपशङ्गमितः -ता -तं.

HAZARDER, *s.* कित्वत् संशयस्यं करोति यो जनः; 'a hazarder of life,' संशयितजीवितः.

HAZARDOUS, *a.* सन्देहः -ग्या -ग्यं, सांशयिकः -क्री -कं, संशयस्यः -स्या -स्यं, सन्देहस्यः -स्या -स्यं, शङ्काक्रान्तः -न्ता -नं, भयाक्रान्तः -न्ता -नं, संशयापन्नः -न्ता -नं, भयहेतुकः -क्ता -कं, देवापीनः -ना -नं, देवपशः -शा -शं, भयानकः -क्ता -कं; 'a hazardous situation,' संशयस्थानं, भयस्थानं, शङ्कास्पदं.

HAZARDOUSLY, *adv.* शङ्कया, सन्देहेन, संशयेन, संशयं, अनिष्टशङ्कया.

HAZARDOUSNESS, *s.* सन्दिग्धता, भयाक्रान्तता, देवापीनता, देवायत्तत्वं.

HAZE, *s.* धूमिका, खयाप्यः, मृगतृणा, कुहेडिका, कुहेली, कुम्भटिका.

To HAZE, *v. n.* कुम्भटिका (nom. कुम्भटिकायते), धूमिका (nom. धूमिकायते).

HAZEL, *s.* ईषत्कपिशमलविशिष्टो गुल्मभेदः.

HAZEL, *a.* वक्ष्यमाणफलसवरीः -शी -शं, ईषत्कपिशः -शा -शं.

HAZEL-NUT, *s.* ईषत्कपिशवर्णं दृढत्वक्षपरिवृतं पृष्ठोक्तगुल्मफलं.

HAZINESS, *s.* सधूमिकत्वं, कुम्भटिकावस्था, सान्यकारत्वं, साभ्रता.

HAZY, *a.* सधूमिकः -क्ता -कं, धूमिकायुतः -ता -तं, सधूमिकः -क्ता -कं, कुम्भटिकावस्था -यी -यं, सान्यकारः -रा -रं, अभ्रयः -या -यं, साभ्रः -भा -भं, अन्धकः -क्ता -कं.

He, *s.* राः (तद्), एषः (एतद्), जसौ *m.* (अदस्), सदा; 'so and so,'

चमुकनामा *m.* (नृ). *Oss.* The visarga of सः and हः is dropped before any consonant.

HEAD, s. (Uppermost part of the human body) शिरम् *n.*, शीर्षं -मूकं, मूला *m.* (नृ), मलकः -कं, मुखः -रुद्धं -रुद्धं, नीलिः -ली *m.f.*, केनाट, चूडालं, वराष्ट्रं, उन्नमाष्ट्रं, लीनकः -लं, केजभूः *m.*—(A chief, leader) नायकः, मुखट, चयगः, पतिः *m.*, चपिपतिः *m.*, चपिप, चपिपति *m.* (नृ), केजः, चेरी *m.* (नृ), जिहः, मरः, शिरोवन्नी *m.* (नृ), मुख्य or प्रधान in comp.; as, 'head-minister,' मुख्यमन्त्री *m.* (नृ), प्रधानमन्त्री *m.*; 'head-merchant,' विदपतिः *m.*; 'head-scholar,' यद्विज्याः, चैत्रविज्याः; 'head of the police,' दलनायकः, दलपालकः; 'with Karna at their head,' कर्णमुखाः *m.pl.*, कर्णपुरोगमाः *m.pl.*—(Division of a subject) पदे, स्थाने, मार्गे, विषये, चपिपतिर्यं—(Top, forepart) चर्चं, शिरम् *n.*, शीर्षकं; 'head of a spear,' शूलार्धः; 'head of a boat,' मूला; 'at the head of,' चये or expressed by शिर in such phrases as, 'a father at the head of all who possess sons,' पिता शिरं पुत्रिणां—(The first place) सयस्थानं, उन्नमस्थानं—(Source) प्रभवः, उन्नमः, मूलं, हेतुः *m.*; 'of a river,' शरिर्मुखा, शरिर्प्रभवः—(Head of hair) कैशिकं, कैश्यं, केजपाजः, केजपद्यः; 'belonging to the head,' शीर्षस्थः -स्थो -स्थः; 'to cut off the head,' शिर or मलकं छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेदति); 'to be over head and ears in debt,' कर्णयुक्तः -स्ता -सं भू, कर्णमग्नः -ग्ना -ग्नं भू; 'to get ahead of,' चतिर्गम् (c. 1. -ज्ञातिरति -ज्ञतिरति); 'to make head against,' प्रतिगृह्ण (nom. प्रतिगृह्यति -यति), पर्युपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थाति), प्रस्था, प्रया (c. 2. -याति -ति).

To HEAD, v. a. (Lead, act as a leader) नी (c. 1. नयति, नेति), चये or पुरो गम् (c. 1. गच्छति, गन्ति), चपिपति (c. 1. -तिष्ठति -तिष्ठति); 'headed by Karna,' कर्णमुखाः -स्ता -सं or कर्णपुरोगमाः -ग्ना -ग्नं—(Cut off the head) शिर or मलकं छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेदति), पिनलक (nom. पिनलकयति -यति), शीर्षच्छेदं कृ—(Oppose) प्रतिगृह्ण (nom. प्रतिगृह्यति -यति).

HEADACHE, s. शिरोवेदना, शीर्षवेदना, शीर्षव्या, शिरःपीडा, शिरोनिः *f.*, शिरःगुलं, शिरोरोगः; 'afflicted with it,' शीर्षवेदना -ना -नं.

HEAD-BAND, s. मूर्धवेष्टनं, शिरोवेष्टनं, शिरोवन्धनं -नी, ललाटवेष्टनं, ललाटपट्टः -ट्टं, मलकवन्धनी.

HEAD-BOROUGH, s. गद्दीहः.

HEAD-DRESS, s. मलकधारणं, मलकभूषणं, मुकुटं, मसुटं, किरीटः, जेसरट, नीलिः *m.f.*, चूडा.

HEADED, p. p. मुखः -स्ता -सं or पुरोगमः -ग्ना -ग्नं in comp.; as, 'headed by Karna,' कर्णमुखाः -स्ता -सं; 'two-headed,' द्विशिर्षकः -का -कः; 'three-headed,' त्रिशिर्षकः -का -कः (नृ).

HEAD-FOREMOST, a. चबाक्षिपः -पः -पः (नृ), चपःशिरः &c., चपोमुखः -स्ता -सं, चबाक्षुलः -ला -लं.

HEADINESS, s. साहसं, विमदसाहसं, गमकारित्वं, धिक्कारिता, मदः.

HEADLAND, s. चनादीपः -पं, समुद्रमध्ये महाद्वीपवर्हिःस्थो भूमिभागः, उदय-भूमिः *f.*, महाद्वीपनालिका, भूमिनालिका, उदयस्थलं.

HEADLESS, a. चशिखः -स्ता -सं, चशिखाः -पा -पः (नृ), मलकहीनः -ना -नं, चपमूर्धना -ड्डा -ड्डं (नृ); 'a headless trunk,' कपयः -व्यं, चपमूर्धकलेपरं.

HEADLONG, a. (Head-foremost) चपोमुखः -खी -खं, चबाक्षुलः -खी -खं, चबाक्षु -बाक्षी -बाक्षु (नृ), चबाक्षिपः -पः -पः (नृ), चपःशिरः -पः -पः (नृ).

&c.—(Rash) साहसी -सिनी -सि (नृ), गमकारी -रिणी -रि (नृ), धिक्कारी &c.—(Precipitous) प्रवगः -पा -पं, यानुकः -का -कं.

HEADLONG, adv. चपोमुखेन, चबाक्षुलं -नेन, चबाक्षुजिह्वा, चबाक्षु—(Rashly) साहसेन, सहसा, चनादीपितं.

HEADMOST, a. चयस्थः -स्था -सं, नदीयस्थः -स्था -सं, चय्यः -य्या -य्यं, प्राय्यः -य्या -य्यं, मुख्यः -स्था -सं, प्रमुखः -सा -सं, प्रधान in comp.

HEADPIECE, s. (Armour for the head) शिरस्त्राणं, शिरस्त्रं, शीर्षकं, शीर्षकं, शीर्षकं—(Force of understanding) शीर्षकं, शीर्षकं.

HEADSHIP, s. मुख्यता, प्रमुखता -सं, प्रधानता, प्राधान्यं, नेहता.

HEADSMAN, s. यानुकपुरोपः, यानुकननः, चय्यपुरोपः, चय्यकर्माधिकारी *m.* (नृ), मूलायाः *m.*, दलपालकः, शिरोवेष्टनी *m.* (नृ).

HEADSTALL, s. चय्यस्थ शिरोवन्धनी or मलकवन्धनी.

HEADSTRONG, a. साहसी -सिनी -सि (नृ), नाय्यः -स्था -सं, गमकारी -रिणी -रि (नृ), धिक्कारी &c., चयलः -ला -लं, प्रवगः -पा -पं, चयल्यः -पा -पं, यीट -पा -पं, चयगः -गा -गं, निवेष्टनः -पा -पं, दलपलः -ला -लं, दुदेनः -ना -नं.

HEADY, a. साहसी -सिनी -सि (नृ), तीव्रपक्षी -पक्षी -पक्षी (नृ), संस्वी -स्वी -स्वी (नृ), उन्नमः -स्ता -सं, शीर्षकोपी -पिनी -पि (नृ), चयपी -पिनी -पि (नृ).

To HEAL, v. a. श्वा (c. 10. जनयति -यति), प्रगम्, उपगम्, बिह् in des. (चिकित्सति -तिष्ठति), स्वयं -स्वा -सं कृ or मुखं कृ, निपत्यं -यां -यं कृ, नीरोगं -गं -गं कृ, प्रतिगृ, भियम् (nom. भियज्यति), रोगाद् मुखं (c. 6. मुखति, मोक्षति), अनुत्था in caus. (-चापयति -यति, rt. स्था), नापु (c. 10. चापयति -यति); 'heal a wound,' व्रणं रुद् in caus. (रुपयति -यति), व्रणरोपणं कृ—(Reconcile) कनापा (c. 3. -रुपयति -यति), मन्त्रा, प्रतिरुमापा.

To HEAL, v. n. श्वा (c. 4. ज्ञानयति, जनिहति), उपगम्, स्वयः -स्वा -सं भू, मुखः -स्था -सं भू.

HEALED, p. p. जनिहः -ता -नं, ज्ञानः -ज्ञा -नं, ज्ञानरोगः -गा -गं, उपज्ञानः -ज्ञा -नं, प्रज्ञानः -ज्ञा -नं, रोगमुक्तः -का -कं, चिकित्सितः -ता -नं, मुखः -स्था -सं, स्वयः -स्था -सं, अनुपितः -ता -नं, प्रतिगृहः -ता -नं; 'as a sore or wound,' रोपितः -ता -नं, रुदः -दा -दं, रुदन्नपः -पा -पं, गुल्मः -ग्मा -गं.

HEALER, s. चिकित्सकः, रोगज्ञानकः, रोगहृद् *m.*, भियम् *m.* (नृ).

HEALING, a. रोगज्ञानकः -का -कं, ज्ञानिकट -रि -रि, ज्ञानिदः -दा -दं, ज्ञानिकः -का -कं, रोगहृद् -प -पं, रोगज्ञः -ज्ञा -नं.

HEALING, s. (The act) चिकित्सा -ननं, ज्ञानः, ज्ञानि *f.*, उपज्ञानः, रोगज्ञानि *f.*, रोगज्ञानः, रुक्प्रतिरुपः, प्रतीकारः, मुख्यकर्ण, समुत्थानं, भेषजं; 'of a sore,' व्रणरोपणं.

HEALTH, s. स्वास्थ्यं, स्वस्था, जतोगः, चारोग्यं, चरोगिता, मुखता, मुख्याति *f.*, चनामयं, निपमयता, रोगाभावः, कल्याणं -ता, कुशलं, जरीरकुशलं, जरीरमुखं, वार्धः, उपासी—(Bad health) चलास्थं, चमुखाता, जरीरमुख्याति *f.*, रोगिता, चरोगिता; 'health to you,' खलि, कुशलं हे.

HEALTHFUL, a. चरोगी -गिणी -गि (नृ), नीरोगः -गा -गं, चारोग्यः -ग्यी -ग्यं, मुखः -स्था -सं, स्वयः -स्था -सं, निपमयः -या -यं. See HEALTHY.

HEALTHFULNESS, adv. चरोगेण, चारोग्यं, निपमयं, स्वास्थेन, कुशलं.

HEALTHFULNESS, s. चरोगिता -नं, स्वास्थ्यं, निपमयता, कल्याणं.

HEALTHILY, adv. चारोग्यं, खानामयं, जरीरस्वास्थ्येन, स्वस्थतः.

HEALTHINESS, s. स्वास्थ्यं, स्वस्था, चारोग्यं, चरोगिता, मुखता, जरीर-मुख्याति *f.*, निपमयता, चनामयता, कल्याणं -ता, रोगाभावः.

HEALTHINESS, *a.* स्वस्थः -स्वा -स्य, अनुस्वशरीरः -रा -रं, नरोगः -ना -नं.
 HEALTHISOME, *a.* स्वास्थ्यजनकः -का -कं, रोगनिषेधकः -का -कं, रोगप्रः -गी -गं.
 HEALTHY, *a.* सुस्थः -स्वा -स्य, सुस्थितः -ता -तं, रोगो -गिगी -गि (न्),
 नरोगः -ना -नं, नीरुजः -जा -जं, नीरुक् *m. f. n.* (न्), निरामयः -या
 -यं, स्वस्थः -स्वा -स्य, सहारोग्यः -ग्या -ग्यं, कत्यः -न्या -न्यं, कुशली
 -लिनी -लि (न्), निर्व्याधिः -धिः -धि, व्याधिहीनः -ना -नं, रोगहीनः
 -ना -नं, चक्रः -ङ्गा -ङ्गं, पार्श्वः -र्शा -र्शं, निम्पीडः -डा -डं. —(Causing
 health) स्वास्थ्यजनकः -का -कं, चारोग्यकरः -री -रं, चनामयकरः -री -रं.
 HEAP, *s.* राशिः *m.* -शी *f.*, सत्त्वयः, निचयः, चयः, चित्तिः *f.*, प्रचयः,
 पिण्डः, प्रकरः, उक्तरः, निकरः, घोषः, पुन्नः, पूगः, स्तूपः, स्तोमः,
 वृद्धः, समूहः, समवायः, सत्त्वयः, समुदायः, पायः, नंस्यानं, सङ्ग्रहः, कूटः;
 'a heap of grass,' तृणराशिः *m.*, तृणविस्तरः, दृग्मा.
 To HEAP, *v. a.* राशीकृ, चापि (c. 5. -चिनोति -च्येत्), सनाचि, सजि,
 समाधिप् (c. 6. -धिपति -धेत्), पिण्डीकृ, पिण्ड् (c. 1. पिण्डते, c. 10.
 पिण्डयति -यितुं), घोषीकृ, वृन्तीकृ, एकत्रोद्, एकत्र कृ, पुत्रीकृ, पूगीकृ.
 HEAPED, *p. p.* राशीकृतः -ता -तं, राशीभूतः -ता -तं, पाचितः -ता -तं,
 उपचितः -ता -तं, समुपचितः -ता -तं, सचितः -ता -तं, पिण्डितः -ता -तं,
 पिण्डीकृतः -ता -तं, पिण्डीभूतः -ता -तं, एकत्रोद्भूतः -ता -तं, पुत्रितः -ता
 -तं, पूगीकृतः -ता -तं, सङ्गलितः -ता -तं, सङ्ग्रहः -डा -डं, पुत्रितः -घा
 -घं, एकपिण्डीभूतः -ता -तं, एकत्रोद्भूतः -ता -तं, समूहः -डा -डं, पर्यस्तः
 -स्ता -स्तं; 'heaped with flowers,' कुसुमचितः -ता -तं.
 HEAPER, *s.* राशिकर्ता *m.* (न्), पिण्डकर्ता *m.*, सत्त्वगकारी *m.* (न्).
 HEAPY, *a.* पिण्डी -रिडनी -रिड (न्), निचयी -यिनी -यि (न्), वत्करीयः -या -यं.
 To HEAR, *v. a. and n.* श्रु (c. 5. शृणोति, श्रोतुं), उपश्रु, अनुश्रु, अनुश्रु,
 परिश्रु, चाकर्ण (c. 10. -कर्णयति -यितुं), निश्रु (c. 10. -जामयति -यितुं),
 c. 4. -शाम्नाति -शामितुं), विनिश्रु, सन्निश्रु, श्रवणेन्द्रियेण or कर्णद्वारेण
 उपलब्ध (c. 1. -लभते -लभ्यं) or श्रु (c. 1. श्रोति -श्रितुं) or श्रु
 (c. 9. गृह्णाति, गृहीतुं), श्रवणं कृ; 'having heard,' श्रुत्वा, निजाम्य.
 HEARD, *p. p.* श्रुतः -ता -तं, आकर्णितः -ता -तं; 'as heard,' यथाश्रुतं.
 HEARER, *s.* श्रोता *m.* (न्), श्रवणकर्ता *m.* (न्), चाकर्णयिता *m.* (न्).
 HEARING, *s.* श्रवणं, श्रुतिः *f.*, आकर्णनं, निश्रमनं, निश्रमनं; 'sense
 of hearing,' श्रोत्रं, श्रवणेन्द्रियं; 'out of hearing,' असंश्रवः -या
 -यं, कर्णगोचरः -रा -रं; 'out of the hearing of the master,'
 गुरोर् असंश्रवः; 'within hearing,' कर्णगोचरः -रा -रं, कर्णश्रवः -या -यं.
 To HEARKEN, *v. n.* श्रु (c. 5. शृणोति, श्रोतुं), आकर्ण (c. 10. -कर्णयति
 -यितुं), निश्रु (c. 10. -शामयति -यितुं), श्रवणं कृ.
 HEARKENER, *s.* श्रोता *m.* (न्), श्रवणकारी *m.* (न्), निश्रमनकारी *m.*
 HEARSAY, *s.* किंवदन्ती, जनश्रुतिः *f.*, जनवादः, जनरवः.
 HEARSE, *s.* शववाहनं, शवयानं, प्रेतवहनायं सदा, प्रेतवहनसाधनं, कटा.
 HEART, *s.* (The seat of life in an animal) हृदयं, हृद् *n.*, हृत्पिण्डं,
 रक्ताशयः, अग्रमांसं, चुक्षग्रमांसं, मर्म *n.* (न्), चुक्षः -क्षा -क्षं, वृक्षः,
 कनुः *m.*, रिक्तं, भयम् *m.* —(Seat of feeling) चित्तं, चेतस्, हृदयं,
 अन्तःकरणं, अन्तःप्रकृतिः *f.*, अन्तरात्मा *m.* (न्), आत्मा *m.*, मनस् *n.*,
 अन्तर्भावः, मानसं, स्वान्तं. —(The breast) वक्षस् *n.*, वक्षस्स्थलं,
 वक्षःस्थलं. —(Vital part) मर्म *n.* (न्), मर्मस्थानं -स्थलं, हृदयस्थानं
 -स्थलं. —(Inner part of any thing) गर्भः, उदरं, अन्तरं or
 expressed by अन्तर prefixed; as, 'the heart of the city,'
 अन्तर्नगरं. —(Courage, spirit) वीर्यं, शौर्यं, तेजस्, संज्ञं, यौरुपं.
 —(Affection) स्नेहः, प्रणयः, हर्षं, भावः, रागः; 'my heart beats,'
 स्पन्दते or बम्पते हृदयं मे; 'it goes to my heart,' मर्मं भिनन्ति
 or स्पृशति; 'to take heart,' आश्रयस् (c. 2. -आसिति -तुं), समाश्रयः;

'to learn by heart,' अभ्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), रूपं कृ;
 'learnt by heart,' कण्ठस्थः -स्वा -स्य, अभ्यस्तः -स्ता -स्तं; 'learn-
 ing by heart,' रूपं; 'to be out of heart,' दीनमनस्कः -स्ता -स्तं
 भू; 'pure in heart,' निर्मलान्तःकरणः -शा -शं; 'with all one's
 heart,' कामं, प्रकामं; 'heart's desire,' मनोवाञ्छितं; 'from
 the heart,' अन्तःकरणेन; 'heart-searching,' चित्तज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.
 HEART-ACHE, *s.* हृदयव्याधौ, हृदयवेदना, चित्तवेदना, अन्तःकरणवेदना,
 मनोदुःखं, मनःपीडा, हृदयशूलं, मानसी व्याधौ.
 HEART-APPALLING, *a.* मर्मभेदी -दिनी -दि (न्), चित्तशङ्काजनकः -का -कं.
 HEART-BREAKING, *a.* हृदयभेदी -दिनी -दि (न्), मर्मभेद् *m. f. n.*,
 हृदयाविद् *m. f. n.* (पु), मर्मस्पृक् *m. f. n.* (श).
 HEART-BROKEN, *p. p.* भिन्नहृदयः -या -यं, पिण्डहृदयः -या -यं.
 HEART-BURN, *s.* तीक्ष्णग्निः *m.*, आग्निपित्तं, हृदयवेदना, हृद्रोगः.
 HEART-DEAR, *a.* हृदयप्रियः -या -यं, हृद्यः -द्या -द्यं, हृदयङ्गमः -मा -मं.
 HEART-EASE, *s.* हृदयसुखं, मनःसुखं, हृदयशान्तिः *f.*, हृत्सुखं, मनोनिर्वृतिः *f.*,
 चित्तनिर्वृतिः *f.*, मनोविश्रान्तिः *f.*, हृदयस्वस्थं.
 HEART-EASING, *a.* हृदयसुखजनकः -का -कं, मनःशान्तिकरः -री -रं.
 HEART-FEEL, *a.* हृदयः -ता -तं, हृदयजातः -ता -तं, चित्तभवः -या -यं.
 HEART-RENDING, *a.* मर्मभेदी -दिनी -दि (न्), मर्मभेदी &c., हृदयभेदी &c.,
 हृदयभेद् *m. f. n.*, हृदयाविद् *m. f. n.* (पु), मर्मस्पृक् *m. f. n.* (श),
 मर्मपीडाकरः -री -रं, चित्तपीडाजनकः -का -कं, चित्तोद्देगजनकः -का
 -कं, मनोदुःखकारी -रिणी -रि (न्).
 HEART-ROBBING, *a.* मनोहरः -रा -रं, मनोहारी -रिणी -रि (न्), चित्त-
 हारी &c., चित्तपहारी &c., चित्तहृत् *m. f. n.*, हृदयग्राही -हिणी -हि (न्).
 HEART-SICK, *a.* शान्तरचित्तः -ता -तं, उद्विग्नमनः -ना -नं (स्), विमनाः &c.
 HEART'S-EASE, *s.* त्रिवर्णपुष्पविशिष्टं घोषभेदः.
 HEART-SORE, *s.* मनोऽप्या, मनःपीडा, हृदयपीडा, मनोदुःखं.
 HEART-STRINGS, *s.* हृत्पिण्डपरिगतं शिरादि.
 HEART-STRUCK, *a.* हृत्चित्तः -ता -तं, चित्तहृदयः -या -यं, हृद्विद्धः -द्धा -द्धं.
 HEART-SWELLING, *a.* चित्तशोभकारी -रिणी -रि (न्), हृदयकम्पकारी &c.
 HEART-WHOLE, *a.* सद्यतहृदयः -या -यं, अभिन्नहृदयः -या -यं, अचिकल-
 चित्तः -ता -तं.
 HEART-WOUNDED, *a.* घातहृदयः -या -यं, भिन्नहृदयः -या -यं, भिन्नमर्मा -र्मा
 -र्म (न्), चित्तगर्मा &c., चित्तहृदयः -या -यं.
 HEART-WOUNDING, *a.* मर्मभेदी -दिनी -दि (न्), हृदयभेदी &c., हृदयाविद्
m. f. n. (पु).
 To HEARTEN, *v. a.* आश्रयस् (c. 10. -आसयति -यितुं), तेजः or विश्वासं
 or आशां कृ or दा or वृप् (c. 10. वर्धयति -यितुं).
 HEARTILY, *s.* अग्निकुण्डं, वितानं, चुष्टिः *f.* -त्ती, 'अश्मनं, अन्तिका,
 उपचायाः, पद्मः.
 HEARTILY, *adv.* कामं, प्रकामं, कामतस्, सद्धान्तःकरणेन, सद्गर्भावेन, चित्त-
 सन्तोषेण, सन्तुष्टचेतसा, इच्छातस्, स्वेच्छातस्, निर्व्यलीकं, निष्कपटं. —
 (With vigour) सपीर्यं, दृष्टपुष्टवत्.
 HEARTINESS, *s.* (Sincerity) सारत्वं, सरलता, सत्यशालता, अमाया,
 अकापट्यं, चित्तनिर्मलता. —(Vigour, strength) तेजस् *n.*, सत्त्वं,
 वीर्यं, यौरुपं, सारता.
 HEARTLESS, *a.* (Spiritless, without vigour) निस्तेजाः -जाः -जः (स्),
 निर्वीरः -रा -रं, निर्वीर्यः -र्या -र्यं, निःसत्त्वः -त्त्वा -त्त्वं, भीरुहृदयः -या
 -यं, झोतहृदयः -या -यं. —(Hard-hearted) कठिनहृदयः -या -यं,
 निर्वीर्यः -र्या -र्यं, दयाहीनः -ना -नं, निष्करुणः -शा -शं.
 HEARTLESSLY, *adv.* (In a spiritless manner) निर्वीर्यं, निर्वीरवत्,

सखं विना, क्रोववत्, भीरुहृदयेन.—(In a cruel manner) निर्दयं, निष्करुणं हृदयकाठिन्यात्.

HEARTLESSNESS, *s.* (Want of spirit) निर्वीर्यं, वीर्यहीनता, तेजोहीनता, अपौरुषं, हृदयभीरुता, क्रोवता.—(Cruelty) दयाहीनता, हृदयकाठिन्यं, निष्करुणता, कृपाराहित्यं.

HEARTY, *a.* (Sincere) सरलः-ला-लं, निर्मलचित्तः-ज्ञा-ज्ञं, सत्यशीलः-ला-लं, मायाहीनः-ना-नं, निष्कपटः-टा-टं, निर्विलोकः-का-कं, —(Vigorous, in full health) वीर्यवान्-वती-वत् (नं), तेजोवान् &c., हृष्टपुष्टः-ष्टा-ष्टं, सुस्थः-स्था-स्थं, कल्पः-त्वा-त्वं, सपौरुषः-पा-पं.

HEAT, *s.* घर्मे, तापः, अग्नितापः, उपतापः, उन्नापः, सन्नापः, जातपः, दाहः, उष्णता, औष्ण्यं, उष्मः, उष्मा *m.* (नं), औष्ण्यं, निदापः, चण्डता, तिग्मता, तिग्मं, तैगम्यं, अग्निः *m.*, अग्निशिरता, ग्रीष्मः, इष्टं, तोष्ठं, खरं.—(Hot weather) ग्रीष्मः, निदापः, घर्मे.—(Ardour, vehemence) उन्नापः, उच्चण्डता, प्रचण्डता, उग्रता, व्यग्रता, तीक्ष्णता, तैक्ष्ण्यं, उष्मः.—(Anger) चण्डता, तिग्मता, संरम्भः, मदः, उष्मः, क्रोधः, उग्रता.—(Course at a race) चर्मा.—(Flush on the face) कपोलरगः.—(Heat of youth) यौवनदहः, यौवनमदः.—(As of a bitch, &c.) मदः.—(Morbid heat) स्पृष्टः, तापकः; 'it emits heat,' उष्मायते.

TO HEAT, *v. a.* तप् (c. 10. तापयति-यितुं, c. 1. तपति, तप्ते), उन्नप्, प्रतप्, सन्नप्, उष्णीकृ, दीप् (c. 10. दीपयति-यितुं), जल् (c. 10. जलयति-यितुं), सन्नुष् (c. 10. भुषयति-यितुं), स्विद् (c. 10. स्वेदयति-यितुं), दह् (c. 1. दहति, दग्धं).

HEATED, *p. p.* तप्तः-मा-मं, सन्नप्तः-मा-मं, उपतप्तः-मा-मं, उन्नप्तः-मा-मं, तापी-पिनी-पि (नं), तापितः-ता-तं, दीप्तः-मा-मं, जाततापः-पा-पं, स्वेदितः-ता-तं.

HEATER, *s.* जलादितापनाथं तमलोदपिष्टः.

HEATH, *s.* (Plant) जङ्गलरुहः क्षुद्रौषधिभेदः.—(Wild ground) जङ्गलभूमिः *f.*—(Common ground) सर्वसामान्यभूमिः *f.*

HEATH-COCK, *s.* जङ्गलदेशसेवी कुक्षुभेदः.

HEATHEN, *s.* देवताचर्कः, देवाचर्कः, देवताभ्यर्चकः, देवपूजकः, देवप्रतिमापूजकः, देवतोपासकः, देवतासेवकः, प्रतिमापूजकः, प्रतिमासेवकः.

HEATHEN, *a.* देवाचर्कसङ्घन्वी-न्विनी-न्वि (नं), प्रतिमापूजकसङ्घन्वी &c.

HEATHENISH, *a.* देवाचर्कयोग्यः-ग्या-ग्यं, देवाचर्कव्यवहारः-रा-रं, देवाचर्कधर्मी-म्मी-म्मं (नं), प्रतिमापूजकयोग्यः-ग्या-ग्यं, देवाचर्काचारः-रा-रं.—(Barbarous) क्रूरचारः-रा-रं, दुराचारः-रा-रं.

HEATHENISM, *s.* देवाचर्क-चर्चनं, देवताचर्चनं-ना, देवताभ्यर्चक-चर्चनं, प्रतिमापूजा, देवपूजा, देवाचर्काचारत्वं.

HEATHY, *a.* जङ्गलः-ला-लं, जङ्गलः-ला-लं, जङ्गलपृथावृतः-ता-तं.

HEATING, *s.* तापनं, तपनं, सन्नापनं, उष्णीकरणं, दीपनं, घर्मेकरणं.

HEATING, *a.* तापकः-का-कं, तापनः-ना-नं, दीपनः-ना-नं.

TO HEAVE, *v. a.* (Lift, raise) उन्नल् (c. 10. -तोलयति-यितुं), उड् (c. 1. -हरति-हर्तुं), उच्चम् (c. 10. -नमयति-यितुं), उग्रा in caus. (-चापयति-यितुं, rt. स्वा), उन्नी (c. 1. -नयति-नेतुं), उच्चम् (c. 1. -यच्छति-यच्छुं), उच्चि (c. 1. -चुपति-यितुं, rt. छि), उच्चिकृ.

TO HEAVE, *v. n.* (Palpitate) स्पन्द (c. 1. स्पन्दते-न्दितुं), कम्प (c. 1. कम्पते-म्पितुं), स्फुर (c. 6. स्फुरति-रितुं).—(Swell gently) लुद् (c. 6. लुठति-ठितुं), प्रलुद्, उन्नप् (c. 1. -सर्पति-सर्पुं).—(Pant) कृच्छ्रेण श्वासप्रश्वसं कृ, उन्नम् कृ; 'to heave a sigh,' दीर्घं निःश्वस् (c. 2. -श्वसिति-श्वुं), दीर्घनिश्वसं कृ or तज्ज (c. 1. तजति, तज्जुं); 'heaving a sigh,' दीर्घं निःश्वस्.

HEAVE, *s.* उन्नोलनं, उन्नरणं, उन्नवनं, उन्नयः-यनं, उन्नोपः, उन्नारः.

HEAVEN, *s.* (Region of the blessed) स्वर्गः, स्वर् indecl., स्वर्लोकः, मुख्यलोकः, सुरलोकः, देवलोकः, त्रिदिवः-वं, दिवं, द्यौः *f.* (दिव्), द्यौः *f.* (द्यौ), नाकः, देवनिकायः, देवालयः, सुरवर्त्त *n.* (नं), सुरपर्व, शाश्वतं, सौरिकः, त्रिपिष्टपं, शक्रभवनं, सुखाधारः, सुखदं, त्रिदशालयः, त्रिदशावासः, चक्रुराधिपत्यं; 'the heaven of Vishnu,' वैकुण्ठं.—(The sky) आकाशः, गगणं, नभस् *n.*, व्योम *n.* (नं), खं, अन्नरीधं, ॥ अक्षरं, दिगन्तरं, तारापथः, मेघवर्त्त *n.* (नं), ज्योतिश्चक्रं, ज्योतिर्मण्डलः; 'heaven and earth,' द्यावापृथिव्यौ *f. du.*, द्यावाभूम्यौ *f. du.*, दिवस्पृथिव्यौ *f. du.*, आकाशपृथिव्यौ *f. du.*, द्योभूम्यौ, स्वर्गमसौ, द्यावाधमे *f. du.*, रोदसी *n. du.* (स्), रोदस्यौ *f. du.*

HEAVEN-BORN, *a.* दिविजः-जा-जं, स्वर्गजातः-ता-तं, स्वर्गोत्पन्नः-जा-जं.

HEAVENLY, *a.* स्वर्गीयः-या-यं, स्वर्ग्यः-ग्या-ग्यं, दिव्यः-व्या-व्यं, दिविजः-जा-जं, दिविष्टः-ष्टा-ष्टं, खस्यः-स्या-स्थं, नभःस्यः-स्या-स्थं, नभसीयः-या-यं, आन्नरीधः-द्यौ-द्यौं, वैहायसः-सी-सं; 'heavenly voice,' वैहायसी वाक्; 'heavenly bodies,' स्वस्वपदार्थाः *m. pl.*; 'heavenly nymph,' सुराङ्गना, स्वर्चर्या.—(Excellent) परमः-मा-मं.

HEAVENLY, *adv.* दिव्यं, स्वर्गस्त्ववत्, स्वर्गीयप्रकारेण, दिव्यरूपेण.

HEAVENWARDS, *s.* स्वर्गं प्रति, स्वर्गामिमुखं, त्रिदिवं प्रति.

HEAVILY, *adv.* (With great weight) गौरवेण, सगौरवं, महामारेण, अतिमारेण, सुभरं, गुरुमारेण.—(Slowly) मन्दं, विलम्बेन, शनैः शनैस्, विलम्बितं, मान्द्येन.—(Sorrowfully) विषादेन, सविषादं, विषमनसा.—(Vehemently) अति or सु prefixed, भृशं, तीव्रं, तीक्ष्णं; 'heavily laden,' गुरुभारवान्-वती-वत् (नं), अतिभारी-रिणी-रि (नं), सुभर-रा-रं.

HEAVINESS, *s.* (Ponderousness) गुरुत्वं, गौरवं, गरिमा *m.* (नं), भारवत्त्वं, भारित्वं, भारः.—(Slowness, dullness) मन्दता, मान्द्यं, जडता, जाड्यं, स्थूलता.—(Dejection) विषादः, विमथता, चवसादः, दीनता.

HEAVING, *s.* (Palpitation) स्पन्दनं, कम्पनं, स्फुरणं.—(Swelling, undulation) उत्सर्पः-पैणं, प्रलोठनं, लोठनं, लुठनं, लुलितं; 'of a wave,' जमिप्रलोठनं, जमिविभ्रमः.

HEAVING, *part.* (Palpitating) स्पन्दमानः-ना-नं, कम्पमानः-ना-नं, स्फुरन्-रन्तो-रत् (नं), स्फुरितः-ता-तं.—(Swelling gently) प्रलोठितः-ता-तं, उत्सर्पी-पिणी-पि (नं), उत्सर्पितः-ता-तं, लुलितः-ता-तं, लोलः-ला-लं, लोलमानः-ना-नं.

HEAVY, *a.* (Ponderous) गुरुः-धौ-ह, भारी-रिणी-रि (नं), भारवान्-वती-वत् (नं), घुरीणः-णा-णं, धौरेयः-यो-यं, उड्गुर-रा-रं; 'very heavy,' गरिष्ठः-ष्टा-ष्टं, गरौयान्-यसौ-यः (स्).—(Slow) मन्दः-न्दा-न्दं, मन्धरः-रा-रं, मन्दगतिः-ति-ति, विलम्बी-खिनी-खि (नं), विलम्बितः-ता-तं, जलसः-सा-सं.—(Dull, stupid) जडः-डा-डं, मन्दबुद्धिः-द्धि-द्धि, स्थूलः-ला-लं, स्थूलधीः-धी-धि.—(Dejected, sad) विषणः-णा-णं, विषादी-दिनी-दि (नं), चवसकः-जा-जं, दीनमनस्कः-स्का-स्कं.—(Grievous) गुरुः-धौ-ह, क्रेशी-शिनी-शि (नं), दुःखी-खिनी-खि (नं), दुःखकरः-री-रं.—(Vehement) गुरुः-धौ-ह, तीक्ष्णः-ष्णा-ष्णं, तीव्रः-त्रा-त्रं, उग्रः-या-यं, गाढः-ढा-ढं, अति or सु prefixed; as, 'heavy rain,' अतिवृष्टिः *f.*; 'heavy displeasure,' गुरुकोपः; 'a heavy sea,' चानं, जमिप्रलोठनं, जमिविभ्रमः.

HEAVY-HEADED, *a.* स्थूलबुद्धिः-द्धि-द्धि, मन्दनतिः-ति-ति, जडधीः-धी-धि.

HEAVY-LADEN, *a.* सुभारवान्-वती-वत् (नं), गुरुभारवान् &c., अतिभारी-रिणी-रि (नं), सुभर-रा-रं, सुपुरन्धर-रा-रं.

HEBDOMAD, *s.* (Week) सप्ताहं, सप्तदिनं, दिनसप्तकं.

HEBDOMADAL, *a.* साप्ताहिकः-की-कं, सप्तदिनः-ना-नं.

TO HEBETATE, *v. a.* घनोक्, स्थूलोक्, अतीक्ष्णोक्, भाराहीनं-नां-नं

HEB

- कृ, तेजो ह (c. 1. हरति, हर्षं), जडीकृ, मन्दीकृ, मूढीकृ.
HEBETUDE, *s.* अतीक्ष्णता, घनता, स्थूलता, थाराहीनता, जडता, बाध, मन्दता, मान्ध, चालस्थ.
HEBRAISM, *s.* यहूदीयभाषानुसारी वाग्व्यापारः.
HEBRAIST, *s.* यहूदीयभाषाच्युत्पन्नः, यहूदीयभाषानिपुणः.
HEBREW, *s.* (The language) यहूदीयभाषा.—(A Jew) यहूदीयः.
HECATOMB, *s.* एकशतबलिदानं, शतगोबलिकरणं, शतगोमेधः.
HECTIC, *a.* ज्वरसूचकः—का—कं, जनर्दहसूचकः—का—कं, ज्वरी—रिणी—रि (न्), ज्वरितः—ता—तं.
HECTIC, *s.* (Fever) ज्वरविशेषः, प्रलेपकः.
HECTOR, *s.* शूरमन्त्रः, शूरमानो *m.* (न्), पिण्डीशूरः, दम्भी *m.* (न्), क्रुम्भः, विटः, भर्त्सनाकारी *m.* (न्), कलहकारः, विकारपी *m.* (न्), आत्मझापी *m.* (न्).
To HECTOR, *v. n.* भर्त्स (c. 10. भर्त्सयति—ते—यितुं), विकार्य (c. 1. —कृत्यते—त्यितुं), तर्ज् (c. 1. तर्जति—जितुं), तिरस्कृ, मुखरीकृ, आत्मानं श्लाघ्य (c. 1. श्लाघते—यितुं).
HECTORING, *s.* भर्त्सनकरणं, विकार्य—त्यनं, सहकारोक्तिः *f.*, आहोपुरुषिका, अहमहमिका, शूरमानं, आत्मझापा, गर्दितवाक्यं.
HEDGE, *s.* वृत्तिः *f.*, क्षेत्रवृत्तिः *f.*, क्षेत्रप्रान्तो वृत्तिः *f.*, प्रावृत्तिः *f.*, प्राचीरं, क्षेत्रप्राचीरं, क्षेत्रसीमा, प्राकारः, प्रावरः, आवरणं, आवारः, वारणं—खी, वरणः, धारा, क्षेत्रधारा, अवरोधकं, क्षेत्रवरोधकं, वेष्टनं, क्षेत्रवेष्टनं, मन्त्रवारणं, वेष्टः, आवेष्टकः, खम्भकटः, मन्त्रालसः, नेमः, गडः, मोयः, मोषाली.
To HEDGE, *v. a.* प्राचीरादिना परिवेष्ट (c. 1. —वेष्टते—यितुं, c. 10. —वेष्टयति—यितुं) or आवृ (c. 5. —वृणोति—वरितुं—रीतुं) or परिवृ or अवरुष्ट (c. 7. —रुष्टि—रीतुं).
HEDGE-BORN, *a.* अन्त्यजः—जा—जं, अन्त्यजातीयः—या—यं, नीचजातीयः—या—यं, अन्त्यजातीयः—या—यं, हीनवर्णः—खी—खं.
HEDGE-HOG, *s.* शूलः—त्यकः, शूलकरः, शूलकी, श्लाघि *m.* (प).
HEDGE-SPARROW, *s.* कलविद्धः—द्वकः, कलिद्वकः, कलाविकलः, चटकः.
HEDGER, *s.* प्राचीरकारी *m.* (न्), क्षेत्रसीमारचकः.
HEDGING-BILL, *s.* क्षेत्रसीमारचनार्थं दावविशेषः.
To HEED, *v. a.* अवधानं (c. 3. —धत्ते—धातुं), मनो या सावधानः—ना—नं भू, अवहितः—ता—तं भू or असू.—(Respect, regard) सेव (c. 1. सेवते—यितुं), निषेव, भज् (c. 1. भजति—ते, भज्), अवेष्य (c. 1. —ईष्यते—यितुं), अवेष्य, मन् (c. 10. मानयति—यितुं), प्रतिमन्, छादू (c. 6. —द्रियते—दृष्टुं), अभिनन्द (c. 1. —नन्दति—नन्दितुं).
HEED, *s.* अवधानं—नता, अवहितता, सावधानता, अवेष्या, अवेष्या, अभिनिवेशः, मनोनिवेशः, मनःप्रवेशः, मनोयोगः, अग्रनादः; 'to take heed,' अवधानं कृ, अवधा (c. 3. —धत्ते—धातुं), मनो या, सावधानः—ना—नं भू; 'take thou heed,' सावधानो भव.
HEEDFUL, *a.* सावधानः—ना—नं, अवहितः—ता—तं, कृतावधानः—ना—नं, दत्तावधानः—ना—नं, अग्रमन्त्रः—ता—तं, अग्रमादी—दिनी—दि (न्), सचेतनः—ना—नं, अर्पितचेतनः—ना—नं, समीक्षकारी—रिणी—रि (न्), विमृश्यकारी &c., प्रमादरहितः—ता—तं.
HEEDFULLY, *adv.* सावधानं, अवधानेन, अवहितं, प्रमादं विना, अग्रमन्त्रं.
HEEDFULNESS, *s.* अवधानता, सावधानता, अवहितत्वं, अग्रमादित्वं.
HEEDLESS, *a.* अनवधानः—ना—नं, असावधानः—ना—नं, अनवहितः—ता—तं, प्रमत्तः—ता—तं, प्रमादी—दिनी—दि (न्), प्रमादवान्—यतो—वत् (न्), निरपेक्षः—द्या—द्यं, असमीक्षकारी—रिणी—रि (न्).
HEEDLESSLY, *adv.* अनवधानेन, अनवहितं, अवधानं विना, प्रमादेन, प्रमत्तं, सप्रमादं, निरपेक्षं, अनपेक्षया, असनी—.
HEEDLESSNESS, *s.* अनवधानं—नता, असावधानता, प्रमादं, अनपेक्षा, अनपेक्षा.

HEL

- HEEL**, *s.* पाणिः *m. f.*, पादमूलं, अहिस्कन्धः, कूर्चशिरस् *n.*, गोहिरं, पादस्य पश्चिमो भागः.—(Of a shoe) पादुकायाः पश्चाद्भागः, पादुकामूलं; 'to be at one's heels,' पाणिं ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), यत्नं अनुगम्य (c. 1. —गच्छति—गन्तुं) or पश्चाद् गम्; 'to take to one's heels,' पलाय (c. 1. पलायते—यितुं, rt. इ); 'heels upwards,' ऊर्ध्वपादः—दा—दं, ऊर्ध्वचरणः—द्या—द्यं, ऊर्ध्वपाणिः—पिणी—पिणी.
To HEEL, *v. n.* (Fall over on one side) एकपार्श्वे पत (c. 1. पतति—तितुं) or परिवृत् (c. 1. —वर्त्तते—वर्त्तितुं) or प्रलम्ब (c. 1. —लम्बते—लम्बितुं) or प्रणतः—ता—तं भू or असू.
To HEEL, *v. a.* (A shoe) पादुकामूलं कृ, पादुकायाः पश्चाद्भागं कृ.
HEELED, *p. p.* (Having heels) पाणिीलः—ला—लं, पाणिंयुक्तः—ता—तं.
HEEL-PIECE, *s.* पादुकादेः पश्चाद्भागः, पादुकामूलं.
HEFT, *s.* (Effort) चेष्टा—दितं, विचेष्टितं, उद्योगः, उत्साहः, यत्नः.—(Handle) चारुः, तलः, मुष्टिः *m.*—घी.
HEGIRA, *s.* यावनशाकः, यावनिकशाकः, मसलमानीयशाकः.
HEIFER, *s.* गोवत्सा, वत्सा; 'of one year old,' एकहायनी, एकान्दा, एकवर्षिका; 'of two years,' द्विहायनी; 'of three years,' त्रिहायणी, त्र्यन्दा; 'of four years,' चतुर्हायणी, चतुर्न्दा.
HEIGHT-NO, *interj.* सहो, सहोवत्, सहह, हा, हन, हाहा.
HEIGHT, *s.* (Elevation) उन्नतं—ता, उन्नतिः *f.*, समुन्नतिः *f.*, उत्कर्षः, उत्कृष्टता, उत्कृष्टः, समुन्नतः, उन्नयः, समुन्नयः, उन्नयः, समुन्नयः, उन्नतिः *f.*, उत्तेयः, समुत्तेयः, उन्नतिः *f.*, तुङ्गता, उन्नतता, उन्नतः, उन्नतः, उन्नतः—ता, उन्नयः, प्रोचता, उन्नतः.—(High place, hill) उन्नतभूभागः, उन्नतस्थानं, पर्वतः, गिरिः *m.*, तुङ्गशेखरः.—(Summit) अग्रं, शिखा, शिखरं, शृङ्गः.—(Elevation of rank) कुलोन्नतिः, कुलोत्कृष्टता, उन्नतपदं, परमपदं, प्रधानता, प्रकृष्टत्वं, श्रेष्ठत्वं.—(Utmost degree) उन्नतमाधिः *m.*, परमाधिः *m.*; 'the height of summer,' ग्रीष्ममयं, महाग्रीष्मः; 'in the height of summer,' ग्रीष्ममध्ये, मध्यग्रीष्मे.
To HEIGHTEN, *v. a.* (Exalt) उन्नतकृ, ऊर्ध्वकृ, उन्नत (c. 1. —नयति—नेतुं), उन्नतिं कृ.—(Increase, aggravate) वृष् (c. 10. वर्धयति—यितुं), उपवि (c. 5. —पिनोति—चेतुं), अधिकीकृ, अधिकारं—रा—रं कृ.
HEIGHTENED, *p. p.* वर्धितः—ता—तं, उपविता—ता—तं, लम्बितः—ता—तं.
HEINOUS, *a.* घोरः—रा—रं, अघोरः—रा—रं, दारुणः—द्या—द्यं, गर्हितः—ता—तं, गदः—द्या—द्यं, पापिष्टः—द्या—द्यं, अतिपातकी—किनी—कि (न्), अतिपापी—पिनी—पि (न्), महापापी &c., अतिदुष्टः—द्या—द्यं, दुष्टतमः—ना—नं, उन्नतः—दा—दं; 'a heinous crime,' महापातकं, अतिपातकं, अघोरपातकं.
HEINOUSLY, *adv.* दारुणं, घोरं, गर्हितं, पापिष्टं, अतिदुष्टं.
HEINOUSNESS, *s.* घोरता, अघोरता, दारुणता, अतिदुष्टता, पापिष्टत्वं, अतिगर्हितता, गर्हितत्वं.
HEIR, *s.* उत्तराधिकारी *m.* (न्), अधिकारी *m.*, धनाधिकारी *m.* (न्), दायादः, दायादवः, रिक्की *m.* (न्), रिक्कहारो *m.* (न्), रिक्कभागो *m.* (न्), चूक्कहारो *m.* (न्), चूक्कभागो *m.* (न्), अंशभाक् *m.* (न्), अंशहृ, अंशहारो *m.* (न्), अंशो *m.* (न्), अंशकः.
To HEIR, *v. a.* अधिकृ, अधिकारी—रिणी—रि भू, दायादो भू.
HEIR-APPARENT, *s.* युवराजः; 'state of one,' युवराजत्वं.
HEIRLESS, *s.* उत्तराधिकारिणी, दायादी—दा, धनाधिकारिणी.
HEIRLESS, *s.* अदायिकः का—कं, दायादहीनः—ना—नं.
HEIR-LOOM, *s.* अंशक्रमेण पितृमार्गं किञ्चिद् अस्यावरद्वयं.
HEIRSHIP, *s.* उत्तराधिकारिता—त्वं, धनाधिकारिता—त्वं, अधिकारिता.
HELD, *p. p.* (Grasped, taken in the hand) गृहीतः—ता—तं, धृतः

-ता -तं, यस्तः-स्ता-स्तं, हितः-ता-तं, निहितः-ता-तं; 'held fast,' सुगृहीतः-ता-तं; 'held in the hand,' हस्तगृहीतः-ता-तं, हस्तधृतः-ता-तं, हस्तस्थः-स्था-स्थं, हस्तस्थितः-ता-तं, हस्तगतः-ता-तं.—(Esteemed, considered) स्मृतः-ता-तं, मतः-ता-तं, अभिहितः-ता-तं; 'is held,' अभिधीयते.—(Detained, stopped) धृतः-ता-तं, सन्निहितः-ता-तं.—(Restrained) निवारितः-ता-तं, निरुद्धः-द्धा-द्धं.—(Contained) धारितः-ता-तं, अन्तर्गतः-ता-तं, परिगृहीतः-ता-तं.—(Kept, solemnized) सेवितः-ता-तं, पालितः-ता-तं, चरितः-ता-तं, आचरितः-ता-तं.—(Held out) प्रसारितः-ता-तं.—(Held up) उच्छ्रितः-ता-तं, उद्धृतः-ता-तं, उद्यतः-ता-तं, उन्नतः-ता-तं, उन्नितः-ता-तं, उत्थितः-ता-तं, उद्गृहीतः-ता-तं.

HELIOCOPE, *s.* सूर्यकमलं, श्रीहस्तिनी, भूरुखी.

HELL, *s.* नरकः, नारकः, निरयः, अधोलोकः, अधोगतिः *f.*, अधोभुवनं पातालं, चलिमग्न *n.* (नं), रसातलं, दुर्गतिः *f.*, प्रमथालयं, नागलोकः. The following are different hells, वादवाग्निः *m.*, संहारः, धूम्रभा, पद्मधूमः, पद्मभा, तामिस्रं, तमःस्थितं, प्रतापनः, तपनः, महातमप्रभा, तमपमापणकुण्डं, लोहशङ्कुः *m.*, सकाकौलः, समप्रतापनं, महारौरवः, रौरवः, पूयदः, अयःपानं, पर्यावर्जनं, प्राणरोधः, तमशूर्मिः *m.f.*, दम्भशूकः, अन्धकूपः, अवीचिः *f.*, अवटविरोधनः, कृमिभोजनं, बालभूचं, घोरकर्मः, पुत् *n.*; 'pains of hell,' यातना, कारणा; 'river of hell,' वैतरणी.

HELL-DOOMED, *a.* नैरयः-यी-यं, नारकी-किणी-कि (नं), नरकगामी-मिनी-मि (नं).

HELL-FIRE, *s.* नरकाग्निः *m.*, नारकाग्निः *m.*, नरकानलः, यातना.

HELL-HOUND, *s.* नरककुक्कुटः, नरकश्या *m.* (नं), नरकीयश्या *m.*

HELLEBORE, *s.* औषधीयवृक्षभेदः.

HELLENISM, *s.* ग्रीकभाषानुसारी वाग्व्यापारः, ग्रीकवाच्यं.

HELLISH, *a.* नारकः-की-कं, नारकी-किणी-कि (नं), नरकीयः-या-यं, नारकीयः-यी-यं, नरकस्थः-स्था-स्थं, नैरयः-यी-यं.

HELLISHLY, *adv.* नरकवासिपत्, पिशाचवत्, राक्षसवत्, नरके यथा पापिप्रकारेण

HELLISHNESS, *s.* नारकत्वं, नारकीयत्वं, पापिप्रत्वं, अतिगर्ह्यता.

HELM, *s.* (Rudder) कर्णः, अरिचं, केनिपातः-तकः, पोतरणः.—(Helmet) शिरस्त्राणं, शीर्षरथं, मस्तकधरणी.

TO HELM, *v.a.* कर्णं पृ (c. 10. धारयति-यितुं) or ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).

HELMET, *s.* शिरस्त्राणं, शिरस्त्रं, शिरस्कं, शीर्षकं, शीर्षरथं, शीर्षरथं, मस्तकधरणी, मस्तकावरणी, खोलकः.

HELMSMAN, *s.* कर्णधारः, कर्णग्राहः, कर्णिकः, कर्णी *m.* (नं), नाविकः.

HELOT, *s.* दासः, क्लृप्तदासः, पृथ्व्यालोको दासः.

TO HELP, *v.a.* (Assist) उपकृ (c. 8. -करोति-कुरुं), उपकारं कृ, साहाय्यं कृ, सहायत्वं कृ, उपचर (c. 1. -चरति-रितुं), उपग्रह (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं), अनुग्रह, अभिरुध (c. 1. रयति-यितुं), आनुकूल्यं कृ, पथपातं कृ.—(Further) पुरस्कृ, प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति-यितुं), संयुष् (c. 10. -वर्धयति-यितुं), प्रयुष्, प्रयुज् (c. 10. -योजयति-यितुं), यद्योगं कृ.—(Forbear, restrain one's self) निवृत् (c. 1. -वर्त्तते-वर्त्तितुं), आत्मानं नियह, or rather expressed by the fut. pass. part. with अवश्यं, as, 'I cannot help going,' अवश्यं मया गन्तव्यं; 'how can I help it,' का गतिः.—(Help at table) परिविष् or परिविश (c. 10. -वेपयति-यितुं).

TO HELP, *v.n.* साहाय्यं कृ, सहायो भू, उपकारी-रणी-रि भू or सस् or साहाय्यकारी भू, अनुकूलः-ला-लं भू or सस्.

HELP, *s.* उपकारः-रिता, उपकृतं, साहाय्यं, सहायत्वं-ता, साहित्यं, उपग्रहः, अनुग्रहः, आग्रहः, सङ्ग्रहः, उपचारः, अभिरुध, आनुकूल्यं, अनुकूलता, संवर्धनं, अनुपमूलनं.—(Resouree) गतिः *f.*, आश्रयः, शरणं, उपायः; 'a helping hand,' करालसनं; 'Help! Help!' चाहि, चाहि, परित्रायध्वं, परित्रायध्वं.

HELPED, *p.p.* उपकृतः-ता-तं, कृतोपकारः-रा-रं, कृतसाहाय्यः-या-यं.

HELPER, *s.* उपकारी *m.* (नं), उपकृता *m.* (नं), उपकारकः, साहाय्यकारी *m.* (नं), सहकारी *m.*, सहायः, उत्तरसाधकः.

HELPLESS, *a.* उपकारकः-का-कं, उपकारकारी-रिणी-रि (नं), सोपकारः-रा-रं, उपयोगी-गिनी-गि (नं), साहाय्यकारी-रिणी-रि (नं).

HELPLESSNESS, *s.* उपकारिता, उपकारकत्वं, उपयोगिता, सोपकारत्वं.

HELPLESS, *a.* निरुपायः-या-यं, उपायहीनः-ना-नं, गतिहीनः-ना-नं, गतूनः-ना-नं, निराश्रयः-या-यं, अपाश्रयः-या-यं, अशरणः-या-यं, निरवलम्बः-सा-सं, अनुपकृतः-ता-तं, निःसहायः-या-यं, असहायः-या-यं, विवशः-शा-शं, विह्वलः-स्ता-स्तं.

HELPLESSLY, *adv.* निरुपायं, निराश्रयं, उपायव्यतिरेकेण, उपायं विना.

HELPLESSNESS, *s.* निरुपायत्वं, उपायहीनता, गतिहीनता, निराश्रयत्वं.

HELPMATE, *s.* सहकारी *m.* (नं), साहाय्यकारी *m.*, सम्भूयकारी *m.*

HELTHER-SKELTER, *adv.* सङ्कुलं, सङ्कीर्णं, साङ्ख्येयं, क्रमेण विना, अक्रमेण.

HELVE, *s.* परशुदण्डः, दण्डः, वारङ्गः, तलः, मुष्टिः *m.*-घी.

TO HELVE, *v.a.* परशुं दण्डेन युज् (c. 10. योजयति-यितुं).

HEM, *s.* (Of a garment) अचलः, वस्त्राचलः-लं, दशा, वसनदशा, वस्ति *m.*, तरो, माटिः *f.*, चोरी, शुकं, वसनग्रन्थिः *m.*, वसनप्रान्तः, वसनान्तः.—(Clearing the throat) उक्तासनं.

TO HEM, *v.a.* अचलं (nom. अचलयति-यितुं), अचलं सिव् (c. 4. सीयति, सेवितुं), अचलं कृ.—(Clear the throat) उक्तास् (c. 1. -क्तासते-सितुं), उक्तासनं कृ.

TO HEM IN, *v.a.* परिपेष्ट (c. 1. -पेष्टते-यितुं, c. 10. -पेष्टयति-यितुं), परिवृ (c. 5. -वृणोति-वरितुं-रोतुं), निरुष् (c. 7. -रुण्ति-रोतुं), प्रतिरुष्.

HEMSED IN, *a.* परिवेष्टितः-ता-तं, परिवृतः-ता-तं, प्रतिरुद्धः-द्धा-द्धं, निरुद्धः-द्धा-द्धं, प्रतिच्छन्नः-चा-चं, सङ्कुलः-ला-लं.

HEMICYCLE, *s.* अर्धचक्रं, अर्धगोलः, अर्धवृत्तिः *f.*

HEMIPLEGY, *s.* पक्षाघातः, अर्धोद्गताघातः, अर्धोद्गताघातः *m.*

HEMISPHERE, *s.* अर्धगोलः, अर्धमण्डलं, भूगोलस्य अर्धभागः, अर्धभुवनं.

HEMISPHERICAL, *a.* अर्धगोलाकारः-रा-रं, अर्धमण्डली-लिनी-लि (नं).

HEMISTICH, *s.* अर्धश्लोकः, श्लोकाद्धं, अर्धपद्यं.

HEMLOCK, *s.* पूर्णकाले प्रसिद्धो विषविधाने प्रयुक्तं तोल्लीयधिभेदः.

HEMORRHOAG, HEMORRHOAGY, *s.* रक्तस्रावः, रुपिरस्रावः, रक्तातीसारः, असृक्सावः, रक्तधरणं.

HEMORRHOIDS, *s.* चर्शस् *m.*, चर्शः, चर्शोदोगः, गुदाकुपः, गुदकीलः, गुदरोगः.

HEMP, *s.* शणं, भज्ज, मातुलानी, इन्द्राशनः, अजया, मत्स्यारि *m.*

HEMPEN, *a.* शाणः-णी-णं, भाङ्गोन्नतः-ता-नं, शणमयः-यी-यं, शणसूत्रमयः-यी-यं; 'a hempen cord,' शणसूत्रं.

HEMP-FIELD, *s.* भज्ज, भाङ्गोन्नतं, शणधेवं, भज्जाधेवं.

HEMP-SEED, *s.* शणबीजं, भाङ्गोन्नतबीजं, पक्षिखार्थं धुद्रबीजं.

HEN, *s.* कुङ्कुदी, कुङ्कुवपूः *f.*, पक्षिणी, ग्राम्यकुङ्कुदी.

HEN-COOP, *s.* ग्राम्यकुङ्कुदादिरक्षणार्थं पिन्नरं or वीतसः, कुङ्कुपालिका, कुङ्कुपिन्नरं.

HEN-HEARTED, *a.* भीरुहृदयः-या-यं, कुङ्कुदीय भयशालः-ला-लं.

HEN-HOUSE, *s.* कुङ्कुपालिका, कुङ्कुगृहं, कुङ्कुगारं.

HEN-PECKED, *a.* स्त्रीनिहतः-ता-तं, स्त्रीवशः-शा-शं, स्त्रीवशवर्त्ती-त्तिनी

-नि (न्), दयितापीनः-ना-नं, स्त्रीविधेयः-या-यं, भार्याटिकः, चाकलः.
जयलः-की-कं.

HEN-POST, *s.* कुङ्कुललयः, कुङ्कुदनिलयः, कुङ्कुदनियान्नयानं.

HENCE, *adv.* (From this place) इतः; 'begone hence!' जयहि,
अपसर, दूरं अपसर.—(From this time) अतारभ्य, अतःपरं, अतः-
लादारभ्य, अतः ऊर्ध्वं.—(From this cause) तस्मात्, अतः, अतःमात्,
अतएव, अमुक्तम्.—(For this reason) अतःकारणात्, अनेन हेतुना,
तस्य हेतोः.—(In another place) अन्यतः, अन्यत्र, अपरतः, इतरतः.

HENCEFORTH, HENCEFORWARD, *adv.* एतः प्रभृति, अतारभ्य, अतःपरं,
अपुनारभ्य, अतःलादारभ्य, अतःहिनादारभ्य, अतःपरं, अतःप्रभृति, इतःपरं.

HEPTAGON, *s.* सप्तभुजं-सी, सप्तकोणः-री, सप्तभुजः, सप्तकोणा मूर्तिः.

HEPTAGONAL, *a.* सप्तभुजः-सा -सं, सप्तकोणः-रा -रं, सप्तभुजः-जा -जं.

HER, *pron.* तं acc. c. f. (तद्), इमं acc. c. f. (इदं): 'of her,' तस्याः,
तस्याः; as, 'her house,' तस्या मूढः 'her own,' expressed by
सः; as, 'her own house,' स्वमूढः.

HERALD, *s.* पन्दी *m.* (न्), राजदूतः, सन्दिधार्थः, राजनन्देशदूतः, राज-
वाक्ताहरः, पत्रेतरः-री *m.* (न्), पत्रगामी *m.* (न्), राजपटवः.

HERALDICK, *a.* वंशावलीनृपकः-का -कं, कुलीनपदचिह्नविषयः-या -यं.

HERALDRY, *s.* कुलीनपदचिह्नविषया विद्या, वंशावलीविषयका विद्या.

HERB, *s.* चोमपिः-धी *f.*, शाकः, तृणं, लता, हरितकं, चर्मः, चन्दः.

HERBACEOUS, *a.* (Relating to herbs) शाकतृणादिविषयः-या -यं, तृणमः
-सा -सं.—(Eating herbs) शाकतृणादिभोजी-जिनी -जि (न्).

HERBAGE, *s.* तृणं, ग्रासः, यवरा, गवादनं, गवादिग्रासं, क्षेत्रियं.

HERBAL, *s.* शुष्कौषधिपुस्तकं, शुष्कतृणादिपुस्तकं, वृक्षतृणादिविषयपुस्तकं,
शुष्कतृणादिविषयो ग्रन्थः, वृक्षासुर्येदः.

HERBALIST, *s.* शाकतृणादिविषयशास्त्रज्ञः, औषधितृणादिनामगुणादितत्त्वज्ञः,
शुष्कौषधिसङ्ग्रहकः, वृक्षासुर्येदज्ञः.

HERBARIUM, *s.* शुष्कौषधिपुस्तकं, शुष्कौषधिसङ्ग्रहः, शुष्कौषधयः *f. pl.*
To HERBALIZE, *v. n.* शुष्कौषधिसङ्ग्रहे कृ, औषधितृणादिनामगुणां भणनं कृ.

HERBULET, *s.* औषधिका, घृष्टौषधिः *f.*, मुद्रलता.

HERBESCENT, *a.* औषधिरूपेण रोही-हिणी-हि (न्), औषधितृणादिमध्ये
जातः-ता -तं.

HERBID, *a.* तृणाद्यापृतः-ता -तं, तृणादिविशिष्टः-ष्टा -ष्टं.

HERBOUS, *a.* तृणादिमयः-यी -यं, औषधिशकादिमयः-यी -यं.

HERB-WOMAN, *s.* शाकादिविक्रेत्री स्त्री, शाकादिविक्रयिणी.

HERBY, *a.* शाकतृणादिसमृद्धः-शा -शं, शाकादिगुणविशिष्टः-ष्टा -ष्टं.

HERCULEAN, *a.* अत्यन्तबलवान्-वती-वत् (त्), अतिशक्तिमान्-मती-मत्
(त्), अतिप्रबलः-ला-लं, अतिपृहन्-हती-हत् (त्), अतिदृक्-री-रं.

HERD, *s.* (Collection of animals) मूषं, गणः, सङ्घः, सङ्घातः, समूहः,
कुलं, वृन्दं, व्रजः, संहतिः *f.*, कदसकं, चोपः, निवहः, समुदायः, समुदयः,
समाहारः, निकरः, समवायः, सङ्घयः, सार्थः, विसरः, वारः, निकायः,
निबुद्धं-सकं, समजः, सन्दोहः; 'herd of cattle,' पशुगणः, गोकुलं,
गोवृन्दं, गव्या, गोत्रा, पाशवं; 'herd of swine,' शूकरगणः, शूकरनिवहः,
वराहव्रजः; 'a herd of elephants,' हास्तिकं; 'a herd of calves,'
यात्सकं; 'of oxen,' औशकं, उष्णं संहतिः; 'of milchcows,' घेनुकं,
'rich in herds of cattle,' गोमान्-मती-मत् (त्), गोनी-मिनी
-मि (न्).—(Company of men) जनसमूहः, पुरुषगणः.

To HERD, *v. n.* पशुमूषवद् एकत्र मिल (c. 6. मिलति, मेलितुं), मूषणः
सङ्गम् (c. 1.-गच्छति-गन्तुं) or समागम् or समे (c. 2. समेति-तुं, rt. ३),
एकीभू, एकत्र भू, एकौपीभू, समूहीभू, सङ्कुलीभू.

HERDSMAN, *s.* गोपालः, पशुपालः, गोरक्षः-क्षकः, पशुरक्षी *m.* (न्),

गोचारकः, मूषपतिः *m.*, गोपः, गोसंस्थः; 'his business,' पशुपाल्यं,
पशुपालनं, पशुरक्षणं; 'herdsman's wife,' गोपी.

HERE, *adv.* (In this place) अत्र, इह, इहस्थाने, अस्मिन् देशे.—(In
this world) इह, इहलोके, इहकाले; 'in this world and the
next,' इहामुत्र; 'on this occasion,' इहसमये; 'here am I,'
मो-हं, एपो-स्ति; 'here we are,' इमे स्मः; 'here and there,'
इतस्तत्, इतथेतत्, प्रतिदेशं.

HEREABOUTS, *adv.* अत्र, इह, इहसमीपे, इहस्थानसमीपे, अत्रोपानं,
अत्रान्तिके, इहस्थानोपाने.

HEREAFTER, *adv.* अतःपरं, अतः ऊर्ध्वं, ततः परं, इतःपरं, परं, परम्,
परतः, अपरं, अनन्तरं, एतदनन्तरं, तदनन्तरं, परस्तात्, पश्चात्, तत्पश्चात्,
एतत्पश्चात्, उत्तरतः, उत्तरत्र, परकाले, अपरकाले, अतः, ततः, पुरा;
'in the next world,' परत्र, अमुत्र, प्रेत्य, परलोके; 'in the sequel,' अग्रे.

HEREABOUTS, *s.* परकालः, अपरकालः, उत्तरकालः, भविष्यकालः, भावि-
कालः, आगामिकालः.

HEREAT, *adv.* अतः, ततः, तदनन्तरं, अत्रान्तरे.

HEREBY, *adv.* तेन, एतेन, तद्वाचा, तद्द्वारेण, तस्मात्.

HEREDITAMENT, *s.* दायः, पैतृकं रिकषं, गोत्ररिकषं, अधिकारः.

HEREDITARILY, *adv.* पारम्पर्येण, क्रमागमेन, वंशक्रमेण, परम्परतः, परम्परं.

HEREDITARY, *a.* परम्परोगः-शा -शं, पारम्पर्यः-या -यं, परम्परः-रा -रं,
परम्परगतः-ता -तं, क्रमागतः-ता -तं, क्रमायातः-ता -तं, पैतृकः-की
-कं, कीलिकः-की -कं, कुलजः-जा -जं, परम्परप्राप्तः-प्ता -प्तं.—(As
disease) संचारी-रिणी-रि (न्), शुक्रशोणितद्वारेणानुप्रविशन्-शनी
-शत् (त्); 'hereditary estate,' पैतृकभूमिः *f.*, वंशभोज्यं; 'here-
ditary succession,' क्रमागतत्वं; 'hereditary servant,' मूलभूतः.

HEREFROM, *adv.* अतः, अतःकारणात्, तस्मात्, अस्म हेतोः.

HEREIN, *adv.* अत्र, इह, इहविषये, अस्मिन् विषये, अस्मिन् अत्र.

HEREON, *adv.* अत्रोपरि, तत्रोपरि, अतः, अत्रान्तरे.

HERESIARCH, *s.* विधर्मनायकः, विधर्मपतिः *m.*, सधर्मपरित्यागं कारयित्वा
परधर्मावलम्बनं कारयति यो जनः, धर्मत्यागप्रवर्तकः.

HERESY, *s.* विधर्मः, विधर्म्यं, उपधर्मः, विधर्मसेवा, अपधर्मः, विषयः,
अपधर्मनं, मिथ्यादृष्टिः *f.*, कुदृष्टिः *f.*, सधर्मपरित्यागपूर्व परधर्मावलम्बनं
or परधर्माश्रयः or परमतग्रहणं or मतान्तरप्रवेशः, नास्तिक्यं, नास्तिकता,
देवनिन्दा, असत्वास्त्रानुष्ठानं.

HERETIC, *s.* पापराटः-राटकः-राटी *m.* (न्), अपधर्माणी *m.* (न्), अपध-
रती *m.* (न्), विधर्मसेवी *m.* (न्), उपधर्मसेवी *m.*, उपधर्मः, विष-
र्मावलम्बी *m.* (न्), परधर्मावलम्बी *m.*, सधर्मभ्रष्टः, सधर्मच्युतः, मता-
न्तरावलम्बी *m.*, नास्तिकः, देवनिन्दकः, वृष्टिः *m.*

HERETICAL, *a.* विधर्मिकः-की -कं, पापराटधर्मी-धर्मी -ध्मी (न्), अपधर्माणी
-मिनी -मि (न्), विषधर्माणी &c., अपधरती-रिती -रिती (न्), धर्मे-
विरुद्धः-द्धा -द्धं.

HERETICALLY, *adv.* पापराटवत्, नास्तिकवत्, धर्मविरुद्धं, देवनिन्दकवत्.

HERETOFORE, *adv.* पूर्वं, पूर्वे, पूर्वकाले, प्राङ्काले, पूर्वतः, पुरा, प्राक्,
भूतकाले, पत्नीतकाले, गतकाले, पश्चिमानकालात् पूर्वं, इहसमयात्
पूर्वं, इतःप्राक्.

HEREUPON, *adv.* अतः, ततः, अत्रोपरि, तत्रोपरि, अत्रान्तरे.

HEREWITH, *adv.* अनेन सह, एतेन सह, तेन सह, एतत्सहितं, एतेन समं.

HERIOT, *s.* भूस्वामिने देयो दण्डः or शुल्कविशेषः.

HERIOTABLE, *a.* पूष्टीकृत्यन्तापीनः-ता -नं.

HERITABLE, *a.* पैतृप्राप्तः-प्ता -प्तं, औद्धारिकः-की -कं, दाययोग्यः-ग्या -ग्यं.

HERITAGE, *s.* पैतृकपत्नं, पैतृकं रिकषं, अधिकारः, पैतृकाधिकारः, दायः.

HER

- दायत्वं, मोचयित्वं, चैतृकं, औद्धारिकं.
HERMAPHRODITE, *s.* परदः, शरदः, परदः, श्रौचः, अर्द्धेन पुरुषोर्द्धेन स्त्री.
HERMETICAL, *a.* रसायनीयः -या -यं, रसायनजः -जा -जं.
HERMETICALLY, *adv.* रसायनानुसारात्, रसायनरीत्यनुसारेण. —(Closely)
 मुदृढं, अतिदृढं, सुगढं.
HERMIT, *s.* अरण्यवासी *m.* (नृ), वनवासी *m.* (नृ), वनस्थापी *m.* (नृ),
 वनस्थः, वानप्रस्थः, योगी *m.* (नृ), यती *m.* (नृ), तपस्वी *m.* (नृ),
 मुनिः *m.*, सत्पासी *m.* (नृ), यतिः *m.*, वैखानसः, वनी *m.* (नृ), उदा-
 सोनः, संसारत्यागी *m.* (नृ), लोकत्यागी *m.*
HERMITAGE, *s.* आश्रमः, मुनिवासः, मुनिस्थानं, अरण्यवासः, पण्डिताला.
HERNIA, *s.* अन्तर्वृद्धिः *f.*, अन्तर्वृद्धिरोगः; 'umbilical hernia,' नाभि-
 वृद्धिः, नाभिगुडकः, नाभिगोलकः.
HERO, *s.* वीरः, शूरः, विक्रान्तः, महावीरः, प्रवीरः, दृढायुधः, युद्धवीरः,
 भट्टः, सुभट्टः, महोन्ना *m.* (नृ), औनसिकः, अतिरथः, रथी *m.* (नृ),
 रथारोही *m.* (नृ), युयुत्सुः *m.*, प्रयुत्सुः *m.*, शौटोरः, गण्डोरः, नेता *m.*
 (नृ), दमनः, चापभट्टः, वागदः, पतिः *m.*, त्रागी *m.* (नृ), जनः. —(Of
 a drama, &c.) नायकः.
HEROIC, **HEROICAL**, *a.* वीर्यवान् -वती -वत् (नृ), महावीर्यः -व्या -व्यं,
 वीरः -रा -रं, शूरः -रा -रं, प्रवीरः -रा -रं, विक्रान्तः -न्ता -न्तं, पराक्रान्तः
 -न्ता -न्तं, शौर्यवान् -वती -वत् (नृ), शूरवीर्यः -ग्या -ग्यं, धामवान् &c.,
 साहसिकः -की -कं; 'heroic poem,' वीरचरित्रविषयं काव्यं.
HEROICALLY, *adv.* शूरवत्, वीरवत्, सर्ववीर्यं, महावीर्येण, शौर्येण,
 सशौर्यं, सपराक्रमं, सविक्रमं.
HEROINE, *s.* वीरा, शूरा, विक्रान्ता स्त्री, पराक्रान्ता स्त्री, वीर्यवती. —
 (Of a poem, &c.) नायिका, दिव्यादिद्या.
HEROISM, *s.* वीर्यं, शौर्यं, वीरत्वं, सुवीर्यं, शूरत्वं -ता, प्रवीरत्वं, विक्रमः,
 सुविक्रमः, पराक्रमः, वीर्यबलं, धाम *n.* (नृ), वीरश्रीः *f.*, शौटोर्ध्वं,
 शूटोर्ध्वं, प्राधानिकं, प्राधान्यं, वीर्यं, साहसं, रणोत्साहः, जनीजन् *n.*,
 उत्साहवर्धनः, वीरः.
HERON, *s.* क्रीडाः, कङ्कः, कङ्कपक्षी *m.* (नृ), वकः, दीर्घपाद *m.*, आभि-
 पक्षिः, लोहपृष्ठः, मत्स्यहारी *m.* (नृ), भ्रमोपतः.
HERRING, *s.* हेरिङ्गनामा समुद्रीयमत्स्यभेदः.
HES, *pron.* तस्याः *gen. c.* (तद्), अस्याः *gen. c.* (इद्), तदोयः -या -यं,
 or expressed by ख in comp
HERSELF, *pron.* आ एता.
HESITANCY, *s.* सन्देहः, संशयः, विकल्पाः, शङ्का, आशङ्का, चिन्तास्वैर्यं,
 चलचित्तता.
To HESITATE, *v. n.* विवृप् (c. 1. -कल्पते -त्यतु, c. 10. -कल्पयति -यितुं),
 शङ्क (c. 1. शङ्कते -क्षितुं), अभिशङ्क, आशङ्क, विशङ्क, परिशङ्क, विलम्ब
 (c. 1. -लम्बते -क्षितुं), विचर (c. 10. -चारयति -यितुं), मनसा दोल (nom.
 दोलायते -यितुं) or आन्दोल (आन्दोलयति -यितुं), चिर (nom. चिरा-
 यति -ने, चिरयति -यितुं), सन्देहं कृ.
HESITATION, *s.* विकल्पाः, शङ्का, सन्देहः, संशयः, आशङ्का, विकल्पितं,
 विचारणं, वितर्कः, चिन्ता, विशयः, द्वैधं, विचिक्किता. —(In speaking)
 खरभेदः, खरभङ्गः, वाक्यखलनं, खलहास्यं, गतदवाक् *f.*, गतदपदं,
 अस्पष्टवचनं; 'having a hesitation in the speech,' खलितवाक्
m. f. n. (च्), खलितवाक्यः -क्या -क्यं, खलहास्यः -क्या -क्यं, भिन्नखर-
 -रा -रं, भग्नखर -रा -रं.
HERETOCLITE, *a.* भिन्नविभक्तिः -क्तिः -क्ति, साधारणविधिविपरितः -ता -तं,
 विधिनिपातितः -ता -तं, साधारणविधिविपरितः -ता -तं.
HETERODOX, *a.* विधर्मि -र्मिणी -र्मि (नृ), वैधर्मिकः -की -कं, धर्मवि-

HID

- परीतः -ता -तं, धर्मविरुद्धः -द्धा -द्धं, सच्चास्त्रविरुद्धः -द्धा -द्धं, सत्यपवि-
 परीतः -ता -तं, भिन्नधर्मी -र्मी -र्मि (नृ), भिन्नमतः -ता -तं, अज्ञास्त्रीयः
 -या -यं, अविधः -धी -धं, अप्रपगामी -मिनी -मि (नृ), विपयगामी &c.
 अप्रपयज्ञी -ज्ञिनी -ज्ञि (नृ), वृष्णिः -ष्णिः -ष्णि.
HETERODOXY, *s.* कुदृष्टिः *f.*, मिथ्यादृष्टिः *f.*, कुपयः, विपयः, अपयः, कापयः,
 विधर्मः, असच्चास्त्रं.
HETEROGENEITY, *s.* विजातीयता, जातिभेदः, गुणविभिन्नता, वैवर्त्यं, वैविध्यं.
HETEROGENEOUS, *a.* विजातीयः -या -यं, भिन्नजातीयः -या -यं, विविधः
 -या -यं, नानाविधः -था -थं, पृथग्विधः -था -थं, विचरः -खा -खं.
To HEW, *v. a.* छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेदं), अयच्छिद्, कृत् (c. 6. कृणाति,
 कर्हिन्तु), निकृत्, विकृत्, लू (c. 9. लुणाति, लवितुं), विशृम् (c. 1.
 -शंसति -क्षितुं); 'to hew in pieces,' खरं खरं छिद्, खरदशः कृ
 or छिद्.
Hewed, *p. p.* छिन्नः -न्ना -न्नं, छिद्यमानः -ना -नं, छिद्यमिन्नः -न्ना -न्नं,
 व्यवच्छिन्नः -न्ना -न्नं, विश्रुतः -ता -तं, खनितः -न्ता -न्नं.
HEWER, *s.* छेत्ता *m.* (नृ), छेदी *m.* (नृ), छेदकरः, विश्रुता *m.* (नृ), छिद्
 in comp.; 'hewer of wood,' वनछिद्, काष्ठछिद् *m.*
HEXAGON, *s.* षट्कोणं -णः, षड्भुजः, षड्भं -सी, षट्कोण मूर्तिः.
HEXAGONAL, *a.* षट्भुजः -जा -जं, षट्कोणः -णा -णं, षड्भः -सा -स.
HEXAMETER, *s.* षट्पदी श्लोकः, षट्पदविशिष्टः श्लोकः.
HEY, *interj.* किं, किमुत, किंस्वित्, ननु, खित्, खरो, आहा, हा.
HEYDAY, *interj.* हा, हाहा, आहा, खरो, आ, अहह.
HEYDAY, *s.* (Joy, hilarity) उत्तमता, परिहासः, हासिका, मुदा; 'hey-
 day of youth,' यौवनमौढिः *f.*, अजगतयौवनं, नवयौवनं.
HIATUS, *s.* विच्छेदः, छेदः, छिद्, भेदः, भङ्गः, अन्तरं.
HIBERNAL, *a.* हेमन्तः -न्तो -न्तं -न्तिकः -की -कं, हेमन्तः -न्तो -न्तं, शीत-
 कालसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ).
HICCUGH or **HICCUP**, *s.* हेक्का, हिक्का, प्राणतो, श्वासकाशः, ढक्कासः,
 यमला, गम्भीरा, अनुपन्थो.
To HICCUGH or **HICCUP**, *v. n.* हिक्क (c. 1. हिक्कति -ने -क्षितुं), हेक्कां कृ,
 हिक्कां कृ.
HID, **HIDDEN**, *p. p.* गुप्तः -न्ता -न्तं, गूढः -द्धा -द्धं, निगूढः -द्धा -द्धं, दध्नः -न्ना
 -न्नं, प्रच्छन्नः -न्ना -न्नं, छादितः -ता -तं, अनाहितः -न्ता -तं, अनरितः -ता
 -तं, अपवारितः -न्ता -तं, निषारितः -न्ता -तं, निभूतः -न्ता -तं, स्वमितः
 -न्ता -तं, संवृतः -न्ता -तं, तिरोहितः -न्ता -तं, निरस्कृतः -न्ता -तं; 'to be
 hidden,' गुह् in pass. (गुह्यते), गुप् in pass. (गुप्यते), निरस्कृ in
 pass. (-क्षितुं), रहस् (nom. रहस्यते); 'hidden behind the
 bushes,' विटपानरितः -न्ता -तं.
To HIDE, *v. a.* गुह् (c. 1. गूहति -ने, गूहिन्तुं, गोहं), निगूह, विनिगूह,
 दध् (c. 10. छादयति -यितुं), आच्छद्, समाच्छद्, प्रच्छद्, प्रतिच्छद्, सम्च्छद्,
 गुप् (c. 1. गोपायति, गोहं or in des. जुगुप्सते -क्षितुं), स्मग् (c. 10.
 स्मगयति -यितुं), अन्तर्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), तिरोधा, अपिधा, पिधा,
 उपनिधा, अपवृ (c. 10. -वारयति -यितुं), संवृ, गोपनं कृ, निहृ (c. 2.
 -हृते -होहं).
To HIDE, *v. n.* गुप्तः -न्ता -न्तं, अनरितः -न्ता -न्तं, गुप् in pass. (गुप्यते),
 निरस्कृ in pass. (-क्षितुं); 'he hides behind the bushes,'
 विटपानरितो भवति.
HIDE, *s.* (Skin of an animal) चर्म *n.* (नृ), अजिनं, दृतिः *m.*, कृत्तिः *f.*,
 त्वक् *f.* (च्), पशुत्वक् *f.*, पशुचर्म *n.* (नृ), पशुलोम *n.* (नृ).
HIDE-AND-SEEK, *s.* चालानां क्रीडाविशेषो यत्र एकतमे गुप्तरीरे सति
 तदन्वेषणार्थं चालकण इतस्ततो धावति.

HIDE-BOUND, *a.* (Niggardly) दृढमुष्टिः -हिः -हि, गाढमुष्टिः -हिः -हि, स्वल्पव्ययी -पिनी -पि (न्), वृषणः -ना -नं. —(Ifursh, untractable) दण्डः -शा -शं, कठिनः -ना -नं, प्रतीयः -पा -पं, अचञ्चलः -उचा -उचं.

HIDIOUS, *a.* करालवदनः -ना -नं, करालमुखः -सो -सं, करालाननः -ना -नं, करालः -ला -लं, उग्रदर्शनः -ना -नं, उग्रस्वरः -इवा -इवं, भीमदर्शनः -ना -नं, पौरदर्शनः -ना -नं, पौराकृतिः -तिः -ति, पौररूपः -पी -पं, रौद्रदर्शनः -ना -नं, दुर्मितः -ता -तं, दुर्दर्शनः -ना -नं, कुन्धः -पी -पं, कदाकारः -रा -रं.

HIDEOUSLY, *adv.* सकरालवदनं, पौररूपेण, उग्रस्वरेण, उग्रं

HIDIOUSNESS, *s.* करालता, उग्रता, पौरत्वं, रौद्रता, दुर्मितत्वं.

HIDER, *s.* गोपनकर्ता *m.* (नृ), गोपः -पकाः, गोप्ता *m.* (नृ), छादयिता *m.* (नृ).

HIDING, *s.* गोपनं, गुप्तः *f.*, गच्छोपनं, छादनं, प्रच्छादनं, चक्रधनं, तिरोधानं, स्वनं, चपवारणं, अपिधानं, पिधानं.

HIDING-PLACE, *s.* गुप्तः *f.*, गुप्तस्थानं, निभृतस्थानं, गूढस्थानं.

TO HIDE, *v. n.* त्वरं (c. 1. त्वरते -रिहं), सन्वर्, सत्वरं गन् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or छात्रि (c. 1. -अयति -ते -यितुं) अभिप्रि, संप्रि.

HIERARCH, *s.* पुरोहितवर्गाधिपतिः *m.*, आचार्यवर्गाधिपतिः *m.*, पुरोहितगणपतिः *m.*, पुरोहितेश्वरः.

HIERARCHICAL, *a.* पुरोहिताधिपत्यसंस्थानी -न्यनी -न्य (न्), पुरोहिताधिकारसंस्थानी &c.

HIERARCHY, *s.* पुरोहिताधिपत्यं, पुरोहिताधिकारः, आचार्याधिपत्यं, धर्माध्यापकसंस्थानं.

HIEROGLYPHIC, *s.* गूढाक्षरं, निगूढाक्षरं, चीनाक्षरं, गूढवर्णः, शब्दचूचकं निगूढाक्षरं.

HIEROGLYPHICAL, *a.* गूढाक्षरसंस्थानी -न्यनी -न्य (न्), गूढाक्षरीयः -या -यं.

HIEROPHANT, *s.* महापुरोहितः, महायाजकः, महागुरुः *m.*, आचार्यः.

TO HIGGLE, *v. n.* (Chaffer) पणं (c. 1. पणते -यितुं or पणायति -यितुं), पणं कृ, परीकृ, तुच्छप्रकारेण क्रयविक्रयं कृ, छुद्रवाणिज्यं कृ. —(Hang back in bargaining) नैतापदं दित्तामीति क्रयसमये विलम्बं (c. 1. -लचते -सितुं).

HIGGLEDY-PIGGLEDY, *adv.* असत्यस्तः -स्ता -स्तं, अपरोक्षरः -रा -रं, क्षिप्तविधिः -भा -भं, सादिवश्चात्.

HIGGLER, *s.* छुद्रवाणिज्यकारी *m.* (नृ), छुद्रवणिक् *m.* (नृ), दरिद्रमार्घवाहः.

HIGH, *a.* (Lofly) उच्चः -शा -शं, उन्नतः -ता -तं, उच्चितः -ता -तं, समुन्नतः -ता -तं, समुच्चितः -ता -तं, अभ्युच्चितः -ता -तं, सोच्छायः -या -यं, उच्छायी -यिणी -पि (न्), प्रांशुः -शु -शु, तुङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, उच्चुङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, उदग्रः -ग्रा -ग्रं, उन्नतः -ता -तं, उन्नतः -सा -सं, ऊर्ध्वः -र्ध्वा -र्ध्वं, उत्तर -रा -रं, उन्नतः -ना -नं, दीर्घः -पा -पं; 'a high tree,' उन्नतरुः *m.*, दीर्घतरुः. —(Elevated in rank) उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, उत्कृष्टपदस्यः -स्या -स्यं, प्रतिपत्तिमान् -मती -मत् (न्), उन्नतपदस्यः -स्या -स्यं, अनवमः -ना -नं, अनीयः -चा -चं. —(Noble, of high family) महाकुलः -ला -लं -लीनः -ना -नं. —(Haughty) गर्भी -र्घिणी -र्घि (न्), गर्भीद्वजः -ता -तं, उन्नतचेताः -ता -तं (स्), उन्नतचेताः &c., उन्नतः -ता -तं, समुन्नतः -ता -तं, उत्तिष्ठः -क्ता -क्तं. —(Capital, great, chief) उन्नतः -ना -नं, परमः -ना -नं, मुख्यः -ख्या -ख्यं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, प्रधान in comp., महा in comp. —(As sound) उदात्तः -त्ता -त्तं, उच्चाहः -ला -लं, कलोच्चाहः -ला -लं; 'a high tone,' उदात्तः, उच्चस्वरः, तारः; 'in a high tone,' उदात्तस्वरेण, उच्चस्वरेण; 'high and low,' उन्नतापतः -ना -नं, उत्कृष्टापकृष्टः -ष्टा -ष्टं, उत्तरापरः -रा -रं, उच्चावचः -चा -चं, उन्नतानतः -ता -तं, निम्नोन्नतः -ता -तं; 'the high and low,' उन्नतापमौ *m. du.*, उत्कृष्टापकृष्टौ *m. du.*; 'very high,' अत्युच्चः -चा -चं; 'higher

and higher,' उन्नतोन्नतः; 'highest,' उन्नतः -ना -नं, परमः -ना -नं; 'a high price,' दुर्मूल्यः; 'a high wind,' प्रबलवायुः *m.*, प्रचण्डवायुः, अतिवातः; 'high ground,' उन्नतभूभागः; 'as high as an elephant,' गजद्वयसः -सी -सं, गजमात्रः -त्री -त्रं, गजद्वयः -म्री -मं, गजपरिमाणः -खा -खं.

HIGH, *adv.* उच्चैस्, उच्चैस्, उच्चैस्तमां, उच्चं; 'on high,' ऊर्ध्वं, ऊर्ध्वं, उपरि; 'from on high,' उपरिष्ठात्; 'to carry one's self high,' दृष्ट् (c. 4. दृष्टति, द्रष्टुं).

HIGH-BIRTH, *s.* कुलौर्ध्वः, कुलौर्ध्वः, कुलीनता, अभिजातता, आभिजात्यं.

HIGH-BLISH, *a.* अतिपुण्यवान् -वती -वत् (न्), अतिधन्यः -न्या -न्यं, महाभागः -गा -गं, परमसुखी -खिनी -खि (न्), सौभाग्यवान् &c.

HIGH-BLOWN, *a.* अत्याम्नातः -ता -तं, अतिस्फीतः -ता -तं, अत्युच्चनः -ना -नं.

HIGH-BORN, *a.* महाकुलजः -जा -जं, महाकुलप्रसूतः -ता -तं, सत्कुलजातः -ता -तं, सत्कुलीनः -ना -नं, कुलीनः -ना -नं, विशुद्धकुलभवः -वा -वं, श्रेष्ठकुलोद्भूतः -ता -तं, कुलश्रेष्ठी -श्रेष्ठीनी -श्रेष्ठी (न्), सद्गणः -शा -शं, सद्गणजातः -ता -तं, प्रधानवंशोद्भवः -वा -वं, महावंशीयः -या -यं, उन्नतवंशजातः -ता -तं, अभिजातः -ता -तं, अभिजनवान् -वती -वत् (न्).

HIGH-BUILT, *a.* उच्चैर्निर्मितः -ता -तं, उच्छायी -यिणी -पि (न्).

HIGH-COLOURED, *a.* अतिरागी -गिणी -गि (न्), अतिरङ्गितः -ता -तं.

HIGH-DAY, *s.* उत्सवदिनं, उद्घोषदिनं, शुभदिनं, पद्माहः, सुदिनं.

HIGH-FED, *a.* अतिपुष्टः -ष्टा -ष्टं, सुपुष्टः -ष्टा -ष्टं, दृढपुष्टः -ष्टा -ष्टं.

HIGH-FLOWN, *a.* अतिगर्हितः -ता -तं, महागर्भी -र्घिणी -र्घि (न्), स्फीतः -ता -तं.

HIGH-FLYING, *a.* अपरिमितः -ता -तं, अतिमानमर्थोदः -दा -दं.

HIGH-HEAPED, *a.* अतिसञ्चितः -ता -तं, अत्यधिकः -ता -तं, महाराशीभूतः -ता -तं.

HIGH-HUNG, *a.* ऊर्ध्वपटः -ट्टा -ट्टं, उच्चपटः -ट्टा -ट्टं.

HIGH-METTLED, *a.* अदीनसत्त्वः -त्त्वा -त्त्वं, महासत्त्वः -त्त्वा -त्त्वं, महातेजाः -जा -जं (स्), तेजोवान् -वती -वत् (न्), गर्धितः -ता -तं, अतिमादवान् &c.

HIGH-MINDED, *a.* महामनाः -ना -नं (स्), महामनस्कः -क्ता -क्तं, महात्मा -त्मा -त्म (न्), महामतिः -ति -ति, उदारचेताः -ता -तं (स्), उदारचरितः -ता -तं, गर्भी -र्घिणी -र्घि (न्).

HIGH-PRIEST, *s.* महायाजकः, महापुरोहितः.

HIGH-PRINCIPLED, *a.* धर्मशीलः -ला -लं, मुख्यशीलः -ला -लं, पुण्यात्मा -त्मा -त्म (न्).

HIGH-PRIZED, *a.* महामूल्यः -त्वा -त्वं, महार्घः -र्घा -र्घं, बहुमतः -ता -तं.

HIGH-RED, *a.* अतिरक्तः -क्ता -क्तं, पनरक्तः -क्ता -क्तं, पनारुणः -खा -खं.

HIGH-ROAD, *s.* महापथः, महामार्गः, राजमार्गः, रथ्या, पथलापथः.

HIGH-SEASONED, *a.* सुवासितः -ता -तं, सुप्रसन्नः -स्ता -स्तं, सुसंस्कृतः -ता -तं.

HIGH-SPIRITED, *a.* अदीनसत्त्वः -त्त्वा -त्त्वं, महासत्त्वः -त्त्वा -त्त्वं, महातेजाः -जा -जं (स्), महेच्छः -च्छा -च्छं, उर्जिताश्रयः -या -यं; 'high-spirited speech,' उर्जिताश्रयं वचनं.

HIGH-STREET, *s.* राजमार्गः, महामार्गः, प्रतोली, रथ्या, विशिखा; 'a town having a high street,' प्रतोलीकः.

HIGH-TREASON, *s.* राजशरीराभिद्रोहः, राजापत्यकारित्वं.

HIGH-WROUGHT, *a.* महायत्नेन संस्कृतः -ता -तं or परिष्कृतः -ता -तं or कल्पितः -ता -तं.

HIGHEST, *a.* (Most lofty) उन्नतः -ना -नं. —(Greatest) परमः -ना -नं, उन्नतः -ना -नं; 'a criminal in the highest degree,' महापातकी *m.* (नृ).

HIGHLAND, *s.* पर्वतीयदेशः, अधित्यका, उन्नतदेशः.

HIGHLAND, *a.* पर्वतीयः -या -यं, पार्श्वतः -ती -तं.

HIGHLANDER, *s.* पर्वतीयजनः, पर्वतवासी *m.* (नृ), पर्वतीयः.

HIGHLY, *adv.* (With elevation) उच्चैश्च, उच्चं.—(In a great degree, very) परमं, परं, भृशं, अत्यन्तं, अतीव, अति or सु prefixed; 'highly indignant,' अत्यमर्षी-विष्णी-वि(न्); 'highly delighted,' परमानन्दो-न्दनी-न्दि(न्); 'highly respectable,' परमानन्दः-न्या-न्यं.

HIGHMOST, *a.* उत्तमः-ना-मं, उच्चतमः-ना-मं, उच्चैस्तमः-ना-मं, सर्वोपरिस्थः-स्या-स्यं.

HIGHNESS, *s.* (Elevation) उच्यता, उच्यति *f.*, ऊर्ध्वत्वं.—(A title, your highness) भवान् *m.* (न्), भगवान् *m.* (न्), कुमारः.

HIGHWAY, *s.* राजमार्गः, राजपथः, महापथः, महामार्गः, नरपतिपथः, महावर्त्म *n.* (न्), चाली *n.*, रथ्या, विशिला, संसरणं, साधारणपथः, पशुदापथः; 'highway police,' मार्गपालः.

HIGHWAYMAN, *s.* परिपन्थी *m.* (न्), पारिपन्थिकः, सारथिकः, पाद-विक्रमः, दस्युः *m.*, होडा *m.* (न्).

HILJAL, *s.* (Tree) निचुलः, हिजलः, इजलः, अलुनः.

HILARITY, *s.* आह्लादः, उत्तसता, उल्लासः, हर्षः, प्रहर्षः, आनन्दः, सानन्दता, प्रफुल्लता, मुदा, प्रहसनं, हासिका, चामोदः, कीतुकं, उत्सवः.

HILL, *s.* पर्वतः, गिरिः *m.*, शैलः, अद्रिः *m.*, भूपरः, अचलः, महोपरः, सानुमान् *m.* (न्); 'hill near a mountain,' पादः, प्रत्यन्तपर्वतः.

HILLOCK, *s.* सुद्रुपपर्वतः, वल्मीकं, वनः-प्री, मृत्तिकाचयः, वामलूरः, नादुः *m.*, उदकशृङ्गाः.

HILLY, *a.* पर्वतीयः-या-यं, पार्श्वतीयः-यो-यं, सपर्वतः-ता-तं, समिगिः-रिः-रि, उच्यनीयः-चा-चं, विमयः-ना-नं.

HILT, *s.* (Of a sword, &c.) तस्त्रुः *m.*, मुष्टिः *m.*, खड्गमुष्टिः, तलः, तालः, वारङ्गः.

HILTED, *a.* तस्त्रुमान्-मती-मत् (न्), मुष्टिविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, दृढमुष्टिः-ष्टिः-ष्टि.

HIM, *pron.* तं acc. *m.* (तद्), एतं acc. *m.* (एतद्), एनं acc. *m.* (इदं).

HIMALAYA, *s.* (Mountain) हिमालयः, हिमालयः *m.*, हिमवान् *m.* (न्), हिमप्रख्या, हिमः, तुषाराद्रिः *m.*, उदगाद्रिः *m.*, गिरीशः, तुहिनशैलः.

HIND, *s.* (Female of a deer) मृगी, हरिणी, कुरङ्गी, एणी, मृगवधू *f.*, समोची, रोहित्र *f.*, पृषती.—(A boor) ग्राम्यजनः, चूलः.—(A servant) दासः, भूयः.

HIND, HINDER, *a.* पश्चिमः-ना-नं, जपन्तः-न्या-न्यं, अवरः-रा-रं, अवरः-रा-रं, पाश्चात्यः-न्या-न्यं, पश्चातीयः-या-यं.—(The hinder part) पृष्ठदेशः, पश्चाद्देशः, पश्चाद्भागः, पश्चिमभागः, पुष्टं, नितसः; 'in the hinder part,' पश्चाद्भागः, अवरजस्, अवरस्तात्; 'hind quarter of an elephant,' अवरः; 'of a ship,' नावः पश्चिमभागः or पश्चाद्भागः.

TO HINDER, *v. a.* वृ (c. 10. वारयति-यितुं), निवृ, विनिवृ, प्रतिवृ, आवृ, रुप् (c. 7. रुण्डि, रोहं) प्रतिरुप्, निरुप्, संरुप्, अवरुप्, उपरुप्; वाप् (c. 1. वाधते-यितुं), विहन् (c. 2. हन्ति-न्तुं), व्याहन्, प्रान्हन्, विप्र (nom. विप्रयति-यितुं), स्तम्प् (c. 10. स्तम्भयति-यितुं), विष्टम्प्, प्रतिवन्प् (c. 9. -वन्नाति-वन्तुं), प्रतिषिप् (c. 1. -येयति-येयुं).

HINDERANCE, *s.* विष्टः, प्रवृद्धः, अनारायः, व्यापातः, विपातः, वापः-पा, वापकः-कता, विरोधः, अवरोधः, निरोधः, संरोधः, प्रतिरोधः, उपरोधः, रोधः-धनं, वारणं, निवारणं, आवरणं, स्तम्भः-भनं, विष्टम्भः, प्रतिष्टम्भः, प्रतिवन्धः-न्धकं-न्धकता, विष्टम्भः, प्रतिषेधः, हेडः.

HINDERED, *p. p.* वर्धितः-ता-तं, निवारितः-ता-तं, रुद्धः-द्धा-द्धं, विरुद्धः-द्धा-द्धं, निरुद्धः-द्धा-द्धं, उपरुद्धः-द्धा-द्धं, अवरुद्धः-द्धा-द्धं, वाधितः-ता-तं, विप्रितः-ता-तं, विहन्-ता-तं, व्याहन्-ता-तं, प्रतिहन्-ता-तं, पराहन्-ता-तं, स्तम्भितः-ता-तं, स्तम्भः-व्या-व्यं, विष्टम्भः-व्या-व्यं, प्रतिवद्धः-द्धा-द्धं, प्रतिषिद्धः-द्धा-द्धं, सर्गलः-ला-ल्लं.

HINDERER, *s.* विरोधी *m.* (न्), वारकः, निवारकः, वापकः, विप्रकारो *m.* (न्), प्रतिवन्धकः, स्तम्भकः-कारो *m.*, प्रतिवन्धकः.

HINDERING, *part.* रुन्धन्-न्धती-न्धत् (न्), विरुन्धानः-ना-नं, रोधनः-नी-नं.

HINDERMOST, *a.* पश्चिमः-ना-मं, जपन्तः-न्या-न्यं, पाश्चात्यः-न्या-न्यं, पश्चातीयः-या-यं, अवरः-रा-रं, अवरतमः-ना-मं, अवरतस् indec., अवरस्तात् indec.

HINDERANCE, *s.* See HINDERANCE.

HINGE, *s.* द्वारसन्धिः *m.*, गन्धिः *m.*, द्वारगन्धिः *m.*, केन्द्रं.

TO HINT, *v. a.* इङ्गितं कृ, सङ्केतं कृ, उद्दिष्टं (c. 6. -दिशति-देष्टुं), समुद्दिष्टं सूच् (c. 10. सूचयति-यितुं), साकृतं कृ.—(Suggest) उपन्यासः (c. 4. -अस्यति-असितुं).

HINT, *s.* इङ्गितं, इङ्गः, सङ्केतः, आकारः, साकृतं, मोहितं, अङ्गवैकृतं, भावः, सूचना, सूचितं.—(Suggestion) उपन्यासः; 'understanding a hint,' इङ्गितकोविदः.

HINTED, *p. p.* उद्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, सूचितः-ता-तं.

HIP, *s.* (Joint of the thigh) कटिः *m.* -टी, कटः, श्रोणिः *f.* -शि, श्रोणिफलकं, कलचं, अङ्गः, जपनं, प्रोपः, कोलः, पालिः *f.*, वराहोहा, ककुभती, मेखलापदं.—(Lowness of spirits) विपादः, अवसादः.

HIPPIST, *a.* विपादी-दिनी-दि (न्), विपक्षः-खा-खं, दुर्मेनाः-ना-नः (स्).

HIPPOGRIF, *s.* अविक्तवितः पशवान् अश्वविशेषः.

HIPPOPOTAMUS, *s.* विटुः *m.*, करियादस् *n.*, शुशदा, ग्राहः, अवहारः.

HIPSHOT, *s.* वृद्धिश्रोणिः-शि-शि, विसन्धितकटिः-टि-टि.

TO HIRE, *v. a.* निरुपितकालं यावद् वेतनेन or मूल्येन ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), मूल्यं or वेतनं दत्त्वा सन्दिष्टकालं यावद् ग्रह् or प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-युक्ते, c. 10. -योजयति-यितुं) or उपयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-युक्ते) or सेव् (c. 1. सेवते-यितुं), भट् (c. 1. भटति, टितुं), भृ (c. 1. भरति-ते, भर्तुं), भाटक (nom. भाटकयति-यितुं), परिकी (c. 9. -क्रीणाति-क्रीतुं), आनिर्दिष्टकालाद् भूतिं दा.—(Hire labourers) मूल्यं दत्त्वा or प्रतिज्ञाय आनिर्दिष्टकालात् कर्मणि नियुज् or प्रयुज् or व्याप् (c. 10. -पारयति-यितुं), कर्मकरान् उपनी (c. 1. -नयते-नेतुं).

HIRE, *s.* (Act of hiring) निरुपितकालं यावद् वेतनेन or मूल्येन ग्रहणं, मूल्यं दत्त्वा आनिर्दिष्टकालाद् ग्रहणं, प्रयोगः, वेतनदानं.—(Wages) भूतिः *f.*, भूया, भरणं, भरणं, भाटिः *f.*, भाटकः, वेतनं, मूल्यं, निवेशः, कर्मणा, वधं, निष्क्रयः, भर्त्स *n.* (न्), भर्त्स, विधा, विधिः *f.*, पणः, हात्रं, विरहिणी, वेचा; 'for hire,' निरुपितमूल्येन ग्रहणीयः-या-यं or प्रयोज्यः-ज्या-ज्यं, पणः-ख्या-खं, साधारणः-शि-यं; 'working for hire,' भूतिभुक् *m. f. n.*, भरण्यभुक्.

HIRED, *p. p.* आनिर्दिष्टकालाद् वेतनेन गृहीतः-ता-तं, भूतः-ता-तं, कृतवेतनः-ना-नं, प्रकल्पितवेतनः-ना-नं, भाटकितः-ता-तं, भाटकीयः-या-यं; 'hired labourer,' भूतकः, भूतिभुक् *m. (न्)*; 'teacher,' भूतकाप्यापकः.

HIRELING, *s.* भूतकः, भूतिभुक् *m.* (न्), भरण्यभुक् *m.*, भूयः, वैतनिकः, वेतनार्थी *m.* (न्), वसिका, कर्मिकः.

HIRER, *s.* भूतिदाता *m.* (न्), वेतनदाता *m.* (न्), मूल्यदाता *m.*

HIRSUITE, *a.* प्रचुरलोमा-मा-म (न्), बहुलोमा-मा-म (न्), लोमशः-शा-शं.

HIS, *pron. poss.* तस्य gen. *c.* (तद्), अस्य gen. *c.* (इदं), तदीयः-या-यं or expressed by स in comp.; as, 'his house,' सगृहं.

TO HISS, *v. a. and n.* (As a serpent, &c.) सर्पवत् श्स् (c. 2. श्स्विति-न्तुं), सर्पनादं कृ, सर्पशब्दं कृ, मोलारं कृ, शीघ्रशब्दं कृ.—(Hiss off, show disapprobation by hissing) कर्कशशब्देन अप्रसादं सूच् (c. 10. सूचयति-यितुं) or अवज्ञास्पदं कृ.

HISS, HISSING, *s.* श्वासः, सर्पश्वासः, सर्पनादः, सर्पशब्दः, कर्कशशब्दः, मोलारः, मोलारं, शीघ्रशब्दः, कर्कशशब्देन अप्रसादसूचनं.

HIST, *adv.* नृणां भव, मौनीभव, निःशब्दो भव, वाचं यम.

HISTORIAN, s. ऐतिहासिकः, इतिहासरचयकः, इतिहासलेखकः, पुरावृत्तरचयकः, वृत्तरचयः, भूतरचयः, पुराभूतलेखकः, पुराणरचयकः, पुराणोपाख्यानरचयकः, इतिहासचरित्ररचयकः, चरित्रलेखकः.

HISTORIC, HISTORICAL, a. ऐतिहासिकः -की -की, इतिहासविषयः -या -यं, इतिहाससम्बन्धी -न्यूनो -न्ये (न्), पुरावृत्तविषयः -या -यं, वृत्तरचय-सम्बन्धी &c., इतिहासचरित्ररचय-सम्बन्धी &c., पौराणिकः -की -की.

HISTORICALLY, adv. इतिहासलेख्ये, इतिहासानुसारेण, पुराणोपाख्यानक्रमेण.
TO HISTORIFY, v. a. इतिहासं लिख् (c. 6. लिखति, लेखिषु) or रच् (c. 10. रचयति -यिषु), पुरावृत्तानि रच्.

HISTORIOGRAPHY, s. इतिहासरचयः, इतिहासलेखनम्, पुराणोपाख्यानरचयः, पुरावृत्तरचयः.

HISTORY, s. इतिहासः. पुरावृत्तः, उपाख्यानः, पुराणोपाख्यानं, पुरावृत्तोपाख्यानं, इतिहासनामा, उद्गताः; 'writing of history,' इतिहासरचना. पुरावृत्तरचना, पुराभूतविवरणं, इतिहासचरित्ररचना, उपाख्यानरचना, चरित्र-चरित्रनं.

HISTRIONIC, HISTRIONICAL, a. नाटकीयः -या -यं, नाट्यसम्बन्धी -न्यूनो -न्ये (न्), रङ्गसम्बन्धी &c., रङ्गयोग्यः -या -यं, नाट्यशालायोग्यः -या -यं.

HIT, s. (Blow, stroke) आघातः, घातः, अभिघातः, प्रहारः, हतिः *f.* आहतिः *f.*, ताडनं, पातः.—(Chance) दैवं, सङ्घतिः *f.*; 'good hit,' सुदैवं, शुभगतिः *f.*, सौभाग्यं, सम्पद् *f.*

TO HIT, v. a. तद् (c. 10. ताडयति -यिषु), चिह्नं, गृह् (c. 1. -हरति -हन्तुं), हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं), अभिहन्, निहन्, विहन्, आहन्, समाहन्, आभ्याहन्, हुद् (c. 6. हुदति -न्ते, तोहन्), आहुद्, विहुद्, व्यप् (c. 4. विध्यति -न्ते, व्यह्नु), प्रतिव्यप्; 'to hit the mark,' लक्ष्यं व्यप्.—(Attain) प्राप् (c. 5. -जामोति -जामुं), गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), या (c. 2. याति -न्तुं), इ (c. 2. रति -न्तुं), स्पृश् (c. 6. स्पृशति, स्पर्शुं), आविश् (c. 6. -विदति -वेष्टुं); 'to hit upon,' आसद् (c. 10. -सादयति -यिषु), उपगम्, उपागम्.

TO HIT, v. n. (Clash) परस्परं सङ्घद् (c. 1. -पटते -टिहन्), परस्परसमापातं कृ.—(Succeed) सिप् (c. 4. सिध्यति, सेष्टुं), सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं).

HIT, p. p. ताडितः -ता -तं, हतः -ता -तं, आहतः -ता -तं, समाहतः -ता -तं, अभिहतः -ता -तं, प्रहतः -ता -तं; 'hit upon,' आसादितः -ता -तं, विहितः -ता -तं; 'hit off,' उपपन्नः -जा -वं.

TO HITCH, v. n. (Lay hold) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीषु), पृ (c. 1. परति. पृषु), अनुवन्प् (c. 9. -यमाति -यन्तुं), आकृप् (c. 1. -कषति -कृषु).—(Be caught, held) धृत् -ता -तं भू. रुद्धः -द्धा -द्धं भू. वन्प् in pass. (वध्यते), अनुवन्प्, वद्धः -द्धा -द्धं भू. लम्बितः -ता -तं भू.

HITHE, s. घट्टः. उमः, गुल्मः, तरस्यानः, उन्नयरस्यानः.

HITHER, adv. इतस्, अत्र, इह, इहस्यानं, अस्मिन् देशे; 'come hither,' उपैहि, इत इतस्; 'hither and thither,' इतस्ततस्, इतथेतस्.

HITHER, a. ऐहिकः -की -की, ऐहस्यानिकः -की -की, उपस्थः -स्था -स्थं, उपागतः -न्ता -न्तं, आसन्नतरः -रा -रं, नेदीयान् -यसो -यः (स्).

HITHERMOST, s. आसन्नतमः -मा -मं, समीपतमः -मा -मं, निकटस्थः -स्था -स्थं, सन्निकटः -ता -तं, अन्निकः -का -कं, उपस्थः -स्था -स्थं, नेदिष्ठः -घा -घं.

HITHERTO, adv. अद्य यावत्, अद्यपर्यन्तं, तत्कालपर्यन्तं, एतत्कालपर्यन्तं, वर्तमानकालपर्यन्तं, आवर्तमानकालात्, तत्क्षणपर्यन्तं, एतत्क्षणपर्यन्तं, अद्यावधि.

HITHERWARD, adv. इतस्, इह, अत्र, इहस्यानं प्रति.

HIVE, s. मधुकोपः, करखः, छत्रकः, चमालः, मधुमक्षिकाधाराः, मधुकरवासः, मधुकरालयः, मधुकरपोषणस्थानं.

TO HIVE, v. a. मधुकोपे निविश् (c. 10. -वेशयति -यिषु), करखं (nom. करखयति -यिषु).

TO HIVE, v. n. मधुकोपं निविश् (c. 6. -विशति, वेष्टुं), सङ्घशः करखं निविश्.
HO, HOA, interj. हो, सहो, हंहो, हं, हे, ही, होही, हे, अरे, अरेरे.

HOAR, a. धवलः -ला -लं, शुक्लः -झा -झं, श्वेतः -ता -तं, शुभः -भा -भं, गौरः -रा -री -रं, विशदः -दा -दं.

HOARD, s. अतिमलयः, निभृतसख्यः, गूढसख्यः, सख्यः, निचयः, चयः, मययः, समुचयः, समुदायः, सङ्घातः, सङ्घयः, पुङ्गवः, पूगः, गणः, समूहः, गंहरः, सङ्ग्रहः, समाहारः, निर्हारः, निधानं. निधिः *m.*, राशिः *m.*; 'hoard of barbarians,' श्लेच्छगणः.

TO HOARD, v. a. निभृतं सखि (c. 5. -चिनोति -चेन्तुं) or समाचि, गूढसख्यं कृ, अतिमलयं कृ, पुङ्गीकृ, राशीकृ.

HOARDED, p. p. सखितः -ता -तं, समाचितः -ता -तं, पुङ्गीकृतः -ता -तं.

HOARDER, s. सखयी *m.* (न्), अतिमलयकारी *m.* (न्), गूढचयकारी *m.*

HOAR-FROST, s. नीहारः, तुषारः, तुषारकणः, मालेयं, हिमं, हिमानी, हिमं, तुहिनं, रजलं, खवाम्.

HOARINESS, s. धावत्वं, धवलता, शुक्लता, गौरता, वेशघं, शुक्लिमा *m.* (न्); 'of the hair,' केशधावत्वं, केशशुक्लता, केशपङ्कता, पलितं, पलितत्वं.

HOARSE, a. रुधिरः -रा -रं, रुधिराभिभाषी -पिणी -पि (न्), स्वरभङ्गः -गता -गन्, भङ्गस्वरः -रा -रं, गम्भीरस्वरः -रा -रं, कङ्कः -ङ्गा -ङ्गं.

HOARSELY, adv. रुधिरस्वरेण, गम्भीरस्वरेण, भङ्गस्वरेण, रुधं, गम्भीरं.

HOARSENESS, s. स्वररुधिता, स्वरगम्भीरता, स्वरभङ्गः, स्वरभङ्गता, स्वरभेदः, कङ्कत्वं -ता.

HOARY, a. शुक्लः -झा -झं, धवलः -ला -लं, श्वेतः -ता -तं, गौरः -रा -री -रं, शुभः -भा -भं, विशदः -दा -दं.—(Gray-haired) पलितः -ता -लिङ्गी -तं, पलितकेशः -शी -शं, शुक्लकेशः -शी -शं, धवलकेशः -शी -शं, पङ्ककेशः -शी -शं.

HOAX, s. चञ्चनं -ता, प्रवचना, छप्प *n.* (न्), कपटः -टं, प्रतारणं -णा.

TO HOAX, v. a. चञ् (c. 10. चञ्चयते -ति -यिषु), प्रवञ्च, प्रलुन् (c. 1. -लभते -लभुं), दल्ल् (c. 10. दल्लयति -यिषु), प्रलु, c. 10. (-तारयति -यिषु), व्यपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं).

HOAXED, p. p. चञ्चितः -ता -तं, विप्रलम्बः -भा -भं, मोहितः -ता -तं.

HOBB, s. (A clown) वृपलः, ग्राम्यजननः, प्राकृतजननः, जानपदः.

TO HOBBL, v. n. (Limp) सञ् (c. 1. सञ्जति -ञ्जितुं), लङ् (c. 1. लङ्गति -ङ्गितुं), वङ् (c. 1. वङ्गति -ङ्गितुं), खोर् (c. 1. खोरति -रितुं), खोल् (c. 1. खोलति -लितुं), खोद् (c. 1. खोदति -डितुं), खोद् (c. 1. खोदति -डितुं), गतिविकलः -ला -लं भू.

HOBBL, s. (Limping) लङ्गः, सञ्जता, पङ्कता.—(Evil plight) दुर्देशा.

HOBBLER, s. सञ्जः, लङ्गगतिः, लङ्गगामी *m.* (न्), गतिविकलः.

HOBBLING, s. सञ्जत्वं, पङ्कता, खोरता, लङ्गः, गतिविकल्यं.

HOBBLINGLY, adv. सञ्जयत्, पङ्कयत्, खोरयत्, लङ्गयत्.

HOBBY, s. (Species of hawk) श्येनभेदः, उत्क्रोशभेदः.—(Fancy)

चन्द्रस् *n.*, चापलं, बुद्धिचापल्यं, निबन्धः, लहरी, अखट्टिः *m.*, रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*, मनोरपः, प्रियदृष्यं, प्रियवस्तु *n.*—(A stupid fellow) मूढः, मूर्खः, जडः, स्थूलजनः.

HOBBY-HORSE, s. क्रोडामृगः, क्रोडाश्वः, चर्ममृगः, क्रोडनकं, क्राडाद्रव्य.

HOBGOBLIN, s. रात्रिचरः, रात्रिचरः, रजनीचरः, शृणुदाचरः, नक्तचरः -चारी *m.* (न्), निशाटः, भूतः, चेतालः, प्रेतः, पिशाचः, राक्षसः. असुरः, क्रव्याद् *m.*, कर्बुरः, अपदेवतः.

HOBNAIL, s. अश्वपादुकाकीलः, अश्वपादुकाशङ्कुः *m.*, वृहत्कीलः.

HOBSON'S CHOICE, s. विकल्पाभावः, अचिकित्स्यः, विकल्पं विना.

HOCK, s. (Kind of wine) मद्यविशेषः.—(Of quadrupeds) चतुष्प-दानां पश्चिमजङ्घाया मध्यमसन्धिः or अरन्धिरूपः सन्धिः.

To HOCK, *v. a.* पृथोक्तसन्धिभिरां छिद् (c. 7. छिनत्ति, चेत्तुं), पश्चिमजना-
भिरां छिद्.

HOCUS-POCUS, *s.* तन्त्रमन्त्रं, माया, लुहकः, जालं, मूलकर्म *n.* (नं).

HOD, *s.* लेपकारिभिः स्तन्येन भूतं काष्ठमयं लेपपात्रं, लेपाधारः, विलेपभाननं.

HODGE-PODGE, *s.* संनिपातः, प्रकीर्णकं, सङ्कीर्णकं, नानाद्रव्यसमूहः.

HODIERNAL, *a.* चद्यतनः -नी -नं, वर्तमानदिवसीयः -या -यं.

HOE, *s.* खनित्रं, खात्रं, सखमः, सखयनः, सखयातः, सखहननं -नी,
सखहा *m.* (नं), खासनः -निकः, खासानं.

To HOE, *v. a.* खनित्रेण खन् (c. 1. खनति -ने -निहुं), खात्रेण भूमिं भिद्
(c. 7. भिनत्ति, भेत्तुं) or दृ (c. 10. दारयति -यितुं), खनित्रेण कद्यान्
उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं) or उत्खन्.

HOG, *s.* शूकरः, सूकरः, बराहः, कोलः, दंष्ट्री *m.* (नं), यक्रदंष्ट्रः, चक्रदंष्ट्रः,
चक्ररदः, यक्रवक्रः, पोत्रो *m.* (नं), स्तूलनासः, दीर्घरदः, मुखलाङ्गलः,
भृदारः, किरः, किरिः *m.*, क्रिदिः *m.*, बहुमनः, यक्रपलः, पूरिः *m.*, गृष्टिः *m.*,
घोषी *m.* (नं), सखरोमा *m.* (नं), क्रोडः; 'village hog,' ग्राम्यः,
विट्चरः.

HOG-HERD, *s.* शूकरपालः -लकः, शूकरपोषकः, बराहरक्षी *m.* (नं).

HOGGISH, *a.* शूकरीयः -या -यं, सीकरः -रो -रं, बाराहः -ही -हं, शूकरोपमः
-मा -मं, शूकरसंगुणः -खा -खं, बराहसंगुणः -खा -खं.

HOGGISHNESS, *s.* शूकरीयता, सीकृत्यं, शोक्त्यं, पशुत्वं, क्षतिलोभः.

HOGO, *s.* अतिस्वादः, तीक्ष्णस्वादः, सुखस्वादः.

HOGSHED, *s.* द्रवद्रव्याणां परिमाणविशेषः.

HOGSTY, *s.* शूकरस्थानं, शूकरालयः, शूकरगृहं, शूकरवासः.

HOGWASH, *s.* शूकरखाद्यं भुक्तावशेषं or उच्छिष्टावशेषं.

HOGWEED, *s.* पुनर्नवा, शोषमी.

HOIDEN, *s.* प्रगल्भा स्त्री, निर्लज्जा स्त्री, पुंश्चली, क्षीरिणी, वन्द्यस्त्री, चतुष्पा
स्त्री, ग्रामिणी.

To HOIDEN, *v. n.* पृथोक्ता स्त्री यत्प्रकारेण तत्प्रकारेण चर् (c. 1. चरति
-चितुं) or आचर् or चृ (c. 1. चर्ते -चर्तुं).

To HOLST, *v. a.* उद्धृ (c. 10. -तोलयति -यितुं), तुल्, उद्धृ (c. 1. -हरति
-हर्तुं), उव्री (c. 1. -नयति -नेतुं), उद्धृ (c. 10. -पाटयति -यितुं), उच्छि
(c. 1. -क्षयति -यितुं, rt. छि), उद्धृ (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), उव्या in
caus. (-यापयति -यितुं, rt. स्वा), उव्रीकृ, जङ्घीकृ.

HOISTED, *p. p.* उन्नतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं,
उन्नतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं.

To HOLD, *v. a.* (Keep) धृ (c. 1. धरति, धर्तुं, c. 10. धारयति -यितुं), धा
(c. 3. धत्ते, धातुं), रक्ष (c. 1. रक्षति -यितुं); 'hold in the hand,'
हस्तेन धृ.-(Maintain) धृ (c. 1. भरति, c. 3. विभक्ति, भर्तुं), धृ, सन्धृ,
पाल् (c. 10. पालयति -यितुं); 'hold an opinion,' मतं धृ (c. 10. धार-
यति), मतम् अवलम्ब (c. 1. -लभते -यितुं) or समालम्ब.-(Possess)
धा (c. 3. दधाति, धत्ते, धातुं), विधा, चाधा, भृ, धृ (c. 10.), शील
(c. 10. शीलयति -यितुं), चाप् (c. 5. चाप्नोति, चाप्नुं).-(Esteem)
मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं); 'hold in high estimation,' चतु मन्;
'hold in contempt,' खचमन्, नृणां मन्, लघूकृ, तुच्छीकृ. कदर्थीकृ.
-(Detain) धृ, सन्धृ, रुधृ (c. 7. रुध्ति, रोद्धुं), निरुधृ, चदरुधृ.-(
Hold in confinement) कारायां निरुधृ or वन्धृ (c. 9. धामति,
वन्धुं) or धृ.-(Hold back, withhold) निवृ (c. 10. -वारयति -यितुं),
निरुधृ (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), विनिरुधृ, सन्निरुधृ, उपसंहृ (c. 1.
-हरति -हर्तुं), संहृ, विधृ.-(Contain) धा, चाधा, धृ, भृ, जादा (c. 3.
-दधाति -दत्ते -दातुं), ग्रह, परिग्रह; 'room to hold all,' सर्वेषां धारणे
स्थानं.-(Take hold, lay hold) ग्रह, परिग्रह. सङ्ग्रह, हस्तेन ग्रह,

धृ, हस्तेन धृ, परामृश (c. 6. -मृशति -मृशतुं), हस्तेन अवलम्ब (c. 1. -लभते
-यितुं) or समालम्ब.-(Celebrate as a festival) सेवृ (c. 1. सेवते
-यितुं), विधियन्तु कृ, यथाविधि चतुष्टा (c. 1. -तिष्ठति -यितुं) or पाल्
-(Carry on, perform) कृ, विधा, सम्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं)
निर्वहृ (c. 10. -वाहयति -यितुं), चतुष्टा.-(Hold out, extend) प्रा
(c. 10. -सारयति -यितुं), प्रयहृ.-(Hold out, offer) प्रयन्तु (c. 1. -यच्छति
-यन्तुं), उपनो (c. 1. -नयति -नेतुं), उपन्यस् (c. 4. -चस्यति -यितुं),
उपस्या in caus. (-स्यापयति -यितुं), उपहृ.-(Hold up, raise aloft)
उव्रीकृ, उव्री; कृ, कर्तृकृ, उवन्तु (c. 10. -नमयति -यितुं), उच्छि (c. 1.
-क्षयति -यितुं), उद्धृ.-(Hold up, sustain) धृ, सन्धृ, चालस् (c. 1.
-लभते, c. 10. -लभयति -यितुं), अवलम्ब, सनवलम्ब, उवन्तु (c. 10.
-तन्मयति -यितुं, rt. लम्ब), भृ.-(Hold one's tongue) निवृ रक्ष or धृ.

To HOLD, *v. n.* (Stand, remain firm) स्वा (c. 1. तिष्ठति, स्वातुं),
स्विराम्.-(Last, endure) स्वा, संस्वा, चिरस्वायी -यितुं -यि भू,
प्रुवीभू.-(Refrain) चालानं संयन् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), चालानं यन्,
विरन् (c. 1. -रन्ति -रन्तुं) with abl. c., निवृन् (c. 1. -वर्तेते -वर्तितुं)
with abl. c., परिहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), संहृ.-(Adhere) चतुष्यन्
(c. 9. चामति -यन्तुं or in pass. -ययते), चतुलङ्गनीभू, संलङ्गनीभू,
अवलम्ब (c. 1. -लभते -यितुं), अवलम्बो -चिनी -चि भू.-(Be depend-
ent on) चपानः -ना -नं भू, चाश्रितः -ता -तं भू, अवलम्ब.-(Hold
off) विलम्ब.-(Hold on) संस्वा, पर्यवस्वा, निर्धन्व कृ.-(Hold out,
resist) विरेख सह (c. 1. सहते, रुद्धुं), विरकालेन प्रतिकृ.-(Hold
together) संलङ्गनीभू, सवन्तु in pass. (-ययते).

HOLD, *s.* (Act of holding) धृतिः *f.*, धरति, धारति, ग्रहणं, चाग्रहः,
सङ्ग्रहः.-(Taking hold) ग्रहणं, सङ्ग्रहणं, सङ्ग्रहः, ग्रहः, हस्तेन ग्रहणं,
हस्तेन धृतिः *f.* or धरति; 'letting go the hold,' सखहस्तः -स्ता
-स्तं.-(Place of holding) धारङ्गः.-(Place of custody) कारा,
कारागारः, वन्द्यनस्थानं, निरोधस्थानं, गुप्तिः *f.*-(Fortified place) दुर्गं,
कोटिः *f.*-(Support) चालङ्गः -चनं, अवलम्बनं, धारणं, चाधारः,
उपलम्भः, चाग्रहः, सङ्ग्रहः.-(Influence) चपिकारः, भारः, गीर्ष्यं,
वज्रः -जं.-(Hold of a ship) गुप्तिः *f.*, नौगुप्तिः, नौकोदरं, नौकापोभागः.

HOLDER, *s.* धारी *m.* (नं), धारकः, धरः, धारणकर्त्ता *m.* (नं), धारयः,
ग्रहकः, ग्राही *m.* (नं).

HOLDFAST, *s.* (Any thing that takes hold) गृहकः -कं, ग्रहणी,
धर-रो -रं, धन्यनी, कुडुयः.-(Parsimonious man) दृढमुष्टिः *m.*,
गाढमुष्टिः *m.*, चद्रमुष्टिः *m.*, जमुहस्तः.

HOLDING, *s.* धरति, धारति, ग्रहणं, चापानं, चादानं, रक्षयं.

HOLDING, *part.* धारी -रिणी -रि (नं), धारयन् -यन्ती -यन् (नं), धर-
-रा -रो -रं, चादानः -ना -नं, चादानः -ना -नं; 'holding' may
be expressed by हस्त in comp.; as, 'holding a stick,' दृढहस्तः
-स्ता -स्तं; 'holding a sword,' सङ्ग्रहस्तः -स्ता -स्तं.

HOLE, *s.* विवरः, विलं, गस्त्रं, रन्तं, चिद्रं, कुहरं, शुषिरं, शुषिः *f.* -पी,
कूपः, चपटः -टिः *m.*, गुहा, विरोधं, रोधं, रुहकं, रोपः, सङ्गः *m.*, मर्कटः,
भूकं, दृकं, निर्वयनं.-(Cave) गृहः, कन्दु-यं, दरौ, खातं, निर्देदि *m.*,
गुहा, शीलरन्तं.-(Of a beast) चर्म, विवरः; 'of a serpent,' सर्पविवरः;
'rat-hole,' मूषकविवरः; 'full of holes,' चनेलरन्तः -न्ता -न्तं,
सरन्तः &c., बहुविवरः -रा -रं, बहुविलः -ला -लं; 'one who picks
holes in the character of others,' चिद्रानुसारी -रिणी -रि (नं),
चिद्रानुसारी -रिणी -रि (नं).

HOLIDAY, *s.* See HOLYDAY.

HOLILY, *adv.* पुण्यं, पुण्यवत्, पुण्यशीलवत्, पवित्रं, पवित्रवत्, पवित्रशी

लवत्, शुचिपत्, शौचेन.

HOLINESS, *s.* पुण्यात्ता-त्वं, पुण्यशीलता, पवित्रता-त्वं, शुचिता-त्वं, शौचं, धर्मशीलता, माधुर्यं-ता, धर्मत्व-ता, देवभक्तिः *f.*, पुण्यपत्तिः, व्रतपथः, व्रतस्थिता, वृत्ताध्ययनार्थः *f.*; 'his holiness,' भगवान् *m.* (र).

HOLLO, *interj.* भो, भोः, भोन्, भोभो, हलहला, हे, हे, पाहो, हं, हं-हो. To HOLLOW, *v. n.* हे, हे, भो, हलहला इत्यादिशब्दान् कृ ०. इत्यादिशब्दैर् दूरस्वजनन् छाद्रे (c. 1. -ह्यति-ह्यति), उच्चैःसरेण दूरस्थं कश्चिज्जनम् छाद्रे, हलहला (nonn. हलहलायते).

HOLLAND, *s.* (Country) हल्लन्द्देशो देशः.

HOLLANDER, *s.* हल्लन्दीयः, हल्लन्दीयजनः, हल्लन्द्देशजः.

HOLLANDS, *s.* (Spirits) शुरुटा, सुरा-री, चारुणी, हाल्ला.

HOLLOW, *a.* (Empty within) शून्यः-न्मा-त्वं, शून्यस्थः-न्मा-त्वं, शून्यगर्भः-मा-भं, शून्योदरः-रा-रं, शुपिरः-रा-रं, रिक्तस्थः-न्मा-त्वं, रिक्तगर्भः-मा-भं, उरानः-ना-नं, पितानः-ना-नं, पुटाकारः-रा-रं, गर्भकारः-रा-रं, उदराकृतिः-ति-ति. (In sound) मन्दः-न्मा-त्वं, मन्दरः-रा-रं, मन्द्रः-न्द्रा-न्त्रं, गभीरः-रा-रं, गम्भीरः-रा-रं. (Worthless, unsubstantial) निःसारः-रा-रं, असारः-रा-रं, नार-हीनः-ना-नं, निःसत्तः-न्मा-त्वं. (Vain) मोषः-पा-पं, निरर्थकः-न्मा-त्वं. (False) असतः-न्मा-त्वं, मिथ्या-न्मा-त्वं, पितपः-पा-पं, कृत्रिमः-मा-भं, मिथ्या in comp.; 'a hollow reed,' शून्या.

HOLLOW, *s.* (Cavity, hole) विवरं, विलं, कुहरं, गर्भः, कोष्ठः, शुपिरं, शून्यः, जघटः-दि-मं, कूपः, गुहा. (Inner part) गर्भः, उदरः, अभ्यन्तरं, झोटे. (Hollow ground) दरा-री, दरीभूः *f.*, कन्दरः-री, निम्नभूमिः *f.*, द्रोणी, जट्टिद्रोणी. (Excavation) खनं, खातभूः *f.* (Natural hollow) देवरातं. (Cavern) गह्वरं, कन्दरः, गुहा, कुहरं. (Canal) कुल्या, प्रणाली, सारणिः *f.* (Hollow of a tree) कोटरः-रं, वृक्षभवनं, तरुकोटं, प्रान्तरं, निर्गूढः, चत्वालः, निम्बुहः; 'hollow of the hand,' पुटः, पुटितं, करकोपः; 'hollow of the ear,' च्छुपः; 'hollow of the loins,' गर्भः, जघनकूपकौ *m. du.*; 'hollow of a boiler,' स्थालीविलं.

To HOLLOW, *v. a.* शून्यीकृ, शुपिरीकृ, खन् (c. 1. खनति-ने-नितुं), उत्खन्, पुट् (c. 10. पुटयति-यितुं), पुटोक्.

HOLLOWED, *p. p.* खातः-ता-तं, उत्खातः-ता-तं, पुटितः-ता-तं, शून्यीकृतः-ता-तं, शुपिरीकृतः-ता-तं.

HOLLOWNESS, *s.* शून्यता-त्वं, शुपिरता-त्वं, रिक्तता. (Of sound) मन्दता, मन्द्रता, गभीरता, गम्भीरता-त्वं, गम्भीर्यं. (Worthlessness) निःसारता, असारता, मोषता, फल्गुता. (Falsity) असत्यता, निःसत्यता, कृत्रिमता, झूठाता, कापट्यं.

HOLLY, *s.* कण्टकितपत्रविशिष्टः सदाहरितो गुल्मभेदः.

HOLLYHOCK, *s.* नानावर्णपुष्पविशिष्टो पौधभेदः.

HOLM-OAK, *s.* चिरस्थायी महावृक्षभेदः.

HOLMCAUST, *s.* होमः, हुतं, हव्यं, हुतहोमं, अहुतं, आहवनीयं.

HOLPEN, *p. p.* उपकृतः-ता-तं, कृतोपकारः-रा-रं, कृतसाहाय्यः-न्मा-त्वं.

HOLY, *a.* पुण्यः-न्मा-त्वं, पुण्यवान्-पती-वत् (र), पुण्यशीलः-ला-लं, पुण्यात्मा-न्मा-त्वं (र), पवित्रः-न्मा-त्वं, धर्मशीलः-ला-लं, शुचिः-न्मा-त्वं, शुचिमनाः-ना-नं (र), शुचिन्नतः-ता-तं, विमलः-ला-लं, अमलात्मा-न्मा-त्वं (र), निम्नीलान्तःकरणः-न्मा-त्वं, शुद्धमतिः-ति-ति, पवित्रमतिः-ति-ति, शुद्धात्मा &c., शुद्धहृदयः-न्मा-त्वं, धार्मिकः-न्मा-त्वं, साधुः-न्मा-त्वं, ध्वी-धु; 'holy land,' पुण्यभूमिः *f.*, पुण्यभूः *f.*; 'holy writ,' श्रुतिः *f.*; 'holy place of pilgrimage,' तीर्थः-न्मा-त्वं, पुण्यतीर्थं, क्षेत्रं, पुण्यस्थानं.

HOLIDAY, *s.* (Sacred day) पुण्याहं, पुण्यदिनं, पुण्यदिवसः. (Festival) उत्सवः, उत्सवदिनं, पर्वोत्सवः, उद्घर्षदिनं, आनन्ददिवसः, यात्रा, रासेरसः. (Day on which there is intermission of study) अनध्यायः, अनध्यायदिवसः, अनध्यायमहोत्सवः, अस्वाध्यायतिथिः *m. f.*, विश्राम-दिवसः; 'holyday folk,' यात्राजनः, यात्रालोकः.

HOLY-WATER, *s.* पुण्यजलं, पुण्योदकं, पुण्यासु *n.*, पुण्यवारि *n.*

HOMAGE, *s.* पूजा, प्रणामः, प्रणतिः *f.*, प्रणिपातः-पतनं, सचनं-ना, सची, सचयची, सचयचनं. नमस्कारः, मानं, सम्मानं, सत्कारः, पादवन्दनं, सेवा, सेवाप्रतिः *m.*, आदरः, भक्तिः *f.*, प्रभुभक्तिः *f.*, प्रतीतिः *f.*, विनोतिः *f.*, उपासना, श्रेवं.

To HOMAGE, *v. a.* पूज् (c. 10. पूजयति-यितुं), सम्पूज्, सचि (c. 1. सचयति-यितुं, c. 10. सचयति-यितुं), प्रणिपत् (c. 1. पतति-तितुं), उपास् (c. 2. आस्ते-आसितुं), प्रणम् (c. 1. खनति-खनुं), सत्कृ; 'he paid homage,' प्रणतवान्.

HOMAGER, *s.* पूजकः, प्रणामकृत् *m.*, प्रणिपातकारी *m.* (र), सम्मानकृत् *m.*

HOME, *s.* स्वगृहं, गृहं, स्वस्थानं, स्वदेशः, स्ववासः, स्वविषयः, स्वगेहः, स्ववेश्म *n.* (र), निजगृहं, निजालयः, निजगेहः, स्वभवनं, स्वनिलयः; 'devoted to home,' गृहानुवृत्तेताः-ताः-तः (र).

HOME, *adv.* गृहं प्रति, स्वगृहं प्रति; 'he went home,' गृहं ययौ. (Close) निकटे; 'speech that strikes home,' सङ्गतवाक्यं, हृदयङ्गमवाक्यं.

HOME-BORN, *a.* गृहजातः-ता-तं, स्वगृहजः-जा-जं, स्वदेशजः-जा-जं; 'home-born slave,' गृहजातो दासः, ज्ञातिदासः.

HOME-BRED, *a.* गृहजः-जा-जं, गृह्यः-न्मा-त्वं, आनर्थेयिकः-न्मा-त्वं.

HOME-ELT, *a.* अनारस्थः-न्मा-त्वं, अनारतमः-मा-भं, अनारभूतः-ता-तं.

HOMELESS, *a.* निरालयः-न्मा-त्वं, निरास्पदः-दा-दं, निराश्रयः-न्मा-त्वं.

HOMELINESS, *s.* ग्राम्यता, ग्रामीयत्वं, गृहता, असम्भ्यता, नीचता, अश्लीलता, असुद्धत्वं, अशिष्टत्वं.

HOMELY, *a.* ग्राम्यः-न्मा-त्वं, ग्रामिकः-न्मा-त्वं, ग्रामीयः-न्मा-त्वं, ग्रामीणः-न्मा-त्वं, गृह्यः-न्मा-त्वं, गृहजः-जा-जं, प्राकृतः-न्मा-त्वं, असम्भ्यः-न्मा-त्वं, अश्लीलः-न्मा-त्वं, नीचः-न्मा-त्वं, अप्रथमः-न्मा-त्वं, असुद्धः-न्मा-त्वं, अशिष्टः-न्मा-त्वं, असंस्कृतः-ता-तं, अपरिष्कृतः-ता-तं; 'homely speech,' ग्राम्यं.

HOMELY, *adv.* ग्राम्यं, ग्राम्यप्रकारेण, असम्भ्यं, नीचं, गृहतस्.

HOME-MADE, *a.* गृहनिर्मितः-ता-तं, गृहकुलः-न्मा-त्वं, गृहोत्पन्नः-न्मा-त्वं.

HOME-SPUN, *a.* गृहजातः-ता-तं, गृहजः-जा-जं, गृह्यः-न्मा-त्वं.

HOME-STALL OR HOME-STEAD, *s.* गृहं. वासस्थानं, वसतिः *f.*, आवासः.

HOMEWARD, *adv.* गृहं प्रति, स्ववासं प्रति, स्वस्थानं प्रति.

HOMICIDAL, *a.* नृहत्याकारी-रिणी-रि (र), मनुष्याती-तिनी-ति (र).

HOMICIDE, *s.* नृहत्या, मनुष्यहत्या, मनुष्यघातः, मनुष्यघातः. (One who kills a man) नृहता *m.* (र), मनुष्यघातकः.

HOMILY, *s.* पूजाशालासु आचरणीयं धर्मविषयं वाक्यं.

HOMOGENEAL, HOMOGENEOUS, *a.* समानजातीयः-न्मा-त्वं, सजातीयः-न्मा-त्वं, समानजातिः-ति-ति, मजातिः-ति-ति, समभावः-न्मा-त्वं, समानभावः-न्मा-त्वं, समधर्मा-न्मा-त्वं, एकजातिः-ति-ति, एकधर्मा &c. स्वभावीयः-न्मा-त्वं.

HOMOGENEALNESS, HOMOGENEITY, HOMOGENEOUSNESS, *s.* समानजातिता, सजातिता, भावसमता, भावसमानता, जातिसमता.

HOMOLOGOUS, *a.* तुल्याकारः-रा-रं, तुल्यपरिमाणः-न्मा-त्वं, समपरिमाणः-न्मा-त्वं.

HOMONYMOUS, *a.* भिन्नार्थः-न्मा-त्वं, सन्दिग्धार्थः-न्मा-त्वं, द्वार्थः-न्मा-त्वं.

समसंज्ञकः -का -कं, समाना -ना -न (न्).

HOMONYMY, *s.* भिन्नार्थता, विभिन्नार्थता, अर्थभेदः, द्व्यर्थता, नामसमता.

HONOR, *s.* श्राव्यः -खी, श्राव्याय *n.* (न्), शानः, श्रुत्प्राप्तेननमस्तु.

HONEST, *a.* (Upright, just) सरलः -ला -लं, दधिपः -या -यं, शुचिः -धिः -धि, न्यायाचारः -रा -रं, न्यायवर्ती -क्षिनी -क्षि (न्), न्यायः -व्या -यं, चतुः -नु -नु, सचरितः -ता -तं, साक्षिकः -की -कं, शुद्धमतिः -तिः -ति, शुद्धात्मा -त्मा -त्मा (न्), अनिष्टः -घा -घं, चक्रुदिलः -ला -लं, अगदः -ठा -ठं, अशुठयीः -यीः -यि, मायाहीनः -ना -नं, समायः -या -यं -यिक्तः -की -कं, अकपटः -टा -टं, निष्कपटः -टा -टं, कपटहीनः -ता -तं, निर्वीनः -ता -तं, विमलाला -ला -ला (न्), निर्विलोकः -का -कं, चयक्रः -क्रा -क्रं, धार्मिकः -की -कं, दम्भरहितः -ता -तं, धर्मकारी -रिणी -रि (न्), भद्रः -द्रा -द्रं, साधुः -धु -धु, ध्वी -धु, सन् सती -सत् (त्), वचनः -मा -मं, सरलवायी -विनी -यि (न्), अक्षयः -क्षया -क्षयं, प्राज्ञलः -ला -लं, प्रगुणः -गा -गं. —(True) सत्यः -ता -तं, सत्यकः -का -कं, सत्यशीलः -ला -लं, सत्यपुत्रः -त्रा -त्रं, सत्यवादी -दिनी -दि (न्).

HONESTLY, *adv.* सरलं, सारत्वेन, न्यायेन, न्यायतः, न्यायं, निष्कपटं, कपटं विना, निर्वीनं, निर्विलोकं, चमायणा, मायां विना, सरलपत्रं, शुचिपत्रं, अनिष्टं, द्वाधियं.

HONESTY, *s.* सारत्यं, सरलता, दायित्वं, शुचिता -त्वं, चतुता, चार्ज्यं, चमाया, मायाहीनता, अकपटः, अकपट्यता, कपटहीनता, अमानः, न्यायिता, न्यायाचारता, अजिदता, अक्रुदित्वं, अशुठता, निर्विलोकता, चयक्रता, अक्षयं, चयगुणं, भद्रता, साधुता, शुद्धत्वं, धार्मिकत्वं, सत्यता, सत्यशीलता, सत्यवादिनं, नैर्त्यं, विमलता, अद्वैतानुपादानं.

HONEY, *s.* मधु *n.* घोट्ट, पुष्पनिर्वाहः, पुष्परसः, पुष्पनादः, पुष्पासयं, कुसुमासयं, माधिकं, धारं -वकं, सारत्यं, कापिशायनं, 'honey of flowers', सखं; 'become honey', मधुसाधूतः -ता -तं.

To HONEY, *v. n.* मधुरवचोभिः or मधुरवाक्यैः सन्नु (c. 10. सान्वयति -यितुं).

HONEY-COMB, *s.* मधुकोपः, मधुवासः, मधुचक्रं, माधिकाशयं, मधुक्रमः, कण्डः.

HONEY-MOON, *s.* चानन्दमासः, विवाहात् परं प्रथममासो यस्मिन् स्त्रीपुरुषौ प्रेममात्रं कुरुतः.

HONEY-SUCKLE, *s.* सुरभिगन्धविशिष्टो लताविशेषः.

HONEY-SWEET, *a.* मधुर -रा -रं, मधुवत् सादुः -दु -दो -दु, मधुसात् *ind.*

HONEY-TONGUED, *a.* मधुरभाषी -विणी -यि (न्), मधुरवादी -दिनी -दि (न्).

HONIED, *a.* मधुना -मती -मत् (त्), मधुमयः -यी -यं, मधुर -रा -रं.

HONORARY, *a.* सम्मानकर -रा -रं, मानदः -दा -दं, यशस्यः -स्या -स्यं, यशस्वी -स्विनी -स्वि (न्), कौक्षिकर -रा -रं, यशस्कट. —(Conferring honour only, without gain) सम्मानमात्रदः -दा -दं, कौक्षि-मात्रकर -री -रं, अलम्भकर -री -रं.

HONOUR, *s.* (Fame, reputation) कौक्षिः *f.*, यशस् *n.*, स्यातिः *f.*, सुख्यातिः *f.*, विख्यातिः *f.*, प्रतिष्ठा, विद्युतिः *f.*, समारम्भा, प्रतिपत्तिः *f.* —(Reverence) सम्मानं, मानं, पूजा, अर्चनं -ना, अर्चा, अर्चय -र्चनं, नमस्कार, सेवा, सहै. चर्हयं -या, सादर, सम्भावना, सत्कार, आराधनं, पुरस्कार, सम्मनः, श्राया. —(Dignity, honourable rank) उन्नयः, उत्कृष्टता, उत्कृष्टपदं, कुलीनपदं, प्रतिपत्तिः *f.*, प्रथानपदं, प्रथानता, प्राधान्यं, प्रेक्ष्यं, वक्षतिः *f.*, मयीदा, अभिजातता, पूज्यता, मान्यता -त्वं, सम्महंयी -येता. —(Family honour) मयीदा, कुलमयीदा.

To HONOUR, *v. a.* पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं), सम्पूज्, अभिपूज्, मन् (c. 10. मानयति -यितुं), सम्मन्, प्रतिमन्, अर्च (c. 1. अर्चति -र्चितुं, c. 10. अर्चयति -यितुं), अर्चय, सम्मय, समय, सेव (c. 1. सेवते -यितुं, c. 10. सेवयति -यितुं), चर्ह (c. 10. चर्हयति -यितुं), सम्भू (c. 10. भावयति -यितुं), आदृ (c. 6. -दृश्यते -दृष्टुं), नमस्कृ, सन्नु, पुरस्कृ, आराप् (c. 10. -राप-

यति -यितुं), शु in des. (शुभ्रयते -यितुं), अच् (c. 1. अचति -यितुं), मह् (c. 1. महति -हितुं), अनुग्रह् (c. 9. गृह्णाति -ग्रहीतुं), पूनां कृ, सम्मानं कृ. —(Accept a bill) लेख्यपत्रं ग्रह् or स्वीकृ or आदृ.

HONOURABLE, *a.* पूज्यः -ज्या -ज्यं, पूजनीयः -या -यं, पूजयितव्यः -व्या -यं, सम्पूजनीयः -या -यं, सम्मान्यः -न्या -न्यं, मान्यः -न्या -न्यं, मानो -निनी -नि (न्), पूजाहं -हं -हं, अर्पाहं -हं -हं, चर्हं -र्चा -र्चं, चर्हणीयः -या -यं, श्राय्यः -व्या -यं, सादरणीयः -या -यं, पुरस्करणीयः -या -यं, मयीदापान् -पती -पत् (त्), मयीदानितः -ता -तं. —(Illustrious) स्यातः -ता -तं, सुस्यातः -ता -तं, यशस्वी -स्विनी -स्वि (न्), महापुत्राः -शा -शः (म्), कौक्षिनान् -मती -मत् (त्), प्रतिपत्तिमान् -मती -मत् (त्), विद्युतः -ता -तं, प्रसिद्धः -द्वा -द्वं. —(Conferring honour) कौक्षिकर -री -रं, यशस्कट -री -रं, यशस्यः -स्या -स्यं. —(Upright, equitable) सचरितः -ता -तं, न्यायाचार -रा -रं, धार्मिकः -की -कं, शुचिः -धिः -धि, दधिपः -या -यं, साक्षिकः -की -कं, शुद्धात्मा -त्मा -त्मा (न्), निर्विलोकः -का -कं, निष्कपटः -टा -टं, विमलाला -ला -ला (न्), चयक्र -क्रा -क्रं, चतुः -नु -नु, साधुः -धु -धु, ध्वी -धु. —(Noble) कुलीनः -ना -नं, उदार -रा -रं, उदारचेताः -ता -तः (म्).

HONOURABLY, *adv.* सम्मानं, सम्मानपूर्व, शुचिपत्रं, धार्मिकवत्, साधुवत्, उदारवत्, सौदार्यं, सत्कारपूर्व, नमस्कारपूर्व, श्राय्यप्रकारेण, सुकौक्षिपूर्व, सुयशसा, निर्विलोकं, सम्पूजनीयं.

HONoured, *p. p.* पूजितः -ता -तं, सम्पूजितः -ता -तं, अर्चितः -ता -तं, अर्चयितः -ता -तं, सम्मानितः -ता -तं, पुरस्कृतः -ता -तं, सेवितः -ता -तं, चर्हितः -ता -तं, मेयमानः -ना -नं, नियममापः -या -यं, आदृतः -ता -तं, अचितः -ता -तं, सत्कृतः -ता -तं, महितः -ता -तं, आराधितः -ता -तं, शुभ्रयितः -ता -तं, अनिन्दितः -ता -तं. —(Accepted as a bill) गृहीतः -ता -तं, स्वीकृतः -ता -तं, आदृतः -ता -तं; 'to be honoured,' पूज् in pass. (पूज्यते), मह् (nom. महोयते).

HOOD, *s.* स्त्रीपक्षानुपदं मलकाच्छादनं or मलकावरणं or मलकविधानं, क्पाकारं मलकाच्छादनं, शिरस्कं, शिरस्त्रं -स्त्राणं, शिरोवस्त्रं; 'of a snake,' म्रगः -रा -रं, भोगः, स्फेडा.

To HOOD, *v. a.* पृष्ठोक्तविधानेन मलकम् आच्छाद (c. 10. -च्छादयति -यितुं), मलकावरणेन पिपा (c. 3. -दधाति -यितुं).

To HOODWINK, *v. a.* चक्षुषी वस्त्रेण रूपं (c. 7. रूपं दधति, रोहति), नयने विधानेन चाप (c. 5. -पृषीति -यितुं) or आच्छाद (c. 10. -च्छादयति -यितुं), नयनरोधं कृ.

HOOF, *s.* सुट, द्युट, शृङ्ग -कं, पतक -का, निपुण्यः, पुट, विह्व, रिह्व; 'hoof of a cow,' गोधूरं, गोमर्दः; 'mark of a hoof,' सुरपदवी, सुरपिह्वं.

HOOFED, *a.* सुरी -रिणी -रि (न्), द्युरी -रिणी -रि (न्), सुरपुङ्ग -का -कं.

HOOK, *s.* (Any thing bent that catches hold) चाकसी -विणी, अक्षुषः, चाकसीयायं वक्रपन्नं or वक्रलोहः, ग्रहणी, धरणी. —(Fish-hook) वदितं -शा -शी, परित्ती, वलितं -शी, मत्स्यवेधनं -नी. —(Hook for driving an elephant) अक्षुषः -शं, अक्षुषः -यं, शृणिः *f.* —(Bill-hook) दाव.

To HOOK, *v. a.* (Fish) वदितेन मत्स्यान् यप (c. 4. विषयति, यडुं) or पृ (c. 1. परति, पडुं) or ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or यन्प (c. 9. पञ्चति, चर्हं), धरयं कृ, ग्रहयं कृ.

HOOKED, *a.* (Bent in the form of a hook) वक्र -क्रा -कं, अक्षुषा-काट -रा -रं, अक्षुषी -क्षिनी -क्षि (न्), अनुनु -नु -नु, कुक्षितः -ता -तं.

HOOF, *s.* (Any thing circular) चक्रं, चक्रवालं, वलयः -यं. —(For playing with) क्रीडाचक्रं, क्रीडावलयः.

HOO

To hoop, v. a. (Bind with hoops) लोहबलपान् चन् (c. 9. चमति, चन्), लोहचक्रादिभिर् युज् (c. 10. योजयति -यितुं).—(Shout out) चित्कारं कृ, चित्कारशब्दं कृ, उच्चैःस्वरेण उद्गुम् (c. 10. -पोषयति -यितुं).
Hooper, s. (A cooper) लोहबलवन्धन m. (नृ), काष्ठभाण्डकार.
Hooping-cough, s. चाक्षेपककाशः, हृत्पुण्ड्रपूर्वकः काशः, बालकानां काशः.
To hoot, v. n. हू (c. 2. रीति, रयितुं), विहू, दीर्घरुतं कृ, दीर्घरावं कृ, पूहू, पूहूकारं कृ, चित्कारं कृ, उच्चैःस्वरेण उद्गुम् (c. 10. -पोषयति -यितुं); 'to hoot at,' हे, रे, छरे, धिक्, हू, पूहू इत्यादिशब्दैर् अवमानं or अवज्ञां or अप्रसादं मूच् (c. 10. सूचयति -यितुं) or इत्यादिशब्दैर् अवज्ञास्मदं कृ.
Hoot, hooting, s. दीर्घरुतं, दीर्घरावः, रावः, पूहूकारः, पूहूतं, चित्कारः, हे, रे, धिक्, पूहू इत्यादिशब्दैर् अवमानमूचनं or अप्रसादमूचनं.
To hop, v. n. झु (c. 1. प्रवते, झोतुं), यन् (c. 1. वलति -लितुं), नृत् (c. 4. नृत्यति, नर्तितुं), एकपादेन झु or यन्.
Hop, s. (The plant) लताविशेषो यस्य पुष्पाणि यवसेन सह संसृज्यन्ते तेन च यवसुरा उत्पद्यते.—(Jump) अवः, झुतं, वलितं, झम्पः, नृत्यं, नर्तनं, एकपादेन झुतं, वलितं.
Hope, s. आशा, प्रत्याशा, आशंसा, आकांक्षा, आशावन्धः, मनोरथः, अपेक्षा, व्यपेक्षा, प्रतीक्षा, सम्प्रतीक्षा, स्मृहा, निरीक्षा, उदीक्ष्यं, ईप्सितं, मनस्विता; 'hope of a good issue,' फलाकांक्षा; 'having one's hopes fulfilled,' पूर्णमनोरथः, आशाम्राप्तः; 'hopes whose fulfilment is delayed,' विलम्बितफला मनोरथाः; 'hope-inspiring,' आशाजननः -ना -नं.
To hope, v. a. and n. आशंस् (c. 1. -शंसते -सितुं), आकांष् (c. 1. -कांक्षति -क्षितुं), प्रत्याकांष्, प्रतीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), व्यपेक्ष्, व्यपेक्ष्, उदीक्ष्, स्मृह् (c. 10. स्मृहयति -यितुं), वान्छ् (c. 1. -वान्छति -न्छितुं), अभिवाञ्छ्, आशां कृ, प्रत्याशां कृ, आशंसां कृ, आशास् (c. 2. शास्ते -शासितुं); 'I hardly hoped to see you again,' न खलु म आसौद् आशंसा यथा पुनरपि त्वां मेदिष्ये; 'I hope' may be expressed by the particle कश्चित्; as, 'I hope the fever does not pain you much,' कश्चित् त्वां नातिवापते चट.
Hopeful, a. (Full of hope) आशापान् -यतो -यत् (नृ), आशाशान्तः -ता -तं, आशापुङ्गवः -क्ता -कं, आशाविष्टः -ष्टा -ष्टं, आशापन्नः -न्ना -न्नं, स्मृहापलुः -लुः -लुः, आकांक्षो -क्षो -क्षि (नृ), सम्प्रत्याशः -शा -शं, प्रत्याशी -शिनी -शि (नृ), अपेक्षो -क्षो -क्षि (नृ), व्यपेक्षकः -का -कं.—(Promising, exciting hope) आशाजननः -ना -नं, आशाकारी -रिणी -रि (नृ).
Hopefully, adv. सम्प्रत्याशं, आशंसं, आशापुङ्गवं, आशंसापुङ्गवं.
Hopefulness, s. आशापुङ्गवं, आशाविष्टत्वं, सम्प्रत्याशत्वं.
Hopeless, a. आशाहीनः -ना -नं, निराशः -शा -शं, आशाहिनः -ता -तं, गताशः -शा -शं, त्वक्ताशः -शा -शं, निःप्रत्याशः -शा -शं, हताशः -शा -शं.
Hopelessly, adv. निराशं, निःप्रत्याशं, आशां विना, गताशं.
Hopelessness, s. निराश्यं, निराशता, आशाहीनता, आशाहिनत्वं.
Hopper, s. (One who hops) एकपादेन झुतकारी m. (नृ), एकपादेन नर्तकः.—(In a mill) शस्यपाटः, शस्यपात्रं.
Hopping, s. एकपादेन नर्तनं or नृत्यं or झुतकरणं or वलितकरणं.
Horal, horary, a. मोहूर्तिकः -को -कं, घटिकाविषयः -या -यं.
Horde, s. अस्त्रिपासिनां or पर्यटनकारिणां श्रेष्ठपुरुषाणां समूहः or सङ्घः or गृहकुलं or वृहत्तमः, श्वरगणः, किरातगणः.
Horizon, s. दिव्यखण्डं, मण्डलं, चक्रवालं, चक्रं, दिगन्तः, आकाशकक्षा, अक्षरान्तं -न्ता, चक्रपालः. 'The eastern horizon,' प्राची दिक्, प्राचीमूलं.

HOR

Horizontal, a. अनुप्रस्थः -स्था -स्थं, अन्वायतनः -ना -नं, दिगन्तसमः -मा -मं, समः -मा -मं, समरेखः -खा -खं, समस्थः -स्था -स्थं, सपाटः -टा -टं; 'a horizontal line,' द्विज्यामार्गं, समरेखा; 'plane,' समानभूभागः.
Horizontally, adv. अनुप्रस्थं, अन्वायतनं, समं, समरेखं, समानरूपेण.
Horn, s. (Of an animal) शृङ्गः, विषाणः -खो -खं, कृणिका, काहलः -ला -लिका; 'of a buffalo,' गवलं.—(Wind-instrument) शङ्खः, काहलः -ला; 'to blow a horn,' शङ्खं ध्या (c. 1. धनति, ध्यातुं) or प्रध्या.—(Of the moon) चन्द्रशिखा, चन्द्रशृङ्गं, चन्द्रार्धं.
Horn-book, s. बालकस्य आरम्भपुस्तकं or चादिपुस्तकं or प्रथमपाठग्रन्थः.
Horned, a. शृङ्गो -शृङ्गी -शृङ्गी (नृ), शृङ्गीयः -खा -खं, विषाखी -खिनी -खि (नृ), शृङ्गविशिष्टः -ष्टा -ष्टं; 'in the form of a horn,' शृङ्गाकारः -रा -रं; 'horned moon,' सिनीवालो.
Hornet, s. गृहद्वरलभेदः, गृहद्वरलोः, विषशृङ्गी m. (नृ), विषशृङ्गः.
Hornless, s. अशृङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, शृङ्गहीनः -ना -नं; 'hornless bull,' त्वरः.
Horn-owl, s. उल्लूकभेदः, शृङ्गिण्यपेचकः, शृङ्गिकोशिकः.
Horn-pipe, s. नृत्यविशेषः यस्मिन् नर्तको हस्तपादादि इतस्ततः क्षिप्रं • सञ्चालयति, नाचिकनृत्यं.
Horny, a. शङ्गाः -ङ्गो -ङ्गं, शृङ्गमयः -यो -यं, शृङ्गगुणः -खा -खं.
Horologe, horology, s. घटो, यामघोषा, कालमापनयन्त्रं.
Horoscope, s. जन्मपत्रं-त्रिका, जन्मनक्षत्रपत्रं, जन्मयोगपत्रं, जन्मकालग्रहः.
Horrible, a. दारुणः -खा -खं, घोरः -रो -रं, सुभैरवः -वो -वं, भैरवः -वो -वं, रौद्रः -द्रो -द्रं, भयङ्करः -रो -रं, सुभयानकः -को -कं, भयानकः -को -कं, भौमः -मा -मं, उग्रः -या -यं, भीषणः -भा -भं, चासकरः -रा -रं, भयावहः -हा -हं, विकटः -टा -टं, करालः -ला -लं, भौमः -मा -मं, -यं.—(In appearance) घोरदर्शनः -ना -नं, रौद्रदर्शनः -ना -नं, भौमदर्शनः -ना -नं.
Horribly, adv. दारुणं, घोरं, भयानकं, सुभैरवं, रौद्रं, उग्रं, विकटं.
Horrid, a. घोरः -रो -रं, दारुणः -खा -खं, उग्रः -या -यं, कुत्सितः -ता -तं, भयानकः -का -कं, भयङ्करः -रो -रं, भौमः -मा -मं, भीषणः -खा -खं, रौद्रः -द्रो -द्रं, भैरवः -वो -वं, विकटः -टा -टं, करालः -ला -लं.
Horridly, adv. घोरं, दारुणं, उग्रं, कुत्सितं, अतिकुत्सितं, रौद्रं.
Horridness, s. घोरता, दारुणता, उग्रता, कुत्सितत्वं, भयानकत्वं, रौद्रता.
Horrific, a. भैरवकारकः -का -कं, भैरवजनकः -का -कं, सुभयङ्करः -रो -रं, सुभयानकः -का -कं, साध्यसकारी -रिणी -रि (नृ).
Horrible, p. p. भयसंदृष्टरोमा -मा -मं (नृ), साध्यसोपहतः -ता -तं.
To horrify, v. a. भैरवं जन् (c. 10. जनयति -यितुं), ससाध्यसं -सां -सं कृ.
Horripilation, s. रोमहर्षः -र्षं, लोमहर्षणं, संहर्षः, उद्धर्षणं, रोमाञ्चः -ञ्चनं, रोमोन्नमः, रोमोन्नेदः, पुलकः, पुलकोन्नमः, उद्धर्षणं.
Horror, s. भैरवं, भयसंहर्षः, भयकम्पः, साध्यसं, भीषणं, भौमं, भौमं, घोरं, भयानकं, भयङ्करं, चासः, सन्तासः, परिकम्पः.
Horse, s. अश्वः, हयः, तुरङ्गः -ङ्गमः, तुल्याः, वाजो m. (नृ), घोटकः, वाहः, ताक्ष्यः, सद्यो m. (नृ), सेन्धपः, सति m., किलो m. (नृ), प्रचेलकः, धीभाता m. (नृ), पीति m., पीतो m. (नृ), पीति m., परुद्धाटः, मुद्गभुज् m. (नृ), मुद्गभोजो m. (नृ), गन्धर्षः; 'a well-bred horse,' आजातेयः, कुलीनः, सिन्धुवारः, भूमिपथः, भूमिपथकः; 'a well-trained horse,' विनीतः, साधुवाहो m. (नृ); 'a white horse,' कंके; 'a bay horse,' उक्कनाहः, क्षियाहः; 'a fleet horse,' नयनः, जवाधिकः, प्रजवो m. (नृ); 'a good horse,' वल्लभः, ह्योत्तमः; 'a chariot horse,' रथ्यः; 'a pack-horse,' पृथ्वः, स्वीरो m. (नृ), स्वीरो m., स्वीरो m.; 'a horse for sacrifice,' ययुः m., अश्वमेधोयः; 'four-horsed carriage,' चतुरश्वो रथः.—

- (Cavalry) चाश्वं, चाश्विकं, अश्वारूढाः *m. pl.*—(Support for towels, &c.) माञ्जैनपटाधारः, वरकाधारः; 'relating to a horse,'
 अश्वीयः -या -यं, चाश्विकः -की -कं, चाश्वः -घी -घं.—(A number of horses,' अश्वीयं, चाश्वं.
To horse, v. a. अश्वम् चारुह in caus. (-रोपयति-यितुं), अश्वारूढं-ढं-ढं कृ.
 HORSE-BACK, *s.* अश्वपृष्ठं, जड्वैस्थितिः *f.*; 'on horse-back,' अश्वपृष्ठे
 loc. *c.*; 'going on horse-back,' तुरङ्गयायी *m.* (नृ).
 HORSE-BEAN, *s.* सुद्रुशिचिकभेदः, शिवा. मुहः, मायः.
 HORSE-BEAT, *s.* अश्ववहनं, अश्ववहनयोग्या नौका.
 HORSE-BREAKER, *s.* अश्वदमकः, अश्वविनेता *m.* (नृ), अश्वशिक्षकः, अश्व-
 शिक्षाजीवी *m.* (नृ).
 HORSE-BREAKING, *s.* अश्वदमनं, अश्वशिक्षा, अश्वविनयः.
 HORSE-CHESTNUT, *s.* (Tree) श्यामफलविशिष्टो वृक्षभेदः.
 HORSE-CLOTH, *s.* अश्वस्तरणं, चास्तरः, अश्वपरिस्त्रोमः.
 HORSE-COMB, *s.* अश्वमाञ्जनी, अश्वलोमशोधनी.
 HORSE-DEALER, *s.* अश्वव्यापारी *m.* (नृ), हयज्ञः, हेडावुक्कः, हेलावुक्कः,
 हयविद्याविशारदः.
 HORSE-DRIVING, *s.* अश्वसारथ्यं, अश्वमेरुणं, हयमेरुणं.
 HORSE-DUNG, *s.* अश्वशकृत् *m.*, अश्वपुरीषं, अश्वनलं, अश्वहव्रं.
 HORSE-FACED, *a.* अश्वमुखः -स्त्री -कं, अश्ववदनः -ना -नं, हयमुखः -स्त्री
 -कं, तुरङ्गवक्त्रः -क्ता -क्ते, तुरङ्गाननः -ना -नं, तुरङ्गास्यः -स्या -स्यं.
 HORSE-FLESH, *s.* अश्वमांसं, घोटकमांसं, तुरगमांसं.
 HORSE-FLY, *s.* अश्वदंशकः, हयदंशी, अश्वमक्षिका.
 HORSE-GUARDS, *s.* अश्वारूढसैनिकाः *m. pl.*, राजशरीररक्षणम् अश्वारूढसैन्यं.
 HORSE-HAIR, *s.* अश्वलोम *m.* (नृ), अश्वरोम *m.* (नृ), अश्वयालः.
 HORSE-LAUGH, *s.* अट्टहासः, अतिहासः, अतिहसितं, महाहासः, आस्युरितं,
 सोत्प्रासः.
 HORSE-LEECH, *s.* अश्वदंशका जलीका, अश्वरक्तपायिनी.—(Farrier)
 अश्वचिकित्सकः, अश्ववेद्याः.
 HORSEMAN, *s.* अश्वारूढः, अश्वारोहः -ही *m.* (नृ), हयारूढः, हयारोहः,
 सादी *m.* (नृ), अश्वसादी *m.* (नृ), तुरगी *m.* (नृ), तुरङ्गी *m.* (नृ),
 अश्ववहः, अश्ववाटः, सायी *m.* (नृ), हयविद्याविशारदः.
 HORSEMANSHIP, *s.* अश्वविद्या, हयविद्या, अश्वारोहविद्या, हयज्ञता,
 हयारोहः, अश्वदुदयं.
 HORSE-MEAT, *s.* अश्वहाटः, अश्वभोजनं, अश्वखाद्यं, पशुखाद्यद्रव्यं.
 HORSE-POND, *s.* अश्वतडागः, अश्वपुष्करिणी, अश्वबापी.
 HORSE-RACE, *s.* अश्वचर्या, अश्वमार्गः, अश्वधावनं.
 HORSE-RADISH, *s.* कुरुकन्दकः -कं, कन्दमूलभेदः.
 HORSE-SHOE, *s.* अश्वसुरवं, अश्वसुरचरणं, अश्वसुरचर्यन्त्रं, अश्वपादुका.
 HORSE-STEALER, *s.* अश्वहारकः, चानिहन्ता *m.* (नृ), अश्वमुक् *m.* (पृ).
 HORSE-TRAPPINGS, *s.* आदानं, अश्वपरिधोमः, अश्वसज्जा, अश्वस्तरणं.
 HORSE-WAY, *s.* अश्वपथः, अश्वमार्गः, अश्ववर्त्त *m.* (नृ).
 HORSE-WHIP, *s.* कशा, अश्वकशा, अश्वताडनी, अश्वप्रतोदः, प्रतिष्कशः,
 प्रतिष्कपः, चर्मदण्डः.
To horse-whip, v. a. कशाया or चर्मदण्डेन तड् (c. 10. ताडयति-यितुं)
 or चाहन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं) or प्रह् (c. 1. -हति-हन्तुं), कशापातं कृ.
 HORTATION, *s.* उपदेशः, उपदेशवाचनं, प्रबोधनं, प्रबोधवाक्यं, मन्त्रणं.
 HORTATORY, *a.* उपदेशकः -का -कं, प्रबोधकः -का -कं, जादेशकः -का -कं.
 HORTICULTURAL, *a.* उद्यानविद्यासम्बन्धी-न्धिनी-न्धि (नृ), उद्यानविषय-या-यं.
 HORTICULTURE, *s.* उद्यानविद्या, उद्यानकर्मविद्या, उद्यानकर्मणं, उद्यान-
 करणविद्या, उद्यानकरणं, उद्यानकृषिकर्म *m.* (नृ), पम्पकलोत्पत्तिकर्म *m.* (नृ).

- HORTICULTURIST, *s.* उद्यानवि .ज्ञः, उद्यानकर्मकः, उद्यानकर्मणजीवी *m.* (नृ).
 HORTULAN, *a.* उद्यानसम्बन्धी-न्धिनी-न्धि (नृ).
 HORTUS SICCUS, *s.* शुष्कोद्यानं, शुष्कौषधिपुस्तकं, शुष्कौषधिसङ्ग्रहः, शुष्क-
 नृणादिसङ्ग्रहः, शुष्कौषधयः, *pl.*
 HOSE, *s.* कण्ठोन्मयं पादचारुं, औष्ठेपादचं, पादरक्षणं, जहापरिधानं.
 HOSIER, *s.* पृष्ठीरूपादचविक्रेता *m.* (नृ), औष्ठेपादचविक्रेता *m.* (नृ).
 HOSPITABLE, *a.* आतिथ्यः -य्या -य्यं, आतिथेयः -यी -यं, आतिथिसेवकः
 -का -कं, आतिथिपूजकः -का -कं, आतिथ्यकारी -रिणी -रि (नृ), मिपा-
 तिथिः -थिः -थि, वस्त्रभातिथिः -थिः -थि, सत्कारशीलः -ला -लं.
 HOSPITABLY, *adv.* आतिथ्यपूर्वकं, आतिथ्यं, सत्कारेण, सत्कारपूर्वकं, आतिथेयं;
 'to receive hospitably,' सत्कृ, आतिथ्यं कृ.
 HOSPITAL, *s.* सारोग्यशाला, चिकित्साशाला, चिकित्सागारं, रोगप्रती-
 कारशाला, रोगोपचारशाला, रोगानैलोक्योपमणस्थानं, दरिद्रलोकानां
 रोगचिकित्सनशाला, धर्मशाला.
 HOSPITALITY, *s.* आतिथ्यं, अतिथित्वं, अतिथिक्रिया, आतिथ्यकर्म *n.* (नृ),
 अतिथिसत्कारः, अतिथिसत्क्रिया, सत्कारः, सत्क्रिया, सत्कर्म *n.* (नृ),
 सत्कृतिः *f.*, सत्कृतं, अतिथिसेवा, अतिथिपूजनं, मनुष्यवत्, नृपवत्.
 Host, *s.* (Entertainer) सत्कारी *m.* (नृ), सत्कृत् *m.*, आमन्त्रयिता *m.*
 (नृ), निमन्त्रणकृत् *m.*, निमन्त्रकः, भोजनदाता *m.* (नृ), आतिथ्यकृत् *m.*
 —(Army) चमूः *f.*, सेना, अनीकं, बाहिनी, अनीकिकनी, वरुधिनी,
 योधनमूहः—(A great number) समूहः, सङ्घः, सङ्घातः, गणः, कुलं,
 समवायः, समुदायः, निबहः, निदायः; 'a host of persons,' जनसमूहः,
 लोकसङ्घः, जनैषः; 'a host of enemies,' शत्रुनिकायः; 'a host
 of excellencies,' गुणग्रामः.
To host, v. n. (Lodge) वस् (c. 1. वसति, वस्तुं), निवस्, अतिथिर् भू
 or अस्.—(Encounter in battle) युद्धे समागम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं)
 or सङ्गम्.
 HOSTAGE, *s.* शरीरबन्धकः, बन्धकः, सन्धिनियमस्योपरि विश्वासायं त्यक्तः
 शरीरबन्धकः.
 HOSTEL, HOSTELRY, *s.* उत्तरणस्थानं, उत्तरणगृहं, उपकारी -रिका.
 HOSTESS, *s.* आतिथ्यकारिणी, सत्कारिणी, निमन्त्रणकारिणी, भोजनदात्री.
 HOSTILE, *a.* वैरी -रिणी -रि (नृ), विरुद्धः -द्धा -द्धं, विरोधी -धिनी -धि
 (नृ), विषयः -या -यं, प्रतिकूलः -ला -लं, विपरीतः -ता -तं, अहितः
 -ता -तं, अहितकारी -रिणी -रि (नृ), प्रतिपक्षः -क्षी -क्षं, विद्वेषी -विणी
 -वि (नृ), द्वेषी &c., द्वेषणः -णा -णं, विद्वेषः -या -यं, शात्रवीयः -यी
 -यं, द्रोहवृत्तिः -त्तिः -त्ति, अपकारी -रिणी -रि (नृ), प्रतिरोधी -धिनी
 -धि (नृ), पर्यवस्थाता -त्री -तृ (नृ), सवैरः -रा -रं; 'a hostile inva-
 sion,' शत्रुवियहः; 'to be hostile,' विपक्षीभू, प्रतिकूल (nom.
 प्रतिकूलयति-यितुं), विरुप् (c. 7. -रुह्यति-रुह्यं), वैर (nom. वैरायते),
 शत्रु (nom. शत्रूयति), द्विप् (c. 2. द्वेष्टि-द्वेष्टुं), विद्विप्, पर्यवस्था (c. 1.
 -तिष्ठति-स्थातुं).
 HOSTILELY, *adv.* शत्रुवत्, रिपुवत्, विरोधेन, विरुद्धं, विपरीतं, विपक्षवत्.
 HOSTILITY, *s.* वैरिता, वैरभावः, वैरं, शत्रुता, रिपुता, विपक्षता, विरोधः,
 विरुद्धता, विद्वेषः, द्वेषः, शात्रवं, अरिता, प्रतिपक्षता, विद्विष्टता,
 अप्रमितिः *f.*, प्रतिद्वन्द्वं, परता -तं; 'natural hostility,' जातिवैरं—
 (War, state of war) युद्धं, युद्धभावः, युद्धावस्था, विपहः, संघातः.
 HOSTLER, *s.* अश्वपालः -लकः, अश्वरथकः, उत्तरणस्थाने अश्वगतान् अश्वान्
 पालयति यो जनः.
 Hot, *a.* (Contrary to cold) वष्णः -ष्णा -ष्णं, तप्तः -ता -तं, चरुः -रुडा
 -रुडं, प्रचरुः -रुडा -रुडं, उच्चरुः -रुडा -रुडं, सन्नतः -ता -तं, उपतप्तः -ता
 -तं, तापी -पिनी -पि (नृ), कोष्णः -ष्णा -ष्णं, सोष्णः -ष्मा -ष्मं, सोष्णः

-प्ता -प्स (न्), नैदायः -पी -ये, चक्षिशिरः -रा -रे, चक्षीतः -तृ -तं, तिग्मः -ग्मा -गं, तीव्रः -व्रा -वं, तीक्ष्णः -व्त्वा -व्त्वं, दण्डः -रा -रे, ग्रीष्मः -प्ता -प्सं, घर्म्म in comp.; 'hot season, hot weather,' उष्णकालः, उष्णसनयः, ग्रीष्मः, ग्रीष्मकालः, निदायः, निदायकालः, उष्णगमः; 'hot water,' उष्णोदकं, घर्म्मोदकं, घर्म्मोदु न.—(Hot to the taste) तिग्मः -ग्मा -गं, तीक्ष्णः -व्त्वा -व्त्वं, तीव्रः -व्रा -वं, दण्डः -रा -रे, कटुः -टुः -टु, वरुणः -रा -रं.—(Passionate) चरुः -रुद्रा -रुद्रं, चरुवान् -वती -वत् (ह्), तीक्ष्णः -व्त्वा -व्त्वं, तिग्मः -ग्मा -गं, वरुणः -व्रा -वं, ग्रीष्मकालोपि -पिनी -पि (न्), रागी -गिणी -गि (न्), उष्णः -व्त्वा -व्त्वं.—(Impetuous) तीक्ष्णकर्मो -र्मो -र्मं (न्), संरम्भी -म्भीणी -म्भी (न्), उत्तापः -ता -तं; 'to make hot,' तप (c. 10. तापयति -यितुं); 'to be hot,' उष्णोभू, उष्ण (nom. उष्णयते).

HOTBED, s. गौहयशदृदिप्रदोषेण तानीकृतम् उष्णस्थलं, उष्णस्थलं.

HOTCH-POCH, s. नानाखाद्यद्रव्यसंयोगः, नानाखाद्यदिगन्निधरः, सन्निपातः, प्रकीर्णः.

HOTEL, s. उत्तरखण्डाला, उत्तरखण्डगृहं, उत्तरखण्डस्थानं, उपकारी -रिक्ता, उप-कार्यता, चापकार्यं, प्रवासीगृहं.

HOT-HEADED, a. साहसिकः -की -कं, साहसी -सिनी -सि (न्), उग्ररुद्रः -रुद्रा -रुद्रं, उत्तापः -ता -तं, संरम्भी -म्भीणी -म्भी (न्), ग्रीष्मकालोपि -पिनी -पि (न्), तीक्ष्णकर्मो -र्मो -र्मं (न्); 'hot-headed zeal,' उत्तापः.

HOT-HOUSE, s. उत्ताने विदेदीयवृक्षरक्षणार्थं कापाद्यादितं तमगृहं or उत्तागृहं.

HOTLY, adv. तीव्रं, तीव्रं, तिग्मं, सतिष्ठत्वं, चरुत्वं, प्रचरुत्वं, उग्ररुद्रं, वरुणं, उग्रतया, उत्तापेन, मोषं, उत्तापं, उत्तापः.

HOT-MOUTHED, a. तीक्ष्णवादी -दिनी -दि (न्), उग्रमुखाः -की -कं, दुर्मुखाः -की -कं.

HOTNESS, s. उत्तापता, चीप्स्यं, तापः. तप्तत्वं, चरुता, प्रचरुता, चक्षिशिरता, तिग्मता, तिग्म्यं, तीक्ष्णता, निदायः.—(To the taste) तिग्मता, तीक्ष्णता, तीव्रता, कटुता, वरुणा -त्वं.—(Ardor, vehemence) उत्तापः, उग्ररुद्रता, चरुता, तीक्ष्णता, उत्तापः, संरम्भीः.—(Of temper) चरुता, ग्रीष्मकालोपित्वं.

HOTSPUR, s. साहसिकजनः, तीक्ष्णस्वभाषो जनः, संरम्भी m. (न्).

HOVEL, s. कुटीरा, कुटीरा, कुटी, तृणकुटी, उटनः, मण्डपः, गोष्ठं.

TO HOVEL, v. a. कुटीरे यस् (c. 1. यस्ति, यस्तु) or निवस, कुटीरम् चधियस्.

HOVEN, a. उच्चूनः -ना -नं, प्रस्फुरितः -ता -तं, उरियतः -ता -तं.

TO HOVER, v. n. विहायसा or योममध्ये घूर्ण (c. 1. घूर्णते -घूर्णितुं) or व्यावृत्त, पात्राजमये मस्तकोपरि घूर्ण, भट्टीनन् घृक्त्वा उर्ध्वविधति यिमृ (c. 1. -सर्पति -सर्पु) or विचल (c. 1. -चलति -चलितुं), योममध्ये पथास्थलनं कृत्वा निश्चलो घूर्ण.—(Hesitate, waver) विलस (c. 1. -लसते -लसितुं), दोल (nom. दोलयते), आन्दोल (nom. आन्दोलयति -यितुं), विक्षुब्ध (c. 1. -कल्यते -कल्यितुं), विचर (c. 10. -चारयति -यितुं), विशङ्क (c. 1. -शङ्कते -शङ्कितुं).

HOUGH, s. जङ्घास्थिशिरा, जङ्घास्थिजायुः m. जङ्घासन्निवन्धनं.

TO HOUGH, v. a. जङ्घास्थिशिरां छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं).

HOUND, s. मृगयाकुक्षुरः, मृगयकुक्षुरः, मृगयापि कुक्षुरः, आसेटिकाद्यर्थं या m. (न्), आसेटिका, मृगारिः m., मृगदंशकः, वृकारि m., विश्वकटुः m.

TO HOUND, v. a. मृगयकुक्षुरैश्चानुसृ (c. 1. -सरति -सरितुं).

Hour, s. पटिका, होरा, केली, दिवसस्य चतुर्विंशभागः or चतुर्विंशति-तमांशः, दिनांशः; 'an hour of forty eight minutes,' मुहूर्तः -र्तः; 'a space of twenty-four minutes,' दण्डः; 'half-an-hour,' अर्धपटिका; 'an hour and a half,' अर्धयामः.

Hour-glass, s. यामनाली, चालुकायन्त्रं, कालपरिमापकयन्त्रं.

Hourly, s. दिव्याङ्गना, दिव्यकन्या, देवकन्या, स्वर्गकन्या, स्वर्वदया.

Hourly, adv. प्रतिमुहूर्तं, मुहूर्तं मुहूर्तं, दण्डे दण्डे, प्रतिदण्डं.

Hour-plate, s. मुहूर्तदण्डादिपरिमापकं मण्डलं, यामपोषा, पटीमुखं.

Hour 1. s. गृहं, गेहं -रः, वेसम n. (न्), भवनं, आलयः, निलयः, आगतनं, निवेतः -तनं -तकं, निवेशनं, सदनं, मन्दिरं, वासः, संवासः, वासस्थानं, आगारः -रं, आगारः -रं, निवासः, निवासस्थानं, निवसतिः f., वसतिः, समावायः, आवासयः, निवास्यः, अवस्थानं, वस्त्रं, उदयसितं, वास्तु m. चोक्तम् n., धाम n. (न्), चत्वरः, निशानं, कुटः -टी, शाला, सभा, स्थानं; 'house and land,' गृहघोत्रादि; 'a number of houses,' सप्तपतिः f.; 'house of confinement,' घन्यनगृहं, घन्यनागारं, घन्यनालयः; 'confined to the house,' गृहानुपबन्धः -धन् -धं.—(Family, race) कुलं, वंशः, कुटुम्बः, जातिः f.—(Family, household) गृहजनः, परिजनः, परिवारः, सजनः, कुटुम्बकं, स्त्रीपुत्रकन्यादि. To house, v. a. गृहे निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), गृहं प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), वेशमनि वस् (c. 10. वासयति -यितुं), आश्रयं दा, वासस्थानं दा.

House-breaker, s. गृहभेदकः, आगारभेदकः, भित्तिचोरः, वन्दिचोरः सन्धिचोरः, कारुचोरः, कुञ्जच्छेदी, कपाटभङ्गः, खानिलः, कुजम्भलः -म्भिलः.

House-builder, s. गृहकारकः, गृहकारी m. (न्), गृहकर्मी m. (न्), गृहनिर्माता m. (न्).

House-burner, s. गृहदाहकः, आगारदाहकः, गृहदाहनकृत् m.

House-burning, s. गृहदाहः -हनं, गृहदहनं, गृहप्रयोगः, आगारदाहः.

Housedog, s. गृहकुक्षुरः, गृहक्षकः या m. (न्).

House-door, s. गृहद्वारं, गेहद्वारं.

Household, s. गृहजनः, परिजनः, गृहपरिजनः, गृहपरिवारः, सजनः, परिवारः, अभिजनः, कुटुम्बकं.

Household, a. गृहः -सा -सं, गृहसन्धी -न्धीनी -न्धि (न्), जायसधिकः -की -कं or expressed by गृह in comp.; as, 'household affairs,' गृहकार्यं, गृहकरणं, गृहव्यापारः; 'household utensils,' गृहोपकरणः; 'household gods,' गृहा देवताः f. pl., कुलदेवताः f. pl.; 'household bread,' गृहापूपः.

Householder, s. गृहस्थः, गृहस्थानी m. (न्), गृहपतिः m., गृहाधिकारी m. (न्), गृही m. (न्), गेही m. (न्), कुटुम्बी m. (न्), कौटुम्बिकः, गृहमेधी m. (न्), छातका, ज्येष्ठपत्नी m. (न्).

Household-stuff, s. गृहोपकरणः, गृहोपकरणं, गृहसामग्री -म्यं.

Housekeeper, s. (Householder) गृही m. (न्), गेही m. (न्), गृह-स्थानी m. (न्), गृहाधिकारी m. (न्), कुटुम्बी m. (न्).—(A woman who has the care of a family) गृहिणी, गेहिनी, कुटुम्बिनी, गृहमेधिनी.

Housekeeping, s. गृहव्यापारः, गृहकार्यं, गृहकरणं, गृहकर्म n. (न्), गार्हस्थ्यं, गृहस्थाता.

Houseless, s. कुतूष्णं, गृहभित्तिरुह ओपपिभेदः.

Houseless, a. गृहहीनः -ना -नं, गृहशून्यः -न्या -न्यं, निरालयः -या -यं, अनिकेतनः -ता -नं, अकृतानः -नरं -नं, अलयः -या -यं, निराश्रयः -या -यं, अशरणः -शा -शं, निवासः -सा -सं.

Housemaid, s. गृहदासी, गृहपरिष्कारिणी, गृहमार्जनी, दासी.

House-room, s. गृहावस्थानं, वासस्थानं, निवासस्थानं, आवासः, वासः.

House-top, s. गृहपृष्ठं, गृहाग्रं, गृहशिखरं, गृहशुङ्गं.

House-warming, s. गृहप्रवेशः, नवगृहप्रवेशकाले उत्सवः, वास्तुप्रवेशः, वास्तुसंशमनं -नीयं.

Housewife, s. गृहमेधिनी, गृहव्यापारकुशला, गृहकार्यदक्षता, गृहकर्मनि-पुण्य गृहिणी, गेहिनी.

Housewifery, s. गृहव्यापारकुशलता, गृहकार्यदक्षता, गृहकर्मनिपुणता, गृहमेधित्वं, परिमितव्ययः.

HOUSING, *s.* (House-room) वासस्थानं, निवासस्थानं.—(Of a horse or elephant) चास्रर-रथं, परिश्रोमः, वधैः, चादानं.

How, *adv.* कथं, किं, केन प्रकारेण, केन रूपेण, किम्, कुतस्, किमुतः; 'how much, how many, how little, how long, &c.' कियान्-यती-यत् (ह्) or कियद् indec., कतिः-ति-ति or कति in comp.; as, 'how long?' कियत्कालं, कियन्तं कालं, कियतां कालेन, कति-कालं; 'how long?' कियच्चिरं; 'how many sorts?' कतिविधः-धा-धे; 'how many times?' कतिकृत्वस्; 'for how much?' कियता मूल्येन; 'how far?' कियामयीनं, किम्ययीनं, कियद्वधि; 'how much more,' किमुनर्, किमुत, किम्, कुतःपुनर्; 'how much less,' किमुत, किम्; 'how so?' किमिति, किमिव; 'how else,' अपकिम्; 'how wonderful,' किमाश्चर्यं; 'how do you do?' किं क्षेमम् अस्मि भवतः, किं कुशलम् अस्मि भवतः, कौटुशी स्थितिर् भवतः; 'how are we to act?' किम् अस्माभिः करणीयं; 'he knows not how to act,' यथाकार्यं न जानाति; 'how great is that darkness!' सो-न्धकारः कियान् महान्; 'any how,' यथाकथञ्चित्, यथातथा, कथञ्चन, कथञ्चित्.

HOWELET, *adv.* तथापि, तथैव, तथाच, किञ्च, अपि, अपिपु, किमु.

HOWDAH, *s.* (On the back of an elephant) चरखकः.

HOWEVER, *adv.* तथापि, किञ्च, अपिपु, किमु, ह्, परन्तु, पुनर्; 'in whatever manner,' यत्प्रकारेण.

HOWITZER, *s.* अक्षरगिनबलेन लोहगुलिकाप्रक्षेपकं युद्धयन्त्रं.

To HOWL, *v. n.* ह् (c. 2. रीति, रधिर्तु), विह्, दीर्घरायं कृ, दीर्घरुतं कृ, गर्ज् (c. 1. गर्जति-विर्तु), भग् (c. 1. भयति-विर्तु), र् (c. 1. रायति रातु), रस् (c. 1. रयति-विर्तु), रद् (c. 1. रदति-दिर्तु), बाह् (c. 1. बाहते-विर्तु).

HOWL, **HOWLING**, *s.* रावः, रुतं, दीर्घरायं, दीर्घरुतं, गजनं, रायधं, भापः, भयधं, मुहूर्तं, बाधितं, मुखपटा; 'making a howling,' दीर्घरायः-वी-यं.

HOWSOEVER, *adv.* यत्प्रकारेण, येन प्रकारेण, यथा यथा, यथातथा, तथापि.

To HOX, *v. a.* जह्वास्थिशिरो चिद् (c. 7. चिनत्ति, सेह्).

HOY, *s.* वृहत्तीकाविशेषः, विशालनौका.

HUBBUB, *s.* कोलाहलः, कलकलः, कलरवः, रावः, हलहलाशब्दः, काल-कोलः, हुमुलं, विप्रवः, कलहः.

HUCKABACK, *s.* नानारिखाङ्गितः क्षीमपदविशेषः.

HUCKLEBACK, *a.* न्युक्तः-न्ना-चं, कुक्ताः-न्ना-चं, वक्रकन्धर-रा-रं.

HUCKLEBONE, *s.* कट्यास्थि *n.*, कटास्थि *n.*, ओर्यास्थि *n.*, जयनास्थि.

HUCKSTER, *s.* युद्धवाणिज्यकारी *m.* (न), हुच्चवाणिज्यकृत्, कुतिसत-विष् *m.* (न).

To HUCKSTER, *v. n.* हुच्चवाणिज्यं कृ, हुच्चप्रकारेण or नीचप्रकारेण or कुतिसतप्रकारेण वाणिज्यं कृ.

To HUDDLE, *v. a.* सम्मिश्रीकृ, अक्षय्यस्रीकृ, सङ्कुलीकृ, सङ्करीकृ, सम्मिष्ट् (c. 10. -मिचयति-विर्तु), सधाप् (c. 1. -धापते-विर्तु), अपरोक्षरीकृ, संघुम्.

To HUDDLE, *v. n.* सम्मिश्रीभू, सङ्कुलीभू, सङ्करीभू, सङ्करीभू, अक्षय्यस्रीभू, 'अपरोक्षरीभू, सधापीभू.

HUDDL, *s.* अक्षय्यस्रता-न्तं, अपरोक्षरं, सङ्कटं, साङ्क्यं, सङ्कोभः.

HUE, *s.* (Dye, colour) वर्णः, रागः, रङ्गः, छाया, चविः *f.*—(Hue and cry) जनरवः, बहुभिः कृता संज्ञा, जनघोषणा.

HULF, *s.* (Anger) क्रोधापेक्षः, क्रोधः, कोपः, रोषः, संरम्भः—(Arrogance) दम्पः, दम्पेक्षः, खड्गम्.—(One inflated with arrogance) दम्पभातः, अतिगर्वितः, उद्वतः.

To HUFF, *v. a.* रुप् (c. 10. रोपयति-विर्तु), कुप् (c. 10. कोपयति-विर्तु).
To HUFF, *v. n.* दृप् (c. 1. दृष्यति, द्रष्टु), धृप् (c. 5. धृष्यति, धर्षितु), दम्पभातः-ता-तं भू, भाव् (c. 10. भवति-विर्तु), धिक्ताप् (c. 1. -धापते-विर्तु).

HUFFER, *s.* दाम्भिकः, भवतनकारः, धिक्तापी *m.* (न), धर्षी *m.* (न), शूरमन्यः.

HUFFISH, *a.* (Angry) क्रोधाविष्टः-धा-धे, कोपी-पिनी-पि (न), सरोपः-पा-यं, सकोपः-पा-यं—(Arrogant) दृम्भः-भ-भं, गर्वी-द्विषी-द्वि (न), उद्वतः-ता-तं, धर्षी-धर्षी-पि (न), आलस्यापी-पिनी-पि (न).

HUFFISHLY, *adv.* सकोपं, सरोपं, सदैवं, धृष्टवत्, गर्वितवत्.

HUFFISHNESS, *s.* सकोपत्वं, सरोपत्वं, क्रोधाविष्टता, गर्वित्वं, अहङ्कारः.

To HUG, *v. a.* आलिङ्ग (c. 1. -लिङ्गति-विर्तु), समालिङ्ग, आधिप् (c. 4. -धिष्यति-धेर्तु), संधिप्, समाधिप्, परिष्पिन् (c. 1. प्यनते-चर्तु), परिष्प (c. 1. -रभते-चर्तु), बाहुभ्यां पीद् (c. 10. पीडयति-विर्तु) or परिष्प (c. 9. -गृह्णाति-यहोर्तु).

HUG, *s.* आलिङ्गनं-विर्तु, आधेयं, परिष्पिन्, बाहुपपीडः, अङ्कपाली.

HUGGED, *p. p.* आलिङ्गितः-ता-तं, आधिष्टः-धा-धे, पीडितः-ता-तं.

HUGGE, *s.* वृहन्-हती-हृत् (न), अतिवृहन् &c., सुवृहन् &c., महान्-हती-हृत् (न), अतिमहान् &c., सुमहान् &c., स्थूलः-ल-लं, अतिविशालः-ल-लं, वृहत्परिमाणः-शा-धे, अपरिमितः-ता-तं, रटोयान्-यसी-यः (न), वरिष्ठः-धा-धे, गरिष्ठः-धा-धे—(In body) महाकायः-या-यं, अतिकायः-या-यं, वृहत्कायः-या-यं, वृहच्छरीर-रा-रं.

HUGELY, *adv.* सुमहन्, अतिमहन्, सुवृहन्, अत्यन्तं, अतिमात्रं, अपरिमितं.

HUGENESS, *s.* सुवृहत्त्वं, वृहत्त्वं, महत्त्वं, सुमहत्त्वं, अतिमहत्त्वं, स्थूलता, अति-विशालता, अपरिमितत्वं, सुविपुलता, कायवृहत्त्वं, वृहत्कायत्वं.

HUGGER-MUGGER, *s.* रहस् *n.*, गूढता, प्रच्छन्नता; 'in huggermugger,' रहसि, रहस्यं, निभूतं, प्रच्छन्नं, गुप्तं, अपाङ्गु.

HULK, *s.* नौकेनौका, गुणकूपकादिरहिता नौका, रज्जुकूपकादिहीनो नौकायाः स्थूलभागः.

HULL, *s.* (Integument) कचुकः, चायेष्टनं, परिवेष्टनं, कोशः, कोपः, पुटः, त्वक् *f.* (न).—(Of a ship) गुणकूपकादिभिर्नौकाभागः, नौकायाः स्थूलभागः or कायः.

HULLY, *a.* कोशवान्-वती-वत् (न), हुपवान् &c., तन्मुक्तः-क्ता-कं.

To HUM, *v. n.* गुञ् (c. 1. गुञ्जति-विर्तु), रु (c. 2. रीति, रधिर्तु), विह्, रणरथं कृ; 'to hum and haw,' भिन्नचरेण or खलितवाचा वद् (c. 1. वदति-दिर्तु).

Hum! *interj.* हुम्, हुम्, हा, हास्, हा, अहो, अहोयन्, तावत्, किं.

HUM, *s.* (Buzzing sound) कलः, कलरवः, कलकलः, कलखट, रुतं, विहृतं, रावः, विरावः, गुञ्जनं, गुञ्जितं, मनेर, कङ्कार, रणकारः; 'of bees,' जलिधिरावः, जलिधिरुतं.

HUMAN, *a.* मानुषः-पी-यं-पिकः-को-कं, मानवीनः-ना-नं, मानवीयः-या-यं, पीरुषः-पी-यं, पीरुषेयः-पी-यं, जनकोयः-या-यं, नाट-री-रं, मनुष्यमात्रीयः-या-यं, लौकिक-की-कं; 'human nature,' पुरुषत्वं-ता, मनुष्यत्वं-ता, मानुष्यं, मानुष्यः; 'human race,' मनुष्यजातिः *f.*, मनुष्यवर्गः, नृजातिः *f.*; 'human form,' नररूपः; 'human art,' मनुष्यकला; 'a human brute,' पुरुषपशुः *m.*

HUMANE, *a.* परोपकारशीलः-ल-लं, परोपकारी-रिणी-रि (न), परहि-तैपी-पिणी-पि (न), परहितः-ता-तं, परहितकामः-ता-तं, उपकारपर-रा-रं, दयालुः-लु, कृपालुः-लु, लु, कारुणिकः-की-कं, सकरुणः-शा-धे, दयाशीलः-ल-लं, कल्याणशीलः-ल-लं, कल्याणता-ता-ता (न), कल्याणैः-ङ्गा-ङ्गं, अनुकम्पी-मिनी-मि (न), आनुकम्प-म्या-म्यं, सर्वभूतानुकम्पकः-न्ना-नं, आपत्तरक्षणशीलः-ल-लं, दया-

वान् -वती -वत् (नं), सुहृदयः -या -यं, सुशीलः -ला -लं, दीनानुत्पन्नः -ना -नं, नदयः -ता -यं, सानुक्रोशः -शा -शं, घृणावान् -वती -वत् (नं), धनुर्धरः -ता -तं, कल्याणवेदी -दिनी -दि (नं).

HUMANELY, *adv.* सकलरूपं, सदाहरणं, मानुष्यम्, नदयं, दयाशीलतायां, सुशीलवत्, परहितेच्छया.

HUMANIST, *s.* शास्त्रज्ञः, शास्त्रप्रवक्तृः, शास्त्रशास्त्रविद् *m.*, विद्वान्.

HUMANITY, *s.* (Benevolence, compassion) दया, दयाशीलता, दयालुता, कारुण्यं, करुणा, करुणाशीलता, अनुपमता, दया, परहितेच्छा, परोपकारशीलता, हितकाम्या, उपकारपरता, करुणाश्रिता, मानुष्यता, आपन्नरक्षणं.—(Nature of man) पुरुषता -तं, मानुषता, मनुष्यता -तं, मानुष्यं, मानवत्वं, मानव्यं.

To HUMANIZE, *v. a.* मित्राचारान् or आर्यव्यवहारान् ज्ञान् (c. 10. ज्ञानयति -यितुं) or शास्त्रं (c. 2. ज्ञानि, ज्ञानिणुं), मित्राकृ, सुशीलीकृ, विनीतं -तां -तं कृ, सम्भं -भ्यां -भ्यं कृ.

HUMANKIND, *s.* मनुष्यजातिः *f.*, नृजातिः *f.*, मनुष्यवर्गः, मनुष्यवर्गः.

HUMANLY, *adv.* पुरुषवत्, मनुष्यवत्, नरवत्, मानुषवत्, मानुषप्रकारेण.

HUMBERT OF HUMMING BIRD, *s.* चालरवकारो नानावर्णः सूक्ष्मपक्षिभेदः.

HUMBLE, *a.* नम्रबुद्धिः -द्धिः -द्धि, नम्रचेताः -ताः -तः (स्), नम्रः -खा -यं, विनम्रः -खा -यं, नम्रशीलः -ला -लं, विनतचेताः &c., विनतः -ता -तं, विनतधी -विनी -यि (नं), विनीतः -ता -तं, सविनयः -या -यं, निर्विषयः -या -यं, निर्विषयेताः &c., अगर्भः -द्या -यं, गर्भहीनः -ना -नं, दर्पहीनः -ना -नं, दर्परहितः -ता -तं, दम्बरहितः -ता -तं, पीतदम्भः -म्भा -म्भं, निरहङ्कारः -रा -रं, जनहङ्कारी -रिणी -रि (नं), जनहङ्कृतः -ता -तं, निरहङ्कारी &c., निरभिमानः -ना -नं, अभिमानहीनः -ना -नं, अभिमानशून्यः -न्या -न्यं, अनभिमानो -निनी -नि (नं), अनुद्धता -ता -तं, वश्यान्ता -न्ता -न्त (नं).—(Low) अपकृष्टः -ष्टा -ष्टं, नीचः -पा -यं, अधनः -भा -यं, माकृतः -ती -तं, कृपणः -खा -यं.

To HUMBLE, *v. a.* अपकृष्टं (c. 1. -कृषति, c. 6. -कृषति -कृष्टुं), नम् (c. 10. नमयति -यितुं), अधनम्, नम्रीकृ, पत् (c. 10. -पातयति -यितुं), भञ्ज (c. 10. भञ्जयति -यितुं), अभिभू (c. 1. -भवति -यितुं), तिरोभू (c. 10. -भावयति -यितुं), दर्पं or गर्भं भञ्ज (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं) or हृ (c. 1. हरति, हर्षुं).

HUMBLE-BEE, *s.* गुग्गुलू *m.*, ध्वनमोदी *m.* (नं), भृङ्गराजः, भमरः.

HUMBLED, *p. p.* भग्नदयः -या -यं, आक्षय्यः -द्या -यं, दृढगर्भः -द्या -यं, अभिभूतः -ता -तं, पराभूतः -ता -तं, पातितः -ता -तं, नम्रीकृतः -ता -तं, आनतः -ता -तं.

HUMBLINESS, *s.* बुद्धिमत्ता, नम्रता, विनम्रता, नम्रशीलता, विनयः, विनीतिः *f.*, विनीतिः *f.*, वश्यता, जनहङ्कारः, अगर्भः, गर्भहीनता, दर्पहीनता, अनभिमानता, अपकृष्टता.

HUMBLING, *s.* अभिभवः, अभिभूतिः *f.*, अपकर्षः -र्षणं, दर्पभङ्गः, मानभङ्गः, दर्पहरणं, नम्रीकरणं.

HUMBLING, *a.* दर्पहः -हा -हं, दर्पहरः -रा -रं, मानहरः -रा -रं.

HUMBLY, *adv.* सविनयं, नम्रचेतसा, नम्रं, विनम्रं, दर्पं विना, गर्भं विना, अगर्भेण, निरभिमानेन, सहङ्कारं विना, सनिर्वेदं, निर्विषयं, अनुद्धतं, कृपणं.

HUMBUG, *s.* प्रतारणं -या, कपटः -टं, व्याजः, प्रवचना, छलं, कैतव्यं.

To HUMBUG, *v. a.* प्रतृ (c. 10. -तारयति -यितुं), छलं (c. 10. छलयति -यितुं), मुहं (c. 10. मोहयति -यितुं), प्रलभं (c. 1. -लभते -लभुं), अभिसम्भा (c. 3. -दधाति -धातुं).

HUM-DRUM, *a.* मन्दः -न्दा -न्दं, विरसः -सा -सं, अरसिकः -का -कं, फलुः -लुः -लुः, कष्टकरः -रा -रं, जडः -डा -डं.

HUMECTATION, *s.* ज्ञेदनं, छाद्रीकरणं, आप्लावनं, तेमनं, समुद्धनं.

To HUMECTATE, *v. a.* ज्ञेदं (c. 10. ज्ञेदयति -यितुं), आमृ (c. 10. -आय-

यति -यितुं), छाद्रीकृ, उन्द् (c. 7. उन्नति, उन्दिगुं), समुद्, सरसीकृ.

HUMERUS, *s.* प्रगस्टः.

Humid, *a.* आर्द्रः -द्रो -द्रं, सार्द्रः -द्रो -द्रं, तिमितः -ता -तं, स्तिमितः -ता -तं, तरसः -सा -सं, क्लिबः -ता -तं, उन्नः -न्ना -नं, समुन्नः -ता -तं, पोद्दः -दा -दं.

Humidity, *s.* आर्द्रता, सार्द्रता, ज्ञेदः, संज्ञेदः, क्लिबता, तरसता, तेमः, स्तेमः, तेमनं, समुद्धनं, समुन्नता.

Humiliating, *a.* दर्पहः -हा -हं, दर्पहरः -रा -रं, मानहरः -रा -रं.

Humiliation, *s.* मानभङ्गः, मानहानिः *f.*, दर्पभङ्गः, दर्पहरणं, अपकर्षः -र्षणं, अभिभवः, अभिभूतिः *f.*, नम्रता, नम्रीकरणं, विनीतिः *f.*, दानिः *f.*, नियमनं, दमनं.

Humility, *s.* विनयः, विनीतिः *f.*, विनीतिः *f.*, नम्रता, विनम्रता, नम्रशीलता, बुद्धिमत्ता, जनहङ्कारः, अगर्भः, गर्भहीनता, दर्पहीनता, अनभिमानं, वश्यता, दैन्यं, दीनता, निर्वेदः, निर्विषयता, अनौद्धत्यं, आनतिः *f.*, सन्नतिः *f.*, अपकृष्टता, कृपणता, कर्षण्यं.

Humorist, *s.* परिहासवेदी *m.* (नं), परिहासशीलः, रसिकः, रसज्ञः, वैहासिकः, हासकरः, विदूषकः, भयः, नर्मसंचयः, रागी *m.* (नं).

Humorous, *a.* रसिकः -का -कं, रसी -सिनी -सि (नं), रसवान् -वती -वत् (नं), सरसः -सा -सं, परिहासशीलः -ला -लं, हासकरः -री -रं, हासजनकः -का -कं, हास्यः -स्या -स्यं, उपहास्यः -स्या -स्यं, प्रहासो -सिनी -सि (नं), विनोदी -दिनी -दि (नं), कीतुकी -किनी -कि (नं).

Humorously, *adv.* सरसं, रसिकप्रकारेण, हास्यप्रकारेण, रसिकं, हास्यं, विनोदाद्यं, परिहासपूर्णं.

Humorousness, *s.* रसिकत्वं, रसपत्वं, सरसत्वं, परिहासशीलता, हास्यता, उपहास्यता, हासजनकता, विनोदकत्वं.

Humoursome, *s.* (Peevish) यक्रभावः -या -यं, यक्रशीलः -ला -लं.—(Full of whims) चपलप्रकृतिः -तिः -ति, चपलभावः -या -यं, चपलचित्तः -त्ता -तं, चन्दोवान् -वती -वत् (नं), नैकभावधायः -या -यं.

Humour, *s.* (Moisture) ज्ञेदः -द्रं, संज्ञेदः, स्तेमः, तेमः, जलावसेकः, चिह्नदः, समुद्धनं, स्नेहः, आर्द्रता.—(Fluid) रसः, जलं; 'of the body,' पान् *m.*; 'disorder of the humours,' दोषः; 'vitiation of the three humours,' दोषत्रयं.—(Temper of mind) भावः, स्वभावः, शीलः, शीलता -तं, प्रकृतिः *f.*; 'good humour,' सद्भावः, सत्प्रकृतिः *f.*, सुशीलता, सुप्रकृतिः *f.*; 'bad humour,' असद्भावः, यक्रभावः; 'in a bad humour,' दुष्प्रकृतिः -तिः -ति, दुःशीलः -ला -लं, यक्रभावः -या -यं.—(Whim) चन्दस् *m.*, चन्दं, मनोलील्यं, बुद्धिलील्यं, बुद्धिविलासः, बुद्धिपापत्वं, चापलं, तरङ्गः, लहरी, असद्विः *m.*—(Wit) रसः, रसिकता, रसिता, चित्रं, वैदग्ध्यं, कीतुकं.

To HUMOUR, *v. a.* अनुवृत्तं (c. 1. -वर्षते -र्वितुं), अनुकूलं (c. 10. -कूलयति -यितुं), मनुष्यं (c. 10. -तोषयति -यितुं), परितुष्यं, अनुरूपं (c. 4. -रूप्यते -ति -रोहं), ताराम् (c. 10. -राधयति -यितुं), अनुग्रहं (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), प्रसदं (c. 10. -सादयति -यितुं), अनुग्रहं (c. 10. -रञ्जयति -यितुं), भञ्जं (c. 1. भजति -ते, भञ्जुं), ललं (c. 10. लालयति -यितुं), 'to humour one's inclination,' लन्दो-नुवृत्.—(Suit) युज् (c. 4. युज्यते, c. 10. योजयति -यितुं).

HUMoured, *p. p.* अनुवृत्तः -ता -तं, अनुकूलः -दा -दं, अनुगृहीतः -ता -तं, आराधितः -ता -तं, प्रसादितः -ता -तं, सन्तोषितः -ता -तं.

HUMOURING, *s.* (Indulging) अनुवर्त्तनं, अनुवृत्तिः *f.*, चन्दोनुवृत्तं, अनुरोधः -धनं, सन्तोषणं, तुष्टिकरणं, तुष्टिदानं, आराधनं, प्रसादनं, प्रीतिकरणं, तर्पणं.

HUMP, *s.* गडः *m.*, स्वयः *m.*, पृष्ठग्रन्थिः *m.*; 'of a bull, &c.,' ककुद् *f.*, ककुद्दः -दं, असकूटः; 'having a hump,' ककुद्गान् -वती -वत् (नं), ककुद्गो -सिनी -सि (नं), स्युजः -या -यं.

HUM

HUMP-BACKED, a. कुम्भः-ज्जा-जं, कुम्भकः-का-कं, गडुः-डु-डु, गडुरः-रा-रं, गडलः-ला-लं, वक्रपृष्ठः-ष्ठा-ष्ठं, उग्रस्तम्भः-न्धा-न्धं.

HUNCH, *s.* (A lump) गड्ढा; *m.* स्पर्श; *m.*—(A lump) पियडः, गड्ढका, घनः.
 To HUNCH, *v. a.* अश्लिना तद् (c. 10. त्राडयति-यितुं) or आह्न (c. 2.
 -हन्ति-ज्).

HUNCH-BACKED, a. गडपृष्ठः - हा - हं. See HUMP-BACKED.

HUNDRED, *a.* शतं, शतसंख्यकः -का -कं, एकशतसंख्यकः -का -कं, शतकः -का -कं, दशतिः *f.* The word शतं may be used with the nom. pl. or gen. pl.; as, 'a hundred ancestors,' शतं पितरः or शतं पितॄणां; or in comp., as, 'a hundred years,' वर्षशतं, शतवर्षं; 'a hundred and fifty,' सार्द्धशतं; 'a hundred thousand,' ह्रस्वं -खा; 'a hundred millions,' अयुतं; 'a hundred years old,' शतायुः -यः -यः (सु).

HUNDRED, s. शतं, शतकः, दशतिः f. : 'by hundreds,' शतशः.

HUNDREDTIL, a. शततमः -मी -मं, शतः -ती -तं.

HUNGER, *s.* दुधा, दुग् *f.* (धु). दुभुधा, निपत्ता. अन्नलिप्ता, आहार-
लिप्ता, अन्ननाया-विर्ता, अन्नार्ता, धारिका; 'hunger and thirst,'
दुग्निपासा or -से *f.* du.

TO HUNGER, *उ. न.* द्युष् (c. 4. द्युष्मति, द्योद्भु), भुञ् in des. (द्युभ्यति-ते-
-द्यिद्भु), यस् in des. (नियत्सति-नित्तुं), अन्नम् (nom. अन्ननायति-
-यिद्भु), अन्नं or अन्नार्हं लभ् in des. (लिप्सते-नित्तु); 'to hunger
after righteousness,' धर्माय द्युष्.

HUNGER-BIT, HUNGER-BITTEN, *a.* यथार्थः -ज्ञा -ज्ञ. दायोदितः -ता -नं.

HUNGARED, a. द्युषितः-ता-तं, सुभक्षितः-ता-तं, द्युषार्थः-श्री-श्री.

HUNGRILY, a. श्वत्वारथी-विनी-पि (न), भोजनार्थी &c., आहारार्थी &c.

HUNGER-STARVED α. घादयसन्नः-न्ना-न्नं, दयायसन्नः-न्ना-न्नं, दयादिताः-ता-तं.

HUNGARY, a. द्युपातः-सौ-सै, द्युपितः-ता-तं, द्युत्पोदितः-ता-तं, द्युपा-
पोदितः-ता-तं, द्युपातुः-या-यं, द्युभुविनः-ता-तं, द्युभुशुः-द्युः-द्युः
निभलुः-सुः-सु, आहारार्थी-पिंवी-पिं (न), अन्नार्थी &c., अन्नलिप्सुः-
-सुः-सु, आहारलिप्सुः-सुः-सु, अन्ननायितः-ता-तं, द्युभय्याकुः-
ला-लं; 'hungry and thirsty,' द्युत्पिपासितः-ता-तं, द्युनृत्पीप-
पोदितः-ता-तं.—(Lean) कशः-आ-शं, अपष्टः-ष्टा-ष्टं, विपष्टः-ष्टा-ष्टं.

HUNKS, s. कपणः, कदर्यैः, धनलोभो m. (न), मितम्पचः.

To १०५८, v. a. and n. (Chase) मृन् (c. 10. मृगयते-यितुं), मृगयां कृ.
 साखिद् (c. 1. -सेदति-दिह्नुं), परिकल् (c. 10. -कालयति-यितुं).—
 (Pursue, follow after, search for) अनुयुद् (c. 1. -हरति-यन्तुं),
 अनुधाय् (c. 1. -धावति-यितुं), पथाद्वाय्, अनुवृत् (c. 1. -यचते-यितुं),
 पथाद्वात, सन्विय (c. 4. -इयति-रयितुं).

HUNT, *s.* (Hunt) मृगया, मृगय, खेद-ई, आखेदः. आहोदनं, आहोदनं.
 HUNT, *f.* (Hunt) मृगया, मृगय, खेद-ई, आखेदः. आहोदनं, आहोदनं.
 HUNT, *f.* (Hunt) मृगया, मृगय, खेद-ई, आखेदः. आहोदनं, आहोदनं.

HUNTED, *p. p.* मृगितः -ता-तं, अनुमृगितः -ता-तं, आखे-
दितः -ता-तं, अन्विष्टः -ष्टा-ष्टं, अन्वेषितः -ता-तं.

HUNTER, s. (One who pursues wild animals) व्यापः, मृगयुः *m.*, लुचकः, मृगवधानीयः, मृगजीवनः, आखेटकः, मृगादिपशुहन्ता *m.* (नृ) शिकरिकः, खन्धः, खट्विकः; 'with nets,' जालिकः.—(Horse) मृगयाश्वः.

HUNTING, *s.* भृगया, भृगयं, खेदः -ई, आखेदः, आखोदनं, आखोदनं, पापतिः *f.*, पराधिः *f.*; 'hunting-knife,' कर्हिरिका; 'hunting-dog,' आखेदकः आ *m.* (न), भृगयाकुक्षुः; 'hunting appointments,' भृगयावेशः.—(Pursuit, search) अनुसरणं, अनुपादनं, अन्वे-

HUR

पणं -खा, पय्येपणा, मृगणं, भागंणं.

HUNTING-HORN, s. मृगयाशङ्खः, मृगप्यशङ्खः, व्याधवादितं शङ्खं or विमाणं.

HUNTRESS, *s.* प्याथी *f.*, प्याथस्त्री, जालेडकी, मृगयाकारिणी.

HUNTSMAN, S. मगयाकारी m. (न), मगयकारी m., मगयः m., खाखेटकः.

HUNTSMAN, S. मृगयाविद्या, मृगय्यविद्या, आखेटविद्या.

HUNDLE, s. काष्ठशलाकानिर्मितम् अयरोधकं or आधारणं, नृम्भकरः.

HURDY-GURDY, s. कर्कशागन्दः सतन्त्रीयाद्यपिशेषः.

To HURL, *v. a.* धिप् (c. 6. धिपति, धोतुं), प्रधिप्, षस (c. 4. षस्यति, षनितुं), प्राप्, ईर् (c. 10. ईत्पति, -यितुं), षदोर्, समोर्, मुष् (c. 6. मुष्ति, मोतुं), प्रमुष्, मृज् (c. 6. मृजति, मृष्टुं), व्यवमृज्, यत् (c. 10. पातयति -यितुं), प्रह् (c. 1. -हरति -त -हन्तुं), प्रेप् (c. 10. प्रेपयति -यितुं, *ri.* इप्), षहर् (c. 6. -गुन्ते -यितुं); 'to hurl stones,' शिलाप्रहरणं कृ; 'is hurled down,' निपात्यते.

Heave, s. (Throw) દોષઃ -પથં. જસનં. પાતનં.—(Tumult) તુમુલ્, કો-
 લાહલઃ, વિપ્રયઃ, દિસઃ.

HERLED, *p. p.* धियः -ना -मं, प्रधियः -ना -मं, जन्मः -स्ता -स्तं, प्रान्तः -स्ता -स्तं, पातितः -ता -तं, ईरिजः -ता -तं, विमदः -हा -यं.

HURLER, S. घोषकः, घोषा *m.* (घ), असिता *m.* (त), आसकः.

HURLING. ५. श्लेषणं, जमनं, पातनं: 'of stones.' शिलापाहरणं.

HERBY-1001-X: कोलाहलः, हलहलमाहः, कालकीलः-लकः, तमलं.

HURRAY, exclam. नयगञ्जः, मगंसागञ्जः, धानहगञ्जः.

HINDRANCE: ६. चल्द्वानः, भिद्यन्तः, उत्पन्नवानः, अतिवानः, वाया, वाया-

पेगः, शरद्व्यातः, प्रचण्डवायुः ॥, चाताली, वातरूपः, वातगुल्मः, मूत्र-
घातः, कृन्ता, हृदयानिलः, भूमिः ॥, निर्घातः, प्रवृत्तापातः.

HURLED, a. त्वरितः -ता -तै; 'spoken fast,' त्वरितोदितः -ता -तै, निरस्तः -त्ता -स्तं.

HURRIEDLY, *adv.* त्वरितं, सत्वरं, द्रुतं, शीघ्रं, अविलम्बितं, सरभस्तं.

To hurry, v. a. त्वर् (c. 10. त्वरयति-यति), सन्त्वर- (Hurry along, drive, impel) कृप् (c. 10. कर्षति-कृष्टु), समाकृप्, प्रेर् (c. 10. ईरयति-यति), प्रसङ् (c. 6. श्रद्धति-श्रोतं).

To HURRY, v. n. त्वर् (c. I. त्वर्ते-र्त्तुं), सत्त्वर, अतित्वर्, शीघ्र (nom. शीघ्रायते), सत्वरं or शीघ्रं गम् (c. I. गच्छति, गन्तुं) or चर् (c. I. चरति-र्त्ति).

Hunar, *अ. हृन्*, सम्भ्रमः, संवेगः, आवेगः, वेगः, एतसः, क्षिप्रकारिता.
 त्वरितगतिः *f.*, आशुगमनं, शीघ्रता.—(Bustle) सम्भ्रमः, आकुलनं,
 व्ययता, व्यस्तता; 'in a hurry,' त्वरितः—ता-तं, सम्भ्रमी-मिणी-मि
 (त्), सम्भ्रान्तः—न्ता-न्तं, आकुलः—ला-लं.

HURRY-SKURRY, adv. समम्भ्रमं, सरभसं, सावेगं, व्याकलं, सम्भ्रनेण.

TO HUNT, v. a. हिंस् (c. 7. हिनस्ति, c. 1. हिंसति-यितुं), विहिंस्, उप-
हिंस्, आहिंस्. घातं कृ, घातिं कृ, घाण् (c. 8. घाणोति-यितुं), परिघाण्य,
अपकृ, द्रोहं कृ, अहं (c. 10. अहयति-यितुं), समहं, पीड् (c. 10. पीड-
यति-यितुं), व्यप् (c. 10. व्यपयति-यितुं), टिप् (c. 1. रेपति, c. 4.
टिपति, रेपितुं, रेहं), डि (c. 5. डिणोति, c. 1. द्यपति, द्येहं), हन् (c. 2.
हन्ति-न्तुं), विहन्, उपहन्, तुद् (c. 6. तुदति, तोहं), नश् (c. 10. नाश-
यति-यितुं), दुप् (c. 10. दूययति-यितुं), दूह् (c. 4. दूयति, द्रोग्म्) :
'you hurtme by your sharp words,' द्रुदस्मि मे मनीषि वाक्शस्ते.

HUNT, ५. द्यति, द्यतिः ५. परिद्यतं, हिंसा-उत्तं, अपकाट, अपकृतं, द्रोहः,
 अभिद्रोहः, अपायः, द्ययः, उपद्ययः, पीडा, व्यथा, आघातः, बाधः, नाशः,
 दोषः, विहेडः-उत्तं, हानिः ५. रिष्टं.

HUNT, p. p. धृतः-ता-तं, परिधृतः-ता-तं, विधृतः-ता-तं, हिंसितः-ता-
 तं, विहिंसितः-ता-तं, अयकृतः-ता-तं, कृतापकारः-य-रं, अर्दितः

-ता -तं. पीडितः -ता -तं, निपीडितः -ता -तं, व्यथितः -ता -तं, विहतः -ता -तं. दूषितः -ता -तं. रिष्टः -ष्टा -ष्टं.

HURTER, *s.* घातकारी *m.* (नं). अपकारी *m.*, हिंसकः, रेता *m.* (ष्ट).

HURTFUL, *a.* हिंसः -सा -सं, हिंसालुः -लुः -लु -लुकः -का -कं, हिंसात्मकः -का -कं, अपकारी -रिखी -रि (नं), अपकारकः -का -कं, अपकरः -री -रं, घातकारी &c., घातिजनकः -का -कं, अहितः -ता -तं. नृशंसः -सा -सं, शरासः -रः -रं, शरत्कः -का -कं, पातुकः -का -कं, उपपातकः -का -कं, हानिजनकः -का -कं, नापकः -का -कं, सवाधः -धा -धं, रिष्यः -प्या -प्यं, अनिष्टजनकः -का -कं, द्रोही -हिनी -हि (नं).

HURTFULLY, *adv.* हिंसापूर्व, हिंसया. घातपूर्व. मघातं. हिंसं, हिंसप्रकारेण, अहितं, यथा हिंसा क्रियते तथा, यथा एतं जायते तथा.

HURTLINESS, *s.* हिंसा -त्वं, हिंसालुता, घातिवारिता, अहितत्वं.

To HURTL, *v. a.* समाहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), परस्परसमायातं कृ.—(Whirl) भ्रम् (c. 10. भ्रमयति -यितुं).

HURTLESS, *a.* अहिंसः -सा -सं, अनपकारी -रिखी -रि (नं).

HUSBAND, *s.* (Man married to a woman) पतिः *m.*, भर्ता *m.* (ङ्). स्वामी *m.* (नं). घरः, योदा *m.* (ङ्), विरोदा *m.*, वरयिता *m.* (ङ्). कान्तः. परिशेता *m.* (ङ्), परिखायकः, नायः, दयितः, इष्टः, प्रियः -यतनः, धवः. उपयता *m.* (नं), परिग्रहीता *m.* (नं), श्रेयिकः, हृदयेशः, प्राणेशः, जीवितेशः. प्रायनायः, प्राणाधिनायः, वेत्ता *m.* (ङ्); 'husband and wife,' दम्पती *m. du.*, जम्पती *m. du.*, भार्यापती *m. du.*, ज्ञायपती *m. du.*; 'a husband's brother,' देवा *m.* (वृ). देवः, देवरः, देवलः; 'a second husband,' दिधिपुः *m.* -पुः *m.*—(Economist) परिमितव्ययी *m.* (नं), अस्वव्ययी *m.*—(Cultivator) कृषकः, कृषिकारी *m.* (नं).

To HUSBAND, *v. a.* (Economize) परिमितव्ययं कृ, न व्ययीकृ, न विधिप् (c. 6. -धिपति -धेम्); 'to husband one's time,' न कालक्षेपं कृ.—(Cultivate) कृम् (c. 6. कृषति, ऋष्टुं).

HUSBANDLESS, *a.* पतिहीना, भर्तृहीना, भर्तृरहिता, निर्गता, ज्ञानाया.

HUSBANDLY, *a.* परिमितव्ययः -या -यं, गृहव्यापाराभिन्नः -ज्ञा -ज्ञं.

HUSBANDMAN, *s.* (Cultivator, farmer) कृषकः, कृषिजः, कर्षकः. कर्षकः, कर्षिकः, कृषीचलः, क्षेत्रकर्षकः. क्षेत्रिकः, क्षेत्री *m.* (नं). क्षेत्राज्यः. कृषिजीवी *m.* (नं). हालिकः, क्षेत्रपतिः *m.*, कृषादिः, कीनाज्ञः. चादिहः.—(Man of the third tribe) त्रयः, त्रिद् *m.* (ङ्), उरुजः. उरयः, अर्यः, भूमिपुत्र *m.* (ङ्).

HUSBANDRY, *s.* (Agriculture) कृषिः *f.*, कर्षिः *f.*, कृषिकर्म *n.* (नं), कृषिविद्या, अनुतं, वैश्वक्रिया, वैश्ववृत्तिः *f.*, हलभृतिः *f.*, कर्षणं, कृष्टिः *f.*, प्रभृतिः.—(Frugality, economy) परिमितव्ययः, गृहकर्मनयः, गृहकर्मनिर्वाहविद्या.

HUSH, *exclam.* शान्तं, शान्तं शान्तं, शब्दं मा कुरु, तूष्णीम्भव, मीनीम्भव, निःशब्दो भव, वाचं यम, वागरोधं कुरु, हम्, नीचैस्.

To HUSH, *v. a.* शम् (c. 10. शमयति -यितुं), प्रशम्, उपशम्, सान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), शब्दशान्तिं कृ, शब्दरोधं कृ, निःशब्दीकृ.

To HUSH, *v. n.* शम् (c. 4. शाम्यति, शमितुं), उपशम्, प्रशम्, भसद् (c. 1. -सीदति -सन्तुं), शान्तीम्, निःशब्दीम्, मीनीम्, तूष्णीम्.

HUSHED, *p. p.* शान्तः -न्ता -न्तं, शमितः -ता -तं, प्रशमितः -ता -तं.

HUSK, *s.* तुषः -पा, तुसः, त्वक् *f.* (च्), कञ्जुकः, कोशः, पुटः, आवेष्टनं; 'of corn,' धान्यत्वक् *f.* (च्), धान्यतुषः.—(Chaff) पुसं, पुषं, तुच्छं, तुच्छधान्यकं, धान्यकल्कः; 'rice in husk,' शुष्कान्नं.

To HUSK, *v. a.* निस्तुप (nom. निस्तुपयति -यितुं), निस्तुपीकृ, तुपीकृ, निस्तच (nom. निस्तचयति -यितुं), निस्तचकीकृ, त्वच (nom. त्वचयति -यितुं), तुषं or त्वचं ह (c. 1. हरति, हन्तुं).

HUSKED, *p. p.* (Stripped of the husk) निस्तुपितः -ता -तं, निस्तुपः -ण -पं, निस्तचः -चा -चं, तुपीकृतः -ता -तं.—(Having a husk) तुषः -रा -रं, तुषवान् -वती -वत् (नं), त्वग्मुक्तः -क्ता -क्तं.

HUSKY, *a.* (Having husks, consisting of husks) सतुषः -पा -पं, बहुतुषवान् -वती -वत् (नं), तुषमयः -यी -यं, त्वद्भयः *यी -यं.—(Rough, harsh) रुधः -घा -घं, कर्कशः -शा -शं; 'in sound,' रुधस्वरः -रा -रं.

HUSSAR, *s.* अश्वारूढः सेन्यः, अश्वारोही *m.* (नं), सादी *m.* (नं).

HUSSY, *s.* पापीयसी, दासीपुत्री, चन्मकी, दुष्टा स्त्री.

HUSTINGS, *s.* काष्ठनिर्मितो मखविशेषो यत्र नगरप्रतिनिधिवरणं क्रियते.

To HUSTLE, *v. a.* निरस् (c. 1. -अस्यति -असितुं), निःसृ (c. 10. -सारयति -यितुं), निराकृ, वहिष्कृ, सप्ताप् (c. 1. -चापते -यितुं), संधुम् (c. 10. -धोभयति -यितुं).

HUSWIFE, *s.* गृहिणी, कुटुम्बिनी, गेहिनी, स्वामिनी, गृहमेधिनी, गृहव्यापारकुशला.

HUSWIFERY, *s.* गृहव्यापारकुशलता, गृहकार्यदक्षता, गृहकर्मनिपुणता, गृहमेधित्वं, परिमितव्ययः.

HUT, *s.* उटजः, कुटीरः, पर्णशाला, कुटेरः, कुटिरं, सहोदजः, तृणौकस् *m.*, तृणकुटी, कुट्टिमः, वेश्म *m.* (नं), कायमानं.

HUTCH, *s.* (Bin) धान्यकोष्ठकं, कुशूलः, पिटः.—(For rabbits) शशकाधारः, शशकरक्षणी.

HUZZA, *s.* जयशब्दः, जयनादः, आनन्दशब्दः, प्रणादः, जयध्वनिः *m.*, जयकोलाहलः, जयारवः, प्रशंसानादः.

To HUZZA, *v. n.* जयशब्दं कृ, प्रणादं कृ, जयप्रणादं कृ.

HYACINTH, *s.* सुगन्धपुष्पं क्षोपधिभेदः, सुगन्धिकुसुमा.

HYBRID, *a.* सङ्कीर्णजातिः -तिः -ति, सङ्कीर्णजातीयः -या -यं, सङ्करजातः -ता -तं, सङ्कीर्णः -शी -शं.

HYDRA, *s.* जलप्यालः, जलभुजङ्गमः, कविकल्पितो बहुमस्तकविशिष्टो बृहन् जलप्यालः.

HYDRAULIC, HYDRAULICAL, *a.* जलचलनविषयः -या -यं, चलनजलसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नं), जङ्गमजलसम्बन्धी &c.

HYDRAULICS, *s.* चलनजलविद्या, जङ्गमजलविद्या, जलचलनविषया विद्या.

HYDROCELL, *s.* कोपवृद्धिः *f.*, मुष्कवृद्धिः *f.*, कुराष्टः.

HYDROCEPHALUS, *s.* जलमस्तकः, उदकमस्तकः, मस्तकाग्रानं.

HYDRODYNAMICS, *s.* जलगुणविषया विद्या, जलशक्तिविषया विद्या.

HYDROGEN, *s.* जलकरः, जलजं, जलजो वायुः, जलजो वाय्वः.

HYDROGRAPHER, *s.* समुद्रवेलादिपत्रलेखकः, नदीसमुद्रादिपत्रलेखकः, समुद्रलेखकः, समुद्रालेखकृत् *m.*, वेलालेखकृत् *m.*

HYDROGRAPHICAL, *a.* समुद्रलिखनसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नं).

HYDROGRAPHY, *s.* समुद्रलिखनं, समुद्रलिखनविद्या, नदीसमुद्रादिपत्रलिखनं, समुद्रवेलादिविवरणं.

HYDROMANCY, *s.* जलादिलक्षणान् शुभाशुभदर्शनं or भविष्यदनुमानं or जनागतवृत्तसूचनं or भाविविषयप्रदर्शनं.

HYDROMETER, *s.* जलसंमष्टं मपु, जलमपु *m.*, जलमाधिकं, मपु *n.*

HYDROMETRIC, *s.* जलपरिमापकयन्त्रं, जलमापनी.

HYDROPATHY, *s.* शीतजलप्रयोगेन रोगचिकित्सा, जलोपचारः.

HYDROPHOBIA, *s.* जलकैरोगः, जलभयं, जलकैदंशनप्रयुक्तो जलभयरोगः.

HYDROPIA, HYDROPICAL, *a.* जलोदरी -रिणी -रि (नं), जलोदरीयः -या -यं.

HYDROPSY, *s.* जलोदरं -री, उदरी. उदकोदरं. आग्रानं जठरामयः.

HYDROSTATICS, *s.* स्थावरजलविषया or सजङ्गमजलविषया विद्या, जलादिवद्रूपधर्मविषया विद्या.

HYEMAL, *a.* शीतकालीनः -ना -नं, हैमनः -नी -न्तं -न्तिकः -की -कं.

HYENA, *s.* तरङ्गः *m.*, तरङ्गुकः, तरङ्गः, तर्ङ्गः *m.*, मृगाजोवः, मृगादनः, मुपुक्कुसुरः.
 HYGROMETER, *s.* स्नेहपरिमापकयन्त्रं, तेनपरिमापकः.
 HYMEN, *s.* विवाहाभिषात्री देवता, विवाहाभिषाता *m.* (नृ).
 HYMENEAL, *a.* वैवाहिकः -को -कं, विवाहीयः -या -यं, उद्वाहिकः -को -कं, पाणिग्रहणिकः -को -कं.
 HYMN, *s.* स्तुतिगीतं, ईश्वरस्तुतिगीतं, स्तुतिगानं, गीतं, सङ्गीतं, गानं, भक्तिगानं, गाथा, गेयं, खेलिः *f.*, स्तोत्रं, मूलः; 'a chanter of hymns,' सुस्रुतः *m.*, गायकः, उद्गाता *m.* (नृ).
 To HYMN, *v. a.* (Celebrate in song) सङ्गीतद्वारेण सु (c. 2. स्तौति, स्तोतुं) or स्तुतिं कृ or प्रशंस (c. 1. -शंसति -स्ति), उपवीथ (nom. उपवीथयति -यितुं).
 To HYMN, *v. n.* नै (c. 1. गायति, गातुं), उतै, प्रमे, मुघ्न (nom. मुघ्नयते), स्तुतिं पठ् (c. 1. पठति -ठितुं), स्तुतिपाठं कृ.
 HYMNED, *p. p.* उपगीतः -ता -तं, उपगीयमानः -ना -नं, स्तुतः -ता -तं, संस्तुतः -ता -तं, स्तूयमानः -ना -नं.
 HYP, *s.* विपादः, अधसादः, अधसवता, उद्देगः, झानिः *f.*, खेदः.
 To HYP, *v. a.* विपद् (c. 10. -मादयति -यितुं), विपथीकृ, झानीकृ, उद्दिग्नीकृ.
 HYPERBOLIC, *s.* अत्युक्तिः *f.*, अतिशयोक्तिः *f.*, चित्रोक्तिः *f.*, अन्विकोक्तिः *f.*, अधिकं, चागाधिचरं, वागुपचयः, वाच्यवाहुल्यं, अतिवर्धना, सत्यातिरिक्तः, याथाव्यतिरिक्तः, यथाव्यतिरिक्तं, सत्यातिरिक्ता कथा.
 HYPERBOLIC, HYPERBOLICAL, *a.* अत्युक्तिपूर्वः -घ्ना -घ्नं, अत्युक्तिमान् -मनो -मत् (नृ), अधिकः -का -कं, अधिकवाञ्छयः -यी -यं, अतिरिक्तान्तः -या -यं, उच्चरितसत्यः -या -यं.
 HYPERBOLICALLY, *adv.* अत्युक्ता, अत्युक्तिपूर्व, अतिशयोक्ता, सत्यातिरिक्तेण.
 To HYPERBOLIZE, *v. n.* अत्युक्तिं कृ, अतिशयोक्तिं कृ, अतिवर्धनं कृ, अतिशयोक्ता वद् (c. 1. वदति -दितुं).
 HYPERBOREAN, *a.* उत्तरः -रा -रं, उत्तरदिश्यः -श्या -श्यं, उत्तरीयः -या -यं, उदक् -दोषी -दक् (पृ), उदीचीनः -ना -नं, उत्तरदिक्सप्तन्वी -न्विनी -न्वि (नृ); 'a hyperborcan,' उत्तरदेशः.
 HYPERCRITIC, *s.* अतिशयेन गुणदोषपरीक्षकः, एकान्ततो गण्टोपनिरूपकः or दोषघाही *m.* (नृ), चित्तदृक्.
 HYPERCRITICISM, *s.* अतिशयेन गुणदोषपरीक्षा or गुणदोषनिरूपणं, चित्तदृक्, अतिवित्तदृक्.
 HYPHEN, *s.* सप्तयचिह्नं, संयोगचिह्नं, सप्तयमूचकं चिह्नं or चङ्कः.
 HYPOCHONDRIA, *s.* कुपितवायुः *m.*, वायुरोगः, विपादः, विपथिता, अयस्यदः, उद्देगः.
 HYPOCHONDRIAC, HYPOCHONDRIACAL, *a.* कुपितवायुयुक्तः -स्ता -स्तं, विपादी -दिनी -दि (नृ), विपथः -शा -शं, अन्विकः -ना -नः (पृ), चिन्ताकुलः -ला -लं, उद्दिग्गः -गना -गनं.
 HYPOCRISY, *s.* कुहना -निष्ठा, दम्भः, कुहकवृत्तिः *f.*, धर्मीपथा, मिथ्याधर्मः -धर्मत्वं, कपटधर्मः, धर्मीविषये छत्र *n.* (नृ), छत्रवेशः or कापट्यं, कुहटिः *f.* -टो, काल्पनिकता, धर्मीध्वजमात्रं, चार्थरूपता, चार्थवेशपारखं, मद्यः, सद्यः.
 HYPOCRITE, *s.* दम्भी *m.* (नृ), दाम्भिकः, कुहकः, कुहकवृत्तिः *m.*, कपट-धर्मी *m.* (नृ), कपटी *m.* (नृ), चार्थवेशपारी *m.* (नृ), वेशपारी *m.*, धर्मीध्वजी *m.* (नृ), चार्थरूपः, चार्थलिङ्गी *m.* (नृ), छत्रतापसः, कपट-तपस्वी *m.* (नृ), कपटव्रती *m.* (नृ), लिङ्गपृष्टिः *m.*, छत्रवेशी *m.* (नृ), कपटवेशी *m.* (नृ), वयव्रती *m.* (नृ), वैशालव्रतिकः, कौहटिकः, कुपोमी *m.* (नृ), चल्पातनः, लोकरञ्जनापेम् चार्थधर्मीनुषायी *m.* (नृ), सायुष्मन्.
 HYPOCRITICAL, *a.* दाम्भिकः -को -कं, दम्भी -म्भिनी -म्भि (नृ), कुहनः -ना -नं, कपटी -टिनी -टि (नृ), कापटिकः -को -कं, छत्रवेशी -शिनी

-शि (नृ), चापिकः -को -कं, धर्मीपथः -था -थं, काल्पनिकः -को -कं.
 HYPOCRITICALLY, *adv.* कुहकवत्, दाम्भिकवत्, सद्भ्यं, सकपटं, मिथ्याधर्मेण.
 HYPOGASTRIC, *a.* वास्तेयः -यी -यं; 'hypogastric region,' वस्तिः *m. f.*
 HYPOTHENUSE, *s.* कर्णः, विपमकर्णः.
 HYPOTHESIS, *s.* उपन्यासः, प्रतिज्ञा, कल्पना, प्रमेयं, निष्प्रमायेन उपन्यासः or सप्रमायपूर्व उपन्यासः, अनुमानं, अनुभवः.
 HYPOTHETIC, HYPOTHETICAL, *a.* सप्रमायपूर्व उपन्यासः -स्ता -स्तं, अनुमानिकः -को -कं, काल्पनिकः -को -कं, सोपन्यासः -सा -सं, निष्प्र-मायः -शा -थं.
 HYPOTHETICALLY, *adv.* उपन्यासक्रमेण, प्रतिज्ञाक्रमेण, सोपन्यासं, निष्प्रमायेन.
 HYPSSOP, *s.* हिस्सपसंज्ञकः कटुरसविशिष्ट ओषधिभेदः.
 HYSTERIC, HYSTERICAL, *a.* मूर्च्छालः -ला -लं, मूर्च्छायान् -वती -वत् (नृ), गर्भरोगोपहतत्वाद् मूर्च्छाग्रस्तः -स्ता -स्तं, मूर्च्छनोपहतः -ता -तं.
 HYSTERICS, *s.* जरायुरोगजाता मूर्च्छना or मूर्च्छा, गर्भरोगजात उपसर्गः or आवेशः.

I.

I, *pron.* अहम् (सम्बद्धः); 'I myself,' सो अहं.
 IAMBIC, *s.* ध्वनं, द्वाधरं पदं यस्य पूर्वार्धं लघु पश्चिमाधरं गुरु.
 IDEN, *s.* पद्वैतयासी चाम्भेदः. अनः, वस्तः, पर्यभोजनः.
 IBIS, *s.* पूर्व मिसरदेशे महापूजापुरुषं पालितः पक्षिभेदः.
 ICE, *s.* हिमं, हिमानी, हिमसंहतिः *f.*, हिमसंहतम् उदकं, शीतमुदकं, पनजलं, संहतजलं, पनीकृतजलं, तुषारः, नीहारः, प्रालयं, अवश्यायः.
 To ICE, *v. a.* हिमीकृ, तुषारीकृ, हिमरूपं -पां -यं कृ.—(Cool with ice) हिमद्वारेण or तुषारद्वारेण शीतलीकृ or शिशिरीकृ or शीतल (nom. शीतलयति -यितुं).
 ICEBERG, *s.* हिमपर्वतः, हिमराशिः *m.*, तुषारपर्वतः, तुषारराशिः *m.*, पनज-लराशिः.
 ICE-BOUND, *a.* हिमबद्धः -द्धा -द्धं, हिमपरिवेष्टितः -ता -तं.
 ICE-JOUSE, *s.* श्रोमकाले हिमरक्षणयोग्यं गृहं, हिमगृहं, हिमगुप्तिः *f.*
 ICHNEUMON, *s.* अद्रूपः, नकुलः, चतुः *m.*
 ICHOR, *s.* पूररक्तं, पूयशोणितं.
 ICHTHYOLOGY, *s.* मत्स्यविद्या, मत्स्यज्ञातिगुणादिविषया विद्या.
 ICHTHYOSAURUS, *s.* मत्स्यमकरः.
 ICICLE, *s.* हिमकणः -खिका, तुषारकणः, नीहारकणः, हिमविन्दुः *m.*
 ICINESS, *s.* हिमता, हिम्यता, हिमवत्त्वं, हैमता, हैनं, शीतता, शैत्यं.
 ICONOCLASM, *s.* देवताप्रतिमाभङ्गः, देवतामूर्तिभङ्गनं.
 ICONOCLAST, *s.* देवताप्रतिमाभङ्गकः, देवतामूर्तिभङ्गकरः.
 ICONOGRAPHY, *s.* प्रतिमालिखनं, मूर्तिविचित्रणं, प्रतिमूर्तिविद्या.
 ICONOLOGY, *s.* प्रतिमाविद्या, देवतादिप्रतिमातन्विषया विद्या.
 ICY, *a.* हिमः -मा -मं, हिम्यः -म्या -म्यं, हैमः -मी -मं, हिमवान् -वती -वत् (नृ), तुषारवान् &c., तीमारः -री -रं, नीहारवान् &c.—(Frigid) शीतः -ता -तं, शीतलः -ला -लं, शिशिरः -रा -रं, जडः -डा -डं.—(Wanting in affection) निःश्रेहः -हा -हं, श्रेहशून्यः -म्या -म्यं.
 IDEA, *s.* बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, सङ्कल्पः, मनोगतं, मनसिजं, चिन्ता, मनःकल्पितं. मनःकल्पना, कल्पना, वासना, भावना, बोधः; 'with the idea that,' 'under the idea of,' is expressed by the inst. c. of बुद्धिः; as, 'with the idea that he was a tiger,' व्यामृष्टा; 'with the idea of reaching,' प्रापणवृद्धा; 'from an idea of (his) incapacity,' अपात्रवृद्धा.—(Abstract idea) भावः.
 IDEAL, *a.* मनसिजः -जा -जं, मनोगतः -ता -तं, मनोजः -जा -जं, मानसिकः

-की -कं, मानसः -सी -सं, मनोभवः -या -वं, चिन्तोद्भूतः -ता -तं, चिन्ताभवः -वा -वं, काव्यनिकः -की -कं, मनःकल्पितः -ता -तं, मायानगः -यी -यं, मायिकः -की -कं.

IDEALISM, *s.* माया, विषयाभावरुद्धिः *f.* चमूर्तिवादः, अविद्या.

IDEALIST, *s.* मायिकमतावलम्बी *m.* (नं), विषयाभाववादी *m.* (नं).

IDEALLY, *adv.* मनसा, मनसि, बुद्ध्या, बुद्धिमात्रेण, चिन्ताया, चिन्तानात्रेण.

IDENTICAL, *a.* अन्तः -न्ता -न्तं, अभिन्नः -न्ता -न्तं, अव्यभिन्नः -न्ता -न्तं, अनन्यरूपः -या -यं, अभिन्नरूपः -या -यं, समः -ना -नं, समानः -ना -नं, समसमानः -ना -नं, तुल्यः -त्वा -त्वं, अभेदः -द्वा -द्वं, अपरः -रा -रं, अव्यभिन्नः -ता -तं, निरुक्तभेदः -द्वा -द्वं, निर्दिष्टः -मा -यं; 'identical with the world,' जगत्समः -ना -नं, जगदालम्बः -त्वा -कं.

IDENTICALLY, *adv.* अन्तः, अभिन्नं, नपुं, समानं, समसमानं, अपृथक्.

IDENTIFICATION, *s.* समीकरणं, एकीकरणं, नायुज्यं; 'with Brahma,' ब्रह्मसायुज्यं, ब्रह्मभूयं.

IDENTIFIED, *p. p.* समीकृतः -ता -तं, समानीकृतः -ता -तं, समीभूतः -ता -तं, समानीभूतः -ता -तं, एकीकृतः -ता -तं, मरूपीकृतः -ता -तं.

TO IDENTIFY, *v. a.* समीकृ, समानीकृ, एकीकृ, मरूपीकृ, संयुक्तं, अनन्यीकृ.

TO IDENTIFY, *v. n.* समीभू, समानीभू, एकीभू, मरूपीभू, संयुक्तः -न्ता -न्तं भू.

IDENTITY, *s.* समता, समानता, साम्यं, अभिन्नता, अनन्यता, अभेदः, अव्यभिन्नः, अव्यभिन्नता, मरूप्यं, मरूपता, आत्मता, स्वरूपता, तादात्म्यं; 'identity of class,' साधर्म्यं, सजातित्वं.

IDES, *s.* रोमीयपञ्चिकायां नामस्य त्रयोदशो दिवसः or पञ्चदशो दिवसः.

IDIocy, *s.* जडता, जाड्यं, मूढता, मूर्खता, बुद्धिवैकल्यं, बुद्धिन्मूढता, अज्ञता, नेपाभावः, दुष्टभावः, बोधाभावः.

IDIOm, *s.* वाग्रीतिः *f.*, वाग्वृद्धिः *f.*, वाग्व्यापारः, वाग्व्यवहारः, वागधारा, विशेषवाच्यं, विशेषवाच्यं, सविशेषवाच्यं, भाषाविशेषणं, विशेषभाषा, विशिष्टवचनं, विशिष्टवचनं, विशिष्टभाषा, भाषालक्षणं, भाषावच्छेदः, अवच्छेदकवाच्यं, सन्वदायः.

IDIOmATIC, *a.* भाषाविशेषकः -न्ता -न्तं, भाषालक्षणिकः -न्ता -न्तं, विशेषवाच्य-श्रीत्यनुसारी -रिखी -रि (नं), भाषाश्रीत्यनुसारी &c.

IDIOSYNCRASY, *s.* प्रकृतिसंभावः, शरीरसंभावः, देहसंभावः, जातिसंभावः.

IDIOt, *s.* जडः, मूढः, नूनबुद्धिः *m.*, नूनधीः *m.*, बुद्धिविकलः, विकलबुद्धिः *m.*, निर्बुद्धिः *m.*, बुद्धिहीनः, हतबुद्धिः *m.*, हतज्ञानः, मूर्खः, अज्ञः, निषेधः, नूनपञ्चाङ्गज्ञायाः, पामरः, चर्वरः, वैषेयः, बालिशः, यथानातः.

IDIOcy, *s.* See IDIOcy.

IDIOtic, *a.* जडः -डा -डं, मूढः -टा -टं, मूर्खः -त्वा -त्वं, नूनबुद्धिः -न्ति -न्ति, नूनधीः -न्धी -न्धी, निर्बुद्धिः -न्ति -न्ति, अज्ञबुद्धिः -न्ति -न्ति, निषेधः -धा -धं, बुद्धिविकलः -ला -लं, बालिशः -शा -शं, वैषेयः -यी -यं.

IDIOtISM, *s.* (Peculiarity of expression) विशेषवाच्यं, विशेषभाषा, भाषाविशेषणं, वाग्रीतिः *f.*, विशेषवाग्रीतिः *f.* — (Idiotcy) जडता, जाड्यं, मूढता, बुद्धिवैकल्यं, बुद्धिन्मूढता.

IDLE, *a.* (Averse to labour, doing nothing) अलसः -सा -सं, आलस्यः -स्या -स्यं, निष्कर्म -म्मा -म्मं (नं), निष्कर्मकः -का -कं, अकर्मशीलः -ला -लं, अकर्मशीलः &c., कर्मरहितः -ता -तं, कार्यशून्यः -न्ता -न्तं, निर्व्यापारः -रा -रं, अव्यापारी -रिखी -रि (नं), अक्रियः -या -यं, निरुद्योगः -गा -गं -मी -मिनी -मि (नं), निरुत्साहः -द्वा -द्वं, अनुद्योगः -गा -गं, निरुद्यमः -मा -मं, निश्चेष्टः -द्वा -द्वं, कार्यपराङ्मुखः -खा -खं, अकर्मकृत् *m. f. n.*, कर्मविमुखः -खा -खं, उदासीनः -ना -नं, सावकाशः -शा -शं, कर्मद्वेषी -मिणी -मि (नं); 'to be idle,' उदास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं), अलसीभू. — (Vain, useless) निरर्थकः -का -कं, अनर्थकः -का -कं, व्यर्थः -धा -धं, मोघः -या -यं, निष्प्रयोजनः -ना -नं, क्रियः

-री, -धि, असत्तदः -द्वा -द्वं; 'idle talk,' आलस्यवचनं, वृथाकथा; 'idle talker,' असत्तदभाषकः.

TO IDLE, *v. n.* आलस्यं कृ, अलसीभू, कालक्षेपं कृ, कालहरणं कृ, कालव्ययं कृ, कालं क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेपुं), उदास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं).

IDLENESS, *s.* आलस्यं, अलसता -न्तं, अकर्मशीलता, कार्यप्रहेषः, कार्यपराङ्मुखाता, कर्मविमुखता, अनुद्योगः, अव्यापारः, कार्यशून्यता, निष्कर्मत्वं, उदासीनता, कालक्षेपः.

IDLER, *s.* अलसजनः, आलस्यकारी *m.* (नं), निष्कर्मकः, निर्व्यापारः, अव्यापारी *m.* (नं), मुखनिरक्षकः, लालाटिकः, कालक्षेपकः, कार्यपुटः.

IDLY, *adv.* अलसवत्, अलसं, आलस्येन, आलस्यं, उदासीनवत्. — (Vainly) वृथा, मुषा, असत्तदं, निरर्थकं.

IDOL, *s.* देवताप्रतिमा -मानं, देवप्रतिमा, देवतामूर्तिः *f.*, देवमूर्तिः *f.*, देवता, देवतः -न्तं, प्रतिमा -मानं, विग्रहः, देवताविग्रहः; देवताप्रतिमूर्तिः *f.*, ठकुरः, पुत्तलिका; 'attendant on an idol,' देवलः, देवाजीवी *m.* (नं), देवाजीवः, प्रतिमापरिवारकः.

IDOLATER, *s.* देवतार्चकः, देवताभ्यर्चकः, देवार्चकः, देवतापूजकः, प्रतिमापूजकः, देवप्रतिमापूजकः, देवतोपासकः, देवतासेवी *m.* (नं), विग्रहसेवी, प्रतिमासेवी *m.* (नं) -सेविता *m.* (नं).

IDOLATRICE, *s.* देवतार्चिका, देवताभ्यर्चिका, प्रतिमापूजयित्री, देवतापूजका, देवतोपासिका, प्रतिमासेविनी, प्रतिमासेवित्री.

TO IDOLATRIZE, *v. n.* देवताः पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं), प्रतिमाः पूज् or चर्च (c. 1. चर्चति -चर्चितुं) or अभ्यर्च, देवतार्चनं कृ, प्रतिमापूजां कृ.

IDOLATROUS, *a.* देवतार्चकः -न्ता -न्तं, प्रतिमापूजकः -का -कं, देवप्रतिमापूजकः -का -कं, प्रतिमापूजाविशिष्टः -द्वा -द्वं, प्रतिमापूजासम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नं).

IDOLATRY, *s.* देवतार्चनं -ना, देवताभ्यर्चनं -ना, देवताभ्यर्चा, देवार्चा, देवतापूजा, प्रतिमापूजा, देवप्रतिमापूजा, देवतोपासना, प्रतिमासेवा, विग्रहपूजा, मूर्तिसेवा, देवताराधना -न्तं, देवतोपचर्या.

IDOLIST, *s.* प्रतिमापूजकः, मूर्तिपूजयिता *m.* (नं), प्रतिमानसेवी *m.* (नं).

TO IDOLIZE, *v. a.* अतिप्रेम कृ, अत्यनुरागवान् -यती -यत् or अत्यन्तानुरक्तः -न्ता -न्तं भू or अस्, अतिशयेन or रक्ताक्तः प्री (c. 4. प्रीयते, प्रेते) all with instr. or loc. c., देववत् पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं) or भज् (c. 1. भजते, भजुं).

IDONEOUS, *a.* युक्तः -न्ता -न्तं, उपयुक्तः -न्ता -न्तं, योग्यः -ग्या -ग्यं.

IDYL, *s.* पशुपालनादिविषयम् अवयुक्तं छुट्टकाव्यं.

IF, *conj.* यदि, चेत् usually used with the indicative; as, 'if he live he will behold prosperity,' यदि जीवति भद्राणि पश्यति; 'if there be need of me,' यदि मया प्रयोजनम् अस्ति; 'if avarice were abandoned, who would be poor?' तृष्णा चेत् परित्यक्ता को दरिद्रः. — (As if) इव. — (If so) यद्येवं. — (If not) यदि न, न चेत्, नो चेत्, न वा.

IGNEOUS, *a.* ज्ञानेयः -यी -यं, अग्निद्वयः -यी -यं, अग्निमान् -मन्तो -मन्तं (नं), अग्निनुत्पः -त्वा -त्वं, अग्निसमभावः -या -यं, काशीनवः -वी -वं.

TO IGNIFY, *v. a.* अग्निस्नातृ, अग्निमयं -पां -पं कृ, अग्निवत् कृ.

IGNIS-FATUUS, *s.* मियाग्निसः *m.*, मियादीग्निसः *f.*, मियाद्युग्निसः *f.*, पिशाचदीपिका.

TO IGNITE, *v. a.* जलं (c. 10. जालयति, जलयति -यितुं), प्रज्वल, संज्वल, समिन् (c. 7. -इन्धे -इन्धितुं), दीप् (c. 10. दीपयति -यितुं), प्रदीप्, सन्दीप्, आदीप्, उद्दीप्, सन्धुष् (c. 10. -धुषयति -यितुं), दह् (c. 1. दहति, दग्धुं), तप् (c. 10. तापयति -यितुं), समिद्धीकृ, ज्योतिस्नातृ.

TO IGNITE, *v. n.* समिन् in pass. (इन्धते), समिद्धीभू, दीप् (c. 4. दीप्यते, दीपितुं), सन्दीप्, प्रदीप्, जलं (c. 1. जलति -लितुं), प्रज्वल्, दह् (c. 4. दहति, दग्धुं), सन्धुष् (c. 1. -धुषते -धितुं), अग्निदीप्तः -न्ता -न्तं भू.

IGN

IGNITED, *p. p.* समिद्धः-द्धा-द्धं, इद्धः-द्धा-द्धं, ज्वलितः-ता-तं, प्रज्वलितः-ता-तं, दीपितः-ता-तं, उद्दीप्तः-मा-मं, प्रदीप्तः-मा-मं, सन्मुद्यितः-ता-तं, सनाप्तः-मा-मं.

IGNITIBLE, *a.* दीपनीयः-या-यं, दीप्यः-प्या-प्यं, ज्वलनीयः-या-यं, ज्वलनशीलः-ला-लं, दास्यः-स्या-स्यं.

IGNITION, *s.* इन्धनं, समिन्धनं, ज्वलनं, दीपनं, उद्दीपनं, दहनं, तापः.

IGNOBLY, *a.* (Of low birth) अकुलीनः-ना-नं, दुष्कुलीनः-ना-नं, अकुलः-ला-लं, हिनजातिः-ति-ति, न्यजातिः-ति-ति, अपकृष्ट-जातिः-ति-ति, (Mean, base) नीचः-चा-चं, अपकृष्टः-ष्टा-ष्टं, निकृष्टः-ष्टा-ष्टं, अधमः-मा-मं, खलः-ला-लं, अनार्यः-र्या-र्यं, कदर्यः-र्या-र्यं, कृपणः-णा-णं, कुत्सितः-ता-तं, दुच्छः-च्छा-च्छं, दीनः-ना-नं, जपन्यः-न्या-न्यं, प्राकृतः-तो-तं, हीनः-ना-नं.—(Disgraceful) अकीर्तिकरः-री-रं.

IGNOBLY, *adv.* अकुलीनवत्, अपकृष्टवत्, नीचवत्, हिनजातिवत्, अनार्यवत्, अनार्यं, खलवत्, कृपणवत्, अधमजनवत्, अपकृष्टं, कृपणं, कुत्सितं, सदैव, कदर्यं.

IGNOMINIOUS, *a.* अकीर्तिकरः-री-रं, अपयशस्कटः-री-रं, अपयशस्यः-स्य-स्यं, अपयशस्वी-स्विनी-स्वि (न), गहितः-ता-तं, गर्वः-र्वा-र्वं, कलङ्ककरः-री-रं, कलङ्गी-ङ्गीनी-ङ्गी (न), लज्जाकरः-री-रं, अपमानकरः-री-रं, वाच्यः-चा-चं, कुत्सितः-ता-तं, कदर्यः-र्या-र्यं, अपकृष्टः-ष्टा-ष्टं, अनार्यः-र्या-र्यं.

IGNOMINIOUSLY, *adv.* गहितं, अपयशस्यं, सापमानं, कदर्यं, कुत्सितं, अनार्यं.

IGNOMINY, *s.* अकीर्तिः *f.*, अपयशस् *m.*, अपकीर्तिः *f.*, अपयशस्, अपमानं, अस्वातिः *f.*, कुत्स्यातिः *f.*, यशोहातिः *f.*, कीर्तिहातिः *f.*, मर्यादाहातिः *f.*, तेजोहातिः *f.*, कलङ्कः, अपकलङ्कः, अपकथः, अपध्वंसः, अपमानं, अपमान, परिभवः, तिरस्कारः, अप्रतिष्ठा, जमर्यादा.

IGNORAMUS, *s.* अज्ञः, अज्ञानी *m.* (न), निर्बुद्धिः *m.*, निषेधः, अबुद्धि-मान् *m.* (न).

IGNORANCE, *s.* अज्ञानं-नता, अज्ञता, अनभिज्ञता-न्यं, अनभिज्ञानं-नन्यं, अविज्ञता, ज्ञानाभावः, प्रज्ञाहीनता, ज्ञानहीनता, अविद्यः-धता, अबुद्धिः *f.*, अविद्या, अज्ञानित्वं-निर्वृद्धिता, बुद्धिहीनता; 'spiritual ignorance,' मोहः, अज्ञानं, अविद्या, अहमतिः *f.*

IGNORANT, *a.* अज्ञानः-ना-नं, अज्ञानी-निनी-नि (न), अज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, अनभिज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, अविज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, अप्राज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, अविद्यः-धा-धं, अविद्यः-धा-धं, ज्ञानहीनः-ना-नं, प्रज्ञाहीनः-ना-नं, विद्याहीनः-ना-नं, विद्याविहीनः-ना-नं, विद्यारहितः-ता-तं, विद्याशून्यः-न्या-न्यं, बोधहीनः-ना-नं, निषेधः-धा-धं, निर्वृद्धिः-द्धिः-द्धि, दुर्बुद्धिः-द्धिः-द्धि, अबुद्धिमान्-मनी-मत् (न), दुर्मेतिः-ति-ति, अविपश्चिद्, अविज्ञान्-दुपी-द्वत (न), अविद्यः-धा-धं, अकोविदः-दा-दं, अत्युत्पन्नः-त्ता-तं, अश्रुतः-ता-तं, वैषेयः-यी-यं.

IGNORANTLY, *adv.* अज्ञानतः, अज्ञानात्, अज्ञानेन, अज्ञानपूर्व, अपोषपूर्व.

IGUANA, *s.* गोषारः, गौषेयः, गौषेयः, गोषा, गोषिका, गोषिः *m.*, गोषि-कालिनः, निहाका, नक्रः.

ILIAC, *a.* आन्तिकः-की-कं, नादिससन्धी-न्धिनी-न्धि (न); 'ilic-passion,' उदावर्जः, शूलयापि *m.*, शूलरोगः, अन्तर्गुलं.

ILL, *a.* (Bad, evil) दुष्टः-ष्टा-ष्टं, पापः-पा-पं, खलः-ला-लं, मन्दः-न्दा-दं, कदर्यः-र्या-र्यं, निर्गुणः-णा-णं, कुत्सितः-ता-तं, नीचः-चा-चं, अधमः-मा-मं, शूद्रः-द्रा-द्रं, अभद्रः-द्रा-द्रं, असाधुः-धु-धु, अमन-मनी-मत् (न), असारः-रा-रं, अपार्मिकः-की-कं; 'ill,' as a general word, is often expressed by दुर्, कु, अप or वि; as, 'ill conduct,' दुर्चयः, कुकर्म *n.* (न), अपकर्म *n.*, विकर्म *n.*;

ILL

'an ill road,' दुर्ध्वः, कुपचं, विमार्गः, कदम्बा *m.* (न); 'ill policy,' अनीतिः *f.*, दुर्नीतिः *f.*; 'ill luck,' दुर्भाग्यं, दुर्दैवं.—(Unwell, sick) अस्यः-स्या-स्यं, अस्यशरीरः-रा-रं, अस्यशरीरः-रा-रं, अस्यः-स्या-स्यं, अस्यितः-ता-तं, रोगी-गिणी-गि (न), रोगः-गा-गं, रोगग्रस्तः-स्ता-स्तं, रोगान्वितः-ता-तं, रोगवान्-वतो-वत् (न), रोगार्तः-र्ता-र्तं, व्याधितः-ता-तं, व्याधियुक्तः-क्ता-क्तं, समयः-या-यं, अनी-मिनी-मि (न), विकारी-रिणी-रि (न). Expressed also by पीडितः-ता-तं, आतुरः-रा-रं, आर्तः-र्तं-र्तं, यस्तः-स्ता-स्तं in comp.; as, 'ill with fever,' ज्वरपीडितः-ता-तं, ज्वरातुरः-रा-रं, ज्वरयस्तः-स्ता-स्तं, मज्जर-रा-रं.

ILL, *s.* (Evil, wickedness) दुष्टता, पापं, दोषः, व्यसनं-ननता, दीष्टवं, शाठ्यं, शठता, खलता, मन्दता, असाधुता, अपार्मः, दुराचारत्वं, भ्रष्टता, कुनृतिः *f.*—(Distress, calamity) अपायः, अनिष्टं, दुःखं, अगुमं, अकुशलं, दुर्गतिः *f.*, दीर्घमं, अभद्रं, अरिष्टं, अहितं, व्यसनं, उत्पातः, विपद् *f.*, आपद् *f.*, विपत्तिः *f.*, अनिष्टपातः, क्लेशः, कष्टं, दुर्दशा, दुरवस्था.—(Disadvantage, loss, injury) अनर्थः, अपायः, अहितं, अपचयः, अपकारः, अपकृतं, घातिः *f.*, हानिः *f.*, घयः, नाशः.—(Disease, pain) रोगः, व्याधिः *m.*, आमयः, पीडा, दुःखं, क्लेशः, कष्टं, आर्तिः *f.*, उपतापः, तापः, अस्वस्थः; 'boding ill,' अनिष्टसूचकः-का-कं; 'designing ill,' द्रोहचिन्तकः-का-कं.

ILL, *adv.* (Not well, badly) दुष्ट, दुष्टं, असम्यक्, अभद्रं, अयुक्तं or expressed by दुर्, वि, अ, कु, अप, दुष्ट, पाप &c. prefixed; as, 'ill-intentioned,' दुराशयः-या-यं, दुष्टबुद्धिः-द्धिः-द्धि, पापशयः-या-यं; 'ill-done,' दुष्कृतः-ता-तं, अपकृतः-ता-तं; 'ill-behaved,' दुःशीलः-ला-लं, कुशीलः-ला-लं, दुर्वृत्तः-ता-तं; 'ill-natured,' दुष्प्रकृतिः-ति-ति; 'ill-fated,' दुर्दैवयस्तः-स्ता-स्तं, दुर्दैवोपहतः-ता-तं, दुर्भाग्यः-न्या-न्यं; 'ill-managed,' दुर्धीतः-ता-तं; 'ill-conditioned,' दुःस्थः-स्या-स्यं, दुःस्थितः-ता-तं; 'ill at ease,' अनि-दृष्टः-ता-तं; 'ill-grounded,' अमूलः-ला-लं-लकः-का-कं; 'ill-ordered,' दुष्क्रमः-मा-मं, अक्रमः-मा-मं; 'ill-regulated,' अय-वस्थितः-ता-तं; 'ill-qualified,' अयुक्तः-क्ता-क्तं, अयोग्यः-न्या-न्यं; 'ill-shaped,' कुरुपः-पा-पं, अपरुपः-पा-पं, विरुपः-पा-पं-पं; 'ill-sounding,' विस्वरः-रा-रं, अस्वरः-रा-रं; 'ill-treated,' अपकृतः-ता-तं; 'ending ill, turning out ill,' दुरन्तः-न्ता-नं, दुष्परि-णामः-मा-मं.—(Not well in health) अस्यं, अस्वस्थेन, असुखं; 'to be ill,' अस्यः-स्या-स्यं भू. See ILL, *a.* (Not easily) दुःखेन, कष्टेन, कष्टं, कृच्छ्रेण, कठिनं, विपमं.

ILL-ADVISED, *a.* असमोक्ष कृतः-ता-तं, अनालोचितः-ता-तं, अपरोक्षितः-ता-तं.

ILL-AFFECTED, *a.* अहितः-ता-तं, विरक्तः-क्ता-क्तं, द्रोहबुद्धिः-द्धिः-द्धि, अहितेपी-पिणी-पि (न), अपकारार्थी-र्थिनी-र्थि (न); 'to be ill-affected,' विरक्तोभू, अभिद्रुह (c. 4. -द्रुहति-द्रोहयुं).

ILLACERABLE, *s.* अविदार्यः-र्या-र्यं, अविदारणीयः-पा-पं, अजे-नीयः-या-यं.

ILLAPSE, *s.* निपतनं, प्रपतनं, प्रवेशः, अकस्माद् आक्रमण.

To ILLAQUEATE, *v. a.* उन्माचे or पाशे पत् (c. 10. पातयति-पितुं), जाले पातयित्वा बन्ध् (c. 9. बध्नाति, बन्धुं). पाश (nom. पाशयति-पितुं), पाशीक.

ILLAQUEATION, *s.* उन्माचे पातनं, जाले बन्धनं, पाशीकरणं.

ILL-ARRANGED, *a.* दुष्क्रमः-मा-मं, दुर्विचिन्तः-ता-तं, दुर्विहितः-ता-तं.

ILLATION, *s.* अनुमानं, अनुमितिः *f.*, अपवाहः, अपोहः-हनं, अयूहः.

ILLATIVE, *a.* आनुमानिकः-की-कं, आनुपज्ञिकः-की-कं, यौक्तिकः-की-कं.

ILLATIVELY, *adv.* अनुमानेन, अनुमानतः, प्रयोगतः, अपवाहेन.

ILLAUDABLE, *a.* अप्रशंसनीयः -या -यं, अश्लाघ्यः -या -यं, अश्लाघनीयः -या -यं.

ILL-BEHAVED, *a.* See ILL-BRED.

ILL-BRED, *a.* दुर्विनीतः -ता -तं, अधिनीतः -ता -तं, अनौतः -ता -तं, दुर्विनयः -या -यं, अधिनयः -या -यं, विनयरोपी -धिनी -धि (न्), विनयप्रवाची -धिनी -धि (न्), विनयापेतः -ता -तं, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, विशीलः -ला -लं, कुशीलः -ला -लं, दुःशीलः -ला -लं, अक्षयः -भ्या -भ्यं, दुराचारः -रा -रं, दुष्टेष्टितः -ता -तं, दुष्टतः -ता -तं, अभिचारी -रिणी -रि (न्), असन्मयकारी &c.

ILL-BREEDING, *s.* अधिनयः, दुर्विनीतता, कुशीलता, दुःशीलता, अशिष्टता, अक्षयता, विनयभङ्गः, शीलवञ्चना.

ILL-CONTRIVED, *a.* दुर्घटितः -ता -तं, दुर्गीतः -ता -तं, उपलब्धः -लब्धा -लब्धं.

ILL-CONDITIONED, *a.* दुःस्थः -स्था -स्थं, दुःस्थितः -ता -तं, दुर्गुणितः -ति -ति.

ILL-CONDUCTED, *a.* दुर्गुणितः -ता -तं, दुर्घटितः -ता -तं, असन्मत् वदितः -ता -तं.

ILL-DRESSED, *a.* दुर्धामाः -स्ता -स्तं, दुर्धेष्टितः -ता -तं, कुप्राकृतः -ता -तं.

ILL-LEGAL, *a.* स्मृतिविरुद्धः -द्धा -द्धं, व्यवहारविरुद्धः -द्धा -द्धं, नियमविरुद्धः -द्धा -द्धं, व्यवस्थाविरुद्धः -द्धा -द्धं, स्मृत्यपेतः -ता -तं, अस्मादः -दी -दी, शास्त्रविरुद्धः -द्धा -द्धं, धर्मरोपी -धिनी -धि (न्), अधर्मः -स्या -स्यं, निषिद्धः -द्धा -द्धं, अत्यपरिस्थितः -ता -तं, अशास्त्रिकः -का -कं, अशास्त्रीयः -या -यं, अधिपः -धी -धि, अधिधिः -धि -धि, विधिभङ्गा -का -कं.

ILL-LEGALITY, *s.* स्मृतिविरोधः -विरुद्धता, व्यवहारविरोधः, नियमविरोधः, शास्त्रविरोधः, अस्मृतिः *f.*, अधर्म्यता, धर्मविरोधः, व्यवस्थाविरोधः, अत्यवस्था, विकर्म *n.* (न्), विकर्मक्रिया, व्यवस्थातिव्रान्तः, व्यवहार-तिव्रान्तः, नियमभङ्गः, विधिभङ्गः, व्यवस्थाभङ्गः.

ILLEGALLY, *adv.* स्मृतिविरोधेन, व्यवहारविरुद्धं, नियमविरुद्धं, शास्त्रविरोधेन, धर्मविरुद्धं; 'acting illegally'; 'विकर्मकृत' *m.f.n.*, विकर्मिकः -की -की.

ILLIBERALLY, *s.* अत्यष्टता, अत्यक्रवं, अत्यष्टाधरत्वं, दुर्वाच्यता.

ILLIBERABLE, *a.* अत्यष्टाधरः -रा -रं, अत्यक्राधरः -रा -रं, दुर्वाच्यः -या -यं, अत्यष्टवर्गः -र्गा -र्गं.

ILLEGITIMACY, *s.* अनौरसता, विजातता, विजन्म *n.* (न्), वैजात्यं, अनभिजातत्वं, जारजत्वं, जारजातता, उपस्त्रीजातत्वं, दासीजातत्वं, जन्मवैलक्षण्यं.

ILLEGITIMATE, *a.* विजातः -ता -तं, विजनितः -ता -तं, विजन्मा -न्मा -न्म (न्), विजातीयः -या -यं, अधर्मजः -जा -जं, अनभिजातः -ता -तं, उपस्त्री-जातः &c., जारजातः &c., जारजः -जा -जं, असतीप्रभूतः -ता -तं, कृष्ण-पञ्चजः -जा -जं, कृष्णपणीयः -या -यं; 'an illegitimate child,' अनौरसः -सी, कुलदः -रदी *m.* (न्), उपस्त्रीसुतः -ता, उपस्त्रीपुत्रः -त्री, जारजः -जा, दामोपुत्रः, कौलदेवः -रा, कौलदेवः -पी, कौलदिनेयः -पी, वन्धुलः, वान्धकिनेयः; 'of a widow,' गोलकः - (Spurious) कृत्रिमः -मा -मं, कलितः -ता -तं. —(Unlawful) व्यवहारविरुद्धः -द्धा -द्धं, अत्यवहारिकः -की -कं, नियमविरुद्धः -द्धा -द्धं, अधर्म्यः -स्या -स्यं, निषिद्धः -द्धा -द्धं.

ILLEGITIMATELY, *adv.* विजन्मना, जन्मवैलक्ष्णेन, वैजात्येन, कुम्भवत्, अधर्म्येण. —(Unlawfully) व्यवहारविरुद्धं, नियमविरुद्धं.

ILL-FAME, *s.* अपयशस् *n.*, अयशस् *n.*, अकीर्तिः *f.*, अख्यातिः *f.*, अप्रतिष्ठा.

ILL-FATED, *a.* द्यौपहतः -ता -तं, हतदेवः -वी -वं, दुर्दैवग्रस्तः -स्ता -स्तं, दुर्भाग्यः -ग्या -ग्यं, उपहतकः -का -कं.

ILL-FAVORED, *a.* कुरूपः -पा -पी -पं, अपरूपः -पी -पं, कदाकारः -रा -रं, कुत्सितरूपः -पी -पं, असुन्दरः -री -रं, दुर्दर्शनः -ता -तं, अवलघ्नी -णिनी -णि (न्).

ILL-FITTED, *a.* असोध्यः -ग्या -ग्यं, असुक्तः -क्ता -क्तं, अशमः -मा -मं.

ILL-FORMED, *a.* कुरूपी -पिणी -पि (न्), विरूपः -पी -पं, अपरूपः -पी -पं.

ILL-GOTTEN, *a.* द्रोहाजितः -तो -तुं, अन्यायोपाजितः -ता -तं, नृजिनाजितः -ता -तं.

ILLIBERAL, *a.* अनुदारः -रा -रं, कृपणः -णा -णं, अदानशीलः -ला -लं, अदानशीलः -ला -लं, अदाता -त्री -तृ (न्), अवदान्यः -न्या -न्यं, कुत्सितः -ता -तं, मासरी -रिणी -रि (न्), कृपणवृद्धिः -द्धिः -द्धि, कृपणधीः -धी -धि, कृपणचेताः -ताः -तः (स्), कृपणस्वभावः -चा -चं, दीनचेताः &c., नीच-मनाः -नाः -नः (स्).

ILLIBERALITY, *s.* कर्पण्यं, कृपणता, अनौदार्यं, अनुदारता, अदानशीलता, दुद्धिकापण्यं, स्वभावकर्पण्यं, कृपणवृद्धित्वं, स्वभावदीनता, स्वभावदीन्यं, दुद्धिनीचता, अत्यागशीलता, अवदान्यता, मात्तय्यं.

ILLIBERALLY, *adv.* अनुदारं, कृपणं, कर्पण्येन, सकर्पण्यं, कृपणवत्.

ILLCIT, *a.* निषिद्धः -द्धा -द्धं, प्रतिषिद्धः -द्धा -द्धं, अधर्म्यः -स्या -स्यं, धर्म-विरुद्धः -द्धा -द्धं, धर्मरोपी -धिनी -धि (न्), नियमविरुद्धः -द्धा -द्धं, व्यवहारविरुद्धः -द्धा -द्धं, अत्यवहारिकः -की -कं, नियारणीयः -या -यं, निवार्यः -या -यं.

ILLIMITABLE, *a.* अनन्तः -न्त्या -न्त्यं, अनन्तः -न्ता -न्तं, अनन्तवान् -वतो -वत् (न्), अप्रमेयः -या -यं, अमेयः -या -यं.

ILLIMITED, *a.* अनन्तः -न्ता -न्तं, नानकः -का -कं, अमितः -ता -तं, अपरि-मितः -ता -तं, निरवधिः -धि -धि, अपर्यन्तः -न्ता -न्तं, अगर्भादः -दा -दं, अशेषः -पा -पं, असीमकः -का -कं.

ILLITERATE, *a.* निरक्षरः -रा -रं, अनक्षरः -रा -रं, अशिष्टितः -ता -तं, विद्याहीनः -ना -नं, ज्ञानहीनः -ना -नं, अपरिष्ठतः -ता -तं, अप्राज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अकृतबुद्धिः -द्धिः -द्धि, असंस्कृतबुद्धिः -द्धिः -द्धि, अकृतः -ता -तं, अधिघः -घा -घं.

ILLITERATENESS, *s.* अपरिष्ठित्वं, विद्याहीनता, विद्याभावः, अप्राज्ञता, अधिघा, अशिष्टित्वं, अकृतबुद्धित्वं.

ILL-JUDGED, *a.* अविचार्य or अधिमृश्य or अधिवेचनपूर्व कृतः -ता -तं.

ILL-JUDGING, *a.* विवेकशून्यः -न्या -न्यं, अधिवेकी -किनी -कि (न्).

ILL-LOOKING, *a.* दुर्दर्शनः -ता -तं, कुदर्शनः -ता -तं, कुरूपः -पी -पं.

ILL-LUCK, *s.* दुर्दैवं, दुर्भाग्यं, दीर्भाग्यं, दुर्गतिः *f.*, दौर्गत्यं, अमङ्गलं, अकुशलं, अमङ्गं, अरिष्टं, व्यसनं -निता, विपत् *f.*, दुरदृष्टं, दुर्जातं, अनिष्टपातः, अश्रीकं.

ILL-MANNERED, *a.* कुशीलः -ला -लं, वामशीलः -ला -लं, दुःशीलः -ला -लं, विशीलः -ला -लं, दुर्विनीतः -ता -तं, दुर्विनयः -या -यं, दुराचारः -रा -रं, असद्गतः -ता -तं.

ILL-NATURE, *s.* भावदुष्टता, कुशीलता, वामशीलता, दुःशीलता, दौःशील्यं, भावप्रतोषता, भावकार्कश्यं, स्वभाववक्रता, कर्कशभावत्वं, निकृतिः *f.*, प्रकृतिवक्रता.

ILL-NATURED, *a.* दुष्प्रकृतिः -ति -ति, दुष्टप्रकृतिः -ति -ति, दुष्टस्वभावः -वा -वं, कर्कशभावः -या -यं, प्रतोषस्वभावः -वा -वं, वक्रप्रकृतिः -ति -ति, दुःशीलः -ला -लं, कुशीलः -ला -लं, वामशीलः -ला -लं, कटुस्व-भावः -वा -वं, निकृतिः -की -कं.

ILL-NATUREDLY, *adv.* स्वभावकार्कश्यात्, प्रकृति वक्र्यात्, कर्कशं, वान-शीलत्वात्.

ILLNESS, *s.* रोगः, व्याधिः *m.*, रोगिता, आमयः, रुक् *f.* (न्), रुजा, पीडा, अस्वास्थ्यं, अस्वस्थता, असुस्थता, रोगः, दुःस्थं, रुग्णता, आर्तिः *f.*, उप-तापः, कष्टं, विकारः, विकृतिः *f.*, विकरः, अमः, असमः, तापः; 'dan-gerous illness,' सन्निपातकः.

ILLOGICAL, *a.* न्यायविरुद्धः -द्धा -द्धं, न्यायविपरीतः -ता -तं, अन्यायी -यिनी -यि (न्), अन्यायः -न्या -न्यं, अन्यायानुमारी -रिणी -रि (न्), अन्याय-सिद्धः -द्धा -द्धं, अयुक्तिसिद्धः -द्धा -द्धं, अनानुमानिकः -की -कं, अता-र्किकः -की -कं; 'illogical conclusion,' अधिनिगमः.

ILLOGICALLY, *adv.* न्यायविरुद्धं, न्यायविरोधेन, अन्यायानुसारेण, अयुक्ता.

ILL-OMENED, *a.* अनिष्टलक्षणः -णा -णं, अनिष्टशकुनः -ना -नं, अशस्तः -स्ता -स्तं.

ILL-STARBED, *a.* हतदैवः -वा -वं, दैवोपहतः -ता -तं, उपहतकः -का -कं, दुर्भाग्यः -ग्या -ग्यं, मन्दभाग्यः -ग्या -ग्यं.

ILL-TEMPERED, *a.* दुष्प्रकृतिः -ति -ति, कर्कशभावः -वा -वं. See ILL-NATURED.

ILL-TIMED, *a.* अप्राप्तावसरः -रा -रं, अप्राप्तकालः -ला -लं, अकालिकः -को -कं, असामयिकः -को -कं, अप्राप्तसमयः -या -यं, अनवसरः -रा -रं.

ILL-TRAINED, *a.* दुर्विनीतः -ता -तं, अविनीतः -ता -तं, अशिषितः -ता -तं. To ILL-TREAT, *v. a.* अपकृ, अपकारं कृ, द्रोहं कृ, अर्द्धं (c. 10. अर्धयति -यितुं).

ILL-TREATED, *p. p.* अपकृतः -ता -तं, कृतपकारः -रा -रं, पीडितः -ता -तं, अर्द्धितः -ता -तं.

ILL-TURN, *s.* अपकृतं, अपकार, अप्रियं, अहितं, हिंसा, द्रोहः, क्षतिः *f.* To ILLUDE, *v. a.* वञ्च (c. 10. वञ्चयते -यितुं); प्रवञ्च, मुद् (c. 10. मोहयति -यितुं), छल (c. 10. छलयति -यितुं), प्रतु (c. 10. -तारयति -यितुं), प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभुं), प्रलुभ् (c. 10. -लोभयति -यितुं).

ILLUDED, *p. p.* मोहितः -ता -तं, विमोहितः -ता -तं, वञ्चितः -ता -तं.

To ILLUME, ILLUMINE, ILLUMINATE, *v. a.* द्युत् (c. 10. द्योतयति -यितुं), प्रद्युत्, उद्युत्, विद्युत्, प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), विकाश, दीप् (c. 10. दीपयति -यितुं), विदीप्, उदीप्, प्रदीप्, प्रदीप् (c. 10. -रानयति -यितुं), भास् (c. 10. भासयति -यितुं), प्रभास्, उद्भास्, अवभास्, भाज् (c. 10. भाजयति -यितुं), रज्ज् (c. 10. रज्जयति -यितुं), तेजसा रज्ज्, विमल (nom. विमलयति -यितुं), विमलीकृ.—(Illuminate a manuscript) पत्रं रज्ज्.

ILLUMINATED, ILLUMINED, *p. p.* द्योतितः -ता -तं, प्रद्योतितः -ता -तं, उद्योतितः -ता -तं, प्रकाशितः -ता -तं, विकाशितः -ता -तं, दीपितः -ता -तं, आदीपितः -ता -तं, उद्दीपितः -ता -तं, प्रदीपितः -ता -तं, राशितः -ता -तं, विराशितः -ता -तं, उज्ज्वलितः -ता -तं, भासितः -ता -तं, अवभासितः -ता -तं, उद्भासितः -ता -तं, चकासितः -ता -तं, रज्जितः -ता -तं.

ILLUMINATION, *s.* द्योतनं, प्रद्योतनं, उद्योतः, द्युतिः *f.*, प्रकाशनं, विकाशनं, दीपनं, दीप्तिः *f.*, प्रदीपनं, प्रदीप्तिः *f.*, उद्दीपनं, उज्ज्वलनं, उज्ज्वलता, उद्भासः, भाजिष्णुता, प्रकाशता.—(Rows of lights displayed in token of joy) उत्सवकाले हर्षसूचका दीपमाला -लिका or दीपशृङ्खला or दीपसमूहः.—(Of a manuscript) पत्ररत्नं, कलपौतल्लिः *f.*

ILLUMINATOR, *s.* दीपकः, प्रदीपकः, प्रकाशकः, द्युतिकरः, दीप्तिकर्ता *m.* (ज्ञै); of a manuscript, पत्ररत्नकः.

ILLUSION, *s.* माया, मोहः, व्यामोहः, भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*, विभ्रमः, मतिविभ्रमः, धामासः, प्रपञ्चः, इन्द्रजालं, जालं, अलोकता, कूटः, अज्ञया, आवरणं, अविद्या; 'power of illusion,' मायाशक्तिः *f.*, आवरणशक्तिः *f.*

ILLUSIVE, ILLUSORY, *a.* मायो -यिनी -यि (न), मायिकः -को -कं, मायावी -विनी -वि (न), मायाभयः -यो -यं, मोहो -हिनी -हि (न), जाली -लिनी -लि (न), इन्द्रजालिकः -को -कं, रेन्द्रजालिकः -को -कं, भ्रमो -मिणी -मि (न), भ्रान्तिजनकः -का -कं, वञ्चकः -का -कं, अलोकः -का -कं.

To ILLUSTRATE, *v. a.* (Make clear, brighten) प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), विकाश, शुभ (c. 10. शुभयति -यितुं), विमल (nom. विमलयति -यितुं), विमलीकृ, द्युत् (c. 10. द्योतयति -यितुं), दीप् (c. 10. दीपयति -यितुं).—(Elucidate, explain) व्याख्या' c. 2. -व्यायति -तुं, स्पष्टीकृ, व्याक्रीकृ, व्याकृ, मुष्मष्टीकृ, स्पष्ट (nom. स्पष्टयति -यितुं), व्याहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), उदाहृ, परिग्रुण (c. 10. -ग्राहयति -यितुं), विवृ (c. 5. -वृणोति -वर्तुं), विवरणं कृ, प्रकाश, दृष्टान्तोक्तृ, दृष्टान्तन or निदर्शनेन व्याख्या or प्रकाश.

ILLUSTRATED, *p. p.* प्रकाशितः -ता -तं, स्पष्टीकृतः -ता -तं, व्याख्यातः -ता -तं, उदाहृतः -ता -तं, समुदाहृतः -ता -तं, द्योतितः -ता -तं, व्याकृतः -ता -तं.

-तं, निरूपितः -ता -तं, वर्णितः -ता -तं, दार्ष्टान्तिकः -को -कं, उपमितः -ता -तं.

ILLUSTRATION, *s.* उदाहरणं, उदाहारः, समुदाहरणं, निदर्शनं, दृष्टान्तः, उन्नेष्टा, उद्देशः, उपोद्घातः, व्याख्या, प्रदर्शनं; 'for an illustration,' निदर्शनार्थं, प्रदर्शनार्थं.

ILLUSTRATIVE, *a.* प्रकाशकः -का -कं, उद्देशकः -का -कं, दार्ष्टान्तिकः -को -कं.

ILLUSTRATIVELY, *adv.* निदर्शनार्थं, प्रदर्शनार्थं, दृष्टान्तक्रमेण, उदाहरणार्थं.

ILLUSTRATOR, *a.* प्रकाशकः, अर्थप्रकाशकः, उद्देशकः, अर्थव्याख्याता *m.* (नृ), अर्थप्रदर्शकः, निदर्शिनकृ, दृष्टान्तकारो *m.* (नृ), उदाहर्ता *m.* (ज्ञै).

ILLUSTRIOUS, *a.* विद्युतः -ता -तं, ख्यातः -ता -तं, विख्यातः -ता -तं, सुख्यातः -ता -तं, यशस्वी -खिनी -खि (नृ), महायशः -शा -शः (स्), महायशस्कः -स्का -स्कं, प्रथितः -ता -तं, प्रसिद्धः -द्वा -दं, कीर्तिमान् -मती -मत् (नृ), कीर्तितः -ता -तं, धीमान् -मती -मत् (नृ), दीप्तिमान् &c., यशस्वान् -स्वती -स्वत् (नृ), पूषुमयः -या -यं, प्रतिपत्तिमान् -मती -मत् (नृ), प्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं, प्रतिष्ठान्वितः -ता -तं, सुप्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं, लोकविद्युतः -ता -तं, परिख्यातः -ता -तं, लोकप्रथितः -ता -तं, विशालः -ला -लं, प्रतीतः -ता -तं, विशालः -ता -तं, द्वाविंशत्यधोपेतः -ता -तं, लब्धनामा -मा -म (नृ).—(Eminent) उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रमुखः -खा -खं, महाभागः -गा -गं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, महान् -हती -हत् (नृ), शिष्टः -ष्टा -ष्टं; 'rendering illustrious,' यशस्कृ -री -रं, यशस्तः -स्ता -स्यं, कीर्तिकर -री -रं.

ILLUSTRIOUSLY, *adv.* महायशसा, महाकीर्तिपूर्व, उत्कृष्टं, विशिष्टं, विद्युतं, प्रथितं, प्रसिद्धं, यशस्यं.

ILLUSTRIOUSNESS, *s.* विद्युतिः *f.*, कीर्तिमत्त्वं, ख्यातिमत्त्वं, यशस्विता, उत्कृष्टता.

ILL-WILL, *s.* दुष्टभावः, दुष्टबुद्धिः *f.*, द्रोहबुद्धिः *f.*, दुर्वृद्धिः *f.*, द्रोहचिन्तनं, द्रोहः, मात्सर्यं, असूया, अभ्यसूया, द्वेषः, अहितत्वं, अप्रतिः *f.*

IMAGE, *s.* प्रतिमा, प्रतिमानं, प्रतिरूपं, प्रतिमूर्तिः *f.*, मूर्तिः *f.*, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिकाया, उपमा -मानं, प्रतिपातना, प्रतिच्छन्दः, प्रतिनिधिः *m.*, अर्था, विग्रहः.—(Reflected image) प्रतिविम्बं, प्रतिच्छाया, विष्टः -चं, प्रतिच्छन्दः -न्दकं.—(Idol) देवताप्रतिमा.—(Iron image) लोहप्रतिमा, सूत्री, स्मृता.—(Mental image) मनःकल्पना, मनःसङ्कल्पः, मनसिचं, 'image maker,' प्रतिमाकारः, उपमाता *m.* (नृ); 'a son the image of his father,' पितृरूपः पुत्रः.

To IMAGE, *v. a.* (Form an image of) विष्ट (nom. विष्टयति -यितुं), प्रतिविष्ट, प्रतिमानं कृ, प्रतिरूपं कृ, प्रतिमूर्तिं कृ.—(In the mind) मनसा कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं) or संकृप्.

IMAGED, *p. p.* विष्टितः -ता -तं, प्रतिविष्टितः -ता -तं, विष्टगतः -ता -तं, विष्टगतः -ता -तं, कल्पितः -ता -तं; 'in the water,' जलप्रतिविष्टितः -ता -तं; 'in the mind,' मनःकल्पितः -ता -तं.

IMAGERY, *s.* (Forms of the fancy) मनःकल्पना, मनःकल्पितं, कल्पना, मनःसङ्कल्पः, मनोवासना, मनःसृष्टिः *f.*, मनःपरिकल्पनं, मनोवासना, वासनाकल्पितं.—(Figurative style) व्यञ्जनापृत्तिः *f.*, व्यञ्जनं, व्यङ्ग्यः, उपलक्षणं, लक्षणं, निदर्शनं.

IMAGE-WORSHIP, *s.* प्रतिमापूजा, देवताभ्यर्चा, प्रतिमासेवा, मूर्तिसेवा.

IMAGINABLE, *a.* विभायनीयः -या -यं, विभाव्यः -व्या -व्यं, भावनीयः -या -यं, मन्यः -व्या -व्यं, घोष्यः -व्या -व्यं, घोषनीयः -या -यं, मनःकल्पनीयः -या -यं, मनसा कल्पनीयः -या -यं, चिन्तनीयः -या -यं, चिन्त्यः -न्या -न्यं, घोषण्यः -म्या -म्यं, चिन्तभावनीयः -या -यं.

IMAGINARY, *a.* मनःकल्पितः -ता -तं, वासनाकल्पितः -ता -तं, बुद्धिकल्पितः -ता -तं, मनसा कल्पितः -ता -तं, काल्पनिकः -को -कं, मनसिजः -जा -जं, मनोजः -जा -जं, मनोभवः -वा -वं, मानसिकः -को -कं, मनोगतः -ता -तं, सङ्कल्पजः -जा -जं, मनःसृष्टः -ष्टा -ष्टं, मनोरूपसृष्टः -ष्टा -ष्टं,

चिन्तामात्रकल्पितः-ता-तं, चिन्तामात्रेण परिकल्पितः-ता-तं, चिन्तामयः-या-यं, चमूलकः-का-कं, मायामयः-यी-यं, असतः-त्वा-त्वं.

IMAGINATION, *s.* भावना-नं, विभायना-नं, मन्त्रालः, कल्पना, मनःकल्पना, वासना, चिन्ता.—(Iden) बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, मनोगतं, मनःकल्पितं, मनसिजं, मनोनं, बोधः.—(Faculty of conception) कल्पनाशक्तिः *f.*, भावनाशक्तिः *f.*, विभायनाशक्तिः *f.*, उपलब्धिः *f.*, अनुभवः.

IMAGINATIVE, *a.* विभावकः-का-कं, कल्पकः-का-कं, परिकल्पकः-का-कं, काल्पनिकः-की-कं, भावनायुक्तः-रा-रं, दासनायुक्तः-रा-रं, विभायनशीलः-ला-लं.

To IMAGINE, *v. a.* (Form in the mind) गगनाद् दृष्ट् (c. 10. कल्पयति-यितुं) or संदृष्ट् or परिरूप्य or भू (c. 10. भावयति-यितुं) or विभू or सम्भू, मनसा मन् (c. 6. मृगति, मृष्टुं) or दृ.

To IMAGINE, *v. n.* (Think, conceive) मन् (c. 4. गन्ते, मन्तुं), चिन्त् (c. 10. चिन्तयति-यितुं), भू (c. 10. भावयति-यितुं), विभू, सम्भू, पुष् (c. 1. पोषति-यितुं), तर्क (c. 10. तर्कयति-यितुं), ध्ये (c. 1. ध्यायति, ध्यातुं), अपगम् (c. 1. गच्छति-गन्तुं), उपलभ् (c. 1. लभते-लभ्युं), अवे (c. 2. अवेति-तुं, rt. इ), अनुभूः 'I imagine,' मन्ते; 'don't imagine,' मेवं नस्याः.

IMAGINED, *p. p.* चिन्तितः-ता-तं, भावितः-ता-तं, विभायितः-ता-तं, मतः-ता-तं, मनःकल्पितः-ता-तं, मनसा कल्पितः-ता-तं, वासनाकल्पितः-ता-तं, मनःमृष्टः-ष्टा-ष्टं, पुष्टः-ष्टा-ष्टं, उपलभ्यः-भ्या-भ्यं, अपगतः-ता-तं, मनोगतः-ता-तं, अनुभूतः-ता-तं.

IMBALM, IMBARGO, IMBARK. See EMBALM, &c.

IMBECILL, *a.* दुर्बलः-ला-लं, अल्पबलः-ला-लं, कृपणः-शा-शं, दौर्बल्यलः-ला-लं, अल्पशक्तिः-क्ति-क्ति, श्रौवः-या-यं.—(In mind) न्यूनबुद्धिः-द्धिः-द्धि, न्यूनधीः-धीः-धि, अल्पबुद्धिः-द्धिः-द्धि, पालिशमतिः-तिः-ति, कृपणबुद्धिः &c.

IMBECILITY, *s.* दीर्घत्व, दुर्बलता, कर्षण्य, कृपणता, श्रौयता, शैथ्यं, अतेजस् *n.* अयोग्यता, पालिश्य.—(Mental) बुद्धिन्यूनता, न्यूनबुद्धित्वं, अल्पबुद्धित्वं, पालिशमतित्वं, बुद्धिकार्षण्यं.

IMBEDDED, *a.* अन्तर्गतः-ता-तं, निहितः-ता-तं, निविष्टः-ष्टा-ष्टं; 'in rocks,' पाषाणान्तर्गतः-ता-तं.

To IMBIBE, *v. a.* निपा (c. 1. -यिषति-पातुं), उत्पा, आपा, शुष् (c. 10. शोषयति-यितुं), उच्छृप्, ग्रस् (c. 1. ग्रसते-सितुं); 'water is imbibed,' पयो निपीयते.—(Receive in the mind) मनसा ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or उपलभ् (c. 1. लभते-लभ्युं).

IMBIBED, *p. p.* निपीतः-ता-तं, आपीतः-ता-तं, उपलभ्यः-भ्या-भ्यं.

To IMBITTER, *v. a.* दुःख् (c. 10. दुःखयति-यितुं), दुःखं गन् (c. 10. जनयति-यितुं), निरामन्दं-न्दं-न्दं कृ, सदुःखं-खा-खं कृ, दुःखमयं-यी-यं कृ, उग्रकृ, कटुकृ, तिग्मकृ, तीव्रकृ, कठोरीकृ, निष्ठुरीकृ.

IMBODIED, IMBODY, IMBOLDEN. See EMBODIED, &c.

To IMBORDER, *v. a.* ग्राम् (nom. ग्रामयति-यितुं), पर्येकं कृ, सीमां कृ.

To IMBOSOM, *v. a.* (Hold in the bosom) क्रोडीकृ, क्रोडे कृ, अक्षे कृ or रक्ष् (c. 1. रक्षति-यितुं) or पाल् (c. 10. पालयति-यितुं), भुजायां पीड (c. 10. पीडयति-यितुं), भुजापीडं कृ.—(Inclosure, surround) परिवेष्ट् (c. 1. वेष्टते-यितुं, c. 10. वेष्टयति-यितुं), परिगम् (c. 1. गच्छति-गन्तुं), परिरु (c. 1. सरति-सितुं).

IMBOSOMED, *p. p.* क्रोडीकृतः-ता-तं, अन्तर्गतः-ता-तं, परिच्छिन्नः-त्ता-त्तं.

To IMBROWN, *v. a.* कपिश (nom. कपिशयति-यितुं), कपिशकृ, श्यावीकृ, पिङ्गलीकृ, तावीकृ, तावयं-यी-यं कृ, आताव-सां-यं कृ.

IMBROWNED, *p. p.* कपिशितः-ता-तं, कपिशकृतः-ता-तं, पिङ्गलीकृतः-ता-तं.

To IMBROW, *v. a.* सिक् (c. 6. सिञ्चति, सेक्तुं), क्लिद् (c. 10. क्लेदयति-यितुं), उष् (c. 1. उष्णति-यितुं), सम्भृ, अभुष्, लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्ते), रञ्ज् (c. 7. अञ्जति, अञ्जुं).

IMBROWNED, *p. p.* (In blood) असृगिलम्-ता-तं, शोणितारक्त-क्ता-क्तं, शोणितोद्यितः-ता-तं, रक्तश्लिन्नः-चा-चं, रक्तारक्त-क्ता-क्तं.

To IMBUE, *v. a.* (Dye) रञ्ज् (c. 10. रञ्जयति-यितुं), अभिरञ्ज्.—(Cause to learn) उपदिष्ट् (c. 6. -दिशति-देष्टुं), शिष्ट् (c. 10. शिष्टयति-यितुं).

IMBUED, *p. p.* रञ्जितः-ता-तं, शिथितः-ता-तं, उपदिष्टः-ष्टा-ष्टं.

IMITABLE, *a.* अनुकरणीयः-या-यं, अनुगम्यः-भ्या-भ्यं, अनुगमनीयः-या-यं, अनुकाव्यः-व्या-व्यं, अनुपसैनीयः-या-यं, अनुपुनः-भ्या-भ्यं.

To IMITATE, *v. a.* अनुकृ (c. 8. -करोति-कुरुते-कुरुं), अनुगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), अनुपुन (c. 1. -वर्त्तते-वर्त्तुं), समनुवृत्, अनुया (c. 2. -याति-तुं), समनुया, अनुसृ (c. 1. -सरति-सर्त्तुं), अनुमन् (c. 1. -म्रजति-म्रितुं), अनुह (c. 1. -हरति-ते-हर्त्तुं), अनुधा (c. 1. -तिष्ठति-धातुं), अनुचर् (c. 1. -चरति-चितुं), अन्वि (c. 2. -यति-तुं), विदस् (c. 10. -दसयति-यितुं).

IMITATED, *p. p.* अनुकृतः-ता-तं, अनुगतः-ता-तं, अनुपुनः-त्ता-त्तं.

IMITATION, *s.* अनुकारः, अनुकरणं, अनुक्रिया, अनुकृतिः *f.*, अनुकर्म्म *n.* (न्), अनुगमः, अनुगतिः *f.*, अनुवृत्तिः *f.*, अनुपसैनीयः, अनुसरणं, अनुहारः, अनुसृतिः *f.*, अनुधानं, विदसनं-ना.—(A copy, resemblance) प्रतिरूपं, अनुरूपं, आदर्शः, सादृश्यं, शीघ्रम्यं, उपमा, प्रतिमानं.

IMITATIVE, *a.* अनुकारी-रिणी-रि (न्), अनुकरणशीलः-ला-लं, अनुगामी-मिनी-मि (न्), अनुगमनशीलः-ला-लं, अनुगतिकः-की-कं, गतानुगतिकः-की-कं.

IMITATOR, *s.* अनुकारी *m.* (न्), अनुकारकः, अनुकृता *m.* (ङ्), अनुगामी *m.* (न्), अनुगतिकः, अनुयायी *m.* (न्), अनुवर्त्तनी *m.* (न्), अनुचारी *m.* (न्), गतानुगतिकः.

IMMACULATE, *a.* अनयः-या-यं, निष्कल्पः-या-यं, अकल्पः-या-यं, निष्कलकः-क्ता-क्तं, अनेनाः-नाः-नः (स्), निर्मलः-ला-लं, विमलः-ला-लं, निर्दोषः-या-यं, निरपराधः-धा-धं, अतिशुद्धः-श्या-श्यं.

IMMANENT, *a.* निष्ठः-ष्टा-ष्टं, अन्तर्भवः-या-यं, अन्तरस्थः-भ्या-भ्यं.

IMMANITY, *s.* क्रूरता, दारुणता, क्रौर्यं, दारुण्यं, निष्ठुरता, नैष्ठुर्यं.

IMMARCESSIBLE, *a.* अग्रानी-निनी-नि (न्), अग्रानिः-निनः-नि, अनश्वरः-रा-रं, अविनश्यत्-रा-रं, अक्षयः-या-यं, अनाश्वः-श्या-श्यं, अनश्वरः-रा-रं.

To IMMASK, *v. a.* कपटपेशेन or सस्यपेशेन छद् (c. 10. छादयति-यितुं), or आकारोपनं कृ, विदस् (c. 10. -दसयति-यितुं).

IMMATERIAL, *a.* (Incorporeal, not consisting of matter) अमूर्तिकः-का-कं, अमूर्तः-त्ता-त्तं, अमूर्तिमान्-मती-मन् (त्), अमूर्तिमयः-यी-यं, अशरीरी-रिणी-रि (न्), अशरीरिकः-की-कं, अदैहिकः-की-कं, अदेहो-हिनी-हि (न्), अवास्तवः-वी-व्यं, आत्मीयः-या-यं, आत्मिकः-की-कं, निरवयवः-या-यं.—(Unimportant) अगुरुः-वी-व्यं, लघुः-पु-पु, अत्यार्थः-थी-थं, अगुर्वचः-वो-व्यं, लघ्वचः-वो-व्यं, अनावश्यकः-की-कं, अत्याभायः-या-यं, निष्प्रयोजनः-ना-नं.

IMMATERIALISM, *s.* देहभित्तात्मवादः, आत्मास्तिववादः, आत्मास्तिवमतः.

IMMATERIALIST, *s.* अमूर्तिवादी *m.* (न्), निराकारवादी *m.*, आत्मवादी.

IMMATERIALITY, *s.* अमूर्तिः *f.*, अमूर्तिमयः, मूर्तिहीनता, अशरीरता, निरवयवत्वं, आत्मता-नं, अपाचभौतिकता, निराकारत्वं, अमात्रवत्त्वं.

IMMATERIALLY, *adv.* अनापयकं, अत्यभावेण, लघु, निष्प्रयोजनं.

IMMATURE, *a.* अपक्वः-क्ता-क्तं, अपारपक्वः-क्ता-क्तं, अपक्विनः-मा-मं, अविपक्विनः-मा-मं, अपरिणतः-ता-तं, अपाकः-का-कं, अमीठः-ढा-ढं, अपूर्णः-वो-व्यं, अपूर्णकालः-ला-लं, असम्यक्-वो-व्यं, असम्यक्-

कालः-ला-लं, असम्पन्नः-ना-वं, असिद्धः-दा-वं, आपन्नः-दा-लं, अतिशीघ्रः-मा-यं, अपुष्कलः-ला-लं, अप्रामादयितः-ना-नं.
IMMATURELY, adv. अपक्व, अपरिपक्व, प्राक्परिपाकात्, परिपाकापूर्व, प्राक्पूर्वकालात्, पूर्वकालापूर्व, अतिशीघ्रं.
IMMATURENESS, IMMATURITY, s. अपक्वता, अपरिपक्वता, अपक्वः, अपरिपाकः, अविपाकः, अपरिणतत्वं, अपरिणतः, अपरिणतिः, f., अग्रौढता, अपूर्वता, असम्पूर्यता, असिद्धता, असिद्धिः, f., असम्पन्नता, अपुष्कलता, अपीम्बत्वं.
IMMEASURABLE, a. अप्रमेयः-या-यं, अपरिमेयः-या-यं, अनेयः-या-यं, दुष्प्रमेयः-या-यं, अपरिमायः-या-यं, अपरिमितः-ता-नं, अनितः-ता-नं.
IMMEASURABLENESS, s. अप्रमेयता, अपरिमेयत्वं, अनेयता, दुष्प्रमेयत्वं.
IMMEASURABLY, adv. अप्रमेयं, अपरिमेयं, अपरिमितं, अत्यन्तं.
IMMEDIATE, a. (Proximate) उपस्थः-स्या-स्यं, उपस्थायी-यिनी-यि (नृ), उपस्थितः-ता-नं, समिहितः-ता-नं, अनिकः-का-कं, आसन्नः-का-नं, निकटः-दा-वं.—(Without a medium or intervention) अनन्तर-रा-रं, अव्यवहितः-ता-नं, अव्यवधानः-ना-नं, निरन्तर-रा-रं.—(Without the intervention of time, instant) साद्यत्तः-स्त्री-स्त्री, सद्यस्त-स्त्री-स्त्री, तात्कालिकः-की-कं, साम्प्रतिकः-की-कं, वज्रमानः-ना-नं, आकालिकः-की-कं, अपिच-रा-रं, शीघ्रः-मा-यं, दृशान्तर-रा-रं.—(Direct) अवक्र-क्रा-कं, अनिघ्नः-दा-वं, अकुटिलः-ला-लं.
IMMEDIATELY, adv. सद्यः, सपदि, आपाततः, अनन्तरं, तात्कालात्, तात्काले, ताद्यर्थे, क्षणिके, दृशान्तरे, कम्पति, वज्रमानकाले, द्राष्टुं, शीघ्रं, चाशु, अकालक्षेपेण, अविलम्बितं; 'immediately after,' अनन्तरं समनन्तरं; 'immediately on,' is expressed by मात्रात्; as, 'immediately on leaving the ship,' नौकातो निर्गमनाश्च; 'immediately on laying hands,' हस्तावेष्टमात्रात्.
IMMEDIATENESS, s. आनन्तर्यं, नैरन्तर्यं, साद्यत्तता, सद्यस्त्वं, शीघ्रता.
IMMEDIATELY, a. अविकल्पितः-स्या-स्यं, दुरुपचार-रा-रं, औपधिप-पातिगः-गा-गं.
IMMELODIOUS, a. विखट-रा-रं, खखट-रा-रं, कुखट-रा-रं.
IMMEMORABLE, a. अस्मरणीयः-या-यं, अस्मर्यः-या-यं, स्मरणायोग्यः-या-यं.
IMMEMORIAL, a. (Beyond memory) स्मरणातिगः-गा-गं, स्मृततिगः-गा-गं, स्मरणातिक्लान्तः-का-कं, अतिस्मृतिः-ति-ति, अस्मर्यः-की-की, अननुस्मृतिगः-गा-गं, अतिप्राचीनः-ना-नं, विस्मरणीयः-या-यं; 'immemorial succession,' अनादिपरम्परा, अनागमः.
IMMENSE, a. (Unlimited) अत्यन्तः-ता-नं, अनन्तः-ता-नं, अपरिमितः-ता-नं, अपरिमाणः-या-यं, अनितः-ता-नं, अप्रमेयः-या-यं, अपरिमेयः-या-यं, अनेयः-या-यं, दुष्प्रमेयः-या-यं, अतिमयीदः-दा-वं, अतिमात्रः-दा-वं, आत्यन्तिकः-का-कं, नितान्तः-ता-नं.—(Very great) सुमहान्-हन्-हन् (नृ), अतिमहान् &c, अतिवृहन्-हन्-हन् (नृ); 'in bulk,' वृहच्छरीर-रा-रं, वृहत्कायः-या-यं, अपरिमितशरीर-रा-रं.
IMMENSELY, adv. अत्यन्तं, अतिमात्रं, अपरिमितं, नितान्तं, अतिशयेन, सुमहत्.
IMMENSITY, s. (Unlimited extension) अविनाशिता, अपरिमितत्वं, अपरिमाणत्वं, अप्रमेयता, अनेयता.—(Infinity) अत्यन्तता, अनन्तता, आनन्तं, आत्यन्तिकत्वं.—(Vastness of size) सुमहत्त्वं, सुवृहत्त्वं, शरीरवृहत्त्वं.—(Infinite space) महाकाशः.
To IMMERGE, v. a. निमज्ज् (c. 10. -मज्जयति-यिङ्), मज्ज्, अवगाह् (c. 10. -गाहयति-यिङ्), आमु (c. 10. -आवयति-यिङ्), छा in caus. (आप-

यति, अपयति-यिङ्), नलं प्रविश् (c. 10. -वेशयति-यिङ्), नले निविश्.
To IMMERGE, v. n. (Immerse one's self) निमज्ज् (c. 6. -मज्जति-यिङ्), मज्ज्, अवगाह् (c. 1. -गाहते-हिङ् -गाह्), अवगाह्, विगाह्, आमु (c. 1. -आवते-आङ्), छा (c. 2. छाति-ङ्), नलं प्रविश् (c. 6. -विशति-येङ्).
To IMMERSE, v. a. See To IMMERGE.
IMMERSED, p. p. भग्नः-गना-गन्, निभग्नः-गना-गन्, भग्नः-गना-गन्, निभग्नानः-ना-नं, अवगाहितः-ता-नं, अवगाहः-दा-वं, विगाहः-दा-वं, गाहितः-ता-नं, आमुतः-ता-नं, निष्ठातः-ता-नं, निवेशितः-ता-नं, निविष्टः-दा-वं, अभिनिविष्टः-दा-वं, अभिनिवेशितः-ता-नं, लीनः-ना-नं, निष्टः-दा-वं, निष्ठितः-ता-नं, निष्ठाः-प्या-प्यं; 'immersed in sorrow,' शोकसागरभग्नः-गना-गन्, शोकभग्नः-गना-गन्; 'immersed in business,' कार्यनिष्टः-दा-वं, कर्मनिविष्टः-दा-वं.
IMMERSION, s. निमज्जनं, मज्जनं, प्रमज्जनं, अवगाहनं, विगाहः-हन्, आमुपः, आप्रापः-बन्, छानं, नलप्रवेशः, नलानःप्रवेशः, अभिवेकः, निष्ठातं.
IMMETHODICAL, a. चक्रमकः-का-कं, निकः-का-कं, अव्यवस्थितः-ता-नं, क्रमहीनः-ना-नं, क्रमविह्वलः-दा-वं, अपर्यायः-या-यं.
IMMETHODICALLY, adv. अक्रमेण, क्रमेण विना, क्रमविह्वलं, चक्रमतम्, अपर्यायतम्.
IMMETHODICALNESS, s. चक्रमः, क्रमहीनता, अव्यवस्थितत्वं, अपर्यायः.
IMMIGRANT, s. एकदेशागमनकरं देशान्तराधिवासुः m. or देशान्तराधिवासी m. (नृ), अन्यदेशविवातुः m.
To IMMIGRATE, v. n. एकदेशं तत्र देशान्तरे यस् (c. 1. यमति, यस्) or अधिवास् with acc. c., or अद्यास् (c. 2. -आले-आङ्), अन्यदेशाधिवासनायैम् एकदेशं तत्र (c. 1. त्वमति, तस्).
IMMIGRATION, s. देशान्तराधिवासनं, प्रदेशाधिवासनं, देशागमः.
IMMINENT, a. उपस्थायी-यिनी-यि (नृ), उपस्थितः-ता-नं, उपस्थः-स्या-स्यं, समुपस्थितः-ता-नं, समुपगतः-ता-नं, समीपवर्ती-हिंनो-हिं (नृ), निकटवर्ती &c, आसन्नवर्ती &c, उपगतः-ता-नं; 'imminent death,' दुपितान्तकः-का-कं.
To IMMINGLE, v. a. मिश्र् (c. 10. मिश्रयति-यिङ्), विमिश्र्, सम्मिश्र्, मिश्रीकृ, एकीकृ.
IMMINGLED, p. p. मिश्रितः-ता-नं, समिश्रितः-ता-नं, संसृष्टः-दा-वं.
IMMUNITION, s. हासः, द्यपः, हानिः, f., न्यूनता, अपवयः.
IMMUSCIBILITY, s. अमिश्रणीयता, अयोजनीयता, अयाप्यता, मिश्राप्यमता.
IMMUSCIBLE, a. अमिश्रणीयः-या-यं, अयोजनीयः-या-यं, अयाप्यः-या-यं.
IMMISSION, s. निक्षेपणं, न्यसनं, प्रवेशनं, निवेशनं, प्रवेशकरणं.
To IMMIT, v. a. निक्षिप् (c. 6. -क्षिपति-येङ्), निक्षिप् (c. 10. -वेशयति-यिङ्).
IMMITIGABLE, a. अशान्तीयः-या-यं, अशान्त्यः-स्या-स्यं, अनुपशान्त्यः-स्या-स्यं.
IMMUTED, p. p. निश्चितः-ता-नं, निवेशितः-ता-नं, प्रवेशितः-ता-नं.
To IMMIX, v. a. मिश्र् (c. 10. मिश्रयति-यिङ्), विमिश्र्, मिश्रीकृ, सम्मिश्रीकृ.
IMMOBILITY, s. निश्चलत्वं, अचलत्वं, स्थिरता, स्थैर्यं, स्थायत्वं, अवस्थितिः, f., संस्थितिः, f., स्थायित्वं, स्थायुता, अकम्पः.
IMMODERATE, a. अपरिमितः-ता-नं, अत्यन्तः-ता-नं, अतिमात्रः-दा-वं, अतिमयीदः-दा-वं, अनितः-ता-नं, अपरिमाणः-या-यं, नितान्तः-ता-नं, अतिमितः-ता-नं, अधिकः-का-कं, अमयीदः-दा-वं, आत्यन्तिकः-का-कं, सु or अति or अतिशय prefixed.
IMMODERATELY, adv. अपरिमितं, अत्यन्तं, अतिमात्रं, नितान्तं, अतिशयेन, अतिमयीदं, अत्यर्थं, अति or सु or अतिशय prefixed.
IMMODERATION, s. अपरिमितत्वं, अनितत्वं, नयीदातिक्रमः, अमयीदा.

IMMODEST, a. निर्लज्जः-ज्जा-ज्जं, लज्जाहीनः-ना-नं, वदहीनः-ना-नं, द्रोष्टहीनः-ना-नं, प्रविनीतः-ता-तं, जलज्जः-ज्जा-ज्जं, विलज्जः-ज्जा-ज्जं, अनिमृताः-ता-तं, विजातः-ता-तं, प्रगल्भः-ज्जा-ज्जं, धृष्टः-धा-धं.—(Impure, obscene) अशुद्धः-धा-धं, अशुचिः-चि-चि, अवाच्यः-च्चा-च्यं, गर्वः-ह्री-हं.—(Unchaste) असद्वृत्ताः-ता-तं, अनाधुवृत्ताः-ता-तं, असती-निनी-नि (न), अभिचारी-रिणी-रि (न्), पंगुलः-ला-लं; 'an immodest woman,' चन्द्रको, असती, पुंगुली, असाध्वी, बुलढा, अभिचारिका, उद्विगी.

IMMODESTLY, adv. प्रविनीतं, निर्लज्जं, वदहीनं, अशुद्धं, प्रगल्भं, दिनय-चिरोपेन, धृष्टवत्, अशुचि.

IMMODESTY, s. निर्लज्जत्वं, लज्जाहीनता, जलज्जा, अनिमृता, प्रविनीतत्वं, वैदातं, प्रगल्भता, प्रागल्भ्यं, धृष्टता, अशुद्धता, अशुचिता, गर्वता; 'in a woman,' पंगुल्यत्वं, असतीत्वं, असाध्वीत्वं.

To IMMOLATE, v. a. कर्तुं हन् (c. 2. हन्ति-न्तुं), उपहारार्थं हन्. उत्सर्गार्थं हन् or शस् (c. 1. शस्ति-सिन्तुं) or विशन् or प्रमो in caus. (नापयति-यितुं), or उपहृ or उपहारीकृ or मोक्ष (c. 1. उद्यति-यितुं), उत्सर्गार्थं हन्, यातिपत्वा उत्सर्गं कृ, हन्ता उत्सृज् (c. 6. उत्सृजति-सृष्टुं), पलिं कृ, पलिदानं कृ.

IMMOLATED, p. p. उपहारार्थं हतः-ता-तं or प्रनीतः-ता-तं or शसितः-ता-तं, उपहतः-ता-तं, उपहारीकृतः-ता-तं, प्रोद्यतः-ता-तं.

IMMOLATION, s. उपहारार्थं यातः or यातनं or निहननं, उत्सर्गार्थं मारणं or प्रमापणं or विशसनं or शसनं, शसनं, ससनं, प्रोद्यतं, परस्परार्कं, उपहारः, उपहरणं, उत्सर्गकरणं, पलिदानं.

IMMORAL, a. निर्धर्मः-न्मा-न्मं, अधार्मिकः-न्नी-न्कं, धर्मविरुद्धः-धा-धं, धर्मोपेतः-ता-तं, धर्मोपेयी-धिनी-धि (न्), अधर्मी-न्मी-न्मी (न्), कुधर्मी-न्मी-न्मी (न्), अपुण्यः-न्पा-न्पं, अनापुः-न्धी-न्धी, अशुचिः-चि-चि, कुशीलः-ला-लं, विशीलः-ला-लं, दुःशीलः-ला-लं, दुश्चरित्रः-चा-चं, असचरित्रः-चा-चं, असत्कर्मि-न्मी-न्मी (न्), दुष्टः-धा-धं, कर्मदुष्टः-धा-धं, दुर्वृत्तः-न्ता-न्तं, अभिचारी-रिणी-रि (न्), पापी-पिनी-पि (न्), पापकर्मि &c., असती-निनी-नि (न्), कुचरित्रः-ता-तं, अधर्मचारी-रिणी-रि (न्).

IMMORALITY, s. अधर्मः, अधर्मत्वं-ता, निर्धर्मत्वं, अधार्मिकत्वं, अनापुतं, अपुण्यता, अशुचिता, दुष्टता, दुर्वृत्तत्वं, असनिता, असनं, कुशीलता, दुश्चरित्रता, अधर्मचरित्रत्वं, दुःशीलता, दौःशीत्यं, अभिचारः.

IMMORTAL, a. (Exempt from death) अमरः-री-रं, अमर्यः-न्ती-न्त्यं, सदाजीवी-विनी-वि (न्), सदास्यापी-पिनी-पि (न्), मरणरहितः-ता-तं.—(Imperishable) निर्जैरः-रा-रं, अजरः-रा-रं, अक्षयः-या-यं, अनश्वरः-रा-रं, अनाश्वरः-श्या-श्यं, अविनाशी-शिनी-शि (न्), निरपायः-या-यं.—(Eternal) अनन्तः-न्ता-न्तं, नित्यः-न्ता-न्त्यं, सनातनः-न्नी-न्नं, सदातनः-न्नी-न्नं, शाश्वतः-न्ती-न्तं, अनाद्यतनः-न्ता-न्तं, सदैकालीनः-न्ना-न्नं, अनन्तकालस्यापी-पिनी-पि (न्).

IMMORTALITY, s. अमरता-न्तं, अमर्यता, निर्जैरता-न्तं, अजरता-न्तं, अक्षयता, अनश्वरता, अनाश्वरता, अनन्तता, अनन्त्यं, अनन्त्यं, सदास्यापित्वं, नित्यता.

To IMMORTALIZE, v. a. अमरीकृ, निर्जैरीकृ, अनश्वरीकृ, अक्षयीकृ, शाश्वतीकृ, नित्यीकृ, आनन्त्यं कृ or जन् (c. 10. जनयति-यितुं).

IMMORTALLY, adv. अमरं, अमरत्वेन, अमरवत्, अमर्यवत्, निर्जैरं, अजरं, अक्षयं, अनश्वरं, अनन्तकाले-लं, अनन्तं, आनन्त्येन, सनातनं, शाश्वतं, निरपायं, अविनाशेन.

IMMOVABILITY, s. अचलता-न्तं, निश्चलत्वं, स्थावरत्वं, स्थिरता, अचरि-ण्यता, सत्थता.

IMMOVABLE, a. अचलः-ला-लं, निश्चलः-ला-लं, स्थावरः-रा-रं, अचरः-रा-रं, अचरिण्यः-ण्यः-ण्यु, अचल्यः-न्ना-न्नं, अस्पन्दः-न्दा-न्दं, अच्युतः-न्ता-न्तं, स्थिरः-रा-रं, स्थायी-पिनी-पि (न्), सत्थः-न्ना-न्नं, स्थायुः-न्नु-न्नु, स्थायुः-न्नु-न्नु, जङ्गमेतरः-रा-रं, स्थितिः-ता-तं, अनेतन्-न्नी-न्नं (न्); 'immovables,' स्थावरणि.

IMMOVABLY, adv. अचलं, निश्चलं, स्थावरं, स्थिरं, सत्थं, स्थायुवत्.

IMMUND, a. अशुचिः-चि-चि, अपवित्रः-न्ना-न्नं, अशीची-चिनी-चि (न्).

IMMUNDICITY, s. अशुचिता-न्तं, अशीचं, अशीचं, अपवित्रता-न्तं, अशीपनं.

IMMUNITY, s. मुक्तिः f., मोक्षः, विनोद्यः, विनिर्भीकः, निर्भीकः, विरहः, राहिमं, रहितत्वं, शून्यता, जभावः, असम्भवः, or expressed by अ prefixed; as, 'immunity from danger,' जभयं; 'from exertion,' अनायासः; 'from taxes,' अकरत्वं.

To IMMURE, v. a. निरूप (c. 7. -रूपि-रौहुं), अवरूप, रूप; 'in a prison,' कारायां निरूप or वन् (c. 9. वप्नोति, वन्तुं), कारागुप्तं-न्ना-न्नं कृ.—(Inclosure) परिवृ (c. 5. वृणोति-वरितुं-रौहुं), परिवेष्ट (c. 1. वेष्टेति-यितुं, c. 10. वेष्टयति-यितुं), संवेष्ट, उपवेष्ट.—(Surround with a wall) प्राकारेण परिवृ, प्राकारीयं-यो-यं कृ.

IMMURED, p. p. निरुद्धः-धा-धं, अवरुद्धः-धा-धं, अनर्गतः-ता-तं.

IMMUTABILITY, s. अविकार्यता-न्तं, अविकारत्वं, निर्विकारत्वं, अविकारः, स्थिरता, अनोपता, अपरिवर्तनं, नित्यता.

IMMUTABLE, a. अविकार्यः-न्धी-न्ध्यं, अविकारः-रा-रं, अविक्रियः-या-यं, निर्विकारः-रा-रं, विकाराक्षमः-न्मा-न्मं, विकारहीनः-न्ना-न्नं, स्थिरः-रा-रं, अमोघः-या-यं, निर्विकार्यः-न्धा-न्धं, नित्यः-न्ता-न्त्यं, अपरिवर्तनीयः-या-यं.

IMMUTABLY, adv. अविकार्यं, अविकारेण, अविकार्यत्वेन, स्थिरं, नित्यं, निर्विकारं, निर्विकार्यं, अमोघं.

IMMUTATION, s. विकारः, विक्रिया, विकृतिः f., विकृत्यं, विपर्ययः, परिवर्तः.

IMP, s. पिशाचः, भूतः, राक्षसः, असुरः, दैत्यः, दानवः, ग्रहः, यातुः m., यातुभानः, विपुलः, क्रव्याद् m., निशादः, निशाचरः, कर्धरः, कर्धुरः.

To IMP, v. a. (Graft) एकवृक्षशाखायां भिन्नवृक्षपत्रं निविश (c. 10. वेष्टयति-यितुं).—(Lengthen) दीर्घतरं-रां-रं कृ, दीर्घीकृ.

IMPACABLE, a. अशाम्यः-न्मा-न्मं, असान्निधीयः-या-यं, अतोपणीयः-या-यं.

IMPACT, s. स्पर्शः, संस्पर्शः, सम्पर्कः, उपपातः, आपातः, प्रतिघातः.

To IMPAIR, v. a. न्यूनीकृ, हस् (c. 10. हासयति-यितुं), अल्पीकृ, विकलीकृ, कन (nom. कनयति-यितुं), जन् (c. 10. जनयति-यितुं), न्यूनं, घण् (c. 8. घणोति-यितुं), परिघण्, घोणीकृ, घटिं कृ, परिघटिं कृ, दुष् (c. 10. दुष्पयति-यितुं), उपहन् (c. 2. हन्ति-न्तुं), लघ (nom. लघयति-यितुं), लुप् (c. 6. लुम्पयति, लोभुं), लघूकृ, नश् (c. 10. नाशयति-यितुं), विनश्.—(Enfeeble) शिथिलीकृ, अल्पवलीकृ, दुर्बलीकृ, चर्लं or तेजः or सत्त्वं ह (c. 1. हरति, हर्तुं).

IMPAIRED, p. p. विकलः-ला-लं, विकलीभूतः-ता-तं, विकलीकृतः-ता-तं, अल्पीभूतः-ता-तं, अल्पीकृतः-ता-तं, न्यूनीकृतः-ता-तं, न्यूनीभूतः-ता-तं, घोणः-न्ना-न्ना, हसितः-न्ना-न्नं, अपचितः-न्ता-न्तं, लुप्तः-न्ना-न्नं, शिथिलीकृतः-ता-तं, उपहतः-न्ता-न्तं, विशीणः-न्धी-न्ध्यं; 'impaired in strength,' शिथिलवल्-ला-लं, घीणवल्-ला-लं, हतवल्-ला-लं, हतसत्त्वं-न्धा-न्धं.

IMPAIRING, IMPAIRMENT, s. न्यूनीकरणं, घयः, हासः, हातिः f., अल्पत्वं-न्ता, वैकल्पं, विकलीकरणं, शीथिल्यं, शिथिलीकरणं, अपचयः, क्षिया, अवसादः.

To IMPALE, v. a. IMPALED, IMPALEMENT. See EMPALE, &c.

IMPALPABILITY, s. अस्पृश्यता, अस्पृशीयता, दुःस्पृश्यता, अग्राह्यता,

अग्रहणीयत्वं, अव्यक्तता, अव्यक्तिः *f.*, अतिमूर्खता.
IMPALPABLE, *a.* अस्पृश्यः -श्या -श्यं, अस्पृशीनीयः -या -यं, दुःस्पर्शः -शी -शीं, दुःस्पृश्यः -श्या -श्यं, अघ्रासः -सा -सं, अग्रहणीयः -या -यं, दुरभि-
 ग्रहः -हा -हं, दुरालभः -भा -भं, स्पृशाप्यक्तः -क्ता -क्तं, अव्यक्तः -क्ता -क्तं, अग्रतथः -था -थं, इन्द्रियैरग्रासः -सा -सं, इन्द्रियाग्रासः -सा -सं, इन्द्रि-
 यागोचरः -रा -रं, अतिसूक्ष्मः -ष्टा -स्तं.
IMPALPABLY, *adv.* अस्पृशीनीयं, अस्पृश्यं, अव्यक्तं, अग्रतथं.
To IMPANEL, *v. a.* (A jury) नामावलिपत्रे or नामपरिसंख्यापत्रे द्वाद-
 शमग्राहपुरुषाणां or द्वादशनव्यस्यपुरुषाणां नामानि रूपाहृद् in caus.
 (-रोपयति -यितुं) or अभिलिख् (c. 6. -लिखति -लेखितुं).
IMPARSYLLABIC, *a.* असमानाक्षरः -रा -रं, अनुत्याक्षरः -रा -रं.
IMPARTITY, *s.* असाम्यं, असमता, असमानता, असमान्यं, वैषम्यं, विषमता,
 विषमं, अनुत्यात्वं -ता, असमन्नसं, असामन्नस्यं, तारतम्यं.
To IMPARK, *v. a.* वाटं कृ, वाटिकां कृ, भूमिभागं प्राचीरेण परित्वृ (c. 5.
 -वृणोति -वरितुं -रौतुं) or वृत्तिपरितं कृ.
To IMPART, *v. a.* प्रदा (c. 3. -ददाति -दातुं), अभिदा, सम्प्रदा, निदा, दा,
 यम् (c. 1. यच्छति, दातुं), प्रयम्, सम्प्रयम्, प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं),
 उपपद्, वितृ (c. 1. -तरति -रितुं -रौतुं), छाद् (c. 1. -हरति -हर्तुं), उपहृ,
 च्छ in caus. (अर्पयति -यितुं), सम्, निधिष् (c. 6. -धिषति -धेप्ते), सङ्गम्
 in caus. (-ज्ञाययति -यितुं), मद् in caus. (ग्राहयति -यितुं), प्रदानं कृ.
 —(Impart information, make known) विज्ञा in caus. (-ज्ञापयति
 -यितुं), निविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं), समाविद्, संवद् (c. 1. -वदति
 -दितुं), संवादं कृ (c. 10. कथयति -यितुं), समाचारं कृ; 'impart
 a secret,' रहस्यं प्रकाशं (c. 10. -ज्ञापयति -यितुं).
IMPARTED, *p. p.* प्रदत्तः -त्ता -तं, प्रसः -सा -सं, निदत्तः -त्ता -तं, नीक्षः
 -त्ता -तं, प्रतिपादितः -ता -तं, उपपादितः -ता -तं, चितोद्यः -द्यौ -द्यं,
 अर्पितः -ता -तं, समर्पितः -ता -तं, निधिषः -भा -भं, निहितः -ता -तं,
 संज्ञानः -त्ता -तं. —(Made known) निवेदितः -ता -तं, विज्ञापितः -ता
 -तं, विज्ञप्तः -भा -भं. —(As a secret, &c.) प्रकाशितः -ता -तं. —
 (As a disease) संस्कारितः -ता -तं, संज्ञानः -त्ता -तं.
IMPARTER, *s.* दाता *m.* (नृ), प्रदाता *m.*, दायी *m.* (नृ), प्रतिपादकः.
IMPARTIAL, *a.* अपक्षपाती -तिनी -ति (नृ), विपक्षपातः -ता -तं, पक्षपा-
 तरहितः -ता -तं, पक्षपातहीनः -ता -तं, समदर्शी -र्शिनी -र्शि (नृ),
 सद्यंसमः -मा -मं, समः -मा -मं, निःसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, सङ्गहीनः -ता -तं,
 मुक्तसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, न्यायी -यिनी -यि (नृ), न्यायवर्ती -र्तिनी -र्ति (नृ),
 उदासीनः -ता -तं, उदासी -सिनी -सि (नृ), उभयसाधारणः -शा -शी -शं,
 उभयसमः -मा -मं, उभयसामान्यः -न्या -न्यं, मध्यस्थः -स्था -स्थं, धार्मिकः
 -की -कं, निरपेक्षः -द्या -द्यं, समानवृत्तिः -त्ति -ति.
IMPARTIALITY, *s.* अपक्षपातः, पक्षपातहीनता, साम्यं, समता, सद्यंसमता,
 उभयसमता, उदासी, उदासीनता, निःसङ्गता, सङ्गहीनता, न्यायः, धर्मन्यायः.
IMPARTIALLY, *adv.* अपक्षपातेन, पक्षपातं विना, समं, साम्येन, असङ्गेन,
 सङ्गं विना, न्यायेन, न्यायतः, उदासीनं, उदासीनयत्.
IMPARTIBLE, *a.* अविभाज्यः -ज्या -ज्यं, अवरुदनीयः -या -यं, अनश्यः -श्या -श्यं.
IMPASSABLE, *a.* अतारणीयः -या -यं, अतार्यः -र्या -र्यं, दुस्तरः -रा -रं,
 दुस्तार्यः -र्या -र्यं, सुदुस्तरः -रा -रं, दुरुस्तरः -रा -रं, दुर्गः -गी -गीं,
 दुर्गमः -मा -मं, अगम्यः -म्या -म्यं, अगमनीयः -या -यं, दुरत्ययः -या -यं,
 गहनः -ता -तं, सङ्गतः -ठा -ठं, सत्तायः -था -थं, गालूनः -ता -तं.
IMPASSABLENESS, *s.* अतार्यत्वं, दुस्तार्यत्वं, अगम्यता, दुर्गम्यता.
IMPASSIBLE, *a.* अप्रेतनः -ना -नं, निप्रेतनः -ना -नं, शोकदुःखाद्यधनः -ना
 -मं, क्लेशदुःखादिहीनः -ना -नं, रागहीनः -ना -नं, अरागी -गिणी -गि (नृ).
IMPASSIBLENESS, *s.* अप्रेतन्यं, शोकदुःखाद्यधनता, क्लेशदुःखादिहीनता.

To IMPASSION, *v. a.* संरक्तोक्तु, सरागीकृ, रागवन्तं -वती -वत् कृ.
IMPASSIONED, *p. p.* संरक्तः -क्ता -क्तं, रागवान् -वती -वत् (नृ), रागी -गिणी
 -गि (नृ), रागान्वितः -ता -तं, सरागः -गा -गं, सानुरागः -गा -गं, अनुरागी
 -गिणी -गि (नृ), सरसः -सा -सं, रसी -सिनी -सि (नृ), रसिकः -का
 -कं, शृङ्गारो -रिणी -रि (नृ), शृङ्गारितः -ता -तं.
IMPATIENCE, *s.* अमर्षः, अदमता, अद्यमा, अद्यानिः *f.*, अमहिष्युता -त्वं,
 विमर्षः, असहनं, असह्यं, अतिविद्या, अनुत्ताहः.
IMPATIENT, *a.* असहिष्णुः -धुः -णु, असहनः -ना -नं, असहः -हा -हं,
 असहमानः -ना -नं, असहनशीलः -ला -लं, अद्यमः -मा -मं, अद्यानि-
 नान् -मती -मत् (नृ), अद्यमो -मिती -मि (नृ), अद्यन्ता -न्ती -न्तु (नृ),
 अमर्षः -द्या -द्यं, विमर्षी -मिणी -मि (नृ), नातामर्षः -र्षा -र्षं, अतिविद्युः
 -द्युः -द्यु, उत्तुकः -का -कं, उत्तः -क्ता -क्तं.
IMPATIENTLY, *adv.* सान्धं, सविमर्षं, अमर्षेण, विमर्षेण, असहिष्युयत्.
 अद्यान्ता, असहनशीलत्वात्, सायेनं.
To IMPAWN, *v. a.* ज्ञापिकृ, पन् (c. 1. पणते -णितुं), परिपण्, निधिष्
 (c. 6. -धिषति -धेप्ते), न्यन् (c. 4. -अस्याति -असितुं).
To IMPEACH, *v. a.* अभियुज् (c. 7. -युनक्ति -योज्ते), व्यवहारसभायां or
 व्यवहारानुसारेण अभियुज् or अभियुज् (c. 1. -शंसति -सितुं) or अभि-
 योगं कृ or अभिजंसनं कृ or अपपद् (c. 1. -वदति -दितुं), दोषीकृ,
 उपालम् (c. 1. -लभते -लभ्युं).
IMPEACHABLE, *a.* अभियोज्यः -न्या -न्यं, व्यवहारसभायाम् अभियोज्यः -न्या -न्यं.
IMPEACHED, *a.* व्यवहाराभियुक्तः -क्ता -क्तं, अभियुक्तः -क्ता -क्तं, व्यवहारा-
 भिज्ञः -त्ता -तं.
IMPEACHER, *s.* अभियोगी *m.* (नृ), अभियोज्ता *m.* (कृ), अभियोगकृत् *m.*,
 अपवादकः.
IMPEACHMENT, *s.* अभियोगः, व्यवहाराभियोगः, अभिज्ञंसनं, व्यवहाराभि-
 जंसनं, अपवादः, संज्ञयः.
IMPECCABILITY, *s.* निष्पापत्वं, पापहीनता, पापाभावः, पापाधमता.
IMPECCABLE, *a.* अपापः -पा -पं, निष्पापः -पा -पं, पापाधमः -मा -मं.
To IMPEDE, *v. a.* रुध् (c. 7. रुध्ति, रोद्धुं), प्रतिरुध्, निरुध्, उपरुध्,
 संरुध्, विरुध्; विहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), व्याहन्, प्रतिहन्, प्रतिवन्
 (c. 9. -वग्राति -चन्तुं), वृ (c. 10. वारयति -यितुं), निवृ, विनिवृ, आवृ,
 समावृ, प्रतिवृ, विम्र (nom. विम्रयति -यितुं), चाप् (c. 1. चापते -पितुं),
 स्तम्भ् (c. 10. स्तम्भयति -यितुं, c. 9. स्तम्भाति, स्तम्भितुं), विष्टम्भ्, प्रष्टू-
 होकृ, निषिप् (c. 1. -पेषति -पेष्टुं).
IMPEDED, *p. p.* रुधः -द्धा -द्धं, विरुधः -द्धा -द्धं, प्रतिरुधः -द्धा -द्धं, निरुधः
 -द्धा -द्धं, उपरुधः -द्धा -द्धं, विहन्तः -ता -तं, प्रतिहन्तः -ता -तं, पराहन्तः
 -ता -तं, वारितः -ता -तं, निवारितः -ता -तं, विम्रितः -ता -तं, वाधितः
 -ता -तं, स्तम्भितः -ता -तं, स्तम्भः -द्धा -द्धं, विष्टम्भः -द्धा -द्धं, अन्तरितः
 -ता -तं, शार्गलः -ला -लं.
IMPEDEMENT, *s.* विम्रः, व्यापातः, अन्तरायः, प्रष्टूहः, प्रतिवन्धः, विष्टम्भः,
 प्रतिष्टम्भः, स्तम्भः -म्भनं, रोधः, संरोधः, विरोधः, अवरोधः, उपरोधः,
 निरोधः, विघातः -तं, विहननं, विहतिः *f.*, चापा -पकः, वारणं, निवारणं,
 जावरणं. —(Impediment in speech) वाक्स्थलनं, वाग्भेदः, वाग्धै-
 क्यं; 'having an impediment in one's speech,' खलद्वारकः
 -का -कं, वाग्विकलः -ला -लं, भिन्नवाक् *m. f. m.*, कददः -दा -दं.
IMPEDEMENTAL, *a.* (Causing impediment) व्यापातकः -का -कं,
 विघाती -तिनी -ति (नृ), विम्रकृ -री -रं, विम्रकारी -रिणी -रि (नृ),
 विरोधी -धिनी -धि (नृ), प्रतिरोधी &c., औपरोधिकः -की -कं, विष्टम्भी
 -म्भनी -म्भि (नृ), निवारकः -का -कं.
To IMPEL, *v. a.* (Drive, urge forward) प्रे (c. 10. -ईरयति -यितुं),

असम्बन्धीयः -या -यं, निम्नयोजनः -ना -न, प्रस्तुतपरिभूतः -ता -तं.—
(Nonsensical) अनर्थकः -का -कं, असदृशः -हा -हं.
IMPETUOUSLY, *adv.* (Rudely) अविनीतयेन, अविनीतयत्, धृष्टवत्, प्रग-
ल्भवत्, अशिष्टवत्, कुशीलवत्, परुषोक्ता.—(Officially) अतिच-
र्यापूँर्ण.—(Irrelevantly) असदृशं, असम्बन्धं, असाधुद्विकं, निम्नयोजनं.
IMPETURABLE, *a.* अद्योभ्यः -भ्या -भ्यं, अद्योभरीयः -या -यं, अपस्वित-
मतिः -ति -ति, स्विस्मतिः -ति -ति, समयुक्तिः -दि -दि, अनाकुल-
पित्तः -हा -हं, अपादिभवः -वी -वं, अक्षान्तः -रा -रं, अपिस्वित्तमनाः
-ना -नः (इ), निर्विकारः -रा -रं.
IMPETURBATION, *s.* अद्योभ्यता, अनाकुलपित्तता, अपादिभवत्, अपस्वित-
मतिता.
IMPERVIOUS, *a.* (Not to be penetrated or entered) अप्रवेष्टव्यः -ज्या
-ज्यं, अप्रवेशनीयः -या -यं, अगम्यः -भ्या -भ्यं, गहनः -ना -नं, सुगहनः
-ना -नं, गहीयः -या -यं, गभीरः -रा -रं, गम्भीरः -रा -रं, कलिलः
-छा -छं, सङ्घट्टः -टा -टं, ससायः -था -थं, कटः -हा -हं.—(Compact,
without interstice) निविडः -डा -डं, अपिरलः -छा -छं, निर्विडः
-रा -रं, नीरन्ध्रः -भ्या -भ्यं.—(Not to be pierced) अपेक्ष्यः -भ्या -भ्यं,
अप्यायः -भ्या -भ्यं, अभेद्यः -हा -हं, अचेदनीयः -या -यं.
IMPERVIOUSNESS, *s.* अप्रवेश्यता, गम्भीरत्वं, गहनत्वं, अप्यायता, अगम्यता,
अपेक्ष्यता, नीरन्ध्रता, नैविड्यं.
IMPERTURABLE, *c.* अमर्षनीयः -या -यं, मर्षनेन प्राप्यः -भ्या -भ्यं.
To IMPETRATE, *v. a.* मर्षनेन or अमर्षनादारेण प्राप् (c. 5. -आप्ति
-आप्ति).
IMPETRATION, *s.* मर्षनया or याज्ञादारेण प्राप्तिः *f.* or प्रापणं.
IMPETUOSITY, *s.* वेगः, आवेगः, महावेगः, संवेगः, अत्यन्तवेगः, संरम्भः,
संरम्भत्वं, आपातः, तीक्ष्णता, तीक्ष्णं, साहसं, उद्यता, उद्यतता, अमर्षः,
धिप्रता, रम्भः, कुतूहलं, तीव्रता.
IMPETUOUS, *a.* वेगवान् -वती -वत् (इ), वेगी -गिनी -गि (इ), महावेगः
-गा -गी, भीमवेगः -गा -गी, उदीर्घवेगः -गा -गी, संरम्भी -रम्भीणी -रम्भी
(इ), चरुः -खा -खं, उद्यतः -यदा -यदं, तीक्ष्णः -छा -छं, तीक्ष्ण-
कर्मो -मो -मै (इ), अमर्षी -पिणी -पि (इ), अमर्षणः -था -थं, अमर्ष-
वान् -वती -वत् (इ), साहसी -सिनी -सि (इ), साहसिकः -को -कं,
उद्यः -या -यं, तीव्रः -त्रा -त्रं, प्रपलः -छा -छं, रोपणः -था -थं, कुतूहली
-लिनी -लि (इ).
IMPETUOUSLY, *adv.* महावेगेन, भीमवेगेन, अत्यन्तवेगेन, वेगात्, संवेगं,
संरम्भेण, आपातवत्, तीक्ष्णं, सामर्थ्यं, उद्यतं, उद्यं, सरम्भं, साहसेन,
संरम्भवत्, कुतूहलं, तीव्रतया.
IMPETUOUSNESS, *s.* See IMPETUOSITY.
IMPETUS, *s.* वेगः, आवेगः, संवेगः, आपातः, अत्यन्तवेगः, गतिशक्तिः *f.*
IMPIETY, *s.* अप्रमत्तः -मत्तं, वैषम्यं, निर्वैषम्यं, धर्मलोपः, धर्महीनता,
अभक्तिः *f.*, भक्तिहीनता, अभक्त्यं, देवनिन्दा, दुष्टता, अपुण्यत्वं, असाधुता,
पापित्वं, सपापत्वं, पापं, दुष्कृतं, कुकर्म *n.* (इ).
To IMPINGE, *v. a.* आहन् (c. 2. -हन्ति -न्ति), आभहन्, असाहन्, आपात
(c. 1. -पति -ति), प्रपङ्गं, संपङ्गं (c. 1. -पङ्गते -ङ्गते).
IMPIOUS, *a.* अधर्मी -धर्महीन -मि (इ), अपार्थिकः -को -कं, निर्वैषम्यः
-मो -मै, धर्महीनः -ना -नं, धर्मलोपः -का -कं, अभक्त -क्ता -कं,
देवनिन्दकः -का -कं, भक्तिहीनः -ना -नं, दुष्ट -हा -हं, अपुण्यः -था -थं,
असाधुः -वो -वु, पापी -पिनी -पि (इ), पापिकः -हा -हं, अनीचर-
रोधितः -ता -तं.
IMPIOUSLY, *adv.* अधर्मतया, अपार्थक्यतया, पापितया, देवनिन्दकतया.
IMPIOUSNESS, *s.* See IMPIETY.
IMPLACABILITY, IMPLACABLENESS, *s.* अशान्तिता, अशान्तनीयता, अतोप-

रीयता, अग्रसाधनं.
IMPLACABLE, *a.* अशान्तः -भ्या -भ्यं, अतोपरीयः -या -यं, अशान्तनीयः
-या -यं, अशान्तनीयः -या -यं, अनापद्यः -भ्या -भ्यं, अग्रसाधः -हा -हं,
दुःखेन शान्तः -भ्या -भ्यं or आराध्यः -भ्या -भ्यं.—(Constant in ha-
tred) दीर्घद्वेषी -पिणी -पि (इ), अतिद्वेषी &c.; 'implacable
hatred,' दीर्घद्वेषः, यद्वैरं.
IMPLACABLY, *adv.* अशान्तनीयं, अशान्त्यं, अतोपरीयं, अनापद्यं.
To IMPLANT, *v. a.* निरुह् in caus. (-रोपयति -यितुं), निधा in caus.
(-स्थापयति -यितुं), प्रतिष्ठा, निधं -हां -हं कृ, निधा (c. 3. -दधाति -धातुं),
प्रतिष्ठा, उपनिधा, निधन् (c. 1. -रन्ति -न्ति).
IMPLANTED, *p. p.* निरुहः -टा -टं, निरुहितः -ता -तं, प्रतिष्ठितः -ता -तं, मुद्र-
तिष्ठितः -ता -तं, निरुहः -टा -टं, निरुधः -ता -तं, निरुधः -ता -तं.
To IMPLEAD, *v. a.* अभियुज् (c. 7. -युजि -युजि), व्यवहारसमाधायम्
उत्तरप्रत्युत्तरं कृ.
IMPLEMANT, *s.* पदं, उपकरणं, साधनं, भावः, कार्यसाधनं, सामर्थ्यं -शी,
द्वयं, पदं, उपकरणं, सम्पादः.
To IMPLICATE, *v. a.* सङ्घट्ट (c. 9. -वधाति -वधति), अनुपपन्नं, संघट्ट
(c. 10. -रोपयति -यितुं), आधिपत्यं, परिधिपत्यं, संसृज् (c. 6. -सृजति -सृजि);
'he is implicated in many crimes,' बहुपापेः संघट्टते.
IMPLICATED, *p. p.* सङ्घट्टः -टा -टं, अनुपपन्नः -टा -टं, संघट्टः -हा -हं,
संसृजः -हा -हं, यलः -सा -सं, अनुपपन्नी -द्विणी -द्वि (इ), लिप्तः -ता -तं.
IMPLICATION, *s.* (Involution, connection) सङ्घट्टः, अनुपपन्नः, अभि-
सङ्घट्टः, अनुपपन्नः, समन्वयः, सम्पर्कः, संसृजः.—(Implying) विवक्षा,
अपेक्षातिः *f.*, अनुमानं, अपवादः, उपलक्ष्यः.
IMPLICIT, *a.* अनाशङ्कितः -ता -तं, अविशङ्कितः -ता -तं, अशङ्कितः -को
-कं, अपिपार्यं कृतः -ता -तं, अविशङ्क्यं कृतः -ता -तं, अशङ्कालम्बः -का
-कं, असाशङ्किकः -को -कं, अशङ्कः -हा -हं.
IMPLICITLY, *adv.* अविशङ्क्यं, अपिपार्यं, अनाशङ्कपूर्वं, अशङ्कया, अवि-
शङ्केण, असाशङ्कपूर्वं, अशङ्कतेन.
IMPLIED, *p. p.* or *a.* अविशङ्कितः -ता -तं, अपेक्षितः -हा -हं, उपलक्षितः
-ता -तं, आनुमानिकः -को -कं; 'implied meaning,' विवक्षितार्थः.
अलितार्थः, अविशङ्कितः, अशङ्कः *m.*
To IMPLOR, *v. a.* प्राप् (c. 10. -अपेयते -ति -यितुं), अमर्षं सम्प्राप्.
अपे, पिनयेन or अमर्षं कृत्वा प्राप्, कृतामर्षः or निर्वैषम्येन याच्
(c. 1. यापति -यितुं), अभियाच्, संयाच्, प्रयाच्, सम्प्रयाच्, प्रसह् (c. 10.
-सादयते -ति -यितुं), विनी (c. 1. -नयति -नेतुं), अनुनी, पिनयेन खापे
निबिद् (c. 10. -पेदयति -यितुं), नाप् (c. 1. नापति -यितुं).
IMPLORER, *p. p.* अमर्षकर्मपूर्वं प्रापितः -ता -तं or अमर्षितः -ता -तं,
पिनयेन or निर्वैषम्येन याचितः -ता -तं or अभियाचितः -ता -तं, प्रसादितः
-ता -तं, अनुनीतः -ता -तं.
IMPLORER, *s.* कृतामर्षः प्रापितः or प्रापयिता *m.* (इ), निर्वैषम्येन याचकः.
To IMPLY, *v. a.* वच् in des. (विषयति -यितुं), सूच् (c. 10. सूचयति
-यितुं), संसृच्. Often expressed by सर्वे in comp., as, 'a
speech which implies censure,' निन्दापी वादः.
IMPOLITE, *s.* कुनीतिः *f.*, दुष्टीतिः *f.*, दुष्ट्यः, अनीतिः *f.*, दुष्टीतं, अनयः.
IMPOLITE, *a.* अशिष्टः -हा -हं, असम्भ्यः -भ्या -भ्यं, अविनीतः -ता -तं, अशीलः
-छा -छं, कुशीलः -छा -छं, विशीलः -छा -छं, दुःशीलः -छा -छं,
दुर्न्यायः -दा -दं, नरविनयः -या -यं, साम्यः -भ्या -भ्यं, असुजनः -ना -नं,
अनाम्यः -मो -मै.
IMPOLITENESS, *s.* अशिष्टता, असम्भ्यता, अविनयः, कुशीलता, दुःशीलता.
IMPOLITIC, *a.* (Not acquainted with good policy, not prudent)

IMP

कूटकारः, कूटकः. पञ्चकः, कपटी *m.* (नं), कापटिकः, धूर्तः, कृतियः,
प्रतारकः, छत्रवेशी *m.* (नं).—(In religion) धम्मंध्यजी *m.* (नं), आर्य-

लिङ्गो *m.* (नं), चार्यरूपः, धर्मीयः, पापदः, पाखण्डः, लिङ्गवृत्तिः *m.*, सर्वलिङ्गो *m.* (नं), असत्तापसः, कपटधर्मी *m.* (नं).

IMPOSTURE, *s.* दम्भः, वचनं -ना, प्रवचना, प्रलम्भः, विप्रलम्भः, कूटः -टं, कपटः -टं, व्याजः, झलं -लना, कैतवं, कौटं, उपधिः *m.*, प्रतारणं -खा, कुहकः, अभिसन्धिः *m.*, सतिस्नानं, छद्म *n.* (नं).

IMPOTENCE, IMPOTENCY, *s.* (Want of strength or power) वीर्यहानिः *f.*, शक्तिहीनता, अशक्तिः *f.*, अशक्तता, अवीर्यं, निर्वलता, बलहीनता, सत्त्वहानिः *f.*, निःसत्त्व, सत्त्वाभावः, वीर्यभावः, असामर्थ्यं, असमर्थत्वं, अतेजस् *n.*, तेजोहीनता, ज्ञोवता, दौर्बल्यं, दुर्बलता, शक्तिवैकल्यं.—(Absence of virility) ज्ञोवत्वं, ज्ञेयं, अपुंसत्वं, निपुसरूपत्वं, अपौरुषं, नपुंसकत्वं, ध्वजभङ्गः, निर्वीजता, निष्कलत्वं, अजनकता.

IMPOTENT, *a.* (Without power) निर्वलः -ला -लं, बलहीनः -ना -नं, शक्तिहीनः -ना -नं, अशक्तः -क्ता -क्तं, अवलः -ला -लं, असमर्थः -था -थं, सामर्थ्यहीनः -ना -नं, निर्वीर्यः -र्या -र्यं, वीर्यहीनः -ना -नं, अवोरः -रा -रं, निःसत्त्वः -त्वा -त्वं, सत्त्वहीनः -ना -नं, निस्तेजाः -जा -जा (स्), तेजोहीनः -ना -नं, गततेजाः &c., अकल्यः -त्वा -त्वं, दुर्बलः -ला -लं, अधमः -मा -मं, अपारगः -गा -गं.—(Wanting virility) ज्ञोवः -वा -वं, पुंसवहीनः -ना -नं, पुंशक्तिहीनः -ना -नं, निपुसरूपः -या -यं, पुरुष-शक्तिवर्जितः -ता -तं, नपुंसकः -का -कं, निर्वीजः -जा -जं, भग्नध्वजः -जा -जं, निष्कलः -ला -लं.

IMPOTENTLY, *adv.* निर्वलं, अवलं, दुर्बलं, अवोरवत्, निर्वीर्यवत्, ज्ञोव-वत्, निर्वीर्यं, बलं विना, वीर्यं विना, निःसत्त्वेन.

To IMPOUND, *v. a.* दूषपरिग्रहपश्चाद् अवरोधस्थाने निरूप (c. 7. -रुचिद्वि-रोद्धुं) or रक्ष (c. 1. रक्षति -रिहति).

To IMPOVERISH, *v. a.* दरिद्रोक्तु, निर्धनोक्तु, क्षीणोक्तु, धनं नशु (c. 10. नाशयति -यितुं), क्षीणपनं -नां -नं कृ.—(Enfeeble, exhaust strength) कृश (nom. कृशयति -यितुं), कृशोक्तु, तेजः or सत्त्वं or वीर्यं दृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or नशु, दुर्बलोक्तु, घि in caus. (घपयति -यितुं).

IMPOVERISHED, *p. p.* (Reduced to poverty) क्षीणधनः -ना -नं, निर्धनः -ना -नं, दरिद्रितः -ता -तं, दरिद्रोक्तः -ता -तं, दरिद्र्यगतः -ता -तं, धनयुतः -ता -तं, क्षीणधनः -था -थं, नष्टधनः -था -थं, नष्टधनः -ना -नं, गतधनः -वा -वं, प्रचलितधनः -वा -वं, शिथिलवसुः -सुः -सु, विगत-शोकः -का -कं, विनष्टलक्ष्मीकः -का -कं, निष्क्रियः -ना -नं, अक्रियः -ना -नं—(Exhausted of energy) क्षीणसत्त्वः -त्वा -त्वं, कृशोक्तुः -ता -तं, गतवीर्यः -र्या -र्यं, व्युतोत्साहः -हा -हं.

IMPOVERISHMENT, *s.* दरिद्रता, दरिद्रि, दरिद्रोकरणं, धननाशः, धनहानिः *f.*, धनयुतिः *f.*, सत्त्वहानिः *f.*, क्षीणता.

IMPRACTICABILITY, *s.* असाध्यता -त्वं, असाधनीयता, अकर्तव्यता, अकरणी-यता, अकार्यता, अशक्यता -त्वं, कर्तुम् अशक्यता, असम्भवत्वं, असम्भा-य्यता, अनुपपाद्यता, अपठनीयत्वं, अगम्यत्वं, दुष्करत्वं.

IMPRACTICABLE, *a.* असाध्यः -ध्या -ध्यं, असाधनीयः -या -यं, अकर्तव्यः -व्या -व्यं, अकरणीयः -या -यं, अकार्यः -र्या -र्यं, अशक्यः -क्या -क्यं, कर्तुम् अशक्यः -क्या -क्यं, अकृत्यः -ता -तं, अपठनीयः -या -यं, असम्भवः -वा -वं, असम्भाय्यः -व्या -व्यं, असम्भावनीयः -या -यं, अनुपपाद्यः -द्या -द्यं, दुष्करः -रा -रं, अगम्यः -म्या -म्यं, अपार्यः -र्या -र्यं.

IMPRACTICABLY, *adv.* असाधनीयं, अकरणीयं, असम्भवेन, असम्भावनीयं.

To IMPRECATE, *v. a.* शप् (c. 1. शपति -ते, c. 4. शप्यति, शप्ते), अभिशप्, परिशप्, आक्रुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), समङ्गलं or अनिष्टम् आशंस (c. 1. -शंसते -सितुं) or प्राशं (c. 10. -अर्षयते -यितुं), गहं (c. 1. गहते -हिंतुं), भर्तुं (c. 10. भर्तयति -यितुं), धिक्.

IMPRECATED, *p. p.* अभिशप्तः -प्ता -प्तं, आक्रुशः -ष्टा -ष्टं, धिक्कृतः -ता -तं.

IMPRECATION, *s.* श्रापः, अभिश्रापः, आक्रोशनं, अवक्रोशः, अभिपङ्गः, अभिपङ्गः, अनिष्टाशंसनं, अनिष्टप्रायेना, मन्दप्रायेना, मन्दप्रायेना, भर्तनं, गालिः *m.*, धिक्करणं.

IMPRECATORY, *a.* अभिश्रापार्थकः -का -कं, आक्रोशकः -का -कं, अनिष्टा-शंसकः -का -कं, अनिष्टप्रायेकः -का -कं.

IMPREGNABLE, *a.* अलङ्घनीयः -या -यं, अलङ्घ्यः -ध्या -ध्यं, अनाक्रमणीयः -या -यं, अनाक्रम्यः -म्या -म्यं, दुराक्रमः -मा -मं, दुराक्रमः -मा -मं, अगम्यः -म्या -म्यं, दुर्गमः -मा -मं.—(Invincible) अजेयः -या -यं, दुर्जेयः -या -यं, अपरानितः -ता -तं.

To IMPREGNATE, *v. a.* (Infuse the principle of conception, make pregnant) सिच् (c. 6. सिञ्चति, सेङ्गुं), निमिच्, आसिच्, रेतः सिच, गर्भं ग्रह in caus. (ग्राहयति -यितुं) or वत्स् (c. 10. -पादयति -यितुं), गर्भवतो कृ, ससत्त्वा कृ, आपन्नसत्त्वा कृ, अनपायतां कृ, सन्नात-गर्भां कृ, गर्भाधानं कृ, निमेकं कृ.—(Infuse particles of one thing into another) प्रधिष् (c. 6. -धिपति -धेप्ते), निमिच्, प्रधेपं कृ, व्याप् (c. 5. -आप्तेति -आप्ते), व्याप्तं -प्ता -प्तं कृ.

IMPREGNATED, *p. p.* सिक्तः -क्ता -क्तं, गृहीतगर्भा, उत्पन्नगर्भा, ससत्त्वा, आपन्नसत्त्वा, सन्नातगर्भा.—(Infused) व्याप्तः -प्ता -प्तं.

IMPREGNATING, *part.* गर्भदः -दा -दं, सेचकः -का -कं, गर्भात्पादकः -का -कं.

IMPREGNATION, *s.* सेचनं, निमेकनं, आसेचनं, आसेचनं, गर्भग्रहणं, गर्भात्पादनं, गर्भाधानं, गर्भधारणं, भेरुष्टं.

IMPREGNATOR, *s.* सेक्ता *m.* (कृ), सेचकः, निमेककारी *m.* (नं), गर्भदः, गर्भात्पादकः.

To IMPRESS, *v. a.* (Imprint, stamp, make a mark by pressure) मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं), मुद्रोक्तु, अद् (c. 10. अद्ध्ययति -यितुं), चिह्न (nom. चिह्नयति -यितुं), मुद्रितं -तां -तं कृ, लघ् (c. 10. लघयति -यितुं), प्रलिप्ता (c. 3. -दधाति -धातुं), न्यस् (c. 4. -अस्सति -अस्सितुं), निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), निपोड (c. 10. -पीडयति -यितुं) अङ्कितं -तां -तं कृ.—(Fix deep in the mind, &c.) हृदये मुनिनिरितं -तां -तं कृ, चित्तनिर्ध-र्णं -धं कृ, हृत्स्यं -त्स्यां -त्स्यं कृ, हृत्तं -तां -तं कृ, हृदयगतं -तां -तं कृ, हृदये कृ, हृदये निविश or निष्ठा in caus. (-घापयति -यितुं); 'to be impressed,' निष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -धातुं).—(Impress scamen) राजाज्ञया बलात्कारेण धृत्वा नाविकादिकर्मणि व्याप् (c. 10. -पारयति -यितुं).

IMPRESS, *s.* मुद्रा, अङ्कः, चिह्नं, न्यासः, लघयं; 'having the impress of knowledge' ज्ञानमुद्रः -द्रा -द्रं.

IMPRESSED, *p. p.* (Imprinted) मुद्रितः -ता -तं, मुद्रोक्तः -ता -तं, कृतमुद्रः -द्रा -द्रं, मुद्राङ्कितः -ता -तं, अङ्कितः -ता -तं, कृताङ्कः -क्ता -क्तं, चिह्नितः -ता -तं, ममुद्रः -द्रा -द्रं, लघितः -ता -तं.—(Infixed) निधितः -ता -तं निष्ठः -था -थं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, निहितः -ता -तं, प्रणिहितः -ता -तं निवेष्टितः -ता -तं; 'in the mind,' हृदयनिष्ठितः -ता -नं, चित्तनिष्ठः -था -थं, हृदयगतः -ता -तं, हृत्तः -ता -तं, हृदयनिवेष्टितः -ता -तं, हृत्स्यः -त्स्यां -त्स्यं.

IMPRESSIBLE, *s.* अलङ्घनीयः -या -यं, अच्यवः -व्या -व्यं, चिह्नधमः -मा -मं.

IMPRESSION, *s.* (Mark, stamp) मुद्रा, अङ्कः, चिह्नं.—(Act of impressing) अङ्कनं.—(Impression on the mind) संस्कारः, चित्त-संस्कारः, मनःसंस्कारः.—(Idea, image in the mind) बुद्धिः *f.*, नतिः *f.*, अनुभवः, मनोगतं, मनसिजं, आभासः, भासः.—(Sensible effect) उत्पन्नं, निष्पन्नं, उत्पत्तिः *f.*, सम्पन्नं.—(Indentation) आपातचिह्नं, अभिप्रातचिह्नं, भङ्गः, छेदः.—(Number of books printed at once) एकवारं मुद्रितो ग्रन्थसमूहः.

IMPRESSIVE, *a.* हृदयङ्गमः -मा -मं, हृत्तमः -मा -मं, हृदयग्राही -हिणी -हि

(न), पित्रहारी -रिणी -रि (न), हृदयस्पृक् *m.f.n.* (श), गर्भस्पृक् *m.f.n.*,
विरमयोपादकः -का -कं, हृत्तेदकः -का -कं, भायोपादकः &c.

IMPRESSIVELY, adv. हृदयङ्गमप्रकारेण, यथा हृदयं स्पृश्यते इति मन्त्रारेण.

IMPRESSIVENESS, s. हृदयङ्गमत्वं, हृत्तमत्वं, हृदयस्पृक्, विरमयोपादकत्वं.

IMPRESSMENT, s. रागादया पलात्कारपरानकारं नायिकादिकर्मणि प्रयोजनं.

To IMPRINT, v. a. मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं), मुद्रोक्तं, मुद्रितं -ता -नी कृ,
अङ्क (c. 10. अङ्कयति -यितुं), पिङ्ग (nom. पिङ्गयति -यितुं), प्रविष्टा
(c. 3. -दधाति -धातुं), तप्त (c. 4. -पश्यति -पश्यितुं), निविष्ट (c. 10.
-वेशयति -यितुं); 'on the mind,' हृदयनिष्ठ -ष्टा -ष्टं कृ, हृदये मुद्रित-
मिव किञ्चित् कृ, हृदये निविष्ट.

IMPRINTED, p. p. मुद्रितः -ता -तं, मुद्रोक्तः -ता -तं, अङ्कितः -ता -तं,
मुद्राङ्कितः -ता -तं, कृतमुद्रः -द्रा -द्रं.—(Infixed) निहितः -ता -तं, व्यक्तः
-स्ता -स्तं, निहितः -ता -तं, प्रविष्टितः -ता -तं, निवेशितः -ता -तं; 'on
the mind,' हृदयनिष्ठ -ष्टा -ष्टं, हृदयगतः -ता -तं, हृततः -ता -तं,
हृदयनिवेशितः -ता -तं.

To IMPRISON, v. a. कारागारं or कारागारे निरूप (c. 7. -रूपयति -रूपयितुं)
or बन्ध (c. 9. बन्धयति, बन्धुं), कारागृहं प्रविष्ट (c. 10. -वेशयति -यितुं),
बन्धनालये रक्ष (c. 1. रक्षति -यितुं) or अवरूप or जामिण (c. 1.
-सेधति -सेधुं), जारगुप्तं -मा -मं कृ.

IMPRISONED, p. p. कारागुप्तः -ता -तं, कारानिरुद्धः -द्रा -द्रं, कारागारं पटः
-द्रा -द्रं, कारापटः -द्रा -द्रं, कारागारप्रवेशितः -ता -तं, अवरुद्धदेहः -हा
-हं, निरुद्धः -द्रा -द्रं, पासितः -द्रो -द्रं, प्रतिपटः -द्रा -द्रं.

IMPRISONMENT, s. कारानिरोधः, निरोधः -धनं, कारापन्थनं, पन्थनं, प्रति-
धन्वनं, कारागारप्रवेशनं, कारागृहप्रवेशः, कारागोपनं, कारागृहगुप्तः *f.*,
आसेधः, स्थानासेधः, डेधः, सम्प्रतिरोधकः, प्रयहः.

IMPROBABILITY, s. असम्भवः -यता -त्यं, असम्भाव्यता, असम्भावनीयता,
असम्भावना, अनुपपत्तिः *f.*, अनुपपाद्यता, असङ्गतिः *f.*, असङ्गतत्वं, अपट-
नीयता, अभवनीयत्वं, अप्रमेयता, असाध्यता.

IMPROBABLE, a. असम्भवः -या -यं, असम्भाव्यः -व्या -व्यं, असम्भावनीयः
-या -यं, असम्भावितः -ता -तं, असङ्गतः -ता -तं, अनुपपन्नः -चा -चं,
असत्यसंनिभः -भा -भं, 'असत्यसंज्ञाशः -शा -शं, अभवनीयः -या -यं, असाध्यः
-व्या -व्यं, असाधनीयः -या -यं, अपटनीयः -या -यं, अपटितः -ता -तं,
अपटमानः -ना -नं, अप्रमेयः -या -यं; 'it is improbable,' न उपपद्यते.

IMPROBABLY, adv. असम्भवेन, असम्भावनीयं, असङ्गतं, असाध्यं, अन्यथा.

IMPROBITY, s. असाधुत्वं -ता, अशुचित्वं, अधर्मेः, असरलता, असारत्वं,
अनृणता, अदायित्वं, अशुद्धता, दुष्टता, अभद्रता, नीचत्वं, रलता,
चिदता, कीटित्वं, आपत्यं, कीटं, पक्रता.

IMPROMPTU, adv. पूर्वनिश्चिनाम् अकृता, पूर्वनिश्चिनां विना, अपिनिर्गतं, अनायासेन.

IMPROMPTU, a. अपिनिश्चिनापूर्वः -धो -धं, अपूर्वनिश्चिना -न्ता -न्तं, अयत्नपूर्वः -धो
-धं, आकस्मिकः -की -कं, प्रसूतः -ता -तं, पूर्वविचारहीनः -ना -नं.

IMPROPER, a. अनुक्तः -क्ता -क्तं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुचितः -ता -तं,
अन्यायः -व्या -व्यं, असङ्गतः -ता -तं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, असमन्वितः -सा
-सं, अनुपपन्नः -चा -चं, अनर्हः -हो -हं, असदृशः -शी -शं, अपथ्यः -व्या
-व्यं, असमीचीनः -ना -नं, असम्भाव्यः -व्या -व्यं, असम्भावनीयः -या -यं,
अपथ्यः -व्या -व्यं, अयथायथः -यो -यं; sometimes expressed by
कु prefixed; as, 'an improper marriage,' कुविवाहः.—(Im-
proper to be done) अकर्म्यः -व्या -व्यं, अकरणीयः -या -यं, अकार्यः
-यो -यं, अननुष्ठेयः -या -यं, नानुष्ठेयः -ना -नं, अननुष्ठायः -व्या -व्यं;
'to be spoken,' अव्यपनीयः -या -यं.

IMPROPERLY, adv. अनुक्तं, अयोग्यं, अनुपयुक्तं, अनुचितं -तेन, असाम्प्रतं
-ति, असम्यक्, अन्यायेन, अन्यायतः, असङ्गतं, अयथायथं, अयोगतः,

अन्यायतः, दुःपत्तं, निःपत्तं, असम्भावनीयं; 'acting improperly,'
अनुचिततरी -रिणी -रि (न), अभिपारी &c.

IMPROPRIETY, s. अनुक्तिः *f.*, अनुक्तता, निर्युक्तिः *f.*, अन्यायः -यत्वं, अनुपयु-
क्तता, अपिनिधः, अपिनीकता, आनुचितं, अनुचितत्वं, अनौचित्यं, अयो-
ग्यता, असमन्वितं, असामन्वित्यं, अनुपपत्तिः *f.*, असङ्गतत्वं, व्यलीकता,
असम्यक्तं, अयापार्थः; 'of conduct,' समयादा, कुपय्या, कुपरितं,
कुचेष्टितं, दुष्टरितं, दुष्टेष्टितं, अपपारः, अकार्यं, अकर्म्यता, भेषः,
अभिपारः, अनियमः, मर्यादातिप्रसङ्गः; 'of speech,' अव्यवनीयता,
अवाच्यता.

IMPROSPERITY, s. असमृद्धिः *f.*, अकल्याणं, अजुशलं, अशुभं, असम्यक्तिः *f.*

IMPROSPEROUS, a. असमृद्धः -द्रा -द्रं, अकल्याणः -शा -शं, अद्येयमान् -पत्नी
-यत् (न).

IMPROVABILITY, s. वर्धनीयता, संवर्धनीयता, वृद्धनीयता, श्रेयस्त्वधमता.

IMPROVABLE, a. वर्धनीयः -या -यं, संवर्धनीयः -या -यं, वृद्धनीयः -या -यं,
श्रेयस्त्वधमः -मा -मं, भद्रतरभावधमः -मा -मं, वृद्धिं आनेयः -या -यं,
भद्रतरीकरणीयः -या -यं.

To IMPROVE, v. a. (Make better, advance in good qualities)
भद्रतरं -रा -रं कृ, अधिदतरं -रो -रं कृ, भद्रतरीकृ, अधिकीकृ, वृष्
(c. 10. वर्धयति -यितुं), संवृष्, परिवृष्, वृह (c. 10. वृहयति -यितुं), वृद्धिं
नी (c. 1. नयति, नेतुं) or प्राप् in caus. (-आपयति -यितुं), श्रेयस्त्वं
or भद्रतरत्वं or भद्रतरभावं नी or प्राप्, श्रेयसं -यसी -यः कृ.—(Make
productive, turn to good account) सफलं -लां -लं कृ, सफलीकृ,
सु प्रयुज् (c. 7. -युज्ति -युक्ते -युक्ते).

To IMPROVE, v. n. (Grow better, advance in goodness or any
excellence) भद्रतरः -रा -रं भू, भद्रतरीभू, वृष् (c. 1. वर्धते -यितुं),
अभिवृष्, विवृष्, प्रवृष्, संवृष्, वृद्धिं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or प्राप्
(c. 5. -आप्ति -आप्ति), श्रेयान् -यसी -यो भू, अधिकः -का -कं भू,
अधिकतरः -रा -रं भू, अधिकीभू, अधिकतरीभू, उपचि in pass. (-चीयते),
अभ्युदयं or उपपद्यं गम् or इ (c. 2. इति -तुं); 'improve in know-
ledge,' विद्यागमं कृ, विद्याप्राप्तिं कृ, विद्यार्जनं कृ.

IMPROVED, p. p. परिपूतः -ता -तं, प्रवृद्धः -द्रा -द्रं, उपचितः -ता -तं, वृद्धितः
-ता -तं; परिवृद्धितः -ता -तं, भद्रतरीभूतः -ता -तं, अधिकीभूतः -ता -तं,
समुन्नितः -ता -तं.—(Employed profitably) सफलीकृतः -ता -तं,
सुप्रयुक्तः -क्ता -क्तं.

IMPROVEMENT, s. (Advancement in any excellence) वृद्धिः *f.*,
प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं, उपपद्यः, समुन्नयनं, अभ्युदयः, वृहणं, परिवृहणं, आधिवर्ध-
प्राप्तिः *f.*, आगमः.—(State of being better) श्रेयस्त्वं, भद्रतरत्वं,
श्रेयता, श्रेयसं.—(Advancement in knowledge) विद्यागमः, विद्या-
प्राप्तिः *f.*, विद्यार्जनं.—(Progression) प्रगमनं, अग्रगमनं.—(Em-
ployment to beneficial purposes) सुप्रयोगः, सफलीकरणं.

IMPROVIDENCE, s. अपूर्वदृष्टिः *f.*, अदीर्घदृष्टिः *f.*, अपरिणामदृष्टिः *f.* -दशीनं,
अदूरदृष्टिः *f.*, अपूर्वचिन्ता, अपूर्वविचिन्तनं, अपूर्वनिरूपणं, अप्रसमीक्षा,
असमीक्ष्यकारिता, पूर्वविचिन्ताभावः, पूर्वचिन्ताभावः, अपूर्वविचारणं -या,
'असाधयानता.

IMPROVIDENT, a. अदीर्घदृष्टी -र्जिनी -र्जि (न), अदूरदृष्टी &c., अपूर्वदृष्टिः
-रिः -रि, अदीर्घदृष्टिः -रिः -रि, अपरिणामदृष्टी &c., अपूर्वविचि-
-किनी -कि (न), असमीक्ष्यकारी -रिणी -रि (न), अभिपददृष्टी &c.

IMPROVIDENTLY, adv. पूर्वचिन्तां विना, अग्रविचिन्तां विना, अग्रनिरूपणं
विना, पूर्वविचारणां विना, अपरिणामदृष्ट्या, असमीक्षापूर्व, अप्रसमीक्ष्य,
अप्रविमृश्य.

IMPROVING, part. or a. (Growing better) वर्धमानः -ना -नं, पथी

-विनी -वि (न्), चयनः -नी -नं, उपचीयमानः -ना -नं.—(Making better) चयकः -का -कं, वृद्धिकट -री -रं, वृद्धयः -या -यी -यं.

IMPEDENCE, *s.* अविनयः, अविनीतता, अनितिः, दुर्विनीतता, दुर्वीतिः, दुर्बल्यः, असमीक्षा, असमीक्षकारित्वं, अविज्ञता, अग्रज्ञता, अग्रज्ञत्वं, अविवेचना, अविचार -रणा, अविपक्षता, अवैपक्ष्यं, असावधानता, अमनसिता.

IMPAUDENT, *a.* अविज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अग्रज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अविपक्षयः -या -यं, अविनीतः -ता -तं, दुर्विनीतः -ता -तं, अनभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अनितिमान् -मती -मत् (न्), अनितिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अपिमृश्यकारी -रिणी -रि (न्), असमीक्षकारी &c., अमनसी -सिनी -सि (न्), अमतिमान् -मती -मत् (न्), अविवेकी -किनी -कि (न्), अविवेकः -का -कं, अविचारशीलः -ला -लं, अकार्यचिन्तकः -का -कं, अवुधः -धा -धं, असावधानः -ना -नं.

IMPUDENTLY, *adv.* अविज्ञवत्, अविनीतवत्, अपिमृश्य, असमीक्ष, असमीक्षापूर्व, अविचारपूर्व, अविचार्य, अनालोचितं, अविचारितं, अवुधवत्.

IMPUDENCE, *s.* निर्लेखता -न्, लज्जाहीनता, अलज्जता, अलज्जा, वृष्टता, धार्म्यं, प्रगल्भता, प्रगल्भ्यं, वैयास्यं, जपाहीनता, अनपचयनं, निरूपणत्वं, निरपचयनं, अवीडता, वीडाहीनता, अविनयः, अविनीतता.

IMPUDENT, *a.* निर्लेखः -ज्जा -ज्जं, लज्जाहीनः -ना -नं, अलज्जः -ज्जा -ज्जं, विलज्जः -ज्जा -ज्जं, अविनीतः -ता -तं, दुर्विनीतः -ता -तं, वृष्टः -ष्टा -ष्टं, अवयः -पा -पं, जपाहीनः -ना -नं, निरूपणः -पा -पं, निरपचयः -पा -पं, अनपचयः -पा -पं, विमत्तः -ता -तं, प्रगल्भः -ला -लं, वीडाहीनः -ना -नं, अत्यवीडः -डा -डं, अत्यलज्जः -ज्जा -ज्जं, अनिमृष्टः -ता -तं, अविज्ञः -ता -तं, धुण्डक् *m. f. n.* (न्), धुण्डुः -ण्डुः -ण्डु, लज्जलज्जः -ज्जा -ज्जं, प्रीडः -टा -टं.

IMPUDENTLY, *adv.* वृष्टवत्, अविनीतवत्, दुर्विनीतवत्, अविनीतं, धार्म्यं, प्रगल्भं, प्रगल्भवत्, लज्जां विना, वैयास्यं, वीडवत्, विमत्तवत्.

To IMPUGN, *v. a.* विपरीतं वद (c. 1. वदति -दिह), अपवाद, विवाद, प्रत्याप्ता (c. 2. -स्याति -ह), अपरीक, विरुद् (c. 7. -रुद्धि -रोद्ध), प्रतिरूप, प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति -यिह).

IMPUGNED, *p. p.* अपवादितः -ता -तं, प्रत्याप्यतः -ता -तं, अपरीकृतः -ता -तं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, वाधितः -ता -तं, विप्रतिपक्षः -जा -जं.

IMPUGNER, *s.* विपरीतवादी *m.* (न्), अपवादकः, प्रतिवादी *m.* (न्).

IMPULSE, *s.* वेगः, आवेगः, मनोवेगः, प्रेरणं -या, प्रवोदः, प्रवर्तः -वर्तं, प्रोसाहः -हनं, प्रवोचनं, शक्तिः—(Motive) हेतुः *m.*, प्रयोगः, प्रयोजनं, निमित्तं, निपचयनं, कारणं.—(Mental impression) मनःसंस्कारः.

IMPULSION, *s.* प्रेरणं -या, प्रवोदः -दनं, प्रवोचनं, आकषः -षैर्, प्रवर्तनं.

IMPULSIVE, *a.* प्रेरकः -का -कं, प्रवोदकः -का -कं, प्रवोचकः -का -कं.—(Actuated by impulse) वेगी -गिनी -गि (न्), वेगवान् -वती -वत् (न्), वेगशीलः -ला -लं.

IMPUNCTUAL, *a.* असमयपालकः -का -कं, असामयिकः -की -कं, अकालिकः -की -कं.

IMPUNITY, *s.* (Exemption from punishment) अदण्डं -डण्ड, दण्डाभावा, असाहसं, अक्षितिः—(Exemption from injury or hurt) अक्षतिः, अक्षतं, अहिंसा, हिंसाभावा, अपीडा, अनाज्ञा, अनपकाटः, 'with impunity to one's self,' स्वयमक्षतेन.

IMPURE, *a.* अशुद्धः -द्धा -द्धं, अशुचिः -चि -चि, अपवित्रः -वा -वं, अनेयः -या -यं, अपूतः -ता -तं, अशुद्धिः -द्धि -द्धि, अशीची -चिनी -चि (न्), अशीची &c., अनिषेकः -ला -लं, समलः -ला -लं, मलवान् -वती -वत् (न्), मलिनः -ना -नं, अपुष्यः -या -यं, अपवनः -ना -नं, शीचहीनः -ना -नं.—(Obscene) गहिः -ता -तं, गहैः -है -है, कुसितः -ता -तं, अवाच्यः -या -यं.—(Unchaste) लम्पटः -डा -डं, पांडुलः -ला -लं.

IMPURELY, *adv.* अशुद्धं, अपवित्रं, अपुष्यं, समलं, अशीचीं, अशुचिवत्, अनेयं, अशुद्धवत्, मलिनं, लम्पटवत्, गहिं.

IMPURENESS, IMPURITY, *s.* अशुद्धिः *f.*, अशुद्धं ता, अशुचनं, अशुचित्वं -ता, अशुचिः *f.*, अशीचीं -चनं, अशीचीं, अपवित्रत्वं -ता, अनेयता, 'अपुष्यता, अपूतता, अपूतिः *f.*, समलता, मलवत्वं, मलिन्यं, मलं, कलुष्यं, कालुष्यं, शीचहीनता, अमायत्वं.—(Obscenity) गहित्वं, कुसितत्वं, अवाच्यता.—(Unchastity) लम्पटत्वं, लम्पट्यं, पांडुलता; 'an impure thing,' अपद्रव्यं.

To IMPURPLE, *v. a.* धूसीकृ, धूमलीकृ, धूमल (nom. धूमलयति -यिह). See EMPURPLE.

IMPUTABLE, *a.* आरोपणीयः -पा -पं, अय्यारोपणीयः -या -यं, ससम्बन्धीयः -या -यं, अभिसम्बन्धीयः -या -यं.

IMPUTATION, *s.* (Act of imputing) आरोपः -पणं, अय्यारोपः -पणं, अभिसम्बन्धनं, ससम्बन्धनं, प्रसङ्गः; 'imputation of a crime,' दोषारोपः, दोषकल्पनं, दोषप्रसङ्गः.—(Charge) अभियोगः, अपवादः, अभिशसनं, संशयः.—(Reproach) अवधेयः, धेयः, अभिवादः, परीवादः, दुर्वीच्यं, दुर्लक्षं, तिरस्कारार्थं, कलङ्कः.

To IMPUTE, *v. a.* (Attribute) आहृ in caus. (—रोपयति -यिह), अय्यारहृ, अभिसम्बन्ध् (c. 9. -यमाति -वन्तु), ससम्बन्ध्.—(Impute a crime to any one) कस्मिंश्चिद् दोषम् आहृ or धिप् (c. 6. धिपति, धेर्), दोषारोपणं कृ, दोषप्रसङ्गं कृ, दोषकल्पनं कृ.—(Cast imputations) अवधिप्, अधिधिप्, धिप्, अपवद् (c. 1. -वदति -दिह).

IMPUTED, *p. p.* आरोपितः -ता -तं, आहृटः -टा -टं, अय्यारोपितः -ता -तं.

IMPUTER, *s.* आरोपकः, आरोपयिता *m.* (न्), आरोपणकृ *m.*, अवधेयकः.

IN, *prep.* नि prefixed to roots may give the sense of 'in'; as, 'to enter in,' निविष्; 'to dwell in,' निवस. When 'in' is used for 'within,' or 'in the midst,' it may be expressed by अन्तर्, अन्तरा, अन्तरे, मध्ये. But the most frequent use of 'in' is expressed in Sanskrit by the locative case, without any preposition; as, 'in the city,' नगरे; 'in the night,' रात्रौ; 'a tree planted in the earth,' पृथिव्यां रोपितो वृक्षः; 'confidence in you,' त्वयि विश्वासः; 'engaging in the acquisition of wealth,' अयौनैने प्रवृत्तिः *f.*; 'the sun in the east,' प्राचि सूर्यः; 'he sinks in the mud,' पङ्के मज्जति; 'he delights in the good of others,' परहिते रमते; 'in the front of the fight,' रणमूर्द्धि. In cases where 'in' refers to any division of time, or the manner in which any thing is done, it is usually expressed in Sanskrit by the instr. case; as, 'in three years,' त्रिभिर्-वर्षैः; 'in twelve months,' द्वादशभिर् मासैः; 'in hundreds of years,' वर्षैश्चैः; 'in an instant,' क्षणेन; 'in process of time,' कालपथ्येन; 'in how long time?' कियता कालेन; 'in a short time,' अचिरं; 'in this manner,' अनेन प्रकारेण; 'in abundance,' ग्राह्येन; 'in the form of a man,' नररूपेण; 'in joke,' परिहासेन; 'written in Sanskrit,' संस्कृतेन रचितं. Certain adverbial affixes and prefixes may often express 'in'; as, 'in front,' अग्रतः; 'in the first place,' प्रथमतः; 'in another place,' अन्यत्र; 'in one place,' एकत्र; 'in many places,' बहुत्र; 'in the next world,' अग्रे; 'in every way,' सर्वथा; 'in another way,' अन्यथा; 'in one way,' एकथा; 'in a hundred ways,' शतथा; 'in many ways,' बहुथा; 'in some way,'

कपयित्, कपयन; 'in small quantities,' जल्पशब्द; 'in large quantities,' बहुशब्द; 'in proper order,' क्रमशः, क्रमजम्, अनुक्रमं; 'in every direction,' प्रतिदेशं; 'in three directions,' त्रेषा; 'in like manner,' तथैव, तद्वत्; 'in vain,' वृथा, मुषा. Sometimes 'in' may be expressed by a participle; as, 'he has pleasure in calumniating others,' अन्यान् परिषदन् स तुषति or पराभिज्ञानं कृत्वा तुष्टो भवति; 'what bravery is there in killing a sleeping man?' किं पीरुषं हन्ता मुनिं; 'he said that to me in joke,' उपहस्य माम् तद् उपदत्. The sense of 'in,' may be inherent in a noun; as, 'to go in and out,' गमनागमने कृ. 'In as much as,' is expressed by यस्मात्, येन, or by the abl. or instr. case of the abstract noun; as, 'in as much as it is founded on observation,' प्रत्यक्षमूलतया or प्रत्यक्षमूलतया.

INABILITY, *s.* शक्तिः *f.* अशक्ता -त्वं, असाधर्म्यं, असमर्थता, अद्यमता -त्वं, शक्तिहीनता, अपलब्धत्वं, निर्दल्यत्वं, दीप्यत्वं, पलहीनता, शक्तिरहितता, अयोग्यता -त्वं.

INABSTINENCE, *s.* असंयमः -मनं, असंयामः, अयतोन्द्रियत्वं, अयताहारत्वं, अनिवृत्तिः *f.*

INACCESSIBILITY, *s.* अगम्यता, अनाभिगम्यता, दुर्गम्यता, दीर्घ्यं, अग्राप्यता, अलङ्घनीयत्वं, अलभ्यता, गहनत्वं.

INACCESSIBLE, *a.* अगम्यः -स्या -स्यं, अनाभिगम्यः -स्या -स्यं, अगमनीयः -या -यं, दुर्गम्यः -स्या -स्यं, दुर्गमः -मा -मं, दुर्गः -गा -गं, अग्राप्यः -प्या -प्यं, दुष्प्राप्यः -प्या -प्यं, दुरासदः -दा -दं, दुरारोहः -हा -हं, मुदुरारोहः -रा -हं, दुरुपक्रमः -मा -मं, अलङ्घनीयः -या -यं, गहनः -ना -नं, विषमस्यः -स्या -स्यं. —(Not to be obtained) अलभ्यः -भ्या -भ्यं, दुर्लभः -भा -भं, अग्रापणीयः -या -यं. —(Forbidding access, haughty) दर्प्यः -र्पा -र्पं.

INACCURACY, *s.* अशुद्धिः *f.* अशुद्धता -त्वं, अशोषनं, अयापार्यं, असम्यक्कृतं, असङ्गतत्वं, अतथ्यं, असामञ्जस्यं, भगः, प्रमादः, अन्यथात्वं.

INACCURATE, *a.* अशुद्धः -द्धा -द्धं, अशोषितः -ता -तं, अयपार्थः -र्था -र्थं, असम्यक् -मोची -म्यक् (क्), असङ्गतः -ता -तं, अतथ्यः -व्या -व्यं, असमञ्जसः -सा -सं, अनम्रः -सा -सं, अयापार्थिकः -की -कं, अनृतः -ता -तं.

INACCURATELY, *adv.* अशुद्धं, अयपार्थं, असम्यक्, अतथ्यं, असङ्गतं, असमञ्जसं, अन्यथा, अनम्रता, अनृतं.

INACTION, *s.* अकर्म *n.* (नृ), अक्रिया, अक्रियत्वं -ता, अप्रवृत्तिः *f.*, निष्कर्म्यं, अचेष्टा, अनुद्योगः, आलस्यं, अलसता, अव्यवसायः, निर्व्यापारः, आदासीन्यं, औदासीन्यं, निर्वृत्तिः *f.*

INACTIVE, *a.* अकर्म -म्मी -म्मी (नृ), अकर्मकृत् *m.f.n.*, निष्कर्म -म्मी -म्मी (नृ), अक्रियः -या -यं, क्रियाशून्यः -न्या -न्यं, निश्चेष्टः -ष्टा -ष्टं, निरुद्योगः -गा -गं, निरुत्साहः -हा -हं, निरुद्यमः -मा -मं, अप्रवर्तकः -का -कं, अयत्नः -न्ता -न्तं, अप्रयत्नः -न्ता -न्तं, प्रयत्नशून्यः -न्या -न्यं, अयत्नकारी -रिणी -रि (नृ), अयत्नवान् -वती -वत् (नृ), लघुप्रयत्नः -न्ता -न्तं, अव्यवसायी -यिनी -यि (नृ), निर्व्यापारः -रा -रं, वृत्तिरहितः -ता -तं, अलसः -सा -सं, उदासीनः -ना -नं, अनुद्यतः -ता -तं; 'to remain inactive,' अलसीभू, अलसी वृत्, उदास (c. 2. -आस्ते -आसितुं).

INACTIVELY, *adv.* निरुद्योगं, निरुत्साहं, उद्योगम् अकृत्वा, यत्नं चिन्ता, प्रयत्नम् अकृत्वा, अलसयत्, उदासीनयत्.

INACTIVITY, *s.* अक्रिया -यत्वं, अकर्म *n.* (नृ), अनुद्योगः, अनुत्साहः, अप्रवृत्तिः *f.*, अव्यवसायः, अयत्नः, अप्रयत्नता, अचेष्टा, निर्व्यापारः, निष्कर्म्यं, क्रियाशून्यता, आलस्यं, अलसता, औदासीन्यं, औदास्यं, कार्यभ्रष्टेयः.

INADEQUACY, *s.* अधमता -त्वं, असामर्थ्यं, असमर्थता, अयोग्यता, अनुपयुक्तत्वं.

INADEQUATE, *a.* अधमः -मा -मं, असमर्थः -र्था -र्थं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अपर्याप्तः -भा -भं, अनुचितः -ता -तं, अप्रभूतः -ता -तं, असम्पद्यमः -मा -मं, अनलम् indec.

INADQUATELY, *adv.* अपर्याप्तं, अनुपयुक्तं, अयोग्यं, अनलम्, अधमं.

INADHESIBLE, *a.* अनादेयः -या -यं, अग्राप्यः -प्या -प्यं, अग्रहणीयः -या -यं, अनुपदेयः -या -यं, असीकरणीयः -या -यं, असीकार्यः -र्या -र्यं, अमन्यः -प्या -प्यं; 'into society,' अपाक्तेयः -या -यं, अपाक्ताः -क्ता -क्तं, अपाक्ता -क्ता -क्तं.

INADVERTENCE, INADVERTENCY, *s.* प्रमादः, प्रमाद्यं, अनवधानं -नता, असावधानता, अमनोयोगः, अनपेक्षा, अनपेक्षा, अपेक्षा.

INADVERTENT, *a.* प्रमादी -दिनी -दि (नृ), प्रमादवान् -वती -वत् (नृ), प्रमत्तः -ता -तं, अनवधानः -ना -नं, असावधानः -ना -नं, अनवहितः -ता -तं, अपेक्षकः -का -कं, निरपेक्षः -क्षा -क्षं, अमनोयोगी -गिनी -गि (नृ).

INADVERTENTLY, *adv.* प्रमादेन -दात्, प्रमत्तं, प्रमादं, प्रमाद्यात्, अनवधानेन -नात्, अनवहितं, अमनोयोगात्, अनपेक्षया, निरपेक्षं, असमीक्ष्य.

INALIENABLE, *a.* अविभक्तः -क्ता -क्तं, अविभेदनीयः -या -यं, अविभेदनीयः -या -यं, परवगे कर्तुं अशक्यः -क्या -क्यं, परवगे स्थापयितुं अशक्यः -क्या -क्यं, अदेयः -या -यं, अनन्यादेयः -या -यं, अनन्यहार्थः -र्या -र्यं, अनन्यसमर्पणीयः -या -यं, परादेयः -या -यं, वंशान्नोपभोग्यः -ग्या -ग्यं; 'inalienable property,' पराधीनं कर्तुं न शक्यते यद् इत्थं.

INALIENABLENESS, *s.* अविभेदता, अविभेदनीयता, अनन्यादेयता, अनन्यहार्थता.

INALTERABLE, *a.* अचिकार्यः -र्या -र्यं, अचिकरणीयः -या -यं.

INAMISSIBLE, *a.* अहेयः -या -यं, अहाय्यः -र्या -र्यं, अवाच्यः -ज्या -ज्यं, अहरणीयः -या -यं, अनाशयः -श्या -श्यं, अविनाशयः -श्या -श्यं.

INAMORATA, *s.* प्रिया, कान्ता, कामिनी, अनुरागवती, प्रणयिनी, रागिणी.

INAMORATO, *s.* प्रियः, कान्तः, कामी *m.* (नृ), अनुरागवान् *m.* (नृ), प्रणयी *m.* (नृ), रागी *m.* (नृ).

INANE, *a.* शून्यः -न्या -न्यं, रिक्तः -क्ता -क्तं, असारः -रा -रं, निःसारः -रा -रं, सारहीनः -ना -नं, विषानः -ना -नं, तुच्छः -च्छा -च्छं.

INANIMATE, *a.* निमीयः -या -यं, विचेतनः -ना -नं, अचेतनः -ना -नं, अमाणी -चिनी -चिं (नृ), प्राणहीनः -ना -नं, निष्पन्दः -न्दा -न्दं; 'animate and inanimate,' चेतनाचेतनं.

INANITION, *s.* शून्यता, असारता, सारहीनता, अपूर्णता, अवसादः, निरन्नत्वं.

INANITY, *s.* शून्यत्वं, रिक्ता -त्वं, निःसारत्वं, साराभावः, रिक्तं.

INAPPETENCY, *s.* अलोभः, अनभिलाषः, अनभिरुचिः *f.*, अनिच्छा, अवाञ्छा.

INAPPLICABLE, *a.* अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अनुपयोगी -गिनी -गि (नृ), अनुपपन्नः -न्ता -न्तं, अप्रयोज्यः -ज्या -ज्यं, अमनोयोगी -गिनी -गि (नृ).

INAPPLICATION, *s.* अनभिनिवेशः, अमनःप्रवेशः, अमनोयोगः, अनभ्यासः, अनुद्योगः, अप्रवृत्तिः *f.*, अप्रवृत्तत्वं, अव्यवसायः, आलस्यं, अलसता -त्वं.

INAPPOSITE, *a.* अयुक्तः -क्ता -क्तं, असङ्गतः -ता -तं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, प्रस्तुतपरिभूतः -ता -तं, प्रस्तुतपिरुद्धः -द्धा -द्धं.

INAPPOSITELY, *adv.* असङ्गतं, अयुक्तं, अयोग्यं, अनुपयुक्तं, अनुपपन्नं.

INAPPREHENSIBLE, *a.* अग्राप्यः -प्या -प्यं, अगम्यः -म्या -म्यं, अनुपलभ्यः -भ्या -भ्यं.

INAPPREHENSIVE, *a.* अशङ्की -क्षिनी -क्षि (नृ), अशङ्कान्वितः -ता -तं.

INAPPROACHABLE, *a.* अनभिगम्यः -म्या -म्यं, अनुपगम्यः -म्या -म्यं, अग्रगम्यः -म्या -म्यं.

INAPPROPRIATE, *a.* अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अयुक्तः -क्ता -क्तं, असङ्गतः -ता -तं, असङ्गतार्थः -र्था -र्थं, अनुपयोगी -गिनी -गि (नृ), निर्युक्तिकः -की -कं.

INAPPROPRIATELY, *adv.* अयोग्यं, अयुक्तं, असङ्गतं, अनुपयुक्तं, अस्थाने.

INAPTITUDE, *s.* अयोग्यता, अनुपयुक्तत्वं, अनुपयोगिता, अपात्रता -त्वं, अयुक्तिः *f.*, निर्युक्तिः *f.*, अनुचितत्वं.

INARTLY, adv. चामुक्तं, अयोग्यं, अनुपयुक्तं, असुल्ला, अस्याने.
INARABLE, a. अक्षरणीयः -या -यं, अक्षरणीयः -ग्या -ग्यं, असीयः -त्या -तं.
INARTICULATE, a. अच्युक्तः -ज्ञा -ज्ञं, अस्पष्टः -ष्टा -ष्टं, अच्युक्तपदः -दा -दं, अस्पष्टाक्षरः -रा -रं, अस्पष्टाक्षरः -रा -रं, अच्युक्ताक्षरः -रा -रं, अच्युक्तवर्णः -र्णा -र्णं, अस्पष्टः -टा -टं, अपरिस्पष्टः -टा -टं, मदकलः -ला -लं, झिष्टः -ष्टा -ष्टं, झेष्ठितः -ता -तं, कद्वदः -दा -दं; 'inarticulate speech,' गद्वदाब्ज् f. (चू) गद्वदपदं, झिष्टं, झेष्ठितं, सीकृतं, हिष्ठा; 'with a voice inarticulate from weeping,' वाप्यसन्दिग्धया गिरा.
INARTICULATELY, adv. अच्युक्तं, अस्पष्टं, अस्पष्टं, गद्वदाब्जा, सुन्दिग्धाक्षरया 'गिरा, सन्दिग्धवाचा, अस्पष्टोच्चारणेन.
INARTICULATENESS, s. अच्युक्तता, अस्पष्टता, वागस्पष्टता, उच्चारणास्पष्टता.
INARTIFICIAL, a. अकृत्रिमः -मा -मं, अकृतकः -का -कं, अकाल्पनिकः -की -कं.
INARTIFICIALLY, adv. अकृत्रिमं, अकृत्रिमप्रकारेण, अकल्पनापूर्थं, अप्रति-यत्नपूर्थं, स्वयङ्कृतं.
IN AS MUCH AS, adv. यस्मात्, येन. See IN.
INATTENTION, s. अनवधानं -नता, असावधानता, अनवहितं, अनमन्यता, उपेक्षा, अनवेष्टा, अनवेष्टा, प्रमादः, प्रमत्तता, प्रमादं, अनभिनिवेशः, अमनोनिवेशः, अनमन्यता, अनविधिचिन्ता, अनासक्तचित्तता, विवोधः, अननुष्ठानं, अननुष्ठानत्वं, अनादरः, उदावर्तनं, शून्यद्वयत्वं, असक्तकत्वं, विरक्तत्वं, अननुष्ठानः.
INATTENTIVE, a. असावधानः -ना -नं, अनवधानः -ना -नं, अनवहितः -ता -तं, अमनोयोगी -गिनी -गि (नृ), प्रमादः -ज्ञा -ज्ञं, प्रमादो -दिनी -दि (नृ), प्रमादवान् -वती -वत् (नृ), निरपेक्षः -क्षा -क्षं, उपेक्षकः -का -कं, अनविधिचित्तः -ज्ञा -ज्ञं, अनासक्तः -ज्ञा -ज्ञं, अनासक्तचित्तः -ज्ञा -ज्ञं, पियुद्धः -क्षा -क्षं, मन्दादरः -रा -रं, विरक्तः -ज्ञा -ज्ञं.
INATTENTIVELY, adv. अनवधानेन -नतरं, अनवहितं, अवधानं विना, सम्रादं.
INAUDIBLE, a. अश्राव्यः -या -यं, अश्रवणीयः -या -यं, अश्रोतव्यः -या -यं, कर्णमोचरः -रा -रं, अकर्णध्रवः -या -यं, श्रोत्राश्रयः -द्या -द्यं, श्रोत्रम् अश्रवः -व्या -व्यं.
INAUDIBLY, adv. अश्रवणीयं, अश्राव्यं, यथा श्रोत्रं न शक्नते तथा.
INAUGURAL, a. (As an address) अभिषेककाले or प्रतिष्ठाकाले or प्राधिकारप्रवेशकाले आचितः -ता -तं or प्रावणीयः -या -यं.
To INAUGURATE, v. a. अभिषिक् (c. 6. -पिषति -पेक्षुं) with loc. c., अभिषेकादिप्रवेशकाले नवाधिकारं प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं) or नवाधिकारप्रवेशनं कृ, प्रतिष्ठा in caus. (-प्रापयति -यितुं), अभिमन् (c. 10. -मन्वति -यितुं), उपनिमन्.
INAUGURATED, p. p. अभिषिक्तः -ज्ञा -ज्ञं, कृताभिषेकः -का -कं, प्रतिष्ठितः -ता -तं, कृतसंस्कारः -रा -रं, अभिषिक्तः -ता -तं, अभिषेकादिना नवपद-प्रवेशितः -ता -तं.
INAUGURATION, s. अभिषेकः, अभिषेचनं, प्रतिष्ठा, संस्कारः, अधिकांशप्रवेशसंस्कारः, अभिमन्त्रणं.
INAURATION, s. सूर्यरश्मि, सूर्यरश्मि, सूर्यपत्राच्छादनं, सूर्यशीकरणं.
INAUSPICIOUS, a. अशुभः -भा -भं, अकल्याणः -खा -खं, अनङ्गलः -ला -लं, अमङ्गलः -ला -लं, अशुभः -ला -लं, अमङ्गलः -ला -लं, अशुभः -ला -लं, अनिष्टसूचकः -का -कं, अमङ्गलजनकः -का -कं, अशुभः -न्या -न्यं, अनिष्टः -ष्टा -ष्टं, अशुभः -न्या -न्यं, अशुभः -न्या -न्यं, अशुभवान् -वती -वत् (नृ), दुर्भाग्यः -ग्या -ग्यं, अभाग्यः -ग्या -ग्यं. —(Unfavorable) अवनुशूलः -ला -लं.
INAUSPICIOUSLY, adv. अशुभं, अकल्याणं, अमङ्गलं, अशुभं, अमङ्गलं, अशुभेण, अदिष्टा, अशुभलक्षणे, अननुशूलं.
INAUSPICIOUSNESS, s. अकल्याणं, अभाग्यत्वं, अशुभत्वं, अशुभं, अशुभः.

INAVERTIBLE, a. अनिवार्यः -र्या -र्यं, अनिवार्यः -या -यं, अनिवार्य-यितव्यः -या -यं, अपरिहार्यः -र्या -र्यं, दुरत्ययः -या -यं.
INBEING, s. अन्तर्भावः, अन्तर्बुद्धिः f., निष्ठा, योगः.
INBORN, INBRED, a. अन्तर्जातः -जा -तं, अन्तर्जनितः -जा -तं, अन्तर्भवः -वा -वं, निजः -जा -जं, सहजः -जा -जं, सहजातः -जा -तं, निष्ठः -ष्टा -ष्टं, स्वाभाविकः -की -कं, स्वाभावजः -जा -जं, अन्तर्बुद्धी -रिज्ञी -रिज्ञं (नृ), अन्तर्जातः -जा -तं, नैसर्गिकः -की -कं.
To INCAGE, v. a. पित्ररे or वीतसे निरूप (c. 10. -रुण्डि -रोडुं) or अवरूप.
INCALCULABLE, a. अगणनीयः -या -यं, अगण्यः -या -यं, अविगण्यः -या -यं, अविगणनीयः -या -यं, असंख्येयः -या -यं.
INCALCULABLY, adv. अगणनीयं, अविगणनीयं, यथा गणना कर्तुं न शक्यते.
INCANDESCENCE, s. अलुप्ता m. (नृ), अलुप्ताता, अलुप्ता, अलुप्ताचक्षता.
INCANTATION, s. मन्त्रः, अभिमन्त्रणं, मन्त्रमोहनं, अभिचारः, वशीक्रिया, वशीकरणं, योगः, सन्ध्यायोगः, चित्रकर्म n. (नृ), मूलकर्म n., नाया, हुडुतं, संवदनं -ना, हिंसाकर्म n. (नृ), जालं, कुसृतिः f.; 'to use incantations,' अभिमन् (c. 10. -मन्वति -यितुं), अनुमन्, मन्त्रद्वारेण वशीकृत or मुह (c. 10. मोहयति -यितुं), अभिचर (c. 10. -चारयति -यितुं), मायां कृ.
INCANTATORY, a. अभिचारिकः -की -कं, अभिचारिकः -की -कं, मानिकः -की -कं.
INCAPABILITY, INCAPABLENESS, s. अक्षमता, असामर्थ्यं, असमर्थता, अक्षमता, अक्षमता, अयोग्यता, अनुपयुक्तता, अपात्रता, अनर्हता.
INCAPABLE, a. अक्षमः -मा -मं, असमर्थः -र्था -र्थं, अक्षमः -ज्ञा -ज्ञं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -ज्ञा -ज्ञं, अनुपयोगी -गिनी -गि (नृ), अक्षमता -ना -नं, अपात्रिकः -की -कं, अनुचितः -ता -तं, अनर्हः -र्हा -र्हं. See CAPABLE.
INCAPACIOUS, a. अविस्तीर्णः -र्या -र्यं, अविस्तरः -ता -तं, अविशालः -ला -लं, अप्रसृतः -पु -पु, अविपुलः -ला -लं, सहायः -था -थं, सह्यः -दा -दं, अविपुलः -ता -तं.
INCAPACIOUSNESS, s. अविस्तीर्णता, अविशालत्वं, अप्रसृता, सहायत्वं.
To INCAPACITATE, v. a. अक्षमोक्त, अक्षमोक्त, अक्षमं -मा -मं कृ, अक्षमं -ज्ञा -ज्ञं कृ, असमर्थोक्त, असमर्थं -र्था -र्थं कृ, अपात्रोक्त, अयोग्यं -ग्या -ग्यं कृ, अनुपयुक्तं -ज्ञा -ज्ञं कृ, शक्ति कृ (c. 1. हरति, हर्तुं).
INCAPACITATED, p. p. अक्षमोक्तः -ता -तं, अक्षमोक्तः -ता -तं, हतशक्तिः -क्ति -क्ति.
INCAPACITY, s. अक्षमता, असामर्थ्यं, अक्षमता, असमर्थता, अयोग्यता -त्वं, अनुपयुक्तता, अक्षमता, अनुपयोगित्वं, अपात्रता -त्वं. — (Mental incapacity) धोषशक्तिहीनता, बुद्धिहीनता, धोषशक्तिहीनता, मेधाभावः.
To INCARCERATE, v. a. कारागारे or कारागृहे निरूप (c. 7. -रुण्डि -रोडुं) or अवरूप or पन्थ (c. 9. चाम्रित, चम्बु), निरोधगृहं or बन्धनालयं प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), आसिष् (c. 1. -सेषति -सेडुं).
INCARCERATED, p. p. कारागारे निरुद्धः -दा -दं, अवरुद्धः -दा -दं.
INCARCERATION, s. कारागारप्रवेशनं, कारागृहप्रवेशः, कारानिरोधः, कारा-बन्धनं, कारागोपनं, कारागृहगुप्तिः f.
INCAR-ATE, a. शरीरो -रिणी -रि (नृ), सशरीरः -रा -रं, शरीरवान् -वती -वत् (नृ), देही -हिनी -हि (नृ), सदेहः -हा -हं, देहवान् -वती -वत् (नृ), मूर्तिमान् -मती -मत् (नृ), वपुमान् -वप्ती -वत् (नृ), सवपुषः -पी -पं, शरीरधारी -रिणी -रि (नृ), गृहीतशरीरः -रा -रं, गृहीतदेहः -दा -दं, मनुष्यशरीरेण अवतीर्णः -र्या -र्यं, शरीरगतः -ता -तं, देहगतः -ता -तं, देहगतः -ता -तं, अवरुद्धः -दा -दं, अवतारी -रिणी -रि (नृ).
INCARNATION, s. अवतारः, शरीरग्रहणं, शरीरधारणं, मनुष्यशरीरधारणं, देहग्रहणं, देहधारणं, मूर्तिमत्त्वं, सशरीरता. See VISHNU.

To INCASE, v. a. (Put in a case) भाग्ये or साधारे निदिष्ट (c. 10. -वेष्टयति -यितुं) or निधा (c. 3. -दधाति -धातुं).—(Cover, inclose) पिपा, चावृ (c. 5. -वृणोति -वर्तितुं -रोतुं), परितृ, परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते -ष्टितुं, c. 10. -वेष्टयति -यितुं), चाच्छद् (c. 10. -च्छादयति -यितुं), परिच्छद्. *INCASED, p. p.* चावृतः -ता -तं, परिहितः -ता -तं, कोशस्थः -स्या -स्यं, परिवेष्टितः -ता -तं, परितृतः -ता -तं, परिच्छदः -चा -चं. *INCAUTION, s.* अनवधानं -नता, असावधानता, अनपेक्षा, अतमीक्षा, अविवेचनं, प्रमादं, प्रमादः. *INCAUTIOUS, a.* अनवधानः -ना -नं, असावधानः -ना -नं, अनवहितः -ता -तं, प्रमादः -चा -चं, प्रमादी -दिनी -दि (नृ), प्रमादवान् -वती -वत् (नृ), निरपेक्षः -द्या -द्यं, असमीक्षकारी -रिणी -रि (नृ), अविमृश्यकारी &c., साहसी -सिनी -सि (नृ). *INCAUTIOUSLY, adv.* अनवधानतः, अनवधानेन, अनवहितं, अवधानं विना, सप्रमादं, प्रमादात्, प्रमादतः, प्रमाद्यतः, प्रमादं, प्रमादयत्, निरपेक्षं, अनपेक्षया, असमीक्ष्य, अविमृश्य. *INCAUTIONSNESS, s.* अनवधानता, असावधानता, प्रमादं, अपरिणामदृष्टिः. *INCENDIARISM, s.* गृहदाहः -हनं, आगारदाहः -हनं, गृहजालनं, गृहज्वाला. *INCENDIARY, s.* गृहदाहकः, आगारदाही *m.* (नृ), अग्निदः, आततायी *m.* (नृ), महापातकी *m.* (नृ), तामसः. *INCENSE, s.* धूपः, यक्षधूपः, सुगन्धकः, यक्षिगन्धः, सिद्धः -द्वकः, जिह्वः, तुरुष्कः, यावनः, पिष्टकः, पिष्टातः, कपिनः, कष्याख्यः, मेरुकः, पालङ्की, कृत्रिमः, तैलपर्णी. *To INCENSE, v. a.* (Perfume with incense) धूप (c. 1. धूपयति, c. 10. धूपयति -यितुं), अवधूप, परितृ, धूपेन वाग् (c. 10. धामयति -यितुं) or मुरभीकृ.—(Provok to anger) क्रुप् (c. 10. क्रोषयति -यितुं), प्रक्रुप्, सडुप्, कोषं or क्रोधं जन् (c. 10. जन्यति -यितुं), क्रुप् (c. 10. क्रोषयति -यितुं), कोपेन जल् (c. 10. जल्यति -यितुं) or उहोप् (c. 10. दौषयति -यितुं) or उन्तिज् (c. 10. तेजयति -यितुं), संरभीकृ. *INCENSED, p. p.* (Perfumed with incense) धूपितः -ता -तं, धूपयितः -ता -तं.—(Exasperated) क्रुपितः -ता -तं, कोपितः -ता -तं, प्रक्रोषितः -ता -तं, प्रक्रुपितः -ता -तं, कोपदीप्तः -भा -भं, कोपज्वलितः -ता -तं, समिद्धकोपः -पा -पं, इहकोपः -पा -पं, संरभ्यः -व्या -व्यं, संरभ्य -व्या -व्यं. *INCENSEMENT, s.* प्रक्रोषः -पणं, कोपकरणं, क्रोधकरणं, कोपज्वलनं, संरभ्यः. *INCENSORY, s.* धूपाधारः, धूपपात्रं, धूपभाजनं, गन्धद्रव्यपात्रं. *INCENTIVE, s.* प्रोत्साहः -हनं, प्ररोचनं, प्रयत्नः -र्षनं, उद्योगनं, समुद्योगनं, प्रेरणं -या, प्रणोदः -दनं, प्रचोदनं, प्रयोजनं, हेतुः *m.*, कारणं, निमित्तं, नियन्त्रणं, उद्योगकं, उद्योपकं. *INCENTIVE, a.* (Inciting) प्रोत्साहकः -का -कं, प्रयत्नकः -का -कं, उद्योगकः -का -कं, प्रेरकः -का -कं, प्रयोजकः -का -कं, प्रणोदकः -का -कं. *INCEPTION, s.* आरम्भः, प्रारम्भः, समारम्भः, उपक्रमः, प्रक्रमः. *INCEPTIVE, a.* आरम्भकः -का -कं, आरम्भोद्बोधकः -का -कं. *INCERTITUDE, s.* अनिश्चयः, अनियमः, अनिश्चयः, शङ्का, विकल्पः, सन्देहता. *INCESSANT, a.* अविरतः -ता -तं, अनवरतः -ता -तं, निरन्तरः -रा -रं, नित्यः -त्या -स्यं, नैतिकः -की -कं, अत्यन्तः -न्ता -नं, अनन्तः -न्ता -नं, अनारतः -ता -तं, अविरलः -ला -लं, अविविधः -न्ता -नं, अविश्रान्तः -न्ता -नं, अनिवृत्तः -न्ता -नं, अविविधः -न्ता -नं, अपरिच्छिन्नः -न्ता -नं, शाश्वतः -न्ती -तं, नियतः -ता -तं, अभीष्टः -क्षणा -क्षणं, सद्यकालीनः -न्ता -नं, सद्यक्षणीयः -या -यं, अविसर्गो -र्गिणी -र्गि (नृ), प्रसक्तः -क्ता -क्तं, अव्यथितः -ता -तं. *INCESSANTLY, adv.* अविरतं, अनवरतं, निरन्तरं, नित्यं, नित्यदा, नित्यशस्, प्रतिक्षणं, अनुक्षणं, अनारतं, अनसं, अनिशं, शाश्वतं, अभीष्टं, अविविधं,

सन्तानं, नियतं, साततं, सन्ततं, सद्यदा, सद्यकालं, प्रसक्तं, अत्यन्तं, चारं चारं, मुहुम्, मुहुर्मुहुस्, अनन्तकालं. *INCIST, s.* अगम्यागमनं, अगम्यगमनं, गोत्रगमनं, गोत्राभिगमनं, अभिव्यासः.—(With a mother) मातृगमनं.—(With a sister) ससृगमनं.—(With a daughter) दृष्टिगमनं.—(With a father's wife) गुरुतन्त्रगमनं, गुरुतन्त्रं. *INCISTUOUS, a.* अगम्यागामी *m.* (नृ), अगम्यागामी *f.*, गोत्रगामी *m.*, गोत्राभिगामी *m.* (नृ), अभिव्यासी *m.* (नृ); 'an incestuous son,' मातृगामी *m.* (नृ), गुरुतन्त्रगः, गुरुतन्त्रो *m.* (नृ). *INCH, s.* अङ्गुलः, अङ्गुलपरिमाणं, अङ्गुलपट्टपरिमाणं; 'a line eight inches long,' अष्टाङ्गुलपरिमित रेखा; 'an inch long,' अङ्गुलपरिमितः -ता -तं, अङ्गुलमितः -ता -तं. *INCHEAL, s.* अङ्गुलपरिमाणः खण्डः, अङ्गुलपट्टभरः. *To INCHEAL, v. a.* चारम् (c. 1. -रभते -रभ्यु), प्रारम्, प्रक्रम (c. 1. -क्रमते -मितुं). *INCHOATE, a.* आरम्भः -व्या -व्यं, समारम्भः -व्या -व्यं, प्रारम्भः -व्या -व्यं. *INCHOATION, s.* आरम्भः, प्रारम्भः, समारम्भः, प्रारम्भः *f.*, उपक्रमः, प्रक्रमः, अन्त्यादानं, उपोद्घातः. *INCHOATIVE, a.* आरम्भकः -का -कं, प्रारम्भकः -का -कं, आरम्भसूचकः -का -कं. *INCIDENCE, s.* पतनं, आपतनं, अभिपतनं, आपातः, निपातः, समुत्पत्तिः *f.*; 'angle of incidence,' पतनकोणः, आपातकोणः. *INCIDENT, a.* (Happening) आपतितः -की -कं, आपतनशीलः -ला -लं, उपस्थायो -यिनी -यि (नृ), उपस्थितः -ता -तं. *INCIDENT, s.* (An event) घटनं, भूतं, सम्भवः, उत्पत्तिः, समुत्पत्तिः *f.*, समुत्पत्तिः, सङ्गतं, सङ्गतिः *f.*, समुपागतं, समुपस्थितं, आगन्तुः *m.*, घटना -नं.—(Episode) उपख्यानं, उपकथा, प्रसङ्गावसरे. *INCIDENTAL, a.* (Casual, accidental, occasional) आपतितः -की -कं, आगन्तुः -न्तुः -न्तु, आगन्तुकः -का -की -कं, आहार्यः -व्या -व्यं, आकस्मिकः -की -कं, प्रासङ्गिकः -की -कं, सहजोत्तरः -रा -रं, कादाचित्कः -त्वा -व्यं, अनित्यः -त्या -व्यं, निमित्तिकः -की -कं, विरहागतः -ता -तं; 'incidental cause,' कार्यकारणं. *INCIDENTALLY, adv.* (Casually) आगन्तुकप्रकारेण, एकेरमात्, दैवात्, हठात्, सङ्गत्या, दैवयोगेन.—(Beside the main design) मूलविषय-विहिनः, प्रसुतविषयव्यतिरेकेण; 'from some incidental cause,' कार्यकारणतः. *To INCINERATE, v. a.* भस्मीकृ, भस्मसातृ, भस्मराशीकृ. *INCINERATED, p. p.* भस्मीभूतः -ता -तं, भस्मसातृतः -ता -तं, भस्मराशीभूतः -ता -तं. *INCINERATION, s.* भस्मीकरणं, भस्मसातृकरणं, भस्मराशीकरणं. *INCIPENCY, s.* आरम्भः, प्रारम्भः, समारम्भः, प्रारम्भः *f.*, उपक्रमः. *INCIPENT, a.* आरम्भकः -का -कं, आरम्भः -व्या -व्यं, प्रारम्भः -व्या -व्यं. *INCIRCUMSPECTION, s.* असमीक्षा -क्षणं, असमीक्ष्यकारित्वं, अनवधानं -नता, असावधानता. *To INCISE, v. a.* चित् (c. 7. चिन्ति, छेत्तुं), निच्छिद्, कृत् (c. 6. कृन्ति, कर्तितुं), निकृत्, तण् (c. 1. तण्ति, c. 6. तण्णोति -यितुं). *INCISED, a.* निकृष्टः -न्ता -नं, निच्छिन्नः -न्ता -नं, तण्डः -ता -तं. *INCISION, s.* छेदः -दनं, निच्छेदः, कर्त्तनं, निकर्त्तनं, ग्रथनं, लूनिः *f.*, लायः, छिन्निः *f.*, छिदा, खण्डनं; 'in the flesh,' मांसच्छेदः, त्वक्छेदः, त्वग्भेदः, मांसघातं. *INCISOR, s.* छेदकदन्तः, अग्रदन्तः, राजदन्तः, सम्मुखदन्तः, मुखदन्तः. *INCISORY, a.* छेदकः -का -कं, छिन्नः -रा -रं, छेदकरः -री -रं.

INCITATION, *s.* प्रोत्साहनं, प्रेरणं, उन्नेजनं, समुत्तेजनं, प्रवर्त्तनं, प्ररोचनं, प्रचोदनं, प्रणोदः -दनं.

To INCITE, *v. a.* उत्तर् in caus. (-साहयति -यितुं), प्रोत्साह, समुत्साह, प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), प्रेर (c. 10. -प्रेरयति -यितुं), चुद् (c. 10. -चोदयति -यितुं), मप्रुद्, सचुद्, सम्प्रुद्, परिचुद्, मप्रुद् (c. 6. -चुदति -यितुं), प्ररुच् (c. 10. -रोचयति -यितुं), उद्युज् (c. 10. -योजयति -यितुं), मयुज्, नियुज्, चेष्ट (c. 10. -चेष्टयति -यितुं), आकृ (c. 10. -कारयति -यितुं), उद्दीप् (c. 10. -दीपयति -यितुं), उत्तप् (c. 10. -तापयति -यितुं), सचुष्ट (c. 10. -पुष्टयति -यितुं), प्रदिश (c. 10. -देशयति -यितुं), उद्वा in caus. (-चापयति -यितुं, *rt.* स्वा), ईह (c. 10. -ईहयति -यितुं). The loc. or dat. c. is required of the thing to which one is incited; as, 'he incited them to murder their mother,' तान् मातुर् चये or चयाय प्राचोदयत्.—(Encourage) आश्रय (c. 10. -आश्रयति -यितुं), तेजः or विश्रासं कृ or वृष् (c. 10. -वर्षयति -यितुं).

INCITED, *p. p.* प्रोत्साहितः -ता -तं, प्रवर्त्तितः -ता -तं, प्रेरितः -ता -तं, प्रचोदितः -ता -तं, चोदितः -ता -तं, प्रवृत्तः -ता -तं, प्रयोजितः -ता -तं, नियोजितः -ता -तं, उद्युक्तः -ता -तं, प्रोत्साहितः -ता -तं, प्रवृत्तः -ता -तं, उन्नेजितः -ता -तं, उद्वापितः -ता -तं, प्ररुचितः -ता -तं, उत्तप्तः -ता -तं, उद्दीप्तः -ता -तं.

INCITEMENT, *s.* प्रोत्साहः -हनं, प्रवर्त्तनं, प्रेरणं, उन्नेजनं, समुत्तेजनं, प्रणोदः -दनं, प्रचोदनं.—(Motive) प्रयोजनं, हेतुः *m.* उत्साहहेतुः, कारणं, प्रयोगः, निमित्तं, नियन्त्रणं.

INCITING, *a.* प्रोत्साहकः -का -कं, प्रवर्त्तकः -का -कं, प्रेरकः -का -कं, प्रचोदकः -का -कं, प्रणोदकः -का -कं, प्रयोजकः -का -कं.

INCIVIL, *a.* असभ्यः -भ्या -भ्यं, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, अदक्षिणः -णा -णं, दुर्मर्यादाः -दा -दै, दुःशीलः -ला -लं, कुशीलः -ला -लं.

INCIVILITY, *s.* अशिष्टता, दुःशीलता, कुशीलता, अविनयः, असभ्यता, अमर्यादा, दुर्मर्यादा, अननुनयः, अदक्षिण्य, अनार्यता.

INCIVILLY, *adv.* असभ्यवत्, अशिष्टवत्, कुशीलवत्, विनयविरुद्धं, विनयं विना, अमर्यादापूर्वं, मर्यादाविरुद्धेन.

INCLEMENCY, *s.* (Want of clemency) अदया, अनदयता, अदयता, निष्कृण्णता, अकारुण्यं, अकृपा, कृपाहीनता, दयाहीनता, अनुकम्प्या, अनुकम्पाहीनता.—(Severity, roughness as of the weather, &c.) निमृष्टता, नैर्घृण्यं, उग्रता, कठोरता, क्रूरता, क्रौर्यं, कटुता, कर्कशता, कार्कश्यं, रुधिरा, रोष्यं, अमृदुता, पारुष्यं, प्रचण्डता, दुर्दिनं.—(Boisterousness, rainyness) घातलता, बहुघातवृष्टिः.

INCLEMENT, *a.* निर्दयः -या -यं, अदयः -या -यं, दयाहीनः -ना -नं, निष्कृण्णः -णा -णं, अकारुण्यः -णा -णं, निष्कृपः -पा -पं, कृपाहीनः -ना -नं, दयारहितः -ता -तं, अनुकम्पाहीनः -ना -नं.—(Severe, rough as weather, &c.) उग्रः -या -यं, निमृष्टः -रा -रं, कठोरः -रा -रं, कटुः -दुः -दुः, क्रूरः -रा -रं, कर्कशः -शा -शं, रुधिरः -धा -धं, अमृदुः -द्वी -द्वी, प्रचण्डः -गदा -गदे.—(Boisterous, rainy) घातलः -ला -लं, वृष्टिमान् -मती -मत् (न), बहुघातवृष्टिः -ष्टिः -ष्टि.

INCLINATION, *s.* (Disposition, tendency) प्रावर्ण्यं, प्रवणता, प्रवाहः, प्रवृत्तिः *f.*, or more usually expressed by शीलः or शीलता -त्वं or by आलुता -त्वं affixed, or by the desid. form; as, 'inclination to fall,' पतनशीलता -त्वं or पतयालुता -त्वं or पिपतिपा.—(Desire) अभिलाषः, इच्छा, कांक्षा, आकांक्षा, चन्दं, चन्दम्.—(Bending) नयता, नतिः *f.*, जानतिः *f.*; 'inclination of a planet,' परमापनः; 'greatest inclination of a planet,' विक्षेपपुञ्जः; 'following one's inclination,' कामकारी -रिखी -रि(न), कामचार -रा -रं.

To INCLINE, *v. n.* (Bend, lean) नम् (c. 1. नमति, नन्तुं), जयनम्,

घानम्, नचीभू, जवलच् (c. 1. -लञ्ते -तिनुं), आलच्, मलच्.—(Be disposed) प्रवणः -णा -णं भू, expressed by शीलः -ला -लं; as, 'to be inclined to give,' दानशीलः -ला -लं भू.—(Have a wish or desire) इप् (c. 6. इच्छति, इप्सितुं), अभिलप् (c. 1. -लपति, c. 4. -लपति -यितुं), कांश्च (c. 1. कांश्चति -यितुं), आकांश्च, अभिकांश्च.

To INCLINE, *v. a.* (Cause to bend) नम् (c. 10. नमयति, नामयति -यितुं), जानन्, जयनम्, जायन् (c. 10. -वर्जयति -यितुं), नमीकृ.—(Give a propension, or tendency) प्रवर्णिकृ, प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), प्रमुज् (c. 10. -योजयति -यितुं), नियुज्, उद्युज्, प्रोत्साह (c. 10. -साहयति -यितुं), अभिलाष or इच्छा or आकांक्षा दा.

INCLINED, *p. p.* (Disposed) प्रवणः -णा -णं, प्रवर्त्तितः -ता -तं, or more usually expressed by शीलः -ला -लं or आलुः -लुः -लु affixed, or by the desid. form; as, 'inclined to fall,' पतनशीलः -ला -लं, पतयालुः -लुः -लु, पिपतिपुः -पुः -पु; 'inclined to give,' दानशीलः -ला -लं, दितुः -न्तुः -न्तु.—(Bent) नतः -ता -तं, नामितः -ता -तं, जानतः -ता -तं, प्रणतः -ता -तं, नमः -मा -यं.

INCLINING, *part.* जानतः -ता -तं, प्रणतः -ता -तं, जवलसनः -ना -नं, जवलसी -सिनी -सि (न), प्रवणः -णा -णं; 'inclining to the south,' दक्षिणप्रवणः -णा -णं.

To INCLOSE, *v. a.* परिवृ (c. 5. -वृणोति -परितुं -रीनुं), आवृ, परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते -ष्टितुं, c. 10. -वेष्टयति -यितुं), संवेष्ट, उपवेष्ट, प्रवेष्ट, संवल (c. 1. -वलते -लितुं), अवरुप् (c. 7. -रुणद्धि -रीडुं), निरुप्, संरुप्, रूप.—(With a fence) प्राचीरेण परिवेष्ट or आवृ or वृ (c. 10. वारयति -यितुं) or अवरुप्.—(Cover with a wrapper or envelope) आवेष्ट, आवृष्ट (c. 10. -आदयति -यितुं), परिच्छद्, समाच्छद्, प्रतिच्छद्, संच्छद्, पिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), कोशेन परिवेष्ट, कोशस्थः -स्थां -स्थं कृ, अनगीतं -तां -तं कृ.

INCLOSED, *p. p.* परिवृतः -ता -तं, परिवेष्टितः -ता -तं, आवृतः -ता -तं, परिगतः -ता -तं, परिवारितः -ता -तं, संवलितः -ता -तं, रुद्धः -द्धा -द्धं.—(With a fence, &c.) प्राचीरेण वृतः -ता -तं, प्राकारावावृतः -ता -तं, सावरणः -या -यं, प्राकारोपः -या -यं, अवरुद्धः -द्धा -द्धं.—(In a wrapper, &c.) आवेष्टितः -ता -तं, कोशानगीतः -ता -तं, कोशस्थः -स्थां -स्थं, वासनस्थः -स्थां -स्थं, अनगीतः -ता -तं, पिहितः -ता -तं, परिच्छदः -द्धा -द्धं, प्रतिच्छदः -द्धा -द्धं, अवगृहितः -ता -तं.

INCLOSURE, *s.* (That which incloses, a fence) वृत्तिः *f.*, प्राचीरं, आवरणं, प्राकारः, वेष्टनं, आवेष्टनं, अवरोपकं, वेष्टकः, आवेष्टकः, वेष्टः, प्रावृत्तिः *f.*, प्रावरः, आवारः, वारणं -णी, वरणं, मत्तवारणं, सन्मकरः, वलयः.—(Ground inclosed) घाटः, घाटी, वाटिका.—(Paper inclosed) अनगीतपत्रं, वासनस्थपत्रं; 'inclosure of an edifice,' कथा, कस्या; 'inclosure for a sacrifice,' चत्वरं, मुगहना, कुसा, स्वादिष्टं.

To INCLOUB, *v. a.* अभं कृ, मेयं कृ, तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), तिमिरीकृ, मलिनीकृ, मेघावृतं -तां -तं कृ, तमोवृतं -तां -तं कृ.

To INCLUDE, *v. a.* (Comprise, comprehend) परिग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), परित्याग (c. 5. -आप्ति -आप्ति), अनगीत (c. 10. -गमयति -यितुं), अनगीतं -तां -तं कृ, अनगीतम् (c. 10. -गमयति -यितुं), यन् (c. 9. चामति, यन्तुं), निवन्, प्रतिमद् (c. 1. -हरति -हर्तुं); 'excluding this, including that,' एतद्वर्जं तत्सहितं.—(Contain, hold) धा (c. 3. दधाति, धातुं), आधा, धादा (c. 3. -दधाति -धातुं), धृ (c. 1. धरति, c. 10. धारयति -यितुं), प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं).

INCLUDED, *p. p.* अनगीतः -ता -तं, अनगीतितः -ता -तं, अनगीतं -सिनी

-नि (न्), आन्तर्गणिकः -को -कं, परिगृहीतः -ता -तं, समाधिः -या -यं, प्रविष्टः -या -यं, आकलितः -ता -तं, प्रतिसंहृतः -ता -तं, अधिप्रितः -ता -तं, सहितः -ता -तं, अवाचकः -रा -रं, गर्भः -भा -भं in comp., गर्भितः -ता -तं, वद्धः -द्वा -द्धं, निवद्धः -द्वा -द्धं; 'included space,' सम्बन्धः, चन्तरालः.

INCLUSION, *s.* परिग्रहः, ग्रहणं, परिसमाप्तिः *f.*, अन्तर्गणना, प्रतिसंहारः, समावेशः, निवन्धः, समासक्तिः *f.*, आभिः *f.*, संवरः, अधिप्रितः.

INCLUSIVE, *a.* परिसमापकः -का -कं, परिग्राही -हिणी -हि (न्), आन्तर्गणिकः -को -कं, अन्तर्गणितः -ता -तं, अन्तर्गतः -ता -तं, व्यापी -पिनी -पि (न्), व्यापकः -का -कं; 'inclusive of,' सहितः -ता -तं.

INCLUSIVELY, *adv.* सधर्मपेक्ष, अशेषतः, अशेषतः, निःशेषतः, निरपेक्षतः, साकल्येन, साधनं, पर्याप्तं, सहितं.

INCOAGULABLE, *a.* अश्यानीयः -या -यं, अश्रयेयः -या -यं.

INCOERCIBLE, *a.* अच्यवनीयः -या -यं, अनिग्रहीतव्यः -या -यं.

INCOGITABLE, *a.* अचिन्तनीयः -या -यं, अच्यवनीयः -या -यं, अभावनीयः -या -यं.

INCOGITANCE, INCOGITANCY, *s.* अचिन्ता, चिन्ताशून्यत्वं, अध्यानं, अविचारणं, अभावना, भावनाशून्यत्वं, चिन्ताभावः.

INCOGITANT, *a.* निश्चिन्तः -न्ता -न्तं, चिन्तारहितः -ता -तं, विचारहीनः -ता -तं.

INCOGNITO, *a.* or *adv.* गुप्तः -पा -पं, प्रच्छन्नः -पा -पं, अलक्षितः -ता -तं, अलक्ष्यः -पा -पं, अलक्ष्यलक्षणः -न्ता -न्तं, अप्रकाशः -पा -पं, गुप्तपेक्ष, प्रच्छन्नपेक्ष, अलक्ष्यपेक्ष, अप्रकाशपेक्ष, अलक्षितः.

INCOGNIZABLE, *a.* अलक्ष्यः -द्वा -द्धं, अज्ञेयः -या -यं, अविज्ञेयः -या -यं.

INCOHERENCE, INCOHERENCY, *s.* असंसन्धः, अनन्वयः, असङ्गतिः *f.*, असङ्गमः, असंस्थितिः *f.*, असम्बन्धः, विरोधः, विरुद्धता, अयोग्यता, अयुक्तिः *f.*, असद्वर्तः, अनिर्वाहः, असामञ्जस्यं, अनुपपन्नः.

INCOHERENT, *a.* असंसद्धः -द्वा -द्धं, अपद्धः -द्वा -द्धं, अनन्वितः -ता -तं, अनव्यहरीनः -ता -तं, असङ्गतः -ता -तं, असंस्थितः -ता -तं, विरुद्धः -द्वा -द्धं, सन्दर्भविरुद्धः -द्वा -द्धं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, असमञ्जसः -सा -सं, असमवेतः -ता -तं, अपरमानः -ना -नं, आकुलः -ला -लं, व्याकुलः -ला -लं.—(As speech) अव्यक्तः -क्ता -क्तं, अस्फुटः -टा -टं, भिन्नः -चा -चं, भग्नः -ग्ना -ग्नं, हललितः -ता -तं.

INCOHERENTLY, *adv.* असंसद्धं, असंसद्धप्रकारेण, असङ्गतं, अयोग्यं, असमञ्जसं, सन्दर्भविरोधेन, असमवेतरूपं, आकुलं, आकुलयत्; 'talking incoherently,' अव्यक्तवाक् *m.f.n.* (च्), अस्फुटवाक्, भिन्नवाक्, चित्रनृत्यः -त्या -त्यं.

INCOMBUSTIBILITY, *s.* अदाह्यता -त्वं, अदहन्यता, अज्वलनीयता.

INCOMBUSTIBLE, *a.* अदहन्यः -या -यं, अदाह्यः -द्या -द्यं, अज्वलनीयः -या -यं, दुर्दाह्यः -द्या -द्यं, दुर्ज्वलनीयः -या -यं, दुःखज्वलनीयः -या -यं.

INCOME, *s.* आयः, आगमः, धनागमः, धर्मागमः, उदयः, पनोदयः, उत्पन्नः, प्राप्तिः *f.*; 'income and expenditure,' आयव्यय *m. du.*

INCOMMENSURABLE, INCOMMENSURATE, *a.* असमः -मा -मं, असमानः -ता -तं, असमपरिमाणः -शा -शं, अनुपपरिमाणः -शा -शं, असदृशः -शी -शं, अनुपसूयः -पा -पं.

INCOMMENSURABLENESS, *s.* असमता, असमानता, असदृश्यं, असमपरिमाणत्वं.

INCOMMENSURABLY, *adv.* अनुपसूयेण, अनुपसारेण, असदृशं, असमं.

-To INCOMMODE, *v. a.* पीड (c. 10. पीडयति -यितुं), उपपीड, अभिपीड, आयास (c. 10. -यासयति -यितुं), चाप (c. 1. चापते -यितुं), परिचाप, प्रवाप, अधिवाप, रूप (c. 7. रूपयति, रोद्धुं), उपरूप, अभिरूप, क्लिप्त (c. 9. क्लिप्तयति, क्लिप्तयितुं), व्यर्थ (c. 10. व्यर्थयति -यितुं), आकुलीकृत, व्याकुलीकृत, समाकुलीकृत; 'don't incommode yourself,' अलम् आयासेन.

INCOMMOD, *p. p.* पीडितः -ता -तं, अभिपीडितः -ता -तं, चापितः -ता -तं, उपरूपः -द्वा -द्धं, क्लेशितः -ता -तं, क्लिष्टः -द्या -द्यं, व्यथितः -ता -तं, आकुलः -ला -लं, समाकुलः -ला -लं.

INCOMMODIOUS, *a.* अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अयुक्तः -क्ता -क्तं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अनुपयोगी -गिनी -गि (न्), अहितः -ता -तं, अनुपकारी -रिणी -रि (न्); 'giving trouble,' क्लेशकरः -री -रं, क्लेशकः -का -कं, कष्टकरः -री -रं, पीडाकरः -री -रं, उपरोधी -धिनी -धि (न्).

INCOMMODIOUSLY, *adv.* अयोग्यं, अयुक्तं, अनुपयुक्तं, यथा कष्ट or क्लेशः or उपरोधः or पीडा नापते तथा.

INCOMMODIOUSNESS, *s.* अयोग्यता, अयुक्तता, सक्लेशत्वं, सकष्टत्वं, उपरोधः.

INCOMMUNICABLE, *a.* अदेयः -या -यं, अप्रतिपादनीयः -या -यं, असंवेदनीयः -या -यं, अनिवेद्यः -द्या -द्यं, अन्यादेयः -या -यं, अनन्यदेयः -या -यं.

INCOMMUNICABLENESS, *s.* अदेयता, अप्रतिपादनीयता, असंवेदनीयता.

INCOMMUNICATIVE, *a.* असंवादशीलः -ला -लं, परिमितकथः -पा -पं, चापयतः -ता -तं, कथाविरक्तः -क्ता -क्तं, भाषणविरक्तः -क्ता -क्तं.

INCOMMUTABLE, *a.* अपरिवर्तनीयः -या -यं, अप्रतिपल्यः -त्या -त्यं, अप्रतिदेयः -या -यं.

INCOMPACT, *a.* आपनः -ना -नं, असंहतः -ता -तं, अदृढः -टा -टं, असान्द्रः -न्द्रा -न्द्रं.

INCOMPARABLE, *a.* अनुत्पन्नः -त्या -त्यं, अनुलनीयः -या -यं, अनुलः -ला -लं, अनुपनः -मा -मं, निरूपमः -मा -मं, अनुपमेयः -या -यं, अप्रतिमेयः -या -यं, अप्रतिमः -मा -मं, असामान्यः -द्या -द्यं, असामान्यः -त्या -त्यं, असदृशः -शी -शं, अद्वितीयः -या -यं, अप्रतिरूपः -पा -पं, अनुपमः -मा -मं, सर्वश्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, सर्वजित् *m.f.n.*, उपादेयः -या -यं.

INCOMPARABLENESS, *s.* अनुत्पन्नता, अनुपमेयता, अनुपमत्वं, अप्रतिमेयता.

INCOMPARABLY, *adv.* अनुत्पन्नं, अनुपमेयं, अप्रतिमेयं, निरूपमं.

INCOMPASSIONATE, *a.* निर्दयः -या -यं, अदयः -या -यं, दयाहीनः -ना -नं, निष्कारुण्यः -द्या -द्यं, निष्कृपः -पा -पं, निष्पृणः -द्या -द्यं, पीतादयः -या -यं.

INCOMPASSIONATELY, *adv.* निर्दयं, दयां विना, निष्कारुण्यं, अकृपया, अकृप्यं.

INCOMPATIBILITY, *s.* अयोग्यता, विरुद्धता, विरोधः, विपरीतता, विपरीत्यं, असङ्गतत्वं, असङ्गतिः *f.*, असङ्गत्यं, अयुक्तता, असम्बन्धः, असम्भाव्यता, अनुपयुक्तता, विलक्षण्यं.

INCOMPATIBLE, *a.* विरुद्धः -द्वा -द्धं, विरोधी -धिनी -धि (न्), अयोग्यः -ग्या -ग्यं, असङ्गतः -ता -तं, विरुद्धतः -ता -तं, असम्भाव्यः -द्या -द्यं, असम्बन्धः -पा -पं, असंस्थितः -ता -तं, विपरीतः -ता -तं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अयुक्तः -क्ता -क्तं, विलक्षणः -द्या -द्यं, परस्परविरुद्धः -द्वा -द्धं.

INCOMPATIBLY, *adv.* विरोधेन, असङ्गतं, अयोग्यं, असम्भाव्यं, विपरीतं.

INCOMPETENCE, INCOMPETENCY, *s.* अयोग्यता, अधमता -त्वं, असामर्थ्यं, असमर्थता, अशक्तिः *f.*, अशक्तता, अलक्ष्यता, अयुक्तता, अनुपयुक्त्यं, अपर्याप्तः *f.*, अनुचितत्वं.

INCOMPETENT, *a.* अधमः -मा -मं, अधमर्थः -धी -धं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अशक्तः -क्ता -क्तं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अपर्याप्तः -मा -मं, अनुचितः -ता -तं, अपारकः -का -कं, अपारगः -गा -गं, अकृती -तिनी -ति (न्); 'incompetent witness,' हीनः, हीनपादी *m.* (न्).

INCOMPETENTLY, *adv.* अधमवत्, अशक्तवत्, असामर्थ्येन, अनुपयुक्तं, अपर्याप्तं, अयोग्यं, अनुचितं, हीनवत्.

INCOMPLETE, *a.* असमाप्तः -मा -मं, असम्पन्नः -न्ना -न्नं, असम्पूर्णः -शी -शं, अपूर्णः -शी -शं, अपरिपूर्णः -शी -शं, असिद्धः -द्वा -द्धं, अनिष्पन्नः -न्ना -न्नं, असम्यक्तः -द्या -द्यं, अपर्याप्तः -मा -मं, अनिर्दिष्टः -ला -लं, अकृतः -ता -तं, कृताकृतः -ता -तं, अपूर्णमात्रः -द्या -द्यं, असमस्तः -स्ता -स्तं,

8

376

विरुद्धः-द्वा-द्वं, विरोपी-पिनी-पि (न्), असमझः-सा-सं, अनुपयुक्तः-न्ना-कं, असदृशः-शी-शं, अयथार्थः-था-थं, अयापार्थिकः-की-कं, अनुचितः-ता-तं, असम्भवः-वा-वं, अननुसारी-रिणी-रि (न्), अनुपपन्नः-ना-नं, असद्वदः-द्वा-द्वं.

INCONGRUOUSLY, *adv.* अयोग्यं, अयुक्तं, असङ्गतं, विरोधेन, असमझसं, असदृशं, अनुचितं, अनुपयुक्तं, अयथार्थं, असद्वदं.

INCONNEXEDLY, *adv.* असंयोगेन, अयोगात्, असत्त्वेन, असम्बन्धेन, असद्वदं.

INCONNECTION, *s.* असंयोगः, अयोगः, असत्त्वः, असङ्गः, असंसर्गः, असम्बन्धः.

INCONSCIONABLE, *a.* अजानः-या-यं, अयथार्थः-था-थं, अयापार्थिकः-की-कं.

INCONSEQUENCE, *s.* अप्रयुक्तिः *f.*, अयुक्तिः *f.*, अनन्वयः, अपरिणामः.

INCONSEQUENT, *a.* अप्रयुक्तः-न्ना-कं, अप्रयोगी-निणी-मि (न्), अव्यक्तः-की-कं.

INCONSIDERABLE, *a.* अगुरुः-दी-रु, लघुः-यु-यु, अल्पः-त्वा-त्वं, स्वल्पः-त्वा-त्वं, अल्पः-त्वा-त्वं, दुष्टः-द्वा-द्वं, दुष्टः-द्वा-द्वं, अगण्यः-या-यं, अवहः-द्वा-द्वं, अनहान्-हन्ती-हन्ती (न्), अत्यार्थः-था-थं, लघ्वर्थः-था-थं, अमान्यः-न्या-न्यं, मितः-ता-तं.

INCONSIDERATE, *a.* असमीक्षकारी-रिणी-रि (न्), अविमृश्यकारी &c., निश्चितः-न्ना-नं, अपरिणामदर्शी-शिनी-शि (न्), अविचारी-रिणी-रि (न्), अविवेकी-किनी-कि (न्), अविवेकः-का-कं, नष्टविवेकः-का-कं, असावधानः-ना-नं, साहसो-सिनी-सि (न्), अनालोचितः-ता-तं, अपरीक्षितः-ता-तं, जालः-त्वा-त्वं, अकार्यचिन्तकः-का-कं, अमनस्वी-सिनी-सि (न्), प्रमत्तः-ता-तं.

INCONSIDERATELY, *adv.* असमीक्ष्य, अविचार्य, अविमृश्य, अविचारेण, विचारं विना, विवेचनं विना, सहसा, चिन्ता विना, अनवेक्षण, अनालोचितं, अनवधानात्, प्रमत्तत्वात्, जालत्वात्, समदाहं, निरपेक्षं, निश्चितं.

INCONSIDERATENESS, INCONSIDERATION, *s.* अविचारः-रणं-णा, असमीक्षा-द्यं, अविवेचनं-ना, अविवेकता, अविवेकता, अचिन्ता, अविमर्शः, असावधानता, अपरिणामदर्शनं, अचर्चा, अनन्ययोगः, अचितकं, अनालोचनं.

INCONSISTENCE, INCONSISTENCY, *s.* असङ्गतिः *f.*, असङ्गमः, असङ्गता, असङ्गत्यं, असंस्थितिः *f.*, विरोधः-थं, विरुद्धता, विपरीतता, वैपरीत्यं, अयोग्यता, असम्भवात्, भेदः, विभेदः, असादृश्यं, विपर्ययः, अनन्वयः.—(Inconsistence 'in argument or narration, self contradiction) पृष्ठापरविरोधः, पृष्ठापरवैपरीत्यं, वचनविरोधः, विपरीतवचनं, विरोधोक्तिः *f.*, वचनभेदः, चित्रभेदः, विमोक्तिः *f.*, विसंवादः, वापः-था.

INCONSISTENT, *a.* असङ्गतः-ता-तं, असंस्थितः-ता-तं, विरुद्धः-द्वा-द्वं, विपरीतः-ता-तं, विरोधी-पिनी-पि (न्), परस्परविरुद्धः-द्वा-द्वं, परस्परविरोधी-पिनी-पि (न्), परस्परपराहन्तः-ता-तं, विसङ्गतः-ता-तं, अयोग्यः-या-यं, असम्भवः-वा-वं, अनन्वितः-ता-तं, द्विष्टः-था-थं, सङ्कुलः-ला-लं, विमोक्तिः-ता-तं, असदृशः-शी-शं, पृष्ठापरविरुद्धः-द्वा-द्वं, वाधितः-ता-तं; 'to make an inconsistent assertion,' विपरीतं वद (c. l. वदति 'दिहन्), विसंवदः, विप्रवदः.

INCONSISTENTLY, *adv.* असङ्गतेन, विरोधेन, विरुद्धं, अयोग्यं, विपरीतं, वैपरीत्येन, परस्परविरुद्धं, विसङ्गतं, असदृशं, अयथा.

INCONSOLABLE, *a.* निर्विनाशः-दा-दं, दुर्विनाशः-दा-दं, असादनवनीयः-या-यं, असन्तोषणीयः-या-यं, अप्रबोधनीयः-या-यं, अनाश्वासनीयः-या-यं, अविनाशनीयः-या-यं, अशरणः-था-थं, अशरणः-था-थं, शोकाकुलः-ला-लं, अलुक्किरता-ता-तं.

INCONSONANCE, *s.* अयोग्यता, अनुसारात्, अनानुरूपं, असादृश्यं, विरोधः.

INCONSONANT, *a.* अयोग्यः-या-यं, अननुसारी-रिणी-रि (न्), असदृशः-शी-शं, अननुसृतः-पा-पं, विरुद्धः-द्वा-द्वं, विरोधी-पिनी-पि (न्).

INCONSPICUOUS, *a.* अप्रकाशः-शा-शं, अप्रकृतः-ज्ञ-ज्ञं, अप्रत्यक्षः-द्या-द्यं.
INCONSTANCY, *s.* अस्थिरता-त्वं, अस्थैर्यं, अपीरता, अर्थैर्यं, अपृतिः *f.*;
चञ्चलत्वं-ता, चपलता, चापत्यं, चापत्यं, चलचित्ता, चम्पायितं,
लोलता, लीत्यं, तारत्यं, सङ्कुल्यं, अनवस्थितिः *f.*, अस्थेना *m.* (नं),
अनिम्यता.

INCONSTANT, *a.* अस्थिरः-रा-रं, अस्थायी-यिनी-यि (नं), अस्थायः-रा-
-रं, चञ्चलः-ला-लं, चपलः-ला-लं, अपीरः-रा-रं, चलचितः-ता-
-तं, चपलान्वः-का-कं, सङ्कुलः-न्-कं, चञ्चलद्वयः-या-यं,
लोलः-ला-लं, तारलः-ला-लं, प्रवृत्तिरलः-ला-लं, अनवस्थः-स्या-
-स्यं, अनवस्थितः-ता-तं, अपृतिमान्-मती-मत् (नं), अनित्यः-त्वा-त्वं.

INCONSTANTLY, *adv.* अस्थिरं, अस्थिरपत्, चञ्चलं, चपलपत्, चपलं,
चापत्येन, चपलपत्, अपीरं, अपीरपत्, लोलपत्, तारलं.

INCONSUMABLE, *a.* अनाशः-श्या-श्यं, अविनाशः-श्या-श्यं, अक्षयः-या-यं.

INCONTAMINATE, *a.* अदुष्टः-ष्टा-ष्टं, अदूषितः-ता-तं, अकलङ्कितः-ता-तं.

INCONTESTABLE, *a.* अविषदनीयः-या-यं, निर्विवादः-दा-दं, अप्रत्याख्येयः-
-या-यं, अविषयः-व्या-व्यं, अविषयः-व्या-व्यं, अविषयः-व्या-व्यं, अविषयः-व्या-व्यं,
अवाप्यः-व्या-व्यं, असन्दिग्धः-ग्या-ग्यं, निःसन्देहः-हा-हं, निश्चितः-
-ता-तं, सुनिश्चितः-ता-तं, नियतः-ता-तं.

INCONTESTABLY, *adv.* निर्विवादं, सुनिश्चितं, असन्दिग्धं, असंशयं, निःसंशयं,
अत्र न संशयः, सुनिश्चितं.

INCONTINENCE, INCONTINENCY, *s.* असंयमः, अयतेन्द्रियत्वं, असंयतेन्द्रियता,
अजितेन्द्रियत्वं, अनवस्था, अनवस्थता, अनवस्थितिः *f.*, अनियतिः *f.*,
अयमः, अदमः, अदानिः *f.*, अभिचारः, उपस्थासंयमः, लम्पटता, लाम्पट्यं,
प्रतिषिद्धविषयेषु अतिप्रसङ्गः.

INCONTINENT, *a.* असंयतः-ता-तं, असंयतेन्द्रियः-या-यं, अयती-तिनी-
-ति (नं), अयतेन्द्रियः-या-यं, अजितेन्द्रियः-या-यं, अयतेमपुनः-ना-
-नं, असंयतोपस्थः-स्या-स्यं, अनवस्थितः-ता-तं, अनवस्थः-स्या-स्यं,
अभिचारी-रिणी-रि (नं), असनी-निनी-नि (नं), लम्पटः-टा-टं,
निषिद्धविषयेषु अतिप्रसङ्गः-ज्ञा-ज्ञं.

INCONTINENTLY, *adv.* असंयमेन, संयमं विना, लम्पटपत्, अजितेन्द्रियत्वात्.

INCONTROLLABLE, *a.* असंयमनीयः-या-यं, अदमनीयः-या-यं, अनियग्रहणीयः-
-या-यं, अवश्यः-श्या-श्यं, अनिवार्यः-व्या-व्यं, अशासनीयः-या-यं.

INCONTROVERTIBLE, *a.* अप्रत्याख्येयः-या-यं, अविषदनीयः-या-यं, अवि-
चारणीयः-या-यं, अविषदनीयः-या-यं, निर्विवादः-दा-दं, अविचारः-
-द्या-द्यं, अविषयः-व्या-व्यं, अविषयः-व्या-व्यं, अविषयः-व्या-व्यं, अविषयः-व्या-व्यं,
असंशयः-या-यं, अविषयः-व्या-व्यं, सुनिश्चितः-ता-तं, असन्दिग्धः-ग्या-ग्यं.

INCONTROVERTIBLY, *adv.* निर्विवादं, सुनिश्चितं, असंशयं, निःसंशयं, अवि-
तर्कणीयं.

INCONVENIENCE, INCONVENIENCY, *s.* (Thrt which gives trouble
or impedes) क्लेशः, कष्टं, पीडा, बाधा-धकः, व्यथा, कृच्छं, टःखं,
श्लथं, उपरोधः, रोधः, विरोधः, आयासः, कष्टकः-कं, विदचनं-ना,
अनिष्टं, असुखं, आयासहेतुः *m.*, क्लेशहेतुः *m.*, पीडाहेतुः *m.*, कष्टकारणं.
—(Unsuitableness) असोद्यता, असुक्तिः *f.*, निर्युक्तिः *f.*, असुक्ता,
अनुपयुक्ता, अनुपयोगिता, अनुपपत्तिः *f.*, अनुचितता.

To INCONVENIENCE, *v. a.* क्लेशं दा or कृ, कष्टं कृ, टःखं कृ, श्लथं कृ,
उपरोधं कृ, बाध् (c. 1. बाधते-धिनुं), पीड् (c. 10. पीडयति-यितुं),
रुप् (c. 7. रुणद्धि, रोद्धुं), उपरुप्.

INCONVENIENT, *a.* असोद्यः-ग्या-ग्यं, अनुपयुक्तः-ज्ञा-ज्ञं, अनुपयोगी-गिनी-
-गि (नं), असुक्तः-ज्ञा-ज्ञं, अनुचितः-ता-तं, अनुपपत्तः-ता-तं, अहितः-
-ता-तं, अनुपकारी-रिणी-रि (नं), असमन्वसः-सा-सं.—(Causing
trouble or uneasiness) क्लेशकरः-री-रं, क्लेशदः-दा-दं, क्लेशकः-

-री-रं, कष्टकरः-री-रं, दुःखदः-दा-दं, पीडाकरः-री-रं, उपरोपी-
-धिनी-धि (नं), बाधकः-का-कं, आयासहेतुकः-का-कं, क्लेशहेतुकः-
-का-कं, कष्टकारकः-का-कं.

INCONVENIENTLY, *adv.* असोद्यं, असुक्तं, अनुपयुक्तं, अनुचितं, अनुपपत्तं,
असमन्वसं, असाम्प्रतं, यथा कष्टं or क्लेशः or उपरोधः or पीडा जायते तथा.

INCONVERSABLE, *a.* असंवादशीलः-ला-लं, अनालापी-पिनी-पि (नं),
असंलापी &c., असंवादी &c., परिमितकथः-था-थं, वाग्यतः-ता-तं.

INCONVERSANT, *a.* अविज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, अनभिज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, असम्प्रतः-ज्ञा-ज्ञं.

INCONVERTIBILITY, *s.* अपरिवर्तनीयता, अपरिवर्तनयोग्यता, अविकार्यता.

INCONVERTIBLE, *a.* अपरिवर्तनीयः-या-यं, अपरिवर्तनयोग्यः-ग्या-ग्यं.

INCORPORAL, *a.* See INCORPOREAL.

To INCORPORATE, *v. a.* एकशरीरीकृ, एकिकृ, एकत्र कृ, सम्मिश्र् (c. 10.
-मिश्रयति-यितुं), संयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं), संधिप् (c. 10. -स्येयति
-यितुं), संसृज् (c. 6. -सृजति-सृष्टुं).

To INCORPORATE, *v. n.* एकशरीरीभू, एकिकृ, एकत्र भू, सम्मिश्रीभू.
संयुज् in pass. (-युन्यते).

INCORPORATE, *a.* शारीरिकः-की-कं, शरीरी-रिणी-रि (नं).

INCORPORATED, *p. p.* संयुक्तः-ज्ञा-ज्ञं, संधिष्टः-ष्टा-ष्टं, एकिकृतः-ता-तं,
सहितः-ता-तं, कृतसंमगः-गा-गं, संसृष्टः-ष्टा-ष्टं, संहतः-ता-तं, सङ्ग-
तयान्-यतो-यत् (नं), एकत्रीभूतः-ता-तं.

INCORPORATION, *s.* संयोगः, संयोजनं, संसर्गः, सम्मिश्रणं, संश्लेषः.

INCORPOREAL, *a.* अशरीरी-रिणी-रि (नं), अशरीरवान्-यतो-यत् (नं),
अदेहवान्-यतो-यत् (नं), विदेहः-हा-हं, अमूर्तिमान्-मती-मत् (नं),
अनङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, निरवयवः-या-यं, अशारीरिकः-की-कं, देहशून्यः-
-न्या-न्यं, निराकारः-रा-रं, अदेहिकः-की-कं.

INCORPOREALLY, *adv.* अशरीरेण, निराकारेण, निरवयवं, विदेहं.

INCORPOREITY, *s.* अशरीरित्वं, अशरीर्यत्वं, देहशून्यता, निरवयवता.

INCORRECT, *a.* अशुद्धः-द्धा-द्धं, अशोषितः-ता-तं, अयथायथः-था-थं,
असम्यक्-मीची-म्यक् (कृ), असमीचीनः-ना-नं, असमन्वसः-सा-सं,
अवाधार्थिकः-की-कं, अतथ्यः-व्या-व्यं, अनन्वसः-सा-सं, वितथः-था-
-थं, अनृतः-ता-तं, असङ्गतः-ता-तं, असङ्गतः-ता-तं, दोषी-पिषी-
-पि (नं), सदोषः-या-यं, दोषवान्-यतो-यत् (नं), अशुचिः-चि-चि,
असत्तः-त्वा-त्वं.—(In conduct) दुर्वृत्तः-त्ता-तं, असाधुवृत्तः-त्ता-तं,
दुराचारः-रा-रं, अपार्थक्यः-की-कं, अशुचिकर्मा-म्मा-म्मं (नं).

INCORRECTLY, *adv.* अशुद्धं, अयथायथं, असमायत्तं, वृषा, असम्यक्, अन्यथा,
अनन्वसं, असमन्वसं, अशुचि, वितथं, अतथ्यं, अनृतं, असत्तं, असमीचीनं,
असङ्गतं, असाधु, सदोषं.

INCORRECTNESS, *s.* अशुद्धिः *f.*, अशुद्धता, अविशुद्धिः *f.*, अशोषनं, अयथा-
यथा, अवाधार्थ्यं, असम्यक्त्वं, असमीचीनता, असमन्वसं, अतथ्यता,
असत्तता, वितथत्वं, अनृतं, अनृतत्वं, अशुचितता, अन्यथात्वं, अयाथायथ्यं,
सदोषता, दोषवत्त्वं, असाधुता.

INCORRIGIBLE, *a.* असाध्यः-व्या-व्यं, अशोषनीयः-या-यं, अशोष्यः-व्या-
-व्यं, असाधनीयः-या-यं, समाधातुम् अशक्यः-क्या-क्यं, साधयितुम्
अशक्यः-क्या-क्यं, अशासनीयः-या-यं, अप्रतिसमाधेयः-या-यं, अतिदुष्टः-
-ष्टा-ष्टं, शिघ्रातीतः-ता-तं.

INCORRIGIBLENESS, INCORRIGIBILITY, *s.* असाध्यता, असाधनीयता, अशो-
धनीयता.

INCORRIGIBLY, *adv.* असाधनीयं, यथा समाधातुं न शक्यते तथा.

INCORRODIBLE, *a.* अगलनीयः-या-यं, अक्षयणीयः-या-यं, अनाशयः-श्या-श्यं.

INCORRUPT, INCORRUPTED, *a.* अदुष्टः-ष्टा-ष्टं, अदूषितः-ता-तं, अविकृतः-
-ता-तं, अविकारितः-ता-तं, शुचिः-चि-चि, शुद्धः-द्धा-द्धं, पवित्रः-

-त्रा -वं, अभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं.

INCORRUPTIBILITY, *s.* पक्षयता -त्वं, जनश्रुता -त्वं, जनाश्रयता, सद्गुणता, अक्षय्यता -त्वं, अभ्रष्टता, अहाय्यता.

INCORRUPTIBLE, *a.* अक्षयः -या -यं, अक्षयणीयः -या -यं, जनश्रुतः -रा -रं, जनाश्रयः -श्रया -श्रयं, सद्गुणः -प्या -प्यं, सद्गुणणीयः -यो -यं, जनय्यः -य्यो -य्यं, अविनाश्यः -य्यो -य्यं.—(By bribe) अभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, अहाय्यः -य्यो -य्यं.

INCORRUPTION, *s.* सद्गुणं, सद्गुणता, अक्षयः, जनश्रुता, अविनाश्यता, जनाश्रयः, सद्गुणः, सद्गुणता, सद्गुणयता, अभ्रष्टता, अविनाश्यता.—(Integrity) अभ्रष्टता, अहाय्यता, शुचिता, सारत्वं, सचरित्रता.

To INCRASSATE, *v. a.* घनीकृ, स्थलीकृ, सान्द्रीकृ, समुक्षीकृ, पीवरीकृ.

To INCRASSATE, *v. n.* घनीभू, स्थलीभू, सान्द्रीभू, पीवरीभू.

INCRASSATION, *s.* घनीकरणं, स्थलीकरणं, सान्द्रीकरणं, पीवरीकरणं, स्थूलता.

To INCREASE, *v. n.* वृष् (c. 1. वर्धते -यितुं), विवृष्, संवृष्, प्रवृष्, अनिवृष्, परिवृष्, संविवृष्, वृद्धिम् इ (c. 2. एति -तुं) or या (c. 2. याति -तुं) or प्राप् (c. 5. -आप्ति -आप्ति), एप् (c. 1. एपते -यितुं), समेप्, चप् (c. 4. चृपति, c. 5. चृप्ति, चर्पितुं), समृप्, उपचि in pass. (-चोयते), प्रचि, परिचि, चै (c. 1. प्यायते, प्यातुं), चाप्ये, स्फाय् (c. 1. स्फायते -यितुं), आस्फाय्, स्फोतीभू, प्रचुरीभू, अधिक्तीभू, अधिक्तराभू, बहुतराभू, उपचयं or अभ्युदयम् इ.—(Extend) विस्तृ in pass. (-स्तोयते), वितन् in pass. (-तन्ते), प्रवृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), प्रमृष् (c. 1. -सर्वति -सर्वतुं), विजृम्भ् (c. 1. -जृम्भते -जृम्भतुं), विस्तारन् इ.—(Grow) रुह् (c. 1. रोहति, रोहतुं), प्ररुह्; 'increase in knowledge,' विद्याप्राप्ति कृ.

To INCREASE, *v. a.* वृष् (c. 10. वर्धयति -यितुं), परिवृष्, संवृष्, विवृष्, वृद्धिं नो (c. 1. नयति, नेतुं), एप् (c. 10. एपयति -यितुं), समेप्, वृह् (c. 10. वृहयति -यितुं), परिवृह्, उपवृह्, समुपवृह्, चाप्ये (c. 10. -प्याय-याति -यितुं), समाप्ये, स्फाय् (c. 10. स्फाययति -यितुं), आस्फाय्, स्फोतीकृ, वृह् (nom. वृहयति -यितुं), सर्वह्, प्रचुरीकृ, प्रचुरारं -रां -रं कृ, अधि-क्तीकृ अधिक्तरं -रां -रं कृ, बहुतराकृ, अधिक्तराकृ.—(Extend) विस्तृ (c. 10. -स्तारयति -यितुं), वितन् (c. 8. -तनोति -नितुं), तन्, विततीकृ, प्रमृ (c. 10. -सारयति -यितुं), विस्तृ.

INCREASE, *s.* वृद्धिः *f.*, विवृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं, विवर्धनं, संवर्धनं, चृद्धिः *f.*, श्रुद्धिः *f.*, स्फातिः *f.*, स्फोतिः *f.*, उपचयः, अभ्युदयः, वृहणं, परिवृहणं, उपवृहणं, उतलेकः, समुपचयः, उन्नतिः *f.*, समुन्नतिः *f.*, आप्यायनं, विस्तारः *f.*, आप्यायनं, अधिक्ता, प्रपञ्चः, पाहुत्सं.

INCREASED, *p. p.* वृद्धः -द्धा -द्धं, प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, विवृद्धः -द्धा -द्धं, वर्धितः -ता -तं, विवर्धितः -ता -तं, संवर्धितः -ता -तं, उपचयितः -ता -तं, एपितः -ता -तं, समेपितः -ता -तं, चृद्धः -द्धा -द्धं, समृद्धः -द्धा -द्धं, स्फोतः -ता -तं, स्फातः -ता -तं, आप्यायितः -ता -तं, प्ररुद्धः -द्धा -द्धं, वृहितः -ता -तं, परिवृहितः -ता -तं, परिवृहितः -ता -तं, उपवृहितः -ता -तं, प्रपितः -ता -तं, प्रचुरीकृतः -ता -तं, विततः -ता -तं, विस्तारितः -ता -तं, विस्तृतः -ता -तं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, प्रसारितः -ता -तं, विजृम्भितः -ता -तं.

INCREASING, *part.* वर्धमानः -ना -नं, वर्धनी -पिनी -पिं (न्), वर्धनः -ना -नं, वर्धिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, एधमानः -ना -नं, समेधमानः -ना -नं, उपचो-यमानः -ना -नं, प्रचोयमानः -ना -नं, विजृम्भमाणः -शा -शं, विस्तोयमाणः -शा -शं; 'increasing in bulk,' वर्धमानशरीरः -रा -रं, प्रचोयमा-नायवः -या -वं.

INCREASINGLY, *adv.* अधिकाधिकं, उत्तरोत्तरं, वर्धमानप्रकारेण.

INCREASE, INCREASED, *a.* असृष्टः -ष्टा -ष्टं, अभ्रष्टः -ता -तं, सज्जितः -ता -तं.

INCREDIBILITY, *s.* अश्रद्धेयता, अविश्वासायता, अविश्वासनीयत्वं, अश्रद्धेयता, अविश्वासायता, अमानाधिक्यत्वं, प्रत्ययातीतत्वं, विश्वासातिगत्वं, विश्वा-

सातीतता, अतिप्रत्ययता.

INCREDIBLE, *a.* अश्रद्धेयः -या -यं, अविश्वासायः -स्या -स्यं, अविश्वासनीयः -या -यं, अश्रद्धेयः -प्या -प्यं, अमानाधिक्यः -को -कं, विश्वासातिगः -गा -गं, विश्वासापयातिगः -गा -गं, प्रत्ययातीतः -ता -तं, अतीतप्रत्ययः -या -यं, अतिप्रत्ययः -या -यं, अतिविश्वासायः -ज्ञा -सं, विश्वासायोग्यः -ग्या -ग्यं, अतिक्रयः -या -यं.

INCREDIBLY, *adv.* अतिप्रत्ययं, अतिविश्वासे, अश्रद्धेयं, अविश्वासनीयं.

INCREDULITY, *s.* अश्रद्धा, अश्रद्धा, अविश्वासः, अश्रद्धातिगः *f.*, अश्रद्धा *f.*, अश्रद्धालता, अश्रद्धाशीलता, अविश्वासीलता, प्रत्ययाभावः.

INCREDULOUS, *a.* अश्रद्धाशीलः -यिनी -यि (न्), अश्रद्धाशीलः -ला -लं, अवि-श्वासी -सिनी -सि (न्), अविश्वासाशीलः -ला -लं, अविश्वासाशीलः -ला -लं, अश्रद्धालः -लुः -लु, अश्रद्धापानः -ना -नं, अश्रद्धापान् -वती -वत् (न्), श्रद्धाशीलः -ला -लं.

INCREDULOUSLY, *adv.* अश्रद्धयेन -यात्, अविश्वासेन, विश्वासं विना, साशङ्कं.

INCREDIMENT, *s.* वृद्धिः *f.*, वर्धनं, उपचयः, अभ्युदयः, उन्नतिः *f.*, आप्यायनं.

To INCREASE, *v. a.* निन्द् (c. 1. निन्दति -निन्दतुं), प्रतिनिन्द, धिक्.

INCREASEMENT, *s.* निन्दा, परीवादः, परिभाषणं, उपालम्भः, उपक्रमः, विद्वांसः.

To INCRIMINATE, *v. a.* अभिप्रेतं (c. 7. -मुनक्ति -मोक्तुं), दोषम् चारुह् in caus. (-रोपयति -यितुं), दोषारोपणं कृ.

To INCRUST, *v. a.* चालत्वा or त्वयूपपटलेन or घनपटलेन आच्छद् (c. 10. -चादयति -यितुं) or आवेह् (c. 10. -वेहयति -यितुं), चालभागे or वहि-भागे or उपरिभागे घनीकृ or श्यानीकृ or संहतीकृ.

INCRUSTATION, *s.* त्वक् *f.* (च्), त्वयूपपटलं, चालपटलं, चालकोशः, वहि-रावेधनं, वहिभागे घनता, चल्क, शल्कं.

INCRUSTED, *p. p.* सपटलः -ला -लं, त्वयूपपटलः -ता -तं, वहिभागे घनीकृतः -ता -तं.

To INCUBATE, *v. n.* कुलायनिलायं कृ, नीडनिलायं कृ, अश्रद्धप्रसवामनसम् आप्यायितव्यकोशत्वे नीडं निली (c. 4. -लीयते -लेतुं) or अश्रद्धोपरि उपविश् (c. 6. -विशति -वेष्टुं).

INCUBATION, *s.* कुलायनिलायः -यिता, नीडनिलायः, अश्रद्धोपरि or डिस्-परि उपवेशः -शनं.

INCUBUS, *s.* (Nightmare) कुसमः, दःसमः, अजीर्णप्रयुक्तसमः, स्वप्नक-ल्पितो हृदयदेशोपरिस्थो महाभारः.

To INCULCATE, *v. a.* निर्वचयेन or मुहुर्मुहुर् उपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or शिक्ष् (c. 10. शिक्षयति -यितुं) or हृदये निविश् (c. 10. -वेशयति -यितुं) or विनिविश् or चित्तनिधं -ष्टां -ष्टं कृ.

INCULCATED, *p. p.* निर्वचयेन or मुहुर्मुहुर् उपदिशः -ष्टा -ष्टं, मुहुरुपदेशेन मनोनिवेशितः -ता -तं or चित्तविनिवेशितः -ता -तं or चित्तनिधितः -ता -तं.

INCULCATION, *s.* निर्वचयेन उपदेशः, मुहुरुपदेशः, मुहुरुपदेशेन चित्तनिवेशनं or मनोनिवेशनं.

INCULPABLE, *a.* निर्दोषः -पा -पं, निरपराधः -पा -पं, अनिन्द्यः -न्दा -न्धं.

To INCULPATE, *v. a.* निन्द् (c. 1. निन्दति -निन्दतुं), दोषम् चारुह् in caus. (-रोपयति -यितुं), दोषीकृ.

INCULTURE, *s.* अपरिष्कारः, असंस्कारः, अपरिष्कृतिः *f.*, अकर्मण्यं, अकृषिः *f.*

INCUMBENT, *a.* (Lying on, resting on) अवलम्बो -सिनी -सि (न्), अवलम्बितः -ता -तं, आप्रितः -ता -तं, उपप्रितः -ता -तं, उपस्थः -स्या -स्यं, उपस्थानी -यिनी -यि (न्), उपरिस्थः -स्या -स्यं.—(Obligatory, indispensable) अवश्यकरणीयः -या -यं, अवश्यकः -क्ता -कं, अवश्यकः -को -कं, अवश्यकरणीयः -या -यं, sometimes expressed by the fut. pass. part. alone; as, 'it is incumbent upon you to go,' त्वया गन्तव्यं, or by the use of the verb चह् (c. 1. जहति); as, 'it is incumbent upon you to marry the damsel.' त्वं

कन्यां वोढुम् अर्हसि.

INCUMBENT, *s.* (The person in possession of a benefice) धर्मवृत्तिभोगी *m.* (नं), धर्मवृत्तिपारो *m.* (नं), वृत्तिभोगी *m.*

To INCUR, *v. a.* आप् (c. 5. आप्रोति, आप्), प्राप्, जवाप्, सम्प्राप्, समाप्, उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपागम्, अपिगम्, गम्, इ (c. 2. एति -तुं), च् (c. 1. च्छति), आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), लभ् (c. 1. लभते, लब्धुं), अनुभू—(Bring on) आवह् (c. 1. -पहति -पोढुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं).—(Be liable to) अपीनः -ना -नं भू, जहते -हो -हं भू, योग्यः -ग्या -ग्यं भू. or expressed by the fut. pass. part.; as. 'he incurs a penalty,' दप्नुः or ददानीयः or ददहिः or ददयोग्यो भवति.

INCURABILITY, *s.* असाध्यता, अचिकित्स्यत्वं, अप्रतिस्मापेयता, आगतिकार्यता, दुरुपचारत्वं, निरुपचारत्वं, निरुपायत्वं, अनुपायत्वं, उपायहीनता, अशमनीयता, अनुपशमनीयता, अपरिहार्यता, नाध्यताभावः.

INCURABLE, *a.* असाध्यः -ध्या -ध्यं, असाधनीयः -या -यं, अचिकित्स्यः -न्त्या -न्त्यं, अचिकित्सनीयः -या -यं, अचिकित्सित्यः -य्या -य्यं, अचिकित्सितः -त्ता -त्तं, अप्रतीकार्यः -य्या -य्यं, अप्रतिस्मापेयः -या -यं, अशमनीयः -या -यं, अनुपशमनीयः -या -यं, दुरुपचारः -रा -रं, निरुपचारः -रा -रं, निरुपायः -या -यं, अनुपायः -या -यं, चिकित्सितुम् अदानः -या -यं, अपरिपचातिगः -गा -नं, अपरिहार्यः -य्या -य्यं.

INCURABLY, *adv.* अचिकित्सनीयं, असाधनीयं, दुरुपचारं, निरुपायं, अप्रतिस्मापेयं, यथा चिकित्सितुं न शक्यते तथा.

INCURIOSITY, *s.* अकीर्तुकं, अकीर्तुहलं, अकुतूहलं, अविज्ञासा, अनुत्तुक्ता, अनीतुष्यं.

INCURIOS, *a.* विकीर्तुकः -क्ता -कं, अकुतूहली -लिनी -लि (नं), अनुत्तुकः -क्ता -कं, अनिज्ञासुः -सु -सु.

INCURRED, *p. p.* प्राप्तः -मा -मं, उपागतः -ता -तं, उपगतः -ता -तं, आसादितः -ता -तं, लब्धः -धा -धं, अनुभूतः -ता -तं.

INCURSION, *s.* अवस्कन्दः -न्दनं, उपद्रवः, अभिद्रवः, उपप्रवः, विप्रवः, अभिक्रमः -मणं, आक्रमः, अभिमर्दः, अभिग्रहः, अभिनिर्घाणः, 'to make incursions,' अवस्कन्द (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्तुं), रागवस्कन्द, उपद्रु (c. 1. -द्रवति -द्रोतुं), अभिद्रु, समारु, समुद्रु, अभिपाव् (c. 1. -पायति -यितुं).

INCURSIVE, *a.* उपद्रवी -विषी -वि (नं), अवस्कन्दकारी -रिणी -रि (नं). To INCURVATE, *v. a.* नम् (c. 10. नामयति -यितुं), पानम्, घनम्, नम्रीकृ, वक्रीकृ, कुञ्च (c. 1. कुञ्चति -यितुं), चावृन् (c. 10. -वर्जयति -यितुं), कुटिलीकृ.

INCURVATED, *p. p.* नामितः -ता -तं, वक्रीकृतः -ता -तं, कुञ्चितः -ता -तं.

INCURVATION, *s.* वक्रीकरणं, पानतिः *f.*, नतिः *f.*, आकुञ्चनं, अवकुञ्चनं.

INDEBTED, *a.* (In debt) चण्णी -णिनी -णि (नं), चण्णवान् -पती -पत् (नं), चण्णयः -द्धा -द्धं, चण्णयस्तः -स्ता -स्तं, कृतार्थः -था -थं.—(Obliged by something received) अनुगृहीतः -ता -तं, उपकृतः -ता -तं, उपकारयः -द्धा -द्धं; 'I am indebted to you for your advice,' अनुगृहीतोऽहं तपोपदेशेन.

INDECENCY, *s.* अविनयः, अविनीतत्वं -ता, अमर्यादा, मर्यादातिक्रमः, विनयातिक्रमः, अयुक्तिः *f.*, अयोग्यता, अकर्म्यता, अनुपयुक्तता, अनुपपत्तिः *f.*, अनुपितत्वं, अनौचित्यं, अशिष्टता, असभ्यता, अयाचार्यं, भ्रष्टः.—(In language) गर्ह्यता, गर्हितत्वं, अवाच्यता.

INDECENT, *a.* अविनीतः -ता -तं, अविनयवान् -वती -वत् (नं), विनयापेतः -ता -तं, अतिक्रान्तविनयः -या -यं, अतिक्रान्तमर्यादः -दा -दं, मर्यादाविरुद्धः -द्धा -द्धं, विनयविरुद्धः -द्धा -द्धं, अविनयः -या -यं, अमर्यादः -दा -दं,

अयुक्तः -क्ता -कं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -क्ता -कं, अकर्म्यः -य्या -य्यं, अनुचितः -ता -तं, अनुपपन्नः -न्ता -न्तं, शिष्टाचारविरुद्धः -द्धा -द्धं, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, निर्लज्जाः -ज्जा -ज्जं, लज्जाकारः -री -रं, अन्यायः -य्या -य्यं, न्यायविरुद्धः -द्धा -द्धं, असङ्गतः -ता -तं, असमन्वितः -सा -सं, अयपायः -या -यं.—(In language) गर्ह्यः -ह्यं, गर्हितः -ता -तं, अवाच्यः -य्या -य्यं, अवचनीयः -या -यं, दुरुक्तः -क्ता -कं, कुश्रायः -य्या -य्यं.

INDECENTLY, *adv.* अविनयेन, विनयविरोधेन, विनयविरुद्धं, मर्यादाविरुद्धं, विनयं विना, अविनीतयत्, अयुक्तं, अयोग्यं, अनुपयुक्तं, अन्यायतस्, अनुचितं, असङ्गतं, शिष्टाचारविरुद्धं, गर्हितं, गर्हणीयं.

INDECISION, *s.* अनिश्चयः, अनिश्चयः, सन्देहः, विकल्पः, संशयः, आशङ्का, शङ्का, वितर्कः.—(Indecision of character) अस्विरमतित्वं, सन्दिग्धमतित्वं, विकल्पशीलता, सन्देहशीलता, अनिश्चयशीलता, चञ्चलता, चञ्चलमतित्वं, चञ्चलचित्तता, अनवस्थितिः *f.*, अधीरत्वं, आन्दोलितचित्तत्वं.

INDECISIVE, *a.* अनिश्चायकः -क्ता -कं, अनिश्चयकः -क्ता -कं, अनिश्चयनः -ना -नं, अनिश्चितः -ता -तं, अनिश्चीतः -ता -तं, सन्दिग्धः -ग्धा -ग्यं, संशयस्थः -स्था -स्थं, विकल्पकः -की -कं, सविकल्पः -त्वा -त्वं.—(Vacillating in character) अस्विरमतिः -तिः -ति, सन्दिग्धमतिः -तिः -ति, चञ्चलशीलः -ला -लं, चञ्चलचित्तः -न्ता -न्तं, अनवस्थितमतिः -तिः -ति, आन्दोलितचित्तः -न्ता -न्तं, दोलायमानमतिः -तिः -ति.

INDECISIVELY, *adv.* अनिश्चयपूर्वम्, अनिश्चयपूर्वम्, अनिश्चितं, अनिश्चयेन.

INDECLINABLE, *a.* अय्यः -या -यं, अय्ययी -यिनी -यि (नं), अविकार्यः -य्या -य्यं, अविभक्तिकः -क्ता -कं; 'an indeclinable word,' अय्यः -यं, अय्ययशब्दः; 'an indeclinable compound,' अय्ययीभावः.

INDECOROUS, *a.* अविनीतः -ता -तं, अविनयः -या -यं, विनयविरुद्धः -द्धा -द्धं, विनयापेतः -ता -तं, अयुक्तः -क्ता -कं, अन्यायः -य्या -य्यं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -क्ता -कं, अनुचितः -ता -तं, मर्यादाविरुद्धः -द्धा -द्धं, अमर्यादः -दा -दं, असङ्गतः -ता -तं, अनियमः -मा -मं, शिष्टाचारविरोधी -धिनी -धि (नं), सम्भाचारविरोधी &c., अतिक्रान्तविनयः -या -यं.

INDECOROUSLY, *adv.* अविनीतयत्, अविनयेन, विनयविरुद्धं, मर्यादाविरोधेन, अशिष्टयत्, असभ्ययत्, दुःशीलयत्, कुशीलयत्, अयुक्तं, अयोग्यं, अनुपयुक्तं, अनुचितं, अन्यायतस्, अन्यायेन, असम्यक्, असङ्गतं.

INDECORUM, *a.* अविनयः, अविनीतता -न्तं, अमर्यादा, मर्यादातिक्रमः, विनयविरोधः, अन्यायः -यत्वं, अयुक्तिः *f.*, अयुक्तता, अनुपयुक्तता, अनुपितत्वं, अनौचित्यं, अयोग्यता, असङ्गतत्वं, असम्यक्तं, अनुपपत्तिः *f.*, असमन्वितं, अयाचार्यं, मदाचारविरोधः, शिष्टाचारातिक्रमः, असभ्यता, अशिष्टत्वं, कुशीलता, दुःशीलता, कुरीतिः *f.*, अनौतिः *f.*, कुनीतिः *f.*, अनयः, कुपय्या, व्यभिचारः, अनियमः, अपचारः, अकर्म्यता.

INDEED, *adv.* खलु, नूनं, एवं, एष, सत्यं, सत्यमेव, अवश्यं, अर्थतस्, यस्तुतस्, तत्त्वतस्, परमार्थतस्, किल, वै, नाम, मुयं, तावत्.

INDEFATIGABLE, *a.* अथान्तः -न्ता -न्तं, अविप्रान्तः -न्ता -न्तं, अपरिप्रान्तः -न्ता -न्तं, अज्ञानः -न्ता -न्तं, अतन्द्रितः -ता -तं, निस्तन्द्रिः -न्द्रिः -न्द्रि, अविपादः -दा -दं, बहुश्रमः -मा -मं -नी -मिणी -मि (नं), महोत्साही -हिनी -हि (नं).

INDEFATIGABLENESS, *s.* अथानता, अप्रान्तिः *f.*, अज्ञानिः *f.*, अतन्द्रा.

INDEFATIGABLY, *adv.* अथानन्तं, अतन्द्रितं, अतन्द्रितस्, अज्ञानमनसा.

INDEFEASIBLE, *a.* अलोप्यः -प्या -प्यं, अलोपनीयः -या -यं, अविनाश्यः -श्या -श्यं.

INDEFENSIBLE, *a.* अरक्षणीयः -या -यं, अप्रतिपालनीयः -या -यं, अपरिपक्ष्यः -पातक्ष्यः -मा -मं, अशोधनीयः -या -यं, अशोध्यः -ध्या -ध्यं, अपरिच्छिद्यः -मा -मं, अप्रतिपादनीयः -या -यं, अव्यवस्थाप्यः -प्या -प्यं, अनुत्तरः -रा -रं.

INDEFINITE, *a.* अलक्षणः -शा -शं, अलक्षितः -ता -तं, अनियतः -ता -तं, अनियमितः -ता -तं, अनिर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, अनिश्चितः -ता -तं, अव्यवस्थितः -ता -तं,

अपरिमितः-ता-तं, उपलब्धः-ता-तं; 'indefinite tense,' अनन्तानुभूतः.
INDEFINITELY, *adv.* अपरिमितं, अनित्यं, अनिश्चितं, अनिर्दिष्टं, अनिश्चितं.
INDELIBLE, *a.* अनाशयः-श्या-शयं, अविनाशयः-श्या-शयं, अलोप्यः-प्या-प्यं, अलोपनीयः-या-यं, अमर्त्यः-प्या-प्यं, अनपमृज्यः-ज्या-ज्यं, अक्षरः-रा-रं, अक्षयः-प्या-प्यं.

INDELIBLY, *adv.* अलोपनीयं, अनाशयं, यथा अपमर्त्यं न शक्यते तथा.

INDELICACY, *s.* अविनयः, अविनीतता-त्वं, असम्पत्ता, अशिष्टता, अमर्यादा, मर्यादातिव्रजः, मर्यादाविरोधः, अशुद्धता, कुशीलता, दुःशीलता, सदा-पारविरोधः, असूक्ष्मत्वं-ता.

INDELICATE, *a.* अविनीतः-ता-तं, विनयविरुद्धः-द्या-दं, मर्यादाविरुद्धः-द्या-दं, असभ्यः-भ्या-भ्यं, अशिष्टः-ष्टा-ष्टं, असुलभः-लभ-लं, अनुपसुलभः-लभ-लं, असद्गुणः-ता-तं, अनुचितः-ता-तं, असमभ्रसः-सा-सं, अयथायुः-या-यं.—(Offensive to good manners) सदापारविरुद्धः-द्या-दं, शिष्टापारविरुद्धः-द्या-दं.—(In language) अवाच्यः-प्या-प्यं.

INDELICATELY, *adv.* अविनीतं, विनयविरुद्धं, मर्यादाविरोधेन, असम्पत्तं, अविनीतपत्, अशिष्टपत्, असुलभं, सदापारविरुद्धं, दुःशीलपत्, असद्गुणं.
INDEMNIFIED, *p. p.* परितोषितः-ता-तं, प्रत्युपकृतः-ता-तं, रक्षितः-ता-तं.
To INDEMNIFY, *v. a.* (Secure against loss) अग्निचौरादिभ्यो रक्ष (c. 1. रक्षति-यितुं), योग्येभ्यं कृ, योग्यप्रतिविधानं कृ.—(Make good loss, compensate) क्षतिं पू (c. 10. पूरयति-यितुं) or सम्पू, क्षतिपूरणं कृ, परितुप् (c. 10. तोषयति-यितुं), पारितोषिकं दा, क्षतिपारितोषिकं कृ, क्षतिनिष्कृतिं दा, क्षतिं निष्कृ or अपाकृ or प्रतिपू or शुप् (c. 10. शोषयति-यितुं) or परिशुप्, अपकारमपेक्ष प्रत्युपकृ.

INDEMNITY, *s.* योग्येभ्यः, अग्निचौरादिभ्यो रक्षारूपं योग्यप्रतिविधानं, विधायकत्वं.—(Compensation) क्षतिपूरणं, क्षतिसम्पूरणं, हानिपूरणं, क्षतिमपेक्ष परितोषः, क्षतिपारितोषिकं, क्षतिनिष्कृतिः *f.*, दण्डनिष्कृतिः *f.*, दण्डनिष्कारः, प्रत्युपकारः, प्रत्युपकृतः, क्षतिशोधनं, अपकारशुद्धिः *f.*, उपहारः; 'paper of indemnity,' हानिपूरणपत्रं, दण्डाभयपत्रं, दण्डपत्रं, अभयपत्रं.

INDEMONSTRABLE, *a.* असाध्यः-प्या-प्यं, अनुपपादनीयः-या-यं, असूच्यः-प्या-प्यं.

To INDENT, *v. a.* ऋकपरुषेण or दन्तपरुषेण भङ्गुरं-रां-रं कृ, दन्तुरं-रां-रं कृ, सदनं-न्तां-नं कृ, सदनोक्तं, भङ्गं कृ, भङ्गुरीकृ, सम्भङ्गं-भङ्गं कृ, चेदं कृ, अपच्छेदं कृ, ऋकपदनरुपेण सिद्धं (c. 7. चिनत्ति, चेत्तुं) or विच्छिद्, ऊर्ध्वरूपं-पां-पं कृ, अङ्ग (c. 10. अङ्गयति-यितुं).

INDENTATION, *s.* भङ्गः, चेदः, अपच्छेदः, विच्छेदः, दन्तः, ऋकपदनरूपी भङ्गः, भङ्गकरणं, भङ्गुरीकरणं, अङ्गः, अङ्गनं.

INDENTED, *p. p.* or *a.* भङ्गुरः-रा-रं, सम्भङ्गः-भङ्ग-भङ्गं, दन्तुरः-रा-रं, दन्ती-निनी-नि (नृ), अनुऋकः-प्या-प्यं, ऋकपदनरुपेण विच्छिद्यः-द्या-दं, ऊर्ध्वमान्-मती-मत् (नृ), अङ्गितः-ता-तं, ऋकपाकाट-रा-रं.

INDENTURE, *s.* नियमपत्रं, लेखपत्रं, लेख्यपत्रं, पत्रं, लेख्यं, प्रतिज्ञापत्रं.

INDEPENDENCY, *s.* अनधीनता, अनायत्ता, स्वाधीनता, स्वतन्त्रता, स्वातन्त्र्यं, स्वच्छन्दा, स्वाच्छन्द्, स्वेरिता, स्वेरता, आत्माधीनता, आत्मायत्ता, आत्मतन्त्रता, आत्माधायः, आत्माधितत्वं, आत्मसंप्रयः, अनायत्तपूजिता, स्वेरपूज्यत्वं, स्वच्छन्दपूजिता, यदृच्छा, अपराधीनता, अपरायत्ता, अपरयत्तत्वं, विपश्यत्वं, अयश्यत्वं, अपारतन्त्र्यं, अनयल्लत्वं, युधानं.

INDEPENDENT, *a.* अनधीनः-ना-नं, अनायत्तः-सा-सं, स्वाधीनः-ना-नं, स्वतन्त्रः-न्ता-न्तं, स्वच्छन्दः-न्दा-न्दं, आत्माधीनः-ना-नं, आत्मायत्तः-ज्ञा-ज्ञं, आत्मतन्त्रः-न्ता-न्तं, आत्माधितः-ता-तं, आत्मसंप्रितः-ता-तं, अनुपाधितः-ता-तं, अनाधितः-ता-तं, अनायत्तः-या-यं, स्वेरी-रिणी-रि (नृ), स्वेरपूतिः-ति-ति, स्वेरः-री-रं, स्वेरपारी

-रिणी-रि (नृ), स्वच्छन्दपूतिः-ति-ति, अनायत्तपूतिः-ति-ति, अति-ति, अयत्तः-ज्ञा-ज्ञं, विपश्यः-ज्ञा-ज्ञं, अपरयत्तः-ज्ञा-ज्ञं, अपराधीनः-ना-नं, अपरायत्तः-सा-सं, अपरतन्त्रः-न्ता-न्तं, अनयल्लत्वं-सा-सं, अतिनी-ति (नृ), यादृच्छिकः-की-कं, स्वेच्छापारी-रिणी-रि (नृ), यथेष्टपारी &c., अनयत्तः-द्या-दं, निरयत्तः-द्या-दं, अनुनिष्पः-प्या-प्यं; 'independent of any written title,' आगमनिरयत्तः-द्या-दं; 'independent woman,' स्वेरिणी, स्वेरीरा.

INDEPENDENTLY, *adv.* अनधीनं, अनुपाधितं, अनाधितं, स्वाधीनपत्, स्वतन्त्रपत्, स्वातन्त्र्येण, स्वेरपत्, स्वच्छन्दपत्, विपश्यं, यदृच्छया, स्वेच्छया, यथेष्टं, यथाकामं; 'independently of any written title,' आगमनिरयत्तं.

INDESCRIBABLE, *a.* अदर्शनीयः-या-यं, अनिर्देश्यः-श्या-शयं, अस्मात्स्वेषः-या-यं, अनिर्पेक्षनीयः-या-यं, यथेष्टिभ्यं अशक्यः-प्या-प्यं; 'this is indescribable,' तद् यथेष्टिभ्यं न शक्यते.

INDESCRIBABLE, *a.* अस्मृदणीयः-या-यं, अस्मृदः-सा-सं, अप्रापनीयः-या-यं.

INDESTRUCTIBILITY, *s.* अनाशयता, अविनाशरत्वं, अद्ययता, अजरत्वं.

INDESTRUCTIBLE, *a.* अनाशयः-श्या-शयं, अविनाशयः-श्या-शयं, अविनाशरः-रा-रं, अजयरः-रा-रं, अविनाशी-शिनी-शि (नृ), अनाशनीयः-या-यं, अद्ययः-या-यं, अद्ययी-यिणी-यि (नृ), अद्यय्यः-प्या-प्यं, अद्यंसनीयः-या-यं, अद्ययंसनीयः-या-यं, अजरः-रा-रं.

INDETERMINATE, *a.* अनियतः-ता-तं, अनिश्चितः-ता-तं, अनिर्णीतः-ता-तं, अनिर्धारितः-ता-तं, अनिर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, अस्पष्टितः-ता-तं, अलक्षितः-ता-तं, अलक्ष्यः-द्या-दं, अपरिमितः-ता-तं, वैकल्पिकः-को-कं, सन्दिग्धः-प्या-प्यं, अविपर्यितः-ता-तं.

INDETERMINATELY, *adv.* अनियतं, अनिश्चितं, अनिश्चयपूर्वकं, अनिश्चयपूर्वकं.

INDETERMINATION, *s.* अनिश्चयः, अनिश्चयः, अनिर्धारणं, अनिश्चितः *f.*, अनयपारणं.

INDEX, *s.* (That which points out, as the forefinger) देशी *m.* (नृ), प्रदेशिनी, प्रदेशनी, देशकः, प्रदर्शकः, दर्शयिता *m.* (नृ), दर्शकः, प्रकाशकः.—(Table of contents) सूचीपत्रं, सूची *f.* -प्री, अनुक्त-मयिका, पत्रपञ्जी, निषेधनं, निर्णयः; 'index of names,' नामावलि *f.*; 'index of a letter, in algebra,' घातमापकः.

INDIA, *s.* (The country) भारतपर्व, भरतपर्व, भारतं, भारतदेशः, जम्बु, जम्बु *m.*, जम्बुद्वीपः.

INDIAN, *a.* भारतपर्वीयः-या-यं, भारतदेशीयः-या-यं, भारतदेशः-ज्ञा-ज्ञं, भारतपर्वसंज्ञा-न्यनी-न्य (नृ).

INDIAN-RUBBER, *s.* अतिस्फुटितस्यापकविशिष्टो भारतदेशीयवृक्षनिर्वासः.

To INDICATE, *v. a.* सूच्य (c. 10. सूचयति-यितुं), संसूच्य, प्रदिश्य (c. 6. दिशति-देष्टुं), निर्दिश्य, विनिर्दिश्य, उद्दिश्य, सन्दिश्य, अपदिश्य, आदिश्य, दूश्य (c. 10. दूशयति-यितुं), अभिदूश्य, निदूश्य, प्रतिदूश्य, लक्ष्यकृ, प्रकटकृ, पक्षकृ, आपिच्य, पुष्प (c. 10. पोषयति-यितुं), उद्गुष्प, निरुष्प (c. 10. रुषयति-यितुं), प्रकाश्य (c. 10. काशयति-यितुं), चाविद् (c. 10. वेदयति-यितुं), निषिद्, लक्ष्य (c. 10. लक्षयति-यितुं).

INDICATED, *p. p.* सूचितः-ता-तं, निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, उद्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, दर्शितः-ता-तं, वेदितः-ता-तं, चावेदितः-ता-तं, लक्षितः-ता-तं.

INDICATION, *s.* लक्ष्यं, चिह्नं, लिङ्गं, सूचना, पूर्णलक्ष्यं, पूर्णलिङ्गं, पूर्णचिह्नं, पूर्णरूपं, रूपकं, पञ्चनं, प्रज्ञानं, अभिज्ञानं, संज्ञा, आकृतं, आकारः, इङ्गं, इङ्गितं, सङ्केतः, अयगतिः *f.*, अनुभवः, प्रमाणं.

INDICATIVE, *a.* सूचकः-का-कं, अनुसूचकः-का-कं, दर्शकः-का-कं, लक्ष्यकः-की-कं, लाक्ष्यः-द्या-दं, बोधकः-का-कं, उद्बोधकः-का-कं, याचकः-का-कं, अभिप्रेक्षकः-का-कं, उद्देशकः-का-कं,

निर्देशकः -का -कं, देशकः -का -कं, देशी -शिनो -शि (न्), गमकः -का -कं, ज्ञापकः -का -कं, निवेदकः -का -कं; 'indicative mode,' कर्तृवाच्यं, स्वर्यः.

To INDICT, *v. a.* अभियोगपत्रेण or अपवादपत्रेण अभियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं) or अभिशंस (c. 1. -शंसति -सितुं) or अपवद् (c. 1. -वदति -दितुं). INDICTABLE, *a.* अभियोज्यः -या -यं, अभियोज्यः -या -यं, अभियोजनीयः -या -यं. INDICTED, *p. p.* अपवादपत्रद्वारा अभियुक्तः -क्ता -क्ते or अभिशस्तः -स्ता -स्तं. लेख्याभियुक्तः -क्ता -क्ते.

INDICTER, *s.* अभियोजकः *m.* (क्ते), अभियोगपत्रलेखकः.

INDICTMENT, *s.* अभियोगपत्रं, अपवादपत्रं, अभियोगलेख्यं, लेख्यं, अभियोगः, अभिशंसनं.

INDIFFERENCE, *s.* (Unconcernedness) उदासीनता. चांदास्यं, चीदास्यं, निरुत्सुकता, अनुत्सुकता, अनौत्सुक्यं, विरक्तिः *f.*, विरक्ता, वैराग्यं, वैरक्त्यं, जनभिलापः, अनौहा, निरोहता -त्वं, जनपेक्षा, जनवेष्टा, जनान्दः, निरान्दः, निःस्पृहता, अस्पृहा, निःचेहता, नैःचेह्यं, जडता, जाड्यं, निःसङ्गत्वं, असङ्गता, सङ्गहीनता, चेहहीनता, पित्रुणा, चमनोयोगः, प्रमादः, निर्वृतिः—(Impartiality) अपक्षपातः -तिता, विपक्षपातत्वं, अपक्षता, चेहराहित्वं, असङ्गः—(State in which there is no difference) अविशेषत्वं, निर्विशेषत्वं, अभिन्नता -त्वं—(Neutrality) मध्यस्थता.

INDIFFERENT, *a.* (Unconcerned) उदासीनः -ना -नं, उदासी -सिनी -सि (न्), निरुत्सुकः -का -कं, अनुत्सुकः -का -कं, विरक्तः -क्ता -क्ते, निरोहः -हा -हे, जनपेक्षा -या -यं, निरपेक्षा -या -यं, जनभिलापः -या -यं, निरान्दः -रा -रं, निःस्पृहः -हा -हे, विगतस्पृहः -हा -हे, निःचेहः -हा -हे, चेहहीनः -ना -नं, निःसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, सङ्गशून्यः -न्या -न्यं, गतसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, अनिल्बुकः -का -कं, विकीर्तकः -का -कं, चपलः -या -यं, जडः -डा -डे, समबुद्धिः -द्धिः -द्धि, समभावः -वा -वं, चमनोयोगो -गिनी -गि (न्), निर्वृतिः -ता -तं—(Impartial) विपक्षपातः -ता -तं, अपक्षपाती -तिनी -ति (न्), समदर्शी -शिनी -शि (न्), समदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, निःसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, गतसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं—(Having no difference, not different) निर्विशेषः -पा -पं, अविशेषः -पा -पं, अविशिष्टः -ष्ट -ष्टं, अभिन्नः -ना -नं—(Neutral) मध्यस्थः -स्या -स्यं, मध्यवर्ती -तिनी -ति (न्), तटस्थः -स्या -स्यं, समपक्षः -क्षा -क्षं—(Of a middling quality, bad) विगुणः -खा -खं, निर्गुणः -खा -खं, मध्यमः -मा -मं, सामान्यः -न्या -न्यं; 'an indifferent person,' उदासः, उदासिता *m.* (न्), उदासी *m.* (न्), बहिर्दृष्टः.

INDIFFERENTLY, *adv.* निर्विशेषं -पेक्ष, अविशेषेण, अविशिष्टं, निरपेक्षं, जनपेक्षया—(Badly) विगुणं, निर्गुणं, यावत्सायत्.

INDIGENCE, INDIGENCY, *s.* दरिद्रता, दरिद्र्यं, दरिद्र्यं, निर्धनता -त्वं, अपनता, निष्कषनत्वं, कर्षणं, दीनता, दैन्यं, दुर्गतिः *f.*, निःस्वता.

INDIGENOUS, *a.* स्वदेशीयः -या -यं, स्वदेशजः -जा -जं, स्वदेशजातः -ता -तं, देशजः -जा -जं, देशिकः -की -कं, स्वदेशोद्भूतः -या -वं.

INDIGENT, *a.* दरिद्रः -द्रा -द्रं, निर्धनः -ना -नं, अधनः -ना -नं, अल्पधनः -ना -नं, निष्कषनः -ना -नं, निष्काषनः -ना -नं, दीनः -ना -नं, कृपणः -खा -खं, दुर्गतः -ता -तं, विज्ञहीनः -ना -नं, अर्थहीनः -ना -नं, निःस्वः -स्या -स्यं, दरिद्रायकः -का -कं.

INDIGENTLY, *adv.* दरिद्रेण, निर्धनेन, दरिद्रेण, कृपणं, दीनं, सदैव.

INDIGESTED, *a.* अजीर्णः -जी -जं, अपक्वः -क्ता -क्ते, अपरिपक्वः -क्ता -क्ते, अज्ञातपाकः -का -कं, अक्षयितः -ता -तं, अदग्धः -ग्या -ग्यं, असिद्धः -द्ध -द्धं, अरुचितः -ता -तं—(Not regularly arranged) अव्यवस्थितः -ता -तं.

INDIGESTIBLE, *a.* अपायः -या -यं, दुष्पायः -या -यं, दुष्पयः -या -वं, अपायः -या -वं, अपक्वः -या -यं, अपचनीयः -या -यं, दुर्जरः -रा -रं, अज्यः -या -यं, अक्षणीयः -या -यं, अपाकयोग्यः -ग्या -ग्यं.

INDIGESTION, *s.* अजीर्णः *f.*, अजीर्णं, अजीर्णता, अजरणं, अपक्वः *f.*, अपाकः, अपरिपाकः, पाककृष्टं, मन्दाग्निः *m.*, तीक्ष्णाग्निः *m.*, अप्रदी-ग्निः *m.*, अग्नितीक्ष्णता, अवक्षायः, अवक्षयः, अपक्षता, अपरिपक्षता, कुपितं, अरुचिः *f.*, अरोचकः, अचविकारः, अजीर्णविकारः, आमयाचित्वं, परिणामशूलः.

INDIGNANT, *a.* समनुः -नुः -नु, अतिकुडः -द्धा -द्धं, अतिक्रोधी -धिनी -धि (न्), अतिक्रोधी -पिनी -पि (न्), कुपितः -ता -तं, कोपाकुलः -ला -लं, कृतमनुः -नुः -नु, कृतकोपः -पा -पं, आगतमनुः -नुः -नु, अतिरुष्टः -ष्ट -ष्टं, सरोपः -पा -पं, ज्ञातमर्थः -धी -धं, सामर्थः -धी -धं, ज्ञातरोपः -पा -पं, ज्ञातरोपः -पा -पं, उपनातकोपः -पा -पं, इदमनुः -नुः -नु, संरम्भी -म्भी -म्भी (न्).

INDIGNANTLY, *adv.* सक्रोधं, गरोधं, सक्रोधं, सामर्थं, क्रोधेन, कोपाकुलवत्.

INDIGNATION, *s.* मनुः *m.*, रोपः, क्रोधः, कोपः, अमर्थः, संरम्भः, अमन-क्रोधः, गुरुकोपः, अतिक्रोधी, अवक्षायः, अवक्षयः, क्रोधः, अवहेलापूर्वः कोपः, गर्जनं.

INDIGNITY, *s.* अपमानं, अवमानं, अपक्ष-ज्ञान, परिभयः, जनान्दः, अवहेला -लं -लनं, परावज्ञा, उपेक्षा -क्ष्यं, गर्हा -ह्यं, अवधीरणं, कुत्ता -तनं, हेलनं, निरस्तारः, न्यक्षारः.

INDIGO, *s.* नीलं—(The plant) नीली, नीलिनी, नीलिका, काला, रत्ननी, गूली, हूली, द्रोणिका, द्रोणी, स्वमीका, स्थिररत्नका, दोला, श्रीमली, ग्रामीणा, मधुपर्णिका, ज्ञातिका, तुवा, पुष्पती, नीलपुष्पिका; 'indigo vat,' नीलपाचनभाण्डं, नीलसन्धानभाण्डं; 'maceration of indigo,' नीलपाचनं, नीलोसन्धानं.

INDIRECT, *a.* वक्रः -क्ता -क्ते, कुटिलः -ला -लं, निधः -धा -धं, विनिधः -धा -धं, अननुः -नुः -नु, वक्रिणः -मा -मं, असरलः -ला -लं, तिर्यक्-तिर्यक्-तिर्यक् (क्), वक्रो-क्रो-क्रो (न्), विपमः -मा -मं; 'indirect flight,' विदोः; 'indirect speech,' वक्रवर्णितं, वक्रोक्तिः *f.*

INDIRECTLY, *adv.* वक्रं, कुटिलं, निधं, विनिधं, अननु, असरलं, तिर्यक्-तिर्यक्, विपमं—(Not expressly) अव्यक्तं, वक्रोक्ता.

INDIRECTNESS, *s.* वक्रता, कुटिलता, कीटित्वं, निधता, अननुता, असरलत्वं, असरलत्वं, तिर्यक्तं, विपमता, विपम्यं.

INDISCERNIBLE, *a.* अदृश्यः -श्या -श्यं, अदर्शनीयः -या -यं, अदृष्टिगोचरः -रा -रं, अविज्ञेयः -या -यं, अप्रत्यक्षः -क्षा -क्षं, अलक्ष्यः -क्ष्या -क्ष्यं, अप्रत्यक्षः -क्ष्या -क्ष्यं, अप्रत्यक्षीयः -या -यं, अलोचनीयः -या -यं, अविभाष्यः -या -यं, अव्यक्तः -क्ता -क्ते.

INDISCERNIBILITY, *s.* अलक्ष्यता, अव्यवच्छेदत्वं, अभेद्यता, अविभेद्यता, अव्यवच्छेदनीयता.

INDISCERNIBLE, *a.* अलक्ष्यः -धा -धं, अविभेद्यः -धा -धं, अव्यवच्छेदनीयः -या -यं.

INDISCOVERABLE, *a.* अनिरूपणीयः -या -यं, अज्ञेयः -या -यं, अविज्ञेयः -या -यं.

INDISCREET, *a.* अपिनीतः -ता -तं, दुर्विनीतः -ता -तं, अविनयः -या -यं, अविनयवान् -वतो -वत् (न्), अनौचित्यः -ज्ञा -ज्ञं, अविज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अवि-चक्षुः -खा -खं, अपिचारी -रिणी -रि (न्), अपिचारणशीलः -ला -लं, अविमृश्यकारी -रिणी -रि (न्), असमीक्ष्यकारी &c., अविवेचकः -का -कं, अप्रवृत्तमान् -मती -मत् (न्), अमतिमान् &c., अमनसी -सिनी -सि (न्), अपरिणामदर्शी -दर्शनी -दर्शि (न्), अनवहितः -ता -तं, विचारशून्यः -न्या -न्यं.

INDISCREETLY, *adv.* अपिनीतेन, विनयविरुद्धं, अपिनीतवत्, अपिचक्षुः, अपिमृश्य, असमीक्ष्य, अविचार्य, असमीक्षापूर्वं, अपिचारपूर्वं, अपिचारितं, अपिविवेचनापूर्वं, अनालोचितं, अविवेचयणवत्.

INOISCRETE, *a.* अविविक्तः -क्ता -क्तं, अभिन्नः -न्ना -न्नं, अविविक्तः -न्ना -न्नं.
INDISCRETION, *s.* अविवेकः, अविवेकता -त्वं, अनौचित्यः *f.*, दुर्बोधिः *f.*, दुर्बोध्यः, अविवेकता, असमोक्त्यकारित्वं, अविवेक-रणा, अविवेचना, अविवेक्यता, अविवेक्यत्वं, अप्रवृत्तिमत्त्वं, अनन्यता, अनवेद्या, असावधानता, जाह्नता, प्रमादः ; 'indiscretion of youth,' यौवनदोषः.
INDISCRIMINATE, *a.* अविविक्तः -क्ता -क्तं, निर्विशेषः -पा -पं, अविशेषः -पा -पं -पक्ता -क्ता -क्तं, अविशेषणः -खा -खं, अविशेषणीयः -या -यं, विशेष-हीनः -ना -नं, अपरिच्छिन्नः -न्ना -न्नं, अपरिच्छेदितः -न्ता -न्तं, अपृथक्कृतः -न्ता -न्तं, अनृतलक्षणः -खा -खं, अलक्षितः -न्ता -न्तं, अभेदः -दा -दं, अपरिच्छेदकः -का -कं, अव्यवस्थितः -न्ता -न्तं.—(Confused) सद्गुलः -ला -लं, सद्गुलीः -ली -ली, अस्तव्यस्तः -न्ता -न्तं.
INDISCRIMINATELY, *adv.* अविशेषेण, निर्विशेषं -येण, अविविक्तं, अभेदेन.—(Confusedly) सद्गुलं, सद्गुलीं, क्रमं विना, अक्रमेण.
INDISCRIMINATING, INDISCRIMINATIVE, *a.* अविवेकी -किनी -कि (न्), निर्विवेकः -का -कं, अविशेषणः -न्ना -न्नं, अविवेकदृष्टा -श्या -श्व (न्), अविशेषणः -खा -खं, अपरिच्छेदकः -का -कं, अविभावकः -का -कं.
INDISCRIMINATION, *s.* अविवेकः, अविवेचना, अविवेकता, अपरिच्छेदः, अविवेकानं, अविवेकानं, अविवेकः, अव्यवच्छेदः, अविवेक्यत्वं.
INDISPENSABLE, *a.* अवश्यकः -का -कं, आवश्यकः -की -कं, अवश्यकज्ञेयः -या -यं, अवश्यकार्थः -य्या -य्यं, अवश्यकरणीयः -या -यं, अवश्यः -श्या -श्यं, अपरिह्यार्थः -ज्या -ज्यं, अपरिह्यार्थः -य्या -य्यं, अपरिह्यणीयः -या -यं, अत्यावश्यकः -ज्या -ज्यं, अवश्यभविष्यः -या -यं, सर्वथा करणीयः -या -यं, नैतिकः -की -कं ; 'indispensable act,' अवश्यकज्ञेयं, नित्यकृत्यं, नित्यकर्म *n.* (न्).
INDISPENSABLENESS, *s.* अवश्यकत्वं, आवश्यकता, अवश्यकज्ञेयता, अत्यावश्यकता, अपरिह्यार्थता.
INDISPENSABLY, *adv.* अवश्यं, अवश्यं, विवश्यं, अत्यवश्यं, अपरिह्यणीयं.
To INDISPOSE, *v. a.* चैरुच्छं or अनिच्छां or अरुचिं जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or इत्यद् (c. 10. -पादयति -यितुं), पराङ्मुखं -खां -खं कृ, विरुद् (c. 10. -रुद्रयति -यितुं), विमुखीकृतं, न प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), प्रतिक्लूलं -लां -लं कृ, अननुकूलं -लां -लं कृ.—(Make unfit) अयोग्यं -ग्यां -ग्यं कृ, अनुपयुक्तं -क्तां -क्तं कृ.—(Disorder the health) अस्वस्थीकृतं.
INDISPOSED, *p. p.* (Disinclined) पराङ्मुखः -खी -खं, विमुखः -खी -खं, विरुक्तः -क्ता -क्तं, विरुक्तायः -वा -वं, विपरीतः -न्ता -न्तं, अनिच्छुः -क्षुः -क्षु, विमतः -न्ता -न्तं, अनभिप्रायी -पिणी -पि (न्), प्रतिक्लूलः -ला -लं, अननुकूलः -ला -लं, अप्रवृत्तः -न्ता -न्तं.—(In health) अस्वस्थः -स्था -स्थं, अस्वस्थशरीरः -रा -रं, अस्वस्थः -स्था -स्थं, अस्वस्थशरीरः -रा -रं, अस्वस्थः -स्था -स्थं, ईप्सुगी -गिणी -गि (न्), ईप्सुगीः -गी -गी.
INOISPOSITION, *s.* (Disinclination) विरक्तिः *f.*, विरागः, वैरक्त्यं, विमुखता, वैमुख्यं, पराङ्मुखता, अनिच्छा, अरुचिः *f.*, विमतिः *f.*, अनौचित्यं, निरीहता, अस्वहा, अप्रीतिः *f.*, प्रतिक्लूलता, विपरीतता, अप्रवृत्तिः *f.*—(Slight disorder of the health) अस्वस्थता, अस्वस्थता, अस्वस्थता, शरीरास्वस्थता, ईप्सुगीः, अस्वस्थता, रोगः, ईप्सुगी.
INDISPUTABLE, *a.* अविवदनीयः -या -यं, निर्विवादः -दा -दं, अविवारणीयः -या -यं, अविवार्यः -य्या -य्यं, अविवर्तः -न्ना -न्नं, अविवर्तणीयः -या -यं, अप्रत्याख्येयः -या -यं, अवाध्यः -य्या -य्यं, अखण्डनीयः -या -यं, अनाशङ्कनीयः -या -यं, असन्देहः -ग्धा -ग्यं, अविविवादो -दिनी -दि (न्), -सुनिश्चितः -न्ता -न्तं.
INDISPUTABLY, *adv.* निर्विवादं, अविवदनीयं, असंशयं, सुनिश्चितं.
INDISSOLUBILITY, *s.* (State of being not to be broken) अभेद्यता, दुर्भेद्यता, अलंघ्यता.—(State of being not to be melted) अद्रा-

व्यता, अद्रवणीयत्वं, अगलनीयता, अक्षरणीयत्वं, अयाप्यता.
INOISSOLUBLE, *a.* (Not to be broken or violated) अभेद्यः -द्या -द्यं, दुर्भेद्यः -द्या -द्यं, अखण्डनीयः -या -यं, अलंघ्यः -य्या -य्यं, अनतिगमनीयः -या -यं.—(Not to be melted) अद्राव्यः -य्या -य्यं, अविवार्यः -य्या -य्यं, अविलयनीयः -या -यं, अविलयनशीलः -ला -लं, अगलनीयः -या -यं, अक्षरणीयः -या -यं, अयाप्यः -य्या -य्यं, अद्रवणीयः -या -यं.—(Very firm) सुदृढः -दा -दं, वज्रमायः -या -यं.
INOISSOLUBLY, *adv.* अभेद्यप्रकारेण, अलंघनीयं, सुदृढं, अतिदृढं, दृढपन्थ-नपूथं, यथा भेदं न शक्यते तत्प्राप्त्यकारेण.
INOISTINCT, *a.* अव्यक्तः -क्ता -क्तं, अनभिप्रायः -क्ता -क्तं, अस्पष्टः -द्या -द्यं, अविविष्टः -द्या -द्यं, अन्कुटः -दा -दं, अपरिस्फुटः -दा -दं, अप्रत्यक्षः -द्या -द्यं, अप्रकाशः -शा -शं, अव्यञ्जनः -न्ना -न्नं, अभिन्नः -न्ना -न्नं.—(As speech) अस्पष्टः -द्या -द्यं, अविविष्टः -द्या -द्यं, विष्टः -द्या -द्यं, मदकलः -ला -लं ; 'indistinct speech,' अविविष्टः, विष्टः, म्लेच्छः.—(Confused) सद्गुलीः -ली -ली, व्यस्तः -न्ता -न्तं, सद्गुलं -ला -लं.—(Imperfect) विकलः -ला -लं.
INOISTINCTION, *s.* अभेदः, अविवेदः, अभिन्नता, अविवेदः, अपृथक्त्वं, अपरिच्छेदः, व्यस्तता, सद्गुलीता.
INDISTINCTLY, *adv.* अव्यक्तं, अस्पष्टं, अस्पष्टार्थं, अस्फुटं, अपरिस्फुटं, अप्रत्यक्षं -द्यत् -द्येण, अस्पष्टत्वेन, अव्यक्तत्वेन.
INDISTINCTNESS, *s.* अव्यक्तता -त्वं, अव्यक्तिः *f.*, अनभिप्रायः *f.*, अस्पष्टता -त्वं, अस्फुटता, अपरिस्फुटता, अभिन्नता, अप्रत्यक्षता -त्वं, अप्रकाशत्वं.—(Confusion) व्यस्तता, सद्गुलीता.
INDISTINGUISHABLE, *a.* अव्यक्तः -क्ता -क्तं, अविवेकः -या -यं, अविवेकनीयः -या -यं, अविवेक्यः -य्या -य्यं, अद्रव्यः -श्या -श्यं, अपरिच्छेदनीयः -या -यं, परिच्छेदं अशक्यः -क्या -क्यं, अद्रव्यगोचरः -रा -रं, अप्रत्यक्षः -द्या -द्यं, अलक्ष्यः -ह्या -ह्यं, अलोकनीयः -या -यं.
To INDITE, *v. a.* लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), अभिलिख्, लेखनं कृ, अभिलेखनं कृ.
INDITED, *p. p.* लिखितः -न्ता -न्तं, अभिलिखितः -न्ता -न्तं, रचितः -न्ता -न्तं.
INDIVIDUAL, *a.* अयापी -पिनी -पि (न्), अयापकः -क्ता -क्तं, अयापः -न्ता -न्तं, अविविक्तः -क्ता -क्तं, व्यक्तः -क्ता -क्तं, एकः -का -कं.
INDIVIDUAL, *s.* (A single person) व्यक्तिः, एकजनः, जनः, लोकः.
INDIVIDUALITY, *s.* व्यक्तिता, व्यक्तिः *f.*, व्यक्तिता -त्वं, अयापिः *f.*, अयापत्वं, अयापकत्वं, अविविक्तः *f.*, अविविक्तता, पृथक्त्वं, पार्थक्यं, पृथगात्मिका, ममता, एकता, ऐक्यं.
INDIVIDUALLY, *adv.* पृथक्, पृथक् पृथक्, प्रत्येकं, एकैकं, एकतस्, एकैकशः.
To INDIVIDUATE, *v. a.* पृथक्, पृथक् पृथक् विभिद् (c. 7. -भिनति -भेत्तुं).
INDIVISIBILITY, *s.* अवेद्यता, अविवेद्यत्वं, अभेद्यता, अविविक्तता, अनश्यता, असावयवत्वं, अवयवहीनता, निरवयवत्वं, अवेद्य अशक्यता.
INDIVISIBLE, *a.* अवेद्यः -द्या -द्यं, अविवेद्यः -द्या -द्यं, अविवेदनीयः -या -यं, अभेद्यः -द्या -द्यं, अविविक्तः -न्ना -न्नं, अनश्यः -श्या -श्यं, अनशनीयः -या -यं, अपृथक्कणीयः -या -यं, अवेद्य अशक्यः -क्या -क्यं, परिच्छेदं अयोग्यः -ग्या -ग्यं, निरवयवः -या -वं.
INDIVISIBLY, *adv.* अवेद्यनीयं, अविवेद्यं, यथा वेद्यं न शक्यते तत्प्राप्त्यकारेण.
INOOCLE, *a.* अविवेकः -या -यं, अवश्यः -श्या -श्यं, अशिष्टः -ह्या -ह्यं, अशिष्टणीयः -या -यं, अप्रत्यक्षः -द्या -द्यं, अविविक्तः -न्ना -न्नं, अशिष्टणीयः -या -यं, अनापत्तः -न्ना -न्नं, अनधीनः -न्ना -न्नं, दुःशास्त्रः -स्था -स्थं, दुःशासनः -न्ना -न्नं, दुर्निग्रहः -हा -हं, दुर्देवः -मा -मं, दुर्देवः -न्ना -न्नं, प्रतीयः -पा -पं, सखन्दः -न्दा -न्दं, खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्).
INOOCLE, *s.* खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्), खरी -रिणी -रि (न्).

INDOCILITY, *s.* अविनेयता, अविधेयता, अवश्यत्वं, अनपेक्षत्वं, अनपीनता, प्रतीपता, दुर्दान्तता, अशिष्यता, अशिष्यणीयत्वं, स्वेरिता, स्वाच्छन्धं.

To INDOCTRINATE, *v. a.* उपदिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं), शिक्ष (c. 10. शिक्षयति -यितुं), ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यितुं), शास् (c. 2. शास्ति, शास्तिषु), अनुशास्.

INDOCTRINATED, *p. p.* शिक्षितः -ता -तं, उपदिष्टः -ष्टा -ष्टं, अध्यापितः -ता -तं.

INDOCTRINATION, *s.* उपदेशः -शनं, शिक्षा, शासनं, अनुशासनं, प्रतिबोधः.

INDOLENCE, *s.* आलस्यं, अलसता -त्वं, आलस्यशीलता, तन्द्रा -न्द्रिः *f.* -द्वी, तन्द्रिका, तन्द्रालुता, मन्दता, माण्ड्यं, जडता, ज्ञाघ्नं, अनुयोगः, अनुत्साहः, अथ्यवसायः, अप्रवृत्तिः *f.*, कार्यविमुखता, कार्यप्रहेयः, अनुत्सुकता, कुरावता, मिहं.

INDOLENT, *a.* अलसः -सा -सं, आलस्यः -स्या -स्यं, आलस्यशीलः -ला -लं, तन्द्रालुः -लुः -लु, मन्दः -न्दा -न्दं, क्रियासु मन्दः -न्दा -न्दं, अनुयोगी -गिनी -गि (न्), निरुद्योगः -गा -गं -गी -गिनी -गि (न्), निरुत्साहः -हा -हं, निरुद्योगः -ना -नं, अप्रयत्नः -त्ता -त्तं, प्रयत्नशून्यः -न्या -न्यं, लपुप्रयत्नः -त्ता -त्तं, अथ्यवसायी -यिनी -यि (न्), जडः -डा -डं, कुरावः -राव -रवं, कार्यप्रहेयी -पिणी -पि (न्), कार्यविमुखः -सा -सं, उदासीनः -ना -नं, निषेष्टः -ष्टा -ष्टं; 'indolent tumour,' अर्धुदः -दं, मेदोर्धुदं.

INDOLENTLY, *adv.* अलसवत्, अलसं, आलस्येन, मन्दं, अनुयोगेन.

INDOMITABLE, *a.* अदमनीयः -या -यं, अदम्यः -म्या -म्यं, दुर्दम्यः -म्या -म्यं, दुर्दमः -मा -मं, दुर्दान्तः -न्ता -न्तं, अशृण्वः -ख्या -ख्यं, अदीनचेताः -ताः -तः (स्).

To INDORSE, *v. a.* (Write on the back of a paper or bill) पत्रपृष्ठे or पत्रविपरीतभागे लिख (c. 6. लिखति, लेखितुं), दुर्गिकपत्रदृढीकरणार्थं विपरीतभागे खनामाधरलिख (c. 6. लिखति, लेखितुं), लेख्यपत्रसहाकरणां पृष्ठभागे स्वाधरं लिख. —(Corroborate, sanction) दृढीकृ, सत्याकृ, सत्यं कृ, प्रमाणीकृ, प्रमाणं दा, सप्रमाणं -णां -णं कृ.

INDORSED, *p. p.* पृष्ठभागे or विपरीतभागे लिखितः -ता -तं, सत्याकृतः -ता -तं, सतीकृतः -ता -तं, प्रमाणीकृतः -ता -तं, सप्रमाणः -णा -णं.

INDORSEMENT, *s.* पत्रदृढीकरणार्थं विपरीतभागे खनामाधरलिखनं, लेख्यपत्रप्रमाणीकरणार्थं पृष्ठभागे स्वाधरलिखनं.

INDRA, *s.* (The Hindu Jove or Jupiter Tonans, chief of the secondary deities. He presides over Swarga or Paradise, and is more particularly the god of the atmosphere and winds. He is also regent of the east quarter of the sky) इन्द्रः, महेन्द्रः, शक्रः, मयवा *m.* (न्), मयवान् *m.* (त्), ऋषिभृता *m.* (न्), ऋषिभृताः, तुरापाद् *m.* (-साह्), सद्गन्धनः, देवः, वैकुण्ठः. —(As chief of the deities, he is called) देवपतिः *m.*, देवदेवः, देवराजः, देवताधिपः, सुरपतिः *m.*, सुराधिपः, सुरराजः, सुरेन्द्रः, अमरेशः -रेश्वरः, सुरप्रियः, सुरग्रामणीः, अमरभञ्जो *m.* (ञ्), अमराधिपतिः *m.* —(As lord of the atmosphere) दिवस्पतिः *m.*, वृषा *m.* (न्), आकाशेशः. —(As lord of the winds) मरुत्वान् *m.* (त्), मरुत्पालः, मरुतां भञ्जो *m.* (ञ्), मरुत्तसः. —(As lord of the eight Vasus or demigods Wind, Fire, &c.) वासवः. —(As the Thunderer) वज्रो *m.* (न्), वज्रधरः, वज्रपाणिः *m.*, कुलिशभृत् *m.* —(As splitting mountains with his thunderbolt, or as clipping their wings) गोत्रभिद् *m.*, अद्रिभिद् *m.*, नगभिद् *m.*, गिरिभिद् *m.*, गिरिच्छिद् *m.*, पर्वतारिः *m.* —(As breaking cities, &c., into fragments) पुरन्दरः, पुरन्दः, आखण्डलः, विद्वोजाः *m.* (स्), विद्वोजाः. —(As ruling or destroying demons) पाकशासनः, वृत्रहा *m.* (न्), बलारातिः *m.*, बलभिद्, जम्भहेपी *m.* (न्), जम्भहिद् *m.* (प्), नमुचिहिद् *m.*, नमुचिसूदनः, पुरुदंशाः *m.* (स्). —

(As lord of paradise) स्वर्गपतिः *m.*, स्वर्गभञ्जो *m.* (ञ्), स्वाराद् *m.* (ञ्), स्वर्गराजः, इन्द्रलोकेशः, नाकनायः, नाकनायकः, नाकपेधकः. —(As borne on the clouds, cloud-compeller) मेघवाहनः, वनवाहनः, एनायनः, जीमूतवाहनः, पञ्चनयः. —(As lord of a hundred sacrifices; the performance of a hundred aswamedhas elevating the sacrificer to the rank of Indra) शतक्रतुः *m.*, शतमसः, शतमनुः *m.* —(As having a thousand eyes, in consequence of the curse of Gautama, who covered him over with a thousand disgraceful marks, and afterwards changed them to eyes) सहस्राक्षः, सहस्रनयनः, सहस्रदृक् *m.* (श्), सहस्रनेत्रः. —(As husband of Sachi) शचीपतिः *m.* —(As destroyer of his own father-in-law Puloma, to prevent his curse for the violation of his daughter) पुलोमभिद् *m.*, पुलोमहिद् *m.* (प्), पुलोमजित् *m.*, पुलोमारिः *m.* —(As the victorious leader of the celestial armies) जिष्णुः *m.*, सुनासीरः. —(As the good preserver) सुवामा *m.* (न्), मूत्रामा. —(As the best of deities) लेख्यभः. —(As much invoked) पुरुहूतः. —(As having green horses) हरिहयः. —(As borne on a white horse) श्वेतवाः *m.* (ह्), श्वेतवारः. —(As presiding over the site of a house) वास्तोष्मतिः *m.* —(As suffering from the curse of the saint Chyavana) दुष्प्रयवः. —(As listening to the old) वृद्धश्रवाः *m.* (स्). —(His wife is called) शची -चिः, इन्द्राणी, शक्राणी, मयोनी, इन्द्रशक्तिः *f.*, पुलोमजा, पीलोमी. —(His son) जयन्तः, पाकशासनिः *m.*, ऐन्द्रः *m.* —(His daughter) देवसेना. —(His paradise) स्वर्गः, इन्द्रलोकः, सुरलोकः, सुरसप्त *m.* (न्), सुरेन्द्रलोकः, अमरभुवनं, नाकः, ऋषिभृताः. —(His pleasure garden or elysium) नन्दनं, नन्दनवनं. —(His city) अमरावती, देवपुः *f.* (रु). —(His palace) वैजयन्तः. —(His car) विमानः, व्योमयानं, सहस्रहर्षयः. —(His horse) उच्चैःश्रवाः *m.* (स्), देवाश्वः, श्वेतहयः. —(His charioteer) मातलिः, मातुलिः, शक्रसारथिः *m.* —(One of his doorkeepers) देवनन्दी *m.* (न्). —(His thunderbolt) वज्रः -जं, कुलिशं, अशनिः *m.* *f.*, वज्राशनिः *m.*, भिदुरं, हादिनी, पविः *m.*, शतकोटिः *m.*, शम्भः, शम्भः, दम्भोलिः *m.*, सारुः *m.*, इन्द्रप्रहरणं, अमोत्यं. —(His elephant) रेरावतः, रेरावणः, अभमातङ्गः, अभमुप्रियः, अभमुवज्रभः, श्वेतहस्ती *m.* (न्), इन्द्रकुञ्जरः. —(His bent bow, visible to mortals as the rainbow) शक्रधनुस्, इन्द्रायुधं, शक्रशरासनं. —(His unbent bow, invisible to mortals) रोहितं. —(His musicians) गन्धर्वाः *m.* *pl.*; 'their chief,' चित्ररथः.

INDUBITABLE, *a.* असंशयः -या -यं, निःसंशयः -या -यं, असन्दिग्धः -ग्धा -ग्धं, निःसन्देहः -हा -हं, सुनिश्चितः -ता -तं, अशङ्कितः -ता -तं, अनाशङ्कनीयः -या -यं.

INDUBITABLY, *adv.* असंशयं, असन्दिग्धं, सुनिश्चितं, अत्र न संशयः.

To INDUCE, *v. a.* अनुनी (c. 1. -नयति -नेतुं), आनी, नी. —(Incite to any action by argument, &c.) सुहेतुवादेन or चादृक्त्वा कस्मिंश्चित् कर्मणि प्रवृत्त (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं) or निवृत्त (c. 10. -योजयति -यितुं) or प्रयुज्, प्रोत्साह (c. 10. -साहयति -यितुं), उत्साह, समुत्साह, आकृप् (c. 1. -कर्षति -कृष्टुं), प्रलुप् (c. 10. -लोभयति -यितुं). Sometimes the sense of 'induce' may be expressed by the causal form; as, 'to induce to return,' निवृत्त in caus. (-वर्त्तयति -यितुं); 'he induces her to go home,' तां गृहं गमयति. —(Bring on, produce) आवाह (c. 1. -वहति -योदुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं). जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

INDUCED, *p.p.* अनुनीतः -ता -तं, प्रवर्तितः -ता -तं, प्रवृत्तः -ता -तं, प्रोत्साहितः -ता -तं, आकृष्टः -ता -तं, आकर्षितः -ता -तं. —(Brought on) उत्पादितः -ता -तं.

INDUCEMENT, *s.* प्रोत्साहः -हनं, प्रलोभनं, प्रवर्तनं, प्रवर्तकं, प्रोत्तेजनं, प्रेरणं -या, अनुपायनं. —(Motive) हेतुः *m.*, प्रयोजनं -जकं, प्रयोगः, कारणं, निमित्तं -सकं, निदानं, निपन्थनं, कारणं.

To INDUCE, *v.a.* नियमानुसारेण नवाधिकारं प्रविष्टुं (c. 10. -वेशयति -यितुं), दीक्षाकर्मपूर्वं नवाधिकारे नियुक्तुं (c. 10. -योजयति -यितुं).

INDUCED, *p.p.* नियमानुसारेण or दीक्षाकर्मपूर्वं नवपदप्रवेशितः -ता -तं.

INDUCTION, *s.* (A kind of argument) अनुमानं, अनुमा, अनुमितिः *f.*, कहनं, अभूहः, अपवाहः, व्याप्तिः *f.*, सिद्धान्तः, चर्चापत्तिः *f.*, परामर्शः, कल्पनं -ना, उपलब्धः, अनुभवः, अवगमः. —(Reasoning from particulars to generals) त्रिशेषपरीक्षापूर्वं ताभारणानुमानं or साधारणनिश्चयः. —(Introduction into a new office) नियमानुसारेण or दीक्षाकर्मपूर्वं नवाधिकारप्रवेशनं or नवपदप्रवेशकरणं.

INDUCTIVE, *a.* आनुमानिकः -कौ -कं, व्यापकः -का -कं; 'reasoning,' अनुमानोक्तिः *f.*

To INDUE, *v.a.* See ENDUE.

To INDULGE, *v.a.* (Gratify, yield to humour) अनुवृत्तुं (c. 1. -वर्त्तते -र्त्तितुं), अनुवृत्तुं (c. 4. -रुच्यते -रोदुं), अनुकूल (nom. अनुकूलयति -यितुं) लल (c. 10. लालयति -यितुं), अनुविधा in pass. (-धीयते), अनुकूलोभू. —(Favour) अनुग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), अनुकूल. —(Permit) अनुज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), अनुमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), अनुनुद् (c. 1. -मोदते -दिदुं), यम् (c. 1. -धमते -धन्तुं), धानिं कृ. —(Permit to be, not to oppose) न विरुध् (c. 7. -रुध्ति -रोदुं), न प्रतिरुध्, न प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति -यितुं), न प्रतिकृ, न यम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), न नियद्, न निषिद् (c. 1. -पेयति -पेदुं), उपेध् (c. 1. -ईधते -धिन्तुं); 'indulge one's humour,' चन्दोऽनुवृत्तुं; 'one's passions,' इन्द्रियाणि न संयम् or न नियद्.

INDULGED, *p.p.* अनुवृत्तः -ज्ञा -ज्ञं, अनुरुद्धः -ज्ञा -ज्ञं, अनुगृहीतः -ता -तं, लालितः -ता -तं, अविरुद्धः -ज्ञा -ज्ञं, अप्रतिरुद्धः -ज्ञा -ज्ञं, जयतः -ता -तं, असंयतः -ता -तं, अनियुक्तः -ता -तं, अनियतः -ता -तं, अनिषिद्धः -ज्ञा -ज्ञं, उपेधितः -ता -तं, अनुज्ञातः -ता -तं, अनुमतः -ता -तं, दत्तानुज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, ध्यान्तः -ज्ञा -ज्ञं.

INDULGENCE, *s.* अनुवर्त्तनं, अनुवृत्तिः *f.*, अनुरोधः -धनं, चन्दोनुवृत्तं, चन्दोनुवर्त्तनं, चन्दोनुरोधः, अनुविधानं, अनुविधायित्वं, धमा, ध्यान्तिः *f.*, अनुग्रहः, अनुज्ञा -ज्ञानं, अनुमतिः *f.*, स्वीकारः, उपेक्षा. —(Not restraining) असंयमः, अविरोधः, अप्रतिरोधः, अनवरोधः, अनियहः, जदमः, अनियेषः; 'indulgence of one's passions,' इन्द्रियासंयमः; 'in sorrow,' शोकचया

INDULGENT, *a.* चन्दोनुवर्त्तनी -र्त्तनी -र्त्तितुं, चन्दोनुरोधी -धनी -धितुं, अनुरोधकः -कां -कं, अनुविधायी -यिनी -यितुं, अनुग्राही -हयी -हितुं, चन्दोनुसारी -रिणी -रितुं, चन्दोनुयायी -यिनी -यितुं, धानुयाहकः -कौ -कं, अनुकूलः -ला -लं, धानी -मिणी -मितुं, धमायान् -यतो -यत् (तुं), अनुकम्पकः -का -कं, करुणाला -ला -ल (तुं), कारुणिकः -कौ -कं, प्रियकार -रौ -रं, प्रियकर -रौ -रं, धिग्पः -ग्या -ग्यं.

INDULGENTLY, *adv.* अनुरोधेन, अनुग्रहेण, धनापूर्थं, ध्यान्तिपूर्थं, सानुरोधं, सानुग्रहं, अनुकूलं, अनुकूलवत्, सद्यं, सकारुण्यं, कृपया.

To INDURATE, *v.n.* (Grow hard) पनीभू, कठिनीभू, कठोरीभू, दृढीभू.

To INDURATE, *v.a.* पनीकृ, कठिनीकृ, दृढीकृ, कठोरीकृ, कर्कशीकृ.

INDURATED, *p.p.* पनीभूतः -ता -तं, दृढीभूतः -ता -तं, कठोरीभूतः -ता -तं.

INDURATION, *s.* पनीकरणं, दृढीकरणं, पनीभावः, दृढीभावः, कठिनी, कठिनीता, पनीता, कठोरीता, कर्कशीता.

INDUS, *s.* (The river) सिन्धुः *m.*

INDUSTRIAL, *a.* कार्मिकः -कौ -कं, कार्मी -म्मी -म्मी -मिणी -मिनी (तुं).

INDUSTRIOUS, *a.* कर्मशीलः -ला -लं, उद्योगशीलः -ला -लं, कर्मासक्तः -क्ता -क्तं, कर्मप्रसक्तः -क्ता -क्तं, कर्मनिष्ठः -घा -घं, बहुकर्मी -म्मी -म्मी (तुं), बहुकरः -रा -रं, कर्मी -मिणी -मिनी (तुं), कर्मोद्युक्तः -क्ता -क्तं, क्रियावान् -वतो -वत् (तुं), उद्योगी -गिनी -गितुं, सद्योगी &c. सोद्योगः -गा -गं, उद्युक्तः -क्ता -क्तं, प्रयत्नवान् -वतो -वत् (तुं), सयत्नः -त्ता -त्तं, दीर्घप्रयत्नः -त्ता -त्तं, उत्ताही -हिनी -हितुं, सोत्साहः -हा -हं, व्यवसायी -यिनी -यितुं, उद्यमी -मिनी -मितुं, अनलसः -सा -सं, निरालस्यः -स्या -स्यं, अनलस्यः -स्या -स्यं, चालस्यहीनः -ना -नं, कार्मी -म्मी -म्मी, कर्मशूरः -रा -रं, क्रियाभिनिविष्टः -घा -घं, कर्मपरायणः -या -यं, कृतधमः -मा -मं, परिश्रमी -मिणी -मितुं, बहुध्रमः -मा -मं, ध्रमसहः -हा -हं, कर्मप्रसितः -ता -तं, आयासी -सिनी -सितुं, चक्रियः -या -यं, चतन्द्रितः -ता -तं, तन्द्राहीनः -ना -नं.

INDUSTRIOUSLY, *adv.* सोद्योगं, सोत्साहं, सयत्नं, यत्नतः, प्रयत्नतः, व्यवसायेन, सव्यवसाये, अनलसवत्, अनलस्येन, चतन्द्रिततः, चतन्द्रितं, अभिनिवेशेन, ध्रमेण, परिश्रमेण, प्रसहं.

INDUSTRY, *s.* कर्मशीलता, उद्योगः, व्यवसायः, उद्यमः, कर्मासक्तिः *f.*, कर्मप्रसक्तिः *f.*, कर्माभिनिवेशः, क्रियाभिनिवेशः, उत्साहः, यत्नः, प्रयत्नः, सयत्नता, दीर्घप्रयत्नत्वं, सव्यवसायः, कर्मोद्योगः, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवर्त्तनं, चेष्टा, अभ्यासः -सता, अभ्यासनं, समुत्थानं, अनलसता, अनलस्यं, चालस्यहीनता, प्रयासः, आयासः, ध्रमः, परिश्रमः, क्रिया, कर्म *n.* (तुं), सोद्योगता.

INDWELLING, *a.* निष्ठः -घा -घं, जननीयः -वा -वं, जनवर्त्तनी -र्त्तनी -र्त्तितुं.

To INEBRIATE, *v.a.* मद् (c. 10. मादयति, मदयति -यितुं), मत्तीकृ, उन्मत्तीकृ, मत्तं -त्तां -त्तं कृ, मादं जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

INEBRIATED, *p.p.* मत्तः -त्ता -तं, उन्मत्तः -त्ता -तं, उन्मदः -दा -दं, मदोन्मत्तः -त्ता -तं, धीवः -वा -वं, परिधीवः -वा -वं, प्रधीयितः -ता -तं, मद्यपीतः -ता -तं, शौखः -श्या -श्यं.

INEBRIATION, *s.* मादः, मदः, उन्मादः, मत्तत्वं, उन्मत्तता, धीयं, धीवता, परिधीयता, शौखलं, प्रमादं.

INEFFABLE, *a.* अकथनीयः -या -यं, अकथ्यः -य्या -य्यं, अपर्यनीयः -या -यं, अनिर्यचनीयः -या -यं, अवचनीयः -या -यं, अवाच्यः -य्या -य्यं, अवक्तव्यः -य्या -य्यं, अतिक्रमः -पा -पं, वाग्विभवातिगः -गा -गं, वाग्विभवातिवृत्तः -त्ता -तं, अनिरुक्तः -क्ता -क्तं.

INEFFABLENESS, *s.* अकथनीयता, अकथ्यता, अपर्यनीयता, अवचनीयता.

INEFFABLY, *adv.* अकथनीयं, अपर्यनीयं, अनिर्यचनीयं, अतिक्रमं.

INEFFACEABLE, *a.* अनपमृज्यः -ज्या -ज्यं, अलोपनीयः -या -यं, अनाश्रयः -श्या -श्यं.

INEFFECTIVE, *a.* निष्फलः -ला -लं, विफलः -ला -लं, व्यर्थः -धा -धं, व्यर्थयत्नः -त्ता -तं, असाधकः -का -कं, निरर्थकः -का -कं, अनर्थकः -का -कं, अपार्थः -धा -धं, दुर्बलः -ला -लं, निर्वलः -ला -लं, अप्रयत्नः -ला -लं, असमर्थः -धा -धं, मोघः -या -यं, अद्यमः -मा -मं, असिद्धिकर -रौ -रं, अशक्तिमान् -मत्तो -मत्तुं, प्रभावहीनः -ना -नं, शिथिलः -ला -लं, शिथिलपलः -ला -लं, दुर्बलापासः -सा -सं, निष्प्रयोजनः -ना -नं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अनुपयोगी -गिनी -गितुं.

INEFFECTIVELY, *adv.* निष्फलेन, विफलेन, व्यर्थं, मोघं, अप्रयत्नं, निर्वलेन.

INEFFECTUAL, *a.* निष्फलः -ला -लं, अफलजनकः -का -कं, अफलोत्पादकः -का -कं, फलहीनः -ना -नं, मोघः -या -यं, शक्तिहीनः -ना -नं, अप्रयत्नः

-ला -लं, असमर्थः -चा -धं. See INEFFECTIVE.

INEFFECTUALLY, *adv.* निष्फलं, मोघं, व्यर्थं, निर्वलं, वृथा, मुधा.

INEFFECTUOUS, *a.* अप्रवर्लः -ला -लं, निष्प्रभावः -या -यं, अक्षिप्तः -री -रं, अप्रभविष्णुः -णुः -णु, अफलवान् -वती -वत् (नृ), तेजोहीनः -ना -नं, अधमः -मा -मं, अगुणवान् &c., अशक्तवान्, असमर्थः -चा -धं, अनुपकारी -रिणी -रि (नृ). See INEFFECTUAL.

INEFFECTUOUSLY, *adv.* अप्रवर्लं, अप्रभावेण, मोघं, निष्फलं, अफलं, अधमं, मुधा.

INEFFECTUOUSNESS, *s.* निष्फलता, अफलता, वैफल्यं, अप्राप्त्यं, अप्रवर्लता, अप्रभावः, प्रभावहीनता, शक्तिहीनता, असामर्थ्यं, असमर्थता, अलहीनता, निर्वलता, प्रतापहीनता, तेजोहीनता, मोघत्वं, अधमता, व्यर्थता, अनर्थक्यं, शिथिलता, अनुपयुक्त्यं.

INEFFICIENCY, *s.* अधमता -त्वं, असामर्थ्यं, असमर्थता, अशक्तिः *f.*, अशक्ता, अलहीनता, अनुपयुक्त्यं, अनुपयुक्त्यं, कार्याधमता, कार्यसिद्धमता, कार्यकारिणं. See INEFFECTUOUSNESS.

INEFFICIENT, *a.* अधमः -मा -मं, कार्याधमः -मा -मं, असमर्थः -चा -धं, अशक्तः -क्ता -क्तं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अप्रवर्लः -ला -लं, दुर्बलः -ला -लं, अलहीनः -ना -नं, शक्तिहीनः -ना -नं, असाधकः -का -कं, कर्मासाधकः -का -कं, कार्यासाधकः -का -कं, कार्यसिद्धमः -मा -मं, अपारकः -का -कं, अकार्यकारिणी -रिणी -रि (नृ), अकृती -तिनी -ति (नृ). See INEFFECTUOUS.

INEFFICIENTLY, *adv.* असिद्धिपूर्व, अधमं, अयोग्यं, अप्रवर्लं, अनुपयुक्तं, व्यर्थं.

INELASTIC, *a.* अस्वित्तिस्थापकविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, स्विस्तिस्थापकहीनः -ना -नं.

INELEGANCE, *s.* असौन्दर्यं, अलावण्यं, अलावण्यं, अचरुता, अशोभा.

INELEGANT, *s.* असुन्दरः -रा -री -रं, अलावण्यवान् -वती -वत् (नृ), अविनीतः -ता -तं, अशोभनः -ना -नं, कुरूपः -पी -पं, अष्टीलः -ला -लं, अप्रशस्तः -स्ता -स्तं.

INELEGANTLY, *adv.* असुन्दरं, अविनीतं, अलावण्येन, अप्रशस्तं, अशोभापूर्व.

INELIGIBLE, *a.* अवरणीयः -या -यं, अवार्थः -र्या -र्यं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं.

INELUQUENT, *a.* अवाग्मी -गिमी -गिमी (नृ), असद्वक्ता -क्ता -क्ता, दुर्बलः -ला -लं, मुखदुर्बलः -ला -लं, हीनवाक् *m. f. n.*, वागपटुः -टुः -टु, वाग्जडः -डा -डं.

INEPT, *a.* अयुक्तः -क्ता -क्तं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

INEPTLY, *adv.* अयुक्तं, अयोग्यं, अनुपयुक्तं, अनभिज्ञवत्, अज्ञवत्.

INEQUALITY, *s.* असमता, असाम्यं, असमानता, विषमता, वैषम्यं, विषमं, असामान्यं, असाम्यता, असुल्यता -त्वं. — (Diversity) असादृश्यं, असदृशता -त्वं, भिन्नता, विभिन्नता, भेदः, विभेदः, असमन्वयः. — (Of number) विषमसंख्यत्वं, तारतम्यं.

INEQUITABLE, *a.* अन्यायः -या -यं, अन्यायी -यिनी -यि (नृ), अधार्मिकः -की -कं.

INERRABILITY, *s.* अभ्रमणशीलता, अभ्रान्तिशीलता, भ्रमायोग्यता, अभ्रान्तिः *f.*

INERRABLE, *a.* अभ्रमणशीलः -ला -लं, अभ्रान्तिशीलः -ला -लं, भ्रमायोग्यः -ग्या -ग्यं.

INERT, *a.* जडः -डा -डं, अचेष्टः -ष्टा -ष्टं, नष्टचेष्टः -ष्टा -ष्टं, निश्चेष्टः -ष्टा -ष्टं, अचेतनः -ना -नं, चेष्टाहीनः -ना -नं, गतिहीनः -ना -नं, अचलः -ला -लं, निश्चलः -ला -लं, कुरलः -रुल -रुल. — (Slow to act) अनुद्योगी -गिनी -गि (नृ), अनुद्योगशीलः -ला -लं, अप्रवर्लकः -का -कं, प्रवृत्तिशून्यः -न्या -न्यं, मन्दः -न्दा -न्दं, आलस्यशीलः -ला -लं, तन्द्रालुः -लुः -लु, अत्यचेष्टितः -ता -तं.

INERTIA, *s.* जडता -त्वं, जाड्यं, अचलता, निश्चलता, कुरलता.

INERTLY, *adv.* जडवत्, जडं, जाड्येन, सजाड्यं, आलस्येन, अलसवत्, मन्दं.

INERTNESS, *s.* जडता, जाड्यं, अचेष्टा, चेष्टाशून्यता, चेष्टाविमुखता, गतिही-

नता, अनुद्योगः, अप्रवृत्तिः *f.*, अप्रवर्लनं, मन्दता, मान्द्यं, अलसत्वं, आलस्यं, तन्द्रिका, कुरलता.

INESTIMABLE, *a.* अनर्थः -र्या -र्यं, अनर्थः -चा -धं, अमूल्यः -त्या -त्यं, मूल्यातीतः -ता -तं, मूल्यातिगः -गा -गं, अतिमूल्यः -त्या -त्यं, अत्युत्तमः -मा -मं, अत्युत्तमः -ष्टा -ष्टं.

INEVITABLE, *a.* अपरिहार्यः -र्या -र्यं, अपरिहरणीयः -या -यं, अनिवार्यः -र्या -र्यं, अवारणीयः -या -यं, अवश्यकः -का -कं, आवश्यकः -की -कं, अवश्यः -श्या -श्यं, अनतिक्रमणीयः -या -यं, अहाय्यः -र्या -र्यं, अवर्जनीयः -या -यं, अनिवारः -रा -रं, अवशः -शा -शं, भवितव्यः -व्या -व्यं, अवश्यभवनीयः -या -यं, नियतः -ता -तं, आनुपङ्गिकः -की -कं.

INEVITABLENESS, *s.* अपरिहार्यता, अनिवार्यता, अवश्यकता, आवश्यकत्वं, निवारणाशकता, अनतिक्रमणीयता ; 'inevitable act,' अवश्यककर्म, आवश्यं -श्यकं.

INEVITABLY, *adv.* अवश्यं, अवशं, नियतं, भुवं, अनिवारणीयं.

INEXCITABLE, *a.* अनुत्तेजनीयः -या -यं, अद्योभणीयः -या -यं, अद्योभ्यः -भ्या -भ्यं.

INEXCUSABLE, *a.* अधमणीयः -या -यं, अधमन्यः -व्या -व्यं, अधम्यः -म्या -म्यं, अमृज्यः -व्या -व्यं, अमार्जनीयः -या -यं, अमार्ज्यः -व्या -व्यं, अमृज्यदोषः -पा -पं, निरुत्तरः -रा -रं, निरुत्तरीयः -या -यं, उत्तरशून्यः -न्या -न्यं, अमोचनीयः -या -यं, अशोधनीयः -या -यं, असहनीयः -या -यं, असोदयः -व्या -व्यं, अनिवार्यदोषः -पा -पं.

INEXCUSABLENESS, *s.* अधमणीयता, अधम्यता, अमार्जनीयता, निरुत्तरत्वं.

INEXCUSABLY, *adv.* अधमणीयं, निरुत्तरं, यथा उत्तरं न शक्यते दातुं तथा.

INEXHAUSTED, *a.* अक्षीणः -शा -शं, अक्षयितः -ता -तं, अक्षयः -न्या -न्यं.

INEXHAUSTIBLE, *a.* अक्षयः -या -यं, अक्षयी -यिणी -यि (नृ), अक्षयणीयः -या -यं, अक्षयक्षयः -या -यं, अक्षयः -या -यं, अक्षयक्षयः -या -यं, अनक्षयः -श्या -श्यं, अविनाशी -शिनी -शि (नृ), अनन्तः -न्ता -न्तं.

INEXHAUSTIBLENESS, *s.* अक्षयता -त्वं, अक्षयित्वं, अनक्षयता, अनन्तता.

INEXORABLE, *a.* अनाराध्यः -र्या -र्यं, अनाराधनीयः -या -यं, दुराराध्यः -र्या -र्यं, असान्त्वनीयः -या -यं, अप्रसादनीयः -या -यं, अननुनेयः -या -यं, अविनेयः -या -यं, निर्दयः -या -यं, कठिनहृदयः -या -यं, पापाणहृदयः -या -यं, अयोद्धयः -या -यं, कठोरचित्तः -ज्ञा -ज्ञं.

INEXORABLY, *adv.* निर्दयं, निर्दयवत्, अनाराधनीयं, पापाणचित्तत्वात्.

INEXPECTATION, *s.* अनपेक्षा, अप्रतीक्षा, अनिरीक्षा, अप्रत्याशा, अनाशा.

INEXPEDIENCE, INEXPEDIENT, *s.* अयोग्यता, अयुक्तता -त्वं, अयुक्तः *f.*, अनुपयुक्तता -त्वं, अनुपयोगिता, अनौचित्यं, अनुपपत्तिः *f.*, अनर्हत्वं, अयापार्यं, अकर्म्यता, अकार्यता.

INEXPEDIENT, *a.* अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अनुपयोगी -गिनी -गि (नृ), अनुचितः -ता -तं, अनर्थकरः -री -रं, अनुपकारकः -का -कं, अकर्म्यः -व्या -व्यं, अकरणीयः -या -यं, अकार्यः -र्या -र्यं.

INEXPERIENCE, *s.* अनुभूतिः *f.*, अनुभवः, अपाकः, अपरिपाकः, अपक्वता, अपरिपक्वता, अपक्वद्वित्वं, अप्रतीतिः *f.*, अप्रत्ययः, अव्यापारः, अदर्शनं, अत्युत्पन्नता, वालिशता, वालिश्यं, व्यवहारशून्यता, अज्ञता, अनभिज्ञता, अपटुता.

INEXPERIENCED, *a.* अविपक्वद्विः -द्विः -द्वि, अपरिपक्वद्विः -द्विः -द्वि, अपक्वः -क्ता -क्तं, अकोविदः -दा -दं, अत्युत्पन्नः -न्ता -न्तं, अव्यापारः -रा -रं, वालिशः -शा -शं, अत्यज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अत्यदृष्टा -ष्टा -ष्ट (नृ), अनभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, व्यवहारशून्यः -ज्ञा -ज्ञं.

INEXPERT, *a.* अकुशलः -ला -लं, अदक्षः -द्या -द्यं, अनिपुणः -शा -शं, अपटुः -टुः -टु, अपेशलः -ला -लं, अचतुरः -रा -रं, कौशलहीनः -ना -नं, अविचक्षणः -शा -शं, अविदग्धः -ग्या -ग्यं, अयुक्तिमान् -मती -मन् (नृ), अविज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अनभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

INEXPERTNESS, *s.* अदक्षता, अदक्ष्यं, अकुशलता, अकौशल्यं, आकौशलं,

INFANT, *a.* See INFANTILE.

INFANTA, s. राजवंशीयकन्या, राजकन्या, राजपत्नी, राजकुमारी.

INFANTICIDE, *s.* बालहत्या, बालकहत्या, शिशुहत्या, शिशुवधः, बालकवधः,

11 वालपातः.—(The agent) वालहा *m.* (नृ), वालहन्ता *m.* (नृ), वालपातकः -को *m.* (नृ).

INFANTILE, INFANTINE, *a.* बालकीयः -या -यं, बालः -ला -लं, बाल्यः -यी -यं, बालकः -का -कं, घृतिबालकः -का -कं, किशोरः -रा -रं. बालसंज्ञा -न्विनी -न्वि (न), बालयोग्यः -ग्या -ग्यं, शिशुसंज्ञा &c.

INFANTRY, *s.* पादातं, पदातिः *m.*, पदातीयः *m. pl.*, पत्तिः *m.*, पत्तयः *m. pl.*,
पादातिक्रैस्यं, पदातिक्रैस्यः *m. pl.*, पदगसैन्यं, पदातिकः *m. pl.*,
पद्मः *m. pl.*; 'a body of infantry,' पत्तिसंहतिः *f.*, पत्तिसमूहः;
'a line of infantry,' पत्तिर्पङ्क्तिः, पत्तिश्रेणी.

To INFATUATE, v. a. मुह् (c. 10. -हयति -यितुं), सम्मुह्, मोहेन उपहन् (c. 2. -हन्ति -न्ति), मढीक, ज्ञानलोपं क, वद्विभंशं क, हतवद्विं -द्विं -द्विक्र.

INPATUATED, *a.* मूढः -ढा -ढं, सम्मूढः -ढा -ढं, मोहितः -ता -तं, विमो-

हितः -ता -तं, सम्मोहितः -ता -तं, प्रमूढसंज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, परिसूढः -ढा -ढं,
 मोहोद्भवः -ता -तं, हतबुद्धिः -द्धि -द्धि, उपहानबुद्धिः -द्धि -द्धि, उपहृतः
 -ता -तं, प्रमुदितेन्द्रियः -या -यं, हतज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं, नष्टज्ञानः -ता -तं,
 नष्टबुद्धिः -द्धि -द्धि, भ्रष्टबुद्धिः -द्धि -द्धि, बुद्धिभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, नष्टविवेकः
 -का -कं, दुर्नैपात्या -न्या -न्यं; 'by lust', काममूढः -ढा -ढं.

INFATUATING, *a.* जनमोहो -हिनी -हि (न्), परिमोहो &c., मोहनः -ना
-नी -नं, विमोहनः &c., मोहकारी &c.

INFATUATION, s. मोहः, सम्मोहः, मूढता -त्वं, मौढ्यं, मूर्खता -त्वं, मौर्ख्यं,
मूढग्राहः, बुद्धिहीनता, बुद्धिभ्रंशः, ज्ञानभ्रंशः, बुद्धिलोपः, ज्ञानलोपः,
बुद्धिनाशः, नष्टविषेकता, मोहोपहतत्वं, मोहाविष्टत्वं.

INFEASIBILITY, ४. असાધ્યતા, અસાધનીયતા, અકરણીયતા, અશક્યતા, અસમ્ભાવ્યતા, દઃસાધ્યતા, અનુપપાદ્યત્વં.

IMPEASIBLE, *a.* असंसाध्यः -ध्या -ध्यं, दुःसाध्यः -ध्या -ध्यं, अकरणीयः -या -यं, अशक्यः -क्या -क्यं, कर्तुम् अशक्यः -क्या -क्यं, दुष्करः -रा -रं, असम्भायः -ध्या -ध्यं, असम्भावनीयः -या -यं, अनपपाद्यः -द्या -द्यं, दुर्लभः -भा -भं.

To INFECT, *v. a.* दूष् (c. 10. दूषयति -यितुं), खरोगन् शन्यामिन् सञ्चर (c. 10. -चारयति -यितुं) or संक्रम् (c. 10. -क्रमयति -क्रामयति -यितुं), खरोगदूषितं -तां -तं कृ, रोगदूषितं -तां -तं कृ, रोगाक्रान्तं -न्तां -न्तं कृ, रोगसंश्ले-शं-थं कृ, संसर्गदूषितं -तां -तं कृ, रोगसम्प्लेक्षेण or रोगसंसर्गेण दप.

INFECTED, *p. p.* or *a.* दूषितः -ता -तं, रोगदूषितः -ता -तं, रोगाक्रान्तः -न्ता -न्तं, रोगसंसर्गदूषितः -ता -तं, रोगसम्पर्कदूषितः -ता -तं, संसृष्टः -ष्टा -ष्टं, रोगसंसृष्टः -ष्टा -ष्टं, रोगसञ्चारदूषितः -ता -तं, सञ्चारदुष्टः -ष्टा -ष्टं, सञ्चारितरोगग्रस्तः -स्ता -स्तं, सङ्क्रान्तेरोगग्रस्तः -स्ता -स्तं, रोगदोषग्रामः -ग्रामं -मं.

INFECTION, *s.* सञ्चारः, सञ्चारदोषः, रोगसञ्चारः, रोगसञ्चारदोषः, रोगसन्तुलनः, स्पर्शसञ्चारः, रोगसम्पर्कः, सम्पर्कदोषः, स्पर्शदोषः, रोगसंसर्गः, संसर्गदोषः, दोषः, दूषणं, संस्रवः.

INFECTIOUS, INFECTIVE, *a.* संचारी-रिणी-रि (न्), स्पर्शसंचारी &c.,
 संचारकः-का-कं, सङ्क्रामिता-त्री-तृ (न्), साङ्क्रामिकः-को-कं, सम्पर्कीयः-
 -या-यं, संसर्गी-रिणी-रि (न्), संसर्गीयः-या-यं, सांसर्गिकः-को-
 -कं, स्पर्शाङ्क्रामकः-का-कं, दूषकः-का-कं, दूषणः-शा-शुं, दूषयितः-लः-लः.

INFECTIONOUSNESS, *s.* सञ्चारित्वं, स्पर्शसञ्चारित्वं-ता, सञ्चारकत्वं, सादृश्यामिकत्वं, सांसर्गिकत्वं, सम्पर्कान्नामकत्वं.

INFECUND, *a.* चन्धः -न्ध्या -न्ध्यं, निष्कलः -ला -लं, अफलः -ला -लं, अग्रनः -जा -जं, अनपत्यः -त्या -त्यं, असुती -तिनी -ति (न्), अग्रसवी -विणी -यि (न्), शष्कः -ष्का -ष्कं.

शिथिलबलः -ला -लं, अत्यबलः -ला -लं, निर्बलः -ला -लं, अशक्तः -ला -लं, क्षीणशक्तिः -क्ति -क्ति, अत्यशक्तिः -क्ति -क्ति, शिथिलशक्तिः -क्ति -क्ति, क्षीणवीर्यः -वीर्य -वीर्य, क्षीणसह्यः -ह्य -ह्य, अत्यवीर्यः &c., असमर्थः -र्था -र्थं, अवसन्नः -न्ना -न्नं, क्लृप्तः -क्ता -क्तं, (Not firm) अस्थिरः -रा -रं, अथीरः -रा -रं, अदृढः -दा -दं, अयुवः -वा -वं, (From age) जरी -रिणी -रि (न), जीर्णः -र्णा -र्णं, जरातुरः -रा -रं, जरापरिणतः -ता -तं, जरायुक्तः -स्ता -स्तं, जरणः -खा -खं, जरखः -खा -खं, जरटः -टा -टं, जीर्णवान् -वतो -वत् (त).

INFIRMARY, *s.* सारोग्यशाला, रोगिशाला, चिकित्साशाला, रोग्यालयः, रोग्याश्रयः, चिकित्सालयः, स्वास्थ्यालयः, रोगप्रतीकारशाला, रोगानेलो-कचिकित्सनस्थानं.

INFIRMITY, *s.* (Feebleness) दौर्बल्यं, दुर्बलता, चलहीनता, चलशील्यं, शिथिलता, अत्यशक्तिवं, क्षीणता, क्षीणशक्तिवं, अशक्तिः *f.*, अशक्ता, वीर्यहानिः *f.*, सत्वहानिः *f.*—(Foible, failing) छिद्रं, दोषः, अपराधः, अयुगः, वैकल्यं, हानिः *f.*, हीनता.—(Malady, disorder) रोगः, व्याधिः *m.*, आमयः, पीडा, अस्वास्थ्यं.

INFIRMNESS, *s.* जरा, जीर्णः *f.*, जीर्णता, ज्वानिः *f.*, जीर्णवस्था, क्लृप्तं.

To INFIX, *v. a.* निष्ठा in caus. (-प्रापयति -यितुं), निधं -धं -धं कृ, निधा (c. 3. -दधाति -धातुं), प्रणिधा, निबन्ध् (c. 9. -चमति -यन्तुं), निखन् (c. 1. -खनति -ने -नितुं), निरुह् in caus. (-रोपयति -यितुं), नियिष् (c. 10. -वेशयति -यितुं).

INFIXED, *p. p.* निष्ठितः -ता -तं, निष्ठः -ष्टा -ष्टं, निखातः -ता -तं, निहितः -ता -तं, प्रणिहितः -ता -तं, निवदः -दा -दं, निरुदः -दा -दं, निविष्टः -ष्टा -ष्टं, निवेशितः -ता -तं.

To INFLAME, *v. a.* ताप् (c. 10. तापयति -यितुं, c. 1. तपति, तप्ते), सन्ताप्, दीप् (c. 10. दीपयति -यितुं), प्रदीप्, आदीप्, सन्दीप्, उपदीप्, ज्वल् (c. 10. ज्वालयति, ज्वलयति -यितुं), दह् (c. 1. दहति, दग्धुं), प्रदह्, सम्प्रदह्, परिदह्, आदह्, समिन्ध् (c. 7. -इन्दे -इन्धितुं), सन्धुय् (c. 10. -धुयति -यितुं), अग्नितात्क.—(Excite) उद्दीप्, उन्नप्, उन्निज् (c. 10. -तेजयति -यितुं), समुन्निज्, उत्सह् (c. 10. -साहयति -यितुं), प्रोत्सह्, प्ररुप् (c. 10. -रोचयति -यितुं)—(Irritate) कुप् (c. 10. कोपयति -यितुं), प्रकुप्, क्लुप् (c. 10. क्लोपयति -यितुं), कोपं जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

INFLAMED, *p. p.* तप्तः -ता -तं, तापितः -ता -तं, सन्तप्तः -ता -तं, सन्तापितः -ता -तं, दीप्तः -ता -तं, दीपितः -ता -तं, प्रदीप्तः -ता -तं, उद्दीप्तः -ता -तं, ज्वलितः -ता -तं, प्रज्वलितः -ता -तं, समिद्धः -द्धा -द्धं, दग्धः -ग्धा -ग्धं, सन्धुयितः -ता -तं.—(Excited) उन्नेजितः -ता -तं, समुन्नेजितः -ता -तं.—(Provoked) प्रकोपितः -ता -तं, प्रकुपितः -ता -तं; 'inflamed with wrath,' कोपज्वलितः -ता -तं, कोपदीप्तः -ता -तं; 'inflamed with pride' समिद्धद्वयः -द्वौ -द्वौ; 'to be inflamed,' दह्य् (c. 4. दहति -ने, दग्धुं), दीप् (c. 4. दीपते, दीपितुं), ज्वल् (c. 1. ज्वलति -लितुं), समिन्ध् in pass. (-इध्यते).

INFLAMMABILITY, *s.* दासता -त्वं, दहनीयता -त्वं, ज्वलनशीलता, आशुज्वलनीयता, शीघ्रज्वलनीयता, मुखज्वलनीयत्वं, दहनशीलता.

INFLAMMABLE, *a.* दास्यः -स्या -स्यं, दहनीयः -या -यं, ज्वलनीयः -या -यं, ज्वलनशीलः -ला -लं, दहनशीलः -ला -लं, आशुज्वलनीयः -या -यं, शीघ्रज्वलनीयः -या -यं, मुखज्वलनीयः -या -यं, दीपनीयः -या -यं, दीप्यः -प्या -प्यं, ज्वलनाहः -हा -हं, दाहामकः -का -कं.

INFLAMMATION, *s.* (The act) तापनं, सन्तापनं, दीपनं, प्रदीपनं, उद्दीपनं, दहनं, दाहनं, ज्वलनं.—(State of heat) दाहः, तापः, सन्तापः, उपेतापः, सन्तापः, उन्नापः, विदाहः, ओषः, ओषः.—(Internal heat) अन्तर्दाहः, अन्तर्ज्वलनं; 'he died of inflammation,' जातदाहो व्यपद्यत.—

(Morbid heat) उपेतापः, दाहः, उपेताप *m.* (तु), तापकः, स्पृशः; 'inflammation of the glands of the neck,' गण्डमाला; 'of the eye,' सिर्रोत्पातः.

INFLAMMATORY, *a.* (Inflaming) तापकः -का -कं, तापी -पिनी -पि (तु), 'उपेतापी &c., तापनः -नी -नं, दाहकः -का -कं, दीपकः -का -कं, दीपनः -ना -नं, प्रदीपनः -नी -नं, उद्दीपकः -का -कं, दाहजनकः -का -कं, दाहोत्पादकः -का -कं, दाहकारकः -का -कं, तापननकः -का -कं, तापकरः -री -रं.—(Accompanied with inflammation) दाहवान् -वतो -वत् (तु), सदाहः -हा -हं, दाहयुक्तः -क्ता -क्तं, दाहविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, दाहिकः -क्ती -क्ते, सतापः -पा -पं, तापी -पिनी &c., उपेतापी &c., दाह in comp.; as, 'inflammatory fever,' दाहज्वरः.

To INFLATE, *v. a.* ध्मा (c. 1. धमति, ध्मातुं), धाम्मा, समाम्मा, प्रम्मा, उपम्मा.—(Distend with air) वातेन पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), वातफुल्लं -ल्लं -ल्लं कृ, वायुपूरितं -तां -तं कृ, ध्मासेन पृ.—(Swell) स्फुप् (c. 10. स्फावयति -यितुं), स्थि (c. 10. ध्यायति -यितुं), विस्फु (c. 10. -स्तारयति -यितुं), स्फीतीकृ.—(Puff up) दध्यात्तां -तां -तं कृ, उद्वतीकृ, उन्मत्तीकृ.

INFLATED, *p. p.* ध्मातः -ता -तं, धाम्मातः -ता -तं, समाम्मातः -ता -तं, उपाम्मातः -ता -तं, वातपूरितः -ता -तं, वायुपूरितः -ता -तं, ध्मासेन पूरितः -ता -तं, वातफुल्लः -ल्लं -ल्लं, स्फीतः -ता -तं; 'inflated with pride,' दध्यात्तातः -ता -तं, मदाध्यातः -ता -तं, दध्यात्तातः -ता -तं, मदोद्वतः -ता -तं; 'to be inflated,' ध्मा in pass. (ध्मायते), धाम्मा, वातेन पृ in pass. (पूर्यते).

INFLATION, *s.* (The act) धाम्मानं, समाम्मानं, ध्मानं, वातपूरणं, ध्मास-पूरणं.—(State) ध्मातत्वं, धाम्मातत्वं, वायुध्मातता, वातपूरिता, वातफुल्लता.—(State of being puffed up with pride) दध्यात्तातत्वं, मदाध्यातत्वं, मदोद्वतः *f.*

To INFLECT, *v. a.* (Bend) नम् (c. 10. नामयति -यितुं), अवनम्, चानम्, नधीकृ, आपृज् (c. 10. -पञ्चयति -यितुं), वक्रोक्.—(In grammar) आख्या (c. 2. -स्याति -तुं), शब्दरूपं कृ, रूपं (c. 10. रूपयति -यितुं), विभक्तिं कृ.

INFLECTED, *p. p.* नतः -ता -तं, नामितः -ता -तं, चानतः -ता -तं, अवनम्नः -गता -गन्, विभुग्नः -गता -गन्.—(In grammar) आख्यातः -ता -तं, सविभक्तिः -क्ति -क्ति, कृतविभक्तिः -क्ति -क्ति.

INFLECTION, *s.* (Act of bending) नतिः *f.*, चानतिः *f.*, नधीकरणं, वक्रोकरणं, अवकुचनं.—(In grammar) विभक्तिः *f.*, विभक्तिकार्यं, प्यक्तिः *f.*, रूपं, रूपान्तरं, अवगृह्यं, लिङ्गकार्यं, कार्यं; 'series of inflections,' रूपावलिः *f.*

INFLECTIVE, *a.* नधीकरणक्षमः -मा -मं, वक्रोकरणक्षमः -मा -मं.

INFLEXIBILITY, INFLEXIBILITY, *s.* अनमनीयता, सुदृढता, काठिन्यं, कठोरता, धीरता, धैर्यं, दृढसङ्कल्पत्वं, हृदयकाठिन्यं, निर्विकल्पता, संहननं, आग्रहः.

INFLEXIBLE, *a.* (That cannot be bent) अनमनीयः -या -यं, अनाम्यः -म्या -म्यं, अकुचनीयः -या -यं.—(Firm, hard) दृढः -दा -दं, सुदृढः -दा -दं, कठिनः -ता -तं, कठोरः -रा -रं, संहतः -ता -तं.—(In mind, purpose, &c.) दृढसङ्कल्पः -त्वा -त्वं, स्थिरनिश्चयः -या -यं, स्थिरमतिः -तिः -ति, अनारापनीयः -या -यं, कठिनहृदयः -या -यं, पापाग्रहृदयः -या -यं, निर्विकल्पः -त्वा -त्वं, आग्रही -हिणी -हि (तु), धीरः -रा -रं.

INFLEXIBLY, *adv.* सुदृढं, दृढचेतसा, सुस्थिरं, दृढनिश्चयपूर्वकं, निर्विकल्पं. To INFLICT, *v. a.* प्रणो (c. 1. -णयति -येतुं), सम्प्रणो, प्रवृत् (c. 10. -पञ्चयति -यितुं), प्रपुन् (c. 10. -योजयति -यितुं), आचर (c. 1. -चरति -रितुं), विपा (c. 3. -दधाति -धातुं), कृ (c. 8. करोति, कर्तुं), पत् (c. 10.

पातयति -यितुं; 'to inflict punishment,' दण्डं प्रणी. दण्डं कृ.
 INFLICTED, *p. p.* प्रणीतः -ता -तं, सम्प्रणीतः -ता -तं, प्रवर्धितः -ता -तं,
 प्रयुक्तः -क्ता -क्ते, आचरितः -ता -तं, विहितः -ता -तं, कृतः -ता -तं.
 INFLECTER, *s.* (Of punishment) दण्डप्रणेतृ *m.* (नृ), दण्डप्रवर्तकः, दण्डभूतृ *m.*
 INFLECTION, *s.* प्रणयनं, प्रवर्धनं, प्रयोगः, आचरणं, विधानं, करणं; 'of
 punishment,' दण्डप्रणयनं, दण्डयोगः, दण्डप्रयोगः, दण्डप्रवर्धनं, दण्डा-
 धानं, दण्डोपधानं, दण्डपातनं, दण्डकरणं.
 INFLUENCE, *s.* प्रभावः, अधिकारः, गौरवं, वशं, शक्तिः *f.*, चलं, भारः, प्रभवः,
 प्रभुता, कर्तृत्वं, क्षमता, प्रतापः, सामर्थ्यं, गुणः, कार्यकारित्वं, गुणकारिता,
 व्यापकता, व्याप्तिः *f.*; 'the influence of love,' कामाधिपतिः;
 'under the influence of love,' कामवशः -शा -शं, कामाधिपतिः
 -ता -तं, कामोपहतः -ता -तं; 'through the influence of love,'
 कामवशात्; 'through the influence of alarm,' साध्वत्तपशात्;
 'planetary influence,' ग्रहावेशः.
 To INFLUENCE, *v. a.* अधिकृ, प्रभू, अधिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं), उपहृ
 (c. 2. -हन्ति -न्तुं), वशीकृ. —(Induce, move to action) प्रवृ
 (c. 10. -यस्यति -यितुं), प्रेर (c. 10. -ईरयति -यितुं), नियुज् (c. 10.
 -योजयति -यितुं), प्रयुज्, अनुनी (c. 1. -नयति -नेतुं), आकृप् (c. 1.
 -कर्षति -र्कष्टुं), प्रोत्साह (c. 10. -साहयति -यितुं).
 INFLUENCED, *p. p.* अधिपितः -ता -तं, अधिकृतः -ता -तं, उपहतः -ता -तं,
 प्रेरितः -ता -तं, प्रवर्धितः -ता -तं, नियुक्तः -क्ता -क्ते, नियोजितः -ता -तं,
 आकृतः -ष्टा -ष्टं, प्रोत्साहितः -ता -तं, वशः -शा -शं in comp.; 'in-
 fluenced by love,' कामाधिपितः -ता -तं, कामोपहतः -ता -तं, कामवशः
 -शा -शं; 'influenced by avarice,' लोभाकृतः -ष्टा -ष्टं.
 INFLUENTIAL, *a.* गुरुः -श्री -रु, सगौरवः -वा -वं, गुरुप्रभावः -वा -वं,
 सम्प्रभावः -वा -वं, प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु, भारी -रिणी -रि (नृ), प्रचलः
 -ला -लं, शक्तिमान् -मती -मत् (नृ), अधिकारी -रिणी -रि (नृ), प्रतापी
 -पिनी -पि (नृ).
 INFLUENTIALLY, *adv.* प्रभावेण, सम्प्रभावं, गौरवेण, सगौरवं, सम्भारं.
 INFLUENZA, *s.* साधारणपीनसदोगः, साधारणक्षेमरोगः, सन्निपातकः.
 INFLEX, *s.* आगमः -मनं, प्रवाहः, अन्तःप्रवाहः, अन्तर्वहनं, प्रसवणं, अन्तःस-
 वणं, अन्तर्गमनं.
 To INFOLD, *v. a.* वेष्ट (c. 1. वेष्टते -ष्टितुं), आवेष्ट, परिवेष्ट, संवेष्ट, आच्छ
 (c. 10. -च्छादयति -यितुं), परिच्छद्, पिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), कोशेन
 परिवेष्ट, कोशस्थं -स्थां -स्थं कृ, वासनस्थं -स्थां -स्थं कृ. —(Clasp with
 the arms, embrace) भुजाभ्यां योद् (c. 10. पीडयति -यितुं), आलिङ्ग
 (c. 1. -लिङ्गति -ङ्गितुं), समालिङ्ग, आस्त्रिप् (c. 4. -स्त्रियति -त्रेष्टुं).
 INFOLDED, *p. p.* आवेष्टितः -ता -तं, वेष्टितः -ता -तं, परिवेष्टितः -ता -तं,
 आच्छन्नः -न्ता -न्तं, कोशस्थः -स्था -स्थं, वासनस्थः -स्था -स्थं, अवगुह्यतः -ता -तं.
 To INFOLIATE, *v. a.* सपत्रीकृ, सपत्रीकृ, सदलीकृ, पत्रान्वितं -तां -तं कृ.
 To INFORM, *v. a.* (Make known, tell) ज्ञा in caus. (ज्ञापयति, ज्ञपयति
 -यितुं), विज्ञा, निविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं), आविद्, समाविद्, विद्,
 वृष्ट (c. 10. बोधयति -यितुं), प्रवृष्ट, प्रतिवृष्ट, अववृष्ट, सूच (c. 10. सूच-
 यति -यितुं), संसूच, आख्या (c. 2. -ख्याति -तुं or caus. -ख्यापयति
 -यितुं), समाख्या, ख्या, कप् (c. 10. कथयति -यितुं), अवगम् (c. 10.
 -गमयति -यितुं), शंस (c. 1. शंसति -सितुं), प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति
 -देष्टुं), सन्दिश, आदिश, श्रु (c. 10. श्रावयति -यितुं), कर्णमोचरीकृ. —
 (Inform against) अपराधं सूच, प्राड्विवाकसाक्षाद् जाहे (c. 1. -ह्वयति
 -ह्वानुं), उपनिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), वैशुन्यं कृ, पिशुनो भू.
 INFORMAL, *a.* विधिविरुद्धः -द्वा -द्वं, अवधिः -धिः -धि, विधिभ्रः -भ्री -भ्रं,
 अवैधिकः -की -के, नियमविरुद्धः -द्वा -द्वं, रीतिविरुद्धः &c., अव्यव-

स्थितः -ता -तं, उत्तूचः -चा -चं, समर्थ्यादः -दा -दं, अव्यवस्थितः -ग्या -वं,
 अव्यवस्थितः -चा -चं.
 INFORMALITY, *s.* अवधिः *m.*, विधिविरोधः, विधिव्यतिक्रमः, अव्यवस्था,
 उत्तूचः, अविधानं, अनियमः, अरीतिः *f.*, विधिभ्रङ्गः, नियमभ्रङ्गः,
 समर्थ्यादा, विमूर्धता.
 INFORMALLY, *adv.* अवधिविधत्, अवधितस्, अविधानतस्, विधिविरुद्धं,
 अव्यवस्थितं, नियमविरोधेन, अक्रमेण, अवधिपूर्वकं.
 INFORMANT, *s.* ज्ञापकः, विज्ञापकः, आवेदकः, निवेदकः, बोधकः, प्रबोधकः,
 सूचकः, सूची *m.* (नृ), ख्यापकः, आख्यापकः.
 INFORMATION, *s.* विज्ञप्तिः, विज्ञापनं, ज्ञप्तिः, ज्ञापनं, ज्ञप्तिः *f.*, विज्ञप्तिः *f.*,
 निवेदनं, आवेदनं, विदितं, बोधः -धनं, प्रबोधः -धनं, सूचनं, संसूचनं,
 आख्यानं, ख्यापनं, प्रत्यादेशः. —(Intelligence, news) वाक्ता, समाचारः.
 वृत्तान्तः, स ११, सन्दिष्टं, संवादः, सूचना. —(Knowledge) ज्ञानं,
 विज्ञानं, बोधः, अवगमः. —(In law, intelligence of crime)
 अपराधसूचनं -ता, अन्यायसूचनं -ता, स्वयमुक्तिः *f.*, वैशुन्यं, उपनिधानं.
 INFORMED, *p. p.* विज्ञप्तः -भा -भं, विज्ञापितः -ता -तं, ज्ञापितः -ता -तं,
 ज्ञप्तः -भा -भं, ज्ञपितः -ता -तं, अनुज्ञापितः -ता -तं, आवेदितः -ता -तं,
 निवेदितः -ता -तं, बोधितः -ता -तं, प्रबोधितः -ता -तं, सूचितः -ता -तं,
 संसूचितः -ता -तं, आख्यातः -ता -तं, समाख्यातः -ता -तं, प्रत्यादिष्टः -ष्टा
 -ष्टं, सन्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, गृहीताधः -धी -धं.
 INFORMER, *s.* सूचकः, सूची *m.* (नृ), पिशुनः, कर्णजपः, कर्णेनपः, बोधकः,
 उपनिधाता *m.* (नृ), अपराधसूचकः, अन्यायसूचकः. —(Conveyer of
 intelligence) वाक्ता, वाक्तायनः.
 INFORMITY, *s.* निराकारत्वं, अनाकारत्वं, अरूपता, विरूपता, वैरूप्यं, निरवयवत्वं.
 INFRACTION, *s.* भङ्गः, भङ्गनं, खण्डनं, भेदः, अतिक्रमः, व्यतिक्रमः -मणं,
 लङ्घनं, उल्लङ्घनं; 'of an agreement,' संविद्व्यतिक्रमः; 'of a law,'
 व्यवस्थालङ्घनं.
 INFRANGIBLE, *a.* अमेद्यः -द्या -द्यं, अमेदनीयः -या -यं, अखण्डनीयः -या -यं,
 अखण्ड्यः -खण्ड्या -खण्ड्यं, अनतिक्रमणीयः -या -यं, अलङ्घनीयः -या -यं.
 INFREQUENCY, *s.* विरलता, वैरल्यं, अवहृत्त्वं, अनभीष्टता, अनभ्युपगम्यं,
 अनित्यता, कादाचित्कत्वं, छापित्कत्वं, अपीनः पुन्यं, असामान्यं.
 INFREQUENT, *a.* विरलः -ला -लं, विरलगतः -ता -तं, अनभीष्टः -ष्टा
 -ष्टं, अवहृत्शो वर्तमानः -ता -तं, अनित्यः -त्या -त्यं, अनैतिकः -की -के,
 कादाचित्कः -क्ता -क्ते, छापित्कः -क्ता -क्ते, अपीनः पुनिकः -की -के,
 असततः -ता -तं, असामान्यः -न्या -न्यं.
 INFREQUENTLY, *adv.* अवहृत्शस्, अनभीष्टं, अनित्यं, विरलं, कदाचित्.
 To INFRINGE, *v. a.* (Break) भङ्ग (c. 7. भनक्ति, भेङ्गुं), खण्ड (c. 10.
 खण्डयति -यितुं), भिद् (c. 7. भिनक्ति, भेङ्गुं), भङ्गं कृ. —(Violate)
 अतिक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), व्यतिक्रम, लङ्घ (c. 10. लङ्घयति -यितुं),
 उल्लङ्घ, विलङ्घ, लुप् (c. 10. लोपयति -यितुं), विलुप्, अतिचर् (c. 1.
 -चरति -रितुं), अतिवृत् (c. 1. -वर्तते -र्तितुं).
 INFRINGED, *p. p.* भग्नः -गना -गनं, लङ्घितः -ता -तं, उल्लङ्घितः -ता -तं,
 अतिक्रान्तः -न्ता -न्तं, लुप्तः -भा -भं, खण्डितः -ता -तं, विच्छिन्नः -न्ता -न्तं.
 INFRINGER, *s.* भङ्गकरः, भङ्गकः, भङ्गकारी *m.* (नृ), लङ्घनकारी, अति-
 क्रमी *m.* (नृ), विच्छेदकः, लोपकरः, अतिवर्तनी *m.* (नृ).
 INFRINGEMENT, *s.* भङ्गः, भङ्गनं, भेदः, खण्डनं, अतिक्रमः -मणं, व्यतिक्रमः
 -मणं, लङ्घनं, उल्लङ्घनं, लोपः -पनं, विच्छेदः, अतिवर्धनं; 'of a
 compact,' संविद्व्यतिक्रमः, नियमातिक्रमः, नियमभङ्गः; 'of a law,'
 व्यवस्थालङ्घनं, व्यवस्थालोपः.
 INFURIATE, *a.* क्रोधाकुलः -ला -लं, क्रोधाकुलः -ला -लं, रोपवेगाकुलः -ला
 -लं, संरभः -भा -भं, क्रोधान्वः -न्वा -न्यं, उन्मादसंरभः -भा -भं, मटोक्तः

-टा -टं, क्रोधविधिः -मा -मं.

To INFURIATE, v. a. कोपाकुलीकृ, रोषवेगेन व्याकुलीकृ, संरम्भीकृ.

To INFUSCATE, v. a. तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं). तिमिरीकृ, कृष्णीकृ, श्यामीकृ.

To INFUSE, v. a. (Pour in, mix) आसिच् (c. 6. -सिञ्चति -सेकुं), निषिच्, सिच्, प्रधिप् (c. 6. -धिपति -धेमुं), निधिप्, मिथ् (c. 10. मिथ्रयति -यितुं), सम्मिथ् संसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), मिथ्रीकृ, मिथ्रयं कृ.—(Introduce) निविश् (c. 10. -वेशयति -यितुं), प्रविश्, आविश्; 'infuse into the mind,' चित्ते निविश्, उपदिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), उपदेशं कृ.—(Steep) वास (c. 10. वासयति -यितुं), छप् (c. 1. छपति -यितुं), भू (c. 10. भावयति -यितुं).

INFUSED, p. p. आसिक्तः -क्ता -क्ते, सिक्तः -क्ता -क्ते, प्रधिप्तः -मा -मं, निधिप्तः -मा -मं, मिथ्रितः -ता -ते, व्याप्तः -मा -मं, संसृष्टः -ष्टा -ष्टं, निवेशितः -ता -ते, विलीनः -ता -ते.—(Steeped) वासितः -ता -ते, भावितः -ता -ते.

INFUSIBLE, a. (That may be infused) प्रक्षेपणीयः -या -यं, मिथ्रणीयः -या -यं, निवेशनीयः -या -यं.—(Incapable of fusion) अद्रव्यः -या -यं, अद्रवणीयः -या -यं.

INFUSION, s. (Act of pouring in) आसेकः, आसेचनं, प्रक्षेपः -पथं, मिथ्रयं, मिथ्रीकरणं, सम्मिथ्रयं.—(Act of introducing) निवेशनं, प्रवेशनं.—(Suggestion, instruction) उपन्यासः, प्रवोयः -धनं, उपदेशः.—(Process of steeping) वासनं, भावनं, छपनं, निष्कापः.—(The liquor in which plants are steeped) कपायः -यं, रसः, निर्यासः, निर्यूहः, द्राघः

INGATHERING, s. शस्यसङ्ग्रहः, शस्यसञ्चयः, शस्यसङ्ग्रहकालः.

INGELABLE, a. अपनीकरणीयः -या -यं, घनीकरणाशयः -क्या -क्यं.

To INGENUATE, v. a. द्विगुणीकृ, द्विगुण (nom. द्विगुणयति -यितुं), पुनःपुनः 'कृ, वारं वारं कृ, द्विवारं कृ, मुहुर्मुहुः कृ, असकृत् कृ.

INGEMINATE, a. द्विगुणितः -ता -ते, पुनःपुनः कृतः -ता -ते.

INGEMINATION, s. द्विगुणीकरणं, पुनःपुनःकरणं, द्विवारकरणं, असकृत्करणं.

INGENERATE, INGENERATED, a. अन्तर्जातः -ता -ते, सहजः -जा -जं, निजः -जा -जं.

INGENIOUS, a. (Possessed of invention, prompt to invent) युक्तमान् -मती -मत् (त्), यौक्तिकः -क्की -कं, उपायज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, उपायी -यिनी -यि (न्), कल्पकः -क्का -कं, परिकल्पकः -क्का -कं, विज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, चतुरः -रा -रं, निपुणः -णा -यं, सुप्रयोगवान् -यती -यत् (त्), विदग्धः -ग्धा -ग्धं, प्रवीणः -णा -यं, सूक्ष्मबुद्धिः -द्धिः -द्धि, तीक्ष्णबुद्धिः -द्धिः -द्धि, पटुः -टुः -टु, उपकारकः -क्का -कं, व्यवसायी -यिनी -यि (न्), विचक्षणः -णा -यं, दृढः -धा -धं.—(Of curious design or structure) सुयुक्तिकृतः -ता -ते, सुयुक्तिनिष्पन्नः -न्ना -नं, सुप्रयोगकृतः -ता -ते, सुप्रयुक्तः -क्ता -कं.

INGENIOUSLY, adv. युक्ता, सुयुक्ता, सुप्रयोगेन, विज्ञवत्, चतुर्य्येय, चतुरं, निपुणं, निपुणवत्, विचक्षणवत्, सपाटवं, दाक्षेण, दक्षवत्.

INGENUITY, INGENUOUSNESS, s. युक्तिः f, सुयुक्तिः f, सुप्रयोगः, युक्तिमत्त्वं, कल्पना, कल्पनाशक्तिः f, कल्पकत्वं, विज्ञता, उपायज्ञता, चतुरता, चतुर्य्यं. निपुणता, निपुण्यं, सूक्ष्मता, बुद्धिसूक्ष्मता, बुद्धितीक्ष्णता, पटुता, पाटवं, विदग्धता, विदग्ध्यं, प्रवीणता, वैचक्षण्यं, दृढता, दाढ्यं, कला, मनुष्यकला, व्यवसायः.

INGENUOUS, a. निष्कपटः -टा -टं, अकपटः -टा -टं, विमलात्मा -त्मा -त्स (न्), विमलापेकः -क्का -कं, मायाहीनः -ना -नं, समायः -या -यं, समाधिकः -क्की -कं, निर्व्यजः -जा -जं, अवक्रः -क्का -कं, सरलः -ल्हा -लं, शुद्धमतिः -तिः -ति, सजिह्वः -ह्वा -वं, चतुरः -जुः -जु, निर्व्ययीकः -क्का -कं, दक्षिणः -णा -यं, अगूढभावः -वा -वं, शुचिः -चिः -चि, शुचिमनः -नाः

-नः (स्), निर्मलचित्तः -त्ता -त्तं, सकृपणः -णा -यं.—(Generous, noble) उदारः -रा -रं, उदारचेताः -ताः -ताः (स्), महानुभावः -वा -वं.

INGENUOUSLY, adv. निष्कपटं, कपटं विना, अवक्रं, समायया, सरलं, सरलवत्, सारत्येन, निर्व्यलीकं, निर्व्यजं, दाक्षिण्येन, उदारवत्.

INGENUOUSNESS, s. उदारत्वं. पीदार्य्यं, कपटहीनता, निष्कपटत्वं, निष्कापट्यं, अकापट्यं, समाया, मायाहीनता, सरलता, सारत्यं, अवक्रता, सजिह्वता, चतुरता, आर्जवं, निर्व्यलीकता, दाक्षिण्यं, शुचिता, विमलात्मता, चित्त-निर्मलत्वं, भावागूढता, शुद्धमतित्वं, भावशुद्धत्वं, अत्याजः, अकार्षण्यं, उदीर्यता.

INGLORIOUS, a. अयशस्वी -स्विनी -स्वि (न्), अयशस्यः -स्या -स्यं, अकीर्त्तिमान् -मती -मत् (त्), अकीर्त्तिकरः -री -रं, अकीर्त्तितः -दा -दं, अयशस्कः -री -रं, अयशस्कः -री -रं, अस्यातः -ता -तं, अश्रीमान् -मती -मत् (त्), निःश्रीकः -का -कं, अपमानजनकः -का -कं, कलङ्ककरः -री -रं, निःप्रतापः -या -यं, लज्जाकरः -री -रं.

INGLORIOUSLY, adv. अयशस्यं, साधमानं, सकलङ्कः, अकीर्त्तिपूर्णं.

INGOT, s. तूलिकाविलीनः सुवर्णादिपिण्डः, तूलिकाकारः सुवर्णरुपादिपिण्डः, सुवर्णादिकीलः; 'ingot mould,' तूलिका, तूलिका, ईषीका, ईषिका.

To INGRAFT, v. a. एकवृक्षशाखायाम् अन्यवृक्षपत्रवं निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), एकवृक्षपत्रयम् अन्यवृक्षपत्रवेन संयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं).

INGRAFTED, p. p. निवेशितः -ता -ते, निहितः -ता -ते, संलग्नीकृतः -ता -ते.

INGRAFTMENT, s. एकवृक्षशाखायाम् अन्यवृक्षपत्रवनिवेशनं, संलग्नीकरणं.

INGRATE, a. अकृतज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, कृतज्ञः -ज्ञी -ज्ञं, अकृतवेदी -दिनी -दि (न्), अनुपकृतज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, उपकारविस्मयी -वी -वी (न्), कृतनाशकः -क्की -कं.

To INGRATiate, v. a. (Conciliate favor for one's self) चाराप् (c. 10. -रापयति -यितुं), अनुरज् (c. 10. -रञ्जयति -यितुं), सान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), प्रसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), प्रसाप् (c. 10. -साधयति -यितुं), लल (c. 10. लालति -यितुं), अनुरहं प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुं), अनुरागं कृ, खेहं कृ, अनुरूप (c. 4. -रूपयति -रोक्षुं).

INGRATITUDE, s. अकृतज्ञता, कृतमत्ता, उपकृतमत्ता, उपकारविस्मृतिः f, उपकारविस्मरणं, उपकृतविस्मृतिः f, कृतपूर्वनाशनं, कृतनाशनं, उपकारनाशनं, कृतपूर्वविस्मृतिः f, अनुपकारिता, निरुपकारिता, प्रत्युपकाराभावः.

INGREDIENT, s. भागः, अंशः, द्रव्यं, साधनद्रव्यं, उपकरणं, अङ्गं, यस्तु; 'any thing mixed as an ingredient in drugs in the course of decoction,' प्रधिप्तं, भावितं.

INGRESS, s. प्रवेशः -शनं, निवेशः -शनं, आवेशः -शनं, समावेशः, वेशः -शनं, वेपथं, वेशिका, सविवेशः, सञ्चारः; 'of the sun into a sign,' संक्रान्तिः f, संक्रमः; 'of a luminary at an eclipse,' वेपः.

INGUINAL, a. वंध्यससन्धी -न्धिनी -न्धि (न्), वंध्यणीयः -या -यं.

To INGULF v. a. See To ENGULPH.

To INGURGITATE, v. a. नलादि चहुशो गृ (c. 6. गिरति, गरितुं -रीतुं) or निमृ or अवगृ or ग्रस् (c. 1. ग्रसते -सितुं).

INGUSTABLE, a. रसनेन्द्रियातीतः -ता -ते, रसनेन्द्रियाविषयः -या -यं.

To INHABIT, v. a. वस् (c. 1. वसति, वस्तु), निवस्, प्रतिवस् all with loc. c., आपस्, समावस्, अधिवस्, अधिनिवस्, अध्यावस्, उपवस्, सन्निवस् with acc. c. or loc. c., अघ्यास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं), समघ्यास् with acc. c., आस् with loc. c., आशि (c. 1. -अयति -ते -यितुं) with acc. c., सेव् (c. 1. सेवते -वितुं), निपेव्, उपसेव् with acc. c., अधिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं) with acc. c. or loc. c., स्या with loc. c., जुप् (c. 6. जुपते, जोपितुं) with acc. c., निली (c. 4. -लीयते -लेतुं), वासे कृ.

INHABITABLE, a. वस्तव्यः -व्या -यं, वास्तव्यः -व्या -यं, वासतेयः -यी -यं,

वसनीयः -या -यं, आवसनीयः -या -यं, निवसनीयः -या -यं, वासयोग्यः -ग्या -ग्यं, वासधमः -मा -मं, वासाहः -हो -हं, आनीयः -व्या -व्यं, उपनीयः -व्या -व्यं.

INHABITANT, *s.* वासी *m.* (न्), निवासी *m.*, वासकारी *m.* (न्), निवासकारी *m.*, निलायी *m.* (न्), स्थायी *m.* (न्), अवस्थायी *m.*, स्यः or संस्यः in comp.

INHABITATION, *s.* वासः, निवासः, निवसनं, वसतिः *f.*, निवसतिः *f.*, निलयः -यनं.

INHABITED, *p. p.* उपितः -ता -तं, अधुपितः -ता -तं, अध्यासितः -ता -तं, सेवितः -ता -तं, अधिष्ठितः -ता -तं, निषेवितः -ता -तं, जुष्टः -ष्टा -ष्टं; 'formerly inhabited by cattle,' उपितद्रव्यीनः -ना -नं; 'an inhabited country,' जनपदः, जानपदः.

INHABITING, *part.* वसन् -सन्ती -सती -सत् (न्), निवसन् -सन्ती -सत् (न्), निवासी -सिनी -सि (न्), कृतालयः -या -यं, आश्रितः -ता -तं, समाश्रितः -ता -तं, सेवी -विनी -वि (न्), अधिप्रधानः -ना -नं.

To INHALE, *v. a.* श्वास (c. 2. श्वासित-तुं), निश्वासः, उरःस्थानं or वक्षःस्थानं or हृदयस्थानं श्वासेन पृ (c. 10. पूरयति -यितुं) or वायुना पृ, श्वासे कृ, निषा (c. 1. -पिषति -पातुं).

INHARMONIOUS, *a.* विस्तरः -रा -रं, अपस्तरः -रा -रं, कर्कशस्वनः -ना -नं.

To INHERE, *v. n.* निष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं), अन्तः स्या, अधिष्ठा, अन्तर्भू, अन्तर्वृत् (c. 1. -वर्त्तते -र्वितुं), अन्तर् जा in pass. (जायते), सहजः -जा -जं भू.

INHERENCE, INHERENCY, *s.* निष्ठा-प्रानं, निष्ठितिः *f.*, अन्तःस्थितिः, अधिष्ठितिः *f.*, अधिष्ठानं, संस्था, संस्थितिः *f.*, स्थितिः *f.*, अन्तर्भावः, अन्तर्वर्त्तनं, अन्तर्वृत्तिः *f.*, अनुपद्गः -द्विका, निरुद्धिः *f.*, समवायः, समवापसत्तन्धः.

INHERENT, *a.* निष्ठः -ष्टा -ष्टं, निष्ठितः -ता -तं, अन्तर्भवः -वा -वं, अन्तर्भूतः -ता -तं, अन्तर्जातः -ता -तं, अन्तरस्यः -स्या -स्यं, अन्तःस्यः -स्या -स्यं, अन्तःस्थायी -यिनी -यि (न्), अन्तर्वर्त्ती -र्विनी -र्वि (न्), निजः -जा -जं, सहजः -जा -जं, निरुद्धः -द्धा -द्धं, अनुपद्गी -द्विनी -द्वि (न्), अनुपद्गिकः -की -कं, अनुपद्गिकः -की -कं, प्रासद्गिकः -की -कं, आये-शिकः -की -कं, समवायी -यिनी -यि (न्), समवेतः -ता -तं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, समस्तः -स्ता -स्तं; 'inherent in the body,' देहनिष्ठः -ष्टा -ष्टं. —(Naturally pertaining to) स्वाभाविकः -की -कं, स्वाभावजः -जा -जं, प्रकृतिस्यः -स्या -स्यं, नैसर्गिकः -की -कं, औत्सर्गिकः -की -कं, सांसिद्धिकः -की -कं; 'inherent nature,' अन्तर्भावः, स्वाभावः.

To INHERIT, *v. a.* अधिष्ठा, उत्तरेण or उत्तरम् अधिष्ठा, वंशक्रमागमेन प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते) or ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), पितुः प्राप्, पितृतः प्राप्, क्रमागतत्वेन प्राप्, अन्ययागमेन प्राप्, वंशाधिकारेण प्राप्, पारम्पर्येण प्राप्, वंशक्रमेण पितुः प्राप्, चैतृकाधिकारं प्राप्, अधिकाारी -रिणी -रि भू, उत्तराधिकारी भू, दायादो भू; 'to inherit property,' चैतृकरिक्चं प्राप्, गोत्ररिक्चं प्राप्, क्रमागतरिक्चं प्राप्.

INHERITABLE, *a.* पितृप्राप्यः -प्या -प्यं, पितृपुत्रपरम्पराभोग्यः -ग्या -ग्यं, उत्तराधिकारोपभोग्यः -ग्या -ग्यं, औद्धारिकः -की -कं, दापयोग्यः -ग्या -ग्यं.

INHERITANCE, *s.* (Act of receiving an inheritance) चैतृकरिक्चग्रहणं, रिक्चप्राप्तिः *f.*, अधिकाारप्राप्तिः *f.*, रिक्चहरणं, वंशहरणं, रिक्चभागग्रहणं, दापभागप्राप्तिः *f.*—(Right of inheritance) उत्तराधिकारः -रिता, अधिकाारः -रिता -त्वं, रिक्चाधिकारः, दापत्वं, दायाधिकारः—(Heritage, estate, patrimony) चैतृकरिक्चं, चैतृकं रिक्चं or चृक्चं, गोत्ररिक्चं, चैतृकधनं, गोत्रधनं, दापः, चृक्चभागः, चैतृकं, औद्धारिकं, क्रमागतरिक्चं, क्रमागतधनं.—(Portioning of inheritance) दापविभागः, दापभागः, रिक्चविभागः, उद्धारविभागः, रिक्चवर्द्धनं; 'to di-

vide an inheritance,' चैतृकरिक्चं भञ्ज (c. 1. भञ्जति -ते, भञ्ज्) or विभञ्ज.—(Share of an inheritance) भागः, वंशः, उद्धारः.

INHERITED, *p. p.* पितृप्राप्तः -प्ता -प्तं, पितृगृहीतः -ता -तं, क्रमागमेन प्राप्तः -प्ता -प्तं, क्रमागतः -ता -तं, क्रमायातः -ता -तं, क्रमाद् आगतः -ता -तं, अन्ययागतः -ता -तं, परम्पराप्राप्तः -प्ता -प्तं, परम्परायातः -ता -तं, पारम्पर्येणगतः -ता -तं, परम्परोद्यः -द्या -द्यं.

INHERITOR, *s.* अधिकाारी *m.* (न्), उत्तराधिकारी *m.*, दायादः, भागी *m.* (न्), भाक् in comp. (ञ्), वंशी *m.* (न्); 'inheritor of property,' धनाधिकारी *m.*, रिक्चभागी *m.* (न्). See HEIR.

INHERITRESS, INHERITRIX, *s.* अधिकाारिणी, उत्तराधिकारिणी, दायादी. To INHIBIT, *v. a.* नियम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), संयम्, निग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), निरुध् (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं), अवर्ध्, वृ (c. 10. वारयति -यितुं), निवृ, निर्धय् (c. 1. -येषति -येद्धुं).

INHIBITION, *s.* संयमः, निग्रहः, निवारणं, निरोधः, संरोधः, निषेधः.

INHOSPITABLE, *a.* अनातिथेयः -यी -यं, अनातिथ्यः -थ्यो -थ्यं, अतिथिद्वेषी -पिणी -पि (न्), अभागतद्वेषी &c., अतिथ्यविमुखः -खा -खं, सत्कारद्वेषी &c., सत्कारविमुखः -खा -खं, असत्कारशीलः -ला -लं, अभागतानुपकारी -रिणी -रि (न्), अभागतशरणः -णा -णं, अभागतहितः -ता -तं, अभागतानादरी -रिणी -रि (न्).

INHOSPITABLENESS, INHOSPITALITY, *s.* अनातिथ्यं, अनातिथेयत्वं, अनतिथित्वं, असत्कारः, असत्कर्म *n.* (न्), अतिथिद्वेषः, अभागतद्वेषः, अतिथ्यनादरः, अतिथ्यसत्कारः.

INHOSPITABLY, *adv.* अनातिथेयं, अनातिथ्यपूर्वम्, असत्कारेण, असत्कारपुरःसरं, अतिथिद्वेषिवत्.

INHUMAN, *a.* प्रमनुष्यः -प्या -प्यं, अमनुष्यभूमी -भूमी -भूमि (न्), मनुष्यविषमता &c.—(Cruel) निर्दयः -या -यं, दयाहीनः -ना -नं, क्रूरः -रा -रं, क्रूरकर्मो -भूमी -भूमि (न्), निघुरः -रा -रं, निष्कृपः -पा -पं, निष्करुणः -णा -णं, निर्दुषः -णा -णं, राक्षसभूमी &c., कठिनहृदयः -या -यं.

INHUMANITY, *s.* अमनुष्यत्वं, निर्दयता -त्वं, क्रूरता, क्रौर्यं, दयाहीनता, निघुरता, नैदुष्यं, निष्करुणता, कृपाहीनता, दौरात्म्यं.

INHUMANLY, *adv.* अमनुष्यवत्, निर्दयं, निघुरं, नैदुष्येण, क्रूरवत्, क्रौर्येण, निष्करुणं, राक्षसवत्, निष्कृपं, दुरात्मवत्.

INHUMATION, *s.* भूमिखननं, निखननं, निखातत्वं, भूमौ निखननं, भूमिसमयेणं, भूमिनिक्षेपः, भूमिनिवेशनं, धितिन्यासः.

To INHUME, *v. a.* भूमौ निखन् (c. 1. -खत्ति -नितुं) or निधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or स्या in caus. (स्थापयति -यितुं) or सम् in caus. (-अपेयति -यितुं) or निधिष् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं) or म्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं).

INIMICAL, *a.* वैरो -रिणी -रि (न्), अहितः -ता -तं, अहितकारी -रिणी -रि (न्), द्वेषी -पिणी -पि (न्), द्वेषणः -णा -णं, विद्वेषी &c., विद्वेषा-ष्ट्री -ष्ट्र (ष्ट्र), सवेरः -रा -रं, अपय्यकारी &c., अपकारी &c., प्रतिकूलः -ला -लं, विरोधी -धिनी -धि (न्), विपक्षः -क्षा -क्षं, प्रतिपक्षः -क्षा -क्षं, द्रोहवृद्धिः -द्धिः -द्धि, द्रोहवृत्तिः -त्ति -त्ति, शात्रवः -वी -वं, शात्रघोयः -यी -यं, अहितमनाः -नाः -नः (म्), अहितशीलः -ला -लं, समित्रः -त्रा -त्रं, अस्त्रिणः -ग्या -ग्यं, असुहृद् *m. f.* .. अनुपकारी -रिणी -रि (न्), अननुकूलः -ला -लं, विपरीतः -ता -तं.

INIMICALLY, *adv.* शत्रुवत्, अहितवत्, सवेरं, समित्रवत्, अस्त्रिणवत्, शत्रु-चुद्धा, द्रोहवृद्धा, प्रतिकूलं, विरोधेन, विरुद्धं, विपक्षवत्, अननुकूलं, विपरीतं, रिपुवत्.

INIMITABILITY, *s.* अनुपमेयता, अननुकार्यता, अनन्यसाध्यत्वं, अद्वितीयता.

INIMITABLE, *a.* अनुपमेयः -या -यं, अननुकार्यः -व्या -व्यं, अननुकरणीयः

-या -य, अनुपनः -ना -मं, अप्रतिमः -ना -मं, उपमातीतः -ता -तं, अनुक-
रणातिगः -गा -गं, अनन्यसाध्यः -ध्या -ध्यं, अनन्यशक्यः -व्या -व्यं, अन्या-
साध्यः -ध्या -ध्यं, अन्याशक्यः -व्या -व्यं, अनुत्स्यः -त्या -त्यं, अद्वितीयः
-या -यं, असाधारणः -शा -शं -शं.

INIMITABLY, *adv.* अनुपमेयं, अनुकरणीयं, अनुत्स्यं, अनुपमं.

INIQUITOUS, *a.* अन्यायी -यिनी -यि (न्), अन्यायः -न्या -न्यं, अयपान्यायः
-या -यं, न्यायविरुद्धः -द्धा -द्धं, अपार्थिकः -की -कं, अपर्मी -र्मिणी
-र्मि (न्), धर्मापेक्षः -ता -तं, पापः -पा -पं, पापी -पिनी -पि (न्),
पापिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, खलः -ला -लं, दुर्वृत्तः -त्ता -तं, दुराचारः -रा -रं,
कुकर्मा -र्मा -र्म (न्), दुष्टः -ष्टा -ष्ठं, क्लृप्तिपी -पिणी -पि (न्).

INIQUITOUSLY, *adv.* अन्यायतः, अयपान्यायं, न्यायविरुद्धं, न्यायविरोधेन,
अपार्थितः, अपर्मेण, पापिष्ठवत्, दुष्टवत्, खलवत्, दुराचारवत्.

INIQUITY, *s.* अपर्मी -र्मिता -तं, अन्यायः, अन्यायत्वं -ता, अन्यायिता,
धर्माविरोधः, न्यायविरोधः, न्यायविरुद्धता, धर्मापेक्षतः, पापं, दुष्टता,
पापिष्ठता, खलता, दुर्वृत्तिः *f.*, दुर्वृत्तत्वं, अनोक्तिः *f.*, नीतिविरोधः, कुकर्मा *n.*
(न्), दुष्कर्मा *n.*, कुक्रिया, दुराचारत्वं, अपकर्मा *n.*, अपचारः, शठता,
दौरात्म्यं, कुसृतिः *f.*, व्यसनं.

INITIAL, *a.* आदि in comp., आद्यः -द्या -द्यं, आदिकः -का -कं, आदिमः
-मा -मं, आदिस्थः -स्था -स्थं, आदिवर्ती -र्विनी -र्वि (न्), प्राथमिकः
-की -कं, प्रथमः -मा -मं, प्रथी -धी -धं, पौष्टिकः -की -कं, पौरस्थः
-स्था -स्थं, आरम्भकः -का -कं, आरम्भस्थः -स्था -स्थं.

INITIAL, *s.* (First letter of a name) नामादिवर्त्यः, नामाद्यद्यर्, आद्यवर्त्यः, प्रथमवर्त्यः.

To INITIATE, *v. a.* (Instruct in rudiments or principles) विद्यारम्भान् or विद्यातत्त्वानि or प्रथमतत्त्वानि उपदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), प्रथमोपदेशं कृ, प्रथमशिक्षां कृ, विद्याप्रवेशं कृ, विद्याभिनियेशं कृ, विद्योपक्रमं कृ.—(Introduce by initiatory ceremonies) दीक्ष (c. 1. दीक्षते -दिक्षुं), उपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), दीक्षापूर्वम् उपनी, दीक्षाकर्मपूर्वम् or संस्कारपूर्वम् or अभिमन्त्रणपूर्वम् or मन्त्रपूर्वम् प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), दीक्षां कृ, दीक्षाकर्मं कृ.—(Instruct in initiatory ceremonies) दीक्षाकर्मं उपदिश, संस्कारमन्त्रान् or दीक्षामन्त्रान् उपदिश.

INITIATED, *p. p.* दीक्षितः -ता -तं, कृतदीक्षः -द्या -द्यं, संस्कृतः -ता -तं, कृतसंस्कारः -रा -रं, ज्ञातसंस्कारः -रा -रं, संस्कारितः -ता -तं, अभिसंस्कृतः -ता -तं, अभिमन्त्रितः -ता -तं, मन्त्रवान् -वती -वत् (न्), उपनीतः -ता -तं, उपनीयमानः -ता -तं, कृताभिषेकः -का -कं, राटः -द्धा -द्धं, उपदिष्टः -ष्टा -ष्ठं, कृतविद्यारम्भः -म्भा -म्भं, कृतविद्योपक्रमः -मा -मं, कृतविद्याप्रवेशः -शा -शं, विद्याप्रविष्टः -ष्टा -ष्ठं.

INITIATION, *s.* (Instruction in rudiments or principles) विद्यार-
म्भोपदेशः, विद्यातत्त्वोपदेशः, प्रथमतत्त्वोपदेशः, प्रथमोपदेशः, प्रथमशिक्षा,
विद्याप्रवेशः -शनं, विद्याभिनियेशः -शनं.—(Introduction by initia-
tory ceremonies, &c.) दीक्षा, दीक्षाकरणं, दीक्षाकर्म *n.* (न्),
उपनयः -यनं, उपनायः, दीक्षापूर्वम् उपनयनं, दीक्षापूर्वम् प्रवेशनं, संस्कारः,
अभिमन्त्रणं, अभिषेकः.—(Instruction in initiatory ceremonies)
दीक्षाकर्मोपदेशः, मन्त्रोपदेशः, उपदेशः.

INITIATIVE, *s.* (Introductory step) आरम्भः, प्रत्युत्क्रमः, प्रत्युत्क्रान्तिः *f.*

INITIATIVE, INITIATORY, *a.* आरम्भकः -का -कं, प्रारम्भकः -का -कं, आद्यः
-द्या -द्यं, आदिमः -मा -मं, आदिकः -का -कं.—(Relating to in-
troductory ceremonies) दीक्षाकर्मसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (न्).

To INJECT, *v. a.* अन्तःक्षिप (c. 6. -क्षिपति -क्षिपुं), अन्तःप्रक्षिप, निक्षिप,
अन्तःक्षेपं कृ, अन्तःप्रक्षेपं कृ, अन्तःकृ.—(With a syringe) वस्त्रिहारेण
अन्तःक्षिप or अन्तःप्रक्षिप.

INJECTED, *p. p.* अन्तःक्षिप्तः -प्ता -प्तं, अन्तःप्रक्षिप्तः -प्ता -प्तं, निक्षिप्तः -प्ता -प्तं.
INJECTION, *s.* अन्तःक्षेपः -पणं, अन्तःप्रक्षेपः -पणं, निक्षेपणं.—(Clyster)
यस्ति *m. f.*

To INJOIN. See To ENJOIN.

INJUDICIOUS, *a.* अविवेकी -किनी -कि (न्), अविवेकः -का -कं, विवे-
कशून्यः -न्या -न्यं, विवेचनाशून्यः -न्या -न्यं, अविवेकदृष्टा -ष्टा -ष्ट (न्),
अविज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अविविद्यणः -णा -णं, अयुद्धिमान् -मती -मात् (न्),
अविचारी -रिणी -रि (न्), अविचारकः -का -कं, विचारशून्यः -न्या -न्यं,
अपरिच्छेदी -दिनी -दि (न्).

INJUDICIOUSLY, *adv.* अविवेकेन, अविवेकवत्, विवेकं विना, अविवेकवत्,
अविचारेण, विचारं विना, अविविद्यणवत्.

INJUDICIOUSNESS, *s.* अविवेकः -कता -किता, अविवेकत्वं, विवेकशून्यता,
अविवेचना, अविज्ञता, अविचारः, विचारशून्यता, अविविद्यणता, अविविद्यण्यं,
अयुद्धिमत्वं, अपरिच्छेदः, परिच्छेदहीनता

INJUNCTION, *s.* आज्ञा, आदेशः, निर्देशः, निर्देशः, नियोगः, चोदनं -ना,
नियमः, निर्देशनं, विधानं. शासनं, वचनं; 'sacred injunction,'
विधिः *m.*, कल्पः; 'chief injunction,' मुख्यः; 'secondary,'
अनुकल्पः.

To INJURE, *v. a.* हिंस (c. 7. हिनस्ति, c. 1. हिंसति -सिनुं), विहिंस,
उपहिंस, आहिंस, अपकृ, क्षतिं कृ, क्षतं कृ, क्षण (c. 8. क्षणोति -यितुं),
परिघण, विघण, षोड् (c. 10. षोडयति -यितुं), अदृ (c. 10. अदृयति -यितुं), समदृ, व्यप (c. 10. व्यपयति -यितुं), रिप् (c. 1. रेपति, c. 4. रिपति, रेपितुं, रेष्टुं), क्षि (c. 5. क्षिणोति, c. 1. क्षयति, क्षेतुं), दुप् (c. 10. दूषयति -यितुं), नशु (c. 10. नाशयति -यितुं), हन् (c. 2. हन्ति -नुं), विहन्, उपहन्, भृम् (c. 10. भ्रमयति -यितुं), द्रोहं कृ, द्रुह (c. 4. द्रुसति, द्रोषुं), अपराध (c. 5. -राधोति, c. 4. -राधति -राधुं) with
gen. c., रिह (c. 1. रेहति, रेष्टुं), क्षतिप् (c. 1. -क्षते -क्षितुं), अपकारं
कृ, अपायं कृ, हिंसां कृ, अहितं कृ, अन्यायं कृ, हानिं कृ, ध्वंसं कृ,
दुःखं दा, क्रोधं दा, अनिष्टं कृ.

INJURED, *p. p.* हिंसितः -ता -तं, विहिंसितः -ता -तं, अपकृतः -ता -तं,
प्राप्तपकारः -रा -रं, कृतापकारः -रा -रं, क्षतः -ता -तं, परिघातः -ता -तं,
विघातः -ता -तं, अहितः -ता -तं, पीडितः -ता -तं, निपीडितः -ता -तं,
व्यथितः -ता -तं, रिष्टः -ष्टा -ष्ठं, कृतध्वंसः -सा -सं, दूषितः -ता -तं,
विहन्तः -ता -तं, ज्ञातापायः -या -यं, प्राप्तहानिः -निः -नि, व्यापन्नः -न्ता -तं,
क्षं, व्यापादितः -ता -तं.

INJURER, *s.* हिंसकः, हिंसाकारी *m.* (न्), अपकारी *m.*, अपकारकः,
क्षतिकारकः, अन्यायकारी *m.*, परापकारी *m.*, अनिष्टकारी *m.*, अहित-
कारी *m.*, द्रोहकारी *m.*, रेष्टा *m.* (ष्टृ), नशिता *m.* (नृ), नष्टा *m.* (ष्टृ),
द्रोही *m.* (न्), हेपी *m.* (न्), विहेठकः.

INJURIOUS, *a.* हिंसकः -का -कं, हिंसः -सा -सं, हिंसातुः -तुः -तु-लुक्,
-का -कं, हिंसात्मकः -का -कं, अपकारी -रिणी -रि (न्), अपकारकः
-का -कं, आपकारः -री -रं, क्षतिकरः -री -रं, क्षतिजनकः -का -कं,
हानिकरः -री -रं -जनकः -का -कं, अहितकरः -री -रं, अनिष्टकरः
-री -रं, अहितः -ता -तं, नृशंसः -सा -सं, शरारुः -रुः -रु, शारुकः
-का -कं, रिष्यः -व्या -व्यं, यातुकः -का -कं, उपयातकः -का -कं, नंशुकः
-का -कं, चापकः -का -कं, द्रोही-हिणी -हि (न्), भूतयुक् *m. f. n.* (हृ).

INJURIOUSLY, *adv.* हिंसापूर्वम्, हिंसया, सापकारं, सामां, अपकारेण,
अहितं, क्षतिपूर्वम्, द्रोहपूर्वम्, क्षतपूर्वम्, द्रोहेण, हिंसप्रकारेण, नृशंसं, यथा
हिंसा क्रियते तथा, यथा क्षतं or अपायो जायते तथा, सद्रोहं, सदपणं.
INJURY, *s.* (Wrong) हिंसा-सनं, अपकारः, अपकृतः, अपकृतिः *f.*, अपक्रिया,
द्रोहः, अभिद्रोहः, अन्यायः, अपराधः, हिंसाकर्म *n.* (न्), निकासः,

INNOCUOUSNESS, *s.* अहिंसा, अनपकारः-रक्ता, अहिंसकत्वं, अद्रोहः.
To INNOVATE, v. a. (Introduce new customs) नूतनरीतिं or नवव्य-
 वहारान् स्था in caus. (स्थापयति-यितुं) or संस्था or प्रवृत् (c. 10.
 -यत्नयति-यितुं) or कृप् (c. 10. कल्पयति-यितुं) or प्रकृप्, व्यवहारान्-
 राणि स्था, कुलव्यवहारभिन्नान् नवाचारान् स्था, कुलाचारभिन्नान् नवी-
 नव्यवहारान् कृप्, देशव्यवहारभिन्नान् नूतनव्यवहारान् प्रकृप्, देशाचारान्
 परिवृत् or नवीकृ, नूतनसम्प्रदायान् or मतानराणि स्था, अन्यसम्प्र-
 दायान् कृ or कृप्, नूतनकर्मोणि प्रवृत् (c. 10. -यत्नयति-यितुं).
INNOVATION, s. (The act) नवव्यवहारस्थापनं, नूतनरीतिसंस्थापनं,
 व्यवहारान्तरकल्पनं, नवीनाचारसंस्थापनं, नूतनसम्प्रदायकल्पनं, देशाचार-
 परिवर्तनं, कुलाचारपरिवर्तनं, नूतनकर्मप्रवर्तनं, नवीकरणं.—(The
 change made) नूतनरीतिः *f.*, नवीरीतिः *f.*, नवीनव्यवहारः, व्यवहा-
 रान्तरं, रीत्यन्तरं, नवाचारः, नवाचरितं, नवचरितं, नवमार्गः, नवधारा.
INNOVATOR, s. नवीरीतिस्थापकः, नूतनव्यवहारस्थापकः, व्यवहारान्तरप्र-
 कल्पकः, नवव्यवहारप्रवर्तकः, देशव्यवहारपरिवर्तकः, कुलाचारपरिवर्तकः,
 नवसम्प्रदायप्रवर्तकः, मतान्तरस्थापकः.
INNOXIOUS, a. अहिंसकः-का-कं, अहिंसः-सा-सं, अनपकारी-रिणी
 -रि (न्), अक्षतिकरः-री-रं, अघातुकः-का-कं, अद्रोही-हिणी-हि
 (न्), अरिभ्यः-भ्या-भ्यं, अशारुकः-को-कं.
INNOXIOUSLY, adv. अहिंसया, अनपकारेण, अद्रोहेण, अघातिपूर्वम्.
INNOXIOUSNESS, s. अहिंसता-न्वं, अनपकारः-रक्तत्वं, अहिंसकत्वं-ता,
 अघातुकत्वं, अशारुकत्वं, हिंसात्यागः.
INNUENDO, s. चक्रोक्तिः *f.*, चोपयोगिः *f.*, व्यंग्यः-ग्यं, भङ्गिः *f.*, भङ्गुक्तिः *f.*,
 छेकोक्तिः *f.*, पर्ययोक्तिः *f.*
INNUMERABLE, a. अगणनीयः-या-यं, अगण्यः-ख्या-ख्यं, असंख्येयः-या
 -यं, असंख्यः-ख्या-ख्यं, अक्षरसंख्यः-ख्या-ख्यं, गणनातीतः-ता-तं,
 गणनाशून्यः-न्या-न्यं, संख्यातीतः-ता-तं, लघुगुणः-खा-खं, कोटिगुणः-
 -खा-खं, अगणितः-ता-तं; 'in innumerable numbers,' कोटिशतम्.
INNUMERABLENESS, s. अगणनीयता, अगण्यता, असंख्येयता, अक्षरसंख्यता.
INUTRITION, s. अपुष्टिः *f.*, अपोषणं, पोषणाभावः, अक्षरणं.
INUTRITIOUS, a. अपुष्टिदः-दा-दं, अपुष्टिकरः-री-रं, अपोषकः-का-कं.
INVISIBLE, a. अलक्ष्यः-क्ष्या-क्ष्यं, दुर्लक्ष्यः-क्ष्या-क्ष्यं, अदृश्यः-श्या-श्यं.
To INOCULATE, v. a. (A tree) रक्तवृक्षशाखायां भिन्नवृक्षपत्रवनिविशु
 (c. 10. -वेशयति-यितुं), जालकं निविशु.—(Insert infectious
 matter in the flesh) विस्फोटरसविन्दुं चाहुमांसे निविशु (c. 10. -वेश-
 यति-यितुं), रक्तवृक्षपत्रपुलकम् अन्यमांसे निविशु or त्वक्चेदनान्तरं
 चाहुमांसे निविशु, विस्फोटरसनिवेशनेन रक्तवृक्षरोगम् अन्यस्मिन् संक्रम्
 (c. 10. -क्रामयति-यितुं) or सञ्चर् (c. 10. -चारयति-यितुं).
INOCULATED, p. p. (Budded) भिन्नवृक्षशाखानिवेशितः-ता-तं.—(In-
 fected by inoculation with small-pox, &c.) स्फोटरसनिवे-
 शनेन रक्तवृक्षरोगदूषितः-ता-तं.
INOCULATION, s. (Budding) रक्तवृक्षशाखायां भिन्नवृक्षपत्रवनिवेशनं.—
 (Inserting infectious matter in the flesh) सुस्थननमांसे
 विस्फोटपुलकनिवेशनं, स्फोटरसनिवेशनेन रक्तवृक्षरोगदूषणं or रक्तवृ-
 क्षरोगसञ्चारणं.
INOCULATOR, s. (Of plants) वृक्षशाखायां भिन्नवृक्षपत्रवनिवेशकः.—(Of
 infectious matter) विस्फोटपुलकनिवेशकः, रक्तवृक्षरोगसञ्चारकः.
INODOROUS, a. निर्गन्धः-न्धा-न्धं, अगन्धः-न्धा-न्धं, गन्धहीनः-ना-नं.
INOFFENSIVE, a. अनपकारी-रिणी-रि (न्), अनपकारकः-का-कं, अनप-
 कारशीलः-ला-लं, अनपराधी-धिनी-धि (न्), निरपराधः-धा-धं,
 अहिंसकः-का-कं, अहिंसः-सा-सं, हिंसारहितः-ता-तं, अहिंसकरः

-री-रं, अपद्रोही-हिणी-हि (न्), अद्रोहशीलः-ला-लं, निद्रोही
 &c., अपरदुःखदः-दा-दं, अपरक्षेपदः-दा-दं, अघातुकः-का-कं,
 अवापकः-का-कं, अविरोधी-धिनी-धि (न्), निदीपी-पिणी-पि
 (न्), निरुपद्रवी-विणी-वि (न्), सात्विकः-को-कं, सत्वशीलः-ला-
 लं, अप्रतिभुक् *m. f. n.* (ह).
INOFFENSIVELY, adv. अनपकारेण, अहिंसया, अद्रोहेण, अनपराधेन,
 निरपराधम्.
INOFFENSIVENESS, s. अहिंसा, अनपकारः-रिता-रक्ता, अनपकारशीलता,
 अहिंसाशीलता, अहिंसा, अद्रोहः, अद्रोहशीलता, अवापकता, सत्वशीलता,
 अनपराधिता, हिंसात्यागः.
INOFFICIAL, a. अनाधिकारिकः-की-कं, अनधिकारप्रयुक्तः-का-कं.
INOPERATIVE, a. असाधकः-का-कं, अकार्यसाधकः-का-कं, अकार्यकारकः-
 का-कं-री-रिणी-रि (न्), अकिञ्चित्करः-री-रं, अमलोत्पादकः-का-कं.
INOPPORTUNE, a. अकालिकः-की-कं, अकालिकः-की-कं, अप्राप्त-
 कालः-ला-लं, अकालीनः-ना-नं, अनवसरः-रा-रं, अप्राप्तवसरः-
 रा-रं, असामयिकः-की-कं, असमयोचितः-ता-तं, असमयोपयुक्तः-ता-
 -कं, अप्रसङ्गोचितः-ता-तं, अप्राप्तप्रसङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अप्राप्ताधिकः-की-
 -कं, अकालसदृशः-शी-शं, अप्राप्तावसदृशः-शी-शं, अप्राप्तावयोग्यः-
 ग्या-ग्यं, असमयानुरूपः-पा-पं, अयथाकालः-ला-लं, अस्थानः-ना-
 -नं, अयोग्यः-ग्या-ग्यं.
INOPPORTUNELY, adv. अकाले-लेन, अस्थाने-नं, अनवसरं-रेण, असमयेन,
 अकालसदृशं, असमयानुरूपेण, अयोग्यं, अयथाकालं, अप्रसङ्गवत्,
 अपदं, असाम्यतं, असम्प्रति.
INOPPORTUNENESS, s. अकालिकत्वं, अकालिकत्वं, अकालीनता, असाम-
 यिकत्वं, अनवसरः, असमयः, अयोग्यता.
INORDINATE, a. अपरिमितः-ता-तं, अत्यन्तः-ता-तं, अत्यधिकः-की-
 -कं, अतिमर्यादा-दा-दं, अमर्यादाः &c., अत्यमर्यादाः &c., मर्यादातीतः-
 ता-तं, अतिक्रान्तमर्यादा-दा-दं, मर्यादातीतः-ता-तं, अतिमात्रः-चा-
 -धं, अमितः-ता-तं, अपरिमाणः-खा-खं, अतिमितः-ता-तं, अनियमितः-
 ता-तं, लंघितमर्यादा-दा-दं, लंघितनियमः-मा-मं, उद्भिन्नः-ङ्गा-ङ्गं,
 अतिरिक्तः-ङ्गा-ङ्गं.
INORDINATELY, adv. अपरिमितं, अत्यन्तं, अतिमर्यादां, अतिमात्रं, अतिशयेन,
 नितान्तं, मातिशयं, अतितरां, सुतरां, अत्यर्थं, तीव्रं, सुभृशं.
INORDINATENESS, s. अपरिमितता-न्वं, अपरिमाणं, अमितत्वं, मर्यादातिक्रमः,
 नियमातिक्रमः, अत्यधिकत्वं, अत्यमर्यादा, उद्भिन्नता, अतिरिक्तता.
INORGANIC, a. अप्राणी-णिनी-णि (न्), निर्जीवः-वा-वं, जोषितसाध-
 नहीनः-ना-नं, प्राणवायुसञ्चारहीनः-ना-नं, जडः-डा-डं, निरवयवः-
 धा-धं, अङ्गरहितः-ता-तं.
INOSULATION, s. अयद्वयसन्धिः *m.* -सन्धानं, पार्श्वद्वयसंयोगः.
INQUIRY, s. (Judicial inquiry) विचारः-रखं-खा, व्यवहारपरीक्षा,
 व्यवहारदर्शनं.—(Inquiry into the cause of a sudden death)
 अपमृत्युपरीक्षा, अपमृत्युकारणविचारः, अपमृत्युवृत्तान्तविचारः.
INQUIETUDE, s. अशान्तिः *f.*, अशान्तिचित्ता, चिन्ताशान्तिः *f.*, चिन्तद्वेगः,
 उद्वेगः, उद्विग्नता, अविनिर्मुक्तिः *f.*, चिन्तानिर्वृतिः *f.*, मनस्तापः, चिन्तवेदना,
 चिन्तव्यथा, मनोदुःखं, मनःपीडा, कष्टं, अस्वास्थ्यं, अस्वस्थता, असमाधानं,
 आधिः *m.*, क्लेशः, व्याकुलता, व्यामोहः, मानसो व्यथा, व्यस्तता,
 अस्थिरता, अस्वैर्यं, अतिसुखं, वैक्लव्यं.
To INQUINATE, v. a. दुष् (c. 10. दूषयति-यितुं), मलिन (nom. मलिन-
 यति-यितुं).
To INQUIRE, v. a. (Ask a question) प्रच्छ (c. 6. पृच्छति, प्रष्टुं),
 अनुप्रच्छ, परिप्रच्छ, सननुप्रच्छ, प्रश्नं कृ, पृच्छनं कृ, अनुपुञ्ज (c. 7. -युनक्ति

To INSCULP, v. a. तद्ध (c. 1. तद्धति - दितुं), उपस्कृ, मुद्राकृ, तद्धयं कृ.
INSECT, *s.* कीटः - टकाः, कृमिः *m.*, क्रिमिः *m.*, नीलद्गुः *m.*, नीलाद्गुः,
सर्पः - धी - पिणो.

INSECTILE, *a.* कीटजातीयः - या - यं, कीटधर्मी - मी - म् (न्).

INSECTIVOROUS, *a.* कीटभोजी - जिनो - जि (न्), कीटभक्षकः - का - कं,
कीटाशी &c.

INSECURE, *a.* सशङ्कः - क्का - क्कं, शङ्कनीयः - या - यं, शङ्क्यः - क्य - क्यं, शङ्क्य-
न्वितः - ता - तं, सभयः - या - यं, संशयापन्नः - ज्ञा - ज्ञं, शङ्कापन्नः - ज्ञा - ज्ञं,
संशयस्यः - स्या - स्यं, संशयामकः - का - कं, भययुक्तः - क्ता - क्कं, शङ्कास्पदः.

INSECURITY, *s.* सभयता, सशङ्कता - त्वं, शङ्कनीयता, संशयापन्नता, भयशङ्का,
भयसंशयः, भयं, शङ्का, संशयः, अद्येयः - मं.

INSENSATE, *a.* निबोधः - था - थं, निर्वुद्धिः - द्धि - द्धि, अतुष्टिमान् - मतो
- मत् (न्), प्रमूढः - दा - दं, प्रमुग्धः - ग्धा - ग्धं, अचेतनः - ना - नं.

INSENSIBILITY, INSENSIBLENESS, *s.* (Want of corporeal sensibility)
अचेतन्यं, अचेतना, इन्द्रियस्वायः, इन्द्रियसुप्तिः *f.*, सुप्तिः *f.*, स्वशीतानं,
स्पर्शानभिज्ञता, नष्टेन्द्रियता, इन्द्रियनाशः. — (Want of emotion or
tenderness) रागहीनता, विकारभावः, भावहीनता, रसहीनता, दया-
हीनता, कृपाहीनता. — (Dullness, torpor) जडता, जडिमा *m.* (न्),
जाद्वं, अचिन्ता, कुण्ठता. — (Loss of consciousness, fainting)
चेतनाहानिः *f.*, चैतन्यहानिः *f.*, चैतन्यनाशः, नष्टचेतता, संज्ञाहानिः *f.*,
संज्ञानाशः, चित्तवैकल्यं, मोहः, प्रमोहः, प्रलयः, मूर्च्छा - च्छेना.

INSENSIBLE, *a.* (Imperceptible) अगोचरः - रा - रं, इन्द्रियागोचरः - रा
- रं, इन्द्रियाग्रासः - ह्रा - हं, इन्द्रियाविषयः - या - यं, अतीन्द्रियः - या - यं,
अलक्ष्यः - ह्या - ह्यं. — (Wanting corporeal sensibility) अचेतनः - ना
- नं, विचेतनः - ना - नं, विसंज्ञः - ज्ञा - ज्ञं, नष्टेन्द्रियः - या - यं, सुमेन्द्रियः
- या - यं, सुप्तः - म्ना - म्नां, स्वशीतानभिज्ञः - ज्ञा - ज्ञं. — (Void of emotion,
feeling, or tenderness) रागहीनः - ना - नं, रसहीनः - ना - नं,
दयाहीनः - ना - नं, निर्दयः - या - यं, कृपारहितः - ता - तं, अनाद्वैचित्यः
- ज्ञा - ज्ञं, अद्रव्यचित्तः - ज्ञा - ज्ञं. — (Dull, torpid) जडः - दा - दं, कुण्ठः
- गुण्ड - गुण्डं, अचिन्तः - ना - नं. — (Void of consciousness, fainting)
नष्टचेतनः - ना - नं, गतचेतनः - ना - नं, चैतन्यरहितः - ता - तं, अचेतनः
- ना - नं, विचेतनः - ना - नं, निचेतनः - ना - नं, गतचेताः - ता - तं (स्),
नष्टसंज्ञः - ज्ञा - ज्ञं, निःसंज्ञः - ज्ञा - ज्ञं, संज्ञाहीनः - ना - नं, नष्टचेष्टः - छा - छं,
निचेष्टितः - ता - तं, असंज्ञः - ज्ञा - ज्ञं, गतसंज्ञः - ज्ञा - ज्ञं, मृतकल्पः - स्या - स्यं,
गमूढः - दा - दं, प्रमुग्धः - ग्धा - ग्धं, मोहितः - ता - तं, प्रमोहितः - ता - तं,
प्रलीनः - ना - नं, मूर्च्छितः - ता - तं.

INSENSIBLY, *adv.* (Imperceptibly) इन्द्रियागोचरं, अव्यक्तं, अलक्ष्यप्र-
कारेण, दुर्लभ्यं. — (Gradually) क्रमे क्रमे, क्रमशः, क्रमेण, शनैः, पदशः,
पदे पदे, शनैः शनैः.

INSENTIENT, *a.* अचेतनः - ना - नं, विचेतनः - ना - नं, अप्राणभूतः. See
INSENSIBLE

INSEPARABLE, *a.* अवियोज्यः - ज्या - ज्यं, अवियोजनीयः - या - यं, अभेद्यः
- द्या - द्यं, अभेदनीयः - या - यं, अविवेद्यः - द्या - द्यं, वियोजनाश्वयः - ज्या
- ज्यं, अविविजनीयः - या - यं, अपृथक्करणीयः - या - यं, अद्वैपीकरणीयः
- या - यं, नित्यसच्चन्वी - न्यनी - न्य (न्), नित्यसहवर्ती - त्विनी - त्वि (न्),
समवायसच्चन्वी &c., समवायी &c.; 'inseparable relation,' समवाय-
सच्चन्वः, समवायिकरणं.

INSEPARABLENESS, *s.* अवियोज्यता, अभेद्यता, अविवेद्यता, नित्यसच्चन्वः.

INSEPARABLY, *adv.* अविवेदनीयं, अवियोजनीयं, नित्यसच्चन्वेन, दृढसच्चन्वेन,
समवायसच्चन्वेन, यथा वियोज्यं न शक्यते तथाप्रकारेण.

To INSERT, v. a. निविश (c. 10. -वेशयति - यितुं), प्रविश, आविश, समा-
396

विश, अन्तर्गतं - तां - तं कृ, अन्तरस्य - स्यां - स्यं कृ, अन्तःस्थितं - तां - तं कृ,
अन्तः स्या in caus. (स्यापयति - यितुं), निधा (c. 3. -दधाति - धातुं),
न्यस् (c. 4. -अस्यति - असितुं); 'insert in writing,' अभिलिख्
(c. 6. -लिखति - लिखितुं), पत्रे or लेख्ये सम् in caus. (-अपेयति - यितुं)
or आरुह् in caus. (-रोपयति - यितुं).

INSERTED, *p. p.* निवेशितः - ता - तं, प्रवेशितः - ता - तं, समावेशितः - ता - तं,
निविष्टः - द्या - द्यं, अन्तर्गतः - ता - तं, अन्तरस्यः - स्या - स्यं, निहितः - ता
- तं, प्रत्याकलितः - ता - तं; 'in writing,' अभिलिखितः - ता - तं, लेख्या-
रुढः - दा - दं, लेख्यारोपितः - ता - तं.

INSERTION, *s.* निवेशः - शनं, प्रवेशः - शनं, आवेशनं, समावेशनं, अन्तःस्थापनं,
'निधानं, आरोपणं, समर्थणं; 'in writing,' अभिलिखनं, लेख्यारोपणं,
लेख्यसमर्थणं.

To INSHRINE, v. a. See *To ENSHRINE*

INSIDE, *s.* (Interior of any thing) अन्तरं, अन्तरं, गर्भः, उदरं, क्रोडं,
अन्तःभागः, अन्तरभागः, विलं, विवरं, कुहरं; 'the inside of a
house,' गृहान्तरं, अन्तर्गृहं, अन्तर्भवनं, भवनोदरं; 'the inside of
a boiler,' स्थालीविलं; 'the inside of a tree,' तस्कोटरः - रं,
तस्क्रोडं.

INSIDE, *adv.* अन्तरे, अन्तरं, अन्तरे; 'inside the house,' गृहान्तरं.

INSIDIOUS, *a.* छली - लिली - लि (न्), छलनापरः - रा - रं, कपटी - टिनी
- टि (न्), कापटिकः - क्को - क्कं, माया - यिनी - यि (न्), बहुमायः - या - यं,
भूरिमायः - या - यं, मायान्वितः - ता - तं, मायाकरः - री - रं, मायापटुः - टुः
- टु, कौटिकः - क्को - क्कं, सप्याजः - जा - जं, छान्निः - क्को - क्कं, प्रतारकः
- का - कं, उपजापकः - का - कं, वञ्चकः - का - कं, मोही - हिनी - हि (न्),
प्रलोभकः - का - कं.

INSIDIOUSLY, *adv.* छलेन, सकपटं, समायं, मायया, सप्यानं, उपजापकवत्,
प्रलोभनायै, सकूटं, छसपूर्व्यं, वञ्चनायै, कितवपत्, भूर्जवत्.

INSIDIOUSNESS, *s.* सकपटत्वं, कापट्यं, कूटता, सकूटता, सप्याजता, काप-
टिकत्वं, वञ्चकत्वं, कौटिकत्वं, छान्निकत्वं, उपजापः.

INSIGHT, *s.* अभिनिवेशः, निवेशः, प्रवेशः, परित्थानं, अभिज्ञानं, ज्ञानं,
परिचयः, निरोधयं, अवेषयं, आलोचना.

INSIGNIA, *s.* चिह्नं, लक्षणं, लिङ्गं, यन्त्रनं, उपकरणं; 'insignia of
royalty,' राजलक्षणं, राजचिह्नं, नृपलक्ष *n.* (न्); these are
'the parasol,' छत्रं, and 'the fan,' चामरं; 'bearing of royal
insignia,' प्रक्रिया, अधिकारः.

INSIGNIFICANCE, INSIGNIFICANCY, *s.* (Want of meaning) अनर्थकत्वं,
निरर्थकत्वं, सानर्थक्यं, अर्थहीनता, अर्थशून्यता, अर्थभावः, अनर्थवत्त्वं.
— (Unimportance) लघुता, लापयं, लपिमा *m.* (न्), प्रभावहीनता,
अल्पप्रभावत्वं, अल्पत्वं, अगुरुता, अगौरवं, गौरवहीनता. — (Meanness)
लापयं, लघुवृत्तिता, छुद्रता, कदर्थ्यत्वं, तुच्छत्वं, अपकृष्टता, अपकर्षः,
कुत्सितत्वं, दीनता, निःसह्यं, सत्वहीनता, दुर्जनकत्वं.

INSIGNIFICANT, *a.* (Void of meaning) अनर्थकः - का - कं, निरर्थकः
- का - कं, निरर्थः - र्था - र्थं, अर्थहीनः - ना - नं, अर्थशून्यः - न्या - न्यं, अर्था-
वाचकः - का - कं, अवाचकः - का - कं. — (Unimportant) लघुः - युः
- ध्वी - यु, अगुरुः - रुः - र्द्वी - रु, अल्पप्रभावः - या - यं, प्रभावहीनः - ना
- नं, गौरवहीनः - ना - नं, अल्पः - स्या - स्यं, स्वल्पः - स्या - स्यं, अकि-
ञ्चित्करः - री - रं. — (Mean) छुद्रः - द्रा - द्रं, कदर्थ्यः - र्थी - र्थं, लघुवृत्तिः
- त्वि - त्वि, तुच्छः - च्छा - च्छं, अपकृष्टः - द्या - द्यं, कुत्सितः - ता - तं, निःसह्यः
- ह्या - ह्यं, सत्वहीनः - ना - नं, दुर्गमायः - या - यं, अविश्वकर्षीयः - त्विः
- त्वि, किम्वान् - म्यती - म्यत् (न्); 'insignificant person,' छुद्रजनः,
अजनः.

INSIGNIFICANTLY, *adv.* (Without meaning) अर्थ विना, अनर्थके, निरर्थके.—(Without importance) लघु, सगुरु, अगौरवेण, लाघवेन, अल्पभावेण.

INSINCERE, *a.* असत्यः -त्या -त्यं, निःसत्यः -त्या -त्यं, असरलः -ला -लं, कृत्रिमः -मा -मं, कल्पितः -ता -तं, कात्पनिकः -की -कं, कृतकः -का -कं, कूटार्थः -र्था -र्थं, मिथ्यार्थकः -का -कं, मृषार्थकः -जा -कं, कपटी -टिनी -टि (न्), कापटिकः -की -कं, छासिकः -की -कं, अनुजुः -जुः -जु, जिरः -जा -जं, यक्रः -क्रा -क्रं, कुटिलः -ला -लं, मायी -यिनी -यि (न्), मायिकः -की -कं, अयपार्थः -र्था -र्थं, अनृतः -ता -तं, जलीकः -का -कं, वितपः -पा -पं, अतात्त्विकः -की -कं, असात्त्विकः -की -कं, अशुद्धः -डा -डं, अनिर्मलः -ला -लं, मिथ्या or मृषा in comp.

INSINCERELY, *adv.* असरलं, असत्यं, निःसत्यं, कृत्रिमं, अनृतं, अयपार्थं, मायया, समायं, अशुद्धं, मिथ्या, मृषा.

INSINCERITY, *s.* निःसत्यता, असत्यता, असरलत्वं, असरलता, कृत्रिमता, कात्पनिकत्वं, कूटार्थत्वं, कापट्यं, सकपटत्वं, कपटता, अनृगता, निव्रता, यक्रता, अनृतत्वं; कुटिलता, माया, कीटित्वं *m.* मायिकत्वं, कुहना, ठग *n.* (न्), छासिकत्वं, छद्मवेशः, दम्भः, दाम्भिकत्वं, कुहकपृतिः *f.* अयपार्थता, जलीकता, वितपता, अपहृषः, निर्याः.

TO INSINUATE, *v. a.* (Introduce gently) शनैः शनैः or क्रमे क्रमे प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं) or निविश or आविश.—(Work one's self into favor by gentle means) शनैः शनैः सान्त्वादिना or लालनादिकर्मणा परानुग्रहं प्राप् (c. 5. -प्राप्नोति -प्राप्तुं) or सम्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), परानुग्रहसम्पादनार्थं मामादिना लल (c. 10. -लालयति -यितुं) or सान्त् (c. 10. -सान्त्वयति -यितुं) or सारप (c. 10. -रापयति -यितुं) or अनुरप् (c. 10. -रप्त्रयति -यितुं), मन्दं मन्दं लाल-नाद्युपायैः परप्रीतिं गन् (c. 1. -गच्छति, गन्तुं) or अपिगम्.—(Hint by oblique allusion) यक्रोक्त्या उद्दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or सूच् (c. 10. -सूचयति -यितुं) or उपन्यस् (c. 4. -अस्सति -अस्मितुं) यक्रोक्तिं कृ, चेकोक्तिं कृ, चेकोक्त्या सूच्, सङ्केतं कृ अवधिप् (c. 6. -धियति -धेष्टुं), उपधिप्.

TO INSINUATE, *v. n.* (Creep in) मन्दं मन्दं निविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं) or प्रविश or सृप् (c. 1. -सर्पति, सर्पुं) or उपसृप् or सागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or अन्तर्गम्.

INSINUATED, *p. p.* (Introduced gently) शनैः शनैः or मन्दं मन्दं निवेष्टितः -ता -तं or प्रवेष्टितः -ता -तं.—(Hinted) यक्रोक्त्या सूचितः -ता -तं or उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, अवधिप्तः -प्ता -प्तं, उपधिप्तः -प्ता -प्तं.

INSINUATING, INSINUATIVE, *a.* (Stealing gradually on the affections) शनैः शनैः परानुग्रहसम्पादकः -का -कं or परानुरागोत्पादकः -का -कं, लाली -लिनी -लि (न्), लालनशीलः -ला -लं,—(Using oblique allusion) यक्रोक्त्या सूचकः -का -कं, अवधेयकः -का -कं, निह्वानः -ना -नं.

INSINUATION, *s.* (Act of stealing on the affections) शनैः शनैः सान्त्वादिना or लालनादिना परानुग्रहसम्पादनं or परानुरागसम्प्राप्तिः *f.* लालनं, सान्त्वनं -ना, सामादिना प्रीतिकरणं.—(Oblique allusion, hint) यक्रोक्तिः *f.*, चेकोक्तिः *f.*, व्यंग्योक्तिः *f.*, व्यङ्ग्यः, यक्रभणितं, यक्रवाच्यं, यक्रसूचितं, निह्वानः *f.*, निह्वयः, अवधेयः, पथ्यायोक्तिः *f.*—(Creeping in gradually) मन्दं मन्दं उपसर्पणं or अभ्यन्तरनिवेशः.

INSIPID, *a.* विरसः -सा -सं, अरसः -सा -सं, नीरसः -सा -सं, अरसिकः -का -कं, निरसः -सा -सं, रसहीनः -ना -नं, अलवणः -णा -यं, लवणहीनः -ना -नं, विखादः -दा -दं, निःखादः -दुः -दु, खादहीनः -ना -नं, अखादः -दुः -दु, असारः -रा -रं, निस्सारः -रा -रं, सारहीनः -ना -नं, फलुः -ल्लुः 397

-गु, निःसह्यः -ह्या -ह्यं, सह्यहीनः -ना -नं, निस्तेजाः -जाः -जः (स्). INSIPIDITY, INSIPIDNESS, *s.* विरसता -त्वं, विरस्यं, अरसता, अरस्यं, अरसिकत्वं, नीरसता, निरसः, रसहीनता, अलवणता, अलवण्यं, अलवण्यं, लवणहीनता, अखादता, विखादत्वं, असारता -त्वं, सारहीनता, फलुता.

INSIPIDLY, *adv.* विरसं, विरस्येन, रसादृते, रसं विना, विखादं.

TO INSIST, *v. n.* (Insist upon, urge with firmness) निर्वन्धं कृ, अतिनिर्वन्धं कृ, आग्रहं कृ; धैर्यं or स्थैर्यम् अवलम्ब (c. 1. -लम्बते -लितुं), अतिनिर्वन्धेन पर्यवस्था (c. 1. -तिष्ठति -तिष्ठुं); 'to insist on a thing's being done,' इदम् अवश्यं करणीयम् इति दृढोक्ता वद् (c. 1. -वदति -दितुं) or इति निर्वन्धेन वद्.

INSITIENCY, *s.* अनृणा, अनृपा, नृणाभावः, अपिपासा, पिपासाभावः.

TO INSINARE, *v. a.* पाशे or उन्माधे or वागुरायां पत् (c. 10. -पातयति -यितुं), जाले पातयित्वा पन्त् (c. 9. -वध्नाति, वन्धुं), जालवद्धं -द्धा -द्धं कृ, प्रलुम् (c. 10. -लोभयति -यितुं).

INSINARED, *p. p.* उन्माधपातितः -ता -तं, पाशवद्धः -द्धा -द्धं, जालवद्धः &c.

INSOBRIETY, *s.* अतिपानं, मद्यपानासक्तिः *f.* मद्यता, उन्मत्तता.

INSOCIABLE, *a.* संलापविमुरः -रयो -र्यं, सम्भाषणविमुरः -रयो -र्यं, संलाप-पराङ्मुखः &c., असंलापी -पिनी -पि (न्), अनालापी &c., असंलापशीलः -ला -लं.

TO INSOLATE, *v. a.* सूर्यव्याप्तं -प्तां कृ, सूर्यतेजोव्याप्तं -प्तां कृ, सूर्यकिरण-व्याप्तं -प्तां कृ, सूर्यव्याप्तं -प्तां कृ.

INSOLENCE, INSOLENCY, *s.* धर्षः -धर्षं, धृष्टता, धार्ष्ट्यं, दर्पः, प्रगल्भता प्रागल्भ्यं, उद्विगताः *f.* चीद्वत्वं, अवहेला -लनं, अवलेपः, अवलिमता, सावलेपत्वं, गर्भीः, उन्मादः, प्रतिभानं, वैयासं, निर्लज्जत्वं, अविनयः, उन्मादः, उत्तिष्ठता, उत्तेकाः.

INSOLENT, *a.* धृष्टः -ष्टा -ष्टं, धर्षितः -ता -तं, प्रधृष्टः -ष्टा -ष्टं, धर्षी -धर्षी -धि (न्), प्रधर्षितः -ता -तं, दृप्तः -प्ता -प्तं, सदर्पः -र्था -र्थं, प्रगल्भः -ल्भ -ल्भं, उद्विगताः -ता -तं, मदोद्विगताः -ता -तं, गर्भी -धर्षी -धि (न्), गर्धितः -जा -तं, अवलिमः -मा -मं, सावलेपः -पा -पं, सावलेहः -ला -लं, उत्तिष्ठः -क्ता -कं, उन्मत्तः -प्ता -प्तं, अविनीतः -ता -तं, अविनयः -या -यं, प्रति-गमुरः -रयो -र्यं, प्रतिभानवान् -वतो -वत् (त्), प्रतिभावान् &c., प्रति-भान्वितः -ता -तं, वियातः -ता -तं, निर्लज्जः -ज्जा -ज्जं, लज्जाहीनः -ना -नं, मदोद्विगताः -या -यं.

INSOLENTLY, *adv.* धृष्ट्यत्, धर्षेण, सदर्पे, सदर्पेण, प्रगल्भं, प्रगल्भवत्, प्रागल्भ्येन, सावलेपं, सावलेहं, अविनयेन, प्रसृज, अभिप्राय, प्रमथ्य.

INSOLIDITY, *s.* अचनता -त्वं, अकाठिन्यं, अदृढता, अन्नःशून्यता.

INSOLUBILITY, INSOLVABLENESS, *s.* (Indissoluble) अद्राव्यता, अद्रव-योग्यता, अगलनीयता. द्रावणाशक्तता, अविलयनीयता.

INSOLUBLE, INSOLVABLE, *a.* (Indissoluble) अद्राव्यः -व्या -व्यं, अद्रव-योग्यः -या -यं, अभेद्यः -द्या -द्यं, अगलनीयः -या -यं.—(Not to be solved) अपरिशोधनीयः -या -यं, अप्यारयेयः -या -यं.

INSOLVENCY, *s.* परिशोभिता, चणशोधनाशक्तिः *f.*, चणमोचनाशक्तिः *f.*, चणमोक्षणासमर्थ्यं, चणपकरणाशक्तिः *f.*, चणशोधनाद्यमता, निर्धनता.

INSOLVENT, *a.* परिशोभः -शा -शं, चणशोधनाद्यमनः -मा -मं, चणशोधनाशक्तः -क्ता -कं, चणमोचनाशक्तः -क्ता -कं, चणपकरणाशक्तः -क्ता -कं, चणप-करणासमर्थः -र्था -र्थं, चणपरिशोधनाद्यमनः -मा -मं, निर्धनः -ना -नं, गतविभवः -वा -वं.

IN SO MUCH THAT, *adv.* (To such a degree) एतावत्पर्यन्तं, एतावत्पर्यन्तं, एतावत्, एतदधि, एतावदधि, यथा तथा.

TO INSPECT, *v. a.* निरीक्ष (c. 1. -ईक्षते -दिक्षुं), परीक्ष, अवेष, वीक्ष, 51

अभिवीक्ष, समीक्ष, निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), दृश् (c. 1. पश्यति, दृष्टुं), अनुदृश्, परिदृश्, अभिदृश्, प्रतिदृश्, सन्दृश्, अनुसन्धा (c. 3. -दधानि -धातुं), आलोच (c. 10. -लोचयति -यितुं), आलोक् (c. 10. -लोचयति -यितुं), कार्यदर्शनं कृ, कार्यवेक्षणं कृ, कार्यवेक्षणं कृ.
 INSPECTED, *p. p.* निरीक्षितः -ता -तं, अवेषितः -ता -तं, निरूपितः -ता -तं, परीक्षितः -ता -तं, आलोचितः -ता -तं, समीक्षितः -ता -तं.
 INSPECTION, *s.* (Looking into, examination) निरीक्षणं, निरीक्षा, परीक्षा -क्षणं, अवेषणं, अवेषा, समीक्षा -क्षणं, प्रसमीक्षा, वीक्षणं, संवीक्षणं, निरूपणं, अनुसन्धानं, आलोचनं, दर्शनं, सन्दर्शनं, कार्यदर्शनं, कार्यवेक्षणं, कार्यवेक्षणं, अनुसन्धानं.—(Superintendence) अध्यक्षाता-त्वं, कार्योपशिता, अधिकारः, अधिकर्म्म *n.* (नृ).
 INSPECTOR, *s.* (One who looks into, examines) निरीक्षकः, निरीक्षिता *m.* (नृ), अवेषकः, अवेषिता *m.*, परीक्षकः, समीक्षकः, निरूपकः, निरूपयिता *m.* (नृ), अनुसन्धाता *m.* (नृ), द्रष्टा *m.* (नृ), उपद्रष्टा.—(Superintendent of affairs) अध्यायः, कार्याध्यक्षः, कार्यद्रष्टा *m.* (नृ), 'कार्योपशिता, कार्यवेक्षिता *m.* (नृ), कार्यवेक्षिता *m.*, अधिकारी *m.* (नृ), कर्म्मधिकारी *m.*, अधिकर्म्मिकः; 'inspector of morals,' धर्माध्यक्षः, व्यवहारद्रष्टा *m.* (नृ); 'of the coinage,' रूपाध्यक्षः; 'of a district,' गोपः.
 INSPECTORSHIP, *s.* अध्यक्षाता-त्वं, कार्योपशिता, प्रभुत्वं.
 INSERSION, *s.* निषेकः, निषेचनं, अभिषेकः, अभिषेचनं, प्रोक्षणं, अभिप्रोक्षणं, अभ्युक्षणं, अनुक्षणं.
 INSPIRATION, *s.* (Breath inspired) श्वासः, श्वसनं, श्वसितं, प्राणः, निश्वासः, उच्छ्वासः, आनः, आहरः.—(Act of drawing air into the lungs) श्वासग्रहणं, प्राणग्रहणं, श्वासादानं, श्वासादानं, श्वसनं, निश्वासनं, निश्वासग्रहणं; 'inspiration and expiration,' श्वासप्रश्वासं, श्वासनिःश्वासं.—(Breathing into any thing) श्वासपूरणं, प्राणपूरणं, श्वासेन पूरणं, श्वासप्रक्षेपणं.—(Infusion) प्रक्षेपः -पणं, निक्षेपः.—(Supernatural infusion into the mind) ईश्वरप्रेरणा, ईश्वरसंचारणं, ईश्वरसूचना, ईश्वरोपदेशः, ईश्वरप्रबोधः, ईश्वरान्तवेशः, ईश्वरान्तव्याप्तिः *f.*, ईश्वरप्रयुक्तज्ञानं, दैवज्ञानं, मोक्षः; 'poetical inspiration,' प्राणः.
 To INSPIRE, *v. a.* (Breathe into) श्वासेन पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), श्वासपूरितं -तां -तं कृ.—(Draw into the lungs) श्वासग्रहणं कृ, श्वासादानं कृ, श्वस् (c. 2. श्वसति -तुं), निश्वस्, उरःस्थानं श्वासेन पृ, श्वासमाग्रेण प्राणम् आकृप् (c. 1. -कषेति -कृष्टुं); 'to inspire and expire,' श्वासप्रश्वासं कृ, श्वासनिःश्वासं कृ.—(Infuse into the mind, suggest) चित्ते निविश (c. 10. -वेजयति -यितुं), प्रवृप् (c. 10. -चोषयति -यितुं), उपन्यस् (c. 4. -अभ्यसति -असितुं), उपनिधा (c. 3. -दधानि -धातुं); 'inspire with fear,' भयम् उपनिधा or जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), सभयं -यां कृ.—(Inspire with courage, incite) आश्वस् (c. 10. -श्वसयति -यितुं), समाश्वम्, उच्छ्वस्, विश्वस्, उत्तिज् (c. 10. -तेजयति -यितुं), प्रोत्सह् (c. 10. -साहयति -यितुं), समुत्सह्, प्रेर (c. 10. -ईरयति -यितुं), नियुज् (c. 10. -योजयति -यितुं), प्रयुज्, प्रवृत् (c. 10. -चञ्जयति -यितुं), तेजः or विश्वासे कृ or जन् or उत्पद्.—(Inspire supernaturally) ईश्वरप्रेरितं -तां कृ, ईश्वरोपदिष्टं -ष्टां कृ.
 INSPIRED, *p. p.* (Breathed) श्वसितः -ता -तं, निश्वसितः -ता -तं, उच्छ्वसितः -ता -तं.—(Infused) व्याप्तः -प्ता -प्तं, भावितः -ता -तं, निवेष्टितः -ता -तं.—(Supernaturally inspired) ईश्वरप्रेरितः -ता -तं, ईश्वरोपदिष्टः -ष्टा -ष्टं, ईश्वरसंचितः -ता -तं, ईश्वरसंचारितः -ता -तं, ईश्वरप्रबोधितः -ता -तं, ईश्वरान्तव्याप्तः -प्ता -प्तं.—(Inspired with courage)

आश्वसितः -ता -तं, जातविश्वासः -त्ता -सं, उत्तेजितः -ता -तं; 'inspired with,' is often expressed by जात in comp.; as, 'inspired with fear,' जातभयः -या -यं.
 To INSPIRE, *v. a.* आश्वस् (c. 10. -श्वसयति -यितुं), समाश्वम्, विश्वस्, उत्तिज् (c. 10. -तेजयति -यितुं), तेजः or विश्वासे or समाश्वसं कृ or दा or जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), प्रोत्सह् (c. 10. -साहयति -यितुं), उत्सह्, हृप् (c. 10. हृषयति -यितुं), प्रहृप्, उत्सस् (c. 10. -लासयति -यितुं), जीव् (c. 10. जीवयति -यितुं).
 INSPIRITED, *p. p.* आश्वसितः -ता -तं, समाश्वसितः -ता -तं, उच्छ्वसितः -ता -तं, उत्तेजितः -ता -तं, प्रोत्साहितः -ता -तं, उत्साहितः -ता -तं, जातोत्साहः -हा -हं, जाततेजाः -जातः -जः (स्).
 INSPIRING, *a.* आश्वसकः -सिका -कं, उत्तेजकः -का -कं, प्रोत्साहकः -का -कं, उत्साहजनकः -का -कं, उत्साहकारकः -का -कं, तेजस्कृ -रौ -रं, तेजोवर्धकः -का -कं, हृषकः -का -कं.
 To INSPISATE, *v. a.* पनीकृ, स्थूलिकृ, सान्द्रीकृ, स्वव (nom. स्ववयति -यितुं).
 INSPISATE, INSPISATED, *a. or p. p.* पनः -ना -नं, पनीभूतः -ता -तं, स्थूलः -ला -लं, स्थूलभूतः -ता -तं, सान्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, रसानः -ना -नं, निविडः -दा -डं.
 INSPISSATION, *s.* घनता -त्वं, घनीकरणं, स्थूलता, स्थूलकरणं, सान्द्रता, सान्द्रोभायः, नैविड्यं, गाढता.
 INSTABILITY, *s.* अस्थिरता, अस्थैर्यं, अस्थैर्यं, अस्थिरः *f.*, अस्थिरता, अस्थायित्वं, अनयस्थितिः *f.*, अनयस्था, चञ्चलता, चाञ्चल्यं, चापल्यं.
 INSTABLE, *a.* अस्थिरः -रा -रं, अस्थीरः -रा -रं. See UNSTABLE.
 To INSTALL, *v. a.* अभिमिष् (c. 6. -मिषति -येष्टुं), with loc. c. of the office in which one is installed, अभिमेषादिस्कारेण नवाधिकारं प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), संस्कारपूर्वं नवाधिकारप्रवेशनं कृ, यथाविधि प्रतिष्ठा in caus. (-ष्टापयति -यितुं) or अधिकारारूढं कृ, अभिमन् (c. 10. -मन्त्रयति -यितुं), उपनिमन्, पदस्थं कृ.
 INSTALLATION, *s.* अभिमेषः, अभिमेषनं, अभिमेषादिस्कारेण नवाधिकारप्रवेशः, संस्कारपूर्वं नवाधिकारप्रवेशनं, अधिकारप्रवेशसंस्कारः, प्रतिष्ठा -ष्टापनं, संस्कारः, अधिकारस्थापनं, अधिकारप्रतिष्ठापनं, पदस्थापनं.
 INSTALLED, *p. p.* अभिमिष्टः -क्ता -क्तं, कृतभिमेषः -का -कं, प्राप्तभिमेषः -का -कं, कृतसंस्कारः -रा -रं, प्राप्तसंस्कारः -रा -रं, संस्कारपूर्वं नवाधिकारप्रवेशितः -ता -तं or नवाधिकारप्रतिष्ठापितः -ता -तं or नवपदप्रतिष्ठापितः -ता -तं, प्रतिष्ठितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः -ता -तं, कृतप्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं, लब्धप्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं, अधिकारस्थः -स्वा -स्यं, पदारूढः -ढा -ढं, अधिकारारूढः -ढा -ढं, अभिसंस्कृतः -ता -तं.
 INSTALLMENT, *s.* (Act of installing). See INSTALLATION. (Part of a large sum of money to be paid) कालान्तरेण देयस्य बहुधनस्य भागः or विभागः or संशः, चूणभागः, चूणविभागः; 'by instalments,' भागशः, विभागशः, विभागतः, शूनैः.
 INSTANCE, *s.* (Urgency, urgent solicitation) निवेद्यः, प्रार्थनं -ता, निवेद्येन प्रार्थनं, आग्रहः, प्रेरणा.—(Example) दृष्टान्तः, निदर्शनं, उदाहरणं, उदाहारः, उपोद्घातः, प्रतीकं, लक्ष्यं; 'for instance,' दृष्टान्तरूपेण, दृष्टान्ततः, यथा, तथाहि, तथा.—(Case) स्थलं, पदं.—(Occasion) प्रस्तावः, समयः, वारः, स्थानं; 'in the first instance,' प्रथमसमये, प्रथमं -मतस्, अग्रे.
 To INSTANCE, *v. n.* दृष्टानं कृ, दृष्टान्तीकृ, दृष्टानं दा, दृष्टान (nom. दृष्टानयति -यितुं), दृष्टानक्रमेण कप् (c. 10. कषयति -यितुं).
 INSTANT, *a.* (Urgent) निवेद्यशीलः -ला -लं, आग्रही -हिणी -हि (नृ), आग्रहशीलः -ला -लं, अतिवाचकः -का -कं, अतिप्रार्थकः -का -कं.—

(Immediate, without intervening time) अनन्तरकालीनः -ना -नं, अनन्तरकालिकः -की -कं, तात्कालिकः -की -कं, साधस्कः -स्की -स्कं, सद्यस्कः -स्का -स्कं, अल्पवहितकालः -ला -लं, साम्प्रतिकः -की -कं, क्षणान्तरः -रा -रं.—(Quick) शीघ्रः -मा -मं, अचिरः -रा -रं.—(Current) वर्तमानः -ना -नं.

INSTANT, *s.* (A moment) दृष्टः, विपलं, पलं, निमेषः, निमिषः, मात्रा, क्षुटिः *f.*; 'the current moment,' क्षापातः; 'in an instant,' क्षणात्, निमेषमात्रेण, क्षणमात्रेण, क्षणान्तरे, एकपदे; 'for an instant,' क्षणं -खेन -शान्, क्षणमात्रं, निमेषमात्रं; 'for that very instant,' तत्क्षणादेव; 'at that instant,' तत्क्षणात् -रो, तत्काले, तदागतेनैव; 'at this very instant,' इदानीमेव, एतत्काले; 'every instant,' प्रतिक्षणं, अतुक्षणं; 'the next instant,' क्षणान्तरे; 'the instant,' may often be expressed by मात्रं, in such phrases as 'the instant of birth,' जातमात्रं; 'from the instant of birth,' जातमात्रात्.

INSTANTANEOUS, *a.* तत्क्षणिकः -की -कं, तत्कालिकः -की -कं, तात्कालिकः -की -कं, दृष्टिकः -का -की -कं, अल्पवहितकालीनः -ना -नं, अल्पवहितकालिकः -की -कं, साकालिकः -की -कं, क्षणभूतः -ता -तं, अचिरः -रा -रं, क्षणान्तरः -रा -रं.

INSTANTANEOUSLY, *adv.* तत्क्षणे, तदागतेन, क्षणात्, क्षणेन, सद्यम्, तत्काले, सपदि, क्षणमात्रेण, निमेषमात्रेण, क्षणान्तरे, भर्त्ति, क्षापातम्.

INSTANTLY, *adv.* तत्क्षणात् -खेन -यं, क्षणात् -खेन, सद्यम्, सपदि, अनन्तरं, भर्त्ति, द्वाक्, प्रतिक्षणं, अत्रसा, सम्प्रति, क्षापातम्, अश्विनः, अचिरं, अल्पवहितकाले, अचिरेण.—(Urgently) निर्वन्धेन, आग्रहेण.

TO INSTATE, *v. a.* प्रतिष्ठा in caus. (-शाययति -यितुं), संस्था, स्था, रुद् in caus. (रोपयति -यितुं), पदं प्रविश (c. 10. -वेदयति -यितुं), पदम् कृ, पदप्रतिष्ठितं कृ, पदावृत्तं कृ.

IN STATU QUO, (Former state) प्रत्यवस्थानं, पूर्ववस्था.

INSTAURATION, *s.* प्रतिष्ठापनं, प्रत्यवस्थापनं, मन्थनं, प्रतिसमाधानं,

INSTEAD OF, *adv. or prep.* प्रति usually following a word in the abl. c., स्थाने, विनिमयात् -येन, स्थले, भूमी; 'Kāma instead of Krishna,' प्रद्युम्नः केशयात् प्रति; 'instead of me,' मत्स्थाने; 'instead of thee,' त्वद्विनिमयेन.

TO INSTEER, *v. a.* वास् (c. 10. यानयति -यितुं), निच (c. 6. सिञ्चति, सेज्जुं), चिरकालेन जलेन समाम्बु (c. 10. -त्राययति -यितुं) or जलसमाप्नुतं कृ, आद्रीकृ.

INSTEP, *s.* पिचिखिका, पिचिखिका, पिखिका, पिखिः *f.*, पिखी, पादपिखः, पादोपरिभागः, पादाग्रं.

TO INSTIGATE, *v. a.* प्रोत्साह (c. 10. -साहयति -यितुं), उत्तह, समुत्तह, नियुज् (c. 10. -योजयति -यितुं), प्रयुज्, उद्युज्, प्रेर (c. 10. -प्रेरयति -यितुं, rt. ईर्), चुद् (c. 10. -चोदयति -यितुं), प्रचुद्, सञ्चुद्, प्रवृत् (c. 10. -वर्जयति -यितुं), चेष्ट (c. 10. -चेष्टयति -यितुं), प्रणुद् (c. 6. -णुदति -खोत्तुं), प्ररुच् (c. 10. -रोचयति -यितुं), उज्जिज् (c. 10. -तेजयति -यितुं), उत्था in caus. (-चापयति -यितुं, rt. स्था), उद्दीप् (c. 10. -दोपयति -यितुं). The loc. or dat. c. is required of the thing to which one is instigated. See INCITE.

INSTIGATED, *p. p.* प्रोत्साहितः -ता -तं, नियोजितः -ता -तं, प्रयोजितः -ता -तं, प्रयुक्तः -क्ता -क्तं, उद्युक्तः -क्ता -क्तं, प्रेरितः -ता -तं, चोदितः -ता -तं, प्रचोदितः -ता -तं, प्रवर्जितः -ता -तं, प्रवृत्तः -क्ता -क्तं, प्रणोदितः -ता -तं, उत्तेजितः -ता -तं, प्ररुचितः -ता -तं, उत्थापितः -ता -तं.

INSTIGATION, *s.* प्रोत्साहः -हने, प्रेरणं -णा, नियोजनं, प्रयोजनं, प्रचोदनं,

उत्तेजनं, समुत्तेजनं, प्रणोदः, -दनं, प्ररोचनं, सञ्चारणं, नियोगः, प्रयोजनं, प्रयोजककर्मत्वं.

INSTRUCTOR, *s.* प्रोत्साहकः, प्रेरकः, नियोजकः, प्रयोजकः, प्रवर्जकः, सञ्चारकः, प्रचोदकः, उत्तेजकः, प्रणोदकः, उत्साहहेतुकः, प्रयोजककर्मता *m.* (नृ), प्रवर्जनकारी *m.* (नृ); 'to an evil act,' कुप्रवर्जकः.

TO INSTIL, *v. a.* (Infuse by drops) लवणः or कणशो निसिच (c. 6. -सिञ्चति -सेज्जुं) or सासिच or निधिच (c. 6. -धिपति -धोम्) or प्रधिच —(Infuse gradually into the mind) अल्पशः or अल्पात्वं or शनैः शनैर् उपदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or पिचिच निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं) or प्रविश with acc. c.

INSTILLATION, *s.* लवणो निषेकः or निषेचनं or प्रक्षेपणं, शनैर् उपदेशनं.

INSTILLED, *p. p.* लवणः or शनैः शनैः or क्रमे क्रमे निषिक्तः -क्ता -क्तं or निधिक्तः -मा -मं or निवेशितः -ता -तं or प्रवेशितः -ता -तं, क्रमेणोपदिष्टः -ष्टा -ष्टं.

INSTINCT, *s.* (Natural knowledge) सहजज्ञानं, सहजबुद्धिः *f.*, उपज्ञा, स्वाभाविकबुद्धिः *f.*, स्वाभाविकज्ञानं, प्राकृतिकबुद्धिः *f.*, जननबुद्धिः *f.*, नैसर्गिकबुद्धिः *f.*, पशुबुद्धिः *f.*

INSTINCT, *a.* (Excited, animated) उत्तेजितः -ता -तं, उद्दीप्तः -मा -मं, दीप्तः -मा -मं, दीपितः -ता -तं, उद्दीपितः -ता -तं, तेजितः -ता -तं, जोषितः -ता -तं, सजीवीकृतः -ता -तं.

INSTINCTIVE, *a.* (Prompted by instinct, spontaneous) सहजः -जा -जं, सहजज्ञानप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, सहजज्ञानसिद्धः -द्धा -द्धं, स्वाभाविकः -की -कं, साहजिकः -की -कं, प्राकृतिकः -की -कं, उपज्ञासूचितः -ता -तं, स्वाभाविकबुद्धिसूचितः -ता -तं, प्रकृतिसिद्धः -द्धा -द्धं, नैसर्गिकः -की -कं, स्वाभावप्रेरितः -ता -तं, सांसिद्धिकः -की -कं.

INSTINCTIVELY, *adv.* स्वाभावतः, स्वाभावेन, सहजज्ञानात्, स्वाभाविकज्ञानात्, प्राकृतिकज्ञानात्, निसर्गतम्, स्वतम्, स्वयं.

TO INSTITUTE, *v. a.* (Establish, ordain, enact) स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रतिष्ठा, संस्था, व्यवस्था, व्यवस्था, विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), प्रतिनिधा, कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), प्रकृप्, परिकृप्, आदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), सन्दिश, निर्दिश, प्रचुद् (c. 10. -चोदयति -यितुं), प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), नियुज् (c. 7. -युज्जे -योक्ते); 'is instituted,' कल्प्यते, प्रकल्प्यते.—(Instruct) उपदिश, निर्दिश.—(Begin, set on foot) प्रवृत् (c. 10. -वर्जयति -यितुं), आरम्भ (c. 1. -रभते -रभुं).

INSTITUTE, *s.* (Established law, ordinance, precept) व्यवस्था, विधिः *m.*, विधानं, नियमः, शास्त्रविधानं, कल्पः, सूचं, निदर्शनं, शास्त्रनिदर्शनं, शास्त्रमर्यादा, नियोगः, चोदना, चरितं -चं.—(Institutes of religion or law) शास्त्रं, धर्मशास्त्रं.—(Compendium of institutes) धर्मसंहिता, संहिता.

INSTITUTED, *p. p.* प्रकल्पितः -ता -तं, कल्पितः -ता -तं, विहितः -ता -तं, स्थापितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः -ता -तं, संस्थापितः -ता -तं, प्रचोदितः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रवर्जितः -ता -तं.

INSTITUTION, *s.* (Act of establishing) कल्पनं, प्रकल्पनं, स्थापनं, प्रतिष्ठापनं, संस्थापनं, व्यवस्थापनं, व्यवस्थापनं, विधानं, नियोजनं.—(Law enjoined by authority) विधिः *m.*, विधानं, व्यवस्था, नियमः, कल्पः, निदर्शनं, नियोगः, सूचं.—(Organised society) सठः, सभा, श्रेणी -चिः *m. f.*, संसर्गः; 'literary institution,' विद्यालयः, विद्यावेश्म *n.* (नृ), विद्याशाला; 'religious institution,' धर्मशाला.—(System) स्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*, संस्थानं, मार्गः, रीतिः *f.*

INSTITUTIONAL, *a.* वैधिकः -की -कं, नैयमिकः -की -कं, शास्त्रीयः -या -यं.

INSTITUTOR, *s.* स्थापकः, संस्थापकः, प्रतिष्ठापकः, व्यवस्थापकः, प्रयोजकः.

प्रवर्तकः, विधायकः, विधायी *m.* (नृ), विधाता *m.* (नृ), आरम्भकः, स्थापनकारी *m.* (नृ).

To INSTRUCT, v. a. (Teach) उपदिष्ट (c. 6. -दिशति-देष्टुं), शिक्षा (c. 10. शिक्षयति-यितुं), अनुशिक्षा, अभिप्रिक्षा, अपी in caus. (अध्यापयति-यितुं *rt.* इ), शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), अनुशास्, पठ (c. 10. पाठयति-यितुं), निदृष्ट (c. 10. -दृश्यति-यितुं), उपदेश कृ, विधां दा.—(Educate) विनी (c. 1. -नयति-नेतुं), अनुनी.—(Inform) ज्ञा in caus. (ज्ञापयति, ज्ञपयति-यितुं), विज्ञा, निविद् (c. 10. -वेदयति-यितुं), बुध् (c. 10. बोधयति-यितुं), सूच (c. 10. सूचयति-यितुं), अनुसूच.—(Direct, enjoin) आदिष्ट, निर्दिष्ट, समादिष्ट, प्रदिष्ट, सन्दिष्ट, आज्ञा in caus., समाज्ञा, नियुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं, c. 10. -योजयति-यितुं), बुद्ध (c. 10. -चोदयति-यितुं), प्रबुद्ध, सञ्बुद्ध.

INSTRUCTED, p. p. (Taught) उपदिष्टः-ष्टा-ष्टं, शिक्षितः-ता-तं, अध्यापितः-ता-तं, शासितः-ता-तं, अनुशासितः-ता-तं, शिष्टः-ष्टा-ष्टं, अनुशिष्टः-ष्टा-ष्टं, लब्धविद्यः-द्या-द्यं, प्राप्तविद्यः-द्या-द्यं, गृहीतविद्यः-द्या-द्यं, पाठितः-ता-तं.—(Informed) ज्ञापितः-ता-तं, विज्ञापितः-ता-तं, विज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, बोधितः-ता-तं.—(Directed) आदिष्टः-ष्टा-ष्टं, निर्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रचोदितः-ता-तं, आज्ञप्तः-ज्ञा-ज्ञं.

INSTRUCTION, s. (Teaching) उपदेशः-शनं, शिक्षा-क्षणं, अध्यापनं, शासनं, अनुशासनं, पाठः-ठनं, विद्यादानं, बोधनं, प्रतिबोधः.—(Direction, order) आज्ञा, आदेशः, निदेशः, निर्देशः, शासनं, शास्तिः *f.*, चोदनं-ना, नियोगः.—(Precept) विधिः *m.*, विधानं, नियमः, सूत्रं, कल्पः, निर्देशनं.

INSTRUCTIVE, a. उपदेशकः-का-कं, उपदेशी-शिनो-शि (नृ), उपदेशकरः-रा-रं, उपदेशावहः-हा-हं, उपदेशप्रदः-दा-दं, बोधकः-का-कं, निदेशी-शिनो-शि (नृ), शिक्षाकरः-रा-रं, सानोत्पादकः-का-कं, उपदेश in comp.

INSTRUCTOR, s. उपदेशकः, उपदेशी *m.* (नृ), उपदेष्टा *m.* (पृ), अध्यापकः, शिक्षकः, शिक्षाकरः, उपाध्यायः, गुरुः *m.*, शिक्षागुरुः *m.*, आचार्यः, उपदेशकृत् *m.*-कारी *m.* (नृ), शिक्षादाता *m.* (नृ), विद्यादाता *m.*, ज्ञापकः.

INSTRUCTRESS, s. उपदेशिका, उपदेष्ट्री, उपदेशिनी, अध्यापिका, आचार्या, शिक्षिका, उपदेशकत्री, शिक्षाकत्री, शिक्षादात्री.

INSTRUMENT, s. (Tool, implement) यन्त्रं, उपकरणं, साधनं, कर्मसाधनं, कार्यसाधनं, सामर्थ्य-यन्त्री, द्रव्यं, उपस्करः, विलासः; 'astronomical instrument,' ज्योतिषयन्त्रं.—(Means, instrumental cause) कारणं, करणं, हेतुः *m.*, निमित्तं-ज्ञकं, निमित्तकारणं, प्रयोजनं.—(Agent, doer) कारकः, कर्त्ता *m.* (नृ), साधकः, प्रयोजकः, प्रयोज्यः, कार्यसाधकः, हेतुकः, कारकहेतुः *m.*—(Musical instrument) वादित्वं, वाद्यं, तृथ्यं, आतोद्यं, तालित्वं; 'a wind instrument,' शुपिरं, शुपिरवाद्यं, शङ्खः-ङ्खं; 'stringed instrument,' ततं, तन्तुवाद्यं; 'instrument for martial music,' रणवाद्यं; 'sounded by the mouth,' मुखवाद्यं; 'covered with skin,' चर्मवाद्यं. See DRUM. (Deed, writing) साधनपत्रं, लेखः, लेखपत्रं, पत्रं, पत्रकं, लेख्यं, लेख्यप्रसङ्गः, करणं.

INSTRUMENTAL, a. (Serving to effect some end) कारणिकः-को-कं, हेतुकः-का-कं, हेतुकः-को-कं, कारकः-रिका-कं, साधकः-धिका-कं, साधकः-का-कं, कार्यसाधकः &c., कारणभूतः-ता-तं, साधनभूतः-ता-तं, साधनोभूतः-ता-तं, कारणीभूतः-ता-तं, प्रसाधकः-का-कं, प्रयोजकः-का-कं, उपकारी-रिणी-रि (नृ), कारी &c., कारकयान्-यती-यत् (नृ), सम्पादकः-का-कं.—(Not vocal) वाद्यनो-ना-नं, वाद्यजनितः-ता-तं, वाद्यसिद्धः-द्धा-द्धं, वाद्यसम्बन्धी-न्धनी

-न्धि (नृ), वाद्योत्पन्नः-न्ना-चं.—(Instrumental case in grammar) करणं, तृतीया विभक्तिः.

INSTRUMENTALITY, s. कारणत्वं-ता, कारकत्वं, हेतुता-त्वं, निमित्तत्वं, साधकत्वं, साधनत्वं, कर्त्तृत्वं, कर्त्तृकत्वं, करणत्वं, प्रयोजकत्वं.

INSTRUMENTALLY, adv. कारणतः, हेतुतः, कारकत्वेन, निमित्ततः, करणतः.

INSUAVITY, s. अमृदुता, असीम्यता, असिग्धता, कर्कशत्वं, परुषता, चण्डता.

INSUBJECTION, s. अनधीनता, अनायत्तता, अवशता, अविवेयता, अवश्यत्वं.

INSUBORDINATE, a. अवशः-शा-शं, अविनीतः-ता-तं, अविवेयः-या-यं.

INSUBORDINATION, s. अविवेयः, अविवेयता, अविवेयता, आज्ञाभङ्गः.

आज्ञाप्यतिक्रमः, शासनभङ्गः, अवशत्वं, साम्यनधीनता, दुःशीलता.

INSUBSTANTIAL, a. अवास्तवः-यो-यं, विकः-की-कं, निःसारः-रा-रं, असारः-रा-रं, सारहीनः-ना-नं, निःसह्यः-ह्या-ह्यं, सह्यहीनः-ना-नं, असन्-सती-सत् (नृ), वायुसमः-मा-मं, असत्यः-त्या-त्यं.

INSUBSTANTIALLY, s. अयस्तुता, अवास्तवत्वं, अयस्तु *m.*, वस्तुभावः, असारत्वं, सारहीनता, सह्यहीनता, असत्यता.

INSUFFERABLE, a. असह्यः-ह्या-ह्यं, असहनीयः-या-यं, दुःसहः-हा-हं, निःसहः-हा-हं, अद्यनयः-व्या-व्यं, अद्यमणीयः-या-यं, सहनाशकः-ह्या-ह्यं.

INSUFFERABLENESS, s. असह्यता, असहनीयता, निःसह्यत्वं, दीःसहं.

INSUFFERABLY, adv. असहनीयं, यथा सोढुं न शक्यते तथाप्रकारेण.

INSUFFICIENCY, s. (Deficiency, state of not being enough)

न्यूनता, हीनता, क्षीणता, अल्पत्वं, विरहः, अयच्छेता, अप्राप्त्यर्थं, अपर्याप्तता *f.*, अवाहुत्वं, अभावः, अनिर्वाहः.—(Inadequateness) अनुपयुक्तत्वं, अयोग्यता, अधमता-त्वं, अनौचित्यं, अनुचितत्वं, अपर्याप्तता *f.*, असमर्थता, असामर्थ्यं.

INSUFFICIENT, a. (Not enough, deficient) अनलम् indec., अयच्छेदः-ष्टा-ष्टं, अपर्याप्तः-मा-मं, न्यूनः-ना-नं, हीनः-ना-नं, क्षीणः-ह्या-ह्यं, अपर्युः-ह्या-ह्यं, अप्रचुरः-रा-रं, निर्वाहाद्यमः-मा-मं, निर्वाहा-समर्थः-यो-यं.—(Inadequate) अनुपयुक्तः-क्ता-क्तं, अयोग्यः-ग्या-ग्यं, अधमः-मा-मं, असमर्थः-यो-यं, अपर्याप्तः-मा-मं, अनुचितः-ता-तं.

INSUFFICIENTLY, adv. (Not enough) अनलं, अयच्छेदं, अप्रचुरः.—(Inadequately) अनुपयुक्तं, अयोग्यं, अधमं, अपर्याप्तं, अनुचितं, अपर्याप्तं.

INSUFFLATION, s. (Act of breathing on) श्वासप्रक्षेपः, प्राणप्रक्षेपः, श्वासन्यासः.

INSULAR, a. (Belonging to an island) द्वीपः-प्या-प्यं, द्वीपः-प्यो-प्यं, द्वीपः-प्यो-प्यं, द्वीपो-पिनी-पि (नृ), द्वीपोयः-या-यं, द्वीपसम्बन्धी &c., उपद्वीपसम्बन्धी &c.—(Surrounded by water) द्वीपाकारः-रा-रं, उपद्वीपाकारः-रा-रं, द्वीपरूपः-पा-पं, जलवेष्टितः-ता-तं, जलपरिगतः-ता-तं.

INSULARITY, s. द्वीपाकारत्वं, द्वीपरूपता, द्वीपता-त्वं, जलवेष्टितत्वं.

To INSULATE, v. a. पृष्णं स्या in caus. (स्वापयति-यितुं), पृष्णकृ, अन्यवियुक्तं-क्तं कृ, अन्यविच्छिन्नं-न्नां कृ, अन्यविच्छिष्टं-ष्टं कृ.

INSULATED, p. p. or a. अन्यसंलग्नः-गना-गनं, अन्यसंसक्तः-क्ता-क्तं, अन्यसंयुक्तः-क्ता-क्तं, अन्यविच्छिष्टः-ष्टा-ष्टं, अन्यविभक्तः-न्ना-नं, पृष्णकृत्-ता-तं.

INSULATION, s. अन्यवियोगः, अन्यविभेदः, अन्यसंयोगः, अन्यविच्छेदः.

INSULT, s. अवधेयः, अपमानवाक्यं, अपमानवाक्यं, तिरस्कारवाक्यं, तिरस्कारः, अपमानं, अवज्ञा-ज्ञानं, परिभयः, अपमानक्रिया, अवलेपः, अवहेला-लनं, अपवादः, परीवादः, वाक्पारुष्यं, परिभाषणं, निन्दा, दुर्वचस् *m.*, पथेष्ट, अनाय्यं, खलोक्तिः *f.*, अनादरः, अनादरक्रिया, भर्त्सना, निर्भर्त्सना, धोषः.

To INSULT, v. a. अवज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति-ज्ञानुं), अवमन् (c. 4. -मन्यते

intelligence,' गूढभाषितं.—(A spiritual being) चेतनः, सचेतन-
प्राप्तिः *f.*, बद्धिरूपप्राप्तिः.

INTELLIGENCER, &. (Messenger) वाह्निकः, वाह्नीयनः, वाह्नीहरः,
वाह्नीवहः, सन्देशहरः, आख्यायकः.—(Newspaper) वाचिकपत्रं,
समाचारपत्रं.

INTELLIGENT, *a.* बुद्धिमान् -मती-मत् (द्), धीमान् &c., मतिमान् &c.,
मेधावी -विनी -वि (न्), मनस्वी &c., सर्वुद्धिः -द्धिः -द्धि, सुबुद्धिः &c.,
कुशलबुद्धिः &c., सुधीः -धी -धि, शुद्धधीः &c., कृतधीः &c., सुबोधः
-धा -धं, मेधिरः -रा -रं, सज्ञानः -ज्ञा -नं, ज्ञानी -निनी -नि (न्),
ज्ञानवान् &c., प्रज्ञायान् &c., प्राज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, मनीषी-पिणी-पि (न्), प्रेष्टा-
वान् &c., कोविदः -दा -दं, ज्ञाता -त्री -तृ (तृ), विदुरः -रा -रं, विन्दुः
-न्दुः -न्दु, मनीषः -ज्ञा -ज्ञं.—(Clever) विज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विचक्षणः -क्षा
-णं, कुशलमतिः -तिः -ति, निपुणमतिः &c., चतुरः -रा -रं, चतुर्बुद्धिः
&c., सभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विदग्धः -ग्धा -ग्धं, विदग्धबुद्धिः &c., कल्याणबुद्धिः &c.

INTELLIGENTLY, *adv.* विज्ञयत्, सुबुद्ध्या, सुबुद्धिपूर्वम्, बुद्धिकौशलेन, विद-
गयत्, विचक्षणयत्, अभिज्ञयत्, चतरं, वैचक्षण्येन, सवैचक्षण्यं, सचातुर्यं.

INTELLIGIBLE. *a.* वीथ्यः-थ्या-थ्यं, वीथनीयः-या-यं, वुद्धिगम्यः-म्या-म्यं, वुद्धिप्राप्त्यः-ह्या-ह्यं, सुगम्यः-म्या-म्यं, सुग्राह्यः-ह्या-ह्यं, स्पष्टः-ष्टा-ष्टं, विस्पष्टः-ष्टा-ष्टं, सुस्पष्टः-ष्टा-ष्टं, स्पष्टार्थः-थी-थ्यं, त्रैयः-या-यं, संवेद्यः-द्या-द्यं, भिन्नार्थः-थी-थ्यं.

INTELLIGIBLENESS, INTELLIGIBILITY, & बोध्यता, बोधनीयता, बुद्धिगम्यता,
सगम्यता, सग्राह्यता, स्पष्टत्वं, मस्पष्टत्वं, मज्ञेयता.

INTELLIGIBLY, *adv.* स्पष्टं, सुस्पष्टं, विस्पष्टं, स्पष्टार्थतः, भिन्नार्थतः.

INTEMPERANCE, *s.* असंयमः -मनं, अयनः, असंयतात्वं, मय्यादातिश्रमः, समय्यादा, अपरिमितत्वं, समितत्वं, अनियमः, नियमातिश्रमः, अतिश्रमः, अत्याचारः, अदमः, अनिग्रहः, आधिष्यं, उद्वेकः, उत्तेकः, अतिरिक्ता, आतिशय्यं.—(In pleasures, enjoyments, or habits) भोगमिमतं, अपरिमितभोगित्वं, असंयताचारत्वं, अनियतवृत्तिता, अजितेन्द्रियत्वं, अयतेन्द्रियत्वं.—(In eating) अत्याहारः, अतिभोजनं, अतिभक्षणं, भोजनारतिः *f.*, अयताहारत्वं, असंयताहारत्वं, आहारादिविषये असंयमः.—(In drinking) अतिपानं, पानास्त्रता, पानास्त्रकत्वं.

असंयतः-ता-तं, असंयतो-मिनी-मि (न्), असंयमशीलः-ला-लं,
 समितः-ता-तं, अपरिमितः-ता-तं, अतिमर्यादः-दा-दं, अमर्यादः-दा-
 दं, अयतः-ता-तं, अतिज्ञानमर्यादः-दा-दं, अतिज्ञाननियमः-मा-मं,
 अनियमवान्-वती-यद् (त्), अतिमितः-ता-तं, अपरिमाणः-खा-खं,
 अधिकः-का-कं, अदुर्लभः-क्ता-कं, अतिरिक्तः-क्ता-कं, अतिशयो-यिनी
 -यि (न्), अदानः-ना-नं.—(In pleasures or habits) अतिभोगो
 -गिनी-मि (न्), अपरिमितभोगः-गा-गं, असंयताचारः-रा-रं, अयता-
 चारः-रा-रं, अयतवृत्तिः-त्तिः-त्तिः, असंयतवृत्तिः-त्तिः-त्तिः, अत्या-
 चारी-रिणी-रि (न्), अयतेन्द्रियः-या-यं, अजितेन्द्रियः-या-यं,
 अनियतेन्द्रियः-या-यं.—(In eating) अतिभोजी-जिनी-जि (न्),
 अतिभोगी &c., अत्याहारी &c., अयताहारः-रा-रं, अपरिमिताहारः-
 रा-रं. *See GLUTTONOUS.* (In drinking) अतिपायी-यिनी
 -यि (न्), पानामक्तः-क्ता-कं, पानप्रसक्तः-क्ता-कं.

INTEMPERATELY, *adv.* असंत्यमेन, असंत्यतं, अपरिमितं, अमितं, अतिमर्यादं,
मर्यादातिक्रमेण, नियमातिक्रमेण, अपरिमाणेन, अतिशयेन, अतिरिक्तं,
साधिक्येन.

TEMPERATURE, s. गुणवैषम्यं, गणाधिक्यं, गणातिरिक्त्यं, अपरिमितत्वं, वैषम्यं.

INTENABLE, *a.* अप्रतिपादनीयः -या -यं. अव्यवस्थापनीयः -या -यं, अरक्षणीयः -या -यं.

To INTEND, v. a. (Mean, purpose) अभिप्रे (अभिप्रेति - तुं), अभिप्रायं कृ, कृ in des. (चिकीर्षति - पितुं), उद्दिष्ट (c. 6. -दिशति - देष्टुं), मनसा उद्दिष्ट, अभिसन्ध्या (c. 3. -दधाति - पातुं), इप् (c. 6. इच्छति, रयितुं), उपलब्ध (c. 10. -लब्धयति - यितुं), परिकल्प (c. 10. -कल्पयति - पितुं), मनः or मतिं or बुद्धिं कृ or प्रकृ, with loc. or dat. case; as, 'he intends going,' मनो गमनाय करोति. Sometimes expressible by the des. form of a verb; as, 'to intend to go,' गम् in des. (जिगमिषति - पितुं); 'to intend to do,' कृ in des.; 'to intend to say,' वच् in des. (विवक्षति - दितुं).

INTENDANCY, *s.* अध्यक्षता-त्वं, अधिष्ठातृत्वं, अधिकारिता, अधीशता.

INTENDANT, *s.* सप्यद्यः, अधिष्ठाता *m.* (न), अधिकारी *m.* (न), उपद्रष्टा *m.* (ष्ट).

INTENDED, *p. p.* अभिप्रेतः -ता -तं, चिकीर्षितः -ता -तं, उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, मनसोद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, उपलब्धितः -ता -तं, सङ्कल्पितः -ता -तं, इष्टः -ष्टा -ष्टं, कृताभिप्रायः -या -यं, परिकल्पितः -ता -तं; 'intended to be said,' विवक्षितः -ता -तं; 'not intended,' अनभिप्रेतः -ता -तं.

INTENDING, *part.* अभिप्रेत्य, उद्दिश्य, मनसोद्दिश्य, अभिसन्धाय.

INTENDMENT, & अभिप्रायः, अभिप्रेतं, आशयः, अर्थः, उद्देशः, अभिसन्धिः *m.*

INTENSE, *a.* अत्यन्तः -न्ता -न्तं, अत्यन्तिकः -की -कं, गाढः -ढा -ढं, तीव्रः -त्रा -त्रं, तीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं, उग्रः -या -ग्रं, चरुः -रुडा -रुदं, प्रचरुः -रुडा -रुदं, उग्ररुः -रुडा -रुदं, प्रकृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रचलः -ल्ला -ल्लं, प्रगाढः -ढा -ढं, निहान्तः -न्ता -न्तं, भृष्टः -शा -शं, सुभृष्टः -शा -शं, निभैरः -रा -रं, अतिशयो -यिनी -यि (न्), अतिशयायनः -न्ता -न्तं, कठोरः -रा -रं, परतः -मा -मं, महान् -हन्ती -हन् (न्), परः -रा -रं, उदीर्णः -र्णा -र्णं, उद्धतः -त्ता -तं, कठिनः -न्ता -न्तं, तीव्रसः -सो -सं, व्ययः -या -ग्रं, भूरिः -रिः -रि, अति or अतिशय or सु prefixed; 'intense darkness,' पननिभैरः 'intense heat,' अतिदाहः, गुरुतापः, अल्लसूयमा *m.* (न्); 'intense pain,' तीव्रवेदना; 'intense study,' अत्यन्ताभिनिवेशः, अतिप्रवेशः, व्यासक्तः.

INTENSELY, *adv.* अत्यन्तं, अतिशयेन, तीव्रं, तीक्ष्णं, अतितीक्ष्ण्येन, प्रचण्डं; नितातानं, भृशं, सुभृशं, निर्भरं, कठोरं, गाढं, अतिशयेन, उग्रं, परमं, अतीव, अति or अतिशय or मु prefixed; 'intensely passionate,' अत्यन्तकोपिनः -ना -नं, अतिकोपनः -ना -नं

INTENSITY, INTENSENESS, *s.* अत्यन्तता, आत्यन्तिकत्वम्, तीव्रता; तीक्ष्णता, नैर्दृश्यं, उग्रता, चरुता, प्रचरुता, गाढता, प्रगाढता, नितान्तम्, प्रवहता, प्राचर्यम्, कठोरता, भृशता, भङ्गिना *m.* (नृ). प्रकृष्टता, प्रकर्षः, तीव्रसं, काठिन्यं, व्यग्रता, उद्वेकः, उदीरिता, उत्कर्षः, अतिभूमिः *f.*, आतिशयम्, 'intensity of application to study,' अभिनिवेशः, अत्यन्ताभिनिवेशः, व्यासङ्गः.

INTENSION, ४. विततिः *f.*, आततिः *f.*, यद्धिः *f.*, प्रकार्यः, उत्कर्षः, प्रकृत्या.

INTENSIVE, a. (Serving to give force or emphasis) शक्तिकरः -रा
-रं, प्रकर्षकरः -रा -रं, उत्कर्षशपकः -का -कं, अर्थविशेषकारकः -का
-कं, वर्धकः -का -कं, वद्धिकरः &c.

INTENT, a. (Having the mind fixed closely on one object)
 एकाग्रः-ग्रा-यं, एकचित्तः-त्ता-त्तं, एकतानः-न्ता-न्तं, एकाग्रचित्तः-त्ता-त्तं, एकनिष्ठः-ष्ठा-ष्ठं, अनन्यमनाः-न्ताः-न्तः (स्), अनन्यपूर्वितः-त्ति-त्ति, अनन्यविषयः-या-यं, अनन्यविषयात्मा-त्मा-त्तम् (न्), अनन्यमनस्कः-स्का-स्कं, एकाग्रतः-न्ता-न्तं.—(Intent on any object) आसक्तः-क्ता-क्तं, आसक्तचित्तः-त्ता-त्तं, आसक्तचेताः-न्ताः-न्तः (स्), अभिनिविष्टः-ष्ठा-ष्ठं, अभिनिवेशी-श्विनी-श्वि (न्), निविष्टः-ष्ठा-ष्ठं, प्रविष्टः-ष्ठा-ष्ठं, परायणः-णा-णं, परः-रा-रं, तापरः-रा-रं, रतः-त्ता-त्तं, निरतः-त्ता-त्तं, अभियुक्तः-क्ता-क्तं, आयुक्तः-क्ता-क्तं, सक्तः-क्ता-क्तं, संसक्तः-क्ता-क्तं,

निष्ठः -ष्टा -ष्टं, निष्ठितः -ता -तं, जाविष्टः -ष्टा -ष्टं, जाविष्टागताः -ष्टा -ष्टं, जाविष्टमनाः &c., अभिमुखः -खा -तं, नियतः -ता -तं, व्यष्टः -या -यं, व्यष्टननाः &c., तन्मनस्तः -स्ता -स्तं, जाविष्टः -ता -तं, दृष्टनिष्ठयः -या -यं; 'intent on reading,' अध्ययनपरः -रा -रं, अध्ययनाभिमुखः -रा -रं.

INTENT, *s.* अभिप्रायः, अभिप्रेतं, आशयः, उद्देशः, अर्थः, तात्पर्यं; 'with what intent?' किमुद्दिश्य; 'to all intents,' संधीर्षतम्.

INTENTION, *s.* (Design) अभिप्रायः, अभिप्रेतं, चिकीर्षितं, चिकीर्षा, आशयः, सङ्कल्पः, उद्देशः, आकांक्षा, बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, मत्तं, इतिष्ठितं, चन्तः, तात्पर्यं, आकृतं, इच्छा, चेष्टा, कल्पना, परिकल्पना, परिकल्पितं, उपलक्षितं, निश्चितं.—(End, aim, object) अर्थः, आशयः, अभिनिष्ठः *m.*, कार्यं, कार्यवस्तु *n.*, प्रयोजनं, अर्थवत्ता.—(Meaning) निश्चितं, निश्चयः; 'purity of intention,' चिन्तशुद्धिः *f.*, चन्तःशरणाशुद्धिः *f.*; 'change of intention,' बुद्धिभेदः, मतिभेदः; 'declared intention,' ऐरि-ताकृतं; 'with what intention?' किमुद्दिश्य.—(Fixedness of attention) एकाग्रता. See INTENTNESS.

INTENTIONAL, *a.* नतिपूर्वः -ष्टा -ष्टं, बुद्धिपूर्वः &c., ज्ञानपूर्वः &c., बुद्धिपुरःसरः -रा -रं, अभिप्रायपूर्वः &c., ऐच्छिकः -क्री -कं, बुद्धिपूर्वः -ता -तं, काम-कृतः -ता -तं, कामिकः -क्री -कं, कान्यः -म्या -म्यं, यथाकामः -ना -नं, साभिप्रायः -या -यं, सङ्कल्पकृतः -ता -तं, साङ्कल्पिकः -क्री -कं, यथाकल्पः -त्वा -त्वं, ज्ञानकृतः -ता -तं, अर्थवान् -वती -वत् (तु), मार्थः -र्था -र्थं, चिकीर्षितः -ता -तं, अभिप्रेतः -ता -तं.

INTENTIONALLY, *adv.* बुद्धिपूर्वम्, बुद्धिपुरःसरं, नतिपूर्वम्, अभिप्रायपूर्वम्, साभि-प्रायं, ज्ञानपूर्वम्, बुद्ध्या, इच्छातः, जानतः, यथाकामं, प्रकामं, नत्या, मनः-पूर्वकं, तात्पर्यतः, यथाकल्पं, ज्ञानतः, इच्छापूर्वम्.

INTENTIONED, *a.* (In composition). Expressed by आशय, बुद्धि &c. in comp.; as, 'well-intentioned,' शुभाशयः -या -यं; 'ill-in-
tentioned,' दुःशाशयः -या -यं, द्रोहबुद्धिः -द्विः -द्वि.

INTENTIVE, *a.* कृताचधानः -न्ता -न्तं, अवहितः -ता -तं, समाहितः -ता -तं.

INTENTLY, *adv.* एकाग्रं, एकाग्रचेतसा, अनन्यमनसा, जानकचेतसा, निष्प्रि-मनसा, अभिनिवेशेन, अभिनिवेशपूर्वम्, साभिनिवेशं, निष्ठापूर्वम्, निश्चयेन, सैकाम्यं, मनोयोगेन, समनोयोगं, व्यर्थं, व्यग्रयत्.

INTENTNESS, *s.* एकाग्रता, एकाग्रचित्तता -त्वं, अनन्यचित्तता, अभिनिवेशः, चिन्ताभिनिवेशः, अभिनिविष्टता, आसक्तिः *f.* -त्ता, निवेशः, प्रवेशः, निविष्टता, ऐक्याय, अभियुक्ता, परता, निष्ठा, निष्ठितत्वं, एकाग्रता, जाविष्टत्वं, अनन्यवृत्तिः *f.*, मनोयोगः; 'intentness of soul,' आत्मे-काम्यं, चित्तेकाम्यं.

To INTER, *v. a.* भूमौ or श्मशाने निरयन् (c. 1. -खनति -नितुं -रयानुं) or स्था in caus. (स्थापयति -यितुं) or समृ in caus. (-अर्थयति -यितुं) or निधा (c. 3. -दधाति -धातुं), भूमिगतं -तां -तं कृ.

INTERCALAR, INTERCALARY, *a.* अधिकः -का -कं, निवेशितः -ता -तं, सौराब्दपूर्वकः -का -कं; 'intercalary month,' अधिकमासः, अधि-मासः, मलमासः, मलिमुचः, अनामकः, अधिमासशेषः, पुरुषोत्तमामसः, असंक्रान्तिकमासः; 'intercalary day,' अधिकदिवसः, अधिदिवसः; 'intercalary verse,' अधिकश्लोकः.

To INTERCALATE, *v. a.* (A month) अधिकमासं निविष्ट (c. 10. -वेशयति -यितुं), अधिमासं निविष्ट.—(A day) अधिकदिवसं निविष्ट.

INTERCALATION, *s.* (Of a month) अधिकमासनिवेशनं.—(Of a day) अधिकदिवसनिवेशनं, अधिदिवसनिवेशनं.

To INTERCEDE, *v. n.* (Intervene, pass between) अन्तर्गम्य (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अन्तर्वृत्तं (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), अन्तःस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थानुं), मध्ये वृत्, मध्ये स्था, उपस्था.—(Mediate between two

parties) मध्यस्थो भू or अन्, मध्यवर्त्ती भू, माध्यस्थ्यं कृ, मध्यस्थवृत्तिम् आस्था. सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), सन्धानं कृ.—(Plead in favor of another) परार्थे प्रार्थं (c. 10. -अर्थयते -ति -यितुं), परार्थप्रार्थनं कृ, परार्थं वट् (c. 1. -वदति -दितुं) or प्रतिवद्, परार्थविनतिं कृ, परार्थं विनी (c. 1. -नयति -नेतुं) or अनुनी or निवेदनं कृ, परार्थनिवेदनं कृ.

INTERCEDE, *s.* मध्यस्थः, मध्यवर्त्ती *m.* (तु), परार्थप्रार्थकः, परार्थप्रार्थनकृत् *m.*, परार्थवादी *m.* (तु), परार्थं निवेदनकृत् *m.*

To INTERCEPT, *v. a.* रुध् (c. 7. -रुणद्धि, रोद्धुं), अवरुध्, विरुध्, प्रतिरुध्, उपरुध्, निरुध्, संरुध्, गतिरोधं कृ, गतिभङ्गं कृ, विच्छिद् (c. 7. -च्छि-नति -च्छेत्तुं), गतिविच्छेदं कृ, गतिच्छेदं कृ, विमुञ् (c. 10. -योजयति -यितुं), निनृ (c. 10. -चारयति -यितुं), खण्ड् (c. 10. -खण्डयति -यितुं), प्रतिवन्ध् (c. 9. -वधाति -वन्दुं).

INTERCEPTED, *p. p.* रुध् -द्धा -द्धं, अवरुध् -द्धा -द्धं, विच्छिन्नः -न्ता -न्नं.

INTERCEPTOR, *s.* रोधकः, गतिभङ्गकारी *m.* (तु), विच्छेदकारी *m.*

INTERCEPTION, *s.* गतिरोधः -धनं, गतिभङ्गः, गतिविच्छेदः, गतिच्छेदः, रोधः -धनं, अवरोधः, विच्छेदः, निवारणं, प्रतिवन्धः, लम्भनं, विप्रः.

INTERCESSION, *s.* (Mediation between two parties) माध्यस्थ्यं, माध्यस्थ्यं, मध्यस्थत्वं, सन्धानकरणं.—(Pleading in favor of another) परार्थप्रार्थना -नं, परार्थं प्रार्थनं, परार्थवादः, परार्थनिवेदनं, परार्थं निवेदनं; 'to make intercession.' See To INTERCEDE.

INTERCESSOR, *s.* (Mediator) मध्यस्थः, मध्यवर्त्ती *m.* (तु), मध्यस्थायी *m.* (तु), मध्यस्थितः.—(Pleader for another) परार्थप्रार्थकः, परार्थं प्रार्थ-यिता *m.* (तु), परार्थं प्रार्थनकृत् *m.*, परार्थवादी *m.* (तु), परार्थं निवे-दनकारी *m.*

INTERCESSORY, *a.* परार्थप्रार्थकः -का -कं, परार्थप्रार्थनविषयः -या -यं.

To INTERCHANGE, *v. a.* परस्परं परिवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं) or विनिमे (c. 1. -मयते -मातुं) or निमे or विनिमयं कृ, परस्परपरिवर्त्तनं कृ, परस्परविनिमयं कृ, व्यतिकरं कृ, परस्परं दानप्रतिदानं कृ or आदान-प्रदानं कृ, व्यतिहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं).

INTERCHANGE, *s.* परिवर्त्तनं, परस्परपरिवर्त्तनं, विनिमयः, परस्परविनिमयः, परिवृत्तिः *f.*, परोवर्त्तः, निमयः, विमयः, निमेयः, वैमेयः, व्यतिकरः, व्यतिहारः, व्यतीहारः, परावृत्तिः *f.*, विपर्ययः, परस्परं दानप्रतिदानं, आदानप्रदानं.

INTERCHANGEABLE, *a.* परिवर्त्तनीयः -या -यं, विनिमातव्यः -व्या -व्यं, विनि-मयार्हः -र्हा -र्हं.—(Following each other in succession) परस्पर-रानुगामी -मिनी -मि (तु), अन्योन्यपृष्ठानुगामी &c.

INTERCHANGEABLY, *adv.* विनिमयेन, विपर्ययेण, परिवर्त्तनेन, परिवृत्तम्.

INTERCISION, *s.* विच्छेदः, छेदः, अवच्छेदः, भङ्गः, रोधः, अवरोधः.

To INTERCLUDE, *v. a.* अवरुध् (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं), विच्छिद् (c. 7. -च्छि-नति -च्छेत्तुं).

INTERCOSTAL, *a.* पञ्चरन्ध्रस्थः -स्या -स्यं, वंक्रिमध्यवर्त्ती -वर्त्ती -वर्त्ति (तु), पशुकाभ्यन्तरस्थः -स्या -स्यं.

INTERCOURSE, *s.* संसर्गः, परस्परसंसर्गः, अन्योन्यसंसर्गः, संसर्गिता, सङ्गतिः *f.*, साङ्गत्वं, सङ्गमः, सङ्गः, समागमः, उपगमः, गमनागमनं, परस्परालापः, घालापः, सम्भाषः, सम्पर्कः, साहचर्यं, आनुगतं, साहचर्यं, सहवृत्तं, परिचयः; 'intercourse of society,' लोकसम्पर्कः, लोकसंसर्गः, लोकयात्रा; 'of the sexes,' स्त्रीपुरुषसङ्गः, मिश्रणीभावः, मैथुनं.

INTERCUTANEOUS, *a.* त्वगन्तर्गतः -ता -तं, त्वगन्तर्गतः -ता -तं, त्वगन्तःस्थः -स्था -स्थं.

To INTERDICT, *v. a.* अन्तःस्था (c. 2. -स्थाति -तुं), प्रत्यास्था, निषिद् (c. 1. -वेषति -वेष्टुं, c. 10. -वेषयति -यितुं), प्रतिषिद्, निषिद् (c. 10.

-वारयति -यितुं, निषेधं कृ, वाप् (c. 1. वायते -यितुं).
 INTERDICT, INTERDICTION, *s.* निषेधः, प्रतिषेधः, आसेधः, प्रत्याख्यानं,
 दारणं, निवारणं, निरोधः, विरोधनं, वापः, निषिद्धत्वं.
 INTERDICTED, *p. p.* निषिद्धः -द्धा -द्धं, प्रतिषिद्धः -द्धा -द्धं, अन्तःस्वातः -ता -तं.
 INTERDICTORY, *a.* निषेधकः -का -कं, निषेधार्थकः -का -कं, निषेधकरः -रा -रं.
 INTEREST, *s.* (Advantage, good) अर्थः, हितं, लाभः, फलं, कल्याणं,
 कुशलं, मङ्गलं, धेमः -मं, श्रेयस्, भूतिः *f.*; 'for the public interest,'
 लोकहिताय; 'one's own interest,' स्वार्थः, स्वहितं, स्वलाभः,
 स्वकार्यं, आत्महितं, आत्मवृद्धिः; 'for one's own interest,' आत्म-
 हिताय, आत्मविवृद्धये; 'regard to one's own interest,' स्वार्थपेक्षा.
 स्वार्थदृष्टिः *f.*, स्वहितावलोकनं, स्वार्थलिप्ता; 'regardful of one's
 own interest,' स्वार्थपरः -रा -रं, स्वार्थसाधनतत्परः -रा -रं, स्वार्थ-
 परायणः -णा -णं, स्वार्थलिप्सुः -प्सुः -प्सु, स्वार्थापी -धिनी -धि (न्).
 स्वहितेपी -पिणी -पि (न्), स्वलाभपरायणः -णा -णं; 'regardless of
 it.' See DISINTERESTED.—(Concern, lively feeling about)
 चेहः, अवेषा, अपेक्षा, प्रतीक्षा, अनुरागः, रागः, स्पृहणीयत्वं, स्पृहा,
 सन्ध्या, अभिसन्ध्या, अभिसन्धानं.—(Partiality for, bias in favor
 of) सङ्गः, पक्षपातः, चेहः; 'void of all interest in,' वीतसङ्गः
 -ङ्गा -ङ्गं, मुक्तसङ्गः &c., निःसङ्गः &c., विपक्षपातः -ता -तं.—(Grati-
 fication) विनोदः.—(Power to interest or please) विनोदकत्वं,
 मनोरञ्जकता, हृदयमत्वं, रसः.—(Influence) गौरवं, गुरुत्वं, प्रभावः,
 प्रावत्यं, अधिकारः, भारः.—(Share, portion, participation in
 loss or gain) भागः, अंशः, विभागः, लाभालाभविभागित्वं, लाभाला-
 भसन्ध्या.—(Interest on money, usury) वृद्धिः *f.*, वार्युषं, भागः,
 कलानरं, कारिका, कारिता, कुसीदवृद्धिः *f.*; 'compound interest,'
 चक्रवृद्धिः *f.*; 'simple interest,' सरलवृद्धिः *f.*; 'bearing interest,'
 सवृद्धिकः -का -कं, भागिकः -की -कं, भाग्यः -ग्या -ग्यं; 'bearing
 no interest,' अवृद्धिकः -की -कं; 'interest at the rate of five
 per cent.,' शते विंशभागः, पञ्चकं शतं, पञ्चोत्तरं; 'at four per cent.,'
 शते पञ्चविंशभागः; 'at two per cent.,' द्विकं शतं.
 To INTEREST, *v. a.* (Excite interest, partiality, or concern) चेहं
 or अनुरागं or स्पृहां or पक्षपातम्—उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं) or
 जन् (c. 10. जनयति -यितुं), अनुरञ्ज् (c. 10. -रञ्जयति -यितुं), अनुरक्तं
 -क्तं कृ, सानुरागं -गं कृ, सङ्गम् उत्पद्.—(Engage the attention,
 amuse) विनुद् (c. 10. -नोदयति -यितुं), मनः or चित्तं विनुद् or रञ्ज्
 (c. 10. रञ्जयति -यितुं), हृदयं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), चित्तविनोदं कृ.
 —(Give a share in) भागं or अंशं दा. संविभागित्वं or समंशित्वं
 दा. भागिनं -गिनीं कृ, अंशिनं -शिनीं कृ.—(Have a share in)
 भागं or अंशं लभ् (c. 1. लभते, लभ्युं) or प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुं).
 भागी -गिनी -गि भू or अस्.—(Have concern in) सन्धन् in pass.
 (-चयते), सन्धः -द्धा -द्धं भू.—(Interest one's self for another)
 परहितेपी -पिणी -पि भू or अस्, परहितेप्सुः -प्सुः -प्सु भू, परहितापी
 -पिनी -धि भू.
 INTERESTED, *p. p.* or *a.* (Having one's affections or concern
 excited) जातचेहः -हा -हं, जातानुरागः -गा -गं, अनुरञ्जितः -ता -तं,
 अनुरक्तः -क्ता -क्तं, विरक्तः -क्ता -क्तं, अभिसंहितः -ता -तं.—(Having
 partiality for) सङ्गे -ङ्गिनी -ङ्गि (न्), पक्षपाती -तिनी -ति (न्),
 सपक्षपातः -ता -तं, सङ्गयुक्तः -क्ता -क्तं.—(Having the attention
 engaged) आसक्तः -क्ता -क्तं, निविष्टः -ष्टा -ष्टं, अभिनिविष्टः -ष्टा -ष्टं,
 निरतः -ता -तं.—(Amused) विनोदितः -ता -तं.—(Made a sharer
 in) भागी -गिनी -गि (न्), संविभागी &c.—(Concerned in a cause

or in consequences) ससन्धी -न्धिनी -न्धि (न्), ससद्धः -द्धा -द्धं,
 अर्थससद्धः -द्धा -द्धं, लाभालाभससद्धः -द्धा -द्धं, अभिससद्धः &c.—(Self-
 interested) स्वलाभासक्तः -क्ता -क्तं, स्वफलासक्तः -क्ता -क्तं, स्वकामः -मा
 -मं, स्वार्थः -धी -धं, स्वार्थदर्शी -शिनी -शि (न्), कामात्मा -त्मा -न्त (न्),
 स्वार्थपेक्षकः -का -कं.
 INTERESTING, *a.* (Engaging the attention, exciting the passions,
 amusing) विनोदकः -का -कं, विनोदः -दा -दं, हृदयहृदयः -मा -मं,
 हृदयः -मा -मं, अनुरागजनकः -का -कं, मनोरञ्जकः -का -कं, चित्तवेधकः -का
 -कं, मनोहरः -रा -रं, हृदयग्राही -हिणी -हि (न्), हृदयस्पृक् *m. f. n.* (श्).
 To INTERFERE, *v. n.* (Intermeddle) परयापारान् or परकायैषि
 प्रविश् (c. 6. -विशति -वेष्टुं) or चर्च (c. 1. चर्चति -चिर्चुं), परयापा-
 रचर्चा कृ, परकायप्रवेशं कृ, परनियोगचर्चा कृ, पराधिकारचर्चा कृ,
 परकायैतिरूपं कृ, परकायैषु व्याप् in pass. (-मिषते) or व्यापृत्तः
 -ता -तम् अस्.—(Clash, come into collision) परस्परं विरुप्
 (c. 7. -रुण्डि -रोडुं) or संपट् (c. 1. -पटते -टिडुं), परस्परविरोधं कृ,
 परस्परविययौसं कृ.
 INTERFERENCE, *s.* (Intermeddling) परयापारप्रवेशः, परकायप्रवेशः,
 परयापारचर्चा, पराधिकारचर्चा, परनियोगचर्चा, परकायैतिरूपं.—
 (Mediation, interposition) माध्यस्थ्यं, मध्यस्थत्वं, अन्तर्गमनं, अन्तरा-
 गमनं.—(Clashing, collision) परस्परविरोधः, परस्परसमायातः.
 INTERFLUENT, *s.* मध्यस्रवन् -वनी -वत् (न्), मध्यस्रवदी -दिनी -दि (न्).
 INTERFUSED, *a.* मध्यविलीयः -यी -यं, मध्यप्रसारी -रिणी -रि (न्).
 INTERIM, *s.* मध्यकालः, अन्तर्गतकालः, अन्तरितकालः, अन्तरं, कालान्तरं,
 कालाभ्यन्तरं; 'in the interim,' अन्तर्नरे.
 INTERIOR, *a.* अन्तरस्थः -स्था -स्थं, आन्तरिकः -की -कं, आन्तरः -री -रं,
 अन्तर्भूतः -ता -तं, अन्तर्गतः -ता -तं, अन्तःस्थः -स्था -स्थं, अन्तर्वर्ती -तिनी
 -ति, अन्तर्भवः -पा -वं, आभ्यन्तरः -री -रं, अन्तरङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, अन्तरतमः
 -मा -मत्, गर्भस्थः -स्था -स्थं, अन्तर् in comp.—(Inland) मध्यदेशस्थः
 -स्था -स्थं.
 INTERIOR, *s.* (The inside) अन्तर्नरं, अन्तर्भागः, अन्तःप्रदेशः, अन्तरङ्गं,
 गर्भः, उदरं, मध्यभागः, विलं, विवरं; 'interior of a boiler,'
 स्थालीविलं; 'interior of a house,' गृहाभ्यन्तरं, अन्तर्गृहं, अन्तर्भवनं,
 भवनोदरं, गर्भगारं; 'interior of a country,' देशन्तर्ग, मध्यदेशः.
 INTERJACENCY, *s.* मध्यस्थितिः *f.*, मध्यवर्त्तनं, मध्यवर्त्तित्वं, अन्तर्वर्त्तनं.
 INTERJACENT, *a.* मध्यस्थितः -ता -तं, मध्यवर्त्ती -तिनी -ति (न्), अन्तर्वर्त्ती &c.
 To INTERJECT, *v. a.* मध्ये क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेपुं) or प्रक्षिप्, अन्तःक्षिप्.
 INTERJECTION, *s.* (Throwing between) मध्यक्षेपः -पणं, मध्यक्षेपः
 -पणं, अन्तःक्षेपणं.—(Exclamation) उद्गारः.
 To INTERLACE, *v. a.* व्यामिश्र् (c. 10. -मिश्रयति -यितुं), अन्यद् अन्येन मिश्र्.
 To INTERLARD, *v. a.* मध्ये निविश् (c. 10. -वेशयति -यितुं), अन्तर् निविश्.
 —(Mix, diversify) विमिश्र् (c. 10. -मिश्रयति -यितुं), समिश्र्,
 समिश्रीकृ, विचित्रिकृ.
 To INTERLEAVE, *v. a.* (Insert a leaf) पत्रं निविश् (c. 10. -वेशयति
 -यितुं), पत्रनिवेशनं कृ.—(Insert a blank leaf between two
 other leaves) सुस्तकपत्रद्वयमध्ये शून्यपत्रं निविश्.
 To INTERLINE, *v. a.* अक्षरपरिच्छेदमध्ये लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं)
 or अभिलिख्.
 INTERLINEAR, INTERLINEARY, *a.* अक्षरपरिच्छेदमध्ये लिखितः -ता -तं.
 INTERLOCUTION, *s.* संवादः, संलापः, सम्भाषा -पणं, द्वयोः संवादः, उद्गार-
 प्रत्युत्तरं, उक्तिप्रत्युत्तौ *f. du.*, परस्परालापः, सङ्गृहा, सम्पवदनं, कथोपकथनं.
 INTERLOCUTOR, *s.* संवादी *m.* (न्), सांपादिकः, संवादकारी *m.* (न्),

INT

सम्भाषकः उत्तरप्रसुत्तकृत् *m.* उत्तिप्रसुत्तिङ्ग *m.* तपोद-यः.—
(An actor who in the intervals of the scene explains
the progress of the story) विष्णुः-सकः.

INTERLOCUTORY, a. संवादरूपः -या -यं, संवादिजः -गी -टी, संगतादात्म्यः -का -कं, संलापीयः -या -यं, उन्मुखव्यवहार्यः -या -यं.

To INTERLOPE, v. n. अधर्मात् पराधिकारं त्रयिष्ठा (v. G. -पिजति -नेष्टु) or क्षायिष् or अनर्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्) or अनारागम्, स्वाधिकारम् अतिह्रस्व पराधिकारप्रवेष्टुं कृ.

INTERLOPER, *s.* पराधिभारप्रवेगकः-प्रवेगा *m.* (पुं). पराधिभारकर्मिणी *m.* (नृ), पराधिभारमध्यवर्ती *m.* (नृ). जनधिदारी *m.* (नृ).

INTERLUNE, s. अङ्गुल्यान्तर्गतं कीर्तुयं, पितृमित्रा.

INTERLUNAR, INTERLUNARY, *n.* अनायास्याकाहिलः -दी -दं, अनागस्त्या
-न्दिनी -न्दि (न्).

INTERMARRIAGE. १. परस्परविवाहः, अन्योन्यविवाहः, विवाहसंमिश्रणः,
परस्परद्वारपरिग्रहः, परस्परकन्यासंमिश्रणः, परिमर्गविवाहः, प्रसुद्धाहः;
'confusion of castes through intermarriage,' भ्रंशः, साक्ष्यं.

To INTERMARRY, *r. n.* परस्परं विवाह् (c. 1. -पहति -योदुं) or उद्वा,
 परस्परविवाहं कृ, परस्परविवाहस्यवहारं कृ, परस्परदारपरिवहं कृ,
 परस्परद्वन्द्वस्यवहारं कृ, परस्परदारपरिणयनं कृ.

To INTERNEDILI, r. a. परकाव्यांश्चि चर्च् (c. 1. चर्चति -चिर्त्तुं), परप्या-
पाटपर्थी कृ, परप्यापारान् प्रविज्ज् (c. 6. -विज्जति -येद्गुं), परप्यापारगरेणं
कृ, परकाव्यांश्चि निरुच् (c. 10. -रुचयति -यिर्त्तुं), परकाव्यांश्चिर्नृपणं कृ,
पराधिकारपर्थी कृ, परनियोगपर्थी कृ, परकाव्येषु व्याप् in प्रा०५.
(-प्रियते), परप्यापारान्तर्गमनं कृ.

INTERMEDIATE, *s.* परकायार्थपर्यवर्तकः, परव्यापारप्रवेशकः, पराधिकारपथकः, परकायार्थनिरूपकः, परकायव्यापारी *m.* (नृ), परव्यापारान्तर्गामी *m.* (नृ).

INTERMEDIATE, INTERMEDIAL, अ. मध्यः -ध्या-ध्यं, मध्यनः-मा-मं, मध्यस्थितः
 -ता-तं, मध्यपक्षी-क्षिनी-क्षि (न्), मध्यगः-गा-गं, अन्तरालस्थः-स्या-
 -स्यं, अन्तरालस्थितः-ता-तं, उभयमध्यस्थितः-ता-तं, अन्तर्गतः-ता-तं,
 अन्तरितः-ता-तं, व्यपधायकः-का-कं, व्यपहितः-ता-तं, पिपासुः
 -ह्ला-लं, अन्तराल in comp.; 'intermediate space,' अन्तरं,
 अन्धन्तरं, अन्तरालं; 'intermediate time,' कालान्तरं, अन्तरं;
 'intermediate point of the compass,' अर्धदिग्. विदिक् *f.* (जू),
 उपदिक् *f.*; 'in an intermediate direction,' मध्यदिग्.

INTERMEDIATELY, *adv.* मध्यदिशि, मध्यमदिशि, मध्ये, सान्तरालं, शन्तरंग.
INTERMENT, *s.* भूमिखननं, निरसननं, भूमिसमर्पणं, भूमौ खननं.

INTERMINABLE, a. अनन्तः-न्ता-नं-न्तकः-का-कं, निरप्युधिः-धिः-प्यि,
अप्यन्तः-न्ता-नं, अपर्यन्तः-न्ता-नं, प्रसीमः-मा-मं, निम्मीमः-मा-
मं, समितः-ता-तं, अपरिमितः-ता-तं, अचिरतः-ता-तं, अनवरतः-
ता-तं, असमापनीयः-या-यं.

INTERMINABLENESS, *इ.* निरयथिता, अनन्तता, आनन्त्यं. सीमाहीनता.

INTERMINABLY, *adv.* अखिरतं, अनारतं, अनपरतं, अनन्तं, अत्यन्तं, निरन्तरं.
To INTERMINGLE, *v. a.* सम्मिश्र (c. 10. -मिश्रयति -यितुं), सम्मिश्रीक,

व्यामिष्, विमिष्, संकु (c. 6. -किरति-करितुं-रोतुं), सङ्कीर्णक, सङ्करीक,
सङ्कलीक, संसन् (c. 6. -भजति-सष्टि).

TO INTERMINGLE, v. n. सम्मिश्रयिष्ये, व्यामिश्रयिष्ये, सम्मिल् (c. 6.-मिलति-मेलितुं).

INTERMINGLED, p. p. व्यामिश्रः-व्या-मिश्रं, सम्मिश्रः-समा-मिश्रं, सम्मिश्रीकृतः-
-ता-तैः, व्यामिश्रीकृतः-ता-तैः, मिश्रितः-ता-तैः, सङ्गीर्यैः-शौ-र्यैः,
संमृष्टः-ष्टा-ष्टैः, सम्पृक्तः-क्त-क्तं, करसः-सा-सं-सितः-ता-तैः, पिमिश्रः-
-चा-चैः.

INTERMISSION, s. विरतिः *f.*, पिरामः, अघरतिः *f.*, उपरतिः *f.*, निवृत्तिः *f.*,

INT

विनिर्मुक्तिः *f.*, निर्मुक्तिः *f.*, निर्ययनं, निर्ययनं, चेद, पिच्छेदः, उपशमः,
उपशमः, खयः, 'without intermission,' अपरितः, अनवरतः, निरन्तर-
To १०११११११, v. a. (Cause to cease) निवृत्त (c. 10. -ययति -यितुं),
निर्मुक्त, पिरम् (c. 10. -रयति -यितुं), उपरम्, शम् (c. 10. शयति -यितुं),
पिच्छम् (c. 7. -घननि -घेयुं).

TI INFLAMIT, v. n. पिरम् (c. 1. -रन्ति -रन्तु). उपरम् निवृत् (c. 1. -यन्ते -न्ति), निर्गृत्, पिनिवृत्, शम् (c. 4. शाम्यति, शान्ति), चपया (c. 2. -याति -न्ति), पिगम् (c. 1. -गन्ति -गन्तु), पिचिद् in pass. (-चिद्यते), प्रत्यह् (c. 1. -जहते -हन्ति).

INTERMITTENT, *p. p.* पिरतः -ता -तं, उपरतः -ता -तं, निपुनः -प्ता -प्तं,
ज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं, शक्तिः -ता -तं, प्रज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं, विगतः -ता -तं,
पिच्छिद्यः -प्ता -प्तं.

INTERMITTENT, INTERMISSIVE. *a.* विषमन् -मन्ती -मात् (न्), सचिपामः -गा -मं, सचिच्छेदं -दा -दं.—(As a fever) विषमः -मा -मं, अन्रितः -ता -तं; 'intermittent fever,' विषमज्वरः; 'occurring on alternate days,' एकान्तरः -रा -रं

INTERMITTINGLY, *adv.* सयिच्छेदं, सछेदं, विषमं, सविरामं, वैषम्येण.

To INTERMIX, r. a. सम्मिश्र (r. 10. -मिश्रयति -यितुं), प्यामिश्र, निमिश्र,
मिश्र, नम्मिघ्रीकृ, मिथ्रीकृ. Sir INTERMINGLE.

ISTAMUKED, *p. ju* मिथोभूतः -ता -तं, ममिथोभूतः -ता -तं, व्यामिथः
-था -थं, मिथितः -ता -तं, सज्जलितः -ता -तं, मुक्तः -क्ता -क्तं. See
ISTAMINGLED.

ISTAMMIXTURE. १. मिश्रणं, प्यामिश्रणं, सम्मिश्रणं, मिश्रीकरणं, सम्मिश्रीकरणं, प्यत्तिकरः, संसर्गः, सङ्गलनं, सम्मर्दनं, सन्निपातः, साङ्गर्थ्यं, मङ्कुरः, सङ्गरीकरणं, योगः, संयोगः, मिलनं, सम्मिलनं.

INTERMONTANE. a. पर्वतमायस्थितः -ता -तं. गिरिमध्यस्थः -त्वा -त्वं.

INTERMUNDANE. *a.* भुवनमध्यस्थितः -ता -तै, जगन्मध्यवर्ती -र्त्तिनी -र्त्ति (न्).

INTERNAL. a. प्राकारान्तर्पक्षी -भिन्नी-भिन्नी (न्), प्राचीरान्तर्पक्षी &c.

INTERMUTATION, १. परिपन्थनं, परस्परपरिपन्थनं, विनिमयः, प्यन्तिहारः.

INTERNAL : अन्तरम्यः-स्या-म्यं, अन्तर्भूतः-ता-तं, अन्तर्बन्धी-त्रिना-त्रि
(न्), अन्तर्भयः-या-यं, अन्तर्गतः-ता-तं, आन्तरः-री-रं, आभ्यन्तरः
-री-रं, अभ्यन्तरम्यः-स्या-म्यं, आन्तरिकः-को-कं, अन्तरतमः-भा-भत्,
गर्भम्यः-स्या-म्यं, अन्तःम्यः-स्या-म्यं, अन्तरङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अभ्यन्तर in
comp., अन्तर् in comp. : 'internal feelings,' अन्तरात्मा m.
(न्), अन्तःकरणं, अन्तःशरीरं, अन्तःप्रकृतिः f. ; 'internal conscious-
ness,' अन्तःसंज्ञा ; 'internal heat,' अन्तर्दाहः, अन्तर्बलनं ; 'inter-
nal nature,' अन्तर्भावः ; 'internal store,' अन्तःसारः.

INTERNALIA, *adv.* (Inwardly) अन्तर, अन्तरे, सम्पन्नरे, मध्ये; 'internally bad,' अन्तर्दूषः-अ-दू- (Mentally) मनसा, बुद्ध्या, अन्तःकरणेन.

INTERNATIONAL, a. देशानां परम्परव्यवहारसम्बन्धी -न्यनी -न्य or परम्परसंसर्गसम्बन्धी &c.

INTERNODE, s. (In botany) अन्त्यन्तमध्यं, प्रार्थद्वयमध्यं.

INTERNUNCIO, s. उभयपक्षदत्तः, उभयपक्षानांहरः.

T0 INTERPOLATE. *v. a.* **उल्लेन** or **उपदेन** निषिञ्ज् (c. 10. पेशयति-यितुं) or **द्विप्** (c. 6. द्विपति, द्वेष्टुं) or **निद्विप्** or **अनःद्विप्**, मिथ्या समिलिप् (c. 6. -ल्लिखति -लेरितुं), मिथ्या कृप् (c. 10. कल्पयति-यितुं), कश्चिमलेप्यं क.

INTERPOLATED, *p. p.* चलेन नियेशितः -ता -तं or द्विभः -भा -भं or द्विभः -द्विभः -भा -भं, मिथ्याभिलिखितः -ता -तं, कषटेन कलितः -ता -तं, मिथ्याकलितः -ता -तं.

INTERPOLATION, s. छलेन निपेक्षनं or षेपणं or धनतः षेपणं, कथदेन or

मिथ्या अभिलिखनं or कल्पनं, मिथ्याकल्पनं.—(Matter interpolated)
 छलेन निवेष्टितं वाच्यं or लेख्यं, मिथ्याभिलिखितं, मिथ्याकल्पितं,
 INTERPOLATOR, *s.* छलेन निवेष्टनकारी *m.* (नृ) or छेपणकर्त्ता *m.* (वृ)
 To INTERPOSE, *v. a.* अन्तर्पा (c. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं), व्यवधा, मध्ये
 स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), अन्तः स्था, अन्तर्गतं -तां कृ, अन्तर्गम्
 (c. 10. -गमयति -यितुं), व्यवहितं -तां कृ, अन्तरितं -तां कृ.—(Intro-
 duce) मध्ये प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं) or निविश.
 To INTERPOSE, *v. n.* मध्ये स्था (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं) or वृत् (c. 1. चर्त्तते
 -र्त्तितुं), अन्तर्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अन्तरि (c. 2. -रति -र्तुं), मध्यवर्त्ती
 -र्त्तिनी -र्त्ति भू.—(Intrude) मध्ये प्रविश (c. 6. -विशति -वेशुं).
 INTERPOSED, *p. p.* व्यवहितः -ता -तं, अन्तर्गतः -ता -तं, अन्तरितः -ता -तं,
 मध्ये स्थापितः -ता -तं or प्रवेशितः -ता -तं, प्रत्याकलितः -ता -तं.
 INTERPOSER, *s.* मध्यवर्त्ती *m.* (नृ), मध्यस्थः -स्थायी *m.* (नृ), अन्तर्गामी *m.*
 INTERPOSITION, *s.* मध्यस्थता, मध्यवर्त्तित्वं, माध्यस्थ्यं, अन्तरायः, अन्तर्गमनं,
 अन्तरागमनं, व्यवधानं, व्यवहितत्वं, अन्तर्गतकृत्यं, अन्तर्गतयत्नः, व्यवधाय-
 कत्वं, अनुसरणं.
 To INTERPRET, *v. a.* व्याख्या (c. 2. -ख्याति -र्तुं), अर्थं व्याख्या or विवृ
 (c. 5. -वृणोति -वर्ति -र्तुं) or प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), अर्थं
 वृणु (c. 10. -वृणयति -यितुं) or प्रवृणु or व्यक्रीकृ or स्पष्टीकृ or व्याकृ
 or निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), व्याहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), विवृ
 (c. 2. -वृणोति), व्याचक्षु (c. 2. -चक्षे), परिब्रूयु (c. 10. -ब्रूयति -यितुं),
 प्रवच (c. 2. -वक्ति -क्तुं), अर्थं कृ, विवरणं कृ.—(Translate) भाषान्तरीकृ.
 INTERPRETABLE, *a.* व्याख्येयः, व्या-यं, विवरणीयः, व्या-यं, व्याख्यायोग्यः, व्या-यं.
 INTERPRETATION, *s.* व्याख्या -स्यात्, विवरणं, विवृतिः *f.*, व्याकरणं,
 व्याकृतिः *f.*, स्पष्टीकरणं, निरूपणं, वाचिकं, अर्थकरणं, अर्थवोधनं,
 अर्थवोधकं वाच्यं; 'of dreams.' स्वप्नविचारः, शाकुनिकं; 'of a sloka.'
 श्लोकलक्षणं.—(Meaning given, commentary) अर्थः, व्याख्या,
 टीका, भाष्यं; 'doubtful interpretation.' सन्देहापारः; 'far-fetched
 interpretation.' क्लृष्टाचैः.—(Translation) भाषान्तरं.
 INTERPRETABLE, *a.* वाचकः -का -कं, व्याख्याकारी -रिणो -रि (नृ),
 विवरणकारी &c., अर्थवोधकः -का -कं, अर्थकथकः -का -कं, प्रकाशकः -का -कं.
 INTERPRETED, *p. p.* व्याख्यातः -ता -तं, विवृतः -ता -तं, व्याकृतः -ता -तं,
 प्रकाशितः -ता -तं, स्पष्टीकृतः -ता -तं, निरूपितः -ता -तं, व्याहृतः -ता
 -तं, वर्णितः -ता -तं, कृतविवरणः -या -यं.—(Translated) भाषान-
 तरीकृतः -ता -तं.
 INTERPRETER, *s.* व्याख्याता *m.* (नृ), व्याख्याकारी *m.* (नृ), विवरणकर्त्ता *m.*
 (वृ), अर्थवोधकः, अर्थवोधकः, अर्थप्रकाशकः, अर्थप्रयक्ता *m.* (वृ), अर्थवि-
 ज्ञापकः, वाचकः, मल्लयक्ता *m.*; 'of dreams.' स्वप्नविचारो *m.* (नृ).
 स्वप्नप्रकाशकः.—(Translator, one who speaks two languages)
 द्विभाषावादी *m.* (नृ), भाषान्तरयक्ता *m.*, द्विभाषी *m.* (नृ), भाषाद्वय-
 यक्ता *m.*—(Commentator) भाष्यकरः, भाष्यकरः.
 INTERREGNUM, *s.* अनायेकत्वं, अराजकत्वं, अराजकं, अनायकं, राजद्वय-
 मध्यगत अराजककालः or अनायककालः.
 To INTERROGATE, *v. a.* प्रच्छ (c. 6. पृच्छति, प्रष्टुं), अनुप्रच्छ, परिप्रच्छ,
 समनुप्रच्छ, अभिप्रच्छ, प्रष्टुं कृ, पृच्छनं कृ, अनुपुञ्ज (c. 7. -युनक्ति -युक्ते
 -युक्ते), प्रश्नेन परीक्ष (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), प्रश्नोत्तरक्रमेण परीक्ष, ज्ञा
 in des. (निज्ञासति -ते -क्षितुं).
 INTERROGATED, *p. p.* पृष्टः -ष्टा -ष्टं, अभिपृष्टः -ष्टा -ष्टं, अनुपुञ्जः -ज्ञा -ज्ञं.
 INTERROGATION, *s.* प्रश्नः, पृच्छा -च्छनं, प्रच्छनं -ना, अनुयोगः, पृच्छानुयोगः,
 निज्ञासा, कथक्त्विका; 'note of interrogation,' प्रश्नचिह्नं, प्रश्न-
 सूचकचिह्नं.

INTERROGATIVE, *a.* पृच्छकः -का -कं, प्रश्नकारकः -का -कं, प्रश्नरूपः -पा
 -पं, प्रश्नार्थकः -का -कं, प्रश्नानकः -का -कं, प्रश्नसूचकः -का -कं.
 INTERROGATIVE, *s.* (Word used in asking questions) प्रश्नार्थकसर्व-
 नाम *n.* (नृ). Interrogative words are such as किं, किमु,
 किंस्विद्.
 INTERROGATIVELY, *adv.* प्रश्नरूपेण, प्रश्नक्रमेण, अनुयोगरूपेण, प्रश्नतस्,
 अनुयोगतस्.
 INTERROGATOR, *s.* प्रष्टा *m.* (वृ), पृच्छकः, प्रच्छकः, प्रश्नकर्त्ता *m.* (वृ),
 अनुयोक्ता *m.* (वृ), जिज्ञासुः *m.*, कथक्त्विकः, कथक्त्विकः.
 INTERROGATORY, *s.* (A question) प्रश्नः, अनुयोगः, पृच्छा -च्छनं.
 INTERROGATORY, *a.* See INTERROGATIVE, *a.*
 To INTERRUPT, *v. a.* भङ्ग (c. 7. भङ्गति, भङ्गुं), विच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति
 -च्छेत्तुं), छिद्, खण्ड (c. 10. खण्डयति -यितुं), भिद् (c. 7. भिनत्ति, भेत्तुं),
 लुप् (c. 6. लुप्सति, लोभुं, c. 10. लोभयति -यितुं), तिलुप्, वाप् (c. 1.
 वापते -पितुं), विहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), व्याहन्; प्रतिहन्, निवृ (c. 10.
 -वारयति -यितुं), प्रतिवन् (c. 9. -वामाति -वन्तुं), विग्रा (nom. विग्रा-
 यति -यितुं), भङ्गं कृ, विच्छेदं कृ, खण्डनं कृ; 'he will interrupt my
 meditation by his complaints,' परिदेवनेः समर्थं मे भङ्गयति.
 INTERRUPTED, *p. p.* विच्छिन्नः -न्ना -न्नं, भग्नः -गना -ग्नं, खण्डितः -ता -तं,
 सविच्छेदः -दा -दं, सचेदः -दा -दं, सम्भङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, लुप्तः -प्ता -प्तं, वाधितः
 -ता -तं, व्याहृतः -ता -तं, प्रतिहृतः -ता -तं, विप्रतः -ता -तं.
 INTERRUPTEDLY, *adv.* सविच्छेदं, सचेदं, सम्भङ्गं, विच्छिन्नं, खण्डतस्.
 INTERRUPTER, *s.* विच्छेदकारी *m.* (नृ), भङ्गकारी *m.*, भङ्गा *m.* (वृ),
 खण्डनकर्त्ता, व्यापातकर्त्ता, विप्रकर्त्ता *m.* (वृ), वाधकः.
 INTERRUPTION, *s.* भङ्गः, विच्छेदः, 'चेदः', खण्डनं, अन्तरायः, व्यापातः,
 विप्रः, वाधः -धा, प्रतिहृतः *f.*, रोपः, प्रतिरोपः, निवारणं, सम्भङ्गः, प्रतिवन्.
 To INTERSECT, *v. a. and n.* परस्परं छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं) or परि-
 छिद् or विच्छिद्, परस्परच्छेदं कृ, परिच्छेदं कृ.
 INTERSECTED, *p. p.* परिच्छिन्नः -न्ना -न्नं, परस्परच्छिन्नः -न्ना -न्नं, विच्छिन्नः -न्ना -न्नं.
 INTERSECTION, *s.* परिच्छेदः, विच्छेदः, 'चेदः', परस्परच्छेदः -दनं, परस्परविच्छेदः.
 To INTERSPERSE, *v. a.* अन्यद्रव्यमध्ये इतस्ततः प्रक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं)
 or कृ (c. 6. किरति, करितुं -रीतुं) or विकृ or अवकृ or सङ्कृ, अन्यद्रव्यैः
 सह मिश्र (c. 10. मिश्रयति -यितुं) or सम्मिश्र or व्यामिश्र, प्रतिमव्याव-
 किरणं कृ.
 INTERSPERSED, *p. p.* मिश्रितः -ता -तं, व्यामिश्रः -न्ना -न्नं, सम्मिश्रः -न्ना
 -न्नं, अन्यद्रव्यमध्ये इतस्ततः प्रक्षिप्तः -न्ना -न्नं or कोषैः -शै -शै or अव-
 कोषैः -शै -शै, संसृष्टः -ष्टा -ष्टं, कसितः -ता -तं, अनुविहः -ज्ञा -ज्ञं.
 INTERSPERSION, *s.* मिश्रणं, व्यामिश्रणं, सम्मिश्रणं, अन्यद्रव्यमध्ये इतस्ततो
 विकिरणं or अवकिरणं or प्रक्षेपणं, प्रतिमव्यावकिरणं, अन्यद्रव्यैः सह संसर्गः.
 INTERSTELLAR, *a.* तारामण्डलान्तर्गतः -ता -तं, तारामण्डलान्तःस्थितः -ता -तं,
 तारामण्डलान्तर्वर्त्ती -र्त्तिनी -र्त्ति (नृ), तारामण्डलमध्यवर्त्ती &c.
 INTERSTICE, *s.* छिद्रं, विच्छेदः, अवच्छेदः, 'चेदः', सन्धिः *m.*, अन्तरं, अन्तरालः,
 रन्ध्रं, विवरं, अवकाशः; 'without interstices.' निरन्तरः -रा -रं,
 निरन्तरालः -ला -लं, अनन्तरः -रा -रं, निमिच्छद्गः -द्गा -द्रं, नीरन्ध्रः -न्ना
 -न्नं, निर्विवरः -रा -रं, निर्विदः -दा -दं; 'having interstices,'
 सान्तरः -रा -रं, सान्तरालः -ला -लं, सचिद्रः -द्गा -द्रं.
 INTERSTITIAL, *a.* सान्तरः -रा -रं, सान्तरालः -ला -लं, अन्तरीयः -या -यं.
 INTERTEXTURE, *s.* ग्रन्थनं, परस्परग्रन्थनं, परस्परविवरचना, परस्परव्यूतिः *f.*
 To INTERTWINE, INTERTWIST, *s.* ग्रन्थ (c. 9. ग्रन्थति, c. 1. ग्रन्थयति
 -न्थितुं), परस्परं ग्रन्थ, पुद् (c. 10. पुटयति -यितुं), खच् (c. 10. खचयति
 -यितुं), उत्खच्, परस्परं कुञ्च (c. 1. कुञ्चति -क्षितुं, c. 10. कुञ्चयति -यितुं)

to ई; as, 'reduced into one mass,' पिण्डीभूतः -ता -तं. When 'into' is used for 'in' it may usually be expressed by the loc. c.; as, 'into the ear,' कर्णे. This last expression is also rendered by उपकर्णे.

INTOLERABLE, *a.* असह्यः -ह्य -हं, असहनीयः -या -यं, न सहनीयः -या -यं, दुःसहः -हा -हं, निःसहः -हा -हं, दुर्घमः -हा -हं, अक्षमः -या -यं, न क्षम्यः -या -यं, अक्षमणीयः -या -यं, दुरासदः -दा -दं, सहनाशकः -का -कं, दुरुद्धः -हा -हं.

INTOLERABLENESS, *s.* असह्यता, असहनीयता, दुःसह्यत्व, निःसह्यत्व, INTOLERABLY, *adv.* असहनीयं, यथा सोढुं न शक्यते तथाप्रकारेण.

INTOLERANCE, *s.* असहनं, असहनशीलता, असहिष्णुता -त्वं, अक्षमता, अक्षमता, विमर्षः, विमर्षः, असह्यत्व, निःसह्यत्व, अनुत्साहः, अतिनिश्चयः, क्षमाभावः.—(Of other's opinions) परमतासहनं, अन्यनतासहनं, परमतासहिष्णुता, परमतातिनिश्चयः.

INTOLERANT, *a.* असहनः -ना -नं, असहः -हा -हं, असहमानः -ना -नं, असहनशीलः -ला -लं, असहिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, अक्षमः -मा -मं -मी -मिणी -मि (न), अक्षमता -न्ता -न्त (न), अक्षमण्यः -या -यं, विमर्षी -विमर्षी -पि (न), कृतवर्मणः -र्मा -र्मं, विमर्षी -विमर्षी -पि (न), अतिनिश्चयः -द्युः -द्यु. —(Of other's opinions) परमतासहः -हा -हं, अन्यतासहः -हा -हं, परमतासहिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, परमतातिनिश्चयः -द्युः -द्यु, परमतासूयकः -का -कं.

To INTOMB, *v. a.* समाधौ निखन् (c. 1. -खनति -नितुं) or स्या in caus. (स्थापयति -यितुं) or मृ in caus. (-अपयति -यितुं) or निधा (c. 3. -धाति -धातुं) or निधाय (c. 6. -धायति -धेयुं) समाधित्वं -स्थां -स्थं कृ.

INTONATION, *s.* (Modulation of voice) स्वरभेदः, स्वरः, लयः; 'deep intonation,' गम्भीरस्वरः, गम्भीरस्वरः.

To INTONE, *v. a.* गम्भीरस्वरेण वद (c. 1. वदति -दितुं) or वच् (c. 2. वक्ति -क्ते), गम्भीरस्वरम् उदीर् (c. 10. -ईरयति -यितुं) or उदाहृ (c. 1. -हृति -हृत्ते).

INTORSION, *s.* आकुचनं, अकुचनं, कुचनं, आवर्तः -वर्तनं, व्यावर्तनं.

To INTORT, *v. a.* आकुच् (c. 1. -कुचति -चिन्तुं, c. 10. कुचयति -यितुं), अकुचन्, कुच्, व्यावृत् (c. 10. -ववृत्ति -यितुं) आवृत्.

To INTOXICATE, *v. a.* मद् (c. 10. मादयति, मदयति -यितुं), मत्तौक, उन्मत्तौक, मादं or उन्मादं जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं).

INTOXICATED, *p. p.* मत्तः -त्ता -तं, उन्मत्तः -त्ता -तं, मदोन्मत्तः -त्ता -तं, उन्मादः -दा -दं, मदोन्मत्तः -ता -तं, शोषः -श्या -शं, क्षीयः -वा -वं, परिधीयः -वा -वं, प्रधीयति -ता -तं, मदोद्धतः -ता -तं, मदयितुः -लुः -लु, सुमदः -दा -दं, उत्कटः -टा -टं; 'intoxicated with passion,' काममोहितः -ता -तं.

INTOXICATING, *a.* मादकः -का -कं, उन्मादकः -का -कं, मादजनकः -का -कं.

INTOXICATION, *s.* मादः, उन्मादः, मद्, मत्तत्वं -ता, उन्मत्तता, प्रामाद्यं, मद्योन्मत्तत्वं, क्षीयता, क्षीयं, शोषत्वं, परिधीयता, उत्कटः, विह्वलता, मद्यपानजन्यो वस्थाविशेषः.

INTRACTABLE, *a.* अवश्यः -श्या -श्यं, दुःशासनः -ना -नं, दुःशास्यः -स्या -स्यं, अविनेयः -या -यं, अविधेयः -या -यं, दुर्निग्रहः -हा -हं, दुर्देमः -मा -मं, दुर्दान्तः -न्ता -न्तं, दुराधर्मः -र्मा -र्मं, दुर्धर्मः -र्मा -र्मं, अनापन्नः -न्ता -न्तं, अनिवार्यः -र्या -र्यं, अनिवार -रा -रं, दुःसाध्यः -या -यं, दुरासदः -दा -दं, प्रतीपः -पा -पं, विप्रतीपः -पा -पं, उच्चुल्लः -ला -लं.

INTRACTABLENESS, *s.* अवश्यता, दुःशास्यता, अविनेयता, दुर्दान्तत्वं, दुर्धर्मता, अनापन्नत्वं, दुःसाध्यता, प्रतीपता.

INTRACTABLY, *adv.* अवश्यं, अविनेयं, अविधेयं, प्रतीपवत्, विप्रतीपवत्.

INTRANSIENT, *a.* अद्यक्षिकः -क्षी -क्षं, अभङ्ग्यः -रा -रं, चिरस्थायी -यिनी -यि (न).

INTRANSITIVE, *a.* (In grammar) अकर्मकः -का -कं.

INTRANSMUTABLE, *a.* अविकार्यः -र्या -र्यं, अवस्थानराक्षमः -मा -मं.

To INTRENCH, *v. a.* परिखादिना परिचेष्ट (c. 10. -वेष्टयति -यितुं) or परिचृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), दुर्गपरितः परिखां कृ or खन् (c. 1. खनति -नितुं), परिखाविशिष्ट -ष्टं -ष्टं कृ, परिखाश्रितं -तां -तं कृ.—(Encroach) आक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं) अभिक्रम.

INTRENCHED, *p. p.* परिखापरिवेष्टितः -ता -तं, परिखापरिवृतः -ता -तं, परिखावृतः -ता -तं, परिधिः -मा -मं, निवृतः -ता -तं.

INTRENCHMENT, *s.* परिखा, परिकूट, परिक्रिया, गुर्गिः, दुर्गपरिगतं परि-साम्राचीरादि.

INTREPID, *a.* निर्भयः -या -यं, अभयः -या -यं, अभीतः -ता -तं, विभीतः -ता -तं, विगतभयः -या -यं, विशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, निःशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, अभीरुः -रुः -रु, वीर -रा -रं, प्रवीर -रा -रं, शूर -रा -रं, साहसशीलः -ला -लं, साहसिकः -की -कं.

INTREPIDITY, *s.* निर्भयत्वं, अभीतिः, अभीतता, वीर्यं, शौर्यं, वीरत्वं, प्रवीर्यं, शूरत्वं -ता, विक्रमः, सुविक्रमः, पौरुषं, साहसं.

INTREPIDLY, *adv.* सवीर्यं, महावीर्येण, वीरवत्, शूरवत्, शौर्येण, सशौर्यं, सविक्रमं, सपौरुषं, निर्भयं, अभीतवत्, साहसपूर्व.

INTRICACY, *s.* असरलता, असारत्वं, झिष्टता, दुःशोधनीयता, दुःशोध्यता, कठिनता, काठिन्यं, समस्तता, व्यस्तता, सङ्कुलता, वक्रत्वं, कुटिलत्वं, कौटिल्यं, विपमता, वैपम्यं, आकुञ्चितत्वं.

INTRICATE, *a.* असरलः -ला -लं, झिष्टः -ष्टा -ष्टं, दुःशोधनायः -या -यं, दुःशोधनीयः -या -यं, दुःशोध्यः -या -यं, अपरिशोध्यः -या -यं, कठिनः -ना -नं, समस्तः -स्ता -स्तं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, मिश्रितः -ता -तं, नाना-प्रकारः -रा -रं, सङ्कुलः -ला -लं, वक्रः -का -कं, कुटिलः -ला -लं, कुञ्चितः -ता -तं, आकुञ्चितः -ता -तं, विपमः -मा -मं.—(Obscure) दुर्ज्ञेयः -या -यं, अस्पष्टार्थः -र्था -र्थं, नानार्थः &c., गूढः -ढा -ढं.

INTRICATELY, *adv.* असरलं, दुःशोधनीयं, कठिनं, काठिन्येन, सङ्कुलं, कुटिलं.

INTRICATENESS, *s.* See INTRICACY.

INTRIGUE, *s.* वैदग्ध्यप्रयोगः, विदग्धप्रयोगः, कपटप्रयोगः, विदग्धकल्पना, कुपुङ्क्तिः, कुप्रपुङ्क्तिः, कुकल्पना, विदग्धमन्त्रणा, विदग्धपरामर्शः, विदग्धनीतिः, वैदग्ध्यं, विदग्धता, कपटप्रवचनः, मद्बल्यः.—(Amour) कामचरित्रं.

To INTRIGUE, *v. n.* वैदग्ध्यप्रयोगं कृ, कपटप्रयोगं कृ, कुप्रयोगं कृ, विदग्ध-कल्पनां कृ, कपटप्रवचनं कृ, वैदग्ध्यं कृ.

INTRIGUER, *s.* विदग्धनायकः, विदग्धप्रयोजकः, विदग्धजनः.

INTRINSIC, INTRINSICAL, *a.* (Internal) अन्तरस्थः -स्था -स्थं, अन्तर्भूतः -ता -तं, आन्तरिकः -की -कं, आभ्यन्तर -री -रं.—(Genuine, real) वास्तवः -वी -वं -विकः -की -कं, प्रकृतः -ता -तं, सत्यः -त्या -तं, यथार्थः -र्था -र्थं, सारः -रा -रं, अकृत्रिमः -मा -मं.—(Essential) स्वाभाविकः -की -कं, प्राकृतिकः -की -कं, सांख्यिकः -की -कं.

INTRINSICALLY, *adv.* स्वाभावतः, स्वाभावेन, प्रकृतितः, वस्तुतः, जातितः, सारतः, तत्त्वतः, भावतः.

To INTRODUCE, *v. a.* (To the presence of) प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), दर्शनं कृ in caus. (कारयति -यितुं), प्रवेशनं कृ.—(Bring into use) प्रवृत् (c. 10. -ववृत्ति -यितुं), प्रचल (c. 10. -चालयति -यितुं), प्रपलीकृ, प्रचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), स्या in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रतिष्ठा.—(Cause to enter) प्रविश or निविश or आविश or समा-विश in caus.—(Conduct, bring) आनी (c. 1. -नयति -नेतुं), उपानी,

आवह् (c. 1. -वहति -वोढुं), आगम् (c. 10. -गमयति -यितुं), गम्.—
(Begin) आरम् (c. 1. -रभते -रभुं), प्रवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तुं).

INTRODUCED, *p. p.* (To the presence of) प्रवेष्टितः -ता -तं.—(Brought into use) प्रवर्त्तितः -ता -तं, प्रचालितः -ता -तं, परिचालितः -ता -तं. प्रचलितः -ता -तं, प्रचलीकृतः -ता -तं, प्रचारितः -ता -तं.—(Brought in) आनीतः -ता -तं.—(Made to enter) निवेष्टितः -ता -तं, प्रवेष्टितः -ता -तं, प्रविष्टः -ष्टा -ष्टं, निविष्टः -ष्टा -ष्टं.—(In legal process) प्रस्ताकलितः -ता -तं.

INTRODUCER, *s.* प्रवेशकः, निवेशकः.—(One who brings into use) प्रवर्त्तकः, प्रथमस्थापकः, प्रतिष्ठापकः, आरम्भकः.

INTRODUCTION, *s.* (Ushering into the presence of) प्रवेष्टनं, प्रवेशकरणं.—(Making persons known to each other) अन्योन्यपरिचयकरणं; 'letter of introduction,' अन्योन्यपरिचयपत्रं पत्रं.—(Bringing in) आनयनं, उपनयनं, आवहनं.—(Bringing into use) प्रवर्त्तनं, स्थापनं, प्रतिष्ठापनं, प्रचारः.—(Insertion, causing to enter) निवेशनं, प्रवेशनं, आवेशनं, समावेशनं, प्रमथनः.—(Preface) प्रस्तावना -नं, प्रस्तावः, आभाषः, आरम्भः, उपोद्घातः, उपन्यासः, प्रकरणं.—(Exordium) वाच्यारम्भः, वाच्युरारं, परिभाषा, आभाषः, आरम्भः, वन्दना.

INTRODUCTORY, INTRODUCTIVE, *a.* प्रवेष्टिकः -को -कं, प्रवेशकः -का -कं.—(Preliminary) आरम्भकः -का -कं, प्रारम्भकः -का -कं, प्रापमिकः -को -कं.—(Prefatory) पारिभाषिकः -को -कं, प्रस्तावनारूपः -पा -पं, उपोद्घातरूपः -पा -पं.

INTROGRESSION, *s.* प्रवेशः -शनं, निवेशः -शनं, अन्तर्गमनं, अन्तरागमनं.

INTROMISSION, *s.* प्रवेशनं, प्रवेशकरणं, निवेशनं, अन्तःक्षेपणं.

TO INTROMIT, *v. a.* प्रविष्टुं (c. 10. -वेशयति -यितुं), प्रवेशद्वारं भू, प्रवेशसाधनं भू.

INTROSPECTION, *s.* अन्तरालोकनं, अन्तरवलोकनं, अन्तर्दर्शनं, अन्तर्दृष्टिः *f.*

INTROSPECTIVE, *a.* अन्तर्दर्शी -र्शिनी -र्शि (न्), अन्तर्दृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टिः.

TO INTROVERT, *v. a.* अन्तर्मुखं -यां -खी -खं कृ, अन्तर्मुखीकृ.

TO INTRUDE, *v. n.* अन्यथायतः or अनधिकारपूर्वकं प्रविष्टुं (c. 6. -विशति -वेष्टुं), अनाहूतः प्रविष्टुं or आविष्टुं or प्रनृष्टुं (c. 1. -सर्पति -सृष्टुं) or आगम् (c. 1. -गच्छति, गन्तुं), पथण प्रविष्टुं or आक्रमं (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं) or अभिक्रमं, चर्चं (c. 1. चर्चति -चर्चितुं), चर्चं कृ.

INTRUDER, *s.* अनाहूतप्रवेशकः, अन्यथायतः or अनधिकारपूर्वकं प्रवेशकः or प्रसर्पकः, अनाहूतागमना *m.* (न्), आगन्तुकः, अनधिकारी, चर्चकः, चर्चाकारी *m.* (न्).

INTRUSION, *s.* अनधिकारपूर्वकः प्रवेशः, अनधिकारपूर्वकं प्रवेशनं, अनाहूतप्रवेशनं, अनाहूतागमनं.

INTRUSIVE, *a.* पराधिकारचर्चकः -का -कं, चर्चाशीलः -ला -लं, धृष्टः -ष्टा -ष्टं, धर्षी -र्षिणी -र्षि (न्), प्रगल्भः -ल्भा -ल्भं.

TO INTRUST, *v. a.* (Commit) च्चु in caus. (-सर्पयति -यितुं), समु, निधिष् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), विनिधिष्, न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), उपन्यस्, न्यासीकृ, नियुज् (c. 7. -युनक्ति -योजुं, c. 10. -योजयति -यितुं), प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), परिदा (c. 3. -ददाति -दातुं), प्रणिधा.—(Place trust in) विश्वस् (c. 2. -व्रसिति -तुं), विश्वासं कृ, प्रत्ययं कृ.

INTRUSTED, *p. p.* चर्चितः -ता -तं, समर्पितः -ता -तं, निधिष्टः -मा -मं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, न्यासीकृतः -ता -तं, नियोजितः -ता -तं, प्रतिपादितः -ता -तं, प्रणिहितः -ता -तं.

INTUITION, *s.* सहजज्ञानं, साहजिकज्ञानं, अन्तर्ज्ञानं, तात्कालिकज्ञानं, प्रमाणनिरपेक्षज्ञानं, अप्रामाणिकज्ञानं, विचारनिरपेक्षज्ञानं, सहजोपलब्धज्ञानं, अविचारपूर्वकं ज्ञानं, अत्यन्तज्ञानं.

INTUITIVE, *a.* (Seen without arguments) अन्तर्ज्ञानोपलब्धः -भा -भं. सहजज्ञानोपलब्धः &c., अन्तर्ज्ञानोपलब्धः -भा -भं, प्रमाणनिरपेक्षज्ञेयः -या -यं, सहजज्ञेयः -या -यं, अविचारपूर्वकं उपलब्धः -भा -भं, अविचार्यं ज्ञेयः -या -यं.—(Seeing without arguments) अन्तर्ज्ञानी -निनी नि (न्), सहजज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, प्रमाणनिरपेक्षज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

INTUITIVELY, *adv.* सहजज्ञानात्, अन्तर्ज्ञानेन, तात्कालिकज्ञानात्, प्रमाणनिरपेक्षं, विचारनिरपेक्षं, अविचारपूर्वकं.

INTUMESCENCE, INTURGESCENCE, *s.* शोषः, स्फीतिः *f.*, स्फीतता -त्वं, शोफः शम्पुः *m.*, आध्मानं.

TO INTWINE, INTWIST, *v. a.* ग्रन्थुं (c. 9. ग्रथ्णाति, c. 1. ग्रन्थयति -न्यितुं), गुम् (c. 6. गुम्फति -म्फितुं), गुम्भु (c. 6. गुम्भति -म्भितुं), रच् (c. 10. रचयति -यितुं), विरच्.

INUENDO, *s.* See INNUENDO.

TO INUMBRATE, *v. a.* छायां कृ, छायाया उद् (c. 10. छादयति -यितुं), प्रच्छद्.

INUNCTION, *s.* अभ्यन्त्रनं, चन्त्रनं, अभ्यङ्गः, प्रदेहः, आलेपनं, विलेपनं.

TO INUNDATE, *v. a.* जलनं भु (c. 10. प्रावयति -यितुं) or आभु or परिभु or सम्भु, जलभुतं -तां कृ, जलप्रावितं -तां कृ, जलप्राप्तं -मां कृ, जलप्रायनं कृ, जलप्रलयं कृ; 'is inundated,' प्राप्यते.

INUNDATED, *p. p.* जलप्रावितः -ता -तं, आप्रावितः -ता -तं, जलभुतः -ता -तं, आभुतः -ता -तं, जलप्राप्तः -मा -मं, परिभुतः -ता -तं, जलमयः -यी -यं, उत्तरङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.

INUNDATION, *s.* जलप्रायः -पनं, आप्रायः -पनं, जलप्रायनं, जलप्रलयः, तोयविप्रयः, जलविप्रयः, सलिलोपप्रयः, जलोच्छ्वासः, जलवेगः, जलपरिप्रयः, परिप्रयः, जलौघः, क्षोपः, जलवृद्धिः *f.*, परीवाहः, परिवाहः, विदारः, क्षोतस् *m.*, वन्ना.

INURBANITY, *s.* अविनयः, अविनीतता, अशिष्टता, असभ्यता, अदाक्षिण्यं.

TO INURE, *v. a.* अभ्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), अभ्यासं कृ, अभ्यस्तं -स्तां -स्तं कृ, शिष्टुं (c. 10. शिष्टयति -यितुं), नित्याभ्यासं कृ.—(Harden by constant practice) नित्याभ्यासेन कठिनीकृ or कठोरीकृ.

INURED, *p. p.* अभ्यस्तः -स्ता -स्तं, कृताभ्यासः -सा -सं, शिष्टितः -ता -तं, नित्याभ्यासेन कठिनीभूतः -ता -तं; 'inured to fatigue,' जितश्रमः -मा -मं.

INUREMENT, *s.* अभ्यासः, नित्याभ्यासः, निरन्तराभ्यासः, व्यवहारः, शिष्टा. TO INURN, *v. a.* समार्पणं निधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or निधिष् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं).

INUSTION, *s.* दाहः, दाहनं, दहनं, तप्तलोहेन दाहनं.

INUTILITY, *s.* व्यर्थता, वैयर्थ्यं, विफलता, वैफल्यं, निरर्थकत्वं, अनर्थकत्वं, अनुपयोगः -गिता, निरुपयोगः -गिता, अयोग्यता -त्वं.

INUTTERABLE *a.* अवाच्यः -च्चा -च्यं, अवचनीयः -या -यं, अनिवचनीयः -या -यं, अनुवाचनीयः -या -यं, अनुचार्यः -य्या -य्यं, अकथ्यः -य्या -य्यं.

TO INVADE, *v. a.* आक्रमं (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अभिक्रमं, अधिक्रमं, उपक्रमं, उपाक्रमं, अवस्कन्दं (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्दुं), आस्कन्दं, समास्कन्दं, समवस्कन्दं, आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), समासद्, अगिद् (c. 1. -द्रवति -द्रोतुं), उपद्रु, समाद्रु, अभिप्रया (c. 2. -याति -तुं), अभिमु (c. 1. -सरति -सर्षुं), अवस्कन्दं कृ, उपद्रुयं कृ, उपप्रवं कृ, अभिनिर्वाणं कृ, अभियोगं कृ; 'invade a country,' देशम् आक्रमं, देशाक्रमणं कृ, लोभार्थं or द्रोहकारणार्थं देशं प्रविष्टुं (c. 6. -विशति -वेष्टुं).

INVADED, *p. p.* आक्रान्तः -न्ता -न्तं, उपद्रुतः -ता -तं, कृतावस्कन्दः -न्दा -न्दं, अवस्कन्दितः -ता -तं, उपद्रुतः -ता -तं, कृतावस्कन्दः -या -वं.

INVADER, *s.* आक्रामकः, देशाक्रामकः, आक्रमणकारी *m.* (न्), अवस्कन्दकृत् *m.*

IN VAIN, *adv.* वृथा, मुधा. See VAINLY.

INVALESCENCE, *s.* स्वास्थ्यं, स्वास्थ्यता, आरोग्यं, शरीरकुशलं.

INVALID, *a.* (Of no force) निर्वलः -ला -लं, बलहीनः -ता -तं, शक्तिहीनः -ता -तं, अनिम्बः -ता -तं, व्यर्थः -या -यं, मोघः -या -यं, निष्फलः -ला -लं, विफलः -ला -लं, अप्रमाणः -या -यं, निष्प्रमाणः -या -यं, निष्प्रभावः -या -यं, प्रभावहीनः -ता -तं, निस्तेजाः -जाः -जं (स्), लुप्तः -ता -तं, लघुः -युः -युः, लघुप्रमाणः -या -यं.

INVALID, *s.* (A sick or infirm person) रोगी *m.* -गिणी *f.*, रोगवान् *m.* -वती *f.*, रोगार्तः -ता -तं, सरोगः -गा -गा, अस्वस्थशरीरः -रा, अस्वस्थः -स्वा, जन्मरोगी *m.* -गिणी, जरी *m.* -रिणी.

To INVALIDATE, *v. a.* अधरीकृत, मोघीकृत, व्यर्थीकृत, निष्फलीकृत, निष्फल (nom.) निष्फलयति -यितुं, लुप्त (c. 6. लुप्ति, लोभं, c. 10. लोपयति -यितुं), नुषा कृत, नुषा कृत, नुषा विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), निर्वलीकृत, निष्प्रभावीकृत, लघूकृत

INVALIDATED, *p. p.* अधरीकृतः -ता -तं, व्यर्थीकृतः -ता -तं, निर्वलीकृतः -ता -तं.

INVALIDITY, *s.* निर्वलता, बलहीनता, अनिम्बता, अनिम्बता, व्यर्थता, मोघता, निष्फलता, विफलता, निष्प्रभावत्वं, प्रभावहीनता, शक्तिहीनता, दुर्बलता, दौर्बल्यं, अप्रामाण्यं, लघुत्वं, लाघवम्.

INVALUABLE, *a.* अनर्थः -या -यं, अमूल्यः -त्या -त्वं, अनर्थः -या -यं, मूल्यातीतः -ता -तं, मूल्यातिगः -गा -गं, अतिमूल्यः -त्या -त्वं, अत्युन्नतः -मा -मं, अत्युन्नतः -या -यं, बहुमूल्यकः -का -कं.

INVALUABLENESS, *s.* अनर्थता -त्वं, अमूल्यता -त्वं, अनर्थत्वं, अत्युन्नतत्वं.

INVARIABLE, *a.* अविकार्यः -या -यं, निर्विकारः -रा -रं, अविकारः -रा -रं, सुस्थिरः -रा -रं, नियतः -ता -तं, अवचलः -ला -लं, अवचलः -ला -लं, अविकल्यः -त्या -त्वं, निर्विकल्यः -त्या -त्वं, अवस्थितः -ता -तं, धृतिमान् -मती -मत् (स्), अपरिवर्तनीयः -या -यं.

INVARIABLENESS, *s.* अविकार्यता -त्वं, निर्विकार्यत्वं, अविकार्यत्वं, नित्यता, नैतिकत्वं, स्थिरता, सुस्थिर्यं, सुस्थिरता.

INVARIABLY, *adv.* निरर्थं, नित्यं, सदैव, सततं, नियतं, निर्विकारं, सुस्थिरं.

INVASION, *s.* आक्रमणं, आक्रमः, अभिक्रमः -मणं, अधिक्रमः -मणं, आक्रान्तिः *f.*, अवसक्तः, अभिगृह्य, उपद्रवः, उपप्रवः, अभिनिर्वाणं, प्रयाणं, अभियोगः, दिग्विजयक्रमः; 'of a country,' देशाक्रमणं.

INVASIVE, *a.* आक्रामकः -का -कं, अभिक्रामकः &c., उपद्रवी -विणी -वि (स्).

INVECTIVE, *s.* दोषः, अवदोषः, आक्षेपः, निन्दोक्तिः *f.*, निन्दावाक्यं, निन्दा, भर्त्सनावाक्यं, भर्त्सना, निर्भर्त्सनं -ना, अपवादः, परीवादः, परिभाषणं, दुर्वाक्यं, वाक्पारुष्यं, धिक्पारुष्यं, धिक्प्रा, दुरुक्तं, निरस्कारवाक्यं, निरस्कारः, कुत्सावाक्यं, गर्हा, कटुवाक्यं, प्रतिकूलवाचं वचः.

INVECTIVE, *a.* निन्दकः -का -कं, निन्दात्मकः -यी -यं, निन्दाकर -री -रं, निन्दात्मकः -का -कं, कुत्सावादी -दिनी -दि (स्), अपवादी &c., अपवादकः -का -कं.

To INVIGIL, *v. a.* अचक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), अधिचक्षिप्, परिचक्षिप्, आक्षिप्, क्षिप्, निन्द (c. 1. निन्दति -न्दिहं), प्रणिन्द, चिनिन्द, अपवद (c. 1. -वदति -ते -दिहं), परिचद, भर्त्स (c. 10. भर्त्सयति -यितुं), निर्भर्त्सं, अवभर्त्सं, अवगुर् (c. 6. -गुर्ते -रिहं), अभिचक्षिप् (c. 1. -क्षिपति -क्षेपुं), परिचक्षिप्, गृह् (c. 1. गृह्ते -रिहं), c. 10. गृह्तेयति -ते -यितुं), विगृह्, परिगृह्, निरस्क्रु, धिक्, दुर्वाक्यं वद्, निन्दावाक्यं वद्, उपात्म (c. 1. -लभते -लभुं).

To INVEIGLE, *v. a.* प्रलुभ (c. 10. -लोभयति -यितुं), परिलुभ, लुभ, लल (c. 10. लालयति -यितुं), मधुरवचोभिः or चादृक्त्वा or चादुकारेण प्रलुभ or लल or सान्त्व (c. 10. सान्त्वयति -यितुं) or आकृष्य (c. 1. -कषति, c. 6. -कषति -कषुं) or प्रलभ (c. 1. -लभते -लभुं) or मुह (c. 10. मोहयति -यितुं), लालनं कृत, वद् (c. 10. वच्चयति -यितुं).

INVEIGLED, *p. p.* लालितः -ता -तं, प्रलोभितः -ता -तं, चादुकारेण कृतः -धा -धं.

INVEIGLER, *s.* प्रलोभकः, विलोभकः, लाली *m.* (स्), लालनकारी *m.* (स्), आकर्षकः, मोही *m.* (स्), विमोही *m.*, माहकः, लोभदर्शकः, प्रलम्भकारी *m.*

INVEIGLING, INVEIGLEMENT, *s.* प्रलोभनं, विलोभनं, आकर्षणं, आकृष्टिः *f.*, लालनं, मोहनं, विमोहनं, लोभदर्शनं, वञ्चनं -ना, प्रवञ्चना, प्रतारणा, प्रलम्भः.

To INVENT, *v. a.* कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), परिकृप्, रच् (c. 10. रचयति -यितुं), विरच्, सृज् (c. 6. सृजति, सृष्टुं), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), घट् (c. 10. घटयति -यितुं), निर्मा (c. 2. -नाति, c. 3. -निर्मोते -मातुं), विनिर्मा, परिकल्पनां कृ.-(In the mind) मनसा कृप् or परिकृप् or सृज्, स्वमनसा कृप्.-(Devise a plan) उपायं प्रचिन् (c. 10. -चिन्तयति -यितुं) or परिचिन्.-(Fabricate falsely) निव्या कृप् or सृज्.-(Find out) निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं).

INVENTED, *p. p.* कल्पितः -ता -तं, परिकल्पितः -ता -तं, कृत्तः -ता -तं, मनःकल्पितः -ता -तं, मनःसृष्टः -धा -धं, रचितः -ता -तं, विरचितः -ता -तं, घटितः -ता -तं, निर्मितः -ता -तं.-(Devised) प्रचिन्तितः -ता -तं, घटितः -ता -तं.-(Fabricated, factitious) निव्याकल्पितः -ता -तं, कल्पनिकः -को -कं, कृत्रिमः -मा -मं, कृतकः -का -कं.-(Found out) निरूपितः -ता -तं.

INVENTION, *s.* (The act) कल्पना -नं, परिकल्पना -नं, कृतिः *f.*, रचना, विरचना, सृष्टिः *f.*, निर्माणं, घटनं, निरूपणं.-(Power of invention, ingenuity) कल्पनाशक्तिः *f.*, कल्पना, युक्तिः *f.*, सुयुक्तिः *f.*, उपायज्ञानं, उपायज्ञत्वं.-(That which is invented) कल्पितं, परिकल्पितं, कल्पना, कृतिः *f.*-(Fabrication, fiction) निव्याकल्पना, निव्याकल्पितं, मनःकल्पितं, मनःसृष्टिः *f.*; 'invention of one's own brain,' स्वकपोलकल्पितं.

INVENTIVE, *a.* कल्पकः -का -कं, उपायज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, उपायी -यिनी -यि (स्), युक्तियान् -मती -मत् (स्), चतुरः -रा -रं, कुशलः -ला -लं, उपायकुशलः -ला -लं, सुप्रयोगवान् &c.

INVENTIVENESS, *s.* उपायज्ञत्वं, युक्तिः *f.*, युक्तिस्त्वं, सुयुक्तिः *f.*

INVENTOR, *s.* कल्पकः, परिकल्पकः, कल्पयिता *m.* (स्), सृष्टा *m.* (स्), निर्माता *m.* (स्), विधायी *m.* (स्), विधाता *m.* (स्), रचकः, विरचकः, निरूपकः, निरूपयिता *m.* (स्).

INVENTORY, *s.* गृहोपस्करपरिसंख्या, गृहभारुपरिगणना, अस्त्रावरुद्रव्यसंख्यापत्रं, अस्त्रावरुद्रस्तुगणनापत्रं, गृहस्तुपरिसंख्या, गृहसामान्यपरिगणना.

To INVENTORY, *v. a.* गृहोपस्करादि परिसंख्या (c. 2. -ख्याति -तुं) or परिगण (c. 10. -गणयति -यितुं).

INVENTRESS, *s.* कल्पिका, परिकल्पिका, कल्पयित्री, निरूपयित्री.

INVERSE, *a.* व्यत्यस्तः -स्ता -स्तं, विपरीतः -ता -तं, विपर्यस्तः -स्ता -स्तं, पर्यस्तः -स्ता -स्तं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, विलोमः -मा -मं, प्रतिलोमः -मा -मं, व्य' क्रान्तः -न्ता -नं, प्रतिकूलः -ला -लं, प्रतीपः -पा -पं, विप्रतीपः -पा व, प्रत्ययः -या -यं, अपसम्यः -या -यं; 'Rule of three inverse,' विलोमत्रैराशिकं, व्यस्तत्रैराशिकं; 'in inverse ratio,' विपर्ययेण.

INVERSELY, *adv.* विपर्ययेण, व्यत्यासेन, व्युत्क्रमेण, विपरीतं, पर्यासेन.

INVERSION, *s.* विपर्ययः, विपर्ययायः, व्यत्यासः, विपर्यासः, पर्यासः, व्युत्क्रमः, व्यतिक्रमः, विपरीतता, विपरीतं, प्रतिकूलता, प्रातिकूल्यं, विलोमता, प्रतिलोमता, प्रातिलोम्यं, व्यत्ययः, व्यत्यस्ता, व्यस्तता, विप्रतीपता, प्रतीपता, प्रपञ्चः, प्रत्ययत्वं; 'rule of inversion in arithmetic,' विलोमक्रिया, व्यस्तविधिः *m.*

To INVERT, *v. a.* विपर्ययस् (c. 4. -व्यत्ययति -व्यत्ययितुं), पर्ययस्, व्यत्ययस्, विप-

रीतीक, पैपरीस क, विपर्यय क, प्यसलं -नां क, विपर्ययं -नां क, प्रतिक्लीक, विलोमीक.—(Turn upside down) चधोमुत्तरीक, चधोमुत्तरी -नां क, चपक, चपरोत्तरीक, ऊर्ध्वपरीक, चपनू (c. 10. -वर्धयति -यितुं), परियुत्त; 'invert the glass in water,' पाथम् चधोमुत्तरीं जले स्वापय.

INVERTED, *p. p.* विपर्यस्तः -स्ता -न्, प्यस्तः -स्ता -न्, पर्यस्तः -स्ता -न्, प्यस्तः -स्ता -न्, विपरीतः -ता -तं, प्यतिवस्तः -स्ता -न्, प्यस्तान्तः -स्ता -न्, विलोमः -मा -मं, प्रतिविलोमः -मा -मं, प्रतिवस्तः -स्ता -लं, प्रमयः -प्या -प्यं, प्रतिमयः -प्या -प्यं.—(Turned upside down) चधोमुत्तरीकृतः -ता -तं, चधोमुत्तरी -रा -रं, चपकृतः -ता -तं, चपरोत्तरी -रा -रं, चपकृतः -स्ता -लं.

To INVEST, *v. a.* (Dress, cloth) वेष्ट (c. 1. वेष्टे -यितुं), परिवेष्ट, प्रवेष्ट, चाद (c. 10. -छादयति -यितुं), प्रयु (c. 5. -युज्यति -यितुं -रीति), संये (c. 1. -प्ययति -प्यायुं), परिये, परिया in caus. (-भाषयति -यितुं), यत् (c. 10. चासयति -यितुं), विवस्.—(Invest with office) अधिकारं नियुज् (c. 7. -युज्यति -युक्ते, c. 10. योजयति -यितुं), अधिकारं प्रयुज् (c. 10. -वेष्टयति -यितुं), अधिकारयुक्तं -क्तां क, अभियुज् (c. 6. -पियति -युक्ते), संस्कारपुष्टम् अधिकारप्रवेशं क.—(Adorn) अलङ्क, भूय (c. 10. भूयति -यितुं), विभूय.—(Indue, place in possession) युक्तं -क्तां क, सम्पत्वं -प्तां क, विशिष्टं -ष्टं क, उपेतं -तां क, अन्वितं -तां क, नियुज्, युज्.—(Inclose, besiege) परिवेष्ट, वडेष्ट, समन्ताद् रूप (c. 7. -रुगडि, रोडुं) or उपरूप or अवरूप.—(Invest money) जेजगृहादि क्रोत्वा धनं प्रयुज्, धनप्रयोगं क.

INVESTED, *p. p.* (Clothed) वेष्टितः -ता -तं, आच्छादितः -ता -तं, परिवेष्टितः -ता -तं, परिहृतः -ता -तं, संवीतः -ता -तं, आश्रितः -ष्टा -ष्टं.—(With office) अधिकारं नियुक्तः -क्ता -क्तं, पदयुक्तः -क्ता -क्तं, पदविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Indued, placed in possession) युक्तः -क्ता -क्तं. See To INVEST.—(Closed, besieged) परिवेष्टितः -ता -तं, वडेष्टितः -ता -तं, रुडः -डा -डं, समन्तादुपरुडः -डा -डं, पर्यवष्टयः -या -यं, पाथितः -ता -तं.—(As money) प्रयुक्तः -क्ता -क्तं.

INVESTIGABLE, *a.* निरूपणीयः -या -यं, निरूप्यः -प्या -प्यं, विचारणीयः -या -यं, विचार्यः -प्या -प्यं, अनुसन्धेयः -या -यं, निरूप्यः -या -यं, विचारयोग्यः -या -यं.

To INVESTIGATE, *v. a.* निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), परीक्ष (c. 1. -ईक्षते -यितुं), समीक्ष, अवेष्ट, निरीक्ष, विचर् (c. 10. -पारयति -यितुं), ज्ञा in des. (निज्ञासते -सितुं), अन्विष् (c. 4. -इष्यति -यितुं), अन्वेष् (c. 1. -रपते -यितुं), आलोच (c. 10. -लोचयति -यितुं), आलोक् (c. 10. -लोकयति -यितुं), अनुयुज् (c. 7. -युज्यति -युक्ते -योक्ते), विमृश् (c. 6. -मृशति -यितुं), निर्वी (c. 1. -वयति -यितुं), निश्चि (c. 5. -चिन्तयति -चेतुं), विनिश्चि, विभू (c. 10. -भाषयति -यितुं), चर्च (c. 1. -चर्चति -चितुं), मार्ग (c. 10. -मार्गयति -यितुं), मन् in des. (मीमांसते -यितुं), अभिनिश्चि (c. 1. -न्यायति -प्यायुं), विवेचनां क.

INVESTIGATED, *p. p.* निरूपितः -ता -तं, परीक्षितः -ता -तं, निरीक्षितः -ता -तं, अवेष्टितः -ता -तं, विचारितः -ता -तं, निज्ञासितः -ता -तं, अन्वेष्टितः -ता -तं, अन्विष्टः -ष्टा -ष्टं, निर्वीतः -ता -तं, आलोचितः -ता -तं, चर्चितः -ता -तं.

INVESTIGATING, *part.* निरूपयन् -यन्ती -यत् (न्), परीक्षकः -का -कं, अन्वेपी -पिनी -पि (न्), अनुसन्धानी -निनी -नि (न्), अनुसन्धायी &c., विचारी &c.

INVESTIGATION, *s.* निरूपणं, अनुसन्धानं, परीक्षा -क्षयं, विचार -रयं, ज्ञा, निज्ञासा, अन्वेष्टयं -या, निरीक्षयं, अवेष्टा -क्षयं, समीक्षयं, संवीक्षयं,

प्रतापीक्षा, निरूपयः, निश्चयः, अनुयोगः, विवेचना, विवेकः, चर्चा, विमर्शः, निरूप्यत्वं, परीष्टिः *f.*; 'under investigation,' निश्चीयमानः -ना -नं. विचार्यमाणः -या -यं, निरूप्यमाणः -या -यं.

INVESTIGATOR, *s.* परीक्षकः, विचारकः, निरूपयिता *m.* (न्), अनुसन्धायी *m.* (न्), अन्वेष्टा *m.* (ट्), अन्वेपी *m.* (न्), निर्वीता *m.* (न्), विचारी *m.* (न्).

INVESTITURE, *s.* (Investing with any office) प्रतिष्ठापनं, प्रतिष्ठा. अभिषेकः, अभिषेचनं, अधिकारप्रवेशकरणं, पदस्थापनं -ना.—(With the sacrificial cord, or yajnopavita) उपनयः -यनं, आनयः -यन. मीमांस्यन्तं, पवित्रारोपणं.

INVESTMENT, *s.* (Clothes) परिधानं, आच्छादनं, वस्त्रं.—(Besieging, surrounding) अवरोधः -धनं, प्रतिरोधः, रोधः, वेष्टनं, परिवेष्टनं -वेष्टः, वडेष्टः, पर्यवष्टम्भनं.—(Laying out money) धनप्रयोगः.

INVESTITURE, *s.* पदमूलता, निर्वन्धः, अभिनिवेशः, दृढता, स्थिरता, अभिनिविष्टता, पिरकालिकत्वं, बहुकालिकत्वं.

INVETERATE, *a.* पदमूलः -ला -लं, दृढमूलः -ला -लं, दृढः -डा -डं, स्थिरः -रा -रं, निर्वन्धः -डा -डं, पिरस्थायी -यिनी -यि (न्), बहुकालिकः -की -कं, पिरकालिकः -की -कं, पिरकालीनः -ना -नं, अभिनिविष्टः -ष्टा -ष्टं; 'inveterate hatred,' पदवैरं, सच्युतवैरं; 'an inveterate fool,' प्रतिनिविष्टमूर्खः.

INVETERATENESS, *s.* See INVETERACY.

INVIDIOUS, *a.* (Envious) मात्सरी -रिणी -रि (न्), समत्सरः -रा -रं, ईर्षी -र्षिणी -र्षि (न्), ईर्ष्यालुः -लुः -लु.—(Likely to provoke envy or ill-will) ईर्ष्याकरः -रा -रं, ईर्ष्याननकः -का -कं, असूयाननकः -का -कं, असूयोपादकः -का -कं, मात्सर्यजनकः -का -कं, मात्सरवहः -हा -हं, द्वेषजनकः -का -कं, द्वेष्यः -प्या -प्यं, द्वेषणीयः -या -यं, कुत्सितः -ता -तं, अप्रीतिजनकः -का -कं.

INVIDIOUSLY, *adv.* (Enviously) समत्सरं, समत्सर्यं, सामूर्यं, सेर्षं.—(In a manner so as to provoke hatred) यथा द्वेषः or असूया भावते तथा, यथा मात्सर्यम् उत्पद्यते तथा.

INVIDIOUSNESS, *s.* द्वेषजनकत्वं, असूयाननकत्वं, ईर्ष्याननकत्वं.

To INVIGORATE, *v. a.* चलं वृष् (c. 10. -वर्धयति -यितुं), तेनो वृष् or कृ or दा, वीर्यं or सत्त्वं वृष् or दा, अग्निं or रुचिं दा or वृष्, सयलं -लां क, सवलीक, सवीर्यं -वीर्यं क, पुष् (c. 10. -पोषयति -यितुं), पुष्टिं कृ or दा or वृष्, आये (c. 10. -प्राययति -यितुं), समाये, दीप् (c. 10. -दीपयति -यितुं).

INVIGORATED, *p. p.* वर्धितयलः -ला -लं, वर्धिततेजाः -जाः -जः (स्), वृष्टस्त्रः -ह्रा -ह्रं, तेजितः -ता -तं, पुष्टः -ष्टा -ष्टं, दीपितः -ता -तं, प्रदीतः -ता -तं, आप्यायितः -ता -तं.

INVIGORATING, *a.* चलपर्यकः -का -कं, चलवर्धी -धिनी -धि (न्), तेजस्करः -रा -रं, तेजोपर्धकः -का -कं, पुष्टिदः -दा -दं, पुष्टिकारकः -का -कं, पोष्टिकः -की -कं, पोष्यदः -दा -दं, मत्पर्धकः &c., दीपकः -का -कं.

INVIGORATION, *s.* (The act) चलपर्यणं, तेजावर्यनं, सत्त्वपर्यनं, पुष्टिकरणं.—(State) चलपुष्टिः *f.*, तेजापुष्टिः *f.*

INVINCIBLE, *a.* अजेयः -या -यं, राजयः -प्या -प्यं, दुर्जेयः -या -यं, दुर्जेयः -या -यं, अदम्यः -म्या -म्यं, अदमनीयः -या -यं, अपराजयः -या -यं, अपराजितः -ता -तं, अपराभायः -प्या -प्यं, अप्रपुष्यः -प्या -प्यं, सङ्घिन्तु *m. f. n.*

INVINCIBleness, *s.* अजेयता -त्वं, दुर्जेयता, अपराजयत्वं, अदम्यता.

INVINCIBLY, *adv.* अजेयं, अपराजयं, अदमनीयं, यथा नेतुं न शक्नते.

INVIOABLE, *a.* (Not to be broken) अलङ्घ्यः -प्या -प्यं, अलङ्घनीयः -या -यं, अवेष्टः -ष्टा -ष्टं, अनतिक्रमणीयः -या -यं, अनतिक्रम्यः -म्या

INV

-म्यं, अभङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, भङ्गायोग्यः-ग्या-ग्यं.—(Not to be treated irreverently, not to be hurt) अलंघनीयः-या-यं, अनुलंघनीयः-या-यं, अवाप्यः-था-थं, अवापनीयः-या-यं, अनपकाय्यः-या-यं, विकारानहः-हा-हं.—(Not to be put to death) अपय्यः-था-थं, अग्रः-ग्रा-ग्रं. These last are used in reference to an ambassador or herald.

INVIOLENTNESS, INVIOLENT, *s.* अलंघ्यता-त्वं, अलंघनीयता-त्वं, अभेद्यता, अनतिक्रमणीयता, अवाप्यत्वं.—(Of an ambassador or herald) अवप्यता-त्वं, अवप्यभावः.

INVIOLENTLY, *adv.* अलंघनीयं, अभङ्गेन, यथा न भिद्यते तत्प्राकारेण.

INVOLATE, *a.* अलंघितः-ता-तं, अभङ्गः-ग्या-ग्यं, अघतः-ता-तं, असख्यः-खा-खं, अभङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अभेदितः-ता-तं, अभिद्यः-धा-धं, अवापितः-ता-तं.

INVIOUS, *a.* दुर्गमः-मा-मं, अगम्यः-न्या-न्यं, अगमनीयः-या-यं, दुरज्यः-या-यं, गहनः-ना-नं, ससाधः-धा-धं, गम्युनः-ना-नं.

To INVISCATE, *v. a.* घूर्णादिना श्यानद्रव्येण लिप् (c. 6. लिम्पति, घेर्नु).

INVISIBILITY, INVISIBILITIES, *s.* अदृश्यता-त्वं, अलक्ष्यता-त्वं, परोक्षता, अलोकनीयत्वं, दृश्यगोचरता, अप्रत्यक्षता, दुर्दृश्यता, दुर्दर्शित्वं, दुर्लक्ष्यता-त्वं, अदर्शनं, परोक्षं, अलोकनं, अनर्हा-र्हा-र्हः *m.*, अनर्हितत्वं, अप्रियम्.

INVISIBLE, *a.* अदृश्यः-श्या-श्यं, अदर्शनीयः-या-यं, अलक्ष्यः-लक्ष्य-लक्ष्यं, अप्रत्यक्षः-ध्या-धं, दृश्यगोचरः-रा-रं, दृश्यगोचरः-रा-रं, अलोकनीयः-या-यं, अभेद्यणीयः-या-यं, परोक्षः-धा-धं, दुर्दृश्यः-श्या-श्यं, दुर्दर्शः-शा-शं, दुर्लक्ष्यः-लक्ष्य-लक्ष्यं, दुर्लक्ष्यः-धा-धं, अप्रत्यक्षः-ध्या-धं, दृश्यविषयः-या-यं, पश्युरास्यः-स्या-स्यं, दर्शनातीतः-ता-तं, दर्शनपथातीतः-ता-तं, अनालोक्यः-न्या-न्यं, अदृश्यः-पा-पं, अनर्हितः-ता-तं, तिर्यहितः-ता-तं, अनर्हितः-ता-तं, प्रकाशितः-रा-रं, अक्षयः-पा-पं, अवाधुयः-पी-पं, असाक्षात् indec.; 'to become invisible,' अन्तर्धा in pass. (-पीयते), तिर्योपा.

INVISIBLY, *adv.* अदर्शनीयं, अप्रत्यक्षं-धेतु-धतस्, परोक्षं-धेतु, असाक्षात्, अप्रकाशं, अप्रत्यक्षं, असमर्थं, अदृश्यरूपेण, दुर्दर्शं, दृश्यगोचरेण; 'moving invisibly,' अलक्ष्यगतिः-ति-ति.

INVITATION, *s.* निमन्त्रणं, आमन्त्रणं, आह्वानं, आह्वयः, आहूतिः *f.* आवाहनं, आकारणं, केतनं, सङ्केतः; 'invitation to dinner,' भोजनार्थं निमन्त्रणं.

INVITATORY, *a.* निमन्त्रयिता-त्री-त्रं (त्र), आमन्त्रयिता &c., आह्वानार्थकः-का-कं.

To INVITE, *v. a.* निमन्त्र (c. 10. -मन्त्रयति-यितुं), आमन्त्र, उपनिमन्त्र, सन्निमन्त्र, आह्वे (c. 1. -ह्वयति-ह्वयुं), सभाह्वे, उपह्वे, केन् (c. 10. -केत्रयति-यितुं), सङ्केन्, अभ्यर्थे (c. 10. -अर्पयते-ति-यितुं), आकृ (c. 10. -कारयति-यितुं), आयद् (c. 10. -आह्वयति-यितुं), मङ्गेत् कृ; 'invite to dine,' भोजनार्थं or भोजनाय निमन्त्र.—(Allure) आकृप् (c. 1. -कृषति-कृषुं), प्रलुप् (c. 10. -लोभयति-यितुं).

INVITED, *p. p.* निमन्त्रितः-ता-तं, आमन्त्रितः-ता-तं, आहूतः-ता-तं, केतितः-ता-तं, अभ्यर्थितः-ता-तं, आवाहितः-ता-तं, आकारितः-ता-तं; 'invited to dine,' भोजनार्थं निमन्त्रितः-ता-तं; 'the persons invited,' निमन्त्रणीयजनाः *m. pl.*, निमन्त्रिताः *m. pl.*—(Allured) आकृष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रलोभितः-ता-तं.

INVITING, *a.* (Alluring) आकृष्यः-का-कं, आकषी-विणी-विं (त्र).

To INVOCATE, *v. a.* See To INVOK.

INVOCATION, *s.* आह्वानं, आह्वयः, आहूतिः *f.*, प्रह्वयः, अभिमन्त्रणं, आमन्त्रणं, अनुकथनं, उपह्वयः, नामग्रहणं, नामस्मरणं, नामोच्चारणं, आवाहनं.

VOICE, *s.* वीर्यकं, वाणिजभाषायां समर्थितद्रव्यपरिस्वयापचं.

INW

To INVOK, *v. a.* हे (c. 1. -ह्वयति-ह्वयुं), आह्वे, उपह्वे, प्रह्वे, विह्वे, अभिमन्त्र (c. 10. -मन्त्रयति-यितुं), आमन्त्र, आयद् (c. 1. -वदति-दितुं), अभिवद्, आयच् (c. 2. -वक्ति-कृते), अभिवच्, प्राध्वे (c. 10. -प्राध्वयति-यितुं), अनुकृप् (c. 1. -कृषति-कृषुं), आह्वानं कृ.—(Call on by name) ससोपनं कृ, नाम ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or स्मृ (c. 1. स्मरति, स्मर्तुं), नामग्रहणं कृ, आवाहनं कृ.—(Invoke blessings) आशास् (c. 2. -शास्ते-शासितुं).

INVOKED, *p. p.* आहूतः-ता-तं, आमन्त्रितः-ता-तं, आवाहितः-ता-तं.

INVOLUNTARILY, *adv.* अनिच्छातम्, अकामतम्, अनिकामतम्, अनिच्छापृष्टं, अकामपृष्टं, अनतिपृष्टं, अनुद्विष्टं, अयोपपृष्टं, असन्तोषेण, असन्तोषपृष्टं, अज्ञानतम्, अज्ञानपृष्टं, निष्कामं.

INVOLUNTARY, *a.* अनिच्छकः-की-कं, अनिच्छापृष्टः-ध्या-धं, अकामिकः-का-कं, अनिकामिकः-का-कं, अकाम्यः-न्या-न्यं, अनुद्विष्टः-ध्या-धं, असन्तोषपृष्टः-ध्या-धं, अज्ञानपृष्टः-ध्या-धं, अनतिपृष्टः-ध्या-धं, असेच्यानातः-ता-तं, अप्रयः-शा-शं, अनिच्छापीनः-ता-तं, इच्छापायः-धा-धं.—(Not having will, unwilling) अकामः-मा-मं, निष्कामः-मा-मं, अनिच्छुः-च्छुः-च्छु.

INVOLUTION, *s.* (Act of involving or enveloping) आवेष्टनं, परिवेष्टनं, वेष्टनं, आवरणं, आच्छादनं.—(State of being entangled) आधिष्ठता, अन्योन्यसंश्लेषः, अन्योन्यसंलूनता, ग्रन्थिलत्वं, नदिलत्वं, मङ्गोर्गता, यतिकरः.

To INVOLVE, *v. a.* (Envelop) आवेष्ट (c. 1. -वेष्टते-ष्टितुं, c. 10. -वेष्टयति-यितुं), परिवेष्ट, संवेष्ट, आच्छद् (c. 10. -आच्छयति-यितुं), आवृ (c. 5. -वृणोति-परितुं-रीतुं), परिवृ; 'is involved,' आध्रियते.—(Implicate, connect, join) सञ्च (c. 9. -मम्राति-चन्दुं), अनुचन्, चन्, संचिप् (c. 10. -चेषयति-यितुं), आचिप्, परिचिप्, संयुज् (c. 7. -युजति-यितुं), c. 10. -योनयति-यितुं), संमृज् (c. 6. -मृजति-मृष्टुं); 'he is involved in many crimes,' बहुपापैः सञ्चयते or लिप्यते.—(Comprise) परिग्रह् (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं), अन्तर्गल् (c. 10. -गणयति-यितुं), परिसमाप् (c. 5. -आप्नोति-आप्नुं).

INVOLVED, *p. p.* (Enveloped) आवेष्टितः-ता-तं, परिवेष्टितः-ता-तं, वेष्टितः-ता-तं, आवृतः-ता-तं, आच्छादितः-ता-तं, आच्छन्नः-चा-धं, सञ्चक्यः-चा-धं, व्याप्तः-मा-मं.—(Comprised, included) अन्तर्गतः-ता-तं, अन्तर्गणितः-ता-तं, परिगृहीतः-ता-तं, समाधिष्टः-धा-धं, आकलितः-ता-तं, सहितः-ता-तं, प्रतिष्ठितः-ता-तं. ८ गतः-रा-रं, गर्भः-र्भा-र्भं in comp.—(Implicated, connected) सञ्चदः-धा-धं, अनुचदः-धा-धं, निचदः-धा-धं, चदः-धा-धं, संमृष्टः-ष्टा-ष्टं, संधिष्टः-ष्टा-ष्टं, संसक्तः-क्ता-क्तं, अनुचक्तः-क्ता-क्तं, संयुक्तः-क्ता-क्तं, यस्तः-स्ता-स्तं, लिप्तः-ता-तं; 'involved in crime,' पापसञ्चदः-धा-धं, पापलिप्तः-ता-तं; 'in calamity,' विपद्भक्तः-क्ता-क्तं; 'in debt,' ऋणयस्तः-स्ता-स्तं.—(Implied) ध्वनितः-ता-तं, फलितः-ता-तं; 'involved meaning,' फलितार्थः, ध्वनितार्थः.—(Confused, not clear) अस्पष्टः-ष्टा-ष्टं, अस्पक्तः-क्ता-क्तं, अभिन्नः-चा-धं.

INVULNERABLE, *a.* अभेद्यदेहः-हा-हं, अवेद्यदेहः-हा-हं, अघेद्यदेहः-हा-हं, अप्रहाय्यदेहः-हा-हं, अनापातनीयः-या-यं, असम्भाव्यघतः-ता-तं, अशङ्क्यघतः-ता-तं, घनाशङ्कः-मा-मं, आपाताशङ्कः-मा-मं, यद्धेहः-हा-हं, यच्चशरीरः-रा-रं.

INVULNERABLENESS, *s.* अभेद्यता, अवेद्यता, अघेद्यता, अपातनीयत्वं.

INWARD, *a.* अन्तरस्थः-स्था-स्थं, अन्तःस्थः-स्था-स्थं, आन्तरः-री-रं, -रिक्तः-की-कं, अन्तर्भूतः-ता-तं, अन्तर्पत्नी-पत्नी-पत्नी (त्र), अन्तर्भवः-वा-वं, अन्तर्गतः-ता-तं, अन्तर्गतः-रा-रं, आन्तर्गतः-री-रं, अन्तर्गतः-

-मा-मत्, अन्तरङ्गः-ङ्गा-ङ्गः. Often expressed by अन्तर in comp.; as, 'inward heat,' अन्तर्दाहः; 'inward spirit,' अन्तरात्मा *m.* (नृ), अन्तःकरणं, अन्तःप्रकृतिः *f.*; 'inward consciousness,' अन्तःसंज्ञा; 'inward purity,' अन्तःशीघ्रं; 'inward discipline,' अन्तर्यमनः, अन्तःकरणसंयमः, दमः; 'inward meditation,' अन्तर्भावना.

INWARDLY, *adv.* अन्तर, अन्तरे-रेख, अन्तरात्मा; 'inwardly bad,' अन्तर्दुष्टः-घा-घं.—(In the heart, secretly) अन्तःकरणेन, मनसा, निभूतं, सुनिभूतं.

INWARDS, *s. pl.* अन्तराणि *n. pl.*, अन्तर्नादः *f. pl.*, उदरं.

To INWEAVE, *v. a.* ग्रन्थ् (c. 9. ग्रन्थति, c. 1. ग्रन्थति-न्यति). See To INTERWEAVE.

To INWRAP, *v. a.* आवेष्ट् (c. 1. -वेष्टते-ष्टि, c. 10. -वेष्टयति-यिष्टुं), परि-वेष्ट्, आवेष्ट् (c. 10. -आदयति-यिष्टुं), अवगृह्ण् (c. 10. -गृह्णयति-यिष्टुं).

To INWREATH, *v. a.* मालया परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टते-ष्टि), मालायुक्तं-कौ कृ.

INWROUGHT, *p. p.* संचितः-ता-तं, बद्धितः-ता-तं, कुरितः-ता-तं.

IOTA, *s.* लघुलेशः, लेशः, विन्दुः *m.*, विन्दुमात्रं, तिलमात्रं.

IRASCIBLE, *a.* शीघ्रक्रोधी-पिनी-पि (नृ), शीघ्रक्रोधी-पिनी-पि (नृ), सुलभक्रोधी-पा-पं, क्रोधशीलः-ला-लं, क्रोधी-पिनी-पि (नृ), क्रोधी &c., क्रोधिष्ठः-घा-घं, क्रोधिष्ठः-घा-घं, चरुः-रुडा-रुडं, चरुस्वभावः-वा-वं, पित्रवेगी-गिनी-गि (नृ), पित्रस्वभावः-वा-वं, गन्तापी-पिनी-पि (नृ).

IRASCIBILITY, *s.* शीघ्रक्रोधिपत्वं, क्रोधशीलता, स्वभावचरुता, पित्रस्वभावः, क्रोधस्वभावः, पित्रप्रकृतिः *f.*

IRATE, *a.* क्रुद्धः-द्धा-द्धं, कुपितः-ता-तं, क्रोधी-पिनी-पि (नृ).

IRIS, *s.* क्रोधि, क्रोधि, अमयः, रोमः, मनुः *m.*, संरम्भः, सन्नापः.

IRISFUL, *a.* क्रोधी-पिनी-पि (नृ), क्रोधी-पिनी-पि (नृ), क्रुद्धः-द्धा-द्धं, सकोपः-पा-पं, समनुः-नुः-नु, संरम्भो-म्भणी-म्भि (नृ).

IRISFULLY, *adv.* सकोपं, सक्रोधिं, सरोपं, सारुपं, कंथेन, क्रोथेन.

IRIS, *s.* (Rainbow) इन्द्रायुधं, इन्द्रपुष्पं *n.*—(Of the eye) नेत्रार-कामखड्गं, कनीनिकामखड्गं, कनीनिकापरिधिः *m.*, तारामखड्गं, उपतारा.—(Plant) गोलेनी, चेतद्वृक्षा, भूतकेशः.

To IRK, *v. a.* आयस् (c. 10. -आसयति-यिष्टुं), दुःख् (c. 10. दुःखयति-यिष्टुं), सिद् (c. 10. सिदयति-यिष्टुं), पीड् (c. 10. पीडयति-यिष्टुं), बाष् (c. 1. बाधते-यिष्टुं).

IRKSOME, *a.* सेदजनकः-का-कं, क्लेशकरः-री-रं, क्लेशदः-दा-दं, दुःखदः-दा-दं, दुःखकरः-री-रं, आयासहेतुकः-का-कं, कष्टकरः-री-रं, कष्टः-घा-घं, धमजनकः-का-कं, गुरुः-घी-रं.

IRKSOMENESS, *s.* सेदजनकत्वं, क्लेशजनकत्वं, क्लेशकत्वं, कष्टत्वं, गुरुता.

IRON, *s.* लोहं-हं, अयस् *n.*, आयसं, लोहं-हं, कृष्णायसं, कालायसं, कृष्णं, कालं, तीक्ष्णं, शस्त्रकं, पिष्टं, अश्मसारः, गिरिजं, गिरिसारः, शिलाजं, शिलात्मजं, निशितं, जानं, दृढं, मलीमसः; 'green sulphate of iron,' धातुशेखरं, पुष्पकासीशः, नयनीयधं, कासीसं, काशीशं, हंसलोमशं; 'red sulphate of iron,' धातुकासीशः; 'pyritic iron-ore,' स्वर्णमाधिकं, चिद्रमाधिकं, सुवर्णमुखी; 'iron-filings,' लोहपूरुषः; 'rust of iron,' मरुदूरं, सिंहानं, अयोमलं. See Rust; 'sulphuret of iron,' पांशुकासीसं, ताम्रं, धातुमाधिकं; 'tipped with iron,' अयोमुखः-सा-सं, अयोग्रः-ग्रा-ग्रं, लोहायः-या-यं; 'wrought iron,' कुशी.—(Smoothing iron) यस्त्रादिदृष्टीकरणार्थं लोहयन्त्रं.—(Fetter) लोहयन्त्रः-न्त्रं-न्त्रनं.

IRON, *a.* (Made of iron) लोहः-ही-हं, लोहमयः-यो-यं, लोहलः-ला-लं, आयसः-सी-सं, अयोमयः-यो-यं, अयस्मयः-यो-यं, लोहात्मकः-का-कं,

लोह in comp.; as, 'an iron arrow,' लोहनालः; 'iron-image,' लोहप्रतिमा; 'iron armour,' लोहवर्म *n.* (नृ); 'iron pike,' लोहशङ्खः *m.*; 'iron medicine,' लोहभस्म *n.* (नृ); 'iron-toothed,' अयोदन्त-दन्ती-दन्त (नृ); 'having an iron constitution,' वज्रदेहः-हा-हं.

To IRON, *v. a.* (Smooth with an iron) लोहयन्त्रेण दृष्टीकृ.—(Fetter) शृङ्खलाय चन्त् (c. 9. चन्ति, चन्ते), शृङ्खल (nom. शृङ्खल-यति-यिष्टुं).

IRON-BAR, *s.* कुशी, लोहकुशी, लोहपिण्डः-यं.

IRON-FILINGS, *s. pl.* लोहपूरुषं, लोहकिण्टं, लोहजं.

IRON-FISTED, *a.* यन्त्रमुष्टिः-यिष्टिः-यिष्टि, लोहमुष्टिः-यिष्टिः-यिष्टि.

IRON-FOUNDER, *s.* लोहकारः, अयस्कारः, व्योकारः,

IRON-FOUNDERY, *s.* लोहविलयनशाला, कुप्यशाला, सन्धानी.

IRON-HEARTED, *a.* अयोहृदयः-या-यं, वज्रहृदयः-या-यं, लोहहृदयः-या-यं.

IRON-MOLD, *s.* लोहचिह्नं, लोहाङ्कः, लोहकलङ्कः.

IRON-MONGER, *s.* लोहकारः, लोहद्रव्यविक्रेता *m.* (नृ), विक्रेयी *m.* (नृ), लोहभाण्डविक्रेयी *m.*, पिठरकटाहादिभाण्डविक्रेता *m.*

IRON-MONGERY, *s.* लोहद्रव्याणि *n. pl.*, लोहभाण्डानि *n. pl.*, लोहमयद्र-व्याणि, पिठरकटाहादीनि लोहनिर्मितभाण्डानि.

IRONICAL, *a.* मृपावादी-दिनी-दि (नृ), विकल्पनः-ना-नं, साधेयः-पा-पं, सम्पन्नः-ना-नं, उपरोधी-पिनी-पि (नृ), औपरोधिकः-की-कं, उपरोधालकः-का-कं, अपरोधकः-का-कं.

IRONICALLY, *adv.* सविकल्पनं, साधेयं, सम्पन्नं, विपरीतलक्षणापूर्वकं, निह्वेन, सनिह्वं, सोन्नुदं, मृपावादेन, मृपा.

IRONY, *s.* (Speech expressing one thing and meaning another) व्यानोक्तिः *f.*, व्यन्नना, व्यंग्यः, साधेयः, अपरोधः, विपरीतलक्षणा, उपरोधः.—(Ironical praise) व्यानोक्तिः *f.*, निन्दानुक्तिः *f.*, व्याननिन्दा, विकल्पा-रचनं, सोन्नुदः, सोन्नुदः-रुद्धं, मृपावादः, अन्वयासौत्रं.—(Dissimulation) निह्वः, निह्विः *f.*, अपह्वः, अपह्वः, अवहित्या.

IRONY, *a.* (Made of iron) लोहिकः-की-कं, लोहमयः-यो-यं, अयोमयः-यो-यं, अयोमयः-यो-यं.

IRRADIANCE, IRRADIANCY, *s.* दीप्तिः *f.*, धुतिः *f.*, प्रभा, कान्तिः *f.*, तेजस्.

To IRRADIATE, *v. a.* प्रकाश् (c. 10. -काशयति-यिष्टुं), विकाश्, दीप् (c. 10. दीपयति-यिष्टुं), विदीप्, प्रदीप्, उद्दीप्, धुत् (c. 10. धोतयति-यिष्टुं), विधुत्, प्रधुत्, विराज् (c. 10. -राजयति-यिष्टुं).

IRRADIATED, *p. p.* प्रकाशितः-ता-तं, विकीर्णितः-ता-तं, दीपितः-ता-तं, प्रदीपितः-ता-तं, राजितः-ता-तं, विराजितः-ता-तं, धोतितः-ता-तं.

IRRADIATION, *s.* प्रकाशनं, विकीर्णनं, दीपनं, प्रदीपनं, उद्दीपनं, दीप्तिः *f.*, प्रदीप्तिः *f.*, धोतनं, प्रधोतनं, उद्घोतः-तनं, धुतिः *f.*, उज्ज्वलनं, उज्ज्वलता, उद्भासः, प्रकाशता.

IRRATIONAL, *a.* (Void of reason) बुद्धिहीनः-ना-नं, बुद्धिरहितः-ता-तं, निरुद्धिः-द्धिः-द्धि, निरुद्धिः-पा-पं, अयुद्धिमान्-मती-मत् (नृ), ज्ञानहीनः-ना-नं, ज्ञानशक्तिरहितः-ता-तं, अज्ञानी-निनी-नि (नृ), प्रज्ञाहीनः-ना-नं, अचेतनः-ना-नं, चैतन्यरहितः-ता-तं, अचिन्तः-ना-नं, निश्चितः-ना-नं, चिन्ताशून्यः-न्या-न्यं, पशुधर्मा-म्या-र्म (नृ), पशुधर्मभावः-पा-पं, पशुधर्मानः-ना-नं.—(Contrary to reason, absurd) अन्यायः-न्या-न्यं, न्यायविरुद्धः-द्धा-द्धं, अन्यायी-यिनी-यि (नृ), असंसदः-द्धा-द्धं, असंज्ञतः-ता-तं, अतर्कितः-ता-तं, अतर्किकः-की-कं, अयुक्तिकः-का-कं, अयुक्तिसिद्धः-द्धा-द्धं, युक्तिविरुद्धः-द्धा-द्धं, अयुक्तः-का-कं, असमन्वयः-ता-तं, अनर्थकः-का-कं.

IRRATIONALITY, *s.* बुद्धिहीनता, ज्ञानहीनता, निरुद्धित्वं, अन्यायता.

IRRATIONALLY, *adv.* न्यायविरोधेन, असंज्ञतं, असंसदं, अतर्कितं, पशुधर्मा.

IRRECLAIMABLE, *a.* दुष्कर्मनियन्त्रितः-न्या-न्यं, कुकर्मपरावर्जनीयः

IRR

-या -यं, अश्वमधिप्रातीसारः -रा -रं, उपदेशवहिर्भूतः -ता -तं, अनुदायैः
-यौ -यै, अशोधनीयः -या -यं.

IRRECONCILABLE, a. (Not to be brought to amity) असन्धेयः-या-
-यं, असम्बन्धः-या-यं, असमाधेयः-या-यं, असमनीयः-या-यं,
अज्ञान्यः-न्या-न्यं, अज्ञान्यतः-मा-मं.—(That cannot be made
to agree, inconsistent) पक्षद्वयः-ता-तं, परस्परविरोधः-हा-हं
-विरोधी-थिनी-थि (न्), परस्परपक्षद्वयः-ता-तं, विषद्वयः-ता-तं,
असदृशः-शी-शं, असम्बन्धीयः-या-यं, असम्बन्धः-या-यं, अन्योन्य-
विपरीतः-ता-तं, असमन्वयः-हा-हं.

IRRECONCILABLENESS, s. असद्गतिः f., परस्परविरोधः, अन्योन्यविपरीतता.

IRRECOVERABLE, a. अक्षमाहार्यः-घो-र्यं, अपुनःप्राप्यः-भ्या-र्यं, पुनरप्राप्यः-भ्या-र्यं, अपुनर्लभ्यः-भ्या-र्यं, पुनरलभ्यः-भ्या-र्यं, अपुनरादेयः-भ्या-र्यं, अनावाप्यः-भ्या-र्यं, अनप्राप्यः-भ्या-र्यं.

IRRECOVERABLY, *adv.* असमाहार्य, सन्दृष्टव्य, यथा उद्धर्तुं न शक्यते तथा.

IRREFRAGABLE, a. असखण्णीयः -या -यं, असखण्डः -खण्डा -खण्डं, अप्रमाद्वेयः -या -यं, अबाधः -ध्या -धं, अविषदनीयः -या -यं, १ निद्विषः -या -यं, संनिश्चितः -त्ता -तं, वक्षप्रमाणः -या -यं, दृढप्रमाणः -या -यं.

IRREFRAGABLENESS, s. असखडनीयता, असखड्यता, अबाध्यत्व.

IRREFRAGABLY, adv. अखण्डनीयं, यथा-खण्डनं कर्तुं न शक्यते तथा.

IRREFUTABLE, a. असख्यनीयः -या -यं, असख्यितयः -व्या -यं, अशक्यसख्यनः -ना -नं, सख्यनाशकः -का -कं, अनिरसनीयः -या -यं.

IRREGULAR, a. विधिविरुद्धः -द्वा -द्दं, विधिभङ्गकः -का -कं, विधिहीनः

-ना-नं, अवधिः-धिः-धि, अवधिः-धी-धं, अवधिः-कनी-कं, विधिः-
 -ग्री-गं, नियमविरुद्धः-द्वा-दं, अव्यपविधिः-धिः-धि, शास्त्रविरुद्धः-
 -द्वा-दं, उत्सुः-ना-नं, विस्मयः-ना-नं.—(Immethodical) अक्रमकः-
 -का-कं-निकः-का-कं, क्रमविरुद्धः-द्वा-दं, क्रमहीनः-ना-नं, क्रमशून्यः-
 -त्या-त्यं, क्रमरहितः-ता-तं, क्रमवाहः-द्वा-दं, अव्यवस्थितः-ता-तं,
 अवस्थितः-ता-तं, अव्ययीयः-या-यं, अव्यङ्ग्यः-द्वा-दं.—(In con-
 duct) व्यभिचारी-रिणी-रि (न), अव्ययीयः-दा-दं, अक्रान्तव्ययीयः-दा-
 -दं, धर्मलोपो-धिनी-धि (न), धर्मविरुद्धः-द्वा-दं, विषयगामी-मिनी-
 -मि (न), अव्ययगामी &c., अव्ययज्ञी-हिनी-हि (न), अव्ययवाचारी
 &c., वाच्यारवर्जितः-ता-तं, कुचरितः-ता-तं.—(In grammar, to
 be excepted) वञ्चनीयः-या-यं, विपश्चितः-ता-तं, निषातनीयः-
 -या-यं.—(Uneven, unequal) नियमः-ना-नं, अवसमः-ना-नं,
 'irregular fever,' विषमज्वरः.—(In shape) विरूपः-या-यी-यं

IRREGULARITY, s. अधिविधिः *m.*, अधिविधानं, अधिविधाता, विधिपरिवेद्यः, विधिभङ्गः, अधैयत्नं, उत्सूचता. विसूचता. शास्त्राविरोधः, नियमविरोधः, अनियमः, अक्रमः, उत्क्रमः, व्यतिक्रमः, क्रमविरोधः, अप्यवस्था, अपदिपादि. *f.*—(In conduct) अधिभाटः, विषयगमनं, कुपयगमनं, अपयः, कुपयः, चर्चमैः—भ्रमं, अनापाटः.—(In grammar, exception) निपातः—तनं, वच्चनं, निषेधः.—(Unevenness) विषमता, वैषम्यं, विषमं, असमता; 'irregularity in diet,' कृपयं, अपयं.

IRREGULARLY, *adv.* अविविधत्, अविविधानत्, अविविधत्, विविधिरुद्धं, विविधिरुद्धेन, नियमविरुद्धं, अनियमत्, अपवादविधि, अपक्रमेण, क्रमविरुद्धं, विमुखं, अव्यवस्थितं, अपवादाशङ्कं.

IRRELATIVE, a. अससम्बन्धी-न्यनी-न्य (न्), निःसम्बन्धः-न्धा-न्धं, सह-
न्यहीनः-ना-नं, असङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, निःसङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अप्रियपक्षः-का-
-कं, अनानुपपन्निकः-की-कं.

IRRELEVANCY, २. अप्रासङ्गिकत्वं, अप्रसुताता, अप्रसङ्गः, अविवक्षितं, निर्वि-
पयता, अनन्वयः, अनव्याभावः, असम्बन्धः, असम्पर्कः, असम्बन्धं, असम्पर्कं ।

IRRELEVANT, a. अप्रासङ्गिकः -की -की, अप्रसक्तः -ता -तः, निर्विषयः -या

IRR

-ये, अनन्वितः -ता -तं, असंख्यी -न्पिगी -न्पि (न्), अप्रसक्तः -क्ता -क्तं, प्रसङ्गपाशः -सा -शै, प्रलुप्तपदिर्भूतः -ता -तं, असङ्गताः -ता -तै, अप्रकृताः -ता -तै, अप्राकरणिकः -की -कै, असम्बन्धीयः -या -यै, अनुपपन्नः -जा -जै, अप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, अयौक्तिः -की -कै.

1. **IRRELEVANTLY, adv.** अप्रसुतं, निरिपर्ययं, प्रसुतबहिस्, असम्बन्धं, असम्बन्धेन, असम्बन्धतः, अप्रपञ्चं, असम्बन्धेण, अप्रसक्तं.

IRRELIGION, s. अश्रद्धा:—अर्थ, वैषम्यं, निर्धर्म्यत्वं, धर्मलोपः, धर्महीनता, अप्रज्ञा, अभाक्कि: f, भक्तिहीनता, अभक्त्यन्व, देशनिन्दा, अप्रशस्यत्वं, दुष्टता, पापिहृत्वं, कृपापत्नं, दय्यकृत्.

IRRELIGIOUS, a. अधर्मी-र्मिणी-र्मि (न्), अधार्मिकः-की-कं, निर्धर्मः-र्मा-र्मै, अधर्मिणः-पा-पं, धर्महीनः-ना-नं, अकार्यः-मी-मै (य)

-का -कं, अभक्तः-क्ता-हंत, भक्तिहीनः-ना-नं, देवनिन्दकः-का
-कं वा:-वा-वं वसन्तः-सा-वं वसन्तः-नी-वं वसन्तः-वि-वं वि(-)

IRRELIGIOUSLY, *adv.* अधर्म्मैतत्, अधर्म्मैव, अधर्म्मैकवत्, अपुण्यवत्, पापिष्ठं.

IRREMEDIABLE, *a.* अपुनरागम्यः-स्थि-स्थि, अप्रतिगम्यः-स्थि-स्थि, अप्रतिवर्त्यः-स्थि-स्थि.
 IRREMEDIABLE, *a.* अप्रतिकार्यः-स्थि-स्थि, अशक्नोप्रतीकार-रा-रं, अप्रति-

काट-रा-रु, सौबद्धमानप्रतीकाट-रा-रु, निरुपायः-या-यं, अनुपायः-या-यं,
निरुपायी-यिनी-यि (जू), उपायहीनः-ना-नं, उपायातीतः-ता-तं,

अशक्नोष्यायः-या-यं, अचिकित्स्यः-त्स्या-त्स्यं, अचिकित्सनीयः-या-यं,
चिकित्सितुम् अशक्यः-क्या-क्यं, असमाधेयः-या-यं, अप्रतिसमाधेयः-या-यं.

IRREMEDIABLENESS, १. निरुपायत्वं, अप्रतिकार्यत्वं, प्रतीकारहीनता, असमाधेयता.

IRREMEDIABLY, *adp.* निरुपायं, यथा प्रतिकर्तुं न शक्यते तथाप्रकारेण, यथा उपायो न विद्यते तथा.

IRREFRIGIBLE, α. अद्युत्तप्यः -या -यं, असोचनीयः -या -यं, 'मानहः -ही -है.

IRREMOVABLE, a. अनप्रादेयः -या -यं, अनपहरीयः -या -यं, अपहारीयः -या -यं, अनिःसारणीयः -या -यं, अनपनेत्रयः -या -यं, अवलः -ला -लं, स्थिरः -रा -रं.

IRREPARABLE. a. असह्यः -या -यं, असावनीयः -या -यं, असह्येयः -या -यं, असमायेयः -या -यं, अप्रतिस्मायेयः -या -यं, अप्रतिकार्यः -या -यं, अप्रतिकाट -रा -रं, अशुक्लप्रतीकाट -रा -रं, अशिक्षितनीयः -या -यं, अनुसृत्यः -या -यं, अनुद्वारणीयः -या -यं.

IRREPARABLENESS, *s.* असाध्यता, अप्रतिकार्यत्वं, असमाधेयता. अनुद्धार्यत्वं, **IRREPARABLY**, *adv.* असाधनीयं, यथा प्रतिकारो न विद्यते तथा, अवि-
मिश्रनीयं, अप्रतिस्माधयं.

IRREPREHENSIBLE, a. अनिवार्यः -न्त्या -न्त्यं, अनिवार्यः -या -यं, निर्दोषः -या -यं, दोषरहितः -न्त्या -न्त्यं, अविश्लेष्यः -न्त्या -न्त्यं, अविश्लेष्यः -या -यं.

IRREPREHENSIBLENESS, s. अनिन्यता, अनिन्दनीयता, दोषशून्यता, निदीप्यत्व.

IRREPREHENSIBLY, *adv.* अनिन्दनीयं, निरपराधं, अनपराधेन, दोषं विना.

IRREPRESSIBLE, a. अनियहोतयः-या-यं, दुर्नियहः-हा-हं, अनियन्तयः-या-यं, अनिवार्यः-या-यं, असंहरणीयः-या-यं, अयन्यथ.यः-या-यं.

IRREPROACHABLE, a. अविनाशः -ना -न्तं, अविनाशनीयः -या -यं. अविनाशितः -ता -तं, अविनाशः -ना -न्तं, अविनाशः &c., अविनाशितः -ता -तं, अविनाशः

बाद्यः -द्या -द्यं, अनपबाद्यः -द्या -द्यं, अनवद्यः -द्या -द्यं, निरवद्यः -द्या -द्यं, निदीयः -द्या -द्यं, निरपराद्यः -द्या -द्यं, अपरिभाषणीयः -द्या -द्यं

अकुक्षितः -ता -तं, अनवगीतः -ता -तं, निष्कलङ्कः -द्या -द्वं, अदूष्यः -द्या -द्वं, अबाधः -द्या -द्वं, निर्वाधः -द्या -द्वं, अवपनीयः -द्या -द्वं

अनुवृत्तः -त्ता -त्तं.

IRREPROACHABLY, *adv.* अनिन्दनीयं, आनन्दितं, अगर्हणीयं, अविगर्हितं.

IRRESISTIBLE, व. अमरानकायः -या -य, अमरानकायः & १, अमरानकायः

IRR

-य्या -य्यं, अनिवारणीयः -या -यं, अनिवारः -रा -रं, दुर्निवारः -रा -रं,
 अवार्यः -य्या -य्यं, निवार्यः -य्या -य्यं, अनवरहः -हा -हं, दुर्निग्रहः -हा
 -हं, असंहार्यः -य्या -य्यं, दुर्धरः -रा -रं, निर्धारणीयः -या -यं, निर्धार्यः
 -य्या -य्यं, अवार्यः -य्या -य्यं, अवारणनीयः -या -यं, अनतिक्लमणीयः -या
 -यं, अप्रतिहतः -ता -तं, अप्रतिहन्तः -हन्ता -हन्तं, सर्वदमनः -ना -नं.
 IRRESISTIBLENESS, *s.* अप्रतिकार्यत्वं, अनिवार्यता, अनिवारणीयता, अवार-
 णीयत्वं, दुर्निग्रहत्वं, अशक्यत्वं.
 IRRESISTIBLY, *adv.* अनिवारणीयं, अवारणीयं, अप्रतिकार्यं, दुर्निग्रहं, यथा
 निवारयिषुं न शक्नोते तथापि कारयण.
 IRRESOLUTE, *a.* अस्विरमतिः -तिः -ति, अस्विरचित्तः -त्ता -तं, अस्विरबुद्धिः
 -द्धिः -द्धि, अस्विरमनस्कः -स्का -स्कं, पचलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, पचलबुद्धिः
 -द्धिः -द्धि, पचलचित्तः -त्ता -तं, विकल्पशीलः -ला -लं, विकल्पन -यन्ती
 -यत् (नृ), संशयात्मा -न्मा -त्म (नृ), सन्दृग्धमतिः -तिः -ति, संशयापन्न-
 मानसः -सा -सं, चपलात्मकः -क्ता -कं, क्षपीरः -रा -रं, सद्दुग्धमनस्कः
 -स्का -स्कं, अनवरत्विताः -ता -तं, र्थमहीनः -ना -नं, तरलः -ला -लं.
 IRRESOLUTELY, *adv.* अस्विरं, क्षपीरं, र्थम्येषुं, र्थम्येषुं, अपेक्ष्यं, असंवेद्यं,
 अस्विरचेतसा, पचलबुद्ध्या, विकल्पशीलत्वात्, पचलं, पचलयत्.
 IRRESOLUTION, *s.* असंवेद्यं, अस्विरता, अपेक्ष्यं, क्षपीरता, चित्तासंवेद्यं,
 विकल्पशीलता, बुद्धिपावर्त्तनं, पचलबुद्धिः, *f.*, अस्विरबुद्धिः, *f.*, पचलचित्तता,
 पचलनं, सद्दुग्धता, क्षपीरता, *f.*, क्षपारता, चपलता, चापल्यं, अनवरत्विताः, *f.*
 IRRESPECTIVE, *a.* निरपेक्षः -द्या -द्यं, अनपेक्षः -द्या -द्यं, अपेक्षाहीनः -ना
 -नं, निर्यपेक्षः -द्या -द्यं, अप्रतियोग्यः -क्ता -कं.
 IRRESPECTIVELY, *adv.* निरपेक्षं, अनपेक्षं, अनपेक्ष्यं, अप्रतियोग्यं, अनुद्दिश्य.
 IRRESPONSIBILITY, *s.* अनुयोगानुषीनता, अष्ट्यापनीनता, प्रश्नायोग्यत्वं,
 अनुनुषीयता.
 IRRESPONSIBLE, *a.* अनुयोगानुषीनः -ना -नं, अनुयोगानुषीनः -ना -नं,
 अष्ट्यापनीनः -ना -नं, अप्रप्रयोग्यः -ज्या -ज्यं, पृच्छानहं -ही -हं, अनुनु-
 योज्यः -ज्या -ज्यं, अनुनुयोज्यः -ज्या -ज्यं.
 IRRESTRAINABLE, *a.* अनिवार्यः -य्या -य्यं, अनिवारणीयः -या -यं, दुर्निग्रहः
 -हा -हं, अनिवर्त्तनीयः -या -यं, अनिवर्त्तनीयः -या -यं.
 IRRETRIEVABLE, *a.* अपुनःप्राप्यः -प्ता -प्यं, पुनःप्राप्यः -प्ता -प्यं, अपुनर्लभ्यः
 -भ्या -भ्यं, पुनर्लभ्यः -भ्या -भ्यं, अनुद्वारणीयः -या -यं, अनुद्वार्यः -य्या
 -य्यं, असमाहार्यः -य्या -य्यं, अप्रतिस्मापेक्षः -या -यं.
 IRRETRIEVABLENESS, *s.* अपुनःप्राप्यता, अनुद्वारणीयता, अप्रतिस्मापेक्षत्वं.
 IRRETRIEVABLY, *adv.* अनुद्वारणीयं, यथा प्रतिस्मापानुं न शक्नोते तथा.
 IRREVERENCE, *s.* अपश्रुता, अपमानं, अपमानं, अनादरः, अपमानं, अज्ञाता,
 असम्मानं, परिभयः, परिभृतिः, परिभयः, अपपीर्यं, उपेक्षा, समयादा,
 IRREVERENT, *a.* अपमानकः -का -कं, अपमाननी -निनी -नि (नृ), अपमाननी
 &c., अपमानकारी &c., अपमानकारी &c., अनादरकारी &c., परि-
 भायी -विनी -वि (नृ), अनादरी -रिणी -रि (नृ), अनादरबुद्धिः -द्धिः -द्धि,
 IRREVERENTLY, *adv.* अपमानय, अपमानपूर्व, सायमानं, सायमानं, अनादरेण.
 IRREVERSIBLE, *a.* अपरावर्त्तनीयः -न्ता -न्तं, अपरावर्त्तनीयः -या -यं, अनिवर्त्तनीयः
 -न्ता -न्तं, अनिवर्त्तनीयः -या -यं, परावर्त्तनीयः -न्ता -न्तं, परावर्त्तनीयः
 -न्ता -न्तं, अलोप्यः -प्ता -प्यं, अलोपनीयः -या -यं, अपरावर्त्तनीयः -या
 -यं, अपरवर्त्तनः -वर्त्तना -वर्त्तनं.
 IRREVERSIBLENESS, *s.* अपरावर्त्तनीयता, अपरावर्त्तनीयता, अलोप्यता, अपरवर्त्तन-
 ता.
 IRREVERSIBLY, *adv.* अपरावर्त्तनीयं, यथा परावर्त्तितुं न शक्नोते तथा.
 IRREVOCABLE, *a.* अपरावर्त्तनीयः -न्ता -न्तं, अपरिवर्त्तनीयः -य्या -य्यं, अनन्तर-
 करणीयः -या -यं.
 IRREVOCABLY, *adv.* अपरावर्त्तनीयं, अपरिवर्त्तनीयं, अनन्तरपाकरणीयं.
 To IRRIGATE, *v. a.* सिञ्च (c. 6. सिञ्चति, सेवुं), प्रमिसिञ्च, अवसिञ्च, जलेन

ISO

सु (c. 10. ज्ञाययति - विन्तु) or ह्रिद् (c. 10. ज्ञेययति - विन्तु) or सम्भृष्ट
 (c. 1. ज्ञाययति - विन्तु) or प्रोष्ट, सम्भिवृष्ट (c. 1. वर्पयति - विन्तु), प्रणालि-
 कासिचनं कृ.
 IRRIGATED, *p. p.* सिक्तः - क्ता - क्तं, जलसिक्तः &c., सलिलसिक्तः &c.,
 जलज्जायितः - ता - तं, समुद्यतः - ता - तं.
 IRRIGATION, *s.* सेकः, सेचनं, सिञ्चनं, निपेकः, ध्वसेकः, ध्वसेचनं, जल-
 ज्ञापनं, ज्ञेदनं, सम्भृष्टणं, प्रोष्टणं, प्रणालिकासिचनं.
 IRRIGUOUS, *a.* जलसिक्तः - क्ता - क्तं, सिक्तः - क्ता - क्तं, जलाद्यः - द्या - द्यं,
 धनूयः - द्या - द्यं, बहूदकः - द्या - द्यं, सजलः - ला - लं, छाद्रः - द्रा - द्रं,
 समुद्रः - द्या - द्यं.
 IRUSION, *s.* उपहासः, ध्वहासः, सपहासः, परिहासः, हास्यं, ध्वहेला.
 IRRITABILITY, *s.* शीघ्रक्रोधिर्बलं, कोपशीलता, क्रोधशीलता, सुक्रोधनीयता,
 चण्डस्वभावः, उच्चारता, मुक्तोत्तापनीयत्वं.
 IRRITABLE, *a.* (Easily made angry) शीघ्रक्रोधी - पिनी - पि (न्),
 सुलभक्रोधी - पा - पं, सुलभक्रोधिः - पा - पं, शीघ्रक्रोधी &c., सुलभनयुः
 - न्युः - न्युः, सुक्रोधनीयः - या - यं, सुक्रोपशीयः - या - यं, कोपशीलः - ला
 - लं, क्रोपशीलः - ला - लं, सनापशीलः - ला - लं, कोपिष्ठः - ष्टा - षं,
 क्रोपिष्ठः - ष्टा - षं, चण्डस्वभावः - या - यं, पित्रस्वभावः - वा - वं, पितृवेगी
 - गिनी - गि (न्), उच्चारः - यदा - यं, उष्णस्वभावः - या - यं. — (Easily
 excited) शीघ्रोत्तेजनीयः - या - यं, सुसोत्तापनीयः - या - यं.
 To IRRITATE, *p. a.* कुप (c. 10. कोपयति - विन्तु), प्रकुप, सकुप, मुप (c. 10.
 क्रोपयति - विन्तु), कोपं नन् (c. 10. जनयति - विन्तु), क्रोपं नन्. — (Excite)
 उत्तप (c. 10. -तापयति - विन्तु), सनाप, उत्तिञ्ज (c. 10. -तेजयति - विन्तु).
 IRRITATED, *p. p.* प्रकोपितः - ता - तं, प्रकुपितः - ता - तं, कुपितः - ता - तं,
 जातकोपः - या - यं, नातक्रोधिः - या - यं, जातामयः - ध्या - धं, उपनातक्रोधिः
 - ध्या - धं, द्रुमयुः - न्युः - न्युः. — (Excited) उत्तेजितः - ता - तं, समुत्तेजितः
 - ता - तं, उत्तापितः - ता - तं, उत्तप्तः - ता - तं.
 IRRITATING, *part. of a.* कोपजनकः - का - कं, क्रोधजनकः - का - कं, उत्तापकः
 - का - कं, सनापकः - का - कं, पित्रोत्तापकारी - रिणी - रि (न्).
 IRRITATION, *s.* (The act) प्रकोपः - पणं, क्रोपकरणं, कोपकरणं. — (Stacc)
 कोपः, क्रोधः, धर्मयः, विमयः, नमयः *m.*, क्रोधावेशः, क्रुद्धता, रागावेशः.
 — (Excitement) उत्तापः, उत्तप्तता, सनापः, सनापता, उत्तेजनं,
 समुत्तेजनं, दाहः; 'irritation of the throat,' कान्ता, ध्वपुः *m.*
 IRRITATIVE, *a.* उत्तापकः - का - कं, सनापकः - का - कं, दाहनकः - का - कं,
 INTERRUPTION, *s.* अचस्कन्द - दनं, उपद्रवः, अभिद्रवः, उपप्रवः, विप्रवः,
 अभिस्तः - मयः, क्षाप्तमः, अभिस्तः, अवलुम्पनं; 'to make
 an interruption,' अचस्कन्द (c. 1. -स्कन्दति - स्कन्तु), समवस्कन्द, सास्कन्द,
 उपद्रु (c. 1. -द्रवति - द्रातु), अभिद्रु, समाद्रु, अभिपाव (c. 1. -पावति - विन्तु).
 ISCHURETIC, *a.* मूत्रारोपणः - प्रो - प्रं, मूत्रावष्टम्भनाशकः - का - कं.
 ISCHURY, *s.* मूत्रारोपणः, मूत्रावष्टम्भः, मूत्रकृच्छ्रं, विष्टम्भः, मूत्रानुवन्धः.
 विषयः, आनाहः.
 ISINGLASS, *s.* शङ्ख - भक्तं, मत्स्यास्तिनिर्मितम् स्रष्टिसंलग्नभावं श्यानद्रव्यं.
 ISLAND, *s.* द्वीपः - पं, सन्नरीपं, उपद्वीपं, पयोमण्डः; 'one of alluvial
 formation,' पुलिनं.
 ISLAND, *a.* द्वीपः - पा - पं, द्वैपः - प्यो - पं, द्वैपः - पी - पं, द्वीपसमन्वितो
 - न्विन्तो - न्वि (न्), द्वीपस्थः - स्था - स्थं.
 ISLANDER, *s.* द्वीपवासी *m.* (न्), द्वीपनिवासी *m.*, द्वीपी *m.* (न्), द्वीपस्थः.
 द्वीपवासः, द्वैपः, द्वीपाः.
 ISLE, *s.* द्वीपः - पं, सन्नरीपं. See ISLAND.
 ISLET, *s.* सुद्रुद्वीपः - पं, अल्पद्वीपः - पं, उपद्वीपः - पं.
 ISOCHRONAL, ISOCHRONOUS, *a.* समकालिकः - को - कं, समसंख्यकालः - ला - लं.

To ISOLATE, v. a. वियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), विच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -च्छेत्तुं), अवच्छिद्, अन्वभेदं कृ, अन्वविभेदं कृ, अन्ववियोगं कृ, परविशेषं कृ, पृथक् स्था in caus. (स्थापयति -यितुं). See *To INSULATE*.

ISOLATED, p. p. असङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, निःसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, गतसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, वियुक्तः -क्ता -क्तं, विभिन्नः -न्ना -न्नं, परविभिन्नः -न्ना -न्नं, अन्वविशेषः -ष्टा -ष्टं, व्यासक्तः -क्ता -क्तं, अनन्वसंसक्तः -क्ता -क्तं, अन्व्यासक्तः -क्ता -क्तं, पृथक्स्थितः -न्ना -न्नं, स्वतन्त्रः -न्ता -न्तं. See *INSULATEO*.

ISOLATION, s. असङ्गः, परविशेषः, परविभेदः, विच्छेदः, अवच्छेदः, व्यासङ्गः, विभिन्नता, पृथक्त्वं. See *INSULATION*.

ISOSCELES, a. समद्विभुजः -जा -जं, समद्विपादुः -हुः -हु, समद्विपाद्यः -श्री -श्री, 'isosceles triangle,' समद्विबाहुकविभुजः, तुल्यद्विबाहुकविभुजः, द्विसमविभुजः -जा; 'angles at the base of an isosceles triangle,' तुल्यद्विबाहुकविभुजस्य भूलग्नकोणी *m. du.*

ISSUE, s. (Egress) निःसरणं, निस्सरणं, निर्गमः, निर्गतिः *f.*, निर्घाणं, निष्क्रमणं, विनिर्गमः, वहिर्गमनं, वहिस्सरणं, निःसारः -रणं, अपसारः, अपसरणं, प्रवहः—(Event, consequence, last result) गतिः *f.*, उद्गमनं, अनुवृत्तं, संवृत्तं, उत्पन्नं, फलं, फलमुत्तरं, परिणामः, शेषः, अन्तः, सिद्धिः *f.*, प्रयुक्तिः *f.*, अन्वयः, निष्पन्नं; 'happy issue,' सन्नतिः *f.*, शुभगतिः *f.*, शुभफलं; 'expectation of a favourable issue,' शुभफलाकांक्षा—(Progeny) प्रजा, अपत्यं, सन्तानं, सन्ततिः *f.*, अन्वयः, तनुः *m.*—(Flux) आगतिसारः, रक्तातिसारः, रक्तशुद्धिः *f.*—(Ulcer, fontanel) कृत्रिमव्रणः.

To issue, v. n. (Flow out) प्रसृ (c. 1. -स्रवति -स्रोतुं), निःसृ, सु— (Pass out, go out) निःसृ (c. 1. -सरति -स्रुं), विनिःसृ, निर्गमं (c. 1. -गच्छति -गच्छुं), विनिर्गमं, निर्घा (c. 2. -याति -हुं), विनिर्घा, निष्क्रमं (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), विनिष्क्रमं, अभिनिष्क्रमं, निश्चरं (c. 1. -चरति -रितुं), विनिश्चरं, निरि (c. 2. -यति -हुं), वहिर्गमं—(Proceed, arise) उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), जन् (c. 4. जायते, जनितुं), प्रवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तुं), प्रभू—(Close, end) निष्पद्, विगमं. समाप् in pass. (-आप्ते), निवृत्, अपया.

To issue, v. a. (Send out) निःसृ (c. 10. -सारयति -यितुं), प्रचल (c. 10. -चालयति -यितुं), प्रचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), प्रचलीकृ—(Make public) प्रकाशं (c. 10. -काशयति -यितुं), रूपा in caus. (स्थापयति -यितुं), घुप् (c. 10. घोमयति -यितुं), विघुप्, प्रसिद्धीकृ.

ISSUED, p. p. निःसृतः -न्ना -न्नं, निर्गतः -न्ना -न्नं, प्रसृतः -न्ना -न्नं, उपसृतः -न्ना -न्नं.

ISSUELESS, s. असन्तानः -न्ना -न्नं, अनपत्यः -न्ता -न्तं, अप्रजाः -जा -जं, अप्रसृतः -न्ना -न्नं, निःसन्तानः -न्ना -न्नं, निरन्वयः -न्ना -न्नं, निर्विशः -न्ना -न्नं.

ISTHMUS, s. संयोगभूमिः *f.*, योगभूमिः *f.*, ससन्धभूमिः *f.*

It, pron. तद्, एतद्, इदं. Sometimes 'it' is not expressed, but is inherent in the verb; as, 'it is well ascertained that the figure of the earth is globular,' पृथिवी गोलाकार भवति इति सुनिश्चितं.

ITALIAN, a. इटालिदेशसंस्थी -न्विनी -न्वि (न्), इटालिदेशजः -जा -जं, इटालिदेशीयः -या -यं, इटालिदेशस्यः -स्या -स्यं.

ITALICS, s. pl. इटालिकसंज्ञका मुद्राक्षरविशेषः.

ITCH, s. (The disease) कण्डूः *f.*, कण्डुः *f.*, खर्जः *f.*, कञ्जः *f.*, कञ्जुः *f.*, सुकण्डुः *f.*, सूकण्डुः *f.*, खसः, पाम *n.* -ना *f.* (न्), कण्डूतिः *f.*—(An itching) कण्डूतिः *f.*, कण्डूपनं, कण्डूया—(Eager desire) अतिस्पृहा, अतिशयेच्छा, असमभिलाषः.

To ITCH, v. n. कण्डू (nom. कण्डूयति -ते), कण्डूयां कृ, कण्डूतिं कृ, स्पन्द (c. 1. स्पन्दते -न्दितुं), स्फुर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), कण्डूलः -ला -लं भू

—(Desire eagerly) अतिशयेन इप् (c. 6. इच्छति, रमिषु) or अभिलप् (c. 1. -लपति -पितुं), गृप् (c. 4. गृथति, गथितुं).

ITCHY, a. कण्डूलः -ला -लं, कञ्जुरः -रा -रं, कण्डुरोगी -गिणी -गि (न्), पामनः -ना -नं.

ITEM, adv. (Also) अपरम्, अपिच, अप्यच, चैव, पुनरपि.

ITEM, s. (Article, separate particular) पदं, विषयः, प्रकरणं, अधिकरणं.

To ITERATE, v. a. (Utter again) पुनर् वद् (c. 1. वदति -दितुं), मुहुर् वद्, अनुवद्, पुनरुक्तिं कृ—(Do again) पुनः कृ, मुहुः कृ, पुनःपुनः कृ.

ITERATION, s. पुनरुक्तिः *f.*, पौनरुक्त्यं, पुनर्वचनं, अनुवादः, अनुभाषा—(Doing again) पुनःकरणं, पुनरावृत्तिः *f.*, द्विरावृत्तिः *f.*

ITERATIVE, a. पुनरावृत्ति-दिनी -दि (न्), पुनःकारी -रिणी -रि (न्).

ITINERANT, a. अटमानः -न्ना -न्नं, पर्यटनकारी -रिणी -रि (न्), अध्वगः -गा -गं -गामी -मिनी -मि (न्), भ्रमणकारी &c., परिभ्रमी -मिणी -मि (न्), अवनिचरः -रा -रं, यात्रिका -की -कं, चक्राटः -टा -टं.

ITINERARY, s. मार्गवृत्तान्तपुस्तकं, मार्गक्रमणलेखः, प्रवासवृत्तान्तलेखः.

To ITINERATE, v. n. देशभ्रमणं कृ, देशपर्यटनं कृ, परिभ्रम् (c. 4. -भ्रान्यति -भ्रमिषु), पर्यट् (c. 1. -अटति -टितुं).

Its, pron. तदीयः -मा -यं, तस्य *gen. c.* (तद्), अस्य *gen. c.* (इदं).

ITSELF, pron. तद् एतद्, स्वयं.

IVORY, s. हस्तिदन्तः, करिदन्तः, गजदन्तः, दन्तिदन्तः -न्ती.

IVORY, a. दान्तः -न्तो -न्तं, हस्तिदन्ती -निनी -नि (न्), हस्तिदन्तानिर्मितः -न्ता -न्तं, दन्तिदन्तमयः -यी -यं.

IVY, s. वृषगृहादिरोही लताविशेषः, तरुहृहा, तरुरोहिणी.

J.

To JABBER, v. n. जल्य (c. 1. जल्यति -ल्यितुं), उपजल्य, त्वरितं वद् (c. 1. वदति -दितुं), अल्यक्तं or अल्यक्तं वद्, वद् in freq. (वावद्यते), अल्य (c. 1. -लपति -पि), अटचट (nom. अटचटाद्यते), अनर्थकवचनं कृ.

JABBERER, s. जल्यकः, जल्यकः, जल्यी *m.* (न्), उपजल्यी *m.*, वाचालः, वाचाटः, वावदकः, बहुभाषी *m.* (न्), अल्यव्यवक्ता *m.* (क्नु).

JABBERING, s. जल्यः -ल्यनं, प्रजल्यः, जल्यतः, वावदकता, प्रलापः, विप्रलापः, प्रलपितं, त्वरितवचनं, अल्यव्यवचनं, अल्यव्यवचनं, निरर्थकवचनं.

JACK, s. (Instrument for pulling off boots) पादुकातिर्निष्कर्षणयन्त्रं—(Instrument for turning a spit) यन्त्रं यद्गुणेण पाकशूलः परिचर्त्तते—(A fish) जलसूचिः *m.*—(Coat of mail) कचयः -चं, तनुचं—(Horse, wooden frame) मञ्चः, पृष्ठा, उपस्तम्भः, आधारः—(Male of certain animals) expressed by पुं prefixed—(Flag at the end of a bow-sprit) चौकाग्रवर्हिः प्रलसो ध्वजपटः—(Bread-fruit tree) पनसः, पनसनालिका, कण्डकफलः.

JACK-A-LANTERN, s. पिशाचदीपिका, भूतदीपिका, मिथ्यादीपिः *f.*

JACKAL, s. शृगालः, सृगालः, जसुकः, जसूकः, गोमासु *m.*, वञ्चकः, क्रोष्टा *m.* (हु), गोमा *m.* (न्), क्रोष्टा *m.* (न्), भूरिमायः, घोररासनः, हूरवः, धूमोरुः *m.*, केरु, केरुदः, केरवः—(Female) शृगाली, क्रोष्टी, शिवा.

JACKANAPES, s. वानरवृत्तिः *m.*, कपिस्वभावः, मकैटशीलः, वानरचरित्रः.

JACKASS, s. गद्गदः, रासभः, खरः, धूसरः, चक्रोपान् *m.* (न्), चालेयः.

JACK-BOOTS, s. pl. चर्मनिर्मितं जङ्घाद्वारीयं or जङ्घावर्णं, वृहत्पादुका.

JACK-DAW, s. काकजातीयः पक्षिभेदः, काकविशेषः, काकः, वायसः.

JACKET, s. कञ्जुकः, कञ्जुलिका, निचोलः -लकः, चोलः -लकः, निचुलः, अञ्जिका, कूपीसकः.

JACK-KETCH, s. यातुकपुरुषः, दण्डपाशिकः, मृत्पाः *m.*, उद्धवकः.

JACK-PUDDING, s. भण्डः, भाण्डः, वैहासिकः, परिहासवेदी *m.* (न्), विदूषकः

JACOBIN, *s.* हीनवर्णप्राप्तता *m.* (नं). राजद्रोही *m.* (नं), राजघुसत *m.* (नं).
JACOB'S-STAFF, *s.* (Pilgrim's staff) जार्जस्तिकः. वापटिस्तिकः *m.* *f.*
—(A staff concealing a weapon) छुपायुधं, छुपातः, छान्दुर्गति-
क्षितास्त्री यतिःकायमयी दण्डः.

JADE, *s.* (Sorry horse) कदम्बः, सयत्नः, सयत्नः.—(A name of
reproach for a woman) दन्त्यकी, दण्डा, भटा, पापीयनी. See
JADISH.

TO JADE, *v. a.* रिद्ध (c. 10. रीदयति -रिद्धं), दाम्ब (c. 10. -यामयति -रिद्धं).
घम् (c. 10. घामयति -रिद्धं), दम् (c. 10. दामयति -रिद्धं), मद् (c. 10.
सादयति -रिद्धं), चयद् (c. 9. चिदयति, रेदिद्धं), तप् (c. 10.
तापयति -रिद्धं), कृप् (c. 10. कृपयति -रिद्धं), कटं दृ.

TO JADE, *v. n.* (Become weary) रिद्ध in pass. (सिद्धते). दाम्ब
(c. 4. -यस्यति -यसिद्धं), घम् (c. 4. घामयति, घमिद्धं), दम् (c. 4. दाम-
यति, दमिद्धं), मद् (c. 1. मीदयति, मन्तुं), चयम् (nom. चययते).

JADIED, *p. p.* रिद्धः -दा -सं, रीदितः -ता -तं, दाम्बः -ता -तां, परिदाम्बः
-ता -तं, घमिद्धः -ता -तं, दमिद्धः -ता -तं, दाम्बः -ता -तं.

JADISH, *a.* (Bad) दुष्टः -ष्टा -ष्टं, पापीयान् -यसी -यः (स्), कुलितः -ता
-तं, दु or कद् or दुर् prefixed.—(Unchaste, applied to a
woman) दन्त्यकी, चसती, चसायवी, चमिचारीणी, दुष्टली, पूष्टा,
पष्टिणी, चयिनीता, कामगा.

JAG, JAGG, *s.* (Notch) चेदः, चयच्छेदः, विच्छेदः. भङ्गः, दन्तः. क्रकपद-
नक्षत्रो भङ्गः or चेदः.

TO JAGG, *v. a.* जर्जरीकृ, क्रकपदनाक्षत्रेण रिद्ध (c. 7. चिन्तयति, चेनुं) or
विच्छिद् or चयच्छिद्, चेदं कृ, चयच्छेदं कृ, क्रकपदरूपेण भङ्गं -रां -रं कृ,
or भङ्गरीकृ or जर्जरी -रां -रं कृ, जर्जरीकं -कां -कं कृ.

JAGGED, *p. p. a.* जर्जरी -रा -रं, जर्जरीकः -का -कं, क्रकपदनक्षत्रेण
विच्छिन्नः -न्ना -न्नं or दन्तुः -रा -रं or दन्ती -निनी -नि (नं), चनुक्रकपः
-चा -चं, क्रकपधाराकाट -रा -रं, भङ्गुः -रा -रं, विषमधारा -रा -रं.

JAGGEDNESS, *s.* जर्जरीता, जर्जरीकता, दन्तुत्वं, भङ्गुत्वं.

JAGGY, *a.* दन्तुः -रा -रं, चनुक्रकपः -चा -चं. See JAGGED.

JAIL, *s.* कारा, कारागारं, कारागृहं, कारावेष्टन *n.* (नं), चन्त्यनागरं, चन्त्य-
नालयः, चन्त्यनगृहं, चन्त्यनस्थानं, निरोपस्थानं, चन्दिराला, गुमिः *f.*, चारः.

JAILER, *s.* कारारक्षकः, कारागृहाध्यक्षः, कारागाराधिपतिः *m.*, चन्त्यना-
लयरक्षकः, गुमिपालकः, चन्दिरालः.

JAKES, *s.* शीघ्रकूपः, पायुष्मालनवेष्टन *n.* (नं), चयस्करस्थानं.

JAM, *s.* निष्टमलं, मिष्टानं, स्वाद्वनं, सन्निपतलं, नन्तिनं.

TO JAM, *v. a.* सम्पीड् (c. 10. -पीडयति -रिद्धं), सम्पृद् (c. 9. -मृदयति -महिद्धं),
ससाप् (c. 1. -चापते -रिद्धं), सकुलीकृ, सकुलीकृ.

JAMB, *s.* उपस्तम्भः, अवस्तम्भः -म्भनं, स्तम्भः, गृहस्तम्भः, जापादः.

JAMMED, *p. p.* सम्पीडितः -ता -तं, सम्पृहितः -ता -तं, ससापः -या -यं,
सकुलः -ला -लं, सकुलः -टा -टं, चूर्णितः -ता -तं.

TO JANGLE, *v. n.* चागुदं कृ, चाङ्गलहं कृ, विवद् (c. 1. -वदते -दिद्धं),
विमलापं कृ, चयक्रोशनं कृ, विरोधोक्तिं कृ, कलह (nom. कलहायते).

JANGLE, *s.* (Wrangling) चागुदं, चाङ्गलहः, विमलापः, चयक्रोशनं.—
(Discordant sound) कलहा -कलहं.

JANGLER, *s.* चाङ्गलहकारी *m.* (नं), चागुदप्रियः, चयक्रोशनप्रियः.

JANGLING, *s.* (Wrangling) चाङ्गलहः, चयक्रोशनं, विवादः.—(Discor-
dant sound) कलहा -कलहं, कः, कर्कशस्वनः.

JANITOR, *s.* द्वारपालः, द्वाररक्षकः, द्वारस्थः, प्रतिहारः, प्रतोहारः.

JANTILY, *adv.* चपलं, चापस्वेन, चपलशीलत्वात्, लघु, सभावलापवात्.

JANTINESS, *s.* चापस्वं, चपलशीलता, लघुता, सभावलापवं.

JANTY, *a.* चपलः -ला -लं, चपलशीलः -ला -लं, लघुस्वभावः -पा -वं.
JANUARY, *s.* पीपसापं, पीपः, माघः, उत्तरपीपः, पूर्वमाघः, पुष्यः, तैषः,
तिषः -चक्रः, प्रथममासः.

JAPAN, *s.* जापाननामा चित्रबुद्धिप्रियः.

TO JAR, *v. n.* (Make a grating sound) कर्कशशब्दं कृ, कलहा (nom.
कलहायते), परस्परपर्ययनं कलहाशब्दं कृ.—(Clash) सद्गद् (c. 1. -पटते
-दिद्धं), परस्परसमापातं कृ, परस्परसद्गद्गदनं कृ.—(Quarrel) विवद् (c. 1.
-वदते -दिद्धं), कलह (nom. कलहायते).

JAR, *s.* (Grating sound) कर्कशशब्दः, परस्परपर्ययनः कटुशब्दः, परस्पर-
सद्गद्गदनो कलहाशब्दः, कलहा.—(Clash) सद्गद् -टनं, समापातः,
परस्परसमापातः, परस्परविरोधः.—(An earthen vessel) पटः, कुम्भः,
कलशः -शी -शं, मणिकं, पल्लवट, पालुः *f.*, कर्करी, कुशरी, मृत्ति-
कापात्रं, मृत्पात्रं, मृत्पात्रपात्रं, उदपात्रं, शलपात्रं.—(Bottom of a jar)
सूर्यग्रहः.—(A little open, half open, said of a door) ईषदु-
द्गटितः -ता -तं, शङ्कोद्गटितः -ता -तं.

JARGON, *s.* जनर्पकभाषा, जससदभाषा, पिशाचभाषा, राक्षसी भाषा,
मिश्रितभाषा.

JARRING, *part* or *a.* परस्परपराहतः -ता -तं, परस्परविरोधी -पिनी -पि
(नं), चान्द्योन्मिविरुद्धः -दा -दं.—(Making a harsh sound) कर्कश-
शब्दकारी -रिणी -रि (नं).

JASMIN, *s.* कुन्दः -न्दं, जाती -तिः *f.*, क्वाटी -टा, जातीकुसुमं, मालती,
सूषी, सूषिका, चण्डसूषी, मलिका, जीवनी, सुगन्धः, माधुर्यं, सुमनाः *f.*
(स्), मकरन्दः, मुद्गरः; 'double jasmin,' शिशुमन्वा; 'relating
to the jasmin,' कोन्दः -न्दी -न्दं; 'the jasmin creeper,' कोन्दी लता.

JASPER, *s.* सूर्यकान्तः, नास्वरास्वो मणिप्रियः.

JAUNDICE, *s.* पाण्डुः *m.*, पाण्डुरोगः, पाण्डुरः, पाण्डुकः, कामला -लः,
कुम्भकामला, हलीमकः; 'incipient jaundice,' पाण्डुच्छाया.

JAUNDICED, *a.* (Having the jaundice) पाण्डुरोगी -गिणी -गि (नं),
पाण्डुरोगग्रस्तः -स्ता -स्तं.—(Prejudiced) सापेक्षितः -ता -तं, चक्रदृष्टिः
-ष्टिः -ष्टि.

TO JAUNT, *v. n.* परिभ्रमणं कृ, पर्यटनं कृ, विहारं कृ, विहारार्थं इतस्ततः
परिभ्रमं (c. 4. -भ्रामयति -भ्रमिद्धं), विट् (c. 1. -हरति -हर्द्धं), विहारार्थं
पर्यटं (c. 1. -सटति -टिद्धं).

JAUNT, *s.* विहारः, विहारणं, भ्रमणं, विहारार्थं परिभ्रमणं or पर्यटनं.

JAUNTINESS, *s.* See JANTINESS.

JAVELIN, *s.* शल्यं, शलाका, शङ्कुः *m.*, प्रासः, धिपणिः *m.*, शक्ति *f.*,
पाणिमुक्तं, कारमुक्तं, मुक्तं, मुक्तमुक्तं, शूलः -लं, चस्तं, दूरवेपी *m.* (नं),
कागुतरी.

JAW, *s.* हनुः *m. f.*, हनूः *f.*; 'the lower jaw,' पीचं, कुम्भः, चिबुकं.
चिबुः *m.*; 'big-jawed,' महाहनुः -नुः -नुः; 'locked jaw,' हनुग्रहः.
हनुस्तम्भः; 'jaw-tooth,' दादा, दंष्ट्रा.—(Mouth) मुखं, चक्रं; 'jaws
of death,' मृत्युचक्रं.—(Scolding, abuse) चाक्रोशः, कुष्टं, तर्जनीं,
चाक्रुषाह्वं, भर्त्सनं.

TO JAW, *v. n.* (Scold) चाक्रुष (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), तर्जं (c. 10.
तर्जयति -रिद्धं).

JAW-BONE, *s.* हन्वस्थि *m.*, चिबुकास्थि *n.*, पीचास्थि *n.*

JAWED, *a.* हनुमान् -मती -मत् (नं), हनुमान् &c., हनुविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

JAY, *s.* चायः, चासः, मणिकण्डः, नीलकण्डः, किकिः *m.*, किकिदिविः *m.*,
किकीदिवः, किकीदीविः *m.*, चालः.

JEALOUS, *a.* (Apprehensive of rivalry, uneasy at another's
success) नास्वरी -रिणी -रि (नं), नास्वरी -रा -रं, समस्वरी -रा -रं.

परगुणमत्सरः -रा -रं, परोक्षप्रेषणी -पिणी -पि (न्), परोक्षसाहचर्यः -ना -नं, परोक्षसायकः -का -कं, परोक्षप्रेषणी -पिणी -पि (न्), अन्यशुभाशङ्की -पिणी -पि (न्), परप्रशंसासहनः -ना -नं, परशुभामर्षणः -या -यं, ईषी -पिणी -पि (न्) सेष्यः -यी -यं, असूयकः -का -कं, सामसूयः -या -यं, कृतेष्यः -यी -यं, स्पर्धी -पिणी -पि (न्), वक्रदृष्टिः -पि -पि (न्) - (Suspicious in love) प्रेमविपर्ययाशङ्की &c., प्रेमसंशयी -पिनी -पि (न्), प्रेमशङ्की &c., प्रेमव्यत्ययाशङ्की, प्रीतिविपर्ययाशङ्की &c.; 'a husband of a wife,' परपुरुषशङ्की, परपुरुषशङ्कितः, जारशङ्कितः; 'a wife of a husband,' परस्त्रीशङ्कितः, परस्त्रीशङ्कितः. - (Suspiciously fearful) शङ्काशीलः -ला -लं, शङ्कास्वभावः -या -यं. - (Careful for the honour of) अभिमानी -निनी -नि (न्), कृताभिमानी -ना -नं, कृतादरः -रा -रं, साभिमानः -ना -नं, सादृतः -ता -तं. JEALOUSLY, *adv.* समत्सरं, मात्सर्येण, सेष्यं, असूयया, सामसूयं, सामसूयं, परोक्षप्रेषणया, परोक्षप्रेषणया, प्रेमविपर्ययाशङ्कया, शङ्काशीलवत्. वक्रदृष्ट्या, स्पर्धया. JEALOUSY, JEALOUSNESS, *s.* मात्सर्यं, मत्सरः -रता, ईष्या, असूया, स्पर्धा, परगुणमात्सर्यं, परोक्षप्रेषणता, परोक्षप्रेषणः, परोक्षप्रेषणः, परोक्षप्रेषणः, परप्रशंसासहनं, परशुभाशङ्का, अन्यशुभप्रेषणः, सायत्यं, सायत्यभावः. दृष्टिवक्रता. - (Suspiciousness in love) प्रेमशङ्का, प्रीतिशङ्का, प्रेमसंशयः, प्रेमविपर्ययाशङ्का, प्रेमव्यत्ययाशङ्का, प्रीतिव्यत्ययाशङ्का; 'of a husband respecting a wife,' परपुरुषशङ्का, यथिचारशङ्का, अन्यपुरुषशङ्का, जारशङ्का; 'of a wife respecting a husband,' परस्त्रीशङ्का. - (Suspicious fear) शङ्का, शङ्काशीलता. - (Concern for the honour of) अभिमानचिन्ता. To JEER, *v. a.* अवहन् (c. 1. -हसति -सितुं), अपहस्य, अवहसभूमिं कृ, अपहसासत्यदीकृ, अवधिष्य (c. 6. -धिपति -धेयुं), अवहा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), तिरस्कृ, मुखरोकृ, गहं (c. 1. गहेते -हिंतुं), अवगहं, भल्ते (c. 10. भल्तेयते -ति -पितुं). - JEER, *s.* उपहासः, अवहासः, अपहासः, परिहासः, धेयः, सवधेयः, अवहा, अवमानं, अवहेला, व्यञ्जनं -ना, व्यंग्यः. JEERER, *s.* उपहासकः, परिहासकः *m.* (नृ), धेयकः, सवधेयकः. JEERINGLY, *adv.* उपहासेन. सोपहासं, परिहासेन, सायधेयं, हास्यपूर्वम्. JEJUNE, *a.* रुधः -धा -धं, रुधः -धा -धं, नीरसः -सा -सं, विरसः -सा -सं, रसहीनः -नो -नं, शुष्कः -ष्का -ष्कं, शून्यः -न्या -न्यं, निःसारः -रा -रं, निःसत्त्वः -स्वा -स्वं. JEJUNENESS, *s.* रुधता, रोष्यं, नीरसता, विरसता, रसाभावः, शुष्कता, शून्यता, सारहीनता, सत्त्वहीनता. JELLY, *s.* (Of animal substance) मांसपननिष्ठापः, क्षयितमांसनिर्मितो यनीभूतः खच्छरसः, मांसस्य श्यानरसः or पनरसः. - (Of fruit) फलानां शर्करादिना सह निष्ठापितानां पनरसः, फलपाकः. - (Glutinous substance) श्यानद्रव्यं, सान्द्रद्रव्यं. JENNET, *s.* See GENET. To JEOPARD, *v. a.* संशयस्य -स्यां कृ, संशयितं -तां कृ, सन्देहस्य -स्यां कृ, शङ्कास्य -स्यां कृ, संशयापन्नं -न्तां कृ, सन्देहदोलस्य -स्यां कृ, भयस्य -स्यां कृ, शङ्कास्यदीकृ; 'one who jeopard his life,' संशयितजोषितः. JEOPARDO, *p. p.* संशयितः -ता -तं, संशयज्जमितः -तां -तं, शङ्कास्यदीकृतः -ता -तं. JEOPARDOUS, *a.* संशयिकः -की -कं, सन्दिग्धः -ग्या -ग्यं, भयाक्रान्तः -न्ता -न्तं. JEOPAROY, *s.* (Hazard) संशयः, शङ्का, सन्देहः, भयं, विकल्पः, सातद्वयः. भयहेतुः *m.*; 'any thing exposed to jeopardy,' भयस्थानं, संशयस्थानं, शङ्कास्यदीकृतः; 'jeopardy of life,' जीवितसंशयः, प्राणसन्देहः, प्राणनाशसंशयः, प्राणपाथः; 'brought into jeopardy,' संशयितः

-ता -तं; 'to be in jeopardy,' संशयस्य -स्या -स्यं भू, शङ्कास्यदीकृतः. To JERK, *v. a.* (Give a sharp or sudden twitch or push) लघुप्रहारं कृ, लघ्वाघातं कृ, आकस्मिकप्रहारं कृ. लघुप्रहारेण तद् (c. 10. ताडयति -पितुं) or आहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं). - (Throw with a sharp sudden motion, or by stopping the arm half way) लघुप्रहारेण or आकस्मिकप्रहारेण धिप् (c. 6. धिपति, धेयुं), बाहुवेगम् अवहेन सम्भयित्वा धिप्, अकस्मात् धिप्. JERK, *s.* लघुप्रहारः, लघ्वाघातः, आकस्मिकप्रहारः, लघुधेयः, आकस्मिकधेयः, लघुप्रहारेण धेयः, बाहुवेगसम्भनपूर्वः धेयः. JERKIN, *s.* कञ्चुकः, कञ्चुलिका, अङ्गिका, कूर्पासकः, घुट्टनिचोलः. JESSAMINE, *s.* See JASMIN. JEST, *s.* हास्यं, परिहासः, परोहासः, हासिका, नर्म (न्), परिहासवाक्यं, परिहासोक्तिः *f.*, विनोदोक्तिः *f.*, विनोदभाषणं, धेयः, लालिका, टट्टरी, व्याहारः. - (Object of laughter) उपहासस्थानं, उपहासास्पदं, हास्यास्पदं, उपहासपात्रं, विनोदास्पदं. - (Fun) खेला, क्रीडा, कौतुकं, केलिः *m. f.*; 'in jest,' परिहासेन. To JEST, *v. n.* हस् (c. 1. हसति -सितुं), विहस्, प्रहस्, सम्प्रहस् संविहस्, परिहासं कृ, विनोदं कृ, परिहासवाक्यं वद् (c. 1. वदति -दितुं), विनोदवाक्यं वद्, भगद् (c. 1. भगदते -गिदुं), क्रीड् (c. 1. क्रीडति -ते -डितुं), प्रक्रीड्, विक्रीड्, परिक्रीड्, विलस् (c. 1. -लसति -सितुं), खेला (nom. खेलायति); 'speak in jest,' परिहासेन वद्. JESTER, *s.* परिहासकारी *m.* (न्), परिहासवेदी *m.* (न्), हास्यकारी *m.*, विनोदकारी *m.*, विनोदभाषी *m.* (न्), वैहासिकः, विदूषकः. - (Buffoon) भगदः, वैहासिकः, चाटुपटुः *m.*, चाटुवटुः *m.*, खणः, नटः, क्रीडामृगः. - (Companion of a king) नर्मसचिवः, विदूषकः, नर्मदः, राजविनोदी *m.* (न्). JESTING, *s.* परिहासकरणं, नर्मकरणं, नर्ममृद्युतिः *f.*, विनोदः, भागदं. JESTINGLY, *adv.* परिहासेन, हास्येन, परिहासमात्रेण, विनोदेन, विनोदाद्यं. JET, *s.* (Spouting of water) जलोद्योपः, जलोत्सेकः. - (Black stone) कृष्णप्रसरः, कृष्णवर्णः प्रसरविशेषः. JET-BLACK, *s.* पनकृष्णः -ष्णा -ष्णं, मुकृष्णः -ष्णा -ष्णं, सतिमुकृष्णः -ष्णा -ष्णं. JETSAM, JETSON, JETTISON, *s.* नौयसनकाले नौकालयुक्तराशिं समुद्रमध्ये क्षिप्रद्रव्याणि. JETTY, *s.* भूमिबहिर्गतः समुद्रस्पर्शः, काष्ठसम्भनिर्मितः, घुट्टसेतुः. JETTY, *a.* (Black as jet) कृष्णवर्णः -ष्णा -ष्णं, कृष्णप्रसरवर्णः -ष्णा -ष्णं. JEW, *s.* यहूदीयः, यहूदीयदेशजः, यहूदीयदेशवासि *m.* (न्). JEWEL, *s.* (Precious stone) मणिः *m. f.*, मणी, रत्नं, प्रसरः, मणिरत्नं, चारुशिला; 'jewel in a snake's head,' फणमणिः; 'necklace of jewels,' मणिमाला, रत्नावलिः *f.*; 'having jewels in the ears,' मणिकर्णः -ष्णा -ष्णं. - (A term of endearment) रत्नं; 'a jewel of a woman,' स्त्रीरत्नं. JEWEL-HOUSE, JEWEL-OFFICE, *s.* मणिशाला, रत्नशाला, राजकीयरत्नागारः. JEWEL-MINE, *s.* रत्नाकरः, रत्नसिन्धुः *f.*, मणिभूमिः *f.*, रत्नभूमिः. JEWELLED, *p. p.* or *a.* रत्नवान् -वती -वत् (न्), मणिमान् -मती -मत् (न्), मणिरत्नचितः -ता -तं, रत्नमयः -यी -यं, मणिमयः -यी -यं, मणिशः -शा -शं. JEWELLER, *s.* मणिकारः, रत्नकारः -रकः, रत्नजीवी *m.* (न्), वैकटिकः; 'jeweller's shop,' रत्नशाला. JEWELRY, *s.* रत्नानि *n. pl.*, रत्नादि भूषणं or अलङ्कारः, कोशः, कोपः. JEWESS, *s.* यहूदीया, यहूदीया स्त्री, यहूदीयदेशिनी. JEWISH, *a.* यहूदीयः -या -यं, यहूदीयदेशसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (न्), यहूदीयधर्मी -म्मी -म्मी (न्).

possessor,' सहभोजी *m.* (नं); 'joint-heir,' समाधिकारी.—
(United in the same office) एकधिकारी *m.* (नं), एककार्य-
कारी *m.* (नं), संघटितः -या -यं.—(Combined) सङ्घातयान् -वती
-वत् (नं), सम्भूयकारी -रिणी -रि (नं).
To JOINT, v. a. (Form with joints) सन्धिविशिष्टं -ष्टं कृ, ग्रन्थियुक्तं
-क्तं कृ.—(Divide in the joints) सन्धिभेदं कृ, सन्धिभङ्गं कृ.
JOINTED, p. p. or a. (Formed with joints) ग्रन्थिलः -ला -लं,
ग्रन्थिमान् -मती -मात् (नं), सन्धिविशिष्टः -ष्टा -ष्टे, सन्धियुक्तः -क्ता -क्ते.
—(Divided in the joints) भिन्नसन्धिः -न्धिः -न्ध, विसन्धितः -ता -तं.
JOINT-HEIR, s. समांशरी *m.* (नं), समभागी *m.* (नं), समाधिकारी *m.* (नं),
समांशहारी *m.* (नं), भागी *m.* (नं), संविभागी, भागहृत्, समभागहारी *m.*,
भागधेयः, सहाधिकारी *m.* See COHEIR.
JOINTLY, adv. संयोगतस्, योगतस्, सहितं, समं, सह, सम्भूय, एकचिन्तौभूय,
जुषुषत्, जुगपत्, सार्द्धं.
JOINTURE, s. विधवाधनं, स्त्रीधनं, स्त्रीवृत्तिः *f.*, भर्तृदत्तं, स्वामिदत्तं.
JOIST, s. गृहतालाली दीर्घदाहः, हर्म्यतलोत्तमकं दीर्घकाष्ठं.
JOKE, s. परिहासः, हास्यं, हासिका, परिहासवाक्यं, परिहासोक्तिः *f.*, रसः,
रसिकवाक्यं, नर्म्म *n.* (नं), विनोदः, विनोदोक्तिः *f.*, लालिका, छेपः,
टट्टरी, व्याहारः, प्रपञ्चः, कौतुकः; 'in joke,' परिहासेन; 'jokes to
the bridegroom,' जञ्जुलः.
To JOKE, v. a. हस् (c. 1. हसति -सितुं), प्रहस्, विहस्, संविहस्, व्यतिहस्,
सम्प्रहस्, परिहस्, परिहासं कृ, हास्यं कृ, परिहासवाक्यं वद् (c. 1.
चदति -दितुं), विनोदं कृ, विनोदवाक्यं वद्, भज् (c. 1. भजते -रिङ्गुं),
विलस् (c. 1. -लसति -सितुं), खेला (nom. सेलायति), नर्म्म कृ; 'speak
in joke,' परिहासेन वद्.
JOKER, s. परिहासवेदी *m.* (नं), परिहासकः, हास्यकारी *m.* (नं), विनो-
दभागी *m.* (नं), वैहासिकः, विदुषकः, विलासी *m.* (नं).
JOLE, s. गण्डः -खं, कपोलः, गण्डस्थलः -ली; 'cheek by jole,' गण्डागण्ड.
JOLITY, JOLLINESS, s. उत्सवकरणं, उत्सवः, समुत्सवः, उत्सवता, उत्सासः.
आनन्दः, आह्लादः, हर्षः, प्रहर्षः, प्रमोदः, प्रहसनं, प्रहासः, प्रहसितं, प्रहृष्टता,
प्रफुल्लता, सानन्दता, आमोदः, मुदा.
JOLLY, a. उत्सवकारी -रिणी -रि (नं), सोत्सवः -वा -वं, हृष्टः -ष्टा -ष्टे,
प्रहृष्टः -ष्टा -ष्टे, आनन्दी -न्दिनी -न्दि (नं), सानन्दः -न्दा -न्दं, हृष्टहृदयः
-या -यं, हर्षयः -या -यं, उत्सवः -सा -सं, उत्सवितः -ता -तं, उत्सासी
-सिनी -सि (नं), प्रहासी -सिनी -सि (नं), प्रमोदी -दिनी -दि (नं),
मुदितः -ता -तं, प्रफुल्लः -क्ता -क्तं, हासी &c., परिहासशीलः -ला -लं,
विलासी -सिनी -सि (नं), कृतकौतुकः -क्ता -क्तं, सुमनाः -नाः -नः (स्).
JOLLY-BOAT, s. घृहसौकाससन्धिनी क्षुद्रनौका.
To JOLT, v. a. क्षुभ् (c. 10. क्षोभयति -यितुं), क्षोभं कृ, विषमभूमिगमनप्रयुक्तं
क्षोभं कृ, आकस्मिकक्षोभं कृ.
To JOLT, v. n. विषमभूमिगमनत्वात् क्षुभ् (c. 4. क्षुभति, क्षोभितुं).
JOLT, s. क्षोभः, रथक्षोभः, विषमभूमिगमनप्रयुक्तः क्षोभः, आकस्मिकक्षोभः.
JOLTED, p. p. क्षुभ्यः -आ -यं, विक्षुभ्यः -आ -यं, क्षोभितः -ता -तं.
JOLTHEAD, s. स्तूलपुट्टिः *m.*, मन्दपुट्टिः *m.*, मूर्खः, चटुकाः.
JONQUIL, s. उत्पलजातीयो मानावर्णः पुष्पभेदः.
To JOSTLE, v. a. जनसम्मर्द्धं स्कन्धेन ताडयित्वा क्षुभ् (c. 10. क्षोभयति -यितुं)
or निरस् (c. 4. -क्षयति -क्षयितुं) or निःसृ (c. 10. -सारयति -यितुं)
or निराकृ or सञ्चाप् (c. 1. -पापते -धितुं).
JOSTLING, s. जनसम्मर्द्धं परस्परसंक्षोभः or परस्परसमाघातः, परस्परपथेयं,
परस्परसम्मर्द्धः, स्कन्धाघातः, प्रतिघातः.
Jot, s. लयः, लघुमात्रं, कणमात्रं, विन्दुमात्रं, लघुलेशः, लेशः, अणुः *m.*,
420

परमाणुः *m.*, कणिका, रजःकणः, तिलमात्रं.
To JOY, v. a. स्मरणार्थं किञ्चिद् लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं) or अभिलिख्
JOTTING, s. स्मरणार्थं किञ्चित्लिखनं, स्मरणार्थलिखितं.
JOURNAL, a. (Diary) दिनपुस्तकं, दिनव्यवहारलेख्यं, आह्निकव्यवहार-
पुस्तकं, दिनचर्यालेखः, दैनिकवृत्तान्तपुस्तकं, दिनचरित्रलेखः, आह्निक-
पत्रकं, दैनिकपत्रकं, पत्रिका, पत्रिः -त्री *f.*, पदभञ्जिका.—(News-
paper published daily) प्रतिदिनं प्रकाशकृतं समाचारपत्रं, वार्तापत्रं,
वाचिकपत्रं.
JOURNALIST, s. आह्निकपत्रलेखकः, दैनिकपत्रलिख् *m.* (स्).—(Conductor
of a newspaper) समाचारपत्रप्रकाशकः, वार्तापत्रलेखकः.
JOURNEY, s. सञ्चया *m.* (नं), सञ्चयगमनं, मार्गः, मार्गगमनं, मार्गक्रमणं,
यात्रा, यात्राकरणं, यानं, प्रयाणं, प्रस्थानं, प्रस्थितिः *f.*, व्रज्या, भ्रमणं,
देशभ्रमणं, पर्यटनं, प्रवासः, प्रवासगमनं; 'a long journey,' दीर्घा-
ध्या *m.* -ध्व *n.* (नं); 'a day's journey,' एकाहगमनः -मनः; 'to
return from a journey,' प्रवासाद् आगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं);
'a pleasant journey to you,' शिवासम् ते पन्थानः सन्तु.
To JOURNEY, v. n. सञ्चयना or मार्गेण गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or या
(c. 2. याति -तुं) or व्रज् (c. 1. व्रजति -जितुं) or चर् (c. 1. चरति
-रितुं), मार्गगमनं कृ, सञ्चयगमनं कृ, यात्रां कृ, देशभ्रमणं कृ, देशादेशं भ्रम्
(c. 4. भ्राम्यति, भ्रमितुं) or परिभ्रम् or पर्यट् (c. 1. जटति -टितुं).
JOURNEYER, s. सञ्चयः -गामी *m.* (नं), सञ्चयनीनः, सञ्चयन्, यात्रिकः,
यात्री *m.* (नं), पथिकः, सारणिकः, पादविकः.
JOURNEYING, s. सञ्चयगमनं, मार्गगमनं, यात्राकरणं, देशभ्रमणं.
JOURNEYMAN, s. वेतनार्थं कर्मकारः or कर्मकारः or शिल्पकारः or
शिल्पकर्मकारः, हस्तकर्मकारः, चैतनिकः, वेतनार्थी *m.* (नं), द्रातीनः.
JOURNEY-WORK, s. शिल्पकर्म *n.* (नं), हस्तकर्म *n.*, चैतनिककर्म *n.*, शिल्पं.
JOVE, s. (The god). See INDRA.
JOVIAL, a. उत्सवकारी -रिणी -रि (नं), नियोत्सवी -विनी -वि (नं), सदो-
त्सवी &c., कृतोत्सवः -या -यं, उत्सासी -सिनी -सि (नं), सदानन्दी
-न्दिनी -न्दि (नं), प्रहृष्टः -ष्टा -ष्टे, परिहासशीलः -ला -लं, सदाप्रमोदी
-दिनी -दि (नं), उत्सवप्रियः -या -यं.
JOVIALITY, adv. सोत्सवं, महोत्सवेन, सदानन्दपूर्वकं, उत्सववत्, प्रहृष्टवत्.
JOVIALITY, JOVIALNESS, s. उत्सवकरणं, नियोत्सवः, सदानन्दः, नित्यानन्दः,
उत्सवता, नियोत्सासः, हर्षः, प्रहर्षः, आह्लादः, प्रहसनं, हास्यं, प्रहासः,
प्रहृष्टता.
JOWL, s. (Cheek) गण्डः, कपोलः. See JOLE.
JOWLER, s. मृगचक्षुर्हृत्, मृगप्यशा *m.* (नं), मृगदंशकः.
Joy, s. आनन्दः, हर्षः, आह्लादः, प्रह्लादः, प्रमोदः, आमोदः, नन्दः, ह्लादः
-दनं, मोदः, मुदा, मुद् *f.*, हृष्टिः *f.*, हृष्टता, प्रहर्षः, प्रहृष्टता, मदः, प्रमदः,
मादः, मुष्टिः *f.*, तोषः, परितोषः, सन्तोषः, सन्तुष्टिः *f.*, विलासः, उत्सासः,
उत्सवता -त्वं, प्रफुल्लता, प्रीतिः *f.*, प्रीतता, सुखं, सौख्यं, चित्तप्रसन्नता,
शर्म्मा *n.* (नं), नन्दपुः *m.*, धन्यता, आनन्दपुः *m.*, उत्सवः, रमसः,
उत्साहः.—(The cause of joy) नन्दनः -ना -नं, आनन्ददः -दा -दं;
'joy and sorrow,' हर्षोद्वेगः.
To JOY, v. n. नन्द् (c. 1. नन्दति -न्दिनुं), आनन्द्, हप् (c. 4. हृष्यति,
हर्षितुं), ह्लाद् (c. 1. ह्लादते -दितुं), उत्सज् (c. 1. -लसति -सितुं), रम्
(c. 4. रमते, रन्तुं), तुप् (c. 4. तुष्यति, तोष्टुं), मद् (c. 4. माद्यति, मदितुं).
To JOY, v. a. (Cause joy) नन्द् (c. 10. नन्दयति -यितुं), हप् (c. 10.
हर्षयति -यितुं), प्रहृप्.—(Give one joy, congratulate) अभिनन्द्,
अभिवन्द् (c. 1. -चन्दते -न्दिनुं), धन्यवादं कृ. See To CONGRATULATE.
JOYFUL, a. आनन्दी -न्दिनी -न्दि (नं), आनन्दितः -ता -तं, सानन्दः -न्दा

-द्, हृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रहृष्टः -ष्टा -ष्टं, हृष्टमानसः -सा -सं, हृष्टहृदयः -या -यं, प्रहर्षितः -ता -तं, हर्षितः -ता -तं, प्रहर्षणः -शा -शं, हर्षमाणः -शा -शं, हर्षणः -शा -शं, आह्लादी -दिनी -दि (न्), ह्लादी &c.. प्रह्लादिनः -ता -तं, आह्लादितः -ता -तं, ह्लादितः -ता -तं, प्रहोदी -दिनी -दि (न्), प्रमुदितः -ता -तं, मुदितः -ता -तं, मुदान्वितः -ता -तं, हर्षान्वितः -ता -तं, प्रमुद् *m. f. n.*, प्रमुक्तः -क्ता -क्तं, हर्षयुक्तः -क्ता -क्तं, हुष्टः -ष्टा -ष्टं, परिहुष्टः -ष्टा -ष्टं, उल्लसः -सा -सं, उल्लासी -सिनी -सि (न्), उल्लसितः -ता -तं, प्रीतः -ता -तं, प्रह्वनः -वा -वं, आनन्दमयः -यी -यं, हर्षाप्रान्तः -न्ता -न्तं, हर्षाविष्टः -ष्टा -ष्टं, सुखी -खिनी -खि (न्), मन्नः -न्ता -न्तं, विशोकः -का -कं.—(Causing joy) हर्षकः -का -कं, हर्षदः -दा -दं, हर्षावहः -हा -हं, आनन्दः -दा -दं, आनन्दकारः -री -रं, मोदकः -का -कं, सुभगः -गा -गं.

JOYFULLY, *adv.* सानन्दं, सहर्षं, साह्लादं, हर्षेण, प्रहर्षेण, प्रह्लादेन, प्रहोदेन, सानोदं, उल्लासेन, सोह्लासं, आनन्दपूर्व, हृष्टमनसा, हृष्टवत्, सन्नोपेण.

JOYFULNESS, *s.* सानन्दत्वं, हृष्टता, प्रहृष्टता, प्रह्वनता, आनन्दः. See JOY.

JOYLESS, *a.* निरानन्दः -न्दा -न्दं, आनन्दहीनः -ना -नं, आनन्दशून्यः -न्या -न्यं, अहर्षः -यी -यं, अहृष्टः -ष्टा -ष्टं, अहर्षितः -ता -तं, हर्षहीनः -ना -नं, आह्लादहीनः -ना -नं, निराह्लादः -दा -दं, अनाह्लादी -दिनी -दि (न्), असुखी -खिनी -खि (न्), असुखः -खा -खं.—(Giving no joy) असुखदः -दा -दं, असुखावहः -हा -हं, अनानन्ददः -दा -दं, अहर्षदः -दा -दं.

JOYLESSNESS, *s.* निरानन्दत्वं, आनन्दहीनता, निराह्लादत्वं, हर्षशून्यता.

JOYOUS, *a.* आनन्दी -न्दिनी -न्दि (न्), सानन्दः -न्दा -न्दं, प्रहृष्टः -ष्टा -ष्टं, आनन्दवृत्तिः -त्तिः -त्ति, प्रसन्नचित्तः -त्ता -त्तं, उल्लासी -सिनी -सि (न्). See JOYFUL.

JOYOUSLY, *adv.* सानन्दं, सहर्षं, साह्लादं, हृष्टचेतसा, प्रह्वनमनसा.

JOYOUSNESS, *s.* हृष्टता, प्रहृष्टता, सानन्दत्वं, चित्तप्रसन्नता, प्रह्वनता.

JUBILANT, *a.* जयशब्दकारी -रिणी -रि (न्), जयशब्दोच्चारि -रिणी -रि (न्), जयध्वनिकारी &c., जयप्रशंसाकारी &c., जयशब्दोपो -पिणी -पि (न्).

JUBILEE, *s.* महोत्सवः, महोत्सवकालः, समुत्सवः, उत्सवः, उत्सवकालः.

JUCUNDITY, *s.* रम्यता, रमणीयता, प्रियता, नन्दकृत्यं, ज्ञानत्वं.

JUDAIC, JUDAICAL, *a.* यहूदीयः -या -यं, यहूदीयव्यवहारः -रा -रं.

JUDGE, *s.* (Officer who hears and determines causes) धर्माध्यक्षः, धर्माधिकारी *m.* (न्), न्यायापीठाः, न्यायाधिपतिः *m.*, प्राविशकः, विचारकज्ञा *m.* (न्), विचारकः, दण्डनायकः, व्यवहृता *m.* (न्), अक्षदक्षकः, साक्षपाटिकः, स्वयं, आधिकारिकः, निर्णेतृ *m.* (न्), निर्णयकारः.—(One who has skill to decide on the merits of any thing, a connoisseur) गुणग्राही *m.* (न्), गुणग्राहकः, गुणज्ञः, अभिज्ञः, विज्ञः, ज्ञानी *m.* (न्), परीक्षकः, तद्विद् *m.*, रसज्ञः, विवेकी *m.* (न्), विवेचकः, विवेकदृष्टा *m.* (न्), परिच्छेदकः.

To JUDGE, *v. n.* (Form an opinion, determine) विचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), विचारं कृ, निर्णयं कृ, निर्णयं कृ, निश्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), निश्चयं कृ, निर्वृ (c. 10. -धारयति -यितुं), अवयु, निर्धारणं कृ.—(Weigh, consider, deliberate) मनसा विचर्, वितर्कं (c. 10. -तर्कयति -यितुं), वितर्कं कृ, विमृश् (c. 6. -मृशति -सृष्टुं), विगण् (c. 10. -गणयति -यितुं), विकूप (c. 10. -कल्पयति -यितुं), समर्थं (nom. समर्थयति -यितुं), समर्थनं कृ, मनसा विवेचनं कृ.—(Discriminate) विज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), परिच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्तुं), विविच् (c. 7. -विनक्ति -वेक्तुं, c. 10. -वेचयति -यितुं), विभू (c. 10. -भावयति -यितुं), विचर्, विवेकं कृ, परिच्छेदं कृ.—(Examine) परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), परीक्षां कृ.—(Determine causes judicially,

pass sentence) विचर्, विचारं कृ, निर्णयं कृ, निर्णयं कृ, प्रणयनं कृ, व्यवहारदर्शनं कृ, तीर् (c. 10. तीरयति -यितुं), न्यायं कृ.

To JUDGE, *v. a.* (Examine, bring under investigation) परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), अनुसन्धा (c. 3. -धाति -धातुं), अनुयुञ् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -योक्तुं), परीक्षितं -तां कृ.—(Judicially) विचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), निर्णयं कृ, निर्णयं कृ.—(Censure, impute fault) निन्द् (c. 1. निन्दति -न्दिनुं), दोषीकृ, दोषारोपणं कृ, अपवद् (c. 1. -वदति -दितुं), दोषप्रसङ्गं कृ.—(Consider, reckon) तर्कं (c. 10. तर्कयति -यितुं), मन् (c. 4. मन्यते, मनुं).

JUDGESHIP, *s.* धर्माध्यक्षत्वं, न्यायापीक्षात्वं, धर्माधिकारः -रिता.

JUDGMENT, *s.* (Discrimination) विवेकः, विवेचनं, परिच्छेदः, विचारः -रणं -णा, विज्ञानं, विभावनं, विवेकदृष्टत्वं, अवचोषः, विज्ञिः *f.*—(Exercise of judgment after deliberation) विचारः -रणं -णा, विवेचना, सम्प्रधारणा.—(Knowledge derived from the comparison of ideas) अनुभवः, अनुभूतिः, अनुमानं, अनुमितिः *f.* तर्कः, परामर्शः, ज्ञानं.—(Notion, opinion) बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, मतं, सङ्कल्पः, चोषः; 'according to one's judgment,' यथाबुद्धि, यथामति.—(The faculty concerned in weighing the merits or advantages of any thing) गुणगुणविषयका बुद्धिः, हिताहितविषयका बुद्धिः or धीशक्तिः.—(Determination, decision) निर्णयः, निश्चयः, निश्चितः, विचारः, सङ्कल्पः, निर्धारणं, अवधारणं, निष्पत्तिः *f.*—(Judicial sentence) निर्णयपादः, निर्णयः, विचारः, दण्डज्ञा, जाधर्षणं, तीरणं, तीरितं.—(Divine ordinance) ईश्वरविधिः *m.*, ईश्वरविधानं, ईश्वरनियमः, ईश्वरशासनं.

JUDGMENT-DAY, *s.* विचारदिनं, विचारदिवसः, न्यायकरणदिवसः.

JUDGMENT-HALL, *s.* विचारसभा, धर्मसभा, न्यायसभा, विचारशाला.

JUDGMENT-SEAT, *s.* धर्मासनं, न्यायासनं, विचारसनं.

JUDICATORY, *s.* (Court of justice) धर्मसभा, विचारसभा, विचारस्थानं, न्यायसभा, व्यवहारमण्डपः, व्यवहारदर्शनशाला, राजद्वारं, धर्माधिकरणं, न्यायागारं, सद्स् *n.*

JUDICATURE, *s.* (Power of administering justice) व्यवहारदर्शनाधिकारः, विचाराध्यक्षता, न्यायाधिकारः, न्यायकरणाधिकारः, धर्माधिकरणं, विचारकरणाधिकारः; 'simple judicature,' व्यवहारमातृका.—(Court of judicature) धर्मसभा. See JUDICATORY.

JUDICIAL, *a.* (Pertaining to the practice of courts of justice) व्यवहारिकः -की -कं, व्यवहारिकः -की -कं, व्यवहारी -रिणी -रि (न्), व्यवहारसंज्ञी -न्धिनी -न्धि (न्), व्यवहारविषयः -या -यं; 'judicial proceedings or investigation,' व्यवहारः, व्यवहारदर्शनं, क्रिया, विचारः.—(Pertaining to the administration of justice) व्यवहारदर्शनसंज्ञी &c., न्यायकरणसंज्ञी &c.—(Proceeding from court of justice) व्यवहारदर्शनप्रयुक्तः -का -कं, न्यायदर्शनप्रयुक्तः -क्ता -क्तं.—(Inflicted as a penalty) दण्डरूपः -पा -पं, शिक्षाहेतुकः -का -कं.

JUDICIALLY, *adv.* विचारानुसारेण, विचारानुक्रमेण, धर्मानुसारात्, व्यवहारानुक्रमेण, यथाव्यवहारं, विचारसभामकरणात्.

JUDICIARY, *a.* विचारकः -का -कं, व्यवहारिकः -की -कं, निर्णायकः -का -कं, व्यवहारदर्शनसंज्ञी -न्धिनी -न्धि (न्), धर्मसभासंज्ञी &c.

JUDICIOUS, *a.* (According to sound judgment) विवेकानुसारी -रिणी -रि (न्), सुयुक्तः -क्ता -क्तं, युक्तः -क्ता -क्तं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, यथोचितः -ता -तं, उचितः -ता -तं, समञ्जसः -सा -सं, न्यायः -या -यं, सद्गतः -ता -तं, सविवेकः -का -कं.—(Acting with judgment,

possessing judgment, said of persons) विवेकी -विक्ती -कि (न्), विवेकदृष्टा -ष्टा -थ (न्), बुद्धिमान् -मती -मत् (न्), मतिमान् &c., नीतिमान् &c., नीतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, प्राज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, मनस्वी -स्विनी -स्वि (न्), विमृश्यकारी -रिणी -रि (न्), समीक्ष्यकारी &c., ज्ञानी -निनी -नि (न्), विशेषज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, हिताहितदर्शी &c., सदसदृशी &c., सुपरिच्छेदकः -का -कं, उचितज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

JUDICIOUSLY, *adv.* विवेकानुसारेण, सविवेकं, विज्ञयत्, प्राज्ञयत्, नीतिज्ञयत्, सपरिच्छेदं, विद्वच्चनयत्, पुण्ययत्, युक्तं, यथोचितं, समग्रं, सम्यक्, सुष्ठु, सुविमृश्य, सुविचार्य.

JUDICIOUSNESS, *s.* युक्तता, उपयुक्तता, सविवेकत्वं, बुद्धिमत्त्वं, विज्ञता.

JUG, *s.* कुम्भः, मृत्कौशं, मृत्कांसं, कांस्यं, कंसः -सं, कंशाः, मृद्राष्टं, पुटयीयः, कलशाः, कलसः, जलपात्रं, उदपात्रं.

To JUGGLE, *v. a.* (Play tricks by sleight of hand) मायां कृ, इन्द्रियमायां कृ, दृष्टिमायां कृ, इन्द्रियमोहं कृ, दृष्टिमोहं कृ, कुहकं कृ, इन्द्रियनालं कृ, हस्तलापयं कृ, कुसृतिं कृ, दृष्टिवन्धनं कृ.—(Deceive by trick) मुह् (c. 10. मोहयति -यितुं), छल् (c. 10. छलयति -यितुं), वध (c. 10. वधयते -ति -यितुं).

JUGGLE, *s.* माया, मोहः, कुहकः, छलं, कूटता, कूटः, वधनं.

JUGGLER, *s.* मायो *m.* (न्), मायाकारः, मायानीवी *m.* (न्), मायावी *m.* (न्), कुहककारः, कुहकनीवी *m.*, कुहकः, इन्द्रनालिकः, रेन्द्रनालिकः, इन्द्रयमोही *m.* (न्), प्रतिहारः -रकः, प्रातिहारिकः -रकः, कौसुतिकः, योगी *m.* (न्), सम्प्रयोगी *m.*, अभिचारविद् *m.*, शोभिकः, चाहितुष्टिकः, 'female juggler,' माया, मायिनी, मायानीविनी, शास्त्री.

JUGGLERY, JUGGLING, *s.* (Legerdemain) हस्तलापयं, हस्तपापयं, माया, कुहकः, कुहकयुक्तिः *f.*, इन्द्रनालं, इन्द्रयमोहः, कुसृतिः *f.*, दृष्टिमोहः, दृष्टिवन्धनं, अभिचारः, नालं, योगः, सम्प्रयोगः.—(Trickery) कूटता, छलं, वधना.

JUGULAR, *a.* कण्ठयः -श्लया -श्लयं, कण्ठसन्धी &c., कण्ठस्यः -स्या -स्यं, श्रोत्रसन्धीयः -या -यं.

JUICE, *s.* रसः, द्रवः, निर्यासः, सारः, सुधा, चासवः, नीरं, मज्जा, खेदः.—(From the elephants temples) मदः, दानं, हस्तिमदः, गजदकुसुमं; 'its issue from the forehead,' मदप्रयोगः.

JUICELESS, *a.* नीरसः -सा -सं, विरसः -सा -सं, सरसः -सा -सं, निरसः -सा -सं, रसहीनः -ना -नं, रसशून्यः -न्या -न्यं, असारः -रा -रं, निस्सारः -रा -रं, सारवर्जितः -ता -तं, शुष्कः -ष्का -ष्कं, पिण्डीरः -रा -रं.

JUICINESS, *s.* सरसता, रसवत्त्वं, रसिकत्वं, रसपाहुत्वं, गहुरसत्वं.

JUICY, *a.* सरसः -सा -सं, रसवान् -वती -वत् (न्), रसी -सिनी -सि (न्), रसिकः -का -कं, रसाढ्यः -द्या -द्यं, रस्यः -स्या -स्यं, गहुरसः -सा -सं, सारवान् &c., गहुरसः -रा -रं.

JUJUBE, *s.* (The tree) चदरः -री *f.* -रिः *m.*, चदरिकः, चदरिकः, राजचदरः, कर्कशः *m. f.* -न्युः, कोलिः -ली *f.*, कुकोलं, सीवोरं, कर्कशी -शिका, कुवलः; 'the fruit,' चदरं.

JULY, *s.* चापाढः -ढकः, प्रायणः -यिकः, उज्जरापाढः, पूर्णप्रायणः, चापाढप्रायणः, सप्तममासः.

To JUMBLE, *v. a.* सम्मिश्र (c. 10. -मिश्रयति -यितुं), सम्मिश्रीकृ, प्यामिश्र, मिश्र, सङ्कृ (c. 6. -किरति -कितुं -रीतुं), सङ्करीकृ, सङ्करीणीकृ, सङ्कलीकृ, घल्लयस्त्रीकृ, संधिष् (c. 6. -धिपति -धेयुं), विधिष्.

To JUMBLE, *v. n.* (Be jumbled) सम्मिश्रीभू, सङ्कृ in pass. (-कोर्यते), सङ्करीणीभू, सङ्करीभू, सङ्कलीभू, सम्मिश्रितः -ता -तं भू.

JUMBLE, *s.* सम्मिश्रणं, मिश्रणं, सङ्करः, साङ्कर्यं, सङ्करीण्यं, घल्लयस्त्रता, सङ्कलता, सविपातः, संघोभः, प्यतिकरः, सङ्कलनं.

JUMBLED, *p. p.* सम्मिश्रितः -ता -तं, सम्मिश्रः -ष्टा -थं, सम्मिश्रीकृतः -ता -तं, मिश्रितः -ता -तं, सङ्करीकृतः -ता -तं, सङ्करीणीकृतः -ता -तं, सङ्कलीकृतः -ता -तं, घल्लयस्त्रः -स्ता -सं, सविपातितः -ता -तं, संघोभः -भ्या -भ्यं.

JUNNA, *s.* (A river which rises in a mountain called Kalinda, in the Himalaya range, and, after a course of 378 miles, falls into the Ganges below Allahabad; she is daughter of the sun and sister of Yama) यमुना, कालिन्दी, कलिन्दकन्या, कलिन्दनन्दिनी, कलिन्दीशिलाता.—(As daughter of the sun) सूर्यजा, सूर्यतनया, सूर्यपुत्री, देवाकरी.—(As sister of Yama) यमसखा *f.* (सू), यमभगिनी.—(Of a dark blue colour) श्यामा.

To JUMP, *v. a.* प्रु (c. 1. प्रवते, प्रोतुं), पत् (c. 1. वरगति -त्यितुं), चावत्, स्कन्द (c. 1. स्कन्दते, स्कन्तुं), कम्पं कृ; 'to jump over,' लङ् (c. 10. लङ्घयति -यितुं), अभिलङ्; 'to jump over a wall,' प्राकारलङ्घनं कृ; 'jump up,' उल्लु, समुल्लु, उत्पत् (c. 1. -पतति -तिनुं), प्रोत्पत्, उत्पृ (c. 1. -सपति -सप्तुं); 'jump down,' अवपृ, अवस्कन्द; 'to jump out from,' प्रस्कन्द; 'to jump about,' नृत् (c. 4. नृत्यति, नर्तितुं); 'having jumped up,' उल्लु.

JUMP, *s.* प्रवः, प्रवनं, प्रुतं, उत्प्रवनं, उत्पुतं, कम्पः -म्या, वलितं, उत्कालः, उत्पतनं, उत्सर्पणं, चपस्कन्दः.

JUMPED, *p. p.* प्रुतः -ता -तं, उत्पुतः -ता -तं, वलितः -ता -तं, उत्पतितः -ता -तं.

JUMPER, *s.* प्रवकः, प्रवनकारी *m.* (न्), कम्पकारी *m.*, कम्पी *m.* (न्), उत्प्रवकः, उत्पतिता *m.* (न्); 'going by jumps,' प्रवगः -गतिः *m.*

JUMPING, *s.* (Act of jumping) प्रवनं, उत्प्रवनं, उत्पतनं, उत्सर्पणं.

JUMPING, *part.* प्रवमानः -ना -नं, पत्वान् -रगनी -स्ता (न्), उत्पतिष्णुः -णुः -णुः, उत्पतिता -वी -तृ (न्).

JUNCTATE, *s.* किलाटपिष्टकः, दधिश्कैरादिमयो मोदकः, मिष्टानं.

JUNCOUS, *a.* द्व्यौविकोर्णः -र्णा -र्णं, नटकोयः -या -यं.

JUNCTION, *s.* योगः, संयोगः, संयोजनं, समायोगः, सम्प्रयोगः, युक्तिः *f.*, सन्धिः *m.*, सन्धानं, घेयः, संघेयः, सङ्गः -ङ्गम -ङ्गतिः *f.* -तं, समागमः, संहतिः *f.*, संपातः, संसक्तिः *f.*, समासक्तिः *f.*, संसृष्टिः *f.*, संसर्गः, मेलनं, सम्पक्कः, सचन्यः, सक्तिः *f.*, चासक्तिः *f.*, प्रसक्तिः *f.*—(Point of union) सन्धिस्यानं.

JUNCTURE, *s.* (Point of time, crisis) लग्नं, सन्धिः *m.*, कालसन्धिः *m.*, सन्धिवेला, समयः, वेला, कालः, प्रसङ्गः, अवकाशः.—(Joint, articulation) सन्धिः *m.*, सन्धिः *m.*—(Seam) सोवनं.

JUNE, *s.* ज्येष्ठः, चापाढः -ढकः, ज्येष्ठः, ज्येष्ठामूलोयः, पूर्णप्रायणः, उत्तरज्येष्ठः, ज्येष्ठप्रायणः.

JUNGLE, *s.* जङ्गलं, जाङ्गलं, प्रस्तारः, जङ्गलस्थानं, गुंसावृतस्थानं.

JUNGLY, *a.* जाङ्गलः -ली -लं, जङ्गली -लिनी -लि (न्), प्रस्तारी &c.

JUNIOR, *a.* खवरः -रा -रं, खवरवपस्कः -स्ता -स्कं, खवरवयाः -याः -यः (स्) खवरजः -जा -जं, खवरजातः -ता -तं, अनुजः -जा -जं, अनुजातः -ता -तं, अनुजन्मा -न्मा -न्म (न्), नयन्यजः -जा -जं, यवोयान् -यसी -यः (स्), कनोयान् -यसी -यः (स्), यविष्ठः -ष्टा -ष्टं, कनिष्ठः -ष्टा -ष्टं.

JUNIPER, *s.* जूनिपरास्यो वृक्षप्रभेदः.

JUNK, *s.* चीनदेशीयो वृहत्तिकापिशोपः, चीननौका.—(Pieces of old cable) जीर्णरज्जुखण्डाः *m. pl.*

JUNKET, *s.* निभृते कृतं परमात्मभोजनं or उत्तमात्मभोजनं or सहभोजनं, छलेन कृतो महोत्सवः, निभृतोत्सवः.

To JUNKET, *v. n.* निभृतोत्सवं कृ, निभृते or छलेन सहभोजनं कृ or उत्सवं कृ.

JUNTA, JUNTO, *s.* (Council) सभा, समाजः, शिष्टसभा, महासभा.—(Cabal) गोपनीयकर्मसाधनार्थं, कतिपयजनसंसर्गः, कुसंसर्गः.

JUPITER, *s.* (The planet) बृहस्पतिः *m.*, गुरुः *m.*, वाक्पतिः *m.*, ग्रहराजः.
See VRIHASPATI. (The god). See INDRA.

JURIDICAL, *a.* धर्मसभासम्बन्धी &c., विचारसभासम्बन्धी &c., न्यायसभास-
सम्बन्धी &c., व्यावहारिकः -को -कं, व्यवहारिकः -को -कं.

JURIDICALLY, *adv.* विचारानुसारेण, व्यवहारानुसारेण, धर्मानुसारात्,
यथाव्यवहारं, यथान्यायं.

JURISCONSULT, *s.* स्मृतिशास्त्रज्ञः, धर्मशास्त्रज्ञः, व्यवहारपरिदत्तः, व्यवहार-
सचिवः, व्यवस्थाज्ञः, धर्मप्रवक्ता *m.* (ज्ञ).

JURISDICTION, *s.* सधिकारः -रिता, विचारकरणाधिकारः, न्यायकरणाधि-
कारः, आपिपत्यं, प्रभुत्वं, व्यवहारदर्शनाधिकारः, धर्माधिकारः.

JURISPRUDENCE, *s.* व्यवहारः, व्यवहारशास्त्रं, व्यवहारविधिः *m.*, व्यवहार-
ज्ञानं, व्यवहारविद्या, धर्मशास्त्रं, स्मृतिशास्त्रं; 'a title or head of juris-
prudence,' व्यवहारविषयः, व्यवहारमार्गः, व्यवहारस्वानं, व्यवहारपदं.

JURISPRUDENT, *a.* व्यवहारज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, व्यवहारशास्त्रज्ञः &c., स्मृतिशास्त्रज्ञः
&c., धर्मशास्त्रज्ञः &c., व्यवहारपरिदत्तः -ता -तं.

JURIST, *s.* धर्मशास्त्री *m.* (ज्ञ), धर्मज्ञः, व्यवहारवेत्ता *m.* (ज्ञ), स्मृतज्ञः.

JUROR, *s.* शापितजनः, शापितपुरुषः, धर्मसभायां सुविचारार्थं शापितः
प्रमाणपुरुषः or स्वयं or मध्यस्थः.

JURY, *s.* धर्मसभायां सुविचारार्थं शापितानां द्वादशप्रमाणपुरुषाणां गणः,
शापितप्रमाणपुरुषपङ्क्तिः *f.*, स्वयंगणः.

JURYMAN, *s.* सुविचारार्थं शापितः प्रमाणपुरुषः. See JUROR.

JUST, *a.* (Upright, honest, equitable) न्यायाचारः -रा -रं -री -रिणी
-रि (न्), न्यायी -यिनी -यि (न्), न्यायवृत्तिः -वृत्तिः -वृत्ति, न्यायवृत्ती -वृत्तिनी
-वृत्ति (न्), न्यायकारी -रिणी -रि (न्), धार्मिकः -को -कं, धर्माकारी
&c., न्यायशीलः -ला -लं, न्यायपरः -रा -रं, धर्मी -निर्मणी -न्मि (न्),
शुचिः -चिः -चि, साह्विकः -को -कं, महासह्यः -ह्या -ह्यं, सचरितः -ता
-तं, साधुः -धुः -ध्वी -धु, साधुवृत्तिः -वृत्तिः -वृत्ति, चतुः -तुः -तु, विम-
लात्मा -त्मा -त्मा (न्), मायाहीनः -ना -नं, नीतिमान् -मती -मत् (न्),
निष्कपटः -टा -टं, निर्व्यलोकः -का -कं, सकृदव्यवहारः -रा -रं. (Ac-
cording to equity) न्यायः -या -यं, यथान्यायः -या -यं, न्यायानु-
सारी -रिणी -रि (न्), यथानीतिः -तिः -ति, याचार्थिकः -को -कं,
ताह्विकः -को -कं, न्यायसिद्धः -द्धा -द्धं. (Exact, correct, right,
proper) यथार्थः -थी -थं, याचार्थिकः -को -कं, समञ्जसः -सा -सं,
अञ्जसः -सा -सं, शुद्धः -द्धा -द्धं, सत्यः -त्या -त्यं, तथ्यः -या -यं, सम्यक्-
समीची सम्यक्, युक्तः -क्ता -क्तं, योग्यः -या -यं, यथायोग्यः -या -यं,
उचितः -ता -तं, सद्गतः -ता -तं. (Impartial, fair) विषयपातः -ता
-तं, समदर्शी -शिनी -शि (न्), समः -मा -मं, समानवृत्तिः -वृत्तिः -वृत्ति,
धर्म्यः -म्या -म्यं. (Full) सम्पूर्णः -ना -नं, अविकलः -ला -लं, सम्पूर्णः -गा -गं.

JUST, *adv.* (Close, near to, in reference to place) निकटे, समीपं,
उपान्ते, अनिके, अमितम्. (Nearly in time, almost) प्रायस्,
प्रायश्च, भूयिष्ठं, कल्पः; 'just dead,' मृतप्रायः, मृतकल्पः or expressed
by the desid. adj. मुमुक्षुः; 'just going,' गगमिषुः -मुः -मु; 'just
finished,' समानभूयिष्ठः -ष्टा -ष्टं. (In the instant, just now)
सद्यस्, मात्रं; 'just heated,' सद्यस्तप्तः -मा -मं; 'just born,' सद्यो-
जातः -ता -तं, जातमात्रः -त्री -त्रं; 'just dead,' सद्योमृतः -ता -तं;
'just done,' सद्यःकृतः -ता -तं. (Exactly) यथार्थं, युक्तं, सम्यक्,
यथावत्, अञ्जस, समञ्जसं, यथावत्, तावत्; 'just so far, just so
much,' तावन्मात्रं, तदन्तं; 'just so,' युक्तं, युज्यते, एवमेव, तथैव;
'just the same, neither more nor less,' नाधिकं न च न्यूनं;
'just as,' यद्वत्, यत्प्रकारेण. (Merely, barely) मात्रं, कष्टेन,
कृच्छ्रेण. 'Just' is often used redundantly, in which case

it is expressed by तावत्; as, 'just wait a moment,' तिष्ठ
तावत् गुह्यं.

JUST, *s.* (A tournament) सादिनां or अघारोहिणां क्रीडायुद्धं.

To JUST, *v. n.* पूष्टीकृतोडायुद्धं कृ, पूष्टीकृतकारेण परस्परसमाधातं कृ.

JUSTICE, *s.* (The virtue which consists in giving what is due,
integrity, honesty) धर्मः, न्यायः, नीतिः *f.*, नयः, धर्मन्यायः, न्याय-
शीलता, न्यायिता, न्यायाचाराता, धार्मिकत्वं, चतुता, शुचिता, साधुता.
(Equity, agreeableness to right) न्यायत्वं -ता, न्यायता, युक्तिः *f.*,
योग्यता, उपयुक्तता, यथायोग्यता, यथार्थता, याचार्थ्यं, सामञ्जस्यं, सम्यक्तं.
(Right application of justice, redress of wrong) न्यायः,
दण्डः, दण्डयोगः. (Impartiality) साम्यं, समता, सर्वसमता, अपक्ष-
पातः. (Merited punishment, retribution) उपयुक्तदण्डः, न्याय-
दण्डः, यथापराधदण्डः, यथापराधपञ्चासनं, योग्यशिक्षा, प्रतिक्रिया. (One
who administers justice) धर्माधिकारी *m.* (ज्ञ), धर्माध्यक्षः,
न्यायाधिकारी *m.*, दण्डनायकः; 'administration of justice,'
न्यायप्रणयनं, न्यायकरणं, न्यायदर्शनं, व्यवहारदर्शनं; 'court of jus-
tice,' धर्मसभा. See JUDICATORY.

JUSTICESHIP, *s.* धर्माध्यक्षता -त्वं, न्यायाधीशत्वं, धर्माधिकारः -रिता.

JUSTICIABLE, *a.* व्यवहार्यः -या -यं, व्यवहर्तव्यः -या -यं.

JUSTICIARY, *s.* न्यायाध्यक्षः, न्यायदर्शी *m.* (ज्ञ), न्यायप्रणेता *m.* (ज्ञ). See
JUDGE.

JUSTIFIABLE, *a.* निरसनीयदोषः -पा -पं, निराकरणीयदोषः -पा -पं, आरो-
पितदोषमोचनीयः -या -यं, शोधनीयदोषः -पा -पं, शोधनीयः -या -यं,
परिशोधनीयः -या -पं, शोध्यः -ध्या -ध्यं, खण्डनीयदोषारोपः -पा -पं,
अनारोपणीयदोषः -पा -पं, दोषनिरासशक्यः -त्या -क्यं, परिशुद्धिधमः
-मा -मं, निवार्यदोषः -पा -पं, मार्जनीयदोषः -पा -पं, दोषमोचनीयः -या
-यं, यथान्यायः -या -यं, रक्षणीयः -या -यं.

JUSTIFIABLENESS, *s.* शोधनीयत्वं, शोध्यता, परिशुद्धिधमता, दोषमोच्यता.

JUSTIFIABLY, *adv.* परिशोधनीयं, यथा दोषो निरसितुं शक्यते तथा.

JUSTIFICATION, *s.* शुद्धिः *f.*, शोधनं, परिशुद्धिः *f.*, परिशोधनं, विशुद्धिः *f.*,
दोषशुद्धिः *f.*, दोषशोधनं, दोषमार्जना -नं, दोषमोचनं, दोषमुक्तिः *f.*, निदी-
पीकरणं, आरोपितदोषमुक्तिः *f.*, आरोपितदोषशोधनं, आरोपितदोषमार्जना,
दोषप्रतीकारः, दोषनिराकरणं, दोषनिवारणं, दोषनिरसनं.

JUSTIFICATORY, *a.* शोधकः -का -कं, परिशोधकः -का -कं, शुद्धिकरः -रा -रं.

JUSTIFIED, *p. p.* शोधितः -ता -तं, परिशोधितः -ता -तं, निदीपीकृतः -ता
-तं, दोषमुक्तः -क्ता -क्तं, मुक्तदोषः -पा -पं, निवृत्तदोषः -पा -पं, निरस्त-
दोषः -पा -पं, निवारितदोषः -पा -पं.

JUSTIFIER, *s.* शोधकः, परिशोधकः, परिशुद्धिकरः, दोषमोचकः, निदी-
पीकृता *m.* (ज्ञ), दोषनिवारकः, दोषप्रतिकारकः.

To JUSTIFY, *v. a.* शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं), परिशुष्, दोषात् परिशुष्
or मुच् (c. 6. मुचति, मोक्तुं), निदीपीकृ, निरपराधकृ, निष्कलङ्गीकृ,
आरोपितदोषाद् मुच्, आरोपितदोषं निराकृ or प्रतिकृ or निवृ (c. 10.
-वारयति -यितुं), दोषशोधनं कृ, अपराधशोधनं कृ, दोषनिराकरणं कृ,
दोषनिरसनं कृ.

To JUSTLE, *v. a. and n.* See To JOSTLE.

JUSTLY, *adv.* (Conformably to justice or propriety) यथान्यायं,
न्यायानुसारेण, न्यायेन, न्यायतस्, न्यायवत्, धर्मेण, धर्मैश्च, यथाधर्मं,
युक्तं, उपयुक्तं, यथायोग्यं, सम्यक्, यथोचितं, समञ्जसं. (According
to truth) यथार्थं, याचार्थ्येन, सत्यं, यथावत्, अवितथं, अथैतत्,
परमार्थतस्. (Fairly, honestly). समं, साम्येन, सार्ज्यं, निर्वीजं,
निर्व्यलोकं, सारत्येन. (Exactly, accurately, fitly) यथावत्,

यथातथं, सन्नस्य, समन्नसं, यथोहं-हेतुः, यथायं, युक्तं, स्थाने.
JUSTNESS, *s.* (Exactness, accuracy) यथायंता, यथायं, सम्यक्तं,
सामन्नसं, समन्नसं, यथातथं, शुद्धता, युक्तता.—(Conformity to
truth) सत्यता, यथायंता, अविश्रयत्वं, तथ्यत्वं, युक्तता.—(Justice,
equity) न्याय्यत्वं-ता, न्यायता, युक्तिः *f.*, युक्तत्वं, योग्यता, यथायोग्यता,¹¹
याथायं, सामन्नसं, सम्यक्तं, शस्तत्वं.—(Impartiality) समता, साम्यं,
सम्यक्समता, अपक्षपातः.

To JUT, *v. n.* (Project) वहिःस्था (०. 1. -तिष्ठति-घातुं), वहिर्भूत (०. 1.
-वर्त्तते-तिष्ठुं), वहिर्भू, वहिल्लसं (०. 1.-लसते-तिष्ठुं), वहिःप्रलसं, अतिवृत्,
अतिवृत् (०. 4. -क्राम्यति-क्रामितुं).

JUT, *s.* वहिर्वर्त्तनं, वहिल्लसत्वं, प्रलसता, उदग्रता, आभोगः, प्रसरः.

JUTTING, *part.* प्रलसः-सा-चं, वहिल्लसः-सा-चं, उदग्रः-या-यं.

JUVENILE, *a.* यौवनवान्-वती-वत् (नं), युवा युवति-ती or यूनी युव (नं),
यौवनयकः-की-कं, तरुणः-या-यं, कुमारः-री-रं, अल्पवयस्कः-स्ता
-स्तं, अल्पवयस्कः-स्ता-स्तं, प्रत्ययवयस्कः-स्ता-स्तं, तरुणवयस्कः-स्ता
-स्तं, बालिशः-शा-शं, युवकालीनः-ना-नं.

JUVENILITY, *s.* यौवनं, यौवनावस्था, तरुण्यं, तारुण्यावस्था, कुमारभावः,
कोमारं, सौकुमार्यं, बाल्यं, बाल्यं.

JUXTAPOSITION, *s.* संस्थितिः *f.*, उपस्थानं, संस्थानं, संस्थत्वं, समीपता,
सन्नधिः *m.*, सन्नधिः, संसर्गः, निकट्यं, उपस्रेयः, उपन्यासः.

K.

KALE, *s.* शाकभेदः, शाकं, हरितकं, शूर्यं, शिष्यः *m.*

KALENDAR, *s.* See CALENDAR.

KĀMADEVA, *s.* (The god of love or Hindu Cupid, son of Vishnu
or Krishna by Lakshmi, who is then called Māyā or
Rukmini. According to another account he was first
produced in the heart of Brahmā, and coming out in
the form of a beautiful female, was looked upon by Brah-
mā with amorous emotions. He is usually represented
as a handsome youth, sometimes riding on a parrot,
and attended by nymphs, one of whom bears his banner,
which consists of a fish on a red ground. Endeavouring
to influence Śiva with the passion of love for his wife
Pārvatī, he discharged an arrow at him; but Śiva, enraged
at the attempt, reduced him to ashes, or as some say, to
a mere mental essence, by a beam of fire darted from
his central eye. Afterwards the relenting god declared
that he should be born again in the form of Pradyumna,
son of Krishna by Māyā or Rukmini. The bow of
Kāmadeva is made of flowers, with a string formed of
bees, and his five arrows are each tipped with the blos-
som of a flower which is devoted to, and supposed to
preside over, a sense. He is lord of the Apsarasas. As
god of desire he is called) कामः, कामदेवः, कमनः, रमः-मणः,
रमतिः *m.*, रामिलः, शृङ्गारयोनिः *m.*, रागरञ्जुः *m.*, रागवृन्तः, रागचूर्णः,
रतनारीषः.—(The mind-agitator) मन्मथः.—(The maddener)
मदनः.—(The inflamer) द्रवकः.—(The inflamer of Brahmā)
कन्दर्पः.—(Born in the heart) मनसिजः, पिप्पलन्मा *m.* (नं),
मनोन्मा *m.*, पिप्पलः *m.*, चेतोभूः, मनोभूः *m.*, मनोभवः, मनसिश्यः,
दृढ्यः, मनोयोनिः *m.*—(Born only in the heart, self-born)

अनन्मनः, आत्मभूः *m.*, आत्मयोनिः *m.*—(The ideal one) स्मरः.
—(The son of Lakshmi) लक्ष्मीपुत्रः, श्रीनन्दनः, श्रीनः.—(The
son of Krishna) प्रद्युम्नः.—(The son of Lakshmi in the form
of Māyā or Illusion) मायी *m.* (नं), मायासुतः.—(The bodi-
less one) अनन्मनः, अशरीरः.—(The fish-bannered one) मन्दर-
केतुः *m.*, गीनकेतनः, मकरध्वजः, मकरकेतनः.—(Having a bow
made of flowers) पुष्पधनुः *m.*, पुष्पधन्वा *m.* (नं), पुष्पचारः, कुसुम-
कामुकः, पुष्पशरसनः.—(Having arrows of flowers) कुसुमायुधः,
पुष्पशरः, पुष्पेयुः *m.*, पुष्पास्त्रः, कुसुमेयुः *m.*, प्रसूनेयुः *m.*, सुरभिवाणः.
—(Having five arrows) पञ्चबाणः, पञ्चशरः, पञ्चेयुः *m.*—(Having
a flower as a symbol) पुष्पकेतनः, पुष्पकेतुः *m.*—(The beauti-
ful) सुन्दरः.—(The destroyer) मारुः.—(The lord) ईश्वरः.—(The
destroyer of the Dajtya, Śambara) शस्त्रसूदनः, शस्त्रारि *m.*
—(The destroyer of devotional tranquillity) शान्तनकः.—
(The water-born) द्रावः.—(The husband of Rati) रतिरमणः,
रतिपतिः *m.* Another name of this god is मुरुरः. The
wife of Kāmadeva is called Rati. See RATI. His son
is called अनिरुद्धः, मृगाङ्गः, उमापतिः *m.*, उमेशः; 'his daughter,'
नृपा; 'his son's wife,' प्रीतिनुमा and उमा; 'his fish,' गलरुपः.

KANDAHAR, *s.* (The country) गान्धारः.

KANAROO, *s.* (The animal) काङ्गरू संस्कृतो विदेशीयननुभेदः,

KANSA, *s.* (The uncle and enemy of Krishna) कंसः, उग्रसेननः,
उग्रसेनपुत्रः, उग्रसेनतनयः, उग्रसेनसुतः.

KĀRTIKEYA, *s.* (The god of war, or Hindu Mars, generated
from the vivifying principle of Śiva cast into Agni, or
Fire, who, unable to retain it, cast it into Gangā, or the
Ganges. On the banks of this river was born the
beautiful boy who was destined to lead the armies of
the gods, and to be the destroyer of Tāraka, a demon
who, by his austerities, had alarmed both gods and men,
and gained the dominion of the universe. When born,
Kārtikeya was nursed by six nymphs, called the Krittikās,
or Pleiades, who each called him her son, and, offer-
ing her breast, the child assumed to himself six mouths,
and received nurture from each. He is considered to
be the brother of Ganeśa, who was the reputed eldest
son of Śiva and Pārvatī. He is represented riding on
a peacock. (As having the six Krittikās for his foster-
mothers, he is called) कार्तिकेयः, कृत्तिकासुतः, मायानुतः, बाहुल्यः,
विश्रावः.—(As god of war he is called) स्कन्दः, महासेनः,
सेनापतिः *m.*, सेनानी *m.*—(As born in the fire) अग्निभूः *m.*,
अग्निभुवः.—(The beautiful boy) कुमारः.—(Born on the
Ganges) गङ्गापुत्रः, गङ्गासुतः.—(Brought up in thickets of
grass) शरजन्मा *m.* (नं), शरजः.—(Son of Pārvatī) पार्वतीनन्दनः,
गौरीनः, गौरीपुत्रः.—(The six-faced) षडाननः, षडमुखः.—(The
twelve-eyed) द्वादशलोचनः, द्वादशबाहुः.—(The twelve-handed)
द्वादशकरः.—(The conqueror of Tāraka) तारकजित् *m.*, तार-
कविः *m.*, तारकरिपुः *m.*, तारकहा *m.* (नं), तारकसूदनः.—(The
destroyer of the demon Krauncha) क्रौञ्चदारुणः, क्रौञ्चारि *m.*,
क्रौञ्चारि *m.*—(The mysterious one) गुह्यः.—(The spear-holder)
शक्तिधरः, शक्तिप्रदः, शक्तिपाणिः *m.*, शक्तिभूत *m.*—(Borne on the

peacock) शिखिवाहनः, वहिषवाहनः. His wife is called सेना.
KASKAS, s. (Grass) मृगालं, चमृगालं.

To KAW, v. n. कै (c. 1. कायति, कातुं), क्रांश् (c. 1. क्रांशति - धितुं)
or क्रांश् or क्रांश् or क्रांश् (c. 1. क्रांशति - धितुं), काकवद् रु (c. 2.
रोति, रवितुं).

KAW, s. काकरुतं, काकरावः, काकरवः, काकशब्दः, क्रांशरुतं, का शब्दः.

To KECK, v. n. चम् (c. 1. वसति - गितुं), उडम्, उडननं कृ, ऊर्द्धशोधनं कृ.

KEEL, s. नौकातलं, नौकातले दीर्घकाष्ठं, नौकाधोभागे दीर्घदारुः m.

KEEN, a. (Sharp, having a fine edge) तीक्ष्णः - क्ष्ण - क्षणं, तीक्ष्ण-
धारः - रा - रं, शितः - ता - तं, निशितः - ता - तं, शितधारः - रा - रं, धारोपरः
- रा - रं, तीक्ष्णधारधरः - रा - रं, खरः - रा - रं, तीव्रः - द्रा - द्रं, तिग्मः - गमा
- गमं, शतः - ता - तं, निशतः - ता - तं, तेजोवान् - वती - वत् (तु), तीक्ष्णग्रः
- ग्रा - ग्रं, प्रखरः - रा - रं. — (As hunger, cold, &c.) तीक्ष्णः - क्ष्ण
- क्षणं, तीव्रः - द्रा - द्रं. — (Eager, vehement) तीक्ष्णकस्मी - स्मी - ग्मी
(न), तीक्ष्णस्वभावः - वा - वं, व्यग्रः - ग्रा - ग्रं, कुतूहली - लिनी - लि (न),
उच्यते - खदा - खं, उत्साही &c., अत्यभिलाषी &c., उत्सुकः - का - कं. —
(In mind) सूक्ष्मबुद्धिः - द्वि - द्वि, तीक्ष्णबुद्धिः &c., कुशाग्रीयमतिः - तिः
- ति, विदग्धः - ग्धा - ग्धं. — (Acrimonious) तिग्मः - गमा - गमं, अरुणुदः
- दा - दं, कटुः - दुः - दू - दू, उग्रः - ग्रा - ग्रं, दंशी - शिनी - शि (न), दंशकः
- का - कं; 'keen words,' वागसिः f., वागिमुः m. f.

KEENLY, adv. तीक्ष्णं, तीव्रं, तीक्ष्ण्येन, सतीक्ष्णं, तिग्मं, सतीग्म्यं, कटु, उग्रं,
तीक्ष्णतया, उग्रतया, निष्ठुरं, खरं, प्राख्येण, तेजसा.

KEENNESS, s. (Sharpness of edge) तीक्ष्णता, तीक्ष्ण्यं, धारातीक्ष्णता,
धाराशितत्वं, निशितत्वं, तीव्रता, तीक्ष्णग्रत्वं तिग्मता. — (Eagerness,
vehemence) तीक्ष्णता, स्वभावतीक्ष्णता, व्यग्रता, कौतूहलं, उच्यते, अत्यभिलाषः,
उत्साहः, अनुरागः. — (Of mind) बुद्धिमूढता - सौहृद्यं,
बुद्धितीक्ष्णता - तीक्ष्ण्यं, कुशाग्रीयमतित्वं, विदग्धता. — (Acrimony) तिग्मता,
तिग्म्यं, कटुता, उग्रता, अरुणुदत्वं, प्राख्यं, निष्ठुरता, नैष्ठुर्यं.

To KEEP, v. a. (Hold) धृ (c. 1. धरति, धर्तुं, c. 10. धारयति - धितुं),
सन्धृ, धा (c. 3. धत्ते, धातुं), रक्ष् (c. 1. रक्षति - धितुं), संरक्ष्; 'to
keep in the memory or heart,' हृदये कृ or धृ. — (Have in
custody) रक्ष्, अभिरक्ष्, परिरक्ष्, संरक्ष्, पाल् (c. 10. पालयति
- धितुं), गुप् (c. 1. गोपयति, गोप्), रक्ष्यं कृ, रक्षां कृ, पालनं कृ. —
(Preserve, guard) रक्ष्, प्रतिरक्ष्, पाल् or धा (c. 2. पालति - धितुं),
परिपाल्, अनुपाल्, प्रतिपाल्, सम्पाल्, अभिपाल्, उपपाल्, गुप् (c. 1.
or c. 10. गोपयति - धितुं), अनुगुप्, अभिगुप्, प्रगुप्, चै (c. 1. त्रायते,
त्रातुं), परित्त्रै, संत्रै, अत्र (c. 1. अत्रयति - धितुं), गुप्ति कृ, गोपनं कृ. —
(Detain) धृ, निरुप् (c. 7. -रुण्धि - रोद्धुं), अवरुप्, रुप्, वन् (c. 9
वन्नाति, वन्धुं), प्रतिवन् (c. 10. शोथयति - धितुं), प्रतिवन् पाल्
— (Not to divulge) धृ (c. 10. धारयति), न प्रकाश् (c. 10. काश-
यति - धितुं); 'to keep a secret,' रहस्यं धृ or रक्ष् or गुप्, रहस्यगोपनं
कृ. — (Maintain, board) भृ (c. 1. भरति, c. 3. विभर्ति, भर्तुं), सम्भृ,
भरणं कृ, भृतिं कृ or दा, पाल्, पुप् (c. 10. पोषयति - धितुं), पोषणं

कृ, पालनं कृ. — (Entertain) सत्कृ. — (Have in pay) वेतनं दा. —
(Keep back) निग्रह् (c. 9. -गृह्णाति - ग्रहीतुं), विनिग्रह्, सन्निग्रह्,
संह (c. 1. -हरति - हर्तुं), उपसंह, विधृ, निधृ, उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति
- छेत्तुं), उपसंहरणं कृ. — (Keep company with) सह चर्, सह वस्
(c. 1. वसति, वस्तुं), संवस्. — (Keep in, conceal) गृह् (c. 1. गृह्ति
- धितुं), निगृह्, छद् (c. 10. छादयति - धितुं), अन्धार्थ, अपवृ, संवृ, गोपनं
कृ. — (Keep off) प्रतिवृ, निवृ, वृ, प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति - न्तुं), प्रतिकृ,
निरुप्, व्यपोह् (c. 1. -उहते - हितुं), अपसिध्, प्रतिमिध्. — (Keep
under) वशीकृ, स्थापीनीकृ, निग्रह्, प्रसाह. — (Keep up, maintain)
धृ, सन्धृ, भृ, सम्भृ, प्रवृत् (c. 10. -वर्जयति - धितुं), संस्था in caus.
(-स्थापयति - धितुं), पाल्, प्रवर्तनं कृ. — (Keep out) निमिध्, निवृ.

To KEEP, v. n. (Remain, continue) स्या (c. 1. तिष्ठति - ने, स्थातुं),
वृत् (c. 1. वर्त्तते - र्त्तितुं); 'to keep on doing any thing,' may
be expressed by आस् (c. 2. आस्ते) with the pres. or indec.
part. of another verb; as, 'he keeps following me,' मन
पश्चाद् आगच्छन् आस्ते. See CONTINUE, v. n. (Last, endure)
स्या, चिरस्थायी - यिनी - यि भू — (Persevere) पर्यवस्था, निर्वन्धं कृ,
आग्रहं कृ. — (Adhere, cohere) संसर्ज् in pass. (-सज्यते - सज्जते),
संस्पर्ज् in pass. (-स्पर्ज्यते), अनुवन् in pass. (-वज्यते), संलग्नीभू,
अनुलग्नीभू. — (Lodge) वस् (c. 1. वसति, वस्तुं), निवस्. — (Keep
from) निवृत् (c. 1. -वर्त्तते - र्त्तितुं), परिहृ (c. 1. -हरति - हर्तुं), वृज्
(c. 10. वर्जयति - धितुं), परिवृज्, विवृज्. — (Keep on) प्रवृत्, प्रारब्धं
सम्पद् (c. 10. -पादयति - धितुं).

KEEP, s. (Custody, charge) रक्षा - क्षणं, पालनं, गुप्तिः f., गोपनं. —
(Condition) अवस्था, स्थितिः f., भावः, वृत्तिः f.; 'in good keep,'
सुस्थितः - ता - तं. — (Board, maintenance) भृतिः f., ग्रासाच्छादनं,
अन्नजलं, भोजनं. — (Stronghold) दुर्ग. — (Dungeon) कारा, कारा-
गारं, निरोधस्थानं, चन्धनागारं, गुप्तिः f.

KEEPER, s. रक्षकः, रक्षो m. (न), पालकः, पालः, पालयिता m. (तृ),
रक्षिता m. (तृ), अध्यायः, पतिः m. पः in comp.; as, 'keeper of
sheep or cattle,' पशुपालः, मेघपोषकः, गोरक्षकः, गोपालः, गोपः,
गवोधरः; 'of a prison,' कारारक्षकः, कारागाराध्यक्षः, चन्दपालः;
'of mad people,' उन्मत्तपालकः; 'of a park,' उद्यानपालः - लकः,
उद्यानरक्षकः; 'of a gaming-house,' सभापतिः m., सभिकः,
द्यूतसभाधिकारी m. (न).

KEEPERSHIP, s. रक्षकत्वं, पालकत्वं, अध्यायत्वं, अधिकारित्वं.

KEEPING, s. (Custody, guard) रक्षा - क्षणं, गुप्तिः f., पालनं, गोपनं.
— (Congruity, harmony) ऐक्यं, सद्गतत्वं, साद्गत्यं, सादृश्यं, अवि-
रोधः, योग्यता, आनुरूप्यं.

KEEPSAKE, s. स्मरणार्थकदानं, स्मरणार्थं दत्तं द्रव्यं or वस्तु, स्मरणार्थं गृहीतं
द्रव्यं, स्मृतिजनकदा, स्मृतिदानं, प्रीतिदानं, प्रीतिदायं.

KEG, s. क्षुद्रभारुदं, काष्ठभारुदं, दीर्घगोलाकारं क्षुद्रभाजनं.

To KEN, v. a. (Descry) दूराद् आलोक् (c. 1. -लोकते, c. 10. -लोक-
यति - धितुं) or अवलोक् or दृग् (c. 1. पश्यति, दृष्टुं) or प्रदृश्. —
(Know) ज्ञा (c. 9. ज्ञानयति, ज्ञातुं).

KEN, s. (Reach of sight) चक्षुर्विषयः, नयनविषयः. — (Reach of
understanding) बुद्धिविषयः; 'beyond the ken,' अविषयः - या
- यं, बुद्धतीतः - ता - तं.

KENNEL, s. (House for dogs) श्वशाला, कुकुरालयः, श्वगृहं, कुकुरागारं.
— (Pack of hounds) श्वगणः, कुकुरगणः, मृगयकुकुरगणः. — (Water-
course) प्रणाली, जलमार्गः, जलवाहनी.

To KENNEL, *v. n.* कुकुरालये वस् (c. 1. वसति, वस्तु) or स्वा (c. 1. तिष्ठति, स्वातु), श्ववद् or शृगालवद् गच्छे वस् or स्वा.
 To KENNEL, *v. a.* कुकुरालये वस् (c. 10. वासयति-यितुं).
 KEPT, *p. p.* धृतः-ता-तं, धारितः-ता-तं, रक्षितः-ता-तं, पालितः-ता-तं, गुप्तः-ता-तं, भृतः-ता-तं, पोषितः-ता-तं.
 KERCHIEF, *s.* (Head-dress) मस्तकाभरणं, मुकुटं, किरिटः. श्वेतरः; 'handkerchief,' नक्तकः, चरकं, मुखमार्जनी; 'neckkerchief,' कण्ठवेष्टनं, शीषावेष्टनं, कण्ठवस्त्रं.
 KERNEL, *s.* बीजं, गर्भः, फलबीजं, फलगर्भः, अग्निः *f.*, अग्नीला-लिका.
 —(Central part of any thing) मध्यः, गर्भः, उदरं, हृदयं, अन्तरं.
 KERNALLY, *a.* बीजो-जिनी-जि (न्). बीजवान्-यतो-वत् (न्), बीजपूर्णः-योर-यं, बीजमयः-यो-यं, बीजाकारः-रा-रं.
 KESTREL, *s.* श्वेनजातीयः पक्षिभेदः, कपोतारि *m.*
 KETCH, *s.* द्विकूपकविशिष्टा शीका, कूपकद्वययुक्ता नौः.
 KETTLE, *s.* स्थाली, उदस्थाली, पिठरः-रं, कटाहः, उसा, पिष्टपचनं, कन्दः *m. f.*, चुञ्जीयं.
 KETTLE-DRUM, *s.* मेरी, मृदङ्गः, मुरजः, पटहः, दुन्दुभिः *m.*, महलः, डेरिडमः, ध्वनकः, दक्षा.
 KETTLE-DRUMMER, *s.* माहृङ्गः-द्रुङ्कः, मीरजिका, मेरीताडकः, पटहताडकः.
 KEY, *s.* उद्घाटनं, उद्घाटकः-कं, उद्घाटकपदं, कुञ्चिका, कुञ्चिका, ताली, तन्त्रिका, अकुटः—(Explanation) निर्वचनं, व्याख्या.—(Key-note) वादी *m.* (न्); 'change of key in music,' शुद्धान्तयुक् *f.* (ञ्).
 KEY-HOLE, *s.* उद्घाटनचिह्नं, कुञ्चिकाचिह्नं, उद्घाटनरन्ध्रं, कुञ्चिकारन्ध्रं.
 KEY-STONE, *s.* मध्यमप्रस्तरः, सन्धानप्रस्तरः, संयोगप्रस्तरः, मध्यमप्रस्तरः, मध्यमप्रस्तरः.
 KIBE, *s.* पादमोदः, पाददात्री, विपादिका, स्फुटिः *f.*, अलसः.
 To KICK *v. a. or n.* पादेन तद् (c. 10. ताडयति-यितुं) or चाहन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं) or प्रह् (c. 1. -हरति-हन्ति), सुरेण or पाष्णिना तद् or चाहन्, पादापातं कृ, पादप्रहारं कृ, सुरापातं कृ, सुरक्षेपं कृ, सुरक्षिप् (c. 5. पक्षयति-क्षेपुं) or प्रक्षिप्, पाष्णिं क्षिप्, पादं प्रक्षिप्.
 KICK *s.* पादापातः, पादप्रहारः, पादाहतिः *f.*, पादाभिपातः, सुरापातः, सुराभिपातः, सुरक्षेपः, पाष्णिः *m.*, पाष्णिक्षेपः, पदापातः.
 KICKED, *p. p.* पादाहतः-ता-तं, सुराहतः-ता-तं, पदाहतः-ता-तं.
 KICKER, *s.* पादापातकृत् *m.*, पादप्रहारकृत् *m.* (ञ्), सुरक्षेपकः.
 KICKING, *s.* पादापातकरणं, पादप्रहारणं, सुरक्षेपणं, सुरापातः.
 KID, *s.* (Young goat) चामशावकः, अजशावकः, चामवत्सः, चामशिशुः *m.*, अजपोतकः—(Fagot) काष्ठभारः, काष्ठकूचः.
 To KID, *v. n.* चामशावकं सु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं) or प्रसु or जन् (c. 10. जनयति-यितुं) or उपद् (c. 10. पादयति-यितुं).
 KIDDER, *s.* धानपादोनी पृथ्क्तेता *m.* (तृ) or पृथ्क्ग्राहकः.
 To KIDNAP, *v. a.* बालकस्तेयं कृ, मनुष्यस्तेयं कृ, बालकं हृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपहृ or अभिहृ or चुर (c. 10. चोरयति-यितुं), बालापहरणं कृ, मनुष्यापहरणं कृ.
 KIDNAPPED, *p. p.* चौरहतः-ता-तं, चौरापहतः-ता-तं, बलादपहतः-ता-तं.
 KIDNAPPER, *s.* बालकस्तेयकृत् *m.*, मनुष्यस्तेयकृत्, बालापहारकः.
 KIDNAPPING, *s.* बालकस्तेयं, मनुष्यस्तेयं, बालापहरणं, मनुष्यापहारः.
 KIDNEY, *s.* वृक्षः-क्षा-कं, वृक्षः, वृक्षः, वृक्षा *m.* (न्), मूत्रपिण्डः.
 KIDNEY-BEAN, *s.* मुद्गः, मुद्गपर्णी, मुद्गः-धकः, मापः, मापपर्णी, शिचिकः, शिचिपर्णी-शिचिका, मकुष्टकः, मकुष्टकः; 'a field of kidney beans,' माप्यं, माप्योयं.
 KILDERKIN, *s.* दीर्घगोलाकारं काष्ठभाण्डं, मानविशेषः.

To KILL, *v. a.* हन् (c. 2. हन्ति-न्तुं), निहन्, अभिहन्, आहन्, अभ्याहन्, समाहन्, विनिहन्, विहन्, प्रहन्, प्रणिहन्, निप्रहन्; 'the two last require the gen. c. of the object; हन् in caus. (पातयति-यितुं), व्यापद् (c. 10. -पादयति-यितुं), मृ (c. 10. मारयति-यितुं), सूद् (c. 10. सूदयति-यितुं), निसूद्, अभिसूद्, विनिसूद्, सतिसूद्, चप्—(Defective, usually found in the 3d pret. अवधोत् and fut. वधिष्यति-ते), नश् (c. 10. नाशयति-यितुं), विनश्, प्रनो in caus. (मापयति-यितुं), शद् (c. 10. शातयति-यितुं), शस् (c. 1. शसति-सितुं), विशस्, क्षप् (c. 8. दणोति-क्षितुं), परिक्षप्, विक्षप्, निषत् (c. 10. -पातयति-यितुं), विनिषत्, धि (c. 5. धिणोति, धेतुं or caus. धययति धपयति-यितुं), हिंस् (c. 7. हिंसति, c. 1. हिंसति-सितुं), तृह् (c. 6. तृहति, c. 7. तृणोति, तर्हिणुं), तुम् (c. 9. तुभति, तोभिणुं), तुप्, तुम्, तुप्, तुम्, तुम्, उज्जस् (c. 10. -जासयति-यितुं), with gen. c., कृत् (c. 6. कृन्ति, कर्त्तिणुं), निहृत्, निष्कृत्, चप कृ, प्राणहत्तां कृ, प्राणपातं कृ, जीवहत्तां कृ, पञ्चत्वं गम् (c. 10. गरयति-यितुं), लोकातरं गम् or प्राप् (c. 10. -प्रापयति-यितुं).
 KILLED, *p. p.* हतः-ता-तं, निहतः-ता-तं, विहतः-ता-तं, आहतः-ता-तं, अभिहतः-ता-तं, उमाहतः-ता-तं, विनिहतः-ता-तं, व्यापादितः-ता-तं, व्यापन्नः-चा-चं, घातितः-ता-तं, मारितः-ता-तं, सूदितः-ता-तं, निहृदितः-ता-तं, नाशितः-ता-तं, विनाशितः-ता-तं, विशसितः-ता-तं, निपातितः-ता-तं, विनिपातितः-ता-तं, धतः-ता-तं, विधतः-ता-तं, हतप्राणः-या-यं, हतजीवितः-ता-तं, नष्टजीवितः-ता-तं, नष्टप्राणः-या-यं, हतचेतन्यः-न्या-न्यं; 'being killed,' हन्यमानः-ना-नं, निहन्यमानः-ना-नं; 'to be killed,' हननीयः-या-यं, यातव्यः-व्या-व्यं, व्यापादनीयः-या-यं, व्यापादयितव्यः-व्या-व्यं.
 KILLER, *s.* हन्ता *m.* (न्), निहन्ता *m.*, घातकः, घातो *m.* (न्), मारकः, वधकारी *m.* (न्), घपकः, प्राणहन्ता *m.*, जीवहन्ता *m.*, हत्याकृत्, प्राणहत्याकृत्, नाशकः, विनाशकः, विशसिता *m.* (तृ), अन्नकः in comp., सूदनः, प्रः in comp.
 KILLING, *s.* घातः-तनं, हननं, निहननं, व्यापादनं, मारणं, वधः, प्राणघातः-तनं, प्राणहत्या, प्रमापणं, सूदनं, निपूदनं, क्षणनं, नाशः, प्राणनाशः, शसनं, विशसनं, विदारणं-या, विमर्दनं, मर्दनं, मपनं, प्रमपनं, प्रमयः, विशरः, विशारणं, निशारणं, निकारणं, निर्हसनं, निवर्हणं, निकृन्तनं, आलम्भः, हत्या in comp.
 KILN, *s.* पाकपुटी, आपाकः, पवनं; 'brick-kiln,' इष्टकापचनस्थानं.
 KIMBO, *s.* विभुग्नः-गना-गनं, अवभुग्नः-गना-गनं, कुटिलः-ला-लं, वक्रः-क्रा-क्रं; 'arms a-kimbo,' विभुग्नभुजो *m. du.*, वहिर्भुग्नभुजो.
 KIN, *s.* (Relationship) ज्ञातिवं, ज्ञातिभावः, धन्यता, धान्यवत्त्वं—(Kindred) खलुलं, कुलं, ज्ञातयः *m. pl.*, सज्ञातयः, धान्यवाः *m. pl.*, सपरिजातः *m. pl.*, सगोत्राः *m. pl.*, ससन्धिनः *m. pl.*, गोत्रं; 'of kin,' सगोत्रः-त्रा-त्रं, समानगोत्रः &c., सज्ञातीयः-या-यं, सजातीयः-या-यं, गोत्रसन्धयो &c.; 'next of kin,' अनन्तरः-रा-रं, अनन्तरजातीयः-या-यं, अनन्तरजन्मा-न्ना-न्न (न्).
 KIND, *a.* (Disposed to make others happy, benevolent) प्रियकरः-री-रं, प्रियकरः-री-रं, प्रियकरः-री-रं, प्रियकृत् *m. f. n.*, प्रियः-या-यं, प्रीतः-ता-तं, प्रीतिमान्-मनो-मत् (न्), हेतः-ता-तं, प्रियेयी-यिणी-यि (न्), हितैयी &c., हितवान्-वतो-वत् (न्), सुहितः-ता-तं, हितकामः-मा-मं, हितकरः-री-रं, हितबुद्धिः-द्धिः-द्धि, उपकारशीलः-ला-लं, उपकारी-रिणी-रि (न्), उपकारपरः-रा-रं, परोपकारी &c., लोकोपकारी &c., उपकारबुद्धिः-द्धिः-द्धि, क्षिप्रः-ग्धा-ग्धं, चेहशीलः-ला-लं, चेही-हिनी-हि (न्), ददयालुः-लुः-लु,

सुहृदयः -या -यं, सुहृदयः -मा -मं, अनुकूलः -ला -लं, कृपालुः -लुः -लुः, कृपाशीलः -ला -लं, अनुकम्पकः -का -कं, अनुकम्पी -म्पनी -म्पि (न्), दयालुः -लुः -लुः, कल्याणः -ला -लं, दयावान् &c., लोकानुकम्पनः -ना -नं, अद्रोही -हिणी -हि (न्), परहितेच्छुः -छुः -छुः, परकल्याणेच्छुः &c., सुशीलः -ला -लं, प्रसन्नः -न्ना -न्नं, अनुनयी -यिनी -यि (न्), अनुग्राही &c.; 'kind to servants,' भूतकामकृत्; 'kind to the poor,' दरिद्रोपकारी &c., दीनानुकम्पनः -ना -नं, दीनवत्सलः -ला -लं; 'kind offices,' उपकारः, उपचारः; 'kind act,' सुकृतं, सुकृतिः *f.*, प्रीतिकर्म *n.* (न्); 'kind words,' प्रीतिवचन *n.*, प्रिय-भाषणं; 'speaking kind words,' प्रियवादी -दिनी -दि (न्), प्रियंवदः -दा -दं; 'kind present,' प्रीतिदानं.

KIND, *s.* (Genus, class) जातिः *f.*, गणः, वर्गः, सामान्यं.—(Sort) विशेषः, भेदः, प्रभेदः, प्रकारः, आकारः, जातिः *f.* -तं, रूपं, विधिः *m.*, विधानं, विधः in comp.; 'a kind of fish,' मत्स्यभेदः, मत्स्यविशेषः; 'of various kinds,' विविधः -धा -धं, नानाविधः -धा -धं, नानारूपः -पी -पं; 'of many kinds,' बहुविधः -धा -धं, बहुरूपः -पी -पं, अनेकाकारः -रा -रं, अनेकरूपः -पी -पं; 'of two kinds,' द्विविधः -धा -धं; 'of four kinds,' चतुर्विधः -धा -धं, चतुःप्रकारः -रा -रं; 'of all kinds,' सर्वप्रकारः -रा -रं; 'all kinds of food,' सर्वप्रकारमन्नं; 'of the same kind,' सविधः -धा -धं, सजातिः -तिः -तिः, सजातीयः -या -यं, समानजातीयः -या -यं; 'of such a kind,' एवंविधः -धा -धं, तथाविधः -धा -धं, एवंरूपः -पा -पं.—(Manner, way) रीतिः *f.*, प्रकारः, विधानं, प्रभृतिः *f.*

KIND-HEARTED, *a.* सुहृदयः -या -यं, सुहृदयवान् -वती -वत् (न्), हृदयालुः -लुः -लुः, हृदयी -यिनी -यि (न्), हृदयिकः -का -कं, चिह्नवान् &c.
To KINDLE, *v. a.* ज्वल (c. 10. ज्वलयति, ज्वालयति -यितुं), प्रज्वल, संज्वल, समिन्धु (c. 7. -इन्धे -इन्धितुं), तप् (c. 10. तापयति -यितुं), c. 1. तपति, तप्ति, सन्नप, दीप् (c. 10. दीपयति -यितुं), प्रदीप्, आदीप्, सन्दीप्, उपदीप्, उद्दीप्, सन्धुष् (c. 10. -धुषयति -यितुं); दह (c. 1. दहति, दग्धु), प्रदह, परिदह, सम्प्रदह.—(Excite) उत्तप्, उत्तिज् (c. 10. तेजयति -यितुं), समुत्तिज, उत्तह (c. 10. -साहयति -यितुं), प्रोत्तह.—(Provoke) प्रकुप् (c. 10. -कोपयति -यितुं).

To KINDLE, *v. n.* समिन्धु in pass. (-इन्धते), समिद्धीभू, दह (c. 4. दहति -ते, दग्धु), दीप् (c. 4. दीपते, दीपितुं), सन्दीप्, प्रदीप्, ज्वल् (c. 1. ज्वलति -लितुं), प्रज्वल्, तप् (c. 1. तपति, तप्ति or in pass. तप्यते), सन्धुष् (c. 1. -धुषते -धुषितुं), अग्निदीप्तः -न्ना -नं भू.

KINDLED, *p. p.* समिद्धः -द्धा -द्धं, इद्धः -द्धा -द्धं, दीप्तः -न्ना -नं, प्रदीप्तः -न्ना -नं, दीपितः -न्ना -नं, उद्दीप्तः -न्ना -नं, ज्वलितः -न्ना -नं, प्रज्वलितः -न्ना -नं, तप्तः -न्ना -नं, सन्नप्तः -न्ना -नं, तापितः -न्ना -नं, सन्धुषितः -न्ना -नं, दग्धः -ग्धा -ग्यं, उत्तेजितः -न्ना -नं; 'one whose anger is kindled,' समिद्धकोपः -पा -पं, कोपज्वलितः -न्ना -नं.

KINDLINESS, *s.* मृदुता, सौम्यता -न्तं, स्निग्धता, कोमलता, प्रीतता, प्रीतिः *f.*
KINDLY, *a.* (Congenial) समशीलः -ला -लं, समानशीलः -ला -लं, समानभावः -वा -वं, अनुगुणः -णा -यं, अनुकूलः -ला -लं.—(Bland, gentle) सौम्यः -म्या -म्यं, मृदुः -दुः -द्वी -दुः, स्निग्धः -ग्धा -ग्यं, कोमलः -ला -लं, प्रीतः -न्ना -नं, दयालुः -लुः -लुः.

KINDLY, *adv.* प्रीत्या, प्रीतिपूर्वम्, सुशीलत्वात्, सुशीलत्वात्, सुजनत्वात्, सानुनयं, सद्भावत्, कृपया, दयाया, सदयं, प्रियं, हितं, स्नेहं, सस्नेहं, सानुग्रहं, परहितेच्छया, उपकारशीलत्वात्, सानुकूल्यं; 'kindly affected,' सुरक्तः -क्ता -क्तं, अनुरक्तः -क्ता -क्तं, हितवृद्धिः -द्धिः -द्धिः; 'speaking kindly,' प्रियवादी -दिनी -दि (न्).

KINDNESS, *s.* (Of disposition) प्रीतता, प्रीतिः *f.*, उपकारशीलता, स्निग्धता, स्नेहशीलता, स्नेहः, कृपालुता, दयालुता, मृपता, दयाशीलता, कृपाशीलता, सुहितत्वं, हितत्वं, हितेच्छा, परहितेच्छा, हितकाम्या, सौजन्यं, सुजनत्वं, अनुग्रहः, प्रसादः, प्रसन्नता, उपकारवृद्धिः *f.*, परहितवृद्धिः *f.*, लोककृपा, सौहृद्यं, प्रेम *n.* (न्), अनुकूलता, सानुकूल्यं, अनुरोधः, मृदुशीलता, सौम्यत्वं.—(Act of kindness) उपकारः, उपकृतं -तिः *f.*, सुकृतं, सुकृतिः *f.*, प्रियं, परोपकारः, कृतोपकारः, हितं.

KINDRED, *s.* (Relationship) ज्ञातित्वं -न्ता, ज्ञातिभावः, सजातित्वं, चन्नुता, वान्धवत्वं, कुलसन्निधिः *m.*, सपिण्डता, एकपिण्डता, सगोत्रता, ससन्धित्वं, सगर्भत्वं.—(Relatives) ज्ञातयः *m. pl.*, वान्धवाः *m. pl.*, चन्नुजनः, चन्नुवर्गः, ज्ञातिवर्गः, वान्धवगणः, वान्धवजनः, स्वजनः -न्नाः *m. pl.*, सगोत्राः *m. pl.*, सकुलाः *m. pl.*, स्वजातीयाः *m. pl.*, सजातीयाः, ससन्धिनः *m. pl.*, गोत्रं, वान्धवसमुदायः, गोत्रसमुदायः, गोत्रजाः *m. pl.*, कुलसन्निधिः *m.*

KINDRED, *a.* (Related) सजातीयः -या -यं, समानजातीयः -या -यं, सगोत्रः -न्ना -नं, समानगोत्रः -न्ना -नं, सकुलः -ल्या -ल्यं, समानवंशः -न्ना -नं, सवंशीयः -या -यं, सवर्णः -न्ना -नं, ससन्धी -न्धिनी -न्धि (न्), ससन्धीयः -या -यं.—(Congenial) समधर्मी -म्या -म्यं (न्), सधर्मी &c., समगुणः -न्ना -नं, तुल्यगुणः -न्ना -नं, समानभावः -वा -वं, तुल्यवृत्तिः -न्ति -न्ति, अनुगुणः -न्ना -नं.

KINE, *s. pl.* गावः *m. pl.*, गोकुलं, गोवृन्दं, गोसमूहः.

KING, *s.* राजा *m.* (न्), नृपतिः *m.*, नृपः, नरपतिः *m.*, भूपतिः *m.*, भूपः, भूपालः, महोपतिः *m.*, पार्थिवः, पार्थः, पृथिवीपतिः *m.*, पृथिवीपालः, भूमिपः -पतिः *m.*, महोद्भिन् *m.*, महोपः, महोपालः, क्षितिपः -पतिः *m.* -पालः, पृथिवीक्षिन् *m.*, नरेश्वरः, नराधिपः, नरेशः, नरेन्द्रः, प्रजेश्वरः, प्रजापः -पतिः *m.*, जगतीपतिः *m.*, जगतीपालः, जगत्पतिः *m.*, स्वनिपतिः *m.*, स्वनिपालः, स्वनीशः, स्वनीश्वरः, क्षितीशः, क्षितीश्वरः, पृथिवीशकः, भूमिभूत *m.*, क्षितिभूत *m.*, भूभूत, क्षाभूत, क्षापः, वसुधाधिपः, अधिपः, अधिपतिः *m.*, नायकाधिपः, महोभूक्त *m.* (ज्), जगतीभूक्त *m.*, क्षाभूक्त, भूभूक्त *m.*, भूमीन्द्रः, महोभूक्त *m.* (ज्), भूमी *m.*, स्वामी *m.* (न्), प्रभुः *m.*, भगवान् *m.* (न्), छत्रपः -पतिः *m.*, राज्यभाक् *m.* (ज्), लोकपालः, लोकेशः, लोकेश्वरः, लोकनाथः, नरदेवः, राट *m.* (ज्), इरावान् *m.* (न्), इन्द्रः in comp.; as, 'the king of beasts,' स्वगेन्द्रः; 'the king of birds,' स्वगेन्द्रः; 'the king of men,' नरेन्द्रः; 'king of kings,' राजेन्द्रः, राजाधिराजः, राजराजः, राजाधिपः; 'supreme king,' अधिराजः, अधिराट् (ज्), महाराजः *m.* अधीश्वरः, स्रष्टा (ज्), महालेश्वरः, सर्वेश्वरः, राजसिंहः; 'a king's son,' राजपुत्रः, राजकुमारः, भर्तृदारकः; 'king's daughter,' राजपुत्री, राजकुमारी, राजकन्या; 'a line of kings,' राजावली -लिः *f.*, राजसन्ततिः *f.*; 'having no king,' अराजकः -क. -कं, अनायकः -का -कं.

KING-CRAFT, *s.* राज्यनयनविद्या, राज्यकर्तृत्वं, राजत्वकरणं, राज्यचातुर्यं, राजनीतिः *f.*, राजनयः, राज्यरीतिः *f.*

KINGDOM, *s.* राज्यं, राजत्वं, ऐश्वर्यं, आधिपत्यं, स्वाम्यं, प्रभुत्वं, माहिनं.—(Country subject to a king) राष्ट्रं, राज्यं, विषयः. (Government) राज्यं, राज्याधिकारः, राजाधिकारः, राज्यपालनं, राज्यनीतिः *f.*—(Population) प्रजा.—(Animal kingdom) जीवजातिः *f.*, प्राणिजातिः *f.*, जीवगणः.—(Vegetable kingdom) वृक्षजातिः *f.*, मूलजातिः, वृक्षगणः.—(Mineral kingdom) धातुजातिः *f.*, धातुगणः.

KINGFISHER, *s.* मत्स्यरङ्गः -ङ्गकः, मत्स्यरङ्गः, मत्स्यशनः, सुचित्रकः, चक्रकः, कुट्टकः.

KIN

- KINGLESS, *a.* अराजकः -का -कं, राजहीनः -ना -नं, अनायकः -का -कं.
 KINGLIKE, KINGLY, *a.* राजकीयः -या -यं, राजयोग्यः -ग्या -ग्यं, राजसदृशः -शी -शं, राजार्हः -र्हा -र्हं, नृपोचितः -ता -तं, राजोचितः -ता -तं, राजसन्निभः -भा -भं, राजसन्धी -न्धीनी -न्ध्य (न्), राज in comp. ; as, 'kingly policy,' राजनीतिः.
 KING'S-EVIL, *s.* (A scrofulous disease) गरुडमाला.
 KINGSHIP, *s.* राजता -त्वं, राज्यं, नृपत्वं, नरेन्द्रत्वं, भूपता -त्वं, महीपत्वं, नरेश्वर्यं, प्रभुत्वं, प्रजेश्वर्यं, प्राजापत्यं, आधिपत्यं, राजाधिकारः, राजपदं.
 KINSFOLK, *s.* वान्धवाः *m. pl.*, वन्धुवर्गः, वन्धुजनः, वान्धववर्गः, खननाः *m. pl.*, खजनः, ज्ञातिवर्गः, सजातीयः *m. pl.*, सगोत्राः *m. pl.*
 KINSMAN, *s.* वन्धुजनः, वन्धुः *m.*, वान्धवः, ज्ञातिः *m.*, सज्ञातिः *m.*, सजातीयः, सजातीयः, खननः *m.*, खकुल्यः, सकुल्यः, खवंशीयः, सर्वश्यः, वंश्यः, खकीयः, खकुलुसी *m.* (न्), कुटुम्बी *m.*, खः, कुलपुरुषः, गोत्रपुरुषः, सगोत्रः, गोत्रजः, गोत्रः, समानगोत्रः, गोत्र-वन्धुः *m.*, सपितृदः, सनाभिः *m.*, दायादः -दयः, समानोदकः, उदकदः, उदकदायी *m.* (न्); 'a number of kinsmen,' वन्धुगणः, वन्धुता; 'bemoaning a kinsman,' वान्धवात्तोशी *m.* (न्).
 KINSWOMAN, *s.* वन्धुजनः, सजातीयः, खकुल्या, गोत्रजा, गोत्रस्त्री.
 KIRK, *s.* (Place of worship) भजनालयः, भजनमन्दिरं.—(Body of believers) भक्तसमूहः, भक्तागणः, भक्तवृन्दं. See CHURCH.
 To KISS, *v. a.* चुम्ब (c. 1. चुम्बति -चिह्नुं, c. 10. चुम्बयति -यिह्नुं), चुम्बनं कृ or दा, निह्नु (c. 2. निह्नुते निह्नुते), प्रणिह्नु, परिह्नु, निह्नु (c. 1. निह्नुति -धिह्नुते), प्रणिह्नु, मूर्ध्नि or मूर्ध्नि or शिरसि आघातं (c. 1. -जि-ग्रति -प्राह्नुते) or उपाघातं or उपघातं or समुपाघातं or समाघातं or अवघातं, अघरूपानं कृ, अघरसं पा (c. 1. पिबति, पातुं).
 KISS, *s.* चुम्बनं, चुम्बितं, परिह्नुति, निह्नुयं, प्रणिह्नुयं, निमिह्नुयं, अघरूपानं, दशनोच्छिदः; 'giving a kiss,' चुम्बनदानं.
 KISSED, *p. p.* चुम्बितः -ता -तं, प्रणिहितः -ता -तं, परिहितः -ता -तं, निहितः -ता -तं; 'to be kissed,' चुम्बनीयः -या -यं, प्रणिहितव्यः -व्या -यं.
 KISSER, *s.* चुम्बकः, चुम्बनदाता *m.* (न्), परिहसकः.
 KISSING, *part.* चुम्बन् -सन्नी -सन् (न्), चुम्बयन् -यन्नी -यन् (न्).
 KIT, *s.* (A large bottle) महाकूपो.—(A small fiddle) घुट्टसारङ्गो.—(A soldier's baggage) सैनिकसामग्री -यं, सैनिकपरिहृदः.—(Complement of necessary utensils) उपकरणसामग्र्यं -ग्री, उपकरणसमुदायः, सोपकारद्रव्यसम्भारः, द्रव्यसम्भारः, सम्भारः.
 KITCHEN, *s.* पाकशाला, पाकस्थानं, पाकगृहं, पाकागारं, महानसः -सं, रसवती, सूदशाला; 'superintendent of the kitchen,' पाकशालाध्यक्षः, पाकमुहाधिकारी *m.* (न्), सूदध्यक्षः.
 KITCHEN-GARDEN, *s.* शाकवाटिका, शाकपाटा, शाकशाकटं, शाकशाकिनं.
 KITCHEN-MAID, *s.* पाककर्मिकारी, पाकचेटी, महानसचेटी, पाचकसहकारिणी दासिका or दासी.
 KITCHEN-WORK, *s.* पाककर्म *m.* (न्), पाककार्यं, पाकागारकर्म.
 KIT, *s.* (The bird) चिह्नः, आतापी *m.* (न्), आतापी *m.* (न्), विच-चारी *m.* (न्), खमानिः *m.*, श्वेनः.
 KITLING, *s.* शवः -चकः, शिशुः *m.*, वत्सः, डिम्बः, डिम्बः.
 KITTEN, *s.* माजिराशवकः, विडालशिशुः *m.*, विडालशवकः, माजिरावत्सः, घुट्टविडालः.
 To KITTEN, *v. n.* माजिराशवकं सु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं) or प्रसु or जन् (c. 10. जनयति -यिह्नुते) or प्रजन् (c. 4. -जायते -जनिह्नुते).
 To KICK, *v. m.* See To CICK.
 To KNAVE, *v. a.* दंष्ट्र (c. 1. दशति, दंष्ट्र), दनैर् अह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीह्नुते),

KNE

- or पृ (c. 1. परति, पङ्ति).
 KNAVE, *s.* (Toy) क्रीडनकं.—(Dexterity) दक्षता, हस्तदक्षता, हस्तकी-शस्त्रं, हस्तलापयं, युक्तिः *f.*, चातुर्यं, नैपुण्यं, निपुणता, प्रयोगः, सुप्रयोगः -गता, पटुता, पाटवं, व्यापारः, धिप्रता, व्यापारधिप्रता, अभ्यासः.
 To KNAVE, *v. n.* चाकस्मिककृण्वितं कृ, चाकस्मिकशब्दं कृ, स्फुल्लारं कृ.
 KNACKER, *s.* जीर्णोष्णक्रेता *m.* (न्), जीर्णोष्णविश्विस्ता *m.* (न्).
 KNAG, *s.* (Knot in wood) ग्रन्थिः *m.*, काष्ठग्रन्थिः *m.*, पक्षे *n.* (न्).
 KNAGGY, *a.* ग्रन्थिलः -ला -लं, बहुग्रन्थिः -न्थिः -न्थि, पक्षिविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.
 KNAP, *s.* (Protuberance) गरुडः, पितृदः, गुल्फः, ग्रन्थिः *m.*, आभोगः.
 To KNAP, *v. a.* (Bite) चकस्माद् दंष्ट्र (c. 1. दशति, दंष्ट्र), चाकस्मिकदंष्ट्रनं कृ.—(Make a sharp sound) चकस्मात् कृण् (c. 1. कृण्वति -चिह्नुते), चाकस्मिककृण्वितं कृ.
 KNAPSACK, *s.* पृष्ठेन भृतं सोपकारद्रव्यभारं or सोपकारद्रव्याधारः, मैनिक्केन यात्रामध्ये पृष्ठतो भृतं सोपकारद्रव्यभाननं.
 KNAR, *s.* (Knot in wood) ग्रन्थिः *m.*, पक्षे *n.* (न्). See GNARLED.
 KNAVE, *s.* भूतः, कितवः, पञ्चकः, प्रवचकः, शूद्रः, दुष्टजनः, तस्करः, पिशुनः, प्रतारकः, कूटकः, कूटकारः, दाम्भिकः, कुहकः, चित्तरः, कपटी *m.* (न्), कपटिकः.
 KNAVERY, *s.* भूतता, कितव्यं, तस्करविद्या, शूद्र्यं, शूद्रता, कूटता, पिशुन्यं, पञ्चनं, पञ्चकत्वं, प्यानः, कापट्यं, छलं, कपटः, दुष्टता.
 KNAVISH, *a.* भूतः -न्तः, भूतसंभावः -वा -वं, भूतशीलः -ला -लं, कितवशीलः -ला -लं, शूद्रः -ष्टा -ष्टं, तस्करसंभावः -वा -वं, कपटी -टिनी -टि (न्), कापटिकः -की -कं, कौटिकः -की -कं, पञ्चकः -का -कं, पिशुनः -ना -नं.
 KNAVISHLY, *adv.* भूतवत्, कितववत्, सकेतव्यं, कितयेन, तस्करवत्, शूद्रवत्, शूद्रत्वेन, सकपटं, सकापट्यं, सप्यानं, सकूटं, पञ्चकवत्, पञ्चनार्थं, छलेन.
 KNAVISHNESS, *s.* भूतता, कितव्यं, भूतशीलता, कितवशीलता, शूद्रता.
 To KNEAD, *v. a.* हस्ताभ्यां मृद् (c. 9. मृद्वति, महिह्नुते, c. 10. महियति -यिह्नुते), अवमृद्, विमृद्, प्रमृद्, उपमृद्, अभिमृद्, सम्मृद्, कराभ्यां पिम् (c. 7. पिमिह्नुते, पेह्नुते) or चूर्णे (c. 10. चूर्णयति -यिह्नुते), प्रचूर्णे, विचूर्णे, सचूर्णे, चूर्णीकृ or घृम् (c. 1. घर्षति -घर्षिह्नुते), हस्ताभ्यां सम्मोड (c. 10. -पीडयति -यिह्नुते), हस्तसम्पीडनपृष्ठं पिखीकृ.—(Knead the limbs) संवाह (c. 1. -वाहति -हिह्नुते, c. 10. -वाहयति -यिह्नुते), कराभ्यां संवाह, संवाहनं कृ.
 KNEADED, *p. p.* हस्ताभ्यां महितः -ता -तं or सम्महितः -ता -तं or विमहितः -ता -तं or मृदितः -ता -तं or उपमहितः -ता -तं or अवमहितः -ता -तं, कराभ्यां पिष्टः -ष्टा -ष्टं or सम्पिष्टः -ष्टा -ष्टं or चूर्णितः -ता -तं or घर्षितः -ता -तं or सम्मोडितः -ता -तं or पिखीकृतः -ता -तं.—(As the limbs) संवाहितः -ता -तं, कृतसंवाहः -ह्वा -ह्वं; 'to be kneaded,' संवाहः -ह्वा -ह्वं.
 KNEADING, *s.* हस्ताभ्यां महनं or विमहनं or अवमहनं -हनं or उपमहनं -हनं, कराभ्यां पेयलं or घर्षणं or सम्मोडनं.—(Of the limbs) संवाहः -हनं, संहननं.—(Kneading-trough) द्रोणिः -णी *f.*
 KNEE, *s.* जानु *n.* -नुः *m.*, जानुसन्धिः *m.*, अघ्रीवान् *m.* -वत् *n.* (न्), ऊरुपक्षे *n.* (न्), ऊरुसन्धिः *m.*, जङ्घोरुसन्धिः *m.*, जङ्घोरुपक्षे *n.*, कुर्पेट, कुर्पेट, नलकोलः, पक्षेकं, चक्रिका; 'he fell on his knees,' जानुभ्यां भूमिम् अगमत् or भूमीं पपात.
 KNEE-DEEP, *a.* जानुदमः -घ्री -घ्रं, जानुद्वयसः -सो -सं, जानुमात्रः -त्री -वं.
 To KNEEL, *v. n.* जानुनी भूमीं न्यस् (c. 4. -स्यति -स्यिह्नुते), जानुनी भूमीं कृ, जानुभ्यां स्था (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं), जानुभ्यां भूमीं पृ (c. 1. पतति -तिह्नुते), or निपत, जानुनी नम् (c. 10. नमयति -यिह्नुते).
 KNEELING, *part.* or *a.* भूमिस्तज्जानुः -नुः -नु, धित्तिस्तज्जानुः -नुः -नु, नतजानुकः -की -कं.

KNEEPAN, *s.* जानुफलकं, कपोली, नलकिनी, जणीयत् *m.*, जानुफलं.
KNEE-TRIBUTE, *s.* जानुपूजा, जानुभ्यां पूजा, जानुनतिपूर्णा सेवा or सत्पना.
KNELL, *s.* प्रेतनयनकाले यदाध्वनिः *m.* or यदाशब्दः.
KNICK KNACK, *s.* क्रीडनकं, क्रीडाद्रव्यं, क्रीडावस्तु *n.*, क्रीडाविषयः.
KNIFE, *s.* चुरिका, चुरी, कर्चुरिका, छुरी, कृतनिका, कृतनं, शस्त्री, कृपाणी -शिका, असिपुत्रिका.
KNIFE-GRINDER, *s.* भमाजीवी *m.* (नं), भनासकः, भगदारेण चुरिकातेजकः.
KNIGHT, *s.* सादी *m.* (नं), कुलीनसादी *m.*, अश्वसादी *m.*, अश्ववारः, कुलीनयोद्धा *m.* (इ).
To KNIGHT, *v. a.* सादिपदे नियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), सादिप्याति दा. सादिपदतिं दा, कुलीनप्याति दा.
KNIGHTHOOD, *s.* सादिपदं, कुलीनसादिपदं. सादिपत्वं. नादिप्यातिः *f.*
To KNIT, *v. a.* दीर्घसूचिद्वारेण सूत्राणि ग्रन्थ् (c. 9. ग्रन्थति, c. 1. ग्रन्थति, ग्रन्थितुं), तनुग्रन्थनं कृ. —(Knit together, connect) संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं, c. 10. -योजयति -दितुं), ससन्थ् (c. 9. -यामाति -चन्दुं), संश्रिप् (c. 10. -श्रेषयति -यितुं), योक्तुं (nom. योक्तवति -यितुं), संलग्नीकृ. —(Knit the brows) भुवि संहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), भूसंहतिं कृ.
KNIT, *p. p.* ग्रथितः -ता -तं. —(Well-knit) संहतः -ता -तं, सुसंहतः -ता -तं, दृढसन्धिः -न्धिः -न्धिः, 'having the brows knit,' संहतभूः -भूः-भु.
KNITTING, *s.* दीर्घसूचिद्वारा तनुग्रन्थनं or सूत्रग्रन्थनं, सूत्रश्रेषः, 'knitting the brows,' भूसंहतिः *f.*
KNITTING-NEEDLE, *s.* दीर्घसूचिः -ची *f.*, सूत्रग्रन्थनायं दीर्घसूचिः or दीर्घशलाका.
KNOB, *s.* पिण्डः -खंडं, गण्डः -खण्डा, गुल्मः, ग्रन्थिः *m.*, जाभोगः. —(In wood) ग्रन्थिः *m.*, पद्म *n.* (नं).
KNOBLED, **KNOBBY**, *a.* पिण्डी -खिन्नी -खिन् (नं), पिण्डितः -ता -तं, सपिण्ड. -खण्ड -खंडं, गण्डी -खिन्नी -खिन् (नं), सगण्डः -खण्ड -खंडं, ग्रन्थिलः -ला -लं.
To KNOCK, *v. a.* (Strike, hit) नट् (c. 10. ताडयति -यितुं), पितद्, नुद् (c. 6. तुदति -ते, तोडुं), चातुद्, चितुद्, प्रट् (c. 1. -हरति -हर्तुं), हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं), अभिहन्, निहन्, आहन्, विहन्, समाहन्, धमाहन्. —(Strike a door) द्वारं नट्. —(Knock down) पत् (c. 10. पातयति -यितुं), जयपत्, निपत्, भेज् (c. 10. भंजयति -यितुं), आपातेन or प्रहारेण भूमी पत्. —(Knock out) आपातेन वहिष्कृ; 'to knock out the brains,' मस्तकं निष्पिप् (c. 7. -पिनष्टि -पेष्टुं), आपातेन मस्तिष्कं वहिष्कृ. —(Knock off) आपातेन पत्; 'do quickly,' सत्वरं सम्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), त्वरितं कृ. —(Knock up, fatigue) सिद् (c. 10. खेदयति -यितुं), जयसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), आपासेन सख् or वलं ह (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपहृ. —(Knock on the head) मस्तकम् आहत्य or ताडयित्वा व्यापद् (c. 10. -पादयति -यितुं).
To KNOCK, *v. n.* (Strike) ताडनं कृ, आपातं कृ, अभिघातं कृ, प्रहारं कृ, 'to knock with a stick,' वेत्राघातं कृ, दण्डप्रहारं कृ, दण्डपातनं कृ; 'with the fist,' मुष्ट्याघातं कृ, मुष्टिप्रहारं कृ, बाहुप्रहारं कृ, मुष्टिपातं कृ. —(Strike against, clash) अभिहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), प्रतिहन्, प्रतिघातं कृ, सङ्घट् (c. 1. षट्ते -ट्टितुं), आपत् (c. 1. -पतति -तितुं), अभिपत्. —(Knock under, submit) उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), वशं गम्, वशीभू. —(Knock up) ग्रम् (c. 4. ग्राम्यति, ग्रमितुं), खिद् (c. 4. खिद्यते, खेडुं), जयायासात् or अतिखेदाद् गतसत्त्वः -ज्ञा -ज्ञं भू.
KNOCK, *s.* (Blow) आघातः, अभिघातः, घातः, प्रहारः, आहतिः *f.*, हतिः *f.*, ताडनं, घातः -तनं; 'a knock with a stick,' वेत्राघातः; 'a knock with the fist,' मुष्टिप्रहारः; 'a knock-down argument,' गलहस्तः.
KNOCKED, *p. p.* ताडितः -ता -तं, आहतः -ता -तं, अभिहतः -ता -तं,

सगाहतः -ता -तं, प्रहतः -ता -तं. —(Knocked down) निपातितः -ता -तं, पातितः -ता -तं, भंजितः -ता -तं.
KNOCK-KNEED, *a.* संहतजानुः नुः -न्तु, संहतजानुकः -को -कं, संशुः -शुः -शुः, संशुः -ज्ञा -ज्ञं.
KNOCKER, *s.* (One that knocks) ताडयिता *m.* (तृ), महन्ता *m.* (तृ), ताडनकृत्. —(Of a door) द्वारताडनी, द्वारमुद्गः, द्वारताडनयन्तं.
To KNOCK, *v. a. or n.* प्रेतनयनकाले यदाध्वनिं कृ or यदाशब्दं कृ.
KNOLL, *s.* घुट्टपर्वतः, ईमटुवतो भूभागः or भूमिभागः or मृत्तिकाचयः, वज्र-प्री, वल्मीकं, नाकुः *m.*
KNOT, *s.* ग्रन्थिः *m.*, ग्रन्थिका, वन्धः -न्धनं. गण्डः; 'tying a knot,' ग्रन्थिवन्धनं. —(Joint in a plant) पद्म *n.* (नं), ग्रन्थिः *m.*, पद्मः *m.*, गण्डः *f.*, आकल्पकः. —(In wood) काष्ठग्रन्थिः *m.*, काष्ठसन्धिः *m.*, काष्ठसन्धिः *m.* —(Articulation) सन्धिः *m.* —(Bond of union) सन्धिः *m.*, समन्धः, संहतिः *f.*, संयोगः. —(Gang, crew) गणः, सङ्घः, समूहः, संसर्गः, निवहः, मण्डलं. —(Bunch, clump) पिण्डः -खंडं, गुल्मः, गुच्छः -च्छकः, स्रवकः, काण्डः, स्रस्तः. —(Knotty point) ग्रन्थिः *m.*, गूढार्थः; 'one who removes knots,' ग्रन्थिहरः.
To KNOT, *v. a.* ग्रन्थिं कृ, ग्रन्थ् (c. 1. ग्रन्थति -न्थितुं), ग्रन्थिरूपेण संश्रिप् (c. 10. -श्रेषयति -यितुं).
To KNOT, *v. n.* ग्रन्थिरूपेण संश्रिष्टोभू, ग्रन्थिं वन्ध् (c. 9. वध्नाति, वन्धुं).
KNOTTINESS, *s.* ग्रन्थिलत्वं, सग्रन्थित्वं, ग्रन्थिपूर्णता, सपद्मत्वं, ग्रन्थिमत्वं.
KNOTTY, **KNOTTED**, *a.* ग्रन्थिलः -ला -लं, ग्रन्थिमान् -मती -मत् (नं), ग्रन्थी -न्थिनी -न्थि (नं), ग्रन्थिमयः -यी -यं, पद्ममयः -यी -यं, बहुग्रन्थिः -न्थिः -न्थि. —(Intricate, difficult) गूढार्थः -धी -धं, दुर्ज्ञेयः -या -यं, दुर्गमः -मा -मं, दुःशोधनीयः -या -यं.
To KNOW, *v. a. and n.* ज्ञा (c. 9. जानाति -नीते, ज्ञातुं), परिज्ञा, संज्ञा, विज्ञा, चिद् (c. 2. वेत्ति, वेदितुं), संविद्, बुध् (c. 1. बोधति -ते -दितुं, c. 4. पुष्यते, बोडुं), जयबुध्, ससुप्, जयगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), जये (c. 2. जयति -तुं, rt. इ), मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं); 'know thou,' जयेहि, जानीहि. —(Recognize) अभिज्ञा, प्रतिज्ञा, प्रत्यभिज्ञा, समभिज्ञा. —(Be familiar or acquainted with) परिचयं कृ, परिचितः -ता -तं भू or जम्. —(Understand, perceive) उपलभ् (c. 1. -लभते -लभुं), ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), जयं ग्रह्. —(Carnally) प्रज्ञा, सङ्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), भज् (c. 1. भजते, भक्तुं), स्त्रीमङ्गं कृ, स्त्रीसङ्गहणं कृ.
KNOWABLE, *a.* ज्ञातव्यः -व्या -व्यं, ज्ञेयः -या -यं, विज्ञेयः -या -यं, ज्ञानीयः -या -यं, वेदनीयः -या -यं, वेद्यः -द्या -द्यं, जयगम्यः -म्या -म्यं, जयगन्तव्यः -व्या -व्यं.
KNOWER, *s.* ज्ञाता *m.* -त्री *f.* (तृ), ज्ञानी *m.* -निनी *f.* (नं), वेत्ता *m.* -त्री *f.* (तृ), वेदिता *m.* (तृ), वेदी *m.* -दिनी *f.* (नं), अभिज्ञः -ज्ञा, ज्ञा ज्ञा in comp.
KNOWING, *a.* (Shrewd) अभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, ज्ञानी -निनी -निनी (नं), विदग्धः -ग्धा -ग्धं, तद्विद् *m. f. n.*, तज्ज्ञः -ज्ज्ञा -ज्ज्ञं, पक्षुबुद्धिः -द्धिः, -द्धि, विचक्षणः -खा -खं, नागरः -रा -रं, निपुणः -खा -खं, प्रवीणः -खा -खं.
KNOWINGLY, *adv.* ज्ञानतस्, ज्ञानात्, ज्ञानपूर्व्यं, मत्वा, बुद्ध्या, मतिपूर्व्यं, बुद्धिपूर्व्यं, चोषपूर्व्यं. —(Cunningly) विज्ञयत्, विदग्धयत्.
KNOWLEDGE, *s.* (Certain perception, opposed to ignorance of) ज्ञानं, परिज्ञानं, विज्ञानं, अभिज्ञानं, बोधः -धनं, प्रबोधः, जयबोधः, उद्बोधः, प्रज्ञा, उपलब्धिः *f.*, वेदनं, संवेदनं, जयगमः. प्रमा, प्रमितिः *f.*, समुदागमः, उपलम्भः, ज्ञप्तिः *f.*, प्रतीतिः *f.*, ज्ञातृत्वं, वेत्तृत्वं, विषयः —(Learning, science) विद्या, ज्ञानं, विज्ञप्तिं विद्वत्ता, वेदुष्यं, पाण्डित्यं,

प्राज्ञानं, युक्तिः *f.* व्युत्पत्तिः *f.*—(Spiritual knowledge) ज्ञानविद्या, ज्ञानज्ञानं, परमार्थविद्या, परमार्थज्ञानं, परमार्थः, ज्ञानालविद्या, तत्त्वज्ञानं, ज्ञानविद्या, ज्ञानं, ब्रह्मज्ञानं, ब्रह्मविद्या; 'instruction in spiritual knowledge,' ब्रह्मदानं, ब्रह्मोपदेशः, ज्ञानोपदेशः, ज्ञानवोधः; 'versed in it,' ज्ञानवान् -वती -वत् (न्), ज्ञानपरः -रा -रं, ज्ञाननिष्ठः -हा -हं, —(Sacred and profane knowledge) ज्ञानविज्ञानं.—(Recognition) प्रत्यभिज्ञानं, प्रत्यभिज्ञा, अभिज्ञानं, संपिन्निः *f.*—(Acquaintance with persons) परिचयः, सौहृदं.—(Conversancy) परिज्ञानं, अभिज्ञता, विज्ञता, नैपुण्यं, प्रवीणता, पाठकः; 'acquiring knowledge,' विद्यागमः, विद्याप्राप्तिः *f.*, विद्यामननं, विद्यालभः; 'giving knowledge,' विद्यादानं; 'eager after knowledge,' विद्याधी -चिनी -चि (न्), निश्वासः -सु -सु, ज्ञानेच्छुः -सु -सु, ज्ञानेच्छुः -सु -सु; 'thirst after knowledge,' निश्वासः, विद्याधी, ज्ञानेच्छा; 'attainable by knowledge,' ज्ञानगम्यः -म्या -म्यं; 'gained by knowledge,' विद्याजितः -ता -तं, विद्यालभः -आ -अं; 'according to one's knowledge,' यथाज्ञानं; 'without the knowledge of,' ज्ञानोचरेण; 'with the knowledge of,' गोचरेण; 'with my knowledge,' मम गोचरेण, ममोचरेण.

KNOWN, *p. p.* ज्ञातः -ता -तं, परिज्ञातः -ता -तं, अभिज्ञातः -ता -तं, विज्ञातः -ता -तं, विदितः -ता -तं, विज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, बुधितः -ता -तं, बुद्धः -द्धा -द्धं, स्वगतः -ता -तं, मतः -ता -तं, उपलभः -आ -अं, गृहीताधी -धौ -धौ; 'to make known,' ज्ञानं caus. (ज्ञापयति, ज्ञपयति -यितुं), विज्ञा, निर्विद् (c. 10. वेदयति -यितुं), विद्, बुध् (c. 10. बोधयति -यितुं); 'made known,' ज्ञतः -ता -तं, विज्ञतः -ता -तं, ज्ञापितः -ता -तं, विज्ञापितः -ता -तं, वेदितः -ता -तं, निवेदितः -ता -तं; 'to be known,' ज्ञा in pass. (ज्ञायते), प्रती in pass. (-ईयते), परिचि in pass. (-चीयते); 'he it known,' विदितम् असु, ज्ञातम् असु.—(Celebrated) विद्युतः -ता -तं, स्यातः -ता -तं, विख्यातः -ता -तं, विज्ञातः -ता -तं, प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, प्रतीतः -ता -तं; 'known quantity,' रूपं.

KNUCKLE, *s.* अङ्गुलिषन्धिः *m.*, अङ्गुलिप्रन्धिः *m.*, अङ्गुलिपर्व *n.* (न्), सन्धिः *m.*, पर्व *n.* (न्), ग्रन्थिः *m.*

TO KNUCKLE, *v. n.* चङ्गं गम् (c. l. गच्छति, गन्तुं), चङ्गोभू, उपगम्, अमुपगम्, नक्षोभू, पटपयोनीभू.

KNUCKLED, *a.* सन्धियुक्तः -क्ता -क्तं, सन्धिविशिष्टः -हा -हं, ग्रन्थिलः -ला -लं. KNURL, *s.* ग्रन्थिः *m.*, ग्रन्थिका, पिङ्गः -रहं, मङ्गः.

KNURLED, *a.* ग्रन्थिलः -ला -लं, ग्रन्थिलयः -यी -यं, बहुग्रन्थिः -न्थिः -पि.

KRISHNA, *s.* (The most celebrated form of Vishnu, or rather identified with Vishnu, as distinct from his ten Avatāra, or Incarnations. The following particulars of the history of this very popular deity, whose votaries are still so numerous in India, are given as an introduction to the enumeration of his various names. Vasudeva, a descendant of Yadu and Yayāti, had two wives, Rohini and Devakī. The latter had eight sons, of whom the eighth was Krishna. Kansa, a demon, the sister of Devakī, and king of Mathurā, was informed by the gods that one of these sons would kill him. He therefore kept Vasudeva and his wife Devakī in confinement in his palace, and slew their first six children. The seventh son was Balarāma, who was saved by being abstracted from the womb of Devakī, and transferred to that of Rohini. The eighth was Krishna,

who was born with skin as black as the dark leaves of the lotus, and with a peculiar mark on his breast: he was born at midnight, and immediately taken up by Vasudeva, who, favoured by the gods, was able to elude the vigilance of the guards, and make his escape through the gates of Mathurā to the banks of the Yamunā river. Here Seshā, the many-headed serpent, spread his hoods above the heads of the father and child, and thus protecting them, Vasudeva was enabled to cross the stream, and finding a cowherd named Nanda, whose wife Yaśodā had just been delivered of a child, he quietly substituted his own son in its place, and returned with the child of the cowherd to the bedside of Devakī. When Kansa found that the infant Krishna had escaped, he summoned certain demons, his servants, and gave orders that a search should be made for the child, and that all male children in whom were signs of unusual vigour, should be killed. At the same time he released Vasudeva and his wife, as no longer endangering his safety. The cowherd Nanda, with his wife Yaśodā, taking the infant Krishna, and accompanied by Rohini and the infant Balarāma, went to reside at a village called Gokula, or Vraja, where they settled. Here the female demon Pūtānā tried to destroy the young Krishna by offering him her breast to suck, but was killed by the child. Soon the child, with his playfellow Balarāma, began to be unruly; and one day his foster-mother passed the folds of a rope round his body and tied him to a large wooden bowl, but the strength of the young Krishna enabled him to drag the bowl against the trunks of two trees, which were uprooted by the shock. The family of Nanda now removed from Vraja to Vrindāvana, and here Krishna and Balarāma grew up together, and, roaming about the woods, joined in the sports of the herdsmen's sons. One day Krishna came to the banks of the Yamunā, within which was the fearful pool of the serpent Kālīya. Krishna jumped boldly in. A terrible combat ensued, in which the divine child was victorious, and commanded the snake-king to depart from the Yamunā to the ocean. About the same time Balarāma killed the demon Dhenūka, who sought to destroy the two boys, and soon afterwards killed the demon Pralamba, who had assumed the shape of a young cowherd, that he might mix in their sports. Not long after, the young Krishna, who delighted in playing tricks upon his elders, resolved to rouse the anger of the god Indra, who, according to some, was his elder brother. He persuaded Nanda to cease sacrificing to Indra, and to worship the mountain Govardhana, which sheltered the shepherds and their cattle. This they did, but the exasperated Indra would have destroyed them and their flocks with heavy rain, had not Krishna lifted up the mountain and sheltered them under it. Indra,

foiled in his revenge, descended from heaven to praise Krishna, and made him lord over the cattle. Meanwhile Krishna had grown a beautiful youth, and soon began to sport with the Gopis, or shepherdesses, of whom seven or eight became his wives, and amongst them his favorite, Rádha. In this character he is usually represented with flowing hair and with a flute in his hand, and has been compared to Apollo accompanied by the muses. In his pastimes with the shepherdesses he invented a kind of round dance, called Rása or Mandala nrityam, in which he and Rádha being in the centre, the attendant Gopis danced round them. But the happiness of Krishna was interrupted by his tyrannical uncle Kansa, who sent formidable demons to destroy him; Arishta, in the form of a bull, Kéśin, in the form of a horse, Kálanemi, and others. They were all killed by the young Krishna. Kansa then sent a messenger, named Akrúra, to entice Krishna and Balaráma to his city Mathurá, under pretext of being present at some games. They accepted the invitation and went. At the entrance of the town Krishna killed Kansa's washerman, who insulted him. Having clothed himself in the washerman's yellow clothes, he proceeded, and meeting a crooked woman carrying ointment, miraculously made her straight by a touch of his hand. At the games he killed the king's boxer, Chánúra, and afterwards Kansa himself, and placed Kansa's father, Ugrasena, upon the throne. He then became the pupil of Sándípáni, and, to rescue his son, killed the demon Panchajana, and, taking the conch shell, formed of his bones, bore it as his horn. Still living in Mathurá, he was attacked by a prince named Kálayavana, who advanced with a large force against the Yadu tribe. Upon this Krishna built and fortified a city called Dwáraka, in the province of Guzerat, and thither transferred the inhabitants of Mathurá. One day Krishna went forth unarmed, and, being pursued by Kálayavana, took refuge in a cavern, where Muchukunda, king of men, was asleep. Kálayavana, entering the cavern, was reduced to ashes by an angry glance from the eye of Muchukunda. Krishna then returned to Dwáraka. Soon after he was accused of stealing a wonderful jewel called 'syamantaka,' in the possession of a man named Prasena. But the jewel was really lost by the death of Prasena in a forest, and was picked up by a lion, who, in his turn, was killed by the king of the bears, Jámavat. The latter took the jewel to his cavern, where he was found by Krishna, and compelled to restore the gem. At the same time the bear gave him his daughter Jámavatí in marriage. He next married Satyabhāmā, daughter of Satrájit, and afterward carried off Rukmihí, daughter of Bhíshmaka. By the latter he had a son called Pradyumna, who is usually

identified with Kámadeva, the god of love, and a daughter named Chárumatí, as well as many other children. Besides these wives he had more than sixteen thousand others, who bore him a numerous progeny of one hundred and eighty thousand sons. The other incidents of his life are thus briefly related. Indra came to Dwáraka, and reported to Krishna the tyranny of the demon Naraka. Krishna went to his city, and slew him and another demon named Mura, who assisted in the defence of the city. He afterwards ascended to the heaven of Indra, with his wife Satyabhāmā, and, visiting the gardens of Swarga, was induced by his wife to carry off the Párijáta tree, or celebrated tree of Paradise. Sachí, the wife of Indra, excited her husband to its rescue, and a conflict ensued between the gods and Krishna, who defeated them, and carried the tree to Dwáraka. Soon after this, Ushá, the daughter of the Daitya Bána, became enamoured of Aniruddha, son of Pradyumna and grandson of Krishna, and induced her father to carry him off. Krishna, Balaráma, and Pradyumna, came to his rescue. Siva and Skanda aided Bána, but the former was disabled and the latter put to flight; and Krishna, encountering Bána, cut off all his arms. After this, Paundraka, one of the family of Vasudeva, assumed the insignia and title of Krishna, and was supported by the king of Benares. Krishna advanced against them, mounted on his vehicle Garuda, and having destroyed them, set fire to Benares by the radiance from his chakra or discus. Lastly, being recalled by the gods to heaven, he destroyed all his own family the Yádavas. Amongst them died Balaráma, out of whose mouth, as he expired, issued the great serpent, Ananta or Sesha, of which he was an incarnation. Krishna himself was killed by a chance shot from a hunter, and again became one with the Universal Spirit. From this summary of the history of Krishna his various names will become intelligible. Many of these names, as well as many of his attributes and peculiarities, are identical with those of Vishnu. See VISHNU. As being of a black or dark blue colour he is called कृष्णः. नीलमाधवः.—(As descended from Yadu) यादवः, यदुनाथः, कुलराधिनाथः.—(As son of Vasudeva) वासुदेवः, वसुदेवभूः *m.*—(Son of Devaki) देवकीनन्दनः, देवकीपुत्रः, देवकीसुतः *m.*, देवकीनन्दनः.—(As bearing the mark Srīvatsa on his breast) श्रीवत्सभूतः *m.*, श्रीवत्सलानन्दनः, श्रीवत्साङ्गः.—(As foster-son of Nanda) नन्दनन्दनः, नन्दकी *m.* (नं), नन्दात्मनः.—(As slayer of Pútaná) पूतनाहा *m.* (नं), पूतनादि *m.*, पूतनासूदनः.—(As having a rope round his body) दामोदरः.—(As destroying a tree in the forest of Vrindávana) वमलाशुनहा *m.*—(Conqueror of Káliya) कालियनिहन्.—(Younger brother of Indra) उपेन्द्रः, इन्द्रानुजः, इन्द्रावरजः.—(Upholder of Govardhana) गोवर्धनधरः.—(Chief of shepherds and Protector of cattle) गोविन्दः, गोपालः-लकः, गोपेन्द्रः, गोपेशः.—(The long-haired) केशवः,

केशी *m.* (नं), केशः, केशः.—(Bearer of the flute) वंशीधरः, मुरलीधरः.—(Lord of the shepherdesses) गोपीनाथः.—(Beloved of Rādhā) राधाकान्तः, राधावल्लभः, राधानाथः.—(Destroyer of Arishta) अरिष्टसूदनः.—(Of Kēśin) केशिहा *m.* (नं), केशिसूदनः.—(Of Kālanemi) कालनेमिहा *m.*, कालनेमिरिपुः *m.*, कालनेमिशत्रुः *m.*, कालनेम्यरिः *m.*—(Dressed in yellow clothes) पीताम्बरः.—(Conqueror of Chānūra) चानूरजित्.—(Killer of Kansa) कंसहा *m.*, कंसजित् *m.*, कंसारिः *m.*, कंसारातिः *m.*—(Lord of Mathurā) मथुरेशः.—(Bearer of the conch Pāncājanya) पाञ्चजन्यधरः.—(Conqueror of Kālayavana) कालयवनजित्.—(Lord of Dvārakā) द्वारकेशः, द्वारकनाथः.—(Husband of Jāmbhavatī) जाञ्चवतीपतिः *m.*—(Conqueror of Naraka) नरकजित्, नरकान्तकः.—(Destroyer of Mura) मुरहा *m.*, मुरारिः *m.*, मुररिपुः *m.*—(Conqueror of Paundraka) पौण्ड्रकजित्.—(Bearing the discus) चक्रधरः, चक्री *m.* (नं), चक्रपाणिः *m.*, चक्रहस्तः, चक्रवान् *m.* (नं), चक्रभूत *m.*—(Bearing the conch) शङ्खी *m.* (नं), शङ्खभूत *m.*—(Blowing the conch) धनः.—(Bearing a chaplet or garland) वनमाली *m.* (नं), मालः.—(Bearing the jewel on his breast) कौस्तुभधराः *m.*, कौस्तुभलक्षकः.—(Destroyer of the demon Madhu) माधवः, मधुजित्, मधुरिपुः *m.*, मधुभिद् *m.*, मधुमथनः.—(Having Garuda as his symbol) गरुडध्वजः, तारुध्वजः, तारुध्वजायकः.—(Foe of barbarians) यवनारिः.—(Foe of the daityas) दैत्यारिः *m.*—(The undecaying one) अच्युतः, अनन्तः.—(Worshipped by men) जनाहृतः.—(Lord of the senses) हृषीकेशः The following are other names of this deity, some of which will be explained under the head of Vishnu हंसः *m.*, नारायणः, वैकुण्ठः, स्वभूः *m.*, पुण्डरीकाक्षः, विष्ट-श्रवाः *m.* (नं), शङ्खी *m.* (नं), पद्मनाभः, वासुभद्रः, वासुः *m.*, विविक्लमः, विश्वक्सेनः, चतुर्भुजः, शौरिः *m.*, पुरुषोत्तमः, बलिध्वंसी *m.* (नं), विश्वम्भरः, विष्णुः *m.*, अशोधजः, कैटभजित् *m.*, राहुभेदी *m.* (नं) कुस्तुभः, उरुगायः. Krishna's mace or club is called कौमोदनी; 'his sword,' नन्दकः; 'his jewel,' कौस्तुभः, स्यमन्तकः; 'his discus,' सुदर्शनः, चक्रः; 'his conch,' पाञ्चजन्यः, शङ्खः; 'his garland,' वनमाला; 'his charioteer,' सायकिः *m.*, शैनेयः, दारुकः, युयुधानः; 'his heaven,' गोलोकः; 'a festival in his honour,' रासयात्रा; 'his paternal uncle and friend,' अकूटः; 'his grandfather,' शूरः; देवकः; 'his city,' द्वारकः-का, द्वारिका, द्वारवती, अम्बिन-गरी. A modern reformer of the Vaishnava faith called चैतन्यः is considered in Bengal as an avatār of Vishnu. He is also called गौरचन्द्रः, गौराङ्गः.

KRORE, *s.* (Ten millions) कोटिः-टी.

KURÁN, *s.* यावनधर्मग्रन्थः, यावनधर्मपुस्तकं, यवनधर्मशास्त्रं.

KUVERA, *s.* (God of wealth, the Hindu Plutus, chief of the Yakshas and Guhyakas, into whose forms transmigrate the souls of those men who in this life are absorbed in the pursuit of riches. He is the son of Visrāvas by Ilavilā and regent of the north. He is represented in external appearance as a mere man, but with a deformed body, having three legs and but eight teeth. Hence he is called) कुबेरः, मनुष्यधर्मी *m.* (नं), कुहः.—(As lord of wealth) धनपतिः *m.*, धनाधिपः, धनदः, धनकैलिः *m.*, धनाध्यक्षः.

विजेशः, वसुः *m.*, अर्धपतिः *m.*, श्रीनान् *m.* (नं), श्रीदः.—(Chief of the Yakshas) यक्षराजः, यक्षराट् *m.* (नं), यक्षेन्द्रः, यक्षेशः, पुण्यजने-श्वरः, राक्षसेन्द्रः, यक्षः.—(Son of Visrāvas) वैश्रवणः.—(Son of Ilavilā) एलविलः, ऐलविलः, ऐडविलः, ऐडविडः.—(Regent of the north) उत्तराशापतिः *m.*—(Lord of the Kinnaras) किन्नरेशः, किन्नरेश्वरः, किन्नरुपेश्वरः, मयुराजः.—(Descended from Pulasti or Pulastya) पौलस्त्यः.—(King of kings) राजराजः.—(King of men) मयुराट्.—(Borne by men) नरवाहनः.—(Friend of Siva) अम्बकसखः, ईशसखः-खा.—(Having a yellow mark in place of one of his eyes) एकपिङ्गः-ङ्गलः.—(Lord of Alakā) अलकाधिपः-पतिः *m.*—(Inhabiting Kailāsa) कैलासनिकेतनः, कैलासोक्ताः.—(Lord of the divine treasures) निधिनाथः, निधीशः.—(The very fleet) रथिष्ठः. Kuvera's vehicle or car is called पुष्पं-प्यकः; 'his garden,' चैवरपः; 'his city,' अलका, वसुधारा, वसुभारा, वसुस्थली, यक्षराट्पुरी.—(The mountain on which his city is situated) कैलासः, कुबेराचलः, कुबेराद्रिः *m.*—(His wife) कौबेरी, चाक्षी; यक्षी, चामुखा.—(His son) नलकूपरः, नलकूबरः, नलकूबरः, मणिग्रीवः, मायुराजः.—(His attendants, who are shaped like men with the heads of horses) किन्नरः, किन्नरुपः, तुरङ्गवदनः, तुरङ्गवक्त्रः, तुरङ्गाननः, तुरङ्गाक्ष्यः, अश्ववक्त्रः, अश्ववदनः, मयुः.—(His divine treasure) निधिः *m.*, निधानं, शेषधिः *m.*, सेवधिः. There are nine of these treasures or gems, viz. पद्मः, महापद्मः, शङ्खः, मकरः, कच्छपः, मुकुन्दः, नन्दः, नीलः, खड्गः.—(Relating to Kuvera) कौबेरः-री-रं.

L.

LABEL, *s.* पत्रं, सूचकपत्रं, अङ्कपत्रं, अङ्कपटः, घीनकं.

To LABEL, *v. a.* सूचकपत्रम् आरुह् (c. 10. -रोपयति-यितुं) or अनुयन् (c. 9. -वभाति -वन्दुं) or वन्प्.

LABIAL, *a.* जोष्यः-ष्ठ्या-ष्ठ्यं, जोष्यसन्धी-न्यनी-न्य (नं); 'a labial letter,' जोष्यं.

LABIODENTAL, *a.* दन्तोष्ठ्यः-ष्ठ्या-ष्ठ्यं, दन्तोष्ठ्यः &c., दन्तोष्ठ्यः &c.

LABOR, *s.* (Exertion) उत्साहः, उद्योगः, यत्नः, प्रयत्नः, व्यवसायः, अध्यवसायः, उद्यमः, आयासः, कर्म *n.* (नं), क्रिया, प्रवृत्तिः *f.*, व्यापारः, चेष्टा.—(Toil) आयासः, प्रयासः, क्लेशः, श्रमः, परिश्रमः, कष्टं, दुःखं, निव्यश्रमः, निव्यक्लेशः.—(Bodily or manual labor) कायक्लेशः, देहक्लेशः, शरीरायासः, शरीरक्लेशः, शरीरश्रमः, द्रातं.—(Unpaid labor) विष्टिः, खानू *f.*—(Travail, childbirth) प्रसववेदना, प्रसूति-वेदना, गर्भवेदना, प्रसवयातना, प्रसवकालः, प्रसूतिकालः; 'acquired by one's own labor,' स्वकष्टार्जितः-ता-तं.

To LABOR, *v. n.* (Exert strength, make effort) यत् (c. 1. यतते-तिहुं), प्रयत्, व्यवसो (c. 4. -स्यति-सातुं), उद्यम् (c. 1. -यच्छति-यन्तुं), चेष्ट (c. 1. चेष्टते-ष्टितुं), विचेष्ट, उद्योगं कृ, उत्साहं कृ, यत्नं कृ, व्यवसायं कृ, आयासं कृ.—(Toil) आयास (c. 4. -यस्यति-यसितुं), आयासं कृ, श्रम् (c. 4. श्राम्यति, श्रामितुं), परिश्रम्, क्लेश (c. 4. क्लेश्यते, क्लेशितुं), परिक्लेश, शरीरायासं कृ, द्रातं कृ, शरीरायासेन कर्म कृ, कष्टं कृ.—(Be in distress) क्लेश, व्यष्ट (c. 1. व्यपते-यितुं) गीट् in pass. (पीड्यते), तप् in pass. (तप्यते), कृच्छ्र (nom. कृच्छ्रयते), खट् in pass. (खिद्यते), परिखिद्य.—(Be in travail) प्राग्प्रसववेदनाभू, प्राग्गर्भवेदनाभू, प्राग्प्रसवकालाभू.—(Labor under) उपहन् in pass. (-हन्ते), पीड् in pass. (पीड्यते), उपहत्तः-ता-तं भू, पीडितः-ता-तं भू; 'to labor

LAB

- under a disease,' रोगपीडितः -ता -तं भू, रोगार्तः -रौ -रौ भू.
- TO LABOR, v. a.** (Form with labor) महायत्नेन or पटुश्रमेण or अत्यायासेन कृ or संस्कृ or परिष्कृ or साध् (c. 10. साधयति -यितुं) or सिद्धीकृ or कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं) or विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), यत्नेन सेव् (c. 1. सेवते -यितुं) or उपरोक्त् or अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -धातुं) or चास्या.—(Till, cultivate) कृप् (c. 6. कृपति, कृष्टुं).
- LABORATORY, s.** (Work-room) उद्योगशाला, उद्योगगृहं, शिल्पशाला.—(House for chemical experiments) रसायनकर्मगृहं, रसायन-कर्मशाला, रसासंस्कारशाला.
- LABORED, p. p. or a.** श्रमसिद्धः -द्धा -द्धं, चायाससिद्धः -द्धा -द्धं, यत्नसिद्धः -द्धा -द्धं, कष्टसिद्धः &c., यत्नपूर्वः -र्वा -र्वं, श्रमपूर्वः &c., चायासपूर्वः &c.
- LABORER, s.** (One engaged in any toilsome work) चायासी m. (नृ), कृतायासः, श्रमी m. (नृ), कृतश्रमः, उद्योगी m. (नृ), कृतोद्योगः, व्यवसायी m. (नृ), कर्मी m. (नृ), कामी.—(A hired or day laborer) द्रातीनः, कर्मकरः, कर्मकार-रकाः, कर्मकारी m. (नृ), भूतकः, भूतः, भूतिभुक् m. (नृ), चेतनिकः, भरणभुक् m., चेतनारी m. (नृ), चेतनग्राही m. (नृ), यत्निकः.—(Cultivator of soil) कृषकः, कर्षकः, क्षेत्रिकः, क्षेत्री m. (नृ), क्षेत्रकर्षकः, कौताशः, कृषीपलः.
- LABORING, part. or a.** कृतश्रमः -मा -मं, कृतायासः -सा -सं, श्रमकारी -रिखी -रि (नृ); 'a laboring man.' See LABORER. (Laboring under) वषहतः -ता -तं, पीडितः -ता -तं; 'laboring under a disease,' रोगपीडितः -ता -तं.
- LABORIOUS, a.** (Using labor, industrious) चायासी -सिनी -सि (नृ), श्रमी -मिणी -मि (नृ), परिश्रमी &c., कृतश्रमः -मा -मं, श्रमशीलः -ला -लं, बहुश्रमः -मा -मं, उद्योगी -गिनी -गि (नृ), उद्योगशीलः -ला -लं, उत्साही -हिनी -हि (नृ), कर्मशीलः -ला -लं, कर्मी -र्मिणी -र्मि (नृ), कामीः -मी -मीं, कर्मीयुक्तः -क्ता -क्तं, सयत्नः -त्ता -त्तं, यत्नशीलः -ला -लं, प्रयत्नवान् -वती -वत् (नृ), व्यवसायी -यिनी -यि (नृ), उद्यमी &c., सोत्साहः -हा -हं, कर्मपरायणः -णा -णं, श्रमसहः -हा -हं, श्रानिकः -की -कं, अनलसः -सा -सं, निरालस्यः -स्या -स्यं, प्रयासभाक् m. f. n. (नृ), सोद्योगः -गा -गं.—(Requiring labor) श्रमसायः -ध्या -ध्यं, कष्टसायः -ध्या -ध्यं, चायाससायः &c., श्रमसिद्धः -द्धा -द्धं, दुःसायः &c., कठिनः -ना -नं, दुःखेन or कृच्छ्रेण साधः -ध्या -ध्यं, दुःखसायः &c., कष्टः -ष्टा -ष्टं.
- LABORIOUSLY, adv.** श्रमेण, पटुश्रमेण, सश्रमं, श्रमपूर्व, चायासेन, प्रयासेन, सायासं, कष्टेन, कृच्छ्रेण, उद्यमेन, सोत्साहं, सोद्योगं, यत्नेन, यत्नतः, सयत्नं.
- LABORIOUSNESS, s.** (Diligence) चायासशीलता, उद्योगशीलता, कर्मशीलता, उद्योगः, सोद्योगत्वं, यत्नः, सयत्नता, व्यवसायः, उद्यमः.—(Toilsomeness) श्रमसायता, कष्टसायता, चायाससायता, दुःखसायत्वं, सकष्टत्वं. कष्टिः f.
- LABYRINTH, s.** गहनं, सुगहनस्थानं, दुस्तरस्थानं, सुदुस्तरस्थानं, भ्रमजनको बहुव्यत्यस्तमार्गः प्रदेशः, भ्रान्तिजनको बहुविपरीतमार्गः प्रदेशः or बहुवक्रमार्गी भूमिभागः, अश्वत्थनिर्गमः प्रदेशः.
- LABYRINTHIAN, a.** गहनः -ना -नं, सुगहनः -ना -नं, सुदुस्तरः -रा -रं.
- LAC, s.** (A resinous substance used as a red dye, produced mainly upon the Banyan-tree by the insect Coccus lacca, analogous to the cochineal insect. The following names apply either to the dye or the insect, लाक्षा, राक्षा, लल्लः -ल्लकं, लल्लकं, जतु n., जतुकं, जतुरसः, यावः -वकः, कार्पटः, मुषकः, गराधिका, द्रुमव्याधिः m., द्रुमामयः, कीटजा, वृमिः m., तितिभः;

LAC

- 'made of lac,' लाक्षिकाः -की -कं; 'liquified lac dye,' लल्लरसः.—(The number). See LACK.
- LACE, s.** (Texture of interwoven threads) जालं, जालिका, पालकं, जालाभरणं, जालरूपं सूक्ष्मतनुनिर्मितं यस्माभरणं or यस्माच्चलं.—(String, cord) सूत्रं, तनुः m., गुणः.
- TO LACE, v. a.** (Fasten with a string) सूत्रेण बन्ध् (c. 9. चम्राति, बन्धुं) or संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं) or संश्लिप् (c. 10. -श्लेषयति -यितुं), सूत्रचरं -हरं -हं कृ.—(Adorn with lace) जालाभरणीर् लल्लु or भूप् (c. 10. भूषयति -यितुं).
- LACEMAN, s.** जालाभरणविक्रयी m. (नृ), जालालङ्कारविक्रयी m., जाल-विक्रेता m. (नृ).
- LACERABLE, a.** विदारणीयः -या -यं, विदार्यः -र्यौ -र्यं, दारणीयः -या -यं.
- TO LACERATE, v. a.** दृ (c. 9. दृणाति, दरितुं -रीतुं, c. 10. दारयति -यितुं), विद्, अयद्, दिभिद् (c. 7. -भिन्नति -भेष्टुं), निभिद्, अयदिद् (c. 7. -दिनति -चेष्टुं), निकृत् (c. 6. -कृन्ति -कश्चितुं), विनिकृत्, विदल् (c. 10. -दलयति -यितुं), विदलीकृ, ब्रश् (c. 6. वृश्ति, ब्रश्ति), प्रवश्; 'to be lacerated,' विद् in pass. (-दीर्यते).
- LACERATED, p. p.** विदारितः -ता -तं, विदीर्यः -र्यौ -र्यं, दारितः -ता -तं, दीर्यः -र्यौ -र्यं, प्रविदारितः -ता -तं, विभिन्नः -न्ना -न्नं, भिन्नः -न्ना -न्नं, विदलितः -ता -तं, दलितः -ता -तं, पाटितः -ता -तं, विपाटितः -ता -तं, विदलीकृतः -ता -तं.
- LACERATION, s.** (The act of tearing) विदार-रणं -णा, विदरः, दारणं, विदलीकरणं, प्रविदारणं, विभेदः, ब्रश्चनं, पाटनं, विपाटनं.—(The rent made) छिद्रं, भेदः, विदलं.
- LACHRYMAL, a.** (Secreting tears) अश्रुजनकः -क्ता -कं, अश्रुत्पादकः -क्ता -कं, अश्रुवाहकः -क्ता -कं.—(Pertaining to tears) अश्रुसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ).
- LACHRYMATORY, s.** अश्रुपात्रं, अश्रुभाननं, नयनवाष्पापाटः, मरणकाले मृतजनमित्रैः पातितानाम् अश्रुणां क्षापादिनिर्मितपात्रं तत्र पूर्यकाले मृतशरीरेण सह भूमौ न्यरन्त्यतः.
- LACHRYMOSE, a.** अश्रुमयः -यो -यं, साश्रुः -श्रा -श्रं, वाम्पाकुलः -ला -लं.
- TO LACK, v. a. or n.** (Be destitute of) हीनः -ना -नं or विहीनः -ना -नं or परिहीनः -या -यं or रहितः -ता -तं or विरहितः -ता -तं or वर्जितः -ता -तं or विपर्जितः -ता -तं or शून्यः -न्या -न्यं or अपेतः -ता -तं भू or अस्, हा in pass. (हीयते) or विहा with abl. or instr. c., वियुज् in pass. (-युज्यते) with instr. c., or expressed by अ or निर् prefixed; as, 'he lacks wisdom,' बुद्धिहीनः or बुद्धिरहितः or निर्वुद्धिर् अस्ति; 'he lacks means,' असाधनोऽस्ति.—(Not to have) न पा (c. 3. दधाति, धत्ते, धातुं), न पृ (c. 10. धारयति -यितुं), न विपा.—(Be wanting) नूनीभू, नूनः -ना -नं भू or अस्, नूनता भू or अस्, प्रयोजनम् अस्; 'what lack I yet?' मम किं नूनं or मम केन प्रयोजनं.
- LACK, s.** (Want, destitution) हीनता, रहितत्वं, शून्यता, अभावः, असम्भयः, चिरहः, अविषयः, नूनता.—(Need) प्रयोजनं.—(One hundred thousand) लक्षं -क्षा, लक्ष्यं.
- LACK-A-DAY, exclam.** सहो, अहोवत्, अहह, हन्, हा, हा, कष्टं.
- LACK-A-DAISICAL, a.** ध्यानपरः -रा -रं, उद्विग्नमनः -नाः -नः (स्), उन्नताः &c., चिन्ताकुलः -ला -लं, विपादी-दिनी-दि (नृ), उल्लखितः -ता -तं.
- LACKBRAIN, s.** निर्वुद्धिः m., अबुद्धिः m., शान्हीनः, मूर्खः, मूढः.
- LACKER, s.** (Kind of varnish) लाक्षादिनिर्मितः कुक्षुभकविशेषः, लाक्षा.
- TO LACKER, v. a.** पूर्यक्तुकुक्षुभकेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्ति).

LAC

- LACKEY, s.** पाथानुचरः, परिचरः, किङ्करः, प्रेषः, भूतः, दासः.
To LACKEY, v. a. or n. उपचर (c. 1. -चरति -रितुं), पाथे परिचर, पाथानुचरो भू.
LACK-LUSTRE, a. निस्तेजाः -जाः -जः (स्), तेजोहीनः -ता -नं, निम्नः -भा -भं, अग्रमः -भा -भं, मन्दच्छायः -या -यं, मन्दकान्तः -ता -तं, मलिनम्रमः -भा -भं.
LACONIC, LACONICAL, a. (Concise, expressed in few words) संक्षिप्तः -भा -भं, संक्षेपिकः -को -कं, अविस्तीर्णः -खं -खं, अल्पशब्दकः -का -कं, परिमितशब्दः -च्चा -च्च्, परिमितवाच्यः -क्या -क्यं, परिमितोक्तिः -क्ति -क्ति, संक्षिप्तोक्तिः -क्ति -क्ति, मितशब्दकः -का -कं, अल्पशब्दः -च्चा -च्च्, (Laconic speaker) परिमितभाषी -पिणी -पि (न्), मितभाषी &c., संक्षिप्तभाषी &c., संक्षिप्तवक्ता -क्त्री -कृ (कृ), अविस्तीर्णवक्ता &c., अल्पभाषी &c.
LACONICALLY, adv. संक्षेपतः, संक्षेपेण, अविस्तरेण, अविस्तरशः, परिमितोक्त्या, मितोक्त्या, समासतः.
LACONISM, LACONICISM, s. संक्षिप्तोक्तिः *f.*, संक्षिप्तवाच्यं, अल्पशब्दकवाच्यं, मितशब्दकवाच्यं, परिमितवाच्यं, अविस्तीर्णवाच्यं, संक्षेपवाच्यं.
LACQUER, s. See LACKER.
LACSHMI, s. See LAKSHMI.
LACTARY, a. क्षीरी -रिणी -रि (न्), क्षीरविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.
LACTARY, s. (Dairy) गोरसगृहं, गोदुग्धगृहं, गव्यगृहं, दधिस्थानं, क्षीरस्थानं.
LACTATION, s. (Act of giving milk) स्तन्यदानं, क्षीरदानं, पयोदानं.
LACTEAL, a. (Milky) क्षीरी -रिणी -रि (न्), दुग्धी -रिणी -रि (न्), क्षीरमयः -यी -यं, दुग्धवान् -वती -वत् (त्), पयस्यः -स्या -स्यं, पायसः -सी -सं, क्षीरसन्धी &c. (Conveying chyle) अन्नरसवाहकः -का -कं, अन्नरसचालकः -का -कं.
LACTEAL, s. (A vessel of the body) अन्नरसवाहिनी, रसायनी -तं.
LACTEOUS, a. क्षीरी -रिणी -रि (न्). See LACTEAL.
LACTESCENCE, s. दुग्धता, क्षीरोत्पादकत्वं, क्षीरजनकता, दुग्धवत्त्वं.
LACTESCENT, a. क्षीरोत्पादकः -का -कं, दुग्धजनकः -का -कं, क्षीरमयः -यी -यं.
LACTIFEROUS, a. क्षीरवाहकः -का -कं, क्षीरवाही -हिनी -हि (न्), दुग्धप्रवाहकः -का -कं, दुग्धचालकः -का -कं.
LACTOMETOR, s. क्षीरमापनयकं, क्षीरमापनी, दुग्धमापनी.
LAD, s. कुमारकः, माणवकः, कुमारः, चटुः *m.*, चटुकः, बालः -लकः, दारकः, शिशुः *m.*, किशोरः; 'a mere lad,' चटुमात्रं.
LADDER, s. सोपानं, सोपानपङ्क्तिः *f.*, अधिरोहिणी, निःश्रेणी, निःश्रयणी -यिणी, आरोहणं, शालारं, चन्दिः *f.*
To LADE, v. a. See To LOAD, To LADLE.
LADED, LADEN, p. p. or a. भारवान् -वती -वत् (त्), भारो -रिणी -रि (न्), भारयुक्तः -क्ता -क्तं, धुरीणः -णा -णं, धुरन्धरः -रा -रं, धुरीयः -या -यं, युवैहः -हा -हं, भारन्धरः -रा -रं, सभारः -रा -रं; 'heavily laden,' सुभरः -रा -रं, अतिभारी &c., अतिभारवान् &c.; 'laden with mud,' पद्मभारकः -का -कं, पद्मभारी &c.
LADING, s. (Of a ship) नौभारः, नौकाभारः, नौकास्यद्रव्यं, पोतस्यद्रव्यं.
LADLE, s. दही, रविः *f.*, दधिकः, दही, दधिः *f.*, दधिकः, दाही, कक्षिः *f.*, कक्षी, खज्जः, खनाकः -क्ता, खनिका, पाणिका; 'wooden ladle,' तद्वैः *m.*, दारुहस्तकः; 'sacrificial ladle,' सुक् *f.* (च्), सुवः -चा, सुवैः, सुः *f.*, चमनः.
To LADLE, v. a. दधिकं जलादिं क्षयतु (c. 10. -तारयति -यितुं) or पतु (c. 10. पातयति -यितुं).
LADLEFUL, s. दधिपूरकं, कक्षिपूरकं, कक्षिपूरकं, कक्षिभरकं.

LAK

- LADY, s.** आर्या, आर्यिका, आर्यिका, भाविनी, भवती, कुलवधूः *f.*, कुलस्त्री, कुलाङ्गना, कुलनारी, कुलीना, कुलजा, आर्यस्त्री, सम्पत्नी, शिष्टस्त्री, सत्कुलीना, कुलपालिका, नायिका; 'O lady!' भवति voc. c.
LADY-BIRD, LADY-BUG, LADY-FLY, LADY-COW, s. इन्द्रगोपः, शक्रगोपः, " इन्द्रकोटः, शक्रकोटः, ताम्रकृमिः *m.*, अग्निः *m.*.
LADY-DAY, s. स्त्रीधर्मावस्थापनोद्देशकं वत्सरस्य पूर्वपादावसाने पर्वं or वत्सरस्य तृतीयमासाने पर्वं *n.* (न्).
LADY-LIKE, a. आर्यस्त्रीयोग्यः -ग्या -ग्यं, सम्पत्नीयोग्यः &c., कुलसुचिः -ता -तं, कुलस्त्रीसदृशः -शी -शं, आर्यवृत्तिः -क्तिः -क्ति, सम्पत्नी -भ्या -भ्यं, शिष्टः -ष्टा -ष्टं, सुचिनीतः -ता -तं, सुन्दरः -री -रं; 'a lady-like woman,' शिष्टस्त्री, सुन्दरी, चिनीता.
LADY-LOVE, s. प्रिया, जान्ता, कामिनी, रागिणी, प्रणयिनी, अनुरागवती.
LADYSHIP, s. (Her ladyship) भवती, अन्नभवती.
LADY'S-MAID, s. स्त्रीवस्त्रपरिकल्पिका, स्त्रीवस्त्रमात्यादिपरिकल्पिका, स्त्रीप्रसाधका, स्त्रीपरिधानकृत् *m.*, अङ्गसंस्कारिणी.
To LAG, v. n. मन्द (nom. मन्दायते), विलम्ब (c. 1. -लम्बते -वितुं), चिर (nom. चिरायति -ते), मन्दगत्या चल (c. 1. चलति -लितुं), मन्दं चल or चर (c. 1. चरति -रितुं).
LAG, s. (Lowest class) अल्पजनाः *m. pl.*, हीनजनाः *m. pl.*, पृथग्जनाः, खलाः.
LAGGER, s. विलम्बी *m.* (न्), विलम्बकारी *m.* (न्), मन्दगतिः *m.*, मन्दायमानः.
LAGGING, part. मन्दायमानः -ना -नं, चिरायमाणः -णा -णं, विलम्बी -विनी &c.
LAGOON, LAGUNE, s. अन्नूपूर्णः *f.*, कच्छः *m.*, समुद्रोपकच्छः.
LAIC, LAICAL, a. गृहस्थी -स्थिनी -स्थि (न्), गार्हस्थ्यिकः -की -कं, गृहस्थसन्धी -न्धी -न्धि (न्), गृहस्थवर्गसन्धी &c., पुरोहितवर्गभित्तः -त्ता -तं, पौरोहित्यभित्तः -त्ता -तं, सामान्यलोकसन्धी &c., साधारणलोकसन्धी &c., धर्मपदस्यभित्तः -त्ता -तं.
Laid, p. p. मस्तः -स्ता -स्तं, विन्यस्तः -स्ता -स्तं, उपमस्तः -स्ता -स्तं, स्थापितः -ता -तं, निहितः -ता -तं, आहितः -ता -तं, उपनिहितः -ता -तं, उपहितः -ता -तं, प्रविहितः -ता -तं, निवेशितः -ता -तं, निक्षिप्तः -प्ता -प्तं, प्रतिपादितः -ता -तं, अर्पितः -ता -तं, नियुक्तः -क्ता -क्तं, नियोजितः -ता -तं, रोपितः -ता -तं, आरोपितः -ता -तं; 'laid on the ground,' भूमौ निहितः -ता -तं or मस्तः -स्ता -स्तं. (Laid aside) सत्यस्तः -स्ता -स्तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, अस्तः -स्ता -स्तं, त्वक्तः -क्ता -क्तं. (Laid out, as goods) प्रसारितः -ता -तं. (Laid out, as ground) सुपर्य्याप्तः -प्ता -प्तं. (Laid out, as money) प्रयुक्तः -क्ता -क्तं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं. (Laid hold of) गृहीतः -ता -तं, धृतः -ता -तं. (Laid, as dust) संसिक्तः -क्ता -क्तं, सिक्तः -क्ता -क्तं, निहितः -ता -तं.
LAIN, p. p. उपविष्टः -ष्टा -ष्टं, पतितः -तो -तं, शयितः -ता -तं, संविष्टः -ष्टा -ष्टं.
LAIR, s. श्रापदस्थानं, श्रापदशयनं, श्रापदशयनस्थानं, श्रापदालयः, श्रापदायनं, श्रापदनिलयः, अरक्ष्यपशुशयनस्थानं, अरक्ष्यपशोर् वासस्थानं or आश्रयः or आलयः.
LAITY, s. गृहस्थवर्गः, सामान्यलोकः, साधारणलोकः, सामान्यवर्गः, साधारणवर्गः, साधारणलोकवर्गः, पुरोहितभित्तवर्गः, धर्मपदस्यभित्तवर्गः, पौरोहित्यभित्तवर्गः.
LAKE, s. सरस् *n.*, हृदः, जलाशयः, जलापारः, सरोवरः -रं, सरसी, तडागः, वापी -पि *f.*, कासारः, पुष्करिणी, खातं, पूरः.
LAKSHMI, s. (The goddess of fortune or prosperity, wife of the god Vishnu. She is said also to preside over beauty; and in this respect, as well as in the story of her birth, agrees in character with Venus. She was born, according to the usual account, from the ocean, when churned by

the gods and Asuras; and emerged from the foam of the sea, seated on a full-blown lotus, and holding a lotus in her hand. Her countenance is represented as incomparably beautiful. As presiding over abundance she resembles Ceres. She is by some considered to be the daughter of Daksha, and by others of Bhṛigu. Sometimes she is regarded as the wife of Dharma. As goddess of prosperity she is called) लक्ष्मीः *f.*, श्रीः *f.*—(As wife of Vishnu) विष्णुवत्सभा, हरिमिया, वैष्णवी.—(The ocean-born) जलपिजा, क्षीराभिजा, क्षीराभितनया.—(As seated on and holding the lotus, or as identified with this flower, which is the symbol of prosperity) पद्मा, कमला, पद्मालया, पद्मवासा, पद्मनुमा.—(As wife of Vishnu in the avatār of Krishna) रुक्मिणी.—(As mother of Kāmadeva) माया.—(As wife of Nārāyaṇa) नारायणी.—(As wife of Vishnu in the avatār of Rāmachandra) सीता.—(As mother of the world) लोक्माता *f.* (नृ), माता.—(As wife of Vishnu in the Varāha avatār) वाराही.—(The fickle one, a name applied to Lakshmi as goddess of fortune) चपला, चबला, चला, लोला.—(As identified with a celebrated Apsaras) रम्भा. Other names of this goddess are, रमा, इन्दिरा, मा, नेत्री, हीरा, लम्बा.

LAMB, *s.* मेपशावकः, मेपशिशुः *m.*, मेपवत्सः, चर्करः, चविपोतकः.

To LAMB, *v. a.* मेपशावकं सु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं) or प्रसू.

LAMBATIVE, *a.* लेखः -खा -खं, खलेखः -खा -खं.

LAMBATIVE, *s.* (Medicine) लेखः, खलेखः, लेखं, खलेखं.

LAMBENT, *a.* झटझट चलमानः -ना -नं or चबलः -ला -लं.

LAMBKIN, *s.* धुद्रमेपशावकः, धुद्रमेपशिशुः *m.*, धुद्रचर्करः.

LAMBLIKE, *a.* मेपसम्भावः -वा -वं, मेपशावकवत् कोमलसम्भावः -वा -वं or मृदुसम्भावः -वा -वं or मृदुशीलः -ला -लं.

LAMB'S-WOOL, *s.* मेपशावकलोम *n.* (नृ), मेपलोम *n.*, चर्करलोम *n.*

LAME, *a.* खड्गः -झा -झं, पङ्क्तुः -ङ्कु -ङ्कु, खोडः -डा -डं, रोलः -ला -लं, खोरः -रा -रं, गतिविकलः -ला -लं, पादविकलः -ला -लं, विकलगतिः -ति -ति, विकलाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, यङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, भूमिस्पृक् *m. f. n.* (शृ).—(Imperfect) विकलः -ला -लं, हीनः -ना -नं, नूनः -ना -नं, सच्छिद्रः -द्रा -द्रं.

To LAME, *v. a.* खड्गीकृ, पङ्क्तृ, पादविकलीकृ, विकलीकृ.

LAMELLAR, *a.* सूक्ष्मफेलेकविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, शकली -लनी -लि (नृ).

LAMELY, *adv.* खड्गवत्, पङ्क्तवत्, विकलगत्या; 'going lamely,' विकलगतिः -ति -ति.—(Imperfectly) विकलं, वैकल्येन, असम्यक्.

LAMENESS, *s.* खड्गत्वं -ता, पङ्क्तता -त्वं, खोडता, गतिवैकल्यं, विकलगतित्वं, पादवैकल्यं, पङ्क्तवैकल्यं.—(Imperfection) वैकल्यं, विकलता, हीनता, नूनता, सच्छिद्रत्वं, दुर्बलता.

To LAMENT, *v. n.* विलप् (c. 1. -लपति -पितुं), प्रलप्, लप्, क्रन्द (c. 1. क्रन्दति -न्दितुं), आक्रन्द, रुद् (c. 2. रोदिति -तुं), प्ररुद्, परिदेव (c. 1. -देवते -वितुं), क्रुश् (c. 1. क्रोशति, क्रोष्टुं), विक्रुश्, परिक्रुश्, अभिक्रुश्, शुच् (c. 1. शोचति -चितुं), परिशुच्, उद्विज् (c. 6. -विजते -जितुं), व्यप् (c. 1. व्ययते -पितुं), विलपनं कृ, शोकं कृ, शोचनं कृ; 'to lament exceedingly,' शुच् in freq. (शोशुच्यते), लप् in freq. (लालप्यते).

To LAMENT, *v. a.* शुच् (c. 1. शोचति -चितुं), अनुशुच्, परिदेव (c. 1. -देवति -ते -वितुं), विलप् (c. 1. -लपति -पितुं), क्रन्द (c. 1. क्रन्दति

-न्दितुं), आक्रन्द, रुद् (c. 2. रोदिति -तुं), अभिक्रुश् (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), उद्विज् (c. 1. -करुते -रुदितुं), all with acc. c.; as, 'they lament the dead,' गतासून् शोचन्ति; 'they lamented each other,' अन्योन्यम् अभिचक्रुः.

LAMENTABLE, *a.* शोचनीयः -या -यं, शोच्यः -च्या -च्यं, शोचितव्यः -च्या -च्यं, शोकाहः -हं -हं, शोचनाहः -हं -हं, विलपनीयः -या -यं, क्रन्दनीयः -या -यं, शोकयोग्यः -ग्या -ग्यं, शोकविषयः -या -यं, शोकास्पदः -दा -दं.

LAMENTABLY, *adv.* शोचनीयं, शोचनीयप्रकारेण, यथा शोको जायते तथा.

LAMENTATION, LAMENT, *s.* शोकः, शोचनं, शुक् *f.* (च), अनुशोचनं, क्रन्दनं, विलपनं, विलापः, परिदेवनं -ना, रोदनं, रुदितं, रुदनं, क्रन्दितं, आक्रन्दनं, विलपितं, प्रलापः, क्रुष्टं, विक्रुष्टं, उद्वेगः, मनस्तापः, हाहाकारः, मनोवेदना, परिवेदनं, परिवेदिनं.

LAMENTED, *p. p.* शोचितः -ता -तं, अनुशोचितः -ता -तं, विलपितः -ता -तं, क्रन्दितः -ता -तं, रुदितः -ता -तं, क्रुष्टः -ष्टा -ष्टं, अभिक्रुष्टः -ष्टा -ष्टं, परिदेवितः -ता -तं.

LAMENTER, *s.* शोचकः, अनुशोचकः, परिदेवकः, परिदेवी *m.* (नृ), विलपनकृत्.

LAMENTING, *part.* रुदन् -दन्ती -दती -दत् (नृ), परिदेवी -विनी -वि (नृ), विलपन् -पन्ती -पत् (नृ), शोचमानः -ना -नं, रुद्यमानः -ना -नं.

LAMINA, *s.* (Thin plate, scale) फलकः -कं, पत्रं, शल्कं, शकलं, कवचः.

LAMINATE, LAMINATED, *a.* फलकी -किनी -कि (नृ), शकली &c., सपत्रः -त्रा -त्रं.

LAMINATION, *s.* (Drawing out into a thin plate) उद्घटनं.

LAMMAS-DAY, *s.* अष्टममासस्य प्रथमदिनोद्देशकं पर्व *n.* (नृ).

LAMP, *s.* दीपः, प्रदीपः, दीपकः -पिका, पत्नी -पिनी *f.*, शिखायान् *m.* (नृ), शिखी *m.* (नृ), कञ्जलध्वजः, दशाकर्षः, दशेन्धनं, दीपास्यः, सेदृशः, सेहप्रियः; 'lamp in a doorway,' देहलीदीपः; 'row of lamps,' दीपमाला, दीपावलिः *f.*, दीपाली, दीपशृङ्खला; 'flame of a lamp,' दीपशिखा; 'wick of a lamp,' पत्नी -पिनीका, दीपकूपी; 'stand of a lamp,' दीपपृष्ठः, दीपपादपः, दीपाधारः, शिखातरुः *m.*; 'smell of an extinguished lamp,' दीपनिर्वाणगन्धः; 'relating to a lamp,' दीपः -पी -पं.

LAMP-BLACK, *s.* दीपकट्टे, कञ्जलं, कञ्जलं, दीपकञ्जलं, दीपशिखा, दीपध्वजः -जं, मपी.

LAMP-LIGHT, *s.* दीपद्युतिः *f.*, प्रदीपद्युतिः, दीपप्रकाशः, दीपप्रभा.

LAMP-LIGHTER, *s.* दीपतैलदः, तैलदायी *m.* (नृ), दीपप्रकाशकः, दीपञ्जलनकृत्.

LAMPOON, *s.* निन्दालेखः, निन्दार्थको लेखः, अयगीतं, निन्दागीतं, विदूषणलेखः, विदूषणार्थको लेखः, छेपः, आछेपः.

To LAMPOON, *v. a.* निन्दालेखद्वारेण आछिप् (c. 6. -छिपति -छेप्ति) or अयगी (c. 1. -गायति -गातुं), निन्दालेखं कृ.

LAMPQONED, *p. p.* निन्दालेखेन अयगीतः -ता -तं or आछिप्तः -प्ता -प्तं.

LAMPREY, *s.* अन्धाहिजातीयो मत्स्यभेदः, कुडिका, जलप्यालः.

LANATE, LANATED, *a.* लोमशः -शा -शं, लोमविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

LANCE, *s.* शक्तिः *f.*, तोमरः, कुन्तः -न्ती, शूलः -लं, प्रासः, शल्यं, कीलः, शलाका.—(Armed with a lance) शाक्तीकः. See LANCER.

To LANCE, *v. a.* शूलेन or शक्ता व्यप् (c. 4. विध्यति, व्यदुं), शक्तिविद्धं -द्धां कृ, शक्तिभिन्नं -न्नां कृ, शूल (nom. शूलयति -पितुं), कील (c. 10. कीलयति -पितुं); 'with a lancet,' शलाकया or वृद्धिपत्रेण व्यप्.

LANCED, *p. p.* शलाकाविद्धः -द्धा -द्धं, वृद्धिपत्रविद्धः -द्धा -द्धं.

LANCULATE, *a.* शूलाकारः -रा -रं, शूलाकृतिः -ति -ति, शक्तिरूपः -पा -पं.

LANCER, *s.* शाक्तीकः, शक्तिधरः, शक्तिप्रदः, शक्तिहेतुकः, शूली *m.* (नृ), शूलधरः, प्रासिकः, कौन्तिकः, शलाकी *m.* (नृ).

LANCET, *s.* शलाका, छद्दपारं, वृद्धिपत्रं, वेतसपत्रं.

To LANCH, *v. a.* खस् (c. 4. चस्यति, चसितुं), प्रास्, धिप् (c. 6. धिपति, धिपे), मुच् (c. 6. मुचति, मोचुं), प्रमुच्, सृच् (c. 6. सृजति, सृष्टुं), प्रह (c. 1. -हरति -हर्तुं), पत् (c. 10. पातयति -पितुं).

LANCHED, *p. p.* मुक्तं -क्ता -क्तं, प्रमुक्तं -क्ता -क्तं, धिप्तः -प्ता -प्तं.

To LANCINATE, *v. a.* विदृ (c. 10. -दारयति -पितुं), निर्भिदृ (c. 7. -भि-नति -भेत्तुं).

LANCINATION, *s.* विदारणं, प्रविदारणं, विभेदः, विपाटनं, व्रधनं.

LAND, *s.* (Country, region) देशः, प्रदेशः, विषयः, राष्ट्रं.—(As opposed to water) स्थलं -लो; 'land and water,' स्थलजलं, जलस्थलं; 'relating to dry land,' धन्य *n.* (नं), स्थलीयः -या -यं; 'produced on it,' स्थलजः -जा -नं; 'confusion of land and water through inundation,' जलस्थलभ्रमः; 'the way by land,' स्थलमार्गः; 'by land,' स्थलमार्गेण.—(Ground, soil, earth) भूमिः *f.*, भूः *f.*, क्षेत्रं, मृत् *f.*, मृत्तिका; 'arable land,' क्षेत्रभूमिः *f.*; 'ploughed land,' कृष्टं, कृष्टभूमिः *f.*, फालकृष्टं, सीतभूमिः; 'barren land,' मरुः *m.*, मरुस्थलं -लो, धन्या *m.* (नं), भूयिः *f.*, उपः -परः; 'marshy land,' कच्छभूः *f.*, धनूपभूमिः *f.*; 'waste land,' विलः; 'fallow land,' चप्रहतभूमिः; 'table land,' सानुः *m.*, प्रस्थः, सुः *m.*—(Estate, lands) क्षेत्रं, भूमिः, स्वारं; 'paternal lands,' पैतृक-भूमिः; 'gift of lands,' भूमिदानं.

To LAND, *v. a.* उच् (c. 10. -तारयति -पितुं), नीकाया चवतु or चवरुह् in caus. (-रोपयति -पितुं), स्थलं or दूलम् उपस्था in caus. (-स्थापयति -पितुं), नावम् उपस्थिप् (c. 10. -क्षेपयति -पितुं), उत्तूल् (nom. उत्तूलयति -पितुं).

To LAND, *v. n.* उच् (c. 1. -तरति -रितुं -रोतुं), प्रत्युच्, नीकाया चवतु or उच् or चवरुह् (c. 1. -रोहति -रोटुं), स्थलम् उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं).

LANDED, *p. p.* (Disembarked) उत्तरीयः -यो -यं, चवतीयः -यो -यं, नीकोत्तरीयः -यो -यं, नीकावरुहः -टा -टं, नीकातीतः -ता -तं, चतिनीः -नीः -नु, उत्तूलितः -ता -तं.—(Having an estate in land) क्षेत्री *m.* (नं), क्षेत्रवान् *m.* (नं), क्षेत्रसम्पन्नः -न्ना -न्नं, भूमिसम्पन्नः -न्ना -न्नं, भूमिपनः -ना -नं; 'landed property,' भूमिः *f.*, क्षेत्रं, स्वारं, स्वारपत्रं; 'donation of landed property,' भूमिदानं.

LAND-ANIMAL, *s.* स्थलचरजन्तुः *m.*, भूमिचरजन्तुः *m.*, भूचरजन्तुः.

LAND-FIGHT, *s.* स्थलयुद्धं, स्थलविग्रहः, स्थलीययुद्धं.

LAND-FLOOD, *s.* जलप्रायनं, क्षाप्रायः, जलप्रलयः, जलविप्रवा.

LAND-FORCE, *s.* स्थलबलं, स्थलसैन्यं, सेना, स्थलयोधः *m. pl.*

LAND-HOLDER, *s.* भूखानो *m.* (नं), क्षेत्रपतिः *m.*, भूमिपतिः, भूमोपहारः, क्षेत्रखानो *m.* (नं), क्षेत्राधिकारी *m.* (नं).

LANDING, *landing-place*, *s.* उतरणस्थानं, तरस्थानं, तरणस्थानं, तरट, पट्टः -ट्टो, उमः, गुल्मः, नीकावरोहणस्थानं.—(Act of landing, disembarkation) उतरणं, प्रत्युतरणं.

LANDLADY, *s.* (Woman who has tenants) भूखानिनी, क्षेत्रखानिनी.—(Mistress of an inn) उतरणगृहखानिनी, उतरणशालाखानिनी, उपकारिकागृहाधिकारिणी, शौचिदकी.

LANDLOCKED, *a.* भूवेष्टितः -ता -तं, भूमिवेष्टितः -ता -तं, भूमतिपद्धः -द्धा -द्धं.

LANDLORD, *s.* (Owner of land) भूखानो *m.* (नं), क्षेत्रखानो *m.*, क्षेत्रपतिः *m.*, भूमोपहारः.—(Owner of a house) गृहपतिः *m.*, गृह-खानो *m.*, गृहेश्वरः.—(Master of an inn) उतरणगृहपतिः *m.*, उतरणगृहखानो *m.*, उपकारिकागृहाधिकारी *m.* (नं).

LANDMARK, *s.* स्थलसीमा *m.* (नं), भूमिसीमा, सीमा *m.* (नं), सीमा *f.*,

सीमालिङ्गं, सीमाचिह्नं, स्थण्डिलं, चैतं, जङ्घालः.—(Of a field) क्षेत्रसीमाचिह्नं, क्षेत्रनयनादाचिह्नं.—(An elevated mark on land to serve as a guide to seamen) समुद्रयात्रिणां पददर्शनायम्, उन्नतभूभागे स्थापितं चिह्नं.

LANDOWNER, *s.* भूखानो *m.* (नं), क्षेत्रखानो *m.*, क्षेत्रपतिः *m.*, भूमोपहारः.

LANDSCAPE, *s.* (Portion of land which the eye can comprehend in a single view) दृष्टिपातात्मगतदेशः, नयनपचानगतदेशः, दृष्टिगतदेशः, दृष्टिगोचरदेशः, देशः, प्रदेशः, भूप्रदेशः.—(Picture) चित्रगतो भूमिप्रदेशः.

LANDSMAN, *s.* स्थलवासी *m.* (नं), स्थलवर्ती *m.* (नं), स्थलीयः, स्थलगः.

LAND-TAX, *s.* भूमिदण्डः, क्षेत्रदण्डः, भूदण्डः.

LAND-WAITER, *s.* शौचिकः, शौचिकः, उतरणस्थाने करग्राही *m.* (नं) or शुल्कग्राही *m.*

LANE, *s.* सहृदयपथः, सहृदयमार्गः, सहायपथः, सहृदयवीथिः *f.*, सहायवीथिः.

LANGUAGE, *s.* (Speech, ideas expressed in words) भाषा -पर्यं, भाषितं, उक्तिः *f.*, वचनं, वचस्, वाक्यं, उक्तं, वाक् *f.* (च्), वाणी, व्याहारः, निगदः, निगादः, लपितं, अभिलापः, वदनिः *f.*—(Word, expression) शब्दः, वाक्यं, वचनं, पदं; 'bad language,' दुर्बलः *f.* दुर्भाषणं, दुर्वचस् *n.*, दुर्वचनं, दुर्वचनं, दुरालापः; 'abusive language,' वाक्पातुष्यं, वाग्दोषः, परुषवचनं, परुषोक्तिः *f.*; 'low language,' खलोक्तिः *f.*—(A language) भाषा, उक्तिः *f.*; 'a foreign language,' भाषानरं, विदेशीयभाषा; 'a barbarous language,' श्लेष्मभाषा, श्लेच्छितं; 'the Sanskrit language,' संस्कृतभाषा, संस्कृतोक्तिः *f.*—(Diction, style of expression) वाग्यापाटः, वागीतिः *f.*, वाक्प-रचना, वाग्विन्नासः, वाक्सरणिः *f.*

LANGUID, *a.* ज्ञानः -ना -नं, परिज्ञानः -ना -नं, ज्ञानः -ना -नं, परिज्ञानः -ना -नं, ज्ञानः -न्ना -न्नं, ज्ञानमनस्कः -स्का -स्कं, शिथिलः -ला -लं, शिथिलाङ्गः -ङ्गो -ङ्गं, शिथिलपलः -ला -लं, शिथिलवीथीः -थी -थ्यं, शीथलः -ला -लं, चवसन्नः -न्ना -न्नं, सन्नः -न्ना -न्नं, चवसादी -दिनी -दि (नं), विपादी &c., विषयः -खा -यं, विषयवीथीः -थी -थ्यं, संसी -सिनी -सि (नं), विद्ययः -पा -यं, विद्ययाङ्गः -ङ्गो -ङ्गं, सपाङ्गः &c., चलसः -सा -सं, मन्दः -न्दा -न्दं, अनुत्सुकः -का -कं, निरुत्सुकः -का -कं.

LANGUIDLY, *adv.* चवसादेन, सविपादे, विपादेन, सावसादे, चवसन्नवत्, ज्ञानमनसा, चलसवत्, मन्दं, मान्येन, समान्यं.

LANGUIDNESS, *s.* ज्ञानिः *f.*, ज्ञानिः *f.*, ज्ञानता, ज्ञानता, चवसन्नता, विष-यता, चवसादः, शिथिलता -न्तं, चलशीथित्वं, चङ्गशीथित्वं, चलसता, चालस्यं, मान्यं.

To LANGUISH, *v. n.* चवसद् (c. . -सीदति -झत्तुं), विपद्, चवसद्, सद्, ध्रै (c. 1. ग्रायति, ग्रातुं), परिक्षि, ध्रै (c. 1. ग्रायति, ग्रातुं), परिक्षि, झम् (c. 4. झाम्यति, झमितुं), परिक्षि, विझम्, ध्रि in pass. (धीयते), तन् (c. 4. ताम्यति, तमितुं), चातम्, प्रतम्, ध्वस् (c. 1. ध्वसते -सितुं), विध्वस्, संस् (c. 1. संसते -सितुं), विध्वस्, विशृ in pass. (-शीथ्यते), प्रली (c. 4. -लीयते -लेत्तुं), शद् (c. 1. शीयते, शितुं), गल् (c. 1. गलति -लितुं), शिथिलीभू, सिद् in pass. (सिद्यते), जायस् (c. 4. -यस्यति -यसितुं), विपलीभू, चवसतीभू.—(Pine with love) उत्कल (c. 1. -कलवते -रितुं), उत्सुक (nom. उत्सुक्याते), उत्सुकीभू.—(Look tenderly and softly) कानालसदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि भू, कानाद्रैदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि भू.

LANGUISHING, *part. or a.* (Drooping, fading) ग्रायन् -यन्ती -यन् (नं), ग्रायमानः -ना -नं, ग्रायन् &c., ग्रायमानः -ना -नं, धीयमाणः -या -यं, विपादी -दिनी -दि (नं), चवसादितः -ता -तं, विशोथ्यमाणः -या -यं, विद्यमानः -ना -नं.—(Pining with love) उत्कलिङ्गः -ता

-तं, उत्सुकः -का -कं; 'having languishing looks,' चालसेध्या,
कामालसेध्या, कामालसदृष्टिः *f.*, कामार्द्रदृष्टिः *f.*
LANGUISHINGLY, *adv.* अवसादेन, विपादेन, सविपादं, सावसादं.—(With
languishing looks) कामालसदृष्ट्या, कामार्द्रदृष्ट्या.
LANGUISHMENT, *s.* विपणता, अवसन्नता, उत्सृष्टता, उत्सृष्टित्वं, उत्सृष्टता,
चौत्सुक्यं.—(Softness of look) कामालसदृष्टित्वं, कामार्द्रदृष्टित्वं.
LANGOUR, *s.* झानिः *f.*, झानता -त्वं, झानिः *f.*, झानता, झानिः *f.*, झानता,
अवसादः, विपादः, सादः, अवसन्नता, विपणता, शिपिलता, शीपित्वं,
अङ्गशीपित्वं, अङ्गश्लेषः, अङ्गविश्लेषः, शीणता, मन्दता, मान्यं, स्वेदः.
तन्द्रा -न्द्रिः *f.* -न्द्रिका, तन्द्री, प्रमोला, उदासीनता, चालस्यं, चालसता
-त्वं, यलविमुखता, यलपराङ्मुखता, कार्यविमुखता, चञ्चला, जाद्र्यं.
To LANIATE, *v. a.* विदृ (c. 10. -दारयति -यितुं), रगदे रगदं कृ, रगदशः कृ.
LANIFEROUS, LANIGEROUS, *a.* लोमगनकः -का -कं, लोमोत्पादकः -का -कं.
LANK, *a.* (Thin, meagre) कृशः -शा -शं, परिकृशः -शा -शं, कृशाङ्गः
-ङ्गी -ङ्गं, कृशशरीरः -रा -रं, शीणशरीरः -रा -रं, शीणनासः -सा -सं,
शुष्कमांसः -सा -सं, शुष्काङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, धामः -मा -मं, अविपुलः -ला -लं,
अपुष्टः -ष्टा -ष्टं, अतुन्दः -न्दा -न्दं.—(Tall) दीर्घदेहः -हा -हं, दीर्घतनुः
-नुः -नुः.—(Loose, flaccid) शिपिलः -ला -लं, श्लेषः -श्लेषं, असंहतः -ता -तं.
LANKNESS, *s.* (Meagreness) कृशता, कृशाङ्गत्वं, शरीरकृशता, कार्यं.
शरीरशीणता, धामता -त्वं, अतुन्दता, अविपुलता, अपुष्टता.—(Tall-
ness) शरीरदीर्घता, दीर्घदेहत्वं.—(Flaccidity) शीपित्वं, शिपिलता.
LANKY, *a.* कृशदीर्घः -र्घा -र्घं, शीणदीर्घः -र्घा -र्घं, दीर्घधामः -मा -मं.
LANNER, LANNERET, *s.* प्रयेनजातीयः पक्षिभेदः.
LANTERN, *s.* दीपः, प्रदीपः, दीपिका, प्रच्छन्नदीपः, गूढदीपः, चावृतदीपिका,
कोशस्पदीपः, आकाशदीपः, आकाशप्रदीपः.
LANTERN-JAWED, *a.* तनुवदनः -ना -नं, शीणवदनः -ना -नं, दीर्घवदनः -ना -नं.
LANUGINOUS, *a.* लोमशः -शा -शं, लोममयः -यी -यं, लोमयान् -यता -यत्
(तु), मृदुलोमवान् &c., मृदुलोमा -मा -म (न्), क्षिप्रपणुः -णा -णं.
LANYARD, *s.* नाविकभाषायां बन्धनरज्जुः *m. f.* or धुद्रसूत्रं or गुणः.
LAP, *s.* (The end or skirt of a garment that hangs loose)
पश्चाच्छलः -लं, वसनान्तः, वस्तान्तः, वसनदशा, वस्त्रदशा, वस्तिः *m.*,
तरी.—(The part about the thighs or hips when a person
sits down) अङ्गः, क्रोडे -टा, उत्सङ्गः, ऊरुदेशः, नक्षिपदेशः, गानुदेशः;
'to place on the lap,' अङ्गे or क्रोडे or उत्सङ्गे or ऊरौ उपरि
न्यत् (c. 4. -अस्यति -असितुं) or कृ, क्रोडीकृ, अङ्गीकृ.
To LAP, *v. a.* (Fold) पुटीकृ, व्यावृत् (c. 10. -वर्षयति -यितुं), विपरिवृत्,
व्यावर्त्तनं कृ.—(Wrap, infold) वेष्ट (c. 1. वेष्टते -ष्टितुं), आवेष्ट,
परिवेष्ट, कोशेन परिवेष्ट.—(Lick up) लिह् (c. 2. लेढि, लीडे, लेढुं),
आलिह्, संलिह्, परिसंलिह्, जिह्वासादं कृ, जिह्वालेहनं कृ.
To LAP, *v. n.* (Be turned over) व्यावृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), विपरिवृत्.
LAP-DOG, *s.* अङ्गकुङ्कुः, अङ्गे पालनीयः धुद्रकुङ्कुः, अङ्गपालनयोग्यः
धुद्रकुङ्कुः, अङ्गपालितकुङ्कुः.
LAP-FUL, *s.* अङ्गपूरणं, क्रोडपूरणं, अङ्गपूरकं, अङ्गभरकं.
LAPIDARIOUS, *a.* प्रस्तरमयः -यी -यं, मणिमयः &c., शिलामयः &c.
LAPIDARY, *s.* मणिकारः, रत्नकारः, मणिपरिष्कारकः, रत्नपरिष्कारकः,
प्रस्तरचिद् *m.*, रत्नोपजीवी *m.* (न्), रत्नविक्रयी *m.* (न्), मणिविक्रेता *m.* (तु).
To LAPIDATE, *v. a.* प्रस्तरप्रक्षेपेण or प्रस्तरापातेन हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं)
or व्यापद् (c. 10. -पादयति -यितुं).
LAPIDATION, *s.* प्रस्तरापातेन or पाषाणप्रक्षेपेण हननं or व्यापादनं or मारणं.
LAPIDEOUS, *a.* पाषाणमयः -यी -यं, शिलेयः -यी -यं, आशिमकः -की -कं.
LAPIDESCENCE, *s.* पाषाणभूयं, प्रस्तरभूयं, शिलाभूयं.

LAPIDIFICATION, *s.* पाषाणसात्करणं, प्रस्तरसात्करणं, पाषाणीकरणं.
LAPIS-LAZULI, *s.* वेदूर्यं, विदूरजं, नीलोपलः -लं, अस्मितोपलः, अस्मि-
ताश्मा *m.* (न्), चालराजः, चालूर्यं, चालवायजं, अश्वरोहं, गत्तकः.
LAPLING, *s.* विषयसेवी *m.* (न्), विषयोपभोगासक्तः, आत्मभरिः *m.*
LAPPET, *s.* पश्चाच्छलः -लं, वसनान्तः, वसनाच्छलः, वसनदशा, वस्तिः *m.*
LAPSE, *s.* (Flow, course) गतिः *f.*, प्रवाहः, प्रवृत्तिः *f.*; 'lapse of
time,' कालगतिः *f.*—(Passing away) क्षयः, अतिक्रमः, प्रतीतिः *f.*
—(Falling) पातः, पतनं, च्युतिः *f.*, च्यवनं, भंशः, प्रभंशः, ध्वंसः—
(Error) भ्रमः, प्रमादः, स्खलनं, स्खलितं.
To LAPSE, *v. n.* (Pass slowly away) शनैः शनैः or क्रमे क्रमे अती
(c. 2. अत्येति -न्तुं, rt. इ) or अती or अतिक्रमं (c. 4. -क्राम्यति, c. 1.
-क्रामति -क्रमितुं) or अतिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं) or प्रवृत् or वृत्.
—(Pass on by degrees) क्रमेण गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or प्रगम्
or या (c. 2. याति -न्तुं) or प्रया or मृप (c. 1. सर्पति, सप्तुं) or प्रमृप,
—(Fall in moral conduct) भङ्ग (c. 4. -भश्यति, भंशितुं), विभंश,
च्यु (c. 1. च्यवते, च्योतुं), विच्यु, विचल (c. 1. -चलति -लितुं), उल्लम्,
सुल्लम्.—(Slip, make a mistake) रसल (c. 1. रसलति -लितुं),
प्रसल, भ्रम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमितुं), प्रमादं कृ, दोषं कृ.—(Pass from
one proprietor to another) सङ्गम्, उपसङ्गम्, अपवृत्.
LAPSED, *p. p.* (Fallen) भ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, च्युतः -ता -तं,
पतितः -ता -तं.—(Passed from one proprietor to another)
सङ्गान्तः -न्ता -न्तं, उपसङ्गान्तः -न्ता -न्तं, सङ्गामितः -ता -तं, अपवृत्तः
-त्ता -त्तं, परहस्तगतः -ता -तं; 'lost by time,' वेलाहीनः -ना -नं.
LAPSIDED, *a.* See LOPSIDED.
LAPSUS LINGUAE, *s.* जिह्वादोषः, मुखदोषः, वागदोषः; 'a lapsus of the
hand or pen,' हस्तदोषः.
LAPWING, *s.* (A bird) टिट्ठिभः -भक्तः, टिट्ठिभक्तः, कोयटिः *m.* -टिक्तः,
पङ्ककोरः, शिसरी *m.* (न्)
LAR, *s.* (A household deity) कुलदेवता, गृहदेवता.
LARBOARD, *s.* (Left hand side of a ship) नावो वामपार्श्वः or वामभागः.
LARGENY, *s.* स्तेयं, चोर्ष्यं, चौरं, स्तेनं, स्तेयं, चोर्ष्यकर्म *n.* (न्), तस्करता,
तात्कर्म्यं, चोरिका, चुरा, परद्रव्यापहारः.
LARCH, *s.* देवदारुजातीयो वृक्षभेदः.
LARD, *s.* शूकरमेदस् *n.*, शूकरवसा, शूकरमांससारः, शूकरमांसछेदः.—
(Bacon) शूकरमांसं, शूकरस्य शुष्कमांसं, चत्तूरं.
To LARD, *v. a.* शूकरमेदसा पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), शूकरमांसछेदं मध्ये
निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं) or अन्नम् निविश.—(Fatten) च्ये in
caus. (प्रापयति -यितुं), प्राप्ये, पुष् in caus. (पोषयति -यितुं), पुष्टीकृ.
—(Interlard, mix) विमिश्र (c. 10. -मिश्रयति -यितुं), सम्मिश्र,
सम्मिश्रीकृ, मिश्र.
LARDER, *s.* खाद्यमांसगारं, भक्ष्यमांसगारं, मांसरक्षणगृहं, भोज्यमांसशाला,
भोजनागारं, खाद्यद्रव्यागारं.
LARES, *s.* कुलदेवताः *f. pl.*, गृहदेवताः *f. pl.*, गुप्ता देवताः *f. pl.*
LARGE, *a.* (Big, bulky in size) बृहन् -हती -हत् (तु), विपुलः -ला
-लं, विशालः -ला -लं, पृषुः -षुः -ष्वी -षु, पृषुलः -ला -लं, स्थूलः
-ला -लं, बृहत्कायः -या -यं, महाकायः -या -यं, महान् -हती -हत् (तु),
महत् in comp., बृहत् in comp., उरुः -रुः -रुः -रुः, विकटः -टा -टं,
विशङ्कटः -टा -टी -टं, गुरुः -रुः -रुः, परिवृटः -टा -टं, वृटः -टा -टं,
वडुः -डा -डं, मन्यरः -रा -रं, मन्दरः -रा -रं, वाष्कलः -ला -लं, वभुः
-भुः -भुः.—(Extensive, wide) विपुलः -ला -लं, विस्तीर्णः -णा -णं.
विशालः -ला -लं, आयतः -ता -तं, लघः -छा -सं.—(Abundant,

LAR

copious) प्रचुरः -रा -रं, विपुलः -ला -लं, पुष्कलः -ला -लं, बहुः -दुः -ही -हु, बहुलः -ला -लं, भूरिः -रिः -रि, यथेष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Fat) पीनः -ना -नं, पीवरः -रा -रं, पीवा -वा -व (न्), पुष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Having a large body) बृहच्छरीरः -रा -रं, पृथुशरीरः -रा -रं, स्थूलशरीरः -रा -रं, विकटशरीरः -रा -रं, बृहत्कायः -या -यं, बृहद्भ्रूः -भ्रू -भ्रू, स्थूलकायः -या -यं; 'larger,' बृहत्तरः -रा -रं, उरुतरः -रा -रं, वरीयान् -यवी -यः (स्), महत्तरः -रा -रं, अधिकाः -का -कं; 'largest,' वरिष्ठः -ष्टा -ष्टं, बृहत्तमः -मा -मं; 'at large, without restraint,' निर्यन्त्रितं, निर्यन्त्रणं, निर्विघ्नं, निरवरोधेन, अनिवारितं, खेच्छया; 'at large, diffusely,' विस्तरशालं, विस्तरेण, सुविस्तरं.

LARGE-HEADED, *a.* स्थूलशिखाः -राः -रः (स्), बृहच्छिराः &c., बृहच्छीर्षः -षी -षं, स्थूलशीर्षः -षी -षं, बृहन्मस्तकः -का -कं, स्थूलमस्तकः -का -कं.

LARGE-LIMBED, *a.* बृहद्भ्रूः -भ्रू -भ्रू, स्थूलभ्रूः -भ्रू -भ्रू, पृथुभ्रूः -भ्रू -भ्रू.

LARGELY, *adv.* प्रचुरं, प्राचुर्येण, विपुलं, पाहुत्येन, बहु, भूरि, पुष्कलं, वैपुल्येन, विस्तरशालं, विस्तरेण.

LARGENESS, *s.* बृहत्, विपुलता, वैपुल्यं, विशालता, स्थूलता, स्थौल्यं, पृथुता -त्वं, पार्थवं, महत्त्वं, उरुता, विकटत्वं, वैकट्यं, व्रदिमा *m.* (न्), परिव्रदिमा.—(Extent) विस्तार्यता, विस्तारः, विस्तृतिः *f.*, आयतिः *f.*—(Amplitude, abundance) प्राचुर्यं, प्रचुरता -त्वं, पाहुत्यं, पदुत्यं, पुष्कलता.—(Fatness) पीनता, पीवरत्वं, पुष्टता.—(Largeness of body) शरीरबृहत्, शरीरपृथुता, स्थूलशरीरत्वं.

LARGESS, *s.* वितरणं, विसर्जनं, विप्राणनं, प्रदानं, सागः, पारितोषिकं.

LARGO, *s.* (Slow time in music) विलम्बितं, तद्धं, विलम्बितवृत्तिः *f.*

LARK, *s.* (The bird) भरद्वाजः, भारद्वाजः -जकः, भारयः, यामाटः, भरतपक्षी *m.* (न्).

LARUM, *s.* (Noise giving notice of danger) आसन्नभयघोषणा, आसन्नभयसूचकघोषः.—(Alarm-bell) आसन्नभयसूचका पट्टा.

LARVA, LARVE, *s.* कीटः, कीटद्विष्टः, कृमिः *m.*, कीशस्या.

LARYNGOTOMY, *s.* कण्ठनालच्छेदः -दनं, कृकच्छेदनं.

LARYNX, *s.* कण्ठनालः -लरी, कण्ठनाडिः -डी, कृकः.

LASCAR, *s.* नाविकः, पोतवाहः, निर्यामः, समुद्रयात्री *m.* (न्).

LASCIVIOUS, *s.* कामुकः -का -कं, कामी -मिनी -मि (न्), रतापी -पिनी -पि (न्), सुरतापी &c., रतासक्तः -क्ता -क्तं, रतिकर्मोसक्तः &c., कामा-शक्तः &c., प्यापायी -पिनी -पि (न्), कामलः -ला -लं, कामनः -ना -नं, कामनः -ना -नं, कामकेलिः -लिः -लि, भोगासक्तः -क्ता -क्तं, कामप्रवणः -णा -खं, तरलः -ला -लं, तारलः -ला -लं, अनुकाः -का -कं, अभीकाः -का -कं, स्त्रीप्यसनी *m.* (न्), स्त्रीलम्पटः, लम्पटः.—(Proceeding from lust) कामहेतुकः -का -कं, काममूलकः -का -कं, कामसूचकः -का -कं.

LASCIVIOUSLY, *adv.* कामुकपणं, सकामं, लम्पटवत्, स्त्रीलम्पटवत्, कामा-सक्तवत्, रतासक्तवत्, तरलं, तारलवत्, कामपूथं, कामपुष्टा.

LASCIVIOUSNESS, *s.* कामुकत्वं, सकामत्वं, कामासक्तिः *f.*, रतासक्तिः *f.*, रतापिथं, लम्पटत्वं -ता, लाम्पट्यं, तरलता, तारल्यं, भोगासक्तिः *f.*, प्यापायः, प्यापायासक्तिः *f.*, वैपायं, हेला -लनं.

LASH, *s.* (Thong) कषा, कशा, प्रतिष्कम्पः -शः, पलिसङ्गः, पर्मपन्थाः, पर्मरज्जुः *m.* *f.*, धरवा, नड्डी, घमी, पड्डी, पाहं -ही.—(Stroke with a whip) कषापातः, कषाप्रहारः, कषाताडनं.—(Stroke of satire) वागसिः *f.*

To LASH, *v.* *a.* (Strike with a lash) कषया or पर्मरज्ज्वा तद् (c. 10. ताडयति -यितुं) or चाहन् (c. 2. -हरति -न्तुं) or प्रह (c. 1. -हरति -हन्तुं), दाश (nom. कषयति -यितुं), कषापातं कृ.—(Beat, shake about) विधू (c. 5. -धूनोति -यितुं), धू, विपल् (c. 10. -पालयति -यितुं); 'he

LAT

lashes his tail,' पुच्छं धूनोति.—(Tie or bind with a rope) रज्जुना or रज्ज्वा चन्त् (c. 9. घमाति, चन्त्), रज्जुपट्टं -ड्डां -ड्डं कृ.—(Censure with severity) अरुनुदवाचा or तीक्ष्णवाक्यैः or तिग्म-वाचा गिन्द् (c. 1. निन्दति -न्दिनुं).

To LASH, *v.* *m.* कषापातं कृ, कषाताडनं कृ.—(Lash out, run into excess) मय्यादात् अतिव्रत् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), उक्तम्, युक्तम्, प्रवर्धम् अतिवर्ध् (c. 1. -चरति -रितुं).

LASHED, *p. p.* कषाहतः -ता -तं, कषाताडितः -ता -तं; 'worthy of being lashed,' कश्यः -श्या -श्यं, कशाहः -हा -हं.—(Made fast) रज्जुयुद्धः -द्धा -द्धं.

LASS, *s.* तरुणी, कुमारि, कन्या, पाला -लिका, दारिका, पुत्री.

LIASSITUDE, *s.* झानिः *f.*, झानता, अचसादः, सादः, अचस्रता, विपादः, विपणता, तन्द्रा -न्द्री -न्द्रिका -न्द्रिः *f.*, खेदः, प्रमोला, अद्भुतैषित्वं, अद्भुतैषिलता, मन्दता, मान्द्यं, झानिः *f.*, झानता, झानिः *f.*, झानिः *f.*, परिश्रानिः. झनः.

LIASSO, *s.* पाशः, पाशरज्जुः *m.* *f.*, पाशपन्थः, वागुरा.

LAST, *a.* (Final) अन्तिमः -मा -मं, अन्तः -न्ता -न्तं, अन्त in comp., शेष in comp., अवरः -रा -रं, चरमः -मा -मं, अवरतमः -मा -मं.—(Hindmost) पश्चिमः -मा -मं, जयन्तः -न्ता -न्तं, अवर -रा -रं, पाश्चात्यः -न्ता -न्तं, पश्चातीयः -या -यं.—(Next before the present) गतः -ता -तं, अतीतः -ता -तं, भूतः -ता -तं.—(Last but one) उपान्तः -न्ता -नो, उपान्तिकः -को -कं, उपान्तः -न्ता -न्तं.—(Extreme) परमः -मा -मं, अत्यन्तः -न्ता -न्तं, अत्यन्तिकः -को -कं, उत्तमः -मा -मं.—(Lowest) अथमः -मा -मं, अवर -रा -रं, अथरः -रा -रं, अथमः -मा -मं, अथकृष्टः -ष्टा -ष्टं; 'come last,' अथरागतः -ता -तं, अथरागतः -ता -तं; 'born last,' अथरजः -जा -जं, जयन्तः -न्ता -न्तं; 'last state,' शेषावस्था, शेषदशा, परिणामः; 'last past,' शेषभागः; 'last part of the night,' शेषरात्रिः *f.*; 'last half,' अथरुद्धं, पश्चाद्धं; 'last night,' गतरात्रिः *f.*; 'last month,' गतमासः; 'last year,' गतवत्सरः, पत्नः; 'belonging to last year,' पत्नः -न्ता -न्तं; 'year before last,' परात्रिः; 'belonging to the year before last,' परात्रिः -न्ता -न्तं; 'at last,' शेषे, अन्ते, शेषतः, अथशेषे, अन्ततः, अन्तनरं, अन्तकालात्परं, दीर्घकालात्परं, अन्तं; 'to the last,' शेषं यावत्.

LAST, *adv.* अथरं, परमं, अन्ततः, अन्ते, शेषतः, पश्चात्, अथरस्तात्, अथस्तात्; 'come last,' अथरागतः -ता -तं, अथरागतः -ता -तं; 'born last,' अथरजः -जा -जं, जयन्तः -न्ता -न्तं.

LAST, *s.* (Of a shoe) काष्ठमयः पादकांसंस्कारः or पादकाकारः.

To LAST, *v.* *m.* स्या (c. 1. तिष्ठति -ते, स्यात्), संस्था, पर्यवस्था, स्थिराभू, अस्थिराभू -यिनी -यि भू.

LASTING, *a.* स्थायी -यिनी -यि (न्), अस्थिराभू &c., दीर्घकालस्थायी &c., अस्थिरकालस्थायी &c., अस्थिरकालिकः -का -कं, स्थिरः -रा -रं, स्थावरः -रा -रं, संस्था -स्था -स्थं, स्थितिमान् -मती -मत् (न्), अनयायी -यिनी -यि (न्), निरस्थायी &c., निरस्थः -न्ता -न्तं, युवः -वा -वं, शाश्वतः -ती -तं, अविस्मरणी-गिणी-मि (न्), अनरः -रा -रं, अक्षयः -या -यं, अचरन्तः -नी -नं.

LASTINGNESS, *s.* स्थायित्वं, अस्थिराभूतत्वं, स्थिरता, स्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*, स्थावरत्वं, निरस्थता, अनयत्वं, अनयायः, युवता, शौच्यं.

LASTLY, *adv.* अन्ततः, अन्ते, शेषतः, शेषे, अथशेषे -पतस्, अथरस्तात्.

LAST-MENTIONED, *a.* उत्तरोक्तः -क्ता -क्तं, अथरोक्तः -क्ता -क्तं, अथरोक्तः -क्ता -क्तं.

LATCH, *s.* तालकं, तालः, तालयन्त्रं, अर्गलः -ला -ली, कीलः, कपाटव-न्थनी, द्वारवन्थनी, द्वारयन्त्रं.

To LATCH, v. a. तालकादिना द्वारं बन्ध् (c. 9. चमति, चन्धुं)
LATCHET, s. पादुकाचन्धनं-नी, पादुकाचन्धः, पादुकाचोद्गं.
LATE, a. (After the usual time, tardy) कालातीतः-ता-तं, समवा-
 तीतः-ता-तं, अतीतकालः-ला-लं, कालातिक्लान्तः-न्ता-न्तं, अतिक्रान्तकालः-ला-लं, वेलातीतः-ता-तं, विलसागतः-ता-तं, विलसेनागतः-ता-तं, विलसितः-ता-तं, मन्दः-न्दा-न्दं, चिरकालीनः-ना-नं, चिरकालादागतः-ता-तं, अतिकालः-ला-लं.—(Far advanced towards the close) अवसन्नः-न्ना-न्नं, अवसितः-ता-तं, परिश्रुतः-ता-तं; 'at a late hour of the day,' अवसन्ने दिवसे, अपराह्णे, पराह्णे; 'at a late hour of the night,' अवसन्नायां रात्रौ, अपरा-
 रात्रौ, रात्रिमध्ये, जेयरात्रौ; 'at a late period of life,' परिणते वयसि.—(Ripening after the time) नियमितकालात् परं or उपयुक्तकालात् परं पक्वः-क्ता-क्तं or परिश्रुतः-ता-तं.—(Recent) नूतनः-ना-नं, नवः-या-यं, अभिनवः-या-यं, पचिरः-रा-रं, प्रापुनिकः-की-कं, अपुनातनः-नी-नं, इदानीनः-नी-नं, सद्यस्कः-स्ता-स्तं, सद्यस्कालीनः-ना-नं, अद्यापीनः-ना-नं, अग्रापीनः-ना-नं, प्रत्यग्रः-या-यं, वर्तमानकालीनः-ना-नं, अव्यवहितदीर्घकालः-ला-लं.—(Past, gone) अतीतः-ता-तं, व्यतीतः-ता-तं, गतः-जा-जं, भूतः-ता-तं.—(Former) प्राक्तनः-नी-नं, पूर्वतनः-नी-नं, पूर्विकः-की-कं.
LATE, adv. (After the usual time, after delay) विलसेन, विलसात्, चिरकाले-लात्, अतिकालं, अतिसमयं, अतीतकालं, मन्दं, विलसितं, चिरात्-रेख; 'come late,' विलसागतः-ता-तं, विलसेनागतः &c., चिरादागतः &c., चिरकालादागतः &c.; 'ripening late,' उपयुक्तकालात् परं पक्वः-क्ता-क्तं; 'late at night,' अवसन्नायां रात्रौ, रात्रिमध्ये, मध्यरात्रं, अपरात्रां, महानिशायं; 'late in the day,' अपराह्णे, पराह्णे, अवसन्ने दिवसे; 'late in life,' परिणते वयसि.—(Not long ago, recently) नूतनं, अव्यवहितदीर्घकाले, अव्यवहितपूर्वकाले; 'too late in the evening,' अतिसाये; 'too late in the day,' अतिपराह्णे; 'too late in life,' अतिपरिश्रुतवयसि, सुपरिश्रुतवयसि.
LATEEN, s. लतीन्नामा त्रिभुजाकारो वातवसनविशेषः.
LATELY, adv. अव्यवहितदीर्घकाले, अव्यवहितपूर्वकाले, नूतनं, अर्वाक्, अर्वाह्णकाले, नूतनकाले, सद्यस्काले, अपुनातनकाले, इदानीनकाले, अपुरा, अग्राह्णकाले, प्रत्यग्रं.
LATENESS, s. कालातीतता, अतीतकालत्वं, कालातिक्लान्तता, अतिकालता, चिरकालीनता, कालातिक्लान्तः, परिश्रुतिः f., परिश्रामः.
LATENT, a. गूढः-दा-दं, गुप्तः-भा-भं, निगूढः-दा-दं, छत्रः-पा-पं, प्रच्छन्नः-न्ना-न्नं, अदृष्टः-ष्टा-ष्टं, अदृश्यः-श्या-श्यं, गुह्यः-स्या-स्यं, निभूतः-ता-तं, रहस्यः-स्या-स्यं, अनाहितः-ता-तं, अप्रत्यक्षः-द्या-द्यं, अप्रकटः-दा-दं, अप्रकाशः-शा-शं; 'as a disease,' मज्जागतः-ता-तं, धातुस्यः-स्या-स्यं.
LATER, a. उत्तरः-रा-रं, पटः-रा-रं, अवटः-रा-रं, पाश्चात्यः-त्या-त्यं.
LATERAL, a. पार्श्विकः-की-कं, पार्श्वीयः-या-यं, पार्श्वः-शा-शं, पार्श्व-
 तीयः-या-यं, अनुपार्श्वः-श्वी-श्वं, पार्श्वस्यः-स्या-स्यं, पार्श्वसन्धी-
 न्यनी-न्य (न्).
LATERALLY, adv. पार्श्वतः, पार्श्वे, अनुपार्श्वे, पार्श्वभागे, पार्श्वदिशि.
LATH, s. सूक्ष्मफलकः-कं, सूक्ष्मकाष्ठं, सूक्ष्मदारुः m., दीर्घकाष्ठं, दीर्घफलकः-कं, तनुफलकः-कं, काष्ठफलकः.
To LATH, v. a. सूक्ष्मफलकैर् छाव् (c. 5. वृणोति-वरितुं-रीतुं) or जाल् (c. 9. सृणोति-सरितुं-रीतुं), फलकं (nom. फलकयति-यितुं).
LATHE, s. भ्रमः, भ्रमिः f., कुन्दः, चक्रं, चक्रपत्तं, यन्त्रकः.

LATHER, s. चम्रनफेनः, अभ्यम्रनफेनः, मार्जनतैलफेनः, मार्जनलेपफेनः.
To LATHER, v. a. चम्रनफेनेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्ते), फेनलिप्-मां कृ.
To LATHER, v. n. फेनं (nom. फेनायते-यितुं), फेनलः-ला-लं भू.
LATHY, a. काष्ठफलकयत् तनुः-नुः-न्वी-नु, सूक्ष्मः-क्ष्मा-क्ष्मं.
LATHIOLIOUS, a. पृथुपत्रः-न्ना-न्नं, पृथुपर्णः-न्ना-न्नं.
LATIN, s. (The language) लातिनास्या भाषा, लातिन्भाषा.
LATINISM, s. लातिन्भाषानुसारिणी वाग्वृत्तिः, लातिन्भाषासम्प्रदायः.
LATINITY, s. लातिन्भाषायाः शुद्धता or विशुद्धिः f.
LATITANCY, s. गुप्तता, गूढता, गुप्तभावः, प्रच्छन्नता, अप्रकाशता.
LATITANT, a. गुप्तः-भा-भं, गूढः-दा-दं, प्रच्छन्नः-न्ना-न्नं, निभूतः-ता-तं.
LATITUDE, s. (Terrestrial) अक्षः, फलः, विपुष्वृत्तान्नरं, विपुवरेखान्नरं.—(Celestial) विक्षेपः, शरः; 'a degree of latitude,' अक्षभागः, अक्षांशः; 'opposite degrees of latitude,' अनुपातः; 'latitude of a planet,' पतनं; 'argument of latitude,' अक्षकर्णः; 'circle or parallel of latitude,' अक्षवृत्तं, अक्षांशवृत्तं, स्वदेशपरिधिः m., स्वदेशमध्यपरिधिः m.; 'having no latitude,' निरक्षः-द्या-द्यं.—(Breadth) पृषुता, प्रथिमा m. (न्), विस्तृतिः f., प्रस्यः.—(Laxity) शैथिल्यं, शिथिलता-त्वं, अनियन्त्र्यः, नियन्त्रहीनता, नियमातिक्लान्तः, नियमोपेक्षा, अप्रतिः f.
LATITUDINAL, a. अनुप्रस्यः-स्या-स्यं, अनुवायतनः-ना-नं, अक्षीयः-या-यं.
LATITUDINARIAN, a. शिथिलः-ला-लं, नियन्त्रहीनः-ना-नं, अप्रतिमान्-मती-मत् (न्), शास्त्रशैथिल्यानुयायी-यिनी-यि (न्), नियमातिक्लान्तो-मिणी-मि (न्), नियमोपेक्षकः-का-कं, मतशैथिल्यापलसी-दिनी-सि (न्), शिथिलवृद्धिः-द्धिः-द्धिः.
LATITUDINARIANISM, s. मतशैथिल्यं, शैथिल्यं, शिथिलता-त्वं, शिथिलवृद्धिः, अनियन्त्र्यः, निर्दन्त्रहीनता, नियमातिक्लान्तः, नियमोपेक्षा, अप्रतिः f.
LATRANT, a. भ्रमकः-का-कं, रावी-विणी-वि (न्), रुतकारी &c.
LATROCINY, s. स्तेयं, चौर्यं, सैन्यं. See LARCENY.
LATTEN, s. कांस्यं, रौतिः f., पित्रलं.—(Sheet tin) त्रपुपत्रं.
LATTER, a. (Opposed to former) उत्तरः-रा-रं, अपरः-रा-रं, परः-रा-रं, अपरः-रा-रं, पश्चिमः-मा-मं, परमः-मा-मं, जपन्त्यः-न्ना-न्नं, पाश्चात्यः-त्या-त्यं, पश्चातीयः-या-यं, अन्तिमः-मा-मं, अन्यः-न्या-न्यं; 'the latter,' अपरः; 'former and latter,' पूर्वपरः.—(Last-mentioned) उत्तरोक्तः-क्ता-क्तं, अपरोक्तः-क्ता-क्तं.—(Modern) नूतनः-ना-नं, प्रापुनिकः-की-कं, अद्यापीनः-ना-नं, अग्रापीनः-ना-नं; 'in the latter part of the day,' अपराह्णे, पराह्णे.
LATTERLY, adv. अव्यवहितपूर्वकाले, नूतनकाले, अर्वाक्, अर्वाह्णकाले, अद्यापीनकाले, अपुनातनकाले, इदानीनकाले.
LATTICE, s. (Window) जालं-लिका, जालकः, गवाधनालं, वातायनं, प्रच्छन्नं, पशुशयनं.
LATTICE-WORK, s. जालकर्म n. (न्), जालं, व्यस्तरेखाविशिष्टं कर्म.
LAUD, s. प्रशंसा, स्तुतिः f., स्तुतिवादः, वन्दना, यशोवर्धना, ईडा.
To LAUD, v. a. प्रशंस (c. 1. शंसति-सितुं), स्तु (c. 2. स्तौति, स्तौतुं).
 अभिष्टु, संस्तु, स्थाप् (c. 1. स्थापते-यितुं, c. 10. स्थापयति-यितुं), कृत् (c. 10. कौर्त्तयति-यितुं), वन्द (c. 1. वन्दते-न्दितुं).
LAUDABLE, a. स्थाप्यः-प्या-प्यं, स्थापनीयः-या-यं, प्रशंसनीयः-या-यं, प्रशस्यः-स्या-स्यं, प्रशस्तः-स्ता-स्तं, स्तुत्यः-त्या-त्यं, स्तोतव्यः-प्या-प्यं, स्तवनीयः-या-यं, वन्द्यः-न्दा-न्दं, वन्दनीयः-या-यं, कौर्त्तनीयः-या-यं, चर्त्तनीयः-या-यं, ईड्यः-द्या-द्वं, गेयः-या-यं, उपलभ्यः-भ्या-भ्यं, प्रशंसार्हः-र्हा-र्हं, स्थापार्हः &c., स्तवार्हः &c.
LAUDABLENESS, s. स्थाप्यता, स्थापनीयता, प्रशस्यत्वं, प्रशस्तता, वन्द्यता.

LAUDABLY, *adv.* स्थायनीयं, प्रशंस्यं, यथा प्रशंसाम् अर्हति तथा.
 LAUDANUM, *s.* अफेनरसः, सहिफेनरसः, खसखसरसः.
 LAUDATION, *s.* प्रशंसनं, स्थायाकरणं, स्तुतिकरणं, कीर्तनं, गुणोत्कीर्तनं.
 LAUDATORY, *a.* स्तुतिमयः -यी -यं, स्तुतिरूपः -पा -पं, स्थायामयः -यी -यं, प्रशंसामयः -यी -यं, प्रशंसाकरः -री -रं, स्तुतिपाठकः -का -कं, स्तावकः -का -कं, गुणप्रकाशकः -का -कं, कीर्तिप्रकाशकः -का -कं, वन्दारः -रुः -रुः.
 LAUDEO, *p.p.* प्रशंसितः -ता -तं, स्तुतः -ता -तं, अभिष्टुतः -ता -तं, स्थायितः -ता -तं.
 LAUDER, *s.* प्रशंसकः, स्तोता *m.* (नृ), स्तुतिपाठकः, वन्दो *m.* (नृ), चणकः.
 TO LAUGH, *v. n.* हस (c. 1. हसति -सितुं), प्रहस, विहस, सम्प्रहस, रिम (c. 1. स्मयते, स्मेतुं), हासं कृ, हसनं कृ, हास्यं कृ, तक् (c. 1. तर्कति -कृतुं), कक् (c. 1. कक्षति -क्षितुं), कल् or कक्ल् (c. 1. कश्चति -विभुं), 'to laugh violently,' अतिहस, अत्यन्तं हस, अतिहासं कृ, अट्टहासं कृ, महाहासं कृ, आच्युरितं कृ; 'to laugh in one's sleeve,' अन्तर्हासं कृ, उच्चयनं कृ; 'to laugh at,' अवहस, अपहस, उपहस, उत्सि, अभिसि, अवहासभूमिं कृ, अपहासास्पदं कृ. See TO DERIOE.
 LAUGH, *s.* हासः, हसनं, हसितं, हास्यं, हसः, विहसितं, प्रहसितं, परिहासः, प्रहासः, उपहसितं, स्मितं, हः, हा, हं; 'a horse-laugh,' अट्टहासः, अट्टहसितं, आच्युरितं -तकं, अवच्युरितं, सोत्प्रासः; 'an inward laugh,' अन्तर्हासः, उच्चयनं.
 LAUGHABLE, *a.* हास्यः -स्या -स्यं, उपहास्यः -स्या -स्यं, अवहास्यः -स्या -स्यं, परिहास्यः &c., हासकरः -री -रं, हासजनकः -का -कं, हस्योत्पादकः -का -कं, तक्वः -क्वा -क्वं.
 LAUGHABLENESS, *s.* हास्यता -त्वं, उपहास्यता, हासजनकत्वं.
 LAUGHABLY, *adv.* उपहास्यप्रकारेण, यथा हासो जायते तथाप्रकारेण.
 LAUGHER, *s.* हासकः, हासी *m.* (नृ), उपहासकः, परिहासकः, हासकक्षी *m.* (नृ), हसनकृत, प्रहसनकृत.
 LAUGHING, *a.* हास्यमुखः -खी -खं, हास्यवदनः -ना -नं, सुहसाननः -ना -नं, स्मेरमुखः -खी -खं, हास्यप्रियः -या -यं.
 LAUGHINGLY, *adv.* सहासं, सहास्यं, सहसितं, सस्मितं, परिहासेन, विहस्य.
 LAUGHING-STOCK, *s.* हास्यास्पदं, उपहासस्थानं, उपहासास्पदं, अपहासास्पदं, हास्यभूमिः *f.*, अवहासभूमिः *f.*, उपहासभूमिः, उपहासविषयः, अवहासविषयः.
 LAUGHTER, *s.* हासः, हसनं, हसितं, हास्यं, प्रहसितं, विहसितं, उपहसितं, प्रहासः, परिहासः, हसः; 'loud or violent laughter,' प्रहासः, प्रहसनं, अतिहासः, अतिहसितं, महाहासः, अट्टहासः, आच्युरितकं. See LAUGH.
 TO LAUNCH, *v. a.* (A ship) नावं मुच (c. 6. मुचति, मोक्तुं, c. 10. मोचयति -यितुं) or स्पलाद् मुक्ता जलं प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), स्पलस्वनावं चल् (c. 10. चालयति -यितुं) or प्रचल् or बह् (c. 10. बाहयति -यितुं) or भास् (c. 10. भासयति -यितुं).
 TO LAUNCH, *v. n.* जलं प्रविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं), मुच in pass. (मुच्यते).
 LAUNCH, *s.* नौमुक्तिः *f.*, नौमोचनं, स्पलस्वनौकामुक्तिः *f.*, जलप्रवेशनं.
 LAUNCHED, *p.p.* स्पलमुक्तः -क्ता -क्तं, जलप्रवेशितः -ता -तं, जलप्रविष्टः -ष्टा -ष्टं.
 LAUNOER, LAUNOESS, *s.* वस्त्ररजकी, वस्त्रधावकी, वस्त्रनिर्णयकी.
 LAUNDERER, *s.* रजकः, वस्त्ररजकः, वस्त्रधावकः, वस्त्रनिर्णयकः.
 LAUNDRY, *s.* वस्त्रधावनशाला, निर्णयकगृहं, वस्त्रमार्जनशाला.
 LAUREATE, *a.* वक्ष्यमाणवृक्षपत्रशोभितः -ता -तं, लारेलाख्यवृक्षपत्रभूषितः -ता -तं, मानसूचकमालाभूषितः -ता -तं.
 LAUREL, *s.* लारेलाख्यो वृक्षभेदः, श्यामवृक्षविशेषः.
 LAURELLED, *s.* वृक्षोक्तवृक्षपत्रभूषितः -ता -तं, मालाभूषितः -ता -तं.
 LAVA, *s.* ज्वालामुखीनिर्गतद्रवः, आग्नेयपर्वतनिर्गतद्रवः.
 LAVATION, *s.* धावनं, प्रधालनं, स्नानं, मार्जनं, निर्णयकः, मलापकधर्मः.

LAVATORY, *s.* धावनस्थानं, धावनशाला, प्रधालनस्थानं, मार्जनशाला.
 TO LAVE, *v. a.* धाव् (c. 1. धावति -वितुं, c. 10. धावयति -यितुं), प्रधाव्, धल् (c. 10. धालयति -यितुं), प्रधाल्; सा in caus. (धापयति, सपयति -यितुं).
 TO LAVE, *v. n.* स्ना (c. 2. स्नाति -तुं), जले निमज्ज (c. 6. -मज्जति -ज्जितुं).
 LAVEMENT, *s.* (Clyster) वस्तिः *m. f.*, नेत्रं. See CLYSTER.
 LAVENDER, *s.* लावेन्द्राख्यः सुगन्धीयौषधिभेदः or सुगन्धितृणभेदः.
 LAVER, *s.* प्रधालनपात्रं, धावनपात्रं, जलापाठ, द्रोणी.
 LAVISH, *a.* (Prodigal) अतिव्ययी -यिनी -यि (नृ), अव्ययी &c., व्ययशीलः -ला -लं, अपरिमितव्ययः -पा -पं, मुक्तहस्तः -स्ता -स्तं, अपचेता -ची -नृ (नृ), उत्सर्गी -गिणी -गि (नृ), अत्युत्सर्गी &c., अतिदाता -ची -नृ (नृ), अतित्यागी -गिनी -गि (नृ), बहुप्रदः -दा -दं. —(Copious, unrestrained) अपरिमितः -ता -तं, अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, अति prefixed; 'lavish expenditure,' अतिव्ययः, अपरिमितव्ययः.
 TO LAVISH, *v. a.* अपरिमितं or अपरिमितेण व्यय (c. 1. व्ययति, c. 10. व्यययति -यितुं. rt. ३) or व्ययीकृ, अपरिमितव्ययं कृ, अतिव्ययं कृ, मुक्तहस्तेन दा (c. 3. ददाति, दातुं) or विसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं) or उत्सृज् or त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं) or अपचि (c. 5. -चिनोति -चेतुं) or वितृ (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं), विधिष् (c. 6. -धिषति -धेष्टुं).
 LAVISHED, *p.p.* व्ययितः -ता -तं, विसर्जितः -ता -तं, अपचितः -ता -तं, मुक्तहस्तेन दत्तः -त्ता -त्तं or प्रदत्तः -त्ता -त्तं, अतिबाहुल्येन विभ्राणितः -ता -तं or वितोषीः -शी -शं.
 LAVISHES, *s.* अतिव्ययी *m.* (नृ), अपरिमितव्ययी *m.*, अत्युत्सर्गी *m.* (नृ), अतिदाता *m.* (नृ).
 LAVISHLY, *adv.* अतिव्ययेन, अपरिमितव्ययेन, महाव्ययेन, अपरिमितं, अपरिमितेण, मुक्तहस्तेन, अत्युत्सर्गेण, अवार्पणेन, अवबाहुल्येन.
 LAVISHMENT, LAVISHNESS, *s.* अतिव्ययः, अपरिमितव्ययः, अव्ययः, महान् व्ययः, अत्युत्सर्गः, अतिसर्जनं, अतित्यागः, अतिमोक्षयं, अतिदानं, मुक्तहस्तत्वं, बहुप्रदत्तं, अवार्पण्यं.
 LAW, *s.* (Ordinance, decree, statute of a state) व्यवस्था, शासनं, विधिः *m.*, विधानं, नियमः, अनुशासनं, सूत्रं, निर्देशनं, नियोगः, राजाज्ञा, आदेशः, निर्देशः, व्यवस्थापनं, शासनपत्रं, चोदना, उक्तावयं. —(The rules by which judicature is regulated, jurisprudence) धर्मः, स्मृतिः *f.*, व्यवहारः, आचारः, व्यवहारविधिः *m.*, व्यवहारशास्त्रं, धर्मशास्त्रं, धर्मविधिः *m.*; 'a code of laws,' धर्मसंहिता, धर्मशास्त्रं, व्यवहारविधिः *m.*; 'a work on law,' स्मृतिशास्त्रं; 'criminal law,' दण्डविधिः *m.*, दण्डनीतिः *f.*; 'administration of the law,' धर्मप्रणयनं, धर्माधिकरणं; 'court of law,' धर्मसभा, 'matter cognizable by law,' व्यवहारविषयः, व्यवहारपदः; 'to go to law,' विवादं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), विवद् (c. 1. -वदते -दितुं), व्यवहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं); 'knowledge of law,' धर्मज्ञानं; 'learned in the law,' धर्मज्ञः, स्मृतिशास्त्रज्ञः, व्यवहारपण्डितः; 'breaking a law,' व्यवस्थातिभ्रमः, व्यवस्थादहनं, व्यवस्थातिवर्जनं. —(Legal process) व्यवहारः, व्यवहारमार्गः. —(Rule of action) नियमः, विधिः *m.*, विधानं, मर्यादा, स्थितिः *f.*, कार्योक्तान्वयनियमः, कर्तव्याकर्तव्यनियमः, विधिनियेपनियमः. —(Principle, rule of science, &c.) नियमः, सूत्रं, विधिः *m.*, स्थितिः *f.*, तत्त्वं, उक्तावयं, न्यायः, उत्सर्गः. —(Conformity to law, right) धर्मः, धर्मानुसारः, न्यायः, नीतिः *f.* —(The law of works, considered as a yoke of bondage) कर्म्ममार्गः, प्रवृत्तिमार्गः, कर्म्मबन्धः -न्धनं.
 LAW-BREAKER, *s.* व्यवस्थातिभ्रमी *m.* (नृ), व्यवस्थातिवर्ती *m.* (नृ), व्यवस्थालङ्घी *m.* (नृ), व्यवस्थाभेदी *m.*, व्यवस्थालोपी *m.*

LAWFUL, a. (Conformable to law) धर्म्यः -म्या -म्यं, धर्मानुसारी -रिखी -रि (न्), धर्मानुयायी -यिनी -यि (न्), धर्मशास्त्रसम्मतः -ता -तं, स्मृति-शास्त्रसम्मतः &c., धर्मशास्त्रानुमतः &c., धर्मशास्त्रानुरूपः -पा -पं, व्यवस्थानुसारी &c., राज्यनियमानुगतः &c., व्यवहारानुसारी &c., व्याप-हारिकः -की -कं, स्मृतिशास्त्रानुसारी &c., स्मार्तः -सी -सं, शास्त्रीयः -या -यं, आचारिकः -की -कं, आचारी -रिखी -रि (न्), न्यायानुसारी &c., राज्यव्यवस्थानुयायी &c., नीतः -त्री -त्रं.—(Constituted by law) धर्मशास्त्रमोक्षः -क्ता -कं, स्मृतिशास्त्रमोक्षः &c., व्यवहारविधिमोक्षः &c., स्मृत्युक्तः &c., स्मृतिशास्त्रविहितः -ता -तं, शास्त्रोक्तः &c.—(Not forbidden) अनिषिद्धः -द्वा -द्वं, शास्त्रानिषिद्धः -द्वा -द्वं, धर्माविरोधी -धिनी -धि (न्).—(Rightful) न्यायी -यिनी -यि (न्), न्यायः -न्या -य्यं, यथान्यायः -या -यं; 'lawful wife,' धर्मापत्नी; 'by lawful means,' धर्मीपायेन; 'lawful and unlawful food,' भक्ष्यभक्ष्यं.

LAWFULLY, adv. धर्मेण, धर्मेतः, धर्मानुसारेण -रात्, धर्मशास्त्रानुसारेण, स्मृतिशास्त्रानुसारेण, व्यवहारविध्यानुसारेण, व्यवस्थानुसारेण, राज्यनियमानुसारेण, न्यायतः, न्यायानुसारेण, यथान्यायं, न्यायं.

LAWFULNESS, s. धर्म्यत्वं, धर्मानुसारित्वं, धर्मानुसारः, धर्मशास्त्रानुसारिता, स्मृतिशास्त्रानुसारिता, धर्मशास्त्रानुसार्यत्वं, न्यायानुसारः -रिता, न्याय्यत्वं.

LAWGIVER, s. स्मृतिकारः, व्यवस्थाकारः -रकः, विधिस्थापकः, विधिर्ज्ञाता *m.* (तु), व्यवस्थापकः *m.*, विधिदायकः, व्यवस्थापकः, शास्त्रिता *m.* (तु), विचारयिता *m.* (तु), प्रयोगकः, शास्त्रज्ञः *m.*, धर्मशास्त्ररचकः, विधि-दाता *m.* (तु), विधिदायकः, विधायी *m.* (न्), विधायकः.

LAWLESS, a. (Not subject to law, said of persons) दुराचारः -रा -रं, अनाचारी -रिखी -रि (न्), आचारभट्टः -ष्टा -ष्टं, निराचारः -रा -रं, आचारहीनः -ना -नं, आचारवर्जितः -ता -तं, निर्मर्यादः -दा -दं, समर्यादः -दा -दं, मर्यादातिवर्ती -र्हिनी -र्हि (न्), मर्यादातिचारी &c., मर्यादा-तिक्रमी &c., अतिक्रान्तमर्यादः -दा -दं, तत्कर्मर्यादः -दा -दं, तत्कर्मधर्मी -म्या -म्यं (न्), धर्मभट्टः -ष्टा -ष्टं, कामाचारी &c., अपेक्षचारी &c., स्वेच्छाचारी &c., कामवृत्तः -त्ता -तं, स्वेच्छागतिः -तिः -ति, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, अपशः -शा -शं, अनियतः -ता -तं, उच्छृङ्खलः -ला -लं, शास्त्रातिवर्ती &c., व्यवस्थातिवर्ती &c., व्यवस्थातिक्रमी &c.—(Contrary to law) धर्माविरुद्धः -द्वा -द्वं, स्मृतिविरुद्धः &c., व्यवहारविरुद्धः &c., व्यवस्था-विरुद्धः &c., धर्माविरोधी -धिनी -धि (न्), अप्रम्यः -म्या -म्यं, अप्रमार्तः -र्हिनी -र्हि, अप्रवर्तितः -ता -तं. See ILLEGAL.

LAWLESSLY, adv. धर्माविरोधेन, स्मृतिविरोधेन, व्यवहारविरुद्धं, आचारवि-रोधेन, दुराचारवत्, धर्मभट्टवत्, अशिष्टवत्, अपशं, उच्छृङ्खलं.

LAWLESSNESS, s. दुराचारत्वं, आचारभट्टता, मर्यादातिवर्तनं, मर्यादातिक्रमः, समर्यादा, अनाचारः, अभिचारः, व्यतिक्रमः, कामाचार्यत्वं, कामवृत्तता, नियमातिक्रमः, व्यवस्थातिक्रमः, नियमातिवर्तनं, व्यवस्थातिवर्तनं, उच्छृङ्खलत्वं.

LAWN, s. (Space of ground covered with grass) तृणावृतो भूमिभागः, सतृणस्थलं, शादुलस्थलं, हरितस्थलं, तृणावृतस्थलं.—(Fine linen) धंशुकं, दुकूलं.

LAW-SUIT, s. अर्थः, विवादः, व्यवहारः, कार्यं, अद्यः, वादः, व्यवहरणं.

LAWYER, s. धर्मज्ञः, धर्मशास्त्रज्ञः, धर्मशास्त्रवेत्ता *m.* (तु), स्मृतिशास्त्रज्ञः, व्यवहारविदः, व्यवस्थापकः, व्यवस्थानिरूपकः, आचारज्ञः, व्यवहारसचिवः.

LAX, a. (Loose) शिथिलः -ला -लं, श्रपः -पा -पं, प्रश्रपः -पा -पं, विग-लितः -ता -तं, सस्तः -स्ता -स्तं, श्रवणः -द्वा -द्वं.—(In morals) अनवस्था-स्या -स्यं, दुराचारः -रा -रं, अनाचारी -रिखी -रि (न्), धर्मभट्टः -ष्टा -ष्टं, कर्मभट्टः &c., अभिचारी &c.—(In the bowels) मृदुकोष्ठः -ष्टा -ष्टं, अश्रवणकोष्ठः -ष्टा -ष्टं.—(In discipline) अतीक्ष्णदण्डः -ण्डा -ण्डं, शिथिलदण्डः -ण्डा -ण्डं.

Lax, s. (Diarrhoea) सारणः, अतिसारः, प्रवाहिका, विरेकः.

LAXATIVE, a. मलाचलम्भकः -मी -मं, मलाचरोपनाशकः -का -कं, सारकः -जा -जं, कोष्ठविघ्नहर्तः -ना -नं, रेचकः -की -कं, विरेचकः -की -कं.

LAXATIVE, s. विघ्नहर्तः, रेचकः, मलसारकम् औषधीयद्रव्यं.

LAXITY, LAXNESS, s. (Looseness) शिथिल्यं, शिथिलता -त्वं, श्रपत्वं, प्रश्रपः, विघ्नहर्तः, विघ्नहर्ता, अपृतिः *f.*, श्रवणता.—(In morals) अनव-स्थितिः *f.*, अनवस्थता, अभिचारः, अनाचारः, आचारभट्टता, मर्यादातिक्रमः, व्यतिक्रमः, इन्द्रियासंयमः.—(In discipline) दण्डातिक्ष्ण्यं, दण्डशिथिल्यं.—(Of the bowels) अतिसारः, सारणः, कोष्ठमृदुता.

To LAY, v. a. (Place, set) पा (c. 3. दधाति, धातुं), निपा, सापा, न्यस् (c. 4. -अस्यति -स्यति), स्था in caus. (स्थापयति -यति), निविश् (c. 10. -वेशयति -यति), आरुह् in caus. (-रोपयति -यति), च्चु in caus. (अर्प-यति -यति), दा (c. 3. ददाति, दातुं), धृ (c. 1. धरति, धर्तुं), कृ; 'he lays the cup on the ground,' पात्रं भूमौ निदधाति or न्यस्यति; 'he lays the goat on his shoulders,' छागं स्कन्धे or स्कन्धेन करोति; 'lay your hand on my shoulder,' मास्त्वन्धे हस्तं देहि.—(Place in order) विन्यस्, विपा, संविपा, प्रतिविपा, विरच् (c. 10. -रचयति -यति), क्रमेण स्या.—(Beat down) पठ् (c. 10. पातयति -यति), निपठ्.—(Spread) आसृ (c. 9. -स्तृणाति, c. 5. -स्तृणोति -स्तृणति -रिणुं), विस्; 'to lay snares,' जालं विस्; 'he lays sacred grass over the ground,' भूमिं कुशीरं आसृणाति.—(Spread on a surface) लिप् (c. 6. -लिम्पति, लेप्) with acc. and instr. c.—(Still, quiet, calm) शम् (c. 10. शमयति -यति), प्रशम्, उपशम्, सान्त् or शान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यति), अभिशान्त्, परिशान्त्.—(Lay a wager) पण् (c. 1. पणते -णितुं), विपण्, निधिप (c. 6. -धिपति -धेप्), पणं कृ, प्रतिज्ञां कृ.—(Lay eggs) अण्डाणि सु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं) or प्रसृ.—(Lay the blame) कस्मिंश्चिद् दोषम् आरुह् or धिप्, दोषारोपणं कृ, दोषप्रसङ्गं कृ.—(Apply) आपा, न्यस्, संयुज् (c. 10. -योजयति -यति), च्चु in caus.—(Impose) न्यस्, निविश्, नियुज्, आरुह् in caus.—(Lay a command) आदेशं कृ, आज्ञां कृ, नियुज्.—(Lay an ambush) पराक्रमणाद्यं क्षेत्रं निभृते स्या in caus.—(Lay a plot, scheme) कथटप्रवचनं कृ, सङ्कल्पं कृ, उपायं प्रचिन्त् (c. 10. -चिन्तयति -यति) or पट् (c. 1. पटते -टितुं) or विपा or प्रयुज्.—(Lay siege) परिवेष्ट् (c. 1. -वेष्टति -ष्टितुं), रुप् (c. 7. रुणद्धि, रोद्धुं), अवरुप्, उपरुप्.—(Lay waste) उपट्ट् (c. 1. -ट्टयति -ट्टोतुं), उपप्रु (c. 1. -प्रयते -प्रोतुं), वाप् (c. 1. वापते -पितुं), प्रवाप्, परिवाप्, निदेह् (c. 1. -देहति -दृप्), देह्, निर्जन्तोक्.—(Lay aside) न्यस्, सत्यम्, तज् (c. 1. तजति. तज्ते), परित्यज्, रन्त्यज्, हा (c. 3. जहाति, हातुं), अपहा, उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), उम्ह् (c. 6. उम्हति -म्हति), प्रोम्ह्, अवह् (c. 1. -हरति -हर्तुं), अवमुच् (c. 6. -मुचति -मोक्तुं). 'one who has laid aside his anger,' अस्तकोपः -पा -पं.—(Lay before) प्रस् (c. 10. -सार-यति -यति), निविद् (c. 10. -वेदयति -यति), उपन्यस्, च्चु in caus.—(Lay by) सव्यस्, परिरक्ष्. (c. 1. -रक्षति -रक्षितुं), रक्ष्, निपा, निधि कृ; 'he lays by the food left by the crows,' काकेभ्यः शिष्टं मांसं रक्षति.—(Lay down, deposit) न्यस्, उपन्यस्, प्रतिन्यस्, निधिप्. निपा, अवपा, न्यासीकृ.—(Lay down, give up) त्यज्, परित्यज्. पिसृप्, विहा.—(Lay down, put down, cause to lie down) निपा, शी (c. 10. शाययति -यति), उपपिश्. निविश्.—(Lay one's self down) शी (c. 2. शेते, शयितुं), संविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं). शयनं कृ.—(Lay hold of) ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), परिग्रह्.

सङ्ग्रह, हस्तेन ग्रह, धृ (c. 1. धरति, धृङ्), हस्तेन धृ.—(Lay in) सङ्ग्रह, सङ्ग्रहं कृ, सञ्चयं कृ, पय्याहारं कृ, सञ्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं); 'lay in a store of grain,' धान्यसङ्ग्रहं कृ.—(Lay on) पत् (c. 10. पातयति -यितुं), प्रयुज्, नियुज्, च in caus.; 'lay on blows,' दण्डं पत्.—(Lay open) विवृ (c. 5. -वृणोति -णुते -वरितुं -रीतुं), अपवृ, प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), विकाश, प्रकटीकृ, व्यक्तीकृ.—(Lay out money, expend) व्य (c. 10. व्ययति -यितुं, rt. इ), व्ययीकृ, विनियुज् (c. 7. -युञ्जे -योक्तुं), उपयुज्.—(Lay out, display) प्रवृ (c. 10. -सारयति -यितुं), प्रकाश, प्रकटीकृ.—(Lay out, dispose in order) विन्यस्, विरच्, सुपय्यात्रं -मां कृ, परिकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं), क्रमेण स्वा.—(Lay one's self out) ज्ञात्मानं चेष्ट (c. 1. चेष्टते -ष्टितुं), यत् (c. 1. यतते -तितुं), यत्नं कृ.—(Lay out, spread out) ज्ञात्, विस्तृ.—(Lay to a ship) नौगतिरोधं कृ.—(Lay up) निधा (c. 3. or c. 10. -धापयति -यितुं). See LAY BY, LAY IN. 'A king should lay up treasure,' राजा निधिर् निधातव्यः.—(To be laid up) रोगोपहतत्वात् शयनाद् उत्थातुं or शयनगृहाद् निर्गन्तुम् अद्यमः -मा भू.—(Lay the dust) मार्गेरेणुं सिच (c. 6. सिचति, सेक्तुं) or संसिच.—(Lay down life) प्राणान् त्यज् or मुञ्च or म्यस्.

To LAY, v. n. (Produce eggs) अण्डानि सु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं) or प्रसु or जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or व्रजन् (c. 4. -जायते -जनितुं) or उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं).

LAY, s. (Stratum, layer) स्तरः, आस्तरणं, आस्तरः, फलकः -कं, पुटः.—(Song) गीतं, गानं, कविता, काव्यं.

LAY, a. (Not clerical) गृहस्थवर्गसम्बन्धी -न्धनी -न्धि (न्), गृहस्थी -स्थनी -स्थि (न्), गार्हस्थ्यिकः -की -कं, पुरोहितवर्गभित्तः -न्ना -न्नं, पीरोहितवर्गभित्तः -न्ना -न्नं, धर्मपदस्थभित्तः -न्ना -न्नं, धर्मपदस्थभित्तः -न्ना -न्नं, सामान्यलोकसम्बन्धी &c., साधारणलोकसम्बन्धी &c., धर्माधिकार-दीक्षाहीनः -न्ना -न्नं, अज्ञातधर्माधिकारदीक्षः -न्ना -न्नं.

LAYER, s. (Stratum) आस्तरणं, आस्तरः, स्तरः, फलकः -कं, पाचिवां-शपुटः; 'layer of rock,' शिलाफलकं.—(Young twig, shoot) पद्मः, किशलयः, प्ररोहः.

LAY-FIGURE, s. चित्रकर्मणि प्रयुक्ता काष्ठनिर्मिता पुरुषाकारा मूर्तिः.

LAY-MAN, s. गृहस्थः, सामान्यलोकः, सामान्यजनः, साधारणलोकः, साधारणपदस्थः, सामान्यपदस्थः, दीक्षाहीनः, अदीक्षितः, अज्ञातदीक्षः.

LAY-STALL, s. पुरोमराशिः m., शकुद्राशिः m., अन्धेयराशिः, अवस्तराशयः.

LAZAR, s. कुष्टी m. (न्), श्वित्री m. (न्), दुष्टचर्मा m. (न्), त्वग्रोगी m. (न्), त्वग्रोगोपहतः, त्वग्रोगाधिग्रस्तः, चर्मरोगोपहतः, चर्मरोगदूषितः.

LAZAR-HOUSE, LAZARITTO, s. कुष्टीशाला, त्वग्रोगदूषितशाला, त्वग्रोगिशाला, चर्मरोगिशाला, रोगप्रतीकाशाला, रोगसम्पर्कदूषितानां or रोगसंसर्गदूषितानां रक्षणशाला.

LAZAR-LIKE, LAZARLY, a. त्वग्रोगी -शिनी -शि (न्). See LAZAR.

LAZARONI, s. अलसजनः, अलसलोकः, दरिद्रजनः, निर्व्यापारजनः.

LAZILY, adv. अलसवत्, अलस्येन, सालस्यं, अलसं, मन्दं, मन्दं मन्दं, मन्दगत्या, समान्यं, अनुद्योगेन, जडवत्, सजाड्यं, जाड्येन.

LAZINESS, s. अलस्यं, अलसता -त्वं, मन्दता, मान्द्यं, अलसशीलता, अलसशीलता, अनुद्योगः -गिता, अनुद्योगशीलता, उद्योगहेपः, कार्यप्रहेपः, वसाहप्रहेपः, उत्साहविमुखता, उद्योगविमुख्यं, कर्मपराधुखता, अप्यवसायः, कुखता, अनुष्णता, जडता, जाड्यं, तन्द्रा, तन्द्रालुता, ज्ञोवता, ज्ञेयं.

LAZULI, s. वेदूयं, विहूरजं. See LAPIS LAZULI.

LAZY, a. अलसः -सा -सं, आलस्यः -स्या -स्यं, आलस्यशीलः -ला -लं,

मन्दः -न्दा -न्दं, मन्यरः -रा -रं, मन्दरः -रा -रं, अनुद्योगशीलः -ला -लं, उद्योगहेपी -पिणी -पि (न्), उद्योगविमुखः -सा -सं, उद्योगपराधुखः -खा -खं, उत्साहविमुखः &c., अकर्मशीलः -ला -लं, निरुद्योगः -गा -गं -गी -गिनी -गि (न्), अनुद्योगः &c., निरुत्साहः -हा -हं -ही -हिनी -हि (न्), व्यवसायविमुखः &c., व्यवसायी &c., व्यवसायशीलः &c., मनाङ्करः -री -रं, कुखः -खा -खं, जडः -डा -डं, शीतः -ता -तं, अनुष्णः -ष्णा -ष्णं, ज्ञोवः -वा -वं, तन्द्रालुः -लुः -लु, मन्दगतिः -तिः -ति; 'a lazy fellow,' तुन्दपरिभुजः, तुन्दपरिमाजः, शीतकः.

LEA, LEY, s. यावसभूमिः f., यवसीयभूमिः f., यवसावृते भूमिभागः.

LEAD, s. (The metal) सीसं, सीसकं, सीसपत्रकं, नागं, चर्म, योगेष्टं, चपुः n., चपुस् m., चङ्गं, कुवङ्गं, पिचटं, शिरावृत्तं, तमरं, जडं, चीनं, बहुमलं, यामुनेष्टकं, परिपिष्टकं, सिन्दूरकारणं, तारशुद्धिकरं; 'red-lead,' सिन्दूर -रिका, नागसम्बन्धं, नागनं, नागरक्तं, नागगर्भः, शोणं, सौभाग्यं, रक्तचूर्णं, रक्तवालुकं, रक्तेणुः m., शृङ्गारं, शृङ्गारभूषणं; 'marked with red-lead,' सिन्दूरतिलकः -का -कं.—(Plummet) लसः -सकः, लससीसकं.

To LEAD, v. a. (Conduct, guide) नी (c. 1. नयति, नेतुं), आनी, सनानी, उपानी, गम् (c. 10. गनयति -यितुं), प्राप् (c. 10. -आपयति -यितुं), with two acc. c.—(Show the way) मार्गं or पथं दृश् (c. 10. दृश्यति -यितुं) or आदिश (c. 10. -देशयति -यितुं) or निर्दिश.—(Lead by the hand) हस्तेन नी.—(Direct) निर्दिश, उपदिश, उद्दिश, आदिश.—(Draw, entice, allure) आकृप् (c. 1. -कर्षति, c. 6. -कृषति -कृष्टुं), सङ्कृप्, कृप्, प्रलुम् (c. 10. -लोभयति -यितुं), परिलुम् —(Induce, influence) अनुनी, आनी, प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), प्रेर (c. 10. -इरयति -यितुं), प्रोत्सह (c. 10. -साहयति -यितुं), नियुज् (c. 10. -योजयति -यितुं), प्रयुज्.—(Pass time) कालं नी or वृत् (c. 10. वर्त्तयति -यितुं) or प्रवृत् or या in caus. (पापयति -यितुं) or गम् in caus.—(Lead forth, lead up) उद्वी, उल्लूप्, प्रकृप्, वज्रम् in caus.—(Lead back) प्रतानी, निवृत् in caus.

To LEAD, v. n. (Go before) अग्रं or अग्रतः सु (c. 1. सरति, सङ्गं) or गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), पुरः or पुरतो गम् or चर् (c. 1. चरति -रितुं), अग्रे स्वा (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं) or वृत् (c. 1. वर्त्तते -र्त्तितुं), मुख्यः -स्या -स्यं भू, मुख्यतो वृत् or स्वा.—(Lead to, bring about) आवह (c. 1. -वहति -वोदुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं).

LEAD, s. (Precedence, guidance) पुरोगतिः f., अग्रगतिः f., अग्रगमनं, पुरोगमनं, अग्रसरणं, अग्रयानं, प्राग्गमनं, पुरतःसरणं, पुरतोगमनं, नेतृत्वं, नायकत्वं, नयः -यनं, मुख्यत्वं -ता, प्रवृत्तं; to take the lead.' See To LEAD, v. n.

LEADED, p. p. or a. सीसकपुक्तः -क्ता -क्तं, सीसकावृतः -ता -तं, सीसकपटः -डा -डं.

LEADEN, a. सीसकः -की -कं, सीसमयः -यी -यं, सीसनिर्मितः -ता -तं.

LEADER, s. (Guide, conductor) नेता m. (न्), नायकः, नेत्रः, विनेता m., पददर्शकः, मार्गदर्शकः, मार्गनिर्देशा m. (न्), पथनिर्देशकः, मार्गदेष्टा m., मार्गोपदेशी m. (न्), उपदेशा m., सञ्चारकः.—(Chief) मुख्यः, मुखरः, प्रमुखः, अधिपः, अधिष्ठाता m. (न्), ईश्वरः, पतिः m.—(One who goes first) पुरोगः -गमः, पुरोगामी m. (न्), पुरोगतिः m., अग्रगः, अग्रसरः, अग्रसरः -रिका, अग्रतःसरः, पुरःसरः, पुरस्सरः, अग्रगामी, प्रष्टः, शिरोपक्षी m. (न्), शिरस्स्य.—(Of an army) सेनाग्रगः, सेनानी m., सेनापतिः m., सेनाधिपः, सेनाध्यक्षः, दण्डनायकः, योधमुख्यः, पाहनिपतिः m., चमूपतिः m.; 'an able leader in war,' स्रायुगीनः.—(Of a religious order or sect) आचार्यः, गुरुः m.

LEADERSHIP, *s.* नेतृत्वं, नायकत्वं, मुख्यता -त्वं, अधिष्ठातृत्वं, प्रसुरता.
 LEADING, *part. or a.* (Preceding) जयगः -गा -गं, जयगामी -मिनो -मि (न्), पुरोगामी &c., प्रागामी &c., जयसरः -रा -रं, जयसरः -रा -रं, पुरसरः -रा -रं, पुरोगः -गा -गं, पुरोगमः -मा -मं.—(Chief); मुख्यः -र्या -र्यं, प्रमुखः -र्या -रं, जयः -ग्रा -ग्रं, जयियः -या -यं, जय्यः -म्या -म्यं, प्राय्यः -म्या -म्यं, प्रधान in comp., परमः -मा -मं, परः -रा -रं, उन्नतः -मा -मं.—(Leading to, conducive to) जायहः -हा -हं, सम्पादकः -का -कं; 'leading to happiness,' सुखायहः -हा -हं, सुखोदकः -का -कं; 'road leading to the city,' नगर-गामी मार्गः; 'leading note,' वादी *m.* (न्).

LEADING, *s.* (Guidance) नयः -यनं, नाय, नीतिः *f.*, नेतृत्वं, प्रणयनं.

LEADING-STRINGS, *s.* चालकालसूत्रं -चारि *n. pl.*, चालकालसूत्रं -सूत्रं.

LEAD-WORT, *s.* (A plant) पाटी *m.* (न्), चित्रकः, परिः *m.*, सग्निः *m.*,
 चनलः, पायकः, दहनः, कुशानुः *m.*

LEADY, *a.* सीसकायः -र्या -र्यं, चापुषः -पी -पं, सैसकः -की -कं.

LEAF, *s.* (Of a tree, &c.) पत्रं -त्रकं, पत्रं, दलं -लः, पलाशं. उदः -दन्.

चंशुकं, राखं, चातापं.—(Of a book, &c.) पत्रं -त्रकं, पत्रिका, फलकः.

पुस्तकपत्रं.—(Of a door, table, &c.) कपाटः -टी -टं; 'the junction of two leaves,' कपाटसन्धिः *m.*—(Gold-leaf) गुण्यपत्रं,

चहापद्वयं; 'fallen leaf of a tree,' प्रपत्रं; 'withered leaf,' शीथपत्रं;

'vein of a leaf,' पत्रशिरा. दलनसा; 'to strip off the leaves,' निष्पत्र (nom. निष्पत्रयति -यितुं), निष्पत्रोक्त.

To LEAF, *v. n.* सपत्रीभू, सपत्रीभू, स्फुटितपत्रः -त्रा -त्रं भू, प्रस्टपत्रः -त्रा -त्रं भू.

LEAFED, *a.* सपत्रः -त्रा -त्रं, सपत्रीः -र्या -र्यं, पत्रयुक्तः -क्ता -क्तं.

LEAFINESS, *s.* पत्रवाहुत्वं, पत्रयुक्त्वं, पत्रवाहुत्वं, पत्रप्राचुर्यं, प्रचुरपत्रत्वं,

सपत्रत्वं, सपत्रत्वं, सदलता.

LEAFLESS, *a.* निष्पत्रः -त्रा -त्रं, निष्पत्रीः -र्या -र्यं, अपत्रः -त्रा -त्रं, अपत्रीः -र्या -र्यं, अदलः -ला -लं, पत्रहीनः -ना -नं, पत्रशून्यः -न्या -न्यं, दल-शून्यः -न्या -न्यं.

LEAFLESSNESS, *s.* निष्पत्रता, निष्पत्रता, अदलत्वं, पत्रहीनता, पत्रशून्यता.

LEAFLET, *s.* पत्रकं, छोटपत्रं, सूक्ष्मपत्रं, छोटपत्रं, सूक्ष्मपत्रं.

LEAF-STALK, *s.* पत्रमन्त्री, पत्रमन्त्री, पत्रनाली, पत्रनाली.

LEAFY, *a.* पत्रो -त्रिणी -त्रिणी (न्), पत्री -त्रिणी -त्रिणी (न्), पत्रो -सा -सं,

दलसः -सा -सं, पत्रपत्रः -त्रा -त्रं, पत्रपत्रीः -र्या -र्यं, प्रचुरपत्रः -र्या -र्यं,

सपत्रः -त्रा -त्रं, पत्रमयः -यि -यं, पत्रवान् -वतो -यत् (न्); 'leafy hut,' पत्रोदकं.

LEAGUE, *s.* (Alliance, confederacy) सन्धिः *m.*, सन्धानं, साहिब्यं,

सहायता, सहायः, सन्धः, सन्धनं, संयोगः, ऐयं, संयोजनं, समाहारः,

समाहरणं, प्रतीहारः, सङ्गमः, समागमः, संसृष्टिः *f.*, परस्परपकारप्रतिज्ञा,

साहं.—(The distance) क्रोशः, क्रोशयुगं, गण्युतिः *f. m.*, गण्युतं.

To LEAGUE, *v. n.* सन्धा (c. 3. -पत्रे -धातुं), सन्धि कृ or विधा, सन्धानं कृ,

साहिब्यं कृ, सङ्घट्ट (c. 1. -पट्टते -ट्टितुं), संयुज् in pass. (-युज्यते),

संहन् in pass. (-हन्त्यते), संहतः -ता -तं भू, सहितः -ता -तं भू, सम्मिल

(c. 6. -मिलति -मिलितुं).

LEAGUED, *p. p. or a.* सन्धितः -ता -तं, कृतसन्धिः -न्यिः -न्यि, कृतसन्धः -न्या -न्यं,

सहायवान् -वतो -यत् (न्), सहितः -ता -तं, सहगतः -ता -तं,

संयुक्तः -क्ता -क्तं, कृतसंसर्गः -गी -गं, संयोजितः -ता -तं, संहतः -ता -तं,

संसृष्टः -ष्टा -ष्टं, मिलितः -ता -तं, स्वीकृतः -ता -तं; 'having leagued,'

सम्भूय, मिलित्वा.

LEAGUER, *s.* सङ्घी *m.* (न्), संसर्गी *m.* (न्), सन्धनी *m.* (न्), सहकारी *m.*

(न्), सम्भूयकारी *m.*, परस्परपकारी *m.*

LEAK, *s.* धारा, नीकातले छिद्रं or रन्ध्रं or सन्धिः *m.*, नीकापाथे दारु-भिन्निः *f.* or जलग्राहकछिद्रं or जलग्रवेशकछिद्रं.—(Oozing) धारा, मयः, द्रवः, स्यन्दः.

To LEAK, *v. n.* नीदारुछिद्रेण जलं प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं) or

जलं ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or जलम् आदा (c. 3. -ददाति -दातुं),

नीकापाथे or नीकातले दारुन्नेण जलं प्रविश.—(Ooze) री (c. 4. रोयते -रेतुं), धर् (c. 1. धरति -रितुं), स्यन्द (c. 1. स्यन्दते -न्दितुं), सु

(c. 1. स्रवति, स्रोतुं); 'water leaks from the jar,' जलं घटाद् रोयते.

LEAKAGE, *s.* यत्किञ्चिद् जलादि भारद्विद्रेण रोयते, द्रवः.

LEAKING, *s.* स्यन्दः -न्दनं, निस्स्यन्दः, द्रवः -ययं, धारणं, सावः, रयः, धारा.

LEAKY, *a.* स्रिचिद्रः -द्रा -द्रं, छिद्रो -द्रिणी -द्रिणी (न्), जर्जरः -का -कं,

जर्जरः -रा -रं, सरन्ध्रः -न्धा -न्धं, दारुछिद्रेण जलग्राहकः -का -कं or

महादायो -यिनो -यि (न्).

To LEAN, *v. n.* (Incline, bend) नम् (c. 1. नमति, नन्तुं), अवनम्, आनम्,

नन्त्रीभू.—(Bend out of the perpendicular) वहिलेच (c. 1. -लसते -सितुं), वहिःप्रलम्, तिर्यक् प्रलम्, वन्त्रीभू.—(Lean on, rest on)

अवलम्, समालम्, अवलम्नं कृ, संश्रि (c. 1. -श्रयति -यितुं), समाश्रि,

उपाश्रि, मिली (c. 4. -लीयते -लेतुं); 'she leans on the arms of Rāma,' रमा रामस्य पाद् संश्रयति or अवलसते.

LEAN, *a.* (Thin, meagre) कृशः -शा -शं, परिकृशः -शा -शं, कृशाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं,

धीणशरीरः -रा -रं, धीणमांसः -सा -सं, अमांसः -सा -सं,

शुष्कमांसः -सा -सं, धीणः -शा -शं, अपुष्टः -ष्टा -ष्टं, विपुष्टः -ष्टा -ष्टं, तनुः -नुः -न्यो -नु,

प्रतनुः &c., पितनुः &c., घामः -मा -मं, शीथः -र्या -र्यं, शातः -ता -तं,

शुष्काङ्गः -ङ्गी -ङ्गं.

LEAN, *s.* (That part of the flesh which consists of muscle without the fat) चामुः *m.*, चसा, मांसचापुः, मांसं, मेदोभिन्नः or

पसाभिन्नो मांसभागः.

LEAN-FACED, *a.* कृशमुखः -र्यो -र्यं, धीणमुखः &c., धीणवदनः -ना -नं.

LEANING, *part. or a.* (Bending, deviating from the straight line) प्रणतः -ता -तं,

आनतः -ता -तं, प्रवणः -णा -णं, वहिलेचः -सा -सं, प्रलसः -सा -सं,

नमः -सा -सं, वक्रः -क्ता -क्तं.—(Resting on) अवलसो -सिनी -सिनी (न्),

अवलसनः -ना -नं, अवलसितः -ता -तं, संश्रितः -ता -तं,

समाश्रितः -ता -तं, उपाश्रितः -ता -तं.

LEANNESS, *s.* कृशता -त्वं, कार्ष्ण्यं, परिकृशता, कृशाङ्गता, घामता, शरीर-धीणता,

मांसधीणता, धीणता, अमांसत्वं, अपुष्टता, विपुष्टता, तनुता -त्वं,

तानयं, शरीरशोभणं, मांसशुष्कता, शुष्काङ्गता.

To LEAP, *v. n.* झु (c. 1. अप्रते, प्रोतुं), वल् (c. 1. वलति -लितुं), चावल्,

नृत् (c. 4. नृत्यति, नर्तितुं), भस्मं कृ, उन्मालं कृ, विस्फुल् (c. 6. -स्फुलति -लितुं);

'to leap up,' उन्मु, समुन्मु, उत्पत् (c. 1. -पतति -तितुं), प्रोत्पत्;

'to leap down,' अचम्; 'to leap over,' लङ् (c. 10. लङ्गयति -यितुं),

पिलङ्, उच्चङ्, अभिलङ्; 'to leap forth from,' प्रस्कन्द (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्तुं), प्रोत्पत्.

LEAP, *s.* प्रवः -वनं, झुतं, वलितं, भस्मः -म्या, लङ्घनं, उत्प्रवनं, उत्पुनं,

अवस्कन्दः, उन्मालः; 'going by leaps,' झुतगतिः -तिः -ति, प्रवगः -गा -गं.

LEAPED, *p. p.* झुतः -ता -तं, वलितः -ता -तं, लङ्घितः -ता -तं.

LEAPER, *s.* प्रवकः, प्रवः, प्रवनकारी *m.* (न्), भस्मी *m.* (न्), वलितकृत्.

LEAPING, *part.* प्रवमानः -ना -नं, प्रवः -वा -वं, वल्गन् -ल्गानो -ल्गान् (न्);

'leaping up,' उत्पत्तिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, उत्पुन.

LEAPING, *s.* (The act) प्रवनं, झुतकरणं, भस्मकरणं; 'leaping up,' उत्प्रवनं,

उत्पुनं; 'leaping down,' अवस्कन्दः; 'leaping over,' लङ्घनं, उच्चङ्घनं.

LEAP-YEAR, *s.* चतुर्थः संवत्सरो यस्मिन् अधिकदिनसो निवेश्यते, अधिकदिनवत्सरः, अधिकदिनसंवत्सरी.

To LEARN, *v. a.* (Acquire knowledge of any thing by study, &c.) शिक्ष (c. 1. शिक्षते-दिहते), उपशिक्ष, अधी (c. 2. अधीते, अध्येतुं, rt. इ), अधिगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), पठ् (c. 1. पठति-ठितुं), अभ्यस् (c. 4. -अभ्यसति-अभ्यसितुं), अध्ययनेन or अभ्यासेन विद्यां गृह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or लभ् (c. 1. लभते, लभ्यते) or प्राप् (c. 5. -प्राप्नोति-प्राप्ते) or ज्ञाप्, ज्ञाप्सां कृ, विद्याभ्यासं कृ, विद्यागमं कृ.—(Gain the knowledge of, become informed of) ज्ञा (c. 9. ज्ञानाति-नीते ज्ञातुं), परित्ना, जयगम्, उपलभ्, विद्वान्-मा-भं भू, गृहीतापि-घा-घं भू; 'to learn by heart,' अभ्यस्.

To LEARN, *v. n.* शिक्षां कृ, अध्ययनं कृ, अधिगमं कृ, अभ्यासं कृ, विद्याभ्यासं कृ, विद्याप्राप्तिं कृ, विद्याग्रहणं कृ, विद्यालभ्यं कृ, विद्यागमं कृ.

LEARNED, LEARN'T, *p. p.* शिक्षितः-ता-तं, अधीतः-ता-तं, अधिगतः-ता-तं, अभ्यस्तः-स्ता-स्ते, पठितः-ता-तं, अध्यगतः-ता-तं, उपलब्धः-मा-भे; 'learn't by heart,' अभ्यस्तः-स्ता-स्ते, कण्ठस्थः-स्था-स्थं; 'to be learnt,' शिक्षितव्यः-व्या-व्यं, अभ्यस्यः-स्या-स्यं, अभ्यसनोपः-दा-वं.

LEARNED, *a.* (Versed in literature and science) विद्वान्-दुषी-दृत् (स्), पठितः-ता-तं, ज्ञानी-निनी-नि (न्), विद्यावान्-यती-यत् (त्), विद्याविशिष्टः-द्या-धं, विद्यासम्पन्नः-द्या-धं, कृतविद्याः-द्या-धं, विद्यालङ्कृतः-ता-तं, सविद्याः-द्या-धं, लब्धविद्याः-द्या-धं, वेद्याः-धी-धं, ज्ञानवान् &c., विपश्चिद् *m. f. n.*, प्राज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, प्रज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, प्रज्ञावान् &c., व्युत्सवः-चा-चं, कृतपीः-पीः-धि, अधीयानः-ना-नं, अधीती-तिनी &c., बहुश्रुतः-ता-तं, कोविदः-दा-दं, मनोपी-विषी-वि (न्), बुद्धिमान् &c., धीमान् &c., पुषः-धा-धं, धीरः-रा-रं, संख्यावान् &c., कविः-वि-वं-वि, मूर्खि &c., मूरी-रिखी-रि (न्), कृती-तिनी-ति (न्), लब्धपर्यः-घा-घं, अध्ययनसम्पन्नः-द्या-धं, साध्यर-रा-रं, सारस्वतः-गी-तं, अध्ययनसम्पन्नः &c., विद्यापुष्टः-दा-दं, सन् सतो सन्, तत्त्वदर्शी-शिनी-शि (न्), दीर्घदर्शी &c., दूरदर्शी &c.; 'a learned man,' विद्वज्जनः, पठितः, पुषः, सध्वरसः; 'learned in the Vedas,' ओषियः, वेदविद्, वेदविद्वान् *m.* (स्), अनुपानः, चान्द्रसः—(Conversant with, skilled in) अभिरः-श-शं, विद्वान्-ज्ञा-ज्ञं, विशारदः-दा-दं, विषयज्ञः-द्या-धं, निपुणः-धा-धं, कुशलः-ला-लं, प्रवीणः-द्या-धं, चतुरः-रा-रं, वेत्ता-न्नी-न् (न्), ज्ञा-ज्ञा-ज्ञं or विद् in comp.; as, 'learned in the law,' स्मृतिज्ञः &c., धर्मविद् *m. f. n.*, 'learned in music,' गान्धर्वतत्त्वज्ञः.

LEARNEDLY, *adv.* परिदत्तवत्, सपाठितवत्, पाठितत्वेन, प्राज्ञवत्, विद्वज्जनवत्, सविद्यं, वैदुष्येण, सज्ञानं, ज्ञानपूर्वकं.

LEARNER, *s.* शिक्ष्यः, विद्यार्थी *m.* (न्), अध्येता *m.* (न्), छात्रायी *m.* (न्), शिक्षिताध्ययः, विद्याभ्यासकृता *m.* (न्), अभ्यासकृत्.

LEARNING, *s.* (Knowledge of literature, erudition) विद्या, पाठित्वं, ज्ञानं, विज्ञानं, वैदुष्यं, विद्वत्ता, ज्ञानुत्वं, पुन्यत्तिः *f.*, प्राज्ञत्वं, पठितवता-त्वं, वेदुत्वं, विद्यासम्पत्तिः *f.*, अध्ययनसम्पत्तिः *f.*, साध्यरता, अध्ययनसम्पत्तिः *f.*—(Literature) विद्या, शास्त्रं, अधरं, साहित्यं.—(Sacred learning) श्रुतिः *f.*, ओषियत्वं.—(Act of learning, acquisition of learning) शिक्षा, अध्ययनं, अभ्यासः, विद्याभ्यासः, विद्याप्राप्तिः *f.*, विद्यालभ्यः *f.*, विद्यागमः, विद्यागमः; 'cultivation of learning,' विद्यानुत्प्रेषणं; 'patronising learning,' विद्यानुपालनं; 'to affect great learning,' पठित (nom. पठितव्यते).

LEASE, *s.* (Of lands, houses, &c.) पट्टः, पट्टोलिका, कृषकाला, विहितकालं यावद् नियमितमूल्यम् अपेक्ष्य धेनूगृहादीनां परहस्तसमर्पणं.

To LEASE, *v. a.* पट्टं दा, पट्टोलिकां दा, पट्टेन धेनूगृहादि परप्रयोजनार्थं दा, पट्टोलिकापूर्वकं नियमितमूल्यम् अपेक्ष्य धेनूगृहादि परप्रयोजनार्थं दा or विमृन् (c. 6. -मृजति-मृष्टुं), आविहितकालाद् निरूपितमूल्यम् अपेक्ष्य धेनूगृहादि परहस्ते समु in caus. (-अर्पयति-यितुं).

LEASED, *p. p.* पट्टेन or पट्टोलिकानपूर्वकम् आविहितकालात् परहस्तसमर्पितः-ता-तं.

LEASEHOLD, *a.* पट्टेन or पट्टोलिकालिखनपूर्वकम् अध्युपितः-ता-तं.

LEASH, *s.* (Leather thong) चर्मवन्धः-न्धनी, चर्मरज्जुः *m. f.*, वन्धनरज्जुः.—(Tie, three) चर्म, चर्मकः; 'a leash of hares,' शशकवन्धः.

To LEASH, *v. a.* चर्मरज्जुना or चर्मरज्जा वन्ध् (c. 9. वध्नाति, वन्धुं).

LEASING, *s.* असत्यता, अनृतता, अलीकता, कापट्यं, मृपावादः. See FALSEHOOD.

LEAST, *a.* (Smallest) अल्पिष्ठः-द्या-धं, कनिष्ठः-द्या-धं, शुद्रतमः-मा-मं, छोदिष्ठः-द्या-धं, कनीयान्-यसो-यः (स्), तनिष्ठः-द्या-धं, तनीयान् &c., लघिष्ठः &c., स्रोक्तातमः-मा-मं, सूक्ष्मतमः-मा-मं, अतिशुद्रः-द्रा-द्रं, सख्यः-त्या-त्वं, अपरः-रा-रं, अपरतमः-मा-मं, न्यूनः-ना-नं; 'least of all,' सर्वकनिष्ठः-द्या-धं, सर्वकनीयान् &c., सर्वस्मात् शुद्रः-द्रा-द्रं; 'the least particle,' लेशः, लघः, कणः; 'not the least darkness is in that place,' तत्र अन्धकारस्य लेशोऽपि नास्ति.

LEAST, *adv.* (In the least) मनाक्, किञ्चित्, अल्पिष्ठं, कनिष्ठं, लेशमपि, किञ्चित्, कृत्तं, स्रोक्कं; 'not in the least,' न मनाक्, न मनागपि, न किञ्चिदपि, न किमपि, न कियदपि, न सूक्ष्ममपि, न स्रोक्कमपि, न लेशमपि, चलेशः; 'three witnesses at least,' त्रयवराः साक्षिणः; 'at least, at any rate,' तावत्.

LEATHER, *s.* चर्म *n.* (न्), दूतिः *m.*, पशुत्वक् *f.* (च्), पशुचर्म *n.*, कृत्तिः *f.*, चनिनं, पंढं, शिपिः *f.*; 'a leather thong,' चर्मवन्धः-न्धनं, परचा, चर्दी; 'covered with leather,' चर्मावृतः-ता-तं, चर्मावन्धः-दा-दं, चर्माच्छादितः-ता-तं.

LEATHER, *a.* चर्म in comp., चर्ममयः-यो-यं; 'a leather shoe,' चर्मपादुका; 'a leather band,' चर्मवन्धः. See LEATHERN.

To LEATHER, *v. a.* चर्मदण्डेन तट् (c. 10. ताडयति-यितुं) or प्रद (c. 1. -हरति-हर्तुं).

LEATHER-CUTTER, *s.* चर्मचिह्ना *m.*, चर्मवेदनकारी *m.* (न्), चर्मापकृती *m.*

LEATHER-DRESSER, *s.* चर्मकार-रकः, चर्मकारी *m.* (न्), चर्मकृत्, चर्मारः.

LEATHERN, *a.* चार्मिकः-की-कं, चार्मिकः-म्मी-म्मं, चर्मी-र्मिणी-र्मि (न्), चर्ममयः-यो-यं, चर्मनिर्मितः-ता-तं, दाह्यः-यो-यं, चनिनीयः-या-यं, पशुत्वक्मयः-यो-यं, चर्म in comp.; 'a leathern bottle,' दूतिः *m.*

LEATHER-SELLER, *s.* चर्मविक्रेता *m.* (न्), चर्मविक्रयी *m.* (न्), चर्मविक्रयोपनीयी *m.*

LEATHERY, *a.* चर्मपद् दुःखभेद्यः-द्या-धं, चर्मसूक्ष्मः-द्या-धं.

LEAVE, *s.* (Permission) अनुज्ञा, अनुमतिः *f.*, अभ्यनुज्ञा, अनुज्ञानं, समनुज्ञानं, अनुमोदनं; 'leave to depart,' अनुज्ञा; 'to give leave,' अनुज्ञा (c. 9. -नानाति-ज्ञातुं), अनुमन् (c. 4. -मन्यते-मन्तुं), अनुज्ञां कृ or दा.—(Farewell) सामन्तरणं, सामन्तरणं; 'to bid farewell,' जानन् (c. 10. -मन्त्रयते-यितुं), अनुमन्, सामन् (c. 6. -पृच्छते-ति-प्रष्टुं).

To LEAVE, *v. a.* (Abandon, forsake) त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), परित्यज्, त्यजन्, हा (c. 3. जहाति, हातुं), अपहा, विहा, प्रहा, अपाहा, उत्सृज् (c. 6. -मृजति-मृष्टुं), विमृज्, अतिवृज्, व्यपमृज्, रह् (c. 10. रहयति-यितुं), विरह्, उभृज् (c. 6. उभ्रति-भ्रितुं), प्रोभृज्, परिरह् (c. 1. -हरति-हर्तुं), वृज् (c. 10. -वर्जयति-यितुं), परित्यज्, विवृज्.—(Depart from)

अपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अपगम्, विगम्, अपया (c. 2. -याति -तुं), अपे (c. 2. अपैति -तुं), अपे, अपम् (c. 1. -सरति -सर्तुं), प्रत्या (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), विास्या.—(Leave remaining, suffer to remain) शिप् (c. 10. शेषयति -यितुं), अवशिप्, परिशिप्, उच्छिप्, समवशिप्, उद्धृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), शिष्टं -ष्टं कृ, अवशिष्टं -ष्टं कृ, अवशिष्टीकृ; 'to be left remaining,' शिप् in pass. (शिष्यते), अवशिप्.—(Commit, trust to) सम् in caus. (-अर्पयति -यितुं), निशिप् (c. 6. -यिष्यति -क्षेप्तुं), न्यस् (c. 4. -अस्यति -ससितुं), न्यासीकृ.—(Bequeath) मृत्युपत्रेण प्रदा or मृत्युलेखेन दा.—(Leave off, desist from) विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं), उपरम्, निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), विनिवृत् with abl. c., मुच् (c. 6. मुञ्चति, मोक्षुं), अवमुच्, अवमुन् अपास् (c. 4. -अस्यति -ससितुं), व्युद्स्, त्यज्, परित्यज्; 'the peacock leaves off dancing,' परित्यज्जनसतो मयूरः; 'it leaves off raining,' निर्वर्षति.—(Leave out) वृज्, अपास्, हा, अपाहा.—(Leave behind, distance) दूरीकृ, द्य (nom. दययति -यितुं).

To LEAVE, v. n. (Cease, leave off) विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं), उपरम्, निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), निवृत्, विनिवृत्, विगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अपया (c. 2. -याति -तुं), शम् (c. 4. शाम्यति, शमितुं), विच्छिद् in pass. (-च्छिद्यते).

LEAVED, a. (Having leaves) पत्रा -त्रिणी -त्रि (न्), पत्री -त्रिणी &c., सपत्रः -त्रा -त्रं, सपत्री -त्री -त्रं, सदलः -ला -लं; 'two-leaved,' द्विपत्री -त्री -त्रं.

LEAVEN, s. किरणः -रानं, तनूः m., मयः -रुदं, कारोत्तरः, कारोत्तमः, कादधरीवीनं.—(Any thing which works a change in the mass) विकारजनकं किञ्चिद् वस्तु.

To LEAVEN, v. a. किरणनिवेशनपूर्वम् अन्नरुस्तेकं or अन्नस्वापं जन् (c. 10. जनयति -यितुं), अन्नरुस्तेककारणार्थं किरणं निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं) or प्रविश.—(Taint, imbue) दुप् (c. 10. दूषयति -यितुं), रञ्ज् (c. 10. रञ्जयति -यितुं).

LEAVINGS, s. pl. (Any thing left, remnants) शिष्टं, अवशिष्टं, उच्छिष्टं, परिशिष्टं, शेषः -षं, परिशेषः, अवशेषः, उच्छेषः, शेषभागः, परभागः, शेषखण्डः -खण्डं, उद्धर्तः, जुष्टं, समुच्छिन्नं.—(Of food) शेषार्द्रं, उच्छिष्टार्द्रं, भुक्तशेषः -षं, भुक्त्यशेषः -षं, पक्षशेषः -षं, भुक्तसमुच्छिन्नं, परमुच्छिन्नं, भुक्तोच्छिष्टं, भक्षितशेषः, खादिष्टं, फेलकः, फेला-लि-लीf; 'one who eats leavings,' शेषभुक् m. (ञ्), शेषभोजी m. (न्), उच्छिष्टभोजनः; 'eating leavings,' शेषभोजनं, उच्छिष्टभोजनं.—(Offal) मलं, विमंसं.

LECHER, s. लम्पटः, स्त्रीलम्पटः, कामुकः, कामुकजनः, व्यवायी m. (न्), रताधी m. (न्), सुत्ताधी m. (न्), स्त्रीपरः.

To LECHER, v. n. लम्पटवद् आचर् (c. 1. -परति -रितुं), रताधी भू, कामुको भू. LECHEROUS, a. कामुकः -का -कं, कामी -मिनी -मि (न्), कामनः -ना -नं, रताधी -धिनी -धि (न्), सुत्ताधी &c., कामासक्तः -क्ता -क्तं, व्यवायी -यिनी -यि (न्), सम्भोगी -गिनी -गि (न्), सम्भोगासक्तः &c., सम्भोगार्थी &c., भोगासक्तः &c., व्यवायपरायणः -णा -णं, स्त्रीपरः, स्त्रीरतः, स्त्रीव्यासङ्गी m. (न्), स्त्रीलम्पटः, स्त्रीयसनी m. (न्), तरलः -ला -लं, अभीकः -का -कं, विपातः -ता -तं.

LECHEROUSLY, adv. लम्पटवत्, कामुकवत्, सकामं, रतासक्तवत्, कामपूर्वम्. LECHEROUSNESS, LECHERY, s. कामुकत्वं, लम्पटत्वं -ता, लाम्पट्यं, रताचित्वं, रतासक्तिः f., कामासक्तिः f., सम्भोगासक्तिः f., व्यवायः -यित्वं, स्त्रीयसनं, स्त्रीव्यासङ्गः, वैयातं, हेला-लनं.

LECTION, s. (Reading) पाठः, अध्ययनं.—(Variety in copies of a

manuscript) पाठान्तरं, पाठभेदः, पाठः, द्विरूपपाठः.

LECTOR, s. पाठकः, पठिता m. (तृ), अध्येता m. (तृ), अध्यायी m. (न्).

LECTURE, s. पाठः, निपाठः, पाठनं, अध्यायः, अध्यायः -यनं, अध्यापनं, वादः, व्याख्यानं.—(Reprimand) वाग्दण्डः, वाक्शासनं, भर्त्सनवाचनं.

To LECTURE, v. a. पठ् (c. 10. पाठयति -यितुं), अधी in caus. (अध्यापयति -यितुं, rt. इ), उपदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), पाठं कृ, अध्यापनं कृ.—(Reprove) प्रत्यादिश, निन्द (c. 1. निन्दति -न्दिषुं), वाग्दण्डं कृ, निन्दावाचनं कृ.

To LECTURE, v. n. पठ् (c. 1. पठति -ठितुं), अधी (c. 2. अधीते, अध्येतुं, rt. इ), वाचनं श्रु (c. 10. आचयति -यितुं), पाठं कृ, अध्ययनं कृ.

LECTURED, p. p. अध्यापितः -ता -तं, पाठितः -ता -तं.—(Reprimanded) प्रत्यादिष्टः -ष्टं, निन्दितः -ता -तं, उपालम्भः -म्भ -भं.

LECTURER, s. पाठकः, अध्यापकः, पठिता m. (तृ), अध्येता m. (तृ), अध्यायी m. (न्), पाठकारी m. (न्), शिक्षकः, उपदेशकः, व्याख्याता m. (तृ), प्रवक्ता m. (क्ते), वक्ता, वादी m. (न्), वाचकः, नागरः; 'in theology,' धर्मप्रवक्ता m., धर्मभाषकः.

LECTURE-ROOM, s. पाठशाला, पाठगृहं, अध्ययनशाला, अध्ययनगृहं.

LECTURISHIP, s. पाठकत्वं, अध्यापकत्वं, प्रवक्तृत्वं, वक्तृत्वं, शिक्षकत्वं.

LED, p. p. नीतः -ता -तं, आनीतः -ता -तं, समानीतः -ता -तं; 'being led,' नीयमानः -ना -नं.—(Guided) सञ्चारितः -ता -तं.—(As life, time) नीतः -ता -तं, गमितः -ता -तं, यापितः -ता -तं, प्रवृत्तः -त्ता -त्तं, —(Led on by, headed by) पुरःसरः -रा -रं, पुरस्सरः -रा -रं, पुरोगमः -मा -मं, मुरः -सा -रं in comp.; as, 'led on by Karma,' कर्मपुरः -रा -रं, कर्मपुरोगमः -मा -मं &c.; 'having led,' नीत्वा.

LEDGE, s. (Stratum, layer) फलकः -कं, स्तरः, आस्तरः -रखं.—(Ridge, projecting part) ङटकः -कं, कूटः, दन्तः -न्तकः.—(Row) शालिः -ली.—(Ledge of a rock) शिला, शिलाफलकं.

LEDGER, s. महागणनापुस्तकं, पृथङ्गणनापुस्तकं, पाणिजपुस्तकं.

LEE, s. (Sediment). See LEES. (Calm or sheltered place) निर्वातस्थानं, निर्वातदेशः.—(Side opposite to that on which the wind blows) पाताभिमुखदिश, पायुप्रतिमुखदेशः; 'under the lee of the land,' तोरोपान्तं.

LEE-WARD, a. or adv. (In the same direction as the wind) पातानुकूलः -ला -लं, पातानुलोमः -मा -मं, अनुवातं.—(In an opposite direction to the wind) प्रतिवातं, पाताभिमुखदिश, पाताभिमुखं, पायुप्रतिमुखदिश.

LEECH, s. रक्तापा, रक्तापायिनी, रक्तापाता, जलीका, जलूका, जलाकाः f. (स्), जलुका, जलोका, जलिका, जलीकः -सा -सं, जलायुका, जलालुका, जलायुका, जलालोका, जलोरगी, जलगन्तुका, जलसंविणी, जलाटनी, पटालुका, वाय्वीकाः f. (स्), वाय्वीकः, चारिजिनिः m., पेथिनी, भ्रमणी, कारुखी.—(Physician) वैद्यः, चिकित्सकः, रोगहन्ता m., रोगशानकः, भिषक् m. (ञ्).

To LEECH, v. a. कित् in des. (चिकित्सति -त्तितुं), रोगशमनं कृ.

LEEK, s. कन्दः -न्दं, तीक्ष्णकन्दः, महाकन्दः, पलाशुः m., सुकन्दकः, शाकः.

LEER, s. कटाक्षः, नेत्रकटाक्षः, अपाङ्गदर्शनं, कटाक्षवेक्षणं, कटाक्षवलोकनं, अपाङ्गप्रसरः, दृष्टिविक्षेपः, तिर्यक्प्रेक्षणं, साविचलितं, काक्षः, चर्कराटः, चर्कराटुः m., चिकूणनं, दृष्टियाणः, कुस्मिन्.

To LEER, v. n. कटाक्षेण दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), अपाङ्गाद् दृश् or ईश् (c. 1. ईक्षते -यितुं), कटाक्ष (nom. कटाक्षयति -यितुं), कटाक्षवेक्षणं कृ, कटाक्षवीक्षणं कृ, अपाङ्गदर्शनं कृ, दृष्टिविक्षेपं कृ, साचि or तिर्यग् विलोक् (c. 1. -लोकते, c. 10. -लोकयति -यितुं), कुस्मि (c. 1.

-समये -स्नेहे).

LEERED UPON, *p. p.* कटाक्षितः -ता -तं, कटाक्षावेक्षितः -ता -तं, कटाक्षेय दृष्टः -ष्टा -ष्टं, साचिविलोकितः -ता -तं, कुस्मितः -ता -तं.

LEERING, *part. or a.* लोलापाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, अपाङ्गदर्शी -र्शनी -र्शि (न्), कटाक्षावलोकनी -किनी -नि (न्), साचिवृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, तिर्य्यग्दृष्टिः &c., कुम्भ -रा -रं.

LEES, *s. pl.* मलं, उच्छिष्टं, शेषं, किष्टं, खलं, कल्लं, विनीयः.

LEFT, *p. p.* (Abandoned) त्यक्तः -क्ता -क्तं, परित्यक्तः -क्ता -क्तं, उत्सृष्टः -ष्टा -ष्टं, विसर्जितः -ता -तं, रहितः -ता -तं, विरहितः -ता -तं, हीनः -ता -तं, उन्मिक्तः -ता -तं, समुन्मिक्तः -ता -तं, प्रोन्मिक्तः -ता -तं, विधुतः -ता -तं, वर्जितः -ता -तं, धृतः -ता -तं. —(Left remaining) शिष्टः -ष्टा -ष्टं, अवशिष्टः -ष्टा -ष्टं, अवशेषितः -ता -तं, शेषः -पा -पं, उच्छिष्टः -ष्टा -ष्टं, उद्धृतः -क्ता -क्तं, उद्धर्तः -क्ता -क्तं, उद्धरितः -ता -तं, अनरितः -ता -तं; 'to be left remaining,' शिष् in pass. (शिष्यते), अवशिष्.

LEFT, *a.* (Not right) वामः -मा -मं, सयः -या -यं, दक्षिणेतः -रा -रं, प्रतिलोमः -मं -मं; 'the left,' सयः; 'left and right,' सयापसयः; 'the left hand,' वामहस्तः, वामपाणिः *m.*, सयः; 'the left arm,' वामबाहुः *m.*; 'the left shoulder,' वामस्कन्धः; 'the left side,' वामकुक्षिः *m.*, वामाङ्गः; 'that is on the left side,' वामस्यः -स्या -स्यं.

LEFT-HANDED, *a.* सयसाची -चिनी -चि (न्), वामहस्तसेवी -विनी -वि (न्), दक्षिणहस्ताद् वामहस्तम् अधिकं व्यवहरति यः or या.

LEG, *s.* जङ्घा, प्रमृता, पादः, प्रेषा, दङ्गा, उङ्गा, शङ्गिः *m.*, शङ्गिः *m.*, अधमाङ्गः; 'relating to the leg,' जाङ्गिकः -की -कं; 'enlargement of the leg,' श्लोपदः; 'having a swelled leg,' कुम्भपादः *m.*, कुम्भपदी *f.*; 'long-legged,' दीर्घजङ्घः -ङ्गा -ङ्गं, ऊर्ध्वजङ्घा -जङ्घा -जङ्घा, ऊर्ध्वजङ्घः -जङ्घा -जङ्घा, दीर्घपादः -दा -दं, दीर्घपादः *m. f. n.*

LEGACY, *s.* मृत्युलेखापित्तदानं, मृतपचापित्तदानं, मृत्युपत्रस्यदानं, मृतदानं, मृतलेखदानं, मृतपचापित्तदानं, मुमुक्षुदानं, मुमुक्षुदत्तं, उत्तरदानं, मृतलेखस्यदानं, आसन्नमरणे दानं or प्रदानं.

LEGAL, *a.* (Conformable to law) धर्म्यः -म्या -म्यं, धर्मानुसारी -रिणी -रि (न्), स्मार्तः -स्मार्तः -स्मार्तः, व्यावहारिकः -की -कं, व्यवहारिकः &c., स्मृतिशास्त्रानुमतः -ता -तं, धर्मशास्त्रानुसारी &c., साधारणः -की -कं, शास्त्रीयः -या -यं, राज्यव्यवस्थानुसारी &c., व्यवस्थानुरूपः -पा -पं, राज्यनियमानुसारी &c., न्यायानुसारी &c. —(Relating to law) स्मार्तः &c., व्यावहारिकः &c., व्यवहारसम्बन्धी &c., व्यवहारविषयः -या -यं, धर्म in comp., स्मृति in comp. —(Enjoined, permitted by law) स्मृत्युक्तः -क्ता -क्तं, शास्त्रोक्तः &c., स्मृतिशास्त्रविहितः -ता -तं, स्मृतिशास्त्रप्रोक्तः &c., राज्यनियमविहितः -ता -तं, व्यवहारविधिविहितः -ता -तं, धर्मानुपिष्टः -ङ्गा -ङ्गं, शास्त्रानुपिष्टः &c. —(According to the law of works, resting on works for salvation) कर्ममार्गी -गीणी -गी (न्), कर्ममार्गीवलक्षी -क्षिनी -क्षि (न्), कर्ममार्गसेवी -विनी -वि (न्), कर्ममार्गीश्रयी -श्रयी -श्रयी (न्), कर्मशीलः -ला -लं; 'legal proceeding,' व्यवहारः; 'a written legal opinion,' पट्टोलिका; 'incorrect legal opinion,' त्रय्यवस्था. See LAW, LAWFUL.

LEGALIST, *s.* (One who relies on works for salvation) कर्ममार्गीवलक्षी *m.* (न्), कर्ममार्गीवलक्षी *m.*, कर्ममार्गीश्रयी *m.* See LEGAL.

LEGALITY, *s.* धर्म्यता, धर्मानुसारः -रित्वं, धर्मशास्त्रानुसारः -रिता, स्मृतिशास्त्रानुसारः -रिता, व्यवहारविधानुरूपता, राज्यव्यवस्थानुरूपता, व्यावहारिकत्वं. See LAWFULNESS. —(Reliance on works for salvation) कर्ममार्गलक्षनं, कर्मनिष्ठा, कर्ममार्गसेवा, कर्ममार्गीश्रयणं.

To LEGALIZE, *v. a.* धर्म्यं -न्यां -कृ, शास्त्रसम्मतं -तां कृ, स्मृतिसम्मतं -तां कृ, 446

धर्मसम्मतं -तां कृ, व्यवस्थागतं -तां कृ, विधिगतं -तां कृ, विहितं -तां कृ, विधिविहितं -तां कृ, अनुमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), अनुज्ञा (c. 9. -ज्ञा -नाति -नोते -ज्ञातुं), व्यवस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं).

LEGALIZED, *p. p.* व्यवस्थागतः -ता -तं, विधिगतः -ता -तं, धर्मसम्मतः -ता -तं.

LEGALLY, *adv.* धर्म्येण, धर्मतः, धर्मानुसारेण -रात्, यथाधर्मं, न्यायतः, न्यायानुसारेण, यथान्यायं, स्मृतिशास्त्रानुसारेण, धर्मशास्त्रानुसारेण. See LAWFULLY.

LEGATE, *s.* दूतः, राजदूतः, राजप्रतिनिधिः *m.* —(Pope's ambassador) रोमीयधर्माधिपतेर् दूतः or प्रतिनिधिः.

LEGATEE, *s.* मृतपत्रदानाधिकारी *m.* (न्), मृतलेखदानाधिकारी *m.*, मृतदानयाही *m.*, मृतपत्रभागिनी *m.*, मृतपत्रभागिनी *m.*, मृतपत्रस्यदानाधिकारी *m.*, उत्तराधिकारी *m.*, अंशभाक् *m.* (न्).

LEGATION, *s.* दूतः, दौत्यं, दूतत्वं, दूतकर्म *n.* (न्), दूतक्रिया, दूतधर्मः.

LEGATOR, *s.* मृत्युलेखदानकारी *m.* (न्), मृत्युपत्रदानकारी, उत्तरदानकारी *m.*, मृत्युपत्रेण दानकारी *m.*, मृत्युकाले रिक्थप्रदाना *m.* (न्).

LEGEND, *s.* पुरावृत्तकथा, पुराणकथा, प्राचीनकथा, पुरावृत्तान्तः, पुरावृत्तकथा, पुरावृत्तं, लोककथा, जनकथा, कथा, आख्यानं, आख्यायिका, चरित्रं, चरितं, पुराणं, इतिहासः. —(Story of a saint or holy place) माहात्म्यं.

LEGENDARY, *a.* पुराणकथितः -ता -तं, पुराणोक्तः -क्ता -क्तं, पौराणिकः -की -कं, पुरावृत्तकथकः -का -कं, ऐतिहासिकः -की -कं, काथिकः -की -कं.

LEGENDARY, *s.* (Reciter of legends) पुरावृत्तकथिकः, पुराणकथकः, इतिहासवक्ता *m.* (न्), ऐतिहासिकः.

LEGERDEMAIN, *s.* हस्तलापयं, लघुहस्तत्वं, हस्तचापस्यं, इन्द्रजालः -लं, जालं, माया, कुहकः, कुहकवृत्तिः *f.*, कुसृतिः *f.*, इन्द्रियमोहः.

LEGGED, *a.* (In composition) जङ्घः -ङ्गा -ङ्गं, पादः -दा -दं, पदः -दा -दं, पादः *m. f. n.*; 'long-legged,' दीर्घजङ्घः &c.; 'two-legged,' द्विपदः &c.

LEGGINGS, *s.* स्थूलयस्त्रयं जङ्घावाणं or जङ्घारक्षणं, जङ्घोत्तरीयं.

LEGIBILITY, *s.* पठनीयता, पाठ्यता, पठनयोग्यता, पठनशक्यता, सुवाच्यता, स्पष्टाक्षरत्वं, स्पष्टता, पठ्यता.

LEGIBLE, *a.* पठनीयः -या -यं, पाठ्यः -ठ्या -ठ्यं, पठनयोग्यः -ग्या -ग्यं, पठनशक्यः -क्या -क्यं, सुवाच्यः -व्या -व्यं, स्पष्टाक्षरः -रा -रं, यत्नाक्षरः -रा -रं, सुस्पष्टः -ष्टा -ष्टं, अध्येतव्यः -प्या -प्यं, अध्ययनीयः -या -यं.

LEGIBLY, *adv.* स्पष्टाक्षरेः, सुस्पष्टाक्षरेण, सुस्पष्टं, सुपुष्पं.

LEGION, *s.* (Body of soldiers) सैन्यदलं, सैन्यगुल्मः, सैन्ययूहः, सैन्यसमूहः, योधसमूहः. —(Host) चमू *f.*, सेना, वाहिनी. —(A multitude, great number) वृन्दं, समवायः, निबन्धः, घाटुल्यं, चक्रं.

LEGIONARY, *a.* वाहिनीसन्धी -न्धिनी -न्धि (न्), चाक्रिकः -की -कं.

To LEGISLATE, *v. a.* व्यवस्थां कृ or विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), नियमान् or विधानं स्था in caus. (स्थापयति -यितुं) or रच (c. 10. रचयति -यितुं) or प्रकल्प (c. 10. -कल्पयति -यितुं) or प्रशास् (c. 2. -शास्ति -शासितुं). व्यवस्था in caus.

LEGISLATION, *s.* व्यवस्थाकरणं, नियमस्थापना, विधिस्थापना, व्यवस्थापना, -नं, व्यवस्थाप्रकल्पनं, विधिप्रकल्पनं, व्यवस्थाविधानं.

LEGISLATIVE, *a.* व्यवस्थाकारी -रिणी -रि (न्), व्यवस्थापकः -का -कं, नियमस्थापकः -का -कं, विधिस्थापकः -का -कं, नियमरचकः -का -कं, नियमविधानी -विनी -वि (न्), व्यवस्थाविधानी, &c., स्मृतिकारी &c.

LEGISLATOR, *s.* व्यवस्थाकारः -रकः, व्यवस्थाविधानी *m.* (न्), विधिस्थापकः, नियमस्थापकः, व्यवस्थापकः, व्यवस्थापकः, धर्मशास्त्ररचकः, शासिता *m.* (न्), शास्त्रा *m.* (स्त्र), प्रयोजकः.

LEGISLATURE, *s.* विधिस्थापनाधिकारिणी सभा, व्यवस्थाकरणाधिकारिणी सभा, व्यवस्थाविधायिनी सभा, विधिस्थापकसभा, व्यवस्थापकसभा.

LEGIST, *s.* See LAWYER.

LEGITIMACY, *s.* (Lawfulness of birth) चौरसता -त्वं, उरस्यता -त्वं, धर्मज्ञत्वं, धर्मपत्नीजत्वं, धर्मपत्नीजन्य *n.* (नृ), चौरसजन्य *n.*, दम्पति-जन्य *n.*, दम्पत्युद्भवः, सुजन्य *n.*, जात्यता -त्वं, वैधजन्य *n.*—(Genuine-ness) सत्यता, यथार्थता, अकृत्रिमता, अकल्पितत्वं, वास्तविकता.

LEGITIMATE, *a.* (Lawfully born) धर्मजः -जा -जं, चौरसः -सौ -सं, उरस्यः -स्या -स्यं, धर्मपत्नीजः -जा -जं, दम्पतिजातः -ता -तं, सुजन्य -न्ता -न्त (नृ), जात्यः -त्या -त्यं, चौरसजातः -ता -तं, विवाहजातः &c., विधिजातः &c., धर्म्यः -न्म्या -न्म्यं; 'a legitimate wife,' धर्मपत्नी; 'a legitimate son,' चौरसः, उरस्यः, चौरस्यः; 'daughter,' चौरसी, उरस्या.—(Genuine, just, right) सत्यः -त्या -त्यं, वास्तवः -ची -चं, यथार्थः -चा -चं, यथान्यायः -या -यं, न्याय्यः -या -यं, यथायोग्यः -ग्या -ग्यं, युक्तः -क्ता -क्तं.

To LEGITIMATE, *v. a.* चौरसीकृ, चौरसत्वं दा, चौरससम् -गां कृ, धर्म्यं -म्यां कृ.

LEGITIMATELY, *adv.* धर्मेण, धर्मानुसारेण, यथाधर्मं, न्यायतः, न्यायानुसारेण, यथान्यायं, युक्तं, उपयुक्तं, सम्यक्, यथायोग्यं, यथोचितं, समप्रसं.

LEGITIMATION, *s.* चौरसीकरणं, चौरससमीकरणं, चौरसाधिकारदानं.

LEGUME, LEGUMEN, *s.* शमी, सिद्धा, चीनकोशः, चीनगुमिः *f.*, पुटः.—(Pulse) शमीपानं, द्विदलं, त्रिपुटः, धान्यवीरः, सतीलकः.

LEISURABLE, *a.* सायकाशः -शा -शं, निर्यापारः -रा -रं, व्यापारशून्यः -न्या -न्यं, निष्कर्मकः -का -कं, निष्क्रियः -या -यं, कर्मरहितः -ता -तं, कार्यशून्यः -न्या -न्यं,

LEISURE, *s.* अवकाशः, अवसरः, सायकाशाता, विधामः, कार्यनिरवृत्तिः *f.*, कार्यविच्छेदः, निरवृत्तिः *f.*, विध्रान्तिः *f.*, विध्रमः, स्वाधीनकालः, क्षणः, वितानं, सन्धिः *m.*; 'at leisure,' सायकाशः -शा -शं, अवकाशप्रामः -ता -तं, प्रामावकाशः -शा -शं, प्रामावसरः -रा -रं, व्यापारशून्यः -न्या -न्य, निर्यापारः -रा -रं, कार्यरहितः -ता -तं, निष्क्रियः -या -यं, निष्कर्मकः -का -कं, शून्यः -न्या -न्यं; 'want of leisure,' जनवकाशः, जनवसरः; 'having no leisure,' निरवकाशः -शा -शं, जनवकाशः -शा -शं, निरवसरः -रा -रं.

LEISURELY, *a.* (Done at leisure) सायकाशः -शा -शं, अत्वरितः -ता -तं, विलम्बितः -ता -तं, मन्दः -न्दा -न्दं, अधिप्रः -प्रा -प्रं, अशीप्रः -प्रा -प्रं.

LEISURELY, *adv.* सायकाशं, अत्वरितं, अत्वरया, मन्दं, मन्दं मन्दं, विलम्बेन, विलम्बितं, शनैः, शनैः शनैः, अधिप्रं, अशीप्रं.

LEMON, *s.* (The fruit) जलीरफलं, जम्बीरफलं.—(The tree) जलीरः, जम्बीरः, जलिरः, जम्भः -म्भकः -म्भलः -म्भरः -म्भी *m.* (नृ), फलपूरः -रकः, चीनपूरः, अम्लकेशरः, केशराष्टः, दन्तशठः, पूर्योचः, चीनकः, चीनपूर्यः, मातुलुङ्गः -ङ्गकः, गिलः, रुषकः, इल्लकः, वृहच्चिन्नः, चोलङ्गः.

LEMONADE, *s.* जलीररसः, शर्करादिमिश्रितं जलीररसमयं पानीयं.

LEMURES, *s. pl.* रात्रिचराः *m. pl.*, वेतालः *m. pl.*, पिशाचाः *m. pl.*, राक्षसाः *m. pl.*

To LEND, *v. a.* (Give to another for temporary use) निरुपितकालं यावत् किञ्चिद् द्रव्यं परप्रयोजनीयं दा (c. 3. ददाति, दातुं), आविहितकालात् प्रयोज्यं किञ्चिद् द्रव्यं परहस्ते समु in caus. (-अर्पयति -यितुं) or च्चु or निक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं) or न्यस् (c. 4. -अस्यति -स्यितुं) or परस्मिन् समु, निरुपितकाले प्रतिदातव्यं or प्रतिदेयं किञ्चिद् द्रव्यं दा or समु, निरुपितकालपर्यन्तं द्रव्यप्रयोगं कृ.—(Give to be returned in kind, as money, a loaf of bread, &c.) च्चुं दा,

च्चुं समु or च्चु in caus., च्चुणदानं कृ; 'to lend money,' धनप्रयोगं दा or कृ, परप्रयोज्यं धनं दा, आविहितकालात् प्रयोजनीयं धनं परहस्ते दा or परस्मिन् समु; 'to lend money at interest,' कुसीदं कृ, कुसीदं कृ, कलासिकां कृ; 'lend me three loaves of bread,' पूषत्रयं मत्सं च्चुं देहि.—(Grant, furnish, afford) दा, प्रदा, च्चु, समु, परिक्षिप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं), उपस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं); 'he lends an ear,' कर्णं ददाति, कर्णम् अर्पयति, कर्णापेक्षं करोति; 'to lend assistance,' उपकृ, साहाय्यं कृ.

LENDER, *s.* च्चुणदाता *m.* (नृ), च्चुणदायी *m.* (नृ), च्चुणदः, च्चुणसमर्पकः, निक्षेप्ता *m.* (नृ), न्यासकर्त्ता *m.* (नृ), प्रयोगदाता, उत्तमर्णः -र्णो *m.* (नृ).

LENDING, *s.* च्चुणदानं, च्चुणसमर्पणं, च्चुणापेक्षं, निरुपितकालपर्यन्तं or आविहितकालात् परहस्ते द्रव्यसमर्पणं.

LENGTH, *s.* (Extent) दीर्घ्यं दीर्घत्वं -ता, द्राघिमा *m.* (नृ), आयामः, आयतिः *f.*, प्रायामः, विस्तारः, विलुतिः *f.*, विस्तरः, विततिः *f.*, प्रततिः *f.*, सन्ततिः *f.*, वितानः -नं -नकं, प्रपञ्चः, आरोहः, पाठः; 'length of the journey,' सध्वदीर्घत्वं.—(Measure) परिमाणं, प्रमाणं, मानं; 'the length of a rope,' रज्जुपरिमाणं; 'the length of the day and night,' सहोरात्रस्य परिमाणं.—(Extent of duration) काल-दीर्घत्वं, कालदीर्घ्यं, दीर्घकालः, चिरकालः -लं; 'for a length of time,' चिरकालं, बहुकालं -लात्; 'length of life,' आयुदीर्घत्वं.—(Reach, range, limit) पर्यन्तं, मात्रं, अवधिः *m.*, जनः, प्रमाणं, मर्यादा; 'to such a length,' यथापर्यन्तं; 'to a great length,' अतिमात्रं, अतिमर्यादं, अत्यन्तं.—(At length, at full length) विस्तरेण, सुविस्तरेण, सुविस्तरं, विस्तरशस्, सविस्तरं, सुविस्तीर्णं, असंक्षेपतः, असंक्षिप्तं; 'spread out at full length,' विस्तीर्णः -र्णा -र्णं, विलुतः -ता -तं; 'to lie at full length,' दृष्टवत् पत् (c. 1. पतति -तिनुं), दृष्टासनं कृ.—(At length, at last, after long delay) शेपे, जननरं, तदननरं, चिरकालापरं, दीर्घकालापरं, दीर्घकाले गते.

To LENGTHEN, *v. a.* दीर्घीकृ, द्राघ (nom. द्राघयति -यितुं), वितन् (c. 8. -तनोति -तिनुं), प्रतन्, विततीकृ, प्रस् (c. 10. -सारयति -यितुं), विसृ, आयम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), प्रपञ्च (c. 10. -पञ्चयति -यितुं), विसृ (c. 10. -स्तारयति -यितुं).

To LENGTHEN, *v. n.* द्राप् (c. 1. द्रापते -यितुं), दीर्घीभू, आयम् (c. 1. -यच्छते -यन्तुं), आयतीभू, विततीभू, विसृ in pass. (-स्तोर्ध्वते).

LENGTHENED, *p. p.* दीर्घीकृतः -ता -तं, आयतः -ता -तं, आयामितः -ता -तं, समायतः -ता -तं, व्यायतः -ता -तं, विततः -ता -तं, प्रविततः -ता -तं, ज्ञाततः -ता -तं, विसृतः -ता -तं, विस्तीर्णः -र्णा -र्णं, विरुढः -ढा -ढं, प्रसृतः -ता -तं.

LENGTHWISE, *adv.* अन्वयायतनं, अन्वयायामं, अन्वयायति, आयामदिशि.

LENGTHY, *a.* दीर्घः -घी -घं, द्राघिमवान् -यती -वत् (नृ), आयतिमान् &c., आयामवान् &c., विस्तीर्णः -र्णा -र्णं, दीर्घसूत्रः -त्रा -त्रं.

LENIENCY, *s.* क्षमा, मृदुता, ऋदिमा *m.* (नृ), मादयं, सोम्यता, क्षिप्रता, अनुग्रहता, कोमलता, साम *n.* (नृ), सामबुद्धिः *f.*, अतीक्ष्णता, अतीक्ष्ण्यं, अतीव्रता, दृष्टानुग्रहता, अनुग्रहदत्तं, अपरुपता, दया, दयार्द्रभावः, कृपा. See LENITY.

LENIENT, *a.* क्षमावान् -यती -वत् (नृ), क्षमी -मिणी -मि (नृ), मृदुः -दुः -द्वी -द्वि, सोम्यः -म्या -म्यं, क्षिप्रः -ग्या -ग्यं, कोमलः -ला -लं, अनुग्रहः -ग्रा -ग्रं, सामबुद्धिः -द्धिः -द्धि, अतीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं, अतीव्रः -व्रा -व्रं, अपरुपः -पा -पं, अनुग्रहदः -दः -दं, सदयः -या -यं, दयार्द्रः -द्रौ -द्रौ, दयार्द्रः -लुः -लु, क्षामोपचारी -रिणी -रि (नृ), कृपालुः -लुः -लु.—

LEN

- (Assuasive) शमकः -का -कं, शमी -मिनी -मि (न्). See LENITIVE; 'a lenient measure,' सामोपचारः, सामोपायः.
- LENIENTLY, *adv.* क्षमापूर्व, क्षमया, अनुग्रहं, क्षतीक्षणं, साक्षा, समर्पदं, सद्यं, दयया, स्निग्धं, क्षमरुपं, कोमलं.
- To LENIFY, *v. a.* शन् (c. 10. शमयति -यितुं), उपशम्, प्रशम्, सान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), परिशान्त्.
- LENITIVE, *a.* शमकः -का -कं, शान्तिकः -की -कं, शान्तिकरः -रा -रं, शान्तिदः -दा -दं, शान्तिकर्ता -त्री -त्रै (त्रै), चेही -हिनी -हि (न्), क्षिग्धः -ग्धा -ग्धं, क्षिग्धकारी &c., चिह्नः -णा -यं.
- LENITIVE, *s.* (A medicine that softens pain) वेदनाशान्तिकं, वेदना-शमकम् औषधं, क्षेपणार्हं, उपशमनं, प्रशमनं, शूलघ्नं, सामोपचारः.
- LENITY, *s.* क्षमा, क्षमाशीलता, मृदुता, सौम्यता, सामोपचारबुद्धिः, अनुग्रहा-—(Mildness of discipline) अनुग्रहदत्तं, क्षतीक्षणदत्तं, सत्यदत्तः -दत्तं, सत्यशिष्टा. See LENIENCY.
- LENS, *s.* काचः; 'a convex lens,' मध्योन्नतकाचः; 'a double convex lens,' यवः; 'a concave lens,' मध्यनिम्नकाचः; 'a chrysal lens,' दीप्तिपलः, ज्योतिष्मा (न्), सूर्योष्मा *m.*, सूर्यकाचः.
- LENT, *p. p.* (Given to another for temporary use) साविहितका-लत् परहस्ते समर्पितः -ता -तं or अर्पितः -ता -तं or निधिगतः -मा -मं or न्यस्तः -स्ता -स्तं, निरुपितकालं यावद् विसृष्टः -ष्टा -ष्टं, कालकृतः -ता -तं, प्रयुक्तः -क्ता -क्तं.
- LENT, *s.* (Fast of forty days) चत्वारिंशद्दिनपर्यन्तो महोपवासः.
- LENTEN, *a.* यूद्धोत्तमहोपवाससन्धी -न्धनी -न्धि (न्).
- LENTICULAR, *a.* मसूररूपः -पा -पं, मसूरीपमः -मा -यं.
- LENTIFORM, *a.* यवसंरूपः -पा -पं, यवकृतिः -तिः -ति, यवकारः -रा -रं.
- LENTIGINOUS, *a.* जटुली -लिनी -लि (न्), दटुणः -णा -यं.
- LENTIGO, *s.* (Freckly eruption) जटुलोत्पत्तिः, तिलकोत्पत्तिः, दटुः *m.*
- LENTIL, *s.* मसूरः, मसुरः, मङ्गल्यकः.
- LENTOR, *s.* (Viscousness) सान्द्रता, श्यानता. —(Slowness) मन्दता.
- LENTOUS, *a.* सान्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, श्यानः -ना -नं, धनः -ना -नं.
- LEO, *s.* (The sign of the zodiac) सिंहः, चारणराशिः *m.*
- LEONINE, *a.* सिंहः -ही -हं, सिंहकः -की -कं, सिंहस्त्री -म्नी -म्नी (न्), सिंहसंभावः -वा -वं, सिंहशीलः -ला -लं, सिंहसन्धी -न्धनी &c.
- LEOPARD, *s.* चित्रकः, चित्रव्याघ्रः, तरुणः -द्युकाः, व्याघ्रः, पृदाकुः *m.*, पुरंदरीकः, मृगादनः.
- LEPER, *s.* कुष्ठं *m.* -हिनी *f.*, शिञ्जि *m.* -त्रिणी *f.* (न्), त्वग्रोगी *m.* -गिणी *f.* (न्), कुष्ठरोगी &c., दुष्टचर्मा *m.* (न्), दुष्टर्मा *m.*
- LEPORINE, *a.* शशसन्धी -न्धनी -न्धि (न्), शशकीयः -या -यं.
- LEPROSY, *s.* कुष्ठं, कुष्ठरोगः, शिञ्जं, शिञ्जं, शिञ्जं, त्वग्रोगः, त्वग्रोगः, चर्मदूषिका, दुष्टचर्मत्वं, दुष्टचर्मत्वं, सिप्पला, चित्रं, मण्डलकं, कोष्ठः; 'black leprosy,' रक्तकुष्ठं, महारोगः, महाव्याधिः *m.*, व्याधिः; 'afflicted with it,' रक्तकुष्ठो *m.* (न्), महारोगी *m.* (न्); 'white leprosy,' श्वेतकुष्ठं; 'wasting leprosy,' गलकुष्ठं.
- LEPROUS, *a.* कुष्ठो -हिनी -हि (न्), शिञ्जि -त्रिणी -त्रि (न्), कुष्ठरोगी -गिणी -गि (न्), त्वग्रोगी &c., चर्मरोगी &c., दुष्टचर्मा -म्नी -म्नी (न्), दुष्टर्मा &c., महारोगी &c., महाव्याधिग्रस्तः -स्ता -स्तं.
- LESION, *s.* घातिः *f.*, परिघातिः *f.* -तं, अपकारः, द्रोहः, पीडा, घापः.
- LESS, *a.* न्यूनः -ना -नं, जनः -ना -नं, सत्यतरः -रा -रं, सत्यीयान् -यती -यः (न्), सत्यः -त्या -त्यं, क्षुद्रतरः -रा -रं, क्षोदीयान् &c., क्षनीयान् &c., स्तोकरः -रा -रं, तनीयान् &c., सूक्ष्मतरः -रा -रं, क्षयरः -रा -रं with abl. c.; as, 'water is less heavy than quicksilver,'

LES

- जलगुरुत्वं पारदगुरुत्वाद् असं भवति; 'less or more,' न्यूनाधिकं, न्यूनाधिकं. The privative affix 'less' is expressed by हीनः -ना -नं, रहितः -ता -तं, विरहितः &c., विहीनः &c., शून्यः &c., वञ्चितः &c., क्षयतः &c., व्यतिरिक्तः &c. affixed, or by स, निर्, नि, वि, वीत, विगत prefixed; as, 'childless,' पुत्रहीनः -ना -नं, सपुत्रः -त्रा -त्रं, निष्पुत्रः &c.; 'penniless,' द्रव्यहीनः &c., निष्कषणः &c.; 'senseless,' बुद्धिहीनः &c., निर्वृद्धिः &c.; 'worthless,' सारहीनः &c., निर्गुणः &c.; 'fearless,' वीरभय &c., अभयः &c.
- LESS, *adv.* न्यूनं, सत्यतरं, सत्यं, क्षुद्रतरं, स्तोकरं, स्तोकरं with abl. c. See LESS, *a.* 'How much less,' किमुत, किमुनर.
- LESS, *s.* न्यूनत्वं, जनता, सत्यत्वं -ता. —(An inferior) सवरजनः.
- LESSEE, *s.* पट्टपारी *m.* (न्), पट्टोलिकापारी *m.*, पट्टसाही *m.*, पट्टादायी *m.*
- To LESSEN, *v. a.* न्यूनीकृ, सत्कीकृ, जन् (c. 10. जनयति -यितुं), न्यूनं, हस् (c. 10. ह्रासयति -यितुं), कन् (c. 10. कनयति -यितुं), लघ (nom. लघयति -यितुं), लघूकृ.
- To LESSEN, *v. n.* न्यूनीभू, क्षणीभू, हस् (c. 1. हसते -सितुं), धि in pass. (क्षीयते), क्षपचि in pass. (-क्षीयते); 'to lessen by a quarter,' पादशो न्यूनीभू.
- LESSENEE, *p. p.* न्यूनीभूतः -ता -तं, क्षणीभूतः -ता -तं, हसितः -ता -तं.
- LESSER, *a.* सत्यः -त्या -त्यं, सत्यतरः -रा -रं, सत्यीयान् -यती -यः (न्), क्षुद्रतरः -रा -रं, क्षुद्रः -द्रा -द्रं, क्षयरः -रा -रं.
- LESSON, *s.* पाठः -ठनं, अध्यायः, अध्यापः -यनं, निपाठः, व्याख्यानं. —(Precept, matter inculcated) उपदेशः, शिक्षा, अध्यापनं, बोधनं, निर्देशः. —(Reprimand) वाग्दण्डः, वाक्शासनं.
- To LESSON, *v. a.* उपदिश (c. 6. दिशति -दिष्टुं), शिष्य (c. 10. शिक्षयति -यितुं), क्षपी in caus. (अध्यापयति -यितुं), शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), उपदेशं कृ.
- LESSOR, *s.* पट्टदाता *m.* (न्), पट्टोलिकापता *m.*, पट्टादायी *m.* (न्).
- LEST, *conj.* यदि, यदि न, चेत्, न चेत्, नो चेत्, यदि कदाचित्, यदा-कदाचित्, कदाचित्. In using these particles to express the word 'lest' it will be necessary to vary the form of the sentence according to the particle employed, as in the following examples selected from modern Sanskrit. 'I fear lest your minds should be corrupted,' चेद् युष्माकं मनांसि दुष्येयुर् मनैषा भीतिर् जायते; 'beware lest he strike thee,' सावधानो भव चेत् त्वामपि ताडयति; or the particle may be omitted; as, 'beware lest any man deceive you,' सावधाना भवत कोऽपि युष्मान् न भ्रमयेत्; or other particles may be used in more classical Sanskrit, the construction of the sentence being changed accordingly; as, 'commit not evil lest thou obtain the same,' पापं सा कुरु पापे हि कृते त्वया तादृशं प्राप्त्यं; 'he commanded to kill the captives lest they should escape,' चन्दयः पलायिष्यन्ते इत्याशङ्कया or इति युष्मा तान् हनुम् आदिदेशः; 'justice is not to be killed, lest being killed, it destroy us,' धर्मो न हन्यो मा नो धर्मो हतो यपीत.
- To LET, *v. a.* (Permit, allow) अनुज्ञा (c. 9. जानाति -नोते -ज्ञातुं), अभ्यनुज्ञा, अनुमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), सह (c. 1. सहते, सोदुं), विषह, अनुज्ञां कृ or दा or sometimes expressible by the causal form; as, 'he lets perish,' नाशयति; 'he lets enter,' प्रवेशयति. —(Let out, lease out) विहितकालं यावद् निरुपितमूल्य-

मपेक्ष्य गृह्येणादि परमयोजनीयं दा or विमृज् (c. 6. -नृजति -सुं), नियमितमृत्यमपेक्ष्य किञ्चिद् द्रव्यं परमयोजनीयं दा, ज्ञातितत्त्वकालादि निरूपितमृत्यमपेक्ष्य गृह्येणादि परहस्ते सम in caus. (-चर्पयति -यितुं) or च, नियमितपारितोषिकमपेक्ष्य किञ्चिद् यस्तु परमिन् नमृ.-(Hinder) निवृ (c. 10. -वारयति -यितुं), रूप (c. 5. -रुगति, रोहं), प्रतिरूप, निरूप.-(Let alone) तज् (c. 1. -तजति, तज्), परित्यज्, विमृज् (c. 6. -सृजति -सुं, c. 10. -सर्जयति -यितुं), उत्यूज्.-(Let down) चयत् (c. 10. -तारयति -यितुं), चयत् in caus. (-रोपयति -यितुं), चयपत् (c. 10. -पातयति -यितुं), चयमुच् (c. 6. -मुजति -नोहं), चयनज्.-(Let go, let loose) मुच्, चयनुच्, विमुच्, विमृज्, चयमुच्, ज्ञिचि-लोह, ज्ञिचिल (nom. ज्ञिचिलयति -ति -यितुं), ज्ञच् (c. 10. -ज्ञययति -यितुं) or ज्ञच्, संस् (c. 10. -संसयति -यितुं), विहंस, विहंस -तां वृ; 'having let go the hold,' संस्तर -ता -नं, ज्ञिचिलितान्तः -ता -नं.-(Let in) प्रविज् or निविज् or ज्ञविज् in caus.-(Let out) मुच्, विमुच् -निमुच्, नोह (c. 10. -नोहयति -यितुं), विनोह, विमृज्.-(Let off, discharge) मुच्, प्रमुच्, नृज्, जम् (c. 4. -जयति, जसितुं), प्राज्, क्षिप् (c. 6. -क्षिपति, क्षेपुं), प्रक्षिप्, ईर् (c. 10. -ईरयति -यितुं); 'let off a gun,' लोहगुलिनं युध्नादेः प्रक्षिप् or निमृ (c. 10. -तारयति -यितुं). See To FIRE. (Let blood) रक्तं धु (c. 10. -घ्राययति -यितुं). See To BLEED, v. a. (Let slip) मुच्, विमुच्, विमृज्, ज्ञिचिलोह; 'I will not let slip the occasion,' जयकाज्ञं न ज्ञिचिलिष्ये. The sense of 'let' is often inherent in the imperative; as, 'let him go,' गच्छतु; 'let it be,' भवतु. LET, s. (Hinderance) रोधः, व्याघातः, प्रत्यूहः, विघ्नः, जट्टरायः, बाधः. LET LOOSE, p. p. मुक्तः -क्ता -क्तं, विमुक्तः -क्ता -क्तं, विनोचिताः -ता -तं, विमुक्तः -ता -तं, क्षिचिलोहृतः -ता -तं, क्षिचिलितः -ता -तं, उन्तः -न्ता -न्तं, विरक्तः &c. LETHAL, a. मारणात्मकः -क्ता -क्तं, प्राणनाशकः -क्ता -क्तं, प्राणहरः -रा -रं, प्राणघातकः -क्ता -क्तं, मृत्युजनकः -क्ता -क्तं. See DEADLY. LETHARGIC, a. निद्रालुः -लुः -लुः, चतितनिद्रालुः &c., निद्रालसः -सा -सं, सुममुद्धिः -द्धिः -द्धिः, जडः -जा -जं, जडमुद्धिः &c., निद्राशीलः -ला -लं, स्वप्नशीलः -ला -लं, निद्रः -द्री -द्री, सुषुप्ताः -स्तु -स्तु. LETHARGICALLY, adv. निद्रालुयत्, निद्रालसयत्, जडयत्, गजायत्. LETHARGICALNESS, LETHARGY, s. निद्रालुता, चतितनिद्रालुत्वं, निद्रालसता, निद्राशीलता, स्वप्नशीलता, जडता, जायत्, जडमुद्धित्वं, जलमता, जलम्यं, सुममुद्धित्वं, शयालुता, तन्द्रा -न्द्रिः f., प्रमीला.-(Deep sleep) पोस्-निद्रा, गाढनिद्रा, सुनिद्रा, निभेरनिद्रा. LETHAL, s. विस्मृतिः f., चस्मृतिः f., स्मृतिनाशः, स्मृतिहानिः f. LETHAL, a. विस्मृतिजनकः -क्ता -क्तं, विस्मृतिहारकः -क्ता -क्तं. LETHIFEROUS, a. मृत्युजनकः -क्ता -क्तं, निषेनापहः -हा -हं. See DEADLY. LETTER, s. (Of the alphabet, character) अक्षरं, वर्णः -रं, मात्रका, अभिनिधानः, अर्थः, कारः; the latter word is only used in naming any letter; as, 'the letter a,' अकारः; the letter 'r,' is called रेफ.-(Printing letter or type) मुद्राक्षरं, अक्षरमुद्रा; 'compound letter,' संयुक्ताक्षरं, सन्ध्यक्षरं; 'letter by letter,' अक्षरशः; 'beginning to learn the letters,' अक्षरारम्भः.-(Epistle) पत्रं, लेखः, लेख्यं, पत्रिका, पत्री, पत्रकं, लिखितं, सन्देशपत्रं, लिपिः f.; 'by letter,' पत्रद्वारा, पत्रद्वारेण; 'on sight of the letter,' पत्रदर्शनात्; 'a letter from an inferior to a superior,' निवेदनपत्रं, आवेदनपत्रं, विज्ञापनपत्रं; 'from a superior officer,' आज्ञापत्रं; 'a letter to a son, daughter, &c.,' साक्षी-

तदपत्रं.-(The literal meaning, verbal expression) शब्दापत्रः, साक्षरार्थः, वाच्यार्थः, प्रपञ्चार्थः, पदार्थः, वचनं, ग्रन्थार्थः; 'in the spirit and in the letter,' अर्थतो ग्रन्थतश्च, अर्थतो वचनतश्च.-(Letters, literature) अक्षरं, विद्या, ज्ञातृत्वं; 'a man of letters,' ज्ञिचिताक्षरः, साक्षरजनः, कृतविद्यः.-(Dead letter) निरर्थकविधिः m. To LETTER, v. a. अक्षराङ्कितं -तां कृ, अक्षरमुद्रितं -तां कृ, अक्षरि चक्षुः (c. 10. -चक्षयति -यितुं) or मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं) or मुद्रोह or चिह्न (nom. चिह्नयति -यितुं), अक्षरचिह्नितं -तां कृ, अक्षरयुक्तं -क्तां कृ. LETTER-CARRIER, s. पत्रवाहः -हकः, पत्रवाही m. (नृ), लेखहारः -रकः, लेखहारी m. (नृ), लेखनिकः. LETTERED, p. p. (Stamped with letters) अक्षराङ्कितः -ता -तं, अक्षर-मुद्रितः -ता -तं, अक्षरचिह्नितः -ता -तं, अक्षरयुक्तः -क्ता -क्तं; 'well-lettered,' ज्ञातृवर्धः -वर्ध -वर्ध, ज्ञाताक्षरः -रा -रं. (Versed in literature) ज्ञिचिताक्षरः -रा -रं, साक्षरः -रा -रं, कृतविद्यः -द्या -द्यं, गृही-तविद्यः &c., कृतविद्धिः -द्धिः -द्धि. LETTER-PRESS, s. अक्षरमुद्रा, मुद्राक्षरं, मुद्रिताक्षरं, अक्षरं. LETTER-WRITER, s. पत्रलेखकः, पत्रलिपिकारः, पत्रलिखनकृत्. LITTEUR, s. शाकभेदः, हृत्तिथिः, त्रिभुः m. LITUCOPHILEMAGY, s. कफोदरं, कफशोषः, जलोदरं, उदकोदरं, क्षामानं. LITUCOPHILEMATIC, a. कफोदरो-रिखी-रि(नृ), कफशोषोरोगी-निगणी-नि(नृ). LEVANT, a. पूर्वदेशीयः -या -यं, पूर्वदिग्गः -द्या -द्यं, पूर्वदिग्म्यः -स्या -स्यं, पूर्वदेशानः -जा -जं, पूर्वदेशमप्यो-न्विनी &c., पूर्वोदयदेशमप्यो-न्विनी &c. LEVANT, s. पूर्वदेशः, प्राग्देशः, प्राचीनदेशः, पूर्वोदयदेशः. LEVER, s. राजदर्शनं, राजसभा, सभा, दर्शनं, प्रातःसभा. LEVEL, a. (Even, flat) समः -ता -तं, समानः -ता -तं, समस्तः -स्ता -स्तं, सपाटः -टा -टं, समरेतः -ता -तं.-(Horizontal) क्षितिजमनुसूयः -या -यं.-(On the same plane or line with) समरेतः -ता -तं, सममूयः -या -यं, समदेशम्यः -स्या -स्यं, समभूमिस्तः &c.; 'level ground,' समभूमिः f., समम्वलं -ली, प्रस्तः, पाटः, सागिः f.; 'level surface,' समपृष्ठं, समतलं. LEVEL, s. (Even surface) समं, समम्वलं -ली, समभूमिः f., समतलं, समपृष्ठं, समदेशः, प्रस्तः, पाटः; 'liquids always find their own level,' द्रवपदार्थाः नदा समानपृष्ठा भवन्ति; 'the water in the tube rises to a level with the water in the vessel,' नलस्पञ्जलं प्रागुत्तेन पाचन्यजलमभ्युन्नयति.-(State of equality, equal elevation) समता, समानता, साम्यं, तुल्यता, समसमानता.-(Line of direction in which a weapon is aimed) लक्ष्यं, लक्ष्यदेशः, लक्ष्यमूयं, सन्धानं, अभिसन्धानं.-(Instrument for finding the level) नृचं.-(Rule, plan) नियमः, सूत्रं. To LEVEL, v. a. (Make even) समीकृ, समानीकृ, समं -तां -तं कृ.-(Reduce to an even surface) समम्वलीकृ, समपृष्ठीकृ, समतलीकृ.-(Aim) अभिसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), अभिसन्धा, लक्ष्यीकृ.-(Direct at) उद्दिष्ट (c. 6. -दिजति -देष्टुं), समुद्दिष्ट. LEVELED, p. p. (Made even) समीकृतः -ता -तं, समानीकृतः -ता -तं.-(Reduced to an even surface) समम्वलीकृतः -ता -तं.-(Aimed) प्रतिसंहितः -ता -तं, अभिसंहितः -ता -तं, उद्दिष्टः -ष्ट -ष्ट. LEVELER, s. समकारी m. (नृ), समानकारी m.-(One who destroys distinctions) पदनाशकः, पदघातकः, भावविघातकः. LEVELING, s. समीकरणं, समानीकरणं, समस्थलीकरणं, तुल्यीकरणं. LEVELNESS, s. समता, साम्यं, समानता -त्वं, समभूमिदभावः, समस्थलस्थ-भावः, तुल्यता.

LEVER, *s.* उन्नोलनदण्डः -हं, उन्नोलनदाहः *m.*, उन्नोलनी, लोहदण्डः, उन्नोलनयन्त्रं; 'to raise with a lever,' लोहदण्डेन or दाहका उन्नूल (c. 10. -नोलयति -यितुं).

LEVERET, *s.* शङ्खावकः, शङ्खावतः, शङ्खाविशुः *m.*, फालशङ्काः.

LEVIATHAN, *s.* तिगिः *m.*, तिगिङ्गिलः, गीगरः, दगुङ्गलः *m.*

To LEVIGATE, *v. a.* (Grind to a fine powder) चूर्णं (c. 10. चूर्णयति -यितुं), चूर्णीकृतं. (Polish, make smooth) परिष्कृतं, धातुकीकृतं, चिम्पीकृतं.

LEVIGATION, *s.* चूर्णीकरणं, घेयं, धोदीकरणं, परिष्कारः, धातुकीकरणं.

LEVITE, *s.* लीवैतास्त्रो सिद्धीदायानां पुरोहितः or याजकः.

LEVITICAL, *a.* पुरोहितः -नी -तं, याजकीयः -या -यं, पूज्योपायकसम्बन्धी -चिन्ता -चिन्त (न), धर्मोपदेशविषयः -या -यं.

LEVITY, *s.* (Lightness) लघुता, लाघवं, लघिमा *m.* (न), अगुरुता. — (Unsteadiness) अचलत्वं, पावत्यं, चपलता, पापत्यं, पापलं, लोलता, लील्यं, मनोलील्यं, अस्थिरता, अस्थिर्यं, अनयस्वतिः *f.*, अप्रतिः *f.* — (Want of seriousness) अगुरुता, गौरवहीनता.

To LEVY, *v. a.* (Raise troops) योद्धव्ये समारोप्य सैन्यान् समूहीकृतं or युहीकृतं or समूहं (c. 1. -उहते -हति) or समूहं (c. 1. -हरति -हति), सेनां or चरयिनीं युज् (c. 10. योगयति -यितुं), सैन्यसमूहं कृ, सैन्यसमाहारं कृ, सैन्यपरिसेव्यो कृ, शस्त्राणि or अस्त्राणि गृह् in caus. (ग्राहयति -यितुं), युद्धकर्मणि प्रयुज् (c. 10. -वर्तयति -यितुं), सैन्यसमये चरितुं (c. 6. -लिवति -लेयति) or समारुह् in caus. (-रोपयति -यितुं) or चारुह्. — (Levy a tax) करं गृह् (c. 2. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or चारुह् (c. 3. -ददाति -दातुं) or दा in caus. (दायति -यितुं) or चवद (c. 10. -दायति -यितुं), शुद्धग्रहणं कृ. — (Levy contributions) दक्षिणस्मात् विचित्रग्रहणं or धनोन्नोलनं कृ.

LEVY, *s.* (Act of collecting troops) सैन्यसमाहारः, सैन्यसमाहरणं, सैन्यमिलेखनं, सैन्यसमूहकरणं. — (Troops raised) सैन्यसमूहः, सैन्यसमुदायः. — (Of taxes) करग्रहणं, शुद्धग्रहणं — (Of money) धनोन्नोलनं, दक्षिणस्मात् विचित्रग्रहणं.

LEWD, *a.* कामुकः -का -कं, कामी -विनी -मि (न), रतापी -चिन्ता &c., सुरतापी &c., व्यवायी -विनी &c., व्यवायपरः -रा -रं, कामासक्तः -आ -कं, सम्भोगापी &c., तरलः -ला -लं, रतोलम्बः, लम्बः, रतोलम्बनी *m.* — (Wicked) दुष्टः -छा -छं, दुराचारी -रा -रं, दुरात्मा -त्मा -तत् (न), पापी -पिनी -पि (न).

LEWDLY, *adv.* कामुकतया, लम्बतया, कामुकं, सधामं, दुष्टतया.

LEWDNESS, *s.* कामुक्यं, लम्बता, लम्बद्वयं, रतापित्वं, रतानिर्लक्षः *f.*, सदानता, सन्तोषार्थित्वं, व्यवायः -वित्तं, वैवायं, गियातता, हेला, स्त्री-व्यसनं. — (Wickedness) दुष्टता, दुष्टचारता, अपमानाचारता, कुसृतिः *f.*

LEXICOGRAPHER, *s.* कौशिकः, कौशिकारः, कौशिकः, अभिधानकर्त्ता *m.* (न).

LEXICOGRAPHICAL, *a.* कौशिकः -की -कं, कोषरचनासम्बन्धी -चिन्ता -चिन्त (न).

LEXICOGRAPHY, *s.* शब्दकोशरचना, शब्दकोशकरणं, कोषरचना.

LEXICON, *s.* कोषः, कोशः, शब्दकोषः, शब्दकोशः, शब्दसङ्ग्रहः, अभिधानं, शब्दग्रन्थः, शब्दजालं, निर्वचनं, निचयः *m.*

LIABLE, *a.* (Subject to) अपीनः -ना -नं, योग्यः -ग्य -ग्यं, चर्हः -हं -हं, वशः -शा -शं, क्षीलः -ला -लं in comp.; 'liable to be punished,' दण्डयोग्यः &c.; 'liable to death,' मरणपीनः -नः -नं; 'liable to disease,' रोगापीनः -ना -नं; 'not liable,' अनपीनः -ना -नं. — (Responsible, amenable) साहानापीनः -ना -नं, अभि-वोक्तव्यः -व्या -यं, अभिवोच्यः -व्या -यं, अभिवोच्यसाहानापीनः -ना -नं, व्यवहार्यः -या -यं, व्यवहर्त्तव्यः -व्या -यं; 'liable for the debt,' उत्तमसाहानापीनः -ना -नं, पनिसाहानापीनः &c.; 'he is liable

'to pay,' दातुम् चर्हति. Sometimes 'liable' may be expressed by the affix. चालु; as, 'liable to fall,' पतयालुः -लुः -लु.

LIABLENESS, LIABILITY, *s.* सापीनता, योग्यता -नं, क्षीलता; 'liability to disease,' रोगापीनता; 'liability to fall,' पतनशीलता, पतयालुता. — (Responsibility) साहानापीनता, अभिवोच्यता, अनुयो-गापीनता, व्यवहार्यता; 'for debt,' उत्तमसाहानापीनता, पनिसाहानापीनता. — (Debt) चर्ह.

LIAISON, *s.* सन्धः, संयोगः, प्रेनपन्धः, प्रेनसन्धः.

LIAR, *s.* असत्यवादी *m.* -दिनी *f.* (न), मिथ्यावादी -दिनी, मृषावादी -दिनी, असत्यवक्ता *m.*, झूठी *f.* (न), मिथ्याभाषी -पिणी (न), अनृतभाषी &c., अनृतवादी &c., अनृतवाक् *m. f.* (च), अनृतवदनशीलः, असत्यवदनशीलः, अनृता *m.* (न), अतथ्यवादी &c., झलीजवाक् *m.*, द्विजिह्वः, अनेकजिह्वः, असत्यचूडामणिः *m.*

LIBATION, *s.* (The act) उदकापणं, उदकदानं, उदकक्रिया, उदकनिषेकाः, उदकपातनं, देवतोद्देशकः पेयनिषेकः or पानीयनिषेकः or मद्यनिषेकः or पेयत्यागः, पात्रस्फुरसनिषेकः. — (The liquor poured out) तर्प-योदकं, तर्पणरसः, तर्पणद्रव्यं, निषिद्धरसः, पातितरसः; 'to make libations,' उदकादिदानेन or उदकादिनिषेकेण तृप् (c. 10. तर्पयति -यितुं), देवतामुद्दिश्य पात्रस्फुरसं पन् (c. 10. पातयति -यितुं) or पात्रस्फुरणं निषिच् (c. 6. -पिचति -पेक्ते) or चर्हसिच्.

LIBEL, *s.* अपवादपत्रं, अपवादलेखः, अपवादलेख्यं, परिवादलेख्यं, निन्दापत्रं, निन्दालेखः, अभिज्ञापपत्रं, अगुकोद्देशकं पिगुनलेख्यं, कलङ्कसूचकपत्रं, चर्यातिमूचकपत्रं.

To LIBEL, *v. a.* अपवादपत्रेण निन्द (c. 1. निन्दति -निन्दितुं), निन्दापत्रेण अपवादं (c. 1. -ददति -दितुं) or परिवादं or कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं) or कलङ्किलङ्कं कृ, अमुकजनमुद्दिश्य अपवादपत्रं लिप् (c. 6. लिखति, लेखितुं) or निन्दापत्रं लिख.

LIBELED, *p. p.* पत्रापवादितः -ता -तं, पत्रनिन्दितः -ता -तं, पत्राभिज्ञातः -ता -तं, लेखनिन्दितः &c., पत्रकलङ्कितः -ता -तं.

LIBELLER, *s.* पत्रापवादी *m.* (न), पत्राभिज्ञातः, अपवादपत्रलेखकः, निन्दापत्रलेखकः, कलङ्ककरः, पत्रमूचकः.

LIBELLOUS, *a.* अपवादकः -का -कं, अभिज्ञातकः -का -कं, कलङ्ककरः -री -रं, चर्होत्तकः -री -रं, अपवादकरः -री -रं, गुणापवादकः -का -कं, निन्दकः -का -कं, पिगुनः -ना -नं, चर्यामूचकः -का -कं.

LIBERAL, *a.* उदारः -रा -रं, दानशीलः -ला -लं, बहुदः -दा -दं, तुम्रदः -दा -दं, अतिदाता -त्री -तृ (न), दायकः -का -कं, बहुदायकः -का -कं, दानरतः -ता -तं, आगशीलः -ला -लं, वदान्यः -व्या -यं, स्थूललक्षः -लक्ष -लक्षं, स्थूललघः -लघ -लघं, मुक्तहस्तः -स्ता -स्तं, बहुत्यागी -गिनी -मि (न), दायः -या -यं, दायन् -यती -यत् (न), दाहः -वी -ह, अपशीलः -ला -लं, उदारहस्तः &c., उदासः -ता -तं, सुदलः -ला -लं, चक्रपणः -ण -णं, परिनिविष्टः -पुः -पु. — (Liberal-minded) उदारचेताः -ताः -तः (स), उदारपीः -पी -पि, उदारपरितः -ता -तं, माहात्मिकः -की -कं, महात्मा -त्मा -तत् (न), महानाः -नाः -नः (स), महानुभावः -वा -वं, नरेन्द्रः -न्द्र -न्द्रं, महाशयः -या -यं. — (Of good birth) महाकुलः -ला -लं, सखुलीनः -ना -नं. — (Exuberant) बहुलः -ला -लं, प्रचुरः -रा -रं, परिपूर्यः -वी -वीं, उद्भ्रजः -ज्ञा -कं, चर्हिरितः -ता -तं, पुष्कलः -ला -लं, पिपुलः -ला -लं. — (Liberal arts) अलङ्कार-कला, अलङ्कारविद्या, कला.

LIBERALLY, *s.* उदारता, शीदार्थ्यं, दानशीलता, लगशीलता, आगिता, त्यागः, दानं, अतिदानं, दातृत्वं -ता, अतिदातृत्वं, अनिदार्जनं, बहुमदत्वं, पदान्यता, स्थूललक्षता, अपशीलता, मुक्तहस्त्यं, पिलम्भः, अकारिष्यं,

राक्षसता, परिनिर्विषया.—(Nobleness of mind) गौरवम्, उदार-
चित्तत्वं; 'act of pious liberality,' पूर्य.

LIBERALLY, adv. चातुर्व्ययेन, अकार्षयेन, अतिव्ययेन, अतिदानेन, मुक्त-
स्तेन, यदाव्ययम्, उदारवत्, बहुशस्, अतिव्ययेन, स्थूललक्षणात्.

To LIBERATE, v. a. मुच् (e. 6. मुञ्चति, मोक्षे, e. 10. मोक्षयति -यितुं),
विमुच्, निर्वृच्, मोक्ष (e. 10. मोक्षयति -यितुं), विमोक्ष, विमुक् (e. 6.
-सृजति -सृष्टे, e. 10. -सृजयति -सृष्टुं), निम्न् (e. 10. -नारयति -यितुं),
उच् (e. 1. -हरति -हर्तुं), दै (e. 1. प्रायो, प्राप्ते), परिच्, मुक्तिं कृ, वि-
मोचनं कृ.—(From confinement) चन्पनात् or चन्पनात्पदं मुच्.

LIBERATED, p. p. मुक्त -रा -रं, मोक्षित -ता -तं, विमोक्षित -ता -तं,
विमुक्त -ता -तं, मोक्षित -ता -तं, विमोक्ष -ता -तं, उच्त -ता -तं,
समुद्धृत -ता -तं, चात -ता -तं, चात -ता -तं, चन्पनात्पदं -ता -तं.

LIBERATION, s. मुक्तिः *f.*, विमुक्तिः *f.*, वैमुक्तं, मोचनं, विमोचनं, मोक्षः -राखं,
विमोक्षः -राखं, परिमोक्षणं, चानं, परिचारां, निस्तारः, निस्तारः, उत्सारः,
उद्धारणं, समुद्धरणं, विमोचनं, विमोक्षः *f.*, मुक्तिदानं.

LIBERATOR, s. मोक्षकः, विमोक्षकः, मोक्षकः, मुक्तिदाता *m.* (तृ), उद्धारता *m.*
(तृ), समुद्धर्ता *m.*, निस्तारकः, निस्तारयिता *m.* (तृ), तारकः, रक्षकः.

LIBERTINE, a. असनी -निनी -नि (नृ), असनीय -या -यं, अविचारी
-रिखी -रि (नृ), विपयारक्तः -ता -तं, विपयी -विखी &c., विपयानु-
रागी -गिखी &c., कामासक्तः -ता -तं, भोगासक्तः -ता -तं, कामुकः
-का -कं, तरलः -ला -लं, चनवस्यः -त्या -स्यं, चमर्यादः -दा -दं,
निर्व्यथाः -दा -दं, दुराचारः -रा -रं, जानपुत्रः -ता -तं.

LIBERTINE, s. लम्पटः, स्त्रीलम्पटः, स्त्रीचसनी *m.* (नृ), स्त्रीसेवी *m.* (नृ),
स्त्रीपटः, स्त्रीरतः, स्त्रीप्यासनी *m.* (नृ), नागरः, नागरीटः, विटः.

LIBERTINISM, s. असनीता -नं, असनं, अविचारः, अतिव्रतः, लम्पटता,
लम्पट्यः, जनव्यसितिः *f.*, जनव्यसता, विपयारक्तः *f.*, विपयानुरागः,
कामासक्तिः *f.*, भोगासक्तिः, कामुक्यं, स्त्रीसेवा, स्त्रीप्रसङ्गः, स्त्रीचसनं,
स्त्रीप्यासङ्गः, दुर्वृत्ता, दुराचार्यं, चमर्यादा, इन्द्रियामंयनः, यन्तिप-
भोगः, नारीप्रसङ्गः.

LIBERTY, s. (Freedom from restraint or servitude) स्वातन्त्र्यं,
स्वाधीनता, चनधीनता, स्वच्छन्दा, स्वाच्छन्दं, चानाधीनता,
अपराधीनता, स्वन्दातं, अपरवशातं, अव्यस्यं, विपयस्यं, अपारतन्त्र्यं,
चनयस्यता, अपरायस्यता, स्वायस्यता, स्वच्छाचारता, अदाम्यं, अदाम्यं,
अवरप्रेषणं, दास्याभावः, नेपाभावः, अयन्तणं, निर्यन्तणं, अयन्तितानं.—
(Freedom of the will) स्वच्छा, स्वच्छन्दा, स्वकामः, यदृच्छा.—
(Ability to act) क्षमता, शक्तिः *f.*—(Freedom in general) मुक्तिः *f.*,
विमुक्तिः *f.*, मोक्षः, विमोक्षः, परिमोक्षणं, मोचनं, विमोचनं, वैमुक्तं,
चन्पनाभावः, चन्पनराहित्यं.—(Leave) अनुज्ञा, अनुमतिः *f.*, अभ्यनुज्ञा.

—(Exemption from) मुक्तिः *f.*, विरहः, राहित्यं, शून्यता, अभावः,
मोक्षः.—(Freedom from necessity) भवितव्यानधीनता, दैवान-
धीनता, कर्माचक्षता, दैवाचक्षता.—(Breach of decorum) अविनयः,
चमर्यादा, विनयातिव्रतः, मर्यादातिव्रतः, मर्यादातिवर्जनं, मर्यादातिचारः,
विनयोद्धरणं; 'to set at liberty,' मुच् (e. 6. मुञ्चति, मोक्षे), विमुच्,
मोक्ष (e. 10. मोक्षयति -यितुं), विमोक्ष, निम्न् (e. 10. -नारयति -यितुं);
'at liberty,' अनियता -ता -तं, अव्यस्यता -ता -तं, निर्व्यस्यता -ता -तं,
निरवब्रह्म -हा -हं, द्यमः -मा -मं. See FREE.

LIBIDINOUS, a. कामुकः -का -कं, कामी -मिनी -मि (नृ), कामनः -ना -नं,
कामलः -ला -लं, कामात्मा -त्मा -त्वं (नृ), कामनः -ना -नं, कामकेलिः
-लिः -लि, कामता -दी -तृ (नृ), रतापी -धिनी -धि (नृ), सुरतापी &c.,
अवायी -यिनी -यि (नृ), कामासक्तः -ता -तं, तरलः -ला -लं, सखागः
-ना -नं, कामधुक्तिः -क्तिः -क्ति, कामप्रयणः -या -यं, कामशीलः -ला -लं,

कामवृत्तिः -वृत्तिः -वृत्ति, कामीकः -का -कं, समुक्तः -का -कं. See LECHE-
ROUS, LUSTFUL, LEWD, &c.

LIBIDINOUSLY, adv. नकामं, कामुकवत्, कामुजं, लम्पटवत्, तरलवत्.

LIBIDINOUSNESS, s. सखामता, कामुकता -नं, कामित्वं, कामानता, कामा-
नक्तिः *f.*, रतामक्तिः *f.*, अवायित्वं, वैयातं, रताधित्वं, हेल -लनं.

LIBRA, s. (Sign of the zodiac) तुला, तुलाधारः, यटः.

LIBRARIAN, s. पुस्तकालाध्यक्षः, पुस्तकशालाधिकारी *m.* (नृ), पुस्तकाध्यक्षः,
ग्रन्थाध्यक्षः, पुस्तकागाररक्षकः, पुस्तकागारपालकः.

LIBRARY, s. (Collection of books) पुस्तकसङ्ग्रहः, पुस्तकसमुहः, ग्रन्थ-
नक्षत्रः.—(Edifice or room for holding it) पुस्तकशाला,
पुस्तकालयः, पुस्तकागारः, पुस्तकधाराः, ग्रन्थगृहं, ग्रन्थसङ्ग्रहाला, ग्रन्थकुटी.

To LIBRATE, v. a. तुल् (e. 10. तुल्यति -यितुं), गमतोलीकृ, तुल्यभारीकृ.

LIBRATION, s. तोलनं, समतोलीकरणं, भारतुल्यता, तुल्यवहता, तुल्यता.

LICE, s. pl. यृताः *m. f. pl.*, जज्जीटाः *m. pl.*, पटपटाः *m. pl.*

LICENCE, s. (Leave, permission) अनुज्ञा, अनुमतिः *f.*, अनुज्ञानं,
अप्यनुज्ञा, समनुज्ञानं, क्षमता, चाज्ञा; 'written license,' अनुज्ञापत्रं,
चाज्ञापत्रं.—(Excess of liberty) मर्यादातिव्रतः, अतिव्रतः, चनगीलता,
उत्क्रमः, विधिव्यतिव्रतः, विधिविपयानधीनता.

To LICENCE, v. a. अनुज्ञापत्रेण अनुमन् (e. 4. -मन्यते -गन्तुं), अनुज्ञा (e. 9.
-जायति -यति -जातुं), अनुज्ञां दा, अनुज्ञापत्रं दा, चाज्ञापत्रं दा.

LICENCED, p. p. अनुज्ञातः -ता -तं, पचानुज्ञातः -ता -तं, गृहीतानुज्ञा -ज्ञा -दं,
अभ्यनुज्ञातः -ता -तं, अनुमत्तः -ता -तं.

LICENSER, s. अनुज्ञादाता *m.* (तृ), अनुमतिदाता *m.*, अनुज्ञापत्रप्रदाता.

LICENTIA, s. गृहीतानुज्ञा, चानुज्ञा, अधिस्कारपुत्रः, अधिस्कारी *m.* (नृ).

LICENTIOUS, a. (Exceeding the limits of law or propriety)

निर्मर्यादा -दा -दं, मर्यादातिवर्जित -विनी -विनी (नृ), मर्यादातिव्रत -मिखी
&c., लम्पट्यः -दा -दं, अतिव्रतमर्यादा &c., उदात्तामर्यादा &c.,
अमर्यादा &c., अविचारी -रिखी &c., दुराचारी &c., दुराचारः -रा -रं,
चनप्यारी &c., स्वच्छाचारी &c., वपेशचारी &c., काताचारी &c.,
कामवृत्तः -ता -तं, उच्छृङ्खलः -ला -लं, अशिष्टः -श -शं, अशिष्टाचारः &c.,
धर्मशत्रुः -श -शं, लक्ष्यमना -मना -मं (नृ), चनप्यारी &c., अचष्टः
-दा -दं, चनगीलः -ला -लं.—(Profligate, dissolute) व्यसनी -निनी
&c., चमनीयः -या -यं, चनप्यारी -ता -तं, विपयारक्तः &c., विपयी
-विखी &c., विपयानुरागी -गिखी &c., भोगासक्तः &c., कामुकः -का
-कं, चनवस्यः -त्या -स्यं, दुष्टः -ग -गं, पापीयान् -यमी -यः (नृ), पापिष्ठः
-श -शं, दुर्वृष्टः -ता -तं, लम्पटः, स्त्रीलम्पटः, स्त्रीचसनी, अवायपरः -रा -रं.

LICENTIOUSLY, adv. अशिष्टवत्, उच्छृङ्खलं, अविचारेण, लम्पटवत्, कामुजं,
कामुकवत्, विपयानुरागवत्, दुष्टवत्, पापिष्ठवत्.

LICENTIOUSNESS, s. अविचारः, अतिव्रतः, मर्यादातिव्रतः, मर्यादातिवर्जनं,
नियमातिव्रतः, अशिष्टता, उच्छृङ्खल्यं, दुराचार्यं, चनप्यारी, चनप्यारी,
जाचारभ्रमता, दुर्वृत्ता, चमनीता, चनन्यस्यतिः *f.*, चनवस्यता, पापिष्ठ्यं,
लम्पटता, लम्पट्यः, कामुक्यं, इन्द्रियामंयनः, स्त्रीप्रसङ्गः, स्त्रीसेवा,
स्त्रीचसनं, भोगासक्तिः *f.*

LICHEN, s. शिलावल्गु, सूकरा, शूकरा, शूकरावल्गु, परावल्गु.

To LICK, v. a. लिह् (e. 2. लेटि, लीटि, लेह्), चालिह्, अवलिह्, परि-
लिह्, संलिह्, परिसंलिह्, जिह्वालेह्मं कृ, ज्वलेह्मं कृ.—(Lick up,
devour) गन् (e. 1. ग्रसते -गितुं), भक्ष् (e. 10. भक्षयति -यितुं),
सम्भक्ष्, गृ (e. 6. गिरति, गरितुं -रीतुं), निगृ, संगृ.—(Beat) तड्
(e. 10. ताडयति -यितुं), तड् (e. 1. -हरति -हर्तुं), वेचावातं कृ, दखापातं कृ.

LICK, s. लेहः -हं.—(A blow) चायातः, प्रहारः, ताडनं, दखापातः.

LICKED, p. p. लीटः -दा -दं, चालीटः -दा -दं, अवलीटः -दा -दं.

LICKERISH, *a.* (Dainty) सुरसः-सा-सं, रसिकः-का-कं, खादुः-द्वी-दु, मिष्टः-ष्टा-ष्टं.—(Eager to taste) प्राशगोत्सुकः-का-कं, लेहनीत्सुकः &c., भोगोत्सुकः &c.

LICKERISHNESS, *s.* रसिकत्वं, सरसता, सौरस्यं, मिष्टता, खादुता, लालित्यं.

LICKING, *s.* (With the tongue) लेहः-हन्, अवलेहः-हन्, जिह्वालेहन्, जिह्वास्वादः.—(Beating) ताडनं, चापातः, दण्डः, दण्डप्रहारः, वेचापातः.

LICORICE, *s.* यष्टिमधु *n.* -धुका, मधुयष्टिका, मधुकं, मधूलो, ज्वीतकं, यष्टिकः, तिर्यग्यो *f.* (न).

LICTOR, *s.* पृथक्काले काष्ठखण्डयुक्तपरशुधारी धर्मोध्यक्षपरिचरः.

LID, *s.* पिधानं, शरावः, शरवः, मुतः, चाच्छादनं, छादनं, आवरणं, पटलं, ऋदः-दनं, पुटः-टी-टं, वर्द्धमानकः, उद्वहनं, जूर्मपृष्ठकं, कपाटः, मार्दिकः, 'opening of a lid,' शरायोद्धनं; 'a box having a lid,' सापिधानं भाजनं, समुद्रं करण्डकं, समुद्रकः; 'lid of the eye,' नेत्रच्छदः, नयनच्छदः, अक्षिपुटः, नेत्रकपाटः.

LIE, *s.* (Falsehood) अनृतं, असत्यं, वितथं, जतय्यं, अलीकं, अनृतवाक्यं, मृषावाक्यं, मृषोक्तिः *f.*, मृषोद्यं, मिथ्योक्तिः *f.*, मिथ्यावादः, मृषावादः, मिथ्याभाषणं, असत्यवादः, असत्यभाषणं, अनृतोक्तिः *f.*, मिथ्यावचनं, असत्यवचनं, मृषाभिधानं.

To LIE, *v. n.* (Utter a falsehood) असत्यं or अनृतं वद् (c. 1. वदति -दितुं), अनृतवाक्यं वद्, मृषा or मिथ्या वद्, मिथ्यावादं कृ, मृषावादं कृ, मृषाभिधानं कृ.

To LIE, *v. n.* (Down to rest, lie horizontally) शी (c. 2. शेते, शयितुं), शयनं कृ, संदिश (c. 6. -विशति -वेष्टुं), उपविश, पत् (c. 1. पतति -तिष्ठुं); 'he lies on the ground,' भूमी शेते; 'he lies on the bed,' रादायां शेते; 'to lie down upon,' अधिशेति with acc. c.; as, 'he lies down upon the couch,' शय्याम् अधिशेते.—(Lean, rest upon) अवलम्ब (c. 1. -लभते -सिद्धुं), समालम्ब, संश्रि (c. 1. -श्रयति -ने -यितुं), समाश्रि, उपाश्रि, निली (c. 4. -लीयते -लेष्टुं), अवलम्बनं कृ.—(Remain, be situated, be) वृत् (c. 1. चरते -चिन्तुं), स्या (c. 1. तिष्ठति, स्यात्), चास् (c. 2. आस्ते, आसितुं); 'to lie near,' समीपस्थः -स्या -स्यं भू or रस्; 'to lie towards the east,' पूर्वदिश्यः -श्या -श्यं भू or रस्.—(Lie by, rest) विश्रम् (c. 4. -श्राम्यति -श्रमितुं), लाय्याद् निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -चिन्तुं), कार्य-विच्छेदं कृ.—(Lie in the way) रुध् (c. 7. रुध्ति, रोष्टुं), चनरायो भू.—(Lie hard upon) पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), अभिपीड्, निपीड्.—(Lie in wait) गुम् or निभृते स्या.—(Lie up, keep in the house) गृहावस्थितः -ता -तं भू.—(Lie to, as a ship) रुदगतिः -ति -ति भू.—(Lie on, be a matter of obligation). See INCUMBENT. (Lie in, be in childbed) प्राग्प्रसवकाला भू, प्राग्प्रसवावस्था भू.—(Lie with, carnally) सङ्गम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अभिगम्, सम्भोगं कृ.

LIEF, *adv.* कामं, प्रकामं, सकामं, कामतस्, इच्छातस्, यथेच्छितं.

LIEGE, *a.* (Bound to be loyal) भक्तः-क्ता-क्तं, भक्तिवद्धः-द्धा-द्धं, सेवासद्धः &c., प्रभुभक्तः &c., स्वामिभक्तः &c., ईश्वराधीनः-ना-नं, ईश्वरायतः-त्ता-त्तं, प्रभुवशः-शा-शं.

LIEGE, *s.* (Lord) स्वामी *m.* (न), प्रभुः *m.*, ईश्वरः, पतिः *m.*

LIEGE-MAN, *s.* (Vassal) भक्तः, सेवासद्धः, प्रभुसेवी *m.* (न).

LIENTERIC, *a.* जामातिसारी -रिणी -रि (न), जामातिसारसन्धवी &c.

LIENTERY, *s.* जामातिसारः, जतिसारः, सारणः, जामरक्तः.

LIEU, *s.* स्थानं, भूमिः *f.*, स्थलं; 'in lieu of,' स्थाने, भूमौ, प्रति with abl. c., विनिमयान् -येन.

LIEUTENANCY, *s.* प्रतिनिधित्वं, सेनायां प्रतिनिधेः or प्रतिपुरुषस्य पदं or अवस्था or अधिकारः.

LIEUTENANT, *s.* सेनाधिपतिप्रतिनिधिः *m.*, सेनाध्यक्षप्रतिनिधिः *m.*, प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिपुरुषः, नियोगी *m.* (न); 'lord-lieutenant,' राज-प्रतिनिधिः *m.*

LIFE, *s.* (Existence) जीवनं, जीवितं, जीवः-वा, प्राणनं, प्राणः, प्राणपरिग्रहः, सत्त्वं, सत्ता, जन्म *n.* (न), जीवातुः *m.*, जीवयः, जीवदशा, उत्कथं.—(Vitality, principle of life) प्राणः-खाः *m. pl.*, जीवात्मा *m.* (न), आत्मा *m.*, जीवः-वितं, जीवित्वं, चेतना, चैतन्यं, प्राणवायुः *m.*, प्राणवाता *m.*, भूतात्मा *m.*, पञ्चप्राणाः *m. pl.*—(Possession of breath) चक्षुधारणं, प्राणधारणं, प्राणपरिग्रहः.—(Drawing breath) श्वासप्रश्वासं, श्वासनिःश्वासं, निश्वासनप्रश्वासनं; 'endowed with life,' जीवी-विनी-वि (न), जीवभूतः-ता-तं, सजीवः-वा-वं, प्राणी-खिनी &c., प्राणभूत *m. f. n.*, सचेतनः-ना-नं; 'giving life,' प्राणदः-दा-दं, प्राणप्रदः-दा-दं, जीवदः-दा-दं; 'destroying life,' प्राणहरः-र-रं, प्राणहारी-रिणी &c., जीवितहारी &c., प्राणानिकः-की-कं; 'the giving or saving of life,' प्राणदानं, जीवदानं; 'abandonment of life,' जीवोत्सर्गः, प्राणत्यागः, प्राणोत्सर्गः, जीवितत्यागः, प्राणपरित्यागः, देहत्यागः, देहत्यासः; 'fear of losing life,' जीवितसंशयः; 'peril of life,' प्राणवापः; 'love of life,' जीवितार्था, जिजीविषा, प्राणिखिषा; 'wishing for life,' जिजीविषुः-पु-पु, प्राणिखिषुः-पु-पु; 'dread of life, impatience of life,' जीवितत्रासः, जीवितद्वेषः, मुमूर्षा; 'impatient of life,' मुमूर्षुः-भू-भू; 'deprived of life,' हतप्राणः-खा-खं, हतजीवितः-ता-तं, नष्टप्राणः-खा-खं, नष्टजीवितः-ता-तं; 'support or maintenance of life,' प्राणयावा, प्राणधारणं, प्राणरक्षणं; 'reckless of life,' जीवितव्ययी-यिनी &c., प्राणव्ययी &c.; 'recklessness of life,' जीवितव्ययः; 'the end or object of life,' जीवितहेतुः *m.*; 'means of life,' जीवितोपायः; 'a happy life,' सुजीवितं.—(Age, duration of life, term of life) आयुस् *n.*, आयुः-यु *m. n.*, वयस् *n.*, परमायुस्, जीवितकालः, जन्म *n.* (न), जन्मकालः, आयुःपरिमार्थं, जीवपरिमार्थं, आयुर्मेधादा, कालविशेषोपायद्विजं जीवनं; 'advanced in life,' गतायुः-यु-यु (स्), प्रवयाः-या-यः (स्); 'confering long life,' आयुष्यः-या-यं, आयुष्करः-रा-री-रः; 'end of life,' आयुःशेषः; 'for life, during life, all one's life,' यावज्जीवं, जीवनपर्यन्तं, साम-रणात्, यावज्जन्म, जन्मपर्यन्तं, यावदेहं; 'in all one's life,' जन्मतः प्रभृति, जन्मत आरभ्य, जन्माभ्यः, जन्मावधि, आजन्मतः, जन्मतः; 'lasting all one's life,' यावज्जीविकः-क्ता-क्तं, सामरखानिकः-क्ता-क्तं.—(Life in the world, the present life) इहलोकवासः, इहलोकचरितं, भूलोकवासः, इहकालः, इहजन्म *n.* (न), संसारः, संसरणं, संसृतिः *f.*, गुणत्रयाभ्यासः; 'active or secular life,' प्रवृत्तिः *f.*, प्रवृत्तिमार्गः, संसारमार्गः, लोकव्यवहारः, प्रवर्त्तनं; 'retired life,' निवृत्तिः *f.*, निवृत्तिमार्गः; 'engaging in public life,' लोकव्यवहारप्रवृत्तिः *f.*; 'in this life,' इह, इहकाले, इहलोके; 'the vicissitudes of life,' संसारचक्रं, कालचक्रं, कालावृत्तिः *f.*—(Conduct, manner of living) वृत्तिः *f.*, व्यवहारः, आचारः, आचरणं, रीतिः *f.*, स्थितिः *f.*, चेष्टितं, चर्या, प्रवृत्तिः *f.*, स्थितिः *f.*; 'virtuous life,' धर्मोचरणं.—(Vivacity) तेजस् *n.*, रसः, रसिकत्वं, तीक्ष्णता, सत्त्वं, योय्यं.—(Narrative of a life, memoir) चरित्रं, चरितं, चरित्ररचना, चरित्राख्यानं, आख्यानं.—(State, condition) अवस्था, दशा, भावः, स्थितिः *f.*, वृत्तिः *f.*, गतिः *f.*; 'the two states of life,' अवस्थाद्वयः;

these are 'happiness,' सुखावस्था, सुखदशा and 'misery,' दुःखावस्था, दुःखदशा; 'the three states of life,' अवस्थात्रयं; these are 'waking state,' जाग्रदवस्था; 'dreaming state,' स्वप्नावस्था and 'state of sound sleep,' सुषुप्त्यवस्था.

LIFE-GIVING, *a.* जीवदः -दा -दं, जीवदायकः -का -कं, जीवदाता -त्री -तृ (तृ), तेजस्करः -री -रं, तेजोवर्धकः -का -कं, वीर्यदः -दा -दं.

LIFE-GUARD, *s.* राजशरीररक्षकः, राजदेहरक्षी *m.* (न्), राजपरिचरः, राजपरिधिस्थः.

LIFELESS, *a.* निर्जीवः -वा -वं, सजीवः -वा -वं, जमाणी -णिनी -णि (न्), प्राणहीनः -ना -नं, गतप्राणः -णा -णं, नष्टप्राणः -णा -णं, निःप्राणः -णा -णं, प्राणरहितः -ता -तं, प्राणविरहितः -ता -तं, सचेतनः -ना -नं, विचेतनः -ना -नं, चैतन्यरहितः -ता -तं, व्यसुः -सुः -सु, गतासुः -सुः -सु, सचेष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Spiritless) निस्तेजाः -जाः -जः (स्), तेजोहीनः -ना -नं, विरसः -सा -सं, रसहीनः -ना -नं, निस्सह्यः -ह्या -ह्यं, सह्यहीनः -ना -नं.

LIFETIME, *s.* जीवितकालः, आयुस् *n.*, वयस् *n.*, जन्मकालः, आयुष्यं; 'during life-time,' यावज्जीवं, जीवपर्यन्तं, जन्मपर्यन्तं.

To LIFT, *v. a.* (Raise) उच्यते (c. 10. -तोलयति -यितुं), उच्छि (c. 1. उच्छ्रयति -यितुं, rt. छि), समुच्छि, प्रोच्छि, उन्नम (c. 10. -ननयति -यितुं), उद्यम (c. 1. -ययति -यन्तुं), उपाय in caus. (-यापयति -यितुं, rt. स्था), उन्धिष् (c. 6. -धियति -धेयुं), समुन्धिष्, उद्धन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), उन्नी (c. 1. -नयति -नेतुं), उत्कृष् (c. 1. -कर्षति -क्रष्टं), उद्ध (c. 1. -हरति -हर्तुं), उद्धृद् (c. 6. -वृहति -वर्हितुं), उन्नोलनं कृ, ऊर्द्धीकृ.—(Raise in rank) पदवृद्धिं कृ, उत्कृष्टपदे प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), संवृप् (c. 10. -वर्धयति -यितुं), प्रतिपत्तिं कृ or दा.—(Fill with pride or joy) दृप् (c. 10. -द्वयति -यितुं), उन्नम (c. 10. -लासयति -यितुं), उन्नतं -तां कृ; 'to be lifted up with pride,' दृप् (c. 4. -दृप्ति, दर्ष्टुं), उन्नतीभू, उन्नतचिह्नः -न्ता -न्तं भू.

LIFT, *s.* उत्तोलनं, उत्थापनं, उन्नमनं, उन्नामः, उन्नयनं, उच्छ्रयः, समुच्छ्रयः, उत्कर्षः.—(Help) साहाय्यं, उपकारः, उपकृतं.

LIFTED, *p. p.* उत्तोलितः -ता -तं, उत्थापितः -ता -तं, उच्छ्रितः -ता -तं, समुच्छ्रितः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, उद्यतः -ता -तं, उद्धतः -ता -तं, समुद्धतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं, उत्कर्षितः -ता -तं, उद्धर्तः -ता -तं, उन्धिष्ठः -ता -तं, उन्नातः -ता -तं; 'having the hands lifted up,' अभ्युच्छ्रितपाणिः -णिः -णि, उन्धितहस्तः -स्ता -स्तं; 'having his weapon lifted up,' उद्यतायुधः -धा -धं; 'having the arms lifted up,' उद्गाहुः -हुः -हु.

LIGAMENT, *s.* (Any thing that unites or ties) बन्धनं, बन्धः, योक्त्रं, सेचं, यन्त्रणं, पाशः, निगडः, शृङ्खला -लं, चारुः, प्रसिद्धिः *f.*—(In anatomy) सन्धिवन्धनं, सन्धिवन्धः, ग्रन्थिवन्धनं, अस्थिवन्धनं.

LIGATURE, *s.* बन्धः -न्धनं, पट्टः, पट्टकः, आवेष्टनं, परिवेष्टनं, वेष्टनं, रज्जुः *m. f.*, कवलिका.

LIGHT, *s.* द्युतिः *f.*, दीप्तिः *f.*, तेजस्, ज्योतिस् *n.*, ज्योतिः *f.*, प्रभा, प्रकाशः, आभा, अविः *f.*, आलोकः, रुचिः *f.*, रुक् *f.* (च्), कान्तिः *f.*, उदा, निभा, भा, भास् *f.*, निभा, ज्ञाया, त्विपा, त्विद् *f.* (प्), शोचिस् *n.*, शोभा, वर्धस् *n.*, महस् *n.*, धीतः, दृशानं, मरीचिः *m. f.*, कलिका; 'light of the moon or stars,' ज्योत्स्ना, कौमुदी, दीपिका; 'shining by its own light,' स्वप्रकाशः -शा -शं, स्वयंज्योतिः -तिः -ति; 'day-light,' सूर्यप्रकाशः, सूर्यरश्मिः *m.*, दिनालोकः.—(Any thing that gives light, candle) दीपः -पकः, प्रदीपः, दीपिका.—(Knowledge) ज्ञानं, बोधः, अवगमः, प्रकाशः.—(Public notice) प्रकाशः, प्रकाशता, प्राकट्यं, प्रसिद्धिः *f.*, लोकप्रसिद्धिः *f.*, लौकिकं, प्रख्यातिः *f.*

—(Light of a picture) प्रकाशितचित्रांशः, चित्रस्य प्रकाशितभागः, चित्रस्य प्रकाशितस्थलं.—(Point of view) दृष्टिः *f.*, लक्ष्यं, दृष्टिसूत्रं, दृष्टिपातमार्गः, दृष्टिपातसूत्रं, लक्ष्यसूत्रं; 'to throw light upon,' प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), विकाशः; 'throwing light upon,' प्रकाशकः -का -कं; 'to bring to light,' प्रकटीकृ, प्रकाशीकृ, स्पष्टीकृ, आविष्कृ, प्रादुष्कृ, विवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं); 'to come to light,' आविर्भू, प्रादुर्भू, प्रकाशीभू, प्रसिद्धिं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), In scientific treatises 'light' is called प्रकाशः.

LIGHT, *a.* (Having little weight) लघुः -पुः -घ्वी -पु, अगुरुः -रुः -घ्वी -रु, अल्पभारः -रा -रं, लघुभारः -रा -रं, अल्पप्रमाणः -णा -णं, लघुप्रमाणः -णा -णं, गौरवहीनः -ना -नं, सुवहः -हा -हं, सुवाहः -ह्या -ह्यं, सुखवाहः -ह्या -ह्यं.—(Not oppressive, easy to be endured) लघुः -घ्वी -पु, सुसह्यः -ह्या -ह्यं, सुसहनीयः -या -यं, अक्षेपकः -का -कं, अल्पक्षेपकः -री -रं; 'very light,' लघिष्ठः -ष्टा -ष्टं.—(Easy) सुखः -खा -खं, सुकरः -रा -री -रं, निरायासः -सा -सं, सुगमः -मा -मं, अकष्टः -ष्टा -ष्टं, अकठिनः -ना -नं, अविषमः -मा -मं, सुसाध्यः -ध्या -ध्यं, लघुः &c.—(Easy of digestion) सुपाक्यः -क्या -क्यं, सुपचनीयः -या -यं, सुपचः -चा -चं, सुखपचः -चा -चं.—(Active, nimble) चपलः -ला -लं, लघुशरीरः -रा -रं, लघुगतिः -तिः -ति.—(Not dense) अस्पृलः -ला -लं, अपघनः -ना -नं, शिथिलावयवः -वा -वं, विरलावयवः -वा -वं.—(Not steady, gay, airy) लघुचिह्नः -न्ता -न्तं, लघुचेताः -ताः -तः (स्), लघुस्वभावः -वा -वं, चञ्चलः -ला -लं, चपलः -ला -लं, प्रकृति-तरलः -ला -लं, अस्थिरः -रा -रं, लोलः -ला -लं, अनवस्थः -स्था -स्थं, गौरवहीनः -ना -नं, गाम्भीर्यहीनः -ना -नं.—(Trivial, inconsiderable) लघुः &c., लघुप्रभावः -वा -वं, अल्पप्रभावः &c., लघ्वर्धः -ध्या -ध्यं, अल्पार्थः -ध्या -ध्यं, तुच्छः -च्छा -च्छं, अगण्यः -ख्या -ख्यं, नृणामात्रः -या -यं, —(Light in color) प्रागुः -रुः -रु, श्वेतः -ता -तं or expressed by ईप्, आ prefixed; 'light red,' श्वेतरक्तः -क्ता -क्तं, ईप्द्रक्तः -क्ता -क्तं; 'light blue,' आनीलः -ला -लं; 'light brown,' श्वेत-पिद्मः -द्वा -द्वं; 'light blue,' श्वेतनीलः -ला -लं.—(Bright, not dark) दीप्तिमान् -मती -मत् (न्), द्युतिमान् &c., प्रभावान् &c., दीप्प्रः -प्रा -प्रं, सप्रकाशः -शा -शं, प्रकाशमयः -यो -यं, तेजोमयः &c., तेजसः -सी -सं, प्रकाशयुक्तः -क्ता -क्तं, रुचिरः -रा -रं, शोभनः -नी -नं; 'the light half of the month when the moon increases,' शुक्लः, शुक्लपक्षः, शुद्धपक्षः.—(To make light of) लघूकृ, तुच्छीकृ, नृणाय मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं).

LIGHT, *adv.* लघु, लापवेन, सलापवं, अगुरु, लघु prefixed in comp.

To LIGHT, *v. a.* (Make light, illuminate) प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), विकाश, द्युत् (c. 10. द्योतयति -यितुं), प्रद्युत्, विद्युत्, दीप् (c. 10. दीपयति -यितुं), उद्दीप्, प्रदीप्, विदीप्, प्रकाशितं -तां कृ, द्योतितं -तां कृ, सप्रकाशं -शां कृ.—(Give light) प्रकाशं दा, प्रकाशनं कृ, द्योतनं कृ, तेजः कृ or दा.—(Kindle, set on fire) ज्वल् (c. 10. ज्वलयति, जाल-यति -यितुं), प्रज्वल्, उज्ज्वल्, गंज्वल्, समिन् (c. 7. -इन्द्रे -इन्धितुं), सन्द्युद् (c. 10. -पुध्यति -यितुं), तप् (c. 10. तापयति -यितुं), सन्नप, दीप्, प्रदीप्, उद्दीप्, आदीप्.

To LIGHT, *v. n.* (Fall on) आपत् (c. 1. -पतति -तितुं), निपत्, आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), अकस्माद् आसद् or उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं) or आपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or उपागम्.—(Descend) अवसद् (c. 1. -रोहति -रोहं), अवतृ (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं), अवया (c. 2. -याति -तुं), सपो गम्, अवपहः.—(Settle, rest upon) सध्यास् (c. 2. -जास्ते -जासितुं), निली (c. 4. -लीयते -लेतुं), निपद् (c. 1. -पी-

दति -पङ्क्तु, क्षयिष्व (c. 1. -वसति -वसु), अवस्था, संस्था, सख्योत्तं कृ.
—(Kindle) समिन्ध in pass. (-इधति), जल (c. 1. जलति -लितु).
LIGHT-ARMED, *a.* लम्बायुधः -धा -यं, लघुशस्त्री -द्विणी -द्वि (न्), लघ्वस्त्र-
धारो -रिणी -रि, लघुशस्त्रभृत् *m.f.n.*
LIGHTED, *p.p.* इद्धः -द्धा -द्धं, समिद्धः -द्धा -द्धं, ज्वलितः -ता -तं, सन्नामः
-भा -भं, सन्नुद्धितः -ता -तं, प्रज्वालितः -ता -तं. —(Lighted up, illu-
minated) प्रकाशितः -ता -तं, विकाशितः -ता -तं, द्योतितः -ता -तं,
प्रद्योतितः -ता -तं, उद्योतितः -ता -तं, उद्दीपितः -ता -तं, भासितः -ता -तं,
विभासितः -ता -तं, उद्भासितः -ता -तं, उज्ज्वलितः -ता -तं.
To LIGHTEN, *v.n.* (Flash, as lightning) स्फुर (c. 6. स्फुरति -रितुं).
विद्युत् (c. 1. -द्योतते -रितुं), अकस्मात् प्रकाश (c. 1. -काशते -शितुं)
or जल (c. 1. जलति -लितुं) or उज्ज्वल, विद्युद्गन्त कम्प (c. 1. कम्पते
-स्यितुं).
To LIGHTEN, *v.a.* (Make bright) प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं),
विकाश, द्युत् (c. 10. द्योतयति -यितुं), दीप् (c. 10. दीपयति -यितुं), विदीप्,
—(Make less heavy) लघूकृ, लघ (nom. लघयति -यितुं), नूनभारं
-रा -रं कृ, अल्पभारोक्त, भारनूननां कृ. —(Alleviate) श्म (c. 10.
श्मयति -यितुं), श्मश्, उपश्मन्, लघूकृ.
LIGHTENED, *p.p.* (Made less heavy) लघूकृतः -ता -तं, नूनभारः -रा
-रं, श्रमितः -ता -तं, प्रश्रमितः -ता -तं.
LIGHTER, *s.* (More light) लघुतरः -रा -रं, लघोयान् -यसी -यः (स्),
नूनभारः -रा -रं. —(One that lights or kindles) प्रकाशकः,
प्रकाशदः, दीपकः, उद्दीपकः, द्युतिकरः, द्युतिकरः, चग्निकरः. —(Large,
flat-bottomed boat) तराळः *m.*, तरान्युः *m.*, तरणिः -णी *f.*, बहिचं,
उडुपः -पं.
LIGHTERMAN, *s.* नाविकः, पोतयाहः, तरिकः, पूछीकनीकाकर्णधारः.
LIGHT-FINGERED, *a.* लघुहस्तः -स्ता -स्तं, चपलहस्तः &c., पाणिचपलः -ला -लं.
LIGHT-FOOTED, *a.* लघुपादः -दा -दं, लघुगतिः -तिः -ति, दृढगतिः -तिः -ति.
LIGHT-HEADED, *a.* (Delirious) रोगोपहतज्ञानः -ना -नं, रोगोपहतज्ञानाद्
भ्रान्तचित्तः -त्ता -तं or भ्रान्तबुद्धिः -द्धिः -द्धि or विचिन्तबुद्धिः -द्धिः -द्धि
or क्षिप्तचित्तः &c., बुद्धिविभ्रमात् प्रलापकारी -रिणी &c. —(Thought-
less, volatile) चपलचित्तः &c., लघुचित्तः &c.
LIGHT-HEADEDNESS, *s.* चिन्तविभ्रमः, ज्ञानभ्रान्तिः *f.*, बुद्धिभ्रान्तिः, बुद्धिविभ्रमः.
LIGHT-HEARTED, *a.* लघुचित्तः -त्ता -तं, लघुचेताः -ताः -तः (स्), हृष्टचित्तः
&c., हृष्टहृदयः -या -यं, हृष्टमानसः -सो -सं, उल्लसः -सा -सं, ज्ञानन्दो
-न्दिनी -न्दि (न्), सुमनसः -स्ता -स्तं.
LIGHT-HOUSE, *s.* दीपस्तम्भः, दीपगृहं, आकाशदीपः, समुद्रयाविनां पथदर्श-
नायैम् उत्तमभूमागे निर्मितं दीपगृहं.
LIGHTING, *part.* प्रकाशयत् -यन्तो -यन् (न्), उद्भासयन् -यन्तो -यन् (न्),
द्योतयमानः -ना -नं, उद्दीपकः -क्ता -क्तं, प्रदीपकः -क्ता -क्तं. —(Resting
on) निपणः -या -यं, निलीयमानः -ना -नं, सन्निधमानः -ना -नं.
LIGHTLESS, *a.* निष्प्रभः -भा -भं, सप्रकाशः -शा -शं, निराशः -क्ता -क्तं.
LIGHTLY, *adv.* (With little weight) लघु, लापवेन, सलापयं, अगुरु,
अल्पभारेण, अल्पप्रमाणेन. —(Easily) सुलेन, अनायासेन, अकष्टेन.
अश्रमेन, अयत्नेन. —(Without reason) हेतुना विना, कारणेन विना.
—(Nimble) लघुगत्या, चपलं. —(With levity) लघुचेतसा, चञ्चलं,
चञ्चलपणं, चास्यरं; 'to think lightly of' लघूकृ, तुच्छीकृ.
LIGHTNESS, *s.* (Want of weight) लघुता -त्वं, लापवं, लघिमा *m.* (न्).
अगुरुता, गीरवहीनता, भारलघुता, भारहीनता, अल्पभारत्वं, भारभावः,
लघुगता, भाररहितत्वं. —(Easiness) सुखत्वं, अनायासः, निरायासत्वं,
सुकरत्वं, सुसाध्या, लघुता, सुगमत्वं, अकष्टत्वं, पक्काठिनं. —(State of

being easy to be borne) लघुता, सुखता, सुसहनीयता. —(Nim-
bleness) शरीरलघुता, लघुशरीरत्वं, लघुगतित्वं, द्रुतत्वं. —(Levity)
चञ्चलत्वं, चाञ्चल्यं, चपलता, चापल्यं, लोलता, लील्यं, अस्थिरता,
अस्थैर्यं, अनवस्थितिः *f.*, अगुरुता, अगौरवं. —(Trivialness) लघुता,
लापवं, लघ्वर्था, अल्पप्रभावं, तुच्छता; 'lightness of hand,' हस्त-
लापवं, हस्तचापल्यं.

LIGHTNING, *s.* विद्युत् *f.*, तडित् *f.*, सौदामिनी, सौदामी, सौदामनी, मेघ-
ज्योतिस् *n.*, मेघवह्निः *m.*, मेघदीपः. पनज्जाला, द्युगप्रभा, अक्षिप्रभा,
द्युद्युतिः *f.*, ह्रदिनी, ह्रदिनी, शतहृदा, शम्भा, सम्भा, चपला, चञ्चला,
द्युशिका, आकालिका, चला, ऐरावती, छटाभा, रोहिणी, अशुभा, अशुभा,
वज्रस्फुरिङ्गः -ङ्गं, पनवह्निः, वीपा, महोल्का, अतिभीः *m.*, चटुला,
रुक् *f.* (च्), नीलाग्रना; 'forked lightning,' विद्युत्तता, तडित्ता;
द्यौचं; 'flash of lightning,' विद्युत्प्रकाशः, विद्युत्स्फुरणं, सौदामिनी-
स्फुरणं, विद्युत्कम्पः, विद्युत्हाम *n.* (न्), विद्युत्ज्वाला; 'the falling of
lightning,' विद्युत्पातः; 'struck by lightning,' उपहतः -ता -तं,
विद्युत्पातोपहतः &c.; 'relating to lightning,' वैद्युतः -तो -तं.

LIGHTS, *s. pl.* पुष्कृतः, पुष्कृतः, फुफुसः, रक्तमेतनः.

LIGHTSOME, *a.* (Not dark, luminous) दीप्तिमान् -मानो -मन् (न्),
तेजोमयः -यो -यं, सप्रकाशः -शा -शं, प्रकाशमयः -यो -यं, सुप्रकाशः
-शा -शं, तेजसी -स्विनी -स्वि (न्), प्रभावान् &c., सुप्रभः -भा -भं. —
(Cheerful, gay) उल्लसः -सा -सं, हृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रहृष्टः -ष्टा -ष्टं, सानन्दः
-न्दा -न्दं, ज्ञानन्दो -न्दिनी &c., ज्ञानन्दः -दा -दं, हर्षदः -द्दा -दं.

LIGHTSOMENESS, *s.* (Brightness) सप्रकाशता, दीप्तिमत्त्वं, दीप्तिता. —
(Cheerfulness) उल्लसता, उल्लासः, सानन्दता, हृष्टता, प्रहृष्टः.

LIGHT-SPIRITED, *a.* लघुहृदयः -या -यं, हृष्टहृदयः -या -यं, हृष्टचित्तः -त्ता -तं.

LIGNEOUS, *a.* काष्ठी -ष्ठिनी -ष्ठि (न्), काष्ठमयः -यो -यं, दारुणयः &c.,
दारुणः -वो -वं, काष्ठरूपः -पा -पं, दारुणरूपः -पा -पं, काष्ठपटितः -ता -तं.

LIGNIFEROUS, *a.* काष्ठदः -दा -दं, काष्ठदायकः -का -कं, काष्ठोत्पादकः -का -कं.

LIGNIFORM, *a.* काष्ठरूपः -पा -पं, काष्ठकारः -रा -रं, काष्ठकृतिः -तिः -ति.

To LIGNIFY, *v. n.* काष्ठसाकृ, दारुसाकृ, काष्ठरूपीकृ, दारुणरूपीकृ.

LIKE, *a.* (Resembling) सदृशः -शी -शं, सदृष्टः -ष्टा -ष्टं, सदृक् *m.f.n.*

(श्), तुल्यः -त्वा -त्वं, समः -मा -मं, समोयः -या -यं, समानः -ता -तं,
सन्निभः -भा -भं, अनुकारी -रिणी -रि (न्), निर्विशेषः -पा -पं, प्राति-
भासिकः -क्को -क्तं. The following can only be used in comp.
at the end of a word उपनः -मा -मं, निभः -भा -भं, प्रतिनः -मा
-मं, उपनिभः -ता -तं, प्रत्यः -त्वा -त्वं, सदृशः -शा -शं, रूपः -पा -पं.
विधः -पा -पं, नीलाशः -शा -शं, निवासः -सा -सं, प्रतीकाशः &c.,
प्रतिकाशः &c., प्रतिकासः &c., प्रतीकासः &c., भूतः -ता -तं; 'like
the moon,' चन्द्रनिभः -भा -भं, चन्द्रोपनः -मा -मं; 'like, but with
a degree of inferiority,' कल्पः -त्वा -त्वं. The propositions
स and अनु are often used indifferently with सन, समान, and
तुल्य to express 'like'; as, 'of like form,' सरूपः -पा -पी -पं,
अनुरूपः -पा -पं, समरूपः -पा -पं, तुल्यरूपः &c., तुल्याकृतिः -तिः -ति,
तुल्याकारः -रा -रं; 'of like properties or qualities,' समुखः -या
-यं, अनुगुणः -या -यं, समगुणः -या -यं, तुल्यगुणः &c., समानगुणः &c.
सपत्नी -प्ती -प्ते (न्), अनुपत्नी &c., समानपत्नी &c., मनभावः -वो
-वं; 'of like tribe, class, or kind,' सजातिः -तिः -ति, सजातीयः
-या -यं, समानजातिः &c., समानजातीयः &c., सवर्गः -र्गा -र्गं, तुल्यवर्गः
&c., सविधः -या -यं, सवर्गः -र्गा -र्गं, सवर्गीयः -या -यं, सवर्गीयः -या
-यं; 'like this or that,' ईदृशः -शी -शं, ईदृक् *m.f.n.* (श्), ईदृषः
-द्या -द्यं, एतादृशः &c., एतादृक् &c., एतादृषः &c., तादृशः &c.,

तादृक् &c., तादृषः &c.; 'like what?' कीदृशः &c., कीदृक् &c., कीदृषः &c.; 'like which,' यादृशः &c., यादृक् &c., यादृषः &c.; 'like me,' मादृशः &c., मादृक् &c., मादृषः &c.; 'like thee,' त्वदृशः &c., त्वदृक् &c., त्वदृषः &c.; 'like your honor,' भवादृशः &c., भवादृक् &c., भवादृषः &c. 'To be like,' अनुकृ, सदृशः -शी -शं भू, तुल्यः -त्या -त्वं भू, सदृशीभू, तुल्यीभू. The following examples illustrate the use and construction of some of the above words. 'The son is very like the father,' पुत्रो बहुधा पितुर् अनुकरोति or पुत्रः पितृरूपो भवति; 'like another son,' पुत्रनिर्दिशेषः -या -यं; 'there never has been, nor ever will be, any one like him,' अनेन सदृशो न भूतो न भविष्यति; 'there is nobody like him,' तेन सदृशः कश्चिदपि नास्ति or न तस्य तुल्यः कश्चन or न कोपि तस्य समः; 'like the sun,' चादित्यसदृशः -शी -शं, चादित्येन तुल्यः &c.; 'a crime like that of Brahmanicide,' ब्रह्महत्यासमं पापं; 'like me,' मम समः or मम तुल्यः or मम अनुकृपः or मद्रूपः &c. or मद्रिपः -या -यं. —(Probable) सत्सङ्काशः -शा -शं, सम्भाव्यः -या -यं.

Lake, s. (Match, equal) तुल्यः -त्या, तुल्यगुणः -या, सदृशः -शी, तुल्यरूपः -पी, समानगुणः -या, समकः -का, युग्मकः -का; 'his like will never be again,' अनेन सदृशो न कदाचिद् भविष्यति. — (Likes and dislikes) प्रियाप्रियाणि n. pl., प्रियाप्रिये.

Like, adv. (In the same manner) यत् affixed, इय, यथा, तथा, निर्दिशेषं -येत्; 'like a dream,' स्वप्नयत्; 'like the moon,' चन्द्रयत्, चन्द्र इय, चन्द्रो यथा; 'cherished like another son,' पुत्रनिर्दिशेषं पालितः; 'like king, like people,' यथा राजा तथा प्रजा; 'in like manner,' तथैव, तद्वत्, तथा, एवं, एवम्वकारेण, तथाचिपेन, एवंचिपेन, एवमेव; 'to act like,' अनुकृ.

To like, v. a. (Approve of, be pleased with) रुच् (c. 1. रोचते -चिहुं) used impersonally, रुच् (c. 10. रोचयति -चिहुं), अनुकृ, अभिरुच्, अभिरुग् (c. 4. -मन्ते -मन्तुं), अनुमन्, सम्मन्, मन्, अभिनन्द. (c. 1. -नन्दति -ने -न्दितुं), प्रतिनन्द, नन्द, अनुमुद् (c. 1. -मोदते -दिहुं), अनुमुद् (c. 4. -रुचते -ति -रोचुं), प्रशंस (c. 1. शंसति -सितुं), प्री (c. 4. प्रीचते), जुप् (c. 6. जुगते, जोषितुं), तुप् (c. 4. तुष्यति, तोषुं), अनुप्, परिहृत्, दप् (c. 1. दयते -यितुं), अनुरुच् (c. 4. -रुचते), प्लिह् (c. 4. प्लिचति, प्लेहितुं), प्रियः -या -यं भू or चर्स्, अभिमतः -ता -तं भू, इष्टः -तः -हं भू, प्रीतः -ता -तं भू, दयितः -ता -तं भू. Obs. Since some of the above verbs have a neuter sense, and some of these again are susceptible of an active sense if used in other forms, the construction of the sentence must vary accordingly; thus, 'I like that,' तद् गच्छ or मम रोचते or चर्स् तद् रोचयामि or तद् मया प्रशस्यते or चर्स् तद् अनुमन्ये or तद् मया अनुमते or तद् मम अभिनतं; 'he does not like the gift,' दत्तं नाभिनन्दति or दत्तेन न तुष्यति; 'they like their king,' स्वराजानम् अनुकृष्यन्ते; 'he likes his brother's wife,' भगवर् भाव्यायाम् अनुकृष्यते; 'women like everybody,' सर्वे स्त्रीणां प्रियाः.

To like, v. n. रुच् (c. 1. रोचते -चिहुं), इप् (c. 6. इच्छति, एषितुं), अभिलम् (c. 1. -लम्बति, c. 4. -लम्बति -मिहुं); 'as you like,' यथा भयते रोचते, यथाचानं; 'doing what one likes,' कामकारी -रिणी -रि (न्), कामचारः -रा -रं; 'going where one likes,' कामगामी -मिनी &c.; 'eating what one likes,' कामभक्षः -या -यं; 'taking what form one likes,' कामरूपः -या -यं.

LIKED, p. p. अभिमतः -ता -तं, अनुमतः -ता -तं, यथाभिमतः -ता -तं, अनुमोदितः -ता -तं, प्रियः -या -यं, प्रीतः -ता -तं, इष्टः -ता -हं, मनोनीतः -ता -तं, दयितः -ता -तं, अनुरुक्तः -ता -तं, मतः -ता -तं.

LIKELIHOOD, LIKELINESS, s. सम्भाव्यता -त्वं, सम्भावनीयता, योग्यता -त्वं, सम्भावना, सम्भवः, अभ्युपगम्यता, अभ्युपगमः, अनुमेयता -त्वं, सत्यसादृश्यं, सत्यसङ्काशत्वं -ता, आभासः.

LIKELY, a. सम्भाव्यः -या -यं, सम्भावनीयः -या -यं, सम्भावितः -ता -तं, योग्यः -ग्या -ग्यं, सत्यसङ्काशः -शा -शं, सत्यसन्निभः -भा -भं, सत्यसदृशः -शी -शं, अनुमेयः -या -यं, अभ्युपगम्यः -न्या -न्यं; 'it is likely,' युज्यते, उपपद्यते.

LIKELY, adv. सम्भावनीयं, यथायोग्यं, यथासम्भवं, प्रायस्, प्रायशस्.

LIKEMINDED, a. समानशीलः -ला -लं, समसम्भावः -या -यं, समभावः -या -यं.

To LIKEN, v. a. उपमा (c. 2. -माति, c. 3. -निमीते -मातुं), सदृशीकृ, समीकृ, तुल्यीकृ, समानीकृ, ममान (nom. समानयति -यितुं); 'to whom shall I liken him,' केन तम् उपमास्यामि.

LIKENED, p. p. उपमितः -ता -तं, उपमेतः -ता -तं, समीकृतः -ता -तं.

LIKENESS, s. (Resemblance) सादृश्यं, सदृशता -त्वं, सारूप्यं, सरूपता, समरूपता, अनुरूपता, आनुकृष्यं, समता, साम्यं, समानता, तुल्यता -त्वं, तुला, तीक्ष्णं, क्षीप्यं, उपमा, उपमानं -नता, उपमितिः f., प्रतिमानं -नता, प्रतिमता, आनुगुष्यं, अनुकारः, अनुहारः, आनुधर्म्यं, रूपसमता, स्वाभावसमता. —(Form, appearance) साकृतिः f., साकारः, रूपं, मूर्तिः f., संस्कारः. —(A picture or image resembling a person or thing) उपमा, उपमितिः f., उपमानं, प्रतिमा, प्रतिमानं, प्रतिरूपं -पक्षं, प्रतिरूपितः f., प्रतिमूर्तिः f., प्रतिकायः, प्रतिनिधिः m., प्रतिच्छन्दः, प्रतिपातना, प्रतिविषं, चित्रं, साकृतिः f.; 'a speaking likeness,' साकृतिः संपादिनी.

LIKELINESS, adv. (In like manner) तथा, तथैव, तद्वत्, एवं, एवमेव. — (Moreover) अपिच, अपरञ्च, किञ्च, चैव, तथा, एवं.

LIKING, s. (Fondness for, delight in, pleasure) रुचिः f., अभिरुचिः f., रक्तोपः, तोषः, तुष्टिः f., सनुष्टिः f., परितोषः, अनुरागः, अनुरुचिः f., अभिमतता, अनुमतिः f., अनुमोदनं, इच्छा, अभिलामः, अभिलषितं, प्रियता, प्रीतिः f., चन्दं, चन्दस् n.; 'that husband was not to her liking,' स भर्ता तस्याः सक्तोपाय नामभवत्; 'likings and dislikings,' प्रियाप्रियाणि. —(State of body) शरीरस्थितिः f., देहस्थितिः f., शरीरभावः.

LILAC, s. लेलकाख्यः पारसीकदेशीयो गुल्मप्रभेदः.

LILY, s. पद्मः -पं, पद्मिनी, उत्पलं, कमलं, दुमुदं, नलिनं, पद्मकं, कुवल्यं, इन्दोपटं, सीगन्धिकं, समुजं, नीलासुमनम् n. (न्), रक्तसन्धिकं, हस्तकं, केरपं. These names properly apply to the water lily. See LOTUS.

LIMATION, s. लोहमार्जनेन घर्षणं or परिष्कारः or परिष्करणं, मार्जनं.

LIAMATURE, s. (Filings) लोहचूर्णं, कृष्णचूर्णं, लोहकं, लोहकिट्टं.

LIMB, s. अङ्गं, अवयवः, गात्रं, अवयवः, प्रतीकः; 'limb by limb,' अवयवशस्, गात्रं गात्रं; 'over every limb,' सर्वोद्गीर्णः -खा -यं, प्रसङ्गः; 'having large limbs,' बृहदङ्गः -ङ्गी -ङ्गं; 'kneading of the limbs,' गङ्गसंवाहः -हनं, अङ्गमहनं. —(Edge, border) कोटिः f., ग्राना, सीमा.

To LIMB, v. a. अङ्गाद् अङ्गम् अवच्छिद् (c. 7. -चिनत्ति -चेत्तुं), अवयवशो निकृत् (c. 6. -कृन्ति -कन्ति), गात्राणि पृथक्, पृथक्नीकृ.

LIMBED, a. अङ्गी -ङ्गिनी -ङ्गि (न्), साङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, अवयवी -विनी -वि (न्), सावयवः -या -यं; 'large-limbed,' बृहदङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, बृहदवयवः -या -यं, महाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं; 'slender-limbed,' कृशाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं.

खोशान्नः &c., तन्मन्त्रः &c.
 LIMBER, *a.* (Flexible) मृदुः-दुः-द्वी-दु, शिपिलः-ला-लं, कोमलः-ला-लं, अदृढः-दा-दं, आभ्यः-भ्या-भ्यं, नम्यः-भ्या-भ्यं, आनम्यः-भ्या-भ्यं.
 LIMBER, *s.* (Of a cannon) मुद्गयन्त्रवाहनं, मुद्गयन्त्रपुरा.
 LIMBERNESS, *s.* शैथिल्यं, शिपिलता-त्वं, मृदुता, कोमलता, नम्यता.
 LIMBLESS, *a.* निरवयवः-वा-यं, अनङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, निरङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अङ्गहीनः-ना-नं, अङ्गशून्यः-भ्या-भ्यं, अवयवहीनः-ना-नं.
 LIMBMEAL, *adv.* अवयवशः, गात्रं गात्रं, खण्डशः, खण्डं खण्डं.
 LIMBO, *s.* (Hell) नरकः. निरपाः—(Prison) कारागारं, बन्धनागारं.
 LIME, *s.* (Calcareous earth used for mortar) चूर्णं, कर्करः-रं, सुषा, ह्युरा, लेपः, विलेपः; 'nodule of lime,' चूर्णखण्डः. कर्करखण्डः. —(Bird-lime) पक्षिवन्धनलेपः, अतिशयानद्रव्यं येन पक्षिणो बध्यते, उदपेयविशेषः.—(Lime-tree, citrus acida) नवीरः, गुरुवचीमः, वक्रशीपी-धनः *m.*
 To LIME, *v. a.* पूष्ठीकृत्ययानद्रव्येण लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्ते) or विलिप्.
 LIME-BURNER, *s.* चूर्णकारः, चूर्णकृत्ता *m.* (चूर्णं), चूर्णदाहकः, चूर्णदाहकृत्.
 LIME-KILN, *s.* चूर्णदहनस्थानं, चूर्णपचनस्थानं, चूर्णोपाकः.
 LIME-STONE, *s.* चूर्णखण्डः-खण्डं, कर्करखण्डः, कर्करः, चूर्णोपलः, कर्कोपलः.
 LIME-WATER, *s.* चूर्णसंयुक्तं जलं, चूर्णजलं, कर्करजलं.
 LIMIT, *s.* सीमा *f.*, सीमा *m.* (नृ), परिसीमा *f. m.*, अवधिः *m.*, अन्तः-न्तं, पर्यन्तः-न्तं, समन्तः, प्रान्तः, मर्यादा, परिच्छेदः, अवच्छेदः, वेला, नेमः, पर्याप्तिः *f.*, परिमाणं, परिमितिः *f.*, अवसानं, पर्यवसानं, परिसरः, शेषः, आधाटः, चक्रवाटः, पारः-रं; 'that forms a limit,' अवधिभूतः-ता-तं.
 To LIMIT, *v. a.* (Bound) प्रान्तं (nom. प्रान्तयति-यितुं), समन्तं (nom. समन्तयति-यितुं) or पर्यन्तं, परिच्छिद् (c. 7. छिनत्ति-छेत्ते), अवच्छिद्, परिच्छेदं कृ, सावधिकं-कां कृ, सोपाधिकं-कां कृ, समर्यादं-दां कृ, ससीमं-मां कृ.—(Confine within certain bounds, circumscribe) परिमा (c. 2. माति, c. 3. मिसीते-मातुं), परिमितं-तां कृ, निमितं-तां कृ, सपरिमाणं-यां कृ, संयम् (c. 1. यच्छति-यन्तुं), नियम्, नियद् (c. 9. गृह्णाति-ग्रहीतुं), संह (c. 1. हरति-हन्तुं), निबन्ध (c. 9. चर्माति-चन्तुं), निरुप् (c. 10. रूपयति-यितुं).
 LIMITABLE, *a.* परिमेयः-या-यं, परिच्छेदनीयः-या-यं, निरूपणीयः-या-यं.
 LIMITATION, *s.* (The act of bounding) सीमाकरणं, मर्यादाकरणं, अवधिकरणं, पर्यन्तकरणं, परिच्छेदः-दन्तं, अवच्छेदः-दन्तं, परिमाणकरणं. —(A state of restriction) परिमितता-त्वं, सावधिकता, समर्यादत्वं, सोपाधिकत्वं, संसीमत्वं, अवधिता, अवधिः *m.*, पर्यन्तं-न्तत्वं, अव्यापित्वं, निबन्धनं, धन्यः-न्धनं.
 LIMITED, *p. p.* परिमितः-ता-तं, मितः-ता-तं, समर्यादः-दा-दं, सावधिकः-का-ङ्गं, सोपाधिकः-का-ङ्गं, ससीमः-मा-मं, सपरिमाणः-या-यं, परिच्छिन्नः-न्ता-न्तं, नियतः-ता-तं, संयतः-ता-तं, नियतः-दा-दं, चहः-दा-दं, संहतः-ता-तं, जय्यामः-मा-मं, जय्यायः-या-यं, जय्यापी चिनी-पि (नृ), सङ्कुचितः-ता-तं, ससाधः-या-यं; 'of limited mending,' मितायः-या-यं.
 LIMITER, *s.* मर्यादाकारी *m.* (नृ), सीमाकृत्ता *m.* (नृ), परिच्छेदकः, अवधिकृत्.
 LIMITLESS, *a.* अपरिमितः-ता-तं, अमितः-ता-तं, अनन्तः-न्ता-न्तं, निरवधिः-पि-पि.
 To LIMN, *v. a.* लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), आलिख्, विलिख्, समिलिख्, चित्रं लिख्, चिन् (c. 10. चित्रयति-यितुं).
 LIMNER, *s.* चित्रकारः, चित्रकारः, चित्रलिक *m.* (ख), चित्रकर्म्मविद् *m.*
 LIMOUS, *a.* पङ्क्तिः-ला-लं, पङ्क्ती-ङ्किनी-ङ्कि (नृ), सकर्म्मः-मा-मं.
 To LIMP, *v. n.* लङ्ग (c. 1. लङ्गति-ङ्गितुं), खङ्ग (c. 1. खङ्गति-ङ्गितुं),

खोर् (c. 1. खोरति-रितुं), खोल् (c. 1. खोलति-लितुं), खोड् (c. 1. खोडति-डितुं), खोद् (c. 1. खोटति-डितुं), खुयद् (c. 1. खुयडते-विडितुं), वङ्ग (c. 1. वङ्गति-ङ्गितुं).
 LIMP, *s.* लङ्गः, खङ्गनं, लङ्गगतिः *f.*, खङ्गगतिः *f.*
 LIMP, *a.* मृदुः-दुः-द्वी-दु, शिपिलः-ला-लं, कोमलः-ला-लं.
 LIMP, *s.* लङ्गगतिः *m.*, लङ्गगामी *m.* (नृ), खङ्गगतिः *m.*, खङ्गः.
 LIMPID, *a.* खल्लः-च्छा-च्छं, खल्लजलः-ला-लं, खल्लः-च्छा-च्छं, निर्मलः-ला-लं, विमलः-ला-लं, अमलः-ला-लं, निर्मलजलः-ला-लं, सुजलः-ला-लं.
 LIMPIDNESS, LIMPIDITY, *s.* खल्लता, निर्मलता, विमलता, सुजलता, जलनैर्मल्यं.
 LIMPING, *part. or a.* खङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, पङ्गुः-ङ्गुः-ङ्गु, खोर्-पा-रं, खोल्-ला-लं, खोड्-डा-डं, लङ्गगतिः-ति-ति, खङ्गगतिः &c., लङ्गगामी-निनी-मि (नृ), विकलगतिः &c.
 LIMPINGLY, *adv.* खङ्गवत्, पङ्गुवत्, खल्लं, लङ्गगता, खङ्गगता.
 LIMSY, LIMPY, *a.* शिपिलः-ला-लं, मृदुः-दुः-दु, कोमलः-ला-लं.
 LIMY, *a.* चूर्णमयः-यो-यं, सचूर्णः-या-यं, कर्कोयः-या-यं, प्रचुरचूर्णः-या-यं, कर्कोरमयः-यो-यं.—(Viscous) सान्द्रः-न्द्रा-न्द्रं, श्यानः-ना-नं, चूर्णसमूहः-या-यं, चूर्णोपमः-मा-मं.
 LIN, *s.* (Flax) जतसी, उमा, धुमा, क्षीनी, शृणं.
 LINCH-PIN, *s.* अद्यायकीलः-लकः, अद्यायशङ्कुः *m.*, अद्यायशलाका, अयिः *m.*, जायिः *m. f.*, उद्रूपः.
 LINCTURE, *s.* (Medicine) अवलेहः, अवलेहं, लेहं, अवलेहोपधं.
 LINE, *s.* रेखा, लेखा, सरणिः-शी, धारणी, राजिः-जिका *f.*, राजी, पङ्क्तिः *f.*, पङ्क्तिः *f.*, जालिः-ली *f.*, आवलिः-ली *f.*, पालिः-ली *f.*, ततिः *f.*, श्रेणिः-शी *m. f.*—(Ruled line) वक्त्रिः *f.*, रेखा, लेखा, चङ्कः.—(Row, range) पङ्क्तिः *f.*, श्रेणिः-शी, राजिः-जी *f.*, पङ्क्तिः *f.*, आवलिः-ली *f.*, माला, हारः; 'in a line,' पङ्क्तिक्रमेण; 'in the same line,' समरेखः-खा-खं, एकरेखः &c.—(Line of troops) दृष्टः, पङ्क्तिः *f.*, व्यूहः, विन्यासः, सैन्यपङ्क्तिः *f.*, चलविन्यासः; 'an array of troops in line,' दृष्टव्यूहः; 'line of infantry,' पङ्क्तिपङ्क्तिः *f.*, पङ्क्तिश्रेणी.—(String, cord) सूत्रं, रज्जुः *m. f.*, गुणः, तनुः *m.*—(Cord extended to direct any operation) सूत्रं; 'by line and rule,' यथासूत्रं.—(Line of the face, &c.) मुखरेखा, वदनरेखा, रेखा; 'a lucky line,' सायुष्यरेखा, पद्मरेखा, सास्तिका.—(Line of print, &c.) पङ्क्तिः *f.*—(Line of a stanza) पदं.—(Outline) पारुदेखा, वहिलेखा.—(Contour) आकारः, आकृतिः *f.*, परिधिः *m.*—(Rampart, trench) प्राकारः, वप्रः, दुर्गवप्रः, परिखा, परिकूटं.—(Method, disposition) क्रमः, अनुक्रमः, पर्यायः, मार्गः, परम्परा, विन्यासः, परिपाटिः-टी *f.*—(Series) श्रेणी-णिः *m. f.*, पङ्क्तिः *f.*, परम्परा, पारम्पर्यं, आवलिः-ली *f.*, माला, आनुपूर्व्यं; 'in regular line,' क्रमशः, अनुक्रमशः, अनुपूर्वशः, पारम्पर्येण.—(Line of a family) वंशावलिः *f.*, वंशपरम्परा, वंशपारम्पर्यं, कुलपरम्परा.—(Line of conduct) मार्गः, पथः, व्यवहारः, रीतिः *f.*, सूतिः *f.*; 'correct line of conduct,' सुमार्गः, सुपथः; 'incorrect line,' उन्मार्गः, विमार्गः, विपथः, कुपथः, कुसूतिः *f.*—(Line of study) अध्ययनमार्गः, अध्ययनक्रमः.—(Department) देशः, विषयः, खण्डः.—(Direction, course) दिक् *f.* (श), पथः, मार्गः; 'line of direction in mechanics,' गुरुत्वलङ्घः; 'it goes in a different line,' भिन्नदिशं गच्छति.—(Fishing-line) वरखण्डः, चडिशसूत्रं, मत्स्यग्रहणसूत्रं.—(Equator) विषुवक्रं, विषुवखण्डं, विषुववृत्तं, विषुवद्वृत्तं, विषुवरेखा, नाडीवृत्तं, नाडीमखण्डं, भूगोलरेखा, भूपरिधिः *m.*, भूवक्रं, भूमध्यरेखा.—(To draw lines) लिख् (c. 6.

लिखति, लेखितुं), उच्चिर्, प्रोच्चिर्, रेखां कृ; 'to draw lines on the ground,' रेखादिना भूमिम् उच्चिर् or चर्च (c. 10. उच्चिर्-यितुं); 'act of drawing lines,' रेखाकरणं, प्रोचिरेतनं, उच्चिरनं; 'drawing lines,' उच्चिरन्-रन्ती-रन् (न्), प्रोचिरन् &c.
 To LINE, v. a. (Cover on the inside) चनार् or चनार्भागे ऋट (c. 10. छादयति-यितुं) or छादह्, चनार्छादनं कृ, चनार्नरे छद्, चनार्पटलं कृ, चनार्पुटं कृ.—(Place in a line) पंक्तिरूपेण स्या in caus. (स्वाप-यति-यितुं).

LINEAGE, s. सन्धयः, वंशः, सन्ततिः f., सन्तानः, कुलं, सन्धयायः, गोवं, वंशचिततिः f., वंशपरम्परा, पायली -लिः f., वंशावलिः, परम्परा, जातिः f., जननं, सभिजनः; 'of royal lineage,' राजवंशः-श्या-श्यं; 'of high lineage,' महाकुलः-ला-लं.

LINEAL, a. (Compound of lines) रेखात्मयः-यी-यं, रेखात्म्यः-पा-पं, सद्भिः-ता-तं.—(Derived from ancestors in a direct line) परम्परागतः-ता-तं, परम्परायातः-ता-तं, परम्परामात्रः-ता-तं, क्रमागतः-ता-तं, क्रमायातः-ता-तं, क्रममात्रः-मा-मं, वंशक्रमागतः-ता-तं, परम्परीयः-शा-शं, पारम्परिकः-की-कं; 'a lineal descendant,' सन्तानः, सन्ततिः f.; 'lineal descent,' क्रमागमः, वंशक्रमागमः, क्रमा-गतत्वं, सन्धयागमः.

LINEALLY, adv. क्रमागमेन, वंशक्रमेण, पारम्पर्येण, परम्परतम्; 'lineally descended,' वंशक्रमागतः-ता-तं, वंशक्रमायातः-ता-तं, सन्धयागतः-ता-तं, कुलक्रमायातः-ता-तं.

LINEAMENT, s. (Feature) रेखा, चदनरेखा, मुखरेखा, चदनाकृतिः f., चदनाकारः, मुखावयवः. रूपचित्रं, रूपलक्षणं, चन्द्रचित्रं, चन्द्रलक्षणं.—(Outline) वहिलेखा, चाखरेखा, वस्तु m., वस्तुमात्रं; 'of just lineaments,' मुखरेखा-खा-रं.

LINEAR, a. पॉक्तः-क्री-कं, पॉक्त्यः-यी-यं, पॉक्तरूपः-पा-पं, पॉक्त्रियः-यी-यं, रेखात्मयः-यी-यं, रेखात्म्यः &c., रेखासम्बन्धी-न्धनी-न्ध (न्).

LINED, p. p. चनार्भागे छादितः-ता-तं, चनार्छादितः-ता-तं, चनार्छादितः &c.

LINEN, a. (Made of flax or hemp) धौमः-मी-मं, धौमः-मी-मं, धौमिकः-की-कं, शाणः-शी-शं, शतसीमयः-यी-यं, शणमयः &c.

LINEN, s. धौमयस्त्रं, धौमपटः, शाणयस्त्रं, शाणपटः, धौमी, धौमयस्त्रं, धौमपटः, धौमास्त्रं.

LINEN-DRAPER, s. धौमयस्त्रविक्रेता m. (न्), धौमपटविक्रेता m. (न्), वस्त्र-विक्रयोपजीवी m. (न्), वस्त्रविक्रयिकः, वस्त्रवाणिज्यकारी m. (न्).

LING, s. (Plant) जङ्गलरुहं नृणः, जङ्गलरोही नृणभेदः.

To LINGER, v. n. विलस् (c. 1. -लस्ते-सितुं), मन्द (nom. मन्दायते), चिर (nom. चिरयति, चिरायति), चयस्या (c. 1. -तिष्ठति-स्यातुं), कालं द्वाप् (c. 6. द्वापति, द्येत्), विलसनं कृ, कालक्षेपं कृ.—(Hesitate) विकृप् (c. 1. -कल्पते-सितुं, c. 10. -कल्पयति-यितुं), विचर् (c. 10. -चारयति-यितुं), विकल्पं कृ, विचारणं कृ.—(Remain long in any state) चिरेण or चिरं or चिरकालं or दीर्घकालं स्या or चयस्या or वृत् (c. 1. -वर्तते-सितुं), सुचिरं स्या; 'on a bed of sickness,' चिररोगी-गिणी भू.—(Proceed slowly) मन्दं मन्दं चल् (c. 1. -चलति-लितुं) or चर् (c. 1. -चरति-रितुं).

LINGERER, s. विलसी m. (न्), विलसकारी m., मन्दगामी m. (न्), मन्दगतिः m., चिरक्रियः, कालक्षेपकः, कालयापकः, दीर्घसूत्री m. (न्).

LINGERING, part. मन्दायमानः-ना-नं, मन्दयमानः-ना-नं, विलसी-सिनी-सि (न्), विलसितः-ता-तं, चिरायमाणः-शा-शं.—(Remaining long) चिरस्थः-स्या-स्थं, चिरस्थायी-यिनी-यि (न्), चिरस्थितः-ता-तं, चिरकालस्थः-स्या-स्थं, दीर्घकालीनः-ना-नं, चिरकालीनः-ना-नं.

LINGERINGLY, adv. विलस्येन, विलसात्, सविलसं, मन्दं मन्दं, मन्दगत्या, कालक्षेपेण, मकालक्षेपं, दीर्घसूत्रयत्, दीर्घसूत्रतया.

LINGET, s. (Mass of metal) धातुपिण्डः, लोहपिण्डः.

LINGUADENTAL, a. जिह्वादन्यः-न्ता-न्यं, जिह्वादानः-न्ती-नं.

LINGUAL, a. जिह्वासम्बन्धी-न्धनी-न्ध (न्), जैहिकः-की-कं, जिह्वा in comp.

LINGUIFORM, a. जिह्वारूपः-पा-पं, जिह्वाकारः-रा-रं, जिह्वाकृतिः-ति-ति.

LINGUIST, s. भाषाज्ञः, बहुभाषाज्ञः, नानाभाषाज्ञः, अनेकभाषाज्ञः, बहुभाषायाज्ञ m. (न्), नानाभाषाविपुणः, शाब्दिकः, शब्दयुक्तज्ञः, बहुभाषायादी m. (न्), उच्चारणज्ञः.

LINIMENT, s. घृह्णं, उपदेहः, लेपः, चालेपः, प्रलेपः, विलेपनं, अनुलेपनं. सन्धद्रव्यं, सन्धद्रव्यं, मदेनीपपं.

LINING, s. चनार्छादनं, चनार्छादनं, चनार्छेदनं, चनार्पटलं, चनार्पुटः-टं, चास्तरः-रणं, चनार्छास्तरं.

LINK, s. (Of a chain) शृङ्खलासन्धिः m., शृङ्खलासन्धिः, शृङ्खलासन्धिः m.—(A chain, any thing connecting) शृङ्खलः-ला, सन्धिः m., चन्धनं, पात्राः, संयोगः, ससन्धः.—(Part of a connected series) सन्धयः, सन्धयः, प्रवन्धः.—(Torch) उक्ता, उत्सुकं, जलनकाष्ठं, अग्निकाष्ठं.

To LINK, v. a. सन्धा (c. 3. -दधाति-धत्ते-धातुं), संयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं, c. 10. -योजयति-यितुं), ससन्ध् (c. 9. -यप्राति-यन्तुं), संयिष् (c. 10. -येषयति-यितुं), योक्त्र (nom. योक्त्रयति-यितुं), यन् (c. 9. -यप्राति, यन्ति-यितुं), शृङ्खलारूपेण सन्धा.

LINK-BOY, s. उक्ताभूत, उक्तापारी m. (न्), जलनकाष्ठभूत.

LINKED, p. p. सन्धितः-ता-तं, संयुक्तः-का-कं, ससन्धः-दा-दं, अनुससन्धः &c., अनुसन्धः &c., सन्धितः-ता-तं, समन्धितः-ता-तं, सान्धयः-या-यं.

LINNET, s. लिंगताम्यो मधुररसविशिष्टः शुद्धपक्षी.

LINSFED, s. शतसीवीजं, उमावीजं, धुमावीजं, शतसी, उमा, धुमा, मसीना, मसीना, चल्का, सुचर्चला, मालिका.

LINSLEY-WOODLEY, a. धौमोक्तः-शी-शं, धौमोक्तः &c., शाणोक्तः &c.

LINSTOCK, s. अग्निदण्डः m., अग्निदण्डकाष्ठं, अग्निदण्डशलाका, अग्निदण्डः, जलनदण्डः, जलनकाष्ठं, शलाका.

LINT, s. विकेशिका, व्रणशीमकाष्ठं धौमयस्त्रसदः or धौमपटसदः or शाणयस्त्रसदः.

LINTIL, s. द्वारोपरिस्थकाष्ठं, द्वारोपरिस्थदारुः m., द्वारोपरिस्थितं काष्ठं, द्वारारकाष्ठं.

LION, s. सिंहः, केसरि m. (न्), केशरी m., हरिः m., मृगेन्द्रः, मृगराजः, मृगराज m. (न्), मृगपतिः m., पशुपतिः m., वनराजः, मृगरिपुः m., मृगारिः m., गजारिः m., कुम्भारारिः m., द्विरदानाकः, हस्तिकश्यः, भीमनादः, भीमविक्रान्तः, भारिः m., हरिन् m., हर्म्यः, पञ्चास्यः, पञ्चमुराः, पञ्चननः, पञ्चवृत्, पञ्चशिरः, सटाङ्कः, जटिलः; 'a lion's mane,' केशरः, केसरः, सिंहकेशरः; 'lion's mouth,' सिंहमुखः, मृगेन्द्रमुखः; 'lion's roar,' सिंहनादः-दकः, सिंहध्वनिः m.; 'abounding with lions,' सिंहादयः-दया-दयं; 'he plays the lion,' सिंहयति.—(Sign in the zodiac) सिंहः. See LEO. (Object of curiosity) कीतुकं.

LIONESS, s. सिंहरी, केशरिणी, केसरिणी, मृगराज्ञी, वनराज्ञी.

LION-LIKE, LIONLY, a. सिंहः-ही-हं, सिंहिकः-की-कं, सिंहसम्भावः-वा-वं.

LIP, s. ओष्ठः, अपरः, दशनच्छदः, रदनच्छदः, रदच्छदः, दनच्छदः, दच्छदः, दशनवास्त m., वाग्दलं, ओष्ठपत्रं, अपरपुटं, ओष्ठपुटः-टं; 'the upper lip,' is properly ओष्ठः; 'the lower lip,' अपरः.—

(The lips) जोषापरै *m. du.*, जोषी *m. du.*, जपरै *du.*, दनच्छदी, रदनच्छदी, दशनच्छदी, दशनवाससी *n. du.*; 'red or cherry lip,' विसोषः or विसोषः, विसापरः; 'having red lips,' विसोषः-घा-
-धं or विसोषः; 'nectar of the lips,' जपरामृतं; 'drinking the nectar of the lips,' जपरपानं; 'to bite the lips,' जोषं or जपरं or जोषापरै दंष्ट्र (c. 1. दंष्ट्रति, दंष्ट्रं) or सन्दंष्ट्र, दनैर् जोषं खाद् (c. 1. खादति-दिनुं), जपरवलोपं कृ, जोषदंष्ट्रने कृ; 'biting the lips,' सन्दंष्ट्रः-घा-धं, दष्टदंष्ट्रः-दा-दं, सन्दंष्ट्रपुटः-दा-ट-
(Edge of a cup, &c.) पात्रकरंदः, पात्रमुखं, पात्रपादः, पात्रकण्ठः.
पात्रपाशः.

LIP-DEVOTION, *s.* जोषभक्तिः *f.*, जपरभक्तिः *f.*, जोषपूजा, जपरपूजा.

LIPLESS, *a.* जोषहीनः-ना-नं, जपरहीनः-ना-नं निरोधः-घा-धं.

LIPOTHYMOUS, *a.* मूर्च्छितः-ता-तं, मूर्च्छालः-ला ल. नष्टचेतनः-ना-नं.

LIPOTHYMY, *s.* मूर्च्छा-च्यनं-ना, मोहः, सम्मोहः, प्रमोहः, प्रलयः, चेतना-
हानिः *f.*, चैतन्यहानिः *f.*, चैतन्यनाशः.

LIPPED, *a.* जोषवान्-वती-वत् (त्), जोषी-हिनी-हि (न्), जोष or जपर in comp.; as, 'red lipped,' विसोषः-घा-धं or विसोषः &c., विसापरः-ना-रं.

LIPITUDL, *s.* चुल्लवं, पिस्तवं, चिल्लवं, क्षिप्राधृता, नयनक्षिप्रता.

LIP-SALVE, *s.* जोषलेपः, जोषप्रलेपः, जोषवेहनं, जपराम्ब्रनं.

LIQUEFACTION, *s.* (The act) द्रावः-यणं, विद्रावः-यणं, द्रवीकरणं, विलयः-यनं, लयः-यनं, गलनं, गालनं, परिगलनं, पिगलनं, धरणं, जलसात्करणं.—(The state) द्रव्यं, द्रावितत्वं, विलीनता, गलितत्वं, द्रुतत्वं, विद्रुतता.

LIQUEFIABLE, LIQUABLE, *a.* द्राव्यः-या-यं, विद्राव्यः-या-यं, विल-
यनीयः-या-यं, गलनीयः-या-यं, द्रवणीयः-या-यं or द्रावणीयः
मुविलयः-या-यं, विलयनशीलः-ला-लं, द्रावणार्हः-हं-हं, द्रावार्हः-
हं-हं, धरणोपः-या-यं, धरभायः-या-यं, यायः-या-यं.

LIQUIFIED, *p. p.* द्रुतः-ता-तं, विद्रुतः-ता-तं, द्रावितः-ता-तं, विद्रावितः-
ता-तं, द्रवीकृतः-ता-तं, द्रवीभूतः-ता-तं, लीनः-ना-नं, विलीनः-
ना-नं, निलीनः-ना-नं, गलितः-ता-तं, गालितः-ता-तं, परिगलितः-
ता-तं, विगलितः-ता-तं.

To LIQUIFY, *v. a.* विली in caus. (-लाययति-लापयति-यितुं), विद्रु-
(c. 10. द्रावयति-यितुं), द्रु, द्रवीकृ, गल् (c. 10. गालयति-यितुं),
विगल्, गलितोक्, विलीनोक्, जलसात्कृ, जाट्रोक्.

To LIQUIFY, *v. n.* विली (c. 4. -लीयते-लेतुं). प्रविली, प्रली, द्रु (c. 1.
द्रवति, द्रोतुं), विद्रु, गल् (c. 1. गलति-लितुं), विगल्, धर् (c. 1.
धारति-रितुं), द्रवीभू, विलीनोभू, जलसाद्.

LIQUID, *a.* द्रवः-या-यं, द्रुतः-ता-तं, द्रव्यः-या-यं, सद्रवः-या-यं,
विद्रुतः-ता-तं, विलीनः-ना-नं, लीनः-ना-नं, गलितः-ता-तं,
तरलः-ला-लं, पिष्टलः-ला-लं, प्रवाही-हिणी-हि (न), प्रवाह्यधर्मकः-
का-कं, पयस्यः-स्या-स्यं.

LIQUID, *s.* द्रवः, द्रवद्रव्यं, द्रवपदार्थः, द्रवयस्तु *n.*, सद्रवपदार्थः, रसः,
आद्रुद्रव्यं, आद्रुयस्तु *n.*, जलं, चारि *n.*, पयस *n.*

To LIQUIDATE, *v. a.* शोध् (c. 10. शोधयति-यितुं), परिशोध्, मुच (c. 6.
मुचयति, मोक्, c. 10. मोचयति-यितुं), विमुच, मोष (c. 10. मोषयति-
यितुं), विमुच (c. 6. -मृचति-मृष्टुं, c. 10. -मर्चयति-यितुं), निमृ (c. 10.
तारयति-यितुं), जपनी (c. 1. -नयति-नेतुं), विनी, जपयन् (c. 10.
यज्जयति-यितुं), जपाकृ, साध (c. 10. साधयति-यितुं); 'settle a
debt,' जृणं शोध् or जपनी or विनी or जपाकृ or जपयन् or
साध, जृणशोधनं कृ, जृणमिहिं कृ, जृणमुक्तिं कृ.

LIQUIDATED, *p. p.* शोधितः-ता-तं, परिशोधितः-ता-तं, परिशुद्धः-द्धा-दं,
सिद्धः-द्धा-दं, साधितः-ता-तं, जृणमुक्तः-क्ता-क्तं, जृणमोचितः-ता-तं,
जपाकृतः-ता-तं, विगणितः-ता-तं, निस्तारितः-ता-तं, उशीर्यः-शी-र्यं.

LIQUIDATION, *s.* शोधनं, परिशोधनं, शुद्धिः *f.*, परिशुद्धिः *f.*, मुक्तिः *f.*,
विमुक्तिः *f.*, मोषः-घणं, परिमोषणं, निस्तारः, उत्तरणं, जपाकरणं,
'सिद्धिः *f.*, साधनं, जपनयनं; 'of a debt,' जृणशोधनं, जृणसिद्धिः *f.*,
जृणापाकरणं, जृणमुक्तिः *f.*, जृणापनयनं, जृणापनोदनं, विगणनं, निरादेशः.

LIQUIDITY, LIQUIDNESS, *s.* द्रव्यं-ता, द्राव्यत्वं-ता, विद्रुतत्वं, विलीनता,
गलितत्वं, द्रवभावः, रसता, प्रवाह्यधर्मः.

LIQUOR, *s.* (Fluid) द्रवः, द्रवद्रव्यं, द्रवपदार्थः, सद्रवपदार्थः, द्रवयस्तु *n.*,
रसः, जलं.—(Drink) पेयं, पानीयं, पेयद्रव्यं.—(Spirituuous liquor)
मद्यं, मदिरा, मदः, सुरा-री, चारुणी, शुग्ग, शोषुः *m.*-पु, सीषुः *m.*,
हाला, आसयं, कत्यं-त्या, कश्यं; 'drinker of spirituuous liquor,'
सुरापः-पी *f.*, मद्यपः-पी *f.*, शोषुपः-पी *f.*, शुग्गपापी *m.*-यिनी *f.*

LIQUOR-SHOP, *s.* मदिरागृहं, मद्यविक्रयस्थानं, शुग्गपापानं.

LIQUORICE, *s.* मधुपट्टिका, यष्टिमधु *n.*, मधुकं, मधूली. See LICORICE.

To LISP, *v. a. or n.* गद्गद (nom. गद्गदति), गद्गदवाचा वद् (c. 1. वदति-
दिनुं), चालकवद् उच्चारं (c. 10. -चारयति-यितुं), भग्नदन्तैर् इव उच्चारं,
भग्नदन्तोच्चारणं कृ, भग्नस्वरोच्चारणं or भिन्नस्वरोच्चारणं वद् or उच्चारं, अस्मदवाचा
or अस्मदवाचा उच्चारं, जग्यदोच्चारणं कृ, अस्मदोच्चारणं कृ, नत्यं (c. 1.
नत्यति-नित्यं).

LISP, LISping, *s.* गद्गदः, गद्गदवाक् *f.* (च्), गद्गदपदं, गद्गदवाचनं, भग्नद-
न्तोच्चारणं, भग्नस्वरोच्चारणं, भिन्नस्वरोच्चारणं, अस्मदोच्चारणं, अस्मदो-
च्चारणं, चालकवद् उच्चारणं.

LISPED, *p. p.* भग्नदन्तोच्चारितः-ता-तं, अस्मदोच्चारितः-ता-तं.

LISPER, LISping, *a.* अस्मदवाक् *m. f. n.* (च्), अस्मदवाक् *m. f. n.*,
गद्गदवाक् *m. f. n.*, अस्मदजन्यः-त्या-स्यं, चित्रजन्यः &c., लोहलः-
ला-लं, भग्नदन्तोच्चारणकृ.

LISPINGLY, *adv.* अस्मदवाचा, अस्मदवाचा, गद्गदवाचा, चालकवत्.

LIST, *s.* (Catalogue) ज्ञावलिः-ली *f.*, अनुक्रमणिका, परिसंख्या, परि-
संख्यापत्रं, परिगणना, सूचिः-ची *f.*, सूचिपत्रं; 'a list of names,'
नामावलिः-ली *f.*, नामावलिपत्रं, नामपरिसंख्यापत्रं; 'list of errata,'
शुद्धिपत्रं.—(Strip of cloth) पट्टः-ट्टकः, पट्टखण्डः, पल्लखण्डः.—
(Border or edge of cloth) वल्लधारः, वल्लमानः, वसनमानः,
वल्लानः, वसनानः, वस्तिः *m.*, तरो, दशा.—(Ground enclosed
as a field of combat) रङ्गभूमिः *f.*, रणभूमिः, रङ्गभूमिः, रङ्गः,
युद्धभूमिः *f.*, युद्धक्षेत्रं, रणानिरं, मल्लभूमिः *f.*, मल्लभूः *f.*—(Liking,
desire) इच्छा, रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*, स्मृहा.

To LIST, *v. a.* (Enroll) नामावलिपत्रे or नामपरिसंख्यापत्रे नामानि
समारुह in caus. (-रोपयति-यितुं) or चारुह or अभिलिख् (c. 6.
-लिखति-लेखितुं) or लिख्.—(Cover with strips of cloth)
पट्टेन or पट्टखण्डेन चद् (c. 10. चादयति-यितुं) or चादद्, पट्टबन्धनं
कृ.—(Sew together strips of cloth) पट्टखण्डान् संसिक् (c. 4.
-सीयति, सेवितुं) or निमिक्.—(Hearken) ज्ञाक्यं (c. 10. -क्यं-
यति-यितुं), कर्णं दा.

To LIST, *v. n.* (Desire, choose) इप् (c. 6. इच्छति, रयितुं), अभिलिप्
(c. 1. -लपति-यितुं), रुच् (c. 1. रोचते) used impersonally;
'doing as one lists,' कामचारो-रिणी-रि (न्), कामचारः-रो-रं,
'going as one lists,' कामगामी-मिनी &c., कामगः-गा-गं; 'as
one lists,' कानतम्, कामचारतद्. See LIKE.

To LISTEN, *v. n.* ज्ञाक्यं (c. 10. -क्यंयति-यितुं), श्रु (c. 5. शृणोति,

श्रोतुं), आश्रु, उपश्रु, निश्मृ (c. 10. -शामयति -यितुं), करं दा (c. 3. ददाति, दातुं), श्रवणं कृ.—(Heed, lend the mind) श्रवण (c. 3. -धत्ते -धातुं), मनो धा, सायधानः -ना -नं भू, श्रवहितः -ता -तं भू or श्रस्, श्रवधानं कृ; 'listen,' शृणु, कर्णं देहि, श्रवणीयतां.—(Obey, follow admonition) श्रु in des. (शृणुयते -यितुं), अनुविषा in pass. (-धीयते), अनुवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं).

LISTENER, *s.* श्रोता *m.* -त्री *f.* (तृ), श्रवणकर्त्ता *m.* -त्री *f.* (तृ), निश्मनकारी *m.* -रिणी *f.* (नृ).

LISTLESS, *a.* अनुत्सुकः -का -कं, निरुत्सुकः -का -कं, अनिच्छुः -छुः -छुः, अनिच्छुकः -का -कं, निरिच्छः -च्छा -च्छं, निःस्पृहः -हा -हं, निर्रोहः -हा -हं, उदासीनः -ना -नं, उदासी -सिनी -मि (नृ), निरपेक्षः -क्षा -क्षं, विरक्तः -क्ता -क्तं, पीतरागः -गा -गं, विकृतिकः -का -कं, अनभिलाषः -पा -पं, अनवधानः -ना -नं, अनवहितः -ता -तं, निरुद्योगः -गा -गं, निरुद्यनः -मा -मं, अप्रयत्नः -न्ता -न्तं, अप्रयत्नशीलः -ला -लं, अनास्यः -स्या -स्यं, आस्याहीनः -ना -नं, सुप्रबुद्धिः -द्धिः -द्धि, जडः -डा -डं, जडबुद्धिः &c., अव्यग्रः -या -यं, निःगदः -द्गा -द्गं, ग्लानः -ना -नं, प्रमादी -दिनी &c. See **LANGUID**.

LISTLESSLY, *adv.* अनुत्सुकं, निरुत्सुकं, अनिच्छया, अनौत्सुक्येन, उदासीनवत्, अनभिलाषेण, अनवधानेन, अनवहितं, अनपेक्षया, जडवत्, अव्यग्रं. See **LANGUIDLY**.

LISTLESSNESS, *s.* अनुत्सुकता, अनौत्सुक्यं, निरुत्सुकता, अनिच्छा, अनौहा, निर्रोहता -तं, अन्मृहा, निःस्पृहता, अनभिलाषः, उदासीनता, पीदास्यं, विरक्तिः *f.*, विरक्तता, वैराग्यं, अनुरागः, अनपेक्षा, अनपेक्षा, अनुत्साहः, अनुश्रुंगः, अप्रयत्नः -लता. अनास्यता, आस्याहीनता, सुप्रबुद्धित्वं, जडता, जाड्यं, अव्यग्रता, मान्द्यं. ग्लानिः *f.* See **LANGUOR**.

LITANY, *s.* स्तौष्टीयमतपारिभिर् व्यवहृतः प्रार्थनामार्गः, स्तौष्टीयसमाजव्यवहारिता प्रार्थना.

LITERAL, *a.* (Not figurative) मूलार्थकः -का -कं, मुख्यार्थकः -का -कं, मुख्यः -स्या -स्यं, अरूपकः -का -कं, अव्यञ्जकः -का -कं, विवक्षितः -ता -तं, श्रवणः -वण -वणं; 'literal occupation,' मुख्यत्वं, मुख्याधीः, मूलार्थः, प्रकृतार्थः.—(Following the letter or exact words) मूलशब्दानुसारी -रिणी -रि (नृ), मूलशब्दानुयायी -यिनी &c., मूलपदानुसारी &c., शब्दाधीनसारी &c., अवयवाधीनसारी &c., शब्दानुसारी &c., यथाशब्दः -ब्दा -ब्दं, शाब्दिकः -की -कं.—(Consisting of letters) अक्षरी -रिणी &c., अक्षरमयः -यो -यं.

LITERALITY, *s.* मुख्यत्वं -ता, मुख्याधीत्वं, मूलार्थत्वं, मुख्याधीः, मूलार्थः, प्रकृतार्थः, शब्दार्थः, अव्यञ्जनं -ता, अरूपकं.

LITERALLY, *adv.* (Not figuratively) मूलार्थानुसारेण, मुख्याधीनानुसारेण, मूलार्थतः.—(Close to the letter or exact words) शब्दतः, ग्रन्थतः, यथाशब्दं, शब्दानुसारेण -रतः, मूलशब्दानुसारेण, मूलपदानुसारेण, शब्दाधीनतः.—(Letter by letter) अक्षरशः.

LITERARY, *a.* (Pertaining to literature) विद्याससन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ), वि.विषयः -या -यं, अक्षरससन्धी &c., शास्त्रिकः -की -कं, शास्त्रीयः -या -यं, विद्याप्रकरणससन्धी &c., साहित्यससन्धी &c.—(Versed in literature, fond of it) विद्यावान् -वती -वत् (नृ), शास्त्राभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विद्याप्रियः -या -यं, विद्यासेवी -विनी &c., विद्यानुसेवी &c., विद्यानुरागी -गिणी &c., विद्याव्यवसायी -यिनी &c., विद्यानुपाली -लिनी &c., विद्याविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, विद्यासम्पन्नः -न्ना -न्नं.

LITERATE, *a.* पण्डितः -ता -तं, विद्यावान् -वती -वत् (नृ), विद्यासम्पन्नः -न्ना -न्नं, व्यापकः -न्ना -न्नं, विद्वान् -दुषी -द्वत् (नृ), विपश्चित् *m. f. n.*, साधरः -रा -रं.

LITERATI, *s. pl.* पण्डितसमूहः -लं, पण्डितसमाजः, विद्वत्समाजः, पण्डितगणः, पण्डितवर्गः, पण्डितसमूहः, विद्वद्बन्धुः.

LITERATURE, *s.* (Learning) विद्या, शास्त्रं, शास्त्रविद्या, अक्षरं, साहित्यं, चान्द्रायं.—(Collective body of literary productions) शास्त्रसमुदायः, शास्त्रसमवायः, शास्त्रसमूहः, often expressible by शास्त्र in the sing. number; as, 'poetical literature,' काव्यशास्त्रं; 'branch of literature,' अङ्गं, उपशास्त्रं.

LITHE, *a.* शिथिलः -ला -लं, मृदुः -दुः -दुः, सुखमनोयः -या -यं.

LITHENESS, *s.* शिथिलता, शैथिल्यं, सुखमनोयता, मृदुता, कोमलता.

To LITHOGRAPH, *v. a.* प्रस्तरपरि or शिलोपरि लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं) or आलिख्, प्रस्तरं रेखादिना मुद्रोक्तु or मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं) or अङ्क (c. 10. अङ्कयति -यितुं).

LITHOGRAPH, *s.* प्रस्तरमुद्रा, शिलामुद्रा, पाषाणमुद्रा, प्रस्तरालेख्यं, पट्टः.

LITHOGRAPHER, *s.* प्रस्तरलेखकः, प्रस्तरलिक् *m.* (ख), प्रस्तरमुद्राकृत्, शिलामुद्राकृत्, शिलालेखकः, प्रस्तरालेखकृत्.

LITHOGRAPHY, *s.* प्रस्तरलिखनविद्या, प्रस्तरमुद्राङ्कनविद्या, शिलालिखनविद्या, शिलामुद्राङ्कनं, पाषाणलिखनं.

LITHOTRIPIC, **LITHOTRYPTIC**, **LITHONTHRYPTIC**, *a.* अश्मरीघ्नः -घ्नी -घ्नी, अश्मरीहरः -रा -रं, मूत्राश्मनाशकः -का -कं.

LITHOTOMY, *s.* मूत्राश्मोच्छेदः, यस्तिस्पर्शकरोच्छेदः, उच्छेदनद्वारा मूत्राश्मनिष्कर्षणं, यस्तिच्छेदनं, मूत्राश्रमोच्छेदः.

LITHOTRIPSY, *s.* अश्मरीघ्नपणं, अश्मरीसङ्घर्षः, अश्मरीसम्प्रेषः, अश्मरीसम्प्रेषः.

LITIGANT, *a.* विवादो -दिनी -दि (नृ), विपदमानः -नां -नं, विवादाधी -धिनी -धि (नृ), व्यपहारो -रिणी &c., व्यापहारिकः -की -कं, व्यपहारिकः &c., कार्यवान् -वती -वत् (नृ), कार्यो -रिणी &c., विपदन् -दनी -दत् (नृ).

LITIGANT, *s.* व्यपहर्ता *m.* (नृ), विवादो *m.* (नृ), विवादाधी, वादो *m.*, अधी *m.*, कार्यवान् *m.* (नृ), कार्यो *m.*

To LITIGATE, *v. n.* विपद् (c. 1. -वदते -दितुं), व्यपहृ (c. 1. -हरति -ते -हर्तुं), विवादं कृ, विवादाधी -धिनी भू or अस्.

To LITIGATE, *v. a.* विवादास्पदोक्तु, व्यपहारास्पदोक्तु, वादग्रस्तं -स्तां कृ.

LITIGATED, *p. p.* विवादास्पदोक्तुः -ता -तं, विवादास्पदोक्तुः -ता -तं, विवादानुगतः -ता -तं, वादानुगतः -ता -तं, वादग्रस्तः -स्ता -स्तं, विवादग्रस्तः -स्ता -स्तं.

LITIGATION, *s.* विवादः, विवादकरणं, वादः, वादकरणं, व्यपहारः, व्यपहारकरणं, रिक्तं; 'under litigation,' विवादास्पदोक्तुः -ता -तं, वादग्रस्तः -स्ता -स्तं. See **LITIGATED**.

LITIGIOUS, *a.* विवादो -दिनी -दि (नृ), विवादशीलः -ला -लं, विवादप्रियः -या -यं, विवादाधी -धिनी &c., वादप्रियः -या -यं, विवादप्रवणः -णा -णं, विवादबुद्धिः -द्धिः -द्धि, विवादानन्तः -न्ता -न्तं, विवादरतः -ता -तं.

LITIGIOUSNESS, *s.* विवादशीलता, विवादार्थित्वं, विवादासक्तिः *f.*, विवादबुद्धिः *f.*

LITTER, *s.* (Bed borne on the shoulders) शिचिका, याप्यानं, उपनं, ढलकं, प्रवहणं, इत्या, शिरस्ता.—(Bed of straw) नृणशय्या, नृणशयनं, नृणसंस्तरः, नृणसंस्तरणं.—(Brood of young animals) शावकगणः, यः शावकगण एकवरे जायते, शावकसमूहः; 'of pigs,' शूकरशावकगणः.—(Shreds scattered about) इतस्ततो विकीर्णं वस्त्रस्रजः.—(Confusion of things scattered about) द्रव्यविक्षिप्तता, द्रव्यविकीर्णता, द्रव्यव्यस्तता, द्रव्यसङ्करः, साद्व्यं, अस्तव्यस्तता.

To LITTER, *v. a.* (Bring forth a number of young ones) शावकगणं सु (c. 2. सूते, c. 4. सूयते, सोतुं) or प्रसु or जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or प्रजन् (c. 4. -जायते -जानितुं) or उपद् (c. 10. -पादयति

-यितुं), प्रसवं कृ.—(Cover with straw) तृणावृतं -तां कृ, तृणास्तीर्थं -शीं कृ, तृणासृतं -तां कृ, सतृणं -शां कृ, तृणास्तरणं कृ.—(Scatter about confusedly) इतस्ततो विकृ (c. 6. -किरति -कारितुं -रीतुं) or व्याकृ or विक्षिप (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), अस्तव्यस्तीकृ.
 LITTERED, *p. p.* (Covered with straw) तृणावृतः -ता -तं, तृणास्तीर्थः -शी -शी, तृणासृतः -ता -तं.—(Scattered about) इतस्ततो विकीर्णः -शी -शी or व्याकीर्णः -शी -शी, अस्तव्यस्तः -स्ता -स्तं, बहुधा विक्षिप्तः -मा -मं, बहुधास्तीर्थः -शी -शी.
 LITTLE, *a.* (Small in size or extent, not great) अल्पः -त्वा -त्वं, छुद्रः -द्रा -द्रं, अल्पकः -का -कं, छुद्रकः -का -कं, अल्पपरिमाणः -शा -शं, छुद्रपरिमाणः -शा -शं, सूक्ष्मः -स्मा -स्मं, तनुः -नुः -नु, सोकः -का -कं, लघुः -पुः -पु, लघुपरिमाणः -शा -शं, ह्रस्वः -स्वा -स्वं, ध्रुवकः -का -कं, द्रव्यः -छा -छं, कृशः -शा -शं, दृभ -भा -भं, कणिकः -का -कं, अणुकः -का -कं, अणुः -रनी -रु, कणः -लेशः, लवः, मात्रा *f.*, वृद्धिः -दो *f.*—(Small in body) अल्पतनुः -नुः -नु, अल्पशरीरः -रा -रं, छुद्रतनुः &c., ह्रस्वशरीरः -रा -रं, सोककायः -या -यं, अल्पमूर्तिः -तिः -तिं.—(Small in quantity, not much) अल्पः -त्वा -त्वं, अल्पमात्रः -त्रा -त्रं, सोकः -का -कं, अवहुः -हुः -ह्री -हृ, अवहुलः -ला -लं, अमरुतः -रा -रं, ईप्सु in comp.—(Very little) अल्पत्वः -त्वा -त्वं, अल्पात्वः -त्वा -त्वं, अल्पोयान् -यसी -यः (स्), अल्पिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, कणोयान् &c., अणोयान् &c., छोदीयान् &c., छोदिष्ठः &c.; 'not a little,' अनल्पः -त्वा -त्वं; 'little finger,' कनिष्ठाङ्गुलिः -लो *f.*; 'a little wealth,' अल्पधनं, अर्धलेशः; 'having little wealth,' अल्पधनः -ना -नं; 'of little merit,' ईप्सुणः -शा -शं; 'a little hot,' ईप्सुणः -ष्ठा -ष्ठं; 'a little animal,' छुद्रजन्तुः *m.*; 'of little weight,' अल्पप्रमाणः -या -यं, अल्पप्रमाणः -शा -शं; 'for a little while,' किञ्चित्कालं, कियत्कालं.
 LITTLE, *s.* (Small quantity) अल्पभागः, अल्पांशः, किञ्चित्, अल्पं, सौकं, ईप्सु ind., अल्पिका, अल्पमात्रं, मात्रा, किञ्चिद्भागः, किञ्चन, सत्तं, अवहुभागः, अवहुत्वं, अप्राचुर्यं; 'little or much,' सौकं प्रचुरं वा; 'by little and little,' अल्पशः, अल्पांशः, सौकशः; 'desiring little,' अल्पाकांक्षी -क्षिणी -धि (न्); 'doing little,' ईप्सुः -री -रं.
 LITTLE, *adv.* ईप्सु, कियत्, सौकं, मनाक्, अल्पमात्रं, अवहु, सभृशं, अभृरि, तावत्; 'a little distance, a little way,' कियद्दूरं, ईप्सुदूरं, नातिदूरं -रे, कियत्पर्यन्तं; 'a little less,' किञ्चिच्चूतः -ना -नं, ईप्सुदूनः -ना -नं; 'little drunk,' ईप्सुतानः -ना -नं, ईप्सुतोतः -ता -तं; 'little-minded,' कृपणवृद्धिः -द्धिः -द्धि, कृपणधीः -धीः -धि.
 LITTLINESS, *s.* अल्पता -त्वं, छुद्रता -त्वं, सूक्ष्मता, सोहम्यं, तनुता, सोकता, लघुता, लापवं, लघिमा *m.* (न्), ह्रस्वता.—(Of body) अल्पशरीरता, शरीरह्रस्वता, शरीरछुद्रता.—(Meanness) कृपणता, कार्पण्यं, तुच्छत्वं, दोनता, कदर्यता, अपकृष्टता; 'of mind,' वृद्धिकार्षण्यं.
 LITTORAL, *a.* तीरस्थः -स्था -स्थं, तटस्थः -स्था -स्थं, तीरसन्धो -न्धनी &c.
 LITURGICAL, *a.* समानप्रार्थनापद्धतिसन्धो -न्धनी (न्), प्रार्थनपद्धतिविषयः -या -यं, प्रार्थनाविधिसन्धो &c.
 LITURGY, *s.* स्वीष्टीयसमानप्रार्थनापद्धतिः *f.*, प्रार्थनापद्धतिः, सामाजिकप्रार्थनापद्धतिः, सामाजिकभक्तिमार्गः, प्रार्थनामार्गः, स्वीष्टीयप्रार्थनाविधिः *m.*
 To LIVE, *v. n.* (Have the vital principle) जीव (c. 1. जीवति -यितुं), प्राण् (c. 2. प्राणिति -तुं, rt. अन्), अश् (c. 2. अश्ति -तुं), आसप्रश्मं कृ.—(Exist, be in existence) वृत् (c. 1. वसति -वितुं), प्रवृत्, विद in pass. (विद्यते), पृ in pass. (धियते -ति); 'as long as you live,' यावद् परिष्पमे, यावन्ते प्राणा परिष्पन्ति, यावज्जीवम्.—

(Pass life or time) जीवनं or कालं वृत् (c. 10. वसति -यितुं) or वृत् (c. 10. वाहयति -यितुं) or निर्वह or गम् (c. 10. गमयति -यितुं) or नी (c. 1. नयति, नेतुं), कालनिर्वाहं कृ, जीवनिर्वाहं कृ.—(Dwell, remain) वस् (c. 1. वसति, वस्तुं), निवस्, अधिवस्, स्वा (c. 1. तिष्ठति, स्वातुं), अधिष्ठा, वृत् धास् (c. 2. धास्ते -सितुं), वास कृ.—(Subsist) उपजीव, उपजीवनं कृ, निर्वह (c. 1. -वहति -वोदुं), निर्वाहं कृ, शरीरप्राणां कृ, प्राणप्राणां कृ, प्राणधारणं कृ, उदर-निर्वाहं कृ.
 LIVE, *a.* जीवी -विनी -वि (न्), जीवन् -वन्तो -वन्तु (न्). See LIVING, part.
 LIVELIHOOD, *s.* जीविका, उपजीविका, उपजीवनं, उपजीव्यं, आजीवः -यनं, प्रजीवनं, जीवनं, जीवनोपायः, उपजीवनोपायः, वृत्तिः *f.*, वसति, वाप्ता, वृत्तिता, वृत्तुपायः, जीवनवृत्तिः *f.*, जीवनसाधनं, जीवसाधनं, उपजीवनसाधनं, जीवनायः; शरीरप्राणां, प्राणप्राणा; 'bare livelihood,' ग्रामाच्छादनं, अन्नाच्छादनं, अन्नानाच्छादनं -ने *n. du.*, सन्नोदकं, दिननिर्वाहः, दिनचर्या; 'obtaining a livelihood,' जीविकाप्राप्तः -भा -भं.
 LIVELINESS, *s.* तेजस् *m.*, तेजस्विता, तेजोवस्त्रं, उन्नता, उन्नतः, प्रफुल्लता, प्रदृष्टता, प्रदृष्टः, सानन्दता, सख्यं, तीव्रता, मजीवत्वं, लघुता, लापवं, धिप्रवः; 'of countenance,' वदनप्रफुल्लता, मुखश्रीः *f.*
 LIVELONG, *a.* दीर्घकालीनः -ना -नं, दीर्घकालिकः -की -कं, चिरकालीनः &c.
 LIVELY, *a.* तेजोवान् -वती -वत् (न्), तेजस्वी -स्विनी -स्वि (न्), उन्नतः -सा -सं, उन्नतो -सिनी &c., प्रफुल्लः -ल्ल -ल्लं, प्रदृष्टः -ष्टा -ष्टं, सानन्दो -न्दिनी &c., सानन्दः -न्दा -न्दं, उन्नतवृत्तिः -तिः -ति, सानन्दवृत्तिः &c., सख्यपूर्णः -यी -यीं, तीव्रः -त्रा -त्रं, तीव्रः -ष्टा -ष्टं, बहुसख्यः -त्वा -त्वं, सख्यः &c.—(In countenance) प्रफुल्लवदनः -ना -नं, हस्यमुखः -खी -खं, मुहसाननः -ना -नं, हस्यवदनः &c., प्रसन्नमुखः &c.—(Energetic) तीव्रकर्मो -मो -मो (न्), उद्योगशीलः -ला -लं, उत्साहशीलः -ला -लं.
 LIVELY, LIVELY, *adv.* तेजसा, तेजोपूर्वं, उन्नासेन, उन्नतवत्, प्रफुल्लवत्.
 LIVER, *s.* (One who lives) जीवी *m.* (न्), उपजीवी *m.*, जीवकः. See LIVING, part. (The organ which secretes the bile) यकृतं, कालखरं, कालकं, कालिका, कालेयं, कालस्रजनं, पित्ताशयः, पित्ताधारः; 'enlargement of the liver,' यकृतवृद्धिः.
 LIVER-COLOR, *a.* यकृतवर्णः -शी -शीं, कालेयः -यी -यं, नीलकण्ठः -न्ता -न्तं.
 LIVERY, *s.* (Particular dress) वेपः, वेषः, कुलवेषः, कुलवेपः, कुलचिरं.—(Of a servant) सेवकवेषः, भूयवेषः, परिचरवेषः, कुलसेवकवेषः.—(Keeping a horse at a certain rate) निरुपितमृत्यमपेक्ष्य अश्वपोषणं or अश्वपालनं.
 LIVERY-MAN, *s.* कुलवेषधारी *m.* (न्), कुलवेषभृत् *m.*—(Freeman) पौरवेषः, पौरलिङ्गो *m.* (न्), पौरलिङ्गधारी *m.* (न्).
 LIVERY-STABLE, *s.* अश्वपोषणशाला, अश्वपालनशाला, अश्वशाला.
 LIVE-STOCK, *s.* जीवधनं, जीवत् *m.*
 LIVID, *a.* नीलः -ला -लं, नीलवर्णः -शी -शीं, नीलकृष्णः -ष्णा -ष्णं, कृष्णवर्णः -शी -शीं, सौसकवर्णः &c., कालः -ला -लं, कालिकः -की -कं.
 LIVIDITY, LIVIDNESS, *s.* नीलता, नीलवर्णः, नीलिमा *m.* (न्), कृष्णता, कृष्णिमा *m.*, सौसकवर्णः.
 LIVING, part. or *a.* (Having life) जीवी -विनी -वि (न्), जीवन् -वन्तो -वन्तु (न्), सजीवः -या -यं, जीवितः -ता -तं, जीवभूतः -ता -तं, जीवन्तः -न्तो -न्तं, प्राणी -णिनी -णि (न्), प्राणन् -णन्तो -णन्तु (न्), प्राणभृत् *m. f. n.*, प्राणधारी -रिणी &c., प्राणमयः -यी -यं, सम्राजः -शा -शं, चेतनः -ना -नं, चेतनावान् -वती -वत् (न्), सचेष्टः -ष्टा -ष्टं, वेदितः -ता -तं; 'a living being,' जन्तुः *m.*, प्राणी *m.* (न्), प्राणभृत् *m.*

जन्मी *m.*, शरीरी *m.*, देही *m.*, चेतनः, भूतः, सत्त्वं: 'living creatures,' प्राणिनः *m. pl.*, जीवन्तः *m. pl.*, चेतनाः *m. pl.*: 'the land of the living,' जीवलोकः.—(Existent) वर्तमानः -ना -नं. शिष्यान्तः -णा -यं, विद्यमानः -ना -नं, वर्तमानः -णुः -णु, वर्तनी -वर्तनी &c.—(Subsisting) उपजीवी -विनी &c., उपजीवकः -का -कं, ज्ञानीवी -विनी &c., ज्ञानीयः -या -यं; 'living by agriculture,' कृष्युपजीवी &c.; 'living by learning,' विद्योपजीवी -विनी &c.; 'living by arms,' शस्त्रोपजीवी &c., शस्त्राजीयः -या -यं; 'living virtuously,' सद्गती -वर्तनी &c., सद्गतिः -वर्तनी -वर्तनी. मनुजः -ता -नं. सद्गृहहारः -रा -रं; 'living wickedly,' चमद्गतिः &c., कुतूहः &c., कुवर्तनी -वर्तनी &c.; 'a living sacrifice,' जीवोपहारः; 'a living death,' जीवितमरणं.

LIVING, *s.* (The act) जीवन्, प्रातर्पणं, वर्तनं, वृत्तिः *f.*, तामः, निवासः.—(Subsistence, means of subsistence) उपजीविका, जीविका, उपजीवनं, उपजीव्यं, ज्ञानीयः -वर्तनं, जीवनोपायः, उपजीवनोपायः, वृत्त्युपायः, वृत्तिः, वर्तनं, जीवसाधनं, प्राणसाधनं, यात्रा, शरीरसाधनं, प्राणस्थितिः *f.*, निवेद्यः, जीवनिवेद्यः, प्राणनिवेद्यः, उदरनिवेद्यः; 'living by learning,' विद्योपजीवनं; 'living by husbandry,' कृष्युपजीवनं; 'having a living,' वृत्तिमान् -मती -मत् (नृ); 'good living,' सुभोजनं, मिष्टभोजनं, परमादभोजनं, उत्तमादभोजनं, ज्ञाप्यजनः; 'poor living,' कुभोजनं, कदम्भभोजनं.—(Benefice) धर्मदायः, धर्माध्यापकवृत्तिः *f.*, धर्मशिक्षकवृत्तिः.

LIXIVIAL, LIXIVIOUS, *a.* धारासुसंयुतः -ष्टा -ष्टं, धारव्याप्तः -ता -तं, तार-विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, धाराक्तः -क्ता -क्तं, लवणाक्तः &c.

LIXIVUM, *s.* धारासु *m.*, धारजलं, धारसंयुतजलं, धारितजलं.

LIZARD, *s.* सरटः, सरटुः *m.*, मरटु *m.*, कृकलामः, कृकलायुः *m.*, कृकुलामः, कृकलाशः, गोधा -पिका, प्रतिमूर्त्यः -व्यक्तः, पक्षिः -पिका, लक्षिका, शरटः, बहुरूपः, अस्त्रजः, कृकपपाद् *m.*, गुप्ताङ्गी, वेदारः, विदारः *m.*, साधनः, साधनयुक्तः, वृक्षशः; 'house-lizard,' गृहगोधा -पिका, गृहगोलिका, गृहालिका, मुसली, मुपली, मुगली, रटुनी, ज्येष्ठा -ष्टी.

Lo! *exclam.* पश्य, पश्यत, प्रेक्षस्व.

LOAD, *s.* भारः, घुरा, पूः *f.* (पुर), स्वीरं, पर्वहातः; 'a heavy load,' सुभारः, जतिभारः, दुर्भारः, गुरुभारः.—(Encumbrance, any thing grievous) वाघा, पीडा, कष्टं; 'bearing a load,' भारवाहनः -ना -नं, भारवाही -हिनी -हि (नृ), भारवाहिकः -की -कं, भारसहः -हा -हं, धुरन्धरः -रा -रं, धुरंधः -हा -हं, भारहरः -रा -रं, भारहारिकः -की -कं; 'the act of bearing a load,' भारवहनं, भारोद्धहनं, भारोद्धरणं.

To LOAD, *v. a.* भारं व्यसृ (c. 4. -जस्यति -जसितुं) or निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं) or निधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or धारय (c. 10. -रोपयति -यितुं) or स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), भारयन् -यती -यती -यत् कृ, भाराजानं -नां -नं कृ, सभारं -रां कृ, भारेण पीड (c. 10. पीडयति -यितुं), भारयस्तं -स्तां कृ.—(With powder) सामनेयचूर्णे निविश, चूर्णगर्भं -भं कृ, सामनेयचूर्णेन पू (c. 10. पूरयति -यितुं).

LOADED, *p. p.* भारवान् -वती -वत् (नृ), भारी -रिणी -रि (नृ), सभारः -रा -रं, भाराजानः -ना -नं, भारयस्तः -स्ता -स्तं, सर्पितभारः -रा -रं, निवेशितभारः -रा -रं, आरोपितभारः -रा -रं, धुरीणः -णा -यं, गर्भः -भं -भं in comp.; 'loaded with powder,' चूर्णगर्भः -भं -भं, सामनेयचूर्णपूरितः -ता -तं, दासचूर्णपूरी -णी -यं; 'heavily loaded,' सुभारः -रा -रं, सुभारवान् &c., सुभारी &c., जतिभारी &c.

LOADER, *s.* भारकृत्ता *m.* (नृ), भारदाता *m.* (नृ), भारारोपकः.

LOADING, *s.* (The act) भारार्पणं, भारारोपणं.—(Cargo) भारः.

LOADSTONE, *s.* लोहचुम्बकः, चुम्बकः, चुम्बकप्रस्तरः, चुम्बकमणिः *m.*, लोह-जानतः -नं, चयस्कान्तः, आकर्षः -ईजः, आकर्षकप्रस्तरः, महालोहं, चुम्बालोहं, द्रावकः, भामरः, पैकानं.

LOAR, *s.* अपूपः, पूषः, पिष्टकः, दूधेरकः, सोकुलः, पोलिका, करम्भः -म्भकः.—(A mass) पिष्टः.

LOAM, *s.* चिक्कणमृत्तिका, चिक्कणमृत्तिका, पक्कालुकायुक्तो मृत्तिकाविशेषः, पक्किलमृत्तिका, पक्कः, चिकिलः.

LOAMY, *a.* चिक्कणः -णा -यं, चिक्कणमृत्तिकायुक्तः -यी -यं.

LOAN, *s.* (Of money) ऋणं, ऋणदानं, धनप्रयोगः, प्रयोगः, कुसीदं, कलापिः *f.* -सिका, निरूपितकालपर्यन्तं धनप्रयोगः.—(Temporary use of any thing) निरूपितकालपर्यन्तं द्रव्यप्रयोजनं or द्रव्यप्रयोगः.—(Something to be given back) प्रतिदेयं.

LOATH, *a.* अनिच्छुः -च्छुः -च्छु, अनिच्छुकः -का -कं, अनिच्छन् -च्छन्ती -च्छत् (नृ), विरक्तः -क्ता -क्तं, विमुरः -रा -रं, पराङ्मुखः -खा -खं, विमत्तः -ता -तं, असम्मतः -ता -तं, सक्तामः -मा -मं, निष्कामः -मा -मं, निस्स्पृहः -हा -हं.

To LOATH, *v. a.* प्रत्यनं द्विम् (c. 2. द्वेष्टि -ष्टुं) or प्रद्विम्, जतिद्वेषं कृ. गर्हं (c. 1. गर्हते -हिंतुं), वाप् in des. (वीभत्सते -सित्तुं), पूष् (c. 1. पूगते -रित्तुं), पूष्णं कृ, वीभत्सं कृ.

LOATHED, *p. p.* जतिद्वेषः -ष्टा -ष्टं, गर्हितः -ता -तं, पूषितः -ता -तं.

LOATHFUL, *a.* जतिद्वेषी -पिणी -पि (नृ), पूष्णकारी -रिणी &c., वीभत्स-कारी &c., वीभत्सः -त्ता -तं, वीभत्सजनकः -का -कं.

LOATHING, *s.* वीभत्सः -त्तं, पूष्ण, गर्हं -हं, जतिद्वेषः -पणं, जत्यनद्वेषः, विकृतं, विकृतं -त्तं, कुत्सा, विरक्तिः *f.*, निषेधः, व्यक्रारः.

LOATHINGLY, *adv.* सवीभत्सं, वीभत्सपूर्व, जतिद्वेषेण, पूष्णपूर्व, कुत्सापूर्व.

LOATHSOME, *a.* वीभत्सजनकः -का -कं, पूष्णजनकः -का -कं, पूष्णोत्पादकः -क्य -कं, जतिगर्हितः -ता -तं, गर्हितः -ता -तं, गर्हणीयः -या -यं, गर्भी -या -यं, कुत्सितः -ता -तं, पूष्णहः -हा -हं, द्वेषः -प्या -यं, जतिद्वेषणीयः -या -यं, विरक्तिजनकः &c.

LOATHSOMELY, *adv.* गर्हितं, गर्हणीयं, जतिद्वेषणीयं, गर्धप्रकारेण.

LOATHSOMENESS, *s.* गर्हिता, गर्हणीयता, कुत्सितत्वं, कीर्तितत्वं, पूष्णजनकत्वं, पूष्णहता, वीभत्सजनकता, द्वेष्यता.

LOU, LOU-COCK, *s.* स्मूलशरीरः, स्मूलकायः, स्मूलबुद्धिः *m.*, स्मूलजनः.

LOBBY, *s.* समोपशाला, समोपगृहं, उपशाला, वासशाला, गमनागमनशाला.

LOBE, *s.* (Of the ear) कर्णलतिका, पालिका, कर्णपालिः *f.* -ली -लिका.—(Of the lungs) फुफ्फुसभागः, फुफ्फुसलतिका.—(Of the liver) यकृद्भागः, यकृदंशः.—(Part, division) अंशः, भागः.

LOBED, *a.* पालिकाविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, भागी गिनी -गि (नृ).

LOBSTER, *s.* कर्कटजातीयो दोषनसविशिष्टो मत्स्यभेदः.

LOCAL, *a.* देशिकः -की -कं, देश्यः -ज्या -ज्यं, देशी -शिनी -शि (नृ), देशीयः -या -यं, स्थानिकः -की -कं, स्थानीयः -या -यं, ऐहस्थानिकः -की -कं, ऐहदेशिकः -की -कं, देश or स्थान in comp.; as, 'local usage,' देशव्यवहारः, देशाचारः; 'local law,' देशधर्मः.—(Relating to a place) देशसम्बन्धी -न्धीनी &c., स्थानसम्बन्धी -न्धीनी &c.—(Limited to a particular place) एकदेशिकः -का -कं, एकदेशीयः -या -यं, एकदेशी -शिनी &c., एकस्थानिकः -की -कं, विशेषदेशीयः -या -यं, विशेषस्थानिकः -की -कं.

LOCALITY, *s.* स्थानं, देशः, प्रदेशः, स्थलं, आस्पदं, स्थानता, देशता, देशसम्बन्धः, स्थानसम्बन्धः, स्थितिः *f.*

LOCALLY, *adv.* स्थानविषये, स्थानतः, स्थानमुद्दिश्य, देशमुद्दिश्य, देशे.

To LOCATE, v. a. स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), अवस्था, प्रतिष्ठा, चिन्मा (c. 4. -अस्थति -अस्ति) निविष्ट (c. 10. -वेशयति -यितुं), रह in caus. (रोपयति -यितुं), स्थापनं कृ.

LOCATED, p. p. स्थापितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः -ता -तं, अवस्थितः -ता -तं, निवेशितः -ता -तं, विनिवेशितः -ता -तं, रोपितः -ता -तं.

LOCATION, s. (Act of placing) स्थापनं, प्रतिष्ठापनं, निवेशनं, रोपणं, चिन्मासः—(Situation) स्थानं, अवस्थानं, अवस्थितिः *f.*, प्रतिष्ठा, प्रतिष्ठानं, स्थितिः *f.*, आधिकारस्थं, आधिकारस्थं—(In grammar) अधिकारस्थं, आधिकारस्थं.

LOCATIVE, s. (Case in grammar) अधिकारस्थं, सप्तमी विभक्तिः.

LOCH, s. See LAKE.

LOCK, s. (Instrument for fastening doors, &c.) तालयन्त्रं, तालकं, तालः, अर्गलं, वितण्डः, द्वारयन्त्रं, द्वारकौलः—(Of a gun) चूर्णचलनयन्त्रं, अग्निदयन्त्रं, अग्निजननकयन्त्रं—(Of hair) अलकः, केशपाशः -शो, जटा, शिरोरुहः, काकपशः; 'clotted lock of an ascetic,' जटा, सटा, शटा; 'lock left on the crown or sides of the head at tonsure,' चूडा, शिखा, शिखरः -रुहः, शिखरिका, शिखरिका, काकपशः, केशपाशः—(In a river or canal) जलस्तम्भनी, जलप्रतिबन्धकं, जलबन्धनी, जलबन्धनयन्त्रं, महायन्त्रं—(Hug) आलिङ्गनं, गाढालिङ्गनं, अङ्गसङ्गः.

To LOCK, v. a. (Fasten with a lock) तालयन्त्रेण वन्ध् (c. 9. चम्राति वन्धुं), कौल (c. 10. कौलयति -यितुं), तालकेन or अर्गलेन यन्ध्, तालयन्त्रं -दां कृ; 'lock a door,' द्वारं वन्ध् or रुप् (c. 7. रुण्दि, रोडुं), द्वाररोधं कृ—(Close) पिपा (c. 3. -दधाति -धातुं), अपिपा, यन्ध्—(Confine) रुप्, निरुप्—(Embrace closely) गाढम् आलिङ्ग (c. 1. -लिङ्गति -ङ्गितुं), गाढालिङ्गनं कृ.

To LOCK, v. n. (Be fastened) तालकेन वन्ध् in pass. (घट्यते) or वद्धीभू—(Unite by mutual embrace) परस्परान्धेपेण or परस्परालिङ्गनेन संलग्नीभू or ससद्गीभू, परस्परं संधिष्टः -धा -धं भू.

LOCKED, p. p. (Fastened by a lock) तालयन्त्रेण वद्धः -धा -धं, तालकयद्धः -धा -धं, अर्गलयद्धः &c., कौलितः -ता -तं—(Confined) रुद्धः -धा -धं, निरुद्धः -धा -धं—(Closely embraced) गाढालिङ्गितः -ता -तं, गाढाधिष्टः -धा -धं.

LOCKED-JAW, LOCK-JAW, s. हनुस्तम्भः, हनुग्रहः.

LOCKIER, s. तालकयुक्तं कोष्ठकं, कोष्ठः, समुद्रः -टका, भाजनं.

LOCKER, s. (Clasp, catch) कुडुपः—(Ornament) स्मरणकेशाधारः.

LOCKSMITH, s. तालककारः, तालककृत् *m.*, तालयन्त्रकारी *m.* (न).

LOCOMOTION, s. (Act of moving from place to place) स्थानान्तरगमनं, स्थलान्तरगमनं, स्थानात् स्थानं गमनं, गमनागमनं, इतस्ततो गमनं or चलनं, स्थानान्तरकरणं, स्थलान्तरकरणं, स्थानान्तरं, स्थलान्तरं, चोह्ता—(Power of moving from place to place) स्थानान्तरगमनशक्तिः *f.*, चलनशक्तिः *f.*, गमनागमनशक्तिः *f.*

LOCOMOTIVE, a. गड्ढः -मा -मं, चलः -ला -लं, चलनः -ना -नं, चलनशीलः -ला -लं, चलनधर्मीकः -का -कं, चलनशक्तिः -का -कं, चरः -रा -री -रं, चरिष्ठाः -ष्ठाः -ष्ठा, स्वरः -रा -रं, गामुकाः -का -कं, गतिमान् -मती -मत् (न), गत्वरः -री -रं, गमनशक्तिविशिष्टः -धा -धं, पादुकः -का -कं.

LOCUM-TENENS, s. प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिपुरुषः, प्रतिहस्तकः.

Locus, s. (In astronomy or geometry) निधिः *m.*

LOCUST, s. शलभः, शरभः, शकुनिका, शिरिः *m.*, पतङ्गः, शुक्कबीटः.

LOCUTION, s. उक्तिः *f.*, वाक्यं, उक्तं, वाक् *f.* (च), वाग्व्यापारः.

LODE, s. (Metallic vein) धातुरेखा, धातुपद्धतिः -तो *f.*

LODESTONE, s. See LOADSTONE.

LODIE, s. (Tree, the bark of which is used in dyeing) लोषः, लोमः, पट्टिका, पट्टी, क्रमुकः, लाद्याप्रसादनः, गालवः, शावरः, तिरोटः, तिल्वः, मार्जनीनः.

To LODGE, v. a. (Furnish with a temporary habitation) वस् (c. 10. वासयति -यितुं), निवस्, वासस्थानं दा, आश्रयं दा, निरुपितकालपर्यन्तं वस्—(Fix, set, place) स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), न्यस् (c. 4. -अस्थति -अस्ति), निधा (c. 3. -दधाति -धातुं), प्रणिधा, प्रतिनिधा, निविष्ट (c. 10. -वेशयति -यितुं), च्चु in caus. (अपेयति -यितुं), रुह in caus. (रोपयति -यितुं).

To LODGE, v. n. (Reside temporarily) वस् (c. 1. वसति, वस्तुं), निवस्, आश्रयः, प्रतिवस्, समावस्, सन्निवस्, आश्रि (c. 1. -अश्रयति -ते -यितुं), वासं कृ, निवासं कृ, आश्रयं कृ, निरुपितकालपर्यन्तं वस्; 'having lodged,' उपित्वा, उद्या, उष्य; 'having lodged for a night,' रात्रिम् एकाम् उपित्वा—(Rest, remain) स्था (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं), वृत् (c. 1. वसते -वसितुं), निली (c. 4. -लीयते -लेतुं), संली—(Become fixed, adhere) अनुयन् (c. 9. -यमाति -यन्तुं or pass. -यन्ते), लग् (c. 1. लगति -गितुं).

LODGE, s. उद्यानगृहं, उद्यानस्वगृहं, उपगृहं, उटनः, कुटीरः.

LODGED, p. p. वासितः -ता -तं, कृतावासः -सा -सं—(Placed, fixed, deposited) स्थापितः -ता -तं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, निहितः -ता -तं, प्रणिहितः -ता -तं, अपितः -ता -तं, निवेशितः -ता -तं, निविष्टः -धा -धं, निष्ठितः -ता -तं, निरुद्धः -दा -दं.

LODGER, s. (One who lies or boards in another's house at a settled rate) निरुपितमूल्येन परगृहे निवासी *m.* (न) or भोजनशयनादिकर्ता *m.* (धै), निरुपितकालपर्यन्तं परगृहे वासी *m.* or वासकृत् *m.*

LODGING, s. वासः, निवासः, वासस्थानं, आवासः, आवासस्थानं, वसतिः *f.*, निवसतिः *f.*, निवेशनं, निकेतः -तनं, आश्रयनं, निलयः -यनं, आलयः, अवस्थानं, आश्रयः, आश्रयः, संश्रयः, कृतावासः, वेश *n.* (न); 'he asked a lodging,' आवासं प्रार्थितवान्.

LODGMET, s. (The act) स्थापनं, संस्थापनं -ना, निवेशनं, वासः -चनं—(The state) स्थितिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*—(Encampment) निवेशनं, समावासः.

LOFT, s. उपरिकोष्ठः, उपरिस्थकोष्ठः, उपरिस्थः, प्रकोष्ठः, चट्टः-ट्टालः.

LOFTILY, adv. (Haughtily) सदैर्घ्यं, सगर्भं, साटोपं, सावहेलं, सावलेपं, हर्षेण, गर्भेण, उद्धतं, औद्धत्येन—(On high) उच्चैस्, उच्चकैस्, ऊर्ध्वं.

LOFTINESS, s. (Height) उच्चत्वं -ता, उन्नतिः *f.*, समुन्नतिः *f.*, उत्कर्षः, उत्कृष्टता, तुङ्गता, उन्नतता, उच्चयः, समुच्चयः, उच्चितः *f.*, उत्तेयः, समुत्तेयः, उन्नतता, ऊर्ध्वत्वं -ता, मोक्षता, प्रशुता, औत्कर्षः—(Haughtiness) उद्धतिः *f.*, औद्धत्यं, चित्तसमुन्नतिः *f.*, चित्तोन्नतिः *f.*, साटोपत्वं, साटोपः, अभिमानं -निता, अवहेला, अवलेपः, अवलिप्तता, सावलेपत्वं, दैर्घ्यं, दृढता, गर्भः, शीरोर्ध्वं, शीरोर्ध्वं, प्रौढता, प्रगल्भता.

LOFTY, a. (High) उच्चः -चा -चं, उत्तुङ्गः &c., प्राशुः -शुः -शु, तुङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, उन्नतः -ता -तं, समुन्नतः -ता -तं, उच्चितः -ता -तं, समुच्चितः -ता -तं, अभ्युच्चितः -ता -तं, उन्नतः -चा -चं, उदयः -या -यं, ऊर्ध्वः -र्ध्व -र्ध्वं, उत्कृष्टः -धा -धं, सोल्लयः -या -यं, उन्नतः -ता -तं, उच्चालः -ला -लं, करालः -ला -लं, विलिङ्गताकाशः -शा -शं—(Haughty) उद्धतः -ता -तं, समुद्धतः -ता -तं, गर्भोद्धतः -ता -तं, दैर्घ्योद्धतः -ता -तं, दृढः -मा -मं, उन्नतचेताः -ताः -तः (स्), उन्नतचेताः &c., उत्सिक्तः -क्ता -क्तं, गर्भो -र्ध्वी -र्ध्वी (न), गर्भितः -ता -तं, साटोपः -पो -पं, अवलिप्तः -प्ता

- मं, सायहेलः -ला -लं, जडं दुष्टः -ष्टिः -ष्टि, मदोदतः -ता -तं, मदोदयः
 या -यं, शीटीरः -रा -रं, शीटीरः -रा -रं, प्रोटः -टा -टं.
- LOG, *s.* (Shapeless or bulky piece of wood) स्तूलकाष्ठं, स्तूलदारुः *m.*,
 काष्ठखण्डः -खंडं, वृहत्काष्ठं, दास्यखण्डः, वृहदास्यखण्डः, काष्ठं.—(Machine
 for measuring the velocity of a ship) नौकागतिमापकयन्त्रं,
 परिमापककाष्ठं.
- LOG-BOOK, *s.* नौकागतिविषयकं दैनिकविषयसुस्तकं.
- LOGARITHM, *s.* पातप्रमाणकः, पातप्रमाणकसंगत्या, लाघतनाम्यसंगत्या,
 परिकर्म्म *n.* (नं).
- LOGARITHMIC, *a.* पातप्रमाणकसंस्थी -स्थिनी -स्थि (नं).
- LOGGERHEAD, *s.* स्तूलबुद्धिः *m.*, स्तूलधीः *m.*, मूढः, मूर्खः, गडः, गडबुद्धिः *m.*,
 जटमतिः *m.*, चर्धरः, चटुकः.
- LOGGERHEADED, *a.* स्तूलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, स्तूलधीः -धीः -धि, गडबुद्धिः.
- LOGIC, *s.* तर्कः, तर्कविद्या, तर्कशास्त्रं, न्यायः, न्यायविद्या, न्यायशास्त्रं,
 विचारविद्या, सूत्रः, प्रोटः, अभ्यूहः, निरुहः, उहः, चैत्रेयिकं, चान्द्री-
 धिकी, अनुमानोक्तिः *f.*, भूयः. The न्याय school was instituted
 by the sage Gautama, the branch of it called चैत्रेयिकं was
 founded by Kanāda. The following are some of the
 terms of logic; 'universal pervadence or extension,'
 व्याप्तिः *f.*, अभिव्याप्तिः; 'extreme extension or conclusion
 unwarranted by the premises,' एतिय्याप्तिः; 'individual or
 particular extension,' सव्याप्तिः *f.*, सव्याप्तिवृत्तिः *f.*; sign of the
 existence of an inherent property,' व्याप्तिप्रमाणं; 'subject
 of an inference,' व्याप्यं. Other terms are उपलक्षणं,
 उपाय्याकांक्षा, प्रवृत्तिनिमित्तं, कैमर्थ्यं, व्याप्यकोटिः *f.*, सिद्धतापनदोषः.
- LOGICAL, *a.* (Pertaining to logic) तार्किकः -की -कं, न्यायी -यिनी
 -यि (नं), नैयायिकः -की -कं, तर्कसंस्थी -स्थिनी &c., तर्कविद्यासंस्थी
 &c., तर्कविद्याविषयः -या -यं, तर्कशास्त्रविषयः &c., प्रोटः -टा -टं,
 उहो-हिनी &c., यौक्तिकः -की -कं; 'logical conclusion,' विनिगमः,
 निगमनं.—(According to the rules of logic) तर्कशास्त्रमिदः -इदं
 -इदं, न्यायशास्त्रमिदः &c., युक्तिमिदः &c., तर्कानुसारी -रिखी &c.,
 न्यायानुसारी &c., न्यायशास्त्रानुसारी &c., तर्कशास्त्रसम्मतः -ता -तं,
 न्यायशास्त्रसम्मतः -ता -तं, तर्कशास्त्रानुयायी -यिनी &c.
- LOGICALLY, *adv.* न्यायतः, यथान्यायं, तर्कानुसारेण, न्यायानुसारेण, तर्कशा-
 स्त्रानुसारेण, तर्कशास्त्रानुरूपेण, न्यायशास्त्रवत्.
- LOGICIAN, *s.* तर्की *m.* (नं), तार्किकः, नैयायिकः, न्यायविद् *m.*, तर्कशास्त्रज्ञः,
 न्यायशास्त्रज्ञः, न्यायशास्त्रपरिज्ञः, न्यायशास्त्रवेत्ता *m.* (नं), तर्कशास्त्री *m.*,
 (नं), न्यायशास्त्री *m.*, शांवादिकः, जहो *m.*; 'versed in the system
 of Gautama,' शाद्यपादः, चद्यपादः; 'in that of Kanāda,' चैत्रेयिकः.
- LOGOMACHY, *s.* वाग्मुद्धं, वाक्कलहः -हं.—(Dispute about words)
 शब्दवादः, शब्दविवादः, शब्दमुद्धं.
- LOGWOOD, *s.* (A kind of wood used in dyeing) पतङ्गः.
- LOIN, *s.* श्रोणिः -खी *f.*, कटिः -टी *f.*, कटिदेशः, श्रोणिदेशः, श्रोणिफलकं,
 श्रोणिखण्डं, कटीखण्डं, कटिखण्डं, नितसः, जघनं, ककुसती, कलत्रं, प्रोषः,
 कटः, कटिशिर्षकं; 'girding the loins,' कटिवन्धनं; 'having
 the loins girded,' वद्धकटिः -टिः -टि; 'the cavities of the
 loins,' कुकुन्दरे *n. du.*, कुकुन्दरे *n. du.*, कटीरे *n. du.*, कटीरः,
 कटः; 'girdle worn round the loins,' कटिसूत्रं, कटिशृङ्खला,
 श्रोणिखिचं; 'sprung from one's loins,' सङ्गजः -जा -जं,
 सङ्गजातः -ता -तं.
- To LOITER, *v. n.* विलम्बं (c. 1. -लज्जे -सितुं), मन्द (nom. मन्दायते),

- विलम्बनं कृ, विलम्बं कृ, कालं क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेपुं), कालक्षेपं
 कृ, क्षयस्या (c. 1. -तिष्ठति -स्वातुं), चिर (nom. चिरयति, चिरायति),
 चिरं or चिरकालं स्या or क्षयस्या, मन्दं मन्दं चल (c. 1. चलति -लितुं)
 or चर (c. 1. चरति -रितुं), विलम्बेन गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं).
- LOITERER, *s.* विलम्बी *m.* (नं), विलम्बकारी *m.*, विलम्बगतिः *m.*, विल-
 म्बगामी *m.* (नं), मन्दगामी *m.*, मन्दगतिः *m.*, कालक्षेपकः.
- LOITERING, *part.* मन्दायमानः -ता -नं, मन्दयमानः -ता -नं, विलम्बी -सिनी
 -सि (नं), विलम्बगामी -मिनी &c., चिरायमाणः -शा -शं.
- LOITERING, *s.* विलम्बनं, विलम्बगमनं, मन्दगमनं, कालक्षेपः.
- To LOLL, *v. n.* (Recline lazily) चालस्वेन शी (c. 2. शेते, शयितुं) or
 , क्षयलम्बं (c. 1. -लज्जे -सितुं) or संविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं), सुलेन
 शी or क्षयलम्बं.—(Loll the tongue) जिह्वां लल् or लड् (c. 1.
 ललति, लज्जति, c. 10. लालयति, लडयति -यितुं), जिह्वाललनं कृ,
 जिह्वां वहिष्कृ; 'one who lolls the tongue,' ललजिह्वः -ज्हा -हं.
- LOLLING, *s.* (Of the tongue) ललनं, जिह्वाललनं.—(Lolling and
 languishing as indicative of passion) लालित्यं, ललितं, लालनं.
- LONELY, *a.* (Solitary, unfrequented) निर्जनः -ना -नं, विजनः
 -ना -नं, विलोकः -की -कं, निर्मनुजः -जा -जं, निर्मनुष्यः -प्या -प्यं, एकान्तः
 -न्ता -न्तं, विपिकः -क्ता -क्तं, निभृतः -ता -तं, जनानाकीर्णः -शी -शं,
 जनैरनाकीर्णः &c., निःशलाकः -का -कं, निःशलाकः &c., न्यूनसंसारः
 -रा -रं, हीनसंसारः -रा -रं; 'a lonely place,' निर्जनस्थानं.—
 (Single, standing by itself) एकाकी -किनी -कि (नं), एकः -का
 -कं, असहायः -या -यं, असङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, केवलः -ला -लं, केवली -लिनी
 &c.—(Fond of solitude) विपिकप्रियः -या -यं, विपिकसेवी -विनी
 &c., एकान्तप्रियः -या -यं, एकान्तसेवी &c.
- LONESOMENESS, *s.* (Solitude, retirement) निर्जनता, विजनता, विपिकता,
 विपिकं, निर्मनुष्यता, निभृतता, एकान्त्यं, निःशलाकता, संसारहीनता,
 संहारन्यूनता, एकाकिता -न्तं, असहायता, असङ्गता.—(Love of re-
 tirement) विपिकसेवा, विपिकप्रीतिः *f.*, विपिकरुचिः *f.*, एकान्तप्रीतिः *f.*
- LONESOME, *a.* निर्जनः -ना -नं, विजनः -ना -नं, दारुणः -खा -खं, निरानन्दः
 -न्दा -न्दं; 'a lonesome road,' प्रान्तरं.
- LONESOMENESS, *s.* निर्जनता, विजनता, विपिकता, निरानन्दता, दारुणता.
- LONG, *a.* (In time or space) दीर्घः -धी -धं, द्वाघिमयान् -यती -यत्
 (नं), आयतः -ता -तं, आयामी -मिनी -मि (नं), आयामयान् -यती &c.,
 आयतः -ता -तं, आयतिमान् -मती &c., लघः -सा -सं, चिर in comp.,
 this last is restricted to time. (Long in extent or size)
 दीर्घपरिमाणः -खा -खं, दीर्घाकारः -रा -रं, दीर्घाकृतिः -तिः -ति.
 दीर्घतनुः -नुः -नु.—(Extended) आयतः -ता -तं, समायतः -ता -तं,
 आयामितः -ता -तं, विस्तीर्णः -शी -शं, विलुप्तः -ता -तं, प्रसृतः -ता -तं.
 —(Tedious, dilatory) दीर्घतनुः -ता -तं, चिरकारी -रिणी &c.,
 चिरक्रियः -या -यं, विलम्बकारी &c., विलम्बी -सिनी &c., दीर्घसूत्री
 -त्रिणी &c., प्रलघः -सा -सं.—(Continuing for a long time)
 दीर्घकालीनः -ना -नं, चिरकालीनः -ना -नं, दीर्घकालिकः -की -कं,
 चिरकालिकः &c., चिरस्थः -स्था -स्थं, निरस्थायी -यिनी &c., चिर-
 स्थितः -ता -तं, चिरन्तनः -न्ती -न्तं, चिरानः -न्ती -न्तं, दीर्घकालस्थायी
 -यिनी &c., चिरकालस्थायी -यिनी &c.—Long, in the sense
 of distant दूरः -रा -रं, विदूरः -रा -रं; 'going a long way.'
 दूरगः -गा -गं; 'a long way off' दूरस्थः -स्था -स्थं, दूरस्थायी
 -यिनी &c.—(Extended to any measure) expressed by
 परिमाणः -खा -खं or परिमितः -ता -तं or मितः -ता -तं in comp.:
 as, 'a line an inch long,' अङ्गुलपरिमाणा or अङ्गुलपरिमिता or

अङ्गुलिमात्रा रेखा; 'four fingers long,' चतुरङ्गुलः-लौ-लं, चतुर-
ङ्गुलपरिमितः-ता-तं—(A long period) दीर्घकालः, चिरकालः,
बहुकालः, अनेककालः, आयतायतिः f.; 'for a long time,'
दीर्घकालं, चिरकालं, बहुकालं-ल्लात्, अनेककालं, चिरं-रेख-रात्
-राय, चिरदिवसं, चिररात्रं-त्राय, दीर्घरात्रं; 'long absent,' चिरगतः
-ता-तं, चिरप्रवासी-सिनी &c.; 'long ill,' दीर्घरोगी-गिणी &c.,
दीर्घामयः-या-यं, चिररोगी &c.; 'long sought for,' चिरचेष्टितः
-ता-तं; 'cherished for a long time,' चिरकालपालितः-ता-तं,
चिरपालितः &c.; 'accumulated after a long time,' चिरका-
लोपाश्रितः-ता-तं, चिरलम्बः-मा-मं; 'living long,' दीर्घजीवी
-विनी &c., चिरजीवी &c.; 'a long life,' दीर्घजीवः; 'long
since abandoned,' चिरोन्मिक्तः-ता-तं, 'for a short time,'
अल्पकालं, अल्पमात्रं, कियत्कालं, 'lasting for a short time,'
अल्पस्थायी-विनी &c., 'the long run,' आयतिः f., 'long-haired,'
दीर्घकेशः-शी-शं; 'long-leaved,' दीर्घपत्रः-त्रा-त्रं, दीर्घपत्रः-शी-
शं; 'long-tongued,' दीर्घकिहः-ह्रा-ह्रं, दीर्घरसनः-ना-नं,
'having a long line of ancestors,' दीर्घवंशः-शा-शं, 'a long
journey,' दीर्घपथं n. (नं), दीर्घपथ n. (नं), 'a long vowel,'
दीर्घस्वरः, 'the long sound of vowels,' अवः, मुक्तः-तं, 'long
syllable,' दीर्घाक्षरं, हाट.

Long, adv. (To a great extent in space) दूरं, विदूरं, दूरतम्, दूरप-
र्यन्तं, दीर्घपर्यन्तं, दीर्घपरिमाणं-येन.—(To a great extent in
time, for a long period) दीर्घकालं, चिरकालं-ल्लात्, बहुकालं
-ल्लात्, अनेककालं, चिरं-रेख-रात् -राय -रस्य-रे, चिरदिवसं, चिर-
रात्रं-त्राय, दीर्घरात्रं-त्राय, बहुकालपर्यन्तं, दीर्घकालपर्यन्तं; 'very
long,' सुचिरं-रेख-रात्; 'how long?' कियत्कालं, कियन्तं कालं,
कियता कालेन, कियत्कालपर्यन्तं, कियत्कालं यावत्, कतिकालं; 'how
long!' कियच्चिरं-रेख-रात्; 'ere long,' अचिरं-रेख-रात्; 'long
ago,' प्रागेष, प्राक्काले, पूर्वं, पूर्वकाले, अतीतदीर्घकाले, गतदीर्घकाले,
अवहितपूर्वकाले; 'not long ago,' अल्पवहितपूर्वकाले, 'as long,'
यत्कालं, यावत्कालं, यद्यर्थः; 'so long,' तत्कालं, तावत्कालं, तद्यर्थः.
—(Through the whole extent or duration of) पर्यन्तं affixed,
आ prefixed, यावत्; as, 'the whole year long,' वर्षपर्यन्तं,
आवर्षमात्रात्; 'whole life, as long as one lives,' यावज्जीवं,
आमरण्यात्, मरणं यावत्; 'long-absent, long-ill, long-sought,'
&c. See under Long, a.

To long, v. n. (Desire eagerly) अत्यन्तम् अभिलम्ब (c. 1. -लम्बति,
c. 4. -लम्बति -लम्बितुं) or वाञ्छ (c. 1. वाञ्छति -लम्बितुं) or अभिवाञ्छ
or काञ्छ (c. 1. काञ्छति -लम्बितुं) or आकाञ्छ or अभिकाञ्छ or अनु-
काञ्छ, अतिशयेन स्पृह (c. 10. स्पृहयति -लम्बितुं) or इप् (c. 6. इच्छति,
इच्छितुं) or आप् in des. (इच्छति -लम्बितुं) or अभ्याप् or पर्याप् or
लुप् in des. (लम्बते -लम्बितुं) or अभिलम्ब or अभिलम्ब (c. 10. -रोच-
यति -लम्बितुं) or कम् (c. 10. कामयते -लम्बितुं) or ईह (c. 1. ईहते -लम्बितुं)
or समीह, लुम्ब (c. 4. लुम्बति, लोम्बुं), गृप् (c. 4. गृह्यति, गर्ह्यितुं), भुम्
in des. (बुभुक्षति -ने -लम्बितुं), तृप् (c. 4. तृह्यति, तर्ह्यितुं), आशस् (c. 1.
-शंसते -लम्बितुं), आशास् (c. 2. -शास्ते, c. 1. -शासते -लम्बितुं), अभिधानं कृ.
—(As a pregnant woman) दोहदं कृ, दोहदयती भू, दोहदिनी भू.

Longanimity, s. सहनशीलता, चिरसहिष्णुता, धमा, धानिः f.

Long-armed, a. दीर्घबाहुः-हु-हु, दीर्घभुजः-भा-भं, लघुहस्तः-स्ता-स्तं.

Long-bellied, a. लघोदर-रा-रं, लघुनडर-रा-रं, दीर्घोदर-रा-रं.

Long-boat, s. दीर्घनीका, बृहन्नीका, महानीका, उपनीका.

LONG-CONGEALED, a. चिररुग्णः-ता-तं, चिरकालप्रसृतः-ता-तं.

LONG-CONTINUED, a. चिरस्थितः-ता-तं, चिरकालस्थायी-विनी-वि (नं).

LONG-EARED, a. लघुकर्णः-र्णा-र्णं, दीर्घकर्णः-र्णा-र्णं, आयतकर्णः-र्णा-र्णं.

LONG-EYED, a. आयताक्षः-क्षी-क्षं, आयतनेत्रः-त्री-त्रं, दीर्घनेत्रः-त्री-त्रं.

LONG-FACED, a. दीर्घमुखः-खी-खं, दीर्घवक्त्रः-क्त्री-क्त्रं, दीर्घाननः-ना-नं.

LONG-FORGOTTEN, a. चिरविस्मृतः-ता-तं, चिरकालविस्मृतः-ता-तं.

LONG-HEADED, a. विदग्धमतिः-ति-ति, वल्लभमतिः &c., निपुणमतिः
&c., ब्रूहस्पतिः-ह्रि-ह्रि, दीर्घसन्धानी-विनी-वि (नं).

LONG-LASTING, a. चिरस्थायी-विनी-वि (नं), चिरकालस्थायी &c.,
चिरस्थः-स्था-स्थं, चिरकालीनः-ना-नं, चिरकालिकः-की-कं, दीर्घ-
कालिकः-की-कं.

LONG-LEGGED, a. दीर्घनङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, दीर्घपादः-दा-दं, आयतनङ्गः &c.,
उच्चैर्नानुः-नु-नु, ऊर्ध्वः-ता-तं, ऊर्ध्वः-नु-नु, दीर्घसत्रयः-क्या-क्यं.

LONG-LIVED, a. दीर्घजीवी-विनी-वि (नं), चिरजीवी &c., चिरजीवी
&c., चिरजीवकः-का-कं, दीर्घायुः-यु-यु or दीर्घायुः-यु-यु (नं),
चिरायुः &c., दीर्घायुष्यः-या-यं, चिरायुष्यः &c., आयुषः-पी-पं,
जीवपः-पा-पं, जैवातृकः-का-कं, आयुषमा-मती-मत् (नं);
this last is generally used in addressing a king or superior
in the voc. c.; as, 'O long-lived one,' आयुषम्.

LONG-LOST, a. चिरगतः-ता-तं, चिरभ्रष्टः-ष्टा-ष्टं, चिरकालगतः-ता-तं.

LONG-NECKED, a. दीर्घघ्रीवः-घ्रा-घ्रं, आयतघ्रीवः &c., दीर्घकण्ठः-कंठा-कंठं.

LONG-PEPPER, s. पिप्पली-लि-लि, जीवटी, कोला, कपला, कृष्णा, उपकु-
त्सा, मागधी, पैदेही, चपला, कणा, बक्षिर, बक्षिर, धेयसी, कटि-
पिप्पली, कपिपत्नी, कोलवल्ली, चयं-या, चवी, चयिका-कं.—(Its
root) पिप्पलीमूलं, ग्रन्थिकं, अटिकाशिरम् n.

LONG-SIGHTED, a. दीर्घदृशी-शी-शी (नं), दीर्घदृष्टिः-ष्टि-ष्टि, दूर-
दृशी &c., दूरदृष्टिः-ष्टि-ष्टि.

LONG-SIGHTEDNESS, s. दीर्घदृष्टिः f., दीर्घदर्शनं, दूरदृष्टिः f., दूरदर्शनं.

LONG-SUFFERANCE, LONG-SUFFERING, s. सहनशीलता, सहिष्णुता, चिर-
सहिष्णुता-ता-तं, चिरसहनं, बहुधमता, धमा, धानिः f., सहनं, तितिक्षा,
अपकारं नपि चिरस्थायिकाट.

LONG-SUFFERING, a. सहनशीलः-ला-लं, सहिष्णुः-ष्णु-ष्णु, चिरसहिष्णुः
-ष्णु-ष्णु, बहुधमः-मा-मं, बहुसहः-हा-हं, सर्वसहः-हा-हं, धमावान्
-वती-वत् (नं), धानः-ना-नं, धमी-मिषी-मि (नं), तितिक्षु-धु-धु.

LONG-WINDED, a. दीर्घसूत्रः-त्रा-त्रं-त्री-विणी-वि (नं), कथननकः-का-कं.

LONGER, a. दीर्घतरः-रा-रं, द्राघीयान्-वसी-य-य (नं); 'for a longer
period,' दीर्घतरकालं, बहुतरकालं; 'why do you delay any
longer?' किम् अतःपरं विलम्बसे.

LONGEST, a. दीर्घतमः-मा-मं, द्राघिष्ठः-ष्टा-ष्टं; 'for the longest
period,' दीर्घतमकालं, मुदीर्घकालं.

LONGEVAL, LONGEVOUS, s. दीर्घजीवी-विनी-वि (नं), चिरजीवी &c.
See LONG-LIVED.

LONGEVITY, s. दीर्घजीवः, चिरजीवित्वं, दीर्घजीवित्वं, चिरजीवित्वं,
दीर्घायुष्यं, चिरायुष्यं, चिरायुस् n., दीर्घायुस् n., आयुस् n.; 'condu-
cive to longevity,' आयुष्यः-या-यं.

LONGIMANOUS, a. दीर्घहस्तः-स्ता-स्तं, दीर्घपाणिः-णि-णि, लघुहस्तः &c.

LONGIMETRY, s. दूरत्वमितिः f., दूरत्वमापनं, दीर्घमापनं, दीर्घमापनं.

LONGING, s. अत्यभिलाषः. पतिसूहा, अत्यभिलाषा, अतीक्षा, अतिशयेच्छा,
अतिकांक्षा, संताकांक्षा, लालसा, उल्लासा, कीर्तुहलं, औत्सुक्यं, कामः,
तृष्णा, अतिलिप्सा, इच्छा, आशा, कांक्षा, अभिकांक्षा, नितामस्तृष्णा;
'longing of a pregnant woman,' दोहदं.

००६. क. दृष्टिः, दर्शनं, ईक्षणं; प्रेक्षणे -खा, प्रोक्ष्यन्ते; पोषण्यं, पोषिष्यति।
 प्राहलोकनं, जपलोकनं, विलोकनं, दुष्टिपातः, दुष्टिनितपातः; 'a look
 of displeasure,' अदृष्टिः f.; 'side-look' कटाक्षः, अर्धपोषण्यं
 अर्धदृष्टिः f., अपाङ्गदृष्टिः f., अपाङ्गदर्शनं- (Air, appearance) ह्रस्व
 जाकारः, आकृतिः f., दर्शनं, रीतिः f., चयत्ता, प्रतिभा, ज्ञाना, चाय

6 c

-ता -तं, अट्टः -टा -टं.—(Untied, unfastened) अवहः -हा -हं, मुक्तः -क्ता -क्तं, प्रमुक्तः &c., उद्धृतः -ता -तं, उद्धृतः -ता -तं, असन्धितः -ता -तं, विगलितः -ता -तं, वन्धनरहितः -ता -तं, वन्धनशून्यः -न्या -न्यं, अनिगृहीतः -ता -तं, उद्धृतः -ता -तं, उद्धृतः -ना -नं, उत्सूतः -ता -तं, उद्धृतः -हा -हं.—(Free) मुक्तः -क्ता -क्तं, विमुक्तः -क्ता -क्तं.—(Not close or compact) विरलः -ला -लं, असंहतः -ता -तं, अट्टदन्धः -न्यः -न्यं, शिथिलदन्धः &c.—(Not concise, rambling) असंक्षिप्तः -ता -तं, विस्तारीः -शी -शं.—(Indeterminate) अनियतः -ता -तं, अव्यवस्थितः -ता -तं, अनिर्णीतः -ता -तं, अपरिमितः -ता -तं, सन्दिग्धः -ग्या -ग्यं.—(Unconnected) असंसृष्टः -हा -हं, निःसन्धः -न्या -न्यं, अवहः &c.—(Not rigid) अनियतः -ता -तं, अस्थिरः -रा -रं, अधीरः -रा -रं, अव्यवस्थितः -ता -तं.—(Dissolute) अनवस्थः -स्या -स्यं, व्यभिचारी -रिणी -रि (न्), दुराचारः -रा -रं, दुर्वृत्तः -ता -तं, अवशः -शा -शं, व्यसनी -निनी &c.; 'loose conduct,' व्यभिचारः; 'a loose man,' लम्पटः; 'a loose woman,' दुर्वृत्तली, वन्धकी, भटा, व्यभिचारिणी. See LAX. (To let loose) मुक् (c. 6. मुञ्चति, मोक्षं, c. 10. मोक्षयति -यितुं), विमुक्, निर्मुक्, मोक्ष (c. 10. मोक्षयति -यितुं), विमोक्ष, विमुञ् (c. 6. -मुञ्चति -मुष्टुं, c. 10. सञ्जयति -यितुं), वन्धनाद् मुक्. See To LOOSE. (To break loose) वन्धनानि भिद् (c. 7. भिनत्ति, भेदं) or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेदं), पलाय (c. 1. पलायते -यितुं, rt. इ.), मुक्तवन्धनः -ना -नं भू, वन्धनाद् भृश् (c. 4. भश्यति, भंशितुं), परिभंश्, विभंश्; 'broken loose,' प्रभटः -टा -टं, वन्धना-प्रभटः &c., परिभटः &c.

LOOSELY, LOOSENED, *p. p.* शिथिलीकृतः -ता -तं, शिथिलितः -ता -तं, अस्थिरः -ता -तं, सक्तः -क्ता -क्तं, विसक्तः &c., विगलितः -ता -तं, मुक्तः -क्ता -क्तं, विमुक्तः -क्ता -क्तं, मोक्षितः -ता -तं, विनोत्तितः -ता -तं, मोक्षितः -ता -तं, वीतः -ता -तं, मुक्तवन्धनः -ना -नं, वन्धनमुक्तः -क्ता -क्तं, छिन्न-वन्धनः -ना -नं.

LOOSELY, *adv.* (Not firmly) शिथिलं, शैथिल्येन, सशैथिल्यं, अट्टं.—(Not closely) असंहतं, विरलं.—(Unconnectedly) असंसृष्टं, अससन्धेन.—(Not rigidly) अनियतं.—(Dissolutely) अव्यवस्थितं, लम्पटवत्, दुर्वृत्तवत्.

LOOSENESS, *s.* (State of being loose or not tight) शिथिलता -न्तं, शैथिल्यं, द्रवता, प्रथयः, अस्थिरः, संसः, विसंसः, सक्तता, विसक्तता, अट्टता, अप्रति.—(Looseness of texture) विरलता, वैरल्यं, असंहतत्वं.—(Of morals or conduct) व्यभिचारः, अनवस्थितिः *f.*, अनवस्थिता, व्यसनिता, लम्पटता, लाम्पट्यं, दुर्वृत्तता. See LAXITY, (Of bowels) मृदुकोष्ठत्वं, कोष्ठमृदुता, रेका, रेचना -नं.

LOOSENING, LOOSING, *s.* शिथिलीकरणं, मोचनं, विमोचनं, मोक्षणं, 'विमोक्षणं, अस्थनं, अस्थनं, मुक्ति *f.*

To LOO, *v. a.* छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेदं), अवच्छिद्, अवकृत् (c. 6. कृन्तति -कृन्तुं), निकृत्, लू (c. 9. लुनाति, लवितुं), लुप् (c. 6. लुम्पति, लोभं).

LOPPER, *p. p.* अवच्छिन्नः -क्ता -क्तं, लूनः -ना -नं, लुमः -मा -मं, कर्त्तितः -ता -तं. LOPPER, *s.* वेष्टा *m.* (त्रु), अववेष्टा *m.*, वेदकः, छिद् in comp., लोपनकृत्.

LOPSIDED, *a.* एकपार्श्व पतनशीलः -ला -लं or पतयालुः -लुः -लुः.

LOQUACIOUS, *a.* वाचदूकः -क्ता -क्तं, वाचालः -ला -लं, बहुभाषी -पिणी -पि (न्), बहुवादी -दिनी &c., वाग्मी -गिमनी &c., जल्पकः -क्ता -क्तं, जल्पकः -क्ता -क्तं, गदयितुः -लुः -लुः, वाथोयुक्तिपटुः -डुः -डुः, मुखरः -रा -रं, वक्ता -क्ता -क्तं, जतिवक्ता &c.

LOQUACIOUSNESS, LOQUACITY, *s.* वाचदूकता, वाचालता, बहुभाषित्वं, जतिभाषणं, जतिशयोक्तिः *f.*, जतिवादः, जल्पः -जल्पता, जल्पितं

गदयितुता, वाग्मिन्त्वं, जत्वालापः, बहुवादिन्त्वं, मुखरता, मोक्षयं. LORD, *s.* ईश्वरः, ईशः, पतिः *m.*, स्वामी *m.* (न्), प्रभुः *m.*, नाथः, राजा *m.* (न्), अधीशः, अधिपतिः *m.*, अधिपः, अधीश्वरः, भक्ता *m.* (न्), भगवान् *m.* (न्), इन्द्र in comp.; 'supreme lord,' अधिराजः, सर्वेश्वरः, सर्वस्वामी *m.*, अधिनाथः; 'lord of men,' नरेश्वरः, 'नराधिपः,' नरेशः, नृपतिः *m.*, नरपतिः, नरेन्द्रः; 'lord of earth,' भूपतिः *m.*, भूमिपतिः *m.*, महोपतिः *m.*, पृथिवीपतिः, पृथिवीपतिः; 'lord of heaven,' स्वर्गपतिः *m.*, स्वर्गराजः, स्वर्गभक्ता *m.* (न्), नाथः; 'lord of beasts,' नृगेन्द्रः; 'my lord,' स्वामिन् *voc. c.*—(Husband) पतिः *m.*, भक्ता *m.*, स्वामी *m.*; 'lord of life,' जीवितेशः, प्राणेशः, प्राणनाथः, प्राणाधिनाथः.—(The Supreme Being) परमेश्वरः, परेश्वरः, ईश्वरः, भगवान्, प्रभुः *m.*; 'to be lord of,' ईश् (c. 2. ईष्टे, ईशितुं), प्रभू (c. 1. -भवति -वितुं).

To LORD, *v. n.* दपेण or धपेण or धर्मपुष्टेन आधिपत्यं कृ or ईश् (c. 2. ईष्टे, ईशितुं) or ज्ञास् (c. 2. ज्ञास्ति -सितुं).

LORDLINESS, *s.* (Imperiousness) धृष्टता, धर्मः, धर्मः, ऐश्वर्य्यधर्मः, अवलिमता, वलितकृता, अवहेला, गर्भः, प्रगल्भा, प्रागल्भ्यं.

LORDLY, LORDLIKE, *a.* ईश्वरीयः -या -यं, ऐश्वर्य्यः -री -रं, ऐशः -शी -शं, ऐशिकः -की -कं, ईश्वरयोग्यः -ग्या -ग्यं, स्वामियोग्यः &c., प्रभुयोग्यः &c., राजकीयः -या -यं, ईश्वरार्हः -ह्य -ह्यं, ईश्वरसदृशः -शी -शं, ईश्वरोचितः -ता -तं, ईश्वर in comp.; as, 'lordly nature,' ईश्वरभावः.—(Imperious) धृष्टः -ष्टा -ष्टं, धर्मो -पिणी -पि (न्), दृष्टः -ता -तं, गर्हितः -ता -तं, उद्धतः -ता -तं, अवलिमः -मा -मं, ऐश्वर्य्यदृष्टः &c.

LORDLY, *adv.* धपेण, ऐश्वर्य्यधपेण, ऐश्वर्य्यदृष्टवत्, सापहेलं, सधर्मं.

LORDSHIP, *s.* ऐश्वर्य्यं, ईशानं, आधिपत्यं, अधिपतित्वं, प्रभुत्वं, स्वामित्वं, पतित्वं, स्वाम्यं, राजत्वं, राज्यं, अधिकायः, अधिकायित्वं.—(Title) भवान् *m.* (न्), अवभवान्, तत्त्वभवान्, भगवान्, स्वामी *m.* (न्), प्रभुः.

LORD'S SUPPER, *s.* ख्रीष्टमृत्युस्मरणार्थकं भोजनं, ख्रीष्टमरणोद्देशकं भोजनं.

LORE, *s.* पारिदलं, विद्या, ज्ञानं, व्युत्पत्तिः *f.*, वैदुष्यं, विद्वता.

LORE, *a.* निःशरणः -खा -खं, जशरणः -खा -खं. See FORLORE, *a.*

LORY, *s.* शुकः, कोरः, रत्नपर्णः शुकनासीयः पक्षिभेदः.

To LOSE, *v. a.* (Be separated or parted from a thing) हा in pass. (हीयते), ग्राह, विग्राह, परिहा, विहा with instr. or ५०२२२ times with abl. c., भृश् (c. 4. भश्यति, भंशितुं), परिभंश्, विभंश्, प्रभंश् with abl. c., व्यु (c. 1. व्ययते, व्योत्तुं), प्रव्यु, विव्यु with abl. c., विव्यु in pass. (-व्युज्यते) with instr. c., अपवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं) with abl. of the person; 'he loses his life,' प्राणैः or प्राणैः हीयते; 'he loses his kingdom,' राज्याद् भश्यति or व्ययते, तस्माद् राज्यम् अपवर्त्तते; 'he loses his friends,' सुदृक्जनैर् विव्युज्यते.—(Let go, drop) हा (c. 3. जहाति, हातुं, or caus. हापयति -यितुं), विहा, अपहा, तज् (c. 1. तजति, तज्जुं), परित्यज्, हृ (c. 10. हारयति -यितुं), अपहृ; 'he lost his life,' प्राणान् जहौ; 'he loses his son,' पुत्रं जहाति; 'he loses his money,' धनं हारयति.—(Ruin, destroy, waste) नश्य (c. 10. नाशयति -यितुं), विनश्य, प्रणश्य, क्षि (c. 5. क्षिणोति, क्षेत्तुं, c. 10. क्षययति, क्षपयति -यितुं), ध्वंस (c. 10. ध्वंसयति -यितुं), विध्वंस, प्रध्वंस, व्ययोक्, अपयि (c. 5. -चिनोति -चेत्तुं), क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेत्तुं); 'he loses his wealth,' अर्थं नाशयति; 'he loses his time,' कालं क्षिपति, कालक्षेपं or कालहरणं करोति.—(Forfeit) द्रष्ट in pass. (द्रक्ष्यते), भृश् or व्यु with abl. c., वच् in pass. (वक्ष्यते) with instr. c.; 'he loses his office,' स्वाधिकाराद् भश्यति; 'he loses his reward,' फलान् भश्यति or

फलेन वध्यते.—(Not to win, be defeated) पराजितः -ता -तं भू, जि in pass. (जीयते), पराजि; 'he loses the battle,' रणे जीयते. —(Lose the game) अक्षयतां जि or पराजि in pass., द्यूतक्रोडायां जि in pass., विद्वि (c. 4. -दोषति -देविर्तु), पराजितः -ता -तं भू.—(Lose the way) पथात् or मार्गात् or पथो भंश् or प्रभंश् or च्यु or विच्यु or विचल् (c. 1. -पलति -लिर्तु), पथभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं भू, वर्त्तय-जितः -ता -तं भू.—(Lose one's wits) मुद् (c. 4. मुहति, मोहिर्तु), बुद्धिं हा, बुद्धिहीनः -ना -नं भू.—(Lose one's consciousness, lose one's self) चेतनां or चैतन्यं हा, नष्टचेतनः -ना -नं भू, मुर्च्छे (c. 1. मूर्च्छति -र्च्छिर्तु), भम् (c. 4. भ्राम्यति, भमिर्तु), भान्बुद्धिः -द्धिः -द्धि भू. To **LOSE**, v. n. (Be defeated) जि in pass. (जीयते), पराजि, पराजितः -ता -तं भू.—(Decline, fail) ष्ठि in pass. (धीयते), परिधि, परिहा in pass. (-हीयते), ध्वस् (c. 1. ध्वंसते -सिर्तु).

LOSER, s. क्षतिप्रापकः, हानिप्रापकः, अपायप्रापकः, अनुभूतधनः, प्रामा-पायः, प्राप्तधनः, लब्धप्रायः, लब्धहानिः m., अपायप्राप्तः, पराजितः.

Loss, s. क्षयः. हानिः f., अपायः, क्षतिः f., अपपयः, नाशः, अपवर्तिः f., उपक्षयः, परिक्षयः, मध्ययः, क्षिया, व्ययः, ध्वंसः, प्रध्वंसः, परिध्वंसः, भंशः, अपहारः, हारः, हरणं, क्षयः, क्षुतिः f., त्रागः, परित्रागः, विनाशः, प्रणाशः, भेयः, क्षलाभः, वियोगः, व्यसनं, दूयणं, प्रहीणः.—(Ruin, destruction) नाशः, विनाशः, क्षयः.—(Defeat) पराजयः, पराभवः, अपनयः, फलव्यसनं, भङ्गः.—(Profit and loss) लाभालाभी m. du., लाभालाभं.—(Loss of caste) जातिभंशः.—(Loss of time) कालक्षेपः, कालहरणं, कालव्ययः; 'without loss of time,' अकालक्षेपः.—(To be at a loss) मुद् (c. 4. मुहति, मोहिर्तु); 'at a loss,' भान्बुद्धिः -द्धिः -द्धि, मोहितः -ता -तं, विमूढः -ढा -ढं; 'at a loss how to act,' इतिकर्तव्यतामूढः -ढा -ढं.

Loss, p. p. or a. नष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रध्वष्टः -ष्टा -ष्टं, विनष्टः -ष्टा -ष्टं, हारितः -ता -तं, भष्टः -ष्टा -ष्टं, विभष्टः -ष्टा -ष्टं, क्षुतः -ता -तं, परिक्षुतः -ता -तं, गतः -ता -तं, विगतः -ता -तं, वीतः -ता -तं, द्यौयः -या -यं, परिद्यौयः -या -यं, जपणितः -ता -तं, अनरितः -ता -तं, लुप्तः -ता -तं, विलुप्तः -ता -तं, हौनः -ना -नं, प्रहीणः -या -यं, तृक्तः -क्ता -क्तं, ध्वंसितः -ता -तं, ध्वस्तः -न्ता -न्तं; 'one who has lost his kingdom,' राज्यभष्टः, भट्टराज्यः, राज्यक्षुतः, राज्यान्नभष्टः; 'one who has lost his office,' च्युताधिकारः; 'one who has lost his wealth,' गतविभयः -या -यं, नष्टाद्यः -द्या -द्यं, अर्धहीनः -ना -नं; 'one who has lost desire,' विगतमृदः -हा -हं, द्यौतकामः -मा -मं; 'one who has lost life,' तृक्तजीवनः -ना -नं, प्रहीणजीवितः; 'one who has lost the road,' पथभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, मार्गप्रभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, चर्त्तवर्जितः -ता -तं, तृक्तमार्गः -गा -गं; 'one who has lost an eye,' एकाक्षिकलः -ला -लं; 'one who has lost every thing,' दूतसर्गलः -ला -लं, परिक्षुतः -ता -तं, परिद्यौयः -या -यं; 'lost to shame,' लज्जाहीनः -ना -नं, तृक्तलज्जः -ज्जा -ज्जं, निरलज्जः &c., लज्जोन्मिदः -ता -तं, निर्लज्जः -ज्जा -ज्जं; 'lost in thought,' ध्याननिष्ठः -ष्टा -ष्टं, चिन्ताकुलः -ला -लं, चिन्तापटः -रा -रं; 'relating to any thing lost,' नाष्टिकः -की -कं; 'it is lost,' हाव्यते, क्षपचीयते.—(Bewildered) मोहितः -ता -तं, विमूढः -ढा -ढं, भान्बुद्धिः -द्धिः -द्धि, भ्रमयुक्तः -क्त -क्तं.

Lot, s. (Destiny, state assigned by fate) भाग्यं, भाग्येयं, दैवदशा, दैवस्थितिः f., दैवयोगः, दैयं, दैयिकं, दैयगतिः f., भवितव्यता, भोगः, भोग्यं, 'भोक्तृत्वं.—(Share, portion) चंशः, भागः, विभागः, भाज्यं, भाजितं, दंडाट.—(Die used in determining a person's portion) गुटिका, शकुनः; 'to cast lots,' गुटिकाः पत् (c. 10.

पातयति -पितु); 'casting lots,' गुटिकापातः, पाटः -टकः.

LOTH, a. अनिच्छुः -च्छुः -च्छु. See **LOATH**.

LOTION, s. औषधीयजलं, धापनीपथं, प्रक्षालनीपथं, धावनं -नी.

LOTTERY, s. गुटिकापातः, पाटकः, गुटिकापातपूर्वा विभागकस्यना.

LOTUS, **LOTOS**, s. (Flower) पद्मः -पद्मं, कमलं, उत्पलं, कुमुदं, कुमुदं n., नलिनं, कुपलपं, अरविन्दं, महोत्पलं, पद्मनं, पद्मेरुहं, सरसिनं, सरसीरुहं, सरोजं, सरोरुहं, जलेनातं, अम्भोजं, वायुजपं, अक्षुनं, अम्भोरुहं, पुण्डरीकं, मृणाली m. (न), शतपत्रं, सहस्रपत्रं, कुशेशयं, इन्दिरालयं, तामरशं, पुष्करं, सारसं, रमाप्रियं, विसप्रसूनं, कुपलं, कुचं, कुटपं, पुटकं, औपलं, श्रीकरं, श्रयाहं. Other varieties, red, white, and blue, are हस्तकं, रक्तसन्ध्यकं, रक्तसरोरुहं, रक्तकमलं, रक्तोत्पलं, कोकनदं, सिताम्भोजं, कच्छारं, मीगन्धिकं, इन्दोवरं, इन्दोवारं, कैरवं, नीलासुमन m. (न), नीलोत्पलं, नीलकमलं, मूयिकमलं, स्थलकमलं, स्थलपत्रं.—(The plant as distinguished from the flower) पद्मिनी, कमलिनी, नलिनी, कुमुदिनी; 'stalk of a lotus,' नालः -ला -लो -लं, पद्मनालं, नाडिः -डी f., पद्मिनी, कुमुदती, नलिनी, पद्मनालः m.; 'fibres or film attached to the stalk,' मृणालः -लं, विसं, विशं, विषं, नलिनीरुहः; 'root,' शालूकं, शालूकं, शिफाकन्दः -न्दं, करहाडः; 'seed,' वमलाद्यः, पद्माद्यः, पद्मवीनं; 'seed-vessel or pericarp,' वीजकोशः, कर्षिका, कर्षिकाटः, चराटकः; 'filament,' केशटः, केशटः, विमल्लः, निमल्लः, किञ्चः; 'petal,' पद्मपत्रं, कमलपत्रं, पद्मानटः; 'new leaf,' संवर्द्धिः f., संवर्द्धिका, नवदलं, नवपत्रं; 'abounding with lotuses,' कुमुदान् -द्वती -द्वत् (ह), कुमुदिकः -की -कं; 'place abounding with lotuses,' कुमुदिनी, कुमुदती, कुमुदाकटः, कुमुदवनं, कुमुदापासः, कुमुदवती, पद्मिनी, पद्माकटः, पद्मिनीखण्डं, पद्मखण्डं, कमलिनी, कमलाकटः, नलिनी, कुपलयिनी, अरविन्दिनी, पुष्करिणी; 'an assemblage or quantity of lotus flowers,' पद्मिनी, नलिनी, विसिनी, मृणालिनी, कमलिनी, उत्पलिनी, कुमुदती, पुटकिनी, पद्मखण्डं, पद्मः -पद्मं, शण्डः; 'lotus-like,' उत्पलमः -मा -मं; 'lotus-shaped,' पद्माकारः -रा -रं; 'lotus-eyed,' उत्पलचक्षुः -क्षुः -क्षुः (स्); 'smelling like the lotus,' पद्मगन्धः -न्धा -न्धं, उत्पलगन्धिः -न्धि -न्धि.

LOUD, a. महास्वनः -ना -नं, महाध्वनिकः -का -कं, उच्चः -च्चा -च्चं, उच्चैः -स्वरकः -का -कं, महास्वरकः -का -कं, महाध्वनिकटः -टी -टी, महाशब्दकः -का -कं, महाशब्दी -न्दिनी -न्दि (न), महाशब्दकारः -रा -रं, अतिशब्दनः -ना -नं, अतिशब्दवान् -वती -वत् (ह), महास्वनवान् &c., स्वनवान् &c., शब्दनः -ना -नं, महानादी -दिनी -दि (न), तुमुलः -ला -लं, तुमुलकारी -रिणी &c., उच्चालः -ला -लं.—(Clamorous) घोषः -या -यं, घोषकरः -री -रं, बहुघोषः -पा -पं, महाघोषः -पा -पं; 'a loud sound or noise,' उच्चैःस्वरः, उच्चस्वरः, महाशब्दः, महास्वनः, महाघोषः, उच्चैःशब्दः, प्रणादः; 'loud speaking,' उच्चभाषणं; 'louder,' उच्चैस्वरः -रा -रं; 'loudest,' उच्चैःस्वनः -गा -गं.

LOUD, **LOUDLY**, adv. उच्चैः, उच्चैः, प्रोच्यं, उच्चैःस्वरात्, उच्चैःस्वरेण, महास्वरेण, महाशब्देन, अतिशब्देन, महाशब्दपूर्व, स्वनवत्, उच्चैःकारं; 'speaking loud,' उच्चभाषी -पिणी -पि (न); 'crying loud,' उच्चरावी -पिणी &c.

LOUDNESS, s. उच्चता -त्वं, महाशब्दकारित्वं, महाशब्दकत्वं, शब्दमहत्वं, महाशब्दः, उच्चस्वरः, महाध्वनिः m., उच्चालता.

LOUD-VOICED, a. उच्चस्वरः -रा -रं, उच्चस्वरवान् -वती -वत् (ह).

To **LOUNGE**, v. a. आलस्यं कृ, आलसीभू, आलस्यात् आलं क्षिप (c. 6. क्षिपति, क्षेपु) or आलक्षेपं कृ or आलहरणं कृ or आलव्ययं कृ, उदास (c. 2. -आसते -आसिर्तु), निष्प्रयत्नत्वात् सुखेन शी (c. 2. शीते, शयितु).

LOUNGER, s. अलसजनः, अलस्यकारी *m.* (नं), मुलनिरीक्षकः, लाला-टिकः, कालक्षेपकः, अय्यापारी *m.* (नं), कार्यपुटः, उदासीनः, निष्प्र-यत्नात् सुखशायी *m.* (नं); 'woman with a lounging gait,' मल्लभगमना.

LOUSE, s. युकः -का, केशकोटः, केशः, मृदपदः -दी, सापालिः *m.*, रोन-विश्वेशः, चारकोरः; 'egg of a louse,' लिखा.

TO LOUSE, v. a. निर्धुकोकृ, युक (nom. युकयति -यितुं), युकयजितं -तां कृ.

LOUSINESS, s. सयुक्तत्वं -ता, बहुयुक्तता, युक्तपूर्णता, युक्तवाहुत्वं.

LOUSY, a. युक्तलः -ला -लं, सयुक्तः -का -कं, बहुयुक्तः -का -कं, युक्तपूर्णः -या -यं, युक्तसेवितः -ता -तं, युक्तोपद्रुतः -ता -तं, युक्ती -किनी -कि (नं).

LOUR, s. ग्राम्यजनः, वृषलः, स्थूलजनः, स्थूलबुद्धिः *m.*, मृदजनः.

LOURISH, a. स्थूलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, स्थूलस्वभावः -वा -वं. ग्राम्यबुद्धिः &c., स्थूलः -ला -लं, ग्राम्यः -म्या -म्यं, ग्रामिकः -न -कं, अक्षिष्टः -ष्टा -ष्टं, ज्ञेयः -म्या -म्यं.

LOUTISHLY, adv. स्थूलजनवद्, ग्राम्यजनवद्, वृषलवद्, बुद्धिस्थौल्यात्.

LOUTISHNESS, s. स्थूलता -न्तं, स्थौल्यं, बुद्धिस्थूलता, ग्राम्यता, अक्षिष्टता.

LOUVER, s. धूमरस्यं, धूमनिर्गमः, धूमयनं, वातायनं, छिद्रं.

LOVABLE, a. चेहाईः -है -है, प्रियगुणकः -का -कं, प्रियगुणविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, चेहोत्पादकशीलः -ला -लं, प्रीत्युत्पादकशीलः -ला -लं, प्रियः -या -यं.

LOVABLE, s. अजमोदा, यवानी -निका, यवानी -निका, इन्दुलेखा, भृतीकं.

TO LOVE, v. a. (Have affection for) प्रेम कृ, प्री (c. 4. प्रीयते, प्रेते), चेहं कृ, प्रीतिं कृ, चिहं (c. 4. विद्वति, चेहितुं), कम् (c. 10. कामयते -ति -यितुं), दप् (c. 1. दपते -यितुं), अनुरत्नं (c. 4. -रज्यते), अनुरागं कृ, अनुरक्तः -क्ता -क्तं भू, अनुरागवान् -वती भू, अनुरुध् (c. 4. -रुध्यते -रोद्धुं), भन् (c. 1. भजते, भज्ते); 'he loves God,' ईश्वरे प्रेम करोति, ईश्वरभक्तिं करोति; 'they love him,' तस्मिन् प्रीयते; 'he loves his brother more than me,' मत्तो भिक्कं भ्रातरि प्रीयते or चेहं करोति; 'I love my son,' पुत्रेण सह मन महान् चेहः; 'she loves him,' तस्मिन् अनुरागवती भवति; 'he loves his wife,' भार्यया च अनुरज्यते or अनुरक्ते भति; 'they love the king,' रानानम् अनुरूप्यते; 'woman love everybody,' मये स्त्रीणां प्रियाः.

TO LOVE, v. n. (Delight in) चानन्द (c. 1. -नन्दति -न्दितुं), अभिनन्द, हय (c. 4. दृष्यति, हयितुं), प्री (c. 4. प्रीयते, प्रेते), तुप् (c. 4. तुष्यति, तोष्टुं), रुच (c. 1. रोचते -चिष्टुं).

LOVE, s. (Fondness, affection) प्रीतिः *f.*, प्रेम *n.* (नं), चेहः, अनुरागः, अनुरक्तिः *f.*, प्रणयः, वास्तव्यं, वत्सलता, रागः, हाई, प्रथयः, अनुरोधः, रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*, सक्तोपः, प्रेमभावः, प्रीतिभावः, चेहभावः; 'love for God,' ईश्वरभक्तिः *f.*; 'undivided love,' अनन्यभक्तिः.—(Love of the sexes, passion) प्रेम *n.*, स्त्रीपुरुषप्रेम, शृङ्गारः, शृङ्गारभावः, कामः, कामिता, मदनः, मन्मथः, रागः, अनुरागः, रतिः *f.*, रसः, यन्त्रिचं, कैशिकः, उन्मत्तलः, शुचिः *m.*—(Cupid) कामः, मन्मथः, मदनः, कन्दर्पः, स्मरः, मनमित्रः, मनसिन्धवः, चिन्मयः *m.*, चेतोभू, चिन्मन्मा *m.* (नं), मन्मथजनः, अनन्दः, ज्ञानकः, जराभीरुः *m.* See KÁMADEVA. 'In love, under the influence of love,' कामासक्तः -क्ता -क्तं, कामातुरः -रा -रं, मदनावस्थः -स्था -स्थं, मदनपशः -शा -शं, जातमन्मथः -या -यं, जातकामः -मा -मं, स्मराकुलः -ला -लं, कामासक्त -क्ता -क्तं, काममाहितः -ता -तं, कामवद्धः -द्धा -द्धं, शृङ्गारी -रिणी -रि (नं), शृङ्गारितः -ता -तं; 'to fall in love with, be in love with,' अनुरागवान् -वती भू with loc. or gen. of the person, जातानुरागः -गा -गं, मोहितः -ता -तं भू; 'to make love,' विवाहाय प्रेम कृ, विवाह-हेतुकचर्चं कृ, विवाहाय विवाहारथं कृ.—(Delight in) रुचिः *f.*,

अभिरुचिः *f.*, अनुरागः, प्रीतिः, आसक्तिः *f.*; 'love of life,' जीवि-ताशा.—(Airs or gestures of love) हावः, भावः, ललितं, विलासः, विभ्रमः.

LOVE-BROKER, s. यटकः, प्रेमयटकः, नदनदूतः -ती *f.*, दूतिका *f.*.

LOVED, p. p. प्रीतः -ता -तं, हयितः -ता -तं, जियः -या -यं, प्रियः -या -यं, हयः -ष्टा -ष्टं, हयप्रियः -या -यं, इष्टः -ष्टा -ष्टं, मनोपितः -ता -तं, सुभगः -गा -गं.

LOVE-KNOT, s. प्रेमग्रन्थिः *m.*, प्रीतिग्रन्थिः *m.*, शृङ्गारग्रन्थिः *m.*.

LOVE-LETTER, s. मदनलेखः, अनन्दलेखः, मन्मथलेखः, शृङ्गारपत्रं, प्रेमपत्रं, अनन्दपत्रं, प्रीतिपत्रं.

LOVELINESS, s. कामता, कामिः *f.*, सौन्दर्यं, सुन्दरता, अतिसौन्दर्यं, लावण्यं, रूपलावण्यं, चारुता, सौम्यता, लालित्यं, चामता, मुग्धता, कमनीयता, अभिरामता, दीप्तिः *f.*, शोभा, रमणीयता, मनोहरत्वं -ता, रम्यता, सुभगता, सश्रीकता.

LOVELY, a. कामः -ता -तं, सुन्दर -रा -रं, अतिसुन्दर &c., लावण्य-वान् -वती -वत् (नं), सुखः -पी -पं, सुखवान् &c., चारुः -वी -रु, चारुवान् -मती &c., ललितः -ता -तं, सौम्यः -म्या -म्यं, मुग्धः -ग्या -ग्यं, चामः -मा -मं, मनोरमः -मा -मं, मनोहर -रा -रं, रम्यः -म्या -म्यं, रमणीयः -या -यं, कमनीयः -या -यं, सुभगः -गा -गं, मनोज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अभिरामः -मा -मं.

LOVELY-FACED, a. मुग्धाननः -ना -नं, चारुमुखः -खी -खं, सुमुखः &c.

LOVE-MATCH, s. प्रीतिविवाहः, प्रेमविवाहः, प्रीतिसन्धः, प्रेमसन्धः.

LOVE-QUARREL, s. प्रीतिकलहः, प्रेमकलहः, प्रणयकोपः.

LOVER, s. प्रणयी *m.* (नं), प्रियः, कामः, नायकः, रमणः, रमकः, रमः, दयितः, वल्लभः, कामी *m.* (नं), हृदयेशः, प्राणेशः, जीविनेशः, प्राण-पतिः *m.*, प्रियतमः, यन्त्रुः *m.*, इष्टः; 'lover of knowledge,' विद्या-नुरागी *m.* (नं), ज्ञानेशुः *m.*.

LOVE-SHAFT, s. मदनशरः, स्मरशरः, कामशरः, कन्दर्पबाणः, मदनपुः *m.* The god of love is fabled by the Hindus as having five arrows, each tipped with the blossom of a flower. See KÁMADEVA.

LOVE-SICK, a. कामरोगी -गिणी -गि (नं), मदनरोगी &c., कामातुरः -रा -रं, कामासक्तः -क्ता -क्तं, कामपीडितः -ता -तं, मदनपीडितः &c., काम-विह्वलः -ला -लं.

LOVE-SONG, s. मदनगीतं, प्रेमगीतं, शृङ्गारगीतं, शृङ्गारगानं.

LOVE-TALE, s. कामकथा, शृङ्गारकथा, मदनकथा, प्रेमकथा, शृङ्गारकथा-चयानं, प्रेमयास्यानं.

LOVE-TOKEN, s. प्रीतिलक्षणं, प्रेमलक्षणं, प्रीतिदानं, प्रेमस्मारकं.

LOVE-TRICK, s. प्रेमक्रीडा, अनन्दक्रीडा, हावः, भावः, ललितं, विलासः.

LOVING, a. प्रणयी -यिनी -यि (नं); प्रणयवान् -वती -वत् (नं), कामी -मिनी &c., चेही -हिनी &c., अनुरक्तः -क्ता -क्तं, अनुरागवान् -वती &c., प्रकामः -मा -मं, प्रीतिमान् -मती &c., वत्सलः -ला -लं, प्रीतिगुल्ल -क्ता -क्तं.—(Delighting in, attached to) अनुरागी -गिणी &c., आनन्दी -दिनी &c., प्रमोदी -दिनी &c., मोदी &c., प्रियः -या -यं, आसक्त -क्ता -क्तं, सेवी -विनी &c., रतः -ता -तं, निरतः -ता -तं.

LOVING-KINDNESS, s. कृपा, दया, कारुण्यं, वास्तव्यं, करुणाद्वैता, अनुकम्पा, प्रसादः, अनुग्रहः, चेहः, हितेच्छा.

LOVINGLY, adv. सप्रणयं, प्रणयेन, सानुरागं, चेहेन, सचेहं, प्रीतिपूर्वकं, प्रीत्या, वास्तवेन, सवास्तव्यं.

LOW, a. (Not high) नीचः -चा -चं, नीचकः -का -कं, नीचस्थः -स्था -स्थं, निम्नः -न्ना -न्नं, अपरः -रा -रं, अनुचः -चा -चं, अनुन्नः -न्ना -न्नं,

LOW-PRICED, *a.* जलमूल्यः -त्या -त्यं, न्यूनमूल्यः &c., सुमूल्यः &c.
LOW-SPIRITED, *a.* विषादी -दिनी -दि (नृ), विषणः -या -यं, अवसन्नः -न्ना -न्नं, उद्विग्नमनः -ना -नः (स), दुर्मेनाः &c., ज्ञानमनः &c., अन्तर्मेनाः &c., दीनमनः &c., विमनाः &c., दुर्मेनस्कः -स्का -स्कं, विमनस्कः &c. उद्विग्नमनस्कः &c., दीनचेतनः -ना -नं, उदासवृत्तिः -त्ति -त्ति.
LOYAL, *a.* भक्तः -क्ता -क्ते, दृढभक्तिः -क्तिः -क्ति, भक्तिमान् -मती -मत् (नृ), भक्तियुक्तः -क्ता -क्ते, सानुरागः -गा -गं, अनुरक्तः -क्ता -क्ते; 'to a sovereign or superior,' राजभक्तः &c., प्रभुभक्तः &c., राजानुरक्तः &c., राजसेवा -विनी &c., राजभक्तिनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, स्वामिभक्तः &c., राजाज्ञावशी -क्षिनी &c., राजासक्तः -क्ता -क्ते, प्रजाधर्मनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, प्रजाधर्मपरायणः -या -यं, प्रजाधर्मतत्परः -रा -रं.—(As a wife) पतिव्रता, साध्वी, सती, सुचरित्रा, एकपत्नी, स्त्रीया.—(As a husband) स्वदारनिरतः, स्वदरिकातानः, अनन्यनारीसामान्यः, अनुकूलः.
LOYALIST, *s.* See LOYAL.
LOYALLY, *adv.* दृढभक्त्या, राजभक्त्या, राजभक्तवत्, राजभक्तिपूर्व, सानुरागं, राजानुरक्तवत्, स्वराजनिष्ठापूर्व.
LOYALTY, *s.* भक्तिः *f.*, राजभक्तिः *f.*, प्रभुभक्तिः, स्वामिभक्तिः, राजभक्तता, दृढा भक्तिः, राजानुरागः, राजानुरक्तिः *f.*, स्वराजासक्तिः *f.*, स्वराजनिष्ठा, प्रजाधर्मनिष्ठा, प्रजाधर्मतत्पर्यः, 'test of loyalty,' उपपा.—(In a wife) पतिव्रतं, साध्वीत्वं, सतीत्वं.—(In a husband) स्वदारनिरतिः *f.*, स्वदारनिष्ठा, अनुकूलता.
LOZENGE, *s.* (A quadrangular figure having two acute and two obtuse angles) चतुष्कोणविशेषो यस्य द्विकोणवत् अन्तर्लक्ष्यो द्विकोणौ वहिर्लक्ष्यौ.—(Sweetmeat) पदकं, मोदकं, लडुके.
LUBBER, *s.* स्थूलजनः, स्थूलबुद्धिः *m.*, स्थूलधीः *m.*, जलसज्जनः, स्थूलशरीरः; 'land-lubber,' स्थूलवासी *m.* (नृ), स्थूलचरः.
LUBBERLY, *a.* स्थूलः -ला -लं, स्थूलसभावः -वा -वं, अदृष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Relating to dry land) रवलीयः -या -यं.
LUBBERLY, *adv.* सखीत्यं, स्थूलजनयत्, अदृष्टं, अदृष्टवत्.
LUBRIC, *a.* चिक्कणः -या -यं, चिक्कणः -ग्या -ग्यं, मेदुरः -रा -रं.
To LUBRICATE, *v. a.* अन्ध्र (c. 7. -अनक्ति -अंक्ति), घेहेन अन्ध्र, सेहाक्तं -क्तं कृ, चिक्कणीकृ, चिक्कणीकृ, घृहण (nom. घृहणयति -यितुं).
LUBRICATED, *p. p.* अन्ध्रः -न्ना -न्नं, सेहाक्तं -क्ता -क्ते, व्यापारितः -ता -तं.
LUBRICATION, *s.* अन्ध्रजनः, सेहाभ्यजनः, चिक्कणीकरणं, चिक्कणीकरणं.
LUBRICITY, *s.* चिक्कणता, चिक्कण्यः, सेहः -हनं, चिक्कणता, मेदुरता.
LUBRICOUS, *a.* चिक्कणः -ग्या -ग्यं, सेही -हिनी -दि (नृ), चिक्कणः -या -यं, चिक्कणः -या -यं, मेदुरः -रा -रं.
LUCENT, *a.* द्योती -तिनी -ति (नृ), प्रकाशमानः -ना -नं, द्योतमानः &c.
LUCID, *a.* (Bright) दीप्तिमान् -मती -मत् (नृ), तेजोमयः -यो -यं, तेजसः -सी -सं, उज्ज्वलः -ला -लं, तेजस्वी -स्विनी -स्वि (नृ), कान्तिमान् &c., शोभनः -ना -नं, सुप्रभः -भा -भं.—(Pellucid) स्वच्छः -च्छा -च्छं, निर्मलः -ला -लं, विमलः -ला -लं, जमलः -ला -लं, विशदः -दा -दं, प्रसन्नः -न्ना -नं, शुद्धः -द्धा -द्धं.—(Perspicuous) स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, स्पष्टार्थः -र्थी -र्थं, प्रसन्नः -न्ना -नं, यक्तः -क्ता -क्ते, भिन्नार्थः -र्थी -र्थं.
LUCIDLY, *adv.* स्पष्टं, सुस्पष्टं, यक्तं, सुयक्तं, स्पष्टार्थं, भिन्नार्थं, विशदं.
LUCIDNESS, *s.* (Brightness) दीप्तिः *f.*, कान्तिः *f.*, तेजस् *n.*, उज्ज्वलता, उद्यः *f.*, द्युतिः *f.*, दीप्तिमत्त्वं.—(Clearness) स्पष्टता, सुस्पष्टता, यक्तता, प्रसादः, स्पष्टार्थत्वं, वैशद्यं, स्वच्छता.
LUCIFER, *s.* (Planet Venus) शुक्रः, उशनाः *m.* (स), भार्गवः.
LUCIFER-MATCH, *s.* शलाका, ज्वलनशलाका, अग्निदशलाका, ज्वलनृणं, ज्वलननृणं, अग्निदशनृणं, अग्निदं.

LUCIFEROUS, LUCIFIC, *a.* अग्निदः -दा -दं, प्रकाशननकः -का -कं, प्रकाशकः -का -कं, दीपिकरः -रा -रं, प्रकाशोत्पादकः -का -कं.
LUCIFORM, *a.* तेजोगुणकः -का -कं, प्रकाशगुणकः -का -कं, तेजोमयः -यो -यं.
LUCK, *s.* दैवं, भाग्यं, भागः, भागधेयं, दैवयोगः, दैवगतिः *f.*, दैवदशा, दैविकं; ॥ दिष्टं, अदृष्टं, नियतिः *f.*, विधिः *m.*, कालनियोगः, भवितव्यता, रिष्टं, सङ्गतिः *f.*; 'good luck,' सौभाग्यं, सुभाग्यं, कुशलं -लता, कौशल्यं, शुभं, कल्याणं, भद्रं, मङ्गलं, माङ्गल्यं, पुण्योदयः, शस्त्रं *n.* (नृ), सतिः *f.*, सम्पत्तिः *f.*, सम्पद् *f.*, अयः, श्रीः *f.*, लक्ष्मीः *f.*; 'bad luck,' दीर्घभाग्यं, दुर्भाग्यं, दुर्दैवं, विपत्तिः *f.*, दुर्गतिः *f.*, अशुभं, अमङ्गलं; 'good luck to you,' दिष्ट्या, दिष्ट्या वपेते; 'good and ill luck,' शुभाशुभं, भद्राभद्रं, मङ्गलामङ्गलं.
LUCKILY, *adv.* सौभाग्येन -ग्यात्, सुभाग्येन -ग्यात्, दैववशात्, भाग्यवशात्, कल्याणात्, कौशल्यात्, माङ्गल्येन, शुभदैवात्, दिष्ट्या, प्रिया, सुभगं.
LUCKINESS, *s.* सौभाग्यं, सुभाग्यवत्त्वं, धन्यता, कल्याणात्, माङ्गल्यं, पुण्यवत्त्वं, कौशल्यं, मङ्गलं.
LUCKLESS, *a.* दुर्भाग्यः -ग्या -ग्यं, मन्दाभाग्यः &c., मन्दाभागी -गिनी -गि (नृ), अभागी -ग्या -ग्यं, अभागी -गिनी &g., भाग्यहीनः -ना -नं, हीनभाग्यः -ग्या -ग्यं, दुर्भागः -गा -गं, निर्दैवः -वा -वं, दैवहीनः -ना -नं, अधन्यः -न्ना -न्नं, विपन्नः -न्ना -न्नं.
LUCKLESSLY, *adv.* दुर्भाग्येन -ग्यात्, दुर्दैवात्, दीर्घभाग्यवशात्, दुर्दैववशात्.
LUCKY, *a.* सौभाग्यवान् -वती -वत् (नृ), भाग्यवान् &c., धन्यः -न्या -न्यं, मङ्गलः -ला -लं, कल्याणः -या -यं -शी -श्विनी -श्वि (नृ), शस्त्रवान् &c., पुण्यवान् &c., श्रीमान् &c., कुशलः -ला -लं, शुभः -भा -भं, भद्रः -द्वा -द्वं, सुभद्रः -द्वा -द्वं, शुभयुः -युः -यु, अयवान् &c., सुभगः -ना -गं, शिवाः -वा -वं, श्रीयुक्तः -क्ता -क्ते, लक्ष्मीवान् &c., भाग्यशाली -लिनी &c., सभाग्यः -ग्या -ग्यं; 'lucky moment,' शुभलक्षणं, लग्नवेला.
LUCRATIVE, *a.* लाभकरः -रा -रं, लाभदः -दा -दं, लाभकृत् *m. f. n.*, लाभदायकः -का -कं, सफलः -ला -लं, फलदः -दा -दं, अर्थदः -दा -दं, अर्थकरः -री -रं, लाभजनकः -का -कं, फलोत्पादकः -का -कं, फलावहः -हा -हं, हितावहः -हा -हं.
LUCRATIVELY, *adv.* सफलं, साफल्येन, सलभं, लाभपूर्व, सार्थं.
LUCRATIVENESS, *s.* साफल्यं, सफलता -न्तं, सलभत्वं, सार्थता, फलदता.
LUCRE, *s.* लाभः, अर्थः, वृद्धिः *f.*, धनलाभः, प्राप्तिः *f.*, फलं, धनोपाज्जीनं, अर्थलभिः *f.*, अज्जीनं, योगधेनः, लभ्यं, लभ्यांशः, प्राप्त्यांशः, आयः, फलोदयः.
To LUCUBRATE, *v. n.* निशाध्ययनं कृ, रात्र्यध्ययनं कृ, निशाभ्यासं कृ, रात्रौ or निशि विद्याभ्यासं कृ or विद्यासेवां कृ.
LUCUBRATION, *s.* (Nocturnal study) निशाध्ययनं, रात्र्यध्ययनं, निशाभ्यासः.—(That which is composed by night) निशाभ्यासेन रचितो ग्रन्थः.
LUCULENT, *a.* प्रसन्नः -न्ना -न्नं, विशदः -दा -दं, स्वच्छः -च्छा -च्छं, स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, निर्मलः -ला -लं, सुप्रभः -भा -भं, तेजोमयः -यो -यं.
LUDICROUS, *a.* हास्यजनकः -का -कं, हास्यकरः -रा -रं, हास्यः -स्या -स्यं, खवहास्यः &c., उपहास्यः &c., हास्योत्पादकः -का -कं, हास्योत्पादकः -का -कं, हासकरः -रा -रं, परिहासकरः -रा -रं, असङ्गतः -ता -तं, कौतुकजनकः -का -कं.
LUDICROUSLY, *adv.* असङ्गतं, हास्यप्रकारेण, यथा हासो जायते तथा.
LUCROUSNESS, *s.* हास्यता, हास्यजनकता, उपहास्यता, हास्योत्पादकत्वं, असङ्गतत्वं, कौतुकजनकत्वं, खवहास्यत्वं.
LUES VENEREA, *s.* उपदेशः; 'afflicted with it,' उपदेशी -शिनी (नृ).
To LUFF, *v. a.* प्रतिवातं नौकां परिपूतं (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं).
To LUG, *v. a.* (Drag with force) चलेन कृ (c. 1. कर्षति, c. 6.

कृपति, क्रष्टुं, कष्टुं), बलात् or प्रसभम् जाकृप् or चपट् or ह (c. 1. हरति, हर्षुं) or चपट्.

LUGGAGE, *s.* परिच्छदः, पथिकपरिच्छदः, यात्रिकसामग्री, नामग्यं, यात्रिकभारादानि *n. pl.*, वस्त्रभारादानि *n. pl.*, वस्त्रपात्राणि *n. pl.*

LUGGER, *s.* त्रिकूपकविशिष्टा दीर्घवातवमना शुद्रनौका.

LUGUBRIOUS, *a.* शोकसूचकः -का -कं, शोकात्मकः -का -कं, शोकात्मयः -यी -यं, दुःखबोधकः -का -कं, कारुणिकः -की -कं, खेदसूचकः -का -कं, शोकी -किनी -कि (न्).

LUKEWARM, *a.* ईषदुष्णः -णा -णं, कथोष्णः -णा -णं, मन्दोष्णः &c., कदुष्णः &c., कोष्णः &c., चतुष्णः &c., ईषन्नः -मा -मं, (Not zealous) मन्दोत्साहः -हा -हं, मन्दोद्योगः -गा -गं, निरुत्सुकाः -का -कं, अतीक्ष्णः -क्षा -क्षं, अत्ययः -रा -रं, ईषन्नः -रा -रं, उदासीनः -ना -नं.

LUKEWARMLY, *a.* ईषदुष्णं, ईषत्तापेन, कथोष्णं, चतुष्तापेन, मन्दोद्योगेन.

LUKEWARMNESS, *s.* कथोष्णता, मन्दोष्णता, कोष्णता -न्तं, ईषदुष्णता, कदुष्णता, चतुष्णता, ईषत्तापः, ईषन्नता. —(Want of zeal) मन्दोत्साहः, मन्दोद्योगः, ईषन्नता, ईषदुष्णता, अतीक्ष्णता, उदासीनता.

To LULL, *v. a.* (Compose to sleep) स्वप् (c. 10. स्थापयति -यितुं), संस्थाप, सम्प्रस्थाप. —(Quiet, soothe) शम् (c. 10. शमयति -यितुं), प्रशम्, उपशम्, सान्त्व or शान्त्व (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), अभिशान्त्व, परिशान्त्व, उपशान्त्व, लल् (c. 10. लालयति -यितुं), प्रसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), प्रसन्तीकृ.

To LULL, *v. n.* (Subside, become calm) शम् (c. 4. शान्तयति, शमितुं), प्रशम्, उपशम्, निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तुं), विरम् (c. 1. -रम्तते -रन्तुं), विगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), प्रसद् (c. 1. -सद्गति -सद्गुं), सम्प्रसद्, विग्रम् (c. 4. -ग्राम्यति -ग्रामितुं), निर्वी (c. 2. -वर्ति -वर्तुं), निर्वर्तनीभू, विगतवातीभू, निर्वर्गीभू, निवृत्तवायुः -युः -यु भू.

LULL, *s.* (Temporary quiet after storm) शान्तिः *f.*, वायुशान्तिः, निवृत्तिः *f.*, वायुनिवृत्तिः *f.*, निर्वर्तः, विरामः, विरतिः *f.*, वायुविरामः, विग्रामः, निर्वृतिः *f.*, शमः, उपशमः, विच्छेदः, वायुशमः, वातविच्छेदः, वायुशम्यः.

LULLABY, *s.* बालकस्वापकरणार्थकं गीतं, बालस्वापकगीतं, लालनगीतं, शान्तनगीतं, बालसान्त्वनगीतं, शिशुशमकगीतं.

LULLED, *p. p.* (Put to sleep) स्थापितः -ता -तं. —(Quieted) शान्तः -ता -तं, शान्तः -ता -तं, उपशान्तः -ता -तं, प्रसादितः -ता -तं, उपभूटः -टा -टं.

LULLER, *s.* शमकः, शान्तिकरः, शान्तिदः, सान्त्वनकृत्, लाली *m.* (न्).

LUMBAGO, *s.* गृध्रमनी, ग्रसनी, कटिवातः, श्रोणिवातः, कटिवेदना.

LUMBAL, LUMBAR, *a.* कटिसंसन्धी -न्धनी -न्धि (न्), श्रोणिसंसन्धी &c.

LUMBER, *s.* निरर्थकद्रव्यं, अनर्थकद्रव्यं, बाधकद्रव्यं, क्लेशकद्रव्यं, बाधकं, भारः, अतिभारः.

To LUMBER, *v. a.* निरर्थकद्रव्यैः पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), निरर्थकद्रव्याणि इतस्ततो विकृ (c. 6. -किरति -कयितुं -रितुं) or विक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेप्तुं).

LUMBER-ROOM, *s.* निरर्थकद्रव्यकोष्ठः, बाधकद्रव्यकोष्ठकं.

LUMINARY, *s.* ज्योतिस् *n.*, ज्योतिमान् *m.* (न्), भास्वान् *m.* (न्), प्रतिभावान् *m.* (न्), खद्योतनः, भास्करः, प्रभाकरः, खोक्कः, गगणेश्वरः, खेचरः, खचरः, प्रकाशकपदार्थः, प्रकाशयुक्तपदार्थः, तेजोराशिः *m.*

LUMINOUS, *a.* तेजोमयः -यी -यं, दीप्तिमान् -मती -मत् (न्), प्रदीप्तिमान् &c., प्रभावान् &c., भास्वान् &c., भास्वान् &c., प्रकाशयुक्तः -क्ता -क्तं, विशदः -दा -दं. —(Shining by its own light) स्वप्रकाशः -शा -शं; 'the sun is a luminous body,' सूर्यः स्वप्रकाशः.

LUMINOUSLY, *adv.* तेजसा, दीप्त्या, प्रभया, स्वप्रकाशेन, विशदं.

LUMP, *s.* पिरडः -खं, स्थूलं, घनः, स्थूलभागः, स्थूलांशः, गण्डः, गण्डका, शकैरा, घनौपः. —(Collection, heap) राशिः *m.*, घोषः, सङ्गः, पृगः, क्लोमः, पुन्नः, घृन्दः, समूहः, सत्तयः, सत्तयः, स्तूपः, उत्करः. —(Gross) टाकत्वं, समुदायः, समासः; 'a lump of flesh,' मांसपिरडः, लोचकः; 'of earth,' धृत्पिरडः; 'having lumps in the neck,' गण्डमाली -लिनी -लि (न्); 'in the lump,' साकत्वेन.

To LUMP, *v. a.* पिरडीकृ, पिरड् (c. 1. पिरडते, c. 10. पिरडयति -यितुं), एकपिरडीकृ, राशीकृ, एकराशीकृ, सोधीकृ, एकौधीकृ, घनीकृ, स्थूलीकृ, घृन्दीकृ, पुन्नीकृ, पूगीकृ, एकचौकृ.

LUMPED, *p. p.* पिरडीकृतः -ता -तं, पिरडीभूतः -ता -तं, पिरडितः -ता -तं.

LUMPISH, *a.* स्थूलः -ला -लं, स्थूलस्वभावः -वा -वं, स्थूलबुद्धिः -द्धिः -द्धि.

LUMPISHLY, *adv.* स्थूलयत्, स्थूलत्वेन, सस्थूलत्वेन, स्थूलजनयत्, बुद्धिस्थूलत्वात्.

LUMPISHNESS, *s.* स्थूलता, स्थूल्यं, स्वभावस्थूलता, बुद्धिस्थूल्यं.

LUMPY, *a.* पिरडी -रिडनी -रिड (न्), पिरडितः -ता -तं, सपिरडः -रडा -रडं, पिरडलः -ला -लं, पिरडीभूतः -ता -तं, पिरडमयः -यी -यं, पिरडपूर्वः -र्वा -र्वं.

LUNACY, *s.* उन्मत्तता, उन्मादः, उन्मादवायुः *m.*, बुद्धिभ्रमः, मतिभ्रमः, बुद्धिभ्रंशः, चित्तविभ्रमः, चित्तविभ्रवः, बुद्धिविभ्रंशः, बुद्धिभ्रंशता, मदः, प्रमादः, अपस्मारः.

LUNAR, LUNARY, *a.* चान्द्रः -न्द्री -न्द्रे, चान्द्रकः -की -कं, चान्द्रमसः -सी -सं, चन्द्रसंसन्धी -न्धनी -न्धि (न्), सौम्यः -म्या -म्यं, सौमिकः -की -कं, ऐन्दवः -वी -वं; 'lunar month,' चान्द्रमासः; 'lunar asterism or mansion,' नक्षत्रं, दाक्षायिणी; 'the twenty-seven lunar asterisms collectively,' दाक्षायिण्यः *f. pl.*, नक्षत्रचक्रं;

'lunar day,' तिथिः *m. f.* Of these lunar days there are fourteen for the waxing, and fourteen for the waning moon; the first lunar day is called प्रतिपद् *f.*, पक्षति -तो *f.*;

the day of new moon is called समावसरी, समावस्था, चमा; 'the day of full moon,' पूर्णिमा, पौर्णिमा, पौर्णमासी, पूर्णन्दुः *m.*

The eleventh तिथि of each शुक्लपक्षः or waxing, and कृष्णपक्षः or waning moon, is regarded as sacred to Vishnu; and the following are the names given by Major Candy for the two एकादशी of each month: चैत्रः, 1. कामदा, 2. पापमोचनी;

वैशाखः, 1. मोहिनी, 2. चन्द्रिनी; ज्येष्ठः, 1. निजैला, 2. अचरा; आषाढः, 1. जयनी, 2. योगिनी; आश्विनः, 1. पुत्रदा, 2. कामिका; भाद्रपदः, 1. परिवर्त्तिनी, 2. अज्ञा; कार्तिकः, 1. पाशाङ्कुशा, 2. इन्दिरा; मार्गशिरः, 1. चोपिनी, 2. रमा; माघशिरः, 1. मोक्षदा, 2. फलदा; पौषः, 1. प्रजावर्धिनी, 2. समलता; माघः, 1. जयदा, 2. पदालता; फाल्गुनः, 1. आमलकी, 2. विजया.

The एकादशी of the शुक्लपक्षः of the months आषाढः and कार्तिकः are both particularly sacred. On the first, or शयनैकादशी, Vishnu goes to sleep, and on the second awakes. (Difference of solar and lunar days)

अशुभतिथिः *f.*; 'inauspicious lunar day,' याततिथिः *f.*, दग्धतिथिः *f.*; 'observance of the fasts and rites of the several lunar days,' तिथिमालनं; 'lunar eclipse,' चन्द्रग्रहणं; 'lunar measurement,' चान्द्रमानं; 'the lunar dynasty,' सोमवंशः. —(Resembling the moon). See LUNIFORM.

LUNATED, *a.* अर्द्धचन्द्राकारः -रा -रं, अर्द्धचन्द्राकृतः -तिः -ति.

LUNATIC, *a.* उन्मत्तः -त्ता -तं, उन्मादी -दिनी -दि (न्), उन्मादवान् -वती -वत् (न्), सोमादः -दा -दं, उन्मादः -दा -दं, विक्षिप्तः -भा -भं, विक्षिप्तबुद्धिः -द्धिः -द्धि, विक्षिप्तमनाः -नाः -नः (स्), हतबुद्धिः &c., भट्टबुद्धिः &c., बुद्धिभ्रंशः -ष्टा -ष्टं, नष्टेन्द्रियः -या -यं, वातुलः -ला -लं, अपस्मारी -रिणां &c.

LUN

- LUNATION**, *s.* चन्द्रपरिवर्तनं, चन्द्रावृत्तिः *f.*, चन्द्रपरिवृत्तिः *f.*
- LUNCH, LUNCHEON**, *s.* उपाहारः, अत्याहारः, लम्बाहारः, लघुभोजनं, अल्पभोजनं, अर्द्धभोजनं, अर्द्धाहारः, अर्द्धाशनं, अर्द्धशनं, ग्रासः, ग्रासपरि-
निताहारः.
- LUNE**, *s.* (In geometry) चन्द्रखण्डः—(Leash). See the word.
- LUNGS**, *s.* फुफुसः, पुफुसः, पुत्फुसः, फुत्फुसः, रक्तफेनजः.
- LUNIFORM**, *a.* चन्द्राकारः -रा -रं, चन्द्राकृतिः -ति -ति, चन्द्ररूपः -पा -पं.
- LUPINE**, *s.* द्विदलं, कलायः, शमीधान्यं, त्रिपुटः, सतीलकः.
- LURCH**, *s.* अकस्माद् एकपाशे नौकापरिवर्तनं or नौकापरिवृत्तिः *f.*—(To leave a person in the lurch) दुर्दैशाग्रस्तं कञ्चिज्जनं तन् (c. 1. त्वज्जितं, त्वक्ते) or परिवृज्.
- To LURCH**, *v. n.* (Roll suddenly on one side) नाविकभाषायाम् कश्चिप्रलोटनाद् एकपाशे अकस्माद् परिवृत् (c. 1. -वर्तते -वर्तितुं).
- LURCHER**, *s.* (Poacher) कौटिकः, कौटिलिकः, कूटोपायेन वनपरिग्रहाहकः.
—(Dog) कौटिकध्या *m.* (नृ), कौटिककुक्षुरः.
- LURC**, *s.* (For hawks) श्येनामिषं—(Any thing which entices, allurements) प्रलोभनं, विलोभनं, आकर्षणं, आकृष्टिः *f.*, आमिषं, लोभः, आमिषदर्शनं.
- To LURE**, *v. n.* (Call hawks by holding out a bait) आमिषदर्शनेन श्येनादीन् आकृष्ट् (c. 1. -कर्षति -कर्षते), आमिषं दर्शयित्वा श्येनान् आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वयते) or श्येनाह्वानं कृ—(Allure) प्रलुभ् (c. 10. -लोभयति -यितुं), लुभ्, आकृष्ट्, मुह् (c. 10. मोहयति -यितुं), ललत् (c. 10. लालयति -यितुं).
- LURED**, *p. p.* आकृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रलोभितः -ता -तं, लालितः -ता -तं.
- LURID**, *a.* मलिनमुखः -खा -खी -खं, मलिनप्रभः -भा -भं, मलिनः -ना -नं, मलिनतेजः -जा -जः (नृ), तमेवृतः -ता -तं, उग्रदर्शनः -ना -नं, घोररूपः -पा -पं, दुर्दिनप्रस्तः -स्ता -स्तं.
- To LURK**, *v. n.* निभृते or निभृते or सुनिभृते or प्रच्छन्नं स्या (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं) or वृत् (c. 1. वर्तते -वर्तितुं), गुप्तः -मा -मं वृत् or भू, गुप् in pass. (गुप्यते).
- LURKER**, *s.* निभृतवर्ती *m.* (नृ), प्रच्छन्नस्वायी *m.* (नृ), निभृते स्वायी *m.*
- LURKING-PLACE**, *s.* गुप्तिः *f.*, गुप्तिस्थानं, गोपनस्थानं, निभृतस्थानं, गृहस्थानं.
- LUSCIOUS**, *a.* अतिमधुरः -रा -रं, अतिमिष्टः -पा -पं, अतिस्वादुः -दुः -द्वो -द्वु, स्वादिष्टः -ष्टा -ष्टं, सुमधुरः -रा -रं, सुस्वादुः &c., गन्धमयः -यी -यं, मधुमान् -मती -मत् (नृ), अतिवृत्तिजनकः -का -कं, अतिवृत्तिजनकः -का -कं.
- LUSCIOUSLY**, *adv.* अतिमधुरं, अतिमिष्टं, अतिमधुर्येण, सुमधुरं.
- LUSCIOUSNESS**, *s.* अतिमधुर्यं, सुमधुर्यं, अतिमधुरता, अतिमिष्टता, अतिस्वादुता, मधुर्यं, वृत्तिजनकत्वं.
- LUSORY**, *a.* चिनोदी -दिनी -दि (नृ), सचिनोदः -दा -दं, लीलायितः -ता -तं, सलीलः -ला -लं, लीलाखेलः -ला -लं, सकौतुकः -का -कं, क्रोडा in comp.
- LUST**, *s.* (Carnal desire) कामः, कामिता, कामुकत्वं, कामना, कामाग्निः *m.*, कामानलः, रताधिषं, मैथुनाधिषं, मैथुनेच्छा, मदनः, मदनेच्छा, रताभिलाषः, रमणेच्छा, विषयाभिलाषः—(Eager desire) लालसा, अत्याभिलाषः, अतिस्मृहा, अतिशयेच्छा, अतीच्छा, लोभः, अतिलोभः, वाञ्छा, आकांक्षा, कांक्षा, लिप्सा, वृणा, अतिलिप्सा—(Depraved affections) दुष्टवासना, दुर्वीर्यवासना, कुवासना, असद्वासना; 'inflamed with lust,' कामाग्निदीप्तः -मा -मं.
- To LUST**, *v. n.* (Have carnal desire) कामाग्नेः -ज्ञे -ज्ञं भू, कामुकः -का -कं भू, रतार्थी -रथिनी -रथि भू, मैथुनार्थी &c. भू, मैथुनाभिलाषी -पिषी -पि भू, मैथुनम् अभिलप् (c. 1. -लपति -पितुं), कम् (c. 10.

LUT

- कामयते -यितुं), अभिकम्, विषयाभिलाषी भू; 'to lust after a woman,' कामतः स्त्रीसङ्गम् अभिलप्—(Desire eagerly) जलनम् अभिलप् or इप् (c. 6. इच्छति, रपितुं) or वाञ्छ् (c. 1. वाञ्छति -ञ्छितुं) or अभिवाञ्छ्, अतिशयेन स्पृह् (c. 10. स्पृहयति -यितुं) or कांष् (c. 1. 'कांक्षति -क्षितुं) or आकांष् or अभिकांष् or लभ् in des. (लिप्सते -यितुं), लुभ् (c. 4. लुभयति, लोभ्युं).
- LUSTFUL**, *a.* कामुकः -का -कं, कामी -मिनी -मि (नृ), कामवृत्तिः -तिः -ति, कामप्रवणः -णा -णं, कामासक्तः -क्ता -क्तं, सकामः -ना -मं, कामनः -ना -नं, क्रमनः -ना -नं, कषः -मा -मं, कामिता -त्री -तृ (नृ), कामयिता &c., रतार्थी -रथिनी &c., मैथुनार्थी &c., सुरतार्थी &c., मैथुनाभिलाषी -पिषी &c., सम्भोगाभिलाषी &c., रताभिलाषी &c., मैथुनेच्छुः -च्छुः -च्छु, यवायी -यिनी &c., जनकः -का -कं, अभिकः -का -कं, अभिकः -का -कं, लापुकः -का -कं, अभिलापुकः -का -कं, यवाय-
परायणः -णा -णं, लम्पटः, स्त्रीलम्पटः, स्त्रीव्यसनी *m.* (नृ), स्त्रीसङ्गाभिलाषी &c., स्त्रीसम्भोगाभिलाषी, स्त्रीरतः, स्त्रीपरः—(Under the influence of lust) कामाग्नेः -ज्ञे -ज्ञं, कामागुरः -रा -रं, कामान्यः -न्या -न्यं, कामान्वितः -ता -तं, कामाविष्टः -ष्टा -ष्टं, कामग्रस्तः -स्ता -स्तं, कामाधीनः -ना -नं, कामयुक्तः -क्ता -क्तं, कामाक्रान्तः -न्ता -न्तं, कामजितः -ता -तं, जातकामः -मा -मं, कामोपहतः -ता -तं.
- LUSTFULLY**, *adv.* सकामं, कामुकयत्, कामपूर्वम्, कामतस्, लम्पटवत्.
- LUSTFULNESS**, *s.* कामुकत्वं -ता, कामिता, सकामता, रताधिषं, मैथुनाधिषं.
- LUSTILY**, *adv.* चलवत्, महाचलेन, सवीर्यं, ससत्त्वं, वीर्येण, मांसलवत्, दृष्टवत्, तेजसा, पीरुषेण, सपीरुषं.
- LUSTINESS**, *s.* चलवत्त्वं, सचलता, मांसलता, दृढाङ्गता, शरीरदृढता, ससत्त्वता, वीर्यवत्त्वं, वीर्यं, सत्त्वं, अंशलता, पृषुशरीरता, वज्रदेहत्वं, व्यूढोरस्कत्वं, शरीरपृषुता, दृष्टपुष्टता.
- LUSTRAL**, *a.* शुद्धिकरः -रा -रं, शुचिकरः -रा -रं, शोधकः -का -कं, पावकः -का -कं, पावनः -ना -नं; 'lustral water,' शान्नुद-दकं, पावनोदकं, पावनं; 'vessel containing it,' शान्नुदकुम्भः.
- To LUSTRATE**, *v. a.* शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं), परिशुष्, विशुष्, पू (c. 9. पुनाति, पयितुं), परिपू, विपू, पवित्रोक्तं, शोधनं कृ.
- LUSTRATION**, *s.* शुद्धिकरणं, शोधनं, शुचिकरणं, शुद्धिः *f.*, पावनं, पवित्रो-
करणं, मलापकधर्मः; 'lustration of arms, a ceremony per-
formed by a king before taking the fic'd,' लोहाभिहारः, लोहाभिसारः, नीराजनं -ना.
- LUSTRE**, *s.* तेजस् *n.*, द्युतिः *f.*, प्रभा, शोभा, रुचिः *f.*, चोजस् *n.*, जोग-
स्विता, प्रतापः, बृहद्द्युतिः *f.*, उज्ज्वलता, उद्योतः, उचिः *f.*, कान्तिः *f.*, दीप्तिः *f.*, रुच् *f.* (क्), भास् *f.*, प्रकाशः -शनं, रादा; 'of metal or a gem,' जोजस् *n.*, तेजस् *n.*
- LUSTROUS**, *a.* तेजस्वी -स्विनी -स्वि (नृ), सुप्रभः -भा -भं, कान्तिमान् -मती -मत् (नृ), द्युतिमान् &c., दीप्तिमान् &c., जोजस्वी &c., प्रतापी -पिनी &c., प्रतापवान् &c., शोभनः -ना -नं, प्रभावान् &c., उज्ज्वलः -ला -लं.
- LUSTRUM**, *s.* पुर्णं, वर्षपञ्चकं, वत्सरपञ्चकं, अष्टपञ्चकं.
- LUSTY**, *a.* मांसलः -ला -लं, दृढाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, दृढशरीरः -रा -रं, पृषुश-
रीरः -रा -रं, चलवान् -वती -वत् (नृ), महाबलः -ला -लं, महाबाहुः -हुः -हु, अंशलः -ला -लं, अंसलः -ला -लं, वज्रदेहः -हा -हं, व्यूढोरस्कः -क्का -क्कं, महाकायः -या -यं, स्थूलशरीरः -रा -रं, मेदस्वी -स्विनी -स्वि (नृ), वीर्यवान् -वती &c., सवीर्यः -व्यी -व्यं, ससत्त्वः -स्ता -स्तं, दृष्ट-
पुष्टः -ष्टा -ष्टं, बृहद्दङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, बृहच्छरीरः &c.
- LUTANIST**, *s.* वैष्णिकः, वीणावादः -दकः, वीणापाणिः *m.*
- LUTANOUS**, *a.* (Living in mud) पद्मस्यः -स्या -स्यं, कर्हमस्यः -स्या -स्यं,

पद्मवासी -सिनी &c., पद्मजः -जा -जं.—(Pertaining to it) पद्मिलः
-ला -लं, पद्मी -दिनी &c., काह्नयः -मी -मं.—(Of the colour of mud)
पद्मपर्यः -यी -यं.

LUTE, *s.* वीणा, पञ्चकी, विपची -चिका, तन्वी *m.* (नं), रुद्री, पट्टकः,
सारङ्गी, शारङ्गी, पिनाकी; 'with seven strings,' परिदादिनी;
'the wire of a lute,' तन्वी, तन्व; 'the neck,' वीणादण्डः. प्रवालः;
'a piece of wood under the neck called the belly,' ककुभः,
प्रसेवकः; 'the tie,' उपनाहः, वीणानुबन्धः, निबन्धनं; 'the whole
body of the lute, comprising the gourd, neck, and belly,' कोल-
सक्तः; 'the quill or bow,' कोणः, परिवादः, शारिका, रगः.

To LUTE, *v. a.* पद्मेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेह्नुं). पद्मलेपेन गंलनीकृ.

LUTER, LUTIST, *a.* वीणावादः -दकः. See LUTANIST.

LUTE-STRING, *s.* वीणातन्वं, तन्वी, वीणातारः -रा.

LUTULENT, *a.* पद्मिलः -ला -लं, पद्मी -दिनी -दि (नं), काह्नयः -मी -मं.

To LUXATE, *v. a.* विसन्धीकृ, सन्धियोटनं कृ, सन्धिसन्धिं or सन्धियन्धिं
वृद्ध (c. 10. वोटयते -यितुं) or विसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं) or भञ्ज
(c. 7. भनक्ति, भंज्ते), सन्धिविभङ्गं कृ, सन्धिविशेषं कृ, सन्धियुतिं कृ.

LUXATED, *p. p.* विसन्धितः -ता -तं, चुटितसन्धियः -न्धियः -न्धि, चुतसन्धियः
&c., सन्धियुतः -ता -तं, सन्धिविशिष्टः -ष्ट -ष्टं, स्नानभष्टः -ष्ट -ष्टं.

LUXATION, *s.* सन्धियोटनं, सन्धिविशेषः, सन्धियुतिः *f.* विसन्धीकरणं.

LUXURIANCE, LUXURIANCY, *s.* क्षतिवृद्धिः *f.*, क्षतिकवृद्धिः *f.*, क्षतिवर्धनं,
क्षतिवर्धनं, निताकवृद्धिः *f.*, वृद्धिवाहुत्वं, समृद्धिः *f.*, सामृद्धं, वृद्धाधिवर्धनं,
क्षतिस्फीतिः *f.*, क्षतिस्फूर्तिः *f.*, उद्रेकः, उत्तेजः, क्षाप्तायनं.

LUXURIANT, *a.* क्षतिवर्धितः -णः -णः, क्षतिवर्धमानः -ना -नं, क्षतिवर्धितः
-ता -तं, क्षतिवर्धनी -धनी -धि (नं), क्षतिवर्धनः -नी -नं, क्षतिस्फीतः
-ता -तं, क्षतिस्फीनः -ना -नं, क्षतिस्फूर्तः -ष्ट -ष्टं, क्षतिस्फूर्तलः -ला -लं,
क्षतिस्फूर्तलः -ला -लं, क्षतिस्फूर्तलः -रा -रं, क्षतिस्फूर्तलः -स्त -स्तं, क्षतिस्फूर्तलः -स्त
-स्तं, क्षतिस्फूर्तलः -स्त -स्तं.

LUXURIANTLY, *adv.* क्षतिवृद्ध्या, क्षतिवृद्धिपूर्व्यं, पाहुत्वेन, क्षतिवर्धनं, क्षति-
वृद्धिम्, क्षतिवर्धनम्, क्षतिवर्धन्यम्, क्षतिवर्धन्यम्, क्षतिवर्धन्यम्, उद्रेकेण.

To LUXURIATE, *v. n.* (Grow exuberantly) क्षतिवर्धनं कृ (c. 1. पथिते
-यितुं) or क्षृप् (c. 5. क्षृप्यति, c. 4. क्षृप्यति, क्षृपितुं) or समृप् or
प्थि (c. 1. प्यायते, प्यातुं) or क्षायि or स्फायि (c. 1. स्फायते -यितुं), क्षति-
वृद्धिम्, क्षतिवर्धनम्, क्षतिवृद्धिम् इ (c. 2. रति -तुं), क्षतिस्फीतिम् इ.
—(Live or feed luxuriously) क्षतिविलासेन or क्षतिमुसेन or
सुखोपभोगेन वृत् (c. 1. वृत्ते -वृत्तितुं) or चर् (c. 1. चरति -चरितुं) or विद
(c. 1. हरति -हर्तुं) or भृ (c. 4. भ्रम्यति, भ्रमितुं).

LUXURIOUS, *a.* (Contributing to luxury, furnished with lux-
uries) सुखभोगवान् -वती -वत् (नं), सुखभोगकरः -रा -रं, सुखभोगावहः
-हा -हं, क्षतिमुखावहः -हा -हं, क्षतिमुखी -खिनी -खि (नं), सुखभोग-
साधकः -का -कं, सुखभोगमयः -यी -यं, क्षतिमुखमयः &c., सुखोपभोगदः
-दा -दं, सविलासः -सा -सं, विलासी -सिनी &c., विलासमयः &c.,
विलासयुक्तः -क्ता -क्तं, विलाससुखमयः &c. —(Indulging in luxury)
विलासी -सिनी &c., विलासासक्तः -क्ता -क्तं, भोगासक्तः -क्ता -क्तं, सुख-
भोगासक्तः &c., सुखभोगपरायणः -णा -यं, विषयासक्तः -क्ता -क्तं, विषयो-
पभोगय्यः -या -यं, वैषयिकः -की -कं, देहभरः -रा -रं, जातभरिः
-रिः -रि, विषयोपसेवी -विनी &c., सुखसेवी &c.

LUXURIOUSLY, *adv.* विलासेन, सुखेन, क्षतिमुखेन, क्षतिविलासपूर्व्यं, सवि-
लासं, सुखोपभोगेन, सुखोपभोगपूर्व्यं, सुखासक्तवत्, परमाप्तोपभोगेन.

LUXURIOUSNESS, *s.* विलासित्वं -ता, सविलासित्वं, सुखोपभोगः, सुखभोगः,
क्षतिमुखिता, सुखासक्तिः *f.*, सुखभोगासक्तिः *f.*, भोगासक्तिः *f.*, विषयभो-

गासक्तिः *f.*, विषयभोगः, विषयसेवा, विषयोपसेवा, सुखसेवा, सुखासादः.

LUXURY, *s.* विलासः, विलासित्वं -ता. See LUXURIOUSNESS. (That
which gratifies the senses or appetite) सुखं, सुखसाधनं, भोगः,
भोगसाधनं, सौख्यं, सुखसाहित्यं, विषयसुखं, विषयसुखसाहित्यं, क्षमिपं,
क्षमिपं.—(Dainty) स्वादुचं, परमाचं, विशिष्टाचं, उत्तमाचं, मिष्टानं,
भोजनविशेषः, विशिष्टभोजनं, विशिष्टाक्षिपं.

LYE, *s.* क्षारोदकं, क्षारजलं, क्षारितजलं, क्षारसंमृष्टं जलं.

LYING, *part.* (Reclining) शायी -यिनी -यि (नं), शयः -या -यं, शयानः
-ना -नं, शयितः -ता -तं, पतन् -तन्ती -तत् (नं), पतितः -ता -तं, संविष्टः
-ष्ट -ष्टं, उपविष्टः -ष्ट -ष्टं; 'lying on a bed,' शयने संविष्टः -ष्ट -ष्टं;
'lying prostrate,' क्षममूर्च्छितः -या -यं, क्षमदेहः -हा -हं; 'lying
with the face upwards,' उत्तानशयः -या -यं.—(Act of lying)
शयनं, पतनं, संवेशः.—(Lying in) प्रसवकालः, प्रसवावस्था, सूति-
कालः, प्रसूतिकालः; 'lying-in chamber,' सूतिकागृहं, सूतिगृहं,
सूतिकाभयनं, सूतिगृहं, सूतीगृहं, क्षरिष्टशय्या, क्षरिष्टं, गर्भः, क्षपवरकः.

LYING, *s.* (Telling falsehood) मृषावादः, मिथ्यावादः, मिथ्याभाषणं,
मिथ्याकथनं, क्षमसम्भाषणं, मृषाभाषिता -यणं, मृषाभिधानं, मिथ्योक्तिः *f.*,
क्षमयोक्तिः *f.*, क्षमृतवादः.

LYING, *part.* or *a.* (Addicted to falsehood) मिथ्यावादी -दिनी -दि
(नं), मृषावादी &c., क्षमसम्भाषादी &c., क्षमृतवादी &c., क्षमसम्भाषी
-मिणी &c., क्षमृतभाषी &c., क्षमृतवाक् *m. f. n.* (च्), क्षमस्यः -त्या
-स्यं, निःसत्यः -त्या -स्यं.

LYMPH, *s.* मेदस् *n.*, वसा, चर्माम्भस् *n.*, त्वग्भस् *n.*, त्वग्दकं, चर्मोदकं,
चर्मसारः, त्वक्सारः, क्षमृक्कः, उदकपातः *m.*

LYMPHATIC, LYMPHATIC, *a.* उन्मत्तः -त्ता -तं, पातुलः -ला -लं.

LYMPHATIC, *s.* मेदोवहं, मेदोवाहिनी, चर्माम्भोवाहिनी, त्वक्सारवाहिनी,
शरीरान्तर्गतजलवाहिनी.

LYNX, *s.* वनचिडालः, वनमाज्जरः, सूक्ष्मदृष्टिः क्षुद्रव्यामविशेषः.

LYRE, *s.* पञ्चकी, वीणा, विपची -चिका, तन्वी. See LUTE.

LYRIC, LYRICAL, *a.* वैखिकः -की -कं, वीणावादनसहितः -ता -तं.

LYRIST, *s.* पञ्चकीवादकः, पञ्चकीवाणिः *m.*, वैखिकः.

LYTHRUM, *s.* (A plant) क्षरिन्जाला, सुभिजा, पातकी, पातपुष्पिका.

M

MACAROON, *s.* चादाम्निर्मितो मिष्टपिष्टकविशेषः.

MACAW, MACAO, *s.* शुक्रः, कोरः, वक्रचक्षुः *m.*, वक्रतुष्टः.

MACR, *s.* (Club, ensign of authority) वेचं, गदा, यष्टिः *m. f.*, यष्टिकः.
दण्डः -दण्डं, मुषलः, मुसलः, लण्डः, लण्डः, मुहरः, ज्ञातदंडः *m.*—(The
spice) जातीकोजं, जातीकोशं, जातीकोषं, जातिकोषं, जातिः -ती *f.*,
जातिकलं, जातीकलं, कलं, जातीपत्री, जातिपत्रं, जातिपुष्पं, गडत्वचं.
राजभोग्यं.

MACR-BEARER, *s.* वेचधरः, वेचधारी *m.* (नं), वेची *m.* (नं), वेचपाणिः *m.*,
गदाधरः, गदी *m.* (नं), गदापाणिः *m.*, गदाहस्तः, दण्डधरः, दण्डी *m.*
(नं), दण्डहस्तः, लण्डहस्तः, दण्डधारी *m.*, दण्डिकः, दण्डभृत् *m.*,
यष्टिधरः, यष्टीकः.

To MACERATE, *v. a.* (Make lean, waste) कृश (nqm. कृशयति -यितुं).
कृशीकृ, पम्पकृशीकृ, क्षि in caus. (क्षपयति -यितुं), क्षीणं -यां -यं कृ,
क्षीणीकृ, क्षी in caus. (क्षपयति -यितुं), मांसक्षयं कृ.—(Steep) जल-
सेकेन or जलप्रायनेन कोमलीकृ, चिरकालं जलेन समाप्नु (c. 10. प्राय-
यति -यितुं) or जलसमाप्नुतं -तां कृ or जलसिक्तं -क्तां कृ or जाद्रीकृ
'macerate indigo, नीलसन्धानं कृ, नीलपाचनं कृ.

MACERATED, *p. p.* (Made lean) कृशीकृतः -ता -तं, परिकृशः -शा -शं, क्षीणः -खा -खं. — (Steeped) जलसेकेन कोमलीकृतः -ता -तं or मृदूकृतः -ता -तं.

MACERATION, *s.* (Making thin, mortification) कृशीकरणं, क्षीणकरणं, कशीनं, केशकरणं, केशदानं, मांसक्षयः, मांसशोषणं, शरीरपाकः, शरीरशोषः, कायकेशः, केशः, कायकृच्छं. — (Steeping) जलसेकेन कोमलीकरणं, आद्रीकरणं; 'of indigo,' नीलसन्धानं, नीलपाचनं.

TO MACHINATE, *v. a.* परिकृप (c. 10. -कल्पयति -यितुं), उपायं कृप or घट (c. 1. घटते -दितुं) or विधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or अनुसन्धा or संविधा, मन्त्र (c. 10. मन्त्रयति -यितुं), सम्प्रभृ (c. 10. -धारयति -यितुं), कल्पनां कृ, परिकल्पनां कृ, अनुसन्धानं कृ. — (Plot) द्रुह (c. 4. द्रुहति, द्रोषु), कपटप्रवचनं कृ, कपटप्रवचने द्रोहं कृ.

MACHINATION, *s.* कल्पना, परिकल्पना -नं, कृमिः *f.*, मन्त्रणा, कुकल्पना, कुमन्त्रणा, कुपुक्तिः *f.*, कुप्रपुक्तिः *f.*, कुसृष्टिः *f.*, कुसङ्कल्पः, कपटप्रयोगः, कपटप्रवचनः, घटनं -ना, कुपटना, विधानं, संविधानं, अनुसन्धानं, दुष्टकार्यसाधनार्थम् उपायचिन्तनं, द्रोहचिन्तनं; 'against the king,' राजद्रोहः, राजशरीराभिद्रोहः.

MACHINATOR, *s.* परिकल्पकः, परिकल्पनाकृत् *m.*, कुमन्त्रणाकृत्, कुकल्पनाकारो *m.* (नं), घटकः, उपायचिन्तकः, द्रोहचिन्तकः.

MACHINE, *s.* यन्त्र, उपकरणं, विलासः, साधनं, साधनयन्त्रं.

MACHINERY, (Collective mechanism) यन्त्रसाहित्यं, यन्त्रशक्तिसाहित्यं, यान्त्रिकं, यन्त्रत्वं. — (Machines in general) यन्त्रसामग्र्यं, यन्त्रसमूहः, यन्त्रसमुदायः, यान्त्रिकं, यन्त्रविद्या.

MACHINIST, *s.* यन्त्रकारः -रकः, यन्त्रकृत् *m.*, यन्त्रनिर्माणाशिल्पज्ञः. यन्त्रविद्यानिपुणः, यन्त्रविद्, कलाज्ञः.

MACILENCY, *s.* कृशता, काशेयं, कृशाङ्गता, क्षीणता, धामता, मांसक्षीणता.

MACILENT, *a.* कृशः -शा -शं, क्षीणः -खा -खं, क्षीणमांसः -सा -सं.

MACROCOSM, *s.* जगत्सर्गः, जगत्सूत्रं, विश्वजगत् *n.*, विश्वं, विश्ववनं.

MACROLOGY, *s.* दीर्घसूत्रता, अतिविस्तीर्णवाच्यं, अतिविस्तरः.

MACTATION, *s.* उपहारार्थं घातनं or निहननं or प्रमापणं, विशसनं.

MACULA, *s.* कलङ्कः, लाम्बनं, चिह्नं, चिह्नः *m.*, कलुषं, छङ्कः.

TO MACULATE, *v. a.* कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), कलुष (nom. कलुषयति -यितुं), चिह्न (nom. चिह्नयति -यितुं), लाम्बु (c. 1. लाम्बति -न्ति). — (Plot) द्रुह (c. 4. द्रुहति, द्रोषु).

MACULATE, MACULATED, *a.* कलङ्कितः -ता -तं, कलङ्की -क्षिनी -क्षि (नं), कलुषितः -ता -तं, लाम्बितः -ता -तं, चिह्नितः -ता -तं.

MAD, *a.* उन्मत्तः -न्ता -न्तं, उन्मादः -दा -दं, उन्मादवान् -वती -वत् (नं), उन्मादी -दिनी -दि (नं), सोन्मादः -दा -दं, उन्मदः -दा -दं. उन्मदिणुः -णुः -णु, मत्तः -न्ता -न्तं, वातुलः -ला -लं, वातूलः -ला -लं, प्रमदः -दा -दं, मून्मदः -दा -दं, मून्मादः -दा -दं, हतबुद्धिः -द्धिः -द्धि, नष्टबुद्धिः &c., विक्षिप्तबुद्धिः &c., भ्रष्टबुद्धिः &c., बुद्धिभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, हतज्ञानः -न्ता -न्तं, विप्रतचित्तः -न्ता -न्तं, भ्रान्तचित्तः -न्ता -न्तं, विक्षिप्तमतिः -तिः -ति, विक्षिप्तः -न्ता -न्तं, मूढचेताः -ताः -तः (स्), नष्टेन्द्रियः -या -यं. — (Proceeding from madness) उन्मादप्रयुक्तः -न्ता -न्तं, उन्मादसूचकः -का -कं, बुद्धिभ्रंशसूचकः -का -कं. — (Furious) मदोत्कटः -टा -टं, मदोदयः -या -यं, कोपाकुलः -ला -लं, संरभः -न्ता -न्तं, 'a mad dog,' चलकैः, चलकः; 'a mad fellow,' प्रमदजनः; 'to go mad,' उन्मद् (c. 4. -माद्यति -यितुं), उन्मत्तोभूः 'drive mad,' उन्मद् (c. 10. -मादयति -यितुं).

MADAM, *s.* आर्या, आर्यिका, आर्यिका, भवती, भाविनी. — (As a complimentary title) आर्ये voc. c., भवति voc. c.

MAD-BRAIN, MAD-BRAINED, *a.* विक्षिप्तबुद्धिः -द्धिः -द्धि, विप्रतबुद्धिः &c.

MAD-CAP, *s.* प्रमदजनः, उन्मत्तजनः, साहसिकः, साहसकर्मो *m.* (नं).

TO MADDEN, *v. a.* उन्मद् (c. 10. -मादयति -यितुं), मदः, उन्मत्तोभू, मत्तोभू.

TO MADDEN, *v. n.* उन्मद् (c. 4. -माद्यति -यितुं), उन्मत्तोभू, मत्तोभू, मदः.

MADDENED, *p. p.* उन्मादितः -ता -तं, उन्मत्तोभूतः -ता -तं, संरभः -न्ता -न्तं.

MADDENING, *a.* उन्मादकः -का -कं, उन्मादजनकः -का -कं, उन्मादन -ता -न्तं.

MADDER, *s.* (The plant) मन्त्रिष्ठा, विकसा, विकपा, मशूकपर्णी, ताव-वल्ली, योजनवल्ली, योजनपर्णी, भृङ्गोरी, भृङ्गोरी, भृङ्गोरी, जिह्वी, समन्ना. कालमेधिका, चित्राङ्गी, कालमधिका.

MADE, *p. p.* कृतः -ता -तं, निर्मितः -ता -तं, कल्पितः -ता -तं, प्रकल्पितः -ता -तं, रचितः -ता -तं, विरचितः -ता -तं, घटितः -ता -तं, विहितः -ता -तं; 'made of,' मयः -यो -यं, निर्मितः -ता -तं, घटितः -ता -तं in comp.; as, 'made of wood,' काष्ठमयः -यी -यं, काष्ठघटितः -ता -तं, काष्ठनिर्मितः -ता -तं; 'made known,' निवेदितः -ता -तं, चावेदितः -ता -तं, सूचितः -ता -तं, आख्यातः -ता -तं, ज्ञापितः -ता -तं, विज्ञापितः -ता -तं; 'made ready,' सज्जोक्तः -ता -तं; 'made favorable,' प्रसादीकृतः -ता -तं; 'made up, as the mind,' स्थिरीकृतः -ता -तं, स्थिरः -रा -रं; 'made up, reconciled,' सन्धितः -ता -तं, शान्तविवादः -दा -दं; 'made up, settled,' सिद्धः -द्धा -द्धं, साधितः -ता -तं, निष्पन्नः -न्ता -न्तं; 'made over,' सङ्क्रामितः -ता -तं, सञ्चारितः -ता -तं, प्रतिपादितः -ता -तं; 'made light of,' लघूकृतः -ता -तं; 'made good,' साधितः -ता -तं; 'made to do, any thing,' expressed by the caus. pass. part., as, 'made to pay,' दापितः -ता -तं; 'made to go,' गमितः -ता -तं; 'made to know,' ज्ञापितः -ता -तं; 'one who has made an agreement,' कृतसङ्केतः -ता -तं.

MADEFACTION, *s.* आद्रीकरणं, क्षेदनं, संक्षेदनं, समुन्मत्तं, क्षितीकरणं.

TO MADEFY, *v. a.* आद्रीकृ, क्षिद् (c. 10. -क्षेदयति -यितुं), संक्षिद्, परिक्षिद्.

MADHOUSE, *s.* उन्मत्तालयः, उन्मत्तपालनगृहं, उन्मत्तस्थानं.

MADLY, *adv.* उन्मत्तपत्, सोन्मादं, मत्तपत्, वातुलवत्, चित्तविभ्रमात्, चित्तविप्रयात्, उन्मादेन, प्रमाद्यात्, प्रमदजनपत्.

MADMAN, *s.* उन्मत्तजनः, मत्तजनः, प्रमदजनः, उन्मादकः, वातुलः.

MADNESS, *s.* उन्मत्तता, उन्मादः, सोन्मादता, मत्तता, वातुलता, विक्षिप्तता, बुद्धिविक्षिप्तता, बुद्धिविधेयः, बुद्धिभ्रमः, मतिभ्रमः, चित्तविभ्रमः, चित्तविप्रयः, बुद्धिभ्रंशः, मतिभ्रंशः, मदः, प्रमदता, प्रमाद्यः, उन्मादवायुः *m.*

MENORRHAGIA, *s.* (A disease) योन्मग्नी *n.* प्रदः प्रदरामयः.

MAGAZINE, *s.* (Storehouse) भास्त्रागारं, भास्त्रगृहं, 'कोपागारं. — (Of arms, ammunition, &c.) युद्धद्रव्यागारं, शस्त्रागारं, सस्त्रागारं, युद्धभास्त्रागारं, आयुधागारं. — (A miscellany published periodically) काले काले प्रकाशितो नानाविषयसङ्ग्रहः or नानावस्तुविषयको ग्रन्थः.

MAGGOT, *s.* कीटः, कृमिः *m.*, छलिः *m.*, कीटाखण्डः.

MAGGOTY, *s.* कीटपूर्णः -न्ता -न्तं, कृमिपूर्णः -न्ता -न्तं, कृमिमयः -यी -यं.

MAGI, MAGIANS, *s. pl.* पृथ्वेशीयपरिज्ञताः *m. pl.*, प्राग्देशीयविद्वज्जनाः.

MAGIC, *s.* अभिचारः, अभिचारविद्या, माया, मायाविद्या, योगः, सम्प्रयोगः, यशस्विता, मूलकर्म *n.* (नं), चित्रकर्म *n.*, जालं, जालकर्म *n.*, इन्द्र-जालं, अभिमन्त्रणं, काम्यं, काम्यणत्वं, पिशाचविद्या, कुविद्या, मोहः, कुहकः, कुसृतिः *f.*, संवदन्ता -ना, मन्त्रः, मन्त्रमोहनं.

MAGIC, MAGICAL, *a.* अभिचारिकः -को -कं, अभिचारिकः -को -कं, अभि-चायी -रिणी -रि (नं), मायामयः -यी -यं, मायी -यिनी -यि (नं), मा-यायी -यिनी &c., मायिकः -को -कं, ऐन्द्रजालिकः -को -कं, मोही -हिनी &c., कौसृतिकः -को -कं.

MAGICALLY, *adv.* अभिचारेण, अभिचारविद्यानुसारात्, मायया, ऐन्द्रजालं.

MAGICIAN, *s.* अभिचारविद् *m.*, अभिचारविद्याज्ञः, मायाकारः, नायाकृत् *m.*, मायी *m.* (नृ), मायिकः, मायावी *m.* (नृ), मायाजीवी *m.* (नृ), पिशाचविद्याज्ञः, अभिचारी *m.* (नृ), चित्रकर्मविद् *m.*, मूलकर्मविद् *m.*, इन्द्रजालिकः, रेन्द्रजालिकः, इन्द्रियमोही *m.* (नृ), कुहकः, कुहककारः, कुहकजीवी *m.*, योगी *m.* (नृ), योगेश्वरः, सन्धयोगी *m.*, कीर्तितिकः, सिद्धः, चित्रकर्मि *m.* (नृ).

MAGISTERIAL, *a.* (Pertaining to a magistrate or magistracy) धर्माधिकारसन्धी -न्धिनी &c., धर्माध्यक्षसन्धी &c., दण्डनीतिसन्धी &c., आधिकारिकः -की -कं, वैनयिकः -की -कं.—(Pertaining to a master) प्रभुसन्धी &c., स्वामिसन्धी &c., प्रभुत्वविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, आधिकारिकः -की -कं.—(Imperious) आज्ञापकः -का -कं, आदेशकः -का -कं, धृष्टः -ष्टा -ष्टं, शासनरूपः -पा -पं.

MAGISTERIALLY, *adv.* धर्माध्यक्ष्यवत्, दण्डनायकवत्, अधिकारेण, शासनरूपेण.

MAGISTRACY, *s.* (Office of a magistrate) धर्माधिकारः -रित्वं, धर्माधिकरणं, धर्माधिपत्यं, धर्माध्यक्षाता, न्यायाधिकारः, न्यायाधीशता.—(Body of magistrates) धर्माधिकारिणः *m. pl.*, धर्माधिकारिगणः, धर्माध्यक्षगणः, धर्माध्यक्षसमूहः, न्यायाधीशगणः, न्यायाधीशमण्डलं.

MAGISTRATE, *s.* धर्माध्यक्षः, धर्माधिकारी *m.* (नृ), न्यायाध्यक्षः, न्यायाधीशः, न्यायाधिपतिः *m.*, दण्डनायकः, प्राड्विकः, दण्डप्रणेता *m.* (नृ), नीतिशास्त्रा *m.* (नृ), विचारकर्त्ता *m.* (नृ), अद्यक्षकः, आद्यपाटिकः.

MAGNANIMITY, *s.* महात्म्यं, महात्मता -त्वं, माहात्मिकता, मनोमहत्वं, मतिमहत्वं, मनोमहिमा *m.* (नृ), औदार्यं, उदारता, चित्तोदारता, उदारचित्तता, महत्त्वा, महानुभावः. महाशयत्वं, मनःप्रीडता, महापुरुषत्वं, शौर्यं, वीरत्वं, प्रभावः, महिमा *m.*

MAGNANIMOUS, *a.* महात्मा -त्मा -त्त (नृ), महाननाः -नाः -नः (नृ), महाननस्कः -स्का -स्कं, माहात्मिकः -की -कं, महामतिः -तिः -ति, उदारचेताः -ताः -तः (नृ), उदारमतिः -तिः -ति, उदारः -रा -रं, महानुभावः -वा -वं, महाशयः -या -यं, महत्त्वः -त्त्वा -त्त्वं, उन्नतमनाः &c., शूरः -रा -रं.—(Proceeding from magnanimity) माहात्म्यपूर्णः -पूना -पूना, औदार्यपूर्णः -रा -रं, माहात्म्ययोग्यः -ग्या -ग्यं.

MAGNANIMOUSLY, *adv.* औदार्येण, उदारवत्, माहात्म्येन, समाहात्म्यं, मनोमहत्त्वात्, मनोमहिम्ना, महानुभावान्, उदारचित्तत्वात्, महत्त्व्या, शूरवत्, महाशयवत्, उदारचेतसा.

MAGNATE, *s.* उन्मृष्टपदस्यः, उच्चपदस्यः, महाकुलीनः, राजन्यः.

MAGNESIA, *s.* अमृषिपित्तनाशकं शुक्रचूर्णं or चूर्णकारं मृत्तिकाभ्रम *n.* (नृ).

MAGNET, *s.* लोहचुसकः, लोहकान्तः -न्तं, अयस्कान्तः, चुसकः, चुसकप्रस्तरः, चुसकमणिः *m.*, अयस्कान्तमणिः *m.*, अयस्कान्तमणिशलाका, आकर्षः -र्षकः, आकर्षकमणिः *m.*, वैक्रान्तं, लोहाकर्षकप्रस्तरः.

MAGNETIC, MAGNETICAL, *a.* आकर्षकः -का -कं, आकर्षकः &c., आकर्षणगुणः -णा -णं; आकर्षणधर्मीकः -का -कं, लोहचुसकशालः -ला -लं, लोहचुसकधर्मीकः -का -कं, लोहचुसकसन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ), लोहचुसकविषयः -या -यं; 'magnetic attraction,' आकर्षः.

MAGNETICALLY, *adv.* आकर्षणशक्तिद्वारेण, आकर्षणपूर्व, लोहचुसकशक्ता.

MAGNETISM, *s.* आकर्षणशक्तिः *f.*, लोहचुसकशक्तिः *f.*, लोहचुसकधर्मः, लोहचुसकगुणः, अयस्कान्तगुणः, अयस्कान्तमणिधर्मः.

TO MAGNETIZE, *v. a.* आकर्षणशक्तिं or लोहचुसकशक्तिं दा (c. 3. ददाति, दातुं).

MAGNIFIC, MAGNIFIC, *a.* महाप्रतापः -पा -पं. See MAGNIFICENT.

MAGNIFICENCE, *s.* प्रतापः, महाप्रतापः, महान् प्रतापः, अतिप्रतापः, सुप्रतापः, तेजस् *n.*, अतितेजस् *n.*, महातेजस् *n.*, विभूतिः *f.*, वैभवं, विभवः, ऐश्वर्यं, अतिशोभा, अतिकान्तिः *f.*, महादीप्तिः *f.*, महती शोभा, वृहदीप्तिः *f.*, अतिप्रभा, अजोषिता, उज्ज्वलता, श्रीः *f.*, महिमा *m.* (नृ), महत्त्वं.

MAGNIFICENT, *a.* महाप्रतापः -पा -पं, प्रतापवान् -वती -वत् (नृ), महातेजाः -जाः -जः (नृ), प्रतापी -पिनी -पि (नृ), अतिप्रतापी &c., तेजस्वी -स्विनी &c., अतितेजसः -सी -सं, शोभनः -ना -नं, अतिशोभनः -ना -नं, सुप्रभः -भा -भं, अतिकान्तिमान् -मती &c., अजोषी -स्विनी &c., उज्ज्वलः -ला -लं, महाप्रभः -भा -भं, देदीप्मानः -ना -नं, विभूतिमान् -मती &c.

MAGNIFICENTLY, *adv.* महाप्रतापेन, सुप्रतापेन, अतिप्रतापेन, अतितेजसा, महातेजसा, सप्रतापं, विभूत्या, अतिशोभापूर्व, ऐश्वर्येण.

MAGNIFIED, *p. p.* अधिकीकृतः -ता -तं, विपुलीकृतः -ता -तं, वर्धितः -ता -तं, उपचितः -ता -तं, विशालीकृतः -ता -तं, करालीकृतः -ता -तं, करालितः -ता -तं, अत्युक्तिपूर्व वर्धितः -ता -तं, बहुलीकृतः -ता -तं, कीर्तितः -ता -तं.

MAGNIFIER, *s.* वर्धकः, वृद्धिकर्त्ता *m.* (नृ), वर्धनकृत् *m.*, आधिक्यकृत्.—(Optical instrument) विपुलदर्शककाचः.

TO MAGNIFY, *v. a.* (Make great or greater) अधिकीकृ, विपुलीकृ, विशालीकृ, वृध् (c. 10. वर्धयति -यितुं), महत्तरं -रां कृ, विपुलतरं -रां कृ, आधिक्यं कृ.—(Amplify) अत्युक्ता or अतिशयोक्त्या वृध् or विसृ (c. 10. -स्तारयति -यितुं), वाग्विस्तारेण वृध् or अधिकीकृ, अतिशयोक्तिं कृ, अत्युक्तिं कृ.—(Extol) अतिशयेन कृ (c. 10. कीर्तयति -यितुं) or वर्ध् (c. 10. वर्धयति -यितुं), अतिवर्धनं कृ.

MAGNIFYING, *part. or a.* वर्धनी -धिनी -धि (नृ), वर्धकः -का -कं, अधिककारी -रिणी &c., विपुलकारी &c., विपुलदर्शकः -का -कं.—(Glass) विपुलदर्शककाचखण्डः -खण्डं.

MAGNILOQUENCE, *s.* अत्युक्तिः *f.*, अतिशयोक्तिः *f.*, अतिभाषणं, प्रगल्भभाषणं, प्रौढभाषणं, चित्रोक्तिः *f.*, गर्दितवाक्यं, गर्दोक्तिः *f.*, शब्दमात्रं.

MAGNILOQUENT, *a.* प्रौढभाषी -मिणी -पि (नृ), प्रगल्भभाषी &c., चित्रभाषी &c., गर्दितवाक्यकारी -रिणी &c.

MAGNITUDE, *s.* (Size, extent) परिमाणं, परिमितिः *f.*, प्रमाणं, मानं, आकारपरिमाणं, आकृतिपरिमाणं, रूपपरिमाणं, आकारमानं, महत्त्वपरिमाणं, मात्रं; 'of the magnitude of an egg,' अणुपरिमाणः -णा -णं; 'of the same magnitude,' सममात्रः -त्री -त्रं, समपरिमाणः -णा -णं.—(Bulk) भारमानं, भारपरिमाणं.—(Greatness) महत्त्वं, वृहत्त्वं, स्थूलता, स्थौल्यं, विपुलता, वैपुल्यं, विशालता, पृथुता -त्वं, प्रथिना *m.* (नृ), महिमा *m.* (नृ), उरुता -त्वं, विकटता, वैकट्यं, विस्तीर्णता.

MAGPIE, *s.* चापः, किकिः *m.*, किकिद्विः *m.*, किकीद्विः, किकीदोविः *m.*

MAHOGANY, *s.* नन्दिकः, तुवः, तुण्डिः *m.*

MAHOMMEDAN, *a.* यावनः -नी -नं, यवनदेशीयः -या -यं. See MOHAMMEDAN.

MAHARATTA, *s.* (Country) महाराष्ट्रं.—(Dialect) महाराष्ट्री.

MAID, MAIDEN, *s.* कन्या, कुमारी, तरुणी, सुवती, वालिका, बाला, कन्यिका, कन्यका, कुमारिका, गौरी, गौरिका, धीदा, रोहिणी, नग्निका, कनी. Some of these words refer to particular ages; as, 'a maid of eight,' गौरी -रिका; 'of nine,' कन्या, रोहिणी; 'of ten,' लग्निका, नयिका; 'of from ten to twelve,' कुमारी -रिका; 'of from sixteen to thirty,' तरुणी; 'of the age of puberty,' मध्या, मध्यमा, मुग्धा.—(Unmarried woman, virgin) अनृदा, अविवाहिता, अपरिणीता, निवरा, अवरा, अदत्ता, अप्रता, अक्षता, अक्षतयोनिः *f.*, अविद्वयोनिः *f.*, पुरुषास्पृष्टा.—(Female servant) दासी -सिका, चेटी, परिचारिका, सहचारिणी, कर्मकरी, सैरन्नी, सैरिन्नी.

MAIDEN, *a.* (Pertaining to a maid) कौमारः -री -रं, कुमारिकासन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ), कन्यासन्धी &c., कुमारिकाविषयः -या -यं, कन्याविषयः -या -यं.—(Consisting of maids) कन्यामयः -यी -यं, कुमा

रौमयः -यो -वं.—(Fresh, unused) नवः -वा -वं, अभिनयः -वा -वं, अपूर्वः -द्वी -द्वं, अकृतोपभोगः -गा -गं, अज्ञातोपभोगः -गा -गं, अद्यतः -ता -तं, अखण्डः -यदा -यदं.

MAIDENHEAD, MAIDENHOOD, *s.* कौमारं, कौमार्यं, कुमारीत्वं, कन्यात्वं, तरुणीत्वं, तरुण्यं, कुमारीभावः, कुमारीदशा, कुमारिकाभावः.—(Freshness) नवत्वं -ता, अद्यतत्वं, अखण्डता.

MAIDENLIKE, MAIDENLY, *a.* कुमारीयोग्यः -ग्या -ग्यं, कुमारीसदृशः -शी -शं, कन्यायोग्यः -ग्या -ग्यं, कुमारिकोचितः -ता -तं, कन्योचितः -ता -तं, कुमारिकानुरूपः -या -यं, कुमारीतुल्यः -त्या -त्यं.

MAID-SERVANT, *s.* दासी -सिका, चेटी, प्रेप्पा, कर्मकरि, प्रेषवधूः *f.*, प्रतीहारि, परिचारिका, सेवकी.

MAIL, *s.* (Armour) कवचः -चं, सन्नाहः, यर्म *n.* (नं), लोहवर्म *n.*, खयोवर्म *n.*, कञ्चुकः, तनुत्रं, तनुत्राणं, सज्जा, युद्धसज्जा, दंशनं, दंसनं, उरश्चदः, कङ्कटकः, कङ्कटः, जागरः, जगरः, कायवलनं, उरस्त्राणं, वधस्त्राणं, आयसी, चाखपाटः, वारवाणः -खं.—(Post) पत्रवाहनं, लेख्यवाहनं, राजनियोगिभूतः पत्रकोषः, राजधावकभूतो लेख्यकोषः.

MAILED, *p. p.* चर्मितः -ता -तं, संवर्मितः -ता -तं, स्रवः -द्वा -द्वं, दंशितः -ता -तं, परिदंशितः -ता -तं, कवची -चिनी -चि (नं), सकवचः -चा -चं, कृतसन्नाहः -हा -हं, सज्जः -ज्जा -ज्जं, सज्जितः -ता -तं, सज्जीकृतः -ता -तं, कञ्चुकी -किनी &c., व्यूहकङ्कटः -टा -टं, जटकङ्कटः -टा -टं.

To MAIM, *v. a.* विकलं (nom. विकलयति -यितुं), विकलीकृतं, विकलाङ्गीकृतं, व्यङ्गीकृतं, न्यूनाङ्गीकृतं, होनाङ्गीकृतं, अङ्गं छिद (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं) or लू (c. 9. लुनाति, लुवितुं) or ब्रश् (c. 6. वृश्चति, ब्रश्चितुं) or खण्ड (c. 10. खण्डयति -यितुं).

MAIM, *s.* अङ्गवैकल्यं, वैकल्यं, विकलीकरणं, व्यङ्गीकरणं, अङ्गछेदनं, अङ्गखण्डनं.

MAINED, *p. p.* विकलाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, विकलीकृतः -ता -तं, विकलः -ला -लं, छिन्नाङ्गः &c., होनाङ्गः &c., लूनाङ्गः &c., खण्डिताङ्गः &c., व्यङ्गः &c., अपाङ्गः &c., अङ्गविकलः -ला -लं, अङ्गहीनः -ना -नं, विहसतीकृतः -ता -तं, छतविद्यतः -ता -तं.

MAIMING, *s.* विकलीकरणं, व्यङ्गीकरणं, अङ्गछेदनं, अङ्गखण्डनं.

MAIN, *a.* (Principal) मुख्यः -स्या -स्यं, प्रमुखः -खा -खं, प्रधानः -ना -नं, परमः -मा -मं, परः -रा -रं, अग्रः -या -यं, अग्र्यः -स्या -स्यं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्ठं, उत्तमः -मा -मं, प्रवरः -रा -रं, विशिष्टः -ष्टा -ष्ठं, मूलिकः -को -कं.—(Most important) गुरुतमः -मा -मं, गरिष्ठः -ष्टा -ष्ठं, परमः -मा -मं; 'main evil,' प्रधानदूषणं, गुरुदूषणं; 'main matter,' गुरुकार्यं, गुरुकं; 'main entrance,' सिंहद्वारं; 'main stock,' मूलद्रव्यं.

MAIN, *s.* (The bulk, gross) प्रधानभागः, प्रधानांशः, अधिकांशभागः, मुख्यभागः, मुख्यांशः, बहुतरभागः, स्पृष्टांशः, चाहुल्यं, साकल्यं, समुदायः, साम्यं; 'in the main,' चाहुल्येन, बहुशस्, साकल्येन, सामान्यतः, भूयिष्ठं.—(Force, strength) बलं, शक्तिः *f.*; 'with might and main,' सद्यैवलेन, सकलबलेन, प्रसभं, प्रसन्न.—(The ocean) समुद्रः, महासागरः, महोदधिः *m.*, महाखीयः.—(Continent) महाद्वीपः, प्रधानद्वीपः.—(At cock-fighting) समाह्वयः, साह्वयः, प्राणिधूतं.

MAIN-LAND, *s.* महाद्वीपः, मुख्यभूमिः *f.*, मध्यभूमिः, मूलभूमिः, मध्यस्थलं, स्थलं -ली, भूखण्डः, पृथिवीखण्डः, द्वीपः, प्रधानद्वीपः, अविच्छिन्नभूमिः.

MAINLY, *adv.* मुख्यशस्, मुख्यतः, प्रधानतः, प्राधान्यतः, प्राधान्येन, विशेषतः, विशेषेण, चाहुल्येन, बहुशस्, भूयिष्ठं, बहुतरं, सामान्यतः, साकात्येन, परमं.

MAIN-MAST, *s.* महाकूपकः, महागुणवृषकः, प्रधानकूपकः, मध्यकूपकः.

MAINPRIZE, *s.* दर्शनप्रातिमायपूषकम् चासिद्धजनसौषणं.

MAINSAIL, *s.* महाकूपकसन्धि वातवसनं, महाकूपकवसनं.

To MAINTAIN, *v. a.* (Hold) धृ (c. 1. धरति, धृतिं, c. 10. धारयति -यितुं), सन्धु.—(Support) भृ (c. 1. भरति, c. 3. विभर्ति, भृतिं), सम्भृ, चालस् (c. 1. -लक्षते, c. 10. -लक्षयति -यितुं), अवलस्, समवलस्, उन्नम् (c. 10. -तम्भयति -यितुं, rt. स्तम्भ्), संस्तम्भ्, विष्टम्भ्, सङ्गृह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), वृष् (c. 10. वर्धयति -यितुं), संवृष्, भरखं कृ.—(Keep) पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), अनुपाल्, रक्ष् (c. 1. रक्षति -क्षितुं), संरक्ष्, पालनं कृ, रक्षणं कृ, संरक्षणं कृ.—(Support with food) भृ, सम्भृ, भरखं कृ, भृतिं दा, पुष् (c. 10. पोषयति -यितुं), पोषणं कृ, अन्नवस्त्रं दा, अन्नाच्छादनं दा, योग्येन कृ; 'maintain a family,' कुलालम्भनं कृ; 'maintain one's self,' निर्वाहं कृ, उदरनिर्वाहं कृ.—(Vindicate, make good) प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), प्रतिपादनं कृ, व्यवस्था in caus.—(स्यापयति -यितुं), व्यवस्थापनं कृ, अनुपाल्, अनुपालनं कृ, प्रतिपालनं कृ, समर्थनं कृ, पद्यपातं कृ.—(Affirm) निश्चयेन वद् (c. 1. वदति -दितुं), दाव्येन वद्.

MAINTAINABLE, *a.* भरणीयः -या -यं, भर्त्तव्यः -ध्या -ध्यं, भार्यः -ध्या -ध्यं, सम्भार्यः -ध्या -ध्यं, भरयः -ख्या -ख्यं, धर्त्तव्यः -ध्या -ध्यं, धार्यः -ध्या -ध्यं, धरणीयः -या -यं, पालनीयः -या -यं, रक्षणीयः -या -यं, पोषणीयः -या -यं, वर्धनीयः -या -यं, पोष्यः -ध्या -ध्यं.

MAINTAINED, *p. p.* भृतः -ता -तं, सम्भृतः -ता -तं, धृतः -ता -तं, धारितः -ता -तं, चालितः -ता -तं, पालितः -ता -तं, पोषितः -ता -तं, पुष्टः -ष्टा -ष्ठं, रक्षितः -ता -तं, वर्धितः -ता -तं, भर्त्तितः -मा -मं; 'being maintained,' धार्यमाणः -खा -खं.

MAINTAINER, *s.* भर्त्ता *m.* (द्वै), भरः, भरणकृत् *m.*, धर्त्ता *m.* (द्वै), धरः, पालकः, पोषकः, पोष्टा *m.* (द्वै), भृतिदाता *m.* (द्वै), प्रतिपालकः, रक्षिता *m.* (द्वै), चालका *m.* (द्वै); 'of a family,' कुलालका *m.*

MAINTENANCE, *s.* (Support) भृतिः *f.*, भरणं, सम्भृतिः *f.*, धारणं, भृतिः *f.*, भृता, पालनं, पोषणं, परिपालनं, प्रतिपालनं, रक्षणं, संरक्षणं, वर्धनं, संवर्धनं.—(Means of support, subsistence) जीवनोपायः, वृत्तुपायः, उपजीवनं, जीविका, उपजीविका, वृत्तिः *f.*, वर्त्तनं, निर्वाहः, उदरनिर्वाहः, प्राणधारणं, प्राणयात्रा, शरीरधारणं, शरीरयात्रा, योगक्षेमः.—(Food and clothing) अन्नवस्त्रं, अन्नाच्छादनं, आसाच्छादनं, अन्नवस्त्रं, कशिपूः *m. du.*—(Defence, vindication) रक्षणं, प्रतिपादनं, व्यवस्थापनं, स्थापनं -ना.

MAIN TOP, *s.* महाकूपकायं, प्रधानकूपकायं, मध्यकूपकायं.

MAIZE, *s.* शस्यं, ससकरिः *m.*, शस्यविशेषः.

MAJESTIC, MAJESTICAL, *a.* राजश्रीयुक्तः -क्ता -क्तं, राजश्रीमान् -मती -मत् (नं), राजयोग्यः -ग्या -ग्यं, राजसदृशः -शी -शं, राजतुल्यः -त्या -त्यं, राजतेजोमयः -यो -यं, राजतेजोरूपः -पा -पं, राजतेजोवान् -वती &c., प्रतापवान् -वती &c., राजप्रतापी -पिनी &c., राजप्रतापयुक्तः &c., गौरवयुक्तः &c., रेष्टरः -री -रं, रेष्टर्यवान् -वती &c., राजैष्टर्यवान् &c., महामहिमा -मा -म (नं), ऐशिकः -को -कं, सच्चानीयः -या -यं, राजकीयः -या -यं, विभूतिमान् &c., प्रभाववान् &c., प्रभावी -विणी &c., राजप्रभावी &c., प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु, माहात्मिकः -को -कं.

MAJESTICALLY, *adv.* राजतेजसा, राजप्रतापेन, सप्रतापं, सप्रभावं, राजैष्टर्येण, महामहिम्ना, विभूत्या, राजप्रभावेण, राजयोग्यं, राजसदृशं, राजवत्, राजवैभवेन, सगौरवं.

MAJESTY, *s.* राजश्रीः *f.*, राजतेजस् *m.*, राजप्रतापः, तेजस् *m.*, प्रतपः, प्रभावः, राजप्रभावः, रेष्टर्यं, राजैष्टर्यं, महिमा *m.* (नं), राजमहिमा, महामहिमा, राजसायुज्यं, विभूतिः *f.*, राजविभूतिः *f.*, वैभवः, विभवः, राजविभवः, राजप्रभवः, भूतिः *f.*, माहात्म्यं, राजत्वं, राज्यं, प्रभुता, राजगौरवं; 'your majesty,' देव voc. c., श्रीमद्देव voc. c., चायुष्मन् voc. c., राजन् voc. c.; 'he speaks ill of your majesty,'

देवपादान् अधिषिपति; 'his majesty,' भंशो *m.* (हं), प्रभुः *m.*, भगवान् *m.* (तु), स्वामी *m.* (तु), महाराजः, भवान् *m.* (तु), चक्रभवान् *m.*, तत्रभवान् *m.*, प्रभविष्णुः *m.*; 'her majesty,' चक्रभवती, तत्रभवती, देवी; 'requisites of majesty,' प्रकृतिः *f.*

MAJOR, *a.* (Greater in number) अधिकः -का -कं, अधिकतरः -रा -रं, अधिकसंख्यः -ख्या -ख्यं, अधिकपरिमाणः -रा -रं, भूयान् -यमी -यः (सु), भूयिष्ठः -ष्टा -ष्टं, बहुतरः -रा -रं. —(Greater in dignity) मुख्यः -ख्या -ख्यं, प्रधानः -ना -नं, प्रमुखः -खा -खं, ज्येष्ठान् -यमी &c., ज्येष्ठः -ष्टा -ष्टं, गुरुः -द्वी -रु, गरीयान् -यमी &c. —(Major premiss) मुख्यपक्षः, पूर्वपक्षः.

MAJOR, *s.* (Person of full age) प्राप्तव्यवहारः, व्यवहारप्राप्तः, जातव्यवहारः, लम्बव्यवहारः, व्यवहारजः, व्यवहारयोग्यः, व्यवहारजनः, व्यवहारार्हः, व्यवहारधिकारी *m.* (तु), तत्त्वज्ञः. —(Military officer) सैन्य-लाम्यधः, गुल्मपतिः *m.*, सैन्याधिपतिः *m.*

MAJOR-DOMO, *s.* गृहाधिकृतः, गृहकार्याधीशः, गृहकर्मस्थान्तः, कार्याधीशः.

MAJORITY, *s.* (Greater number) अर्द्धाधिकं, अर्द्धाधिक्यं, अर्द्धाधिकसंख्या, अर्द्धाधिकपक्षः, अधिकपक्षः, अधिकसंख्या, अधिकभागः, बहुतरभागः, बहुतरपक्षः, पराधै, भूयिष्ठं. —(State of being greater) आधिक्यं, अधिकत्वं -ता. —(Full age) व्यवहारः, व्यवहारप्राप्तिः *f.*, व्यवहारप्राप्तता, व्यवहारकालं, व्यवहार्यवयस् *n.*, व्यवहार्यता, व्यवहार्यवयसा, प्राप्तव्यवहारत्वं, जातव्यवहारत्वं, व्यवहारयोग्यता, शैशवलागिः; 'one who has attained his majority,' प्राप्तव्यवहारः. See MAJOR.

TO MAKE, *v. a.* (Form, create) कृ (c. 8. करोति, कुरुते, कर्तुं), सद्, अभिकृ, निर्मा (c. 2. -नाति, c. 3. -मिमोते, c. 4. -मायते -मातुं), विनिर्मा, कूप (c. 10. कल्पयति -यितुं), संकूप, विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), रच (c. 10. रचयति -यितुं), विरच, यद् (c. 10. यदयति -यितुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), जन् (c. 10. जनयति -यितुं), सन्नन्. —(Do, perform) कृ, सद्, विधा, अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठानुं), चाचर् (c. 1. -चरति -रितुं), समाचर्. —(Constitute, compose) निर्मा, कूप, यद्, संस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं) or expressed by निर्मितः -ता -तं, मयः -यी -यं, घटितः -ता -तं, रूपः -पा -पं, ज्ञातकः -का -कं, सम्भूतः -ता -तं in comp. See CONSTITUTED, consisting of, made of —(Effect) साप् (c. 10. सापयति -यितुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), निष्पद्, सम्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं), कल् (c. 10. कलयति -यितुं), निर्मा, कृ. —(Produce) उत्पद्, जन्, सन्नन्. —(Cause to be) कृ, or expressed by the caus. form; as, 'good fortune makes a man proud,' घ्नीः पुरुषं दर्शयति. —(Compel, force) expressed by the causal form usually in conjunction with यलान् or यलेन. See TO FORCE. 'He is made to perform that action' कार्यते तत् कर्म. —(Gain) प्राप् (c. 5. -प्राप्नोति -प्राप्नुं), लभ् (c. 1. लभते, लभ्युं), उत्पद्. —(Adjust, arrange) रच, विरच, विन्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), परिक्लृप्; 'to make a bed,' शय्यां विन्यस्. —(Make amends) निष्कृतिं दा, निस्तारं कृ, पारितोषिकं दा, प्रतिफलं दा, क्षतिपूरणं कृ. —(Make account of) मन् (c. 10. मानयति -यितुं), सम्मन्, अपेष्ट (c. 1. -ईधते -धितुं), प्रतोष्ट. —(Make away) व्यापद् (c. 10. -पादयति -यितुं), हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं, c. 10. यातयति -यितुं), वधं कृ. —(Make good, fulfil) निष्पद्, सम्पद्, सम्पृ (c. 10. -पूरयति -यितुं), सिद्धीकृ, साप्. —(Make good a loss) क्षतिपूरणं कृ, प्रत्युपकृ, क्षपाकृ, निष्कृ, प्रतिकृ, निष्कृतिं दा, प्रतिदा. —(Make known) ज्ञा in caus. (ज्ञापयति -यितुं), निविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं), सूच (c. 10. सूचयति -यितुं). See KNOWN. (Make light of) लघूकृ, तुच्छीकृ. —(Make love) विवाहाद्यं प्रेम

कृ. —(Make merry) उत्सवं कृ. —(Make much of) बहु मन्. —(Make over) परस्मै or परस्मिन् समृ in caus. (-सर्पयति -यितुं), द्रव्याधिकारित्वं पराधीनं कृ or परवशं कृ or परस्वत्वे प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), परसमर्पणं कृ. —(Make out) निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), उपलभ्, अवगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), विज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -ज्ञातुं), ज्ञा. —(Make out, prove) प्रमाणिकृ, साप्, सूच. —(Make up, collect) समानी (c. 1. -नयति -नेतुं), सम्भृ (c. 1. -भरति -भर्तुं), समादा, एकिकृ, एकत्रीकृ, समूहीकृ. —(Make up, reconcile) सन्धा, समाधा, विवादं शम् (c. 10. शमयति -यितुं), विवादसान्त्वनं कृ. —(Make up, settle) साप्, सिद्धीकृ, निरी. —(Make up one's mind) निश्चयं कृ, निर्णयं कृ, दृढसङ्कल्पं कृ. —(Make water) मूत्रं कृ, मूत्रोत्सर्गं कृ, मूत्रत्यागं कृ.

TO MAKE, *v. n.* (Move towards) अभिया (c. 2. -याति -न्तुं), प्रतिया, आया, प्रत्याया, उपया; प्रतिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अभिगम्, अभ्यागम्, उपसृप् (c. 1. -सर्पति -सर्पुं), आक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं) उपक्रम्, अभिक्रम्, अभिन् (c. 1. -सरति -सर्तुं), प्रतिसृ. —(Contribute, conduce) आवद् (c. 1. -वहति -योदुं), आनी (c. 1. -नयति -नेतुं), सम्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं); 'to make for one's advantage,' आत्महिताय भू, आत्मविवृद्धये भू. —(Make as if) प्रतिभा (c. 2. -भाति -न्तुं), आभा. —(Make off) पलाय (c. 1. पलायते -यितुं, rt. इ), विपलाय, अपधाप् (c. 1. -पावति -वितुं), अपक्रम्, अपसृप्, अपया, अपसृ, अपगम्, चल् (c. 1. चलति -लितुं), अपचल्. —(Make up, be reconciled) सन्धा (c. 3. -धत्ते -धातुं), शान्तविवादः -दा -दं भू.

MAKE, *s.* आकारः, आकृतिः *f.*, संस्कारः, रूपं, संस्थानं, विग्रहः, मूर्तिः *f.*, घुसु *n.*, निर्माणं, निर्मितिः *f.*, व्यूहनं.

MAKE-BATE, *s.* कलहकारी *m.* (तु), द्वन्द्वकारी *m.* (तु), कलिकारकः, भेदकरः.

MAKE-PEACE, *s.* सन्धाता *m.* (तु), सन्धानकर्त्ता *m.* (तु), सन्धिकृत् *m.*

MAKER, *s.* कर्त्ता *m.* (तु), कारः -रकः, कारी *m.* (तु), कृत् *m.*, कारुः *m.*, निर्माता *m.* (तु), निर्माणकृत् *m.*, निर्माणकर्त्ता, विधाता *m.* (तु), विधायी *m.* (तु), कल्पकः, परिकल्पकः, रचकः, यत्कः, उत्पादकः. —(Creator) सृष्टा *m.* (तु), विधाता *m.*, धाता *m.*, सृक् *m.* (तु), सृष्टिकर्त्ता *m.*, जनकः, जनिता *m.* (तु), जनयिता *m.* —(Of the world) जगत्कर्त्ता *m.*, जगत्सृष्टा *m.* (तु), विश्वसृक् *m.*, विश्वविधायी *m.*, विश्वकृत् *m.*, लोककृत् *m.*

MAKING, *s.* करणं, निर्माणं, निर्मितिः *f.*, कल्पनं -ना, विधानं, रचनं -ना, यत्नं -ना, जननं, उत्पादनं, सृष्टिः *f.*, सञ्ज्ञनं.

MAL, as a prefix is expressed by अ, दुर्, वि, कु, अप, कन्, अस्.

MALABAR, *s.* (The country) मलयः, मलयदेशः, केरलः.

MAL-ADMINISTRATION, *s.* असम्यक्पालनं, दुर्णीतिः *f.*, दुर्णयः, दुःशासनं, कुनीतिः *f.*, दानीतिः *f.*, दुर्णीतं, दुर्निर्वाहः.

MALADY, *s.* रोगः, व्याधिः *m.*, चागयः, विकारः, विकृतिः *f.*, पीडा, दुःखं, रुक् *f.*, (तु), रुचा, गदः, तापः, उपतापः, अस्वास्थ्यं, अस्वस्थता, वाया, क्लेशः, घातिः *f.*, कष्टं.

MALAPERT, *a.* अविनीतः -ता -तं, दुर्गिनीतः -ता -तं, अविनयः -या -यं, धृष्टः -ष्टा -ष्टं, पर्यितः -ता -तं, प्रगल्भः -त्वा -त्वं, प्रतिभानवान् -वती -वत् (तु).

MALAPERTLY, *adv.* दुर्गिनीतवत्, अविनयेन, दुर्गिन्यात्, धृष्टवत्, प्रगल्भं.

MALAPERTNESS, *s.* अविनयः, दुर्गिनयः, अविनीतता, दुर्गिनीतता, धृष्टता, प्रगल्भता, प्रगल्भ्यं, प्रतिभा -भानं, दुर्वृत्तता.

MALAPROPOS, *adv.* अस्थाने, अकाले, अयोग्यं, असमयेन, अनवसरेण, अप्रसङ्गवत्, अप्रसङ्गेन, अप्रसुतं, अप्रासङ्गिकः -की -कं.

MALARIA, *s.* पूतिवातः, दुर्वायुः *m.*, दुर्वातः, रोगजनकः कुवायुः *m.*, पूति-वायुः, मारकवायुः, दूषकवायुः.

MALCONTENT, MALCONTENTED, *a.* (Discontented) असन्तुष्टः-ष्टा-ष्टं, अतुष्टः-ष्टा-ष्टं.—(With the government) राज्यमागसन्तुष्टः-ष्टा-ष्टं, राज्यनीतिवितुष्टः-ष्टा-ष्टं, राज्यवितुष्टः &c.

MAL, *s.* पुमान् *m.* (पुंस् or पुमस्), पुरुषः, पुरुषः, नरः, ना *m.* (नृ), मानुषः, मनुष्यः, मानवः, मनुजः, पुंसाक्रिः *m.*, पुम्राणी *m.*, पवचनः; 'duties of the male,' पुन्यस्मैः, नृपस्मैः; 'male and female,' स्त्रीपुरुषौ *m. du.*, मिषुनं, युग्मं, द्वन्द्वं.—(In botany) पुरुषः.—(Screw) नरः.

MALE, *a.* पुं in comp., पुरुष in comp., पौरुषेयः-यो-यं, पुरुषजातीयः-या-यं, पुंजातीयः-या-यं, पुरुषजातिसम्बन्धी-न्विनी-न्वि (नृ), नर in comp.; 'male species,' पुंजातिः *f.*, पुरुषजातिः *f.*; 'male offspring,' पुमपत्यं, पुंसन्तानं, पुमन्वयः, अन्ययः; 'the male organ,' पुंलिङ्गं, पुंस्थिः; 'a male tiger,' पुंयाग्रः; 'male attire,' पुरुषवेशः, नरवेशः, नृवेशः.

MALEOLICED, *a.* शम्भः-भा-भं, अभिशम्भः-भा-भं, आद्रुष्टः-ष्टा-ष्टं.

MALEDICTION, *s.* शापः, अभिशापः, शपः पनं, शपयः, परिशापः, आक्रोशः-शनं, अवक्रोशः, उपक्रोशः, भस्मनं, अभिषङ्गः, दुर्वचनं, अमङ्गलवचनं, अक्रव्याणवचनं, अमङ्गलेच्छा, मारयं.

MALEDICTORY, *a.* अभिशापकः-का-कं, आक्रोशकः-की-कं, रुशन्-शनी-शत् (नृ), अनिष्टप्रार्थकः-का-कं, अमङ्गलाशंसकः-का-कं, दुर्वचनमयः-यो-यं.

MALEFACTOR, *s.* अपराधी *m.* (नृ), पापी *m.* (नृ), पातकी *m.* (नृ), महापातकी *m.*, कुकर्मि *m.* (नृ), पापकर्मि *m.*, दुष्कृती *m.* (नृ), पापकारी *m.* (नृ), कुकर्मकारी *m.*, दुष्कर्मि *m.*, दुष्कृतकर्मि *m.*, अन्यायी *m.* (नृ), एनसो *m.* (नृ), दोषी *m.*, कृतापराधः, कृतागाः *m.* (स्), कृष्णकर्मि *m.*, असत्कर्मि *m.*

MALEVOLENCE, *s.* दुष्टभावः, भावदुष्टता, दुष्टबुद्धिः *f.*, द्रोहबुद्धिः *f.*, दुर्वुद्धिः *f.*, द्वेषबुद्धिः *f.*, द्वेषभावः, दुष्टचिन्तनं, कुभावः, कुबुद्धिः *f.*, द्रोहचिन्तनं, द्रोहः, असूया, अभ्यसूया, दीरात्म्यं, अहितत्वं, अघ्नीतिः *f.*, मात्सर्यं, पापदर्शनं, अहितेच्छा, अहितेष्सा, अहितेष्पा, अपकारेच्छा, अनिष्टेच्छा, पुरोभागिता.

MALEVOLENT, *a.* दुष्टबुद्धिः-द्विः-द्वि, दुष्टभावः-या-यं, द्रोहबुद्धिः &c., द्वेषबुद्धिः &c., कुबुद्धिः &c., दुर्वुद्धिः &c., कुभावः-या-यं, अहितबुद्धिः &c., साम्यः-या-यं, साम्यमूयः-या-यं, मत्सरः-रा-रं-री-रिणो-रि (नृ), दुरात्मा-न्मा-त्स (नृ), दुष्टात्मा &c., दुष्टचेताः-ताः-तः (स्), दुष्टमतिः-तिः-ति, पापदर्शी-शिनी-शिं (नृ), दोषेकदृक् (श), द्रोहचिन्तकः-का-कं, अनिष्टचिन्तकः &c., अपकारार्थी-पिनी &c., अनिष्टार्थी &c., अहितकामः-मा-मं, अहितेच्छुः-छुः-छु, अहितेष्पी-पिणी &c., अहितः-ता-तं, दुष्टशीलः-ला-लं, हिंसाशीलः &c., अपकारशीलः &c., दुःशीलः &c. दुर्द्वेदयः-या-यं, विषहृदयः-या-यं, पुरोभागो-गिनी &c.

MALVOLENTLY, *adv.* दुष्टभावेन-यात्, दुष्टबुद्धित्वात्, द्रोहबुद्ध्या, अहितबुद्ध्या, मात्सर्येण, मत्सरयत्, साम्यं, साम्यसूयं, दुष्टचेतसा, अहितेच्छया, दुष्टशीलत्वात्.

MALICE, *s.* दुष्टभावः, द्रोहः, द्रोहबुद्धिः *f.*, द्रोहचिन्ता-ननं, द्वेषभावः, द्वेषः, दोषेद्वेषः, असूया, अभ्यसूया, ईर्ष्या, मात्सर्यं, मत्सरता, हिंसाबुद्धिः *f.*, हिंसाशीलता, नृशम्यं, नृशंसता, दंशः, दीर्घन्यं, दुष्टशीलता, दुःशीलता, अपकारेच्छा, अहितेच्छा, अनिष्टेच्छा, मानसहिंसा, दीरात्म्यं, दुरात्मता, हिंसा, परिहिंसा, खलता; 'malice prepense,' द्रोहचिन्तनं, व्यापादः; 'secret malice,' मानसद्वेषः, मानसद्रोहः; 'bearing malice,' दोषेद्वेषी-पिणी-पि (नृ).

MALICIOUS, *a.* द्रोहबुद्धिः-द्विः-द्वि, द्रोही-हिणी-हि (नृ), दुष्टभावः-या-यं, मत्सरः-रा-रं, मत्सरी-रिणी &c., नृशंसः-सा-सं, हिंसाशीलः

-ला-लं, हिंसात्मकः-का-कं, हिंसालुः-लुः-लु, द्रोहशीलः &c., परि-हिंसाशीलः &c., हिंसारुचिः-चिः-चि, द्वेषी-पिणी &c., अतिद्वेषी &c., अतिद्वेषकः-का-कं, अतिद्वेषा-द्वी-द्वी (पृ), कुबुद्धिः &c., कुनेपाः-पाः-पः (स्), दंशी-शिनी &c., साम्यमूयः-या-यं, साम्यः &c., दुर्जनः-ना-नं, खलः-ला-लं. पिशुनः-ना-नं, केरयः-या-यं. See MALEVOLENT. (Proceeding from malice) द्वेषमूलकः-का-कं, मात्सर्यहेतुकः-का-कं, द्रोहमूलः-ला-लं, दीर्घन्यहेतुकः-का-कं.

MALICIOUSLY, *adv.* द्रोहबुद्ध्या, द्रोहशीलत्वात्, दुष्टभावेन, अपकारेच्छया, सद्द्वेषं, द्रोहचिन्तापूर्वकं, सनात्सर्यं; 'maliciously intentioned,' द्रोह-बुद्धिः-द्विः-द्वि.

MALICIOUSNESS, *s.* द्रोहबुद्धित्वं, हिंसाशीलता, कीटित्वं. See MALICE. MALIGN, *a.* अतिदुष्टः-ष्टा-ष्टं, विषपूर्णः-ष्ठा-ष्ठा. See MALIGNANT. To MALIGN, *v. a.* अपवद (c. 1. -वदति-दितुं), परिवद, अभिज्ञं (c. 1. -जंसाति-मितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति-यितुं), असूय (nom. असूयति-यितुं), सुसरीक.

MALIGNANT, *a.* (Malicious) द्रोहबुद्धिः-द्विः-द्वि, दुष्टबुद्धिः &c., दुर्वुद्धिः &c., दुष्टमतिः-तिः-ति, दुर्मतिः &c., दुराग्रयः-या-यं, अहितः-ता-तं, नृशंसः-सा-सं, विषहृदयः-या-यं. See MALICIOUS, MALEVOLENT. (Virulent, acrimonious) उग्रः-ग्रा-ग्रं, असूयः &c., अतिकटुः-टु-टु, अरुनुदः-दा-दं, अतिविमः-ग्मा-ग्मं, अतिदुष्टः-ष्टा-ष्टं, बहुविषः-पा-पं, विषालुः-लुः-लु, विषपूर्णः-ष्ठा-ष्ठा; 'a malignant ulcer,' दुष्टव्रणः.—(Dangerous to life, difficult to be cured) मारालकः-का-कं, प्राणनाशकः-का-कं, शरीरनाशकः-का-कं, साक्षातिकः-की-कं, दुष्टचिन्तयः-त्सा-त्सं, दुष्टचिन्तः-त्सा-त्सं, दुःसाध्यः-ध्या-ध्यं, दुःशमनीयः-या-यं, साक्षिपातिकः-की-कं, काल in comp.; 'malignant fever,' कालज्वरः, सन्निपातज्वरः, मारकः, मरकः.—(Unpropitious in astrology) अनिष्टः-ष्टा-ष्टं, अनिष्ट-सूचकः-का-कं, अमङ्गलः-ला-लं, अक्रव्याणः-शा-शं.

MALIGNANTLY, *adv.* सद्रोहं, अतिदुष्टं, असूयं, अतिविमं, दुष्टभावात्, सविषं.

MALIGNED, *p. p.* मित्याभिशातः-स्ता-स्तं, मित्याभियुक्तः-क्ता-क्तं, कलङ्कितः &c.

MALIGNER, *s.* अपवादो *m.* (नृ), अभिशातकः, असूयकः, गुणपातो *m.*

MALIGNITY, MALIGNANCY, *s.* (Maliciousness) दुष्टबुद्धित्वं, बुद्धिदुष्टता, भावदुष्टता, दुर्वुद्धित्वं, द्रोहः, द्रोहबुद्धित्वं, अतिदुष्टता, द्वेषः, अतिद्वेषः, दुर्मतिः *f.* नित्वं, पैशुन्यं. See MALICE, MALICIOUSNESS. (Virulence) उग्रता, असूयता, अतिकटुता, अतिविमता, अतिदुष्टता, सविषत्वं, विषपूर्णता, बहुविषत्वं.—(Destructive tendency) मारालकत्वं-ता, अतिनाशकता, साक्षातिकता, दुष्टचिन्तयता.

MALIN, *s.* (Mop). मारिनी, सम्मार्जनी.—(Drab) नीचस्त्री, अशुद्धा.

MALL, *s.* (Heavy hammer) वृहन्मुहरः, काष्ठमुहरः, घनः.—(Public walk) जनाकोणमार्गः, लोकाकोणमार्गः, लोकमार्गः, लोकपथः, सर्वसा-मान्यपथः.

MALLEABILITY, *s.* सापातवर्धनीयता, ताडनवर्धनीयता, मुहरापातवर्धनीयत्वं, घनवर्धनीयत्वं, घनवर्धिष्णुता, उद्वर्जनधमता, उद्वर्जनीयता.

MALLEABLE, *a.* सापातवर्धनीयः-या-यं, ताडनवर्धनीयः-या-यं, मुहरा-पातवर्धनीयः-या-यं, उद्वर्जनधमः-मा-मं, घनवर्धनीयः-या-यं, घन-वर्धिष्णुः-ष्णुः-ष्णु.

To MALLEATE, *v. a.* मुहरापातेन उद्वर्जनं कृ or उद्वृत्त (c. 10. -वर्धयति-यितुं).

MALLEATION, *s.* मुहरापातवर्धनं, घनवर्धनं, ताडनवर्धनं, उद्वर्जनं.

MALLET, *s.* मुहरः, काष्ठमुहरः, घनः, काष्ठपतः, द्रुपणः.

MAL-PRACTICE, *s.* कुचर्या, कुचरितं, कुचेष्टितं, दुष्टचरितं, दुष्टेष्टितं, दुराचारः.

MALT, *s.* चिरकालेन जलस्थितं पववीजं, ईपस्युट or ईपस्युट पववीजं,

यवपानीयवीजं.

MALT-DRINK, MALT-LIQUOR, *s.* यवसुरा, यवरसः, यवजं, यवपानीयं.
 MALT-HOUSE, *s.* यवपाचनगृहं, यवसन्धानस्थानं, यववीजगृहं.
 To MALTREAT, *v. a.* अपकृतं, अपकारं कृ, शत्रुवद् आचर (c. 1.-चरति-रिभुं).
 MALTREATED, *p. p.* अपकृतः-ता-तं, कृतापकारः-रा-रं, दुराचरितः-ता-तं.
 MALTREATMENT, *s.* अपकारः, अपक्रिया, अपकृतिः *f.*, निकारः, पीडा.
 MALVERSATION, *s.* दुराचरितं, अनुचितचारः, पूर्णता, शास्त्रं, खलता, कुसृतिः *f.*
 MĀLWA, *s.* (Province) मालवः, दाग्रेरजः; 'the people of Mālwa,'
 मालवाः *m. pl.*, मालव्याः *m. pl.*, मालवी *f. sing.*
 MAN, MAMMA, *s.* मा, माता *f.* (नृ), पत्नी, ससिका, ससालिका.
 MAMMALIA, *s. pl.* सस्तनाः *m. pl.*, स्तनविशिष्टो जन्तुगणः, सस्तनजातिः *f.*
 MAMMARY, *a.* स्तनसंस्थी-स्थानी-स्थि (नृ), कुचसंस्थी &c.
 MAMMET, *s.* पुसली-लिका, पुचिका, पाञ्जाली-लिका, पाञ्जलिका.
 MAMMIFER, MAMMIFEROUS, *a.* सस्तनः-ना-नं, स्तनवान्-यतो-यत् (नृ).
 MAMMIFORM, *a.* स्तनाकारः-रा-रं, स्तनाकृतिः-ति-ति, कुचाकारः-रा-रं.
 MAMMILLARY, *a.* स्तनसंस्थी-स्थानी-स्थि (नृ), स्तनाकारः-रा-रं.
 MAMMON, *s.* धनं, धनेश्वरः, लक्ष्मीः *f.*; 'serving mammon,' धन-
 सेवनं, लक्ष्मीपूजनं, धनसम्पादनं, अर्पणसेवा, अर्पणरता.
 MAMMOTH, *s.* मेम्फससंस्कृतः प्राचीनकालिको हस्ती.
 MAN, *s.* (A male of the human race) पुरुषः, नरः, मनुष्यः, मानुषः,
 मानवः, मनुजः, जनः, पुमान् *m.* (पुंस् or पुमस्), मर्त्यः, पूरुषः, मनुः *m.*,
 पञ्चजनः, मनुभूः *m.*, पुंयक्तिः *m.*, वीरः, मालः, दृढसानः, वृषसानुः *m.*,
 चर्पयिः *m.*, भूस्वर्क *m.* (शृ); 'an eminent man,' पुरुषसिंहः, पुरुष-
 व्याघ्रः, पुरुषपर्वतः, पुरुषशार्दूलः, पुरुषपुङ्गवः, पुरुषोत्तमः, पुरुषचन्द्रः,
 पुरुषपुष्करिकाः, नरसिंहः, नृसिंहः; 'a low man,' पुरुषाधमः; 'a
 man of truth,' सत्यवीरः.—(Mankind) मनुष्यजातिः *f.*, पुरुषजातिः *f.*,
 मानुष्यं, पुरुषाः *m. pl.*, मानुषाः *m. pl.*, मानवाः *m. pl.*, नराः *m. pl.*,
 लोकः, मनुष्यलोकः, मनुभूः *m.*; 'the fear of man,' पुरुषभेतिः *f.*,
 जनभेतिः *f.*; 'the measure or stature of a man,' पौरुषं,
 पुरुषपरिमाणं.—(Person) जनः, व्यक्तिः *f.*—(Male servant) सेवकः,
 प्रेषः, किङ्करः, दासजनः.—(Man at chess, &c.) नरः, सारः, शारः,
 शारिः *m.*, सारिः-री-रिका, जतुपुचकः, नयः.—(Adult) प्रौढवयस्कः,
 मानुष्यप्राप्तः.

To MAN, *v. a.* मनुष्ययुक्तं-ज्ञां कृ, समनुष्यं-प्यां कृ, सैन्यान् प्रविश (c. 10.
 -वेशयति-यिभुं) or निविश, पुरुषप्रवेशनात् सज्जीकृ.

MANACLE, *s.* हस्तबन्धनं, करबन्धनं, हस्तपाशः, पाणिबन्धः.

To MANACLE, *v. a.* हस्ती पाशेन बन्ध (c. 9. चम्राति, वन्दुं), पाणिबन्धनं
 कृ, करसंयमनं कृ, करबन्धनं कृ.

MANACLED, *p. p.* पद्धहस्तः-स्ता-स्तं, संयमितकरः-रा-रं, यन्त्रितकरः &c.

To MANAGE, *v. a.* (Conduct, carry on) प्रणी (c. 1. -खयति-खेभुं),
 सम्प्रणी, विधा (c. 3. -दधाति-धाभुं), वह् (c. 10. चाहयति-यिभुं), निर्वह्,
 आचर (c. 1. -चरति-रिभुं), षट् (c. 1. षट्ते-रिभुं), प्रवृत् (c. 10.
 -वर्त्तयति-यिभुं), वृत्, कृ.—(Direct, control) शास् (c. 2. शास्ति-
 सिभुं), नियन्त्र, यशीकृ, अनुशास्, समनुशास्, नियम् (c. 1. -युञ्जति-
 यन्भुं), विनियम्, सन्नियम्, यन्त्र (c. 10. यन्त्रयति-यिभुं).—(Train) विनी,
 शिष्य (c. 10. शिष्ययति-यिभुं), अनुशिष्य; 'let it be managed,'
 विधीयतां.

To MANAGE, *v. n.* निर्वहं कृ, प्रणयनं कृ, उपायप्रयोगं कृ, प्रयोगं कृ.

MANAGEABLE, *a.* विनयेयः-या-यं, प्रखेयः-या-यं, विधेयः-या-यं, सुवि-
 धेयः-या-यं, गृह्यकः-का-कं, वश्यः-श्या-श्यं, सुकरः-रा-रं, आयत्तः-
 -ज्ञा-ज्ञं, शासनीयः-या-यं, विनीतः-ता-तं.

MANAGED, *p. p.* प्रणीतः-ता-तं, विहितः-ता-तं, निर्वाहितः-ता-तं,
 निर्वहितः-ता-तं, वाहितः-ता-तं, षटितः-ता-तं, प्रवर्त्तितः-ता-तं,
 वर्त्तितः-ता-तं, आचरितः-ता-तं, नियतः-ता-तं, विनियतः-ता-तं,
 प्रयुक्तः-ज्ञा-ज्ञं; 'well managed,' सुषटितः-ता-तं, सुप्रयुक्तः-ज्ञा-
 -ज्ञं, सुनीतः-ता-तं; 'badly managed,' दुषटितः-ता-तं, असम्यक्
 षटितः-ता-तं.

MANAGEMENT, *s.* (Conduct, carrying on) प्रणयनं, सम्प्रणयनं,
 नीतिः *f.*, नयः, प्रणीतिः *f.*, नायः, नेतृत्वं, निर्वहः, निर्वहणं, निर्वहणं.
 व्यवहृत्तं, आचरणं, सम्पादनं, विधानं, षटन-ता, प्रयोगः, प्रवर्त्तनं.
 प्रवृत्तिः *f.*, करणं; 'of affairs,' कर्मनिर्वाहः.—(Control) अधिकारः,
 प्रभुत्वं, अधिष्ठातृत्वं, शासनं, अनुशासनं, विनियमः.—(Contrivance)
 उपायः, प्रयोगः, उपायप्रयोगः, युक्तिः *f.*, युक्तिप्रयुक्तिः *f.*, उपाययत्ता;
 'good management,' सुनयः, सुनीतिः *f.*; 'bad management,'
 दुर्नयः, दुर्नीतिः; 'management of a drama,' स्वापना.

MANAGER, *s.* नायकः, नेता *m.* (नृ), प्रणेता *m.*, सम्प्रणेता *m.*, निर्वहकः,
 वाहकः, सम्पादकः, व्यवहृत्ता *m.* (नृ), षटकः, अधिष्ठाता *m.* (नृ),
 प्रवर्त्तकः, प्रयोजकः, चालकः, अधिकारी *m.* (नृ), अधिकृतः, कर्त्ता *m.*
 (नृ), कारकः; 'manager of affairs,' कर्मनिर्वाहकः, कार्याध्यक्षः.
 कार्यदृष्टा (दृ), कार्यावेष्टिता *m.* (नृ), कर्माधिकारी *m.*; 'manager
 of the treasury,' कोषाध्यक्षः, धनाधिकारी *m.*, अर्थधिकारी.—
 (Stage manager) सूत्रधारः-री *m.* (नृ), मारिपः, स्थापकः, सूचकः.
 —(Expert in the use of means) उपायज्ञः, युक्तिमान् *m.* (नृ),
 विदग्धः.—(Economical) परिमितव्ययी *m.* (नृ), परिमिताचारी *m.*

MANAGING, *a.* उपायज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, उपायकुशलः-ला-लं, विदग्धः-ग्धा-ग्धं.

To MANCIPATE, *v. a.* दासीकृ, यशीकृ, करदीकृ, चन्त्र (c. 9. चम्राति, वन्दुं).

MANCIPATION, *s.* दास्यं, दास्यं, दासीकरणं, यशीकरणं, परप्रेषणं, चन्त्रन.

MANCIPLE, *s.* भोजनाधिकारी *m.* (नृ), भोजनादिकारिकत्वकः.

MANDATE, *s.* आज्ञा, आदेशः, निदेशः, निर्देशः, नियोगः, शासनं, शास्तिः *f.*,
 नियमः, चोदना-नं, विधिः *m.*, विधानं; 'written,' आज्ञापत्रं.
 शासनपत्रं, पट्टं.

MANDATORY, *a.* आदेशकः-का-कं, आदेशी-शिनी-शि (नृ), निर्देशकः-
 -का-कं, आज्ञापकः-का-कं, आज्ञासूचकः-का-कं, आज्ञापोषकः-का-
 -कं, शासकः-का-कं.

MANDIBLE, *s.* हनुः *m. f.*—(Lower jaw) पीचं, कुञ्जः, चिपुकं.

MANDRAKE, *s.* (A plant) लहसुणा, पुत्रदात्री, पुचदा, दूताफलः.

To MANDUCATE, *v. a.* चर्व (c. 1. चर्वति-रिभुं, c. 10. चर्वयति-यिभुं), चर्वणं कृ.

MANDUCATION, *s.* चर्वणं-रता, दन्तपेपणं, रोमन्यः, भक्षणं, भोजनं.

MANI, *s.* (Of a horse, &c.) केशरः, केशरः.—(Of a lion) सिंहकेशरः, सटा.

MAN-EATER, *s.* पुरुषादः, मनुष्यादः, मानवादः, मनुष्यभोजी *m.* (नृ),
 नरभोजी *m.*, मनुष्यभक्षी *m.*, नरभुक् *m.* (नृ), नराशी *m.*, नृजगधः,
 नृमांसखादकः, मनुष्यमांसभुक् *m.*

MANED, *a.* केशरी-रिणी-रि (नृ), रेशरी &c., सकेशरः-रा-रं.

MANEGE, *s.* (Art of training horses) अश्वशिक्षणविद्या, अश्वदमन-
 विद्या.—(School for training horses) अश्वशिक्षाशाला.

MANES, *s. pl.* (Deceased ancestors) पितरः *m. pl.*, पितृलोकः, पितृ-
 पितामहादि *m.*—(Ghost) भैरिलोकः, प्रेतः, प्रेतनरः, परेतः, पितृवनेचरः.
 —(Eater of the funeral oblation) पिण्डादः, पिण्डाशी *m.* (नृ),
 पिण्डाशः, पिण्डभाक् *m.* (नृ), पिण्डी *m.* (नृ), प्रादभुक् *m.* (नृ), प्राद्वी *m.*
 (नृ), प्राद्विकः; 'collective class of manes or deceased
 ancestors,' पितृगणः, पितृवर्गः, पितृसामान्यं, certain of these
 classes are सोमसद्, अग्निप्राप्तः, सोमपाः, अज्यपः, अर्घ्यमा *m.* (नृ),

सुकाली *m.* (नं), हविष्मन्, कल्पवाहनः, कल्पवालः, चारिपद्, अग्निदग्धः, अन्नग्निदग्धः, सोमः; 'business of offering oblations to the manes,' पितृकर्म *n.* (नं), पितृक्रिया, पितृव्रतं, पितृकार्यं, आद्धकर्म *n.*, आद्धक्रिया, चित्तुयज्ञः, पितृमेघः; 'oblation to the manes,' आद्धं, पिरादः-शरी, कर्त्तव्यं, various forms of these oblations are पावे-शुआद्धं, एकोहिदुआद्धं, नित्यआद्धं, नैमित्तिकआद्धं, काम्यआद्धं, आहि-कआद्धं, वृद्धिआद्धं, सपिरादनआद्धं, उदकुम्भआद्धं, नान्दीआद्धं, नान्दीनुरं, प्रीतिआद्धं, हिरण्यआद्धं, आमआद्धं, पापेयआद्धं, तिलतर्पणं; 'the offering of a cake,' पिराददानं, पिरादनित्येपणं; 'of water,' उदकदानं, उदकक्रिया; 'gifts in honor of the manes,' पितृदानं-नकं, पितृतर्पणं; 'one who makes the oblation,' पिरादः, आद्धदः, आद्धकरः, आद्धकृत् *m.*; 'day sacred to the manes,' पितृतिथिः *m. f.*, पितृदिवसः; 'heaven of the manes,' पितृलोकः, पितृपदं, पितृस्थानं. Oblations to the manes are made by the relations of the deceased soon after his death, and are repeated once, or, according to some, twice in every year, i. e. on the anniversary of the death, and on the same lunar day of the waning half of the month Bhādra. The latter are called महालयः. These obsequial rites are supposed to be necessary to secure the residence of the souls of the deceased in a world appropriated to the manes.

MANEUVER, MANŒUVRE, *s.* उपायः, उपायप्रयोगः, युक्तिः *f.*, सुयुक्तिः *f.*, प्रयुक्तिः, युक्तिप्रयुक्तः *f. pl.*, माया, व्यपदेशः, कृतप्रयोगः, विदग्धप्रयोगः, चलं, उपसंचरः—(Military manœuvre) युद्धचलं, युद्धव्यपदेशः; 'evolutions of troops,' सैन्यविन्यासः, सैन्यसूहः, योग्या.

To MANEUVER, *v. n.* उपायप्रयोगं कृ, कृतप्रयोगं कृ, विदग्धप्रयोगं कृ, व्यपदेशं कृ, चलं कृ; 'to distribute troops,' चलायं सैन्यान् विन्यस् (c. 4. -अस्मति-सितुं) or व्यूह (c. 1. -कहते-हितुं).

MANFUL, *a.* पौरुषः-पी-यं, पौरुषेयः-पी-यं, पुरुषयोग्यः-ग्या-ग्यं, वीरयोग्यः &c., शूरयोग्यः &c., महावीर्यः-यी-यं, साहसिकः-की-यं.

MANFULLY, *adv.* पुरुषयत्, पौरुषेण, सवीर्यं, सवीर्यत्, सविक्रमं, शूरवत्, महावीर्येण, सपराक्रमं, निर्भयं.

MANFULNESS, *s.* पौरुषं, पुरुषता-त्वं, वीर्यं, सुवीर्यं, विक्रमः, साहसं.

MANGE, *s.* सज्जः *f.*, कज्जः *f.*, कज्जः *f.*, पाम *n.* (नं), सिम्प *n.* (नं), त्वक्पुष्पं, त्वयोगः, दुग्धमैतं, चर्मदुष्टता.

MANGER, *s.* गवादनो, अश्वदनो, गवादनपात्रं, नृणपात्रं, भोजनपात्रं.

MANGINESS, *s.* कञ्चुरता-त्वं, सिम्पलत्वं, सिम्पलत्वं, दुष्टचर्मत्वं.

To MANGLE, *v. a.* (Lacstrate) व्यविद्ध (c. 7. -चिन्नति-चेत्तुं), व्रथ् (c. 6. वृथति, व्रथितुं), प्रवथ्, विद्ध (c. 10. -दारयति-यितुं), बहुलवथः खण्ड (c. 10. खण्डयति-यितुं) or चिद्, बहुलखण्डः कृ, खण्डं खण्डं कृ, बहुलखण्डकृ, विनिकृत् (c. 6. -कृन्नति-कृन्नितुं), चिन्नभित्तकृ, धातवि-धत्तकृ.—(Smooth linen) वस्त्रमाखण्डेण वस्त्रं मृत् (c. 2. माष्टि-धुं) or प्रमृत् or सिग्धीकृ or अष्टणीकृ or अष्टण (nom. अष्टणयति-यितुं).

MANGLE, *s.* (For clothes) वस्त्रमार्जनार्थं चक्रयन्त्रं, वस्त्रमार्जनचक्रं.

MANGLED, *p. p.* (Lacerated) धातविधत्तः-ता-तं, चिन्नभित्तः-ता-तं, व्यविद्धः-ता-तं, विशिष्टः-ता-तं, विनिकृत्तः-ता-तं.—(As linen) मृष्टः-धा-यं, मार्जितः-ता-तं.

MANGO, *s.* (Tree) चायः, चूतः-तकः, रसालः, सहारः, माकन्दः, मधुदूतः, चमनदूतः, कामपत्रभः, मदिरासलः, कामशरः, कामाङ्गः, गन्ध-पन्थुः *m.*, शरेष्टः, नासितदः, पिकयन्थुः *m.*, पिकयन्त्रभः, कोकिलावासः, 480.

पलालदोहदः, कोपी *m.* (नं); 'its fruit,' चायफलं, चूतफलं, फलश्रेष्ठः; 'a fragrant sort of mango tree,' सहकारः, मकरन्दः; 'juice of the mango,' चामरसः; 'inspissated juice,' चायपक्वः; 'piece of dried mango,' चायपेशी; 'tuft of mango,' चाय-पक्षयः; 'mango-grove,' चायवनं, मकरन्दवनं; 'made of mango,' चायनयः-यी-यं.

MANGO-FISH, *s.* तपस्वी *m.* (नं), तपःकटः, तपस्यामत्स्यः.

MANGY, *a.* कञ्चुरः-रा-रं, सिम्पलः-ला-लं, सिम्पवान्-वतो-वत् (नं), पामनः-ना-नं, दुष्टचर्मो-म्मा-म्मं (नं), त्वयोगी-गिणी-गि (नं).

MAN-HATER, *s.* पुरुषद्वेषी *m.*-विषी *f.*, मनुष्यद्वेषी &c., मनुष्यद्वेष *m.* (नं), मनुष्यवेरी *m.* (नं), मनुष्यशत्रुः *m.*, मनुष्यद्रोही *m.*

MANHOOD, *s.* पौरुषं, पुरुषता-त्वं, पौरुषता, मनुष्यत्वं, मानुष्यं, पुरुषभावः, पुरुषदशा, मानुष्यत्वं-ता, मानव्यं, पुरुषधर्मः.—(Virility) पुंस्त्वं, पुंस्त्वा, पुंस्भावः, पुरुषत्वं, पौरुषत्वं, पौरुषं, चोगस् *n.*, नेनस् *n.*, कर्जः.—(Not boyhood) वीर्यं, तारुष्यं, प्रीढता, प्रीढिः *f.*, व्यपहारवस्था.—(Courage) पौरुषं, वीर्यं, शूरता.

MANIA, *s.* उन्मादः, उन्मत्तता, मदः, मत्तता, बुद्धिभ्रमः, चित्तविभ्रमः.

MANIAC, *a.* उन्मत्तः-ता-तं, उन्मादवान्-वतो-वत् (नं). See MAD.

MANIAC, *s.* उन्मत्तजनः, मत्तजनः, प्रमदजनः, भ्रान्तबुद्धिः *m.*, नष्टबुद्धिः.

MANIFEST, *a.* स्पष्टः-धा-यं, सुस्पष्टः-धा-यं, व्यक्तः-क्ता-क्तं, अभिव्यक्तः-क्ता-क्तं, सुस्पष्टः-क्ता-क्तं, प्रत्यक्तः &c., प्रत्यक्षः-धा-यं, स्फुटः-ठा-तं, प्रस्फुटः-ठा-तं, प्रकाशः-शा-यं, सुप्रकाशः-शा-यं, प्रकाशितः-ता-तं, साविष्कारः-रा-रं, प्रकटः-टी-यं, प्रकटीभूतः-ता-तं, प्रकटितः-ता-तं, साविर्भूतः-ता-तं, प्रादुर्भूतः-ता-तं, प्रत्यक्षभूतः-ता-तं, प्रसिद्धः-द्धा-यं, उद्भूतः-ता-तं; 'becoming manifest,' पुटस्फुरन्-रन्ती-रत् (नं); 'to become manifest,' प्रादुर्भू, साविर्भू, प्रादुरस्, स्पष्टीभू, प्रत्यक्षीभू, व्यक्तीभू, प्रकाश (c. 1. -काशते-शितुं), प्रकाशीभू; 'to make manifest, made manifest.' See To MANIFEST, MANIFESTED.

To MANIFEST, *v. a.* (Show plainly) व्यक्तीकृ, साविष्कृ, प्रादुष्कृ, प्रत्यक्षीकृ, स्पष्टीकृ, प्रकटीकृ, प्रकट (nom. प्रकटयति-यितुं), प्रकाश (c. 10. -काशयति-यितुं), विक्राश, व्यष्ट (c. 7. -अनक्ति-अंक्तुं, c. 10. -अनयति-यितुं), स्फुटीकृ.—(Exhibit) सूच (c. 10. सूचयति-यितुं), दृश (c. 10. दर्शयति-यितुं).

MANIFESTATION, *s.* (Act) साविष्कारणं, साविष्कारः, प्रादुष्करणं, व्यक्तीकरणं, प्रत्यक्षीकरणं, स्पष्टीकरणं, प्रकटीकरणं, प्रकाशनं, प्रकाशकरणं, व्यञ्जनं, विक्राशनं, स्पष्टकरणं.—(State) व्यक्तिः *f.*, अभिव्यक्तिः *f.*, व्यक्ता-त्वं, प्रकाशः-शता, प्रादुर्भावः, साविर्भावः, साविर्भवनं, प्रत्यक्षता, स्पष्टता, प्राकट्यं, प्रकटत्वं, स्फुटता, साविर्भूतता, प्रादुर्भूतता, उद्भूतता, उद्भवः, प्रसिद्धिः *f.*, अवभासः.

MANIFESTED, *p. p.* (Made apparent, become evident) प्रादुष्कृत-ता-तं, साविष्कृतः-ता-तं, व्यक्तीकृतः-ता-तं, प्रत्यक्षीकृतः-ता-तं, स्पष्टीकृतः-ता-तं, प्रकटीकृतः-ता-तं, प्रकटितः-ता-तं, प्रत्यक्षभूतः-ता-तं, साविर्भूतः-ता-तं, प्रादुर्भूतः-ता-तं, प्रकाशितः-ता-तं, व्यञ्जितः-ता-तं, विक्राशितः-ता-तं, स्फुटितः-ता-तं, प्रस्फुटितः-ता-तं, अभिव्यज्यमानः-ना-नं.—(Exhibited) सूचितः-ता-तं.

MANIFESTER, *s.* प्रकाशकः, विक्राशकः, प्रत्यक्षकर्त्ता *m.* (नं), अभिव्यञ्जकः.

MANIFESTLY, *adv.* व्यक्तं, सुस्पष्टं, स्पष्टं, सुस्पष्टं, प्रत्यक्षतः, प्रत्यक्षेण, प्रकाशं, स्फुटं, साक्षात्, प्रादुस्, साविस्, साविष्कारं, प्रकटं, प्राकट्येन.

MANIFESTNESS, *s.* व्यक्ता, प्रत्यक्षता, प्रादुर्भावः, साविर्भावः, स्पष्टता, प्रकाशता, प्राकट्यं, स्फुटता, साविर्भूतता.

MANIFESTO, *s.* ज्ञापनपत्रं, स्थापनपत्रं, घोषणापत्रं, प्रकाशनपत्रं, प्रसिद्धिपत्रं.

MANIFOLD, *a.* बहुविधः -धा -धं, बहुगुणः -रा -रं, अनेकविधः -धा -धं, बहुप्रकारः -रा -रं, नानाविधः -धा -धं, विविधः -धा -धं, बहुलः -लः -लं, अनेकः -रा -रं, नानाहृषः -धी -धं, अनेकरूपः -धा -धं, बहुलः -लः -लं, अनेकः -रा -रं.
 MANIFOLDLY, *adv.* बहुधा, अनेकधा, बहुविधेन, नानाविधेन, बाहुल्येन.
 MANIFOLDNESS, *s.* बहुल्यत्वं, बहुलता, बाहुल्यं, अनेकता, अनेक्यं.
 MANIKIN, *s.* माणवकः, माणवः, मानवकः, मनुष्यकः, छुट्टपुरुषः.
 MANIPUL, *s.* (Handful) मुष्टिः *m.f.* हस्तपूरणः. — (Small band) छुट्टमुन्ना.
 To MANIPULATE, *v. a.* हस्ताभ्यां कृ, हस्तव्यापारपद्धतिं कृ, हस्तकर्मकारं कृ.
 — (Move the hands) हस्तादि सञ्चलं (c. 10. -चाटयति -वितुं), हस्तसञ्चालनं कृ.

MANIPULATION, *s.* हस्तकर्म *n.* (नृ), हस्तव्यापारः. — (Movement of the hands, &c.) हस्तादिसञ्चालनं, चञ्चलसञ्चालनं, हस्तादिविशेषः.

MANKIND, *s.* मनुष्यजातिः *f.*, पुरुषजातिः *f.*, नरजातिः *f.*, मानवजातिः *f.*, मनुष्याः *m. pl.*, मानवाः *m. pl.*, मानवाः *m. pl.*, पुरुषाः *m. pl.*, नराः *m. pl.*, मर्त्याः *m. pl.*, जनाः *m. pl.*, मनुजाः *m. pl.*, जनपदाः *m. pl.*, मनुष्यगणः, लोकः, जीवलोकः -कं, जगती, मनुभूः *m.*

MANLINES, *s.* पीरुपं, पुरुषता -त्वं, पीरुपता, वीर्यं, सुवीर्यं, वीरता, शूरता, शूर्यं, विह्वलः, पराक्रमः, साहसं, पुंस्त्वं, मनुष्यत्वं.

MANLY, *a.* पीरुपः -पी -पं, पीरुपेयः -पी -पं, पुरुषयोग्यः -ग्या -ग्यं, नारः -री -रं, नरयोग्यः &c., वीरः -रा -रं, शूरः -रा -रं, प्रवीरः -रा -रं, वीरयोग्यः &c., महावीर्यः -व्या -व्यं, पुरुष or नर in comp.; 'manly act,' पुरुषकारः; 'manly office,' पुरुषाधिकारः; 'manly duty,' नरपत्नीः.

MANNA, *s.* (Of the bamboo) वंशरोचना, वंशलोचना, कर्मरी. The Hebrew word may be rendered by मात्रा.

MANNER, *s.* (Form, fashion, way) प्रकारः, रीतिः *f.*, विधः, विधिः *m.*, रूपं, विधानं, ऋतिः *f.*, आकारः, आकृतिः *f.*; 'in this manner,' अनेन प्रकारेण, अनया रीत्या, अनयत्वा; 'in such a manner,' एवंविधं -धेन, तथाविधं -धेन, एवंरूपेण, एवम्प्रकारेण, इत्यादिविधानेन; 'in the manner before mentioned,' पृष्टीकृतप्रकारेण, पृष्टीकृतेत्या. — (Kind) प्रकारः, विधः, भेदः, प्रभेदः, विशेषः; 'all manner of food,' सर्वप्रकारम् अन्नं. — (Method, mode of doing) रीतिः *f.*, मार्गः, क्रमः, पर्यायः, पद्धतिः *f.*, परिपाटी, क्रिया, वृत्तान्तः, कृतिः *f.*, परिधिः. — (Custom, habitual practice) आचारः, आचरणं, व्यवहारः, व्यवहृतिः *f.*, प्रचारः, समाचारः, चर्या, रीतिः *f.*, नियमः, निश्चयः, अभ्यासः, धारा, अनुसारः, स्थितिः *f.*, चरितं, सम्प्रदायः, व्यापारः, शीलः, आवृत्तिः *f.*, मार्गः, पथः; 'manners and customs of a country,' देशाचारः, देशव्यवहारः, देशरीतिः *f.*, देशसम्प्रदायः; 'good manners,' सदाचारः, शिष्टाचारः, शिष्टसम्प्रदायः, मर्यादा, सुनीतिः *f.*, विनयः, सुशीलता; 'bad manners,' दुष्टाचारः, दुर्नीतिः *f.*, अननीतिः *f.*, अविनयः, कुरीतिः *f.*, अमर्यादा, कुचर्या, दुःशीलता; 'violation of good manners,' मर्यादातिक्रमः, विनयभङ्गः, सदाचारलंघनं. — (Mien, air) आकारः, वदनाकारः, रूपं, गतिः *f.*, वदनं. — (Peculiar way) विशेषरीतिः *f.* — (Style) वृत्तिः *f.* — (In like manner) तथैव, तथा, एवं, एवमेव, तथाहि, तद्वत्.

MANNERED, *a.* (Having good manners) सुशीलः -ला -लं, विनीतः -ता -तं, शिष्टाचारो -रिणी -रि (नृ); 'ill-mannered,' दुःशीलः -ला -लं, वामशीलः -ला -लं, कुशीलः -ला -लं, दुर्मर्यादा -दा -दं, अविनयः -या -यं, प्रवृत्तिविनयः &c., अशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

MANNERISM, *s.* एकरीतिसेवनं, एकस्वभावः, अनन्यस्वभावः, एकस्वत्वं.
 MANNERLINESS, *s.* शिष्टता, सम्मता, सुशीलता, विनयः, शिष्टाचारत्वं, सौजन्यं.

MANNERLY, *a.* शिष्टः -ष्टा -ष्टं, सम्मः -भ्या -भ्यं, विनीतः -ता -तं, विनयवान् -वती -वत् (नृ), सुशीलः -ला -लं, शिष्टाचारो -रिणी -रि (नृ), सदाचारो &c., सुव्यवहारो &c., सुजनः -ना -नं.

MANNERLY, *adv.* सम्मयत्, सुशीलवत्, सविनयं, शिष्टाचारानुसारेण, सौजन्यात्.

MANNERS, *s. pl.* सदाचारः, शिष्टाचारः, मर्यादा, विनयः, सुनीतिः *f.*, शिष्टता, सम्मता, सम्म्यचारः, सुशीलता. See MANNER.

MANNISH, *a.* पुरुषस्वभावः -वा -वं, पुरुषवृत्तिः -त्तिः -त्ति, पुरुषधर्मकः -का -कं, पुंमयः -मयः -मयः, पुरुषाकारः -रा -रं, पुरुषोपमः -मा -मं, पुरुषयोग्यः -ग्या -ग्यं.

MANOEUVRE, *s.* See MANOEUVRE.

MAN-OF-WAR, *s.* वृहत्परिमाणं युद्धनौका or युद्धनौः *f.*

MANOR, *s.* ग्रामेश्वराधीना भूमिः, ग्रामेश्वरभूमिः *f.*; 'Lord of the manor,' ग्रामेश्वरः, ग्रामणीः *m.*, देशमुखः.

MANORIAL, *a.* ग्रामेश्वरभूमिसम्बन्धी -न्धीनी -न्धी (नृ).

MANSE, *s.* धर्माध्यापकगृहं, धर्मोपदेशकायेश्वर *n.* (नृ).

MANSION, *s.* हर्म्यं, भवनं, मन्दिरं, घाम *n.* (नृ), सदनं, सीधं, शाला, सन्न *n.* (नृ), गृहं, गेहं, वेश्म *n.* (नृ), निवेशनं, निकेतनं, आयतनं, वासस्थानं, निवासस्थानं, आलयः, निलयः, निवसतिः *f.* — (Lunar mansion) नक्षत्रं, विधुमिषा, चन्द्रमिषा, दृष्टान्ता, चन्द्रद्वाराः *pl.* The last of these words is applied to the twenty-seven lunar mansions collectively, as in mythology they are supposed to be so many nymphs, daughters of Daksha, and wedded to the moon. The following are the names of the twenty-seven *nakshatras* in order: 1. अश्विनी, 2. भरणी, 3. कृत्तिका, 4. रोहिणी, 5. मृगशिरस् *n.*, 6. आर्द्रा, 7. पुनर्वसुः *m.*, 8. पुष्यः -प्या, 9. आश्लेषा, 10. मघा, 11. पूर्वाषाढा, 12. उत्तराषाढा, 13. हस्तः, 14. चित्रा, 15. स्वातिः -ती *f.*, 16. विशाखा, 17. अनुराधा, 18. ज्येष्ठा, 19. मूलः -लं, 20. पूर्वाभाद्रपदा, 21. उत्तराभाद्रपदा, 22. श्रवणः -णा, 23. धनिष्ठा, 24. शतभिषा, 25. पूर्वाभाद्रपदा, 26. उत्तराभाद्रपदा, 27. रेवती. Some add a twenty-eighth, अभिजित्. Astrologers divide the twenty-seven lunar mansions into three classes of nine each, called देवगणः, राक्षसगणः, मनुष्यगणः.

MANSLAUGHTER, *s.* (Killing of a man) मनुष्यमारणं, मनुष्यहत्या. मनुष्यघातः, मनुष्यघातः. — (In law) असमीक्ष्यघातः, असमीक्ष्यघातः, असमीक्ष्यहत्या, अहेतुकृतहत्या.

MANSLAYER, *s.* मनुष्यमारकः, मनुष्यघातकः, नृहन्ता *m.* (नृ), मनुष्यहन्ता *m.*, नृघातकः, मनुष्यघातकः.

MAN-STEALER, *s.* मनुष्यापहारकः, मनुष्यचोरः, मनुष्यस्तेयकृत् *m.*

MAN-STEALING, *s.* मनुष्यापहारः, मनुष्यहरणं, मनुष्यापहरणं, मनुष्यस्तेयं, मनुष्यचौर्यं.

MANSUITE, *a.* गृह्यः -त्वा -त्वं, वज्र्यः -ज्या -ज्यं, दमितः -ता -तं, दान्तः -न्ता -न्तं.

MANSUITUDE, *s.* गृह्यता, वज्र्यता, विनयता, विषेयता, दान्तता, शान्तता.

MANTLE, *s.* स्त्रीलोकभूतः छुट्टप्रदायः. — (In war) पारश्वधावरणं, पारश्वधाराणं, सेनावरणं.

MANTLE, *s.* प्रावारः -रकः, प्रावृत्तं -ता -तः, उत्तरीयं, आचारः, आवरणं, विधानं, संचयनं, नोशरः, जवन्तिका, मञ्जुदण्डः, गात्रायवस्त्रं, निवीतः -ता -तं, निवृत्तः -ता -तं.

To MANTLE, *v. a.* (Cloak) प्रावृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रोतुं), आवृ, चद (c. 10. -चादयति -वितुं), आच्छद्, प्रच्छद्.

To MANTLE, *v. n.* (Expand, spread) विस्तृ in pass. (-स्तीर्यते), प्रवृष् (c. 1. -वर्धते -धितुं), प्रसृप् (c. 1. -सर्वति -सर्तुं), विमृष्. — (Rise, rush

upwards) उद्गम (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उद्गम, उद्गमः -ता -तं भू.— (Gather froth) फेन (nom. फेनायते), उत्तेजनं कृ, उत्तेज्यं कृ, फेना-
वृतः -ता -तं भू.
MANTUA, s. स्त्रीवस्त्रं, स्त्रीकटीवस्त्रं, स्त्रीवसनं, स्त्रीपरिधानं.
MANTUA-MAKER, s. स्त्रीवस्त्रकर्त्री f. (कृ), स्त्रीवसनकर्त्री, स्त्रीपरिधानकर्त्री.
MANUAL, a. (Pertaining to the hand) हस्तः -रत्ना -स्यं, हस्तसम्बन्धी
-न्यनी -न्य (न्), हस्त in comp.—(Performed by the hand)
हस्तकृतः -ता -तं, हस्तसाध्यः -ध्या -यं, हस्तसाधनीयः -या -यं; 'manual
operation,' हस्तकर्म n. (न्), हस्तक्रिया, हस्तव्यापारः; 'manual
labor,' व्रातं, शिल्पकर्म; 'manual art,' शिल्पं; 'knowledge
of it,' शिल्पविद्या; 'relating to it,' शिल्पिकः -की -कं; 'manual
skill or dexterity,' हस्तकौशल्यं, हस्तकौशलं, हस्तलापयं, हस्तवापयं;
'sign manual,' हस्ताक्षरं, सहस्ताक्षरं, साक्षरं.
MANUAL, s. (Small book for carrying in the hand) पट्टिका -ती f.,
सारसम्बन्धः, सारसङ्ग्रहः, सारसंक्षेपः, संक्षिप्तग्रन्थः, संहिता; 'of laws,'
धर्मसंहिता.
MANUFACTORY, s. शिल्पशाला -लं, शिल्पिशाला -लं यन्त्रगृहं, चावेशनं,
प्रावेशनं, चन्दासनं.
MANUFACTURAL, a. शिल्पिकः -की -कं, शिल्पकार्यसम्बन्धी -न्यनी -न्य (न्).
MANUFACTURE, s. (The act) निर्माणं, निर्मितः f., उत्पन्नं -ना,
रपनं -ना, विरचना, पटनं, सन्निवेशः, पर्यायः, शिल्पकर्म n. (न्).
शिल्पेन or शिल्पकर्मणा निर्माणं or करणं.—(The article) शिल्पि-
कद्रव्यं, शिल्पनिर्मितद्रव्यं, शिल्पिकवस्तु n.
To MANUFACTURE, v. a. शिल्पेन or शिल्पकर्मणा निर्मा (c. 2. -माति
-तुं, c. 3. -मिमीते caus. मापयति -यितुं) or विनिर्मा or कृ (c. 10.
कल्पयति -यितुं) or कृ (c. 8. करोति, कर्तुं, c. 10. कारयति -यितुं)
or संस्कृ or रप् (c. 10. रचयति -यितुं) or विरप् or पट् (c. 1. पटते -टितुं).
MANUFACTURED, p. p. शिल्पनिर्मितः -ता -तं, शिल्पकृतः -ता -तं, शिल्प-
कल्पितः -ता -तं, निर्मितः -ता -तं, शिल्पिकः -की -कं, कार्मिकः -की -कं.
MANUFACTURER, s. शिल्पी m. (न्), शिल्पिकः, शिल्पकारः.
MANUMISSION, s. दास्यमुक्तिः f., दास्यमोचनं, दास्यमोक्षः -द्यञं, दास्यमोक्षः &c.
To MANUMIT, v. a. दास्याद् विमुञ्च (c. 6. -मुञ्चति -मोञ्चुं) or मुञ्च or
मोक्ष (c. 10. मोक्षयति -यितुं) or विमोक्ष, विमुञ्च (c. 6. -मूञ्चति -मूञ्चुं,
c. 10. -सर्जयति -यितुं).
MANUMITTED, p. p. दास्यमुक्तः -क्ता -कं, दास्यमोक्षितः -ता -तं, मुक्तदास्यः
-स्या -स्यं, दास्यविमोक्षितः -ता -तं, अभुजिष्यः -प्पा -यं.
To MANURE, v. a. भूमिं पुरीपादिना लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्), उर्ध्वरा-
करणाधिं गोमयादिसम्भिद्रव्यं भूमीं प्रधिप् (c. 6. -धिपति -धेमुं) or
धिप् or धा (c. 3. दधाति, धातुं), भूमिलेपनेन or पांशुप्रक्षेपेण उर्ध्वरात्वं
जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or बहुशस्योत्पादकत्वं जन्, चालपालं स्या
in caus. (स्यापयति -यितुं).
MANURE, s. भूमिलेपः -पनं, पांशुः m., पांशुः m., सारः, पुरीपादि n.,
पुरीपादिसम्भिद्रव्यं, गोमयादिसम्भिद्रव्यं, शस्योत्पादकद्रव्यं.
MANUSCRIPT, s. हस्तलेखः -खनं, हस्तलिखितं, हस्तलेख्यं, लेख्यं, लिखितं,
पुस्तकं -को, पुस्तं -स्त्री.
MANUSCRIPT, a. हस्तलिखितः -ता -तं, लेख्यकृतः -ता -तं, लिखितः -ता -तं.
MANY, a. बहुः -हुः -ह्री -हु, बहुलः -ला -लं, अनेकः -का -कं, प्रचुरः -रा
-रं, भूरिः -रिः -रि, बहुसंख्यकः -का -कं, भूयान् -यसी -यः (स्), भूयिष्ठः
-घा -घं, नैकः -का -कं, अनन्यः -न्या -यं, पुष्कलः -ला -लं, विपुलः
-ला -लं, प्राज्यः -ज्या -ज्यं, प्रभूतः -ता -तं, पुरुः -रुः -रु, पुरुहः -हा -हं,
पुरुहुः -हुः -हु, जडभः -भा -भं, बहुतिथः -था -यं, स्थिरः -रा -रं, नाना

in comp.; 'as many as,' यावान् -यती -यत् (न्) or यावत्
indec.; 'so many,' तावान् -यती -यत् (न्) or तावत् indec.,
तावासंख्यकः -का -कं, तासंख्यकः -का -कं, ततयः m. f. ततीनि n. or
तति indec.; 'how many?' कियान् -यती -यत् (न्) or कियत्
indec.; कतिः -तिः -ति or plur. कतयः, कतीनि; 'of how many
sorts?' कतिविधः -धा -धं; 'in many places,' बहुत्र, अनेकत्र
'in many ways,' बहुधा, अनेकधा; 'in how many ways?'
कतिधा; 'many times,' बहुशम्, अनेकशम्, बहुवारं, बहुकालम्,
मुहुर् मुहुः, भूयस्, पुनः पुनर्.
MANY, s. (A multitude) समूहः, समवायः, समुदायः, समानः, संपातः,
शोषः, निवहः, पृन्दः; 'the interests of the many,' समूहलाभ्यं.
MANY-COLORED, a. तानापर्यः -र्या -र्यं, तानारङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, पटुपर्यः -र्या
-र्यं, चित्रविचित्रः -त्रा -त्रं, पटुरङ्गी -ङ्गीणी -ङ्गी (न्).
MANY-CORNERED, a. बहुकोणः -खा -खं, अनेककोणविजिहः -ष्टा -ष्टं.
MANY-FIBERED, a. बहुतन्त्री -न्त्रीणी -न्त्री (न्), बहुसूत्री -त्रिणी &c.
MANY-FLOWERED, a. बहुपुष्पः -प्पा -प्यं, प्रचुरकुसुमः -मा -मं.
MANY-HEADED, a. बहुशिखाः -खा -खं (स्), बहुशिखरः -रका -रकं, बहुमस्तकः
-का -कं, अनेकमस्तकः -का -कं, बहुमूर्द्धा -र्द्धा -र्द्धं (न्).
MANY-LEAVED, a. बहुपर्णः -र्णा -र्यं, बहुपत्रः -त्रा -त्रं, प्रचुरपर्णः &c.
MANY-LEGGED, a. बहुपादः -दा -दं, बहुपाद m. f. n., बहुगङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.
MANY-STREAMED, a. बहुप्रवाहः -हा -हं, बहुस्रोताः -ताः -तः (स्).
MANY-STRINGED, a. बहुसूत्री -त्रिणी -त्रि (न्), बहुतन्त्रिकः -का -कं.
MANY-TONGUED, a. बहुगिहः -ङ्गा -ङ्गं, अनेकनिहः -ङ्गा -ङ्गं.
MAP, s. देशालेखपत्रं, भूपृष्ठाक्षेपपत्रं, देशालेख्यं, देशसमुद्राद्यालेख्यं,
भूगोलस्य देशसमुद्रनगराद्यालेख्यं, देशचित्रं, भूपृष्ठभङ्गप्रदर्शनपत्रं, भूपृष्ठ-
देशालेख्यं.
To MAP, v. a. भूपृष्ठदेशान् लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं) or चालिष्
or पिच् (c. 10. चित्रयति -यितुं), देशालेख्यं कृ, भूपृष्ठाक्षेपं कृ.
To MAR, v. a. दुष् (c. 10. दुषयति -यितुं), नश् (c. 10. नाशयति -यितुं),
हन् (c. 2. हनि -न्तुं), प्याहन्, विहन्, घतिं कृ.
MARASMUS, s. क्षयः, क्षयरोगः, क्षयपुः m., यक्षा m. (न्), जङ्घा m., शोषः.
To MARAUD, v. n. युद्धसमये गोधान्यादिग्रहणार्थम् इतस्ततो भृम् (c. 4. भा-
न्यति, भ्रमिन्तुं) or परिभृम्, लोभार्थं परिभृम् or उपद्रव्यं कृ or विप्रव्यं
कृ or उपद्रु (c. 1. -द्रवति -द्रोतुं).
MARAUDER, s. लोभार्थं परिभ्रमणकारी m. (न्), उपद्रवी m. (न्), विप्रव-
कारी m., उपद्रवकारी m., उपप्रवकृत्, लुण्ठकः.
MARAUDING, s. युद्धकाले गोधान्यादिग्रहणार्थम् इतस्ततोः परिभ्रमणं, विप्रवः
उपप्रवः, उपद्रवः, विप्रवकरणं.
MARBLE, s. मार्बलाख्यो नानापर्यः प्रस्तरः रुचिरप्रस्तरः, चारुप्रस्तरः,
पाषाणः, ग्रावा m. (न्); शिला, उपलः.
MARBLE, a. (Made of marble) पृष्ठीकप्रस्तरमयः -यी -यं, पाषाणनिर्मितः
-ता -तं.—(Variegated) प्रस्तररेसानुकारेण चित्रितः -ता -तं.
MARBLE-HEARTED, a. पाषाणहृदयः -या -यं, वज्रहृदयः &c., पञ्चचित्तः -त्ता -तं.
MARCASITE, s. चावर्जः, सुवर्णमाद्यकं, सुवर्णसुरी.
MARCESCENT, a. चिशीर्षमाणः -खा -खं, क्षीयमाणः -खा -खं, ह्रायमानः -ता -नं.
MARCH, s. (The month) फाल्गुनः -निकः, चैत्रः -त्रिकः, फाल्गुनोत्तरार्द्धं, चैत्रपू-
र्णार्द्धं, पूष्यचैत्रः, उत्तरफाल्गुनः, तपस्वः, मघः m., तृतीयमासः.—(Move-
ment of soldiers, &c.) गमनं, यानं, यात्रा, सैनिकगमनं, सैनिकयात्रा,
गमः, गतिः f., सैनिकगतिः f., व्रज्या, सरणं, संसरणं.—(Marching
onwards, progression) प्रयाणं, प्रस्थानं, प्रस्थितिः f., प्रगमनं,

समगमनं.—(Marching against) अभिप्रेतं, अभिनिर्वाहं; 'setting out on a march,' यात्राकरणं; 'toilsome march,' दुर्गमपथः, दुर्गमवाटः, सवाटः.

To MARCH, *v. n.* यात्रां कृ, गमनं कृ, सैनिकपदं गमनं कृ or प्रगमं (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or प्रया (c. 2. -याति -युं) or प्रत्या (c. 1. -तिष्ठति -ते -स्थातुं) or प्रन् (c. 1. -प्रवति -गितुं) or पत् (c. 1. -परति -रितुं) or पल् (c. 1. -पलति -लितुं) or प्रपल्; 'to march against,' अभि-निर्या (c. 2. -याति -युं), अभिग्राया, प्रतिगन्, अभिगन्त्या, प्रत्याभिप्रत्या. अभिगम्, प्रतिगम्; 'one who marches,' गन्तव्यम्. (नं). मन्पट; 'fast,' चतिजयः, गंपालः, तंपिलः.

To MARCH, *v. a.* अभिप्रेष (nom. अभिप्रेषयति -यितुं). मेनां प्रत्या in caus. (-स्थापयति -यितुं) or पल् (c. 10. -भल्यति -यितुं) or प्रतिगम् (c. 10. -गमयति -यितुं), यात्रां कृ (c. 10. -परयति -यितुं).

MARCHES, *s. pl.* (Confines) देशसन्धिः, देशसन्ध्याः *m. pl.*, देशप्रान्ताः *m. pl.*

MARE, *s.* चण्डा, चण्डिनी, यागिनी, तुरगी, तुरङ्गी, तुरङ्गिणी, चट्या, यट्या, योटिका, चण्टी, यामी, प्रमः *f.*, प्रम्या.

MARGARITE, *s.* (Pearl) मुक्ता, मुक्ता, मोक्षिकं, मुक्ताग्रीवं, मुक्ताग्रीवं.

MARGIN, *s.* प्रान्तः, चनाः -नं, सीमा, उपान्तं, पर्वन्तं, कच्छः, पाट -रा, तटं, समन्तः, उत्तटः, कोटिः *f.*, परितटः; 'of a river,' तीरं, दलं. तटं, कच्छः, कच्छान्तः; 'on the margin,' प्रान्तात्.—(Of a book) समासः, पुस्तकप्रान्तः.

MARGINAL, *a.* प्रान्तस्थः -स्था -स्थं, समागलितः &c. समागलितः -ता -तं.

MARGINALLY, *adv.* (Along the margin) प्रान्तात्, मार्गे, चनुप्रान्तं.

MARINE, *a.* सामुद्रः -द्री -द्रे, समुद्रीयः -या -यं, समुद्रियः -या -यं, सामुद्रिकः -की -कं, समुद्रसन्धी -न्धनी -न्ध (नं), समुद्रविषयः -या -यं, मेन्धयः -यी -यं, सिन्धुः -का -कं, समुद्रगः -ना -नं, समुद्रोद्भवः -या -यं, जलपि-सम्भवः -या -यं, सागरसन्धी &c.; 'marine engagement,' नौयुद्धं.

MARINE, *s.* (A soldier that serves on board a ship) नौयोद्घा *m.* (दू), नौसैन्यः, नाविकसैन्यः, समुद्रोपसैन्यः.—(Navy) युद्धनौकागृहः.—(Naval affairs) नाविकविषयः, नौविक्यर्थं *n.* (नं), नाविकप्र-करणं, जलयानविषयः, जलयानप्रकरणं.

MARINER, *s.* नाविकः, नाविकजनः, समुद्रयात्री *m.* (नं), समुद्रगः, समुद्र-गामी *m.*, पोतयाहः, निर्धागः, जलपचोपनीयी *m.* (नं), उदधिक्ताः *m.* (नं), समुद्रोपजनः.

MARITAL, *a.* भर्तृसन्धी -न्धनी -न्ध (नं), पतिमसन्धी &c., भर्तृविषयः -या -यं, पतिविषयः &c., स्तानिविषयः &c.

MARITIME, *a.* (Relating to the sea) सामुद्रः -द्री -द्रे, समुद्रियः -या -यं, समुद्र in comp. See MARINE, *a.* (Naval) नाविकः -की -कं, नाव्यः -या -यं, नौ in comp.—(Bordering on the sea) समुद्रतटस्थः -स्था -स्थं, समुद्रतीरस्थः -स्था -स्थं.

MARJORAM, *s.* तुलसी, मरुपकः, समीरणः, प्रत्युप्यः, फणिभक्तः, पथीसः, मभीरः, कठिन्नः, कुठेरकः, अर्जकः.

MARK, *s.* (Sign, token by which a thing is known) चिह्नं, लक्षणं, लाम्बनं, लिङ्गं, चङ्कः -ङ्कं, अभिज्ञानं, पञ्जनं, पञ्चकः -कं, लक्षं, लक्ष *n.* (नं), लक्षणं, लक्षणं.—(Spot) कलङ्कः, चङ्कः, चिह्नं, बिन्दुः *m.*, चिह्नं (पं), चिह्नं, गङ्कः.—(Mark on the body) सामुद्रं, सामुद्रचिह्नं, सामुद्रिकलक्षणं, तिलः -लकः, तिलकालकः; 'an interpreter of marks on the body,' सामुद्रिकः; 'an auspicious mark,' सुलक्षणं, सुचिह्नं; 'having auspicious marks,' सुलक्षणं -धिनी -धि (नं), सुलक्षणिकः -का -कं; 'having thirty-two auspicious marks,' द्वाविंशत्यधोपेतः -ता -तं; 'an inauspicious

mark,' कुलक्षणं, अपलक्षणं, दुलक्षणं, दुचिह्नं; 'having in-
auspicious marks,' कुलक्षणं -धिनी &c., कुलक्षणः -था -थं.—
(butt for shooting at) लक्षं, पाणलक्षं, लक्षं, पेयं, पयः, शर्यं,
दृष्टिगुणः, प्रतिकारः; 'bitting the mark,' लक्षभेदः; 'to hit
the mark,' लक्षं गिह् (c. 7. भिनक्ति, भेत्तुं) or पय (c. 4. विप्यति,
पय्त्तुं), लक्षवेपनं कृ.—(Line) रेखा, लेखा.

To MARK, *v. a.* (Stamp, impress with a mark) चिह्न (nom. चिह्न-
यति -यितुं), चिह् (c. 10. चिह्नयति -यितुं), लक्ष (c. 10. लक्षयति -यितुं),
मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं), लाम्ब (c. 1. लाम्बयति -यितुं), चङ्क कृ,
चिह्नं कृ, लक्षणं कृ, लक्षीकृ.—(Stain) कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं),
नलिन (nom. नलिनयति -यितुं), कलङ्कीकृ, लाम्ब.—(Draw a line)
लिख (c. 6. लिखति, लेखितुं), चालिख, रेखां कृ.—(Notice, ob-
serve) लक्ष, चालक्ष, उपलक्ष, अपेक्ष (c. 1. -ईक्षते -यितुं), निरीक्ष,
चीक्ष, रणीक्ष, प्रेक्ष.—(Mark out, define) परिच्छिद् (c. 7. -च्छिनक्ति
-च्छेत्तुं), परिच्छेदं कृ, निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं), लक्ष, लक्षीकृ.—
(Mark out, trace the outline) वासरेखां लिख or चिह् or कृ,
पहिलेखां कृ.

To MARK, *v. n.* (Note, take notice) चालोप् (c. 10. -लोचयति यितुं),
चालक्ष (c. 10. -लक्षयति -यितुं), निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), समीक्ष,
(c. 1. -ईक्षते -यितुं), समीक्षां कृ, पुष् (c. 4. पुष्यते, योष्टुं), विमृश् (c. 6.
-मृशति -मृष्टुं), परामर्शं कृ, विवेचनं कृ.

MARKED, *p. p.* चिह्नितः -ता -तं, चङ्कितः -ता -तं, लक्षितः -ता -तं, उप-
लक्षितः -ता -तं, लाम्बितः -ता -तं, कृतलक्षणः -था -थं, कृताङ्कः -ङ्का
-ङ्कं, कृतलाम्बनः -ना -नं, मुद्रितः -ता -तं, मुद्राङ्कितः -ता -तं.—(De-
fined) परिच्छिन्नः -चा -चं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, लक्षितः -ता -तं.

MARKER, *s.* चिह्नकर्ता *m.* (नं), चङ्कनकर्त्ता *m.*, चङ्कयिता *m.* (नं), लक्षयिता *m.*

MARKET, *s.* पण्यवोपी -पिका, पण्यशाला, विक्रयशाला, विक्रयस्थानं,
क्रयविक्रयस्थानं, पण्यस्थानं, चापण्यः, हट्टः, विपणिः *m.* -णी *f.*, निगमः,
चपटङ्कः, क्रपारोहः, पुरतटी, निपद्या, निषेदं, पण्यस्थानः *m.*, पण्यजोर्व
-चकः; 'a free market,' कचङ्कनं.—(Sale) विक्रयः, विपण्यः.

To MARKET, *v. n.* क्रयविक्रयं कृ, पण्य (c. 1. पण्यते -यितुं), पण्ययति -यितुं,
पण्ययां कृ.

MARKET-DAY, *s.* क्रयविक्रयदिवसः, हट्टदिवसः, हट्टवारः.

MARKET-PLACE, *s.* चत्वरं, चतुष्पथं, क्रयविक्रयचत्वरं, पणयाचत्वरं, पणया,
पणयास्थानं, विपणिः -णी *m. f.* See MARKET.

MARKET-RATE, MARKET-PRICE, *s.* चापणिकः, पण्यभाषः, पण्यमूल्यं,
चपण्यलापलं.

MARKET-TOWN, *s.* ग्रामनगरः, मुख्यग्रामः, नगरमुखः, मुख्यनगरं -री, कट्टीट -टं.

MARKETABLE, *a.* विज्यः -या -यं, विक्रयणीयः -या -यं, पण्यः -था -थं,
पणित्यः -या -यं, पण्यार्हः -र्हा -र्हं, जेत्यः -या -यं, क्रयविक्रययोग्यः -या -यं.

MARKING, *s.* चङ्कनं, मुद्राङ्कनं, चिह्ननं, चिह्नकरणं, चङ्ककरणं, लिखनं.

MARKING-INK, *s.* दहनमसिः *f.*, दहनमसिः, दहनरसः, पल्लोद्धनमसिः.

MARKING-NUT, *s.* दहनं, निर्दहनं, भस्म, भस्मः -तकी, भस्मी.

MARKSMAN, *s.* लक्षवेपी *m.* (नं), लक्षभेदी *m.*, लक्षलक्षः, सुसन्धानी *m.*
(नं), सुप्रयोगवाणः, सुप्रयोगविशिष्टः, शराभ्यासकुशलः, धनुर्विद्
चासुपरिद्.

MARL, *s.* मार्लोसो मृत्तिकाविशेषः, चिह्नमृत्तिका, पांशुः *m.*

To MARL, *v. a.* मृत्तिकाचिह्नकया लिप् (c. 6. लिप्यति, लेष्टुं).

MARMALADE, *s.* मिष्टफलं, मिष्टानं, शर्करादिवसृष्टा नारङ्गलव् *f.* (पं).

MARMOREAN, *a.* चारुमल्लरमयः -यी -यं, चापण्यनिर्मितः -ता -तं.

MARMOSET, *s.* सूक्ष्मवानरः, सूक्ष्मकैटः, सुद्रुमपङ्कः.

MARON, *a.* (Dark red) घनरक्तः-क्ता-क्लं, घनारुणः-खा-खं, कपिशः-शा-शं.
 MARPLOT, *s.* कार्यविधातकः, कार्यविनाशकः, कार्यबाधकः.
 MARQUEE, *s.* पटमण्डपः, पटवासः, गृहपटवेष्टम *n.* (न्), वस्त्रगृहं.
 MARQUESS, *s.* उपाग्रणीः *m.*, उपायायकः, उपाधिपः, कुलीनपदमध्याद्
 द्वितीयपदस्यः, द्वितीयकुलीनपदभाक् *m.* (न्).
 MARQUISATE, *s.* पृथीककुलीनजनस्य अधिकारः, उपाधिपत्वं.
 MARRED, *p. p.* दूषितः-ता-तं, विहतः-ता-तं, व्याहतः-ता-तं, नाजितः
 -ता-तं, विनाजितः-ता-तं, घतः-ता-तं, विघतः-ता-तं.
 MARRER, *s.* दूषकः, दूषयिता *m.* (न्), नाशकः, विनाशकः, विधातकः.
 MARRIAGE, *s.* विवाहः, उद्वाहः-हन्, उद्वाहनं, परिणयः-यन्, पाणिग्रहः-
 हणं, पाणिग्रहः, पाणिपीडनं, हल्लेकरणं, दारपरिग्रहः, दारसङ्ग्रहः,
 दारक्रिया, दारकर्म *n.* (न्), दाराधिगमनं, उपयमः, उपयामः, लग्न-
 कार्यं, मैथुनं, वायुष्यं, निवेशः; 'marriage-rite,' विवाहविधिः *m.*,
 विवाहक्रिया, विवाहसंस्कारः; 'giving in marriage,' दारिकादानं,
 दारिकादानं; 'marriage-contract,' वाङ्निश्चयः; 'marriage-
 settlement,' शुल्कः-क्लं; 'auspicious season for marriage,'
 लग्नाक्षयः *f.*, लग्नमुहूर्तः-तं; 'marriage-string, or ring hung
 round the neck of the bride, who wears it till she be-
 comes a widow, when it is broken,' मङ्गलसूत्रं, माङ्गल्यतन्तुः *m.*,
 सौभाग्यान्तुः *m.*, कौतुकं; 'marriage gifts,' यौतुकं, यौद्वाहिकं,
 पारिणम्यं, हरणं, सुदायः-यं; 'marriage festival,' विवाहोत्सवः,
 विवाहमहोत्सवः; 'ablation at marriage,' मङ्गलदानं; 'com-
 pliments at marriage,' जसूलः, जसूलनालिका; 'second mar-
 riage,' द्वितीयविवाहः, द्वितीयसंस्थानः. The following are diffi-
 rent forms of marriage, explained in Manu, chap. iii.
 verses 27 et seq.: सामुत्तविवाहः, सार्वविवाहः, गन्धर्ववि-
 वाहः, देवविवाहः, पैशाचविवाहः, प्राजापत्यविवाहः, ब्राह्मविवाहः,
 राक्षसविवाहः, प्रीतिविवाहः. The स्वयंवरः is a form of mar-
 riage in which a girl chooses her own husband.
 MARRIAGEABLE, *a.* विवाहः-स्त्रा-यं, उद्वाहः-स्त्रा-यं, घोटयः-च्या-यं,
 विनाहयोग्यः-ग्या-यं, विवाहोचितः-ता-तं, विवाहोपयुक्तः-क्ता-क्लं,
 विशाहकालप्राप्तः-ता-तं, विवाहव्यक्तः-क्ता-क्लं, परिणयः-या-यं;
 'as a girl,' दूष्टरजाः *f.* (स्), सज्जगतात्तवा, जागतात्तवा, चतुष्टुक्ता,
 उष्टुमती, मध्यमा, मध्या, पतोयनी.
 MARRIED, *p. p.* विवाहितः-ता-तं, उद्वाहितः-ता-तं, ऊढः-टा-टं,
 उपोढः-टा-टं, समूढः-टा-टं, कृतविवाहः-हा-हं, ज्ञातविवाहः-हा-
 हं, कृतोद्वाहः-हा-हं, कृतदारपरिग्रहः-हा-हं, परिणीतः-ता-तं, कृतो-
 पयमः-मा-मं, ज्ञातोपयमः-मा-मं, निर्विष्टः-हा-हं, प्रतः-क्ता-क्लं;
 'a married man,' सभाय्यः, सपत्नीकः, स्त्रीमान् *m.* (न्), कृतदारः,
 सदारः, कृतदारपरिग्रहः, कुटुम्बी *m.* (न्), सकुटुम्बः, भाय्योढः; 'a
 married woman,' सभङ्गीका, सपत्निका, पतिवती, सध्या, सुवासिनी;
 'newly married woman,' नववधूः *f.*, नववरिका; 'twice-married
 woman,' पुनर्भूः *f.*, द्विधूपः *f.*, द्विधूपः *f.*, द्विधूपः *f.*; 'one who is
 married before his elder brother,' परिविक्ता *m.* (न्).
 MARROW, *s.* मज्जा, वपा, वसा, मेदस् *n.*, मेदः, मज्जा *m.* (न्), मज्जनं,
 सारः, अस्थिसारः, देहसारः, चीजं, त्रिगुणा, वपाकृत् *m.*, अस्थिकृत्,
 अस्थिन्, अस्थिः, हड्डी, शुक्रकरः, तेजस् *n.*, मधुरं, जीवनं, मणिचिद्रा.
 —(Pith, essence) सारः, गर्भः, सारता, श्रेष्ठशः.
 MARROW-BONE, *s.* मज्जापृष्ठं अस्थिं, मेदोयुक्तं अस्थि.
 MARROWLESS, *a.* मज्जाहीनः-ना-नं, मेदोहीनः-ना-नं, वपाशून्यः-न्या-
 -यं, गतसारः-रा-रं, असारः-रा-रं, निःसारः-रा-रं.

MARROW, *a.* मज्जावान्-वती-यत् (न्), सारवान् &c., मेदस्वी-स्विनी-स्विन्.
 To MARRY, *v. a.* (Unite a man and woman in wedlock) विवाह-
 संस्कारे स्त्रीपुरुषौ संयुज् (c. 7. -युनक्ति-योक्तुं, c. 10. -योजयति-यितुं)
 or समन् (c. 9. -वप्राति-वन्तु) or विवाहसंयुक्ती कृ, विवाहसंस्कारं कृ.
 —(Take for wife) विवह (c. 1. -वहति-ते-वोहुं), उद्वाह, समुद्वाह,
 उदावह, परिणी (c. 1. -ययति-येतुं), उपयम् (c. 1. -यच्छते-ति-यमते
 -यन्तु), पारिण्यग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), कन्यां परिग्रह or प्रतिग्रह
 or नङ्गह, दारपरिग्रहं कृ, दारसङ्ग्रहं कृ, दाराधिगमनं कृ, कन्यापरिग्रहं
 कृ, भाय्यं विद् (c. 6. विन्दते-ति, वेत्तुं) or अनुविद्; 'he should
 marry a wife,' कन्यां विवहेतु or उपयच्छेत, कन्यायाः पारिण्यग्रहं गृह्णातु.
 —(Take for husband) पतिं विद् or वृ (c. 5. वृणोति, वरितुं-रीतुं),
 भर्ता संयुज् in pass. (-युज्यते), पतिवरणं कृ, भर्तृवरणं कृ. —(Dispose
 of in marriage) विवाहाधि कन्यां दा or प्रदा.
 To MARRY, *v. n.* भर्ता or भाय्या संयुज् in pass. (-युज्यते) or युज्,
 विवाहं कृ, उद्वाहं कृ, परिणयं कृ, पाणिग्रहणं कृ, दारपरिग्रहं कृ, उपयमं कृ.
 MARS, *s.* (The planet, fabled as the son of the earth) मङ्गलः,
 मङ्गलग्रहः, भौमः, चन्द्रारकः, कुजः, भूमिजः, भूसुतः, महीसुतः, धिति-
 सुतः, आवनेयः, धरात्मजः, धरासुतः, धरापुत्रः, नवदोषिणिः *m.*, ज्ञापा-
 टमयः, शिवधर्मजः, गगणोल्लूकः, खोल्लूकः, लोहितः-तकः, लोहिताङ्गः,
 रक्ताङ्गः, रुधिरः, शारः, शरद्वारः, क्षणानकः, चरः, वः. (In my-
 thology, the god of war). See KÁRTIRIYA.
 MARSIL, *s.* कच्छः, कच्छभूः *f.*, कच्छभूमिः *f.*, अनूपभूः *f.*, अनूपभूमिः *f.*,
 सनलभूमिः *f.*, जलादभूः *f.*, आर्द्रभूमिः *f.*, पवः.
 To MARSHAL, *v. a.* विन्यस् (c. 4. -अस्थति-ससितुं), व्यह (c. 1. -कहते
 -हितुं), विरच् (c. 10. -रचयति-यितुं), रच्, क्रमेण स्या in caus. (स्वाप-
 यति-यितुं), व्यवस्था, विधा (c. 3. -दधाति-धातुं), संविधा, प्रतिविधा.
 MARSHAL, MARSHALLER, *s.* विधाता *m.* (न्), संविधाता *m.*, व्यवस्थापकः,
 विरचकः, व्यहचकः, विन्यासकृत् *m.*
 MARSHY, *a.* अनूपः-पा-पं, अनूपः-पी-पं, कच्छः-च्छा-च्छं, जलादः-
 द्या-दं, जलप्रचुरः-रा-रं, जलमयः-यी-यं, सनलः-ला-लं, गल-
 प्रायः-या-यं, ज्ञायः-च्या-यं, आर्द्रः-द्रा-द्रं.
 MART, *s.* विक्रयस्थानं, क्रयविक्रयस्थानं, पक्षस्थानं, ज्ञापणः, विपणिः *m.*
 -खी *f.*, निगमः, निपट्टा, पक्षवीची-पिका, सपदङ्कः.
 MARTIAL, *a.* (Relating to war) युद्धसचन्धी-न्मिनी-न्मि (न्), रण-
 सचन्धी &c., युद्धविषयः-या-यं, रणविषयकः-का-कं, साङ्गामिकः-
 -को-कं, सामरिकः-को-कं, साम्यरायिकः-को-कं. —(Suited to
 war) रणयोग्यः-ग्या-यं, युद्धोपयुक्तः-क्ता-क्लं, रणोपयोगी-गिनी &c.
 —(Given to war) रणप्रियः-या-यं, 'रणसक्तः-क्ता-क्लं, रणवीरः-
 -रा-रं, रणकामी-मिनी &c.; 'martial music,' रणवाद्यं.
 MARTINEZ, *a.* उग्रदण्डः, उग्रशस्त्रः, तीक्ष्णदण्डः, दण्डपुङ्क्तिः *m.*, उग्रदण्डः,
 तीक्ष्णशस्त्रः, निष्ठुरपुङ्क्तिः *m.*, निष्ठुरः.
 MARTINGAL, MARTINGALE, *s.* तलिका, तलसारकः, चयोवन्धनं.
 MARTYR, *s.* साक्षी *m.* (न्), स्वधर्माधि प्राणत्यागी *m.* (न्) or देहत्यागी *m.*
 or जीवितत्यागी *m.*, समतार्थं तत्प्राणः or ज्ञातिप्राणः, स्वधर्मप्रना-
 खधिं न्यस्तप्राणः or न्यस्तदेहः or न्यस्तजीवितः or जीवोत्सर्गी *m.* or
 साक्षी *m.*
 To MARTYR, *v. a.* स्वधर्माधि हन् (c. 2. हन्ति-न्तुं or caus. घातयति-यितुं).
 MARTYRDOM, *s.* स्वधर्माधि प्राणत्यागः or जीवितत्यागः, समतार्थं जीवो-
 त्तर्गः or प्राणोत्सर्गः, स्वधर्मप्रनाखधिं देहत्यागः or प्राणत्यागः or प्राणवीर्यं.
 MARTYRED, *p. p.* स्वधर्माधि, हतः-ता-तं or व्यापादितः-ता-तं, स्वधर्मा-
 प्रनाखधिं हतजीवितः-ता-तं or नष्टप्राणः-या-यं.

MARTYROLOGY, *s.* साक्षिचरित्रज्ञास्यं, स्वधर्माद्यैः प्राणत्यागिनां चरित्रवि-
वरणं or चरित्रलिखनं.

MARVEL, *s.* कीर्तुर्क, सद्गुणं, सद्गुणयन्त्र *n.*, आश्चर्ययन्त्र *n.*, आश्चर्यं, चमत्कारः.
चित्रयन्त्र *n.*, चित्रं, विस्मयजनकयन्त्र, उपायः, उपगमः.

To MARVEL, *v. n.* विस्मितः -ता -तं भू, विस्मयान्वितः -ता -तं भू, अविस्मयः
-या -यं भू, विस्मि (c. 1. -स्मयते -स्मर्तुं) with instr. loc. or acc. c.,
साश्चर्य्यः -र्य्या -र्य्यं भू, चमत्कृतः -ता -तं भू, आश्चर्य्यं ज्ञा (c. 9. जानाति,
ज्ञातुं) or मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं).

MARVELLOUS, *a.* आश्चर्य्यः -र्य्या -र्य्यं, सद्गुणः -ता -तं, विस्मयजनकः -का
-कं, विस्मयोत्पादकः -का -कं, आश्चर्य्यकारः -रा -रं, आश्चर्य्यकारकः -जा
-कं, आश्चर्य्यजनकः -का -कं, चमत्कारजनकः -का -कं, चित्रः -ता -तं.
विचित्रः -चा -चं, तातः -ता -तं; 'a marvellous tale,' विचित्रोक्तिः *f.*;
'a marvellous action,' सद्गुणकर्म *n.* (नृ), आश्चर्य्यकर्म.

MARVELLOUSLY, *adv.* सद्गुणं, सद्गुणप्रकारेण, विचित्रं, आश्चर्य्यप्रकारेण,
यथा विस्मयो जायते तथा.

MARVELLOUSNESS, *s.* सद्गुणता -त्वं, आश्चर्य्यत्वं, विचित्रता, आश्चर्य्यत्वं,
विचित्र्यं, विस्मयजनकता, अद्भुत्यत्वं.

MARWAN, *s.* (The province) मरुः *m.*, मरुभूः *f.*—(The inhabitants)
मरवः *m. pl.*, मरुभुवः *m. pl.*

MASCULINE, *a.* धीरुपः -धी -धं, धीरुपेयः -यो -यं, पुरुषजातीयः -या -यं,
पुंजातीयः -या -यं, पुं in comp., पुरुष in comp., चरितः -चा -चं.—
(Having the qualities of a man, resembling a man) पुरुष-
स्वभावः -या -यं, पुरुषवृत्तिः -तिः -ति, पुरुषशीलः -ला -लं, पुंनपुंमकः
-का -कं, पुरुषप्रवृत्तिः -तिः -ति, पुंनवृत्तिः -तिः -ति; 'the mas-
culine gender,' पुंलिङ्गं, पुमान् *m.* (पुंन्), पुरुषः; 'a masculine
woman,' क्षुपभी.

MASCULINELY, *adv.* पुरुषवत्, नरवत्, मर्षीरुपं, धीरुपेण, पुंयत्.

MASCULINENESS, *s.* पुंस्त्वं, पुरुषत्वं -ता, धीरुपं, धीरुपता, पुरुषशीलता,
पुरुषस्वभावः, पुरुषप्रवृत्तिः *f.*

MASH, *s.* उदपेयः -यणं, उदकपेयः, सम्येयः -यणं, नानाद्रव्यसम्येयः, ना-
नाद्रव्यमिश्रणं, जलमिश्रितं नानासस्मिहद्रव्यं, नानासस्मिहद्रव्यमिश्रणः.

To MASH, *v. a.* सम्मिष्ट (c. 7. -पिनष्टि -पेष्टुं), सम्मृद् (c. 9. -मृहति -मर्दिनुं),
सम्येयणं कृ, सम्मर्दनं कृ, चूर्णं (c. 10. चूर्णयति -यितुं), सङ्घर्षं, शुद् (c. 7.
शुणति, क्षोभुं), सम्मेषणपृष्टं पिष्टीकृ.

MASHED, *p. p.* सम्मिष्टः -ष्टा -ष्टं, नम्मर्दितः -ता -तं, सङ्घर्षितः -ता -तं,
शुणः -शा -शं, सम्मेषणानन्तरं पिष्टोभूतः -ता -तं.

MASK, *s.* (Cover for the face) कृत्रिममुखं, छत्रमुखं, छत्रास्यं, कपट-
मुखं, उपमुखं.—(Pretext, subterfuge) छत्र *n.* (नृ), कपटः -टं,
व्यपदेशः, छपदेशः, व्याजः, छलं, कूटं.—(Masquerade) छत्रवेशः,
कपटवेशः, कृत्रिमवेशः, छत्रवेशधारणं, विडम्बनं.

To MASK, *v. a.* (Disguise with a mask) कृत्रिममुखेन छद् (c. 10.
छादयति -यितुं) or गुह् (c. 1. गूहति -हिनुं), मुखगोपनं कृ.—(Conceal)
छद्, छादद्, गुप् (c. 1. गोपायति, गोपुं), गोपनं कृ, छपवृ (c. 10. -पार-
यति -यितुं).

To MASK, *v. n.* विडम्बनं कृ, छत्रवेशी -शिनी -शि भू, कपटवेशी &c. भू.
MASKED, *p. p.* (Having the face covered) गुप्मुखः -खो -खं, छत्र-
मुखी -खिनी -खि (नृ), कृत्रिममुखी &c.—(Disguised) छत्रवेशी -शिनी
&c., कपटवेशी &c., छत्रवेशधारी -रिणी &c., कपटवेशः -शा -शं,
छत्रवेशः &c., कपटरूपी -पिणी &c., विडम्बितवेशी &c., छलक्षितः -ता
-तं.—(Concealed) गुप्तः -ता -तं, गोपितः -ता -तं, आच्छादितः -ता -तं.

MASKER, *s.* छत्रवेशी *m.* (नृ), कपटवेशी *m.*, छत्रवेशभूतः, छत्ररूपी *m.*

विडम्बितवेशः, कृत्रिमवेशधारी *m.*, विडम्बनकृत्.

MASS, *s.* लेपकः, लेपी *m.* (नृ), लेपकरः, गृहनिर्माता *m.* (नृ), सुधा-
नी *m.* (नृ), लेपनीयी *m.*, प्रलेपकः, प्रस्तरन्यासकृत्, इष्टकान्यासनीयी *m.*

MASSORY, *s.* लेपकर्म *n.* (नृ), इष्टकान्यासकर्म *n.*, सुधाकर्म *n.*, गृह-
निर्माणं, गृहकरणं, गृहनिर्माणे प्रस्तरन्यासः or प्रस्तरादिवन्यासः.—
(Brickwork, any thing made of stone, brick, &c.) इष्टका-
कर्म *n.*, प्रस्तरकर्म *n.*, प्रस्तरनिर्मितं प्राकारादि.

MASQUERADE, *s.* छत्रवेशधारणं, वेशधारणं, छत्रवेशक्रीडा, छत्रवेशसमारम्भः,
छत्रवेशः, कपटवेशिनां यात्रा, विडम्बनं, विडम्बनक्रीडा.

To MASQUERADE, *v. n.* छत्रवेशी -शिनी -शि भू, कपटवेशी &c. भू, छत्र-
वेशं कृ (c. 10. पारयति -यितुं), विडम्बं (c. 10. दृश्यति -यितुं), विडम्बनं कृ.

MASQUERADER, *s.* छत्रवेशी *m.* (नृ), वेशधारी *m.*, विडम्बनकर्ता *m.* (नृ).
See MASKEE.

MASS, *s.* (Lump) पिण्डः -खं, पनः, शोषः, पनीपः, स्थूलं, गणः -खट्का;
'a mass of iron,' लोहपिण्डः.—(Heap) रांशिः *m.*, सत्तयः, निचयः,
प्रचयः, समुच्चयः, चयः, चितिः *f.*, चायः, निकरः, उकरः, शोषः, युद्धः,
पूगः, सृपः, शोमः.—(Collection) समूहः, सद्गुः, सद्गुणः, संहतिः *f.*,
समुदायः, वृन्दं, संहारः, समाहारः, सवयः, नियतः; 'in masses,'
सद्गुणम्.—(Gross, bulk) साकल्यं, साम्यं, समुदायः; 'in the mass,'
साकल्येन.

MASSACRE, *s.* महामारणं, महापातः, महानधः, निपूदनं, विशसनं, निहननं,
संहारः, विमर्दनं, निकृन्तनं, प्रनाशणं, निशारणं.

To MASSACRE, *v. a.* प्रतिनिष्ठय्येण हन् (c. 2. हन्ति -नुं, c. 10. यातयति
-यितुं) or निहन् or मृ (c. 10. मारयति -यितुं) or सृह् (c. 10. मुदयति
-यितुं) or निमृह् or विनिमृह् or विशस् (c. 1. -शसति -सितुं) or
निकां (c. 6. -हन्ति -कन्तिनुं).

MASSACRED, *p. p.* प्रतिनिष्ठय्येण हतः -ता -तं or विनिहतः -ता -तं or
पातितः -ता -तं or निपूदितः -ता -तं or विशसितः -ता -तं.

MASSIVENESS, MASSINESS, *s.* स्थूलता -त्वं, स्वीत्वं, स्थूलाकारता, वृहत्वं,
गुरुत्वं-ता, सभारता-त्वं, भारिता-त्वं, भारवत्त्वं, पिण्डाकारता, महत्वं, स्थानता.

MASSIVE, MASSY, *a.* स्थूलः -ला -लं, स्थूलाकारः -रा -रं, स्थूलरूपः -पा -पं,
भारी -रिणी -रि (नृ), भारवान् -पती -पत् (नृ), सभारः -रा -रं, गुरुः
-र्यी -रु, पिण्डितः -ता -तं, पिण्डाकारः -रा -रं, वृहन् -हती -हत् (नृ),
वृहत्परिमाणः -शा -शं, स्थूलपरिमाणः -शा -शं, स्थानः -ना -नं.

MAST, *s.* (Of a ship) कूपकः, कूपः, गुणवृक्षकः, गुणवृक्षः, नौकूपकः.

MAST-HEAD, *s.* गुणवृक्षलायं, गुणवृक्षधारी, कूपकायं.

MASTEE, *s.* (One who rules or has servants under him)
स्वामी *m.* (नृ), प्रभुः *m.*, पतिः *m.*, ईश्वरः, ईशः, नायकः, अधिपतिः *m.*,
अधिपः, अधिभूः *m.*, ईजिता *m.* (नृ), नायकः, भञ्जो *m.* (नृ), साव्यः,
भरगः, भरगुः *m.*, मय्यः; 'master of a family,' कुलपतिः *m.*,
कुटुम्बी *m.* (नृ), कीदृशिकः; 'serving two masters,' उभयवेतनः
-ना -नं, उभयस्वामिकः -का -कं; 'my's own master,' सावीनः
-ना -नं, स्वतन्त्रः -न्ता -न्तं.—(Owner) अधिकाारी *m.* (नृ), स्वामी *m.*,
ईश्वरः, पतिः *m.*, प्रभुः *m.*, परिवृटः.—(Superintendent, director)
अध्यक्षः, अधिष्ठाता *m.* (नृ), अधिष्टातः, अधिष्ठात्री *m.*, अधिपतिः *m.*,
अधिपः, अधीशः, नायकः, नेता *m.* (नृ); 'master of the horse,'
अध्याय्यक्षः; 'master of the house,' गृहपतिः, भवनपतिः; 'master
of the mint,' दण्डकपतिः *m.*, रुपाय्यक्षः; 'master of the sports,'
केलिसचिवः, नमैसचिवः.—(Chief, head) नायकः, पतिः *m.*, अधि-
पतिः *m.*, अधिष्ठाता *m.* (नृ), अयगः, अग्रणीः *m.*, मुखरः, जेष्टः, मुख्य
or प्रधान in company.—(Teacher, director of a school) अध्यापकः.

शिष्यकः, शिष्यागुरुः *m.*, गुरुः *m.* (गुरुः), शिष्यादाता *m.* (गुरुः), विद्या-
दाता *m.*, विद्यागुरुः *m.*, आर्यः, उपाध्यायः, उपदेशकः, शिष्याकः.—
(Well skilled in) निपुणः, कुशलः, सम्पन्नः, व्युत्पन्नः, परिहृतः, कृती *m.*
(न), पारंगतः.—(Of a ship) नौकाधिपतिः *m.*, नौपतिः *m.*
To MASTER, v. a. (Subdue) वशीकृ, स्वशीकृ, खापीनीकृ, ति (c. 1.
जयति -ने, जेतुं), विजि, दम् (c. 10. दमयति -यितुं), सायहीकृ, पठ्,
अभिभू, प्रभू.—(Make one's self master of a subject) वशीकृ,
पारं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), सर्वज्ञानि ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं);
'you must master the Sanskrit language,' भवति: संस्कृतया-
ज्ञानि वशीकृत्यैवानि.
MASTER-BUILDER, s. प्रधानस्वपतिः *m.*, मुख्यस्वपतिः *m.*
MASTERED, p. p. वशीकृतः -ता -तं, स्वशीकृतः -ता -तं, सहस्रगतः -ता -तं.
MASTER-KEY, s. प्रधानोद्घाटकपत्तं, अग्रकुञ्जिका, मुख्योद्घाटनं.
MASTERLY, a. अनुत्तमः -मा -मं, अनुत्तमः -मा -मं, अनुपमः -मा -मं, अनुपमेयः
-मा -मं, निरुपमः -मा -मं, सर्वोत्तमः -मा -मं, सर्वोत्तमः -मा -मं, सर्वोत्तमः *m. f. n.*,
सर्वोत्तमः -मा -मं, असंख्यः -मा -मं, अनुत्तमः -मा -मं, अनुपमः -मा -मं, अनुपमेयः -मा -मं,
अतिकुशलः -ला -लं.
MASTERLY, adv. परमव्युत्तमः, सुनिपुणवत्, अतिकुशलवत्, अनुत्तमं, अनुत्तमं.
MASTERPIECE, s. अनुत्तमकर्म *n.* (न), अनुपमकर्म *n.*, अनुत्तमकर्म,
उत्तमकर्म *n.*, परमकर्म *n.*, प्रधानकर्म *n.*, सर्वोत्तमकर्म *n.*
MASTERSHIP, s. प्रभुत्वं -ता, स्वाम्यं, स्वामित्वं, आधिपत्यं, ऐश्वर्यं, अधि-
कारित्वं, भद्रत्वं, प्रधानत्वं, प्राधान्यं, श्रेयता, श्रेयः.
MASTER-STROKE, s. उत्तमकर्म *n.* (न), परमकर्म *n.*, अनुत्तमक्रिया.
MASTERY, s. (Dominion) ऐश्वर्यं, आधिपत्यं, प्रभुत्वं, ईश्वर्यं, स्वामित्वं,
स्वाम्यं, अधिकात्, भद्रता.—(Ownership) स्वाम्यं, अधिकात् -ता,
प्रभुता, स्वत्वं.—(Pre-eminence) ऐश्वर्यं, श्रेयः, प्रधानत्वं, प्राधान्यं,
उत्तमः, उत्तमता, मुख्यता, प्रकृता, प्रभुत्वं, आधिपत्यं, परमपदं.—
(Victory) विजयः.—(Great skill) अतिवीर्यं, अतिवीर्यं, अति-
पाटवं, परमवृत्तिः, परमोत्तमः, 'to have the mastery,' प्रभू, अभिभू.
MASTICABLE, a. चर्च्यः -च्य, चर्चणीयः -या -यं, चर्चितः -च्य, चर्च्यः.
To MASTICATE, v. n. चर्व (c. 1. चर्वति -चर्वितुं, c. 10. चर्वयति -चर्वितुं),
चर्वय कृ, दन्ते पिप् (c. 7. पितति. चर्वुं), चर्वय (c. 1. चर्वयति -चर्वितुं),
MASTICATED, p. p. चर्वितः -ता -तं, कृतचर्वः -या -यं, दन्तपिष्टः -या -यं.
MASTICATION, s. चर्वय, चर्वयक्रिया, चर्वयकर्म *n.* (न), दन्तपेयं, पेयं.
MASTICATORY, a. चर्वयसाधकः -का -कं, चर्वययोगी -गिनी -गि (न).
MASTICATORY, s. (Substance to be chewed) चर्वययोग्यं, चर्वयद्रव्यं, चर्वय.
MASTICH, MASTIC, s. मास्तिषास्यो वृथानियोजकः.—(Cement) लेपशिष्यः.
MASTIFF, s. वृहत्कुटुम्बः, अतिसाहसशीलः कुक्कुभेदः.
MASTLESS, a. कूपकहीनः -ना -नं, कूपकः -का -कं, हतकूपकः -का -कं.
MAT, s. कटा, किलिन्नकः, पदपाशी, आसत्रयं, नृणपुली, तलापी, बटः,
चानं, चचा.
To MAT, v. a. (Lay with mats) कटैर् आलू (c. 9. -लूयति -लूयितुं
-रीतुं), कटान् विलू, कटालयं कृ.—(Interweave, entangle)
लंघिप् (c. 10. -लंघयति -लंघितुं), आदिप्, ग्रन्प् (c. 9. ग्रन्थति, c. 1.
ग्रन्थति -ग्रन्थितुं); 'to mat the hair,' अटिलीकृ.
MATCH, s. (One who is equal to another in strength) तुल्यबलः
-ला, तुल्यशक्तिः *m. f.*, समानबलः -ला, तुल्यशक्तिः -मा; 'to be a
match for,' अलङ्कृ.—(One that tallies with another) यमः
-मा -मं, यमकः -का -कं, यमलः -ला -लं, युगमकः, समः -मा, समानः
-मा, समकक्षः -द्या, समानकक्षः -द्या, समतोः -ला.—(Union by
marriage) विवाहसन्धः, सन्धः, विवाहः, प्रेमसन्धः; 'scheming

to effect a match,' विवाहपटनं -ना, सन्दर्भः.—(Contest) युद्धं,
कलहः, कलिः *m.*; 'a match of cocks, &c.,' प्राणिग्रहणं, समाह्वयः,
आह्वयः; 'boxing match,' मल्लयात्रा, मल्लपी, मल्लयुद्धं.—(For
lighting fires) शलाका, चलनशलाका, चलशलाका, चलनृषं,
चलननृषं, अरणिः -णी *m. f.*
To MATCH, v. a. (Equal, make equal) समीकृ, समानीकृ, सदृशीकृ,
समान (nom. समानपति -यितुं), उपमा (c. 2. -माति -तुं), प्रतिमा, तुल्य
(c. 10. तुल्यपति -यितुं), तुल्यीकृ.—(Show an equal) समं or तुल्यं
or युगमं दृष् (c. 10. दर्शयति -यितुं) or निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति -दिष्टुं),
प्रतिनी or उपनी or उपमानं or प्रतिरूपं दृष्.—(Oppose as equal
in contest) प्रतियुष् in caus. (योधयति -यितुं), तुल्यपलं or तुल्य-
पिन्नं कच्छिद् पुरस्कृ.—(Adapt) युज् (c. 10. योजयति -यितुं), समायुज्.
—(Give in marriage) विवाहायै दा or प्रदा.
To MATCH, v. n. (Correspond, tally) युज् in pass. (युज्यते), उपयुज्,
तुल्यः -त्या -त्यं भू, तुल्यीभू, समीभू, समानीभू, सदृशीभू, अनुपमः -पा
-पं भू or चर्च, प्रतिरूपीभू, उपमिताः -ता -तं भू.—(Be united in
marriage) विवाहसन्धं कृ, प्रेमसन्धं कृ.—(Be a match for)
चलङ्क, चलम्भू, चलनमः -मा -मं भू.
MATCHED, p. p. (Equalled, evenly matched) तुल्यः -त्या -त्यं,
तुल्यीभूतः -ता -तं, तुल्यबलः -ला -लं, तुल्यशक्तिः -क्तिः -क्तिः, तुल्यविक्रमः
-मा -मं, समतोः -ला -लं, समानतोः -ला -लं, समानकक्षः -द्या -यं,
समप्रतिमः -मा -मं, समप्रतिरूपः -पा -पं, उपमिताः -ता -तं.—(Married)
कृतविवाहः -हा -हं, कृतोपयमः -मा -मं.
MATCHLESS, a. अनुत्तमः -मा -मं, अनुपमः -मा -मं, निरुपमः -मा -मं,
अप्रतिमः -मा -मं, अनुत्तमीयः -या -यं, अनुत्तमः -ला -लं, निरुत्तमः -ला
-लं, अनुपमेयः -या -यं, अप्रतिमेयः -या -यं, अप्रतिरूपः -पा -पं, अगम्यरूपः
-पा -पं, अद्वितीयः -या -यं, असदृशः -शी -शं, सर्वोत्तमः -मा -मं, सर्वोत्तमः
-मा -मं, सर्वोत्तमः *m. f. n.*, विपमः -मा -मं, अपूर्वः -द्वा -द्वं.
MATCHLESSLY, adv. अनुत्तमं, अनुपमेयं, अप्रतिमेयं, निरुपमं, सर्वोत्तमं.
MATCHLESSNESS, s. अनुत्तमता, अनुपमेयता, अप्रतिमेयता, अनुपमता, अनोपम्यं.
MATCHLOCK, s. अन्तरंगनयलेन लोहगुलिकाप्रक्षेपणी सुविनोदनी.
MATCH-MAKER, s. (Maker of matches for burning) शलाकाकारी *m.*
(न), चलशलाकाकृत् *m.*—(Contriver of marriages) यटकः,
विवाहयटकः, प्रेमयटकः, प्रेमविषय मध्यस्थः.
MATE, s. (Companion, associate) सहायः, सहपट-री *f.*, सहवर्ती *m.*
-हिनी *f.*, सहवासी *m.* -हिनी, सहा *m.* -सी *f.*, सहभावी *m.* -विनी *f.*,
सहो *m.* -हिनी *f.*, मित्रं.—(Husband) भर्ता *m.* (हू), स्वामी *m.*
(न), पतिः *m.*—(Wife) स्त्री, चपू *f.*, पत्नी, भाव्या, जाया,
पत्न्या, प्रिया, दयिता, प्रियतमा.—(The male or female of
animals which associate for propagation) सहपट *m.* -री *f.*
In poetry the above words for husband and wife are
used in this sense: 'the elephant's mate,' करिणी *f.*,
हस्तिनी *f.*—(An assistant) सहकारी *m.* -रिणी *f.* (न), सहायः;
'in a ship,' नौपतिः सहायः.
To MATE, v. a. See *To MATCH, v. a.*
MATE-FAMILIAS, s. कुटुम्बिनी *f.*, गृहिणी, नेहिनी, स्वामिनी, कौटुम्बिकी.
MATERIAL, a. (Consisting of matter, not spiritual) भौतिकः -की
-कं, आधिभौतिकः -की -कं, भूतात्मकः -का -कं, भूतमयः -यी -यं, पाव-
भौतिकः -की -कं, पञ्चभूतात्मकः -का -कं, अनालीयः -या -यं, अना-
त्मिकः -की -कं, अकारमायिकः -की -कं, भूतियान् -मती -मत् (न), मूर्तः
-मौ -मै, भूतमयः -यी -यं, विषयात्मकः -का -कं, प्राकृतिकः -की -कं;

प्राकृतः -तो -तं, पनः -ना -नं; 'the material world,' भूतनृष्टिः *f.*, भूतसर्गः, भूतसंसारः; 'material universe,' द्रव्यारः -रतः; 'material body,' स्थूलशरीरं.—(Substantial) चामरिदः -ती -दं. चास्त्रयः -पी -वं, सारयान् -यतो &c., मूर्तिमान् &c., पनः -ना -नं.—(Important) गुरुः -वी -रु, गुर्वयः -यी -वं, गुरुप्रभावः -दा -वं, पर-मार्थः -यी -वं, अलघुः -युः -यु, मुर्यः -र्या -र्यं, चायययकः -की -कं, प्रधान in comp.; 'material cause,' उपादानं, उपादानकारणं, समवायिकारणं.

MATERIAL, *s.* साधनं, उपकरणं, द्रव्यं, साधनद्रव्यं, पदार्थः, पदार्थः *n.*, मूर्तिः *f.* सारः, पनः, माया; 'materials, collectively,' साधनं -मानि *n. pl.* सामर्थ्यं -यी, द्रव्यसामर्थ्यं, सम्भारः, द्रव्यसम्भारः, उपकरणसम्भारः, सत्ता, परिच्छदः; 'writing-materials,' लेखनसाधनं, लिपिमज्जा; 'the material of cloth,' वस्त्रयोनिः *f.*

MATERIALISM, *s.* देहात्मवादः, अनात्मवादः, अनात्ममतं, लोकायतं. चार्वाकमतं.

MATERIALIST, *s.* देहात्मवादी *m.* (नं), अनात्मवादी *m.*, लोकायतिकः, लोकायतिकः, विषयी *m.* (नं), विषयायी *m.* (नं), चार्वाकमतपक्षी *m.* (नं), चार्वाकमतधारी *m.*

MATERIALITY, *s.* भौतिकत्वं, साधर्मिकत्वं, मूर्तिमत्त्वं, अनात्मित्वं.

MATERIALLY, *adv.* वस्तुतः, अर्थतः, सारतः, प्रकृतितः, पदार्थतः, तत्त्वतः, अवश्यं, विशेषतः.

MATERIALNESS, *s.* See MATERIALITY. (Importance) गौरवं, गुरुत्वं.

MATERNAL, *a.* मातृकः -की -कं, मातृमत्तः -नी -न्य (नं), मातृयोग्यः -र्या -र्यं, मातृप्रेमः -का -कं; 'maternal affection,' अपत्यप्रेमः, चास्त्रयः; 'maternal duty,' मातृधर्मः.

MATERNITY, *s.* मातृत्वं -ता, मातृभावः, मातृकत्वं, मातृधर्मः, जननीत्वं.

MATHEMATIC, MATHEMATICAL, *a.* (Relating to mathematics)

गणितसम्बन्धी -न्यनी -न्य (नं), गणितविषयः -या -वं, गणितविद्या-सम्बन्धी &c., संख्यापरिमाणविद्यासम्बन्धी &c., रेखापीनादिगणितविषयः -या -वं.—(According to the principles of mathematics) गणि-तज्ञानुसारी -रिणी &c., गणितानुरूपः -पा -वं, गणितविद्यानुसारी &c.

MATHEMATICALLY, *adv.* गणितविद्यानुसारेण, गणितानुरूपेण, गणितशास्त्रेण.

MATHEMATICIAN, *s.* गणितविद्याज्ञः, संख्यापरिमाणविद्याज्ञः, रेखापीनादि-गणितविद् *m.*, गणितशास्त्रज्ञः, क्षेत्रपरिमाणविद्यावान् *m.* (नं), गणना-विद्याज्ञः, गणितज्ञः.

MATHEMATICS, *s. pl.* गणितं, गणितविद्या, संख्यापरिमाणविद्या, गणना-विद्या, रेखापीनादिगणितं, रेखापीनादिगणितविद्या, पाटीपीनादिगणि-तविद्या, रेखादिगणितं, बीजादिगणितं, गणितशास्त्रं, बीजादिगणितशास्त्रं, क्षेत्रादिपरिमाणविद्या, मानविद्या.

MATIN, *a.* (Relating to the morning) प्रातःकालिकः -की -कं, प्रातः-कालीनः -ना -नं, शीघ्रिकः -की -कं, प्रगेतनः -नी -नं, पिपुष्टः -री -रं.

MATINS, *s. pl.* प्रातःकृत्यं, प्रातर्भजनं, प्रातःस्मरणं, प्रातःपूजा.

MATRICE, *s.* (Womb) गर्भाशयः, योनिः *m. f.*, गर्भकोशः, जरायुः *m.*—(Of a type) मुद्राक्षरसंस्कारः, मुद्राक्षरगर्भः, मुद्राक्षरकारः.

MATRICIDE, *s.* (The act) मातृहन्ता, मातृघातः, मातृघातः, जननीघातः.—(The killer) मातृहन्ता *m.* (नं), मातृहा *m.* (नं), मातृघातुकः, मातृघा-तकः, मातृघाती *m.* (नं), मातृघ्नः.

To MATRICULATE, *v. a.* संस्कारपूर्वकं or नामाभिलेखनपूर्वकं विद्यालयं प्रविष्टुं (c. 10. -वेशयति -यितुं).

MATRICULATED, *p. p.* संस्कारपूर्वकं विद्यालयप्रवेशितः -ता -तं.

MATRICULATION, *s.* संस्कारपूर्वकं or नामाभिलेखनपूर्वकं विद्यालयप्रवेशनं.

MATRIMONIAL, *a.* वैवाहिकः -की -कं, उद्वाहिकः -का -कं, औद्वाहिकः

-नी -कं, उद्वाही -हिनी -हि (नं), विवाही &c., विवाहसम्बन्धी -न्यनी &c., पाणिग्रहणिकः -की -कं.

MATRIMONIALY, *adv.* विवाहनियमानुसारेण, विवाहरीत्यनुरूपेण, विवा-रविधिवत्.

MATRIMONY, *s.* विवाहः, उद्वाहः, परिणयः, पाणिग्रहः -हृणं, पाणिग्रहः, उपयगः, उपयामः, विवाहावस्था, विवाहितावस्था.

MATRIX, *s.* गर्भाशयः, गर्भकोशः, योनिः *m. f.* See MATRICE.

MATRON, *s.* कुटुम्बिनी, गृहिणी, गेहिनी, कीदृशिनी, जननी. मध्यमवयस्का, पुत्रपती, प्रजापती, पुत्रिणी, सुतिनी, पतिपुत्रपती, प्रीटा, प्रीटस्त्री, श्रीरा, पुरन्धी -न्निः *f.*, त्रयी, पित्राता.

MATRONLY, *a.* कुटुम्बिनीयोग्यः -र्या -र्यं, पुरन्धीयोग्यः &c., गृहिणीयोग्यः &c., पुत्रिणीयोग्यः &c., गम्भीरा, श्रीरा, मध्यमवयस्का.

MATTED, *p. p.* or *a.* (Laid with mats) कटी -दिनी -दि (नं), कटा-स्त्रीणः -यी -र्यः 'matted hair,' जटा, सटा, नटिः, जुटकं, जूटः; 'having matted hair,' नटो -दिनी &c., नटिलः -ला -लं, जटा-यान् -यती -यत् (नं).

MATTER, *s.* (Body, substance, not spirit, that which is visible) मूर्तिः *f.*, वस्तु *n.*, द्रव्यं, अनात्मद्रव्यं, अनात्मा, अनात्मवस्तु *n.*, अना-त्मिकवस्तु *n.*, भूतान्मयवस्तु *n.*, पादभौतिकवस्तु *n.*, मूर्तिमद्वस्तु *n.*, साका-रवस्तु *n.*, पनवस्तु *n.*, पनद्रव्यं, पनः, दृश्यवस्तुवस्तु *n.*, सारः, विषयः, शरीरं.—(Cause of the material world or substratum of the universe) प्रकृतिः *f.*, प्रधानं, माया.—(Material cause, ma-terials, that of which any thing is composed) साधनं, साध-नवस्तु *n.*, साधनभूतवस्तु, प्रकृतिः *f.*, सारः, उपकरणं, कारणं, उपादानं, उपादानकारणं.—(Thing) द्रव्यं, वस्तु *n.*, अर्थः, पदार्थः.—(Subject) विषयः, प्रकरणं, वस्तु *n.*, अर्थः, पदं, प्रस्तावः, प्रसङ्गः, सारः, वृत्तान्तः, विधिः *m.*, चास्त्रयः; 'matter in hand,' प्रस्तुतं; 'an important matter,' परमार्थः, गुर्वयः; 'an unimportant matter,' लघ्वर्थः, लघुविषयः, अल्पविषयः, स्वल्पविषयः; 'matter of dispute,' विवा-दास्पदं, विवादविषयः, वादविषयः; 'what is the matter?' को वृत्तान्तः.—(Cause) प्रयोजनं, हेतुः *m.*, प्रयोगः, कारणं.—(Import, consequence) संपर्कः, गौरवं, गुरुत्वं, प्रभावः; 'of no matter,' अनर्थकः -का -कं, निरर्थकः -का -कं, निष्प्रभावः -वा -वं, अगुरुः -धी -रु.—(Business, affair) कर्म *n.* (नं), कार्यं, विषयः, व्यापारः, संपर्कः, प्रयोगः.—(Pus, purulent matter) घृणं, घृणरक्तं, घृणशोणितं, दूष्यं, मलनं, द्यतनं, प्रसितं, अवक्षेदः.

To MATTER, *v. n.* (Be of importance) expressed by अर्थ in comp. or प्रभाव in comp.; as, 'it matters not,' निरर्थकं or अनर्थकं भवति; 'to matter but little,' लघ्वर्थः -धी -वं or अल्पार्थः -धी -वं or लघुप्रभावः -वा -वं भू; 'to matter greatly,' गुर्वर्थः -धी -वं or गुरुप्रभावः -वा -वं भू. प्रभू.—(Form purulent matter) घृणं (c. 1. घृणते -यितुं). घृण्यः -या -वं भू, घृणपूर्वः -शी -र्यं भू, घृणगर्भः -भा -वं भू.

MATTERY, *a.* (Purulent) घृणयुक्तः -ता -तं, सघृणः -या -वं, घृणपूर्वः -शी -र्यं, घृणगर्भः -भा -वं, घृणघातः -विणी -वि (नं), घृणविशिष्टः -ष्टा -रं.

MATTOCK, *s.* खनित्रं, खार्चं, जिलमिष्टिः *f.*, पाषाणदारुणः, दण्डः, सखहननी.

MATRICE, *s.* तृलिका, तृला -ली, आस्त्रयणं, घोरपट्टी, तृलादिनिर्मितम् आस्त्रयणं, आस्त्रयः, प्रस्तरः, संस्तरः, स्तरिमा *m.* (नं), शयनीयं.

To MATURATE, *v. a.* पक्व (c. 1. पचति, पक्तुं, c. 10. पाचयति -यितुं), पार्कं कृ or जन् (c. 10. जनयति -यितुं), संपूर्य -यां कृ.

To MATURATE, *v. n.* पक्वः -क्ता -क्तं भू, परिपक्वीभू, पूर्यपूर्णः -शी -र्यं भू.

सपूयः-या-यं भू, पूयगर्भः-भौ-भै भू, पूय (c. 1. पूयते-यितुं).
MATURATION, s. पाकः, परिपाकः, विपाकः, पचनं, पक्वता, परिपक्वता,
 पाचा-चिका, पचा, पूयत्वं, सपूयत्वं, पूयपूर्णता, पूयसंघावः, पूयघावः.
MATURATIVE, a. पाकलः-ला-लं, पाचलः-ला-लं, पाचनः-ना-नं,
 पचिष्णुः-ष्णुः-ष्णु, उपचिष्णुः &c., पक्षुः &c., पाककरः-रा-रं,
 पाकजनकः-का-कं, पूयजनकः-का-कं.
MATURE, a. पक्वः-क्षा-क्षं, सुपक्वः &c., परिपक्वः &c., पक्विनः-ना-नं,
 विपक्विनः-ना-नं, पाक्विनः-ना-नं, पक्वतापक्वः-चा-चं, पक्वदशाग्रतः-
 भा-भं, पक्वदशापक्वः-चा-चं, परिणतः-ता-तं, पाकोन्मुखः-खा-खं,
 फलोन्मुखः-खा-खं; 'ready to drop,' विनाशोन्मुखः-खा-खं.—
 (Brought to perfection, complete) सम्पन्नः-चा-चं, सिद्धः-द्धा-
 -द्धं, सम्पूर्यः-यौ-यौ, प्रौढः-ढा-ढं; 'mature deliberation,'
 सुखमीक्षा-खं, सुविचार-खा.
To MATURE, v. a. पच् (c. 1. पचति, पक्नुं, c. 10. पाचयति-यितुं), पक्षं
 -क्षां कृ, पक्षीकृ, परिपक्षं-क्षां कृ, परिपक्षीकृ, पाकं कृ or जन् (c. 10.
 जनयति-यितुं), पक्वतां or परिपाकं कृ or जन्, परिणामं कृ or जन्,
 सिद्धं-द्धां कृ, सिद्धीकृ, साध् (c. 10. साधयति-यितुं), सम्पन्नं-चां कृ,
 सम्पद् (c. 10. -पादयति-यितुं).
To MATURE, v. n. पक्वः-क्षा-क्षं भू, परिपक्वः-क्षा-क्षं भू, पच् in pass.
 (पचते), परिपच्, पक्वतां or पक्वदशां or परिणामं या (c. 2. याति-तुं)
 or इ (c. 2. इति-तुं) or गच् (c. 1. गच्छति, गच्छुं), परिणतः-ता-तं भू,
 पाकोन्मुखः-खा-खं भू, सिद्धः-द्धा-द्धं भू, सम्पन्नः-चा-चं भू.
MATURED, p. p. पक्वः-क्षा-क्षं, परिपक्वः-क्षा-क्षं, परिणतः-ता-तं, पक्व-
 तापक्वः-चा-चं, सिद्धः-द्धा-द्धं, प्रौढः-ढा-ढं, सम्पन्नः-चा-चं, सम्पूर्यः-यौ-यौ.
MATURELY, adv. सपाकं, सपरिणामं, परिपक्वं, सम्पन्नं, सम्पूर्यं.—(With
 full deliberation) सुखमीक्ष्य, सुविमृश्य, सुविचार्य.
MATURESCENT, a. पाकोन्मुखः-खा-खं, अपक्वः-क्षा-क्षं, परिणामोन्मुखः-
 &c., पचतिक्तः-त्ता-त्तं, पचतिदेशीयः-या-यं, पचतिदेश्यः-य्या-य्यं.
MATURITY, MATURENESS, s. पाकः, परिपाकः, पक्वता, पक्वि-
 फा, सुपक्वता, सुपक्वि, परिणतिः-ति, परिणामः, परिणतता-तं,
 पक्वभावः, पक्वदशा, पक्ववस्था, परिणतावस्था, पचा, पाचा-चिका,
 प्रौढिः-ति, प्रौढता, सिद्धता, सिद्धिः-ति, सम्पन्नता, सम्पूर्यता.
MATURNAL, MATURINE, a. प्रातःकालीनः-ना-नं, प्रातःकालिकः-कौ-
 -कं, सौमिकः-कौ-कं, सौपसः-सौ-सं, उपस्यः-स्या-स्यं, प्रगेतनः-
 नी-नं, वैयुष्टः-ष्टौ-ष्टं, प्रायोपिकः-कौ-कं, सौदयिकः-कौ-कं,
 प्रातःकालसंज्ञकः-ञ्चिनी-ञ्चि (नृ).
MAUDLIN, a. ईप्सन्तः-न्ता-न्तं, मत्तकलः-त्ता-त्तं, मत्तदेशीयः-या-यं.
MAUL, s. घृहमुत्तरः, काष्ठमुत्तरः, स्थूलमुत्तरः, यनः.
To MAUL, v. a. स्थूलवेधेण तद् (c. 10. ताडयति-यितुं) or छादन् (c. 2.
 -हन्ति-तुं) or प्रह्णं (c. 1. -हृति-हृत्), वेचायातं कृ, वेचायातेन यतविद्यतीकृ.
MAULED, p. p. वेचादिप्रहारेण परिणतः-ता-तं or अतिद्युक्तः-खा-खं.
MAUBOLEAN, a. चिताचूडकसंज्ञी-ञ्चिनी-ञ्चि (नृ), चैत्यसंज्ञी &c.
MAUBOLLUM, s. चिताचूडकं, चैतं, चितं, चैत्र, समाधिः-म.
MAUVAISE-HONTE, s. सभाभीतिः-ति, सभाकम्पः, जनभीतिः, लोकभीतिः,
 जनलज्जा.
MAW, s. पशूनां जठरः or उदरः.—(Of fowls) उपजठरः.
MAWKISH, a. विरसः-सा-सं, नीरसः-सा-सं, अरसिकः-का-कं.
MAWKISHLY, adv. विरसं, नीरसं, अरस्यं, रसं विना, अरसिकं.
MAWKISHNESS, s. विरसता-तं, नीरसता, अरसिकता, फलुता.
MAXILLAR, MAXILLARY, a. हनुसंज्ञी-ञ्चिनी-ञ्चि (नृ) हनु in comp.
MAXIM, s. सूत्रं, वचनं, वाक्यं, तत्त्वं, विधिः-मः, विधानं, नियमः, स्थितिः-ति.

आदेशः, निदेशः, निर्देशः, कलः, न्यायः, नीतिः-ति, क्रमः, चोदना,
 निगमः, सिद्धान्तः, मतं.
MAXIMUM, s. उत्तमसंख्या, परमसंख्या, अधिकसंख्या, उत्तमपरिमाणं.
MAY, s. (The month) वैशाखोत्तरार्द्धं, ज्येष्ठपूर्णाङ्कं, वैशाखः, माघः,
 राघ, ज्येष्ठः, शुक्लः, पञ्चममासः.
MAY, v. auxil. (Be possible) सम्भू, शक् in pass. (शक्नते), ज्ञवः-
 -त्वा-त्वं भू or expressed by the potential.—(Have liberty,
 be allowed) expressed by the potential; as, 'he may do
 that,' स तत् कुर्यात्. See also PERMITTED, ALLOWED, &c.
 (May be) स्यात्.
MAY-DAY, s. पृथीकृतपञ्चमासस्य प्रथमदिवसः.
MAY-POLE, s. क्रीडादण्डपिण्डो यापरितो मण्डलनृत्यं क्रियते.
MAYOR, s. नगराध्यक्षः, पुराध्यक्षः, नगराधिकारी-म. (नृ).
MAYORALTY, s. नगराध्यक्षता-तं, पुराध्यक्षता, नगराधिकार-रिता,
 नगराध्यक्षपदं, नगराध्यक्षाधिकारः.
MAXORES, s. नगराधिकारिणी, नगराध्यक्षिणी, नगराध्यक्षाली.
MAZE, s. (Labyrinth) गहनं, मुगहत्तस्थानं, दुर्निर्गमस्थानं, अशक्तीनिर्गमः
 प्रदेशः, भ्रमजनकः प्रदेशः, दुर्गतिः-ति.—(Intricacy, perplexity) वक्रता,
 कौटिल्यं, विपन्नता, वैषम्यं, क्लृप्तता, कान्तिनः, दुःशोध्यता, व्यस्तता.
MAZY, a. गहनः-ना-नं, मुगहनः-ना-नं, दुर्निर्गमः-मा-मं, वक्रः-क्षा-
 -क्षं, अतिवक्रः-क्षा-क्षं, भ्रमजनकः-का-कं, भ्रान्तिजनकः-का-कं;
 दुःशोध्यः-ध्या-ध्यं.
ME, pron. acc. c. मां; 'by me,' मया; 'to me,' मसं; 'of me,' मम.
MEACOCK, s. गेहशूटः, गेहनदी-म. (नृ), कापुरुषः, स्त्रीविधेयः.
MEAD, s. मधु-न., मधुपानीयं, मधुनीरं, मधुपयस्-न.
MEAD, MEADOW, s. खेत्तं, केदारः, यवस्थानं, शादुलस्थानं, गोचरः, गोप्र-
 चारः; 'meadow-grass,' यवसः, खेतिव्यं; 'relating to a
 meadow,' केदार-री-रं, खेतिकः-कौ-कं.
MEADOWS, a. यवसमयः-यो-यं, यवसोयः-या-यं, शादुलः-ला-लं.
MEAGER, MEAGRE, a. कृशः-शा-शं, परिकृशः-शा-शं, कृशार्द्रः-द्धौ-
 -द्धं, क्षीयः-खा-खं, क्षीयशरीर-रा-रं, क्षीयमांस-सा-सं, शुष्कमांसः-
 -सा-सं, शुष्काद्रः &c., क्षामः-मा-मं, क्षामशरीर &c., अपुष्टः-ष्टा-ष्टं,
 विपुष्टः-ष्टा-ष्टं, तनुः-नुः-न्वी-नु, वितनुः &c., प्रतनुः &c., शतः-
 -ता-तं.—(Barren as soil) रुधः-धा-धं, वन्यः-न्त्या-न्धं; 'a
 barren soil,' मरुस्थल-ली.—(As style) विरसः-सा-सं, फलुः-त्तुः-त्तु.
MEAGERLY, adv. परिकृशं, सकाशं, काश्यं, क्षीयतया, रुधं.
MEAGERNESS, MEAGRENESS, s. कृशता-तं, काश्यं, परिकृशता, कृशार्द्रता,
 क्षीयता, क्षामता, शरीरक्षीयता, मांसक्षीयता, शुष्कता, मांसशुष्कता,
 अपुष्टता, विपुष्टता, अमांसत्वं-ता, तनुता, शुष्काद्रता, मांसहीनता, रुधता.
MEAL, s. (Flour) शुकु-म., खोदः, पिष्टं, चूर्णं, गोधूमचूर्णं, गोधूमखोदः,
 अपूप्यः, खोदितं, मुष्टिकः-का, समीदः; 'barley-meal,' यवखोदः.
 —(Repast) आहारः, भोजनं, भक्षणं, भक्षिका, अशनं, प्राशनं,
 अम्पाहारः, अन्नं; 'good meal,' सुभोजनं, इच्छाभोजनं; 'poor meal,'
 कुभोजनं; 'light meal,' लघ्वाहारः, अल्पाहारः, फलाहारः; 'morn-
 ing meal,' प्रातर्भोजनं, प्रातरशनं, प्रातराशनः; 'meal at noon,'
 नाभ्याह्निकं; 'at night,' रात्रिभोजनं; 'meal supplied by
 another,' पराशः; 'row or party at a meal,' पंक्तिः-ति; 'to
 make a meal,' आहारं कृ, भोजनं कृ; 'one who has made
 a meal,' कृताहार-रा-रं, कृतभोजनः-ना-नं; 'making one's
 meals at irregular hours,' विषमभोजनं; 'meal-time,' भोजन-
 कालः, अन्नकालः.

MEALINESS, *s.* सचूर्णता-त्वं, छोदितत्वं, कोमलता, अल्पपूर्णता मृदुता.
 MEALMAN, *s.* शक्तीविक्रयी *m.* (नृ), चूर्णविप्रेता *m.* (नृ), छोदकग्नोपयोगी *m.*
 MEALY, *a.* चूर्णमयः-यो-यं, मोहनयः-यो-यं, नष्टराः-रति-रतिः, चूर्णशीः-
 -शी-शी, कोमलः-ला-लं, मृदुलः-ला-लं, मन्दः-रा-रं.
 MEALY-MOUTHED, *a.* मृदुभाषी-नैपगो-पि (नृ), कोमलसुराः-रति-रतिः, मृदुमुखः &c.
 MEAN, *a.* (Base, low-minded) नीचः-चा-चं, हीनः-ना-नं, दृषणः-
 -शा-शं, अपकृष्टः-धा-धं, निरुष्टः-टा-टं, दुर्गतिः-ता-तं, दुष्टः-द्रा-
 -द्रं, तुच्छः-चा-चं, हीनः-ना-नं, कन्दर्पः-या-यं, अनायः &c.,
 जपयः-या-यं, दलः-ला-लं, दुष्टः-टा-टं, अधमः-मा-मं, प्राकृतः-
 -ती-ती, पामरः-री-रं, अधमवृत्तिः-ति-ति, अधमवृत्तिः &c., हीनवृत्तिः
 &c., पामरवृत्तिः &c., हीनवृत्तिः &c., दृषणमुष्टिः-दि-दि, कृ or का
 prefixed, as, 'a mean man,' लुपुनयः कापुनयः—(Low in
 rank or birth), हीनजातिः-ति-ति, अधमजातिः &c., अधमजातीयः-
 -या-यं, अधमजातीयः-या-यं, अधमजातिः &c., हीनजातिः &c.,
 अकुलानः-ना-नं, अकुलः-ला-लं, दुष्कुलानः-ना-नं, अधमवर्णजातिः-
 -ता-तं—(Contemptible, worthless), गर्वः-या-यं, गर्हितः-ता-
 -तं, दुर्गतिः-ता-तं, तुच्छः-चा-चं, निर्गुणः-शा-शं, गृणप्रायः-चा-
 -यं, सुवृत्तः-का-कं, लघुः-पु-पु, लघुप्रभावः-चा-चं—(Middle,
 moderate in size) मध्यः-या-यं, मध्यमः-मा-मं, मध्यपरिमाणः-शा-
 -शं, मध्यमप्रमाणः-शा-शं, न मूलो न मूलः &c.—(Intermediate,
 intervening) मध्यः &c., मध्यमः &c., मध्यस्थः-स्या-स्यं, मध्यस्थितः-
 -ता-तं, मध्यवर्ती-रि-रि (नृ), अन्तर्गतः-ता-तं, व्यवहितः-ता-तं;
 'in the mean time,' अनन्तरं-रे, तदनन्तरं, अन्तरे, इतोमये—
 (In geometry or mathematics) मध्यः &c., मध्यमः &c., समः-
 -मा-मं; 'mean anomaly,' मध्यकोन्द्रः; 'mean motion of a
 planet,' मध्यगतिः *f.*
 MEAN, *s.* (Middle place, middle rate, medium) मध्या-त्वं,
 समता, चान्यं, मध्यमपरिमाणं, सामान्यपरिमाणं, समपरिमाणं, सामान्यपदः,
 समपदः—(Intervening time) मध्यकालः, अन्तरकालः, अन्तर-
 कालः, कालान्तरं, कालाभ्यन्तरं, अन्तरं, अन्तर्गतकालः, मध्यान्तरं,
 मध्यापनरु, मध्यावधिः *m.*, अवधिः *m.*—(In geometry, &c.) समं,
 मध्यं—(Instrument, means or medium through which
 any thing is done) मापनं, उपायः, कारणं, उपकरणं, करणं, द्वारं,
 द्वार *f.*, अभुपायः, हेतुः *m.*, पियानं, कर्मसाधनं, कार्यसाधकं, कार्य-
 साधनं, सम्भवः, अङ्गं, उपकारः, योगः, गतिः *f.*, उपपत्तिः *f.*, साहाय्यं,
 साधनसामग्री-यं, सामग्री, साहय्यं; 'by means of,' उपायेन,
 द्वारेण, द्वारा, हेतुना, हेतोः, कारणेन; 'by means of a lever,'
 उन्नोलनदण्डोपायेन or उन्नोलनदण्डद्वारेण-द्वारा; 'by lawful means,'
 धर्मीयायेन, धर्मीयायै; or expressed by the indecl. part.; as, 'by
 means of numerous experiments,' अनेकवारं परीक्ष्य; 'means
 of subsistence,' जीवनीपायः, जीवनहेतुः *m.*, उपजीवकं-धिका,
 उपजीवनं; 'by all means, in all ways,' सर्वेथा, सर्वथैव,
 सर्वप्रकारेण; 'by all means, certainly,' अवश्यं, अवश्यमेव; 'by
 any means,' कथमपि, कथञ्चन, कथञ्चित्, यथाकथञ्चित्, कथं कथमपि;
 'by no means,' न कथञ्चन, न कथञ्चित्—(Means, resources,
 income) विभवः, द्रव्यं, धनं, स्वयं, आयः, आगमः, धनागमः, सम्भवः,
 शक्तिः *f.*, बलं, सामर्थ्यं; 'according to one's means,' यथाविभवं,
 यथासम्भवं, यथाशक्ति, यथासामर्थ्यं; 'having small means,' अल्पधनः-
 -ना-नं, अल्पविभवः-चा-चं.
 To MEAN, *v. n.* (Intend) अभिप्रेतं (c. 2. अभिप्रेति-तुं, rt. इ), अभिप्रायं

कृ, उद्दिष्टं (c. 6. -दिशति-देष्टुं), मनसा उद्दिष्टं, अभिसन्धा (c. 3. -दधाति
 भातुं), इप् (c. 6. इच्छति, एषितुं), उपलब्धं (c. 10. -लब्धयति-यितुं) or
 expressed by the des. form of a verb; as, 'to mean to do,' कृ in des. (चिकीर्षति-यितुं); 'to mean to go,' गम् in des.
 (गमिष्यति-यितुं); 'to mean to say,' वच् in des. (विवक्षति-यितुं),
 or by क्ता with the infin.; as, 'what do you mean to say?'
 किं वक्तुकामोऽसि; 'what do you mean to do?' किं कर्तुकामो
 असि; 'where do you mean to go?' कुत्र गन्तुकामो असि—
 (Signify, indicate) सूच् (c. 10. सूचयति-यितुं), उद्दिष्टं, निर्दिष्टं.
 सुप् (c. 10. पोषयति-यितुं), उद्भुप्.

To MEAN, *v. n.* (Have meaning) अर्थवान्-यतो-यद् भू, सार्थः-यो-
 -यं भू, यच् in des. (विवक्षति-यितुं), अर्थं सूच् (c. 10. सूचयति-यितुं)
 or expressed by अर्थं &c. signification, meaning in comp. :
 as, 'a speech that means to convey censure,' निन्दाथो वादः.

MEANDER, *s.* परकृत, परकृतिः *f.*, परकृता *m.* (नृ), निवृत्ता, जैष्यं, निवृ-
 गतिः *f.*, कुटिलता, कौटिल्यं, कुटिलगतिः *f.*, तिर्यक्, तिर्यग्गतिः *f.*,
 असमानगतिः, विसर्पणं, सर्पः-पथं, सर्पगतिः *f.*; 'of a river's bank,'
 रोधोयकृतं.

To MEANDER, *v. n.* विसृप् (c. 1. -सर्पति-सर्पु), विसर्पणं कृ, वक्रं or
 निर्दं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), कुटिलं or तिर्यग् या (c. 2. याति-तुं),
 सर्पयद् या.

MEANDERING, *part. or a.* वक्रः-क्रा-क्रे, वक्रिमः-मा-मं, वक्रगतिः-ति-
 -ति, वक्रगामी-मिनी-मि (नृ), निवृ-धा-धं, निवृगतिः &c., निवृ-
 गामी &c., कुटिलः-ला-लं, कुटिलगतिः &c., कुटिलगामी &c., तिर्यक्
 तिर्यक् (कृ), तिर्यग्गतिः &c., तिर्यग्गामी &c., विसर्प-विषी
 &c., सर्पगतिः &c., वक्रतीर-रा-रं, वक्रतीराः-था-थः (स्), असमा-
 नगतिः &c., विपमगतिः &c.

MEANING, *s.* (Intention) अभिप्रायः, अभिप्रेतं, आशयः, उद्देशः, आकांक्षा,
 अर्थः, तात्पर्यं, आकृतं, इच्छा, चन्दः, चन्दस् *n.*, सङ्कल्पः, वृद्धिः *f.*,
 गतिः *f.*, मतं, इङ्गितं, उपलक्षितं, हृदयं, भावः—(What is intended
 to be said) विवक्षितं, विवक्षा—(Sense, signification) अर्थः,
 अभिप्रायः, विवक्षितं, विवक्षा, आकांक्षा, चन्दस् *n.*, विषयः; 'mean-
 ing or force of a word,' पदार्थः, भावार्थः, शक्तिः *f.*, विग्रहः;
 'original meaning,' मूल्यार्थः, मूल्यत्वं, मूलार्थः; 'literal mean-
 ing,' अक्षरवार्थः, पदार्थः; 'metaphorical meaning,' गौणार्थः,
 गौणत्वं; 'latent or hidden meaning,' मर्म *n.* (नृ), अन्तर्गम्यः;
 'deep in meaning,' गूढार्थः-यो-यं, निगूढार्थः-यो-यं, गुर्वर्थग-
 ह्दः-रा-रं; 'having little meaning,' अल्पार्थः-यो-यं, अल्प-
 विषयः-चा-चं,

MEANING, *part. or a.* अभिप्रेत, उद्दिष्ट, अभिसन्धा—(Significant)
 अर्थवान्-यतो-यत् (नृ), सार्थः-यो-यं, पूर्णार्थः-यो-यं, अर्थान्वितः-
 -ता-तं, माकृतः-ता-तं, उद्गोपकः-का-कं, वाचकः-का-कं.

MEANINGLESS, *a.* अर्थहीनः-ना-नं, निरर्थकः-का-कं, अनर्थकः-का-कं.

MEANINGLY, *adv.* सार्थं, माकृतं, अर्थवत्, पूर्णार्थवत्, गुर्वर्थवत्.

MEANLY, *adv.* (Poorly, in a low way) कृपणं, कार्पण्येन, सकार्षण्यं,
 कुतितं, दीनं, सदैव्यं, अपवृष्टं, निकृष्टं, कृपणवत्, निकृष्टवत्, खलवत्,
 अधमवत्, अधमप्रकारेण, जपन्वयत्, तुच्छवत्, कदर्थवत्, अनार्थवत्;
 'meanly born,' हीनजातिः-ति-ति, अधमजातिः &c.—(Mod-
 erately) परिमितं, अमृशं—(Contemptuously) सावमानं, अनादरेण,
 सलायवं, लायवेन, लघु.

MEANNESS, *s.* (Baseness, lowness) कृपणता-त्वं, कार्षण्यं, दीनता-त्वं.

दैव्यं, अपकृष्टता, निकृष्टता, नीपता, 'पुष्टता, चपमता, हीनता, तुच्छता, कक्ष्यता, अनाथ्यता, जयमता, खलता, दुष्टता, पामरता, अपमवृत्तिता, हीनवृत्तिता, मनोहीनता, बुद्धिकापेक्ष्यं, कृपणबुद्धित्वं, अनुदारता; 'of birth,' हीनजातित्वं, अपमजातित्वं, अकुलीनता, दुष्कुलीनता.—(Contemptibleness) गर्हीता, तुच्छत्वं, लघुता, लापयं, कुतिसित्वं, निर्गुणता.
MEAN-SPIRITED, *a.* कृपणबुद्धिः-द्विः-द्वि, कृपणमतिः &c., दीनबुद्धिः &c.
MEANS, *s. pl.* (Resources) विभवः.—(Instrument) साधनं, उपायः.
See MEAN, s.

MEANT, *p. p.* अभिप्रेतः-ता-तं, उद्दिष्टः-ष्टा-ष्टं, विषयितः-ता-तं.
MEANWHILE, *adv.* अनन्तरं-रे, तदनन्तरं, अत्रानन्तरं, इतोमये, एतोमये, मध्यकाले, अन्तरालकाले, यावत्.

MEASLED, *a.* बध्नामरोगग्रस्तः-स्ता-स्तं, गोपरोषहतः-ता-तं.
MEASLES, *s. pl.* रक्तस्त्रोतोत्पल्लिखितो रोगविशेषः. The Mahrattī words गोवर, and शुभा, may perhaps be used.

MEASURABLE, *a.* हेयः-या-यं, प्रमेयः-या-यं, परिमेयः-या-यं, मापनीयः-या-यं, माप्यः-या-यं, मात्र्यः-या-यं, परिमात्रयोग्यः-या-यं.

MEASURE, *s.* मानं, प्रमाणं, परिमाणं, मापं, योगः *m.*, योतयं, योतयं, दूषयं, पायं; 'of short measure,' अल्पप्रमाणः-या-यं; 'measure of capacity,' प्रतीमात्रं, प्रत्यः; 'of weight,' तुलामानं; 'of length,' अङ्गुलिमानं; 'of time,' कालपरिमाणं. The following are some of the measures of capacity: मुष्टिः *m.* = a handful, कुक्षिः *f.* = 8 handfuls, कुडवः = 12 handfuls, प्रस्थः = 48 handfuls or 4 kudavas, सादकः = 4 prasthas, द्रोणः = 4 ādhakas, राटी = 16 dronnas, कुम्भः = 20 dronnas, पादः = 10 kumbhas, निरुवकः = $\frac{1}{4}$ of a kudava, गोपदं = the measure of a cow's foot. The following are measures of weight: रक्षिका or रतिः = $2\frac{1}{2}$ grains, गुग्गुला = $2\frac{1}{2}$ grains, or $\frac{1}{8}$ of a māsha, काकिणी = $\frac{1}{4}$ of a māsha, मापः = 17 grains, पलः = 2 māshas, परावः-यं = 10 palas, कर्पः or अयः = 16 māshas or 280 grains troy, तोलः = 210 grains, तुला = 100 palas or 145 ounces troy, भारः = 2000 palas, आर्षतं = 10 bhāras. The following are measures of length: यवः = 1 barley-corn, चतुर्दलः = 8 barley-corns, आदेशः = 10 angulas or the span of the thumb and forefinger, पितृस्त्रिः *f.* or गोकर्णः = 12 angulas or the span of the thumb and little finger, रत्निः-लती *m. f.* = 18 angulas or a cubit measured from the elbow to the end of the closed fist, अरत्निः *m.* = 21 angulas or a cubit measured from the elbow to the tip of the little finger, हस्तः = 24 angulas or a cubit measured from the elbow to the tip of the middle finger, गतः = 2 cubits or between 2 and 3 feet, व्यासः = a fathom or $3\frac{1}{2}$ hastas or the space between the tips of the fingers of either hand when the arms are extended, काकिणी = $\frac{1}{4}$ of a danda, दण्डः = a pole or 4 cubits, निवर्त्तनं = 200 square cubits or 20 rods, गोचर्म *n.* = a hide of land 300 feet long by 10 broad, क्रोशः = a kos or 4000 cubits, गच्छतिः *m. f.* or गच्छतं = 2 kos or 2000 dandas or 8000 cubits, योजनं = 4 kos. The following are measures of time, निमेषः or निमिषः = a twinkling of the eye, काशः = 18 twinklings, कला = 30 kashthās or 8 seconds, क्षणः = 30 kalās or 4 minutes, दण्डः or पटिका = 6 kahannas or the 60th part of a day or 24 minutes, मुहूर्तः-सं = 12 kshannas or the

30th part of a day or 48 minutes, अहोरात्रः = a day or 30 muhūrtas, पक्षः = 15 days, पलं, विपलं, and बुद्धिः are short measures of time, equal to about a minute.—(Rule, standard by which any thing is measured) परिमाणं, प्रमाणं.—(Proportion) मानं, परिमाणं, प्रमाणं, मितिः *f.*, परिमितिः, तारतम्यः; 'according to measure,' प्रमाणतः.—(Portion allotted) भागः, विभागः, संज्ञः.—(Degree) प्रमाणं, परिमाणं, पर्यन्तं, मापं; 'in some measure,' किञ्चित्, अल्पमात्रं, ईषत्.—(Limit) पर्यन्तं, अन्तः-तं, मर्यादा, सीमा; 'beyond measure,' अतिमात्रं, अतिमर्यादं, नितान्तं, अतिप्रमेयं, अतीय, अति prefixed.—(Moderation) परिमितिः *f.*, परिमितता; 'in measure,' परिमितं.—(Quantity, measure of a vowel, &c.) मात्रा.—(Musical time) तालः, मात्रा; 'in musical measure,' स्वरपदः-ष्टा-ष्टं.—(Metre, measure of verse) चन्दः, चन्दस्, वृत्तं, यणवृत्तं, वेदः, पद्यं; 'false measure,' चन्दोभङ्गः.—(Means to an end, step) उपायः, उपचारः, साधनं, अभ्युपायः, योगः, प्रयोगः, युक्तिः *f.*, विधानं, क्रिया, कर्म *n.* (नं), कार्यं, कारणं, करणं; 'mild measures,' सामोपचारः, सौम्योपचारः, सामोपायः; the four measures of war are 'causing dissension,' भेदः; 'force of arms,' दण्डः; 'bribery,' दानं; 'conciliation,' साम *n.* (नं); 'to take measures,' उपायप्रयोगं कृ.—(Common measure in arithmetic, &c.) अपवर्गः; 'having no common measure,' निरपवर्गः-स्ता-स्तं.

To MEASURE, *v. a.* मा (c. 2. नाति, c. 3. निर्मते, c. 4. मापते, मातुं, c. 10. मापयति-यितुं), प्रमा, परिमा, तुल्य (c. 10. तुलयति-यितुं), तुल्य (c. 10. तुलयति-यितुं), मापनं कृ, परिमाणं कृ.—(Ascertain the degree or extent) मानं or परिमाणं निरूप्य (c. 10. -रूपयति-यितुं) or ता (c. 9. जानाति, ज्ञातुं) or परीक्ष्य (c. 1. -ईक्षते-यितुं), परिमाणनिरूपणं कृ.—(Compute) गण्य (c. 10. गणयति-यितुं), विगण्य, प्रगण्य.—(Make a comparison of measurement) उपमा.—(Allot) विभज्य (c. 1. -भजति-भक्तुं) or परिकृप्य (c. 10. -कृत्यति-यितुं).
To MEASURE, *v. n.* (Be of a certain extent or size) expressed by परिमाण or परिमित or मिति in comp.; as, 'a line which measures eight inches,' अष्टाङ्गुलपरिमिता रेखा; 'to measure an inch,' अङ्गुलपरिमितः-ता-तं भू, अङ्गुलमितः-ता-तं भू, अङ्गुलपरिमाणः-या-यं भू.

MEASURED, *p. p.* मितः-ता-तं, प्रमितः-ता-तं, परिमितः-ता-तं, समितः-ता-तं, उमितः-ता-तं, मापितः-ता-तं.—(Uniform) समानः-ता-तं, समः-मा-मं, धीरः-रा-रं.—(In music) तालपदः-ष्टा-ष्टं.—(Limited) मितः-ता-तं, परिमितः-ता-तं, निबद्धः-द्धा-द्धं, नियतः-ता-तं.
MEASURELESS, *a.* अमेयः-या-यं, अपरिमेयः-या-यं, अप्रमेयः-या-यं, अमितः-ता-तं, अपरिमितः-ता-तं, अपरिमाणः-या-यं.

MEASUREMENT, *s.* मापनं, परिमाणं, मितिः *f.*, परिमितिः *f.*, प्रमितिः *f.*, प्रमाणं, मानं, मानपरीक्षा, परिमाणपरीक्षा, माननिरूपणं, मापकरणं; 'rough measurement,' सूत्रमानं; 'exact measurement,' सूक्ष्मानं.

MEASURER, *s.* मापकः, परिमाणकः, मापनकर्त्ता *m.* (नृ), मापनकृत्, माननिरूपकः, परिमाणनिरूपकः, परिमाणपरीक्षकः.

MEASURING, *s.* मापनं; 'measuring-line,' प्रमाणसूत्रं; 'rod,' प्रमाणदण्डः.

MEAT, *s.* (Flesh) मांसं, खाद्यमांसं, मांसाहारः, आभिषं, आभिषाहारः; 'butcher's meat,' शीनं, शीनं, शीनिकं, शीनिकं.—(Food) अन्नं, भोजनं, आहारः, खाद्यं, भक्ष्यद्रव्यं, खाद्यद्रव्यं; 'meat and drink,'

अद्योदकं, अन्नमलं, अन्नपानं; 'seller of meat,' मांसिकः, मांसिकः, शोणिकः, कौटिकः, पैतृकः.

MEAT-OPENING, *s.* निवेद्यं, अन्ननिवेदनं, अन्नोपहारः, अन्नोपकरणं.

MECHANIC, MECHANICAL, *a.* (Pertaining to machines) यान्तः-न्त्री-न्तः, यान्त्रिकः -की -कं, यन्त्री -न्त्रिणी -न्त्रि (न्). यन्त्रीयः -या -यं, यन्त्रसम्बन्धी -न्त्रिणी &c., यन्त्रविषयः -या -यं, शिल्पिकः -की -कं, शिल्पी -शिल्पिणी &c., यन्त्रविद्यामन्त्री &c. शिल्पविद्यासम्बन्धी &c.—(Constructed or performed by the rules of mechanics) यन्त्रविद्यानुसारी -रिणी &c., यन्त्रज्ञानानुसारी -या -यं, शिल्पज्ञानानुसारी &c., यन्त्रज्ञानमिदः -दा -दं, शिल्पविद्यामन्त्रः -ता -तं, यन्त्रविद्यामन्त्रः &c., शिल्पविद्यानिमित्तः -ता -तं, यान्त्रिकः -रिणी -रिः 'mechanical art,' शिल्पः, कला.—(Skilful in mechanical art) यन्त्रविद्यानिपुणः, शिल्पविद्याज्ञः, शिल्पकर्मकुशलः.—(Employed in mechanical pursuits) शिल्पी *m.* (न्), शिल्पकर्मकारी *m.* शिल्पजीवी *m.*, शिल्पोपजीवी *m.* (न्), शिल्पिकः.—(Moving like a machine) यन्त्रगतिः -का -कं, यन्त्रगतिः -ति -ति, यन्त्रगतिः -या -यं, यन्त्रगतिः -त्या -त्यं.

MECHANIC, *s.* (Artisan) शिल्पी *m.* (न्), शिल्पकारः, शिल्पकर्मकारः, शिल्पिकः, शिल्पोपजीवी *m.* (न्), शिल्पकर्मोपजीवी *m.*, कर्मकारः, कमीरः, कारु *m.* -रुकाः.

MECHANICALLY, *adv.* यन्त्रविद्यानुसारेण, शिल्पविद्यानुसारेण, यन्त्रज्ञानानुसारेण, शिल्पिकं, शिल्पिकम्.—(By the mere laws of motion) यन्त्रगतिमात्रेणानुसारेण, यन्त्रगतिमात्रेण, यन्त्रगतिमात्रेण, यन्त्रगतिमात्रेण.

MECHANICIAN, *s.* यन्त्रविद्याज्ञः, शिल्पविद्याज्ञः, यन्त्रविद्यानिपुणः.

MECHANICS, *s.* यन्त्रविद्या, शिल्पविद्या, यन्त्रज्ञानं, शिल्पज्ञानं, शिल्पि-ज्ञानं, यान्त्रिकः, गतिविद्या, यन्त्रगतिविद्या, यन्त्रनिपुणः.

MECHANISM, *s.* (Construction of a machine) यन्त्ररचना, यन्त्रवि-यानं, कला, युक्तिः *f.* See MACHINERY. (Action of a machine) यन्त्रप्रेषः, यन्त्रगतिः *f.*, यन्त्रक्रिया, यन्त्रव्यापारः; 'a piece of mechanism,' कारुजः.

MECHANIST, *s.* यन्त्रनिपुणता *m.* (न्), यन्त्रकला *m.*, यन्त्रविद्यानिपुणः.

MECONIUM, *s.* (Of poppies) रसस्रस्रः, रसस्रस्रिणीयः, रसस्रस्रायः.—(First faeces of infants) सद्योनातयालकानां प्रथमोद्योतः.

MEDAL, *s.* मुद्रा, प्रतिष्ठा, मुद्रा, कौटिल्यमुद्रा, कौटिल्यमुद्रा, मानसूपकमुद्रा, निदर्शनमुद्रा.

MEDALIST, *s.* (Person skilled in medals) मुद्राविद्याज्ञः, मुद्राविद् *m.*, मुद्राप्रदीक्षकः.—(One who has gained a medal) कौटिल्यमुद्रा-धारी *m.* (न्), कौटिल्यमुद्रावान् *m.* (न्).

MEDALLION, *s.* प्राचीनकालिकमुद्रा, प्राचीनमुद्रा, महामुद्रा.

To MEDDLE, *v. n.* (Interfere or intrude officiously) परकार्याणि चर्चं (c. 1. चर्चति -चर्चति), परकार्याणि चर्चं कृ, परनियोगचर्चं कृ, पराधि-कारचर्चं कृ, अनुपचारेण or अनुधिकारपूर्वं परकार्याणि निरूपं (c. 10. -रूपयति -यति) or परकार्यनिरूपणं कृ or परकार्येषु व्यापं in pass. (-प्रियते) or व्यापतः -ता -तं भू, पराधिकारं प्रविशं (c. 6. -विशति -वेष्टं), परकार्यप्रवेशं कृ, परकार्याप्रवेशं कृ, चर्चं कृ.—(Have to do with) व्यापं in pass., व्यापतः -ता -तं भू.—(Handle) स्पर्शं (c. 6. स्पर्शति, स्पर्शं).

MEDDLER, *s.* परकार्यचर्चकः, पराधिकारचर्चकः, पराधिकारप्रवेशकः, परकार्यनिरूपकः, परप्रेषानिरूपकः, परकार्यव्यापारी *m.* (न्), पराधि-कारव्यापारी *m.*, परव्यापारनर्तकी *m.*

MEDDLESOME, *a.* पराधिकारचर्चाशीलः -ला -लं, परप्रेषानिरूपणशीलः &c.

MEDDLING, *a.* परकार्यचर्चकः -का -कं, परकार्यनिरूपकः -का -कं, पराधिकारप्रवेशकः -का -कं, पराधिकारव्यापारी -रिणी -रि (न्).

MEDDLING, *s.* पराधिकारचर्चा, अनुधिकारचर्चा, पराधिकारप्रवेशः, परका-र्यप्रवेशः, परव्यापारचर्चा, पराधिकारव्यापारः, परनियोगव्यापारः, परका-र्यनिरूपणं, परप्रेषानिरूपणं, चर्चा.

To MEDDLE, *v. n.* मध्यस्थः -स्था -स्थं भू or अस्, मध्यवर्ती -वर्ती -वर्ति-भू, माध्यस्थं कृ, मध्ये वृत् (c. 1. पश्यति -वर्ति) or स्था (c. 1. तिष्ठति, न्यातुं), मध्ये गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), अनर्गलं.

To MEDDLE, *v. a.* माध्यस्थेन सन्धिं कृ or मन्त्रा (c. 3. -दधाति -धातुं).

MEDIATE, *a.* मध्यस्थः -स्था -स्थं -स्थायी -यिनी -यि (न्), मध्यवर्ती -वर्ती -वर्ति &c., मध्यः -ध्या -ध्यं, मध्यमः -गा -मं, अनर्गलः -ता -तं, अनर्गली &c.

MEDIATELY, *adv.* अन्तर्द्वारेण, अन्तर्द्वारा, परद्वारेण, माध्यस्थेन, माध्यस्थेन, उपकारद्वारेण, अनुद्वारेण.

MEDIATION, *s.* माध्यस्थ्यं, माध्यस्थ्यं, मध्यस्थतं -ता, मध्यवर्तित्वं, मध्यवर्तनं, मध्यस्थितिः *f.*, अनर्गलमनं, अनर्गलमनं, अनुद्वारं.

MEDIATOR, *s.* मध्यस्थः, मध्यवर्ती *m.* (न्), मध्यस्थायी *m.*, माध्यस्थः, माध्यस्थतः, चरपुष्टः.

MEDIATORIAL, *a.* मध्यस्थसम्बन्धी -न्धनी -न्धि (न्), मध्यस्थविषयः -या -यं, माध्यस्थिकः -की -कं.

MEDIATORSHIP, *s.* मध्यस्थता -त्वं, माध्यस्थ्यं, मध्यस्थपदं, मध्यस्थधिकारः, मध्यस्थकर्म *n.* (न्).

MEDICABLE, *a.* औषधोपचारसाध्यः -ध्या -ध्यं, वैद्योपचारसाध्यः &c., भेषजप्रयोगसाध्यः &c., औषधोपायसाध्यः &c., उपक्रमसाध्यः &c., वैद्यो-पक्रमसाध्यः &c., उपक्रमणीयः -या -यं, चिकित्सः -न्त्या -न्त्यं.

MEDICAL, *a.* वैद्यः -धी -धं, वैद्यकः -की -कं, वैद्यक्रियासम्बन्धी -न्धनी -न्धि (न्), वैद्यकसम्बन्धी &c., वैद्यकविषयः -या -यं, चिकित्सासम्बन्धी &c., औषधीयः -या -यं, औषधोपचारसम्बन्धी &c., भेषजप्रयोगसम्बन्धी &c., आयुर्वेदसम्बन्धी &c., आयुर्वेदी -दिनी &c., आयुर्वेदमयः -यो -यं, वैद्यशास्त्रीयः -या -यं; 'medical science,' वैद्यकशास्त्रं, वैद्यशास्त्रं, आयुर्वेदः -दं; 'medical treatment,' वैद्योपचारः, औषधोपचारः, भेषजोपचारः, औषधप्रयोगः, भेषजप्रयोगः; 'medical man,' वैद्यः, चिकित्सकः, चिकित्सानीवी *m.* आयुर्वेदी.

MEDICALLY, *adv.* वैद्यकशास्त्रानुसारेण, वैद्यकधर्मानुसारेण, वैद्यशास्त्रानु-द्वारेण, वैद्योपचारानुद्वारेण, उपचारोद्देशेन.

MEDICAMENT, *s.* औषधं, भेषजं, भेषजं, भेषजं, भेषजं, औषधीयद्रव्यं, भेषजद्रव्यं, द्रव्यं, आयुर्वेदं, जायुः *m.*, जाली, जाली, जाली, जाली, जाली.

MEDICASTER, *s.* निध्यापिकित्सकः, दुश्चिकित्सकः, दुश्चिकित्सकः, दुश्चिकित्सकः.

To MEDICATE, *v. a.* (Impregnate with medicinal substances) औषधीकृ, औषधादिना मिश्रं (c. 10. मिश्रयति -यति) or संसृजं (c. 6. -सृजति -सृजं) or संसृजं, औषधसंस्कृतं -तां कृ, औषधगुणकं -कां कृ, औषधगुणविशिष्टं -ष्टं कृ.—(Dose with drugs) औषधं दा, भेषजं दा, भेषजं (nom. भेषजं).

MEDICATED, *p. p.* औषधसंस्कृतः -ता -तं, औषधीयद्रव्यसंस्कृतः -ष्टा -ष्टं, औषधादिनिमित्तः -ता -तं.

MEDICATION, *s.* औषधसंस्कारः, औषधसंस्करणं, औषधीकरणं, औषधीयद्र-व्यसंस्करणं, औषधीयद्रव्यनिर्माणं.

MEDICINAL, *a.* (Having healing properties) औषधीयः -या -यं, भेषजः -जी -जं, भेषजीयः -या -यं, औषधोपयोगी -गिनी -गि (न्), रोगान्तकः -का -कं, रोगशान्तकः -का -कं, रोगहृत् -रा -रं, रोगहारी -रिणी &c., रोगज्ञः -ज्ञी -ज्ञं.—(Pertaining to medicine) औषध-सम्बन्धी &c., भेषजसम्बन्धी &c.

MEDICINE, s. (Substance having the property of mitigating disease) औषधं, भेषजं, भेषजं, भेषजं, चगदः, औषधीयद्रव्यं, नायुः *m.*, रोगिवृद्धिः; 'administering medicine,' औषधोपचारः, भेषजोपचारः, औषधप्रयोगः, भेषजप्रयोगः; 'mild medicines,' सामोपचारः, सामोपचारः.—(The practice of medicine) वैद्योपचारः, चिकित्सा. उपचारः, उपचर्या, उपचार्यः, वैद्यक्रिया, उपक्रमः, वैद्योपक्रमः, रुक्प्रतिक्रिया, परानसा.—(Science of medicine) वैद्यकं, आयुर्वेदः—दं; 'a treatise on medicine,' वैद्यकशास्त्रं, वैद्यशास्त्रं; 'a compounder of medicines,' योगविद् *m.*

MEDIEVAL, a. मध्यकालीनः -ना -नं, मध्यकालिकः -का -कं.

MEDIOCRE, MEDIOCRAL, a. मध्यमः -मा -मं, मध्यः -ध्या -ध्यं, मध्यमगुणः -णा -णं, मध्यमभावः -वा -वं, साधारणगुणः -शा -शं, अवरगुणः -खा -खं, अग्रधानगुणः -खा -खं, विगुणः -खा -खं, प्राकृतः -ती -तं.

MEDIOCRITY, s. मध्यमता, मध्यता, मध्यमभावः, मध्यमावस्था, मध्यमदशा, साधारण्यं, साधारणभावः, साधारणदशा, सामान्यता, मध्यममानः, मध्यमपद्यः.—(Moderation) परिमितता.

TO MEDITATE, v. n. ध्ये (e. 1. ध्यायति, ध्यातुं), अनुध्यायति, अभिध्यायति, सन्ध्यायति, चिन्तयति (e. 10. चिन्तयति -यितुं), सन्ध्यायति, विचिन्तयति, भू (e. 10. भावयति -यितुं), सन्ध्यायति, विमृश (e. 6. -मृशति -मृशतुं), मनसा विचर (e. 10. -चारयति -यितुं), समाधा (e. 3. -धाते -धातुं), वितर्क (e. 10. -तर्कयति -यितुं), ध्यातं कृ, अभिध्यातं कृ, सन्ध्यातं कृ, चिन्तां कृ, चिन्तापरः -रा -रं भू, ध्यानपरः -रा -रं भू, विचारणं कृ, विवेचनं कृ.—(Intend) मनः कृ, वृद्धिं कृ, मतिं कृ. See *TO INTEND*.

TO MEDITATE, v. a. प्रचिन्तयति (e. 10. -चिन्तयति -यितुं), परिचिन्तयति, चिन्तयति, मन्तयति (e. 10. मन्तयति -यितुं), परिकल्पयति (e. 10. -कल्पयति -यितुं), कल्पयति, मनसा परिकल्प or कल्पनां कृ; 'to meditate a plan,' उपायचिन्तां कृ, उपायकल्पनां कृ; 'to meditate doing,' कृ in des. (चिन्तयति -यितुं). See *TO INTEND*.

MEDITATED, p. p. ध्यातः -ता -तं, चिन्तितः -ता -तं, प्रचिन्तितः -ता -तं, भाषितः -ता -तं, मनोगुप्तः -मा -मं, कल्पितः -ता -तं, परिकल्पितः -ता -तं, पठितः -ता -तं; 'being meditated upon,' ध्यायमानः -ना -नं; अभिध्यायमानः -ना -नं; 'to be meditated upon,' ध्येयः -या -यं, ध्यानीयः -या -यं, ध्यातव्यः -ध्या -ध्यं.

MEDITATION, s. ध्यानं, अभिध्यानं, जाध्यानं, जन्तध्यानं, समाधिः *m.*, समाधानं, चिन्ता, चिन्तनं, भावना, सम्भावना -ना, ध्यानपरता, विचारणं -णा, विमर्शः, मनोगुप्तं, आत्मिकायता, ध्यान *n.* (न); 'religious and abstract meditation,' योगः, ध्यानयोगः, जन्तध्यानं, समाधिः *m.*, समाधियोगः, समाधानं; 'considered as one of the five sacraments,' अयुतः; 'absorbed in meditation,' ध्याननिष्ठः -ष्टा -ष्ठं, ध्यानस्थः -स्था -स्थं, ध्यानपरः -रा -रं, समाधिरस्थः -स्था -स्थं, समाधिनिष्ठः &c., अधिरुद्धसमाधियोगः -गा -गं; 'posture suited to religious meditation,' ब्रह्मासनं.

MEDITATIVE, a. ध्यानशीलः -ला -लं, चिन्ताशीलः -ला -लं, ध्यानपरः -रा -रं, ध्यानतपरः -रा -रं, चिन्तापरः -रा -रं, चिन्तापरायणः -णा -णं, चिन्तावान् -वती -वत् (न), समाधिमान् -मती &c., ध्यानी -निनी -नि (न), भाषितात्मा -त्मा -त्म (न), सचिन्तः -न्ता -नं, ध्यायन् -यन्ती -यत् (न), ध्यानयुक्तः -क्ता -कं.

MEDITERRANEAN, MEDITERRANEOUS, a. (Inclosed with land) भूचेष्टितः -ता -तं, भूमिचेष्टितः -ता -तं, भूमध्यस्थः -स्था -स्थं, भूवल्लयितः -ता -तं, भूवल्लयितः -ता -तं.—(Remote from the sea, inland) समुद्रदूरस्थः -स्था -स्थं, मध्यदेशीयः -या -यं, मध्यदेशस्थः -स्था -स्थं, सु-

द्रासमीयः -पा -पं.

MEDIUM, s. (Means, instrument) साधनं, द्वारं, द्वार *f.*, अङ्गं, हेतुः *m.*, कारणं, करणं, निमित्तं -तकं, निमित्तकारणं, योगः, कर्मसाधनं.—(Channel, vehicle) मार्गः, पथः, वाहनं, द्वारं, अङ्गं; 'through the medium of the ear,' श्रवणमार्गेण, श्रुतिमार्गेण, श्रवणद्वारेण, श्रवणद्वारा; 'the medium by which medicine is administered,' भेषजमार्गः; 'air is the medium of sound,' वायुः शब्दवाहनं or शब्दवाहकः.—(Instrumentality) कारणत्वं -ता, कारकत्वं, हेतुता, निमित्तत्वं, साधकत्वं, कर्तृत्वं, कर्मकत्वं.—(Middle place, mean) मध्यता -तं, समता, साम्यं, मध्यमपद्यः, सामान्यपद्यः.

MEDLEY, s. सङ्करः, नानाद्रव्यसङ्कर्यं, सन्निपातः, द्रव्यसङ्कुलं, नानाद्रव्यसन्निपातः, सङ्कीर्णद्रव्यसमूहः, प्रकीर्णद्रव्यसमूहः, प्रकीर्णकं, सङ्कीर्णकं, सन्निधद्रव्यसन्निपातः, नानासन्निधद्रव्यसमूहः, नानाद्रव्यसन्निधयः.

MEDLEY, a. सन्निपातिकः -की -कं, सन्निपातिकः -ता -तं, सङ्कीर्णः -णी -णं, प्रकीर्णः -णी -णं, सन्निधः -ध्या -ध्यं, सन्निधः -स्ता -स्तं, धिप्रविधिः -मा -मं, सङ्कीर्णकः -ता -तं, नानाजातीयः -या -यं, सङ्करजातीयः -या -यं.

MEDULLAR, MEDULLARY, a. मज्जासन्ध्या -न्ध्यानी -न्ध्या (न), मेदोमसन्ध्या &c., मज्जासन्ध्या -ध्या -यं, अस्त्रिसारसन्ध्या &c., मेदुली &c.

MEED, s. (Recompense) फलं, प्रतिफलं, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिक्रिया, पारितोषिकं.

MEEK, a. विनीतः -ता -तं, विनयी -यिनी -यि (न), सौम्यः -म्या -म्यं, सौम्यवृत्तिः -त्तिः -त्ति, नम्रवृत्तिः -त्तिः -त्ति, नम्रवृत्तिः -त्तिः -त्ति, नम्रशीलः -ला -लं, नम्रचेताः -ता -तः (स), निर्विषयः -णा -णं, निर्विषयचेताः &c., मृदुस्वभावः -पा -पं, सविनयः -या -यं, सहनशीलः -ला -लं, विनतः -ता -तं, गद्गदीनः -ना -नं, दपहीनः -ना -नं, अगद्गः -ष्टी -ष्टं, निरहङ्कारः -रा -रं, दीनचेताः &c., अनुदत्तः -ता -तं, अनभिमान -निनी &c., अनहङ्कारी &c., पश्यात्मा -त्मा -त्म (न), पश्यः -श्या -श्यं, सुपश्यः &c.

MEEK-NEED, a. मृदुनेत्रः -त्रा -त्रं, मृदुलोचनः -ना -नं, सौम्यनेत्रः &c.

MEEKLY, adv. सविनयं, विनीतयत्, विनयात्, नम्रचेतसा, निर्विषयचेतसा, नम्रं, विनयं, मृदुस्वभावेन, अगद्गं, अनभिमानेन, अनहङ्कारेण, सनिवेदं, अनुदत्तं, सदेयं.

MEEKNESS, s. विनयः, विनीतता, विनीतिः *f.*, सौम्यता, नम्रता, निर्विषयता, स्वभावामृदुता, बुद्धिनम्रता, नम्रशीलता, पश्यता, सुपश्यता, दीनता, दीन्यं, अगद्गः, गद्गदीनता, दपहीनता, अनभिमानं -नता, अनौदत्यं, मायुष्यं, शान्तिः *f.*, विनतिः, सहनशीलता.

MEET, a. (Proper, fit) युक्तः -क्ता -कं, उचितः -ता -तं, उपयुक्तः -क्ता -कं, योग्यः -ग्या -ग्यं, समप्रसः -सा -सं, उपपन्नः -न्ता -नं, सङ्गतः -ता -तं.

TO MEET, v. a. and n. (Come together, encounter) समागम् (e. 1. -गच्छति -गन्तुं), सङ्गम्, उपागम्, मिल (e. 6. मिलति, मिलितुं), सम्मिल, समे (e. 2. समेति -तुं, *rt.* इ), आसद् (e. 10. -सादयति -यितुं), समासद्, प्रतिमुखं or अभिमुखं गम् or या (e. 2. याति -तुं), अभिया, उपाया, सम्मुखीभू.—(Go to meet) प्रतिगम्, प्रत्युद्गम्, अभिगम्, प्रत्युद्या, अभिया, प्रत्याया, प्रतिवृत्तं (e. 1. व्रजति -जितुं), प्रतिवृत्तं (e. 1. -व्रजते -जितुं), अभिवृत्तं, प्रत्युद्गमं कृ; 'gone to meet,' प्रत्युद्गतः -ता -तं.—(Rise to meet) प्रत्युत्वा (e. 1. -तिष्ठति -तापुं, *rt.* स्था); 'risen to meet,' प्रत्युत्थितः -ता -तं; 'rising to meet,' प्रत्युत्थानं.—(Assemble) समागम्, सङ्गम्, मिल, सम्मिल, एकत्र मिल, एकत्र गम् or आगम्, समे समये, समावृत्तं, समूहीभू.—(Encounter in a hostile manner) संयुष् (e. 4. -युष्यते -योद्धुं), युद्धं कृ, युद्धाय समुपागम्, समायातं कृ, युद्धारम्भं कृ, रक्षाभियोगं.—(Meet with, find) आसद्, अभिगम्, प्राप् (e. 5. -प्राप्ति -प्राप्ति), सम्प्राप्, समाप्, अवाप्, आप्, लभ् (e. 1. लभं

लम्बु), विद् (c. 6. सिन्दति, वेदिह), अभिविद्; 'hard to meet with,' दुरासदः-दा-दं, दुरधिगमः-ना-नं, दुरधिगम्यः-न्या-न्यं, दुस्त्रायः-या-यं, दुष्प्रायः-प्रा-यं, दुर्लभः-भा-भं.—(In age) उपगन्, उपगन्, गम्, आप्, प्राप्, इ, अनुभू; 'they met with their death,' विनाशम् उपगताः.—(Meet as waters) म्भु, नम्भु (c. 1. लुपते-मोह), सम्भेदं कृ.

MELTING, *s.* (Coming together) मद्गनः. गमागनः, सद्गनः, सद्गतिः *f.* सद्गति, मिलनं, मेलनं, सम्मिलनं, नम्मेलनं, मेलनः. संयोगः, योगः, एकत्र मिलनं, एकत्र गमनं.—(Assembly, convention) सभा, सनानः, मेलः, मेलः, मेलकः, संसद् *f.*, नदस् *n.*, परिपद्. सनत्वा, गनुयसभा, गोष्ठी, सनितिः *f.*, चास्यानं-नी, लोकसंघः, जनगनागनः, जनगोष्ठा, मण्डलं, जनसमवायः, जनसमुदायः, जनसमूहः; 'dismissal of a meeting,' सभाविसर्जनं; 'person present at a meeting,' नभासद् *m.* सभासादः, सभ्यः, सदस्यः.—(Confluence) सम्भेदः, सद्गमः, नद्गः.

MEETING-HOUSE, *s.* मनुयसभा, सभा, सभागृहं, सभास्थानं, सभामन्दिरं, समागमगृहं, समागमस्थानं.

MEETLY, *adv.* यथायोग्यं, यथोचितं, युक्तं, उपयुक्तं, उचितं, यथाहं.

MELTNESS, *s.* योग्यता, युक्तता, उपयुक्तता, उचितत्वं, औचित्यं.

MEGALOSAURUS, *s.* महामकरः, पृथ्वीकरः.

MEGRIM, *s.* शिरोवेदना, शिरःपीडा, चर्द्धिशिरःपीडा, चर्द्धमस्तकशूलः.

MEIOSIS, *s.* (Figure of rhetoric) न्यूनालङ्कारः, न्यूनीकरणालङ्कारः.

MELANAGOGUE, *s.* कृष्णपित्तः, कृष्णपित्तनाशकम् औषधं.

MELANCHOLIC, *s.* नदापिमादी *m.* (न), निराविमादी *m.*, कुपितवायुग्रन्तः.

MELANCHOLLY, *adv.* सविपादं, अवसादेन, सोद्वेगं, सावसादं, उद्विग्नवत्.

MELANCHOLY, *a.* (Depressed in spirits) विषयः-या-यं, जयसन्नः-जा-जं, विपादी-दिनी-दि (न), उद्विग्नः-ना-नं, उद्विग्नमनाः-ना-नः (स्), विमनाः &c., दुर्मेनाः &c., अन्नमेनाः &c., उन्ननाः &c., ज्ञानमनाः &c., दीनमनाः &c., दीनमनस्कः-स्का-स्कं, विमनस्कः &c., दीनचेतनः-ना-नं, ज्ञानः-ना-नं, ज्ञानः-ना-नां, ज्ञानः-ना-नं, खिन्नः-जा-जं, खेदयुक्तः-जा-जं, खेदी-दिनी &c., उदासीनः-ना-नं, चिन्तापट-रा-रं, चिन्ताकुलः-ला-लं.—(Habitually depressed) सदाविपादी-दिनी &c., निराविपादी &c., सदाखेदी &c., निराविषयः &c., निरायसन्नः &c., सदावसन्नः &c., विषयवृत्तिः-ति-ति, खेदवृत्तिः &c.—(Mournful, expressing or causing sorrow) विपादसूचकः-का-कं, खेदसूचकः-का-कं, विपादात्मकः-का-कं, खेदात्मकः-का-कं, शोकसूचकः-का-कं, शोकजनकः-का-कं, खेदजनकः-का-कं, दुःखकार-रा-रं; 'to be melancholy,' विपद् (c. 1. -पीदति-पन्तु), लयसद्, विषयीभू, खिद् in pass. (खिद्यते), द्वी (c. 1. ग्रायति, ग्राह्य), उद्विग्ननीभू, दुर्मेनस् (nom. दुर्मेनायते), उन्ननस्.

MELANCHOLY, *s.* विपादः, विषयता, अवसादः, अवसन्नता, खेदः, खिन्नता, उद्वेगः, उद्विग्नता, ग्राहिः *f.*, ग्राहिः *f.*, ज्ञानिः *f.*, निविषयता, निर्वेदः, दीनता, दीन्यं, उदासीनता, औदासीन्यं, उच्छ्वसः, चिन्तोद्विग्नता, चिन्ता, विपादवृत्तिः *f.*, विषयवृत्तिः, विमनस्कता, वैमनस्यं.

MELÉE, *s.* (Confused fight) रणसङ्कुलं, युद्धसङ्कुलं, सङ्कुलयुद्धं.

MELILOT, *s.* विषयीभेदः, विषयनिर्दिष्ट औषधिप्रभेदः.

To MELIORATE, *v. a.* भद्रतरं-रां कृ, भद्रतरिकृ. See To IMPROVE.

MELIORATION, *s.* वृद्धिः *f.*, वधेन, ज्ञेयत्वं, भद्रतरभावः. See IMPROVEMENT.

MELLIFEROUS, *a.* मधुप्रदः-दा-दं, मधुजनकः-का-कं, मधुप्रादकः &c.

MELLIFICATION, *s.* मधुकरणं, मधुप्रादनं, मधुपत्तिः *f.*, मधुकारित्वं.

MELLIFLUENCE, *s.* मधुसायः, मधुप्रवाहः, अमृतसायः, सुधाप्रवाहः.

MELLIFLUOUS, MELLIFLUE, *a.* मधुसायी-विणी-वि (न), अमृतसायी

&c. मधुरः-रा-रं, मधुमयः-यी-यं.—(As applied to speech) मधुरावरः-रा-रं, मधुरवाक्यः-न्या-न्यं.

MELLIFLUOUSNESS, *s.* मधुरता-नं, माधुर्यं, स्वादुता, वाक्यमाधुर्यं.

MELLOW, *a.* पक्वः-का-कं, परिपक्वः-का-कं, पक्वमृदुः-द्वी-द्वी, मृदुपक्वः-का-कं, पक्विलः-ना-नं, विपक्विलः-ना-नं.—(Soft) मृदुः-द्वी-द्वी, कोमलः-ला-लं, मृदुलः-ला-लं, क्षिण्यः-ग्या-ग्यं, ललितः-ता-तं, सुरत्यशैः-शै-शै.—(To the ear) मृदुशब्दः-च्चा-च्च्, कोमलशब्दः &c., मृदुनादः-दा-दं, मधुलः-ला-लं, मधुस्वनः-ना-नं.

To MELLOW, *v. a.* पच् (c. 1. पचति, पङ्क्तु, c. 10. पाचयति-यितुं), पक्व-कां कृ, मृदुपक्व-कां कृ, परिपक्व-कां कृ, परिपक्वीकृ, मृदुकृ, कोमलीकृ.

To MELLOW, *v. n.* पक्वः-का-कं भू, परिपक्वः-का-कं भू, पक्वीभू, पक्वतां or पक्वदशां या (c. 2. याति-तुं) or इ (c. 2. रति-तुं), मृदुपक्वः-का-कं भू, मृदुभू, कोमलीभू.

MELLOWED, *p. p.* पाकेन मृदुकाः-ता-तं or कोमलीकाः-ता-तं.

MELLOWNESS, *s.* पक्वता, परिपक्वता, मृदुता, पक्वमृदुता, कोमलता, मादवं, चदिना *m.* (न), पाकः, परिपाका, पक्वि *f.*, पक्वदशा, पक्वभावः.—(Of sound) शब्दमृदुता, नादमादवं.

MELODIOUS, *a.* मधुरः-रा-रं, सुधायः-ग्या-ग्यं, सुखरः-रा-रं, सुखध्वः-या-यं, सुधारस्वनः-ना-नं, मधुस्वनः-ना-नं, श्रोत्रसुखः-खा-खं, श्रोत्राभिरामः-ना-नं, श्रुतिसुखः-खा-खं, मधुरस्वरः-रा-रं, मधुराध्वरः-रा-रं, मधुकः-का-कं, सुशब्दः-च्चा-च्च्, मधुलः-ला-लं.

MELODIOUSLY, *adv.* मधुरं, सुखरं, मधुरस्वरेण, सुधारस्वरेण, माधुर्येण.

MELODIOUSNESS, *s.* मधुरता, माधुर्यं, सुधायता, सुखरता, स्वरमधुरता, स्वरमाधुर्यं, श्रोत्राभिरामता.

MELODY, *s.* सुखरः, सुन्दरानुपूर्व्यं, सुखरानुपूर्व्यं, सुखरानुक्रमः, स्वरमाधुर्यं, स्वरानुक्रममाधुर्यं, माधुर्यं, मधुरता, सुधायता, कलता-नं, तालः, तालेकं, प्रतितालः.

MELON, *s.* (Water-melon) तरसुनं, लतापनसः, सेदु *m.*, कालिङ्गं, कालिन्दकं, गोडुङ्गः.

To MELT, *v. a.* पिबि in caus. (लाययति-लाययति-यितुं), पिद् (c. 10. द्रावयति-यितुं), द्रवीकृ, गल् (c. 10. गालयति-यितुं), विद्रावयं कृ, गालनं कृ, विद्रुतीकृ, विलीनीकृ, आद्रौकृ, साद्रौकृ.—(Softened to love or tenderness) कल्याद्रौकृ, दयाद्रौकृ, भावाद्रौकृ, साद्रौकृ, आद्रौकृ, वत्सल (nom. वत्सलयति-यितुं), वत्सलीकृ.

To MELT, *v. n.* विली (c. 4. -लीयते-लेतुं), प्रविली, मलो, द्रु (c. 1. द्रवति, द्रोतुं), पिद्, गल् (c. 1. गलति-लितुं), विगल्, घर् (c. 1. घरति-रितुं), द्रवीभू, आद्रौभू, साद्रौभू, विलीनीभू, विद्रुतीभू.—(Be softened to love or tenderness) दयाद्रौभू, कल्याद्रौभू, आद्रौ-द्वयः-या-यं भू, क्षिण्णद्वयः-या-यं भू, साद्रौभू, वत्सल (nom. वत्सलायते), वत्सलीभू.

MELTED, *p. p.* द्रुतः-ता-तं, द्रावितः-ता-तं, विद्रुतः-ता-तं, विद्रावितः-ता-तं, द्रवीभूतः-ता-तं, लीनः-ना-नं, विलीनः-ना-नं, निलीनः-ना-नं, गलितः-ता-तं, गालितः-ता-तं, घरितः-ता-तं, परिगलितः-ता-तं, द्रवीकृतः-ता-तं, द्रवमाणः-गा-गं, अवदीर्घः-शी-शी, आद्रौकृतः-ता-तं, साद्रौकृतः-ता-तं.—(Softened to tenderness) कल्या-द्रौकृतः-ता-तं, दयाद्रौकृतः-ता-तं, क्षिण्णद्वीकृतः-ता-तं, वत्सलीकृतः-ता-तं.

MELTER, *s.* द्रावकः, विद्रावकः, द्रावकरः, विलयनकृत्, द्रवकज्ञ *m.* (ज्ञे).

MELTING, *s.* द्रावः-वयं, विद्रावः-वयं, विलयः-यनं, द्रवत्वं, गलनं, गालनं, गलितत्वं, द्रवीकरणं, घरणं, विलीनता, आद्रौकरणं, साद्रौकरणं.

MELTING, *part. or a.* द्रवमाणः-या-यं, गलन्-लनी-लत् (न), घरन् &c., गाली-लिनी-लि (न), वत्सल्यजनकः-का-कं.

MEMBER, *s.* (Limb of the body) अङ्गं, अवयवः, शरीराङ्गं, शरीरावयवः, गात्रं, पदः, प्रतीकः, सपनः; 'a minor member of the body,' प्रत्यङ्गः; 'having members,' अङ्गनी-ङ्गिनी-ङ्गि, अवयवी &c., माङ्गः-ङ्गा-ङ्गं.—(Of a discourse, &c.) अङ्गं, प्रकरणं, खण्डः-खण्डं, देशः, पदं, परिच्छेदः, विच्छेदः.—(Part, division) अङ्गं, भागः, विभागः, 'घंशः, अवयवः; 'member by member,' अवयवशः; 'forming a member,' अङ्गभूतः-ता-तं.—(Of a community or association) गणायन्तरः, संसर्गाभ्यन्तरः.—(Of an assembly) सभासदः, सभ्यः, सभास्यः, सभास्तारः, सभाभ्यन्तरः, सामाजिकः, सदस्यः.—(Individual) व्यक्तिः *f.*, एकजनः.—(Of a compound word) पदं; 'first member of a compound,' उपपदं; 'last member,' उत्तरपदं.

MEMBERED, *a.* अङ्गनी-ङ्गिनी-ङ्गि (नं), साङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अवयवी &c.

MEMBRANE, *s.* त्वक् *f.* (च), आवरणत्वक् *f.*, आवरकत्वक् *f.*, तनुत्वक् *f.*, चलत्वक् *f.*, चर्म *n.* (नं), जलपथम् *n.*, क्लिष्टिका, क्लिष्टी, आवरणं.

MEMBRANE, MEMBRANOUS, *a.* तनुत्वङ्मयः-यो-यं, आवरणत्वङ्मयः-यो-यं, तनुत्वङ्मायुतः-ता-तं.

MEMBRUM VIRILE, *s.* शिष्टः, पुंलिङ्गं, पुंशिरुहं, पुरुषाङ्गं, नरङ्गं, लिङ्गं, ध्वजः, इन्द्रियं, जपयं, चर्मद्वयः-खण्डः.

MEMENTO, *s.* स्मरणार्थकयस्तु *n.*, स्मृतिजनकचिह्नं, स्मरणं.

MEMOIR, *s.* वृत्तान्तः, वृत्तान्तरचना, वृत्तान्तोपाख्यानं, वृत्तान्तलिखनं, चरित्रं, चरित्ररचना, चरित्रोपाख्यानं, चरित्रलिखनं, इतिहासः.

MEMORABLE, *a.* स्मरणीयः-या-यं, स्मरणयोग्यः-ग्या-ग्यं, स्मरणार्हः-हो-हं, स्मर्यः-या-यं, स्मरणोपमुक्तः-क्ता-क्ते, चिरस्मरणीयः &c., अपि-स्मरणीयः &c.

MEMORANDUM, *s.* स्मरणं, स्मरणपत्रं, स्मारकपत्रं, स्मरणार्थकचिह्नं, पत्रकं.

MEMORATIVE, MEMORIAL, *a.* स्मारकः-का-कं, स्मारीः-री-रं, स्मृति-जनकः-का-कं, स्मरणार्थकः-का-कं, स्मृतिकरः-रा-रं.

MEMORIAL, *s.* स्मरणार्थकविषयः, स्मरणार्थकयस्तु *n.*, स्मारकविषयः, स्मारकयस्तु, स्मरणार्थकचिह्नं, स्मरणविषयः, स्मरणयस्तु *n.*, स्मरणं.—(Petition) निवेदनपत्रं, विज्ञापनपत्रं, प्रार्थनपत्रं.

MEMORIALIST, *s.* निवेदनकर्ता *m.* (ङ्), विज्ञापनकर्ता *m.*, प्रार्थकः, प्रार्थयिता *m.*, अर्थी *m.* (नं), प्रार्थनपत्रलेखकः.

TO MEMORIALIZE, *v. a.* निवेदनपत्रेण प्रार्थं (c. 10. -अर्थयति-यितुं), निवेदनपत्रं लिखं (c. 6. लिखति, लेखितुं), निवेदनं कृ.

MEMORY, *s.* स्मरणं, स्मृतिः *f.*, संस्मरणं, अनुस्मृतिः *f.*, अविस्मृतिः *f.*, संस्कारः, स्मरणशक्तिः *f.*, धारणा-धरं; 'retentiveness of memory,' धारणा, धारणाशक्तिः *f.*; 'having a good or retentive memory,' स्मृतिमान्-मतो-मत् (नं), स्मरणशीलः-ला-लं, वृत्तस्मरणशीलः-ला-लं, अधिगतापस्मरणशीलः-ला-लं, अधिगतापस्मरणशीलः-ला-लं; 'to commit to memory,' हृदये कृ, मनसि कृ, जप्यस् (c. 4. -अस्यति-असितुं), रूपं कृ; 'committed to memory,' करडस्यः-स्या-स्यं, हृदयस्यः-स्या-स्यं, हृत्स्यः &c., अभ्यस्तः-स्ता-स्तं; 'within memory,' स्मर्यः-री-रं.—(Time to which memory may extend) स्मर्यकालः, स्मरणकालः, स्मृतिमालः.

MEN, *s. pl.* पुरुषाः *m. pl.*, नराः *m. pl.*, मनुष्याः *m. pl.*, मानुषाः *m. pl.*

TO MENAGE, *v. a.* भर्तृ (c. 10. भर्तयति-ते-यितुं), अवभर्तृ, निभर्तृ, अभिभर्तृ, अभिनिभर्तृ, परिभर्तृ, तर्जं (c. 10. तर्जयति-यितुं), अभितर्जं, सन्नर्जं, अवगुरु (c. 6. -गुरते-रितुं), भर्तृनं कृ, तर्जनं कृ, भयप्रदर्शनं कृ.

MENACE, *s.* भर्तृनं-नो, निर्भर्तृनं-ना, तर्जनं, भयप्रदर्शनं, भयदर्शनं, परोदितं, अपकारणीः *f.* (रं).

MENACED, *p. p.* भर्तृतः-ता-तं, अभिभर्तृतः-ता-तं, तर्जितः-ता-तं.

MENAGER, *s.* भर्तृनकारी *m.* (नं), निर्भर्तृनकर्ता *m.*, भयप्रदर्शकः.

MENAGERY, MENAGERIE, *s.* पशुपक्षिसङ्ग्रहः, पश्यादिसङ्ग्रहः, विदेशीयजन्तुपालिका, विदेशीयपशुशाला, विदेशीयपशुपालनस्थानं, नानानातीयपशुसङ्ग्रहः, भिन्नजातीयजन्तुसङ्ग्रहः, वितंसः, वीतंसः.

MENAGOGUE, *s.* चतुर्पक्षकम् or चतुर्पक्षाहकम् or चतुर्जनकम् चीपं, मुराहवीपं.

TO MEND, *v. a.* (Repair) सन्धा (c. 3. -दधाति-यत्ते-धातुं), सनाधा, प्रति-सनाधा, प्रतिदृ, प्रतिसङ्ग, पृथिवत् कृ, साध् (c. 10. साधयति-यितुं), उद्दृ (c. 1. -हरति-हर्तुं), जीर्णोद्धारं कृ, जीर्णोद्धारं कृ, सुस्यं-स्यां कृ, स्वस्यं-स्यां कृ, सन्धानं कृ, प्रतिनमाधानं कृ.—(Correct) शुष् (c. 10. शोषयति-यितुं), परिशुष्, विशुष्, संगुष्.—(Help) उपकृ.—(Improve) वृष् (c. 10. वर्धयति-यितुं), संवृष्, सधिकीकृ.

TO MEND, *v. n.* (Grow better) भद्रतरः-रा-रं भू, भद्रतराभू, अधि-कीभू, वृष् (c. 1. वर्धते-यितुं), वृद्धिं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or दृ (c. 2. एति-तुं), ध्रेयान्-यसी-यो भू, सुस्यः-स्या-स्यं भू, स्वस्यः-स्या-स्यं भू.

MENDABLE, *a.* सन्धेयः-या-यं, समाधेयः-या-यं, प्रतिसमाधेयः-या-यं, साध्यः-ध्या-ध्यं, उद्धार्यः-ध्या-ध्यं, उद्धारणीयः-या-यं, प्रतिकार्यः-ध्या-ध्यं.

MENDACIOUS, *a.* असत्यवादी-दिनी-दि (नं), मिथ्यावादी &c., असत्य-भाषी-मिथी, सनृतभाषी &c. See LYING, LIAR.

MENDACITY, *s.* असत्यभाषणं, मिथ्यावादः, सनृतभाषणं, मृषावादः.

MENDED, *p. p.* समाहितः-ता-तं, प्रतिसमाहितः-ता-तं, सन्धितः-ता-तं, साधितः-ता-तं, उद्दृतः-ता-तं, जीर्णोद्दृतः-ता-तं, प्रतिकृतः-ता-तं.

MENDIER, *s.* सन्धानकर्ता *m.* (ङ्), सन्धानकर्ता *m.*, सन्धाता *m.* (नं), प्रति-समाधाता *m.*, साधकः, उद्धारकः *m.* (ङ्), जीर्णोद्धारकः.

MENDICANCY, *s.* भिक्षुकता, भिक्षोपजीविका, भिक्षं, भिक्षजीविका.

MENDICANT, *s.* (Beggar) भिक्षार्थी *m.* (नं), भिक्षुकः-की *f.*, भिक्षुः *m.*, भिक्षाकः-की, भिक्षोपजीवी *m.* (नं), भिक्षजीवी *m.*, भिक्षाशी *m.* (नं), भिक्षाहारः, भिक्षभुक् *m.* (ङ्), भिक्षाशी *m.*, भिक्षाचरः, भिक्षाश्रमिणः, वनीयकः, याचकः, याचनकः. See BEGGAR. (Religious mendicant) भिक्षुः *m.*, परित्राजकः-जिका, परित्राजः, परित्राद *m.* (ङ्), प्रवर्जितः, पाराशरी *m.* (नं), पराशरी *m.*, योगी *m.* (नं), सन्धासी *m.* (नं), यतो *m.* (नं). Other kinds of religious mendicants are दण्डी *m.* (नं), चिदगुडी *m.* (नं), वैरागी *m.* (नं), भैरवयोगी *m.*, दण्डासकः, मस्करि *m.* (नं), सधोत्पन्नाः *m.* (नं), कर्मद्वी *m.* (नं).

MENDICITY, *s.* भिक्षुकता-त्वं, भिक्षं, भिक्षोपजीवनं, भिक्षजीविका, भिक्ष-चर्या, भिक्षचरणं, भिक्षाश्रित्वं, भिक्षादनं, भिक्षावृत्तिः *f.*, भिक्षुकवृत्तिः *f.*, भिक्षा, प्रव्रज्या, परित्रज्या-त्र्यं, व्रज्या, याचनावृत्तिः *f.*, याचकवृत्तिः *f.*, यात्रा, याचना, परिदम्.

MENDING, *s.* सन्धानं, सन्धानकरणं, समाधानं, प्रतिसमाधानं, साधनं, उद्धारः, उद्धारणं, जीर्णोद्धारः, जीर्णोद्धारणं, सुस्यकरणं, प्रतिकरणं.

MENIAL, *a.* गृहदाससत्त्वन्वी-न्विनी-न्वि (नं), प्रेम्पसत्त्वन्वी &c., अवकृष्टः-ष्टा-ष्टं, चापलः-ली-लं, दातृनः-ता-तं; 'menial offices,' प्रेम्प-कर्म *n.* (नं), भृत्यकर्म *n.*; 'menial service,' प्रेम्पभावः, दास्ययोगः.

MENIAL, *s.* गृहदासः-सी *f.*, प्रेम्पः-प्पा, भृत्यः, चेटः-टी *f.*, सेवकः-की, अवकृष्टः, अवकृष्टकर्मकरः, क्लिष्टः; 'menials,' परिजनः, परिवरः, दासवर्गः.

MENISCUS, *s.* स्रष्टेचन्द्राकारः, स्रष्टेचन्द्राकृतिः *f.*

MENIOLOGY, *s.* (Register of months) मासविवरणं, मासपञ्चिका.

MEN-PLEASER, *s.* लोकप्रसन्नकः, जनप्रसन्नकः, जनानुसारी *m.* (नं), लोकानुसारी.

MENSAL, *a.* भोजनपात्रसत्त्वन्वी-न्विनी-न्वि (नं), भोजनपात्रसत्त्वन्वी &c.

MENSES, *s. pl.* क्षुत् *m.*, चातृवं, पुष्पं, कुसुमं, रजस् *n.*, योनिरञ्जनं, स्त्री-

धर्मः, कला, मलं, योनिमलं; 'first appearance of the menses,'
चतुर्दशीनं, रजोदर्शनं; 'ceremonies on the event,' चतुर्दशीः *f.*
चतुर्दश्यः; 'suppression of them,' रजोदन्धः.

MENSTRUAL, *a.* (Monthly) मासिकः -रती -कं. मास्यः -स्या -स्यं, मासोदः
-या -यं, मासोनः -ना -नं, मासिनामिकः -रती -कं. मासानुमासिकः -रती -कं.

To MENSTRUATE, *v. n.* चतुर्दशी भू, पुनरागच्छ भू. रजस्वला भू.

MENSTRUATION, *s.* चतुर्दशी, चतुर्दश्यः; 'woman in this state.'
See the next.

MENSTRUOUS, *a.* (Woman) चतुर्दशी, पुनरागच्छ, रजस्वला, मलिनः,
स्त्रीर्षमिणी, उदयना, चात्रेयी -यिका, रविः -रती, दृष्टनी, चन्द्रमा,
सरना, पायशाली, मत्तपातिनी, रजली, जूही. —(Rising to the
menses) चात्रेयी -पी -यं, चतुर्दश्यो -न्यनी -न्य (न) चतुर्दश्यो in comp.

MENSTRUUM, *s.* (Solvent) द्रावकरः, द्राव्यं, मिश्रणद्रव्यः, मिश्रणम्.
—(Medium for mixing medicines) योगद्रव्यं *m.* (न)

MENSURABILITY, *s.* मेयता, प्रमेयता, परिमेयता, नापनीयत्व.

MENSURABLE, *a.* मेयः -या -यं, प्रमेयः -या -यं, परिमेयः -या -नं, नापनीयः
-या -यं, माप्यः -या -यं, मापन्यः -मा -नं.

MENSURAL, *a.* मानसत्तन्त्री &c., मानविषयः -या -यं, परिमाणविषयः &c.
To MENSURATE, *v. a.* मा (c. 2. माति -तुं, c. 10. मापयति -यितुं). See
To MEASURE.

MENSURATION, *s.* मापनं, परिमाणं, प्रमाणं, मानं, मितिः *f.*, मापनरत्नं.

MENTAL, *a.* मानसः -सो -सं, माननिकः -को -कं, मननाः -स्या -स्यं, मन-
सिजः -ना -नं, मनोगः -जा -जं, मनोगतः -ता -तं, मनोभवः -या -यं,
मनःस्थः -स्या -स्यं, बुद्धिस्थः &c., विप्रयः -या -यं, पितातः -ता -तं,
विपन्नः -जा -जं, मनोभवः -यी -यं, मनःकलितः -ता -तं, बुद्धिकलितः
-ता -तं, मनःसत्तन्त्री -न्यनी &c.; 'mental suffering,' मनमापः,
मनःपीडा; 'mental abstraction,' योगः, सन्न्यस्तनं, चित्रपुतिपरोपः.

MENTALLY, *adv.* मनसा, पुत्रा, पितया, बुद्धिमात्रेण; 'mentally blind,'
चन्वयोः -पी -यि, चन्वयुद्धिः -द्धि -द्धि, चन्वयुद्धिताया -या -त (न).

MENTION, *s.* अभिधानं, अभिधा, आख्यानं, रूपनं, उपादानं, धारणं,
नामग्रहणं, नामनिर्देशः. निवेदनं, कौर्त्तनं, सङ्कीर्त्तनं, उच्चारणं, उद्देशः,
उल्लेखः -रानं, धृतिः *f.*; 'no mention whatever,' न गन्वलेखः;
'to make mention.' See the next.

To MENTION, *v. a.* रत्ना (c. 2. रत्नाति -तुं), आख्या, कृ (c. 10. कथयति
-यितुं), सङ्गृह्, निविद् (c. 10. निवेदयति -यितुं), अभिधा (c. 3. दधाति
-धातुं), कृत् (c. 10. कौर्त्तयति -यितुं), अनुकृत्, उच्चार (c. 10. उच्चारयति
-यितुं), निर्दिश (c. 6. दिशयति -देष्टुं), उद्दिश, उद्देश कृ. अभिधानं कृ.
—(By name) नाम ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), नामग्रहणं कृ, नाम-
निर्देशं कृ; 'it will be mentioned,' वक्ष्यते.

MENTIONED, *p. p.* उक्तः -क्ता -क्तं, प्रोक्तः -क्ता -क्तं, कथितः -ता -तं, आख्यातः
-ता -तं, अभिहितः -ता -तं, निवेदितः -ता -तं, कौर्त्तितः -ता -तं, स्मृतः
-ता -तं; 'by name,' नामाभिहितः -ता -तं; 'before mentioned,'
पूर्वोक्तः -क्ता -क्तं, पूर्वोदितः -ता -तं; 'about to be mentioned,'
वक्ष्यमाणः -या -यं.

MENTOR, *s.* उपदेश *m.* (पु), उपदेशकः, मन्त्रा *m.* (न), अभिमन्त्रा *m.*

MENPHITIC, **MENPHITICAL**, *a.* पूतिगन्धी -न्यनी -न्य (न), पूतिगन्धः -न्या
-न्यं, पूतिगन्धात्मकः -का -कं, दुर्गन्धी &c., दुष्कगन्धी &c., पूतिगन्ध-
मयः -यी -यं, दुर्गन्धमयः -यी -यं, पूतिविषयः -पा -पं, पितात्मकः -का -कं.

MERACIOUS, *a.* तेजोमयः -यी -यं, सङ्ग्रहीः -यी -यं, रसिकः -का -कं.

MERCANTILE, *a.* वाणिज्यिकः -की -कं, वाणिजः -जी -जं, वाणिज्यसत्तन्त्री
-न्यनी -न्य (न), वाणिज्यसत्तन्त्री &c., वाणिज्यसत्तन्त्री &c., व्यवहार-

नः -जी &c., वाणिज्यिकः -का -कं, पणायसत्तन्त्री &c., निगमः -जी -जं.
MERCATION, *s.* क्रयविक्रयः, वाणिज्यं, पणाय, वाणिज्यपथं.

MERCENARILY, *adv.* लाभलोभात्, लाभपेक्षया, स्वार्थपेक्षया, लाभदृष्ट्या,
दुष्कृता, फललोभात्, चेतनापि, फलार्थं, स्वार्थत्वं, भृत्यकृतं, सकामं.

MERCENARISTS, *s.* लाभलोभः, फललोभः, लाभदृष्टिः *f.*, चेतनार्थित्वं,
लाभदृष्टिः *f.*, फलार्थः, धनलोभः, धनलुब्धता, स्वार्थपेक्षा, सकामता,
सकामदृष्टिः *f.*, चेतनापेक्षा.

MERCENARY, *a.* (Hired, hireling) भृत्यकः -का -कं, चेतनिकः -की -कं,
चेतनापि -चिनी -चि (न), चयिकः -का -कं, भृतिभुक् *m. f. n.* (न),
भरणभुक् *m. f. n.*, भृत्यः -त्या -तं, चेतनभृत् *m. f. n.*—(Actuated
by hope of gain, greedy of gain) लाभलोभी -भिनी &c., लाभार्थी
-चिनी &c., लाभदृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, लाभदृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, धनलोभी &c.,
धनलुब्धः -त्या -तं, धनार्थी &c., फलदृष्टी -चिनी &c., स्वार्थः -चा -चं,
स्वार्थदृष्टी &c., स्वार्थपेक्षकः -का -कं, सकामः -मा -मं, कामात्मा -त्या
-त (न); 'from mercenary motives,' स्वार्थत्वं, स्वार्थत्वं, लाभ-
लोभात्, फललोभात्.

MERCENARY, *s.* (A hireling) भृत्यकः, भृतिभुक् *m.* (न), भरणभुक् *m.*,
चेतनिकः, चयिकः, चेतनार्थी *m.* (न), चेतनभुक् *m.*, भृत्यः; 'soldier,'
भृत्यकर्मन्.

MERCEN, *s.* कौशाक्षरचिह्नो *m.* (न), कौशाक्षरचिह्न *m.* (न), कौशाक्षरचिह्न-
दुष्टचिह्नता *m.* (न), कौशाक्षरचिह्नव्यवसायी *m.* (न).

MERCERY, *s.* कौशाक्षरं, कौशाक्षरचिह्नं *n.*, कौशाक्षरचिह्नव्यवसायः.

MERCHANDISE, *s.* (Goods) पण्यं. पण्यद्रव्यं, पण्यद्रव्याणि *n. pl.*, पण्य-
नि *n. pl.*, विक्रयद्रव्याणि, विक्रयपण्यं, भाव्यकं, पण्यभाव्यकं, पण्यभाव्यक-
नि *n. pl.*, वाणिज्यभावनं, वाणिज्यपण्यं, वाणिज्यपण्यं, पण्यः, पण्यसः.
—(Trade) वाणिज्यं -ज्या, पण्यकृष्यं, क्रयविक्रयः, पणाय, व्यापारः,
व्यवहारः, व्यवसायः.

To MERCHANDISE, *v. n.* वाणिज्यं कृ, क्रयविक्रयं कृ, व्यापारं कृ.

MERCHANT, *s.* पण्यकृ *m.* (न), वाणिजः -निकः, वाणिजनः, महानः,
स्वार्थवाहः, स्वार्थिकः, क्रयविक्रयिकः, वाणिज्यिकः, पण्यकृ, व्यवसायी *m.*
(न), व्यापारी *m.*, व्यवहारी *m.*, व्यवसायकः, वाणिज्योपनीवी *m.* (न),
धर्मो *m.* (न), साधु *m.*, साधुगणः, निगमः; 'voyaging merchant,'
पोतवाणिकः, साधुवाणिकः; 'man of the mercantile or third
class,' धर्म्य, निगम *m.* (न); 'company of merchants,' साधुः, निगमः.

MERCHANTABLE, *a.* पण्यः -स्या -स्यं, विक्रयः -या -यं, पण्यार्थः -र्था -र्थं.

MERCHANTMAN, *s.* (Ship employed in trade) वाणिजनीः *f.*,
वाणिजनीका.

MERCHANT, *a.* दयालुः -लुः -लु, दयावान् -पती -यन् (न), कृपालुः -लुः
-लु, कृपावान् &c., दयाशीलः -ला -लं, कृपाशीलः -ला -लं, सद्यः
-या -यं, सकृत्तराः -रा -रं, कृपाशीलः -ला -लं, कारुणिकः -की -कं,
सानुकम्प्यः -स्या -स्यं, सानुकम्प्यो -न्यनी -न्य (न), सानुकम्प्यः -शा -शं,
दयालुः -लुः -लु, दयामयः -यी -यं, दयामयः &c., करुणामयः &c.,
दयापुष्टिः -द्धिः -द्धि, दयादृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, दयाशीलः -ला -लं, दया-
वान् &c., सानुकम्प्याशीलः -ला -लं, दयाशीलः -ला -लं, दया-
शीलः -ला -लं, कृपाकरः -रा -रं, दयागुणः -क्ता -क्तं.

MERCIFULLY, *adv.* सदयं, सकृत्तरं, सानुकम्प्यं, कृपया, दयाया, सानुकम्प्यं,
दयापुष्टिं, कृपापुष्टिं, दयापुष्ट्या, कारुण्येन -स्यात्, दयापुष्टिं, वास्तव्यात्.

MERCIFULNESS, *s.* दयालुता, कृपालुता, कारुण्यं, दयाशीलता, कृपाशीलता,
सदयत्वं, सानुकम्प्यता, सानुकम्प्यता, दयाशीलता, दया, कृपा, सानुकम्प्यता,
करुणा, पृथा, वास्तव्यं.

MERCILESS, *a.* निर्दयः -या -यं, अदयः -या -यं, निष्कृपः -पा -पं, निष्कृपः

MER

-या -यं, निष्करुणः -या -यं, अकरुणः -या -यं, दयाहीनः -ना -नं, दयारहितः -ना -नं, दयाशून्यः -न्या -न्यं, कृपाहीनः -ना -नं, धीतपूयः -या -यं, निमुट -रा -रं.

MERCILESSLY, *adv.* निर्दयं, निष्कृपं, निष्करुणं, निमुटं, अतिनिमुटं.

MERCURIAL, *a.* (Containing mercury or quicksilver) चारुमदः -यी -यं, चारुदात्मकः -का -कं, सचारुदः -दा -दं. —(Volatile, sprightly) चञ्चलः -ला -लं, चपलः -ला -लं, चञ्चलबुद्धिः -द्धिः -द्धिं, प्रकृतितरलः -ला -लं, तरलप्रकृतिः -तिः -ति, दणिकबुद्धिः &c., अस्विरः -रा -रं.

MERCURY, *s.* (The planet, fabled as the son of Soma, or the moon, by Rohini) सोम्यः, सोमभूः *m.*, पुषः, रोहिण्यः, रोचनः, पोषनः, राजपुत्रः, तुङ्गः, हकाङ्गः, श्यामाङ्गः, एकदेहः, प्रहर्षणः, पचा-विम् *m.*, अविधानः. —(Quicksilver) चारुदः, चारु-रतः, रसः, रस-पातुः *m.*, सिद्धपातुः, दिव्यरसः, चपलः, दारुदः. See QUICKSILVER. (A preparation of mercury used in medicine) यन्सारुः, चन्द्रोदयः, चतुर्मुखः; 'Calx or oxid of mercury,' रसभस्म *n.* (नं), चारुभस्म *n.*; 'white sublimate or muriate of mercury,' रसकैयूरः; 'sulphuret of mercury,' कञ्जली. —(Interpreter or preceptor of the gods) बृहस्पतिः *m.*

MERCY, *s.* (Disposition to forgive, clemency) दया, कृपा, दया-शीलता, कृपाशीलता, दयाशीलता, दयालुता, कृपालुता, दयापुष्टिः *f.*, क्षमापुष्टिः *f.* —(Compassion) अनुकम्पा, काश्यः, करुणा, कृपा, अनुक्रोशः, कृपा, दया. —(Grace, favor) अनुग्रहः, प्रसादः, प्रसन्नता, अनुरोधः. —(Pardon) क्षमा, पापमार्जनं, पापशुद्धिः *f.*, निष्कृतिः *f.*; 'ocean or fountain of mercy,' दयासागरः, दयासमुद्रः, दयानिधिः *m.*, करुणाकरः; 'vessel or recipient of mercy,' दयापात्रं, कृपापात्रं, दयाभाजनं, अनुकम्पनीयः -या, अनुग्राह्यः -स्या; 'to shew or have mercy,' दयां कृ, अनुकम्प्य (c. 1. -कम्पते -मिपुते), दय् (c. 1. दयते -मिपुते), दयम् (c. 1. दयते -मिपुते, दयन्ते); 'mercy!' वाहि, त्रायस्, क्षमस्व, धन्यतां.

MERCY-SEAT, *s.* करुणासनं, ईश्वरासनं, परमेश्वरासनं, ईश्वरप्रसादासनं.

MERE, *a.* (Only, pure) मात्र in comp., मात्रकः -का -कं, केवलः -ला -लं, केवली -लिनी -लि (नं), शुद्धः -द्वा -द्वं; 'a mere man,' मनुष्यमात्रः; 'mere touch,' स्पर्शमात्रं; 'mere words,' वाङ्मात्रं; 'by mere talk,' वाक्यमात्रेण; 'a mere grammarian,' केवलवै-योरकरणः; 'a mere logician,' केवलनैयायिकः.

MERE, *s.* (A lake) सरस् *m.*, ह्रदः, सरोवरः, पयोराशिः *m.* —(Boundary) सीमा, परिसीमा, चनाः, समनः, पर्यन्तं.

MERELY, *adv.* मात्रं, मात्रेण -त्रात्, केवलं, कुट्टारं, खलु; 'by merely inspecting,' निरीक्षणमात्रेण; 'from caste merely,' जातिमात्रात्.

MERETRIOUS, *a.* (Relating to harlots) वेश्यासत्त्वो -न्विनी -न्वि (नं), चारुङ्गनीयः -या -यं, पलाङ्गनीयः -या -यं. —(Having a false show, gaudy) कृत्रिमशोभानात् -वती -वत् (नं), कृत्रिमशोभाभयः -यी -यं, मिथ्याशोभनः -ना -नं, कृत्रिमालङ्कारभयः -यी -यं, मिथ्यालङ्कारयान् &c., मिथ्यारामो -गिखी &c.

MERETRIOUSLY, *adv.* वेश्यारूपेण, कृत्रिमशोभापूर्वकं, मिथ्याशोभापूर्वकं.

TO MERGE, *v. a.* (Immerge) मज्ज् (c. 10. मज्जयति -मिपुते), निमज्ज्, मग्नं -ग्नो कृ, जगमाह (c. 10. ग्राहयति -मिपुते), गाह्. —(Cause to be swallowed up or lost) यत्नं -स्तां कृ, विलीनं -नो कृ, निपीतं -तो कृ, नश् (c. 10. नाशयति -मिपुते), नष्टं -ष्टां कृ.

TO MICRO, *v. n.* मज्ज् (c. 6. मज्जति -मिपुते, मंजुं), खवगाह् (c. 1. ग्राहते -मिपुते -गाह्), यत्नः -स्ता -स्तं भू, निपीतः -ता -तं भू, नश् (c. 4. राशयति

MER

-मिपुते), मग्नः -ग्नो -ग्नं भू, विली (c. 4. -लीयते -लेह्).

MERGED, *p. p.* मग्नः -ग्नो -ग्नं, निमग्नः -ग्नो -ग्नं, जगमाह -दा -दं. लीनः -ना -नं, विलीनः -ना -नं, विलीनः -ना -नं, लुप्तः -ना -नं.

MERIDIAN, *s.* (Middy, noon) मध्याह्नः, मध्याह्नकालः, मध्यन्दिनं, दिन-मध्यं. —(Meridian of the place in geography and astronomy) यान्योत्तरपृष्ठं, समथः; 'meridians of right ascension,' ज्ञानिक-मूत्राणि *n. pl.*; 'distance from the first meridian,' रेखान्तरं, देशान्तरं; 'distance between the meridians,' स्थलपरिधिः *m.* —(Height, highest point) उच्यता, उच्यदं, चयं, मध्यं.

MERIDIAN, *a.* (Relating to midday) मध्याह्निकः -को -कं, मध्यन्दिनः -नी -नं, मध्याह्नकालीनः -ना -नं. —(Pertaining to the meridian line) यान्योत्तरपृष्ठसन्धी -न्विनी -न्वि (नं), खमध्यसन्धी &c. —(Highest) उच्यतमः -मा -मं, उच्यतः -ना -नं.

MERIDIONAL, *a.* दक्षिणदिक्स्थः -स्या -स्यं, दक्षिणमुखः -खा -खं, दक्षिणभिमुखः &c., दक्षिणदिक्स्थः -को -कं, दक्षिणदेशीयः -या -यं.

MERIT, *s.* (Desert) गुणः, योग्यता, उपयोगः, उपयुक्तता, पात्रता. —(Excellence, great merit) गुणोत्कर्षः, गुणप्रकर्षः, गुणवैजयं, गुणिता, गुणपूर्णं, सगुणता, गुणीयं, गुणवत्ता, गुणता, गुणमहत् *r.* उत्कर्षः, उत्कृष्टता, श्रेष्ठता, श्रस्त्रं, प्रशस्त्रं, कारता -तं; 'appreciation of merit,' गुणग्रहणं; 'one who does so,' गुणग्राही *m.* (नं), गुण-ग्राहकः, गुणरः. —(Merits, good or bad) गुणगुणं, गुणदोषी *m. du.* गुणदोषं, साधनारं, पुण्यापुण्यं, धर्माधर्मः; 'testing one's merits,' गुणगुणपरीक्षा, गुणदोषपरीक्षा. —(Merit acquired through works, according to the Hindu notion) पुण्यं, श्रेयस् *r.*, मुक्तं, धर्मः, धृष्टः, तपस् *n.*, नियमः, पुण्यमानयो, सविनः; 'acqui- sition of merit,' पुण्यार्जनं, पुण्यसम्पादनं, श्रेयःसम्पादनं; 'acquired by merit,' पुण्यार्जितः -ता -तं, पुण्यनिमित्तः -ता -तं; 'reward of merits,' पुण्यफलं; 'good fortune, as the result of merits,' पुण्योदयः; 'merit acquired in some former birth,' पूर्वपुण्यः; 'mightiness of merit,' पुण्यप्रतापः; 'person of great merit,' पुण्यनिधिः *m.*, श्रेयोनिधिः *m.*, पुण्यसागरः, पुण्यराशिः *m.*, पुण्याला *r.* (नं), पुण्यननः; 'a work giving an account of the merits of any holy place or object,' माहात्म्यं.

TO MERIT, *v. a.* अर्हं (c. 1. अर्हति -ने -मिपुते), अर्हः -हो -हं or उपपुण्य-का -कं or योग्यः -न्या -न्यं or उचितः -ता -तं भू or चत्; 'he merits a kingdom,' राज्यम् अर्हति; 'he merits punishment,' दण्डादौ भवति or चस्ति; 'to merit confidence,' विश्वात्मपात्रं भू. See TO DESERVE.

MERITED, *p. p.* उपपुण्य -का -कं, योग्यः -न्या -न्यं, अर्हितः -ता -तं.

MERITORIOUS, *a.* (Deserving a reward) वेतनाहं -हो -हं, दांदाहं &c., प्रतिफलाहं &c. —(Deserving of honor) द्वायः -व्या -व्यं, द्वापनीयः -या -यं, प्रशंसनीयः -या -यं, शैल्यः -स्या -स्यं, प्रशस्तः -स्ता -स्तं, द्वापाहं -हो -हं, प्रशसाहं &c. —(Having great merit) गुणवान् -वती -वत् (नं), गुणसम्पन्नः -न्ना -नं, गुणी -विनी -वि (नं), गुणान्वितः -ता -तं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, उत्तमगुणविशिष्टः -ष्टा -ष्टं. —(Having great religious merit) पुण्यवान् -वती &c., पुण्यशाली -लिनी &c., पुण्यरूपः -पा -पं, पुण्यालकः -का -कं, कृतपुण्यपुत्रः -न्ना -नं; 'meritorious act,' पुण्यकं, व्रतं -तं, नियमः, तपस् *n.*

MERITORIOUSLY, *adv.* यथो वेतनम् or प्रतिफलम् अर्हति तथा, द्वापनीयं.

MERITORIOUSNESS, *s.* योग्यता, उपयुक्तता, वेतनाहता, वेतनयोग्यता, उपयोगिता, पात्रता, गुणिता, गुणसम्पत्ता, द्वायता, पुण्यता, पुण्यवत्ता.

MER

- MERLIN, *s.* (Kind of hawk) श्येनभेदः, कपोतारिः *m.*
 MERMAID, *s.* मत्स्यकन्या, मत्स्यकुमारी -रिका, कविकल्पितः कन्योद्धृतायो
 मत्स्याःकायो जनुविशेषः, समुद्रोयस्त्री.
 MERRILY, *adv.* सहर्षं, सानन्दं, उल्लासेन, उल्लासितं, सहासं, सहास्यं,
 सहसितं, परिहासेन, हृष्टमनसा, सक्तौतुकं, प्रफुल्लमनसा, उल्लासवत्,
 हृष्टवत्, प्रमोदेन.
 MERRIMENT, *s.* उल्लासता, उल्लासः, हर्षः, प्रहर्षः, ज्ञानन्दः, सानन्दता,
 प्रफुल्लता, हास्यं, प्रहसनं, हासिका, परिहासः, परीहासः, आह्लादः,
 मुदा, प्रमोदः, कौतुकं, प्रहृष्टता, हृष्टता, क्रोडा, क्रोडाकौतुकं, विलासः,
 लीला, खेला, हास्यविनोदः, उत्तवः, चर्भटी.
 MERRINESS, *s.* हृष्टता, प्रहृष्टता, उल्लासता, उल्लासिता, हास्यमुखता, हास्य-
 वृत्तिः *f.*, सानन्दता, प्रफुल्लता, सदानन्दता.
 MERRY, *a.* हृष्टः -छा -ष्टं, हृष्टहृद्यः -या -यं, प्रहृष्टः -छा -ष्टं, प्रहृष्टचित्तः -त्ता
 -त्तं, उल्लासः -सा -सं, उल्लासी -सिनी -सि (न्), उल्लासवृत्तिः -त्तिः -त्ति,
 परिहासशीलः -ला -लं, हास्यवृत्तिः -त्तिः -त्ति, हास्यमुखः -खी -खं,
 हास्यवदनः -ना -नं, सुहसाननः -ना -नं, जानन्दी -न्दिनी &c., जान-
 न्दवृत्तिः -त्तिः -त्ति, हासी -सिनी &c., प्रमोदी -दिनी &c., मुदान्वितः
 -ता -तं, मुदितः -ता -तं, विलासी &c., विनोदी &c., सुमनाः -ना -नः
 (स्), कौतुकी &c., उपजातकौतुकः -का -कं. —(Causing mirth)
 हास्यजनकः -का -कं, हास्योत्पादकः -का -कं, विनोदकः -का -कं, 'to
 make merry,' उत्तवं कृ; 'to be merry,' उल्लास् (c. l. -लसति
 -सितुं), सुमन (nom. सुमनायते), कौतुकं कृ.
 MERRY-ANDREW, *s.* भयः, वैहासिकः, विदूषकः, परिहासवेदी *m.* (न्).
 MERRY-MAKING, *s.* उत्तवः, उत्तवकरणं, महोत्सवः, विलासकरणं.
 MERSION, *s.* मञ्जनं, प्रमञ्जनं, निमञ्जनं, पिगाहः -हनं, अवगाहनं.
 MERU, *s.* (The sacred mountain, in the centre of the seven
 continents, at the extremity of the world's axis, where
 the gods reside, corresponding to Mount Olympus of the
 Greeks) मेरुः *m.*, सुनेरुः *m.*, सुरालयः, देवालयः, हेमार्द्रः *m.*, रत्नसानुः *m.*
 MESENTERIC, *a.* चन्द्रपेशीसन्ध्या -न्धनी &c., मध्यान्धिकः -की -कं.
 MESENTERY, *s.* चन्द्रपेशी, चन्द्रावरणत्वक् *f.* (च्), मध्यान्त्रावरणत्वक् *f.*,
 मध्यान्त्रयन्धनत्वक् *f.*; 'enlargement of the mesentery,' ज्रीहा *m.* (न्).
 MESH, *s.* (Interstice of a net) जालानरं, जालचिह्नं, जालरन्ध्रं.
 To MESH, *v. a.* जाले or पाशे पट् (c. 10. पातयति -यितुं), जाले पातयित्वा
 बन्ध् (c. 9. पश्याति, पन्ध्), जालबद्धं -द्धं कृ.
 MESHY, *a.* जालरूपः -पा -पं, जालाकारः -रा -रं, जालमयः -यी -यं,
 जालवन्निर्मितः -ता -तं जालवद् बहुविधमयः -यी -यं.
 MESLIN, *s.* (Mixture of grain) मिश्रधान्यं, धान्यमिश्रणं, मिश्रान्नं.
 MESS, *s.* (Dish or quantity of food) अन्नभागः, अन्नपात्रं, चसं,
 सिद्धान्नं, यत् खाद्यद्रव्यं एकपुरुषस्य परिवेष्टते. —(Food prepared
 for a number of persons in common) गणान्नं. —(Set of
 persons who eat together) पंक्तिः *f.*, सहभोजिपंक्तिः *f.*, सहभोज-
 नपंक्तिः *f.*, गणान्नपंक्तिः *f.*, जग्धिपंक्तिः *f.*, सहभोजिगणः, सहभोजिनः *m. pl.*,
 पंक्तिभोजिनः *m. pl.*, गणचक्रकं, गणचक्रं; 'not admissible into
 the same mess,' अपांक्ष्यः -या -यं, अपांक्ष्यः -क्षा -क्तं, अपांक्ष्यः -क्ष्या
 -क्ष्यं. —(Medley, litter) सङ्करः, नानाद्रव्यसाङ्ख्यं, नानाद्रव्यसन्निपातः,
 नानाद्रव्यसन्निमिश्रणं, सङ्कीर्णकं, सङ्कुलकं. —(Plight) दुर्देशः, दुर्गतिः *f.*,
 कदम्बः; 'in a mess,' दुर्देशाग्रस्तः -स्ता -स्तं.
 To MESS, *v. n.* (Eat in company) पंक्तिभोजनं कृ, एकपंक्तिभोजनं कृ,
 63) सहभोजनं कृ, एकत्र भोजनं कृ or चाहारं कृ.
 To MESS, *v. a.* (Make into a mess) सङ्कीर्णकं, सन्निमिश्रकं.

MET

- MESSAGE, *s.* सन्देशः, सन्दिष्टं, वाक्ता, दूतं, दीप्तं, वृत्तान्तः, वाचिकं,
 निर्देशः, निर्दिष्टं, वचनोपन्यासः, आदेशः, समाचारः, छात्रा, शासनं,
 शास्त्रिः *f.*, वक्तव्यं, वचनं, प्रेषः; 'sending on a message,' प्रतिशासनं.
 MESSED, *p. p.* सङ्कीर्णकृतः -ता -तं, सम्मिश्रितः -ता -तं, सन्निपातितः -ता -तं.
 MESSENGER, *s.* दूतः, सन्देशहरः, वाक्ताहरः, वाक्तायनः, वाचिकहरः,
 आख्यायकः, अध्वगः, प्रपौन्यः, सञ्चारकः, चारः, भावकः, सनाचारदायकः,
 कार्यद्वारः, निमुष्टार्थः; 'female messenger,' दूती -ति -तिका, सञ्चारिका.
 MESSIAH, *s.* (The Anointed) अभिषिक्तः, अभिषिक्ता *m.* (न्).
 MESSMATE, *s.* पंक्तिभोजी *m.* (न्), एकपंक्तिः *m.*, समपंक्तिः, सहभोजी *m.*
 MESSUAGE, *s.* वासगृहं -हः, वासगृहं, गृहवाटिका, वास्तुवाटी.
 MET, *p. p.* समागतः -ता -तं, सङ्गतः -ता -तं, समुपागतः -ता -तं, मिलितः
 -ता -तं, अभिमुख्यागतः -ता -तं, सम्मुखगतः -ता -तं, अभियातः -ता -तं.
 —(Met as a guest) प्रसुगतः -ता -तं, प्रसुगतः -ता -तं. —(Met
 with) आसादितः -ता -तं, समासादितः -ता -तं, प्राप्तः -ता -तं, अभिगतः
 -ता -तं; 'hard to be met with,' दुर्लभः -भा -भं. See To MEET.
 'Easy to be met with,' सुलभः &c.
 METACARPAL, *a.* करभसन्ध्या -न्धनी -न्धि (न्), पोलुसन्ध्या &c.
 METACARPUS, *s.* करभः, पोलुः *m.*, करभास्य *n.*, प्रपायिः *m.*, प्रहस्तः.
 METACHRONISM, *s.* न्यूनकालनिरूपणं, न्यूननिरूपितकालः.
 METAL, *s.* धातुः *m.*, लोहः, तैजसं, सुवर्णरूपादि *n.*; 'base metal,'
 कुम्भः; 'factitious metal,' कृत्रिमधातुः *m.*; 'fused,' रसधातुः *m.*,
 रसः; 'inferior,' उपधातुः *m.*; 'melting metals together,'
 आवर्जनं; 'the metals collectively,' धातुज्ञानं, अष्टधातु *n.* The
 eight metals are, 'gold,' सुवर्णः; 'silver,' रूप्यं; 'copper,'
 ताम्रं; 'brass,' पिप्पलं; 'bell-metal, or a kind of pewter,'
 कांस्यं; 'tin,' त्र्यम्बु; 'lead,' सीसकं; 'iron,' लोहः. Some
 make 'steel,' तीक्ष्णायसं, one of the eight metals, instead
 of कांस्यं.
 METALLIC, METALLICAL, *a.* (Pertaining to metals) धातुसन्ध्या
 -न्धनी -न्धि (न्), लोहसन्ध्या &c. —(Consisting of metal)
 धातुमयः -यी -यं, लोहमयः -यी -यं, लोहः -ही -हं, धातुरूपः -पा -पं,
 धातुनिर्मितः -ता -तं, सिद्धरसः -सा -सं, तैजसः -सी -सं, धातुगुणकः -का
 -कं, धातु or लोह in comp.
 METALLIFEROUS, *a.* धातुत्पादकः -का -कं, धातुजनकः -का -कं.
 METALLIST, *s.* धातुपरीक्षकः, धातुज्ञः, धातुविद् *m.*, धातुकर्मकारी *m.* (न्).
 METALLOGRAPHY, *s.* धातुपर्यवेक्षणं, धातुविपर्यवेक्षणं, धातुविपर्यवेष्टि.
 METALLURGIST, *s.* धातुकर्मकारी *m.* (न्), धातुशोधकः, धातुशोधनकृत् *m.*
 METALLURGY, *s.* धातुशोधनं, धातुशोधनविद्या, धातुकर्म *n.* (न्).
 To METAMORPHOSIS, *v. a.* रूपपरिणामं कृ, परिणतरूपं -पां कृ, शरीर-
 परिणामं कृ, आकारपरिणामं कृ, रूपान्तरं कृ, देहान्तरं कृ, रूपविकारं
 कृ, रूपभेदं कृ.
 METAMORPHOSED, *p. p.* परिणतरूपः -पा -पं, परिणतशरीरः -रा -रं,
 परिणताकारः -रा -रं, परिणताकृतिः -तिः -ति, रूपान्तरकृतः -ता -तं,
 विकृताकारः -रा -रं, परिणतः -ता -तं, विकृतः -ता -तं, भिन्नरूपः -पा -पं.
 METAMORPHOSIS, *s.* रूपपरिणामः, रूपान्तरं, देहान्तरं, आकारपरिणामः,
 रूपविकारः, रूपभेदः, शरीराविकारः, परिणामः, विकारः, विकृतिः *f.*
 METAPHOR, *s.* रूपकं, व्यञ्जनं -ना, व्यञ्जकः, लक्षणा, उपलक्ष्यं, ध्वनिः *m.*,
 समासोक्तिः *f.*, चारोपः, उपमा, उपमितिः *f.*, दृष्टान्तः, उन्मेधा, निदर्शनं,
 जहल्लक्षणा, जहल्लक्षणा, रूपकालङ्कारः, उपचारः, उपदेशः.
 METAPHORIC, METAPHORICAL, *a.* लाक्षणिकः -की -कं, उपलक्षितः -ता
 -तं, सारूपकः -का -कं, सव्यञ्जकः -का -कं, व्यञ्जकः -का -कं, चारोपितः

MET

-ता-तं, झगितः-ता-तं, गौणः-शी-यं, चीमचारिकः-की-दं; 'metaphorical sense,' गौणत्वं.

METAPHORICALLY, *adv.* गन्पदं, रणजन्तं, रपदपूषं, रपदक्रमेण, उपल-
पणपूषं, उपलपणतः, लाक्षिकं, धनितां.

METAPHORASE, *s.* यथाशब्द भाषानां, यथाशब्दभाषानां.

METAPHORAST, *s.* यथाशब्दभाषानां रता *m.* (द्वि).

METAPHYSIC, METAPHYSICAL, *a.* 'आन्वीक्षिकः' -की-दं, आन्वीक्षिकी-
सत्तन्वी-नियती-निय (न), मानसधर्मविषयः -या-यं, आत्मविषयः -या-
यं, आन्वीक्षिकीविषयः -या-यं, आत्मज्ञानसत्तन्वी &c., अध्यात्मविद्या-
सत्तन्वी &c., मानसः-सी-तं, आध्यात्मिकः-की-दं, नैर्वायिकः-का-दं.

METAPHYSICALLY, *adv.* मानसधर्मानुसारेण, आत्मविद्यानुसारेण.

METAPHYSICIAN, *s.* आन्वीक्षिकीज्ञः, मानसधर्मज्ञः, मानसविद्याज्ञः, अध्यात्म-
विद्याज्ञः, नैर्वायिकः, अर्थतत्त्ववेत्ता *m.* (द्वि).

METAPHYSICS, *s.* आन्वीक्षिकी, आन्वीक्षिकी विद्या, मानसधर्मविषयका
विद्या, मानसधर्मः, आत्मविषयकं ज्ञानं, आत्मधर्मविषयका विद्या, अमूर्ति-
विषयज्ञानं, आत्मविद्या, अध्यात्मविद्या, मानसविद्या, आत्मतत्त्वविद्या,
आत्मतत्त्वज्ञानं, अर्थतत्त्वज्ञानं, अर्थतत्त्वविद्या, आत्मतत्त्वविद्या.

METASTASIS, *s.* रोगस्थानानां, रोगस्थानानां.

METATARSAL, *a.* प्रपदीनः -ता-तं, प्रपदीयः -या-यं, प्रपदसत्तन्वी &c.

METATARSUS, *s.* प्रपदं, पादस्य गन्धभागः.

METATHESIS, *s.* अक्षरविपर्ययः, यथेष्टतयः, अक्षरपरिवर्तनं.

TO METE, *v. a.* मा (c. 2. नाति-तुं, c. 10. मापयति-यितुं), परिमा. मापनं कृ.

METER, *p. p.* मितः -ता-तं, समितः -ता-तं, परिमितः &c., निर्मितः &c.

METEMPSYCHOSIS, *s.* प्राणिनां पुनर्जन्म *n.* (न), जन्मजन्म *n.*, जन्मानां,
जन्मजन्मानां, देहान्तरप्राप्तिः *f.*, शरीरान्तरप्राप्तिः *f.*, रूपान्तरग्रहणं, जन्म-
शरीरग्रहणं.

METEOR, *s.* उल्का, खोल्का-रुद्र, जगन्मुखाः, जगन्मुखाः, शिखराज्योतिस् *n.*,
अग्निरेखाकारि गगनात्पतन्त्योतिस्, उपाहिताः, उपग्रहः, उपाहिताः,
दिव्योपाहिताः.

METEORIC, *a.* (Pertaining to meteors) उल्कासत्तन्वी &c., उल्का-
विषयः -या-यं.—(Proceeding from) उत्प्रेत्यतः -या-तं, उत्प्रे-
त्यतः -या-यं, उत्प्रेत्यतः -या-तं.

METEOROLOGIC, METEOROLOGICAL, *a.* विद्युद्गन्तविषयकः-का-दं, आका-
शोद्भवतत्त्वसत्तन्वी &c., दिव्यवैषम्यसत्तन्वी &c., आकाशीयः -या-यं.

METEOROLOGY, *s.* विद्युद्गन्तविद्या, आकाशोद्भवतत्त्वविद्या, अन्तरीक्षवि-
षयविद्या, आकाशविद्या, अन्तरीक्षविद्या, सामान्यवैषम्यविद्या विद्या,
वायुवातशास्त्रं.

METEOROUS, *a.* उल्कागुणकः-का-दं, उल्काधर्मकः-ता-तं.

METER, *s.* नापकः, परिमाणकः, नापकधर्म *m.* (द्वि), माननियमकः.

METHICLY, *s.* (Kind of mend) गपु *n.*, गपुपत्नीयं, गपुपत्नी.

METHINKS, *v. impers.* मन्ये, इति मन्ये, इति मन्येति.

METHOD, *s.* (Regular arrangement) तन्ः, अनुक्रमः, पथीयः, व्यव-
स्था, व्यवस्थापनं, क्रमेण स्थापनं, आनुपूर्वी-धर्मं, आनुपूर्वी, परिपाटी-
-टी *f.*, परिपाटी, परम्परा, पारम्पर्यं, विन्यासः, व्यवस्था, व्यवस्था *f.*, प्रति-
विधानं, विधानं, संविधानं, रचना, विरचनं-गा, आनुपूर्वी-*f.*—(Way,
mode, process) रीतिः *f.*, मार्गः, विधिः *m.*, विधानं, विधिः, प्रक्रिया,
क्रमः, नियमः, सूत्रं, व्यवस्था *f.*, रूपं, युक्तिः *f.*, पद्धतिः *f.*, व्याप, व्यवस्था,
वृत्तान्तः, व्यवस्था *f.*, क्रिया, धारा; 'in this method,' अनेन विधानेन,
अनेन प्रकारेण, अनेन रीत्या, अनेनैव. See MANNER.

METHODICAL, *a.* (Said of persons) नियमशीलः-ला-लं, क्रमशीलः-
ला-लं, यथाक्रमकारि-रिणी-रि (न), क्रमानुगतः-ता-तं, क्रमानु-

MET

कारि &c., क्रमकः-का-दं, क्रमिकः &c.—(Of things) क्रमिकः-का-
-दं, क्रमिकः-का-दं, यथाक्रमः-ता-तं, क्रमः-ता-तं, यथानुक्रमः-ता-
-तं, क्रमानुकारी &c., व्यवस्थितः-ता-तं, व्यवस्था-ता-तं, यथावस्थापः-
-या-यं, अनुपूर्वी-धी-धं, अनुक्रमः-गा-तं; 'methodical pro-
ceeding,' अनुक्रमः-मर्थं.

METHODICALLY, *adv.* यथाक्रमं, अनुक्रमेण; यथानुक्रमं, क्रमं, क्रमतः,
क्रमशः, क्रमेण, क्रमात्, पथीयेण, यथावस्थायं, यथानियमं, यथावधि, अनु-
पूर्वशः, यथावृत्तं, विधिना; 'done methodically,' अनुक्रमतः-ता-तं.

METHODICALNESS, *s.* क्रमशीलता, क्रमिकत्वं, व्यवस्थितः *f.*, सक्रमता.

METHODISM, *s.* नियमनिष्ठा, नियमासक्तिः *f.*, कर्मनिष्ठा.

METHODIST, *s.* नियमनिष्ठः, नियमासक्तः, नियमी *m.* (न), कर्मनिष्ठः.

METHODISTICAL, *a.* नियमनिष्ठाशालः-ला-लं, नियमनिष्ठासत्तन्वी &c.

TO METHODIZE, *v. a.* व्यवस्थापनं in caus. (स्थापयति-यितुं), व्यवस्थापनं
कृ, क्रमेण or यथाक्रमं स्था, विरच्य (c. 10. -रचयति-यितुं), विधा (c. 3.
-दधाति-धातुं), संविधा, प्रतिविधा, विन्यस्य (c. 4. -जस्यति-जसितुं)
युज्य (c. 1. -जहते-हितुं).

METHODIZED, *p. p.* व्यवस्थितः-ता-तं, व्यवस्थापितः-ता-तं, विन्यस्तः-ला-
-लं, प्रतिविहितः-ता-तं, अनुक्रमतः-ता-तं, परिपाटीयतः-ता-तं.

METONYMICAL, *a.* अन्वयादर्थकः-की-दं, अन्वयादर्थकः-की-दं.

METONYMY, *s.* अन्वयादर्थकः, अन्वयादर्थकः, भक्तिः *f.*

METRE, *s.* छन्दः *n.*, छन्दः, वृत्तं, वृत्तं, गद्यवृत्तं, मात्रछन्दः, पद्यं, पद्यं,
वेदः; 'violation of metre,' छन्दोभङ्गः. The following are
certain forms of metre explained in Wilson's Dictionary:

1. अनुपूर्व *f.* (म्) or चोक्तः, of which varieties are चित्रपदा,
मात्रपदा, विद्युत्मात्रा, प्रमाणाका, 2. त्रिष्टुप् *f.*, varieties द्रष्टव्यज्ञा,
उपेन्द्रपदा, उपमातिः *f.*, रयोदता, 3. जगती, varieties वंशस्वमितं,
द्वित्विलिखितं, भुजङ्गप्रयातं, 4. जगतीगती, varieties मनुभाषिणी,
प्रहृषिणी, पुष्पिमात्रा, 5. शक्रेरी or शक्रेरी, varieties वसन्तील्लङ्का,
अपराजिता, वासन्ती, लोला, नादोदरं, 6. जगतीशक्रेरी or जगतीशक्रेरी,
varieties मालिनी or मानिनी, विधा, तृणं, लोलालेलः, 7. जगती,
varieties चक्रिता, पञ्चामरं, मदनललितं, वाणिः *f.*, मदनललितं.
8. जगती, varieties शिखरी, मन्दाक्रान्ता, हरिणी, भाराक्रान्ता, पूती-
भट्ट, 9. पृथ्वी *f.*, varieties नापका, नन्दनं, शार्दूलललितं, दुर्मुख-
ललितं, पित्रलेखा, 10. जगतीपृथ्वी *f.* of which varieties are शार्दूल-
ललितं, नेपथिस्वमितं, सुरसा, कुसुमा *n.* (न), 11. जगती *f.*, va-
rieties सुपदना, गीतिका, शोभा, 12. प्रकृतिः, varieties मन्द-
हरती, 13. आकृतिः *f.*, varieties हंसो, नदिता, 14. विद्वतिः *f.*,
15. सङ्कतिः *f.*, 16. जगतीकृतिः *f.*, variety जगतीपदा, 17. जगती *f.*,
variety भुजङ्गपिञ्जितं, 18. दृष्टका, varieties जगती, लोला, रत्नः,
चालः, प्रपितं, 19. प्रतिष्ठा, varieties कन्या, सती, 20. सुप्रतिष्ठा,
varieties पंक्तिः *f.*, मिया, 21. मया or मय्या, varieties नादी,
मृगी, 22. उदया, 23. आयुक्ता, 24. वृहती, varieties भुजङ्गपिञ्जितः *m.*,
भुजङ्गसङ्गता, मणिमयं, 25. पंक्तिः *f.*, varieties वसन्ती, नन्दरत्ना,
हरिजगतिः *f.*, 26. उदया *f.* (ह), varieties भुजङ्गी, कुमारललितं,
27. नापदी, varieties तनुमया, शशिपदना, this and the pre-
ceding are found only in the Vedas. There is another
class of metres regulated, not by the number of syllables,
but by the number of syllabic instants or short syllables,
each long syllable being supposed to contain two short.
They are called, 1. जगती, varieties पद्या, विपुला, चपला,
मुखपला, जयनचपला, गीतिः *f.*, उपगीतिः *f.*, उदगीतिः *f.*, आयुगीतिः *f.*,

MET

२. धैतालीया, varieties खोपच्छदितिका, दोहडिका.
METRICAL, *a.* छान्दस्य-स्री-यं, छन्दोमुक्तः-ज्ञा-ज्ञे, छन्दोवान्-वती-वत् (न्), छन्दोपदः-डा-डं, छन्दोद्वयः-पा-पं, छन्दोविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, पद्यरूपः-पा-पं, पद्यात्मकः-का-कं, खरपद्यः &c., तालपद्यः &c.
METRONOME, *s.* तालमापकयन्त्रं, तालमापनी.
METROPOLIS, *s.* राजधानं-नी-नकं-गिन्ना, राजनगरी, मुख्यनगरी, पुरोचनः, जंघेदा.
METROPOLITAN, *a.* राजधानसम्बन्धी-न्यनी-न्य (न्), राजधानीयः-या-यं.
-(Archbishop) प्रधानपन्मीषधः, मुख्यपन्मीषधः, पन्मीषध्यापिपतिः *m.*
METTLE, *s.* वीर्यं, साहसं, सत्वं, तेजस् *n.*, प्रभावः, प्रहयः, पौरुषं, जोनस्, जर्जः, मदः, मादः, मत्ताता.
METTLED, METTLESOME, *a.* गहासक्तः-ह्या-ह्यं, महातेजाः-जाः-जः (स्), तेजोवान्-वती-वत् (त्), जोनस्त्री-स्त्रिनी-स्त्रि (न्), साहसिकः-की-कं, वीर्यवान् &c., मदोद्यतः-ता-तं, जर्जस्त्री &c., मत्तः-ज्ञा-जं, माद-यान् &c., प्रपद्यः-यडा-यडं.
METTLESOMENESS, *s.* मत्ताता, मदोदतिः *f.*, प्रपद्यता, महासत्ताता.
MEUM ET TUUM, *s.* स्वपभेदः, चात्तपभेदः, स्वपरविचारः.
MEW, *s.* (Cage) पन्नरं, पिन्नरं, पालंसः.—(Scen-fowl) जलबुद्धः-टी.
—(Cry of a cat) मेनादः, माजीरनादः.
To MEW, *v. a.* (Shut up) पन्नरे or कारागारे निरुप् (c. 7. -रुण्डि -रुण्डे) or सवरुप् or वन्यु (c. 9. वप्ताति, वन्यु).—(Molt, shed the feathers) पद्यान् or पद्योन् पत् (c. 10. पातयति-पितुं) or नुप् (c. 6. मुचति, मोह्ने) or निर्मुप्, पद्यनिर्मुहं कृ.—(Cry as a cat) मेनादं कृ, माजीरपदं रु (c. 2. रैति, रवितुं).
To MEWL, *v. n.* पिशुवन् or वालसवन् क्रन्दं (c. 1. क्रन्दति-न्दितुं) or रुदं (c. 2. रोदति-रुं), शिशुयां क्रन्दनं कृ or रुदतिं कृ or पीत्कारं कृ.
MEWS, *s. pl.* जघगोधं, जघशाला, राजाधस्थानं.
MIASM, MIASMA, *s.* वायुदूषकः पूतिगन्धः or कुत्तितगन्धः, रोगजनकः कुवासुः or पूतिवातः, पूतिवायुः, मारकवायुः, दूषकवायुः.
MICA, *s.* स्फो, जम्बो, खड्गचर्चं, गिनेलं.
MICHAELMAS, *s.* वातरस्य नृतीयपक्षावसाने पर्व *n.* (न्), शरत्कालीनपर्व *n.*
MICROCOSM, *s.* सूक्ष्मवस्तु *n.*, सूक्ष्मलोकः, सूक्ष्मसंसारः, क्षुद्रजगत्.
MICROSCOPIC, *s.* सूक्ष्मदर्शीकयन्त्रं, सूक्ष्मनिरीक्षणयन्त्रं, सूक्ष्मनिरीक्षणकायः, सूक्ष्मद्रव्यदर्शीनायं काययन्त्रं.
MICROSCOPIC, *a.* पुष्टीकल्पस्तरारेण दृष्टः-ष्टा-ष्टं or उपलब्धः-ज्या-जं.
MICTURATION, *s.* मिनित्था, मेहेनेच्छा, मूत्रसामेच्छा, मूत्रोत्सर्गेच्छा.
MID, *a.* मध्यः-ध्या-धं, मध्यतः-धा-नं, मध्यतः-स्या-स्यं. See MIDDLE.
MID-AGE, *s.* मध्यवयस् *n.*, मध्यमवयस् *n.*, साधुमयं.
MID-COURSE, *s.* अर्धनारी. अर्धपयः, मार्गर्ध, मार्गमयं.
MID-DAY, *s.* मध्याह्नः, दिनमध्यं, दिपात्मयं, मध्यन्दिनं, उर्ध्विनः, 'at mid-day', दिनमध्ये, मध्यह्ने.
MID-DAY, *a.* मध्याह्निक-को-कं, मध्यन्दिनः-नी-नं, 'mid-day rites', मध्याह्निकी क्रियाः, 'mid-day meal', मध्याह्नोपवासं.
MIDDLE, *a.* मध्यः-ध्या-धं, मध्यतः-धा-नं, मध्यनीयः-या-यं, मध्यस्यः-स्या-स्यं, मध्यस्थितः-ता-तं, मध्यवर्द्धी-र्वर्द्धनी-र्वर्द्धि (न्), माध्यः-ध्या-धं, मध्यतः-मी-नं, मध्यस्यः &c., मध्यस्थितः-ता-तं, 'middle state', मध्यस्थिता, माध्यस्थ्यः, 'the middle classes', मध्यमवर्गीः *m. pl.*, मध्यमवर्गजा *m. pl.*, मध्यमवर्गिणी *m. pl.*
MIDDLE, *s.* मध्यं, मध्यभागः, मध्यदेशः. मध्यस्थानं, मध्यस्थलं, मध्यमप्रदेशः, मध्यनरः, चानरः, गभीः, दृढपं, 'the middle of the arm', दोर्मियः, 'of the night', रात्रिमध्यः, 'of a house', गृहाम्भरः, 'of a bow',

MIG

लखना; 'going in the middle,' मध्यमः-गा-नं, मध्यचारी-रिखी-
-रि (न्); 'in the middle,' मध्ये, मध्यतन्; 'in the middle of
the night,' रात्रिमध्ये, महाविशायां; 'in the middle of the
Ganges,' मध्मेगङ्गः.
MIDDLE-AGED, *a.* मध्यमवयस्कः-स्त्रा-स्कं, नध्यवयस्कः &c., अर्द्धवृद्धः-द्धा-द्धं;
&c., गत्यौपवनः-ना-नं, अतिज्ञानग्यौपवनः-ना-नं, अर्द्धवृद्धः-द्धा-द्धं;
'a middle-aged widow,' कात्यायनी.
MIDDLE-EARTH, *s.* मध्यलोकः, मध्यमलोकः, मध्यभूयानं, पृथिवी.
MIDDLE-FINGER, *s.* मध्यना, मध्या, कणिका, ज्येष्ठः.
MIDDLE-MAN, *s.* मध्यस्थजनः, मध्यपक्षी *m.* (न्), मध्यस्थितः.
MIDDLEMOST, *a.* मध्यतः-ना-नं, मध्यतीयः-या-यं, मध्यतः-स्या-स्यं.
MIDDLE-SIZED, *a.* मध्यमपरिमाणः-शा-शं, न स्त्रूलो न सूक्ष्मः &c.
MIDDLING, *a.* मध्यमः-नी-यं.—(Of middle rank) मध्यमवर्गिनः-जा-जं,
-घी-यं, माध्या-नी-यं.—(Of middle size) मध्यमवर्गिनः-जा-जं,
मध्यमपरिमाणः-स्या-स्यं.—(Of middle size) मध्यमपरिमाणः-शा-शं,
न स्त्रूलो न सूक्ष्मः &c., मध्यमः-मा-मं.—(Of middle quality)
विगुणः-शा-शं, मध्यमगुणः-शा-शं, सामान्यगुणः &c., सामान्यः-स्या-
नं, साधारणः-शी-शं.
MIDGE, *s.* सूक्ष्ममशकः, सूक्ष्ममशका, देशकः, सूचिपदनः.
MID-HEAVEN, *s.* स्वर्गमध्यं, गगानमध्यं, अनारीक्षमध्यं, दशमलग्नं.
MIDLAND, *a.* मध्यदेशीयः-या-यं, माध्यदेशः-शी-शं, मध्यदेशस्थः-स्या-
स्यं, मध्यदेशपक्षी-हिन्-हिं (न्), समुद्रदूरस्थः-स्या-स्यं.
MIDLEG, *s.* जङ्घनमध्यं, जङ्घाया मध्यदेशः.
MIDMOST, *a.* मध्यमः-ना-नं. See MIDMOLEST.
MIDNIGHT, *s.* रात्रिमध्यं, मध्यरात्रिः, अर्द्धरात्रिः, अर्द्धविशा, महारात्रिः,
महानिशा, निशेधः, सङ्घावसरा, निःसम्पातः, निःसम्पातः; 'at mid-
night,' रात्रिमध्ये.
MIDRIFF, *s.* शरीरमध्यं, उदरपट्टाःस्थलमध्ये शरीरभागः.
MIDSLA, *s.* समुद्रमध्यं, सागरमध्यं, मध्यसमुद्रः.
MISOSHIPMAN, *s.* नाविककर्ममोयासकृत् *m.*, नाविकशिष्या.
MIST, *s.* or *adv.* मध्ये, मध्ये, मध्ये, अनारीक्ष-रे; 'in the midst,' मध्ये;
'from the midst,' मध्यात्; 'to be in the midst of troubles,'
दुःखप्रसक्तः-स्ता-तं भू, दुःखसगरप्रसक्तः-नना-नं भू. Sometimes
मध्ये is put first in a compound; as, 'in the midst of the
sea,' मध्येसमुद्रः, मध्येऽर्धैव.
MIDSTREAM, *s.* प्रवाहमध्यं, सरित्मध्यं; 'in midstream,' सरित्मध्ये.
MIDSUMMER, *s.* श्रौष्ठकालमध्यं, निदायकालमध्यं, उष्णकालमध्यं.
MIDWAY, *s.* अर्द्धनार्गः, अर्द्धपथः, नार्गमध्यं, पथमध्यं, नार्गमध्यं.
MIDWAY, *adv.* अर्द्धनार्गः, अर्द्धपथः, नार्गमध्यं, पथमध्यं, नार्गमध्यं.
MIDWIFE, *s.* सावित्र्या, प्रसवकारिणी, प्रसवकारिणी, अष्टपदा, गर्भिस्व-
वैद्यिनी, धात्री; 'man-midwife,' प्रसवकारि *m.* (न्), प्रसवपथः,
सूत्रिपथः, गर्भनोपकारिणी.
MIDWINTER, *s.* प्रसवकर्म *m.* (न्), प्रसवकारिणी, प्रसवकारिणी, प्रसवकारिणी,
सूत्रिकर्म *m.*, सूत्रिकरणी, गर्भिस्ववैद्यिनी, गर्भनोपकारिणी, प्रसवकारिणी, प्रसवकारिणी.
MIDWINTER, *s.* श्रौष्ठकालमध्यं, श्रौष्ठकालमध्यं, मध्यशिशिरः, हेमन्तमध्यः.
MIEN, *s.* साक्षात्, वदनाकारः, चर्चा, गतिः, रूपः, रीतिः, चरितं,
व्यवहारः, चलनं, वृत्तिः, चारः, साधारः, कालवृत्तिः.
MIGHT, *s.* चलनं, शक्तिः, सामर्थ्यं, चक्रवर्तः, पराक्रमः, प्रभावः, श्रेष्ठ्यं,
प्रभावः, जगत्, अतिशक्तिः, तेजस्, पर्ययं, श्रेष्ठ्यं, प्रापत्यः; 'with all
one's might,' यथाशक्ति, यथासामर्थ्यं, यथाचलनं.
MIGHTILY, *adv.* चलनं, चलनं, श्रेष्ठ्येण, सत्त्विकं, सत्त्विकं, प्रभावय.

MIG

प्रातापेन, सवीर्यं, दीर्येण, प्रयत्नं, पल्लवत्.—(Greatly) भृशं, जटनं, चर्तितमार्गं.

MIGHTINESS, s. प्रबलता, प्रायस्यं, सामर्थ्यं, ऐश्वर्य्यं, सफलत्वं, सतिशक्तिता, प्रतापः, प्रभावः, शीर्य्यं, सारता, सप्रतापता, शलीयस्त्वं.

MIGHTY, a. प्रबलः-ला-लं, महाबलः-ला-लं, बलवान्-बती-यत् (तृ), बली-लिनी-लि (नृ), शक्तिमान्-मती &c., धातिशक्तिमान् &c., बलीयान्-यसी-यः (ए), बलिष्ठः-धा-ष्ठं, महाधिक्रमः-भा-भं, उरुधिक्रमः &c., दाढविक्रमः &c., महाशक्तिः-क्ति-क्ति, कर्जितः-ता-तं, ऊनसी-खिनी &c., विक्रान्तः-न्ता-न्तं, पराक्रान्तः &c., पराक्रमी &c., विम्बनी &c.—(Great, majestic) महान्-हती-हत् (तृ), ऐश्वर्यवान् &c., प्रतापी &c., प्रतापवान् &c., महाविघाः-शाः-जः (नृ), प्रभापी &c., विभूतिमान् &c., तेजोवान् &c., महोद्गाः &c., महोदाः-रा-रं; 'mighty lord,' परमेश्वरः, महेश्वरः.

T0 MIGRATE *व. १.* **उत्क्रम** (c. 1-**क्रमाति-क्रमित**), देशाद् देशं भ्रम (c. 4-**भ्राम्यति, भ्रमिन्**), एकदेशं तदथा देशान्तरं गम्य (c. 1-**गच्छति, गन्तुं**) or देशान्तरम् सधिवस, देशान्तरं or स्थानान्तरं गत्वा वस, देशाश्रमं कृ, द्विगम्यते क, देशाटनं कृ, विदेशगमनं कृ, देशपरिवसनं कृ.

MIGRATION ३. उत्क्रमः. उत्क्रमणं, देशान्तरगमनं, स्थानान्तरगमनं, देशभ्रमणं, दिग्भ्रमणं, देशपरिवर्त्तनं, देशाटनं, निदेशगमनं.

MIGRATORY, *a.* देशभ्रमणशीलः-ला-लं, परिभ्रमणशीलः-ला-लं, पर्यटन-
शीलः-ला-लं, देशपरिवर्तनशीलः-ला-लं.

MILCH-COW, & पेलुः *f.*, दोग्ध्री, पेनुका, गोपेलुः *f.*, स्त्रोग्धरी, पयस्विनी.
 क्षीरिणी, दुग्धपती, पीनोग्ध्री, पीवरस्वनी, पीतदुग्धा, नवसूतिका; 'a
 herd,' पैनुकं.

MILD, a. (Soft, not harsh) मृदुः-दो-दु, मृदुलः-ला-लं, कोमलः-ला-लं, सौम्यः-म्या-म्यं, पितृम्यः-पथा-पथं, शान्तः-ना-नं, अनुग्रहः-प्रा-प्यं, क्षप्रहृयः-पा-पं, क्षप्रहरः-रा-रं, चक्रदेशः-शा-शं, दृढस्थः-छ्णा-छ्यं, ममृक्षः-खा-खं, मुकुमारः-रा-रं, चपयः-यडा-यडं, क्षपराः-रा-रं.—(Tender or gentle in temper) मृदुस्वभावः-पा-पं, मृदुभावः-ना-पं, कोमलस्वभावः &c., सौम्यपुत्रिः-तिः-ति, कोमलान्तःकरणः-रा-रं, दयाईभावः-या-यं, दयालुः-लुः-लु, दयावान्-पत्नी-पत् (ह), नदयः-या-यं, सान्निद्यः-ला-लं, सान्निध्यप्रकृतिः-तिः-ति, निर्गम्यः-पं-पं.—(Lenient) क्षमावान् &c., सामयुधिः-द्धिः-द्धि, क्षतीष्णः-छ्णा-छ्यं, क्षतीत्रः-त्रा-त्रं, क्षनिष्ठः-रा-रं, क्षनुग्रहः-यडा-यडं, क्षानोपचारी-रिखी &c., क्षानोपायी &c. ; 'mild remedy,' क्षीमोपचारः, क्षानोपचारी, क्षालोपचारी ; 'mild means,' क्षानोपायः ; 'by mild means,' क्षानोपायेन, क्षान्ना ; 'mild air,' मृदुवाता, मृदुवायुः *m.* ; 'mild speech,' सान्त्ववादः.

MILDER, s. वृषदूषणं, गुरुदूषणं, कलङ्कः, शुक्रकलङ्कः, श्वेतकलङ्कः, दूषण-
पल n., वेदभ्रमलं.

To MILDEW, v. a. गुप्तकलशेन दुष् (c. 10. दूषयति-यितुं), स्नेहजमलेन दुष्
or जलद्व (nom. कलदूषयति-यितुं) or लिप् (c. 6. लिप्स्यति, लेप्).

MILDEWED, p. p. शुक्रकलद्वक्षितः -ता -तं, कलद्वितः -ता -तं.

MILDLY, adv. मृदु, मृदुलं, कोमलं. सीन्यवत्, अनुयं, अपहयं, अकैशं, साध्या, सामोपायेन, मार्दवेन, समार्दवं, अतीक्ष्णं, अतीव्रं, अजयदं, अमरतरं, मन्दं

MILDNESS. २. (Softness, not harshness) मृदुता-त्वं, नादैर्ध, चरिणा म.
(नृ), सौम्यता, कोमलता, विग्रहा, अनुग्रहा, अपहृता, चकारैर्ध,
ज्ञानता, ज्ञानिः f.-(Of temper) स्वभावमृदुता, प्रकृतिमृदुता, सौम्य-
वृत्तिता, कोमलस्वभावः, सान्निहकप्रकृतिः f. दयालुता.-(Leniency)
मृदुता, धमा, सौम्यता, साम न. (नृ), सामग्र्यता, ज्ञातीकृता, ज्ञातैर्ध,
जातीयता, दयालुता, अनुग्रहा, अनुपदस्वर्ध, कृपा.

MIL

MILE, *s.* The measure called कोश, or kos, is about two English miles. One English mile will therefore be expressed by सट्कोश; 'three miles,' सत्रिंकोश; 'four miles,' कोशचतुर्दश; 'five miles,' सप्तत्रिंकोश; 'six miles,' कोशषट्.

MILE-STONE, १. अर्द्धक्रोशमायकप्रन्तरः, क्रोशमायनयामाशः.

MILITANT, a. युद्धोद्युक्तः-क्ता-क्तं, युद्धोद्यतः-ता-तं, युद्धप्रवृत्तः-त्ता-प्रं, युद्धावृत्तः-त्ता-वृत्तं, युध्यमानः-ना-नं, युद्धकारी-रिणी-रि(न्), सद्रा-मोद्युक्तः &c.

MILITARY, a. (Pertaining to soldiers or arms) युद्धसन्धी-निपनी &c., युद्धविषयकः -को -कं, साम्राजिकः -को -कं, सामरिकः -यो -कं, सैनिकः -को -कं, प्रायुधिकः -को -कं, छात्रः -त्री -त्रं, साम्यरायिकः -को -कं; 'military duty,' दायपन्थीः, दायपन्थीः; 'following it,' दायपन्थीनृगः -गा -यी; 'military profession,' शस्त्रवृत्तिः, शस्त्र-स्वभूतं.—(Engaged in the profession of arms) युद्धप्रवृत्तः -ज्ञा -ज्ञं, योषी -पिनी -पि (न्), शस्त्रगोपी &c., शस्त्रागोपी &c., शस्त्रो-पनीपी &c., प्रायुपनीपी &c., शस्त्रास्त्रभूत, शस्त्रभूत.—(Man of the military class) दायियः, दायः, दायी m. (न्), रामयः, विरट् m. (न्), बाहुनः, भूदोभिषिक्तः; 'a woman of this class,' दायिया-यो -याणी; 'the duty of this class,' दायियपन्थीः; 'the military class,' दायियनातिः f.

MILITARY, s. (The body of soldiers) सैनिकसङ्घः, सैन्यसङ्घः, सैनिकमाणाः; *f.* ध्वजं, ध्वजियमाणाः; *f.* ध्वजवर्णः.

To MILITATE, c. n. विरुह् (c. 7. -रुह्णि -रोह्), प्रतिरुह्, विरुहः -ह्रा
-हं भू, प्रतिरुह् (nom. प्रतिरुह्यति -यितुं), विपरौहः -ता -तं भू.

MILITIA, *s.* देशरथकाः *m. pl.*, देशरथिणः *m. pl.*, नैमिषिकसेन्याः *m. pl.*

MILK, s. दुग्धं, क्षीरं, पयस् *n.*, क्षन्तं, गोदुग्धं, गोरसः -सं, पशुनादुग्धं, गव्यं, गव्यपयस् *n.*, क्षयदोहः, दोहः, ऊपयं, ऊपयन्, दोहनं, दोहापनयः, पायनं, पीयूषं, पेयं, क्षोन्ननं; 'made from milk,' पयस्यः-स्या-स्यं; 'the skim of milk,' दुग्धमेतन्; 'yielding much milk,' बहुदुग्धा, दोहीयान्-यस्यो-यः (य); 'milk diet,' दुग्धाहारः; 'coagulated milk,' दधि *n.*, क्षीरतनं; 'inspissated milk,' क्षीरयिक्कृतिः *f.*; 'drinking milk,' क्षीरपः-पा-यं, क्षीरपायो-पिनी *&c.*; 'giving milk,' क्षीरदः-दा-दं; 'to give milk,' दूह (c. 4. दुहते), क्षीरं दा. *To MILK, c. a.* दुह् (c. 2. दोषिष, दुष्ये, दोष्यु), निदूह, दोहन् कृ, दुष्यं शु (c. 10. क्षाययति-यितुं), मोक्षन् पीडयित्वा दुष्यं शु or मोक्ष् (c. 10. मोक्षयति-यितुं) or मूष् (c. 10. मोचयति-यितुं), दुष्यमोक्ष्यं कृ.

MILKED, *p. p.* दुग्धः -ग्धा -ग्धं, निर्दुग्धः -ग्धा -ग्धं, कृतदोहनः -ना -नं;
'a cow easily milked,' सुसुदोहा, सुसुसुदोहा, सुव्रता.

MILKER, *s.* दोग्धा *m.* (गृ), दोहकः, दोहो *m.* (न्), धुक् *m.* (दह).

MILKINESS, ३. दुग्धता, दुग्धवत्ता, दुग्धिता, क्षीरिता, पायसता, पयस्सत्वं, सक्षीरिता, सदुग्धता, दुग्धसादृश्यं, दुग्धसंगणता.

MILK-LIVERED, a. भीरुहृदयः -या -यं, स्त्रीरुहृदयः &c., कातरः -रा -रं.

MILK-MAID, s. गोदोग्त्री, गोदोहिनी, गोपी, गोपिनी, गोपिका, आभीरी.

MILK-MAN, *s.* गोधुक् *m.* (-दुह्)- दोग्या *m.* (गृ), दुग्धविक्रेता *m.* (दृ),
घाँदविक्रेयी *m.* (नृ), गोपः, जामोरः.

MILK-PAIL, MILK-PAN, १. दोहन -नी, गोदोहनी, दुग्धपाखंड, घोरपाखंड, दुग्धपात्रं, दग्धभाजनं, दोहनपात्रं, दधिपाखंड, निषानं; दौहः, पाटी.

MILK-PORRIDGE, MILK-POTTAGE, ज. दूरेयी.

MILK-SOP, ४. श्लोषहृदयः, मूढहृदयः, कोमलहृदयः, कापरुयः.

MILK-WHITE, a. दूग्धसवर्णः - सी - रंग, क्षीरवस्त्रकः - छा - रंग, क्षीरवर्णः &c.

MILKWOMAN, *s.* दुग्धविक्रेत्री, दोहिनो, गोपिनी, गोपा, छाभीदी, महाशद्दी.

MILKY, *c.* दुग्धी -गन्धनी -विध (न), छीरी -रिखी &c., पायनः -नी -मं, पयनः -स्या -म्यं, पयली -रिलनी &c., दुग्धमयः -यो -यं, जौयः -यो -मं.—(Resembling milk) दुग्धसमुगः -या -यं, छीरीयमः -या -मं, दुग्धसदृजः -जी -जं.—(Yielding milk) छीरटः -टा -दं, पयुदुग्धः -य्या -यं, दुग्धप्रदः -दा -दं.

MILKY-WAY, *s.* मन्दारिनी, चाण्डाजगद्गा, स्वर्गद्गा, स्वर्गदी, सुरनदी, आकाशनदी, देवगदी, वियद्गा, नागजीपी, हरिताली.

MILL, *s.* घेपरा, घेपणी -थिः *f.*, घेपनयनः, घेपनचक्रं, घट्टं.

To MILL, *v. a.* पिप् (c. 7. पिनाटि, पेषु), पृग् (c. 10. पृग्पति -यितुं), घूर्णीकृ.—(Beat with the fist) मुघ्नान् (c. 10. ताडयति -यितुं) or घट्ट (c. 1. -हरति -हर्तुं).

MILLENARIAN, MILLENARIAT, *a.* सहस्रवर्षीयः -या -यं, सहस्रवर्षीयः -या -मं, सहस्रवत्सरी -रिखी -रि (न), सहस्रवार्षिकः -की -कं, सहस्रान्दिकः -की -कं, सहस्रं -सिखी &c., माहसः -सी -मं.

MILLENNIUM, MILLENNARY, *s.* सहस्रवर्ष, सहस्रवत्सरी, वर्षमाहसं, वर्षसाहसं, दशशतवर्ष, सहस्रवर्षपर्यन्तं मासादृतं यूगैराज्यं.

MILLEPED, *s.* सहस्रपाद *m.*, सहस्रपादविजिहः कौटभेदः.

MILLER, *s.* शस्यपेपकः, शस्यपेपणजीवी *m.* (न), घेपणोपजीवी *m.*

MILLESIMAL, *a.* (Thousandth) सहस्रतमः -नी -मं.—(Consisting of a thousand parts) सहस्रशतपः -पा -पं, सहस्रशतमयः -का -कं.

MILLET, *s.* (Panicum, a sort of grain) चणुः *m.*, त्रिपणुः *m.*; 'field of it,' चणुयं.

MILLIARY, *a.* अर्द्धशतमापकः -का -कं, श्रेष्ठमापनः -नी -नं.

MILLINER, *s.* स्त्रीपरिच्छाकारिणी, स्त्रीपरिच्छादिक्रेयी, स्त्रीवल्ल्यापारिणी, स्त्रीवल्ल्यापणजीविनी, स्त्रीवल्लकृत् *f.*

MILLINERY, *s.* स्त्रीपरिच्छा, स्त्रीवल्लसामग्र्यं, स्त्रीवल्लविस्तारिणी *n.*, स्त्रीसज्जा, स्त्रीलोकभूतं यत्किंचिद् यस्मादि.

MILLION, *s.* नियुतः -तं, प्रयुतः -तं, दशलक्षं; 'ten million,' कोटिः *f.*; 'one hundred million,' अर्धुदः; 'one thousand million,' महायुदः, महाशङ्खः; 'ten thousand million,' पक्षः; 'one hundred thousand million,' महापक्ष *m.*; 'million million,' लक्षं, रक्षं, निरक्षं; 'ten million million,' महारक्षं. According to Wilson's Dictionary, रक्षं is equivalent to ten million million, according to the Mahrattī Dictionary to ten thousand million, and निरक्षं to a hundred thousand million: नियुतः is also used for one hundred thousand, and there seems to be much uncertainty in the use of some others of the above Sanskrit terms. The word कोटिः is used generally for a large number, and hence the expression 'by millions' कोटिशस्.

MILLIONAIRE, *s.* कोटीश्वरः, लक्षापीशः, दशलक्षसम्पन्नः.

MILLIONARY, *a.* नियुतसन्धी -न्धनी &c., नियुतीयः -या -यं.

MILLIONTH, *a.* नियुततमः -मी -मं, प्रयुततमः -मी -मं.

MILL-STONE, *s.* घेपणप्रसरः, घेपणपायाकः, घेपणी-थिः *f.*, घेपणं, शिलापट्टः, शिलापुत्रः.

MILT, *s.* (Spleen) झोहा *m.* (न), गुल्मः.—(Roe) भीनारं, मत्स्यारं.

MILTER, *s.* पुंमत्स्यः, पुंजातीयो मत्स्यः or मीनः.

MIME, *s.* (Actor, buffoon) नटः, नर्तकः, नाटकः, कुशीलवः, चारणः, रङ्गगीतः, नायानीयः, भण्डः, विदूषकः, पैदासिकः.

MIMIC, MIMICAL, *a.* उपहासपुञ्जा परगतिचेष्टिताद्यनुकारी -रिखी -रि (न) or अनुकरणशीलः -ला -लं, अनुकारी &c., अनुकरणसम्भावः -वा -वं,

विदमनकारी &c.—(Consisting of imitation) अनुकरणरूपः -पा पं, अनुकरणसम्भावः -का -कं, विदमनरूपः -पा -पं; 'mimic art,' नाटकविधिः *m.*

MIMIC, *s.* (Buffoon) भण्डः, भाण्डः, पैदासिकः, परिहासवेदी *m.* (न), विदूषकः.—(Imitator) अनुकारी *m.* (न), अनुकृता *m.* (न).

To MIMIC, MIMICK, *v. a.* उपहासपुञ्जा परस्य गतिभाषितचेष्टितादि अनुकृ (c. 8. -करोति -कुरुते -कुरुं), हासोत्पादनार्थं परचेष्टितानुकरणं कृ or विदमनं कृ.

MIMICKED, *p. p.* उपहासपुञ्जा or हासोत्पादनार्थम् अनुकृतः -ता -तं.

MIMICKER, *s.* अनुकृता *m.* (न), अनुकारी *m.* (न), विदमनकृत् *m.*

MIMICRY, *s.* उपहासपुञ्जा गतिभाषितचेष्टिताद्यनुकारः, हासोत्पादनार्थं चेष्टितानुकरणं, अनुकारः, अनुकरणं, अनुकृतिः *f.*, अनुक्रिया, अनुकर्म *n.* (न), विदमनं -गा, प्याजः; 'of a cry or sound,' स्तब्धानः.

MIMOSA, *s.* (Kind of sensitive plant) गण्डकारी, गण्डकाली, समद्गा, नमस्कारी, खदिरा, एलापणी, सुपहा, लज्जालुः *m.*, महाभीता, लज्जकारिका, म्यशीलज्जा, राखा, युक्तरा; 'fetid mimosa,' अरिसेदः, विदसदिरः; 'mimosa albidu,' शमी, शमीरः, सकुफला, शिवा.

MINACIOUS, MINATORY, *a.* भासितकारी -रिखी -रि (न), निर्भासितकृत् *m. f. n.*, भासितार्थकः -का -कं, भासितमयः -यी -यं, भयप्रदशोकः -का -कं, भयसूचकः -का -कं.

MINARET, *s.* शिखरं, शृङ्गं, प्रासादशिखरं, भवनशिखरं, प्रासादशृङ्गं.

To MINCE, *v. a.* (Cut into small pieces) खण्डं खण्डं कृ, खण्डशः कृ or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं), सूक्ष्मखण्डशः कृ or प्यपच्छिद्, बहुलवशः खण्ड (c. 10. खण्डयति -यितुं), शकलीकृ, खण्डीकृ.—(Cut off in speaking) अपच्छिद्, भिन्नखरेण वद् (c. 1. वदति -दितुं).

To MINCE, *v. n.* (Walk with short steps or with affected delicacy) भिन्नगत्या or ललितगत्या or सलील्यं चल (c. 1. चलति -लितुं), ललितगत्या or विलिखितगत्या चर् (c. 1. चरति -रितुं), सवैलक्ष्यं चर्.—(Speak affectedly) भिन्नखरेण वद् (c. 1. वदति -दितुं), ललितखरेण वद्, विलिखितखरेण वद्, सवैलक्ष्यं वद्.

MINCED, *p. p.* प्यपच्छिन्नः -चा -चं, सूक्ष्मखण्डीकृतः -ता -तं, सूक्ष्मशकलीकृतः -ता -तं, छिन्नभिन्नः -चा -चं, छिन्नविच्छिन्नः -चा -चं, खण्डितः -ता -तं.

MINCE-MEAT, MINCED MEAT, *s.* छिन्नमांसं, खण्डमांसं, खण्डीकृतमांसं, प्यपच्छिन्नमांसं, प्यपचनादिना सह सिद्धं छिन्नमांसं.

MINCE-PIE, MINCED PIE, *s.* छिन्नमांसप्यपचनादिगन्धैः शङ्कुलीविशेषः.

MINCINGLY, *adv.* खण्डशस्, लवणशस्, भिन्नगत्या, भिन्नखरेण, सवैलक्ष्यं.

MIND, *s.* (The understanding, intellect) मनस् *n.*, मानसं, मतिः *f.*, बुद्धिः *f.*, धीः *f.*, चित्तं, चेतस् *n.*, मेधा, प्रज्ञा, आत्मा *m.* (न), चेतना, गोधः, चोपजगतिः *f.*, चित् *f.*, चित्तज्ञिः *f.*, ज्ञानशक्तिः *f.*, उपलब्धिः *f.*, श्रेणुपी, तुग्गः, निगुः *m.*, अङ्गः; 'application of mind,' मनोयोगः, मनोनिवेशः, मनःप्रेषः; 'to give the mind,' निविष्टचित्तः -त्ता -तं भू, चागच्छितः -ता -तं भू, मनो निविष्ट (c. 10. -वेशयति -यितुं); 'exercise of mind,' मनोपगतः; 'out of one's mind,' अप्यवस्थितबुद्धिः -दिः -दि; 'fixed in the mind,' चित्तीकृतः -ता -तं; 'of inferior mind,' उपपद्यतेनः -ता -तं.—(Heart or seat of the affections) हृदयं, हृद्, .. चित्तं, चेतस्, अन्तःकरणं, अन्तः-रात्मा *m.* (न), अन्तःप्रवृत्तिः *f.*, मनः, अन्तर्भावः, भावः, अन्तरं, अप्यन्तरं; 'working of the mind, emotion,' चित्तवृत्तिः *f.*, विकारः, मनो-विकारः, मनोविकृतिः *f.*; 'control of the mind,' मनोदण्डः, मनो-नियमः; 'peace of mind,' मनःशान्तिः *f.*—(Opinion, thoughts) मतिः *f.*, बुद्धिः *f.*, मतं, मनोगतं, मनस् *n.*, मनोभावः, हृज्जतं; 'of one

mind, 'एकचित्तः' -ज्ञा-ज्ञं; 'to be of one mind,' 'एकचित्तीभू.' 'change of mind,' 'पुद्भिभेदः'—(Inclination, will, desire) मनोरथः, इच्छा, आकांक्षा, अभिलाषः, याचना, बुद्धिः, मतिः, कामः, अभिमतं, ईप्सितं, अभीष्टितं, इष्टं; 'according to one's mind,' यथाभिमतं, यथेष्टं, यथेष्टितं, मनोनुवृत्तः -ला-लं, 'having a mind to see,' 'द्रष्टुमनाः' -नाः -नः (न), 'having a mind to go,' 'गन्तुमनाः' &c.—(Design, intention) बुद्धिः, मतिः, मनस्, अभिप्रायः, अभिमतं, चिकीर्षितं, सङ्कल्पः, उद्देशः. To have a mind मतिं दृ.—(Memory, remembrance) स्मरणं, स्मृतिः, अनुस्मृतिः, संस्मृतिः, अनुचिन्ता, अनुबोधः, ध्यानं, आधानं; 'to call to mind,' स्मृ (c. 1. स्मरति, स्मरन्), अनुस्मृ, संस्मृ, अनुचिन्त (c. 10. चिन्तयति -यितुं), समनुचिन्त, अनुबुध् (c. 4. -बुध्यते -बोधुं), 'to put in mind,' स्मृ (c. 10. स्मरयति -यितुं), पुष् (c. 10. चोपगति -यितुं), उद्गुष्; 'flashing across one's mind,' स्फुरत्.

To MIND, v. a. (Attend to, heed) चयथा (c. 3. -धत्ते -धातुं), मनो धा, अवधानं दृ, सावधानः -ना -नं भू, अवहितः -ता -तं भू or धत्; 'mind!' सावधानो भव.—(Regard) मन् (c. 1. मन्यते, मन्तुं), अनुमन्, मननं कृ, अवेष्य (c. 1. -ईष्यते -यितुं), अवेष्य, प्रतीक्ष्य, पुष् (c. 1. चोपगति, c. 4. पुष्यते, बोधुं), आबुष्, आलोक् (c. 10. लोचयति -यितुं), आलोष्य (c. 10. लोचयति -यितुं), अवेष्यत् दृ.—(Obey) सेव् (c. 1. सेवते -यितुं), द्यु in des. (शुश्रूषते -यितुं), अनुष्टा (c. 1. -तिष्ठति -धातुं), अनुयुत् (c. 1. -यचते -यितुं), अनुविधा in pass. (-धीयते), अनुपतनं कृ.—(Take care of, look after) रक्ष् (c. 1. रक्षति -यितुं), पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), अनुबन्धा, 'mind a family,' तन्त् (c. 10. तनयति -यितुं).

MINDFUL, a. (Disposed) प्रवृत्तः -ज्ञा -ज्ञं, प्रवृत्तः -या -यं, गन्तः -नाः -नः or मनस्कः -स्का -स्कं in comp.; as, 'minded to go,' गगनमनाः &c., गन्तुमनाः &c., गगनमनस्कः &c. See INCLINED. (In composition) मनाः &c., मनस्कः &c., मतिः &c., बुद्धिः &c.; as, 'high-minded,' महामनाः &c., महामनस्कः &c., महामतिः -ति -ति &c.

MINDFUL, a. (Attentive, heedful) सावधानः -ना -नं, अवहितः -ता -तं, कृतावधानः -ना -नं, अवहितपेताः -ताः -ताः (त), जागरः -रा -रं.—(Regarding with care) मन्यमानः -ना -नं, अनुमानमानः -ना -नं, अवेष्यकः -का -कं, अवेष्यकः -का -कं.—(Bearing in mind) स्मरन् -रन्ती -रन् (न्), स्मृतिमान् -मती -मत् (न्), अनुचिन्तयन् -यन्ती -यन् (न्); 'to be mindful,' स्मृ (c. 1. स्मरति, स्मरन्).

MINDFULLY, adv. सावधानं, अवहितं, अवहितपेता, स्मृतिपूर्व, अवेष्यया.

MINDFULNESS, s. अवधानं, सावधानता, अवहितता, अवेष्य-द्वयं, अवेष्यता.

MINDLESS, a. (Heedless) अनवधानः -ना -नं, अनवहितः -ता -तं, प्रमत्तः -ज्ञा -ज्ञं, निरवेष्यः -द्या -द्यं.—(Forgetful) नष्टस्मृतिः -ति -ति, अपस्मृतिः -ति -ति.—(Stupid) निर्वुद्धिः -द्धिः -द्धि, पुद्दिरोनः -ना -नं.

MINE, pron. a मदीयः -या -यं, असदीयः -या -यं, गम gon. c. (अमद्), मामकीनः -ना -नं, आलीयः -या -यं, गन् in comp.; as, 'mine own master,' मत्प्रभुः m.

MINE, s. (Excavation in the earth for any metals, &c.) आकरः, खनिः -नी f., खनिः -नी m. f., खन्याकरः, गन्तः -ज्ञा -ज्ञं, कुल्या, योनिः m. f.—(For gold, &c.) कनकखलौ, कनकस्थानं, काचन-कन्दरः, सुवर्णादिधातुस्थानं, सुवर्णोद्युत्स्थानं.—(For precious stones) खनिः -नी f., मणिभूमिः, खनोपनिस्थानं, मणिस्थली, कुट्टिमः -नं, गन्तः -ज्ञा -ज्ञं.—(For military purposes) सन्धिः m., सुरङ्गा, खानिकं, कुल्या, रन्ध्रं.—(Metaphorically) as, 'a mine of good qualities,' गुणाकरः, गुणनिधिः m., गुणाख्यदं.

To MINE, v. a. and n. (Excavate) रन् (c. 1. रनति -यितुं), आरन्, निरन्.—(Form a hole or subterraneous passage) सुरङ्गं दृ, पिपरं दृ, रन्ध्रं दृ, गूढरन्ध्रं दृ गूढमार्गं दृ or उतरन्, गूढकुल्यां दृ, गूढगुह्यं दृ.—(Undermine) अपस्तात् रन् or गूढरातं दृ.

MINER, s. (Excavator) रानकः, रानिता m. (नृ), आसनिनः, रानकः. 'रानन् m. (नृ), रानिकट.—(Military) सुरङ्गाखनकः, सुरङ्गादृत् m., सौरङ्गिकः.

MINERAL, s. धातुः m., उपधातुः m., रानिनवस्तु n., आकरवस्तु n., रानिगं शिलागं, आकरेन्मद्रव्यं, आकरीयद्रव्यं.

MINERAL, a. (Pertaining to minerals) धातु in comp.; as, 'the mineral kingdom,' धातुनातिः f., धातुनातं.—(Produced in a mine) रानिगः -ज्ञा -ज्ञं, आकरगः -ज्ञा -ज्ञं, आकरीयः -या -यं, आकरी -रिणी -रि (न), आकरीयः -या -यं, शिलागः -ना -नं.—(Consisting of minerals) धातुमयः -यो -यं, धातुमयः -या -यं, धातुमयः -यो -यं, शिलागयः &c., अजमयः &c., दार्पदः -दी -दं.—(Impregnated with minerals) धातुगन्धः -द्या -दं, धातुगन्धगी -गिगी &c., धातुगुणकः -का -कं, धातुगुणोपतः -ता -तं, धातुगुणवन्तः -जा -जं.

MINERALOGIST, s. धातुविद्याज्ञः, रानिगवस्तुपरीक्षकः, आकरीयद्रव्यविद्वत्, धातुवेत्ता m. (नृ), धातुगुणवादी m. (नृ), आरन्धनी m. (नृ).

MINERALOGY, s. धातुविद्या, धातुनिरूपणविद्या, धातुपरिचयः, रानिगवस्तु-परिचयः, आकरीयवस्तुपरीक्षा, धातुगुणविषयका विद्या, धातुगुणविज्ञा, धातुविज्ञानविषयकं ज्ञानं.

To MINGLE, v. a. निम् (c. 10. निम्रयति -यितुं), समिश्र, विमिश्र, मि-रौदृ, समिश्रौदृ, एवौदृ, संयुग् (c. 7. -युनक्ति -यौदृ, c. 10. योग-यति -यितुं), संगन् (c. 6. -गन्तति -युदं), संगतं दृ, सङ्ग (c. 6. -द्विरति -यितुं), रौदृ, संयुग् (c. 7. -युनक्ति -यितुं), एवय दृ, यतिवर् दृ.

To MINGLE, v. n. मिश्रौ, समिश्रौ, मिद् (c. 6. मिलति, मेलितुं), समिल्, सङ्ग in pass. (-जीरति), संयुग् in pass. (-युजते), संयुग्मि. MINGLED, p. p. मिश्रितः -ता -तं, समिश्रः -ज्ञा -ज्ञं, मिश्रः -ज्ञा -ज्ञं, मि-श्रौदृतः -ता -तं, संयुग् -द्या -यं, मिलितः -ता -तं, सङ्गीतः -गी -यं, संयुग् -ज्ञा -ज्ञं, व्यामिश्रः -ज्ञा -यं.

MINGLEMENT, s. मिश्रणं, समिश्रणं, मन्थनं, संतर्पणं, संयोगः, मिलनं.

MINIATURE, s. सूक्ष्माकारचित्रं, लघुमापारचित्रं, सूक्ष्मचित्रं.

MINIATURE, a. सूक्ष्मपरिमाणः -या -यं, सूक्ष्माकारः -या -यं.

MINIKIN, a. जतिमूढः -ज्ञा -ज्ञं, अवस्वः -त्वा -त्वं, चगुलः -चा -चं.

MIND, a. (Note in music) दीर्घस्वरः.—(Dwarf) ह्रस्वमूर्तिः.

MINIMUM, s. कनिष्ठसंख्या, अपरसंख्या, अस्विष्टपरिमाणं, अस्विष्टांशः.

MINUS, s. अस्विष्टमूर्तिः m., कनिष्ठः, ह्रस्वतन्मूर्तिः m.

MINING, s. खननं, खनितननं, आकरखननं, खानितननं, आराननं.

MINION, s. पसभः, राक्षसभः, नृपसभः, रानलालो m. (नृ).

MINISTER, s. (Agent, official) दम्भिकट, कार्यसाधकः, कार्यनिर्वाहकः,

नियोगी m. (नृ), निमुक्त, अधिकाारी m. (नृ), आधिकारिकः, अधि-

कारयान् m. (नृ), आमुक्त, कार्यप्रदत्तकः.—(Of the king or of

the government) मन्त्री m. (नृ), अनायः, आमायः, रानिगः, रान-

मन्त्री m., रानसचिवः, रानामातः, महामातः, उद्दिष्टः, मन्त्रीपुरुषः,

प्रधानः, पुष्यः, राज्यपुष्यः, पुरीयः, पुष्यः, पुरीयः, पुरम्बरः, राज्य-

पुरम्बरः, रानकार्यकारी m. (नृ), रानधर्मविद् m., रानधर्मजट, रान-

भूतः, मन्त्रदृत् m., पारिषदः, 'prime minister,' प्रधानमन्त्री m.,

मुख्यमन्त्री m., महामन्त्री m., प्रधानमातः, मुख्यामातः, यद्वापिकाारी m.,

'the minister of counsel,' धीरसचिवः; 'the minister of ac-

tion,' धर्मसचिवः; 'the minister of the king's amusements,'

MIN

नर्मसचिवः.—(Of religion) उपाध्यायः, आचार्यः, पुरोहितः, धर्मी-
ध्यापकः.—(At a foreign court) राजदूतः, राजप्रतिनिधिः *m.*, राज-
प्रस्थापितः.

To MINISTER, *v. a. or n.* (Supply necessary things) सोपकार-
प्राप्तिं परिहृय (c. 10. -कृत्ययति -यितुं) or उपहृय or उपस्था in
caus. (-स्थापयति -यितुं) or उपपह (c. 10. -पादयति -यितुं) or सम्भृ
(c. 1. -भरति -भृते) or पुरस्कृ or प्रस्तुतीकृ.—(Serve, attend on)
उपचर (c. 1. -चरति -रितुं), उपाचर. परिचर, उपास् (c. 2. -आस्ते
-आसितुं), पशुपास, सनुपास, सेव (c. 1. सेवते -ति -यितुं, c. 10. सेवयति
-यितुं), उपसेव, उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), ध्रु in des. (शुद्धपते -यितुं),
परिचिप् (c. 10. -वेपयति -यितुं), उपचारं कृ, उपासनां कृ.—(Sacer-
dotaly) उपाध्यायधर्मं कृ, उपाध्यायवृत्तिम् अनुष्ठा.

MINISTERED, *p. p.* (Supplied) उपहृतः -ता -ते, उपस्थापितः -ता -ते.
—(Served) उपासितः -ता -ते, कृतोपचारः -रा -रं.

MINISTERIAL, *a.* (Attendant upon) उपकारकः -का -कं, उपकारी
रिखी -रि (नृ), अनुवर्त्ती -र्त्तिनी &c., वशवर्त्ती &c., वशानुगः -गा -गं,
उपायकः -का -कं, उपचारपरः -रा -रं, उपचारकृन्, सेवकः -का -कं.
—(Official executive pertaining to an agent) आधिकारिकः
-की -कं, नियोगसत्तन्त्री &c., कार्यसाधकः -का -कं, कार्यनिर्वाहकः
-का -कं, कार्यप्रवर्त्तकः -का -कं, कार्यसाधनसत्तन्त्री &c.—(Pertain-
ing to a minister of state) मन्त्राधिकारसत्तन्त्री &c., मन्त्रधर्मकः
-का -कं, मन्त्रकर्मसत्तन्त्री &c.—(Sacerdotal) उपाध्यायधर्मसत्तन्त्री &c.
उपाध्यायधर्मकः -का -कं.

MINISTERIALLY, *adv.* मन्त्राधिकारेण, अधिकारतः, ज्ञातव्यतः, मन्त्रितव्यतः.

MINISTERSHIP, *s.* See MINISTRY.

MINISTRATION, *s.* (Service) उपचारः, उपचारकरणं, उपासनं -ना,
पशुपासनं, सेवा -यनं, उपसेवा -यनं, परिचर्या, उपकारः, शुद्धपा.—
(Office of a minister) मन्त्राधिकारः, मन्त्रकर्म *n.* (नृ), मन्त्रकरणं.
(Sacerdotal) उपाध्यायधिकारः, उपाध्यायधर्म *n.* (नृ), उपाध्यायवृत्तिः *f.*

MINISTRY, *s.* (Office of minister) मन्त्रालयं, सचिवाय, मन्त्राधिकारः
-रिक्ता, ज्ञातव्यं, अधिकारः -रिक्ता -त्यं; 'office of a prime mini-
ster,' मुख्यमन्त्रालयं, प्रधानमन्त्रालयं, पट्टाधिकारः.—(Office of an agent)
नियोगिता -त्यं, नियोगः, नियोगिपदं, सचिवाय.—(Agency, instru-
mentality) कारखानं, कारखानं -ता, साधकत्वं, कर्षणं -ता, कर्षकत्वं,
प्रयोजनकत्वं.—(Office of a minister of religion) उपाध्यायत्वं,
उपाध्यायपदं, धर्मोपदेष्टा.—(Body of ministers of state) मन्त्रि-
सभा, मन्त्रिमण्डलः, मन्त्रिसमूहः, मन्त्रिणः *m. pl.*, ज्ञातव्यगणः, सचिप-
नमाजः, ज्ञातव्यः *m. pl.*, राजपुरुषः *m. pl.*—(Service). See
MINISTRATION.

MINIUM, *s.* सिन्दूरं -रिक्ता, नागजं, नागरक्तं, रक्तपुष्पं, रक्तवालुकं. See LEAD.

MINOR, *a.* (Less) खयरः -रा -रं, खल्वतरः -रा -रं, खलीयान् -यसी -यः
(नृ), कनीयान् &c., लघ्वीयान् &c., नूनः -ना -नं.—(Secondary)
छात्रपानः -ना -नं, अमुख्यः -स्या -स्यं, गौणः -शी -शं; 'minor' in
these senses is very commonly expressed by the prepo-
sition उप; as, 'a minor member of the body,' उपाङ्गं, प्रत्यङ्गं;
'a minor veda,' उपवेदः; 'minor science,' उपविद्या; 'a mi-
nor offence,' उपपातकं; 'minor offender,' उपपातकी *m.* (नृ);
'minor planet,' उपग्रहः; 'minor deity,' उपदेवता; 'minor
duty,' उपधर्मः; 'minor disease,' क्षुद्ररोगः.—(Inconsiderable)
लघुः -पुः -पु, खल्वः -स्या -स्यं, शुद्धः -द्रा -द्रं.

MINOR, *s.* (Person under age) अग्रामव्यवहारः, अग्रामव्यवहारकालः,

MIN

अग्रामव्यवहारः, व्यवहारयोग्यः, बालः, शिशुः *m.*, अग्रामपौडशवर्षः,
किशोरः, अग्रामव्यवहारः, अग्रामकालः.—(Premise, in logic)
उत्तरपक्षः, लघ्वययः.

MINORITY, *s.* (State of being under age) बाल्यं, बालदशा,
बालावस्था, बालत्वं, बाल्यभावः, बाल्यकालः, शैशवं, शिशुभावः, शिशु-
कालः, अग्रामव्यवहारत्वं, अग्रामव्यवहारदशा.—(Smaller number,
lessness) नूनपक्षः, खल्वपक्षः, खल्वरपक्षः, नूनता -त्यं, नूनभावः;
'in the minority,' नूनपक्षपाती *m.* (नृ), नूनपक्षग्राही *m.* (नृ),
नूनपक्षान्वितः.

MINOTAUR, *s.* नरवृषभः, नरवृषः, नृवृषभः, कविकल्पितो-डेन पुरुषो-डेन
वृषभो जन्तुविशेषः.

MINSTREL, *s.* गायकः, गायः, धैतालिकः, पादित्रगायकः, गीतवादनकुशलः,
सङ्गीतविद्, सङ्गीतकुशलः, गायकः, चन्दी *m.* (नृ), नधुकः, भास्त्रिकः;
'celestial,' गन्धर्वः.

MINSTRELSY, *s.* गायकवृत्तिः *f.*, गन्धर्ववृत्तिः *f.*, गीतवादनं, गीतवादनकर्म *n.*
(नृ), गान्धर्वं, सङ्गीतव्यापारः, सङ्गीतं, सङ्गीतिः *f.*

MINT, *s.* (Place where money is coined) टङ्कशाला, टङ्ककशाला,
मुद्राङ्कितानां, मुद्राङ्कनशाला, अवाकरः; 'master of it,' टङ्कपतिः *m.*,
टङ्ककपतिः, ढमाध्यक्षः, नैष्किकः.—(Plant) पोदिना, पुदिना.

To MINT, *v. a.* मुद्राङ्कनं कृ, मुद्रादि जङ्क (c. 10. अङ्कयति -यितुं), मुद्राङ्क,
मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं).

MINTAGE, *s.* मुद्राङ्कनं, अङ्कनं.—(That which is coined) मुद्रा, मुद्रि-
तरुषं, मुद्राङ्कितरुषं.

MINTAR, *s.* मुद्राङ्ककः, टङ्ककयिता *m.* (नृ), मुद्राकारः -रकः.

MINT-MASTER, *s.* टङ्ककपतिः *m.*, टङ्ककपतिः *m.*, ढमाध्यक्षः, नैष्किकः.

MINUET, *s.* (Kind of dance) पदगतिः *f.*, मन्दनृत्यविशेषः.

MINUS, *s.* (Less) नूनः -ना -नं, कनः -ना -नं; 'minus something,'
किञ्चित् नूनः -ना -नं; 'minus a hand,' हस्तानूनः -ना -नं.—(In
algebra) च्छेदः, छयः; 'a thousand minus one,' एकहस्त्या सहचं.

MINUTE, *a.* (Very small) सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं, अतिमूल्यः -क्ष्मा -क्ष्मं, अत्यल्पः
-क्ष्मा -क्ष्मं, अल्पिष्ठः -ष्टा -ष्टं, अलुकाः -का -कं, अलुकाः -की -कं, कणीकाः
-का -कं, अलीवान् -यसी -यः (नृ), अलुः -यसी -यु, अल्यकः -का -कं,
शुद्धः -द्रा -द्रं, अल्लः -क्ष्मा -क्ष्मं, अल्ल्याल्यः -क्ष्मा -क्ष्मं, छोदिष्टः -ष्टा
-ष्टं, तनुः -नुः -न्यी -न्यु, प्रतनुः -नुः -नु, छोयः -खा -खं, तनीयान्
-यसी &c., तनिष्टः -ष्टा -ष्टं, छोद्वयः -की -कं, कृशः -शा -शं.—
(Attending to small things) सूक्ष्मदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, सूक्ष्मदर्शी -र्शिनी
&c.; 'minute description,' प्रत्ययवर्णनं.

MINUTE, *s.* (Sixtieth part of an hour) पष्टिप्राणपादाः *m. pl.*,
छयपादाः, छयचतुर्विंशः, सार्द्धद्विपलं; 'half a minute,' त्रिंशत्प्रा-
णपादा. According to the Hindu reckoning a दशः or
hour contains 24 minutes, and a पलं is equal to the
60th part of a दशः, therefore 2½ palas are equal to a
minute. A छयः is equal to 30 कला or 4 minutes.
When, however, the word minute is used generally for
a small portion of time it may be expressed by छयः,
पलं, विपलं, त्रुटिः *f.*, निमेषः, निमेषः; as, 'a minute's delay,'
छयछेपः; 'for a minute,' छयं -खात् -येन; in a minute,'
निमेषमात्रेण; 'a minute - afterwards,' छयान्तर -रे.—(In
geometry, the sixtieth part of a degree) कला.—(Note,
memorandum) स्मरणलेखः, स्मरणपरिहितः, लेखः, लिखितं, स्मरणचिह्नं.
To MINUTE, *v. a.* स्मरणार्थं किञ्चिद् लिख् (c. 6. लिखति, लिखितुं), अभिकिष्.

MİN

MINUTELY, *adv.* सूक्ष्मं, सौक्ष्म्येण, ससीहस्यं, सूक्ष्मत्वेन, नूतनतया, अति-सूक्ष्मतया, लघुशब्दं, कथशब्दं.
 MINUTENESS, *s.* (Extreme smallness) अतिसूक्ष्मता, सूक्ष्मता -त्वं, सौहस्यं, अतिसौहस्यं, जलस्यता, अल्पिष्ठता, क्षुद्रता, धौर्दिमा *m.* (नं), अणिमा *m.* (नं), तनुता, अतितनुता, अतितानवं, तनिष्ठता, घीणता.
 —(Attention to small things) सूक्ष्मदृष्टिः, सूक्ष्मदर्शनं, सूक्ष्मदर्शित्वं.
 MINUTILE, *s. pl.* सूक्ष्मावयवाः *m. pl.*, सूक्ष्मोशाः *m. pl.*, सूक्ष्मविषयाः.
 MINX, *s.* अविनीता, दुर्विनीता, घृष्टा, प्रगल्भा, वन्द्यको, निर्लज्जा.
 MIRACLE, *s.* आश्चर्यकर्म *n.* (नं), अद्भुतकर्म *n.*, अतिमानुषकर्म *n.*, अमानुषकर्म, अमानुषीयकर्म *n.*, अनानातिकर्म *n.*, अद्भुतक्रिया, चमत्कार, अद्भुतं, देवकर्म *n.*, दिव्यकर्म *n.*, निसर्गातिगकर्म *n.*, प्रकृततीतकर्म *n.*, दिव्यशक्तिसाधितकर्म *n.*, विभूतिसाधितकर्म *n.*
 MIRACULOUS, *a.* आश्चर्य्यः -र्य्यं -र्य्यं, अद्भुतः -ता -तं, अतिमानुषः -पा -पं, अनानातिगः -गा -गं, पुरुषातिगः -गा -गं, अतिमह्यः -ता -तं, अपौरुषेयः -यो -यं, अमानुषशक्तिसाध्यः -या -र्यं, अपुरुषशक्तिसाधितः -ता -तं, दिव्यशक्तिसाधितः -ता -तं, विभूतिसाधितः -ता -तं, निसर्गातिगः -गा -गं, प्रकृततीतगः -गा -गं. —(Having miraculous powers) अद्भुतशक्तिमान् -मती -मत् (नं), अतिमानुषशक्तिः -का -कं, अद्भुतकारी -रिपो -रि (नं), अमानुषकर्मकारी &c., अलौकिकशक्ति -क्ति -क्ति.
 MIRACULOUSLY, *adv.* अतिमानुषशक्तिपूर्व, आश्चर्य्यशक्त्या, अद्भुतशक्त्या, अमानुषशक्त्या, दिव्यशक्त्या, अनानातिगशक्त्या, अलौकिकशक्त्या.
 MIRAGE, *s.* मृगतृष्णा -विषाका, मृगतृष्णा, मृगतृष्णा *f.* (नं), मृगतृष्णं, मरीचिका.
 MIRE, *s.* पङ्क्त, कर्दम, जघालः -लं, जलकल्मसः, कलुषं, गलं.
 To MIRE, *v. a.* पङ्क्तेन दुष् (c. 10. दुष्पति -पितुं), पङ्क्तं -स्यां कृ.
 MIRRINESS, *s.* सपङ्कता, पङ्कितत्वं, सकर्दमता, कलुषत्वं, काटुयं.
 MIRROR, *s.* दर्पण -पं, चादर्शः, मुकुटः, मङ्गलः, मङ्गलः, चातदर्शः, मण्डलकं, प्रतिबिम्बितः, समुपरी *m.* (नं), दर्शकः, चादर्शः, कर्षकः; 'the surface of a mirror, चादर्शतलं'; 'mirror-like, चादर्शलोपनः -ना -नं.
 —(Exemplar) चादर्शः, प्रतिमा.
 To MIRROR, *v. a.* दर्पणे बिम्ब (nom. बिम्बयति -पितुं), प्रतिबिम्ब.
 MIRRORING, *p. p.* बिम्बितः -ता -तं, प्रतिबिम्बितः -ता -तं, दर्पणगतः -ता -तं.
 MIRTH, *s.* हास्यं, हासः, प्रहसनं, परिहासः, परोहासः, हामिका, उल्लासः, उत्सवता, मुदा, कौतुकं, हस्यं, प्रहस्यः, हास्यक्रीडा, हास्यचिनोदः, मुदितं, प्रमोदः, मुद् *f.*, विश्रम्भणं.
 MIRTHFUL, *a.* हासो -सिनी -सि (नं), हास्यवृत्तिः -क्ति -क्ति, हास्यमुखः -खो -खं, मुहसाननः -ना -नं, उल्लासो -सिनी &c., उत्सवः -सा -सं, उत्साहितः -ता -तं, मुदान्वितः -ता -तं, प्रमोदो -दिनी &c., मुदितः -ता -तं, हर्षाचक्षः -जा -जं, कौतुको -किनी &c., जानन्दो &c.
 MIRTHFULLY, *adv.* सहसं, सहस्यं, सहसितं, परिहासेन, उत्साहेन.
 MIRTH, *a.* पङ्किलः -ला -लं, पङ्को -दिनी -दि (नं), पङ्कलयः -यो -यं, पङ्कलिवः -जा -जं, सपङ्कः -ङ्का -ङ्कं, सकर्दमः -सा -सं, चादर्शः -मी -मं, कर्दमितः -ता -तं, सजघालः -ला -लं, कलुषः -पा -पं, पङ्कलितः -ता -तं; 'a miry road,' पङ्कलितं *n.* (नं).
 MISACCEPTION, *s.* विपरीतग्रहणं, अन्यपात्रग्रहणं, विपरीतापेक्षग्रहणं.
 MISADVENTURE, *s.* अनिष्टपातः, अनिष्टं, विपद् *f.*, विपत्तिः *f.*, सापद् *f.*, दुर्गतिः.
 MISADVENTURED, *a.* दुर्गतः -ता -तं, दुर्भाग्यः -ग्या -र्यं, दुर्दशाग्रस्तः &c.
 MIS-ADVISED, *a.* कुमन्त्रितः -ता -तं, कूपदिष्टः -ष्टा -ष्टं, कूपप्रमृष्टः -ष्टा -ष्टं.
 MIS-AFFECTED, *a.* अहितः -ता -तं, विरक्तः -क्ता -क्तं, अननुरक्तः &c.
 To MIS-ALLEGED, *v. a.* अन्यपा यद् (c. 1. यदति -दितुं), निव्या यद्.
 MIS-ALLEGATION, *s.* अन्यपाकपनं, अन्यपावादः, निव्यावादः, निव्याकपनं.
 MISANTHROPE, MISANTHROPIST, *s.* पुरुषद्वेषी *m.* (नं), पुरुषद्वेष *m.*

MIS

(नं), जनद्वेषी &c., लोकद्वेषी, पुरुषशत्रुः *m.*, जनशत्रुः, जनघेरी *m.* (नं), विशत्रुशत्रुः *m.*, विशत्रुघेरी *m.* (नं), सधोभिगन्धकः, सधोभिगन्धो *m.* (नं).
 MISANTHROPIC, MISANTHROPICAL, *a.* पुरुषद्वेषी -विपी -पि (नं), जनद्वेषी &c., सधोद्वेषी &c., विशत्रुद्वेषी &c., जनघेरी -रिपी &c., अपरिचयो -विजो &c., अपरिचयशीलः -ला -लं, अपरिचयेयः -या -यं.
 MISANTHROPY, *s.* पुरुषद्वेषः, जनद्वेषः, सधोद्वेषः, जनघेरीता, जनशत्रुता, सधोद्वेषशत्रुता, लोकघेरीत्व, अपरिचयशीलता, जनद्वेषः, मनुष्यचासः, जनापकारघृष्टः *f.*
 MISAPPLICATION, *s.* कुप्रयोगः, अनप्रयोगः, अन्यपाप्रयोगः. —(Of moncy) असद्रूपः, कृष्यः, अन्यपात्र्यः.
 To MISAPPLY, *v. a.* कुप्रयोगं कृ, कुविनियोगं कृ, अन्यपा or निव्या प्रयुग् (c. 7. -युनक्ति -युक्ति, c. 10. -योजयति -यितुं) or विनियुज्.
 To MISAPPREHEND, *v. a.* अन्यपा ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or पुष् (c. 1. योयति -यितुं) or चपगम् (c. 1. गच्छति -गच्छुं), विपरीतापेक्षं ग्रह्, विपरीतम् उपलभ् (c. 1. -लभते -लभुं), विपरीतापेक्षग्रहणं कृ.
 MISAPPREHENSION, *s.* अन्यपाग्रहणं, विपरीतग्रहणं, अन्यपायोपः, विपरीतयोपः, अन्यपायोपः, अपविपयसाक्षरणं, विपरीतापेक्षग्रहणं, विपरीतापेक्षोपः, भ्रमः, निव्यामतिः *f.*
 To MISBEHAVE, *v. a.* न युज् in pass. (युज्यते), न उपपद् (c. 4. -पजते).
 MISBEHAVING, *a.* असोम्यः -ग्या -र्यं, असुक्तः -क्ता -क्तं, अनुचितः -ता -तं.
 MISBEHOTO, MISBEHOTTEN, *a.* विगतः -ता -तं, विनानितः &c., कुनातः &c.
 To MISBEHAVE, *v. n.* अप्रयत्नं or असम्यक् चर् (c. 1. परति -रितुं) or चाचर् or वृत् (c. 1. वतते -वितुं), दुराचारः -चा -रं भू, दुराचारं कृ, अपविचारं कृ, मय्यादातिभ्रमं कृ, दुर्वृत्तः -ता -तं भू.
 MISBEHAVED, *a.* दुर्विनीतः -ता -तं, अविनीतः -ता -तं, दुश्चरितः -ता -तं, दुश्चेष्टितः -ता -तं, दुर्वृत्तः -ता -तं, कुशीलः -ला -लं, समुद्धतः -ता -तं.
 See ILL-BRED.
 MISBEHAVIOUR, *s.* दुर्विनीतता, अविनयः, कुनीतिः *f.*, दुश्चेष्टितं, दुश्चेष्टितं, दुर्वृत्तिः *f.*, कुनीतिः *f.*, कुचरितं, कुचर्या, अपविचारः, दुराचारः, मय्यादातिभ्रमः.
 MISBELIEF, *s.* अन्यपाप्रह्णा, कुप्रत्ययः, कुप्रह्णा, निव्याविश्वासः.
 To MISCALULATE, *v. a.* अन्यपा or निव्या or असम्यग् गम् (c. 10. गणयति -पितुं) or विगम् or संख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), निव्यागणनं कृ.
 MISCALCULATED, *p. p.* निव्यागणितः -ता -तं, अन्यपागणितः &c., असम्यग्गणितः &c.
 MISCALCULATION, *s.* निव्यागणनं -नं, असम्यग्गणनं, अन्यपागणनं, दुर्गणनं, कुगणनं, कुपरिसंख्या.
 To MISCALL, *v. a.* निव्याभिधानं कृ or दा, निव्या or अन्यपा जाख्या (c. 2. -ख्याति -तुं) or अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), निव्यानाम कृ.
 MISCALLED, *p. p.* निव्याभिहितः -ता -तं, निव्यास्यातः -ता -तं.
 MISCARriage, *s.* (Failure) असिद्धिः *f.*, विपत्तिः *f.*, कार्यविपत्तिः *f.*, असम्यक्तिः *f.*, अनुपपत्तिः *f.*, अप्रतिपत्तिः *f.*, भ्रमः, सकारिः *f.*, असद्रतिः *f.*, दुर्गतिः *f.*, वैफल्यं, असफलं, असुभक्तं, असुभक्तिः *f.* —(Ill-conduct) कुनीतिः *f.*, कुनीतिः *f.*, अविनयः, दुर्वृत्तिः *f.*, कुचर्या, दुराचरणं, कुचेष्टितं. —(Bringing forth before the time) गर्भस्रावः, गर्भपातः, गर्भपतनं, गर्भस्रावः, गर्भप्रस्रावः, गर्भस्युतिः *f.*, गर्भविघ्नसंज्ञं, गर्भस्यन्दनं, अप्राप्तकालगर्भनिःस्रावः, विरहपतनं, स्रवः, स्रावः. When it takes place before the fourth month it is called गर्भस्रावः, after that गर्भपातः; 'to cause miscarriage,' गर्भं पत् (c. 10. पातयति -पितुं), or च्यु (c. 10. च्यावयति -पितुं) or सु (c. 10. सावयति -पितुं); 'causing it,' गर्भपाती -तिनी &c., गर्भपातकः -का -कं, गर्भस्रावी &c.
 To MISCARRY, *v. n.* (Not to succeed) न सिप् (c. 4. सिष्यति, सिद्धुं).

न सम्बद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), न उपपद्, प्रतिहन् in pass. (-हन्ते), विप्लवीभू, निष्प्लवीभू, वृषाभू, मोषीभू, भग्नः -ग्नः भू, सिद्धिं न प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुं), असिद्धः -द्धा -द्धं भू—(Bring forth before the time) सप्तमभी भू, पतनभी भू, अप्राप्तकाले च्युतगभी or निःसृतगभी भू or गर्भच्युता भू.

MISCELLANEOUS, *a.* नानाजातीयः -या -यं, अनेकजातीयः -या -यं, नानाप्रकारः -रा -रं, भिन्नजातीयः &c., विजातीयः &c., नानाविधः -धा -धं, अनेकविधः -धा -धं, प्रकीर्णः -र्णा -र्णं, सङ्कीर्णः -र्णा -र्णं, सान्निपातिकः -की -कं, नानाविषयकः -का -कं, विविधः -धा -धं, अवर्गीयः -या -यं, सम्पर्की -र्की -र्कं (न्), प्रकीर्णजातिः -तिः -ति.

MISCELLANEOUSLY, *adv.* प्रकीर्णं, सङ्कीर्णं, नानाविधं, नानाप्रकारेः, सन्निपाततः.

MISCELLANEOUSNESS, *s.* प्रकीर्णता, सङ्कीर्णता, जातिप्रकीर्णता, नानाजातित्वं.

MISCELLANY, *s.* नानाद्रव्यसङ्गृहः, नानाविषयसङ्गृहः, नानावस्तुसमूहः, नानाद्रव्यसन्निपातः, समिश्रद्रव्यसमूहः, प्रकीर्णद्रव्यसङ्गृहः, सङ्कीर्णवस्तुसमूहः, प्रकीर्णकं, सन्निपातः—(Book, pamphlet) नानाविषयग्रन्थः, प्रकीर्णग्रन्थः, प्रकीर्णकं, प्रकीर्णं.

MISCHANCE, *s.* विपद् *f.*, विपत्तिः *f.*, आपद् *f.*, दुर्दैवं, दुर्गतिः *f.*, अपायः.

MISCHIEF, *s.* (Injury, harm) हिंसा, अपकारः, अपकृतं -तिः *f.*, अपक्रिया, अपायः, द्रोहः, अभिद्रोहः, घातः, अर्धना, दूषणं, अनिष्टं, अरिष्टं, खलता, खलीकारः—(Damage) क्षतिः *f.*, क्षतं, परिक्षतिः *f.*, परिक्षतं, अपायः, नाशः, हानिः *f.*, अपकृतं, अपचयः, अपचिपतिः *f.*, ध्वंसः, बाधः, दुःखं, दोषः, व्यसनं, कष्टः; 'loving mischief,' अपकारप्रियः -या -यं, कदनप्रियः -या -यं.

MISCHIEF-MAKER, *s.* उपजापकः, कर्षेजपः, भेदकरः, भेदजनकः, सुहृद्भेदकरः, मित्रभेदकः, भेदकः, वैरकरः, कलिकारकः, पिशुनः, दुर्जनः, खलः.

MISCHIEF-MAKING, *s.* उपजापः, कर्षेजापः, सुहृद्भेदनं, मित्रभेदनं, वैरकारणं, पिशुन्यं, दीर्जन्यं, खलता, कलिकारणं.

MISCHIEVOUS, *a.* (Injurious) हिंस्रः -सा -सं, हिंस्रकः -का -कं, हिंसात्मकः -का -कं, हिंसालुः -लुः -लुः, अपकारो -रिणी -रि (न्), अपकारकः -का -कं, आपकः -री -रं, हिंसाशीलः -ला -लं, परिहिंसाशीलः -ला -लं, हिंसारतः -ता -तं, क्षतिकरः -रा -रं, अनिष्टकरः -री -रं, नृशंसः -सा -सं, नृशंसवृत्तः -त्ता -तं, द्रोही -हिणी &c., घातुकः -का -कं, उपघातकः -का -कं, बाधकः -का -कं, अहितकारी &c., शापकः -री -रं, मोघरः -री -रं—(Inclined to do harm) अपकारबुद्धिः -द्धिः -द्धि, क्षतिकरशीलः -ला -लं, हिंसारुचिः -चिः -चि, आपनशीलः &c., अपायशीलः &c., दूषणशीलः &c., दुष्टबुद्धिः &c., पापः -पा -पं—(Noxious) शारकः -का -कं, शरारः -रुः -रु, दूषकः -का -कं, सबाधः -धा -धं, अहितः -ता -तं—(Full of mischievous pranks) खान्दसः -सी -सं, कुचेष्टाप्रियः -या -यं, कुचेष्टितः -ता -तं, दुष्टेष्टितः -ता -तं, कितवः -वा -वं, व्यसनी -निनी &c., दुर्गुणी &c.; 'mischievous tricks,' कुचेष्टा, कुचेष्टितं, खन्दस् *n.*; 'mischievous person,' लोककष्टकः, पण्डित्पूकः.

MISCHIEVOUSLY, *adv.* हिंसया, आपकारं, अपकारेण, आपायं, क्षतिपूर्तिं, सघातं, अपकारबुद्ध्या, अपकारशीलत्वात्, दुष्टबुद्ध्या, सबाधं.

MISCHIEVOUSNESS, *s.* हिंस्रता, हिंसाशीलता, परिहिंसाशीलता, हिंसारुचिता, हिंसालुता, क्षतिकारिता, अपकारशीलता, अपकारः, अपकृतिः *f.*, अपकारिता, बाधकत्वं, द्रोहबुद्धित्वं, दूषकता, कितव्यं, कितव्यप्रयोगः.

MISCIBLE, *a.* मिश्रणीयः -या -यं, मिश्रणयोग्यः -या -यं, मिश्रणार्हः -ही (64) -हं, योजनीयः -या -यं, पायः -या -यं.

MISCOMPUTATION, *s.* मिथ्यागणना, असम्यग्गणनं, अन्यथागणनं, कुगणना.

To MISCONCEIVE, *v. a. or n.* अन्यथा or मिथ्या दृष्ट् (c. 1. चोषति -धिनुं) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or उपलभ् (c. 1. -लभते -लभुं) or अवगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अन्यथापिं ग्रह्, विपरीतापिं ग्रह्, विपरीतबोधनं कृ, विपरीतापिंग्रहणं कृ, अर्थविपर्ययसं कृ.

MISCONCEPTION, *s.* अन्यथाग्रहणं, मिथ्याग्रहणं, मिथ्यामतिः *f.*, निर्याबुद्धिः *f.*, विपरीतग्रहः -हणं, अन्यथाबोधः, अन्यथापिबोधः, विपरीतबोधः, विपरीतापिबोधः, विपरीतापिंग्रहणं, भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*, अर्थविपर्ययः.

MISCONDUCT, *s.* (Ill-behaviour) दुष्टरितं, दुष्टेष्टितं, कुचेष्टितं, कुचरितं, अविनयः, अविनीतता, कुचर्या, कुचरितं, कुचेष्टितं, दुष्टीतं, दुर्गतिः *f.*, दुष्टेयः, दुराचारः, दुराचरणं, असदाचारः, असदाचरणं, कदाचारः, कुच्यवहारः, असद्व्यवहारः, कुकर्मा *n.* (न्), कुकृतं, व्यभिचारः, अन्यथाचारः, अन्यथाचरणं, अपचारः, कुशीलता, सम्यग्दा, मर्यादातिव्रतः—(Ill-management) दुष्टेयः -यनं, दुर्निवाहः, असन्निवाहः.

To MISCONDUCT, *v. a.* (Conduct badly) अन्यथा or अयुक्तं or दुष्टु or असम्यग् निर्बह् (c. 10. -वाहयति -यितुं) or प्रणी (c. 1. -णयति -येतुं) or सन्प्रणी or प्रवृत् (c. 10. -चरयति -यितुं), दुर्निवाहं कृ, असन्निवाहं कृ, दुष्टेयनं कृ—(Misconduct one's self) अयुक्तं or असम्यक् चर् (c. 1. चरति -रितुं) or आपर् or वृत् (c. 1. वरते -रितुं), व्यभिचारं कृ, मर्यादातिव्रतं कृ.

MISCONDUCTED, *a.* दुर्चिनीतः -ता -तं, दुष्टरितः -ता -तं. See MISBEHAVED.

MISCONJECTURE, *s.* मिथ्यानुमानं, अन्यथानुमानं, मिथ्यावितर्कः.

To MISCONJECTURE, *v. n.* मिथ्या or अन्यथा अनुमा (c. 2. -माति -तुं) or तर्क् (c. 10. तर्कयति -यितुं) or वितर्क्, मिथ्यानुमानं कृ.

MISCONSTRUCTION, *s.* अन्यथाग्रहणं, मिथ्याग्रहणं, विपरीतबोधनं, मिथ्याबोधनं, अयथापिबोधनं, अन्यथाबोधनं, विपरीतग्रहणं, विपरीतापिबोधः, अन्यथापिबोधः, विपरीतापिचरणं, अन्यथापिचरणं, मिथ्यापिप्याख्या.

To MISCONSTRUE, *v. a.* अन्यथा or मिथ्या अर्थं बुध् (c. 1. चोषति -धिनुं) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or उपलभ् (c. 1. -लभते -लभुं), मिथ्या अर्थं व्याख्या (c. 2. -रूपति -तुं), विपरीतापिं ग्रह्, विपरीतबोधनं कृ, विपरीतापिंग्रहणं कृ.

MISCREANT, *a.* (Infidel) नास्तिकः—(Vile wretch) पापीयान् *m.* (स्), पापिष्ठः, पापः, दुर्जनः, दुरात्मा *m.* (न्), दुष्टैकः, जास्त्रः, खलः, नराधमः; 'daring miscreant,' साहसिकः.

MISDEED, *s.* कुकर्मा *n.* (न्), दुष्कृतं, दुष्कर्म *n.*, अपकर्म *n.*, दुष्कृतिः *f.*, कुकृत्यं, अकर्म *n.*, कुक्रिया, पापकर्म *n.*, दुष्टरितं, कुचरितं, कुचेष्टितं, अपचारः.

To MISDEMEAN. See To MISCONDUCT, MISBEHAVE.

MISDEMEANOR, *s.* See MISCONDUCT. (Minor offence) उपपातकं.

To MISDIRECT, *v. a.* (Put in the wrong road) विमार्गं or विपरीतमार्गं दृश् (c. 10. दर्शयति -यितुं), विपरं प्रदृश्, अन्यथा मार्गं दृश् or उद्दिश् (c. 6. -दिशति -हेष्टुं), विपरीतपथं प्रदिश्, विमार्गप्रदर्शनं कृ—(A letter) अन्यथा पत्रसंज्ञं लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं) or कृ.

MISDIRECTION, *s.* विमार्गप्रदर्शनं, विपरीतमार्गदर्शनं, मिथ्योद्देशः.

MISDOER, *s.* कुकर्माकारी *m.* (न्), कुकर्मा *m.* (न्), पापकारी *m.* (न्), पापकृता *m.* (न्), पापकरः, पापकृत् *m.*, पापकर्मा *m.*, असत्कर्मा *m.*, अन्यथाकारी *m.*, अन्यथाचारी *m.*, नन्दचरित्रः.

MISDOING, *s.* दुष्कृतं, कुकर्मा *n.* (न्), पापं, अपराधः. See MISDEED.

To MISEMPLY, *v. a.* कुप्रयोगं कृ, कुविनियोगं कृ, असाम्योगं कृ, अन्यथा or असम्यक् प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति -योजुं. c. 10. -योजयति -यितुं) or विनियुज्.

MISEMPLYMENT *p. p.* कुप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, कुविनियुक्तः &c., असम्यक्प्रयुक्तः &c.

MISEMPLYMENT, *s.* कुप्रयोगः, कुविनियोगः, असाम्योगः, असम्यक्प्रयोगः,

वाहः, दुर्निर्वाहः, दुर्निर्वहणं, दुर्गतिं, असन्निर्वाहः, कुप्रणयनं, कुप्रवर्तनं, दुराचरणं, अन्यथाचरणं, दुर्गुणत्वं, असत्क्रिया.

To MISNAME, *v. a.* मिथ्यानाम कृ or दा, अन्यथानाम कृ. See MISCALL.

MISNOMER, *s.* मिथ्यानाम *n.* (नं), मिथ्याभिधानं, अन्यथानाम *n.*, अयोग्यनाम *n.*, असद्गतनाम *n.*, अनुपयुक्तनाम *n.*, अनुपयुक्तशब्दा.

MISOGAMIST, *s.* विवाहद्वेषी *m.* -पिणी *f.*, उद्वाहद्वेषी &c., विवाहनिन्दकः.

MISOGAMY, *s.* विवाहद्वेषः, उद्वाहद्वेषः, विवाहनिन्दा, उद्वाहशत्रुता.

MISOGYNIST, *s.* स्त्रीद्वेषी *m.* (नं), स्त्रीद्वेषा *m.* (दृ), स्त्रीनिन्दकः.

MISOGYNY, *s.* स्त्रीद्वेषः, स्त्रीनिन्दा, स्त्रीवैरं, स्त्रीशत्रुता.

To MISPLACE, *v. a.* अस्थानीकृ, विस्थानीकृ, अस्थाने कृ or या (c. 3. दधाति, धातुं) or विधा, अनुपयुक्तपदे स्वा in caus. (स्थापयति -यितुं), अन्यथा स्वा, असम्यक् स्वा or निधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or प्रयुज् (c. 7. -युज्ति -योजुं, c. 10. -योजयति -यितुं).

MISPLACED, *p. p.* अस्थानः -ना -नं, अस्थानीकृतः -ता -तं, अस्थाने निहितः -ता -तं or विहितः -ता -तं, अनुपयुक्तपदे स्थापितः -ता -तं.

MISPRINT, *s.* अशुद्धं, अशुद्धिः *f.*, प्रशोधनं, अशुद्धमुद्रा, पुस्तकमुद्राक्षणे दोषः, मुद्राक्षनदोषः.

To MISPRINT, *v. a.* अशुद्धमुद्रां कृ, अशुद्धमुद्राक्षनं कृ, मुद्राक्षनदोषं कृ, अशुद्धमुद्रया चक्ष् (c. 10. अक्षयति -यितुं), अशुद्धमुद्राकृ.

MISPRINTED, *p. p.* अशुद्धमुद्राक्षितः -ता -तं, अशुद्धमुद्राकृतः -ता -तं.

MISPRISON, *s.* अपराधगोपनं. —(Of treason) राजाभिद्रोहगोपनं.

To MISPRONOUNCE, *v. a.* अशुद्धोच्चारणं कृ, अशुद्धम् उच्चार (c. 10. -चारयति -यितुं).

MISPRONUNCIATION, *s.* अशुद्धोच्चारणं, असदुच्चारणं, अन्यथोच्चारणं.

MISPROPORTIONED, *a.* विषमप्रमाणाः -शा -यं, असमप्रमाणकः -का -कं.

MISQUOTATION, *s.* मिथ्यावतरणं, अन्यथावतरणं, अयथाधीष्टारः.

To MISQUOTE, *v. a.* अन्यथा or अयथार्थम् अवतृ (c. 10. -तारयति -यितुं), अयथार्थतो वक्तुम् उद् (c. 1. -हरति -हर्तुं), अयथार्थवक्तुम् उपन्यस् (c. 4. -अन्यति -असितुं).

MISREPORT, *s.* मिथ्याकथनं, मिथ्यानिवेदनं, अन्यथानिवेदनं, अयथार्थव्यापनं, मिथ्याव्यापनं, मृषाकथा.

To MISREPORT, *v. a.* मिथ्या or अन्यथा कथ् (c. 10. कथयति -यितुं) or निविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं), अयथार्थम् आख्या (c. 2. -ख्याति -तुं, caus. व्यापयति -यितुं).

To MISREPRESENT, *v. a.* मिथ्या or अन्यथा or मृषा कथ् (c. 10. कथयति -यितुं) or आविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं) or निविद्, अयथार्थतः ख्या (c. 2. -ख्याति -तुं, caus. व्यापयति -यितुं), असम्यक् ख्या, असत्यं वक्तुं (c. 10. वक्तयति -यितुं) or विष् (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रोतुं), अर्थं सापेक्षं कृ or चक्रीकृ.

MISREPRESENTATION, *s.* मिथ्याकथनं, अन्यथाकथनं, अन्यथाव्यापनं, अन्यथानिवेदनं, मिथ्यानिवेदनं, अयथार्थव्यापनं, मिथ्यावादः, मृषावादः, अन्यथाविवरणं, मिथ्यावर्णनं, असत्यवर्णना, साचीकरणं, साचीकृतं, अर्थवक्त्रीकरणं.

MISRULE, *s.* असम्यक्पालनं, असम्यक्शासनं, कुशासनं, कुशास्त्रिः *f.*, अस्थालनं, दुःशासनं, दुर्गतिः *f.*

To MISS, *v. a.* (Fail of reaching, not to hit) लक्ष्यम् अभिसन्धाय अपराप् (c. 4. -राप्ति, c. 5. -राप्ति -राप्ति) or अपराप् कृ or भानिं कृ, भवं कृ; 'one who misses the mark in archery,' अपराद्धप्राक्तं, लक्ष्यच्युतमायकः. —(Fail of finding, miss the way) भम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिन्), मार्गात् or पथात् प्रभृज् (c. 4. -भ्रजयति -भ्रजितुं) or भृज्, मार्गाद् विचल् (c. 1. -चलति -लितुं), मार्गभ्रंज् कृ. —

(Fail of obtaining) न प्राप् (c. 5. -प्राप्ति -प्राप्ति), न लभ् (c. 1. लभते, लभ्यु). न आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), अपराप्. —(Discover to be wanting or lost) नष्टं or स्थानभ्रं किञ्चिद् ज्ञा (c. 9. जानाति प्राप्ति), नष्टं मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), नाशं or अभावं or अदर्शिनं ज्ञा. —(Feel the want of, regret the absence of) वक्तुम् (c. 1. -कथते -यितुं), वक्तुम् (nom. वक्तुकायते), उन्नतम् (nom. उन्ननायते), उन्नतं कृ, उन्नतिकां कृ. —(Omit), हा (c. 3. जहाति, हातुं), अपाहा, अपहा, विहा, तन् (c. 1. तनति, तन्तुं), अपास् (c. 4. -अस्यति -असितुं), पितृन् (c. 6. -पितृति -पितृत्), यून् (c. 10. वृजयति -यितुं), परितृन्. —(Lose) हा in pass. (हीयते) with instr. or abl. c., भृज् with abl. c. See To LOSE.

To MISS, *v. n.* अपराप् (c. 4. -राप्ति -ने -राप्ति), भम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिन्), अपराद्धः -द्धा -द्धं भू, अपराधं कृ, भवं कृ. —(Not to succeed, miscarry) न सिप् (c. 4. सिध्यति, सेदुं), न सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), सिद्धिं न प्राप् (c. 5. -प्राप्ति -प्राप्ति) or गम् (c. 1. गच्छति, गच्छुं), सिद्धिः -द्धा -द्धं भू.

Miss, *s.* (Error) भमः, भानिः *f.*, अपराधः, भ्रंशः, दोषः, भेषः, उत्क्रमः; 'a miss is as good as a mile,' अक्षरं महदक्षरं. —(Loss, want) नाशः, हानिः *f.*, अभावः, असम्भवः, अविषयः, अदर्शनं, विरहः. —(Young girl) कुलकन्या, कुलीनकन्या, कुलकुमारी.

Missed, *p. p.* अपराद्धः -द्धा -द्धं, कृतापराधः -था -थं, भानः -ना -नं.

To MISSEND, *v. a.* अन्यथा or वृथा प्रेर् (c. 10. प्रेरयति -यितुं) or प्रेष् (c. 10. प्रेषयति -यितुं).

MIS-SHAPE, MIS-SHAPEN, *a.* विरूपः -पा -पी -पं, अपरूपः &c., कुरूपः &c., अरूपः &c., विकृताकारः -रा -रं, विकृताङ्गः -ङ्गो -ङ्गं, विकृताकृतिः -ति -ति, व्यङ्गः -ङ्गो -ङ्गं, व्याकार &c.

MISSILE, *a.* क्षेपणीयः -या -यं, हस्तक्षेपणीयः &c., हस्तक्षेप्यः -प्या -प्यं, पाणिमोचनीयः -या -यं, धिपक्षुः -क्षुः -क्षुः, दूरान् क्षेपणीयः &c., दूरवेधो -धिनो -धि (नं).

MISSILE, *s.* (Weapon) प्रस्त्रं, धिपणिः *m.*, करमुक्तं, पाणिमुक्तं, मुक्तं, क्षेपामुधं. —(Circular one) चक्रं.

MISSING, *part. of a.* (Regretting the absence of) उत्कण्ठितः -ता -तं, उत्सुकः -का -कं, उन्ननाः -नाः -नः (स्), उत्कलितः -ता -तं. —(Lost, stray, absent from its place) नष्टः -ष्टा -ष्टं, भ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, स्थानभ्रष्टः &c., प्रभ्रष्टः &c., स्थानप्रभ्रष्टः &c., स्थानच्युतः -ता -तं, प्रच्युतः &c., तिरोहितः -ता -तं, चट्टः -ष्टा -ष्टं.

MISSION, *s.* (Sending, commission) प्रेरणं, प्रेषणं, नियोजनं, प्रयोजनं; 'sending on a message,' प्रतिज्ञाकरणं. —(Body of persons sent) प्रेरितसमूहः, प्रेरितजनसमूहः, प्रेरितगणः, नियुक्तजनसमूहः; 'for religious purposes,' धर्मप्रचारणार्थं प्रेरितजनाः *m. pl.* —(State of being sent) प्रेरितत्वं, प्रेषितत्वं, दूतत्वं, दीर्घं.

MISSIONARY, *s.* धर्मसन्देशहर्, धर्मसन्देशकः, धर्मप्रचारणार्थं प्रेरितः, ख्रीष्टधर्मप्रचारणार्थं प्रेरितः.

MISSIVE, *a.* (Sent) प्रेरितः -ता -तं, प्रेषितः -ता -तं. —(Thrown) क्षिप्तः -ता -तं, अस्तः -स्ता -स्तं, मुक्तः -क्ता -क्तं; 'weapon,' धिपणिः *m.*, पाणिमुक्तः. —(Messenger) सन्देशहर्, वाक्त्रहर्, सञ्चारकः. —(Message) सन्देशः, दूतं, दीर्घं.

To MIS-SPEAK, *v. a. or n.* मिथ्या or अन्यथा वद् (c. 1. वदति -दितुं), अयथार्थं वद्.

To MIS-PELL, *v. a.* अक्षरव्यापय कृ, अक्षरव्यापय कृ, अक्षरविषयीकृतं कृ. MIS-SPELLING, *s.* अक्षरव्यापय, अक्षरव्यापयः, अक्षरविषयीकृतः, अवाधरः.

MIS

To MIS-SPEND, v. a. अपाने or पस्ताने व्यय् (c. 1. व्ययति, c. 10. व्यय-यति -यितुं, rt. इ) or व्ययं कृ or विनियुज् (c. 7. -युक्ते-योक्ते), कुस्ययं कृ, चमद्वयं कृ, चम्यपाय्ययं कृ, अपानययं कृ, कुविनियोगं कृ, अपु-क्तययं कृ, दुस्ययं कृ.

MIS-SPENT, p. p. दुस्ययितः -ता -तं, कुस्ययितः -ता -तं, चम्यपाय्ययितः &c., अपययितः &c., कुविनियुक्तः -क्ता -क्ते, अपययितः -ता -तं.

To MIS-STATE, v. a. निव्या or चम्यपा कप् (c. 10. कपयति -यितुं) or शा (c. 10. शापयति, रूपयति -यितुं) or विता or जाविद् (c. 10. -वेद-यति -यितुं), अयपापतः रव्या (c. 2. रव्याति -तुं) or यिवृ (c. 5. -वृपोति -यितुं -रौतुं), खपं साचीकृ or यक्तोक्त.

MIS-STATED, p. p. निव्याकपितः -ता -तं, निव्यारव्यातः -ता -तं, साची-कृतः -ता -तं.

MIS-STATEMENT, s. निव्याकपनं, निव्यावादः, निव्योक्तिः *f.*, चम्यपाकपनं, चम्यपानिपेदनं, निव्याविश्रुतिः *f.*, अयपापविज्ञापनं, निव्याविवरणं, साचोक्तरणं, साचीकृतं.

MISER, s. भूमिका, भूमिका, भूलिका, शीकरः, तुषारः, खवाप्यः, मृगतृणा-चित्ता -तृपा, मृगमृद् *f.* (यं), कुम्भटिका, लुम्भटिका *f.* -टो -टिका, हिम-ल्लतिः *f.*, कुहेडिका, कुहेडो, कुहेलिका, कुहेलो, कूहा, मेघपूवा, रुभेडि *f.*, भूमनहिपी.

To MISTAKE, v. n. (Take wrong, misunderstand) निव्या or चम्यपा ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), विपरीतं ग्रह् or उपलभ् (c. 1. -लभते -लभुं), विपरीतापं ग्रह्, चम्यपा or निव्या युप् (c. 1. योषति -यितुं), निव्या शा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं) or मन् (c. 4. मन्वते, मन्तुं).

To MISTAKE, v. n. (Err. make a mistake) भम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमितुं), विभम्, भ्रमं कृ, भ्रान्तिं कृ, अपराप् (c. 4. -रापयति, c. 5. -रापोति -रातुं), अपरायं कृ, प्रनद् (c. 4. -नाद्यति -नदितुं), प्रनादं कृ, दोषं कृ, मुह् (c. 4. नुवति, मोहितुं), निव्यामति कृ.

MISTAKE, s. भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*, मतिभ्रमः, मतिभ्रान्तिः *f.*, निव्यामतिः *f.*, नि-व्यायुद्धिः *f.*, विभमः, मतिविभमः, अपरापः, प्रनादः, दोषः, मोहः, व्यामोहः, परिभ्रमः, भ्रामः, विकल्पः, जनयधानता, विषमः, विषिकिता.

MISTAKEN, p. p. (In error) भ्रान्तः -न्ता -न्ते, भ्रान्तितान् -मती -मत् (न्), -अपरादः -दा -दै, नापरापः -या -यं, प्रनादो -दिनो -दि (न्), प्रनादयान् &c., सन्दग्धः -ग्धा -ग्धे.—(Erroneous) अयपापः -पा -पे, अगृह्यः -दा -दै, निव्या or मृपा in comp.; 'a mistaken opinion,' निव्यामतिः *f.*

MISTERS, s. (Title of gentlemen) सार्वः or expressed by श्री prefixed.

MIS-TIMED, a. अकालिकः -को -के. *See* ILL-TIMED.

MISTRESS, s. सजीकरता, सनुपारता, तुषारव्यातिः *f.*, शीकरव्यातिः.

MISTRESS, s. निव्यापं, सन्निधारी, संमर्गः, मन्मर्गः, योगः.

To MISTLE, v. n. शीकर (nom. शीकरायते), शीक् (c. 1. शीकते -कितुं).

MISTLE, s. वृषरुहा, तरुलुहा, तरुमुक् *f.* (न्), वृषादनी, वृषायया.

To MISTRANSlate, v. a. अयपापभाषान्तरं कृ, चम्यपा भाषान्तरं कृ.

MISTRANSlation, s. अयपापभाषान्तरं, निव्याभाषान्तरं.

MISTRESS, s. (Opposed to servant, a woman who governs) स्वामिनी, नेव्या, अपिषात्री, ईश्वरी, शास्त्रिणी, शास्त्री, अय्यया, कर्त्री.—(Of a family or house) गृहिणी, गेहिनी, गृहस्वामिनी, कुटु-चिनी, कीदृषिकी.—(Proprietress) स्वामिनी, ईश्वरी, अधिकात्रिणी.—(Female teacher) चम्यपापिका, उपदेष्टिनी, उपदेष्टिका, उपदेष्टी, शिक्षिका, साचार्या.—(Woman beloved, sweetheart) प्रिया, प्रियतमा, यवभा, कान्ता, दयिता, कामिनी, नायिका, यनिता, प्रवदा; 'an offended mistress,' मानिनी.—(Concubine) उपस्नी,

MIT

उपपत्नी, भोग्या स्त्री, भुजिण्या, दासी, अवहटा.—(Well-skilled) कुशला, निपुणा, वेत्ता.

MISTRUST, s. अविश्वासः, अप्रत्ययः, अप्रतीतिः *f.*, शङ्का, आशङ्का, सन्देहः, निहृयः, विश्वासाभावः.

To MISTRUST, v. a. शङ्क (c. 1. शङ्कते -कितुं), आशङ्क, अभिशङ्क, परिराङ्क, न विथस् (c. 2. -द्यसिति -तुं), न प्रती (c. 2. प्रयेति -तुं).

MISTRUSTFUL, a. अविश्वासी -सिनी -सि (न्), अप्रत्ययी -यिनी &c., शङ्की -कितनी &c., शङ्कान्वितः -ता -तं, आशङ्कः -ङ्का -ङ्के, शङ्काशीलः -ला -ले, आशङ्की &c., शङ्कितः -ता -तं, आशङ्कितः -ता -तं, सन्देहो &c., संशयो &c.

MISTRUSTFULLY, adv. अविश्वासेन, शङ्कया, सशङ्के, आशङ्के, शङ्कापूर्वे.

MISTRUSTFULNESS, s. अविश्वासित्वं, अप्रतीतिः *f.*, सशङ्कत्वं, आशङ्का.

MISTY, a. सजीकरः -रा -रे, सनुपारः -रा -रे, शीकरोयः -या -यं, शीक-रीयः -या -ये, शीकरव्यातिः -त्रा -त्रं, तुषारव्यातिः -ता -तं, तुषारमयः -यो -ये, सपूमिकः -का -के, भूमिकायुतः -ता -तं, शीकरायुतः -ता -तं.

To MISUNDERSTAND, v. a. चम्यपा ग्रह् (c. 9. गृह्णाति -ग्रहीतुं) or युप् (c. 1. योषति -यितुं), निव्या or मृपा or विपरीतम् खपं ग्रह् or उपलभ् (c. 1. -लभते -लभुं) or अयगम् (c. 1. -गच्छति -गच्छुं), विपरीतापं ग्रह्, अयपापेता ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञातुं) or विज्ञा, अयविषयानं कृ.

MISUNDERSTANDING, s. (Mistake of the meaning) निव्याग्रहणं, चम्यपाग्रहणं, विपरीतग्रहणं, अयपापग्रहणं, विपरीतापग्रहणं, चम्यपा-योधः, निव्यायोधः, निव्यामतिः *f.*, निव्योपलभिः *f.*, विपरीतयुद्धिः *f.*, अयपापयोधः, अयपापग्रहणं, भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*, मतिभ्रमः.—(Disagree-ment) वैमर्हः, विमर्हः *f.*, मतिभेदः, असम्मतिः *f.*, विसंवादः, द्वेषः, विप्रयोगः, वेमनस्यं, मतिविषय्ययः.

MISUNDERSTOOD, p. p. निव्यावगतः -ता -तं, निव्योपलभ्यः -त्रा -त्रं, निव्यामतः -ता -तं.

MISUSE, MISUSE, s. कुस्यवहारः, दुस्यवहारः, कुप्रयोगः, निव्याप्रयोगः, असम्यक्प्रयोगः, असम्यक्प्रयोगः, चम्यपाप्रयोगः, असम्यक्प्रयोगः, कुस्यपापः, असम्यक्प्रयोगः, कुविनियोगः, असम्यक्प्रयोगः, असाधुविनियोगः, व्यधीकरणं, असद्व्यासः, अयुक्त्यवहारः.

To MISUSE, v. a. चम्यपा or निव्या or मृपा or असम्यक् प्रयुज् (c. 7. -युक्ते-योक्ते, c. 10. -योजयति -यितुं) or उपयुज् or विनियुज्, कुप्रयोगं कृ, चम्यपाप्रयोगं कृ, अयुक्त्यवहारं कृ, असम्यक्प्रयोगं कृ, दुस्यवहारं कृ, अनुचितम् अयम् (c. 4. -अस्यति -असितुं), कुस्यपापं कृ, व्यधीकृ, कदपीकृ, वृषाकृ.

MISUSED, p. p. कुप्रयुक्तः -क्ता -क्ते, कुविनियुक्तः &c., असम्यक्प्रयोजितः -ता -तं, कुस्यवहतः -ता -तं, कुस्यवहारितः -ता -तं, निव्याप्रयुक्तः &c., कदपीकृतः &c.

MITE, s. (Small piece of money) कपदेकः, कपदेका, काकिपी, काकिनो, वराटका, धनलवः, धनलेशः.—(Particle of any thing) कणः, कणिका, लवः, लेशः.

MITE, s. धर्माधिपतिकोटिः, महाधर्मोपधुमुकटं.

MITHRIDATE, s. विषभक्षणं, विषनाशनं, विषम्रे, विषावहारकं.

MITIGABLE, a. शान्तीयः -या -यं, प्रशमनीयः -या -यं, शान्त्यः -स्या -न्यं.

MITIGANT, a. शानकः -का -के, प्रशमनः -ना -ने, शान्तिकः -को -के, शान्तिदः -दा -दै, शान्तिकरः -रा -रे, उपशायो -यिनी -यि (न्).

To MITIGATE, v. a. शम् (c. 10. शमयति -यितुं), प्रशम्, उपशम्, शान्तिं दा, मान् or शान्त् (c. 10. शान्तयति -यितुं), उपशान्त्, परिशान्त्, अभिशान्त्.—(Alleviate pain) दुःखं हृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or शन्.—(Lighten) लघ (nom. लघयति -यितुं), लघुकृ, मृदुकृ.—(Diminish) न्यूनीकृ, अस्वीकृ, कन (nom. कनयति -यितुं).

MITIGATED, *p. p.* शान्तः -ता -न्तं, शमितः -ता -न्तं, प्रशमितः &c., उपशान्तः &c., मृदुकृतः -ता -न्तं, लघुकृतः -ता -न्तं; 'to be mitigated,' शम् (c. 4. शांयति, शमिन्).

MITIGATION, *s.* शान्तिः, शमनं, प्रशमनं, उपशान्तिः, प्रशान्तिः, उपशमनं, शमः, उपशमः, मृदूकरणं, लघूकरणं, लापयं, न्यूनीकरणं, न्यूनता, सान्त्वनं -ता; 'of a curse,' उच्चापः.

MITIGATIVE, MITIGATOR. See **MITIGANT**.

MITRE. See **MITER**, *s.*

To MIX, *v. n.* मिश्र् (c. 10. मिश्रयति -यितुं), सम्मिश्र्, प्यामिश्र्, विमिश्र्, मिश्रीकृ, सम्मिश्रीकृ, संयुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं -योजयति -यितुं), संसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), सम्मृज् (c. 7. -मृजति -मृष्टुं), मज् (c. 6. -मज्जति -मज्जितुं), एकीकृ, एकत्र कृ, संसर्गं कृ, संसृष्टं -ष्टुं, प्यतिकरं कृ, सम्मेलनं कृ. —(Mix confusedly) सङ्करीकृ, सङ्कलीकृ, सङ्कीर्णीकृ, सङ्गः, 'mix ingredients,' योगं कृ, संस्कारं कृ, प्रशेषं कृ.

To MIX, *v. n.* मिश्रीभू, सम्मिश्रीभू, प्यामिश्रीभू, मिल् (c. 6. मिलति, मेलितुं), सम्मिल् सङ्ग in pass. (-कोयते), संयुज् in pass. (-युज्यते), संसृज् in pass. (-सृज्यते), संसृष्टीभू, एकीभू, संयोगं कृ (c. 2. एति -तुं), सम्मर्गं कृ, संसर्गं कृ, सङ्करीभू.

MIXABLE, *n.* मिश्रणीयः -या -यं, योजनीयः -या -यं, यायः -प्या -प्यं.

MIXED, *p. p.* मिश्रितः -ता -न्तं, सम्मिश्रितः -ता -न्तं, मिश्रः -प्रा -थं, सम्मिश्रः &c., मिश्रीकृतः -ता -न्तं, प्यामिश्रः -प्रा -थं, संयुक्तः -क्ता -न्तं, संयुतः -ता -न्तं, संसृष्टः -ष्टा -न्तं, सङ्कीर्णः -र्या -न्तं, सम्मृज् -क्ता -न्तं, मिलितः -ता -न्तं, सम्मिलितः &c., सङ्कलितः &c., संयुतितः &c., सन्निपतितः &c., समवेतः &c., मङ्गरीकृतः &c., एकीकृतः &c., भाषितः &c., कर्षितः &c., ससृष्टः -ष्टा -न्तं, सम्मर्गं -र्गिणी -र्गि (न्), संसर्गं &c., कुजितः -ता -न्तं; 'mixed with water,' जलमिश्रितः &c., जलसंमृष्टः &c.

MIXED, *s.* पुरोपादिदराजः *m.*; 'mixed-grown,' चिद्रभयः -या -यं.

MIXER, *s.* मिश्रकः, सम्मिश्रकः, मिश्रणकृत्, संयोगकारी *m.* (न्).

MIXTURE, MIXTION, MIXING, *s.* (Act) मिश्रणं, सम्मिश्रणं, मिश्रीकरणं, संयोगः, संयोजनं, सम्मेलनं, संसर्गः, सम्मर्गः, सङ्कलनं, गङ्गिरसं, एकीकरणं, सङ्करीकरणं. —(State) मिश्रता, सम्मिश्रता, मिश्रीभावः, संसृष्टता, संसर्गः, संयुक्तता, संयोगः, सम्मर्गः, सङ्कीर्णता, साङ्ग्यं. —(Mixed mass) सन्निपातः, नानाद्रव्यसमूहः, सम्मिश्रद्रव्यसमूहः, नानापस्तुसमुदायः, समूहः, सङ्गः, सङ्कटः; 'mixture with water,' जलसंमर्गः.

MIZZEN, *s.* (Sail) पश्चिमक्षूपकसन्धि यातवसनं.

MIZZEN-MAST, *s.* पश्चिमक्षूपकः, नौपश्चाद्भागस्यः क्षूपकः.

MIZZLE, *s.* शीकरः, सौकरः, तुषारः. See **To MISTLE, DRIZZLE**.

MNEMONIC, *a.* स्मृतिसहायः -या -यं, स्मृतिप्रवर्धकः -का -कं, स्मृतिप्रकारकः &c.

MNEMONICS, *s.* स्मरणविद्या, स्मृतिप्रकरणविद्या, स्मरणशास्त्रं.

To MOAN, *v. n.* वेदनोपहतत्वाद् दीर्घनादं कृ or दीर्घरायं कृ, विलप् (c. 1. -लपति -यितुं), प्रलप्, लप्, परिदेव् (c. 1. -देवते -यितुं), क्रन्द् (c. 1. क्रन्दति -न्दितुं), आक्रन्द्, रुद् (c. 2. रोदिति -तुं), प्ररुद् झुज् (c. 1. क्रोशति, क्रोष्टुं), स्रज् (c. 1. स्रजति -जितुं), विस्रज्, दीर्घं निःश्वस् or निश्वासं (c. 2. -श्वसति -तुं), दीर्घं रु (c. 2. रीति, रवितुं), दीर्घपिप्कारं कृ, दीर्घनिश्वासं कृ, गम्भीरनादं कृ, गम्भीरनिश्वासं कृ, आर्त्तनादं कृ, आर्त्तनादं कृ, हाहाशब्दं कृ, हाहाकारं कृ, बाश् (c. 1. बाशति, c. 4. बाशयते -शितुं).

MOAN, *s.* आर्त्तनादः, आर्त्तनादः, दुःखार्त्तस्य दीर्घनादः or दीर्घरावा- or दीर्घपिप्कारः or गम्भीरनादः, दीर्घनिश्वासः, दीर्घनिश्वासः, विलपितं, विलपनं, विलापः, परिदेवनं -ना, परिदेवितं, स्रजितं, क्रन्दितं, झुष्टं, हाहाकारः.

MOANFUL, *a.* विलापकारी -रिणी -रि (न्), परिदेवी -विनी &c., परिदेवनकारी &c., दीर्घनिश्वासी &c., हाहाकारी &c.

MOANFULLY, *adv.* विलापेन, सविलपितं, सपरिदेवनं, दीर्घनिश्वासपूर्वकं.

MOANING, *s.* विलपनं, परिदेवनं, आर्त्तनादः, दीर्घनिश्वासितं, स्रजनं.

MOAT, *s.* परिखा, खातं, रोयं, खातकं, खातभूः, खातभूमिः, प्रतिक्षेपः, उपकुल्या, कुल्या, रात्रः.

MOATED, *a.* परिखायुक्तः -ता -न्तं, परिखायुतः &c., परिखान्वितः &c.

MOB, *s.* चापमजनसमूहः, नौचजनसम्मर्दः, प्राकृतजनसम्मर्दः, बहुजनसमूहः, चतुर्जनमेलकः, जनसम्मर्दः, लोकसङ्घः, जनसङ्कुलं, जनौघं, जनता, सत्यवस्मितासभा.

To MOB, *v. n.* बहुजनाकीर्णं स्थाने घुषुपा संघृप् (c. 1. -घृषति -यितुं) or सम्मृद् (c. 9. मृषाति -मृष्टितुं) or सघाप् (c. 1. -घापते -यितुं).

MOBILE, *a.* लौकिकः -को -कं, सामान्यलोकयोग्यः -ग्या -ग्यं.

MOBILE, MOBLITY, *s.* (Mob, common people) सामान्यलोकः, भाषारणलोकः, प्राकृतलोकः, सत्यलोकः, अन्यलोकः, अपमलोकः, पृथग्जनाः *m. pl.*

MOBILITY, *s.* (Aptitude to motion) गमनयोग्यता, गतियोग्यता, गमनशीलता, परिपुता, चञ्चलता, चास्त्रिता, चावस्थं.

To MOCK, *v. n.* (Deride) चपहम् (c. 1. -हसति -सितुं), अपहम्, उपहम्, ग्रहम्, पिहम्, अपहासभूमिं कृ, अपहासाम्बुदं कृ, अपघिप् (c. 6. -घिषति -घोष्टुं), गह् (c. 1. गहते -हितुं), अपगह्, अवगृह् (c. 6. -गृहते -रितुं), साधार् (c. 10. -धारयति -यितुं), अवज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), अवमन् (c. 1. -मन्यते -मन्तुं), भल् (c. 10. भर्त्सयते -यितुं), निरस्त्, मुखरीकृ, विकार्य (c. 1. -कारयते -यितुं), परिभ्, अवज्ञां कृ, तुष्टीकृ. —(Mimic) उपहासपुञ्जा परलोहितानुकरणं कृ or विडम्बनं कृ. —(Deceive) घञ् (c. 10. चञ्चयते -यितुं), प्रह् (c. 10. -तारयति -यितुं), प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), प्रलुभ् (c. 10. -लोभयति -यितुं), मुह् (c. 10. मोहयति -यितुं).

MOCK, *s.* उपहासः, चपहासः, परिहासः, हास्यं, अवघेषः, अवज्ञा.

MOCKED, *p. p.* (Mimicked in derision) उपहासपुञ्जानुकृतः -ता -न्तं. —(Derided) उपहमितः -ता -न्तं, चपहमितः &c., अपघिप्तः -ता -न्तं, गहितः -ता -न्तं, पिगहितः &c., निरस्कुतः -ता -न्तं, अवज्ञातः &c., मुखरीकृतः &c., कृतोपहासः -मा -सं. —(Deceived) घञितः -ता -न्तं, प्रलभ्यः -मा -मं, मोहितः &c.

MOCKER, *s.* उपहासकः, अपहासकः, परिहासकज्ञा *m.* (न्), घेषकः, अवघेषकः, अवज्ञाकारी *m.* (न्), अपमानो *m.*, चवकः.

MOCKERY, MOCKING, *s.* (Derision) उपहासः, अवहासः, अपहासः, परिहासः, परिहासः, हास्यं, निरस्कारः, अवज्ञा, अवघेषः, अपमानं. अपमानं, चपहेला -लनं, अवलेपः, परिभवः, मुखरीकरणं, मीरायं. अपमानसूचको हासः. —(Subject of derision) उपहासास्पदं, उपहासभूमिः, अपहासस्थानं, उपहासविषयः, निरस्कारविषयः, हास्यस्थानं. परिभवयास्पदं, परिभवपदं, निरस्कारपदं. —(Counterfeit appearance, deception, imitation) घञ् *n.* (न्), प्याजः, कपटः -टं, कूटं, वचनं -ना, विडम्बनं. —(Vain effort) वृथायत्नः, वृथाप्रयत्नः, वृथोद्यमः, वृथोद्योगः, अनर्थकपेष्टा, निष्फलपेष्टा.

MOCKINGLY, *adv.* उपहासेन, सोपहासं, सायहासं, सतिरस्कारं. सायघेषं.

MODAL, *a.* रूपसन्धी -न्धीनी -न्धी (न्), रूपविषयः -या -यं.

MODE, *s.* (Method, manner) रीतिः, मार्गः, विधिः *m.*, विधानं. प्रकारः, नियमः, युक्तिः, युक्तिः, क्रमः, संविधानं, पर्यायः, मर्यादा. यारा, विधयः in comp.; 'mode of living,' युक्तिः, 'in this mode,' अनेन विधानेन, संविधिं -धेन, अनेन प्रकारेण; 'mode of speaking,' वाग्व्यापारः, वाग्युक्तिः, —(Form) रूपं, आकारः, आकृतिः, *f.*

MOD

संस्कारः.—(Custom) साधारः, व्यवहारः, प्रचारः. रीतिः *f.*, नियमः, अभ्यासः, स्थितिः *f.*, आवृत्तिः *f.*, सम्प्रदायः.—(Fashionable custom) सम्भलोकव्यवहारः, सम्भरीतिः *f.*, शिष्टव्यवहारः, जितनागः, नम्यनम्रप्रदायः, लोकाचारः.—(In metaphysic) विज्ञेयमन्त्रूपं, विज्ञेयद्रव्यरूपं, विज्ञेयद्रव्यप्रकारः.—(In grammar) वाच्यः.—(In music) रागः *m.*, रागिणी *f.*, वहीः. The musical modes are personified as either male or female. The male are called *Rāgas*; the female are *Rāginīs*, and are considered to be the wives of the *Rāgas*. The following are some of the names for the male: भैरवः, मालवः, सारङ्गः, हिन्दोलः, यमकः, यमनादृतः, यच्चनः, दीपकः, नेपः, नटः, नटनायकः, कल्याणः, कामवोधः, चोदनः, विभावः. The following are some of the *Rāginīs*, or female personifications: दीपिका, नटी, चोदनी, देशकरी, गौरी, जङ्गली, धनेश्वरी, भैरवी, रामकरी or रामकेली or रामझली, सैन्धवी, पद्मी, भूपाली, मधनाथवी.

MODEL, *s.* (Pattern, representation) प्रतिमा-मानं, प्रतिरूपं, प्रति-
कृतिः, आदर्शः; उपमा-मानं, प्रतिष्ठाति *f.*, संस्कारः.—(Pattern, ex-
emplar) आदर्शः, प्रतिमा, उपमा.—(Pattern for imitation) प्रमाणं,
प्रमा, प्रमाता *m.* (नृ); 'model of propriety,' न्यायाधारः.—
(Mould) संस्कार, आकारः, संस्धानं, संधानः.

To MODEL, *v. a.* or *n.* संस्कारं कृ, संस्कृ, प्रतिमां कृ, प्रतिरूपं कृ, जादमं कृ.—(Shape, form) रूप् (c. 10. रूपयति -वित्तं), मरुपं -यां -यं कृ.

MODELER, *s.* उपमाता *m.* (न), उपमानकृत् *m.*, प्रतिमानकर्त्ता *m.* (न).

MODERATE, a. (Observing reasonable bound, applied to persons) परिमितापारो -रिखी -रि (न्), समपूर्तिः -न्ति -न्ति, नियतपूर्तिः &c., मर्यादानतिशयो -मिषो &c., अनतिशान्तमर्यादः -दा -दं. —(Moderate in desires) चत्वाक्रांघो -चिषी &c., चत्वाभिलाषो &c., चतुष्कः -आ -अं, चलोमी &c., चत्सन्तोमी &c., चत्सन्नुदः -दा -दं, भोगाप्रसक्तः -क्ता -क्तं, चप्रसक्तः &c., चत्सभोगो &c., चत्सभोगो &c. —(Not extreme, not excessive) परिन्तः -ता -तं, मिताः -ता -तं, सपरिमाणः -था -थं, समः -मा -मं, समर्यादः -दा -दं, नियतः -ता -तं, संयतः -ता -तं, सायधिकः -बा -दं, चत्सः -त्वा -त्वं, चत्सः &c. —(In eating) मिताशनः -ना -नं, परिमिताहाट् -रा -रं, चत्वाहाट् -रा -रं, —(Middling in size) मध्यः -मा -नं, मध्यः -ध्या -न्यं, मध्यमपरिमाणः -था -थं, न स्थूलो न सूक्ष्मः &c.

To MODERATE, v. a. (Temper) शम् (c. 10. शनयति-यितुं), उपशम्य, प्रशम्य.—(Lessen) म्यूनीकृ, क्षतीकृ, लप् (c. 10. लपयति-यितुं), लपय्.—(Restrain from excess) नियम् (c. 1. -यच्छति-यन्तुं), पिनिगम्य, संयम्य, यम्य, नियह्य (c. 9. -गृह्णाति-ग्रहीतुं), संह (c. L. हृयति-हृष्टुं), प्रवाह्य.

To MODERATE, v.n. (Abate, become less severe) दाम् (c. 1. शाम्यति, शामितु), प्रशाम्, उपशाम्, विगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), पिरम् (c. 1. -रमति-रन्तुं), उपरम्, न्यनीभ, कनीभ, शस्योभ.

MODERATED, *p. p.* (Tempered) श्रुतिः -ता -तै, प्रशमिता -ता -तै. —
 (Lessened) म्यूनीकृतः -ता -तै, म्यूनीभूतः -ता -तै. —(Restrained)
 यतः -ता -तै, नियतः -ता -तै, निगृहीतः -ता -तै. —(Allayed) शाक्तः
 -ता -तै. उपशान्तः &c.

MODERATELY, adv. परिमितं, नियतं, समयौद्धं, तमं, उपरिमाद्यं, अतः, स्वल्पं, समुश्रं, यावद्वातः ; 'moderately warm,' ईषदुष्णः-यावद्-यावद्, कोष्णः &c., नदीष्णः &c. ; 'moderately ripe,' चापक्वः-क्व-क्वः ; 'moderately distant,' नातिदूरः-र-रः.

MODERATION, s. (Refraining from excess) परिमिताचारत्वं, निय-

MOD

तृप्तिर्निवृत्तिः, नमस्त्वर्चिता, नमता, परिनिवृत्ता, मित्रता, दया, यमः, संयमः, विद्याः, दमः, पानतिग्रहः, मर्यादावतिग्रहः.—(In desires) अस्वाकांक्षा, अस्वाभिलाषः, अलोभः, अलुभता, अस्वानुवृत्ता, अप्रमत्तिः *f.*, अप्रमदता, भोगाप्रमत्तिः *f.*—(Equanimity) दया, द्यानिः *f.*, नमस्त्वर्चिता, समान-
द्विनिः *f.*, समभावः.

—(At disputations) वादमध्यस्थः, वादमभाष्यद्यः, मध्यस्थः.

Moodan, *n.* इष्टानिजनः -नी-नं, ज्युनातनः -नी-नं, चापुनिकः -की-कं,
दत्तानज्यालीनः -ना-नं, कृणज्यालीनः &c., नृतनः -ना-नं, नयः -या
-यं, सप्रज्यालीनः -ना-नं, रन्ध्रः -या-यं, नवीनः -ना-नं, वृलः -ना
-लं, दद्याचीनः -ना-नं, चद्राचीनः -ना-नं, ज्युसरायः -रो-रं, ज्यु-
सहनः -नी-नं.

Model-पदस्य, १. नृत्तनता, नयता, नयता, अधुनातनत्वं, सद्यस्तालोन्ता,
यन्मनान्तालोन्ता, यन्मनान्तालोन्ता, यन्मनान्तालोन्ता.

Modern & p. १११. उल्लेखितलोकाः, वृत्तान्तलोकाः, अधुनातनाः m. p. १.

Modest, a. (Not bold, restrained by a sense of shame or propriety) विमोहः -ता -नीं, विनयी -यिनी -यि (न्), लज्जागीर्णः -ला -लं, लज्जाशून्यः -शून्यो -यत् (न्), लज्जान्वितः -ता -नीं, नम्रः -चा -चं, श्रोत्रान्वितः -ता -नीं, समीपः -ता -नीं, श्रोत्रितः -ता -नीं, हीनान् -भता &c., वषाणन् &c., वषाणुः -का -कं, वषाणितः &c., वषितः -ता -नीं. मृदुः -ता -नीं, नविनयः -या -यं, विनयभाट् *m. f. n.* (न्), चाग्रजः -ज्या -जं, चपृष्ठः -छा -छं, जालीनः -ना -नीं, ह्रीणः -छा -छं, मृद्विणः -ला -लं, गीतः -ता -नीं, ह्रीणुः -तु -तु—(Unassuming, humble, not proud) निर्मदः -ता -नीं, समदः &c., निर्मदो &c., चमदो &c., नर्मदोः -ना -नीं, निरुद्धाट् -रा -रं, अनन्यारी &c., निरभिमानः -ना -नीं, अनभिमानो &c., अनुद्धतः -ता -नीं, अनायनः -ना -नीं, अविनयनः &c., निनयः -छा -छं, नम्रगीलः -ला -लं, गिनतः -ता -नीं, निभूतः -ता -नीं, अदृष्टः -ता -नीं, अजमाना -ना -ल (न), अजी -गिनी &c.—(Char't. 2. 2. 1. 10. 11.) अविनयारी -रिणी &c., शोत्रिण्यः -या -यं, सङ्गः -ता -नीं, चहन्तः -ता -नीं, 'a modest wife,' साध्वी, सती, पतिव्रता.—('Modest') मतिव्रतः -ता -नीं, गित &c.; 'modest speech,' निनयनार्थ (न्). **Modestly, adv.** नविनयं, विनयेन, विनयपूर्वं, विमोहयत्, नम्रं, नर्मं, सन्धं, लज्जाया, लज्जापूर्वं, अग्रयं, अनभिमानेन, अनुद्धतं, निर्मदं.

MODESTY, & विनयः, विनीतता, लज्जा, ह्रीः *f.* श्रुति, रक्षा, हृत्विषा, ह्रीणा, लज्जाशीलता, सहजान्वं, सप्रपता, शालीनता, ज्ञानलज्जा, ज्ञानागन्धं, जपूषता, अघर्षं, कर्त्यादा, मर्त्यां, मर्त्यान्; 'false modesty,' मिथ्याविनयः—(Humility) नम्रता, विनम्रता, नदहर्हिता, विनतिः *f.* अघर्षः, गह्वरीनता, ज्ञानभित्तानं, दर्पहर्हिता, अनुहर्हिता *f.* अनीदृप्तं, सप्रपता.—(Chastity) अयमिषाद, सहृदयः 'in a wife,' साध्वीत्वं, सतीत्वं, पातिव्रत्यं.—(Moderation) अस्मिन्निता.

Modicum, s. अल्पांशः, अल्पभागः, अल्पमात्रं, अल्पत्वांशः, किञ्चिन्.
द्विचतुः, द्विचतुर्भागः, अष्टावका, लेखः.

MODIFIABLE. a. रूपविकाराशब्दः -का -कं, रूपान्तराशब्दः &c., विनाशः -य्यो -य्यं, परिणामशब्दः &c., परिणामान्तराशब्दः &c., परिवर्तनीयः -या -यं, विपर्ययनीयः &c.

MODIFICATION, s. (The act) रूपान्तरकरणं, परिणामान्तरकरणं, रूपपरिवर्तनं, विषयैः-हैतनं.—(Particular or different form) रूपभेदः, रूपप्रभेदः, रूपविशेषः, रूपान्तरः.—(Diversity, variety) भेदः, प्रभेदः, विभेदः, विशेषः.—(Altered state) विकारः, विकृतिः *f.* परिणामः, रूपान्तरः, विपरिणामः.

MODIFIED, p.p. (Changed in form) विभारितः -ता -तं, यिकृतः -ता

-तं, विकृतरूपः-पा-पं, परिष्कृतरूपः &c., विपरिणामी-मिनी-मि (न्), विकृताकारः-रा-रं.—(Tempered, qualified) शमितः-ता-तं, नियमितः-ता-तं.

To MODIFY, *v. a.* (Change the form) रूपान्तरं कृ, रूपान्तरिकृ, रूपविकारं कृ, रूपपरिवर्तनं कृ, रूपभेदं कृ, रूपविभेदं कृ, विदू, विकारं कृ, रूपं विदू, अन्यरूपं-पां कृ, भिन्नरूपं-पां कृ, रूपपरिणामं कृ, परिणामान्तरं कृ रूपं परिपूत (c. 10. चरयति-यितुं) or विपूत, रूपविवर्तनं कृ.—(Moderate) शम् (c. 10. शनयति-यितुं), उपशम्, मगशम्.

MODISH, *a.* सभ्यव्यवहारानुसारी-रिणी-रि (न्), शिष्टरीत्यनुसारी &c., सभ्यमार्गानुयायी-यिनी &c., शिष्टमार्गानुरूपः-पा-पं, सभ्यव्यवहारानुसारी &c.

MODISHLY, *adv.* सभ्यव्यवहारानुसारेण, शिष्टरीत्यनुसारेण, सभ्यमार्गानुसारेण.

To MODULATE, *v. a.* कल् (c. 10. कलयति-यितुं), सारल्यं कृ, कलतां कृ, सारानुक्रमं कृ, सारानुपूर्व्यं कृ.—(Inflect or vary sound) सारभेदं कृ, सारविभेदं कृ, सारभङ्गं कृ, सारविभङ्गं कृ, सारपरिवर्तनं कृ.

MODULATION, *s.* कलता, लयः, सारल्यः, कलनं, सारभेदः, सारविभेदः, सारभङ्गः, सारविभङ्गः, सारानुक्रमः.—(Transition from one key to another) गुद्धानुसृष्टिः (न्), सारपरिवर्तनं.—(Melody) सुन्दरानुक्रमः, सारमाधुर्यं, माधुर्यं, सुधामयस्वरः, तालः.

MODULATOR, *s.* सारभेदकारी *m.* (न्), सारविभेदकः, लयकारी *m.*

MODEL, *s.* See MODEL.

MOHAMMEDAN, *a.* यायनः-नी-नं, ययनदेशीयः-या-यं, ययनधर्मासम्बन्धी-न्यनी-न्य (न्), ययनधर्मावलम्बी-न्यनी &c.

MOIST, *s.* खड्डं-खड्डं, खड्डभागः, खड्डाङ्गः; 'of an estate,' रिपवाटं.

To MOIL, *v. a.* (Make dirty) मलिन (moli. मलिनयति-यितुं), मलिनीकृ, मलेन दुष् (c. 10. दूषयति-यितुं) or लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्ति).

To MOIL, *v. n.* (Toil) सतिदेहकेशेन पायस् (c. 4. ययति-यितुं) or प्रम् (c. 4. आम्पति, अम्पति), सतिशरीरायासं कृ, कष्टं कृ.

MOIST, *a.* चार्द्रः-द्रा-द्रं, सार्द्रः-द्रा-द्रं, ईषदाद्रः, &c., जलाद्रः &c., द्रिक्तः-ता-तं, ईषतिक्तः &c., सिक्तः-क्ता-क्तं, ईषतिक्तः &c., उन्नः-ता-तं, नमुन्नः &c., नरसः-सा-सं, सद्रुचः-पा-पं, रसयुक्तः-क्ता-क्तं, तिग्मिक्तः-ता-तं, स्निग्धः-ता-तं, योदः-दा-दं; 'to be moist,' क्रिद् (c. 4. क्रियति), तिम् or लिम् (c. 4. तिम्पति or तोम्पति).

To MOISTEN, *v. a.* क्रिद् (c. 10. क्रेदयति-यितुं), परिक्रिद्, ईषत् क्रिद्, चार्द्रोक्तं, ईषदाद्रोक्तं, सिच् (c. 6. सिषति, सेष्ति), ईषत् सिच्, गलेन रिच्, उच् (c. 1. उचति-यितुं), समुच्, उन्द (c. 7. उनति, उन्ति).

MOISTENED, *p. p.* क्रिक्तः-क्ता-क्तं, क्रेदितः-ता-तं, परिक्रिक्तः &c., परि-क्रेदितः-ता-तं, चार्द्रोक्तः-ता-तं, सिक्तः-क्ता-क्तं, जलसिक्तः &c., उच्चितः-ता-तं, समुच्चितः-ता-तं, उन्नः-चा-चं, समुन्नः &c., उन्नः-चा-चं, तिग्मितः-ता-तं, स्निग्धितः-ता-तं.

MOISTENER, MOISTENING, *s. or part.* जेदकः-का-कं, जेदनः-ना-नं.

MOISTENING, *s.* जेदनं, सेचनं, जलसेचनं, उच्चरणं, उन्दनं, समुन्दनं.

MOISTNESS, *s.* चार्द्रता, सार्द्रता, ईषदाद्रता, जलाद्रता, क्रिक्तता, ईषतिक्तता, सिक्तता, जलसिक्तता, उन्नता, सरसता.

MOISTURE, *s.* जेदः-दं, संजेदः, क्रिक्तता, चार्द्रता, तेजः, सेजः, तेजनं, चिह्निदं, रसः, सेहः, उन्दनं, समुन्दनं; 'of the lips,' अधररसः, अधरमधु *m.*, अधरामृतं, मुखसुर.

MOLAR, *a.* (Tooth) दाढा, चर्वणदन्तः, महादन्तः, दंष्ट्रा.

MOLASSES, *s.* इक्षुसारः, इक्षुरसक्रावः, मधुपूरिः *f.*, घाटः, शर्कराघाटः, रसिका, मधुरं, गुडः-डकं, रसकः, डवनः, सितादिः *m.*, पाणिः *f.*

MOLE, *s.* (Spot on the body) तिलः-लकः, तिलकालकः, क्लिष्टः,

सामुद्रं, कालकः, जटुलः.—(Mound) यमः-मं, पिरडलः, पिरडनः, सेतुः *m.*, चयः.—(The animal) चुलुन्दः, चुलुन्दरी, गौशायनः, विलपासी जनुभेदः.

MOLECULE, *s.* चयुः *m.*, परमाणुः, कणः, कणिका, लवः, कणिकिका.

MOLECULISM, *s.* अणुता *m.* (न्), अणुत्व.

MOLE-IVER, *a.* गृह्णनयनः-ना-नं, सूक्ष्मदृष्टिः-दृष्टिः-दृष्टिः.

MOLE-HILL, *s.* कृमिशैलः, भूश्रयाः *m.* (म्), पञ्चीकः-कं, कूलकः, पञ्चीकटं, मृत्तिकाकटं, यामलूरं, स्यमीकः.

To MOLEST, *v. a.* चायस् (c. 10. चाययति-यितुं), चाप् (c. 1. चापते-यितुं), परिवचाप्, प्रचाप्, अधिचाप्, उपचाप् (c. 7. रुचति-रोहं), रुप्, तप् (c. 10. तापयति-यितुं), सतप्, पीड (c. 10. पीडयति-यितुं), उपपीड, अधिपीड, क्रिज् (c. 9. क्रिज्जति, क्रेशितुं), यप् (c. 10. व्यपयति-यितुं), खदं (c. 10. खदेयति-यितुं).

MOLESTATION, *s.* क्रेशः, नापः-धा, चापनं, उपरोधः, पीडा, यपा, दुःखः, चायासः, प्रयासः, उपद्रवः, उपप्रवः; 'free from molestation,' निरुपद्रवः-पा-पं.

MOLESTED, *a.* यापितः-ता-तं, पीडितः-ता-तं, क्रिष्टः-ष्टा-ष्टं, क्रेशितः-ता-तं, परिक्रिष्टः-ष्टा-ष्टं, उपरुद्धः-द्धा-द्धं, व्यपितः-ता-तं, उपपूतः-ता-तं.

MOLESTING, *a.* मूढकारो-रिणी-रि (न्), क्रिष्टकारी &c. See EMOLLIENT.

MOLESTICATION, *s.* मूढकरणं, क्रिष्टीकरणं, शमनं, प्रशमनं, उपशमनं.

MOLESTING, *p. p.* मूढकृतः-ता-तं, शमितः-ता-तं, उपशान्तः-ता-तं.

To MOLEST, *v. a.* मूढकृ, क्रिष्टीकृ, कोमलीकृ, शम् (c. 10. शनयति-यितुं), प्रशम्, उपशम्, शान्त् or शान्त् (c. 10. शान्तयति-यितुं), उपशान्त्, अधिशान्त्.

MOLLESC, *s. pl.* कोमलशरीरविशिष्टा प्राणिजातिः.

To MOLT, *v. a.* See To MOULT.

MOULT, *a.* विलीनः-ना-नं, दृढधातुनयः-यी-यं, विलीनधातुनयः &c.

MOURET, *s.* (Minute portion of time) क्षणः, विपलं, पलं, बुद्धिः *f.* निमेषः, निमिषः, मात्रा; 'the present moment,' क्षापातः; 'for the present moment,' क्षापाततस्; 'in a moment,' क्षणान् क्षणेन, निमेषमात्रेण, क्षणमात्रेण, क्षणान्तरे, एकपदे, एकविपले; 'for a moment,' क्षणं-क्षेन. क्षणमात्रं, निमेषमात्रं, मुहुर्भूतं; 'at that moment,' तत्क्षणान्-क्षे. तत्काले, तदानीमेव; 'every moment,' प्रतिक्षणं, अनुक्षणं, क्षणे क्षणे; 'the next moment,' क्षणान्तरं; 'auspicious moment,' लङ्गनं. See INSTANT. (Importance) गुरुता-त्वं, गौरवं, प्रभावः. भारः.

MOMENTARILY, *adv.* क्षणे-मं-खान्, तत्क्षणे, प्रतिक्षणं, सद्यस्, सपदि. क्षणमात्रं, निमेषमात्रं.

MOMENTARY, *a.* क्षणिकः-का-की-कं, क्षणी-क्षिनी-क्षि (न्), क्षणभूतः-ता-तं, क्षणमात्रस्थायी-यिनी &c., क्षणस्थायी &c., क्षणकालस्थायी &c., क्षणकालीनः-ना-नं, क्षणकालीनः-ना-नं, क्षणिकः-रा-रं, क्षणिकस्थायी &c., साद्यत्काल-स्तो-स्तं, निमिषः-पी-पं, निमिषिकः-की-कं, तत्क्षणिकः-की-कं, तात्कालिकः-क्नी-कं, क्षणं in comp.; as, 'a momentary obstacle,' क्षणविग्रहः; 'a momentary flash,' क्षणप्रभा.

MOMENTOUS, *a.* गुरुः-वी-रु, गुर्वधः-पी-धं, चह्वर्यः &c., महाधः &c. गुरुप्रभावः-या-यं, क्षलपुः-पुः-पुः; 'a momentous affair,' गुरुकार्यं. See IMPORTANT.

MOMENTOUSNESS, *a.* गुरुता-त्वं, गौरवं, गुर्वधता, प्रभावः, क्षलपुता.

MOMENTUM, *s.* वेगः, आवेगः, संवेगः, क्षापातः, गतिवेगः.

MONACHAL, *a.* मठवाससम्बन्धी-न्यनी-न्य (न्). See MONASTIC.

MON

MONACHISM, *s.* मठवासः, मठाध्यासनं, वनवासः, वानप्रस्थता, जलवासः, वैखानसवृत्तिः *f.*, संसारत्यागः, उदासीनता.
 MONAD, MONADE, *s.* तन्मात्रं, मात्रं, अणुमात्रं, अभेद्यवस्तु *m.*, अचेद्यवस्तु *m.*, अदृश्यवस्तु *m.*, अलक्ष्यवस्तु *m.*.
 MONARCH, *a.* राजा *m.* (नृ), नृपतिः *m.*, भूपतिः *m.*, नृपः, पार्थिवः, भूपः, नरपतिः *m.*, महोपतिः *m.*, अधिपः, अधिपतिः *m.*, महाराजः, अधिराजः, ईश्वरः, ज्योतिषः; 'universal monarch, सदात् *m.* (नृ), नरदेव-
 श्वरः, चक्रवर्ती *m.* (नृ). See KING.
 MONARCHAL, MONARCHIC, MONARCHICAL, *a.* (Relating or suited to a monarch) राजकीयः -या -यं, राजयोग्यः -या -यं, राजोचितः -ता -तं, साधिराजिकः -की -कं, राज in comp.—(Vested in a single ruler) एकराजाधीनः -ना -नं, एकराजापन्नः -त्ता -तं, सदात्-
 धीनः -ना -नं, एकराजकः -का -कं, एकप्रभुः -का -कं.
 MONARCHY, *s.* एकराजशासनं, एकराजाधिपत्यं, एकाधिपत्यं, एकराजत्वं, एकमङ्गल्यं, एकसामित्वं, राजत्वं, राज्यं, नृपत्वं, नरेन्द्रत्वं.
 MONASTERY, *s.* मठः, आश्रमः, वानप्रस्थाश्रमः, मुनिवासः, मुनिवासस्थानं, भर्तृशाला, पुण्यस्थानं, पुण्यालयः, पुण्यवनं.
 MONASTIC, MONASTICAL, *a.* मठवाससम्बन्धी -न्धनी -न्धि (नृ), आश्रम-
 सम्बन्धी &c., आश्रमी -मिणी &c., आश्रमिकः -की -कं, मुनिसम्बन्धी &c.
 MONDAY, *s.* सोमवारः, चन्द्रवारः, इन्दुवारः, सोमवासः.
 MONETARY, *a.* मुद्रासम्बन्धी -न्धनी -न्धि (नृ), नौद्रिकः -की -कं.
 MONEY, *s.* (Coin) मुद्रा, दीनारः, नाण्यं, टङ्का, टङ्ककः, निम्नः -पङ्क, कापीयं—(Riches, wealth) धनं, धनं, वित्तं, द्रव्यं, धन्यः, धन्यः, सम्पत्तिः *f.*, रिकसं, धनसम्पत्तिः *f.*, धनवाहुल्यं, धनसमृद्धिः *f.*, धनवैपुल्यं, 'love of money,' धनलोभः, धनलोभः, धनप्राप्तिः, 'making money,' धनार्जनं, द्रव्यार्जनं.
 MONEY-BAG, *s.* कोषः, कोशः, धनकोषः, मुद्राकोषः.
 MONEY-BOX, *s.* मुद्राभाण्डं, मुद्रापात्रं, धनभाण्डं, दीनारभाण्डं.
 MONEY-CHANGER, *s.* मुद्रापरिवर्तकः, हुविदकापत्रसुवर्णरुप्यदिपरिवर्तकः, धनव्यापारी *m.* (नृ), मुद्राव्यापारी.
 MONEYED, *a.* धनवान् -यती -यत् (नृ), धनी -निनी -नि (नृ), धनिकः -का -कं, सधनः -ना -नं, धनाढ्यः -द्या -द्वं, महाधनः -ना -नं, द्रव्यवान् &c., वित्तवान् &c.
 MONEY-LENDER, *s.* कुसीदिकः, कुसीदः -दा -दं, कौसीदिकः, कुसीदजीवी *m.* (नृ), वार्धुषिकः, वृद्धिजीवी *m.*, निषिद्धपुत्रजीवी *m.* (नृ), क्लेश-
 जीवी *m.*, चण्डदाता *m.* (नृ), धनिकः, धनप्रयोगी *m.* (नृ).
 MONEY-LESS, *a.* धनहीनः -ना -नं, अधनः -ना -नं, निर्धनः -ना -नं, द्रव्य-
 हीनः -ना -नं, धनहीनः &c., विधनहीनः &c., धनहीनः &c., गताधः -या -यं.
 MONGER, *s.* व्यापारी *m.* (नृ), व्यवसायी *m.* (नृ), क्रयविक्रयिकः, विक्रेता *m.* (नृ), वणिक् *m.* (नृ).
 MONGREL, *a.* सङ्कीर्णजातीयः -या -यं, सङ्करजातीयः -या -यं, सङ्करजातः -ता -तं, सङ्करजः -जा -जं, पिजातीयः -या -यं, सङ्कीर्णः -खा -खं.
 MONITION, *s.* उपदेशः, प्रसादेशः, प्रबोधः -धनं, मन्त्रणं, बोधः -धनं.
 MONITOR, *s.* (Warner, admonisher) मन्ता *m.* (नृ), अधिमन्ता *m.*, मन्त्री *m.* (नृ), बोधकः, प्रबोधकः, उपदेशकः, प्रसादेशकः, शिक्षकः—
 (In a school) उपशिक्षकः, उपगुरुः *m.*
 MONITORIAL, *s.* उपशिक्षकसम्बन्धी -न्धनी &c., उपशिक्षासम्बन्धी &c.
 MONITORY, MONITIVE, *a.* उपदेशकः -का -कं, उपदेशालकः -का -कं, उपदेशरूपः -या -यं, शिक्षकः -का -कं, उद्बोधकः -का -कं, प्रबोधकः &c.
 MONK, *s.* मठवासी *m.* (नृ), मुनिः *m.*, सन्यासी *m.* (नृ), योगी *m.* (नृ), यती *m.* (नृ), तपस्वी *m.* (नृ), वैखानसः, उदासीनः, वैरागी *m.* (नृ),

MON

वैरागिकः, वैराग्याश्रमी *m.*, वानप्रस्थः, संसारत्यागी *m.*, लोकत्यागी *m.*, गृह्यसङ्गपरित्यागी *m.*
 MONKEY, *s.* वानरः, कापिः *m.*, प्रवगा, प्रवङ्गः -ङ्गनः, मर्कटः, शाखामृगः, वृक्षचरः, कम्पी *m.* (नृ), कम्पाकः, कम्पासः *m.*, वनोकाः *m.* (नृ), चलिमुखः, चलोमुखः, कलिप्रियः, कीशः, हनुमान् *m.* (नृ), रामदूतः; 'Female monkey,' वानरौ *f.*, मर्कटी; 'monkey-like,' कापिः -यो -यं; 'monkey-tricks,' वानरचेश, मर्कटचेश.—(Iron weight) लोहभारः.
 MONKISH, *a.* मुनिसम्बन्धी -न्धनी &c., मुनिसदृशः -यो -यं.
 MONOCHERO, *s.* एकतन्त्री *m.* (नृ), एकतारो *m.* (नृ), एकतन्त्रीघातं.
 MONOCULAR, MONOCULOUS, *a.* एकाक्षः -द्या -द्वं, एकलोचनः -ता -तं, एकनेत्रः -वा -वं, काक्षः -खा -खं, एकाक्षिकलः -ला -लं.
 MONOGAMIST, *s.* एकपत्नीकः, एकभार्याकः, सकृद्विवाही *m.* (नृ), सपुन-
 विवाही *m.*, एकस्त्रीकः.
 MONOGAMY, *s.* एकपत्नीव्रतं, एकभार्याव्रतं, एकस्त्रीविवाहः, सकृद्विवाहः, सपुनविवाहः.
 MONOGRAM, *s.* परस्परसंयुक्तं नामाद्याद्यं.
 MONOLOGUE, *s.* सामभाषणं, सामगतभाषणं, स्वगतभाषणं, स्वसमीपभाषणं.
 MONOMACHY, *s.* द्वन्द्वयुद्धं, द्वन्द्वं, द्वन्द्वयोधनं, निपुद्धं.
 MONOMANIA, *s.* एकविषयोन्मादः, एकविषयविध्वंसः, एकविषयभ्रान्तिः *f.*
 MONOMANIAC, *s.* एकविषयोन्मादः, एकविषयविध्वंसः, एकविषयभ्रान्तः.
 MONOPETALOUS, *a.* एकदलकः -का -कं, एकदलविधितः -द्या -द्वं.
 MONOPOLIST, MONOPOLIZER, *s.* (One who purchases the whole of a commodity) पूर्णक्रेता *m.* (नृ), पूर्णक्रपो *m.* (नृ), सर्वभारक्रेता, एकव्यवसायी *m.*—(One who takes the whole) पूर्णग्राहकः, सर्वग्राहकः.
 To MONOPOLIZE, *v. a.* (Purchase the whole of a commodity with the view of selling at higher prices) अधिक्तेनैव विक्रय-
 युद्धा सर्वभारं पूर्णं क्री (c. 9. क्रोधाति -यति, क्रेतुं) or सर्वव्यवसायि
 पूर्णं क्री or सर्वद्रव्याणां पूर्णं क्री कृ.—(Take or obtain the whole)
 सर्वं ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or ग्रह्य (c. 5. -ग्रामति -ग्रामं), साकल्यं
 ग्रह or पूर्णं ग्रह.—(Have the sole right of dealing) एकव्यवसायं
 कृ, एकव्यापारं कृ, क्रयविक्रयाधिकारम् एकतो or चसामान्येन धृ (c. 10. पारयति -यितुं).
 MONOPOLIZED, *p. p.* पूर्णगृहीतः -ता -तं, पूर्णक्रेतः -ता -तं, पूर्णग्राहः &c.
 MONOPOLY, *s.* एकव्यवसायः, एकव्यापारः, एकव्यवहारः, एकव्यापारः, एकव्यापिक्यं, असामान्यव्यवहारः, एकप्रयोगः, असामान्यप्रयोगः, क्रयवि-
 क्रययोर् एकाधिकारः.
 MONOSYLLABIC, *a.* एकाक्षर -रा -रं, एकाक्षरी -रिणी -रि (नृ).
 MONOSYLLABLE, *s.* एकाक्षरं, एकाक्षरान्दः, एकाक्षरविशिष्टः शब्दः.
 MONOTHEISM, *s.* सद्देवता, सद्देवतावादः, केवलेश्वरवादः, केवलेश्वरमतं.
 MONOTHEIST, *s.* सद्देवतावादी *m.* (नृ), सद्देवतावादी *m.*, केवलेश्वरवादी *m.*
 MONOTONOUS, *a.* (Having but one tone) एकस्वर -रा -रं, एकतानः -ना -नं, एकस्वनः -ना -नं, समस्वर -रा -रं, समानस्वर -रा -रं, चनन्य-
 स्वर -रा -रं.—(Always the same, tediously uniform) एकरूपः -या -यं, एकप्रकारः -रा -रं, समरूपः -या -यं, समानरूपः -या -यं, सम-
 समानः -ना -नं, एकस्वर -रा -रं, निर्विकारः -रा -रं, निर्विक्रियः -या -यं, अविशेषः -या -यं, एकरङ्गी -ङ्गीणी &c.
 MONOTONOUSLY, *adv.* एकस्वरेण, समस्वरेण, एकरूपेण, समरूपेण, सम-
 समानं, निर्विकारं, अविशेषेण.
 MONOTONY, *s.* (Sameness of tone) एकस्वरः, स्वरैक्यं, स्वरभेदः, स्वर-
 समता, स्वरसमानता, समानस्वर्यं, स्वरभेदाभावः.—(Dull uniformity)

एकरूपता, समरूपता, समसमानता, समानरूपता, एकव्यापारता, सम-
व्यापारता, व्यापारभेदः, विकाराभावः, विशेषाभावः.

MONSOON, *s.* (Rainy season) वृष्टिकालः, मेयगनः, मेयकालः, मेयसमयः,
घनसमयः, पर्जन्यकालः, शलदागनः, प्रावृट्कालः.

MONSTER, *s.* (Something unnatural) अद्भुतं, अद्भुतविषयः, अद्भुतपक्षुः *m.*,
अपृष्टविषयः, महोद्भुतं.—(Something deformed) अपरूपवस्तु *m.*,
विरूपविषयः, अपरूपं, अपरूपता, वैरूप्यं.—(A being enormously
large or very frightful) राक्षसशरीरः, भीमशरीरः, विकटाकारः,
विकटरूपः, घोररूपी *m.* (नं), सुवृहस्पतिमायः.—(Horribly wicked
person) राक्षसः, रावणः, घोरकर्मि *m.* (नं).

MONSTROSITY, *s.* See MONSTER.

MONSTROUS, *a.* (Unnatural, extraordinary, out of the course
of nature) अद्भुतः-ता-तं, महोद्भुतः-ता-तं, अपृष्टः-ष्टा-ष्टं, विलक्षणः-
खा-खं, विलक्षः-क्षा-क्षं, सृष्टिमार्गवहिर्गतः-ता-तं, सृष्टिरोतिपायः-
खा-खं, सृष्टिक्रमवाहः &c.—(Deformed) अपरूपः-पा-पं, विरूपः-
पा-पं.—(Enormously large) राक्षसशरीरः-रा-रं, अतिवृहच्छरीरः-
रा-रं, विकटशरीरः &c., अतिमहान्-हन्तो-हन्त (नं), समहान् &c.,
अतिवृहन्-हन्तो &c., सुवृहस्पतिमायः-खा-खं.—(Frightful) घोररूपी-
पिणी &c., घोरार्द्रतिः-तिः-ति, विकटाकारः-रा-रं, भीमदर्शनः-ता-
-तं, रौद्रदर्शनः &c., कपालरूपः-पा-पं.—(Atrocious) दारुणः-खा-
-खं, अघोरः-रा-रं, विकटः-टा-टं.

MONSTROUSLY, *adv.* अद्भुतं, विकटं, दारुणं, भृशं, अतिशयं-येन, अतीव.

MONSTROUSNESS, *s.* अद्भुतता, अघोरता, घोरता, दारुणता, विकटता.

MONTH, *s.* मासः, मास *m.*, पक्षद्वयं, पक्षयुगं, नाक्षत्रं, ययः, वर्षांशः,
वर्षाङ्गः. The following are the twelve Hindu months,
1. चैत्रः, corresponding to the last half of March and the
first half of April, 2. वैशाखः, April, May, 3. ज्येष्ठः, May,
June, 4. आषाढः, June, July, 5. आश्विनः, July, August, 6. भाद्रः
or भाद्रपदः, August, September, 7. आश्विनः or आश्वयुजः,
September, October, 8. कार्तिकः, October, November, 9. मार्ग-
शीर्षः, November, December, 10. पौषः, December, January,
11. माघः, January, February, 12. फाल्गुनः, February, March.
—(Lunar month) चान्द्रमासः; 'half of a lunar month,' पक्षः;
'light or first half of the month,' शुक्लपक्षः, शुद्धपक्षः, सितपक्षः,
पूर्वपक्षः, प्रथमपक्षः, देवपक्षः; 'dark or second half of the
month,' कृष्णपक्षः, तमिस्रः, तमिस्रपक्षः, उत्तरपक्षः, अपरपक्षः, वहुलः;
'last day of the half-month,' पक्षान्तः, पक्षावसरः.—(Solar
month) सौरमासः, सौरः; 'a month old,' मासजातः-ता-तं,
मासीनः-ना-नं.

MONTHLY, *a.* मासिकः-की-कं, मासीनः-ना-नं, मास्यः-स्या-स्यं, प्राति-
मासिकः-की-कं, मासानुमासिकः-का-कं; 'half-monthly,' आर्द्ध-
मासिकः-की-कं, पाक्षिकः-की-कं; 'monthly allowance,' मासिकं.

MONTHLY, *adv.* प्रतिमासं, मासे मासे, मासि मासि, अनुमासं.

MONUMENT, *s.* (Memorial) स्मरणार्थकचिह्नं.—(Tomb, monument
to the dead) चिह्नं, चैत्रं, चिताचूडकं, चैत्रः, स्तूपः, समाधिः *m.*

MONUMENTAL, *a.* (Memorial) स्मरणार्थकः-का-कं.—(Belonging
to a tomb) चैत्रसंस्थी-न्यनी-न्य (नं).

MOOD, *s.* (Temper of mind) वृत्तिः *f.*, चित्तवृत्तिः *f.*, मनोवृत्तिः *f.*, भावः,
मनोभावः, प्रकृतिः *f.*, मनःस्थितिः *f.*, मनोवस्था; 'cheerful mood,'
आनन्दवृत्तिः *f.*, हास्यवृत्तिः *f.*—(In grammar) वाच्यं, अर्थः.—(In
logic) प्रकारः, रूपं.

MOODINESS, *s.* उदासीनता, क्रोधशीलता, विषमता, कार्कश्यं, यक्रता.

MOODY, *a.* क्रोधवशात् उदासीनः-ना-नं or उदासवृत्तिः-सिः-सि or
विषमः-खा-खं, क्रोधशीलः-ला-लं, उत्कण्ठितः-ता-तं, दीनमनाः-नाः-
-नः (स्), उद्विग्नमनाः &c., चिन्तोद्विग्नः-ग्ना-ग्नं, कर्कशभावः या-
-यं, यक्रभावः &c., रुष्टः-ष्टा-ष्टं.

MOON, *s.* चन्द्रः-न्द्रकः, चन्द्रमाः *m.* (स्), सोमः-मा *m.* (नं), इन्दुः *m.*,
पिपुः *m.*—(Marked like a hare or rabbit) शशी *m.* (नं),
शशाङ्कः, शशधरः, शशभृत् *m.*, शशविन्दुः *m.*, शशलाभनः.—(Mark-
ing the night) रजनीकरः, निशाकरः, क्षपाकरः, निशाकेतुः *m.*—
(Lord of the night) निशापतिः *m.*, क्षपानाथः, यामिनीपतिः *m.*,
निशीपिनीनाथः, रजनीनाथः.—(Gem of the night) रात्रिमणिः *m.*,
निशामणिः.—(Lord of the constellations) नक्षत्रनाथः, नक्षत्रपः,
चण्डेशः, उदुपः, उदुपतिः, उदुराट् *m.* (नं), दाद्याविणीपतिः *m.*, तारा-
धिपतिः *m.*, भपतिः *m.*—(The repository and producer of
nectar or ambrosia, which is supposed to be distilled in
its rays) समुत्सः *m.*, समुत्तदीपतिः *m.*, समुत्तापारः, समुत्तुत् *m.*,
सुधानिधिः *m.*, सुधापारः, सुधाभृतिः *m.*, सुधामूर्तिः *m.*, सुधांशुः, सुधाकरः,
सुधाङ्गः, पीयूषरुचिः *m.*, पीयूषमहाः *m.* (स्), पीयूषनिधिः *m.*—(Having
cool rays or radiance) शीतांशुः *m.*, शीतमयूरः, शीतमरीचिः *m.*,
शीतभानुः *m.*, हिमांशुः *m.*, हिमकरः, हिमरश्मिः *m.*, हिमद्युतिः *m.*,
शीतारुक् *m.* (च), शीतगुः *m.*, हिमप्रपः, प्रालेयांशुः *m.*, तुहिनांशुः *m.*—
(Having white rays or pale radiance) शुभांशुः *m.*, सितान्शुः,
सितरश्मिः *m.*, सितदीपतिः *m.*, श्वेतधामा *m.* (नं), श्वेतरौचीः *m.* (स्),
शुचिरौचीः *m.* (स्), छायाभृत् *m.*—(Marked like a peacock) मृगाङ्कः,
मृगचिम्बुः *m.*, हरिणाङ्कः, हरिणकलङ्कः, मृगलाभनः, मृगधरः, क्षयिमृगधरः.
—(Containing many digits) कलानिधिः *m.*, कलापूर्वः, कलापान् *m.*
(नं), कलाभृत् *m.*, कलापतिः *m.*—(Forming the crest of Śiva)
शिवशेखरः, हरशेखरः, हरचूडामणिः *m.*—(Brother of Lakshmi,
as having been reproduced with that goddess from the
ocean when it was churned by the gods and asuras)
लक्ष्मीसहजः, श्रीसहोदरः.—(Husband of Rohini) रोहिणीपतिः *m.*,
रोहिणीशः, रोहिणीचक्रभः.—(The butter of the ocean, or pro-
duced by the churning of the ocean) सन्निवन्नीतकः.—
(Friend, companion or lord of the lotuses, many of these
flowers opening their petals in the night and closing
them in the day) कुमुदवान्धवः, कुमुदधनुः *m.*, कुमुदपतिः, कुमुदेशः,
कुमुदमयः, कुमुदिनीपतिः *m.*, कुमुदिनीनाथः, सन्नः.—(Lord of
plants or herbs) क्षोपपीनाथः, क्षोपपीपतिः *m.*, क्षोपपीशः.—
(Drawn by white horses) श्वेतवाजी *m.* (नं), श्वेतवाहनः.—
(Drawn by ten horses) दशवाजी *m.*—(Dispeller of darkness)
तमोहरः, तमोनुद् *m.*, तमोनुदः, तमोद्गः, तमोपहः, तिमिररिपुः *m.*—
(Regulating the days of the month) तिथिप्रणीः *m.*, पक्षेयिः *m.*
(Garlanded with stars) तारापीडः.—(King of kings) राजराजः.
—(Broken-bodied, having been cut in two by the trident
of Śiva, as a punishment for having violated the wife of
Vrihaspati) भगनात्मा *m.*—(Lord of Brahmans) द्विजपतिः *m.*,
द्विजराजः.—(Lord of the moonlight) कौमुदीपतिः *m.* Other
names for the moon of less obvious derivation are जैवातृकः,
श्रीः, कैरवी *m.* (नं), कलापिनी, हरिः *m.*, मास *m.*, चन्द्रः; 'the
autumnal moon,' शरचन्द्रः; 'orb or disk of the moon,'
चन्द्रविषयः, चन्द्रमण्डलं, चन्द्रगोलः-लं; 'day of the moon,' तिथिः.

See LUNAR; 'digit of the moon,' चन्द्रकला, चन्द्ररेखा, इन्दुरेखा, चन्द्रलेखा; 'full moon,' पूर्णचन्द्रः, पूर्णिमा, पूर्णन्दुः. See FULL MOON; 'new moon,' नवपक्षी *m.* (न.), नवचन्द्रः, पक्षा. पक्षान्वन्ती, चमावासी, चमावस्या, चमावास्या, पक्षान्वन्ती, प्रतिपच्चन्द्रः, दशः, सूर्यन्दु-सङ्गमः, कुहूः *f.* तिथिपक्षः, नवरेतुकला; 'moon of the first quarter,' चालचन्द्रः; 'day of new moon,' मासान्तः; 'full or new moon, or the last day of a lunar fortnight,' पञ्चदशी, पक्षान्तः; 'the first day of the moon's increase or wane, or of a lunar fortnight,' प्रतिपद् *f.*; 'fortnight of the waxing moon,' शुक्लपक्षः, सितपक्षः, शुद्धपक्षः; 'fortnight of the waning moon,' कृष्णपक्षः, तमिस्रपक्षः, उत्तरपक्षः; 'the full or change of the moon, or the junction of the 15th and 1st of a half-month,' पक्षसन्धिः *m.*, प्रतिपन्नचन्द्रमोरत्तरः; 'moon a little gibbous, or one digit less than full,' अनुमतिः *f.*, कलाहीनः; 'moon a little horned,' सिनीवाली; 'half moon,' चन्द्रार्द्धः; 'a false moon,' चन्द्राभासः; 'having a face like the moon,' चन्द्रमुखी *f.*, शशिवदना; 'rise of the moon,' चन्द्रोदयः; 'spot's on the moon's disk,' लाम्बनं, कलङ्कः; 'the wife of the moon,' रोहिणी, चन्द्रकान्ता.

MOON-BEAM, *s.* चन्द्रपादः, शशिपादः, चन्द्रकिरणः, चन्द्ररश्मिः *m.*, शशिकिरणः, शशिकरः, शशिमयूखः, शंशुः *m.*, नोमांशुः *m.*, चन्द्रांशुः *m.*, चन्द्रिका, चन्द्रमरीचिः *m.*, पूर्णानकं.

MOONLESS, *a.* चन्द्रहीनः -ना -नं, शशिहीनः &c., नष्टचन्द्रः -न्द्रा -न्द्रं.

MOONLIGHT, *s.* चन्द्रप्रभा, शशिप्रभा, चन्द्रप्रकाशः, चन्द्रिका, चन्द्रिमा, ज्योत्स्ना, चन्द्रज्योतिस् *m.*, चन्द्रातपः, चन्द्रगोलिका, कौमुदी, चन्द्रशाला, दोषिका, चान्द्री, मालती, तुहिनं, अमृततरङ्गिणी, कैरवी, हरिचन्दनं, मुदी, चन्द्रकः.

MOONLIGHT, *a.* ज्योत्स्नः -त्स्नी -त्स्नं, ज्योत्स्नायुक्तः -क्ता -क्तं; 'a moonlight night,' ज्योत्स्नी, ज्योत्स्नी -त्स्निका.

MOON-PLANT, *s.* चन्द्रवल्ली, सोमवल्ली -रि *f.*, सोमवहिका, सोमलता, सोमः, वयस्या, वयःस्या, ब्रह्मो, ब्राह्मो, मत्स्याघी.

MOONSHINE, *s.* चन्द्रप्रभा, चन्द्रद्युतिः *f.*, चन्द्रदीप्तिः. See MOONLIGHT.

MOON-STONE, MOON-GEM, *s.* चन्द्रकान्तः, चन्द्रमणिः *m.*, सोमकान्तः, चन्द्रोपलः, चन्द्रकाट्यायः.

MOONSTRUCK, *a.* विधिप्रबुद्धिः -द्धिः -द्धि, विप्रतबुद्धिः &c., हतबुद्धिः &c.

MOONY, *a.* अर्द्धचन्द्रध्वजाङ्कितः -ता -तं, अर्द्धचन्द्रध्वजविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

MOOR, *s.* जङ्गलभूमिः *f.*, खिलभूमिः *f.*, अनुपभूः *f.*, कच्छः, कच्छभूः.

To MOOR, *v. a.* रज्जुना OR रज्जा नौकां बन्ध् (c. 9. पश्चात्ति, बन्ध्).

MOOREO, *p. p.* रज्जुना OR गुणेन बद्धः -द्धा -द्धं, रज्जुबद्धः &c.

M^o R-LANO, *s.* अनुपभूमिः *f.*, कच्छभूमिः *f.*, खिलभूः *f.* See MOOR.

MOORY, *a.* अनूपः -या -यं, सानूपः -पी -पं, कच्छः -च्छा -च्छं, खिलः -ला -लं.

MOOSE, *s.* (Kind of deer) श्वरः, सश्वरः.

To MOOT, *v. a.* (Discuss) विचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), वितर्कं (c. 10. -तर्कयति -यितुं), विवद् (c. 1. -वदति -ते -दितुं), विवादास्पदीकृ, विचारास्पदीकृ, वितर्कास्पदीकृ.-(Bring forward) उपन्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं).

MOOT, MOOT-CASE, MOOT-POINT, *s.* विचारविषयः, विचारपदं, विचारास्पदं, विचारस्पलं, विवादास्पदं, विवादविषयः, सन्दिग्धविषयः, अनिश्चितविषयः, असिद्धान्तः.

MOOTED, *p. p.* विचारितः -ता -तं, वादग्रस्तः -स्ता -स्तं, विचारास्पदीकृतः &c.

MOPE, *s.* मार्जनी, सम्मार्जनी, शोधनी, विमार्गः, परिष्कारकः.

To MOR, *v. a.* मृञ् (c. 2. मारि -रुं), सम्मृञ्, शृप् (c. 10. शोधयति -यितुं). To MORE, *v. n.* विमृद् (c. 1. -पीदति -पितुं), अवसद्, उदासं (c. 2. -आने -आसितुं), विमर्गीभू, उद्विग्नभी, दुर्मनस् (nom. दुर्मनायते), उन्मनस्, द्रि (c. 1. ग्रायति, ग्रातुं).

MORING, MORISH, *a.* विषयः -खा -खं, अवसन्नः -न्ना -न्नं, उदासीनः -ना -नं, उदासी -सिनी -मि (नृ), दुर्मनाः -न्नाः -नः (स्), उद्विग्नमनः &c., उन्मनः &c.

MOPPET, MORSEY, *s.* पटपुचिका, वस्त्रपुत्रिका, वस्त्रखण्डमयी पुत्रलिका.

MORAL, *a.* (Virtuous) मन्त्रचारः -रा -रं, सदाचारी -रिणी -रि (नृ), धार्मिकः -को -कं, धर्माचारी &c., धर्मचारी &c., साधुः -धुः -ध्वी -धु, साधुवृत्तः -त्ता -त्तं, सुचरितः -ता -तं, सचरितः -ता -तं, साध्याचार -रा -रं, धर्मः -र्म्या -र्म्यं, धर्मी &c., सुधर्मी -र्म्या -र्म्यं (नृ), धर्मभूत *m. f. n.*, न्यायाचारः &c., वृत्तवान् -वती -वत् (नृ), धर्म्यसनी &c., पुण्यः -स्या -स्तं, नास्तिकः -को -कं, नीतिमान् &c.-(Relating to the practice of men, or to actions good or evil) लोकव्यवहारसम्बन्धी &c., लोकाचारविषयकः -का -कं, सदसदाचारसम्बन्धी &c., सदसदाचारविषयः -या -यं, विधिनिषेधान्वितः -ता -तं.-(Subject to moral laws, bound by precepts and prohibitions) विधिनिषेधाधीनः -ना -नं, विधिनिषेधापन्नः -न्ना -न्नं, विधिनिषेधवान् &c., नियमाधीनः &c.-(Supported by reason or probability, founded on experience) अनुमानसिद्धः -द्धा -द्धं, युक्तिसिद्धः &c., सानुमानिकः -की -कं, यौक्तिकः -की -कं, अनुभूतिसिद्धः &c., युक्तिभाष्यः -व्या -व्यं, अनुमानमूलः -ला -लं; 'moral philosophy,' नीतिशास्त्रं, नीतिविद्या, व्यवहारशास्त्रं, नीतिः *f.*

MORAL, *s.* (Moral doctrine taught by a fiction) तात्पर्यं, तात्पर्यार्थः, अभिप्रायः, भावार्थः, तात्त्विकं, ध्येयार्थः, गर्भः.

MORALIST, *s.* (Teacher of moral duties) नीतिशास्त्रोपदेशकः, नीतुपदेश *m.* (नृ), नीतिशिक्षकः, धर्मोपदेशी *m.* (नृ), नीतिविषेयकः, सदसद्विषेयकः, नीतिशास्त्रज्ञः, नीतिविद्याज्ञः, कर्तव्याकर्तव्योपदेशकः.-(Mere moral person) नीतिनार्णायलक्षी *m.*, केवलनीतिनार्णायणी.

MORALITY, *s.* (System of moral duties) नीतिः *f.*, नीतिविद्या, नीतिशास्त्रं, व्यवहारशास्त्रं, नयः, नयविद्या, नयशास्त्रं, अर्थशास्त्रं, विनयविद्या, शीलविद्या, सदसद्विचारः, सदसद्विवेकः, कर्तव्याकर्तव्यविचारः, कर्तव्याकर्तव्यविषेयकः; 'as invented by Vrihaspati,' चाहेत्यर्थः.-(Practice of moral duties, virtue) धर्मानुष्ठानं, धर्माचरणं, धर्माचारता, धर्मः, धर्मत्वं, सदाचारत्वं, सचरितं, सुचरितं, साधुशीलता, पुण्यता, पुण्यशीलत्वं, साधुवृत्तं.-(Conformity to the principles of rectitude) धर्मानुसारित्वं, न्यायानुसारः, न्यायः, धर्म्यता, धर्मत्वं.

To MORALIZE, *v. a.* (Apply to the purposes of moral instruction) हितोपदेशास्पदीकृ, धर्मोपदेशास्पदीकृ, नीतिशिक्षास्पदीकृ.

To MORALIZE, *v. n.* (Make moral reflections) हितोपदेशं कृ, धर्मोपदेशं कृ, नोपुपदेशं कृ, हितोपदेशं लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).

MORALIZER, *s.* हितोपदेशकः, धर्मोपदेश *m.* (नृ), नीतिशिक्षकः.

MORALLY, *adv.* (According to the rules of morality) नीतिशास्त्रानुसृतम्, नीतिशास्त्रानुसृतम्, नीतिानुसृतम्.-(Virtuously) धर्मेण, धर्मतः, न्यायतः.-(According to reason or the usual course of things) अनुमानेन, युक्त्या, अनुमानतः, युक्तितः, प्रयासम्भवं.

MORALS, *s.* (System of morality) नीतिः *f.*, नीतिशास्त्रं, नीतिविद्या. See MORALITY. (Conduct) आचारः, आचरणं, आचरितं, चरितं, व्यवहारः, वृत्तिः *f.*, प्रवृत्तिः *f.*, वृत्तं, रीतिः *f.*; 'good morals,' विनयः, सदाचारः, सचरितं, सुचरितं, साधुचरितं, शीलः, सुशीलः.

MORASS, *s.* कच्छः, कच्छभूः *f.*, अनूपः, अनूपभूः *f.*, जलादभूमिः *f.*, पक्किलभूः *f.*, चाप्यभूः *f.*

MORBID, *a.* असुस्थः -स्या -स्यं, असुस्थः &c., रोगी -गिणी -गि (न्), रोगवान् -वती -वत् (त्), सारोगः -गा -गं, विकारी &c., विकृतः -ता -तं, व्याधितः -ता -तं.

MORBIDNESS, *s.* असुस्थता, असुस्थ्यं, असुस्थता, सारोगता, रोगित्वं.

MORBIFIC, MORBIFICAL, *a.* रोगजनकः -का -कं, रोगकरः -रा -रं, असास्यजनकः &c., व्याधिकरः -रा -रं, अनारोग्यकरः &c., रोगदः -दा -दं.

MORBOSE, *a.* रोगजनितः -ता -तं, रोगजः -जा -जं, असुस्थः -स्या -स्यं.

MORDACIOUS, *a.* देशकः -का -कं, देशनकारी -रिणी -रि (न्).

MORDACITY, *s.* देशकता, देशनशीलता, देशनं, देशनगुणः.

MORDICANT, *a.* खादकः -का -कं, चरुष्करः -री -रं, देशकः &c.

MORE, *a.* अधिकः -का -कं, अधिकतरः -रा -रं, अधिकसंख्यकः -का -कं, भूयान् -यसी -यः (स्), भूयिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, उत्तरः -रा -रं, अतिरेकी -क्किणी -कि (न्), अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, परः -रा -रं, परतरः -रा -रं; often expressed by the comparative affixes तर and ईयस्; as, 'more in number,' चतुतरः -रा -रं, चह्रीयान् &c.; 'more or less,' न्यूनाधिकः -का -कं, न्यूनातिरेकः -का -कं; 'more than a thousand,' परःसहस्रः -रा -रं; 'more than a hundred,' परं शतं.

MORE, *s.* चाधिक्यं, अधिकता, अतिरेक्यं, अतिरिक्तता, उद्रेकः, जातिशयं; 'more or less,' न्यूनाधिक्यं, न्यूनातिरेक्यं, न्यूनातिरिक्तं; 'neither more nor less,' चन्यूनानतिरिक्तं; 'no more,' कृतं, अलं with inst. e.; as, 'no more of this ceremony!' कृतम् चादरेण, अलम् चादरेण; 'what more need I say?' किम् अन्यत्, किम् चहुना.

MORE, *adv.* अधिकं, अधिकतरं, भूयस्, भूयिष्ठं, अतिरिक्तं, परं; or often expressed by the comparative affixes तर and ईयस्; as, 'more heavy,' गुरुतरः -रा -रं, गरीयान् -यसी -यः (स्); 'more and more,' उत्तरोत्तरं, अधिकाधिकं; 'how much more?' किम्पुनर्, किम्पुन, पुनरां.—(Any more, again) पुनर्, भूयस्.

MOREOVER, *s.* अपिच, अपरञ्च, अपरं, परं, परञ्च, परन्तु, अपरन्तु, अन्यच्च, किञ्च, अधिकान्तु, अधिकं, पुनश्च, अपिपु, अपि, चच.

MORBUND, *a.* मुमूर्षुः -र्षुः -र्षुं, मृतकल्पः -स्या -स्यं, मृतप्रायः -या -यं.

MORINGA, *s.* See MORUNGA.

MORION, *s.* शिरस्त्रं, शिरस्त्राणं, शिरस्त्रं, मस्तकराश्री, शीर्षकं.

MORN, MORNING, *s.* प्रभातं, प्रातःकालः, प्रातःसमयः, प्रभातकालः, प्रत्यूषकालः, प्रत्यूषः, प्रत्यूषम् *n.*, उपः, उपस् *n.*, उपाकालः, विभातं -तकं, भातः, च्युष्टं, अरुणः, अरुणोदयः, कल्पं, काल्यं, अहर्मुखं, दिवसमुखं, दिनारम्भः, दिनादिः *m.*, निशाचसानं, निशान्तः -न्तं, द्यपान्तः, रात्रिविगमः, प्रायोधिकः, चासरसङ्गः.—(As opposed to afternoon) पूर्वाह्नः or पूर्वाह्नः, प्राह्नः, पूर्वाह्नकालः, प्राह्नकालः; 'in the morning,' प्रातरं, प्रभाते, प्रातःकाले, प्रभातकाले, प्रत्यूषे, उपा, प्रगे, प्राह्ने, पूर्वाह्ने, निशान्ते, पूर्वद्युस्; 'to be chanted in the morning,' प्रातर्गेयः -या -यं; 'early in the morning,' सुप्रातरं, अतिप्रभाते, अतिप्रगे; 'to-morrow morning,' अः प्रभाते; 'good morning,' सुप्रभातं; 'morning, noon, and evening,' त्रिकालः.

MORNING, *a.* प्रातरं in comp., प्रातःकालीनः -ना -नं, प्रातःकालिकः -की -कं, प्रभातीयः -या -यं, प्राभातिकः -की -कं, प्रगेतनः -नी -नं, प्राह्नेतनः -नी -नं, पूर्वाह्नेतनः -नी -नं, उपस्यः -स्या -स्यं, औषिकः -की -कं, औषिकः -सी -सं, वैयुष्टः -ष्टी -ष्टं; 'morning duties,' प्रातःकृत्यं; 'morning ablution,' प्रातःस्नानं; 'morning meal,' प्रातःराशः, प्रातभोजनं.

MORNING-GOWN, *s.* प्रातःकाले भूतो लघुप्राचारः. प्रातर्वसनं, प्रातर्वस्त्रं.

MORNING-STAR, *s.* प्रभातसूचकतारा, प्रभाततारा, शुक्रः.

MORNING-TWILIGHT, *s.* प्रातःसन्ध्या, प्रातःसन्ध्या, प्रभातसन्ध्या.

MOROSE, *a.* कर्कशस्वभावः -या -यं, कटुस्वभावः -या -यं, कर्कशभावः -या -यं, कर्कशशीलः -ला -लं, वक्रभावः -या -यं, सदावक्रः -क्रा -क्रं, रुधिरस्वभावः -या -यं, नैकृतिकः -की -कं, प्रतीषः -पा -पं, उदासीनः -ना -नं, उदासवृत्तिः -वृत्तिः -वृत्ति, अरुणुदः -दा -दं, दुःशीलः -ला -लं, वामशीलः &c.

MOROSLY, *adv.* कर्कशस्वभावात्, कटुस्वभावात्, कर्कशं, कार्कश्येन, वक्रभावेन, सदावक्रवत्, दुःशीलत्वात्, रुधिरस्वभावात्.

MOROSINESS, *s.* कार्कश्यं, कर्कशता, कर्कशशीलता, कटुता, कटुशीलता, दुःशीलता, दीःशील्यं, वक्रता, वक्रशीलता, स्वभाववक्रता, स्वभावकार्कश्यं, स्वभावकटुता, उदासीनता, उदासवृत्तित्वं, प्रतीपता, वामशीलता, निवृत्तिः *f.*, शुक्लता.

MORROW, *s.* (The day next after the present) परदिवसः, परदिनं, अस्तनदिवसः, आगामिदिवसः, कल्पः; 'to-morrow, on the morrow,' अस्, परेद्युस्, परदिने, परदिवसे, परेद्यवि, कलि, कल्पे, अन्येद्युस्.—(The next day subsequent to any day) उत्तरदिवसः, उत्तरदिनं, उत्तरेद्युस्; 'the day after to-morrow,' परपश्च; 'to-morrow morning,' अः प्रभाते.

MORSEL, *s.* (Mouthful, small piece of food) ग्रासः, पिण्डः, कवलः; 'a morsel as big as an egg,' अष्टपरिमाणो ग्रासः.—(Piece, bit) खण्डः -खण्डकः, छुद्रभागः, लघुः, शकलः, भिन्नं, भिन्नं, भिन्नः *f.*; 'a dainty morsel,' सुग्रासः.

MORSURE, *s.* देशनं, विदेशनं, देशः, देशकरणं.

MORTAL, *a.* (Subject to death) मरणाधीनः -ना -नं, मर्त्यः -र्त्या -र्त्यं, मर्त्यः -प्या -प्यं, नाशाधीनः -ना -नं, कालापीनः -ना -नं, मृत्युधीनः -ना -नं, मरणधर्मकः -का -कं, मृत्युधर्मकः -का -कं, मृत्युवशः -शा -शं, मरणवशः &c., अनपान् -वती -वत् (त्), अनित्यः -त्या -त्यं.—(Deadly) प्राणघातकः -का -कं, प्राणहरः -रा -रं, प्राणान्तिकः -की -कं, प्राणान्तकः &c., जीवान्तकः &c., प्राणहारी -रिणी -रि (न्), प्राणनाशकः -का -कं, मारात्मकः -का -कं, मृत्युजनकः -का -कं, मर्मभेदी -दिनी &c., मर्मान्तिकः &c., अन्तकरः -रा -रं.—(Belonging to man, human) मानुषः -पी -पं -पिकः -की -कं, मनुषजातीयः -या -यं, मनुष्यधर्मकः -का -कं, पीरुपेयः -यी -यं; 'mortal state,' मानुषदशा.

MORTAL, *s.* (A human being) मर्त्यः, मनुष्यः, मानुषः, मानवः, प्राणी *m.* (न्), प्राणभृत् *m.*, जन्मी *m.* (न्), जन्मवान् *m.*, शरीरी *m.*, देही *m.*, देहभृत् *m.*, तनुभृत् *m.*, चेतनः, मृत्युपात्रं, मरणपात्रं.

MORTALITY, *s.* (Subjection to death) मरणाधीनता, मर्त्यता, मृत्युवशता, नाशाधीनता, मृत्युधर्मः, मरणधर्मः, अनित्यता.—(Human nature) मनुष्यता -त्वं, मानुष्यं, मानुषत्वं -ता, पुरुषता.—(Death, death of great numbers) मृत्युः *m.*, मरणं, अत्ययः, नाशः, बहुनाशः, बहुजननाशः.

MORTALLY, *adv.* प्राणनाशेन, प्राणघातेन, सनाशं, सप्राणघातं, सप्राणनाशं; 'mortally wounded,' भिन्नमर्मा -म्भा -म्भं (न्).

MORTAR, *s.* (Vessel in which substances are pounded) उलूखलं, उदूखलं -लं, उदूखलं; 'pestle and mortar,' उलूखलमुपले; 'pounded in a mortar,' उलूखलिकः -की -कं.—(Cement) सुधा, लेपः, विलेपः, चूर्णलेपः, कर्करलेपः, उदपेयः; 'very hard,' वज्रलेपः.

MORTGAGE, *s.* साधिः *m.*, स्वावरधिः *m.*, क्षेत्राधिः, स्वावरपनाधिः *m.*, साधानं, साधनं, क्षेत्रन्यासः, स्वावरपनन्यासः, भूमिन्यासः, उपन्यासः, स्वावरपन्यकः, वन्यकः, उपनिधिः *m.*, भूमिनिधेयः.

To MORTGAGE, *v. a.* साधीकृ, क्षेत्रादि स्वावरपनं न्यस् (c. 4. -अस्यति

-संसिद्धि) or निधिष (c. 6. -धिषति-धेनु), नाम दा, बन्धक दा, ज्ञासक.
MORTGAGED, *p. p.* साधीकृतः-ता-तं, न्यासकृतः-ता-तं, न्यस्तः-ता-तं, उपन्यस्तः &c.; 'to be mortgaged,' साधेयः-सा-यं.
MORTGAGEE, *s.* साधियारी *m.* (नं), न्यासधारी *m.* (नं), साधियारही *m.* (नं), बन्धकग्राही *m.*, बन्धकधारी *m.*, साधियारहकः.
MORTGAGER, *s.* साधिदाता *m.* (नं), बन्धकदाता *m.*, साधीकर्ता *m.* (नं).
MORTIFEROUS, *a.* मृत्युजनकः-का-कं, मरणावहः-हा-हं, प्राणपातकः &c.
MORTIFICATION, *s.* (In surgery, local extinction of life) मंसनाशः, मांसातिपाकः, मांसपाकः, चेतनानाशः, जीवित्वनाशः, मांसकोचः, मांस-विद्रुषिः *m.*, मांसपूतिः *f.*—(Subjugation of the passions and appetites) दमः, दानिः *f.*, दमनः, संयमः-मनं, इन्द्रियदमः, इन्द्रियनाशः, इन्द्रियपराजयः, इन्द्रियसंयमः, जितेन्द्रियत्वं, इन्द्रियवशीकरणं, कानावसायः, वीतकामत्वं, विषयपराङ्मुखता.—(By penance, &c.) तपनं, तपश्चर्या, तपस्या, कृच्छ्रं, कायक्रोशः, वैराग्यं.—(Humiliation, vexation) अभिभवः, अभिभूतिः *f.*, मानभङ्गः, मानखण्डनं, अभिमानखण्डनं, मान-हानिः *f.*, तेजोभङ्गः, दर्पोभङ्गः, अपकर्षः-प्रेषं, व्यथा, दुःखं, क्रोशः, विड-सना.—(Disappointment) आशाभङ्गः, मनोभङ्गः, आशानाशः, इच्छानाशः, इच्छाविनाशः, इच्छाघातः, उत्साहभङ्गः.
MORTIFIED, *p. p.* (In surgery) नष्टमांसः-सा-सं, नष्टचेतनः-ना-नं, कोषवान्-यती-वत् (नं), सतिपक्वः-छा-छं.—(Subdued) दानः-ना-नं, दमितः-ता-तं, संयमितः-ता-तं, वशीकृतः-ता-तं, वितः-ता-तं; 'one whose passions are mortified,' जितेन्द्रियः, यतेन्द्रियः, संयतेन्द्रियः, वीतकामः, वीतरागः, वीतस्पृहः, विरक्तः, वैरागी *m.* (नं), जितकामः, जितकामक्रोधादिः *m.*—(Humiliated, vexed) अभिभूतः-ता-तं, पराभूतः-ता-तं, खण्डितः-ता-तं, भग्ननादः-ना-नं, क्रिष्टः-छा-छं, सव्यथः-चा-यं, उद्धिग्नः-ना-नं, विडम्बितः-ता-तं.
To MORTIFY, *v. a.* (Destroy the vitality of) जीवित्वं or चैतन्यं नष्टं (c. 10. नाशयति-यितुं), चेतनानाशं कृ, चैतन्यनाशं कृ.—(Subdue) दम् (c. 10. दमयति-यितुं), वशीकृ, नि (c. 1. जयति, जेतुं), पराजि; 'one's passions,' इन्द्रियाणि दम्, इन्द्रियदमनं कृ; 'the body,' शरीरक्रोशं कृ.—(Humble) अभिभू, अपकृष् (c. 1. -कृषति-कृष्णं), मानं भञ्ज (c. 7. भनक्ति, भङ्गं) or खण्ड (c. 10. खण्डयति-यितुं), अभिमानखण्डनं कृ, मानविध्वंसं कृ.—(Vex) क्रिष्ट (c. 9. क्रिष्टाति, क्रेशितुं), व्यथ (c. 10. व्यथयति-यितुं), तप् (c. 10. तापयति-यितुं).
To MORTIFY, *v. n.* (Lose vitality, as flesh) नष्टचेतनः-ना-नं भू, नष्टजीवित्वः-ना-नं भू, नष्टमांसः-ता-सं भू, मांसिकदेशे पूतीभू, कोपोभू.—(Practise austerities) तप् (c. 4. तपते), तपस् तप्, तपस् (nom. तपस्यति), तपश्चर्यां कृ, वैराग्याचरणं कृ, शरीरक्रोशं कृ, ब्रह्मचर्यं कृ.
MORTIFYING, *a.* मानभञ्जकः-का-कं, दर्पोभञ्जकः &c., व्यथाकरः-रा-रं.
MORTISE, *s.* काष्ठच्छिद्रं, काष्ठसन्धिः *m.*, काष्ठग्रहणी, काष्ठधरणी, दारुच्छिद्रं, दारुशीवनं, काष्ठशीवनं, काष्ठरन्ध्रं.
To MORTISE, *v. a.* सन्धिकाष्ठधरणाद्यं एककाष्ठाय छिद्रं (c. 7. चिनत्ति, छेदुं), काष्ठद्वयसन्धानं कृ, काष्ठद्वयं सन्धा (c. 3. -धाति-धातुं).
MORTMAIN, *s.* सन्धादेयभोगः, परादेयभोगः, सदेयभोगः.
MORUNGA, *s.* (Plant) शोभाघ्ननः, शोभनकः, शोभाघ्ननः, सोभाघ्ननः, शिबुः *m.*, तोषणगन्धः-न्धकः, सद्योयः, साद्योयः, काद्योयः, मोषकः; 'its root,' शिबुमूलः; 'seed,' शिबुजं, शिबुबीजं.
MOSAIC, *a.* नानावर्णप्रसरसंचितः-ता-तं, नानाविधप्रसरसंचितः-ता-तं, नानावर्णद्वयप्रसिद्धिः &c.; 'mosaic work,' चित्रकर्म *n.* (नं).
MOSQUE, *s.* यावनधर्ममण्डपः, यावनधर्ममन्दिरं, यावनमस्जिदः.
Moss, *s.* शिलापक्का, शैवलः, शैवालः, शैवल्, शैवालः, शैपालः, शैवं,

कावारं, मूकरी, शूकरी, शूकराक्षान्तो, यराहक्षान्तो.
Moss-grown, *a.* शैवलमूढ-ता-तं, शैवलाच्छादितः-ता-तं, रुडशैवलः &c.
Mossy, *a.* शैवालमयः-यो-यं, मशीपालः-ला-लं, शैवालपुष्क-ल्ला-लं, शैवालितः-ता-तं, शैवालविशिष्टः-छा-छं, शैवली-लिली-लिल (नं).
Most, *a.* भूयिष्ठः-छा-छं, अधिकतमः-मा-मं, अधिकतरः-रा-रं, अधिकः-का-कं, अधिकसंख्यकः-का-कं, परमः-मा-मं, उत्तमः-मा-मं; 'the most part,' भूयान्-यसो-यः (सं), भूयिष्ठः &c., बहुतरः-रा-रं, बहुतमः-मा-मं; 'for the most part,' भूयिष्ठं, प्रायस्, प्रायशस्, बाहुल्येन, बहुशस्.
Most, *adv.* भूयिष्ठं, अधिकं, अधिकतरं, अधिकतमं, भूयस्, परमं; often expressed by the superlative affixes त्त and इष्ठ, as, 'most excellent,' श्रेष्ठतमः-मा-मं, श्रेष्ठः-छा-छं; 'most heavy,' गुरुतमः-मा-मं, गरिष्ठः &c., or by चति or सु or सत्तन or सतिश्च प्र-
 fixed; as, 'most powerful,' सतिदलवान् &c.
Most, *s.* अधिकभागः, भूयिष्ठभागः, परभागः, परमभागः, बहुतरभागः, बहुतमभागः, अधिकपक्षः, उत्तमभागः, उत्तमपक्षः, अधिकशः.
Mostly, *adv.* भूयिष्ठं, प्रायस्, प्रायशस्, प्रायेण, बहुशस्, बाहुल्येन, बहुधा, भूयस्, सामान्यतस्, बहुतरं, साधारण्येन.
MOTE, *s.* जगुः *m.*, जगुरेणुः *m.*, जमरेणुः *m. f.*, रिष्टा, लिष्टा, कणः, कणिका, पारिनाष्टस्य, जगुरेणुनालं, नालसूयमरीचिस् रजस्, नाल-कान्तप्रविष्टादितरग्नित्वित् यद्रजस्, ध्वंसी *m.* (नं), दमागमः.
MOTH, *s.* पतङ्गः, पतङ्गनः, पतङ्गिका, शलभः, शलभः, कीटः; 'moth-like,' शालभः-भी-भं.
MOTH-EATEN, *a.* कीटभक्षितः-ता-तं, कीटसादितः-ता-तं.
MOTHER, *s.* माता *f.* (नं), जननी, जनयित्री, जनिका, प्रजनिका, प्रजा-यिनी, प्रसविनी, प्रसावित्री, प्रसवकर्त्री, प्रनुः *f.*, सुः *f.*, सता, सतिका, ससालिका, जनी, प्रसवस्थली, भात्री, मा, उत्पादिका; 'mother of a son or of offspring,' पुत्रिणी, पुत्रवती, सुतिनी, सुतपती, प्रजा-यती, सपत्यवती; 'of one child,' एकोदरा; 'of seven children,' सुतवस्तरा; 'who has recently had a child,' प्रनुत्तिका, सुत्तिका, प्रनुता; 'step-mother,' विमाता *f.* (नं), सपत्नी माता; 'mother-in-law,' श्वश्रूः *f.*; 'mother and father,' मातापितरौ *m. du.*, मातरपितरौ; 'mother of a hero,' वीरप्रसविनी; 'mother's house,' मातृगृहं; 'mother's family,' मातृकुलं; 'born of a different mother,' भिन्नोदरः-रा-रं, जन्मोदरः &c., सप्तोदरः &c.
MOTHER, *a.* (Native) स्वाभाविकः-को-कं, साहसिकः-को-कं, सहनः-जा-जं, जन्म or जाति in comp.; as, 'mother-tongue,' जन्म-भाषा, जातिभाषा; 'mother-country,' जन्मभूमिः *f.*
MOTHER-IN-LAW, *s.* श्वश्रूः *f.*, गुरुपत्नी; 'mother and father in law,' श्वश्रूश्वशुरौ *m. du.*
MOTHER-OF-PEARL, *s.* शुक्तिवर्णः *f.*, शुक्तिपुटं, मुक्तास्फोटः, मुक्तागारं.
MOTHERHOOD, *s.* मातृत्वं-ता, जननीत्वं, मातृभावः, पुत्रिणीत्वं, सुतिनीत्वं.
MOTHERLESS, *a.* चमातृकः-का-कं, मातृहीनः-ना-नं, मृतमातृकः &c., मातृरहितः-ता-तं, गतमातृकः-का-कं, हीनमातृकः &c.
MOTHERLY, *a.* मातृसन्धिः-भा-भं, मातृसदृशः-शी-शं, मातृकत्वः-त्वा-त्वं, मातृतुल्यः-त्वा-त्वं, मातृकः-का-कं, मातृ in comp.
MOTHERLY, *adv.* मातृवत्, मातृरूपेण, मातृभावेन, मातृधर्मानुसारेण.
MOTION, *s.* गतिः *f.*, गमनं, चलनं, चारः, चरणं, सञ्चरणं, सरणं, पोषनं, हलितं, हेलिका; 'swift motion,' त्वरितगतिः *f.*; 'slow motion,' मन्दगतिः *f.*, मन्दगमनं; 'backward motion,' विपरीतगतिः *f.*—(Animal action) चेष्टा, चेष्टितं.—(Gesture) इङ्गितं, इङ्गः, चङ्ग-

विद्येयः, आद्रिकचेष्टा.—(Agitation) घोषः, सन्तःघोषः, वेगः—(Impulse, feeling) वेगः, मनोवेगः, मनोवृत्तिः, मनोविचारः, रागः, पित्रागः, पित्रघोषः, भावः, पासना, बुद्धिः, कल्पना, रसः.—(Proposition made) कर्तव्योपन्यासः, उपन्यासः, कर्तव्यमूषकवाचनं, वाचनं.—(Stool) रेकः, रेचनं—ना, उच्चारः, उद्यतिः; 'to put in motion,' चल (c. 10. चालयति -यितुं).

To MOTION, v. a. इङ्गितं कृ, सङ्केतं कृ, अङ्गविद्येयं कृ, अङ्गसंचालनं कृ. MOTIONLESS, a. अपचलः—ला—लं, निश्चलः—ला—लं, निश्चेष्टः—धा—धं, अपेष्टः &c.; निचेष्टः &c.; गतिहीनः—ना—नं, गतिशून्यः—न्या—न्यं, निष्कम्पः—न्या—न्यं, अस्पन्दः—न्दा—न्दं, निस्पन्दः &c.; स्थिरः—रा—रं, सन्नः—आ—अं, अगतिकः—का—कं, सद्यः—घा—घं.

MOTIVE, a. (Causing motion, &c.) चालकः—का—कं, प्रयोजकः—का—कं, संचारकः—का—कं, प्रयोजकः—का—कं, व्यापारी—रिणी—रि (न्), हेतुकः—का—कं, कारणिकः—की—कं.

MOTIVE, s. (That which incites to action, cause) प्रयोजनं, हेतुः, कारणं, निमित्तं—तकं, प्रवृत्तिनिमित्तं, प्रवर्त्तकं, प्रयोजकं, प्रयोगः, उत्तेजनं, उद्देनकं, निदानं, निवन्धनं, कार्यः; 'without motive,' अरुन्माह, निष्प्रयोजनं, असति प्रयोजने, अकारणान्, हेतुना विना; 'relation between the motive and the effect,' प्रयोजनप्रयोगकभाषः.

MOTLEY, a. विचित्रविचित्रः—त्रा—त्रं, नानाविधः—धा—धं, नानाप्रकारः—रा—रं, नानावर्णः—र्या—र्यं, नानावर्णः—पा—पं, भिन्नवर्णः—पा—पं, नानावर्णी—द्विषी—द्वि (न्), चतुरङ्गी &c.; विविधः &c.

MOTOR, MOTORY, a. चालकः—का—कं, संचारकः—का—कं, गारकः &c. MOTTLED, a. विवर्तितः—ता—तं, विचित्रः—त्रा—त्रं, कर्तुरितः—ता—तं.

MOTTO, s. वाक्यं, वचनं, लेखः, श्लोकः, कविता, चित्रापगलेखः, मुद्रालेखः.

MOULD, s. (Earth, soil) मृत्तिका, मृद्, मृदा, पांशुः, मृत्, भूमिः, रालः; 'black mould,' नीलमृत्तिका.—(Concretion formed from damp) कलङ्कः, शुष्ककलङ्कः, जेदगकलङ्कः, जेदजमलं.—(Cast) संस्कारः, आकारः, आकृतिः, मूर्तिः, संस्थानं, संयानः, रूपं.

To MOULD, v. a. (Cause to contract mould) सकलङ्कं—कां कृ, कलङ्केन दुष् (c. 10. दुष्पयति -यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), जेदजमलेन दुष्.—(Fashion, form) संस्कृ, कृष् (c. 10. कल्पयति -यितुं), रूपं (c. 10. रूपयति -यितुं), सरूपं—पां कृ, रप् (c. 10. रपयति -यितुं), संस्कारं कृ.

To MOULD, v. n. (Contract mould) सकलङ्कः—कां कृ, जेदव्यामनात् शुष्ककलङ्कं or शुष्कमलं पन् (c. 9. पमाति, पन्हुं), कलङ्कपृत्—ता—तं कृ.

MOULDED, p. p. कल्पितः—ता—तं, संस्कृतः—ता—तं.—(Incured) मर्दितः &c.

To MOULDER, v. n. चूर्णीभू, क्षि in pass. (घीयते), विश् in pass. (-शीर्यते), विश्नीयते, नृ (c. 4. नीर्यति), शनिः शनिः क्षि or नश् (c. 4. नश्यति), अत्यात्यशः क्षीणीभू or न्यूनीभू.

MOULDERING, part. शनिः शनिः क्षीयमाणः—ता—तं, अत्यात्यं विश्नीयमाणः &c.

MOULDINESS, MOLDINESS, s. सकलङ्कता, समलता, मलिनता, कलङ्कपक्षं.

MOULDING, MOLDING, s. संस्कारः.—(Projecture of a wall) भिक्षि-शीर्षं—पैकं.

MOULDY, a. सकलङ्कः—कां कृ, समलः—ला—लं, मलिनः—ना—नं, कलङ्क-युतः—ता—तं, कलङ्कमयः—यी—यं, कलङ्कवान्—यतो—यत् (न्), मलायुतः &c., शुष्ककलङ्कयुतः &c.

To MOULT, MOLT, v. n. (Shed the feathers) पद्यान् or पार्थिकपद्यान् पत् (c. 10. पातयति -यितुं) or मुच् (c. 6. मुचति, मोक्तुं, c. 10. मोचयति -यितुं) or निर्मुच्, पार्थिकपद्यात् कृ, पद्यानिर्मुक्तं कृ, पद्यगलनं कृ, पद्यपरिवर्त्तनं कृ.

MOULTED, p. p. गलितपद्यः—धा—धं, मुक्तपद्यः &c., पतितपद्यः—धा—धं. MOULTING, s. पद्यपातः, पद्यपतनं, पार्थिकपद्यपतनं, पद्यानिर्मुक्तं, पद्यगलनं, पार्थिकपद्यगलनं, पार्थिकपद्यपरिवर्त्तनं.

MOUNT, s. (Bank, rampart) पद्मः—पद्मं, पद्मः, सेतुः, पिरान, पिरालः, माकारः, भूलिङ्गुट्टनं, भूलिङ्गुट्टनः.—(Elevation, hillock, heap of earth) मृत्तिकापद्मः, उद्यतभूभागः, धुद्रपर्वतः, नाहुः, वामलूरः.

To MOUNT, v. n. (Rise on high) ऊर्ध्वं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), उपरि गम्, उर्ध्वं गम्, ऊर्ध्वगमनं कृ, उपरिगमनं कृ.—(Mount on horseback) अश्वम् चारुह (c. 1. -रोहति -रोहं) or अश्विरुह or अश्वारुह or समारुह or अश्विरुह or अश्विरुह (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), अश्वारोहणं कृ; 'to mount along side,' अश्वारुह, समारुह.

To MOUNT, v. a. (Raise on high) ऊर्ध्वं कृ, उर्ध्वं कृ, ऊर्ध्वं गम् (c. 10. गमयति -यितुं), उर्ध्वः कृ.—(Climb, ascend, as a hill or a horse) चारुह (c. 1. -रोहति -रोहं), अश्विरुह, अश्वारुह, समारुह, अश्विरुह, अश्विरुह (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), अश्वरुह (c. 1. -रुहति -रुहं), चारुहं कृ.—(Place upon) चारुह in cans. (-रोपयति -यितुं), समारुह.

MOUNTAIN, s. पर्वतः, गिरिः, शिखरः, चन्द्रः, महोपद, भूपद, पशु-पापद, धरणीपद, धरापद, महोपद, नगतोपद, भूपद, भूमः, छा-भूत, छितिपद, उर्ध्वीपद, कुम्भ, पद, धरणीकोलकः, शिखरं, गिरिशिखरं, पर्वतशृङ्गं, पर्वताग्रं, पर्वतमस्तकः, ककुद्, 'brow of a mountain,' गिरिशिखरं, 'side or ridge,' कटकः, नितम्बः; 'mountain with three peaks,' त्रिकूटः, त्रिकूटं, 'Western mountain, behind which the sun sets,' पश्चिम, पश्चिमपर्वतः; 'Eastern mountain, over which the sun rises,' उदयः, उदयपर्वतः, उदयगिरिः, 'hill near a mountain,' उदयशिखरं, उदयचलः, उदयशिखरः, 'land at the foot of a mountain,' उपमका; 'on the top,' अश्विरुह; 'range of mountains,' कुलपर्वतः, कुलाचलः, कुलगिरिः, कुलशिखरः. There are seven principal ranges of mountains given, viz. महेन्द्रः, मलयः, सप्तः, शुक्तिमान्, चन्द्रः, विन्ध्यः, पारिपत्रः—त्रकः or पारिपत्रः—त्रकः. Other names of celebrated mountains or mountain ranges are हिमवान्, हिमालयः, हिमाद्रिः, हेमकूटः, आश्वकूटः, मात्स्यपान्, निपथः, विनाकः also called हिरण्यनाभः and हिमवान्, गन्ध-मादनः, चित्रकूटः, क्रीडः or क्रीडः.

MOUNTAIN, a. पार्वतः—ता—तं, पर्वतीयः—या—यं, पार्वतीयः—या—यं, गैर-रि—रं, गैरिः—की—कं, गैरियः—यी—यं, शिखरः—ली—लं, पार्वतियः—यी—यं, पर्वत or गिरि in comp.; as, 'mountain torrent,' गिरिनदी.

MOUNTAINIER, s. पर्वतपासी, गिरिपासी, पर्वतीयजनः, पार्व-तीयः, गिरिजनः, शिखरजनः, गिरिभूः, शिखरः.

MOUNTAINOUS, a. पार्वतीयः—या—यं, पार्वतियः—यी—यं, पर्वतीयः—या—यं, सपर्वतः—ता—तं, पर्वतमयः—यी—यं, सशिखरः—ला—लं, समोपद—रा—रं.

MOUNTING, s. चन्द्रपद्यः, मिथ्यापद्यः, कितयः, धूर्धः, कापटिकः.

MOUNTED, p. p. आरुहः—दा—दं, आरोपितः—ता—तं, रोपितः—ता—तं, समारोपितः—ता—तं, समारुहः &c., अश्विरुहः &c., रुहः &c.; 'on horseback,' अश्वारुहः, अश्वारोही, हयारुहः, तुरगारुहः.

MOUNTING, s. (Rising) ऊर्ध्वगमनं, उपरिगमनं.—(Ascending, getting on horseback) आरोहः—हणं, अश्वारोहणं, समारोहः—हणं.—

(Placing on horseback) सारोपणं, समारोपणं, चान्दोपरणं.

To MOURN, *v. n.* शृच् (c. 1. शोचति - चितुं), अनुशृच्, परिशृच्, शोचते कृ, शोकासैः -सा -सैभू, शोचनं कृ, खिद् (c. 1. रिद्यते, रोदुं), परिगिद्, दुःख (nom. दुःखायते, दुःखीयते), विलप् (c. 1. -लपति - पितुं), प्रलप्, लप्, उद्विज् (c. 6. -विजते - चितुं), व्यप् (c. 1. व्यपते - चितुं), प्रव्यप्, सम्प्रव्यप्, तप् in pass. (तप्यते), परितप्, सन्तप्, रुद् (c. 2. रोदति - हुं), परिदेव् (c. 1. -देवते - चितुं), दु (c. 4. दूयते): 'mourn exceedingly', शृच् in freq. (शोशुच्यते).

To MOURN, *v. a.* (Grieve for) अनुशृच् (c. 1. -शोचति - चितुं), परिदेव् (c. 1. -देवति - ते - चितुं), विलप् (c. 1. -लपति - पितुं), क्रन्द् (c. 1. क्रन्दति - चितुं), आक्रन्द्, रुद् (c. 2. रोदति - हुं), अभिक्रूश् (c. 1. -क्रोशति - क्रोशुं).

MOURNED, *p. p.* शोचितः - ता - तं, अनुशोचितः &c., विलपितः - ता - तं.

MOURNER, *s.* शोचकः, अनुशोचकः, शोकी *m.* (न्), सेदी *m.* (न्), परिदेवी *m.* (न्), परिदेयकः, विलपनकृत् *m.*, विलापी *m.*, शोककसा *m.* (ङ्), अनुतापी *m.*, खिद्यमानः. — (One who wears a funeral dress) समङ्गलवेपी *m.* (न्).

MOURNFUL, *a.* (Expressing sorrow) शोकसूचकः - का - कं, खेदसूचकः &c., शोकयोपकः - का - कं, शोकासैः - सा - सै. — (Sorrowful, said of persons) शोकी - किनी - कि (न्), शोकासैः - सा - सै, शोकान्वितः - ता - तं, सशोकः - या - क, सेदी &c., खेदयुक्तः - क्ता - क्तै, विरतः - ता - त्रै, उद्विग्नः - ग्ना - ग्नं, उद्विग्नमनाः - नाः - नः (स्), विपादी &c., दुःखी &c., दुःखान्वितः - ता - तं, दुर्गताः &c., विमनाः &c., समनुः - न्युः - न्यु. — (Causing sorrow, lamentable) शोकजनकः &c., शोकदः - दा - दं, शोचनीयः - या - यं, शोच्यः - च्या - च्यं, शोचित्यः - च्या - च्यं, शोकावरः - हा - हं, दुःखावरः &c., खेदजनकः - का - कं, शोकाहः - हा - हं, शोचनार्हः &c.

MOURNFULLY, *adv.* सशोकं, सखेदं, सखेदं, शोकेन, शोकपूर्व.

MOURNFULNESS, *s.* शोकः, सशोकता, दुःखः, दुःखिता, उद्वेगः, उद्विग्नता, खेदः, शोच्यता, शोचनीयता, शोकजनकता.

MOURNING, *s.* (Sorrow, lamentation) शोकः, शोचनं, अनुशोचनं, खेदः, विलपनं, विलापः, परिदेवनं - ना, रोदनं, रुदनं, क्रन्दनं, आक्रन्दनं, दुःखं. — (Dress worn by mourners) समङ्गलवेपः, अशुभवेपः, समङ्गलकालीनवेपः, अशुभकालीनवेपः, शोकसूचकवेपः. According to the Hindu notion defilement is contracted by the death of a relation; hence the following terms, expressive of a season of mourning, imply a season of impurity; as, अशौचं, चाशौचं, कालाशौचं, अपाहः; 'one in such a state,' चाशौची - चिनी - चि (न्).

MOUSE, *s.* मूषिकः - का, मूषकः, चासुः *m.*, इन्दुरः, इन्दुरः *m.*, गिरिः *f.*, गिरिका, दीना, विलेशयः, चन्द्रकः, धान्यारिः *m.*, चिक्का.

MOUSE-TRAP, *s.* मूषिकग्रहणार्थं कूटयन्त्रं, मूषिकोन्मापः, मूषिकपञ्जरः.

MOUTH, *s.* मुखं, वदनं, जास्यं, वक्त्रं, जाननं, लपनं, तुषं - यडः, मुखिः - खदी *m. f.*, अमन् indec.; 'the corner of the mouth,' मूक्षन् *n.*, मूक्षं, मूक्षन् *n.*, मूक्षं, मूक्षि *n.*, मूक्षिन् *n.*, मूक्षिन्, मूक्षिणी *f.*, मूक्षिणी; 'the two corners,' मूक्षणी *n. du.*, मूक्षणी *m. du.*; 'dryness of the mouth,' मुखशोषः; 'washing the mouth,' मुखमार्जनं, मुखप्रक्षालनं; 'rinsing the mouth,' आचमनं; 'to open the mouth,' मुखं व्यादा; 'to stop the mouth,' वाक्स्तम्भं कृ; 'from the mouth,' मुखतः; 'relating to the mouth,' मुखतीयः - या - यं. — (Aperture, orifice) मुखं, चिद्रं, द्वारं, प्रमुखं. — (Mouth of a river) सम्भेदः, सङ्गमः, सिन्धुसङ्गमः.

To MOUTH, *v. a. and n.* (Speak with a big pompous voice)

उद्यःनरेण or गर्वितस्वरेण वद् (c. 1. वदति - दितुं), उद्वतस्वरेण वद्. — (Chew, devour) चर्व् (c. 1. चर्वति - चितुं, c. 10. चर्वयति - चितुं), ग्रन् (c. 1. ग्रसति - सितुं), भक्ष् (c. 10. भक्षयति - चितुं).

MOUTHRUL, *s.* ग्रासः, पिण्डः, मुखपूरणं, कवलः, कवकाः, गण्डूयः - पा, गण्डोलः, गण्डोलः, गुडेरः - रकाः, सिनः; 'three mouthfuls of water,' जलगण्डूयत्रयं.

MOUTHLESS, *a.* मुखहीनः - ना - नं, मुखरहितः - ता - तं, निर्मुखः - रा - रं. MOUTHPIECE, *s.* मुखनाली, पुटः, निहाली; 'of a flute,' दहुरपुटः. — (One who speaks for others) मुखं.

MOVABLE, *a.* चरः - रा - रं, चरिष्णुः - ण्युः - ण्यु, चलः - ला - लं, चलनः - ना - नं, चलिष्णुः &c., नञ्जनः - ना - नं, गमनशीलः - ला - लं, गमनयोग्यः - ग्या - ग्यं, गमनशयः - च्या - च्यं, अस्वावरः - रा - रं, वसः - सा - सं, जगन् - गती - गत् (न्), दृढः - द्धा - द्धं, चलनघमः - मा - मं; 'movable and immovable,' चराचरः - रा - रं, चलाचलः - ला - लं.

MOVABLENESS, *s.* चरिष्णुता, चलिष्णुता, गमनशीलता, चलनयोग्यता, गतिशीलता, अस्वावरता, चरभावः, चलभावः, गमनशक्तिः *f.*

MOVABLES, *s. pl.* अस्वावराणि *n. pl.*, अस्वावरद्रव्यं - व्याणि *n. pl.*, चरद्रव्याणि, चलद्रव्याणि, नञ्जनद्रव्याणि, अस्वावरपदं.

To MOVE, *v. a.* (Put in motion, cause to change place) चल् (c. 10. चालयति - चितुं), विचल्, सचल्, सृ (c. 10. सारयति - चितुं), चर् (c. 10. चारयति - चितुं), सचर्, स्थानान्तरं गम् (c. 10. गमयति - चितुं), स्थानान्तरोक्. — (Impel) प्रेर (c. 10. -ईरयति - चितुं), नुद् (c. 6. नुदति, नोदुं), प्रबुद्, पुद् (c. 10. चोदयति - चितुं), प्रबुद्, सचुद्. — (Draw) कृप् (c. 1. कर्षति, c. 6. कृषति - ते, ब्रुहुं), सामाकृप्. — (Incite to action, influence) प्रवृत् (c. 10. -चर्षयति - चितुं), प्रयुज् (c. 10. -चोचयति - चितुं), प्रोत्तह (c. 10. -साहयति - चितुं), उत्तह चेद् (c. 10. चेतयति - चितुं), प्ररुच् (c. 10. -रोचयति - चितुं), प्रेर. — (Excite tenderness, pity, &c.) करुणं जन् (c. 10. जनयति - चितुं), कारुख्यं or दयाम् उगद् (c. 10. -पादयति - चितुं), हृदयं व्यप् (c. 4. विव्यति, व्यडुं), हृदयं स्पृश् (c. 6. स्पृशति, स्पृष्टुं), हृदयम् आद्रीक्. — (Affect) उपहन् (c. 2. -हन्ति - हुं); 'with grief,' शोकोपहतं - तां कृ. — (Agitate) क्षुब् (c. 10. क्षोभयति - चितुं), विक्षुब्, व्याक्षुम्. — (Make a proposal) उपन्यम् (c. 4. -अस्यति - असितुं), कर्त्तव्योपन्यासं कृ, कर्त्तव्योपन्यासपत्रं कृ, कर्त्तव्योपन्यासपत्रं कृ. — (Move away, move off) अपनृ, अपनृद्, अपनृद्, व्यपनृद्. — (Move a piece at chess) शारिं परिरां (c. 1. -रयति - रेतुं) or समनाद् नी, शारिपरिखायं कृ.

To MOVE, *v. n.* चल् (c. 1. चलति - चितुं), सृ (c. 1. सरति, सङ्गुं), प्रन्, पर (c. 1. चरति - चितुं), गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), या (c. 2. याति - हुं), द् (c. 2. दति - हुं), इद् (c. 1. ददति - चितुं), चुप् (c. 1. चोपति - चितुं), संह (c. 1. संहते - हितुं), गतिविशिष्टः - टा - टं भू. — (Change place) स्थानान्तरं गम्, स्थलान्तरं गम् or या. — (Change residence) गृहान्तरं गम्, वासान्तरं गम्. — (Have vital action) चेद् (c. 1. चेतते - चितुं), आत्मानं चेद्, चेष्टां कृ. — (Begin a march) प्रस्थानं कृ, प्रस्था (c. 1. -तिष्ठति - स्थातुं); 'move on,' प्रम्, प्रगम्, प्रया, चल; 'move off,' अपम्, अपया, अपक्रम् (c. 1. -क्रामति, क्रामितुं), अपगम्; 'move about,' इतस्ततः सृ or चल्, परिसृ.

MOVE, *s.* चलनं, सरणं, गमनं, चेष्टा, इङ्गितं, स्थानान्तरं, स्थानान्तरगमनं. — (At chess, &c.) परिखायः, परीखायः, शारिपर्यपत्रं, खेला - लनं.

MOVED, *p. p.* चालितः - ता - तं, चलितः - ता - तं, चारितः - ता - तं, सचारितः - ता - तं, सारितः - ता - तं, प्रचलितः - ता - तं, स्थानान्तरगतः - ता - तं, स्थानान्तरप्राप्तः - ता - तं, स्थलान्तरप्राप्तः - ता - तं. — (Impelled) प्रेरितः

-ता-तं, प्रयोदितः-ता-तं, प्रयुक्तः-ता-तं, प्रयोदितः-ता-तं.—(Drawn) कृष्टः-ष्टा-ष्टं, कर्षितः-ता-तं.—(Incited) प्रयोजितः-ता-तं, प्रयोजितः-ता-तं, नियोजितः-ता-तं, प्रोत्साहितः &c., प्रयुक्तः-ता-तं.—(Excited to pity) जातकारुण्यः-या-यं, जातदयः-या-यं, दयास्पृष्टदयः-या-यं.—(Affected) स्पृष्टः-ष्टा-ष्टं, उपहतः-ता-तं.—(Agitated) द्रुमः-आ-अं, द्योभितः-ता-तं.

MOVEMENT, *s.* चलनं, सरणं, चारु, चरणं, संचरणं, गतिः *f.*, गमनं, गमः, चोपनं, चेष्टा, चेष्टितं, इक्षितं, स्थानान्तरं, स्थलान्तरं, स्थानान्तरगमनं, स्थानभेदः.—(Agitation) द्योभः, कम्पः.—(In music) यामः, तालः, मूर्च्छना.

MOVER, *s.* (That which gives motion) चालकः, सारकः, संचारकः.—(That which moves) चर, चलः, चलनः.—(Proposer) उपन्यासकृत्, कर्तव्योपन्यासकृत्, कर्तव्योपस्थापकः.—(One who impels to action) प्रवर्तयिता *m.* (तु), प्रवर्तकः, प्रयोजकः, प्रेरकः.

MOVING, *a.* (Exciting the affections) करुणाननकः-का-कं, कारु-स्थोत्पादकः &c., दयाननकः &c., करुणात्मकः &c., हृदयवेधकः &c., हृदयद्रुमः-आ-अं, हृदयस्पृक् (श्च) मर्मस्पृक्, हृदयभेदी-दिनी-दि (न्), चित्तवेधकः &c., चित्तद्रावकः &c., भावाद्रुकारी &c., चित्ताद्रुकारी &c.

MOVING, *part.* चलन्-लन्ती-लन् (तु), सरन् &c., चरन् &c., चलः-ला-लं, चरः-रा-रं, सरः-रा-रं, सरणः-शा-शं, चलनः-ना-नं, जड्मः-आ-अं, कम्पनः-ना-नं, गतिमान्-मती-मत् (तु), गामी-मिनी &c., चारी &c., सारी &c., यायी &c., सर्पी &c., गन्तु-रा-रं, सुन्तु-रा-रं; 'moving in the air,' आकाशगामी &c.

MOVINGLY, *adv.* यथा हृदयं स्पृश्यते तथा, यथा करुणा नायते तथा, यथा कारुण्यं उत्पद्यते तथा.

Mow, *s.* (Of hay or grain) तृणराशिः *m.*, धान्यराशिः *m.*, धान्यचितिः *f.*, धान्यचयः, धान्यसङ्घः, तृणोत्कटः, धान्योत्कटः.

TO NOW, *v. a.* दात्रेण or लवित्रेण चिद् (c. 7. चिनत्ति, चेष्टु) or अयचिद् or लू (c. 9. लुनाति, लविर्तु) or कृत् (c. 6. कृनाति, कर्त्तिर्तु) or अय-कृत्, दो or दा (c. 4. दति, c. 2. दाति-तु).

MOWED, MOWN, *p. p.* दात्रचित्रः-सा-सं, दात्रलूनः-ना-नं, लविचित्रः &c., कर्त्तितः-ता-तं, अयकर्त्तितः &c., चित्रः &c., लूनः &c.

MOWER, *s.* तृणछेदकः, तृणचिद्, तृणलवकः, तृणलपिता *m.* (तु), निर्दाता *m.*

MOVING, *s.* तृणछेदः-दनं, तृणलपनं, तृणकर्त्तनं, तृणलापः.

MUCH, *a.* बहुः-हु-ह्यै-हु, बहुलः-ला-लं, प्रचुरः-रा-रं, विपुलः-ला-लं, बहुसंख्यकः-का-कं, भूरि-रि-रि, भृशः-शा-शं, सुभृशः &c., गाढः-दा-दं, प्रगाढः &c., घाटः &c., उद्गाढः &c., निर्भरः-रा-रं, भर, अत्यन्तः-ना-नं, अत्यर्थः-था-थं, अतिरिक्तः-ता-तं, अति-मात्रः-ता-तं, नितातः-ता-तं, प्राज्यः-ज्या-ज्यं, पुष्कलः-ला-लं, भूयान्-यसी-यः (श्च), भूयिष्ठः-ष्टा-ष्टं, प्रभूतः-ता-तं, उत्कटः-दा-दं, पुरुः-रु-रु, पुरुहः-हा-हं, पुरुहुः-हु-हु, अदभः-भा-भं, स्फिरः-रा-रं, अतिवेलः-ला-लं, अति or अतिशय or सु prefixed; as, 'much pain,' अतिशयः, अतिशयवेदना; 'much time,' बहुकालः, दीर्घकालः; 'as much,' यावान्-यती-यत् (तु), यतिः-ति-ति; 'so much,' तावान् &c., एतावान् &c., इयान्-यती &c., ततिः-ति-ति; 'so much time,' तावत्कालः; 'how much?' कियान् &c., कियत्प्रमाणः-था-थं, कतिः-ति-ति, कतिथः-था-थं, कतिपयथा &c.; 'how much time?' कियत्कालं, कियत् कालः.

MUCH, *adv.* बहु, भृशं, भूरि, गाढं, निर्भरं, अत्यन्तं, अतिशयं-येन, अत्यर्थं, नितातं, प्रगाढं, उद्गाढं, अतिमात्रं, एकानतस्, तीव्रं, अतितरं, सुतरं, महा in comp., सुमहत्, चलवत्, अति or अतिशय or सु prefixed;

'as much,' यावत्; 'so much,' तावत्, एतावत्, तावन्मात्रं, इयत्; 'how much?' कियत्, कति; 'how much more?' किमुत, किम्पुनर, सुतरं.

MUCH, *s.* बहुत्वं, पाहुत्वं, प्राचुर्यं, भूयस् *m.*, बहुभागः; 'much of what we know about the heavens is founded on calculation,' आकाशीयज्ञानभूयो गणितेन जायते; 'to make much of,' बहु मत् (c. 4. मयते, मनुं).

MUCHNESS, *s.* बहुत्वं-ता, पाहुत्वं, प्राचुर्यं, प्राज्यता, प्रचुरता-तं, विपुलता.

MUCILAGE, *s.* मेदस् *m.*, यसा, यपा, अस्थिचेदः, अस्थिमेदस् *m.*, कफः, शेष्मा *m.* (न्), शेष्मकः, पिक्कणवस्तु *m.*, मेदुरवस्तु, क्षिणवस्तु.

MUCILAGINOUS, *a.* पिक्कणः-शा-शं, पिक्कणः-शा-शं, मेदुरः-रा-रं, शेष्मणः-शा-शं, कफमयः-यी-यं, कफगुणकः-का-कं, मेदस्त्री-क्षिनी-क्षि (न्), क्षिणः-गथा-गथं, शेष्मलः-ला-लं.

MUCK, *s.* (Dung) पुरीषं, गोमयं, अनेथं.—(Dirt) मलं, अनेथं, पद्मः, कुपद्मः, कर्दमः, कल्कं, जसालः-लं, कलुषं; 'To run a muck,' उन्मत्तपदं अभिप्राय यावत् कांश्चित् सम्मुखीभूतजनानां अभिहन (c. 2. हनि-तुं). To MUCK, *v. a.* अनेथेन or मलेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्पु), पद्मेन लिप्.

MUCK-HEAP, MUCK-HILL, *s.* अनेथराशिः *m.*, मलराशिः *m.*, मलसङ्घः.

MUCK-SWEAT, *s.* भृशसेदः, अतिसेदः, निर्भरसेदः, अत्यन्तसेदः.

MUCK-WORM, *s.* अनेथकीटः, मलजः कीटः, पद्मजः कृमिः.

MUCKY, *a.* समलः-ला-लं, मलवान्-यती-यत् (तु), मलिनः-ना-नं, मलमयः-यी-यं, पद्मी-क्षिनी-क्षि (न्), मलपद्मी &c., पद्मिलः-ला-लं, अनेथ्यः-था-थं, कलुषी &c., सकर्दमः-मा-मं.

MUCOUS, MUCULENT, *a.* (Slimy, like mucus) पिक्कणः-शा-शं, पिक्कणः-शा-शं, मेदुरः-रा-रं, शेष्मगुणकः-का-कं, कफसगुणः-शा-शं, शेष्मसगुणः-शा-शं, शेष्मलः-ला-लं, शेष्मणः-शा-शं, शेष्मिकः-को-कं.—(Secreting mucus) कफोत्पादकः-का-कं, शेष्मोत्पादकः &c., मलोत्पादकः &c., कफादिमलोत्पादकः &c., शेष्मजनकः-का-कं, शेष्मकरः-रा-रं, कफकर &c.

MUCOUSNESS, *s.* शेष्मत्वं, शेष्मत्वं, सकफत्वं, पिक्कणता, मेदुरता.

MUCUS, *s.* (Viscid substance secreted by a mucous membrane) शेष्मा *m.* (न्), शेष्मादिमलं, कफादिमलं, मलं, इन्द्रियमलं; 'of the nose,' सिंहानं, सिंहारं, सिद्धानं-थकं, शिद्धान्थकं, नासामलं, नासिकाभलं; 'of the throat,' कफः, शेष्मा *m.* (न्), श्लेदनः, श्लेदकः; 'of the urethra, &c.,' पुष्पिका; 'of the bowels,' आमः.

MUD, *s.* पद्मः, कर्दमः, जसालः-लं, जलकल्कः, निपद्मः, पिक्किलः, शादः, परिधा, दलाद्यः, पुलुकः, चिनपिलं, द्रापः; 'soft mud,' पद्मकवैदः; 'frec from mud,' निष्पद्मः-द्वा-द्वं.

MUDDINESS, *s.* पद्मता, सपद्मता, पद्मिलत्वं, सकर्दमता, सजसालता, कलुषता, कालुष्यं, समलता, मालिन्यं, मलयत्वं, आपिलत्वं.

TO MUDDLE, *v. a.* कलुष (nom. कलुषयति-यितुं), मलिन (nom. मलिनयति-यितुं), आपिल (nom. आपिलयति-यितुं), दुष् (c. 10. दुषयति-यितुं), कलुषीकृ, समलीकृ, मलनीकृ, आपिलीकृ.—(Intoxicate slightly) ईषदुन्मसीकृ, ईषदुन्मदीकृ.

MUDDLED, *p. p.* कलुषितः-ता-तं, मलिनितः-ता-तं, दुषितः-ता-तं.

MUDDY, *a.* पद्मिलः-ला-लं, पद्मी-क्षिनी-क्षि (न्), सपद्मः-द्वा-द्वं, पद्ममयः-यी-यं, बहुपद्मः-द्वा-द्वं, प्रचुरपद्मः &c., सकर्दमः-मा-मं, कर्दमः-मी-मं, सजसालः-ला-लं, मलपद्मी &c., पद्मभारकः-का-कं.—(Turbid, foul) कलुषः-या-यं-यी-पिष्णी-पि (न्), आपिलः-ला-लं, मलिनः-ना-नं, समलः-ला-लं, मलवान्-यती &c., मलीमसः-सा-सं, मलदूषितः-ता-तं.

MUD

MUDDY-HEADED, MUDDLE-HEADED, a. म्लुडुडिः-दिः-दि, मडमुडिः&c.
MUD-WALL, s. पङ्क्तिनिर्मितः प्राकारः.
MUFF, s. शीतकाले स्त्रीलोकभूतं लोममयं हस्ताच्छादनं or हस्तावरणं or हस्तचायं.
MUFFIN, s. शिपिलपिष्टकविशेषो यो नयनीताङ्गो भूत्वा गतः.
To MUFFLE, v. a. मुखग्रीवादि वस्त्रेण घन्त्य (c. 9. घग्नाति, घग्नुं) or जट्ट (c. 5. -वृषोति -वरितुं -रीतुं) or आच्छद् (c. 10. -च्छादयति -यितुं) or अवहृष (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं) or परिचेष्ट (c. 1. -वेष्टते -ष्टितुं, c. 10. -वेष्टयति -यितुं) or आचरेष्ट.
MUFFLED, p. p. वस्त्रपटः-डा -दं, वस्त्रपरिवेष्टितः-ता -तं, चन्द्रायस्कृतः &c., वस्त्राच्छादितः-ता -तं, वस्त्रावृतः-ता -तं, आच्छादः-ता -दं, समाच्छादः &c.
MUFFLER, s. मुखाच्छादनं, मुदावरणं, मुखाच्छादनवस्त्रं, मुदावरणगतनं.
MUG, s. पानपात्रं, पानभाजनं, कांस्यं, कंसः-सं, कंशा, कांस्यं, मृत्कांस्यं, जलपात्रं, जलभाजनं, जलापात्रः.
MUGGY, MUCOUS, a. उष्णश्लिन्ना-ता -तं, शार्दूलश्लिन्ना-ता -तं, शार्दु-निर्घातः-ता -तं, श्लिन्ननिर्घातः-ता -तं.
MULBERRY, s. नूदः, पूषः, म्लुकः, ब्रजदारुः m., पाहातः, टडानकः.
MULCT, s. दण्डः, धनदण्डः, अपेक्षदण्डः, पणः, साहसं, दण्डलेखः.
To MULCT, v. a. दण्ड्य (c. 10. दण्डयति -यितुं), धनं दा in caus. (दाय-यति -यितुं), साप् (c. 10. सापयति -यितुं), दण्डं प्रणी (c. 1. -णयति -णेतुं).
MULE, s. अश्वतर-री, वेशट. वेसट. वेगसट, सेसट, प्रसट, पतिभारगः. मयः, निपुण्यः.
MULETEER, MULE-DRIVER, s. अश्वतरपालः-लकः, अश्वतरमेरकः, अश्व-तरप्रणेदकः, वेशरयः, वेशरपालः.
MULIEBRITY, s. स्त्रीता-त्वं, नारीत्वं, स्त्रीभावः, नारीभावः, स्त्रेणं.
MULISH, a. अश्वतरस्वभावः-या -वं, अश्वतरयत् प्रतीयः-या -वं.
To MULL, v. a. व्यञ्जनादिना घास् (c. 10. घासयति -यितुं), घासितं-तां कृ.
MULLER, s. शिलापट्टः, शिलापुनः-वक्रः, शिला, पेयणं -यिः-णी f., पेनाकः, पेयणशिला, गृहकच्छपः, धोदः.
MULLIGRUBS, s. अन्तर्गूलं, अन्तर्वेदना, उदरव्यथा, परिणामशूलः-लं.
MULLION, s. पातायने or पातायनमध्ये व्यपथयकमखरः.
MULTANGULAR, a. बहुकोणः-ता -तं, बहुसः-ता -तं, अनेककोणः &c.
MULTIFARIOUS, a. बहुविधः-या -वं, अनकविधः &c., विविधः &c., धृतिविधः &c., नानाविधः &c., व्याविधः &c., बहुप्रकारः-रा -रं, अनेकप्रकारः &c., नानारूपः-या -वं, पदरूपः &c., भिन्नरूपः &c.
MULTIFORM, a. पदरूपः-या -वं, नानारूपः &c., अनेकरूपः &c., अनेकाकारः-रा -रं, नानाकारः &c., बहुप्रकारः &c., बहुविधः-या -वं, नानाप्रकारः &c., नानाकृतिः-तिः-ति.
MULTIFORMITY, s. रूपबहुत्वं, आकारबहुत्वं, पदरूपता, नानारूपता, अनेकरूपता, अनेकाकारता, बहुविधता.
MULTILATERAL, a. बहुपार्श्वः-पार्श्व -पार्श्व, अनेकपार्श्वः-पार्श्व -पार्श्व.
MULTILINEAL, a. बहुरेखः-या -रं, बहुपंक्तिः-क्ति -क्ति.
MULTINOMINAL, a. बहुनामकः-का -कं, बहुवर्णकः-का -कं.
MULTIPAROUS, a. बहुप्रसवः-वा -वं, बहुजनः-जा -जं.
MULTIPLE, s. (In Arithmetic or Algebra) गुणाकारः.
MULTIPLIABLE, MULTIPLICABLE, a. गुणनीयः-या -यं, गुण्यः-त्या -त्यं, गुणनशयः-या -यं, हननीयः-या -यं, यातयः-या -यं, घट्यः-या -यं, गुणनघट्यः &c.
MULTIPLICAND, s. गुणनीयं, गुण्यं, गुणाकारः, हननीयं, घट्याकारः, घृणीयं, घृणीयाकारः.

MUL

MULTIPLICATION, s. (In Arithmetic, &c.) गुणनं, हननं, पातः, पयः, घृणीयं, गुण्यं-ता, अङ्कपूरणं, हनं, अन्वयः, अङ्कवृद्धिः f., संख्यावृद्धिः f., प्रत्युत्पन्नं, गुणाकार-रं. The Hindus have different methods of multiplication; as, 'cross multiplication,' चक्राभ्यासः, 'multiplication by a figure divided into squares,' कपाट-नन्धः m.; 'multiplication according to the places,' स्थान-गुणनं; 'by sub-multiples of the multiplier,' विभागगुणनं; 'by dividing the multiplier into parts, and taking the sums of the products of the multiplier,' पदगुणनं; 'by the whole multiplier at once,' सङ्कपगुणनं.—(Act of increasing) बहुलीकरणं, प्रचुरीकरणं, पयनं, वृद्धिः f.
MULTIPLICATIVE, a. गुणकः-का -कं, गुणकार-री -रं, गुणनकारी &c.
MULTIPLICITY, s. बहुत्वं, बहुत्वं-ता, बहुलत्वं-ता, अनेकत्वं-ता, घनत्वं, प्रचुरत्वं, प्राचुर्यं, प्रभूतत्वं; multiplicity of meanings, 'अर्थबहुत्वं, बहुचैतन्यं, अनेकार्थत्वं; 'of occupations,' उद्योगबहुत्वं; 'of objects,' विषयबहुत्वं.
MULTIPLIED, p. p. or a. (In Arithmetic) गुणितः-ता -तं, गुणीकृतः-ता -तं, हतः-ता -तं, पुरितः-ता -तं, आहतः-ता -तं, प्रत्युत्पन्नः-ता -तं, गुण in comp.; 'a thousand multiplied by seventy-one,' एकसप्ततिगुणितं सत्तुहं; 'multiplied by two,' द्विगुणः-या -यं, द्विगुणितः-ता -तं, द्विगुणीकृतः-ता -तं, द्विगुणीभूतः-ता -तं; 'a number multiplied by itself, स्वगुणा संख्या; 'is multiplied,' हन्यते.—(Increased) बहुलीकृतः-ता -तं, प्रचुरीकृतः &c., बहुलीभूतः &c., पयितः-ता -तं, पयितसंख्यः-त्या -त्यं.
MULTIPLIER, MULTIPLICATOR, s. गुणकः, पूरकः, अङ्कपूरकः, गुणाकारः, गुणः, प्रवृत्तिः f.
To MULTIPLY, v. a. (In Arithmetic, &c.) गुण्य (c. 10. गुणयति -यितुं), हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं, caus. पातयति -यितुं), पृ (c. 10. पुरयति -यितुं), गुणनं कृ, पातं कृ, हननं कृ, अङ्कपूरणं कृ.—(Increase in number) बहुलीकृ, प्रचुरीकृ, वृष् (c. 10. वृषयति -यितुं), संख्यावृद्धिं कृ.
To MULTIPLY, v. n. (Grow, increase in number) बहुलीभू, प्रचुरीभू, बहुलीकृ, प्रचुरीकृ, अधिककरीभू, वृष् (c. 1. वृषते -यितुं), पुष्कलीभू, पयितसंख्यः-त्या -त्यं भू, अधिकसंख्यः &c. भू, भृश (nom. भृशयते).
MULTIPOTENT, a. बहुकार्यशक्तिकः-का -कं, बहुकार्यसमर्थः-चा -चं.
MULTIPRESENCE, s. बहुस्थानविद्यमानता, बहुस्वल्पविद्यमानता.
MULTISONOUS, a. बहुस्वनः-ना -नं, बहुध्वनिः-निः-नि, बहुनादः-दा -दं.
MULTITUDE, s. (A collection, number) समूहः, गणः, सङ्घः, संहतिः f., सङ्घातः, शोयः, समुदायः, समवायः, वृन्दं, निषहः, सन्नयः, पयः, सचयः, समुचयः, समूहः, समानः, समनः, मण्डलं-ली, सोमः, निकायः, घाटः, पिसट, आकट, प्लूः, भातं, कदचं-सकः-कं, कदचदः, पगी, वेदकं, पूराः, पुन्नः, सङ्घः, सन्धोहः, सङ्घलः, जनः, सार्थः, कुलं, यामः in comp.; 'in multitudes,' सङ्घशब्दः.—(Crowd, throng) बहुजन-समूहः, बहुजनसम्पदः, बहुजनसङ्घः, लोकसङ्घः, जनसमूहः, जननिषहः, लोकनिषहः, जननीयं, जनसमागमः, बहुजनमेलकः, जनता, मानुषकः.—(State of being many) बहुत्वं, बाहुत्वं, अनेकत्वं, अनेकत्वं; 'multitude of villages,' ग्रामता.
MULTITUDINOUS, a. बहुलः-ला -लं, बहुः-हुः-ह्री-हु, बहुसंख्यकः-का -कं, अनेकः-का -कं, अनेकसंख्यकः-का -कं, पुष्कलः-ला -लं, सम-पादी-यिनी-यि (वृ).
MULTIVIOUS, a. बहुभागे-गी -गं, बहुपयः-या -यं, प्रचुरभागे &c.

MULTOCULAR, *a.* बहुनेत्रः -त्रा -त्रं, बहुनयनः -ना -नं, बहुलोचनः -ना -नं.
MUM, *a.* (Silent) निःशब्दः -ब्दा -ब्दं, तूष्णीकः -का -कं, अनालापः -पा -पं.
MUM, *interj.* शान्तं, शब्दं मा कुरु, तूष्णीम्भव, निःशब्दो भव, हून्, नीपिम्.
To MUMBLE, *v. a. and n.* अस्पष्टवाचा or अस्पष्टस्वरेण वद् (c. 1. वदति -दितुं), अस्पष्टोच्चारणेन or अस्पष्टोच्चारणेन वद्, अस्पष्टगिरा वद्, अस्पष्टं वद्, अस्पष्टं वद् or उच्चर (c. 10. -चारयति -यितुं), नीचस्वरेण वद्, उपांशु वद्, जप् (c. 1. जपति -पितुं), प्रजप्.

MUMBLED, *p. p.* अस्पष्टवाचा or नीचस्वरेण उच्चारितः -ता -तं.

MUNDLINGLY, *adv.* अस्पष्टवाचा, अस्पष्टवाचा, अस्पष्टस्वरेण, नीचस्वरेण.

MUMMER, *s.* विडम्बनकृत् *m.* चमपेशी *m.* (नृ), दम्भनृत्तिः *m.*

MUMMERY, *s.* विडम्बनं -ना, चम *n.* (नृ), चमपेशः, दम्भः, मित्याधर्मः, धम्मीपथा, कपटधर्मः, भासः, भयडता.

MUMMY, *s.* सुगन्धिद्रव्यरक्षितशयः, सिक्कादिर्दणितशयः. तिक्तीपपयस्त्रनादि-रक्षितं मृतशरीरं.

To MUMP, *v. a.* चर्व (c. 1. चर्वति -र्वितुं, c. 10. चर्वयति -यितुं), दंश् (c. 1. दंशति, दंष्टुं).

MUMPS, *s.* लालापिण्डशोषः, लालाशयशोषः, गण्डमाला, कर्णमूलं.-(Swell-ness) चन्तःक्रोषः, चन्तःकोषः.

To MUNCH, *v. a. and n.* चर्व (c. 1. चर्वति -र्वितुं, c. 10. चर्वयति -यितुं). शनिः सन्दंश् (c. 1. -दंशति -दंष्टुं) or पिदंश् or दंश्, शनिः खाद् (c. 1. खादति -दितुं) or संखाद्.

MUNDANE, *a.* लौकिकः -की -कं, ऐहलौकिकः -की -कं, सांसारिकः -की -कं, लौक्यः -न्या -न्यं, संसारी -रिणी -रि (नृ), ऐहिकः -की -कं, इहलोकसम्बन्धी &c.; 'mundane egg,' ब्रह्मखंडं, हेमाखंडं, हिरण्यगर्भः.

MUNDANITY, *s.* लौकिकता -त्वं, ऐहलौकिकता, सांसारिकत्वं.

MUNDIVAGANT, *a.* अचनितपरः -रा -रं, लोकाटकः -का -कं, पृथिवीपर्याटकः &c.

MUNGOOSE, *s.* नकुलः, जट्टपः, चभुः *m.*, मृषिपदनः.

MUNGREL, *s.* See MONGREL.

MUNICIPAL, *a.* नगरीयः -या -यं, नागरेयकः -को -कं, नगराधिकारसम्बन्धी &c., नगरसमानसम्बन्धी -न्विनी -न्वि (नृ), नगरीयसमानविषयः -या -यं, देशिकः -की -कं, देशीयः -या -यं, नगर in comp.

MUNICIPALITY, *s.* ग्रामसङ्घः, नगरसङ्घः, देशविभागः, मण्डलं, चक्रं, राष्ट्रं.

MUNIFICENCE, *s.* स्थूललक्ष्यता -त्वं, अतिदानं, अतिदातृत्वं, बहुमदत्वं, अति-दानशीलता, अतित्यागशीलता, अतित्यागः, अतित्यागिता, वदान्यता, उदारता, अतिसर्जनं, दानवीरता, दानशूरता, दानशील्यं, दान-शील्यता, मुक्तहस्तता.

MUNIFICENT, *a.* स्थूललक्ष्यः -स्या -स्यं, स्थूललघः -घा -घं, बहुमदः -दा -दं, अतिदाता -त्री -तृ (नृ), अतिदायकः -का -कं, बहुदायकः &c., वदान्यः -न्या -न्यं, अतिदानशीलः -ला -लं, अतित्यागशीलः &c., बहुत्यागी -गिनी &c., उदारः -रा -रं, दानवीरः -रा -रं, दानशूरः &c., दानशीलः -यदा -यदं.

MUNIFICENTLY, *adv.* स्थूललक्ष्यत्, अतिदानेन, वदान्यत्, अतिदायं.

MUNIMENT, *s.* दुर्गं, कोटिः *f.*, कोटः, कूटः, परिकूटः, गुमिः *f.*, रक्षास्थानं.

MUNITION, *s.* युद्धसामग्री -स्यं, युद्धोपकरणं, युद्धसज्जा, युद्धसाहित्यं.

MURAL, *a.* भित्तिसम्बन्धी -न्विनी &c., प्राकारसम्बन्धी &c., प्राकारीयः -या -यं.

MURDER, *s.* हत्या, वधः, पातः, पातनं, मारणं, हननं, निहननं, प्रमाप्यं, सपपातः, व्यापादनं, जीवहत्या, प्राणहत्या, सूदनं, निपूदनं, हिंसा, द्वेष-पूष्टिको मनुष्यवधः, द्वेषपूष्टा नृहत्या.

To MURDER, *v. a.* द्वेषपूष्टं हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं, c. 10. पातयति -यितुं) or व्यापद् (c. 10. -पादयति -यितुं) or मृ (c. 10. मारयति -यितुं), द्वेष-पूष्टा हन् or निहन् or वध्, this last is defective and not usually found, excepting in the 3d pret. and fut., द्वेषपूष्टं

वधं कृ or मनुष्यवधं कृ, प्राणहत्यां कृ, जीवहत्यां कृ, जीवनाशं कृ.—(Destroy) नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), विनश्.

MURDERED, *p. p.* द्वेषपूष्टं हतः -ता -तं or निहतः -ता -तं or व्यापादितः &c. or घतितः &c., द्वेषपूष्टा मारितः -ता -तं or हतप्राणः &c.

MURDERER, *s.* द्वेषपूष्टं or द्वेषपूष्टा हन्ता *m.* (नृ) or निहन्ता *m.* or घातकः or घाती *m.* (नृ) or वधकः, वधकारी *m.*, वधोद्यतः, मारकः, प्राणहन्ता *m.*, जीवहन्ता *m.*, हत्याकृत्, प्राणहत्याकृत्, घाततापी *m.* (नृ), नरपाती *m.*, प्रः in comp., हा *m.* (नृ) in comp.; 'of a brother,' भातृहा *m.*, भातृघ्नः, भातृघातकः &c.; 'of one asleep,' सुप्तघातकः.

MURDEROUS, *a.* (Committing murder) घातकः -का -कं, घातुकः -का -कं, घाती -तिनी -ति (नृ), वधकारी &c., प्राणघातकः &c., व्यापादकः -का -कं, प्राणनाकः &c., जीवघातकः &c., प्राणनाशकः &c.—(Pre-meditating murder, intending it) वधेयी -पिणी &c., वधोद्यतः -ता -तं, निपांशुः -शुः -शुः, वधभिसन्धिः -न्धिः -न्धि, हिंसापुष्टिः -ष्टिः -ष्टि, सघटः -घटः -घटः.—(Consisting in murder) मारात्मकः -का -कं, घातयिकः -की -कं.

MURIATE, *s.* (Of mercury) रसकर्मरः, रसपुष्पं.

MURK, *s.* अन्धकारः, तमम् *m.*, तिमिरं, तमिषं, मेघतिमिरं, साभता.

MURKY, *a.* सान्धकारः -रा -रं, मतिमिरः -रा -रं, तमस्यी -स्विनी -स्वि (नृ), तमोमयः -यी -यं, तमोवृतः -ता -तं, मेघाच्छदः -घा -घं, साभः -भा -भं, मलिनः -ना -नं.

MURMUR, *s.* (Low sound) कलकलः, कलः, कलरपः, कलरुतं, कलसरः -रं, मन्दरुतं, मन्दरापः, रुतं, रापः, गुध्रितं, गुध्रनं, मर्मरः, मणिगंतं, सनिगंतं, कङ्कारः, रणत्कारः, रणरणशब्दः, गर्जनं, गर्जितं, मन्दशब्दः, गम्भीरशब्दः, मन्दध्वनिः *m.*, गम्भीरध्वनिः *m.*, सामन्द्रशब्दः, नीपशब्दः; 'murmur of applause,' प्रणदः, प्रणदनं.—(Suppressed sound of complaint) चन्तयिलापः, चन्तयिलपितं, गूढविलापः, गूढपरिदेवनं -ना, चन्तःपरिदेवना, चन्तनोपमृचकशब्दः, चन्तनोपमृचकशब्दः.

To MURMUR, *v. n.* (Make a low sound) कलकलशब्दं कृ, गुध्र (c. 1. गुध्रति -घ्रितुं), गर्ज् (c. 1. गर्जति -र्जितुं), गर्जनं कृ, गम्भीरं or मन्दशब्देन रु (c. 2. रीति, रयितुं) or फिर or सभिरु or सन् (c. 1. सनति -नितुं), गम्भीरस्तनितं कृ, गम्भीरशब्दं कृ, नीपशब्दं कृ, मन्दशब्दं कृ, सामन्द्रशब्दं कृ, पुर (c. 6. पुरति -रितुं), रणरणशब्दं कृ.—(Mutter) जप् (c. 1. जपति -पितुं), प्रजप्, नीचस्वरेण वद् (c. 1. वदति -दितुं), नीपेर् वद्, उपांशु वद्.—(Make a sound of complaint) चन्तनो-पाद् विलप् (c. 1. -लपति -पितुं) or परिदेव् (c. 1. -देवते -यितुं), चन्तनो-पमृचकशब्दं कृ, चन्तनोपमृचकशब्दं कृ, चिवद् (c. 1. -वदते -दितुं).

MURMURER, *s.* चन्तनुष्ट्यात् सदापरिदेवी *m.* (नृ) or सदाविलापी *m.*, चन्तनुष्ट्यानः, चिवादी *m.* (नृ).

MURMURING, *s.* (Low sound) गर्जनं, परिगर्जनं. See MURMUR.

MURMURING, *part.* (Making a low sound) गुध्रन् -घ्रन्ती -घ्रत् (नृ), कलकलशब्दकारी -रिणी -रि (नृ), मन्दशब्दकारी &c.

MURRAIN, *s.* गवादिननुमारी, गवादिमारकः, मारी, महामारी.

MUSCLE, *s.* घ्रायुः *m.*, घसा, पेशी, शिरा, मांसपेशी, मांसशिरा, मांसरज्जुः *m. f.*, वक्षसा, वहीरुः *m.*, सन्धियन्धनं, यन्धियन्धनं; 'trapezium muscle,' मन्था, मन्थाका.—(Shell-fish) शसुः, शसुकः, शसूकः.

MUSCULAR, MUSCULOUS, *a.* (Pertaining to a muscle) सायुसम्बन्धी -न्धिनी &c.; 'muscular action,' चालनं.—(Brawny, strong) मांसलः -ला -लं, सायुमान् -मती -मत् (नृ), दृढाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, चलवान् &c.

MUSE, *s.* विद्यादेवी, काव्यदेवता, वाग्देवता, विद्यापिशाची, काव्यापिशाची, सरस्वती.—(Deep thought) ध्यानं, चिन्ता.

To MUSE, *v. n.* चिन्त (c. 10. चिन्तयति -यितुं), ध्ये (c. 1. ध्यायति, ध्यातुं), सन्धै, विमृश (c. 6. -मृशति -मृष्टुं), विचर (c. 10. -चारयति -यितुं), मन् (c. 4. मनते, मन्तुं), चिन्तां कृ, ध्याननिष्ठः -ष्टा -ष्टं भू, चिन्तापरः -रा -रं भू.
MUSEFUL, *a.* ध्याननिष्ठः -ष्टा -ष्टं, ध्यानपरः -रा -रं, चिन्तापरः &c.
MUSEUM, *s.* कौतुकगारः, कौतुकालयः, कौतुकसङ्ग्रहालयः, कौतुकसङ्ग्रहस्थानं, दुर्लभद्रव्यागारः, दुर्लभवस्तुसङ्ग्रहस्थानं, ज्ञातृव्यपदार्थालयः.
MUSHROOM, *s.* छत्रं -त्रा, छत्रकं, छत्रकः, छत्रिका, छत्रिछत्रः -त्रका, उच्छ्रिलीन्त्रं -न्त्रकं, शिलीन्त्रं -न्त्रकं, पाल्मः, ऊर्ध्वद्वं, मन्त्रिपत्रं, दिलीरः.
Music, *s.* (The art or science) गन्धर्वविद्या or गन्धर्वविद्या, सुस्वरविद्या, गन्धर्ववेदः, सङ्गीतविद्या, वादनविद्या, वाद्यविद्या, सुस्वरशास्त्रं. सङ्गीतशास्त्रं, सङ्गीतविद्यापरः, विज्ञानं.—(Harmony, melody) सुस्वरः, सुस्वरसङ्गः, सुस्वरता, वाद्ययोगः, कलता -त्वं, तीर्थं, तालः; 'vocal and instrumental music,' सङ्गीत -तिः *f.*, गीतवादनं; 'music with singing and dancing,' गीत्यन्त्रिकं; 'set to music,' स्वरवद्धा -द्धं; 'fond of music,' सुस्वरानन्दी -न्दिनी &c., नादलुब्धः -म्भा -म्भे; 'music-room,' सङ्गीतशाला. For the seven notes of music See GAMUT.
MUSICAL, *a.* (Belonging to music) गन्धर्वविद्यासम्बन्धी -न्विनी -न्वि (न्), सङ्गीतविद्यासम्बन्धी &c., सुस्वरविद्यासम्बन्धी &c., सुस्वरविषयः -या -यं, सुस्वरशास्त्रसम्बन्धी &c., सौवरः -री -रं, गान्धीयः -या -यं.—(Harmonious, melodious) सुस्वरः -रा -रं, सुधायः -या -यं, सुस्वरयुक्तः -क्ता -क्ते.—(Fond of music) सुस्वरप्रियः -या -यं, सुस्वरानन्दी &c., वाद्यप्रियः &c., वादनशीलः -ला -लं, नादप्रियः &c., नादलुब्धः -म्भा -म्भे, नादासक्तः -क्ता -क्ते, वादनासक्तः &c., वाद्यप्रवणः &c.; 'musical instrument,' वादित्रं, वाद्यं, तूर्यं, तालितं, पातोद्यं, भासदं; 'playing on musical instruments,' वाद्यवादनं, भास्यवादनं; 'musical glasses,' चलतरङ्गः.
MUSICALLY, *adv.* सुस्वरं -रेण, सुस्वरपूर्वम्, सुस्वरविद्यानुसारेण.
MUSICIAN, *s.* (One that plays on an instrument) वादकः, वाद्यवादकः, वादित्रवादकः, भास्यवादकः, वादनकर्त्ता *m.* (वृं), भासिकः.—(Singer) गायकः, गायिका, गायकः, गायता *m.* (वृं), गायकाकारः.—(One skilled in music) वादनकुशलः, वादित्रकुशलः, सुस्वरविद्याज्ञः, सङ्गीतविद्यातत्त्वज्ञः, गान्धर्वतत्त्वज्ञः; 'celestial musician,' गन्धर्वः, names for some of these are तुसुरुः *m.*, पित्रायसुः, पित्ररयः; the last is their chief. See GANDHARBA.
MUSING, *part. or a.* ध्यायन् -यन्ती -यन् (न्), चिन्तयन् &c. See MUSEFUL.
MUSK, *s.* कस्तूरी -रिका, कस्तूरिका, कस्तूरिकाशुद्धः, मृगनाभिः *m.*, मृगमदः, मृगनाभिर्जं -जा, मृगाशुद्धः, अशुद्धः, नाभिः -भि *f.*, मदः, दर्वः, मदाह्नः, मदारः, गन्धपूलः *f.*, गन्धचेलिका, योजनगन्धा, गन्धशेखरः, वातामोदा, मार्गः, ललितः; 'musk-bag,' अशुद्धं, मृगाशुद्धं, कस्तूरमन्त्रिका.
MUSK-DEER, *s.* कस्तूरीमृगः, गन्धमृगः, मृगपालिका, गन्धयाहः.
MUSKET, *s.* जग्नेयनाडिः -डी, गुलिकाप्रक्षेपणी, गुटिकाप्रक्षेपणी, गुलिकाप्रक्षेपणी मुपिरनाली; 'musket-ball,' गुलिका, गुटिका, गुलिः *f.*
MUSK-RAT, *s.* गन्धमूषिकः -का, गन्धारुः *m.*, गन्धनकुलः, गन्धशुद्धिनी, गन्धाशुद्धिनी, गन्धसूयः, गन्धसुखी, चिह्नः, पुंयुपः.
MUSKY, *a.* कस्तूरीगन्धयुक्तः -क्ता -क्ते, कस्तूरीवासितः -ता -तं, कस्तूरीगन्धवान् -यन्ती -यन् (न्), मृगमदसमन्धः -न्धा -न्धं, सुगन्धिः -न्धिः -न्धि.
MUSLIN, *s.* अंशुकं, मृच्छांशुकं, दुकूलं, सूक्ष्मदुकूलं, सूक्ष्मवस्त्रं.
MUSQUITO, *s.* मशकः, मशः, मसकः, सूक्ष्ममशकः, सूक्ष्ममशिका, भ्रमरालिका, मृचिपदनः, खरखः, कटकीटः, रात्रिजागरदः, प्राचिका; 'mosquito-curtain,' मशहरी, चतुष्को.

MUSSULMAN, *s.* यवनः, यावनः, यावनदेशीयः, यावनमतधारी *m.* (न्), यावनधर्मावलम्बी *m.* (न्).
MUST, *v. n.* (Be necessitated). Expressed by the fut. pass. part.; as, 'anger must be restrained,' कोपो नियन्त्रयः; 'I must go, or it is to be gone by me,' मया गन्तव्यं; 'I must do that,' तन् मया कर्त्तव्यं or करणीयं or कार्यं. The adverb चवश्यं may be added; as, तन् मया चवश्यं कर्त्तव्यं. Sometimes the verb चर्ह (c. 1. चर्हति -र्हितुं) has the sense of 'must'; as, 'he must not receive that,' न तत् प्राप्तुम् चर्हति.
MUST *s.* (Wine just pressed from the grape) नवमद्यं, नूतनमद्यं.
To MUST, *v. n.* (Grow mouldy and sour) चर्मभू, दुर्गन्धीभू, विरसीभू.
MUSTACHE, **MUSTACHIO**, **MUSTACHES**, *s. pl.* गुम्फः, चोष्ठलोम *n.* (न्), चोष्ठलोमानि *n. pl.*, चोष्ठनं लोम *n.* or रोम, चोष्ठनलोम *n.*, दमयु *n.*, पल्ल *n.* (न्), पल्लाणि *n. pl.*
MUSTARD, *s.* (Plant) सर्पपा, रानसर्पपा, सरिपपा, कटुकः, कटुचेदः, कदसकः -कं, कदसदः, पिष्टः, सन्नता; 'black mustard,' कृष्णिका, रानिका, पामुरी, छयः, क्षुपाभिनननः, क्षुताभिनननः; 'white mustard,' सिद्धार्थः -र्थकः; 'mustard-seed,' सर्पपवीचं, तनुभः, तनुकः; 'oil expressed from it,' सर्पपतेलं; 'used for seasoning,' उपरुक्तः; 'made of mustard,' सर्पपा -पी -पं.
MUSTARD-POT, *s.* सर्पपात्रं, सर्पपतेलपात्रं, सर्पपात्रजं, सर्पपाथार.
To MUSTER, *v. a.* समानी (c. 1. -नयति -नेतुं), समूहकृ, एकत्र कृ, एकत्र सङ्गम (c. 10. -गनयति -यितुं) or समागमं, एकिकृ, समूह (c. 1. -कहते -हितुं), समाद (c. 1. -हरति -हर्तुं), समाह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वानुं), सङ्गृह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), सङ्गृह् कृ.—(Assemble or call over soldiers) सैन्यान् संख्या (c. 2. -ख्याति -तुं) or परिसंख्या or सम्परिख्या or परिगण (c. 9. -गणयति -यितुं). सैन्यनामानि पृथक् पृथक् ख्या, सैन्यान् एकत्र समानी.
To MUSTER, *v. n.* सङ्गम (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), समागमं, एकत्र आगमं, समे (समेति -तुं, *rt. 3.*), सम्मिल (c. 6. -मिलति -मेलितं), एकत्र मिलं, समावृत् (c. 1. -पचते -पचितुं), समूहीभू.
MUSTER-ROLL, *s.* सैन्यपरिसंख्या -ख्यानं, सैन्यपरिगणना, सैन्यनामावलिः *f.*, संख्या.
MUSTINESS, *s.* विरसता, वैरस्यं, पर्युषितत्वं, पूतिगन्धता, दुर्गन्धता.
MUSTY, *a.* विरसः -सा -सं, पर्युषितः -ता -तं, पूतिगन्धकः -क्ता -क्कं.
MUTABILITY, **MUTABLENESS**, *s.* अस्थिरता, असंस्थित्यं, अस्थायित्वं, अपीरता, अप्रतिः *f.*, स्थैर्यभावः, विकारशीलता, परिणामशीलता.—(Fickleness) चञ्चलत्वं, चाचलं, चपलता, चापल्यं, चलचिह्नता, लोलता, अनवस्थितिः *f.*
MUTABLE *a.* अस्थिरः -रा -रं, अस्थायी -यिनी -यि (न्), अपीरः -रा -रं, अनवस्थः -स्या -स्यं, अनवस्थितः -ता -तं, परिणामशीलः -ला -लं, विकारशीलः &c., परिणामस्वभावः -वा -वं, अनियतः -ता -तं.—(Fickle) चञ्चलः -ला -लं, चपलः -ला -लं, चलचिह्नः -क्ता -क्कं, लोलः -ला -लं, चलचिह्नः -तिः -ति, चपलचिह्नः &c., क्षणिकबुद्धिः -द्धिः -द्धि.
MUTATION, *s.* विकारः, विकृतिः *f.*, विक्रिया, परिणामः, विपरिणामः, परिवर्तनः -र्तनं, अन्वयाभावः, अवस्थान्तरं, अवस्थाभेदः, स्थितिभेदः.
MUTE, *a.* मूकः -का -कं, जडवाक् *m. f. n.* (च्), जडः -डा -डं, वाक्शून्यः -न्धा -न्धं, वाग्रहितः -ता -तं, वाक्शक्तिहीनः -ना -नं, वाणीहीनः -ना -नं, वाणीरहितः -ता -तं, निःशब्दः -न्धा -न्धं, निःशब्दः &c., नादशून्यः &c., मुद्रितमुखः -खा -खं, निवचनः -ना -नं, अवाक् (च्), अनुसृष्ट -रा -रं, निरुक्तः -रा -रं.

MUTE, *s.* (Person who cannot speak) मूकजनः.—(In grammar) स्वरसहितोच्चार्यव्यञ्जनं.—(Dung of birds) पक्षिपुरीयं, पक्षिभिर् उच्चरितं मलं, गूयः.

To MUTE, *v. n.* पक्षिपत् पुरीयम् उत्सृज् (c. 6. -सृजति-सृष्टुं), पुरीयोत्सर्गं कृ. MUTELY, *adv.* मूकपत्, जडपत्, मूकं, निःशब्दं, निरुत्तरं, तूष्णीं.

MUTENESS, *s.* मूकता, मौनं, वाक्शून्यता, वाग्राहितं, जडता, वाग्जाड्यं, वाक्शून्यता, वागोपः, वागभावः, निःशब्दता, अवाक्ता, अभाषणं, मौनं, मौनभावः.

To MUTILATE, *v. a.* व्यचिद्व (c. 7. -चिदति-चेष्टुं), अङ्गच्छेदनं कृ. व्रथ् (c. 6. वृथति, व्रथितुं), प्रव्रथ्, बहुखण्डशः कृ or चिद्व, बहुखण्डकृ. खण्डं खण्डं कृ. खण्ड (c. 10. खण्डयति-यितुं), विनिकृत् (c. 6. -कृन्ति-कृन्ति), घतविधत्तकृ, चित्रमित्रीकृ, विकलीकृ, विकलाङ्गीकृ, व्यङ्गीकृ, विश्रम्भ (c. 1. -श्रम्भति-सिन्तुं), अङ्गवैकल्यं कृ.

MUTILATED, *p. p.* चित्रमित्रः -चा -चं, घतविधत्तः -ता -तं, व्यचिद्वः &c., व्यचिद्विनाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, लूनाङ्गः &c., चित्राङ्गः &c., विकलाङ्गः &c., विकलीकृतः -ता -तं, खण्डितः -ता -तं, खण्डिताङ्गः &c., खण्डितविग्रहः -हा -हं, न्यूनाङ्गः &c., हीनाङ्गः &c., अङ्गहीनः -ना -नं, अपाङ्गः &c., विकलेन्द्रियः -या -यं, नष्टेन्द्रियः &c.

MUTILATION, *s.* (The act) व्यचिद्वः -दनं, अङ्गच्छेदः -दनं, विकलीकरणं, व्यङ्गीकरणं, अङ्गकर्षणं, विनिकर्षणं, व्रथनं, खण्डनं, विश्रम्भनं.—(State) विकलता, वैकल्यं, अङ्गवैकल्यं, अङ्गहीनता, न्यूनाङ्गता, हीनाङ्गता, अपाङ्गता, लूनाङ्गता, खण्डितत्वं, खण्डिताङ्गता.

MUTINEER, *s.* आशातल्लङ्घी *m.* (नं), शासनतल्लङ्घी *m.*, आशाविरोधी *m.*, कलहकारी *m.*, सेनाद्योभकारी *m.*, सेनायां प्रकोपकारी.

MUTINOUS, *a.* आशातल्लङ्घी-क्षिणी-क्षि (नं), शासनाविधायी &c., अवशवर्त्ती &c., कलहकारी &c., द्योभकारी &c., प्रकोपकारी &c., प्रतोपः -पा -पं, विप्रतोपः -पा -पं, अवशः -शा -शं, दुःशासनः -ना -नं, दुःशास्यः -स्या -स्यं, अविधेयः -या -यं, अनायत्तः -त्ता -त्तं.

MUTINY, *s.* सेनाप्रकोपः, सेन्यप्रकोपः, सेनाकोपः, प्रकोपः, कोपः, सेनाद्योभः, सेन्यद्योभः, शासनतल्लङ्घनं, आशातल्लङ्घनं, कलहः, सेन्यकलहः, सेन्यवैराग्यं, सेन्यविरक्तिः *f.*, शासनव्युत्थानं, आशाव्युत्थानं.

To MUTINY, *v. n.* कलह (nom. कलहायते), कलहं कृ, सेनापतिशासनं लङ् (c. 10. लङ्गयति-यितुं), प्रतोप (nom. प्रतोपायते), व्युत्था (c. 1. -तिष्ठति-यातुं, rt. स्था), कोपं कृ, प्रकोपं कृ, द्योभं कृ, अवशोभू, अनायत्तोभू.

To MUTTER, *v. a. and n.* (Utter words with a low indistinct voice) अस्पर्धं चद्व (c. 1. चदति-दिन्तुं), अस्पर्धवाचा चद्व, अस्पर्धस्वरेण चद्व, अस्पर्धोच्चारणेन चद्व, अस्पर्धं चद्व, or उच्चार (c. 10. -चारयति-यितुं), नीचवाचा or नीचस्वरेण चद्व, नीचैर् चद्व, जप् (c. 1. जपति-पितुं), प्रजप्; this last verb is applied especially to the muttering of prayers, though it may be used in other senses; as, 'to mutter into the ear,' कर्णे जप्, कर्णम् उपजप्.—(Sound with a low rumbling voice) गर्जं (c. 1. गर्जति-जितुं), स्तन् (c. 1. स्तनति-नितुं), गम्भीरशब्दं कृ.

MUTTER, MUTTERING, *s.* (Uttering with a low voice) अस्पर्धोच्चारणं, अस्पर्धोच्चारणं, नीचभाषणं, नीचवाक्यं, नीचस्वरेण भाषणं, उपांशु वादः.—(Low rumbling sound) गर्जनं, गर्जितं, सामन्द्रशब्दः, गम्भीरशब्दः; 'of clouds,' मेघनिधीयः.—(Inaudible repetition of prayers, &c.) जपः, जापः, जपनं, स्वाध्यायः, जाप्यं, जपनाप्यं, उपांशु *m.*

MUTTERED, *p. p.* उपांशु or अस्पर्धं or नीचवाचा उच्चारितः -ता -तं, जपितः &c.; 'to be muttered,' जप्यः -प्या -प्यं, जाप्यः &c., जपनीयः -या -यं; 'having muttered,' जपित्वा.

MUTTERER, *s.* अस्पर्धवादी *m.* (नं), नीचवादी *m.*, नीचभाषी *m.*, उपांशुवादी, जापकः, जपनकृत् *m.*; 'a devotee who mutters,' जप्त्रपूकः.

MUTTERINGLY, *adv.* अस्पर्धवाचा, नीचवाचा, उपांशु, नीचैर्.

MUTTON, *s.* खीरभं, खीरभमांसं, नेपमांसं, उरभमांसं, अविमांसं.

MUTTON-CHOP, *s.* खीरभमांसखण्डः, नेपमांसखण्डः -खण्डं.

MUTUAL, *a.* परस्परः -रा -रं, अन्योन्यः -न्या -न्यं, इतरेतरः -रा -रं, व्यतिकरः -रा -रं, मिथः in comp.; 'mutual quarrel,' अन्योन्यकलहः; 'assistance,' परस्परोपकारः; 'assent,' परस्परानुमतिः *f.*; 'connexion,' अन्योन्यसम्बन्धः, मिथःसम्बन्धः, व्यतिपङ्गः; 'aversion,' अन्योन्यभेदः; 'dependence,' अन्योन्याश्रयः; 'enjoyment,' व्यतिकरसुखं; 'attraction,' अन्योन्याकर्षकत्वं. The idea of 'mutual' is often expressed by some of the prepositions वि, सां, अथ, अति, प्रति, प्र in combination, or by an adverbial compound formed by doubling a word; as, 'mutual reproach or abuse,' व्ययक्रोशः, व्यायक्रोशी, व्यायभाषी; 'laughter,' व्ययहासः, व्यायहासी; 'striking,' दृशददृशि, प्रतिपातः, प्रतिहननं, व्यतिहारः; 'injury,' विप्रतिकारः, विप्रकारः, प्रतिकारः, विप्रकृतिः *f.*, प्रत्यपकारः; 'assistance,' प्रत्युपकारः; 'connexion,' विप्रतिपत्तिः *f.*; 'salutation,' प्रतिपूजनं, प्रत्यभिवादः; 'accusation,' प्रत्यभियोगः; 'recognition,' प्रत्यभिज्ञानं.

MUTUALITY, *s.* परस्परयोगः, अन्योन्ययोगः, इतरेतरयोगः, परस्परता, अन्योन्यत्वं, परस्परभावः, अन्योन्यभावः, व्यतिकरः, व्यतिहारः, व्यतीहारः, अन्योन्यसम्बन्धः, अन्योन्याश्रयः, व्यतिपङ्गः.

MUTUALLY, *adv.* परस्परं -रां, अन्योन्यं, इतरेतरं, मिथस्, अन्योन्यस्य, परस्पर &c. in comp., उभय in comp., 'mutually assisting,' परस्परोपकारी &c.; 'mutually agreed,' परस्परानुमतः -ता -तं, उभयानुमतः &c.; 'connected,' मिथःसम्बन्धः -द्वा -द्वं, व्यतिपङ्गः -क्ता -क्तं, व्यतिपङ्गवान् -वती &c.; 'taken,' अन्योन्यापहतः -ता -तं.

MUZZLE, *s.* (Mouth, entrance) मुखं, छिद्रं, प्रवेशः, प्रवेशद्वारं, निःसरणं.—(Fastening for the mouth) मुखयन्त्रनं -नी, मुखरोपनी.

To MUZZLE, *v. a.* मुखं चम्प (c. 9. चम्पति, चम्पुं) or रूप् (c. 7. रूप्यति, रोदुं).

MUZZLED, *p. p.* चद्वमुखः -खा -खं, रुद्धमुखः -खा -खं, निरुद्धमुखः &c.

My, *pron. a.* मम gen. c. (अस्मत्), मदीयः -या -यं, मामकोनः -ना -नं, अस्मदीयः -या -यं, मत् or अस्मत् in comp.; 'my master,' मम प्रभुः or मत्प्रभुः or अस्मत्प्रभुः; 'my daughter,' मम सुता or मत्सुता.

MYOGRAPHY, MYOLOGY, *s.* स्नायुवर्णना, स्नायुविवरणं, पेशीवर्णनं.

MYOPE, *s.* गजदृष्टिः *m. f.*, गजनेत्रः -त्रा, अल्पदृक् *m. f.*, अदीर्घदृष्टिः.

MYOPY, *s.* गजदृष्टित्वं, अदीर्घदृष्टित्वं, अदूरदृष्टित्वं.

MYRIAD, *s.* दशसहस्रं, अयुतं; 'by myriads,' दशसहस्रशः.

MYRMIDON, *s.* परिचरः, परिधिष्यः, भर्त्सनकारी सैनिकः or अनुचरः.

MYROBALAN, *s.* (Embleic myrobalan, plant or fruit) आमलकः

-की -कं, तिष्यफला, अमृता, वयस्या, वयःस्था, कायस्था.—(Bcleric) विभीतकः -की -कं, अक्षः -क्षकः, तुषः, तुसः, कर्षफलः, भूतवासः, कलिद्रुमः.—(Yellow) अमया, यया, पय्या, वयस्या, वयःस्था, कायस्था, पूतना, अमृता, हरीतकी, हिमवती, चेतकी, श्रेयसी, शिवा.—(The three myrobalans) त्रिफला.

MYRRH, *s.* गन्धरसः, रसगन्धः, सुरसं, महागन्धं, जातीरसं, गान्धारं, वोलः, प्राणः, पिण्डः, गोपः -पकाः, गोसः, पिण्डगोसः, गोपरसः, गोलः -लकः, रसः, शशः, गोसशशः.

MYSELF, *pron.* सोऽहम्, आत्म *n.* (नं); 'I will kill myself,' आत्मानं हनिष्यामि.

MYSTERIOUS, *a.* गूढः -दा -टं, अतिगूढः &c., निगूढः &c., गुहायः -चा -चि, निगूढायः &c., गुप्तः -भा -मं, अतिगुप्तः &c., गुप्तायः &c., गहनः -ना -नं, सुगहनः -ना -नं, गुह्यः -चा -चं, गोप्यः -चा -चं, गोपनीयः -या -यं, रहस्यः -स्या -स्यं, सुरहस्यः &c., दुर्ज्ञेयः -या -यं, दुर्ज्ञेयः -या -यं, बोधायनः -स्या -स्यं, अत्यन्तः -चा -चं, अत्यन्तः -दा -टं; 'profoundly mysterious,' परमगहनः -ना -नं; 'mysterious in his ways,' अत्यन्तवर्त्म -न्मा -न्त् (न्).
MYSTERIOUSLY, *adv.* गूढं, अतिगूढं, परमगहनं, अत्यन्तं, सुरहस्यं.
MYSTERIOUSNESS, *s.* गूढता, अतिगूढता, निगूढता, गुहायता, निगूढायता, गुह्यता, गोप्यता, दुर्ज्ञेयता, रहस्यता, अत्यन्तता.
MYSTERY, *s.* गूढं, निगूढं, रहस्यं, गुह्यं, गूढतत्त्वं, निगूढतत्त्वं, गुहायः. निगूढायः, गहनवस्तु *n.*, मर्म *n.* (न्), गोप्यं, गोपनीयं, निगूढविषयः.
MYSTIC, MYSTICAL, *a.* गुहायः -चा -चि, गुप्तायः &c., गुह्यः -चा -चं. See **MYSTERIOUSNESS**. (Involving some secret meaning).
 गुहायैर्गर्भः -भा -भं, गुहाभिप्रायः -या -यं, नदीतन्त्रः &c., लाक्षणिकः -को -कं; 'mystic verse,' मन्त्रः; 'mystic letter,' बीजाक्षरं.
MYSTICALLY, *adv.* गुहायैर्गर्भं, निगूढायैर्गर्भं, सगूढायैर्गर्भं, गुप्तायैर्गर्भं.
MYSTICALNESS, MYSTICISM, *s.* गूढता, गुहायता, गुप्तायता, गहनत्वं, रहस्यता.
MYSTIFIED, *p. p.* मोहितः -ता -तं, विमोहितः -ता -तं, सगूढायः -चा -चि.
To MYSTIFY, *v. a.* गूढीकृतं, गहननीकृतं, सगूढायैर्गर्भं कृतं, गूढतत्त्वानि कथयित्वा परस्परं मुहं (c. 10. मोहयति -यितुं) or चिमुहं.
MYTH, *s.* पुरावृत्तकथा, पुरावृत्तोपाख्यानं, पुराणकथा, पुराणोक्तोपाख्यानं, पुराणोक्तविहसः, पुरावृत्तस्यानं, प्राचीनकथा, पुरावृत्तं, पुराणं, कृतायकथा.
MYTHIC, MYTHICAL, *a.* पुरावृत्तकथासम्बन्धी -न्धनी &c., पौराणिकः -को -कं, पुराणकथितः -ता -तं, पुराणोक्तः -जा -जं, पुराणकथितः -ता -तं, कृतायः -चा -चि.
MYTHOLOGICAL, *a.* पुराणकथासम्बन्धी &c., पुरावृत्तसम्बन्धी &c., देवता-दिक्थाविषयः -या -यं, ऐतिहासिकः -को -कं, देवतोपाख्यानविषयः &c. See **MYTHIC**.
MYTHOLOGIST, *s.* पुरावृत्तकथकः, पुराणविद् *m.*, देवतोपाख्यानरचकः.
MYTHOLOGY, *s.* पुरावृत्तशास्त्रं, पुराणशास्त्रं, पुराणोक्तविहसः, इतिहासः, पुराणकथाविद्या, देवतादिक्थाविषयविद्या, देवतोपाख्यानविषयविद्या, देवतास्थानं.

N.

To NAB, *v. a.* अकस्माद् ग्रहं (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or पृ (c. 1. धरति, पतितुं).
NACRE, NACKER, NAKER, *s.* शुक्लिपुटं, मुक्ताम्बुजः.
NADIR, *s.* अधःस्थितिकं, अधोविन्दुः *m.*, अधः, ब्रह्मास्त्रोपाख्यानः.
NAG, *s.* अश्वकः, अश्वः, घोटकः. See **HORSE**. (Paramour) जातः.
NÁGA, *s.* (A demigod, having a human face with a serpent's shape. These fabulous beings are said to have sprung from Kadrú, the wife of Kasyapa, and to have been created in order to people Pátála, or the infernal regions.) नामः, काद्रुवेयः, कद्रुपुत्रः, कद्रुमुतः. The chief of these beings is called जेयः, अनन्तः, वासुकिः *m.*, सर्पराजः. The following are some of the other principal Nágas: तक्षकः, पद्मः, महापद्मः, शङ्खः.
NAGAD, *s.* जलदेवता, जप्सराः *f.* (म्), जप्सरा, नदीदेवता, उदकपती.
NAIL, *s.* (Of the finger) नखः, नखरः -रा -रं, कररुहः, करजः, पाणिजः, पाणिग्रहः, पाणिग्रह *m.* (हं), करकटकः, अङ्गुलीसम्भूतः, पुनर्भयः, पुनर्नयः, मुनाकण्डः, कामादुशः; 'a pared nail,' खडकः.

—(Of iron, &c.) लोहकीलः -लकः, लोहकीलः -लकः, लोहगुदः *m.*, कीलः -लकः, ग्रहः *m.*

To NAIL, *v. a.* (Fasten with nails) कील् (c. 10. कीलयति -यितुं), कीलैर् वन् (c. 9. चमति, चन्दुं) or चप् (c. 4. चिपति, चितुं), कीलपटं -दां कृ, कीलपिदं -दां कृ, शङ्खपटं -दां कृ.

NAILED, *p. p.* कीलितः -ता -तं, कीलपटः -दा -दं, शङ्खप्रतिपटः &c.

NAIVE, *a.* सरलमतिः -तिः -ति, विनलार्थकः -का -कं, निर्धामः -ना -नं, दमियः -जा -जं, नायाहीनः -ना -नं, विलक्षणहीनः &c., निर्विलोकः -का -कं.

NAIVELY, *adv.* सारल्येन, निर्धामं, धनयाया, दाक्षिण्येन, अधिलिखितं.

NAIVETÉ, *s.* सरल्यं, सरलता, नायाहीनता, धनयाया, चपल्यः, अधिलिख्यं, दाक्षिण्यं, निर्विलोकता, शून्यमतिः, भावशून्यता.

NAKED, *a.* (Having no clothes) नग्नः -गना -ग्नं, नग्नकः -का -कं, निवस्त्रः -न्वा -न्त्रं, निर्धन्वः &c., अवस्त्रः &c., वस्त्रहीनः -ना -नं, वस्त्रहीनः -ता -तं, वस्त्रग्नः -न्वा -न्त्रं, वस्त्रग्नः -सा -सः (म्), विवासाः &c., विवासाः -सा -सं, दिवासाः &c., दिगच्छः -रा -रं, व्यङ्गुकः -का -कं, विकोक्तः -जा -जं, विपन्नः -ना -नं, वसनहीनः -ना -नं, आच्छादनहीनः -ना -नं, अपरिच्छन्नः -न्ना -न्नं, अपरिच्छदः -दा -दं, परिच्छदः -ना -नं, पेजहीनः -ना -नं, अपरिच्छदः -जा -जं, गगणपरिधानः -ना -नं, अपरिधानः &c., कोशः -जा -जं, काकसूकः -का -कं. —(Open, uncovered, exposed) विवृतः -ता -तं, अनावृतः -ता -तं, अपवृतः -ता -तं, अनावृतादितः -ता -तं. —(Unarmed) असज्जः -ज्जा -ज्जं, असज्जितः -ता -तं, असज्जः -दा -दं. —(Unadorned) अशुभितः -ता -तं.

—(Bare, mere) केवलः -ला -लं, मायकः -का -कं, मार्गः, शून्यः -न्वा -न्त्रं, शुद्धः -दा -दं; 'it is not seen by the naked eye,' नेत्र-मयेव or केवलनेत्रेण न दृश्यते; 'a naked woman,' नग्नता, नग्निका, ज्योती, जोटवी.

NAKEDLY, *adv.* (Without covering) वस्त्रेण विना, आच्छादनं विना, अपरिच्छन्नं, नग्नपत्नं. —(Barely) केवलं, मात्रेण, शून्यं.

NAKEDNESS, *s.* नग्नता -न्त्रं, विपन्नता, वस्त्रहीनता, वस्त्रशून्यता, वस्त्रराहित्यं, वसनहीनता, पेजहीनता, आच्छादनहीनता, अपरिच्छदं, नग्नभावः, नग्नता. —(Bareness, openness) शून्यता, शुद्धता, विवृतत्वं, अनावृतत्वं.

NAME, *s.* नाम *n.* (न्), नामधेयं -यः, संज्ञा, अभिधानं, अभिधा, अभिधेयं, चाम्पा, अभिध्या, आह्वा, आह्वयः, आह्वानं, आह्वयः, उपाधिः *m.*, अधिवचनं, लघुत्वं, व्यपदेशः; 'bad name,' दुर्नाम *n.* (न्); 'family name,' कुलनाम *n.*, उपनाम, पदतिः -तो *f.*; 'name given at birth,' जन्मनाम *n.*; 'from the constellation,' नक्षत्रनाम *n.*; 'addressing by name,' नामग्रहः -हृत्वं, ससोपनं; 'to address by name,' नाम ग्रहं (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), नामा अभिवद् (c. 1. -वदति -दितुं) or अभिवच् (c. 2. -वक्ति -क्ते), ससोपनं कृ; 'giving a name,' नामकरणं; 'bearing the name of,' नामधारी -रिती &c.; 'calling to mind the name of,' नामस्मरणं; 'forgetting the name,' नामविस्मृतिः *f.*; 'uttering the name of,' नामोच्चारणं; 'abusing by name,' नामापराधः; 'list of names,' नामावलि *f.*; 'by name,' नामा, नामतः, नाम, नामधेयतः; 'in my name,' मद्बचनार्, मम नामा; 'what is his name?' किञ्चामधेयः सः; 'affix to the name of Brahmans,' जप्समी *m.* (न्), as विष्णुशर्मा. —(Reputation) प्रतिष्ठा, गयीता, कीर्तिः *f.*, स्थातिः *f.*; 'one who has established a name,' लम्प्रतिष्ठः -जा -जं; 'good name,' सुकीर्तिः *f.*, सत्कीर्तिः *f.*, सुस्थातिः *f.*; 'bad name,' कुकीर्तिः *f.*, दुष्कीर्तिः *f.*, अयकीर्तिः *f.*, अस्थातिः *f.*, अस्थातिः *f.*

समर्थ्यादा, कुप्रतिष्ठा.—(Celebrity, renown) यशस् *n.*, विष्णुति: *f.*,
ख्याति: *f.*, विख्याति: *f.*, प्रख्याति: *f.*, परिख्याति: *f.*, कीर्ति: *f.*, प्रसिद्धि: *f.*
To NAME, *v. a.* अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), आख्या (c. 2. -ख्याति -तुं),
कृत् (c. 10. कीर्त्तयति -यितुं), प्रकृत्, संकृत्, परिकृत्, अनुकृत्, उदाह
(c. 1. -हरति -हर्तुं), प्रचक्ष् (c. 2. -चष्टे), नाम कृ or दा, संज्ञां कृ;
'they named him Rāma,' तस्य नाम राम इति चक्षुः.—(Mention
by name) नाम ग्रह् (c. ५. गृह्णाति, ग्रहीतुं), नामग्रहणं कृ, नाम्ना
अभिधद् (c. 1. -वदति -दितुं), नामोदाहरणं कृ, ससुप् (c. 10. -वोधयति
-यितुं), ससोधनं कृ, नामनिर्देशं कृ, नामोच्चारणं कृ, नामस्मरणं कृ.
NAMED, *p. p.* अभिहितः -ता -तं, आख्यातः -ता -तं, प्रोक्तः -क्ता -क्ते, संज्ञितः
-ता -तं, उदाहृतः -ता -तं, प्रसुदाहृतः -ता -तं, कीर्तितः -ता -तं, परि-
कीर्तितः -ता -तं, व्यपदिष्टः -ष्टा -ष्टं, स्मृतः -ता -तं, नामाभिहितः -ता
-तं; the following may be used in composition: नामकः
-का -के, नामा -स्त्री -म, अभिधानः -ता -तं, अभिधः -धा -धं, आख्यः
-ख्या -ख्यं, आहः -द्वा -द्वं, आह्यः -या -यं, नामधेयः -या -यं, संज्ञः
-ज्ञा -ज्ञं; as, 'a king named Suvarna,' सुवर्णाख्यो राजा;
'in a city named Kāncanapur,' काञ्चनपुरनाम्नि नगरे; 'a
prince named Śūdraka,' शूद्रकनामा नृपतिः; 'named Vibhī-
shana,' विभीषणाभिधः or विभीषणाभिधानः; 'a woman named
Chandrā,' चन्द्रानाम्नी स्त्री. Sometimes the adverb नाम is
used as मुख्यो नाम राजा, चन्द्रा नाम स्त्री.—(Having a name)
संज्ञावान् -वती -वत् (न्), ग्रामनामा -मा -म (न्), लम्बनामा &c., प्राप्ता-
भिधानः -ना -नं, नामधारी -रिणी -रि (न्), नामधारकः -का -के; 'is
named,' अभिधीयते, ख्यायते, आख्यायते.
NAMELESS, *a.* अनामकः -का -के, नामहीनः -ना -नं, नामरहितः -ता -तं,
अनभिधानः -ना -नं, अनामा -मा -स्त्री -म (न्), अप्रसिद्धः -द्धा -द्धं.
NAMELY, *adv.* नाम, नामतस्, यथा, अर्थात्, अर्थात्, यथाज्ञम्.
NAMESAKE, *s.* समनामकः, समनामधारी *m.* (न्), एकनामकः.
NAMING, *s.* (Giving a name) नामकरणं, नामस्थापनं.—(Mentioning
by name) नामग्रहः -हणं, नामनिर्देशः, नामोच्चारणं.
NAP, *s.* (Short sleep) अल्पनिद्रा, अदीर्घनिद्रा, अदीर्घस्वप्नः, वामकुक्षिः *f.*
—(Down) लोम *n.* (न्), रोम *n.* (न्).
To NAP, *v. n.* अल्पनिद्रां कृ, अदीर्घनिद्रां कृ, अल्पकालमात्रं स्वप् (c. 2.
स्वपिति -तुं), अदीर्घकालं स्वप्.
NAPE, *s.* (Of the neck) मत्स्या, मत्स्याका, कन्धरः -रा, ग्रीवा, घाटः -टी
-टिका, कृकाटिका, कलसिका, सीमा *m.* (न्), पश्चान्नीया शिरा.
NAPKIN, *s.* मुखमार्जनी, वदनमार्जनी, वरकं, नक्तकः.
NAPLESS, *a.* लोमहीनः -ना -नं, निर्लोमा -मा -म (न्), अविविधमानलोमा &c.
NAPPY, *a.* लोमशः -शा -शं, बहुलोमा -मा -म (न्), लोममयः -यी -यं.—
(Frothy) फेनलः -ला -लं, फेनिलः -ला -लं.
NARBADÁ, *s.* (River, which rises in the Vindhya mountain
called Amrakúta, and runs westward about 750 miles into
the gulf of Cambay below Baroch) नर्मदा, रेवा, सोमसुता,
सोमोद्भवा, मेखलकन्यका, मेकलकन्यका, मेकलाद्रिजा, मेखला, पूर्वगङ्गा.
NARCOTIC, *a.* स्वप्नकारी -रिणी -रि (न्), स्वप्नकृत् *m. f. n.*, निद्राकारी
&c., निद्राकृत् *m. f. n.*, निद्राजनकः -का -के, उपशायी -यिनी &c.,
उपशमनकारी &c.
NARCOTIC, *s.* निद्राजनकम् औषधं, उपशमनं, ग्राही *m.* (न्), उपविषं.
NARD, *s.* जडिला, जटावती, जटामांसी, जटाला. See SPIKENARD.
To NARRATE, *v. a.* कप् (c. 10. कथयति -यितुं), सङ्कप्, आख्या (c. 2.
-ख्याति -तुं), समाख्या, ख्या in caus. (ख्यायति -यितुं), निविद् (c. 10.

-वेदयति -यितुं), आविद्, वयि (c. 10. वयिर्वाति -यितुं), उपवयि, अनुवयि,
संवयि, शंस् (c. 1. शंसति -सितुं), श्यु (c. 10. प्रावयति -यितुं), आश्रु,
संश्रु, निगद् (c. 1. -गदति -दितुं), अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), विष्
(c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), कृत् (c. 10. कीर्त्तयति -यितुं), अनुकृत्,
प्याह (c. 1. -हरति -हर्तुं), उदाह, आचक्ष् (c. 2. -चष्टे), समाचक्ष्,
विचक्ष्, परिचक्ष्, प्रचक्ष्, निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), वद् (c. 1.
वदति -दितुं), विवरणं कृ, कथां कृ.
NARRATED, *p. p.* कथितः -ता -तं, आख्यातः -ता -तं, समाख्यातः -ता -तं.
NARRATION, *s.* (Act of telling) कथनं, आख्यानं, उपकथनं, उपाख्यानं,
स्थापनं, वर्णनं -ना, शंसनं, प्रशंसनं, विवरणं, अनुकीर्तनं, व्याहरणं,
निरूपणं; 'of a story,' कथोपकथनं, 'कथोपाख्यानं.—(A story)
कथा. See the next.
NARRATIVE, *s.* कथा, उपाख्यानं, उपकथा, परिकथा, आख्यानं, आख्या-
यिका, कथानुवन्धः, कथाप्रवन्धः, प्रवन्धः, वृत्तान्तः, वाक्ता, चरित्रं,
गोष्ठी, इतिहासः.
NARRATIVE, *a.* काथिकः -की -के, विवरणकारी -रिणी &c., कथनः -ता -नं.
NARRATOR, *s.* कथकः, काथिकः, उपकथकः, आख्यायकः, कथनकृत् *m.*
NARROW, *a.* (Not broad, contracted, confined) अविस्तीर्णः -र्णा -र्णं.
अविस्तृतः -ता -तं, सङ्कुटः -टा -टं, ससाध in comp., निरन्तरालः -ला
-लं, सङ्कुचितः -ता -तं, सङ्कोचितः -ता -तं, संवृतः -ता -तं, निरुद्धः -द्धा
-द्धं, संरुद्धः &c., संहतः -ता -तं, संहतः -ता -तं, अविपुलः -ला -लं.
तनुः -नुः -न्वी -नु, अपृष्णः &c.—(Confined in space) अत्यावकाशः
-शा -शं, अल्पपरिमाणः -णा -णं, अवितातः -ता -तं, अनायात &c.,
निरायतः &c.—(Limited) मितः -ता -तं, परिमितः -ता -तं, नियतः
-ता -तं, संयतः -ता -तं.—(Of narrow views) अल्पदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि,
कृष्णवृद्धिः &c. See NARROW-MINDED. (Stingy) कृष्णः -णा
-णं, अत्यवशीलः -ला -लं, अनुदारः -रा -रं, सत्यव्ययी -यिनी &c.—
(Close, accurate) सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं, अतिसूक्ष्मः &c.—(Small) अत्यः
-त्या -त्यं, सत्यः &c.
To NARROW, *v. a.* सङ्कुच् (c. 1. -कोचति -चितुं), ससाप् (c. 1. -चापते
-पितुं), संवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), कुच् (c. 1. कुचति -चितुं),
c. 10. कुचयति -यितुं), संह (c. 1. -हरति -हर्तुं), सङ्कुटीकृ.—(Limit)
परिमा (c. 2. -माति -तुं), संयम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं).
To NARROW, *v. n.* सङ्कुच् in pass. (-कुच्यते), सङ्कुचितः -ता -तं भू,
सङ्कोचम् इ (c. 2. एति -तुं), सङ्कुटीभू, ससापीभू.
NARROWED, *p. p.* सङ्कुचितः -ता -तं, सङ्कोचितः -ता -तं, संवृतः -ता -तं,
आकुचितः -ता -तं, संहतः -ता -तं, संहतः &c., संरुद्धः -द्धा -द्धं.
NARROWLY, *adv.* (With little breadth) अविस्तीर्णं, अविस्तृतं, सङ्कुटं,
ससाधं.—(Closely) सूक्ष्मं, अतिसूक्ष्मं, अभिनिवेशेन, स्वयहितं.—(Nearly
all but) ईषद्वन्, अत्योने, कृष्ण, कथेन.
NARROW-MINDED, *a.* कृष्णवृद्धिः -द्धिः -द्धि, कृष्णधीः -धीः -धि, कृष्ण-
चेताः -ताः -तः (स्), मितमतिः -मतिः -मति, मितवृद्धिः &c., अनुदारशीलः
-ला -लं.
NARROWNESS, *s.* ससापता, सङ्कुटत्वं, अविस्तीर्णता, अविपुलता, अविस्तृतिः *f.*,
साङ्कुट्यं, अत्यविस्तारः, अत्यविस्तृतिः *f.*, सङ्कुचितत्वं, सङ्कोचः, अपृष्णता,
तनुता -न्वं, तानवं.—(Of extent) अल्पपरिमाणं, मितता, परिमितता,
अत्यावकाशः, अवितातः *f.*—(Poverty) कथिष्यं, दीनता.—(Illibe-
rality) कृष्णता, दैव्यं, अनुदारता.—(Of mind) वृद्धिकथिष्यं, कृष्णदु-
दित्वं, वृद्धिदीनता.—(Closeness) सूक्ष्मता, अतिसूक्ष्मता.
NASAL, *a.* नस्यः -स्या -स्यं, नास्यः -स्या -स्यं, नासिकासक्त्यी -न्यिनी
&c., नासिक्यः -क्या -क्यं.—(In grammar) अनुनासिकः -का -कं.

- सानुनासिकः -का -कं, सानुस्वारः -रा -रं; 'the nasal dot,' अनुस्वारः, अनुनासिकचिह्नं.
- NASAL, *a.* (Letter) अनुनासिकः, सानुनासिकः, अनुनासिकपर्यः.
- NASTILY, *adv.* कुत्सितं, अशुद्धं, मलिनं, सरलं, समालिख्यं, गहितं.
- NASTINESS, *s.* मालिन्यं, मलिनता, सरलता, मलं, अमेध्यता, कुत्सितत्वं, कौत्सित्यं, अशुद्धता, अपवित्रता, गर्वता, गहितत्वं, बीभत्सजनकता.
- NASTY, *a.* मलिनः -ना -नं, सरलः -ला -लं, मलवान् -यतो -यत् (न), अशुद्धः -डा -डं, अमेध्यः -धा -धं, कुत्सितः -ता -तं, गर्वः -हो -हं, गहितः -ता -तं, बीभत्सजनकः -का -कं, अपवित्रः -वा -वं; 'nasty conversation,' कुत्सितवाक्यं.
- NATAL, *a.* जन्मसम्बन्धी -न्धिनी &c., जन्मविषयः -या -यं, जन्म in comp.; as, 'natal day,' जन्मदिवसः; 'natal country,' जन्मभूमिः *f.*
- NATATION, *s.* (Swimming) तरङ्गं, सन्नरङ्गं, प्रवः -वनं.
- NATION, *s.* जातिः *f.*, लोकः, जनपदः, प्रजा, यष्टिः, जनता, देशः, विषयः, राष्ट्रं, देशजनः, देशलोकः, देशवासिनः *m. pl.* राष्ट्रनिवासिनः, विरो-पदेशजनता.
- NATIONAL, *a.* (Pertaining to a nation) देशिकः -को -कं, देशीयः -या -यं, देश्यः -श्या -श्यं, देशी -शिनी -शि (न), जातीयः &c., राष्ट्रीयः &c., राष्ट्रिकः -को -कं, राष्ट्रियः -या -यं, देश in comp.; 'national custom,' देशव्यवहारः, देशाचारः; 'national law,' देशधर्मः, जनप-दधर्मः; 'national calamity,' राष्ट्रं, उत्पातः.—(Proud of one's own country) स्वदेशाभिमानो -निनी -नि (न), स्वलोकाभिमानो &c., स्वराष्ट्राभिमानो &c.: 'national pride,' देशाभिमानं.—(General) सामान्यः -न्या -न्यं, सर्वसामान्यः &c., साधारणः -शी -शं, मध्यजनोः -या -यं.
- NATIONALITY, *s.* स्वदेशाभिमानिता, स्वलोकाभिमानं, स्वराष्ट्राभिमानं.
- NATIONALLY, *adv.* जातितः, लोकतः, देशधर्मानुसारेण, सामान्यतः.
- NATIVE, *a.* (Produced by nature, not artificial) सहजः -जा -जं, स्वाभाविकः -को -कं, स्वाभावसिद्धः -डा -डं, स्वाभावजः -जा -जं, प्रकृतिस्यः -स्या -स्यं, प्राकृतः -तो -तं, स्वयङ्कृतः -ता -तं, सकृच्चिन्मः -मा -मं, सांसि-द्धिकः -को -कं; 'native salt,' स्वयङ्कृतम् ऊपरलघुं. See NATURAL.
- (Indigenous, not foreign) देशजः -जा -जं, देशोद्भवः -वा -वं, देशो-त्पन्नः -जा -जं, स्वदेशजः &c., देशीयः -या -यं, देशिकः -को -कं.—(Conferred by birth) जन्मप्राप्तः -मा -मं, जन्मसिद्धः -डा -डं, जन्मा-र्जितः -ता -तं.—(Natal) जन्म in comp., स्व in comp.; 'native country,' जन्मभूमिः *f.*, जन्मदेशः, जन्मवसुधा, स्वभूमिः *f.*, स्वराष्ट्रं, स्वविषयः, स्वदेशः, मूलापातनं, अभिजनः; 'native place,' जन्मस्थानं.
- NATIVE, *s.* देशजः, देशोद्भवः, देशजातः, देशीयलोकः, देशीयजनः, देशलोकः, देशजनः, देशवासी *m.* (न), राष्ट्रीयलोकः.
- NATIVITY, *s.* जन्म *n.* (न), जातिः *f.*, उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, सम्भवः, जनिमा *m.* (न); 'astrological calculation of nativity,' जातकं; 'astro-logical record of it,' जन्मपत्रं -त्रिका; 'month of one's na-tivity,' जन्ममासः; 'name given at it,' जन्मनाम *n.* (न), नक्षत्र-नाम; 'star of one's nativity,' जन्मनक्षत्रं; 'sign,' जन्मराशिः *m.*, जन्मलग्नं.
- NATRON, *s.* सर्जिका, सर्जिका, सर्जिकाधारः, सर्जिकाधारः, धारः, कापोतः, सौवर्चलः, शुभ्रिका, सुखवर्चकः.
- NATTY, *a.* विनीतः -ता -तं, परिमृष्टपरिच्छदः -दा -दं.
- NATURAL, *a.* (Pertaining to nature, effected by nature, innate, not acquired) स्वाभाविकः -को -कं, प्राकृतिकः -को -कं, नैसर्गिकः -को -कं, सांसिद्धिकः -को -कं, स्वाभावसिद्धः -डा -डं, प्रकृतिसिद्धः &c., सहजः -जा -जं, साहजिकः -को -कं, सहजातः -ता -तं, अनर्जितः -ता

- तं, निजः -जा -जं, स्वजः &c., अनर्जितः &c., स्वाभावजः &c., निसर्गजः &c., अनर्भवः -वा -वं, स्वयङ्कृतः -ता -तं, स्वः -खा -खं, प्रकृतिस्यः -स्या -स्यं, सांसिद्धिकः -को -कं, भाविकः -को -कं, प्राकृतः -तो -तं, चीत्तर्गिकः -को -कं, अनरूप्यजः -जा -जं, चीत्तर्गिकः -को -कं; 'na-tural friend,' सहजमित्रं, प्राकृतमित्रं; 'natural enemy,' सह-जाति *m.*—(According to nature) भावानुगः -गा -गं, स्वाभावानुगः &c., भावानुलोमः -मा -मं, स्वाभावयोग्यः -ग्या -ग्यं, स्वाभावानुसारी -रिणी &c., अनुलोमः -मा -मं, प्रकृत्यनुलोमः &c.—(According to the natural course, regular, proper) यथायोग्यः -ग्या -ग्यं, योग्यः &c., यथाक्रमः -मा -मं, यथामार्गः -गा -गं, यथायुक्तः -क्ता -क्तं, यथान्यायः -या -यं.—(Not artificial) सकृच्चिन्मः -मा -मं, सकृतकः -का -कं, अयलकृतः -ता -तं, अप्रतिविधानः -ता -तं, देवनिर्मितः -ता -तं; 'na-tural cave,' देवस्वातं.—(Not forced, easy, unaffected) सहजः -जा -जं, अप्रतिपलकृतः -ता -तं, सुलभः -भा -भं, अविलम्बितः -ता -तं, वैलक्षण्यहीनः -ना -नं.—(According to reality, true) यथार्थः -थी -थं, सत्यः -त्या -न्यं, सकृच्चिन्मः -मा -मं, सरलः -ला -लं, प्रकृतः -ता -तं.—(Illegitimate) अनौरसः -सी, उपस्त्रीजातः -ता, नारजः -ना, अवि-पिजातः -ता, विजातः -ता.—(Coming at the right time) यथाकालः -ला -लं, कालिकः -को -कं, कालोपयुक्तः -क्ता -क्तं, कालभूतः -ता -तं, सन-यपाती -तिनी &c.; 'natural death,' सुमरणं.—(In Astronomy) सावनः -नो -नं; 'natural day,' सावनदिनं, सहोरात्रं; 'natural form,' स्वरूपं; 'natural temperament,' जन्मस्वभावः, जन्मप्रकृतिः *f.*, स्वाभावः; 'natural history,' स्वावरजङ्गमविद्या स्वावरजङ्गमशास्त्रं, जडाजड-विद्या; 'natural philosophy,' पदार्थविज्ञानं, पदार्थमात्रशास्त्रं.
- NATURAL, *s.* (Idiot) यथाजातः, जडः, मूढः, नूनबुद्धिः *m.*
- NATURALIST, *s.* स्वावरजङ्गमविद्याज्ञः, स्वावरजङ्गमविज्ञानी *m.* (न), पदार्थ-विज्ञानी *m.*, पदार्थमात्रशास्त्रज्ञः.
- NATURALIZATION, *s.* देशजाधिकारदानं, देशिकाधिकारप्रतिपादनं.
- To NATURALIZE, *v. a.* देशजाधिकारं दा, देशीयं -यां कृ, देशिकं -कां कृ.—(Render familiar) अभ्यस् (c. 4. -अस्सति -असितुं), अभ्यासेन सुगमं -मां कृ.
- NATURALLY, *adv.* (According to nature) स्वाभावतः, स्वाभावेन -वात्, प्रकृतिवत्, प्रकृत्या, भावतः, स्वाभावानुसारेण, जातितः, जन्मतः, गुणतः.—(Regularly, according to the proper course) यथाक्रमं, यथा-योग्यं, यथामार्गं.—(Not affectedly) यथार्थं, अवैलम्बितं.—(Not forcedly) सहजं, अयलपूष्टं, सहजगता, सहजशक्त्या.—(Sponta-neously) स्वतः, स्वयं; 'done naturally,' स्वयङ्कृतः -ता -तं; 'very naturally,' स्वाभावेनैव.
- NATURALNESS, *s.* स्वाभाविकत्वं, प्राकृतत्वं, सहजत्वं, सकृच्चिन्मता.—(Confor-mity to reality) यथार्थता, यथातथ्यं, सत्यता, अवैलम्बितं, सरलता, सारत्वं.
- NATURE, *s.* (The goddess who is the material cause of the world and all created things. According to the Hindú mythology this goddess is unreal, and identified with Mâyá or Illusion, and sometimes with the Śakti or per-sonified energy, or wife of a deity. She is in an especial manner the prototype of the female sex. Hence the following names for her) प्रकृतिः *f.*, माया, महामाया, आदिमाया, मायादेवी, प्रपानं, शक्तिः *f.*, आदिशक्तिः *f.*, लिङ्गं, अविद्या, दुर्गा, लक्ष्मीः *f.*; 'the illusion practised by nature,' मायाजालं; 'sleight of nature,' मायालाप्यं.—(Essence, essential pro-perties which constitute a thing) भावः, स्वाभावः, प्रकृतिः *f.*,

प्रकृतिभावः, निसर्गः, सर्गः, सृष्टिः *f.*, संसिद्धिः *f.*, रूपं, स्वरूपं, धर्मः, स्वधर्मः, सत्त्वं, वस्तु *n.*, वस्तुस्वभावः, निसर्गभावः, छात्मा, जातिस्वभावः, समीक्षा, तत्त्वं, गुणः; the three 'gunas' or properties of nature are, 1. 'existence or truth,' सत्त्वं; 2. 'foulness or passion,' रजस् *n.*; 3. 'darkness,' तमस् *n.*—(Natural disposition or temper of mind) स्वभावः, प्रकृतिः *f.*, शीलः-लता, सहजः-जं, सहजभावः, सहजशीलः; 'good-nature,' सद्भावः, सुशीलः, साधुशीलत्वं.—(Natural form) स्वरूपं, सहजरूपं, प्रकृतिः *f.*, निसर्गः.—(Established, regular course of things) मार्गः, रीतिः *f.*, क्रमः, प्रकृतिमार्गः, सृष्टेरीतिः *f.*, सृष्टिक्रमः.—(System of created things) सृष्टिः *f.*, सर्गः, जगत् *n.*, विषयजगत् *n.*, भूमादलं, द्रव्यसृष्टिः, विश्वं.—(Natural feelings, affections or qualities) स्वभाव-गुणाः *m. pl.*, प्रकृतिगुणाः *m. pl.*, स्वभावधर्मः, प्रकृतिधर्मः, प्रकृतिभावः.—(Constitution, vital power of a body) जीवनशक्तिः *f.*, शक्तिः *f.*, जीवितशक्तिः *f.*, जीवन् *n.*, प्राणाः *m. pl.*, प्राणवलं, देहस्वभावः, शरीरस्थितिः *f.*—(Sort, kind) प्रकारः, जातिः *f.*, रूपं, रीतिः *f.*—(Law of action) विधिः *m.*, विधानं, नियमः, स्थितिः *f.*, धर्मः; 'by nature,' स्वभावेन, जात्या, जन्मतः. See NATURALLY. 'Blind by nature,' जन्मान्यः-न्या-न्यं, जात्यन्यः &c., गोन्यः &c.; 'offices of nature,' देहधर्मः, शरीरधर्मः; 'relieving nature,' मलविसर्गः, मलोत्सर्गः, मलमूत्रविसर्जनं.

NATURED, *a.* (Used in composition) expressed by स्वभावः-वा-यं, शीलः-ला-लं, प्रकृतिः-ति-ति; as, 'good-natured,' सुशीलः-ला-लं; 'ill-natured,' दुष्प्रकृतिः-ति-ति.

NAUFRAGE, *s.* (Shipwreck) नौभङ्गः, नौभेदः, नौकाभङ्गः.

NAUGHT, *s.* न किञ्चित्, न किञ्चन, न किमपि, अवस्तु.—(In arithmetic) शून्यं, च; 'to set at naught,' अवज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति-ज्ञातुं), लघुकृ. See To CONTEMN.

NAUGHT, *adv.* न किञ्चित्, न किञ्चिदपि, न किमपि.

NAUGHT, *a.* निर्गुणः-शा-यं, असारः-रा-रं, विगुणः-शा-यं.

NAUGHTILY, *adv.* प्रतीपं, प्रतीपयत्, दुष्टं, दुष्टभावेन, प्रतीपशीलत्वात्.

NAUGHTINESS, *s.* प्रतीपता, विप्रतीपता, अवश्यता, दुष्टता, दुर्वृत्तता.

NAUGHTY, *a.* प्रतीपः-पा-यं, विप्रतीपः-पा-यं, अवश्यः-श्या-यं, अविनेयः-या-यं, मन्दचरित्रः-त्रा-यं, दुष्टचरित्रः &c., दुष्टः-ष्टा-यं, दुर्वृत्तः-त्ता-यं.

NAULAGE, *s.* तरमूल्यं, तरपण्यं, तारिकं, तार्यं, घातरः, घातारः.

NAUMACHY, *s.* नौयुद्धं, नौकायुद्धं, नाविकयुद्धं, नौयुद्धकौतुकं.

NAUSEA, *s.* (Sickness) वमनेच्छा, विवमिषा, उल्लेखः, उल्लेखदः.—(Loathing, disgust) वीभत्सः-त्तं, विकृतं, वैकृतं, वैकृत्यं, विकारः, कुत्सा, विरक्तिः *f.*, निर्वेदः.

To NAUSEATE, *v. n.* (Be inclined to vomit) वम् in des. (विवमिषति-पितुं), वमनेच्छुः-च्छुः-च्छु भू, विवमिषुः-षुः-षु भू.

To NAUSEATE, *v. a.* पाप in des. (वीभत्सते-त्सितुं), घृण् (c. 1. घृणते-णितुं).

NAUSEATED, *p. p.* वीभत्सेन परित्यक्तः-क्ता-क्तं.

NAUSEOUS, *a.* (Causing sickness) वमनोत्पादकः-का-कं, वमनेच्छाजनकः-का-कं.—(Disgusting) वीभत्सजनकः-का-कं, घृणाजनकः &c., कुत्साजनकः &c., कुत्सितः-ता-तं, विरसः-सा-सं, गर्हितः-ता-तं.

NAUSEOUSNESS, *s.* वीभत्सजनकता, कुत्सितत्वं, विरसता, वैरस्यं.

NAUTIC, NAUTICAL, *a.* नौचालनविद्यासम्बन्धी-न्धनी-न्ध (न), नौका-चालनविषयः-या-यं, नाविकः-की-कं; 'nautical person,' नाविकः, नौकाजीवी *m.* (न).

NAVAL, *a.* (Pertaining to ships) नाविकः-की-कं, नाव्यः-प्या-य्य, नौकाससन्धी-न्धनी &c., नौकाविषयः-या-यं.—(Consisting of ships) नौकामयः-यी-यं, नौकात्मकः-का-कं, नौकारूपः-पा-यं.

NAVE, *s.* (Of a wheel) नाभिः-भी-भि, चक्रनाभिः *f.*, पिण्डिः-यडी *f.*, पिण्डिका.—(Of a church) पूजाशालाया मध्यभागः.

NAVEL, *s.* नाभिः-भी-भि *m.*, तुण्डिः-यडी *f. m.*, तुण्डिका, तुन्दिः-न्दी *f.*, तुन्दिका, नालः, उदरावर्तः, मध्यवृत्तं, मणिपूरः, चमरा, चमला, भर्म, नाभिकमलं; 'hollow or pit of the navel,' नाभ्यावर्तः, तुन्दकूपी-पिका; 'region of the navel,' नाभिचक्रं; 'having a prominent navel,' तुन्दी-न्दिनी &c., तुन्दिकः-का-कं, तुन्दितः-ता-तं, तुन्दिलः-ला-लं, तुन्दिभः-भा-भं, तुन्दिकरः-रा-रं, तुन्दयान्-यती &c., तुण्डिलः &c., तुण्डिभः &c., गोरुडः-यडा-यं.

NAVEL-STRING, *s.* नाभिनालः, नालः; 'cutting of it,' नाभिच्छेदनं, नालच्छेदः.

NAVIGABLE, *a.* नौतार्यः-य्या-य्यं, नाव्यः-प्या-य्यं, नौकागम्यः-म्या-म्यं, नौगम्यः &c., नौगमनाहः-हा-हं.

NAVIGABLENESS, NAVIGABILITY, *s.* नौतार्यता, नौगम्यता, नाव्यता-त्वं.

To NAVIGATE, *v. a. and n.* नौकया or नावा नृ (c. 1. तरति-रितुं-रीतुं) or अतितुं or सनृ or सु (c. 1. प्रतते, प्रोतुं) or गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or गमनागमनं कृ, समुद्रतरणं कृ, नौकापर्यटनं कृ, नौभ्रमणं कृ, नौकायात्रां कृ.—(Direct a ship) नौकां वह् (c. 10. वाहयति-यितुं) or चल् (c. 10. चालयति-यितुं) or घाती (c. 1. नयति-नेतुं).

NAVIGATION, *s.* (Act of passing on the water in ships) नौकया or नावा तरणं or सनरणं or गमनं or गमनागमनं or पर्यटनं or भ्रमणं or यात्रा, समुद्रतरणं, समुद्रगमनं, नौगमनं, नौकायात्रा, नौगमनागमनं, नौभ्रमणं, नौपर्यटनं.—(Directing ships) नौकाचालनं, नौचालनं, नौकानयनं, नौकावाहनं.—(The art or science) नाविकविद्या, नौचालनविद्या, नौकानयनविद्या, नौवाहनविद्या.

NAVIGATOR, *s.* (One who sails) नाविकः, महानाविकः, समुद्रगामी *m.* (नृ), समुद्रपायी *m.*, समुद्रतरः.—(One who directs a ship) नौचालकः, नौकावाहकः, पोतवाहकः, नौकानेता *m.* (नृ), नौकानयनकृत् *m.*

NAVY, *s.* युद्धनौसमूहः, युद्धनौकासङ्ग्रहः, पृथ्वीनौकासमूहः, नौसमूहः.

NAY, *adv.* न, नो, नहि.—(Nay more) पुनर्, किम्पुनर्, अथिक्नु, एवं, किम् चहुना.—(Not only) न केवलं.

NEAP, *a.* (Low) नीचः-चा-यं, निम्नः-स्त्रा-यं; 'neap tide,' निम्नवेला, नीचवेला.

NEAR, *a.* (Not far distant) समीपः-पा-यं, निकटः-टा-टं, समीपस्यः-स्या-स्यं, निकटस्यः-स्या-स्यं, समीपवर्ती-र्तित्वी-र्तित्वी (नृ), निकटवर्ती &c., समीपस्यायी &c., आसन्नः-त्ता-तं, सन्निकृष्टः-ष्टा-ष्टं, सन्निकृष्टः-ता-तं, प्रत्यासन्नः-त्ता-तं, उपान्तः-न्ता-नंतं, अन्तिकः-का-कं, उपस्यः-स्या-स्यं, उपस्यायी &c., अभ्यासः-सा-सं, अभ्याशः-शा-शं, अभ्यर्थः-र्था-र्थं, उपनतः-ता-तं, आरातीयः-या-यं, अभ्यगः-या-यं, उपकण्ठः-रुदा-रुदं, सकाशः-शा-शं, सकाशः &c., सनीडः-डा-डं, सविधः-धा-धं, सवेशः-शा-शं, सवेपः-पा-यं, समर्थदः-दा-दं, अदूरः-रा-रं, अदूरस्थः &c., अविदूरः-रा-रं, संसक्तः-क्ता-क्तं, अव्यवहितः-ता-तं, अपदानरः-रा-रं, अपटानरः-रा-रं; 'nearer,' आसन्नतरः-रा-रं, नेदीयान्-यसी-यः (सृ); 'nearest or very near,' आसन्नतमः-मा-मं, नेदिष्ठः-ष्टा-ष्टं, अन्तिकतमः-मा-मं, अन्तिमः-मा-मं.—(Closely connected) दृढसंसक्तः-क्ता-क्तं, दृढसंसक्तः-क्ता-क्तं.—(Closely concerning or affecting one's interest) स्वायंससन्धी-न्धनी &c., निकटससन्धी &c., अन्तरङ्गः-ङ्गा-ङ्गं.—(Intimate) परिचितः-ता-तं, दृढसौहृदः-दा-दं.—(Stingy) कृषणः-शा-यं.

NEA

सत्यययी-पिनी&c.—(Not rambling) चक्षितीर्थः -यी-यं; 'near at one's side,' पार्श्वस्थः &c.

NEAR, *adv.* समीपं-पात्स्, निकटे, अनिकं, उपाने, अभितत्, आपात्, आसन्नं, सन्निकृष्टं, निकषा, अदूरे-पात्-रतत्. अवितूरं-रे-पात्-रतत्, सन्नियौ, सकाशं, also expressed by the prep. उप. *see* the next; 'near at one's side,' पार्श्वे-धृतत्; 'situated near,' समीपस्थः-स्या-स्थं; 'going near,' समीपगः-गा-गं.—(Almost, within a little) प्रायस्-यशस्, भूयिष्ठं; 'a woman who is near her delivery,' आसन्नप्रसवा; 'one who is near his death,' आसन्नमृतः &c. *See* NEARLY.

Near, prep. उप, आ, अभि, प्रति; as, 'to go near,' उपगन् (c. 1. -गच्छति -गच्छ) or उपगमन् or अभिगमन् or प्रतिगन्; 'brought near,' उपनीत -ता -तं; 'near a mountain,' उपगिरि, उपगिरं; 'near the ear,' उपकण्ठी; 'near the fire,' उपगनि; 'near the throat,' उपकण्ठं; 'near evening,' उपसन्ध्या.

To NEAR, v. a. नेद (nom. नेदयति -यितुं); 'come nearer to,' उपगम् (c. l. -गच्छति-गन्तुं), उपगाम्, अभिगम्. See *To* APPROACH.

NEARLY, *adv.* (At no distance) समीप-पतश्च, छदूरे -रं-रात्-रात्.
See NEAR, *adv.* (Closely) दृढं, गाढं; 'nearly connected,'
दृढसंबन्धः-छा-छं, गाढसंबन्धः &c.—(Almost, within a little)
प्राप्तम्, प्राक्कृतम्, भूयिष्ठं, मनाक्, कृत्यं, ईषदूतं, सत्त्वोक्तं; 'nearly
finished,' समाप्तभूयिष्ठः-छा-छं; 'nearly dead,' मृतप्रायः-या-यं,
मृतकृत्यः-त्या-त्यं, आसन्नमृत्युः-सु-सु, समुद्रः-धुं-धुं; 'the earth
is nearly a sphere,' पृथिवी गोल्गुम्राया; 'nearly cooked,'
पक्वन्निकृत्यः &c.; 'nearly four,' उपचत्वारः *m. pl.*

NEARNESS, & (Closeness) समीपता, सामीप्यं, निकट्यं, निकटता, समीप-
वर्तिन्यं, निकटवर्तिन्यं, छाउजता, सन्निकृष्टता, साविध्यं, सन्निधिः *m.*,
सन्निधानं, सन्निकर्षः—प्रेष्यं, सन्निधेयं, प्रसासक्तिः *f.*, प्रसासवता, आननार्थ्यं,
अननार्थ, उपस्थानं, आभ्यासत्.—(Closeness of connexion) दृढस-
ंन्धः, दृढसंसक्तिः *f.*, दृढसंसर्गः, सुसंसर्गः.—(Intimacy) परिचयः,
सपरिचयः.—(Stinginess) कृपणता, कर्पण्यं, स्वस्वप्यः.

NEAT, a. (Trim) विनीतः -ता -तं, परिष्कृतः -दा -दं. सुरतः -खा
-खं, साक्षात्पुष्टः -द्वा -द्वं. —(Clean) शुद्धः -द्वा -द्वं, दृष्टः -दृष्टा -दृष्टं,
परिष्कृतः -ता -तं.

NEAT, *s.* (Cattle of the bovine genus) गवादिमनुः *m.* गवादिपशुः *m.*

NEAT-HERD, s. गोपः, गोपालः, गोरक्षकः, गोचारकः, छाभीरः.

NEATLY, *adv.* विनीतं, विनीतयत्, सपरिष्कारं, शुद्धं, दृष्टं, परिपाक्षा, सपरिपाक्षा, परिष्कारपूर्णं.

NEATNESS, *s.* विनोदता -त्वं, शुद्धता, परिष्कारः, आकारशुद्धता, आकार-
शुद्धिः *f.* परिशुद्धता, परिष्कृतता, शुद्धता, स्रष्टव्यता, परिपादिः -दी, परिपाद्यं.

NEBULA, s. (Opacity or film in the eye) शुक्लं, शङ्खपटलं.

NEBULOUS, *a.* मेघाच्छन्नः -चा -चे, मेघय्याप्तः -भा -भं, मेघाकीर्णः -शी -शं,
वहमेयः -या -यं, साभ्रः -भा -भं, सन्नियः -या -यं.

NECESSARIAN, s. दैववादी *m.* (नृ), दैष्टिक, दैवचिन्तक, दैवैकवादी *m.*,
अदृष्टवादी *m.*, दैवपदः.

NECESSARIES, n. pl. प्रतिदिनप्रयोजनीयद्रव्याणि *n. pl.*, प्रतिदिनप्रयोज्यद्रव्यसम्भारः, द्रव्यसम्भारः, उपकरणसम्भारः, उपकरणसामग्रीः; 'neces-

NECESSARILY, adv. अवश्यम्, अवश्यां, विषयां, अवश्यकं, अवश्यमेव, दैवव-

शात्, दैववशात्, कर्मवशात्, कार्यवशात्, कार्यतः, अनन्यगत्या, नूनं.
NECESSARY, a. (That must be, that cannot be otherwise) अव-

NEC

श्रयकः-क्ता-कं, चाश्रयकः-क्ती-कं, अवशः-ज्ञा-शं, अवश्यः-श्या-श्यं, विवशः-ज्ञा-शं, भविष्यः-व्या-व्यं, भाव्यः-व्या-व्यं, अनन्यथा-सम्भवः-वा-यं, अनन्यथासाध्यः-व्या-व्यं, अनन्यथासिद्धः-द्वा-दं, अनन्योपायः-या-यं, अनन्यगतिकः-क्ता-कं, अनिवार्यः-यौ-यौ, नियतः-ता-तं.—(Requisite, needful, wanted) आकांक्षितः-ता-तं, अपेक्षितः-ता-तं, अवश्यकः-क्ता-कं, अवश्यप्रापणीयः-या-यं, सर्वथा प्राप्यः-व्या-व्यं, अवश्योपयोगी-गिनी-गि (न्), अवश्यप्राप्तः-ता-तं, प्रयोजनीयः-या-यं.—(Indispensable, necessary to be done) चावश्यकः-क्ती-कं, अवश्यकर्तव्यः-व्या-व्यं, अवश्यकरणीयः-या-यं, अवश्यभविष्यः-व्या-व्यं, सर्वथा भविष्यः &c. or भाव्यः-व्या-व्यं, अपरिहरणीयः-या-यं, अपरिहार्यः-यौ-यौ; 'necessary act', अवश्यकर्तव्यः—(Acting from necessity) विविशः-ज्ञा-शं, विविशकाटी &c., दिवशकाटी &c., दैवाधीनः-ना-नं; 'the necessary consequence of acts', कर्मवशः, कार्यवशः; 'it is necessary' may be expressed by the fut. pass. part., or by अहं. See *Mustr.*

NECESSARY, s. (Privy) शौचकूपः, प्रायश्चालनघेदन n. (नं), अवस्तुतः
कर्मदातकः.—(A necessary thing). See NECESSARIES.

TO NECESSITATE, &c. a. (Make necessary) अवश्यक-कां कृ, विवशं-शां कृ, विवशोक्त.—(Oblige, compel) अवश्यं कृ (c. 10. कार्यति-दिक्) or प्रवृत् (c. 10. पश्यति-दिक्) or expressed by the causal form of any verb. See **CONSTRAIN, COMPEL**.

NECESSITATED, *p. p.* आवश्यकः -को -कं, विवशीकृतः -ता -तं. *See*
CONSTRAINED.

NECESSITOUS, *a.* दृष्टिः-द्रा-द्रं, निर्धनः-ना-नं, दीनः-ना-नं, दृग्गतः-ता-तं.

NECESSARY, &c. (Necessariness) अवश्यकता-त्वं, आवश्यकता, आवश्यक्यं, आवश्यक्यं, अवश्यता-त्वं, विवक्षता, वैश्यं, भविष्यता, भाष्यता, अनन्य-पास्तम्भः, अनन्यगतिकत्वं, निषाति: *f.*, नियतत्वं-ता, —(Need, state of being requisite) प्रयोजनं, प्रयोगः, प्रयुक्तिः *f.*, उपयोगः, प्रयोजनीयता, आकांक्षा, अपेक्षा, सबैषा प्रापणीयता. —(Occasion, cause) प्रयोजनं, हेतुः *m.*, निमित्तं, कार्यः; 'without any necessity,' प्रयोजनं विना, हेतुना बिना; 'what necessity for this investigation?' इत्यादि पक्षैः किं प्रयोजनं. —(Indispensableness) कर्तव्यता, कार्यता, अवश्यकर्तव्यता, भविष्यता, भाष्यता, कार्यवशः. —(Fate, fatality) देवः, विधिः *m.*, देवाधीनता, देववशः, दैवयज्ञता, सद्गुहाधीनता, भविष्यता, निषाति: *f.* —(Indigence) दरिद्रता, दास्यं, दीनता, दुर्गतिः *f.*

Neck, *n.* शीखा, कन्धरा-ट, शिरोरिपि: *m. f.* शिरोधरा, गलः, कण्ठः-बद्धा-
-रही-रुहं, मत्तकमूलकं; 'back of the neck,' स्रवदु: *m. f.* पादा-
-टो-टः-टिका, कृकाटिका, कलधिका, सीमा *m.* (न), पथ्याङ्गीवा:
'head and neck,' शिरोरिपि:; 'of a pitcher, or any vessel,'
कण्ठः; 'of the bladder,' वल्लिशिरस् *n.*; 'of a lute,' वीणादत्तः;
'of a horse,' निगालः; 'bending back the neck,' उल्लङ्घरः;
'belonging to the neck,' शीवः-शी-ञ्, शीवेयः-शी-व.

NECK-CLOTH, NECKERCHIEF, न. कण्ठवस्त्रं, ग्रीवापत्रं, ग्रीवावेष्टनं, ग्रीवा-
धरणं, गलवस्त्रं, गलावेष्टनं, ग्रीवापन्थनी, ग्रीवाभरणं, ग्रीवेयकं.

NECKED, *a.* दीर्घः -या -वं, कण्ठः -शब्द -शब्द in comp.; as, 'hand-some-necked,' सुदीर्घः -या -वं; 'long-necked,' दीर्घशायः &c., दीर्घकण्ठः &c.

NECKLACE, न. माला -लिका, हाट, कण्ठमाला, मूर्ध्, उरुमूर्ध्-त्रिका, मैवं-वेयं-यकं, कण्ठभया, कण्ठलता, लघनं, मालत्रिका, मल्लभः, तरुलः,

ललनिक्का; 'of jewels,' मणिमाला, रत्नावली -लि: f., मणिसरं; 'of pearls,' मुक्तावली -लि: f., मुक्ताकलापः, मुक्तामलसः, मुक्तालता; 'of gold,' हेमसूचकं, कनकसूचकं; 'of beads,' अक्षमाला; 'of one string or row,' कथितका; 'of a hundred strings,' देपच्छन्दः, शतयष्टिका; 'of thirty-two strings,' गुच्छः; 'of thirty-four,' गुच्छाक्षः.

NECROLOGY, s. मृत्युव्यक्तिविवरणं, मृतजनवृत्तान्तः, मृतजनपरिसंख्या.

NECROMANCER, s. ज्ञानज्ञानमन्त्रजापकः, प्रेतसिद्धिकर्ता m. (हुं). See MAGICIAN.

NECROMANCY, s. ज्ञानज्ञानमन्त्रनपनं, प्रेतसिद्धिः f., भूतविद्या, भौतिकविद्या, पिशाचविद्या, कुविद्या. See MAGIC, s.

NECTAR, s. अमृतं, सुधा, सुधारसः, अमृतसः, पीयूषं, पेयूषं, देवपेयं, लेखं, सोमः, घृतं, भक्षना, कक्षं, तः; 'of flowers,' मधु n., पुष्पमधु, पुष्परसः, पुष्पनिर्वासः, पुष्पसारः, पुष्पभयः, मकरन्दः, मरन्दः, नलदा.

NECTAREAN, NECTAREOUS, NECTARINE, a. अमृतमयः -यी -यं, सुधामयः &c., अमृततुल्यः -त्या -त्यं, अमृतोपमः -मा -मं, अमृतप्रायः -या -यं.

NEED, s. (Want, occasion for something) प्रयोजनं, प्रयोगः, प्रयुक्तिः f., उपयोगः -गिता, कार्यं, कारणं, निमित्तं, हेतुः m., आकांक्षा, अपेक्षा; 'there is need of me,' मया प्रयोजनं; 'there is need of a straw,' नृणेन कार्यं; 'what need is there of sorrow?' शोकेन किं प्रयोजनं, शोकस्य कः प्रलः or expressed by किं alone, as किं शोकेन; 'according to need,' प्रयोजनवत्, अर्पणं, यथाप्रयोजनं, यथाकार्यं, यथासम्भवं.—(Indigence, distress, difficulty) दारिद्र्यं, दरिद्रता, दौनता, निर्धनता, दुर्गतिः f., दुःखं, अनुपपत्तिः f., सङ्कटं, कष्टं, संकष्टं, कृच्छं, क्लेशः, बाधः.

To NEED, v. a. and n. (Require) आकांक्ष (c. 1. -कांक्षति -द्यितुं), आकांक्ष, अभिकांक्ष, अपेक्ष (c. 1. -ईक्षते -द्यितुं), प्राप् (c. 10. -अर्थयति -द्यितुं), सई (c. 1. -अर्दति -ह्नुति), often expressed by प्रयोजनं, उपयोगः or कार्यं; as, 'the healthy need not a physician,' निरामयाणां पितृत्सकेन प्रयोजनं नास्ति; 'he needs me,' तस्य मया प्रयोजनं. See also To LACK, v. a. (Be necessary). See MUST.

NEEDED, p. p. आकांक्षितः -ता -तं, अपेक्षितः -ता -तं, प्रयोजनीयः -या -यं.

NEEDFUL, a. आकांक्षणीयः -या -यं, प्रयोजनीयः -या -यं, प्रयोजनार्हः -ह्य -ह्यं, अवश्यकः -का -कं, आवश्यकः -की -कं, अवश्यप्रापणीयः -या -यं, अवश्योपयोगी -गिनी -नि (नृ), अपेक्षणीयः -या -यं, प्राथनीयः &c., आकांक्षितः -ता -तं, अपेक्षितः -ता -तं; 'needful to be done,' अवश्यकर्तव्यः -या -यं, अवश्यकार्यः -यी -यं, अवश्यकरणीयः -या -यं; 'the one thing needful,' परमायः, परमप्रयोजनीयं.

NEEDINESS, s. दरिद्रता, दारिद्र्यं, निर्धनता, अयनता, दौनता, दैन्यं.

NEEDLE, s. सूचिः -चो f. -पिनी -पिका, सेवनी, कूर्चिका; 'eye of a needle,' सूचिरन्त्रं, सूचिच्छिद्रः; 'point of one,' सूच्यर्थः.—(Magnetic needle) लोहकान्तः, अयस्कान्तमणिः m., अयस्कान्तमणिशलाका.

NEEDLE-CASE, s. सूचिभाननं, सूचिपात्रं, सूच्याषाट.

NEEDLE-MAKER, s. सूचिकाट -रकः, सूचिकरूपोपजीवी m. (नृ).

NEEDLE-WOMAN, s. सूचिका -की, सूचीशिल्पोपजीविनी.

NEEDLE-WORK, s. सूचिता, सूचिकर्म m. (नृ), सूचिशिल्पकर्म, सूचकर्म.

NEEDLESS, a. निम्नयोजनः -ना -नं, निष्कारणः -या -यं, अकारणः &c., अप्रयोजकः -का -कं, अप्रयोजनकः &c., अकारणकः &c., अहेतुकः &c., निरर्थकः &c., अनर्थकः &c., व्यर्थः -या -यं, किमर्थः -या -यं.

NEEDLESSLY, adv. प्रयोजनं विना, निम्नयोजनं, अकारणं, निष्कारणं, कारणं

विना, हेतुना विना, हेतुं विना, अहेतुकं, निरर्थकं, व्यर्थं.

NEEDLESSNESS, s. अहेतुता-त्वं, अकारणत्वं, अकारणं, अप्रयोजकत्वं, अप्रयोजनं, निष्कारणत्वं, प्रयोजनभावाः, कारणभावाः.

NEEDS, adv. (Used with must) अवश्यं, अवश्यमेव. See MUST.

NEEDY, a. दरिद्रः -द्रा -द्रं, निर्धनः -ना -नं, अयनः -ना -नं, दौनः -ना -नं, दुर्गतः -ता -तं, अर्थहीनः -ना -नं, विज्ञहीनः &c., अर्थी -र्थिनी -र्थि (नृ).

NEFARIOUS, a. अतिदुष्टः -ष्टा -ष्टं, पापिष्ठः -ष्टा -ष्टं, अतिपापिष्ठः &c., अतिपापी -पिनी -पि (नृ), दारुणः -या -यं, घोरः -रा -रं, अपोरा -रा -रं, गह्वः -ह्यो -ह्यं, दुष्टतमः -मा -मं, अतिपातकी &c., महापातकी &c., अतिपापात्मा -त्मा -त्त (नृ).

NEFARIOUSLY, adv. अतिदुष्टं, पापिष्ठं, दारुणं, घोरं, अपोरां, गर्हितं.

NEFARIOUSNESS, s. अतिदुष्टता, पापिष्ठता, दारुणता, घोरता, अतिगर्हिता.

NEGATION, s. निहयः, अपहयः, निहृतिः f., अपहृतिः f., अपलापः, प्रत्याप्यानं, अपवादः, अस्वीकारः, निषेधः, प्रत्यादेशः.—(In logic) अभावः according to one division it is of two kinds, 'universal negation,' संसर्गाभावः; 'relative or mutual negation,' अन्योन्याभावः; according to another division it is of four kinds, viz. 'extinction,' प्रव्यंसाभावः; 'antecedent non-existence,' प्रागभावः; 'reciprocal negation,' अन्योन्याभावः; 'simple non-existence,' अत्यन्ताभावः.

NEGATIVE, a. (Implying denial) अपलापी -पिनी -पि (नृ), निहयसूचकः -का -कं, निहयार्थकः -का -कं, अपवादकः -का -कं, अस्वीकारसूचकः &c., निषेधसूचकः &c., निषेधार्थकः -का -कं.—(Implying absence, privative) अभावसूचकः -का -कं, अभावरूपः -या -यं, अभावात्मकः -का -कं, अभावदर्शकः -का -कं, अकरुणरूपः -या -यं, अकरुणालकः -का -कं, अननुष्ठानरूपः -या -यं.—(Stopping by non-consent) निषेधद्वारा प्रतिषन्धकः -का -कं.

NEGATIVE, s. (Word) अस्वीकारसूचकशब्दः, निषेधसूचकशब्दः, अपलापसूचकशब्दः, निषेधार्थकशब्दः, अस्वीकारशब्दः.—(Proposition by which something is denied) अभावसूचकपद्यः, अभावसूचकवाक्यं, निषेधसूचकपद्यः, नास्तिपद्यः, अभावपद्यः.—(Right of preventing) निषेधाधिकारः, निषेधशक्तिः f., प्रतिषन्धसामर्थ्यं.

To NEGATIVE, v. a. निषिप् (c. 1. -नेषति -मेडुं), प्रतिषिप्, निषेधद्वारा प्रतिषन्धं (c. 9. -प्राप्ति -पन्हुं), अपलपं (c. 1. -लपति -पितुं), निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), निहु (c. 2. -हुते -ह्योतुं), अपहु, निषेधं कृ.—(Disprove). See the word.

NEGATIVED, p. p. निषिष्टः -ष्टा -ष्टं, निषेधितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं.

NEGATIVELY, adv. अस्वीकारेण, सनिषेधं, सापलापं, सापवादं, अभावरूपेण.

To NEGLECT, v. a. (Omit) त्यज् (c. 1. -त्यजति, त्यज्), परित्यज्, अतिचर् (c. 1. -चरति -रितुं), लक्ष् (c. 10. -लक्षयति -यितुं), विलक्ष्, अतिक्लृ (c. 1. -क्लमति -क्लमितुं), व्यतिक्लृ, अतिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -रितुं), हा (c. 3. -जहाति, हातुं), अपहा, अपाप् (c. 4. -अस्यति -असितुं), उतपुज् (c. 6. -मृजति -मृष्टुं), अतिमृज्, व्यमृज्.—(Be careless about) प्रमद् (c. 4. -माद्यति -मदितुं), न चयपा (c. 3. -चते -थातुं), अनवधानं कृ, प्रमादात् परित्यज्; 'he neglects his duty,' स्वधर्मोत्त प्रमाद्यति.—(Not to perform) न अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं), अनुष्ठानं कृ, न कृ.—(Forget to perform) विसृ (c. 1. -स्मरति -ते -स्मर्तुं), न स्मृ, अपस्मृ, विस्मरणात् परित्यज्.—(Disregard) उपेक्ष् (c. 1. -ईक्षते -द्यितुं), समुपेक्ष्, उपेक्ष्, न लेव् (c. 1. -लेवते -यितुं), अलेवनं कृ.—(Slight) अवज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), अवमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), अवधीर् (c. 10. -धीरयति -यितुं), अवगण् (c. 10. -गणयति -यितुं), अनादरे कृ,

खलीकृतः 'he neglects to honor the honorable,' पूज्यपूजाय-
तिष्ठन् करोति.

NEGLECT, *s.* (Omission, forbearing to do any thing) त्यागः,
परित्यागः, अननुष्ठानं, उपास्यः, अतिपातः, पर्ययः, अनभ्यासः, अवक्रिया,
लोपः, परिलोपः, अपासनं, उत्तर्जनं. प्रतिजनं, अतिजनः, अतिजनः,
अतिवर्जनं, लक्ष्मं, विलक्ष्मं, अतिवारः.—(Carelessness, inatten-
tion) प्रमादः, प्रमादः, प्रमादः, अनपेक्षा.—(Forgetfulness) विस्मृतिः *f.*,
विस्मरणः.—(Disregard) उपेक्षा, अनपेक्षा, अनपेक्षा, निरपेक्षा,
उपेक्षा, उदावर्णः, अदर्शनः. (Slighting) अपमानः, अपमानः, अनपेक्षा,
अमाननं, अवपारणं, अवपारणं.

NEGLECTED, *p. p.* त्यक्तः-ता-तं, परित्यक्तः &c., लक्षितः-ता-तं, अवलक्षितः
-ता-तं, प्रतिज्ञातः-ता-तं, अतिज्ञातः-ता-तं, अपासितः-ता-तं, अनपेक्षितः-
ता-तं, विस्मृतिः-ता-तं, अननुष्ठितः-ता-तं, अतिपातितः-ता-तं, उपेक्षितः-
ता-तं, समुपेक्षितः-ता-तं, अनपेक्षितः-ता-तं, अपमानितः-ता-तं, अवपारितः-
ता-तं, अवपारितः-ता-तं, अवपारितः-ता-तं, अवपारितः-ता-तं, अवपारितः-
&c., उदावर्णितः &c., अदर्शितः &c., अनपेक्षितः-ता-तं,
खलीकृतः &c.

NEGLECTFUL, *a.* (Heedless, inattentive) अनवधानः-ता-तं, अनवहितः
-ता-तं, असावधानः-ता-तं, प्रमादी-दिनी-दि (नृ), प्रमादवान्-वती
-वती (नृ), प्रमादः-ता-तं.—(Disregardful) उपेक्षकः-का-कं,
निरपेक्षः-धा-धं, निरपेक्षः &c., मन्दादरः-रा-रं, अनपेक्षकारी &c.

NEGLECTFULLY, *adv.* अनवधानेन, अनवहितेन, प्रमादेन, प्रमादेन, निरपेक्षं,
अनपेक्षया, उपेक्षया, अनपेक्ष्य, मन्दादरे, अनपेक्ष्येन.

NEGLECTANCE, *s.* अनवधान-ता, प्रमादः, प्रमादः, प्रमादः, अनवहितत्वं,
उपेक्षा, अनपेक्षा, अनपेक्षा, अपमानः, पालिशः. See
NEGLECT.

NEGLECTANT, *a.* अनवधानः-ता-तं, प्रमादः-का-कं, प्रमादी-दिनी-दि (नृ),
प्रमादवान्-वती-वती (नृ), अनवहितः-ता-तं, अपासकः-ता-तं,
उपेक्षकः-का-कं, निरपेक्षः-धा-धं, अपेक्षकारी &c., मन्दादरः-रा-रं.

NEGLECTANTLY, *adv.* प्रमादात्, प्रमादेन, प्रमादतः, प्रमादतः, अनवधानात्,
अनवधानेन, अनवधानेन, प्रमादतः, अनपेक्षा. See NEGLECTFULLY.

NEGOTIABLE, *a.* पर्याप्तः-ता-तं, पर्याप्तः &c., व्यवहार्यः &c.,
व्यवहार्यः-ता-तं, व्यवहार्यः-ता-तं, व्यवहार्यः &c.

To NEGOTIATE, *v. a.* पण्य (c. 1. पण्ये-पण्यं, पण्यपति, c. 10. पण्यपति
-पण्यं), पण्यार्थं कृ, पण्य (c. 1. हरति-हरति), व्यवसायं कृ.

NEGOTIATED, *p. p.* पण्यितः-ता-तं, पण्यितः-ता-तं, व्यवहारितः-ता-तं.

NEGOTIATION, *s.* पण्यपति, पण्यपति, व्यवहारः, व्यवसायः, पण्यपति, प्रपञ्चनं.
—(Pacification) साम न. (नृ), सन्धिपत्रं, शान्तिः.

NEGOTIATOR, *s.* पण्यपतिकृ, पण्यपतिः, पण्यपतिः, व्यवसायी *m.* (नृ),
व्यवहारी *m.* (नृ), व्यवहारी *m.* (नृ), कर्मकारी *m.*—(Pacifactor)
सामपिद् *m.*, सन्धिपिद् *m.*, सन्धिपिद्, सन्धिकुशलः, स्वेयः.

NEGRO, *s.* श्यामदेहः, श्यामशरीरः, श्यामपङ्कजः, कृष्णदेहः, कृष्णपङ्कजः.

To NEIGH, *v. n.* हेप् (c. 1. हेपते-पितुं) or हेप् (c. 1. हेपते-पितुं),
रेप् (c. 1. रेपते-पितुं), अण्वद् रु (c. 2. रीति, रपितुं) or नद् (c. 1.
नदति-पितुं) or नार्द् कृ or चित्कारं कृ.

NEIGH, *s.* हेपा, हेपा, हेपितं, रेपणं, रेपितं, हेपा, अश्वनादः.

NEIGHBOR, *s.* प्रतिवासी *m.* (नृ), निकटवासी *m.*, निकटपत्नी *m.* (नृ),
समीपवासी *m.*, निकटस्थः, समीपस्थः, समीपस्थायी *m.*, प्रतिवेशवासी *m.*,
प्रतिवेशी *m.*, प्रतिवेशिकः, सामनवासी *m.*, समीपदेशनिवासी जनः,
समीपगृहवासी *m.*, सामनः, अधिवासः, संस्थः, संस्थितः; 'a next-
door neighbor' निरन्तरगृहवासी *m.*, प्रतिवेश्यः; 'next but one,'

अनुदेश्यः; 'one should love one's neighbor as one's self,'
आत्मीयम्येन परस्मिन् दयां कुर्यात्.

NEIGHBOR, *a.* प्रतिवासी-सिनी-सि (नृ). See NEIGHBORING.

To NEIGHBOR, *v. a.* निकटे or समीपे स्था (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं) or वृत्
(c. 1. वृत्ते-वृत्तुं) or वृत् (c. 1. वसति, वसुं), स्मृत् (c. 6. स्मृति, स्मृत्).

NEIGHBORHOOD, *s.* (Vicinity, adjoining district) सामनदेशः, सामनः,
समीपदेशः, समीपस्थानं, प्रतिवेशः, सन्निवेशः, अधिवासः, अन्तिकः,
उपान्तः, निकटस्थः.—(State of being near, proximity) समीपता,
समीप्य, निकटता, निकट्य, सन्निधानं, सन्निध्यः, सन्निध्यः *m.*, सन्निध्यः,
सन्निध्यः, सन्निध्यता, आसन्नता, अन्तिकता, अन्तिकः, उपान्तं-न्त्यं, प्रत्या-
सन्नता, प्रत्यासन्नः *f.*, सामनत्वं, निकटवर्तित्वं, समीपवर्तित्वं, संस्थानं,
उपस्थानं, अभ्यासत्वं; 'in the neighborhood of the house,'
गृहसन्निधाने, गृहोपान्ते.—(Inhabitants of the neighborhood)
समीपवासिनः *m. pl.*, निकटवासिनः *m. pl.*, सामनवासिनः *m. pl.*, प्रति-
वासिनः *m. pl.*, समीपलोकाः *m. pl.*, तन्त्रलोकाः *m. pl.*

NEIGHBORING, *a.* निकटवर्ती-वर्ती (नृ), समीपवर्ती &c., निकटस्थः
-स्था-त्वं, समीपस्थः &c., समीपस्थायी &c., समीपवासी &c., सामन-
वासी &c., प्रतिवासी &c., सामनस्थः &c., सामनः-न्ती-न्तं, समीपः
-पा-पं, सामनः-ता-तं, निकटः-टा-टं, अन्तिकः-का-कं, उपान्तः
-न्ता-न्तं, उपान्तिकः-न्ती-न्तं, सन्निहितः-ता-तं, अभ्यासः-सा-सं,
अभ्यासः-ता-तं, अदूरस्थः &c., अदूरस्थः &c.; 'neighboring
district,' 'neighboring people.' See NEIGHBORHOOD.

NEIGHBORLINESS, *s.* सामनव्यवहारयोग्यता, संस्थव्यवहारयोग्यता, सामन-
जनपारानुसरणं, उपकारशीलता, मित्रत्वं, हिताता.

NEIGHBORLY, *a.* सामनव्यवहारयोग्यः-ग्या-ग्यं, संस्थव्यवहारयोग्यः &c.,
प्रतिवासयोग्यः &c., सामनपारानुसारो-रिणी &c., उपकारशीलः-ला-
लं, सुहितः-ता-तं.

NEIGHING, *s.* हेपा, हेपा, हेपितं, हेपा, रेपणं-पितं, हेपितस्वनः, अश्वनादः,
अश्वनादः, सन्निधस्वनः.

NEITHER, *pron.* (Not either, not the one or the other) expressed
by सन्तरः-रा-रं or एकादरः-रा-रं or उभी, or simply by the
dual in conjunction with the negative न; as, 'neither
of them can break the bow,' धनुर् भङ्गुर् एकादरो न शक्नोति or
उभी न शक्नुतः or simply न शक्नुतः.

NEITHER, *conj.* expressed by the negative न or नच, or by the
prohibitive मा. Sometimes in conjunction with च; as,
'he took neither food nor clothes for his journey,' यानार्थं
भक्ष्यं वस्त्रं वा न जग्राह; 'take neither food nor clothes,'
भक्ष्यं वस्त्रं वा मा गृहाह; 'do not eat the fruit neither touch
it,' फलं मा खादत मा स्पृशत; 'he did not touch, neither did
he smell,' नास्पृशद् न चाजिघ्रस.

NEM. CON. सद्यसम्पत्ता, सद्यनुमत्ता, सद्यस्वीकारेण.

NEOGAMIST, *s.* नवोदः-दा, नववधुः *f.*, नवभाषी *f.*, नवपतिः *m.*

NEOLOGIC, NEOLOGICAL, *a.* (Pertaining to neology) नूतनव्यायसत्तन्त्री
-न्त्री &c., नूतनमतसत्तन्त्री &c.—(Employing new words, &c.)
See the next.

NEOLOGIST, *s.* नूतनशब्दसेवी *m.* (नृ), नूतनव्यायप्रयी *m.*, नूतनमतप्रयी *m.*,
नूतनव्यायसेवी *m.*

NEOLOGY, *s.* नूतनव्यायः, नूतनमतः, नूतनविद्या.—(Employment of
new words, &c.) नूतनशब्दसेपनं, नूतनमतप्रयणं.

NEOPHYTE, *s.* नवछात्रः, नवशिष्यः, प्राथमकविद्यः, नूतनशिष्यः.

NEVER, *adv.* न कदाचित्, न कदापि, न कदाचन, न कदाचित्, न जातु, न जातुचित्, sometimes expressed by न; as, 'there never has been and never will be any one like him,' एतेन मदृशः कश्चिन् न भूतो न भविष्यति.

NEVERTHELESS, *conj.* तथापि, पुनर्, परन्तु, परं, किन्तु, चापि, किञ्च.
NEW, *a.* नवः-वा-वं, नवीनः-ना-नं, नूतनः-ना-नं, नूतः-न्ता-न्तं, नव्यः-न्या-न्यं, अभिनवः-भा-वं, प्रतिनवः-वा-वं, प्रत्ययः-त्रा-त्रं, तत्परः-खा-खं.—(Modern not ancient) आधुनिकः-की-कं, द्वा-नीमानः-नी-नं, अपुनाननः-नी-नं, सधस्मालीनः-ना-नं, अप्राचीनः-ना-नं, अपुनाननः-नी-नं.—(Never occurring before) अभूतपूर्वः-धी-धं, अदृष्टपूर्वः-धी-धं, अश्रुतपूर्वः-धी-धं, अपूर्वः-धी-धं, अयुष्मापूर्वः-धी-धं.—(Not habituated, not familiar) अनभ्यस्तः-न्ता-न्तं, अपरिचितः-ता-तं.—(Not before used) अप्रयुक्तः-का-कं, अनुपयुक्तः-धी-धं, 'new moon,' See MOON.

NEW-BORN, *a.* सद्योजातः-ता-तं, जातमात्रः-त्री-वं, नवोत्पन्नः-ता-तं.
NEW-COMER, *s.* आगन्तुकः, आगन्तुः *m.*, नवागतः, नवाभ्यागतः.

NEW-FANGLED, *a.* नवकल्पितः-ता-तं, नवसृष्टः-धा-धं, नूतनः-ना-नं.
NEWLY, *adv.* नव, नूतनं, नवीनं, अभिनवं, प्रतिनवं, प्रत्ययं, सद्यस्.

NEWNESS, *s.* नवता-त्वं, नवीनता, नूतनता-तं, नव्यता, नाव्यं, अभिनवता, प्रतिनवता, प्रत्ययता.—(State of not being known before) अपूर्वता-त्वं, अभूतपूर्वता.

NEWS, *s.* वास्री, वृत्तान्तः, समाचारः, सन्देशः, सन्दिग्धं, संवादः, वृत्तं, वसैमानं, प्रवृत्तिः *f.*, किंवदन्ती, उदन्तः-नक्तः, लोकवादः, लोकप्रवादः, जनवादः, जनश्रुतिः *f.*, वाचिकं, सूचना; 'What's the news?' का वास्री; 'good news,' सुवास्री, शुभवृत्तान्तः; 'bad news,' दुर्वृत्तान्तः, अनिष्टवास्री, अशुभवृत्तान्तः.

NEWSMONGER, *s.* वास्रीपन्नः, वास्रीवृत्तिः *m.*, समाचारवृत्तिः *m.*, वास्रीव्य-वसायी *m.* (नृ), वास्रीवहनव्यापारी *m.*, वास्रीकः, कुश्रीलवः, समाचारव्यवसायी.

NEWSPAPER, *s.* समाचारपत्रं, वास्रीपत्रं, वाचिकपत्रं, संवादपत्रं.

NEWS-VENDER, *s.* समाचारपत्रविक्रेता *m.* (नृ), वास्रीपत्रविक्रेता *m.*

NEWY, *s.* नृणगोधा-धिका, सूक्ष्मगोधा-धिका, शुद्धगोधा.

NEW-TESTAMENT, *s.* नवीननियमः, नूतननियमः, नवनियमः.

NEW-YEAR'S DAY, *s.* वर्षप्रतिपद *f.*, चत्तरप्रतिपद, संवत्सरप्रतिपद.

NEXT, *a.* (In time, &c.) अनन्तर-रा-रं, निरन्तर-रा-रं.—(Next in place, having nothing intervening) अन्वयपान्नः-ना-नं, अन्वयहितः-ता-तं, अनन्तरालः-ला-लं, निरन्तरालः-ला-लं, अप-दान्तरः-रा-रं, सन्निहितः-ता-तं, पार्श्वस्थः-स्या-त्वं, अनिकः-का-कं, अनिमः-मा-मं. Next in time may also be expressed by पर-रा-रं or अनन्तरः; as, 'the next day,' परदिवा, पराहः; 'the next world,' परलोकः-कं, लोकान्तरः; 'in the next world,' परत्र, प्रेत्य, अमुत्र; 'relating to the next world,' पारत्रिकः-की-कं, अमुत्रयः-न्ता-त्वं, आमुष्मिकः-की-कं; 'the next moment,' क्षणान्तरः; 'next born,' अनन्तरजः-जा-जं; 'next of kin,' अनन्तरः-रा-रं; 'next but one,' एकान्तरः-रा-रं; 'next but two,' द्वयान्तरः-रा-रं, द्वैकान्तरः-रा-रं.

NEXT, *adv.* अनन्तरं, तदनन्तरं, प्रत्यनन्तरं, परं-रेख, परतत्, परस्तात्, ततः परं, अतः परं, अतः ऊर्ध्वं; 'next day,' परदिवासे, परेद्युस्; 'next moment,' क्षणान्तरे.

NIB, *s.* (Bill, beak) चञ्चुः *f.*, तुण्डः-विडः *m.*, मुस्तः.—(Point) चयं, अक्षिः *m.*, अग्रभागः; 'of a pcn,' कलमाग्रं.

NIBBED, *a.* चण्डिमान्-भतो-मत् (नृ), चयवान्-यतो &c., सायः-या-यं.
To NIBBLE, *v. a. and n.* चत्वात्यशः or चत्वात्यं चयं (c. 1. चर्वति-वितुं, c. 10. चर्वयति-वितुं) or दंश् (c. 1. दंशति, दंष्टुं) or चिदंश् or सन्दंश्, सम्मुखदन्तैर् चत्वात्यं खाद् (c. 1. खादति-दितुं) or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं), क्रमशः खाद् or भक्ष् (c. 10. भक्षयति-वितुं) or चर्वत् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), चिद्रान्धेयं कृ, असूय (nom. असूयति).

NIBBLED, *p. p.* चत्वात्यशः खादितः-ता-तं or चर्वितः-ता-तं or दष्टः-धा-धं, सम्मुखदन्तैर् जग्धः-ग्धा-ग्धं or छिन्नः-न्ता-तं or लूतः-ना-नं.

NICE, *a.* (Delicious, pleasant to the taste) स्वादुः-दुः-द्वी-दुः, सुरसः-ता-सं, मिष्टः-धा-धं, गुहास्वादः-दा-दं, रुचिरः-रा-रं, रुचिकः-का-कं, रुच्यः-न्या-न्यं, रुचिकरः-रा-रं.—(Exact, accurate) सूक्ष्मः-क्ष्मा-क्ष्मं, अन्नसः-सा-सं, समन्नसः-सा-सं, सम्यक्-मीची-म्यक् (क्), शुद्धः-द्धा-धं.—(Judging with exactness or minuteness) सूक्ष्मदृष्टिः-ष्टिः-ष्टि, सूक्ष्मदृष्टी-दृष्टी-दृष्टि (नृ), कुशाग्रदृष्टिः-ष्टिः-ष्टि, कुशाग्रधीयमतिः-तिः-ति, कुशाग्रधीयवृद्धिः-द्धिः-द्धि, कुशाग्रधीयवृद्धिः-द्धिः-द्धि.—(Over-exact) अतिमूक्षः-क्ष्मा-क्ष्मं, अतिमूक्षदृष्टिः-ष्टिः-ष्टि.—(Delicate, soft) कोनलः-ला-लं, पेलवः-वा-वं, मृदुः-द्वी-दुः, सुकुमारः-रा-रो-रं.—(Not coarse, fine) अस्मूलः-ला-लं, सूक्ष्मः-क्ष्मा-क्ष्मं, विरलः-क्ष्मा-क्ष्मं.—(Pleasing, agreeable) रुचिरः-रा-रं, सुभगः-गा-गं, रम्यः-न्या-न्यं, मनोरमः-मा-मं, सुन्दरः-रा-रो-रं.

NICELY, *adv.* (Exactly, accurately) सूक्ष्मं, सौक्ष्म्येण, ससीध्मं, सूक्ष्म-रूपेण, सूक्ष्मत्वेन, अन्नसा, समन्नसं, सम्यक्.—(Well, in a good manner) सु prefixed, सुदुः; 'nicely done,' सुकृतः-ता-तं.

NICESS, NICETY, *s.* (Delicacy, deliciousness) स्वादुता, सुरसत्वं, सौरस्यं, मिष्टता.—(Pleasantness) रुचिरता, रुच्यता, रम्यता, रमणीयता.—(Exactness) सूक्ष्मता-त्वं, सौध्म्यं, सामन्नस्यं, सम्यक्, शुद्धता.—(Over-exactness or scrupulousness) अतिमूक्षता, अतिमूक्ष्यं.—(Delicacy of perception or judgment) सूक्ष्मदृष्टिः *f.*—दृष्टिः, नूतनमतिः, कुशाग्रधीयमतिः, कुशाग्रधीयवृद्धिः.—(Delicacy of management) सुक्ष्म *f.*, सुयुक्तिः *f.*, लापयं, सुनोतिः *f.*

NICHE, *s.* प्रतिमास्थानं, प्रतिमाधारः, प्रतिमानिकेतः-तनं.

NICK, *s.* (Of time) कालसन्धिः *m.*, कालयोगः, शुभकालः, शुभयोगः, सुयोगः, शुभलग्नं, शुभक्षणः, युक्तसमयः, उपयुक्तसमयः, उपयुक्तकालः, उचितसमयः, अक्षिः *m.*—(Notch) छेदः, चवच्छेदः.

To NICK, *v. a.* (Touch at the right time) शुभलग्ने स्पृश (c. 6. स्पृशति, स्पर्ष्टुं) or चासद् (c. 10. -सादयति-वितुं), सुयुक्तिं कृ.—(Make a notch) चवच्छेदं कृ.

NICKNAME, *s.* उपाधिः *m.*, उपाधिनाम *n.* (नृ), निन्दानाम *n.*, निन्दसूचकं नाम, तिरस्कारसूचकनाम, अपमानार्थकं नाम.

To NICKNAME, *v. a.* उपाधिं दा, उपाधिनाम कृ, तिरस्कारार्थं नाम दा.

To NICTATE, *v. n.* निमिप् (c. 6. -मिपति-नेपितुं), पथिवद् निमेषं कृ.

NICTATION, *s.* निमेषः, निमीलनं, पथिनिमेषः, पथिवद् निमेषः.

NICTITATING MEMBRANE, *s.* पथिखां चक्षुरावरणं, पथिनेत्रपटलं.

NIDIFICATION, *s.* नोडकरणं, नोडरपन्नं, कुलापरचना.

NIECE, *s.* (Brother's daughter) भ्रातृया, भ्रातृजा, भ्रातृपुत्री, भ्रातृसुता, भ्रातृकन्या.—(Sister's daughter) स्वसौया, भागिनीया, भागिनीपुत्री, भागिनीसुता, भागिनीकन्या, स्वसृजा.

NIGGARD, *s.* कृपणजनः, अदाता *m.* (नृ), कदर्यजनः, गाढमुष्टिः *m.*

NIGGARD, NIGGARDLY, *a.* दृढमुष्टिः-ष्टिः-ष्टि, गाढमुष्टिः-ष्टिः-ष्टि, कृपणः-न्या-न्यं, व्यपशङ्की-क्षिणी-क्षि (नृ), व्यपशङ्कितः-ता-तं, अत्यव्ययी &c.,

स्वल्पवयी &c., कदर्यैः -यौ -यै, मत्तरः -रा -रं, तनुत्वायः -गा -गं, तामपराङ्मुखः -खा -खं, दानपराङ्मुखः &c., छुद्रः -द्रा -द्रं, धर्षपरः -रा -रं. See MISER, MISERLY.

NIGGARDLINESS, NIGGARDNESS, *s.* कृपणता, कार्पण्यं, कदर्यता -त्वं, पयशक्षता, स्वल्पवयः, दृढमुष्टित्वं, मात्सर्यं, दानपराङ्मुखता.

NIGGARDLY *adv.* सकार्पण्यं, कृपणवत्, स्वल्पवयेन, पयशक्षया.

NIGH, NIGHLY, NIGHNESS. See NEAR, NEARLY, NEARNESS.

NIGHT, *s.* रात्रिः *f.*, निशा, रजनी, घण्टा, घण्टा, शश्वरी, निर् *f.* (श), त्रियामा, यामिनी, यामवती, नक्तं indecl. निशीपिनी, तमस्विनी, विभावरी, तमी -मा -मिः *f.*, निरातपा, निशीय्या, निशीयः, शमनी, वासुरा, वाशुरा, श्यामा, शताधी, शश्वरी, शय्या, यामिः -मी -मिका *f.*, यामीरा, यान्या, दोषा; 'a dark night,' तमिस्रा, तामसी; 'a moonlight night,' ज्योत्स्नी; 'by night, in the night,' रात्री, निशायां, निशि, नक्तं, दोषा; 'a number of nights,' निशागणः, गणरात्रं, निशावृन्दं; 'coming on of night,' रात्रियोगः; 'end of night,' निशान्तः -न्तं, सपररात्रः, रात्रिविगमः; 'beginning of night,' निशादिः *f.*; 'every night,' प्रतिरात्रं, प्रतिनिशि, रात्री रात्री; 'day and night,' चहोरात्रं, चहर्निशं; 'night and day,' रात्रिद्वयं, रात्र्यहनी *n. du.*; 'a night and two days,' यष्टिणी; 'a period of five nights,' रात्रकं; 'sitting up at night,' रात्रिजागर -रणं; 'resting at night,' निशोपशायः; 'night attack,' सौप्तिकचयः, सौप्तिकं; 'last night,' गतरात्रिः *f.*

NIGHT-BLINDNESS, *s.* निशान्धता; 'affected with it,' निशान्धः -न्धा -न्धं, रात्र्यन्धः &c.

NIGHT-CAP, *s.* रात्री भूतं शिरोवेष्टनं or शिरोवस्त्रं, रात्रिशिरस्कं.

NIGHT-DEW, *s.* रात्रिजलं, निशाजलं, रजनीजलं, नैशासु *n.*, निशापुष्पं.

NIGHT-CLOTHES, NIGHT-DRESS, *s.* रात्रिवस्त्रं, रात्रिवसनं, रात्रिवेशः.

NIGHT-FALL, *s.* रजनीमुखं, निशादिः *f.*, रात्र्यास्तः, रात्रियोगः, सन्धा-कालः, दिनावसानं, प्रदोषः, प्रदोषकालः.

NIGHT-GOWN, *s.* रात्रिवस्त्रं, रात्रिवसनं, रात्रिवेशः, रात्री भूतं पक्षं.

NIGHT-HAG, *s.* रात्रिचरु, रात्रिचरा -री, निशाचरा -री, रात्र्यदा.

NIGHTINGALE, *s.* वसन्तदूतः, मदनदूतः, कोकिलः, गातुः *m.*

NIGHTLY, *a.* नैशः -शी -शं, प्रादोषिकः -की -कं, रात्रिकृतः -ता -तं, रात्रिकः -जा -जं, श्रावेरः -री -रं, प्रातिरात्रिकः -की -कं.

NIGHTLY, *adv.* (By night) रात्री, नक्तं, निशायां, निशि, दोषा. (Every night) प्रतिरात्रं, प्रतिनिशं, रात्री रात्री, निशि निशि.

NIGHT-MAN, *s.* खलपूः *m.*, मलपूः *m.*, पुरीषवाहकः, पुरीषापक्षी *m.*

NIGHTMARE, *s.* कुस्वप्नः, दुःस्वप्नः, चञ्चलीप्रपुल्लस्वप्नः, स्वप्नकल्पितो दृढपदे-शोपरिस्थो भाटः, स्वप्नकल्पिता मिथ्यावासना or अपच्छाया.

NIGHTSHADE, *s.* (Prickly) कण्टकारी -रिका, निर्दिग्धिका, वृहती, धाव-निका, दुःस्पर्शा, स्पृशी, व्याधी, कुली, प्रचोदिनी, धुद्रा, राप्रिका.

NIGHT-WALKING, NIGHT-WANDERING, *a.* निशाचरः -रा -री -रं, रात्रिचरः &c., रात्रिचरः &c., रजनीचरः &c., निशाचारी -रिणी -रि (न्), नक्तचारी &c., नक्तचरः &c.

NIGHT-WATCH, *s.* यागः, प्रहरः, रात्रियागः, रात्रिप्रहरः.

NIHILITY, *s.* अभावः, अवस्तुत्वं, नास्तित्वं, असत्ता -त्वं, शून्यता -त्वं.

NIMBLE, *a.* लघुः -घुः -घ्वी -घु, लघुगतिः -तिः -ति, द्रुतगतिः &c., त्वरि-तगतिः &c., लघुशरीरः -रा -रं, लघुदेहः -हा -हं, चपलाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, सङ्गचपलः -ला -लं, चपलदेहः -हा -हं, चपलगतिः &c., क्षिप्रगतिः &c., क्षिप्रकारी -रिणी -रि (न्), आशुकारी &c., तीक्ष्णकम्पी -म्पी -र्मं (न्), चपलः -ला -लं, चपलः -ला -लं.

NIMBLE-FOOTED, *a.* लघुपादः -दा -दं, चपलपादः &c., पादचपलः -ला -लं. NIMBLE-HANDED, *a.* लघुहस्तः -स्ता -स्तं, चपलपाणिः -णिः -णि, पाणि-चपलः &c.,

NIMBLENESS, *s.* लघुता, लाघवं, शरीरलाघवं, लघुगतिः, द्रुतगतिः, सङ्ग-चापत्यं, देहचापत्यं, चापत्यं, द्रुतता, क्षिप्रता, शीघ्रता, चञ्चलता, चापत्यं.

NIMBLE-WITTED, *a.* चपलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, क्षिप्रबुद्धिः &c., शीघ्रबुद्धिः &c.

NIMBLY, *adv.* सलापवं, लाघवेन, लघु, लघुगत्या, द्रुतं, द्रुतगत्या, त्वरितं, त्वरितगत्या, चापत्येन, चपलं, चपलगत्या, सङ्गचापत्येन, क्षिप्रं, शीघ्रं.

NINE, *a.* नव *m. f. n. pl.* (न्), नवसंख्यकः -धा -कं.

NINE-FOLD, *a.* नवगुणः -णा -णं, नवविधः -धा -धं, नवधा indecl.

NINETEEN, *a.* नवदश *m. f. n. pl.* (न्), जनविंशतिः *f. sing.*, एकोनविं-शतिः *f. sing.*, नवदशसंख्यकः -का -कं.

NINETEENTH, *a.* नवदशः -शी -शं, एकोनविंशः -शी -शं, जनविंशः &c., जनविंशतितमः -मी -मं, एकोनविंशतितमः &c.

NINETIETH, *a.* नवतः -ती -तं, नवतितमः -मी -मं.

NINETY, *a.* नवतिः *f. sing.*, नवतिसंख्यकः -का -कं; 'ninety-one,' एकनवतिः *f.*; 'ninety-two,' द्वानवतिः *f.*; 'ninety-three,' त्रयो-नवतिः; 'ninety-four,' चतुर्नवतिः; 'ninety-five,' पञ्चनवतिः; 'ninety-six,' षडनवतिः; 'ninety-seven,' सप्तनवतिः; 'ninety-eight,' अष्टनवतिः *f.*; 'ninety-nine,' ऊनशतं, एकोनशतं; 'above ninety years old,' दशमी *m.* (न्), दशमीत्यः, दशमीङ्गतः.

NINETY-FOLD, *a.* नवतिगुणः -णा -णं, नवतिविधः -धा -धं, नवतिधा indecl.

NINNY, NINNY-HAMMER, *s.* अल्पबुद्धिः *m.*, अल्पधीः *m.*, मूर्खः, निर्बुद्धिः.

NINTH, *a.* नवमः -मी -मं, नावमिकः -को -कं.

NINTHLY, *adv.* नवमतस्तु, नवतस्तु, नवमस्थाने, नवगपदे.

To nip, *v. a.* (Cut or pinch off with the ends of the fingers) अङ्गुल्यग्रे or अङ्गुलिनखैर् चर्चच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेद्) or अवकृत् (c. 6. -कृनत्ति -कर्षितुं) or निकृत् or छिद् or पीड्. (Bite off) दंश् (c. 1. दंशति, दंष्टुं), पिदंश्, सन्दंश्, अवदंश्. (Pinch in general) पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), मृच् (c. 1. मृचति, c. 9. मृचति -यितुं), छाद् -क्षी -क्षी कृ, छात्तीकृ; as, 'to pinch with cold,' शीतेन पीड् शीताक्षीकृ, हिमाक्षीकृ. (Blast, destroy) नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), दुस् (c. 10. दूषयति -यितुं), मृ (c. 10. मारयति -यितुं), विशृ (c. 10. -शार-यति -यितुं), ज्ञानीकृ.

NIP, NIPPING, *s.* नखैर् अवच्छेदः or अवकृननं or निकृननं or कृननं, हिमाक्षीकरणं, शीताक्षीकरणं, हिमनाशः.

NIPPED, *p. p.* (With cold) हिमपीडितः -ता -तं, हिमाक्षीः -क्षी -क्षी, शीताक्षीः &c., हिमदूषितः -ता -तं, हिमनाशितः &c. (In general) पीडितः -ता -तं, मृचितः &c.

NIPPERS, *s. pl.* सन्दंशः -शकं -शका, कदमुखं.

NIPPLE, *s.* स्तनाग्रं, स्तनमुखं -रा, स्तनशिखा, कुचाग्रं, चूषुकः -कं, स्तन-वृत्तः -न्तं, पिप्पलकं, नर्सीठः, पुनं; 'the nipples,' पुनश्चद्वौ *m. du.*

NIT, *s.* लिङ्घा, निङ्घा, रिङ्घा, दिङ्घः, यूकारङ्.

NITRE, *s.* यवक्षारः, यवजः, तक्ष्यः, पापमः, तीक्ष्णः, तीक्ष्णरसः, यवलासः, यवायजः.

NITROGEN, *s.* expressed in modern treatises by the word रूचककारः.

NITROUS, NITRY, *a.* यवक्षारीयः -या -यं, यवक्षारमयः -यी -यं, यवक्षार-गुणकः -का -कं, यवक्षारोत्पादकः -का -कं.

NITTY, *a.* बहुलिङ्घः -ङ्घा -घं, लिङ्घापूर्णः -शी -शं, प्रचुरलिङ्घः &c.

NIVEOUS, *a.* हिम्यः -म्या -म्यं, तुषारमयः -यी -यं, हिममयः &c.

No, *adv.* न, नो, नहि; 'or no,' न वा.

No, *a.* (None) usually expressible by न; as, 'no one,' न कश्चित् *m.*, न काचित् *f.*, न कोऽपि *m.*, न चापि *f.*, न कश्चन *m.*, न काचन *f.*; 'no thing,' न किञ्चित्, न किमपि, न किञ्चन; 'no other,' नान्यः न्या-न्यद्; 'no where,' न क्वचित्, न क्वापि, न कुत्रचित्, न कुत्रापि; 'no more, not again,' न पुनर्; 'no great distance,' नातिदूरं. When 'no' is privative, it is expressed by निर, अ, वि &c. prefixed, or by हीन, शून्य, परिन्त, रहित &c. affixed; as, 'having no fruit,' निम्फलः-ला-लं, चपलः &c., विकलः &c., फलहीनः-ना-नं, &c.

Nobility, *s.* (Antiquity of family, elevation of rank) महाकुलता, कुलीनता, महाकुलीनता, सत्कुलीनता, पवित्रातता, चाभिजात, चाभिजनं, कुलोत्कर्ष, कुलोत्थता, औत्कर्ष, कौलीनं, सङ्गता, वंशोत्कर्षः—(Elevation or greatness of mind) माहात्म्यं, माहात्मता-त्वं, महिमा *m.* (न), महत्वं, उदारता, औदार्यं, चित्तोदारता, महत्त्वा, महानुभावः—(Distinction, eminence) उत्कर्षः, उत्कृष्टता, औत्कर्ष, वैशिष्ट्यं, विशिष्टता, प्रधानता-त्वं, समुच्चिताः *f.*, प्रकर्षः, शिष्टता, श्रेष्ठत्वं, सेष्पता, सुख्यातिः *f.*—(Magnificence) प्रतापः, तेजस् *n.*, घोः *f.*—(The nobility, noblemen collectively) कुलीनलोकः, कुलीनजनसमूहः, कुलीनजनः *m. pl.*, शिष्टजनः *m. pl.*, कुलीनसमूहः, राजन्यकं.

Noble, *a.* (Of ancient family, or elevated rank) कुलीनः-ना-नं, महाकुलीनः-ना-नं, महाकुलः-ला-लं, सत्कुलीनः-ना-नं, सङ्गशः-शा-शं, अभिजनवान्-वती-वद् (न), अभिजातः-ता-तं, उत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं, उत्कृष्टकुलजातः-ता-तं, महाकुलजः-जा-जं, महाकुलप्रसूतः-ता-तं, सत्कुलजातः-ता-तं, विशुद्धकुलभवः, वंशविशुद्धः-द्धा-द्धं, सङ्गश-जातः-ता-तं, प्रधानवंशोद्भवः-वा-वं, महावंशीयः-या-यं, उत्तमवंश-जातः-ता-तं, कुलश्रेष्ठ-हिनी-धि (न), श्रेष्ठकुलोद्भूतः-ता-तं, कुलोद्भूतः-ता-तं, कुलिकः-का-कं, कौलेयः-यी-यं, प्रतिपत्तिमान् &c.—(Great in mind) उदारः-रा-रं, उदारमनः-ना-नः (न), उदार-मतिः-ति-ति, उदारधीः-धी-धि, महात्मा-त्मा-त्तं (न), महामनः &c., महामनस्कः-स्का-स्कं, माहात्मिकः-की-कं, महामतिः-ति-ति, महानुभावः-वा-वं, महत्त्वः-त्त्वा-त्तं, महाशयः-या-यं, उत्तममनः &c.—(Distinguished, eminent, excellent) उत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं, श्रेष्ठः-ष्टा-ष्टं, चसुल्लभः &c., शिष्टः-ष्टा-ष्टं, विशिष्टः &c., उत्तमः-मा-मं, प्रमुक्तः-खा-खं, उत्तमः-ता-तं, समुच्चितः-ता-तं, प्रसक्तः-स्का-स्कं, महान्-हती-हद् (न), महाभागः-गा-गं, महाभाग्येयः-या-यं, सेव्यः-य्या-यं.—(Illustrious) ख्यातः-ता-तं, विख्यातः-ता-तं, यशस्वी &c., महा-यशः &c., जीमान् &c., सुप्रतिष्ठः-ष्टा-ष्टं, कीर्तिमान् &c.—(Mag- nificent) महाप्रतापः-पा-पं, महातेजाः &c., विभूतिमान् &c., श्रीमान् &c. 'Noble' may sometimes be expressed by च्युषः or पुङ्गवः or व्याघ्रः or सिंहः or शार्ङ्गः or इन्द्रः in comp.; as, 'a noble or eminent man,' पुङ्गवर्षभः, पुङ्गवव्याघ्रः, नरपुङ्गवः, नरेन्द्रः &c.; 'a noble elephant,' मजेन्द्रः; 'noble nature,' सत्त्वं; 'noble on both sides,' मातुतः पितृतथाभिजनवान् &c.

Noble, NOBLEMAN, *s.* कुलीनजनः, कुलीनलोकः, शिष्टजनः, शिष्टलोकः, कुलीनपदस्थः, उच्चपदस्थः, उत्कृष्टपदस्थः, कुलश्रेष्ठ *m.* (न), सत्कुलीनः, अभिजनवान् *m.* (न), राजन्यः.

Noble-minded, *a.* उदारमनः-ना-नः (न), उदारधीः-धी-धि, उदा-रमनस्कः-स्का-स्कं, उदारचेताः &c., महात्मा-त्मा-त्तं (न), सम्भावि-तात्मा &c., महत्त्वः-त्त्वा-त्तं.

Nobleness, *s.* महत्त्वं, महिमा *m.* (न), उत्कर्षः, उत्कृष्टता, श्रेष्ठता, प्रधानता, उदारता, औदार्यं, उच्चतिः *f.*, समुच्चिताः. See Nobility.

Noblesse, *s.* कौलीन्यं, कौलीनं, कुलीनलोकः, कुलीनसमूहः, कुलीनसभा. Nobly, *adv.* (With nobleness of birth) कुलीनं, कुलीनवत्, साभि-जातः; 'nobly-born,' महाकुलप्रसूतः-ता-तं, सत्कुलजातः-ता-तं. See NOBLE, *a.* (With greatness of mind) औदार्यं, औदार्येण, उदारवत्, समाहात्म्यं, माहात्म्येन, मनोमहत्वात्, महिमा, उदारचिन्तनात्, उदारचेतासा, महत्त्वया.—(Magnificently) महाप्रतापेन, महातेजसा, अतितेजसा, समप्रतापं, रेण्वयेण.

Nobody, *s.* न कश्चित् *m.*, न काचित् *f.*, न कोऽपि *m.*, न चापि *f.*, न कश्चन *m.*, न काचन *f.*

Noctent, *a.* हिंस-हा-हं, हिंसातुः-तुः-तु, चपकारकः-का-कं.

Noctambulation, *s.* निद्राभ्रमं, निद्रापरिभ्रमं, निद्राचारः.

Noctambulist, *s.* निद्राचारी *m.* (न), निद्राभ्रमणकृत्. See NIGHT-WALKING.

Noctivagant, *a.* निशाचर-रा-रं-रं, नक्तचारी-रिणी &c. See NIGHT-WALKING.

Nocturnal, *a.* नैशः-शी-शं, रात्रिकालिकः-की-कं, रात्रिसन्ध्यं-न्यनी &c., रात्रिकालसन्ध्यो &c., दोषातनः-नी-नं, प्रादोषिकः-की-कं, शार्दूल-री-रं, रात्रीयः-या-यं, निशासन्नधीयः-या-यं.

To nod, *v. a. or n.* (Incline the head) शिरः or मस्तकं नन् (c. 1. नमति, ननुं, c. 10. नमयति-यितुं) or प्रणम् or अभिनम् or चिनम् or चानम्.—(Make a sign by a motion of the head) मस्तक-सङ्केतं कृ, शिरःसङ्केतं कृ, शिरसा सङ्केतं कृ or संज्ञा कृ or इङ्गितं कृ, शिरः पल् (c. 10. शालयति-यितुं).

Nod, *s.* (Inclination of the head) शिरःप्रणामः, मस्तकप्रणामः, शिरः-प्रवृत्तिः *f.*—(Sign made by a movement of the head) मस्तक-सङ्केतः, शिरःसङ्केतः, शिरसा सङ्केतः or संज्ञा or इङ्गितं, मस्तकसन्देशः, शिरःचालनं.

Nodated, *a.* ग्रन्थिमान्-जती-जद् (न), ग्रन्थिलः-ला-लं.

Noddle, *s.* मस्तकः-कं, शिरस् *n.*, शीर्षकं, मुखकं.

Noddy, *s.* चत्सपुटिः *m.*, चत्सपीः *m.*, मूकः, निवृद्धिः *m.*

Node, *s.* (In surgery) चक्षिगुल्मः, चर्मासि *n.*—(In astronomy) पातः, उपग्रहः; 'ascending node,' राहुः *m.*, खर्षाणुः *m.*, विधुनुदः, सौहिदेयः, तमस् *n.*; 'descending,' केतुः *m.*

Nodose, *a.* ग्रन्थिलः-ला-लं, ग्रन्थी-ग्रन्थी-ग्रन्थि (न), ग्रन्थिग्रन्थिः-ग्रन्थि-ग्रन्थि.

Nodosity, *s.* ग्रन्थिलत्वं, ग्रन्थिमहत्वं, सग्रन्थित्वं, सग्रन्थित्वं, ग्रन्थिपूर्णाता.

Nodule, *s.* शकैरा, पिरः-रं, घनः, लोष्टः-ष्ट-ष्टु *m.*

Noise, *s.* शब्दः, महाशब्दः, अतिशब्दः, ध्वनिः *m.*, महाध्वनिः *m.*, खनः, महाखनः, निःखनः, घोषः-घणं-शा, महाघोषः, नादः, महानादः, स्वट, महास्वट, उच्चैःस्वट, उच्चस्वट, प्रयोपकः, प्रस्वानः, निघोषः, निनादः, रणकारः, कणः, कंहादः, निहादः, रणः, रणत्कारः, रावः, वद्वायः, कोलाहलः, रासः, रावणं, हुनुलं, ध्वनः, चणः, उक्तोक्तः—(Public talk) जनवादः, जनप्रवादः, जनरवः, जनधुतिः *f.*

To noise, *v. a.* (Spread by report) घुम् (c. 10. घोषयति-यितुं), विघुम्, प्रकाश् (c. 10. -काशयति-यितुं), विकाश्, ख्या in caus. (ख्यायति-यितुं), चाख्या, विख्या, प्रचर् (c. 10. -चारयति-यितुं), प्रकटीकृ.

Noised abroad, *p. p.* योमितः-ता-तं, वियोमितः-ता-तं, प्रचारितः-ता-तं, प्रकाशितः-ता-तं, प्रकटितः &c., प्रकटीकृतः &c., आख्यातः &c.

Noiseful, *a.* शब्दकारी-रिणी &c., खनयन्-यनी-यद् (न). See Nt. शः.

Noiseless, *a.* निःशब्दः-द्धा-द्धं, निःशब्दः &c., चशब्दः &c., चघोषः-या-यं, नीरवः-वा-वं, सरवः-वा-वं, शब्दहीनः-ना-नं.

Noiselessly, *adv.* शब्देन विना, चशब्देन, निःशब्दं, निःशब्दं.

Noisily, *adv.* महाशब्देन, अतिशब्देन, महास्वरेण, उच्चैःस्वरेण.

NON

- NON-RESISTANCE**, *s.* प्रमतीत्या, प्रमतीत्या, प्रमतीत्या, अनिवार्यं.
- NON-RESUMPTION**, *s.* अनुनिरादनं, अनुनिरादनं, अनुनिरादनं *n.* (नं).
- NONSENSE**, *s.* अनर्थकं, अनर्थक्यं, अनर्थक्यापन्नं, अनर्थकभाषणं, निरर्थकवाक्यं, अपहं, असहजं, अर्थमयं, असहजवाक्यं, अनियतवाक्यं, असहजकथा, वृथाकथा, मृषार्थकं, अवापार्यं, अलितं, प्रलपितं, प्रलापः, अनर्थः, अर्थहीनवचनं; 'talking nonsense,' असहजप्रलापी-पिनी-पि (नं), अनियतप्रलापी &c., अनर्थकपत्रा-ह्री-कृ (कृ), जलजः-का-कं, जलजः-का-कं, वापातः-ला-लं, वापातः-टा-टं, बहुगल-वाक् *m.f. n.*
- NONSENSICAL**, *a.* अनर्थकः-का-कं, निरर्थकः-का-कं, अनर्थः-धा-धं, अर्थहीनः-ना-नं, अर्थहीनः-ना-नं, अर्थहीनः-ना-नं, मृषार्थकः &c., वृषार्थकः &c., असहजः-हा-हं, असहजार्थः-धा-धं, अवयवः &c., अनियतः &c., असहजः-ता-तं, अवापार्यः-धा-धं, अनुनिरादनः-का-कं, अभिधेयवर्तिनः-ता-तं.
- NONSENSICALLY**, *adv.* निरर्थकं, अनर्थक्यं, असहजं, वृथा, मृषा.
- NONSENSICALNESS**, *s.* अनर्थकता, निरर्थकता, अनर्थक्यता, अर्थहीनता, अवापार्यः, असहजता, असहजार्थः, अवापार्यः, अनुनिरादनः *f.*
- NON-SOLUTION**, *s.* अलपनं, अवापार्य-स्यानं, अपरिग्रहोपनं, अलपनिका.
- NON-SUITED**, *p.p.* अवसन्नः-ना-नं, अवसादितः-ता-तं, हीनः-ना-नं, अर्थहीनः-ना-नं, हीनवादः-दा-दं, नष्टवादः-दा-दं, हतवादः; 'to be non-suited,' अर्थहीन हा in pass. (हीनते), अवसन्न (c. 1. -सोदति-सह), नष्टवादः-दा-दं भू.
- NON-SUPERINTENDENCE**, *s.* अनभिधानं, अनभिधानिः *f.*, अनभिधानादृक्, अनभिधानः.
- NOODLE**, *s.* अत्युद्धिः *m.*, अत्युद्धिः *m.*, गूस्तेः, अत्युद्धिः *m.*
- NOOK**, *s.* कोणः, अक्षः, चारं, विविक्तस्थानं, गुप्तस्थानं.
- NOON**, **NOON-DAY**, **NOON-TIDE**, *s.* मध्याह्नः, मध्याह्नकालः, दिनमध्यं, दिवसमध्यं, दिवसमध्यं, मध्यन्दिनं, उद्दिनं.
- NOON**, **NOON-DAY**, *a.* मध्याह्निकः-दा-दं, मध्याह्निकः-ना-नं.
- NOOSE**, *s.* पाशः, पाशवन्धः-न्धं-न्धनं, वागुरा, उन्नायः, कूटपाशः; 'for the neck,' गलपाशः; 'number of nooses,' पाश्या.
- TO NOOSE**, *v.* *a.* पाश (nom. पाशयति-पितुं), पाशोद्ध, पाशेन बन्ध् (c. 9. वागति, बन्धुं), पाशे or उन्नाये पठ् (c. 10. पातयति-पितुं).
- NOOSED**, *p.p.* पाशितः-ता-तं, पाशोद्धतः &c., पाशवन्धः-हा-हं.
- NOR**, *adv.* न, न च, sometimes expressed by the prohibitive मा, or sometimes simply by वा in conjunction with a negative. See NEITHER, conj.
- NORMAL**, *a.* (Regular) वैधिकाः-दा-दं, यथाविधिः-पि-पि, यथाक्रमः-मा-मं.—(Relating to rudiments, teaching rudiments) मूलविद्यासंस्थान-नियन्त्री &c., विद्योपक्रमसंस्थान &c., विद्यारम्भोपदेशकः-का-कं, मूलविद्याशिक्षकः-का-कं.
- NORTH**, *s.* उत्तर, उत्तरदिक् *f.* (श्), उत्तरदिशा, उत्तराशा, उदीची, रौवेरी, सीमा. Kuvera, according to the Hindús, is the Regent of the North.
- NORTH**, *a.* उत्तरः-रा-रं, उत्तरस्थः-स्या-स्थं, उदीचीनः-ना-नं, उद्-दीची-दक् (श्), कौवेरः-री-रं; 'north-road,' उत्तरापायः; 'north-country,' उदीच्यः.
- NORTH-EAST**, *s.* प्रागुत्तरा, प्रागुदीची, पूर्योत्तरं-रा, देशानी, अपराजितः; 'north-eastwards,' प्रागुत्तरेण, पूर्योत्तरेण; 'north-east of the city,' प्रागुत्तरेण नगरात्.
- NORTH-EAST**, **NORTH-EASTERLY**, **NORTH-EASTERN**, *a.* प्रागुत्तरः-रा-रं,

NOT

- पूर्योत्तरं-रा-रं, प्रागुद्-दीची-दक् (श्), प्रागुदीचीनः-ना-नं, प्रागुत्तरस्थः-स्या-स्थं, पूर्योत्तरस्थः &c.
- NORTHERLY**, **NORTHERN**, *a.* उत्तरदिश्यः-श्या-श्यं, उत्तरः-रा-रं, उदीचीनः-ना-नं, उत्तरसंस्थान-नियन्त्री-नियन्त्री (नं); 'in a northerly direction,' उत्तरदिशि.
- NORTH-POLE**, **NORTH-STAR**, *s.* भुवः, मेरुः *m.*, जीज्ञानपादिः *m.*
- NORTHWARD**, *a.* उत्तरदिश्यः-श्या-श्यं, उत्तरदिक्स्थः-स्या-स्थं, उद्गुत्तरः-री-रं, उत्तरस्थः-स्या-स्थं.
- NORTHWARDS**, *adv.* उत्तरेण-रात्, उत्तरतः, उत्तरदिशि, उत्तरतः.
- NORTH-WEST**, *s.* वायवी, वायुकोणः, वायुदिशा.
- NORTH-WEST**, **NORTH-WESTERLY**, **NORTH-WESTERN**, *a.* वायुकोणस्थः-स्या-स्थं, वायुदिक्स्थः &c., वायवः-वी-वं, वायवीसंस्थान-नियन्त्री-नियन्त्री (नं).
- NORTH-WIND**, *s.* उत्तरवायुः *m.*, उत्तरदिग्वायुः *m.*, उत्तरदिक्पवनः.
- NOSE**, *s.* नासा-सिका, नसा, नस्या, प्राणं, घोषा, गन्धवाहः, गन्धवाहः, गन्धवाही, प्रतिः *f.*, नाः *f.* (श्), नस्तः, नासिक्यं, नासिक्यकं; चिह्निनी, विकृष्टिका, तनुभक्ता, नरु, नकुटं, नकुटकं; 'aquiline nose,' शुक्रनासिका; 'having a sharp nose,' खरखसः-सा-सं, खरखा-खा-खः (श्); 'having a nose like a hoof,' खुरखसः-सा-सं, खुरखा-खा-खः (श्); 'having a flat nose,' नतनासिका-का-कं, अवदीटः-टा-टं, अवनाटः-टा-टं, अवमटः-टा-टं; 'having a prominent nose,' प्रलक्षपोखः-खा-खं; 'having a large nose,' उग्रनासिका-का-कं; 'tip of the nose,' नासिकाग्रं, नासाग्रं; 'mucus of the nose,' नासिकामलं; 'running at the nose,' नासिकास्रावः, नासापरिस्रावः; 'thickening of the membrane of the nose,' नासानाहः; 'dryness of the nose,' नासाशोषः; 'breathing through the nose,' नासिकान्धः-मा-मं; 'drinking through the nose,' नासिकान्धः-यी-यं; 'led by the nose, as cattle, &c. नस्तितः, नस्तोतः, नस्तोतः.
- NOSE-BRIDLE**, *s.* (Rein passed through the nose of an ox) नास्यं, नासिकारज्जुः *m.f.*
- NOSE-CUT**, *a.* चिह्ननासः-सा-सं, चिह्ननासिकः-का-कं, चिह्ननाः-नाः-नः (श्).
- NOSED**, *a.* (Having a nose). See under Nose.
- NOSEGAY**, *s.* कुसुमस्तवकाः, पुष्पस्तवकाः, पुष्पगुच्छः-च्छकः, गुच्छः-च्छकः, गुलः-तच्छकः, गुच्छः, गुलुच्छः, समाली, कुटी, प्रकाशः.
- NOSELESS**, *a.* अनासिकः-का-कं, विनासिकः-का-कं, विनसः-सा-सं; गतनासिकः-का-कं, निर्नासिकः &c., नासिकाहीनः-ना-नं, नासिकाशून्यः-न्या-न्यं, विरः-खा-खं, विरुः-खुः-खु, विर्यः-ख्या-ख्यं, विरुः &c., विरुः &c., विरः-या-यं.
- NOSELOGY**, *s.* रोगनिदानशास्त्रं, निदानविद्या, रोगवर्गीकरणविद्या.
- NOSOPHETIC**, *a.* रोगकट-रा-रं, व्याधिवानकः-का-कं, रोगोत्पादकः &c.
- NOSTRIL**, *s.* नासारन्ध्रं, नासिकारन्ध्रं, नासाग्ररन्ध्रं, नासाविवरं, नासिकाचिह्नं, नासापटं, नासाविलं; 'air breathed through the nostrils,' खर.
- NOSTRUM**, *s.* गूढीयं, गुप्तोपयं, अप्रकाशितोपयं, मिथ्योपयं.
- NOT**, *adv.* In absolute negation, denial, or refusal, 'not' is rendered by न, नो, ना, नहि. When prohibitive, by मा, मास, or sometimes by चल् or कृत् with instr. c. When privative, it is expressed by अ, अन्, निर्, वि prefixed; as, 'there is not,' नास्ति; 'he will not go,' न गतिष्यति; 'do not go,' मा गच्छ; 'do not grieve,' चल् शोभेन; 'not regarded,' अनपेक्षः-धा-धं, निरपेक्षः &c.; 'not at all,' चलेषं, न किञ्चिदपि; 'not so,' नैष. In prohibitive phrases मा

NOT

may be used with the 3d pret., the augment being cut off; as, 'do not grieve' ना-शोचोः; 'do not fear,' ना-भेयोः.

The interrogative 'is not?' is rendered by ननु.

NOTABLE, *a.* (Memorable) स्मरणीयः -या -यं, स्मर्याहः -ह्यै -ह्यै.— (Remarkable, distinguished, notorious) विशिष्टः -ष्टा -ष्टे, विशेष in comp., प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, लोकप्रसिद्धः &c., ख्यातः -ता -तं, लोकख्यातः &c., उल्लूख्यः -ष्टा -ष्टे.

NOTABleness, *s.* स्मरणीयता, प्रसिद्धता, लोकप्रसिद्धता, विशिष्टता.

NOTABLY, *adv.* प्रसिद्धं, लोकप्रसिद्धं, स्मरणीयं, विशिष्टप्रकारेण.

NOTARY, *s.* कायस्थः, लेखकः, लिपिकारः, लिपिजीवी *m.* (नं), लेख्यपत्रप्रमाता *m.* (नं), पत्रप्रमाणजीवी.

NOTATION, *s.* चक्रनं, चक्रकरणं, चिह्नकरणं.—(In music) प्रस्तरः.

NOTCH, *s.* छेदः, अपच्छेदः, विच्छेदः, छिद्रः; 'of a bow,' चटनी -निः *f.*

To NOTCH, *v. a.* चिद् (c. 7. चिनति, छेत्तुं), अपचिद्, छेदं कृ, अपच्छेदं कृ.

NOTCHED, *p. p.* अपचिन्नः -न्ना -न्नं, चिन्नः &c., सच्छेदः -दा -दं, सावच्छेदः &c.

NOTE, *s.* (Mark, token) चिह्नं, लक्षणं, चक्रः -क्रं, लान्द्रनं, अभिज्ञानं.

लक्ष्यं, कलङ्कः.—(Mark made as a memorandum) स्मरणार्थ-कचिह्नं, स्मरणचिह्नं, स्मरणं.—(Annotation, comment) टीका, भाष्यं, व्याख्या, टिप्पणी, चार्सिकं; 'with notes,' सटीकः -का -कं.

—(Sound in music) स्वरः, मातृका, मूर्च्छना, कटः, क्रयः, पिरियः,

विराजः; 'a false note,' अपस्वरः, विस्वरः, अपक्रयः; 'a high note,' तारः; 'a cracked note,' जालस्वरः; 'key note,' वादी *m.*

(नं). The notes in music are निपादः or निपदः or निपथः,

क्षुभः, गान्धारः, पद्मः, मध्यमः, पञ्चमः, धैवतः, चर्षरः.—(Note of

birds) रुतं, वासितं, वाशनं.—(Notice, heed) अवेषा -द्यं, अवेषा,

मनोयोगः, लक्षं -क्षं.—(Reputation) कीर्तिः *f.*, ख्यातिः *f.*, प्रतिष्ठा,

यशस् *n.*, गौरवं; 'of little note,' जल्यकीर्तिः -र्तिः -र्ति, जल्य-

प्रकीर्तिः &c. See NORED. (Short letter) पत्रकं, पत्रं, लेखः,

लेख्यं.—(Note of hand) पत्रलेख्यं.

To NOTE, *v. a.* (Observe) लक्ष् (c. 10. लक्षयति -यितुं), आलक्ष्,

उपलक्ष्, अवेष् (c. 1. -ईयते -द्यितुं), अपेष, अवेषां कृ, आलोक (c. 10.

-लोकयति -यितुं), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), आलोच् (c. 10. -लोच-

यति -यितुं), आलोचनं कृ.—(Set down in writing, make a

note of) अक्ष् (c. 10. अक्षयति -यितुं), चिह् (c. 10. चिहयति -यितुं),

स्मरणार्थकचिह्नं कृ, स्मरणपुस्तके or लेख्यपत्रे समारुह in caus. (-रोप-

यति -यितुं) or आरुह, अभिलिख् (c. 6. -लिखति -लिखितुं).

NOTE-BOOK, *s.* स्मरणपुस्तकं, स्मारकपुस्तकं, अक्षनपुस्तकं.

NOTED, *p. p.* or *a.* (Observed) लक्षितः -ता -तं, आलक्षितः &c.,

उपलक्षितः &c., अवेषितः &c.—(Set down in writing) लेख्यारुहः

-दा -दं, लेख्यारोपितः -ता -तं, स्मरणपुस्तकारोपितः &c.—(Celebrated)

प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, ख्यातः -ता -तं, विख्यातः &c. प्रथितः -ता -तं, विद्युतः

-ता -तं, लब्धशब्दः -द्धा -द्धं, लब्धप्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं.

NOTHING, *s.* (Not any thing) न किञ्चित्, न किमपि, न किञ्चन.—

(Not any thing at-all) न किञ्चिदपि, अलेशमपि, न किञ्चदपि, न

मूक्षमपि, न स्तोक्षमपि.—(Non-existence, nonentity) अभावः,

नास्तित्वं, नास्ति indec. असत्त्वं, अवस्तु *n.*, अवस्तुता, शून्यता -त्वं, शून्यं,

असम्भवं, अविद्यमानता.—(Trifle, thing of no value) अत्यविषयः,

स्वत्यविषयः, सुलघुविषयः, अत्यार्थविषयः; 'good for nothing,'

व्यर्थः -र्था -र्थं, निरर्थकः -का -कं, किमर्थः -र्था -र्थं, अकिञ्चित्करः -रा -रं.

NOTHING, *adv.* न किञ्चित्, न किमपि, न किञ्चिदपि, न किञ्चन, अलेश-

मपि, अलेशम्, न किञ्चदपि, न मनामपि, न मनाक्, अमूक्षमपि, अस्तोक्षमपि.

NOT

NOTHINGNESS, *s.* शून्यता, शून्यं, अवस्तुत्वं, नास्तित्वं, अभावः. See NONENTITY.

NOTICE, *s.* (Observation by the eye or other senses) अवलोकनं,

आलोकनं, आलोचनं -ना, निरीक्षा, अवेषा -द्यं, निरूपणं, दर्शनं,

गन्दर्शनं, दृष्टिः *f.*, लक्षं.—(Regard, heed) अवेषा -द्यं, अवेषा,

प्रतीक्षा, अवधानं, मनोयोगः, विचारः.—(Intelligence, intimation)

सन्देशः, निवेदनं, सूचना -नं, विज्ञप्तिः *f.*, उद्देशः, समुद्देशः -शनं, संवादः,

योधनं, घोषः.—(Mention) अभिधानं, कथनं, ग्रहणं, निर्देशः, उद्देशः.

—(Proclamation) घोषः -पणं -णा, विघोषणं -णा, ख्यापनं; 'written

notice,' घोषणपत्रं, निवेदनपत्रं, विज्ञापनपत्रं, सूचनपत्रं, योधनपत्रं.

प्रसिद्धिपत्रं.—(Respectful treatment) आदरः, सत्कारः, सत्क्रिया,

मानं, सम्मानं, सम्भावना, पूजा, प्रतीतिः *f.*

To NOTICE, *v. a.* (Observe) लक्ष् (c. 10. लक्षयति -यितुं), आलक्ष्,

समालक्ष्, संलक्ष्, आलोक (c. 10. -लोकयति -यितुं), अवलोक, आलोच्

(c. 10. -लोचयति -यितुं), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), अवेष् (c. 1.

-ईयते -द्यितुं), अपेष, निरीक्ष्, अवेषां कृ.—(Heed) अवेषा (c. 3.

-धत्ते -धातुं), मनो धा, सावधानः -ना -नं भू, अवेष्, अपेष्.—(Mention)

अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), निर्दिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), उद्दिश्,

कप् (c. 10. कपयति -यितुं), निर्देशं कृ, उद्देशं कृ.—(Treat with

attention or honor) सत्कृ, सम्मन् (c. 10. -मानयति -यितुं), सम्भू

(c. 10. -भावयति -यितुं), आदृ (c. 6. -दृश्यते -दृष्टुं), आदरं कृ.

NOTICEABLE, *a.* लक्ष्यः -क्ष्य, लक्षणीयः -या -यं, आलक्ष्यः &c.,

अवेषणीयः &c., प्रतीक्षणीयः &c., प्रतीक्षणीहः -ह्यै -ह्यै, निरूपणीहः &c.

NOTICED, *p. p.* आलक्षितः -ता -तं, अवेषितः -ता -तं, उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.

NOTIFICATION, *s.* घोषणं -णा, विघोषणं -णा, विज्ञापनं -ना, विज्ञप्तिः *f.*

ज्ञप्तिः *f.*, ज्ञापनं, ख्यापनं, निवेदनं, आवेदनं, योधनं, सूचनं -ना.—

(Written notice). See under NOTICE.

NOTIFIED, *p. p.* विज्ञप्तः -प्ता -प्तं, विज्ञापितः -ता -तं, ज्ञप्तः &c., ज्ञापितः

-ता -तं, निवेदितः &c., घोषितः &c., विघोषितः &c., प्रख्यातः &c.,

सूचितः &c.

To NOTIFY, *v. a.* ज्ञा in caus. (ज्ञापयति, ज्ञपयति -यितुं), विज्ञा, निविद्

(c. 10. -वेदयति -यितुं), जाविद्, वृप् (c. 10. योधयति -यितुं), प्रख्या

(c. 2. -ख्याति -तुं, cans. ख्यापयति -यितुं), ख्या, सूच् (c. 10. सूचयति

-यितुं), वृप् (c. 10. योधयति -यितुं), विघुप्, आपुप्, कृत् (c. 10. कीर्त-

यति -यितुं), प्रकाश् (c. 10. -काशयति -यितुं).

NOTION, *s.* बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, मनःकल्पना, बुद्धिकल्पना, कल्पना, बुद्धि-

कल्पितं, सद्कल्पः, मनोगतं, मनसिजं, वासना, भावना, सम्भावना, योधः,

भासः, अभासः, प्रतिभासः; 'under the notion,' बुद्धा.—(Sentiment, opinion) मतं, मतिः *f.*, बुद्धिः *f.*

NOTIONAL, *a.* मनोगतः -ता -तं, मनसिजः -जा -जं, मनोजः &c., मनोभवः

-या -यं, कान्त्यनिकः -की -कं, मनःकल्पितः -ता -तं, सद्कल्पजः -जा

-जं, मनःमृष्टः -ष्टा -ष्टं.

NOTORIETY, NOTORIOUSNESS, *s.* प्रसिद्धिः *f.*, लोकप्रसिद्धिः *f.*, लोकप्रसि-

द्धता, प्रसिद्धत्वं, प्रकाशता, प्रकाशः, ख्यातिः *f.*, विख्यातिः *f.*, प्रख्यातिः *f.*

विद्युतिः *f.*, लोकविद्युतिः, प्राकट्यं, लौकिकता -त्वं, रुढिः *f.*, प्रथा.

सम्प्रथा, प्रथितिः *f.*, सम्प्रतीतिः *f.*—(In a bad sense) वाच्यता, कुकी-

र्त्तिः *f.*, कुख्यातिः *f.*, कुप्रतिष्ठा, कुप्रसिद्धिः *f.*

NOTORIOUS, *a.* प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, लोकप्रसिद्धः &c., लोकविद्युतः -ता -तं.

लोकप्रथितः -ता -तं, लोकविदितः &c., लोकसिद्धः &c., लौकिकः -की

-कं, सार्वलौकिकः &c., ख्यातः -ता -तं, विख्यातः &c., प्रथितः &c.

विद्युतः &c., विज्ञातः &c., रुढः -दा -दं, प्रकटः -टी -टे, प्रकटितः -ता

-तं.—(In a bad sense) ख्यातगर्हणः -णा -णं, वाच्यः -च्या -च्यं, कुकी

हिंमान् -मतो -मत् (त्), कुख्यातः -ता -तं, वुर्यातिमान् &c., कुप्रसिद्धः &c.; 'a notorious offender,' महापातकी *m.* (न्).
NOTORIOUSLY, adv. प्रसिद्धं, लोकप्रसिद्धं, प्रकाशं, प्रकटं, ख्यातगद्गं.
NOTUS, s. (South wind) दक्षिणवायुः, दक्षिणदिग्वायुः *m.*
NOTWITHSTANDING, conj. तथापि, परन्तु, परं, किन्तु, अत्रापि, तत्रापि, तदपि.
NOUGHT. See NAUGHT, NOTHING.
NOUN, s. नाम *n.* (न्), विज्ञेयं, संज्ञा, सत्त्वं, द्रव्यवाचकः, पदार्थवाचकः, आत्मा, शब्दः, सङ्केतशब्दः; 'noun of action,' कारकः, क्रिया; 'of agency,' कर्तृवाच्यः; 'animate,' प्राणिवाचकः; 'abstract,' भाववाचकः; 'collective,' सङ्घवाचकः; 'communicative,' अद्यादानवाच्यः; 'denominative,' क्रियावाचकः; 'ending in a vowel,' अजन्तः; 'gentile,' जातिवाचकः; 'inanimate,' अप्राणिवाचकः; 'instrumental,' कारणवाच्यः; 'inflected, or of any case,' कारकः; 'passive,' कर्मवाचकः, कर्मणिवाच्यशब्दः, सम्प्रदानवाच्यः; 'possessive,' अधिकरणवाच्यः; 'proper,' नामवाचकः; 'simple,' भाववाच्यं, लिङ्गः; 'verbal,' क्रियावाचकः.
To NOURISH, v. a. पुष् (c. 10. पोषयति -यितुं, c. 1. पोषति -यितुं, c. 9. पुष्पाति), परिपुष्, पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), प्रतिपाल्, भू (c. 1. भरति, c. 3. विभर्ति, भर्तुं), सम्भू, अन्नेन सन्तुष् (c. 10. -तोषयति -यितुं) or तुष् or सन्तुष् (c. 10. -तर्षयति -यितुं) or तृष् or संतृष् (c. 10. -वर्षयति -यितुं) or वृह् (c. 10. वृहयति -यितुं) or ञ्वाय् (c. 10. -प्पाययति -यितुं) or जीय् (c. 10. जीवयति -यितुं), पोषणं कृ, पालनं कृ, पालनपोषणं कृ.
NOURISHABLE, a. पोषणीयः -या -यं, पोष्यः -प्या -य्यं, पालनीयः -या -यं, वृहणीयः -या -यं, भरणीयः -या -यं, भरण्यः -र्या -र्यं, भाष्यः &c., सम्भाष्यः &c.
NOURISHED, p. p. पुष्टः -ष्टा -ष्टं, पोषितः -ता -तं, पुषितः &c., पालितः &c., प्रतिपालितः &c., भूतः -ता -तं, सम्भूतः &c., भरितः &c., वृहितः &c.
NOURISHER, s. पोष्टा *m.* (ष्टृ), पोषयिता *m.* (त्), पालयिता *m.*, प्रतिपालयिता *m.*, पालकः, भक्षी *m.* (क्षी), पालनकर्त्ता *m.*, अन्नदाता *m.*, ईहकः, अन्नदः.
NOURISHING, a. पोषकः -का -कं, पालकः -का -कं, प्रतिपालकः &c., पोष्टिकः -की -कं, पुष्टिदः -दा -दं, वृहणः -या -यी -यं, पातुपोषकः &c.
NOURISHMENT, s. (Act of nourishing) पोषः -पणं, पालनं, प्रतिपालनं, भरणं, भरिता *m.* (न्), भृतिः *f.* सम्भृतिः *f.*, आभ्यासनं, वृहणं, पुष्टिदानं, अन्नदानं.—(Food, aliment) आहारः, भोजनं, भक्ष्यं, खाद्यं, अन्नं, आहार्यं, अभ्याहार्यं, अभ्यवहारः, अभ्यवहार्यं, शरीरपात्रा, देहपात्रा, जीवनं -नक्तः, पोष्टिकं, भृतिः *f.*, सम्भृतिः *f.*, सम्भारः.
NOVEL, a. नवः -वा -वं, अभिनवः -वा -वं, नवीनः -ता -नं, नूतनः -ता -नं, नूतः -न्ता -लं, नव्यः -व्या -य्यं, प्रत्ययः -या -यं, अपूर्वः -ष्टा -ष्टं, अभूतपूर्वः &c., अदृष्टपूर्वः &c., अश्रुतपूर्वः &c., अप्राचीनः -ता -नं, अद्भुतः -ता -तं, अलौकिकः -की -कं, विलक्षणः -या -यं.
NOVEL, s. (Fictitious tale) कल्पितकथा, परिकथा, उपकथा, कथा, उपाख्यानं, आख्यानं, कूटाश्चकथा, कूटापोपाख्यानं, निव्याकथा, प्रत्ययकल्पना.
NOVELTY, s. नवता, नवीनता, नूतनता -त्वं, नव्यता, नाव्यं, अभिनवता, प्रत्ययता, अपूर्वता -त्वं, अद्भुतत्वं, अलौकिकत्वं, विलक्षणता, वैलक्षण्यं.—(A novelty) नववस्तु *n.*, नूतनवस्तु *n.*, कौतुकं, आश्चर्यवस्तु.
NOVEMBER, s. मार्गशीर्षपूर्वार्द्धं, कार्तिकोत्तरार्द्धं, मार्गशीर्षः, मार्गशीर्षः, मार्गः, अग्रहायणः, आग्रहायणः, आग्रहायणिकः, सहाः *m.* (स्), कार्तिकः, कार्तिकिकः, चाहुलः, ऊर्जः.

NOVENNIAL, a. नववर्षीयः -या -यं, नववर्षीयः -खा -यं, नववर्षिकः -की -कं.
NOVERCAL, a. वैमानिकः -की -कं, वैमानिकः -या -यं, विमानतृयोग्यः -ग्या -ग्यं.
NOVICE, s. नवशिष्यः, नवद्वारः, नूतनशिष्यः, नवीनशिष्यः, प्राथमकत्विकः, शिष्यः, क्रियाकारः, नवाभ्यासी *m.* (न्), नवीनाभ्यासी *m.*, नूतनाभ्यासी, विद्यारम्भकः.
NOVITIATE, s. (State) नवशिष्यत्वं, नवद्वारता -त्वं, नवद्वारदशा, नवाभ्यासित्वं, नूतनाभ्यासित्वं.—(Period of being a novice) नवाभ्यासकालः, नवीनाभ्यासित्वकालः, विद्यारम्भकालः.
Now, adv. (At the present time) इदानीम्, अधुना, सम्यति, साम्यतं, अद्य, एतद्दि, इहसमये, वर्तमानकाले, तत्काले, सद्यस्काले, साम्यतकाले, अधुनातनकाले, प्रस्तुतकाले; 'now and then,' कदाचित्, कदापि, कदाचन, कहिंचित्, गातु, काले काले, वारं वारं, अनुकालं; 'till now,' अद्यापि, अद्यावधि; 'from now,' अद्यारभ्य, अद्यप्रभृति, इतः परं; 'just now,' अत्यवहितदीर्घकाले, नूतनकाले; 'it was but now,' नानन्दानिम्.—(As an inceptive or connective particle) अथ, अपो.—(After this) ततस्, अतस्.
NOW-A-DAYS, adv. साम्यतकाले, अधुनातनकाले, वर्तमानकाले, अद्य.
NO WAY, NO WAYS, NO WISE, adv. न कथञ्चन, न कथञ्चित्, न कथं नपि, न सर्वथा, न सर्वथैव.
Nowhere, adv. न क्वापि, न कुत्रापि, न क्वचित्, न कुत्रचित्.
NOXIOUS, a. हिंस्रः -सा -सं, हिंस्रकः -का -कं, हिंस्रालुः -लुः -लु, हिंस्रालुः -का -कं, अपकारो -रिणी -रि (न्), अपकारकः -का -कं, अनिष्टकारी &c., अहितकारी &c., नृशंसः -सा -सं, शरासुः -रुः -रु, शरासुः -का -कं, दंशकः -रा -रं, पातुकः -का -कं, उपपातकः &c., नशुकः &c., अपायजनकः &c., दुष्टः -ष्टा -ष्टं, दूषकः -का -कं, पापकः -का -कं, कुत्सितः -ता -तं.
NOXIOUSNESS, s. हिंस्रता, अपकारकत्वं, दूषकता, दुष्टता, पातुकत्वं.
NOZZLE, s. नासाग्रं, नामिकाग्रं, नस्तः, मोषः -यं, पोषं, मुखं, अग्रं; 'nozzled as an ox,' नस्तितः.
NUBILE, a. विषासः -सा -सं, विषाहयोग्यः -ग्या -ग्यं, उदासः &c.
NUBILOUS, a. साभः -भा -भं, अभियः -या -यं, समेयः -या -यं, मेघाकोर्यः -र्या -र्यं, मेघाच्छन्नः -न्ता -नं, मेघाच्छादितः -ता -तं. See CLOUDY.
NUCLEUS, s. समुच्चयास्पदं, सञ्चयास्पदं, हृदयं, गर्भः, वीजं.
NUDATION, s. नग्नोकरणं, विवस्त्रोकरणं, निर्वस्त्रोकरणं.
NUDE, a. नग्नः -ग्नः -ग्नः, विवस्त्रः -स्त्रा -स्त्रं, निर्वस्त्रः &c. See NAKED.
To NUDGE, v. a. चल् (c. 10. चालयति -यितुं), अरत्तिना तद् (c. 10. ताडयति -यितुं).
NUDITY, s. नग्नता -त्वं, विवस्त्रत्वं, वस्त्रशून्यता, अपरिच्छदः. See NAKEDNESS.
NUGACITY, s. अनर्थकत्वं -ता, मोषता, निष्फलता, लापयं, लघुता.
NUGATORY, a. (Vain) निरर्थकः -का -कं, अनर्थकः -का -कं, तूष्प्रायः -या -यं, व्यर्थः -था -थं.—(Of no force) मोषः -या -यं, निष्फलः -ला -लं, विफलः &c., फलहीनः -ना -नं, अनिष्पन्नः -न्ता -नं, निर्वलः -ला -लं, प्रभावहीनः &c., निष्प्रभावः &c., लुप्तः -न्ता -नं, निष्प्रमाणः &c.
NUISANCE, s. कष्टं, पापा, पापकः, पीडा, व्यथा, विडम्बना, कष्टकः -कं, उपातः; 'public nuisance,' लोककष्टकः; 'domestic,' गृहोत्पातः.
NULL, a. मोषः -या -यं, व्यर्थः -था -थं, अनिष्पन्नः -न्ता -नं, लुप्तः -न्ता -नं, निरर्थकः -का -कं, अनर्थकः -का -कं, निष्फलः -ला -लं, विफलः -ला -लं, निष्प्रभावः -वा -वं, निर्वलः -ला -लं, निर्वीर्यः -वा -वं, वृषा indec. मुषा indec.
To NULLIFY, v. a. मोषीकृ, व्यर्थीकृ, अपरोक्ष, निष्फलीकृ, निष्फल (nom. निष्फलयति -यितुं), विफलकृ, लुप् (c. 6. लुम्पति, लोप्, c. 10. लोप-

यति -यितुं), खरद् (c. 10. खरदयति -यितुं), निर्बलीकृ, निष्प्रभावीकृ, मुधा कृ, वृषा कृ.

NULLITY, *s.* (Want of force) मोपता, व्यर्थता, निरर्थकता, अनर्थकता, 'ज्ञानवैक्यं, अनिष्पन्नता, लुपता, निष्कलता.—(Nonentity) ज्ञायाः, नास्तित्वं, अवस्तु *n.*, शून्यता.

NUMB, *a.* सुप्तः -मा -मं, सुप्तवत् *m.f.n.* (च्), जडः -डा -डं, स्तम्भः -व्या -व्यं, स्तम्भचेष्टः -ष्टा -ष्टं, स्तम्भितचेष्टः &c., कुरादः -रादा -रादं, गतिशक्तिहीनः -ना -नं, स्पन्दनरहितः -ता -तं, स्तम्भितचेतनः -ता -तं, अचेतनः -ता -तं, चैतन्यरहितः &c.; 'with cold,' शीताकुलः -ला -लं.

To NUMB, *v. a.* जडीकृ, स्तम्भीकृ, चैतन्यं स्तम्भं (c. 10. स्तम्भयति -यितुं, c. 5. स्तम्भोति, स्तम्भितुं), चैतन्यस्तम्भं कृ, चैतनास्तम्भनं कृ, चैतन्यं द (c. 1. हरति, हर्तुं), त्वक्सुप्तिं कृ, शीताकुलीकृ.

NUMBERED, *p. p.* सुप्तः -मा -मं, जडीकृतः -ता -तं. See NUMB, *a.*

NUMBER, *s.* संख्या.—(Assemblage of two or more units) राशिः *m.*, संख्या; 'even number,' समसंख्या; 'odd,' विषमसंख्या; 'whole number,' सन्निधः; 'five in number,' पञ्चसंख्यः -स्या -स्यं, पञ्चसंख्यकः -का -कं.—(Amount) संख्या, गणना, परिगणना, समुदायः, परिमाणं.—(Multitude, collection) गणः, समूहः, समवायः, भङ्गः, सङ्घातः, सङ्घयः, वृन्दं, सङ्घहः, स्तोमः, राशिः *m.*, पुत्रः, पूगः; 'a number of young women,' तरुणीगणः; 'a number of men,' पुरुषसमूहः, पुरुषसमवायः.—(A great number, many) बाहुल्यं, बहुत्वं, बहुः -हुः -ह्री -हु, बहुलः -ला -लं, बहुसंख्यकः -का -कं, अनेकः &c., प्रचुरः -रा -रं; 'in great number,' बहुशस्, अनेकशस्.—(Figure, arithmetical sign) अङ्कः, संख्या.—(Science of numbers) अङ्कविद्या, गणनाविद्या, गणितं, व्यक्तं; 'table of numbers,' अङ्कपत्रं, अङ्कतालं, सारणी.—(Verse) पद्यं, छन्दस् *n.*, कविता, पद्यरचना.—(In grammar) वचनं; 'singular number,' एकवचनं; 'dual,' द्विवचनं; 'plural,' बहुवचनं, अनेकवचनं.

To NUMBER, *v. a.* (Count) संख्या (c. 2. -स्याति -तुं), परिसंख्या, सम्परिख्या, गण् (c. 10. गणयति -यितुं), विगण्, प्रगण्, अङ्क (c. 10. अङ्कयति -यितुं), कल् (c. 10. कलयति -यितुं), गणनां कृ, गणीकृ.—(Affix a number) अङ्क, अङ्कं स्या in caus. (स्यापयति -यितुं) or लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).

NUMBERED, *p. p.* संख्यातः -ता -तं, गणितः -ता -तं, अङ्कितः &c., कलितः &c., गणीभूतः -ता -तं, गणीकृतः -ता -तं, परिगणितः &c.

NUMBERER, *s.* संख्याकृत् *m.*, गणकः, अङ्कगणकः, गणनाकारी *m.* (न्).

NUMBERING, *s.* गणनं -ना, परिगणनं -ना, संख्यानं, संख्या -रखं, गणितं,

NUMBERLESS, *a.* असंख्येयः -या -यं, असंख्यः -स्या -स्यं, अगणनीयः -या -यं, अगण्यः -स्या -स्यं, असंख्यातः -ता -तं, गणनातीतः -ता -तं, कोट्यवधिः -धिः -धि.

NUMBLES, *s. pl.* (Entrails of a deer) मृगान्दं, मृगान्दाणि *n. pl.*

NUMBNESS, *s.* त्वक्सुप्तिः *f.*, त्वक्सापः, सुप्तिः *f.*, स्वापः, जडता, जाड्यं, चैतन्यस्तम्भः, चेतनास्तम्भः, चैतन्यस्तम्भता, चैतन्यराहित्यं, गतिशक्तिहीनता, कुरादता, मिदं.

NUMCRABLE, *a.* संख्येयः -या -यं, गणनीयः -या -यं, गण्यः -स्या -स्यं, गण्येयः -या -यं, गणितव्यः -व्या -व्यं, परिगणनीयः -या -यं.

NUMERAL, *a.* (Pertaining to or consisting of numbers) सांख्यः -ख्या -ख्यं, संख्यात्मकः -का -कं, संख्याविषयः -या -यं, संख्यासप्तन्धी -न्धिनी &c., संख्यावाचकः &c., गणनासप्तन्धी &c., अङ्की -ङ्किनी &c., अङ्कान्तकः &c.

NUMERAL, *s.* (Figure) अङ्कः, संख्या, संख्याचिह्नं, गणनाचिह्नं.

NUMERALLY, *adv.* संख्यानुसारान् -रेख, यथासंख्यं, संख्यावत्.

NUMERARY, *a.* अनुक्रमसंख्यासप्तन्धी -न्धिनी &c., अनुक्रमसंख्यः -ख्या -ख्यं.

NUMERATION, *s.* संख्यानं, संख्यता, गणना, परिगणना, संख्यापरिमाणं.

NUMERATOR, *s.* (Of a fraction) अंशः, लवः, भोगः, हारः, हारकः; 'numerator and denominator together,' राशिः *m.*

NUMERICAL, *a.* सांख्यः -ख्या -ख्यं, यथासंख्यः -ख्या -ख्यं, संख्यापेक्षकः -का -कं, संख्योद्देशकः -का -कं, संख्यासप्तन्धी &c. See NUMERAL, *a.*

NUMERICALLY, *adv.* यथासंख्यं, संख्यामपेक्ष्य, संख्यामुद्दिश्य, यथागणनं, गणनां कृत्वा, संख्यां कृत्वा or गणयित्वा.

NUMEROUS, *a.* बहुः -हुः -ह्री -हु, बहुलः -ला -लं, बहुसंख्यकः -का -कं, बहुसंख्यः -ख्या -ख्यं, महासंख्यः &c., अनेकः -का -कं, प्रचुरः -रा -रं, भूरिः -रिः -रि, भूरिष्टः -ष्टा -ष्टं, भूयान् -यसी -यः (स्), नैकः -का -कं, पुष्कलः -ला -लं, प्रान्यः -ज्या -ज्यं, विपुलः -ला -लं.

NUMEROUSLY, *adv.* बहुशस्, अनेकशस्, बाहुल्येन, सङ्घशस्.

NUMEROUSNESS, *s.* बहुत्वं, बाहुल्यं, अनेकत्वं -ता, अनेक्यं, बहुसंख्यत्वं.

NUMISMATIC, *a.* मुद्राविषयः -या -यं, नाणकविषयकः &c., मुद्रासप्तन्धी &c.

NUMISMATICS, *s.* मुद्राविद्या, नाणकविद्या, मुद्राविषयका विद्या.

NUMSKULL, *s.* स्थूलबुद्धिः *m.*, स्थूलधीः *m.*, अल्पबुद्धिः, जडधीः.

NUN, *s.* मठनिवासिनी, मठवासिनी, संसारत्यागिनी, लोकत्यागिनी, सङ्गपरित्यागिनी, सत्पासिनी, तपस्विनी, वैरागिणी, तपोनिष्ठा, तपस्यासक्ता, धर्मभगिनी, ब्रह्मचारिणी, योगिनी.

NUNCIO, *s.* रोमीयधर्माध्यक्षकाशाद् दूतः, महाधर्माध्यक्षदूतः.

NUNCUPATIVE, NUNCUPATORY, *a.* साक्षात् कथितः -ता -तं, अलिखितः &c.

NUNNERY, *s.* धर्मभगिनीमठः, तपस्विनीमठः, ब्रह्मचारिणीमठः.

NUPTIAL, *a.* विवाहिकः -की -कं, उद्वाहिकः -का -कं, औद्वाहिकः -की -कं, पाणिग्रहणिकः -की -कं, विवाहीयः -या -यं, विवाही -हिनी -हि (न्), उद्वाही &c., विवाहसप्तन्धी &c., विवाह in comp.; 'nuptial feast,' विवाहमहोत्सवः; 'nuptial gift,' यौतकं, औद्वाहिकं, पारिश्राम्यं, हरणं, सुदायः -यं.

NUPTIALS, *s. pl.* विवाहः, उद्वाहः, परिणयनं, विवाहविधिः *m.*, विवाहक्रिया, विवाहसंस्कारः, पाणिग्रहणं.

NURSE, *s.* धात्री, धात्रेयी -यिका, अङ्कपाली, उपमाता *f.* (तृ), मातृका, प्रतिपालिका, पालयित्री, धन्या, पुष्पः *f.*—(In sickness) उपचारकर्त्री, उपचारिका, रुग्णपरिचारिका, रोगान्तेपालिका, रोगसेविका.—(Fosterer, cherisher) पालकः, प्रतिपालकः, पालयिता *m.* (तृ), पोषकः, पोषा *m.* (तृ).

To NURSE, *v. a.* (Foster, take care of a child, &c.) पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), प्रतिपाल्, अङ्के पाल्, क्रोडे पाल्, पुष् (c. 1. पोषति, c. 9. पुष्णाति, c. 10. पोषयति -यितुं) or परिपुष्, क्रोडीकृ, अङ्कीकृ.—(Attend upon a sick person) रोगिणम् उपचर् (c. 1. -चरति -रितुं) or परिचर् or पाल् or प्रतिपाल् or सेव् (c. 1. सेवते -वितुं) or उपसेव्.—(Suckle) दुग्धं or स्तन्यं or स्तनं दा (c. 3. ददाति, दातुं) or पा in caus. (पाययति -यितुं) or पे in caus. (धापयति -यितुं), स्तनदानेन or स्तन्यदानेन पुष् or पाल्.—(Nourish, cherish) भृ (c. 1. भरति, c. 3. विभर्ति, भर्तुं), सम्भृ, पाल्.

NURSED, *p. p.* पालितः -ता -तं, अङ्के पालितः -ता -तं or प्रतिपालितः &c., पोषितः -ता -तं, पुष्टः -ष्टा -ष्टं, भरितः -ता -तं.—(In sickness, &c.) उपचरितः -ता -तं.

NURSERY, *s.* चालस्थानं, चालगृहं, चालकस्थानं, पालनस्थानं, पोषणस्थानं.

NURSERY-MAN, *s.* पुष्पाजीवी *m.* (न्), पुष्पशाकोत्पत्तिजीवी *m.* (न्).

NURSING, *s.* पालनं, अङ्केपालनं, अङ्कपालिका, प्रतिपालनं, पोषणं, भरणं, चुलुम्भः, लालनं, क्रोडीकरणं.—(In sickness, &c.) उपचारः.

- NURSING, *s.* स्तननयः -या, स्तनयः -पा-पा: *m.*, स्तनपायी *m.* (नं), पालः.
 NURTURE, *s.* (Nourishment, food) साहारः, भक्ष्यं, जरीरसाया, भूतिः *f.*
 सम्भूतिः *f.*, पोषिकः.—(Education, bringing up) शिक्षा, उपदेयः,
 अभ्यासः, पुष्टिः *f.*, पोषः -पणं, पालनं. प्रतिपालनं. भरिना *m.* (नं).
 To NURTURE, *v. a.* (Nourish) पुष् (c. 10. पोषयति -यितुं), परिपुष्.
 पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), प्रतिपाल्, भृ (c. 1. भरति, c. 3. निर्भर्ति,
 भर्तुं), पालनं कृ, पोषणं कृ.—(Educate) शिक्ष् (c. 10. जिगयति
 -यितुं), विनी (c. 1. -नयति -नेतुं).
 To NUSTLE, *v. a.* अङ्गे पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), छत्तीकृ, छेत्तीकृ.
 NUT, *s.* खाद्यबीजगर्भम् अणुशकृति दृढमलं or घनफलबीजं.
 NUTANT, *a.* प्रणतशिराः -राः -रः (स्), अवनतशिराः &c., नतशिराः &c.
 NUT-BROWN, *a.* पृष्ठीकफलवत् प्रयावः -या -यं or ज्यानः -ना -नं.
 NUT-CRACKERS, *s. pl.* सन्दृशः, सन्दृशकं, मन्दृशका.
 NUTMEG, *s.* जातिकोशं, जातिफलं, जातिः -ती *f.*, जातीकोशं, जातीकोषं,
 जातीफलं, समुद्रान्नं, पुवागः, द्विधामकं, लरं. त्वनं. See MACC.
 NUTRIMENT, *s.* (Food) साहारः, भोजनं, पोषिकं. See NOURISHMENT.
 NUTRITION, *s.* (Act) पोषणं, पुष्टिः *f.*, पोषः, साधायनं. See NOURISHMENT.
 NUTRITIOUS, NUTRITIVE, *a.* पोषिकः -की -कं, पुष्टिः -दा -दं, पोषकः
 -का -कं, धातुपोषकः &c., धातुवर्षकः -जा -कं, पुष्टिकरः -री -रं, पुष्टि-
 कारकः -का -कं, पुष्टिजनकः &c., धातुभृत् *m. f. n.*, पलवर्षकः &c.,
 चलवर्षनः -ना -नं, वृंहणः -या -यी -रं.
 NUTSHELL, *s.* बीजकवचः -चं, बीजकवुकः, बीजपटः.
 NUX-VONICA, *s.* (Poisonous fruit) परस्तरा.
 NYCTALOPS, *s.* रात्रिदृष्टिः *m. f.*, निशादृष्टिः *m. f.*, रात्रिदृक् *m.* (ज्ञं).
 NYCTALOPY, NYCTALOPIA, *s.* रात्रिदृष्टिः *f.*, निशादृष्टिः *f.*
 NYMPH, *s.* अम्पराः *f.* (स्), अम्परा, जलवनदेयता, जलदेयता, वनदेयता,
 जलदेयी, वनदेयी, जलवनदेयी, नदीदेयता, यद्यिग्री, विद्यापरी.—
 (Beautiful woman, lass, सुन्दरी, मुग्धा, प्रमदा, तन्वज्जनी, कन्या.
 NYMPH-LIKE, *a.* अम्परायोग्यः -न्या -न्यं, अम्परस्तुत्यः -त्या -त्यं.
 NYMPHOMANIA, *s.* (A disease) जतिपरखा.

O.

- O! exclam. (Vocative) भोः, भोस्, भो, भोभो, हे.—(To inferiors)
 रे, जरे, जरेरे, हे, जहो.—(Expressive of surprise, grief, an-
 ger, &c.) ज्ञा, ज्ञा, हा, जहह, जहहा, हन्, जहो, जहोयत्.
 OAI, *s.* स्थूलपुष्टिः *m.*, स्थूलजनः, मन्दपुष्टिः, जडपुष्टिः, मूरीः, मूटः, यर्चरः.
 OAFISH, *a.* स्थूलस्वभावः -या -यं, मन्दस्वभावः &c., अयुष्टिः -ष्टिः -ष्टि.
 OAK, *s.* सिन्दूरः, सिन्दूरपृष्ठः, वनपृष्ठभेदः, वनपादपभेदः, वनराजिः.
 OAKEN, *s.* सिन्दूरकाष्ठमयः -यी -यं, सिन्दूरपृष्ठनिर्मितः -ता -तं.
 OAKUM, *s.* बीजंरज्जुसखः, शणखखः, राखिज्जुः *m. f.*, शणसूचकं.
 OAR, *s.* धोपणः -खी *f.*, धोपणः -खी, धोपणी, नौकादण्डः, नौदण्डः,
 जरिचं, जारिचं, तरखः, तरिरपः.
 OARED, *a.* दण्डयान् -वती -वत् (नं), दण्डी -खिदनी -खिद (नं); 'fought-
 oared,' चतुर्दण्डयान् &c., चतुर्दण्डी &c.
 OARSMAN, *s.* नौकादण्डपरः -पारी *m.* (नं), नौदण्डचालकः.
 OASIS, *s.* मरुभूमिमध्यगतं शाडुलस्पलं, मरुभूमिस्थं शाडुलस्पलं.
 OAT, *s.* ओटसंज्ञकः शास्त्रभेदः or धान्यभेदः.
 OATEN, *a.* पृष्ठीकशास्त्रमयः -यी -यं, पृष्ठीकशास्त्रमयः &c.
 OATH, *s.* शपथः, शपथः, शपः -पनं, अभिशपथः, परिशपथः, दिव्यं, सत्यं,
 समयः, प्रलयः, अभिपदः, अभिपदः, परिग्रहः, क्रिया; 'to take an
 oath,' शप् (c. 1. शपति -ने, c. 4. शपति -ने, शप्), अभिशप, शपथं

- कृ, शपथं शप्; 'he took an oath,' शपथं जपे; 'to administer
 an oath,' शप् (c. 10. शपयति -यितुं); 'made to take an oath,'
 जापितः -ता -तं; 'with an oath,' सशपथं, शपचपुष्टं, शपचपुष्टः.
 OATH-BREAKING, *s.* शपथभङ्गः, दिव्यभङ्गः, मिथ्याशपथः, मिथ्यादिव्यं.
 OAT-MEAL, *s.* ओटसंज्ञकान्यचूर्णं, पृष्ठीकधान्यचोदः.
 OBEDIENT, *s.* सत्यचिन्ता, चित्तसत्यता, मन्त्रता, कठिनचिन्ता, चित्तका-
 टिन्, कठिनता, दृढता, दार्ढ्यं, अननुतापशीलता, अनुतापविमुक्ता,
 चाग्रहः, चाग्रहशीलता, पापग्रहः, पापात्यागः.
 OBEDIENT, *a.* सत्यचिन्ता -ता -तं, कठिनचिन्ता &c., दृढचिन्ता &c.,
 अननुतापशीलः -ला -लं, अनुतापविमुक्तः -रा -रं, अनुतापपराङ्मुखः
 -रा -रं, दुष्टग्रही -हिणी -हि (नं), पापग्रही &c., पापात्यागी &c.
 OBEDIENTLY, *adv.* न्यायचिन्तया, कठिनचिन्तया, सकाटिन्.
 OBEDIENCE, *s.* आज्ञानुरति, आज्ञानुसरणं, आज्ञाकरणं, आज्ञापालनं,
 आज्ञानुवृत्तिः *f.*, आज्ञानुकूलता, आज्ञानुकूल्यं, आज्ञाग्राह्यं, आज्ञाधारणं,
 आज्ञाधीनता, आज्ञानुरोधः, आज्ञासेवनं, आदेशकरणं, निदेशकरणं,
 आज्ञाप्रता, आज्ञानुविधायिता, वशता, वश्यता, शुश्रूषा -यणं, अनुवर्तनं,
 अनुवृत्तिः *f.*, अनुकूलता, आनुकूल्यं, वशवर्तनं, मान्यता, आज्ञामाननं,
 वशीभूतता.
 OBEDIENT, *a.* आज्ञानुवर्ती -र्विनी -र्विनी (नं), आज्ञापालकः -का -कं, आज्ञाधीनः
 -ना -नं, आज्ञानुयायी &c., आज्ञानुसारी &c., आज्ञाकरः -री -रं, आज्ञा-
 कारी &c., आदेशकारी &c., निदेशकारी &c., आदेशकरः &c., वचन-
 करः &c., वचनकरः &c., आज्ञासेवी &c., आज्ञापरः -रा -रं, अनुज्ञा-
 सनपरः &c., वजः -जा -जं, वजयः -ज्या -ज्यं, वजपत्नी &c., वजानुगः
 -गा -गं, शुश्रूषुः -षु -षु, आज्ञापरः -हा -रं, आज्ञावाहकः -का -कं,
 आज्ञानुसमादकः &c., आज्ञासमादो &c., आज्ञाधारी &c., अनुवर्ति &c.,
 अनुविधायी &c., विधायी &c., अनुकूलः -ला -लं, सेवी &c., आज्ञा-
 ग्राही &c., वचनग्राही &c., निदेशग्राही &c., चाग्रवः -वा -यं, अधीनः
 -ना -नं; 'obedient to a parent,' पितृवाक्यपरः -रा -रं, पितृवच-
 नकरः -रा -रं, पितृवशः -शा -जं, पितृवशानुगः &c.
 OBEDIENTLY, *adv.* शुश्रूषया, सानुवर्तनं, आज्ञानुवर्तनपूर्वकं, सानुकूल्यं,
 आज्ञानुसारेण -रतम्, आज्ञानुवर्तनेन, यथादिष्टं, यथादेशं, यथाज्ञं, यथानुज्ञं.
 OBESANCE, *s.* नमस्कारः, प्रणामः, प्रणतिः *f.*, प्रणिपातः, प्रणिपतनं, नमस्
 indecl., नमस्या, सन्नतिः *f.*, नतिः *f.*, नमनं, विनयः, विनीतिः *f.*,
 उपसङ्गः; 'from inferiors to superiors,' अन्नलिः *m.*, अन्नलि-
 कर्म्म *n.* (नं), अन्नलिचन्तनं, चन्दनं; 'from a Brahman,' सातो-
 वादः; 'from an inferior to a religious preceptor, Guru,
 &c.,' अभिवादनं, अभिवन्दनं; 'from Hindús of inferior caste,'
 दण्डयत्; 'to an idol, &c.,' चन्दनं.—(Profound obeisance with
 all the members of the body) साष्टाङ्गप्रणामः, साष्टाङ्गनमस्कारः,
 साष्टाङ्गपातः, साष्टाङ्गप्रणामः; 'to make obeisance,' नमस्कृ, प्रणम्
 (c. 1. -खनति -खन्तुं), शिरसा प्रणम्, कार्यं प्रणम्, प्रणिपत् (c. 1. -पतति
 -तिनुं), साष्टाङ्गपातं प्रणिपत्; 'having made obeisance,' प्रणम्य.
 OBELISK, *s.* सूयाकारः स्तम्भः, दीर्घस्तम्भमयः स्तम्भविशेषः.
 OBERRATION, *s.* भ्रमणं -खा, परिभ्रमणं, पर्यटनं, इतस्ततो भ्रमणं.
 OBESSE, *a.* मेदस्वी -स्विनी -स्वि (नं), पीनः -ना -नं, पीवरः -रा -रं, स्थूलः
 -ला -लं, स्थूलकायः -या -यं, मांसलः -ला -लं.
 OBESNESS, OBESITY, *s.* मेदस्विता, मेदोवृद्धिः *f.*, स्थूलता, पीनता.
 To OBEY, *v. a.* आज्ञाम् or वचनम् अनुवृत् (c. 1. -वर्तते -र्विनुं), यथा-
 दिष्टम् अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठानुं), यथाज्ञं विधा (c. 3. -दधाति -धानुं)
 or कृ, श्रु in des. (शुश्रूषते -पितुं), अनुविधा in pass. (-धीयते),
 अनुरूप in pass. (-रूप्यते), सेव् (c. 1. सेवते -यितुं), उपसेव्, आज्ञां or

वचनं प्रतीप् (c. 6. -इच्छति -एषितुं) or सम्प्रतीप्, उपचर् (c. 1. -चरति -रितुं), उपाचर्, उपास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं), पयुष्पास्, समुपास्, समुपे (c. 2. -अमुपेति -तुं, rt. इ), मन् (c. 10. मानयति -यितुं), आज्ञां पाल् (c. 10. पालयति -यितुं) or ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or प्रतिग्रह् अनुकूल (nom. अनुकूलयति -यितुं), उपजीव् (c. 1. -जीवति -वितुं), आज्ञानुवर्त्तनं कृ. —(Submit to the control of another) परवशीभू, परवशं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं).

OBEYED, *p. p.* शुश्रूषितः -ता -तं, यथादिष्टम् अनुष्ठितः -ता -तं or विहितः -ता -तं, मानितः -ता -तं, पयुष्पासितः -ता -तं, सेवितः -ता -तं.

TO OBFUSCATE, *v. a.* मलिनीकृ, तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), तिमिरीकृ, कलुषीकृ, मलिन (nom. मलिनयति -यितुं).

OBFUSCATED, *p. p.* मलिनीकृतः -ता -तं, तिमिरीकृतः &c., कलुषीकृतः &c.

OBFUSCATION, *s.* कलुषीकरणं, मलिनीकरणं, निष्प्रभता, सान्धकारता.

OBIT, *s.* मृतक्रिया, मृतकर्म *n.* (न्), अन्यकर्म *n.* See OBSEQUIS.

OBITUARY, *s.* (List of the dead) मृतसंख्यापत्रं, मृतपरिसंख्या, मृतना-
मावलिपत्रं. —(Account of the dead) मृतवर्णनं -ना, मृतचरित्रं, मृतविवरणं.

OBJECT, *s.* (That about which any power or faculty is employed, or by which something is presented to the mind) विषयः, अर्थः, इन्द्रियार्थः, गोचरः, पत्रं, भाजनं, भूमिः *f.*, आस्पदं, स्थानं. The first four of these words refer properly to objects of sense, of which five are given, viz. 'form,' रूपं; 'sound,' शब्दः; 'odour,' गन्धः; 'flavor,' रसः; 'touch,' स्पर्शः. The other words are used elegantly in composition, thus, 'an object of confidence,' विश्वासपात्रं, विश्वासभूमिः *f.*, विश्वासआस्पदं, विश्वासस्थानं; 'of affection,' स्नेहभूमिः *f.*, प्रीतिपात्रं; 'of favor,' प्रसादभूमिः *f.*; 'of compassion,' कृपापात्रं, दयाभाजनं; 'of disgrace,' अभिभवास्पदं; 'of blame,' निन्दापात्रं, निन्दाविषयः; 'of praise,' स्तुतिभाजनं; 'of honor,' मानभाजनं; 'of charity or liberality,' दानपात्रं; 'of dispute or litigation,' व्यवहारविषयः, व्यवहारस्थानं; 'of taxation,' शुल्कस्थानं; 'deserving object of charity, &c.,' सुपात्रं, पात्रं; 'undeserving,' कुपात्रं, अपात्रं; 'visible object,' चक्षुर्विषयः. —(Purpose, end, that to which the mind is directed) अभिप्रायः, आशयः, अभिप्रेतं, अर्थः, विषयः, उद्देशः, तात्पर्यं, कार्यं, कार्यवस्तु *n.*, प्रयोजनं, प्रयोगः, अभिसन्धिः *m.*, प्रार्थितं, इष्टं, पदार्थः, लक्ष्यं, लक्ष्यं, हेतुः *m.*, निमित्तं, सम्प्राप्तिः; 'accomplishment of one's object,' स्वार्थसिद्धिः *f.*, कार्यसिद्धिः *f.*, इष्टसिद्धिः *f.*, कृतार्थता, चरितार्थता, इष्टापत्तिः *f.*, आशा-
प्राप्तिः *f.*; 'one who has accomplished his object,' कृतार्थः -था -थं, चरितार्थः &c., प्राप्तार्थः &c., कृतकृत्यः -त्या -तं, आशाप्राप्तः -ता -तं; 'I have gained my object,' कृतार्थोऽस्मि, चरितार्थोऽस्मि; 'one's own private object or end,' स्वार्थः, स्वहितं, स्वसाधनं; 'highest object,' परमार्थः; 'important object,' मुख्यार्थः; 'the four objects of human pursuit collectively,' चतुर्वर्गः, चतुर्भेदः; these are 'virtue,' धर्मः; 'wealth,' अर्थः; 'love,' कामः; 'final beatitude,' मोक्षः; 'the three objects without the last,' त्रिवर्गः, त्रिगुणः; 'with what object,' किमर्थं, किमुद्दिश्य. —(In grammar) कर्म *n.* (न्), कर्मपदं.

TO OBJECT, *v. a.* or *n.* बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), बाधार्थं हेतुं वद् (c. 1. वदति -दितुं), विरुद्धहेतुं वद्, बाधां कृ, बाधार्थं वचनं वद्, विरुद्धवचनं वद्, अपवद्, विसंवद्, विपरीतं वद्, अघरीकृ, वितर्ह् (c. 1. -तर्हते

-तिष्ठतुं), पर्युद्स् (c. 4. -अस्यति -असितुं), निरस्, विरोधार्थं वचनं वद्, विरुद् (c. 7. -रुद्धि -रोद्धुं), प्रतिरुद्, न सम्मन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), न अनुमन्, न प्रतिग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), न अनुमुद् (c. 1. -मोदते -दितुं), न स्वीकृ, अस्वीकारं कृ, असम्मतिं कृ, असम्मतः -ता -तं भू, अनुनुमोदनं कृ, उद्गाहं कृ, परवाक्यं खण्ड् (c. 10. खण्डयति -यितुं), व्यापातं कृ, आपत्तिं कृ.

OBJECTED TO, *p. p.* पर्युद्स्तः -स्ता -स्तं, अपवादितः -ता -तं, अस्वीकृतः -ता -तं.

OBJECTION, *s.* बाधा -धः -धकं, विरुद्धहेतुः *m.*, बाधार्थकहेतुः *m.*, विरो-

धार्थकहेतुः *m.*, विरुद्धवचनं, उद्गाहः, कक्षा, अपवादः, शङ्का, आशङ्का, अपवादः, विपरीतवचनं, वाक्यखण्डनं, वाक्यविरोधः, व्यापातः, प्रतिवन्धः, आपत्तिः *f.*, विप्रतिपत्तिः *f.*, प्रत्यवायः, वितर्ह्, आक्षेपः, पर्युद्दासः; 'making an objection,' विरुद्धहेतुवादः, कक्षावादः; 'settling an objection,' समाधिः *m.*, समाधानं.

OBJECTIONABLE, *a.* बाध्यः -ध्या -ध्यं, बाधनीयः -या -यं, सबाधः -धा -धं, परिहरणीयः -या -यं, परिहार्यः -र्या -र्यं, वर्जनीयः -या -यं, वर्ज्यः -ज्या -ज्यं, अपवाद्यः -द्या -द्यं, सदोषः -पा -पं, प्रतिपेधाहं -हं -हं, निपेधाहं &c., शङ्कनीयः -या -यं, आशङ्कनीयः &c., प्रतिवन्धाहं &c.; 'objectionable person or thing,' परिहारः.

OBJECTIONABLENESS, *s.* बाध्यता, सबाधत्वं, बाधः, सदोषता.

OBJECTIVE, *a.* (Pertaining to the object) स्वाधारस्थितः -ता -तं, स्वाधारनिष्ठः -ष्टा -ष्ठं, विषयाश्रितः -ता -तं, विषयनिष्ठः &c., पदार्थाश्रितः -ता -तं, विषयसन्नधि -न्धिनी &c., पार्श्वनिष्ठः &c., पार्श्वसन्नधि &c. —(In grammar) कर्मपदविषयः -या -यं.

OBJECTOR, *s.* बाधकः, विरुद्धहेतुवादी *m.* (न्), कक्षावादी, अपवादकः.

TO OBJURGATE, *v. a.* निन्द् (c. 1. निन्दति -न्दितुं), उपालम् (c. 1. -लभते -लभ्युं), आक्रुश् (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), समाक्रुश् भर्त्स् (c. 10. भर्त्सयते -ति -यितुं), क्षिप् (c. 6. क्षिपति, क्षेप्ते), अवक्षिप्, आक्षिप्, अधिक्षिप्, धिक्ष्.

OBJURGATION, *s.* निन्दा, उपालम्भः, निरस्कारः, भर्त्सनवाक्यं, निर्भर्त्सनं, क्षेपः, अवक्षेपः, धिक्षारः, परोवादः.

OBJURGATORY, *a.* निन्दकः -का -कं, निन्दार्थकः -का -कं, निरस्कारार्थकः &c.

OBLATION, *s.* (Offering to the gods, &c.) वलिः *m.*, उपहारः, देवोपहारः, उपहरणं, हुतं, हव्यं, होमः, हुतहोमं, आहुतिः *f.*, आहवा -वन्, हवनं, उपायनं, देवोपायनं, कथं, नियेषणं, अवदानं, सत्रं, चरुः *m.*, प्रयागः, इष्टिः *f.*, चैतानं, पित्तानः -नं, सवः, पात्रोरः, कुण्डपाय्यः. —(Of eatable articles, &c.) नैवेद्यं, निवेदनं. —(Of curds) पृषदाय्यं. —(Of rice-milk and sugar) परमान्नं, पायसः. —(A respectful oblation of rice, &c. with water) सघ्यं, अघ्यः; 'the presentation of it,' अघ्यदानं. —(Oblation to all the deities) वैश्वदेवं, वैश्वदेवकर्म *n.* —(To the manes) कथं. See MANES. (To the gods and manes) हव्यकथं; 'dressed oblation,' हव्यपाकः; 'grand and extraordinary oblation,' महावलिः *m.*, महानैवेद्यं; 'proper for an oblation,' हव्यः -व्या -यं; 'to make an oblation to fire,' अनले होमं कृ.

OBLIGATION, *s.* आनन्दः, आह्लादः, हर्षः, प्रमोदः, मदः.

TO OBLIGATE, *v. a.* वन् (c. 9. वन्नाति, वन्दुं), निवन्, वदं -दां -दं कृ, नियमेन वन्, नियमपूर्थं or प्रतिज्ञापूर्थं, वन्.

OBLIGATION, *s.* (Binding power, as of a vow, promise, debt, &c., incumbency) अवश्यकता -त्वं, आवश्यकता, अवश्यकर्तव्यता -त्वं, अवश्यकार्यता, कर्तव्यता, विधेयता, अवश्यम्भावः, आवश्यकः, चरुणः; 'under the obligation of a debt,' चरुणी -णिनी -णि (न्); 'free from obligation,' अचरुणी &c., अवतीर्णः -र्णी -र्णं, उन्तीर्णः

&c., चक्षुःसुत्रः-क्ता-क्तं; 'religious obligation,' व्रतं, यमः, नियमः, विषयः; 'under a religious obligation,' व्रती &c., व्रतस्वः-स्वा-स्वः; 'observing or taking on one's self a religious obligation,' व्रताचरणं, व्रतमद्गृहः; 'violating it,' व्रतलोपः-पनं.—(Engagement, compact) नियमः, समयः, प्रतिज्ञा-ज्ञानं, संघट्ट-*f.* संस्कारः, उपगमः, अभ्युपगमः, अभ्युपायः, मन्था, सन्धानं, सन्धिः *m.*, संश्रयः.—(Bound state) बद्धता, निबद्धता.—(Favor, any act by which a person becomes bound to another) उपकारः, अनुग्रहः, उपकृतं, सुकृतं, हितं, प्रियं, उपचारः, कृतोपकारः; 'to lay under an obligation,' उपकृ, उपकारेण वद्धं-द्धां कृ, उपकारवद्धं-द्धां कृ.

OBLIGATORY, *a.* अवश्यकः-क्ता-क्तं, आवश्यकः-को-के, अवश्यकर्तव्यः-व्या-व्यं, अवश्यः-श्या-श्यं, अवश्यकार्यः-व्या-व्यं, अवश्यमन्त्रव्यः-व्या-व्यं, अवश्यमाननीयः-या-यं, अवश्यपालनीयः-या-यं.

To OBLIGE, *v. a.* (Constrain, compel). Expressed by the causal form usually in conjunction with चलात् or चलेन or चलात्कारेण; as, 'to oblige a man to do any thing,' चलेन पुरुषं किञ्चित् कृ in caus. (कारयति-यितुं) or प्रवृत्त in caus. (-चलैयति-यितुं); 'to oblige to pay,' दा in caus. (दापयति-यितुं); 'to oblige to go,' चलेन गम् (c. 10. गमयति-यितुं); 'he obliged me to take the book,' शास्त्रं मां ग्राहयामास. The root चह् is sometimes used in this sense. See **To COMPEL**. (Bind) वन्च् (c. 9. वप्नाति, वन्द्धुं), निवन्च्.—(By a compact or agreement) नियमेन or नियमपूर्वम् or प्रतिज्ञापूर्वम् वन्च्.—(By a favor or kindness) उपकारेण वन्च् or वद्धं-द्धां कृ, उपकारवद्धं-द्धां कृ.—(Favor, do a favor to) अनुग्रह (c. 9. गृह्णाति-ग्रहीतुं), अनुग्रहं कृ, अनुग्रहं (c. 4. -रूपयति-ने-रोद्धुं), उपकृ, उपकारं कृ, साहाय्यं कृ, हितं कृ, प्रियं कृ; 'to be obliged.' See the next.

OBLIGED, *p. p.* (Compelled) expressed by the pass. part of the causal form. See **COMPELLED**, **CONSTRAINED**. (Bound) वद्धः-द्धा-द्धं; 'by a favor,' उपकारवद्धः &c.—(Favored, indebted) अनुग्रहीतः-ता-तं, उपकृतः-ता-तं; 'I am obliged to you for your advice,' अनुग्रहीतोऽस्मि or अनुग्रहीतोऽहं तवोपदेशेन.

OBLIGING, *a.* (Having the disposition to do favors) उपकारशीलः-ला-लं, उपकारी-रिणी-रि (न), परोपकारी &c., उपकारपुद्धिः-द्धिः-द्धि, अनुग्राही-&c., अनुरोपी &c., अनुकूलः-ला-लं, प्रियद्वारः-रा-रं, सुशीलः-ला-लं.

OBLIGINGLY, *adv.* उपकारशीलत्वात्, उपकारपुद्ध्या, सानुग्रहं, अनुग्रहेण, अनुरोधेन, सानुकूल्यं, प्रीत्या, सुशीलवत्, सुशीलत्वात्.

OBLIGINGNESS, *s.* उपकारशीलता, परोपकारशीलता, परोपकारिता, अनुग्रहः, अनुग्रहशीलता, अनुरोधः, अनुकूलता, सानुकूल्यं, सुशीलता.

OBLIQUE, *a.* (Not direct) चक्रः-क्रा-क्रं, वक्रिमः-मा-मं, कुटिलः-ला-लं, जिह्वः-घ्रा-घं, विजिह्वः &c., तिर्यग्-रथ्यी-यक् (च्), असरलः-ला-लं, अनुजुः-जु-जु, वक्रो-क्रिणी-क्रि (न्), विषमः-मा-मं, —(As language, &c.) चक्रः-क्रा-क्रं, अस्पष्टः-ष्टा-ष्टं, उपरोपी &c.; 'oblique speech,' चक्रोक्तिः *f.*, चक्रमखितं.—(In grammar) कारकविभक्तिः-का-कं; 'oblique case,' कारकं, कारकविभक्तिः *f.*, कारकं.—(Oblique vision) चक्रदृष्टिः *f.*; 'having it,' चक्रदृष्टिः दृष्टिः-ष्टि, तिर्यग्दृष्टिः &c.

OBLIQUELY, *adv.* चक्रं, कुटिलं, तिर्यक्, तिरस्, जिह्वं, विजिह्वं, असरलं.

OBLIQUENESS, OBLIQUITY, *s.* चक्रता, कुटिलता, कौटिल्यं, जिह्वता, तिर्यक्तं, असरलता, अमारन्त्यं, अनुनुता-त्वं, विषमता; 'of vision,' चक्रदृष्टिः *f.*

दृष्टिचक्रता, चक्रदृष्टित्वं, तिर्यग्दृष्टित्वं.—(Deviation from moral rectitude) विमार्गगमनं, विषयगमनं, उत्पपगमनं, लुपपगमनं, सत्यप-भ्रंशः, सत्यपत्यागः, असदाचारः, अभिचारः.

To OBLITERATE, *v. a.* अपमृज् (c. 2. -मार्ष्टि-ष्टुं), व्यामृज्, प्रमृज्, अवमृज्, व्यामृश् (c. 6. -मृशति-मृष्टुं), अवमृश्, व्यामर्षं कृ, अवमर्षणं कृ, उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति-छेत्तुं), लुप् (c. 6. लुम्पति, लोभुं), लोपं कृ, विनश् (c. 10. -नाशयति-यितुं), उन्मूल् (c. 10. -मूलयति-यितुं); 'is obliterated from the memory,' विस्मर्यते.

OBLITERATED, *p. p.* अपमृष्टः-ष्टा-ष्टं, व्यामृष्टः &c., उन्मृष्टः &c., उच्छिन्नः-न्ना-न्नं, लुप्तः-प्ता-प्तं, वितीर्णः-र्णो-र्णं.

OBLITERATION, *s.* मार्जना, अपमार्जना, व्यामर्षः, अवमर्षणं, लोपः.

OBLIVION, *s.* विस्मृतिः *f.*, विस्मरणं, अस्मृतिः *f.*, अस्मरणं, स्मृतिनाशः, स्मृतिहानिः *f.*, व्यामोहः.—(Remission of offences) दोषविस्मरणं, सकलापराधनोचनं.

OBLIVIOUS, *a.* (Causing forgetfulness) विस्मरकः-का-कं, विस्मृतिजनकः-का-कं, विस्मृतिकारकः &c.—(Forgetful) विस्मरणशीलः-ला-लं.

OBLIVIOUSNESS, *s.* विस्मरणशीलता, विस्मृतिः *f.* See **FORGETFULNESS**.

OBLONG, *a.* आयतः-ता-तं, आयतिमान्-मती-मत् (त्), दीर्घचतुरस्रः-सा-सं, दीर्घचतुरस्राकारः-रा-रं, दीर्घाकारः &c.

OBLONG, *a.* (The figure) आयतः-तं, दीर्घचतुरस्रः-सं.

OBLOQUY, *s.* निन्दा, परोवादः, परिभाषणं, अपवादः, निन्दोक्तिः *f.*, पक्षपो-क्तिः *f.*, दुर्वचनं, दुरुक्तं, वाच्यता, तिरस्कारः.

OBNOXIOUS, *s.* भीतं, अभयणं, वाक्स्तम्भः, वागोधः, गतवाचं.

OBNOXIOUS, *a.* (Liable, subject) योग्यः-ग्या-ग्यं, अधीनः-ना-नं, वशः-शा-शं, संहः-हं-हं, उपयुक्तः-क्ता-क्तं, पाव in comp., आस्पद in comp., विषय in comp., अधिकारी-रिणी &c.; 'obnoxious to punishment,' दण्डयोग्यः &c., दण्ड्यः-रद्व्या-रद्वं, दण्डनीयः-या-यं, दण्डार्हः-हं-हं; 'to disease,' रोगाधीनः-ना-नं, रोगपात्रं, रोगात्सदं; 'to death,' मरणाधीनः &c., मरणपात्रं; 'to blame,' निन्दाविषयः-या-यं.—(Odious, offensive) द्वेष्यः-व्या-व्यं, द्वेषणीयः-या-यं, द्वेषो &c., अप्रियः-या-यं, विप्रियः &c., अनिष्टः-ष्टा-ष्टं, असन्तोषकरः-रा-रं, अप्रीतिकरः &c.

OBNOXIOUSLY, *adv.* द्वेषणीयं, अप्रियं, विप्रियं, व्यलोक्तं, विरुद्धं.

OBNOXIOUSNESS, *s.* (Liability) योग्यता, अधीनता, वशता.—(Odiousness) द्वेष्यता, द्वेषणीयता, अप्रियता, अनिष्टता.

OBSCENE, *a.* अवाच्यः-व्या-व्यं, गर्ह्यः-ह्यो-ह्यं, गर्हितः-ता-तं, अशुद्धः-द्धा-द्धं, अवचनीयः-या-यं, अनय्यः-रा-रं, अपवित्रः-त्रा-त्रं, कुत्सितः-ता-तं, बोभत्सः-त्सा-त्सं, दुरुक्तः-क्ता-क्तं, कुप्राच्यः-व्या-व्यं; 'obscene word,' अपशब्दः, दुर्वचनं.—(Ill-omened) अशुभः-भा-भं, अमङ्गलः-ला-लं, अभद्रः-द्रा-द्रं, अमङ्गलसूचकः-का-कं.

OBSCENELY, *adv.* अवाच्यं, गर्हितं, गर्हणीयं, अशुद्धं, कुत्सितं.

OBSCENENESS, OBSCENITY, *s.* अवाच्यता, गर्ह्यता, अशुद्धता-त्वं, कुत्सितत्वं, बोभत्सता; 'of language,' दुर्वचनं, दुर्वचनं, दुर्भाषणं, दुरुक्तिः *f.*, अपशब्दः.

OBSCURATION, *s.* (Act) कलुषीकरणं, तिमिरीकरणं, मलिनीकरणं, प्रकाशहरणं, कान्तिहरणं.—(State) निष्प्रभता, सान्धकारता, तेजःक्षयः, तेजोहानिः *f.*, प्रभाक्षयः, प्रकाशक्षयः.—(Of a planet) अस्तः-स्तं.

OBSCURE, *a.* (Dark, dim) निष्प्रभः-भा-भं, निःप्रभः &c., अप्रभः &c., मलिनः-ना-नं, मलिनप्रभः &c., निस्तेजाः-जा-जः (स्), तेजोहीनः-ना-नं, अप्रकाशः-शा-शं, सान्धकारः-रा-रं, सतिमिरः-रा-रं, तमसो-स्युतो-सि (न्), दुर्देशः-शा-शं.—(Not easily understood, not clear) गढः-ढा-ढं, गूढार्थः-थो-थं, गूढार्थकः-का-कं, निगूढः

-दा -दं, दुर्ज्ञेयः -या -यं, दुर्गमः -मा -मं, दुर्घोषः -धा -धं, बोधागम्यः -म्या -म्यं, व्याख्यागम्यः &c., अख्याख्येयः -या -यं, अस्पष्टः -ष्टा -ष्टं, अव्यक्तः -क्ता -क्तं, अस्पृष्टः -ष्टा -ष्टं, गहनार्थः &c., कठिनः -ना -नं.—(Not noted) अप्रसिद्धः -द्धा -द्धं, अख्यातः -ता -तं, अविव्यातः &c., अव्यप्रतिष्ठः -ष्टा -ष्टं, अव्यकीर्तिः -र्तिः -र्तिं.

To OBSURE, *v. a.* (Darken) निष्प्रभीकृ, तिमिरिकृ, मलिनिकृ, तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), प्रच्छ (c. 10. -च्छादयति -यितुं), कलुषीकृ, तेजो ह (c. 1. हरति, हर्तुं), प्रकाशं ह, कान्तिं ह, प्रभां ह, प्रकाशघ्नं कृ.—(With clouds) मेपायुतं -तां कृ, मेपाच्छन्नं -न्नां कृ.—(Make difficult to be understood) गूढीकृ, निगूढीकृ, दुर्ज्ञेयं -यां कृ, दुर्गमीकृ, अस्पष्टीकृ.

OBSCURED, *p. p.* तमोभूतः -ता -तं, नष्टप्रभः -भा -भं, मलिनप्रभः &c., हतप्रभः &c., क्षीणप्रभः &c., नष्टप्रकाशः -शा -शं, हतप्रकाशः &c., तमोभूतः -ता -तं, कलुषीकृतः -ना -नं, नष्टतेजाः -जाः -जः (न्), नष्टतेजस्कः -क्ता -क्तं, हततेजाः &c., नष्टकान्तिः -न्तिः -न्ति, क्षीणकान्तिः &c., विगततेजाः &c., मलिनितः -ता -तं, मलिनः -ना -नं, क्षततेजाः &c., क्षतप्रभः &c., क्षतकान्तिः &c., क्षतोजाः &c., हतोजाः &c., हतज्योतीः -तीः -तिः (स्), अरोकः -का -कं.

OBSCURELY, *adv.* (Darkly) सान्धकारं, निष्प्रभं, सतिमिरं, अप्रकाशं.—(Not clearly) अस्पष्टं, अव्यक्तं, गूढं, निगूढं, दुर्ज्ञेयं.

OBSCURITY, OBSCURINISS, *s.* (Darkness) निष्प्रभता, सान्धकारता, तिमिरं, तिमिरं, तमम् *n.*, अन्धकारः, तेजोहीनता, तेजोहानिः *f.*, अप्रकाशत्वं, अव्यप्रकाशः, प्रभाहीनता, प्रभाहानिः *f.*, अव्यतमसं.—(Darkness of meaning) गूढार्थता, गूढता, निगूढता, दुर्ज्ञेयता, दुर्घोषता, अस्पष्टता, अव्यक्तता -त्वं, गहनता, दुर्गमता, बोधागम्यता, व्याख्यागम्यता, अख्याख्या -ख्यात्वं.—(State of being unknown to fame) अप्रसिद्धिः *f.*, अप्रसिद्धता, अख्यातिः *f.*, अविव्यातिः *f.*, अव्यप्रतिष्ठा, अव्यकीर्तिः *f.*, कीर्तिन्यूनता, कीर्त्यभावः.

To OBSECRATE, *v. a.* निर्वन्द्येन प्रार्थं (c. 10. -अर्चयति -ते -यितुं), विनयेन प्रार्थं.

OBSECRATION, *s.* निर्वन्द्यपूर्णं प्रार्थनं or प्रार्थना, विनयेन प्रार्थनं.

OBSEQUIAL, *a.* और्ध्वदेहिकः -को -कं, आनकर्मिकः -की -कं, उत्तरक्रियासत्त्वनी -न्विनी -न्वि (न्), अन्त्येष्टिसत्त्वनी &c., अन्त्येष्टियोग्यः -या -यं.

OBSEQUIES, *s. pl.* उत्तरक्रिया, उत्तरकर्म *n.* (न्), उत्तरकार्यं, प्रेतक्रिया, प्रेतकर्म *n.*, प्रेतकृत्यं, प्रेतकार्यं, प्रेतसंस्कारः. अन्त्यकर्म *n.*, अन्त्यक्रिया, अन्त्यकर्म *n.*, अन्त्येष्टिः *f.*, अन्त्येष्टिक्रिया, शयकर्म *n.*, मृतकर्म *n.*, मृतक्रिया, मृतकार्यं, मृतसंस्कारः, अतीतसंस्कारः, और्ध्वदेहिका -कं, मृतसत्क्रिया, अन्तसत्क्रिया, मृतकं, आहुति, आहुतिदिकर्म *n.*, पारलीकिकं, अशुभकर्म *n.*, अशुभकार्यं. The आहुति consists of obsequial oblations to the manes of deceased ancestors. See MANES; 'monthly obsequies,' अन्त्याहार्यं -ध्यं, अनुहार्यः, मासिकं.

OBSEQUIOUS, *a.* अत्यनुकूलः -ला -लं, अत्यनुरोधी -धिनी -धि (न्) चक्षुर्ज्ञी &c., चन्दोनुवर्ती &c., चन्दोनुरोधी &c., अनुवर्ती &c., अनुविषायी &c., वशवदः -दा -दं, वशानुगः -गा -गं, विनतः -ता -तं, नमः -न्ना -नं, आज्ञाकारी &c.

OBSEQUIOUSLY, *adv.* अत्यनुकूलं, अत्यनुरोधेन, चन्दोनुवर्तपूर्व.

OBSEQUIOUSNESS, *s.* अत्यनुकूलता, अत्यनुरोध्यं, अत्यनुरोधी -धनं, चन्दोनुरोधी, चन्दोनुवृत्तिः *f.*, चन्दोनुवर्त्तनं, चन्दोनुवृत्तं.

OBSERVABLE, *a.* दृश्यः -श्या -श्यं, दर्शनीयः -या -यं, दृष्टिगोचरः -रा -रं, लक्ष्यः -क्ष्या -क्ष्यं, आलोकनीयः -या -यं, प्रेक्ष्यः -क्ष्या -क्ष्यं, प्रेक्षणीयः -या -यं.—(That may be practised) व्यवहार्यः -ह्यी -ह्यं, व्यवहर्त्तव्यः -ह्यी -ह्यं.

OBSERVANCE, *s.* (Act of keeping or performing) पालनं, रक्षणं, सेवनं, निषेवनं, धारणं, आचरणं, अनुष्ठानं.—(Practising) आचरणं, अनुष्ठानं, करणं, विधानं, अभ्यासः, निषेवनं.—(Following) अनुसारः, अनुसरणं.—(Custom, practice) व्यवहारः, आचारः, चर्या, चरितं, रीतिः *f.*—(Religious observance) व्रतं, नियमः, यमः, नियामः, विधिः *m.*, विधानं.—(Respect) आदरः, सत्कारः, मानं.

OBSERVANT, *a.* (Taking notice) निरीक्षकः -का -कं, प्रेक्षकः -का -कं.—(Keeping, practising, following) पालकः -का -कं, निषेवकः -का -कं, अनुष्ठायी -यिनी -यि (न्), धारी &c., अनुसारी &c., आस्थितः -ता -तं, निश्चितः -ता -तं, आश्रितः -ता -तं.—(Of orders) आज्ञापालकः.—(Of benefits received) कृतवेदी &c., कृतज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

OBSERVATION, *s.* (Act of looking at or taking notice) निरीक्षणं, निरीक्षा, अवेषणं, अवेषा, अवलोकनं, आलोकनं, आलोचनं, निरूपणं, सन्दर्शनं, दृष्टिः *f.*, लक्ष्यं, लक्ष्यं.—(Result of taking notice) लिखितं, चर्चा. See NOTE, NOTICE; 'in one's observation,' प्रत्यक्षे -क्षतम्.

OBSERVATORY, *s.* ताराग्रहं, ग्रहनक्षत्रादिदर्शनस्थानं.

To OBSERVE, *v. a. and n.* (See, look at) दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), अनुदृश्, प्रतिदृश्, अभिदृश्, परिदृश्, प्रदृश्, सम्प्रदृश्, सन्दृश्, लक्ष् (c. 10. लक्षयति -यितुं), आलक्ष्, समालक्ष्, संलक्ष्, उपलक्ष्, समुपलक्ष्, ईक्ष् (c. 1. ईक्षते -क्षितुं), समीक्ष्, चीक्ष्, प्रेक्ष्, निरीक्ष्, अवेष्, प्रत्यक्ष्, अभिप्रेक्ष्, सम्प्रेक्ष्, उदीक्ष्, आलोक् (c. 10. -लोकयति -यितुं, c. 1. -लोकते -क्तुं), समालोक्, अवलोक्, विलोक्, आलोच् (c. 10. -लोचयति -यितुं), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), विलोकनं कृ, अवलोकनं कृ.—(With the intellect) उपलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), विज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -नीते -ज्ञातुं), विभू (c. 10. -भावयति -यितुं), विभावयनं कृ, अनुभू.—(Keep, perform, practise) पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), प्रतिपाल्, परिपाल्, अनुपाल्, सम्पाल्, अभिपाल्, रक्ष् (c. 1. रक्षति -क्षितुं), अभिरक्ष्, परिरक्ष्, संरक्ष्, आचर् (c. 1. -चरति -रितुं), समाचर्, अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठानुं), आस्था, समास्था, समुपास्था, विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), सेव् (c. 1. सेवते -यितुं), निषेव्, उपसेव्, समासेव्; 'observe propriety,' विनयं रक्ष्.—(Utter, make a remark) दागं वद (c. 1. वदति -दितुं) or प्रवद, चर्चं कृ.—(Adhere to) आश्रि (c. 1. -श्रयति -यितुं), अवलस् (c. 1. -लसते -सितुं), उपास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं).

OBSERVED, *p. p.* (Noticed by the eye) दृष्टः -ष्टा -ष्टं, ईक्षितः -ता -तं, निरीक्षितः -ता -तं, प्रेक्षितः -ता -तं, आलोकितः -ता -तं, आलोचितः -ता -तं, निरूपितः -ता -तं.—(Kept, performed) पालितः -ता -तं, आचरितः &c., अनुष्ठितः &c., सेवितः &c., निषेवितः &c., अनुसृतः &c.

OBSERVER, *s.* (Looker on) प्रेक्षकः, चीक्षकः, प्रेक्षणिकः, द्रष्टा *m.* (ष्टृ), दर्शी *m.* (न्), आलोचकः. See OBSERVANT.

OBSERVINGLY, *adv.* सुनिरूपणपूर्व, चर्चया, मनोयोगेन, सावधानं.

OBSOLETE, *a.* अव्यवहारितः -ता -तं, निरुक्तः -क्ता -क्तं, निरुक्तः -क्ती -क्ते, कालान्तरितः -ता -तं, गतकालिकः -का -कं, लुप्तः -प्ता -प्तं, अप्रचलः -ला -लं, अप्रचलितः -ता -तं, अचलितः -ता -तं, अप्रचरितः -ता -तं, अव्यवहार्यः -ह्यी -ह्यं, अनुपस्थितः -ता -तं, अनुपलब्धः -भा -भं, विकटः -टा -टं, OBSOLETNESS, *s.* अव्यवहार्यता, अव्यवहारितत्वं, लुप्तता, अप्रचलितत्वं, अप्रचारः, लोपः, अनुपस्थितिः *f.*, अनुपलब्धिः *f.*

OBSTACLE, *s.* विघ्नः, अन्तरायः, व्यापातः, प्रसूहः, प्रतिवन्धः -न्धकं, रोधः -धनं, अवरोधः, उपरोधः, विरोधः, संरोधः, निरोधः, स्तम्भः -म्भनं, प्रतिघ्नः, विघ्नः, विधातः -तं, विघ्नकः, बाधा -धा -धकः, व्यवधानं, विघ्ननः; 'removal of obstacles,' विघ्नसिद्धिः *f.*, विधातसिद्धिः *f.*

विघ्ननाशः-शूनं, विघ्नहरणं; 'causing obstacles,' विघ्नकरः-रा-रं, विघ्नकारी-रिखी-रि (न्).

OBSTETRIC, *a.* प्रसवकर्मसंस्थानो-न्धनी &c., सृष्टिकर्मसंस्थानो &c., गर्भनोचनसंस्थानो &c., गर्भनोचनविषयकः-का-कं, सायकः-यिका-कं.

OBSTETRICS, *s.* प्रसवकर्म *n.* (न्), प्रसवकार्यं, गर्भनोचनविद्या.

OBSTINACY, OBSTINATENESS, *s.* स्तब्धता, स्तब्धिः *f.*, स्तब्धमतिः, धैर्यं, धीरता-त्वं, निर्वन्धः, दृढता, दार्ढ्यं, कठिनता, कठिन्यं, धृतिः *f.*, जडता, जाड्यं, अवश्यता, अविवेकता, खैरता, खैरता, प्रतीपता, दुष्टता, आग्रहः, दुराग्रहः, दुर्मदः, अभिनिवेशः, निर्वन्धशीलता, हठः; 'in adhering to belief,' श्रद्धानादं.

OBSTINATE, *a.* स्तब्धः-आ-अं, निर्वन्धशीलः-ला-लं, स्तब्धमतिः-ति-ति, धीरः-रा-रं, दृढः-डा-डं, कठिनः-ता-तं, जडः-डा-डं, अवश्यः-श्या-श्यं, अविवेकः-या-यं, दुराग्रही-हिणी-हि (न्), आग्रही &c., खैरी &c., खैरः-रा-रं, प्रतीपः-पा-पं, दुष्टः-ष्टा-ष्टं.—(Difficult of cure) कृच्छ्रास्यः-प्या-प्यं, दुःस्रास्यः &c., दुःसाध्यः &c., दुष्पचारः-रा-रं,

OBSTINATELY, *adv.* निर्वन्धेन, सनिर्वन्धं, धैर्येण, सधैर्यं, सदाढ्यं, सजाड्यं, सकाठिन्यं, दुराग्रहेण, प्रतीपवत्, खैरवत्, दुष्टवत्.

OBSTIPATION, *s.* मलावरोधः, मलावधम्, मलस्तम्भः *f.*

OBSTREPEROUS, *a.* (Vociferous) उच्चैःस्वरकारी-रिखी-रि (न्), तुमुलकारी &c., बहुधोषः-पा-पं, कोलाहलकारी &c.—(Perverse) प्रतीपः-पा-पं.

OBSTREPEROUSLY, *adv.* उच्चैःसरेण, बहुधोषेण, कोलाहलेन, सकोलाहलं.

OBSTREPEROUSNESS, *s.* धोषणत्वं, बहुधोषत्वं, तुमुलकारित्वं, प्रतीपता.

To OBSTRUCT, *v. a.* रुध् (c. 7. रुण्ति, रोद्धुं), प्रतिरुध्, निरुध्, उपरुध्, विरुध्, संरुध्, स्तम्भ् (c. 10. स्तम्भयति-यितुं, c. 9. स्तम्भति, स्तम्भितुं), विष्टम्भ्, प्रतिवन्ध् (c. 9. चप्रति-चन्धुं), बाध् (c. 1. बाधते-पितुं), विहन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं), व्याहन्, प्रतिहन्, विघ्न (nom. विघ्नयति-यितुं), वृ (c. 10. वारयति-यितुं), निवृ, विनिवृ, आपृ, समापृ, प्रतिवृ, प्रतिपिध् (c. 1. वेधति-वेधुं), रोधं कृ, अवरोधं कृ, गतिरोधं कृ, प्रतिवन्धं कृ, निराकृ.

OBSTRUCTED, *p. p.* रुद्धः-डा-डं, प्रतिरुद्धः &c., विरुद्धः &c., निरुद्धः &c., उपरुद्धः &c., स्तम्भितः-ता-तं, स्तम्भः-आ-अं, विष्टम्भः &c., प्रतिवद्धः &c., विहृतः-ता-तं, प्रतिहृतः-ता-तं, पराहृतः-ता-तं, बाधितः-ता-तं, विघ्नितः-ता-तं, चारितः-ता-तं, निवारितः-ता-तं, अन्वहितः-ता-तं, सागलः-ला-लं.

OBSTRUCTER, *s.* विघ्नकारी *m.* (न्), रोधकः, अवरोधकः, प्रतिवन्धकः, बाधकः.

OBSTRUCTION, (Act) रोधः-धनं, स्तम्भनं, प्रतिवन्धनं, विघ्नकरणं, वारणं, आवरणं.—(Impediment) विघ्नः, रोधः, प्रतिरोधः, उपरोधः, संरोधः, निरोधः, प्रतिवन्धः, स्तम्भः, विष्टम्भः, प्रतिष्टम्भः, हेदः. See OBSTACLE, HINDERANCE. (In any organ of the body) नाहः, चानाहः, अवरोधः, निवन्धः.

OBSTRUCTIVE, OBSTRUCTING, OBSTRUENT, *a.* विघ्नकारी-रिखी &c., विघ्नकरः-री-रं, प्रतिरोधी &c., विरोधी &c., रोधकः-का-कं, अवरोधकः &c., प्रतिरोधकः &c., विघाती &c., व्याघातकः-का-कं, विष्टम्भी &c., संपरोधिकः-की-कं, वारकः-का-कं, निवारकः &c., निराकरणुः-णुः-णु, शिषुः-सुः-सु, व्याघातजनकः-का-कं, बाधकः-का-कं, प्रतिबाधकः-का-कं, विघ्नजनकः &c., प्रतिवन्धकारी &c., प्रतिवन्धकः &c.

To OBTAIN, *v. a.* आप् (c. 5. आप्नोति, आप्नुं), प्राप्, सम्प्राप्, अवाप्, ममावाप्, ममाप, लभ् (c. 1. लभते, लभुं), उपलभ्, अर्ज् (c. 10. अर्जयति-यितुं, c. 1. अर्जति-जितुं), उपाज्, आसद् (c. 10. सादयति-यितुं), ममासद्, अधिगम् (c. 1. गच्छति-गन्तुं), गम्, सम्पद् (c. 10. पादयति

-यितुं), प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते-ति-पद्युं), आपद्, अभिपद्, समापद्, इ (c. 2. यति-न्तुं), अभि, च् (c. 1. च्छति, अर्ज्नुं), विद् (c. 6. विन्दति, वेदुं, वेदितुं), अभिविद्, प्रतिविद्, आविश् (c. 6. -विज्ञति-वेष्टुं), समा-विश्, अश् (c. 5. अश्नुते, अश्नुति), समश्, उपाश्, स्पृश् (c. 6. स्पृशति, स्पृष्टुं).

To OBTAIN, *v. n.* (Be in use, be established) प्रचलीभू, प्रचलितः-ता-तं भू, प्रचर् (c. 1. -चरति-रितुं), प्रचल् (c. 1. -चलति-लितुं), प्रवृत् (c. 1. -वर्तते-वर्तितुं), स्थापितः-ता-तं भू, प्रसिद्धीभू, प्रचलीभू, प्रभू, संस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थानुं).

OBTAINABLE, *a.* प्राप्यः-प्या-प्यं, प्रापणीयः-या-यं, प्राप्तव्यः-प्या-प्यं, लभ्यः-भ्या-भ्यं, उपलभ्यः &c., आसादनीयः-या-यं, आसाद्यः-द्या-द्यं, समासाद्यः &c., अधिगम्यः-म्या-म्यं, अधिगमनीयः-या-यं, अधिगम्यः-प्या-प्यं; 'easily obtainable,' सुलभः-भा-भं, सुप्राप्यः-प्या-प्यं, सुसाध्यः-प्या-प्यं; 'difficultly,' दुर्लभः &c., दुःप्राप्यः &c., दुष्प्राप्यः &c., दुःखलभ्यः &c., दुष्प्राप्यः-पा-पं, दुरापः-पा-पं; 'with exertion,' यत्नलभ्यः &c.

OBTAINED, *p. p.* प्राप्तः-भा-भं, प्राप्तः &c., अवाप्तः &c., लभः-आ-अं, उपलभः &c., अर्जितः-ता-तं, उपाजितः-ता-तं, आसादितः-ता-तं, समासादितः-ता-तं, अधिगतः-ता-तं, आपन्नः-न्ना-न्नं, विन्नः-न्ना-न्नं, भावितः-ता-तं, भूतः-ता-तं, लब्धिनः-ना-नं, सम्पन्नः &c., सम्पादितः-ता-तं, अभिरम्भितः-ता-तं.

OBTAINER, *s.* प्रापकः, लभ्या *m.* (भू), उपाजकः, सम्पादकः.

OBTAINMENT, *s.* प्राप्तिः *f.*, सम्प्राप्तिः *f.*, आप्तिः *f.*, प्रापणं, आपत्तिः *f.*, लब्धिः *f.*, लभः, आसादनं, समासादनं, अर्जनं, उपाजनं, प्रतिपत्तिः *f.*, सम्पादनं, अधिगमः.

To OBTEST, *v. a.* विनयेन प्रार्थ् (c. 10. प्रार्थयति-यितुं) or याच् (c. 1. याचति-यितुं).

OBTESTATION, *s.* अञ्जलिकर्मपूर्वकं प्रार्थनं, विनयेन प्रार्थनं, अभिर्षना.

To OBTRUDE, *v. a.* धपेण or चलेन or परानिच्छया प्रविश् (c. 10. -वेशयति-यितुं) or प्रवृ (c. 10. -सारयति-यितुं) or अनधिकारपूर्वकं प्रविश्.—(Urge upon another with unreasonable importunity) अतिनिर्वन्धेन अनिच्छतं जनं किञ्चिद् ग्रह (c. 10. ग्राहयति-यितुं), अतिनिर्वन्धपूर्वकं उपस्था in caus. (स्थापयति-यितुं) or उपहृ (c. 1. -हरति-हर्तुं) or प्रदा.

To OBTRUDE, *v. n.* धपेण or चलेन or परानिच्छया प्रविश् (c. 6. -विशति-वेष्टुं), अनाहृतः प्रविश् or आविश् or आगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं) or आक्रम् (c. 1. -क्रामति-क्रमितुं) or अभिक्रम्.

OBTRUDED, *p. p.* धपेण or परानिच्छया प्रवेशितः-ता-तं or प्रसारितः &c.

OBTRUSION, *s.* धपेण or परानिच्छया प्रवेशः-ज्ञानं, अनधिकारपूर्वकं प्रवेशनं, अनाहृतप्रवेशनं, अनाहृतागमनं.

OBTRUSIVE, *a.* परानिच्छया प्रवेशकः-का-कं, धृष्टः-ष्टा-ष्टं.

To OBTRUND, *v. a.* यनीकृ, अतीक्ष्णीकृ, अतीव्रीकृ, स्थूलकृ, जडीकृ, तेजो हृ (c. 1. हरति, हर्तुं), विरुग्नीकृ, तेजोहीनं-नां कृ.

OBTUSE, *a.* (Blunt, not acute) अतीक्ष्णः-क्ष्णा-क्ष्णं, अतीव्रः-व्रा-व्रं, अनयः-या-यं, निरयः &c., अप्रखरः-रा-रं, धाराहीनः-ना-नं, तेजोहीनः &c., घनः-ना-नं, स्थूलः-ला-लं, निस्तेजाः-जा-जा (स्); 'obtuse angle,' वहिल्लसकोणः.—(Dull, stupid) जडः-डा-डं, मन्दः-न्दा-न्दं, स्थूलः-ला-लं, मूढः-ढा-ढं, मन्दबुद्धिः-द्धिः-द्धि, स्थूलधीः-धीः-धि, मन्दमतिः-ति-ति, जडमतिः &c., अविदग्धः-ग्धा-ग्धं.

OBTUSE-ANGLED, OBTUSE-ANGULAR, *a.* वहिल्लसः-सा-सं, वहिल्लसकोणः-सा-सं.

OBTUSELY, *adv.* अतीक्ष्णं, अतीव्रं, अप्रखरं, स्थूलवत्, जाड्यं, जडवत्.

OBTUSENESS, s. (Bluntness) अतीक्ष्णता, अतीव्रता, निरग्रता, धाराहीनता, तेजोहीनता, पनता, स्थूलता.—(Of intellect) जडता, जाड्यं, स्थूलता, स्थूलबुद्धित्वं, मूढता, मन्दता, मन्दमनित्वं, बुद्धिमान्, अविदग्धता.

To OBTUMBRATE, v. a. प्रच्छद् (c. 10. -च्छाद्यति -यितुं), तिमिर (nom. तिमिरयति -यितुं), तिमिरीकृ, छायां कृ. See **To OBTURATE.**

To OBTURATE, v. a. वृ (c. 10. वारयति -यितुं), निवृ, विनिवृ, प्रतियृ, आवृ. रूप (c. 7. रुच्छि, रोद्धुं), निरूप, विरूप, अवरूप, प्रतिरूप, उपरूप, निवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), विच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति -चेत्तुं), परिच्छिद्, घाप् (c. 1. बाधते -यितुं), प्रतिघ्नन् (c. 9. -घ्नति -घ्नन्), विहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), व्याहन्, निरम् (c. 4. -घस्यति -घसितुं), परिहृ (c. 1. -हरति -हन्तुं).

OBTURATED, p. p. वारितः -ता -तं, निवारितः -ता -तं, रुद्धः -द्धा -द्धं, अव- / रुद्धः &c., घापितः -ता -तं, परिहृतः &c., अपहृतः &c., निवृत्तः -त्ता -त्तं.

OBTURATING, a. स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, स्पष्टार्थः -र्थ -र्थं, व्यक्तः -क्ता -क्तं, सुव्यक्तः &c., सुस्पष्टः &c., प्रव्यक्तः &c., अभिव्यक्तः &c., भिन्नार्थः &c., प्रकाशः -शा -शं, सुप्रकाशः &c., सुशायः -सा -सं, स्पृष्टः -ट्टा -ट्टं, सुश्रेयः -या -यं, सुगमः -मा -मं, सुगोचरः -रा -रं.—(To the eye) दृष्टिगोचरः -रा -रं, नयनगोचरः &c., दृष्टः -ष्टा -ष्टं, सुदर्शः -शी -शं, सुलक्ष्यः &c., समग्रः -घ्नी -घ्नां, प्रत्यक्षः -क्षा -क्षं; 'obvious danger,' दृष्टं.

OBTURATINGLY, adv. स्पष्टं, सुस्पष्टं, स्पष्टार्थतः, व्यक्तं, सुव्यक्तं, प्रकाशं, सुप्रकाशं, प्रत्यक्षतः -क्षेय, साक्षात्, स्पृष्टं, ग्राह्यम्.

OBTURATINGNESS, s. स्पष्टता, सुस्पष्टता, व्यक्तता, सुव्यक्तता -त्वं, स्पष्टार्थता -त्वं, सुशायता, सुश्रेयता, सुगमता, प्रत्यक्षता, प्रकाशता, सुप्रकाशता, स्पृष्टता, सुगोचरता, सुलक्ष्यता.

OCCASION, s. (Opportunity, favorable season) अवसरः, अवकाशः, समयः, प्रस्तावः, प्रसङ्गः, प्रसरः, कालः, कालयोगः, कार्यकालः, वारः, सन्धिः *m.*, कालसन्धिः *m.*, सन्धिवेला, वेला, स्थानं; 'according to the occasion,' यथावसरं, यथावकाशं, यथाप्रसङ्गं, प्रसङ्गवशात्; 'suitable to the occasion,' प्रस्तावसदृशः -शी -शं, प्रास्ताविकः -क्ती -क्तं, प्रस्तावयोग्यः -ग्या -ग्यं; 'on this particular occasion,' इह समये.—(Incident, event) वृत्तिः, भूतं, सम्भवः, सङ्गतं, सङ्गतिः *f.*, समुपागतं, समुपस्थितं, घटना -नां; 'as occasion may be,' यथा-सम्भवं.—(Need) प्रयोजनं, प्रयोगः, प्रयुक्तिः *f.*, उपयोगः -गिता, कार्यं, कारणं; 'there is no occasion for me,' मया न प्रयोजनं; 'there is occasion for a straw,' मृगेन प्रयोजनं or कार्यं.—(Accidental cause) प्रयोजनं, हेतुः *m.*, कारणं, निमित्तं, उपाधिः *m.*

To OCCASION, v. a. उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, उपपद्, सम्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं), सञ्जन्, साप् (c. 10. साधयति -यितुं), भू (c. 10. भावयति -यितुं), उद्, कृ, निमित्त (nom. निमित्तायते), कारणीभू, निमित्तीभू.

OCCASIONAL, a. (Occurring at times, but not regular) कदाचित्क -क्ती -क्त्वं, अनित्यः -त्या -त्यं, विरलागतः -ता -तं, विरलः -ला -लं, अनु-कालः -ला -लं, कदाचित्क -क्ती -क्तं, कदाचित्कः &c., अनियतः -ता -तं, आगन्तुकः -का -कं, अनियतकारणकः -का -कं.—(Produced or occurring on some special occasion) नैमित्तिकः -क्ती -क्तं, प्रास-ङ्गिकः -क्ती -क्तं, प्रास्ताविकः -क्ती -क्तं, सामयिकः &c., प्रसङ्गागतः -मा -मं, प्रसङ्गोत्पन्नः -त्ता -तं, प्रसङ्गागतः -ता -तं, प्रसङ्गोपस्थितः -ता -तं, प्रसङ्गकारणकः -का -कं.

OCCASIONALLY, adv. (From time to time) कदाचित्क, कदापि, कदाचन, कदाचित्क, काले काले, वारं वारं, जातु, अनुकालं, अनुवेले.—(According to the exigence) यथाप्रसङ्गं, यथावसरं, प्रसङ्गानु-

सारेण, प्रसङ्गानुरूपेण, प्रसङ्गवशात्.

OCCASIONED, p. p. उत्पादितः -ता -तं, उत्पन्नः -त्ता -त्तं, जनितः -ता -तं, जातः -ता -तं, प्रयुक्तः -क्ता -क्तं, प्रयोजितः -ता -तं, उद्भवः -वा -वं, प्रभवः -वा -वं, प्रवृत्तः -त्ता -त्तं, उद्दिताः -ता -तं, समुद्दिताः -ता -तं, निमित्तकः -का -कं, हेतुकः -का -कं, कर्त्तृकः -का -कं; 'misery occasioned by erime,' पापप्रयुक्तं दुःखं, पापनिमित्तकं दुःखं; 'fever occasioned by fasting,' उपवासप्रयुक्तो ज्वरः.

OCCIDENT, s. पश्चिमदिक् *m.* (श), पश्चिमदिशा, पश्चिमा, प्रतीची.

OCCIDENTAL, a. पश्चिमः -मा -मं, प्रतीचीनः -ना -नं, प्रत्यङ्-तीची -त्यक् (ञ्).

OCCIPUT, s. मस्तकपृष्ठं, शिरःपृष्ठं, मस्तकस्य पश्चाद्भागः.

OCCULT, a. गूढः -टा -टं, गूढार्थः -र्थ -र्थं, गूढार्थकः -का -कं, निगूढः -टा -टं, गुप्तः -प्ता -प्तं, गुह्यः -ह्या -ह्यं, निभूतः -ता -तं, दुर्ज्ञेयः -या -यं, अज्ञातः -ता -तं, अपिहितः -ता -तं, अप्रसिद्धः -द्धा -द्धं, अगम्यः -म्य -म्यं, दुर्गम्यः &c.

OCCULTATION, s. (In astronomy) समागमः.

OCCULTNESS, s. गूढता, गुप्तता, निगूढता, गुह्यता, दुर्ज्ञेयता, अप्रसिद्धिः *f.*

OCCUPANCY, s. अधिकारः, अधिकृतिः *f.*, आधिकारण्यं, भोगः, परिभोगः, भुक्तिः *f.*, आवेशः -शनं, समावेशः, आक्रमणं.

OCCUPANT, s. अधिकारी *m.* (नृ), भोक्ता *m.* (कृ), परिभोक्ता *m.*, भोगी *m.* (नृ), परिभोगी *m.*, शाली *m.* (नृ), भोगकारी *m.* (नृ).

OCCUPATION, s. (Act of taking possession) परिग्रहः -हयं, आवेशनं, समावेशनं, आक्रमणं, अधिकारकरणं, भोगकरणं, अधिवासः -सनं, अधि-ग्रहणं.—(Possession). See **OCCUPANCY.** (Employment, business) व्यापारः, कार्यं, कर्म *n.* (नृ), व्यवसायः, व्यवहारः, उद्योगः, उद्यमः, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवर्त्तनं, वृत्तिः *f.*, कार्याद्योगः, कर्मोद्योगः, चरितं, व्यवस्था; 'daily or settled occupation,' नित्यकर्म *n.*, नित्यकृत्यं.—(Something to be done) कर्त्तव्यं, कार्यं, करणीयं, कृत्यं; 'cus- tomary morning occupations,' उचितानि प्रभातकरणीयानि.—(Vocation, trade, profession) वृत्तिः *f.*, वर्त्तनं, जीवनवृत्तिः *f.*, जीविका, उपजीविका, उपजीवनं, जीवनोपायः, आजीवनाधि.—(Office, appointed duty) नियोगः, नियुक्तिः *f.*, स्वकर्म *n.*, स्वधर्मः, प्रकरणं; 'approved occupation,' अवदानं, अपदानं.

OCCUPIED, p. p. (Possessed, tenanted) भुक्तः -क्ता -क्तं, परिभुक्तः &c., आविष्टः -ष्टा -ष्टं, समाविष्टः &c., अध्युषितः -ता -तं, अध्यासितः -ता -तं, अधिष्ठितः -ता -तं, आश्रितः -ता -तं, अधिगतः -ता -तं.—(Employed, engaged) व्यापृतः -ता -तं, व्यापारी -रिणी -रि (नृ), व्यवसायी &c., प्रवृत्तः -त्ता -त्तं, व्यवसायः -रा -रं, कर्मनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, कर्मरतः -ता -तं, कर्मी &c., कर्मीद्युक्तः -क्ता -क्तं, कार्यवान् -वती -वत् (नृ), क्रियावान् &c.; 'in reading,' अध्ययनरतः &c. See **ENGAGED**; 'to be occupied,' व्यापृ in pass. (-प्रियते) with loc. c., वृत् (c. 1. वर्त्तते -र्त्तितुं) with loc. e.; 'he is occupied in the affairs of others,' परकार्येषु व्याप्रियते; 'in penance,' तपसि व्याप्रियते.

OCCUPIER, s. See **OCCUPANT, s.**

To OCCUPY, v. a. (Take possession) आविष्ट (c. 6. -विशति -चेत्), प्रथमभोगं कृ, आक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), अध्याक्रम्.—(Possess, hold) पृ (c. 10. धारयति -यितुं), भुज् (c. 7. भुनक्ति, भुंक्ते, भोक्तुं), उपभुज्, परिभुज्, या (c. 3. पते, धातुं), शील् (c. 10. शीलयति -यितुं), भोगं कृ, परिभोगं कृ.—(Take up, pervade) व्याप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते), पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), व्यतिक्रम्.—(Tenant) अध्यास् (c. 2. -आस्ते -आसितुं), समाध्यास्, अधिवस् (c. 1. -वसति -वस्तुं), अध्यावस्, आधि (c. 1. -अधयति -ने -यितुं), अधिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं), वासं कृ.—

(Employ) व्यापृ (e. 10. -पारयति-यितुं), प्रयुत् (e. 10. -पश्यति-यितुं), प्रयुन् (e. 7. -युञ्जे-योजुं, e. 10. -योजयति-यितुं), उपयुन्, कायं निरुन्.—(Occupy one's self) व्यापृ in pass. (-प्रययत्), व्यापृतः -ता -तं भू or जम्; 'do not occupy yourself with the affairs of others,' मा परकाय्येषु व्यापृतो भूः.

To OCCUR, v. n. व्यापारं कृ, व्यवसायं कृ, व्यवहारं कृ, वागित्यं कृ.

To OCCUR, v. n. (Meet, come to) उपस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थातुं), समुपस्था, जागम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), उपागम्, समुपागम्.—(Arise, be found) उत्पद् (c. 4. -पद्यते-पद्युं), विद् in pass. (विद्यते), जन् in pass. (जायते), वृत् (c. 1. -वर्तते-वर्तुं), भवृत्.—(Take place, happen) पद् (c. 1. -पठते-पठुं), सम्पद्, समापद्, उपपद्, उपम्या, उपस्थितः -ता -तं भू, जापद् (c. 1. -पतति-तिष्ठुं), निपद्, सम्भू, भू.—(Suggest itself to the mind) स्फुर् (c. 6. -स्फुरति-स्फुर्).

OCCURRED, p. p. उपस्थितः -ता -तं, समुपस्थितः &c., उपागतः -ता -तं, समुपागतः &c., जागतः -ता -तं, जायतः -ता -तं, समुजायतः &c., वृत्तः -ता -तं, संवृत्तः &c., पठितः -ता -तं, सम्पठितः &c.

OCCURRENCE, s. वृत्ति, उपपन्नं, समुपपन्नं, उत्पत्तिः f., समुत्पत्तिः f., उपागतं, उपागमः, समुपागतं, उपास्थितं, समुपस्थितं, सद्गतं, सद्गतिः f., सम्भवः, भूतं, समुत्पन्नं, घटना -नं, समुत्पन्नः, उपस्थानं, उपस्थितिः f.; 'of rare occurrence,' चिरलम्बः -ता -तं, दुर्लभः -भा -भं, चिरचेदितः -ता -तं, चिरलम्बः -भा -भं.

OCEAN, s. समुद्रः, क्षण्वः, महार्णवः, सागरः, महासागरः, गलनिधिः m., उदधिः m., महोदधिः m., पयोनिधिः m., जलधिः m., जमिः m., जमुधिः m., तोयनिधिः m., तोयधिः m., पायोधिः m., वारिधिः m., वारिनिधिः m., वारात्रिधिः m., वारिधिः m., जपानिधिः m., कोटिलधिः m., सलिल-निधिः m., ज्योधिः m., पयोधिः m. (स्), जम्भोधिः m., जम्भोनिधिः m., नौरधिः m., नौरनिधिः m., जमुरात्रिधिः m., जम्भोत्रात्रिधिः m., वारित्रात्रिधिः m., नदीपतिः m., सरित्पतिः m., जपानाथः, जलपतिः m., वादपतिः m., वादसाम्पतिः m., सिन्धुः m., उदन्वान् m. (न्), सरस्वान् m. (न्), रत्नाकरः, पारावारः, पारापारः, दृषारः, जङ्गपारः, द्वीपवान् m. (न्), महाकच्छः, धरणीप्रपः, तरापी, स्निग्धः m., पेनः, दम्भः, मोरः, तीर्थराजः; 'the southern ocean,' दक्षिणार्णवः; 'ocean-bound,' सागरान्तः -ता -तं, समुद्रमेखलः -ला -लं, समुद्रखलः -या -यं, समुद्र-रजः -ना -नं, जलमेखलः &c.; 'ocean-king,' जलनिधितायः; 'ocean of trouble,' दुःखसागरः; 'of business,' काय्यात्मि m.; 'of misery,' व्यसनार्णवः. Seven oceans are fabled to exist by the Hindus, viz. 'the ocean of salt,' लवणोदः; 'of syrup or sugar-cane juice,' दध्नुसोदः; 'of spirituous liquor,' भृतेदः; 'of ghee or clarified butter,' घृतोदः; 'of milk,' घनोदः; 'of curds,' दध्नुदः; 'of pure water,' शुद्धोदः; 'churning of the ocean,' समुद्रमन्थनं. The mountain मन्दरः is fabled to have been used by the Suras and Asuras in the churning of the ocean after the deluge, for the recovery or production of fourteen sacred things. These were, 1. 'the goddess Lakshmi,' लक्ष्मीः, 2. 'the jewel of Krishna,' कौस्तुभः, 3. 'the tree of paradise,' पारिजातः, 4. 'spirituous liquor personified as a nymph,' स्त्रिया -री, 5. 'the physician of the gods,' धन्वन्तरिः m., 6. 'the moon,' चन्द्रः, 7. 'the cow of plenty,' कामधेनुः f., कामदुषा, कामधुद f. (-दुह), 8. 'the elephant of Indra,' ऐरावतः, 9. 'the horse of Indra,' वसिष्ठः m. (स्), 10. 'nymph of Indra's heaven,' चम्पराः f. (स्),

चम्परा, 11. 'a deadly poison,' विषं, हलाहलः -लं, हालहालं, हालहलं, कालकूटः -टं, 12. 'nectar or ambrosia,' अमृतं, 13. 'Indra's bow,' इन्द्रधनुस्, 14. 'conch,' शङ्खः. The mountain Mandara is also called इन्द्रकीलः.

OCEAN, OCEANIC, a. सामुद्रः -द्री -द्री, सामुद्रिकः -की -कं, समुद्रोयः -या -यं, समुद्रियः -या -यं, सैन्धवः -यी -यं, सैमुद्रसन्धी -न्धनी &c., महासागरसन्धी &c.

OCHER, OCHRE, s. रक्तोषलं, सुवर्णं, सुवर्णगिरिकं.

OCHLOCRACY, s. अधमवर्णाधिपत्यं, अधमवर्णप्रभुत्वं, अधमलोकाप्रभुत्वं.

OCTAGON, s. अष्टकोणः -शं, अष्टाशं, अष्टभुजः, अष्टकोणाकृतिः f.

OCTAGONAL, OCTANGULAR, a. अष्टकोणः -शा -शं, अष्टाशयः -या -यं, अष्टाशः -शा -शं, अष्टभुजः -जा -जं, अष्टभुजविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

OCTAVE, s. अष्टकं, अष्टमी; 'division of an octave,' श्रुतिः f.

OCTAVE, a. अष्टपत्रकः -का -कं, अष्टमलकः -का -कं, अष्टकः -का -कं.

OCTENNIAL, a. (Happening every eight years) प्रत्यष्टन्दिकः -का -कं, अष्टवर्षिकः -की -कं, अष्टवर्षीयः -शा -शं.—(Lasting eight years) अष्टवर्षस्यापी -यिनी -यि (न्), पञ्चाष्टकस्यापी.

OCTOBER, s. चाश्विनोत्तरार्द्धं, कार्तिकपूर्णाष्टकं, चाश्विनः, दशः, चाश्वयुजः, कार्तिकः, पारुलः, कर्मः, कार्तिकिकः.

OCTOGENARIAN, OCTOGENARY, a. अष्टौतिकाः -का -कं, अष्टौतियस्कः -स्ता -स्तं.

OCTOPETALOUS, a. अष्टदलः -ला -लं, अष्टदलमुक्तः -ला -लं.

OCTUPLE, a. अष्टगुणः -शा -शं, अष्टविधः -धा -धं, अष्टकः -का -कं.

OCULAR, a. पाद्युयः -यी -यं, प्रत्यक्षः -क्षा -क्षं, नेत्रसन्धी -न्धनी -न्धि (न्), चक्षुःसन्धी &c.; 'ocular demonstration or proof,' प्रत्यक्षप्रमाणं, चक्षुःप्रमाणं, पाद्युयप्रमाणं, पाद्युयप्रमाणं, प्रत्यक्षं.

OCULARLY, adv. चक्षुषा, पाद्युयप्रमाणेन, प्रत्यक्षेण, प्रत्यक्षप्रमाणेन.

OCULIST, s. चक्षुर्वेद्यः, नेत्रवेद्यः, नयनवेद्यः, चक्षुरोगचिकित्सकः.

ODD, a. (Not even) विषमः -मा -मं, असमः -मा -मं, असुगमः -मा -मं, असुगः -गा -गं, असुगलः -ला -लं, असुक् m. f. n. (न्).—(Remaining over a specified number) विषाद्यतसंख्यातिरिक्तः -क्ता -क्तं.—(Strange, singular) विलक्षणः -शा -शं, असङ्गतः -ता -तं, अपरुपः -या -यं, अद्भुतः -ता -तं, अपूर्वः -शा -शं, चित्रः -चा -चं, विचित्रः &c. (Uncommon) असामान्यः -न्या -न्यं, असामान्यः -यी -यं; 'game of odd and even,' मुष्टिचूतं.

ODDITY, ODDNESS, s. (State of being not even) विषमता, वैषम्यं, असमता, असाम्यं, विषमभावः, असमभावः, असुगमता.—(Strangeness) विलक्षण्यं, विलक्षणता, विलक्षणभावः, असङ्गतत्वं, असङ्गतिः f., अपरुपता, अद्भुतता -त्वं, अपूर्वता.—(Odd thing) कीतुकं.

ODDLY, adv. (Unevenly) विषमं, असमं, वैषम्येन.—(Strangely) असङ्गत्वं, विलक्षण्यं, विलक्षण्यं, अद्भुतं, विचित्रं, चित्रं, अपूर्वं.

ODDS, s. (Inequality, difference) न्यूनाधिकं, न्यूनाधिकभावः, वैषम्यं, विषमता, तारतम्यं.—(Superiority) आधिपत्यं, ऐश्वर्यता, विशिष्टता, वैशिष्ट्यं.

ODE, s. गीतं, गेयं, गानं, स्तोत्रं, काव्यं, कविता.

ODIOUS, a. (Hateful) द्वेषः -प्ता -प्यं, द्वेषार्हः -र्हा -र्हं, विद्वेषणीयः -या -यं, विद्वेष्यः &c., गरीः -सी -शं, गहिताः -ता -तं, कुत्सितः -ता -तं, द्वेषयोग्यः -ग्या -ग्यं, कुत्सितः -ता -तं, कुत्सनीयः -या -यं, द्वेषपात्रं, द्वेषभाननं, द्वेषास्पदं, द्वेषविषयः, घृण्यः -ख्या -ख्यं, अघ्रियः -या -यं.—(In a high degree) सतिद्वेष्यः &c., सतिगहिताः -ता -तं, सतिघ्रियः -या -यं.—(Causing hatred, invidious) द्वेषजनकः -का -कं, द्वेषोत्पादकः &c., द्वेषाग्रहः -हा -हं, द्वेषकारकः &c., असूयामनकः &c.

ODIOUSLY, adv. द्वेषणीयं, विद्वेषणीयं, गरीणीयं, गहितां, कुत्सितां.

ODIOUSNESS, *s.* द्वेष्यता, द्वेषणीयता, विद्वेष्यता, गर्ह्यता, द्वेषार्ह्यता.
 ODIUM, *s.* (Hatred) द्वेषः, विद्वेषः, प्रद्वेषः, द्वेष्यता, विद्वेष्यता, जनविद्वेषः, गद्दी, घृणा.—(Invidiousness) द्वेषजनकता, अमूयाजनकता -न्.
 ODONTOLOGY, *s.* दन्तशूलः, दन्तवेदना, दन्तचिकित्सा, दन्तपीडा.
 ODORATE, *a.* उग्रगन्धः -न्ता -न्तं -न्वी -न्विनी -न्धि (न्), तीक्ष्णगन्धः &c.
 ODORIFEROUS, ODOROUS, *u.* गन्धवान् -यती -यत् (न्), गन्धी -न्धिनी -न्धि (न्), सगन्धः -न्धा -न्धं, गन्धवहः -हा -हं, सुगन्धः -न्धा -न्धं, सौगन्धिकः -न्की -न्के, सुगन्धिकः -न्का -न्कं, सुवासिकः -न्का -न्कं, सवासः -न्सा -न्सं, सागन्धि -न्द -न्, सामोदी &c., सुरभिः -न्भि -न्भि, सुगन्धिः &c., परिमलयुक्तः -न्त्वा -न्त्वा, परिमलविशिष्टः -न्घा -न्घं, परिमलो &c., सपरिमलः -न्ला -न्लं.
 ODORIFEROUSLY, *adv.* सगन्धं, सुगन्धेन, सामोदं, सवासं, सपरिमलं, सुरभि.
 ODORIFEROUSNESS, *s.* सगन्ध्यता, सुगन्ध्यता, सौगन्ध्यं, सामोदन्तं, सपरिमल्यं.
 ODOUR, *s.* गन्धः, वासः, 'fragrant odour,' सुगन्धः, सुगन्धिः *m.*, सौगन्ध्यं, सुवासः, सौरभ्यं, सामोदः, मोदः, वासः, परिमलः; 'bad odour,' दुर्गन्धः, दौर्गन्धिः *m.*, दौर्गन्ध्यं, कुत्तितगन्धः; 'bad odour, disfavor,' अरुचिः *f.*, अदृष्टिः *f.*, कुदृष्टिः *f.*
 ECONOMICAL, ECONOMY. See ECONOMICAL, ECONOMY.
 ECUMENICAL, *a.* सार्वभौमिकः -न्की -न्कं, विश्वलौकिकः &c., सर्वसाधारणः -न्गी -न्गं.
 OESOPHAGUS, *s.* अन्नवाहिरोत्तर *n.*, अन्नमार्गः, अन्नपथः.
 OF, *prep.* expressed generally by the genitive case; as, 'of me,' मम; 'of him,' तस्य; 'of that man,' तस्य पुरुषस्य. It is frequently expressed by the crude form of a noun in the first member of a compound; as, 'best of all,' सर्वश्रेष्ठः -घा -घं; 'lord of men,' नरपतिः *m.*; 'made of wood,' काष्ठनिर्मितः -ता -तं. When it denotes 'out of,' 'from amongst,' it is expressed by मध्यात् or मध्ये, affixed to the gen. c., or crude form; as, 'of all men,' सर्वपुरुषमध्यात् or सर्वपुरुषाणां मध्यात् or मध्ये. It may sometimes be rendered by the abl. c., in phrases where 'from' may be substituted in English; as, 'of a child, or from childhood,' यावत्प्रायः; 'of a race of kings, or descended from a race of kings,' राजकुलप्रसूतः or राजकुलप्रसूतः. It may even be rendered by the instr. c., in phrases where 'by' may be substituted in English; as, 'hospitably entertained of the king,' &c. 'by the king,' राजा सत्कृतः. Where 'of' denotes 'property,' 'possession,' 'connexion with,' 'belonging to,' &c., it may either be expressed by the use of such words as सत्तन्त्री -न्धिनी &c., विषयः -या -यं, विषयकः &c., or by the gen. case, as in some of the foregoing examples. Very frequently an adjective compound involves some of these senses of the preposition; as, 'a bird of a red color,' रक्तवर्णः पक्षी; 'a man of great valor,' महावीर्यः पुरुषः; 'a woman of great wealth,' महापत्नी स्त्री. For the other senses of this preposition, see 'by,' 'from,' 'out,' 'among.' 'Of late,' अर्वाक्, अर्वाकाले, नूतनकाले; 'of old,' पुरा, पुरस्ताद्, पूर्वं, प्राक्काले; 'son of a grandson,' प्रपौत्रः; 'pupil of a pupil,' प्रशिष्यः.
 OFF, *adv.* or *prep.* (Denoting distance) दूरं -रे -रतस्, विदूरतस्, अनन्तरं -रेण; 'be off, get off,' दूरम् अयसरं or अवैहि; 'far off,' दूरस्थः -न्ता -न्तं, दूरस्थायी -न्धिनी -न्धि (न्); 'a good distance

off,' अतिदूरस्थः &c., अतिदूरं; 'one off,' एकान्तरः -रा -रं, द्वेकान्तरः -रा -रं.—(Denoting separation) expressed by अप, अथ, वि, नि, उन्; as, 'to cut off,' अवच्छिद्, अवकृत्, निकृत्, उच्छिद्; 'to take off,' अवसृज्, विमुच्, अपनी, अवृत्, उच्छिद्, उच्छृज्; 'to cast off,' अपाप्; 'to break off,' अवभञ्ज्, अवभिद्; 'to get off,' alight from,' अवृत्, अवसृज्, अवपत्.—(Denoting departure, abatement, remission) expressed by अप, वि, अथ, नि, उप; as, 'to go off,' अपगम्, अपया, विगम्; 'to leave off,' विरन्, उपरम्, निवृत्, विनिवृत्, विगम्, विच्छिद्, अवसृज्; 'go off, explode,' विभिद्, विद्; 'creep off, slink off,' अपसृज्, व्यसृज्.—(Away, from) अप, अथ.—(Off hand) अपिन्तापृष्टः -घा -घं, आकस्मिकः -न्की -न्कं, प्रसृतः -ता -तं, प्रसृपदः -न्ना -न्नं.—(Badly off) दुःस्थः -न्सा -न्सं, दुःस्थितः -ता -तं, दुर्गतः -ता -तं, अनुपपन्नः -न्ना -न्नं, आपन्नः &c.—(Well off) सुस्थः &c., सुस्थितः -ता -तं, सुखी -न्धिनी -न्धि (न्), सम्यक् -न्ना -न्नं.
 OFF, *a.* (Distant) दूरस्थः -न्ता -न्तं, दूरस्थितः -ता -तं, दूरस्थायी -न्धिनी -न्धि (न्), दूरवर्ती -न्धिनी &c.
 OFF, *interj.* दूरमपत्तर, दूरमपेहि, दूरमपेहि, अपगच्छ.
 OFFAL, *s.* उच्छिष्टमांसं, उच्छिष्टं, उच्छिष्टान्नं, विमांसं, मांसावशिष्टं, मांसोच्छिष्टं, भुक्ष्यावशिष्टं, अवशिष्टमांसं, मांसावशेषः -मं, मांससमुत्क्रितं, शेषान्नं, शेषमांसं, मलं.
 OFFENCE, *s.* (Displeasure, anger) कोपः, क्रोधः, रोषः, मनुः *m.*, अमर्षः, अनुष्टिः *f.*, असन्तोषः, अप्रीतिः *f.*; 'easily taking offence,' सुलभकोपः -पा -पं, सुलभमनुः -न्नुः -न्नु, शीघ्रकोपी -न्धिनी &c.—(Affront) चिम्रियं, अपमानं, अवज्ञा, विध्वंसः.—(Crime, transgression) अपराधः, पातकं, पापं, दोषः, सागस *n.*, अप्रयत्नः, दुर्गतिः, मनुः *m.*, अन्यायः, दुष्कृतं, दुष्कर्म *n.* (न्), कुकर्म *n.*, कुक्रिया, दुष्कृतिः *f.*, दूषणं.—(Cause of stumbling, impediment) स्खलनं, पापा, विमर्षः, प्रसूतः, व्याघातः, अनरायः, रोषः.
 OFFENCELESS, *a.* निरपराधः -पा -पं, निदोषः -पा -पं. See INNOCENT.
 To OFFEND, *v. a.* (Make angry) कुप् (c. 10. कोपयति -यितुं), प्रकुप्, सकुप्, कृप् (c. 10. क्रोधयति -यितुं), रुप् (c. 10. रोषयति -यितुं), कोपं जन् (c. 10. जनयति -यितुं), क्रोधं or रोषं जन्.—(Displeasure, affront any one) कस्यापि चिम्रियं or चिम्रियं or पलीकं or अनायं कृ, कस्मिन्नपि or कस्यापि अपराधं (c. 4. -राध्यति, c. 5. -राप्ति -राहुं), कस्यापि अनुष्टिं or अप्रसादं जन्.—(Pain, wound, distress) पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), व्यप् (c. 10. व्यपयति -यितुं), सन्नप् (c. 10. -नापयति -यितुं), व्यपां कृ, केशं दा.—(Transgress, violate) अपराधं, अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), व्यतिक्रम्, लङ् (c. 10. लङ्गयति -यितुं), उल्लङ्घ्, विलङ्घ्, अतिवृत् (c. 1. -वर्जते -वर्जितुं), लुप् (c. 10. लोपयति -यितुं), अतिचर् (c. 1. -चरति -चरितुं), लङ्घनं कृ.—(Cause to stumble, impede) स्खल् (c. 10. स्खलयति -यितुं), प्रस्खल्, बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), रुध् (c. 7. रुधति, रोद्धुं), अनारायं जन्.
 To OFFEND, *v. n.* (Commit a crime or sin) अपराधं कृ, पापं कृ, पातकं कृ, अन्यायं कृ, अपराधं (c. 4. -राध्यति, c. 5. -राप्ति -राहुं), अपराधी -न्धिनी -न्धि भू.—(Cause anger) कोपं जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or उग्रद (c. 10. -यादयति -यितुं), रोषं जन्.—(Offend against, transgress) अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), व्यतिक्रम्, लङ् (c. 40. लङ्गयति -यितुं), उल्लङ्घ्, विलङ्घ्, अतिचर् (c. 7. -चरति -चरितुं) व्यभिचर्, भञ्ज् (c. 7. भनक्ति, भञ्जुं), भिद् (c. 7. भिनक्ति, भेद्नुं).
 OFFENDED, *p. p.* (Displeased, made angry) कोपितः -ता -तं, प्रकु-

पतः -ता -तं, रुषितः -ता -तं, रुष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रजोषितः -ता -तं, क्रुष्टः -ष्टा -ष्टं, संक्रुष्टः &c., नातामर्षः -या -यं, नातरोषः -या -यं, कृतमन्युः -न्युः -न्यु, चागतमन्युः &c., उपनातकोपः -या -यं, निराष्टः &c., जमनष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Caused to stumble, impeded) नातमन्युः -ता -तं, धितः -ता -तं, व्याहतः -ता -तं, नातान्नरायः -या -यं.—(To be offended or made angry) क्रुप् (c. 1. क्रुषति, क्रोषति), प्रक्रुप्, क्रुप् (c. 4. क्रुषति, क्रोष्टु), रुप् (c. 4. रुषति, रोषति).

OFFENDER, s. अपराधी m. (नं), पापकारी m. (नं), पापी m. (नं), दोषी m., सापराधः, कृतापराधः, अपराष्टः, पातकी m., दुष्कृती m., कुकर्म्या m. (नं), कुकर्मकारी m., स दोषः, दोषपुरुः, दोषवान् m. (नं), अपराधकृत् m., अपराधकारी m., सत्यापी m., सत्यापकृत् m., सत्यापकर्म्या m. (नं), कृतान्यायः, अनन्यी m., नातदोषः 'officious offender,' महापातकी m., महापातककारी m.

OFFENSIVE, a. (Causing anger) कोपजनकः -जा -कं, क्रोपजनकः &c., कोपोत्पादकः &c.—(Displeasing, disagreeable) क्षप्रियः -या -यं, विप्रियः -या -यं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, क्षतुष्टिकरः -रो -रं, क्षप्रतिक्षरः &c., व्यलोकः -का -कं, क्षरुषिरः -रा -रं, क्षरुषिजनकः &c., क्षरन्त्यः -त्या -म्यं, क्षमुरदः -दा -दं, क्षम्यः -भ्या -भ्यं; 'to the ear,' कर्कटुः -टु -टु, कुश्राप्यः -प्या -प्यं, विस्मरः -रा -रं; 'to the taste,' विरसः -ता -सं.—(Disgusting) योभक्तकरः -रो -रं, योभक्तजनकः -का -कं, घृणोत्पादकः -का -कं, कुत्सितः -ता -तं, गर्दः -द्धा -द्धं; 'offensive smell,' कुत्सितगन्धः, दुर्गन्धः, घृतिगन्धः.—(Injurious) क्षपकारकः -का -कं, क्षपकारी -रिराते &c., क्षापकः -रो -रं, क्षहितकट &c., क्षनिष्टकरः &c., क्षातुकः -का -कं, क्षपातकः &c.; 'as a weapon,' मारकः -का -कं, परपातोपयोगी &c.—(Assailant, opposed to defensive) क्षाक्रमकः -की -कं, क्षाक्रमकः &c., पराक्रमकः &c., पराक्रमणकः &c., क्षापातकः &c., क्षाभिपाती &c., 'offensive and defensive alliance,' परस्परक्षपकारः.

OFFENSIVELY, adv. क्षप्रियं, विप्रियं, विरुद्धं, व्यलोकं, क्षपकारं, क्षपकारेण.

OFFENSIVENESS, s. (Quality of causing anger) क्रोपजनकता, कोपजनकता, क्रोपोत्पादकत्वं.—(Unpleasantness) क्षप्रियता, विप्रियता, विरुद्धता, व्यलोकता -न्तं, क्षरुषिरता, कुत्सितत्वं.—(Injuriousness) क्षपकारकता -न्तं, क्षातुकता, क्षपातकत्वं, क्षाक्रमकत्वं.

To OFFER, v. a. (Present for acceptance) उपहृ (c. 1. -हृति -हृत्), समुपहृ, साहृ, उपाहृ, क्षपाहृ, उपहारीकृ, उपस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), उपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), प्रदा (c. 3. -ददाति -दातुं), क्षभिटा, सम्प्रदा, उपदा, प्रयम् (c. 1. -यच्छति -दातुं), सम्प्रयम्, प्रतिपट् (c. 10. -पादयति -यितुं), च् in caus. (सपेयति -यितुं), सम्, निविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं), उपटीक (nom. उपटीकयति -यितुं), यद् (c. 10. याहयति -यितुं), प्रतियह, निक्षिप (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं), लभ् in caus. (लभयति -यितुं), म्यूज् (c. 10. म्यूजयति -यितुं), उपहरणं कृ.—(Propose, make a proposal) उपन्यस (c. 4. -नयति -नयितुं), क्षभिषा (c. 3. -दधाति -धातुं), निदिग् (c. 6. -दिजति -हेतुं), प्रदिग्, सादिग्, उपन्यासं कृ, प्रतिज्ञं कृ.—(Exhibit) दृग् (c. 10. दर्शयति -यितुं), प्रदृग्, प्रम् (c. 10. -सारयति -यितुं), प्रत्यथीकृ.—(Present, as a sacrifice or oblation) उपहृ, उपहारीकृ, निविद्, निवेदनं कृ, निवेप् (c. 1. -पयति -यितुं), निरपणं कृ, उत्तरणं कृ, उत्तरन् (c. 6. -सृजति -सृजुं), यल्लि कृ, यल्लिदानं कृ, उपायनं कृ, क्षपणं कृ, समर्पणं कृ.—(Offer a burnt offering) होमं कृ, हु (c. 3. नुहोति, होतुं), हव्यं कृ, हयनं कृ, साहयनं कृ, —(Offer a price) समुक्रमत्वं दित्तामोति or दातुमिच्छामोति यद् (c. 1. यदति -दितुं) or क्षभिषा, मृत्यम् क्षभिषा.—(Offer violence) यल्लिह्मरं कृ.

To OFFER, v. n. (Present itself, be at hand) उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), उपस्थितः -ता -तं भू, प्रस्तुतः -ता -तं भू, दृग् in pass. (दृश्यते), लभ् in pass. (लभ्यते), प्रादुर्भू, क्षापिर्भू.—(Declare a willingness) expressed by the desid. form, or by the future or present tense in conjunction with the root युद्; as, 'he offers to go,' निगमिषामि or गमिष्यामि or गच्छामि इति यद् (c. 1. यदति -दितुं) or प्रयद्.—(Make an attempt) उद्यमं कृ, उद्योगं कृ, उद्यतः &c. भू, उद्युक्तः &c. भू or क्षम्.

OFFER, s. (Proposal) उपन्यासः, प्रतिज्ञा, निवेदनं, निदेशः, प्रदेयनं, याचनं, क्षभिषातं.—(Of a price) मृत्यदित्ता, समुक्रमत्वं दित्तामोति यद् or म्यापनं.—(Attempt) उद्यमः, उद्योगः, प्रयत्नः f., उपक्रमः.

OFFERING, p. p. (Presented for acceptance) उपहृतः -ता -तं, समुपहृतः -ता -तं, उपनीतः &c., उपस्थापितः &c., प्रदत्तः -ता -तं, प्रदाः &c., क्षपितः &c., समर्पितः &c., प्रतिपादितः &c., उपनिहितः &c.—(As an oblation) उपहृतः &c., उपहारीकृतः &c., निर्वीक्षितः &c., निवेदितः &c., उत्सृष्टः -ष्टा -ष्टं, क्षपितः &c.—(As a burnt-offering) हुतः -ता -तं, साहुतः &c.—(Proposed) उपन्यतः -न्ता -न्तं, क्षप्रितः &c., निदिष्टः &c., सादिष्टः &c.—(Exhibited, presented) प्रसारितः &c., दर्जितः -ता -तं.

OFFERING, s. उपहृता m. (नं), उपनेता m. (नं), निवेदकः, क्षपकः, समर्पकः.—(Of oblations) यल्लिकरः, यल्लिह्मता m. (नं), यल्लिकर्म m., होता m. (नं), हयनकृत्.

OFFERING, s. (The act) उपहृरणं, उपनयनं, निवेदनं, क्षपणं, समर्पणं, क्षभिषादं.—(Act of offering oblations) यल्लिदानं, यल्लिकरणं, यल्लिकर्म n. (नं), उत्तरणकरणं, निरपणं, निर्वीक्षणं, हयनं, साहयनं.—(Oblation) यल्लिः m., उपहारः, उत्तरणः, देवोपहारः, निवेद्यं. See OBLATION. (Burnt offering) होमः, हुतं, हव्यं, हुतरोमं, साहुतिः f., क्षपदानं; 'of sesamum,' तिलहोमं.—(Respectful or complimentary offering) क्षर्ष्यं, क्षप्यं, उपटीकनं, उपायनं, उपादा, प्राभृत्. See OBLATION.

OFFICE, s. (Post, charge, trust) क्षपिकारः, पदं, पदवी, क्षपिकारपदं, नियोगः, ग्दानं, क्षाम्यदं, 'invested with office, in officer,' क्षपिकारतामः -ता -तं, प्राप्ताधिकारः -रा -रं, क्षपिकारपन्नः -न्ता -तं, क्षपिकृतः -ता -तं, क्षपिकारस्तः -स्त्या -म्यं, क्षपिकारान्तः -न्ता -तं, पदाम्बुतः &c., क्षपिकारस्मितः -ता -तं; 'resignation of office,' क्षपिकारत्यागः, क्षपिकारोत्तरणः; 'dismissed from office,' क्षपिकारच्युतः -ता -तं, क्षपिकारभटः -ष्टा -ष्टं, क्षपिकारभक्षितः -ता -तं, पदच्युतः &c., पदभटः &c., च्युताधिकारः -रा -रं; 'hereditary office,' स्वरूपिकारः, 'temporary,' क्षल्लापिकारः.—(Function, particular business or duty) कर्म n. (नं), कार्यं, कृत्यं, क्रिया, व्यापारः, प्यरसायः, वृत्तिः f., प्रवृत्तिः f., व्यपहारः, धर्मः, गुरुः, विषयः, व्रतं.—(Act of kindness, good office) उपकारः, उपकृतिः f., उपक्रिया, उपकृतं, सुकृतं, मुकृतिः f.—(Ill office) क्षपकारः, क्षपकृतिः f., क्षपक्रिया.—(Formulary) पद्वतिः f., विधिसङ्ग्रहः, विधानसङ्ग्रहः, विधानमाला.—(Place for transacting business) लेख्यस्थानं, लेख्यगृहं, उद्योगस्थानं, व्यापारस्थानं, उद्योगागारं, कर्मस्थानं, यन्त्रकुटी.—(Out-houses) उपगृहाणि n. pl., महानसादि n.

OFFICER, s. (Person appointed to perform any duty) नियोगी m. (नं), नियुक्तः, क्षपिकारी m. (नं), क्षपिकारवान् m. (नं), क्षाधिकारिकः, कर्मकरः, कार्यसाधकः, कार्यप्रवर्तकः, भृत्यः, क्षापुक्तः.—(Of the king or government) राजभृत्यः, राजनियोगी m., राजकर्मकरः.

राजमन्त्री *m.* (नं), प्रकृतिः *f.*, प्रकृतिपुरुषः, राजपुरुषः, पुरुषः.—(Of justice) धर्माधिकारी *m.*, धर्माध्यक्षः, न्यायाधिपतिः *m.*, राजपुरुषः.—(In the army) सेनायाम् अधिकारी *m.* or अधिकारवान् *m.* (नं) or पदवान् *m.* or पदमाक् *m.* (नं) or अधिकारस्वः, सैनिकाध्यक्षः, सैनिकाधिकृतः, सैनिकाधिपतिः *m.*—(In the navy) नाविकाध्यक्षः, नाविकाधिकृतः.—(Superintendent) अध्यक्षः.

OFFICIAL, *a.* (Pertaining to an office) आधिकारिकः -की -कं, अधिकारसम्बन्धी -न्धनी &c., पदसम्बन्धी &c., अधिकारविषयः -या -यं.—(Derived from or communicated by authority) अधिकारप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, आधिकारिकः &c.

OFFICIAL, *s.* आधिकारिकः, अधिकारी *m.* (नं), नियोगी *m.*, राजपुरुषः, पुरुषः, राजभूतः, कर्मकरः, भूतः.

OFFICIALLY, *adv.* अधिकारेण, अधिकारतः, अधिकारप्रयुक्तं, अधिकारपूर्वकं, अधिकारानुसारात् -रेख.

To OFFICIATE, *v. n.* अधिकारिककर्म कृ, नियोगिककर्म कृ, आधिकारिककार्यं कृ or निर्वह (c. 10. -वाहयति -यितुं) or अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठानुं), कर्म कृ or विधा (c. 3. -दधाति -धातुं).

OFFICIOUS, *a.* (Obliging) उपकारी -रित्री -रि (नं), उपकारशीलः -ला -लं.—(Over-obliging) असुपकारी &c., असुपचारी &c., असुपचारः -रा -रं.—(Meddlesome) परकार्यचर्चकः -का -कं, पराधिकारप्रवेशकः &c., अनधिकारचर्चाशीलः &c.

OFFICIOUSLY, *adv.* असुपचारेण, असुपकारशीलत्वात्, अनधिकारचर्चया.

OFFICIOUSNESS, *s.* असुपचारशीलता, असुपकारशीलता, परकार्यचर्चा, अनधिकारचर्चा, पराधिकारचर्चा, परकार्यप्रवेशः, पराधिकारप्रवेशः, परव्यापारचर्चा.

OFFING, *s.* तीरदूरस्थः or तीरदूरवर्ती समुद्रभागः.

OFFSCOURING, *s.* मलं, अवस्करः, अवस्करः, अपस्करः, उच्छिष्टं, कल्कं.

OFFSET, *s.* प्ररोहः, अक्षुरः, पक्षयः, किसलयः.

OFFSPRING, *s.* सन्तानं -नः, सन्ततिः *f.*, अपत्यं, प्रजा, प्रजोत्पत्तिः *f.*, सृतिः *f.*, प्रसूतिः *f.*, प्रसवः, तनुः *m.*, सूनुः *m.*, सवः, प्रवरं, डिम्बः, तोकं, शायकः, वंशः, कुलं; 'male offspring,' पुत्रसन्तानं -नः, पुत्रसन्ततिः *f.*, पुंसन्तानं, पुंसन्ततिः *f.*, पुमपत्यं, पुत्रपौत्रादिवंशः; 'female offspring,' कन्यासन्तानं, कन्यासन्ततिः *f.*, स्त्रीसन्तानं, स्त्रीसन्ततिः *f.*, स्त्र्यपत्यं; 'tender offspring,' बालापत्यं; 'having offspring,' प्रजावान् -वती -वत् (नं), सप्रजः -जा -जं, सापत्यः -त्या -त्यं, अपत्यवान् &c., सन्ततिमान् &c., समन्तानः -ना -नं; 'having male offspring,' पुत्री *m.* (नं); 'want of offspring,' अनपत्यता.

To OFFUSCATE, OFFUSCATION. See OBFUSCATE, OBFUSCATION.

OFT, OFTEN, OFTENTIMES, OFTTIMES, *adv.* बहुशस्, अनेकशस्, असकृद्, बहुवारं, अनेकवारं, अनेकदा, बहुकृत्वस्, बहुवेले, अनेककृत्वस्, पुनः पुनर्, चारं चारं, भूयस्, मुहुस्, मुहुर्मुहुस्, अभीष्टं; 'how often?' कतिकृत्वस्, कतिवारं; 'as often as' यावत्, यत्तिवारं; 'so often,' तावत्, तत्तिवारं.

OGLE, *s.* कटाक्षः, कटाक्षवेद्यं, कटाक्षदर्शनं, अपाङ्गदर्शनं, अपाङ्गवेद्यं, भूक्षेपः, भूविलासः, भूविकारः.

To OGLE, *v. n.* कटाक्षेण दृष्टुं (c. 1. पश्यति, दृष्टुं), कटाक्षदर्शनं कृ, कटाक्षेण वीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं) or अवेष्, कटाक्षवेद्यं कृ, अपाङ्गवेद्यं कृ, भूक्षेपं कृ, भूविलासं कृ.

OGLING, *s.* कटाक्षवेद्यं, अपाङ्गदर्शनं, भूक्षेपालापः.

OGGIO, *s.* See OLIO.

OGRE, *s.* राक्षसः, दैत्यः, दानवः, उग्रशरीरः, क्रयाद् *m.*, पुरुषाद् -

Oil, *interj.* अहो, अहोवत्, हा, हन्त, आ, आस्, अहह. See O.

OIL, *s.* तैलं, सेहः, तिलरोहः, तिलरसः, तिलतैलं, तैलं, अभ्यन्नं; 'a small quantity of oil,' तैलकं; 'dressed or cooked with oil,' सेहपक्कः -क्ता -क्तं.

To OIL, *v. a.* तैलेन or सेहेन लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्ति) or अञ्ज् (c. 7. अञ्जति, अञ्जुं, c. 10. अञ्जयति -यितुं) or दिह् (c. 2. देमिष -ग्मुं), तैलाक्तं -क्तां कृ, तैलाभ्यक्तं -क्तां कृ, तैलाक्षीकृ, स्निग्धीकृ.

OIL-BOTTLE, *s.* कुतूः *f.*; 'small one,' कुतुपः.

OIL-CAKE, *s.* तैलकिकट्टं, पिष्टकं, तैलपिष्टकः, पिष्टमाकः.

OIL-CLOTH, *s.* तैलपटः, तैलाकम् आस्तरणवस्त्रं.

OILED, *p. p.* तैलाक्तः -क्ता -क्तं, तैलाभ्यक्तः &c., सेहाक्तः &c., सेहाभ्यक्तः &c., तैललिप्तः -प्ता -प्तं, अभ्यक्तः &c.

OILINESS, *s.* सतैलता, स्निग्धता, स्नेह्यं, तैलाक्तत्वं, सस्नेहता, तैलवस्त्रं, सेहः, चिह्नता -त्वं, तैलग्राचुष्यं.

OIL-MAN, *s.* तैलकारः, तैलिकः, तैली *m.* (नं), तैलकः, चाक्रिकः, सेहकारः, तिलादिवीजानां पेशा *m.* (ष्ट्र).

OIL-MILL, OIL-PRESS, *s.* तैलिकयन्त्रं, तैलिकचक्रं, तिलपेषणचक्रं, तिलादिवीजपेषणार्थं चक्रं, तैलिशाला.

OIL-SHOP, *s.* तैलविक्रयस्थानं, तैलविक्रयगृहं.

OILY, *a.* सतैलः -ला -लं, तैली -लिनी -लि (नं), तैलमयः -वी -यं, तैलयुक्तः -क्ता -क्तं, तैलवान् -वती -वत् (नं), सेही &c., सेहवान् &c., सस्नेहः -हा -हं, स्निग्धः -ग्धा -ग्धं, चिह्नः -शा -शं, तैलाक्तः &c., तैलाभ्यक्तः &c.

ointment, *s.* लेपः -पनं, विलेपनं, प्रलेपः, अनुलेपनं, अभ्यन्ननं, अञ्जनं, सेहः, उपदेहः, मर्दनद्रव्यं.

OLD, *a.* (Advanced in years or life) वृद्धः -द्धा -द्धं, जीर्णः -र्णा -र्णं, श्वविरः -रा -रं, वयोवृद्धः &c., गतायुः -यू -युः (स्), गतवयस्कः -क्ता -क्तं, वयोगतः -ता -तं, जरी -रिणी -रि (नं), जरणः -णा -णं, जरटः -टा -टं, जरानुरः -रा -रं, जरपरिणतः -ता -तं, जरखः -खा -खं, जरन् -रती -रत् (नं), जीर्णवान् -वती -वत् (नं), वयस्कः &c., प्रवृद्धः -या -यः (नं), वयोधिकः -का -कं, अतीतवयाः &c., उत्तरवयाः &c., उत्तरवयस्कः &c., अतिवयस्कः &c., वर्षीयान् -वर्षी -यः (स्), वर्षिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, ज्यायान् &c., पुराणः -णा -णं, जोनः -ना -नं, जर्णः -र्णा -र्णं; 'to grow old,' जृ (c. 4. जीर्यति, जरितुं -रीतुं), परिजृ, वृद्धीभू; 'an old man,' जरी *m.* (नं), जरन् *m.* (नं), पलितः; 'an assembly of old men,' वृद्धसंघः, वार्द्धकं; 'old woman,' जरती, पलिता, पलिनी.

—(Ancient) पुराणः -णा -णं, प्राचीनः -ना -नं, पुरातनः -नी -नं, प्राक्तनः -नी -नं, प्रतनः -नी -नं, प्रत्नः -न्ता -न्तं, पौराणः -णी -णं, प्राक्कालीनः -ना -नं, पूर्वकालीनः &c., प्राक्कालिकः -की -कं, पूर्वकालिकः &c., पुरापृष्ठः -प्ता -प्तं.—(Of long continuance) चिरकालिकः &c., चिरकालीनः &c., चिरन्तनः -नी -नं, चिरः -रा -रं, चिरस्थायी &c., चिरकालस्थायी &c., बहुकालिकः &c., बहुकालस्थायी &c.; 'an old friend,' चिरमित्रं, कालमित्रं; 'an old servant,' चिरसेवकः, चिरभूतः, मूलभूतः; 'old retainer,' चिराश्रितः.—(Decayed or worn out by time) जीर्णः -र्णा -र्णं, जर्जरः -रा -रं, जर्जरकः -का -कं, जर्जः -र्णा -र्णं; 'old cloth,' जीर्णवस्त्रं, पटचरं; 'an old bamboo,' जर्जरवंशः.—(Of any duration whatever) expressed by वर्ष, वर्षीय, वर्षीय, आयुस् &c. in comp.; as, 'two years old,' द्विवर्षीयः -शा -शं, द्विवर्षः -र्षी -र्षं; 'a son twenty years old,' द्विशतवर्षीयः पुत्रः; 'a three years old heifer,' त्रिवर्षिकाः 'more than ninety years old,' दशमी -मिनी -मि (नं), दशमीद्व्यन्तः -ता -तं, दशमीस्थः -स्था -स्थं; 'a hundred years old,' शतायुः

- युः -युः (स्); 'how old?' द्विपदीयः -रा -रां, किंपदीयः &c.; 'how old are you?' द्विपदीयः-स्ति.—(Former) पूर्वः -द्वी -द्वं, पूर्वतनः -नी -नं; 'of old.' पुरा, पूर्व.
- OLD-AGE, *s.* वृद्धता-त्वं, वार्धक्यं, वार्धक्यं, वृद्धावस्था, वृद्धभावः, वार्धक्यावस्था, जरा, जीर्णत्वं-ता, जीर्णः *f.*, ज्यानिः *f.*, जीर्णावस्था, स्वाविरं, स्वाविरत्वं; 'bowed down with old age,' जरापरिणतः-ता-तं; 'reverence for old age,' वृद्धसेवा.
- OLD-CLOTHES, *s. pl.* जीर्णवस्त्रं-स्त्राणि *n. pl.*, जर्जरवस्त्रं-स्त्राणि.
- OLDEN, *a.* पुराणः -रा -रां, प्राचीनः -ता -तं, पुरातनः &c. See OLD.
- OLDER, *a.* ज्ययान् -यसी -यः (स्), अधिकावयः &c. See ELDER.
- OLDEST, *a.* ज्येष्ठः -ष्टा -ष्टं, वयोज्येष्ठः &c., वरिष्ठः &c., श्रेष्ठः &c.
- OLD-FASHIONED, *a.* पुराणरीत्यनुसारो -रिणो -रि (न्), प्राचीनव्यवहारानुरूपः -पा -पं, प्राक्कृतमनानुयायी &c.
- OLDISH, *a.* ईषद्वृद्धः -द्वा -द्वं, ईषज्जीर्णः -शी -शं, ईषपुराणः &c.
- OLDNESS, *s.* (Old age). See the word. (Antiquity, state of being of long standing) पुराणता -त्वं, प्राचीनता -त्वं, प्राक्कृतता, पुरातनत्वं, प्रतना, प्राक्कालिकत्वं, प्राक्कालीनता, चिरकालीनता, चिरता. —(As of clothes, &c.) जीर्णता, जर्जरता.
- OLEAGINOUS, *a.* स्निग्धः -ग्या -ग्यं, सेही -हिनी -हि (न्), चिह्नः -रा -रां, मेदुरः -रा -रं, सेहवान् &c. See OILY.
- OLEAGINOUSNESS, *s.* स्निग्धता, स्निग्ध्यं, चिह्नता, मेदुरता. See OILINESS.
- OLEANDER, *s.* प्रतिहासः, प्रतीहासः, शतप्रासः, पगशतः, ह्यमारकः, करवीरः, अश्वमारः, कृकरः, तुरङ्गारिः *m.*
- OLERACEOUS, *a.* शाकससन्धी -न्धिनी -न्धि (न्), शाकविषयकः -का -कं.
- OLFACTORY, *a.* प्राणैन्द्रियसन्धी -न्धिनी -न्धि &c., प्राणैन्द्रियविषयकः -का -कं, प्राणसन्धी &c., प्राणदोषकः -का -कं, नस्यः -स्या -स्यं.
- OLIBANUM, *s.* (The perfume) कुन्दुः *f.*, कुन्दुरः -रुः *m. f.*, कुन्दुरुकः, रसालं, खोटीरसः, कूम्भपूयः.—(The tree) रसालः, कुन्दुरुकः -को, खोटी.
- OLIGARCHAL, OLIGARCHICAL, *a.* अल्पजनाधिपत्यसन्धी -न्धिनी &c., कतिचिज्जनप्रभुत्वविषयः -या -यं, अल्पजनस्वामिकः -का -कं, कतिपयस्वामिकः &c.
- OLIGARCHY, *s.* अल्पजनाधिपत्यं, अल्पजनप्रभुत्वं, कतिपयजनप्रभुत्वं, कतिचिज्जनाधिपत्यं, कतिपयाधिपत्यं, कतिपयजनपालितं राज्यं, कुलीनाधिपत्यं.
- OLIO, *s.* प्रकीर्णकं, नानाद्रव्यसंघिपातः, प्रकीर्णद्रव्यसमूहः.
- OLIVE, *s.* (Tree) जितवृक्षः.—(Berry) जितफलं.
- OMELET, *s.* अण्डशाकादिनिर्मितः पिष्टकविशेषः, अण्डपिष्टकः.
- OMEN, *s.* पूर्वलक्षणं, पूर्वचिह्नं, पूर्वलिङ्गं, शुभाशुभलक्षणं, मङ्गलामङ्गललक्षणं, भाविसूचकचिह्नं, भविष्यसूचकचिह्नं, शकुनं-नः, चिह्नं, लक्षणं, अजन्मं, निमित्तं, उत्पत्तिः, पूर्वरूपं, भविष्यदुद्घोषकचिह्नं; 'good omen,' सुचिह्नं, सुलक्षणं; 'bad omen,' दुर्लक्षणं, दुश्चिह्नं, अवचिह्नं, अवलक्षणं, अपशकुनं-नः, दुःशकुनं-नः, अनिष्टसूचकचिह्नं, अशुभलक्षणं, अशुभचिह्नं, अमङ्गलचिह्नं, उपलिङ्गं; 'interpretation of omens,' शाकुनिकं.
- OMENED, *a.* (Ill-omened) अनिष्टसूचकः &c. See ILL-OMENED.
- OMENTUM, *s.* मेदोधरा, अन्तवेष्टनं, अन्तावरणं, अन्ताप्रापकं.
- OMINOUS, *a.* (Pertaining to omens) शाकुनिकः -को -कं, शाकुनः -नी -नं, शकुनसन्धी -न्धिनी &c., शुभाशुभसूचकः -का -कं, भाविसूचकः &c., भविष्यसूचकः &c., भविष्यदुद्घोषकः &c.—(Foreboding evil) अनिष्टसूचकः &c., अशुभसूचकः &c., अमङ्गलसूचकः &c., अमङ्गलसूचकः &c., अनिष्टावेदी &c., अनिष्टांसी &c., अशुभशंसी &c., दुर्लक्षणी &c.—(Foreboding good), शुभशंसी &c., शुभसूचकः &c., मङ्गलसूचकः &c.

- OMINOUSLY, *adv.* अशुभसूचनापूर्व, दुर्लक्षणेन, अशुभलक्षणपूर्व.
- OMINOUSNESS, *s.* अनिष्टसूचकत्वं, अशुभसूचकता, शाकुनिकत्वं.
- OMISSION, *s.* त्यागः, परित्यागः, वर्जनं, अपासनं, लङ्घनं, अनङ्गं, लोपः, परिलोपः, उपात्यः, विसंयोगः, उत्सर्गः, विसर्गः, भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*; 'failure to do something,' अननुष्ठानं, अकरणं, अवक्रिया, अकरणः *f.*, अनाचरणं, अविधानं; 'without omission,' निरन्तरं, निरन्त्येण; 'making omission,' चीत्सर्गिकः -को -कं.
- TO OMIT, *v. a.* परित्यज् (c. 1. -त्यजति -त्यक्तुं), त्यज्, हा (c. 3. जहाति, हातुं, caus. हापयति -यितुं), अपहा, विहा, जपाहा, वृज् (c. 10. वजयति -यितुं), पटिपूज्, विपूज्, जपास् (c. 4. -जस्यति -जसितुं), व्यदस्, जतिक्स् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), व्यत्स्, उत्सज् (c. 6. -सृजति -सृजितुं), विमज्, लङ् (c. 10. लङ्घयति -यितुं).—(Not to perform) न अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं), न कृ, न विधा (c. 3. -दधाति -धातुं); 'omitting this, including that,' एतद् वर्गेयित्वा तत्सहितः.
- OMITTED, *p. p.* परित्यक्तः -क्ता -क्ते, त्यक्तः -क्ता -क्ते, दक्षिणः -ता -तं, अपास्तः -स्ता -स्तं, अपासितः -ता -तं, विसर्जितः -ता -तं, विसृष्टः -ष्टा -ष्टं, अनङ्गरितः -ता -तं, अननुष्ठितः -ता -तं, अकृतः -ता -तं.
- OMNIFARIOUS, *a.* सर्वविधः -धा -धं, सर्वप्रकारः -रा -रं, सर्वरूपः -पा -पं.
- OMNIGENOUS, *a.* सर्वविधः -धा -धं, सर्वजातीयः -या -यं.
- OMNIPOTENCE, OMNIPOTENCY, *s.* सर्वशक्तिः, अनन्तशक्तिः, अमितशक्तिः, सर्वशक्तता, अपारशक्तिः *f.*, अनन्तसामर्थ्यं, सर्वकार्यशक्तिः *f.*, सर्वसामर्थ्यं.
- OMNIPOTENT, *a.* सर्वशक्तिमान् -मती -मत् (न्), सर्वशक्तिः -का -कं, अनन्तशक्तिः -क्ति -क्ति, अनन्तशक्तिः &c., अमितशक्तिः -क्ति -क्ति, अपारशक्तिः &c., सर्वसमर्थः -धी -धं.
- OMNIPRESENCE, *s.* व्याप्तिः *f.*, सर्वत्र व्याप्तिः *f.*, सर्वव्याप्तिः *f.*, विश्वव्यापकत्वं, सर्वव्यापित्वं, विश्वव्यापिता, अभिव्याप्तिः *f.*, सर्वगतं, त्रैलोक्यविस्तारः, सर्वत्र विस्तारः, सर्वत्रविद्यमानता.
- OMNIPRESENT, *a.* सर्वव्यापी -पिनी -पि (न्), सर्वव्यापकः -का -कं, विश्वव्यापी &c., विश्वव्यापकः -का -कं, सर्वत्रगः -गा -गं, सर्वत्रगानी &c., सर्वगतः -ता -तं, सर्वत्रालकः -का -कं, त्रैलोक्यविस्तीर्णः -र्णी -र्णं, सर्वत्र विस्तीर्णः &c. or विद्यमानः -ना -नं, विश्वरूपः -पा -पं, सर्वभूतभूतान्तरः -रा -रं.
- OMNISCIENCE, *s.* सर्वज्ञत्वं-ता, सर्वज्ञानं, सर्वविषयज्ञानं, अनन्तज्ञानं, अपारज्ञानं, सर्वज्ञानत्वं.
- OMNISCIENT, *a.* सर्वज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, सर्वविद् *m. f. n.*, सर्ववेदी -दिनी -दि (न्), सर्वज्ञाता -त्री -त्रु (न्), कृत्स्नः &c., कृत्स्नविद् *m. f. n.*, अनन्तज्ञानी &c., सर्वदर्शी &c., सर्वसाक्षी -क्षी -क्षि (न्), त्रिकालज्ञः &c., त्रिकालविद् *m. f. n.*, त्रिकालदर्शी &c.
- OMNIVAGANT, OMNIVAGOUS, *a.* सर्वगः -गा -गं, सर्वत्रगः &c., सर्वत्रगानी -मिनी &c., सर्वत्रभ्रमकः -का -कं, सर्वत्रचिह्नारी &c.
- OMNIVOROUS, *a.* सर्वभक्षः -द्या -द्यं, सर्वभक्षकः -का -कं, सर्ववभक्षकः &c., सर्वभोनी -ग्नीनी -ग्नी (न्), सर्वशी &c., सर्वखादकः -का -कं, सेवेहाहारः -रा -रं, सर्वानीनः -ना -नं.
- OMPHALIC, *a.* नाभ्यः -भ्या -भ्यं, नाभिसन्धी -न्धिनी -न्धि (न्).
- OMPHALOCY, *s.* नाभिदर्शनं, नाभिगोलकः, नाभिगुडकः, नाभिकण्टकः.
- OMPHALOTOMY, *s.* नाभिच्छेदः -दनं, नाभिनालीच्छेदनं.
- ON, *prep.* अधि, नि prefixed, उपरि affixed.—(Denoting contact with the upper part of a thing) expressed by the loc. c., or by उपरि affixed to the crude form or gen. c.; as, 'on the table,' फलके or फलकोपरि or फलकस्योपरि; 'rain falls on the ground,' भूमी पतति वृष्टिः; 'having place' the wood on his shoulder, 'काष्ठं स्तम्भे कृत्वा; 'placed on the fire,' अग्निः

-घा -घं. The instr. c. is elegantly used for the loc. in similar phrases; as, 'he carries the wood on his shoulder,' काष्ठं स्कन्धेन वहति; 'to go on foot,' पादभ्यां गम्; 'conduct me home on a horse,' चक्ष्रेण मां वसतिं नय.—(At, or near) expressed by loc. e., or by निक्षटे, समीपे, उपान्ते &c. affixed, or by उप prefixed; as, 'on the shore,' तीरे, तीरनिक्षटे, तीरोपान्ते, उपतीरे; 'on the throat,' उपकारुं.—(At the time of) expressed by the loc. e., as, 'on Monday,' सोमवारे; 'on their arrival,' तेषु जागतेषु; 'on the corn being cut,' शस्ये लूने सति, or even by the abl. e., as, 'on seeing him,' तद्दर्शनात्, or by the indecl. part., as, 'on seeing that,' तद् दृष्ट्वा; 'on hearing that,' तच्छ्रुत्वा.—(Toward or for) प्रति affixed, or expressed by gen. or loc. e; as, 'have pity on me,' मां प्रति or मम or मयि दयां कुरु.—(Dependence on) expressed by acc. e., after such verbs as अवलम्बे, आश्रिते &c.; as, 'he relies on me,' माम् अवलम्बते.—(Concerning, relating to) विषयः -या -यं, विषयकः -का -कं, सत्त्वन्ती -न्विनी &c.; as, 'a treatise on mathematics,' गणितविषयकं शास्त्रं.—(Performing on an instrument) expressed by acc. e. after वद् in caus.; as, 'he plays on a lute,' वीणां वादयति. The affixes तस्, च and दा, often express the sense of 'on'; as, 'on both sides,' उभयतस्, उभयत्र, उभयपार्श्वतस्; 'on all sides,' सर्वतस्, समन्ततस्, अभिततस्, समन्तात्, सर्वत्र; 'on the one hand,' एकतस्; 'on all occasions,' सर्वदा; 'on one occasion,' एकदा; 'on another occasion,' अन्यदा. The following are other examples of instr., and other cases used adverbially to express this prep.; 'on the north-east of the city,' प्रागुत्तरेण नगरात्; 'on this account,' एनेन हेतुना; 'on account of, or in consequence of anger,' क्रोधात्. See ACCOUNT; 'on the other side,' अन्यपार्श्वेन, अन्येन पार्श्वेन; 'immediately on hearing this,' तच्छ्रवणमात्रात्; 'on a sudden,' अकस्मात्, सहसा; 'on high,' उच्चैस्, उच्चैस्, उच्चं, ऊर्ध्वं, ऊर्ध्वैः; 'set on foot,' चारद्व्य-या -यं, उद्यताः -ता -तं, प्रचलीकृतः &c.

ON, *adv.* (Forward, in progression) अग्रे, अग्रं, अग्रतस् or expressed by प्र prefixed; as, 'going on,' अग्रे गमनं, प्रगमनं.—(Continuance) expressed by the verb आस् in combination with the pres. or indecl. part. of another verb. See KEEP, CONTINUE. (Upon the body, as clothes, &c.). See TO PUT ON.

ONCE, *adv.* (One time) सकृत्, एकवारं -रे, एककालम्, एककाले, एकसमये.—(On a certain time) एकदा, कदाचित्.—(Formerly) पूर्वं, पुरा. See the word. (At once, at the same time) समकाले, एककाले, एकवारे, एकदा.—(All at once) युगपत्, योगपद्येन, एकपदे -दे.—(All at once in a body) सहश्रत्.—(All at once, suddenly) अकस्मात्.—(At once, immediately) राद्यस्, तत्काले, तत्क्षणे.—(Once more) पुनरपि.

ON-DIT, *adv.* क्षिपदन्ती, अनप्रवादः, जनवादः, लोकप्रवादः.

ONE, *a.* (Single in number) एकः -का -कं; 'one man,' एकपुरुषः.—(Indefinitely) 'some one,' 'any one,' कश्चित् &c., कश्चन &c., कोऽपि &c. See SOME. (Mutuality) 'one another,' परस्परः -रा -रं, इतरेतरः &c., अन्योन्यः -न्या -न्यं; 'things that are equal to the same, are equal to one another,' यावन्तः पदार्थाः

गतेकम् एकेन केनचित् समास् ते सर्वे मिथः समानाः; 'one after another,' अनुपूर्वशस्, क्रमशस्, क्रमे क्रमे.—(Same, like) एकः -का -कं, समः -मा -मं, तुल्यः -त्या -त्यं; 'at one time,' एककाले, एकपदे; 'of one color,' एकवर्णः -र्णा -र्यं, समवर्णः &c.; 'having one object,' एकार्थः -र्था -र्यं, एकाग्रः -ग्रा -ग्रं; 'having one occupation,' एकवृत्तिः &c.; 'in one place,' एकस्थाने, एकत्र; 'collected in one place,' एकस्थः &c., एकौघभूतः -ता -तं.—(One only, but one) एकाग्रः -ग्रा -ग्रं; 'having one only refuge,' एकाग्रगतिः &c.; 'having the mind fixed on one object,' एकाग्रमनस्कः &c., एकाग्रभावः &c.—(One by one) एकैकं, एकैकशस्, एकशस्, प्रत्येकं, पृथक्, पृथक् पृथक्.—(One day) एकदा, कदाचित्; 'in one way,' एकपा; 'on the one hand,' एकतस्, 'one of many,' एकतमः -मा -मं; 'one of two,' एकतरः -रा -रं; 'one of these,' तेषाम् एकः, तत्रैकः; 'one year old heifer,' एकवर्षा; 'one year old calf,' एकवत्सरो वत्सः.

ONE, *s.* (Such a one, such and such a person) समुक्तः, समुक्कनः.—(A man, a person) जनः, व्यक्तिः *f.*, मनुष्यः; 'one's self,' आत्मा *m.* (नृ), स्वयं indecl.; 'by resemblance to one's self,' आत्मोपम्येन; 'done by one's self,' स्वयंकृतः -ता -तं; 'one's own,' स्व, आत्म in comp.; 'like one's own body,' स्वशरीरवत्; 'one's own house,' आत्मगृहं, स्वगृहं. See OWN. ONE-EYED, *a.* एकाक्षः -क्षा -क्षं, एकदृक् *m. f. n.* (शृ), एकाक्षिविकलः -ला -लं, एकनेत्रः -त्रा -त्रं, एकचक्षूः -क्षू -क्षु (स्), काणः -णा -र्यं, काण्यः -यो -यं, काणेरः -री -रं.

ONE-HANDED, *a.* एककरः -त्रा -रं, एकहस्तः -स्ता -स्तं, एकपाणिः -णिः -णि. ONEIROCRITIC, ONEIROCRITICAL, *a.* स्वप्नविचारो *m.* (नृ), स्वप्नप्रकाशकः, स्वप्नार्थवोधकः.

ONEIROMANCY, *s.* स्वप्नविचारः, स्वप्नप्रकाशनं, स्वप्नार्थवोधनं, स्वप्नपरीक्षा, स्वप्नादिलक्षणम् भविष्यत्स्वप्नं or शुभाशुभकथनं.

ONENESS, *s.* एकता -त्वं, ऐक्यं, एकौभावः, ऐक्यभावः, अद्वैतं, अभेदः.—(Doctrine of oneness in theology). See UNITY.

TO ONERATE, *v. a.* सभारं -रां कृ, भारवन्तं -वन्तौ -वत् कृ. See TO LOAD. ONEROUS, *a.* दुर्भरः -रा -रं, दुःसहः -हा -हं, दुर्वहः -हा -हं, भारी -रिणी -रि (नृ), भारवान् -वन्तौ -वत् (नृ), सभारः -रा -रं, कष्टकरः -रा -रं, पीडाकारः &c., गुरुः -रुः -रु.

ONION, *s.* पलायुः *m.*, सुकन्दकः, मुकन्दकः, मुकुन्दकः, दुर्द्वैतः, दुर्द्वैतः, लताकः, गृध्रनः, मुखगन्धकः, मुखदूषणः, तीक्ष्णकन्दः, गह्वरकन्दः, नीचभोज्यः.

ONLY, *a.* (Single, one alone) एकः -का -कं, केवलः -ला -ली -लं, केवली -लिनी -लि (नृ), कैवल्यः -त्या -त्यं, मात्रः in comp. मात्रकः -का -कं, अद्वितीयः -या -यं; 'an only son,' एकपुत्रः, एकसुतः *m.*—(This and no other) एकाग्रः -ग्रा -ग्रं, नात्यः -न्या -न्यत्; 'having one only refuge,' एकाग्रगतिः -तिः -ति; 'his only business is reading the Vedas,' वेदाध्ययनात् तस्य कार्यं नात्यत्. ONLY, *adv.* केवलं, मात्रं -त्रेण -त्रात्, बुद्ध्या, एकान्ततः, स्वयं; 'by calculation only,' गणितमात्रेण, केवलगणितेन, गणितेनैव; 'touch only,' स्पर्शमात्रं; 'from touch only,' स्पर्शमात्रात्.

ONOMANCY, *s.* नामाधरलक्षणम् भविष्यत्स्वप्नं or शुभाशुभकथनं.

ONOMATOPCEIA, *s.* (In rhetoric) अनुकरणं, अनुकरणशब्दः, शब्दानुकरणं.

ONSET, *s.* आक्रमः -मणं, अभिप्रलम्भः -मणं, अधिप्रलम्भः -मणं, अभिप्रयोगः अभिप्रलम्भः, अवलम्बः -न्दनं, अभ्याघातः; 'emulative onset,' सहस्रमूर्धिका

ONTOLOGIST, *s.* सत्यविद्याज्ञः, सत्यमात्रविचारो *m.* (नृ), भूतमात्रविचारो *m.*

ONTOLOGY, *s.* सत्त्वविद्या, सत्त्वमात्रविचारः, भूतमात्रविचारः.

ONWARD, ONWARDS, *adv.* अग्रे, अग्रतस्, पुरस्, पुरतस्, पुरस्तात्, अभितस्, अभिमुखं -खे, प्रतिमुखं -खे, अग्रभागं प्रति, उत्तरेण, ऊर्ध्वं, or expressed by प्र; as, 'proceeding onwards,' अग्रे गमनं, अग्रगमनं, प्रगमनं, प्रस्थानं.—(A little further) किञ्चिदन्तरं -रेण, किञ्चिदपरतस्.

ONWARD, *a.* (Advanced, in advance) अग्रः -ग्रा -ग्रं, अग्रिमः -मा -मं, अग्रगामी -मिनी -मि (न्), अग्रगः -गा -गं, अग्रतः सरः -रा -रं, अग्रसर -रा -रं, प्रगतः -ता -तं.—(Increased) वर्धितः -ता -तं, प्रवृद्धः -द्वा -दं, प्ररुद्धः -द्वा -दं.

ONYX, *s.* (Precious stone) गोमेदकः -कं, शिषपातुः 'म.

To OBEZE, *v. n.* शनैः शनैः सु (c. 1. स्रवति, सोढुं) or स्पन्द (c. 1. स्पन्दते -दिहते) or प्रस्पन्द or धार (c. 1. धारति -रिहते) or रो (c. 4. रोषते, रेहते) or गल् (c. 1. गलति -लिहते), तन्ने तन्ने or विन्दुक्रमेण धारणं कृ.

Ooze, *s.* (Moist mud) सद्रवपक्कः, चिक्कणपक्कः, धारपक्कः.—(Exudation) स्पन्दनं, स्रवः, विन्दुहावः, स्पन्नस्रवः, खेदः, ड्रवः, धारा.

Oozing, *s.* शनैः शनैः स्रवणं or स्पन्दनं or धारणं or गलनं.

Oozing, *part.* शनैः शनैः स्पन्दो -दिन्दो -दि (न्) or स्पन्दमानः -ना -नं or निस्यन्दमानः -ना -नं or स्पन्नः -न्ना -न्नं or धारन् -रन्तो -रत् (न्) or स्रवन् &c. or रोणः -या -यं.

Oozy, *a.* सद्रवपक्कमयः -यो -यं, धारपक्कमयः &c., सद्रवः -वा -वं.

OPACITY, OPACITIES, *s.* (The quality of being impervious to light) प्रकाशभेद्यता, प्रभाभेद्यता, किरणभेद्यता, अस्वच्छता, प्रकाशप्रतिवन्धकत्वं, प्रकाशरोधकत्वं, दृष्टिरोधकता.—(Obscurity) निस्पभता, अप्रकाशता, कलुष्यत्वं, प्रभाहीनता, सान्धकारता, अप्रसन्नता.—(Disease in the eyes) शुक्लं.

OPAQUE, OPACOUS, *a.* (Impervious to light) प्रकाशभेद्यः -द्या -द्यं, प्रभाभेद्यः &c., किरणभेद्यः &c., प्रकाशप्रतिवन्धकः -का -कं, प्रकाशरोधकः -का -कं, किरणरोधकः &c.—(Not shining by its own light) परप्रकाशः -शा -शं.—(Obscure not transparent) अस्वच्छः -च्छा -च्छं, निस्पभः -भा -भं, अप्रकाशः -शा -शं, प्रकाशहीनः -ना -नं, सान्धकारः -रा -रं, कलुषः -पा -पं.

OPAL, *s.* शिषपातुः 'म., पाशुभूषिका, वज्राभः, द्यौरस्फटिकः, गोमेदसन्निभः.

To OPEN, *v. a.* (Unclosed) विवृ (c. 5. -वृणोति -णुते -चरिहते -रोहते), अपावृ, अपवृ, उग्रवृ (c. 10. -घाटयति -यिहते), व्यादा (c. 3. -ददाति -दाहते); 'he opens the door,' द्वारं विवृणोति or उद्घाटयति.—(Unbar) निरमेलीकृ.—(Open the mouth) मुखं व्यादा.—(Open the eyes) लोचने or चक्षुषी उन्मील (c. 10. -मीलयति -यिहते) or प्रोन्मील, उन्मिष (c. 6. -मिरति -मेपिहते) or उन्मल्ल (c. 10. -मालयति -यिहते), नयने विवृ.—(Open a book) पुस्तकं मुच (c. 6. मुञ्चति, मोक्तुं) or विस्तृ, पुस्तकमोचनं कृ.—(Open a letter) उन्मुद्रोक्तु, विमुद्रोक्तु.—(Expand) धितृ (c. 10. -स्तारयति -यिहते), धिकाश (c. 10. -काशयति -यिहते), धिकास् (c. 10. -कासयति -यिहते), विवृ, व्यादा.—(Lay open, make manifest) व्यम् (c. 7. -अनक्ति -अंक्तुं, c. 10. -अघ्नयति -यिहते), धिकाश, प्रकाश, प्रकटोक्तु, व्यञ्जोक्तु.—(Split, break, cut open) भिद् (c. 7. भिनक्ति, भेक्तुं), विभिद्, निभिद्, छिद् (c. 7. छिनक्ति, छेक्तुं), विच्छिद्.—(Expound) व्याख्या (c. 2. -रुपति -हते), व्याकृ, प्रकाश, स्पष्टीकृ, व्यञ्जोक्तु, विवृ, विवरणं कृ.—(Clear) शुद् (c. 10. शोधयति -यिहते), विगुष्.—(Begin) आरम् (c. 1. -रभते -रभुं), उपक्रृ (c. 1. -क्रभते -क्रिहते).

To OPEN *v. n.* (Unclose itself) विवृतः -ता -तं भू, अपावृतः -ता -तं भू, —(Expand) विस्तृ in pass.—(लोच्यते), विवृ in caus. pass.—(वाच्यते), विवृम् (c. 1. -वृम्भते -वृम्भुं), विततीम्.—(As flowers) धिकास् (c. 1.

-कसति -सिहते), प्रविकस्, स्फुट (c. 6. स्फुटति -दिहते), फुज् (c. 1. फुज्जति -जिहते), धिकासितः -ता -तं भू, विमुद्रोक्तु.—(Crack, open in chinks) स्फुट, विदल् (c. 1. -दलति -लिहते), विवृ in pass.—(दीर्यते), भिद् in pass. (भिद्यते), विभिद्.—(Begin) आरम् (c. 1. -रभते -रभुं), समारम्, प्रवृत् (c. 1. -वसते -सिहते).

OPEN, *a.* (Unclosed) विवृतः -ता -तं, अनावृतः -ता -तं, अपावृतः -ता -तं, अरुवृतः -ता -तं, उद्घाटितः -ता -तं, व्यातः -न्ना -न्नं, अपरावृतः &c.—(As the mouth) व्यातः -न्ना -न्नं, विवृतः &c.—(As the eyes) उन्मीलितः -ता -तं, उन्मिषितः -ता -तं, विवृतः &c.—(As a book) मुक्तः -क्ता -कं.—(Expanded) विततः -ता -तं, विस्तृतः -ता -तं, विस्तीर्णः -शा -शं, धिकाशितः -ता -तं, विवृम्भितः -ता -तं, उज्जृम्भितः -ता -तं, उज्जृम्भः -म्भा -म्भं, जृम्भितः -ता -तं, जृम्भः -म्भा -म्भं, अघेतः -ता -तं.—(Unsealed, as a letter, &c.) उन्मुद्रः -द्वा -दं, विमुद्रः -द्वा -दं, उन्मुद्रोक्तुः -ता -तं.—(Not stopped, without obstruction) अनमलः -ला -लं, निरमलः &c., असंघातः -धा -धं, अरुद्धः -द्वा -दं, अपिहितः -ता -तं, प्रतिवन्धरहितः -ता -तं, अव्यवधानः -ना -नं.—(Free, clear, unimpeded) मुक्तः -क्ता -कं, विमुक्तः &c., मोचितः -ता -तं, शुद्धः -द्वा -दं, विशुद्धः &c., अपद्धः -द्वा -दं, निर्यन्तणः -णा -यं, उच्छुल्लः -ला -लं, विशुल्लः -ला -लं, निर्विघ्नः -मा -मं, निरवरोधः -धा -धं.—(Plain, evident) व्यक्तः -क्ता -कं, प्रव्यक्तः &c., अभिव्यक्तः &c., स्पष्टः -द्या -द्यं, विस्पष्टः &c.—(Public) प्रकाशः -शा -शं, सुप्रकाशः &c., प्रकटः -दा -दं.—(Not close, roomy) विरलः -ला -लं.—(Not covered with trees, as a country) निर्वनः -ना -नं, निर्वृक्षः -द्या -द्यं, पृथग्रूयः -न्वा -न्वं.—(Ingenuous, candid) निष्कपटः -दा -दं, निर्वीर्यः -जा -जं, निर्वीर्यलोकः -का -कं, विमलः -ला -लं, विमलाना -न्ना -न्नं (न्), सरलः -ला -लं, शुद्धमतिः -ति -ति, सरलमतिः &c., मायाहीनः -ना -नं, अपक्कः -क्ता -कं, अगूढभावः -वा -वं, उदारः -रा -रं; 'having an open countenance,' उदारलक्षणः -णा -यं.—(Unsheltered) अनाश्रयः -या -यं, निराश्रयः &c.—(Not hidden) अगूढः -दा -दं, अगुप्तः -मा -मं; 'to lay open,' प्रकाश (c. 10. -काशयति -यिहते), प्रकाशोक्तु. See To OPEN; 'an open space,' विविक्तता; 'open to the weather,' अभावकाशिकः -की -कं; 'open to all comers,' मुक्तद्वारः -रा -रं; 'open at one end,' एकमुखः -खा -खं; 'an open vowel,' उदात्तः; 'open day,' प्रकाशः; 'having gone out into the open air,' प्रकाशं निर्गम्य; 'open state of the organs of speech,' विचारः, विवृतता -न्वं.

OPENED, *p. p.* (Unclosed) उद्घाटितः -ता -तं, उद्घटितः -ता -तं, अपावृतः -ता -तं. See OPEN. (Unbarred) निरमेलीकृतः -ता -तं.—(Unsealed) उन्मुद्रोक्तुः -ता -तं, विमुद्रोक्तुः &c.—(Uncovered) अनावृतः -ता -तं, अनाच्छादितः -ता -तं, अपवृतः -ता -तं.—(Split) स्फुटितः -ता -तं, दलितः -ता -तं, विदलितः &c.; भिन्नः -च्चा -च्चं.—(As flowers) धिकासितः -ता -तं, फुज्जः -ज्जा -जं, स्फुटः -दा -दं, विमुद्रः -द्वा -दं.—(Made plain) व्यक्तोक्तुः -ता -तं, प्रकाशितः -ता -तं, स्पष्टीकृतः &c., व्याख्यातः &c.—(Cleared) शोधितः -ता -तं.

OPENER, *s.* उद्घाटकः, उद्घाटनकृत्, विवरणकृत्, धिकाशकः.

OPEN-EYED, *a.* विवृताक्षः -क्षी -क्षं, उत्कुञ्चनयुतः -ना -नं, सचेतनः &c.

OPEN-EANDED, *a.* मुक्तहस्तः -स्ता -स्तं, उदारहस्तः &c., उदारः -रा -रं.

OPEN-HEARTED, *a.* सरलमतिः -ति -ति, शुद्धमतिः &c., अगूढभावः -वा -वं.

OPEN-HEARTEDNESS, *s.* सरलमतित्वं, शुद्धमतित्वं, उदारता, मायाहीनता.

OPENING, *s.* (Act of opening) उद्घाटनं, उद्घटनं, व्यादानं, विवृतिः *f.*, विवरणं.—(Aperture) छिद्रं, रन्ध्रं, द्वारं, शुरुषं.—(Beginning,

commencement) सारम्भः, प्रारम्भः, उपक्रमः, उपोद्घातः.
 OPENING, *a. or part.* (Commencing, first in order) सारम्भकः
 -का -कं, प्रारम्भकः &c., प्रथमः -मा -मं, चाद्यः -द्या -द्यं.—(Expand-
 ing, as a flower) विकलाशी -शिनी -शि (न्), विकासो &c., विकासन्
 -शनी -शन् (न्), विकासन् &c., प्रविकशन् &c., स्फुटन् &c.
 OPENLY, *adv.* प्रकाशं, प्रकटं, प्राकट्येन, व्यक्तं, सुव्यक्तं, स्फुटं.
 OPEN-MOUTHED, *a.* विवृतास्यः -स्या -स्यं, व्याप्तपङ्कः -ज्जा -ज्जं, मुक्तवदः
 -खदा -खदं, प्रमुक्तकण्ठः &c., गुहानुरः -खो -खं.
 OPENNESS, *s.* (Freedom from covering or obstruction) विवृतत्वं,
 विवृतिः *f.*, अनावृतत्वं, अनावृतिः *f.*, व्याप्ता, मुक्ता -त्वं, अरुद्धता,
 निर्विप्रता.—(Plainness, clearness) व्यक्तत्वं -ता, प्रयुक्ता, स्पष्टता,
 शुद्धता, शुद्धिः *f.*, वैमल्यं, निर्मलता.—(Freedom from disguise)
 निर्व्याजता, अव्याजः, व्याजहीनता, कपटहीनता, निष्कपटत्वं, निष्कापट्यं.
 —(Frankness) सारल्यं, सरलता, अकापट्यं, जमाया, मायाहीनता,
 अव्यक्ता, दाक्षिण्यं, निर्व्यलीकता, भावागूढता, भावशुद्धता, शुद्धमतिवत्,
 अजिह्वता, उदात्ता.—(Publicity) प्रकाशता, प्रकाशः, प्राकट्यं, प्रसि-
 द्धिः *f.*, प्रसिद्धता, अगूढता, अगुप्तता.—(Roominess, freedom from
 closeness) विरलता, वैरल्यं.—(Want of shelter) निराश्रयता,
 अनाश्रयता, आश्रयहीनत्वं, अभावकाशिकत्वं.—(Of a country) निर्वनत्वं.
 OPERA, *s.* सङ्गीतं, तीर्थविक्रं, नाट्यं, सङ्गीतविशिष्टो नाटकः.
 To OPERATE, *v. n.* (Act, exert action) कृ, चेष्ट (c. 1. चेष्टे -ष्टिन्),
 विचेष्ट, कर्म कृ, चेष्टां कृ, प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), कर्तृकः -का
 -कं भू.—(Effect, produce effect) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं),
 समुत्पद्, उपपद्, सम्पद्, फलम् उत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं),
 सञ्जन्, साध् (c. 10. साधयति -यितुं), कार्यं साध्, प्रवलीभू, प्रभू.—
 (In surgery) शस्त्रक्रियां कृ, शस्त्रोपायं कृ, शस्त्रोपचारं कृ.
 OPERATION, *s.* (Agency) कर्तृत्वं, कर्तृकत्वं, कारणत्वं, कारणं, हेतुता,
 प्रवर्त्तकत्वं, प्रयोजकत्वं.—(Action) क्रिया, कृतिः *f.*, कर्म *n.* (न्), चेष्टा,
 व्यापारः, विधानं, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवर्त्तनं.—(Act, deed) कर्म *n.*, कार्यं,
 कृत्यं, चेष्टितं, विचेष्टितं; 'mental operation,' मनोव्यापारः; 'arith-
 metical,' परिकर्म *n.*, कर्म *n.*; 'secret in operation,' निगूढ-
 कार्यः -व्या -व्यं; 'speedy in operation,' चाशुकारी -रिणी -रि
 (न्); 'slow,' मन्दकारी &c.—(In surgery) वैद्योपचारः, शस्त्रोप-
 चारः, शस्त्रक्रिया, शस्त्रकृत्यं, शस्त्रोपायः, शस्त्रकर्म *n.*, उपचारः.
 OPERATIVE, *a.* (Exerting agency) कर्मकारी -रिणी -रि (न्), कर्म-
 कारः -रा -रं, क्रियाकारी &c., कारकः -का -कं, कर्तृकः -का -कं, कार-
 णिकः -को -कं, हेतुकः -का -कं, प्रवर्त्तकः -का -कं, प्रयोजकः -का -कं.
 —(Producing effect, efficacious) कार्यसाधकः -का -कं, कार्य-
 सम्पादकः &c., फलोत्पादकः &c., सिद्धिकरः -री -रं, गुणकारी &c.,
 गुणावहः -हा -हं, प्रबलः -ला -लं, प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु.
 OPERATIVE, *s.* कर्मकारः, शिल्पकारः, कारकः, कारुः *m.*, शिल्पकर्मकारी *m.*
 OPERATOR, *s.* कर्त्ता *m.* (न्), कारकः, कर्तृकः, कार्यकर्त्ता *m.*, प्रवर्त्तकः.
 —(In surgery) शस्त्रोपचारकर्त्ता *m.*, उपचारकारी *m.* (न्), उपचारकर्त्ता *m.*
 OPEROSE, *a.* धनसाधः -ध्या -ध्यं, कष्टसाधः &c., धनी -मिणी &c.
 OPHIOLOGY, *s.* सर्पविद्या, भुजङ्गविद्या, सर्पादिविषयका विद्या.
 OPHIOMANCY, *s.* सर्पादिलक्षणद् भविष्यसूचना or भविष्यदनुमानं.
 OPHIOPHAGOUS, *a.* सर्पभक्षकः -का -कं, सर्पभोजी -जिनी -जि (न्).
 OPHTHALMIA, OPHTHALMY, *s.* सभिन्मन्यः, सभिन्मन्यः, रक्षाभिन्मन्यः, रक्षा-
 भिन्मन्यः, अर्जुदः -दं, पित्रटः, चक्षुरोगः, नेत्ररोगः, नेत्रामयः, सधिरोगः,
 लोचनामयः.
 OPHTHALMIC, *a.* चाक्षुषः -पी -पं, नेत्रसंस्थी -न्धिनी &c., नेत्रविषयः &c.

OPIATE, *s.* स्वप्नकारकम् or निद्राकारकम् औषधं, उपशमनं.
 OPIATE, *a.* स्वप्नकृत् *m. f. n.*, निद्राकारी -रिणी -रि (न्), निद्राजनकः
 -का -कं, स्वापनः -ना -नं, उपशमनकारी &c., उपशापी &c., उपशमकृत्.
 To OPINE, *v. n.* नन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), तर्के (c. 10. तर्कयति -यितुं).
 See To THINK.
 OPINIATED, OPINIATIVE, *a.* स्वमताभिमानि -निनी -नि (न्), मताभिमानि
 &c., स्वमताग्रही &c., मताग्रही &c., स्वमतवादी &c., मतवादी &c.,
 दुराग्रही &c.
 OPINIATIVENESS, *s.* स्वमताभिमानं -निता, स्वमताग्रहः, मताभिमानं, दुराग्रहः,
 स्वमतवाद्.
 OPINION, *s.* मतं, मतिः *f.*, बुद्धिः *f.*, सम्मतं, तर्कः, विचारः, अनुमानं,
 बोधः, भासः, चन्दः; 'a different opinion,' विकल्पः, परमतं;
 'difference of opinion,' मतिभेदः, मतभेदः, विप्रतिपत्तिः *f.*; 'op-
 posed in opinion,' विप्रतिपन्नः -जा -जं; 'public opinion,' लोकमतं,
 जनमतं; 'regard for it,' लोकलज्जा, जनलज्जा; 'atheistical
 opinion,' नास्तिकमतं; 'legal opinion,' सूत्रं.—(Estimation)
 मानं, सम्मानं.
 OPINIONATED, OPINIONATIVE. See OPINIATED, &c.
 OPIUM, *s.* अफेनं, सहिफेनं, खसखसरसः, उपविषं.
 OPPIDAN, *a.* नागरिकः -की -कं, नागरः -री -रं, पौरः -री -रं.
 OPPILATED, *p. p.* ससाधः -धा -धं, सङ्कीर्णः -णी -णं, सङ्कुलः -ला -लं.
 OPPONENT, *a.* विरोधी -धिनी -धि (न्), प्रतिरोधी &c., विरुद्धः -द्धा -द्धं,
 वैरी -रिणी &c., प्रतियोगी &c., प्रतिकूलः -ला -लं, विपक्षः -क्षा -क्षं,
 प्रतिपक्षः &c., विपरीतः -ता -तं, विमुखः -खा -खं, पराङ्मुखः &c.,
 विमतः -ता -तं, प्रतोषकः &c.
 OPPONENT, *s.* प्रतिरोधी *m.* (न्), विरोधी *m.*, वैरी *m.*, शत्रुः *m.*, शत्रिः *m.*,
 प्रतियोगी *m.*, प्रतिरोद्धा *m.* (द्ध), प्रतिरोधकः, प्रतिवन्द्यकः, प्रतियोद्धा *m.*
 (द्ध), प्रतिपक्षः, अभिप्रायी *m.* (न्), विजिगीषुः *m.*—(In controversy)
 विवादी *m.* (न्), पूर्ववादी *m.*, अग्रवादी *m.*, प्रतिवादी *m.*, उत्तरवादी *m.*,
 पूर्वपक्षी *m.*, प्रतिपक्षी *m.*, वादी *m.*
 OPPORTUNE, *a.* समयोपयुक्तः -क्ता -क्तं, समयोचितः -ता -तं, समयानुकूलः
 -ला -लं, सामयिकः -की -कं, कालिकः &c., कालसदृशः -शी -शं,
 कालयोग्यः -ग्या -ग्यं, प्रस्तावसदृशः &c., प्रास्ताविकः -की -कं, प्राप्ता-
 वसरः -रा -रं, प्राप्तकालः -ला -लं, प्राप्तसमयः -या -यं, प्रसङ्गोपयुक्तः
 &c., काकतालीयः -या -यं.
 OPPORTUNELY, *adv.* यथावसरं, काले, स्थाने, समयानुसारेण, समयोपयुक्तं,
 प्रसङ्गानुसारं, प्रस्तावसदृशं, यथावकाशं, यथासमयं, यथाप्रसङ्गं, काल-
 योग्यं, यथायोग्यं, वेलायां.
 OPPORTUNENESS, *s.* समयोपयुक्तता, कालयोग्यता, समयोचित्यं, प्रसङ्गयो-
 ग्यता, प्रसङ्गानुकूल्यं, कालिकत्वं.
 OPPORTUNITY, *s.* अवसरः, प्रसङ्गः, समयः, प्रस्तावः, अवकाशः, कालः,
 कार्यकालः, कालयोगः, सन्धिः *m.*, कालसन्धिः *m.*, वेला, योगः, सुयोगः,
 स्थानं, चारः, प्रक्रमः; 'according to opportunity,' यथावसरं,
 यथाप्रसङ्गं, यथावकाशं 'to lose one's opportunity,' कालं ह्
 (c. 1. हरति, हर्तुं) or हा (c. 3. जहाति, हातुं); 'to await it,'
 अवसरं प्रतिपाल (c. 10. -पालयति -यितुं); 'one who has found
 an opportunity,' लभ्यावकाशः -शा -शं.—(Means) साधनं, उपायः,
 सन्धानं.
 To OPPOSE, *v. a. and n.* (Act against, resist) प्रतिकृ, विप्रतिकृ,
 विप्रकृ, प्रतिकृ (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं), विरुप्, संरुप्, विरुद्धीभू, प्रतिकूल
 (nom. प्रतिकूलयति -यितुं), प्रतिकूलोभू, पर्यवस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं),
 7 B

प्रतिसमास (c. 2. -चास्ते -चासितुं), प्रतीप (nom. प्रतीपायते), प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), विपरीतः -ता -तं भू or अस्.—(Put in opposition, set one against the other) विरुद्धं -द्धां कृ, विरुद्धीकृ, परस्परं विरुप्, प्रतिरुद्धीकृ, विरोधिन्-नीं कृ.—(Hinder) निवृ (c. 10. -चारयति -यितुं), विप्र (nom. विप्रयति -यितुं), बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), प्रतिबन्ध् (c. 9. -बध्नाति -बध्नुं), विहन्, प्रतिहन्, प्याहन्, रुप्.—(Check) नियम् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं).

OPPOSED, *p. p.* विरुद्धः -द्धा -द्धं, प्रतिरुद्धः &c., पर्यवस्थितः -ता -तं, विपरीतः -ता -तं, प्रतिरुद्धः -ला -लं, प्रतिरुद्धिकः -की -कं, विरोधी -घिनी -घि (न्), विप्रतिकृतः -ता -तं, विप्रकृतः &c., विप्रतिपक्षः -क्षा -क्षं, प्रतिपातः -ता -तं.—(Hindered, checked) चारितः -ता -तं, निवारितः -ता -तं, बाधितः -ता -तं, विहतः &c., प्रतिहतः &c., रुद्धः &c., विप्रितः &c.; when 'opposed' signifies 'the opposite of,' इतर may be used; as, 'opposed to movable,' जङ्गमेतर -रा -रं.

OPPOSER, *s.* विरोधी *m.* (न्), प्रतिरोधी *m.*, पर्यवस्थाता *m.* (न्), प्रति-योगी *m.* (न्), विरोधकः, प्रतिरुद्धकः, प्रतिहन्ताकः. See OPPOSITION.

OPPOSITE, *a.* (Situated in front, facing) अभिमुखः -स्ता -सती -रं, अभिमुखगतः -ता -तं, अभिमुखस्यः -स्या -स्यं, सम्मुखः -खा -खं, सम्मुखस्यः -स्या -स्यं, अभिसम्मुखः -खा -खं, सम्मुखीनः -ना -नं, प्रतिमुखः -खा -खं.—(Adverse, contrary) विपरीतः -ता -तं, प्रतिरुद्धः -ला -लं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, विरोधी -घिनी -घि (न्), प्रतिरोधी &c., विपक्ष्यस्तः -स्ता -स्तं, अपसव्यः -या -यं, प्रसव्यः &c., अपसव्यकः &c., प्रतिपद्यः -द्या -द्यं, विपद्यः &c., अवकटः -टा -टं.—(Further, on the other side) परः -रा -रं, अपरः -रा -रं; 'the opposite bank,' पारं, परतीरं, तोरानरं.—(Reverse of) व्यस्तः -स्ता -स्तं, इतर in comp.; as, 'the opposite of movable,' जङ्गमेतर -रा -रं; 'of white,' सितेतरः &c.; 'of left,' वामेतरः &c.; 'of innate,' सहजेतरः &c.—(Opposite side of the argument) उत्तरपक्षः, परपक्षः, प्रतिपद्यः.

OPPOSITE, *s.* विपक्ष्यः, विपक्ष्यायः, व्यस्तयः, व्यस्तासः, विपक्ष्यस्तः, विपरीतः. OPPOSITELY, *adv.* (In front) अभिमुखं, सम्मुखं, प्रतिमुखं, सम्मुखीनं.—(Adversely) विपरीतं, वैपरीत्येन, प्रतिरुद्धं, विरुद्धं, विरोधेन, विपक्ष्येण, प्रतिरुद्धेन.

OPPOSITION, *s.* विरोधः -धनं, प्रतिरोधः -धनं, प्रतिकारः, विप्रतिकारः, प्रतिक्रिया, प्रत्यवस्थानं, पर्यवस्था-स्थानं, प्रतियोगः -गिता, विप्रतिपक्षिः *f.*, प्रतिपक्ष्यकता, प्रतिपक्ष्यता, प्रतिपक्ष्यः.—(State of being opposed) विरुद्धता, विपरीतता, वैपरीत्यं, प्रतिरुद्धता, प्रतिपक्ष्यता, प्रतिरुद्ध्यः.—(Contrariety) विपक्ष्यः, विपक्ष्यायः, पर्ययः, विपक्ष्यस्तः, वैपरीतं, व्यस्तयः, व्यस्तासः, निवारः.—(Impediment) व्यापातः, विप्रः, बाधः -धा, प्रतिपक्ष्यः, अवरोधः, उपरोधः, निरोधः, रोधः.—(Collective body of opposers) विरोधिजनसमूहः, प्रतियोगिपक्षः, विरोधकपक्षः.—(Hostile feeling) विरुद्धभावः, द्वेषभावः; 'opposition of interests,' विप्रतिपक्षिः *f.*; 'in opposition to what was before said,' पूर्वोक्तप्रतिपक्षे.

To OPRESS, *v. a.* पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं), अभिपीड्, उपपीड्, निपीड्, उपनिपीड्, बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), प्रबाध्, परिबाध्, अधिबाध्, हूह् (c. 4. हूयति, ह्रीहति, ह्रीयुं), अभिहूह्, कृप् (c. 10. कर्षयति -यितुं), अभिह्रीह् कृ, अर्ह् (c. 10. अर्हयति -यितुं), विडम् (c. 10. -डचयति -यितुं), अपकृ, अपकारं कृ, मर्दनं कृ, उपमर्दनं कृ, प्रधृप् (c. 10. -धपयति -यितुं), उपद्रव् कृ, उपग्रव् कृ, नैघुर्यं कृ, क्लीयं कृ, क्रूरपत् कृ, अभिभू, पलायार् कृ.

OPPRESSED, *p. p.* पीडितः -ता -तं, बाधितः -ता -तं, क्षतिदृग्धः -ग्धा -ग्धं, अभिहूह्यनायः -या -यं, उपद्रुतः -ता -तं, विडक्षितः -ता -तं, अभिभूतः -ता -तं, अपकृतः -ता -तं, आकुलितः -ता -तं.

OPPRESSION, *s.* (The act) पीडनं, प्रनापीडनं, अभिद्रोहः, द्रोहः -हणं, उपद्रवः, उपद्रवकरणं, उपग्रवः -र्दनं, विमर्दः -र्दनं, बाधः -धनं, कर्षणं, परिग्रवः, उपग्रवः, उपग्रवकरणं, अपकारः, अपकर्म्म *n.* (न्), अपक्रिया, पलायकारः, निघुरता, निघुर्यं, क्रूरता, क्लीयं, दौरात्म्यं, व्यपातः, विडचनं -ना, हटः, अत्यापकरणं.—(State) पीडा, बाधा, पीडितत्वं.—(Weight) भारः.

OPPRESSIVE, *a.* (Cruelly severe, or tyrannical) बाधकः -का -कं, पीडाकारः -रा -रं, पीडकः -का -कं, उपद्रवकारी -रिणी -रि (न्), उपद्रवी &c., उपमर्दकः -का -कं, अपकारकः &c., सबाधः -धा -धं, निघुरः -रा -रं, क्रूरः -रा -रं, निर्दयः -या -यं, दुर्वृत्तः -त्ता -तं, श्लेशदायकः -का -कं, क्लेशदः -दा -दं, अत्यापकारी &c.—(Heavy) भारी -रिणी &c.

OPPRESSIVENESS, *s.* बाधकत्वं -ता, सबाधता, श्लेशकता, निघुर्यं, क्लीयं.

OPPRESSOR, *s.* प्रनापीडकः, उपद्रवकर्त्ता *m.* (ङ्), उपद्रवी *m.* (न्), क्रूर-चरितः, निघुरः, निर्दयः, अत्याचारः, दुरात्मा *m.* (न्), दुर्जनः, दुर्वृत्तः, दम्भुः *m.*

OPPROBRIOUS, *a.* निन्दकः -का -कं, निन्दाचकः &c., निन्दारूपः -पा -पं, निन्दानकः &c., गर्हानकः &c., गर्हाचकः &c., अपवादकः &c., मुखरः -रा -रं, दुर्मुखः -खा -खं, परुषः -पा -पं, गघैः -झा -झं.

OPPROBRIOUSLY, *adv.* निन्दापूर्व, सापवादं, सतिरस्कारं, गर्हणीयं.

OPPROBRIOUSNESS, *s.* निन्दकत्वं, अपवादकता, अभिवादः, पीरुष्यं, मोक्ष्यं.

OPPROBRIUM, *s.* निन्दा, अपवादः, घृणा, गर्हा -र्हणं, कुत्सा, तिरस्कारः, अवज्ञा-ज्ञानं, परिभवः, अपमानं, पाच्यता, वचनीयता, धिक्कृता, कुक्ष्यातिः *f.*

To OPPOSE, *v. a.* प्रतिकृ, विप्रतिकृ, प्रतिरुप्, विरुप् &c. See To OPPOSE.

OPPUGNANCY, *s.* विरोधः, प्रतिरोधः, प्रतिरुद्ध्यं, वैपरीत्यं, प्रतियोगिता.

OPPUGNER, OPPUGNER. See OPPOSED, OPPOSER, OPPOSITION.

OPTATIVE, *a.* इच्छानूपकः -का -कं, इच्छापोषकः &c., अभिलाषपोषकः &c., अभिलाषज्ञापकः &c. The grammatical symbol is सन्ता.

OPTIC, OPTICAL, *a.* (Pertaining to vision) बाधुपः -पनी -पं, दृष्टि-विषयकः -का -कं, दृष्टिसम्बन्धी -न्धनी &c.—(Pertaining to optics) दृक्शास्त्रसम्बन्धी &c., दृक्शास्त्रविषयकः &c.

OPTIC, *s.* (Organ of sight) दृग्निद्र्यं, चक्षुर्निद्र्यं, दर्शनसाधनं.

OPTICIAN, *s.* (Maker of optic instruments) बाधुपयन्त्रकारकः -कज्ञौ *m.* (ङ्), दृष्टिसाधकयन्त्रकारः, दृष्टियन्त्रविज्ञेता *m.* (न्), बाधुप-यन्त्रविज्ञेता *m.*—(Skilled in optics) दृक्शास्त्रज्ञः, बाधुपज्ञानी *m.* (न्).

OPTICS, *s. pl.* दृग्विद्या, बाधुपविद्या, दृष्टिविद्या, दृक्शास्त्रं, दृष्टिविषया विद्या, बाधुपं ज्ञानं, दर्शानुशासनं.

OPTIMACY, *s.* कुलीनवर्गः, कुलीनलोकः, कौलीयं, कुलीनता -त्वं.

OPTIMISM, *s.* उत्तमता -त्वं, अनुत्तमता -त्वं, सत्तमता -त्वं.

OPTION, *s.* (Power of choosing) विकल्पः -त्यकः, अनुकल्पः, कल्पः, विभाषा, इच्छा, चरणाधिकारः.—(Wish) इच्छा, अभिलाषः, कामः, मनस्कामः, रुचिः *f.*, अभिरुचिः, ईप्सितं, अभीप्सितं.

OPTIONAL, *a.* वैकल्पिकः -की -कं, विकल्पकः &c., सविकल्पकः -का -कं, आनुकल्पिकः -की -कं, विकल्पितः -ता -तं, सविकल्पः -त्या -त्यं, ऐच्छिकः -की -कं, काम्यः -म्या -म्यं, अभिकामिकः &c., यपाकामः -मा -मं, विभा-मितः -ता -तं; 'an optional matter,' विकल्पविषयः, विभाषाविषयः.

OPTIONALLY, *adv.* सविकल्पं -त्यकं, आनुकल्पं, विकल्पेन, विकल्पपूर्व.

OPULENCE, *s.* धनाढ्यता, धनपाहुत्यं, धनसम्पत्तिः *f.*, सम्पत्तिः *f.*, धनैश्वर्यं, ऐश्वर्यं, महाधनत्वं, धनसमृद्धिः *f.*, लक्ष्मीः *f.*, धनीः *f.*, लक्ष्मीवर्षं.

OPULENT, a. श्रीमान् -मती -मत् (त्), धनाढ्यः -द्या -द्यं, महाधनः -ना -नं, बहुधनः -ना -नं, अतिधनी -निनी -नि (न्), धनी &c., अतिधनवान् &c., धनवान् &c., बहुविधवान् &c., बहुद्रव्यवान् &c., पशुमान् &c., अर्धवान् &c., सम्पत्तिमान् &c., लक्ष्मीवान् &c., समृद्धः -द्धा -द्धं, सम्पन्नः -न्ना -न्नं, धनेश्वरः, लक्ष्मीशः, मुराः *m. f.* (रे), आढ्यः &c., वर्धिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, इभ्यः -भ्या -भ्यं.

OPULENTLY, adv. धनपाहुत्येन, धनाढ्यवत्, महाधनवत्, सम्पत्तिपूर्णं.

Or, conj. वा placed after a word, चापि, अपवा, यद्वा; 'friend or foe,' मित्रं वा शत्रुं वा.—(Or else) अपवा, किंवा, अन्यथा, इतरथा, आहोस्तिवत्.

ORACLE, s. (Answer of a god to an inquiry made) शकुनं -नः, प्रश्नः, प्रसादः; 'through a voice,' देववाणी, आकाशवाणी.—(The deity who gives the answer) प्रश्नदेवता, प्रसाददेवता, प्रश्नदेवः, शकुनदेवः.—(The place where the answer is given) प्रश्नस्थानं, शकुनस्थानं, प्रसादस्थानं.—(A person whose opinion is of great authority) प्रमार्गः, ज्ञानः.—(A wise or authoritative sentence) ज्ञानवचनं, ज्ञानोक्तिः *f.*

ORACULAR, ORACULOUS, a. शाकुनिकः -की -कं, शाकुनः -नी -नं, शकुनदः -दा -दं.—(Like an oracle) देववाणीतुल्यः -त्या -त्यं, देववाणीसदृशः -शी -शं.—(Authoritative) प्रमाणिकः -की -कं, ज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं.—(Obscure) मृदाघः -घा -घं.

ORACULARLY, adv. देववाणीपूर्णं, देववाणीसादृश्येन, शकुनं.

ORAL, a. (Spoken by the mouth, not written) मुखतोयः -या -यं, उक्तः -क्ता -क्तं, अलिखितः -ता -तं, मुखादिपितः -ता -तं, श्रुतः -ता -तं.

ORALLY, adv. मुखतः, मुखात् -सेन, अलिखितं, मुखद्वारा.

ORANGE, s. (Tree) नारङ्गः, नागरङ्गः, नार्यङ्गः, सुरङ्गः, त्वग्गन्धः, दन्तशूटः, देरायतः, किर्मीरः, चोलकी *m.* (न्), लतातरुः *m.*, नारदेयः, भूमिजसुता, रानसिङ्गः.—(The fruit) नारङ्गफलं, नागरङ्गफलं, पिच्छिलः.

ORANGE-COLORED, a. नारङ्गवर्णः -र्णा -र्णं, कौसुम्भः -म्भी -म्भं, पिच्छिलवर्णः &c.

ORANGE-PEEL, s. पिच्छिलत्वक् *m.* (च्), नारङ्गफलत्वक् *m.* (च्).

ORANGERY, s. नारङ्गवृक्षवाटिका, नारङ्गतरुवाटिका.

ORATION, s. वाक्प्रवचनं, वाक्प्रवचनः, वाक्यं, प्रवचनं, सालङ्कारवाक्यं, सालङ्कारभाषणं, सोपपत्तिकवाक्यं, चालङ्कारमयं वाक्यं.

ORATOR, s. (Public declaimer) सभाप्रवक्ता *m.* (कृ), सभाप्रवक्ता *m.*, सभावादी *m.* (न्), सभाप्रशिष्टः, वक्ता *m.*, प्रवक्ता *m.*, वादी *m.*, प्रवचनकर्त्ता *m.*—(Eloquent speaker) वाक्पटुः *m.*, प्रवचनपटुः *m.*, सुवक्ता *m.*, सद्बक्ता *m.*, वागीशः, वागीश्वरः, वाक्प्रशिष्टः, वाग्विद् *m.*, वाग्विदग्धः, सभाप्रशिष्टः, वाग्विशारदः, वाक्प्रद्वारेण विस्मयनकरः.

ORATORICAL, a. वागलङ्कारमयः -यी -यं, वाक्पटुः -यी -यं, वाक्पातुर्धर्मयः &c., सालङ्कारवाक्यमयः &c., सभाप्रवचनसम्बन्धी &c., सभाप्रशिष्टसम्बन्धी &c., सभाप्रशिष्टविषयः -या -यं, प्रवचनसम्बन्धी &c.

ORATORIO, s. तालपदं धर्मकीर्तनं, धर्मकीर्तनविषया सुस्वररचना or सुस्वरसङ्गः.

ORATORY, s. (Art of public speaking) सभाप्रवचनं, सभाप्रवचनविद्या, सभाप्रवचनं, सभाप्रवचनपाश्र्वाङ्गं, सभाप्रशिष्टाङ्गं.—(Art of speaking eloquently) वाक्पटुता, प्रवचनपटुता, सुवक्त्र्यं, सद्बक्त्र्यं, पञ्चवक्त्र्यः *f.*, वाक्शक्तिः *f.*, वाक्चातुर्यं, शब्दपातुर्धर्म्यं, वाक्पाश्र्वाङ्गं, वाक्पाश्र्वाङ्गः *f.*, शब्दपाश्र्वाङ्गं, सुमलापः.—(Place for prayer) प्रार्थनागारं, प्रार्थनस्थानं.

ORB, s. मण्डलं, गोलाः -लं, गोलकः, चतुर्लः, विद्यः -द्यं, विद्यकं, परिमण्डलं, चक्रं, चक्रपालं, वृत्तं, पल्लवः -यं; 'circular array,' चक्रव्यूहः.

ORBBATE, a. विहीनः -ना -नं, हीनः -ना -नं, मातृपितृहीनः &c.

ORBED, ORBICULAR, ORBICULATE, a. मण्डलाकारः -रा -रं, मण्डलाकृतिः -तिः -ति, गोलाकारः &c., मण्डली -लिनी -लि (न्), विस्ती &c., चतुर्लः -ला -लं, चतुर्ललाकारः &c., चक्राकारः &c., चाक्रिकः -की -कं, चक्रो &c., चाक्रियः -यी -यं.

ORBICULARLY, adv. मण्डलाकारेण, गोलाकारेण, चतुर्लरूपेण, चक्रवत्.

ORBICULARNESS, s. मण्डलाकारता, गोलाकारता, मण्डलता, चतुर्लता.

ORBIT, s. (Of a planet) कक्षा -द्यः, ग्रहपथः, ग्रहमार्गः, मण्डलं; 'apex of an orbit,' उच्चः; 'apsis,' मन्दोच्चः.

ORCHARD, s. वृक्षवाटिका, फलवृक्षवाटी, तरुवाटिका, वाटिका, वाटः -टी -टं, उपवनं, वृक्षोद्यानं, फलवृक्षोद्यानं.

ORCHESTRA, s. (Place for musicians) वादित्रस्थानं, वाद्यभारदस्थानं, वादित्रस्थलं, भारदवाद्यस्थानं.—(Body of musicians) भारदवाद्यकणः, वादित्रसमुदायः, वाद्यभारदं, वाद्यकसमूहः.

ORCHESTRAL, a. वाद्यभारदसम्बन्धी &c., वाद्यकगणसम्बन्धी &c.

To ORDAIN, v. a. (Institute) विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), अभिधा, कृप् (c. 10. कृत्ययति -यितुं), प्रकृप्, परिकृप्, स्वा in caus. (स्वापयति -यितुं), प्रतिष्ठा, संस्था, व्यवस्था, प्रवृत् (c. 10. -चोदयति -यितुं), आदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), मन्दिश, निर्दिश.—(Appoint) नियुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -युक्ते, c. 10. -योगयति -यितुं), अधिक्, प्रक्, समादिश, व्यादिश.—(To any office) अधिकारे or पदे नियुज् or अधिपिक् (c. 6. -पिपति -पेष्टुं), नियोगनं कृ, अधिपूतं -तां कृ.—(Invest with sacerdotal functions) धर्माधिकारे or धर्मपदे नियुज्, धर्माधिकारयुक्तं कृ, धर्मपदनियुक्तं कृ, दीष् (c. 1. दीद्यते -द्यितुं), दीष्तां कृ, दीष्ताकर्मपूर्णं धर्माधिकारं प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), धर्मपददीक्षितं कृ.

ORDAINED, p. p. (Instituted, established) विहितः -ता -तं, कल्पितः -ता -तं, प्रकल्पितः &c., स्थापितः &c., प्रतिष्ठापितः, व्यवस्थापितः &c., व्यवस्थितः &c., चोदितः &c., प्रचोदितः &c., निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, नियमितः &c., नियतः &c.—(Appointed) नियुक्तः -क्ता -क्ते, नियोजितः -ता -तं, अधिपूतः -ता -तं, योजितः -ता -तं.—(To any office) अधिकारे or पदे नियुक्तः &c., अधिकारयुक्तः &c., अधिपिक्तः &c.—(To sacerdotal functions) धर्माधिकारे नियुक्तः &c., धर्मपदनियुक्तः, धर्माधिकारयुक्तः, धर्मपददीक्षितः, दीक्षितः.

ORDAINER, s. प्रकल्पकः, विधाता *m.* (तृ), विधायी *m.* (न्), विधायकः, स्थापकः, प्रचोदकः, नियोगकः, योजकः.

ORDEAL, s. परीक्षा, धर्माधर्मपरीक्षा, दिव्यं, सत्यं, प्रमाणं, कोपः -यं, कोशः, शापः, शपथः, शपनं, प्रत्ययः, क्रिया; 'fiery ordeal,' अग्निपरीक्षा, तप्तदिव्यं; 'ordeal of the balance,' तुलापरीक्षा, तुलाकोशः; 'purification by ordeal,' कोपशुद्धिः *f.*; 'the act of undergoing an ordeal,' दिव्यग्रहणं, दिव्यकरणं, कोपग्रहणं; 'that undergoes one,' दिव्यकारी -रिणी -रि (न्), कोपग्राही &c.; 'to undergo one,' कोपं or सत्यं or दिव्यं कृ; 'proved by ordeal,' शापितः -ता -तं.

ORDER, s. (Regular disposition, arrangement) क्रमः, अनुक्रमः, पर्यायः, आनुपूर्थ्यं, आनुपूर्वी, परिपाटी -टिः *f.*, पारिपाठ्यं, विन्यासः, व्यूहनं, व्यूटिः *f.*, आवृत् *f.*, पारम्पर्यं, परम्परा, व्यवस्था, व्यवस्थापनं, क्रमेण स्थापनं, प्रतिविधानं, संविधानं, विरचनं -ना; 'inverted order,' व्यतिक्रमः, व्युत्क्रमः; 'natural order of words,' अन्वयः.—(Established mode of proceeding) क्रमः, मार्गः, रीतिः *f.*, नियमः, पद्धतिः *f.*; 'direct order,' आनुलोम्यं; 'in direct order,' अनुलोमः -मा -मं; 'inverse order,' प्रातिलोम्यं; 'in inverse order,' प्रतिलोमः -मा -मं, विलोमः &c.—(Command) आज्ञा

आदेशः, निदेशः, निर्देशः, शासनं, शिक्षाः *f.*, शास्त्रिः *f.*, नियोगः, प्रेरणा, अववादः, प्रयुक्तिः *f.*—(Precept, rule) नियमः, चोदनं—ना, विधिः *m.*, विधानं, चर्चनं; 'written order,' आज्ञापत्रं, शासनपत्रं; 'general order,' सामान्यशासनं, साधारणाज्ञा.—(Class, grade) गणः, वर्गः, यर्थः, नातिः *f.*; 'the lower orders,' अधरवर्गः *m. pl.*, अधमवर्गः, प्राकृतवर्गः, अन्यवर्गः, अल्पज्ञातीयाः *m. pl.*, अपनज्ञातीयाः *m. pl.*; 'the middle or common order,' सामान्यवर्गः, सामान्यपथः, साधारणपथः.—(Religious order) आश्रमः. There are four Áśramas, corresponding to the four stages of the Brahman's life. Every Brahman who has passed through these four stages is supposed to have passed through the four orders in succession. When, in the first, he is called ब्रह्मचारी *m.*; in the 2d, गृहस्थः; in the 3d, वानप्रस्थः or वैद्वानसः or यती; in the 4th, भिक्षुः *m.*, सत्यासी *m.* The first order, or that of the religious student, is also called लिङ्गं. Other terms, expressive of religious orders, are परापरं, मार्गः, सम्प्रदायः, पन्थाः *m.* (पथिन्); 'head of a religious order,' आश्रमगुरुः *m.*—(In good order, in proper state) सुस्थः—स्था—स्थं, सुस्थितः—ता—तं, सुरक्षितः—ता—तं.—(In order, properly arranged) सुविन्यस्तः—स्ता—स्तं, सुरक्षितः—ता—तं, सुव्यवस्थितः—ता—तं, क्रमेण स्थापितः—ता—तं; 'in regular order,' यथाक्रमं, क्रमेण—मात्, क्रमशः, अनुपूर्वशः, अनुक्रमशः, सुपरिपाक्या.—(In order to, for the purpose) अर्थे or अर्थे affixed; as, 'in order to read,' अध्ययनार्थं, or expressed by the dat. c.; as, 'in order to find a fourth quantity,' चतुर्वेदांशे अवगन्तव्यं.—(Out of order) अव्यवस्थितः—ता—तं, अनवस्थितः &c., भग्नक्रमः—मा—मं, असुस्थः—स्था—स्थं, असंस्थः &c.

To ORDER, *v. a.* (Dispose, arrange) विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), संविधा, विरच (c. 10. -रचयति -यितुं), विन्यस् (c. 4. -अस्थति -अस्थितुं), परिहृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं), व्यहृ (c. 1. -जहते -हितुं), क्रमेण स्या in caus. (स्थापयति -यितुं), व्यवस्था.—(Command) आज्ञा in caus. (-ज्ञापयति -यितुं), सनाज्ञा, आदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), सनादिश, सन्दिश, व्यादिश, प्रतिसन्दिश, प्रकृप्, कृप्, जुट् (c. 10. -चोदयति -यितुं), अभिचुट्, प्रेर (c. 10. -ईरयति -यितुं), शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), आशास्, अनुशास्.—(Manage) विधा, प्रणी (c. 1. -अयति -येतुं), सम्प्रणी, निर्वह (c. 10. -वाहयति -यितुं).

ORDERED, *p. p.* (Disposed, arranged) व्यवस्थापितः—ता—तं, व्यवस्थितः—ता—तं, विरचितः—ता—तं, रचितः—ता—तं, विन्यस्तः—स्ता—स्तं, विहितः—ता—तं, प्रतिविहितः—ता—तं.—(Commanded) आज्ञापितः—ता—तं, आज्ञप्तः—मा—मं, आदिष्टः—ष्टा—ष्टं, सनादिष्टः &c., निदिष्टः &c., चोदितः—ता—तं, प्रचोदितः &c., प्रेरितः—ता—तं.—(Managed) प्रणीतः—ता—तं, निर्वहितः—ता—तं.

ORDERER, *s.* आज्ञापकः, आज्ञापयिता *m.* (तृ), आज्ञाकज्ञी *m.* (तृ), आदेशा *m.* (तृ), आदेशी *m.* (तृ), निदेशा *m.*, प्रकल्पकः.

ORDERLESS, *a.* क्रमहीनः—ना—नं, क्रमरहितः—ता—तं, क्रमशून्यः—न्या—न्यं, अक्रमः—मा—मं, अव्यवस्थितः—ता—तं, अनवस्थितः &c.

ORDERLINESS, *s.* सक्रमत्वं, क्रमिकता, यथाक्रमता, यथानुक्रमता, अनुक्रमः—मर्थः, व्यवस्थितिः *f.*, व्यवस्थितत्वं, व्यवस्था. See METHODOICALNESS.

ORDERLY, *a.* क्रमिकः—का—कं, क्रमकः—का—कं, यथाक्रमः—मा—मं, यथानुक्रमः &c., सक्रमः &c., क्रमानुगतः—ता—तं, व्यवस्थितः—ता—तं, यथाप-
थ्योयः—या—यं, क्रमानुसारी—रिणी—रि (तृ), अनुक्रान्तः—ता—तं, अनुपूर्वः

-ध्या -ध्, सान्ध्यादिकः &c. See METHODOICAL.

ORDERLY, *adv.* यथाक्रमं, यथानुक्रमं, अनुक्रमं—मेण, सक्रमं, यथापथ्योयं.

ORDINAL, *a.* क्रमसूचकः—का—कं, क्रमवाचकः &c., क्रमिकः—का—कं.

ORDINAL, *s.* (Number) क्रमिकसंख्या, क्रमवाचकसंख्या.—(Book containing services of the church) पद्धतिः *f.*, नियमसङ्ग्रहः, विधिसङ्ग्रहः.

ORDINANCE, *s.* (Rule, established law) नियमः, विधिः *m.*, विधानं, व्यवस्था, शासनं, निर्देशनं, चोदना, नियोगः, सूचं, अनुशासनं, निदेशः, आदेशः, निरूपणं.—(Of religion) विधिः *m.*, धर्मीविधिः, विधानं, शास्त्रविधानं, संस्कारः, नर्यादा, शास्त्रमर्यादा, कर्म *n.* (नृ), क्रिया, नित्यकर्म *n.*, अनुष्ठानं, दैवकर्म *n.*, कल्पः, संविधानं; 'subsidiary ordinance,' प्रतिविधानं, प्रतिविधिः *m.*

ORDINARILY, *adv.* प्रायस्, प्रायशः, प्रायेण, सामान्यतः, साधारण्येन, बहुशः, यादृत्वेन, भूयस्, भूयिष्ठं.

ORDINARY, *a.* (Common, usual) प्रायिकः—को—कं, सामान्यः—न्या—न्यं, साधारणः—या—यी—यं, प्रसिद्धः—द्वा—द्वं, लोकप्रसिद्धः &c.—(Customary) व्यवहारिकः—को—कं, व्यवहारिकः &c., आचारिकः—को—कं, यथाव्यवहारः—रा—रं, नैयमिकः—को—कं, यथारीतिः—तिः—ति, नित्यः—न्या—न्यं, नैयकः—को—कं, नैयिकः &c., यथापद्धतिः—तिः—ति.—(Vulgar, middling, inferior) प्राकृतः—ता—तं, लौकिकः—को—कं, मध्यमः—मा—मं, चवरः—रा—रं.

ORDINARY, *s.* (Bishop) धर्माध्यक्षः.—(Place for eating in common) साधारणभोजनशाला, सामान्यभोजनस्थानं; 'in ordinary,' नित्यः—न्या—न्यं, प्रायिकः—को—कं, साधारणः—यी—यं.

ORDINATE, *a.* क्रमिकः—का—कं, यथाक्रमः—मा—मं, यथानुक्रमः &c.

ORDINATION, *s.* (Institution) विधानं, व्यवस्थापनं, स्थापनं—ना, कल्पनं, प्रकल्पनं, चोदना.—(Appointment) नियोगः, नियोजनं, नियुक्तिः *f.*—(To sacerdotal functions) धर्माधिकारनियोजनं, धर्माधिकार-दीक्षा, धर्मपदनियोगः, दीक्षा.

ORDNANCE, *s.* सामान्ययन्त्रसमूहः, युद्धयन्त्रसमूहः, युद्धास्त्रसामग्री.

ORDURE, *s.* पुरीषं, विषा, विषा, विट् *f.* (पृ), शकृत् *n.*, अमेध्यं, उच्चारः, उच्चरितं, मलं, शरीरमलं, अवस्कारः, अपस्कारः, कल्कं, गूथः—चं, दूष्यं, हृत्, पूतिक्तं, शमलं; 'to void it,' पुरीषोत्सर्गं कृ, पुरीषम् उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं) or उच्चर् (c. 1. -चरति -रितुं).

ORE, *s.* धातुः *m.*, असंस्कृतधातुः *m.*, अशोधितधातुः *m.*, अपरिष्कृतधातुः *m.*, आकरीयधातुः *m.*, खनिजधातुः *m.*

ORGAN, *s.* (Instrument of action) साधनं, कर्मसाधनं, करणं, उपकरणं, कारणं.—(Organ of action) कर्म्मोद्भूयं. Of these, five are given: 1. 'the larynx or voice,' वाक् *f.* (च); 2. 'the hand,' पाणिः *m.*; 3. 'the foot,' पादः; 4. 'the organ of excretion,' पापुः *m.*; 5. 'of generation,' उपस्थः.—(Organ of sense or perception) इन्द्रियं, ज्ञानेन्द्रियं, ज्ञानसाधनं, विषय *n.* (नृ), हृषीकं. Of these, five are reckoned: 1. 'the eye,' चक्षुस्; 2. 'the ear,' श्रोत्रं; 3. 'the nose,' ग्राह्यं; 4. 'the tongue,' जिह्वा; 5. 'the skin,' त्वक् *f.* (च). - The word इन्द्रियं may be affixed to any of these; as, 'the organ of sight,' चक्षुरिन्द्रियं &c.; for the corresponding विषय or 'objects of sense,' see OBJECT.—(Internal organ, or organ of the intellect) अन्तरिन्द्रियं, धीन्द्रियं. Of these, four are enumerated: 1. 'the mind, or organ of thought,' मनस्; 2. 'apprehension,' बुद्धिः *f.*; 3. 'individuality, or sense of self,' अहङ्कारः; 4. 'feeling,' चित्तं. In opposition to the 'internal organs,' the

organs of perception and action are sometimes called 'external organs,' यहिरिन्द्रियाणि. The organs collectively, इन्द्रियसमूहः. इन्द्रियवर्गः.—(Instrument, or means of communication) द्वारं, साधनं.—(Musical instrument) वंशी, सुपिरयंत्रादौ वाद्यं.
ORGANIC, ORGANICAL, a. (Pertaining to the organs) ऐन्द्रियिकः -की -कं, इन्द्रियसम्बन्धी -न्यनी &c.—(Consisting of, or containing organs) इन्द्रियमयः -यी -यं, कर्मसाधनमयः &c.—(Produced by the organs) इन्द्रियोत्पन्नः -जा -जं, इन्द्रियजनितः -ता -तं.—(Possessing organs) इन्द्रियवान् -पती -यत् (न्), इन्द्रियसम्पन्नः -जा -जं, इन्द्रियविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, जीवित्यसाधनविशिष्टः &c., प्राणित्यसाधनसम्पन्नः &c., करणसम्पन्नः &c., सकरणः -या -यं.—(Instrumental) कारणिकः -की -कं.

ORGANICALLY, adv. इन्द्रिययूहेन, इन्द्रिययूहपद्धि, इन्द्रियतम.

ORGANIST, s. वंशीवादकः, पृथ्वीरसुपिरवाद्यवादकः.

ORGANIZATION, s. (Formation with organs) इन्द्रियकारणं, इन्द्रिययूहं, इन्द्रियविन्यासः, इन्द्रियविशिष्टता, सेन्द्रियता.—(Arrangement of the parts or divisions of a body) भागविन्यासः, भागयूहं, भागव्यूहः *f.*, भागविरचना, भागसंविधानं, भागप्रतिविधानं, भागव्यवस्थापनं.—(Structure) यूहः -हन्, यूहिः *f.*, संयूहः -हन्, विधानं, संविधानं, विन्यासः, संस्थापनं, संस्थितिः *f.*, निर्माणं, निर्मितिः *f.*, मूढिः *f.*, घटनं.

To ORGANIZE, v. a. (Form with organs or suitable parts) इन्द्रिययन्त्रं -यन्त्री -यन्त्रं कृ, इन्द्रियसम्पन्नं -चां कृ, इन्द्रिययुक्तं -कृतां कृ, सेन्द्रियं -यां कृ, साङ्गं -ङ्गां कृ, सावयवं -यां कृ, सवयवसम्पन्नं -चां कृ, साङ्गोपाङ्गं -ङ्गां कृ, अङ्गोपाङ्गसम्पन्नं -चां कृ.—(Form, construct) कूप (c. 10. कल्पयति -यितुं), रच् (c. 10. रचयति -यितुं), विरच्, पिपा (c. 3. -दधाति -धातुं), संस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), निर्मा (c. 2. -माति, c. 3. -निमीते -मातुं), यद् (c. 10. घटयति -यितुं), पिश (c. 6. विंशति, पेशितुं), रचनां कृ, विरचनां कृ.—(Dispose or distribute into suitable parts) यूह (c. 1. -ऊहते -हितुं), विन्यस् (c. 4. -वस्यति -वसितुं), पिपा, संविधा.

ORGANIZED, p. p. यूहः -टा -टं, विन्यस्तः -स्ता -स्तं, विहितः -ता -तं, प्रतिविहितः &c., व्यवस्थापितः &c., संस्थापितः -ता -तं, रचितः -ता -तं, विरचितः -ता -तं, कल्पितः -ता -तं, परिकल्पितः &c., मूढः -ष्टा -ष्टं, घटितः -ता -तं, परिपाटीकृतः -ता -तं, संयूढः -टा -टं.

ORGASM, s. उच्चापः, उत्तेजनं, उत्तेजितत्वं, उन्मदः, उद्विग्नः *f.*, आवेशः, जाविष्टता, क्षोभः, वेगः, व्याक्षोभः, क्षुब्धता, सन्नापः.

ORGIES, s. pl. नैशोत्सवः, नैशिकोत्सवः, राश्रुत्सवः, मद्यपानपूर्वम् निशि सेवितम् उत्सवादि, समष्टयानं रात्रौ कृतम् उत्सवादि.

ORICHALCUM, s. पित्रलं, पीतलोहं, पीतलं -लकं, रीतिः *f.*, कांस्यं.

ORIENT, a. (Rising) उदयी -यिनी -यि (न्), उदयमानः -ना -नं.—(Eastern). See ORIENTAL.

ORIENT, s. (The east) पूर्वदिक् *f.* (श्), प्राची, सूर्योदयदेशः.

ORIENTAL, a. पूर्वदेशीयः -या -यं, पूर्वदिश्यः -इया -इयं, प्राच्यः -च्या -च्यं, प्राचीनः -ना -नं, पूर्वः -द्वौ -द्वै, पूर्वीयः -या -यं, पूर्वीनः -जा -जं, पूर्वदेशीयः -स्या -स्यं.

ORIENTAL, s. पूर्वदेशवासी *m.* (न्), पूर्वदेशीयः, प्राचीनदेशवासी.

ORIENTALIST, s. पूर्वदेशीयभाषाज्ञः, प्राग्देशीयभाषापण्डितः.

ORIFICE, s. मुखं, छिद्रं, द्वारं, सुपिरं, सुपिरं, रन्ध्रं, पिचरं, पिलं; 'of a pipe,' हृत्पुटः; 'of the ear,' वृषभः.

ORIGIN, s. (First existence, beginning) मूलं, आरम्भः, मूलारम्भः, प्रारम्भः, उद्भवः, उत्पत्तिः *f.*, प्रथमोद्भवः, प्रथमोत्पत्तिः *f.*, उद्गमः, सम्भवः,

प्रभवः, जन्म *n.* (न्), जातिः *f.*, आगमः, उपक्रमः.—(Source, fountain) आदिः *m.*, योनिः *m. f.*, मूलं, पीनं, हेतुः *m.*, कारणं, आदि-कारणं, गर्भः, निपन्थनं, निदानं, उत्पत्तिस्थानं, उद्गमस्थानं.—(Original instigator) प्रयोजकः, प्रवर्त्तकः; 'of low origin,' दुर्योनिः -निः -नि, हीनयोनिः &c., हीनजातिः -तिः -ति, हीनजन्मा -ज्मा -ज्म (न्); 'of noble origin,' मीलः -ली -लं, उत्कृष्टजातिः &c., उत्तमवंशजातः -ता -तं; 'prosperity has its origin in the king,' राजमूला सम्पत्तिः.

ORIGINAL, s. (Origin). See the preceding. (First copy, archetype) आदर्शः, प्रत्युपमानं, प्रत्युपमा, मूलं, मूलपत्रं.—(Text) मूलं, मूलग्रन्थः.

ORIGINAL, a. (Primitive, first in order) मीलः -ली -लं, मीलिकः -की -कं, मूलिकः -का -कं, प्रथमः -मा -मं, प्राथमिकः -की -कं, आद्यः -द्या -द्यं, आदिनः -मा -मं आदि in comp., पूर्वः -द्वी -द्वै.—(Not made or done before, or by another) अपूर्वः -द्वी -द्वै, अपूर्वकृतः -का -कं, अपूर्वसिद्धः -द्धा -द्धं, अपूर्वरचितः -ता -तं, अपूर्वप्रतिमः -मा -मं, स्वयद्भूतः &c., स्वयद्व्यसितः &c., स्वतःकल्पितः &c.—(Having the power to originate new thoughts) अपूर्वकल्पकः -का -कं, स्वयद्व्यसकः &c., स्वतःकल्पकः &c., अपूर्वप्रयोजकः &c., सन्तुयोगी &c.

ORIGINALITY, s. (Power of originating new thoughts) अपूर्वकल्पनाशक्तिः *f.*, अपूर्वकल्पकत्वं.—(State of being original) अपूर्वता, अपूर्वसिद्धता, अपूर्वरचितत्वं, मीलता.

ORIGINALLY, adv. आदी, आदितस्, उत्पत्तितस्, मूलतस्, जातितस्, प्रथमं, प्रथमतस्, आरम्भे, प्रारम्भे, आरम्भतस्.

To ORIGINATE, v. a. प्रथमम् उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं) or जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or उद् (c. 10. -आययति -यितुं) or मुज् (c. 6. मुजति, सृष्टु) or कूप (c. 10. कल्पयति -यितुं), प्रथमोत्पादनं कृ, प्रथमोत्पत्तिं कृ, प्रथमोद्भवं कृ, आरम्भ (c. 1. -रभते -रभ्यु), समारम्भ, प्रारम्भ, आरम्भं कृ, प्रारम्भं कृ, प्रवृत् (c. 10. -पचयति -यितुं), उपक्रम (c. 1. -क्रमते -मितुं).

To ORIGINATE, v. n. उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्यु), पुन्यद्, समुत्पद्, जन् (c. 4. जायते, जनितुं), प्रजन्, प्रभू (c. 1. -भवति -यितुं), उद्भू, सम्भू, प्रभू (c. 1. -सरति -सर्षु), निःसृ, विनिःसृ, उद्गम (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), निर्गम, प्रवृत् (c. 1. -वचते -चितुं), उत्था (c. 1. -तिष्ठति -थातुं, rt. स्था), उपस्था.

ORIGINATED, p. p. उत्पन्नः -जा -जं, प्रथमोत्पन्नः &c., उत्पादितः -ता -तं, जातः -ता -तं, प्रपुष्टः -स्ता -स्तं, प्रवर्त्तितः -ता -तं, प्रथमकल्पितः &c., निःसृतः -ता -तं, विनिःसृतः &c.

ORIGNATION, s. प्रथमोत्पादनं, प्रथमोत्पत्तिः *f.*, प्रथमोद्भावनं, प्रथमोद्भवः, आरम्भः, प्रारम्भः, आरम्भः *f.*

ORIGINATOR, s. प्रथमोत्पादकः, प्रथमोद्भावकः, मूलोत्पादकः, प्रवर्त्तकः, प्रयोजकः, प्रथमकल्पकः, आरम्भकः.

ORION, s. (Constellation) मृगशिरस् *m.*, मृगशीर्षं, आग्रहायणी.

ORISON, s. प्रार्थना, स्तपः, स्तुतिः *f.*, पाथिकप्रार्थना.

ORISSA, s. (The country) उत्कलः, उत्कलदेशः.

ORNAMENT, s. (Embellishment) चलङ्कारः, अलङ्कार्यं, अलङ्किया, भूषणं, विभूषणं, भरणं, आभरणं, शोभा-भनं, भूषा, विभूषा, मण्डनं, परिकारः, संस्कारः, परिकर्म *n.* (न्), प्रतिकर्म, प्रसाधनं, रञ्जनं, कल्पना, सज्जा, रङ्गः, नेपथ्यं.—(That which ornaments, an ornament) अलङ्कारः, भूषणं, आभरणं, भरणं, कङ्कणः -यं, कलापः, अङ्गदं; 'ornament of language,' अलङ्कारः, शब्दालङ्कारः; of sense, 'अर्थालङ्कारः; 'for the feet or ankles,' नूपुरः -रं, पादाङ्गदं.

To ORNAMENT, v. a. अलङ्कृ, समलङ्कृ, भूष (c. 10. भूषयति -यितुं), विभूष,

- शुभ (c. 10. शोभयति -यितुं), उपशुभ, मख (c. 10. मखयति -यितुं), परिकर्म्म (nom. -कर्मयति -यितुं), रञ्ज (c. 10. रञ्जयति -यितुं).
- ORNAMENTAL, *a.* अलङ्कारकः -का -कं, अलङ्कारिणः -णुः -णु, शोभाकरः -रा -रं, शोभाकारकः -का -कं, शोभावहः -हा -हं, शोभकः -का -कं, शोभादायकः -का -कं, शोभाप्रदः -दा -दं, भूषकः -का -कं, चिभूषकः -का -कं, भूषाकरः -रा -रं.
- ORNAMENTALLY, *adv.* अलङ्कारार्थं, विभूषणार्थं, शोभाकरार्थं.
- ORNAMENTED, *p. p.* अलङ्कृतः -ता -तं, भूषितः -ता -तं, विभूषितः -ता -तं, शोभितः -ता -तं, उपशोभितः -ता -तं, मण्डितः -ता -तं, कृतालङ्कारः -रा -रं, सालङ्कारः &c., प्रसाधितः -ता -तं, विरचितः &c.
- ORNATE, *a.* See the last. (As style) सुम्मितः -ता -तं, अलङ्कृतः -ता -तं, सालङ्कारः -रा -रं, अलङ्कारमयः -यी -यं.
- ORNATELY, *adv.* सालङ्कारं, अलङ्कारेण, शोभापूर्वम्.
- ORNITHOLOGIST, *s.* पक्षिविद्याज्ञः, पक्षिविषयकविद्याज्ञः.
- ORNITHOLOGY, *s.* पक्षिविद्या, पक्षिविषयका विद्या, शाकुनविद्या.
- ORPHAN, *s. or a.* (Bereaved of both parents) मातृपितृहीनः -ना -नं, मातापितृहीनः &c., पितामातृहीनः &c., मातृपितृहीनः &c., मातापितृमां विहीनः &c., मातृपितृरहितः &c.—(Bereaved of father) पितृहीनः -ना -नं, पितृविहीनः &c., पित्रा विहीनः, मृतपितृकः -का -कं, गतपितृकः &c., अपितृकः &c., अनापः -पा -पं, निनोपः &c., चेमरदः, चमरदः.—(Of mother) मातृहीनः -ना -नं, अमातृकः -का -कं, मातृरहितः -ता -तं, मृतमातृकः -का -कं, गतमातृकः &c., हीनमातृकः &c.
- ORPHANAGE, ORPHANISM, *s.* मातृपितृहीनता, निनोपता, अनापत्वं.
- ORPIMENT, *s.* (Yellow) हरितालं -लकं, पीतकं, पित्ररं, तालं, चालं, जलं.—(Red) रङ्गाधुतः *m.*
- ORRERY, *s.* ग्रहगतिसूचकयन्त्रं, ग्रहादिगतिदर्शकयन्त्रं.
- ORRIS, *s.* (Root) श्वेतवचा, यचा, हैनवती, उग्रगन्धा, उद्या, शतपर्विका, पङ्गुचा, सुपसा, गोलोमी, काङ्गना, गानिनी.
- ORT, *s.* See ORTS.
- ORTHODOX, *a.* सत्यपथगामी -मिनी -मि (नृ), सत्यपथज्ञी &c., सत्यपावलसी &c., सन्मार्गगामी &c., सत्यधर्मी -म्मी -म्म (नृ), सत्यधर्मावलसी &c., दक्षिणमार्गी &c., दक्षिणमार्गानुयायी &c., दक्षिणाचारी &c., यथाशास्त्रः -स्त्रा -स्त्रं, शास्त्रीयः -या -यं, शास्त्रसम्मतः -ता -तं, सत्यमतः -ता -तं, सत्यमतधारी &c., सत्यपथानुसारी &c., सत्यधर्मानुसारी &c., सच्चास्त्रानुसारी &c.
- ORTHODOXY, *s.* सत्यपथः, सन्मार्गः, दक्षिणमार्गः, सत्यधर्मः, सच्चास्त्रं, सत्यपथानुसरणं, सन्मार्गानुयायित्वं, सत्यपावलसनं, सत्यमतधारणं, यथाधर्मतधारणं, यथाशास्त्रता -त्वं.
- ORTHOEPIST, *s.* शुद्धोच्चारणविद्याज्ञः, शुद्धोच्चारणविद्.
- ORTHOEPIY, *s.* शुद्धोच्चारः -रणं, शुद्धोच्चारणविद्या.
- ORTHOGON, *s.* समकोणकृतिः *f.*, समचतुरस्रं, समचतुष्कोणः, दीर्घचतुरस्रं.
- ORTHOGONAL, *a.* समकोणकृतिः -तिः -ति, समासाकृतिः &c., समकोणः &c.
- ORTHOGRAPHIC, ORTHOGRAPHICAL, *a.* शुद्धाक्षरविन्याससम्बन्धी -न्धनी -न्धि (नृ), शुद्धाक्षरविन्यासविषयकः -का -कं, वर्णविन्याससम्बन्धी &c.
- ORTHOGRAPHICALLY, *adv.* शुद्धाक्षरविन्यासपूर्वम्, शुद्धाक्षरविन्यासानुसारेण.
- ORTHOGRAPHY, *s.* शुद्धाक्षरविन्यासः, शुद्धवर्णविन्यासः, शुद्धवर्णलिखनं, वर्णविन्यासविद्या, अक्षरविन्यासविद्या, सन्धिः *m.*
- ORTS, *s. pl.* उच्छिष्टं, अवशिष्टं, शिष्टं, शेषं, भुक्तोच्छिष्टं, भुक्तवशेषं, भक्षितशेषं, भुक्तसमुद्भिन्नं, परभुक्तोद्भिन्नं, उच्छिष्टावशेषं, शेषावशेषं, अवशिष्टं, भुक्तवशेषं, चादिष्टं, केलकः, केलः -लिः -ली.
- To OSCILLATE, *v. n.* दोलं (nom. दोल्यते -यितुं), आन्दोलं, प्रेक्षोलं (nom.

- प्रेक्षोलयते), प्रेक्ष (c. 1. प्रेक्षति -ते -क्षितुं, rt. इह), स्पन्द (c. 1. स्पन्दते -न्दितुं), विस्पन्द, परिस्पन्द, इतस्ततो विचलं (c. 1. -चलति -लितुं) or चलं or द्युम् (c. 4. द्युभ्यति -ते, द्योभितुं) or विद्युम् or विस्फुरं (c. 6. -स्फुरति -रितुं) or कम्प (c. 1. कम्पते -म्पितुं) or विकम्प.
- OSCILLATION, *s.* आन्दोलनं, प्रेक्षोलनं, प्रेक्षणं, स्पन्दनं, विस्पन्दनं, इतस्ततो विचलनं or विस्फुरणं or कम्पनं or विकम्पनं or विद्योभः or गतागतं.
- OSCILLATING, OSCILLATORY, *a.* दोलायमानः -ना -नं, आन्दोलायमानः -ना -नं, आन्दोलितः -ता -तं, प्रेक्षन् -क्षन्ती -क्षन् (नृ), प्रेक्षमाणः -या -यं, प्रेक्षोलितः -ता -तं, स्पन्दमानः -ना -नं, विस्पन्दमानः -ना -नं, कम्पमानः -ना -नं, स्फुरन् &c., विस्फुरन् &c., स्फुरितः -ता -तं, विस्फुरितः &c.
- OSCITANCY, OSCITATION, *s.* जृम्भः -म्भयं -म्भा, विजृम्भयं, जृम्भिका.
- OSCITANT, *a.* जृम्भमाणः -या -यं, विजृम्भमाणः &c., जृम्भः -म्भा -म्भं, जृम्भी -म्भिणी -म्भि (नृ), जृम्भावान् -वती -वत् (नृ).
- To OSCITATE, *v. n.* जृम्भ (c. 1. जृम्भते -म्भितुं), विजृम्भ, जृम्भयं कृ.
- OSIER, *s.* चिदलं, चेतसः, वेवं, वेणुः *m.* These words may be used, but there is no proper Sanskrit equivalent.
- OSPRAY, *s.* कुररः -री, उक्रोशः, समुक्रोशः, पंक्तिपरः, खरः.
- OSSEOUS, *a.* अस्थिमयः -यी -यं, अस्थिवात् -वती -वत् (नृ), अस्थिमान् &c., अस्थिगुणकः -का -कं, अस्थिसगुणः -या -यं.
- OSSICLE, *s.* अस्थिकं, हड्कं, मुष्ठास्थि *n.*, धुद्रास्थि *n.*
- OSSIFIC, *a.* अस्थिकरः -रा -रं, अस्थिकारकः -का -कं, अस्थिजनकः &c.
- OSSIFICATION, *s.* अस्थिता -त्वं, अस्थिभावः, अस्थिपरिणामः, अस्थिभूयं.
- OSSIFIED, *p. p.* अस्थिभूतः -ता -तं, अस्थिसाकृतः -ता -तं.
- To OSSIFY, *v. a.* अस्थिसाकृ, अस्थिसमभावः -वां कृ, अस्थिवत् कृ.
- To OSSIFY, *v. n.* अस्थिसाभि, अस्थिसमभावः -वा -वं भू, अस्थिवद् भू.
- OSSIVOROUS, *a.* अस्थिखादकः -का -कं, अस्थिभक्षकः &c., अस्थिभोजी -जिनी &c.
- OSSUARY, *s.* अस्थिस्थानं, अस्थिसंस्मरणस्थानं, अस्थ्यागारं.
- OSTENSIBLE, *a.* व्यक्तः -क्ता -क्तं, स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, व्यक्तोदितः -ता -तं, व्यक्तकथितः -ता -तं, प्रकाशः -शा -शं, प्रत्यक्षः -क्षा -क्षं, प्रत्यक्षदर्शितः -ता -तं, प्रत्यक्षप्रकाशितः &c., प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, प्रादुर्भूतः &c., चाविर्भूतः &c., चाविष्कृतः &c., प्रकटः -टा -टं, चासः -सा -सं, वहिर्भूतः -ता -तं, सगूढः -ढा -ढं.
- OSTENSIBLY, *adv.* प्रत्यक्षतः, प्रकाशं, व्यक्तं, स्पष्टं, प्रादुर्, चाविस्, वहिस्, चासतः, प्रकटं, प्रसिद्धं, सगूढं.
- OSTENTATION, *s.* दम्भः, चाडसरः -रं, दम्भायं स्वगुणप्रकाशनं, चालम्यापा. द्वयः, विकल्पा, प्रतिष्ठा, सोमः.
- OSTENTATIOUS, *s.* दम्भी -म्भिनी -म्भि (नृ), दाम्भिकः -की -कं, सद्भ्यः -म्भा -म्भं, दम्भशीलः -ला -लं, चाडसरी -रिणी &c., चाडसरशीलः &c., दम्भायं स्वगुणप्रकाशकः &c., चालम्यापी &c.
- OSTENTATIOUSLY, *adv.* दम्भायं, सद्भ्यः, चाडसरं, दम्भपूर्वम्, दम्भं कृत्वा. लोकदर्शनार्थं, दाम्भिकवत्, चालम्यापापूर्वम्.
- OSTEOCOPE, *s.* अस्थिवेदना, अस्थियथा, अस्थिशूलः -लं.
- OSTEOLOGY, *s.* अस्थिविद्या, अस्थिविवरणं -या, अस्थिवर्णनं -ना.
- OSTIARY, *s.* नदीमुखं, समुद्रसम्भेदः, समुद्रसङ्गमः, समुद्रसङ्गः.
- OSTLER, *s.* सश्वपालः -लकः, अश्वरथकः, सायी *m.* (नृ), सश्वसेपकः, हडिकः, हड्कः. See OSTLER. GROOM.
- OSTRACISM, *s.* See BANISHMENT, EXPULSION.
- OSTRICH, *s.* The word शहामुगः may be used.
- OTHER, *a.* अन्यः -न्या -न्यत्, इतरः -रा -रं, गटः -रा -रं, चपटः -रा -रं, अन्यदीयः -या -यं, अन्यतरः -रा -रत्, परकीयः -या -यं, व्यतिरिक्तः -क्ता -क्तं अन्तरं in comp.; 'other's wealth' परबन्धनं अन्यबन्धनं; 'other

kings,' राजानराणि *n. pl.*; 'the other world,' परलोकः -कं, अपरलोकः; 'the other day,' अन्यदिवसे, अन्यस्मिन् दिवसे, अन्ये-द्युस्; 'on the other side,' अपरतस्; 'on the other hand,' परतस्, अन्यत्र, परपक्षे.—(Different) भिन्नः -त्वा -त्वं, विभिन्नः &c., अपरः -रा -रं, अन्यः -न्या -न्यत्, एकः -का -कं, त्वः -त्वा -त्वं; 'other than this,' एतद्विन्नः &c.; 'he has no other business than reading the Vedas,' वेदाध्ययनात् तस्य कार्यं नान्यत्.—(Each other) परस्परः -रा -रं, अन्योन्यः -न्या -न्यं, इतरेतरः -रा -रं.—(Rest) शिष्टः -ष्टा -ष्टं, अवशिष्टः &c.; 'the others,' शिष्टजनाः *m. pl.*, अपरे *m. pl.*

OTHERWHERE, *adv.* अन्यत्र, इतरत्र, अपरत्र, परत्र, स्थानान्तरे.

OTHERWISE, *adv.* (In a different manner) अन्यथा, इतरथा, परतस्.—(In other ways) अन्यथा, अन्यप्रकारे, अन्यविधेन.—(Or else) अपवा, अन्यथा, किंवा, नो चेत्, न चेत्, अन्ये; 'but not otherwise,' न त्वन्यथा.

OTAR, OTTO, *s.* (Of rose) जवापुष्पनिर्व्यासः, ओट्टपुष्पनिर्व्यूहः.

OTTER, *s.* (The animal) उट्टः, जलमार्जारः, जलनकुलः, पानीयनकुलः, नीरजः, नीरासुः *m.*

OUGHT, *v. irreg.* (Be bound, be obliged, be necessary) expressed by the fut. pass. part.; as, 'you ought to marry the damsel,' त्वया कन्या वोढव्या; 'we ought to restrain anger,' अस्माभिः कोपः नियन्तव्यः; 'I ought not to do that,' मया तत् न कर्तव्यं or करणीयं or कार्यं, or sometimes by the potential mood; as, 'he ought to treat his son like a friend,' पुत्रं मित्रवद् आचरेत्, or by the use of the verb चह्ने; as, 'he ought to give,' दातुम् अर्हति; 'to act as one ought,' यथोचितं or यथायोग्यं or यथाहिं कृ.

OUNCE, *s.* (Weight) पलं, अर्द्धदण्डः, दण्डार्द्धं.—(Animal) द्वीपी *m. (नं).*

OUR, *a.* अस्माकं *gen. c. pl.* (अस्मत्), अस्मदीयः -या -यं अस्मद् prefixed; as, 'our country,' अस्माकं देशः or अस्मदीयदेशः or अस्मदेशः; 'our own' is expressed by आत्म in comp.; as, 'our own country,' आत्मदेशः.

OURANG-OUTANG, *s.* मनुष्यशरीरः कपिभेदः.

OURSELVES, *pron. reciprocal*, expressed by आत्मा *m. (नं)* or by आत्म in comp. or by स्वयं in comp.; 'we will kill ourselves,' वयम् आत्मनो हनिष्यामः; 'done by ourselves,' आत्मकृतः -ता -तं; 'we ourselves,' ते वयं.

TO OUST *v. a.* निःसृ (c. 10. -सारयति -यितुं), वहिष्कृ, वहिःकृ, निराकृ, अपासृ (c. 4. -अस्यति -असितुं), निरसृ, स्थानाद् भंश (c. 10. भंशयति -यितुं), निष्कासृ (c. 10. -कासयति -यितुं).

OUSTED, *p. p.* निःसारितः -ता -तं, वहिष्कृतः -ता -तं, स्थानभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं.

OUT, *adv.* (Without, not in) वहिस्, निर्, वि, विनिर्, अप prefixed, governing the abl. e.; 'to go out,' वहिर्गम्, निर्गम्, विनिर्गम्, अपगम्; 'to draw out,' निष्कृप्; 'to be out,' वहिर्भू; 'having gone out into the open air,' प्रकाशं निर्गतम्.—(Denoting disclosure or discovery) expressed by the prep. वि, अप, प्र, परि, नि, निर्, अव &c., in combination with various roots; as, 'to give out,' प्रकाश, विकाश, निविद्, विपुप्; 'to find out,' परिहा, अभिहा, निरूप, उपलभ, निर्वी; 'to be out, be disclosed,' विपुतः -ता -तं भू, प्रकाशितः -ता -तं भू; 'the secret is out,' रहस्यं भिन्नं or विभिन्नं or प्रकाशितं.—(Denoting extinc-

tion) expressed by निर्, with the root वा; as, 'to put out,' निर्वी in caus.; 'to go out,' निर्वी, निर्वीणः -खा -खं भू.—(In a state of exhaustion or being empty) क्षीणः -खा -खं, परिक्षीणः -खा -खं, शून्यः -न्या -न्यं, गतः -ता -तं, विगतः -ता -तं.—(Out of employment) क्षीणवृत्तिः -त्तिः -त्ति, निर्वीपारः -रा -रं, अयापारी -रिणी &c., व्यापारशून्यः -न्या -न्यं.—(Out of office) अपिभारभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, भ्रष्टापिभारः -रा -रं, व्युताधिकारः &c.—(To the end) अवसानपर्यन्तं, अन्तं or शेषं यावत्, साद्यन्तं; 'hear me out,' मह-चनम् अवसानपर्यन्तं शृणु.—(Loudly) उच्चैस्, उच्चैःस्वरेण, मुक्तकरदं; 'to speak out,' उच्चैःस्वरेण वृद्.—(Openly) प्रकाशं, व्यक्तं, प्रकटं.—(In error) अपराद्धः -ष्टा -ष्टं, भ्रान्तः -न्ता -न्तं, सापराधः -धा -धं.—(Deficient) न्यूनः -न्ता -न्तं, क्षीणः -खा -खं.—(Out of, in the sense of from) usually expressed by the abl. c. alone, or in combination with a root and some of the prep. वहिस्, निर्, विनिर्, अप &c. See FROM. (Out of, in the sense of beyond) expressed by अति prefixed; as, 'out of one's power,' अतिशक्तिः; 'out of the power of man,' अतिमानुषः -पी -पं; 'to pass out of one's sight,' चक्षुर्विषयम् अतिक्रम्; or by the fut. pass. part.; as, 'out of one's power,' अज्ञान्यः -न्या -न्यं, असाध्यः -ध्या -ध्यं, असाधनीयः -या -यं; 'out of one's reach,' अपारग्रीयः -या -यं, अपार्यः -र्या -र्यं, अप्राप्यः -प्या -प्यं, अविषयः -या -यं, विषयातिक्रान्तः -न्ता -न्तं; or by अगोचर in comp.; as, 'out of hearing,' कर्णगोचरः -रा -रं.—(Out of, denoting exclusion, cessation, deviation from, omission, absence, dereliction, &c.) variously expressed by अ, निर्, वि, अप, गत, विगत, अतीत, त्यक्त, विरुद्धः &c.; as, 'out of use,' अव्यवहारितः -ता -तं; 'out of tune,' विसरः -रा -रं, असरः &c.; 'out of fashion,' लोकव्यवहारविरुद्धः -ष्टा -ष्टं; 'out of time,' गतकालिकः -का -कं; 'out of season,' अपूर्णकालः -ला -लं, अकालिकः &c.; 'out of the road,' त्यक्तमार्गः -र्गा -र्गं, पथभ्रष्टः &c.; 'out of one's mind,' युद्धिभ्रष्टः &c., हतयुद्धिः &c., नष्टयुद्धिः &c.; 'out of order,' विधि-विरुद्धः &c., विधिभ्रष्टः -म्री -मं, अयथाविधिः &c., विसूत्रः -त्रा -त्रं; 'out of place,' अस्थानः -ना -नं; 'out of health,' अस्वस्थः -स्था -स्थं; 'out of hope,' निराशः -शा -शं; 'out of patience,' अक्षमः -मा -मं.—(Out of, denoting in consequence of) expressed by the abl. c., as, 'out of anger,' कोपात्; 'out of unsteadiness of mind,' अस्थिरचित्तत्वात्.—(Out of hand) सद्यस्, तत्काले, तत्क्षणे. See IMMEDIATELY.

OUT, *interj.* (Out upon you, out upon it) अपैहि, दूरमपसर, अपोहि, अपसर, धिक्, छै.

TO OUT-ACT, *v. n.* अतिचर् (c. 1. -चरति -रितुं), कर्मणा or कार्येण अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), अधिकं कृ.

TO OUT-BALANCE, *v. a.* See TO OUTWEIGH.

TO OUTBID, *v. a.* अधिकमूल्यं दत्तामीति or दातुमिच्छामीति पद (c. 1. वदति -दितुं).

OUTBIDDER, *s.* अधिकमूल्यदत्तुः *m.*, अधिकमूल्यं दत्तामीति वादी *m. (नं).*

TO OUTBRAVE, *v. a.* अधिकं भर्त्स (c. 10. भर्त्सयति -ते -यितुं), अधिकभर्त्सनेन पराभू.

OUTBREAK, *s.* उद्भेदः, प्रोद्भेदः, स्फोटः -टनं, सवेगो निर्गमः.

OUTCAST, *a. or s.* (Expelled from society or one's own class or caste) जातिभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, जातिवहिष्कृतः -ता -तं, जातिपाशः -शा

OUT

-सं, जातिहीनः -ना -नं, हीनजातिः -ति- -ति, जातिपतितः -ता -तं, वर्णभ्रष्टः &c., वर्णहीनः &c., हीनवर्णः यौ -यौ, वर्णपेतः -ता -तं, पंक्ति-
वासः &c., अपांक्तः -क्ती -क्ते, अपांक्षितः -या -यं, पंक्तिदूषकः -का -कं,
पतितः -तो -तं, लोकवासः &c., प्रसूक्तः -ना -नं, ब्राह्मः -त्या, सुप्रितः
-ता.—(Of a degraded or low caste or class) चारुवालः -ली,
चरुवालः -ली, अपसदः, निवर्णः -यौ -यौ, नीचः -पा -पं, निहीनः -ना
-नं, नीचजातिः -ति- -ति, न्यजातिः &c., अत्यजातीयः -या -यं, अपम-
जातीयः &c., अपमवर्णः &c., अपमाचारः -रा -रं, दुराचारः &c., दुर्वृत्तः
-त्ता -त्ते, आचारहीनः &c., आपारवर्जितः -ता -तं, पृथग्जनः, पामरः, बालकः.
OUTBURST, *s.* उद्भेदः, प्रोद्भेदः. See OUTBREAK, ERUPTION.
OUTCRY, *s.* (Clamor, loud cry) कोलाहलः, उत्क्रोशः, उल्लुपः, उच्चैःस्वरः.
उच्चैर्बुध्, संवृतिः *f.*, बहुभिः कृता संवृतिः, चित्कारः, चीत्कारः, कलकलः,
गुमुलः, 'popular outcry,' लोकापवादः, ननापवादः, लोकरवः,
जनरवः, जनरावः.—(Cry of pain) चानैनादः.
To OUTDO, *v. a.* अतिवृत् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), अतिचर (c. 1. -चरति
-चरितुं), अतिशी (c. 2. -शेते -शायितुं), अतिरिच in pass. (-रिच्यते),
अभिभू. See To SURPASS.
OUT-DOOR, *a.* द्वारवर्हिः -स्या -स्यं, द्वारवर्हिभूतः -ता -तं.
OUTER, OUTERMOST, *a.* वहिःस्वः -स्या -स्यं, बाह्यः -सा -सं, वहिर्भूतः -ता
-तं, वहिर्भवः -वा -वं, वहिर्वेत्ती -विंती -विं (नृ). बाह्यकः -का -कं,
वहिर्भोगस्यः &c., वहिर् in comp.; as, 'outer part,' वहिर्भागः;
'outer door,' वहिर्द्वारः. See OUTMOST.
OUTFIT, *s.* (Equipment for a voyage, &c.) सज्जा, सम्भारः, सोप-
कारद्रव्यसम्भारः, समृतिः *f.*, सामग्री -म्यं, उपकरणसामग्री, परिच्छदः,
परिच्छदसामग्री, सज्जाहः.—(Of a ship) नौकासज्जा.
To OUTGO, *v. a.* अतिवृत् (c. 1. -गच्छति -गच्छतुं), अती (c. 2. अतीति -तुं,
rt. इ), अतिचर (c. 1. -चरति -चरितुं), अतिक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं).
OUTGOING, *s.* (Expenditure) व्ययः, अपव्ययः, अपचयः, उपचयः,
विनियोगः, अपहारः; 'incomings and outgoings,' जायव्ययी *m. du.*
To OUTGROW, *v. a.* अतिवृत् (c. 1. -वर्धते -वर्धितुं), अतिक्रमं वृत्, अतिशय-
वृद्धिं कृ, अधिकवृद्धिं कृ, अधिकवर्धनं कृ.
OUT-HOUSE, *s.* बाह्यगृहं, वहिर्गृहं, वहिःस्वगृहं, उपगृहं.
OUTLANDISH, *a.* (Foreign) विदेशीयः -या -यं, वैदेशिकः -को -कं, अन्यदे-
शीयः &c., विदेशनः -जा -नं, दूरदेशीयः -या -यं, पददेशीयः &c.,
दूरदेशवासी -सिनी -सि (नृ), दूरवासी &c.—(Rustic, barbarous)
ग्रामीयः &c., ग्राम्यः -म्या -म्यं, असभ्यः -भ्या -भ्यं, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं,
असङ्गतः -ता -तं.
OUTLAW, *s.* व्यवहारवासः, न्यायरक्षणवहिःस्वः, राजरक्षणवासः, धर्मव-
हिःस्वः, पामरः.
To OUTLAW, *v. a.* धर्मद्वाराद् वहिष्कृतं, धर्माद् वहिष्कृतं, न्यायद्वाराद्
वहिष्कृतं, व्यवहारवासं -क्षां कृ, धर्मवासं -क्षां कृ.
OUTLAWED, *p. p.* धर्मद्वारवहिष्कृतः -ता -तं, न्यायरक्षणवहिष्कृतः -ता -तं,
व्यवहारवहिष्कृतः -ता -तं, राजरक्षणवहिष्कृतः &c.
OUTLAWRY, *s.* न्यायरक्षणवहिष्कारणं, व्यवहारवहिष्कारणं, राजरक्षणवहि-
ष्कारणं, धर्मवहिष्कारणं, धर्मद्वारवहिष्कारणं.
OUTLAY, *s.* व्ययः, अपव्ययः, अनव्ययः, अपचयः, उत्तर्गः, धनोत्तर्गः,
धनत्यागः, व्ययः, उपव्ययः. See EXPENDITURE.
OUTLET, *s.* द्वारं, निर्गमद्वारं, मुखं, निर्गममार्गः, निर्गमपथः, निर्गमः;
'having a hundred outlets,' शतमुखः -ता -सं.
OUTLINE, *s.* (Exterior line) बाह्यरेखा; वहिलेखा.—(Slight sketch
of a figure or subject) पाखुलेख्यं, पाखुरेखा, पाखुलेख्यमात्रं,
560

OUT

पालेख्यं, लघालेख्यं, यस्तुमात्रं, यस्तु *n.*, आकारः.—(Of a picture)
चित्रारम्भः.
To OUTLINE, *v. a.* बाह्यरेखामात्रं लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), पाखुलेख्यं
कृ, पाखुरेखाम् चक्ष् (c. 10. अक्षयति -यितुं).
To OUTLIVE, *v. a.* अतिजीव् (c. 1. -जीवति -वितुं), अधिककालं जीव्,
दीर्घतरकालं जीव्, धृ (c. 6. म्रियते, धृञ्), म्रियमाणः -या -यं भू.
OUTLYING, *a.* वहिःस्वः -स्या -स्यं, वहिर्वेत्ती -विंती -विं (नृ).
To OUTMARCH, *v. a.* अतिपा (c. 2. -याति -तुं), अतिव्रज् (c. 1. व्रजति
-जितुं), अतिगम् (c. 1. -गच्छति -गच्छतुं), शीघ्रतरयात्रां कृ, अग्रे या or यात्रां कृ.
OUTMOST, *a.* अतिवहिःस्वः -स्या -स्यं, अतिबाह्यः -सा -सं, मध्यातिदूरस्वः
&c. See OUTER.
To OUTNUMBER, *v. a.* अधिकसंख्यकः -का -कं भू or असू, बहुतरसंख्य-
-स्या -स्यं भू, अधिकानू, बहुतरभू.
OUTPOST, *s.* उपरक्षणं, वहिःस्वं सैन्यस्थानं or सैनिकस्थानं.
To OUTPOUR, *v. a.* उत्सिच (c. 6. -सिचति -सेत्ते), उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं).
OUTPOURING, *s.* उत्सर्कः, उत्सर्जनं, अवसेचनं, उत्सर्गः, मोक्षणं.
To OUTRAGE, *v. a.* अभिद्रुह् (c. 4. -द्रुहति -द्रोहितुं -द्रोष्टुं), द्रुह्, धृप्
(c. 10. धर्षयति -यितुं), प्रभृप्, उपद्रव् कृ, उपमर्दनं कृ, साहसं कृ, प्रमत्
(c. 1. -मथति -यितुं, c. 10. -माथयति -यितुं), प्रमाथं कृ, पारुष्यं कृ, उपपातं
कृ, बलात्कारं कृ, न्यद्रु, अवलेपं कृ, अत्याहितं कृ, दुष् (c. 10. दूषयति -यितुं).
OUTRAGE, *s.* साहसं, महासाहसं, अतिसाहसं, अभिद्रोहः, द्रोहः, प्रमाथः,
धर्षः -धैष्, उपमर्दः, अत्याहितं, उपद्रवः, उपपातः, बलात्कारः, अवलेपः,
न्यद्रुः, न्यद्रुः, उपद्रुः, उत्सर्कः, अत्ययः, अत्याचारः, उत्पातः, अतिक्रमः,
मर्यादातिक्रमः, अन्यायः.
OUTRAGED, *p. p.* धर्षितः -ता -तं, प्रमथितः -ता -तं, अभिद्रुष्टः -ग्या -ग्यं,
प्रमाथितः -ता -तं, कृतसाहसः -सा -सं, उपमर्दितः -ता -तं, कृतोपद्रवः -वा
-वं, न्यद्रुतः -ता -तं, अत्ययितः &c.
OUTRAGEOUS, *a.* अतिसाहसिकः -को -कं, अतिसाहसी -सिनी -सि (नृ),
अतिसाहसकम्भी -म्भी -म्भे (नृ), उग्रः -ग्रा -ग्रं, असुयः &c., उग्रदः
-रुद्रा -रुदं, अत्याचारी &c., प्रमाथी &c., राक्षसी &c., राक्षसकम्भी &c.,
राक्षसः -सी -सं, राक्षसयोग्यः -ग्या -ग्यं, दारुणः -शा -शं, पोरः -रा -रं,
अतिद्रुष्टः -ष्टा -ष्टं, अतिदुराचारः &c.
OUTRAGEOUSLY, *adv.* अतिसाहसपूर्वम्, अतिसाहसं कृत्वा, असुयं, उपद्रवपूर्वम्,
सोपद्रवं, दारुणं, अतिदारुणं, पोरं, अतिद्रुष्टं, अत्याचारपूर्वम्.
OUTRAGEOUSNESS, *s.* अतिसाहसिकत्वं, असुयता, दारुणता, योरता, अति-
द्रुष्टता -त्वं, राक्षसयोग्यता, अतिक्रमता.
OUTRÉ, *a.* अतिमर्यादः -दा -दं, लोकव्यवहारविरुद्धः -द्धा -द्धं.
To OUTREACH, *v. a.* अतिवृत् (c. 1. -गच्छति -गच्छतुं), अतिक्रमं (c. 1.
-क्रामति -क्रामितुं).
OUTRIDER, *s.* अश्वारुढः परिचरः or अनुचरः or परिधिस्थः.
OUTRIGHT, *adv.* (At once) सद्यस्, तत्काळे, तत्पक्षे, सपदि, सम्यगिति,
मूर्धति, अविलम्बितं.—(Completely) सु or अति prefixed, सद्येत्स्,
सम्यक्, अविलेन, आमूलं, साधनं.—(Plainly) सुव्यक्तं, सुस्पष्टं, अवक्तं.
To OUTROOT, *v. a.* उन्मूल् (c. 10. -मूलयति -यितुं), समुन्मूल्, उच्छिद्
(c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेत्ते), उन्मृत् (c. 10. -पाटयति -यितुं). See To ERADICATE.
To OUTRUN, *v. a.* अतिधाव् (c. 1. -धावति -वितुं), पश्चात् तत्का पूर्वे or
अग्रे धाव् or पूर्वम् उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं).
OUTSET, *s.* आरम्भः, प्रारम्भः, प्रपनारम्भः, आगमः, उपक्रमः, प्रक्रमः,
आदिः *m.*, उपोद्घातः; 'at the very outset,' प्रपनारम्भे, आदि,
आदीवेव, अपनदशीनात्; 'the outset and termination,' आग-
मनिर्गमौ *m. du.*, आद्यन्तं.

- TO OUTSHINE, v. a.** अतिरुच् (c. 1. -रोचते -ति -चितुं), अधिर्ल प्रकाश (c. 1. -काशते -शितुं) or शुभ् (c. 1. शोभते -भितुं), अधिक्रमां दा, अधि-कशोभां दा, अधिकातेशो दा, अधिकप्रकाशं दा; 'the sun outshines the moon,' सूर्यश् चन्द्रम् अतिरोचति तेजसा.
- OUTSIDE, s.** (The exterior) वहिर्भागः, बाह्यभागः, उपरिस्थभागः; 'on the outside,' वहिर्भागे, वहिस्.—(Outer side of an enclosure, &c.) वहिःप्रदेशः, वहिर्देशः.—(The utmost limit) परमावधिः *m.*, उत्तमावधिः *m.*
- OUTSIDE, adv.** (On the outside of) वहिस्, वहिर्भागे, अनरं -रेण; 'outside the fort,' दुर्गाद् अनरं or अनरेण.
- OUTSIDE, a.** वहिस् in comp., बाह्यः -ह्य -ह्यं, वहिःस्थः -स्था -स्थं.
- OUTSKIRT, s.** उपानाः -नां, पर्येनाः -नां, समन्तः, अनतः -नां, प्रान्तः, सीमा, सीमाप्रदेशः, उत्सङ्गः, परिसरः, धारः; 'of a town,' नगरोपान्तं, नगर-प्रान्तः, नगरपरिसरः; 'of a village,' ग्रामान्तः, उपकरणं, उपशत्यं; 'of a wood,' वनान्तः, वनधारः.
- TO OUTSPREAD, v. a.** विसृ (c. 10. -स्तारयति -यितुं), विसृ (c. 10. -सार-यति -यितुं), प्रसृ, विततीकृ.
- OUTSPREAD, p. p.** विततः -ता -तं, प्रविततः &c., विसारितः -ता -तं, वि-स्तारीः -शी -शै, विसृतः -ता -तं, प्रसारितः &c., विसारितः &c.
- OUTSTANDING, a.** अशोथितः -ता -तं, असिद्धः -द्धा -द्धं, असाधितः -ता -तं.
- TO OUTSTARE, v. a.** अधिकप्रागल्भ्येन निरीक्ष्य लज्जां गम् (c. 10. गमयति -यितुं), प्रगल्भजनम् अधिकप्रागल्भ्येन निरीक्ष्य (c. 1. -ईक्षते -यितुं).
- TO OUTSTRETCH, v. a.** प्रसृ (c. 10. -सारयति -यितुं), प्रग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं).
- OUTSTRETCHED, p. p.** प्रसारितः -ता -तं, प्रसृतः -ता -तं, उल्लिखितः &c., अभ्युच्छितः &c.; 'with outstretched neck,' उद्गोचः -वा -वं; 'arm,' उद्ग्राहः -हुः -हु, अभ्युच्छितबाहुः &c.
- TO OUTSTRIP, v. a.** अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अतिपर (c. 1. -चरति -रितुं), अतिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अती (c. 2. अत्येति -तुं, rt. इ), लङ् (c. 10. लङ्गयति -यितुं); 'outstripping the wind,' अत्यनिलः -ला -लं.
- OUTSTRIPPED, p. p.** अतिक्रान्तः -न्ता -न्तं, अतीतः -ता -तं, अनारितः -ता -तं.
- TO OUTVIE, v. a.** अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अभिभू, परिभू, अतिभू.
- OUTWARD, a.** (External) बाह्यः -ह्य -ह्यं, वहिःस्थः -स्था -स्थं, वहिः-स्थितः -ता -तं, बाह्योक्तः -क्ता -क्तं, वहिर्भवः -वा -वं, वहिर्भूतः -ता -तं, वहिर्वर्त्तनी -वर्त्तनी -वर्त्तनी (न), वहिस् in comp.—(Visible) दृश्यः -श्या -श्यं, दृष्टः -ष्टा -ष्टं, आविर्भूतः -ता -तं.—(Not real) अवास्तवः -वी -वं.—(Tending out) वहिर्दिश्यः -श्या -श्यं.
- OUTWARD, OUTWARDS, adv.** वहिर्भागे प्रति, वहिस्, वहिर्दिशि, वहिर्देशं प्रति.
- OUTWARDLY, adv.** बाह्यतः, वहिस्, वहिरङ्गे, वहिरङ्गतः, वहिर्भागे, वहि-र्भागतः.—(Not really) अवस्तुतः.
- TO OUTWEIGH, v. a.** अधिकभारी -रिणी -रि भू or अस्, अतिभारी &c. भू, गुरुतरभारी &c. भू, गुरुतरः -रा -रं भू, भारेण वृष् (c. 1. वर्धते -यितुं).
- TO OUTWIT, v. a.** अतिसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), प्रतृ (c. 10. -तारयति -यितुं).
- OUTWORK, s.** दुर्गवहिःस्थितं प्राकारप्राचीरादि, बाह्यपरिक्रिया.
- OVAL, a.** अण्डाकारः -रा -रं, अण्डाकृतिः -ति -ति, अण्डसरूपः -पा -पं.
- OVAL, s.** अण्डाकारः, अण्डाकृतिः *f.*, कण्डः, अधिककलचित्रं.
- OVARIOUS, a.** अण्डमयः -यी -यं, अण्डयुक्तः -क्ता -क्तं, अण्डरूपः -पा -पं.
- OVARY, s.** अण्डाशयः, अण्डाधारः, डिम्बाशयः, डिम्बकोषः.
- OVATE, OVATED, a.** अण्डाकृतिः -ति -ति, अण्डाकारः -रा -रं.
- OVEN, s.** चुल्ली -ल्लि *f.*, कटुः *m. f.*, आपाकः, उखा; 'baked in an oven,' कन्दुपक्वः -क्ता -क्तं, कान्दवः -वी -वं.

- OVER, prep.** (Above in place, position, rank, or value) अधि, उपरि, ऊर्ध्वं prefixed; as, 'placed over,' अधिकृतः -ता -तं, अधि-रोपितः -ता -तं; 'standing over,' अधिष्ठितः -ता -तं, अधिष्ठाता *m.* (तु), ऊर्ध्वस्थितः &c.; 'situated over,' उपरिस्थः -स्था -स्थं; 'heaped over,' उपरिचितः -ता -तं; 'a tooth growing over another,' अधिदन्तः. When उपरि is not compounded with another word it governs the gen. e.; as, 'over all,' उपरि सर्वेषां. Sometimes उपरि is repeated; as, उपर्युपरि सर्वेषां.—(From side to side, across) expressed by various prepositions, such as अति, अधि, उत्, सम्, अभि, वि &c.; as, 'to cross over,' अतिवृ, उत्वृ, समुवृ, सन्वृ, अतिक्रम्, समतिक्रम्, व्यतिक्रम्, संक्रम्, अती; 'to leap over,' उत्तङ्ग, विलङ्ग, अभिलङ्ग, उत्सृ. Sometimes expressed by पारं in comp.; as, 'to cross over a river,' नदीपारं गम्; 'crossing over,' पारगः -गा -गं.—(Denoting superiority) expressed by प्र, अधि, उत्, वि, ऊर्ध्व &c. prefixed; as in the following words signifying pre-eminence, or 'advantage over,' प्रधानता, प्रमुखता, अधिकत्वं, आधिक्यं, उत्कर्षः, उन्नतिः *f.*, विशिष्टता, ऊर्ध्वस्थितिः *f.*—(Upon the whole surface or through the whole extent) expressed by परि, वि prefixed; as, 'to wander over the earth,' पृथिवीं परिभ्रम् or पथेद् or विभ्रम्.—(Over against) अभि, अभितत्, प्रति, अभिमुखं -खेन, सम्मुखं -खेन, प्रतिमुखं -खेन.
- OVER, adv.** (On the opposite side) पारे -रं; 'the boat is over the river,' पारगता नौका.—(From one to another by passing) expressed by the prepositions प्रति, नि, सम् &c., in combination with roots; as, 'to deliver over,' प्रतिपद्, नि-क्षिप्, संक्रन्.—(Above the top, running over). See OVERFLOWING. (More than the proper quantity, over and above) अधिकं, अधिकतरं, अतिरिक्तं, परं, भूयस्.—(Beyond) अति prefixed.—(Remaining, left over) उद्भूतः -न्ता -न्तं, उद्भूतः -न्ता -न्तं, शिष्टः -ष्टा -ष्टं, उच्छिष्टः &c., अवशिष्टः &c., अनरं, अनरितः -ता -तं; 'a part over,' कलानरं; 'that which is over,' उद्भूतं, शिष्टं, अवशिष्टं, or expressed by परि; as, 'one over,' एकावशिष्टं, एकपरि.—(Throughout) अधि prefixed, साद्यन्तं, साद्यन्तः; 'to read over,' अधिगम्, अपी, or expressed by पार; as, 'one who reads over the Vedas,' वेदपारगः; 'to get over, complete,' पार (nom. पारयति -यितुं), तीर (nom. तीरयति -यितुं), पारं गम्.—(Too much, excessively) अति or अतिशय or एकान्त prefixed, अतिशयेन, अधिकं, अतीव, एकान्ततः.—(Overagain) पुनर्; 'over and over again,' पुनःपुनर्, मुहुर्मुहुस्, वारं वारं.—(To be over). See TO CEASE, *v. n.*—(To give over). See TO GIVE, *v. a.*—(To turn over). See OVERTURN. For other senses of 'over,' see the verbs, &c., which follow.—(Past) वृत्तः -न्ता -न्तं, भूतः -ता -तं, अतीतः -ता -तं, गतः -ता -तं, अतिक्रान्तः -न्ता -न्तं, व्यतीतः -ता -तं.
- TO OVERABOUND, v. n.** अतिरिक्तः -क्ता -क्तं भू, अतिवहुलीभू.
- TO OVERACT, v. a.** अतिशयेन कृ, अधिकं कृ, अत्याचर् (c. 1. -चरति -रितुं).
- TO OVERAWE, v. a.** सम्भयेण उपहृन् (c. 2. -हृन्ति -न्तुं), त्रासयित्वा निग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं) or निषिध् (c. 1. -पेयति -पेयुं), अतिशयेन त्रस् (c. 10. त्रासयति -यितुं), आकुलीकृ, व्याकुलीकृ.
- OVERAWED, a.** सम्भयोपहतः -ता -तं, सम्भयाकुलितः -ता -तं.
- TO OVERBALANCE, v. a.** See TO OUTWEIGH.

OVERBALANCE, *s.* अधिकारः, अतिभारः, अधिकतरभारः, सुभारः.
 To OVERBEAR, *v. a.* (Bear down) निपत् (c. 10. -पातयति -यितुं), दम् (c. 10. दमयति -यितुं), प्रदम्, चणोक्, धृप् (c. 10. धर्षयति -यितुं).
 OVERBEARING, *a.* धृष्टः -ष्ट, धर्मितः -ता -तं, प्रधृष्टः &c., प्रधर्मितः -ता -तं, धर्मो -धर्मिणी -भि (न्). उद्धतः -ता -तं, अवलिप्तः -ता -तं, धृष्टः -ण्युः -ण्युः, 'to be overbearing,' धृप् (c. 5. धृणोति, धर्मितुं).
 OVERBOARD, *adv.* नौकावहिस, नौकोपरिष्ठात्, नौपृष्ठत्, नौपार्श्वत्, नौपार्श्वत्, नौकात्, समुद्रमध्ये, मध्येसमुद्रं, मध्ये-रैवं.
 To OVERBURDEN, *v. a.* अतिभारं न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), अति-भारेण षोड् (c. 10. षोडयति -यितुं), अतिभारयुक्तं -क्तां कृ.
 OVERBURDENED, *p. p.* अतिभारी -रिणी -रि (न्), अतिभारयान् -यती -यत् (न्), अतिभारान्नतः -न्ता -न्तं, अतिभारयुक्त -क्ता -क्ते.
 To OVERCAST, *v. a.* मेघावृतं -तां कृ, मेघाच्छन्नं -तां कृ, मेघैः प्रच्छद् (c. 10. -छादयति -यितुं) or छाच्छद्, कलुषीकृ, तिमिरीकृ, सार्ध-भां कृ, समये-पां कृ.
 OVERCAST, *a.* मेघावृतः -ता -तं, मेघाच्छन्नः -न्ता -न्तं, मेघाच्छादितः -ता -तं, तमोवृतः -ता -तं, यनोपरुद्धः -द्धा -द्धे, घनारुद्धः &c., घनावरुद्धः &c.
 OVERCAUTIOUS, *a.* अत्यवहितः -ता -तं, एकान्तावहितः &c., स्ववहितः &c.
 To OVERCHARGE, *v. a.* (In an account) अतिमूल्यं or अधिकमूल्यं प्राप्य (c. 10. -अर्षयते -ति -यितुं). See To OVERBURDEN, OVERLOAD.
 OVERCHARGE, *s.* (Asking too much) अतिमूल्यप्रापनं, अधिकमूल्यप्रापनं.
 To OVERCLOUD, *v. a.* मेघावृतं -तां कृ. See To OVERCAST, *v. a.*
 To OVERCOME, *v. a.* (Subdue) जि (c. 1. जयति -ते, जेतुं), पराजि, निजि, विजि, सजि, अभिभू, प्रभू, पराभू, चणोक्, दम् (c. 10. दमयति -यितुं), प्रदम् धृप् (c. 10. धर्षयति -यितुं), प्रपृप्, हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं), यवोमृश (c. 6. -मृशति -मृष्टे), जलङ्क.—(Surmount, get the better of) अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), अधिक्, अधिरुह (c. 1. -रोहति -रोहुं), अध्यारुह, [आरुह, अतो (c. 2. असेति -न्तु, rt. 3). व्यतो, अतिशये (c. 2. -शेते -शतियितुं), नृ (c. 1. तरति -रितुं -रीतुं), पार (c. 10. पारयति -यितुं), अभिभू.—(Exhaust, distress) सद् (c. 10. सादयति -यितुं), अवसद्, खिद् (c. 10. खेदयति -यितुं), व्याकुल (c. 10. -कुलयति -यितुं).
 OVERCOME, *p. p.* (Subdued) जितः -ता -तं, पराजितः -ता -तं, विजितः -ता -तं, अभिभूतः -ता -तं, पराभूतः &c., चणोक्तः &c., चणोभूतः &c., दमितः -ता -तं, दान्तः -न्ता -न्तं.—(Distressed, agitated) आक्रान्तः -न्ता -न्तं, आर्चः -न्ता -न्तं, आतुरः -रा -रं, यस्तः -स्ता -स्तं, चाकुलः -ला -लं, व्याकुलः -ला -लं, परिगतः -ता -तं; 'with hunger,' युधाक्रान्तः &c., युधाह्नः -न्ता -न्तं, युधानुरः -रा -रं; 'with sorrow,' शोकाह्नः &c., शोकाकुलः -ला -लं; 'with shame,' ह्रीजितः -ता -तं, लज्जा-परिगतः -ता -तं.
 OVER-COMPASSIONATE, *a.* एकान्तकरुणः -णा -यं, अतिकरुणिकः -क्को -कं.
 OVER-CONFIDENT, *s.* अतिविश्वासी -सिनी -सि (न्), एकान्तविश्वासी &c.
 To OVERDO, *v. a.* अतिशयेन कृ, अधिकं कृ.—(Cook too much) अति-शयेन पच (c. 1. पचति, पक्तुं), अतिपाकं कृ, अतिपक्वं -क्तां कृ.
 OVERDONE, *p. p.* (Cooked too much) अतिपक्वः -क्ता -क्ते.—(Too much wearied) अतिश्रान्तः -न्ता -न्तं, अतिश्रमाह्नः -न्ता -न्तं.
 To OVER-EAT, *v. a.* अतिभोजनं कृ, अत्यशनं कृ, अतिशीर्हत्वं कृ.
 To OVER-ESTIMATE, *v. a.* अधिकं or अतिशयेन मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं).
 OVER-EXCITEMENT, *s.* अत्युत्साहः, अत्युद्योगः, अत्युत्कम्पः.
 OVER-FATIGUE, *s.* अतिश्रान्तिः *f.*, अतिश्रमः, अतिश्लेशः, अतिशयश्लेदः.
 To OVER-FLOW, *v. n.* (Run over the brim) उत्सेपनं कृ, उत्सेकं कृ, अतिपूर्यः -या -यै भू, अत्यनपूर्यः -या -यै भू, परिपूर्यः &c. भू, परि-

पूर्योभू, जलोत्सेकं कृ, जलोत्सेपनं कृ, जलाप्रापनं कृ, उपचितः -ता -तं भू, उपचितजलः -ला -लं भू, समाभृतः -ता -तं भू, सम्भृतजलः -ला -लं भू, स्फाय (c. 1. स्फयते -यितुं), स्फोटः -ता -तं भू, स्फोटजलः -ला -लं भू.—(Be exuberant) अतिपहुलोभू, अतिप्रचुरीभू, अतिरिक्तः -क्ता -क्ते भू, उद्भिक्तः &c. भू, पुष्कलीभू, वृप् (c. 1. वर्षते -र्षितुं), प्रपृष्टः -द्धा -द्धं भू; 'overflows with tears,' वाप्यायते; 'their eyes overflowed with tears,' तेषां नेत्राणि समाभृतानि पारिजा.
 To OVERFLOW, *v. a.* जलेन भु (c. 10. प्रावयति -यितुं) or आप् or परिप्पु or संप्पु, जलभृतं -तां कृ, जलप्रापितं -तां कृ, जलाप्रापितं -तां कृ, जलप्रापनं -तां कृ, जलाप्रापनं कृ.
 OVERFLOW, *s.* उत्सेकः, उत्सेपनं, जलप्रावः -पनं, जलाप्रापनं, जलपरिप्लवः, जलोच्छ्रावः, जलोत्सेकः, जलवृद्धिः *f.*, जलोपः, जलप्रवृद्धिः *f.*, जलागनः.
 OVERFLOWED, *p. p.* जलप्रापितः -ता -तं, जलाप्रापितः &c., आप्रापितः &c., जलभृतः -ता -तं, जलपरिभृतः &c., आप्रभृतः &c., परिभृतः &c., जलप्रापनः -ता -तं, व्यापनः &c.; 'is overflowed,' आप्रापते.
 OVERFLOWING, *part. or a.* (So full as to run over) उत्सेपनकारी -रिणी -रि (न्), उत्सियमानः -न्ता -न्तं, उत्सिक्तः -क्ता -क्ते, अतिपूर्यः -या -यै, अत्यनपूर्यः &c., परिपूर्यः &c., पर्याकुलः -ला -लं; 'with water,' सम्भृतोदकः -क्ता -क्ते, सम्भृतजलः -ला -लं, जलोत्सियमानः &c.—(Exuberant) अतिपहुलः -ला -लं, बहुलः &c., पुष्कलः -ला -लं, प्रचुरः -रा -रं, उद्भिक्तः -क्ता -क्ते, अतिरिक्तः &c., उपचितः -ता -तं; 'eyes overflowing with tears,' अत्युत्सनाभृतानि नेत्राणि; 'having overflowing eyes,' उपमुतायः -धरी -धयं; 'overflowing its bounds,' उद्भेदः -ला -लं.
 OVERFLOWING, *s.* उत्सेकः, उत्सेपनं, जलाप्रापनं, जलोत्सेकः, प्रवृद्धिः *f.*, वृद्धिः, अतिरिक्ता, उद्भिक्ता, परिपूर्यता, अतिपूर्यता, उपचयः, आतिशयः, आधिपत्यं, अतिवाहुल्यं; 'of a river beyond its banks,' विदारः. See OVERFLOW. 'To fill to overflowing,' सु (c. 10. प्रावयति -यितुं), परिप्पु.
 To OVEROROW, *v. a. or n.* अतिवृप् (c. 1. -वर्षते -र्षितुं), अधिकं वृप्, अत्यनं or अतिमात्रं वृप् or रुह (c. 1. रोहति, रोहुं) or प्ररुह.
 OVERGROWN, *p. p. or a.* अतिवर्धितः -ता -तं, कालप्ररुद्धः -द्धा -द्धे, अतिरुद्धः &c.
 OVERGROWTH, *s.* अतिवृद्धिः *f.*, अतिवर्धनं, अधिकवृद्धिः, कालप्ररुद्धिः *f.*
 To OVERHANG, *v. n.* पहिलेष् (c. 1. -लसते -सितुं), प्रलप्, अवलप्, पहि-प्रलप्, वहिःस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं).
 OVERHASTY, *a.* अतिसाहसी -सिनी -सि (न्), एकान्तसाहसी &c.
 To OVERHAUL, *v. a.* इतस्ततः समाकृष्य परोक्ष (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं) or निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), पुनःपुनः परिवर्त्य परोक्ष, पुनः परोक्ष.
 OVERHEAD, *adv.* मस्तकोपरि, शीर्षोपरि, उपरिष्ठात्, उपरिस्थाने, ऊर्ध्वस्थाने, ऊर्ध्वं, ऊर्ध्वं, उचं, विहायसा.
 To OVERHEAR, *v. a.* प्रच्छन्ने स्थित्वा द्वयोः संलापं श्रु (c. 5. शृणोति, श्रोतुं) or उपश्रु or आकर्ण्य (c. 10. -कर्णयति -यितुं), अकस्माद् आकर्ण्य.
 OVERHEARD, *p. p.* आकर्णितः -ता -तं, अकस्माद् आकर्णितः &c., श्रुतः -ता -तं.
 To OVERJOY, *v. a.* अत्यनम् आनन्द (c. 10. -नन्दयति -यितुं) or प्रहृप् (c. 10. -हर्षयति -यितुं), अतिशयेन प्रहृप्.
 OVERJOY, *s.* अत्यनन्दः, परमानन्दः, परमहर्षः, परमाह्लादः.
 OVERJOYED, *p. p.* परमहृष्टः -ष्टा -ष्टे, परमसंदृष्टः &c., परमानन्दितः -ता -तं, परमाह्लादितः -ता -तं, हर्षाकुलः -ला -लं, हर्षविह्वलः -ला -लं, रोमाञ्चितः -ता -तं, हर्षरोमाञ्चितः -ता -तं, पुलकितः -ता -तं, हर्षपुलकितः -ता -तं, उल्लासितः -ता -तं, उल्लासितः -ता -तं, उल्लासो-सिनी -सि (न्), परमप्रीतः -ता -तं, दुष्टचित्तः -त्ता -त्तं, प्रहृष्टः &c., प्रहृष्टमनाः -ना -नः

(स्), अतिहर्षयुक्तः -क्ता -क्ते, अतिदुष्टः &c.; 'to be overjoyed,' परमम् आनन्दं (c. 1. -नन्दति -न्दितुं), परमानन्दं कृ.

OVERLAID, *p.p.* आच्छन्नः -न्ना -न्ने, पिहितः -ता -ते, पिनद्धः -द्धा -द्धं; 'with gold,' सुवर्णपत्रपिनद्धः -द्धा -द्धं.

OVERLARGE, *a.* अतिवृहन् -हन्ती -हन् (त्), अतिमहान् -हन्ती &c., अति-स्थूलः -ला -लं, अतिविपुलः &c., एकान्तस्थूलः &c., अतिरिक्तः -क्ता -क्ते.

To OVERLAY, *v. a.* (An infant) श्यास्तरणभारेण षोडयित्वा शिशुप्राण-यातं कृ.—(Cover, spread over) छद् (c. 10. छादयति -यितुं), आच्छद्, पिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), अतिपिधा.—(Oppress with too great a weight) अतिभारेण षोड् (c. 10. षोडयति -यितुं).

To OVERLEAP, *v. a.* लङ् (c. 10. लङ्गयति -यितुं), उलङ्गद्, विलङ्गद्, लङ्गनं कृ, उल्लु (c. 1. -ल्लवते -ल्लेतुं).

OVERLENIENT, *a.* अतिमृदुः -दुः -द्वी -द्वे, एकान्तमृदुः &c.

To OVERLOAD, *v. a.* अतिभारं न्यस् (c. 4. -न्यस्यति -न्यसितुं) or आरुह् in caus. (-रोपयति -यितुं), अतिभाराक्रान्तं -न्तां कृ, अत्यन्तं or अति-शयेन षृ (c. 10. पूरयति -यितुं), अतिपूर्यं -यं कृ.

OVERLOADED, *p. p.* अतिभाराक्रान्तः -न्ता -न्ते, अतिभाराक्षतः -क्षता -क्षते, अति-भारी -रिणी -रि (न्), अतिपूर्यः -यं -यं, अतिपूरितः &c. See OVERBURDENED.

OVERLOADING, *s.* अतिभारन्यासः, अतिभारारोपणं, आक्रमः -मणं.

To OVERLOOK, *v. a.* (View from a high place) उन्नतस्थानाद् अव-लोक् (c. 10. -लोकायति -यितुं, c. 1. -लोकते -कितुं) or निरीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं) or अवेक्ष् or अभिवीक्ष्.—(Superintend, preside over) अधिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं), कार्यवेक्षणं कृ, कार्यदर्शनं कृ, कार्यवेक्षणं कृ, कार्यवेक्षणं कृ, अव्ययः -द्या -द्यं भू.—(Let pass, excuse) उपेक्ष्, अवसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), मुच् (c. 6. मुचति, मोक्षुं), क्षम् (c. 1. क्षमते -ति, क्षन्तुं), दोषाच्छादनं कृ, दोषछालनं कृ, उपेक्षां कृ, उपेक्षणं कृ.

OVERLOOKED, *p. p.* (Viewed from above) उन्नतस्थानाद् or उन्नतप्रदे-शाद् अवलोकिताः -ता -ते.—(Superintended) अधिष्ठिताः -ता -ते, अवेक्षिताः -ता -ते.—(Passed over, excused) उपेक्षिताः -ता -ते, अवसृज्यः -द्या -द्यं.

OVERLOOKER, *s.* अवेक्षिता *m.* (तृ), अव्ययः, उपद्रष्टा *m.* (पृ), कार्यद्रष्टा.

OVERMUCH, *a.* अति or अतिशयं prefixed, अधिकः -का -के, अत्यन्तः -न्ता -न्ते, एकान्तः -न्ता -न्ते, अतिमात्रः -त्रा -त्रं, अतिमर्यादः -दा -दं, अतिरिक्तः -क्ता -क्ते.

OVERMUCH, *s.* अतिवाहुल्यं, आधिक्यं, अधिकता, अतिरिक्तता, एकान्तत्वं.

OVERMUCH, *adv.* अति prefixed, अतिशयेन, अत्यन्तं, अतिमर्यादं, एकान्ततः.

OVER-OFFICIOUS, *a.* अत्युपकारी -रिणी -रि (न्), अत्युपकारी &c., अत्यु-पचारः &c.

To OVERPASS, *v. a.* अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अतिपृ (c. 1. -चरति -रितुं).

OVERPAST, *p. p.* अतिक्रान्तः -न्ता -न्ते, अतीतः -ता -ते, गतः -ता -ते.

To OVERPAY, *v. a.* अतिमूल्यं or अधिकमूल्यं दा (c. 3. ददाति, दातुं).

OVERPLUS, *s.* उद्धर्षः, उद्धर्षः, अवशिष्टं, उच्छिष्टं, शिष्टं, परभागः.

To OVERPOWER, *v. a.* अभिभू, पराभू, पराजि (c. 1. -जयते -जेतुं), निर्जि, त्म् (c. 10. दमयति -यितुं), प्रदम्, आक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), पराक्रम्, वशीकृ. See To OVERCOME.

OVERPOWERED, *p. p.* पराजितः -ता -ते, आक्रान्तः -न्ता -न्ते. See OVERCOME.

To OVERRATE, OVERPRIZE, *v. a.* अधिकं or अतिशयेन मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं, c. 10. मानयति -यितुं), अधिकमूल्यं or अतिमूल्यं कृ.

To OVERREACH, *v. a.* अतिसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), अभिसन्धा, प्रलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), विप्रलभ्, प्रतृ (c. 10. -तारयति -यितुं).

OVERREACHED, *p. p.* अतिसंहितः -ता -ते, प्रलभः -भा -भं, प्रतारितः -ता -ते.

OVERREACHING, *s.* अतिसन्धानं, अतिसन्धिः *m.*, प्रलम्भः, प्रतारणं -शा.

OVERRIPE, *a.* अतिपक्वः -क्ता -क्ते, कालप्रलुटः -लुटा -लुटे, विनाशोन्मुखः &c.

To OVERRULE, *v. a.* अधिकृ, प्रभू, अधिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं), विनियम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), नियम्, सन्नियम्, संयम्, यम्, शास् (c. 2. शास्ति, शासितुं), अनुशास्, अधिकारं कृ.

OVERRULER, *s.* अधिकारी *m.* (तृ), अधिष्ठाता *m.* (तृ), प्रभुः *m.*, अनुशास्ता.

To OVERRUN, *v. a.* आक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अधिक्रम्, उपद्रु (c. 1. -द्रवति -द्रोतुं), उपद्रवं कृ, उपद्रवं कृ.

OVERRUN, *p. p.* आक्रान्तः -न्ता -न्ते, आक्रमितः -ता -ते, उपद्रुतः -ता -ते, उपप्रुतः &c., आकीर्णः -णी -णं, आस्तीर्णः &c., व्याप्तः -प्ता -प्ते.

To OVERSEE, *v. a.* उपद्रुष् (c. 1. -पश्यति -द्रष्टुं), अवेक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), कार्यवेक्षणं कृ, कार्यवेक्षणं कृ, कार्यवेक्षणं कृ, अधिष्ठा (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठातुं).

OVERSEER, *s.* अव्ययः, उपद्रष्टा *m.* (पृ), अवेक्षिता *m.* (तृ), कार्यवेक्षिता *m.*, अधिष्ठाता *m.*, अधिकर्मीकः, कार्यद्रष्टा *m.*, कार्यधीशः, अधिकारी *m.* (तृ), अधिकृतः; of a village, 'स्थायुकः'.

To OVERSET, *v. a.* पर्यम् (c. 4. -न्यस्यति -न्यसितुं), परिवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), आधिष् (c. 10. -क्षेपयति -यितुं), निपत् (c. 10. -पातयति -यितुं), अधः कृ.

To OVERSET, *v. n.* परिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं). See To UPSET.

To OVERSHADOW, *v. a.* छायापा (c. 10. छादयति -यितुं) or प्रच्छद्, छायां कृ, छायावृत्तं -तां कृ, वितानीकृ.

OVERSHADOWED, *p. p.* छायावृत्तः -ता -ते, छायाच्छादितः &c., छायाच्छन्नः -न्ना -न्ने.

To OVERSHOOT, *v. a.* लक्ष्यम् अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं) or लङ् (c. 10. लङ्गयति -यितुं) or उल्लङ्गद्, लक्ष्यातिक्रमं कृ, लक्ष्योत्तङ्गनं कृ, लक्ष्यातिक्षेपं कृ.

OVERSIGHT, *s.* (Error) दृष्टिदोषः, भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*, प्रमादः.

To OVERSLEEP, *v. a.* अतिशयेन or अतिदीर्घं or मुदीर्घं स्वप् (c. 2. स्वपि-ति, स्वप्नुं), अतिनिद्रां कृ, अतिस्वापं कृ.

To OVERSPREAD, *v. a.* आक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), आच्छद् (c. 10. -च्छादयति -यितुं), आवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं -रीतुं), समावृ, अवतन् (c. 5. -तनोति -नितुं), वितन्, वितानीकृ, अवकृ (c. 6. -किरति -कृरितुं -रीतुं), समवकृ, आकृ, पृ (c. 10. पूरयति -यितुं).

OVERSPREAD, *p. p.* आक्रान्तः -न्ता -न्ते, समाक्रान्तः &c., आच्छादितः -ता -ते, आच्छन्नः -न्ना -न्ने, प्रच्छादितः &c., आवृत्तः -ता -ते, आकीर्णः -णी -णं, आस्तीर्णः &c., व्याप्तः -प्ता -प्ते, संवीतः &c., परिवीतः &c., पूरितः &c., गाहितः &c., ध्रितः &c., वितानीकृतः &c., पूर्यः -यं -यं.

To OVERSTATE, *v. a.* अतिशयेन or वागाभिप्रेत्येन वद् (c. 1. वदति -दितुं), अत्युक्तिं कृ, अतिशयोक्तिं कृ.

To OVERSTEP, *v. a.* अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), लङ् (c. 10. लङ्ग-यति -यितुं), उल्लङ्गद्, विलङ्गद्, अभिलङ्गद्.

OVERSTOCK, *s.* अतिसङ्घयः, अधिकसङ्घयः, अतिसम्भारः, अतिसङ्ग्रहः.

To OVERSTOCK, *v. a.* अतिशयेन सम्भृ (c. 1. -भरति -भर्तुं) or उपकूप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं) or पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), अतिसम्भारं कृ, अतिसङ्घयं कृ, अधिकसम्भारं कृ, अतिपूर्तिं कृ, अधिकपूर्तिं कृ.

OVERSTOCKED, *p. p.* अतिसम्भृतः -ता -ते, अतिपूरितः -ता -ते, अतिपूर्यः -यं -यं.

To OVERSTRAIN, *v. n.* अतिशयं कृ, अतिप्रयत्नं कृ, अतिशयेन यत् (c. 1. यतते -तितुं).

OVERT, *a.* प्रकाशः -ज्ञा -ज्ञं, स्पष्टः -रा -रं, व्यक्तः -जा -जं, विस्मयः -रा -रं, अभिव्यक्तः &c., विपुलः -ता -तं, प्रकटः -टा -टं, चगूढः -टा -टं, चाविभूतः &c., प्रत्यक्षः -द्या -द्यं.

To OVERTAKE, *v. a.* ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), प्राप् (c. 5. -प्राप्नोति -प्राप्ते), सम्प्राप्, पृ (c. 1. परति, परितुं), यम् (c. 1. यमते -मितुं), चारुम् (c. 1. -चरति -चरितुं), पथाद्वापन् or पथाद् अनुपायम् चारुम् or चारुमयं कृ.—(Come upon unexpectedly) चक्रस्माद् चागद् (c. 10. -सादयति -यितुं) or प्राप्.

OVERTAKEN, *p. p.* प्राप्तः -मा -मं, सम्प्राप्तः -मा -मं, यक्तः -जा -जं, पुतः -ता -तं, गृहीतः -ता -तं, चारुजानः -जा -जं, चारुजितः -ता -तं.—(Come upon suddenly) चक्रस्माद् चारुजितः -ता -तं.

To OVERTAKE, OVERTAKEN, *v. a.* अतिभारं व्यम् (c. 4. -अत्यति -असितुं) or कृ in caus. (पर्ययति -यितुं), अधिकभारं व्यम्.

To OVERTHROW, *v. a.* (Defeat) पराजि (c. 1. -जयते -जेतुं), विजि, निजि, वि, पराहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), अभिभू, पराभू, पराम् (c. 4. -अत्यति -असितुं), दम् (c. 10. दमयति -यितुं), प्रदम्, पर्यामृज् (c. 6. -मृजति -मृजे), पशोक्.—(Turn upside down, upset, subvert) पर्यम्, पराधिप् (c. 6. -धिपति -धेयुं), चाधिप् (c. 10. धेययति -यितुं), परिपुत्र् (c. 10. -पर्ययति -यितुं), संद्युम् (c. 10. -द्योभयति -यितुं), यत् (c. 10. पातयति -यितुं), निपात्.—(Destroy, &c.) See OVERTURN.

OVERTHROW, *s.* (Defeat) पराजयः, अपजयः, जयः, पराजयः, अभिभयः, अभिभूतिः *f.* परिभयः.—(Ruin, destruction) नाशः, विनाशः, प्रणाशः, ध्वंसः, ध्वंसः, विध्वंसः, प्रध्वंसः, उच्छेदः, अनुच्छेदः, नाशः -दनं यातः, विपातः, भङ्गः, भेदः, व्यसनः; 'of an army,' परलुप्यसनं.—(Upsetting, subverting) पर्याप्तः, पर्यसनं, परियसनं, पातनं, निपातनं.

OVERTHROWN, *p. p.* पराजितः -ता -तं, जितः &c., पराभूतः &c., अभिभूतः &c., पराहन्तः &c., पराहन् -ता -तं, उपालम् &c., नष्टः -हा -रं, नाशितः -ता -तं, विनाशितः &c., हतः &c., भग्नः -गना -ग्नं, पातितः -ता -तं, निपातितः &c., ध्वंसितः &c., नातव्यसनः -ता -तं.

OVERTLY, *adv.* प्रकाशः, स्पष्टः, विस्पष्टः, व्यक्तः, प्रकटः, चायिन्, प्रादुम्, चगूढं, प्रत्यक्षं-वेण-यातम्.

OVERTURE, *s.* (Opening) विपुतिः *f.* विपर्ययं, प्रकाशः -शनः.—(Proposal) उपन्यासः, निवेदनं, प्रसङ्गः, अभिपानः; 'secret overture,' उपजयः -भाषः.—(Musical or dramatic prelude) पृष्ठरङ्गः, प्रस्तावना, प्रकरणं, उपोद्घातः, नान्दी; 'player or speaker of it,' नान्दीपादी, नान्दीकट.

To OVERTURN, *v. a.* यरापुन् (c. 10. -पर्ययति -यितुं), परिपुन्, अपपुन्, पर्यस् (c. 4. -अत्यति -असितुं), रराधिप् (c. 6. -धिपति -धेयुं), चाधिप् (c. 10. -धेययति -यितुं), यत् (c. 10. पातयति -यितुं), निपात्, उत्सद् (c. 10. सादयति -यितुं), संद्युम् (c. 10. -द्योभयति -यितुं), अयोनुपरीकृ, अयरोपरीकृ, अयः कृ, अनुचोक्.—(Destroy, &c.) नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), विनश्, प्रणश्, ध्वंस (c. 10. ध्वंसयति -यितुं), विध्वंस, प्रध्वंस, उच्छेद् (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेयुं), हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं, c. 10. पातयति -यितुं), वद्.

OVERTURN, *s.* पर्याप्तः, पर्यसनं, परियसनं, पराजयनं, पातनं, निपातनं, उत्सादनं, धोभः, संद्योभः, ध्वंसः, ध्वंसनं, प्रध्वंसः. See OVERTHROW.

OVERTURNED, *p. p.* पर्यस्तः -स्ता -स्तं, पराधिप्तः -मा -मं, परापर्यस्तः -ता -तं, परियस्तितः &c., परावृत्तः -ता -तं, अपवृत्तः &c., पातितः &c., निपातितः &c., उत्सादितः &c., संद्योभितः &c., अयःकृतः &c., ध्वंसितः &c. See OVERTHROW.

OVERTURNING, *s.* परापर्यसनं, परियसनं, पर्यसनं, उत्सादनं. See OVERTURN.

To OVERTHROW, *v. a.* अधिकं or अतिशयेन मन् (c. 4. मयते, मन्तुं, c. 10. मानयति -यितुं), अधिकमन्त्रं or अतिमन्त्रं कृ or स्वा in caus. (स्वापयति -यितुं).

OVERTHROWING, *a.* अत्यभिमानी -निनी -नि (न्), अतिमानो &c., अत्यद्भारो &c., अत्यद्भुतः-युः-यु, अत्यद्भायो &c.

OVERTHROWINGLY, *adv.* अत्यभिमानी, अत्यद्भारयः, अत्यभिमानीपुष्टं.

OVERTHROW, *s.* अतिभारः, अधिकभारः, भारापिबनं, अतिशयभारः.

To OVERTHROW, *v. a.* (Crush, beat down) चपमृद् (c. 9. -मृज्जाति -मृजितुं), प्रमृद्, चामृद्, चपमृत् (c. 10. -पातयति -यितुं), निपत्, पुप् (c. 10. धेययति -यितुं), निम्यिप् (c. 7. -पिनटि -पेटुं), मम्यिप्, विनिम्यिप्.—(Overspread) साधद् (c. 10. सादयति -यितुं), समाधद्, चापु (c. 5. -गृजोति -यितुं -रोतुं), ममायु, चारुम् (c. 1. चारति -चरितुं), चपकृ (c. 6. -क्षरति -क्षरितुं -रोतुं), समपकृ, चपाकृ; 'he overthrews them with arrows,' तान् चपाकृरति शरैः.—(Immerge, submerge) मज्ज् (c. 10. मज्जयति -यितुं), निमज्ज, चपमाद् (c. 10. -गाहयति -यितुं), समाप् (c. 10. -प्रापयति -यितुं, c. 1. -प्रापते), समभिप्, अभिप्, पटिप्, अभिपटिप्, उप्पु, विप्, समाप्पुतं-तां कृ, पटिप्पुतं-तां कृ, समभिप्पुतं &c. कृ, मग्नं-गना कृ.

OVERTHROWN, *p. p.* मर्दितः -ता -तं, चपमर्दितः &c., चपपातितः &c., मम्यिष्टः -रि -रं, चच्छिष्टः -ता -तं, चच्छादितः -ता -तं, चावृत्तः -ता -तं, चारुजान्तः -जा -जं, समाक्रान्तः &c., चाक्रोपः -श्री -शं, मग्नः-गना-ग्नं, निमग्नः &c., प्रमग्नः &c., गाहितः &c., चभिप्पुतः &c., चभिपटिप्पुतः &c., समभिप्पुतः &c., उप्पुपुतः &c., पटिप्पुतः &c., समाप्पुतः &c., समुत्तः &c., उचरुतः &c., यलः-सा-सं, परिगतः &c., चाकुलः-ला-लः; 'with care,' पिनामग्नः &c., पिनाकुलः &c.; 'with shame,' ह्योपरितः &c.

OVERTHROWING, *part. or a.* चपमर्दो-दिनी-दि (न्), चपपरी &c., निमपकारी &c., उप्पपकारी-का-कं.

OVERTHROW, *a.* अतिप्राप्तः-ता-तं, अतिशयानो-निनी-नि (न्), एकान्तप्राप्तः &c., अतिपरिगतः-ता-तं, परिगतमग्नः-गना-ग्नं.

To OVERTHROW, *v. a.* अतिशयेन or एकान्तः or अधिकम् चापस् (c. 10. -यासयति -यितुं), अत्यापानं or अतिशयं कृ or दा.

OVERTHROW, *s.* अत्यापानः, अतिशयः, एकान्तप्राप्तः, अतिशयः.

OVERTHROWN, *p. p.* अत्यापानितः-ता-तं, अतिशयितः &c., अतिशयः-ता-तं.

OVERTHROWN, *a.* अतिशयितः-ता-तं, अतिपरिपुतः &c., अतिशयः-ता-तं.

OVERTHROWN, *a.* अत्युत्पुलः-का-कं, अत्यासक्तः-का-कं, अतिशयः-ता-तं, अत्युत्पुलः-ता-तं, अतिशयः-ता-तं, अतिशयः-ता-तं, अत्युत्पुलः-ता-तं.

OVIFORM, *a.* अण्डाकार-रा-रं, अण्डाकृति-ति-ति, अण्डरूप-पा-पं.

OVIPOUS, *a.* अण्डमः-ना-नं, अण्डजनकः-का-कं, अण्डमनः-जा-जं, अण्डमनः-सू-सु, अण्डोत्पादकः-का-कं, द्विनः-ना-नं, द्विनन्ता-न्ता-न्त (न्), द्विनाति-ति-ति, अयोनिनः &c.; 'any oviparous animal,' द्विनः, द्विनातिः &c.

To OWE, *v. a.* (Owe money) पु (c. 10. पारयति -यितुं) with acc. and dat.; as, 'he owes a hundred pieces of money to Devadatta,' देवदत्ताय शतं मुद्रा पारयति; 'he repaid me the money which he owed me,' पारयन् ममं यसूनि प्रत्यपद्यत.—(Be indebted) कृणी-यिनी-णि भू, कृण्वान्-यती-यद् भू, कृण्वतः-ता-तं भू, कृण्व कृ.—(Be obliged) अनुगृहीतः-ता-तं भू; 'I owe you many thanks for your advice,' अनुगृहीतोऽस्मि तवोपदेशेन. The sense of 'owe' may be expressed by the fut. pass.

OWN

part.; as, 'I owe him money,' मया तस्मै धनं प्रतिदेयं or प्रति-
दातव्यं, or by changing the construction of the sentence
thus, 'I owe my deliverance to you,' भवान् मम रक्षाकारणम्
इति ज्ञातव्यं. See the next word.

OWING, *part.* (Duc) देयः -या -यं, प्रतिदेयः -या -यं, दातव्यः -य्या -य्यं,
प्रतिदातव्यः &c., दानीयः -या -यं, शोथनीयः -या -यं.—(Following
as effect and cause) प्रयुक्तः -क्ता -क्ते, जनितः -ता -तं, उत्पादितः
&c., उद्भवः -वा -वं, प्रभवः &c., कारणभूतः -ता -तं; 'my deliv-
erance is owing to you,' भवान् मम रक्षाकारणं or मम रक्षणं
भवत्प्रयुक्तं.—(Imputable) आरोपणीयः -या -यं, अप्यारोपणीयः -या -यं,
ससन्धनीयः &c.

OWL, *s.* उलूकः, कलूकः, पेपकः, कोशिकः, वायसारतिः *m.*, दिवाच्यः,
दिवाभोतः, निशादः, निशाचरः, नक्तवरः, निशादर्शी *m.* (नं), नक्तपारी *m.*
(नं), रजनीचरः, काकभीरुः *m.*, कावहकः, पूकः, वक्रनासिकः, रक्तनासिकः.

OWL-LIGHT, *s.* ईषत्प्रकाशः, मन्दप्रकाशः, मन्दप्रभा, निशादिः *m.*

OWN, *a.* स्वः स्वा स्वं, आत्म in comp., स्व in comp., स्वकीयः -या -यं,
'आत्मीयः -या -यं, स्वीयः -या -यं, स्वकः -का -कं, निजः -जा -जं, नैजः
-जी -जं प्रातिखिकः -की -कं, आत्मससन्धी -न्धिनी -न्धि (नं), आत्मा-
धीनः -ना -नं, आत्मभूतः -ता -तं; 'my own,' मदीयः -या -यं; 'thy
own,' त्वदीयः -या -यं; 'our own,' असदीयः -या -यं; 'of one's
own self or own accord,' स्वयं.—(Belonging to no other)
अनन्यससन्धी &c., अनन्यस्वामिकः -का -कं, अनन्याधीनः -ना -नं,
अनन्यवर्त्ती &c. Compounds with स्व and आत्म, are most
frequent to express 'own,' as applicable to the first,
second, or third person; thus, 'one's own act,' स्वकर्म *n.*
(नं), आत्मकर्म, स्वयंकृतं; 'one's own son,' स्वपुत्रः, आत्मजः, स्वजः;
'own nature,' स्वभावः; 'own fancy,' सखन्दस् *n.*; 'own duty,'
स्वधर्मः; 'own country,' स्वदेशः; 'own caste or tribe,'
स्वजातिः *f.*; 'own family,' स्वकुलं; 'own advantage,' स्वार्थः,
आत्महितं; 'for one's own sake,' आत्मार्थं -र्थं; 'one's own wife,'
स्वकीया, स्वीया, स्वभार्या; 'to make one's own,' आत्मसात्.

To OWN, *v. a.* (Have the legal right to) अधिकारी -रिणी -रि भू
or अस, स्वामी &c. भू, ईश्वरः -रा -री -रं भू; 'to own land,' क्षेत्राधि-
कारी &c. भू, क्षेत्रस्वामी &c. भू; or expressed by the use of
अस् or भू with the gen. c., or with मदीयः -या -यं, आत्मीयः
-या -यं, स्वकीयः -या -यं, आत्माधीनः -ना -नं, स्वाधीनः &c.; as,
'I own that land,' तद् क्षेत्रं मदीयम् अस्ति or आत्माधीनं or मम
भवति; 'the king owns this money,' एतद् धनं राजाधीनम् अस्ति.
See To BELONG. (Acknowledge to belong to one's self,
claim to one's self) स्वीकृ, आत्मसात्, स्वीयमिति वद् (c. 1. वदति
-दितुं), ममेति वद्, स्वत्वम् अभिमन्, स्वत्वं ज्ञा (c. 10. ज्ञापयति -यितुं), c. 9.
जानाति or अभिज्ञा or वृष् (c. 10. वोधयति -यितुं), स्वकीयं -यां कृ,
आत्मीयं -यां कृ.—(Confess, acknowledge) स्वीकृ, अङ्गीकृ, उरीकृ,
अनुग्रह (c. 9. गृह्णाति -ग्रहीतुं), ग्रह, अभिमन् (c. 4. मन्यते -मन्तुं),
अभिज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), प्रतिज्ञा, प्रत्यभिज्ञा, समभिज्ञा, अनुभाष्य
(c. 1. -भाषते -यितुं), स्वीकारं कृ.

OWNED, *p. p.* (Confessed, acknowledged) स्वीकृतः -ता -तं, अङ्गी-
कृतः &c., अभिज्ञातः -ता -तं, प्रतिज्ञातः &c.—(The legal right
vested in) स्वत्वविशिष्टः -ष्टा -ष्टं; 'owned by me,' मत्स्वत्वविशिष्टः &c.

OWNER, *s.* अधिकारी *m.* -रिणी *f.* (नं), स्वामी *m.* -मिनी *f.* (नं), ईश्वरः
-रा -री, पतिः *m.*, प्रभुः *m.*, अधिभूः *m.*, अधिपः, ईशित *m.* (नं),
565

PAC

नेता *m.* (नृ), नायकः, परिवृद्धः, भरखः; 'of cattle,' गवोश्वरः; 'of
land,' क्षेत्राधिकारी *m.*

OWNERSHIP, *s.* स्वाम्यं, स्वामित्वं, स्वत्वं, अधिकारः -रिता -त्वं, प्रभुत्वं -ता,
रेष्यत्वं, नायकत्वं.

OWNING, *s.* (Confession) स्वीकारः, स्वीकरणं, अङ्गीकारः, अङ्गीकरणं.

Ox, *s.* (Male of the bovine genus) गौः *m.* (गौ), वृषभः, वृषः, चूपभः,
चलीषहः, उध्वा *m.* (नं), बहतः -तिः -तुः *m.*, ककुद्धान् *m.* (नं), अन्-
द्यान् *m.* (दुह), शक्करः, शाक्करः, धाकः, दित्तनः; 'stupid as an ox,'
गोमूढः; 'relating to an ox,' औधः -धौ -धं.—(Draft ox) शृङ्गः.

Oxen, *pl.* गावः *m. pl.*; 'herd of oxen,' गोकुलं, गोवृन्दं, औधकं,
गोसमूहः, पशुगणः, गव्या, गोत्रा, पाशवं, उध्वां संहतिः *f.*, गवां व्रजः;
'yoke of oxen,' गोयुगं, गोगोयुगं; 'property in oxen,' गोधनं;
'carriage drawn by oxen,' गोयानं.

Ox-FLY, *s.* गोमधिका, गोमशकः.

OXYD, OXIDE, *s.* रीतिः *f.*; 'of iron,' सारं; 'of mercury,' रसभस्म *n.* (नं).

To OXYDATE, OXYDIZE, *v. a.* जारणं कृ, साधनं कृ, भस्मीकृ, आतस्वनं
कृ, प्रतीवापं कृ; 'oxydized iron,' सारणं.

OXYDATION, *s.* जारणं, साधनं, आतस्वनं, प्रतीवापः, भस्मीकरणं.

OXYGEN, *s.* The word used in modern treatises is अम्लकरः.

OYER, OYER, शृणुत शृणुत आर्याः.

OYSTER, *s.* शुक्तिः *f.*, शुक्तिका, तोयशुक्तिका. पटोलकः, पुष्टिका, मुक्तास्फोटः,
मुक्तागारः, मुक्ताग्रम् *f.*; 'oyster-shell,' शुक्तिपुटं, शुक्तिपेशी.

OYSTER-WOMAN, OYSTER-WENCH, *s.* शुक्तिविक्रयिणी, शुक्तिपेशिनी.

P.

PABULAR, PABULOUS, *a.* पौष्टिकः -की -कं, पोषकः -का -कं, पुष्टिकरः &c.
PABULUM, *s.* भोजनं, आहारः, भोज्यं, भक्ष्यं, पौष्टिकं. See Food.

PACE, *s.* (A step) पदपातः, पादपातः, पदक्रमः, पदन्यासः, पादन्यासः,
पदविधेयः, पादविधेयः, पदनिधेयः, पदक्रमः, पदं, क्रमः.—(Gait) गतिः,
गमनं, चारः, चरणं, चलनं, अयनं.—(Of horses) पारः -रा, पारः,
वारकः पदविधेयः, अयनं; 'a horse with a good pace,' सुसायनः,
सुसचारः. A horse's paces are, 'walk,' स्वास्वन्दितं; 'trot,'
पौरितकं; 'sidling,' रेपितं; 'gallop,' चलितां; 'vaulting,' सुतं.
—(Of an elephant) गजचरनं.—(Degree of celerity) क्रमः,
पदक्रमः, गतिवेगः; 'a quick pace,' द्रुतपदं; 'at a good pace,'
चित्रपदक्रमं; 'going at a quick pace,' द्रुतगामी -मिनी -मि (नं),
द्रुतक्रमः -ना -मं, अचिलचितक्रमः &c.

To PACE, *v. n.* क्रम् (c. 1. क्रामति, c. 4. क्राम्यति, क्रमिन्तुं), क्रमे क्रमे चल्
(c. 1. चलति -लितुं) or व्रज् (c. 1. व्रजति -जितुं) or चर् (c. 1. चरति
-रितुं) or गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or पदन्यासं कृ; 'to pace up
and down,' इतस्ततः क्रम् or चल् or भम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिन्तुं),
परिक्रमं कृ; 'pacing to and fro,' चक्रुष्यमाणः -खा -खं.

To PACE, *v. a.* पदन्यासेन मा (c. 2. माति -न्तुं, c. 10. सापयति -यितुं).

PACED, *a.* (Having a particular gait) गति in comp., गतिक in
comp.; as, 'slow-paced,' मन्दगतिः -तिः -ति, मन्दगतिकः -का -कं.

PACIFIC, PACIFICATORY, *a.* शमकः -का -कं, शान्तिकः -की -कं, शमी
-मिनी -मि (नं), शमकारी &c., शमकारकः -का -कं, उपशमकः &c.,
प्रशमकः &c., शान्तिकरः -रा -रं, शान्त्यात्मकः &c., सामोपचारकः &c.,
सामोपायकः &c.

PACIFICATION, *s.* शमनं, प्रशमनं, उपशमनं, शान्तिः *f.*, उपशान्तिः *f.*,
प्रशान्तिः *f.*, शान्तिकरणं, शान्त्यनं -ना, साम *n.* (नं), सामोपचारः,

PAC

सानोपायः, सानोपायप्रयोगः, कलहशान्तिः *f.*, विग्रहशान्तिः, क्रोधशान्तिः, क्रोधहरणं.—(Making peace) सन्धिकरणं, रेकंकरणं.—(Peace made) सन्धिः *m.*

PACIFICATOR, PACIFIER, *s.* सन्धिकर्ता *m.* (कुं), शमकः. See PACIFIC.

PACIFIED, *p. p.* शान्तः—ना—नं, शमितः—ता—तं, उपशान्तः &c., प्रशान्तः &c., कृतशान्तिः—नि—नि, शान्तक्रोधः—पा—पं, गतक्रोधः &c.; 'to be pacified,' शम् (c. 4. शान्तयति, शमितुं), प्रसद् (c. 1.—सौदति—सञ्जुं), तुम् (c. 4. तुष्यति, तोष्टुं).

To PACIFY, *v. a.* शम् (c. 10. शानयति—यितुं), प्रशम्, उपशम्, सान्त् or शान्त् (c. 10. सान्तयति—यितुं), उपसान्त्, यमिशान्त्, पयिषान्त्, प्रसद् (c. 10.—सादयति—यितुं), सभिप्रसद्, सान् (c. 10. सामयति—यितुं), तुम् (c. 10. तोपयति—यितुं), सन्तुम्, परितुम्, सम्परितुम्.

PACK, *s.* (Bundle, bale) भासकं, भासं, भासः, कूर्चः, पोदलिका, पोदली, गुच्छः—छकाः, वासनं, वरखः—खकः.—(Of hounds or dogs) घण्टा, कुङ्कुलघण्टा, घसंघः, कुङ्कुलसमूहः, शुनीट; 'one who keeps a pack of hounds,' घागणिकः.—(Number of persons) गणः, जनसमूहः, संघः, मसल्ल, सङ्घः.—(Heap) राशिः *m.*, सङ्घट्टः, सघट्ट, वृन्दं, समवायः.

To PACK, *v. a.* (Bundle up, press together) पुद् (c. 10. पुटयति—यितुं), पुटीक, सम्पुटीक, वासनीक, भासनीक, कूर्चीक, कूर्चं क, गुल्लीक, पोदलिकां क, कोशीक.—(In a box) भासं निविश (c. 10.—वेशयति—यितुं) or निषा (c. 3.—दधाति—धातुं), कोषे or कोषे निविश or निषा.—(Put together or unite with fraudulent design) कुकर्मसम्पादनार्थं संयुज् (c. 10.—योजयति—यितुं) or सङ्गम् (c. 10.—गमयति—यितुं) or रकीक.—(A jury or assembly of any kind) सार्धसम्पादनार्थं स्वपक्षपातिनो धर्मसभां प्रविश or स्वपक्षपातिनः सभापदे or सभासदधिकारे नियुज्.—(Pack off, dismiss) प्रस्था in caus. (स्वापयति—यितुं), अपम् (c. 10.—सारयति—यितुं).

To PACK, *v. n.* (Be pressed together, or bundled together) पुटीभू, सम्पुटीभू, वासनीभू.—(Be placed in a box) भासस्यः—स्था—स्थं भू, कोपस्यः &c. भू.—(Depart in haste) त्वरितम् अपगम् (c. 1.—गच्छति—गन्तुं).

PACKAGE, *s.* भासकं, भासं, वासनं, वरखः—खकः, कूर्चः, पोदलिका. PACK-CLOTH, *s.* वासनं, वासनपटः, वेहनं, वेहनपटः.

PACKED, *p. p.* (Bound together in a bundle) पुटीकृतः—ता—तं, सम्पुटीकृतः &c., कूर्चीकृतः &c.—(In a box) भासस्यः—स्था—स्थं, वासनस्यः &c., भासनीकृतः &c., वासनीकृतः &c.

PACKET, *s.* (Small package) कूर्चः, पोदलिका, पोदली, समुत्रका.—(Ship employed in carrying despatches) पञ्चवाहिनी नौः, रामपञ्चवाहका नौः. स्लेखहारिणी नौका, वेगवती नौका; 'steam-packet,' वाष्पीयनीः *f.*

PACK-HORSE, *s.* खुरी *m.* (नं), खोरी *m.*, खुरी *m.*, खोरी *m.*, पृष्ठयः.

PACK-SADDLE, *s.* पय्यौषं, पय्येयणं, पय्वनं, पय्वानं.

PACK-THREAD, *s.* शण्डूचं, सण्डूचं, सनडूचं, शण्डूतम् *f.*, पविचकं.

PACT, FACTION, *s.* समयः, नियमः, संविद् *f.*, उपगमः, सङ्केतः.

PACIONAL, PACITIOUS, *a.* सामयिकः—की—कं, साहेतिकः—की—कं.

PACOLUS, *s.* (A fabulous river) जघुः *m.*, जघुनदी.

PAD, *s.* (An easy paced horse) मुसायनः, मुखापादः.—(Foot-pad) सारथिकः, पादथिकः, परिपन्थी *m.* (नं), परिपन्थिकः.—(Bolster, cushion) उपपानं—नीयं, विहट, विहट, बालिशं, चास्तरणं, उपवहैः, चमिनं, पट्टः, पटः.—(Hair or other soft substance) लोमादिमुदबलुन.

To PAD, *v. a.* (Stuff or furnish with hair or other soft sub-

PAI

stance) लोमादिमुदबलुना चास् (c. 5.—सृणोति—सृतिं—रतिं), मुदलोमादिना पृ (c. 10. पूरयति—यितुं) or युज् (c. 10. योजयति—यितुं) or समायुज्. To PAD, *v. n.* (Travel slowly) क्रमे क्रमे or शनैः शनैर् द्रव् (c. 1. व्रनति—वितुं).

PADDLED, *p. p.* or *a.* मुदलोमादिपूरितः—ता—तं, मुदबलुपूरितः—ता—तं.

PADDING, *s.* मुदलोमादि *n.*, लोमादिमुदबलु *n.*, पूरयं, भरयं.

To PADDLE, *v. n.* (Beat the water with an oar) नौकादखेन जलं धिप् (c. 6. धिपति, धेत्तुं) or तद् (c. 10. तादयति—यितुं), जलधेपयं क.—(Play in the water) जले क्रीड (c. 1. क्रीडति—डितुं), जल-क्रीडां क.—(Finger) अङ्गुलिचेष्टां क, अङ्गुलिव्यापारं क.

To PADDLE, *v. a.* (Propel by a paddle) नौकादखेन चल् (c. 10. चालयति—यितुं).

PADDLE, *s.* (Oar) नौकादखः, धेपणः—खी *f.*, धिपणः—खी *f.*, खरिचं, नौचालनी. See OAR.—(Blade of the oar) धेपणिकलकं.

PADDLE-BOX, *s.* धेपणिकोशः, धेपणिकोषः, धेपण्यपादः.

PADDLE-WHEEL, *s.* धेपणिकचक्रं, नौचालनचक्रं, नौचालनी.

PADDOCK, *s.* घाटी, घाटिका, घाटः—टं, विघातः, प्राचीरपटिवृत्तं घेवं.

PADLOCK, *s.* तालकं, तालः—ला, तालयन्त्रं, प्रतिताली, द्वारकालः.—(Clasp) कुटुपः.

To PADLOCK, *v. a.* तालकेन चन् (c. 9. पद्नाति, चन्तुं), तालपटं—डां क.

PAEAN, PEAN, *s.* जयगानं, जयशब्दः, जयध्वनिः *m.*, जयगीतं.

PAGAN, *s.* देवतार्थकः, देवतापूजकः, प्रतिमापूजकः, मूर्तिपूजकः, देवतासेवी *m.* (नं), असद्व्यसेवी *m.* (नं), असद्व्यमौलसी *m.* See IDOLATER.

PAGAN, *a.* प्रतिमापूजकसन्धी—न्यनी—न्य (नं), मूर्तिपूजकसन्धी.

PAGANISM, *s.* प्रतिमापूजा, मूर्तिपूजा, देवताध्या, देवतार्थनं—ना, मूर्तिसेवा—चनं, असद्व्यमौलसनं. See IDOLATRY, HEATHENISM.

PAGE, *s.* (Of a book) पृष्ठं, फलकः—कं, पत्रं, पत्रिका.—(Boy attendant) पार्श्वानुचरः, पार्श्वपरिचरः, चालसेवकः, चालानुचरः.

To PAGE, *v. a.* पृष्टानं क, पत्राङ्गनं क, पृष्ठसंस्थाङ्गनं क.

PAGEANT, *s.* (Statue in show, &c.) शोभाभूतिः *f.*, शोभाप्रतिमा.—(Show, spectacle) कौतुकं, चमत्कारः, चमत्कृतिः *f.*, चमत्करणं, चाटसरं, मेधा, मेधयं, शोभा, यात्रा.

PAGEANT, *a.* कौतुकी—किनी—कि (नं), चाटसरी &c., चमत्कारकः—का—कं, शोभनः—ना—नं, अतिशोभनः &c., यात्रिकः—की—कं.

PAGEANTRY, *s.* कौतुकं, चमत्कारः, चाटसरं, शोभा. See PAGEANT, *s.*

PAGINAL, *a.* पृष्ठयः—पृष्ठा—पृष्पं, पुस्तकपत्रसन्धी &c.

PAGODA, *s.* देवतामन्दिरं, देवताभवनं, देवतायतनं, देवमन्दिरं.

PAID, *p. p.* शोधितः—ता—तं, परिशोधितः &c., परिशुद्धः—डा—डं, अषाकृतः—ता—तं, सिद्धः—डा—डं, साधितः—ता—तं, विगणितः—ता—तं, निस्सारितः—ता—तं, निरादिष्टः—डा—डं, गृहीतवेतनः—ना—नं,

PAIL, *s.* पार्श्व, भाननं, काष्ठपार्श्व, जलपार्श्व, जलभाननं; 'for milk,' दोहनं—नी, गोदोहनी, दुग्धभासं. See MILK-PAIL.

PAIN, *s.* दुःखं, पीडा, वेदना—नं, व्यथा, चास्तिः *f.*, तापः, समापः, परितापः, वाधा, विधापा, आवापा, यातना, कृष्यं, कष्टं, ज्ञेयः, खेदः, उद्वेगः, यन्त्रणं, दुःखं, दुःखितं, अमुलं, तोदः—दनं, रायणं, विधानकं, विरावानं, प्रसूतिनं, आमनस्यं, आमनस्यं, अमानस्यं, आभीलः; 'bodily pain as opposed to mental,' शरीरपीडा, वेदना, कृष्यं, व्याधिः *m.*; 'pain in the head,' शिरोवेदना, शिरपीडा, शिरास्तिः *f.*; 'in the teeth,' दन्तवेदना; 'sharp pain,' शूलः—लं, तीव्रवेदना; 'creeping or flying pain,' वेगः; 'rheumatic pains in the bones,' अस्थिशूलः—लं; 'in the loins,' कटिवेदना; 'pains of hell,'

यातना, कारणा, याम्ययातना; 'of labor,' प्रसवपेदना, गर्भपेदना, प्रसवव्यथा; 'of death,' प्राणानावेदना; 'suffering pain,' दुःखभागी-गिनी-गि (न), दुःखभोगी &c., दुःखी &c.; 'accession of pain,' दुःखसंयोगः; 'causing pain,' पीडाकरः-रा-रं, दुःखकरः &c.; 'act of causing pain,' पीडाकरणं, पीडनं; 'freed from pain,' दुःखातीतः-ता-तं.—(Mental pain, disquietude) मनोदुःखं, मनः-पीडा, मनस्तापः, मनोव्यथा, मानसी व्यथा, चित्तवेदना, पित्तोद्वेगः, चाधि: *m.*—(Pains, toil, effort) यत्नः, प्रयत्नः, कष्टं, आयासः, प्रयासः, उद्योगः, उत्साहः, व्यवसायः, चेष्टा, उद्यमः, धमः, परिश्रमः, क्लेशः, चास्या; 'to take pains,' यत् (c. 1. यतते-तिष्ठति), प्रयत्, व्यवसो (c. 4. -स्यति-सातु), उद्यम् (c. 1. -यच्छति-यन्तु), चेष्ट (c. 1. चेष्टते-ष्टि), विचेष्ट, यत् (c. 1. पठते-ठि), उद्योगं कृ, यत्नं कृ, उत्साहं कृ.—(Penalty) दण्डः, साहसं, शिष्टिः *f.*, शिष्टा.

To PAIN, v. a. पीड् (c. 10. पीडयति-यितुं), आपीद्, उपपीद्, दुःखं (c. 10. दुःखयति-यितुं) व्यप् (c. 10. व्यययति-यितुं), तप् (c. 10. तापयति-यितुं), सन्नप्, परितप्, उपतप्, याप् (c. 1. पापते-पितुं), उद्विन् (c. 10. -वेनयति-यितुं), क्लिप् (c. 9. क्लिप्ति, क्लेशति, क्लेशु), खर्द् (c. 10. खर्दयति-यितुं), दुःखं कृ or दा, पीडां कृ, व्यथां कृ.

PAINED, p. p. पीडितः-ता-तं, दुःखितः-ता-तं, व्यथितः &c., चास्ति-चास्ति in comp., दुःखात्तः &c., दुःखी-खिनी खि (न), दुःखान्वितः-ता-तं, दुःखोपेतः &c., पापितः-ता-तं, तापितः &c., सन्नापितः &c., तप्तः-ता-तं, सन्नप्तः &c., उद्वेगितः &c., क्लेशितः &c., क्लिप्तः &c., चातुरः-रा-रं, चर्दितः &c., खर्दितः &c., अनुभूतवेदनः-ना-नं, कृच्छ्रगतः &c., क्लेशी &c., कष्टी &c., कष्टः-ष्टा-ष्टं, चाधिमन्-मती-मत् (ह), दूनः-ना-नं, सत्ययः-या-यं, सवेदनः-ना-नं; 'being pained,' पीड्यमानः-ना-नं, तप्यमानः &c., चातप्यमानः &c., क्लिश्य-मानः &c., भूपापितः-ता-तं; 'to be pained,' पीड् in pass. (पीड्यते), दुःखं (nom. दुःखायते, दुःखीयति), दुःखान्तीभू, व्यप् (c. 1. व्ययते-यितुं), प्रयप्, तप् in pass. (तप्यते), परितप्, सन्नप्, क्लिप् (c. 4. क्लिश्यते).

PAINFUL, a. (Causing pain) पीडाकरः-रा-रं, दुःखकरः-रा-रं, पीडाकारकः-का-कं, पीडाननकः-का-कं, दुःखननकः &c., दुःखदः-दा-दं, दुःखप्रदः-दा-दं, दुःखावहः-हा-हं, वेदनाकारकः-का-कं, वेदनाजनकः &c., व्यथाकरः &c., व्यथकः-का-कं, कष्टकरः &c., कष्टकारकः &c., कष्टावहः-हा-हं, क्लेशकरः &c., क्लेशदः &c., क्लेशावहः-हा-हं, क्लेशकः-का-कं, पापकः-का-कं, उद्वेगकः-का-कं, सन्नापकः-का-कं, दूदः-दा-दं.—(Full of pain) दुःखमयः-यी-यं, दुःखी-खिनी-खि (न), क्लेशी &c., सथायः-था-यं, सत्ययः-या-यं, सवेदनः-ना-नं.—(Requiring labor or toil) कष्टसाध्यः-ध्या-ध्यं, धमसाध्यः &c., दुःसाध्यः &c., दुष्करः-रा-रं, कठिनः-ना-नं.

PAINFULLY, adv. (With pain) सत्ययं, सवेदनं, सथायं, सदुःखं, सक्लेशं, सक्लेशं, सकष्टं, दुःखपूर्वम्.—(With toil) धमेष्ट, सधमं, सायासेन, सायासे, कृच्छ्रेण, सकृच्छं.

PAINFULNESS, s. दुःखकारकत्वं, पीडाननकत्वं, कष्टकारकत्वं, दुःखिता, सदुःखत्वं, दुःखं, सक्लेशत्वं, सक्लेशता, कष्टं, सकष्टत्वं, सकष्टता.

PAINLESS, a. दुःखहीनः-ना-नं, दुःखरहितः-ता-तं, व्यथाहीनः-ना-नं, दुःखशून्यः-न्या-नं, निर्दुःखी-खिनी-खि (न), निर्व्यथः-था-यं.

PAIN'S, s. pl. यत्नः, प्रयत्नः, उद्योगः, कष्टं. See PAIN.

PAINSTAKER, s. उद्योगी *m.* (न), उत्साही *m.*, उद्यमी *m.*, व्यवसायी.

PAINSTAKING, a. कृतप्रयत्नः-ता-तं, कृतयत्नः &c., प्रयत्नवान्-वती-वत् (न), यत्नशीलः-ला-लं, प्रयत्नशीलः-ला-लं, उद्योगशीलः &c.,

उद्यमशीलः &c., उद्योगी-गिनी-गि (न), व्यवसायी &c., कृतधमः-मा-मं, प्रसितः-ता-तं. See INDUSTRIOUS.

To PAINT, v. a. (Draw in colors) चिच् (c. 10. चिचयति-यितुं), लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), चालिक्, अभिलिक्.—(Cover or besmear with color) रञ्ज् (c. 10. रञ्जयति-यितुं), वर्य् (c. 10. वर्ययति-यितुं), लिप् (c. 6. लिम्यति, लेम्), रञ्ज् लिप्, रञ्जनं कृ.—(Describe) वर्य्, अनुवर्य्, उपवर्य्, संवर्य्, वर्यनं कृ, विलिक्.

PAINT, s. रङ्गः, वर्यकः-का, चित्रं, लेखः, विलेखः, रञ्जनलेखः, रञ्जनं.

PAINTED, p. p. चित्रितः-ता-तं, चित्रगतः-ता-तं, चित्रापितः-ता-तं, चालिखितः &c., अभिलिखितः &c., चालेख्यगतः &c., चालेख्यसमपितः &c., पर्यितः-ता-तं, पर्यगतः &c., रञ्जितः &c., चिचः-चा-चं; 'painted on the surface,' चित्रतलः-ला-लं.

PAINTER, s. चित्रकरः, चित्रकारः, चित्रलेखकः, चित्रलिक् (न), चित्रकृत् *m.*, चित्रकः, चित्रकर्मपिद् *m.*, रङ्गामीवः-वी *m.* (न), रञ्जकः, वर्यमी *m.* (न), वर्यचारकः, वर्योदः, लेखकः, चालेखकः, चालेख्यकृत् *m.*, पटकारः, तौलिकः, तौलिकिकः; 'painter's brush,' तूलिः *f.*, तूलिका, ईपिका, पश्चिका.

PAINTING, s. (The act) चित्रलिखनं, चित्रलेखनं, चित्रलिपिः *f.*, लिपिः *f.*, चालेखनं, लेखनं, लिखनं, चित्रकरणं, रञ्जनं, वर्यनं.—(The art or business) चित्रकर्म *n.* (न), चित्रविद्या, चित्रक्रिया.—(A painting or picture) चित्रलेखा, चित्रं, चालेख्यं, चित्रलिखितं, चित्रगतं.—(Painting the body) पत्रलेखा, पत्रादुलिः *f.*, पत्रावली-लिः *f.*, वर्यः.

PAIR, s. निपुनं, द्वयं, द्वन्द्वं, युगं, युग्मं, युगलं, यमलं, यमलं, यमः, यमकं, युतकं; 'a pair of doves,' पारायतनिपुनं; 'a pair of oxen,' गोमिपुनं, गोयुगं; 'a pair of birds,' पक्षिषोर निपुनं, पक्षिमिपुनं, पक्षिद्वयं; 'a married pair,' दम्पती *m. du.*, भाव्यापती *m. du.*, स्त्रीपुरुषौ. The word द्वन्द्वः is used to denote that form of grammatical combination which unites two or more words of similar or opposite signification; thus, 'hand and foot,' पाणिपादः; 'affection and hatred,' रागद्वेषौ *m. du.*

To PAIR, v. n. (Sut, fit) युज् in pass. (युज्यते), संयुज्, उपयुज्.—(Be joined in pairs) स्त्रीपुरुषयुग् or दम्पतिपुत्रं सङ्गम् (c. 1. गच्छति-गन्तुं) or संयुज्, निपुनार्थं सङ्गम्, निपुनं कृ.

To PAIR, v. a. संयुज् (c. 7. -युज्ति-युक्तुं, c. 10. -योजयति-यितुं), युज्, संयोगं कृ, निपुनसंयोगं कृ, निपुनार्थं संयुज्.

PALACE, s. राजगृहं, राजमन्दिरं, नृपगृहं, नृपमन्दिरं, राजवेश्म *n.* (न), नृपवेश्म *n.*, राजधाम *n.* (न), नृपधाम *n.*, राजभवनं, राजसदनं, राज-प्रासादः, राजहर्म्यं, राजप्रसतिः *f.*, नृपतिप्रसतिः *f.*, राजशाला, राजधानी, प्रासादः, हर्म्यं, मन्दिरं-रा, भवनं, सौधं, अट्टालः-लिका, विमानं, शाला, विशिषं, विशदकः, नाडिः *m.*, उपकायौ, उपकारी-रिका; 'palace-court,' राजसभा; 'palace-yard,' राजाङ्गनं.

PALESTRA, s. मत्तभूः *f.*, मत्तभूमिः *f.*, यद्यराट् *m.* (न), मत्तयाचा.

PALANKEEN, PALANQUIN, s. शिबिका, दयनं, डलकं, यापयानं, नरयानं, मयहणं, इया, शिरस्त्रा.

PALATABLE, a. रुचिकरः-री-रं, रुच्यः-ध्या-ध्यं, चाखाद्यः-द्या-द्यं, खादुः-द्वी-दु, सुरसः-सा-सं, सरसः-सा-सं, रसिकः-का-की-कं, मुखप्रियः-या-यं.

PALATABLENESS, s. रुच्यता-त्वं, चाखाद्यता, खादुता, सरसता, रसिकत्वं. *PALATAL, PALATIAL, PALATIC, a.* (Pertaining to the palate) तालुधः-ध्यी-ध्यं, तालुससन्धी &c.; 'a palatal letter,' तालुधं.

PALATE, s. तालु *n.*, तालुका, काकुदं-दं; 'soft palate,' शुद्धिका,

- शूना, सूना, अलिङ्गिता, अपोजिङ्गिका. See UVULA.
- PALATIAL, *a.* राजप्रासादीयः-या-यं, प्रासादीयः &c., राजगृहयोग्यः-ग्या-ग्यं. राजनन्दिरयोग्यः &c.
- PALAUER, *s.* चाटूक्तिः *f.*, चाटुकारः, सान्वोक्तिः *f.*, मपुरवाचनं, मियोक्तिः.
- To PALAUER, *v. a.* चाटूक्ता सान्त्व (c. 10. सान्वयति -यितुं), मिथ्या सान्त्व.
- PALE, *a.* पाशुः-शुः-शुः, पाशुः-रा-रं, पाशुः-रा-रं, विपाशुः &c., विचरुः-शु-शुं, गतचरुः &c., नीरक्तः-क्ता-क्ता, रागहीनः-ना-नं; 'pale in color,' पाशुचरुः &c.; 'having a pale face,' विचरुचरुः-ना-नं.—(Dim, not bright) मन्दप्रभः-भा-भं, हततेजाः-जाः-जः (स्), मन्दस्वयः-या-यं, निस्तेजाः &c., हतकान्तिः-न्तिः-न्ति, न्यूनकान्तिः &c., न्यूनप्रभः &c., मलिनप्रभः &c., झानतेजाः &c., झानकान्तिः &c.—(Light in color) expressed by ईप्स, चा, श्वेतं; as, 'pale red,' ईप्स-क्ता-क्ता, चारक्तः &c., श्वेत-क्ता &c.; 'pale blue,' ज्ञानीलः-ला-लं, श्वेतनीलः &c.
- PALE, *s.* (Stake) शङ्कुः *m.*, कोलः, स्थायुः *m.*, शस्यं, शूलं.—(Inclosure, limit) आवरणं, वृत्तिः *f.*, वेष्टनं, आवेष्टनं, अवरोधकं, वारणं, वरुणः, वलयः.
- To PALE, *v. a.* शङ्कुवलेपनं परितु (c. 5. वृणोति -वरितुं -रोतुं) or परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते -ष्टितुं) or अवस्व (c. 7. -स्वष्टि -रोतुं).
- PALE-EYED, *a.* पाशुनेत्रः-ना-नं, पाशुनयनः &c., न्यूनप्रभायः &c.
- PALE-FACED, *a.* विचरुचरुः-ना-नं, पाशुमुखः-स्त्री-रं, झानवदनः &c.
- PALENESS, *s.* पाशुता-न्तं, पाशुरता-न्तं, पाशुचरुः, पाशुरागं, विचरुता, वैचरुणं, मुखवैचरुणं, नीरक्तता, रागहीनता.—(Dimness) प्रभाहानिः *f.*, तेजोहानिः *f.*, न्यूनप्रभा, न्यूनकान्तिः *f.*
- PALETTE, *s.* See PALLET.
- PALFREY, *s.* स्त्रीलोकारोहणयोग्यः धुद्रपोटक.
- PALINDROME, *s.* अनुलोमविलोमश्लोकः, मुञ्जवन्धः.
- PALING, *s.* शङ्कुपंक्तिः *f.*, आवरणं, आवारः, वारणं-श्री, कटघनं.
- PALISADE, *s.* दुर्गपरिगता सन्धपंक्तिः or शङ्कुपंक्तिः शङ्कुवलयः, यष्टिवलयः, सन्धवलयः, दुर्गावरोधका सन्धपंक्तिः, दुर्गावरोधकं.
- PALISH, *a.* ईप्सपाशुः-शुः-शुः, आपाशुः &c., आपाशुः-रा-रं.
- PALL, *s.* (Mantle of state) राजप्रावारः, राजकोयप्रावारः.—(Cloak) प्रावारः, प्रच्छदपटः, आच्छादनपटः.—(For a dead body) शवाच्छादनं.
- To PALL, *v. n.* विरसीभू, विरसः-सा-सं भू, अरुचिः-रा-रं भू.
- To PALL, *v. a.* विरसीकृ, अरुचिं or वीभत्सं जन् (c. 10. जनयति -यितुं).
- PALLADIUM, *s.* पुरदेवता, नगरदेवता.—(Defence) रक्षा-घण्ट.
- PALLET, *s.* (Board for mixing colors) वर्णपत्रं-च, रङ्गपत्रं.—(Small bed) खट्वा, धुद्रखट्वा, तट्यः, धुद्रतट्यः.
- To PALLIATE, *v. a.* (As a fault, crime, &c.) दोषं or पापं शम् (c. 10. शमयति -यितुं) or उपशम् or छद् (c. 10. छादयति -यितुं) or आच्छद् or मृज् (c. 2. माष्टि -ष्टुं), पापशमनं कृ, दोषमार्जनं कृ, दोषछालनं कृ, पापापनोदनं कृ, पापाच्छादनं कृ, न्यूनीकृ.
- PALLIATED, *p. p.* शमितः-ता-तं, आच्छादिभः-ता-तं, न्यूनीकृतः &c.
- PALLIATION, *s.* (Of a fault or crime) पापशमनं, पापशान्तिः *f.*, दोषाच्छादनं, पापशान्तिः *f.*, पापमार्जना, दोषछालनं, दोषप्रछालनं, पापापनोदनं, पापापनुत्तिः *f.*, दोषन्यूनीकरणं, उपशमः, उपशमनं, लघूकरणं, उपशान्तिः *f.*
- PALLIATIVE, *a.* (Extenuating) पापशमनः-ना-नं, दोषशमकः-क्ता-कं, दोषाच्छादकः &c.—(Mitigant) शान्तिकः-की-कं. See MITIGANT.
- PALLIATIVE, *s.* (That which extenuates) पापशमनं, दोषशमनं, शान्तिकः.—(That which mitigates pain) वेदनाशान्तिकं, वेदनाशमकं क्षीपणं, ज्ञेयापहं, शूलमं, उपशमनं.

- PALLID, *a.* पाशुः-शुः-शुः, पाशुचरुः-शु-शुं, पाशुः-रा-रं, विपाशुः-रा-रं, विचरुः-शु-शुं &c. See PALE.
- PALLOR, *s.* पाशुता-न्तं, पाशुरता-न्तं, विचरुता. See PALENESS.
- PALM, *s.* (Of the hand) तलः-लं, हस्ततलः-लं, करतलः-लं, तालः ११-लिका, प्रतलः, प्रहस्तः, प्रपाणिः *m.*, चपेटः, चर्षटः, चपटः, फर्करीकं, जलसुपः, गोछालः; 'the palms joined,' संहतलः, सिंहतलः, संहततलः; 'the hollowed palm,' प्रसृतः, प्रसृतिः *f.*, चुलुकः; 'the hollowed palms joined,' अन्नलिः *m.*; 'having the palms hollowed and placed one above the other in sign of reverence,' कृतान्नलिः-लिः-लि, कृतान्नलिपुटः-टा-टं, पद्मान्नलिः &c.—(Tree) तालः, नृणदुमः, दीर्घतरुः *m.*, दीर्घद्रुः *m.*, गुच्छपत्रः, लेख्यपत्रकः, द्रुमश्रेणः, द्रुमश्वरः, दुरारोहः; 'date-palm,' रञ्जूर-री-रं, रञ्जूरवृक्षः; 'cocoa-nut palm,' नारिकेलः &c. See COCOA-NUT. 'Palm-leaf,' तालपत्रं, तालपत्रं; 'fibres,' तालजटा, तालमल्लः; 'spirituous juice of the palm,' ताली, तालकी.
- To PALM, *v. a.* (Conceal in the palm) कराते गुप्, करतलगुप्तं-मां कृ, हस्ततलसं-स्यां कृ.—(Impose by fraud) छल् (c. 10. छलयति -यितुं), छलेन प्रचलीकृ, यच् (c. 10. यचयते -ति -यितुं), प्रतृ &c.
- PALMA-CHRISTI, *s.* (Castor-oil tree) एरण्डः-रुडकः, वरुवृकः, वरुवृकः, रुवृकः, रुवृकः, रुवृकः *m.*, रुवृकः, प्यडकः, प्यडकः, प्यडकः, प्यडकः, गन्धर्वहस्तकः, चक्षुः *m.*, मण्डः, अमण्डः, आमण्डः, वर्धमानः, पञ्चाङ्गुलः.
- PALMATE, PALMATED, *a.* हस्ततलाकारः-रा-रं, करतलाकृतिः-ति-ति.
- PALMER, *s.* तालपत्रभृत् कार्पेटिकविशेषः or यात्रिकविशेषः.
- PALMER-WORM, *s.* लोमावृत्तः कीटविशेषः or कृमिप्रभेदः.
- PALMIFIED, *a.* जालपादः-दा-दं, जालपाद *m. f. n.*, जालाकारपादः &c.
- PALMIST, *a.* हस्तरेखादिनिरीक्षणार्थं दैवकपकः or शुभाशुभदर्शकः, करतलरेखादिनिरीक्षणेन भविष्यत्सूचकः, सामुद्रिकः, सामुद्रिकविद् *m.*, हस्तरेखाविद्.
- PALMISTRY, *s.* हस्तरेखादिनिरीक्षणार्थं दैवकथनं or शुभाशुभदर्शनं, करतलरेखादिनिरीक्षणेन भविष्यत्सूचनं, हस्तरेखाविद्या, हस्तसामुद्रिकं, सामुद्रिकविद्या.
- PALMY, *a.* (Bearing or abounding with palms) तालवान्-वती-वत् (नृ), तालावृत्तः-ता-तं, तालसद्वीर्यः-श्री-शुं.—(Flourishing) समृद्धः-द्धा-द्धं, वर्धिष्णुः-धुः-धु, श्रीमान्-मती &c., अथिक्किः-दि-दि.
- PALMYRA, *s.* (Tree) नृणदुमः, नृणराजः, चासवद्रुः *m.*, महोन्नतः. See PALM.
- PALPABILITY, PALPABLENESS, *s.* स्पृश्यता, स्पर्शनीयता, स्पर्शेन्द्रियग्राह्यता, स्पर्शगोचरता.—(Clearness) व्यक्तता, प्रत्यक्षता.
- PALPABLE, *a.* (Perceptible by the touch) स्पृश्यः-श्या-श्यं, स्पर्शनीयः-या-यं, स्पर्शेन्द्रियग्राह्यः-ह्या-ह्यं, स्पर्शगोचरः-रा-रं, स्पर्शवेद्यः-द्या-द्यं, स्पर्शज्ञेयः-या-यं, त्वगिन्द्रियज्ञेयः &c., सूचीभेद्यः-द्या-द्यं.—(Gross, thick) स्थूलः-ला-लं, घनः-ना-नं; 'palpable darkness,' घनान्धकारः.—(Plain, clear) व्यक्तः-क्ता-क्ता, स्पष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रत्यक्षः-द्या-द्यं, सुप्रसङ्गः &c.
- PALPABLY, *adv.* व्यक्तं, सुस्पष्टं, स्पष्टं, सुस्पष्टं, प्रत्यक्षतः, प्रत्यक्षेण, स्फुटं, प्राहुस्.
- To PALPATE, *v. n.* स्पन्द (c. 1. स्पन्दते -न्दितुं), प्रतिस्पन्द, परिस्पन्द, कम्प (c. 1. कम्पते -म्पितुं), विकम्प, वेप् (c. 1. वेपते -पितुं), स्फुर (c. 6. स्फुरति -रितुं), ध्रुम् (c. 4. ध्रुमति, धोमिर्तुं), उच्चस् (c. 2. -चुसिति -तुं, rt. चस्), पिर् (c. 1. पेरति -रितुं); 'my heart palpates,' वेपते मे हृदयं.
- PALPITATING, *part.* स्पन्दमानः-ना-नं, वेपमानः-ना-नं, कम्पमानः-ना-नं, स्फुरितः-ता-तं, उच्चासी-सिनी-सि (नृ).
- PALPITATION, *s.* स्पन्दनं, प्रतिस्पन्दनं, वेपनं, वेपपुः *m.*, कम्पः-म्पनं,

12

PANIC, *s.* (Sudden fright) आकस्मिकभयं, आकस्मिकबासः, अकस्मादुत्पन्नभयं, निष्कारणभयं, विद्रवः, विप्रयः, बासः; 'general panic in a country,' पाकः; 'struck with panic,' भयविभ्रतः -ता -तं; 'as an army,' विभ्रः -भ्रा -भ्रं, विभ्रलः -ला -लं, समुत्पिभ्रः &c., समुत्पिभ्रलः &c.—(Sort of seed or grain) चणुः *m.*, ग्रियम् -ग्रू *f.*, कणुः -ग्रू *f.*, कणुनी; 'field of it,' चणयम्.

PĀNINI, *s.* (The grammarian) पाणिनिः *m.*, पाणिनः, दाक्षीपुत्रः, दाक्षेयः, शालातुरीयः, शालातुरीयः; 'connected with him,' पाणिनीयः -या -यं.

PANJĀB, *s.* (The country) पञ्चनदः, पाहोक्कः; 'the Chenab river,' पन्धभागा.

PANNEL, *s.* (Kind of saddle) पर्थाणं.—(Of a door). See PANEL.

PANNIER, *s.* (Basket) करण्डः, ढलकं, ढसकं, कण्डोलः, पेटका.

PANOPIED, *a.* संपरितः -ता -तं, कपपसंयुतः -ता -तं, कृतसप्ताहः -हा -हं.

PANOPLY, *s.* सर्वोद्गाकपणः -पं, सर्वशरीरवस्त्रं *n.* (नं), सर्वगात्रदण्ड्यौ.

PANORAMA, *s.* चतुर्दिग्दर्शकचित्रं, सर्वदिग्दर्शकचित्रं.

To PANT, *v. n.* (Palpitate) स्पन्द, परित्यन्द, कम्प, विकम्प, वेष्ट, उच्चस्.—(Have the breast heave with difficult respiration) कृच्छ्रेण श्वस् (c. 2. शसिति -तुं), कृच्छ्रेण श्वासमश्रासं कृ, उद्धमं कृ, उद्धमा (c. 1. -धमति -ध्यातुं), प्राणकृच्छ्रोपहतः -ता -तं भू.—(Long for) अभिलम्, आकाङ्क्ष, अभिवाम्न् &c.

PANT, *s.* स्पन्दनं, प्रतिस्पन्दनं, कम्पः -स्पनं, पेपनं, उद्धमः.

PANTALOO, *s.* (Kind of trowsers) अशिपिलकचुकविशेषः, नङ्गाच्छादनयोग्यम् अशिपिलयत्नं, नङ्गापरिधानं.—(Buffoon) भवः, विद्रूपकः.

PANTHEISM, *s.* जगदीश्वरमतं, जगदीश्वरवादः, अद्वैतमतं, अद्वैतवादः, अभेदमतं, अभेदवादः, विराट्संरूपमतं.

PANTHEIST, *s.* जगदीश्वरवादी *m.* (नं), जगदीश्वरमतावलम्बी *m.*, जगदीश्वरमतान्त्रयी *m.*, अद्वैतवादी *m.*, अभेदवादी *m.*, अद्वैतमतावलम्बी *m.*

PANTHEISTIC, PANTHEISTICAL, *a.* जगदीश्वरमतसम्बन्धी -न्विनी &c., जगदीश्वरमतविषयकः -का -कं, अद्वैतमतसम्बन्धी &c., अद्वैतमतविषयकः &c.

PANTHEON, *s.* सर्वदेवतामन्दिरं, सर्वदेवालयं, सर्वदेवतापूजनं, सर्वदेवभवनं.

PANTHER, *s.* ह्योपी *m.* (नं), चतुर्मुखीलो वनमानांरभेदः or धुद्रुष्याभेदः.

PANTING, *s.* उच्चासः, दृष्टासः, श्वासकृच्छ्रं, प्राणकृच्छ्रं, उद्धमः, स्पन्दनं.

PANTING, *part.* उच्चसन् -सन्ती &c., कृच्छ्रेण श्वसन् &c., स्पन्दमानः -ता -तं, कम्पमानः &c. See GASPING, HEAVING.

PANTONIME, *s.* (One that represents by dumb show) मुग्धाभिनयो *m.* (नं), मुग्धाभिनेता *m.* (नं), मुग्धनर्तकः, मुग्धनाटकः, केपलाभिनयौ *m.* (नं), हस्तपादादिसञ्चालनमात्रेण अभिनयो *m.* or अभिनेता *m.*, रङ्गायताटी *m.*—(Representation by dumb show) मुग्धनाट्यं, मुग्धनृत्यं, मुग्धाभिनयः, हस्तपादादिसञ्चालनं, हस्तपादादिसञ्चालनाभिनयः, लास्यं, तादयं.

PANTOMIME, PANTOMIMIC, *a.* मुग्धनाट्यसम्बन्धी &c., मुग्धाभिनयविषयकः &c.

PANTRY, *s.* कोष्ठः -हर्क, राद्यद्रव्यागारः -रं, राद्यकोष्ठकः, कुटिः -टो *m. f.*

PAP, *s.* (Nipple) स्तनायं, स्तनमुखः -रं, कुप्रायं.—(Breast) स्तनः, कुपः, कुपतः; 'the paps,' स्तनी *m. du.*—(Soft food for infants) बालकपोषणयोग्यं मृद्वन्नं, मृदाहारः, मृदुखाद्यं, बालकाहारः.

PAPA, *s.* पिता *m.* (नं), तातः &c. See FATHER.

PAPAL, *a.* रोमीयधर्मीधिपतिरसम्बन्धी -न्विनी &c., रोमीयधर्मीयध्वजसम्बन्धी.

PAPAVEROUS, *a.* खसखसगुणोपेतः -ता -तं, खसखसगुणसम्बन्धी -ता -तं.

PAPER, *s.* (The substance) कापीसं, कापीसिकपत्रं.—(For writing) पत्रं, लिखनपत्रं, लेखनपत्रं, लेख्यपत्रं.—(Written sheet) पत्रं, पत्रकं.

PAP

- पत्रिका, लेखः—(Document, deed) पत्र -त्री, लेख्य, लेख्यपत्र, साधनपत्र, लेख्यप्रसङ्गः.
- PAPER, *a.* (Made of paper) कापौसिकः -की -क, कापौसः -सी -सं. *To* PAPER, *v. a.* चित्रकापौसेन or कापौसिकपत्रेण च्छ् (c. 10. छादयति -विहृ) or छाद or छात् (c. 5. -च्छोति -स्तरितुं, -रीतुं).
- PAPER-MAKER, *s.* कापौसकृत्, कापौसकारः, कापौसिकपत्रकृत्.
- PAPESCENT, *a.* मज्जामयः -यी -यं, मज्जः -ज्जा -ज्जं.
- PAPILIO, *s.* चित्रपतङ्गः, पतङ्गः. See BUTTERFLY.
- PAPILLARY, PAPILLOUS, *a.* स्नायुप्रदृशः -श्री -शं, कुचाग्रोपमः -मां -मं.
- PAPIST, *s.* रोमीयधर्मावलम्बी *m.* (नं), रोमीयधर्मनिष्ठः, रोमीयधर्मस्यः. रोमीयमतधारी *m.* (नं).
- PAPPY, *a.* मज्जामयः -यी -यं, मज्जावान् -वती -वत् (नं), मज्जागुणकः -का -कं, समज्जः -ज्जा -ज्जं, मृदुः -ही -हु, आर्द्रमृदुः &c., कोमलः -ला -लं.
- PAPULE, *s. pl.* दृढः *m.*, खर्जः *f.*, बरटी, बरखका, रक्तस्फोटः.
- PAPULOSE, PAPULOUS, *a.* दृढः -का -कं, सस्फोटः -टा -टं.
- PAR, *s.* (State of equality) समता, साम्यं, समभावः, समानता, तुल्यता, साम्यता; 'that is nt par,' समानकक्षः -द्या -द्यं, समकक्षः &c.; 'that is above par,' अधिकोत्तरः -रा -रं.
- PARABLE, *s.* दृष्टान्तः, दृष्टान्तरूपकथा, उल्लेखा, उपमा, समासोक्तिः *f.*, समासोक्तिरूपकथा, निदर्शनं, उदाहरणं, हितोपदेशः.
- PARABOLA, *s.* (A conic section) समकलक्षितं.
- PARABOLIC, PARABOLICAL, *a.* (Allegorical, expressed by parable) दृष्टान्तरूपः -पा -पं, दृष्टान्तोक्तः -क्ता -कं, दार्शनिकः -की -कं.—(Having the form of a parabola) समकलक्षितवाक्यः -रा -रं.
- PARADOLICALLY, *adv.* दृष्टान्तरूपेण, दृष्टान्तरूप, दृष्टान्तपूर्व.
- PARACENTRIC, PARACENTRICAL, *a.* मण्डलत्यागी -गिनी -ति (नं).
- PARADE, *s.* (Ostentation) कौतुकं, दम्भः, चाडसरं. See the word. —(Place for military exercise) खलूरिका, प्रेक्षणं.—(Military exercise) सस्त्रशिक्षा, योग्या, युद्धाभ्यासः, शस्त्राभ्यासः, सैन्ययात्रा. —(Procession) यात्रा, सैन्ययात्रा.
- To* PARADE, *v. a.* (Exhibit ostentatiously) दम्भायं or कौतुकायं or प्रेक्षायं दृष्ट्वा (c. 10. दृश्यति -विहृ) or प्रदृष्ट्वा or प्रकाशं.—(Marshal soldiers) सैन्यान् सस्त्रशिक्षायै or युद्धाभ्यासायै व्यूहं or विन्यस्.
- To* PARADE, *v. n.* (Go about in military procession) प्रेक्षायं or सस्त्रशिक्षायै यात्रां कृ.
- PARADIGM, *s.* (Example) प्रतिमा, प्रतिरूपं, उपमा.—(In grammar) निदर्शनार्थप्रदर्शितविभक्तिः *f.*, निदर्शनार्थप्रदर्शितप्रकारं.
- PARADISE, *s.* स्वर्गः, आनन्दलोकः, आनन्दभुवनं, नन्दनं, सुखलोकः, सुखभुवनं, सुखाधारः, सुखदं, सुखधान *n.* (नं), अमर्त्यभुवनं, खल्लोकः, त्रिदिवः -वं, दिवं, द्यौः *f.* (दिव), द्यौः *f.* (द्यौ), नाका, अपरलोकः, नावियः, चतुर्धः, वैकुण्ठं; the last word refers properly to the paradise of Vishnu, that of Indra is स्वर्गः.
- PARADISIACAL, *a.* स्वर्गीयः -पा -पं, स्वर्ग्यः -ग्यै -ग्यं, स्वर्गयोग्यः -ग्या -ग्यं, आनन्दलोकसम्बन्धी -न्धनी &c., स्वर्गसम्बन्धी &c.
- PARADOX, *s.* लोकविरुद्धाभासः, असत्ताभासः, व्युत्क्राभासः, लोकविरुद्धमतं.
- PARADOXICAL, *a.* (Said of opinions) लोकमतविरुद्धः -डा -डं, व्युत्क्राभासरूपः -पा -पं.—(Of persons) लोकविरुद्धाभासवादी *m.* (नं), लोकविरुद्धाभासवेदी *m.* (नं), लोकविरुद्धमतप्रवर्तकी *m.*, व्युत्क्राभासवादी *m.*
- PARAON, *s.* (Model) प्रतिमा, प्रमाथं, प्रमाता *m.* (नं), उपमा, प्रतिरूपं, उन्नतप्रमाथं.—(An unequalled object) अनुपमवस्तु *n.*, निरूपमवस्तु *n.*, अद्वितीयवस्तु *n.*, अप्रतिरूपवस्तु.

PAR

- PARAGRAPH, *s.* परिच्छेदः, विच्छेदः, खण्डः, लेखपरिच्छेदः, लेखखण्डः, पात्रपरिच्छेदः, पात्रखण्डः, पात्रं.
- PARALIPOMENA, *s.* श्लेषग्रन्थः, उपग्रन्थः, परिशिष्टं, उत्तरखण्डः.
- PARALLAX, *s.* (In astronomy) शीघ्रः, लघनं, स्थानभेदः.
- PARALLEL, *a.* (In geometry) एकदिक्षु समानतरः -रा -रं, एकदिग्गतमानतरः -रा -रं, समानतरः -रा -रं, सरलसमानतरः -रा -रं; 'two parallel lines,' एकदिग्गतमानतररेखाद्वयं, सरलसमानतररेखाद्वयं, सरलरेखाद्वयं.—(Like, similar) समः -मा -मं, समानः -ना -नं, तुल्यः -त्या -त्यं, सदृशः -शी -शं, अनु रूपः -पा -पं, समभावः -वा -वं, समरूपः -पा -पं.
- PARALLEL, *s.* (A line equidistant from another) समानतररेखा; 'of latitude,' स्पष्टपरिधिः *m.*, सख्यवृत्तं, सद्यांशवृत्तं.—(Likeness, conformity) सादृश्यं, सदृशता, सादृष्यं, अनु रूपता, आनु रूप्यं, समरूपता, समता, साम्यं, समानता.—(Comparison) उपमा, औपम्यं.
- To* PARALLEL, *v. a.* (Make parallel) समानरीकृ, समानरं -रां कृ.—(Compare) उपमा, तुल्य, साधारणीकृ, समीकृ.—(Correspond, be equal to) समीकृ, सदृशीकृ, अनु रूपः -पा -पन्, सत् or भू.
- PARALLELISM, *s.* समानतरता -न्तं, समानरभावः.—(Resemblance) सादृश्यं, सदृशता, अनु रूपता, आनु रूप्यं, समता, तुल्यता.
- PARALLOGRAM, *s.* दीर्घचतुर्भुजं, दीर्घचतुर्भुजः, चापतचतुर्भुजः, दीर्घचतुर्भुजः, समद्विभुजः, समसमद्विभुजः.
- PARALLOGRAMIC, PARALLOGRAMICAL, *a.* दीर्घचतुर्भुजः -का -कं, समद्विभुजः -जा -जं.
- PARALLOPEPSED, *s.* (In geometry) समसततः.
- PARALOGISM, PARALOGY, *s.* आभासः, सिद्धान्ताभासः, हेत्वाभासः, पद्याभासः, निर्याहेतुः *m.*, व्युत्क्रिः *f.*
- PARALYSIS, *s.* क्षमः, अवहृन्मः, विहृन्मः, संक्षमः, सुतिः *f.*, तन्क्षुतिः *f.*, स्वापः, नाड्यः; 'of the thigh,' कक्षसम्भः.—(Paralytic stroke) पक्षाघातः, पक्षवायुः *m.*, अर्द्धोक्षवायुः *m.*, अर्द्धोक्षः, भङ्गः.
- PARALYTIC, PARALYTICAL, *a.* (Affected with paralysis) पक्षाघातो-तिनी -ति (नं), पक्षाघातरोगी &c., पक्षवायुग्रस्तः -स्ता -स्तं, अर्द्धोक्ष-रोगी &c., सुप्तवक्त्रं *m. f. n.* (पं).
- To* PARALYZE, *v. a.* क्षमं कृ (c. 10. जनयति -विहृ), क्षमीकृ, क्षम् (c. 5. क्षप्नोति. c. 9. क्षप्नोति, c. 10. क्षमयति -विहृ), विहृन्म, जडोक्, नाड्यं कृ. स्वापं कृ.
- PARALYZED, *p. p.* क्षमिन्तः -ता -तं, क्षमीकृतः -ता -तं, जडोक्तः -ता -तं, क्षमः -आ -अं, विहृन्मः &c., अवहृन्मः &c., निक्षमः &c., क्षमिन्तः -ता -तं. See Numb, a.
- PARAMOUNT, *a.* परमः -मा -मं, सर्वश्रेष्ठः -श्रेष्ठ -श्रेष्ठः &c., अधिकः -का -कं, सर्वधिकः &c., प्रमुखाः -खा -खं, प्रधान in comp.; 'possessing paramount dominion,' साधानिकः -की -कं, साधैनीयः -नी -मं; 'paramount sovereign,' सबाद *m.* (नं), सर्वेश्वरः, सर्वेशः, सर्वैश्वर्यो *m.* (नं); 'sway of a lord paramount,' साम्राज्यं.
- PARAMOUR, *s.* (Gallant) वारः, उपपतिः *m.*, पापपतिः *m.*, रमणः, विदः, चेटकः.—(Mistress) उपस्त्री, उपपत्नी, जातिणी.
- PARAPEI, *s.* वक्षःपर्यन्तः प्राकारः, भित्तिः *f.*, परिसरः.
- PARAPHERNALIA, *s. pl.* (Articles which a wife brings with her) स्त्रीयनं, यौतकं, यौतकहिकं, पारिणय्यं.—(Appendages, trappings) परिच्छेदः, सामर्थ्यं, पारिणयः, उपकरणं, यन्त्रनं.
- PARAPHREASE, *s.* टीका, सविस्तरव्याख्या, सविस्तरभाषान्तरं सविस्तरार्थकयनं सविस्तरविवरणं, मूलशब्दविस्तारः, भाष्यं, टिप्पणी.

To PARAPHRASE, *v. a.* विस्तारार्थ or विस्तरेण or मूलशब्दविस्तारेण व्याख्या (c. 2. -व्याप्ति -तु) or भाषान्तरात् or मूलविधिवरणं कृ or मूलशब्दव्याख्यां कृ, मूलशब्दविस्तारं कृ, मूलशब्दाधिक्यं कृ.
PARAPHRASED, *p. p.* मूलशब्दविस्तारेण व्याख्यातः -ता -तं or विवृतः -ता -तं.
PARAPHRAST, *s.* मूलशब्दविस्तारेण व्याख्याता *m.* (तु), टीकालेखकः.
PARAPHRASTIC, *PARAPHRASTICAL*, *a.* अधिकशब्दकः -का -कं, मूलाधिकशब्दकः &c., मूलशब्दविस्ताररूपः -पा -पं, विस्ताररूपः -पा -पं.
PARAPHRASTICALLY, *adv.* मूलशब्दविस्तारेण, मूलशब्दाधिक्यपूर्णं.
PARAQUET, *PARAQUITO*, *s.* धुत्रशुकः, चत्वारशरीरः कौरभेदः.
PARASITE, *s.* (One who dines with others or sponges on his neighbor) पराश्रितः, पराश्रितो *m.* (नृ.), पराश्रितभक्षी *m.*, पराश्रितपुत्रः. पराश्रितरूपिः *m.*, परपाकरूपिः *m.*, परपिण्डादः, पात्रेसमिताः, पीठकेलिः *m.*, पीठमहः.—(In botany, a plant which attaches itself to others) वृक्षरुहा, तरुहृहा, तरुहृहिणी, तरुभुक् *m.* (नृ.), वृक्षदानी, पराश्रया, पन्दा, पन्दाका, पन्दाका, जीवनिष्ठा, आकाशपत्नी, रावली, उपदी.
PARASITIC, *PARASITICAL*, *a.* (As a plant) वृक्षरुहः -हा -हं, तरुहृहः &c., तरुहृही -हिणी -हि (नृ.), तरुभुक् *m. f. n.* (नृ.), पराश्रयः -या -यं.—(Sponging on others) पराश्रयो &c., पराश्रयपुत्रः -हा -हं.
PARASOL, *s.* छातपत्रं, छातपवारणं, चत्रं, उष्णवारणः -यं, जनत्राः 'royal one', नृपचक्रं, नृपलहरी *n.* (नृ.).
To PARBOIL, *v. a.* ईपत् कृ, अर्धेन कृ, ईपत् स्वाद्यां पृ or आ.
PARBOILED, *p. p.* अर्धैकपितः -ता -तं, ईपलपितः &c., अर्धैकपितः -या -यं.
PARCEL, *s.* (Small bundle) पोटलिका, पोटली, कृचः, पोटिका.—(Portion, part) भागः, विभागः, अंशः, वारः -वटकः, उद्धारः, भानितं, सखः.—(Quantity) राशिः *m.*, सखयः, निचयः, चयः, सङ्गः, समूहः.—(Number of persons) गणः, समूहः, वृन्दं, मण्डलं.
To PARCEL, *v. a.* विभज् (c. 1. -भजति -ते -भञ्जते), प्रविभज्, विभागश्च or अंशांश्च कृ (c. 10. कल्पयति -यितुं) or विभज् (c. 1. -सस्यति -ससितुं), वण्ड् (c. 10. वण्डयति -यितुं).
PARCENARY, *s.* समंशिता, समाधिकारिता, सविभक्त्यापभोगः.
PARCENER, *s.* समंशरी *m.* (नृ.), समभागी *m.*, समाधिकारी *m.*, अंशकः.
To PARCELS, *v. a.* तप् (c. 1. तपति, तप्तं, c. 10. तापयति -यितुं), सन्तप्, दह् (c. 1. दहति, दग्धं), परिदह्, भञ्ज् (c. 6. भृञ्जति -ते, भृष्टं, भृष्टं), भृज् (c. 1. भजते -जितुं).
PARCHED, *p. p.* तप्तः -ता -तं, उपतप्तः &c., अभितप्तः &c., तापितः -ता -तं, दग्धः -ग्धा -ग्धं, भृष्टः -ष्टा -ष्टं, भृष्टः &c., भर्जितः -ता -तं, निर्जलः -ला -लं, शोषितजलः &c.; 'having the throat parched with thirst', पिपासाधामकण्ठः -खा -खं.
PARCHMENT, *s.* चर्मपटः, चर्मपत्रं -त्रकं, किल्ली, किल्लिका, लेखनचर्म *n.* (नृ.), लिखनचर्म *n.*, चर्म *n.*
To PARDON, *v. a.* क्षम् (c. 1. क्षमते -ति, क्षान्ते), संक्षम्, मुष् (c. 6. मुक्षति, मोक्षं), विमृष्, क्षयमृज्, मृष्, मृज्, अनुक्ष, सह, नियन्, क्षमां कृ, क्षपराधक्षमां कृ, क्षपराधमोचनं कृ, पापमुक्तिं कृ; 'deign to pardon my offence', क्षपराधं मे क्षान्ते, क्षमन्ते. *See To FORGIVE*.
PARDON, *s.* क्षमा, क्षान्तिः *f.*, मोक्षनं, विमोचनं, पापमोचनं, क्षपराधमुक्तिः *f.*, क्षपराधमोचनं, क्षपराधक्षमा, क्षपराधमार्जना -नं, पापमा-र्जना, निष्कृतिः *f.*, क्षमा, क्षमा; 'to beg pardon', क्षम् (c. 10. क्षम-यति -यितुं), क्षमां प्राप्, क्षमस्व or क्षम्यताम् इति वद्.
PARDONABLE, *a.* क्षम्यः -व्या -व्यं, क्षमणीयः -या -यं, क्षमाहः -हा -हं, क्षमायोग्यः -ग्या -ग्यं, क्षमोचितः -ता -तं, क्षम्यः -व्या -व्यं, सहनीयः -या -यं, उपेक्षणीयः -या -यं.

PARDONABLY, *adv.* यथाक्षम्यं, यथाक्षमणीयं, यथाक्षम्यं, क्षमणीयं.
PARDONED, *p. p.* क्षान्तः -ता -तं, क्षमापुत्रः -ता -तं, क्षमापुत्रः &c., क्षमा-पुत्रः &c., मुक्षदक्षः -खा -खं, मुक्षदोपः -पा -पं, मुक्षदामनः -ना -नं, मुक्षदपराधः -पा -पं, क्षमोचितः -ता -तं.
To PARE, *v. a.* (Clip, chip, cut off) तझ् (c. 1. तद्यति -द्यितुं), त्वष्ट् (c. 1. त्वद्यति -द्यितुं), तनूकृ, चिद्, क्षपचिद्, क्षपकृत्, कृत्, लृ, खण्ड्, खण्डीकृ, विदलीकृ, कृष्; 'to pare the nails', नखखण्डनं कृ, नखरञ्जनं कृ, नखकल्पनं कृ.—(Peel, skin) त्वप (mon. त्वपयति -यितुं), निस्त्वपीकृ, त्वक्परिपुटनं कृ, निस्त्वपीकृ.
PALED, *p. p.* तष्टः -ष्टा -ष्टं, त्वष्टः &c., तनूकृतः -ता -तं, कृमः -मा -मं, चिन्नः -न्ना -न्नं, क्षपचिन्नः &c., खण्डितः -ता -तं, उल्लिखितः -ता -तं, 'pared nails', खण्डकः; 'having pared nails', कृमनखः -खा -खं.
PARAGORIC, *a.* दुःखशमकः -का -कं, उपशमकः &c., शान्तिदः -दा -दं.
PARENT, *s.* (He or she that produces) जननः *m.* -नी *f.*, जनकः *m.*, जनिका *f.*, जनयिता *m.* -त्री *f.* (नृ.), जन्मदः, धाता *m.* (नृ.), सम्भूः *m.*, जः, पिता *m.*, माता *f.*. *See FATHER MOTHER*. 'Parents', माता-पितरौ *m. du.*, मातरपितरौ *m. du.*, तातजनयित्री *f. du.*, जनकज-नयौ *f. du.*; 'parent of all', विश्वधाता *m.*—(Cause source) कारणं, हेतुः *m.*, उत्पादकः, जन्महेतुः *m.*, प्रभवः.
PARENTAGE, *s.* जन्म *n.* (नृ.), जातिः *f.*, वंशः, कुलं, उत्पत्तिः *f.*; 'of royal parentage', राजवंश्यः -श्या -श्यं, नृपाम्नः -जा -जं, राज-पौत्री &c.; 'of honorable parentage', महाकुलः -ला -लं.
PARENTAL, *a.* (Pertaining to parents) मातापितृसन्ध्या -न्धनी &c., जननसन्ध्या &c., पैतृकः -को -कं.—(Becoming parents) माता-पितृयोग्यः -ग्या -ग्यं, मातापितृसन्धिः -भा -भं; 'parental affection', अपत्यस्नेहः, पुत्रस्नेहः, सुतस्नेहः, पातृत्वं, वत्सलता.
PARENTHESIS, *s.* निवेष्टितवाक्यं, प्रक्षिप्तवाक्यं, अप्रधानवाक्यं, प्रासङ्गिकवाक्यं, उपवाक्यं, प्रक्षिप्ताप्रधानवाक्यं, अनन्वितवाक्यं.
PARENTHETIC, *PARENTHETICAL*, *a.* प्रासङ्गिकः -को -कं, अनन्वितः -ता -तं, अप्रधान in comp., मूलवाक्यानन्वितः &c.
PARENTHETICALLY, *adv.* प्रसङ्गतम्, प्रसङ्गक्रमेण, मूलवाक्यानन्वितं.
PARENTLESS, *a.* मातापितृहीनः -ता -तं, मातापितृरहितः -ता -तं.
PARER, *s.* तष्टा *m.* (नृ.), चष्टा *m.*; 'nail-parer', नखरञ्जनी.
PARIELION, *s.* सूर्योभासः, निर्यासूर्यः, कृत्रिमसूर्यः.
PARING, *s.* (The act) तद्यर्थं, त्वद्यर्थं.—(That which is pared off) तष्टं, तद्यितं, विदलं, शकलं, खण्डः, भिन्नं.
PARISH, *s.* पुरोहिताधीनः प्रदेशः or ग्रामः, धर्मीयापकापीनो देशः or ग्रामः, पुरोहित्यदेशः, पुरोहित्यभूमिः *f.*; 'parish-priest', ग्रामप्राजकः, ग्रामपुरोहितः.
PARISHIONER, *s.* ग्रामवासी *m.* (नृ.), ग्रामस्थः, ग्रामवासी *m.*, ग्रामिकः, ग्रामीयः, पुरोहिताधीनदेशस्थः.
PARITY, *s.* समता, साम्यं, समानता, तुल्यता -त्वं, तीत्यं, साम्यता, समभावः, कथा; 'parity of reason', न्यायसाम्यं, न्यायसमता, समानन्यायत्वं, तुल्यन्यायत्वं; 'by parity of reason', न्यायसाम्यात्.
PARK, *s.* उद्यानं, रानोद्यानं, क्रोडावनं, क्रोडावाटिका, आक्रीडः -डं, प्रमदवनं, साधारणवनं, साधारणोद्यानं, कृत्रिमवनं, मृगवास्यानं, मृगपाल्यं, मृगयः, भूमिः *f.*; 'open space in a town', सविवेशः, निकषणं.
PARKER, *PARK-KEEPER*, *s.* उद्यानपालः -लकः, उद्यानरक्षकः.
PARLANCI, *s.* सम्भाषणं, संवादः, संलापः, आलापः, कपोपकपनं.
To PARLEY, *v. n.* (Confer) सम्भाष्, संवद्, संलपः; 'with an enemy', युद्धमध्ये शत्रुणा सह सम्भाष्, सन्धिप्रसङ्गं कृ.

PAR

572

PAR

PARTIATITY, s. (Inclination to favor one side) पक्षपातः-त्रिता.
 पक्षवेहः, स्वपक्षवेहः, पक्षोद्गाहः-हितं, सङ्गः, वेहः, असमता, असम-
 दृष्टिः *f.*, असमबुद्धिः *f.*, पक्षता, पक्षानुरागः.—(Fondness for) वेहः,
 रुषिः *f.*, सम्प्रिह्विः *f.*, अनुरागः, अनुरक्तिः *f.*, प्रययः, प्रेय *n.* (२).

PARTIALLY, adv. (With undue bias to one side) सपक्षपातं, सपक्ष-
चेहं, पक्षपातपूर्वम्, सङ्गपूर्वम्, असमं, असमदृष्ट्या.—(Not generally or
totally) असम्यक्तम्, असम्यक्, सख्यतम्, सख्यशस्. संज्ञातम्, पक्षकलं,
पक्षकल्येन, अकृत्यशस्, असमग्रं, भागतम्, एकदेशेन, एकभागेन,
एकाङ्गतम्, अपूर्णं, असम्पूर्णं, सख्य or सखित in comp.; as, 'par-
tially learned,' सख्यविद्यः -द्या -द्यं or सखितविद्यः.

PARTIRLE, a. विभाज्यः -ज्या -ज्यं, चंशनीयः -या -यं, चंश्यः -श्या -श्यं,
चंशयितव्यः -या -यं, चणदनीयः -या -यं, पृथक्करणीयः &c.

PARTICIPANT, a. भागी -गिनी -गि (न्), संविभागी &c., चंश्री &c.,
समांश्री &c., चंश्याही -हिणी &c., भाक् *m.f.n.* (न्). See **PARTAKER.**

To PARTICIPATE, v. n. भज्, संविभज्. भागं or चंशं ग्रह् or ह्. See
To PARTAKE.

PARTICIPATION, s. चंशग्रहणं, भागग्रहणं, चंशहरणं, भागहरण, भजनं,
संविभागः -गित्वं, संविभजनं, चंशभोगः, चंशप्राप्तिः *f.*, चंशप्रापणं, सह-
भोगः, सहभुक्तिः *f.*

PARTICIPIAL, a. सकालकृदन्तरूपः -पा -पं, कृदन्तयर्मकः -का -कं.

PARTICIPLE, s. सकालकृदन्तः, कालयोधककृदन्तः, कृदन्तः.

PARTICLE, s. कणः, कणिका, कणिका, लयः, लेशः, अणुः *m.*, परमाणुः *m.*,
कला, काकिकणिका, सूक्ष्मः, सूक्ष्माणुः, तिलः, अणुः *m.*, चंशः, ध्रुवंशः,
सूक्ष्मांशः, तूलं, रेणुः *m.*; 'very minute particle,' अणुरेणुः *m.f.*,
अतिसूक्ष्माणुः *m.*, सूक्ष्मयर्मिका.—(In grammar) अव्ययः -यं, अव्य-
यशब्दः, निपातः; 'declinable particle,' अदीप्यं.

PARTICULAR, a. (Noting something peculiar or distinctive)
विशेष in comp., विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, विशेषकः -का -कं, सविशेषः -या
-यं, विशेषवान् -वती -वत् (न्), विशेषणः -णा -णं, अवच्छेदकः -का -कं,
विच्छेदकः &c., परिच्छेदकः &c.; 'particular mark,' विशेषलक्षणं;
'particular duty,' विशेषधर्मः; 'particular condition,' दशा-
विशेषः; 'at particular times,' विशेषकाले, कालविशेषे.—(Dis-
tinct individual) विशिष्टः &c., विशेष in comp., यत्कः -क्ता -क्तं,
यत्किकः -का -कं, पृथग्यत्किकः &c., पृथगालकः &c., उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं,
उद्देशकः -का -कं, भिन्नः -न्ना -न्नं, विविक्तः &c.; 'particular per-
son,' अनुकजनः, अनुकयत्किकः *f.*—(Not general) असामान्यः -या
-यं, असामान्यः -न्या -न्यं, अव्यापी -पिनी -पि (न्), अव्यापकः
-का -कं, अव्याप्यः -प्या -प्यं.—(Not common) अप्राकृतः -तो -तं,
अलौकिकः -की -कं, अप्रसिद्धः -द्वा -द्वं,—(Special, more than or-
dinary) विशेष in comp., विशेषकः &c., अपिकोत्तरः -रा -रं, लो-
कोत्तरः &c.; 'particular rule,' विशेषविधिः *m.*; 'particular
occasion,' समयविशेषः.—(Odd, singular) विलक्षणः -णा -णं,
अपूर्णः -ष्टा -ष्टं, अलौकिकः -की -कं.—(Minute, attentive to
particulars, strict) सूक्ष्मदर्शी -शीनी &c., सूक्ष्मदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि,
सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं.

PARTICULAR, s. विशेषः, अवच्छेदः, व्यवच्छेदः.—(Single or
distinct point) अर्थः, विषयः, प्रकरणं, विशेषः; 'the particulars
of a story,' वृत्तान्तः; 'he told all the particulars,' सर्ववृत्तान्तम्
अकथयत्; 'in particular,' विशेषतः.

PARTICULARITY, s. (Distinct notice of particulars) एकैकशो निर्देशः
or समुद्देशः or उद्देशः, विशेषकथनं, सर्ववृत्तान्तकथनं, विशेषनिर्देशः,
व्यवच्छेदः.—(Individuality) व्यक्ता, अव्याप्तिः *f.*, अव्यापकत्वं, असा-
धारणता.—(Distinctness) भिन्नता, व्यक्तिः *f.*, पार्थक्यं, विशिष्टता.—
(Detail) विवरणं, विस्तारः.

PARTICULARIZATION, s. विशेषवर्णनं -ना, विशेषनिर्देशः, विशेषकथनं,
573

सर्ववृत्तान्तकथनं, समुद्देशः, व्यवच्छेदः, परिसंख्या -स्थानं.

To PARTICULARIZE, v. a. एकैकशो निर्दिष्ट् (c. 6. -दिशति -देष्टु) or
उद्दिष्ट् or समुद्दिष्ट् or कथ् (c. 10. कथयति -यितुं) or वण् (c. 10.
वर्णयति -यितुं), विशेषवर्णनं कृ, विशेषनिर्देशं कृ, विशेषकथनं कृ, विशेष
(nom. विशेषयति -यितुं), विशिप् (c. 7. -शिनष्टि -शेष्टु).

PARTICULARIZED, p. p. एकैकशो निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं or समुद्दिष्टः &c. or
उद्दिष्टः &c. or कथितः -ता -तं, विशेषितः &c., व्यवच्छिन्नः -न्ना -न्नं.

PARTICULARLY, adv. (In an especial manner) विशेषतः, विशेषेण,
सविशेषं, मुख्यतः, प्रधानतः.—(Distinctly, severally) व्यक्तं, वि-
विक्तं, पृथक्, अवयवशस्.—(Minutely) अतिसूक्ष्मत्वेन.

PARTING, s. (Separation) वियोगः, विप्रयोगः, विगमः, विरहः, विच्छेपः,
प्रविच्छेपः, विप्रलम्भः, भेदः, विभेदः, विभागः, प्रविभागः, पृथग्भावः,
पृथक्, अपगमः.—(Of the hair) सीमन्तः.

PARTING, a. (Given at parting) प्रस्थानिकः -की -कं, प्रास्थानिकः
-की -कं, प्रस्थान or प्रयाण in comp.; as, 'a parting embrace,'
प्रस्थानालिङ्गनं.

PARTISAN, s. पक्षपाती *m.* (न्), सपक्षः, एकपक्षः, पक्षकः, पक्षपारी *m.*,
पक्षधरः, पक्षावलसी *m.* (न्), पक्षः, पार्श्वकः, पार्श्विकः, सहोत्पायी *m.*
(न्), अर्थी *m.*, आनुयाहकः, सङ्गी *m.*, अनुपङ्गी *m.* (न्).

PARTISANSHIP, s. पक्षपातता, पक्षपातः, पक्षधारणं -रिता, पक्षावलसनं.

PARTITION, s. (Separation) परिच्छिन्निः *f.*, परिच्छेदः. See **PARTING, s.**
—(Division of shares) विभागः, विभागकल्पनं -ना, भागकरणं,
भागः, चंशनं, उद्धारः, उद्धारविभागः, चणदनं.—(That by which
separation is made, a wall, &c.) भित्तिः *f.*, भित्तिका, व्यवधानं,
व्यवधा, सन्धिः *m.*

To PARTITION, v. a. (Divide) विभिद्, भिद्, विच्छिद्, परिच्छिद्, छिद्,
विभज्, पृथक्कृ.—(Distribute into shares) विभज्, प्रविभज्, संवि-
भज्, चंश, यंस्, चंशांशि दा or कृप् or परिकृप्, वणद्, चणदनं कृ.

PARTITIONED, p. p. विभक्तः -क्ता -क्तं, प्रविभक्तः &c., संविभक्तः &c., चंशितः
-ता -तं, परिकल्पितः &c., उद्धतः &c., कृतचणदनः -ना -नं.

PARTLY, adv. चंशतः, भागतः, किञ्चित्, ईपत्, कियत्, कियत्यर्थ्यं,
अल्पं, अल्पमात्रं.

PARTNER, s. सहायः, सहकारी *m.* (न्), सङ्गी *m.* (न्), सम्भूयकारी *m.*,
चंश्री *m.*, समांश्री *m.*, संसर्गी *m.*, चंश्याही *m.*, चंशभोगी *m.*, सह-
भोगी *m.*, सहभागी *m.*, सहवर्ती *m.*, भागी *m.*, प्रतियोगी *m.*, उत्त-
ङ्गी *m.*, अनुपङ्गी *m.*, सङ्गः *m.* (स्), पक्षकः.—(Partner of joys
and sorrows, as a husband or wife) समदुःखसुखः -खा. See
HUSBAND, WIFE, MATE, &c.

PARTNERSHIP, s. समांशिता -न्वं, सहायता, सम्भूयकारिता -न्वं, सम्भूयस-
मुत्थानं, संसर्गिता -न्वं, प्रतियोगिता, सहकारिता.

PARTRIDGE, s. तित्तिरः, तित्तिरिः *m.*, पक्षोरः -रकः, कृकणः, क्रकणः,
क्रकरः, कपिपत्रलः, टिट्ठिमः; 'flock of partridges,' तित्तिरं.

PARTURIENT, a. आसन्नप्रसवा, आसन्नप्रसववेदना, प्रसवोन्मुखा, उपस्थित-
प्रसवकाला, आसन्नप्रसवकाला.

PARTURITION, s. प्रसवः, प्रसूतिः *f.*, सुतिः *f.*, सूः *f.*, सूया, जननं, उत्पादनं.

PARTY, s. (Side, cause) पक्षः, मतं; 'one's own party,' आत्मपक्षः,
स्वपक्षः; 'belonging to one's own party,' स्वपक्षावलसी *m.*
स्वपक्षपाती, आत्मपक्षपारी *m.* (न्); 'one of the opposite party,'
विपक्षः, प्रतिपक्षः; 'attachment to a party,' पक्षपातः. See
PARTIALITY, PARTISANSHIP.—(Number of persons associated
in opposition to others) पक्षः, सपक्षयः *m. pl.*, सपक्षिणं गणः

or संसर्गः or समूहः or सङ्घातः or सङ्घः, शाखा.—(One of two litigants) वादी *m.* (नं), अधी *m.*—(Set of people) गणः, पंक्तिः *f.*, समूहः, सङ्घः, सङ्घातः, मण्डलं, दलं; 'a party of men,' पुरुषगणः, जनसमूहः; 'of soldiers,' सैन्यदलं; 'of rogues,' धूर्तमण्डलं.—(Assembly) सभा, पंक्तिः *f.*, समाजः, रासेरसः.—(Convivial party) सहभोजनं, सम्भोजनं, सहपानं, सम्पीतिः *f.*, उद्यतालं.—(Person particularized) विविधतन्त्रः, व्यक्तिः *f.*, मनुष्यः, जनः, विविधतन्त्रः.—(One concerned or interested) ससन्धि *m.* (नं), भागी *m.*, संशी *m.*

PARTY, *a.* पक्ष in comp., पाक्षिकः -की -कं, पाक्षः -धी -धं.

PARTY-COLORED, *a.* नानावर्णः -णी -णं, नानारङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, चित्रविचित्रः -त्रा -त्रं, विचित्रवर्णः &c., विचित्ररङ्गः &c.

PARTYISM, *s.* पक्षपातित्वं. See PARTISANSHIP, PARTIALITY.

PARTY-MAN, *s.* पक्षपाती *m.* (नं), पक्षकः, पाक्षिकः. See PARTISAN.

PARTY-WALL, *s.* भित्तिः *f.*, भित्तिका, कुञ्जं -कुञ्जं. See PARTITION.

PÁRVATI, *s.* (The goddess Durgá, the wife of Śiva and mother of Kārtikeya and Ganéśa, called Párvatī in her capacity of daughter of Himála, the sovereign of the snowy mountains. She has many names, some of which will be found under the head of Bhavānī and Durgá. They are here all collected together) पार्वती, हैमवती, हिमवत्सुता, हिमशैलजा, हिमजा, देवी, महादेवी, उमा, दुर्गा, काली, चण्डी, चण्डिका, कालिका, भवानी, गौरी, मङ्गलागौरी, सद्यमङ्गला भैरवी, भद्रकाली, रुद्राणी, सद्योणी, ईश्वरी, शिवा, मृदानो, अद्या, अक्षिका, जगद्धा, जगन्माता *f.* (तु), दधना, श्यामा, भगवती, ज्येष्ठागौरी, महा-माया, शाकम्भरी, कात्यायनी, अपर्णी, शाम्भवी, शारदी पञ्च.

PARVENU, *s.* (An upstart) आगन्तुकः, आगन्तुः *m.*

PASQUINADE, *s.* निन्दालेखः, निन्दार्थकलेखः, उपहासककविता.

To PASS, *v. n.* (Move, go) गम्, या, चल, चर, घृ, इ &c.—(Be spent, go on, as time, &c.) घृत् (c. 1. चर्चते -चर्चते), प्रवृत्, गम्—(Gain currency) प्रचलितम्, प्रचलितः -ता -तं भू, प्रचल, प्रचर. (Be enacted) सिप् (c. 4. सिध्यति, सेद्धु), सिद्धीभू, निष्पन्नोभू, व्यवस्थापितः -ता -तं भू.—(Be approved) सम्मतः -ता -तं भू.—(Occur, come to pass) उपस्था, समुपस्था, उपपद्, सम्पद्, उपपन्नः -त्ता -त्तं भू, आपद्, सम्भू, संवृत्, संवृत्तः -त्ता -त्तं भू, आगम्, उपागम्, पट्.—(Be transferred) संक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), उपसंक्रम.—(Pass away, disappear, fade away) नष्ट, प्रणष्ट, क्षि, प्रलो, विलो, प्रविलो, तिरोगम्, तिरोभू, द्यर.—(Pass away, as time, &c.) अति-क्रम, अतिवृत्, अती, व्यती, समती, गम्; 'six months passed away,' षण्मासम् अत्यवर्तत; 'six seasons passed away,' षट्तूनां पद् समत्ययुः; 'let not the moment pass away,' नातिवर्तते क्षणं.—(Pass by) अतिक्रम, अती, अतिगम्, अतिचर, अतिपा, समतिपा.—(Pass on) प्रया, प्रगम्, प्रवृत्, प्रभू, गम्, या; 'jokes pass,' प्रवर्तते हासः.—(Pass over, cross) तृ, अतिवृ, निस्, अतिक्रम, अती.—(Let pass, omit) त्रज्, परित्यज्, उन्मृज्, विसृज्, उपेक्ष्; 'let it pass,' यातु; 'that which passes in the mind,' मनोगतं, अन्तर्गतं मनः.

To PASS, *v. a.* (Go over, through, beyond, cross or pass over) तृ (c. 1. तरति -रितुं -रितुं), अतिवृ, सन्दृ, निस्, उन्, समुन्, अतिक्रम, अतिक्रम, अती, व्यती, अतिगम्, पारं गम् (c. 1. गच्छति, गच्छु); 'to pass a river,' नदीपारं गम्.—(Spend time, &c.) गम् (c. 10. गमयति 574

-यितुं), परिगम्, घृत् (c. 10. चर्चयति -यितुं), नी (c. 1. नयति, नेतुं), वह (c. 10. वाहयति -यितुं), विहृ (c. 1. -हरति -ते -हर्तुं), विवस् (c. 1. -वसति -वस्तु); 'eight years were passed,' अष्टौ समाः परिगमिताः; 'he passes his days,' दिवसानि गमयति; 'he passed the night,' 'निशां निनाय; 'passing the night there,' तत्र रात्रिं व्युष्य.—(Cause to move) चल (c. 10. चालयति -यितुं), सचल, सचर (c. 10. -चारयति -यितुं), स्थानान्तरीकृ.—(Transfer) संक्रम (c. 10. -क्रामयति -यितुं), उपसंक्रम.—(Enact) सिद्धं -द्धां कृ, सिद्धीकृ, निष्पन्नं -न्नां कृ, निष्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), व्यवस्था in caus. -(स्थापयति -यितुं), स्था, व्यवस्थां कृ.—(Pass sentence) निर्णयं कृ, प्रणयनं कृ.—(Pass by) अतिक्रम, व्यतिक्रम, समतिक्रम, अतिवृत्, अतिचर, अतिगम्, अतिपा, समतिपा, अती, व्यती, अत्यभिस्.—(Pass by, neglect) त्रज्, परित्यज्, हा, अपहा, अपास्, उन्मृज्, अतिमृज्, लहृ, उलहृ.—(Pass off). See To PALM.—(Pass over, overlook) उपेक्ष्, समुपेक्ष्, द्यम् &c. See OVERLOOK.—(Pass through the bowels, &c.) See To EVACUATE.

PASS, *s.* (Narrow passage, defile) सङ्कटपथः, सङ्कटमार्गः, दुर्गमार्गः, सङ्कटं, सञ्चारः, सञ्चारः, दुर्गं, पथः.—(Fissure between hills) दूरी -रा, विदरः, रन्ध्रं.—(Passport) अभिज्ञानपत्रं, अभिपत्रं.—(Thrust in fencing) प्रहारः, पथिप्रसारणं.—(State, distressed state) दशा, अवस्था, गतिः *f.*, दुर्दशा, दुर्गतिः *f.*, कष्टं.

PASSABLE, *a.* (That may be crossed or travelled over) तार्यः -र्यी -र्यं, तरणीयः -या -यं, गम्यः -म्या -म्यं, गमनीयः -या -यं, गमन-योग्यः -ग्या -ग्यं, सुगमः -मा -मं, उत्तम्यः -म्या -म्यं.—(Tolerable) विगुणः -णा -णं, सहनीयः -या -यं, सखः -खा -खं.—(Current) प्रचलः -ला -लं.

PASSABLY, *adv.* विगुणं, सहनीयं, यावन्नायत्. See TOLERABLY.

PASSAGE, *s.* (Act of passing) गमनं, तरणं, उत्तरणं, चलनं, गतिः *f.*, तरः; 'to and fro,' गमनागमनं, गतागतं, यातायातं.—(Passing through or beyond) सङ्क्रमः -मणं, सङ्क्रान्तिः *f.*, सञ्चारः, क्रान्तिः *f.*, अतिक्रमः -मणं, पारगमनं, उत्तरपनं.—(Time of passing) गमनकालः, सङ्क्रमकालः, पारगमनकालः.—(Road, way) पथः, मार्गः, द्वारं.—(Difficult passage) संक्रमः -मं, संक्रामः, सञ्चारः, सञ्चारः, दुर्गमार्गः, दुर्गपथः, दुर्गं.—(Liberty to pass) गमनशक्तिः *f.*, गमनाधिकारः.—(Of a book) स्थलं, देशः, एकदेशः, चर्चनं; 'a passage of scripture,' वेदस्य एकदेशः.—(Occurrence) घृत्तं, भूतं.

PASSAGE-MONEY, *s.* सातारः, सातरः, तरमूल्यं, तरपण्यं, तारिकं, तार्यं.

PASSED, *p. p.* (Gone by) अतिक्रान्तः -न्ता -न्तं, अतीतः -ता -तं, व्यतीतः &c., सम्प्रवृत्तः -त्ता -त्तं.—(Crossed, gone through or over) तीर्थः -थी -थं, उत्तीर्थः &c., संक्रान्तः -न्ता -न्तं, पारगतः -ता -तं; 'hard to be passed,' दुस्तरः -रा -रं, दुस्तर्यः -या -यं, दुर्गमः -मा -मं.—(Passed over) लपितः -ता -तं, उलपितः &c.—(Spent, as time) गमितः -ता -तं, नीतः -ता -तं.—(As faces, &c.) हृत्तः -त्ता -त्तं, गूनः -ना -नं, उचारितः -ता -तं, उचारितः &c.—(Ended, gone). See PAST.

PASSENGER, *s.* (Traveller) पथिकः, यात्रिकः, यात्री *m.* (नं), गामी *m.*, गमी *m.*, मार्गस्थः, पथस्थः, पादथिकः, सारथिकः.—(One who crosses) तरि *m.*, तरः, तरिता *m.* (तृ), तर्हरीकः, उत्तरणकृत् *m.*—(In a vessel) नौयायी *m.*, नौगामी *m.*, नौकानावहनी *m.*, नौकारुढः, सौधपिकः.

PASSER, *s.* तरि *m.* (नं), तरः, तरिता *m.* (तृ), तर्हरीकः, गामी *m.*

PASSIBILITY, *s.* सुखदुःखधमता, सुखदुःखवेदनधमता, सुखदुःखयोग्यता, सुखदुःखसहन्, सुखदुःखवेदित्वं.

PASSIBLE, *a.* सुखदुःखधमः -मा -मं, सुखदुःखवेदनधमः -मा -मं, सुखदुःखयोग्यः -ग्या -ग्यं, सुखदुःखवेदी -दिनी -दि (न्).

PASSING, *s.* (The act) तरणं, उत्तरणं, गमनं, चलनं. See PASSAGE. (Passing by) अत्ययः, अतिक्रमः.

PASSING, *part.* तरन् -रन्ती -रन् (न्), गामी -मिनी -मि (न्), यायी &c. —(Surpassing) अतिगः -गा -गं, अतिक्रामकः -का -कं.

PASSING, *a.* (Eminent) उत्तमः -मा -मं, परमः -मा -मं, चेशः -श -शं.

PASSING, *adv.* अत्यन्तं अतिशयेन, अतिमात्रं, अति or अतिशय in comp.

PASSION, *s.* (Feeling or affection of the mind) मनोभावः, भावः, मनोविकारः, मनोविकृतिः *f.*, विकारः, विकृतिः *f.*, मनोवृत्तिः *f.*, वृत्तिः *f.*, स्थायः, मनोरागः, रसः, मनोधर्मः; 'passion of love,' कामविकारः, कामविकृतिः *f.*; 'of anger,' क्रोधविकारः; 'of lust,' लोभविकारः. The word इन्द्रियाणि *n. pl.* many sometimes be used generally to express 'the passions'; as, 'restraint of the passions,' इन्द्रियनिग्रहः, इन्द्रियदमनं, कामक्रोधलोभादिदमनं; 'having the passions subdued,' जितेन्द्रियः -या -यं; 'void of passions,' वीतरागः -गा -गं, विरक्तः -क्ता -क्तं, विरागी &c.; 'absence of passion,' वैराग्यं, विरागः, विरक्तिः, रागहीनता; 'having passions,' रागी &c., अनुरागी &c.; 'the class of six passions, viz. desire, wrath, avarice, bewilderment, pride, and envy,' षड्गैः.—(Anger, warmth of temper, rage) क्रोधः, कोपः, प्रकोपः, रोषः, अमर्षः, संरम्भः, प्रतिरम्भः, उन्नापः, उग्रता -त्वं, चण्डता, तिग्मता, उष्णः, सप्यं, भासः, कैशिकः; 'fit of passion,' क्रोधावेशः; 'in a passion,' क्रुद्धः -द्धा -द्धं, क्रोधी &c., जातक्रोधः -या -यं, जातमर्षः -र्षी -र्षं.—(Mental agitation or excitement) मनःक्षोभः, चित्त-क्षोभः, चित्तवेगः, मनस्तापः, मनोप्याकुलता, उन्नापः, व्याक्षोभः.—(Love, lust) कामः, कामिता, कामुकत्वं, मदः, मदनः, स्मरः, अनुरागः, स्मरमोहः, कैशिकः.—(Eager desire) लालसा, लोभः, उत्कण्ठा, उत्सुकता, चीत्सुचं.—(Suffering) दुःखभोगः, दुःखं, व्यथा, पीडा, ज्ञेयः, घमः.—(As opposed to action) सहनं, सहन्, ग्रहणं, 'कर्माश्रयत्वं, कर्मपात्रता.—(The quality or property of passion) रजस् *n.*

PASSIONATE, *a.* (Easily moved to anger) शीघ्रक्रोपी -पिनी -पि (न्), शीघ्रक्रोपी &c., सुलभक्रोपः -या -यं, क्रोपी &c., क्रोधनः -ना -नं, क्रोपी &c., कोपनः -ना -नं, क्रोधशीलः -ला -लं, कोपशीलः &c., अमर्षी &c., संरम्भी &c., अनर्षः -या -यं, रोषणः -या -यं, रोषशीलः &c., संरम्भशीलः &c., कोपिष्ठः -श -शं, क्रोपिष्ठः &c., पित्रवेगी &c., भासी &c., पित्रस्वभावः -वा -वं; 'very passionate,' अत्यन्तक्रोपनः -ना -नं.—(Highly excitable, warm, ardent) सन्नापशीलः -ला -लं, उन्नापशीलः &c., अहः -हडा -हडं, उच्चरः &c., चण्डवान् -वती -वन् (न्), उष्णः -ष्णा -ष्णं, उग्रः -या -यं, रौद्रः -द्रौ -द्रं, तिग्मः -ग्मा -ग्मं, तीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं.—(Full of strong feeling) रागी &c., रागवान् &c., रागान्वितः -ता -तं, सरागः -गा -गं, संरक्तः -क्ता -क्तं, सानुरागः &c., अनुरागी &c., रागिष्ठः &c., अनुरक्तः &c., सरसः -सा -सं, रसी &c., रसिकः &c., उत्कण्ठितः -ता -तं.—(Having the quality or property of passion) रजोगुणी &c.; 'a passionate woman,' कोपना, भासिनी.

PASSIONATELY, *adv.* (With strong feeling) सरागं, रागेण, रागपूर्वैः, सानुरागं, सरसं.—(Ardently) अतिक्रोहहलेन, तीक्ष्णं, सौक्ष्ण्यं, चरुं, 575

प्रचरुं, उच्चरुं, उत्कण्ठापूर्वैः.—(With anger) सक्रोधं, सक्रोधं, सरोपं, सामर्षं, संरम्भपूर्वैः.

PASSIONATENESS, *s.* शीघ्रक्रोपिता, कोपशीलता, क्रोधशीलता, क्रोधवशता, क्रोधाधीनता, पित्रस्वभावः.—(Strong feeling) सानुरागता, सरागता, अनुरागः.

PASSIONLESS, *a.* वीतरागः -गा -गं, रागहीनः -ना -नं, शान्तरागः &c., विरागी -गिणी -मि (न्), विरक्तः -क्ता -क्तं, अनुरागी &c.

PASSIVE, *a.* (Suffering without resistance) सहनः -ना -नं, सहः -हा -हं, सहिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, सहनधर्मीकः -का -कं, सहनवृत्तिः -वृत्तिः वृत्तिः, सहनशीलः -ला -लं, सहनधर्मी -मो -मं (न्), तितिक्षुः -क्षुः -क्षु, अनिवारकः -क्ता -कं, अप्रतीकारकः &c.—(Opposed to active not a notor) निषेधः -श -शं, निष्क्रियः -या -यं, अप्रवर्तकः -का -कं, क्रियाशून्यः -न्या -न्यं, कर्मपात्रं, कर्माधारः, कर्माश्रयः.—(In grammar, the passive voice) कर्मणिवाच्यं, कर्मणि आत्मनेपदं; 'reflective passive,' कर्मणि कर्तृवाच्यं; 'impersonal passive,' भाववाच्यं. The grammatical symbol for the passive is दभावः.

PASSIVENESS, PASSIVITY, *s.* सहनत्वं, सहिष्णुता, सहनशीलता, सहनधर्मः, सहनवृत्तिः *f.*—(Opposed to activity) निषेधता -त्वं, निष्क्रियता, कर्मपात्रता, कर्माश्रयता.

PASSPORT, *s.* अभयपत्रं, अभयवाक् *f.* (च्), अभिज्ञानपत्रं, अभिज्ञानमुद्रा, अभिज्ञानं, मुद्रा.

PAST, *p. p.* or *a.* (Gone by, not present) गतः -ता -तं, भूतः -ता -तं, अतीतः -ता -तं, व्यतीतः &c., समतीतः &c., व्यपेतः &c., वृक्षः -क्षा -क्षं, संवृक्षः &c., अतिक्रान्तः -ना -नं, निभूतः -ता -तं, परोक्षः -क्षा -क्षं, प्रतीतः -ता -तं. See PASSED. (Former, relating to the past) पूर्वः -द्वा -द्वं, पौष्टिः -ष्टी -ष्टं, पौष्टिकः -की -कं, पूर्वतनः -नी -नं, प्राक्तनः -नी -नं; 'in past times,' पुरा, पूर्वैः, परोक्षैः.—(Ended, accomplished) वृक्षः -क्षा -क्षं, निवृक्षः &c., समाप्तः -ता -तं.—(Past tense) अद्यतनभूतः -तं, परोक्षभूतः, अतीतकालः.

PAST, *s.* (Past time) गतकालः, भूतकालः, अतीतकालः, प्राक्कालं, पूर्वकालं, परोक्षं; 'knowing past and future,' परावरदृक् *m. f. n.* (श्).

PAST, *adv.* (Beyond) अति prefixed; as, 'past mortal strength,' अतिमानुषशक्तिः. Expressed also by अ or निर् prefixed, or by the use of the passive participle अतीत, हीन, त्यक्त, नष्ट, अतिक्रान्त &c. in comp.; as, 'past cure,' ससाध्यः -ध्या -ध्यं, निरुपपाद -रा -रं, अपरिधिपयातिगः -गा -गं; 'past the range of sight,' चक्षुर्विपयातिक्रान्तः -ना -नं; 'past work,' अतीतव्यवहारः -रा -रं; 'past remedy,' उपायातीतः -ता -तं; 'past age,' वयोतीतः &c.; 'past all sense of shame,' निर्लज्जः -ज्जा -ज्जं, लज्जाहीनः -ना -नं, नष्टलज्जः &c., त्यक्तलज्जः &c.

PASTE, *s.* उदपेयं, उदकपेयं, जलपेयं, उदकचूर्णं, गोमूत्रसम्भवं.

TO PASTE, *v. a.* उदपेयेण पन्थु (c. 9. पमाति, पन्थं) or सधन्व्, उदपेयेण लिप् (c. 6. लिम्यति, लेप्).

PASTEBORD, *s.* स्मृतकार्यासं, घनपत्रं, दृढकार्यासं, स्थूलपत्रं.

PASTER, *s.* अष्टसुरसन्धिः *m.*, अष्टस्य सुरोपरिस्थः प्रादभागः.

PASTINE, *s.* पिनीदः, क्रोडा, विहारः, खेला -लनं, विलासः. कौतुकं, क्रोडाकौतुकं, केलिः -ली *m. f.* लीला, देवर्षं, परोहासः, तर्म् *n.* (न्), कूर्दनं, रासेरसः; 'juvenile,' बालक्रीडा, बाललीला, बालचरित्रं.

PASTOR, *s.* (Shepherd) मेघपालः -लकः, मेघपोषकः.—(Religious instructor) धर्मोपदेशकः, धर्माध्यापकः, आचार्यः; गुरुः *m.*, उपाध्यायः.

PASTORAL, *a.* (Pertaining to shepherds) मेघपालसम्बन्धी &c., 7H

नेमपालविषयः-या-यं.—(Pertaining to a minister of religion)
धर्मीपदेशकसदस्यी &c., धर्मीपद्यापकसदस्यी &c., धर्मीपदेशविषयः-या-यं.
PASTORAL, *s.* (Pocm) नेमपालनादिविषयकं काव्यं, गोमेपादिविषयं गीतं.
PASTRY, *s.* पिष्टकं, पिष्टिकं, पिष्टाक्षं, मिष्टाक्षं, चापूपिकं, शाम्कुलिकं.
PASTRY-COOK, *s.* पिष्टककारी *m.* -रिणी *f.* (नृ). पिष्टाक्षकृत् *m.* मिष्टा-
क्षकृत्, पिष्टकपिष्टायी *m.* -विणी *f.* (नृ), चापूपिकः -की.
PASTURAGE, *s.* (Grazing ground) गोचरः, गोप्रचारः, गोमेपादिचार-
स्थानं, गोचारणस्थानं, गोचारणभूमिः.—(Meadow grass) यवसः,
यावसः, घेचियं, पाशवपालनं, पशुव्यं, पासः, नृणं, गवादनं.
PASTURE, *s.* (Grass for cattle) गवादनं, गोभक्ष्यं, यवसः, पशुव्यं,
यशुभोजनं, यशुभार्धं, पासः, नृणं.—(Ground covered with grass
for grazing) यावसभूमिः *f.*, यवसीयभूमिः *f.*, गोचारणभूमिः *f.*, यशुपा-
रणभूमिः *f.*, शावुलभूमिः *f.*, शावुलभूमिः. See PASTURAGE.
To PASTURE, *v. a.* (Graze) चर् (c. 10. चारयति -यितुं), नृणं भुञ्ज् or
खाद् or दा.
To PASTURE, *v. n.* (Graze) चर् (c. 1. परति -यितुं), नृणं, नृणं खाद् &c.
PASTY, *c.* खीदेविकः -की -कं, उदपेयगुणकः -का -कं.
PASTY, *s.* (Pie made of paste) पिष्टकः -कं, पिष्टिकं, शाम्कुली.
PAT, *a.* युक्तं -क्ता -कं, योग्यः -ग्या -यं, सङ्गतः -ता -तं. See FIT.
PAT, *adv.* युक्तं, यथायोग्यं, सम्यक्, सङ्गता, समसङ्गः. See FITLY.
PAT, *s.* (Light blow) लघुप्रहारः, लघुप्रातः, पपेटः, पपेटापातः.—
(Flatfish lump) ईषनिस्त्रिपिष्टः; 'of butter,' नवनीतिपिष्टः.
To PAT, *v. a.* चपेटेन प्रत or छाहन्, लघुप्रहारं कृ, लघु प्रह—(A
horse, &c.) स्फुल् (c. 10. स्फुल्यति -यितुं), घास्फुल्, स्फुलनं कृ.
PATCH, *s.* (Piece of cloth) पक्ष्मखण्डः, पदखण्डः; 'patched gar-
ment,' कपेटः, कन्या; 'weaving one,' कन्याधारणं, कपेटधारणं;
'a beggar who wears one,' कपेटधारी *m.* (नृ), कन्याधारी *m.*,
कपेटी *m.*, कपेटिकः.—(Piece of any thing) खण्डः-खंडं, शकलः -लं.
To PATCH, *v. a.* पक्ष्मखण्डं निविष् (c. 4. -पीयति -वेयितुं) or निविष्
(c. 10. -पेशयति -यितुं), नीयं पक्ष्माणि समाधा (c. 3. -दधाति -पक्षे -पातुं)
or सन्धा, कन्या (nom. कन्यायति), कपेट (nom. कपेटायति).
PATCHED, *p. p.* or *a.* खण्डित -खण्डितो -खि (नृ), खण्डनयः -यो -यं,
खण्डयुक्तं -क्ता -कं, खण्डरूपः -पा -यं; 'patched garments.' See
PATCH, *s.*
PATCHER, *s.* पक्ष्मखण्डसन्धाता *m.* (नृ), नीयं पक्ष्मसमाधाता *m.*
PATCH-WORK, *s.* खण्डकर्म *n.* (नृ), कन्याकरणं, कपेटकरणं.
PATE, *s.* मल्लकार्यं, मल्लकः -कं, मुष्टः -यडं -यडकं. See HEAD, *s.*
PATENT, *a.* (Plain) स्पष्टः -हा -हं, विस्पष्टः &c., व्यक्तः -क्ता -कं, प्रत्यक्त
&c., प्रत्यक्षः -धा -धं, प्रकाशः -शा -शं, सुगमः -मा -मं.
PATENT, *s.* विशेषाधिकारपत्रं -त्रिका, प्रकाशपत्रं, प्रकाशलेख्यं.
PATENTEE, *s.* प्रकाशपत्रधारी *m.* (नृ), सधिकारपत्रधारी *m.* (नृ).
PATER-FAMILIAS, *s.* कुटुम्बी *m.* (नृ), कुटुम्बिकः, कुलपतिः *m.*, कुलोद्बहः.
PATERNAL, *a.* पितृकः -की -कं, वैधिकः &c., पितृकः -का -कं, वैचः -चो
-चं, पित्र्यः -ग्या -यं, पितृ in comp.; 'paternal mansion,' पितृ-
मन्दिरः; 'paternal aunt,' पितृव्यसा *f.* (नृ); 'paternal affec-
tion,' पुत्रस्नेहः, पुत्रस्नेहः, वात्सल्यं.—(Like a father) पितृनुत्यः -त्या
-त्यं, पितृसदृशः -शी -शं, पितृसन्निभः -भा -भं, पितृसमः -ना -नं.—
(Derived from a father) पितृमातः -मा -मं, पित्रागतः -ना -नं,
पितृजन्मायातः -ना -नं; 'paternal estate,' पितृकभूमिः *f.*
PATERNALLY, *adv.* पितृवत्, तातृवत्, जनकवत्, पितृरूपेण.
PATERNITY, *s.* पितृत्वं -ता, जनकता -त्वं, पितृभावः, पितृकत्वं, पितृधर्मः.

PATH, *s.* पथः, पन्थाः *m.* (पथित्), मार्गः, पथतिः -तो *f.*, पदविः -पी *f.*,
सरणिः -शी *f.*, सृतिः *f.*, पथं *n.* (नृ), पथनिः *f.*, पथनिः -नी *f.*,
पथ्या *m.* (नृ), पथनं, पथा, दक्षपदी; 'of the planets,' कक्षः-धा;
'the right path,' सत्यपथः, सन्मार्गः; 'the wrong path,' उत्पथः,
, दुपथः, उन्मार्गः, विमार्गः; 'going on the wrong path,' उन्मार्ग-
गामी &c.; 'to seduce from the right path,' उत्पथं नी (c. 1.
नयति, नेतुं).
PATHETIC, PATHETICAL, *a.* कर्णहारसमयः -यो -यं, कर्णहारमालकः -का
-कं, रसिकः -का -कं, कर्णहारनकः -का -कं, कर्णहारोत्पादकः -का -कं,
कारुणिकः -की -कं, कर्णहारकः -का -कं, हृदयद्रव्यः -मा -मं, हृदय-
प्रेमकः &c., हृदयाविद *m. f. n.* (पृ), मनोद्वाचकः &c., पित्रमोहकः
&c., पित्रमोहनकः &c. See MOVING, *a.*
PATHETICALLY, *adv.* सरसं, कर्णहारसमयं, सकारुण्यं, कर्णं, यथा कर्ण-
नाथते or यथा हृदयं स्पर्शते तथाप्रकारेण.
PATHIC, *s.* (Catamite) पिटः, पेशपाचार्यः, नारदः; 'keeper of
pathics,' पिटयः.
PATHILES, *a.* पथयः-था-यं, निष्पथः-था-यं, समार्गः-गो-मं, चगम्यः-म्या-म्यं.
PATHOLOGIC, PATHOLOGICAL, *a.* निदानविषयकः -का -कं, रोगनिदान-
मन्त्रो &c.
PATHOLOGY, *s.* निदानविद्या, रोगनिदानविद्या, निदानशास्त्रं, रोगलक्षण-
विद्या, रोगलक्षणशास्त्रं, रोगनिर्णयविद्या.
PATHOS, *s.* कर्णहारः, कारुण्यरसः, रसः, रागः, कर्णहारः, कारुण्यं, रसि-
कता -त्वं, पित्रद्रव्यकत्वं, कर्णहारनकता.
PATHWAY, *s.* पथः, मार्गः, पदविः -पी *f.*, पथं *n.* (नृ), गमनागमनपथः.
PATIENCE, *s.* धृमा, धान्तिः *f.*, सहिष्णुता -त्वं, सहनं, सहनशीलता,
सहनशीलता *f.*, सहनं, त्रितिक्षा, धैर्यं, धृतिः *f.*, धीरता, दमः, दमपः,
दमपुः *m.*, नयः -यं, उत्साहः, साहनं.
PATIENT, *a.* सहिष्णुः -धुः -धुः, सहनः -ना -नं, सहनशीलः -ला -लं,
धृमापान् -पतो -पत् (नृ), सहः -हा -हं, धमः -मा -मं, त्रितिक्षुः -धुः
-धुः, धमो -मिणो -मि (नृ), धृमायुक्तः -क्ता -कं, धान्तिमान् -मती -मत्
(नृ), धना -न्तो -न्त (नृ), धमिता &c., धृमाशीलः -ला -लं, त्रिति-
क्षाशीलः &c., धीर -रा -रं, धैर्यवान् &c., धृतिमान् &c., नयै &c.,
नयैः -शा -शं, नयितः -ता -तं, नयितवान् &c., धानः -ना -नं,
सासहिः -हिः -हिः, सहमानः -ना -नं, दानः -ना -नं. The words
sah and dham are especially used in comp.; as, 'patient of
labor,' क्लेशसहः -हा -हं; 'of austerities,' तपःसहः, तपःधमः &c.;
'very patient,' बहुधमः -मा -मं, बहुसहः &c., विश्वसहः &c.; 'to
be patient of,' सह (c. 1. सहते, सोदुं), धम् (c. 1. धमते, धनुं),
तिन् in des. (त्रितिक्षते -यितुं), धृम् (c. 4. धृयति, नयितुं).
PATIENT *s.* (As apposed to agent) कर्मधारयः, कर्मोपाटः, कर्मोद्ययः.
—(Sick person) रोगी *m.* -गिणी *f.* (नृ), आनुट -रा, रोगार्तः -रौ,
सरोगः -गा.
PATIENTLY, *adv.* धृमापूर्व, त्रितिक्षापूर्व, त्रितिक्षया, सधैर्यं, समयै, त्रितिक्षि.
PATLY, *adv.* युक्तं, यथायोग्यं, सङ्गतं. See PAT, *adv.*
PATRIARCH, *s.* आदिपुरुषः, मूलपुरुषः, वृद्धपिता *m.* (नृ), गोचरपतिः *m.*,
प्रजापतिः *m.*, गोचरालो *m.* (नृ), पेशपतिः *m.*, गोचरनकः.—(Vene-
rable person) वृद्धजनः, गुरुजनः.
PATRIARCHAL, *a.* आदिपुरुषसदस्यी -विधनी &c., मूलपुरुषसदस्यी &c.
PATRICIAN, *a.* कुलीनः -ना -नं, महाकुलीनः &c., सत्कुलीनः &c., सईशः
-शा -शं, सईशीयः -या -यं, प्रजाकृतः -तो -तं, प्रजामान्यः &c., प्रमि-
जातः &c. See NOBLE.

- PATRICIAN, s.** कुलीनजनः, कुलीनपुरुषः, शिष्टजनः, अभिनयनयान् *m.* (नं).
PATRIMONIAL, a. (Inherited from a father, &c.) पैतृकः -की -कं, पित्रागतः -मा -मं, पित्रागतः -ता -तं, पित्रागतायाः &c., दायप्राप्तः &c., दायलभः -मा -मं, दायोपागतः &c.—(Relating to a patrimony) पैतृकरिक्त्वसम्बन्धी &c., दायसम्बन्धी &c.
PATRIMONY, s. पैतृकरिक्त्व, पैतृकं रिक्त्वं or स्तुतयं, गोत्ररिक्त्वं, पैतृकधनं, स्तुतयभागः, गोत्रधनं, दायः, पैतृकं, गोत्रादिकं, क्रमागतारिक्त्वं, पित्रागतारिक्त्वं, पित्रागतधनं; 'confiscation of it,' वृत्तिच्छेदः; 'title deed of it,' रिक्त्पत्रम्.
PATRIOT, s. सदेशाभिमानो *m.* (नं), सदेशानुयायी *m.* (नं), जनभूम्यनुयायी *m.*, जनभूमियत्तलः, सदेशभक्तः, सदेशहितायी *m.*
PATRIOTIC, a. सदेशाभिमानो -निनी -नि (नं), सदेशानुयायी -गिणी &c., सदेशानुरक्तः -त्ता -तं, जनभूम्यनुरक्तः &c., जनभूमियत्तलः -ला -लं, सदेशभक्तः -त्ता -तं, सदेशासक्तः &c., सदेशहितायी -गिणी &c., सदेशहितकारी &c., सदेशपालकः -का -कं.
PATRIOTISM, s. सदेशाभिमानं, सदेशानुयागः, सदेशानुरक्तिः *f.*, देशाभिमानं, देशानुयागः, जनभूम्यनुयागः, जनभूमियत्तलः, सदेशभक्तिः *f.*, सदेशासक्तिः *f.*, सदेशाप्रतिः *f.*, सदेशप्रतिपालनं, सदेशहितायी.
PATROL, s. (Walking round by a guard in the night) रक्षकेण रात्रौ परिक्रमणं or परिक्रमणं.—(The guard who goes the round) रात्रिपरिचरः, रात्रिचरः, रात्रिरक्षकः, रक्षकः, चारुचकः, रणी *m.* (नं).
To PATROL, v. n. रक्षणपदं रात्रौ परिक्रमणं (c. 1. -क्रामति, c. 4. -क्राम्यति -क्रामिष्ये) or परिक्रमणं (c. 4. -आन्यति -अन्यिष्ये).
PATRON, s. (One who supports and protects) पालकः, प्रतिपालकः, अनुपादकः, उपकारकः, उपकारी *m.* (नं), संवर्धकः, अनुयाही *m.*, पदाधारी *m.*, पोषकः, रक्षकः, आश्रयः, आश्रयभूतः, शरणं, शरणभूतः, आश्रयस्थानं, नायः, पुरस्कृतो *m.*, पुरस्कृता *m.* (तृ), उपकृता *m.*, साहाय्यकारी *m.*, सहायः, पिबद्धः.—(Appreciator of merit) गुणयाही *m.* (नं), गुणयाहकः, गुणकः, गुणदर्शी *m.*; 'patron of learning,' विद्यानुपालकः.
PATRONAGE, s. पालनं, अनुपालनं, प्रतिपालनं, उपकारः, आश्रयः, संश्रयः, अनुग्रहः, उपग्रहः, सङ्ग्रहः, आश्रयः, आश्रयः, चयग्रहः, पर्वनं, संवर्धनं, चयल्लः -चनं, शरण्यता, पुरस्कृतः, रक्षा -धनं, अभिरक्षा, पोषणं, पालनपोषणं, साहाय्यं, सहायनं, साहित्यं, प्रतिपालकता.—(Appreciation of merit) गुणग्रहणं, गुणज्ञानं.
PATRONAL, a. पालकः -का -कं, उपकारकः &c., संवर्धकः &c., रक्षकः &c.
PATRONESS, s. प्रतिपालिका, उपकारिणी, अभिरक्षिका, रक्षाकारिणी.
To PATRONIZE, v. a. प्रतिपाल् (c. 10. -पालयति -यिष्ये), अनुपाल्, अनुग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -गृहीष्ये), उपग्रह्, संवर्ध् (c. 10. -वर्धयति -यिष्ये), अभिरक्ष् (c. 1. -रक्षति -रक्षिष्ये), उपकृ, साहाय्यं कृ; 'to patronize learning,' विद्यानुपालनं कृ.
PATRONIZED, p. p. प्रतिपालितः -ता -तं, अनुपालितः &c., संवर्धितः &c., उपल्लितः &c., अभिरक्षितः &c., अनुगृहीतः &c.
PATRONLESS, a. निराश्रयः -या -यं, अनाश्रयः &c., अशरणः -या -यं, निरपल्लः -ता -तं, निःसहायः -या -यं, निराधारः -रा -रं.
PATRONYMIC, s. अपत्यवाचकः, अपत्यवाचकनाम *n.* (नं), पैतृकनाम *n.*, पित्रागतनाम *n.*, पित्रागतनाम *n.*, गोत्रनाम *n.*, उपाधिः *m.*
PATTEL, s. काष्ठपादुका, स्त्रीजनव्यवहारिता काष्ठमयपादुका.
To PATTLE, v. n. पटपट (nom. पटपटयते -ति), पटपटश्च कृ.
PATTER, PATTERNING, s. पटपटश्च; 'of rain,' धारावर्षितः *m.*
PATTERN, s. (Model, exemplar) उपमा -मानं, प्रतिमा -मानं, आदर्शः,

- निदर्शनं, प्रतिरूपं, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिमूर्तिः *f.*, संस्कारः, प्रमाणं, प्रतिकृ-
 पट्टक *m.* (श); 'of propriety,' न्यायाधारः.—(Specimen) आदर्शः,
 निदर्शनं.—(Figure) आकारः, संस्कारः, रूपं.
PACIFY, s. अत्यन्ता, स्वत्यन्ता, स्वात्वं, संख्यात्यन्ता, अवहुत्वं, स्तोका.
PAUNCH, s. (Belly) उदरं, जठरं, तुन्दं -न्दि *m.*, कुक्षिः *m.*, पिप्पिहः;
 'having one,' उदरी -रिणी &c., तुन्दी &c., पिप्पिहिलः -ला -लं.
 —(Protuberant belly) लठोदरं.
To PAUNCH, v. n. निरुदरीकृ, निरन्वीकृ, उदरादि बहिष्कृ.
PAUPER, s. (Poor person who lives on alms) भिक्षोपजीवी *m.*
 -विनी *f.*, भिक्षोपजीवी *m.* (नं), भिक्षाजीवी *m.* &c., भिक्षुः *m.*, भिक्षुकः *m.*
 -की *f.*, अन्वदोपजीवी *m.* &c., दरिद्रः, निर्धनः, सिद्धः.—(In law)
 आकाशोः.
PAUPERISM, s. भिक्षोपजीवनं, भिक्षोपजीवनं, भिक्षोपजीविका, भिक्षोपजीविका,
 अन्वदोपजीविका, भिक्षावृत्तिः *f.*, भिक्षुकवृत्तिः *f.*
PAUSE, s. (Temporary stop) विरामः, विरतिः *f.*, अवरतिः *f.*, उपरतिः *f.*
 उपरमः, निवृत्तिः *f.*, विरामः, विच्छेदः, उपशमः, शमः, शान्तिः *f.*,
 अवशमः, अवसायः, अवसानं, आश्रयः, खडः, यतिः *f.*, यामः, सन्धिः *m.*
 —(Interval) अन्तरं, कालान्तरं, अवकाशः, व्यवधानं, सन्धिः *m.*—
 (Suspense) कामान्तरं, भावसन्धिः *m.*—(In poetry or music)
 यतिः *f.*, अवसानं.
To PAUSE, v. n. विरम् (c. 1. -रमति -रन्ति), उपरम्, निवृत् (c. 1. -वर्ति
 -ति), विनिवृत्, निवृत्, विग्रम् (c. 4. -ग्राम्यति -ग्रामिष्ये), विच्छिद् *m.*
 pass. (-च्छिद्यते), शम् c. 4. शाम्यति, श्रमिष्ये, विरामं कृ, अवसानं कृ.
To PAVE, v. a. ग्रस्तरे or इष्टकाभिर् आस्तृ (c. 9. -स्तृणाति -स्तृति).
PAVED, p. p. ग्रस्तास्तीर्थः -थी -थं, पाषाणास्तीर्थः &c., इष्टकास्तीर्थः &c.
PAYMENT, s. परिस्तरः, पाषाणस्तरः, ग्रस्तास्तरः, शिलास्तरः, शिला-
 मल्लकं, इष्टकामल्लकं, इष्टकास्तरः -रथं.
PAYER, PAYER, s. ग्रस्तास्तरकृत् *m.*, परिस्तरकृत् *m.*, शिलाफलका-
 स्तरिता *m.* (नं), इष्टकास्तरिता *m.*
PAVILION, s. मण्डपः -थं, पटमण्डपः, हर्म्यं, मन्दिरं, पातायनं.
PAW, s. (Foot of a beast) पशुपादः, पशुपदं.—(Hand) हस्तः, कटः.
To PAW, v. a. or n. (As a horse) पुराभिधातं कृ, सुराभिसारणं कृ.
 —(Handle) हस्तेन स्पृश or परिस्पृश or परास्पृश or आलभ् or समालभ्.
PAWN, s. (Pledge) न्यासः, उपन्यासः, निक्षेपः, आधिः *m.*, पन्थकः -कं,
 उपनिधिः *m.*, उपनिधानं, उपनिक्षेपः, आधानं, अन्वाधिः *m.*, पणः,
 परिपणनं, आधीकरणं, प्रतिदेयं.—(At chess) नरः, शारः -रि *m.*
To PAWN, v. a. आधीकृ, न्यासीकृ, न्यस् (c. 4. -न्यस्यति -न्यसिष्ये), उपन्यस्,
 निधिष् (c. 6. -धिषति -धिष्ये), पण् (c. 1. -पणते -पणिष्ये), परिपण्,
 परिपणनं कृ, न्यासं कृ, पन्थकं कृ or दा; 'having pawned,'
 आधीकृतः.
PAWNBROKER, s. पन्थकप्यापारी *m.* (नं), निक्षेपप्यापारी *m.*, निक्षेप-
 चसायी *m.*
PAWNED, p. p. न्यस्तः -ता -तं, उपन्यस्तः &c., न्यासीकृतः -ता -तं, आधीकृतः
 &c., निधिषः -ता -तं, पणितः -ता -तं, परिपणितः &c.
To PAY, v. a. (Discharge a debt) ऋणं शृणु or अयनी or विनी or
 अयाकृ or अययिष्ये or शृणु or नृ, ऋणशोधनं कृ, ऋणसिद्धिं कृ,
 ऋणमुक्तिं कृ.—(Liquidate) शृणु, परिशृणु, संशृणु विनी, अयनी.—
 (Fulfil, perform) सम्पद्, निष्पद्, सम्पू, पू, साध्.—(Give, render)
 दा, कृ.—(Give pay to) वेतनं दा, वरूनं दा.—(Pay the price
 of any thing bought) मूल्यं दा.—(Pay for, atone for) निक्षु
 (c. 10. -तारयति -यिष्ये) उद्धृ, निष्कृ, निजृतिं दा or कृ, प्रायश्चित्तं कृ.

- PEA-SHELL, PEAS-COD, *s.* कलायपुटं, कलायपेशी, शनिः -नी *f.*
 PEAS-PORRIDGE, PEAS-SOUP, *s.* मूयं, मूयः -यं, मूयकरः.
 PEBBLE, PEBBLE-STONE, *s.* शर्करा, शर्करावः, कर्करावः, उपलः, लक्ष-
 रोपलः, मुद्रमलः, मुद्रमलः, शिला, मुद्रजिला; 'pebble sacred
 to Vishnu,' सालग्रामः, शालग्रामः.
 PEDRLY, PEDRELL, *a.* शर्करावान् -पती -यन् (नृ), शर्करिलः -ला -लं,
 शर्करीयः -यी -यं, शर्करिलः -ली -लं, मज्जरः -रा -रं, शर्करावः-
 पूरुः -शी -यं.
 PECCABILITY, *s.* पापाधीनता, पापाजगता, पापवृत्ता, पापमन्थः.
 PECCABLE, *a.* पापाधीनः -ना -नं, पापजगः -मा -मं, पापवृत्तः -शा -शं,
 शान्तपापः &c., कृत्वापापः &c., पापसम्भरणम्मा -म्मा -मं (नृ), पा-
 पायसः -ना -नं.
 PECCADILLO, *s.* अल्पदोषः, अल्पापराधः, गुद्रापराधः.
 PECCANCY, *s.* दोषः, मदीयत्वं, विचारः, विद्वत्तिः *f.*
 PECCANT, *a.* (Criminal) अपराधी -पिनी -पि (नृ), दोषी -पिनी &c.,
 मापराधः -पा -यं, मदीयः -मा -यं.—(Vibrated) दोषयुक्तः -ता -तं,
 दूषितः -ता -तं, विद्वत्ता -ता -तं; 'peccant state of the humors,' दोषः.
 PECCAVI, *s.* दोषस्तीयात्, अपराधस्तीयात्, दोषाङ्गीकारः; 'to cry
 peccavi,' अपराधोऽहम् इति दोषं स्वीकृ.
 PECK, *s.* चाटनपादः, द्रोणपादः. See MEASURE.
 To PECK, *v. a.* (Strike with the beak) चंषा प्रकुट् (c. 6. -गुदति
 -नोक्तुं) or चान्त् or गुद, चंषा हित् (c. 6. हिरति, हेगित्) or गलित्
 or अभित् (c. 2. -रति -रुं) or चारत् or चारत्—(Pick up
 grain, &c., with the beak) धान्यादि चंषा ग्रत् (c. 2. गृह्णाति,
 ग्रहोक्तुं) or चादा (c. 3. -ददाति -दत्ते -दात्तुं) or चयित् (c. 2. -लेटि
 -टुं) or चाट् (c. 1. रादति -दिहं).
 PECKED, *p. p.* प्रकुटः -ता -तं, चनुप्रकुटः &c., चनुहिरितः -ता -तं, चनु-
 हितः -ता -तं, मुतोपहतः &c.—(Picked up or eaten with the
 beak) चंषा गृहीतः -ता -तं or चादितः &c. or गणः -ग्या -ग्यं or
 चयलोटः -टा -टं.
 PECKER, *s.* (Bird that pecks) प्रकुटः.
 PECTORAL, *a.* (Relating to the breast) उरःसम्बन्धी &c., उरस्यः
 -रता -र्यं, पदःसम्बन्धी &c.—(Relieving the lungs) कागाः -ग्री
 -मं, जानशमकः -का -कं, चक्रनाशकः &c., चेष्यामः -ग्री -मं.
 PECTORAL, *s.* कासमं, कामशमकं, कफमं, चेष्यामं.
 To PECULATE, *v. a.* यम् (c. 1. यस्ते -नितुं), निधिमद्रव्यं चलेन or
 निहयेन स्वीयं कृ or स्वीकृ, परद्रव्यं चलेन स्वकीयं कृत्वा दृ (c. 1.
 हरति, हर्तुं) or चपद or मुप् (c. 2. मुष्णाति, मोपितुं), मोपयं कृ, मूषयं कृ.
 PECULATION, *s.* यस्तेन, चलेन निधिमद्रव्यहरणं or न्यस्तद्रव्यापहारः, मोपयं,
 मूषयं, स्वेयकारणं.
 PECULATOR, *s.* मोपयः, मूषयकृत्, स्वेयकृत्, निधिमद्रव्यहारी *m.* (नृ), पाटः.
 PECULIAR, *a.* (Appropriate, exclusively own) स्व in comp.,
 स्वीयः -या -यं, स्वकीयः -या -यं, आत्म in comp., आत्मीयः -या -यं,
 आत्मकीयः -या -यं, स्वकः -का -कं, निग in comp., निगः -ना -नं,
 आत्मभूतः -ता -तं, अयापकः -का -कं, अयापी -पिनी -पि (नृ),
 अयाप्यः -या -यं, अनन्यसम्बन्धी &c., असाधारणः -या -यी -यं, असा-
 मान्यः -न्या -न्यं, अनन्यवर्ती, तन्मात्रवर्ती &c., तन्मात्रापीनः -ना -नं,
 यथास्वः -स्वा -स्वं; 'peculiar duty,' स्वधर्मः.—(Particular) विशेष
 in comp., विशेषकः -का -कं, विशेषणः -या -यं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं,
 सविशेषः -या -यं, विशेषयान् -यती -यन् (नृ), अयच्छेदकः -का -कं,
 विच्छेदकः &c., परिच्छेदकः &c., असाधारणः -या -यी -यं, असामान्यः

- न्या -न्यं; 'peculiar mark,' विशेषलक्षणं; 'peculiar condition,'
 दशाविशेषः.—(Natural, inherent) स्वाभाविकः -की -कं, स्वाभावः
 -ना -नं, निगः &c., सहजः &c.
 PECUNIAR, *s.* (Exclusive possessions) निजधनं, स्वधनं, आत्मधनं,
 निजम्, स्वम्, असाधारणधनं, असामान्यधनं, अनन्यस्वामिकधनं.
 PECUNIARITY, *s.* विशेषः, विशेषणं, विशेषकः -कं, विशेषधर्मः, विशेषगुणः,
 विशेषलक्षणं, न्यायः, स्वगुणः, स्वलक्षणं, स्वभावः, विशेषभावः, धर्मः,
 गुणः, लक्षणं, उपाधिः *m.*, असाधारण्यं, असाधारणता, अनन्यपरित्यं.
 PECUNIARLY, *adv.* विशेषतः, सविशेषं, विशेषेण, असाधारणतः, असा-
 मान्यतः, स्वतः, यथार्थं.
 PECUNIARY, *a.* (Pertaining to money) धन in comp., धनिकः -का
 -कं, धनसम्बन्धी &c., आधिकः -की -कं, धनसम्बन्धी &c., द्रव्य in
 comp., द्रव्यसम्बन्धी &c., धनविषयः -या -यं.—(Consisting of money)
 धनरूपः -या -यं, द्रव्यरूपः &c.
 PEDAGOGUE, *s.* बालवाक्यापकः, शर्मकाव्यापकः, बालशिक्षकः, बालपाठकः,
 शिक्षुपाठकः, बालोपदेशकः.
 PEGAL, *a.* पादिकः -की -कं, पादो -दिनी -दि (नृ), पदिकः &c., पाद-
 सम्बन्धी &c., पादविषयः -का -कं.
 PEDAL, *s.* पादमन्त्रादि पाद्योपकरणं.
 PEDANT, *s.* पण्डितमन्यः, पण्डितमानी *m.* (नृ), पाण्डित्याभिमानो *m.*, विद्या-
 भिमानो *m.*, विद्यागर्हितः, पाण्डित्यगर्ही *m.*, विद्यामनुग्रहः, विद्यासम्बन्धः.
 PEDANTIC, PEDANTICAL, *a.* पाण्डित्यदर्शकः -का -कं, पाण्डित्यदर्शी -क्षिनी
 -क्षि (नृ), समग्रः -हा -हं.
 PEDANTICALLY, *adv.* पण्डितमन्यतः, विद्यागर्हिततः, विद्याभिमानेन.
 PEDANTRY, *s.* पण्डितमन्यता, पाण्डित्याभिमानं, विद्याभिमानं, दम्भायं
 पाण्डित्यदर्शनं or विद्यादर्शनं.
 To PEDdle, *v. a.* (Be occupied in trifles) तुच्छविषयेषु or लघुविषयेषु
 व्यापृ in pass.—(Travel about on foot and retail goods)
 पादभ्रमणं कृत्वा तुच्छवाणिज्यं कृ or लघुवाणिज्यं कृ.
 PEDDLER, *s.* लघुभ्रमणविक्रयार्थं पादभ्रमणकृत् *m.*, तुच्छद्रव्यापिकेता *m.* (नृ),
 तुच्छवाणिज्यकारी *m.* (नृ).
 PEDDLERY, *s.* तुच्छभाषकः, तुच्छभाषकानि *n. pl.*, तुच्छपर्यायानि *n. pl.*
 PEDISTAL, *s.* सम्भ्रतलः -लं, सम्भ्रपदं, सम्भ्रपादः, सम्भाषोभागः, पादनिवेतः,
 मलकः -कं, मज्जः.
 PEDISTRIAN, *a.* (Going on foot) पादचारी -रिणी -रि (नृ), पादगामी
 निनी &c., पादगः -गा -गं, पदगः -गा -गं, पादगानकः -का -कं, पदः
 -ता -तं, पदगामी -पिनी -पि (नृ), चरणागामी &c.—(Performed on
 foot) पाद in comp. पादिकः -की -कं, पदिकः &c.
 PEDISTRIAN, *s.* पदगः, पदिकः, पतः, पदातिः *m.*, पदातिकः, पादातिकः,
 पादातः, पतिः *m.*, पादगामी *m.* (नृ), पादचारी *m.* (नृ).
 PEDISTRIANISM, *s.* पादचारः, पादगमनं, पदगमनं, पादगमनं.
 PEDICLE, *s.* मज्जरि -री *f.*, मज्जरिः -री *f.*, गीका.—(Foot-stalk) पृन्,
 पुष्पवन्धनं, प्रसवपन्धनं.
 PEDICULAR, PEDICULOUS, *a.* मज्जरः -ला -लं. See LOUSY.
 PEDIGREE, *s.* (Lineage) वंशावलिः -ली *f.*, वंशपरम्परा, वंशविवर्तिता *f.*,
 वंशः, जन्यः, सन्ततिः *f.*, सन्तानः, कुलं.—(List of a line of
 ancestors) वंशावलिपत्रं, वंशपरिसंख्यापत्रं, पित्रूपितामहादिपरिसंख्या.
 —(Account of ancestors) वंशचरित्रं, वंशानुचरितं.
 PEDILUVIUM, PEDILUVY, *s.* पादधालनं, पादमण्डालनं, पादधायनं.
 PEDLER, PEDLERY, *s.* See PEDDLER, PEDDLERY.
 PEDOBAPTISM, *s.* शिशुमन्त्रनं, बालकमन्त्रनं, शिशुबाले मलसंस्कारेण

PED

पुत्रीयधर्मप्रवेशेन or पुत्रीयानां मये प्रवेजानं.
PEDESTAL, *s.* शिखुमञ्जनमहापलछी *m.*, पादक्रमञ्जनमहापारी *m.*
PEDESTAL, *s.* पादन्यासभाषकयन्त्रं, पदक्रमपरिभाषकयन्त्रं.
PEDESTAL, *s.* पुनः, मञ्जितः-री *f.*, प्रमथयन्त्रं, पुण्ययन्त्रं.
TO PEEL, *v. a.* त्वच (nom. त्वचयति-यितुं), निस्त्वचोष्ट, तत्त्वचोष्टुनं
 कृ, त्वचं निष्कृम् (c. 1. -ज्यति-झुं) or निर्द (c. 1. -रति-रुं), वन्त
 (nom. वन्तयति-यितुं), वन्तं or वन्तलं निर्द, निन्न्तल्लो, त्वच (c. 1.
 त्वचति-यितुं), निन्तुषीकृ, निन्तुष (nom. निन्तुषयति-यितुं), निन्तुषं
 (nom. निन्तुषयति-यितुं).
TO PEEL, *v. n.* निस्त्वचोष्ट, निन्तुषीकृ, निर्दल्लो, जललो.
PEEL, *s.* त्वच *f.* (च), त्वचा -चं, वन्तलं, वन्तं, वन्तुति, चम् *n.* (न्),
 शक्लं-ल्लं, शक्लं, चमिः-मी-*f.*; 'having much peel,' त्वचोयान्
 -यसी -यः (न्) त्वचिषः-चा-चं.
PEELED, *p. p.* निस्त्वच, -त्वा-चं, निस्त्वचोष्टतः-ता-तं, निस्त्वच् *m. f. n.*
 (च), हतत्वक् *m. f. n.*, परिपुष्टितः-ता-तं, निन्तुषः-पा-चं, निन्तु-
 पितः-ता-तं.
PEELING, *s.* त्वचोष्टपुनं, परिपुनं, निस्त्वचोष्टर, त्वचं.
TO PEEP, *v. n.* (Look narrowly or slyly) सूक्ष्मं निरूप (c. 10.
 -रूपयति-यितुं) or निरोच or निर्यं, प्रत्यस्यानात् सूक्ष्मनिरोचं कृ.
 प्रत्यक्षिद्वात् सूक्ष्मं निरोच.-(Come forth from concealment,
 appear gradually) प्रत्यस्यानात् or गृहस्यानात् शनः शनं निर्यं
 or प्रतिभा (c. 2. -भाति-पुं), or निभा or प्राप्ति or प्रू or प्रकाश
 or चापि or दृष्ट in pass., or लक्ष् in pass.
PEER, *s.* (Curious or sly look) सूक्ष्मनिरोचं, गृहनिरोचं, सूक्ष्मोद्यनं,
 सूक्ष्मदृष्टिः, प्रत्यस्यानात् सूक्ष्मनिरोच-चं.-(First appearance)
 पृथग्दर्शनं, पृथग्प्रकाशनं, पृथग्प्रतिभा; 'of day,' प्रभातं, पृथग्प्रभा.
PEEP-HOLE, PEEPING-HOLE, *s.* चिह्नं, प्रत्यक्षिह्नं, निरूपणयोग्यं प्रत्यक्षिह्नं
PEEPING, *s.* प्रत्यक्षस्यानात् सूक्ष्मनिरोचं, प्रत्यक्षिद्वात् सूक्ष्मोद्यनं.
PEER, *s.* (One of the same rank) समपदस्यः, साननपदस्यः, तुल्यपदस्यः.
 -(Fellow, associate) यस्य, सचियः, सहायः.-(Nobleman)
 कुलीनजनः, शिष्टजनः &c.
TO PEEP, *v. n.* (Appear). See the word. (Look narrowly).
 See **TO PEEP**.
PEERAGE, *s.* (Rank of a peer) कुलीनपदं, कुलीनपदचिः *f.*, शिष्टपदं,
 -(Body of peers) कुलीनलोकः, कुलीनजनसमूहः, कुलीनजनः *m. pl.*,
 शिष्टजनता *m. pl.*, कालीयं, राजन्यं.
PEERER, *s.* सूक्ष्मनिरोचकः, सूक्ष्मनिरोचकः, पानदृष्टिः *m.*
PEERLESS, *s.* कुलीना, कुलीनस्त्री, शिष्टस्त्री, कुलीनपदस्या.
PEERLESS, *a.* अनुपमः-मा-मं, निरूपमः &c, चम्रितमः &c, चम्रितरूपः
 -पा-चं, चतुलः-ला-लं, चतुल्यः-त्या-लं, चतुल्लोचः-या-चं,
 चम्रितोचः-या-चं, चमहायः-या-चं, सद्योपमः-मा-मं, सद्योपमः-चा-चं.
PEERLESS, *a.* प्रतोयः-पा-चं, कर्कशः-शा-जं, धनः-त्रा-जं, कर्कशार-
 भायः-या-चं, कर्कशशीलः-ला-लं, धनभावः &c., धनशीलः &c.,
 सदायकः &c., रुच्यशीलः &c., दुष्प्रकृतिः-ति-ति.
PEERLESSLY, *adv.* प्रतोययत्, कर्कशयत्, सदायकयत्, धनभावेन.
PEERLESSNESS, *s.* कर्कशता, कर्कश्यं, कर्कशशीलता, धनशीलता, धनभावः,
 यत्त्वभावः, स्वभावप्रकृता, प्रकृतिप्रकृता, स्वभावप्रकृता.
PEER, *s.* कोलः-लकः, शकुः *m.*, नागदकः-नकः; 'of a lute,' कूषिका.
TO PEER, *v. a.* कोल (nom. कोलयति-यितुं), कोलकेन वन् (c. 9.
 पमाति, वन्तु).
PEERLESS, *s.* (In astronomy) मोक्षपदा, भाद्रपदा.

PEN

PAGAN, *p. p.* कौलितः -ता -नं, कोलयकः -आ -इं, कोलयकः &c.
PALM, *s.* चम्पायान्नितद्रव्यं, वृक्षिनान्नितद्रव्यं, चम्पायोपान्नितपत्रं.
PALLID, *s.* गुदिका, गुलिका, गुलिः -ली *f.*, गुदिन्.
PALLIUM, *s.* तनुत्वक *f.* (च), शूनात्तक *f.*, तनुपत्रं *n.* (न), मूलपत्रं *n.*,
 पटलं, पुटः -ट, मूलपटलं.
PALI-SHILL, *s.* मण्डलं, सान्निध्यं, माधुर्यं, प्रमोह, प्रमोह विना.
PALMYRA, *a.* हस्तः -चा -ई, निर्मलः -ला -लं, यिलः &c., धमलः
 &c., पिजलः -दा ई, प्रगतः -चा -नी, सञ्चः &c., मुद्धः -डा -ई, स्पष्टि-
 क्रमः -भा -ई, जिरगभेडाः -गा -ई, दृश्यरूपकः -जा -क, अदृश्यरूपकः &c.
PALLADIUM, **PALLADINUS** -प्रच्छात, निर्मलता, नैवेद्यं, यिलता, निमित्तं
 विजिता, पिजरा, सञ्चता, प्रमादः, प्रमोहा, जिरगभेडा, दृश्यरूपकता.
PALT, *s.* (Hile) पशुपत्रं *n.* (न), पशुलोम *n.* (न), दृतिः *f.*, चांचनं,
 दृतिः *f.*—(Blow, throw) प्रहारः, आपातः, रोषः -परं.
To PAIT, *v. a.* पाट् (c. 10. पाटयति -विभुं), प्रद् (c. 1. -हरति -ईडुं), इन्
 (c. 2. -हति -ई), अभितन्, घातन्, अभ्याहन्; 'with stones', प्रमर्दः
 प्रद्, प्रमर्दयति क, प्रमर्दयन् हिप् (c. 6. धियति, सेहुं) or पद् (c. 10.
 पातयति -विभुं).
To PALT, *v. n.* (Rain hard) धाराधारय or धाराम्मानेन पूष, उम्लान्
 द्व पूष् or पद्, तांश् पूष्, पलन्द पूष्.
PALT-MONGER, *s.* पशुपत्रविस्फपी *m.* (न), पशुलोमयाधारो *m.*
PLEAS, *s.* (In anatomy) पालनेजः, पालप्रदेशः.
PLEA, *s.* (Instrument for writing) लेखनी, खोलिनी, बल्लः, तुल्लः *f.*
 -लिङा, अधोग्रहीतरा, परिवाता, वेणाद्या, जीम्वरः, जसिदः—(In-
 closure, copy) चररोपः -पदे, प्रनः; 'for cattle,' गोघ्नः.
To PIN; *v. a.* (Water, commit to paper) लिप् (c. 6. लिहितं
 हेतिभुं), ले-बाम्दं -टां ट्.—(Shut up in a pen) प्रने निरुप् or
 चनरुप्, प्रनं प्रयिज् (c. 10. -नेजयति -विभुं).
PRIVY, *a.* (Pertaining to punishment) दण्डप्रत्ययी -निजनी &c.
 दण्डप्रत्ययीकः -का -ई, प्राज्ञप्रत्ययी &c., प्राज्ञप्रत्ययीकः &c., दातः
 -गरी -गरे, दाहिदः -की -के, दिनयिः -जी -जे.—(Subj. c. to i)
 दण्डनीयः -बा-वं, दातयः -ग्ना -रन्, दण्ड-गेमः -ग्या -ग्य, दण्ड-हे-ही-ई.
PENALTY, *s.* दण्डः, जासनं, अनुजासनं, जिधिः *f.*—(Pecuniary) दण्डः
 धनदण्डः, चर्षदण्डः, साहसं; 'to exact penalty,' दा in casus
 (दापयति -विभुं).
PENANCE, *s.* तपस् *n.*, तपस्या, प्रायश्चित्तं, कृच्छ्रं-छा, तपश्चर्या, व्यायेक्षाः
 देहेत्या, देहेद्वयः, कायदानं, यमः, पापनं, भ्रतं, प्रगाढः 'general
 penance for all sins,' सर्वप्रायश्चित्तं; 'mortal' or 'extrinsic
 penance,' देशान्तप्रायश्चित्तं. The different kinds of penance
 as described in Manu, Book XI. v. 211, &c., are: मानापनं,
 सानपनं, अतिकृच्छ्रं, तप्तकृच्छ्रं, पराक्रः, चान्द्रायणं; 'of these the
 last or 'lunar penance,' चान्द्रायणप्रतः, चान्द्रायणविधानं is the
 most celebrated; it consists in diminishing the food by
 one mouthful each day during the fortnight of the moon's
 wane, and increasing it in the same proportion during
 the other fortnight, eating fifteen mouthfuls on the day of
 the opposition, and fasting entirely on the day of conjunc-
 tion. 'To perform penance,' तपस् तप् in pass. (तप्ते),
 सनप्, तपप् (nom. तपस्यति), तपम् or तप्तं चर् (c. 1. चरति -विभुं),
 or चापच् or अनुष्ठ or चास्या, प्रायश्चित्तं (nom. प्रायश्चित्तयते).
PENATES, *s.* कुलदेवताः *f. pl.*, गृहदेवताः *f. pl.*, गृहा देवताः *f. pl.*, आरा-
 ध्यदेवताः *f. pl.*; 'worship of them,' कुलदेवकाम्यं.

PENTAMETER, s. पञ्चपदी *m.* (नं), पञ्चपदी *m.* (नं).
PENTANGULAR, a. पञ्चकोणः-या -यः पञ्चाङ्गः-सा -सी -सं.
PENTAPETALOUS, a. पञ्चदलः-ला -लं, पञ्चदलविशिष्टः-या -यं.
PENTARCHY, s. पञ्चजनराज्यं, पञ्चजनप्रभुत्वम्.
PENT-HOUSE, s. पट्टिगृहं, पट्टिस्थगृहं, पट्टिस्थितगृहं, ग्राहगृहं, उपगृहं.
PENULTIMA, s. उपधा. उपान्तः, उपान्ताद्यर्थः.
PENULTIMATE, a. उपान्तः-न्ता -न्तं, उपान्तिकः-की -कं, सन्तोषसदः-सा -नं.
PENUMBRA, s. अर्धलौकाया, अर्धलौकाया, अर्धलौक्यः.
PENURIOUS, a. कृपणः-या -यं, व्ययशङ्की -क्षिणी -क्षि (नं), व्ययशङ्कतः-ता -तं, गाढमुष्टिः-भिः -भिः, दृढमुष्टिः &c., पट्टमुष्टिः &c. See NIGGARDLY, MISERLY.
PENURIOUSLY, adv. सकापैर्षं, कृपणवत्, व्ययशङ्कया, खल्वस्येन, कापैस्तेन.
PENURIOUSNESS, s. कृपणता, कापैर्ष्यं, व्ययशङ्का, दृढमुष्टित्वं. See NIGGARDNESS.
PENURY, s. दृष्टिद्वयः, दारिद्र्यं, दारिद्र्यं, निर्धनता, अपनता, निम्बिचनत्वं, कापैर्ष्यं, कृपणता -न्तं, दीनता, दीन्यं, दुर्गतिः *f.*, निःस्वता.
PEON, s. (Foot-soldier) पदातिः *m.*-तिकाः पादातिः *m.*-तिकाः, पतिः *m.*
PEOPLE, s. (Body of persons who compose a nation, &c.) जनता, देशजनता *m. pl.*, देशलोकः, देशवासिनः *m. pl.*, प्रजा, प्रजाः *f. pl.*, लोकः, जनपदः, विशेषदेशलोकः, विशेषदेशजनता, देशमनुष्याः *m. pl.*—(Commonalty) प्रजा, लोकः, जनः, जनपदः, जगती; 'courting the people,' लोकचरनं, जनचरनं; 'fear of the people,' लोकलज्जा, जनलज्जा.—(Common people) अवलोकः, अवलोक्यः *m. pl.*, अवलोक्यः *m. pl.*, अवलोक्यतायाः *m. pl.*, अवलोक्यलोकः, हीनलोकः, पुष्पजनता *m. pl.*, सामान्यलोकः, प्राकृतलोकः, साधारणलोकः.—(Folk) लोकः, जनः, मनुष्यः, जनपदः, मनुष्यभातिः *f.*, नृभातिः *f.*, जगती.—(Particular class) वर्गः, वर्गः, गणः, जनः, लोकः; 'country people,' ग्रामीणलोकः; 'people of the brahminical class,' ब्राह्मणवर्गः; 'of the servile class,' शूद्रवर्गः, शूद्रवर्गः, शूद्रलोकः.—(Servants, attendants) सेवकजनः, सेवकवर्गः, परिजनः, परिचारः.
To PEOPLE, v. a. समनीकृ, समनं-नां कृ, समनुष्ठीकृ, समनुष्ठी-ष्ठीकृ, जनपुष्ठीं-ष्ठी कृ, यस् (c. 10. वासयति-यितुं).
PEOPLED, p. p. समनीकृतः-ता -तं, जनविशिष्टः-या -यं, वासितः-ता -तं.
PEPPER, s. (Black) मरीच, मरिचं, कोल-लकं, दूर्य, कालमरीचं, उपर्यं, ऊपर्यं, वेतनं, धर्मपहनं, पिक्कः *m.*-दु *n.*, वलीनं, शिरोवृत्तं, शाकाङ्गं, आपनं, शुक्ली, शुताभिनननं, शुपाभिनननः.—(White pepper) अवलं.—(Long pepper) पिप्पली-लिः *f.* See the word; 'the plant,' पिप्पलवृक्षः.
To PEPPER, v. a. मरीच (nom. मरीचयति-यितुं), समरीचीकृ, मरीचाङ्गं-कां कृ.—(Sprinkle, pelt) कृ, सवकृ, सवाकृ, प्रहृ.
PEPPER-BOX, s. मरीचपात्रं, मरिचपात्रं, मरीचापात्रः.
PEPPER-CORN, s. मरीचबीजं, मरीचफलं, मरिचबीजं.
PEPPERED, p. p. मरीचितः-ता -तं, मरिचिकः-की -कं, समरीचः-चा -चं.
PEPTIC, a. पाचकः-का -कं, पाचनः-ना -नं, अग्निवर्धकः-का -कं, अग्निदः-दा-दं, पट्टिकरः-रा -रं, अग्निदीपकः-का -कं, अग्नेयः-यी-यं.
PERACUTE, a. अतितीक्ष्णः-क्ष्ण-क्ष्णं, अतितीक्ष्णः-क्षा -क्षं, अतिप्रसूतः-रा -रं.
PERADVENTURE, adv. किञ्चित्, अपिनाम, दैवात्, दैवपशात्, अदृष्टपशात्, कदापि, कदाचित्, नाम.
To PERAGRATE, v. a. (Wander over) भ्रू, परिभ्रू, परिभ्रू, संभ्रू, पर्यट्, परिभ्रू, अनुभ्रू, अनुचर, गाढ, अवगाढ.
PERAGRATION, s. परिभ्रमणं, परिभ्रमः, पर्यटनं, संभ्रमणं, संभ्रमणः *f.*

To PERAMBULATE, v. a. परिभ्रम् (c. 1. -भ्रमति-भ्रमिषु), परिभ्रम् (c. 4. -भ्रम्यति-भ्रमिषु), भ्रू, पर्यट् (c. 1. -चटति-टिषु), इतस्ततश्च चर् (c. 1. चरति-रिषु), विचर्, परिचर् (c. 1. -सरति-सर्षु), क्रू in freq. (चक्रम्यते).
PERAMBULATION, s. परिभ्रमः-मणं, परिभ्रमणं, पर्यटनं, परिचर, परीचर, परिचर्यः.
PER-ANNUUM, s. प्रतिवर्षं, प्रतिवत्सरं, वर्षे वर्षे, वत्सरे वत्सरे.
PERCEIVABLE, PERCEIVABLENESS, &c. See PERCEPTIBLE, &c.
To PERCEIVE, v. a. (Receive impressions through the senses or bodily organs) इन्द्रियैर् यद् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीषु) or ज्ञा (c. 9. जानाति, ज्ञाषु) or विज्ञा or चाज्ञा or विद् (c. 10. वेदयति-ने-यितुं) or अनुभू.—(See) दृश्, अनुदृश्, परिदृश्, सम्प्रदृश्, प्रतिदृश्, लक्ष्, संलक्ष्, आलक्ष्, उपलक्ष्, ईक्ष्, समीक्ष्, पीक्ष्, प्रेक्ष्, आलोक्, आलोच.—(Know) ज्ञा, परिज्ञा, विज्ञा, वृष्, अनुवृष्, विद् संविद्, अवगम्.—(Apprehend, understand, observe) उपलभ्, अवगम्, अवपुष्, कृ, अवे, विभू, अनुभू, सूप्.—(Be affected by) अनुभू, विद्, उपहतः-ता -तं भू.
PERCEIVED, p. p. अनुभूतः-ता -तं, ज्ञातः-ता -तं, विदितः &c., दृष्टः-या -यं, लक्षितः &c., उपलभः-मा -मं, अवगतः-ता -तं, विस्मयः-या -यं; 'by the senses,' इन्द्रियाकृतः-ता -तं, इन्द्रियगोचर-रा -रं; 'by the ear,' कर्णगोचर &c.
PERCEIVER, s. विषयग्राहकः, विषयग्राही *m.* (नं), अनुभाषी *m.*, लक्षकः.
PER-CENT, PER-CENTAGE. The sense of these words may be expressed by उचर-रा -रं; as, 'one per-cent,' एकोत्तरं; 'five per-cent,' पञ्चोत्तरं. See also INTEREST. A 'percentage' or commission is शुल्क-वृत्तः.
PERCEPTIBILITY, s. इन्द्रियगोचरता, इन्द्रियगम्यता, वेद्यता, वेदनीयता, उपलभ्यता, विभाव्यता, प्रत्यक्षता, दृष्टिगोचरता.
PERCEPTIBLE, a. वेदनीयः-या -यं, वेद्यः-क्षा -क्षं, उपलभ्यः-भ्या -भ्यं, विभाव्यः-या -यं, ज्ञेयः-या -यं, प्रत्यक्षः-क्षा -क्षं, व्यक्तः-क्षा -क्षं, उद्भूतः-ता -तं, बाह्य-री -रं, गोचर or विषय or ग्राह्य &c. in comp.; as, 'by the eye,' दृष्टिगोचर-रा -रं, दृष्टिविषयः-या -यं, दृष्टिगम्यः-भ्या -भ्यं, दृष्टिग्राह्यः-क्षा -क्षं, चक्षुर्ग्राह्यः-क्षा -क्षं; 'by the ear,' कर्णगोचर-रा -रं, कर्णविषयः &c.; 'by the senses,' इन्द्रियगोचर &c., इन्द्रियविषय &c., इन्द्रियग्राह्यः &c., इन्द्रियिकः-की -कं.
PERCEPTIBLY, adv. प्रत्यक्षतः, प्रत्यक्षेण, व्यक्तं, यथा उपलभ्येत तथा.
PERCEPTION, s. (Act of perceiving) बोधः, वेदनं, संवेदः-दनं, उपलभिः *f.*, उपलभ्यः, अनुबोधः, अनुभवः, अनुभूतिः *f.*, अवगमः, विषय-वेदनं, विभावनं, भावनं, ज्ञानं, परिज्ञानं, विज्ञानं, अभिज्ञानं, इन्द्रिय-ज्ञानं, इन्द्रियपुष्टिः *f.*, विषयग्रहः-ग्रहं, इन्द्रियग्रहः, रूपादिबोधः, व्यक्ति *f.*, संस्पृष्टः.—(Faculty of perceiving) विषयग्रहशक्तिः *f.*, विषयवेदनशक्तिः *f.*, विषयग्राहकत्वं, विषयग्रहव्यवस्था, चेतन्यं, चिच्छक्तिः *f.*
PERCEPTIVE, a. ग्राहकः-का -कं, ग्राही-हिणी-हि (नं). See PERCIPIENT.
PERCH, s. वासयतिः *m. f.*, सखीनयतिः *m. f.*, सखीनस्थानं, सखीनकारं, सखीनद्वयः, अभ्यासयतिः *m. f.*, पक्षिवासद्वयः, यतिः *m. f.*, दृक्.
To PERCH, v. n. सखीनं कृ, सखी (c. 1. -इयते, c. 4. -डीयते-डिषु), वासयतिम् अभ्यास् (c. 2. -आस्ते-आस्तिषु) or निष्ठी (c. 4. -लीयते-लेषु) or निपट् (c. 1. -पीदति-पिषु); 'on a branch,' विटपम् अभ्यास्.
PERCHANCE, s. अपिनाम, किञ्चित्, कदाचित्, कदापि, स्यात्, दैवात्, दैवपशात्, किल, यदाकदाचित्.
PERCHED, p. p. निष्ठीयमानः-ना -नं, निपटः-या -यं, सन्निवृत्तः-ना -नं.
PERCIPIENCE, s. See PERCEPTION.

PERCIPIENT, *a.* विषयग्राहकः -का -कं, विषयग्राही -हिणी -हि (न्)
विषयग्रहणशक्तिः -का -कं, विषयग्रहणसमर्थः -धी -धं, ग्रहणधामः -मा
-मं, विषयवेदनधामः &c., अनुभावी &c., चेतनः -ना -नं, सचेतनः &c.
To PERCOLATE, *v. n.* (Flow in drops) लवणः or विन्दुक्रमेण सु or
स्यन्द or झर् or री or गल् or च्युत्.

To PERCOLATE, *v. a.* (Filter) जलं शुध् or विन्दुक्रमेण सु in caus.

PERCOLATION, *s.* लवणः स्यन्दनं or धरणं or सवः, उत्पन्नं.

PERCOLATOR, *s.* उत्पन्नयन्त्रं, जलशोधकः, जलोत्पन्नकृत्.

PERCUSSION, *s.* समाघातः, आघातः, प्रतिघातः, संघट्टः -ट्टनं, प्रहारः.

PERDITION, *s.* नाशः, विनाशः, प्रणाशः, घयः, उच्छेदः—(Eternal)

अधोगतिः *f.*, दुर्गतिः *f.*, अधोगमनं, अधःपातः, अधःपतनं, नरकपातः.

To PERGRINATE, *v. n.* (Roam about) भ्रम्, परिभ्रम्, अद्, पवेद्, परि-
भ्रमणं कृ, देशभ्रमणं कृ, देशाटनं कृ, देशाद् देशं गम्.

PERGRINATION, *s.* भ्रमणं, परिभ्रमणं, देशभ्रमणं, देशाटनं, नानादेशभ्रमणं,
अटनं, पवेटनं, विदेशगमनं, परदेशगमनं, व्रज्या, प्रव्रज्या, प्रवासः,
विदेशवासः, सम्पट्टं.

PERGRINATOR, *s.* देशभ्रमणकारी *m.* (न्), विदेशगामी *m.*, परिभ्रमणकृत्.

PERGRINE, *a.* विदेशीयः -या -यं, विदेशी -शिनी &c. वैदेशिकः -की -कं.

PEREMPTORILY, *adv.* स्पष्टं, सुस्पष्टं, व्यक्तं, सुव्यक्तं, स्पष्टार्थतः, भिन्नार्थतः,
सुनिश्चितं, नुनिश्चयेन, सुनिश्चयपूर्वकं, सुनियतं, दाढ्येन, दृढनिश्चयपूर्वकं,
पयश्चयेन.

PEREMPTORINESS, *s.* दृढनिश्चयः, सुनिश्चयः, दृढता, दाढ्यं, अवक्रता,
सुस्पष्टता, सुव्यक्तता, सुनियतत्वं, दृढनिश्चयः, सुनिश्चितत्वं.

PEREMPTORY, *a.* (Express, positive) स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, सुस्पष्टः &c., व्यक्तः
-क्ता -क्तं, सुव्यक्तः &c., अवक्रः -क्ता -क्तं, स्पष्टार्थः -धी -धं, भिन्नार्थः &c.,
आवश्यकः -का -कं.—(Determinate, final) निश्चितः -ता -तं, निश्चीतः
&c., सुनिश्चितः &c., नियतः &c., सुनियतः &c., सिद्धः -द्धा -द्धं.—
(Said of persons) सकृद्वादी -दिनी -दि (न्), अपुनर्वादी &c., दाढ्येन
वादी &c., दृढमतिः -तिः -ति, स्थिरमतिः -तिः -ति.

PERENNIAL, *a.* (Lasting through the year) वर्षस्यायी -यिनी -यि
(न्), संवत्सरस्यायी &c., वर्षावधिकः -का -कं.—(Perpetual, never
failing) नित्यः -त्ता -तं, नित्यस्यायी &c., अनन्तः -न्ता -नं, निरन्तरः
-रा -रं, सततस्यायी &c., अविदासी &c., अविसर्गी &c., अविरतः -ता
-तं.—(In botany, lasting more than two years) वर्षद्वयाधि-
कस्यायी &c., द्विवर्षाधिकजीवी &c.

PERERRATION, *s.* परिभ्रमणं, पवेटनं, नानादेशभ्रमणं, विहरणं.

PERFECT, *a.* सिद्धः -द्धा -द्धं, संसिद्धः &c., सम्पूर्णः -र्णी -र्णं, सम्पन्नः -न्ना
-न्नं, समाप्तः -प्ता -प्तं, पर्याप्तः &c., परिपूर्णः &c., पूर्यः &c., निष्पन्नः
-न्ना -न्नं, परिणतः &c.—(Entire, having no defect) समग्रः -ग्रा
-ग्रं, सकलः -ला -लं, समस्तः -स्ता -स्तं, अविकलः -ला -लं, अखण्डः
-खा -खं, अक्षतः -ता -तं, अन्यूनः -ना -नं, अशेषः -पा -पं, अदोषः
-पा -पं, निर्दोषः &c., दोषहोनः -ना -नं, साङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, अव्यङ्गः &c.
—(Consummate) परमः -मा -मं, उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रकृष्टः &c., उत्तमः
-मा -मं.—(Completely skilled) सम्पन्नः -न्ना -न्नं, व्युत्पन्नः &c.,
पारङ्गतः -ता -तं, पारगतः &c., निपुणः -णा -णं, अभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं,
कुशलः -ला -लं, प्रवीणः -णा -णं, क्षतिप्रवीणः &c., पक्वः -क्ता -क्तं,
परिपक्वः &c.—(In grammar) परोक्षभूतः -ता -तं, भूतः &c., 'tense,'
परोक्षभूतं.

To PERFECT, *v. a.* साध् (c. 10. साधयति -यितुं), संसाध्, समाप् (c. 10.
-सापयति -यितुं), सम्पू (c. 10. -पूरयति -यितुं), संस्कृ, पुरस्कृ, सम्पद्,
निष्पद्, निर्वृत्, निवृत्, तीर्, पार्. See To FINISH, COMPLETE.

(Make proficient) सम्पन्नं -न्नां कृ, व्युत्पन्नं -न्नां कृ, सम्पन्नो कृ.

PERFECTED, *p. p.* सिद्धः -द्धा -द्धं, संसिद्धः &c., सम्पन्नः -न्ना -न्नं, निष्पन्नः
&c., राद्धः -द्धा -द्धं, पुरस्कृतः -ता -तं, संस्कृतः &c., प्रौढः -ढा -ढं.
See COMPLETED, FINISHED.

PERFECTER, *s.* साधकः, सिद्धिकर्ता *m.* (ज्ञे), सम्पादकः, निष्पादकः.

PERFECTION, PERFECTNESS, *s.* (State of being perfect) सिद्धिः *f.*,
संसिद्धिः *f.*, सिद्धता, सम्पन्नता, सम्पत्तिः *f.*, सम्पूर्णता, परिपूर्णता, पूर्यता,
निष्पत्तिः *f.*, निष्पन्नता, समाप्तिः *f.*, राद्धिः *f.*, राद्धता, पर्याप्तिः *f.*,
प्रौढिः *f.*, समग्रता, अविकलता, अखण्डता, अन्यूनता, निर्दोषत्वं, दोष-
हीनता, पूर्णता, परिपूर्णता, सम्पद् *f.*—(Complete skilfulness)
सम्पन्नता, व्युत्पन्नता, क्षतिप्रवीणता, परिपक्वता, नैपुण्यं.—(Highest
state of excellence) उत्कृष्टता, सद्योत्कृष्टता, सद्योत्कर्षः, सर्वसिद्धिः *f.*,
सर्वसिद्धता, सद्योत्तमता, सर्वैश्वर्योत्कर्षः, सर्वैश्वर्यसम्पन्नता, उत्तमता, सर्वपूर्णता.
—(Maturity) पाकः, परिपाकः, पक्वता, परिपक्वता, विपाकः, परि-
णामः, परिणतिः *f.*—(A perfection or excellent quality) गुणः,
परमगुणः, उत्तमगुणः, सद्गुणः.

PERFECTIVE, *a.* साधकः -का -कं, सिद्धिकारी -रिणी &c., सम्पादकः -का
-कं, निष्पादकः &c., समापकः &c., सम्पूर्णकारी &c.

PERFECTLY, *adv.* साकल्येन, समग्रं, सर्वैश्वर्यं, सर्वैश्वर्यं, कृत्स्नशम्, अविलेन,
सम्पूर्णं, पर्याप्तं, अविकलं, अन्यूनं, अखण्डतः, अशेषतः, अदोषतः, सम्पन्नं.

PERFECTNESS, *s.* See PERFECTION.

PERFIDIOUS, *a.* विश्वासघाती -तिनी -ति (न्), विश्रम्भघातो &c., विश्वा-
सघातकः -का -कं, विश्वासभङ्गकः &c., विश्वासभेदी &c., वचकः -का
-कं, कुटिलाचारः -रा -रं, मिथ्याचारः &c., द्विद्वेषी &c., भग्नभक्तिः
-क्तिः -क्ति, घोरभक्तिः &c., मिथ्याप्रतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, भग्नप्रतिज्ञः &c.,
असत्यसन्धः -न्धा -न्धं.

PERFIDIOUSLY, *adv.* विश्वासघातपूर्वकं, विश्वासभङ्गं, प्रतिज्ञाभङ्गपूर्वकं, विश्र-
म्भघातकवत्, वचकवत्, भूतवत्, कृतवत्, मिथ्या.

PERFIDIOUSNESS, *s.* विश्वासघातकानं, विश्रम्भघातित्वं, वचकता.

PERFIDY, *s.* विश्वासघातः, विश्वासभङ्गः, विश्वासभेदः, विश्रम्भघातः, विसंवादः,
द्विद्वेषा, शत्रुसेवा, वचकता, वचनं -ना, कैतवं, कापट्यं, भक्तिभङ्गः,
प्रतिज्ञाभङ्गः.

To PERFORATE, *v. a.* (Bore, pierce) व्यध्, छिद्रं, निर्भिद्, निखन्, शुषिरीकृ.
PERFORATED, *p. p.* छिद्रः -द्धा -द्धं, वेधितः -ता -तं, छिद्रितः -ता -तं, भिन्नः
-न्ना -न्नं, जर्जरः -रा -रं, जर्जरीकृतः -ता -तं, रन्ध्रितः &c., सरन्ध्रः -न्ना
-न्धं, शुषिरः -रा -रं.

PERFORATION, *s.* (The act) वेधः -यनं, व्यधः -यनं, छिद्रकरणं, निर्भिदनं,
भेदनं, शुषिरीकरणं, जर्जरीकरणं, सूक्षिः -ची *f.*, सूचनं -ना.—(Hole
bored) छिद्रं, रन्ध्रं, विवरं, शुषिरं, शुषिः -पी *f.*, विद्रं.—(State of
being perforated) विद्रता, शुषिरता,

PERFORATOR, *s.* वेधकः, वेपी *m.* (न्), साविधः, वेधनिका, भेदकः.

PERFORCE, *adv.* चलात्, चलेन, चलात्कारेण, सचलं, प्रसन्नं, प्रसन्नं,
अभिपद्य, चलवत्, चलापक्यं.

To PERFORM, *v. a.* (Do, execute) कृ, सद्, अभिक्, विधा, अनुष्ठा,
आस्था, समास्था, निर्वह्, आचर्, समाचर्, चर्, प्रवृत् in caus., निर्वृत्,
निवृत्, पूत्, साध्, संसाध्, प्रयुज्, प्रणी.—(Fulfill, make good) पू,
सम्पू, सम्पद्, निष्पद्, साध्, सिद्धीकृ; 'a promise,' प्रतिज्ञा शप् or
अपवृत् or नृ.—(Act a part). See To ACT.

PERFORMABLE, *a.* विधातव्यः -व्या -यं, विधेयः -या -यं, अनुष्ठातव्यः &c.,
अनुष्ठेयः &c., साध्यः -ध्या -ध्यं, साधनीयः &c., करणीयः -या -यं, सम्पा-
दनीयः &c., सम्पाद्यः -द्या -द्यं, निर्वह्यः -ह्या -हं, आचरणीयः &c.

PER

PERFORMANCE, *s.* (Execution) करणं, विधानं, अनुष्ठानं, आचरणं, निर्वहणं, निर्वहः, साधनं, सम्पादनं, निष्पादनं, निष्पत्तिः *f.* निर्वहणं, प्रवर्धनं, चर्या.—(Act, action) क्रिया, कर्म *n.* (नृ), कृतिः *f.* कृत्वा, प्रवृत्तिः *f.*, चेष्टा, विचेष्टितं, व्यापारः.—(Theatrical) अभिनयः, नटनं. नाट्यं, नर्तनं, नटचर्या, नाटः -टनं, नाटकः.

PERFORMED, *p. p.* कृतः -ता -तं, अनुष्ठितः &c., आचरितः &c., विहितः &c., निर्वहितः &c., निष्पादितः &c., सम्पादितः &c., साधितः &c., सिद्धीकृतः &c.; 'one who has performed his duty,' कृतकृत्यः.

PERFORMER, *s.* कर्त्ता *m.* (नृ), कारकः, अनुष्ठता *m.* (नृ), विपायी *m.* (नृ), अनुष्ठायी *m.* साधकः, सम्पादकः, निर्वहकः, प्रवर्धकः, प्रणेता *m.* (नृ), प्रयोजकः.—(Actor) नटः, अभिनेता *m.* (नृ), अभिनयी *m.* (नृ), अभिनयकारो *m.*—(Musical) वाद्यवादकः, भाग्यवादकः, वादकः.

PERFUME, *s.* (Scent) सुगन्धः. सुगन्धिः *m.*, सुवासः, आमोदः, परिमलः, सुरभिः *m.*, सौरभं, सौरभं, गन्धः, इष्टगन्धः, वासः, मोदः, प्रागतर्पणः.—(Substance that emits scent) गन्धः, सुगन्धिद्रव्यं, सुरभिद्रव्यं, सामोदद्रव्यं, सुवासिकद्रव्यं, परिमलद्रव्यं, धूपः, जवादिः *m.*—(For the person) विलेपः -पनं, अनुलेपः -पनं, गात्रानुलेपनी, वर्णकं, अम्ब्रनं, वस्त्रिः -स्त्री, 'perfumed paste,' यक्षकर्मः.—(Compounded perfume) कृत्रिमधूपकः, वृक्षधूपः, वल्गुधूपः.

To PERFUME, *v. a.* सुरभीकृ, वास् (c. 10. वासयति -यितुं), अनुवास, अधिवास, धूपेन वास्, धूप (c. 10. धूपयति -यितुं, c. 1. धूपायति), परिधूप, जवधूप, सुगन्धीकृ, सामोदीकृ, आमोद (nom. आमोदयति -यितुं), परिमल (nom. परिमलयति -यितुं), सपरिमलीकृ, अनुवासनं कृ, सवासोदृ.

PERFUMED, *p. p.* वासितः -ता -तं, अधिवासितः -ता -तं, अनुवासितः &c., सुवासितः &c., सवासः -सा -सं, वासितः &c., सुरभितः &c., आमोदितः &c., परिमलितः &c., सुगन्धितः &c., धूपितः &c., धूपायितः &c., परिधूपितः &c., भावितः &c., चर्चितः &c.

PERFUMER, *s.* गन्धविद्वन्मयी *m.* (नृ), गन्धविद्वन्मयी *m.* (नृ), गन्धवर्णिक *m.* (नृ), गन्धोपजीवी *m.*, गन्धविक्रयोपजीवी *m.*, गन्धानीयः, गन्धिकः, सुगन्धिद्रव्यवसायी *m.*

PERFUMERY, *s.* पूष्टीकृतवर्णिविज्ञेता सुगन्धिद्रव्यसामग्री or गन्धादिद्रव्य-सामग्री, गन्धद्रव्यं, गन्धादिद्रव्यं, सुगन्धिद्रव्यादि *m.*, सुरभिद्रव्यं.

PERFUMING, *s.* (The act) वासनं, सुगन्धिद्रव्यवासनं, अनुवासनं.—(Perfuming the person) चर्चा, चर्चिका, चर्चिष्यं, अनुलेपनं, विलेपनं, अम्ब्रनं, स्थासकः, अङ्गरागः.

PERFUNCTORILY, *adv.* ईषद्वेष्टया, अनवधानेन, ईषद्वधानेन, ईषद्वल्लपूर्थं.

PERFUNCTORINESS, *s.* ईषद्वेष्टा, ईषद्वधानं, ईषद्वप्रयत्नं, ईषद्वुद्योगः.

PERFUNCTORY, *a.* ईषद्वहितः -ता -तं, ईषद्वल्लकृतः &c., ईषद्वधानकृतः &c.

PERHAPS, *adv.* अपिनाम, किंस्वित्, स्यात्, कदापि, कदाचित्, किल, अपि, नाम, दैवात्, दैववशात्, नुवा, नूनं, प्रायेण, यदाकदाचित्, यथा-कदाचित्; 'if perhaps,' यदि कदाचित्, यदि कदापि; 'or perhaps,' अपिवा, स्याद्वा, यद्वा.

PERIAPT, *s.* (Amulet) कवचः -चं, संवदनं.

PERICARDIUM, *s.* हृदाशयः, हृदयाशयः, हृत्तोशः, हृदयकोशः.

PERICARP, *s.* वीजकोशः, वीजगुम्भिः *f.*, वीजगातृका, कर्षिका, कर्षिकाः.

PERICRANIUM, *s.* (Membrane investing the skull) कपालावर-शल्बकृ *f.* (च), कपालावरकान्तकृ *f.*, कपालावरकान्तकृ *f.*, कपालावरकं.—(Skull) कपालः -लं.

PERIERGY, *s.* अनुद्योगः, अतिथानः, अनुसाहः, प्रत्याचारः.

PERIGEE, PERIGEUM, *s.* नीचं, नीचस्थानं.

PERIL, *s.* भयं, भयहेतुः *m.*, संशयः, सन्देहः, संशयहेतुः *m.*, शङ्का, विकलाः.

PER

See DANGER.—(Peril of life) जीवितसंशयः, प्राणसंशयः, प्राणसन्देहः, प्राणसन्देहः. See JEOPARDY.

To PERIL, *v. a.* संशयस्वं -घां कृ, सन्देहस्वं -स्वां कृ, भयस्वं -म्यां कृ, शङ्कास्पदीकृ, भयस्थानीकृ. See To ENDANGER, HAZARD.

PERILED, *p. p.* संशयितः -ता -तं, शङ्कास्पदीकृतः -ता -तं.

PERILOUS, *a.* भयहेतुकः -का -कं, संशयहेतुकः &c., सन्देहः -ग्धा -गं, भयानकः -का -कं, भयङ्करः -रि -रं, सभयः -या -यं, तसंशयः -या -यं, नशङ्कः -का -कं, दुस्तरः -रा -रं; 'a perilous business,' प्राणान्-व्यवहारः. See DANGEROUS, HAZARDOUS.

PERILOUSLY, *adv.* सभयं, तसंशयं, ससन्देहं, सशङ्कं, सन्देहं, शङ्कापूर्थं, भयानकं, शङ्कया. See DANGEROUSLY.

PERILOUSNESS, *s.* सभयता -तं, शङ्कान्तं, सन्देहता, भयानकत्वं, भयं.

PERINEUM, PERINEUM, *s.* (In anatomy) विटपः, महावीर्यं.

PERIOD, *s.* (Revolution of time) कालचक्रं, कालपरिमाणं, कालप-थ्यामः, कालावृत्तिः *f.*, कालावर्तः, कालपरिवृत्तिः *f.*, वर्षचक्रं, संवत्सरचक्रं, कालमानं, वर्षगणः.—(Term or specified portion of time) काला-वधिः *m.*, अवधिः *m.*, कालमर्यादा, कालान्तरं, चक्रं, नेमः, नियतकालः, निरूपितकालः; 'period of five years,' वर्षपञ्चकं, वासरपञ्चनं, युगं; 'of four years,' वर्षचतुष्टयं.—(End, conclusion) चक्रः -न्तं, चक्रान्तं, शेषः, निर्वृत्तिः *f.*—(Indefinite portion of any continued state) अवस्था, दशा, कालांशः, कालभागः, कालावयवः, कालविभक्तिः *f.*; 'period of life,' वयस् *n.*; 'first period of life,' प्रथमवयस्; 'middle period,' मध्यमवयस्; 'last period,' अन्त्यवयस्; 'one who is in the middle period,' मध्यमवयः -याः -यः (नृ), मध्यमवयस्कः -स्का -स्कं; 'the four periods of life,' अवस्थाचतुष्टयं.—(Complete sentence) पूर्णवाक्यं, पद्धिका.—(Mark of the end of a complete sentence) पूर्णवाक्यचिह्नं.—(Astro- nomical period) योगः, गण्डः. The period called गन्तव्यं, is equal to 71 ages of the gods, or 306,720,000 years of mortals, and with its सन्धिः or period of universal deluge, to 309,448,000 years. Fourteen 'Manvantaras' constitute a कल्पाः, or the grand period of creation and destruction, consisting of 4,320,000,000 years.

PERIODIC, PERIODICAL, *a.* (Happening by revolution, regularly recurring) नियतकालिकः -को -कं, नियमितकालिकः &c., निरूपि-तकालिकः &c., नियतः -त्वा -तं, नैमित्तिकः -को -कं, निमित्तनैमित्तिकः &c., सामयिकः -को -कं.—(Pertaining to a revolution, per- formed in one) चक्रिकः -को -कं, परिवर्त्तनात्मकः -का -कं, परि-वर्त्तनसम्बन्धी -न्धनी &c., परिवर्त्तनावशिष्टः -ष्टा -ष्टं, कालावृत्तिवशिष्टः &c.

PERIODICALLY, *adv.* काले काले, कालक्रमेण, निरन्तरं, निरन्तरं, निरन्तरकाले, नियतकालानुसारेण, नियतकाले, नियतं, निरूपितसमये, नियतसमये, समयात्.

PERIODICALNESS, PERIODICITY, *s.* कालनियतत्वं, नियतकालिकत्वं, नियता.

PERIOSTEUM, *s.* (In anatomy) चक्षित्वकृ *f.* (च), चक्षित्वत्वा, चक्ष्या-वरणत्वकृ *f.*, चक्ष्यावरणचक्ष्मे *n.* (नृ).

PERIPHERY, *s.* परिधिः *m.*, परिणहः, परीणहः. See CIRCUMFERENCE. (Of a wheel) ग्रन्थिः *m.*, ग्रन्थिगडलं, नेमिः -मी *f.*, चक्रपरिधिः *m.*

PERIPHRASE, PERIPHRAIS, *s.* वाक्यप्रपञ्चः, वाग्व्यस्तारः, वाग्व्यस्तारुत्वं.

To PERIPHRASE, *v. a.* वाग्व्यस्तारुत्वेन or वाग्व्यस्तारुत्वेन or वाग्व्यस्तारुत्वेन व्याख्या (c. 2. -स्याति -तुं), वाग्व्यस्तारं कृ, वाक्यप्रपञ्चं कृ.

PERIPHRASTIC, PERIPHRASTICAL, *a.* बहुवाचनः -त्वा -कं, विस्तीर्णवाचनः

&c., यावन्निस्तारकः -का -कं, यावन्निस्तारकः &c. पञ्च -द्वा -तै.

PERIPHRASTICALLY, *adv.* चाप्याहुर्व्येन, चाप्यवाहुर्व्येन, चाप्यन्नाह्वेन.

PERIPNEUMONY, *s.* कुम्भसदाहः, कुम्भसदाहः, कुम्भसतापः, यक्षोद्वाहः

To PERISH, *v. n.* (Die, be destroyed) मृ, सम्, नश, प्रणश, विनश, निष in pass, प्रपि, मपि, ध्वं, पिध्वं, प्रली, प्रपिली, प्रमी, विपद्, व्यापद्, नाशं गम् or प्राप्, विनाशम् उपगम्, नष्टः -ष्टा -ष्टं भू- (Be lost eternally) नरकं गम्, नरके पत्, क्षयः पत्, क्षयो गम्. — (Ready to perish) विनाशोन्मुखः -या -रं.

PERISHABLE, *a.* नष्टः -रा -रं, विनष्टः -रा -रं, नाशायीनः -ना -नं, नाशयशः -शा -शं, मरणाधीनः &c., नाशपर्यन्तः -दा -दं, मरणापर्यन्तः &c., नाशशूलः -ला -लं, घातिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, क्षयी -क्षयी -वि (न), ध्वंसी &c., पिध्वंसी &c., जम्पायी &c., नाशवान् -पतो -पत् (न), चक्रवान् &c., भ्रुकुट -रा -रं, क्षयभङ्गः &c., क्षयिन् -दा -दं.

PERISHING, *part. or a.* नश्यन् -श्यन्ती -ज्यत् (न) गायितव्यः -गा -गं, विषयायः &c., नाशी -क्षिनी -क्षि (न), विनाशी &c., पिध्वंसी &c.

PERISTALTIC, *a.* कृमिसदृशः -शी -शं, कृमिगतितनदृशः &c., संधेगतितनदृशः &c.; 'peristaltic motion,' नर्पगतिः *f.*, रुनिगतिः *f.*

PERISTYLE, *s.* हर्म्यपरिगता सभर्यङ्गि or सभर्यङ्गी.

PERITONEUM, *s.* चन्द्रपेदनं, चन्द्रावरणत्वक् *f.* (प), चन्द्रावरणत्वक्, उदर-पेदनत्वक् *f.*, उदरान्तत्वक् *f.*, उदरपेदनं.

To PERJURE, *v. a.* (One's self) निम्त्याशपचं दृ or जप्, निम्त्या जप् (c. 1. जपति -ते, c. 4. जपति, जप्), मृषा जप्, चानत्यजपचं दृ, कूटशपचं दृ, निम्त्यादिचं दृ, कूटसाक्षं दृ, कीटसाक्षं दृ, निम्त्यासाक्षं दृ, चानत्यसाक्षं दृ.

PERJURED, *p. p.* निम्त्याशपकः -का -कं, निम्त्याजपकारी -रिणी -रि (न), कूटशपकारी &c., कूटसाक्षी &c., क्रियाभटः -ष्टा -ष्टं, क्रियानष्टः &c.

PERJURER, *s.* कूटशपकारी *m.* (न), कूटसाक्षी *m.* See PERJURED.

PERJURY, *s.* निम्त्याशपचं, कूटशपचं, कूटसाक्षं, कीटसाक्षं, निम्त्यासाक्षं, निम्त्याजपचः, कूटदिचं, चानत्यशपचः.

PERMANENCE, PERMANENCY, *s.* स्थिरता, स्वीयं, स्थायित्वं, संस्थितिः *f.*, द्यस्थितिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, स्थितिः *f.*, भुयता, प्रीत्यं, पृतिः *f.*, स्थाय-रता -नं, म्यापुता, स्थितिमहं, नित्यता, नित्यस्थायित्वं, चक्षयता, चिर-स्थायित्वं, चनपायः.

PERMANENT, *a.* स्थिरः -रा -रं, स्थायी -यिनी -यि (न), संस्यः -स्या -स्यं, स्थायः -रा -रं, स्थितिमान् -मती -मत् (न), स्थायान् -यसी -यः (न), भुयः -या -यं, चक्षयः -या -यं, चक्षुतः -ता -तं, नित्यस्थायी &c., नित्यः -त्वा -नं. See LASTING, ENDURING.

PERMANENTLY, *adv.* स्थिरं, स्वीयं, नित्यं, भुयं, समीप्यं, नित्यशर्, नित्य-दालं, सदैवादालं, शाश्वतं.

PERMEABILITY, *s.* व्याप्यता -नं, प्रवेशनीयता, भेदनगम्यता, प्रवेश्यता.

PERMEABLE, *a.* व्याप्यः -या -यं, प्रवेश्यः -श्या -श्यं, प्रवेशनीयः -या -यं, भेदनीयः -या -यं, भेदनगम्यः -म्या -म्यं, भेदनयोग्यः -य्या -य्यं.

PERMEANT, *a.* व्यापी -यिनी -यि (न), व्यापकः -का -कं.

To PERMEATE, *v. a.* (Pervade, penetrate) व्याप्, अभिव्याप्, प्रविश, व्याप्, भिद्, गाह, विगाह, व्यश, क्षतिप्रल, व्यतिप्रल, समतिप्रल, समधू.

PERMEATION, *s.* व्याप्तिः *f.*, अभिव्याप्तिः *f.*, व्यापनं, प्रवेशः -शनं, वेधनं, भेदनं, विगाहः -हनं.

PERMISSIBLE, *a.* अनुज्ञेयः -या -यं, समनुज्ञेयः &c., अभ्यनुज्ञेयः &c., अनु-ज्ञातव्यः -व्या -यं, अनुज्ञाहं -हं -हं, अभ्यनुज्ञाहं &c., अनुज्ञायोग्यः -य्या -य्यं, धर्म्यः -म्या -म्यं.

(74) PERMISSION, *s.* अनुज्ञा -शनं, समनुज्ञानं, अभ्यनुज्ञा -शनं, अनुमतिः *f.*, 585

अनुमते, अनुमोदनं, आज्ञा, प्रमता, शक्तिः *f.*, सामर्थ्यं.

PERMISSIVE, *a.* अनुज्ञादायकः -का -कं, अनुज्ञादः -दा -दं, अनुज्ञाप्रदः &c.

To PERMIT, *v. a.* अनुज्ञा (c. 9. -नानाति -नीते -ज्ञातुं), अभ्यनुज्ञा, समनुज्ञा, अनुमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), अनुमद् (c. 1. -मोदते -दितुं), अभ्यनुमद्, अनुमं दा, अनुमतिं दा, आज्ञां दा, उपेक्ष (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), इप् (c. 6. इच्छति, रक्षितुं). Sometimes the sense of 'permit' is expressed by the causal form; as, 'he permits to perish,' नाशयति; 'he permits to take,' हारयति.

PERMIT, *s.* अनुज्ञापत्रं, आज्ञापत्रं, अनुज्ञा, प्रमतापत्रं, अनुमतिः *f.*

PERMITTED, *p. p.* अनुज्ञातः -ता -तं, अभ्यनुज्ञातः &c., समनुज्ञातः &c., अनुमतः &c., अनुमोदितः &c., दत्तानुमः -मा -मं, गृहीतानुमः &c., अनिविष्टः -ष्टा -ष्टं, अपिष्टः &c., उपेक्षितः &c., अपक्षितः &c.

PERMUTATION, *s.* विनिमयः, परित्यजनं, परित्युक्तिः *f.*, व्यतिहारः, निमयः.

PERNICIOUS, *a.* पातुकः -का -कं, घाती -तिनी -ति (न), घातकः &c., विघातकः &c., उपघातकः &c., विनाशकः &c., क्षयकारकः &c., क्षयकारी -रिणी &c., हिंसकः &c., हिंसः -ष्टा -ष्टं, चालयिकः -जी -कं, क्षपायकारी &c., चहिनकारी &c., दुष्टः -ष्टा -ष्टं, दूषकः -का -कं. See INJURIOUS.

PERNICIOUSLY, *adv.* सापत्नारं, सापायं, सनाशं, सद्रोहं, चहितं, हिंसं.

PERNICIOUSNESS, *s.* पातुकत्वं, क्षयकारकत्वं, विनाशकत्वं, दूषकता.

PEJORATION, *s.* वाक्पोषसंहारः, कपोपसंहारः, भाषणोपसंहारः.

To PERPEND, *v. a.* मनसा विगम् (c. 10. -गणयति -यितुं) or विचद् (c. 10. -चारयति -यितुं).

PERPENDICULAR, *a.* लघ्नः -पा -पं, पधोलघ्नः &c., लघ्नलघ्नः &c. — (Falling at right angles) समकोणपातो -तिनी -ति (न), समकोण-गामी &c. — (Vertical) चतुः -चुः -चु, चगिजः -सा -सं, मूची &c., सरलोद्दीपः -स्ता -तं.

PERPENDICULAR, *s.* लघ्नः -पं, लघ्नः, पधोलघ्नः, चालघ्नः, पधलघ्नः. पलघ्नः; 'of a triangle,' कोटिः *f.*

PERPENDICULARLY, *adv.* लघ्नपेथ, पधोलघ्नपेथ, लघ्नदिशि; 'the sun's rays fall there perpendicularly,' तत्र रयिकिरण लघ्नपाः पतन्ति.

To PERPETRATE, *v. a.* (Do, commit) दृ, विधा, समापद्, आपद्.

PERPETRATED, *p. p.* कृतः -ता -तं, समापरितः -ता -तं, विहितः -ता -तं.

PERPETRATION, *s.* करणं, आपरणं, समापरणं, विधानं, सम्पादनं.

PERPETUAL, *a.* नित्यः -त्वा -नं, निरन्तरः -रा -रं, शाश्वतः -ती -तं, सततः -ता -तं, सक्तः &c., निरन्तः -दी -दं, अविरतः -ता -तं, निरतः &c., चानवरतः &c., चनारतः &c., अनन्तः -ना -नं, सदैवालीनः -ना -नं, सदैवालस्यायी &c., नित्यम्यायी &c., पिरस्यायी &c., सदैवालिकः -दी -दं, सनातनः -नी -नं, जमीणः -ज्जा -ज्जं; 'perpetual motion,' सततगतिः *f.*

PERPETUALLY, *adv.* नित्यं, नित्यशम्, नित्यदा, सततं, निरन्तरं, अविरतं, शाश्वतं, शाश्वत्, जमीणं, अनुदायं, चगिजं, सना. See CONTINUALLY, CONSTANTLY.

To PERPETUATE, *v. a.* शाश्वतीकृ, निरन्तरीकृ, मततीकृ, स्थिरीकृ, नित्यीकृ, नित्यस्यं -स्यां दृ, नित्यस्थायिनं -यिनो -यि दृ.

PERPETUATED, *p. p.* शाश्वतीकृतः -ता -तं, सनातीकृतः &c., स्थिरीकृतः &c.

PERPETUATION, *s.* शाश्वतीकरणं, मततीकरणं, स्थिरीकरणं.

PERPETUITY, *s.* नित्यता -नं, नित्यं, निरन्तकत्वं, निरन्तक्यं, चाननक्यं, नित्य-स्थायित्वं, नित्यकालस्थायिता -नं, नित्यस्थितिः *f.*, अविरतः, अविरतिः *f.*, निरन्तरस्थितिः *f.*, निरन्तरस्थायित्वं, स्थिरता, स्वीयं, स्थिरस्थितिः *f.*

संस्थितिः *f.*, सखलस्थितिः *f.*, अखलस्थितिः *f.*, अनवरतत्वं, अपरितत्वं, सनातिः *f.*, अविच्छेदः, सन्नतत्वं, सानन्यं, चिरस्थापिता.

To PERPLEX, *v. a.* (Complicate, embarrass) सकुलीकृतं, जाकुलीकृतं, व्याकुलीकृतं, समाकुलीकृतं, सङ्करीकृतं, सङ्कीर्णीकृतं, व्याकुल (nom. व्याकुल-यति -यितु) or जाकुल, बाध्, क्लिप्, क्लिष्टीकृतं, रूप, क्लेशं कृ or दा, शल्यं कृ.—(Bewilder, confound) मुह्य, व्यागृह्य, विमुह्य, परिमुह्य, सम्मुह्य, व्याकुलीकृतं, जाकुलीकृतं, विभ्रम्, सम्भ्रम्, भ्रम्, मोहं कृ or जन्, सम्भ्रमं जन्, चित्रभातिं कृ, चित्रवैकल्यं कृ, व्यस्तपिचं-चां कृ, व्यस्तां जन्.

PERPLEXED, *p. p.* व्याकुलः-ला-लं, जाकुलीकृतः-ता-तं, जाकुलः-ला-लं, जाकुलितः &c., व्याकुलितः &c., व्याकुलचित्तः-त्ता-त्तं, व्यस्तः-त्ता-त्तं, व्यस्तचित्तः-त्ता-त्तं, भान्नुदयः-यौ-यं, सम्भ्रान्तः-न्ता-न्तं, विद्युत्प्रचिन्नः &c., विमोहिताः &c., मोहितः &c., व्यग्रः-या-यं, सन्दिग्धमनस्कः-स्त्ता-स्त्तं, विमनस्कः &c., विमनाः-ना-नः (स्), उद्विग्नमनः &c., दुर्मेनाः &c., मूढः-दा-दं, विमूढः &c., मुग्धः-या-यं, विमुग्धः &c., कातरः-रा-रं, विह्वलः-त्ता-त्तं, व्यतः-या-यं, अधीरः-रा-रं, विप्रतिपन्नः-चा-चं.

PERPLEXING, *part. or a.* भान्तिजनकः-का-कं, मोहजनकः &c., मोहकः-का-कं, मोहनः-ना-नी-नं, भान्तिकरः-रा-रं, मोहकरः &c., भानकः-का-कं, विमोहनः-ना-नी-नं, विमोहकः &c., भ्रमजनकः &c., बाधकः &c.

PERPLEXITY, PERPLEXEDNESS, *s.* व्याकुलता-त्वं, जाकुलता-त्वं, व्यस्तता, व्यग्रता, व्यस्तचित्तत्वं, पित्तव्यस्तता, चित्रभातिः *f.*, कातरता-त्वं, चित्रवैकल्यं, विप्रत्ययः, चित्रविप्रत्ययः, विद्युत्प्रता, मोहः, व्यामोहः, सम्भ्रमः, सन्देहः, विप्रतिपत्तिः *f.*

PERQUISITE, *s.* शुल्कः-ल्लं, चवानरलाभः, अपिचलाभः, जतिरिचलाभः, आगन्तुकलाभः, धेतनापिचलाभः.

PERQUISITION, *s.* परीक्षा-क्षणं, जतिपरीक्षा, जन्नेयका, पर्येषणा.

To PERSECUTE, *v. a.* बाध् (c. 1. बाधते-पितुं), प्रबाध्, परिबाध्, प्रतिबाध्, बाधाधेन् or द्रोहाधेन् अनुसृ (c. 1. स्रति-स्रिषुं, c. 10. सारयति-पितुं), द्वेषपुष्टम् अनुसृ, दूह् (c. 4. दूहति, द्रोहिषुं), क्लिप् (c. 9. क्लिप्प्रति, क्लेशितुं), क्लेशं or द्रोहं कृ, अभिद्रोहं कृ, उपद्रव्यं कृ.

PERSECUTED, *p. p.* बाधितः-ता-तं, द्वेषपुष्टम् or बाधाधेन् अनुसृतः &c., अभिद्रुष्यः-या-यं, अभिद्रुष्यताः-या-यं, उपद्रुतः &c.

PERSECUTION, *s.* बाधः-या-यं, बाधाधेन् or द्रोहाधेन् अनुसरणं, द्रोहः-हणं, अभिद्रोहः-हणं, क्लेशकरणं, उपद्रुतकरणं, उपद्रवः, क्लेशः, दुःखं.

PERSECUTOR, *s.* बाधकः, प्रतिबाधकः, अभिद्रोही *m.* (न), क्लेशकरः.

PERSEVERANCE, *s.* अभिनिवेशः, अभिनिवेशता, व्यवस्थितिः *f.*, व्यवसायः, अध्यवसायः, दीर्घव्यवसायः, जतिव्यवसायः, दीर्घप्रयत्नः-ल्लत्वं, उद्योगः, उत्साहः, दीर्घोद्योगः, दीर्घोत्साहः, निर्वन्धः, जतिनिर्वन्धः, पर्यवस्थितिः *f.*, आग्रहः, प्रसङ्गः *f.*, आरम्भसम्पादनं, उद्यमः, दीर्घोद्यमः, अनवरतप्रयत्नः, निरन्तरचेष्टा, धृतिः *f.*, धैर्यं, स्थिरता, स्थैर्यं, स्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*, प्रवृत्तिः *f.*, अभियुक्ता, प्रयत्नः, अधिवासः, गुरणं, निष्पदः; 'in religious austerities,' चर्या.

To PERSEVERE, *v. n.* पर्यवस्था (c. 1. तिष्ठति-स्थानुं), अभिनिवेशेन or दीर्घोत्साहेन आरम्भानि सम्पद्य (c. 10. पादयति-पितुं), अभिनिवेशं कृ, निर्वन्धं कृ, दीर्घव्यवसायं कृ, दीर्घप्रयत्नं कृ, अनवरतप्रयत्नं कृ, जतिव्यवसायं कृ, निरन्तरचेष्टां कृ, आग्रहं कृ, अभिनिवेशः-ष्टा-ष्टं भू.

PERSEVERING, *a.* अभिनिवेशशीलः-ला-लं, अभिनिवेशः-ष्टा-ष्टं, व्यवसायी-यिनी-यि (न), अध्यवसायी &c., दीर्घप्रयत्नी &c., दीर्घप्रयत्नवान्-वती-वत (न), दीर्घोद्योगी &c., दीर्घोत्साही &c., दीर्घोद्यमी &c., महात्माही &c., महोद्यमी &c., उद्यमी &c., उत्साही &c., उद्योगी &c., उत्साहवान् &c., आग्रही &c., आग्रहशीलः &c., प्रसङ्गः-त्ता-त्तं, निर्वन्धः

न्याशीलः &c., दृढकारी &c., आरम्भसम्पादकः-का-कं, अध्यवसाययुक्तः-त्ता-त्तं, उद्युक्तः &c., कृतप्रयः-मा-मं, प्रसितः-ता-तं, व्यवस्थितः &c., स्थितिमान् &c., प्रवर्तमानः &c., महोत्साहः-हा-हं, महोद्यमः-मा-मं.

PERSEVERINGLY, *adv.* अभिनिवेशेन, दीर्घप्रयत्नपूर्वकं, दीर्घप्रयत्नतस्तु, सव्यवसायं, दीर्घोत्साहेन, आग्रहं, सनिर्वन्धं, प्रसङ्गं, सोद्योगं, सोत्साहं.

PERSIA, *s.* (The country) पारसीकः, पारसिकः.

PERSIAN, *a.* पारसिकः-की-कं, पारसीकः &c., पारसीकदेशीयः-या-यं; 'the language,' पारसिकभाषा.

To PERSIST, *v. n.* जतिनिर्वन्धेन पर्यवस्था, जतिनिर्वन्धं कृ. See To PERSEVERE.

PERSISTENCE, PERSISTENCY, *s.* निर्वन्धः, जतिनिर्वन्धः, आग्रहः, अभिनिवेशः, व्यवस्थितिः *f.*, पर्यवस्थितिः *f.* See PERSEVERANCE.

PERSON, *s.* (Individual) जनाः, व्यक्तिः *f.*, एकजनः, पुरुषः, मनुष्यः; 'a female person,' स्त्रीजनः, अङ्गनाननः.—(Body) चङ्ग, शरीरं, देहः, भूतिः *f.*, कायः, गात्रं, वपुस् *n.*, तनुः *f.*, विग्रहः, अहङ्कारास्पदः; 'embellishment of the person,' अङ्गसंस्कारः, शरीरसंस्कारः; 'rubbing the person,' अङ्गमर्दनः; 'attendance on the person,' शरीरशुश्रूषा.—(Form, exterior appearance) रूपं, आकारः, आकृतिः *f.*, मूर्तिः *f.*—(Character in a drama) भूमिका, रूपं, वेगः.—(Person in grammar) पुरुषः; 'first person,' उत्तमपुरुषः, प्रथमपुरुषः, जसद्वयं, प्रथमा; 'second,' द्वितीयपुरुषः, मध्यमपुरुषः, सुप्तद्वयं; 'third,' तृतीयपुरुषः, उत्तरपुरुषः, नामवाच्यं. Native grammarians consider the third person as प्रथमपुरुषः.—(In person, in one's own person) साधान्, प्रत्यक्षं-धत्तस्-धेय, स्वतस्.

PERSONABLE, *a.* सुरूपः-पी-पं, सुरूपी-पिणी-पि (न), रूपवान्-वती-वत (न), सुगात्रः-त्री-चं, सङ्गः-ङ्गी-ङ्गं, वराङ्गः &c., आरुद्दर्शनः-ना-नं, आकारशुद्धः-द्वा-दं.

PERSONAGE, *s.* जनाः, व्यक्तिः *f.*, पुरुषः, मनुष्यः. See PERSON.—(Eminent person) श्रेष्ठजनः, शिष्टजनः, महाननः.

PERSONAL, *a.* (Belonging to persons, not things) पौरुषेयः-यी-यं, पौरुषः-पी-पं, पुरुषवाचकः-का-कं, व्यक्तिवाचकः &c., पुरुष in comp.; 'a personal pronoun,' पुरुषवाचकसर्धनाम *n.*—(Peculiar or proper to individuals) जात in comp., निज in comp., विशेषव्यक्तिसम्बन्धी &c.; 'personal advantage,' जातमहिता, साहिता; 'personal experience,' खानुभवः.—(Belonging to the body or exterior person) शारीरिकः-की-कं, दैहिकः &c., अङ्गकः-का-कं, शरीर in comp., अङ्ग in comp., रूपसम्बन्धी &c.; 'personal union,' शरीरयोगः; 'personal attendance,' शरीरशुश्रूषा; 'personal cleanliness,' अङ्गसंस्कारः, शरीरसंस्कारः; 'personal contact,' अङ्गसङ्गः; 'personal relation,' अङ्गाङ्गिभावः.—(Reflecting on an individual) विशेषजनोद्देशकः-का-कं, विशेषव्यक्त्युद्देशकः &c., विशेषव्यक्तित्वक *m. f. n.* (श), विशेषोद्देशकः &c., विशेषसंस्पर्शकः &c., विशेषस्पर्शकः &c., विशेषव्यक्तिनिर्देशकः &c.—(Done in person) स्वयङ्कृतः-ता-तं, स्वकृतः-ता-तं, साक्षात्कृतः &c.; 'personal connexion,' साक्षात्सम्बन्धः.—(In law) अस्वावरः-रा-रं, जङ्गमः-मा-मं; 'personal property,' अस्वावरं, अस्वावरपदं.

PERSONALITY, *s.* (Individuality) व्यक्तिता-त्वं, व्यक्तिः *f.*, पृथक्, पृथगान्तिका, स्वतः.—(Reflection on an individual) विशेषजनोद्देशः-शकता, विशेषव्यक्त्युद्देशकत्वं, विशेषव्यक्तिप्रयोगः, विशेषव्यक्तिसंस्पर्शः, विशेषनिर्देशः, विशेषसंस्पर्शिता.—(A personal remark) विशेषोद्देशकवाचनं, व्यक्तिनिर्देशकभाषणं, विशेषस्पर्शकवाचनं.

PERSONALLY, *adv.* (In one's own person, by bodily presence) साक्षात्, प्रत्यक्षम्, स्वयंपरीक्षितम्, साक्षात्, स्वयं; स्वयम्, स्वयम्, स्वयम्. शरीरतः—(Individually) व्यक्तिगतम्, विशेषतः, पृथक्.

To PERSONATE, *v. a.* अभिनीतम् (c. 1. -नयति -नेतुं), नट (c. 10. नाटयति -यितुं), रूप (c. 10. रूपयति -यितुं), अभिनयं कृ—(Pretend to be, feign) छद्म कृ, छूटं कृ, ध्वनीकृ, चेष्टा or चेष्टां कृ (c. 10. चारयति -यितुं) or भू (c. 3. विभक्तिं, भन्तुं), राजवेष्टां कृ; 'he personates a king,' राजवेष्टां चारयति; 'personating a king,' राजवेष्टापारी *m.* (नृ), राजवेष्टाभू *m.* Sometimes expressible by a nominal verb; as, राजायते, राजायमानः.

PERSONATION, *s.* अभिनयः -यनं, छद्मवेशधारणं, योनाधारणं, तदात्म्यधारणं, तदात्म्यग्रहणं.

PERSONATOR, *s.* अभिनेता *m.* (नृ), अभिनयि *m.* (नृ), वेशधारी *m.*, वेशभू *m.*, छद्मवेशी *m.*, छद्मवेशधारी *m.*

PERSONIFICATION, *s.* चेतनधर्मादयोः -परां, चेतनगुणारोपः -पणं, मनुष्यगुणारोपः -परां, पुरुषभावारोपः, चेतनत्वारोपः -पणं, चेतनधर्मात्तेष्टा, चारोपगर्भितोत्तेष्टा. The sense of this word is sometimes expressed by साक्षात्; as, 'a personification of justice,' साक्षात्तमः, साक्षात्तधर्मः; 'of death,' साक्षात्तकालः; 'of time,' कालमूर्तिः *f.*

PERSONIFIED, *p. p.* साक्षात्तः -ता -तं, मूर्धमान् -मती -मां (नृ), साक्षात् or मूर्ध्नि in comp. See the last word.

To PERSONIFY, *v. a.* चेतनगुणान् or चेतनभावं or चेतनधर्मं or चेतनत्वम् चारु in caus. (-रोपयति -यितुं).

PERSPECTIVE, *s.* (In drawing) यथास्थानदृष्टिपित्रलेखनविद्या, यथादर्शनपित्रलेखनं.

PERSPICACIOUS, *a.* (Quick-sighted) तीक्ष्णदृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, तीक्ष्णदृष्टिः &c., सूक्ष्मदृष्टिः &c., शीघ्रदृष्टिः &c., दृष्टुगलः -ला -लं.—(Discerning acutely) तीक्ष्णबुद्धिः -द्विः -द्वि, सूक्ष्मबुद्धिः &c., कुशाग्रबुद्धिः &c., कुशाग्रयमतिः &c.

PERSPICACIOUSNESS, PERSPICACITY, *s.* तीक्ष्णदृष्टित्वं, दृष्टितोक्षता, दृष्टिसूक्ष्मता, दृष्टिपाठ्यं, दृष्टिदालं, तीक्ष्णबुद्धित्वं, बुद्धिसूक्ष्मता.

PERSPICUITY, *s.* स्पष्टता, स्पष्टार्थता, व्यक्तता, सुव्यक्तता, वैशद्यं, सुस्पष्टता, सुस्पष्टता, प्रसादः, प्रसक्तिः *f.*, निर्मलता.

PERSPICUOUS, *a.* स्पष्टः -पा -पं, स्पष्टार्थः -र्थ -र्थं, सुस्पष्टः &c., व्यक्तः -क्ता -क्तं, सुव्यक्तः &c., व्यक्तार्थः &c., विशदः -दा -दं, विशदार्थः &c., सुस्पष्टः -या -यं, सुस्पष्टः -था -थं, निर्मलः -ला -लं, प्रसक्तः -क्ता -क्तं.

PERSPICUOUSLY, *adv.* स्पष्टं, सुस्पष्टं, व्यक्तं, व्यक्तार्थतः, विशदं.

PERSPIRATION, *s.* (The act) खेदनं, खेदसायः, खेदस्रवणं, घर्मेसायः, घर्मेस्रवणं, घर्मेस्रतिः *f.*, खेदजलसायः, खेदविन्दुसायः.—(Matter perspired) खेदः -दनं, घर्मेः, खेदजलं, खेदविन्दुः *m.*, खेदासु *m.*, घर्मेसासु *m.*, खेदोदकं, घर्मेदकं, घर्मेविन्दुः *m.*, घर्मेस्रवणं *m.*, खेदस्रवणं *m.*, खेदविन्दुः *f.* (पृ), तनुस्रवः, देहस्रवः, खेदजलं, खेदः -दं, स्रवः, स्रवणं, प्रस्रवणः -णं; 'violent perspiration,' प्रखेदः; 'in a perspiration,' प्रखेदः -दा -दं, स्रवणः -नी -नीं, प्रखिन्नः -न्ना -न्नं, प्रखेदितः -ता -तं, प्रखेदितवान् -वती -यत् (हृ); 'in a violent perspiration,' भृशखिद्.

To PERSPIRE, *v. n.* खिद् (c. 4. खिद्यति, खिद्), प्रखिद्, खेदं कृ (c. 10. साययति -यितुं), खेदयितुं कृ, खेदसायं कृ, घर्मेसायं कृ, खेदस्रवणं कृ, स्रवणं कृ, खेदोदकं कृ.

To PERSPIRE, *v. a.* (Excrete through the pores) रोमकूपद्वारा or

रोमरन्ध्रद्वारा विगृह्य or उत्तुह्य or निःसृ in caus. or निरस्य or सु in caus.

PERSPIRING, *part.* खेदितः -ता -तं, प्रखेदितः -ता -तं, प्रखिन्नः -न्ना -न्नं, प्रखेदितवान् -वती -यत् (हृ), स्रवणः -दा -दं, स्रवणविन्दुः -न्दुः -न्दुः, स्रवणजलः -ला -लं, खेदसायः -यिणी -वि (नृ), घर्मेसायः &c., स्रवणः -दा -दं, स्रवणः -नी -नीं, घर्मेसायः -न्ना -न्नं; 'perspiring violently,' भृशखिद् *m. f. n.*

PERSUADABLE, *a.* अनुनेयः -या -यं, अनुनेयः -या -यं, परिभाषणीयः -या -यं, प्रयोधनीयः -या -यं, प्ररोचनीयः &c., प्रोत्साहनीयः &c.

To PERSUADE, *v. a.* (Influence by good arguments, to engage in any action) सुहेतुपादेन कस्मिंश्चित् कर्मणि प्रवृत्तं (c. 10. -यति -यितुं) or नियुक्तं (c. 10. -योजयति -यितुं) or प्रवृत्तं, अनुनी (c. 1. -नयति -नेतुं), प्रोत्साह (c. 10. -साहयति -यितुं), वासह, समुत्साह. प्रवृत्तं (c. 10. -रोपयति -यितुं), चाकम् (c. 1. -कथयति -कथ्यते), परिभाष (c. 1. -भाषते -यितुं), प्रयोगं or मन्त्रणां दा; 'why do you persuade me to commit such an action?' किम् एवमिदं कर्मणि मां नियोजयसि or प्रवर्तयसि. Sometimes the causal form may express this sense of 'persuade'; as, 'he persuades to return,' निर्वर्तयति.—(Convince, induce to believe) शङ्कानिवृत्तिं कृ, सन्देहनिवृत्तिं कृ, संशयविच्छेदं कृ, सन्देहभ्रमं कृ, विश्वासं or प्रत्ययं or निश्चयं or दृढनिश्चयं or दृढविश्वासं ननु, संशयं or सन्देहं हिद् (c. 7. चिन्तयति, चेतुं) or खरद् (c. 10. खरदयति -यितुं).

PERSUADED, *p. p.* प्रयोजितः -ता -तं, नियोजितः &c., अनुनीतः &c., प्रोत्साहितः &c.—(Convinced) ज्ञातनिश्चयः -या -यं, ज्ञातविश्वासः, ज्ञातदृढनिश्चयः &c., ज्ञातप्रत्ययः &c., निश्चयशयः &c.; 'I am persuaded,' मम दृढनिश्चयः भवति.

PERSUADE, *s.* प्रयोजकः, प्रवर्तकः, नियोजकः, प्रोत्साहकः.

PERSUASION, *s.* (Act of influencing by good arguments to engage in any action) सुहेतुपादेन कस्मिंश्चित् कर्मणि प्रवर्तनं or प्रयोजनं or नियोजनं, प्रोत्साहः -हनं, प्ररोचना, परिभाषणं, अनुनेयः, अनुनेयनं, प्रयोगः.—(Act of convincing) निश्चयकरणं, विश्वासकरणं, प्रत्ययकरणं, सन्देहच्छेदः, मंगलच्छेदः, शङ्कानिवृत्तिः *f.*, सन्देहनिवृत्तिः.—(Conviction, state of being convinced) दृढनिश्चयः, दृढविश्वासः, दृढप्रत्ययः.—(Religious opinion or creed) मतं, मतिः *f.*, मार्गः, पन्थाः (पथिन्), मन्त्रदायः.

PERSUASIVE, PERSUASORY, *a.* अनुनेयः -यिनी -यि (नृ), सानुनेयः -या -यं, प्रवर्तकः -क्ता -क्तं, प्रयोजकः &c., प्रोत्साहकः &c., प्ररोचकः &c., प्रशक्तः -रा -रं, प्रजकारकः &c., सभावशक्तः &c., प्रवृत्तिजनकः &c.—(Convincing) निश्चयजनकः -क्ता -क्तं, दृढविश्वासजनकः &c., प्रत्ययकारी &c., मंगलच्छेदकः &c., सन्देहच्छेदकः &c.

PERSUASIVELY, *adv.* सानुनेयं, अनुनेयपद्धिः, यथा निश्चयो जायते तथा.

PERT, *a.* (Brisk, lively) चपलः -ला -लं, लघुः -युः -खी -यु.—(Snappy) उत्तरदायकः -क्ता -क्तं, उत्तरदायी -यिनी -यि (नृ), अविनीतः -ता -तं, अविनीयः -या -यं, धृष्टः -ला -लं.

To PERTAIN, *v. n.* सम्बन्ध् in pass. (-न्यते), सम्बन्धी -न्यिनी -न्यि भू or चस्, सम्बन्धी &c. भू. See To BELONG, To RELATE.

PERTINACIOUS, *s.* चपलः, चपलः, शुभिरिच्छा, चिद्विच्छा, सुषिरता.

PERTINACIOUS, *a.* निर्वन्धशीलः -ला -लं, अभिनिवेशशीलः &c., आग्रही -हिणी -हि (नृ), दुराग्रही &c., धीरः -रा -रं, दृढः -दा -दं, नडः -डा -दं, स्थिरप्रतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, दृढप्रतिज्ञः &c.

PENTINACIOUSLY, *adv.* अनिवर्त्यं, अतिनिर्वन्धेन, साभिनिवेशं, आग्रहं.

PERTINACITY, PERTINACIOUSNESS, s. निर्वन्धः, निर्वन्धशीलता, अभिनिवेशः, अभिनिविष्टता, आग्रहः, दुराग्रहः, धीरता, धैर्यं, दृढता, दार्ढ्यं, नडता; 'in adhering to belief,' अट्टानाट्टं.

PERTINENCE, PERTINENCY, s. प्रासङ्गिकत्वं, प्रसङ्गसङ्गतिः *f.*, प्रसङ्गयोग्यता, प्रसङ्गानुसारः, सार्थकत्वं, अर्थवद्, यापार्थ्यं, यथायथा, योग्यता, यथा-योग्यता, युक्ता, उपयुक्ता-त्वं, उपयोगिता, प्रस्तुतयोग्यता, प्रस्तुतसङ्गतिः *f.*

PERTINENT, a. प्रासङ्गिकः-कौ-कं, प्रसङ्गानुसारः-रिणी-रि (न), प्रसङ्ग-सङ्गतः-ता-तं, प्रसङ्गसदृशः-शी-शी, प्रसङ्गयोग्यः-या-यं, सार्थकः-का-कं, अर्थवान्-पती-पत्, योग्यः-या-यं, यथायोग्यः &c., यथायथः-वा-व, उपयुक्तः-का-कं, युक्तः &c., उपयोगी &c., यथायुक्तः &c., उपपन्नः-ना-नं, प्रस्तुतयोग्यः &c., प्रस्तुतसङ्गतः &c., प्रस्तुतः &c.; 'is pertinent,' उपपद्यते, युज्यते.

PERTINENTLY, adv. प्रसङ्गानुसारेण, प्रसङ्गसदृशं, प्रसङ्गयोग्यं, यथाप्रसङ्गं, यथायोग्यं, प्रसङ्गतः, युक्तं, यथायुक्तं, योग्यं, प्रस्तुतयोग्यं, सङ्गतं, उपपन्नं, सार्थकं.

PERTLY, adv. अभिनयेन, अभिनीतं, चपलं, चापलेन, धृष्टम्.

PERTNESS, s. (Briskness) चपलता, चापल्यं, लघुता.—(Sauciness) अविनयः, अविनीतता, धृष्टता, पाठ्यं, उदरदायकता.

To PERTURB, PERTURBATE, v. a. (Disturb, disquiet) द्रुम्, पिद्युम्, पाथ, चाकुलीकृ, व्याकुलीकृ, मुद्, व्यामुद्, कातरकृ, व्यथकृ, उपहन्.—(Disorder) व्यस्, चत्स्यस्तीकृ, सङ्कोकृ, संद्युम्.

PERTURBATION, s. द्योभः, पित्रद्योभः, व्याद्योभः, मनःद्योभः, चाकुलता, व्याकुलता, चाकुलचित्ता, व्यस्तता, व्यथता, कातरत्वं, पात्रिप्रवर्त्तनं, पात्रिप्रवर्त्त, वैह्वयं, उद्वेगः, मोहः, सीत्सुक्त्वं, व्यामोहः.

PERTURBATOR, PERTURBER, s. द्योभकः, द्योभकारी *m.* (न), भाषकः, मोहकः.

PERTURBED, p. p. द्रुमः-या-यं, द्योभितः-ता-तं, चाकुलः-ला-लं, व्याकुलः &c., चाकुलचित्तः-ता-तं, चाकुलितः-ता-तं, व्याकुलितः &c., व्यस्तः-स्ता-स्तं, व्यथः-या-यं, पात्रिप्रवः-वी-वं, कातरः-रा-रं, उपहन्तः &c.

PERUSAL, s. अध्ययनं, अधीतिः *f.*, पठनं, पाठः, पारायणं. See **READING**.

To PERUSE, v. a. अधी, समधी, पठ्, अधिगन्. See **To READ**.

PIRUSED, p. p. अधीतः-ता-तं, पठितः &c., आगमितः &c. See **READ**.

To PERVADE, v. a. व्याप् (c. 5. -आप्ति-आप्ति), अभिव्याप्, व्याप् (c. 5. -अद्युते-अद्युते), सद्येव विद् in pass. (-सीयते), सद्येव गम् or प्रविष् (c. 6. -विशति-वेष्टु) or आक्रम् (c. 1. -क्रामति-क्रामति) or पतिष्क्रम् or सनाक्रम्, गाह् (c. 1. गाहते-हिह्), विगाह्, समद्य् (c. 1. -अद्यति-ते-दिह्).

PERVADED, p. p. व्याप्तः-ता-तं, अभिव्याप्तः &c., प्रवेशितः-ता-तं, आक्रान्तः-ना-नं, समाक्रान्तः &c., व्यस्तः-स्ता-स्तं, भावितः &c., परि-वीतः &c.

PERVADING, PERVASIVE, a. व्यापकः-का-कं, व्यापी-पिनी-पि (न), अभिव्यापकः &c., व्याप्तिमान्-मती-मत् (न), व्यद्युवान्-ना-नं, सम-द्युवान् &c., विस्तीर्णः-शी-शी; 'pervading all things,' सद्येव्यापी &c., सद्येगः-गा-गं, सद्येवगः-गा-गं, सद्येवगामी &c.; 'the whole body,' सद्येवगामी-या-यं; 'the world,' जगद्व्यापी &c.

PERVAMBLE, a. व्याप्यः-या-यं, अभिव्याप्यः &c., व्यापनीयः-या-यं, प्रवेशनीयः-या-यं, प्रवेश्यः-या-यं, प्रवेश्यः-या-यं.

PERVASION, s. (Act of pervading) व्याप्तिः *f.*, व्यापनं, व्यापकत्वं, अभिव्याप्तिः *f.*, अभिव्यापनं, प्रवेशनं, सम्मूर्च्छनं, आक्रमणं, विगाहः-हन्, मद्येव चिन्ताः.

PERVERSE, a. (Petulant, obstinate) प्रतीयः-या-यं, विप्रतीयः &c., प्रतीयकारी-रिणी-रि (न), विपरीतकारी &c., विपरीतः-ता-तं, प्रतिक्लः-ला-लं, विलोमः-मी-मं, कुटिलशीलः-ला-लं, यक्रशीलः &c., कुटिलपुट्टिः-दि-दि, पुट्टिः &c., यक्रभावनः-वा-व, निकृष्टः-ता-तं, उच्छृङ्खलः-ला-लं, शठः-ठा-ठं.—(Distorted) कुटिलः-ला-लं, चतुर्भुजः-भु-भु, यक्रः-का-कं, विकृतः &c.

PERVERSELY, adv. प्रतीयं, विप्रतीयं, प्रतिक्लं, विपरीतं, विपरीतेन, प्रति-क्लत्वेन, चानत्वेन, कुटिलं, कुटिलशीलत्वात्, यक्रशीलत्वात्.

PERVERSENESS, PERVERSITY, s. प्रतीयता-त्वं, विप्रतीयता-त्वं, विपरीतता, विपरीतं, प्रतिक्लता, प्रतिक्लत्वं, कुटिलत्वं, कुटिलशीलता, यक्रता, यक्रशीलता-त्वं, विपथ्यता, विपथ्यता, चानत्वं, विलोमत्वं, विलो-मक्रिया, विपरीतगतिः *f.*, विक्रिया, दुष्टता, दीरान्त्यं.

PERVERSION, s. विक्रिया, विकृतिः *f.*, विकारः, अन्यथाकरणं, विपरिणामः, सापीकरणं, विपरीतकरणं, यक्रोकरणं, विरूपकरणं, विलोमकरणं, विलोमक्रिया, विपथ्यकरणं, सापीकृतं, असहिनिर्योगः.

To PERVERT, v. a. विकृ, सापीकृ, यक्रोक्, कुटिलीकृ, अन्यथाकृ, विरूप (c. 10. -रूपयति-यिह्), विरूपीकृ, विलोमीकृ, विपरीतीकृ, विपरीत्यं कृ, विपरिणामं कृ, विपथ्यं कृ, असहिनिर्योगं कृ, भङ्ग (c. 10. भङ्गयति-यिह्), भरीकृ.

PERVERTED, p. p. विकृतः-ता-तं, सापीकृतः &c., यक्रोक्तः &c., विरु-पीकृतः &c., अन्यथाकृतः &c., विपरिणतः &c., भङ्गितः &c., भष्टः-ष्टा-ष्टं.

PERVERTER, PERVERTING, s. or a. विकारी-रिणी-रि (न), विकार-ननकः-का-कं, विपरिणामननकः &c., विपरिणामी &c., विरूप-कारी &c., विपथ्यकारी &c., विलोपकारी &c.; 'perverting the mind,' चित्तविकारी &c.

PERVESTIGATION, s. अतिपरिष्ठा-द्ययं, अत्यन्तपर्य-छा, अतिनिरूपणं.

PERVICACIOUS, a. अतिप्रतीयः-या-यं. See **PERVERSE, OBSTINATE**.

PERVIOUS, a. व्याप्यः-या-यं, व्यापनीयः-या-यं, प्रवेश्यः-या-यं, प्रवेशनीयः-या-यं, भेद्यः-या-यं, भेद्यः-या-यं, भेद्यः-या-यं, प्रवेशयोग्यः-या-यं, चरोंपकः-का-कं.

PERVIOUSNESS, s. व्याप्यता-त्वं, प्रवेश्यता-त्वं, भेद्यता, भेद्यनीयता.

PEST, s. (Pestilence) मारी-रि *f.*, मारः-रकः, मरकः, महामारी, महा-व्याधिः *m.*, तीक्ष्णः.—(Any noxious or hateful thing) कण्टकः, दूषकः, शूलं, पातकः; 'of society,' लोककण्टकः, पतितदूषकः.

To PESTER, v. a. (Harass) पाथ, पीड, अभिपीड, तप, व्यप्, झिज्.

PESTERED, p. p. पाथितः-ता-तं, पीडितः &c., आयासितः &c., झिजितः &c.

PESTERER, s. पाथकः, झेष्टकः, कष्टकरः, आयासकरः, पीडकः.

PEST-HOUSE, s. सौक्रमिकरोगप्रसालयः-यं, मारिप्रसालयः-यं.

PESTIFEROUS, a. मारकजनकः-का-कं, मारकोत्पादकः &c., मारकः-का-कं, मारालकः &c., प्राणनाशकः &c., विनाशकः &c., साक्षान्तिकः &c.

PESTILENCE, s. मारी-रि *f.*, मारः-रकः, मरकः, महामारी, महाव्याधिः *m.*, व्याधिः *m.*, तीक्ष्णः, प्रतीयपापः, आतचनं, कृता.

PESTILENT, PESTILENTIAL, a. (Producing the plague). See **PESTIFEROUS**.—(Noxious, pernicious) पातकः-का-कं, पातकः &c., उपपातकः &c., अपकारकः &c., अपकारी &c., मारकः-का-कं, विनाशकः &c., दूषकः &c., बाधकः &c.

PESTLE, s. मुसलं-लः, मुसलं-लः, गोकीलः, गोकीलः, अयोध, मुत्तप, मुसं; 'pestle and mortar,' उल्लसलमुसले; 'to be pounded with a pestle,' मुसल्यः-स्ता-स्तं.

PET, s. (Fit of peevishness) ईपत्तोपावेशः, ईपत्तोपः, ईपत्तोपः, ईप-द्विरागः, ईपद्वैरज्जं.—(A fondling) प्रेमपात्रं, प्रेमास्यदं, प्रीतिपात्रं, अनुरागपात्रं, स्त्रीडाम्ना, सदानुगतः.

To PET, v. a. (Fondle) लल् (c. 10. लालयति-यिह्), जङ्गे पाल्, प्रेम कृ.

PETAL, s. दलं, पुष्पदलं, पुष्पपत्रिका, पुष्पपत्रं.

PET

PETALED, PETALOUS, a. सदलः-ला-लं, दलवान्-यती-यत् (नं), दलसः &c.
PETIT, a. सत्ता-त्ता-त्तं, छुट्टः-ट्टा-ट्टं. See **PITTY, LITTLE, &c.**
PETITION, s. प्रार्थना-नं, अभ्यर्चना, अर्घः, याज्ञा, निवेदनं, विज्ञापनं-ना.
 —(Written) निवेदनपत्रं, विज्ञापनपत्रं, प्रार्थनपत्रं.
To PETITION, v. a. (Beg, request) प्रार्थं, अभ्यर्चं, अर्घं, याचं, निवेद-
 नपत्रेण प्रार्थं, निवेद (c. 10. -वेदयति -यितुं), विज्ञा in cons. (-ज्ञाप-
 यति -यितुं).
PETITIONER, s. प्रार्थकः, प्रार्थयिता *m.* (नं), अर्घी *m.*, याचकः, निवेद-
 यिता *m.* (नं), निवेदनकृत् *m.*, विज्ञापनकृत्, आर्षटः, अभ्यर्चयमानः.
PETRISCENT, a. आरम्भपापापरिणामः-मा-मं.
PETRIFICATION, s. (Process of conversion into stone) पापाणी-
 करणं, प्रस्तरिकरणं, दृढकरणं, पापापरिणामः, प्रस्तरपरिणामः, पापा-
 यसात्करणं, पापाणभूयं.—(Thing petrified) पापाणीभूतवस्तु *n.*,
 दृढवस्तु *n.*, कृत्रिमपापाणः.
PETRIFIED, p. p. or a. पापाणीभूतः-ता-तं, पापाणीकृतः &c., प्रस्तराभूतः
 &c., पापायसात्कृतः &c., पापायत्नापन्नः-ता-तं, प्रामपापायत्नः-त्ता-
 -तं.—(Fixed in amazement) काष्ठयत् सत्यः-ता-तं, गतप्राणः-
 -ता-तं.
To PETRIFY, v. a. पापाणीकृ, प्रस्तराकृ, पापायसात्कृ, पापापरिणामं कृ,
 पापायत्नं प्राप् (c. 10. -आपयति -यितुं).—(Make callous) कठिनीकृ,
 निष्ठुरीकृ, पापायसमभावं-यां कृ.—(Fix with amazement, &c.)
 काष्ठयत् or म्रेतयत् सतीकृ.
To PETRIFY, v. n. पापाणीभू, प्रस्तराभू, पापायत्नं प्राप् (c. 5. -आप्नोति-आप्नु).
PETROLEUM, s. शिलानिर्जलं, शिलारसः, शिलानिर्यासः, भूमिनिर्जलं.
PETTICOAT, s. शाटकः, शाटी, स्त्रीशाटकः, चट्टाटकः-कं, अङ्गोष्ठीकं,
 चोटी, नीची, पलनकं, कौशेयं, पटवासः, यटयं, स्त्रीकटिवस्त्रं, स्त्रीज-
 नभूतम् अशोचनं or अशोचनं or अशोचनं or अशोचनं *m.* or
 अशोचनीयं or अशोचनीयं or अशोचनीयं; 'under petticoat govern-
 ment,' स्त्रीयशक्ति *m.* (नं), स्त्रीशक्तिः.
PETTROGGEM, s. नपन्यवृत्तिः *m.*, अपन्यवृत्तिः *m.*, कुत्तितप्रतिनिधिः *m.*,
 कुत्तितव्यापारी *m.* (नं), छुट्टविषादव्यापारी *m.*
PETTINESS, s. चत्सता, छुट्टता-तं, लघुता, लापयं, तुच्छता.
PETTISH, a. यत्नभावः-या-यं, कर्कशभावः &c., प्रतीयः-या-यं, कर्कशः
 -शा-शं, नैकृतिः-की-कं, ईपकोपी-पिनी-पि (नं), ईपद्विस्तृतः-ला-लं.
PETTISHLY, adv. सकर्कश्यं, कर्कश्यं, ईपकोपेन, यत्नशीलत्वात्.
PETTISHNESS, s. कर्कश्यता, कर्कशता, कर्कशशीलता, प्रतीयता, प्रतीयशीलता,
 यत्नशीलता, ईपकोपावेशः, ईपकोपिता, ईपद्विस्तृतं.
PETTY, a. सत्ता-त्ता-त्तं, छुट्टः-ट्टा-ट्टं, लघुः-पु-पु, दुष्टकः-का-
 -कं, उप prefixed, कस्य or देशीय in comp.; as, 'a petty
 crime,' उपपातकः; 'a petty prince,' राजदेशीयः, राजकस्यः.
PETULANCE, PETULANCY, s. प्रतीयता, यत्नशीलता, दुःशीलता, घृष्टता,
 अविनयः, अविनीतत्वं, प्रगल्भता, प्रगल्भ्यं, पापत्यं, तिग्मता.
PETULANT, a. प्रतीयः-या-यं, यत्नशीलः-ला-लं, दुःशीलः &c., अवि-
 नीतः-ता-तं, प्रगल्भः-त्ता-तं, घृष्टः-ष्टा-ष्टं.
PETULANTLY, adv. प्रतीयं, प्रगल्भं, सप्रगल्भं, अविनीतवत्, घृष्टवत्.
PEWTER, s. कांस्यं-स्यकं, कांस्यीयं, कंसः-सं, पीतलोहं.
PEWTERER, s. कांस्यकारः-रकः, कंसकारः-रकः, कांस्यपणिकृ *m.* (नं).
PHALANX, s. भोगयूहः, यन्तयूहः, गाढयूहः.
PHALLUS, s. (Emblem of Siva) लिङ्गं. According to the
 Maliratti Dictionary there are 12; viz. 1. महाकालेश्वरः,
 2. सोमनाथः, 3. केदारेश्वरः, 4. विश्वेश्वरः, 5. ओङ्कारेश्वरः, 6. अक्षयेश्वरः,
 589

PHI

7. घृष्टेश्वरः, 8. नागनाथः, 9. वैद्यनाथः, 10. भीमाशङ्करः, 11. नवि-
 काश्वरः, 12. रामेश्वरः.
PHANTASM, PHANTASMA, s. आभासः, भासः, छाया, अपच्छाया, वासना
 माया, मनोरमसृष्टिः *f.*, कल्पनासृष्टिः *f.*
PHANTASY, s. वासना, कल्पना, भासः, आभासः. See **FANCY.**
PHANTOM, s. वेतालः, भूतः-तं, प्रेतः, प्रेतनरः, रात्रिचरः, रात्रिचरः
 निशाचरः, निशाचः.—(Fancied vision). See **PHANTASM.**
PHARISAEIC, PHARISAEICAL, a. साधुमन्यः-न्या-न्यं, दाम्भिकवृत्तिः-रितः
 -रितं, कुहकवृत्तिः &c., दाम्भिकः-की-कं, धर्मध्वनी-ध्वनी-ध्वि (नं),
 धर्मोपधः-धा-धं, कपटधर्मी-धर्मो-धर्मि (नं), कुहकधर्मी &c.
PHARISAEICALNESS, PHARISAEISM, s. साधुमन्यता, दाम्भिकवृत्तिः *f.*, कुहक-
 वृत्तिः *f.*, कुहना, कपटधर्मः, धर्मः, दाम्भिकत्वं, धर्मोपधा.
PHARISEE, s. धर्मध्वनी *m.* (नं), कपटधर्मी *m.*, धर्मी *m.* See **HYPOCRITE.**
PHARMACEUTIC, PHARMACEUTICAL, a. औषधसंस्कारसंस्थी &c., अगद-
 संस्कारविद्यासंस्थी &c.
PHARMACOPOLIA, s. औषधसंस्कारविषयको ग्रन्थः, औषधसंस्कारशास्त्रं
PHARMACOPOLY, s. औषधविक्रेता *m.* (नं), भेषजविक्रेता *m.*, अगदवि-
 क्रयी *m.* (नं).
PHARMACY, s. औषधसंस्कारः, भेषजसंस्कारः, अगदसंस्कारः, औषधक्रिया.
 औषधसंस्कारविद्या, औषधकरणविद्या, अगदसंस्कारविद्या, चिकित्सा.
PHAROS, s. दीपस्तम्भः, दीपगृहं, दीपगारः, आकाशदीपः.
PHASE, PHASIS, s. दर्शनं, सन्दर्शनं, दर्शनभेदः, दर्शनप्रकारः.
PHILASANT, s. नोपपन्नः, नोपपन्नः, निवानिवः, चीजनः, कृकला.
PHENIX, s. स्वभस्मनपक्षी *m.* (नं), कविकल्पितः स्वभस्मोत्पद्यमानः
 पक्षिविशेषः.—(Singularly eminent person) अद्वितीयः. See
PARAGON.
PHENOMENON, s. (Any thing visible, an appearance of any
 kind) दृश्यविषयः, दृष्टिविषयः, दृग्गोचरो विषयः, दृष्टिगोचरो विषयः,
 दर्शनं.—(Remarkable or unusual appearance) अद्भुतदर्शनं.
 अद्भुतविषयः, अद्भुतं, उत्पत्तः, उपद्रवः.
PHIAL, s. छुट्टकूपी, काचकूपी, काचपात्रं, अल्पपरिमाण काचकूपी
PHILANTHROPIC, PHILANTHROPICAL, a. जनप्रियः-या-यं, लोकप्रियः
 &c., नरप्रियः &c., जनवत्सलः-भा-भं, जनहितैषी-पिणी-पि (नं),
 जनहितेच्छुः-च्छुः-च्छु, जनहितेच्छुः-च्छुः-च्छु, जनोपकारशीलः-ला-लं,
 जनोपकारी &c., लोकोपकारी &c., परोपकारशीलः &c., सद्दीपकारी
 &c., पित्रोपकारी &c., सद्दीहितैषी &c., जगदुपकारी &c., विश्वमित्रः
 -ता-तं, जगन्मित्रः &c., जगद्वत्सलः-ला-लं, जगन्मुहूर्त्त *m. f. n.*
PHILANTHROPIST, s. जनहितैषी *m.* (नं). See **PHILANTHROPIC.**
PHILANTHROPY, s. जनप्रियता, लोकप्रियता, नरप्रियता, जनप्रतिः *f.*
 जनहितैषा, जनहितेच्छा, जनहितेच्छा, सद्दीजनप्रतिः *f.*, सद्दीजनहितैषा.
 सद्दीपप्रियता, सद्दीभूतदया, जनोपकारशीलता, सद्दीपकारशीलता,
 विश्वप्रतिः *f.*, जगत्सीदृष्टं.
PHILIPPIC, s. भर्त्सनार्थकवाक्यं, भर्त्सनात्मकवाक्यं, भर्त्सनवाक्यं, भर्त्सनारू-
 पभाषणं, भर्त्सनारूपवाक्यप्रपञ्चः.
PHILOLOGER, PHILOLOGIST, s. शब्दशास्त्रज्ञः, शब्दविद्याज्ञः, शाब्दिकः.
 शब्दशास्त्री *m.* (नं), शब्दशास्त्रवेत्ता *m.* (नं), शब्दशास्त्रविद्, वैयाकरणः,
 युगपतिज्ञः.
PHILOLOGICAL, a. शाब्दिकः-की-कं, शब्दशास्त्रीयः-या-यं, शब्दशास्त्र-
 संस्थी, शब्दयुत्पत्तिविषयः-या-यं, शब्दोत्पत्तिविषयकः-का-कं.
PHILOLOGY, s. शब्दविद्या, शब्दशास्त्रं, शब्दयुत्पत्तिविद्या, शब्दोत्पत्तिविद्या,
 शब्दशासनविद्या.

PHI

PHILOMATH, *s.* विद्यानुरागी *m.* (नृ), विद्याप्रियः, विद्यानुसेयी *m.*, विद्या-
वल्लभः, विद्याभक्तः, जिज्ञासुः *m.*
PHILOMATHY, *s.* विद्यानुरागः, विद्यानुसेवनं, विद्याभक्तता, जिज्ञासा.
PHILOPROGENITIVENESS, *s.* अपत्यवेहः, पुत्रवेहः, प्रजावेहः.
PHILOSOPHER, *s.* ज्ञानी *m.* (नृ), महाज्ञानी *m.*, ज्ञानवान् *m.* (नृ), विद्वान् *m.*
(नृ), पंडितः, पंडितपुङ्गवः *m.*, विद्यावान् *m.* (नृ), ज्ञाननिष्ठः, ज्ञानपि-
ज्ञाननिष्ठः, प्राज्ञः, प्रज्ञावान् *m.*, तत्त्वविद् *m.*, तत्त्वज्ञः, तत्त्वज्ञानी *m.*,
तत्त्वविचारकः, तालिकः, पदार्थविज्ञानी *m.*, पदार्थपरिज्ञानी *m.*, तार्किकः,
नैयायिकः, भट्टः, दमनः.
PHILOSOPHER'S-STONE, *s.* स्वर्णमणिः *m.*, स्वर्णमसूरः, रसेन्द्रः; 'the
gold proceeding from its touch,' स्वर्णमणिप्रभवं.—(Posses-
sion securing every thing desired, fabled by the Hindus
either as a tree, or cow, or gem) कस्यदुगः, कस्यवृक्षः,
कस्यतरुः *m.*, कस्यलता, कामधेनुः *f.*, कामदुषा, कामधुक् *f.*, कामदः,
चिन्तामणिः *m.*
PHILOSOPHY, *s.* तत्त्वज्ञानं, तत्त्वविज्ञानं, तत्त्वविद्या, ज्ञानं, विज्ञानं, ज्ञान-
विज्ञानं, तत्त्वशास्त्रं, ज्ञानशास्त्रं, पांडित्यं.—(Moral philosophy)
नैतिकः *f.*, नैतिकविद्या, नैतिकशास्त्रं.—(Logical) तर्कविद्या, तर्कशास्त्रं,
तर्कः, न्यायः, न्यायशास्त्रं, न्यायविद्या, विचारविद्या, ज्ञानवैदिकी.—
(Natural) पदार्थविज्ञानं, पदार्थविद्या, पदार्थशास्त्रं.—(Stoicism)
सौदास्यं, उदासीनता.
PHILTER, *s.* पशोकरणाधि पेयीपथं, पशोकरणीपथं, लभिपारीपथं, संवद-
नीपथं, संवदनं, वशक्रिया.
PHIZ, *s.* मुखं, चबनं, जाननं, ज्ञास्यं, चङ्गं, श्रीमुखं.
PHLEBOTOMIST, *s.* शिरावेधकः, शिरावेधकः, रक्तदायकः, रक्तसावी, शिरा-
वेधकः, शिरामोचकः, शिराचिद् *m.*, शिराचिद् *m.* (पु), रक्तलोचकः.
PHLEBOTOMY, *s.* शिरावेधनं, शिरावेधनं, शिरावेधः, शिरावेधनविद्या, शि-
रावेधः—दन्, शिरामोचः—दण्डं, रक्तलोचणं, रक्तलोचनं, रक्तदायणं,
चतुर्कदायः.
PHLEOM, *s.* कफः, छेम्मा *m.* (नृ), छेम्पकः, छेदनः, छेदकः, शिद्वणकः,
शिद्वणकः, सङ्गातः, लघनः, खटः, पलाशः, पलहा *m.* (नृ), निद्रा-
सङ्घननं.—(Dulness, coldness) जडता, जाड्यं, मद्धता, मान्दं.—
(Removing phlegm) छेम्पगः—मी—मं, कफनाशनः—ना—नं.
PHLEMOGOUE, *s.* छेम्पगं, छेम्पहः, कफनाशनं, कफसारकम् जीपर्व.
PHLEGMATIC, *a.* (Relating to phlegm) कफसम्बन्धी &c., छेम्पसम्बन्धी
&c.—(Abounding in it, having it) छेम्पलः—ला—लं, छेम्पयः
—या—यं, छेम्पवान्—वती—वत् (नृ), कफी—फिली—फि(नृ), कफेल्—लूः
—लु, कफमयः—मी—यं, कफप्रवृत्त—रा—रं, पङ्ककः—झा—झं.—(Gene-
rating or exciting it) कफकट—री—रं, कफवर्धकः—का—कं, कफ-
वर्धनः—नी—नं, कफजनकः &c., कफोत्पादकः &c., छेम्पिकः—की—कं,
छेम्पजनकः &c.—(Proceeding from it) छेम्पनः—जा—यं.—(Dull,

PHY

apathetic) जडः—डा—डं, जडप्रकृतिः—ति—ति, जडस्वभावं—या—यं,
श्रीतप्रकृतिः &c., श्रुतिः—ता—तं, मन्दः—न्दा—न्दं.
PHILENE, *s.* पशुस्तिरापेयनी, पशुरक्तमोक्षयपन्नं. See **PLEAM**.
PHILENIX, *s.* कपिकल्पितः स्वप्नजननपदी *m.* (नृ). See **PHILENIX**.
PHONETIC, *a.* शब्दिकः—की—कं, शब्दः—न्दी—न्दं, यथाशब्दः—न्दा—न्दं,
यथाशब्द—रा—रं, ध्वनिसम्बन्धी &c., स्वरसम्बन्धी &c., ध्वनिविषयकः—का—कं.
PHONETICS, **PHONICS**, *s.* ध्वनिविद्या, ध्वनिशास्त्रं, स्वरविद्या.
PHONOCAMPTIC, *a.* ध्वनिपरिवर्तकः—का—कं, ध्वनिपरिवर्तनकारी—रिरी &c.
PHOSPHOR, **PHOSPHORUS**, *s.* (In chemistry) प्रकाशदः.—(Morning
star) प्रातर्नक्षत्रं, प्रातरुदितनक्षत्रं, शुक्रः.
PHRASE, *s.* (Short sentence) वाक्यं, वाक् *f.* (नृ), वक्ति *f.*, वक्तृ, पञ्चनं.
—(Particular mode of speech) विशेषवाक्यं, वाक्यविशेषः, वाक्य-
प्रकारः, वाक्यभेदः, वाक्यपाठः, वाक्यीतिः *f.*, वाक्यव्यवहारः, वाक्यारा,
भाषणसम्प्रदायः, भाषणपर्यायः, भाषणप्रकारः.
PHRASEOLOGY, *s.* वाक्यपाठः, वाक्यीतिः *f.*, वाक्यरीतिः *f.*, वाक्यव्यवहारः,
वाक्यमूर्तिः *f.*, वाक्यपर्यायः, भाषणपर्यायः, वाक्यरचना, शब्दरचना,
वक्तिपर्यायः, वक्तिव्यापाठः, वक्ति *f.*; 'dramatic phraseology,'
नाट्योक्तिः *f.*
PHRENETIC, *a.* उन्मत्तः—घा—घं, सोमादः—दा—दं. See **FRANTIC**.
PHRENTIS, **PHRENSY**, *s.* (In medicine) सदिपातज्वरः.—(Madness)
उन्मादः, उन्मादः, उन्मादवायुः *m.*
PHRENOLOGY, *s.* कपाललक्षणविद्या, कपालविद्या, कपालसामुद्रिकं.
PIITHISIC, *s.* (Dyspnea) श्वासारोघः, श्वासकृच्छ्रं, दुःश्वासः.
PIITHISICAL, *a.* श्वासरोगी—गिणी—गि (नृ), श्वासी—श्विणी—श्वि (नृ), श्वा-
सारोघविशिष्टः—दा—दं, श्वासकृच्छ्रविशिष्टः &c., दुःश्वासी &c.
PIITHISIS, *s.* श्वासः, श्वासरोगः, श्वासपुः *m.*, कफश्वासः, यक्ष्मा *m.* (नृ),
जक्ष्मा *m.*, यक्ष्मरोगः, रानयक्ष्मा *m.*, रोगराजः. See **CONSUMPTION**.
PHYLACTERY, *s.* रक्षणी, कवचः—चं, रक्षणलक्षिणः *f.*
PHYSIC, *s.* (Art of healing diseases) चिकित्सा—त्सनं, वैद्यकं, वैद्य-
कर्म *n.* (नृ), वैद्यक्रिया, वैद्योपचारः, उपचारः, उपचार्यः, उपचर्यो,
जीपपोषाटः, जीपपप्रयोगः, मेपनप्रयोगः, हृक्प्रतिप्रक्रिया.—(Medicine)
जीपपं, मेपनं, मेपनं—ज्यं, जगदः.
To PHYSIC, *v. a.* जीपपं दा, मेपनं दा, किन् in des. (चिकित्सति—तिरु),
मिपन् (nom. मिपन्प्रति), उपचर् (c. l. -परति—रिदु), जीपपप्रयोगं कृ,
जीपपोषाटं कृ, उपचारं कृ.
PHYSICAL, *a.* (Pertaining to natural or material things as
opposed to moral) साकारपदार्थसम्बन्धी &c., साकारवस्तुसम्बन्धी
&c., साकारपदार्थरूपः—पा—यं, साकारद्रव्यरूपः &c., स्थूलपदार्थसम्बन्धी
&c., स्थूलपदार्थरूपः &c., सिद्धपदार्थसम्बन्धी &c., साकार—रा—रं, स्थूलः
—ला—लं, जडः—डा—डं; 'physical force,' चाद्रूपलं, साकारद्रूपलं,
जडपलं; 'physical substance,' साकारवस्तु *n.*, साकारद्रव्यं, स्थूल
वस्तु *n.*, स्थूलपदार्थः, चनात्मीयद्रव्यं. See **MATERIAL**—(Medici-
nal). See the word.
PHYSICALLY, *adv.* स्वभावात्, स्वभावेन—वान्, भाषात्, प्रकृतिरूपं, प्रकृता,
जन्मरूपं, जातिरूपं. See **NATURALLY**.
PHYSICIAN, *s.* चिकित्सकः, वैद्यः, मिपन् *m.* (नृ), चिकित्सालीनी *m.* (नृ),
मिपन्सुपनीयी *m.*, रोगज्ञानकः, रोगहृत् *m.*, रोगहारी *m.*, रोगहा *m.*
(नृ), जगद्वाटः, जगुर्वेदी *m.*, जगुर्वेदहृत् *m.* (श), दोषहः, प्राणाचार्यः.
The physician of the gods is धन्वन्तरि or काशिरानः. The
twin sons of अग्निनी, called अग्निनी, अग्निदेवी, अग्निनीमुनारी,
अग्निनीपुत्री, अग्निनीसुत्री, are also physicians of heaven.

Hence some of the following names for an eminent physician: धन्वन्तरि: *m.*, अश्विनीकुमार, अश्विनीपुत्रः, रानपेयः, शतमारी *m.* (न).

PHYSICKED, *p. p.* पिक्कितः -ता -तं, कृतोपचारः -रा -रं.

PHYSICS, *s. pl.* साकारपदार्थविज्ञानं, स्थूलपदार्थविज्ञानं, साकारपदार्थविद्या, साकारपदार्थशास्त्रं, पदार्थविज्ञानं, सिद्धपदार्थविज्ञानं.

PHYSIOGNOMIST, *s.* मुखलक्षणज्ञः, मुखलक्षणविद् *m.* मुखसामुद्रिकः.

PHYSIOGNOMY, *s.* (Art of discerning the character from the features) मुखलक्षणनिरूपणविद्या. मुखलक्षणनिरूपणात् स्वभावपरिच्छेदः. —(Countenance) मुखं, पदनं, जाननं, जान्यं, जङ्ग.

PHYSIOLOGIC, PHYSIOLOGICAL, *c.* प्राणिधर्मगुणविद्यासम्बन्धी &c., प्राणिधर्मगुणविद्याविषयकः -ता -तं.

PHYSIOLOGIST, *s.* प्राणिधर्मगुणविद्याज्ञः, प्राणिधर्मगुणविज्ञ *m.* (ज्ञ).

PHYSIOLOGY, *s.* प्राणिधर्मगुणविद्या, प्राणिधर्मगुणज्ञानं, प्राणिधर्मगुणशास्त्रं, गन्तुगुणधर्मविद्या, द्रव्यतत्त्वज्ञानं.

PIACULAR, PIACULOUS, *a.* प्रायश्चित्तकारी-रिणी-रि(न), अपनाशक-का-कं.

PIA-MATER, *s.* मस्तिष्कापरतन्तु *f.* (च), मस्तिष्कावरणं.

PIANO, *s.* (In music) मन्दं. —(A kind of instrument) तन्त्रीकवाद्यविशेषः.

PIAZZA, *s.* सार्वभौमिकप्रान्तिनो मण्डपपथः or मण्डपस्य सार्वभौमिकः.

PICARON, *s.* समुद्रयात्री दस्युविशेषः or अपहारकविशेषः.

To PICK, *v. a.* (Gather by plucking) अङ्गुलिभिर् ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or छादा (c. 3. -ददाति -दने -दातुं) or चि (c. 5. चिनोति, चेतुं) or अवचि or लु or छिद्; 'he picks a branch from the tree,' वृक्षपत्रवत् आदत्ते. —(Clean with the teeth or claws) दन्तैः or नखैः or अङ्गुलिभिः शुष् or मूज् or परिष्कृ. —(Pick a bone) अस्मिन्मांसं दन्तैर् उक्तम् (c. 1. -कपति -कृष्टुं) or निष्कृप् or पर्व (c. 1. पर्वति -र्वितुं), अस्मिन्परिष्कारं कृ, अस्मिन्निर्माणं कृ. —(Cull, select) उद्धृ (c. 1. -दरति -हृष्टुं), समुद्धृ, उद्धृष्ट् वृ, उद्धृ, पृथि कृ. —(Separate with the fingers) अङ्गुलिभिः पृथक् or खट्वादीकृ. —(Pick off) प्रत्येकं or एकैकजो ह or उद्धृ, पृथक् पृथक् उद्धृ. —(Pick out, select) उद्धृ, समुद्धृ. —(Pick out, pluck out) उत्पद्य (c. 10. -पाटयति -यितुं), उद्धृष्ट् (c. 1. -लुवति -लितुं), उद्धृ, समुद्धृ, उत्पद्य, उत्पद्यन् कृ. —(Pick up) उद्धृ, समुद्धृ, जादा, ग्रह्, उद्धृष्ट्, प्रतिग्रह्, खया in caus. —(पापयति -यितुं, rt. स्या), समुत्पा. —(Pick the car) कर्णशोधनं कृ, कर्णनिर्देशं कृ. —(Pick the nose) नासाशोधनं कृ, नासानिर्देशं कृ. —(Pick the teeth) दन्तशोधनं कृ, दन्तनिर्देशं कृ. —(Pick the pocket) कोमस्पद्रव्यं छलेन अपहृ or हृ, कोपं छिन्ना तत्रस्थद्रव्यम् अपहृ. —(Pick holes) छिद्रान्वेषणं कृ.

To pick, *v. n.* (Eat by morsels) अत्यात्यशः or अत्यत्यशः खाद्.

Pick, *s.* (Axe) पाषाणदारणः. See the next. —(Choice) उद्धारः, उद्धारणं, उद्धारणाधिकारः, वरणाधिकारः, विकल्पः -त्यकः.

PICK-AXE, *s.* पाषाणदारणः, पाषाणभेदनी, टङ्कः, शैलभित्ति: *f.*, शिलाकुट्टकः, खनित्रं.

PICKED, *p. p.* उद्धृतः -ता -तं, उद्धृहीतः &c., हृतः &c., परिगणितः &c.

PICKET, *s.* सेनायाः पुरतः स्थापितं रथकदलं, सज्जनं, उपरक्षणं, सेनारक्षः. —(Stake) शङ्कुः *m.*, शल्यं.

PICKING, *s.* (Plucking, selecting) ग्रहणं, अङ्गुलिभिर् ग्रहणं, उद्धृष्टुं, उद्धारः, उद्धारणं. —(Stealing) अपहारः, अपहरणं, युद्धद्रव्यहरणं. —(Extra gain) अधिकलाभः, अधिकप्राप्तिः *f.*, अवाकरलाभः.

PICKLE; *s.* (Vegetable, &c., pickled) सन्धितं, सन्धानं, लवणश्लाकः, सन्धितश्लाकः, लवणितश्लाकः. —(Brine) लवणोदं, लवणं. —(State

of difficulty) दुर्दशा, दुर्गतिः *f.*, दुर्बस्था.

To PICKLE, *v. a.* सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), सन्धितं -तां कृ, लवणीकृ, लाण (nom. लवणयति -यितुं), सलवणीकृ, उपस्कृ.

PICKLED, *p. p.* सन्धितः -ता -तं, लवणितः -ता -तं, लवणीकृतः &c., उपस्कृतः &c.

PICK-POCKET, *s.* कोपवेदकः, कोमस्पद्रव्यापहारकः, ग्रन्थिवेदकः, चिह्नभः.

PIC-NIC, *s.* वनभोजनं, खरखभोजनं, गणभोजनं.

PICTORIAL, *a.* (Pertaining to pictures) चित्रसम्बन्धी &c., चित्रलेखासम्बन्धी &c. —(Illustrated by pictures) सचित्रः -त्रा -त्रं, चित्रयुक्तः -क्ता -क्ते, चित्रलिखितः -ता -तं.

PICTURE, *s.* चित्रं, चित्रलेखा, चित्रलिखितं, आलेख्यं, प्रतिमा -मानं, चित्रप्रलोकः, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिरूपं, प्रतिच्छाया, प्रतिच्छन्दकं, प्रतिचित्रं, चित्रः -चं, कर्त्तरीकः, प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिमातना; 'represented in a picture,' आलिखितः -ता -तं; 'immoveable as in a picture,' आलिखित इय निश्चलः.

To PICTURE, *v. a.* (Paint a resemblance) चित्र् (c. 10. चित्रयति -यितुं), आलिख् (c. 6. -लिखति -लेखितुं), लिख्, चित्रं लिख्, चर्त् (c. 10. वर्णयति -यितुं), चित्र (nom. चित्रयति -यितुं), प्रतिचित्र प्रतिमानं कृ, आलेख्यं कृ. —(Figure to one's self mentally) मनसा कृप् or संकृप् or भू (c. 10. भावयति -यितुं) or चिभू.

PICTURED, *p. p.* or *a.* चित्रगतः -ता -तं, चित्रसंस्थः -स्था -स्थं, आलिखितः -ता -तं, चित्रलिखितः &c., आलेख्यसमर्पितः &c., चित्रसमर्पितः &c., विवितः &c., प्रतिचित्रितः &c., चित्रगतः &c. —(In the mind) मनसा कल्पितः -ता -तं.

PICTURE-FRAME, *s.* चित्रावरणकाष्ठं, चित्रपरिगतकाष्ठं, चित्रावरणं.

PICTURE-GALLERY, *s.* चित्रशाला, चित्ररक्षणशाला, आलेख्यशाला.

PICTURE-MAKER, *s.* चित्रकर्त्ता, चित्रकारः, चित्रकृत् *m.*, चित्रकर्त्ता *m.* (न).

PICTURESQUE, *s.* (Like a picture) चित्रसदृशः -शी -शं, चित्रोपमः -मा -मे, चित्रलेखानुस्यः -स्या -स्यं. —(Diversified with hill, dale, wood, &c.) चाङ्गलः -ली -लं, जङ्गलः -ला -लं, पर्वतवननदीमिश्रितः &c., पर्वतनदीयनादिमिश्रितः &c.

To FIDDLE, *r. n.* (Deal in trifles). See To PEDDLE. —(Make water, as a child) पालकवद् मूत्रं कृ or मूत्रोत्सर्गं कृ, मूत्र् (c. 10. मूत्रयति -यितुं).

PIE, *s.* शम्भुली; 'number of pies,' शाम्भुलिकं.

PIEBALD, *a.* नानावर्णः -वर्ण -वर्णं, नानारङ्गः -रङ्गा -रङ्गं, श्वलः -ला -लं, कर्पूर -रा -रं, चित्रारङ्गः -रङ्गी -रङ्गं, चित्रविचित्रः -त्रा -त्रं; 'piebald horse,' हलाहः -हा, हालाहः -हा.

PICCL, *s.* (Fragment, part separated from the whole) खट्वः -खट्वं -खट्वकः, लपः, अंशः, भागः, शकलः -लं, भिन्नं, भिन्नं, भित्तिः *f.*, दलं, विदलं; 'in pieces,' खट्वशब्दः, खट्वं खट्वं, लपशब्दः, भागशब्दः; 'to break in pieces,' खट्वजः कृ, खट्वं खट्वं कृ, लपशब्दः कृ, विदलीकृ, शकलीकृ, लपशब्दः खट्व (c. 10. खट्वयति -यितुं); 'in many pieces,' पटुखट्वशब्दः कृ, पटुलपशब्दः कृ; 'in a hundred pieces,' शतखट्वशब्दः कृ; 'to fall to pieces,' विदल (c. 1. -दलति -लितुं), विदलीभू; 'broken in a hundred pieces,' शतपूरुषः -वर्ण -वर्णं. —(Part of any thing) भागः, अंशः, विभागः, खट्वः -खट्वकः, अङ्गः; 'piece of wood,' काष्ठखट्वः; 'piece of cloth,' पटुखट्वः. —(Separate composition or performance) रचना, प्रपञ्चः, पञ्चः or expressed by the word itself; as, 'a piece of poetry,' काव्यरचना, काव्यपञ्चः, काव्यप्रपञ्चः, कविता; 'piece of work,' दम्भ *n.* (न), कर्मप्रपञ्चः. —(Piece of money) मटा; 'gold piece,'

PIE

पुष्यमुद्रा.—(Piece of water) सलिलराशिः *m.*, जलराशिः *m.*, पयश्चयः, जलकुली, जलाधारः, पारिषत्तरः -रं.—(Piece at chess, &c.) श्रांत् -रि *m.* -रिका, साटि *m.* -रि *f.* -रिका, माट, खेलनी, नटः, नयः, जनुपुत्रकः.—(A piece to eneli) प्रत्येकं, एकैकशम्, पृथक् पृथक्.—(Of a piece, of the same sort) एकप्रकारः -रा -रं.—(Of a piece with) सदृशः -शी -शं, अनुसृतः -या -यं.—(Of a piece, without juncture) असङ्गः -रता -रं.
 To PIECE, *v. a.* इन्धा (c. 3. -इधाति -धत्ते -धातुः), समाधा. संयुज् (c. 7. -युज्ति -युक्ते -युक्ते), अधिक्खयं निधिश् (c. 10. -येधयति -यिधुः). See TO PATCH.
 PIECED, *p. p.* सन्धितः -ता -तं, कृतसन्धिः -न्धिः -न्धि, सरसङ्गः -रता -रं.
 PIECELESS, *a.* असङ्गः -रता -रं, रसङ्गहीनः -ना -नं, रसङ्गरहितः -ता -तं.
 PIECEMEAL, *adv.* खण्डशः, खण्डं खण्डं, खण्डशः खण्डशः, लघुशम्, चञ्चलम्, भागशः, विभागशः, भागतः, चञ्चलः, चञ्चलः, चञ्चलः &c.
 PIECEMEAL, *a.* खण्डो-विधौ (c. 7. -भागी &c., चञ्चली &c.
 PIED, *a.* नानावर्णः -णी -णं, श्वलः -ला -लं, पिबितः -ता -तं, पिबितः -रता -रं, कर्पूरितः &c., पिबितः -वा -वं.
 PIER, *a.* (Mole, projecting into the sea) समुद्रीयसेतुः *m.*, सेतुः *m.*, सेतुवन्तः.—(Support of a bridge, &c.) स्तम्भः, उपस्तम्भः, स्तुपा.
 To PIERCE, *v. a.* (Penetrate, enter) व्यु (c. 4. विधति, व्युहं), प्रतिव्यय, परिव्यय, प्रविश, निविश, विद्, भिद्, निर्भिद्, विद्, निरन्, वेधनं कृ, व्यधनं कृ, रन्ध्रं कृ, शुषिरोक्.
 To PIERCE, *v. n.* (Enter) प्रविश, निविश, व्यधि, विश, प्रवेश कृ.
 PIERCED, *p. p.* विद्धः -ता -तं, वेधितः -ता -तं, उपविद्धः &c., विद्धितः -ता -तं, भिद्धः -ता -तं, निर्भिद्धः &c., विद्धः &c.; 'pierced through the heart,' भिद्धहृदयः -या -यं; 'having the ears pierced,' विद्धकण्ठः -णी -णं, विद्धकण्ठः &c.; 'pierced by an arrow,' शरविद्धः &c., पाण्डनिकृतः -ता -तं.
 PIERCER, *a.* वेपकः, वेपी *m.* (नं), भेदकः, छेदकः, वेधनकृत्.—(Instrument) वेपनिका, वेपनी.
 PIERCING, *a.* वेधः -धनं, व्यधः -धनं, भेदनं, निर्भेदनं, छेदः -दनं, सूषिः *f.*, सूषनं -ना, सूषा; 'in the wrong direction,' व्यवेध.
 PIERCING, *part. or a.* वेपकः -का -कं, वेपी -पिनी -धि (नं), भेदकः -का -कं, भेदी &c., सूषी &c., सूषकः -का -कं, छेदकः &c., छेदी &c., प्रवेशकः -का -कं, भिद् or विद् in comp.; 'piercing the heart,' हृदयभिद् *m. f. n.*, हृदयभेदी &c.
 PIERCINGNESS, *a.* वेपकत्वं, भेदकत्वं, वेधिता, प्रवेशकत्वं.
 PIETISM, *a.* धर्माभिमानी, भक्त्याभिमानी, साधुमन्यता.
 PIETIST, *a.* धर्माभिमानी *m.* (नं), भक्त्याभिमानी *m.*, साधुमन्यः.
 PIETY, *a.* ईश्वरभक्तिः *f.*, परमेश्वरभक्तिः *f.*, देवभक्तिः *f.*, भगवद्भक्तिः *f.*, धर्मः -मैतं, धर्मनिष्ठा, धर्मासक्तिः *f.*, धर्मशीलता, धर्मपरता, धर्मनिष्ठा, धर्मपरतायपुङ्क्तिः *f.*, धर्मसेवा, ईश्वरसेवा, ईश्वरनिष्ठा, भक्तिः *f.*, भक्त्या -तं, भक्तिपरतायपुङ्क्तिः *f.*, पुस्तता, ईश्वरपूजा, परमेश्वरपूजा, देवपूजा, पूजा, पवित्रता -तं, शुचिता -तं, प्रथमता, सीमन्तः; 'eminent in piety,' धर्मप्रधानः -ना -नं; 'path of piety,' भक्तिलार्गः.—(Reverence of parents, &c.) मातापितृभक्तिः *f.* -भजता, मातापितृसेवा, पुत्रधर्मी, स्वपराधर्मी.
 PIE, *a.* शूकरशायकः, शूकरशायकः, शूकरः, शूकरः, शायकशूकरः, शायकः, गृहशूकरः, गृहशूकरः, पक्षीशूकरः, बहुप्रजः, विदधट. See HOG.—(Of metal) कुशी, लोहपिष्टः -रं, असंस्कृतलोहपिष्टः.
 To PIE, *v. a.* शूकरशायकान् कु (c. 2. कुते, c. 4. सुपते, सोतु) or प्रकु or नज्

PIL

Pig-iron, *a.* चर्मकृतलोहः, चर्मोपतलोहः, चाकरीयलोहः.
 PIGEON, *a.* कपोतः, पारापतः, पारपतः, पारापतः, कलरयः, कपोतिका, गृहनाशनः, भूधलोचनः, कोकदेवः, यक्षरानी *m.* (नं), रक्तदृक् *m.* (शं), किञ्चोकरयः; 'domestic pigeon,' गृहकपोतः, गृहकपोतः; 'wood-pigeon,' हारितः, हारीतः.
 PIGEON-HEARTED, *a.* हरिणहृदयः -या -यं, भीरुहृदयः &c., पक्षितहृदयः &c.
 PIGEON-HOLE, *a.* कपोतविबरं, कपोतविलं, कपोतरन्ध्रं.
 PIGEON-HOUSE, PIGEON-COT, *a.* कपोतपालिका, कपोतपाली, कपोतगृहं, कपोतालयः -यं, कपोतागारः -रं, पारापतालयः, पिटङ्कः.
 PIGEONRY, *a.* शूकरालयः -यं, शूकरगृहं, शूकरपालिका, शूकरावरणं.
 PIGEON, *a.* शीकरः -री -रं, शूकरोपनः -मा -मं, शूकरसदृशः -शी -शं.
 PIG-HEADED, *a.* सूक्ष्मलकः -का -कं, सूक्ष्मशिरः -रा -रं (नं), सूक्ष्मः &c.
 PIGMENT, *a.* वर्णकः -का, पयः, रङ्गः. See PAINT.
 PIGNY, *a.* धामनः, धामनमूर्तिः *m.*, रस्यः, हृस्वमूर्तिः *m.*
 PIGNY, PIGNEAN, *a.* धामनमूर्ति-रा-रं, धामनमूर्ति-सि-सि, धामनमूर्ति-मु-मु.
 PIG-STY, *a.* शूकरालयः -यं, शूकरगृहं, शूकरस्थानं, शूकरागारः.
 PIG-TAIL, *a.* पयटुनः, शूकरपुच्छाकारेण रचितः पद्याद्वीपावेगः, पुच्छवत् पृष्ठतो लघुमानः केशपाशः.
 PIKE, *a.* (Weapon) शूलः -लं, प्रासः, शस्त्रं, शक्तिः *f.*, कीलः, शङ्कुः *m.*, कुन्तः -नी, सनिकं, चोटि *f.*, परिपः; 'for driving an elephant,' तोषं, पैगुर्क.—(The fish) नलमृगः *m.*
 PIKIAN, *a.* शूली *m.* (नं), शूलपटः, शूलपाटी *m.* (नं), शूलपाटिः *m.*, शक्तिपटः, शक्तिपटः, शक्तिपटः, कीनिकः, प्रासिकः.
 PIKE-STAFF, *a.* शूलदण्डः -रं, प्रासदण्डः, शक्तिदण्डः, कुन्तदण्डः.
 PILASTER, *a.* पत्तकोणस्तम्भः, पत्तकोणाकृतिर् पट्टस्तम्भः.
 PILE, *a.* (Heap) राशिः *m.*, पयः, सचयः, निषयः, पितिः *f.*, वक्कट, प्रकट, निकट, पुष्टः, पोषः, लूयः, खोमः, सचयः, समूहः, पायः.—(Funeral pile) पितिः *f.*, पिता, पिता, लूयः, लूयकः, काष्ठनदी, मुः *m.*—(Stake for support) स्तुपा, स्तुपा *m.*, स्तम्भः, उपस्तम्भः, शङ्कुः *m.*, कीलः.—(Edifice) हर्म्यं, महामन्दिरं, महागृहं, महाभवनं, गृहमन्दिरं, गृहहर्म्यं.—(Disease). See PILES.
 To PILE, *v. a.* (Heap) राशीकृ, पापि, समापि, सवि, समापि &c.
 PILED, *p. p.* राशीकृतः -ता -तं, राशीभूतः &c., पितः &c., उपरिपितः &c. See HEAPED.
 PILES, *a. pl.* (Disease) चर्मी *n.*, चर्मी, चर्मीरोगः, गुदरोगः, गुदागुदः, गुदकीलः, मूलवायिः *m.*, चर्मी *n.*; 'having them,' चर्मी-शीनी -शी (नं), चर्मीरोगी -गिणी &c., चर्मीरोगग्रस्तः -ता -तं; 'destroying them,' चर्मीग्रः -ग्री -ग्रं.
 To PILFER, *v. a.* and *n.* मुप् (c. 9. मुष्ठाति, मोषिषु), परिसुप्, प्रमुप्, चलात् चुर (c. 10. चोरयति -यिषु) or जपह (c. 1. -हरति -हर्षु).
 PILFERED, *p. p.* चलात्चुरी भूषितः -ता -तं or जपहतः -ता -तं.
 PILFERER, *a.* मोषकः, मूषकः, मूषिकः, चामोपी *m.* (नं), मोपी *m.*, मुष्पिपुः *m.*, चलात्चुरीकृत्, चलात्चुरीकृत् *m.*, यनहरी *m.* (नं), यन-हारी *m.*, पीट, पार्थकः.
 PILFERING, *a.* मूषयं, मोषा -ययं, मुषिः *f.*, मुष्टं, चलात्चुरी, चलात्चुरी.
 PIL-GARLIC, PILLED-GARLIC, *a.* तपस्वी *m.* (नं), हताशः, गलितकेशः.
 PILGRIM, *a.* यात्रिकः, तीर्थयात्रिकः, तीर्थसेवी *m.* -विनी *f.* (नं), यात्रिकः, यात्राकारी *m.* (नं), यात्राकृत्, उदासीनः, यात्रिकः, पथिकः; 'a company of pilgrims,' यात्रा, साधुः, यात्रिकसंघः.
 PILGRIMAGE, *a.* यात्रा, तीर्थयात्रा, यात्राप्रसङ्गः, तीर्थगमनं, तीर्थगहनं, तीर्थ-सेवा-यनं; 'setting out on a pilgrimage,' यात्राकरयः; 'place

of pilgrimage,' तीर्थः -धं, पुण्यतीर्थं, वरदानं, गोपीधं, मनयताः, प्राणयः; 'the great place of pilgrimage, or Benares,' तीर्थराजः; 'pilgrimage to it,' महायात्रा; 'to the Ganges,' गङ्गायात्रा; 'ceremonies to be observed at a place of pilgrimage,' तीर्थविधिः *m.*; 'favors granted by the idol at a place of pilgrimage, consisting of flowers, ashes, holy water, &c.,' तीर्थप्रसादः.

PILL, *s.* गुली, गुलिका, मुटिका, वटः -टी, पटिका; 'magical pill, by putting which in the mouth a person has the power of ascending to heaven,' विद्या.

To PILLAGE, PILL, *v. a.* लुण्ठ (c. 1. लुण्ठति -विभुं), लुण्ठ, लुण्ठ, लुण्ठ, लुण्ठ, धनद्रव्यादि हं (c. 1. हरति, हर्षं), चपह, चपिह, लुण्ठनं कृ, लुण्ठनं कृ, विलुप् (c. 6. -लुम्पति -लोहं), लुप्, कल् (c. 10. कालयति -यितुं), प्रकल्.

PILLAGE, *s.* लुण्ठनं, लुण्ठा, लुण्ठनं, लुण्ठा, चपहारः, हरणं, लोभं, लोचं, लोतः -नं, लुभं, चपिग्रहः, धनापहारः.

PILLAGER, *s.* चपहारकः. चपहारी *m.* (नं), हारकः, लुण्ठाकः, लुण्ठनकृ.

PILLAR, *s.* स्तम्भः, अवधम्भः -म्भनं, उपस्तम्भः -म्भनं, स्तूपा, स्तूर्मिः *f.* -म्मी, शूर्मिः *f.* -म्मी, युपः -यं, यष्टिः *m. f.*; 'of a house,' गृहस्तम्भः, गृहस्तूपा, गृहमेधीयान् *m.* (यं); 'main pillar of a house,' मूलस्तम्भः.

PILLORY, *s.* हट्टिः *m.*, अपराधिनो हस्तमलकादिवन्धनायं काष्ठयन्त्रं.

PILLOW, *s.* उपधानं -नीयं, उपवहः, चालिशं, उच्छीर्यकं, उपस्तम्भः, गदः *m. f.*, चानुटः, गन्धचानुटी, सुपालकः; 'a round pillow,' चक्रगदः.

PILLOW-CASE, *s.* उपधानावेष्टनं, उपधानाच्छादनं, चालिशवेष्टनं, चालिशकोशः, उपधानकोशः.

PILLOWED, *p. p.* or *a.* उपहितः -ता -तं, चालसितः &c., उपधानालसितः &c.

PILOSE, PILOUS, *a.* लोमशः -शा -शं, रोमशः &c., घट्टलोमा -मा -म (नं).

PILOSITY, *s.* लोमशत्वं, रोमशत्वं, लोमप्राचुर्यं, लोमपाहुल्यं.

PILOT, *s.* कर्णधारः, कर्णधारी *m.* (नं), कर्णग्राहः, कर्षिका, कर्णी *m.*, नाविकः, समुद्रमार्गप्रदर्शकः, समुद्रपथदर्शकः, नौकावाहकः.—(Guide) मार्गदर्शकः.

To PILOT, *v. o.* कर्णेन or कर्षिकवद् नावम् चानु (c. 1. -नयति -नेतुं) or यद् (c. 10. वाहयति -यितुं), नीमार्गे दृश (c. 10. दर्शयति -यितुं), नीपयं दृश, नौकानयनं कृ, नौकावाहनं कृ, नौमार्गदर्शनं कृ.

PILOTAGE, *s.* कर्णधारवेतनं, कर्णग्राहवेतनं, कर्षिकवेतनं, कर्षिकमूल्यं.

PIMP, *s.* विटः, कुडाशी *m.* (नं), रतताली *m.* (नं), सुरतताली *m.*, सञ्चारकः, रतोपकारी *m.*, रतप्रवर्त्तकः, रतसम्पादकः, सुरतप्रवर्त्तकः.

To PIMP, *v. n.* विटवृत्तिं कृ or संनुष्टा (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं), रतोपकारी भू.

PIMPLE, *s.* रक्तस्फोटः -टकः, शुद्रस्फोटः, सूक्ष्मस्फोटः, रक्तपिण्डः, तनुव्रणः, सूक्ष्मव्रणः, रुद्रव्रणः, गण्डः, रक्तगण्डः, सूक्ष्मगण्डः, अवगण्डः, वरण्डः -रडकः, कच्छपिका, रक्तवट्टी, रक्तवटी, पिडकः -का, नरङ्गः, मुरगण्डः, इरावेत्तिका.

PIMPLED, PIMPLY, *a.* स्फोटः -टा -टं, रक्तस्फोटपूर्णः -यौ -यौ, तनुव्रणवान् -वती -वत् (नं), रक्तवट्टीपूर्णः &c., व्रणी -विनी -णि (नं), दहूणः -शा -शं, दहूणः &c.

PIN, *s.* कौलः -लकः, शलाका, सूक्ष्मकौलकः, शङ्कुः *m.*, शल्कं.—(Peg; bolt) कौलः -लकः, शङ्कुः *m.*, अगीलं, अपलं, अचलः, चक्रेटः.—(Of a carriage, axle) अद्यायकौलः -लकः, अद्यायशङ्कुः *m.*, अद्यायशलाका, अयिः *m.*—(Trifle, pin's head) बालार्धं.

To PIN, *v. a.* कौलं (c. 10. कौलयति -यितुं), कौलकेन घन्त् (c. 9. घनाति, घन्तुं).

(75) PINAFORE, *s.* अग्रमल्लवस्त्रं, चालकैर् भूतं वक्षस्त्रलच्छादनयोग्यम् उभरीयवस्त्रं, मलनिवारयोग्यम् उभरवस्त्रं.

PINCERS, *s. pl.* सन्दंशः -शकं, सन्दंशका, कङ्कमुखं.

To PINCH, *v. a.* (With the fingers) अङ्गुलिभिः or अङ्गुल्ययैः or चयाङ्गुलिभिः पीड् (c. 10. पीडयति -यितुं) or सम्पीड्, अङ्गुलिसङ्कोचेन पीड् or सम्पीड्, कूर्चं कृ, सम्पीडनं कृ.—(Grip) सङ्ग्रहं, मुष्टिना सङ्ग्रहं. मुष्टिसङ्ग्राहेण पीड्, सङ्ग्राहं कृ.—(Straiten, distress) पीड्, बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), सञ्चाध्, सङ्कुच् (c. 1. -कोचति -चिनुं), संह (c. 1. -हरति -हर्षं), सङ्कटीकृ, क्लिश् (c. 9. क्लिप्नाति, क्लेशितुं), मप् (c. 1. मयति -यितुं), संघट् (c. 1. -घटते -टितुं), आर्त्तकृ, आर्त्तं -र्त्तं कृ.—(Pinch with cold) शीतेन पीड्, शीतार्त्तकृ.

PINCH, *s.* कूर्चः -चै, अङ्गुल्ययैः पीडनं or सम्पीडनं or पीडा, सङ्ग्राहः, सङ्ग्रहणं, ग्रहः, अङ्गुलिसङ्कोचः -चनं.—(Of snuff) नस्यकूर्चः -चै, नस्यकूर्चकूर्चः -चै.—(Strait, distress) बाधा -धनं, सञ्चाधनं, सङ्कटं, कष्टं.

PINCHED, *p. p.* पीडितः -ता -तं, सम्पीडितः &c., अङ्गुलिसङ्कोचपीडितः &c., अङ्गुलिपीडितः &c., चयाङ्गुलिपीडितः &c., बाधितः -ता -तं, सञ्चाधितः &c., सङ्कुचितः &c., मयितः &c., घटितः &c., क्लिष्टः -ष्टा -ष्टं, क्लेशितः -ता -तं, आर्त्तं in comp.; 'with cold,' हिमार्त्तः -र्त्ता -र्त्तं, हिमपीडितः &c.

PINCH-FIST, *s.* दृढमुष्टिः *m.*, गाढमुष्टिः *m.*, घट्टमुष्टिः *m.*, अमुक्तहस्तः.

PINCUSHION, *s.* सूक्ष्मकौलकाधारः, सूक्ष्मशलाकाधारः, स्त्रीकौलकाधारः.

PINE, *s.* (The tree) सरलः, शरलः, देवदारुः -रु *m. n.*, पीतदारुः *m.*, दारु *n.* -रुकं, मर्मरु; 'juice of the pine,' सरलद्रवः -द्रव्यं.

To PINE, *v. n.* (Languish) द्वै (c. 1. ज्ञायति, ज्ञातुं), परिद्वै, द्वै, परिद्वै, अवसद्, विपद्, व्यवसद्, सद्, तम्, आतम्, प्रतम्, द्वि in pass., सिद् in pass., प्रलो, विपणीभू.—(Languish, with desire for) उत्कण्ठ, उत्सुक.

PINE-APPLE, *s.* अननसः or अननासः may be used.

PINING, *s.* ह्यानिः *f.*, ह्यानता, अवसादः, विषादः, उत्कण्ठा.

PINING, *part.* ह्यायमानः -ना -नं, ह्यायन् -यन्तो -यत् (नं), ह्यायमानः &c., ह्यायमानः &c., विद्यमानः &c., विषादो -दिनो -दि (नं), अवसादितः -ता -तं, ह्यानः -ना -नं, ह्योयः -या -यं.—(With desire) उत्कण्ठितः -ता -तं, उत्सुकः -का -कं, पर्युत्सुकः &c., उत्कः -त्का -त्कं.

PINION, *s.* (Wing) पक्षः.—(Joint of a wing) पक्षसन्धिः *m.*—(Fetters for the arms) बाहुबन्धः -बन्धनं, बाहुपाशः.

To PINION, *v. a.* (Bind the wings) पक्षौ घन्त् (c. 9. घनाति, घन्तुं), पक्षबन्धनं कृ.—(The arms) बाहु घन्त्, बाहुबन्धनं कृ.

PINIONED, *p. p.* पक्षबाहुः -हुः -हु, बाहुबद्धः -द्धा -द्धं, बाहुबन्धनः -ना -नं, वद्धपक्षः -द्धा -द्धं, पक्षबद्धः &c.

PINK, *s.* (The color) पाटलः, पाटलवर्णः, पाटलरङ्गः, श्वेतरक्तः.—(Pinnacle of perfection) अयं, शिखरं, सीमा.

PINK, *a.* (Of a pink color) पाटलः -ला -लं, पाटलवर्णः -यौ -यौ, श्वेतरक्तः -क्ता -क्तं.

To PINK, *v. a.* व्यप् (c. 4. विधायति, व्यद्धं), चिद् (c. 10. चिद्रयति -यितुं), त्वक्चेदं कृ, त्वग्भेदं कृ, शुषिरीकृ.

PINK-EYED, *a.* मन्नेत्रः -न्ना -न्नी -न्नं, मन्नेत्रयनः -ना -नं, सूक्ष्मनयनः &c.

PIN-MAKER, *s.* शलाकाकारः, सूक्ष्मशलाकाकृ, कौलककृता *m.* (कृ).

PIN-MONEY, *s.* स्त्रीधनं, स्त्रियाः स्ववस्त्राभ्यन्तनादिक्रयार्थं भर्तृदत्तं वार्षिकधनं.

PINNACE, *s.* क्षुद्रनौका, लघुनौका, अष्टदशचालिता नौका.

PINNACLE, *s.* शिखरं, गृहशिखरं, गृहं, अयं, प्रासादशृङ्गः, प्रासादायं, कलसः, चढमिः *f.*, शिखा, पृष्ठं, तटः, लासकः.

PINNED, *p. p.* कौलितः -ता -तं, कौलायितः &c., कौलकबद्धः -द्धा -द्धं.

PINT, *s.* अर्द्धकुटबः, द्रवद्रव्याणां परिमाणविशेषः.

PIO

PIONEER, *s.* पारशयः - धिकः, पादधिकः, स्वारुहेदकः, स्वारुहेद *m.*, स्तम्भदेदकः, स्तम्भपथधी *m.* (न), मार्गगोपकः, सैन्यपथगोपकः.
To PIONEER, *s.* स्वारुहेदकत्वेन सैन्यां गुप् (c. 10. ग्रांथयति - यितुं), सैन्यमार्गगोपनायै स्वारुहेदकत्वेन चिद् (c. 7. चिन्तयति, चेन्नु) or चपनी (c. 1. -नयति - नेतुं).
PIOUS, *a.* धार्मिकः - की - कं, धर्मशीलः - ला - लं, धर्मी - धर्मिणी - धर्मि (न), धर्मात्मा - ता - त् (न), भक्तिमान् - मता - मत् (न), ईश्वरभक्तियान् &c., ईश्वरभक्त - क्ता - क्तै, ईश्वरपूजकः - का - कं, पूजाशीलः &c., पूजकः - जा - कं, पुण्यशीलः &c., पुण्यात्मा &c., भगवत्शीलः &c., ईश्वरभेदी &c., शुचिः - यिः - चि, शुचिमतः - ता - तं, मतां &c., धर्माचारो &c., धर्मिष्ठः - था - थं, ईश्वरभक्तः - क्ता - क्तं, पूजाभक्तः &c., ईश्वरपरायणः - या - यं, देवपूजकः &c., देवभक्तिनिष्ठः &c., भक्तिनिष्ठः &c., धर्मानिष्ठः &c., भक्तिप्रवणः &c., धर्मप्रवणः &c., भक्तिपरायणः &c., धर्मविद्यया &c., परमाधी-परायणः &c., परमाधी &c.; 'for pious purposes,' धर्मियै. — (Proceeding from piety) धर्मप्रयुक्तः - क्त - क्तं, धर्ममूलकः - का - कं, भक्तिमूलकः &c., ईश्वरभक्तिमूलकः - ला - लं.
PIOTUSLY, *adv.* धार्मिकयत्, धर्मशीलतया, ईश्वरभक्त्या, भक्त्या, पुण्यशील-तया, पुण्यं, भक्तियुक्त्या, पूजाशीलतया, देवपूजकयत्.
PIP, *s.* (Of fruit) पीनं, पीनकं. — (Spot) पिन्दुः *m.*, पिङ्गं, चक्रे.
To PIP, *v. n.* पक्षिपक्षकयत् कृन् (c. 1. कृन्ति - यितुं), कृन्ति कृ.
PIPE, *s.* (Musical instrument) पंजः - शी, वेगः *m.*, गानेयी - यिका, गानिका, मुरली, खगिनाला, विद्यनालिका, दंडुद, मुपिर, नन्दा. — (Tube) नालः - ला *f.* - ली - लं, नादि - दी *f.*, प्रवालिका, प्रवालः - ली, सुवि *f.* — (Iron pipe) लोहनालः. — (Water pipe) सारयी - री *f.*, प्रवालः - ली - लिका.
To PIPE, *v. n.* (Play on a pipe) पंजां or वेगं प्रया (c. 1. धनति, प्रयातुं) or प्रया or वद् (c. 10. वादयति - यितुं) or प्रवद्. — (Cry) उच्चस्वरेण कृज् or कृन् or कृन्.
PIPER, *s.* वेगुज्जः, वेगुपादः - दकः, पंजावाकः, पंजाज्जः, पंजापद.
PIPKIN, *s.* घुट्टभाण्डं, घुट्टपिण्ड, घुट्टमाली.
PIQUANT, *s.* उद्यता, चटुता, तिम्बता, तीव्रता, तीव्रता, रसिकता, सरसत्वं.
PIQUANT, *a.* (Pungent) उद्यः - या - यं, चटुः - दुः - दु, तिम्बः - म्ता - मं, तीव्रः - र्वा - र्ज, सर - रा - रं, प्रसर - रा - रं, उद्यः - यता - यं, चटुः - यता - यं. — (Seasoned, having flavor) सुसंस्मृता - ता - तं, तिष्ठः - था - थं, सरनः - म्ता - मं, रसिकः - री - रं.
PIQUANTLY, *adv.* तीव्रतया, उद्यं, तिम्बं प्रत्ययं, चटु, सरसं.
PIQUE, *s.* ईपक्षोप, ईपक्षिण्ड, ईपक्षिण्डः *f.*, ईपक्षोप, ईपक्षिण्डः.
To PIQUE, *v. a.* (Offend slightly) ईपक्ष् कृप् (c. 10. कोपयति - यितुं) or प्रकृप् or कृप् (c. 10. रोपयति - यितुं), ईपक्षोपं or ईपक्षिण्डं जन्. — (Stimulate, excite) उत्पृप्, उत्पिन्, प्रवृप्, उत्पृप्, उत्पृप्, प्रोत्पृप्. — (Pique one's self) जालानं घ्राप् (c. 1. घ्रायति - यितुं), अभिमन् (c. 4. -मन्ते - मन्तुं), विद्वत् (c. 1. -द्वयते - यितुं); 'to pique one's self on one's learning,' पण्डितमन्यः - न्या - न्यं भू or जन्; 'on one's good looks,' दर्शनीयमानो &c. भू.
PIQUED, *p. p.* ईपक्षयितः - ता - तं, ईपक्षयितः &c., ईपक्षिण्डः - क्त - क्तं.
PIQUET, *s.* सेनापदः - धकः, उपरधकः. See PICKET.
PIRACY, *s.* समुद्रीयचौर्यं, समुद्रीयलुण्ठनं, समुद्रीयपहाराः, समुद्रीयपहरणं, समुद्रीयसाहसं, समुद्रीयलब्धं, समुद्रीयदस्युत्वं. — (Of printed books, &c.) मुद्रितपत्रपहाराः, मुद्रितलिखितापहाराः, पात्रपहाराः, मुद्रितशब्दचौर्यं.
PIRATE, *s.* समुद्रचोरी दस्युः *m.*, समुद्रीयदस्युः *m.*, समुद्रगामी साहसिकः or चपहाराकः or चपहारी, समुद्रीयसाहसिकः, समुद्रीयचोरी, समुद्रो-

PIT

यलुण्ठकः. — (Ship) साहसिकनीः *f.*, साहसिकनीका. — (Of printed books, &c.) मुद्रितपत्रपहाराः, मुद्रितलिखितापहाराः *m.* (न), पात्रपहाराः, शब्दचौर्यः, मुद्रितशब्दचौर्यः, पुनकापहारी *m.*
To PIRATE, *v. a. or n.* चपहृ (c. 1. -हरति - हर्तुं), चपिहृ, लुण्ठ (c. 1. लुण्ठति - लिहृ).
PIRATED, *p. p.* चपहृतः - ता - तं, चपहिकारपूषं हृतः - ता - तं.
PIRATICAL, *a.* साहसिकः - की - कं, साहसी - मिनी - मि (न), चपहाराकः - का - कं, साहसार्थकः - का - कं, चपहारापथकः &c., साहसकरमिहः - का - कं.
PISCATION, *s.* मत्स्यपानं, मत्स्यग्रहणं, मत्स्यधरणं, मत्स्यपातनं.
PISCATORIAL, **PISCATORY**, *a.* मात्स्यिकः - की - कं, मात्स्यिकः &c., मात्स्यः - न्यी - न्यं, मीनक - रा - रं, मत्स्यसन्धी &c., मत्स्यविषयकः - का - कं, मत्स्यग्रहणमन्त्री &c.
PISCES, *s.* (Sign of the Zodiac) मीनः, मीनराशिः *m.*, मीनलग्नं, मेषः.
PISCINAL, *a.* मीनालयमन्त्री &c., मत्स्यालयमन्त्री &c.
PISCINOSUS, *a.* मत्स्यशी - शिनी - शि (न), मत्स्यजानः - ना - नं, मत्स्यादः - दा - दं, मत्स्यमुख *m. f. n.* (न), मत्स्यभोजो &c., मत्स्याहारी &c.
PISHIRE, *s.* (Emmet) पिपीलिका, पुत्तिका.
To PISH, *v. a.* मृक् (c. 10. मृयति - यितुं), चपन्, निहृ (c. 1. मेहति, नेतुं), मृक् कृ, मृक्तागं कृ, मृक्तागं कृ, प्रधाय कृ, मृक्प्रधाय कृ, मृक्प्रधाय कृ.
PISH, *s.* मृक्, मेहः, प्रधायः, चपिनलं. See URINE.
PISTIL, *s.* स्त्रीगुल्मः, स्त्रीगुल्मः, गर्भगुल्मः, पुष्पगुल्मः *m.*
PISTOL, *s.* गुल्मिकाप्रधायी हननादि - दी, मृक्गुल्मप्रधायी.
PISTON, *s.* यन्त्रमन्त्रः, यन्त्रालयमन्त्रः, नादमन्त्रः, यन्त्राङ्गः.
PIT, *s.* (Cavity, hole) गर्भः, विपरं, पिहं, चपटा - दि *m.*, कुरं - कृपः, गुहा, कुरं, मन्त्रिका. — (Of the stomach) मन्त्रिकः, मृक्पुटं, उदरगुल्मं, जठरगुल्मं. — (Of the arm) कक्षः, रसिकः, पादगुल्मं, भुजगुल्मं, दोर्गुल्मं. — (Of a theatre) चपन्नं, रङ्गमण्डपं.
To PIT, *v. a.* (With little hollows) मृक्कुरं चपृ (c. 10. चपृयति - यितुं) or चिहृ (c. 10. चिहृयति - यितुं), मृक्कुरं चिहृ - तां कृ. — (Set in competition) प्रतिदोषनाय or परस्परदोषनाय ददन् स्वा in caus. (स्वापयति - यितुं), प्रतिदोष in caus.
PITAPAT, *s. or adv.* पटपटा, पटपटाज्जः, पटपटा.
PITCH, *s.* (Resinous substance used for calking boats, &c.) जिहिसारकः, तिन्दुः *m.*, तिन्दुकी, चरित्रमन्त्रः, चरित्रमन्त्रः, यद्यप्यः, सज्जितः, तीव्रगुल्मः, रालः, चरालः. — (Mineral pitch). See BITUMEN. — (Point of elevation) चपं, चिहृ, रीमा, पटं; 'highest pitch,' उच्चमायं, उच्चमपटं, उच्चमता. — (Degree) परमादं, पर्यन्तं, क्रमः; 'to such a pitch,' एतावत्पर्यन्तं, एतावत्. — (Of a hill) उत्तमः, कटकः. — (Of a note or voice) सरः.
To PITCH, *v. a.* (Cast, throw) चिप्, प्रधिप्, चप्, प्राम्, पन् in caus. — (Fix a tent, camp, &c.) चिहिरं निधिष् (c. 10. चिहिरं चिहिरं - यितुं) or स्वा in caus. (स्वापयति - यितुं) or चप् in caus. (चपयति - यितुं) or सतापस् in caus. — (A note or the voice) सर (c. 10. सरयति - यितुं), सरस्विति कृ. — (Smear with pitch) तिन्दुना लिप् or चप्, तिन्दुलिहं - तां कृ, चरालाङ्गं - क्तं कृ.
To PITCH, *v. n.* (Light, settle) चप्ता, निहृ, निधृ, चवत्ता, संस्था, चवहृ, चवपत्, चापत्, निधत्, चवत्, चवत्, चवत् गम्. — (Encamp) निधिष्, उपधिष्, चिहिरं चप् or सतापस् or चप्ता. — (Fall headlong) चपामुलः पन्, चपामुलेन पन्, चवामुलेन पन्, चवाम् पन्. — (Pitch upon). See To choose.
PITCHED, *p. p.* (Fixed, set) स्थापितः - ता - तं, रोपितः &c., निधेयितः &c.

—(Thrown)धिम्नः-ना-मं, घस्तः-ना-मं.—(Asanote)खरितः-ना-मं.
PITCHER, *s.* कुम्भः, कलशः-शी-जं, घटः, कुण्डः-खडी-सिद्धका, उदकपात्रं,
उदपात्रं, जलपात्रं, उदकभाण्डं. मृदापात्रं, मृदापात्रं-खडकं, मृदापात्रं, मृदापात्रं,
मृदापात्रं, जलभाण्डं. मृदाभाण्डं, घालुः *f.*, चारुः *m.*, पुटनीयः,
नगिरं, कर्करो, खलिझरः, गल्लिका; 'half of a broken pitcher,'
कपालः-लं; 'bottom of a pitcher,' सूर्यग्रहः.

PITCH-FORK, *s.* गृहः-लं, हिरिगमूलं, गृहगृहः.

PITCHY, *a.* (Covered with pitch) चरालाङ्गः-ना-लं, तिन्दुलिङ्गः-ना-
लं, तीक्ष्णतैलमयः-वी-यं.—(Resembling it) चरालगुणः-ना-लं,
तिन्दुगुणः-लं, तीक्ष्णतैलोदनः-ना-लं.—(Dark as pitch) अतिदृक्ः
-या-लं, अतिगम्यः-या-लं, अतिगम्यः-नी-लं.

PIT-COAL, *s.* रनिजाङ्गारः, चाकरजाङ्गारः, चारोन्जाङ्गारः.

PITEOUS, *a.* (Deserving or exciting pity) कर्णोत्पादकः-का-लं,
दयाजनकः-लं, अनुकम्प्यजनकः-लं, अनुकम्प्यः-ग्या-लं, अनुक-
म्पनीयः-या-लं, कर्णोत्पादकः-लं, कर्णोत्पादकः-ग्या-लं, दया-
योग्यः-लं, कर्णः-या-लं, कर्णिकः-का-लं; 'piteous accents,'
कर्णस्वरः, कर्णशब्दः.—(Wretched) दीनः-ना-लं, कृपणः-या-लं,
दुःखान्वितः-ना-लं.—(Compassionate). See PITIFUL.

PITEOUSLY, *adv.* कर्णं, यथा दया or कर्ण जायते or उत्पद्यते तथा-
प्रकारेण, अनुकम्पनीयं, कर्णं.

PITEOUSNESS, *s.* कर्णोत्पादकत्वं, दयाजनकत्वं, अनुकम्प्यता, कर्णोत्पा-
द्यता, दयायोग्यता, कर्णत्वं, दीनता.

PIT-FALL, *s.* गृहकूपः, अन्धकूपः, स्रक्कूपः, गृहगर्हः.

PITH, *s.* (Of plants, &c.) सारः, मज्जा, गर्भः, साररसः.—(Essence)
सारः-रता, सारांशः, वस्तु *m.*, सारवस्तु *m.*, मूलवस्तु *m.*, रसः, साररसः,
मज्जा, मूलं, पदार्थः, तत्त्वं, तत्त्वार्थः, निम्नार्थः, निम्नः, गर्भः, मज्जाः—
(Essential extract) निर्यासः, रसः, मज्जा-रसः.—(Energy, spirit,
vigor) गह्वं, सारः, सारता, वीर्यं, तेजस् *m.*, प्रभावः, शक्तिः *f.*, चलं.

PITHILY, *adv.* सारतः, सारिणः, ससत्त्वं, ससत्त्वम्, सवीर्यं, वीर्यतः.

PITHINESS, *s.* सारता-लं, सारवत्त्वं, सारपूर्णता, ससारत्वं, ससत्त्वपूर्णता,
ससत्त्वता, ससत्त्वत्वं, सत्त्वं, मज्जावत्त्वं, वीर्यं, वीर्यवत्त्वं.

PITHLESS, *a.* असारः-रा-लं, निःसारः-लं, निःसारः-लं, सारहीनः-
ना-लं, गतसारः-रा-लं, सारहीनः-लं, निःसत्त्वः-लं, वीर्य-
हीनः-लं, सारवर्जितः-ना-लं, फलुः-लुः, विरसः-सा-लं, निरसः-
लं, रमहीनः-लं, विरसः-ना-लं, सारभङ्गः-ङ्गा-लं.

PITHY, *a.* (Having pith) सारवान्-वती-वत् (ह), समारः-रा-लं,
सारपूर्णः-शी-लं, सारमयः-यी-लं, ससत्त्वः-लं, मज्जावान्-लं,
मज्जामयः-लं, सगर्भः-भी-लं, सरसः-सा-लं, रसिकः-का-लं, रसवान्-
लं.—(Forcible, energetic) ससत्त्वः-लं, ससत्त्ववान्-लं,
वीर्यवान्-लं, साभावः-वा-लं, तेजोवान्-लं.

PITABLE, *a.* अनुकम्प्यः-ग्या-लं, अनुकम्पनीयः-या-लं, दयायोग्यः-
ग्या-लं, कर्णोत्पादकः-लं, कृपायोग्यः-लं, अनुकम्प्ययोग्यः-लं,
दयाविषयः, दयापात्रं, दयाभाजनं.—(Wretched) दीनः-ना-लं, कृपणः-
या-लं, अतिदुःखी-खिनी-खि (न), अतिदुःखान्वितः-ता-लं.

PITABLENESS, *s.* अनुकम्प्यता, अनुकम्पनीयता-लं, दयायोग्यता.

PITABLY, *adv.* कर्णं, अनुकम्पनीयं. See PITEOUSLY.

PITIED, *p. p.* अनुकम्पितः-ता-लं, धृष्टः-ता-लं, दयितः-ता-लं.

PITIFUL, *a.* (Compassionate) कर्णिकः-का-लं, कर्णः-या-लं,
सर्वकर्णः-या-लं, कर्णशीलः-ला-लं, दयालुः-लुः-लु, दयावान्-
वती-वत् (ह), सदयः-या-लं, दयायुक्तः-ला-लं, दयामयः-यी-लं,
दयाविशिष्टः-घा-लं, दयान्वितः-ता-लं, दयापूर्णः-शी-लं, दयालुः-लु

-लं, दयासम्पन्नः-ना-लं, दयार्द्रः-द्री-लं, दयार्द्रचित्तः-ना-लं, दया-
र्द्रमनस्कः-ला-लं, दयारूपः-या-लं, कर्णोत्पादकः-लं, कृपामयः-लं,
कृपावान्-लं, कृपालुः-लं, सानुकम्पः-ग्या-लं, कृपावान्-लं, कृपा-
लुः-लं, कृपाशीलः-लं, हृदयालुः-लं, हृदयवान्-लं. The following
are phrases for a pitiful person: दयासागरः, दयानिधिः *m.*,
दयाकरः, कर्णोत्पादकः, कर्णोत्पादकः *m.*, अनाथनाथः, अनाथवन्तुः *m.*,
दीननाथः, दीनवन्तुः *m.*, दीनवत्तलः.—(Exciting pity) See
PITEOUS.—(Miserable, wretched) दीनः-ना-लं, कृपणः-या-लं,
दुःखः-लं, दुःखः-लं, दुःखः-लं.

PITIFULLY, *adv.* सदयं, सानुकम्प्यं, सकारुण्यं, सकर्णं, कर्णं, दयापूर्णं,
दयापूरःसरं. See PITEOUSLY.

PITIFULNESS, *s.* दयालुता-लं, कर्णत्वं, सकर्णता, दयार्द्रता, कर्णार्द्रता,
सानुकम्प्यता, कृपालुता, दया, कृपा

PITILESS, *a.* निर्दयः-या-लं, अदयः-या-लं, दयाहीनः-ना-लं, दयार-
हितः-ता-लं, निष्कर्णः-या-लं, अकर्णः-या-लं, निष्कृपः-या-
लं, कृपाहीनः-ना-लं, निर्दयः-या-लं, वीर्यशून्यः-लं, निष्ठुरः-रा-लं,
क्रूरः-रा-लं.

PITILESSLY, *adv.* निर्दयं, निष्कर्णं, निष्कृपं, निर्दयं, निष्ठुरं, क्रूरं.

PITILESSNESS, *s.* निर्दयता, दयाहीनता, दयाशून्यता, निष्कर्णता, क्रूरता.

PITTANCE, *s.* (Small quantity allowed) अल्पांशः, अल्पांशः,
अल्पभागः, अल्पवेतनं, परिमितवेतनं, अल्पमूल्यं.—(Allowance of
food, &c., barely sufficient for the day) दिननिर्वाहः, दिन-
चर्या, ग्रासास्वादनं, अनास्वादनं.

PITTED, *p. p.* (With small hollows) सूक्ष्मकृपाङ्कितः-ता-लं, लक्ष्म-
कचिहितः-ता-लं.—(For combat) परस्परसोपानार्थं or परस्परजयार्थम्
एकत्र स्वापितः-ता-लं or एकत्रीकृतः-लं, विजिगीषार्थम् एकत्रीकृतः-लं.

To PITTER-PATTER, *v. n.* पटपटा (nom. पटपटायते), पटपटाशब्दं कृ.

PITUITARY, *a.* कफोत्पादकः-का-लं, कफकरः-री-लं, श्लेष्मजनकः-लं.

PITUITOUS, *a.* कफमयः-यी-लं, श्लेष्मलः-ला-लं, कफगुणकः-का-लं.

PITY, *s.* दया, कर्णा, अनुकम्प्या, कृपा, धृणा, कर्णत्वं, कर्णारसः,
अनुकम्प्यता, माया, कर्णः, अनुग्रहः; 'full of pity,' दयायुक्तः-ला-
लं. See PITIFUL.—(Ground of pity, cause of grief) दयाहेतुः *m.*,
दुःखहेतुः *m.*, दुःखकारणं.

To PITY, *v. a.* अनुकम्प्यं (c. 1. कम्पते-न्पितुं), समनुकम्प्यं with acc. c.,
दयां कृ, अनुकम्प्यां कृ, कर्णां कृ, कृपां कृ, दयं (c. 1. दयते-न्पितुं),
with gen. c., कर्णं (nom. कर्णायते), कृपां (nom. कृपायते), अनुकृपां.

PIVOT, *s.* परिवर्तनकोटः-लकः, विवर्तनकोटः-लकः.

PIZZLE, *s.* चर्मदरदः-लं, आगुदरदः, पशूनां मूत्रशुक्रादिनागः.

PLACABILITY, PLACABLENESS, *s.* शान्त्यता-लं, शान्त्यनीयता-लं, चारा-
यता, चारायनीयता, मुग्धारायता, मानवतन्त्रयता.

PLACABLE, *a.* शान्तः-ल्य-लं, शान्त्यनीयः-या-लं, चारायः-घ्या-लं,
मुग्धारायः-लं, चारायनीयः-या-लं, शान्त्यनीयः-लं, मुग्धारायः-लं,
मानवतन्त्रयः-ल्य-लं, मानवतन्त्रयः-ग्या-लं, तोषणीयः-या-लं, सन्तो-
षणीयः-लं, प्रमादः-लं-लं.

PLACARD, *s.* लोकमेवितस्याने स्वापितं प्रकटनपत्रं or घोषणपत्रं or विद्यो-
दणपत्रं or विज्ञापनपत्रं or दोषनपत्रं.

To PLACARD, *v. a.* लोकमेवितस्याने प्रकटनपत्राणि or घोषणपत्राणि स्या
in caus. (स्वापयति-न्पितुं).

PLACE, *s.* (Particular portion of space) स्थानं, स्थलं-ली, देशः,
प्रदेशः, भूः *f.*, भूमिः *f.*, तिलयः-यं, धिपत्यः; 'in one place,' एकत्र;
'in many places,' बहुत्र; 'from both places,' उभयत्र; 'from

various places,' नानादिदेशात् -शेषः—(Situation) स्थानं, अवस्थानं, पदं, आस्यदं, पदविः -वी f., भूमिः f., स्थितिः f.; 'place of residence,' वासस्थानं, निवासस्थानं, वसतिः f., निवसतिः f.—(Rank) पदं, आस्यदं, पदविः f.; 'highest place,' उत्तमपदं, परमपदं.—(Passage of a book) स्थलं, देशः, एकदेशः.—(Proper place of) स्थानं, शाला; 'place for dancing,' नृत्यस्थानं, नृत्यशाला; 'in its proper place,' स्थाने, तस्थाने; 'out of place,' अस्थाने, अपदे.—(Office, post) पदं, पदविः -वी f., अधिकारः, अधिकारपदं, स्थानं, स्थलं, आस्यदं, नियोगः; 'out of place, dismissed from place,' पदच्युतः -ता -तं, स्थानभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, पदभ्रष्टः &c., अधिकारभ्रष्टः &c., व्युत्ताधिकारः -रा -रं, स्थलच्युतः &c.; 'having no place,' अपदः -दा -दी -दं, अस्थानः -ना -नं.—(Room, stand) स्थानं, स्थलं, भूमिः f.; 'in the place of,' स्थाने, स्थले, भूमी; 'she stands in the place of a friend,' सखीभूमी वसति; 'in the place of a parent,' पितृस्थाने.—(Ground, cause) आस्यदं, स्थानं, हेतुः m., कारणं; 'place for doubt,' शङ्कास्थलं; 'for fear,' भयस्थानं, भयहेतुः m.—(Room, space) अवकाशः, अवसरः, प्रसर.—(Degree in order of proceeding) क्रमः, पदे or expressed by adverbial affixes; as, 'in the first place,' प्रथमतः, पूर्वतः, प्रथमं, प्रथमपदे; 'in the second place,' द्वितीयतः, द्वितीयपदे; 'in the third place,' तृतीयतः, तृतीयपदे; 'in the fourth place,' चतुर्थतः, चतुर्थपदे; 'in the last place,' अन्ततः; 'in the next place,' पुनर्, पुनश्च, परं, परतः, अपरं, अपरतः.—(To give place) स्थानं or पदं त्वन् (c. 1. तजति, तज्जु), अवसृ (c. 1. -सरति -सृजु), वन्वानं or वागं तज्.—(To take place). See To HAPPEN.

To PLACE, v. a. (Put, set) स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), नञ् (c. 4. -अस्यति -असितुं), निवसृ, था (c. 3. दधाति, धातुं), निधा, छापा, समाधा, निविशृ (c. 10. -वेशयति -यितुं), विनिविशृ, रुद् in caus. (रोपयति -यितुं) आसृद्, धृ (c. 1. धरति, धर्तुं), दा (c. 3. ददाति, दातुं), कृ (c. 8. करोति, कर्तुं), with acc. of the thing placed, and loc. or instr. or gen. of the thing on which it is placed; as, 'he places his hand in the serpent's mouth,' हस्तं सर्पे मुखे न्यस्यति; 'let not the burden be placed on such as me,' न मद्भिरेव न्यस्यतां भारः; 'having placed the goat on his shoulder,' हस्त्ये or हस्त्येन चामं कृत्वा; 'he places his hand on my shoulder,' मत्कन्ये हस्तं ददाति; 'having placed his knee on my shoulder,' मत्कन्यस्य जानु दत्त्वा; 'having placed the end of a straw in water,' तृणार्थं जलान्तः कृत्वा; 'to place near,' सन्निधा, उपन्यसृ, 'to place over,' अधिक्, अधिष्ठा.—(Establish, fix) प्रतिष्ठा, अवस्था, संस्था, विधा.—(In any office, &c.) पदे or अधिकारे नियुक् (c. 10. -योजयति -यितुं) or विनियुक्.—(Place out, inv.) निधिष् (c. 6. -धिषति -धेत्तुं), प्रयोगं कृ.

PLACED, p. p. स्थापितः -ता -तं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, विन्यस्तः &c., निवेशितः -ता -तं, विनिवेशितः &c., आहितः &c., विहितः &c., उपहितः &c., प्रणिहितः &c., रोपितः &c., निधितः -ता -तं; 'placed near,' उपन्यस्तः -स्ता -स्तं, सन्निहितः -ता -तं; 'placed over,' अधिभूतः -ता -तं, अधिष्ठितः -ता -तं; 'placed upon or on,' रोपितः -ता -तं, आरुढः -डा -डं, स्थः -स्था -स्थं in comp.; 'placed on the fire,' अग्निष्ठः -ष्टा -ष्टं; 'on the arm,' दोःस्थः -स्था -स्थं; 'on a dish,' पादस्थः &c.; 'placed in any office or post,' पदनिभूतः -क्ता -क्तं, पदारुढः -डा -डं, अधि-कारारुढः &c., अधिकारस्थः &c., अधिकारस्थितः -ता -तं, स्थानारुढः &c.

PLACENTA, s. गर्भपट्टिका; गर्भवेष्टनं, गर्भपट्टिका.

PLACER, s. स्थापकः, स्थापयिता m. (नृ), रोपकः, विधायी m. (नृ).

PLACID, a. शान्तः -न्ता -न्तं, प्रशान्तः -न्ता -न्तं, उपशान्तः &c., शान्तमनस्कः -स्तः -स्तं, शान्तचित्तः -च्चा -च्चं, शान्तात्मा -त्मा -त्म (नृ), उपशान्तात्मा &c., उपशान्तशीलः -ला -लं, प्रसन्नचेताः -ताः -तः (नृ), प्रसन्नः -न्ना -न्नं, 'प्रसादचित्तः &c., सुप्रसादः -दा -दं, निराकुलचित्तः &c., सुसमाहितः &c., अपरुद्धशीलः -ला -लं, नितक्रोधः -धा -धं, नितरोपः -धा -धं, अक्रोधः -धा -धं, विनीतः -ता -तं, सीम्यः -म्या -म्यं, सम्ममहीनः -ना -नं, सुमनस्कः &c., अनयंगहीनः -ना -नं; 'in countenance,' सुप्रसन्नमुखः -खा -रौ -रं, प्रसादमुखः &c.

PLACIDLY, adv. शान्त्या, शान्तं, चित्तशान्त्या, चित्तप्रसादेन, प्रसन्नचेतसा, सुप्रसादेन, सुप्रसादं, शान्तचेतसा, प्रशान्तचेतसा, निराकुलचेतसा, निराकुलं.

PLACIDNESS, PLACIDITY, s. शान्तता, प्रशान्तता, शान्तिः f., प्रशान्तिः f., उपशान्तिः f., उपशान्तता, शमः, उपशमः, चित्तशान्तिः f., शान्तचित्तत्वं, प्रसादः, प्रसन्नता, सुप्रसादः, चित्तप्रसादः, निराकुलता, अय्याकुलता, सीम्यता, अक्रोधः, असम्ममः, सीमनस्यं.

PLAGIARISM, s. शब्दचोरी, काव्यचोरी, ग्रन्थचोरी, पागपहारः, हरणं, पुस्तकचोरी, पुस्तकापहारः -हरणं.

PLAGIARIST, PLAGIARY, s. (Literary thief) शब्दचोरः, काव्यचोरः, काव्यचोरः, पागपहारी m. (नृ), पागपहारकः, पुस्तकापहारी m., अननु-शायायी m., कुम्भिलः, चन्द्ररेणुः m.

PLAGUE, s. मारी -रि f., मारकः, मारः, मरकः, महामारी, महाप्राणिकः m., तीव्रघ्नः, प्रतीवायः.—(Great calamity) उत्पातः, विनिपातः, विनिहितः, संहतिः, संहितापातः, अनपः, अनघापातः, उपप्रवः, उपद्रवः.—(Pest) कष्टकः, दूषकः, शल्यं.

To PLAGUE, v. a. (Infest with pestilence) मारीयस् -स्तां कृ, मारी-पोडितं -तां कृ, मारकयस् -स्तां कृ.—(Harass) पाप्, परिपाप्, प्रवाप्, अधिवाप्, पीड्, अधिपीड्, तप्, व्यप्, क्षिप्, दुस्.

PLAGUING, PLAUGH, a. पापकः -का -कं, क्लेशकः -का -कं, क्लेशकरः -रा -रं, क्लेशदः -दा -दं, दुःखकरः &c., पीडकः -का -कं, तापकः -का -कं.

PLAIN, a. (Even, level) समः -न्ना -न्नं, समानः -ना -नं, सपाटः -टा -टं, स्रष्टः -ष्टा -ष्टं, सरुधः -धा -धं.—(Neat) विनीतः -ता -तं, साकार-रुद्धः -डा -डं.—(Void of ornament) अभूषितः -ता -तं, अनलङ्कितः &c., अनलङ्कारः -रा -रं, निरलङ्कारः &c., अलङ्कारहीनः -ना -नं, निर्मूल्यः -या -यं, भूषणहीनः -ना -नं.—(Artless, simple) निर्वीनः -न्ना -न्नं, निष्कपटः -टा -टं, कपटहीनः -ना -नं, अमायिकः -की -कं, अमायः -या -यं, मायाहीनः -ना -नं, सरलः -ला -लं, दृष्टिगः -धा -धं, अलङ्कितः -ना -नं.—(Open, frank, honest) अवक्रः -क्ता -क्तं, अनिद्रः -धा -धं, निर्वलीकः -का -कं, निर्वीनः -न्ना -न्नं, विमलः -ला -लं, सरलः -ला -लं, सरलमतिः -तिः -ति, सरलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, शुद्धः -डा -डं, शुद्धमतिः -तिः -ति, स्रष्टः -ष्टा -ष्टं, सात्विकः -की -कं.—(Mere, bare) केवलः -ला -लं, शुद्धः -डा -डं, मात्रकः -का -कं, मात्र in comp.—(Clear, intelligible) स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, विस्पष्टः &c., स्पष्टार्थः -र्थः -र्थं, सुस्पष्टः &c., व्यक्तः -क्ता -क्तं, अभिव्यक्तः &c., सुव्यक्तः &c., सुस्पष्टः &c., सुवोधः -धा -धं, सुगम्यः -म्या -म्यं, सुगमः -न्ना -न्नं, सुगः -गा -गं, सुग्राह्यः -द्या -धं, भिन्नार्थः -र्थः -र्थं, अगूढः -डा -डं, अगूढार्थः -र्थः -र्थं, विशदः -दा -दं, विमलः -ला -लं.—(Evident, manifest) प्रत्यक्षः -क्षा -क्षं, स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रस्पष्टः &c., प्रकाशः -शा -शं, सुप्रकाशः &c., प्रकटः -टी -टं, स्पष्टः -ष्टा -ष्टं, व्यक्तः -क्ता -क्तं, समक्षः -क्षी -क्षं, सुदृश्यः -श्या -श्यं, साविकारः -रा -रं, प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, पुटस्पृष्टः -रु -रु (नृ), उल्लवः -वा -यं.—(Not figurative) अव्यञ्जनः -न्ना -न्नं, निर्व्यञ्जनः

&c., व्यन्नहीनः -ना -नं.—(Not seasoned) अयन्नः -ना -नं, व्यन्नशून्यः -न्या -न्यं, असंस्कृतः -ना -नं, अनुपस्कृतः &c., उपस्करहीनः -ना -नं.—(Not beautiful, not handsome) अगुन्दर -रा -रो -रं, कुरूपः -पा -यं, कुरूपी -पिरो -पि (न्), साधारणः &c., गन्धमरूपः &c., कुट्टरयः -इया -इयं.—(Fair, unobstructed) समः -ना -नं, अससायः -पा -यं, निर्विघ्नः -मा -मं, जरुद्धः -झा -झं, निरवरोधः -पा -यं, PLAIN, *s.* (Level land) समभूमिः *f.*, समभूभागः, समभूः *f.*, समस्थलं -ली, समस्थानं, सपाटभूः *f.*, पाटः, समं, जानिः *f.*
PLAIN, *adv.* व्यक्तं, सुव्यक्तं, स्पष्टं, अगूढं. *See* PLAINLY.
To PLAIN, *v. a.* समीकृ, समस्थलीकृ, सपाटीकृ, समतलीकृ.
PLAIN-DEALING, *a.* न्यायाचारी -रिणी -रि (न्), सरलाचारी &c., सरल-कम्मी -म्मी -म्मे (न्), शुद्धाचारी &c., समाचारी &c., श्रुतिदम्मी &c., चतुः -चुः -चु, चतुर्दम्मी &c., निर्यानाचारी &c., निर्यानाचारी &c.
PLAIN-DEALING, *s.* चतुः, चतुर्दम्मी, निर्यानाचारी, निष्कपटाचारी, सारल्यं.
PLAINLY, *adv.* (Clearly, intelligibly) स्पष्टं, सुस्पष्टं, स्पष्टार्थं -चैतस्, व्यक्तं, सुव्यक्तं, भिन्नार्थं -चैतस्, अगूढं, अगूढार्थतः; 'too plainly,' अतिव्यक्तं, सुव्यक्तं.—(Evidently, manifestly) प्रत्यक्षतः-क्षेप, प्रकाशं, सुप्रकाशं, स्पष्टं, व्यक्तं, स्पष्टं, प्रकटं, साविष्कारं, साक्षात्, प्रादुस्, आविस्.—(Without disguise or cunning) निर्यानं, अयानेन, यानेन विना, कपटं विना, अमायया, मायां विना, कपटव्यतिरेकेण, सरलं, सारल्येन, सदाश्रित्यं, सलेन विना.—(Neatly, without ornament) विनीतं, विनीतवत्, सपरिष्कारं, सलङ्कारं विना, भूषणं विना; 'plainly dressed,' विनीतवेशः -शा -शं.—(Frankly, honestly) अवक्त्रं, अजिह्वं, निर्यालीकं, निर्यानं, निष्कपटं, न्यायतः, सरलवत्, श्रुतिवत्, समं.
PLAINNESS, *s.* (Levelness) समता, साम्यं, समानता, स्रष्टता.—(Neatness) विनीतता-त्वं, विनयः, आकारशुद्धता; 'of dress,' वेशविनीतत्वं.—(Want of ornament) अभूषितत्वं, अनलङ्कृतत्वं, सलङ्कारहीनता भूषणहीनता, भूषणाभावः, सलङ्काराभावः.—(Artlessness, simplicity) अप्याजः, सकापव्यं, अमाया, अयानहीनता, कपटाभावः, निर्यानत्वं, कपटहीनता, सरलता, सारल्यं, दाश्रित्यं, अनौद्धत्यं.—(Frankness, honesty) सारल्यं, अवक्त्रता, चतुः, चतुर्दम्मी, श्रुतिवत्, सकपटः, न्यायिता, निर्यालीकता, विनयता, शुद्धता-त्वं.—(Clearness) व्यक्तता-त्वं, सुव्यक्तत्वं, स्पष्टता, सुस्पष्टत्वं, व्यक्तिः *f.*, अभिव्यक्तिः *f.*, सुयोधता, सुगम्यता, भिन्नार्थत्वं, अगूढता-त्वं, विशदता, वैशद्यं, प्रत्यक्षता, स्पष्टता-त्वं, प्रकाशता, प्राकट्यं, प्रसिद्धता, सुदृश्यता.—(Ugliness) कुरूपता, असौन्दर्यं.
PLAIN-SPOKEN, *a.* स्पष्टवाक् *m. f. n.* (च्), स्पष्टवक्ता -क्त्री -क्त्र (क्), व्यक्तवाक् &c.
PLAIN, *s.* (Complaint) विलापः, विलपनं, विलापेन खापेन विवेदनं.—(In law) पृथ्वपक्षपादः, भाषापादः -दं, पृथ्ववादः, अभियोगः.
PLAINTIFF, *s.* दादी *m.* (न्), पृथ्वदादी *m.*, अयदादी *m.*, पृथ्ववादकः, परिवादो *m.*, परिवादकः, क्रियावादी *m.*, कारणवादी *m.*, अर्थी *m.* (न्), विवादार्थी *m.*, अभियोगी *m.* (न्), अभियोगक *m.* (क्), कार्यी *m.* (न्), पृथ्ववादकः, व्यवहर्ता *m.* (क्); 'plaintiff and defendant,' अर्थि-प्रतिपक्षिनी *m. du.*
PLAINTIVE, *a.* (Complaining) विलापी -पिनी -पि (न्), परिदेवी &c., परिदेवकः -का -कं, विलपनकारी &c.—(Expressing sorrow) शोक-सूचकः -का -कं, वेदसूचकः &c., दुःखसूचकः &c., शोकायकः -का -कं.
PLAINTIVELY, *adv.* विलापेन, सविलपनं, सपरिदेवनं, कद्वयं.
PLAIT, *s.* (Fold) कम्मी *m. f.*, कम्मी -म्मीका, व्यावर्तनं, तरङ्गः, पुटः, चूराः.—(Braid) वेष्टिः -शी, प्रवेष्टिः, कवट-री, धम्मिस्तः, केशश्रृङ्खलः *m.*
To PLAIT, *v. a.* (Braid, fold) गन्धं, वेष्टीकृ, वेष्टीकपेष्ट गन्धं or रच्, व्यावृत्, पुटीकृ, वे.

PLAN, *s.* (Scheme, project) उपायः, कल्पना, सङ्कल्पः, निश्चितं, कल्पितं, अनुसन्धानं, प्रयोगः, प्रयुक्तिः *f.*, युक्तिः *f.*, व्यवसायः, अपदेशः, व्यपदेशः, अभिप्रायः, उद्देशः, पुष्टिः *f.*, मन्त्रणा, चिन्ता; 'a good plan,' सुयुक्तिः *f.*, सुकल्पना.—(Draught, representation on paper) सूत्रं, सूत्रपातः, आलेख्यं, वस्तु *n.*, वस्तुभाषं.—(Mode of construction) कल्पना, कृतिः *f.*, कला.
To PLAN, *v. a.* (Devise) मनसा कृप् or परिकृप्, उपायं कृप्, मन्त्रं, प्रचिन्तं, परिचिन्तं, अनुसन्धा, यद्, व्यवसो, आलोचं.—(Form a draught) सूत्रपातं कृ, आलिखं (c. 6. -लिखति -लेखिन्), आलेख्यं कृ.
To PLANCH, PLANCED. *See* To PLANK, PLANKED.
PLANE, *a.* (Level) समः -ना -नं, समानः -ना -नं, समतलः -ला -लं.
PLANE, *s.* (In geometry, a level, surface) समं, समतलं, समपृष्ठं, पाटः, तलं; 'a plane figure,' खेचं.—(The tool) तक्षणी, तक्षणी, तक्षयन्त्रं.
To PLANE, *v. a.* (Make smooth) समीकृ, स्रष्टणीकृ.—(Pare with a carpenter's plane) तक्षं (c. 1. तक्षति -क्षिन्), तक्षं (c. 1. तक्षति -क्षिन्).
PLANED, *p. p.* तष्टः -ष्टा -ष्टं, तक्षयन्त्रेण स्रष्टणीकृतः &c.
PLANET, *s.* ग्रहः, भ्रमन् ग्रहः, तारा, तारका -कं, ज्योतिस् *n.*, ज्योतिषी, ज्योतिष्कः, खेचरः, खगः, गगणखेचरः, गगणाध्वजः, विहगः, खोल्कः, नक्षत्रं, चक्षुः, छुपद् *m.*, छुसद् *m.*, भं; 'minor planet,' उपग्रहः; 'the planets collectively,' ग्रहगणः, ज्योतिर्गणः, ग्रहमण्डलं, भ्रमन्तो ग्रहाः *m. pl.*; 'the nine planets,' नवग्रहाः *m. pl.* These, according to the Hindus, are 1. the sun, सूर्यः; 2. the moon, चन्द्रः; 3. Mercury, बुधः; 4. Venus, शुक्रः; 5. Mars, मङ्गलः; 6. Jupiter, गुरुः *m.*; 7. Saturn, शनिः *m.*; 8. the ascending node, राहुः *m.*; 9. the descending node, केतुः *m.* The two last are considered to be minor planets. The other names of the planets will be found under each separate head of Mercury, &c.—(Auspicious planet) शुभ-ग्रहः, सुग्रहः, सौम्यग्रहः; of these there are four, viz. Mercury, Venus, Jupiter, and the Moon.—(Inauspicious planet) कुग्रहः, अशुभग्रहः, पापग्रहः; of these there are five, viz. Mars, Saturn, the Sun, and the two nodes. 'Planet at its apex,' तुङ्गी *m.* (न्); 'motion of the planets,' ग्रहचारः; 'motion in their orbits,' गतिः *f.*; 'passage of a planet,' सङ्गमः, सङ्गमिः *f.*; 'conjunction,' सङ्गमः; 'aspect,' ग्रहदृष्टा; 'influence,' ग्रहयोगः, ग्रहावेशः; 'unpropitious influence,' ग्रहपीडा, ग्रहपापः; 'propitious influence,' ग्रहानुकूल्यं, ग्रहबलं; 'worship of the planets,' ग्रहपूजा; 'propitiation of them,' ग्रहशान्तिः *f.*, ग्रहसाधनं; 'sacrifice in propitiation of them,' ग्रहयागः, ग्रहयज्ञः, ग्रहमरुः; 'presents made to Bráhmans for propitiating them,' ग्रहदानं; 'incantations to render them propitious,' ग्रहमन्त्रः; 'ascertainment of their aspect,' ग्रह-साधनं; 'calculations or tables for determining their position,' ग्रहसारणी; 'diagram representing their aspect,' ग्रह-कुण्डली; 'meeting of the seven planets under one sign,' सप्तग्रहसङ्गमः.
PLANETARY, *a.* ग्रह in comp., ग्रहसम्बन्धी &c., ग्रहविषयकः -का -कं, नाक्षत्रिकः -की -कं, नाक्षत्रः -त्री -त्रं, तारकी -किणी -कि (न्) 'planetary influence,' ग्रहावेशः; 'planetary conjunction,' ग्रहसङ्गमः.

- PLANET-STRUCK, *a.* ग्रहपडितः -ता -तं, ग्रहोपहतः &c., ग्रहाविष्टः -ष्टा -ष्टं.
 PLANING, *s.* तक्षणं, त्वक्षणं, घ्राष्णीकरणं, समीकरणं.
 PLANK, *s.* फलकः -कं, काष्ठफलकः -कं, दारुफलकः, दीर्घकाष्ठं, दीर्घदारुः *m.*,
 सूक्ष्मदारुः *m.*, काष्ठं, किलिचः, कटः.
 To PLANK, *v. a.* फलकैः or दीर्घकाष्ठैः or काष्ठफलकैर् आसृ (c. 9.
 -स्तृणाति -स्तृति -रति), फलक (nom. फलकयति -यति), सफलकीकृतः.
 PLANKED, *p. p.* फलकासीयः -या -यं, फलकी-किनी-कि (न्), सफलकः &c.
 PLANNED, *p. p.* कल्पितः -ता -तं, परिकल्पितः &c., मनसा कल्पितः &c.,
 मन्त्रितः &c., प्रचिन्तितः &c., पठितः &c., विहितः &c.
 PLANNING, *s.* उपायकल्पना, उपायपरिकल्पना, अनुसन्धानं, यटनं.
 PLANT, *s.* उद्भिद् *m. f. n.*, ज्योतिषः -धी *f.*, ज्योतिषः -धी *f.*, उद्भिज्जं, उद्भिदं,
 पञ्चवः -वं, चक्रुः, प्ररोहः, रोहः, शाकः; 'gramineous.' नृवं.
 To PLANT, *v. a.* (Put in the ground for growth) रुह् in caus.
 (रोपयति -यति), निरुह्, निखन् (c. 1. -खनति -निहति), रोपणं कृ-
 (Fix, set, place) स्वा in caus., प्रतिष्ठा, न्यस्, विन्यस्, था, निथा,
 निविश्, रुह् or आरुह् in caus.; 'to plant the foot' पादं न्यस्-
 (Plant a colony) वस् in caus. (वासयति -यति).
 PLANTAIN, *s.* (Tree) कदली -लः, कदलकः, रम्भा, नृगसारा, गुच्छमला,
 ततपत्री, मोचा, मोचकः, अंशुमत्फला, काष्ठोला, वारणयुषा, वारणयुसा,
 वारणवृक्षमा, वारयुषा; 'the fruit,' कदलीफलं, मोचं, मोचाटः, रम्भा;
 'wild plantain tree,' काष्ठकदली; 'mixture of sugar and
 milk with plantains and spices,' शिखरिणी.
 PLANTATION, *s.* (Act of planting) रोपणं, आरोपणं, आरोपः - (Place
 planted) वृक्षवाटिका, वृक्षवाटी, वाटः -टी -टिका, कृत्रिमवनं, उपवनं,
 वनं, कम्पानः, शाकटं or शाकिनं in comp.; as, 'a plantation
 of sugar canes,' इक्षुशाकटं, इक्षुशाकिनं.
 PLANTED, *p. p.* रोपितः -ता -तं, आरोपितः &c., निखातः -ता -तं, न्यस्तः
 -स्ता -स्तं, विन्यस्तः &c., स्थापितः -ता -तं.
 PLANTER, *s.* रोपयिता *m.* (नृ), आरोपयिता *m.*, रोपकः, आरोपकः, रोप-
 यकृन् *m.*, आरोपयकृन्; 'of trees,' वृक्षरोपयिता *m.*, वृक्षरोपकः -
 (Owner of a plantation) वाटिकापतिः *m.*, वाटिकेश्वरः.
 PLASH, *s.* वनैरुक्तः, धुङ्गललीयः, धुङ्गललुगुलः, पङ्गुलः.
 To PLASH, *v. n.* जले or पङ्के क्रोड् (c. 1. क्रोडति -डिहति).
 PLASHY, *a.* अनूपः -या -वं, जलाढ्यः -द्या -द्यं, जलपङ्कजः -यी -वं.
 PLASTER, *s.* (For covering a wall, &c.) लेपः, विलेपः, चूर्णलेपः,
 कर्करलेपः, सुधा, उदपेयः - (For a wound) उपनाहः, उपदेहः,
 अनुलेपनं.
 To PLASTER, *v. a.* लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्ते), अनुलिप्, चालिप्, वि-
 लिप्, प्रलिप्, उपलिप्, दिह् (c. 2. देमिष -ग्यु), लेपनं कृ, अनुलेपनं
 कृ, विलेपनं कृ, प्रलेपनं कृ, उपनाहनं कृ.
 PLASTERED, *p. p.* लिप्तः -ता -तं, अनुलिप्तः &c., उपलिप्तः &c., चालितः
 &c., प्रलितः &c., दिग्धः -ग्धा -ग्यं, निदिग्धः &c., उपचितः &c.;
 'with cement,' सुधाहितः &c., सुधापवहितः &c., सुधामयः -यो -यं.
 PLASTERER, *s.* लेपकः, प्रलेपकः, विलेपकः, लेपकारः, विलेपनकृत *m.*,
 सुधाजीवी *m.* (नृ).
 PLASTERING, *s.* लेपनं, विलेपनं, अनुलेपनं, उपलेपः -पनं, लिपिः *f.*, पुल्लं.
 PLASTIC, *a.* रूपकारी -रिणी -रि (न्), रूपकरः -रा -रं, आकारदः -दा -दं,
 आकारकरः -रा -रं, मूर्तिदः &c., कल्पकः -का -कं, कल्पनधामः -मा -मं.
 To PLAT, *v. a.* (Weave) ग्रन्थ्, उग्रन्थ्, वे, खच्, जत्खच्, गुम्फ.
 PLAT, *s.* (Of ground). See PLOT.
 PLATE, *s.* (Vessel from which food is eaten) पात्रं, भोजनपात्रं,
 598

- शरावः, भाजनं, भासः - (Wrought silver, &c.) कोशः, कोपः,
 सुवर्णरुपादिमयभासदानि *n. pl.* - (Flat piece of metal) पत्रं, फलकः
 -कं; 'gold plate,' सुवर्णपत्रं; 'copper-plate,' ताम्रपत्रं - (Plate
 of metal for engraving or inscription) पट्टः -ट्टं, पत्रं, फलकः;
 'copper-plate,' ताम्रपट्टं, ताम्रफलकः; 'a plate of copper on
 which a grant or edict is inscribed,' शासनपत्रं, पट्टः.
 To PLATE, *v. a.* रूपपत्रपिनङ्गं -ङ्गां कृ, राजनीकृ, राजतान्वितं -तां कृ.
 PLATED, *p. p.* or *a.* राजतान्वितः -ता -तं, रसितः -ता -तं, राजतपत्रपिनङ्गः
 -ङ्गा -ङ्गं, रूपप्रतिवद्धः -ङ्गा -ङ्गं, रूपपत्रोपेतः -ता -तं.
 PLATFORM, *s.* मञ्चः, मञ्चकः, गिणिका, कथैवंशः, इन्द्रकोपः; 'for any
 particular ceremony,' मञ्चमण्डपः - (Plan). See the word.
 PLATINUM, *s.* No Sanskrit equivalent. प्लेटिनं may be used.
 PLATOON, *s.* (Particular array of soldiers) पङ्क्तिः *m.*
 PLATTER, *s.* शरावः, पात्रं, भाजनं, भोजनपात्रं, वृहत्पात्रं.
 PLAUDIT, *s.* प्रशंसा, प्रशोदः, जयशब्दः, धन्यवादः, प्रशंसाशब्दः.
 PLAUSIBILITY, *s.* सत्याभासः -सत्वं, प्रमाणाभासः -सत्वं, सत्यसद्भासाता -त्वं,
 सत्यसादृश्यं, सत्यसन्निभता.
 PLAUSIBLE, *a.* सत्यसद्भासः -शा -शं, सत्यसन्निभः -भा -भं, सत्यसद्भासा -शी
 -शी, सत्याभासरूपः -पा -पं, सत्याभासात्मकः -का -कं, प्रमाणाभासरूपः
 &c., सत्याजः -जा -जं, ग्राह्यः -ह्य -ह्यं, ग्रहणीयः -या -यं, वाद्यतो
 दर्शनीयः -या -वं or सुदृश्यः -श्य -श्यं or स्मणीयः -या -वं - (Using
 plausible arguments) आभासवादी -दिनी -दि (न्).
 PLAUSIBLY, *adv.* सत्याभासपूर्वकं, प्रमाणाभासपूर्वकं, प्रमाणाभासेन, सत्यसादृश्येन,
 सत्यसादृशं, सत्यसन्निभं, सत्याजं.
 To PLAY, *v. n.* (Frolic, sport) क्रोड् (c. 1. क्रोडति -ते -डिहति), आक्रोड्,
 विक्रोड्, संक्रोड्, परिक्रोड्, अनुक्रोड्, दिव् (c. 4. दीपयति -ते, देयितुं),
 खेला (nom. खेलायति), खल् (c. 1. खनते, खन्ते), विह्व (c. 1. -हरति
 -हर्तुं), विलस् (c. 1. -लसति -सितुं), तेव् (c. 1. तेपते -यितुं), लल् (c. 1.
 ललति -लितुं), कुर्द or कूर्द (c. 1. कूर्दते -दितुं), क्रोडो कृ, खेला कृ.
 - (Play as a child) कुमार (c. 10. कुमारयति -यितुं) or कुमाल्, कुड्
 (c. 6. कुडति -डितुं), कुमारवत् क्रोड् - (Play at dice or any game)
 दिव्, प्रदिव्, प्रतिदिव्, अद्यैः or पद्यान् दिव्, अद्यैः क्रोड्, ग्रह् (c. 1.
 ग्रहते -हितुं), अद्यादिक्रोडो कृ, घृतक्रोडो कृ, अद्यद्यत् कृ - (On a
 musical instrument) घट् (c. 10. वादयति -यितुं), संवट्, वादिचं घट्.
 - (Act in any character) अभिनयं कृ, नट्, often expressed
 by a nominal verb; as, 'he plays the king,' राजायते; 'he
 plays the lion,' सिंहायते; 'he plays the fool,' मूर्खायते -
 (Move about, wanton) इतस्तश् चल् (c. 1. चलति -लितुं) or
 सृ (c. 1. सरति, सङ्ते), विलस् - (Operate, be in action or mo-
 tion) चेष्ट् (c. 1. चेष्टते -डिहति), विचेष्ट्, वृत् (c. 1. वरते -डिहति), प्रवृत्, चल.
 To PLAY, *v. a.* (Put in action or motion) प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति
 -यितुं), चल् (c. 10. चालयति -यितुं), सञ्चल्, सृ (c. 10. सारयति -यितुं),
 चर् (c. 10. चारयति -यितुं), सञ्चर् - (A musical instrument)
 वादिचं or तृथं वद् (c. 10. वादयति -यितुं) or संवट् or मुख् (c. 10.
 मूर्च्छयति -यितुं); 'a finger-instrument,' सू or चल् - (Represent
 dramatically) अभिनो (c. 1. -नयति -नेतुं), नर् (c. 10. नाट-
 यति -यितुं), रूप् (c. 10. रूपयति -यितुं), अभिनयं कृ - (Perform,
 act, do) कृ, विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), अनुधा (c. 1. -तिष्ठति -धातुं), आस्था.
 PLAY, *s.* क्रोडा -डनं, खेला -लनं, खेलिः *m. f.*, देवनं, विलासः, विलसनं
 -सितं, लीला, विनोदः, परिहासः, परीहासः, विहारः, क्रोडाक्रीडकं,
 क्रीडकं, नर्म् *n.* (नृ), कूर्दनं, कुर्दनं, तेवनं, हेलितं; 'play of fancy,'

पुष्टिदिलानः: 'in play,' परिहासेन, लीलाया, विलासेन; 'play of children,' पालक्रीडा, पाललीला; 'game of play,' रानः, रानेरानः.—(Playing at dice, &c.) पासादिक्क्रीडा, चणक्क्रीडा, घृताक्क्रीडा, चण-घृता, घृता, पणपूर्विका क्रीडा, देयनं.—(Action, operation) चेष्टा, चेष्टितं, प्रवृत्तिः *f.* प्रवर्तनं, क्रिया, व्यवसायः, व्यापारः.—(Motion) चलनं, चरणं, मन्दलनं, चरणं, सारणं, चरः, सरणं, खेलितं, खेलिका, खेल्ला.—(Room for free motion) चयलगाः, प्रसरः, अवसरः, प्रेषापर्याप्तस्थलं-स्थानं.—(Drama, dramatic composition) नाटकः, प्रकरणं, रूपं-पलं.—(Dramatic show) प्रेक्षणं, प्रेषा, कौतुकं.

PLAY-DAY, *s.* क्रीडादिवसः, क्रीडादिनं, विजयदिनः, जगन्नाथदिवसः, जगन्नाथतिथिः *m. f.*, चन्दाध्यातिथिः *m. f.*

PLAYED, *p. p.* क्रीडितः -ता -तं.—(As an instrument) वादितः -ता -तं, प्रवादितः &c.—(Set in motion) चालितः -ता -तं, गन्तव्यः &c., नावितः &c., गन्तव्यः &c.—(Acted) अभिनीतः -ता -तं.—(Performed) कृतः -ता -तं, अनुष्ठितः &c.

PLAYER, *s.* (One who sports) क्रीडकः, क्रीडाकारी *m.* (नृ), देवकः, देवी *m.*, गेलाल्कारी *m.*—(Actor) नटः, कुजीलनः, रङ्गजीवः, रङ्गजीवकः, अभिनेता *m.* (नृ), रङ्गावतारकः, नर्तकः; 'manager of a company of players,' सूत्रपादः, मारियः.—(At dice, &c.) घृत-क्रीडकः, चणक्रीडकः, चणदेवी *m.* (नृ), चणघृतः, चणघृत् *m.*, देवी *m.*—(On an instrument of music) वाद्यपादकः, भास्यपादकः.

PLAY-FELLOW, PLAY-MATE, *s.* सहक्रीडकः, सहदेवी *m.* (नृ), सहदेवकः.

PLAYFUL, *a.* क्रीडावान् -पती -पत् (नृ), क्रीडाशीलः -ला -लं, लीला-शीलः -ला -लं, क्रीडापरः -रा -रं, लीलापरः -रा -रं, लीलारेलः -ला -लं, विलासी -सिनी -सि (नृ), क्रीडासक्तः -क्ता -क्तं, विनोदी &c., मलीलः -ला -लं, लीलावान् &c., केलिकः -क्ता -क्तं, केलिपरः &c., सेलापरः -रा -रं, कलकिलः -ल्लि -ल्लि, कौतुकी &c., कृतकौतुकः -क्ता -क्तं, अभिलुलितः -ता -तं, चञ्चलः -ला -लं, क्रीडापरायणः -णा -णं, क्रीडकः -क्ता -क्तं; 'playful nager,' क्रीडाकोपः.

PLAYFULLY, *adv.* विलासेन, चक्रीकृतं, लीलाया, परिहासेन, क्रीडापूर्व.

PLAYFULNESS, *s.* क्रीडाशीलता, सलीलत्वं, सविलासत्वं, चञ्चलता, क्रीडा-सक्तिः *f.*, क्रीडापरता, लीलापरता, लीलासक्ता.

PLAY-GROUND, *s.* क्रीडास्थानं, खेलिस्थानं, क्रीडारामः, तेयनं, निकषेयः.

PLAY-HOUSE, *s.* नाटकशाला, रङ्गशाला, नाटकमन्दिरं, नृत्यशाला, रङ्गः.

PLAY-THING, *s.* क्रीडनकं, क्रीडाद्रव्यं, खेलनी, क्रीडावस्तु *m.*, क्रीडामुगः.

PLEA, *s.* (Excuse) छत्र *n.* (नृ), उच्चरं, अपदेशः, अपदेशः, उपदेशः, निमित्तं, कारणं.—(In law) उच्चरं, उच्चरपादः, उच्चरपादः; 'special plea,' कारणीतरं, माद्व्यायः; 'false plea,' अपायकरणं; 'ruising a plea,' ध्वनीकरणं.

To PLEAD, *v. n.* उच्चरं वद् (c. 1. वदति -दितुं), उच्चरं कृ or दा, निमित्तं वद्, अपदेशं कृ, अपदिशु (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अपदेशं कृ.—(Sup- plicate earnestly) विनयेन प्रार्थुं (c. 10. -पार्थयति -यितुं), विनयेन स्थायै निषिद् (c. 10. -वेदयति -यितुं).

To PLEAD, *v. a.* (Adduce in proof) प्रमाणीकरणार्थम् उपन्यस् (c. 4. -उपन्यसति -उपन्यसितुं), हेतुम् or निमित्तम् उपन्यस् हेतूपन्यासं कृ, निमित्तो- पन्यासं कृ.—(Alledge in excuse) अपदेशार्थं वद् (c. 1. वदति -दितुं) or उपन्यस्, अपदेशार्थं वद्.—(Plead the cause of another) परार्थं वद्, परार्थम् उच्चरं वद्.

PLEADABLE, *a.* अपदेशार्थं or प्रमाणीकरणार्थम् उपन्यसनीयः -या -यं or उपन्यास्यः -स्या -स्यं.

PLEADED, *p. p.* अपदेशार्थं or प्रमाणीकरणार्थम् उपन्यस्तः -स्ता -स्तं.

PLEADER, *s.* उच्चरवादी *m.* (नृ), हेतुवादी *m.*, निमित्तवादी *m.*—(For another) परार्थं वादी *m.* or उच्चरवादी *m.*

PLEADING, *s.* उच्चरवादः, हेतुवादः, निमित्तवादः, अपदेशकरणं, छत्रकरणं, प्रमाणीकरणार्थं or अपदेशार्थं हेतूपन्यासः or निमित्तोपन्यासः.

PLEASANT, *a.* रम्यः -म्या -म्यं, रमणीयः -या -यं, प्रियः -या -यं, सुप्रियः -या -यं, मनःप्रियः &c., मनोरमः -मा -मं, रामः -मा -मं, अभिरामः -मा -मं, मनोभिरामः -मा -मं, मनोहः -ज्ञा -ज्ञं, सुभगः -गा -गं, अभिमनः -ता -तं, यथाभिमनः -ता -तं, सुखः -खा -खं, सुखदः -दा -दं, सुखायहः -हा -हं, सुखप्रदः -दा -दं, सुखकरः -रा -रं, सुखदायकः -का -कं, यथासुखः -खा -खं, काम्यः -म्या -म्यं, कमनीयः -या -यं, कान्तः -न्ता -न्तं, नन्दकः -क्ता -क्तं, आनन्दः -दा -दं, आनन्दकरः &c., हर्षकः &c., हर्षः -शा -शं, हर्षकरः &c., हर्षायहः -हा -हं, मोदकः -का -कं, मधुरः -रा -रं, रुचिकरः &c., रुचिरः -रा -रं, रुच्यः -च्या -च्यं, प्रशस्तः -क्ता -क्तं, गुष्टिकरः &c., हृदयन्नमः -मा -मं, हृद्यः -द्या -द्यं, सुरभिः -भिः -भि, मनो- रञ्जकः &c., मनोरञ्जनः &c., चोद्यः -द्या -द्यं, चोद्यः -द्यी -द्यं.

PLEASANTLY, *adv.* सुखेन, सुखं, यथासुखं, सुखरूपेण, रम्यं, रमणीयं, मनो- रमं, सुभगं, यथाभिमनं, प्रियं, सुप्रियं, मधुरं, रुचिरं.

PLEASANTNESS, *s.* रम्यता, रमणीयता, अभिरामता, प्रियता, सुप्रियता, काम्यत्वं, कान्ता, अभिमनत्वं, सुखत्वं, सौख्यं, सुखदायकत्वं.

PLEASANTRY, *s.* विनोदः, विनोदवाक्यं, विनोदीकृति *f.*, नमोक्ति *f.*, नर्म- भाषणं, परिहासः, परीहासः, हासिका.

To PLEASE, *v. a.* (Gratify) सुखं (c. 10. सुखयति -यितुं), सन्तुष्टं (c. 10. -तोषयति -यितुं), परितुष्टं, प्री (c. 9. प्रीणाति, c. 10. प्रीणयति -यितुं), तृप्, प्रसुद्, रम्, ह्लाद्, आह्लाद्, हप्, विनुद् (c. 10. -नोदयति -यितुं), अनुरत्नं (c. 10. -रत्नयति -यितुं), आराप् (c. 10. -रापयति -यितुं), सभाज्, सुखं कृ or दा, प्रीतिं कृ or दा; 'anxious to please,' अनुग्रह- कातरः -रा -रं.—(Approve itself to) रुच्यं (c. 1. रोचते -चिनुं) with dat. or gen. of the person, शुभं (c. 1. शोभते -भिनुं), अभिमनः -ता -तं भू, अनुमतः -ता -तं भू, प्रियः -या -यं भू; 'that pleases me,' तन् मयं or मम रोचते, तन् मया or मम अनुमतं or अभिमनं. See To LIKE.

To PLEASE, *v. n.* (Choose) रुच्यं (c. 1. रोचते -चिनुं, c. 10. रोचयति -यितुं), इप् (c. 6. इच्छति, एप्ति); 'as you like,' यथा भवते रोचते, यथाकामं. See To LIKE, *v. n.*—(Condescend, as a word of ceremony) कृपां or दयां कृ. Usually expressed by the 2d or 3d person of the rt. वद्, or by the use of तावत्, or some other particle; as, 'Be pleased to speak to me,' मां वक्तुम् जर्हसि or जर्हति भवान्. 'please to go,' गच्छ तावत्.

PLEASED, *p. p.* प्रीतः -ता -तं, प्रीतात्मा -त्मा -त्मा (नृ), तृष्टः -ष्टा -ष्टं, सन्तुष्टः &c., परितुष्टः &c., हृष्टः &c., हृष्टचित्तः -क्ता -क्तं, प्रसुतः -क्ता -क्तं, प्रसादितः -ता -तं, मोदितः &c., मुदितः &c., आह्लादितः &c., प्रह्लादितः &c., आनन्दितः &c., अभिरुचितः &c., तृप्तः -प्ता -प्तं, रममाणः -णा -णं, प्रतीतः -ता -तं; 'in mind,' प्रीतमनाः -नाः -नः (स्).

PLEASING, *a.* रम्यः -म्या -म्यं, मनोरमः -मा -मं, रमणीयः -या -यं, सुभगः -गा -गं, नन्दकः -क्ता -क्तं, मोदकः &c., कमनीयः -या -यं, रुचिरः -रा -रं, रोचिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, चन्दकः -क्ता -क्तं, मञ्जुलः -ला -लं, मनोहः -ज्ञा -ज्ञं, मनोनुकूलः -ला -लं, मनसापः -पा -पं, मनोरञ्जकः &c. See PLEASANT, *a.*—(To the eye) चक्षुष्यः -ष्य -ष्यं, सुदृश्यः -श्या -श्यं, चारुष्यः -पा -पी -पं, दृश्यः &c. See BEAUTIFUL—(To the ear) सुखश्रवः -या -यं, श्रोत्रसुखः -क्ता -क्तं, श्रुतिसुखः &c.; श्रो- त्राभिरामः -मा -मं, सुचारुस्वनः -न्ता -न्तं, मञ्जुस्वनः &c., सुश्राव्यः -ष्या -ष्यं; 'pleasing language,' चाटुः -टु *m. n.*, चाटुक्ति *f.*

PLEASINGLY, *adv.* सुमन्यं, रमणीयं, रम्यं, मनोरमं, सुर or चारु or मधु
in comp.; as, 'singing pleasingly,' चारुस्वनः -ता -नं, सुदस्वनः
&c., मधुस्वनः &c.

PLEASURABLE, *a.* रम्यः -म्या -म्यं, रमणीयः -या -यं, सौख्यीयः -या -यं,
सुखायहः -हा -हं, भोगयान् -यती -यत् (न). See PLEASANT.

PLEASURE, *s.* (Gratification, enjoyment) प्रीतिः *f.*, सुखं, सौख्यं,
आनन्दः, तुष्टिः *f.*, सन्तोषः, परितोषः, तोषः, हर्षः, मोदः, आनोदः,
प्रमोदः, आह्लादः, मद्भादः, रतिः *f.*, उन्मासः, अभिरुचिः *f.*, नन्दः, ह्लादः,
मुदा, मुद् *f.*, विलासः, लुगहलं, कौतुकं, शर्म *n.* (न), वत्साहः;
'intense pleasure,' परमानन्दः, अज्ञानन्दः, रोमहर्षः -घैरं, पुलकः,
रोमाञ्चः; 'in pleasure and pain,' सुखदुःखयोः loc. du.—(Liking,
friendship for) रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*, इच्छा, अभिमता, अनुरुचिः *f.*,
अभिलाषः, अभिलषितं, चन्दं, छन्दस् *n.*; 'one's own pleasure,'
स्वच्छा; 'at one's pleasure,' स्वच्छया, स्वच्छातस्, कामतस्, यथाकामं,
कामं, अनुकामं.—(Sensual pleasure) विषयभोगः, विषयकामः, विष-
यसुखं, विषयानुरागः, कामः, भोगः.—(Sexual pleasure) रतिः *f.*,
सुरतं, रतं, भोगः, भोगविलासः.—(Cause of pleasure) सुखहेतुः *m.*,
सुखकारणः; 'goddess of pleasure,' रद्वेवता.

PLEASURE-BOAT, *s.* क्रीडानीका, केलिनीका, विलासनीका.

PLEASURE-GROUND, *s.* उद्यानं, क्रीडाद्यानं, आरामः, क्रीडाारामः, क्रीडावनं,
विलासवनं, क्रीडाकाननं, विलासकाननं, केलिकाननं, केलिवनं, प्रमदवनं,
किलोद्यानं, तेवनं.

PLEASURE-HOUSE, *s.* केलिगृहं, क्रीडागृहं, विलासगृहं, विलासमन्दिरं.

PLEASURIST, *s.* भोगासक्तः, विषयासक्तः, विषयसेवी *m.* (न), केलिनागरः,
केलिपटः, विषयी *m.* (न), विषयिकः, भोगपरायणः.

PLEBEIAN, *a.* प्राकृतः -नी -नं, दुष्कुलीनः -ना -नं, चकुलीनः -ना -नं,
लौकिकः -को -कं, साधारणः -णा -यी -यं, सामान्यः -न्या -न्यं, क्षयरवर्णः
-णी -णीं, क्षमवर्णः &c., क्षमवर्णः &c., क्षमजातीयः -या -यं, क्षमजा-
तीयः -या -यं, पामरः -री -रं.

PLEBEIAN, *s.* प्राकृतजनः, पृथ्वजनः, निहीनजनः, इतरजनः, चकुलीनजनः,
चुपलः, क्षमसदः, नीचजनः, पामरजनः.

PLECTRUM, *s.* कोणः, शारिका, परिवादः, रणः.

PLEDGE, *s.* (Any thing deposited as a security) न्यासः, निक्षेपः,
आधिः *m.*, आपानं, उपन्यासः, बन्धकः, उपनिधिः *m.*, उपनिक्षेपः,
उपनिधानं, औपनिधिकं, अन्याधिः *m.*, पणः, परिपणनं, आपमनं,
आधीकरणं; 'counter-pledge,' प्रतिपाणं.—(Any thing de-
posited as security for the repayment of something bor-
rowed) गृहीतस्य द्रव्यस्योपरि विधासाधेयं क्षमयेंनोत्तमयें न्यस्त
आधिः; 'act of depositing a pledge,' आपीकरणं.—(Hostage)
बन्धकः, शरीरबन्धकः.—(Token) अभिज्ञानं.

To PLEDGE, *v. a.* आपीकृतं, न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), प्रतिन्यस्,
उपन्यस्, निधिप् (c. 6. -धिपति -धेत्तुं), उपनिधिप्, निधा (c. 3. -दधाति
-धातुं), आपा, पण (c. 1. पणते -णितुं), परिपण, न्यासीकृतं.—(Pledge
one's self, pledge one's word) प्रतिज्ञा (c. 9. -जानीते -जातुं),
प्रतिज्ञां कृ, प्रतिज्ञाचक्रः -क्रा -हं भू, वचनचक्रः -क्रा -हं भू, अङ्गीकृतं, जरीकृतं.

PLEDGED, *p. p.* आपीकृतः -ता -तं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, उपन्यस्तः &c., निधिप्तः
-ता -तं, परिपणितः -ता -तं, न्यासीकृतः -ता -तं.—(Promised) प्रति-
ज्ञातः -ता -तं, अङ्गीकृतः &c., अभ्युपेतः &c.; 'that has pledged
his word,' कृतप्रतिज्ञः -ज्ञा -तं, प्रतिज्ञाचक्रः -क्रा -हं, वचनचक्रः &c.,
दत्तप्रतिज्ञः &c., दत्तवचनः &c.

PLEDGET, *s.* (In surgery) विकेशिका, पट्टः -ट्टकः, चावेष्टनं, रचलिका.

PLEIADS, PLEIADES, *s. pl.* कृत्तिका, चतुर्हाः *f. pl.*

PLENARY, *a.* सम्पूर्णः -णी -णीं, परिपूर्णः &c., निःशेषः -पा -पं.

PLENILUNAR, PLENILUNARY, *a.* पूर्णचन्द्रसन्धी &c., पूर्णचन्द्रसन्धी &c.

PLENIPOTENCE, *s.* पूर्णसामर्थ्यं, सामर्थ्यपूर्णता, पूर्णशक्तिः, शक्तिपूर्णता.

PLENIPOTENT, *a.* पूर्णशक्तिः -क्तिः -क्ति, पूर्णशक्तिमान् -मती -मत् (न).

PLENIPOTENTIARY, *s.* पूर्णशक्तियुक्तः, पूर्णशक्तिविशिष्टः, पूर्णशक्तिकः.

PLENIST, *s.* पूर्णतावादी *m.* (न), पूर्णत्ववादी *m.*

PLENTITUDE, *s.* पूर्णता, सम्पूर्णता -त्वं, परिपूर्णता -त्वं, पूर्तिः *f.*, चापूर्तिः *f.*,
पुष्कलता, विपुलता, समृद्धिः *f.*, सामर्थ्यं, प्राचुर्यं, उत्तकः.

PLENTIOUS, PLENTIFUL, *a.* बहुलः -ला -लं, बहुः -हुः -ह्वी -हु, प्रचुरः
-रा -रं, पुष्कलः -ला -लं, विपुलः -ला -लं, समृद्धः -ज्ञा -दं, परिपूर्णः
-णी -णीं, भूरिः -रिः -रि, अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, उद्भिक्तः &c., उत्तिक्तः
&c., उपचितः &c.

PLENTILOUSLY, PLENTIFULLY, *adv.* बाहुल्येन, बहुशस्, प्राचुर्येण, प्रचुरं,
पुष्कलं, विपुलं, वैपुल्येन, भूरिप्रास्, भूरि, बहु, अनेकशस्, अतिरिक्तं, उद्भेकेण.

PLENTILOUSNESS, PLENTIFULNESS, *s.* बाहुल्यं, प्राचुर्यं, पुष्कलत्वं. See next.

PLENTY, *s.* बाहुल्यं, बहुत्वं -ता, प्राचुर्यं, प्रचुरता -त्वं, वैपुल्यं, विपुलता,
पुष्कलता, समृद्धिः *f.*, सामर्थ्यं, वृद्धिः *f.*, समृद्धता, प्रभूतता, उद्भेकः,
अतिरिक्तः, उत्तकः, अतिरिक्तता, उत्तिक्तता, स्फूर्तिः *f.*, स्फूर्तिः *f.*;
'time of plenty or abundance of corn, &c.,' सुभिन्नं, धान्यस-
मृद्धिः *f.*; 'cow of plenty,' कामदा, कामदुपा, कामधुक् *f.* (ह).
See PHILOSOPHER'S STONE.

PLEONASM, *s.* शब्दातिशयः, शब्दबाहुल्यं, शब्दाधिक्यं, स्वार्षं, मात्रं.

PLEONASTIC, *a.* स्वार्षः -र्षा -र्षं, अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, अतिरिक्तशब्दः -ब्दा -ब्दं.

PLEONASTICALLY, *adv.* शब्दबाहुल्येन, शब्दाधिक्येन, स्वार्षतः.

PLETHORA, *s.* रक्तपित्तं -त्तः, पित्तरक्तं, क्षमपित्तं, रक्तातिशयं, रक्षाधिक्यं,
अतिपुष्टिः *f.*

PLETHORIC, *a.* रक्तपित्तरोगी -गिणी -गि (न), अतिपुष्टिशीलः -ला -लं,
अतिपुष्टः -ष्टा -ष्टं, अतिशयपुष्टः -ष्टा -ष्टं.

PLEURISY, *s.* (Disease of the chest) उरोग्रहः, वदोग्रहः.

PLEURITIC, *a.* उरोग्रहरोगी -गिणी -गि (न), उरोग्रही &c., चणोग्रही &c.

PLIABILITY, PLIANCY, *s.* सुनम्यता, सुनमनीयता, नमनशीलता, आनम्यता,
आयन्यता, मृदुता, मार्दवं, कोमलता, शिथिलता, शैथिल्यं, क्षुद्रता.

PLIANT, PLIABLE, *a.* सुनम्यः -म्या -म्यं, सुनम्यः &c., सुनमनीयः -या
-यं, नमनशीलः -ला -लं, आनम्यः &c., नम्यः &c., नमनीयः &c.,
आयम्यः &c., मृदुः -हुः -ह्वी -हु, कोमलः -ला -लं, शिथिलः -ला -लं,
क्षुद्रः -द्रा -द्रं.

To PLIGHT, *v. a.* See To PLEDGE.

PLIGHT, *s.* (Condition) अवस्था, दशा, स्थितिः *f.*, भायः, वृत्तिः *f.*, गतिः *f.*;
'bad plight,' दुर्दशा, दुःस्थितिः *f.*, दुर्गतिः *f.*; 'in bad plight,'
दुर्दशाग्रस्तः -स्ता -स्तं, दुःस्थः -स्था -स्थं.—(Gage). See PLEDGE.

PLIGHTED, *p. p.* परिपणितः -ता -तं, न्यस्तः -स्ता -स्तं, उपन्यस्तः &c.,
प्रतिज्ञातः -ता -तं, कृतप्रतिज्ञः -ज्ञा -हं; 'in marriage,' प्रतिज्ञावि-
वाहितः &c., वाग्दत्तः -त्ता -तं.

PLINTH, *s.* प्राकारमूलं, भित्तिमूलं, प्राकारतलं, स्तम्भमूलं, स्तम्भतलं.

To FLOD, *v. n.* मन्दं मन्दं निरन्तरायासेन or अचिरतद्वेगेन ध्रुम् (c. 4.
ध्राम्यति, ध्रमिषु) or अचिरतद्वेगेन आयस् (c. 4. -यस्यति -यसितुं),
अतिमान्येन नित्यध्रुम् कृ or नित्यायासेन कृ or नित्यकथं कृ or नित्यक्षेपं
कृ or नित्यप्रवृत्तिं कृ.

FLODDER, *s.* अतिमान्येन निरन्तरायासी *m.* (न) or अचिरतायासी *m.* or
निरन्तरध्रुमी or नित्यध्रुमी *m.* (न) or नित्याधोगी *m.* (न) or नित्य-

यवसायी, जायासाध्ययनी *m.* (नं), अनायासी *m.*, जायानायामयनी *m.*, जायासगानी *m.*, पिपीलिकाधर्मी *m.* (नं)

PLODDING, *s.* अतिमान्द्रुष्टी निरन्तरायासः or अतिराज्यासः, अतिमान्द्रुष्टेन निगमनः or निरन्तरायासः or निरन्तरायासः, जायासाध्ययनं, अनायास्ययनं, पिपीलिकाधर्मः.

PLODDING, *a.* अतिमान्द्रुष्टी निरन्तरायासः-सिनी-सि(नं) or निरन्तरायासः &c.

Plot, *s.* (Complicated scheme, deep-laid stratagem) कपटप्रवन्धः, उल्लप्रवन्धः. कपटप्रवन्धः, उपायप्रवन्धः, कूटप्रवन्धः, कत्तना, उपाय-कत्तना, कूटकत्तः, उपायप्रयोगः, प्रयोगः, सुनिष्ठ *f.*, अपदेशः, अपदेशः, मन्त्रा, उपायः.—(Scheme of mischief) कुसन्धः, कुकत्तना, कुसन्धः, कुकर्मसम्पादनार्थं or कुकर्मसम्पादनार्थं कपटप्रवन्धः.—(Of a drama, &c.) वस्तु *n.*; 'secondary plot,' प्रतिमुखः; 'good plot,' सुवस्तु; 'a play with a plot composed by Kālidāsa.' कालि-दानप्रचितवस्तुनाटकः.—(Of ground) स्थलं-ली-ला, भूमिभागः, भूभागः, भूमिदेशः, भूमिप्रदेशः, भूमिः *f.*, वस्तु.

To PLOT, *v. a. or n.* (Form a scheme) मनसा उपायप्रवन्धं कृप् (c. 10. कल्पयति-यितुं) or प्रचिन्त् (c. 10. -चिन्तयति-यितुं) or चिन्त-गन्था (c. 3. -दधाति-धातुं), मन्त् (c. 10. मन्तयति-यितुं), सम्मन्त्, उपा-यप्रवन्धं कृ, कपटप्रवन्धं कृ, उपायप्रवन्धं कृ, सङ्कल्पं कृ.—(Form a scheme of mischief) कुसन्धं कृ, कुकर्मसम्पादनार्थं कपटप्रवन्धं कृ or उपायप्रवन्धं कृ, कुकर्मसम्पादनार्थं कपटप्रवन्धं कृ or उपायप्रवन्धं कृ, कुकर्मसम्पादनार्थं कपटप्रवन्धं कृ.—(Plot against) दूह (c. 4. दूहति, द्रोणं), अभिदूह, द्रोहं चिन्त् or प्रचिन्त्, कपटप्रवन्धेन द्रोहं कृ.

Plotter, *s.* कपटप्रवन्धकारी *m.* (नं), उपायप्रवन्धकः, उपायचिन्तकः, द्रोहचिन्तकः, कुसन्धकारकृत्, कुकत्तनाकृत् *m.*, कुसन्धकारकृत् *m.* (नं).

Plough, *s.* हलं, लाङ्गलं, गोदारणं, सौरं, शौरं, हालः, गोकीलः, गोचिलः, दृन्तं, कर्षणी, चार्षणी, राधरक्षः, दुनालः; 'body of a plough,' फालः, फलं, निरीरां, निरीरां, कूटकं; 'the share,' *see* PLOUGHSHARE; 'the pole or shaft,' ईपा, ईशा, लाङ्गलदण्डः; 'the yoke,' युगं, कुशाः; 'pin of it,' युगकीलकः; 'tie of it,' योद्धं, योद्धं, चाधन्धः; 'handle of a plough,' ईपादण्डः, ईशादण्डः; 'relating or belonging to a plough,' हालिकः-की-के, लाङ्ग-लिकः &c., सैरिका-दी-के; 'to hold, drive or follow the plough,' लाङ्गलं or हलं यद् (c. 9. गृह्णाति, यहीतुं) or भू or पृ or पद् (c. 10. दाहयति-यितुं) or चल् (c. 10. चालयति-यितुं).

To PLOUGH, *v. a.* हलेन or लाङ्गलेन कृप् (c. 1. कर्षति, ऋतुं) or कर्षणं कृ, लाङ्गलेन भूमिं कृ (c. 10. दारयति-यितुं) or भिद् (c. 7. भिनत्ति, भेत्तुं), हल् (c. 1. हलति-लितुं, c. 10. हलयति-यितुं), हलहति कृ, लाङ्गलहति कृ, हलहति-तां कृ, हलकृष्टं-ष्टं कृ.

To PLOUGH, *v. n.* (Drive a plough) लाङ्गलं or हलं यद् (c. 10. दाहयति-यितुं) or चल् (c. 10. चालयति-यितुं).

PLOUGHABLE, *a.* कर्षणीयः-या-यं, कृषियोग्यः-ग्या-ग्यं, सौर्यः-ता-तं, हल्यः-त्या-त्यं, हलहतियोग्यः &c.

PLOUGH-BOY, *s.* चालकृषकः, चालकर्षकः, चालहालिकः.

PLOUGHED, *p. p.* कृष्टः-ष्टा-ष्टं, कर्षितः-ता-तं, हलकृष्टः &c., फालकृष्टः &c., फालकर्षितः &c., सौर्यः-त्या-तं, शौर्यः &c., हल्यः-त्या-त्यं; 'twice-ploughed,' द्विगुणाकृतः-ता-तं, द्वितीयाकृतः &c., द्विहल्यः &c., द्विसौर्यः-त्या-तं, द्विशौर्यः-ता-तं, संचाकृतः &c.; 'thrice-ploughed,' त्रिसौर्यः &c., त्रिगुणाकृतः &c., तृतीयाकृतः &c., त्रिहल्यः &c.; 'ploughed by two ploughs,' हलद्वयेन कृष्टः &c. or वाहितः; 'a ploughed field,' फालकृष्टक्षेत्रं, फालकृष्टं, हल्यक्षेत्रं; 'land

ploughed after sowing,' बीजाकृतः-ता-तं, उन्नकृष्टः-ष्टा-ष्टं.

Plougher, *s.* कृषकः, कर्षकः, कर्षी *m.* (नं), हालिकः, सैरिकाः.

Plough-gear, *s.* हलोपकरणं, लाङ्गलोपकरणं, लाङ्गलसामग्री, हलसज्जा.

Plough-handle, *s.* ईपादण्डः, ईशादण्डः, ईपायष्टिः *m. f.*

Ploughing, *s.* कर्षणं, कृषिः *f.*, कार्षिः *f.*, उन्नकर्षणं, प्रकर्षणं, सङ्कर्षणं, लाङ्गलकर्षणं, भूमिकर्षणं, क्षेत्रकर्षणं, भूमिदारणं, हलहतिः *f.*, हलभृतिः *f.*, लाङ्गलसहणं, उन्नकर्षणं.

Plough-land, *s.* हल्यक्षेत्रं, हल्यभूमिः *f.*, फालकृष्टं, हल्यं, सौर्यं, शौर्यं, हालिकं, हालिकक्षेत्रं, लाङ्गलिकं. *See* PLOUGHED.

Plough-man, *s.* हालिकः, लाङ्गलिकः, लाङ्गली *m.* (नं), लाङ्गलयहः, हलपरः, लाङ्गलपरः, हलभृत् *m.*, लाङ्गलभृत् *m.*, हलवाहकः, कृषिकः, कृषकः, कर्षकः, कृषिचोवी *m.* (नं), कर्षी *m.* (नं), कार्षिकः-र्विकः, कृषीपलः, क्षेत्रकर्षकः, भूमिकर्षकः, सैरिकाः, शैरिकाः.

Plough-share, *s.* फालः, कृषिकः-का, कृषकः, फलं, जित्वा, कुशी, कूटकं.

Plough-tail, *s.* लाङ्गलपृष्ठं, लाङ्गलस्य पश्चाद्भागः or पश्चिमभागः.

To PLUCK, *v. a.* (Pull off, out or from) उन्नृप् (c. 1. -कर्षति-ऋतुं), निष्कृप्, कृप्, उद् (c. 1. -हरति-हर्तुं), निर्हं, ह, उपाद् (c. 10. -पाठ-यति-यितुं), उत्पाटनं कृ.—(As the hair) लुक् (c. 1. लुघति-घितुं), उन्नृप्, चपन्नृप्, केशान् उन्नृप्, केशोत्पाटनं कृ, केशोलुचनं कृ.—(As feathers, &c.) पद्यान् or पथीन् उपाद् or निष्कृप् or निर्हं or ह, पथीत्पाटनं कृ, निष्पथीकृ, निष्पथीकृ, निष्पथीकृ.—(Gather by plucking) चङ्कुलिभिर् यद् (c. 9. गृह्णाति, यहीतुं) or चादा (c. 3. -ददाति-दत्ते-दातुं) or चि or चवचि or लू or छिद्.—(Pluck up) उन्नृप्, उद्, समुद्, उन्नृप् (c. 10. -मूलयति-यितुं), समुन्नृप्, उन्नृप्, उन्नृप्.

Pluck, *s.* (Of an animal) पशोर् दृढकृदादि *n.*—(Mettle, courage) वीर्यं, सख्यं, साहसं, पीरुषं.

Plucked, *p. p.* दृढतपर्थः-थी-थं, उद्भूततपर्थः &c., दृढलोभा-भा-न (नं).

Plucker, *s.* उत्पाटयिता *m.* (नं), उत्पाटी *m.* (नं), उन्नृत्ता *m.* (नं).

Plucking, *s.* उत्पाटनं, उन्नृक्षणं, निष्कृषणं, उन्नृक्षणं.—(As of hair) उन्नृक्षणं, चवलुचनं.—(Gathering) चयः-यनं, चवचयः, सहणं.

Plug, *s.* रोपनी, निरोपनी, सम्भनी, पिधानं

To PLUG, *v. a.* रूप (c. 7. रूणति, रोतुं), निरुप्, स्तम्भ (c. 10. स्तम्भ-यति-यितुं), पिधा (c. 3. -दधाति-धातुं).

Plum, *s.* (Fruit) सङ्गमलभेदः.—(Sum of one hundred thousand) लक्षं-प्ता, लक्षं; 'one who is worth a plum,' लक्षाधीशः.

Plumage, *s.* पद्यः, पर्थः, पक्षिपथः *m. pl.*, पक्षिपथाणि *n. pl.*, पतनं, पिच्छं, गरुत् *m.*; 'of a peacock,' गुच्छः-च्छकः, वृद्धं; 'having good or beautiful plumage,' सुपथः-थी-थं, सुपथी-थीनां-थी (नं), सुपथ्यान्-यती-यत् (नं), चारुपथः &c., चारुपथी &c.

Plumb, *s.* लघः-सकः, लघसौसकं, ससौसकसूचं. *See* PLUMMET.

Plumb, *a.* लघः-सकः, लघरूपः-पा-पं, चवुः-चुः-चु.

To PLUMB, *v. a.* (Adjust with a line) सूच् (c. 10. सूचयति-यितुं), सूत्रेण समायुज् (c. 10. -योजयति-यितुं) or युज्.—(Sound depth) सूत्रेण चेष्टपरिमाणं कृ or गाम्भीर्यपरिमाणं कृ.

Plumb, *a.* सौसकः-यो-यं, सौसकसूचः-चा-चं, सौसकः &c.

Plumber, *s.* सौसकारः-रकः, सौसकरी *m.* (नं), सौसकपापारी *m.*

Plumb-line, *s.* लघसौसकं, लघसूचं. *See* PLUMB, *s.*

Plum-cake, *s.* चित्रापूपः, चित्रपिष्टकः, सुगन्धफलपूरितापूपः.

Plume, *s.* (Feather) पद्यः, पर्थः, पिच्छं.—(Feather worn as ornament, crest) शेरः, पूडा, शिखा, किरारीः, मुकुटं, मौलिः *m. f.*

To PLUME, v. a. (Adjust feathers) पक्षान् or पक्षीन् रप् (c. 10. रचयति -यितुं) or विरप्.—(Strip of feathers) पक्षान् or पक्षीन् उक्त्वा or निष्कृप् or ह् or उपह्, निष्कृषीकृ. See **To PLUCK**.—(Pride one's self) अभिमन् (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), चालान् घ्राप् (c. 1. घ्रायते -घितुं); 'to plume one's self on one's learning,' परिदत्तमन्त्रः -न्त्रा -न्त्रं भू or अस्.

PLUMELESS, a. पक्षहीनः -ना -नं, चूडाहीनः &c., चपघः -घा -घं.

PLUMIGEROUS, a. पक्षवान् -वती -वत् (ह्), पक्षी -घिषी -घि (ह्), सपक्षः -घा -घं.

PLUMPED, a. सपक्षपादः -दा -दं, सपक्षपादः &c., सपक्षचरणः &c.

PLUMMET, s. लघः -खकः, लघसोसकं, ससोमलसूत्रं, गीसालसितसूत्रं, सीसलग्नसूत्रं, सूत्रलग्नसीसकं, लघसूत्रं, लघकसूत्रं.

PLUMOSE, PLUMOUS, s. सपक्षः -घा -घं, सपिच्छः -च्छा -च्छं, पक्षवान् -वती -वत् (ह्), पिच्छिलः -ली -लं. See **FEATHERED**.

PLUMP, a. पीवरः -रा -रं, पीनः -ना -नं, पनः -ना -नं, पनमांसः -सा -सं, उन्नतमांसः &c., उन्नतः -ता -तं, पुष्टः -घा -घं, परिपुष्टः &c., मांसपुष्टः &c., स्थूलमांसः &c., सुललितः -ता -तं, सुललितमांसः &c., चाप्यानः -ना -नं, स्थूलः -ला -लं, उच्चूनः -ना -नं, तुन्दो -न्दनी -न्द (ह्), तुन्दिकः -का -कं, स्त्रीतः -ता -तं, स्फातः &c., फुवः -सा -सं.

PLUMP, adv. चक्रस्मात्, चाकस्मिकशब्देन, आस्फोटनशब्देन.

To PLUMP, v. a. चाप्ये (c. 10. -प्राययति -यितुं), स्थूलीकृ, पीवरीकृ, स्फाट् (c. 10. स्फाटयति -यितुं), पिष्ट (c. 10. -प्राययति -यितुं), उच्चूनीकृ, शूनीकृ.

To PLUMP, v. n. चक्रस्मात् or चाकस्मिकशब्देन or आस्फोटनशब्देन पत् (c. 1. पतति -तितुं), अतिमारेण पत्.

PLUMPLY, adv. सुप्यक्तं, सुस्पष्टं, पतिप्यक्तं, व्यक्ताप्यक्तं, चयक्तं.

PLUMPNESS, s. पनता, स्थूलता -त्वं, पीवरत्वं, पीनत्वं, पुष्टता, सुपुष्टता, पुष्टिः f, सुपुष्टिः f, स्त्रीतिः f, स्फाटिता -त्वं, स्फाटिः f, फुलता, चाप्यानं, उन्नतिः f.

PLUM-PUDDING, s. पित्रापूर्प, पित्रबोलिका, मोदकादिपूरितबोलिका.

PLUMY, a. सपक्षः -घा -घं, पक्षविशिष्टः -घा -घं. See **FEATHERED**.

PLUNDER, s. लोभः, लोभः, लुभः, लोभः -तं, लुखनं, लुखनः, लुखनं, लुखनः, हरणं, अपहारः, अभिग्रहः, धनापहारः -हरणं, नष्टातिसूत्रं, होदं.

To PLUNDER, v. a. धनद्रव्यादि ह् (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपहृ or अभिहृ, लुखत् (c. 1. लुखति -खितुं) or लुख् or लुख् or लुख् or लुख्, चुर (c. 10. चोरयति -यितुं), विलुप् (c. 6. -लुन्मति -लोभुं), लुप्, कल् (c. 10. कालयति -यितुं), प्रकल्, ग्राहसेन or साहसपूर्वम् अपहृ.

PLUNDERED, p. p. हतपनः -ना -नं, हतद्रव्यः -प्या -प्यं, हतसः -खा -खं, अपहृतसः &c., लुखितः -ता -तं, साहसेन or साहसपूर्वम् अपहृतः -ता -तं, लुभः -ता -तं, होदः -दा -दं.

PLUNDERER, s. अपहारकः, अपहारी m. (ह्), हारकः, हारी m., अपहर्ता m. (ह्), लुखकः, लुखनकृत् m., साहसेन or साहसपूर्वम् अपहारी m., साहसिकः.

PLUNDERING, s. अपहारः, अपहरणं, हरणं, धनापहारः, लुखनं, लुखनं.

To PLUNGE, v. a. (Immerse) मज्ज् (c. 10. मज्जयति -यितुं), निमज्ज्, मु (c. 10. प्रावयति -यितुं), चाम्, चयगाह् (c. 10. -गाहयति -यितुं), जलं प्रविश् in caus., जले निविश्, क्षा in caus.

To PLUNGE, v. n. (Dive) मज्ज् (c. 6. मज्जति -ज्जितुं, मंज्), निमज्ज्, चयगाह् (c. 1. -गाहते -हितुं -गाहुं), चयगाह्, विगाह्, चाम् (c. 1. -प्रवते -प्रोतुं), जलमध्ये प्रविश्, जलानः प्रविश्, जलं प्रविश्, जलानः प्रवेशं कृ, जलानः प्रवनं कृ, चा.

PLUNGE, PLUNGING, s. मज्जनं, निमज्जनं, प्रमज्जनं, शवनं, चाम्पः, चाम्पः.

-यनं, चयगाहनं, विगाहः -हनं, गाहनं, जलप्रवेशः, जलानः प्रवनं, जलानः प्रवेशः, निष्पानं; 'of an elephant,' निदीगं.

PLUNGED, p. p. मग्नः -गता -गन्, निमग्नः &c., मज्जितः -ता -तं, निमज्जितः &c., प्रमग्नः &c., गाहितः -ता -तं, चयगाहितः &c., चयगादः -दा -दं, विगादः &c., चामुतः -ता -तं, निवेष्टितः &c., अभिनिवेष्टितः &c., निविष्टः -घा -घं, अभिनिविष्टः &c., लोनः -ना -नं, निदीगः -गा -गं; 'in a sea of sorrow,' शोकसागरमग्नः &c., शोकसागरावगादः -दा -दं. See **IMMERSED**.

PLUNGEON, s. (The Diver bird) श्रवः, श्रावी m. (ह्).

PLUNGER, s. गाहिता m. (ह्), चयगाहिता m., मंता m. (ह्), निमंता m.

PLURAL, a. अनेकः -का -कं, गहुः -हुः -ह्वी -हु, बहुलः -ला -लं.—(Plural number, in grammar) अनेकवचनं, बहुवचनं.

PLURALITY, s. अनेकत्वं -ता, अनेक्यं, बहुत्वं -ता, बाहुत्यं, अनेकसंख्यत्वं; 'of gods,' देवबहुत्वं; 'of wives,' सापत्यं.

PLUS, s. (In Algebra) धनं, खं.

PLUSH, s. स्थूलदुर्लभं, धनदुर्लभं, धनलोगमद् दुर्लभं.

PLUTO, s. (God of the infernal regions) यमः. See **YAMA**.

PLUTUS, s. (God of wealth) कुबेरः, धनपतिः m. See **KUBERA**.

PLUVIAL, PLUVIOUS, a. वृष्टिमान् -मती -मत् (ह्), वर्षिका -का -कं, वर्षिकः -की -कं, वर्षिकः &c., वृष्टिमयः -यी -यं, प्रचुरवृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, बहुवृष्टिः &c.

PLUVIOMETER, s. वृष्टिमापनयन्त्रं, वृष्टिमापकः, वृष्टिमापनी.

To PLY, v. a. (Lay on) च्चु in caus. (अपयति -यितुं), प्रयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं), न्यत्, जपा, धा, पत् in caus.; 'to ply with repeated blows,' पुनः पुनः पत्, मुहुर्मुहुः पत् or दण्डपातनं कृ.—(Employ diligently) यत्नतः or निर्वन्धेन प्रयुज् or दपयुज् or प्रयुज्.—(Keep in motion) प्रयत्नतः or अचिरात् चल् (c. 10. चालयति -यितुं), or सचल्.—(Urgo, press perseveringly) निर्वन्धेन प्रयुज् (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठितुं) or उपस्था or चात् (c. 1. -क्षानति -क्षानितुं); 'with entreaties,' अतिनिर्वन्धेन प्राप् or सम्पृ or प्राप्यं कृ.

To PLY, v. n. (Be steadily employed) घनालस्येन or अतन्त्रितम् or अचिरात् प्याप् in pass. (-प्रियते) or व्याप्याः -ना -नं भू or निविष्टः -घा -घं भू or प्रवृत् or यत्, अचिरतयां कृ.

PLY, s. (Fold) जम्भिः m. f, जम्बी -म्बिका, व्यावर्धनं, तरङ्गः, पुटः.

PNEUMATIC, PNEUMATICAL, a. (Consisting of air) वायुमयः -यी -यं, वायुरूपः -पा -पं.—(Pertaining to air) वायवः -वी -यं, वायुसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (ह्), वायुविषयकः -का -कं, वायु in comp.—(Moved or played by air) वायु in comp., वायुसंचारितः -ता -तं, वायुवाहितः -ता -तं; 'pneumatic instrument,' वायुयन्त्रं, वायुवाद्यं.

PNEUMATICS, s. pl. वायुविद्या, वायुधर्मविद्या, वायुगुणविद्या, वायुशास्त्रं, वायुगुणविषयका विद्या.

PNEUMONIA, s. (Inflammation of the lungs) फुफ्फुसदाहः.

PNEUMONIC, a. फुफ्फुससम्बन्धी &c., फुफ्फुसविषयकः -का -कं.

To POACH, v. a. (Boil eggs slightly) चयगानि तमजलानः कृत्वा ईपत् पच् (c. 1. पचति, पक्त्) or कृप् or चर्दसिद्धानि कृ.—(Steal or pocket game) वनपक्ष्यादि or जङ्गलपक्ष्यादि चुर् or गूढनोमानः कृत्वा अपहृ. See the next.

To POACH, v. n. कूटयन्त्रेण वनपक्ष्यादि गृह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), कूटोपायेन जङ्गलपक्ष्यादि गृह् or चुर (c. 10. चोरयति -यितुं) or अपहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), जङ्गलननुचीयं कृ, वनजनुहरणं कृ, वनजनुस्तेयं कृ, मृगवापीयं कृ.

POACHER, *s.* जीदिकः, कौदिकः, कौदिलिकः, कूटयन्त्रेण वनपक्षिग्रहणः, कूटोपायेन वन्यजन्तुहारी *m.* (न) or बाङ्गलपक्ष्यपहारकः, बाङ्गलपीरः, मृगयाचीरः, वनपीरः, मृगयाचोरः, धैरसिकः.

POACHING, *s.* कूटयन्त्रेण वनपक्षिग्रहणं, कूटोपायेन बाङ्गलपक्षिग्रहणं or बाङ्गलजन्तुहरणं, मृगयाचीर्यं, बाङ्गलपीर्यं, वन्यजन्तुचीर्यं, वन्यजन्तुक्षेपं, वनचीर्यं, वनक्षेपं.

POCK, *s.* रत्नवरटी, रत्नवटी, पटी, परटी, रत्नस्फोटः, सूक्ष्मस्फोटः -टकाः, स्फोटः -टकाः, पिम्फोटः, सिमं, नियम *n.* (न), गुटिका.

POCKET, *s.* वस्त्रान्तःस्थकोपः, वस्त्रस्थकोपः, वस्त्रान्तरस्थकोपः, कोपः, कोशाः, छायाः.

To POCKET, *v. a.* कोपानः कृ, कोपे or कोपो निविष्ट (c. 10. -वेशयति -यितुं) or निपा (c. 3. -दधाति -धातुं), वस्त्रान्तर्गतं -तां कृ, कोपानाः स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), कोपस्त्वं -स्वां कृ. —(Put up with) सह (c. 1. सहते, सोढुं), पम् (c. 1. धामते, धनुं).

POCKET-BOOK, *s.* कोपस्थपुस्तकं, कोपगतपुस्तकं, कोपपुस्तकं.

POCKETED, *p. p.* कोपान्तःकृतः -ता -तं, कोपान्तःस्थापितः -ता -तं, कोप-निदेशितः &c., कोपगतः -ता -तं, कोपान्तर्गतः &c., कोपान्तर्हितः &c., कोपगुप्तः -ता -तं.

POCKET-HANDKERCHIEF, *s.* नासामार्जनी, नासिकामार्जनी, मुखमार्जनी, नक्षत्रः, वरकं.

POCKET-HOLE, *s.* कोपछिद्रं, कोशछिद्रं, वस्त्रान्तःस्थकोपछिद्रं.

POCKET-MONEY, *s.* धुद्रुप्यक्रमणार्थं वारे वारे दत्तं धनं.

POCKY, *a.* रत्नवरटीयुक्तः -ली -ली, रत्नस्फोटविशिष्टः -श -ष्ट.

POD, *s.* बीजकोशः, बीजगुम्फः *f.*, सिद्धा -सिः -सी *f.*, शिष्टा सिः -सी *f.*, शिष्टिका, श्मिः *f.*, श्मोः, पुटः; 'grain in pods,' श्मोधानः.

PODAGRICAL, *a.* वातकी -दिनी -दि (न), वातरोगी -गिणी &c., वातिकः -की -कं, पागुलः -ला -लं, सन्ध्यायुरोगी &c., सन्ध्यायुस्तः -ला -लं.

PODDED, *a.* सितियुक्तः -ता -तं, शिष्टीयुक्तः &c., श्मियुक्तः &c.

POEM, *s.* काव्यं, कविता, कवनं, काव्यधन्यः; 'interspersed with prose,' रासकाव्यं.

POESY, *s.* (Art of composing poems) कविता, काव्यविद्या, काव्य-रचनविद्या, काव्यलेखनविद्या, काव्यरचना, श्लोकरचना, कविताशक्तिः *f.*, कविकर्म *n.* (न), रचनविद्या, रसज्ञता. —(Metrical composition) कविता, काव्यं, व्यञ्जनापूर्तिः *f.* See POETRY.

POET, *s.* कविः *m.*, काव्यरचकः, कवितारचकः, पद्यरचकः, काव्यकवी *m.* (न), कविताकारः *m.*, रसाः, यमा *m.* (न), भविनः, चागीशः; 'a quasi poet,' कविकल्पः; 'a ready poet,' शीघ्रकविः *m.*

POETASTER, *s.* कुलविः *m.*, कविकल्पः, कविदेशीयः, कविदेश्यः.

POETESS, *s.* काव्यकारिणी, कविताकारिणी, काव्यरचका.

POETIC, POETICAL, *a.* (Relating to poetry, suitable to it) कवि-तासम्बन्धी -न्विनी &c., कविताविषयः -या -यं, काव्यरचनयोग्यः -ग्या -ग्यं, काव्ययोग्यः &c. —(Possessing the beauties of poetry) रसिकः -का -कं, सरसः -सा -सं, रमी -सिनी &c., रसवान् -वती -वत् (न), काव्यरसवान् &c., कविता or काव्य in comp.; as, 'poetical genius,' कविताशक्तिः *f.* —(Expressed in poetry or measure) श्लोकपदः -डा -दं, पद्यरूपः -भा -यं, श्लोकरूपः &c., काव्यरूपः -पा -यं, कवितारूपः &c., कविनामयः -यी -यं, श्लोकनामयः &c., छन्दोरूपः &c., छन्दोपदः &c.

POETICALLY, *adv.* कवितायोग्यं, कवितारूपेण, पद्यरूपेण, कवितापूर्वकं, छन्दोनुसारेण, काव्यरसपूर्वकं, सरसं.

POETICS, *s.* काव्यशास्त्रं, कविताशास्त्रं, रसशास्त्रं, पद्यशास्त्रं.

To POETIZE, *v. n.* काव्यं रच् (c. 10. रचयति -यितुं), काव्यरचनां कृ, कवितां कृ.

POET-LAUREATE, *s.* यन्दी *m.* (न) यन्दास् *m.*, राघवन्दी *m.*, राजसूतिपाठकः.

POETRY, *s.* (Metrical composition, verse) कविता -न्तं, काव्यं, कवनं, पद्यं. —(Art or practice of composing in verse) कविता -न्तं, काव्यरचना, श्लोकरचना, काव्यविद्या, काव्यरचनविद्या, कविकर्म *n.* (न), कविताविद्या, रसविद्या, रसज्ञता. —(Poetical works) काव्यशास्त्रं, पद्यशास्त्रं, साहित्यं.

POIGNANCY, *s.* तीक्ष्णता, तीव्रता, तिग्मता, उग्रता -न्तं, क्रदुता, नाम्मिकार्यं.

POIGNANT, *a.* तीक्ष्णः -क्ष्ण, तीव्रः -त्रा -त्रं, तिग्मः -ग्मा -ग्यं, उग्रः -या -ग्रं, क्रदुः -दुः -दुः, शरुनुदः -दा -दं, मर्मस्पर्क *m. f. n.* (श्), मर्म-भेदी -दिनी -दि (न), मार्मिकः -की -कं.

POINT, *s.* (Sharp end) अग्रं, शिखा, शिखरं, शार्ङ्गः *m.*, शार्ङ्गिः *m.*, शंशुः *m.*, श्यांशुः *m.*, मुखं, कण्ठकः, शलाका; 'of a needle,' सूच्यग्रं, कण्ठकः; 'of the foot,' पादाग्रं, प्रपदं. —(Of a blade, &c.) धारा -रं, बोटिः *f.*, अग्निः *f.*, पालिः -ली *f.* -लिका, अग्निः *m.*, शिखरं, अग्रं; 'a sharp point,' तीक्ष्णार्थः. —(Of land, head-land) भूमिनासिका, उदयभूमिः *f.*, उदयस्थलं, भृशशलाका. —(Sting, wit of an epigram, &c.) दंशः, उपदंशः, मर्म *n.* (न), रसः, रहस्यं. —(Of space or time) अयुः *m.*, परमायुः *m.*, सन्धिः *m.* —(Of the compass) दिक् *f.* (श्), दिशा, कनुभ *f.*, काशा, आशा, हरित *f.*, दिग्विभागः; 'intermediate point,' विदिक् *f.*, प्रदिक् *f.*, अपदिशं. —(Dot) विन्दुः *m.*, शून्यं, विमुद् *f.* (प्), अङ्कः, चिह्नं. —(Mark in punctuation) चिह्नं, विश्रानचिह्नं, विरामचिह्नं. —(Particular subject, case under discussion) विषयः, अर्थः, पदं, स्थलं, आस्पदं, प्रकरणं, प्रसङ्गः, प्रस्तावः; 'being to the point,' प्रार्थक्यः -की -कं, प्रार्थक्यिकः &c.; 'on this point at least,' अत्र तावत्. —(Aim, object) लक्ष्यं, लक्ष्यं, अर्थः, आशयः, उद्देशः, अभिप्रायः. —(Characteristic mark, as of a horse, &c.) लक्षणं, विशेषणं, गुणः. —(Degree, pitch) पर्ययनं, अन्तः -न्तं, परिमाणं, पदं, आस्पदं, पर्ययः. क्रमः; 'highest point,' उत्तमपदं, परमपदं, परमास्पदं; 'to such a point,' एतावत्पर्ययनं, एतावत्; 'to what point?' किम्पर्ययनं, किम्पर्ययनं; 'to that point,' तदन्तं, तत्पर्ययनं. —(Critical moment) सन्धिः *m.*, कालसन्धिः *m.*, समयः; 'on the point of, at the point of,' उद्यतः -ता -तं, उद्युक्तः -क्ता -क्तं, उन्मुखः -खा -खं, or expressed by the desiderative or other forms of adjective, thus, 'on the point of dying, at the point of death,' मरणोन्मुखः -खा -खं, नुमूयः -मुः -मुः, आसन्नमृत्युः -मृ-मृ, आसन्नमरणः -या -यं, मृतप्रायः -या -यं, मृतकल्पः -स्था -स्थं, अन्त्यावस्थः -स्था -स्थं; 'on the point of going,' गमनोद्यतः -ता -तं, गन्तुमुद्यतः &c., गमनोन्मुखः &c., दिगनिपुः -पु-पु, गन्तुकामः -ना -नं; 'on the point of bringing forth,' प्रमोदोन्मुनी, आसन्नप्रसवा, आसन्नप्रसव-काला; 'he is on the point of rising,' उत्थातुमुद्यतोन्ति, उत्थातुम् इच्छति. —(Point of view; दृष्टिः *f.* —(Punctilio, nicety) सूक्ष्मता, सौक्ष्म्यं.

To POINT, *v. a.* (Sharpen to a point) तीक्ष्णायीकृ, तीक्ष्णीकृ, तीक्ष्ण-पारीकृ, शितायीकृ, निशो (c. 4. -श्यति -शातुं), तिन्त्र (c. 10. तेजयति -यितुं), सारणीकृ. —(Direct towards, aim at) लक्ष्यीकृ, उद्दिश, समुद्दिश, निर्दिश, अभिसन्धा, लब्ध; 'pointing to,' उद्दिश्य. —(Punctuate) विश्रानचिह्नानि or विरामचिह्नानि अङ्क (c. 10. अङ्कयति -यितुं) or कृ. —(Point out, show by the finger, &c.) प्रदिश

(c. 6. -दिशति -देष्टुं), निर्दिश, उद्दिश, निर्दिश, सन्दिश, आदिश, अङ्गुल्या निर्दिश or प्रदिश or दृश (c. 12. दर्शयति -यितुं) or प्रदृश or सूच (c. 10. सूचयति -यितुं) or संसृच; point out the way, मार्गम् आदेशय.

To POINT, v. n. (With the finger) आङ्गुलनिर्देशं कृ, अङ्गुल्या निर्दिश or प्रदिश. See the last.—(Have direction or aim) उद्दिश, उद्देशकः -का -कं भू, उद्देशं कृ, लक्ष्यीकृ or expressed by दिश्य or मुख or चय in comp.; as, 'to point towards the south,' दक्षिणदिश्यः -श्या -य्यं भू, दक्षिणमूलाः &c. भू, दक्षिणायः &c. भू.

POINT-BLANC, a. or adv. समसूचः -चा -चं, एकसूचः &c., समरेतः -खा -खं, धितिवैकसूचः &c., समसूचेण, एकसूचेण.

POINTEO, p. p. or a. (Have a sharp end) तीक्ष्णायः -या -यं, शिषायः &c., सायः &c., तीक्ष्णशिरः -खा -खं, शिषायः &c., चंशुमान् -मती -मत् (न्), तीक्ष्णशुमान् &c., शिषायः -ला -लं, शिषायः -रा -रं, शिषाः -ता -तं, निक्षिप्तः &c., शीर्यः -स्या -स्यं.—(Epigrammatical, keen, witty) रसिकः -का -कं, सरसः -सा -सं, रसवान् &c., मार्मिकः -की -कं, मार्मिकम् m. f. n. (श), चरुनुदः -दा -दं, दंशकः -का -कं; 'pointed words,' चागसिः f.—(Pointed out) निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, उद्दिष्टः &c., प्रदिष्टः &c., सूचितः -ता -तं, अङ्गुलि-निर्दिष्टः &c.

POINTEDLY, adv. अनुकमुद्दिश्य, उद्दिश्य, उद्देशपूर्वकं, समर्थभेदं.

POINTEDNESS, s. रसिकता -त्वं, सरसता, दंशकता -त्वं, मार्मिकत्वं.

POINTER, s. निर्देशकः, देशकः, प्रदेशकः, निर्दिष्टा m. (ष्ट), निर्देशी m. (न्), प्रदेशी m., देशी m., दर्शकः, प्रदर्शकः, सूचकः.—(Dog) चतुर्धनिर्देशको मृगयाकुक्षुरः, चतुर्धनिर्देशने शिषितो मृग-याया m. (न्).

POINTING, s. निर्देशः -शनं, अङ्गुलिनिर्देशः, निर्देशः, सूचनं, अङ्गुलिप्रदर्शनं.

POINTLESS, a. (Having no point or edge) निरयः -या -यं, अय-हीनः -ना -नं, धाराहीनः &c., अतीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं.—(Destitute of wit) विरसः -सा -सं, धारसिकः -का -कं, रसहीनः &c., फल्युः -त्यु -त्यु.

POISE, s. (Weight) भारः, तुला, तोलः.—(Balance, equilibrium) भारतुल्यता, भारसमता, भारसाम्यं, समतीत्यं, समतोलः, तुल्यता, तुलासाम्यं.

To POISE, v. a. समभारीकृ, तुल्यभारीकृ, समतोलीकृ, समीकृ, तुल्यीकृ, तुल्यं (c. 10. तुल्ययति -यितुं).

POISON, s. विषं, गरं-रं, गरलं, गरदं, भूगरं, जीवनापातं, अङ्गुलं, जाङ्गुलं, हलाहलं -लः, हालाहलं, हालहालं, हालहलं, हाहलं -लः, कालकूटं -टः, कलाङ्गुलं, काङ्गोलं -लः, सौराष्ट्रिकं, सौराष्ट्रिकं, दारदः, प्रदीपनः, ब्रह्मपुत्रः, शीर्षिकेयः, वत्सनाभः, भूलकं, निदः, ह्वेडः; 'administering poison,' विषप्रयोगः, विषविधानं, विषदानं; 'taking poison,' विषभक्षणं; 'worthy of death by poison,' विषयः -या -यं; 'yielding poison,' विषदः -दा -दं; 'removing or curing poison,' विषहः -मी -मं, विषनाशी -शिनी -शि (न्), विषपाती &c., विषहरः -री -रं, विषापहः -हा -हं, गरमः &c.; 'art of curing poisons,' विषविद्या, विषनाशनविद्या; 'curer of poisons,' विषवेद्यः, विषभियक् m. (न्), जाङ्गुलिकः, जाङ्गुलिः m., गारुडिकः; 'charm against poison,' गारुडः -डं.

To POISON, v. a. (Infect with poison) विषाकं -कां कृ, विषयुक्तं -कां कृ, विषेण दुष् (c. 10. दूषयति -यितुं), विषदिग्धं -ग्धं कृ.—(Administer poison, kill by it) विषं दा, विषप्रयोगं कृ, विषेण हन् or मृ in caus., विषदानेन हन्.—(Poison one's self, take or eat

poison) विषं भुञ् or भक्ष् or खाद्, विषेण or विषप्रयोगेण आत्मानं हन्.—(Corrupt, taint) दुष्, सन्तुप्, लिप्, नश् in caus.

POISONED, p. p. or a. (Infected with poison) विषाकः -का -कं, 'विषदिग्धः -ग्धा -ग्धं, विषलिप्तः -प्ता -प्तं, विषदूषितः -ता -तं; 'a poisoned arrow,' दिग्धः, लिप्तः.—(Killed by poison) विषमारितः -ता -तं, विषनाशितः &c.

POISONER, s. विषदः, विषदायी m. (न्), गरदः, गरदायी m., तीक्ष्णरसदायी.

POISONING, s. विषप्रयोगः, विषदानं, विषविधानं, विषेण मारणं.

POISONOUS, a. विषालुः -लुः -लु, गरलो -लिनी -लि (न्), विषमयः -यी -यं, सविषः -पा -पं, विषपरः -रा -रं, विषगुणकः -का -कं, विषमन्त्रकः -का -कं, विषदः -दा -दं, सगरः -रा -रं, तीक्ष्णविषः -पा -पं, विषपूर्णः -यी -यं, विषनुष्टः -ष्टा -ष्टं, दूषकः -का -कं, विष in comp.; as, 'poisonous snake,' विषभुजङ्गः.

POISONOUSLY, adv. सविषं, सगरं, सगरलं, सदूषयं, दूषकप्रकारेण.

POISONOUSNESS, s. विषालुता, सविषत्वं, सगरत्वं, विषपूर्णता, दूषकत्वं.

POITREL, s. उरस्त्राणं, वधस्त्राणं, उरश्चदः, वधस्तं.

To POKE, v. a. (Thrust, push against, stick) तद् (c. 10. ताडयति -यितुं), दृष्टादि प्रसारयित्वा तद् or चाहन् (c. 2. -हन्ति -न्ति) or अभ्या-हन् or प्रद (c. 1. -हरति -हर्तुं), प्रमु (c. 10. -सारयति -यितुं), प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), ताडनं कृ, आघातं कृ, प्रहारं कृ.—(Search for, grope for, with a long instrument) दृष्टादि प्रसारयित्वा परामृश (c. 6. -मृशति -मृष्टुं) or अन्विष् (u. 4. -इष्यति -यितुं).

To POKE, v. n. (Grope) तमः प्रविश्य परामृश or परिमृश, अन्यकारे दृष्टादि प्रसारयित्वा अन्विष् or निरूप.—(Dawdle, trifle) विलेनेन किञ्चित् कृ, विलस्. See To PEDDLE.

POKE, s. ताडनं, आघातः, प्रहारः, अभिघातः, चाहतिः f., दृष्टप्रसारणं.

POKER, s. शलाका, लोहशलाका, अङ्गारचालनशलाका, अङ्गारचालकः, अङ्गारचालकदण्डः, अङ्गारोत्थापकः.

POLAR, a. भुवसंस्थी -स्थिनी -स्थि (न्), मेरुसंस्थी &c., भुवविषयकः -का -कं, भुवस्थः -स्या -स्यं, केन्द्रस्थः &c., भुवनिर्गतस्थः &c.; 'polar star,' भुवः, ज्योतिषानपादिः m., उत्तानपादजः, नक्षत्रनेमिः m., ध्रुविकरः, ज्योतीरपः; 'polar circle,' कक्षधनपृष्ठः; 'polar distance,' ध्रुव्याचांशः.

POLARITY, s. भुवाभिसरणशीलता, भुवाभिगमनशीलता, भुवाभिजिगमिता, भुवाभिमुखशीलता, भुवाभिमुखता, केन्द्राभिमुखता.

POLARY, a. भुवाभिसरणशीलः -ला -लं, भुवाभिगमनशीलः &c., भुवाभि-निगमिषुः -पुः -पु, भुवाभिगमनी -मिनी -मि (न्), भुवाभिसारी &c., भुवाभिमुखशीलः &c.

POLE, s. (Long piece of wood) दण्डः -खंडं, यष्टिः m. f., दीर्घकाष्ठं -काष्ठं; 'for carrying burdens,' भारयष्टिः m. f., विहङ्गिका; 'raised on a pole,' उद्दण्डः -खंड -खंडं.—(Of a carriage) धूः f. (धूर्), धुरा, धूर्वी, कूपरः, युगन्धरः, यानमुखं.—(Of a plough) ईपा, ईशा, हल-दण्डः, लाङ्गलदण्डः.—(The measure) दण्डः.—(In astronomy) भुवः, मेरुः m., केन्द्रं; 'north pole,' उत्तरभुवः, भुवः, मेरुः m., उत्तर-राष्ट्रं; 'south pole,' दक्षिणभुवः, कुमेरुः m., दक्षिणायं; 'elevation of the pole,' भुवोन्नतिः f.; 'pole of the ecliptic,' कक्षः.

POLE-AXE, s. परशुः m., कुटारः, दीर्घयष्टिलग्नपरशुः m., दीर्घदण्डः.

POLE-CAT, s. पूतिशारिजा, लोमशमाजौरः, गन्धमाजौरः, गन्धोतुः m., पूतिका, जाहकः, मृगचैटकः, कस्तूरीमृगः, गात्रसङ्कोची m. (न्), खट्वाशः -शी.

POLEMIC, POLEMICAL, a. विवादादि-दिनी -दि (न्), विवादात्मकः -का -कं, वादानुवादात्मकः -का -कं, वादानुवादार्थकः -का -कं, वादानुवादी &c.,

चादप्रतिपादी &c., विसंवादी &c., विप्रतिपत्तिकः -दा -त्.

POLEMIC, POLEMICAL, s. चादानुवादशीलः, यादानुवादप्रियः. पादानुवाद-
कुशलः, विवादप्रियः, विवादकुशलः, यादरतः, पादानुवादकारी m. (नं).
चादविवादकः m. (हं).

POLEMICS, s. धर्मविषयो चादानुवादः or विवादः or विसंवादः.

POLE-STAR, s. (Fabled as the son of Uttanapāda, and grandson
of the first Manu) ध्रुवः, जीतानपादिः m., उत्तानपादनः. See
POLAR, a.

POLICE, s. (Government of a city or town) नगरव्यवस्था, नगर-
व्यवस्थितिः f., नगरानुशासनं, नगरव्याप्त्यानुशासनं.—(Internal regu-
lation of a kingdom) राष्ट्रानुशासनं, देशानुशासनं, देशव्याप्त्यानु-
शासनं, राष्ट्रव्यवस्था, देशव्यवस्था, राष्ट्रव्यवस्थितिः f.—(Body of police-
officers) नगररक्षिणः m. pl., नगररक्षणाः m. pl., नगररक्षिणपुरुषाः m. pl.,
नगरपालाः m. pl., नगरपालकाः m. pl., नगररक्षिणः, नगरपालगणः,
नगरपालवर्गः; 'rural police,' ग्रामरक्षिणः m. pl., ग्रामरक्षणाः m. pl.,
ग्रामपालाः; 'highway police,' मार्गपालाः -लकाः, मार्गरक्षकाः m. pl.

POLICE-MAGISTRATE, s. दण्डनायकः, दण्डप्रणेतृ m. (नं), दण्डाधिकारी m. (नं).

POLICE-MAN, POLICE-OFFICER, s. नगररक्षी m. (नं), नगररक्षकः, नगर-
रक्षिणपुरुषः, नगरपालः -लकः, आरक्षकः, राजपुरुषः.

POLICY, s. (Art or manner of governing or managing public
affairs) नीतिः f., नीतिविद्या, नयः, नयनं, नयप्रयोगः, राजनीतिः f.,
राजनयः, राज्यशासननीतिः f., राज्यनयनं, राज्यनयननीतिः f., राज्यनि-
र्वाहनीतिः f., राज्यव्यवहारमार्गः, राज्यानुशासनमार्गः; 'good policy,'
सुनीतिः f., सुनयः; 'bad policy,' दुर्नीतिः f., दुर्नीतः, दुर्नयः, दुर्नीतिः
&c.—(Prudence or skill in the management of public af-
fairs) नीतिकौशल्यं, नीतिकुशलता, नीतिपातुर्यं, राज्यनयनयुक्तिः f.,
राज्यकरणयुक्तिः f., राज्यशासनयुक्तिः f., राज्यपातुर्यं, राज्यकौशल्यं,
नीतिज्ञता.—(In the management of affairs generally, pru-
dence) व्यवहारयुक्तिः f., व्यवहारपातुर्यं, व्यवहारदक्षता, व्यवहारकौशल्यं,
कर्मनिर्वाहयुक्तिः f.; 'good policy,' सुयुक्तिः f.; 'prudential po-
lity,' समीक्षकारित्वं, सुविमृश्यकारित्वं, समीक्षापुरुषसं उपाययोगः.

To POLISH, v. a. (Make smooth and glossy) तिज्ज् (c. 10. तेनपति-
यितुं), परिष्कृ, निष्प (c. 10. निष्ठापयति -यितुं, रत् तप्), कान्तिं दा,
स्निग्धीकृ, चक्षणीकृ, मृज् (c. 2. मांष्टि -ष्टुं), प्रमृज्.—(Refine, make
polite) परिष्कृ, संस्कृ, शिक्षीकृ, सम्यं -म्यां कृ, सम्मतां or शिक्षतां जन्
(c. 10. जनयति -यितुं) or दा.

POLISH, s. (Glossiness) कान्तिः f., शोभा, स्निग्धता, स्निग्ध्यं, चक्षणा.
—(Finish) परिष्कारः, परिष्कृतिः f., संस्कारः, संस्कृतिः f.—(Refine-
ment) शिक्षता, परिष्कारः, सम्मता, सम्भाचातुर्यं, सुजनता, सौजन्यं,
शिक्षाचारसम्पन्नता, सम्भारसम्पन्नता.

POLISHED, p. p. (Made glossy) परिष्कृतः -ता -तं, तेजितः -ता तं,
निष्ठः -ता -तं, स्निग्धीकृतः &c., चक्षणीकृतः &c., मृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रमृष्टः
&c., निर्धीतः -ता -तं, निष्ठातः -ता -तं, वज्जलितः -ता -तं—(Refined)
परिष्कृतः -ता -तं, संस्कृतः &c., शिक्षः -ष्टा -ष्टं, सम्यः -म्या -म्यं, शिक्षा-
चारसम्पन्नः -प्ता -प्तं, सम्भाचारसम्पन्नः &c., सम्यक्तः -म्या -म्यं.

POLISHER, s. परिष्कृते m. (हं), परिष्कारकः, तेजकः, कान्तिदः, कान्ति-
दायकः, निर्धेनकः, मानकः, सम्मानकः.

POLISHING, s. परिष्कारः, परिष्कृतिः f., संस्कारः, तेजनं, चक्षणीकरणं.

POLITE, a. (Refined in manners) शिक्षः -ष्टा -ष्टं, सम्यः -म्या -म्यं,
शिक्षाचारी -रिणी (नं), सम्भाचारी &c., सम्यशीलः -ला -लं, शि-
ष्टाचारसम्पन्नः -प्ता -प्तं, सम्भाचारसम्पन्नः &c., सुजनः -ना -नं, विनीतः

-ता -तं, विनयवान् -यती -यत् (नं), सविनयः -या -यं, सम्यक्तः -म्या
-म्यं.—(Courteous, obliging) सुशीलः -ला -लं, आदरशीलः &c.,
पन्दासः -रुः -रुः, दक्षिणः -या -यं, अनुनयः &c., सानुनयः -या -यं,
अनुरोपी &c., अनुकूलः -ला -लं, प्रियवदः -दा -दं, अभिवादकः -का
-कं, शङ्कुः -कुः -कुः, सत्कारी &c.

POLITELY, adv. सम्ययत्, शिक्षयत्, विनीतयत्, सविनयं, सानुनयं, सुशी-
लयत्, सदाधिर्यं, सम्भाचारानुसारेण, शिक्षाचारानुसारान्.

POLITENESS, s. (Refinement of manners) शिक्षता, सम्मता, सम्यशी-
लता, शिक्षाचारित्वं, सम्भाचारित्वं, विनीतता -न्यं, विनयः, सुजनता,
सौजन्यं, सम्यक्तता.—(Courteousness) सुशीलता, आदरशीलता,
दाधिर्यं, अनुनयः, सानन्दनं, अनुरोधः, अनुकूलता.—(Polite beha-
viour) शिक्षाचारः, शिक्षाचरणं, सम्भाचारः, सम्भाचरणं.

POLITIC, a. (Skilful in managing public affairs) नीतिकुशलः -ला
-लं, नीतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, नीतिविद्याज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, नीतिविशारदः -दा -दं,
नीतिदक्षः -क्षा -क्षं, नीतिमान् -मती -मत् (नं), नीतिविद् m. f. n.,
नयविद्, नीतिचतुरः -रा -रं.—(Skilful in the management of
affairs generally) व्यवहारकुशलः -ला -लं, व्यवहारदक्षः -क्षा -क्षं,
कर्मनिर्वाहकुशलः -ला -लं, कुशलः -ला -लं, विपक्षः -या -यं, निपुणः
-या -यं.—(Wise, well devised, adapted to its end) सुनीतः
-ता -तं, सुयुक्तः -क्ता -क्तं, सुप्रयुक्तः &c., सुचिन्तितः &c., सम्यङ्नीतः &c.,
यौक्तिकः -की -कं, सुसमीक्ष्य or सुविमृश्य or सुसमीक्षापूर्ध्वं कृतः -ता
-तं, अर्थसम्यादकः -का -कं, अर्थसाधकः -का -कं, कार्यसाधकः &c.,
अर्थकरः -रा -रं -रं, हितः -ता -तं.

POLITICAL, a. नीतिसंस्थी -स्थिनी &c., नीतिविद्यासंस्थी &c., राज-
नीतिसंस्थी &c., राज्यनयनसंस्थी &c., राज्यव्यवहारसंस्थी &c.,
नीतिविषयकः -का -कं, राजनीतिविषयः -या -यं, राजकीयः -या -यं,
नीति or देश or राष्ट्र or राज्य in comp.; as, 'political lore,'
नीतिविद्या, नीतिशास्त्रं; 'political rights,' देशाधिकारः, पौरज-
नाधिकारः.

POLITICAL ECONOMY, s. नीतिविद्या, देशपोषणविद्या, देशपालनविद्या,
राष्ट्रपालनविद्या, राष्ट्रपोषणविद्या, राज्यव्यवस्थाविद्या, राज्यनिर्वाहविद्या,
राज्यकर्मनयः -यनं.

POLITICALLY, adv. नीतिमपेक्ष्य, नीतिविद्यामपेक्ष्य, राज्यव्यवस्थामपेक्ष्य.

POLITICIAN, s. नीतिज्ञः, नीतिकुशलः, नीतिविद् m., नीतिवेदी m. (नं),
नीतिविशारदः, नीतिविद्याज्ञः, राजनीतिकुशलः, राजनीतिविशारदः,
नयविशारदः.

POLITICS, s. (Science of government) नीतिः f., नीतिविद्या, नयः,
राजनीतिः f., राजनीतिविद्या, नीतिशास्त्रं, राजनीतिशास्त्रं, राज्यनय-
नविद्या, राज्यशासनविद्या.—(Political or public affairs) राज्य-
विषयाः n. pl., राज्यलक्ष्याणि n. pl., राज्यकार्याणि n. pl., देशव्यव-
हारः, राष्ट्रव्यवहारः.

POLITY, s. (System of government) राज्यनीतिः f., राज्यनीतिः f.,
राज्यनीतिदण्डं, राज्यव्यवस्था, राज्यव्यवस्थाः f., राज्यनियमः, राज्यविधिः m.,
राज्यप्रवृत्तिः f., राज्यनियमनः, नीतिः f., दण्डनीतिः f.

POLL, s. (Head) मुखः -खं -खटं, शिरस् m., शीर्षं, मस्तकः -कं.—
(Entry of the names of electors) नामाभिलेखनं, नामलिखनं,
नामलेखनं, नामारोपणं, नामसमारोपणं.—(List of names) नामावलिः
-ली f., नामपरिसंख्या.

To POLL, v. a. (Cut off the hair) केशान् छिद् or लू or आवप्.—
(Enter names of electors, &c., in a list) नामावलिपत्रे or नाम-
परिसंख्यापत्रे नामानि समारुद् in caus. or आवारुद् or अभिलिख् or लिख्

POL

POLLARD, *s.* छिदायवृक्षः, छिदायवृक्षः, लुनायवृक्षः, लुनायवृक्षः *m.*
 POLLED, *p. p.* (Lopped) छिन्नः-चा-चं, लूनः-ना-नं.—(Registered as the names of voters) नामावलिपत्रादिपत्रः-ता-तं. अभिलिखितः-ता-तं.
 POLLEN, *s.* (Of a flower) परागः, रजस् *n.*, पुष्परजस् *n.*, पुष्पः *m.*, पांशुः *m.*; 'laden with pollen,' परागवान्-वती-वत् (न), परागी-गिणी-गि (न).
 To POLLUTE, *v. a.* दुष् (c. 10. दुषयति-यितुं), सन्दुष्य, प्रतिदुष्य, मलिनीकृ, मलिन (nom. मलिनयति-यितुं), कलुषीकृ, कलुष (nom. कलुषयति-यितुं), लिप् (c. 6. लिप्स्यति, लेप्), अनुलिप्, दिह् (c. 2. देगिष-ग्यु), मलेन दुष् or लिप् or सद् (c. 7. अनलि, चंङ्), कलुह (nom. कलुहयति-यितुं), समलीकृ, अनेधेन लिप्, अनेधीकृ, मलीमसीकृ, अपवित्रीकृ.—(Taint with guilt) दुष्, भंश् (c. 10. भंशयति-यितुं), भरीकृ, भंश्-हं कृ.—(A virgin) कन्या दुष् or धृष् (c. 10. धृषयति-यितुं).
 POLLUTED, *p. p.* दुषितः-ता-तं, दुष्टः-हा-हं, मलदूषितः &c., मलिनितः-ता-तं, मललितः-ता-तं, लिप्तः &c., अनेधयितः &c., अनेधयितः-ता-तं, कलुषितः-ता-तं, कलुषीकृतः &c., मलीमसः-सा-सं, समलः-ला-लं, मलवान्-वती-वत् (न), कलुहितः-ता-तं.—(As a virgin) दूषिता, भ्रा, धर्मिता
 POLLUTER, *s.* दुषकः, दुषणः, कलुषकारी *m.* (न), मलावहः, अशोषकृ
 POLLUTION, *s.* (The act) दुषण, मलदूषण, मललेपनं, मलिनोदरणं, कलुषीकरणं, अनेधदूषणं, अनेधलेपनं, अपवित्रीकरणं.—(The state) मलिनत्वं, मलिन्यं, समलता-नं, अनेधता-नं, मलदूषितत्वं, अनेध-लितता, अनेधयितत्वं, अनुलिप्यत्वं, अशोषत्वं, अपवित्रता-नं, दूषता-नं.—(Nocturnal) खमदोषः, खमवस्था, खमय्ये शुक्रपातः.
 POLTROON, *s.* कापुरुषः, कुपुरुषः, झीवः, दातृ, हतकः, कृपणः, भीरु-जनः, निर्वीर्यः, वैर्यहीनः, शीर्यहीनः, अपीरु.
 POLTROONERY, *s.* झीवता, कापुरुष्यत्वं, अपीर्यत्वं, दातरता, भीरुता.
 POLYANDROUS, POLYANDRIST, *s.* बहुभर्तृका, बहुयतिका, अनेकभर्तृका.
 POLYANDRY, *s.* बहुभर्तृत्वं, बहुभर्तृकार्यं, अनेकपतिधारणं.
 POLYCHORD, *a.* बहुतन्त्री-निधनी-निधनी (न), बहुतन्त्री-नु-नु, अनेकतन्त्री &c.
 POLYGAMIST, *s.* (Practiser of polygamy) बहुभार्यकः, अनेकभार्यकः, बहुपत्नीकः, हारी *m.* (न), अनेकस्त्रीकः.—(Defender of it) बहु-पत्नीवादी *m.* (न).
 POLYGAMY, *s.* बहुपत्नीत्वं, बहुभार्य्यत्वं-ता, अनेकभार्य्यता, सापत्यं.
 POLYGENOUS, *a.* बहुविधः-धा-धं, अनेकविधः &c., बहुप्रकाट-रा-रं.
 POLYGLOT, *a.* बहुभाषः-धा-धं, अनेकभाषः-धा-धं.
 POLYGLOT, *s.* बहुभाषपटव्यः, अनेकभाषपटव्यः, बहुभाषपुस्तक.
 POLYGON, *s.* बहुकोणः-यं, बहुभुजः, पट्टं-सी, अनेकाष्ट-सी, बहुको-याकृतिः *f.*, बहुसाकृतिः *f.*, बहुकोणा मूर्तिः.
 POLYGONAL, POLYGONOUS, *a.* बहुकोणः-धा-धं, बहुभुजः-जा-नं, बहुस-सा-सं, अनेकाष्टः-सा-सं.
 POLYMATHY, *s.* बहुविद्याज्ञानं, एतद्विद्याज्ञानं, बहुशास्त्रज्ञानं.
 POLYPETALOUS, *a.* बहुदलः-ला-लं, अनेकदलः &c., बहुदली-लिनी &c.
 POLYPHAGOUS, *a.* बहुभक्षः-धा-धं, बहुसादकः-का-कं, पट्टाशी-शिनी &c.
 POLYPHONOUS, *a.* बहुस्वर-रा-रं, बहुस्वनः-ना-नं, बहुध्वनिः-नि-नि.
 POLYPU, *s.* बहुपादः, बहुपाद् *m.*, अनेकपादः, बहुमूलाः, अनेकमूलाः.
 POLYPERMOUS, *a.* बहुवीर्यः-जा-नं, प्रवृत्तवीर्यः &c., अनेकवीर्यः &c.
 POLYSYLLABIC, *a.* बहुस्यन्तः-रा-रं, अनेकस्यन्तः &c., बहुस्यन्ती-रिणी-रि (न).
 POLYSYLLABIC, *s.* पट्टस्यन्तः, बहुस्यन्तः, अनेकस्यन्तः.
 POLYTHEISM, *s.* बहुदेवमतं, बहुदेववादः, अनेकदेवमतं, अनेकवादः.

PON

POLYTHEIST, *s.* बहुदेवमतवादी *m.* (न), अनेकदेववादी *m.*, अनेकवादी *m.*
 POMANDER, *s.* भाषितं, दासितं, दासितपूर्णं, सुगन्धिवृक्षं.
 POMATUM, POMADE, *s.* विलेपनं, सुगन्धिलेपः, मात्रानुलेपनी, यक्षकर्मः.
 POMEGRANATE, *s.* (The tree) दाहिन-मी, दाहिनः, दाहिनः, दाहिनः, करकः, रक्तवीर्यः, शुक्रवस्त्रः, कलशादकः, गणिवीर्यः, मधुवीर्यः, सप्तलः, कुचफलः, सुनीलः, पिङ्गीरः, नीरसः.—(Its fruit) दाहिनं, दाहिनं, दाहिनफलं.
 POMMEL, *s.* (Knob) पिङ्गः, गण्डः, गुल्फः, चाभोगः.—(Of a saddle) पय्याखपिङ्गः, पय्याखवहः, पय्याखः, पय्याखगुल्फः.
 To POMMEL, *v. a.* तद् (c. 10. ताडयति-यितुं), वेचाघातं कृ, दण्डाघातं कृ.
 POMP, *s.* (Procession) यात्रा, यात्राप्रसङ्गः.—(Show) सादर, ऐश्वर्यं, शोभा, प्रतापः, अतिप्रतापः, अतिशोभा, दम्भायं शोभा or तेजस् *n.*, चमत्कारः, कीर्तिक. See PARADE, PAGEANTRY.
 POMPOUS, *a.* (Displaying pomp, showy) महाप्रतापः-पा-पं, अति-प्रतापी-पिनी-पि (न), अतिशोभनः-ना-नं, सादररी &c., दौतुकी &c.—(Ostentatious) दाम्भिकः-की-कं, दम्भी &c., दम्भायकः-का-कं, सादोपः-पा-पं, अतिगर्वितः-ता-तं, दयाम्भातः &c., गर्वितः &c., गर्वितवाक्यः-वा-वं, विकल्पनः-ना-नं.
 POMPOUSLY, *adv.* (Magnificently) अतिप्रतापेन, अतिशोभापूर्व, सादरं.—(Ostentatiously) दम्भायं, दम्भं, दम्भपूर्व, सगर्व, गर्वितप्रकारेण, लोकदर्शनायं, विकल्पनपूर्व, सादोपं.
 POMPOUSNESS, *s.* (Magnificence) ऐश्वर्यं, सप्रतापत्वं. See POMP.—(Ostentatiousness) दम्भः, दाम्भिकत्वं, सादोपत्वं, गर्वितत्वं, विकल्पा, दयाम्भातता.
 POND, *s.* तहागः, जलाशयः, जलापाट, सरस् *n.*, हृदः, घातं, सरोवर-रं, त्रौडासरोवर, पापी-पि *f.*, कासाट, पुष्करिणी, सरसी, पलाकट, मीनगोपिका; 'a natural pond,'-सखानं, देवखानकं; 'an oblong pond,' दोषिका.
 To PONDER, *v. a.* and *n.* मनसा विचर् (c. 10. -चारयति-यितुं) or विगल् (c. 10. -गल्गयति-यितुं), चिन् (c. 10. चिन्तयति-यितुं), विचिन्, चिन्, छे (c. 1. व्यापति, ध्यातुं), पनुष्ये, अमिष्ये, सन्मिष्ये, भू (c. 10. भाषयति-यितुं), विभू, सन्भू, विभूष्य (c. 6. मृशति-चर्), परिमृश, विचिन् (c. 10. -तर्कयति-यितुं), अनुतर्क.
 PONDERABLE, *a.* (That may be weighed) तुलायोग्यः-ग्या-ग्यं, तुलनीयः-या-यं.—(To be pondered) चिन्तः-न्या-न्यं, चिन्तनीयः-या-यं.
 PONDERATION, *s.* (Act of weighing) तुलाधारणं.—(Act of pondering) सुविचारणं-या, सुचिन्तनं, विगल्नं-ना, सम्भावना
 PONDERED, *p. p.* चिन्तितः-ता-तं, सुविचारितः &c., विगल्तः &c., सुचिन्तितः &c.
 PONDEROSITY, *s.* भारित्वं, उभात्वं, अतिभारित्वं, गुरुता, अतिगुरुता-नं, गरिता *m.* (न), भारवस्त्रं.
 PONDEROUS, *a.* भारी-रिणी-रि (न), अतिभारी &c., सभाट-रा-रं.
 PONDEROUSLY, *adv.* भारवान्-वती-वत् (न), गुरुः-वी-रु, अतिगुरुः &c.
 PONDEROUSLY, *adv.* अतिभारेण, सुभारेण, सभारं, सगीरवं, अतिगुरु.
 PONIARD, *a.* कट्टाट, कृपाणी, शङ्खः *m.*, सुरिका, अस्त्रपुष्पिका, कर्तरी.
 To PONIARD, *v. a.* कट्टारेण व्यु (c. 4. विधायति, व्यु), सुर (c. 6. सुरति-यितुं).
 PONTAGE, *s.* सेतुकट, सेतुगुल्फ-लं, सेतुदेयं.
 PONTIFF, *s.* प्रधानपन्थीध्वजः, प्रधानपन्थीधिकारी *m.* (न), मुख्यपन्थीध्वजः, महापन्थीध्वजः, महापन्थीधिकारी *m.* (न), प्रधानपानकः, मुख्यपुरोहितः, महापानकः.
 PONTIFICAL, *a.* प्रधानपन्थीध्वजसम्बन्धी-रिन्धी &c., प्रधानपानकीयः-पा-पं.

PONTIFICATE, *s.* प्रधानधर्माध्यक्ष पदं or अधिकारः, धर्मप्रवक्तृता-त्वं.

PONTOON, *s.* जेतुयन्त्रे अनु- or नराण्डः or नरान्धः; 'bridge' काल-उत्तेजः.

POPE, *s.* गुडघोटकः, गुडघातः. गुडघातरी घोटकः or घण्टा.

POOL, *s.* तालावः, नलजयः, बलाधराः, पन्नालं, कुलं, गरम् *m.* इदं, धानाः, पुष्करिणी, निधानं, पन्नालः, तालं.

POOR, *s.* साधः पौष्ट्यभागः or पन्नालः, गौरी, नीकापट्टं.

POOR, *a.* (Destitute of money or property) दरिद्रः-द्रा-द्रुं, निर्धनः

-ना -नं, अपनः -ना -नं, धनहीनः &c. दलपनः &c. निर्धनः

-ला -लं, धनपनः -ना -नं, धनान्यः -ना -नं, दौनः -ना -नं, चर्ष-

-हीनः &c. पिनहीनः &c. दृष्टाहीनः &c. दृष्टान्यः &c. निमग्नः

&c. चक्षुःशून्यः -पा -पं, निःशक्तः -न्ता -न्तं, गताहीनः -ना -नं, दुर्गताः

-ना -नं, दलपनः -पा -पं, निष्पन्नः -ना -नं, निःशक्तः &c. जलपनः

&c. निःशक्तः &c. दारिद्र्यः -न्ता -न्तं, दारिद्र्यः -ना -नं, दारि-

-द्रावः -ला -लं, दारिद्र्यः -ना -नं, दृष्टः -ना -नं, दृष्टः -न्ता

-नं, दुरावः -ला -लं, दिपावः -पा -पं, 'to be poor,'

दारिद्र्य (c. 2 दारिद्र्य-द्रिद्र्य), दारिद्र्यम्.—(Paltry, mean, inferior)

दुर्गताः -न्ता -न्तं, दृष्टः -ना -नं, दुर्गताः -ना -नं, गताहीनः &c. निर्गताः

-ना -नं, निर्गताः &c. दुर्गताः -न्ता -न्तं, अपनः -ना -नं, जलपनः -न्ता

-नं, रालः -ला -लं, दृष्टः -ना -नं, जलपनः -ना -नं, or expressed

by दुर्, दु, दृष्ट, दृष्ट, देशीय in comp.; as 'a poor poet,'

दुर्गताः *m.* दारिद्र्यः &c.; 'a poor grammarian,' दुर्गताः

दृष्टः &c.; 'poor fare,' दृष्टः.—(Wretched, pitiable)

दौनः -ना -नं, दृष्टः -ला -लं, दुर्गताः -ला -लं, जलपनः -न्ता -न्तं,

दुर्गताः -न्ता -न्तं, दुर्गताः &c., दृष्टः -ना -नं, 'poor wretch,'

तद्वत् *m.* (नृ), दृष्टः जलपनः.—(As soil) रालः -पा -पं, ईरितः -पा

-नं.—(Word of endearment) प्रियः -या. दयितः -ना, दयितः -न्ता.

POOR-HOUSE, POOR-HOUSE, *s.* धर्मशाला, दारिद्र्यशाला, दारिद्र्यालयः -यं, दारिद्र्यालयः, दारिद्र्यालयः.

POORLY, *a.* (Somewhat indisposed) चक्षुःशून्यः -न्ता -न्तं, ईदृक्षः &c., ईदृक्षः -गिगी-गि (नृ), चक्षुःशून्यः -न्ता -न्तं, ईदृक्षः -न्ता -न्तं.

POORLY, *adv.* (Without wealth, in indigence) दारिद्र्येण, गदाद्विं, दारिद्र्येण, निर्धनपणं, दृष्टं, दीनं, सदैवं, धनेन दिना.—(With little success) चक्षुःशून्यं, चक्षुःशून्यं, मिदं दिना, यत् दिना, निष्फलं.

POORNESS, *s.* (Want of money or property) दारिद्र्यता, दारिद्र्यं, दारिद्र्यं, निर्धनता -न्तं, अपनता, धनहीनता, धनशून्यता, दीनता, दैवं, धनहीनता, दयितहीनता. See POVERTY.—(Meanness, paltriness) गुच्छता, दृष्टता, कार्पण्यं, निर्गुच्छता, खलता.—(Barrenness, unproductiveness) रुच्छता, शुष्कता -न्तं, निष्कलता, विफलता -न्तं, जलदत्तं, जललोपादकता.

POOR-SPIRITED, *a.* दृष्टपुष्टिः -दिः -दि, दीनपुष्टिः &c., दीनमनस्कः -न्ता -न्तं.

POR, *s.* (Sharp, sudden sound) स्फुकारः, स्फुत् indecl., आकस्मिक-कण्ठः, पदशब्दः. क्षणिकं, आकस्मिकध्वनिः *m.* अकस्मात्क्षणिकं.

To POR, *v. n.* (Enter suddenly) अकस्मात् प्रविश (c. 6. पिशति-येष्टु) or निविश, आकस्मिकध्वनिपूर्वं प्रविश, आकस्मिकप्रवेशं कृ.—(Pop out) अकस्मात् or आकस्मिकध्वनिपूर्वं निर्गन् (c. 1. गच्छति-गच्छु) or निर्गन्तः -ना -नं भूः 'in and out,' गमनागमनं कृ.—(Make a sudden sound) स्फुत् शब्दं कृ, आकस्मिकध्वनिं कृ, अकस्मात् कृ (c. 1. क्षणिक-क्षिप्त) or ध्वन्, पद शब्दं कृ.

To POR, *v. a.* (Cause to enter suddenly) अकस्मात् प्रविश (c. 10. वेष्टयति-यिष्टु) or निविश, आकस्मिकध्वनिपूर्वं प्रविश.—(Cause to issue suddenly, pop out) अकस्मात् निर्गन् (c. 10. गमयति-यिष्टु)

निःगृ (c. 10. सारयति-यिष्टु).

POR, *adv.* स्फुकारेण, स्फुत् शब्देन, अकस्मात्, आकस्मिकध्वनिपूर्वं.

POR, *s.* रोमीयधर्माध्यक्षः, रोमीयधर्माध्यक्षः *m.* महाधर्माध्यक्षः.

POPULAY, *s.* शुकः, कीरः. See PARROT.

POPULAR, *a.* रोमीयधर्माध्यक्षसन्धी &c., रोमीयधर्माध्यक्षसन्धी &c.

POPULAR, *s.* दीर्घपुष्टः, दीर्घतः *m.*, दीर्घपादः, दीर्घदुः.

POPPY, *s.* रसतरुः; 'its juice,' रसतरुः; 'secd,' लिङ्गा, लिङ्गा.

POPULACE, *s.* लोकः, प्रजा, सामान्यलोकः -काः *m. pl.* साधारणलोकः

-काः *m. pl.* प्राकृतलोकः, प्राकृतजनः *m. pl.*, अवरजनः, अवर-

लोकः *m. pl.*, अवरवर्गः *m. pl.*

POPULAR, *a.* (Pertaining to the common people) लौकिकः -की

-कं, साधारणलोकसन्धी &c., सामान्यलोकसन्धी &c., लोक or जन

in comp.; 'courting popular favor,' लोकप्रसन्नं, जनप्रसन्नं,

लोकानुसन्नं.—(Prevailing among the people, general)

लौकिकः -की -कं, सार्वलौकिकः &c., लोकविदः -दा -दं, लोकप्रसिद्धः

&c., लोककृत् -दा -दं, रटः &c., लोकसम्मतः -ता -तं, लोकगतः

&c., लोक or जन in comp.; 'popular usage or custom,'

लोकप्रवृत्तिः, जनप्रवृत्तिः, लोकपारः, जनपारः, लौकिकपारः,

लोकन्यादा, जनन्यादा, जनरीतिः *f.*, लौकिकरीतिः *f.*, लोकरीतिः *f.*,

लोकप्रवाहः; 'popular rumour or report,' लोकप्रवादः, जनप्र-

वादः, लोकवादः, जनवादः, लोकवाक्ता, जनवाक्ता, जनश्रुतिः *f.*, जनरयः,

लोकवदनी, जनवदनी; 'popular story,' लोककथा, जनकथा;

'popular accusation,' जनप्रवादः; 'odium,' जनविद्वेषः; 'tumult,'

प्रकृतिघोषः; 'apprehension or acceptance,' लोकग्रहः; 'con-

forming to popular opinion,' लोकानुसरणं, लौकिकानुसरणं,

गतानुगमनं; 'one who does so,' लोकानुसारी *m.* (नृ) गतानुगतिः.

—(Suitable to common people) सामान्यलोकयोग्यः -ग्या -ग्यं,

सामान्यलोकयोग्यः -गिनी -गि (नृ), सर्वलोकयोग्यः &c., साधारणः

-गी -गं.—(Pleasing to the people, enjoying the favor of

people) लोकप्रियः -या -यं, सर्वलोकप्रियः &c., जनप्रियः &c., लोक-

नुकूलः -ला -लं, लोकप्राप्तः -न्ता -न्तं, सर्वप्रियः &c., सर्वलोकप्रियः &c.

POPULARITY, *s.* लोकप्रीतिः *f.*, जनप्रीतिः *f.*, लोकप्रियता, सर्वलोकप्रीतिः *f.*,

लोकानुसृत्यं, लोकानुसृत्यता, जनानुसृत्यं, जनानुसृत्यता, जनप्रियता,

सर्वप्रियता, लोकानुसृत्यः, जनानुसृत्यः, लोकप्रसन्नं, लोकसम्मतं, लोक-

प्राप्तः; 'desire of it,' लोकप्रसन्नं, लोकानुसृत्यता.

POPULARLY, *adv.* लोकानुसृत्यं, लोकप्रकारेण, लोकप्रकारेण.

To POPULATE, *v. a.* (People) जननीकृ, जननं -नां कृ, जनविशिष्टं

-दां कृ, पक्ष in caus.

To POPULATE, *v. n.* प्रगोपति कृ, प्रगोपादनं कृ, प्रजापृष्टिं कृ or जनं,

प्रजनं (c. 4. जायते -जनिषु), प्रजाम् उत्पद्य (c. 10. पादयति -यिष्टु).

POPULATION, *s.* प्रजा, प्रजासंख्या, जनसंख्या, लोकसंख्या, जनाः *m. pl.*,

जनता, देशजनता, देशजनाः *m. pl.*, देशप्रजा, लोकः, देशलोकः.

POPULOUS, *a.* बहुजनः -जा -जं, जलजनः -ना -नं, प्रपुरजनः &c., प्रपुर-

पुरजः -या -यं, प्रपुरजनः &c., जनसाराः -धा -धं, प्रजापुष्टः -ला

-लं, जनपदायुतः -ता -तं, यारिताः -ता -तं.

POPULOUSNESS, *s.* पुरुषजनं, प्रजाप्राप्यं, प्रजाप्राप्यं, पुरुषजनं, जन-

प्राप्यं, लोकप्राप्यं, पुरुषप्राप्यं, पुरुषप्राप्यं.

PORCELAIN, *s.* कोलालकं, मृणमयभासनि *n. pl.*, मृणभासनि *n. pl.*, मार्सिकं.

PORCH, *s.* देहली-लिङ्गः, द्वारमण्डपः -पं, वातायनं, द्वारमण्डपं, निष्पाशः;

'side seat of a portico,' मृगसदनं; 'portico before a temple,'

साममण्डपः -पं.

PORCUPINE, *s.* शस्त्रकणः, शस्त्रः-त्यकाः, शलाका, शलकी *m.* (नं),
आविद् *m.* (य), कण्टकाकारः, सेपा; 'his quills' शल्ल-ल्लो, शल्ल-ल्लं.
PORE, *s.* (Of the skin) रोमकूपः, तनुकूपः, रोमरन्ध्रं, लोमरन्ध्रं, लोमकूपः,
खेद्वारं, खेदमार्गः—(Small spiracle) सूक्ष्मरन्ध्रं.
To PORE, *v. n.* (Read books with fixed application) यद्बद्ध्या or
स्थिरदृष्ट्या or अनिमित्तयत्नायां or अतन्मदृष्ट्या यन्त्यान् चयी (c. 2.
अधीते, अधेत्तुं, rt. ३), अत्यभिनविशेन or अभिनिविष्टचेतसा or अतन्म-
मनसा ग्रन्थाध्ययनं कृ, अनन्मदृष्टिर् अध्ययनं कृ.
PORK, *s.* शूकरमांसं, सूकरमांसं, बराहमांसं, बाराहं, शूकरं.
PORKER, *s.* शूकरः, बराहः, पचनयोग्यः शूकरशावकः, छुद्रशूकरः.
POROUS, *a.* (Having interstices in the skin) रोमकूपयुक्तः-क्ता-क्ते,
रोमकूपविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, रोमकूपमयः-यी-यं, सरोमकूपः-पा-पं—
(Having minute spiracles) सूक्ष्मरन्ध्रयुक्तः-क्ता-क्ते, सूक्ष्मरन्ध्रपूर्णः-
-णी-णीं, सूक्ष्मरन्ध्रविशिष्टः-ष्टा-ष्टं, सरन्ध्रः-न्ध्रा-न्ध्रं—(Having
interstices for exudation) विरलावयवकः-का-कं, शिथिलावयवकः
&c., द्रावकावयवकः &c., खेदमार्गविशिष्टः-ष्टा-ष्टं.
POROUSNESS, POROSITY, *s.* सरोमकूपत्वं, रोमकूपपूर्णता, सूक्ष्मरन्ध्रपूर्णता,
यहुरन्ध्रपूर्णता, सूक्ष्मरन्ध्रमाहुत्वं, सरन्ध्रता, विरलावयवत्वं, शिथिलावयवत्वं,
द्रावकावयवत्वं.
PORPOISE, *s.* शिशुमः, शिशुमारः, उलुपी *m.* (नं), उलुकी *m.* (नं), चतुर्भुजः,
अधुकीशः, सौरिकः, वाःकिटिः *m.*, जलगुरूकः, वारिशूकः, समुद्रीयशूकरः.
PORRIDGE, *s.* नूपं, यूपः-यं, नुष्कः, मन्थः, नूथान्मन्थः.
PORRINGER, *s.* नूपपात्रं, यूपपात्रं, पात्रं, भाजनं, भाखंडं.
PORT, *s.* (Harbour, haven) नौकाशयः, नौकाश्रयः, छाशयः, छाश्रय-
स्थानं, उन्नतस्थानं, खातं, उन्नतस्थानं, नौकासंरक्षणयोग्यं खातं, नीच-
स्थानस्थानं, नीचस्थानयोग्यं खातं, नौकास्थानं; 'reaches the desired
port, इष्टस्थानं or इष्टदेशं गच्छति.—(Gate) द्वारं.
PORTABILITY, *s.* वाह्यता, सुवाह्यता, सुवहनीयता, हस्तवाह्यता, लघुता.
PORTABLE, *a.* सुवाह्यः-ह्य-ह्यं, वाह्यः &c., वहनीयः-या-यं, सुवहनीयः
&c., सुखवाह्यः &c., अनायासवाह्यः &c., सुखवहनीयः &c., हस्तवाह्यः
&c., सहजवाह्यः &c., लघुः-घुः-घुं-घुं.
PORTAL, *s.* द्वारं, द्वारं *f.*, उपद्वारं, प्रतीहारः, प्रवेशद्वारं, मुखं.
PORTCULLIS, *s.* नगरद्वारोपरिस्थो जडमकपाटः तेन च शत्रोरगमनकाले
पातितेन द्वारवर्तते रूप्यते, द्वारवर्तरोधनयन्त्रं.
To PORTEND, *v. a.* अग्रे सूचं (c. 10. सूचयति-यितुं), पूर्वं or पूर्वं दृष्टुं
(c. 10. दृश्यति-यितुं) or प्रदृष्टुं, अनिष्टं सूचं or आविद् (c. 10. वेद-
यति-यितुं), पूर्वचिह्नं or पूर्वलक्षणं दा, पूर्वलक्षणेन भविष्यत् सूचं or
अनिष्टसूचनं कृ or भाविष्यत्सूचनं कृ, भाविष्यत् or उत्पातं or विनि-
यातं शंसं (c. 1. शंसति-सितुं), कुलक्षणं दा.
PORTENT, *s.* (Omen) पूर्वलक्षणं, पूर्वचिह्नं, पूर्वलिङ्गं, शकुनं, भाषिसूच-
कचिह्नं, भविष्यत्सूचकचिह्नं—(Omen of ill, prodigy) उत्पातः,
उपसर्गः, विनिपातः, प्यातोपातः, चहुतं, जरिष्टं, दुर्लक्षणं, अवलक्षणं,
दुष्टिहं, अवचिह्नं, अपशकुनं, उपप्रवः, उपलिङ्गं, उपद्रवः, अत्याहितं,
उपाकृतं, अनयं, विनिहतां, अशुभलक्षणं, अनिष्टसूचकचिह्नं, भाविष्य-
त्सूचकं or भाविष्यत्सूचकं चिह्नं, कुलक्षणं; 'ceremonies to
avert portents,' अहुतशान्तिः *f.*
PORTENTOUS, *a.* उत्पातशंसी-सिनी-सि (नं), विनिपातशंसी &c., चौत्पा-
तिकः-को-कं, औपसर्गिकः-की-कं, अनिष्टशंसी &c., अगिष्टसूचकः-
का-कं, अनिष्टवेदी &c., अशुभशंसी &c., अशुभसूचकः &c., भवि-
ष्यत्सूचकः &c., अमद्रसूचकः &c., चहुतशंसी &c., अहुतसूचकः &c.,
अहुतः-ता-तं, अत्याहितः &c., शाकुनः-नी-नं, शाकुनिकः-की-कं.
608

PORTENTOUSLY, *adv.* सोत्पातं, चहुतं, उत्पातपूर्वं, दुर्लक्षणेन, कुलक्षणेन.
PORTER, *s.* (Gate-keeper) द्वारपालः, द्वारी *m.* (नं), द्वाररक्षकः, द्वारस्थः,
द्वारस्थः, द्वारस्थः, द्वारस्थः, द्वारस्थः, द्वारस्थः, द्वारस्थः, द्वारस्थः, द्वारस्थः,
द्वारस्थितः, द्वारस्थितः, द्वारस्थितः, द्वारस्थितः, द्वारस्थितः, द्वारस्थितः,
"हकः, भारवाही *m.* (नं), भारवाहिकः, भारिकः, भारी *m.* (नं), भारहरः,
भारहारी *m.*, भारहारकः, बोटा *m.* (दृ).
PORTERAGE, *s.* (Cost of carriage) वहनमूल्यं, वाहनमूल्यं, भारवाहनमूल्यं.
—(Business of a porter) भारवाहनं, भारिककर्म *n.* (नं).
PORTFOLIO, *s.* पत्राधारः, पृथुपत्राधारः, महापत्राधारः, वृहत्पत्राधारः.
PORTHOLE, *s.* नौपाश्वेच्छिद्रं, नौपाश्वेच्छिद्रं, नौपाश्वेच्छिद्रायां.
PORTICO, *s.* वरखंडः, द्वारप्रकोष्ठकं, वहिद्वारप्रकोष्ठकं, द्वारमखंडः-यं, देहली-
-लिः *f.*, निष्काशः, परखंडः, वातायनं, पिरः, द्वारपिरः.
PORTION, *s.* (Part) अंशः, भागः, विभागः, खण्डः-खंडकः, अंशवयः, अंशं,
भित्तं, वेदः, भित्तं, शकलः-लं—(Portion allotted, share) विभागः,
अंशः, भागः, भाजितं, भाज्यं, खण्डः-खंडकः, उद्धारः—(Share of an
estate) अंशपात्रः, अंशभागः, रिकभागः, पैरुकरिकभागः, दायः,
उद्धारः, जीवद्वारिकं—(Wife's fortune) स्त्रीधनं, यौतकं, यौतुकं, युतकं,
शुल्कः, जीवद्वारिकं, अय्यावाहनिकं, कन्याधनं, परिषर्हं.
To PORTION, *v. a.* (Parcel out) विभक्तुं (c. 1. भजति-ने-भक्तुं), प्रवि-
भक्तुं, वण्टं (c. 10. वण्टयति-यितुं), विभागशः or अंशंशः कृ or परि-
कृ or विभक्तुं, अंशं, अंशं—(Endow) यौतकं or शुल्कं or वृत्तिं दा,
प्रतिष्ठां कृ, प्रतिष्ठा.
PORTIONABLE, *a.* विभाज्यः-ज्या-ज्यं, भाज्यः &c., वण्टनीयः &c., जीवद्वार-
रिक्कः &c.
PORTIONED, *p. p.* (Divided out) विभक्तः-क्ता-क्ते, प्रविभक्तः &c.,
अंशविभक्तः &c., अंशितः-ता-तं, परिक्लृप्तः &c.—(Endowed) प्रति-
ष्ठितः-ता-तं, गृहीतशुल्कः-क्ता-क्ते, गृहीतयौतकः &c.
PORTIONING, *s.* विभागः, विभाजनं, प्रविभागः, विभागकरणं, भाजनं, अंशनं,
उद्धारविभागः, विभागकल्पना, वण्टनं.
PORTIONLESS, *a.* अंशशः-शा-शं, अंशहीनः-ना-नं, शुल्कहीनः-ना-नं.
PORTLINESS, *s.* उदरविस्तारः, कायविस्तारः, शरीरगौरवं, शरीरसूक्ष्मता,
सूक्ष्मशरीरत्वं, सूक्ष्मकायत्वं, शरीरवृहत्त्वं.
PORTLY, *a.* (Dignified in mien) गौरवशाली-लिनो-लि (नं), गौरी-
पगामी &c., गौरवगतिः-ति-ति, गौरववृत्तिः &c.—(Bulky, cor-
pulent) विस्तीर्णोदरः-रा-रं, विस्तीर्णकायः-या-यं, पृष्ठोदर-रा-रं,
सूक्ष्मकायः &c., वृहत्कायः &c., सूक्ष्मशरीरः &c.
PORTMANTEAU, *s.* पन्थनीयं वस्त्रपात्रं or वस्त्रभाजनं, वस्त्राधारः.
PORTRAIT, *s.* प्रतिमा, प्रतिमानं, उपमा, उपमानं, उपमितिः *f.*, प्रतिमूर्तिः *f.*,
प्रतिकृतिः *f.*, पित्रलेखा, चालेख्यं, चित्राकृतिः *f.*, चित्रं, प्रतिच्छन्दः-
-न्दकं, प्रतिच्छाया, जीवित्यक्तिप्रतिमा.
PORTRAIT-PAINTER, *s.* उपमाता *m.* (नं), पित्रलेखकः, पित्रकारः, चित्रकारः,
चित्रलिख *m.* (ख), चालेख्यकृत् *m.*, उपमानकृत् *m.*, प्रतिमानकृत् *m.*
PORTRAIT-PAINTING, *s.* पित्रलेखनं, चित्रलेखनं, उपमानकरणं, रुपकरणं.
To PORTRAY, *v. a.* (Paint) चालिषु, विलिषु, लिषु, पित्र, वण्टं, उप-
वण्टं—(Describe) वण्टं, अनुवण्टं, उपवण्टं, निरूपं.
PORTRAYED, *p. p.* वण्टितः-ता-तं, चालितः &c., चित्रितः &c., चित्रगतः &c.
PORTRESS, PORTERESS, *a.* द्वारारिकी, द्वारपालका, प्रतीहारी, द्वाररक्षकी.
To POSE, *v. a.* निरुद्धरीकृ, वाग्रोधं कृ, उन्नतरोधं कृ, वाग्रोधं कृ, प्रति-
वाग्रोधं कृ, वाग्रोधनं कृ, उपमर्दं कृ, पाप् (c. 1. पापते-यितुं),
मुहं (c. 10. मोहयति-यितुं), विमुहं, श्रान्तं कृ.
POSED, *p. p.* निरुद्धः-रा-रं, निरुद्धरीकृतः-ता-तं, बाधितः-ता-तं, (7)

मोहितः - ता - तं, विमोहितः &c., जुगुह्वितः &c., इति कर्तृन्मात्राभ्याम् - दा - दं.
 Poser, s. उपनर्दकः, बाधकः, पाशोपकः. मोहकः, विमोहकः.

Positio, s. (Situation) स्थानं, स्थितिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, संस्थापनं, पदं, जात्यर्थं, पदार्थः -पौ *f.*—(Attitude) चक्षुःस्थितिः *f.*, शरीरस्थितिः *f.*, चाक्षारः; 'of the feet,' पदस्थानः, पदविन्यासः.—(Principle laid down, proposition advanced) पराः, प्रतिज्ञा, प्रसिद्धिः, प्रनेयं, प्रतिज्ञेयं, प्रतिज्ञातं, भाषा, हेतुः *m.*, पृथं पराः, उपस्थापनः, सत्यः; 'false position,' रैत्याभासः, पद्याभासः, आभासः, निव्यातेतुः *m.*—(State, circumstances) अवस्था, स्थितिः *f.*, दशा, संस्थितिः *f.*, भाषा, वृत्तिः *f.*, गतिः *f.*

Positive, a. (Explicit, express, direct) व्याप्तः-ता-यं, स्पष्टार्थः-था-यं, यत्नः-क्षा-लं, सुस्पष्टः &c., सुस्पष्टः &c., पक्वः-प्रा-मं, प्राप-
कर्मार्थः-प्रा-यं, प्रसादप्रमाणार्थः &c., प्रगटः-दा-दं, प्रामाणिकः-ता-तं,
प्रत्यक्षः-क्षा-यं.—(Peremptory, definite) नियतः-ता-तं, लयप्रयुक्तः
-का-कं, प्रायश्चित्तः-का-दं, सुनिश्चितः-ता-तं, निश्चितः &c., सुनि-
श्चितः &c., निर्णीतः &c., प्रत्यक्षस्विकृतः-का-कं, प्रापिकत्वम्-दा-दं,
—(Absolute, real, existing in fact) वास्तवः-वी-यं, पारमार्थिकः
-का-कं, तथ्यः-य्या-यं, सत्यः-त्या-तं, यथार्थः-था-यं, गन् गती
सत् (त्), विद्यमानः-ता-तं, भूतः-ता-तं, तात्त्विकः-का-कं; 'posi-
tive charge,' तत्सामर्थ्यः.—(Settled by arbitrary appoint-
ment, not inbred) नियोगसिद्धः-दा-दं, नियोगप्रयुक्तः-दा-दं,
नियोगहेतुवः-का-कं, अध्यापकसिद्धः &c., प्रसाधकसिद्धः-का-कं, अनै-
सर्गिकः-वी-यं, अनहजः-जा-जं, यहिजातः-ता-तं.—(Confident,
sure) दृढनिश्चयः-या-यं, कृतनिश्चयः &c., गातनिश्चयः &c., निश्चि-
तमताः-ता-तं, निश्चितमनस्कः-स्ता-स्तं, निश्चयी-यिनी-यि
(न्), पटनिश्चयः-या-यं, दृढमतिः-ति-ति, निःसंशयः-या-यं, निः-
सन्देहः-हा-हं.—(Confident in assertion) दाटनं स्वमतयान् &c.,
or स्वमताग्रहो &c., मताग्रहो &c., स्वमताभिमानो &c., मताभिमानो &c.,
दृढोक्तिः-क्ति-क्ति, उक्तनिर्वाहो &c., प्रोक्तनिर्वाहो &c.

POSITIVELY, *adv.* (Expressly) स्पष्टं, सुस्पष्टं, पक्वं, सुपक्वं, स्पष्टार्थतः, अचक्रे, असन्दिग्धं.—(Peremptorily, definitely) निश्चयं, मुनिश्चयं, अवश्यं, अवश्यमेव, निश्चितं, मुनिश्चितं, पक्वत्वेन विना.—(Absolutely, really) यन्मुक्तं, तच्चतुः, यथार्थतः, तथ्यं, सत्यं, सत्यमेव.—(Confidently, surely) निश्चयेन, दृढनिश्चयेन, दृढनिश्चयपूर्वं, मुनिश्चयेन, मुनिश्चयपूर्वं, दृढेन, दृढं, मुदृढं.—(Dogmatically) स्मृताप्रमाणेन, मताप्रमाणेन, मताभिमानेन, दृढोक्त्या.

POSITIVENESS, &c. (Reality of existence) चास्तविकत्वं, तथ्यता, यथार्थत्वं,
सत्ता, सार्वं, विद्यमानता, सत्यता-त्वं.—(Perceptoriness) दृढनिश्चयः
-यत्वं, सुनिश्चयत्वं, दृढता, सुदृढता, दार्ढ्यं, अचक्रता, सुस्पष्टता, नियतत्वं,
सुनियतत्वं, दृढनिश्चयः, सुनिश्चयित्वं.—(Dogmatism) दृढमताग्रहः
मताग्रहः, मताभिरुचिः, दृढोक्तिः &c.

To POSSESS, v. a. (Have, hold). धृ (c. 10. धारयति-यितुं, c. 1. धरति, धरन्), धा (c. 3. दधाति, धत्ते, धातुं), आधा, विधा, भृ (c. 3. निर्भाज्जि भर्ज्जि), दध् (c. 1. दधते-यितुं), शाल् (c. 10. शालयति-यितुं), भुज्, आप्, प्राप्.—(Hold in use, enjoy, occupy) भुज् (c. 7. भुनक्ति, भुंक्ते, भोक्तुं), उपभुज्, परिभुज्, अनुभुज्, अधिभुज्, भोगं कृ, परिभोगं कृ, अधिष्टा, अध्याप्.—(Gain, obtain information of) आप् (c. 5. ज्ञामोति, ज्ञातुं), प्राप्, ज्ञयाप्, लभ्, उपलभ्, सासद्, अधिगम्, आधिष्, समाधिष्. आक्रन्, अध्याक्रन्.—(Have power over) अधिक्, प्रभू,

(77) आविशः, वेशाङ्कः.—(Engross, take up, as a thought, mission, &c.) आविशः, व्यापः, ग्रसः, आक्रमः.—(As an evil spirit, &c.)

अविष्-समाविष्.—(Give possession, make possessed of)
अधिकारं दा, अधिक्, युज् in cans. See Possession or.

Poss. adj. *p. p.* (Held, occupied, enjoyed) धृतः -ता -तं, धारितः
 &c., चायिष्टः -ष्टा -ष्टं, समायिष्टः &c., आक्रान्तः -न्ता -न्तं, भुङ्क्तः -क्ता -क्तं,
 अधिभुङ्क्तः &c., हस्तगतः -ता -तं, यस्तः -स्ता -स्तं, आस्तादितः &c., अधि-
 दितः &c., जयायितः &c., आधिगतः &c., अधीनः -ना -नं. —(Gained)
 प्राप्तः -प्ता -प्तं, प्राप्तः &c., लब्धः -ब्धा -ब्धं, प्राप्तादितः -ता -तं, अधिगतः
 &c. —(Engrossed, afflicted by) चायिष्टः &c., समायिष्टः &c.,
 आक्रान्तः -न्ता -न्तं, यस्तः -स्ता -स्तं, उपहतः &c.; as, 'by love,'
 कामायिष्टः &c.; 'by avarice,' लोभायिष्टः &c. —(Possessed of,
 endowed with) युक्तः -क्ता -क्तं, जनिताः -ता -तं, उपेतः -ता -तं,
 समन्वितः -ता -तं, उपपन्नः -न्ता -न्तं, सम्पन्नः &c., मयुक्तः -ता -तं,
 जनपेतः -ता -तं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, शीघ्रितः &c., सनाथः -था -थं or
 expressed by the affixes वत्, मत्, and इन्; as, 'possessed
 of wealth,' धनवान् यतो -यत् (त्), धनो -निनी -नि (न्), धनयुक्तः
 &c., धनान्वितः &c.; 'possessed of prosperity,' श्रीमान् &c.;
 'possessed of learning,' विद्यावान् &c., विद्यासम्पन्नः &c.; 'of
 a father,' पित्रवान्. See POSSESSING. —(By evil spirits) भूता-
 यिष्टः &c., भूतसमायिष्टः &c., पिशुनायिष्टः &c., भूतयस्तः &c., भूतस-
 धारितः &c., भूतार्चः -र्चा -र्चं, भूतधारितः &c., भूतोपहतः &c.

POSSESSING, *part.* भारी -रिणी -रि (न्), धारयन् -यन्ती ; यन् (त्), दयन्
-यन्ती -यन् (त्), दधानः -ना -नं, दधः -धा -धं, शाली &c. See
POSSESSOR OR.

POSSIDIO, & (Having, holding) धारयं, धरयं.—(Occupancy, ownership) अधिकारः, अधिकृतः *f.*, अधिकारस्थं, अधिकारिता-त्वं, भोगः, भुक्तिः, परिभोगः, आवेशः, समावेशः: 'taking possession,' आवेशनं, समावेशनं, आक्रमणं, आक्रान्तिः *f.*, अध्याक्रमणं: 'to take possession of,' आविश (c. 6. -विशति-वेष्टुं), समाविश, आक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रामिषुं), अध्याक्रम्: 'to put in possession,' नियुञ् (c. 7. -युनक्ति -युंक्ते, c. 10. -योजयति -यिषुं), युञ्, अधिकृ, अधिकारं दा: 'come into one's possession,' दस्तगतः-ता-तं, स्थापीनभूतः-ता-तं, स्थापीनः-ता-तं.—(State of being possessed of or by) आपिष्टता, आवेशः, आक्रमता, सम्पन्नता, युक्ता, शालिता, विशिष्टता. —(By evil spirits) भूतावेशः, पिशाचावेशः, आवेशः, समावेशः, भूतसञ्चारः, पिशाचसञ्चारः, भूतयस्तता, भूतोपहतत्वं, भूतवाधा, पिशाच-वाधा, भूताक्रान्तिः *f.*, भूतक्रान्तिः *f.*, ग्रहमयः, भूतपीडा, पिशाचपीडा, उपद्रवः, उपसर्गः.—(Thing possessed of, property) स्वं, स्थापीनद्रव्यं, स्थापीनयस्तु *n.*, द्रव्यं, यस्तु *n.*—(Goods, possessions) द्रव्यं-प्याणि *n. pl.*, यस्तु-स्तुनि *n. pl.*, चित्रं, विभवाः, खर्चः, धनं, द्रविण्यं, यम् *n.*, रिचयं, ऋचयं, पुष्टं, शोचादि *n.* भूमिः *f.*

Possessive, a. (In grammar) ससन्धवाचकः -का -कं, अपिकरणाचकः
 &c. : 'possessive case.' ससन्धः, गणो, पष्ठो विभक्तिः.

पोषण, *n.* धारी *m.* -दंष्ट्रा *f.* (नृ). धारयन् *m.* -यनी *f.* (नृ), धारयः
-या, क्षणिकारी *m.* -रिखा *f.* (नृ), भोक्ता *m.* (कृ). परिभोक्ता *m.*, भोगी *m.*
(नृ). परिभोगी *m.*, उपभोक्ता *m.*, शाली *m.* (नृ). स्वामी *m.* -मिनी *f.*

POSSIBILITY, *s.* सम्भयः, सम्भायनं-ना, सम्भायता, सम्भावनीयता. शक्यता.
साध्यता, करणीयता, सम्भतिः *f.*

POSSIBLE. a. शक्यः -बन्वा -बन्वै, सम्भाव्यः -व्या -व्यं, सम्भावनियः -या -यं, सम्भावितः -ता -तं, घटनशक्यः &c.; 'possible to be done'.
करीष्यः -या -यं, साध्यः -व्या -व्यं, साधनीयः -या -यं, कर्तुं शक्यः &c..
उपपाद्यः -द्या -द्यं, सम्पाद्यः &c., सम्पादनीयः -या -यं; as much

POS

as possible,' यथाशक्ति, यथाशक्ते; 'to be possible,' शक् in pass. (शक्यते), सम्भू; 'it is not possible,' न सम्भवति. The root शक् gives a passive sense to the infin.; as, 'it is not possible to be done,' कर्तुं न शक्यते.

POSSIBLY, adv. (By any power). This sense must be rendered by शक्यं, or the root शक् thus, 'all that can possibly be known,' यद् सहे ज्ञातुं शक्यते or शक्यं.—(Any how, by any means) कदाचित्, यथाकचचित्, कचन, यथाकचन.—(Perhaps) किञ्चित्, अपिनाम, किल, स्यात्, कदापि, कदाचित्, नाम.

Post, s. (Piece of timber set upright, pillar) स्तम्भः, स्थायुः *m.*, स्तम्भा. अवष्टम्भः, अवस्तम्भः, उपस्तम्भः, दाहः *m.*; 'of a house,' गृहस्तम्भः, गृहदाहः *m.*; 'for securing an elephant,' जालानं, पन्थस्तम्भः.—(Office) अधिकायः, पदं, पदवी -पि: *f.*, नियोगः; 'post under government,' अधिकारपदं; 'an honorable post,' द्वाध्यपदं—(Station, position) स्थानं, पदं, पदवि: -वी *f.*, आस्थपदं, स्थिति: *f.*, अवस्थिति: *f.*—(Military station) गुल्मस्थानं, सैन्यस्थानं.—(Post of danger in battle) वीराशंजनं, भयप्रदा युधभूमि:—(For carrying letters) पत्रवाहनं, राजपत्रवाहनं, राजपत्रवाही *m.* (न), लेखवाहनं, राजलेखवाहनं -हकः, राजनियोगिभिर् भूतः पत्रकोपः, राजपात्रकभृते लेखकोपः, राजपत्रवाहकः, राजलेखवाही *m.*

To post, v. n. (Travel with post horses or with speed) गतेन गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), जयवाहनेन गम्, जयपुरी: or जवाघ्रे: or जयघोटकेद् गम् or व्रज् (c. 1. व्रजति -गितुं).

To post, v. a. (Station) स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), अवस्था, प्रतिष्ठा, नियुज् (c. 7. -युजति -युक्ते, c. 10. -योजयति -यितुं), विनियुज्.—(Fix to a post) स्तम्भे पन्थं, स्तम्भवधे -धो कृ.—(Expose to public reproach) नामादि प्रकाशयित्वा परिवास्त्यदं कृ or अपमानास्त्यदं कृ or निरस्तारास्त्यदो कृ.—(Place in the post-office) पत्रस्थाने or लेख्यस्थाने निविश् in caus.

POSTAGE, s. पत्रवाहनमूल्यं, लेख्यवाहनमूल्यं, पाहनमूल्यं.

POST-BOY, s. जवाघ्रपदः, जवाघ्रपालः, जवाघ्रापोही *m.* (न), जवाघ्रप्रेरकः.

POST-CHAISE, s. जयवाहनं, जयनरथः, पत्रवाहनं, जवाघ्रयुक्तं वाहनं.

TO POST-DATE, v. a. पश्चात् or परस्तात् कालं लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).

POST-DILUVIAL, POST-DILUVIAN, a. प्रलयोत्तरकालीनः -ना -नं, प्रलया-नन्तरः -रा -रं.

POSTER, s. जघी *m.* (न), प्रजघी *m.*, जघनः, जघः, जवाघ्रः, जघनाघः.

POSTERIOR, a. पश्चात्कालीनः -ना -नं, पश्चात्कालिकः -की -कं, उत्तरकालीनः -ना -नं, पश्चात्तः -त्ता -त्वं, उत्तरः -रा -रं, अपरः -रा -रं, अवरः &c., परः &c., अवरकालिकः -की कं, अपरकालिकः -की -कं.

POSTERIORITY, s. पश्चात्कालीनता, पश्चात्कालिकत्वं, अपरता -त्वं, अवरता -त्वं, परता, उत्तरता -त्वं, अपरकालिकत्वं, अवरकालिकत्वं.

POSTERIORLY, adv. पश्चात्, अपरतश्च, उत्तरतश्च, परतश्च, अवरतश्च, परस्तात्, परं, अपरं, उत्तरं.

POSTERIOUS, s. नितम्बः, गुदप्रदेशः, गुददेशः, परिपायः, पटिकं, पश्चाद्देशः, पश्चाद्भागः.

POSTERITY, s. (Descendants, offspring) सन्तानं -नं, सन्तति: *f.*, अपरं, वंशः, कुलसन्तति: *f.*, कुलं.—(Succeeding generations in a general sense) पुत्रपौत्रा: *m. pl.*, पुत्रपौत्रादि, पुत्रपौत्रादिसन्तानं.

POSTERUM, s. पश्चद्द्वारं, प्रच्छन्नद्वारं, पश्चकः, क्षुद्रद्वारं, उपद्वारं, सहस्रिका.

POST-MASTE, adv. जघेन, सजघं, सवेगं, जघाश्वत्, जघनाश्वत्.

POST-HORSE, s. जवाघ्रः, जघनः, जघनपुरः, जघघोटकः.

POT

POSTHUMOUS, a. (Born after the death of the father) पितृमर-योत्तरजः -जा -नं, जनकमृत्योत्तरजः &c., पितृमरयोत्तरजः -जा -कं.—(Published after the death of the author) कर्ममृत्योत्तरजः -का -कं, कर्ममरयोत्तरजः -का -कं, कर्ममृत्योत्तरजः &c.

POSTILLION, s. जवाघ्रपोही *m.* (न), रथवाहकः, सारथि: *m.*, सूतः.

POSTMAN, s. पत्रवाहकः, पत्रवाहः, पत्रवाही *m.* (न), लेख्यवाहकः, लेख-वाहकः, लेखहारः -रकः, लेखवाही *m.*, लेखनिकः.

POSTMASTER, s. पत्रवाहकाध्यक्षः, लेखहारकाध्यक्षः, पत्रवाहनादिकर्माध्यक्षः, पत्रप्रेषणादिकर्माधिकारी *m.* (न).

POSTMERIDIAN, a. अपराह्निकः -की -कं, अपराह्निकालिकः -की -कं, पराह्निकालिकः -की -कं.

POSTMORTEM, a. मरयोत्तरः -रा -रं, मृत्योत्तरः &c., मर्यानन्तरः -रा -रं.

POSTNATE, a. उत्तरः -रा -रं, उत्तरजः -जा -नं, अवरजः &c., परः -रा -रं.

POST-OFFICE, s. पत्रस्थानं, लेखस्थानं, लेख्यस्थानं, पत्रगृहं, पत्रगारं, लेख्यागारं, लेखगृहं, लेख्यकुटी, लेख्यगृहं.

To POSTONE, v. a. साकालान्तरात् or परकालं यावत् तज् (c. 1. तजति, तज्) or परितज्, उत्तरकालं यावद् विसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं) or अपसृज् or या in caus. (स्थापयति -यितुं), पिलिज् (c. 1. -लजते चित्तं, c. 10. -लजयति -यितुं), पिलिजनं कृ, शिपिलिज् (nom. शिपिलियति -यितुं).

POSTPONED, p. p. साकालान्तरात् or परकालं यावत् तज् -ज्ञा -कं or परितज् &c. or विसर्जितः -ता -नं or विसृज् -ष्टा -ष्टं or यापितः -ता -नं, पिलिजितः -ता -नं, शिपिलितः &c.

POSTPONENT, s. साकालान्तरात् or परकालं यावत् तज् or परितज् or विसर्जनं or यापनं, कालयापः -पनं, विलिजः -जनं.

POSTSCRIPT, s. पश्चात्लेखः, पश्चात्लिखितं, पश्चात्लिपि: *f.*, अनुलिखितं.

POSTULATE, s. अनुमानमूलं, खोकृतपद्यः, देश्यं, सिद्धवद् गृहीतपदं.

POSTURE, s. चन्द्रस्थिति: *f.*, अङ्गनस्थिति: *f.*, अङ्गनविन्यासः, शरीरस्थिति: *f.*, शरीरविन्यासः, शरीरस्थिति, स्थिति: *f.*, भूमि: *f.*, भूमिका.—(A posture in religious meditation as practised by devotees, &c.) आसनं, ध्यानयोगासनं. Eighty-four kinds of these postures are enumerated, of which some are the following: पद्मासनं, व्रजासनं, भद्रासनं, कुम्भोसनं, मयूरासनं, प्रेक्षासनं, कुङ्कुमासनं, गोमुद्रासनं, गोरक्षासनं, पौरासनं, दण्डासनं, वासनं, मुद्रा.—(Position, condition) स्थिति: *f.*, अवस्था, संस्थिति: *f.*, दशा.

POSTURE-MASTER, s. अङ्गविन्यासशिष्यकः, शरीरविन्यासशिष्यकः, अङ्गवि-द्येपशिष्यकः, अङ्गविन्यासदेशकः.

POST, s. (Motto on a ring, &c.) अङ्गुरीयकलेखः, मुद्रास्वपाशः.—(Nosegay) पुष्पगुच्छः -च्छकः, पुष्पस्रवकः.

Pot, s. (For culinary or domestic purposes) भाखं, पात्रं, भाजनं, स्याली -लं, पिठर -रं, उखा, पिष्टपचनं, दासनं, पाहिनी, कुखं, उपा; 'interior of a pot,' स्यालीपिठं.—(Water pot) घटः, कुम्भः -म्भी, कुखी, कलशः, कलसः -सी, उदकपात्रं, उदकुम्भः, कमखलु: *m.*, निपः, खलु; 'iron pot,' अयस्कुम्भः; 'boiled in a pot,' स्याली-पक्क -क्का -क्री; 'fit to be boiled in a pot,' स्यालीपिलीयः -या -यं, स्यालीपिल्यः -त्या -त्यं.

To POT, v. a. भाखे निविश् in caus. or निपा or रज्, भाखीकृ, उपख्.

POTABLE, a. पेयः -या -यं, पानीयः &c., पानयोग्यः -ग्या -यं, पानार्हः -ही -हं.

POTASH, s. क्षारः, यवक्षारः, क्षर्त्तिकाक्षारः, क्षर्त्तः *f.*, क्षर्त्तिका.

POTATION, s. पानं, पानीस्रवः, सन्धीति: *f.*, पपीति: *f.*, पानसमारम्भः.

POT

POTATO, इ. चालुः ॥, चालुकं.—(Sweet potato) मध्यालुकं, मधुमूलं,
खरुचालुः-लुकं, मधुप्रां.

Por-MELI नमः, अ. लल्लेदरः -रा-रं, लल्लगदः -रा-रं, वृद्धगुणः -भिः-भिः,
 वृद्धनाभिः -भिः-भिः, वृद्धी -भिः-भिः (न), वृद्धिकः -रा-रं, वृद्धिलः
 -ला-लं, वृद्धिः -ता-तं, वृद्धिभिः -भिः-भिः, वृद्धिदः -रा-रं, वृद्धिगुणः
 -पता-पतं (न), वृद्धिगुणः -ला-लं, वृद्धिगुणः -रा-रं, वृद्धिगुणः
 वृद्धिगुणः -रा-रं, वृद्धिगुणः -रा-रं, वृद्धिगुणः -रा-रं, वृद्धिगुणः -रा-रं,

POT-BULLY, & लम्बोदरं, लम्बगठं, मृदालुः, .. गिनिः.

POT-BOY, s. यवगुरादिविग्रहयूरे भाग्यपात्रः or भाग्यपात्री ॥.

POT-COMPANION. १. नहपायीः ॥ (नृ, णनन्हायः, यान्नुत्तम् ॥)

POTENCY, *s.* प्रभावः -यत्नं, मायत्वं. ग्लं. जतिः *f.* पीयं, तेजस् *n.* शस्त्रं,
प्रतापः, शक्तिः *n.* पराक्रमः, प्रभाविष्णुता.

POTENT. a. प्रपलः-पला-लं. महापलः &c., महापलयान्-पलो-पत् (ह),
 सप्रभावः-पा-पं, शक्तिमान् &c., महाशक्तिमान् &c., प्रभविष्युः-प्यु-
 -प्यु, प्रतापी-पिनी-पि (न्), तेजोरान् &c., मराजाः-जाः-जः (ग्),
 सतेजाः &c., गलद्यः-द्या-द्यं, प्रतापयान् &c., वीर्ययान् &c., परा-
 क्रमी &c., महोदारः-रा-रं.

POTENTATE. सधिपतिः १००, महोपतिः ३००, नरेन्द्रः, नरपतिः ३००. See KING.

POTENTIAL, a. (Existing in possibility) सम्भाव्यः -या -यं, सम्भावनीयः -या -यं, भाविनसम्भाव्यः &c.—(Potential mood) सम्भावनं, विधिर्हितम्.

POTENTIALITY, f. सम्भाव्यता -त्वं, सम्भावनीयता -त्वं, सम्भावनं -न्ता.

POTENTLY, *adlr.* प्रबलं, मज्जलं, प्रायत्येन, सम्प्रभावं, सम्प्रतापं, महादलेन.

POTHIR, ५. क्षेत्राः, त्रुमलं, व्यग्रता, व्यस्तता, वैज्ञान्यं, सम्भ्रमः, माया.

POTHANA, s. जावः -अं, हरितकं, शिग्रुः m., सिग्रुः m.; 'its s

कडतः, जलतः. The following are various sorts of pot-herbs: विजाला, अग्निशिला, अनन्ता, कलिनी, शक्रमुष्मी, धृवगन्धा, क्षुष्मगन्धा, चगलान्ती, चगलाम्नी, चावेगी, पृद्धदारकः, सुम्नः-ज्जा, पितुषं, मुनिपत्रकं, शरणं.

POTHOUSE, & शुशदागृहं, शुशदापानं, शुशदा, यवसुदागृहं, पानगोष्ठिः.

POTION, s. पेय्यीपथं. पाननीयीपथं, क्षीयधीयमेयं, क्षीपथं.

POTSHERD, s. भिन्नभारतं, भिन्नपात्रं, भग्नभारतं, भग्नभारतशकलं, क्षयालिका,
शर्करा, भग्नमृगमयभाननशकलं.

POSTAGE & नृपं, यपः -पं, जुष्कलः, श्रुतमांसपेयं.

POTTER, s. कुम्भकारः -रजः, कुलालः, पट्टेकारः, पट्टकारः -रजः, पट्टि-
चनः, मृत्पट्ट, चक्रशीपकाः, पत्रो m. (न्), भट्टः; 'potter's wheel',
कुलालचक्रं.

POTTERY, *s.* (Place where earthen vessels are made) कुम्भ-
शाला, घटशाला, घटनिर्माणस्थान.—(Earthenware) कौलालकर्म,
मृणमयं, मृणमयभाण्डादि *n. pl.*, मांसिकं, कुलालकर्म *n.* (न).

POTTLER, s. द्रष्टृपरिमाणो फलधारणयोग्यः दीर्घकरः.

POTULENT, *n.* ईषन्मत्तः -त्ता-त्तं.—(Fit to drink) पानयोग्यः -ग्या-ग्यं.

POUCH, s. (Bag) कौपः, कोशः, पेशी.—(Of an animal) पेशीः—शरीरः—(Of a bird, &c.) पूर्यन्तः, उपजन्तः, पूर्योदरः.—(A protuberant belly) लघोदरः, लघुजन्तः.

To POUCH, v. a. कोपे निविशु (c. 10. -येशयति -यितुं), कोपरथ -स्यां क.

Pouches, p. p. (Pocketed) कोपनिवेशितः -ता -तं, कोपस्यः -स्या-स्यं
 —(Having a pouch) पेशोविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, कोपविशिष्टः &c.

**POULTERER, & खाद्यपक्षिविक्रेता *m.* (नृ), खाद्यपक्षिविक्रयी *m.* (नृ), गृह-
पक्षिविक्रेता *m.* (नृ), ग्राम्यपक्षिविक्रयी, कुङ्कुटादिविक्रेता *m.*, वैतसिक,
शौनिकः.**

FOU

POURHAIR, & उत्कारिका, लेपः, प्रलेपः, उपनाहः, पाकननकपिष्टप्रलेपः.

The FOR. RICE, v. a. उपनाहेन or उल्लारिकया लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्पु).

१०१११११, ६. गृह्यपणिः *m. pl.*, ग्राम्यपणिः *m. pl.*, सुहुदादिग्राम्य-
पणिः *m. pl.*, सुहुदादिग्राम्यपणिः *m. pl.*

POULITRY-YARD, s. ग्रान्यपक्षिपोषणयोग्या चाटिला, कुङ्कुटादिस्थानं.

Powder, s. (Powder to prevent ink from spreading) मन्नीशोष-
चूर्णं, मन्नीशोपकचूर्णं.—(Talon, claw) नखः. नखः.

To possess, v.n. (fall upon suddenly and seize) चक्रमात् पतित्वा
नरेरु ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or धृ (c. 1. धरति, धर्तुं), ग्रहणाद्यम्

पाठसाद् आपत् (८. १. -पति-तिष्ठु) or आक्रम् (८. १. -क्रामति-क्रामिषु).
 Pounce-box, pounce-box, s. शोषकचूर्णापादः, शोषणचूर्णापात्रं.

POUND, *s.* (Weight or measure) प्रत्यः.—(Fence for stray cattle, &c.) मृषाभयशृतोपनं, मृषाभयशृतादानीं—शं, भाषाशृतादानीं, भयशृतोपनस्यानं, जयरोपः—पत्तं. जयरोपस्यानं.—(Gold coin) स्वर्णमुद्रा.

To pound, र. ० (Confine in a pound) यूषमष्टपञ्चादि अवरोधस्याने
निरूप (c. 7. - रुमञ्जि - रोडें) or रण. — (Commminute) पिप् (c. 7.

पितृष्टि, पेटुं), निष्पिप्, ताम्पिप्, चिनिष्पिप्, प्रतिपिप्, उपिप्, पुष्टं, प्रपुष्टं, विपुष्टं, तपुष्टं, चगुष्टं, मृद, अमृद, विमृद, प्रमृद, सभिमृद, राखद्, छुद् (c. 7. क्षान्ति, जातुं), प्रखुद्, संखुद्, खोदीकृ, भुष् (c. 10. पोषयति-यिष्टुं), निष्पुष, नष् or मन्ष् (c. 1. मपति, मन्वयति, c. 9. मप्सति, मपिष्टुं), लुह् (c. 10. कुहयति-यिष्टुं), प्रकुह्, गुह् (c. 10. गुहयति-यिष्टुं), राखद्गः कृ, राखीकृ.—(Bent) तद्, धितद्, नद्, प्पानद्.

POUNDAGE, s. (l'ec, due) शुल्कः -लं. देयं. करः. राजमायं.

POUNDED, *p. p.* (Committunt) चूषितः -ता -तं, सचूषितः &c., चूषणी-
कृतः &c., चूषणीभूतः &c., पिष्टः -ष्टा -ष्टं, गम्पिष्टः &c., निम्पिष्टः &c.,
गर्दितः -ता -तं, घोटितः &c., द्युगः -ग्या -गं, घोटोदोक्तः &c., खसिष्टतः
&c., गुसिष्टतः &c., गुसिजतः &c., स्पितः -ता -तं, 'finely pounded,'
घोटिष्टः -ष्टा -ष्टं, 'pounded coarsely,' अचचूषितः -ता -तं, अप-
ध्यस्तः -स्ता -स्तं, अचध्यस्तः &c.

POUNDA. ४. पेठा ॥. (पृ), सम्पेठा ॥., पेपणः, पेपणिः -खी ५. पेण्डरः.
मर्दनका, कट्टनका.-(Pestle) मुसलं, मुपलं -लः, मुतरः.

POUNDING, & चूर्णनं, सन्नर्णनं, चूर्णीकरणं, पेपणं, सम्पेपणं, मर्दनं, विमर्दनं,
गमर्दनं, सारादनं, छोदीकरणं, गथनं, मन्थनं, कुट्टनं, प्रघहननं.

Tn rouv. r. n. (Cause to flow in a stream) सु (c. 10. सावयति -यितुं), प्रसु, निष् (c. 6. मिञति, सेञ्जे), निमिष्, सवसिष्.—(Pour out) पत् (c. 10. पातयति -यितुं), उत्तिष्, अयत् (c. 10. -तारयति -यितुं), प्रसु, उमृन्, प्रमुष्, स्तन्.—(Emit) उमृन् (c. 6. -मृजति -मृष्टुं), विमृन्, मृज्, मुष्, प्रमुष्. स्तन्. निरन्. निम् in cans., उत्तिष्, क्षिप्, उद्, उद्दी, उद्गम्.—(Scatter or pour forth in profusion) कृ (c. 6. किरति, कर्ति—रितुं), प्रत् विष्, यहुजः क्षिप्, यृष् (c. 1. वर्पति -यितुं), प्रवृष्; 'the clouds poured forth blood,' मेघाः शोणितं वृषुः. 'he poured forth arrows,' अगान वृषुः.

To run, r. n. (Flow in a stream) सु (c. 1. सयति, सोत्तुं), प्रसु, बहसः
 or बाहुन्नेन सु or प्रसु or परिसु. ग्यन्द्. प्रग्यन्द्. क्षर. री. गल्, च्युत्
 or इच्युत्. जलं or तोयं सु. जलं प्रपह्—(As rain) वृष् (c. 1. वयति
 -पितुं), प्रवृष्, जभिष्वृष्. सभिष्वृष्. सप्तनं or सतिशयेन वृष्.—(Issue
 forth) निःसु. प्रसु, निःसृ, यिनिःसृ. निर्गम्.—(Rush in a crowd)
 बहसो निर्पत or प्रपत.

POURED, *p. p.* साधितः -ता -तं, प्रसाधितः &c., सिक्तः -क्ता -क्तं, क्षयसिक्तः &c., उत्सिक्तः &c., पातितः -ता -तं, स्फुटितः -ता -तं, उन्मृष्टः -ष्टा -ष्टं.
POURER, *s.* सेक्ता *m.* (ऋ), सेचकः, निषेक्ता *m.*, सायकः. साययिता *m.* (तु).

POURING, s. सेचनं सेकः, निषेकः, निषेचनं, सावयं, प्रसावयं, सवः -वयं, च्योतः, श्रयोतः, प्राधारः.

POURING, part. बहुशः सुतः -ता -तं or प्रसृतः &c., सवन् -वन्ता -वत् (न्) or स्यन्दी -न्दिनी -न्दि (न्), ययैन् &c., अतिवयैन् &c., बहुवयैकादौ &c., बहुवलसायो &c.

To POUR, v. n. अनःक्रोधाद् ओषी प्रसृ (c. 10. -सारयति -यितुं), ओष्ठप्रसारणं कृ, ओषी or ओषाधरी प्रसार्य अनःक्रोपं दृश् (c. 10. दृशयति -यितुं) or सूच्, अनःक्रोपाद् प्रसारितोष्ठः -ष्टा or प्रसारितोष्ठः -ष्टा स्या (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं) or वृत्, अनःक्रोपेन ओषी प्रसार्य उदासीनः -ना स्या or वृत्. —(Be prominent) उन्नतः -ता -तं भू, उन्नतीभू, प्रकटः -टा -टं भू.

POUR, s. (Fish) स्थूलशिरस्कः समुद्रायमत्स्यभेदः. —(Fit of sullenness) अनःक्रोधावेशः, अनःक्रोपावेशः, वैरक्रावेशः.

POURING, s. अनःक्रोपाद् or अनःक्रोपाद् ओष्ठप्रसारणं, अनःक्रोपसूचनायैन् ओषाधप्रसारणं, अनःक्रोपज्ञा उदासीनता.

POVERTY, s. दरिद्रता, दारिद्र्यं, दारिद्र्यं, निर्धनता -त्वं, धनहीनता, अल्पधनता, अधनता -त्वं, दरिद्रदृष्टा, दरिद्रावस्था, धनाभावः, अर्थहीनता, अर्थभावः, द्रव्यहीनता, द्रव्याभावः, निर्द्वेष्यता, दीनता, दैन्यं, निम्निक घनत्व -ता, निम्नाघनत्व, अनिवृतिः f., दुर्गतिः f.; 'reduced to poverty,' गतधनः -ना -नं, विगतधनः &c., गतविभवः -वा -वं, नष्टधनः &c., नष्टार्थः -र्था -र्थै, धनच्युतः -ता -तं, गतार्थः &c., विगतश्रीकः -का -कं, गतश्रीकः &c., दरिद्रता -ता -तं.

POVERTY-STRICKEN, a. दारिद्र्यप्लतः -स्ता -स्तं, दारिद्र्योपहतः -ता -तं.

POWDER, s. चूर्णं, पिष्टं, धोदः, धोदितं, पिष्टातः, पटवासः -सकः, रेणुः m., पांशुः m., वासयोगः, गुल्फकः -रिडकः -का. —(Gunpowder) आग्नेयचूर्णं, शीघ्रदासचूर्णं; 'to reduce to powder,' चूर्णीकृतं धोदीकृ, रेणुशः कृ.

To POWDER, v. a. (Pulverize) चूर्णं (c. 10. चूर्णयति -यितुं), चूर्णीकृ, धोदीकृ, पिप् (c. 7. पिनिष्ठ, पेष्टु), निष्पिप्, धुट् (c. 7. धृणक्ति, धोष्टु), गुल्फः, कुट्ट, रेणुशः कृ. —(Cover with powder) चूर्णीकृतं -ता कृ, चूर्णीकरो -रौ कृ, सचूर्णीकृ.

POWDER-BOX, s. चूर्णीधारः, चूर्णीपात्रं, केशचूर्णीधारः.

POWDERED, p. p. चूर्णितः -ता -तं, चूर्णीकृतः &c., सचूर्णितः &c., पिष्टः -ष्टा -ष्टं, धोदितः -ता -तं, धोदीकृतः &c., गुल्फितः &c.; 'finely powdered,' धोदितः -ष्टा -ष्टं; 'coarsely,' सचूर्णितः &c.

POWDER-MAGAZINE, s. आग्नेयचूर्णीगारं, दासचूर्णीगारं.

POWDERY, a. (Friable) सुचूर्णीनीयः -या -यं, चूर्णयोग्यः -ग्या -ग्यं. —(Made of powder, resembling it) चूर्णी -चूर्णीर -चूर्णी (न्), चूर्णमयः -यो -यं, चूर्णीवान् -वन्ता -वत् (न्), धोदण् &c., सचूर्णः -चो -चै, सधोदः -दा -दं, पांशुलः -ला -लं.

POWER, s. (Force, strength) शक्तिः f., चलं, सामर्थ्यं, समर्पता, वीर्यं, ऊर्जः, प्रभावः, पराक्रमः, प्राणः, सहः -हं, सहस् m., द्रविणं. —(Ability, faculty) शक्तिः f., आशक्तिः f., शक्तता, चलं, सामर्थ्यं, क्षमता, कर्तृत्वं, विभवः; 'according to one's power, to the utmost of one's power,' यथाशक्ति, यथावलं, यथासामर्थ्यं, यावच्छक्तं, शक्तिजः; 'power of utterance,' वाक्शक्तिः f., वाग्विभवः. —(Power of the mind) मनःशक्तिः f., भीतिशक्तिः f. —(Energy, might) वीर्यं, तेजस्, प्रतापः, पराक्रमः, विक्रमः, ऊर्जः, शीर्यं, सारता, स्याम n. (न्), शुभ n. (न्), शुभं. —(Momentum) वेगः, आपातः, तरस् n. —(Efficacy, influence) प्रभावः, प्रभवः, प्राचल्यं, प्रभुता, प्रभविष्णुता, प्रभवत्वं, अधिकारः, शक्तिः f., चलं, गौरवं, भाटः, प्रतापः, यशः. —(Command, subjection, authority) वशं, अधिकारः -रित्वं, आधिपत्यं,

ऐश्वर्यं, प्रभुत्वं -ता, ईशत्वं, अधीनत्वं; 'to bring under one's power,' वशीकृ, आत्मवशीकृ, आत्मवशं नी, आत्माधीनं -नां कृ, स्वाधीनं -नी कृ, स्ववशीकृ, आत्मायत्नं -ज्ञा कृ; 'in the power or under the power of,' यथा -शा -शं, अधीनः -ना -नं, आयत्तः -ज्ञा -ज्ञं, राजाधीनः -ना -नं. —(Possession, occupancy) अधिकारः, आधिकारत्वं, हस्तः; 'fallen into one's power,' हस्तगतः -ता -तं. —(Legal authority) अधिकारः. —(Superhuman power) विभूतिः, भूतिः f., प्रभावः. —(Sovereign, one invested with power) अधिपतिः m., अधिकारो m. (न्), प्रभुः m., अधीशः. —(Force, army) चलं, सैन्यं, सेना, सैन्यभारः. —(In algebra and arithmetic) कुट्टकः, पातः; 'to have power over,' प्रभू (c. 1. -भवति -वितुं), ईश (c. 2. ईष्टे, ईशितुं).

POWERFUL, a. (Having great strength or force) चलवान् -वन्ता -वत् (न्), बली -लिनी -लि (न्), प्रबलः -ला -लं, सबलः -ला -लं, महाबलः &c., शक्तिमान् &c., महाशक्तिः -क्ति -क्ति, शक्त -क्ता -क्तं, पलिष्ठः -ष्टा -ष्टं, बलाढ्यः -ढ्या -ढ्यं, समर्थः -र्था -र्थै, क्षमः -मा -मं, ऊर्जस्वरुः -ला -लं, ऊर्जस्वी &c., ऊर्जस्वान् -वन्ता &c., ऊर्जितः -ता -तं, बलीकृतः &c., प्रभावी &c., सम्भावः -वा -वं, प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु, चलन्मः -मा -मं, कुबदीरः -रा -रं. —(Mighty, puissant, potent) महाशक्तिमान् -मा -मं, वरुविक्रमः &c., पराक्रान्तः -न्ता -न्तं, पराक्रमो &c., विक्रमी &c., ऐश्वर्यवान् &c., प्रतापवान् &c., प्रतापी &c., वीर्यवान् &c., महान् -हन्ता -हन् (न्), महोत्तमः -मा -मं, महौजः &c., विभूतिमान् &c., महोदरः -रा -रं. —(Efficacious) सम्भावः -वा -वं, प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु, सतेजाः &c., तेजस्वी &c., अनोयः -या -यं, दमः -मा -मं. —(Forcible to persuade) सुनिश्चायकः -का -कं, सुनिश्चयनकः -का -कं, प्रबलः &c., सबलः &c., सुदृढः -ढा -ढं.

POWERFULLY, adv. बलवद्, सबलं, प्रबलं, प्राचल्येन, महाबलेन, सम्भावं, प्रभावेण, महाशक्त्या, महाशक्तिपूर्व.

POWERFULNESS, s. सबलता, महाबलता, प्रबलता, प्राचल्यं, बलवत्त्वं, शक्तता, शक्तिमत्त्वं, सम्भावत्वं, वीर्यवत्त्वं.

POWERLESS, a. निर्बलः -ला -लं, अवलः &c., बलहीनः -ना -नं, शक्तिहीनः &c., अशक्तः -क्ता -क्तं, असमर्थः -र्था -र्थै, निशक्तिः &c., शक्तिशून्यः -न्या -न्यं, निष्पराक्रमः -मा -मं, निष्प्रभावः -वा -वं, सामर्थ्यहीनः &c., वीर्यहीनः &c., विवशः -शा -शं, अवशः &c.

POWERLESSNESS, s. अशक्तिः f., निर्बलता, बलहीनता, असामर्थ्यं, शक्तिहीनता, शक्तिशून्यता, बलाभावः, प्रभावाभावः, निष्प्रभावत्वं.

Pox, s. (Small pox) रक्तपटी, रक्तवरटी, विस्फोटः, रक्तस्फोटः, शीतला. See the word. —(Cow pox) गोस्तनशीतला. —(Venereal disease) उपदंशः, वृषणकच्छूः f.; 'afflicted with it,' उपदंशी -शिनी &c.

PRACTICABILITY, PRACTICABLENESS, s. साध्यता -त्वं, करणीयता सुसाध्यता, शक्यता -त्वं, करणशक्यता, सम्भाव्यता -त्वं, सुगमत्वं.

PRACTICABLE, a. साध्यः -ध्या -ध्यं, करणीयः -या -यं, करणशक्यः -क्या -क्य, शक्यः &c., कर्तुं शक्यः &c., कृतः -ता -तं, सम्भाव्यः -ध्या -ध्यं, सम्भावनीयः -या -यं, उपपाद्यः -द्या -द्यं, सुकरः -रा -रं, सुगमः -मा -मं, सुसाध्यः &c., सुसाम्यः &c., सुदुष्करः -रा -रं.

PRACTICAL, a. (Pertaining to practice or action) साम्यासिकः -की -कं, साम्याससम्बन्धी -न्धनी -न्धि (न्), क्रियासम्बन्धी &c., कार्मिकः -की -कं, कार्मिकः &c. —(Capable of practice) साम्यासी &c., व्यवसायी &c., अभ्यासालकः -का -कं, क्रियावान् -वन्ता -वत् (न्), अभ्यासक्षमः -ना -नं. —(That may be used in practice) व्यवहार्यः

PRACTISED, *p. p.* (Habitually done or performed) अभ्यस्तः-स्त-
-स्तं, आचरितः-ता-तं, चरितः-ता-तं, अनुष्ठितः &c., सेवितः-ता-तं,
निपेयितः &c., व्यपहतः-ता-तं, व्यपहारितः &c., कृतः-ता-तं.—
(Having had much practice) बहुदृष्टः-ष्ट-ष्टं, दृष्टकम्भी-म्भी-
-म्भी (न्), क्रमशः-श-शं, कृतकम्भी-म्भी-म्भी (न्), व्यपहारः-श-
-शं, हानयुक्तः-क्त-क्तं, पक्षयुक्तिः-क्तिः-क्ति, पक्ष-क्ष-क्षं, क्रोपिदः-

PRANKISHI, *a.* कृपेष्टः -ष्टा -ष्टं, यानरंष्टः -ष्टा -ष्टं, मर्कटपेष्टः &c.; घान-

PRA

रथेष्टाकारी -रिणी -रि (न्), चानरणीलः -ला -लं, क्रीडाशीलः &c.,
 चन्द्रो &c., चपलः -ला -लं.
 To PRATE, v. n. जल्व् (c. 1. जल्यति -ल्यत्तुं), उपजल्व्, प्रल्व् (c. 1. -ल्यति -ल्यत्तुं), जल्वचकं or घृषा भाप् (c. 1. भापते -ल्यत्तुं) or चद् (c. 1. चदति -ल्यत्तुं), घृषु भाप् or चद्, चरित्तयेन or जल्वचनं भाप्, जल्वचकचपनं कृ, चालस्वचपनं कृ, घृषाकृषां कृ.
 PRATER, s. जल्वचकः, जल्वचाकः, जल्वी m. (न्), उपजल्वी m., चापालः, चापाटः, चापटूकः, घृषुभापी m. (न्), घृषुपादो m.
 PRATING, s. जल्वचः -ल्वचनं, प्रजल्वचः, जल्वचितं, प्रलापः, प्रलपितं, निरपल्वच-भाषणं, घृषाभाषणं, जल्वचकचपनं, घृषुभाषणं.
 PRATIQUE, s. संस्मोनुज्ञा, गमनागमनानुज्ञा, सम्मर्कानुज्ञा.
 To PRATTLE, v. n. चालवद् जल्व् or भाप्, चटचट (nom. चटचटामते).
 See To PRATE.
 PRATTLE, PRATTLING, s. जल्वचितं, जल्वचः, प्रलापः, प्रलपितं, चालप्रलापः, चालालापः, चालभाषणं, चालचपनं, चालगल्वचः, कलभाषणं. See PRATING.
 PRATTLER, s. चालचट जल्वो or जल्वचकः, चालालापी m. (न्), चालभाषी m.
 PRAVITY, s. भ्रष्टता, भ्रंश, दुष्टता, विप्रदुष्टता, भेषः, विक्रिया.
 PRAWN, s. बृहच्छल्मः, इवाकः, गज्जटियाः, चरित्तमत्तयः.
 To PRAY, v. n. प्रार्प् (c. 10. -ल्यप्यते -ल्यत्तुं), प्रार्पेतां कृ, प्रार्पेनं कृ, कृताघ्नलिः or चघ्नलिं कृत्वा प्रार्प्.—(To God) ईश्वरप्रार्पेतां कृ, देवप्रार्पेतां कृ, भगवत्प्रार्पेतां कृ, ईश्वरपूनां कृ.—(Invoke by prayer) आशास् (c. 2. -शास्ते, c. 1. -शास्ते -ल्यत्तुं).—(Pray in a low voice) जप् (c. 1. जपति -ल्यत्तुं), प्रनप्, जपनं कृ.
 To PRAY, v. a. (Entreat, implore) प्रार्प्, जम्पप्, नम्प्याप्, जप्, कृताघ्नलिः प्रार्प् or याप् or जम्प्याप् or नम्प्याप् or नम्प्याप्, चिनयेन स्वाप् निर्विद्, विनी, याज्ञां कृ.
 PRAYED, p. p. प्रार्पितः -ता -तं, जम्पयितः &c., याचितः &c., जम्पियाचितः &c.
 PRAYER, s. प्रार्पेता, प्रार्पेनं, जम्पेपेता, जप्, याचना, याज्ञा, चिनयेन स्वाप्निवेदेनः; 'to God,' ईश्वरप्रार्पेता, देवप्रार्पेता, भगवत्प्रार्पेता, ईश्वरपूना; 'inaudible repetition of prayers,' जप्, जपनं, जपयतः; 'engaged in repeating prayers,' जपपरायणः -या -यं; 'granting prayers,' चरदः -दा -दं.
 PRAYER-BOOK, s. प्रार्पेतापद्धतिः -तो f., प्रार्पेतासंहिता, प्रार्पेताग्रन्थः.
 PRAYERFUL, a. प्रार्पेतापरः -रा -रं, प्रार्पेताशीलः -ला -लं, जपपरायणः -या -यं, जपनशीलः &c., भजनशीलः &c., ईश्वरपूनाशीलः &c., ईश्वरभाषनः -ना -नं, प्रार्पेनानिजः -षा -ष्टं, भजनपरायणः -या -यं.
 To PREACH, v. n. धम्मं प्रवच् (c. 2. -वचि -ल्यत्तुं) or प्रवर् (c. 10. -चारयति -ल्यत्तुं) or उपदिश् (c. 6. -दिशति -ल्यत्तुं), धम्मोपदेशं कृ, धम्मप्रवचनं कृ, धम्मप्रचारणं कृ, धम्मकपनं कृ, धम्मोपदेशभाषणं कृ, धम्मोपदेशविषयवाचनं कृ.
 To PREACH, v. a. (Proclaim, publish) प्रवर् (c. 10. -चारयति -ल्यत्तुं) उच्चार, विधुप् (c. 10. घोषयति -ल्यत्तुं), युप्, उडुप्, प्रख्या (c. 2. -ख्याति -ल्यत्तुं) or caus. -ख्यापयति -ल्यत्तुं), आख्या, ख्या, कप्, प्रवच्, प्रवद्, कृत्, प्रकृत्, प्रकटीकृ.—(Deliver, pronounce) चद्, प्रवट्, चच्, उच्चार, उदादि, उदीर.
 PREACHER, s. (Of religion) प्रवक्ता m. (क्), धम्मप्रवक्ता m., प्रचारकः, धम्मप्रचारकः, उपदेशकः, धम्मोपदेशकः, उपदेशी m. (न्), धम्मोपदेशी m., कृषकः, धम्मकृषकः.—(Proclaimer) घोषकः, विधोषकः, ख्यापकः, घोषणाकृत्.
 PREACHING, s. धम्मोपदेशः, उपदेशः, धम्मप्रचारणं, प्रचारणं, धम्मप्रवचनं, प्रवचनं, उच्चारणं, घोषणं -या, विधोषणा, ख्यापनं.

PRE

PREAMBLE, *s.* प्रस्तावना, उपोद्घातः, चाभाषः, चारम्भः, उपन्यासः, प्रकरार्थः.
 PREBEND, PREBENDARY, *s.* See CANON, CANONRY, *s.*
 PRECAIOUS, *a.* (Uncertain, doubtful) अनिश्चितः -ता -तं, मन्दिर्यः -र्या -र्यं, मन्दैर्यः -र्या -र्यं, मंजयत्यः &c., सांशयिकः -को -कं, श्रुतान्वितः -ता -तं, शङ्कनीयः -या -यं, सङ्कः -ङ्का -ङ्कं, शङ्कमयः -यी -यं, वैकल्पिकः -को -कं, चम्बिरः -रा -रं, सप्रयः -या -यं, अनैष्टिकः -को -कं, स्थितिमंजयः &c., स्थितिशङ्कः &c.—(Depending on the will of another) चत्वाधीनः -नी -नं, पराधीनः &c., परायतः -ता -तं, चत्वाधीनः &c., चत्वायतः &c.
 PRECARIOUSLY, *adv.* अनिश्चितं, मन्दिर्यं, मंजयते, शङ्कः, समंजसं, चम्बिरं.
 PRECARIOUSNESS, *s.* अनिश्चित्यं, अनिश्चित्यं, मन्दिर्यता, मंजयता, शङ्कान्विता, शङ्कनीयता -तं, चम्बिर्यं, चम्बिर्यता -तं, चत्वाधीनता, पराधीनता, चत्वाधीनता, स्थितिमंजयः, स्थितिशङ्का.
 PRICATIVE, PRICATORY, *a.* प्राधिकः -का -कं, प्राधनतामकः &c., प्राधनार्यः -या -यं, प्राधनकारः -रिणी -रि (न), याचकः -का -कं.—(Pre-cative tense) प्रवर्तना.
 PRECAUTION, *s.* पूर्वोपायः, अग्रोपायः, निवारणोपायः, अनिष्टनिवारणोपायः, अतिनिवारणोपायः, निषेधोपायः, प्रतिषेधोपायः, आपादहारोपायः, अपादानिवारणोपायः, पूर्वोपधानं -नता, अग्रोपधानं, पूर्वसमीक्षा, पूर्वचिन्ता; 'to take precautions,' पूर्वोपधानं कृ.
 PRECAUTIONARY, *a.* पूर्वोपायसाधकः -का -कं, पूर्वोपायरूपः -या -यं, पूर्वोपायिन् अनिष्टनिवारकः -का -कं or अनिष्टप्रतिषेधकः &c., पूर्वोपायेन अनिष्टनिवारकः &c.
 To PRECEDE, *v. a.* अग्रे or अग्रतो गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or सू (c. 1. नरति, गन्तुं), पुरम् or पुरतो गम् or सू or च् (c. 1. परति -रितुं) or वा (c. 2. याति -तुं), अग्रे वृत् (c. 1. वरति -व्रितुं), पुरतो वृत्, मुख्यः -र्या -र्यं भू, मुख्यतो वृत्.—(In rank) अग्रपदस्थः -र्या -र्यं भू, अग्रमानाः -नी -नं भू, अग्रमानम् अर्हं (c. 1. अरति -हितुं), अग्रपदे वृत् or र्या.
 PRECEDED, *p. p.* पुरोगतः -ता -तं, अग्रगतः -ता -तं, पुरसरः -रा -रं in comp., पुरोगतः -ता -तं in comp., पूर्वकः -का -कं in comp.
 PRECEDENCE, PRECEDENCY, *s.* (Going before) पुरोगतिः, *f.* पुरोगमनं, अग्रमतिः, *f.* अग्रगमनं, अग्रसरः, अग्रतः सरः, अग्रसरः, अग्रवर्तनं, अग्रवर्तनं.—(In rank) अग्रपदं, अग्रपदवर्तनं, अग्रपदं, अग्रपदवर्तनं, अग्रमानं, अग्रमान्यता, अग्रगम्यता, अग्रपूना, अग्रपूज्यता, अग्रमानार्हता -तं, अग्रपदं, अग्रपदमानार्हता, अग्रता, आग्रभावः, अग्रपदं, मुख्यता, प्रधानता, आग्र्यता, प्रथमता, आग्र्यता, आग्र्यता, आग्र्यता, उन्नयः.
 PRECEDENT, *s.* (Previous example) पूर्वप्रतिमा, पूर्वदृष्टान्तः, पूर्वनिर्देशनं, पूर्वोदाहरणं, प्रतिमा, प्रमाणः; 'an unheard of precedent,' अपूर्वप्रतिमा.
 PRECEDENT, PRECEDING, *a. or part.* अग्रगः -गा -गं, अग्रगामी -गिनी -नि (न), अग्रसरः -रा -रं, अग्रसरः &c., अग्रतः सरः &c., पुरोगः -गा -गं, पुरोगमः -गा -गं, पुरोगामी &c., पुरसरः -रा -रं, आग्रगामी &c., पुरसरः &c., पुरसरः &c., पूर्वसरः &c., पुरोगतः -ता -तं, पुरोगतिः -ति -ति, पूर्वः -र्या -र्यं, पूर्वकः -का -कं, आग्र्यः -नी -नं.
 PRECEDENTED, *a.* दृष्टपूर्वः -र्या -र्यं, भूतपूर्वः &c., दृष्टप्रतिमा -ता -तं, सपूर्वप्रतिमाः &c., दृष्टोदाहरणः -रा -रं, दृष्टोदाहरणः -र्या -र्यं.
 PRECEDENTLY, *adv.* पूर्वं, पूर्वतः, अग्रे, अग्रतः, पूर्वं, पुरम्, पुरतः.
 PRECENSOR, *s.* अग्रगण्यः, अग्रगता *m.* (कृत्), पूर्वगता, पूर्वगण्यकः.
 PRECEPT, *s.* विधिः *m.* विधानं, नियमः, कल्पः, निदेशः, निर्देशः, सूत्रं, शासनं, अनुशासनं, आदेशः, बोधना, प्रबोधनं, आशा, नियोगः, निगमः, प्रज्ञाः

PRE

PREDATORY, a. लुपतनकारी -रिखी -रि (न), अपहारकः -का -के, अप-
हारायकः -का -के, लुपताकः -का -के, उपद्रवी &c., उपद्रवायकः &c.
PREDECESSOR, s. पूर्वधिकारी *m.* (न), पूर्वगः, अग्रगः, पूर्वभोगी *m.* (न).
PREDSTINARIAN, s. दैहिकः, देववादी *m.* (न), अदृष्टवादी *m.* (न),
अदृष्टमात्रवादी *m.*, दैवचिन्तकः, दैवपरः, दैवाधीनः, दैवायत्तः, दैवप-
रायकः, प्रारम्भवादी *m.*
To PREDSTINATE, PREDSTINING, v. a. अग्रे or पूर्वे निरूप्य (c. 10. -रूप-
यति -यितुं) or प्रक्षुप् or निर्दिष्ट or नियुक् or प्रयुक् or विधा.
PREDSTINATED, PREDSTINED, p. p. अग्रनिरूपितः -ता -तं, पूर्वनिरु-
पितः &c., अग्रप्रकल्पितः &c., पूर्वनिर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, दैहिकः -की -के,
अवश्यभावी -विनी -वि (न), भावी &c., अवश्यभविष्यतः -या -यं,
दैवाधीनः -ना -नं, दैवपरः -रा -रं, अदृष्टाधीनः &c.
PREDSTINATION s. अग्रनिरूपणं, पूर्वनिरूपणं, पूर्वयोजनं -ना, पूर्वनि-
योजनं, पूर्वनिर्देशः, अग्रप्रकल्पनं -ना. —(The doctrine) दैहिकता
-त्वं, देववादः, अदृष्टवादः, दैवमतं, अदृष्टमतं, प्रारम्भवादः, दैवचिन्ता.—
(State of being predestined) दैवाधीनता, दैवायत्तता -त्वं, अदृष्टा-
धीनता, दैवपरता, अवश्यभविष्यता.
PREDETERMINATION, s. अग्रनिश्चयः, पूर्वनिश्चयः, पूर्वसङ्कल्पः, पूर्वनिर्णयः.
To PREDETERMINE, v. a. अग्रे or पूर्वे निश्चि or निर्णी, पूर्वनिश्चयं कृ,
पूर्वसङ्कल्पं कृ.
PREDETERMINED, PREDETERMINATE, v. a. पूर्वनिश्चितः -ता -तं, अग्रनि-
श्चितः &c., अग्रनिर्णीतः &c., पूर्वनिर्णीतः &c., पूर्वसङ्कल्पितः -ता -तं,
पूर्वनिर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.
PREDIAL, a. क्षेत्रिकः -की -के, क्षेत्र in comp.; 'predial slave,' क्षेत्रदासः.
PREDICABILITY, s. वाच्यता, कथनीयता, कथ्यता, पञ्च शक्यता, वाद्यता.
PREDICABLE, a. वाच्यः -या -यं, कथनीयः -या -यं, वक्तुं शक्यः -यन्ता -यन्तं,
वाद्यः -द्या -यं.
PREDICAMENT, s. (In logic) पदार्थः, समानाधिकरणं, समानपदं, समा-
नवर्गः, प्रकृतिः *f.*—(Condition, plight) दशा, अवस्था, स्थितिः *f.*,
गतिः *f.*, दुर्दशा.
To PREDICATE, v. a. वद् (c. 1. वदति -दितुं), कथ् (c. 10. कथयति -यितुं),
वच् (c. 2. वक्ति -क्तुं), उपदिश् (c. 6. -दिशति -दिष्टुं), अधिधा (c. 3.
-धाति -धातुं), अवच्छेदं कृ, विशेषणं कृ, विशिष्य (c. 10. -शेषयति -यितुं).
PREDICATE, s. पाचं, पदार्थं, विशेषणं, विशेषकं, लक्षणं, बाधं, पदा-
भिधेयं, पदशब्दं, अवच्छेदः -दकः; 'relation between the pre-
dicate and the subject,' पाच्यपाचकभावः, विशेषणविशेष्यभावः;
'subject of a predicate,' विधेयं, अनुबाधं.
PREDICATED, p. p. कथितः -ता -तं, विशेषितः -ता -तं, अवच्छिन्नः -ता -तं,
विहितः -ता -तं; 'is predicated,' उच्यते, कथ्यते, उपदिश्यते.
PREDICATION, s. कथनं, विशेषणं, अवच्छेदनं, पदाभिधानं, विधानं.
To PREDICT, v. a. (Foretell) अग्रे or अग्रतः or पूर्वे कथ् (c. 10. कथ-
यति -यितुं) or वद् (c. 1. वदति -दितुं) or प्रवद् or वच्, प्राक्सम्भवात्
कथ्, भविष्यद् वद् or कथ्, भावि कथ्, भाविकथनं कृ, भविष्यत्कथनं कृ,
भविष्यत् or अनागतं प्रवद् in caus. or अग्रे दृश्, प्रवाह (c. 1.
-हरति -ते -हर्तुं).
PREDICTED, p. p. अग्रकथितः -ता -तं, पूर्वकथितः &c., प्राक् सम्भवात्
कथितः &c. or उक्त -क्ता -क्तं or प्रदत्तः &c.
PREDICTION, s. भाविकथनं, भविष्यत्कथनं, अनागतकथनं, अग्रकथनं,
पूर्वकथनं, प्राक्सम्भवात् कथनं, प्रदर्शनं, अनागतप्रदर्शनं, भविष्यद्वचनं,
भविष्यद्वक्तव्यं, उद्घोषनं.
PREDICTIVE, a. पूर्वकथकः -का -के, अग्रकथकः &c., प्रदर्शकः &c., उद्घोषकः &c.

PRE

PREDICTOR, s. भाविकथकः, भविष्यत्कथकः, भविष्यद्वक्ता *m.* (कृ), अग्र-
वादी *m.* (न), पूर्ववादी *m.*, प्रदर्शकः, अनागतदर्शकः, भाविवक्ता *m.*,
भाविवक्ता, देवज्ञः, नैमित्तिकः.
PREDILECTION, s. पूर्वानुरागः, पूर्वानुरक्तिः *f.*, पूर्वप्रीतिः *f.*, पूर्ववैहः,
'पूर्वरूपिः' *f.*, पूर्वचन्दस् *n.*, प्रावर्त्य.
To PREDISPOSE, v. a. अग्रे or पूर्वे प्रयुक् in caus. or प्रयुक् or नियुक्
or मोक्षद् in caus., प्रयुक्, प्रवर्णं -यां-कृ, उन्मुखीकृ, उन्मुखं -र्यां
कृ; 'to predispose to disease,' रोगसुखाद्यं कृ, रोगयोग्यं -ग्यां कृ,
रोगपाचं कृ, रोगास्पदं कृ; 'to anger,' क्रोधप्रवर्णं -यां कृ.
PREDISPOSED, p. p. प्रयुक्तः -या -यं, अग्रप्रवर्तितः -ता -तं, उन्मुख in comp.
PREDISPOSITION, s. प्रावर्त्यं, प्रवर्णता, मनःप्रावर्त्यं, प्रवाहः, प्रवृत्तिः *f.*,
उन्मुखता; 'to disease,' रोगसुखाद्यता, रोगयोग्यता, रोगसुभेद्यता,
रोगसुखाद्यदशा.
PREDOMINANCE, PREDOMINANCY, s. प्रावर्त्यं, प्रवर्णता, प्राधान्यं, प्रधानता,
प्रभावः, प्रभुता, प्रभुता -त्वं, प्रावर्त्यं, आधिक्यं, अधिकत्वं, अतिरेकः,
अतिरिक्तता.
PREDOMINANT, a. प्रवलः -ला -लं, प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु, प्रभुतः -ता -तं,
प्रभवः -या -यं, प्रधानः -ना -नं, अधिकः -का -के, अतिरिक्त -क्ता -क्तं,
अतिरेकी -किणी -कि (न), अतिशयि &c., सातिशयः -या -यं.
PREDOMINANTLY, adv. प्रवलं, प्रावर्त्येन, प्रधानतः, प्रभावतः, अतिरिक्तं.
To PREDOMINATE, v. n. प्रभू, अतिरिक् in pass. (-रिच्यते) उद्भिच्,
अतिरिक्, प्रवलः -ला -लं भू, प्रवलीभू, अधिकः -का -के भू, अधिकीभू.
PRE-EMINENCE, s. श्रेष्ठत्वं -ता, श्रेष्ठ्यं, सर्वश्रेष्ठता, उत्कृष्टः, उत्कृष्टता, सर्वो-
त्कृष्टता, शीर्ष्यं, प्रकर्षः, प्रकृष्टता -त्वं, प्रमुखता -त्वं, मुख्यता, प्रधानता,
सर्वप्रधानता, प्रधान्यं, विशिष्टता, वैशिष्ट्यं, ज्येष्ठता, प्रभुता -त्वं, उत्तमः *f.*,
समुत्तमः *f.*, आधिक्यं, अधिकत्वं, शिष्टता, वैशेष्यं, मुख्यवैशेष्यं, सुरोगतिः *f.*,
अग्रगण्यता, उत्तमता, सर्वोत्तमता.
PRE-EMINENT, a. श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, सर्वश्रेष्ठः &c., सर्वोत्तमः -मा -मं, उत्कृष्टः
-ष्टा -ष्टं, उत्तमः -मा -मं, सर्वोत्कृष्टः &c., प्रधानः -ना -नं, सर्वप्रधानः
&c., प्रधानोत्तमः -ना -नं, प्रमुखः -खा -खं, विशिष्टः &c., शिष्टः &c.,
मुख्यः -स्या -स्यं, अग्रियः -या -यं, अग्रः -या -यं, अग्रगण्यः -स्या -स्यं,
अग्रणीः -णी -णि, परमः -मा -मं, परः -रा -रं, ज्येष्ठः -ष्टा -ष्टं, सर्वज्येष्ठः
&c., पुन्दराकः -का -के, सातिशयः -या -यं or expressed by इन्द्रः,
प्यामः, सिंहः, शार्दूलः, शृगभः, पुन्नयः, नागः, चन्द्रः, कुन्नरः, मुखः,
प्रकाशः in comp. See EXCELLENT.
PRE-EMINENTLY, adv. परमं, प्रधानतः, प्राधान्यतः, सर्वप्रधानतः, मुख्य-
शतः, सर्वश्रेष्ठं, सातिशयं, अतिशयेन, अधिकं, अत्यन्तं
PRE-EMPTION, s. पूर्वक्रयः -यणं, अग्रक्रयः, पूर्वक्रयाधिकारः, अग्रक्रयाधि-
कारः; 'claimed by right of pre-emption,' प्रस्थातः -ता -तं.
To PRE-ENGAGE, v. a. पूर्वनियमेन or पूर्वसङ्केतेन पन्थ् or बद्धं -द्धां कृ,
पूर्वं प्रतिज्ञा, पूर्वनियमं कृ, पूर्वसङ्केतं कृ, पूर्वप्रतिज्ञां कृ.
PRE-ENGAGED, p. p. पूर्वनियमबद्धः -द्धा -द्धं, पूर्वसङ्केतबद्धः &c., पूर्वनि-
यमितः -ता -तं, पूर्वप्रतिज्ञातः &c., पूर्वसङ्केतितः &c.
PRE-ENGAGEMENT, s. पूर्वनियमः, पूर्वसङ्केतः, पूर्वप्रतिज्ञा, पूर्वसमयः.
PRE-EXISTENCE, s. पूर्वनिरूपणं, अग्रनिरूपणं, पूर्वविचारणं, पूर्वपरीक्षा.
To PRE-EXIST, v. n. अग्रे or अग्रतः or पूर्वे भू or वृत् or विद् or जीव्.
PRE-EXISTENCE, s. प्राभावः, पूर्वभावः, पूर्वभवः, पूर्वभूतिः *f.*, पूर्वजन्य *n.*
(न), पूर्वसत्त्वं, पूर्ववृत्तिः *f.*, प्रावृत्तिः *f.*, पूर्ववैहः, पूर्वजीवनं, पूर्वसत्ता,
पूर्ववर्तनं.
PRE-EXISTENT, a. पूर्वभवः -वा -वं, पूर्वभूतः -ता -तं, पूर्वजीवी -विनी
-वि (न), पूर्ववर्ती &c., पूर्वदेहवान् -वन्तो -वन्त् (न).

PREFACE, *s.* प्रस्तावना -नं, प्रस्तावः, चाभाषः, परिभाषा, उपोद्घातः, उप-
न्यासः, वाङ्मयः, प्रवरणं, प्रारम्भः, प्रारम्भोक्तिः *f.*, चारम्भोक्तिः *f.*, उप-
प्रोक्तिः *f.*, सूची.

To PREFER, *v. a.* प्रस्तावनां कृ or हित् (c. 6. लिखति, लेखितुं), मन्त्रु
(c. 2. स्तौति -स्तुते, c. 10. स्तौयति -यितुं), प्रवृ (c. 2. प्रवर्ति -वर्तुं),
अग्रतः or पूर्वतो कृ or यद् or यच् or भाव्, वाचनारम्भं कृ, परिभाषां
कृ, समस्तापनं -नां कृ.

PREFATORY, *a.* परिभाषिकः -की -कं, प्रस्तावनात्मकः -या -यं, चाभाषिकः
&c., उपोद्घातकः -या -यं, चारम्भकः &c.

PREFECT, *s.* पुराव्ययः, पुराधिपतिः *m.*, नगराध्यक्षः, नगराधिपता *m.*
(तु), अधिपता *m.*, अधिपतिः *m.*, नगराधिपतिः *m.*

PREFIGURE, *s.* पुराव्ययता, नगराध्ययता, चाग्रता, अधिपत्यम्.

To PREFER, *v. a.* (Esteem more, value more, have greater
liking for) अधिकं मन् (c. 4. मन्ते, मन्तुं, c. 10. मानयति -यितुं)
or प्रजम् (c. 1. -जंसति -मितुं), अधिकं रूपं (c. 10. रोचयति -यितुं,
c. 1. रोचते -यितुं) or अनुरूपं or अभिरूपं or इप् with abl.,
अधिगन्तुरागं कृ, अधिगन्तुरागः -ज्ञा -ज्ञं भू, अधिकाभिमतः -ता -तं भू.
The construction of the sentence will vary as the San-
skrit verb may have an active or neuter sense; thus,
'I prefer this to that.' यत्तत् तस्मान् मयम् अधिकं रोचते, यत्तत्
तस्माद् अधिकं रोचयानि or इच्छामि or प्रजामामि, or मया अधिकं प्रजाम्यते
or मया अधिगन्तुं अनुमतं or मम अधिकम् अभिमतं. The adverb
वरं or the root शिप् with वि may be used to express the
sense of 'prefer'; thus, 'I prefer death to poverty,' वरं
मृत्युर् न च दारिद्र्यं (i. e. 'better death and not poverty');
'I prefer death to dishonour,' अपमानात् प्राणत्यागो विप्रियते.
—(Choose before) पूर्वं वृ (c. 5. वृणोति -वृते, c. 9. वृणाति -वृते,
c. 1. वरति -रितुं, c. 10. वरयति -यितुं), पूर्वं or अग्रे यद् (c. 9. गृह्णाति,
ग्रह्णेतुं) or वायत्, पुरोपा (c. 3. -दधाति -धातुं); 'I prefer retire-
ment to all pleasures,' अपमन्यते सर्वकामैः or सर्वकामेभ्यो वृते.—
(Exalt, promote to an office, &c.) पदं वृप् (c. 10. वरयति -यितुं)
or नवृप्, श्रेष्ठपदे or उत्कृष्टपदे नियुज् or प्रतिपद्, पदवृद्धिं कृ, प्रति-
पत्तिं दा, पुरस्कृ.—(Present, offer) समृ in caus., निषिद् in caus.,
उपहृ, निवेदनं कृ, समर्पणं कृ.

PREFERABLE, *a.* (Worthy to be chosen before, more desirable
or excellent) वरं indec., वरीयान् -वरी -वः (स्), वरिष्ठः -वा -वं,
वरणीयः -या -यं, पूर्ववरणीयः &c., अधिकवरणीयः &c., पूर्वग्राह्यः -सा
-हं, प्रथमग्राह्यः &c., अग्रग्राह्यः &c., श्रेयान् &c., श्रेष्ठः &c., गरीयान्
&c., अधिकं प्रार्थनीयः -या -यं. The adverb वरं is usually
followed by न च or न पुनर्; as, 'death is preferable to
poverty,' वरं मृत्युर् न च दारिद्र्यं; 'death is preferable to
intercourse with the base,' वरं प्राणत्यागो न पुनर् अपमानान्
उपगमः. See examples under **To PREFER**.

PREFERABLENESS, *s.* वरता -त्वं, पूर्वग्राह्यता, प्रथमग्राह्यता, श्रेष्ठता, श्रेष्ठ्यं,
श्रेयस्त्वं, वरीयस्त्वं, गरीयस्त्वं.

PREFERABLY, *adv.* वरं, वरीयस्, श्रेयस्, गरीयस्, वरिष्ठं, श्रेष्ठं.

PREFERENCE, *s.* अधिकरूपः *f.*, अधिकाभिरूपः *f.*, पूर्वरूपः *f.*, अग्ररू-
पः *f.*, अधिगानुरागः, पूर्वगानुरागः, अधिकमानं, अभिप्रेतं, वरता -त्वं,
वरणं, वृतिः *f.*

PREFERMENT, *s.* (Advancement to a higher office) पदवृद्धिः *f.*,
पदवर्धनं, स्थानवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*, वर्धनं, संवर्धनं -ना, प्रवर्धनं.—

(Act of presenting) निवेदनं, समर्पणं.

PREFERRED, *p. p.* (Chosen before others) पूर्वगृहीतः -ता -तं, वृत्तः
-ता -तं, पूर्ववृत्तः &c., मनोनीतः -ता -तं, पुरोहितः -ता -तं—(Ad-
vanced in rank) संवर्धितः -ता -तं, श्रेष्ठपदनिधुक्तः -ज्ञा -कं, पुरस्कृतः &c.

PREFIGURATION, *s.* प्रतिरूपद्वारेण पूर्वप्रदर्शनं or पूर्वमूचनं, दृष्टान्तद्वारा
माकप्रदर्शनं, प्रतिरूपकद्वारेण अग्रप्रदर्शनं, सादृश्येन पूर्वदर्शनं, पूर्वलक्ष-
णदर्शनं, पूर्वलक्षणकरणं.

PREFIGURATIVE, *a.* उद्घोषकः -का -कं, पूर्वप्रदर्शकः &c., पूर्वलक्षणिकः
-की -कं, लाघणिकः &c. बोधकः -का -कं, पूर्वमूचकः &c.

To PREFIGURE, *v. a.* प्रतिरूपद्वारेण पूर्वं प्रदृश् (c. 10. दर्शयति -यितुं)
or पूर्वतो दृश् or अग्रे प्रदृश्, दृष्टान्तद्वारा पूर्वं प्रदृश् or मूच (c. 10.
मूचयति -यितुं), प्रतिरूपकं दा or कृ, प्रतिविष्टं दा, पूर्वलक्षणं दा or दृश्.

PREFIGURED, *p. p.* प्रतिरूपकद्वारा पूर्वप्रदर्शितः -ता -तं or पूर्वमूचितः &c.

To PREFIX, *v. a.* (Put or place before) पुरस्कृ, पुरतस्कृ, अग्रतस्कृ,
पुरोपा (c. 3. -दधाति -धातुं), अग्रे or पुरतः स्था in caus.—(In
writing) अग्रे or अग्रतः or पुरतः or मुरे लिख्—(Settle before-
hand) अग्रे or पूर्वं निश्चि or निरी or निरूप or प्रदृप् or नियुज्.

PREFIX, *s.* (In grammar, particle prefixed) उपसर्गः.

PREFIXED, *p. p.* (Put before) परस्कृतः -ता -तं, पुरतस्कृतः &c., पुरकृतः
&c., पुरोहितः &c., अग्रे स्थापितः &c.—(Settled before) पूर्वनिश्चितः
-ता -तं, पूर्वनिरूपितः -ता -तं.

PREGNANCY, *s.* गर्भधारणं, गर्भिणीत्वं, गर्भिणीभावः, गर्भग्रहणं, सगर्भता,
भूतगर्भता, पूर्णगर्भता, सन्नातगर्भता, गर्भपोषणं, ससत्ता, आपन्नसत्ता,
सगर्भापत्ता, अन्नरापत्ता, गर्भः.

PREGNANT, *a.* (Being with young) गर्भिणी, गर्भवती, सगर्भा, भूतगर्भा,
गर्भधारिणी, गृहीतगर्भा, पूर्णगर्भा, आतृगर्भा, सन्नातगर्भा, प्रसूतगर्भा,
ससत्ता, आपन्नसत्ता, अन्नवन्ती, उदरिणी, गुहिणी, अन्नरापत्ता,
द्विदद्या; 'a pregnant woman longing for any thing,'
दोहदयती, अज्ञातः *f.*; 'number of pregnant women,' गर्भिण्य-
-त्वं.—(Full of, abounding with) पूरः -खा -खं, सम्पूरः &c.,
गर्भः -भा -भं in comp., समूलः -ला -लं, आद्यः -द्या -द्यं.—(Fruit-
ful) सकलः -ला -लं, अवन्यः -न्या -न्यं.

PREGUSTATION, *s.* पूर्वसादनं, पूर्वासादनं, अग्रासादनं, पूर्वप्राशनं.

To PREJUDGE, **PREJUDICATE**, *v. a.* अग्रे or पूर्वं विचर् (c. 10. -चार-
यति -यितुं) or निशी (c. 1. -णयति -येतुं) or निश्चि, पूर्वविचारं कृ,
पूर्वविचारणं कृ, पूर्वनिर्णयं कृ, पूर्वनिश्चयं कृ, पृथगन् अनिरूप्य or
अविचार्य निर्णयं कृ, अविचारपूर्वं निर्णयं कृ or निष्पत्तिं कृ, पृथगन्नि-
र्णयम् अकृत्वा निष्पत्तिं कृ, वृत्तान्तिरूपणम् अकृत्वा निर्णयं कृ.

PREJUDGED, *p. p.* पूर्वविचारितः -ता -तं, पूर्वनिर्णीतः &c., पूर्वनिष्पन्नः -जा -यं.

PREJUDGMENT, *s.* पूर्वनिर्णयः, पूर्वविचार-रतः, पूर्वनिष्पत्तिः *f.*, पूर्वनिश्चयः.

PREJUDICE, *s.* (Decision or opinion formed without due exami-
nation) अविचारपूर्वो निर्णयः, अविचारपूर्वो निश्चयः, अपरोक्षापूर्वो
पुद्भिः *f.*, अविचारपूर्वोक्तिः *f.*, अविचारपुद्भिः *f.*, अविचारमतिः *f.*,
अविचारितनिश्चयः, अविचारितनिर्णयः.—(Bias) दुराग्रहः, सङ्गः,
मनोपक्रता, पुद्भिपक्रता, पक्रमतं, साचीकृतं, पक्रोक्तं, पक्रोभाषः, आग्रहः,
ग्रहः; 'free from prejudice,' मुक्तसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.—(Partiality
for) पक्षपातः.—(Damage, detriment) क्षतिः *f.*, हानिः *f.*, अपचयः,
अप्रायः, अपकारः, नाशः, हिंसा, क्षयः, बाधः, हूपणं, ध्वंसः.

To PREJUDICE, *v. a.* (Bias) साचीकृ, पक्रोक्तृ, पुद्भिपक्रतां कृ or जन्,
दुराग्रहं कृ, दुराकर्षणं कृ, आकृष्, आवृज् (c. 10. -वर्जयति -यितुं),
दुरावर्जनं कृ, पिडाकर्षणं कृ, चिदावर्जनं कृ.—(Injure, damage)

PRE

घति कृ, अपकृ. हिंस, घण, दुष्, धि, नश, बाप्.
PREJUDICED, *p. p.* (Biased) साचीकृतः -ता -तं, वक्रोक्तः &c., सन्नो-
 -ङ्गिचो -ङ्गि (न्), सन्नयुक्तः -का -कं, साचीकृतपुष्टिः -क्षिः -क्षि, वक्रोक्त-
 पुष्टिः &c., साचीकृतमतिः -तिः -ति.—(Damaged) अपकृतः -ता -तं,
 मातृहानिः -निः -नि.
PREJUDICIAL, *a.* अहितः -ता -तं, अपकारकः -का -कं, क्षतिजनकः &c.,
 अहितकरः -रा -रं, हानिजनकः &c., हिंसकः &c., घातुकः &c. *See*
INJURIOUS.
PREJUDICIALLY, *adv.* अहितं, सापकारं, सापायं, हिंसा, सघातं.
PREKNOWLEDGE, *s.* पूर्वज्ञानं, अग्रज्ञानं, पूर्वबोधः, अग्रबोधः.
PRELACY, **PRELATE**. *See* **EPISCOPACY**, **BISHOP**, &c.
PRELECTION, *s.* पाठः -ठनं, पठनं, व्याख्यानः. *See* **LECTURE**.
PRELECTOR, *s.* पाठकः, पाठकारी *m.* (न्). *See* **LECTURER**.
PRELIBATION, *s.* पूर्वभोगः, पूर्वभुक्तिः *f.*, पूर्वानुभवः, आदिभोगः. *See*
FORETASTE.
PRELIMINARY, *a.* प्रापञ्चिकः -को -कं, आरम्भकः -का -कं, प्रारम्भकः &c.,
 पूर्वः -घो -घं, पौष्टिकः -को -कं, प्रथमः -ना -यं, पूर्वकालीयः -या -यं,
 पूर्वकरणियः -या -यं, अग्रकर्तव्यः &c., अग्रकरणीयः -या -यं, आद्यः
 -द्या -यं, आदि in comp., आदिकः -का -कं, आदित्यः -स्या -स्यं,
 आरम्भकः &c., उपक्रमकः &c.—(Prefatory) पारिभाषिकः -को
 -कं, प्रस्तावनारूपः -पा -पं.
PRELIMINARY, *s.* पूर्वविषयः, पूर्वार्थः, पूर्वकर्म *n.* (न्), आद्यार्थः, पूर्वोपायः,
 आरम्भककर्म *n.*, प्रारम्भककर्म *n.*, उपकरणं.—(Preliminary remarks)
 परितापा, आभाषः. *See* **PREFACE**.
PRELUDE, *s.* (In music) पूर्वरङ्गः, पूर्ववादनं, आरम्भवाद्यं.—(Dramatic)
 प्रस्तावना-नं, प्रस्तावः, आमुखं.—(Something introductory) आरम्भः,
 आरम्भः, उपक्रमः, प्रकरणीयः.—(Forerunner, something indicatory)
 पूर्वलक्षणं, पूर्वसूचकं, पूर्वचिह्नं, पूर्वरूपं.
To PRELUDE, *v. a.* प्रस्तु (c. 2. -स्तोति -स्तुते, c. 10. स्तावयति -यितुं),
 प्रस्तावनां कृ, पूर्वरङ्गं कृ, आरम्भं (c. 1. -रभते -रभ्यते), समारम्भं, उपक्रमं
 (c. 1. -क्रमते -मितुं), प्रक्रमं, प्रस्तु, सम्प्रकृ.
PRELUDER, *s.* प्रस्तावनाकारः, पूर्वरङ्गकारी *m.* (न्), पूर्ववादकः, आरम्भकः.
PRELUSIVE, **PRELUSORY**, *a.* आरम्भकः -का -कं, पूर्वसूचकः -का -कं.
PREMATURE, *a.* कालपूर्वपक्षः -क्षा -क्षं, प्राक्पूर्वकालोपपन्नः &c., अपूर्णकालः
 -ला -लं, अपूर्णकालिकः -का -कं, असम्पूर्णकालः &c., पूर्णकालपूर्वजः
 -जा -जं, अपूर्णकालजः -जा -जं, अकालोपपन्नः -क्षा -क्षं, अपक्षः &c.,
 अपूर्णकालोपपन्नः -जा -जं, अकालजः &c., अकालोपपन्नः &c., अकाल-
 लभः -वा -यं, अकालिकः -को -कं, अग्रकालः -ला -लं, असामयिकः
 -को -कं.—(Not waiting for the proper time) अकालसहः
 -हा -हं. *See* **PRECIPITATE**.
PREMATURELY, *adv.* प्राक्पूर्वकालात्, पूर्णकालात्पूर्व, अपूर्णकाले, असम्पूर्ण-
 काले, अकाले, असमये; 'prematurely born,' अपूर्णकालजः -जा
 -जं, अपूर्णकालोपपन्नः -जा -जं, पूर्णकालपूर्वजः -जा -जं; 'prema-
 turely grey-haired,' युवपलितः -ता -तं; 'prematurely old,'
 युवजरन् -रतो -रत् (न्), युवाजरन् &c.; 'prematurely bald,'
 युवखलितः -तिः -ती -ति.
PREMATURITY, **PREMATURITY**, *s.* कालपूर्वपक्षता, अपूर्णकालतन्, अपूर्ण-
 कालिकतन् -ता, अकालपक्षता, अकालोपपत्तिः *f.*, अपूर्णकालोपपत्तिः *f.*,
 अकालजतन्, अकालिकतन्.
To PREMEDITATE, *v. a.* पूर्वं or अग्रे चिन्तं or मनसा कृ, पूर्वकल्पनां कृ.
To PREMEDITATE, *v. n.* पूर्वं or अग्रे चिन्तं or यि or विचरं or विमृशं

PRE

or विगणं, पूर्वचिन्तां कृ, पूर्वविवेचनां कृ, पूर्वोपायं चिन्तं, पूर्वविचारणं कृ.
PREMEDITATED, *p. p.* or *a.* पूर्वकल्पितः -ता -तं, पूर्वचिन्तितः &c.,
 पूर्वपरितः &c., युद्धपूर्वः -घो -घं, मतिपूर्वः &c., युद्धकृतः -ता -तं,
 पूर्वसङ्कल्पितः -ता -तं, साङ्कल्पिकः -को -कं, सङ्कल्पकृतः &c., पूर्वपरितः
 " &c., पूर्वयोजितः &c.
PREMEDITATION, *s.* पूर्वकल्पना, पूर्वसङ्कल्पः, पूर्वपरिकल्पना, पूर्वपठना,
 पूर्वपरचना, पूर्वयोगना, पूर्वानुसन्धानं, पूर्वचिन्ता -ननं, पूर्वविचारणा,
 पूर्वविवेचना.
PREMICES, *s. pl.* (First-fruits) नवान्नं, प्रथमफलं. *See* the word.
PREMIER, *a.* मुख्यः -स्या -स्यं, प्रमुखः -रा -रं, प्रधानः -ना -नं.
PREMIER, *s.* (Prime-minister) मुख्यमन्त्री *m.* (न्), प्रधानमन्त्री *m.*,
 प्रधानमात्र्यः, महामन्त्री *m.*, प्रधानसचिवः, मुख्यप्रधानः.
PREMIERSHIP, *s.* मुख्यमन्त्रिता -तन्, प्रधानमन्त्रिता -तन्.
To PREMISE, *v. a.* उपन्यस्य (c. 4. -अस्वति -असितुं), पूर्वं or अग्रे or
 वाच्युक्ते कृ (c. 10. कथयति -यितुं) or वृ (c. 2. ब्रवीति, वक्तुं) or
 वद् (c. 1. वदति -दितुं) प्रस्तावपूर्व कृ or व्याख्या (c. 2. -व्याप्ति -तुं),
 पूर्वव्याख्यां कृ, पूर्वकथनं कृ, प्राक्कथनं कृ, प्रस्तावपूर्वकथनं कृ, उपक्रमं
 (c. 1. -क्रमते -मितुं), प्रक्रमं, प्रस्तु (c. 2. -स्तोति -स्तुते, c. 10. -स्ताव-
 यति -यितुं).
PREMISE, *s.* (In logic) पक्षः, अवयवः, प्रतिज्ञा, उपन्यासः, साधनं;
 'major premise,' मुख्यवयवः, मुख्यपक्षः, पूर्वपक्षः, आद्यपक्षः, हेत्वा-
 दिपक्षः; 'minor premise,' लघ्ववयवः, उत्तरपक्षः.
PREMISED, *p. p.* उपन्यस्तः -स्ता -सं, पूर्वकथितः -ता -तं, प्रस्तावपूर्वकथितः
 &c., प्रस्तावपूर्वसूचितः &c., प्रस्तुतः -ता -तं, प्रक्रान्तः -ना -नं; 'hav-
 ing premised,' उपन्यस्तः, प्रतिपाद्य.
PREMISES, *s. pl.* (In logic). *See* **PREMISE**—(In law, house
 with its adjuncts) गृहवाटिकादि *n.*, गृहघोषादि *n.*, गृहादि *n.*
PREMIUM, *s.* पारितोषिकं, मूल्यं, फलं, लभं, लाभः, क्षतिकमूल्यं, क्षति-
 रिक्तमूल्यं, मृत्योतिरिक्तपारितोषिकं.
To PREMONISH, *v. a.* (Forewarn) अग्रे or पूर्वं वृत्तं in caus. or प्रवृत्तं
 or प्रवृत्तिश् or उपदिश or ज्ञा in caus., पूर्वं सूचं (c. 10. सूचयति
 -यितुं), पूर्वसूचनं कृ, पूर्वलक्षणं दा, पूर्वरूपं दा.
PREMONISHED, *p. p.* पूर्ववार्त्तितः -ता -तं, पूर्ववार्त्तितः -घा -घं, पूर्वसूचितः &c.
PREMONITION, **PREMONISHMENT**, *s.* पूर्वबोधः -धनं, पूर्वप्रबोधः, पूर्वसूचना
 -नं, पूर्वलक्षणं, पूर्वरूपं.
PREMONITORY, *a.* पूर्वसूचकः -का -कं, पूर्ववार्त्तकः -का -कं, उद्बोधकः
 &c., पूर्वसूचनकारी -रिणी -रि (न्), पूर्वलक्षणदः -दा -दं, पूर्वलक्ष-
 णिकः -को -कं, पूर्वज्ञापकः &c.
PRENOMEN, *s.* व्यक्तिनाम *n.* (न्), उपाधिः *m.*
PRENTICE, *s.* अश्वेवासी *m.* (न्), छात्रः, सङ्केतपत्रवद्विषयः, शिष्यः.
PRENTICESHIP, *s.* अश्वेवासित्वं, अश्वेवासित्वं, अश्वेवासिभावः, अश्वेवा-
 सित्वकालः.
PRE-OCCUPATION, **PRE-OCCUPANCY**, *s.* पूर्वभोगः, पूर्वभुक्तिः *f.*, पूर्वधारणं,
 पूर्वग्रहणं.
PRE-OCCUPIED, *p. p.* पूर्वगृहीतः -ता -तं, पूर्ववर्षितः -घा -घं, पूर्वभुक्तः -का -कं.
To PRE-OCCUPY, *v. a.* पूर्वं or अग्रे वृत्तं or ग्रहं or भुज्, पूर्वधारणं कृ.
To PRE-ORDAIN, *v. a.* अग्रे or पूर्वं विधा or कृप् or प्रकृप् or निर्दिशं
 or स्या in caus., पूर्वविधानं कृ, पूर्वविधिं कृ, पूर्वस्थापनां कृ.
PREPARATION, *s.* (Act of getting ready, providing or fitting
 for any purpose) सज्जनं -ना, सज्जीकरणं, सज्जाकर्म *n.* (न्), साधनं,
 सिद्धीकरणं, जायोजनं, उपकल्पनं -ना, परिकल्पनं -ना कल्पनं -ना,

पुरस्कारः, पुरस्कारः, संस्कारः, संस्कारः, रचनं -ना, प्रिचनं -ना. उपाकर्म *n.* (नं), सम्भारः, सम्भृतिः *f.*, सन्धानं, समवधानं, प्रतिविधानं, उद्योगः, प्रस्तुतीकरणं.—(State of preparation) निदिः *f.*, निदिता -नं.—(Previous or preparative measure) उपायः. साधनोपायः. जम्बुपायः, नाथनं.—(That which is prepared or compounded, a compound) योगः, रसायनं: 'a preparation of mercury,' रसगर्भं, रसपुलं.—(Of medicine or food) संस्कारः, पाकः, पचनं.—(Prepared food) पक्षान्नं, मिष्ठानं.

PREPARATIVE, PREPARATORY, *a.* सिद्धिजनकः -दा -कं, सिद्धिजनकः -का -कं, सिद्धिजनकः -का -कं, माधकः -का -कं, उपक्रमनाथकः &c., चारम्भनाथकः &c., सिद्धिनाथकः &c., उपक्रमनाथकः -या -यं, चारम्भोपकारी -रिती -रि (नं), उपक्रमोपकारी &c., उपकृत्यकः &c., परि-कृत्यकः &c., आयोजनकारी &c., उपक्रमप्रवर्तकः &c., प्रस्तुतकारी &c., योग्यताजनकः &c., चारम्भकारी &c.

PREPARATIVE, *s.* उपक्रमसाधनं, चारम्भसाधनं, सिद्धिसाधनं, सिद्धिजनकविषयः, सिद्धिजनककर्म *n.* (नं), परिकर्म *n.*, सिद्धिजनकविषयः.

PREPARATIVE, *adv.* आयोजनपूर्व, उपक्रमसाधनाय, चारम्भसाधनाय.

To PREPARE, *v. c.* (Make ready, fit for any purpose) सज्जीकृत, उपकृत्य (c. 10. -कृत्ययति -यितुं, c. 1. -कृत्यते -त्वितुं), परिकृत्य, प्रकृत्य, कृत्य, युक्त्य (c. 10. योजयति -यितुं), आयुक्त, समायुक्त, सिद्धीकृत, प्रस्तुतीकृत, उपकृत्य, संस्तु, पुरस्तु, रच (c. 10. रचयति -यितुं), विरच, सम्भृ (c. 1. -भरति -भर्तुं), सज्ज (c. 1. सज्जति -ज्जितुं), साध (c. 10. साधयति -यितुं), प्रतिविधा (c. 3. -दायति -धातुं), विधा, विनिर्मा (c. 2. -माति -तुं), योग्य -ग्यां कृ, उपयुक्तं -क्तं कृ, कार्ययुक्तं -मां कृ, कार्योपयुक्तं -क्तं कृ.—(Provide with all necessary articles) सोपकारद्रव्यैः समायुक्त, उपयुक्तद्रव्याणि परिकृत्य or उपकृत्य or सम्भृकृत्य or उपस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं) or उपपद (c. 10. -पादयति -यितुं) or विधा, सोप-कारद्रव्ययुक्तं -क्तं कृ, उपयुक्तद्रव्यसाधनं कृ.—(Dress) रच, विरच, प्रसाध, विन्म.—(Prepare food) धनं संस्कारं सिद्धीकृतं पच or सन्धा.

To PREPARE, *v. n.* (Make all things ready) उपयुक्तद्रव्याणि परिकृत्य or उपकृत्य. सोपकारद्रव्यसम्भारं कृ, द्रव्यसम्भारं कृ, उपकरणसम्भारं कृ, सज्जनं कृ, नन्मकारं कृ.—(Make one's self ready, be ready) उद्यतः -ता -तं भू, समुद्यतः -ता -तं भू, अभ्युद्यतः -ता -तं भू, उद्युक्तः -क्ता -क्तं भू, प्रमुतः -ता -तं भू; 'he prepared to kill the child,' न चालं हन्तुं उद्यतः.

PREPARED, *p. p.* or *a.* सज्जीकृतः -ता -तं, सज्जितः -ता -तं, सज्जः -ज्जा -ज्जं, प्रस्तुतः -ता -तं, उपकृत्यतः &c., परिकृत्यतः &c., कृत्यतः &c., उपकृतः -ता -तं, प्रकृतः &c., सम्भृतः -ता -तं, सिद्धः -द्धा -द्धं, सम्भृ-स्तुतः -ता -तं, पुरस्तुतः -ता -तं, उद्यतः -ता -तं, समुद्यतः &c., अभ्युद्यतः &c., उद्युक्तः -क्ता -क्तं, आयुक्तः &c., संस्कृतः &c., संस्कारितः &c., संहितः &c., सोपकारद्रव्ययुक्तः &c., उपपादितः -ता -तं, परिनिर्मितः &c.; 'to be prepared,' उद्यतः -ता -तं भू or अस्, उद्युक्तः &c. भू, सज्जीभू.

PREPAREDNESS, *s.* सिद्धता -नं, सिद्धिः *f.*, प्रस्तुतत्वं, उद्यतत्वं, उद्युक्तत्वं.

PREPARER, *s.* उपकृत्यकः, परिकृत्यकः, आयोजनकर्त्ता *m.* (नं), सिद्धि-कर्त्ता *m.*, साधकः, रचकः, विरचकः, संस्कर्त्ता *m.* (नं).

PRE-PAYMENT, *s.* पूर्वशोधनं, पूर्वशुद्धिः *f.*, पूर्वसिद्धिः *f.*, पूर्वदानं.

PREPENSE, PREPENSED, *a.* See PREMEDITATED.—(Malice pre-
pense) द्रोहचिन्ता -ननं, व्यापादः -दनं; 'with malice prepense,'
द्रोहचिन्तापूर्व, बुद्धिपूर्व, मतिपूर्व, कामतस्; 'without malice pre-
pense,' अपुद्धिपूर्वकं, अमतिपूर्वकं, अकामाद् -मतस्.

PREPONDERANCE, *s.* (Superiority of weight) भाराधिक्यं, भाराति-

भारता, भारातिरेक्यं, अधिकाभारः, अतिरिक्ताभारः, गुरुभारः.—(Superiority of power or force) अधिकप्रभावः, प्रभावाधिक्यं, प्रधानता, प्राधान्यं, अभिव्युता, प्रभावः, प्रापत्यं, प्रचलता, गौरवं, अधिकशक्तिः *f.*, पलाधिक्यं.

PREPONDERANT, *a.* अधिकभारी -रिणी -रि (नं), अतिरिक्ताभारी &c. अतिभारी &c.

To PREPONDERATE, *v. n.* अधिकभारी -रिणी -रि भू or अस्, अतिरिक्ताभारी &c. भू, अतिभारी &c. भू, गुरुभारी &c. भू, गुरुतः प -दं भू, भारेण अतिरिच in pass. (-रिच्यते) or वृष् (c. 1. वषेते -षितुं), गौरवेण अतिरिच or वृष्, प्रभावेण अतिरिच, अधिकः -का -कं भू, अधिकप्रभावः &c. भू or अस्, अधिकशक्तिः -क्ति -क्ति भू.

PREPOSITION, *s.* (In grammar) उपसर्गः, शब्दयोगी अव्ययशब्दः.

PREPOSITIONAL, PREPOSITIVE, *a.* औपसर्गिकः -की -कं, उपसर्गसम्बन्धी -न्धनी &c.

To PREPOSSESS, *v. a.* (Pre-occupy). See the word.—(Bias in favor of) विशाकषेण, विशावर्जनं कृ, चित्तं आकृष्य or आवृणु.—(Bias against). See To PREJUDICE.

PREPOSSESSED, *p. p.* आकृष्टचित्तः -त्ता -तं, आकर्षितचित्तः &c., पूर्वो-क्तचित्तः -ता -तं, प्रथमदर्शनादपि or दर्शनमात्राद् आकृष्टचित्तः &c., दृष्टमात्राद् एव आकृष्टचित्तः &c., सज्जी-द्विनी-द्वि (नं), ससज्जः -ज्जा -ज्जं.

PREPOSSESSING, *a.* दर्शनमात्रात् or अवलोकनद्वारात् or प्रथमदर्शनात् चित्ताकर्षकः -का -कं, दृष्टमात्रचित्ताकर्षकः &c., चित्तापहारी -रिणी -रि (नं).

PREPOSSESSION, *s.* (Pre-occupation). See the word.—(Pre-
vious impression). See PRECONCEPTION.—(Inclination in favor of) विशाकषेण, सज्जः, ग्रहः, आग्रहः, पक्षपातः.

PREPOSTEROUS, *a.* (Inverted in order) विपरीतः -ता -तं, विपरीत-क्रमः -मा -मं, विपर्यस्तः &c. See INVERTED.—(Absurd) असज्जतः -ता -तं, अपुक्तः -क्ता -क्तं, अनर्पकः -का -कं, युक्तिविरुद्धः -द्धा -द्धं, असमष्टः -ष्टा -ष्टं, अपुक्तिकः -का -कं, न्यायविरुद्धः &c., असमञ्जसः -सा -सं, अयथोचितः -ता -तं.

PREPOSTEROUSLY, *adv.* असज्जतं, अपुक्तं, अपुक्तिपूर्व, युक्तिविरुद्धं, विपरीतक्रमेण.

PREPOSTEROUNESS, *s.* असज्जतत्वं, अपुक्तता -नं, युक्तिविरुद्धता, अपुक्ति *f.*, अनर्पकता, असमष्टता -नं, न्यायविरुद्धता, असामञ्जस्यं, विपरीतं, क्रमविपर्ययात्, विपरीतता.

PREPOTENCY, *s.* प्रभावाधिक्यं, पलाधिक्यं, प्रचलता. See PREDOMINANCE.

PREPUCE, *s.* लिङ्गाग्रतल *f.* (च), शिखाग्रतल *f.*, लिङ्गाग्रतल *n.* (नं), अग्रतल *f.*; 'frenum of the prepuce,' सेवनं, सीवनी.

PREREQUISITE, *a.* पूर्वोक्तार्थितः -ता -तं, पूर्वोपेक्षितः &c., पूर्वोपेक्षकः -का -कं.

PREREQUISITE, *s.* पूर्वोपेक्षयत्विषयः, पूर्वोक्तार्थितविषयः, पूर्वोपेक्षकवस्तु *n.*

PREROGATIVE, *s.* विशेषाधिकारः, असाधारणधिकारः, अद्वितीयाधिकारः, असामान्याधिकारः, विशेषशक्तिः *f.*, असाधारणशक्तिः *f.*, अद्वितीयशक्तता, विशेषसत्ता.

PRISAGE, *s.* पूर्वोक्तदणं, पूर्वोक्तितं, पूर्वोक्तितं, पूर्वोक्तितं, भविष्यत्सूचना.

To PRISAGE, *v. a.* पूर्व or पये सूच (c. 10. सूचयति -यितुं), पूर्वोक्तदणं दा or कृ, पूर्वोक्तितं दा, पूर्वोक्तितं कृ, पयसूचनं कृ.

PRESCIENCE, *s.* पूर्वज्ञानं, अग्रज्ञानं, अग्रनिर्णयणं, भविष्यज्ञानं, भाविज्ञानं, भविष्यज्ञानं, भविष्यदर्शनं, प्रवेक्षणं. See FOREKNOWLEDGE.

PRESCIENT, *a.* भविष्यज्ञानी -निनी -नि (नं), भाविज्ञानी &c., भविष्यदर्शी &c., भविष्यज्ञानी &c., भविष्यदर्शी &c., प्रवेक्षन् -क्षन्ती -क्षन् (नं); प्रपश्यन् &c., अनागतदर्शी &c.

To PRESCRIBE, *v. a.* (Direct) निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं), आदिष्ट,

प्रदिश, विनिर्दिश, कूप, प्रकूप, विधा, संविधा, साक्षा in caus., चुद्, प्रचुद्, शास्, प्रशास्, अनुशास्, सूच्, जाज्ञां कृ, नियमं कृ, विधिं कृ.—(Direct medically) उपचारं कृ, औपधं विधा or निर्दिश.

To PRESCRIBE, v. n. (Direct remedies) उपचारं कृ, औपधोपचारं कृ, औपधविधानं कृ, औपधविधिं कृ, औपधप्रयोगं कृ, भेषजप्रयोगं कृ, औपधनिर्देशं कृ.

PRESCRIBED, p. p. निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, विहितः -ता -तं, नियमितः &c., चोदिताः &c., प्रचोदिताः &c., विद्युक्तः -क्ता -क्तं, विधि-प्रोक्तः &c., उदिताः -ता -तं, वैधिकः -क्ती -क्ते, वैधः -धी -धं, वाचनिकः -क्ती -क्ते, उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, विधोयमानः -ता -तं.

PRESCRIBER, s. निर्देशकः m. (वृ), निर्देशकः, आदेशकः m., विधायी m. (न), अनुशासकः.

PRESCRIPT, s. निर्देशः, आदेशः, विधिः m., विधानं, साक्षा. See COMMAND.

PRESCRIPTION, s. (Direction) निर्देशः, आदेशः, निर्देशः, विधानं, विधिः m., चोदनं -ना, प्रचोदनं, नियमः, शासनं, शास्तिः f., अनुशासनं, प्रेरणा, वचनं.—(Recipe, prescribed medicine) उपचारलेखः, उपचारपत्रं, चिकित्तालेखः, चिकित्तापत्रं, औपधविधिः m., औपधविधानं, उपचारविधिः m.—(Immemorial use) अनादिपरम्परा, चिरकाल-भोगः, चिरकालव्यवहारः, चिरकालीनव्यवहारः, चिरकालपरम्परा, प्राचीनव्यवहारः, प्राचीनभोगः, आचारः.

PRESCRIPTIVE, a. (Consisting in or acquired by immemorial use) अनादिपरम्पराप्राप्तः -ता -तं, अनादिपरम्परायातः -ता -तं, चिरकालभुक्तः -क्ता -क्तं, चिरकालयवहृतः -ता -तं, चिरकालव्यवहारितः &c., चिरकालभोगाश्रयी-विधि-वि (न), चिरव्यवहारसिद्धः -ष्टा -ष्टं, आचारिकः -क्ती -क्ते, व्यवहारिकः &c.

PRESENCE, s. (As opposed to absence) प्रत्यक्षता, समक्षता, अभिमुख्यं, अभिमुखता -त्वं, सन्निधानं, सान्निध्यं, सन्निधिः m., पारिमुख्यं, सम्मुखता -त्वं, विद्यमानता -त्वं, वर्तमानता, अस्तित्वं -क्ता -तं, अपरोक्षता, उपस्थानं, उपस्थितिः f.; 'in my presence,' मत्सन्निधाने; 'in presence of,' प्रत्यक्षे-द्यतस्, समक्षे-क्षे, साक्षात्, अग्रे, सम्मुखं-खे, प्रतिमुखं, सभितस्; 'into the presence of,' सकाशं, समीपं, अस्तित्वं, साक्षात्; 'they took him into the presence of the magistrate,' धर्माधिकारिसमीपं तम् आनीतवन्तः; 'into the presence of her husband,' भर्तुः सकाशं or समीपं; 'into my presence,' मत्सकाशं, मनान्तिकं.—(Mien, personal appearance) आकारः, आकृतिः f., रूपं, शरीररूपं, शरीराकारः, शरीरसंस्थानं.—(Presence of mind) चित्ताभिव्यक्तिः f., अत्यग्रचित्तत्वं, अत्यग्रता, अभिमानचित्तत्वं, स्वस्थचित्तत्वं, स्थिरचित्तता -त्वं, असम्भ्रमः, अत्यग्रता, अत्याकुलता, सावधानता, चित्तसत्त्वं, सत्त्वं, सत्तमता; 'having presence of mind,' अत्यग्रचित्तः -क्ता -क्तं, तत्कालधीः -धीः -धि. See PRESENT.

PRESENCE-CHAMBER, s. दर्शनशाला, दर्शनगृहं, राजदर्शनशाला.

PRESENT, a. (Not absent) प्रत्यक्षः -क्षा -क्षं, विद्यमानः -ना -नं, वर्तमानः -ना -नं, अभिमुखः -खा -खी -खं, पारिमुखिकः -क्ती -क्ते, उपस्थायी -यिनी -यि (न), उपस्थितः -ता -तं, सन्निहितः -ता -तं, अपरोक्षः -क्षा -क्षं, सम्मुखः -खा -खं, सम्मुखीनः -ना -नं, सन्निधिस्यः -स्या -स्यं, अभिमुखस्यः &c., अस्तित्वः -क्ता -क्तं, समीपः -पा -पं; 'to be present,' उपस्था, वृत्, समास्.—(Now in view or under consideration) प्रस्तुतः -ता -तं, विद्यमानः -ना -नं, उपस्थितः -ता -तं, प्रकृतः -ता -तं; 'present matter,' प्रस्तुतविषयः.—(Now existing, not past or future) वर्तमानः -ना -नं, तात्कालिकः -क्ती -क्ते, तत्कालिकः -क्ता -क्ती -क्ते, सद्यस्कालीनः -ना -नं, सद्यस्कः -क्ता -क्तं, वर्तमानकालीनः -ना -नं,

अधुनातनः -नी -नं, इदानीनतनः -नी -नं, आधुनिकः -क्ती -क्ते, साम्प्रतिकः -क्ती -क्ते, प्रस्तुतकालीनः -ना -नं, अद्यतनः -नी -नं, ऐहिकः -क्ती -क्ते, ऐहकालिकः &c., अतृपेत् -ता -तं; 'present time,' वर्तमानकालः, तत्कालः, तत्कालः -खं, सद्यस्कालः, तदात्वं, इहकालः, साम्प्रतकालः, इहसमयः, अस्ति indec. भवन्ति m.; 'at the present time,' वर्तमानकाले, तत्काले, तत्काले, सद्यस्काले, इहकाले, इहसमये, इदानीं अधुना, इह, अधुनातनकाले, सम्प्रति, साम्प्रतं, साम्प्रतकाले, एतर्हि, अद्य, प्रस्तुतकाले; 'for the present,' प्रस्तुतकालं, साम्प्रतकालं, इहकालं, साम्प्रतं.—(Present tense) वर्तमानं, विद्यमानं; 'the grammatical symbol is क्ती.—(Having presence of mind) सावधानः -ना -नं, अभिमानचित्तः -क्ता -क्तं, स्थिरचित्तः &c., अत्यग्रचित्तः &c., स्वस्थचित्तः &c., मनाहितचित्तः &c., समाहितमनः -ना -नं (स्), सुसमाहितः -ता -तं, अत्याकुलचित्तः &c., तत्कालधीः -धीः -धि, अवहितः -ता -तं.

PRESENT, s. (Gift) दानं, प्रदानं, सम्प्रदानं, दत्तं, उपदा, उपदानकं, उपायनं, दक्षिणा, उपहारः -रके, उपग्राहं, उपदीनं, प्रीतिदानं, प्रदशनं, प्रदशनं, पारितोषिकं, प्राभृतं, वितरणं &c. See GIFT.—(The time being, the present) वर्तमानकालः, तत्कालः, तत्कालः, सद्यस्कालः, तदात्वं, साम्प्रतकालः, अधुनातनकालः, इदानीनतनकालः, प्रस्तुतकालः, आपातः, भवन्ति m., अस्ति indec., प्रमुक्तं; 'present and future,' दृष्टादृष्टं.

To PRESENT, v. a. (Introduce to the presence of another) प्रविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), दर्शने कृ in caus., दृश in caus., पुरस्कृ, प्रवेशनं कृ, परसमीपं or परसकाशं आनी.—(Present one's self or itself) आत्मानं दृश in caus. (दर्शयति -यितुं), उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), प्रविश (c. 6. -विशति -वेशतुं), दर्शनं दा, प्रवेशं कृ, उपस्थितः -ता -तं भू, आविर्भू, प्रादुर्भू, दृश in pass., लब्ध in pass.—(Exhibit) दृश in caus., प्रदृश, प्रत्यक्षीकृ, प्रकटीकृ, प्रादुर्भू, आविर्भू, व्यक्तीकृ, सूच्, प्रकाश, प्रसू in caus.—(Offer, present for acceptance) चाह, उपाह, अग्राह, उपह, अनुपह, उपहारीकृ, प्रदा, अभिदा, सम्प्रदा, उपदा, दा, प्रयस्, ग्रह in caus., प्रतिग्रह, प्रतिपद् in caus., उपपद्, च in caus., समृ, निविद् in caus., निधिप्, उपदीप्, दीप्, उपस्था in caus., उपनिधा, उपहरणं कृ.—(Present an oblation) उपह, उपहारीकृ, निविद्, निवेदनं कृ, निवेप्, निवेपणं कृ, उद्गृ, उक्तं कृ, पलिदानं कृ, उपायनं कृ.—(Give) दा, प्रदा, उपदा, उपायनं कृ.—(Lay before) उपन्यस्, निविद्, च in caus., समृ.

PRESENTABLE, a. (That may be introduced) प्रवेशनीयः -या -यं.—(That may be exhibited) दर्शनीयः -या -यं.—(That may be offered) देयः -या -यं, प्रदेयः -या -यं, उपहार्यः -क्यो -क्यं, निवेदनीयः -या -यं.—(Admissible into society) सम्मः -भ्या -भ्यं, समायोग्यः -ग्या -ग्यं, पांक्ष्यः -या -यं, पांक्ष्यः -क्ता -क्तं; 'not presentable,' असम्मः &c., अपांक्ष्यः &c., अपांक्ष्यः &c., अपांक्ष्यः &c.

PRESENTATION, s. उपहरणं, प्रतिपादनं, प्रतिपत्तिः f., अर्पणं, समर्पणं, निवेदनं, प्रदानं, अभिवाहं.—(Of an oblation) चलिदानं, निवेपणं, निवेपणं, निवेपः, उत्तर्गकरणं.—(To a benefice) धर्माध्यापकपूर्वप्रतिपादनं, धर्मवृत्तिनियोजनाधिकारः.—(Bad presentation of the child at birth) मृदगर्भः.

PRESENTED, p. p. (Introduced to the presence of another) प्रवेशितः -ता -तं, पुरस्कृतः &c., परसमीपं or परसकाशं or परसाक्षाद् आनीतः -ता -तं.—(Exhibited) दर्शितः -ता -तं, प्रदर्शितः &c., प्रत्यक्षीकृतः &c., प्रसारितः &c.—(Presented for acceptance) उपहृतः

-ता -तं, समुपहृतः &c.; प्रदत्तः -त्ता -तं, प्रदत्तः &c., प्रापितः -ता -तं, समपितः &c., प्रतिप्रापितः &c., उपप्रापितः &c., उपनीतः &c., उपनिहितः &c., उपस्थापितः &c., दीनितः &c., उपदीनितः &c.—(As an oblation, &c.) उपहृतः &c., उपहारीकृतः &c., निर्वापितः &c., निवेदितः &c., दत्तः -दा -दं, प्रापितः &c.—(Given) दत्तः -त्ता -तं, प्रदत्तः &c., नोत्तः &c., निहितः &c., निधितः -ता -तं, विस्थापितः -ता -तं, पितोरीः -त्ता -तं.—(Laid before) उपन्यस्तः -त्ता -तं, समपितः -ता -तं.

PRESENTIMENT, *s.* पूर्वबोधः, अग्रबोधः, पूर्वज्ञान-ता, पूर्ववेदनं, अग्रवेदनं पूर्वभावना, पूर्वकल्पना.

PRESENTLY, *adv.* (At present) तत्काले, तत्पक्षे. मध्यकाले. *See* under PRESENT, *a.*—(Soon, in a short time) अनन्तरं, अचिरं, अचिरात्, अचिरान्तरे, अचिरं, अचिरात्, अग्रं, अग्रम्, अग्रशु, अग्रति, अग्रदि, अग्रक,—(Immediately) अनन्तरं.

PRESERVABLE, *a.* रक्षणीयः -या -यं, संरक्षणीयः &c., रक्ष्यः -रक्ष्या -रक्ष्यं, संरक्ष्यः &c., रक्षितव्यः -व्या -व्यं, गोपनीयः -या -यं, गोप्यः -व्या -व्यं, पालनीयः -या -यं, चयनीयः -या -यं.

PRESERVATION, *s.* रक्षणं, रक्षा, परिरक्षणं, अभिरक्षा -रणं, संरक्षा -रणं, संरक्षः, गुप्तः *f.*, चयं, परिचयं, पालनं, प्रतिपालनं, परिपालनं, गोपनं, संगोपनं, चयनं, तारणं, पोषणं, स्थितिः *f.*

PRESERVATIVE, *a.* रक्षकः -का -कं, संरक्षकः &c., रक्षी -रक्षिणी -रक्षि (नृ), रक्षककारी -रक्षी -रि (नृ), पालकः -का -कं, गोपकः -का -कं, गोपिलः -ला -लं, पालकः -का -कं, रक्षिता -त्री -तृ (नृ), तारकः -का -कं, रक्ष्यसाधकः -का -कं.

PRESERVATIVE, *s.* रक्षणं, रक्ष्यसाधनं, रक्षणीयः, चयं in comp., चयसाधनं, च in comp., गुप्तसाधनं, पातं.

To PRESERVE, *v. a.* (Save from injury) रक्ष् (c. 1. रक्षति -रक्षति), अभिरक्ष्, परिरक्ष्, संरक्ष्, प्रतिरक्ष्, वै (c. 1. ज्ञायते, चाहति), परिरक्ष्, संवे, पाल् (c. 10. पालयति -यति), परिपाल्, अभिपाल्, प्रतिपाल्, अनुपाल्, सम्पाल्, उपपाल्, या (c. 2. याति -ति), परिपा, गुप् (c. 1. गोपयति, गोप्, c. 10. गोपयति -यति), अभिगुप्, अनुगुप्, प्रगुप्, तृ in caus. (तारयति -यति), ख्व् (c. 1. खयति -यति), घृ (c. 10. धारयति -यति), पेषाप् in des. (परोपयति -ते -यति), परिमाप् in des., रक्षयं कृ, रक्षयं कृ, पालनं कृ, गुप्तं कृ, गोपनं कृ, चयनं कृ.—(Maintain) धृ, सन्धृ, भृ, सम्भृ, भरखं कृ, पुप् (c. 10. पोषयति -यति), पोषयं कृ.—(Conserve, pickle) सन्धा, उपस्कृ, मिष्टीकृ.

PRESERVE, *s.* (Fruit preserved in sugar) मिष्टफलं, सन्धितफलं, सन्धितं.—(Place for the shelter of game) वीतंसः, वितंसः, मङ्गलपक्ष्यादिरक्ष्यस्थानं.

PRESERVED, *p. p.* रक्षितः -ता -तं, संरक्षितः &c., अभिरक्षितः &c., चाखः -खा -खं, चातः -ता -तं, गुप्तः -ता -तं, गोपितः -ता -तं, संगोपितः &c., पालितः -ता -तं, प्रतिपालितः &c., परिपालितः &c., गोपायितः -ता -तं, तारितः &c., अयितः -ता -तं, धारितः &c., भृतः &c., पोषितः -ता -तं.—(Pickled) सन्धितः -ता -तं, उपस्कृतः &c.

PRESERVER, *s.* रक्षकः, रक्षी *m.* (नृ), चाता *m.* (नृ), पालकः, पालः, पालयिता *m.* (नृ), रक्षिता *m.* (नृ), संरक्षकः, गोप्ता *m.* (नृ), गोपकः, संगोपकः, गोपः, गोपी *m.* (नृ), गुप्तकः, गोपिलः, गोपायकः, तारकः, रक्षककारी *m.*, रक्ष्यकक्षी *m.* (नृ), पालनकारी *m.*, पालनकृत् *m.*, यः in comp., गुप्तिकक्षी *m.* (नृ), स्थितिकक्षी *m.*

To PRESIDE, *v. a.* अधिष्ठा (c. 1. तिष्ठति -ते -ष्ठाति), समधिष्ठा, अध्यास् (c. 2. आस्ते -आस्ति), अधीश (c. 2. ईष्टे -ईष्टि), अध्याधः -धा -धं

भू or आस्, अधिष्ठतः -ता -तं भू, अधिकारी -रिणी -रि भू, अधिभू, अभू, अधिपतिर् भू or आस्.—(Exercise superintendence, watch over) अधेष्ट (c. 1. ईष्टते -ईष्टि), कार्योपेक्ष्यं कृ, कार्योपेक्ष्यं कृ, कार्योपेक्ष्यं कृ, कार्योपेक्ष्यं कृ; 'the deity who presides over learning,' विद्याधिष्ठात्री देवता.

PRESIDED OVER, *p. p.* अधिष्ठितः -ता -तं, समधिष्ठितः &c., अध्यासितः &c., प्रभूतः &c.

PRESIDENCY, *s.* (Superintendence) अध्यक्षता -तं, अधिकारः, अधीकारः, अधिष्ठितः *f.*, अधिष्ठानं, अध्यासं. *See* the word.—(Office of a president) अधिष्ठानतुलं -ता, अध्यक्षता, अध्यक्षपदं, अधिकारित्वं, अधीशता, अधिपत्यं, प्रभुता, उपद्रष्टृत्वं.—(Country under the jurisdiction of a president) अध्यक्षस्थानः प्रदेशः or देशः or विषयः, महलं.

PRESIDENT, *s.* अध्यक्षः, अधिष्ठाता *m.* (नृ), अध्यासीनः, अधिकारी *m.* (नृ), अधिष्ठतः, अधीशः, अधिपतिः *m.*, अधिपः, पतिः *m.*, प्रभुः *m.*, अधीश्वरः, कर्माध्यक्षः, प्रेक्षी *m.* (नृ), नायकः, प्रामाणिकः, उपद्रष्टा *m.*, मुख्यः, उदात्तः; 'of an assembly,' सभापतिः *m.*, सभाध्यक्षः, सभानायकः, गोष्ठीपतिः *m.*

PRESIDENTSHIP, *s.* अध्यक्षता -तं, अधिष्ठानतुलं, अधिपत्यं. *See* PRESIDENCY.

PRESIDING, *part. or a.* अध्यासीनः -ना -नं, अध्यक्षः -क्षा -क्षं, अधिष्ठाता -त्री -तृ (नृ); 'presiding deity,' अधिष्ठात्री देवता; 'the deity presiding over learning,' विद्याधिष्ठात्री देवता.

To PRESS, *v. a.* (Squeeze, compress) पीड् (c. 10. पीडयति -यति) सम्योद्, निपीड्, अभिनिपीड्, आपीड्, संकुप्, संदृ, प्रसिद्धं, यद्, संघट्, संवृ, संहन्.—(Urge, drive) प्रेर, कृप्, आकृप्, समाकृप्, प्रयुद्.—(Urge, importune) अतिनिर्वन्धनेन प्रार्थे or अभ्यर्थे or याच्, आग्रहेण प्रार्थे, वारं वारं प्रार्थे, पुनः पुनः प्रार्थे, अतिप्रार्थनेन परम् उद्विन् or आग्रहम् or आक्रमम् or उपस्था.—(Inculcate urgently) अतिनिर्वन्धनेन or मुहुर्मुहुर् उपदिश् or शिक्ष्.—(Force, constrain) पलेन or पलात्कारेण or पलात् कृ in caus. or प्रवृत् in caus., or expressed generally by the causal form.—(Distress, straiten) पाप् (c. 1. पापते -यति), प्रपाप्, परिपाप्, अधिपाप्, पीड्, उपपीड्, अभिपीड्, क्लिप्, प्यप्, तप्, सन्तप्, उद्विन् in caus., क्लेशं कृ or दा.—(Impress seamen) पलात्कारेण पुरुषान् धृत्वा नाविकादिकम्बैधि व्याप् in caus.

To PRESS, *v. n.* (Go forward with force or effort) यत्नत् or महायत्नेन or सोद्योगं or सोत्साहं प्रया or प्रगम् or अग्रे गम् or अग्रे नृ.—(Bear on, encroach upon) आक्रम्, अभिक्रम्, अध्याक्रम्, उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -त्यात्), समुपस्था, प्रमुपस्था.—(Crowd, press upon) पाप् (c. 1. पापते -यति), प्रपाप्.

PRESS, *s.* (Instrument for pressing) चक्रयन्त्रं, चक्रं, पीडनयन्त्रं, पेययन्त्रं; 'oil-press,' परस्त्रः, तैलिकयन्त्रं, तैलिकचक्रं.—(For printing) मुद्राङ्कनयन्त्रं, मुद्राङ्कनचक्रं.—(Printed publications in general) मुद्रितपुस्तकगणः, मुद्राङ्कितपुस्तकसमूहः.—(Crowd, throng) जनसमूहः, जनसङ्कुलं, लोकसङ्घः, लोकसमूहः.—(Urgency, urgent pressure) पाथा -थः -पथं, निर्वन्धः, पीडा, भारः.

PRESSED, *p. p.* (Squeezed) पीडितः -ता -तं, निपीडितः &c., सम्योडितः &c., यद्वितः &c., संपादितः &c.—(Urged) प्रेरितः -ता -तं.—(Importuned) अतिनिर्वन्धनेन प्रार्थितः -ता -तं.—(Distressed, straitened) धाथितः -ता -तं, पीडितः &c., क्लेशितः &c.

PRESSER, *s.* पीडकः, पीडयिता *m.* (नृ), पाथकः, प्रपाथकः

PRE

622

PRE

PRETER-IMPERFECT, *a.* (In grammar) अयुर्भूतः -ता-तं.

PRE

PRETERNATURALLY, *adv.* प्रकृतिभारगवहिस, प्रकृतिभारवहिस, चतुर्ग, चेलस्येय.
 PRETERPERFECT, *a.* (In grammar) पूर्णभूतः -ता -ते, परापूर्वभूतः &c.
 PRETERPLUPERFECT, *a.* (In grammar) प्राक्पूर्वभूतः -ता -ते.
 PRETEXT, *s.* छत्र *n.* (न), अपदेशः, अपदेशः, उपपा, आनः, छलं, उपदेशः, निमित्तं, ध्वजोत्तरं, निव्याहृतः *m.*, निव्यानिमित्तं, संवरणं.
 PRETTILY, *adv.* चारु, सुन्दरं, सौन्दर्येण, मनु, चारु or मनु in comp.; 'singing prettily,' ननुस्वनः -ता -ने; 'smiling prettily,' चारु-हासो -सिनो -ति (न).
 PRETTINESS, *s.* चारुता -त्वं, सौन्दर्यं, सुकृपता, चारुपता, सुदृश्यता, दृशीनीयता, चामता -त्वं, विनीतता -त्वं, मनुता -त्वं, रूपलावण्यं.
 PRETTY, *a.* चारुः -ध्री -रु, चारुदर्शनः -ता -ने, सुन्दरः -रा -री -रं, चारु-नान् -मनो -मत् (न), सुदृश्यः -रया -रयं, सुकृपः -यी -यं, रूपवान् -यती -यत् (न), चारुपः &c., सुकृपो -पिणी -पि (न), सुरेयः -रा -रं, दर्शनीयः -या -यं, विनीतः -ता -ने, आकारशुद्धः -दा -दं, चानः -ना -भं, मनुः -नुः -नु, मनुलः -ला -लं; 'having a pretty face,' चारुवदनः -ना -नो -ने, सुमुखाः -रा -खी -रं; 'having pretty eyes,' चारु-लोचनः -ता -नो -ने, सुनयनः -ना -नो -ने; 'having pretty teeth,' सुदन्तः -ना -ने, चारुदन्तः &c.
 PRETTY, *adv.* (Moderately, in some degree) ईषत्, कियत्, चत्सं, चत्समाधं, खोक्तं, चभृशं, परिमितं, चा prefixed, कत्स or देव्य or देशीय affixed; 'pretty warm,' ईषदुष्णः -ष्णा -ष्णं, मन्दोष्णः &c., 'pretty ripe,' आपङ्कः -दा -क्तं; 'pretty clever,' पटुक्त्वः -त्वा -त्वं, पटुदेव्यः -रया -रयं, पटुदेशीयः -या -यं.—(Pretty nearly) प्रायस्, प्रायशस्, भूषणं, ईषदूतं, चत्सोतं; 'pretty nearly finished,' समाप्तभूषितः -दा -धं; 'pretty nearly dead,' मृतायः -या -यं.
 To PREVAIL *v. n.* (Overcome) प्रभू, खनिभू, पराभू, जि, पराजि, वि-जि, निर्जि, अतिरिक्त, अपिक्त, अतिश्रुति.—(Be predominant, effi-
 cacious) अतिरिक्त् in pass. (रिच्यते), अतिरिक्त्, उद्भिक्त्, प्रभू, प्र-
 लोभू, प्रचलः -ला -लं भू, प्रोक्त् (c. 1. प्रोपत्ति -पितुं), सचलः -ला -लं
 भू, दानः -मा -मं भू, चलननः -मा -मं भू.—(Be in force) प्रभू, प्र-
 लोभू, प्रचलः -ला -लं भू, प्रचरितः -ता -ने भू, प्रचलोभू, सिद्धः -दा
 -दं भू, प्रसिद्धः -दा -दं भू, सिद्धोभू, प्रसिद्धोभू, निष्पन्नः -चा -चं भू.—
 (Succeed) सिप् (c. 4. सिप्पति -ते), सिद्धोभू.—(Persuade, induce)
 अनुनो, आनृप्, प्रोत्सह, उत्सह, प्रवृत्त् in caus., नियुत् in caus.,
 प्रवृत्त् or expressed by the causal form. See To PERSUADE, &c.
 PREVAILING, *part. or a.* (Predominant) प्रचलः -ला -लं, प्रभूतः -ता
 -ते, प्रविद्धः -दा -दं, अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, अतिरेको -क्लो &c., अधिकः
 -का -कं, प्रधानः -ता -ने भू, प्रचलः -ला -लं.—(Efficacious) प्रभावी
 &c., सप्रभावः -चा -चं, प्रभविष्णुः -णुः -णु, साधकः -का -धिका -कं,
 सचलः -ला -लं.—(General) साधारणः -चा -खी -रं, प्रसिद्धः -दा -दं,
 सधैव प्रचलः -ला -लं or प्रचलितः -ता -ने. See PREVALENT.
 PREVALENCE, PREVALENCY, *s.* प्रचार, प्रचलत्वं प्रसिद्धिः *f.*, प्रसिद्धता,
 प्रभावः, प्राचल्यं, प्रचर्यं, प्रचलनं, प्रचलितत्वं, सधैव व्याप्तिः *f.* or
 अभिव्याप्तिः *f.* or विस्तारः, व्यापकता -त्वं, प्रभूतता -त्वं, प्रचलता,
 प्रभविष्णुता, प्रवृत्तिः *f.*, प्रधानता, प्राधान्यं, प्रभवं, अतिरेकः, अतिरि-
 क्कता, आधिक्यं, साधारणता, साधारण्यं, सधैवसाधारण्यवहारः.
 PREVALENT, *a.* प्रचलः -ला -लं, प्रचलितः -ता -ने, प्रचरितः -ता -ने,
 प्रसिद्धः -दा -दं, प्रभूतः -ता -ने, प्रचलः -ला -लं, प्रभविष्णुः -णुः -णु,
 प्रवृत्तः -ता -ने, व्यापकः -का -कं, साधारणः -चा -खी -रं; 'univer-
 sally prevalent,' सधैव प्रचलः &c. or प्रसिद्धः &c.
 PREVALENTLY, *adv.* प्रसिद्धं, प्रचलं, प्राचल्येन, अतिरिक्तं, सप्रभावं.
 623

PRE

To PREVAIL, *v. n.* सधैवकल्यं कृ, चक्रोत्तया सधैवकल्यं कृ or यथा-
 धैवकल्यं कृ, चक्रोत्तं कृ, चक्रं चद (c. 1. पदति -दितुं), वाक्कलं कृ,
 निहु (c. 2. -हुते -होतुं), अपदिशु (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अपदिशु, अप-
 देशं कृ, अपदेशं कृ, निहृपेन यद्, अपदेशेन वद्, निहृपोत्तरं कृ, हीन-
 चादं कृ, चामवाद् कृ, अपलापं कृ.
 PREVAILING, *a.* हीनवादी -दिनी -दि (न), अन्यवादी &c., निहृव-
 वादी &c., चक्रवादी &c., चक्रोत्तवादी &c., अपदेशवादी &c.
 PREVAILING, *s.* चक्रोत्तं *f.*, हीनवादः, वाक्कलं, सधैवकल्यं, यथा-
 धैवकल्यं, सधैवकल्यं, अन्यवादः, अन्यवचनं, हीनवचनं, निहुतिः *f.*,
 निहृपोत्तरं, अपलापः, अपदेशः, अपदेशः, अपदेशवादः, द्रष्टव्यवादः.
 उत्तरभासः.
 PREVAILOR, *s.* हीनवादी &c., निहृववादी &c., अन्यवादी. See
 PREVAILING.
 PREVENT, *a.* अयगः -मा -ने, अयवर्त्तनी -वर्त्तनी -वर्त्तनी (न), अयगानी &c.,
 पूर्वसरः -रा -रं, अयसरः &c. See PRECEDENT, *a.*
 To PREVENT, *v. a.* (Hinder) निवृ (c. 10. -वारयति -पितुं), विानपु,
 प्रतिवृ, आवृ, वृ, रूप, प्रतिरूप, निरूप, संरूप, अवरूप, उपरूप, प्रति-
 विप्, निविप्, वाप्, प्रतिवन्, विहन्, व्याहन्, प्रतिहन्, सन्, विहन्,
 निवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -पितुं), प्रसाध्या (c. 2. -त्याति -तुं), विप्र, रोपं
 कृ, अवरोपं कृ, प्रतिवन् कृ, प्रतिकृ.—(Go before) अये गम् or सु,
 अये या or पुत्. See To PRECEDE.
 PREVENTABLE, *a.* निवारणीयः -या -यं, निवार्यः -व्या -व्यं, वारणीयः &c.
 PREVENTED, *p. p.* निवारितः -ता -ने, वारितः &c., रुद्धः -दा -दं, नि-
 रुद्धः &c., विरुद्धः &c., अवरुद्धः &c., उपरुद्धः &c., प्रतिविद्धः -दा
 -दं, निविद्धः &c., वाधितः -ता -ने, प्रतिवद्धः -दा -दं, विहृतः -ता -ने,
 व्याहृतः &c., प्रतिहृतः &c., विप्रितः &c., सन्निहृतः &c., निवर्त्तितः &c.,
 आप्रतिनिवृत्तः -दा -दं; 'prevented from seeing by the smoke,'
 धूमोपरुद्धदृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टिः.
 PREVENTION, *s.* निवारणं, वारणं, निवारः, रोपः -पनं, अवरोपनं, निरोपः,
 प्रतिरोपः, उपरोपः, संरोपः, प्रतिवन्धः -न्धनं, प्रतिवधः -धनं, निरोपः,
 विषातः, व्यापातः, प्रतोकारः. See HINDERANCE.—(Going before)
 अयगमनं, पुरोगमनं.
 PREVENTIVE, *a.* वारकः -का -कं, निवारकः &c., वाधकः &c., प्रतिवधकः
 &c., प्रतिवाधकः &c., रोपकः &c., प्रतिरोपकः &c., व्यापातकः &c.
 PREVENTIVE, *s.* वारणं, निवारणं, वाधकः, प्रतिवन्धकं, निवारकं.
 PREVIOUS, *a.* पूर्वः -ध्री -ध्री -धं, पूर्विकः -को -कं, पूर्विकः &c., पूर्वगतः
 -ता -ने, पूर्वभूतः -ता -ने, पूर्ववृत्तः -ता -ने, पूर्वसिद्धः -दा -दं, पूर्वजातः
 &c., पूर्वपूर्वः -ध्री -ध्री, पूर्वतनः -नी -ने, पूर्वपूर्वः &c., जातपूर्वः &c.,
 प्रागागतः -ता -ने, प्राग्भूतः &c., प्राग्भवः -चा -चं, अयः -या -यं, अय-
 भूतः -ता -ने, प्रथमः -मा -मं, प्राक् in comp.; 'previous posses-
 sion,' पूर्वभूतिः *f.*; 'previous existence,' प्राग्भावः.
 PREVIOUSLY, *adv.* पूर्व, पूर्विकं, पूर्वित्, अये, अयतस्, पुत्स्, पुरस्तात्,
 प्राक्, प्रपनतस्; 'done previously,' पूर्वकृतः -ता -ने.
 PREVIOUSNESS, *s.* पूर्वत्वं -ता, अयत्वं -ता, प्रपनता -त्वं, प्राचम्यं, आदित्वं.
 PREVISION, *s.* पूर्वदृष्टिः *f.*, अयदृष्टिः *f.*, प्रदर्शनं, अयनिरूपणं.
 PREY, *s.* (That which is seized to be devoured) आनिपं, मांसं,
 भक्ष्यं, भक्षणीयं, खाद्यं, भोज्यं.—(Booty) लोभं, लोचं, लोतं, लुभं,
 लुप्यत. See PLUNDER.—(Beast of prey) हिंस्रपशुः *m.*, पशुभक्षकः,
 पशुपक्षी *m.* (न), आनिपाशी *m.*, आनिपशुः *m.* (न), आनिपश्रियः,
 मांसपाशी *m.*, मांससादकपशुः *m.*, दशेरः, प्रसहः -हनः.—(Bird of
 prey) पशुदः, चिम्बिरः, नखचिम्बिरः, चलिमुक् *m.* (न), चलिप्रियः.
 7 U

PRI

To PREY, v. a. (Seize and devour) आनिषं धृत्वा or हुत्वा भक्ष् or खाद् or ग्रस्.—(Corrode) क्लमशः क्षि in caus. or नश् in caus. —(Prey upon) लुब्ध or लुब्ध. See **To FLUNDER**.

PRIAPISM, s. ध्वनोच्छ्वासाः, ध्वनोच्छ्वासः, शिशोच्छ्वासः, लिङ्गोच्छ्वासः.

PRICE, s. (Value set or paid) मूल्यं, अर्थः, अवक्रयः, पक्षः, भाटकः, पक्ष्यं, पणता; 'high price,' बहुमूल्यं, महामूल्यं, दुर्लभ्यं, महापयः, माहाय्यं; 'low price,' अल्पमूल्यं, सुमूल्यं; 'what is the price?' कियता मूल्येन विक्रीयते; 'I will not give such a price,' एतावन् मूल्यं न दित्वाभि.—(Reward, recompense) फलं, वेतनं.

PRICED, a. (High-priced) महामूल्यः—त्या—त्यं—दुर्लभः &c., बहुमूल्यः &c., महापयः—पय—पयं, महाय्यः—य्य—य्यं.—(Low-priced) अल्पमूल्यः &c., अल्पायः—पय—पयं, सुमूल्यः &c.

PRICELESS, a. अनर्थः—य्य—य्यं, अनर्थः—पय—पयं, अमूल्यः—त्या—त्यं.

To PRICK, v. a. (Puncture) व्य् (c. 4. विध्वंसि, पङ्क्तिं), तुद् (c. 6. तुदति, तोतु), धितुद्, छिद् (c. 10. छिद्रयति—धितु), भिद् (c. 7. भिनति, भेद्), निभिद्; 'with a thorn or sharp-pointed substance,' कण्टकेन or शस्त्रेण व्य् or धितुद्; 'with a needle,' सूच्या व्य् or भिद्.—(Pain by puncture, sting) व्य् (c. 10. व्यपयति—व्य्), पीद्, तप, सप्तप, मन्मै व्य्.—(Goat) प्रतोदेन तुद् or धितुद्.—(Incite) प्रेद्, प्रचुद्, प्रकुद्, उरिन्, प्रोत्सद्.—(Erect the ears) कर्णौ उत्तरीकृ or उत्तम् or उत्ति or उत्तरी or उत्तरीकृ; 'an animal that pricks its ears,' सन्मर्कणः—र्यौ—र्यौ, सन्मर्कणः—वा—वै.—(Designate by a puncture) सूच्या छद् or चिद्.

PRICK, s. (Puncture) वेधः—धनं, तोदः, सूचिः—ची—ची, सूचनं—ना, व्यधः—धनं, उज्ज्वलितं.—(Instrument for pricking) तोदः, प्रतोदः, तोदः, सूचिः—ची—चिनी—चिका, शस्त्रं, कण्टकः.—(Sharp pain) तोदः, शूलः—लं, व्यथा, यातना, तीक्ष्णव्यथा.

PRICKED, p. p. विद्धः—द्धा—द्धं, वेधितः—ता—तं, तोदितः—ता—तं, तुक्तः—चा—चं, छिद्रितः—ता—तं, भिन्नः—चा—चं, सशस्त्रः—त्या—त्यं, शस्त्राविद्धः &c., कण्टकविद्धः &c., सूचिभिन्नः &c.; 'at heart,' विद्धमन्मो—मो—मो (न), भिन्नमन्मो &c., विद्धहृदयः—या—यं.—(Prined) व्यधितः—ता—तं, अनुभूततीक्ष्णव्यथाः—या—यं.

PRICKER, s. (Instrument for pricking) तोदः, तोदः, प्रतोदः, सूचिः—ची—ची, सूचिका, शस्त्रं.—(One who pricks) वेधकः.

PRICKING, s. (Act of piercing with a sharp point) वेधः—धनं, व्यधः—धनं, शस्त्रवेधनं, कण्टकवेधनं, तोदः—दनं, प्रतोदः—दनं, सूचिः—ची—ची, सूचनं—ना.—(Sensation of sharp pain) तोदः, शूलः—लं, तीक्ष्णव्यथा.

PRICKLE, s. कण्टकः—कं, शूलः—कं, सूचिः—ची—ची, त्वक्कण्टकः.

PRICKLINESS, s. कण्टकित्वं, सकण्टकत्वं, सशूलत्वं, बहुकण्टकत्वं.

PRICKLY, a. कण्टकितः—ता—तं, कण्टको—किनी—कि (न), सकण्टकः—का—कं, बहुकण्टकः—का—कं, प्रचुरकण्टकः &c., शूलो &c., शूलवान्—वती—वत् (न), सशूलः—का—कं, बहुशूलः &c.

PRICKLY-PEAR, s. विदर्, विषसारकं.

PRIDE, s. गर्दः, दर्दः, अहङ्कारः, अहङ्कृतिः, अभिमानं—नता, अभिमानिता, मानं, मानता, उद्विग्नः, औद्विग्नं, चिन्तनमुद्विग्नः, चिन्तनविग्नः, मदः, मादः, दृढता, अवलेपः, अपहेला—लनं, अहम्मानं, अहम्कृतिः, प्रमता, दम्भः, मनुः, आत्माभिमानं, उन्मादः, आदोषः, सादोषनं, प्रतिभानं, प्रीडता, धर्मः, प्रगम्भता, उन्मादः, शीटोद्विग्नं, शीखरीरता, आवेशः, उत्तेजः, उत्तेजता; 'pride of caste,' जातिभिमानं; 'of riches' धनदर्दः; 'of strength,' बलदर्दः, बलावलेपः.—(Generous

PRI

or proper pride) अभिमानं, गुणाभिमानं, स्वगुणाभिमानं.

To PRIDE, v. a. (One's self) आत्मानं छाप् (c. 1. छापते—धितु), काप् (c. 1. कपते—धितु), पिकाप्, both with instr. c. of the thing on which one prides one's self; आत्मानं मन् (c. 4. मन्ते, मन्तु), अभिनन् with two acc., अभिमानं कृ; 'he prides himself on his learning,' आत्मानं विद्यायां छापते, आत्मानं पखितं मन्ते, विद्याभिमानं करोति; 'one who prides himself on his learning,' पखितमन्तः; 'she prides herself on her beauty,' आत्मानं सौन्दर्येण छापते, आत्मानं सुन्दरी मन्ते; 'one who does so,' सुन्दरीमन्त्या, रूपगविता.

PRIDE, s. परकार्यनिरूपकः, परचेष्टानिरूपकः, परकार्यचर्चकः.

PRIEST, s. (Member of the Brahminical caste) ब्राह्मणः, विप्रः, द्विजः, द्विजातिः, द्विजम्मा, द्विजम्मा (न), देवलः, भूदेवः; 'who is learned in the Vedas,' श्रोत्रियः, वेदविद्, वेदविद्वान्, वेदविद्वान् (स) मन्त्रविद्, मन्त्रज्ञः.—(Sacrificing or officiating priest) यज्ञकः, याज्ञिकः, याज्ञी (न), यज्ञकृत्, होता (न), हविर्याजी (स), प्रवर्ग्यः.—(Family or domestic priest) पुरोहितः, पुरोधाः (स), चतुर्विद् (स), कुलविप्रः, कुलाचार्यः.—(Spiritual preceptor, officiator in sacred offices) आचार्यः, उपाध्यायः, गुरुः (स), पुरोहितः, धर्माध्यापकः, धर्मशिक्षकः, धर्मोपदेशकः. See **CLERGYMAN**.

PRIESTERATE, s. पुरोहितचलः, उपाध्यायचलः, उपाध्यायकैतव्यं, उपाध्यायकपटः—ट, आचार्यकापट्यं, धर्माध्यापककैतव्यं.

PRIESTESS, s. यानिनी, यानिका, होत्री, उपाध्याया, धर्मोपदेशिनी.

PRIESTHOOD, s. (Office or character of a priest) पुरोहितं, पुरोहितत्वं, आनिन्यं, उपाध्यायपदं, धर्माध्यापकपदं, ब्राह्मण्यं, ब्राह्मणता—तं.—(The order of priests) पुरोहितवर्गः, पुरोहितगणः, उपाध्यायवर्गः, याज्ञिकवर्गः, धर्माध्यापकवर्गः, धर्माध्यापकगणः, यज्ञकसमूहः, उपाध्यायसमूहः, पुरोहितं.

PRIESTLY, a. पुरोहितः—तो—तं, पुरोहितिकः—को—कं, पुरोहितयोग्यः—य्य—यं, पुरोहितसंघो—घो &c., यज्ञकयोग्यः—या—यं, याज्ञिकसंघो—घो &c., उपाध्यायसंघो—घो &c., पुरोहितसंघो—घो &c., धर्माध्यापकसंघो—घो &c.

PRIEST-RIDDEN, a. पुरोहिताधीनः—ना—नं, उपाध्यायाधीनः &c., पुरोहितवशः &c.

PRIOR, s. दाक्षिणः, दम्भी (न), रूपगविता, दर्शनीयमानो (न).

PRIORIS, a. दाक्षिणः—को—कं, आत्माभिमानो—निनी—नि (न).

PRIM, s. अतिपिनीतः—ता—तं, एकानापिनीतः &c., अतिसूक्ष्मः—क्ष्मा—क्ष्मं, सूक्ष्मनियमनिष्ठः—ष्टा—ष्टं, सूक्ष्मादर्शीलः—ला—लं, अत्यादर्शीलः &c., अत्यापारी &c.

PRIMACY, s. प्रधानधर्माध्यक्षपदं, मुख्यधर्माध्यक्षपदो.

PRIMAHLI, adv. प्रथमतस्, प्राथम्येन, पूर्वं, पूर्वतस्, मुख्यतस्, मुख्यतस्, आदितस्, प्रधानतस्, प्राधान्येन.

PRIMARINESS, s. प्रथमता, प्राथम्यं, मुख्यता, प्रधानता, प्राधान्यं.

PRIMARY, a. (First) प्रथमः—मा—मं, प्राथमिकः—को—कं, आद्यः—द्या—द्यं, आदिनः—ना—नं, आदि in comp., पूर्वं—र्वं—र्वं, पौष्टिकः—को—कं.—(Original) मौलः—लो—लं, मौलिकः—को—कं, मूलिकः—का—कं, आद्यः—द्या—द्यं; 'primary cause,' निदानं, आदिकारणं, आदिनिर्णयः, आद्यविर्णयः. See **PRIMITIVE**—(First in dignity, chief) प्रधानः—ना—नं, मुख्यः—स्या—स्यं, प्रमुखः—खा—खं, अग्रः—या—यं, अग्रियः—या—यं, अग्र्यः—य्या—य्यं.—(Elementary) आरम्भकः—का—कं, आरम्भकः.

PRIMATE, s. प्रधानधर्माध्यक्षः, मुख्यधर्माध्यक्षः, प्रधानोपाध्यायः, मुख्योपाध्यायः, प्रधानधर्माधिपतिः, मुख्यधर्माधिपतिः, मुख्यधर्माधिपतिः.

PRIME, a. (First) प्रथमः -मा -मं, प्राथमिकः &c. See PRIMARY.—
(First in rank, chief) मुख्यः -रखा -रखं, प्रधानः -ना -नं, प्रमुखः
-खा -खं, अग्रः -या -यं, उत्तमः -मा -मं; 'prime minister,' मुख्य-
मन्त्री *m.* (नृ), प्रधानमन्त्री *m.*, महामन्त्री *m.*, प्रधानमातः, मुख्यामातः;
'office of prime minister,' मुख्यमन्त्रिता.—(First in excel-
lence) उत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, शिष्टः -ष्टा -ष्टं, उत्तमः -मा -मं,
वरः -रा -रं, सद्योत्कृष्टः &c., सद्यःश्रेष्ठः &c.—(Full, blooming)
प्रौढः -ढा -ढं.

PRIME, s. (Dawn) उदयः, दिनारम्भः, दिवसमुखं, दिनादिः *m.*—(Begin-
ning) आरम्भः, आदिः *m.*—(Best state, heyday, height)
प्रौढिः *f.*, प्रौढता, अद्यतता -त्वं, उत्तमता -त्वं, उत्तमावस्था, उत्तमदशा.
सिद्धिः *f.*; 'the prime of youth,' यौवनप्रौढिः *f.*, प्रौढयौवनं,
अद्यतयौवनं, नवयौवनं, यौवनश्रीः *f.*, 'in the prime of youth,'
प्रौढयौवनः -ना -नं, अद्यतयौवनः &c.—(Best part) उत्तमभागः, उत्तमांशः.

TO PRIME, v. a. आग्नेयन्तोपरि ज्वलनपूर्णे धा (c. 3. दधाति, धातुं).

PRIMELY, adv. प्रथमतः, प्रधानतः.—(Excellently) उत्तमं, श्रेष्ठं, सुष्ठु.

PRIMENESS, s. श्रेष्ठता, उत्कृष्टता, उत्तमता, उत्कर्षः, सारत्वं.

PRIMER, s. बालकशिक्षार्थं प्रथमपुस्तकं or आरम्भपुस्तकं, व्याकरणारम्भः.

PRIMEVAL, PRIMEVOUS, a. प्राक्तनः -नी -नं, सनातनः -नी -नं, आद्यः
-द्या -द्यं, आद्यकालीनः -ना -नं, मौलः -ली -लं, मौलिकः -की -कं,
प्राक्तनकालीनः -ना -नं, प्राकालीनः &c.

PRIMITIVE, a. (Pertaining to the beginning, original) प्रथम-
कालिकः -की -कं, आद्यकालिकः &c., प्राथमिकः -की -कं, प्राथमः -मा
-मं. See the last.—(Not derived, primary) मूलिकः -का -कं,
मौलिकः -की -कं, मौलः -ली -लं, अच्युतः -ता -तं.—(Following
ancient forms) प्राकालीनरीतिनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, वृद्धाचारसेवी &c.,
प्राक्तनव्यवहारसेवी -विनी -वि (नृ), प्राक्तनरीतिसेवी &c., प्राक्तनमार्गा-
नुयायी &c., प्राक्तनमार्गानुसारी &c., आद्यकालानुसारी &c.

PRIMITIVELY, adv. (Originally) आदि, आदितः, मूलतः, प्रथमतः,
आरम्भतः, आरम्भे.—(According to primitive custom) प्राक्त-
नव्यवहारानुसारेण, प्राक्तनरीत्यनुसारेण, आद्यकालानुसारतः, आद्यका-
लानुसारेण, वृद्धाचारतः.

PRIMITIVENESS, s. (State of being original) मौलत्वं -ता, मौलिकत्वं,
प्राथमिकत्वं, प्राथम्यं, प्रथमता, आद्यत्वं, आदित्वं.—(Conformity)
प्राक्तनव्यवहारसेवनं, प्राकालीनरीत्यनुसारः, प्राक्तनमार्गानुयायिता, वृद्धा-
चारसेवनं.

PRINCESS, s. अतिविनीतता -त्वं, सुखनियमनिष्ठा, सुखादरशीलता, अति-
सूक्ष्मता, अतिसूक्ष्म्यं, अत्यादरसेवनं, अत्याचारसेवनं.

PRINOGENIAL, a. प्रथमजातः -ता -तं, प्रथमजः -जा -जं, आदिजातः &c.

PRINOGENITURE, s. ज्येष्ठता -त्वं, ज्येष्ठ्यं, पृथ्वीजत्वं, पृथ्वीजातत्वं, अग्रजत्वं,
अग्रजातत्वं, ययोज्येष्ठता, ज्येष्ठपयस्कता, आदिजत्वं, आदिजातत्वं.

PRIMORDIAL, a. प्राकालीनः -ना -नं, प्राकालिकः -की -कं, प्राक्तनकालिकः
&c., प्राक्तनः -नी -नं, आद्यः -द्या -द्यं, आद्यकालिकः &c., मौलिकः
-की -कं, मौलः -ली -लं.

PRIMROSE, s. वसन्तकुसुमः or वसन्तपुष्पं औपधिमेदः.

PRINCE, s. (Sovereign) राजा *m.* (नृ), नृपतिः *m.*, भूपतिः *m.*, पार्थिवः,
महोपतिः *m.*, छत्रपतिः *m.*, पः in comp. See KING.—
(Sovereign of a certain territory or province) देशपतिः *m.*,
राष्ट्रपतिः *m.*, महारूपतिः.—(Son of a king) राजपुत्रः, राजकुमारः,
राजतनयः, राजकुमारः, नृपालना, नृपसुतः, नृपपुत्रः, नृपनन्दनः,
युवराजः, कुमारः.—(In theatrical language) भट्टदारकः.

PRINCEDOM, s. (Kingdom) राज्यं, राजत्वं. See the word.—(Rank
or condition of a king's son) यौवराज्यं, युवराजत्वं.

PRINCELINESS, s. राजतेजस् *m.*, राजश्रीः *f.*, राजीश्रव्यं. See MAJESTY.

PRINCELY, PRINCELIKE, a. (Resembling a prince, royal) राजसदृशः
-शी -श्री, नृपसदृशः &c., राजसन्निभः -भा -भं, नृपोपमः -मा -मं, राज-
जातीयः -या -यं, नृपजातीयः &c., राजकीयः -या -यं, प्रतापवान् -वती
-वत् (नृ), प्रतापशाली -लिनी -लि (नृ), वैभवशाली &c., ऐश्वर्यवान्
&c. See MAJESTIC.—(Having the rank of a prince) राज-
जातीयः -या -यं, नृपजातीयः &c., राजकुलजः -जा -जं, राजकुलप्रसूतः
-ता -तं, राजवंशः -श्या -श्यं.—(Becoming a prince) राजयाग्यः
-ग्या -ग्यं, राजाहो -हो -हं, नृपोचितः -ता -तं, राजोचितः &c., राजो-
पयुक्तः -क्ता -क्तं, राजकीयः &c.

PRINCE'S-METAL, s. (Compound of copper and zinc) कास्यं -स्यकं,
कंसः -सं.

PRINCESS, s. (Female sovereign) राज्ञी, महिषी. See QUEEN.—
(Daughter of a king) राजपुत्री -त्रिका, राजकुमारी, राजकन्या,
राजसुता, नृपसुता, नृपालना, राजतनया, नृपनन्दिनी, कुमारो, युवरा
जपत्नी.—(In theatrical language) भट्टदारिको.

PRINCIPAL, a. मुख्यः -रखा -रखं, परमः -मा -मं, प्रधानः -ना -नं, प्रमुखः
-खा -खं, अग्रः -या -यं, अग्र्यः -ग्या -ग्यं, प्राम्यः &c., वरः -रा -रं,
प्रवरः &c., चरेख्यः -रखा -रखं, वर्यः -व्यो -व्यं, उत्तमः -मा -मं, पुरोगमः
-मा -मं, श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, उत्कृष्टः &c., शिष्टः &c.,
प्रथमः -मा -मं, अग्रगण्यः -ग्या -ग्यं, विशेष्यः -या -यं, मूलिकः -की
-कं, मौलिकः &c., सिंह in comp. See CHIEF, EMINENT,
EXCELLENT; 'principal door,' सिंहद्वारः; 'principal queen,'
पट्टमहिषी, पट्टदेवी; 'principal minister,' See PRIME, a.

PRINCIPAL, s. (Chief, head) मुख्यः, मुखरः, पतिः *m.*, अधिपतिः *m.*,
अध्यक्षः, नायकः. See LEADER, PRESIDENT; 'principal of a
convent,' आश्रमगुरुः *m.*; 'of a college,' विद्यालयपतिः *m.*,
विद्यालयाधिपतिः *m.*, विद्यालयाध्यक्षः.—(Capital) मूलधनं, मूलं,
धनमूलं, मूलद्रव्यं, नीविः -वी *f.*, परिपक्वं, परिणतं, कायः, प्रयोज्यं;
'of a debt,' सामकं.—(Principal perpetrator) प्रवर्तकः.

PRINCIPALITY, s. (Territory of a prince) राष्ट्रं, देशः, महलं, राज्यं,
माखडलिकराष्ट्रं, माखडलिकराज्यं, माखडलिकदेशः, माखडलिकविषयः.

PRINCIPALLY, adv. प्रधानतः, प्राधान्यतः, मुख्यतः, मुख्यतः, विशेषतः,
विशेषेण, अधिकांशं.

PRINCIPALNESS, s. प्राधान्यं, प्रधानत्वं, मुख्यता -त्वं, श्रेष्ठता, उत्कृष्टता.

PRINCIPLE, s. (Cause, source, origin) कारणं, हेतुः *m.*, आदिकारणं,
आदिः *m.*, चीजं, मूलं, प्रयोजनं, आदिकारणं, आदिहेतुः *m.*—(Element.
constituent part) मूलवस्तु *n.*, तत्त्वं, मूलं, मूलतत्त्वं, अंशं, अवयवः,
मूलद्रव्यं, मूलावयवः, मूलाङ्गं, पक्षः *n.*, धातुः *m.*, सारः, साधनं, चीजं,
मार्गं, तन्मात्रं.—(Fundamental or elementary truth) तत्त्वं
मूलतत्त्वं, सूत्रं, मूलसूत्रं, प्रथमसूत्रं, योजं, परिभाषा, आरम्भः.—(Rule.
general truth) नियमः, सूत्रं, विधिः *m.*, स्थितिः *f.*, व्यासः, उक्त्याकं,
वचनं, उत्तर्गः.—(Settled law or property) धर्मः, गृह्यः, भावः, क्रमः,
समाधायः, व्यवस्था.—(Settled process) रीतिः *f.*, क्रमः, मार्गः, विधानं.
मयौदा, धारा.—(Ground, foundation) हेतुः *m.*, प्रमाणं, प्रामाण्यं,
उपपत्तिः *f.*, उपपादनं, मूलं, आधारः, आश्रयः, उपरम्भः.

PRINCIPLED, a. (High-principled, well-principled) धर्मनिष्ठः -ष्टा
-ष्टं, धर्मतत्त्वनिष्ठः &c., पुण्यनियमनिष्ठः &c., सुनियमानष्ठः &c., सुनि-
यमनिष्ठः -ता -तं, उदारः -रा -रं, उदात्तशीलः -ला -लं.

TO PRINT, v. a. मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं), मुद्राकृ, मुद्रितं -तां कृ, मुद्राकृतं -तां कृ, मुद्राचरीकृ, अद् (c. 10. चक्रयति -यितुं), मुद्राचरीकृ, समुद्राकृ. See **TO IMPRINT, IMPRESS.**

PRINT, s. (Mark made by impression) मुद्रा, मुद्रिका, चक्रः, चिह्नं. —(Instrument for impressing) मुद्रा, मुद्राङ्गनयन्त्रं. —(Impression of types or the type itself) मुद्राचरीचिह्नं, मुद्राचरं. —(State of being printed) मुद्रितत्वं, मुद्राङ्गनयनं; 'in print,' मुद्रितः -ता -तः; 'out of print,' अमुद्रितः &c. —(Print of a foot) पादचिह्नं, पदाङ्कः, पादमुद्रा, पदं, पदयी.

PRINTED, p. p. मुद्रितः -ता -तः, मुद्राङ्कितः &c., मुद्राकृतः &c., मुद्राचरी-रङ्कितः -ता -तः, मुद्राचरीरङ्कितः &c., अङ्कितः &c., कृतमुद्रः -द्रा -द्रः, कृतङ्कः -ङ्का -ङ्कः, समुद्रः &c.; 'printed book,' मुद्रितपुस्तकं.

PRINTER, s. मुद्राकर, मुद्राकारी *m.* (नृ), मुद्राकृत्, मुद्रकः, मुद्राङ्गनकृत्.

PRINTING, s. मुद्राङ्गनं, मुद्राकरणं, मुद्राकरणं, अङ्गनं, मुद्राचारप्रयोगः.

PRINTING-HOUSE, s. मुद्राङ्गनशाला, मुद्राचरालयः -यं, यन्त्रालयः.

PRINTING-INK, s. मुद्राङ्गनमसि -सो, मुद्राङ्गनमसिका, अङ्गनमसी.

PRINTING-PRESS, s. मुद्राङ्गनयन्त्रं, मुद्रायन्त्रं, मुद्राङ्गनचक्रं.

PRIOR, a. पूर्वी -वी -वः, पूर्विकः -का -कः, पौर्णिकः -को -कः, पौरुष्यः -स्या -स्य, अयः -या -यः, प्राक् in comp., प्राक्कनः -नी -नः, आद्यः -द्या -द्य, आदिमः -मा -मः, आदि in comp., प्रथमः -मा -मः; 'prior possession,' पूर्वभूक्तिः *f.*; 'prior existence,' प्राग्भावः; 'prior and subsequent,' पूर्वोपरः -रा -रः, परापरः -रा -रः, परावरः -रा -रः, परावरीयः -या -यः.

PRIOR, s. (Superior of a convent) आद्यमगुरुः *m.*, महाधिपतिः *m.*, महाध्यक्षः, आद्यमाध्यक्षः, महाधिकारी *m.* (नृ).

PRIORITY, s. पूर्वेता -त्वं, अग्रता -त्वं, प्रथमता -त्वं, प्राथम्यं, आद्यता, आदित्वं. —(In rank) अग्रपदं, श्रेष्ठपदं, प्राधान्यं, प्रधानता, अग्रमान्यता, अग्रगण्यता, अग्रपूज्यता, अग्रमानं, अग्रपूजा.

PRIORITY, s. महा, आद्यमः, अग्रमयः, पौहारः, धर्मशाला.

PRISM, s. त्रिपार्श्वकायः, चतुर्भुजाकृतिः पार्श्वत्रयविशिष्टः कायखण्डः.

PRISMATIC, a. (Pertaining to a prism) त्रिपार्श्वकायसदृशो &c. —(Resembling one) त्रिपार्श्वकायकायः -रा -रः. —(Distributed or formed by one) त्रिपार्श्वकायविकीर्यः -वी -वः, त्रिपार्श्वकाय-कल्पितः -ता -तः.

PRISON, s. कारागारं, कारागृहं, कारा, कारायेष्ट *m.* (नृ), धन्यनागारं, धन्यनालयः, धन्यनगृहं, धन्यनस्थानं, निरोपस्थानं, निरोपगृहं, निरो-पशाला, चन्द्रिशाला, चन्द्रिवेश *m.*, गुप्तिः *f.*, चारः.

TO PRISON, v. a. See **TO IMPRISON.**

PRISONER, s. बन्दिः *f.*, बन्दी *f.*, कारास्यः, कारागारस्यः, कारागुप्तः, प्रग्रहः, उपग्रहः, ग्रहणः, कचरकी *f.*, कचरकी *m.* (नृ), पारि *f.*, गोचुः *m.* —(One taken in war) युद्धभूतः, युद्धगृहीतः, शत्रुभूतः, शत्रुगृहीतः, युद्धदासः.

PRISTINE, a. प्राक्कनः -नी -नः, पुरातनः &c., प्राक्कालीनः -ना -नः, प्राक्कालिकः -को -कः, आद्यकालिकः &c., पूर्वकालीनः &c., पूर्वकालिकः &c., पुराणः -या -यी -यः, प्राचीनः -ना -नः.

PRIVACY, s. (State of retirement or secrecy) विविक्तता -त्वं, विविक्तभावः, विविक्तवासः, एकान्तता, एकान्तभावः, एकान्तवासः, रहस् *m.*, रहः, रहोभावः, रहोभावः, रहोवासः, रहस्यत्वं, निभूतत्वं, गुप्तता, छत्रता, प्रच्छत्रता, निर्वनता, विननता. —(Place of seclusion, retreat) विविक्तस्थानं, रहःस्थानं, रहःस्थलं, एकान्तस्थानं, निर्वनस्थानं, विनन-स्थानं, निर्वनदेशः.

PRIVATE, a. (Separate, unconnected with others) विविक्त -क्ता -क्तं, विविक्तः -चा -चं, पृथक्स्थितः -ता -तं, पृथग्गतः -का -कं, असा-धारणः -या -यी -यः, असामान्यः -न्या -न्यं. —(Peculiar to one's self) स्व in comp., ज्ञान in comp., स्वकीयः -या -यं, स्वीयः &c.

See **PECULIAR**; 'private conclusion,' खानुमितिः *f.*; 'private advantage,' ज्ञानहितं; 'private property,' स्वत्वं, स्वधनं, ज्ञान-धनं, निजत्वं, असाधारणधनं, अनन्यस्वामिकपनं. —(Sequestered, secluded, retired) विविक्तः -क्ता -क्तं, विननः -ना -नं, निर्वनः &c., एकान्तः -ना -नं, निभूतः -ता -तं, निःशलाकः -का -कः. —(Secret, not open) रहस्यः -स्या -स्य, गूढः -दा -दं, गुप्तः -मा -मं, गुह्यः -द्या -द्य, चक्रः -का -कं, प्रकटः &c., अचक्रः -का -कं, अग्रकाशः -शा -शं, अग्रकटः -दा -दं, अग्रकटः -दा -दं, अग्रकटः in comp.; 'very private,' सुगुप्तः &c., सुगूढः &c.; 'private intelligence,' गूढभाषितं, गूढवाणी; 'private road,' गूढमार्गः; 'private door,' अग्रद्वारं, गूढद्वारं, प्रच्छत्रं, पक्षद्वारं; 'private apartments,' अग्रगृहं, अग्र-गृहं, अग्रोपनं, उपरोपनं, अग्रमैवतं, कथानरं, निष्कटः, दर्भदः; 'private room,' अग्रशाला -लिका, अग्रकोशकं, उपरोपकं; 'private part,' गुह्यं, रहस् *m.*, उपस्यः, अग्रोक्तः. —(Not in public office or employment) अनधिकारी -रिणी -रि (नृ), अनधिकारस्यः -स्या -स्य, अनधिकारस्थितः -ता -तः; 'a private person,' पृथगननः, पृथगलोकः, पृथगनानपदः, अनधिकारस्थितः *f.* —(Not official) अनधिकारिकः -को -कः. —(In private). See **PRIVATELY.**

PRIVATE, s. (Common soldier) सैनिकः, सैन्यः, पृथक्स्थितः.

PRIVATEER, s. गृहीतानुशापत्रेण पृथगनेन सज्जीकृता साहसिकनीः.

PRIVATELY, adv. रहसि, रहस्, रहस्यं, निभूतं -ने, विविक्तं -क्ता -क्तं, एका-न्तत्वं, एकान्तं, विननं, गूढं, गूढतत्वं, गुप्तं, उपगुप्तं, प्रच्छत्रं -ने, अग्र-काशं, अग्रकटं, निषस्; 'going privately,' गूढचारी -रिणी &c., गुप्तगतिः -तिः -ति.

PRIVILEGE, s. विविक्तता -त्वं. See **PRIVACY.**

PRIVATION, s. (Deprivation, absence of) अभावः, विरहः, रक्षितं, राहितं, हानिः *f.*, असम्भवः, अविषयः, अग्रानिः *f.*, विषयः, अपचयः, नाशः, द्युतिः *f.*, द्युतः, हरणं, लोपः. —(Absence of food or things necessary to comfort) अन्नपक्वाभावः, आहारविरहः, आहारभावः, अन्नपक्वाभावः *f.*, आहारविरहः, अन्नोदकाभावः, अन्नोदकलोपः, सुखसाधनाभावः, सुखसाधनलोपः.

PRIVATIVE, a. (Causing privation) हानिकर -रा -रः, हानिकारकः -का -कः, लोपकर &c., द्युतिकर &c., नाशकर &c. —(Consisting in the absence of something) अभावसूचकः -का -कः, अभावहरः -पा -पं, अभावनाशकः -का -कः, अभावदर्शकः &c.

PRIVATIVE, s. (Word) अभावशब्दः, अभावसूचकशब्दः. —(Prefix, in grammar) नपदं, नमपदं. Privative prefixes are such as अ, अन्, नि, वि.

PRIVATIVELY, adv. अभावरूपेण, अनिवेधं, निषेधरूपेण, अभावतत्त्वं.

PRIVILEGE, s. अधिकारः, विशेषाधिकारः, असाधारणधिकारः, असामान्य-धिकारः, स्वाधिकारः, स्वतन्त्रं.

TO PRIVILEGE, v. a. अधिकारं दा, विशेषाधिकारं दा, अधिकारवन् -वती -वत् कृ, साधिकारं -रां कृ, विशेषाधिकारयुक्तं -क्तं कृ.

PRIVILEGED, p. p. or a. अधिकारवान् -वती -वत् (नृ), साधिकार -रा -रः, विशेषाधिकारवान् &c., विशेषाधिकारयुक्तः -क्तः -क्तः, अधिकारवि-शिष्टः -दा -दः. —(Exempt from tax) अकर -रा -रः.

PRIVILY, adv. रहसि, गुप्तं निभूतं, सुनिभूतं, See **PRIVATELY.**

PRI

PRIVITY, s. (Joint knowledge with another) सहज्ञानं, सहचोप, सहवेदनं, समवेदनं, समज्ञानं, समवेद्यत्वं.—(Private part) गुह्यं, गुह्याङ्गं, गुह्याङ्गं, गुह्याङ्गं, गोप्याङ्गं, गोप्येन्द्रियं, गोप्येन्द्रियं, गुह्यस्थानं, गुह्यस्थानं, गुह्यस्थलं, रहस्यं *m.*, कौलीनं, उपस्था-स्य, पथोक्तं; 'of a man,' शिक्षा, ध्वनः, see MEMBRUM VIRILE; 'of a woman,' see PUDENDUM.

PRIVY, a. (Private). See the word. (Admitted to the participation of knowledge) सहज्ञानी-निनी-नि(न्), सहज्ञानी &c., सहज्ञाता *m.* (न्), सहवेद्यता *m.* (न्), सहवेदी *m.*, समवेद्यता *m.*—(Privy council) गृहसभा, प्रधानमन्त्रिणां गृहसभा, पीसचिपानां सभा, सिधसभा.

PRIVY, s. शीपकूपः, पायुद्यालनयेम *n.* (न्), कर्मादकः, सपक्षः.

PRIVY-COUNSELLOR, s. गृहसभाभ्यन्तरः, गृहसभाभट्ट, गृहसभास्यः.

PRIZE, s. (That which is taken in war) युद्धजितद्रव्यं, युद्धसम्पादितद्रव्यं, युद्धोपाजितद्रव्यं, युद्धजितपत्नं.—(That which is gained as the reward of success or victory) प्रथफलं, सिद्धिफलं, जयफल-फलं, जयलभः, जयलभ्यस्तु *n.*, पणजितद्रव्यं, जयप्राप्तितोषिणं, सम्प्राप्तफलं.—(That which is offered as the reward of contest) स्पर्धाजियं, पणजेयं, पणः.—(Reward) फलं, प्रतिफलं, पारितोषिकं.—(Valuable acquisition) रत्नं, निधिः *m.*

To PRIZE, v. a. (Estimate) मन् (c. 4. नन्त्ये, मन्, c. 10. मानयति-यितुं), सम्मन्, प्रतिमन्, मूल्यं or चयं निरूप or निर्णी or संस्था.—(Value highly) बहु मन्, बहु सम्मन्, चातिशयेन सम्मन्, बहुमतिं कृ. PRIZED, p. p. बहुमत्तः-ता-तं, बहुसम्मानितः &c., इष्टः-ष्टा-ष्टं, प्रतिष्ठितः-ता-तं; 'by mankind,' जनैः-ष्टा-ष्टं.

PRIZE-FIGHTER, s. महयोधता *m.* (न्), महयोधी *m.* (न्), महः, महतः.

PRIZE-FIGHTING, s. महयुद्धं, महयुद्धं, मुष्टियुद्धं, पाहुयुद्धं.

PRO, (Forward, forth) प्र, चरे.—(For). In the phrase 'pro and con,' pro may be expressed by विधिपथः, कर्तव्यपथः, and con by निधिपथः, चक्रेत्यपथः, उभापथः.

PROBABILITY, s. सम्भाव्यता, सम्भवः, सम्भाव्यता-त्वं, सम्भावनीयता-त्वं, अनुमेयता-त्वं, प्रमेयता, अनुपातः, अनुपातव्यवस्था, उन्मापनयोग्यता, भवन्योग्यता, योग्यता-त्वं, सत्यसङ्काशाता.

PROBABLE, a. सम्भाव्यः-या-यं, सम्भावनीयः-या-यं, सम्भावितः-ता-तं, सम्भावनाहः-हा-हं, सत्यसङ्काशः-या-यं, अनुमेयः-या-यं, अनुपातः-या-यं, अनुपातः-ता-तं, प्रमेयः-या-यं, सम्भावनायोग्यः-या-यं, भवन्योग्यः &c.; 'this is probable,' इदं उपपत्ते or सम्भवत् or युक्तं.

PROBABLY, adv. सम्भावनीयं, यथासम्भवं, यथायोग्यं, प्रायः, प्रायश्च, स्वात्, किल, नात.

PROBATE, s. (Of a will) नृपपत्रप्रमाणं, नृपलेखप्रमाणं.

PROBATION, s. (Trial) परीक्षा-धर्य, उपपा, जधिः *f.*—(Proof) प्रमाणं, प्रमात्यं, निर्वयः. See PROOF.

PROBATIONARY, PROBATIONAL, a. परीक्षकः-जा-जं, परीक्षाकारी-रिचो-रि (न्), परीक्ष्यमाणः-जा-जं, परीक्षा in comp. उपपा in comp.

PROBATIONER, s. परीक्ष्यमाणः, परीक्षालटः, परीक्षाविषयः, परीक्षापात्रः, प्रापनकालिका, नृपनशिष्यः, नवीनशिष्यः.

PROBATOR, s. परीक्षकः, विचारकः, अनुसन्ध्याता *m.* (न्), परीक्षाकृतः.

PROBATORY, a. परीक्षकः-जा-जं. See PROBATIONARY, a.

PROBE, s. शलाका, रपही, धारा, धार, धतशोपनी, जलवीधं.

To PROBE, v. a. शलाकाद्वारेण धतशोपनीं कृ or उन्मयन् कृ or धता-नेष्य कृ, धतानाः शलाकां प्रविष्ट (c. 10. वेद्यार्थं-यितुं) or निविष्ट-

६९७

PRO

—(Search to the bottom, scrupulose) मन्तोन्वेषणं कृ, मूल्यप-
रोधां कृ, मूल्यनिर्वाणं कृ, मन्तोन्वेषणं कृ.
PROBING, s. शलाकाद्वारेण घतशोधनं, घतपरीक्षा, उन्मूलनं, मन्तोन्वेषणं.
PROBITY, s. सारस्वं, चापुता, पशुगता, उपायपुष्टिपत्ति. See INTEGRITY.
PROBLEM, s. (In logic, questionable proposition) चिन्ताविषयः,
विवादविषयः प्रश्नः, वादः—(In geometry) कृतं, कृतिरापेक्षितज्ञानः.
—(In general) प्रश्नः, निश्चयः.
PROBLEMATICALLY, a. द्वैतव्यक्तः—को—के, सविश्लेषः—त्वा—त्वं, सन्देहः
—त्वा—त्वं, संशयः—त्वा—त्वं, संशयः—या—यं, अनिश्चितः—ता—तं,
अनिश्चितः &c.
PROBLEMATICALLY, adv. सविश्लेषं, संशयं, उन्दिपं, संशयपूर्वकं.
PROBOSCIS, s. (Of an elephant, &c.) शृङ्गा, हस्तः, कर्णः.
PROCEDURE, s. (Proceeding, measure taken) क्रिया, व्यवहारः,
आचारः, चरितं, कृतिः f. कर्म n. (नं) अनुष्ठानं, साधनं, आचरितं,
आचारः, वृत्तिः f. वृत्तं, उपायः, साधनं, उपचारः, विधानं.—(Mode
of proceeding) रीतिः f. मार्गः, विधिः m., क्रियाविधिः m., क्रिया-
प्रसङ्गः, पद्धतिः, क्रमः, नवीदा, सम्प्रदायः.—(Legal) व्यवहारः,
व्यवहारमार्गः, व्यवहारविधिः m.
To PROCEED, v. n. (Go forward) प्रगृह्य (c. 1. गच्छति—गन्तुं), चये
गन्, प्रो गन् प्रया. चये या, चयतो या, प्रयु, चये सु, प्रयुष, प्रयुह,
चल, प्रचल, प्रचर, प्रविचर, प्रस्था, क्रम, प्रे (c. 2. श्रैति—तुं, rt. ३);
'the work proceeds,' कर्म प्रवर्तते; 'let the game proceed,'
युत्तं प्रवर्तते.—(Proceed from one topic to another) पुनरुद् यद्
(c. 1. वदति—विद्तुं), प्रत्येय वद्, वदन्मन्त्रं कृ, वचनप्रवर्तनं कृ.—(Issue,
arise from) उत्पद्य (c. 4. उच्यते—च्युतुं), समुत्पद्य, जन् (c. 4. जायते,
जान्तु), भू, निःसृ, प्रवृत्त, उत्तर, उद्दि; 'his uneasiness pro-
ceeds from no other cause,' यस्य बाधा न अन्यनिमित्तं भवति.
—(Proceed in an undertaking, carry on measures) प्रवृत्त,
प्रारब्धं प्रवृत्त (c. 10. प्रवर्तयति—विद्तुं) or सम्पद्य (c. 10. पादयति—यितुं)
or निरूप्य or निर्णय (c. 10. आरयति—यितुं), प्रारम्भसम्पादनं कृ—
(Enter upon a business, begin) प्रवृत्त, प्रवृत्तिं कृ, प्रक्रम, उपक्रम,
चारु.—(Proceed against at law) अभियुक्तुं.
PROCEEDING, part. (Issuing from) उत्पन्नः—ता—चं, समुत्पन्नः &c.,
जातः—ता—तं, सञ्जातः &c., निःसृतः—ता—चं, निःसृतः &c., प्रवृत्तः
—ता—तं, प्रभवः—या—यं, उप्रवः &c. in comp., उत्पन्नः—ता—तं;
'sound proceeding from the throat,' वरुणोत्पन्नः वरुणः.
PROCEEDING, s. क्रिया, कर्म n. (नं), व्यवहारः, चरितं, चरितं, चरितं,
वेष्टा, आचारः, आचरितं, आचरितं, वृत्तिः f., प्रवृत्तिः f., वृत्तं, अनुष्ठानं,
आचारः, पद्धतिः, विधानं.—(Course of proceeding) रीतिः f.,
मार्गः, पद्धतिः, क्रियाविधिः m., क्रियाप्रसङ्गः, क्रमः, गतिः f. See
PROCEDURE.
PROCEEDS, s. उत्पन्नं, समुत्पन्नं, उत्पन्नपदनं, समुत्पन्नपदनं.
PROCELUSTICUS, s. (Metrical foot) हयः.
PROCESS, s. (Proceeding on, progressive course) प्रगमनं, चयनगमनं.
PROCESSION, s. (Proceeding on, progressive course) प्रगमनं, चयनगमनं.
प्रयाणं, प्रक्रमः, प्रवृत्तिः f. प्रसरः, गतिः f.—(Gradual course) क्रमः
नयः, क्रमे क्रमे गमनं, क्रमशो गमनं or गतिः f., क्रमिकगतिः f.—(Of
time) कालगतिः f., कालपद्धतिः f., कालान्तः; 'in
process of time,' कालान्तरे, दिनेषु गच्छन्तु.—(Regular course
or order) क्रमः; अनुक्रमः, रीतिः f., मार्गः, पद्धतिः, प्रसङ्गः निबन्धः
—व्यवस्था, पद्धतिः f., परिपाटी, परिपाटीः f., विधिः m., धारा, गतिः f.,
वृत्तिः f., प्रवन्धः.—(Course of proceeding) क्रियाप्रसङ्गः, क्रिया-

PRO

विधि: *m.*, क्रियाप्रवन्धः—(Legal) व्यवहारः, व्यवहारमार्गः, व्यवहारं, कार्यं, चयः.

PROCESSION, *s.* (Issuing) निर्गमः, निर्गतिः *f.*, निःसरणं, निस्सरणं, विनिर्गमः, निष्क्रमणं, प्रवृत्तिः *f.*, उत्पत्तिः *f.*, अग्रसरणं—(Proceeding on) प्रगमनं, गमनं, प्रयाणं, प्रस्थानं, गतिः *f.*, चलनं—(Train of persons moving) यात्रा, यात्राप्रसङ्गः, दण्डयात्रा, जनयात्रा, लोक-यात्रा, लोकश्रेणी, गतिः *f.*

PROCESSIONAL, PROCESSIONARY, *a.* यात्रिकः -की -के, यात्रासन्धी &c., दण्डयात्रासन्धी &c., यात्रारूपः -या -यं, दण्डयात्रारूपः &c., दण्डयात्रिकः &c.

To PROCLAIM, *v. a.* स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रस्था, स्थापय, युष् (c. 10. थोपयति -यितुं), विपुष्, आपुष्, उडुष् कृन् (c. 10. कौत्ति-यति -यितुं), प्रकृन्, परिकृन्, अनुकृन्, उत्कृन्, प्रकाश् (c. 10. -काशयति -यितुं), उच्चर् (c. 10. -चारयति -यितुं), मचर्, प्रकटीकृन्, व्यक्तीकृन्—(Cry out) वक्तुञ्, प्रकाशं युष्, उच्चैःस्वरेण युष्—(Outlaw) थोप-यपूषि वहिम्कृन्.

PROCLAIMED, *p. p.* थोपितः -ता -ते, विथोपितः &c., ज्ञाथोपितः &c., उक्तोपितः &c., युष्टः -या -यं, अवयुष्टः &c., विपुष्टः &c., प्रस्थातः -ता -ते, स्थापितः &c., उत्कौत्तितः &c., प्रकौत्तितः &c., उचारितः &c., प्रकाशितः &c., प्रकटीकृतः &c.

PROCLAIMER, *s.* थोपकः, विथोपकः, थोपणकारी *m.* (नृ), स्थापकः.

PROCLAMATION, *s.* थोपणा -थं, विथोपणं -था, थोपः, स्थापनं, प्रकाशनं, उक्तौत्तिनं, प्रकौत्तिनं, अनुकौत्तिनं, ग्रचारणं, उचारणं, राजाज्ञापत्रेण प्रकाशनं: 'written' थोपणपत्रं, विथोपणपत्रं, राजाज्ञापत्रं, ज्ञातापत्रं; 'food given by proclamation' पुष्टात्रं.

PROCLIVITY, *s.* प्रायणं, प्रवणता, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवाहः, शीलता.

PROCLIVOUS, *a.* प्रवणः -था -थं, प्रवृत्तः -ता -ते. See INCLINED, PRONE.

To PROCRASTINATE, *v. a.* विलुष् (c. 1. -लुसते -सितुं), चाकालान्नात् तन् (c. 1. तनति, तन्तुं) or या in caus. (थापयति -यितुं), परकालं याचत् तन्.

To PROCRASTINATE, *v. n.* विलुष् (c. 1. -लुसते -सितुं), चालस्यात् कालं या in caus. (थापयति -यितुं) or धिष् (c. 6. धिपति, धेनुं), चिर (nom. चिरपति, चिरापति -ते -यितुं), मन्द (nom. मन्दायते), चाकालान्नात् or कालान्तरं याचत् कार्यसागं कृ or काव्यीपेक्षां कृ, मन्द-काव्यैः -थो -थं भू or अस्.

PROCRASTINATION, *s.* विलुप्तः -सनं, कालयापः -पनं, कालधोपः -पणं, चाकालान्नात् कार्यसागः, कालान्तरं याचत् काव्यीपेक्षा, माघं, मन्दता, दीर्घसूत्रता.

PROCRASTINATOR, *s.* विलुप्ती *m.* (नृ), कालयापकः, कालधोपकः, चाकालान्नात् कार्यसागी *m.*, कालान्तरं or परकालं याचत् काव्यीपेक्षकः, मन्दकाव्यो *m.* (नृ), मन्दकाव्यैः, दीर्घसूत्री *m.* (नृ), दीर्घसूत्रः.

To PROCREATE, *v. a.* (Generate) जन्, सन्नन्, प्रनन्, प्रसू or प्रसु (c. 1. -सवति, c. 2. -सुते, c. 4. -सूयते -सोतुं), सम्प्रसु, सु, उत्पद्.

PROCREATED, *p. p.* जनितः -ता -ते, उत्पादितः -ता -ते, प्रसूतः -ता -ते.

PROCREATION, *s.* जननं, प्रजननं, उत्पादनं, प्रसूतिः *f.*, प्रसयः, उत्पत्तिः *f.*, उत्पन्नत्वं, प्रजोत्पादनं, प्रजोत्पत्तिः *f.*

PROCREATIVE, *a.* जनकः -का -के, उत्पादकः -का -के, साधकः -विका -के, प्रजोत्पादकः &c., प्रजननशक्तिः -का -के, प्रजननशक्तिपुक्तः -ता -के.

PROCREATIVENESS, *s.* प्रजननशक्तिः *f.*, जननशक्तिः, उत्पादनशक्तिः, पुत्तत्वं.

PROCREATOR, *s.* जनकः, जनयिता *m.* (नृ), जननः, जनिता *m.*, उत्पादकः.

PROCTOR, *s.* (Attorney, agent) प्रतिनिधिः *m.*, परकार्यसम्पादकः.

PROCUMBENT, *a.* झपानः -ता -ने, पतितः -ता -ते, धिग्रहेहः -हा -हे.

PRO

PROCURABLE, *a.* प्राप्त्यः -या -यं, प्रापणीयः -या -यं, प्राप्यः -या -यं, लभ्यः -भ्या -भ्यं, उपलभ्यः &c., चासादनीयः -या -यं, अधिगम्यः -म्या -न्यं; 'procurable with exertion,' यत्नलभ्यः &c.; 'without exertion,' अयत्नलभ्यः &c. See OBTAINABLE.

To PROCURE, *v. a.* (Obtain) घ्राप् (c. 5. जाम्रोति, जाम्), घ्राप्, घ्राप्, सम्प्राप्, लभ् (c. 1. लभते, लभुं), उपलभ्, घञ्, उपाञ्, आसद्, समासद्, अधिगम्, विद् (c. 6. विन्दति, वेदितुं, वेदुं), अभिविद्, प्रतिविद्, उपकृप् (c. 10. -कृत्ययति -यितुं), प्रतिपद्, घ्रापद्, साविश्—(Bring about, effect) सम्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), उपपद्, उपपद्, साप्, यद्, प्रयून् in caus.

PROCURED, *p. p.* प्राप्तः -ता -ते, लभः -मा -मं, उपलभः &c., जनिताः -ता -ते, उपनिताः &c. See OBTAINED; 'is procured,' लभ्यते, उत्पद्यते.

PROCUREMENT, *s.* प्राप्तिः *f.*, प्रापणं, लभिः *f.*, लाभः, उपार्जनं, सम्पादनं—(Panderism) कीदृश्यं.

PROCURER, *s.* प्रापकः, उपार्जकः, लभ *m.* (नृ), सम्पादकः, प्रवर्तकः, प्रयोनकः—(Pimp) रतसम्पादकः, रतप्रवर्तकः. See PIMP, PANDER.

PROCURESS, *s.* कुट्टिनी, कुट्टनी, दूती, दूतिका, सचार्जिका, कुटी, चुन्दी, वेदमाधायी, शम्भली, सम्भली, रतताली *f.*, सुरताली, रतोपकारिणी, रतसम्पादिका, कीदृश्यकरी, लाम्पट्यप्रयोनिका.

PRODICAL, *a.* जतिव्ययी -यिनी -यि (नृ), बहुव्ययी &c., अपरिमितव्ययी &c., अपरिमितव्ययः -या -यं, अपव्ययी &c., जतिव्ययीशालः -ला -लं, व्ययीशालः &c., अपवेता -त्री -तृ (नृ), उत्तर्गी -गिणी &c., अनुत्तर्गी &c., जतितागी &c., जतिदाता -त्री -तृ (नृ), बहुदः -दा -दं, बहुप्रदः &c., महाव्ययकारी &c., जतिमोक्षयशीलः &c., मुक्तहस्तः -स्ता -स्तं, पनोत्तर्गी &c., अपोत्तर्गी &c., धनतागी &c.

PRODICAL, *s.* जतिव्ययी *m.* (नृ), बहुव्ययी *m.* See the last.

PRODICALITY, *s.* जतिव्ययः, बहुव्ययः, अपव्ययः, महान् व्ययः, महाव्ययः, अपरिमितव्ययः, जतितागः, अनुत्तर्गी, जतिमोक्षयं, जतिजननं, अपो-त्तर्गी, पनोत्तर्गी, धनतागः, अपवेतागः, बहुप्रदानं, बहुदत्तं, मुक्तहस्तं.

PRODIGALLY, *adv.* जतिव्ययेन, बहुव्ययेन, महाव्ययेन, अपरिमितव्ययेन, अनुत्तर्गेण, जतितागपूर्णे, महाव्ययपूर्णे, सापव्ययं, मुक्तहस्तेन.

PRODIGIOUS, *a.* (Very great, huge) जतिमहान् -हती -हत् (नृ), जति-पृहन् -हती &c., जडुतशरीर -रा -रं, जडुतकायः -या -यं, जडुतपरि-माणः -था -थं, पृहत्परिमाणः &c., विकटशरीर &c., राधसशरीर &c.—(Wonderful) जडुतः -ता -ते, महोजुतः -ता -ते, जडुततमः -मा -मं, आश्चर्यैः -थो -थं, सुचित्रः -त्रा -त्रं, विलक्षणः -था -थं, अपूर्वैः -वै -वै, सुदृशमार्गवासः -सा -सं, प्रकृतिरत्नवासः &c.

PRODIGIOUSLY, *adv.* जडुतं, महोजुतं, आश्चर्यं, जतिशयेन, जतनं.

PRODIGIOUSNESS, *s.* जडुतत्वं -ता, जतिमहत्त्वं, जतिवृहत्त्वं.

PRODIGY, *s.* जडुतं, उत्पातः, उपसर्गः, महोजुतं, जडुतविषयः, जडुतवस्तु *n.*, अपूर्वविषयः, अपूर्ववस्तु *n.*, महदाश्चर्यं.

PRODIGION, *s.* विप्रासपातः, विप्रासप्रङ्गः, शुक्रहृत्साप्यं, शुक्रसर्पयं.

To PRODUCE, *v. a.* (Bring forward, offer to view or notice) प्रणी (c. 1. -णयति -णेत्तुं), अभिप्रणी, जानी, उपनी, अये नी, अये जानी दृष् (c. 10. दर्शयति -यितुं), प्रदृश, प्रसू (c. 10. -सात्यति -यितुं), प्रत्यधीकृ, प्रादुष्कृ, आविष्कृ, पुरस्कृ, अये स्था in caus.—(Bring forth, generate) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), जन् (c. 10. जन-यति -यितुं), संजन्, प्रजन् (c. 10. or c. 4. -जायते -जनितुं), उपनन्, प्रसू, सु—(Effect, bring into existence) उत्पद्, समुत्पद्, उपपद्, सम्पद्, जन्, संजन्, कृ, साप्, संसाप्, भू in caus., उडु, मुज् (c. 6. मुजति, मुजुं), तन्, सिद्धीकृ—(Make) कृ, कृप्, विधा, यद्—(Yield) दा, प्रदा.

PRO

PRODUCT. १. (That which is produced or yielded) उत्पन्नं, निष्पन्नं,
 बलं, लाभः, उत्पत्तिः *f.* उत्पन्नं, प्रजनः, प्रसूतिः *f.* 'of agriculture,'
 वृक्षान्नं, वृक्षफलं; 'of a tree,' दाम्भलं, वृषोत्पन्नं; 'of labour,'
 उत्पन्नफलं.

PRODUCERE p. p. (Brought into view) उपनीतः -ता -नं, प्रणीतः &c.,
 दृष्टे चानुगतः &c., दर्शितः &c., प्रदर्शितः &c., प्रसारितः &c., प्रादुर्भूतः
 &c.—(Brought into life or being) उपवृत्तः -त्वा -नं, उत्पादितः
 -ता -नं, सृज्यमादितः &c., जातः -ता -नं, जनिताः &c., उपजातः &c.,
 नम्रजातः &c., प्रभूतः &c., प्रगटः -ता -नं, प्रभूतः -गा -नं, उपवृत्तः &c.,
 उद्भूतः -ता -नं, उत्पन्नः -ता -नं; 'producer: in water.' गल्लोत्पन्नः
 -गा -नं.—(Effected, resulting from) उत्पादितः &c., सम्पादितः
 &c., निष्पादितः &c., निष्पन्नः &c., जनितः &c., जातः &c., गम्यः
 -न्या -नं, प्रयुक्तः -त्वा -नं, प्रयुक्तः -ता -नं, हेतुवत् -वा -नं, सङ्गः &c.;
 'misery: produced by crime,' यापप्रयुक्तं दुःखं; 'fever pro-
 duced by fasting.' उपवाणजग्नौ ज्वरः.

PRODUCTE. PRODUCING. s. or part. उत्पादकः -रा -यं, जनकः -का -कं. नाशकः -निघ्न -वं, प्रसवन् -यनी -यत् (न्), प्रसवी -यिनी -यि (न्), प्रदः -दा -दं, दायी -यिनी &c., दः -दा -दं in comp., आवहः -हा -हं, जारी &c., जरः -रा -रं, निष्पादकः &c.; 'producing fruit,' फलदः -दा -दं, फलप्रदः &c., फलदायी &c., फलोत्पादकः &c., फलनिष्पादकः &c.; 'producing pain,' दुःखकरः -रा -रं, दुःखकारी &c., दुःखजनकः &c., दुःखावहः -हा -हं; 'a lake producing lotuses,' पद्मोत्पादजनरत्न, पद्मोजगप्रसवि सरस.

PRODUCTIBLE: a. जन्यः -न्या -न्यं, उत्पादनीयः -या -यं, जननीयः &c.

PRODUCER, s. (That which is produced, &c.) उत्पन्नं, निम्पन्नं, फलं.
Ser PRODUCER—(Effect, result) फलं, परिणामः, प्रयुक्तिः *f.* उत्तरं,
 सिद्धिः *f.* फलोद्भूतः.—(In arithmetic) धातः, वधः, गुणाकारः, फलि-
 ताङ्कः, फलं, उत्पन्नं, प्रत्युत्पन्नं.

PRODUCTION, *s.* (Act or process of producing, generation)
उत्पादनं, उत्पत्तिः *f.*, जननं, प्रजननं, जन्म *n.* (न्), जनिः -नी *f.*,
उद्भवः, सम्भवाः, प्रभवः, सम्भूतिः *f.*, प्रसूतिः *f.*, प्रसवः, जनुस् *n.*, नटिः *f.*,
प्ररुढिः *f.*—(Act of effecting or forming) निष्पादनं, निष्पत्तिः *f.*,
सम्पादनं, उपपत्तिः *f.*, उद्गापनं, करणं, निर्माणं, निर्मितिः *f.*, कल्पनं
-ना, मर्चनं, सृष्टिः *f.*, यदनं, विधानं; 'law of reciprocal produc-
tion and reproduction,' वीजाद्भूतव्यायः—(Thing produced)
उत्पद्यं, समुत्पद्यं, फलं. See PRODUCER—(Of art, manufacture,
&c.) निर्मितवस्तु *n.*, निर्मितद्रव्यं, निर्मितपदार्थः, शिल्पनिर्मितद्रव्यं,
शिल्पिकवस्तु *n.*, यस्तु *n.*

PRODUCTIVE, a. (Fruitful) फलदः -दा -दं, फलप्रदः -दा -दं, फलदायी -यिनी -यि (न्), फलदायकः -का -कं, फलोत्पादकः -का -कं, फलपान् -यती -यत् (त्), बहुफलः -ला -लं, सफलः &c., अवन्धः -न्धा -न्धं, बहुप्रसन्नः -या -यं, सावकः &c. See FRUITFUL, PRODUCING.—(Causing, effective of) उत्पादकः -जा -कं, जनकः &c., कारकः &c., कर -रा -री -रं, कारी -रिणी &c., निष्पादकः &c., सम्पादकः &c., प्राप्तिपादकः &c., साधकः -का -कं, आयहः -हा -हं; 'productive of wealth,' अर्थोत्पादकः &c., अर्थायहः -हा -हं; 'of satisfaction,' हृमिजनकः -का -कं.—(Lucrative) लाभदः -दा -दं, लाभकर -रा -रं, फलावहः &c.

PRODUCTIVENESS, ४. सामर्थ्यं, समुत्पत्ता, फलदत्तं, फलवत्त्वं, फलोत्पादकत्वं,
फलजनकता, पदफलत्वं, बहुप्रसवत्वं.

PROEM, & वाङ्मयं, आरम्भवाक्यं, परिभाषा, अभाषः. See PREFACE.

PRO

IDENTIFICATION, ४. अतिव्रतः-मरणं, व्यतिव्रतः-मरणं, समतिव्रतः, दूषणं, लोपः-पङ्क्तिः, अपयित्रीकरणं, भट्टीकरणं, भट्टकरणं.

Phorava, a. (Irreverent, impious) धर्मेनिन्दकः -का -कं, धर्मद्वेषी -गिस्त्री -मि (न्), द्वेषनिन्दकः &c., ईश्वरनिन्दकः &c., धर्मापवादकः &c., धर्मेनिन्दात्मकः &c., धर्मेनिन्दारूपः -पा -पं.—(Not pure) उपयुज्यः-यथा -यथं, अपवित्रः -त्रा -पं, असुद्धः -द्धा -द्धं, भद्रः -ष्टा -ष्टं.—(Not sacred, not consecrated) अप्रतिष्ठितः -ता-तं, अप्रणीतः -ता-तं, आमस्कृतः &c., प्रतिष्ठाहीनः -ना -नं, संस्कारहीनः &c., ब्राह्मः -त्वा -त्वं.—(Secular) लौकिकः -कौ -कं, व्यावहारिकः -कौ -कं, सांसारिकः &c., प्रापञ्चिकः &c., धर्मप्रकरणव्यतिरिक्तः -क्ता -क्तं.

TO PROFANE, v. a. (Violate) अतिक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रामतु), व्यात-
तम्, समतिक्रम्, लुप्, लंप्.—(Pollute, render impure) अपवि-
त्रीकृ, भष्टीकृ, अशुद्धीकृ, दुष् (c. 10. दूषयति -यितुं), दुष्टीकृ.—(Dis-
honour) अपमन्, अपमान्, अवज्ञा, अवधीर्, लपूकृ, अपमानं कृ,
पानादर् कृ, निन्दां कृ.

PROFANED, *p. p.* दूषितः -ता -तं, अतिशक्तः -ता -तं, भट्टीकृतः &c.,
 अपमानितः &c., अपमानितः &c., अनादृतः &c., कृत्याचरः -ता -तं,
 लज्जपीरितः &c.

PROFANELY, *adv.* धर्मनिन्दया, धर्मनिन्दापूर्वम्, देवनिन्दायुक्ता, धर्मनिन्दकयुक्तं, सधर्मनिन्दनं, अपुण्ययुक्तं, धर्महेपकयुक्तं.

PROFANENESS, PROFANITY, s. धर्मेनिन्दा - नन्दनं, देवनिन्दा - नन्दनं, ईश्वर-
निन्दा, धर्मापवादः, धर्मेलोपः, धर्मातिक्रमः, ईश्वरावमानं, ईश्वरावज्ञा,
धर्मापज्ञा.

PROFANE, १. धर्मीनन्दकः, धर्मापवादकः, धर्मपरिहायकः, धर्मपरिहायी ॥
(न्), ईश्वरनिन्दकः, द्वेषकः, अपमानकः, अवज्ञाता ॥ (तृ).

TO PROUD, &c. (Avow, declare openly) प्रतिसा (c. 9. -जानानि -नीते -ज्ञातुं), छद्मोक्तं, स्वीकृतं, उक्तीकृतं, उक्तीकृतं, अनुभाष्य, प्रकाशं रूपा in cans., प्रकाशं or व्यक्तं वद्, प्रतिसापूर्णे वद् or कप्, छद्मोक्त्यापूर्णे वद्, प्रतिसां कृ, प्रकाशं.—(Make a show of, profess one's self) छस कृ, वेपथं धृ, ज्ञातमानं दृश्. See **TO PRETEND**.—(Profess an art, business, &c.) वृत्तिं कृ, प्रवृत्तिं कृ, व्यवसायं कृ, व्यापारं कृ; 'to profess the science of medicine,' चिकित्साप्रवृत्तिं कृ, चिकित्सावृत्तिं कृ, चिकित्साव्यवसायं कृ, चिकित्सां कृ.

PROFESSED, PROFIST, a. स्वगतिज्ञतः -ता -नं, प्रतिज्ञापूर्यः -घी -घ्यं, प्रतिज्ञा-
 युक्तः -रा -रं, स्वीकृतः &c., अङ्गीकृतः &c., प्रकाशः -शा -शं, प्रका-
 शादितः &c., व्यक्तोदितः &c., प्रकाशकचितः &c., प्रकाशितः -ता -नं,
 स्थापितः &c. ; 'professed religion,' स्वीकृतधर्मः..

PROFESSEDLY, *atq.* प्रतिज्ञापुं, समतिशं, माङ्गीकारं, खोकारपुं.

PROFESSION, s. (Avow... open declaration) अङ्गीकारः, स्वीकारः
 उरीकारः, उरीणारः, व्यापनं, प्रकाशस्यापनं, प्रतिज्ञा, प्रकाशप्रतिज्ञा
 प्रकाशायचनं, प्रकाशनादः. प्रकाशकपनं. प्रकाशकीर्तनं, स्वमतप्रकाशनं.
 प्रकाशनं, साक्षं; 'empty profession' निरर्थकप्रतिज्ञा; 'of
 religion,' धर्मस्वीकारः. See **PARAVORA**.—(Calling, business)
 वृत्तिः f., व्यापारः, व्यवसायः, पदोक्तं, प्रवृत्तिः f., वृत्तं, वृत्तिता, नीविका,
 उपजीविका, जीवनवृत्तिः f., उपजीवोपायः, उपजीवनं, आजीव्यः, आजी-
 वनार्थं, उद्योगः, पार्श्वः, व्यवहारः; 'military,' शस्त्रवृत्तिः f., शस्त्रा-
 स्त्रभृत्; 'medical,' चिकित्सावृत्तिः f.

PROFESSIONAL, a. (Pertaining to a profession) वृत्तिसम्बन्धी -न्यनी
&c., वृत्तिप्रिययकः -का -कं. — (Engaged in a profession) वृत्तिमान
-मती -मत् (त), व्यापारी -रिणी -रि (न्), व्यवसायी &c.

PROFESSIONALLY, *adv.* पुनित्तस्, व्यापारतम्, व्यवहारतस्. व्यापारेण.

PRO

PROFESSOR, s. (One who makes open declaration) व्यापकः, प्रकाशव्यापकः, व्यक्तव्यापकः, प्रतिज्ञाता *m.* (नृ), प्रतिज्ञाकारी *m.* (नृ), अङ्गीकर्ता *m.* (नृ), स्वीकर्ता *m.*, स्वीकारकृत्; 'of the Christian religion,' ख्रीष्टीयधर्म्मस्वीकर्ता -नी -नृ (नृ), ख्रीष्टीयमतस्वीकारी *m.* (नृ), ख्रीष्टीयधर्म्मस्वीनी *m.* (नृ), ख्रीष्टीयवैश्यारी *m.*, ख्रीष्टीयधर्म्मनी *m.* (नृ), ख्रीष्टीयमतावलुही *m.*—(Public teacher) प्रकाशपाठकः, प्रकाशव्यापकः, प्रकाशोपदेशकः, विद्यालये छात्रपाठकः or पाठकः.

PROFESSORSHIP, s. प्रकाशपाठकपदं, विद्यालये पाठकस्य पदं.

PROFFER, To PROFFER. See OFFER, To OFFER, &c.

PROFICIENCY, PROFICIENCE, s. युत्पत्तिः *f.*, युत्पन्नता, सम्पन्नता, प्रवीणता, प्रावीण्यं, नैपुण्यं, निपुणता, निवेष्टः, प्रवेष्टः, सन्निवेष्टः, अभिनिवेष्टः, निविष्टता, अभिष्टता, पटवं.

PROFICIENT, a. युत्पन्नः -ता -नं, सम्पन्नः &c., प्रवीणः -या -यं, निपुणः &c., निविष्टः -ता -नं, अभिनिविष्टः &c., सन्निविष्टः &c., अभिष्टः -ता -नं, विषययः -या -यं, विष्टः &c., वैज्ञानिकः -की -कं, पटुः -टु -टु, निष्णातः -ता -नं, कृतागमः -आ -नं.

PROFILE, s. अर्द्धमुखं, अर्द्धाननं, अर्द्धमुखाकारः, अर्द्धमुखालेख्यं, मुखपार्श्वः, मुखपार्श्वलेख्यं.

PROFIT, s. लाभः, लब्धिः *f.*, प्राप्तिः *f.*, फलं, फलोदयः, लभ्यं, लभ्यांशः, आयः, उदयः, उत्पन्नं, पश्याया, पश्यफलत्वं, वृद्धिः *f.*, विवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*, योगक्षेमः, प्रयोगः, कलाकरं, उपखलत्वं, अर्जनं, उपार्जनं; 'profit and loss,' लाभालाभौ; 'non-enjoyment of profit,' फलाभोगः; 'with profit,' सलाभः -आ -भं, सफलः -ला -लं, सोदयः -या -यं.—(Benefit, advantage) हितं, लाभः, अर्थः.

To PROFIT, v. a. (Cause benefit or advantage) हितं कृ, लाभं or फलं कृ or दा, अर्थं कृ, उपकृ, उपकारं कृ, हितावहः -हा -हं भू, हिताय भू, उपयोगी -गिनी -नि भू.—(Profit one's self). See the next.

To PROFIT, v. n. (Gain advantage) फलं or हितं प्राप् or लभ्, लाभं प्राप्, उपकारं प्राप्.—(Improve, grow, better or wiser) वृष् (c. 1. वर्धते -विर्धते), वृद्धिं गन्, भद्रतरः -रा -रं भू, येयान् -यसी -यो भू, आगमं कृ, ज्ञानं प्राप् or लभ्, ज्ञानागमं कृ, विद्यागमं कृ, विद्याप्राप्तिं कृ.—(Be of use or advantage) हिताय भू, फलाय भू, हितावहः -हा -हं भू, उपयोगी -गिनी -नि भू, उपकृ.

PROFITABLE, a. (Gainful, lucrative) लाभकरः -रा -रं, लाभदः -दा -दं, फलदः -दा -दं, सफलः -ला -लं, फलदायकः -का -कं, फलजनकः &c., लाभजनकः &c., फलावहः -हा -हं, लाभावहः &c., लाभोपादकः &c., फली -लिनी -लि (नृ), प्राप्तिजनकः &c.—(Useful, advantageous) हितकरः -रा -रं, हितकारकः -का -कं, हितजनकः &c., हितावहः -हा -हं, हितः -ता -नं, अर्थकरः &c., अर्थकारकः &c., अर्थयान् -यती -यत् (नृ), अर्थदः -दा -दं, अर्थप्रदः &c., सार्थकः -का -कं, सोपकारः -रा -रं, उपकारी &c., उपकारकः &c., उपयोगी &c., उपयुक्तः -क्ता -कं, हितप्रदः &c., हितदायकः &c., अफल्गुः -सुगुः -सुगु.

PROFITABLENESS, s. सामर्थ्यं, सफलता -त्वं, फलजनकता, लाभजनकता, हितकारकत्वं, अर्थकारकत्वं, हितजनकता, सार्थकत्वं, सलाभत्वं, फलदत्वं, उपकारकता, उपकारित्वं, उपयोगिता, अफल्गुता.

PROFITABLY, adv. समर्थं, सामर्थ्येन, सलाभं, सार्थं, सोपकारं, सहितं, हिताय, फलाय, रूपा हितं or फलं प्राप्यो तया, अवृषा, अनुषा.

PROFITED, v. p. उपकृतः -ता -नं, कृतलाभः -आ -भं, प्राप्तफलः -ला -लं, प्राप्तायुक्तः -रा -रं, कृतप्राप्तः -ता -नं, वर्धितः -ता -नं.

PROFITLESS, a. निष्फलः -ला -लं, अफलः &c., फलहीनः -ना -नं,

PRO

लाभहीनः &c., निर्लाभः -आ -भं, अहितः -ता -नं, अर्थः -चा -चै, निरर्थकः -का -कं, असार्थकः &c., अनुपयोगी &c., अनामियः -पा -पं, निरायः -या -यं.

PROFLIGACY, s. व्यसनिता, दुष्टता, दुर्वृत्तिः *f.*, दुर्वृत्तता, भ्रष्टता, नष्टता, ॥ भ्रष्टाचारत्वं, दुष्टाचारता, भोगासक्तः *f.*, विषयासक्तता, अनवस्थितिः *f.*, लम्पटत्वं, लाम्यङ्ग्यं, अशिष्टाचारत्वं, भूषिता, कुपयं.

PROFLIGATE, a. व्यसनी -निनी -नि (नृ), दुर्वृत्तनी &c., व्यसनीयः -या -यं, दुष्टाचारः -रा -रं, दुर्वृत्तः -ता -नं, दुष्टरिचः -चा -चै, दुष्टः -टा -टं, पापीयान् -यसी -यो (नृ), दुष्टाचारी &c., भ्रष्टाचारी &c., भ्रष्टः -टा -टं, अशिष्टाचारः -रा -रं, भोगासक्तः -क्ता -कं, विषयासक्तः &c., निरुक्तः -ता -नं, असम्यक्कारी &c., भूषितः -री -रं.

PROFLIGATE, s. व्यसनी *m.* (नृ), व्यसनीयः लम्पटः, कामुकः. See the last.

PROFLIGATELY, adv. व्यसनेन, लम्पटवत्, दुष्टवत्, भूषितवत्, सलाम्यङ्ग्यं.

PROFOUND, a. गम्भीरः -रा -रं, गभीरः -रा -रं, अगाधः -धा -यं, गाढः -डा -डं, अवगाढः &c., गहनः -ना -नं, निन्नः -न्ना -नं, पनः -ना -नं.—(Abstruse, not obvious) गूढार्थः -चा -चै, निगूढार्थः &c., निगूढः -डा -डं, गूढः &c., गम्भीरार्थः -चा -चै, गहनः -ना -नं, गहनार्थः &c., सुगहनः &c., परगहनः &c., दुर्गहः -या -यं, पोधागम्यः -म्या -म्यं.—(One who has penetrated deeply into any science, &c.) अभिनिविष्टः -हा -हं, निविष्टः &c., युत्पन्नः -चा -चै, पारगः -गा -गं, पारगतः -ता -नं, निष्णातः -ता -नं, गम्भीरार्थावधारणयनः -ना -नं, गूढार्थोपलम्बनः &c., गूढासक्तः -हा -हं, गूढार्थकः -हा -हं, गम्भीरार्थकः &c., निगूढार्थविद्, पारदृशी -रिशीनी &c.—(Excessive) गाढः -डा -डं, अत्यन्तः -न्ता -नं, पनः -ना -नं, अति or सु prefixed; 'profound sorrow,' गाढशोकः; 'profound sleep,' सुषुप्तिः *f.*, अयोनिद्रा; 'profound secret,' सुरहस्यं, सुगोपनीयं; 'profound secrecy,' गाढसंज्ञितः *f.*, पनसंज्ञितः *f.*, सुगुप्तिः *f.*

PROFOUNDLY, adv. गम्भीरं, गाढं, प्रगाढं, अवगहनं, निर्भेदं, भृशं, अभिनिविष्टं, अभिनिवेष्टेन, अति or सु prefixed; 'profoundly skilled,' सुनिपुणः -ता -नं, अतिनिपुणः &c.; 'profoundly wise' विद्याभिनिविष्टः -हा -हं, विद्यापारदृक् *m.* (नृ), सुपण्डितः &c. See DEEPLY.

PROFOUNDNESS, PROFOUNDITY, s. (Depth) गम्भीरता, गभीरता, गाम्भीर्यं, अगाधता, गाढता, पनता, निन्नता.—(Of meaning) गूढता, निगूढता गूढार्थता -त्वं.—(Of knowledge) अभिनिवेष्टः, निवेष्टः. सुत्पन्नता, युत्पत्तिः *f.*, गूढार्थज्ञता.

PROFUSE, a. (Lavish) अतिव्ययी -यिनी -यि (नृ), मुक्तहस्तः -स्ता -रं. See PRODIGAL, LAVISH.—(Extravagant, exceeding bounds) अपरिमितः -ता -नं, अत्यन्तः -न्ता -नं, अतिरिक्तः -क्ता -कं, अति prefixed; 'profuse expenditure,' अतिव्ययः, अपरिमितव्ययः.—(Exuberant, copious) समृद्धः -हा -हं, अतिवहुलः -ला -लं, अतिरिक्तः -क्ता -कं, अधिकः -का -कं, उद्विक्तः &c., अतिप्रपञ्च in comp., भृश in comp., अति or सु prefixed; 'profuse perspiration,' अतिस्वेदः, भृशस्वेदः.

PROFUSELY, adv. (Lavishly) अतिव्ययेन, अपरिमितं. See the word.—(Copiously) पाहुल्येन, अतिवहुलं, प्राचुर्येण, अतिप्रचुरं, अतिरिक्तं, भूरि, भूरिशः, अत्यन्तं, भृशं, अति prefixed; 'perspiring profusely,' अतिस्विद *m. f. n.* भृशस्विद.

PROFUSENESS, s. (Lavishness) अतिव्ययः, मुक्तहस्तत्वं -ता. See LAVISHNESS, PRODIGALITY.—(Great abundance). See the next.

PROFUSION, s. समृद्धिः *f.*, सामृद्धं, अतिपाहुल्यं, माहुल्यं, अतिवहुल्यं, अति-

PRO

631

PRO

74

-शी -यै, अतिविलुप्तः -ता -नं, अतिदीर्घः -वी -यै, प्रपञ्चितः -ता -नं, ज्ञायातः -ता -नं, अतिज्ञानः -ता -नं, विलोपीः &c., ज्ञायतः &c.

PROLIXITY, PROLIXNESS, s. दीर्घबुद्धता -न्, अतिविलोपीता, अतिविलस्य, अतिदीर्घता, अतिप्रपञ्चः, विलोपीता, विलस्य, विलस्य, वाक्विलस्य, वाक्विलस्य, प्रपञ्चः -चनं, अतिप्रपञ्चः, अतिवाहुल्यं.

PROLIXLY, adv. अतिविलस्य, सुविलस्य, वाक्विलस्य, विलस्य.

PROLOGUE, s. प्रस्तावना -नं, नान्दी, प्रवेशकः, पूर्वोक्तः, आमुखं, प्रकरयं, आरम्भः, आरम्भवाक्यं; 'speaker of it,' नान्दीयादीन् (नं), नान्दीकरः.

To PROLONG, PROLONGATE, v. a. (Lengthen) दीर्घीकृत, द्राप (nom. द्रापयति -यितुं), वितन्, प्रतन्, विततीकृत, विलु, विलोपीकृत, प्रपञ्, ज्ञायन्, ज्ञायतीकृत, वितु, प्रपञ्.

PROLONGATION, s. दीर्घीकरणं, द्रापिना *m.* (नं), विलस्य, विलस्य, विलुतिः, विततिः, विततीकरणं, आपतिः, ज्ञायतीकरणं, प्रपञ्चः -चनं.

PROLONGED, p. p. दीर्घीकृतः -ता -नं, ज्ञायतीकृतः &c., विततीकृतः &c., विलुतः &c., ज्ञायतिः &c.; 'prolonged note,' लयः.

PROLUSION, s. पूर्वोक्तः, पूर्वोपरीक्षा. *See* PRELUDE.

PROMENADE, s. (Walk for amusement) विहारः, विहरणं, परित्राणः. —(Place for walking) विहारस्थानं, विहरणस्थानं.

To PROMENADE, v. n. विहृ (c. 1. -हरति -ने -हृति), विहारं कृ, परित्राणं कृ.

PROMINENCE, PROMINENCY, s. (A standing out) उन्नतिः, समुन्नतिः, उदयता, प्रलस्यता, उन्नतता, सुकृतता, प्रकृतता, आभोगः; 'of the breast,' स्तनाभोगः. —(Conspicuousness) प्रधानता, प्राधान्यं, प्रमुखता, विशिष्टता, वैशिष्ट्यं, उन्नतता, उन्नत्यः, समुन्नतिः, येष्टता, परमपदं, मुख्यस्थानं, मुख्यता.

PROMINENT, a. (Standing out) उन्नतः -ता -नं, समुन्नतः &c., उदयः -या -यं, उन्नतः -ता -नं, सुकृतः -दा -दं, प्रलस्यः -सा -सं, आभोगवान् -वती -यत् (नं), आभोगः -ता -नं, उद् or उन् prefixed; 'having prominent teeth,' उन्नतुद् -दा -दं, उदयदन् &c. *See* PROJECTING; 'having a prominent nose,' उन्नतः -सा -सं, प्रलस्योष्ठः -शा -यं; 'having prominent breasts,' स्तनाभोगः -गा -गं, स्तनाभोगविशिष्टः -दा -दं, उन्नतस्तनः &c. —(Conspicuous) सुदृश्यः -यया -यं, सुदृश्योपः -या -यं, सुप्रकाशः -का -कं, सुप्रकाशः -जा -जं, प्रथमदृष्टिपथः -या -यं, प्रथमदृष्टिगोचरः -रा -रं. —(Eminent, principle) प्रमुखः -खा -खं, मुख्यः -ख्या -ख्यं, प्रधानः -ना -नं, उन्नतः -दा -दं, प्रकृतः &c., विशिष्टः -दा -दं, परतः -ना -नं.

PROMINENTLY, adv. उन्नतं, सुप्रकाशं, प्रधानतया, प्राधान्यतया.

PROMISCUOUS a. प्रकीर्णः -शी -यै, सङ्कीर्णः &c., सङ्कुलः -ला -लं, सान्निपातिकः -क्री -कं, अविविक्तः -क्ता -कं, निविशेषः -या -यं, अपरिच्छिन्नः -सा -सं, अपरिच्छेदः -दा -दं, अभेदः -दा -दं, मिश्रितः -ता -नं, क्रमविचारहीनः -ना -नं, भेदविचारहीनः &c., अवर्गीयः -या -यं; 'promiscuous intercourse,' सङ्कृतः, सङ्कीर्णः.

PROMISCUOUSLY, adv. अविविक्तं, निविशेषं, अपरिच्छिन्नं, अपरिच्छेदं, सङ्कीर्णं, प्रकीर्णं, सङ्क्रमेण, अपरिच्छेदेन; 'going about promiscuously,' सङ्कीर्णपारि -रिखी &c.

PROMISCUOUSNESS, s. सङ्कीर्णता, प्रकीर्णता, सङ्कुलता, अविविक्तता, निविशेषता, परिच्छेदहीनता, भेदहीनता, क्रमविचारहीनता, भेदविचाररहितता, अवर्गीयता.

PROMISE, s. प्रतिज्ञा, प्रतिज्ञानं, प्रतिज्ञातं, वचनं, जम्बुपायः, सङ्कीकारः, स्वीकारः, उदीकारः, करोकारः, उररीकारः, संखः, प्रतिषवः, उपबुद्धिः, संविद्, नियमः, प्रत्ययः, उपगमः, जम्बुपगमः, परिपणनं; 'hollow or empty promise,' निरर्थकप्रतिज्ञा, असत्यप्रतिज्ञा, रिक्तवाक्यं,

रिक्तवचनं, शब्दपादितं; 'to keep or fulfil a promise,' प्रतिज्ञा पाळ् or शुष् or नृ or अपवृक् or सत्ताकृ or सत्ताकृ, उक्तं निवेह (c. 10. -वाहयति -यितुं), वचनोद्धारं कृ; 'one who keeps a promise,' कृतप्रतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, सत्यसन्धः -न्धा -न्धं; 'to break a promise,' प्रतिज्ञाभङ्गं कृ, वचनभङ्गं कृ, संविद्यतिभ्रमं कृ, प्रतिज्ञायतिभ्रमं कृ, प्रतिज्ञालंघनं कृ, विसंवद् (c. 1. -वदति -दितुं), विसंवादं कृ, विप्रलम्भं कृ, प्रतिज्ञासन्ध्यासं कृ; 'slow in performing a promise,' प्रतिज्ञा-मन्द्यद् -रा -रं; 'to confirm a promise by touching water,' उदकस्पर्शं कृ; 'a sure, unfailing promise,' सत्यप्रतिज्ञा, सत्यवचनं, भीष्मप्रतिज्ञा, रामप्रतिज्ञा, रामवचनं.

To PROMISE, v. a. and n. प्रतिज्ञा (c. 9. -जानीते -ज्ञातुं), सम्प्रतिज्ञा with dat. or gen. of the person and acc. of the thing; प्रतिज्ञां कृ; सङ्कीकृत, उदीकृत, करोकृत, उररीकृत, प्रतिष्ठु (c. 5. -शुषोति -श्रोति), संधु, उपधु, उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपगमं कृ, जम्बुपे (c. 2. जम्बुपेति -तुं, *rt.* इ), पणं कृ, परिपणनं कृ, संगु (c. 6. -गिरते -गिरितुं) पणं (c. 1. पणते -पितुं), परिपणं, वागदानं कृ; 'I promise this to thee,' तुभ्यम् इदं दद्यामि or दास्यामि इति प्रतिज्ञापयं वद्; 'he promises a cow to the Brahmin,' विप्राय गं प्रतिशुषोति; 'to promise marriage,' विवाहप्रतिज्ञां कृ, वागदानं कृ, वाचादानं कृ, वागिनच्छयं कृ.

PROMISE-BREACH, s. प्रतिज्ञाभङ्गः, वचनभङ्गः, प्रतिज्ञायतिभ्रमः.

PROMISE-BREAKER, s. प्रतिज्ञाभङ्गकः, प्रतिज्ञालंघी *m.* (नं), प्रतिज्ञायतिभ्रमी, वचनपाती *m.*, संविद्यतिभ्रमी, संविद्यतिभ्रमकारी *m.*, विसंवादो *m.*

PROMISED, p. p. प्रतिज्ञातः -ता -नं, कृतप्रतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, सङ्कीकृतः -ता -नं, उदीकृतः &c., करोकृतः &c., उररीकृतः &c., प्रतिष्ठुतः -ता -नं, संधुतः &c., उपधुतः &c., जाधुतः &c., स्वीकृतः &c., उपगतः &c., जम्बुपगतः &c., जम्बुपेतः &c., परिपणितः &c., संविदितः &c., सन्दिहः -दा -दं, वागदत्तः -सा -सं, वा . दत्तः &c., वचनदत्तः &c., सङ्कीकृतः -शी -यै, समाहितः -ता -नं.

PROMISE-KEEPER, s. प्रतिज्ञापालकः, सत्यप्रतिज्ञः, सत्यसन्धः, कृतप्रतिज्ञः, वचननिवाहकः, उक्तिनिवाहकः.

PROMISING, s. प्रतिज्ञाकारी *m.* (नं), प्रतिज्ञाकृत् *m.*, प्रतिज्ञाता *m.* (नं).

PROMISING, part. or a. आज्ञाननकः -का -कं, आज्ञानननः -ना -नं, आज्ञाकारी &c.

PROMISSORY, a. समप्रतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, प्रतिज्ञायुक्तः -क्ता -कं, प्रतिज्ञाविशिष्टः &c.

PROMONTORY, s. भूनासिका, भूमिनासिका, भूशलाका, अन्तरीपः -पं, समुद्रमध्ये महाद्वीपवह्निस्यो भूमिभागः, महाद्वीपनासिका, उदग्रभूमिः, उदग्रभूः, समुद्रविच्छिन्नभूमिः, स्थूलोच्चयः.

To PROMOTE, v. a. (Further) उपकृ, पुरस्कृ, साहाय्यं कृ, उपकारं कृ, प्रवृत् (c. 10. -यवैयति -यितुं), प्रयुष् (c. 10. -योजयति -यितुं), सिद्धि-साधनं कृ. —(Excite, incite) उत्तिन्नं, समुत्तिन्नं, उद्युम्, प्रयुद्, प्रचुद्, प्रहृद्, प्रवृद्. —(Exalt, prefer) पदं वृष् (c. 10. वषेयति -यितुं) or संवृष् or प्रवृष्, श्रेष्ठपदे or उत्कृष्टपदे नियुज् or प्रतिपद्, पदवृद्धिं कृ, पदवर्धनं कृ, प्रतिपत्तिं दा, पुरस्कृ.

PROMOTED, p. p. (Furthered) प्रवर्धितः -ता -नं, उपकृतः -ता -नं, कृतो-पकारः -दा -रं, कृतसाहाय्यः -न्धा -न्धं. —(Exalted, preferred) संवर्धितः -ता -नं, प्रवर्धितः &c.; श्रेष्ठपदनिर्गुणः -क्ता -कं.

PROMOTER, s. प्रवर्धकः, प्रयोजकः, प्रयोजककक्षी *m.* (नं), उन्नतकः.

PROMOTION, s. (Furtherance) उपकारः, सहायता, साहाय्यं, प्रवर्धनं, पुरस्कृतः, संवर्धनं -ना. —(Preferment, exaltation) पदवृद्धिः, पदवर्धनं, संवर्धनं -नं, प्रवर्धनं, वर्धनं, प्रतिपत्तिः, श्रेष्ठपदनिर्गुणं, श्रेष्ठपदप्रतिपत्तिः.

PRO

PROMPTIVE, *a.* संवर्धकः -का-कं, वर्धकः &c., प्रवर्धकः -का-कं, साधकः &c., सिद्धिसाधकः &c., संवर्धनकारी -रिणी -रि (न्).
PROMPT, *a.* उद्युक्तः -क्ता -क्तं, उद्यतः -ता -तं, अचलितः -चा -चं, अविलंबी -विनी -धि (न्), अविलम्बितः -ता -तं, प्रत्युत्तरः -क्ता -क्तं, प्रत्युत्तरमति -ति -ति, जागृकोरि -रिणी &c., सुप्रसन्नः -ता -तं, प्रसन्नः -ता -तं, उद्योगी &c., उद्यमी &c., प्रतिभानवान् -वती -वत् (त्), प्रतिभावान् &c., समर्थः -ता -तं, प्रगल्भः -क्ता -क्तं, पटुः -द्वी -द्वी, जदीयस्त्वः -वा -वं, अविचारः -रा -रं, धिप्रः -प्रा -प्रं, सत्वरः -रा -रं.
To PROMPT, *v. a.* (Incite) उद्युन् (c. 10. -योजयति -यितुं), प्रयुन्, निवृण्, प्रेर, प्रवृत्, प्रोत्साह, उत्साह, प्रवृत्, प्रमुद्, प्रमुद्, उचित्, प्रवर्त्तन कृ, प्रोत्साहनं कृ.—(Suggest something forgotten) विस्मृत्योधनं कृ, विस्मृत्युत्थनं कृ, उत्तरसाधनं कृ, सूचनां कृ.
PROMPTED, *p. p.* प्रेरितः -ता -तं, प्रोत्साहितः &c., प्रवर्त्तितः &c., नियोजितः &c., प्रवर्त्तितः &c., उद्युक्तः -क्ता -क्तं, उतेजितः -ता -तं, सूचितः &c.
PROMPTER, *s.* (Inciter) प्रेरकः, प्रवर्त्तकः, प्रोत्साहकः, प्रयोजकः.—(One who suggests something forgotten) विस्मृत्योधकः, विस्मृत्युत्थकः, उपस्मृत्युत्थकः, उत्तरसाधकः, सूचनाकारि *m.* (न्), सूचकः.—(At a theatre) सूचकः, सूत्रधारः.
PROMPTING, *s.* (Act of inciting) प्रेरणं, प्रवर्त्तनं, प्रोत्साहनं, प्ररोचनं, उत्तेजनं.—(Suggesting something forgotten) विस्मृत्युत्थनं -ना, उपस्मृत्युत्थनं, सूचना.
PROMPTITUDE, PROMPTNESS, *s.* अविलम्बः, प्रत्युत्तरता, उद्यमः, उद्युक्तता, उद्योगः, धिप्रता -तं, सत्वरता, पटुता, प्रसन्नता, सुप्रसन्नता, जागृकरित्वं, प्रतिभा, अविचारः.
PROMPTLY, *adv.* अविलम्बेन, अविलम्बितं, तद्यत्, सत्वरं, धिप्रं, जाग्रु, अचिरैश्च, अचिरात्, अचिरारेण, सोद्योगं, सोद्यमं, मग्नभिर्भ.
To PROMULGATE, *v. a.* (Publish, proclaim) प्रकाश, विकाश, ख्या in caus., प्रख्या, प्रवृत् in caus., प्रकटीकृ, कृत्, उक्तृ, प्रकृत्, युष् &c.
PROMULGATED, *p. p.* प्रकाशितः -ता -तं, प्रकीर्तितः &c., उक्तीर्तितः &c., प्रचारितः &c., प्रकटीकृतः &c., प्रकाशम् अभिहितः -ता -तं. See PUBLISHED, PROCLAIMED.
PROMULGATION, *s.* प्रकाशनं, प्रचारणं, प्रकीर्तनं, उक्तीर्तनं, विघोषणं.
PROMULGATOR, *s.* प्रकाशकः, प्रचारकः, व्यापकः, विघोषकः, घोषकः.
PRONE, *a.* (Bending forward, not erect, looking down) प्रणतः -ता -तं, नतः &c., नमः -खा -यं, प्रणतशिखः -क्ता -क्तं, अधोमुखः -खा -खी -खं, अधोवदनः -ना -नं.—(Lying with the face downwards) अधोमुखः &c., अधोवदनः &c., अधोमुखशायः -या -यं.—(Inclined, disposed) प्रवणः -खा -यं, उन्मुखः -खा -खं, प्रवर्त्तितः -ता -तं, शील in comp. See INCLINED.—(Disposed to fall) पातुकः -की -कं, पतयालुः -लुः -लुः.
PRONENESS, *s.* (State of bending downwards) प्रणतत्वं -ता, नयता, अधोमुखता.—(Inclination, disposition) प्रवणता, प्रावण्यं, मनःप्रावण्यं, उन्मुखता, प्रवृत्तिः, प्रवाहः, शीलता; 'prone to fall' पातुकता -ता, पतयालुता, पतनशीलता.
PRONG, *s.* शूलः -लं, शिखा, चर्म, काष्ठकः; 'having two prongs,' द्विशिखः -खा -खं, द्वयः -या -यं; 'having three prongs,' त्रिशिखः &c., त्रयः &c.
PRONOMINAL, *a.* सर्वनामसम्बन्धी -न्विनी -न्वि (न्), सर्वनामविपर्ययकः -का -कं.
PRONOUN, *s.* (In grammar) सर्वनाम *n.* (न्), सामान्यवचनं.
(23) To PRONOUNCE, *v. a.* (Utter articulately) उच्चर (c. 10. -चारयति -यितुं), उदाह (c. 1. -हरति -हर्तुं), व्याह, समुदाह, गद् (c. 1. गदति

PRC

(दिह्नु), उदीर, समुदीर.—(Speak) वद् (c. 1. वदति—दिह्नु), प्रवद्, वच्, प्रवच्, गद्, निगद्.—(Affirm confidently) निश्चयपूर्वं वद्, दृढनिश्चयेन वद्, निर्णयपूर्णं वद्.—(Declare) प्रस्था, कृत्, प्रकृत्.—(Pronounce sentence) निर्णयं कृ, निर्णयपादं कृ.

PRONOUNCEABLE, a. उच्चारणीयः -या -यं, उच्चाय्यः -य्यी -य्यं, उदाहरणीयः &c.; 'easily pronounceable,' सुलोचय्यः &c., सुलोच्यः -च्या -चं.

Pronounced, p.p. (Uttered) उच्चारित-ता -तं, उदाहृतः &c., समुदाहृतः &c., आवाहनः &c., अभिव्याहृतः &c., उदीरितः &c., समुदीरितः &c.; 'pronounced imperfectly,' ग्रस्तः -स्ता -सं, लुप्तवर्षपदः -दा -दं.—(Spoken) उक्तः -क्ता -क्तं, गदितः -ता -तं, निगदितः &c.—(Declared) स्थापितः -ता -तं, जोडितः &c., प्रकोटितः &c.

Pronunciation, s. उच्चारणं, उच्चारः, उच्चेर, उच्चेखन्, उदाहरणं, उदाहारः, व्याहारः, व्याहरणं, उदीरणं; 'of letters,' वर्णोच्चारः -रणं, वर्णोदाहारः, अक्षरव्याहारः; 'easy of pronunciation,' सुलोचय्यः -य्यी -य्यं, सुलोच्यः -च्या -चं; 'difficult,' दुस्लोचय्यः &c., दुरुदाहारः -रा -रं, दुर्वचः -चा -चं; 'science of pronunciation,' शिक्षा.

Proof, s. (Evidence, demonstration) प्रमाणं, प्रामाण्यं, साधनं, उपपादनं, उपपत्तिः f., प्रतिपत्तिः f., प्रतिपादनं, सिद्धिः f., सिद्धान्तः, निर्देशः, निर्णयः, निर्णयनं, प्रमाता m. (नृ), प्रमान्वयं, क्रियाप्रतिदेशः; 'written proof,' लेखप्रमाणं, साधनपत्रं; 'ocular,' प्रत्यक्षप्रमाणं; 'production of proof,' साधननिर्देशः; 'having proof,' सम्प्रमाणः -णा -थं; 'absence of proof,' अप्रामाण्यं, प्रमाणाभावः; 'according to proof,' प्रमायतस्, प्रामाण्यतस्; 'party on whom rests the onus of proof,' साम्यवान् m. (नृ); 'by algebra,' खोजभूतः -ता -तं.—(In arithmetic) उपपत्तिः f.; 'by algebra,' खोजभूतः -ता -तं.—(Trial, test) परीक्षा. उपधा, प्राप्तिः f., कष्टः f.: 'to put to the proof,' परीष् (c. 1. ईक्षते—घिहुं). See To PROVE: 'this may be put to the proof,' एतमप्रीतीर्त् उत्साद्या.—(Rough impression, first impression) स्थूलमुद्रा, प्रथममुद्रा, पूर्वमुद्रा.—(Impenetrability) अवेद्यता, अवेदेनीयता, अनिदृशता, सुदृढता, अविकार्यता; 'proof against,' जनेयः -द्या -थं, अविकार्यः -य्यी -य्यं, सहाय्यः &c., सहायः &c.; 'proof against temptation,' अलोभनीयः -या -यं, अप्रलोभनीयः &c.

PROOFLESS, a. निष्प्रमाणः -णा -थं, अप्रमाणः &c., प्रमाणावरहितः -ता -तं.

To PROP, v. a. (Support) चालस् (c. 1. लघते—विह्नु), c. 10. -लघयति—विह्नु, अवलस्, समवलस्, उपलस् m., विशम्, संलम्, धृ in caus., सन्, चाभिपृ.

PROP, s. क्षापित, उपलम्भः, अवलम्भः, अवलचनं, अंलिचः -चनं, पारलं, उपग्र, क्षात्रयः, उपलब्धः; 'as a tree of a creeper,' अन्निकाश्रयः.

To PROPAGATE, v. a. (Multiply the kind by successive production) उपसत्तिपारम्पर्येण or परम्परसमेतने जातिं वृष् (c. 10. वर्षयति—विह्नु), जानुक्रमिकक्रमसेन सन्तानं or वंशं वृष्, क्रमिकजननेन प्रजायति—विह्नु, जानुक्रमवृद्धिं कृ.—(Generate successively) पारम्पर्येण वृद्धिं कृ or सन्तानवृद्धिं कृ.—(Increase, extend) वृष् (c. 10. वर्धयति—विह्नु), प्रवृष्, परिवृष्, बहुतरकी, अधिकतरकी, विजृ in caus., चितन् सन्नन्, प्रसृ in caus., विसृ, प्रष्.—(Disseminate doctrines, &c.) प्रवृ (c. 10. पारयति—विह्नु), प्रचरीकु, प्रचलीकु.

To PROPAGATE, v. n. (Have young) शावकान् प्रसृ (c. 2. सूते—c. 4. सपते—सोतु) or जन् (c. 10. जनयति—विह्नु) or उत्पद (c. 4. पाद-

यति-यितुं), प्रसवे कृ, प्रसूति कृ.
 PROPAGATED, *p. p.* परस्परप्रसवेन or आनुक्रमिकप्रसवेन वर्धितः -ता -तं or वर्धितजातिः -तिः -ति or वर्धितवंशः -जा -जं or वर्धितप्रजः -जा -जं, क्रमे क्रमे or अनुक्रमे or पारम्पर्येण प्रसूतः -ता -तं or जातः -ता -तं or उपजातः &c. or उत्पादितः -ता -तं.—(Increased, extended) वर्धितः -ता -तं, प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, सनातः -ता -तं, प्रसारितः &c., वित्तीयः -त्तै-त्तै, प्रचितः &c.—(Disseminated) प्रचारितः -ता -तं, प्रचलीकृतः &c.
 PROPAGATION, *s.* (Multiplication of the kind by successive production) उत्पत्तिपारम्पर्येण प्रजावृद्धिः *f.*, परस्परप्रसवेन सन्तान-वृद्धिः *f.*, आनुक्रमिकप्रसवेन जातिवर्धनं.—(Successive generation) पारम्पर्योत्पत्तिः *f.*, उत्पत्तिपारम्पर्यं, परम्परोत्पत्तिः *f.*, परम्परप्रसूतिः *f.*, प्रसूतिपारम्पर्यं, क्रमिकोत्पत्तिः *f.*, अनुक्रमोत्पत्तिः *f.*, प्रतुत्यन्तः *f.*—(Extension, spreading) वर्धनं, प्रवर्धनं, विस्तारः, प्रसारणं, वितर्कितः *f.*, सनातिः *f.*, प्रपन्नं.—(Dissemination) प्रचारणं, प्रचलीकरणं, व्यापनं, व्याप्तिः *f.*
 PROPAGATOR, *s.* क्रमिकोत्पादकः, उत्पत्तिपारम्पर्येण प्रजावर्धकः or वंश-वर्धकः or सन्तानवर्धकः, प्रचारकः, विस्तारकः.
 To PROPEL, *v. a.* प्रेर (c. 10. प्रेरयति-यितुं), प्रवृद्ध (c. 6. -वृद्धि-यितुं), चल् (c. 10. चालयति-यितुं), सखल्, सू (c. 10. सारयति-यितुं), सवर् (c. 10. -चारयति-यितुं), कृप् (c. 1. कर्षति, कर्षुं), समाकृप्.
 PROPELLED, *p. p.* प्रेरितः -ता -तं, प्रणोदितः -ता -तं, प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, चालितः -ता -तं, संचालितः &c., संचारितः &c., सारितः &c.
 PROPENSE, *a.* प्रवणः -णा -णं, उन्मुखः -खा -खं. See PRONE.
 PROPENSION, PROPENSITY, *s.* प्रवणता -त्वं, प्रावण्यं, मनःप्रावण्यं, चित्त-प्रावण्यं, उन्मुखता, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवाहः, प्रीलता -तं in comp., आलुता affixed; 'propensity to fall,' पतनशीलता, पतयालुता, पतनो-न्मुखता; 'good propensity,' सुशीलता, सापुशीलत्वं; 'having good propensities,' सुशीलः -ला-लं; 'evil propensity,' दुर्धनसं, व्यसनं, दुःशीलता, दुर्गुणं; 'having evil propensities,' दुर्धनसनी -निनी -नि (न्), दुःशीलः -ला-लं.
 PROPEN, *a.* (Peculiar) स्व in comp., सकोयः -या -यं, स्वीयः -या -यं, स्वकः -का -कं, ज्ञात in comp., ज्ञात्वीयः -या -यं, ज्ञातकीयः &c., निज in comp., निजः -जा -जं, ज्ञाप्यो-पिनी &c., ज्ञासाधारणः -णा -णो -णं; 'proper nature,' ज्ञातमात्रः, स्वभावः; 'proper duty,' स्वधर्मः.—(Fit, suitable) योग्यः -ग्या -ग्यं, यथायोग्यः &c., युक्तः -क्ता -क्तं, उपयुक्तः &c., उपयोगी-गिनी &c., उचितः -ता -तं, यथोचितः &c., समुचितः &c., लौपयिकः -को -कं, समञ्जसः -सा -सं, सङ्गतः -ता -तं, सङ्गतार्थः -र्थो -र्थं, उपपन्नः -न्ना -न्नं, पथोन्नतः -न्ना -न्नं, न्यायः -या -यं, जहै-है-है, यथाहै &c., पथ्यः -थ्या -थ्यं, अभिनीतः -ता -तं, प्रज्ञस्तः -स्ता -स्तं, दानः -द्या -द्यं. Sometimes expressible by the int. pass. part.; rs, 'proper to be done,' कर्तव्यः -व्या -व्यं, करणीयः -या -यं, कार्यः -या -यं; 'a proper course,' कर्तव्यता; 'proper to be eaten,' खाद्यः -द्या -द्यं; 'proper for diet,' पथ्यः &c.; 'eating what is proper,' पथ्याशी &c.; 'to be proper,' युज् in pass. (युज्यते), जहै (c. 1. जहति-हितुं), उपपद् in pass. (-पद्यते). See OUGHT.—(Proper noun) नामवाचकः.
 PROPERLY, *adv.* यथायोग्यं, यथोचितं, युक्तं, योग्यं, उचितं, यथायुक्तं, यथाहै-हैतत्, सम्यक्, उपयुक्तं, योगतत्, यथायं, यथायथं, यथातथं, समञ्जसं, न्यायतत्, धर्मतत्, साम्प्रतं, स्थाने.—(Strictly) तत्त्वतः, वस्तुतः.
 PROPERTY, *s.* (Quality, inherent or natural characteristic) गुणः, धर्मीः, स्वभावः, स्वधर्मः, विशेषः -णं, विशेषलक्षणं, लक्षणं,

सहजगुणः, सहजभावः, प्रकृतिभावः, प्रकृतिगुणः, रूपं, स्वरूपं, वस्तु *n.*, वस्तुस्वभावः, वस्तुशक्तिः *f.*, निसर्गभावः, अवचेदः-दृक्; 'specific property,' जातिस्वभावः, जातिवत्; 'properties, a collection of them,' गुणसङ्ग्रहः, गुणज्ञानं; 'the three properties of nature,' गुणत्रयं; see NATURE; 'possession of properties,' गुणवत्ता -त्वं, गुणता, गुणिता; 'possessed of them,' गुणान्वितः -ता -तं, गुणवान् &c.; 'a general or common property,' साधारणगुणः, साधारणधर्मीः; 'latent property,' मर्म *n.* (न्), गूढधर्मः; 'some properties belong to all numbers,' कतिचिद् धर्मीः सधैर्यस्या-विषयका भवन्ति.—(Right of possessing) स्वत्वं, अधिपत्यः, अधि-कारित्वं -ता, स्वाम्यं, स्वामित्वं, प्रभुत्वं.—(Thing owned, own possession) स्वं, स्वधनं, स्ववित्तं, स्वद्रव्यं, ज्ञातधनं.—(Possessions in general, money, estates, &c.) धनं, वित्तं, वसु *n.*, विषयः, द्रव्यं, द्रव्यवत्, अर्थः, रिकषं, चक्रवत्, दायः, राः *m.* (रि), भूमिः *f.*, धार्म्य-नाश्वत्वं, योग्येयः; 'fixed property,' स्थावरं, स्थावरधनं, निवन्धः; 'moveable property,' जस्यावरं, जस्यावरधनं; 'landed pro- property,' भूमिधनं, भूमिः *f.*, घोषं, पाशुः *m.*, स्थावरं; 'property in cattle,' गोधनं, गोपुन्दं; 'public or common property,' गणद्रव्यं, गणधनं; 'possessing property,' धनी-निनी &c., धनवान् &c., रिकूपी &c.; 'accession of property,' धनागमः; 'accumulation of it,' धनसम्पत्तिः *f.*, धनोपचयः; 'heir to it,' धनाधिकारी *m.* (न्), चक्रवर्ती *m.*, रिकूपहारी *m.*, धनहारी *m.*, धनहृत्, धनग्राहः; 'receiving or inheriting it,' चक्रवर्तहणं, धनग्रहणं, धनादानं; 'division of it,' चक्रवर्तीभागः, दायभागः, दायविभागः; 'forfeiture of it,' दायपवर्जनं; 'acquisition of it,' धनार्जनं.
 PROPHECY, *s.* (Act of prediction) भविष्यत्कथनं, भविष्यत्कथनं, भावि-कथनं, भाविविषयकथनं, भविष्यत्प्रदर्शनं, भविष्यत्दर्शनं, प्रदर्शनं, भावि-विषयप्रदर्शनं, भाविप्रदर्शनं, भविष्यत्सूचनं, भाविनिरूपणं, ज्ञाननिरूपणं, सिद्धादेशः. See PREDICTION.—(The prediction itself, or matter predicted) भविष्यद्वाक्यं, भविष्यद्वचनं, भविष्यवादः, भविष्य-द्वाक् *f.* (च्), भविष्यार्थः, भविष्यात् *n.*, भविष्यत्.
 PROPHESED, *p. p.* प्रदर्शितः -ता -तं, पूर्णकथितः &c., प्राक्कथ्यमादर्शितः &c.
 To PROPHESY, *v. a.* भविष्यत् कथ् (c. 10. कथयति-यितुं) or प्रदृश् (c. 10. दर्शयति-यितुं) or दृश्, भविष्यत् सूच्, भाविकथनं कृ, भावि-विषयं प्रदृश् or कथ्, भाविविषयं or भविष्यार्थं पूर्णं दृश् or चारे गृप् or निरूप्, भाविप्रदर्शनं कृ, ज्ञानागतं दृश् or ज्ञा in caus. See To PREDICT, FORETELL.
 PROPHET, *s.* भविष्यद्वाक् *m.* (क्), भविष्यद्वादी *m.* (न्), भाविवाक्ता *m.*, भविष्यत्कथकः, भाविकथकः, प्रदर्शकः, भविष्यत्प्रदर्शकः, भाविप्रदर्शकः, भाविदर्शकः, भविष्यत्दर्शकः, भाविसूचकः, भविष्यत्सूचकः, ज्ञानागतदर्शकः, ज्ञानागतवक्ता *m.*, ज्ञाननिरूपकः, पूर्णनिरूपकः, भाविनिरूपकः, ज्ञानाग-तज्ञापकः, भाविज्ञापकः, पुराविद् *m.*, दूरदर्शी *m.* (न्), भाविदर्शी *m.*, देवज्ञः.
 PROPHETESS, *s.* भविष्यद्वाक्त्री, भविष्यद्वादिनी, ज्ञानागतदर्शिनी, देवज्ञा.
 PROPHETIC, PROPHETICAL, *a.* भविष्यत्सूचकः -का -कं, भाविसूचकः &c. भविष्यदर्शकः &c., भाविदर्शकः &c., भाविप्रदर्शकः &c., प्रदर्शकः &c. भविष्यत्कथनविषयः -या -यं, भाविकथनसम्बन्धी &c., सार्थः -र्थी -र्थः.
 PROPHETICALLY, *adv.* भविष्यत्कथनपूर्व, भाविसूचनपूर्व, भाविकथनक्रमेण
 PROPHYLACTIC, PROPHYLACTICAL, *a.* रोगनिवारकः -का -कं, रोगवारकः &c.
 PROPINQUITY, *s.* समीपता, समीप्यं, सन्नधिः *m.*, सन्नधिपानं, सन्निकर्षः, प्रदासन्निकर्षः, प्रत्यासन्नता, आसन्नता; 'close propinquity,' ज्ञानन्यै, ज्ञाननरं. See NEARNESS.

PROFITABLE, *a.* आराधनीयः -या -यं, आराध्यः -ध्या -ध्यं, प्रसादनीयः &c.
To PROFITATE, *v. a.* आराध् (c. 10. -राधयति -यितुं), अभिराध्. प्रमद् (c. 10. -मादयति -यितुं), नम्यस्सद्, अभिप्रसद्, अनुरज् (c. 10. -रजयति -यितुं), शान्त् (c. 10. -शान्तयति -यितुं), शन् (c. 10. -शमयति -यितुं), प्रसाध् (c. 10. -साधयति -यितुं), तृप् (c. 10. -तोषयति -यितुं), सन्नुप्, परिहृप्, नम्यरिहृप्, चानुनी (c. 1. -नयति -नेतुं), अभिप्रणी, प्रसवीकृ.
PROFITATED, *p. p.* आराधितः -ता -तं, प्रसादितः &c., प्रसन्नः -न्ना -नं, अनुरजितः &c., अभिराद्धः -द्धा -द्धं, शमितः -ता -तं, शान्तः -न्ता -नं, प्रशान्तः &c., चानुनीतः &c., अभिप्रणीतः &c.
PROFITATION, *s.* आराधनं -न्ना, प्रसादनं, शान्त्यनं -न्ता, शान्त्यः -न्तं, शान्त्यः -न्तं, शान्त्यनं, चानुरज्जनं, शमनं, शान्तिः *f.*, प्रशान्तिः *f.*, उपशान्तिः *f.*, शान्तिकर्म्म *n.* (न्), प्रशाननं, उपशाननं, अनुनयः, अभिप्रणयः, सन्तोषयं, साम *n.* (न्); 'for sin,' प्रायश्चित्तं.
PROFITATOR, *s.* आराधकः, शान्तिकर्त्ता *m.* (न्), शान्त्यनकर्त्ता, अनुरज्जकः.
PROFITATORY, *a.* शान्तिकः -की -कं, शमकः -का -कं, शान्तिकरः -रा -रं, शान्त्यकरः &c., शान्तकारकः -का -कं, उपशमकः &c., आराधकः &c., प्रसन्नकारकः &c., 'propitiatory ceremonies,' शान्तिकं, शान्तिकर्पोष्टिकं; 'course of such ceremonies,' अनुष्ठानं; 'water used at them,' शान्त्युदं -दकं.
PROFITOUS, *a.* (Favorable) प्रसन्नः -न्ना -नं, सुप्रसन्नः &c., अनुकूलः -ला -लं, सुमन्तः -न्ता -नं, अनुग्राही -हिणी -हि (न्), आनुग्राहकः -की -कं, हितकामः -ना -मं, हितबुद्धिः -द्धिः -द्धि, सुहितः -ता -तं, उपकारणीलः -ला -लं, अभिमुखः -खा -खं.—(As a god granting boons) वरदः -दा -दं, वरप्रदः -दा -दं.—(Auspicious) शुभः -भा -भं, कल्याणः -णी -णं, शुभद्वारः -रा -रं, शुभदः -दा -दं, माङ्गलिकः -की -कं, मङ्गल्यः -त्या -त्यं, मङ्गलकरः &c., ध्येनकरः &c., ध्येनद्वारः &c., भद्रद्वारः &c., च्छित्तद्वारः &c., ध्येनकारः -री -रं, शर्मदः -दा -दं, शङ्करः &c., शर्मवान् -वती -वत् (न्), इष्टः -ष्टा -ष्टं, अभीष्टः &c.
PROFITOUSLY, *adv.* प्रसन्नं, प्रसादेन, समसादं, अनुकूलं, सानुकूल्यं, सानुग्रहं, कल्याणं, समानुग्रहं, ध्येनेण. See AUSPICIOUSLY.
PROFITOUSNESS, *s.* प्रसन्नता, प्रसादः, अनुकूलता, सानुकूल्यं, सुप्रसन्नता, अभिमुखता, अभिमुख्यं, माङ्गल्यं, मङ्गलता, कल्याणं -यता, शुभता.
PROPOSANT, *s.* पूर्ववादी *m.* (न्), अग्रवादी *m.*, पूर्वपक्षी *m.*, प्रतिज्ञावादी *m.*
PROPORTION, *s.* (Comparative relation or adaptation of one thing to another) प्रमाणं, परिमाणं, सम्मितिः *f.*, प्रमितिः *f.*, परस्परप्रमाणं, परस्परानुगुण्यं, अनुगुणता, आनुगुण्यं, परस्परानुगुण्यं, परस्परानुगुण्यता, परस्परमादृश्यं, अन्योन्यमादृश्यं, अन्योन्यसमता, परस्परानुपङ्गः, मिथःसादृश्यं, परस्परसमन्वयः, अन्योन्यसमन्वयः, मिथःसमन्वयः, परस्परान्वयः, व्यतिपङ्गः. See PROPORTIONATENESS; 'in proportion to,' अनुगुणः -णा -णं, अनुरूपः -पा -पं, अनुसारी -रिणी &c., सदृशः -शी -शं, समः -मा -मं, सादृश्येन, यथाप्रमाणं, प्रमाणतस्, अनुरूपेण, अनुसारेण, सदृशं, or expressed by अनु or यथा prefixed or तस् affixed; as, 'in proportion to one's strength,' यथाशक्ति, शक्तितस्, आत्मशक्तिसादृश्येन, स्वशक्तितस्, आत्मशक्तिसमं.—(Relation in general) अन्ययः, समन्वयः, अनुपङ्गः, सन्वयः, सम्यक्कैः.—(In arithmetic) अनुपातः; 'the four numbers are in proportion,' चतस्रः संख्या अनुपातस्थाः सन्ति; 'dependence of larger numbers on smaller in a progressive series,' तारक्यं.—(Symmetry, adaptation) सम्मितिः *f.*, सम्मिता, सन्धानं, अनुसन्धानं, संयोगः, अन्ययः; 'of parts or form,' अङ्गसंयोगः, अङ्गसन्धानं, अवयव-संयोगः, आकारशुद्धता, आकारशुद्धिः *f.*; 'of just proportions,'

आकारशुद्धः -द्धा -द्धं.—(Just share) अंशः, भागः, विभागः, उद्धारः.
To PROPORTION, **PROPORTIONATE**, *v. a.* परस्परं or अन्योन्यं सदृशीकृ or अनुगुणीकृ or अनुगुणीकृ or समीकृ, परस्परानुगुण्यं कृ, परस्परानुगुण्यं कृ, परस्परसादृश्यं कृ, मिथःसादृश्यं कृ, सम्मितं -तां कृ, प्रमाणं कृ, समप्रमाणीकृ. See To ADJUST.
PROPORTIONATE, **PROPORTIONABLE**, **PROPORTIONAL**, *a.* समप्रमाणः -णा -णं, समपरिमाणः -णा -णं, समप्रमाणकः -का -कं, सम्मितः -ता -तं, प्रमितः -ता -तं, परिमितः -ता -तं, अनुगुणः -णा -णं, सदृशः -शी -शं, समः -मा -मं, तुल्यः -त्या -त्यं, अनुरूपः -पा -पं, अनुसारी &c., आनु-पङ्गिकः -की -कं, अनुपङ्गिकः &c., अनुपङ्गी &c., परस्परानुगुणः &c., परस्परानुरूपः -पा -पं, परस्परसदृशः &c., परस्परानुपङ्गिकः -की -कं, समतोला -ला -लं; 'proportionate to one's strength,' आत्म-शक्तिसदृशः &c., आत्मशक्तिसमः &c.
PROPORTIONATENESS, **PROPORTIONABLENESS**, *s.* समप्रमाणता, परिमाण-समता, समप्रमाणकता, सम्मितिः *f.*, अनुगुणता, आनुगुण्यं, सदृशता, सादृश्यं, समता, तुल्यता, अनुरूपता, आनुरूप्यं, परस्परानुगुण्यं. See PROPORTION.
PROPORTIONABLY, *adv.* अनुरूपतस्, अनुरूप, अनुसारेण -रतस्, सादृ-श्येन, सदृशं, प्रमाणतस्, यथाप्रमाणं, यथापरिमाणं, प्रमाणानुसारात् -रेण, यथाशक्तस्, विभागशस्; 'to one's strength,' see under PROPORTION.
PROPORTIONED, *p. p.* यथाप्रमाणं परिकल्पितः -ता -तं, प्रमाणानुसारात् कल्पितः &c. or विहितः &c. See PROPORTIONATE.
PROPOSAL, *s.* उपन्यासः, कर्त्तव्योपन्यासः, प्रतिज्ञा, प्रतिज्ञातं, कर्त्तव्यसूचना -नं, कर्त्तव्यप्रतिज्ञा, कर्त्तव्यनिर्देशः, अभिधानं, अभिहितं, उक्तं, वाक्यं.—(Of marriage), see the next.
To PROPOSE, *v. a.* उपन्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), उपन्यासं कृ, उपन्या-सोक्तं, कर्त्तव्योपन्यासं कृ, कर्त्तव्यसूचनं कृ, प्रतिज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -नीते -ज्ञातुं), प्रतिज्ञां कृ, कर्त्तव्यप्रतिज्ञां कृ, निषिद् (c. 10. -चेदयति -यितुं), निषेदनं कृ, अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), कर्त्तव्यं or यथाकर्त्तव्यं नि-र्दिष्टं (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or सूचं (c. 10. -सूचयति -यितुं), कर्त्तव्यनिर्देशं कृ.—(Intend), see the word.—(Make an offer of marriage) विवाहप्रतिज्ञां कृ, प्रेननिषेदनं कृ.
PROPOSED, *p. p.* उपन्यस्तः -स्ता -स्तं, उपन्यासोक्तः -ता -तं, प्रतिज्ञातः &c., निषेदितः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, अभिहितः &c.
PROPOSITION, *s.* उपन्यासः, प्रतिज्ञा, प्रतिज्ञातं, वाक्यं, उक्तं, वचनं.—(In logic, geometry, &c.) प्रतिज्ञा, प्रतिज्ञेयं, फक्किका, प्रमेयं, पूर्णपक्षः, प्रतिज्ञाताद्यैः; 'abandonment of the original proposition,' प्रतिज्ञासम्प्रायः, प्रतिज्ञाहानिः *f.*; 'denial of a proposition,' प्रति-ज्ञानिरोधः; 'completing it,' आकांक्षापूर्वः; 'subsequent pro- position,' प्रतिज्ञाकर्त्तरः.
To PROPOUND, *v. a.* (Propose) उपन्यन्, प्रतिज्ञा, निर्दिष्टं, अभिधा, सूचं (c. 10. -सूचयति -यितुं), निषिद्, प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं).
PROPOUNDED, *p. p.* उपन्यस्तः -स्ता -स्तं, प्रतिज्ञातः -ता -तं, निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.
PROPRIETARY, *a.* स्वामिसन्धी -न्धीनी -न्धि (न्), स्वाम्यधीनः -ना -नं; 'proprietary right,' स्वत्वं, अधिकारः -रिता, स्वामित्वं, स्वाम्यं, प्रभुत्वं -ता.
PROPRIETOR, *s.* स्वामी *m.* (न्), अधिकारी *m.* (न्), प्रभुः *m.*, प्रतिः *m.*, ईश्वरः, स्वत्ववान् *m.* (न्), अधिकारवान् *m.*, स्वत्वाधिकारी *m.*; 'without title,' अनपसरः.
PROPRIETORSHIP, *s.* स्वामित्वं, स्वाम्यं, स्वत्वं, अधिकारिता -न्तं, प्रभुत्वं.

PRO

- PROPRIETRESS, s.** स्वामिनी *f.*, अधिकारिणी *f.*, स्वत्वाधिकारिणी *f.*
- PROPRIETY, s.** यथायीगता, युक्ता, योग्यता, यथायुक्ता, युक्ति *f.*, उप-युक्ता, उपयोगिता -त्वं, उचितत्वं, औचित्यं, यथोचितत्वं, उपपत्तिः *f.*, सामञ्जस्यं, समञ्जसं, सम्भावना. न्यायः -यता, सङ्गतत्वं, साङ्गत्यं, यापार्थ्यं, यथाहेता, याचातय्यं, जभेयः, पर्याप्तः, पात्रं -चता; 'of conduct,' मर्यादा, मर्यादानतिव्रतः, विनयः, विनोदता, मुचर्या, मुचरितं, स्थितिः *f.*, संस्था, अनतिव्रतः, स्वयमिच्छा, कर्तव्यता, इतिकर्तव्यता; 'pattern of propriety,' न्यायधारा.
- PROROGATION, s.** चिरकालपर्यन्तं, महासमाविसर्जनं or कार्यनिवृत्तिः *f.* or कार्यत्यागः. —(Prolongation) दीर्घीकरणं.
- To PROROGUE, v. a.** (Adjourn to a distant period) चिरकालपर्यन्तं महासभां विसृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं, c. 10. -सर्जयति -यितुं) or कार्य-निवृत्तिं कृ or कार्यत्यागं कृ. —(Prolong) द्राप (nom. द्रापयति -यितुं), दीर्घीकृ, दीर्घकालस्यं -स्यां कृ, चिरकालस्यं -स्यां कृ.
- PROROGUED, p. p.** चिरकालपर्यन्तं विसर्जितः -ता -तं or विसृष्टः -ष्टा -ष्टं.
- PROSAIC, a.** गद्यरूपः -पा -पं, गद्यमयः -यी -यं, गद्यात्मकः -का -कं, छन्दोहीनः -ना -नं, छन्दोरहितः -ता -तं. —(Dull) विरसः -सा -सं, पारसिकः -का -कं, फलुः -लुः -लुः, रसहीनः -ना -नं, तेजोहीनः &c., लवणहीनः &c.
- To PROSCRIBE, v. a.** (Doom to destruction) घोषणापूर्वं वधदण्डाहं स्या in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रकाशलेखेन वधाहं ता in caus., or वधदण्डाहं निर्दिश् or वधं निर्दिश् or घातयं निर्दिश्, अनुकननो वधो -स्ति इति सूचनायै प्रकटनपत्रे नाम लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं) or अभिलिख्, मृत्युपात्रं निर्दिश् —(Denounce and expel) प्रकट-नपत्रेण पहिष्कृ or निरस् or प्रत्यादिश्. —(Interdict) प्रकाशनपत्रेण निषिष् or प्रतिषिष्, प्रकटनलेखेन निषु or पाप्.
- PROSCRIBED, p. p.** वधनामावलिपत्राभिलिखितः -ता -तं, वधदण्डाहः -हं -हं, प्रकाशपत्रेण निषिद्धः -द्धा -द्धं or प्रतिषिद्धः &c. or निषारितः -ता -तं.
- PROSCRIPTION, s.** प्रकाशनपत्रेण वधजननिर्देशः or वधनामावलिनिर्देशः, घोषणापूर्वं वधदण्डाहं स्थापनं, प्रकटनपत्रेण वधाहं स्थापनं.
- PROSE, s.** गद्यं, हारकः, छन्दोरहितवाक्यं; 'prose and verse,' गद्यपद्यं; 'alternate prose and verse,' चम्पू *m.*
- To PROSE, v. n.** दीर्घीचारणेन विरसवाक्यानि or विरसकथाः वद् (c. 1. वदति -दितुं), दीर्घसूत्रतया or दीर्घसूत्रवद् विरसकथोपास्यानं कृ.
- To PROSECUTE, v. a.** (Pursue, follow up, carry on continuously) अनवरतम् अनुष्ठ (c. 1. -तिष्ठति -ष्ठानुं), अविरतम् अनुसेव् (c. 1. -सेवते -वितुं) or उपसेव् or सेव्, नित्यं प्रयुत् (c. 1. -चर्हते -र्हितुं), अविरत-प्रवृत्तिं कृ, निर्वह् (c. 10. -वाहयति -यितुं); 'to prosecute one's efforts,' अविरतयत्नं कृ, अनवरतप्रयत्नं कृ, नित्योत्साहं कृ; 'one's undertakings,' प्रारम्भानि सम्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं); 'one's studies,' निरुपाध्ययनं कृ, अविरताध्ययनं कृ, विद्यानुसेवनं कृ. —(In law) अभियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), अभियोगं कृ, अभिशंस् (c. 1. -शंसति -सितुं), अभिशंसनं कृ, व्यवहाराभियोगं कृ, व्यवहाराभिशंसनं कृ.
- PROSECUTED, p. p.** (Carried on continuously) अविरतम् अनुष्ठितः -ता -तं or अनुसेवितः &c. or सेवितः &c., निर्वोहितः &c. —(In law) अभियुक्तः -क्ता -क्ते, अभिशस्तः -स्ता -स्तं, व्यवहाराभियुक्तः -क्ता -क्ते, व्यवहाराभिशस्तः -स्ता -स्तं.
- PROSECUTION, s.** (Carrying on continuously) अविरतानुष्ठानं, नि-त्यानुष्ठानं, निरुपाध्ययनं, नित्यसेवनं, नित्यप्रवृत्तिः *f.*, अविरतप्रवृत्तिः *f.*, नित्यप्रवर्तनं, निर्वोहनं; 'of efforts,' अविरतयत्नकरणं, निरुपाध्ययनं; of study,' निरुपाध्ययनं, अविरताध्ययनं, विद्यानुसेवनं, विद्यानुपालनं,

PRO

- प्रवृत्तिः *f.* —(In law) अभियोगः, अभिशंसनं, व्यवहाराभियोगः, व्यव-हाराभिशंसनं, अभियुक्ता.
- PROSECUTOR, s.** (One who carries on continuously) अविरतानु-ष्ठायी *m.* (नं), अविरतानुसेवी *m.*, निर्वोहकः. —(In law) अभियोगी *m.* (नं), अभियुक्ता *m.* (नं), अभिशंसकः, व्यवहाराभियोगकृत्, व्यवहारा-भिशंसनकृत् *m.*, अभियोगकारी *m.* (नं), विवादार्थी *m.*, सपथी *m.*
- PROSELYTE, s.** धर्मपरिवर्तकः, धर्मान्तरग्राही *m.* (नं), मतान्तरग्राही *m.*, धर्मान्तरावलम्बी *m.*, स्वधर्माग्राही *m.*, स्वधर्मावलम्बी *m.*, अन्यधर्माग्राही *m.*, अन्यधर्मावलम्बी *m.*, धर्मान्तरप्राप्तः, परधर्माश्रितः, स्वधर्म-त्यागी *m.*, स्वधर्मात्यागपूर्वकं धर्मान्तरग्राही *m.*; 'to Judaism,' यिहु-दीयधर्माग्राही *m.*; 'to Christianity,' ख्रीष्टीयधर्माग्राही *m.*, ख्रीष्टी-यमतग्राही *m.*
- To PROSELYTE, PROSELYTIZE, v. a.** धर्मान्तरं or स्वधर्मं ग्रह् in caus., मतान्तरं or स्वमतं ग्रह्, धर्मपरिवर्तकं कृ; 'to Judaism,' यिहुदीयमतं ग्रह् in caus.
- PROSELYTISM, s.** धर्मपरिवर्तनं, धर्मान्तरग्रहणं, धर्मान्तरप्राप्यं.
- PROSER, s.** दीर्घीचारणेन विरसकथोपास्यानं, दीर्घसूत्री *m.* (नं).
- PROSING, s.** दीर्घीचारणेन विरसकथोपास्यानं, दीर्घसूत्रता -त्वं.
- PROSODIAL, PROSODICAL, a.** छन्दसः -सी -सं, छन्दःशास्त्रसम्बन्धी &c., छन्दःशास्त्रविषयकः -का -कं, छन्दोविषयकः &c., छन्दःसम्बन्धी &c.
- PROSODIAN, s.** छन्दःशास्त्रज्ञः, छन्दःशास्त्रविद् *m.*, छन्दःशास्त्रयुग्मवः
- PROSODY, s.** छन्दस् *n.*, छन्दःशास्त्रं, छन्दोविद्या, छन्दोज्ञानं.
- PROSOPOPEA, s.** See PERSONIFICATION.
- PROSPECT, s.** (View) दृष्टिः *f.*, दर्शनं, दृष्टिपातः, दृक्पातः. —(View of future events, expectation) भाविदर्शनं, भविष्यदर्शनं, भाविष्य-दनादर्शनं, अनागतदर्शनं, मानसिकदृष्टिः *f.*, अपेक्षा, उदीक्षणं, आशा, प्रत्याशा. —(That which is presented to the view) दृक्पात-विषयः, दृष्टिपातविषयः, दृष्टिगतदेशः, दृक्पातागतदेशः, दृष्टिपातगत-प्रदेशः, दृष्टिगोचरदेशः, दृग्गोचरप्रदेशः.
- PROSPECTIVE, a.** भाविकालापेक्षकः -का -कं, उत्तरकालापेक्षकः &c., भाविकालसापेक्षः -क्षा -क्षं, भविष्यदपेक्षकः &c., आगामिकालसापेक्षः &c., भाविस्मृक् *m. f. n.* (श).
- PROSPECTIVELY, adv.** भाविकालापेक्षया, उत्तरकालापेक्षया, भविष्यदपेक्षया, भाविकालसापेक्षं, आगामिकालसापेक्षं, भाविकालमपेक्ष्य, उत्तरकालमपेक्ष्य.
- PROSPECTIVENESS, s.** भाविकालापेक्षा, उत्तरकालापेक्षा -क्षकता -त्वं.
- PROSPECTUS, s.** कर्तव्यसूचनपत्रं, कर्तव्यार्थसूचनपत्रं, कर्तव्यार्थवोधनपत्रं.
- To PROSPER, v. a.** (Render successful, favor) सफलकृ, सिद्धिं or सिद्धतां कृ or नी (c. 1. नयति, नेतुं) or साप् (c. 10. साधयति -यितुं), सिद्धीकृ, सिद्धिजननं -मती -मत् कृ, वृष् (c. 10. वर्धयति -यितुं), संवृष्, एप् (c. 10. एधयति -यितुं), समृद्धीकृ, उपकृ, अनुग्रह्, उपग्रह्, प्रति-पाल्, अनुपाल्.
- To PROSPER, v. n.** (Thrive) चृप् (c. 4. चृथयति, c. 5. चृप्नोति, अर्धितुं), समृप्, समृद्धीभू, समृद्धः -द्धा -द्धं भू, वृप् (c. 1. वर्धते -र्धितुं), संवृप्, विवृप्, एप् (c. 1. एधते -धितुं), समेप्, सम्पत्तिं गम्, समृद्धिम् इ or गम्, सन्ध्रीकः -का -कं भू, श्रीमान् -मती &c. भू or सन्. —(Be success-ful) सिप् (c. 4. सिध्यति, सेडुं), सिद्धिं गम् or इ, कृताधीभू, प्राप्ताधीभू, सिद्धाधीभू, सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), सम्पदं or सम्पत्तिं गम्, सफ-लीभू, सफलः -ला -लं भू.
- PROSPERITY, s.** समृद्धिः *f.*, सामृद्धं, चृद्धिः *f.*, सम्पत्तिः *f.*, सम्पद् *f.*, सुस-म्पद् *f.*, वृद्धिः *f.*, संवृद्धिः *f.*, उदयः, पुख्योदयः, अभ्युदयः, श्रीः *f.*, लक्ष्मीः *f.*, सौभाग्यं, भाग्यं, भूतिः *f.*, धनः -मं, रथा, कुशलं -लता, कौशल्यं, शर्म *n.*

(न), जन्माद्यं, मङ्गलं, माङ्गल्यं, भद्रं, शुभं, शिरं, कृतिः *f.*, रिष्टं, उप-
पत्त्यः; 'season of prosperity,' समृद्धिनमयः, समृद्धिवाहकः, उदय-
कालः.—(Success) सिद्धिः *f.*, साम्प्रसिद्धिः *f.*, अर्धसिद्धिः *f.*, कृताघाता
सफलता, साफल्यं; 'national,' योगतोः.

PROSPEROUS, *a.* (Thriving) मनुजः -रा-रं, वर्धमानः -ता-तं, पथिष्णुः
-ष्णुः -ष्णु, श्रीमान् -मती -मत् (न), लक्ष्मीवान् &c., धेमवान् &c.,
वृद्धिमान् &c., समृद्धिमान् &c., दटयो -टिनो -पि (न), शर्मवान् &c.,
विपट्टिहितः -ता-तं, निरापट्ट *m. f. n.*, सुख्यः -स्या -स्य, एधमानः -ता-
-तं, समेधमानः &c., श्रीलः -ला-लं, मज्जीलः -जा-जं, लक्ष्मणः -या-
-यं, श्रीयुक्तः -प्रा-पं, अधिकाष्टिः -रिष्टिः -रिष्टि.—(Successful) गमलः
-ला-लं, सिद्धिमान् &c., मिद्धः -दा-दं, मिद्धाद्यः -गा-गं, वृताधः
&c.—(Fortunate, favorable, auspicious) लक्ष्मणः -गा-गं,
कल्याणी &c., मङ्गलः -ला-लं, माङ्गलिकः -ली-लं, शुभः -भा-भं,
शिवः -वा-वं, शुभान्वितः -ता-तं, सीमाग्यवान् &c., भाग्यवान् &c.,
धन्यः -न्या-न्यं, कुशलः -ला-लं, धेमः -मा-मं, धेन्यः -न्या-न्यं, भद्रः
-द्रा-द्रं, प्रमत्तः -पा-पं, शुद्धः -रा-रं, शिवद्वयः &c., श्रीद्वयः &c.

PROSPEROUSLY, *adv.* समृद्धा, सम्यदा, सुसम्यदा, श्रिया, सधेनं, गीभायेन,
कीशत्वेन, सक्त्याद्यं, कल्याणं, कुशलं, शुभं, अभ्युदयेन, सफलं, चतुर्पा-

PROSPICIENCE, *s.* प्रदृशीनं. See FORESIGHT.

PROSTITUTE, *s.* वेदया, गणिका, पण्यस्त्री, वारस्त्री, साधारणस्त्री, पादाङ्गना,
भोग्या, पलाङ्गना, सामान्या स्त्री, धन्युरा. See HARLOT.

PROSTITUTE, *v. a.* गर्वकर्मार्थं or कुत्सितकर्मार्थं प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति
-युक्ते -योक्ते) or उपयुज् or विनियुज्, गर्वकर्मार्थं or कुत्सितकर्मार्थं
नियुज्, पत्यं -स्यां कृ, साधारणीकृ, सङ्घोषभोग्यं -ग्यां कृ.

PROSTITUTION, *s.* वेदपातं, वेदपावृत्तिः *f.*, पीथत्वं, वारमेवा, भगवृत्तिः *f.*,
भगव्यापाट, भगवोर्विका, वेदपावोर्विका. See HARLOTRY.—(De-
voting to infamous purposes) गर्वकर्मार्थं प्रयोगः, कुत्सितकर्मार्थं
विनियोगः, गर्वकर्मार्थं or कुत्सितकर्मार्थं नियोजनं, पण्यकरणं, सङ्घो-
षभोग्यकरणं; 'wages of prostitution,' पण्यस्त्रिया भृतिः *f.* or
भाटनं, वेदः.

PROSTRATE, *a.* (Lying at length) अवमूर्द्धन्यः -या-यं, घिगदेहः -हा-
-हं, भूमिजाप्यो -टिनी -पि (न), भूमिजस्तः -ता-तं, अवनिजस्तः &c.—
(In supplication, adoration, &c.) साष्टाङ्गपतितः -ता-तं, साष्टा-
ङ्गप्रणतः &c., साष्टाङ्गनमस्तारं प्रणिपतितः &c., परणगतः -ता-तं,
परणपतितः -ता-तं, पादपतितः &c., दण्डवत् पतितः &c., पादप्रणतः
&c., प्रणिपतितः &c., प्रपतितः &c., उपनतः &c., प्ररतः &c.,
नतः &c.

To PROSTRATE, *v. a.* (Throw down) पत् (c. 10. पातयति -यितुं), निपत्,
अधःपत्, ध्वंस् (c. 10. ध्वंसयति -यितुं), मध्यंस्, नश् (c. 10. नाशयति
-यितुं), विनश्, प्रणश्, अपरोक्षरीकृ, भूमिं गम् in caus.—(One's
self in reverence, &c.) प्रणिपत् (c. 1. -पतति -तितुं), साष्टाङ्गं or
साष्टाङ्गपातं प्रणिपत् or पत्, प्रणिपतनं कृ, प्रणम् (c. 1. -यमति -यन्तुं),
कायं प्रणम्, साष्टाङ्गप्रणामं कृ, साष्टाङ्गनमस्तारं कृ, साष्टाङ्गपातं कृ, साष्टा-
ङ्गप्रणामं कृ, प्रणिपातं कृ, पादप्रणामं कृ, चरणप्रणामं कृ, दण्डवत् पत्
or भू or पतनं कृ, चरणपतनं कृ, पादपतनं कृ, दण्डवत् प्रणामं कृ.—
(The strength) सद्यशक्तिं दृ (c. 1. हरति, हर्षुं), शक्तिपातं कृ, शक्ति-
नाशं कृ, क्षीयशक्तिं कृ.

PROSTRATED, *p. p.* पातितः -ता-तं, निपातितः &c., अधःपातितः &c.,
दण्डवत् पातितः &c., प्रणिपातितः &c., प्रणिपतितः &c., भूमिं गमितः
&c.—(As strength) दृतशक्तिः -क्तिः -क्ति, नष्टशक्तिः &c., क्षीयशक्तिः
&c., गतशक्तिः &c., हृतीकाः -चाः -जः (न), गतौकाः &c., नष्टौकाः &c.

PROSTRATION, *s.* (Of the body in reverence, &c.) प्रणिपातः, प्रणि-
पतनं, साष्टाङ्गपातः, साष्टाङ्गप्रणिपातः, साष्टाङ्गप्रणामः, साष्टाङ्गपातः.
नाटानमस्तारः, दण्डवत् पतनं or पातः, दण्डवत् प्रणामः, चरणपतनं
पादपतनं, पादप्रणामः, देहपातनं, शरीरपातनं, प्रपतनं.—(Of strength)
शक्तिपातः, शक्तिहानिः *f.*, सत्त्वहानिः *f.*, शक्तिधयः, विरक्तः -सा, हानिः *f.*
—(Of spirits) अवसादः, अवसन्नता, विषादः, विषयता, हानिः *f.*

PROTECT, *v. a.* (Guard) रक्ष (c. 1. रक्षति -रक्षितुं), अभिरक्ष, परि-
रक्ष, नरक्ष, प्रतिरक्ष, गुप् (c. 1. गोपयति, c. 10. गोपयति -यितुं),
अनुगुप्, निर्गुप्, अभिगुप्, प्रगुप्, संगुप्, अभिसंगुप्, पाल्, परिपाल्,
अनुपाल्, प्रतिपाल्, अभिपाल्, सम्पाल्, उपपाल्, पा, परिपा, त्रै,
परित्रै, संत्रै, तृ in caus., अत्र, पुप्, गुप्ति कृ, गोपनं कृ, संगोपनं कृ,
रणं कृ, संरणं कृ, पालनं कृ, परिपालनं कृ, योषणं कृ.

PROTECTED, *p. p.* रक्षितः -ता-तं, संरक्षितः &c., अभिरक्षितः &c., परि-
रक्षितः &c., सुरक्षितः &c., गुप्तः -भा-भं, गोपितः -ता-तं, गोपायितः
&c., सङ्गोपितः &c., पालितः &c., उपपालितः &c., अनुपालितः &c.,
प्रतिपालितः &c., व्रातः &c., त्राणः -या-यं, अविनतः -ता-तं, तारितः
&c., अभ्युपपत्तः -चा-चं, आश्रितः &c., समाश्रितः &c.

PROTECTION, *s.* (The act) रक्षा, रक्षणं, संरक्षणं, अभिरक्षा-धयं, परि-
रक्षणं, प्रतिरक्षणं, गुप्तिः *f.*, गोपनं, सङ्गोपनं, पालनं, परिपालनं, प्रति-
पालनं, अनुपालनं, अभिपालनं, त्राणं, परित्राणं, अवनं, धेमकरणं,
धेमः, अभ्युपपत्तिः *f.*—(That which protects or shelters) आश्रयः,
संश्रयः, समाश्रयः, अश्रयं, आश्रयणं, शरणं, शरण्यता, शरण्यः; 'to
seek the protection of, go for protection,' आश्रि (c. 1. -श्रयति
-यितुं), संश्रि, समाश्रि, शरणार्थं गम्.—(Favor, countenance) प्रसादः,
अनुग्रहः, सद्गृहः, अनुपालनं, आश्रयः.—(Writing that protects)
अभयपदं.

PROTECTIVE, *a.* रक्षकः -का-कं, संरक्षकः &c., पालकः -का-कं, प्रति-
पालकः &c., गोपकः &c., रक्षाकारी -रिणी -रि (न), पोष्टिकः -को-कं.
PROTECTOR, *s.* रक्षकः, रक्षी *m.* (न), रक्षिता *m.* (नृ), गोप्ता *m.* (नृ),
गोपकः, गोपायकः, गोपी *m.* (नृ), गोपः, संरक्षकः, पालकः, प्रति-
पालकः, पालयिता *m.* (नृ), पालः, पः in comp., व्राता *m.* (नृ), भव-
चाता *m.*, शरणं, शरण्यं, आश्रयः, आश्रयभूतः, शरणभूतः, आश्रयदाता *m.* (नृ).

PROTECTOR, *s.* रक्षका, रक्षणी, रक्षित्री, पालका, पालयित्री, रक्षा-
कारिणी, गोपिनी, गोपिका, गोपी, त्रायनी, आश्रयदात्री.

PROTECT, *s.* आश्रितः, संश्रितः, रक्षणीयः, पालनीयः, पोष्यः, शरणगतः.

To PROTECT, *v. a.* प्रम् (c. 10. -सारयति -यितुं), प्रसारणं कृ. See

To EXTEND.

To PROTEST, *v. n.* (Declare solemnly) दृढनिश्चयपूर्वं or दृढप्रति-
ज्ञापूर्वं यद्, दृढंज्ञा पद. दाट्येन यद्, दृढं यद्, दृढोक्तिपूर्वं स्या or
आख्या or प्रत्या. दृढोक्तिं कृ.—(Make a solemn declaration
expressive of dissent or opposition) अस्वीकारसूचकं दृढवाक्यं
यद् or दृढवादं कृ or दृढनिर्णयं कृ, असम्मतिसूचकं दृढोक्तिं कृ,
विरोधसूचकं दृढप्रतिज्ञां कृ, दृढोक्तिपूर्वं अस्वीकारं स्या in caus. or
ज्ञा in caus., दृढनिश्चयपूर्वं or दृढप्रतिज्ञापूर्वं असम्मतिं ज्ञा in caus.
or प्रकाशं (c. 10. -काशयति -यितुं), दृढोक्तिपूर्वं निषेधं कृ, दृढवाक्यपूर्वं
न सम्मते or न स्वीकरोमि इति यद्, दृढोक्तिपूर्वं मतानारं स्या or
प्रकाशं, दृढप्रतिज्ञापूर्वं न सम्मत् or विपरीतं मन् or अन्यथा मन्.—
(In writing) असम्मतिलिखितं प्रकाशं, अस्वीकारपत्रं प्रकाशं.

PROTEST, *s.* अस्वीकारसूचकं दृढनिर्णयवाक्यं, असम्मतिसूचकं दृढविरोधवाक्यं,
अस्वीकारवादः, दृढोक्तिपूर्वं निषेधः, दृढप्रतिज्ञापूर्वं निषेधः, दृढनि-

PRO

-अथपूर्वम् अस्वीकारप्रकाशनं, दृढप्रतिज्ञापूर्वम् असम्प्रतिप्रकाशनं, दृढो-
क्तिपूर्वम् मतान्तरस्थापनं or असम्प्रतिस्थापनं or विपरीतमतस्थापनं,
दृढनिश्चयपूर्वम् अस्वीकारवाक्यं or असम्प्रतिवाक्यं or अनङ्गीकारवाक्यं.
-(In writing) दृढनिषेधसूचकं or दृढविरोधाधिक्यम्, अस्वीकारपत्रं
or असम्प्रतिपत्रं or अनङ्गीकारपत्रं.

PROTESTANT, *s.* असम्प्रति, अस्वीकारवादी *m.* (नं), अस्वीकृता *m.* (श्री),
रोमीयमतविरोधी *m.* (नं), रोमीयमतविरुद्धः, रोमीयधर्मासम्प्रति.

PROTESTATION, *s.* (Solemn declaration) दृढोक्तिः *f.*, दृढवाक्यं,
दृढवादः, दृढप्रतिज्ञापूर्वी पादः, दृढभाषणं, दृढप्रतिज्ञापूर्वं भाषणं. See
PROTEST.

PROTEUS, *s.* (Taking any shape at will) कामरूपी *m.* (नं), कामरूपः,
समरूपी *m.*, समरूपः, दुः *m.*

PROTOTYPE, *s.* मूलरूपं, मूलप्रतिमा, मूलमूर्तिः *f.*, आदर्शः, मूलादर्शः, मूलं,
प्रतिरूपं, प्रतिकृतिः *f.*, प्रत्युपमा -भार्य, प्रतिमूर्तिः *f.*

To PROTRACT, *v. a.* (Lengthen) दीर्घीकृत्य, द्राप्य (nom. द्रापयति -यितुं).
See To PROLONG, LENGTHEN.—(Delay) विलम्ब. See the word.

PROTRACTED, *p. p.* दीर्घः -या -यं, द्राप्यमान -वती -वत् (नं), विल-
म्बितः -ता -तं, विरामितः &c., विराम्यः -म्या -स्यं, विरामितः -ता -तं;
'sound', सुप्तः -नं.

PROTRACTION, *s.* दीर्घीकरणं, द्राप्यमा *m.* (नं), दीर्घता, विलम्बः -चनं.
To PROTRUDE, *v. a.* (Thrust forward) प्रसृ (c. 10. सारयति -यितुं),
वह्निम्, वह्निं निःसृ, वह्निं गम् (c. 10. गमयति -यितुं), प्रसारयन्कृ-

To PROTRUDE, *v. n.* वह्निः सृ (c. 1. सरति, ससृ), प्रसृ, वह्निं निःसृ,
वह्निं गम् (c. 1. गमयति, गमू), वह्निं भू, वह्निं स्या, वह्निं वृत्, अति-
वृत्, अतिप्रसृ, उद्भिद् in pass. (-भिद्यते), प्रोद्भिद्, उद्भिद् कृ, प्रलम्ब-
वह्निं लम्ब. See To PROJECT, *v. n.*

PROTRUDING, *p. p.* वह्निगता -ता -तं वह्निगताः &c., वह्निभूतः -ता -तं,
वह्निस्वितः &c., वह्निर्वसितः &c., निःसारितः &c., वह्निःसारितः &c.,
वह्निं निःसारितः &c., प्रसृतः &c., प्रसारितः &c., उद्भिन्नः -चा -चं,
प्रोद्भिन्नः &c.

PROTRUDING, *part.* वह्निःस्यः -स्या -स्यं, वह्निर्वसि -सिनी -सिनी (नं), वह्नि-
गतः -ता -तं, वह्निर्लसः &c. See PROJECTING.

PROTRUSION, *s.* वह्निर्वसि, वह्निःसरणं, उद्भिद्, प्रोद्भिद्. See PROJECTION.

PROTUBERANCE, *s.* (Tumour, prominence) स्फोटः, विसफोटः, गुल्मः,
गुल्मः -उदका, शोषः, आभोगः, उन्नतिः *f.*, प्रलघता. See PROJECTION.

PROTUBERANT, *a.* उन्नतः -ता -तं, प्रलघः -चा -चं, वह्निर्लसः &c., गुल्मी
-लसनी -लसनी (नं), आभोगी &c., वृहत्तिवेशः -शा -शं. See PROJECTING.

To PROTUBERATE, *v. n.* उन्नतः -ता -तं भू, प्रलम्ब, वह्निर्लस. See
To PROJECT, *v. n.*

PROUD, *a.* गर्विता -ता -तं, गर्वी -विणी -विनी (नं), सगर्विः -वी -विं, गर्वित-
-ता -तं, गर्वितान् -वती -वत् (नं), गर्वितचित्तः -ता -तं, दूमः -मा -मं,
सतपः -या -यं, हर्षवान् &c., दूमः -मा -मं, दर्वी &c., मानो &c.,
मानवान् &c., अभिमानो &c., अभिमानवान् &c., अभिमानः -ना -नं,
अहङ्कारी &c., अहङ्कारवान् &c., अहङ्गुः -यु -यु, साहङ्कार -रा -रं,
अहम्मानो &c., प्रगल्भः -ला -लं, उन्नतः -ता -तं, उन्नतचित्तः -ता -तं,
उन्नतमनः -ना -नं (नं), समुन्नतः &c., श्रौढः -दा -दं, उन्नतः -दा -दं,
उन्नतचेताः &c., समुन्नतः &c., सादोपः -पा -पं, आदोपी &c., उन्नत-
-ला -लं, उन्नतशिरः -ला -लं, उन्नतमनसः &c., समुन्नतचित्तः &c.,
उद्भिद्भिः -भि -भि, अवलिप्तः -ता -तं, हर्षमाताः &c., सावहेलः -ला
-लं, प्रपुष्टः -दा -दं; 'proud of one's beauty,' रूपगर्विताः -ता -तं,
रुपाभिमानो &c.; 'of one's birth,' कुलाभिमानो &c.; 'of one's

PRO

learning,' पाण्डित्याभिमानो &c., पण्डित्यमन्यः -न्या -न्यं; 'of the
body,' देहमानी &c.; 'to be proud,' गर्व (c. 1. गर्वति -यितुं).
c. 10. गर्वयते -यितुं), गर्विताः &c. भू, सगर्वीभू, दृप् (c. 4. दृपयति,
दृप्तिः, दृप्ति), मन् (c. 4. मानयते -यितुं), प्रगल्भ (c. 1. -गल्भते -त्विभू);
'to render proud,' दृप् (c. 10. दर्वयति -यितुं), गर्विता -तां कृ.

PROUDLY, *adv.* सगर्वं, सदर्पं, समानं, साभिमानं, साहङ्कारं, सादोपं,
सोन्मार्पं, गर्वितां, उन्नतचेतसा, सावहेलं, सावलेपं, गर्वितावत्, दूमवत्,
प्रगल्भवत्.

PROVABLE, *a.* प्रमेयः -या -यं, साधनीयः &c., साध्यः -य्या -य्यं, उपपा-
दनीयः &c., उपपाद्यः -द्या -द्यं, प्रतिपाद्यः &c., प्रतिपादनीयः &c.,
समर्थनीयः &c., सूच्यः -य्या -य्यं.

To PROVE, *v. a.* (Establish as truth) साप् (c. 10. सापयति -यितुं),
सिद्धीकृ, प्रमाद्य (nom. प्रमाद्ययति -यितुं), प्रमाणीकृ, सममाद्यं -यां कृ,
उपपद्य (c. 10. -पादयति -यितुं), प्रतिपद्य, विभू (c. 10. भाषयति -यितुं),
भू, निर्वी (c. 1. -ययति -येतुं), सत्माकृ, सत्यीकृ; 'by testimony
or other evidence,' साध्या or साध्यै or प्रमाणेन साप् or भू
or उपपद्य.—(Evince, demonstrate) मूय (c. 10. सूचयति -यितुं),
दृप् (c. 10. दर्शयति -यितुं), अभिदृप्, अनुदृप्, निर्दिष्ट (c. 6. -दिशति
-देष्टुं), विनिर्दिष्ट, प्रदिष्ट, निर्वी, समर्थ (c. 10. -सर्थयति -यितुं), प्रकाश-
—(Try, ascertain, bring to the test) परोद्य (c. 1. -ईयते -यितुं),
परोद्यां कृ, निरूप, ज्ञा in des., निर्वी, निश्चि, अनुभू, प्रतीतिं कृ.—
(Experience) अनुभू, अनुभवं कृ, अनुभूतिं कृ.

To PROVE, *v. n.* (Be found, turn out) सम्भू (c. 1. -भवति -वि-),
सम्पद्य (c. 4. -पद्यते -पद्युं), उत्पद्य, उपपद्य, विद् in pass. (विद्यते),
सिप् (c. 4. सिपयति -ते), सापन् (c. 1. -पतति -तिभू), संवृत्, वृद्.—
(Be ascertained or shown to be true) निर्वी in pass. (-ययते),
निश्चि in pass. (-ययते), सूच्य in pass. (सूच्यते), चनुभू in pass.
(भूयते), विभू, प्रमाणीभू, प्रती in pass. (-ईयते).

PROVED, *p. p.* (Established as true) सिद्धः -द्धा -द्धं, साधितः -ता -तं,
उपपादितः &c., उपपन्नः -न्ना -न्नं, प्रमाथितः -ता -तं, प्रमाणीकृतः &c.,
भाषितः &c., विभाषितः &c., प्रतिपादितः &c., प्रमितः -ता -तं.—
(Evinced, demonstrated) सूचितः -ता -तं, दर्शितः &c., निर्दिष्टः
-दा -दं, निर्वीतः -ता -तं, समर्थितः &c.—(Tested, ascertained)
परोधितः -ता -तं, निरूपितः -ता -तं, निश्चितः &c., निर्वीतः &c.,
चनुभूतः &c., प्रतीतः -ता -तं; 'thing to be proved,' साध्यं, प्रमेयं;
'proved by evidence,' साधिभाषितः &c., साध्यसिद्धः &c.

PROVENDER, *s.* पाच्यं, यात्रिकं, शसलं, सवलः -लं, न्याद्यद्वयं, भक्ष्यद्वयं.
पश्यादिखाद्यद्वयं, शुष्कानूयादि *m.*, शुष्कयासादि, मापादि, शस्यादि.

PROVER, *s.* उपपादकः, सिद्धिकर्ता *m.* (श्री), साधकः, प्रमाता *m.* (नं), प्रति-
पादकः, उपपत्तिकारी *m.* (नं), प्रतिपत्तिकारकः, निर्वीता *m.*, विभाषकः.

PROVERB, *s.* लोकवाक्यं, लोकोक्तिः *f.*, प्राचीनवाक्यं, पुराणवाक्यं, लोक-
प्रचलितवाक्यं, वाक्यं, वचनं, वाक् *f.* (नं), सूत्रं, प्राचीनसूत्रं, पुराणसूत्रं,
उपमानं, उपदेशवाक्यं, उपदेशसूत्रं, न्यायं, न्यायवाक्यं.

PROVERBIAL, *a.* (Mentioned in a proverb) प्राचीनसूत्रप्रोक्तः -क्ता -क्तं,
पुराणसूत्रप्रोक्तः &c., लोकप्रोक्तः &c., लोकोक्तः &c.—(Comprised in
a proverb, current as one) प्राचीनसूत्रवचनः -वा -वं, पुराणसूत्रवचनः
&c., लोकप्रसिद्धः -द्धा -द्धं, लोकप्रचलितः -ता -तं, लोकप्रचलः -ला -लं,
न्यायरूपः &c., न्यायप्रसिद्धः &c.

PROVERBIALLY, *adv.* लोकप्रसिद्धं, जनप्रसिद्धं, प्राचीनसूत्रानुसारेण.

To PROVIDE, *v. a.* (Procure or prepare beforehand) सप्रे or पूर्वे
कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं) or उपकृप् or परिकृप् or सम्पृकृप् or

सोपानाङ्ग्याणि कृप् or पिया or उपस्था in caus. or उपपद् in caus. or सम्भृ or पुरस्कृ or प्रस्तुतावृ or निर्मा, अग्रे द्रव्यपरि-त्यनं कृ or द्रव्यसम्भारं कृ or उपनयनसम्भारं कृ or द्रव्यगतमयं परिहृय. See *To PREPARE*.—(Make a previous stipulation) पूर्वेनियनं कृ. पूर्वेपरं कृ, पूर्वेमानं कृ. पूर्वन्तेन कृ, पूर्वप्रतिज्ञां कृ.—(Provide against or for) expressed by some of the above roots in conjunction with चर्च or चर्च in comp.: 'to provide necessities against a time of want,' 'जापदं द्रव्याणि सम्भृ or जापदं द्रव्य-सम्भारं कृ; 'to provide thick clothing against the cold,' 'श्रीतनिवारणं मूल्यवस्त्राणि कृय; 'to provide for another,' 'परं प्रयोजनोपद्रव्याणि परिहृय or परं प्रयोजनोपद्रव्ययुक्तं कृ; 'to provide for another comfortably,' परस्वाम्यं कृ or गन्, पर-सुप्तां कृ, परं सुप्तं कृ; 'to provide for, take measures against,' पूर्वेपापं कृ, अग्रे उपायं कृ, पूर्वेपापं प्रयुज्, उपानप्रयोगं कृ.

PROVIDEN, p. p. (Furnished or prepared beforehand) उग्रे परि-वर्त्तितः -ता -तं or परिवर्त्तः -ता -तं or उपक्रमः -ता -तं or सम्प्रक्रमः &c. or वर्त्तितः -ता -तं, पूर्वे सम्भृतः -ता -तं or युक्तः -ता -तं or सनायुक्तः &c. or संयुक्तः &c. or चान्वितः -ता -तं or गर्भान्वितः &c. or उपेतः &c. or संहितः &c. or निर्मितः -ता -तं; 'provided for,' प्रयोजनोपद्रव्ययुक्तः -ता -तं, सर्वसोपकारद्रव्ययुक्तः &c., ज्ञातस्वाम्यः -स्या -स्य, अक्षयव्ययुक्तः &c.—(Stipulated previously) पूर्वेनि-यमितः -ता -तं, पूर्वगितः &c., पूर्वसङ्केतितः &c.; 'provided that, with this condition,' पूर्वनिमित्तं कृते, पूर्वसङ्केते कृते, स्तेन सन्धिना.

PROVIDENCE, s. (Fore-sight, fore-thought) पूर्वदृष्टिः, अग्रदृष्टिः, दूरदृष्टिः, दूरदर्शनं, दीर्घदृष्टिः, दीर्घदर्शनं, पूर्वचिन्ता, अग्रचिन्ता, पूर्वविचेष्टनं, पूर्वविचारः -रथे -था, अग्रविचारः, भविष्यदर्शनं, भविष्य-चिन्ता, भाविचिन्ता, भाविचालावलोकनं, पूर्वविनिर्णयः, प्रसमीपः.—(The providence of God) ईश्वरानुसन्धानं, ईश्वरविधिः *m.*, ईश्वरविधानं.—(Divine Providence himself) विधाता *m.* (तु), पाता *m.*, जना-गतविधाता *m.*, भविष्यविधाता *m.* विधिः *m.*, ईश्वरः, परमेश्वरः.

PROVIDENT, a. दीर्घदृष्टी -जिज्ञी -शि (न), दूरदर्शी &c., दीर्घदृष्टिः -रि- -रि, दूरदृष्टिः &c., परित्यागदर्शी &c., अग्रदर्शी &c., भविष्यदर्शी &c., जनागतदर्शी &c., भविष्यचिन्तकः -ता -क, भाविचिन्तकः &c., पूर्ववि-चारः &c., पूर्वविचेष्टी &c., जनारक्षः -ज्ञ -ज्ञ.

PROVIDENTIAL, a. ईश्वरकृतः -ता -तं, ईश्वरपरिहितः &c., ईश्वरानुसन्धा-नाप्रयुक्तः -ता -तं, ईश्वरविधानप्रयुक्तः &c., विधातृकृतः -ता -तं, विधा-तृमिदः -ज्ञा -ज्ञ, ईश्वरसिद्धः &c.

PROVIDENTIALLY, adv. ईश्वरविधानेन, ईश्वरविधिना, ईश्वरानुसन्धानात्, दिव्या.

PROVIDENTLY, adv. दीर्घदृष्ट्या, अग्रदर्शनात्, परित्यागदर्शनात्, भविष्यत्-दर्शनात्, चिन्तापूर्व, विवेचनापूर्व, पूर्वविचारेण, पूर्वविचारं कृत्वा, पूर्ववि-चेष्टनं कृत्वा, प्रसमीप्य, प्रविमृश्य.

PROVIDER, s. परिकल्पकः, उपकल्पकः. See *PROCURER*, &c.

PROVINCE, s. (Division of a kingdom) मण्डलं, चक्रं, देशः, प्रदेशः, विषयः, राष्ट्रं, निर्गः, ग्रामज्ञानं; 'governor of a province,' मण्ड-लेष्टरः. मण्डलेपतिः *m.*, मण्डलाध्यक्षः, मण्डलापिपतिः *m.*, माण्डलिकः.—(Peculiar office or business) स्वधर्मः, स्वकर्म *n.* (न), कर्म *n.*, कार्यं, अधिकारः, प्रकरणं, क्रिया, नियोगः, निवन्धनं; 'woman's province,' स्त्रीधर्मः, स्त्रीनिवन्धनं.—(Department of science, &c.) प्रकरणं, देशः, अङ्गं, विषयः.

PROVINCIAL, a. दैशिकः -की -क, देशीयः -या -यं, प्रदेशीयः &c., देश्यः

-या -यं, देशी -शिनी -शि (न), माण्डलिकः -की -क, मण्डलसम्बन्धी &c., राष्ट्रिकः -की -क, राष्ट्रीयः -या -यं, देश in comp., ग्रामीयः -या -यं, ग्राम्यः -स्या -स्य, ज्ञानपदः -दी -द.

PROVINCIAL, s. देशस्थः, देशनः, देशवासी *m.* (न), ग्रामस्थः, ग्राम्यजनः.

PROVINCIALISM, s. देशभाषा, प्रदेशिकभाषा, ग्रामीयभाषा, ग्रामिकभाषा.

PROVISION, s. (Act of providing) उपकल्पनं, परिकल्पनं, कल्पनं, सम्भारः, विधानं, उपस्थापनं, उपपादनं, प्रस्तुतीकरणं.—(Measures taken beforehand) पूर्वेपापः, अग्रोपापः, उपायः, पूर्वकल्पना, पूर्व-विधानं; see *PREPARATION*.—(Store or stock collected) सम्भारः, संग्रहः, सवयः, सचितं, सामग्री -स्यं, साहित्यं; 'provision of vic-tuals,' अन्नसम्भारः, अन्नसंग्रहः, खाद्यद्रव्यसामग्री; 'of materials,' द्रव्यसामग्री, उपकरणसामग्री, उपकरणसम्भारः.—(Victuals, pro-visions) अन्नं, भोजनं, भोज्यं, भक्ष्यं, आहारः, खाद्यद्रव्यं, भक्ष्यद्रव्यं, पायेयं, यात्रिकं, निर्वाहः, शसलं, ससलः -लं; 'furnished with provisions,' खाद्यद्रव्ययुक्तः -ता -क, पायेयमान् -यतो -यत् (न).—(Previous stipulation) पूर्वेनियनः, पूर्वेस्तान्यः *m.*, पूर्वसङ्केतः, पूर्व-प्रतिज्ञा, पूर्वपथः, पूर्वसमयः. See *PROVISO*.

To PROVISION, v. a. (Furnish with provisions) खाद्यद्रव्ययुक्तं -कृतं कृ, खाद्यद्रव्याणि सम्भृ or उपकृप्, खाद्यद्रव्यसम्भारं कृ, अन्नसम्भारं कृ, खाद्यद्रव्यसम्भृतं -तां कृ.

PROVISIONAL, a. आपाततः स्थापितः -ता -तं, आपाततो नियोजितः -ता -तं, सामयिकः -की -क, प्रासङ्गिकः &c., समयोपयोगी -गिनी -गि (न), समयानुरूपः -या -यं, अत्यकालीनः -ता -तं.

PROVISIONALLY, adv. आपाततस्, यथासमयं, यथाप्रयोजनं, अत्यकालमात्रं.

PROVISIONARY, PROVISORY, a. See *PROVISIONAL*.

PROVISE, s. उपनियमः, प्रकरणं, नियमप्रकरणं, सङ्केतः, उपसङ्केतः, प्रति-पन्थः, अनुपन्थः, नियमानुपन्थः, नियमपत्रानुपन्थः, नियमपत्राङ्गं, नियम-पत्रसङ्घः, नियमपत्रावयवः, नियमेकदेशः; 'to annex one,' अर्धान-रोपन्यासं कृ.

PROVISO, a. (Conditional) साङ्केतिकः -की -क, समप्रतिपन्थः -स्या -स्य

PROVOCATION, s. (Act of exciting anger) प्रकोपः -पथं, क्रोधप्रकरणं, क्रोधप्रकरणं, क्रोपोत्पादनं, क्रोपोत्पादनं, क्रोपोद्दीपनं, क्रोपोत्तेजनं.—(Cause of anger) क्रोपकारणं, क्रोपकारणं, क्रोपहेतुः *m.*—(Act of excit-ing) उत्तेजनं, उद्दीपनं, उद्दीपनं, प्रवर्त्तनं.

PROVOCATIVE, a. उद्दीपकः -का -क, अग्निवर्धकः &c., द्युधाननकः &c.

PROVOCATIVE, s. अग्निवर्धनं, रोचकः -क, रुचकं, प्ररोचनं, रसिका.

To PROVOKE, v. a. (Excite to anger) प्रकुप् (c. 10. -कोपयति -यितुं), कुप्, कुप् (c. 10. -कोपयति -यितुं), कोप or क्रोधं जन् or उत्तिन् or उद्दीप् or उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), क्रोपोत्पादनं कृ, क्रोपोत्तेजनं कृ, क्रोपोद्दीपनं कृ.—(Excite) उद्दीप् (c. 10. -दीपयति -यितुं), उत्तिन् (c. 10. -तेनयति -यितुं), उत्पद् in caus., प्रवृत् in caus., प्रवृत् in caus.—(Challenge) साद्धे, मनाजे. उपाद्धे.

PROVOKED, p. p. प्रकोपितः -ता -तं, प्रतुपितः &c., कुपितः &c., कोपितः &c., उपनातकोपः -या -यं, ज्ञातकोपः &c., इहमन्युः -न्युः -न्यु, इह-क्रोधः -था -यं, उद्दीपनन्युः &c., जोषदीप्तः -ता -तं, उत्पन्नन्युः &c., उत्तेजितः -ता -तं, उद्दीपितः &c., उत्तापितः &c., उत्तप्तः -ता -तं, सन्तप्तः &c., सन्तापितः &c.

PROVOKING, part. or a. प्रकोपजनकः -का -क, क्रोपजनकः &c., क्रोध-जनकः &c., प्रकोपकः -का -क, क्रोपोत्पादकः &c., क्रोपोद्दीपकः &c., क्रोपोद्दीपकः &c., क्रोपोत्तेजकः &c., उत्तेजकः &c., उद्दीपकः &c., उद्दीपकः &c.

PUB

PROVOKINGLY, *adv.* यथा कोपौ जायते तथा, यथा क्रोध बढीयते तथा.
PROVOST, *s.* सज्यधः, अधीशः, अधिकारी *m.* (नं), अधिपतिः, श्रेष्ठ *m.*
PROV, *s.* नौकाशयं, नौकाग्रभागः, नौपूर्वभागः, नौकोदग्रभागः.
PROWESS, *s.* पराक्रमः, विक्रमः, सुविक्रमः, शौर्यं, वीर्यं, सुवीर्यं, रणशौर्यं, रणोत्साहः, यौरुपं, कृतवीरुपं, अतिशक्तिता, मनोमत् *m.*, मोदिः *f.*, कर्मोदारः, 'personal prowess,' वाहुवीर्यः; 'gained by one's own prowess,' स्वहस्त्राजितं -ता -तं, सम्भुजोपाजितं &c.; 'man of great prowess,' सुपराक्रमी *m.* (नं), सुविक्रमी *m.*, पराक्रान्तः, अतिशक्तिमान् *m.* (नं); 'to show prowess,' पराक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमति -मिन्तु), विक्रम्.
To PROWL, *v. n.* मांसाचर्यं or आभिपार्थं भ्रम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिन्तु) or परिभ्रम्, मांसान्वेषणार्थं भ्रम् or पर्यट् (c. 1. -अटति -टिन्तु).
PROWLER, *s.* मांसाचर्यं भ्रमणकारी *m.* (नं) or परिभ्रमणकारी *m.*, परिभ्रमी *m.*
PROWLING, *s.* मांसाचर्यं or मांसान्वेषणार्थं भ्रमणं or परिभ्रमणं or पर्यटनं.
PROXIMATE, *a.* समीपः -पा -पं, निकटः -टा -टं, समीपस्थः -स्या -स्यं, निरन्तरः -रा -रं, सन्निकटः -ता -तं, निरन्तरालः -ला -लं, उपस्थः -स्या -स्यं, उपस्थायी -यिनी -यि (नं), आसन्नः -न्ना -नं, अनिकटः -का -कं, उपद्विष्टः -द्या -दं, संसक्तः -क्ता -क्तं, सन्निकृष्टः -द्या -दं, समीपगतः &c. See NEAR, NEXT; 'proximate cause,' उपादानकारणं, उपादानं.
PROXIMATELY, *adv.* समीपतस्, सन्निकटं, सन्निकृष्टं, निरन्तरालं, अनन्तरालं.
PROXIMITY, *s.* समीपता, सामीप्यं, सन्निकर्षः, सन्निकृष्टता, सन्निधिः *m.*, सन्नित्यं, सन्निधानं, सन्नित्यं, सन्निकं -कता, उपस्थानं, उपस्थितिः *f.*, निकट्यं, प्रत्यासक्तिः *f.*, प्रत्यासन्नता, संसक्तिः *f.*, संसर्गः, उपद्वेष्टः, जानन्नर्थं, ताटस्थ्यं. See NEARNESS.
PROXY, *s.* (Agency of another who acts as substitute) प्रतिनिधित्वं -ता.—(Person who acts) प्रतिनिधयः *m.*, प्रतिपुरुषः, प्रतिहस्तः -स्तकः; 'by proxy,' प्रतिनिधिद्वारा, प्रतिनिधिद्वारेण; 'one who signs a paper by proxy,' लेखनिकः.
PRUDE, *s.* मिथ्याविनीता, अत्यन्तविनयनिष्ठा, विनयाभिमानिनी, अतिविनीतात्मन्या, सूक्ष्मविनयनिष्ठा, सूक्ष्माचारिनिष्ठा, अत्याचारिणी, अत्याचारोविनी, सुशुद्धितात्मन्या, अतिविनयसेविनी, अत्यन्तविनीता.
PRUDENCE, *s.* पूर्वविचारः -रथा, परिणामदृष्टिः *f.*, पूर्वसमीक्षा, प्रसमीक्षा, समीक्षा -क्षणं, समीक्ष्यकारिता -त्वं, विमृश्यकारिता, परिणामदर्शनं, दीर्घदृष्टिः, सदसहृद्दर्शनं, सदसहृद्वेकः, विनयः, विनीतता, नीतिः *f.*, नीतिज्ञता, प्राज्ञता, प्रज्ञता, विज्ञता, विवेकः, मनस्विता, विचारशीलता, पूर्वपरविचारः, मतिमत्त्वं, पटिः *f.*, मनीषा, हिताहितविवेकः, पूर्वचिन्ता, चिन्ता, कार्यचिन्ता, परिचेदना, साधयानता, पूर्वदृष्टिः *f.*, अयदृष्टिः *f.*, विमर्शः, विवेचना, पूर्वविवेचना.
PRUDENT, *a.* परिणामदर्शी -र्शिनो -र्शि (नं), पूर्वविचारशीलः -ला -लं, दीर्घदर्शी &c., दीर्घदृष्टिः -दृष्टि -दृष्टि, समीक्षाकारी -रिणी &c., विमृश्यकारी &c., समीक्षाकारी &c., प्राज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, प्रज्ञः &c., विदुः &c., मनस्वी -स्विनी &c., मतिमान् -मती -मत् (नं), बुद्धिमान् &c., प्रज्ञवान् &c., मनीषी -पिणी &c., परिचेदो -दिनी &c., परिचेदकः -का -कं, युपः -या -यं, सुबोधः -या -यं, विनीतः &c., विनयवान् &c., नीतिमान् &c., नीतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, पूर्वपरविचारो &c., विचारशीलः -ला -लं, सदसहृद्दर्शी &c., सदसहृद्वेको &c., दृष्टदर्शी &c., हिताहितविवेकी &c., पूर्वचिन्तकः -का -कं, पूर्वचिन्ताशीलः &c., कार्यचिन्तकः &c., परिः -रा -रं, साधयानः -ना -नं, कृतावधानः -ना -नं, कृतधीः -धीः -धि, प्रयतः -ता -तं.
PRUDENTIAL, *a.* पूर्वविचारप्रयुक्तः -क्ता -क्तं, पूर्वसमीक्षाप्रयुक्तः &c., प्रसमीक्षाप्रयुक्तः &c., सनिचारः -रा -रं, सविवेकः -का -कं.

PRUDENTLY, *adv.* सविचारं, समीक्षापूर्वम्, प्रसमीक्ष्य, मुसनीक्ष्य, सुविग्रह्य,
परिणामदर्शनात्, परिणामदृष्ट्या, पूर्वविचारेण, सावधानं, सपरिवेदनं,
माहवत्, विहवत्.

PRUDERY, *s.* निष्ठ्यापिनयः, निष्ठ्यालुप्ता, एकानपिनयः, सूक्ष्मपिनपनिष्ठा,
॥ सूक्ष्माचारनिष्ठा, अस्वाचारनिष्ठा, विनयविभिनानं, अतिसूक्ष्मशीलता, अति-
सूक्ष्मता, अतिविनीतता.

PRUDISH, *a.* निष्ठ्यापिनीतः -ता -नं, एकानपिनीतः &c., अत्यनपिनीतः
&c., अतिसूक्ष्मः -ल्ला -ल्लं, विनयविभिनानी -निनी &c. See PRUDE, s.
PRECISE, *a.*

To PRUNE, *v. a.* छुटपत्रवान् or निरर्थकविटपान् अघटित् (c. 7. -दि-
नति -वेत्तुं) or अघटित् (c. 6. -कृतति -कस्तिं) or लू (c. 9. लुनाति
लुयितुं) or लुप् (c. 6. लुम्यति, लोयुं).

PRUNED, *p. p.* छिन्नपत्रवान् -वा -वं, छिन्नविटपः -पा -पं, लुनविटपः &c.
PRUNER, *s.* विटपच्छिद *m.*, पत्रपच्छिद *m.*, निरर्थकविटपच्छेत्ता *m* (वृ).
PRUNING, *s.* पत्रपावच्छेदः, विटपावच्छेदः, निरर्थकविटपावकस्तेनं.
PRUNING-HOOK, PRUNING-KNIFE, *s.* पत्रपच्छेदनी, विटपच्छेदनी, पत्रपकस्तेनी.
PRURIENCE, PRURIENCY, *s.* कण्डूतिः *f.*, कण्डूः *f.*, कण्डूः *f.*, कण्डूया, कण्डू-
यनं.—(Longing desire for any thing) अतिस्पृहा, अत्यनस्पृहा,
अतिश्रयच्छा, अत्यभिलाषः.

PRURIENT, *a.* कण्डूलः -ला -लं, कण्डूतिमान् -मती -मत् (त), सज्जकण्डूतिः
-तिः -ति.

PRURIGO, *s.* कण्डूः *f.*, कण्डूः *f.*, खण्डूः *f.*, कण्डूः *f.*, कण्डूः *f.*, नुकण्डूः *f.*
To PRY, *v. a.* मूक्षं निरूप्य (c. 10. -रूपयति -यितुं), मूक्षं निरीक्ष्य (c. 1.
-ईधते -धितुं) or दृष्ट्वा (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), मूक्षदर्शनं कृ, मूक्षम्
अन्यप (c. 4. -इयति -यितुं) or अनुसन्ध्या (c. 3. -दधाति -धातुं),
मूक्षान्वेषणं कृ, मूक्षानुसन्धानं कृ, मूक्षं चर्च (c. 1. चर्चति -र्चितुं), मूक्ष-
पर्वी कृ, चर्चवी कृ, अनधिकारचर्चवी कृ, मम्मोन्वेषणं कृ, मूक्षगवेषणं कृ,
मम्मगवेषणं कृ.

PRYING, *s.* मूक्षनिरूपणं, मूक्षनिरीक्षणं, मूक्षदर्शनं, मूक्षदृष्टिः *f.*, मूक्ष-
ान्वेषणं, मूक्षानुसन्धानं, मूक्षचर्चा, अनधिकारचर्चा, चर्चा, मम्मोन्वेषणं,
PSALM, *s.* गीतं, स्तुतिगीतं, गानं, स्तुतिगानं, सोत्रं, सङ्गीतं, सदातं,
ईश्वरस्तुतिगीतं, भक्तिगीतं, भक्तिगानं, धर्मीगीतं.

PSALMIST, *s.* गीतरचकः, स्तुतिगीतरचकः, सोत्ररचकः, गीतकारः, गीत-
कविः *m.*

PSALMODY, *s.* स्तुतिगानं, सोत्रगानं, सोत्रगीतिः *f.*, ईश्वरस्तुतिगानं.

PSALMOGRAPHY, *s.* गीतरचनं, स्तुतिगीतरचनं, सोत्ररचनं, गीतकरत्वं.

PSALTER, *s.* गीतपुस्तकं, गीतसंहिता, गीतसंहारः, सोत्रपुस्तकं, खिलं.

PSEUDO. A prefix expressed in Sanskrit by निष्ठ्या, भृषा, कृत्रिम
कु &c. prefixed, or कल्प, देशीय &c. affixed; as, 'a pseudo-
poet,' निष्ठ्याकविः *m.*, कुकविः, कविकल्पः, कविदेशीयः; 'pseudo-logy,'
निष्ठ्यावादः, भृषावादः; 'pseudo-morphous,' कृत्रिमरूपः -पा -पं;
'pseudonymous,' कृत्रिमनामा &c.

PSHAW, *exclam.* पिक्, पे, अवे, अरे, रे, किह्, हुम्, अवैहि.

PSYCHOLOGICAL, *a.* आत्मतत्त्वविषयः -या -यं, अध्यात्मविषयकः -का -कं.

PSYCHOLOGY, *s.* आत्मतत्त्वविद्या, अध्यात्मविद्या, अध्यात्मशास्त्रं.

PUBERTY, PUBESCENCE, *s.* यौवनं, यौवनावस्था, तादृश्यं, तादृश्यावस्था,
तदृश्यत्वं, युवत्वं, यौवनकालः, प्रौढता, प्रौढिः *f.*, प्रौढदशा; 'attained
to puberty,' प्राप्तयौवनः -ना -नं, प्राप्तयौवनकालः -ला -लं; 'not
attained to it,' अप्राप्तयौवनः &c.

PUBESCENT, *a.* प्राप्तयौवनः -ना -नं, अङ्कुरितयौवनः &c., प्राप्ततादृश्य-
-ल्ला -ल्यं.

PUBLIC, a. (Pertaining to the community) सधससन्धी -न्यनी -न्य (न), सधलोकससन्धी &c., प्रजाससन्धी &c., लोक in comp., प्रजा in comp. (General, common to many.) साधारणः -जा खी -खं, सामान्यः -न्या -न्यं, सधसाधारणः &c., सधसामान्यः &c., सधलौकिकः -की -कं, लौकिकः &c., सधजनिकः -की -कं, सधजननीनः -ना -नं, सधजननीयः -या -यं, विधजननीनः &c., विधजननीयः -या -यं, सधज्ञः -घी -घं, सधज्ञः -घी -घं, सधज्ञीयः -या -यं, लोक or जन in comp., (Commonly known or current) प्रसिद्धः -द्धा, लोक-प्रसिद्धः &c., सधप्रसिद्धः &c., जनप्रसिद्धः &c., सधजनप्रसिद्धः &c., सधलोकप्रसिद्धः &c., जगत्प्रसिद्धः &c., देशप्रसिद्धः &c., लोकविश्रुतः -ता -तं, सधत्र प्रचलः -ला -लं or प्रचलितः -ता -तं, लोक or जन in comp., see POPULAR.—(Open to all) प्रकाशः -शा -शं, सधप्रकाशः &c., सधलोकप्रकाशः &c., प्रकटः -टा -टं, सधप्रकटः &c., लोकप्रकाशः &c., अविविक्तः -क्ता -क्तं, 'public sale,' प्रकाशविप्रकाशः; 'public benefit,' लोकोपकारः; 'public business,' प्रकाशक्रमः; 'public odium,' जनविहेयः; 'public property,' गणद्रव्यः; 'public feeling,' लोकचित्तं, प्रकृतिचित्तं.

PUBLIC, s. लोकः, सधलोकः, सधजनाः *m. pl.*, प्रजा, प्रजालोकः; 'for the benefit of the public,' प्रजापे, लोकपे, लोकोपकारार्थः; 'in public,' प्रकाशं, प्रकाशतः, प्रकटं, प्रकटनेन, सधप्रकाशं, लोकसाध्यात्, लोकसमुदायं; 'in public and in private,' प्रकाशं विविक्तं च, प्रकाशम् एकान्ततयः; 'regard for the public or public opinion,' लोकलज्जा, जनलज्जा.

PUBLICAN, s. (Collector of tribute or toll) करग्रहः, करग्राही *m.* (न), करसंग्राही *m.*, शुल्कग्राही *m.*—(Retailer of beer and spirits) शीगडका, शुराही *m.* (न). यवसुरादिविक्रयी *m.* (न) शुरादिविक्रेता *m.* (न) सुराविक्रयी *m.*

PUBLICATION, s. (The act) प्रकाशनं, प्रकटनं, प्रकटोत्तरं, प्रसिद्धीकरणं, प्रकाशीकरणं.—(A published book) प्रकाशितपुस्तकं, प्रसिद्धपुस्तकं.

PUBLIC-HOUSE, s. शुराद्वस्थानं, मदस्थानं, पानगोष्ठिका, शुराद्वस्थानं, शुराद्व, मदिरागृहं, मदिराशाला, चापानं, यवसुरादिविक्रयस्थानं, शुराद्वदिविक्रयस्थानं, सुराविक्रयस्थानं.

PUBLICITY, s. प्रकाशता, लोकप्रकाशता, लोकप्रकाशः, जनप्रकाशः, प्रकाशः, प्राकट्यं, लोकप्राकट्यं, प्रसिद्धिः *f.*, लोकप्रसिद्धिः *f.*, प्रसिद्धता, लोकप्रसिद्धता -त्वं, लोकविश्रुतिः *f.*, विश्रुतिः, जनप्रसिद्धिः *f.*, प्रख्यातिः *f.*, विख्यातिः *f.*, ख्यातिः *f.*, लौकिकता -त्वं, स्फुटता, व्यक्तता, स्पष्टता.

PUBLICLY, adv. (Openly, before the world) प्रकाशं, प्रकाशतः, प्रकटं, प्राकटनेन, लोकप्रकाशं, सधप्रकाशं, प्रसिद्धं, अविविक्तं; 'publicly and privately,' see PUBLIC, *s.*—(Without concealment) व्यक्तं, सुव्यक्तं, स्पष्टं, स्फुटं, साधात्, प्रादुर्, आविस्, साविष्कारं, जगृहं.

PUBLIC-SPRITED, PUBLIC-MINDED, a. लोकोपकारशीलः -ला -लं, लोकोपकारबुद्धिः -द्धिः -द्धि, लोकार्थबुद्धिः &c., जनार्थबुद्धिः &c., लोकार्थी -धीनी -धि (न), जनार्थी &c., लोकहितेच्छुः -च्छुः -च्छु, लोकहितः -ता -तं, सधजनहितेपी &c., साधारणमङ्गलेच्छुः &c.

PUBLIC-SPRITEDNESS, s. लोकोपकारशीलता, लोकोपकारबुद्धिः *f.*, लोकहितेच्छा.

To PUBLISH, v. a. (Make generally known) प्रकाशं (c. 10. -काशयति -यितुं), प्रकाशं, प्रकटीकृतं, प्रकट (nom. प्रकटयति -यितुं), प्रसिद्धीकृतं, ख्या in caus. (ख्यायति -यितुं), प्रख्या, विख्या, साख्या, पुष्पिणीकृतं, सधप्रसिद्धीकृतं, विपुष्पं, चापुष्पं, प्रचरं (c. 10. -चारयति -यितुं), विज्ञा in caus. (-ज्ञायति -ज्ञयति -यितुं), पुष्पं (c. 10. गोपयति -यितुं),

प्रपु (c. 10. प्रपयति -यितुं), निविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं), विद्, आविष्कृतं, प्रादुष्कृतं.—(Publish a book) पुस्तकं प्रकाशं or प्रसिद्धीकृतं.—(Put into circulation) प्रचलीकृतं, प्रचलं (c. 10. -चलयति -यितुं), प्रचरं.

PUBLISHED, p. p. प्रकाशितः -ता -तं, प्रकटीकृतः -ता -तं, प्रकटितः -ता -तं, प्रसिद्धीकृतः &c., ख्यायितः -ता -तं, घोषितः &c., विघोषितः &c., जाघोषितः &c., विज्ञायितः &c., प्रख्यातः -ता -तं, प्रचलीकृतः &c., प्रचारितः &c., साविष्कृतः &c., प्रादुष्कृतः &c., प्रपितः &c.

PUBLISHER, s. प्रकाशकः, प्रकाशयिता *m.* (न), ख्यापकः, विज्ञापकः, प्रसिद्धकरी *m.* (न), साविष्कर्ता *m.*, प्रादुष्कर्ता *m.*

To PUCKER, v. a. संकुचं (c. 1. -कोचति -चितुं), कुचं (c. 1. कुचति -चितुं), साकुचं, संह (c. 1. -हरति -हर्तुं), पुटीकृतं, सम्पुटीकृतं, सङ्कोचं कृतं.

PUCKER, PUCKERING, s. पुटः, पुटीकरणं, सङ्कोचः -चनं, कुचनं, साकुचनं, पुड्डर, *s.* तुमुलं, कोलाहलः, सम्भ्रमः, विभ्रमः, व्यग्रता, व्यस्तता.

PUDDING, s. पोलिका, पोलिका; 'plum-pudding,' see the word.

PUDDLE, s. पतैरुकाः, पङ्कजलीयः, कदमजलीयः, सपङ्कजलीयः, पङ्कजल-गुल्मः, मलिनजलीयः, समलजलीयः, पङ्कगुल्मः.

To PUDDLE, v. a. समलीकृतं, पङ्कलीकृतं, कलपीकृतं, आविलीकृतं. see MUDDLE.

PUDENCY, PUDICITY, s. see MODESTY.

PUDENDUM, PUDENDA, s. (Of a woman) भगं, योनिः *f.*, अपोङ्गं, अपो-परं, अपोवशः, सधस, सधसता, उपस्यः, गुहाङ्गं, रतिकुहरं, रतिमन्दिरं, रतिगृहं. See PRIVACY.

PURILE, a. वालिशः -शा -शं, चालेयः -या -यं, चालकीयः -या -यं, चालयोग्यः -ग्या -न्यं, शिशुयोग्यः &c., चालधर्मकः -का -कं, चालबुद्धिः -द्धिः -द्धि.

PURILITY, s. चालिश्यं, चालेयत्वं -ता, चालकीयता, चालयोग्यता.

PURPERAL, a. प्रासूतिका -की -कं, प्रसवससन्धी -न्यनी -न्य (न).

PURPEROUS, a. चालप्रसविनी, चालप्रसवनी, प्रसूतिका, सूतिका.

PUFF, s. (Breath from the mouth) घ्रासः, घ्रासितं, मुखगरुतः, पदन-मरुतः.—(A puff or sudden whiff) फुकृतं, फुकारः, फुकृतं, फूकारः, फू indec.—(Blast, gust) म्मानं, साम्मानं, म्मातं, वातः, वातरूपः, वाता, निघातः, प्रभञ्जनः.—(Kind of cake) पिष्टकं, चापुष्टिकं.—(Tumid commendation) जतिशयप्रशंसा, जसुक्तिरुपा प्रशंसा, जति-कप्रशंसा, जतिशयोक्तिः *f.*

To PUFF, v. n. (Breathe) घ्रास् (c. 2. घ्रासति -हं), घ्रासं कृतं, प्रघ्रासं कृतं.—(Pant) कृच्छ्रेण घ्रास्, कृच्छ्रेण घ्रासप्रघ्रासं कृतं, उद्घ्रास (c. 1. -धनति -ध्नातुं), उद्धनं कृतं, प्राणकृच्छ्रोपहतः -ता -तं भू.—(Blow) वा, प्रवा.—(Eject air from the mouth suddenly) सक्तसाद् पदनमरुतं or मुखमरुतं निरर् (c. 4. -जस्यति -जसितुं) or निःसृ in caus.—(Blow upon with a puffing noise) फुकु, फूक, फुकारं कृतं, फूकारं कृतं, फुकारेण or फुक्शब्देन प्रघ्रास्.—(Swell or be inflated with air) म्मा in pass. (मायते), चाम्मा, पातेन पृ in pass. (पूर्यते).

To PUFF, v. a. (Inflate, dilate with air) म्मा (c. 1. धनति, म्मा), चाम्मा, समाम्मा, प्रम्मा, उपम्मा, पातेन पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), घ्रासेन पृ, वायुपूरितं -तां कृतं.—(Blow away) सधम्मा, विम्मा.—(Puff up with pride, &c.) दधाम्मातं -तां कृतं, गधाम्मातं -तां कृतं, उद्धतोक्तं, उन्नतोक्तं.—(Praise with exaggeration) जसुक्ता or जतिशयोक्ता प्रशंस्. जतिशयप्रशंसां कृतं.

PUFFED, p. p. (Inflated) म्मातः -ता -तं, साम्मातः &c., समाम्मातः &c., प्रम्मातः &c., चतपूरितः -ता -तं, वायुपूरितः -या -यं, घ्रासपूरितः &c.—(Puffed up with pride, &c.) दधाम्मातः -ता -तं, गधाम्मातः &c., उद्धतः &c., दधोद्धतः &c., मदोद्धतः &c.

PUF

PUFFY, *a.* आध्मातः -ता -तं, घातमयः -यी -यं, शब्दमात्रः -त्रा -वं.
PUG-DOG, *s.* मर्कटमुखः सुद्रुकुसुमभेदः.
PUG-FACED, *a.* वानरमुखः -त्री -तं, मर्कटवदनः -ना -नं, कपिमुखः &c.
PUG-NOSE, *s.* पिपिटा, पिपिटकः, पिपुटः, पिपिनः, श्वघटः.
PUGILISM, *s.* मुष्टियुद्धं, मुष्टियोधनं, मुष्टिपातः, मत्स्युद्धं, मुष्टीमुष्टि, बाहुयुद्धं.
PUGILIST, *s.* मुष्टियोद्धा *m.* (कुं), मुष्टियोधः, मुष्टियोधी *m.* (नं), बाहुयोधी *m.*
PUGILISTIC, *a.* मुष्टियुद्धसम्बन्धी -नित्यनी -न्य (न्), बाहुयुद्धसम्बन्धी &c.
PUGNACIOUS, *a.* युष्मत्सु -सु -सु, कलहप्रियः -या -यं, युद्धप्रियः &c.,
 रणप्रियः &c., युद्धसु -सु -सु, युद्धकारी -रिणी -रि (न्), कलहकारी
 &c., रणकामी -मिनी &c., युद्धकामी &c.
PUGNACITY, *s.* युष्मत्ता, युद्धेच्छा, युद्धप्रियता, कलहप्रियता, कलहेच्छा.
PUISNE, *a.* अवयः -रा -रं, अवयवद्वयः -स्या -स्यं, अवयवः -ना -नं.
PUISSANCE, *s.* पराक्रमः, विक्रमः, प्रभावः, श्रेष्ठ्यं, तेजस् *n.*, प्रावत्यं.
PUISSANT, *a.* पराक्रमी -मिणी -मि (न्), विक्रमी &c., पराक्रमः -ना -नं,
 विक्रान्तः &c., महाबलः -ला -लं, बलवान् -वती -वत् (न्), महाशक्तिः
 -क्ति -क्ति, महाविक्रमः -ना -नं.
TO PULKE, *v. n.* वृन् (c. 1. यमति -मिहं), यमनं कृ, रुद्धं (c. 10. रुद्धयति -यिहं).
PUKE, *s.* वानिकारयम् औषधं, वानिकृतं, रुद्धनकृतं.
PUKING, *s.* वानिः *f.* यमनं, रुद्धं; *part.* यमी -मिनी -मि (न्).
PULCHRITUDE, *s.* See BEAUTY.
TO PULKE, *v. n.* (Like a child) बालकवद् रु (c. 2. रीति, रविहं),
 प्रिष्टवद् रु (c. 2. रीदिति -हं); 'like a chicken,' पक्षिशावकवत्
 कृन् (c. 1. कृनति -मिहं).
TO PULL, *v. a. or n.* (Draw, drag) कृप् (c. 1. कर्षति, c. 6. कृयति
 -ते, ऋहं, कर्हं), आकृप्, समाकृप्, परिकृप्, प्रतिकृप्, संकृप्, कर्षयं कृ.—
 (Pull forcibly) हृ (c. 1. हरति. हर्हं), हरयं कृ.—(Pluck, gather
 by plucking) ग्रहं (c. 9. गृह्णाति. ग्रहीहं), आदा (c. 3. -ददाति -दते
 -दाहं), सङ्कलमिहं ग्रहं or आदा or चि or चयचि; 'to pull the
 hair,' केशग्रहं कृ, केशग्रहयं कृ, केशान् ग्रहं.—(Pull down) अप-
 कृप्, अवकृप्, व्यकृप्, पत् in caus., अपपत्.—(Pull off) अपकृप्,
 अवकृप्, व्यकृप्, उक्कृप्, अपहृ, व्यपहृ, अपनी, अवन् in caus. (-तार-
 यति -यिहं); 'he pulls off his clothes,' वस्त्रम् अवतारयति.—
 (Pull out) उक्कृप्, निकृप्, उक्कृ, निहृ, उत्पद (c. 10. -पादयति -यिहं),
 उत्पन्नं (c. 1. -उपनति -मिहं), निषी in caus., उत्पादनं कृ; 'the
 hair,' लुक् (c. 1. लुपति -मिहं), उक्कृप्, अपलुक्, विलुक्, उत्पद,
 केशोत्पन्नं कृ, केशोत्पादनं कृ.—(Pull towards) आकृप्, समाकृप्,
 प्रतिकृप्.—(Pull in pieces, pull in two) विद् (c. 10. -दारयति
 -यिहं), अवद्, विभिद्, विदलीकृ, खण्डशः कृ, खण्डं खण्डं कृ.—(Pull
 up) उत्पद, उक्कृ, अनुक्कृ, उत्पन्नं; 'by the roots,' उक्कृल्
 (c. 10. -कृलयति -मिहं), समुक्कृल्, समूलं or आमूलम् उक्कृ.
PULL, *s.* कर्षणं, कृष्टिः *f.*, कर्षः, आकर्षणं -र्षणं, आकर्षिः *f.*, संकर्षणं, विकर्षणं.
PULLED, *p. p.* कर्षितः -ता -तं, कृष्टः -ष्टा -ष्टं, आकर्षितः &c., आकृष्टः
 &c., अवकृष्टः &c., विकर्षितः &c., विदृष्टः &c., हृतः -ता -तं, गृहीतः
 -ता -तं; 'pulled by the hair,' केशगृहीतः &c., केशेण गृहीतः;
 &c.; 'pulled off, as clothes, &c.,' अपतारितः -ता -तं; pulled
 out,' उक्कृतः -ष्टा -ष्टं, निकर्षितः &c., उक्कृतः &c., उत्पादितः &c.;
 'as the hair,' उक्कृषितः &c.; 'pulled up,' उक्कृलितः -ता -तं.
 उत्पादितः &c., उक्कृतः &c., व्यपरोषितः &c.
PULLER, *s.* कुहुरोशावकः, कुहुरोशावकः, पक्षिशावकः, पक्षिणीशावकः.
PULLEY, *s.* काशकर्मणं सुद्रुचर्म, काशकर्मणं सुक्ष्मकर्मणं तज रज्जुसदृशं भूत्वा
 कौलकोपरि परिचर्यते, कौलकोपरि परिचर्यमानं सुद्रुचर्म.
 642

PUN

PULLING, *s.* कर्षणं, कृष्टिः *f.*, आकर्षणं, आकर्षिः *f.*, संकर्षणं, विकर्षणं -र्षणं,
 कर्षणः, हरणं, ग्रहणं, सङ्कलमिहं; 'pulling the hair,' केशग्रहः
 -हणं; 'mutual pulling of the hair,' केशाकर्षि index; 'pull-
 ing up the hair,' केशलुचनं, केशोत्पन्नं.
TO PULLULATE, *v. n.* (Germinate) स्फुट्, फुज्, चक्रुट्, विकस्.
PULLULATION, *s.* स्फुटनं, फुजतिः *f.*, फुजिः *f.*, उन्नेदः, विकसनं.
PULMONARY, **PULMONIC**, *a.* फण्युससम्बन्धी -नित्यनी -न्य (न्), फण्युसनिधः
 -या -यं, फण्युसस्यः -स्या -स्यं, फण्युसीयः -या -यं.
PULP, *s.* मज्जा, मज्जा *m.* (न्), मज्जनं, सारः, गर्भः.—(Of fruit) फल-
 सारः, फलगर्भः, फलस्य ज्ञानलभागः or मृदुभागः.
PULPINESS, *s.* समज्जता, मज्जावस्त्रं, मज्जागुणकानं, कोमलता, मृदुता.
PULPIT, *s.* उपदेशासनं, उपदेशपीठं, धर्मीपदेशपीठं, पीठं, गुरोहितासनं,
 धर्मीपदेशकासनं, धर्मीव्यापकासनं, धर्मीव्यापकपीठं.
PULFOUS, **PULPY**, *a.* मज्जागुणकः -का -कं, मज्जोपमः -मा -मं, मज्जागयः
 -यी -यं, समज्जः -ज्जा -ज्जं, मांसलः -ला -लं, मांसगुणकः -ला -लं,
 कोमलः -ला -लं, छाद्रैर्भूतः -ह्री -हृ, मृदुः &c.
TO PULSATE, *v. n.* (Palpitate) स्पन्द्, स्फुट्, कम्प्, वेप्.
PULSATION, *s.* स्पन्दनं, प्रतिस्पन्दनं, स्पन्दिनं, कम्पा-स्पनं, स्फुरणं, विस्पन्दः,
 चलनं; 'of the heart,' हृदयस्पन्दनं, हृत्स्पन्दः; 'of an artery,'
 नाडिस्फुरणं, नाड्यापातः.
PULSE, *s.* (Of the blood or an artery) नाडिः -डी *f.*, नाली -ली *f.*,
 नाडीस्फुरणं, नालीस्फुरणं, नाडीस्पन्दनं, नाड्यापातः; 'feeling the
 pulse,' नाडीपरीक्षा; 'to feel the pulse,' नाडीपरीक्षा कृ.—
 (Leguminous plant) कलायः, सतीनः -नकः, सतीलः -ला -लकः,
 सितालकः, सातिलकः, सातिलकः, द्विदलं, त्रिपुटं, खण्डिकः, हरेणुः *m.*,
 शमीधानं, वनसङ्कटः, धान्यवीरः, मुद्गः, वन्नेलः; 'pulse ground
 and fried,' वडा, वटकः,
PULVERABLE, *a.* धोदनोयः -या -यं, चूर्णीयः &c., चूर्णीकरणीयः &c.
PULVERIZATION, *s.* चूर्णीकरणं, धोदीकरणं, चूर्णनं, सचूर्णनं, धोदनं.
TO PULVERIZE, *v. a.* चूर्णं (c. 10. चूर्णयति -मिहं), संचूर्णं, प्रचूर्णं, विचूर्णं,
 चूर्णीकृ, धुहं (c. 7. धुगति, धोहं), मधुहं, संधुहं, धोदीकृ, पिप्, गुहं
 &c. See **TO POUND**, **POWDER**.
PULVERIZED, *p. p.* चूर्णितः -ता -तं, चूर्णीकृतः -ता -तं, संचूर्णितः &c.,
 चूर्णीभूतः -ता -तं, धोदितः -ता -तं, धोदीकृतः &c., पिष्टः -ष्टा -ष्टं, गुरिष्टः
 -ता -तं, गुह्रितः -ता -तं.
PULVERULENT, *a.* चूर्णमयः -यी -यं, पांशुलः -ला -लं. See **POWDERY**.
PUMMEL, *s.* (Of a saddle) वज्र.
PUMP, *s.* जलोत्सोलनयन्त्रं, जलोत्सोलननादिः -डी *f.*, जलोत्सोलनयन्त्रं, जलो-
 त्सेपकयन्त्रं, जलोत्सेपकनाडी, जलोत्सोलनी, जलोत्सेपणी, जलनाडी,
 जलनाली; 'place where water is distributed,' प्रपा.
TO PUMP, *v. a. or n.* नाडीद्वारेण जलम् उक्कृल् (c. 10. -तोलयति -मिहं) or
 उतिष्य (c. 6. -धिपति -धेहं) or जलोत्सोलनं कृ or जलोत्सेपणं कृ,
 जलनाडीं सञ्चल् (c. 10. -चालयति -मिहं), जलोत्सोलनयन्त्रं सञ्चल्.—
 (Interrogate artfully) सन्धानं प्रच्छ or अनुप्रच्छ or परिप्रच्छ,
 प्रश्नेन परीक्ष् or अनुसन्धा.
PUMPAIN, *s.* कुम्भायः -रडा -रडी, कुम्भायः -रडी -रडकः,
 चलायुः *f.*, चलायुः *f.*, चलायुः *f.*, मुदी, कर्कोदः *m.*
PUN, *s.* छेदः, छेदोक्तिः *f.*, छेदवाक्यं, छेदालङ्कारः, छेदवाक्यं, चर्चापतिः *f.*
TO PUN, *v. n.* छेदोक्तिं कृ, छेदवाक्यं वद् (c. 1. यदति -यिहं)
PUNCH, *s.* (Instrument for perforating) वेधनी, वेधनिका.—(Thrust,
 blow) चापातः, चभिचातः, प्रहारः; 'with the elbow,' कौलः

PUN

-ला, कोलापातः, अरलिप्रहारः—(Kind of drink) शर्करादिमिश्रितं मद्यजलीरादिरसमयं पानीयं.—(In a puppet show) पुच्छलिक्काकोडायां वैहासिकः or विहृषकः.

To PUNCH, *v. a.* (Pierce with a punch) पुञ्चोक्त्यन्वेष्य व्युत्—(With the elbow) चरलिना तद् (c. 10. ताडयति -पितुं) or आहन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं) or प्रह् (c. 1. -हरति -हन्ति), चरलिं प्रसार्य तद्, कोलापातं कृ-
PUNCHEON, *s.* (Instrument), *see* PUNCH.—(A measure), *see* CASK.

PUNCHY, *a.* ह्रस्वसूक्ष्मः -ला -लं सूक्ष्मह्रस्वः -स्वा -स्वं, यनह्रस्वः &c.

PUNCTILIO, *s.* सूक्ष्मविषयः, सूक्ष्मविधिः *m.*, सूक्ष्मनियमः, सूक्ष्मता, अति-सूक्ष्मता, सौक्ष्म्यं, अतिसौक्ष्म्यं, शिष्टाचारसौक्ष्म्यं, सम्भाषणसूक्ष्मता.

PUNCTILIOUS, *a.* अतिसूक्ष्मदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, अतिसूक्ष्मदर्शी -शीनो -शीं (नृ), अतिसूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं, सूक्ष्मोपचारदर्शी, सूक्ष्माचारनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, अतिसूक्ष्माचारो &c., सूक्ष्मनियमनिष्ठः &c., सूक्ष्मोपचारनिष्ठः &c., सूक्ष्मोपचारशीलः -ला -लं, सूक्ष्मादरनिष्ठः &c., सूक्ष्मनियमो &c., नियमनिष्ठः &c., अत्याचारो &c.

PUNCTILIOUSNESS, *s.* अतिसूक्ष्मदर्शनं, अतिसूक्ष्मदृष्टिः *f.*, सूक्ष्मोपचारनिष्ठा, सूक्ष्मनियमनिष्ठा, सूक्ष्मादरनिष्ठा, सूक्ष्मसत्कारनिष्ठा, सूक्ष्मादर्शिलता, अत्याचारः.

PUNCTUAL, *a.* समयपालकः -का -कं, समयपरक्षकः -का -कं, समयनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, समयसेवी -विनी -वि (नृ), कालरक्षकः -का -कं, कालनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, कालपालकः -का -कं, कालसेवी &c., सामयिकः -की -कं, सङ्केतपालकः -का -कं, सङ्केतनिष्ठः &c., नियमपालकः &c., नियमनिष्ठः &c., वचननिष्ठः &c., प्रतिज्ञानिष्ठः &c., प्रतिज्ञापालकः &c., दृढनियमो &c.

PUNCTUALITY, PUNCTUALNESS, *s.* समयपालनं, समयनिष्ठा, समयसेवनं, कालनिष्ठा, कालसेवनं, कालपालनं, समयरक्षक्यं, कालरक्षक्यं, सङ्केतपालनं, सङ्केतनिष्ठा, नियमनिष्ठा, नियमपालनं, वचननिष्ठा, प्रतिज्ञानिष्ठा.

PUNCTUALLY, *adv.* यथासमयं, समयतः, यथाकालं, कालतः, नियमतः, यथानियमं, यथासङ्केतं, समयनिष्ठापूर्वकं, कालनिष्ठापूर्वकं.

To PUNCTUATE, *v. a.* विरामचिह्नैर् अक्षु (c. 10. अक्षुयति -पितुं) विरामचिह्नानि लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं) or कृ, विरामचिह्नाङ्कनं कृ, विरामचिह्नाङ्कितं -तां कृ.

PUNCTUATED, *p. p.* विरामचिह्नाङ्कितः -ता -तं, अवसानचिह्नाङ्कितः -ता -तं.

PUNCTUATION, *s.* विरामचिह्नाङ्कनं, अवसानचिह्नाङ्कनं, विरामचिह्नलिखनं.

To PUNCTURE, *v. a.* सूक्ष्मकोलकाग्रेषु व्युत् (c. 4. विध्वंसति, व्युत्तुं). *See* To PRICK.

PUNCTURE, *s.* वेधः -धनं, सूक्ष्मकोलकवेधः, व्युत्तः -धनं. *See* PRICK.

PUNCTURED, *p. p.* वेधितः -ता -तं, कोलकवेधितः &c., कोलकविद्धः -द्धा -द्धं.

PUNDIT, *s.* परित्तः, विद्वान् *m.* (स्), प्राज्ञः, बहुश्रुतः, अपीयानः, श्रोत्रियः, वेदविद् *m.*, वेदविद्वान् *m.*, अनुमानः. *See* LEARNED.

PUNGENCY, *s.* क्रुद्धता -न्वं, उग्रता -न्वं, तीव्रता, तिग्मता -न्वं, खरता, प्रखरता, प्रासर्ग्यं, तेजस्यं, तीक्ष्णता, तेजस्यं, अरुतुदन्वं, चरुता -न्वं, उष्णता -न्वं, शीघ्रं, जोषणः, दाहः, विदाहः.

PURGENT, *a.* क्रुद्धः -द्धो -द्धु, उग्रः -घ्रा -घ्यं, तीव्रः -घ्रा -घ्रं, तिग्मः -ग्मा -ग्मं, तीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्यं, खरः -रा -रं, प्रखरः -रा -रं, अरुतुदः -दा -दं, चरुदः -रुदा -रुदं, उष्णः -ष्णा -ष्यं, तिक्तः -क्ता -क्तं, विदाही -हिनी -हि (नृ), दाही &c.

PURNESS, *s.* अत्यता, क्षुद्रता -न्वं, शरीरक्षुद्रता, अत्यशरीरता, तनुता.

To PURISH, *v. a.* दण्ड् (c. 10. दण्डयति -पितुं), शास् (c. 2. शास्ति, -सितुं, c. 10. शास्वति -पितुं), अनुशास्, तद् (c. 10. ताडयति -पितुं), विषह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), दम् (c. 10. दमयति -पितुं) विषह् (c. 10. -यातयति -पितुं) घम् (c. 9. यातयति चण्डुं), दण्डं प्रणी *See*

PUR

To INFLICT—(Pain) पीड्, व्यप्, तप्, सनप्.

PUNISHABLE, *a.* दण्डनीयः -या -यं, दण्ड्यः -य्य्या -य्यं, दण्डार्हः -ही -हं, दण्डनाहः &c., ताडनीयः -या -यं, ताड्यः -द्या -द्यं, शासनीयः -या -यं, शास्यः -स्या -स्यं, शासनाहः -ही -हं, दमनीयः -या -यं, दण्डयोग्यः -ग्या -ग्यं, शिक्षणीयः &c., शिक्ष्यः -स्य्या -स्यं, शिक्षार्हः &c., विनयः -या -यं.

PUNISHED, *p. p.* दण्डितः -ता -तं, शासितः -ता -तं, शिक्षः -ष्टा -ष्टं, ताडितः -ता -तं, निगृहीतः &c., पीडितः &c., विनीतः &c., शिक्षितः &c.

PUNISHER, *s.* दण्डयिता *m.* (नृ), शासिता *m.*, शास्त्रा *m.*, शासकः, ताडयिता *m.*, ताडकाः, दण्डप्रणेता *m.*, शिक्षकः.

PUNISHMENT, *s.* दण्डः, दण्डनं, शासनं, अनुशासनं, शास्तिः *f.*, शिक्षः *f.*, ताडनं, साहसं, दमः, दमनं, दमपः -धं, दमपुः *m.*, नियहः, शिक्षणं; 'corporal punishment,' शरीरदण्डः -ण्डनं, शारीरदण्डः, शारीरि-कदण्डः, शारीरः, देहदण्डः -ण्डनं; 'just punishment,' सम्यग्दण्डनं; 'infliction of punishment,' दण्डयोगः, दण्डप्रयोगः, दण्डप्रणयनं, *see* INFLECTION; 'capital punishment,' चपदण्डः, प्राणदण्डः, प्राणान्तदण्डः, जीवान्तदण्डः, देहान्तदण्डः, उन्नतसाहसं; 'severity of punishment,' दण्डपारुष्यं; 'repeated punishment,' विवारदण्डः; 'fear of punishment,' दण्डभीतिः *f.*, दण्डभयं; 'through fear of it,' दण्डभयान्.

PUNITIVE, PUNITORY, *a.* दण्डः -ण्डो -ण्डं, दण्डिकः -की -कं, दण्डसचन्धो -चन्धनी &c., साहसिकः -को -कं, दण्डविषयकः -का -कं, दण्ड in comp.

PUNJAB, *s.* (The country) पञ्चनदः. *See* PANJAB.

PUNKA, *s.* तालवृन्तः -न्तकं, धवित्रं, गरुडाग्नौलः.

PUNSTER, *s.* सङ्क्षेपवक्ता *m.* (नृ), सङ्क्षेपवादी *m.* (नृ).

PUNT, *s.* तरालुः *m.*, तरान्युः *m.*, तरणः -ण्डं, पवित्रं.

PUNY, *a.* क्षुद्रः -द्रो -द्रु, अल्पः -ल्पा -ल्पं, क्षुद्रशरीरः -रा -रं.

PUP, *s.* कुक्षुरशिशुः *m.*, कुक्षुरश्यावकः, शिशुः *m.*, शिशुः.

To PUP, *v. n.* कुक्षुरश्यावकान् सु or प्रसु or जन्, कुक्षुरशिशून् सु.

PUPIL, *s.* (Scholar) शिष्यः, विद्यार्थी *m.* (नृ), छात्रः, अनेवासी *m.* (नृ), अनेवासिनः, जप्यापी *m.*, अध्येता *m.* (नृ), प्राचार्यः, बालः, शिशुः *m.*, माणवकः, मुकुटपुः, प्रवालः.—(Of the eye) तारा, तारका, अक्षि-तारा -रका, तारः -रकं, कर्नोन्मिका, दृष्टिः *f.*, लोचकः, ज्योतिस् *m.*, नयना-तारा -रका, तारः -रकं, कर्नोन्मिका.

PUPILAGE, *s.* शिष्यत्वं, शिष्यावस्था, शिष्यदशा, विद्यार्थित्वं -ता, अनेवा-सित्वं, बालत्वं, शिशुत्वं -ता, शिशुत्वं.

PUPILARY, *a.* शिष्यः -ष्यो -ष्यं, शिष्यसचन्धो &c., शिशवः -षो -षं.

PUPPET, *s.* पुत्रिका, दारुपुत्रिका, पाश्चालिका, पाश्चाली, पुच्छली -लिका, शालाङ्गी, शालभञ्जी -ञ्जिका, दारुस्त्री, दारुगर्भा, कुरुक्षेत्री, अन्नलिक्कारिका, यामा.

PUPPET-SHOW, *s.* पुच्छलिक्काकोडा, पुत्रिकाकोडा, पाश्चालिकाकोडा.

PUPPY, *s.* कुक्षुरश्यावकः, कुक्षुरशिशुः *m.*, शिशुः *m.*, शिशुः.—(Con-
ceited person) दर्शनीयमानो *m.* (नृ), आत्माभिमानो *m.*, नानो *m.*, रूपगर्वितः, दाम्भिकः.

To PUR, *v. n.* माजीरवन् यानोपसूचकं रणरणशब्दं कृ or रणत्कारं कृ.

PURANA, *s.* (Sacred and mythological poem, derived from the same religious system as the Rāmāyana and Mahābhā-rata, or from the mytho-heroic style of Hindu belief; being a departure from the purer system of the Vedas. They are eighteen in number, and each one is supposed to treat of five topics, viz. 1. the creation, 2. the destruc-tion and renovation of worlds, 3. the genealogy of gods and heroes, 4. the reign of the Manus, 5. the transac-

tions of their descendants. From this five-fold division, and from the antiquity of the stories narrated, come the general names पुराण, पंचलक्षणी. The specific titles are as follows: 1. ब्रह्मपुराण, 2. पद्मपुराण, 3. विष्णुपुराण, 4. शिवपुराण, 5. भागवतपुराण or भगवत्पुराण, 6. नारदपुराण, 7. मार्कण्डेयपुराण, 8. अग्निपुराण, 9. भविष्यपुराण, 10. ब्रह्मवैवर्तपुराण, 11. लिङ्गपुराण, 12. वराहपुराण, 13. स्कन्दपुराण, 14. वामनपुराण, 15. कूर्मपुराण, 16. मत्स्यपुराण, 17. गारुडपुराण, 18. ब्रह्मसंहितापुराण. Sometimes a Purāna called the वायुपुराण or वायव्यपुराण is substituted for the शिवपुराण, and another called the नरसिंहपुराण for the ब्रह्मसंहितापुराण. These eighteen mythological works are the repository of the modern and popular religious creed of the Hindūs. They are amplifications of the two great heroic and historical poems or Itihāsa, called Rāmāyana and Mahābhārata, giving a more connected and definite explanation of the mythical fictions and historical traditions contained in those works. They are consequently remarkable for attributing paramount importance to the two divinities, Śiva and Vishnu, who, under one form or other, are almost the sole objects that are made to claim homage. Each separate Purāna cannot, therefore, be taken as a guide to Hindū belief as a whole, but rather to some separate branch of it, in which the worship of either one of these deities in particular incarnations is encouraged in preference to that of the other. The most celebrated of them all is the fifth in the above list, or Bhāgavata Purāna, designed for the glorification of Bhāgavat or Vishnu, in the form of Krishna. This exercises a more direct and powerful influence on the opinions of the natives of India than any other. The third, or Vishnu Purāna, translated by Professor Wilson, is also a work of great celebrity, and conforms most closely to the definition of Panchalakṣhanam, i.e. treating of five specified topics. There are also eighteen Upapurānas, or similar poems of inferior sanctity and different appellations, viz.: 1. रुक्मण्यपुराण, 2. नारदसिंह, 3. नारददीप, 4. शिव, 5. दुर्वासस, 6. कापिल, 7. मानव, 8. औशनस, 9. बह्वर्च, 10. कालिका, 11. शम्भ, 12. नन्दिकेश्वर, 13. सौर, 14. पाराशर, 15. आदित्य, 16. माहेश्वर, 17. भागवत, 18. वशिष्ठ. The collector and arranger of the Purānas, as well as of the more ancient Vedas, was a sage named Krishna कृष्ण, or Dwai-pāyana द्वैपायन, or Krishnadwai-pāyana कृष्णद्वैपायन. The surname of Vyāsa व्यास or 'Arranger' (from the root स् with वि, meaning to 'dispose' or 'set in order'), was given to him, and is now used to denote any expounder of the Vedas or Purānas. His seat is called व्यासस्थान, व्यासपीठ.

PURANIC, *a.* पौराणिक: -की -कं, पौराण्य: -यी -यं, पुराणविषयक: &c.

PURBLIND, *a.* अन्धदृष्ट: *m. f. n.* (शु). अन्धकृष्ट: *m. f. n.*, हतदृष्टि: -हि: -हि, अदीर्घदृष्टि: &c., ईषदन्ध: -न्धा -न्ध.

PURCHASABLE, *a.* क्रय्य: -या -यं, क्रेतव्य: -व्या -यं, क्रय्य: -व्या -यं.

To PURCHASE, *v. a.* क्री (c. 9. क्रीणाति -यति, क्रेतु), उपक्री, संक्री, मूल्यं दत्त्वा लभ् or प्राप्, पय (c. 1. पयते -यिषु), ययीकृ

PURCHASE, *s.* (The act of buying) क्रय: , क्रयणं, संक्रयणं, उपक्रय: , क्रीणनं.—(Thing purchased) क्रीतवस्तु *n.*, क्रीतद्वयं.—(Hold, force) ग्रहणं, ग्राह: , संग्राह: , संग्रहणं, ग्रह: , आग्रह: , धृति: *f.*, ग्रह-यशक्ति: *f.*, शक्ति: *f.*

PURCHASED, *p. p.* क्रीत: -ता -तं, क्रयक्रीत: &c., संक्रीत: &c., उपक्रीत: &c.

PURCHASE-MONEY, *s.* क्रयमूल्यं, क्रयमूल्यं, मूल्यं, चय: .

PURCHASER, *s.* क्रयी *m.* (नृ), क्रेता *m.* (पु), क्रयक, क्रयिक, क्रयकृता *m.*

PURE, *a.* (Clean, free from dirt) निर्मल: -ला -लं, विमल: -ला -लं, समल: &c., समली -लिनी -लि (नृ), मलहीन: -ना -नं, शुद्ध: -द्धा -द्धं, विशुद्ध: &c., पवित्र: -त्रा -त्रं, स्वच्छ: -च्छा -च्छं, अच्छ: &c., शुचि: -चि: -चि.—(Free from sin or guilt, morally pure) शुद्ध: -द्धा -द्धं, शुचि: -चि: -चि, पुन्य: -प्या -प्यं, अनय: -या -यं, निष्कलङ्क: -ङ्का -ङ्कं, निष्पाप: -पा -पं, अदूषपाप: &c., अपाप: &c., पापहीन: -ना -नं, सकृत्पाप: &c., अज्ञातपाप: &c., सकलपाप: -पा -पं, धूतकलपा: &c., अलिप्त: -ता -तं, साधु: -ध्वी -धु, अदूषदोष: -पा -पं, साक्षिक: -की -कं, प्राप्नोत: -ला -लं.—(Ceremonially clean) पवित्र: -त्रा -त्रं, पूत: -ता -तं, पावन: -ना -नं, पवन: -ना -नं, शुचि: -चि: -चि, शौच-वान् -वती -वत् (नृ), शौचोपेत: -ता -तं, मेध्य: -व्या -यं.—(Unadulterated, incorrupted) अदूषित: -ता -तं, अदूष: -द्धा -द्धं, शुद्ध: -द्धा -द्धं, अधिकाशित: -ता -तं, अशुद्ध: -द्धा -द्धं, अशुद्ध: -द्धा -द्धं.—(Mere, simple) केवल: -ला -लं, केवली &c., नाशक: -का -कं, मात्र in comp., शुद्ध: &c.—(Free from corrupt words, as speech) अपशब्दहीन: -ना -नं, अपशब्दरहित: -ता -तं, अपशब्दशून्य: -व्या -यं, शुद्ध: -द्धा -द्धं, अपप्रयोगहीन: -ना -नं.—(Chaste, ignorant of carnal intercourse) अज्ञातव्यवाय: -या -यं, अज्ञातवैयुन: -ना -नं; 'as a woman,' पुरुषासृष्टा.—(Of pure descent or blood) मौल: -ली -लं.—(Pure in heart or mind) शुद्धमति: -ति: -ति, शुद्धाला -ला -ल (नृ), शुद्धहृदय: &c., see PURE-MINDED; 'to be pure,' शुष् (c. 4. शुष्पति -ते, शोषु), शुद्धीभू, शुचि (nom. शुचीयते), पवित्रीभू.

PURELY, *adv.* (Cleanly) निर्मलं, विमलं, शुद्धं, पवित्रं, शुचि.—(Merely) मात्रं, केवलं. See MERELY.

PURE-MINDED, *a.* शुद्धमति: -ति: -ति, शुद्धाला -ला -ल (नृ), विमलाला &c., समलाला &c., निर्मलान्त: -न्त: -न्त, शुद्धहृदय: -या -यं, प्रयत्नाला &c.

PURENESS, *s.* निर्मलता, शुचिता, शुद्धता -न्तं, शुद्धि: *f.* See PURITY.

PURGATION, *s.* रेचनं, विरेचनं, रेक: , विरेक: , शोधनं, शुद्धि: *f.*

PURGATIVE, *a.* रेचक: -की -कं, विरेचक: &c., शोधक: -का -कं, उद्-शोधक: &c., अयोभागहर: -रा -रं, अतिसार: -रिणी -रि (नृ), सारक: -का -कं, अतिसारक: &c.

PURGATIVE, *s.* (Medicine) रेचकं, रेचनं, विरेचनं, विरेक: , अयोभागहरं, उद्शोधनं, अयोभागशोधकं, सारकं, सारकीपथं.

PURGATORY, *a.* शोधक: -का -कं, पावन: -ना -नं, पाचक: -का -कं, पापशोधन: -ना -नं, पानाशक: &c., पापनाशन: -ना -नं, पापघ्न: -घ्नी -घ्नी, अवनानाशन: &c., अवनानाशन: -यी -यं.

PURGATORY, *s.* पापशोधनस्थानं, अयशोधनस्थानं, यातनास्थानं; 'pain of purgatory,' यातना, भैरवी यातना.

To PURGE, *v. a.* (The bowels, &c.) विरिच (c. 7. विरिचति -रिचते-रेकु),

PUR

विष्, -रं or चयोभागं शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं), उदरजोषनं कृ, मलं कृ in caus. (सारयति -यितुं), मलजोषनं कृ, मलजोषितं कृ.—(Cleanse from guilt) पापार् शुष् or परिशुष् or चिन्तु, पापजोषनं कृ, पापजोषनं कृ.—(Cleanse in general) पू, परिपू. शुष्, मलापकर्षणं कृ.

PURGE, *s.* रेषनं, विरेषनं, रेषकं, निरेषः, उदरजोषनं, अयोभागहरं.

PURGED, *p. p.* (As the bowels) रेफितः -ता -तं, विरेफितः &c., रितः -ता -तं, विरितः &c., शोधितः -ता -तं, नारितः &c.—(Cleared) शोधितः &c., पूतः &c., पावितः &c.

PURGING, *s.* (Of the bowels) रेफना -नं, रेफः, निरेफः, सारणः, अति-सारः. See DIARRHOEA, DYSENTERY.

PURIFICATION, *s.* शोधनं, संशोधनं, पिशोधनं, परिशोधनं, शोधः, परिशोधः, शुद्धिः *f.*, संशुद्धिः *f.*, पिशुद्धिः *f.*, पापनं, पापनीकरणं, मार्जनं, परिमार्जनं, निर्मलीकरणं, विमलीकरणं, मलापकर्षणं, मलापनयनं, मल-हरणं, शुचीकरणं. घालनं, प्रघालनं, निषेकः, खच्चीकरणं.—(State) शुद्धिः *f.*, संशुद्धिः, शुद्धता -तं, पिशुद्धता, शोधितत्वं, शोध्यं, शुचिता, पवित्रता, पूतत्वं, पावित्र्यत्वं, पूतिः *f.*, निर्मलता; 'of a new house,' शत्योदहारः, वास्तुसंश्रमनं.

PURIFICATIVE, PURIFICATORY, *a.* पावकः -का -कं, पावनः -ना -नं, पावी -विनी -वि (न्), पावमानः -ना -नं, शोधकः -का -कं, शोधनः -ना -नं, संशोधकः &c., विशोधकः &c., शुद्धिकरः -रा -री -रं, मलाप-कर्षकः -का -कं.

PURIFIED, *p. p.* पावितः -ता -तं, पूतः &c., परिपूतः &c., शोधितः -ता -तं, शुद्धः -द्धा -द्धं, संशोधितः &c., संशुद्धः &c., विशुद्धः &c., पवित्रः -त्रा -त्रं, पवित्रितः &c., पवित्रीकृतः -ता -तं, कृतशीघ्रः -चा -चं, मार्जितः &c., प्रघालितः &c., निषेकः -का -कं, धौतः -ता -तं, अवदातः &c.; 'from sin' पापशोधितः -ता -तं, पापपूतः -ता -तं, धयनिष्कृतः -ता -तं; 'by austerities,' प्रयतः -ता -तं; 'to be purified,' शुष् (c. 4. शुष्यति -ते, शोद्धं), पू in pass. (पुष्यते), पवित्रीभू, शुद्धीभू.

To PURIFY, *v. a.* पू (c. 9. पुनाति -नोते, पविर्तुं, c. 10. पापयति -यितुं), परिपू, विपू, शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं), विशुष्, परिशुष्, संशुष्, शुद्धीकृ, पवित्रीकृ, पवित्र (nom. पवित्रयति -यितुं), निर्मलीकृ, विमलीकृ, मृन् (c. 1. मार्जति, c. 2. मार्धि -र्धुं), सम्मृन्, निषेक् (c. 3. -येनेक्ति -येकुं), धाव् (c. 10. धावयति -यितुं), शुष्पीकृ, मलं हृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or अयनी (c. 1. -नयति -नेतुं), मलापकर्षणं कृ, परिष्कृ, प्रघल्.

PURIFYING, *part. or a.* पुनानः -ना -नं, पावमानः -ना -नं, पवमानः &c., पावनः -ना -नं, पावकः -का -कं. See PURIFICATIVE.

PURITAN, *s.* पवित्रतावलुची *m.* (न्), पवित्रमतधारी *m.* (न्).

PURITY, *s.* (Freedom from dirt, defilement &c.) निर्मलता -तं, नैमैत्यं, निमैत्यं, विमलता, चैमत्यं, मलहीनता, मलराहित्यं, शुद्धता -तं, शुद्धिः *f.*, विशुद्धिः *f.*, पवित्रता, पूतता, पूतिः *f.*, शुचिता, शोध्यं, मेध्यता, अलिप्ता.—(Clearness, transparency) प्रसादः, प्रसन्नता, प्रसन्नः, *f.*, खच्छता, चैशद्यं, विशदत्वं.—(Freedom from guilt, moral purity) शुचिता -तं, शुद्धता, शुद्धिः *f.*, अनयता, पापहीनता, अवही-नता, निष्पापत्वं, पुष्यता, साधुता, निष्कलङ्कता.—(Purity of mind) चित्तशुद्धिः *f.*, मतिशुद्धता, विमलचित्तत्वं, शुद्धमतित्वं.—(Chastity in a woman) सतीत्वं, पुरुषास्पृष्टता, साध्वीत्वं.—(Of language) शुद्धिः अपशब्दहीनता.

To PURL, *v. n.* नदीप्रकारेण खरखरशब्दं कृ or सुभगसन्निर्गतं कृ.

PURLIEU, *s.* समनः, सामन्तदेशः, पथ्यन्तदेशः, उपान्तदेशः, सामन्तं, परिसरः.

To PURLOIN, *v. a.* चुर, ह, अपहृ, मुप्, परिमुप्. See To PILFER.

PUR

PURLOINED, *p. p.* अपहृतः -ता -तं, मूर्धितः -ता -तं, चौरहृतः -ता -तं. PURLOINER, *s.* अपहर्ता *m.* (ङ्), परिमोपी *m.* (न्), लोपकृत्. See PILFERER.

PURPL. *a.* भूषः -सा -वं, भूषयथैः -थै -थै, भूमलः -ला -लं, कृष्णलोहितः -ता -तं, नीललोहितः &c., भूमाभः -भा -भं, बालसन्ध्याभः &c., भूष-रुक् *m. f. n.* (च्).

PURPLE, *s.* भूषयथैः, भूषः, भूमलः, भूमलवर्णः, रसः.

To PURPLE, *v. a.* भूषीकृ, लोहिनीकृ, भूषयथेन रङ् (c. 10. रङ्गयति -यितुं).

PURPLISH, *a.* ईषभूषः -सा -वं, आभूषः &c., आभूमलः ला -लं.

PURPORT, *s.* अर्थः, अभिप्रायः तात्पर्यं, आशयः, अभिप्रेतं, उद्देशः, भावार्थः, भावः, विषयार्थः, विषया, अन्वयः, छन्दः. See MEANING.

To PURPORT, *v. a. or n.* अभिप्रे, उद्दिष्ट, चच् in des., अर्थवान् &c. भू or अस्. See To MEAN.

PURPOSE, *s.* अभिप्रायः, अभिप्रेतं, चिकीर्षितं, चिकीर्षा, आशयः, सङ्कल्पः, मनःसङ्कल्पः, उद्देशः, अर्थः, तात्पर्यं, इच्छा, आकांक्षा, कार्यं, बुद्धिः *f.*, कल्पना, परिकल्पना, साकूतं, मनोनिरूपणं, विना, प्रयोजनं, उपयोगः, See INTENTION; 'fixed purpose,' निश्चयः, निश्चितः; 'of unfailing purpose,' सत्यसङ्कल्पः -त्या -तं; 'declared purpose,' ईरिताकूतं, 'one who does not effect his purpose,' अकृतार्थः -थै -थै, अस्ति-दायैः &c., अचरितायैः &c., वृषायैः &c., अकृतकृतः -ता -तं; 'one who effects it,' कृतायैः &c.; 'for the purpose of,' अर्थे or अर्थे or हेतोः affixed, कृते, निमित्ते; 'for the purpose of religion, or for religious purposes,' धर्मायैः; 'to no purpose,' वृषा, मुषा, व्यर्थैः -थै -थै; 'for what purpose,' किनर्थं, किमुद्दिश्य; 'on purpose,' बुद्धिपूर्वम्, बुद्धा. See PURPOSELY.

To PURPOSE, *v. a.* अभिप्रे, अभिप्रायं कृ, कृ in des., उद्दिष्ट, मनसा उद्दिष्ट, अभिसन्धा, इप्, परिकृप्, सङ्कल्पं कृ, बुद्धिं कृ. See To INTEND.

PURPOSED, *p. p.* अभिप्रेतः -ता -तं, चिकीर्षितः &c., उद्दिष्टः -ष्टा -ष्टं.

PURPOSELY, *adv.* बुद्धिपूर्वम् -धैकं, बुद्धिपूर्वः, मतिपूर्वम्, सामिप्रायं, अभि-प्रायपूर्वम्, बुद्धा, कामतस्, इच्छातस्. See INTENTIONALLY.

PURSE, *s.* कोपः धनकोपः, मुद्राकोपः, कटिधन्यः, ग्रन्थिः *m.*, मौलिकं.

To PURSE, *v. a.* (Put in a purse) कोपे निविश; in caus.—(Con-tract) संकुच्, संहृ, संकृ, आकुच्.

PURSE-CUTTING, *s.* ग्रन्थिभेदः, ग्रन्थिभेदनं, ग्रन्थिभेदः, कोपभेदः.

PURSE-FRIDE, *s.* धनगर्वः, धनदर्पः, धनाभिमानं, अर्थगर्वः, द्रव्याभिमानं.

PURSE-PROUD, *a.* धनगर्वितः -ता -तं, द्रव्यगर्वितः &c., धनाभिमानी -भिनी &c.

PURSER, *s.* मुद्रनावि कोपाधिकारी *m.* (न्), or धनभोजनादिपरिकल्पकः.

PURSUANCE, *s.* अनुसरणं, अनुसारः, अनुसरणं, अनुगमनं 'in pursu-ance of,' अनुसारेण, अनुसारतस्, अनुरूपेण.

PURSUANT, *a.* अनुगामी -रिणी -रि (न्), अनुरूपः -पा -पं, अनुसरणं &c.

PURSUANTLY, *adv.* अनुसारेण -रात्, अनुसारतस्, अनुरूपेण.

To PURSUE, *v. a.* (Follow) अनुसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), अनुगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) अनुया (c. 2. -याति -तुं), अनुवृत्, अनुव्रज्, अनुक्रम्.—(Chase) अनुधाव्, (c. 1. -धावति -यितुं), पश्चाद् धाव्, अनुसृ, पश्चाद् वृत्.—(Prosecute, practise) अनुग (c. 1. -तिष्ठति -ष्टातुं) आस्था, आचर् (c. 1. -चरति -रितुं), समाचर्, सेव्, नियेव्, अनुसेव्. See PROSECUTE.—(Carry on) निर्वह् in caus., प्रवृत् in caus., प्रणी, सम्प्रणी, विधा.—(Endeavour to obtain) आप् in des. (ईप्सति -यितुं), अभ्याप in des., प्राप् in des., लभ् in des. (लिप्सते -यितुं) अभिलभ्.—(Imitate) अनुकृ, अनुगम्.

PURSUED, *p. p.* (Followed) अनुसृतः -ता -तं, अनुगतः &c., अनुयातः

PUR

&c., अनुगम्यमानः -ना -नं, अनुगम्यमानः &c.—(Chased) अनुपायितः ता-तं.—(Prosecuted, practised) अनुभितः -ता -तं, जाचरितः &c., वेचितः -ता -तं, निपेचितः &c.

PURSUER, *s.* अनुगामी *m.* (नं), अनुपायी *m.*, अनुसारी *m.*, अनुपायकः.

PURSUIT, *s.* (Following) अनुसरणं, अनुवर्तनं, अनुगमनं, अनुव्रननं.—(Running after, chasing) अनुपयनं, अभिपयनं, पथाद् भावनं, अनुसरणं, अनुसारः, अन्येषणं, मार्गणं, मृगणं.—(Prosecution, carrying on with a view to obtain) अनुष्ठानं, सेवनं, निपेवनं, अनु-सेवनं, जाचरणं, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवर्तनं, यापारः, व्यपसायः, निष्ठता, अभि-योगः, अनुशीलनं, परिशीलनं, अनुसन्धानं.—(Course of occupa- tion, employment) यापारः, व्यवसायः, कर्म *n.* (नं), उद्योगः, उद्यमः, प्रवृत्तिः *f.*, व्यवहारः, कार्यः; 'interesting pursuit,' वि-नोदः, विनोदनक-यापारः.

PURSUivant, *s.* राजदूतः, राजदूतपरिचरः, वेवपरः, याष्टीकः.

PURSY, *a.* दुःखासी -सिनी &c., प्राणकृच्छ्रयस्तः -स्ता -स्तं, हसस्त्रुलः &c.

PURULENCE, PURULENCY, *s.* पूयत्वं, सपूयत्वं -ता, पूयकृतीता, पूययुक्तता.

PURULENT, *s.* सपूयः -या -यं, पूयमयः -यो -यं, पूयरुपः -या -यं, पूययुक्तः -स्ता -स्तं, पूयपूयः -ता -तं.—(Running with pus) पूयसावी -विपी -वि (नं).

TO PURVEY, *v. a. and n.* साद्यद्रूप्याणि परिकल्प (c. 10. -कल्पयति -यितुं) or उपकल्प or सम्पृ (c. 1. -भरति -भर्तुं) or युज् (c. 10. योजयति -यितुं) or सनायुज्, भोजनपरिकल्पनं कृ, भोजनसम्भारं कृ, साधारण्योक्तं कृ, साधारण्योक्तं कृ.

PURVEYANCE, *s.* साद्यद्रूपपरिकल्पनं, भोजनपरिकल्पनं, यत्रादिपरिकल्पनं, भोजनसम्भारः, साधारण्योक्तता, साधारण्योक्तः, परिकल्पनं, निर्वोहः.

PURVEYOR, *s.* भोजनपरिकल्पकः, यत्रादिपरिकल्पकः, भोजनाधिकारी *m.* (नं), भोजनाधिकृतः, साधारण्योक्तः.

I US, *s.* पूयं, पूयरक्तं, पूयशोचितं, दृषं, मलजं, यतजं, प्रसितं, चपलेदः.

TO PUSH, *v. a. and n.* (Make a thrust) तद् (c. 10. ताडयति -यितुं), प्रमु (c. 10. -सारयति -यितुं), प्रसारणं कृ, साहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), अभिहन्, अभ्याहन्.—(Impel, move by pressure) हस्ताभ्यान् चवलम्ब्य चल (c. 10. चालयति -यितुं) or सचल or सृ (c. 10. सार-यति -यितुं) or स्थानान्तरकृ or प्रे or प्रयुद् or तुद् or कृप् or सनाकृप्.—(Push aside, push out) सपम् in caus., परिष्कृ, बहिःकृ.—(Push forward) प्रमु, प्रचल् in caus., चये चल् or सृ, चये नी.

PUSH, PUSHING, *s.* ताडनं, साहतिः *f.*, सापातः, अभिपातः, अभ्यापातः, प्रहारः, प्रसारणं, सपसारणं, सारणं.—(Impelling) प्रवोदः, प्रेरणं -या, वेगः.—(Vigorous effort, onset) सुयत्नः, जाग्रतः -नयं.

PUSHED, *p. p.* ताडितः -ता -तं, ज्राहतः &c., अभिहतः &c., प्रसारितः -ता -तं, सपसारितः &c., सारितः &c., चालितः &c., प्रेरितः -ता -तं, प्रवोदितः &c., प्रमुक्तः -ता -तं, स्थानान्तरकृतः &c., परिष्कृतः &c.

PUSHING, *a.* (Enterprising) साहसिकः -को -कं, साहसशीलः -ला -लं, साहसबुद्धिः -द्धिः -द्धि, उद्योगी -गिनी &c., उद्योगशीलः &c., उद्योगबुद्धिः -द्धिः -द्धि, चतुर्धनी &c., धृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रगल्भः -ल्भा -ल्भं, प्रतिभानयान् -यती -यत् (नं).

PUSILLANIMITY, *s.* भीरुता, कातरता, धैर्यहीनता, शौर्यहीनता, वीर्यही-नता, निर्वीर्य, कापल्यं, कृपणबुद्धित्वं, झोपता, भीरुदयत्वं, कापुरुषत्वं.

PUSILLANIMOUS, *a.* भीरुदयः -या -यं, कृपणबुद्धिः -द्धिः -द्धि, कातरबुद्धिः &c., धैर्यहीनः -ना -नं, शौर्यहीनः &c., पौरुषहीनः &c.

PUS, PUSHY, *s.* मानारः, विशालः. See CAT.

PUSTULE, *s.* म्मेदः -टकः, विम्मेदः, रक्तवटी, रक्तपरटी, वटी, वरटी,

PUT

प्रणः, तनुप्रणः, गद्यः, गुटिका. See PIMPLE.

PUSTULOUS, *a.* स्फोटपूयः -ता -तं, स्फोटमयः -यी -यं, सस्फोटः -टा -टं.

TO PUT, *v. a.* (Lay, place, set) धा (c. 3. दधाति, धातुं), स्था in caus.

(स्थापयति -यितुं), स्था in caus. (स्थापयति -यितुं), निविश (c. 10. -वेष्ट-

यति -यितुं), सविश (c. 4. -सहसति -सहसितुं), विन्यस्, चारुह

in caus. (-रोपयति -यितुं), दा (c. 3. ददाति, दातुं), पू (c. 1. परति,

पठ्ति), कृ (c. 8. करोति, कर्तुं). See TO LAY, PLACE.—(Apply)

चापा, संयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं), चायुज्, युज्, च् or सृ in

caus.—(Incite) प्रवृत् in caus., प्रोत्सर् in caus., प्रे.—(Put a

question) see TO PROPOSE.—(Put about, as a ship, &c.)

नीमार्गं परिवृत् (c. 10. -वर्तयति -यितुं), मार्गपरिवर्तनं कृ, गतिपरिवर्तनं

कृ.—(Put away) सपम् (c. 10. -सारयति -यितुं), निः, परिष्कृ/

दूरीकृ.—(Put aside, put by) न्यस्, सन्न्यस्, युदस्, निपा, रघ्,

परिरक्ष.—(Put down, lay down) न्यस्, उपन्यस्, निपा, चंपपा,

निधिप.—(Put down), see TO REPRESS, DEGRADE.—(Put forth,

extend) प्रमु in caus.—(Put forth), see TO SPROUT, BUD.—

(Put forth), see TO EXERT; 'he puts forth his strength,'

कृतशक्तिं भवति.—(Put off), see TO POSTPONE.—(Put off,

divest one's self) यस्त्राणि स्रवन् (c. 10. -तारयति -यितुं), उल्लृप्,

उल्लृप्, स्रवन्, विमुच, उल्लृप्, स्रवन्.—(Put off), see TO DIS-

CARD.—(Put off from land) तीरद् सपगम् or सपपा or सपम्.

—(Put on clothes, dress) वस्त्रं परिपा or पिपा, वस्, प्रवस्, विवस्,

प्रतिवस्, वेष्ट, परिवेष्ट, प्रनेष्ट, चाष्टद्, प्रपृ, संये, परिप्ये, परिपा, वस्त्राणि

परिपा or चाष्टद् or चायुच, प्रसाप्, पस्त्र, मंयस्त्र, see TO DRESS,

INVEST.—(Put on armour) नह् (c. 4. नहति -न्ते, नह्ति), सवह्,

द्वंद्वानं सवह्, वस्त्रं (c. 10. वर्मयति -यितुं), संयस्त्र.—(Put on shoes)

पादुके सपिहृह् (c. 1. -रोहति -रोह्ति) or रुह् or चारुह in caus.—

(Put on, assume) ग्रह्, पू (c. 10. धारयति -यितुं), स्त्रीकृ, स्रष्ट्रीकृ.

—(Put out, extinguish) श्मन् in caus., उपश्वन्, प्रश्वन्, श्वन्, श्वन्,

निश्व in caus.; 'having put out the fire,' स्रग्निं श्वपित्वा or

निश्वाम्य.—(Put out, extend) प्रमु in caus.—(Put out), see TO

CONFUSE, DISCONCERT.—(Put out the eyes) लोचने उत्पद् in

caus. or उल्लृप् or उल्लृप्.—(Put to it), see TO OISTRESS, PER-

PLEX.—(Put together) सन्धा, सनापा, संयुज्.—(Put up, lodge)

उज्, उन्नयन्, रपाद् सवन्.—(Put up with) सह् (c. 1.

सहति, सोदुं), विपह्.—(Put up), see TO PACK.—(Put up), see

TO EXPOSE.—(Put upon), see TO OCCUR.—(Put in order)

विरप्, रप्, विन्यस्, सन्नोक्.—(Put in mind), see TO REMIND.

—(Put in practice), see TO EXERCISE, PRACTISE.—(Put in

fear), see TO FRIGHTEN.—(Put in writing), see TO COMMIT

TO WRITING.—(Put in jeopardy) संशयितं -तां कृ, see TO JEOP-

PARDY.—(Put to death), see TO KILL.

PUT, *p. p.* स्थापितः -ता -तं, सधितः &c., निहितः &c., निवेष्टितः &c.,

न्यक्तः -स्ता -स्तं. See PLACED.—(Put on, as clothes) परिधितः

-ता -तं.—(Put off, discarded) सवतापितः -ता -तं, सपासः -स्ता

-स्तं, सवस्तः &c., युदस्तः &c., न्यक्तः -स्ता -स्तं.

PUT, *s.* (Clown) वृपलः, याम्यननः.—(Harlot) वेष्टा.

PUTATIVE, *a.* लोकप्रसिद्धः -द्धा -द्धं, जनप्रसिद्धः &c., लोचनतः -ता -तं.

PUTID, *a.* युद्धः -द्धा -द्धं, कुत्सितः -ता -तं, कृपणः -या -यं, तुच्छः &c.

PUTIDNESS, *s.* युद्धता, कुत्सितत्वं, तुच्छता -त्वं, कृपणता, कापल्यं.

PUT-OFF, *s.* (AN EXCUSE) सपदेशः, व्यपदेशः, छद्म *n.* (नं), छलं.

PUT

PUTREFACTION, *s.* पूतिः *f.*, पूतत्वं -ता, गलितत्वं, गलनं, विगलनं, गलि-
तावस्था, विलयः -यनं, दौर्गन्ध्यं, दौर्गन्ध्याः *m.*, दुर्गन्धता, पूतिगन्धः.
PUTREFIED, *p. p.* गलितः -ता -तं, विगलितः &c., पूतीभूतः &c., विलीनः -ना -नं.
To PUTREFY, *v. a.* पूतीकृ, गल् in caus. (गालयति, गलयति -यितुं),
विगल्, गलितोक्तं, विली in caus. (-लापयति -यितुं).
To PUTREFY, *v. n.* गल् (c. 1. गलति -लितुं), विगल्, गलितः -ता -तं भू,
पूतीभू, विली (c. 4. -लीयते -लेतुं), प्रविली, दुर्गन्धः -न्धा -न्धं भू, पूति-
गन्धिकः -का -कं भू.
PUTRESCENCE, *s.* गलनं, विगलनं, विलयः -यनं, पूतिः *f.*, पूतत्वं.
PUTRESCENT, *a.* गलन् -लन्ती -लत् (त्), विगलन् &c., विलीयमानः -ना -नं.
PUTRID, *a.* पूतः -ता -तं, पूतिगन्धः -न्धा -न्धं, दुर्गन्धः -न्धा -न्धं, दुर्गन्धी
-न्धनी -न्धि (न्), पूतिगन्धिकः -का -कं, उग्रगन्धः -न्धिः -न्धि, गलितः
-ता -तं, विगलितः &c., विलीनः -ना -नं.
PUTRIDNESS, PUTRIDITY, *s.* पूतत्वं -ता, पूतिः *f.*, दुर्गन्धता, दौर्गन्ध्यं, दौ-
र्गन्ध्याः *m.*, पूतिगन्धिता, गलितत्वं -ता, विगलितत्वं, विलीनता.
PUTTY, *s.* काचबन्धनलेपः, काचबन्धनयोग्यो विलेपः, उदपेयं.
To PUTTY, *v. a.* पूतीकृत्येन काचं पन्थ (c. 9. चमाति, यन्तुं).
To PUZZLE, *v. a.* मुद् (c. 10. मोहयति -यितुं), विमुद्, व्यामुद्, भम् (c. 10.
भ्रमयति -यितुं), भ्रान्तिं जन, निरुत्तरीकृ, मुद्भिभान्तिं कृ, शल्यं कृ. See
To POSE.
PUZZLE, *s.* (Enigma) मुदं, कूटं, प्रवृद्धिः *f.* -द्विधा. प्रहेलिका, जग-
लौपिका.—(Perplexity) व्यस्तता, मोहः, चामोहः, भ्रान्तिः *f.*, भ्रमः,
व्याकुलता, व्ययता, मुद्भिभान्तिः *f.*, मुद्भिभ्रमः.
PUZZLED, *p. p.* मोहितः -ता -तं, विमोहितः &c., भ्रन्तः -न्ता -न्तं, सम्भ्रान्तः
&c., भ्रान्तहृदयः -या -यं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, निरुत्तरीकृतः -ता -तं,
इतिकर्तव्यतामृदः -दा -दं.
PUZZLE-HEAD, *a.* भ्रान्तमुद्भिः -द्विः -द्वि, व्यस्तमुद्भिः &c., जडमुद्भिः &c.
PUZZLING, *part. a.* भ्रमजनकः -का -कं, मोहजनकः &c. See PERPLEXING.
PYGMY, *s.* वामनः, खर्वः, खर्वः, वाममूर्तिः *m.*, ह्रस्वमूर्तिः, ह्रस्वकायः.
PYGMY, PYGMEAN, *a.* वामनः -ना -नं, वामनतनुः -नुः -नुः. See DWARFISH.
PYLORUS, *s.* जठरस्य अधःस्वमुखं, जठराधोमुखं, जठराधोद्वारं.
PYRAMID, *s.* सूच्यस्तम्भः, सूच्यकारस्तम्भः, शुषकाकारस्तम्भः, सूच्यः -ची *f.*,
शिखा, शङ्कुः *m.*, सूक्ष्मायस्तम्भः.
PYRAMIDAL, PYRAMIDICAL, *a.* सूच्यः -या -यं, सूच्यकारः -य -रं, सूच्य-
यस्तम्भाकारः &c., शुषकाकारः &c., सूक्ष्मायस्तम्भाकृतिः -तिः -ति, शङ्कु-
रूपः -पा -पं, शिखायुक्तः -ला -लं, शिखरी -रिणी &c.
PYRE, *s.* चितिः -नी *f.*, चिता, चित्वा, श्मशानाग्निः *m.* See PILE.
PYRITES, *s.* विटमायिकं, सुवर्णमायिकं, खर्वमायिकं, मायिकं, जायर्तः,
सुवर्णमुखी, कामारिः *m.*, मधुपातुः *m.*, खान्नेयप्रसरः; 'iron pyrites,'
नीलमुक्षिका, तप्तुलोयः -यकः; 'hepatic iron pyrites,' रूपमायिकं,
कांस्यमायिकं.
PYRITIC, *a.* मायिकसत्त्वनी -न्धनी &c., मायिकगुणकः -का -कं.
PYROTECHNY, *s.* ज्वरिनीक्रीडाविद्या, ज्वरिनीयक्रीडाविद्या, ज्वरिनिशिल्पं.
PYRRHIC, *s.* (Foot in prosody) सुम्रियः, लल.
PYRRHONIST, *s.* नास्तिकः, शास्त्रविश्वासी *m.* (न्), चापकाः, धर्मेनानन्दकः.

Q.

QUACK, *s.* (Cry of a duck or goose) हंसनादः, हंसरावः, हंसचो-
ह्वारः, झङ्कशब्दः.—(Empiric, pretender to medical skill) दुष्टि-
कित्तकः, मिथ्याचिकित्सकः, मिथ्यावेद्यः, चपवेद्यः, वैद्यमन्यः, वैद्यमाननी *m.*
(न्), चापुपेदानभिज्ञः.
647

QUA

To QUACK, *v. n.* हंसवद् नद् (c. 1. नदति -दितुं) or रु (c. 2. रीति,
रचितुं) or चीन्तु or कृ, हंसनादं कृ, झङ्क शब्दं कृ.—(Pretend to
medical skill) दुष्टिकित्तां कृ, मिथ्याचिकित्सनं कृ, चापुपेदविरोधेन
चिकित्सां कृ.
QUACKERY, *s.* दुष्टिकित्ता -त्तनं, मिथ्याचिकित्ता -त्तनं, चापुपेदविरुद्धा
चिकित्सा, चापुपेदानभिज्ञता.
QUADRAGESIMA, *s.* चत्वारिंशद्विषसोपवासः, चत्वारिंशदिनापवासः.
QUADRAGESIMAL, *a.* चत्वारिंशदिनोपवाससत्त्वनी -न्धनी -न्धि (न्).
QUADRANGLE, *s.* चतुरस्रं, चतुष्कोणः, चतुर्भुजः; 'formed by four
houses,' चतुःशालं -ला -लकं, चतुरशाला, प्रकोष्ठः.
QUADRANGULAR, *a.* चतुष्कोणः -ला -लं, चतुरस्रः -स्र -सं, चतुर्भुजः -जा -जं.
QUADRANT, *s.* (Fourth part) पादः, चतुर्धभागः, तुरीयभागः.—(Of a
circle) चतुर्लपादः, चित्र्या, पदं.—(The instrument) तुरीययन्त्रं,
सूर्ययन्त्रं.
QUADRATE, *To* QUADRATE, *see* SQUARE, *To* SQUARE.
QUADRATIC, *a.* चतुष्कोणीयः -या -यं, वर्गीयः -या -यं, चतुरस्रीयः &c.
QUADRATURE, *s.* (Of a circle, &c.) वर्गीकरणं.
QUADRENNIAL, *a.* चतुर्वर्षीयः -या -यं, चातुर्वर्षिकः -की कं, चातुर्दिकः &c.
QUADRILATERAL, *a.* चतुर्भुजः -जा -जं, चतुःपार्श्वीयः -या -यं, चतुःपार्श्वः
-श्वी -श्वं, चतुःपार्श्वयुक्तः -स्त -स्तं, चतुःपार्श्वविशिष्टः -ष्ट -ष्टं.
QUADRILITERAL, *a.* चतुरधरः -रा -रं, चतुर्वर्षीः -वर्ष -वर्षं.
QUADRILLE, *s.* चतुर्नृत्यं, सम्मुखस्थानां स्त्रीपुरुषाणां नृत्यं.
QUADRIMESTRAL, *a.* चतुर्मासः -स्या -स्यं, चातुर्मासिकः -की -कं.
QUADRIPARTITE, *a.* चतुर्विधः -धा -धं, चतुर्भागः -गा -गं, चतुर्विभागः &c.
QUADRISYLLABLE, *s.* चतुरधरं, चतुरधरविशिष्टः शब्दः, चतुरधरः शब्दः.
QUADRIVIAL, *a.* चतुष्पथीयः -या -यं, चतुर्धर्मीयः -या -यं.
QUADRIVIVUM, *s.* (Place where four roads meet) चतुर्गणं, चतुर्धर्मी.
QUADRUPED, *s.* चतुष्पदः -द्वी, चतुष्पादः, चतुष्पाद *m. f. m.*, चतुष्पादः
पशुः, चतुष्पदपशुः *m.*, चतुष्पदमाखी *m.* (न्), चतुर्गतिः -तिः -ति.
QUADRUPLE, *a.* चतुर्गुणः -या -यं, चतुर्विधः -धा -धं, चतुर्धयः -यो -यं.
To QUADRUPLE, QUADRUPPLICATE, *v. a.* चतुर्गुणं -यां कृ, चतुर्गुणोक्तं,
चतुर्विधीकृ.
To QUAFF, *v. a.* पाहुत्येन पा (c. 1. पिबति पातुं) or जापा or निभा.
QUAFFED, *p. p.* पीतः -ता -तं, जापीतः -ता -तं, निपीतः -ता -तं.
QUAFFER, *s.* पाता *m.* (न्), पायी *m.* (न्), चतिपायी *m.*, पशुपायी.
QUAGGY, *a.* पङ्क्तिः -ला -लं, पङ्क्तिमयः -यो -यं, पङ्क्तिः -स्त -स्तं.
QUAGMIRE, *s.* पङ्क्तिः, कुपङ्क्तिः, पङ्क्तिभूः *f.*, कादमभूमिः *f.*, सपङ्क्तिभूमिः *f.*,
पङ्क्तिवेदः, जतूपभूः *f.*, पङ्क्तिस्थानं.
To QUAIL, *v. n.* कम्प (c. 1. कम्पते -न्मितुं), प्रकम्प, विकम्प, चद् (c. 1.
सीदति, सन्तुं), चपसद्, चिपद्, चि in pass. (द्योयते), प्रली (c. 4.
-लीयते -लेतुं).
QUAIL, *s.* (The bird) वर्सिका, वर्सकः, वर्सकपक्षी *m.* (न्), कपिखेलः,
गच्छिकायः, लायः, लायकः, गरुडोपी *m.* (न्), भारती, विष्णुलिङ्गी.
QUAINT, *a.* (Odd) विलक्षणः -या -यं, असङ्गतः -ता -तं, चपचपः -पा
-पं, प्राचीनरीतिगुणः -पा -पं.—(Over exact) चतिनूत्याः -स्त -स्तं.
QUAINTLY, *adv.* विलक्षणं, वैलक्षण्येन, असङ्गतं, प्राचीनरीतिगुण्येन.
QUAINTNESS, *s.* वैलक्षण्यं, विलक्षणता, असङ्गतत्वं, चपचपता, चतिनूद्यता.
To QUAKE, *v. n.* कम्प (c. 1. कम्पते -न्मितुं), प्रकम्प, विकम्प, चमिकम्प,
वेप् (c. 1. वेपते -यितुं), प्रवेप्, चम् (c. 4. चम्पति -यितुं), चित्रम्, उद्विग्नं
(c. 6. -चिनते -यितुं), झल (c. 1. झलति -लितुं), चिहल, प्रहल.
QUAKE, *s.* धन्नाः, प्रकम्पः, उल्कम्पः, कम्पनं, वेपनं, प्रवेपणं, वेपपुः *m.*

QUA

QUAKER, *s.* कम्पान्तिवतः -ता, कम्पनः -ता, कम्पमानः -ता, कम्पनः.
 QUAKING, *part.* कम्पमानः -ता -नं, वेपमानः -ता -नं, कम्पितः -ता -नं.
 QUALIFICATION, *s.* (That which fits a person for any office, &c.) योग्यता, उपयुक्तता, उपयोगिता, धनता, कार्यक्षमता, गुणविशिष्टता, गुणवैशिष्ट्यं, गुणता.—(Endowment) गुणः, विशेषणं.—(Modification, limitation) न्याया, नियमनं, परिच्छेदः -दनं, चयच्छेदः -दनं, शून्यं, परिमितत्वं, निषतत्वं, परिहारः, शून्यत्वं, शून्यीकरणं, विशेषः; 'without qualification,' अविशेषणः -ता -नं.
 QUALIFIED, *p. p.* (Fitted) योग्यः -ग्या -ग्यं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, उपयोगी -गिनी -गि (न्), धनः -ना -नं, कार्यक्षमः -ना -नं, कर्मक्षमः &c., चतुर्होत्रः -या -यं, उचितः -ता -तं, पर्याप्तः -ता -तं, गुणवान् -वतो -वत् (न्), गुणी &c., गुणोपेतः -ता -तं.—(Modified) नियमितः -ता -तं, निषतः &c., निषदः -दा -दं, सन्यासः -दा -दं, सपरिहारः -या -यं, परिमितः -ता -तं, परिच्छिन्नः -ना -नं, शमितः &c.
 To QUALIFY, *v. a.* (Make fit) योग्यं -ग्या कृ, उपयुक्तं -क्ता कृ, धनं -नां कृ, कार्यक्षमं -नां कृ, उपयोगिनं -गिनीं कृ, पर्याप्तं -तां कृ, गुणवन् -वतो कृ, योग्यं कृ, धनीं कृ, उपयुक्तगुणान् दा.—(Modify, limit, diminish) नियम् (c. 1. -यच्छति -यन्ति), नियम् (c. 9. -यच्छति -यन्ति), सन्यासं -दा कृ, परिहारं -दा कृ, सपरिहारं -दा कृ, परिच्छिद्. शम्, उपशम्, प्रशम्, शून्यं कृ, हम्, लुप्.
 QUALITY, *s.* (Property) गुणः, धर्मः; 'good quality,' सुगुणः, सुगुणः गुणः; 'possessed of good qualities,' सद्गुणः -या -यं, गुणी -गिनी -गि (न्); सद्गुणी &c., सुगुणी &c., गुणवान् -वतो -वत् (न्), गुणान्वितः -ता -तं, गुणोपेतः -ता -तं, गुणसागरः -रा -रं, गुणाकारः -रा -रं, गुणयुक्तः -क्ता -क्तं, गुणाश्रयः -या -यं; 'the possession of good qualities,' गुणता, गुणपता; 'destitute of them,' गुणहीनः -ना -नं; 'the loss of them,' गुणभङ्गः; 'a collection or heap of them,' गुणसंग्रहः, गुणीयं, गुणपूगं; 'variety of quality,' गुणानरः; 'bad quality,' दुर्गुणः -रं, अयगुणः, असद्गुणः; 'possessed of bad qualities,' दुर्गुणी &c.; 'essential or inherent quality,' जन्मगतधर्मः, वस्तुशक्तिः *f.*—(Distinguishing property) धर्मः, भावः, स्वभावः, विशेषगुणः, विशेषधर्मः, विशेषः, लक्ष्यं, गुणलक्ष्यं, स्वभावलक्ष्यं, रूपं, स्वरूपं, शीलः -लं.—(Nature, disposition) भावः, स्वभावः, प्रकृतिः *f.*, शीलः -लता; 'good quality,' सद्भावः.—(Character, whether good or bad) भावः, सदसद्भावः, गुणगुणं, गुणायुगलं, सत्त्वं, सत्त्वानसत्त्वं.—(High rank) श्रेष्ठपदं, पदश्रेष्ठता उद्भूतपदं, पदोद्भूतता, कुलीनता.—(People of rank) कुलीनपरीः, श्रेष्ठपदत्वाः *m. pl.*, कुलीनजनताः *m. pl.* कीलीनं.
 QUALM, *s.* (Nausea) यमनेच्छा, विषमिषा, उल्लेखः.—(Of conscience) मनस्तापः, चलाःकरतापः, ईषतापः, ईषतस्तापः, पश्चात्तापः.
 QUALMISH, *a.* यमनेच्छुः -ल्लुः -ल्लुः, विषमिषुः &c., यमनोल्लुः -ल्ला -ल्लं.
 QUANDARY, *s.* सन्देहः, संशयः, सम्भनः, चञ्चलता, चानोदः.
 QUANTITY, *s.* (Magnitude, a mass or collection of indeterminate dimensions) परिमाणं, प्रमाणं, परिमितः *f.*, मानं, मात्रा, भागः, चंद्रा; 'a quantity of water equivalent to a piece of gold,' सुवर्णसमस्तनो or सुवर्णसमस्तपरिमाणो or सुवर्णसमस्तपरिमाणो मल्लंशः.—(Great quantity, abundance) बाहुल्यं, बहुल्यं -ता, प्राचुर्यं, प्रचुरता, प्रायः, चापिक्लं, महभागः or expressed by the adjectives बहु, प्रचुर, अपिक्ल prefixed; 'in great quantities,' बाहुल्येन, बहुशब्द, चनेकशब्द, प्राचुर्येण.—(Great quantity, collection) सङ्घः, निषयः, प्रचयः, सङ्घः, वृद्धं, घोषः, संग्रहः, मुञ्चः.

QUA

राशिः *m.*, पूगः, पुङ्गः -ङ्गं, निषहः, वाटः. See HEAP.—(Small quantity) अल्पभागः, अल्पशः, अल्प -त्विका, अल्पमात्रं, मात्रा, कोकं, मुष्टिमात्रं, मुष्टिपरिमाणं; 'in small quantities,' अल्पशब्द, see LITTLE.—(Measure, in prosody) मात्रा.—(In arithmetic or algebra) राशिः *m. f.*; 'known quantity,' व्यक्तराशिः *m. f.*, रूपः; 'unknown quantity,' अव्यक्तराशिः, अव्यक्तः; 'negative,' व्ययः; 'infinite,' अनन्तराशिः; 'figurative,' ध्वेयराशिः.
 QUANTUM, *s.* परिमाणं, निरूपितांशः, निरूपितभागः, उपयुक्तभागः.
 QUARANTINE, *s.* चत्वारिंशद्विंशत्यंशं गमनागमननिषेधः or संसर्गनिषेधः, चत्वारिंशद्विंशत्यंशं गमनागमननिषेधः.
 QUARREL, *s.* विवादः, कलहः -हं, वाग्मुहं, वाक्कलहः -हं, वादमुहं, विप्रलपः, वाक्कलिः *m.*, विस्वादः, विप्रयोगः, विप्रतिपत्तिः *f.*, द्वन्द्वः, द्वेषः, विरोधोक्तिः *f.*, वाग्विरोधः, मैत्रीभङ्गः, सोद्वेदभङ्गः, वैरं, वैरिता; 'quarrel in fun,' क्रीडाकलहः.
 To QUARREL, *v. n.* कलहं कृ, कलहं (nom. कलहायते), विवद् (c. 1. -वदते -दिहते), विस्वद, विप्रलप् (c. 1. -लपति -पितुः), व्यक्लुश (c. 1. -क्लुशति -क्लुशते), वाक्कलहं कृ, वाग्मुहं कृ, युष् (c. 4. युष्ते, योद्धुः), वैरं (nom. वैरायते), द्वन्द्वं कृ.
 QUARRELER, *s.* विवादो *m.* (न्), कलहकारी *m.* (न्), कलिकारकः.
 QUARRELLING, *s.* कलहकरणं, विवादकरणं, व्यक्लुशानं, कल्लनं.
 QUARRELSOME, *a.* कलहकारी -रिणी -रि (न्), कलहकार -री -रं, कलहप्रियः -या -यं, कलिकारी &c., कलिकारकः -का -कं, कलिप्रियः -या -यं, विवादार्थी -रिषी &c., विवादो &c., विवादशालः -ला -लं, विवादप्रियः -या -यं, युष्नुः -नुः, सङ्घः -न्दा -न्दं, शीघ्रक्रोधी &c., चातुक्रोधी &c., क्रोधाशालः &c.
 QUARRELSOMENESS, *s.* कलहकारिता, विवादशीलता, क्रोधाशीलता, युष्नुता.
 QUARRY, *s.* (For stone) छादरः, खनिः -नी *f.*, खानिः -नी *m. f.*, प्रस्तरखानिः *f.*, पाषाणखली, पाषाणखानं, पाषाणखन्दः, प्रस्तरखनिः-खित्वाणं, पाषाणभूमिः *f.*—(Of a hawk, &c.) श्येगानुभूतः पक्षी, श्येगानुभूतं पक्ष्यादि, खानिषं.
 QUARRYMAN, *s.* प्रस्तरखनकः, पाषाणखनकः, पाषाणखनिषः.
 QUART, *s.* कुड्यः, अर्धप्रत्यक्ष चतुर्थांशः or पादः.
 QUARTAN, *s.* (Ague) चातुर्बेदः, चातुर्बेदः, आहिकः.
 QUARTER, *s.* (Fourth part) पादः, चतुर्थांशः, चतुर्थभागः, तृतीयभागः, तुरीयांशः, तुरीयः, चतुर्थभागः, पादिकः, पादिनः, अर्धैष्टः, ङः; 'three quarters, or a whole minus a quarter,' पादोनः -ता -नं.—(Region or quarter of the sky) दिक् *f.* (श्), दिशा, दिशाः *f.* (श्), चाशा, काशा, ककुब् *f.*, हरिर् *f.*, दिग्विभागः, सनिः -नी *m. f.*, विदेशिनी; the four quarters are, East प्राची, पृथ्वीदिक् *f.*, पृथ्वीकाशा, South चवाची, दायिणा, दक्षिणाशा, West प्रतीची, पश्चिमाशा, पश्चिमकाशा, North उदोची, उत्तरा, उन्नराशा; 'intermediate quarter or point,' विदिक् *f.* (श्), प्रदिक्, अर्धदिशः; these are 'South-east,' दक्षिणपूर्वा; 'South-west,' नैर्ऋतिः *f.*, दक्षिणपश्चिमा; 'North-west,' वायवी, पश्चादुत्तरा, पश्चादुदोची, उत्तरपश्चिमा; 'North-east,' प्रागुत्तरा, प्रागुदोची, उत्तरपूर्वा; 'Regent of a quarter,' दिक्पालः, लोकपालः; 'the eight regents,' अष्टदिक्पालाः *m. pl.*, see REGENT; 'quarter of the wind,' वायवी; 'from every quarter,' चतुर्दिग्भ्यः; 'in every quarter,' चतुर्दिग्भ्यः; 'from various quarters,' नानादिग्भ्यः.—(Region, in general) देशः, प्रदेशः, उद्देशः, अर्धदेशः; 'from various quarters,' नानादिग्भ्यः, नानादिदेश्येभ्यः.—(Quarters, lodgings) वासस्थानं, आवासस्थानं,

दत्तमित्याने, दत्तः *f.*, निपनतिः *f.*, निवेतनं: 'of an army,' सैन्य-निवेतः -जनं, सैन्यनिवेतः -नचं, दत्तस्तिः *f.*, सैन्यस्तिः *f.*, दत्तः; 'head-quarters,' सेनापतिनिवेतः -नचं.—(Indulgence shewn in battle) वीरदानं, श्रावदानं. दत्ता. दत्ता, कृपा, धनः; 'quarter shall be given to him,' तत्त दत्ता or धनो भविष्यति; 'quarter!' दत्त, दत्त, दत्त, दत्त.—(Quarter of a year) वत्सरपादः, मासत्रयं, त्रिमासः.—(Close quarters) दारुणाद्वि, इलाहस्ति; 'to come to close quarters in battle,' दारुणुदं दृ.

To QUARTER, *v. a.* (Divide into four parts) चतुर्भागीकृतं. चतुर्शीकृतं, चतुर्धा कृतं, चतुर्धा गच्छ or विभज् or विच्छिद्, चतुर्भागः कृतं, चतुः-खण्डः कृतं.—(Lodge) घरं in caus.

To QUARTER, *v. n.* (Lodge) घरं, निपत्, प्रतिपत्, दानं कृतं.

QUARTER-DAY, *s.* पाददिनं, पाददिवसः, वत्सरपाददिवसः, त्रिमासादिनं.

QUARTER-DECK, *s.* नौपट्टस्य पश्चिमभागः or उत्तरभागः.

QUARTERED, *p. p.* चतुर्भागीकृतः -ता -तं, चतुर्धा विभजः -ता -तं, चतुर्धा खण्डितः -ता -तं.—(Lodged) वासितः -ता -तं.

QUARTERLY, *a.* त्रैमासिकः -को -कं, त्रिमासीनः -ता -तं, पादिकः -जी -कं.

QUARTERLY, *adv.* त्रिमासाने, मासत्रयाने, मासत्रयावसाने.

QUARTO, *s.* चतुःपदकपुस्तकं, चतुःफलकपुस्तकं, चतुःपत्रकः -कं.

QUARTZ, *s.* काचनरिः *m.*, मितामणिः, स्फटिकः. See CRYSTAL.

To QUASH, *v. a.* (Crush, subdue) खण्ड, मृद, दम्, मृदम्, परानि, वशीकृतं.—(Annul) लुप् (c. 6. लुम्पति, लोभं), लोपं कृतं, खण्ड, निपूतं in caus., प्रचारनिवर्तनं कृतं, प्रचारखण्डनं कृतं, प्रपत्तिभङ्गं कृतं, प्रपत्त्य-तिरुद्धनं कृतं, नियमोच्छेदं कृतं.

QUASI, Expressed by कु, कस्य, देशीय, देश्य &c. in comp.; as, 'a quasi-poet,' कुकविः *m.*, कविकस्यः, कविदेशीयः; 'a quasi king,' राजदेशीयः.

QUATERNARY, QUATTION, *s.* चतुष्टयं, चतुष्कं.

QUATHAIN, *s.* चतुष्पादकविता, चतुष्पदजविता, चतुष्पदश्लोकः.

To QUAVE, *v. n.* (Sing with tremor of the voice) खरभङ्गेन or खरकन्धेन or कम्पनखरेण गे (c. 1. गायति, गातुं), शारीरं कृतं.—(Vibrate) कम्प, क्कु.

QUAVER, *s.* (In singing) शारीर -रं, खरकन्धः, खरभङ्गः.—(Note in music) गान्यर्धविधानां शीघ्रतालमूषकं चिह्नं.

QUAY, *s.* यष्टः, यष्टी, उन्नयनस्थानं, नौकोत्तरस्थानं, गुल्फः.

QUEAN, *s.* पत्न्यकी, पुंघली, कुलटा, गणिका, भद्रा, वारस्त्री.

QUEEN, *s.* (Wife of a king) राजपत्नी, राजमहिषी, महिषी, राज्ञी, देवी, नृपपत्नी, नृपवत्सभा, महिनी; 'principal queen, one who has been inaugurated and crowned,' पट्टमहिषी, पट्टदेवी, पट्ट-भिषिक्तपत्नी; 'queen mother,' राजजननी.—(Woman who is the sovereign of a kingdom) राज्ञी, राज्यकारिणी महिषी.—(At chess) प्रधानः.

QUEENLY, QUEENLIKE, *a.* राज्ञीसदृशः -शी -शं, राज्ञीयोग्यः -ग्या -ग्यं.

QUEEN'S METAL, *s.* कांस्यं -स्यकं, कंसः -सं, कंशः -शं.

QUEER, *a.* विलक्षणः -या -यं, असङ्गतः -ता -तं, अपरुपः -पा -पं.

QUEERLY, *adv.* विलक्षणं, विलक्षण्येन, असङ्गतं, अपरुपं, अतुलं.

QUEERNESS, *s.* विलक्षणता, विलक्षण्यं, असङ्गततं, अपरुपता, अतुलता.

To QUELL, *v. a.* (Cause to cease, allay) निवृत् (c. 10. शमयति -यितुं), शम् (c. 10. शमयति -यितुं), प्रशम्, उपशम्.—(Subdue, crush)

(82) दम्, मृदम्, परानि, खण्ड, मृद, वशीकृतं.

QUELLED, *p. p.* निवर्तितः -ता -तं, शमितः -ता -तं, परानितः &c., वशीकृतः &c.

QUELLER, *s.* परानेता *m.* (नृ), परानयी *m.* (नृ), दमकः, शमकः.

To QUENCH, *v. a.* (Extinguish) निवृत् in caus. (-यापयति -यितुं), प्राप्. (c. 10. शमयति -यितुं) उपशम्, प्रशम्.—(Allay) शम्, उपशम्, मृदम्, शान्तिं कृतं; to quench the thirst, 'नृणां चिद् (c. 7. चिन्ति, चिन्तुं), नृणां देहं कृतं, नृणां शान्तिं कृतं, नृणां शम्, पिपासाच्छेदं कृतं, पिपासाविच्छेदं कृतं, चैतृष्यं कृतं.

QUENCHABLE, *a.* शमनीयः -या -यं, शान्यः -म्या -म्यं, विच्छेदनीयः -या -यं.

QUENCHED, *p. p.* शमितः -ता -तं, निवृत्तः -या -यं, छिन्नः -चा -चं, विच्छिन्नः &c.

QUENCHING, *s.* शमनं, शान्तिः *f.*, चेदः; 'of the thirst,' पिपासाविच्छेदः, नृणां चिदः.

QUENCHLESS, *s.* अशमनीयः -या -यं, अनिवृत्तः &c., अविच्छेदनीयः &c.

QUERIST, *s.* प्रश्न *m.* (पृ), पृच्छकः, प्रश्नकृतः. See INTERROGATOR.

QUERULOUS, *a.* विलापशीलः -ला -लं, विलपनशीलः &c., विलापो -पिनी -पि (नृ), विलापकारी -रिणी &c., परिदेवनशीलः &c., परिदेवनकारी &c., परिदेवी &c., परिदेवकः -का -कं.

QUERULOUSLY, *adv.* विलापेन, सविलापे, सपरिदेवेन, विलापशीलत्वात्.

QUERULOUSNESS, *s.* विलापशीलता -त्वं, विलापकारित्वं, परिदेवनशीलता.

QUERY, *s.* प्रश्नः, आकांक्षा, आशङ्का, संशयः, सन्देहः, अनुयोगः.

QUIET, *s.* अन्वेषणं, अनुसन्धानं, अनुसरणं, निहासा, शोधनं; 'in quest,' अन्वेषी -पिणी -पि (नृ), अर्थी -र्थिनी &c.

QUESTION, *s.* (Interrogatory) प्रश्नः, पृच्छा -च्छनं, प्रच्छनं -ना, अनुयोगः, पर्यनुयोगः, अनुयोजनं, सम्प्रश्नः, निहासा, आकांक्षा, आशङ्का, अर्थः; 'question and answer,' प्रश्नोत्तरः; 'a string of questions,' प्रश्नमाला, प्रश्नावलिः *f.*—(Inquiry, investigation) अनुसन्धानं, निहासा, निरूपणं, परीक्षा, पर्येषणा, विचारः -रणा, परीक्षा *f.*, वितर्कः.—(Subject of debate or controversy) वादविषयः, वादानुवाद-विषयः, वादास्पदं, विचारविषयः, विचारस्पदं, वितर्कविषयः; 'the topic in question,' प्रस्तुतविषयः, प्रस्तावः, प्रसङ्गः, प्रसङ्गः *f.*—(Doubt, subject of doubt) सन्देहः, संशयः, विवक्षाः, वितर्कः, शङ्का, आशङ्का.

To QUESTION, *v. a.* (Interrogate) प्रच्छ (c. 6. पृच्छति, प्रष्टुं), अनुप्रच्छ, परिप्रच्छ, समनुप्रच्छ, अभिप्रच्छ, प्रश्नं कृतं, पृच्छनं, प्रच्छनं कृतं, ज्ञा in des., (निहासति -ते -सितुं), अनुयुज्, प्रश्नेन परीक्ष्, प्रश्नोत्तरक्रमेण ज्ञा in des.—(Examine) परीक्ष्, अनुसन्धा, ज्ञा in des., निरूप्, विचर्.—(Doubt of dispute) शङ्क (c. 1. शङ्कते -क्षितुं), आशङ्क, अविशङ्क, परिशङ्क, विशङ्क, संशङ्क, संशयस्य -स्यां कृतं, सन्देहस्य -स्यां कृतं, विचर्, वितर्क.

QUESTIONABLE, *a.* शङ्कनीयः -या -यं, आशङ्कनीयः &c., शङ्काहः -हो -हं, विचार्यः -र्या -र्यं, विचारणीयः -या -यं, वितर्कः -र्का -र्कं, सन्दिग्धः -ग्धा -ग्धं, संशयस्य -स्या -स्यं, सन्देहस्यः &c., संशययुक्तः -क्ता -क्तं, संशयापन्नः -न्ता -न्तं, पैकालिकः -की -कं.

QUESTIONABLENESS, *s.* शङ्कनीयता, आशङ्कनीयता, विचार्यता, सन्दिग्धता.

QUESTIONABLY, *adv.* शङ्कनीये, आशङ्कनीये, सन्दिग्धे, शङ्कापूर्णे, संशङ्के.

QUESTIONARY, *a.* पश्चमयः -यो -यं, प्रश्नात्मकः -का -कं, पृच्छकः -का -कं.

QUESTIONED, *p. p.* (Interrogated) पृष्टः -ष्टा -ष्टं, अभिपृष्टः &c., अनुयुक्तः -क्ता -क्तं.—(Doubted) शङ्कितः -ता -तं, आशङ्कितः &c., संशयितः &c.

QUESTIONER, *s.* प्रश्न *m.* (पृ), पृच्छकः, प्रच्छकः, प्रश्नकर्त्ता *m.* (नृ), प्राप् *m.* (नृ), अनुयोजक *m.* (नृ), अनुयोगकृत *m.*, निहासः *m.*, निहासा-कारी *m.* (नृ), कथार्थिकः.

QUESTIONLESS, *adv.* असंशयं, अनाशङ्कनीयं, निःसंशयं, सुनिश्चितं.

QUIBBLE, *s.* वाक्छलं, वक्त्रोक्तिः *f.*, वक्त्रवाक्यं, वक्त्रभणितं, कैतववादः, अर्थ-पक्षः *f.*, छसपादः, कपटवादः, श्लेषः, अपदेशः, व्यपदेशः, अपलाप

QUI

TO QUIBBLE, v. n. वाक्कुलं कृ, वक्रोक्तिं कृ, अर्थापत्तिं कृ, वक्रं or वक्रपान्थं वद (c. 1. यदति-दिहं), अपदेशं कृ, अपलप्य, व्यपदिश, व्यपदिश.
QUIBLER, s. वाक्कुलकारी *m. (n.)*, अर्थापत्तिकृत् *m.*, वक्रोक्तिवादी *m. (n.)*.
QUIBLING, s. वाक्कुलकरणं, पक्षोक्तिः *f.*, अर्थापत्तिः *f.*, अर्थापत्तिकरणं.
QUICK, a. (Swift) शीघ्रः -मा -मं, त्वरितः -ता -तं, द्रुतः -ता -तं, तूयः -यौ -यै, सत्वर -रा -रं, त्वरान्वितः -ता -तं, धिप्रः -मा -मं. अविलम्बः -खा -खं, अविलम्बितः -ता -तं, अविलम्बो-दिनी-दि (न), द्रुत -रा -रं, अकुचिगतः &c.—(Quick in motion) त्वरितगतिः -तिः-ति, द्रुतगतिः &c., शीघ्रगः -गा -गं, शीघ्रगामी -मिनी -मि (न), वेगवान् -वती -वत् (न), महावेगः -गा -गं, अविलम्बगतिः &c.; 'a quick pace,' द्रुतपदं, अविलम्बितक्रमः.—(Quick in action) आशुकारी &c., धिप्रकारी &c., शीघ्रकारी &c., शीघ्रकामी -मौ -मै (न), अविलम्बितकामी &c.—(In apprehension) शीघ्रबुद्धिः -द्धिः-द्धि, शीघ्रबुद्धी &c. See SHARP; 'to be quick,' त्वरं (c. 1. त्वरते-रिहं), शीघ्र (nom. शीघ्रायते); 'be quick,' त्वरतां, त्वरस्व, सत्वरस्व.—(Living, moving with life) सजीवः -वा -वं, जीवी &c., जीवभूतः -ता -तं, पलितः -ता -तं, चलः -ला -लं, चलमानः -ना -नं, स्पन्दितः -ता -तं, स्पन्दमानः -ना -नं.—(Quick with child) पलितगर्भा, स्पन्दितगर्भा, गर्भवती, see PREGNANT.
QUICK, adv. शीघ्रं, त्वरितं, सत्वरं, धिप्रं, द्रुतं, आशु, शीघ्र in comp. See QUICKLY.
QUICK, s. (Sensitive part of the flesh, living flesh) मर्म *n. (n.)*, मर्मस्थलं, मर्मस्थानं, मर्मदेशः; 'to pierce to the quick,' मर्मं निद; 'cutting or piercing to the quick,' मर्मभेदः, मर्मस्पर्शनं, मर्मताडनं; 'that pierces to the quick,' मर्मभेदी-दिनी-दि (न), मर्मस्पर्क *m. f. n. (शु.)*, मर्मोविद.
TO QUICKEN, v. a. (Make alive) सजीवं-वां कृ, सजीवीकृ, जीव् (c. 10. जीवयति-यिहं), संजीव्, जीवं दा, जीवने दा.—(Accelerate) त्वरं (c. 10. त्वरयति-यिहं), सत्वरं, गतिं वृष् in caus., गतिवर्धनं कृ, शीघ्राकृ, धेप (nom. धेपयति-यिहं), द्रुततरं-रं कृ.—(Stimulate, incite) उद्दीप (c. 10. उद्दीपयति-यिहं), उत्तिज् (c. 10. तेजयति-यिहं), जीव्यं दा or वृष्, तेजो वृष्.
TO QUICKEN, v. n. (Become living) सजीवः -वा -वं भू, सजीवीभू, जीवित्वं प्राप्, जीवत्यं प्राप्.—(As a woman with child) स्पन्दं (c. 1. स्पन्दते-न्दिहं), चलं (c. 1. चलति-लिहं), चलितगर्भा भू, स्पन्दितगर्भा भू.—(Have increased motion) शीघ्रतरं or द्रुततरं गम् or चलं, शीघ्र (nom. शीघ्रायते), त्वरं (c. 1. त्वरते-रिहं).
QUICKENED, p. p. (Made alive) सजीवः -वा -वं, सजीवीकृतः -ता -तं, जीवभूतः &c., जीवितः &c.—(Accelerated) त्वरितः -ता -तं, चरितगतिः -तिः-ति, वेगितः &c.
QUICKENING, part. or a. जीवदः -दा -दं, उद्दीपकः -का -कं. See LIFE-GIVING.
QUICKENING, s. (Of the child in the womb) स्पन्दनं, गर्भचलनं, गर्भस्पन्दनं.
QUICK-LINE, s. तन्मयं, तन्मयकैरः -रं, तन्मलेपः, उष्णलेपः.
QUICKLY, adv. शीघ्रं, त्वरितं, सत्वरं, धिप्रं, द्रुतं, आशु, सहसा, तूयं, लघु, अविलम्बितं, अविलम्बं, अपलं, द्रुतपदं, अविलम्बितपदं, अरं, शीघ्र or त्वरित or धिप्र in comp.; as, 'going quickly,' शीघ्रगः -गा -गं, शीघ्रगामी &c., त्वरितगतिः; 'spoken quickly,' त्वरितोदितः -ता -तं; 'acting quickly,' शीघ्रकारी &c., धिप्रकारी &c., आशुकारी &c.—(Soon, without delay) अचिरेण, अचिरात्, सद्यस्, 650

QUI

आशु, सपदि, त्वरितं, अविलम्बेन.
QUICKNESS, s. शीघ्रता -न्, सत्वरता -न्, द्रुतता -न्, धिप्रता, जैन्वं, त्वरा, त्वरयं, अविलम्बः, लघुता, वेगिता.
QUICK-BAND, s. आर्द्रैरिक्तताः *pl.*, बलार्द्रैरिक्तताः, अनूपरिक्तताः, द्रवसिक्तताः.
QUICK-SCENTED, a. शीघ्रग्राहः -या -यं, तीक्ष्णग्राहः &c., सूक्ष्मग्राहः &c.
QUICK-SIGHTED, QUICK-EYED, a. शीघ्रदृष्टिः -ष्टिः-ष्टि, तीक्ष्णदृष्टिः &c., सूक्ष्मदृष्टिः &c., सूक्ष्मदृष्टी -र्षिनी -र्षि (न), मखरदृष्टिः &c.
QUICK-SIGHTEDNESS, s. सूक्ष्मदृष्टिता, दृष्टिसूक्ष्मता, दृष्टितीक्ष्णता, सूक्ष्मदृष्टिः *f.*
QUICKSILVER, s. पारदः, पाट, पारतः, रसः, रसधानुः *m.*, दिव्यरसः, सिद्धधातुः *m.*, रसपानः, रसनाथः, चपलः, सुतः -तं, रेतस् *m.*, दारदः, खलमूर्तिः *f.*, देहदः, पतङ्गं, खेचरः, मृदुनाशकः, रुद्रनं, शिववीर्यं, हर्ष-पीर्यं, ज्योतिः, ज्वरः, मुकुन्दः, अचित्तमः -ता -तं, योगवाही.
QUICK-WITTED, a. शीघ्रबुद्धिः -द्धिः-द्धि, सूक्ष्मबुद्धिः &c., तीक्ष्णबुद्धिः &c.
QUIESCENCE, s. ज्ञानता, ज्ञानिः *f.*, निश्चलता, चपलता, निश्चल्यं, चल-नाभावः, निश्चलभावः, चेष्टानिषृतिः *f.*, चेष्टाभावः, निषृतिः *f.*, नि-र्वृतिः *f.*, विद्यामः, विद्यानिः *f.*, स्थिरता, समाधानं; 'of mind,' मनः-ज्ञानिः *f.*, सोमनस्यं.
QUIESCENT, a. निश्चलः -ला -लं, चपलः &c., चपल -रा -रं, निश्चेष्टः -ष्टा -ष्ट, निवृत्तचेष्टः &c., ज्ञानः -ना -नं, स्थिरः -रा -रं, समाहितः -ता -तं, सुसमाहितः &c., निर्वृतः -ता -तं, निवृत्तः -ता -तं, विरतः -ता -तं.—(In grammar) अनुच्चारितः -ता -तं, लुप्तोच्चार -रा -रं; 'quiescent mark,' विरामः.
QUIET, a. (Not moving) निश्चलः -ला -लं, चपलः -ला -लं, अपट -रा -रं, स्थिर -रा -रं, सुस्थिर &c.—(Calm, not agitated, at rest) ज्ञानः -ना -नं, प्रज्ञानः &c., उपज्ञानः &c., निज्ञानः &c., ज्ञानितः -ता -तं, ज्ञानी -मिनी -मि (न), सुस्थिर -रा -रं, स्थिर -रा -रं, खस्यः -स्या -स्यं, अक्षुब्धः -या -यं, अय्याकुलः -ला -लं, गिराकुलः &c., समाहितः -ता -तं, विप्रान्तः -ना -नं, निर्वृतः -ता -तं, निवृत्तः -ता -तं.—(Free from wind) निर्वितः -ता -तं, निवृत्तवातः &c., निवृत्तवायुः -युः-यु.—(Mild, gentle) सौम्यः -न्या -न्यं, सौम्यवृत्तिः -तिः-ति, मृदुः -दी -दु, मन्दः -न्दा -न्दं, अनुग्रहः -या -यं, असाहसितः -वी -कं, अपरुहः -खा -खं.—(Unmolested) निर्विप्रः -ता -तं, अनि-प्रितः -ता -तं, निरुपद्रवः -वा -वं, निरुपमवः &c., निष्कलङ्कः -ला -कं, अपापः -या -यं, अप्रतिपन्धः -न्या -न्यं, प्रतिपन्धहीनः -ना -नं, खस्यः -स्या -स्यं.—(Silent) वृष्णीकः -का -कं, निःशब्दः -न्दा -न्दं, निःशब्दः &c.; 'be quiet!' वृष्णीकः, वृष्णीकास्तनी, निरामः.
QUIET, s. ज्ञानिः, ज्ञानः, ज्ञानता, प्रज्ञानिः *f.*, उपज्ञानः, निर्वृतिः *f.*, निर्वृ-तिः *f.*, विद्यामः, विद्यानिः *f.*, खस्यता, साहस्यं, समाधानं, निरुपद्रवता, उपद्रवभावः, निर्विप्रता, निरुपमवता, प्रतिपन्धहीनता, प्रतिपन्धभावः, निष्कलङ्कत्वं, कलङ्काभावः, निश्चलता, स्थिरता.
TO QUIET, v. a. शृ (c. 10. शमयति-यिहं), प्रशम्, उपशम्, शान् or शान् (c. 10. शान्तयति-यिहं), अभिशान्, परिशान्, उपशान्, निवृत् (c. 10. वृत्तयति-यिहं), विरम् (c. 10. रमयति-यिहं), निवि-म्रीकृ, निरुपद्रवीकृ, निश्चलीकृ, स्थिरीकृ.
QUIETISM, s. ज्ञानः, ज्ञानिः *f.*, निवृत्तिमार्गः, वैराग्यं. According to the Vedānta system there are six stages of this state, or six duties to be performed by him who practices it, viz. यज्ञा, समाधानं, त्रितिक्षा, उपरतिः *f.*, दमः, ज्ञानं.
QUIETIST, s. वेदान्ती *m. (n.)*, वेदान्तज्ञः, वेदान्तगः, वेदान्तवेदी *m. (n.)*, वेदान्तमार्गी *m. (n.)*, वेदान्ताधिकारी *m.*, निवृत्तमार्गी *m.*
QUIETLY, adv. शान्तं, ज्ञान्ता, स्वयं, निर्वृतिपूर्व, शान्तवत्, अय्याकुलं,

&c., उत्सृज्य-या-यं, वितर्जितः &c., उन्मिक्तः &c., प्रोन्मिक्तः &c.
 QUIVER, s. नृणः-या-यो, नृणीरः, शरीरिः m., इयुषिः m., शराश्रयः
 यायाश्रयः, निपङ्गः, अपासङ्गः, उपासङ्गः, नुलसारणी, खोलिः f. ;
 'having a quiver,' नृणी-रिनी &c. ; 'carrying one,' धृतेयुषिः
 -रिः-रि, नृणपरः-रा-रं.
 To QUIVER, v. n. स्फुर- (c. 6. स्फुरति-रितुं), प्रस्फुर, विस्फुर, कम्प (c. 1.
 कम्पते-म्यितुं), विकम्प, प्रकम्प, सन्निकम्प, स्पन्द (c. 1. स्पन्दते-रितुं),
 परिस्पन्द, वेप (c. 1. वेपते-रितुं), प्रवेप, चस् (c. 4. चस्पति-सितुं),
 विचस्, ढल (c. 1. ढलति-रितुं), पिहल, म्दलः ; 'his lips quiver,'
 खोधापरौ स्फुरतः ; 'his lip quivers,' अपरः स्फुरति ; 'his arm
 quivered,' बाहुः पुस्फुरे.
 QUIVERED, a. नृणी-रिनी-रि (नृ), धृतेयुषिः-रिः-रि, सन्वृज्य-या-यं.
 QUIVERING, part. or a. स्फुरन्-रन्तो-रन्तं (नृ), स्फुरितः-न्ता-न्तं, प्रस्फु-
 रितः &c., स्पन्दमानः-न्ता-न्तं, स्पन्दितः &c., कम्पमानः-न्ता-न्तं, प्रक-
 म्पमानः &c., सन्निकम्पितः &c., वेपमानः-न्ता-न्तं, सक्म्प-म्या-म्यं,
 चक्मलः-ल्ला-ल्लं ; 'having a quivering lip,' स्फुरितापरः-रा-रं,
 प्रस्फुरितापरः &c., स्फुरदोशी-रिनी-रि &c.
 QUIVERING, s. स्फुरत्तं, स्फुरति, विस्फुरत्तं, प्रस्फुरत्तं, स्फूर्त्तैः f., स्पन्दनं,
 कम्पनं, वेपनं ; 'of the lip,' अपरस्फुरत्तं.
 QUIZ, s. (Odd fellow) अपहृषन्नः, पिलघञ्जनः.—(One who ridi-
 cules others) उपहासकः, अपहृषकः, परिहासकृन् m., अघहाकारो m.
 To QUIZ, r. a. अपहृस् (c. 1. हसति-सितुं), अघहृस्, अघहासभूमिं कृ,
 अघहासस्पदं कृ, अघहास्यदं कृ, अघहासमिं कृ, अघहृष्य.
 QUOIF, QUOIFFURE, QUOIN see COIF, COIFFURE, &c.
 QUOIT, s. (Circular ring of iron) चक्रं, लोहचक्रं, लोहचक्रं, उदृन्तः
 ; 'game of quoits,' चक्रक्रीडा.
 To QUOIT, v. a. लोहचक्राणि धिप्य (c. 6. धिपति, ध्येयं), चक्रक्रीडां कृ.
 QUONDAM, a. पृथः-धी-धै, प्राकनः-नो-नं. See FORMER.
 QUORUM, s. कार्यनिर्वाहप्रसंख्या, कार्यनिर्वाहोपयुक्तसंख्या, कार्यन्यायि-
 होचितसंख्या, कार्यनिर्वाहप्रसंख्या, कार्यन्यायकावरसंख्या.
 QUOTA, s. उपयुक्तभागः, उपयुक्तभागः, यथायोग्यांशः, यथोचितभागः.
 QUOTATION, s. (The act) अघतरणं, अघतरणं, उदरः, उदरं, उप-
 न्यासः. उपन्यासनं, of the Vedas श्रुतादानं.—(Passage quoted)
 उपन्यासकायं, उदृतपायं, उपन्यासपथं, उदृतलेखः, अघतारितपायं.
 उपनीतपायं, प्रनाशार्थं अनुकल्पनोदृतम् अनुवादकपायं.
 To QUOTE, v. a. अघृन् (c. 10. तारयति-यितुं), अघतरणं कृ, उपन्या-
 स (c. 4. अस्पति-रितुं), उपन्यासं कृ, उदृ (c. 1. हसति-रितुं), उदरं
 कृ, प्रनाशार्थं अनुकल्पनपाद् अनुवादकपायम् उदृ or उपनी (c. 1.
 -नयति-नेतुं).
 QUOTED, p. p. अघतारितः-रौ-रं, अघतारितः-न्ता-न्तं, उदृतः-न्ता-न्तं,
 उपन्यासः-न्ता-न्तं, प्रनाशार्थं उपनीतः-न्ता-न्तं.
 QUOTIA, f. defect. Expressed by चाह, उवाच &c.
 QUOTIDIAN a. प्रासाहिकः-को-कं, प्रासाहिकः &c., रेकाहिकः &c.,
 अन्वाहिकः &c., प्रतिदिनिकः &c., साहिकः &c., पान्येयुक्तः-न्ता-न्तं ;
 'fever,' प्रासाहिकचक्रः, अन्वेयुक्तः.
 QUOTIENT, s. लुमिः f., चान्नं, फलं, धेवफलं, भागः.
 R.
 RABBIT, s. शशः, शशाकः, लसकयैः, लोमकयैः-रैकः, मृदुलोमकः ; 'its
 skin,' शशोयैः, शशलोम m. (नृ), शशाचमै n, शशाकानि.
 RABBLE, s. अन्वजातीयाः m. pl., प्राकृतजनताः m. pl., अन्वाः m. pl.,
 8 D

खला: *m. pl.*, हीनवर्णी: *m. pl.*, पृथग्जन: *m. pl.*, अधमजातीया: *m. pl.*, अधमजनसमूह: , नीचजनसमूह: , प्राकृतजनसमूह: .
RABID, *a.* उन्मत्त: -त्ता -त्तं, उन्माद: -दा -दं, उन्मादवान् -वती -वत् (न्), भक्त: -त्ता -त्तं, प्रमद: -दा -दं, वातुल: -ला -लं; 'a rabid dog,' 'खलकः', 'खलकः'.
RABIDLY, *adv.* उन्मत्तवत्, मत्तवत्, सोन्मादं, उन्मादेन, प्रमदवत्.
RABIDNESS, *s.* उन्मत्तता, उन्मादः, सोन्मादता, प्रमदता. *See* MADNESS.
RACE, *s.* (Lineage) वंशः, सन्तति: *f.*, सन्तानः, सन्तयः, कुलं, जाति: *f.*, सन्तवायः, गोत्रं, वंशपरम्परा, वंशावलि: *f.*, वंशविवर्तित: *f.*, पुत्रपौत्रा-दिवंशपरम्परा, तन्तु: *m.*, अभिजनः, प्रवरं, वर्णः, जननं, जनकं, समोत्रं; 'human race,' सन्तव्यजाति: *f.*, नृजाति: *f.*—(A running or course) चर्य, धावनं, मार्गः; 'horse-race,' अश्वचर्य, अश्वधावनं, अश्वमार्गः. —(Ginger) गुल्ममूलं.
To RACE, *v. n.* अग्रेपस्यानेच्छया भाव् (c. 1. भावति -वितुं), अग्राभिग-मनेच्छया भाव्, परस्परजिगीमषा भाव्, जवेन भाव्.
RACE-COURSE, *s.* चर्यभूमि: *f.*, चर्यस्थानं, धावनभूमि: *f.*, धावनस्थानं.
RACE-HORSE, *s.* जवाधः, जवनः, जवो *m.* (न्), जवापिकः, धावकः.
RACER, *s.* धावकः, धावनकृत्. *See* RACE-HORSE.
RACK, *s.* (For hay) गवादनी, द्रोणी -रि: *f.*—(Instrument of tor-
 ture) यातनायन्त्रं, यातनयन्त्रं, प्रमापयन्त्रं.—(Extreme pain) यातना,
 क्षतिव्याय, तीव्रवेदना, तीक्ष्णवेदना.
To RACK, *v. a.* यत् (c. 10. यातयति -वितुं), यातनयन्त्रेण यप् (c. 10.
 व्यथयति -वितुं) or ग्रमप् (c. 10. माचयति -वितुं), अत्यन्तं यप् or पीड्
 (c. 10. पीडयति -वितुं), यातनां कृ.
RACKED, *p. p.* क्षतिव्यपितः -ता -तं, क्षतिपीडितः &c., प्रमापितः &c.,
 प्रमपितः &c.
RACKET, *s.* (Confused noise) कोलाहलः, कलकलः, कलरवः, हल-
 हलाशब्दः, कालकोलः, रासः, तुमुलः.—(In tennis) गुलिकाताडनी,
 गुलिकाप्रक्षेपणी, गुलिकाप्रक्षेदनी, गुलिकाक्षेपणयष्टि: *m.*, गुलिका-
 प्रक्षेदयन्त्रं.
RACKETY, *a.* कोलाहलकारी -रिणी -रि (न्), तुमुलकारी &c., तुमुली &c.
RACY, *a.* रमिकः -का -कं, रसो -सिनी -सि (न्), रसवान् -वती -वत्
 (न्), सरसः -सा -सं, सुरसः &c., तीक्ष्णरसः &c., उग्ररसः &c.
RADIANCE, **RADIANCY**, *s.* प्रभा, दीप्ति: *f.*, तेजस् *n.*, उज्ज्वलता, प्रकाशता,
 लवि: *f.*, उज्ज्वासा, भाजिष्णुता, चम्पेरदिम: *m.* *See* BRIGHTNESS,
 BRILLIANCY, LUSTRE.
RADIANT, *a.* देदीप्यमानः -ता -तं, प्रकाशमानः &c., द्योतमानः &c., दीप्ति-
 मान् -मती -मत् (न्), प्रदीप्तिमान् &c., प्रभावान् &c., सुप्रभा: -भा -भं,
 तेजोमयः -यी -यं, कान्तिमान् &c., किरणमयः -यी -यं, भरीचमालो-
 -लिनी-लि (न्), विशदः -दा -दं. *See* BRIGHT, BRILLIANT, LUSTROUS.
RADIANTLY, *adv.* क्षतितेजसा, सुप्रभं, उज्ज्वलं, सुप्रकाशं.
To RADIATE, *v. n.* स्फूर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), किरण (nom. किरणायते),
 दीप् in freq. (देदीप्यते), वज्रम् (nom. वज्रायते), संशु (nom. संशुयति),
 किरणस्फुरेण स्फुर, किरणान् यत् (c. 10. पातयति -वितुं).
RADIATION, *s.* किरणस्फुरणं, रश्मिस्फुरणं, संशुपातनं, किरणपातनं, रश्मि-
 विकिरणं, संशुविकिरणं, दीप्तिविकिरणं.
RADICAL, *a.* (Original, fundamental) मौलिकः -की -कं, मौलः -लो-
 लं, मूलिकः -की -कं, मूली लिनी -लि (न्), वास्तवः -वी -वं.—
 (Natural) स्वाभाविकः -की -कं, प्राकृतिकः &c., स्वाभावजः -जा -जं,
 मातृविकः -की -कं.—(Primitive) मूलिकः &c., *see* the word.
RADICALLY, *adv.* नूलतस्, चामूलं, समूलं, स्वाभावतस्, जातितस्.

To RADICATE, *v. a.* मूलतो रुह् in caus. (रोपयति -वितुं) वद्धमूलं -लां कृ.
RADISH, *s.* मूलकः -कं, कन्दमूलं, सेकिनं, पाटीरः, पटोरं, हरिषणं, हरिषण्यः.
RADIUS, *s.* (Of a circle) चित्र्या, व्यासार्धं, व्यासार्धरेता, कर्कटः.—(Of
 the equator) भूकर्यः.—(Of a wheel) चरं.
RAFT, *s.* अधमजातीया: *m. pl.*, हीनवर्णी: , अधमजातीया: &c. *See* RABBLE.
RAFFLE, *s.* गुटिकापातः, महामूल्यद्रव्यप्रापणार्थं गुटिकापातनं.
To RAFFLE, *v. n.* महामूल्यद्रव्यप्रापणार्थं गुटिका: पत् (c. 10. पातयति -वितुं).
RAFT, *s.* उदुपः -पं, तरणः -खी, तरणि: *m.*, अवः, अवाका, तरणः, तरन्
n., तरि: *m.*, तारखः, वहिनं, वारिरयः, कोलः, भेलः -लकः, होडः.
RAFTER, *s.* गृहस्त्रूणा, वेष्टस्त्रूणा, पटलस्त्रूणा, स्त्रूणा, पटलकाष्ठं, पटलदारः
m., गृहदारः *m.*, गृहकाष्ठं, दीर्घस्त्रूणा, दीर्घकाष्ठं, दीर्घदारः *m.*
RAG, *s.* (Piece of tattered cloth) वस्त्रखण्डः, जीर्णवस्त्रखण्डः, जर्जर-
 वस्त्रखण्डः, पटखण्डः, चीरं, चीवरं, कर्पटः, कन्पा, लककं, कर.—
 (Ragged garment) जीर्णवस्त्रं, जर्जरवस्त्रं; 'dressed in rags,'
see RAGGED; 'a bundle of rags,' चीरसमूहः, करोडरः.
RAGAMUFFIN, *s.* चीरवासा: *m.* (स्), कर्पटी *m.* (न्), रलः, धूर्तः, अधमजातीयः.
RAGE, *s.* (Great anger, fury) क्रोधः, कोपः, प्रकोपः, क्षतिक्रोधः,
 क्षतिकोपः, क्रोधावेशः, कोपावेशः, संरम्भः, प्रतिरम्भः, संरम्भता, जर्मपः,
 क्रुप् *f.*, उग्रता -त्वं, रीटं -द्रुता, चरुता, उग्ररुता, रागः, क्षतिरागः,
 उन्नापः, सन्नापः, कोपाकुलता, प्रतिपः; 'in a rage,' संरम्भः -भा
 -भं, संरम्भी -भिणी &c., क्रुडः -डा -दं, क्रोधी -पिनी &c., जातक्रोधः
 -भा -भं, कोपाकुलः -ला -लं, जातार्मपः -यी -यं, क्रोधाविष्टः -ष्टा -ष्टं.—
 (Violence, vehemence) संरम्भः, उग्रता, तीक्ष्णता, क्षतितीक्ष्णता,
 तीक्ष्णं, रीटता, तीव्रता, तिग्मता.—(Agitation) घोभः, व्याघोभः,
 वेगः, क्षतिघोभः.
To RAGE, *v. n.* (Be angry) क्रुप् (c. 4. क्रुध्यति, क्रोडुं), संक्रुप्, रुप् (c. 4.
 रुष्यति, रोषितुं), क्रुप् (c. 4. क्रुष्यति, कोषितुं), प्रक्रुप्, क्रोधाकुलः -ला
 -लं भू, कोपाकुलः -ला -लं भू, संरम्भः -भा -भं भू, संरम्भी भू.—(Become
 violent or intense) उग्रतरः -रा -रं भू, तीक्ष्णतरः -रा -रं भू, रीटतरः
 -रा -रं भू, रीटभी, तिग्मतरः -रा -रं भू, भृश (nom. भृशायते), उग्ररुदः
 -रुडा -रुदं भू, द्रुभ् (c. 4. द्रुष्यति, घोषितुं).
RAGEFUL, *a.* क्रोधी -पिनी -पि (न्), क्रोधान्वितः -ता -तं, कोपान्वितः &c.,
 कोपाकुलः -ला -लं, कोपी &c., संरम्भी &c., सकोपः -पा -पं.
RAGGED, *a.* जर्जरः -रा -रं, जर्जरीकः -का -कं, जीर्णः -खी -खं, द्विजः
 -त्ता -तं, विच्छिन्नः &c., विपमपारः -रा -रं; 'ragged garments,'
 जीर्णवस्त्रं, जर्जरवस्त्रं, द्विजवस्त्रं, भिद्युसंघाटी *m.* (न्), कर्पटः, चीरं,
 चीवरं, कन्पा; 'dressed in ragged garments,' चीरवासा: -सा:
 -सः (स्), कर्पटधारी -रिणी -रि (न्), कर्पटिकः, चीवरौ &c.
RAGGEDNESS, *s.* जर्जरता, जर्जरीकता, जीर्णता, द्विजवस्त्रता, द्विजता.
RAGING, *part. or a.* उग्रः -ग्रा -ग्रं, रोषणः -खा -खं, वेगी -गिनी -गि
 (न्), महावेगः -गा -गं, उदीर्घवेगः &c., संरम्भी &c., संरम्भः -भा -भं,
 तीक्ष्णः -ष्टा -ष्टं, तीव्रः -त्रा -त्रं, चरुदः -रुडा -रुदं, उग्ररुदः &c.
RAGMAN, *s.* चीरव्यापारी *m.* (न्), चीरविक्रेता *m.* (न्), 'चित्रवस्त्रव्यापारी.
RAGOUT, *s.* मिष्टान्नं, सव्यन्ननाहार, व्यन्ननं, उपस्कारः.
RÁHU, *s.* (The ascending node, fabled as a demon, the son
 of Singhiká, with the tail of a dragon. His head was
 cut off by Vishnu, at the churning of the ocean; but
 being immortal, by having tasted the amrit, the head
 and tail retained their separate existence, and were
 transferred to the stellar sphere. The head, or Ráhu,
 became the cause of eclipses, by endeavouring at various

To RAKE, v. n. (Lead a dissolute life) लम्पटवद् जायर् (c. 1.-परति

-रितुं), लाम्पट्यं कृ. व्यभिचर, भोगासक्तः-क्ता-क्तं भू. विपयासक्तः &c. भू.
RAKISH, *a.* व्यसनो-निनी-नि (नृ), व्यसनीयः-या-यं, लाम्पटिकः-क्री-
 -कं, लाम्पटसभावः-चा-यं, व्यभिचारी &c., वेदः-का-कं. *See*
 DISSOLUTE, LIBERTINE.
RAKISHNESS, *s.* व्यसनिता, व्यभिचारः, लाम्पटता. *See* LIBERTINISM.
To RALLY, *v. a.* (Restore to order troops thrown into confusion)
 पित्रलसैन्यान् or विद्रुतसैन्यान् or भग्नव्यूहसैन्यान् पुनर् व्यूहीकृ or
 व्यूह (c. 1. -जहते-हितुं) or पुनः समूहीकृ or पुनर् व्यूहक्रमेण रच्य,
 पुनः संग्रहः—(Jest, banter) अवहस्, अपहस्, अवहसभूमिं कृ, अव-
 क्षिप्, मुखरीकृ.
To RALLY, *v. n.* (Recover order) पुनर् व्यूहीभू or समूहीभू.—(Re-
 cover strength) पुनर् चलं लभ् (c. 1. लभते, लब्धुं), समुत्था (c. 1.
 तिष्ठति-पातुं, rt. स्वा), प्रत्यागच्छ (c. 2. -अस्ति-तुं), पुनः स्वस्वः-
 -स्वा-स्वं भू.
RAM, *s.* (Male sheep) मेघः, उरभः, मेघः, मेघः, मेघः-रुद्रकः, मेघः,
 अविः *m.*, रुद्रकः, ऊर्णायुः *m.*, उरभः-रुद्रकः, रोमशः, लोमशः, वृषणः *m.*,
 मेघः, रुद्रः *m.*, सम्पातः, संस्पातः.—(Battering ram), *see* the
 word.—(The sign aries) मेघः.
To RAM, *v. a.* चलत् or चलेन निविश् (c. 10. -वेशयति-पितुं) or प्रविश्,
 अतिचलेन निविश्, अतिचलेन प्रणुद् (c. 6. -णुदति-णोषुं), अतिचलेन
 ताडयित्वा निविश् or अन्तः प्रविश् or सघाप् (c. 1. -वापते-पितुं) or
 सम्पीड् (c. 10. -पीडयति-पितुं).
RÁMA, *s.* The name common to three incarnations of Vishnu,
 viz. 1. Paraśu Ráma, or Ráma with the axe, the sixth
 avatar or incarnation of Vishnu. He was a Brahman,
 the son of the holy sage Jamadagni, and born at the begin-
 ning of the second or Treta age, for the purpose of
 repressing the tyranny, and punishing the violence of
 the Kshatriya or military tribe. He appears to typify
 the class of Brahmans, and their contest with the Ksha-
 triyas. Some of his names are परशुरामः-मकः, परशुपरः, पशुरामः,
 जमदग्निमुत्तः, जमदग्न्यः. 2. Rámachandra or the moon-like
 Ráma, the seventh incarnation of Vishnu. He was
 born into the world as the son of Daśaratha, king of
 Oude, and great grandson of Raghu, at the close of the
 second or Treta age, for the purpose of destroying the
 demons who infested the earth, and especially Ravana, the
 Daitya sovereign of Ceylon. His names are रामचन्द्रः,
 रघुनन्दनः, रघूदहः, रघुवरः, रघुनाथः, राघवः, रावणारिः *m.*, रावण-
 निहन् *m.*, दशस्यन्निहन् *m.*, मरुचाता *m.* (नृ), रामभद्रः. 3. Balaráma,
 or the strong Ráma, according to some the eighth incar-
 nation of Vishnu. He was born at the end of the Dwá-
 para, or third age, as the seventh son of Vasudeva and
 Devakí, and therefore elder brother of Krishna, but was
 transferred from the womb of Devakí to that of Rohini
 the other wife of Vasudeva. Hence one of his names
 सद्गुरुः. He is sometimes regarded as an incarnation
 of the serpent Ananta or Śesha, and hence called, अनन्तः,
 जेयः. His other names are बलरामः, बलदेवः, बलभद्रः, बलः,
 बललः, हलामुषः, हलभृत् *m.*, हली *m.* (नृ), सीरपाणिः *m.*, कृष्ण-
 ग्रजः, अय्युताग्रजः, प्रियन्तुः *m.*, मधुप्रियः, मुष्टिकान्तकः, गुप्तचरः, रेवती-

रमणः, रेवतीशः. *See* BALARÁMA.
To RAMBLE, *v. n.* इतस्ततो भ्रम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रगितुं) or परिभ्रम् or
 विहृ (c. 1. -हरति-हर्तुं) or पर्यट् (c. 1. -सटति-टितुं), इतस्ततो भ्रमणं
 कृ or परिभ्रमणं कृ, विहारं कृ.
RAMBLE, *s.* भ्रमणं, परिभ्रमणं, विहारः, विहरणं, पर्यटनं, इतस्ततो विहारः,
 इतस्ततो भ्रमणं.
RAMBLER, *s.* विहारी *m.* (नृ), परिभ्रमकः, भ्रमणकारी *m.* (नृ), भ्रमणकृत् *m.*
RAMBLING, *s.* इतस्ततो विहारः or विहरणं or भ्रमणं. *See* RAMBLE.
RAMIFICATION, *s.* (Small branch) उपशाखा, शुद्धशाखा, सूक्ष्मशाखा,
 मूलखण्डः.—(State of having many branches) बहुशाखात्वं,
 सूक्ष्मशाखावाहुत्वं.
RAMIFIED, *p. p.* बहुशाखी-खिनी-खि (नृ), शाखी &c., सजायः-खा-
 -खं, सूक्ष्मशाखामयः-यी-यं, उपशाखामयः &c., बहुशाखाविशिष्टः-ष्टा-ष्टं.
To RAMIFY, *v. a.* बहुशाखीकृ, उपशाखारूपेण पृथक्कृ or विभिद्.
To RAMIFY, *v. n.* शाखां (nom. शाखायते), सूक्ष्मशाखारूपेण विसृ in
 pass. (-स्तीर्यते), उपशाखारूपेण भिन्नीभू or विभिद् in pass. or
 विविद् in pass.
RAMIFYING, *part.* शाखी-खिनी-खि (नृ), शाख्यः-ख्या-ख्यं. *See*
 RAMIFIED.
RAMMER, *s.* मुहरः, दीर्घमुहरः, पनः, दीर्घपनः, ताडनी.
RAMNISH, *a.* उग्रगन्धः-न्धा-न्धं, तीक्ष्णगन्धः &c., उग्रगन्धिः-न्धि-न्धि.
RAMNISHNESS, *s.* उग्रगन्धत्वं, तीक्ष्णगन्धत्वं, उग्रत्वं, दीर्घगन्धिः *m.*
RAMOUS, *a.* शाखी-खिनी-खि (नृ), शाख्यः-ख्या-ख्यं, काण्डीरः-रा-रं.
To RAMP, *v. n.* मु (c. 1. प्रपते, प्रोतुं), वल्, नृत्, प्रोद्, विस्फुल्.
RAMP, *s.* प्रवः-वनं, मुतं, यस्मिन्, कम्पः-म्पा, उन्मत्तं, उन्मत्तलः.
RAMPANCY, *a.* अतिवृद्धिः *f.*, उत्तेकाः, उद्रेकाः, मर्यादातिक्रमः, अपरिमितता
 अतिरिक्तता, अतिक्रमः, उन्मत्तः, चापिस्वं.
RAMPANT, *a.* अतिरिक्तः-क्ता-क्तं, उद्विक्तः &c., उत्तितः &c., मर्यादातीतः
 -ता-तं, अतिक्रान्तमर्यादः-दा-दं, उन्मत्तमर्यादः &c., अतिमर्यादः &c.,
 अपरिमितः &c.
RAMPART, *s.* प्राकारः, चमः, चयः, भूलिकेदारः, भूलिकुट्टिमं, प्रगढी.
RANROO, *s.* चूर्णसंहननी, चूर्णसन्मीडनी, चूर्णप्रणोदनी, चूर्णप्रणोदकद्वयः,
 आग्नेयनाडीसत्तदो लोहद्वयः स च नाडीमुखनिविष्टो भूत्वा आग्नेयचूर्णगु-
 लिकादि संहतो करोति.
RANCID, *a.* उग्रगन्धः-न्धा-न्धं, उग्रगन्धिकः-क्ता-कं, उग्ररसः-सा-सं,
 तीक्ष्णरसः &c., विरसः &c., कुरसः &c., पर्युषितः-ता-तं.
RANCIONESS, RANCIOITY, *s.* उग्ररसत्वं, तीक्ष्णरसत्वं, विरसता, वैरस्यं कुरसता.
RANCOR, *s.* अतिद्वेषः, द्रोहबुद्धित्वं, अतिद्रोहः, दीर्घद्वेषः, अतिमात्सर्यं,
 अतिमत्सरता, विमर्षता, दंशः, दंशशीलता, अतिदंशः-जिघांसा. *See*
 MALIGNITY, MALICE.
RANCOROUS, *a.* अतिद्वेषी-मिणी-मि (नृ), दीर्घद्वेषी &c., दंशी &c., अति-
 दंशी, दंशशीलः-ला-लं, द्रोहबुद्धिः-द्धिः-द्धि, अतिद्रोही-हिणी &c.,
 अतिमत्सरी &c., जिघांसुः-सु-सु, विमर्हदयः-या-यं, विमर्षणः-शी-शी.
See MALIGNANT.
RANCOROUSLY, *adv.* अतिद्वेषेण, सद्रोहं, अतिद्रोहेण, सदैवं, सविधं.
RANDOM, *a.* सन्धानहीनः-ना-नं, सन्धानरहितः-ता-तं, अभिसन्धिहीनः
 &c., अभिसन्धानहीनः &c., आकस्मिकः-यी-कं, आगन्तुकः-क्ता-कं,
 अनियमितः-ता-तं, अनियतः-ता-तं, अनिरूपितः &c., अव्यक्तः &c.,
 निर्वन्धनः-खा-खं, यादृच्छिकः-को-कं, आपत्तिकाः &c., दैवागतः-ता-
 -तं, दैवोपस्थितः &c., अकारमादुपस्थितः &c., अकारमादागतः &c., अक-
 रमादुत्पन्नः-क्ता-कं, अकस्मात्कृतः &c., अशृङ्खलः-ला-लं; 'at random,'

प्रजल्पः, सन्धानं विना, अग्निसन्धानं विना, अनियतं, अव्यक्तं निर्गन्तव्यं,
यद्दत्तम्, प्रजल्पः; to talk at random, प्रजल्प (c. 1. -हन्ति -दितुं).
RANDE. a. उन्मत्तः -ता -हं, नन्तः &c., उन्मत्तः -ता -हं.

To arrange v. a. (Arrange, dispose) विन्यन्, विरप्, विधा, संविधा,
प्रतिविधा, ष्ट्, ष्ट्रीष्, प्रमेत न्ना, पंक्तिप्रमेथ विन्यत्.

To RANGE, v. n. (Wander) भ्रम् (c. 1. -भ्रान्यति, भ्रमिर्तुं), परिभ्रम्, भ्रमणं द्रु, चट्, पश्येत्, निपद्य् (c. 1. -चरति -गिर्तुं), विह्व (c. 1. -हरति -हर्तुं), ग्राह् (c. 1. ग्राहते -हिर्तुं), द्रव्य, ममव्य, पश्येत्तं द्रु.—(Lie in a particular direction, be situated); दृष्ट् (c. 1. पश्यति -हिर्तुं), स्वा (c. 1. तिष्ठति, स्वात्).

RANG. s. (A row, rank) पंक्तिः *f.*, श्रेणिः -त्री *f.*, रात्रिः -त्री *f.*, रा-
जिवन्, चतुर्गण्डः -ली, पङ्क्तिः *f.*, बोधिः -पी, ततिः *f.*, जालिः -ली *f.*,
पालिः -ली *f.*, माला, विम्रोली.—(Class, grade) वर्गः, गणः, तर्कः.
—(Reach, compass, extent, room) विषयः, मोचरः -रं, परिमाणं,
धन्यः; ‘the range of sight,’ चक्षुर्विषयः, नवनविषयः; ‘of an
arrow,’ वाक्मोचरः -रं, प्रसारणं, बान्तरायणं; ‘within range of
the ear,’ उत्तमोचरः -रा-रं; ‘the utmost range,’ यत्; ‘beyond
the range,’ अविषयः -या -यं, विषयातिश्रान्तः -न्ता -न्तं, विषयातीतः
&c., अग्न्यः -न्या -न्यं, क्षपारणीयः -या -यं.—(Kitchen range)
पाकोपकरणपंक्तिः *f.*—(Range of mountains) कुलपद्मेतः, सुलग्नि-
रि *m.*, कुलशैलः; ‘range of mountains supposed to encircle
the earth,’ चक्रवालः, लोकावलोकः. See the names of the
seven ranges under MOUNTAIN.

RANGED, *p. p.* चिन्त्यन्तः -त्ता -त्तं, व्यवस्थापितः &c., व्यूढः -ढा -ढं.

RANGER. s. परिभ्रमकः.—(Keeper of a forest) जरखरहकः-रखी m.
(तु), जरखपालः-रहकः, जरखाध्यक्षः.

RANK, (LINC, ROW) पंक्तिः *f.*, श्रेणिः -यी *f.*, रात्रिः -त्री *f.*, राजिका, जावलिः -ली. पदतिः *f.*, ततिः *f.*, चालिः -ली *f.*, पालिः -ली *f.*— (Station in life) पदं, पदविः -वी *f.*, आस्पदं, स्थानं, धुक्तिः *f.*— (High station, high rank or dignity) उच्चपदं, परमपदं, उच्चपदता, उच्चपदविः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*, उत्कृष्टपदं, उत्कर्षः, कुलोत्कर्षः, चौत्कर्षः. उत्कृष्टता, अभिजातता, अभिजात्यं, अभिजनं, उत्ततिः *f.*, समुन्नतिः *f.* दुर्लभता. वीलीनं, प्रधानता, मान्यता, सेव्यता, मर्यादा, मानं ; 'man of high rank,' उच्चपदस्य! उच्चपदभाक् *m.* (ज्), पदभाक् *m.*, प्रतिपत्तिनाम् *m.* (त्), अभिजातः, अभिजनवान् *m.* (त्), कुलीनः. See HIGH-BORN.—(Class, order) वर्गः, गणः, वंशः.—(Ranks of the army, line of soldiers) व्यूहः, सैन्यपंक्तिः *f.*, दण्डः ; 'breaking the ranks,' व्यूहभङ्गः, व्यूहभेदः.

RANK, *a.* (Luxuriant in growth) अतिवर्धिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, अतिवर्धी
-धिनी-धि(न्), अतिवर्धनः-ना-नं, अतिवर्धनीतः-ता-तं, अतिपीनः-ना-नं.
—(Strong to the smell or taste) उग्रगन्धः-न्ध-न्ध, उग्रगन्धकः
-का-कं, उग्ररसः-सा-सं, उग्रः-या-यं, तीक्ष्णगन्धः &c., तीक्ष्णरसः &c.

To RANK, v. a. (Place in a line) पंक्तिरूपेण स्या in caus. (स्थापयति-पितुं) or विन्यस् or विरच्.—(Place in a particular class or station) वर्ग्यरूपेण or वर्गरूपेण विरच् (e. 10. -रचयति-पितुं) or विन्यस्, यथावर्गं or यथावर्गं स्या in caus., विशेषपदत्वं-स्यां कृ, विशेषगणाभ्यन्तरं-रां कृ, विशेषवर्गाभ्यन्तरं-रां कृ.

To RANK, v. n. (Be placed or stand in a line) संकिन्ननेषु स्या.—
 (Be placed in a particular class or station) विशेषपदस्य:—स्या
 -स्यंभू, विशेषगणायन्तरः—रा-रंभू, विशेषवर्गाभ्यन्तरः—रा-रंभू, विशेषपद-
 दयक्तः—क्ता-क्तंभू, यथावर्गं स्या.

Tc 1. *ANKLE, v. n.* (Be inflamed, fester) अन्नस् तप् in pass. (तप्स्यते), अन्नस् दह् (c. 4. दहसिन्-न्ते, दग्धुं), ब्रणवन् पक्षः-क्षा-क्ष भू or पृथ् (c. 1. पृथ्णते-यितुं) or सपृथः-या-यं भू—(Become more violent or virulent) उग्रतरः-रा-रं भू, तीक्ष्णतरः-रा-रं भू, रौद्रतरः-रा-रं भू, तिग्मतरः-रा-रं भू, चण्डतरः-रा-रं भू, भृश (nom. भृशायते).

RANIGNESS s. (Too great luxuriance) अतिवृद्धिः *f.*, अधिकवृद्धिः *f.*,
 अतिवर्धनं, अतनवर्धनं, अतिस्फीतिः *f.*, अतिस्फातिः *f.*, अतिपीनता,
 उत्प्रेक्षः, उद्देक्षः.—(Of smell or taste) उग्रता, तीक्ष्णता, उग्रगन्धता,
 तीक्ष्णगन्धता, उग्ररसत्वं, उग्रस्वादः, उग्रवासः.

To RANSACK, v. a. (Plunder, pillage), see the words.—(Search by turning things over) अस्तव्यस्तीकृत्य अन्विष्य (c. 4. -इष्यति -एषिषुं) or अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), अनुसन्धानार्थं or अन्वेष-
णार्थम् अस्तव्यस्तीकृत्य.

RANSACKED, *p. p.* लुण्ठितः -ता -नं, लब्धव्यमर्थम् अस्तव्यस्तीकृतः -ता -नं.
 RANSOM, *s.* परित्रयणमूल्यं, परित्रयमूल्यं, जाणमूल्यं, तारणमूल्यं, निस्तारमूल्यं,
 उद्धारमूल्यं, निष्कृतिमूल्यं, चार्णं, उद्धारः, मुक्तिः, मोक्षः; 'he gave
 his life a ransom for many,' यहूनां जाणाय or यहूनां मोक्षाय
 स्वमाणान् ददौ.

To RANSOM. *v. a.* मूल्यं दत्त्वा परित्रो (c. 9. -त्रीणीते -त्रेत्तु), सममूल्यकद्रव्यं दत्त्वा परित्रो or त्रै (c. 1. त्रायते -त्रात्तु) or परित्रै, मूल्यं दत्त्वा निस्तु (c. 10. -नारयति -यित्तु) or तृ or उद्ध (c. 1. -हरति -हर्त्तु) or मुच (c. 6. मुञ्चति, मोक्तु) or मोक्ष (c. 10. मोक्षयति -यित्तु).

RANSOMED, *p. p.* परिक्रोतः -ता -तं, चातः -ता -तं, निस्तारितः -ता -तं.

RANSOMER, s. परिक्ता m. (तु), जाता m. (तु), निस्तारकः, परिक्रमकृत्
To RANT, v. n. उच्चैःस्वरेण शब्दालङ्कारमयं कृतवाक्यं वद् (c. 1. वदति
-दिहं), उच्चैःस्वरेण शब्दमात्रमयं वाक्यं वद्, सतिशब्दनवाक्यं वद्, उच्चैः
स्वरेण प्रलप.

RANT, s. शब्दमात्रमयं क्लृप्तवाक्यं or निर्दिष्टवाक्यम्, शब्दमात्रवाक्यम्, अलङ्कारमात्रमयम् अतिशब्दमवाक्यम्, प्रलापः.

RANTER, s. शब्दमात्रवादी *m.* (न्), शब्दमात्रवक्ता *m.* (न्तु), महाशब्दकवाक्य-
वादी *m.*, प्रलापी *m.*

To RAP, *v. a.* (Strike with a quick, sharp blow) लघु or लघु-
प्रहारेण तद् (c. 10. ताडयति - यितुं), लघु मद् (c. 1. -हरति - हर्तुं) or
आहन् (c. 2. -हन्ति - न्तुं) or अभिहन्. — (Snatch or hurry away)
ह, अपह, अभिह, ग्रह, कृप्, समाकृप्. — (Seize the mind, affect
with rapture) मनो or चित्तं ह or अपह, हृदयं ह or ग्रह, परम-
हर्षेण मद् (c. 10. मोहयति - यितुं).

RAp, s. लघुप्रहारः, लघ्वाघातः. आघातः, आहतिः f., ताडनं.

RAPACIOUS, *a.* दहरणशीलः -ला -लं, अपहरणशीलः &c., अपहारबुद्धिः -द्धिः -द्धि, अपहारप्रवणः -रा -रं, अपहारकः -का -कं, अपहारी -रिणी -रि (न्), ग्रसनशीलः &c., ग्रसनबुद्धिः &c., ग्रहणशीलः -ला -लं, सर्घ-ग्राही &c., सर्वहारी &c., सर्वगामी &c., लुब्धः -या -यं, क्षतिलुब्धः &c., क्षतिलोभी &c., लोभी &c., प्रलुब्धकः -का -कं, हिंसकः &c., साहसिकः -की -कं.

RAPACIOUSLY, *adv.* हरणशीलत्वात्, उपहारबुद्ध्या, अतिलोभेन.

RAPACIOUSNESS, RAPACITY, s. हरणशीलता. अपहारशीलत्वं, अपहार-
 बुद्धिः *f.*, अपहारकत्वं, अपहारिता, ग्रहणशीलता, लुब्धता, अतिलोभः
 साहसिकत्वं.

RAPE, ४. वलात्कारेणाभिगमः, वलात्कारसम्भोगः, स्त्रीहरणं. कन्याहरणं.
धर्षणं, स्त्रीधर्षणं, वलात्कारधर्षणं, हठधर्षणं, कन्यादूषणं, हठसम्भोगः
साहसं, राद्यसं.

RAP

RAPID, a. शीघ्रः-घ्रा-प्रं, त्वरितः-ता-तं, सत्वरः-रा-रं, त्वरान्वितः-ता-तं, द्रुतः &c., धिप्रः-प्रा-प्रं, तूयः-यी-यं, वेगवान्-वती-वत् (न्), महावेगः-गा-गं, शीघ्रगः-गा-गं. See QUICK, SWIFT.

RAPIDITY, RAPIDNESS, s. शीघ्रता, त्वरा, सत्वरता, द्रुतता, शीघ्र्यं, वेगः, महावेगः, धिप्रता, त्वरम् *n.*, तूयता. See QUICKNESS, VELOCITY.

RAPIDLY, adv. शीघ्रं, त्वरितं, सत्वरं, धिप्रं, द्रुतं, अशनिम्, महावेगेन, शीघ्र in comp.; 'going rapidly,' शीघ्रगामी-मिनी &c.

RAPIER, s. युद्धखड्गः, युद्धकृपाणः, कृपाणः, निस्त्रिंशः.

RAPINE, s. लुण्ठनं, लुण्ठा, लुण्ठनं, अपहरः-रणं, युद्धेनापहारः-रणं, हरणं, उपद्रवः, विप्रवः, हठः. See PILLAGE, PLUNDER.

To RAPINE, v. a. लुण्ठ, अपद्रु, उपद्रु. See To PILLAGE, PLUNDER.

RAPPER, s. ताडयिता *m.* (न्), ताडकः, प्रहरी *m.* (न्).

RAPT, a. हर्षमोहितः-ता-तं, सम्मोहितः &c., परमदृष्टः-ष्टा-ष्टं, परमानन्दितः-ता-तं, हर्षोन्मत्तः-त्ता-त्तं, आनन्दमत्तः &c., मत्तः &c.

RAPTURE, s. परमहर्षः, परमानन्दः, आनन्दः, आनन्दहर्षः, हर्षसम्मोहः, आनन्दमोहः, मोहावस्था, आनन्दविशेषः, आह्लादावेशः, हर्षावेशः, परमसुखं, ब्रह्मसुखं, ब्रह्मानन्दः, प्रहर्षः, प्रमदः, उन्मदः, मादः, हर्षोन्मत्ता, हर्षोन्मादः, रोमहर्षः, पुलकितम्; 'to feel rapture,' अत्यन्तं हर्ष or प्रहर्ष.

RAPTURED, a. हर्षमोहितः-ता-तं. See ENRAPTURED, ECSTASIED.

RAPTUROUS, a. मादनः-ना-नं, उन्मादनः &c., मोहनः &c., परमानन्दः-दा-दं, परमानन्दकरः-रा-रं, परमहर्षदः &c., सपुलकः-का-कं. See ECSTATIC.

RAPTUROUSLY, adv. सपरमानन्दं, परमहर्षेण, परमाह्लादेन, समदं.

RARE, a (Not frequent, scarce) विरलः-ला-लं, विरलागतः-ता-तं, दुर्लभः-भा-भं, दुर्लभ्यः-भ्या-भ्यं, दुष्प्रापः-पा-पं, दुष्प्राप्यः-प्या-प्यं, अलभ्यः-भ्या-भ्यं, अप्राप्यः &c., असाधारणः-खा-खं, असामान्यः-न्या-न्यं, अप्रसिद्धः-द्धा-द्धं, छात्रितः-क्त्री-क्लं, कादाचित्कः &c., काहिचित्कः &c., चिरचेष्टितः-ता-तं.—(Unusually excellent) परमोत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं, अत्युत्कृष्टः &c., सद्योत्कृष्टः &c., परमः-मा-मं, उत्तमः &c., अत्युत्तमः &c., अद्भुतः-ता-तं, अतुल्यः-त्या-त्यं, अपूर्वः-ध्वा-ध्वं, सौन्दर्य-विरलः-ला-लं.—(Thin, not dense) सूक्ष्मः-ह्मा-ह्मं, अघनः-ना-नं.

RAREFACTION, s. तापप्रयुक्तसूक्ष्मता-त्वं, तापजनितसूक्ष्मता, सूक्ष्मता, सौक्ष्म्यं.—(The act) सूक्ष्मीकरणं.

RAREFIED, p. p. सूक्ष्मः-ह्मा-ह्मं, सूक्ष्मीभूतः-ता-तं, सूक्ष्मीकृतः &c.

To RAREFY, v. a. सूक्ष्मीकृ, सूक्ष्मं-ह्मां कृ, सूक्ष्मतां कृ or जन्.

To RAREFY, v. n. सूक्ष्मीभू, सूक्ष्मः-ह्मा-ह्मं भू, सूक्ष्मतरः-रा-रं भू.

RARELY, adv. विरलं, वैरल्येन, छात्रितं, कादाचित्, काहिचित्, यथाकथाच, कथमपि, दुर् in comp.; as, 'rarely to be met with,' दुर्लभः-भा-भं, दुष्प्रापः-पा-पं.

RARENESS, s. (Infrequency, scarceness) विरलता-त्वं, वैरल्यं, दीर्घलभ्यं, दुर्लभता, दुर्लभ्यता, अप्रसिद्धता-त्वं, दुष्प्राप्यं, असामान्यता, असाधारणता, छात्रितता-त्वं.—(Unusual excellence) अत्युत्कृष्टता, परमोत्कृष्टता, सद्योत्कृष्टता, उत्तमता, अतुल्यता, अपूर्वता.—(Thinness) सूक्ष्मता, सौक्ष्म्यं.

RARITY, s. (Scarceness), see the last.—(Rare thing) दुर्लभवस्तु *n.*, दुर्लभद्रव्यं, उत्कृष्टद्रव्यं, कीतकं कीतूहलं.

RASCAL, s. धूर्तः, दुर्जनः, दुरात्म *m.* (न्), दुर्वृत्तः, कृष्णकर्म *m.* (न्), खलः, अपमवृत्तिः *m.*, दुष्टजनः, पापात्मा *m.*, जघन्यवृत्तिः *m.*, नीचवृत्तिः *m.*, अपकृष्टवृत्तिः, पापिष्ठः, शठः, दुष्कर्म *m.*

RASCALITY, s. धूर्तता, दुर्जनता-त्वं, दीर्घन्यं, दौरात्म्यं, दुरात्मत्वं, दुर्वृत्तत्वं, खलता, दुष्टता, पापिष्ठता-त्वं, शठता, जघन्यता, अपकृष्टता, अपमवृत्तित्वं, कैतवं, चञ्चलं.

RAT

RASCALLY, a. दुर्वृत्तः-त्ता-तं, पापिष्ठः-ष्टा-ष्टं, अपमवृत्तिः-त्तिः-त्तिः, जघन्यवृत्तिः &c., शठः-ठा-ठं, कापटिकः-को-कं, दुष्टः-ष्टा-ष्टं.

To RASE, v. a. (Grazed) घृप् (c. l. घर्षति-विर्तुं). See To RAZE.

RASH, a. अविमृश्यकारी-रिणी-रि (न्), असमोक्षकारी &c., अविचार्य-कारी &c., साहसी &c., साहसिकः-को-कं, जालः-ला-लं, गमकारी &c., प्रमत्तः-त्ता-तं, अपरिणामदर्शी &c., अदूरदर्शी &c., असावधानः-ना-नं, अविचारी &c.—(Of measures) अविचार्य कृतः-ता-तं, अविमृश्य कृतः &c., अविचारपूर्वः-ध्वा-ध्वं, असमीक्षापूर्वः &c., अनवेक्षापूर्वः &c.

RASH, s. (Eruption) दद्रुः *m.*, खर्जुः *f.*, उददः, स्फोटोत्पत्तिः *f.*, विस्फोटः, वरटी, रक्तवरटी, रक्तस्फोटोत्पत्तिः *f.*, रक्तस्फोटः.

RASHER, s. (Of bacon) वनूरखण्डः, वनूरखेदः. शूकरमांसखण्डः.

RASHLY, adv. अविचार्य, असमीक्ष्य, अविमृश्य, सहसा, अनवेक्षया, अविचारेण, अविचारपूर्व, असमीक्षापूर्व, अनवेक्षापूर्व, दधीन, दपेण.

RASHNESS, s. अविमृश्यकारिता-त्वं, असमीक्षकारिता-त्वं, अविचार्यकारिता, गमकारित्वं, साहसं, साहसिकत्वं, विममसाहसं, दुःसाहसं, अविचारः, अविचारिता, अनवेक्षा, असमीक्षा, अविचेकः, असावधानता, अपरिणामदर्शनं, मदः, दपि; 'of youth,' श्रौचनदपि.

RASP, s. घर्षणी, घर्षणयन्त्रं, निर्घर्षणकः, घर्षकः, आपट्टकः.

To RASP, v. a. पृष्ठीकृत्येण घृप् (c. l. घर्षति-विर्तुं).

RASPBERRY, s. काटकगुल्मफलं, काटकसप्तफलं.

RASPED, p. p. पृष्ठीकृत्येण घर्षितः-ता-तं, आपर्षितः &c.

RASURE, s. (Scraping) घर्षणं, उन्नेशनं, तद्यर्थः. See ERASURE.

RAT, s. उन्दुरः *m.*, उन्दुरः *m.*, उन्दुरः, इन्दुरः, इन्दुरः *m.*, मूषिकः-का, मुषकः-का, मूषी *m.*, (न्), मूषीकः-का, आरुः *m.*, विलेशयः, चक्रदन्तः, तुदुमः, धान्यारिः *m.*, महिन्धकः, साखनिकः; 'swarm of rats,' आरुयुग्मः; 'rat-hole,' मूषिकविवरं, आरुविलं, मूषिकोत्तरः.

To RAT, v. n. (Desert one's party and go over to the opposite) स्वपक्षं त्यक्त्वा अन्यपक्षम् or विपरीतपक्षम् आश्रितुं (c. l. -अपति-विर्तुं).

RATABLE, a. शुल्कयोग्यः-ग्या-ग्यं, करयोग्यः &c., शुल्कस्थानः.

RATAN, s. वेतसः, कोचकः, वेणुः *m.*, वेचः-चं, वंशः, वागीरः, वज्रुलः, भेदी *m.* (न्) क्षैदिकः.

RAT-CATCHER, s. मूषिकपाती *m.* (न्), मूषिकग्राही *m.*, आरुघातः-तकः.

RATE, s. (Price) मूल्यं, अर्थः.—(Degree of price or value) अर्थपलायनं, मूल्यपलायनं, मूल्यप्रमाणं, अर्थपरिमाणं, अर्थप्रमाणं; 'market rate,' आपणिकः.—(Proportion, degree) प्रमाणं, परिमाणं, मानं, निरतिः *f.*, परिमितिः *f.*; 'at the rate of,' प्रमाणेन-गतम्.—(Degree of velocity) वेगः, गतिः *f.*, गतिप्रमाणं, गतिमानं, गतिमितिः *f.*; 'rate of the velocity of light,' प्रकाशकिरणगतिमितिः *f.*; 'at a quick rate,' द्रुतगत्या, लघुगत्या, द्रुतपदं.—(Settled allowance) निरूपितमूल्यं, नियतमूल्यं, परिमितमूल्यं.—(Tax, assessed sum) शुल्क-त्वं, करः, देयं, यासं.—(At any rate) तावत्.

To RATE, v. a. (Set a value on, fix the value) मूल्यं निरूप (c. l. -रूपयति-विर्तुं), अर्थं निरूप, अर्थपलायनं निरूप or निर्णी, अर्थपरिमाणं निरूप, मूल्यप्रमाणं निरूप, द्रव्यादिमूल्यं निरूप or स्या in caus., अर्थं संस्था in caus. (-स्थापयति-विर्तुं), अर्थसंस्थापनं कृ, मूल्यनिर्णयं कृ, मूल्यनिरूपणं कृ.—(Fix the magnitude or proportion) प्रमाणं or परिमाणं निरूप or निर्णी, प्रमाणनिरूपणं कृ, प्रमाणनिर्णयं कृ.—(Chide, scold) निन्द (c. l. निन्दति-विर्तुं), उपालम्ब (c. l. -लम्बते-विर्तुं) भर्त्स.

RATED, p. p. निरूपितमूल्यः-त्या-त्यं, निर्णीतमूल्यः &c., संस्थातः-ता-तं,

संन्यासितः &c., परिसंन्यातः &c.—(Chid) तन्निन्दितः -ता -तं, उपा-
लभः -ता -तं.

RATHER, *adv.* (Preferably) परं usually followed by न च or न
पुनर् as 'rather death than poverty,' परं मृत्युर् न च दरिद्रः.
The root शिप् with वि may be used to express the sense
of 'rather,' as 'rather death than dishonour,' अपमानात्
प्राणत्यागो विजिघ्र्यते or the sense may be expressed by some
other construction, as 'I would rather that the sons of
Dhritarashtra should kill me in the battle,' यदि मां धृति-
राष्ट्रा रणे हन्तुन् तन् मे क्षेमतरं भवेत्. *See* PREFERABLE, PRE-
FERABLY.—(Somewhat, a little) द्रैपत्, किञ्चित्, किमपि; 'rather
less,' द्रैपदूनः -ता -तं, किञ्चिदून् -ता -तं.

RATI, *s.* (The wife of Kāmadeva the god of love) रतिः *f.*, का-
मपत्नी, कामप्रिया, कामकला, स्तरप्रिया, कामिः *f.*, रागलता. प्रीतिः *f.*,
रेवा, मायावती, केलिकला.

RATIFICATION, *s.* सत्ताकृतिः *f.*, सत्ताकरणं, सत्तापनं, सत्यङ्गारं, सत्यकरणं,
दृढीकरणं, स्थिरीकरणं, संस्तम्भः, निश्चयकरणं, निश्चितकरणं.

RATIFIED, *p. p.* सत्ताकृतः -ता -तं, दृढीकृतः -ता -तं, स्थिरीकृतः &c.

RATIFIER, *s.* सत्तापकः, सत्यकारी *m.* (नं), सत्यङ्गारी *m.*, दृढकारी *m.*,
स्थिरीकारी *m.*, निश्चयकारी *m.*, संस्तम्भकारी *m.*

To RATIFY, *v. a.* सत्ताकृ, सत्यं -तां कृ, सत्य (nom. in caus. सत्ताप-
यति -यितुं), दृढीकृ, स्थिरीकृ, दृढ (nom. दृढयति -यितुं), निश्चयं कृ,
संस्तम्भं (c. 5. -स्तम्भोति -स्तम्भितुं, c. 10. -स्तम्भयति -यितुं).

RATING, *s.* (Chiding) निन्दा, भर्त्सनं, निर्भर्त्सनं, उपालम्भः.

RATIO, *s.* प्रमाणं, मानं, परिमाणं, क्रमः. *See* PROPORTION.

To RATIOCINATE, *v. n.* विचारं कृ, विचर (c. 10. -चारयति -यितुं), विवेकं कृ.

RATIOCINATION, *s.* विचारः -रणं, विवेकः -केयं, तर्कविद्या, तर्कज्ञानं.

RATION, *s.* आहारभागः, आहारंशः, निरुपिताहारंशः.

RATIONAL, *a.* (Having the faculty of reasoning) ज्ञानशक्तिः -का
-कं, ज्ञानशक्तिसम्पन्नः -न्ता -न्तं, चिच्छक्तिः &c., सचेतनः -ता -तं,
सचेताः -ताः -ताः (नं), बुद्धिजीवी -विनी -वि (नं), तर्कशक्तिः &c.,
तर्कशक्तिसम्पन्नः -न्ता -न्तं, गज्ञानः -ना -नं, बुद्धिमान् -मती -मत् (नं),
तर्कज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.—(Agreeable to reason) युक्तः -क्ता -क्तं, उपयुक्तः
&c., यथायुक्तः &c., यथायोग्यः -ग्या -ग्यं, यथोचितः -ता -तं, न्यायः
-य्या -य्यं, युक्तिसिद्धः -द्धा -द्धं, न्यायसिद्धः &c., न्यायानुसारी -रिणी
&c., यथार्थः -र्था -र्थं, युक्तिमान् &c., सयुक्तिः -क्ता -कं, उपपत्तिमान्
&c., उपपन्नः -न्ता -न्तं, तर्कविद्यानुसारी &c.

RATIONALE, *s.* (Detailed account of principles) उपपत्तिः *f.*

RATIONALISM, *s.* हेतुवादः, कारणवादः, हेतुदर्शनं, हेतुकत्वं.

RATIONALIST, *s.* हेतुवादी *m.* (नं), कारणवादी *m.*, हेतुदर्शी, हेतुकः.

RATIONALITY, RATIONALNESS, *s.* (Power of reasoning) ज्ञानशक्तिः *f.*,
चिच्छक्तिः *f.*, तर्कशक्तिः *f.*—(Reasonableness) युक्तता, युक्तिः *f.*, उप-
युक्तता, युक्तिसिद्धता, न्यायसिद्धता.

RATIONALLY, *adv.* युक्तं, यथायुक्तं, न्यायतः, न्यायानुसारेण, तत्तानुसारेण
-रतः, उपपन्नं, यथोचितं, युक्तितः, यथार्थं, तर्कविद्यानुसारेण.

To RATTLE, *v. n.* कण् (c. 1. कणति -णितुं), शिञ्ज (c. 2. शिञ्जते, c. 1.
शिञ्जते -ञ्जितुं), विशिञ्ज, ध्वन् (c. 1. ध्वनति -नितुं), स्तन् (c. 1. स्तनति
-नितुं), खन् (c. 1. खनति -नितुं), विरु (c. 2. -रीति -रवितुं), कण-
कण (nom. कणकणायते), कण्कन (nom. कण्कनतायते), कण्कनं कृ,
(83) कण्कता (nom. कण्कतायते), कण्कितं कृ, शिञ्जितं कृ, कण्कणशब्दं कृ.—
(Utter words in a clattering manner) जल्प, चटचटशब्दं कृ,

चटचट (nom. चटचटायते), कटकट.

To RATTLE, *v. a.* ध्वन् in caus. (ध्वनयति, ध्वानयति -यितुं), कण् in
caus., खन् in caus., स्तन् in caus., शिञ्ज in caus.

RATTLE, *s.* (Rattling noise) कण्कितं, कण्कनं, स्तनितं, स्तननं, ध्वनिः *m.*,
ध्वनितं, शिञ्जितं, कण्कनं, कण्कता, कण्कतारः, कण्कणशब्दः.—(Clat-
tering talk) जल्पनं, जल्पितं, चटचटशब्दः.—(Instrument for
making a rattling sound) शिञ्जिनी, कण्कनी, कण्कनी.

RATTLING, *s.* कण्कितं, कण्कनं, कण्कनं; 'of thunder,' रसितं, स्तनितं,
गर्जितं, मेघनिधोपः. *See* RATTLE.

RATTLING, *part.* कण्कन् -यन्ती -यत् (नं), कण्कितः -ता -तं, कण्कनकारी
-रिणी -रि (नं), शिञ्जी -ञ्जिनी -ञ्जि (नं), ध्वनन् &c., खनन् &c.

To RAVAGE, *v. a.* उपसृ (c. 1. -प्रवते -प्रोतुं), उपद्रु (c. 1. -द्रवति -द्रोतुं),
वाप् (c. 1. वापते -पितुं), प्रवाप्, परिवाप्, अवमृद (c. 1. -मर्दति -र्दितुं),
विप्रवं कृ, उपप्रवं कृ, उपद्रवं कृ, अवमर्दं कृ.

RAVAGE, *s.* उपप्रवः, विप्रवः, उपद्रवः, अवमर्दः -र्दनं, उपमर्दः, वाधा -धनं,
प्रवापा, उत्पातः, उच्छेदः, विनाशः.

RAVAGED, *p. p.* उपद्रुतः -ता -तं, विप्रुतः &c., उपप्रुतः &c., अवमर्दितः
&c., प्रवाधितः &c., विनाशितः &c., उच्छिन्नः -न्ता -न्तं.

RAVAGER, *s.* उपद्रवी *m.* (नं), विप्रवकारी *m.* (नं), प्रवाधकः, अवमर्दकः.

RAVANA, *s.* (The Daitya sovereign of Ceylon, fabled as having
ten faces. He was killed by Rāmachandra) रावणः, लङ्का-
पतिः *m.*, लङ्केशः, दशाननः, दशास्यः, दशमुखः, दशग्रीवः, दशकण्ठः.

To RAVE, *v. n.* (Be delirious, talk incoherently) चिञ्चविभ्रमात् or
भानचिञ्चत्वात् प्रलापं कृ, चिञ्चविप्रवात् प्रलप् (c. 1. -लपति -पितुं),
चैतन्यनाशद् जल्पं (c. 1. जल्पति -त्यितुं) or जल्पनं कृ.—(Wander
in mind) भानचिञ्चः -न्ता -न्तं भू, चैतन्यरहितः -ता -तं भू, नष्टचेतनः
-ना -नं भू, बुद्धिभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं भू, उन्मद (c. 4. -माद्यति -मदितुं), प्रमद.

To RAVEL, *v. a.* (Untwist) उद्गन्ध्वं (c. 9. -ग्रन्थति, c. 1. -ग्रन्थति -न्यितुं),
सद्गन्ध्वं, तन्मोद्गन्ध्वनं कृ, तन्मोद्गन्ध्वनं कृ, विधिष् in caus.—(Entangle,
entwist) ग्रन्ध्वं, ग्रन्ध्विलोक, आकुञ्च, संक्षिप्तकृ, व्यावृत् in caus.

RAVELED, *p. p.* (Untwisted) उद्गन्ध्वितः -ता -तं, सद्गन्ध्वितः &c., उद्गन्ध्वितः &c.,
विधिष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Twisted) ग्रन्ध्वितः &c., आकुञ्चितः &c., संक्षिष्टः -ष्टा -ष्टं.

RAVELIN, *s.* दुर्गवर्द्धिः स्थितः सेतुद्वययुक्तः परिकूटविशेषः.

RAVELINGS, *s. pl.* उद्गन्ध्विततन्त्रयः *m. pl.*, विधिष्टतन्त्रयः, उद्गन्ध्विततन्त्राणि *n. pl.*

RAVEN, *s.* द्रोणकाकः, काकोलः, काकालः, दग्धकाकः, पक्षीतकाकः, अरण्य-
चायकः, वनाग्रयः, कूररावी *m.* (नं), पल्लप्रियः, महाप्राणः, दरा -री,
काकपक्षी *m.* (नं).

To RAVEN, *v. a. and n.* अतिगृध्रत्वेन भक्ष् (c. 10. भक्षयति -यितुं), अति-
लोभेन आसिपं ग्रम् (c. 1. ग्रसते -सितुं), गृध्रं (c. 4. गृध्रयति, गर्धितुं),
पक्षरः -रा -रं भू, हिंसनशीलः -ला -लं भू.

RAVENOUS, *a.* अतिपक्षरः -रा -रं, अतिगृध्रः -ध्रुः -ध्रु, अतिगृध्रितः -ता
-तं, गृध्रापीडितः &c., गृध्रातुरः -रा -रं, आसिपलोभी -भिनी -भि (नं),
अतिभक्षकः -का -कं, ग्रसनशीलः -ला -लं, हरणशीलः &c., हिंसनशीलः
-ला -लं. *See* HUNGRY.

RAVENOUSLY, *adv.* अतिगृध्रितवत्, अतिपक्षरवत्, अतिगृध्रयत्.

RAVENOUSNESS, *s.* अतिगृध्रता, अतिपक्षरता, अतिभक्षकत्वं, अतिगृध्रता.

RAVER, *s.* चिञ्चविभ्रमात् प्रलापी *m.* (नं), भानचिञ्चत्वात् प्रलापी *m.*

RAVĪ, *s.* (River in the Panjāb) रेरावती.

RAVINE, *s.* दरा -री, दरीभूः *f.*, कन्दरः -री, द्रोणी, निम्नभूमिः *f.*

RAVING, *s.* चिञ्चविभ्रमप्रयुक्तः प्रलापः or जल्पः -त्यनं, चिञ्चविभ्रनः, चिञ्चविप्रवः,
चैतन्यनाशः, ज्ञानभ्रान्तिः *f.*—(The disease) प्रलापवायुः *m.*, प्रलापवातः.

To RAVISH, *v. a.* (Have carnal knowledge of by force) चलात्कारेण अभिगम्य (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or सम्भोगं कृ, धृप् (c. 10. धर्षयति -यितुं), प्रपृप्, चलात्कारेण कन्यां दुप् (c. 10. दूषयति -यितुं) or दृ (c. 1. हरति, हर्षुं) or अपहृ, परामृज् (c. 6. मृशति -मृष्टुं), प्रनक्ष in caus. (-माचयति -यितुं), चलात्कारसम्भोगं कृ, हृषयिष्यं कृ, हृषसम्भोगं कृ, धर्षयं कृ, हृषयिष्यं कृ.—(Seize, carry away by force) हृ, अपहृ, अपहृ.—(Enrapture) मनो or चित्तं हृ or परमहर्षेण गुह (c. 10. मोहयति -यितुं).

RAVISHED, *p. p.* धर्षितः -ता -तं, हृषयिष्यतः &c., चलात्कारेण दूषितः &c., चलात्कारेणाभिगतः &c., प्रमापितः &c., दूतः &c., अपहृतः &c.—(Enraptured), see the word.

RAVISHEN, *s.* स्त्रीहर्षा *m.* (नृ), स्त्रीहारी *m.* (नृ), कन्याहर्ता *m.*, धर्षकः, हृषयिष्यकः, हृषयिष्यकः, चलात्कारदूषकः, कन्यादूषकः, स्त्रीप्रमापी *m.*, प्रमापी *m.*, हर्षा *m.*, अभिहर्षा *m.*, अपहारी *m.*, रतहिरदकः.

RAVISHING, *s.* स्त्रीहरणं, स्त्रीधर्षणं, चलात्कारेणाभिगमः. See RAPE.

RAVISHING, *part. or a.* चित्तहारी -रिणो -रि (नृ), चित्तापहारी &c., मनोहरः -रा -रं, चित्तमोहनः -ना -नं, चित्तमोहो &c.

RAVISHMENT, *s.* (Of a woman) स्त्रीहरणं, कन्याहरणं, धर्षणं, चलात्कारेणाभिगमनं.—(Of the senses) चित्तहरणं, चित्तापहरणं, मनोहरणं, चित्तमोहः -हन्, see ENRAVISHMENT, RAPTURE.

RAW, *a.* (Undressed, uncooked) खानः -गा -नं, अपक्वः -क्षा -कं, असिद्धः -क्षा -कं, असंस्कृतः -ता -तं, अनुपक्वः &c.; 'half-dressed, nearly raw,' आपक्वः -क्षा -कं, यावयामः -मा -नं.—(Unripe, crude) अपक्वः -क्षा -कं, अपरिपक्वः &c., अपरिपक्वः -ता -तं, वरुः -ला -लं.—(Inexperienced) अपक्वः &c., अपरिपक्वयुक्तिः -द्विः -द्वि, अपरिपक्वयुक्तिः &c., see the word.—(Not covered with skin) चर्मरहितः -ता -तं, विगतचर्मो -मो -मं (नृ), विचर्मो &c., निचर्मो &c., अचर्मो &c., त्वग्रहितः &c.—(Damp and cold) जादृशीतलः -ला -लं, जादृशीशिरः -रा -रं.—(Raw flesh) खानमांसं, क्लृप्तं; 'shell of it,' विहं; 'enter of it,' खानमांसदः. क्रय्यादः, see CANNIVAL.—(Raw fruit) खानफलं, शलाटुः -टुः -टु.

RAW-BONED, *a.* त्वग्रहितमांसभूतः -ता -तं, क्लृप्तमांसमयः -यो -यं.

RAWNESS, *s.* (State of being uncooked or unripe) खानता, अपक्वता, अपक्वः *f.*, अपाकः, अपरिपाकः, अपरिपक्वता, असिद्धता, असंस्कृतत्वं, अनुपक्वत्वं, अपरिपक्वत्वं, अपरिपक्वः *f.*, अपरिपक्वः *m.*, असिद्धिः *f.*, कलता.—(Inexperience) क्लृप्ता, अपरिपाकः, अपक्वता, अपक्वयुक्तिः, अपरिपक्वयुक्तिः.—(Dampness and coldness) जादृशीतता, जादृशीतलता.—(Of smell) विघ्नता.

RAY, *s.* (Of light) किरणः, रश्मिः *m.*, मरीचिः *m. f.*, करः, खंजुः *m.*, खंजीः *m.*, खंजीयुः *m.*, नयूखः, गमलिः *m. f.*, दीपितः *m.*, अर्कस्विद् *f.* (य) पादः, उद्यः, रुचिः *f.*, त्विपिः *m.*, विभा, अर्चिस् *f.*, भातुः *m.*, शिपिः *m.*, धृषिः *m.*, पृष्टिः *f.*, दीप्तिः *f.*, पृष्टिः *m.*, उपपृष्टिः *f.*, पृष्टिः *f.*, स्योनः, स्यूनः; 'ray of the sun,' सूर्यरश्मिः *m.*, सूर्यकरः; 'of the meridian sun,' वर्कराटः; 'of the moon,' चन्द्रपादः, शशिपादः, शशिकरः, शशिरश्मिः, सोमांजुः *m.*; 'pencil or stream of rays,' करजातं, खंजुजातं.

RAYLESS, *a.* किरणहीनः -ना -नं, रश्मिहीनः &c., निस्तेजाः -जाः -जः (नृ).

To RAZE, *v. a.* (Demolish) उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -च्छेत्तुं), उद्, संहृ, नक्ष or -विनक्ष in caus., ध्वंस् or विध्वंस् in caus., अधःपत् or निपत् in caus., लुप्, विलुप्, उन्मूल. See ERASE.

RAZED, *p. p.* उच्छिन्नः -ना -नं, उन्मूलितः -ता -तं, विनाशितः &c.

Razor, *s.* छुरः, छुरः, छोरो, छोरयन्तं, छोरिकयन्तं, वृद्धिपन्नं; 'the edge of a razor,' छुरधारा; 'sharp as a razor,' छुरधारामः -भा -भं.

RAZOR-CASE, *s.* छुरभासदं, छुरभासदं, छुराधारः, छुरालिकः.

RAZOR-STROP, *s.* छुरतेजनो, छुरतेजनो, छुरतेजनचर्म *n.* (नृ).

RAZURE, *s.* उच्छेदः -दनं, विनाशः -शनं, व्यामर्षः -र्षणं, लोपः.

Re This prefix is expressed in Sanskrit by पुनर् or प्रति, by the former when 're' signifies again, as in the verbs, 're-absorb,' 're-appear'; by the latter when it signifies back, as in the verbs, 're-demand,' 'repay.' In cases where the word formed with 're' is not given in this Dictionary, the student must take the simple verb or noun, and use the above prefixes.

To REACH, *v. a.* (Arrive at, attain to) प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते), सम्प्राप्, अपाप्, अनुसम्प्राप्, उपसम्प्राप्, आप्, आगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), अभिगम्, अधिगम्, उपगम्, गम्, आया (c. 2. -याति -तुं), अभिया, सनाया, उपाया, उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), आसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), द् (c. 2. -यति -तुं), अभी, च् (c. 1. -च्यति -तुं), आपद्, प्रतिपद्, अभिपद्, अश् (c. 5. -अश्नुते, अश्नुते), उपाज्, समज्, स्मृज्, आविज्.—(Extend to) व्याप्, see the next.—(Reach out, stretch out) प्रम् in caus., प्रग्रह्, दा.

To REACH, *v. n.* (Extend, stretch unto) व्याप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते), वितन् in pass., (-तन्त्यते), प्रम् (c. 1. -सरति -सन्ति), गम् (c. 1. -गच्छति, गन्तुं) आगम्, या (c. 2. -याति -तुं), आया, वित् in pass., (-स्त्यते) or expressed by पर्यन्त or प्रमात्र or परिमाण in comp. as 'a staff that reaches to the forehead,' ललाटपर्यन्तो दण्डः; or ललाटपर्यन्तपरिमाणो दण्डः; 'How far does the wall reach?' किम्पर्यन्तः or किम्प्रमाणः or किम्परिमाणः स प्राकारः; 'it reaches from the mountain to the sea,' पर्वतादारभ्य समुद्रपर्यन्तं विलीयते.—(Be received) प्राप् in pass., (-आप्नते) प्रातः -ता -तं भू.

REACH, *s.* (Extend, compass, range) पर्यन्तः -नं, प्रमाणं, परिमाणं, विषयः, प्रसरः, गोचरः -रं; 'the utmost reach,' धारः; 'the reach of a man,' पोह्यं, पुरुषविषयः; 'of the eye,' चक्षुर्विषयः; 'of an arrow,' वाद्यगोचरः -रं; 'beyond the reach,' अपविषयः -या -यं, विषयातिक्रान्तः -न्ता -नं, विषयातीतः -ता -तं, जगम्यः -न्या -न्यं, अतीतः &c., अतिगः -गा -गं, अपारख्यः -या -यं, अति pre-fixed; 'beyond the reach of the wise,' धीमताम् अपि अपविषयः -या -यं; 'beyond the reach of the understanding,' बुद्ध्यगम्य -न्या -न्यं, बुद्ध्यगम्यः -न्या -न्यं, बुद्ध्यतीतः -ता -तं, बोधातीतः &c. 'beyond the reach of mortals,' अतिमानुषः -पा -पं, अतिमर्त्यः -न्या -न्यं, जनातिगः -गा -गं; 'within the reach,' विषय in comp., गम्यः -न्या -न्यं, ग्राह्यः &c.; 'within the reach of the understanding,' बुद्ध्यगम्यः -न्या -न्यं; 'within reach of the hand,' हस्तग्राह्यः &c., हस्तस्पर्शनीयः -या -यं, हस्तप्राप्यः &c.

REACHED, *p. p.* (Attained) प्रातः -ता -तं, अनुप्रातः &c., आगतः -ता -तं, अधिगतः &c., आसादितः &c., आपन्नः -ता -तं, प्रपन्नः &c.; 'having reached,' प्राप्य, आसाद्य.—(Stretched forth) प्रसारितः -ता -तं, उच्छिन्नः &c., दक्षः -क्ष -क्षं.

REACHING, *part.* गामी -मिनो -मि (नृ), गः गा गं in comp.; as, 'reaching beyond,' अतिगः -गा -गं, अतीतः -ता -तं or expressed by पर्यन्त in comp, See under To REACH, *v. n.*

To RE-ACT, *v. n.* प्रतिकृ, प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति -न्ति), प्रसाहन्, प्रतिकारं

REA

कृ, प्रतिकृति कृ, प्रतिक्रिया कृ, प्रतीकार कृ, प्रतिपात कृ, प्रत्यापात कृ.
 RE-ACTING, RE-ACTIVE, *part. or a.* प्रतिकारकः -का -के, प्रतीकारकः &c., प्रतिकारो -रिणो -रि (न्), प्रतिपातकः -का -के, प्रत्यापातकः &c.
 RE-ACTION, *s.* प्रतिक्रिया, प्रतिकृति: *f.*, प्रतिकारः, प्रतीकारः, प्रतिपातः, प्रत्यापातः, कर्मोन्नाहः; 'action and reaction,' सापातप्रत्यापाती *m. du.*
 To READ, *v. a.* (Peruse) पठ् (c. 1. पठति -ठितुं), सम्पठ्, सधी (c. 2. सधीते, सधेते, *rt.* इ), अधिगम् (c. 1. -गच्छति -गच्छुं), अधिग used only in the 3d pret. *átm.* (अध्यगीष्ट). अध्ययनं कृ, पठनं कृ.—
 (Read out or aloud) वच् in *caus.* (साचयति -यितुं), अनुवच्, घृ in *caus.* (शाचयति -यितुं), पठ्, सम्पठ्; 'he reads the letter,' पत्रं वाचयति.—(Read to one's self) स्वाध्यायं कृ.—(Read through) पारम् सधी or अधिगम्, पारायणं कृ, साद्यन् पठनं कृ or अध्ययनं कृ; 'one who reads through,' पारायणिकः, पारायणी *m.* (न्); one who has read through the Vedas, वेदपारगः: 'easy to be read,' सुपठनीयः -या -यं, सुपाच्यः -च्या -च्यं.
 To READ, *v. n.* (Be studious, practise reading) अध्ययनं कृ, पठनं कृ, अध्यस् (c. 1. -अस्यति -सितुं), अध्यासं कृ, विद्याभ्यासं कृ.
 READ, *p. p.* or *a.* सधीतः -ता -तं, पठितः -ता -तं, निपठितः &c., अधिगतः &c., ज्ञागमितः &c.; 'one who has read the Vedas,' सधीतवेदः.—(Read out) आचिन्तः -ता -तं, वाचितः &c., अनुवाचितः &c.—(Studied) अध्यस्तः -स्ता -स्तं.—(Well-read) स्वधीतः -ता -तं, स्वधीती -तिनी -ति (न्), कृताध्ययनः -ना -नं, विद्यासम्पन्नः -न्ना -नं, अध्यस्तविद्यः &c.
 READABLE, *a.* पठनीयः -या -यं, अध्ययनीयः -या -यं, अध्येतव्यः -च्या -च्यं, वाच्यः -ठ्या -ठ्यं, अधिगम्यः -म्या -म्यं, अधिगमनीयः &c., आच्यः &c.
 READER, *s.* सधेता *m.* (न्), अध्ययनी *m.* (न्), अध्यायी *m.*, पठिता *m.* (न्), पाठकः, अध्ययनकारी *m.* (न्), अध्ययनकृत् *m.*, पठनकारी *m.*, सधीयानः; 'one who has read through,' पारायणिकः, पारायणी *m.*; 'public reader,' पाठकः.
 READILY, *adv.* (Willingly) कामं, कामतस्, प्रकामं, इच्छातस्, पर्याप्तं.—(Quickly, promptly) शीघ्रं, जगु, त्वरितं, अविलम्बेन, कठिति, सचिरेण, सचिरात्.—(Easily) सुलेन, सुलं, जनायासेन, सत्यायासेन, निरायासं, मुकरं, जयलेन, जयलतस्, जटुःलेन, चकटेन, सङ्क्षेपेन, सु or स्रप् prefixed, *see* EASILY.—(Without being asked) स्याचितं.
 READINESS, *s.* (Promptness, quickness) प्रसुप्तता, उद्युक्ता -त्वं, शीघ्रता, अविलम्बः, अविलम्बत्वं; 'of mind or wit,' प्रसुप्तव्रतित्वं.—(Willingness) सकामत्वं -ता, कामनत्वं, इच्छुता, इच्छुकत्वं, पर्याप्तः -ति: *f.*, पर्याप्तता.—(State of preparation) सिद्धता, सिद्धि: *f.*, प्रसुप्तत्वं, उद्युक्तत्वं.
 READING, *s.* (Act of reading, perusal) अध्ययनं, पठनं, पाठः -ठनं, सधीति: *f.*, अध्यायः, अध्ययः, प्राध्ययनं, निपाठः, निपठः, पठि: *f.*, निपठिति: *f.*, अधिगमः -ननं; 'reading through,' पारायणं, पारगमनं; 'reading to one's self,' स्वाध्यायः, स्वाध्ययनं; 'ignorant of reading and writing,' अलिपिदः.—(Reading out, causing to be heard) वाचनं, अनुवाचनं, आचयणं.—(Committing to memory upon reading) पाठः, अध्यासः.—(Suspension of reading) अनध्यायः; 'day on which it is suspended,' अनध्यायदिनः.—(Matter read) अध्ययनं, पाठः.—(Variation in reading, in a copy or edition) पाठान्तरं, पाठभेदः, द्विरूपपाठः, द्विरूपः, पाठः; 'false reading,' अपपाठः.
 READING-DESK, *s.* अध्ययनमञ्चः, मण्डपः, मण्डकः अध्ययनमण्डलः -के.

REA

READING-ROOM, *s.* पाठशाला, पठनशाला, अध्ययनशाला.
 To RE-ADMIT, *v. a.* पुनः प्रविष्टुं (c. 10. -वेशयति -यितुं), पुनर् ग्रह्.
 READY, *a.* (Prepared, said of things) सज्जः -ज्जा -ज्जं, प्रसुतः -ता -तं, सुप्रसुतः &c., सज्जितः &c., सज्जीभूतः -ता -तं, सज्जीकृतः &c., उपकल्पितः &c., परिकल्पितः &c., कल्पितः &c., उपकृतः -ता -तं, सिद्धः -द्धा -द्धं, संस्कृतः &c., साधोन्नितः &c., आमुक्तः -क्ता -क्तं, उपस्थितः -ता -तं; 'to be ready,' सज्जीभू, सज्ज् in *pass.* (सज्यते), प्रसुतोभू, सिद्धोभू; 'to make ready,' *see* To PREPARE; 'go and make ready,' गत्वा सज्जीकुरु.—(Prepared, said of persons) उद्यतः -ता -तं, सनुद्यतः &c., अभ्युद्यतः &c., उद्युक्तः -क्ता -क्तं, आमुक्तः &c., उन्मुरः -रा -रं, अभिमुसः &c., कल्पः -ल्पा -ल्पं; 'ready to go,' गन्तुम् उद्यतः -ता -तं, गमनोद्यतः &c., गमनोन्मुखः &c.; 'ready to burst forth,' भेदोन्मुखः &c. or expressed by the desiderative, *see on the point of*, under POINT, *s.*—(Prompt) प्रसुप्तवः -न्ना -नं, प्रगल्भः -ल्भा -ल्भं; 'ready wit,' प्रसुप्तवस्रतित्वं; 'having it,' प्रसुप्तवस्रतित्वः -ति: -ति.—(Quick) शीघ्रः -भा -भं, त्वरितः -ता -तं, द्रुतः &c., क्षिप्रः -मा -मं, अविलम्बो &c., अविलम्बितः -ता -तं.—(Easy) सुलः -ला -लं, सुकरः -रा -रं, सुगमः -ना -नं, लघुः -घुः -घ्वी &c., जनायानी &c.—(Opportune) उपयुक्तः -क्ता -क्तं, समयोगयुक्तः -यु, अनुकूलः -ला -लं.—(Expert) कुशलः -ला -लं, दृषः -धा -धं, निपुणः -णा -णं, पटुः &c.—(At hand, in hand, present) उपस्थितः -ता -तं, निकटः -टा -टं, हस्तगतः -ता -तं, हस्तस्थः -स्था -स्थं, विद्यमानः -ना -नं, वर्तमानः &c.; 'ready money,' उपस्थितमुद्रा; 'buying with ready money,' रोका.—(Willing) सकामः -मा -मं, इच्छुः -च्छुः -च्छु, इच्छुकः -क्ता -क्तं, पर्याप्तः -मा -मं.
 READY, *adv.* प्रसुतं, सुप्रसुतं, उद्यतं, सनुद्यतं, पर्याप्तं.
 READY-MADE, *a.* प्रसुतः -ता -तं, उपस्थितः &c., सिद्धः -द्धा -द्धं.
 READY-WITTED, *a.* प्रसुप्तवस्रतित्वः -ति: -ति, विद्वधः -ग्धा -ग्धं, विद्वधव्रतित्वः &c.
 REAL, *a.* सत्यः -त्या -त्यं, वास्तविकः -क्को -क्कं, वास्तवः -वो -वं, तथ्यः -व्या -व्यं, यथार्थः -धी -धं, प्रकृतः -ता -तं, सन् -सतो -सत् (न्), सात्त्विकः -क्को -क्कं, तात्त्विकः -क्को -क्कं, अचितपः -पा -पं, अकृत्रिमः -ना -नं, अकल्पितः -ता -तं, सत्वकः -क्का -क्कं, च्युतः -ता -तं, यथातथ्यः &c., यथातथ्यः &c., विद्यमानः -ना -नं, परमार्थः -धी -धं, पारमार्थिकः -क्को -क्कं, गतालोचः -का -कं, निर्मायिकः -क्को -क्कं, अकपटः -टा -टं, निष्कपटः &c., निष्कपटी &c., पाम्यधः &c.—(In law) स्वावरः -रा -रं, नञ्जगैतः -रा -रं; 'real property,' स्वावरं, स्वावरपत्रं.
 REALITY, *s.* सत्यता -त्वं, सत्यं, वास्तविकत्वं, वास्तवत्वं, तथ्यता -त्वं, यथातथ्यं, यथातथ्यं, तथ्यं, तत्त्वार्थः, सत्यं, सत्ता, अस्तित्वं, प्रकृतता -त्वं, प्रकृतिभावः, विद्यमानता, अकृत्रिमता, अकल्पितत्वं, यथातथ्यं; 'a reality,' सत्यं, तथ्यं, सत्यं, सत्यविययः, यस्तु *m.*, अस्ति indec.; 'in reality,' यस्तुतस्, तत्सतस्.
 REALIZATION, *s.* सिद्धि: *f.*, साधनं, सिद्धीकरणं, सत्वीकरणं, स्वीकरणं, ज्ञानमीयकरणं, ज्ञानसाधनं; 'of an object,' अर्थसिद्धि: *f.*, फलसिद्धि: *f.*
 To REALIZE, *v. a.* साध् (c. 10. साधयति -यितुं), सिद्धीकृ, सिद्धिं कृ, सिद्धतां कृ or जन्, सत्वीकृ, स्वीकृ, ज्ञानमीय-यां कृ, ज्ञानसाध्; 'to realize any object,' अर्थसिद्धिं कृ, फलसिद्धिं कृ.
 REALIZED, *p. p.* सिद्धः -द्धा -द्धं, सिद्धीकृतः -ता -तं, सिद्धार्थः -धी -धं.
 REALLY, *adv.* यस्तुतस्, अर्थतस्, तत्सतस्, परमार्थतस्, यथार्थं, यथार्थतस्, सत्यं, तथ्यं, यथातथ्यं; 'the star appears higher than it really is,' नक्षत्रं बालवस्थानाद् उच्चदेशे दृश्यते.
 REALM, *s.* राष्ट्रं, राज्यं, विषयः, लोकः. *See* KINGDOM.

REAN, *s.* रोमाङ्ग्यो लेखनपत्राणां मुद्राङ्कनपत्राणां वा महाभारः.
 To RE-ANIMATE *v. a.* पुनर् जाग्रत्, (c. 10. -आसयति -यितुं), प्रत्याश्रयम्.
 पुनर् जीव् (c. 10. जीवयति -यितुं) or संजीव्, पुनर्जीवनं दा, पुनर्जी-
 वितं -तां कृ.
 REANIMATED, *p. p.* पुनराश्रयितः -ता -तं, आश्रयितः &c., प्रत्याश्रयितः
 &c., प्रत्याश्रयन् -स्ता -स्तं, पुनर्जीवितः &c., संजीवितः &c.
 REANIMATION, *s.* पुनराश्रयनं, प्रत्याश्रयनं, पुनर्जीवनदानं, संजीवनं.
 To REAP, *v. a.* (Cut with a sickle) लृ (c. 9. लुनाति, लुवितुं), लुविशेग
 चिद् (c. 7. चिनाति, चेतुं) or लुचिद् or लृत् (c. 6. कृनाति, कर्षितुं)
 or लुचकृत् or लृ or दा (c. 4. दाति c. 2. दाति -तुं) or निदी or
 लो (c. 4. दयति, दातुं) or लुचो, लुचनं कृ.—(Gather) मंग्रह् (c. 9.
 -गृह्णाति -ग्रहीतुं), लृ (c. 5. -लृणोति, लृते), लुचयि, संवि; 'to
 reap corn,' शस्यमंग्रहं कृ; 'to reap the fruits of any thing,'
 फलसिद्धिं कृ, फलप्राप्तिं कृ, फलं भुज् or लुभुज् or प्राप्, फलभोनी
 -जिनी &c., भु; 'of an action,' कर्मफलं भुज् or प्राप्.
 REAPED, *p. p.* लृनः -ना -नं, लुचिर्विचयः -वा -वं, कर्षितः -ता -तं, दातः
 &c., लुचदातः &c., दातः &c., दातः &c., निदातः &c., दितः -ता
 -तं, मंग्रहीतः &c., संविताः -ता -तं.
 REAPER, *s.* लृचकः, लुचिता *m.* (नृ), शस्यलृचकः, छेदकः, छेदना *m.* (नृ),
 शस्यछेदकः, शस्यचिद् *m.*, शस्यलृचकः *m.* (नृ), निदाता *m.*, शस्यमंग्रहो *m.*
 (नृ), शस्यमंग्रहकः, शस्यमङ्गयो *m.*, लुचनकारी *m.*, कान्तकः.
 REAPING, *s.* लृचनं, लायः, लुचितायः, शस्यलायः, लृचः, शस्यछेदः -दनं,
 छेदनं, शस्यमंग्रहः, शस्यमङ्गयः, दाति *f.*, दानं.
 REAPING-HOOK, *s.* लृचि, लृचार्कः, लृचकः, शस्यकर्मनी, शस्यछेदनी.
 REAR, *s.* (That which is behind) पश्चाद्भागः, पश्चाद्भागः, पश्चिमभागः,
 पार्श्वः *m.*, पृष्ठः; 'in the rear,' पश्चात्, पृष्ठम्, पश्चाद्भागे; 'in
 our rear,' चम्पपश्चात्.—(Rear of an army) पार्श्वः *m.*, पृष्ठपा-
 र्श्वः *m.*, प्रत्यासारः, प्रत्यासरः, प्रतिसरः, सत्तयः, सत्तनं; 'a body of
 forces in the rear,' पार्श्वचं; 'an enemy in the rear,' पार्-
 श्वीयाहः; 'bringing up the rear,' प्रतिगृह्य.
 To REAR, *v. a.* (Raise to maturity, bring up) पुष् (c. 10. पोष-
 यति -यितुं), परिपुष्, पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), प्रतिपाल्, भृ (c. 3.
 दिभर्ति, c. 1. भरति, भर्तुं), सम्भृ, संवृष् (c. 10. -वर्षयति -यितुं), वृष्,
 परिपृष्, विनी (c. 1. -नयति -नेतुं), अनुनी, पोषणं कृ, पालनं कृ, पा-
 लनपोषणं कृ.—(Raise, lift) उत्था in caus. (-चापयति -यितुं, rt.
 स्या), उन्नम् (c. 10. -नमयति -यितुं), उत्ति (c. 1. -तुयति -यितुं, rt.
 श्रि), उन्नुल्ल, उन्नी, उन्नम्, उन्न, उन्नह, उन्नीकृ, उन्नोक्तु.
 To REAR, *v. n.* (As a horse) सद्ययत् पुरुषकं कृ.
 REARED, *p. p.* (Brought up) पोषितः -ता -तं, पुष्टः -ष्टा -ष्टं, पालितः
 -ता -तं, प्रतिपालितः &c., भृतः &c., सम्भृतः &c., संवर्धितः -ता -तं,
 परिवर्धितः &c., वर्धितः &c.—(Raised, elevated) उत्थापितः -ता -तं,
 उत्थितः &c., अभ्युत्थितः &c., उद्यतः &c.
 REAR-GUARD, *s.* पार्श्वचं, पृष्ठपार्श्वचं, सैन्यपार्श्वचं.
 REARING, *s.* (Educating) पोषणं, पोषः, पालनं, भरणं, संवर्धनं, परि-
 वर्धनं, वर्धनं.—(Elevating) उत्थापनं, उन्नयनं, उन्नमनं, उत्थिति *f.*
 —(Of a horse) पुरुषकं.
 REAR-WARD, *s.* See REAR, REAR-GUARD.
 REASON, *s.* (Reasoning faculty, understanding) बुद्धिः *f.*, धीः *f.*,
 मनस् *m.*, मतिः *f.*, चिन्तं, चेतस् *m.*, ज्ञानं, चिच्छक्तिः *f.*, चेतना, चित् *f.*,
 तर्कशक्तिः *f.*, अनुमानशक्तिः *f.*, आकलनशक्तिः *f.*, गानसं, प्रज्ञा, उपल-
 मिः *f.*, श्रेयसी, मनोपा, स्वार्त्.—(Right, justice) युक्ता, युक्ति *f.*,
 660

उपपत्तिः *f.*, उपपन्नता, योग्यता, यथायोग्यता, यथावर्था, याचाव्यं,
 न्यायः, न्याय्यता, समन्वयः, सम्यक्; 'with reason,' युक्ते,
 यथायुक्ते, यथायोग्यं, न्यायतम्, सम्यक्.—(Cause, ground) हेतुः *m.*,
 कारणं, निमित्तं -तर्कं, निदानं, निवन्धनं, प्रयोजनं; 'by reason
 of,' हेतोः हेतोः, निमित्ते, कृते, पक्षे, कारणान्, or expressed
 simply by the abl. c.; as, 'by reason of anger,'
 क्रोधात्; 'for this reason,' एतेन हेतुना, एतःकारणात्, तस्य हेतोः.
 तदर्थः; 'for some reason,' केनापि कारणेन; 'for what reason,'
 केन हेतुना, कस्य हेतोः, किमर्थे; 'without reason,' कारणेन विना,
 हेतुना विना, सङ्गमना; 'He assigns a reason,' स हेतुम् द्याह;
 'the reason of their barrenness is the absence of seed,'
 तेषां वन्धन्यते पोषाभावाः कारणं; 'the reason of the indistinct-
 ness is as follows,' एष चत्सद्यत्वे हेतुर् उच्यते.
 To REASON, *v. n.* (Deduce inferences, exercise the faculty of
 reason) तर्क (c. 10. तर्कयति -यितुं) चित्कं, चनुतर्कं, चनुमा (c. 2.
 -माति -तुं), उर् (c. 1. उरते -हितुं), चापोह, प्रोह, चित्कं कृ, चित्कं
 कृ, ज्ञं कृ, उद्घापोहं कृ, सार्थापत्तिं कृ, सिद्धिमिद्धिपारं कृ.—(Argue,
 debate) विपद्, विसंयद्, विपर, चित्कं, वादानुवादं कृ.
 REASONABLE, *a.* (Having the faculty of reason), see RATIONAL
 —(Conformable to reason, just, right) युक्तः -क्ता -क्तं, उपयुक्तः
 &c., योग्यः -ग्या -ग्यं, यथायुक्तः &c., यथायोग्यः &c., यथोचितः -ता
 -तं, युक्तिमान् -मती -मत् (नृ), समुक्तः -क्ता -क्तं, उपपन्नः -न्ना -न्नं,
 उपपत्तिमान् -मती &c., यथावर्था -र्था -र्थं, न्यायः -न्या -न्यं, न्यायानु-
 नारी -रिणी -रि (नृ), न्यायानुरूपः -पा -पं, न्यायमिद्धः -द्धा -द्धं, युक्ति-
 निष्ठः &c., यथान्यायः -या -यं, तात्त्विकः -क्ती -क्तं.—(Moderate)
 परिमितः -ता -तं, मितः &c., समरिमाणः -णा -णं, नियतः -ता -तं,
 मन्तः -मा -मं.—(Acting or thinking rationally), समदर्शी &c.,
 न्यायकारी &c., न्यायवृत्तिः -वृत्तिः -वृत्ति, समवृत्तिः &c.
 REASONABLENESS, *s.* (Faculty of reason) ज्ञानशक्तिः *f.*, चिच्छक्तिः *f.*,
 तर्कशक्तिः.—(Conformity to reason), युक्ता, उपयुक्ता, योग्यता,
 यथायोग्यता, युक्तिः *f.*, उपपत्तिः *f.*, उपपन्नता, यथावर्था, याचाव्यं, न्याय-
 ता -तं, न्यायमिद्धता, युक्तिमिद्धता, चार्थापत्तिः, सम्भवः, सम्भूतिः *f.*, सम्भा-
 यना.—(Moderation) परिमितता, समता, अनतिव्रमः, मय्यादानतिव्रमः.
 REASONABLY, *adv.* (Conformably with reason) युक्तं, यथायोग्यं,
 उपपन्नं, न्यायतम्, न्यायानुसारेण, न्यायानुरूपेण, यथान्यायं, यथावर्था,
 यथोचितं, युक्तिम्.—(Moderately) परिमितं, नियतं, मन्तं.
 REASONER, *s.* तर्की *m.* (नृ), तार्किकः, चित्की *m.*, उद्घो *m.* (नृ), प्रोहो *m.*,
 प्रोहः, विचारकः, तर्ककारी *m.*, चित्ककारी, न्यायिकः, न्यायचिद् *m.*,
 प्रतिपादकः. See LOGICIAN.
 REASONING, *s.* तर्कः, चित्कः -कंचं, विचारः, उद्घः -हनं, प्रोहः, चम्पूहः,
 उद्घापोहः, अपोहः -हनं, पृहः, निरुहः, न्यायः, अनुमानं, ज्ञायाहारः,
 सार्थापत्तिः *f.*, चनुमानोक्तिः *f.*; 'art or science of reasoning,'
 तर्कविद्या, तर्कशास्त्रं, तर्कज्ञानं, विचारविद्या; 'chain of reasoning,'
 तर्कप्रवन्धः, चनुमानप्रवन्धः; 'skill in it,' तार्किक्यं.
 REASONLESS, *a.* (Destitute of reason) बुद्धिहीनः -ना -नं, निर्बुद्धिः
 -द्धिः -द्धि, ज्ञानहीनः &c.—(Without a reason) जहेतुकः -क्ता -क्तं,
 निहेतुकः &c., निष्कारणः -णा -णं.
 To RE-ASSUME *v. a.* प्रत्यादा, पुनर् आदा or ग्रह् or प्रतिग्रह्.
 RE-ASSURANCE, *s.* पुनराश्रयनं, पुनराश्रयः, प्रत्याश्रयः, आश्रयसं.
 To RE-ASSURE, *v. a.* पुनर् आश्रयम् (c. 10. -आसयति -यितुं), प्रत्याश्रयः.
 RE-ASSURED, *p. p.* पुनराश्रयितः -ता -तं, पुनराश्रयस्तः -स्ता -स्तं, प्रत्याश्रयितः &c.

RE-ASSURE, *part. or a.* पुनराश्वस्तः -का -त्, प्रत्याश्वस्तः &c.,
आश्वस्तः &c.

REBUFF, *s.* राजद्रोही *m.* (नं), राजाभिद्रोही *m.*, राजबुद्धा *m.* (नं), राजप्र-
तिरोधी *m.*, नानाद्रोही *m.*, राजज्ञानन्यायी *m.*, राजप्रतीपः, राज-
प्रतीपकारी *m.*, राजविपरीतकारी *m.*, राजविरोधी *m.*, राजविरोधा-
पारी *m.*, बलहन्तारी *m.*, चक्रवर्तिनः, विपरीतकारी *m.*

To REBUFF, *v. t.* राजद्रोहं कृ, राजान् अभिद्रु (c. 4. -द्रुसति -द्रोहि-
-द्रोहः) राजाभिद्रोहं कृ, नानाद्रोहं कृ, राजज्ञानन्यायं कृ, राजज्ञान-
नलंघनं कृ, राजानं प्रतिपुष् (c. 4. -पुष्ते -पुष्टः) प्रकृतिघोषं कृ,
प्रकृतिकलहं कृ.

REBELLION, *s.* राजद्रोहः, राजाभिद्रोहः, राजबुद्धिः, राजज्ञानन्यायः, नाना-
द्रोहः, प्रकृतिघोषः, प्रकृतिकलहः, राजज्ञाननलंघनं, राजोपद्रवः,
उपद्रवः, प्रकोपः, लोपः, खड्गः.

REBELLIOUS, *a.* राजद्रोही -हिणी -हि (नं), राजाभिद्रोही &c., राज-
मुक्ष *m. f. n.* (द्रुह्), राजप्रभुक्ष, द्रोही &c., प्रभुक्ष *m. f. n.*, राजप्रतीपः
पा -यं, राजप्रतीपकारी &c., प्रतीपः -पा -यं, राजविपरीतकारी &c.,
विपरीतकारी &c., उपद्रवी &c., राजोपद्रवी &c., राजज्ञाननलंघी &c.,
राजज्ञानन्यायी &c., लंघितशासनः -ता -नं, उलंघितशासनः &c.,
राजावशः -जा -जं. See REBEL. *s.*

To REBOUND *v. n.* उत्पत् (c. 1. -पतति -तिहं), परापत्, उलु (c. 1.
-अयते -प्रोहं), प्रतिहन् in pass. (-हन्ते).

REBOUND, *s.* उत्पत्तनं, परापत्तनं, प्रतिपत्तः, प्रतिहतिः *f.*, प्रतिहन्तं, उलु.

REBUFF, *s.* (Repercussion) प्रतिपत्तः, प्रतिहतिः *f.*, प्रतिहन्तं, पराहन्तं.
(Check, defeat) पराभवः, पराजयः, अपजयः.—(Refusal) प्रत्यादेशः,
अवधीरणा.

To REBUFF, *v. a.* प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति -न्ति), पराहन्, प्रत्यादिश, अव-
धोर्, पराजि.

To REBUILD *v. a.* पुनर् निर्मा or विनिर्मा (c. 2. -मति -न्ति), पुनर्निर्माणं कृ.

REBUILT, *p. p.* पुनर्निर्मितः -ता -तं, पुनर्विनिर्मितः &c., पुनर्निर्मातः &c.

REBUKABLE, *a.* निन्दनीयः -या -यं, निन्द्यः -न्धा -न्धं, निन्दार्हः -र्हा -र्हं.

To REBUKE, *v. a.* निन्द् (c. 1. निन्दति -न्दिहं), प्रतिनिन्द्, विनिन्द्, उपा-
लम् (c. 1. -लभते -लभ्यं), भर्त्स (c. 10. भर्त्सयते -यितुं), प्रत्यादिश् (c. 6.
-दिशति -देष्टुं), गर्ह् (c. 1. गर्हते -र्हिहं), विगर्ह्, गुप् in des. (जुगुप्सते
-प्सितुं), चाक्रुज् (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), क्षिप् (c. 6. क्षिपति -क्षेपुं), तर्ज्
(c. 10. तर्जयति -यितुं).

REBUKE, *s.* निन्दा -न्दनं, परीवादः, परिवादः, भर्त्सनं, भर्त्सनवाक्यं, परि-
भाषणं, उपालम्भः, प्रत्यादेशः, चाक्रोशः, उपक्रोशः, जुगुप्सा, वाग्दण्डः,
शब्ददण्डः.

REBUKER, *s.* निन्दकः, परिवादकः, प्रत्यादेशकः, भर्त्सनकारी *m.* (नं).

REBUS, *s.* प्रवह्निः *f.*, -ह्निका. See RIDDLE.

To REBUT, *v. a.* निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), उपमर्द् कृ, खण्ड्. See
REPEL.

To RECALL, *v. a.* (Call back, take back, bring back) पुनर् आदा
(c. 3. -ददाति -दातुं) प्रत्यादा, पुनर् आनी (c. 1. -नयति -नेतुं), प्रत्यानी,
प्रत्यानयनं कृ, प्रत्यावर्त्तनं कृ, प्रतिनिवर्त्तनं कृ, निवर्त्तनं कृ, निवृत् or
प्रतिनिवृत् or प्रत्यावृत् in caus.—(Revoke, annul) निवृत् (c. 10.
वर्त्तयति -यितुं), प्रत्यादिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), खण्ड् (c. 10. खण्डयति
-यितुं), निवर्त्तनं कृ, खण्डनं कृ, लोपं कृ.—(Call to mind) स्मृ (c. 1.
स्मरति, स्मर्त्तुं), अनुस्मृ, अनुचिन्त्, अनुवृष्.

RECALL, *s.* प्रत्यानयनं, पुनरावयनं, प्रत्यावर्त्तनं, प्रत्यादानं, पुनरादानं.

RECALLED, *p. p.* (Called back, brought back) प्रत्यानीतः -ता -तं,

पुनरानीतः &c., प्रत्यावर्त्तितः &c., प्रतिनिवर्त्तितः &c., निवर्त्तितः &c.,
—(Revoked, annulled) निवर्त्तितः -ता -तं, खण्डितः &c., प्रत्यादिशः
-श -शं, लुप्तः -प्ता -पं.—(Called to mind) स्मृतः -ता -तं, उद्बुद्धः -द्वा
-दं, उद्गाहितः -ता -तं.

To RECALL, *v. a.* पृथीकविपरीतं वद् (c. 1. वदति -दितुं), पृथीकविपरीतं
वद्, पृथीकखण्डनं कृ, पृथीकलोपं कृ, अनुशयं कृ, विप्रतिपत्तिं कृ.

RECAPITULATION, *s.* पृथीकविपरीतवादः, पृथीकविपरीतवादः, पृथीकखण्ड-
कवादः, पृथीकखण्डनं, पृथीकलोपः, अनुशयः, विप्रतिपत्तिः *f.*

To RECAPITULATE *v. a.* संक्षेपतः पुनः कथ् (c. 10. कथयति -यितुं), वाक्य-
सारम् अनुवद् (c. 1. -वदति -दितुं) or अनुवच् (c. 2. -वक्ति -क्त्तुं), संक्षेपेण
वाक्यं पुनर् वद्, सारविषयान् पुनर् वद् or अनुवद्, सारप्रकरणानि
पुनर्वद् or पुनर्वच्.

RECAPITULATED, *p. p.* संक्षेपतः पुनरुक्तः -क्ता -क्तं or पुनःकथितः -ता -तं.

RECAPITULATION, *s.* संक्षेपतः पुनःकथनं or पुनरुक्तिः *f.* or पुनर्वचनं or
अनुवादः, संक्षेपेणानुवादः, पृथीकधितानुवादः, संक्षेपतः पुनर्व्याख्या.

To RECEDE, *v. a.* अपक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), व्यपक्रम्, अपवृत् (c. 1.
-सरति -सर्त्तुं), निवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), परावृत्, अपावृत्, प्रतिनिवृत्,
अवस्था (c. 1. -तिष्ठते -स्थानुं), पलाय् (c. 1. पलायते -यितुं, rt. इ),
विपलाय्, अपमृष् (c. 1. -सर्षति -सर्षुं), अपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं),
अपया (c. 2. -याति -न्ति), अपे (c. 2. अपैति -न्ति, rt. इ).

RECEIPT, *s.* (Act of receiving) आदानं, ग्रहणं, प्रतिग्रहणं, प्राप्तिः *f.*,
अवाप्तिः *f.*, प्रापणं, लब्धिः *f.*, उपलब्धिः *f.*—(Income) आयः,
आगमः, उदयः, आदायः, उत्पन्नं, प्राप्तिः *f.*, लाभः, लब्धिः *f.*, फलं ;
'of money or property,' धनगमः, धनोदयः, अधोगमः,
फलोदयः ; 'receipts of trade,' पलाया ; 'receipt and expendi-
ture,' आयव्ययी *m. du.*—(Note of acknowledgment) मुक्तिपत्रं,
विगृह्यपत्रं, प्रत्ययकारिपत्रं प्रत्ययकारी लेखः, प्रत्ययकारिणी, स्वीका-
रपत्रं, स्वीकरणपत्रं, स्वीकारलेखः, सरस्वतीदानं, आदानपत्रं, आगमपत्रं,
आगमलेख्यं.—(Recipe, prescription of ingredients) साधनलेखः,
योगलेखः, संयोगलेखः, लेखः, लेख्यं.

RECEIVABLE, *a.* आदेयः -या -यं, उपादेयः &c., ग्राह्यः -ह्या -ह्यं, ग्रहणीयः
-या -यं, ग्रहीतव्यः -व्या -व्यं, प्रतिग्राह्यः &c., प्रापणीयः -या -यं, प्राप्यः
-व्या -व्यं, लभ्यः -भ्या -भ्यं, उपलभ्यः &c., स्वीकरणीयः &c.

To RECEIVE, *v. a.* (Take, get, obtain) आदा (c. 3. -ददाति -दत्ते -दातुं),
उपादा, ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, गृह्णाते, ग्रहीतुं), प्रतिग्रह्, अभिग्रह्,
सम्पग्रह्, संग्रह्, आप् (c. 5. आप्नोति, आप्नुं), प्राप्, अवाप्, लभ् (c. 1.
लभते, लभ्युं), उपलभ्, प्रतीप् (c. 6. -इच्छति -रप्तिहं), प्रतिपद् (c. 4.
-पठते -पठुं), आपद्, अभिपद्, समापद्.—(Allow) स्वीकृ, अङ्गीकृ,
ग्रह्, अनुग्रह्.—(Admit) प्रिप्श् in caus., आविष्, ग्रह्.—(Hold,
contain) धा, आधा, आदा.—(Entertain a guest) सक्तृ, आतिथ्यं
कृ, सत्कारं कृ, मन्त्र् (c. 19. -आचयति -यितुं), सम्भावनं कृ, आदरं कृ,
स्वागतं कृ or वद्.

RECEIVED, *p. p. or a.* (Taken, accepted, obtained) आदत्तः -क्ता -क्तं,
आप्तः &c., उपादत्तः &c., उपाप्तः &c., गृहीतः -ता -तं, प्रतिगृहीतः
&c., प्राप्तः -प्ता -पं, आप्तः &c., अवाप्तः &c., लभः -भ्या -भं, उपलभ्यः
&c. ; 'received as wages,' भूतिस्वपेण लभः &c.—(Generally
admitted) लोकप्रसिद्धः -द्वा -दं, सर्वत्र प्रचलः -ला -लं ; 'received
practice,' लोकव्यवहारः ; 'received doctrine,' आज्ञायाः ; 'received
expression,' सामवचनं, सामोक्तिः *f.*

RECEIVER, *s.* ग्राही *m.* (नं), ग्राहकः, ग्रहीता *m.* (नं), प्रतिग्रहीता *m.*,
प्रतिग्राहकः, आदाता *m.* (नं), आदायी *m.* (नं), उपादाता *m.*, उपादायी *m.*,

REC

- प्रतिग्रहकृत् *m.*, आग्रा *m.* (मृ), प्रापकः, लब्धा *m.* (मृ), उपलब्धा *m.*,
प्रतीक्षकः—(Vessel for receiving) आधारः, द्रवाधारः, आधानं,
भाजनं, पात्रं, द्रवाशयः, आशयः.
- RECENCY, *s.* नवता-त्वं, नूतनत्वं, अभिनवता, प्रत्यग्रता. See NEWNESS.
- RECENT, *a.* नूतनः -ना -नी -नं, नवः -वा -वं, अभिनवः &c., नवीनः -ना
-नं, प्रतिनवः &c., नूतः -ला -लं, प्रत्यग्रः -या -यं, इदानीन्तनः -नी
-नं, अधुनातनः &c., अद्याचीनः -ना -नं, अप्राचीनः &c., सद्यस्कः -स्का
-स्कं, सद्यस्कालीनः -ना -नं, आपुनिकः -की -कं, अचिरः -रा -रं, अत्य-
वहितदीर्घकालः -ला -लं.
- RECENTLY, *adv.* नूतनकाले, नूतनं, अत्यवहितदीर्घकाले. See LATELY.
- RECEPTACLE, *s.* आधारः, पात्रं, भाजनं, आशयः, निधानं, निधिः *m.*,
आधानं, आश्रयः, अधिश्रयः, अधिकरणं, गर्भः, आस्पदं, विन्यासः, चीजं.
The word आशयः is especially used in composition thus,
'the receptacle of the blood,' रक्ताशयः; 'of the food,' जन्ना-
शयः, जन्माशयः; 'of bile,' पित्ताशयः.
- RECEPTION, *s.* (Receiving) आदानं, उपादानं, ग्रहणं, प्रतिग्रहः -हणं,
आधानं—(Admission) स्वीकारः, स्वीकरणं, अङ्गीकारः, अङ्गीकरणं,
ग्रहणं—(Entrance) प्रवेशनं, प्रवेशः—(Entertainment) सत्कारः,
सत्क्रिया, संग्रहः, सम्भावनं -ना; 'of friends,' मित्रसंग्रहः.
- RECESS, *s.* (In a wall, &c., secret or retired spot) गर्भः, कोणः,
विविक्तस्थानं, गूढस्थानं, निभूतस्थानं, गुप्तस्थानं—(Place of retire-
ment) परावर्तनस्थानं, अपावर्तनस्थानं, चपक्रमस्थानं—(Remission
of business) विरामः, विरतिः *f.*, विश्रामः, निवृत्तिः *f.*, कार्यनिवृत्तिः *f.*,
कार्यत्यागः, विरामकालः, विश्रामकालः.
- RECESSION, *s.* अपक्रमणं, अपावर्तनं, परावृत्तिः *f.*, अपसरणं.
- RECIPE, *s.* See under RECEIPT, PRESCRIPTION.
- RECIPIENT, *s.* (Person) ग्राही *m.* (नृ), आदाता *m.* (नृ), ग्राहकः,
आश्रयिता *m.* See RECEIVER—(Thing) आधारः, आशयः, पात्रं.
See RECEIVER.
- RECIPROCAL, *a.* परस्परः -रा -रं, अन्योन्यः -न्या -न्यं, इतरेतरः -रा -रं,
व्यतिकरः -रा -रं, इतरेतराश्रयः -या -यं, निपत् in comp. The sense
of "reciprocal" is often expressed by the prepositions वि,
आ, अथ, अति, प्रति, प्र in combination. See MUTUAL—
(Alternate, in reciprocal succession) परस्परानुगामी -मिनी -मि
(नृ), परस्परानुवर्ती &c., अन्योन्यानुगामी &c., अन्योन्यानुवर्ती &c.
- RECIPROCALLY, *adv.* परस्परं -रां, अन्योन्यं, इतरेतरं, निपत्, उभयतः,
परस्पर in comp.; 'mutually connected,' व्यतिपन्नः -क्ता -क्तं,
निपःसंसृजः -द्वा -द्वं, see MUTUALLY.
- To RECIPROCATATE, *v. a.* परस्परं परिवृत् (c. 10. -वर्त्तयति यितुं), परस्पर-
परिवर्त्तनं कृ, अन्योन्यं परिवृत्, व्यतिकरं कृ, व्यतिहृ, व्यतिहारं कृ; 'to
reciprocate gifts,' परस्परं दानप्रतिदानं कृ; 'to reciprocate
assistance,' प्रत्युपकारं कृ; 'civilities,' प्रतिपूजनं कृ, see To
INTERCHANGE.
- RECIPROCATION, *s.* परिवर्त्तनं, वितनिमयः, व्यतिकरः, व्यतिहारः. See
INTERCHANGE.
- RECIPROCITY, RECIPROCALNESS, *s.* परस्परता, अन्योन्यता -त्वं, व्यतिकरः,
व्यतिहारः, व्यतिहारः, परस्परयोगः, इतरेतरयोगः, परस्परभावः, व्यतिपन्नः.
See MUTUALITY.
- RECITAL, RECITATION, *s.* (Repetition, reading out in a loud
voice) पठनं, पाठः, अनुवादः, श्रावणं, वाचनं, अनुवाचनं, उद्घोषः
-खनं, उच्चारणं, उद्घोषः -पणं, वक्तारः—(Narration) कथनं, आख्यानं,

REC

- उपकथनं, स्थापनं, वचनं.
- RECITATIVE, *s.* (Cadence introductory to a song) तेनः.
- To RECITE, *v. a.* (Repeat, read out) पठ् (c. 1. पठति -ठितुं), सम्पठ्,
अनुवद् (c. 1. -वदति -दितुं), श्रु (c. 10. श्रावयति -यितुं), आश्रु, संश्रु,
वच् (c. 10. वाचयति -यितुं), अनुवच्, उच्चर (c. 10. -चरयति -यितुं),
उद्गुप् (c. 10. -घोषयति -यितुं), पठनं कृ—(Narrate) कथ् (c. 10.
कथयति -यितुं), आख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), श्रु in caus., वच्, अनुवच्,
व्याहृ, उदाहृ, निरूप्, विवरणं कृ, वृत् in caus.
- RECITED, *p. p.* (Repeated, read out) पठितः -ता -तं, श्रावितः &c.;
'being recited,' पठ्यमानः -ना -नं—(Narrated) कथितः -ता -तं,
आख्यातः &c., वर्णितः &c.
- RECITER, *s.* पठकः, पठिता *m.* (नृ), पठनकारी *m.* (नृ), श्रावकः, श्राव-
यिता *m.* (नृ), अनुवादकः, उच्चारकः, उच्चारणकारी *m.*, कथकः,
उपकथकः, आख्यायकः.
- To RECK, *v. a. and n.* अवेद्यं, अवधा, मन्, प्रतिमन्. See To CARE.
- RECKLESS, *a.* अनवधानः -ना -नं, असावधानः &c., अनवहितः -ता -तं,
प्रमत्तः -त्ता -त्तं, साहसिकः -की -कं, साहसी -सिनी -सि (नृ), निर-
पेक्षः -द्या -द्यं, निश्शङ्कः -क्का -क्कं.
- RECKLESSLY, *adv.* अनवहितं, साहसेन -सात्, साहसयुक्त्या, प्रमत्तं.
- RECKLESSNESS, *s.* साहसं, साहसशीलता, साहसबुद्धिः *f.*, अनवधानं -नता,
असावधानता, प्रमाद्यं, प्रमत्तता.
- To RECKON, *v. a.* (Count, number) गण् (c. 10. गणयति -यितुं), विगण्,
परिगण्, प्रगण्, संख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), परिसंख्या, सम्परिख्या,
कल् (c. 10. कलयति -यितुं), गणनां कृ—(Esteem, account) मन्,
सम्मान्, प्रतिमन्, गण्, विगण्.
- To RECKON, *v. n.* (Reason with one's self, conclude) चिन्तय् (c. 10.
-चिन्तयति -यितुं), तर्क्ये, अनुमा, जहृ, अवगम्—(Consider, think)
मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), तर्क्ये, चिन्तय्, बुध्—(Reckon on, count
upon) अवलम्ब, समालम्ब, संश्रि, समान्त्रि, उपान्त्रि, विद्यन्—(Reckon
with, settle accounts) विगणनं कृ, सिद्धिं कृ, चण्डसिद्धिं कृ.
- RECKONED, *p. p.* गणितः -ता -तं, विगणितः &c., परिगणितः &c., मतः
&c., संख्यातः &c.
- RECKONER, *s.* गणकः, विगणकः, गणयिता *m.* (नृ), गणकः, गणकारः.
- RECKONING, *s.* (The act) गणनं -ना, विगणनं -ना, संख्यानं, परिसंख्यानं,
गुणनं—(Statement of account with another) विगणनपत्रं,
विगणनापत्रं, गणनपत्रं, विगणनलेखः, संख्यापत्रं—(Statement of
expense) व्ययपत्रं, व्ययलेखः—(Esteem, estimation) मानं,
सम्मानं, मतिः *f.*
- To RECLAIM, *v. a.* (Demand to have restored, take back) मस्रम्
रतम् प्रतिदातव्यम् इति ज्ञापयित्वा ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), नस्रम्
रतम् प्रत्यर्पणीयम् इत्युक्ता ग्रह्, पुनर् लभ्, प्रतिलभ्, पुनर् ग्रह्, पुनः
प्राप्, पुनः स्वीकृ—(Call back from error, vice, &c.) पापान्
or दुष्कर्मणो निवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं) or विनिवृत् or परावृत्
or चिरम् (c. 10. -रयति -यितुं), अधर्माद् निवर्त्तयित्वा धर्मं प्रयुत् in
caus. or प्रयुज् in caus. or नियुज् in caus., पापाद् विप्रतिसृ in
caus. (-सारयति -यितुं), विप्रतिसारं जन्—(Make fit for culti-
vation) कृषियोग्यं -ग्यां कृ.
- RECLAIMABLE, *a.* (From vice) पापनिवर्त्तयितव्यः -व्या -व्यं, पापनि-
वर्त्तनीयः -या -यं, दुष्कर्मपरावर्त्तनीयः &c., कुलकर्म्मनिवर्त्तनीयः, शक्यवि-
प्रतिसारः -रा -रं, उपदेशावाप्तः -स्वा -सं—(That may be taken
again) प्रतिलभ्यः -भ्या -भ्यं, पुनर् लभ्यः &c. or ग्रहणीयः -या -यं.

REC

RECLAIMED, *p. p.* (Taken again) पुनर् गृहीतः -ता -तं, पुनः प्राप्तः -ता -तं, प्रतिलभ्यः -ता -तं, पुनर् लभ्यः &c.—(From vice) पापनि-
पक्षितः -ता -तं, निवृत्तपापः -या -यं, जातविप्रतिसारः -रा -रं.
RECLAMATION, *s.* (Taking again) पुनर्ग्रहणं, पुनर्लभ्यः *f.*, पुनरुपल-
भ्यः *f.*, प्रतिलभ्यः, पुनःप्राप्तिः *f.*, प्रत्युत्तरणं.—(From vice, &c.) पाप-
निपत्तिर्न, दुष्कर्मनिपत्तिर्न, दुष्कर्मपरिवर्तनं.
To RECLINE, *v. n.* (Lean) अवलम्ब्य (c. 1. -लचते -चितुं), समालम्ब्य, संप्रि
(c. 1. -अपति -ते -यितुं), समाधि, उपाधि, निली (c. 4. -लीयते -लेतुं),
अवलम्बनं कृ.—(Lie) शी (c. 2. शीते, शयितुं), अपिशो, संपिश (c. 6.
-यिशति -पेष्टुं), उपविश्य, निपद्य (c. 6. -पीदति -पष्टुं), पत् (c. 1. पतति
-तितुं). See To LIE, *v. n.*
RECLINING, *part.* (Leaning) अवलम्बो -घिनी -घि (न्), अवलम्बितः
-ता -तं, संपितः -ता -तं, समाधितः &c., उपाधितः &c., निलीनः -ना
-नं, निलीयमानः -ना -नं.—(Lying) शयानः -ना -नं, शयः -या -यं,
शयितः -ता -तं, संपिष्टः -या -यं, उपविष्टः &c., निपद्यः -या -यं, नि-
पीदन् -दनी -दह (न्), पतितः -ता -तं; 'on a bed' शयने संपिष्टः &c.
RECLUSE, *s.* विविक्तवासी *m.* (न्), विविक्तसेवी *m.*, एकानावासी *m.*,
एकानसेवी *m.*, विनयवासी *m.*, एकाकी *m.*, अरुणवासी *m.*, वनवासी *m.*,
वनस्थः, वानप्रस्थः.
RECLUSNESS, *s.* विविक्तता, विविक्तवासित्वं, विविक्तसेवा, वानप्रस्थत्वं.
RECOGNITION, *s.* प्रत्यभिज्ञानं, प्रत्यभिज्ञा, अभिज्ञानं, अनुज्ञानं, स्वीकारः,
स्वीकरणं, अङ्गीकारः, अङ्गीकरणं, स्मरणं, स्मृतिः *f.*, अनुस्मृतिः *f.*,
संविर्तः *f.*
RECOGNIZANCE, *s.* प्रतिज्ञापत्रं -चकं, प्रतिभूः *m.*, प्रतिभाष्यं, दर्शनप्रतिभूः *m.*,
दर्शनप्रतिभाष्यं, परिभाष्यं, लघनकः, प्रात्ययिकपत्रं -चकं, अङ्गीकारपत्रं.
To RECOGNIZE, *v. a.* (Recover the knowledge of, recollect) प्रत्य-
भिज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -नोति -ज्ञातुं), अभिज्ञा, समभिज्ञा, अनुज्ञा, अनुस्मृ-
(c. 1. -स्मरति -स्मृतुं), प्रतिस्मृ, स्मृ, परिस्मि (c. 5. -स्मिनोति -चेतुं), निश्चि,
प्रत्यभिज्ञानं कृ.—(Admit, acknowledge) स्वीकृ, अङ्गीकृ, अङ्गी-
कारं कृ, अनुग्रहं, ग्रहं.
RECOGNIZED, *p. p.* प्रत्यभिज्ञातः -ता -तं, अभिज्ञातः &c., अनुज्ञातः &c.,
अनुस्मृतः &c., परिचितः &c., अङ्गीकृतः &c., स्वीकृतः &c.—(Generally
acknowledged) लोकसिद्धः -द्धा -द्धं, प्रसिद्धः &c.
To RECOL, *v. n.* परापत् (c. 1. -पतति -तितुं), विपृत् (c. 1. -वर्तते -वर्तितुं),
परापृत्, अङ्गस्मात् परापृत्, पश्चात् पु or पत् or गम्.
RECOL, *s.* अङ्गस्माद् विपत्तिः -र्त्तनं or परापत्तिः -र्त्तनं, परापत्तनं.
RECOLING, *part.* अङ्गस्माद् विपत्तिमानः -ता -तं or परापत्तन् -तनी -तन् (त्).
To RECOLLECT, *v. a.* स्मृ (c. 1. स्मरति, स्मृते), अनुस्मृ, प्रतिस्मृ, संस्मृ,
अनुसंस्मृ, अभिसंस्मृ, अनुचिन्त् (c. 10. -चिन्तयति -यितुं), समनुचिन्त्,
अनुचिन्त् (c. 4. -चिन्तते -चिन्तुं), अनुधे (c. 1. -ध्यायति -ध्यातुं), उपधे.—
(Recognise) प्रत्यभिज्ञा, अभिज्ञा.—(Try to recollect) स्मृ in des.
(मुस्मृते -पितुं); 'trying to recollect,' मुस्मृयमाणः -णा -यं.—
(Recollect one's self) धेयं कृ, धेय्यावलम्बनं कृ.
RECOLLECTED, *p. p.* स्मृतः -ता -तं, अनुस्मृतः &c., अनुचिन्तितः &c.,
प्रत्यभिज्ञातः &c.
RECOLLECTION, *s.* स्मृतिः *f.*, स्मरणं, संस्मृतिः *f.*, संस्मरणं, अनुस्मृतिः *f.*,
स्मरः, स्मृत्तत्वं, स्मरत्वं, अनुचिन्ता, अनुचोपः, आप्यानं, आप्या, ध्यानं,
संस्कारः, चिन्ता; 'of a former birth,' जातिस्मरणं; 'proximate'
cause of recollection,' स्मृतिहेतुः *m.*
To RECOMMEND, *v. a.* (Commend to another's kind treatment by
favourable representations) गुणवर्णनेन or यशोवर्णनेन अमुकजनम्

REC

आदरणीयमिति or अनुग्रहाहेमिति or सत्काराहेमिति पुष् (c. 10. चोप-
यति -यितुं) or उद्दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), गुणप्रशंसापुष्टम् अमुकजनं
सत्काराहेम् इति चोपयित्वा परस्मिन् सम् in caus. (-अवेयति -यितुं),
सहृदयशालित्वाद् अमुकः सत्करणीय इति or अनुग्रहणीय इति ज्ञापयित्वा
परस्मिन् सम्, गुणवर्णनेन परार्थम् अनुग्रहं प्राप्.—(Commend, praise)
प्रशंस (c. 1. -शंसति -सितुं), अभिप्रशंस, श्राम्, कृत्, अनुकृत्, वर्ण,
गुणवर्णनं कृ.—(Advise) उपदिश, आदिश.—(Commit) सम् or च्
in caus., see COMMIT.
RECOMMENDATION, *s.* (Favourable mention) गुणप्रशंसा -सनं, गुण-
व्याख्या, गुणवर्णनं, गुणवादः, यशोवर्णनं, गुणकीर्तनं, गुणवर्णनेन परा-
धेम् अनुग्रहप्राप्तिर्न.—(Letter of recommendation) गुणवर्णनपत्रं,
गुणव्याख्यापत्रं, गुणप्रशंसापत्रं, वर्णनपत्रं, यशोवर्णनपत्रं, प्रशंसापत्रं,
साहित्यपत्रं.—(That which recommends) प्रसादकारणं, अनुग्रह-
कारणं, अनुपकरणकारणं, प्रसादहेतुः *m.*, कृपाकारणं, कृपाहेतुः *m.*—
(Advice) उपदेशः, आदेशः, प्रेरणा.
RECOMMENDATORY, *a.* गुणप्रशंसकः -का -कं, गुणवर्णकः &c., गुणप्र-
काशकः &c.
RECOMMENDED, *p. p.* प्रशंसितः -ता -तं, प्रशस्तः -स्ता -स्तं, श्रापितः -ता -तं.
To RECOMPENSE, *v. a.* (Reward) परितुम् (c. 10. -तोपयति -यितुं),
सन्तुम्, पारितोषिकं दा, सम्भू in caus.—(Make a return or re-
quital) प्रतिफलं दा, निष्कृतिं दा, प्रतिदानं कृ, प्रतिकृतिं or प्रति-
क्रियां कृ, शोधनं कृ, शुद्धिं कृ, परिशोधनं कृ, निस्तारं कृ, निष्कृ, प्रतिकृ,
प्रत्युपकृ, क्षपाकृ, शुष् in caus.—(Make amends for a loss)
घातिनिष्कृतिं कृ, हानिनिष्कृतिं कृ, क्षतिपूर्त्तं कृ, हानिपूर्त्तं कृ.
RECOMPENSE, *s.* (Reward) पारितोषिकं, फलं, प्रतिफलं.—(Return,
requital) प्रतिफलं, निष्कृतिः *f.*, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिक्रिया, प्रतीकारः,
निस्तारः, निवेदनं, शुद्धिः *f.*, शोधनं, परिशुद्धिः *f.*, परिशोधनं, उपका-
रमोक्षः, प्रत्युपकारः, सुकृतं.—(Amends for a loss) घातिपूर्त्तं, हानि-
पूर्त्तं, घातिनिष्कृतिः *f.*, हानिनिष्कृतिः *f.*, हानिमूल्यं.
RECOMPENSED, *p. p.* परितोषितः -ता -तं, सम्भूषितः &c., सम्भावितः &c.,
प्रतिफलितः &c., प्रतिकृतः &c., प्रत्युपकृतः &c., गृहीतफलः -ला -लं.
RECOMPENSING, *part.* पारितोषिकः -को -कं, तुष्टिकरः -रा -रं, निष्कारकः &c.
RECONCILABLE, *a.* सन्धेयः -या -यं, सन्धातव्यः -व्या -यं, समाधेयः -या -यं.
To RECONCILE, *v. a.* (Restore to friendship or union) सन्धा
(c. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं), समाधा, सन्धिं कृ, सन्धानं कृ, समाधानं कृ,
समाधिं कृ, अन्योन्यवैरित्वं or अन्योन्यद्वेषं शम् (c. 10. शमयति -यितुं),
वैरशान्तिं कृ, वैरशमनं कृ, विवादशान्तिं कृ, पुनःसख्यं कृ, पुनर्भयं कृ,
पुनःसौहृदं कृ, पुनःप्रीतिं कृ, पुनरेष्यं कृ, एकीकृ, मिल् in caus.
(मेलयति -यितुं), सम्मिल्, सह मिल्, मेलनं कृ.—(Bring to ac-
quiescence, content, or submission) सान्त् (c. 10. सान्त्वयति
-यितुं), साम् (c. 10. सामयति -यितुं), अनुनी (c. 1. -नयति -नेतुं),
तुप् (c. 10. तोपयति -यितुं), सन्तुप्, परितुप्, सम्परितुप्, तुष्टिं चो.—
(Make consistent) सद्गोचरं, सद्गतं -तो कृ, सम्मतोक्तं, एकवाक्यतां
कृ, अनुवादित्वं कृ.
RECONCILED, *p. p.* सन्धितः -ता -तं, समाहितः -ता -तं, कृतसन्धिः -न्धिः
न्धि, शान्तवैरः -रा -रं, शान्तद्वेषः -या -यं, शान्तविवादः -दा -दं, एकीकृतः
-ता -तं; 'to be reconciled,' सन्धा (c. 3. -दधाति -धत्ते -धातुं or
pass. -धीयते), सह मिल् (c. 6. मिलति, मेलितुं), पुनर्भयं गम् or इ.
पुनःसख्यं गम्, एकीभू, तुष्टिं गम् or इ, परितोषं गम्; 'to be recon-
ciled to one's enemy,' शत्रुणा or शत्रुणा सह सन्धा; 'to one's
brother,' भ्रात्रा सह मिल्.

RECONCILER, *s.* सन्धाता *m.* (तृ), समाधाता *m.*, सन्धानकर्त्ता *m.* (तृ), सन्धिकृत् *m.*

RECONCILIATION, RECONCILEMENT, *s.* (The act) सन्धानं, सनाधानं, सन्धानकरणं, सन्धिकरणं, वैरज्ञानं, नैलनं, सम्मेलनं, एकीकरणं, सान्त्वनं, साम *n.* (नृ), शाम *n.*, शाननं.—(The state) सन्धिः *m.*, सनाधिः *m.*, वैरशानिः *f.*, साम *n.* (नृ), पुनःसख्यं, पुनर्नैत्र्यं, पुनर्नैत्री, पुनःप्रोतिः *f.*, पुनःक्षेहः, संविधिः *f.*, ऐक्यं, एकता.

RECONCITE, *a.* गूढः -ढा -ढं, निगूढः &c., निगूढार्थः -घा -घं, गहनः -ना -नं, परमगहनः &c., गहनार्थः &c., गुप्तार्थः &c., गुह्यार्थः &c., गम्भीरार्थः &c., दुर्ज्ञेयः -या -यं, दुर्गम्यः -म्या -म्यं, अगम्यः &c., दुर्वोधः -धा -धं, दुरवबोधः &c., गम्भीरः -रा -रं, रहस्यः -स्या -स्यं.

To RECONDUCT, *v. a.* पुनर् नृ (c. 1. नयति, नेतुं), प्रतिनृ, प्रत्यानृ.

To RECONNOITRE, RECONNOITER, *v. a.* क्रियदूरात् or नातिदूराद् अवेद्यं (c. 1. -ईद्यते -यितुं) or निरीक्ष् or वीक्ष् or परोक्ष् or दृश् or अनुदृश् or आलोक्ष् or अवलोक्ष् or आलोक्ष् or अनुसन्धा or निरूप्.

RECONQUERED, *p. p.* क्रियदूराद् अवेक्षितः -ता -तं or निरूपितः &c.

To RECONQUER, *v. a.* पुनर् जि or पराजि or विजि, पुनर् वशीकृ.

To RECONSIDER, *v. a.* पुनर् विचर् or विगण् or चिन्, प्रतिचिन्, पुनर् निरूप् or अनुसन्धा or परोक्ष्, पुनर् वितर्कं, पुनर्विचारं कृ.

RECONSIDERED, *p. p.* पुनर्विचारितः -ता -तं, पुनर्निरूपितः &c., प्रतिचिन्तितः &c.

To RECORD, *v. a.* पत्रे or लेख्ये or लेख्यपत्रे चारुह in caus. (-रोपयति -यितुं) or समाहर् or अभिलिख् (c. 6. -लिखति -लेखितुं) or लिख्, लेख्यपत्रे सन् in caus. (-सपयति -यितुं) or च् in caus. or निविष् (c. 10. -वेष्टयति -यितुं) or न्यत्, लेख्यारुढं -ढां कृ, पद्यारुढं -ढां कृ.

RECORD, *s.* लेख्यं, लेखः, लेख्यप्रसङ्गः, लेख्यपत्रं, लेखप्रमाणं, लेख्यप्रमाणं, लिखितं, लिखनं, पत्रं -त्री -त्रिका, पत्रकं, पटः, पट्टः, आगमः, आज्ञायः, साक्ष्यं.

RECORDED, *p. p.* लेख्यारुढः -ढा -ढं, लेख्यारोपितः -ता -तं, लेख्यपत्रारुढः &c., लेख्यसमर्पितः -ता -तं, पट्यारुढः &c., पट्यारुढः &c., अभिलिखितः -ता -तं, लिखितः &c., पत्रलिखितः &c., आज्ञातः &c.

RECORDER, *s.* कायस्थः, लेखकः, लिपिकरः, लिपिकारः, अभिलेखकः, अभिलेखनकर्त्ता.—(Officer) नगरव्यवहारदर्शी *m.* (नृ), प्रधानविचारकः.

To RECOUNT, *v. a.* कच् (c. 10. कचयति -यितुं), आख्या (c. 2. -ख्याति -तुं) or caus. ख्यापयति -यितुं, ख्या, श्रु (c. 10. श्रावयति -यितुं), वर्यं (c. 10. वर्ययति -यितुं), आचक्ष्, निविद् in caus.

RECOUNTED, *p. p.* कथितः -ता -तं, आख्यातः &c., समाख्यातः &c., निवेदितः &c.

RECOURSE, *s.* आश्रयः -यणं, समाश्रयः -यणं, उपाश्रयः -यणं, संश्रयः -यणं, आश्रयः, अवलम्बनं, उपस्थितिः *f.*, उपगमनं, प्रत्यागमनं; 'to have recourse,' आश्रि (c. 1. -श्रयति -यितुं), समाधि, उपाधि, अनुपाधि, संधि, अभिधि, अवल्लेस् (c. 1. -ल्लेस्ते -चितुं), उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), आस्था, उपगमं; 'having recourse,' आश्रित्य, आश्रितः -ता -तं, आस्थाय, उपस्थाय.

To RECOVER, *v. a.* (Regain) प्रतिलभ् (c. 1. -लभते -लभ्युं), प्रत्युपलभ्, पुनर् लभ्, पुनर् उपलभ्, अनुप्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुं), प्रायवाप्, पुनः प्राप्, पुनर् अवाप्, प्रत्यादा (c. 3. -ददाति -दत्ते -दातुं), पुनर् आदा, पुनर् ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), प्रतिग्रह्, प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), पुनर् आपद्, प्रत्याद् (c. 1. -हरति -ते -हर्तुं), प्रत्युद्, उद्; 'to recover one's consciousness,' संशं लभ्, चैतन्यं लभ्, स्वप्रकृतिम्

चापद् or प्रतिपद्; 'one who has done so,' लभ्यस्ततः, स्वप्रकृतिमापन्नः; 'to recover recollection,' स्मृतिं लभ्.—(Restore from sickness, &c.) स्वस्यं-स्यां कृ, रोगं शम् in caus., रोगाद् विमुच् or मुच् रोगं निवृत् in caus., रोगं नश् in caus. or निरस्, समुत्था in caus. प्रतिकृ, समाधा, प्रतिसमाधा, see To CURE.

To RECOVER, *v. n.* (Regain health, be restored from sickness) रोगात् समुत्था (c. 1. -तिष्ठति -पातुं, rt. स्या) or उत्था or मुच् i pass. (मुच्यते) or विमुच्, रोगमुक्तः -क्ता -क्तं भू, शानरोगः -गा -गं भू, निवृत्तरोगः &c. भू, पुनः स्वस्यः -स्या -स्यं भू, पुनः सुस्यः -स्या -स्यं भू, पुनर् निरामयः -या -यं भू, पुनर् आरोग्यं or स्वास्थ्यं गम् or इ.—(From loss of consciousness or fainting) प्रत्याश्रस् (c. 2. -श्रसति -तुं), संशं लभ् (c. 1. लभते, लभ्युं), चैतन्यं लभ्, चेतनं प्राप्, स्वप्रकृतिम् आपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं) or प्रतिपद्, प्रकृतिमापन्नः -न्ना -न्तं भू.—(Regain one's former state, come right) पूर्ववद् भू, यथास्थितः -ता -तं भू, स्वस्यः -स्या -स्यं भू, पूर्ववत्स्वां or पूर्वस्थितिं or पूर्ववृत्तिम् आपद् or प्रतिपद् or गम्.

RECOVERABLE *a.* प्रतिलभ्यः -भ्या -भ्यं, पुनर्लभ्यः &c., पुनःप्राप्यः -प्या -प्यं.

RECOVERED, *p. p.* (Regained) प्रतिलभ्यः -भ्या -भ्यं, प्राप्पुपलभ्यः &c., पुनर्लभ्यः &c., पुनरुपलभ्यः &c., पुनः प्राप्नः -प्ना -प्नं, अनुप्राप्नः &c., पुनर् अवाप्नः &c., प्रायवाप्नः &c., पुनर्गृहीतः -ता -तं, प्राप्नुद्गतः &c., प्राप्नुद्गतः &c., आपन्नः -न्ना -न्नं, प्रतिपन्नः &c., प्रतिकृतः &c.—(From sickness) रोगसमुत्थितः -ता -तं, समुत्थितः &c., रोगोत्थितः &c., रोगमुक्तः -क्ता -क्तं, मुक्तरोगः -गा -गं, निवृत्तरोगः &c., गतरोगः &c., विगत-रोगः &c., नष्टरोगः &c., निरस्तरोगः &c., शानरोगः &c., स्वस्यः -स्या -स्यं, निरामयः -या -यं; 'from a fever,' गतज्वरः -रा -रं, ज्वरमुक्तः &c.—(From unconsciousness or fainting) लभ्यस्ततः -ज्ञा -ज्ञं, लभ्यचैतन्यः -न्या -न्यं, लभ्यचेताः -ताः -तः (स्), स्वप्रकृतिमापन्नः -न्ना -न्नं.—(One who has recovered his recollection) लभ्यस्मृतिः -ति -ति.

RECOVERY, *s.* (Regaining) पुनर्लभ्यः *f.*, पुनर्लभ्यः, पुनरुपलभ्यः *f.*, प्राप्पुपलभ्यः *f.*, प्रतिलभ्यः *f.*, प्रतिलभ्यः, पुनःप्राप्तिः *f.*, पुनःप्राप्यं, पुनरवाप्तिः *f.*, प्रायवाप्तिः *f.*, अनुप्राप्तिः *f.*, अवाप्तिः *f.*, पुनरादानं, पुनर्ग्रहणं, प्रतिग्रहणं, प्रत्युद्धारं, प्रत्युद्धारः, अवहारः, प्रायानयनं, आनयनं, प्रतीकारः.—(From sickness) रोगसमुत्थानं, समुत्थानं, रोगोत्थानं, रोगमुक्तिः *f.*, रोगमुक्ता, रोगनिवृत्तिः *f.*, स्वास्थ्यं, स्वस्थता, आरोग्यं, निरामयता -त्वं, निरामयं, कत्यता -त्वं.

RECREANT, *a.* (Cowardly) कातरः -रा -रं, कौवः -वा -वं, भीरुः -रुः रु.—(Apostate) धर्मभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, सद्धर्मभ्रष्टः &c., नक्तसद्धर्मः -स्या -स्यं, उद्धर्मभ्रष्टः -म्ना -म्नं.

To RECREATE, *v. a.* (Divert, gratify) विनुद् (c. 10. -नोदयति -यितुं), जानद् in caus., रम् in caus., सुख्, सनुप्, परितुप्, प्री, तृप्, ह्लाद्, सुखं कृ, प्रीतिं दा.—(Refresh) आश्रस् (c. 10. -श्रासयति -यितुं), प्रत्याश्रस्, समाश्रस्, सुख् (c. 10. सुखयति -यितुं).

RECREATED, *p. p.* विनोदितः -ता -तं, आश्रासितः &c., परितोषितः -ता -तं.

RECREATION, *s.* विनोदः -दनं, विश्रामः, विश्रान्तिः *f.*, विहारः, विहरणं, क्रोडा, मनोविनोदः, मनोरञ्जनं, विलासः, खेला, रमयं, कौतुकं; 'to take recreation,' विहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), मनो विनुद् (c. 10. -नोदयति -यितुं), रम्, क्रोड्, विश्रम्.

RECREATIVE, *a.* विनोदकः -का -कं, मनोरञ्जकः &c. See REFRESHING, *a.*

To RECRIMINATE, *s.* प्रत्यभियोगं कृ, प्रत्यपवादं कृ, प्रत्यारोपं कृ, प्रत्यारोपणं कृ; 'to criminate and recriminate,' अभियोगप्रत्यभियोगं कृ, वादानुवादं कृ.

REC

RECRIMINATION, s. प्रत्यभियोगः, प्रत्यपवादः, प्रत्यारोपः -पणं; 'crimination and reerimination,' सभियोगप्रत्यभियोगौ *m. du.*, सन्यो-
परोपरोपः -पणं, परस्परदोषारोपः, यादानुवादः.

RECRIMINATORY, RECRIMINATIVE, *a.* प्रत्यारोपकः - का - कं, प्रत्यपवादकः
 ३०. प्रत्यारोपणी - गिनी - गि (न), प्रत्यारोपन्तारी &c.

To RECRUIT, v. a. (Repair) प्रतिक्, प्रतिस्कृ, सस्व-स्वां कृ, सुस्व-
स्वां कृ, मुस्व (nom. सुस्वयति-पितृ), पृथिव्यन्-वती-वत् कृ, समाप्ता,
प्रतिस्माप्ता. —(Restore exhausted strength) द्यौषधत्वं वृष (c. 10).
वर्षयति-पितृ), द्यौषधत्वं वृष, तेनो or सत्वं वृष, जाग्रत् in caus.
जाये in caus.—(Supply with new soldiers) नवसैन्ययुक्तं-त्वां कृ

To recruit, v. n. (Recover energy or strength) लम् or लम्ब
 लम् (c. 1. लभते, लभु), सारसं लम् or प्राप, खतेनो लम्, खपितो लम्
 प्राप, साङ्गतिं लम्, पुनः साख्यं गम् or द, पुनः सख्यः स्वा-स्यं लम्
 पुनः सुखः &c. भू- (Raise new soldiers) नवसेनसंगं कृ, नूत-
 नसैन्यसंगं कृ, यत्नापि न कृ.

RECRUIT, s. नपसैन्यः, नूतनसैन्यः, नवसैनिकः, नवीनसैन्यः, शस्त्राभ्यासी ॥
(न) शस्त्रनिष्णातः ॥, नूतनाभ्यासी ॥, नवाभ्यासी ॥.

(७). सप्तशियाकारां म्, नूतनाभ्याम् म् नूतन-
RECRUITED, p. p. (In strength) लभयल्ल-ला-ले, लभस्य-ह्ला-हे
प्राप्तयल्ल &c., वरिष्ठयल्ल &c., पुनः शस्त्रभृता-ता-ते, साधायित्तः &
प्रत्याघत्तः-ह्ला-ह्ले.—(As an army) नवसेमियुक्तः-ह्ला-के, नूत-
सैन्यस्तः &c.

RECTANGLE. *s.* समकोणकृतिः *f.* समकोणः, समाचं, चायतसमकोणः, चा
तसमाचं, चायतसमलघुः, समचतुर्भुजः, समचतुर्भुजः, समकोणसमूहिः
जात्यः.

जातः.
RECTANGULAR, a. समचतुष्कोणः -जा -यं, समपतुरसः -सा -यं, समको
-या -यं, समकोणाकृतिः -तिः -ति, जातः -त्वा -त्वं.
-जा -यं, समकोणाकृतिः -तिः -ति, जातः -त्वा -त्वं. ४८. प्रोध्यः -ध्या -

RECTIFIABLE, *a.* शोधनीयः -या -यं, संशोधनीयः &c., शोध्यः -व्या -
RECTIFICATION, *s.* शोधनं, संशोधनं, शुद्धिः *f.*, विशुद्धिः *f.*, प्रतिस्मापनं, &c.

RECTIFIED, *p. p.* शोधितः -ता -तं, विशोधितः &c., प्रतिसमाहितः &c.
 To RECTIFY, *v. a.* शोध् (c. 10. शोधयति -यितुं), विशुद्ध्य, संशुद्ध्य, शुद्ध्य

समाधा (c. 3. -दधाति -यत्ने -धातुं), प्रतिस्माधा, शोधनं कृ, यथापि
 तत् त्वयं -य्यां कृ, समध्वस्तं -सां कृ, सन्त्यक् कृ.

RECTILINEAR, RECTILINEAR, *a.* सरलरेखः -खा -खं, सरलरेखायि

RECTITUDE, s. सारस्वं, सरलता -त्वं, शुभ्रता, सार्जवं, मर्यादा, जप-
जनितता, शुद्धता, सुचितता, मतिशुद्धता, साधुता, दाक्षिण्यं, सत्ययोग-
विमलता, न्यायिता, जगृहता, सचरितं, संस्था, स्थितिः *f.*, जपस्थि-
सम्प्राप्त्युत्पत्तिः, जप्यभिप्रायः, यथोचितं, याचातय्यं; 'law of recti-
tude' *f.*; 'path of rectitude,' सत्यपथः, सन्मार्गः; 'devi-
ation from the path of rectitude,' सत्यपथभ्रष्टः, सत्यपथत्यागः, सन्मार्ग-
विमार्गगमनं, उन्मार्गगमनं, उत्सर्गगमनं, कुपयगमनं, यथोचित-
मर्यादात्यागः, मर्यादादलपनं.

RECTOR, s. ग्रामपुरोहितः, ग्रामगुरुः m., ग्रामाचार्यः, ग्रामधर्माध्यक्षः

RECTUM, *s.* चक्षुःस्थो मलाशयः, जघनस्थो मलाशयः, पश्चिमताडो.
RECTUM, *s.* चक्षुःस्थो मलाशयः, जघनस्थो मलाशयः, पश्चिमताडो.

RECUMBENT, *a.* शयानः -ना -नं, शयः -या -यं, शायी -यिनी -

शयितः -ता -तं, कुक्षिशयः -या -यं, कुक्षिशया &c., तावत्.
See RECLINING, LYING DOWN.
(*See again*) पञ्च उपस्था (c. 1. -तिष्ठति)

(84) To RECUR, v. n. (Happen again) पुनर् उपस्ती (C. I. -1881)
पतः सम्भू, पुनः संभूत् or वृत्, पुनर् सागम् or उपागम्, पुनः

665

RED

पुनर् आपत् or निषत्, पुनर् यद्; 'from time to time,' वारं
वारं or पुनः पुनर् or अनुवारम् उपस्था.—(To the mind or thought)
स्फूर् (c. 6. स्फुरति - रिक्त), मनसि स्फूर्. पुनः स्मृ, पुनःस्मृत-ता-तै भू.
P. पुनःस्मृ, पुनःस्मृति. ३. पुनरुपस्थितिः, पुनरुपस्थानं, पुनरा-

गमनं, पुनर्वर्त्तनं, पुनरुपागमः, पुनःसम्भवः, पुनःसम्भूतिः. f. पुनरुत्पत्तिः. f.
पुनर्वचना.—(To the mind) स्मरणं. स्मृतिः. f. पुनःस्मरणं, स्मरणं.
पुनर्वचनम्.—(To the mind) स्मरणं. स्मृतिः. f. पुनःस्मरणं, स्मरणं.

RECURRENT, RECURRING, a. अनुवात्सगामी -मिनी -मि (न), बार बार
उपस्थायी &c., पुनःपुनरागामी &c., पुनःपुनर्वर्ती &c.

RECUSANT, RECUSANCY, s. See NON-CONFORMIST, NON-CONFORMITY
RED, a. रक्त-लाल-केंतं, लोहितः - ता-हिनी - तं, रक्तयुग्मः - रंगी - रंगे, लोहि-

नख्यैः &c., रोहितः &c., नहिणी-नं, शोणितः-ता-नं, शोण्यः-या-य
 यं, सिन्दूरययः &c., कपायः-या-यं, मन्निष्ठः-ष्टी-यं; 'dark red,
 सख्यः-या-यं, घनाख्यः &c.; 'pale red,' खेतनख्यः-क्ता-यं
 पादलः-ला-लं.

पाटलः - लो - लः.
Red, s. रक्तः, लोहितः, रोहितः, शोणितः, रक्तवर्णः, अरुणः.

To REDDEN, v. n. रक्तीकृ, लोहिनीकृ, सख्यीकृ, शोषिणीकृ, रक्तवर्णकृ
To REDDEN, v. n. सख्यीभू, रक्तीभू, लोहित (nom.) लोहितापति - ने
लोहितीभू.

लोहितकृतः-ता-तं, अरुणीकृतः &c., अरुणितः &c.
 REDDENED, *p. p.* रक्तीकृतः-ता-तं, पादलितः &c., पादलीकृतः &c., सिन्दूरितः &c.
 लोहितकृतः-ता-तं, पादलितः &c., पादलीकृतः-ता-तं:

REDDISIL, a. ईप्सुद्रक्तः - रक्ता - रं, आरक्तः &c., आलोहितः - ता - तं.
REDDISUNESS, ३. ईप्सुद्रक्ता, आरक्ता, आलोहिता, ईप्सोहिता.

To REDEEM, v. a. (Ransom, purchase back) परिक्री (c. 9. - क्रोय
 (क्रे) परिक्रयं क, परिक्रयणं क, अवहृ, अवहृण्यं क. — (Save,

निष्कृति कृ, यतिनिष्कृति कृ, हानिपूर्वक कृ.
निष्कृति कृ, यतिनिष्कृति कृ, हानिपूर्वक कृ.

REDEEMABLE, *a.* परिक्रमेयः -या -यं, परिक्रेतव्यः -व्या -व्य, सर्वहोयः -व्या
REDEEMED, *p. p.* परिक्रान्तः -ता -तं, त्रातः &c., परित्रातः &c., मुक्तः

REDEEMER, *s.* (Ransomer) परिक्रेता *m.* (नृ), परिक्रम्यन्.—(Savi-

चाता *m.* (तृ), उद्धर्ता *m.*, समुद्धर्ता *m.*, उद्धारकः, मोक्षकः, पोषा
नित्तारकः, तारकः; 'of the world,' जगत्चाता *m.*, जगदुद्धार

RE-DELIVERY, *s.* प्रत्यर्पणं, प्रतिस्मर्पणं, पुनःस्मर्पणं, अथवाहरः.
REDEMPTION, *s.* (Ransom) परिक्लपः -यणं, अथवाहरणं.—(Rescue)

REDEMPTION, s. (Ransom) पात्राणः, उद्धारः, मुक्तिः f.
 (redemption) प्राणं, परित्राणं, उद्धारः, समुद्धारः, उद्धारणं, मुक्तिः f.
 परिशोधनं, परिमृष्टिः f., निस्तारः, निस्तारणं, तारणं, निष्कृ-

RED-HAIRED, *a.* रक्तकेशः - शा - शं, रक्तकेशी - शिनी - शि (न्).

RED-HOT, *a.* सविनयः - शी - श, तापरक्तः - ला - ला
 &c., सन्तप्तः &c., अभिताप्तः &c., रक्तातप्तः &c., उष्णारक्तः - ला
 मित्रां - रिक्ता. रक्तपथं. See MINIMUM.

RED-LEAD, *s.* सिन्दूरं-रिक्ता, रक्तपूष. See MINERAL.
RED-LEGGED, *a.* रक्तपादः-दा-दं, लोहितपादः &c., रक्तगङ्गः-या

REDNESS, ४. रक्तत्वं -ता, रक्तिमा *m.* (न्), रक्ताह्वयः, रक्ताह्वयः
 शिमा *m.* (न्), शोणितम् -ता.
 प्या. शोणितम् -ता, शोणितम् -ता. See FRAC

REDOLENCE, REDOLENCY, *f.* सुगन्धः, धामोदः, सुवासः. See FRA
 REDOLENT, *a.* सुरभिः-भिः-भि, सुगन्धिकः-का-कं, सुगन्धिः-नि

सुवासिकः-की-कं, परिमलयुक्तः-क्ता-क्ते, निक्ताः &c. See FRI
To REDOUBLE, v. a. (Repeat often) पुनःपुनः कृ, मुहुर्मुहुः कृ,
स्वातः) (Repeat) पुनःपुनः कृत्य, (repeated efforts) सने

संख्यां),
साम्यद्.

कृत्वा or पुनःपुनर् यत्नं कृत्वा वृष् (c. 10. वर्धयति -यितुं) or प्रवृष् or अधिककृ or अधिकतरकृ or अधिकतरं -रं कृ; 'to redouble one's efforts,' पुनः पुनर् यत्नं कृ, मुहुर्मुहुर् उद्योगं कृ.

REDoubLED, *p. p.* पुनःपुनः कृतः -ता -तं, मुहुर्मुहुः कृतः &c. असकृत्कृतः &c., पौनःपुनिकः -की -कं, वर्धितः -ता -तं, प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, अधिककृतः &c.

REDoubT, *s.* दुर्गवहः स्थितं प्राकारप्राचीरादि, दुर्गप्राकारः, प्राचीरं.

REDoubTABLE, *a.* भीमः -मा -मं, महावीर्यः -वीर्यं -र्यं, महाप्रतापः -पा -पं.

To REDound, *v. n.* (Conduce, bring about) नी (c. 1. नयति, नेतुं), आनी, आवह (c. 1. -वहति -योदुं), साध् (c. 10. साधयति -यितुं), सम्पद (c. 10. -पादयति -यितुं), जन् (c. 10. जनयति -यितुं), संजन्. —(Result) अवसो (c. 4. -स्यति -सातुं), पयवसो, परिणामः -मा -मं भू in comp., सपरिणामः -मा -मं भू.

To REDRESS, *v. a.* प्रतिकृ, समाधा (c. 3. -दधाति -धातुं), प्रतिसमाधा, सन्धा, साध् (c. 10. साधयति -यितुं), उद् (c. 1. -हरति -हर्तुं), उपायं कृप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), प्रतिसमाधानं कृ, प्रतीकारं कृ, उद्धारं कृ, दुःखाद् or क्लेशाद् मुच, क्लेशमुक्तिं कृ.

REDRESS, *s.* प्रतिकारः, प्रतीकारः, प्रतिक्रिया, समाधानं, प्रतिसमाधानं, उपायः, उद्धारः, उद्धारणं, परिच्छेदः, क्लेशमुक्तिः *f.*, दुःखमुक्तिः *f.*

REDRESSED, *p. p.* प्रतिकृतः -ता -तं, समाहितः &c., परिच्छिन्नः -न्ना -न्नं.

To REDUCE, *v. a.* (Bring to a former state) पूर्णवत् कृ, पूर्णवत्सां or पूर्णस्थितिं नी (c. 1. नयति, नेतुं) or आनी or गम् in caus. — (Bring to any state) नी, आनी, गम् in caus. (गमयति -यितुं), कृ in comp.; 'to reduce to poverty,' दारिद्र्यं गम्, दरिद्रकृ; 'to subjection,' वशीकृ; 'to one's own power,' स्ववशीकृ, आत्मसात्कृ; 'to ashes,' भस्मसात्कृ, भस्मीकृ; 'to a heap of ashes,' भस्मराशीकृ; 'to nothing,' निष्क्रिञ्चनीकृ. Or expressed by आपन्न or सम्पन्न in comp.; as, 'to reduce to poverty,' दारिद्र्यापन्नं -न्नां कृ. —(Diminish, lower) न्यूनीकृ, अत्यीकृ, लघूकृ, अनोक्तृ, न्यून् (c. 10. नूनयति -यितुं), जन्, ह्रस् (c. 10. ह्रासयति -यितुं), लघ (nom. लघयति -यितुं), जन् (c. 10. जनयति -यितुं), शिपिलोक्तृ; 'to reduce one's strength,' चलं or वीर्यं शिपिलोक्तृ. —(Make thin) कृशीकृ, क्षीणीकृ, मांसक्षयं कृ, क्षि in caus. (क्षययति -यितुं), शुष्मीकृ. —(Subdue) वशीकृ, पराजि, विजि, जि, खरद्. —(In arithmetic) रूपान्तरं कृ, रूपं दा or कृ. —(Reduce to order), see To METHODIZE, ARRANGE.

REDUCED, *p. p.* (Brought to a former state) पूर्णवत्कृतः -ता -तं, पूर्णवद्भूतः &c., पूर्णवत्साङ्गतः &c., पूर्णदशाङ्गमितः &c., पूर्णस्थितिङ्गतः &c. —(Brought to any state) गमितः -ता -तं, परिगमितः &c., गतः -ता -तं, कृतः &c. in comp. भूतः &c. in comp.; 'reduced to poverty,' दारिद्र्यगतः -ता -तं, दारिद्र्यङ्गतः &c., दरिद्रोक्तः &c., दरिद्रोभूतः &c., गतपन्नः -ना -नं, गतविभवः -वा -वं, प्रचलितविभवः &c., शिपिलवसुः -सुः -सु, see POVERTY; 'reduced to misery,' कृच्छ्रगतः -ता -तं, कृच्छ्रङ्गतः &c.; 'reduced to ashes,' भस्मीकृतः &c., भस्मीभूतः &c., भस्मसात्कृतः &c.; 'to powder,' चूर्णीकृतः &c.; 'to nothing,' निष्क्रिञ्चनः -ना -नं. —(Brought into subjection) वशीकृतः -ता -तं, वशीभूतः &c. —(Diminished, lowered) न्यूनीकृतः -ता -तं, न्यूनीभूतः &c., अत्यीकृतः &c., लघूकृतः &c., शिपिलोक्तः &c., शिपिलितः &c.; 'in strength of body,' शिपिलवचलः -ला -लं, क्षीणवचलः &c., विकलवचलः &c., क्षीणः &c., कृशः -शा -शं.

REDUCIBLE, *a.* आनेयः -या -यं, आनेतव्यः -व्या -व्यं, करणीय in comp.; as, 'reducible to a former state,' पूर्णवत्करणीयः &c.; 'to

ashes,' भस्मसात्करणीयः &c., भस्मीकरणीयः &c.

REDUCTION, *s.* (Bringing to any state) करणं in comp.; as, 'reduction to ashes,' भस्मीकरणं; 'to powder,' चूर्णीकरणं. — (Diminution, impairment) न्यूनीकरणं, न्यूना -त्वं, अत्यीकरणं, लघूकरणं, अनोकरणं, ह्रासः, वैकल्यं, विकलीकरणं, शिपिलीकरणं, शैथिल्यं. —(Subjugation) वशीकरणं, विजयः, खरदनं. —(In arithmetic) रूपान्तरं, रूपान्तरकरणं.

REDUNDANCE, REDUNDANCY, *s.* आधिक्यं, अधिकता -त्वं, अतिरेकः, उद्वेगः, आतिरेक्यं, अतिरिक्ता, आतिशयः, उत्तेकः, उद्वेगः, गाढता. See EXCESS, EXUBERANCE.

REDUNDANT, *a.* अधिकः -का -कं, अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, उद्विग्नः &c., समतिरिक्तः &c., अतिशय in comp., अतिशयितः -ता -तं, अतिशयी -यिनी &c., अतिशायनः -ना -नं, जयनः -ना -नं, व्यर्थः -र्था -र्थं, उत्तिक्तः &c., उद्वेगः -नी -नं, गाढः -दा -दं. See EXCESSIVE, EXUBERANT.

REDUNDANTLY, *adv.* अतिरिक्तं, उद्विग्नं, अतिशयेन, आतिशयं, व्यर्थं.

To REDUPLICATE, *v. a.* (Double) द्विगुणकृ. —(A syllable or letter) आमेड् (c. 10. -वेडयति -यितुं), अक्षरावेडनं कृ, अक्षराभ्यासं कृ, अक्षर-द्वित्वं कृ, द्विरुक्तिं कृ.

REDUPLICATED, *p. p.* आमेडितः -ता -तं, अभ्यासः -स्ता -स्तं, द्विरुक्तः -क्ता -क्तं.

REDUPLICATION, *s.* आमेडनं, आमेडितं, द्विरुक्तिः *f.*; 'of a letter,' द्वित्वं; 'the reduplicated syllable,' अभ्यासः; 'word formed by reduplication,' प्रतिशब्दः. Reduplication is denoted by the symbol सि.

RED-wood, *s.* (Kind of red sandal) पनाङ्गं, रक्तचन्दनं.

To RE-ECHO, RE-ECHOING, see To ECHO, ECHOING.

REED, *s.* नडः, नडः, वेचं -चः, वेतसः -सी, वेणुः *m.*, वंशः, शरः, पमेनः, नालः -लो, नाडिः -डो *f.*, कोचकः, तृणं, तृणध्वजः, तृणकेतुः *m.*, पोदगलः, कुक्षिरन्ध्रः, छिद्रान्तरः, खेखेरकः, त्वल्लसारः, शतपद्मी *m.* (न्), मस्करः; 'leaf of a reed,' वेतसपत्रं; 'reed-mat,' नलपट्टिका; 'reed for writing, reed pen,' कलमः, लेखनी, आलेखनी.

REEDY, *a.* (Abounding with reeds) वेचकीयः -या -यं, वेचकः -की -कं, वेचवान् -वती -वत् (न्), वेचमयः -यी -यं, वेचपूरीः -री -री, नडकीयः -या -यं, नडसः -सा -सं, नडलः -ला -लं, नलमयः -यी -यं, वेतसान् -खती -खत् (न्), वेतसपूरीः -री -री, शरमयः &c. —(Sound- ing like a reed) कोचकसरः -रा -रं.

REEF, *s.* (Of a sail) वातवसनपुटः, नौकावसनपुटः. —(Of rocks) सनु- द्रमये शैलसेतुः *m.* or शैलश्रेणी or शैलपंक्तिः *f.*

To REEF, *v. a.* वातवसनानि संदृ (c. 1. -हरति -हर्तुं) or संवृ or सम्पुटोक्तृ.

REEFY, *a.* शैलसेतुपूरीः -री -री, शैलश्रेणीपूरीः -री -री.

REEK, *s.* वाप्यः, उष्णवाप्यः, तप्तजलवाप्यः, धूमः -मिका, फेनः, खेदः.

To REEK, *v. n.* वाप्य (nom. वाप्यायते), वाप्यम् उद्गृ or उद्विगृ or उद्गम् in caus. or मुच, वाप्योद्गतिं कृ, वाप्योद्गारं कृ, धूम (nom. धूमायते).

REEKING, REEKY, *a.* वाप्यायमानः -ना -नं, वाप्योद्गारी -रिणी &c., वाप्यमयः -यी -यं, वाप्याद्गः -द्गा -द्गं, आद्गः &c., धूममयः -यी -यं, धूमायमानः -ना -नं.

REEL, *s.* (For winding thread) जावापनः. —(Lively dance) लघु- नृत्यं. —(Movement on one side) विचलनं, चलनं.

To REEL, *v. n.* विचल् (c. 1. -चलति -लितुं), सचल्, चल्, इतस्ततो विचल्, एकपाशे पत् in des. (पिपतिपति -यितुं, पितति -तितुं).

To RE-ENFORCE, *s.* चलाधिक्यं कृ, सेनाधिक्यं कृ. See RE-INFORCE.

To RE-ENTER, *v. a.* पुनः प्रविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं), पुनर् आगम्.

RE

To re-establish, v. a. पुनः स्था in caus. (स्थापयति-यितुं) or प्रतिष्ठा, पुनः संस्था.
REFECTION, s. अत्याहारः, लुभोजनं, अत्यभोजनं, लघ्वाहारः, आहारः, उपहारः, अत्यावसादनं, अमापहारः, अमपरिच्छेदः, अमपरिच्छेदः, शरीराप्यायनं.
REFECTORY, s. उपहारगृहं, उपहारशाला, आहारशाला, भोजनशाला.
To REFER, v. a. (Deliver over, consign to another for decision) निष्पादनाय परस्मिन् सन् in caus. (-सर्पयति-यितुं) or च्चु or निर्दिष्ट or च्चु or परस्मिन् प्रतिपद in caus.—(Leave to the decision of another) परविचारं प्रापयित्वा कार्यं or सपं त्वन् (c. 1. त्वनति, त्वन्) or चपात् (c. 4. -अस्यति-यितुं) or विमृन् (c. 6. -सृजति-यितुं) or चवसृज् or मुच् or चवमुच् or हा.—(Assign) आहृ in caus. (-रोपयति-यितुं). समारहृ, अघ्यारहृ, अभिससृज् (c. 9. -प्राति-यितुं), सचन् (c. 10. -सूचयति-यितुं). समारहृ, अघ्यारहृ, अभिससृज् (c. 9. -प्राति-यितुं), सचन् (c. 10. -सूचयति-यितुं).
To REFER, v. n. (Have reference) अपेक्ष (c. 1. -ईक्षते-यितुं), अपेक्ष, प्रतीक्षा, उद्दिष्ट (c. 6. -दिशति-देष्टुं), समुद्दिष्ट, निर्दिष्ट, अभिससृज् in pass. (-चयते), सचन् in pass.—(Allude) उद्दिष्ट, समुद्दिष्ट, सूच (c. 10. -सूचयति-यितुं).
REFERABLE, a. आरोपणीयः -या -यं, समारोपणीयः &c., अघ्यारोपणीयः &c., समर्पणीयः -या -यं, अपेक्षणीयः &c., सचन्पणीयः -या -यं, अभिसचन्पणीयः -या -यं, सचन्पीयः -या -यं.
REFERENCE, s. अघ्यारोपः, प्रमाणपुरूपः, स्वेयः, निशेता *m.* (तु), विचारकृत्.
REFERENCE, s. (Directing or consigning to another for information, &c.) समर्पणं, अपेक्षं, प्रतिपादनं, निवेदनं, आरोपणं, समा-रोपणं, आरोपः.—(Relation, regard, allusion) अपेक्षा, अपेक्षा, प्रतीक्षा, उद्दिष्टः, समुद्दिष्टः, सचन्पः, अभिसचन्पः, अचन्पः, समन्पः, विपयत्वं -ता, विपयः, सम्पदः, गोचरत्वं -ता; 'containing a reference,' सापेक्षः -द्या -द्यं; 'in reference to,' अपेक्षया, अपेक्षया, प्रतीक्ष्य, उद्दिष्ट्य, समुद्दिष्ट्य, सापेक्षं.
REFERRED, p. p. (Consigned or directed to another) परसर्पितः -ता -तं, परप्रदिपादितः &c., परनिवेदितः &c., सर्पितः &c., प्रस्था-पितः &c.—(Assigned) आरोपितः -ता -तं, समारोपितः &c., अघ्य-रोपितः &c., अभिसचन्पः -द्या -द्यं, निर्दिष्टः -द्या -द्यं, उद्दिष्टः &c.
REFERRIBLE, a. आरोपणीयः -या -यं. See REFERABLE, a.
To REFINE, v. a. (Purify) शुप् (c. 10. शोधयति-यितुं), संशुप्, विशुप्, शुद्धीकृ, शोधनं कृ, विमलीकृ, निर्मलीकृ, पवित्रीकृ, विमल (nom. विमलयति-यितुं), मलं हृ or अपनी.—(Make elegant or polite, polish) परिष्कृ, संस्कृ, शिष्टीकृ, शिष्टं-ष्टं कृ, सम्भं-भ्यां कृ, शिष्टतां or सम्यतां जन् (c. 10. जनयति-यितुं) or दा, सूखीकृ.
To REFINE, v. n. (Become pure) शुप् (c. 4. शुध्यति-ने, शोद्धे), संशुप्, विशुप्, शुद्धीकृ, विमलीकृ.—(Be overnice) अतिमूर्खतां, अतिमूर्खतां सच्-
REFINED, p. p. (Purified) शोधितः -ता -तं, संशोधितः &c., शुद्धः -द्या -द्यं, संशुद्धः &c., विशोधितः &c., शुद्धीकृतः &c., विमलीकृतः &c., निर्म-लीकृतः &c., दृढमलः -ला -लं, पवित्रीकृतः &c.—(Polished) परि-ष्कृतः -ता -तं, संस्कृतः &c., शिष्टः -ष्टा -ष्टं, सम्भः -भ्या -भ्यं, सम्यतापवः -द्या -द्यं, सम्यतासम्पदः &c.—(Nice, over nice) सूक्ष्मः -स्त्रा -स्त्रं, अतिमूर्खः &c.
REFINEMENT, s. (Act of purifying) शोधनं, संशोधनं, विशोधनं, शुद्धी-करणं, शोधः.—(Purity) शुद्धिः *f.*, संशुद्धिः *f.*, विशुद्धिः *f.*, शोधितत्वं, शुद्धता-त्वं, पवित्रता, see PURITY.—(Act of polishing) परिष्कारः, परिष्कृतिः *f.*, परिष्करणं, संस्कारः, संस्कृतिः *f.*, संस्करणं, सम्यकरणं, शिष्टकरणं.—(State of being polished, elegance) शिष्टता-त्वं,

REF

सम्यता-त्वं, परिष्कारः, परिष्कृतत्वं, सुजनता, सौजन्यं; 'of manners, शिष्टाचारत्वं, सभ्याचारत्वं, सभ्याचारसम्पन्नता, शिष्टाचारसम्पन्नता, सभा-चार्यं, सुशीलता, सुनीतिः *f.*, विनयः; 'of mind,' मनःशुद्धिः *f.*, चित्तशुद्धिः *f.*—(Nicely, over nicety) सूक्ष्मता, अतिमूर्खता, सौ-क्ष्म्यं, अतिसौक्ष्म्यं.
REFINER, s. शोधकः, संशोधकः, शोधयिता *m.* (तु), मलापहारकः.—(Of metals) धातुशोधकः, धातुमलहारो *m.* (तु), धातुकलङ्कारो *m.*
REFINING, s. (Of metals) धातुशोधनं, धातुमलापहारः, धातुकलङ्कारणं.
To REFIT, v. a. प्रतिस्वकृ, प्रतिकृ, समाधा, प्रतिसमाधा, जीर्णीकारं कृ, जीर्णसमाधानं कृ, पुनः कृप् or परिकृप्, पुनः सज्जीकृ, पुनः समायुज्.
See To REPAIR.
To REFLECT, v. a. (Throw back, cause to return, as a mirror, &c.) प्रतिधृप् (c. 6. -धृयति-यितुं) प्रतिहृन् (c. 2. -हृति-यितुं), पराहृन्, परापृत् in caus. (-चर्षयति-यितुं), प्रसापृत्, परावर्त्तनं कृ, प्रतिधृपे कृ, प्रतिविस्र (nom. प्रतिविचयति-यितुं), विस्र, प्रतिविचित्रं-तां कृ, प्रतिविचं कृ, प्रतिमूर्तिं कृ, प्रतिरूपं कृ; 'a body which reflects all the rays of light,' पदाची यामात् सधृक्किरणाः परावर्त्तने or परावर्त्तनं, पदाची यः सधृक्किरणान् परावर्त्तयति; 'a lake which reflects the stars,' ताराप्रतिविचं सरस्, तारादायं सरस्; 'the mirror reflects the image,' दर्पणे मूर्तिविचं प्रतिविचयति, दर्पणे मूर्तिं प्रतिविचं करोति.
To REFLECT, v. n. (In the mind, consider) चिन् (c. 10. चिन्तयति-यितुं), संचिन्, विचिन्, मनसा विचर् (c. 10. -चारयति-यितुं), ध्ये (c. 1. ध्यायति, ध्यातुं), जनुध्ये, संध्ये, अभिध्ये, विमृश (c. 6. -मृशति-यितुं), परिमृश, चित्कं (c. 10. -तर्कयति-यितुं), जनुतर्कं, तर्कं, भू (c. 10. भाषयति-यितुं), विभू, सम्भू, मनसा विगल् (c. 10. -गळयति-यितुं), समाधा (c. 3. -यते-धातुं), निरूप (c. 10. -रूपयति-यितुं), अपेक्ष (c. 1. -ईक्षते-यितुं), समपेक्ष, समीक्ष, प्रसमीक्ष, मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), चिन्तां कृ, विचारणं कृ.—(Bring reproach, cast censure upon) तिरस्कारं चापहृ, कलङ्कं or दोषं धृप् (c. 6. धृयति, ध्ये), यशोहानिं or को-र्हिहानिं or कलङ्कं चापहृ, यशो or कोर्हिं न्यूनो कृ.
REFLECTED, p. p. (Thrown back, as in a mirror, &c.) प्रतिविचित्रः -ता -तं, विचित्रः &c., विचित्रगतः &c., प्रतिहृतः &c., प्रतिधृतः -ता -तं, परावर्त्तितः -ता -तं, पराहृतः &c., प्रतिफलितः &c., संक्रान्तः -ता -तं; 'reflected in water,' जलप्रतिविचित्रः -ता -तं; 'to be reflected,' परापृत् (c. 1. -चर्षते-यितुं), प्रतिहृन् in pass. (-हृयते); 'the rays of the sun are reflected,' सूर्यकिरणाः परावर्त्तने; 'it is seen by reflected light,' परापृच्छकिरणैर् विलोक्यते; 'reflected image,' प्रतिविचं, विस्र-चं, प्रतिच्छाया, छाया, प्रतिचन्द्रः -न्दकं, प्रतिफलनं; 'reflected light,' प्रतिभा.
REFLECTING, part. or a. (Throwing back as a mirror, &c.) परावर्त्तनकारो -रिणी -रि (तु), प्रतिविचकारो &c., विचप्रतिविचकः -का -कं, प्रतिविचकः &c., परावर्त्तकः &c.; 'a lake reflecting the stars,' ताराप्रतिविचं सरस्, तारादायं सरस्.—(Given to meditation) चिन्ताशीलः -ला -लं, ध्यानशीलः &c., विचारशीलः &c., चिन्तयन् -यन्तो -यत् (तु), चिन्तावान् &c. See MEDITATIVE.
REFLECTION, s. (Act of throwing back) प्रतिविचः-पणं, प्रतिहृतिः *f.*, परावर्त्तनं, प्रतिविचकरणं, संक्रान्तिः *f.*; 'reflection of rays of light,' किरणपरावर्त्तनं; 'the angle of reflection,' परावर्त्तनकोणः.—(That which is reflected, image &c. reflected) प्रतिविचं, विचं-चः, प्रतिच्छाया, छाया, छायात्मा *m.* (तु), प्रतिभासः, आभासः.

प्रतिमा, प्रतिरूपं, प्रतिमूर्तिः *f.*, प्रतिफलं -लनं, प्रतिकृतिः *f.*; 'reflection of the moon,' प्रतिमन्दुः *m.*—(Consideration, thought) चिन्ता-नन्तं, सुचिन्ता, विचारः, विचारणं -णा, विमर्शः, ध्यानं, साध्यानं, अभिध्यानं, अन्तर्धानं, चर्चा, समाधिः *m.*, समाधानं, भावना, सम्भावना, चिन्तितं, चिन्तितः *f.*, चिन्तिया.—(Reproach, censure) कलङ्कः, कीर्तिहानिः *f.*, यशोहानिः *f.*

REFLECTOR, *s.* (Something polished for reflecting) प्रतिविस्तारः, आदर्शः, दर्शनं, दर्पणः.—(One who considers) विचारकृत् *m.*, विचारकः, चिन्ताकारी *m.* (नं).

REFLEXIBILITY, *s.* परावर्त्तनीयता, परावर्त्तनयोग्यता, प्रतिविचययोग्यता.

REFLEXIBLE, *a.* परावर्त्तनीयः -या -यं, परावर्त्तनक्षमः -मा -मं, परावर्त्तन-योग्यः &c., प्रतिविचययोग्यः &c., प्रतिविचयणीयः -या -यं, प्रतिहननीयः -या -यं.

REFLEXIVE, *a.* पृष्ठापेक्षकः -का -कं, पृष्ठापेक्षकः &c., पृष्ठाप्रतीक्षकः &c.

REFLUENT, *a.* परावर्त्तनी -र्त्तनी (नं), पश्चात्पवाही &c., विपरिवर्त्तनी &c.

REFLUX, REFERENCE, *s.* पश्चात्प्रेला, विपरीतवेला, पश्चात्पवाहः, विपरीतप्रवाहः, वेलाया विपरीतगतिः *f.*, वेलापरावर्त्तनः -र्त्तनं, वेलापरिवर्त्तनं, वेलाविपरिवर्त्तनं.

To REFORM, *v. a.* (Cause to cease from wickedness, bad conduct, &c.) पापात् or दुष्कर्मणो निवृत्तं (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं) or विनिवृत्तं or परावृत्तं or परिवृत्तं or विरम् (c. 10. -रमयति -यितुं), अधर्मात् or कुकर्मणो निवर्त्तयित्वा धर्मे प्रवृत्तं in caus. or नियुज् in caus., पापाद् विप्रतिसृ in caus. (-सारयति -यितुं), विप्रतिसारं च नृ, पापनिवर्त्तनं कृ, पापपरिवर्त्तनं कृ, निवृत्तपापं -पां कृ; 'to reform a bad habit,' दोषनिवर्त्तनं कृ, दोषसंशुद्धिं कृ.—(Amend, correct) शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं), विशुष्, समाधा, प्रतिसमाधा, प्रतिकृ प्रति-सं कृ. See To RECTIFY.

To REFORM, *v. n.* (Cease from bad conduct and return to good) पापात् or दुष्कर्मणो निवृत्तं (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं) or विनिवृत्तं or परावृत्तं or विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं), अधर्मात् or कुकर्मणो निवृत्तं धर्मे प्रवृत्तं कृ or धर्मे प्रवृत्तं, पापाद् विप्रतिसृ (c. 1. -सरति -सन्तुं) विप्रतिसारं कृ, विप्रतीसारं कृ, निवृत्तपापः -पा -पं भू, पापत्यागं कृ, पापपरित्यागं कृ, दोषत्यागं कृ, त्यक्तपापः -पा -पं भू, त्यक्तदोषः -पा -पं भू.

REFORM, REFORMATION, *s.* पापनिवर्त्तनं, दोषनिवर्त्तनं, पापनिवृत्तिः *f.*, दोषनिवृत्तिः *f.*, निवर्त्तनं, निवृत्तिः *f.*, परिवर्त्तनं, परिवृत्तिः *f.*, विनिवर्त्तनं, पापत्यागः, दोषत्यागः, दोषपरित्यागः, दोषसंशुद्धिः, दोषच्छेदः, दोषप्रतिकारः, दोषप्रतीकारः, दोषशोधनं, दोषसमाधानं, प्रतिसमाधानं, विप्रतिसारः, विप्रतीसारः, शोधनं.—(Of religion) धर्मपरिवर्त्तनं, दुष्टधर्मपरिवर्त्तनं, धर्मपरिवृत्तिः *f.*, दूषितधर्मशोधनं, धर्मशोधनं.

REFORMED, *p. p.* निवृत्तपापः -पा -पं, निवृत्तदोषः -पा -पं, त्यक्तपापः &c., त्यक्तदोषः &c., गतपापः &c., गतदोषः &c., विगतदोषः &c., दूतदोषः &c., गतमायः -या -यं, विरक्तपापः &c., विनिवृत्तपापः &c., खण्डित-दोषः &c., छिन्नदोषः &c., शोधितः -ता -तं, शुद्धः -द्धा -द्धं, विशोधितः &c., ज्ञातविप्रतीसारः -रा -रं, कृतविप्रतीसारः &c.

REFORMER, *s.* निवर्त्तकः, पापनिवर्त्तकः, पापनिवृत्तिकर्त्ता *m.* (नृ), दोष-निवर्त्तकः, दोषसंशुद्धकः, दोषच्छेदकः, दोषहारी *m.* (नृ), शोधनकारी *m.*, शोधकः.—(Of religion) धर्मशोधकः, दूषितधर्मशोधकः.

To REFRACT, *v. a.* वक्रोक्तं, गतिवक्रतां कृ, वक्रगतिं कृ; 'to refract rays of light,' किरणवक्रतां कृ.

REFRACTED, *p. p.* वक्रोभूतः -ता -तं, वक्रोक्तः &c.; 'to be refracted,' वक्रोभू; 'the rays are refracted downwards,' अधो वक्रोभवन्ति किरणाः.

REFRACTION, *s.* किरणवक्रता, किरणवक्रोभावः, किरणवक्रोभयनं, किरण-वक्रगतिः *f.*, किरणवक्रोकरणं.

REFRACTORINESS, *s.* प्रतीपता -त्वं, विप्रतीपता, अवययता, दुःशास्यता, अविनेयता, दुःसाध्यता, दुर्दानता, अविवेयता, दुर्निग्रहता, अनायत्नता.

REFRACTORY, *a.* प्रतीपः -पा -पं, विप्रतीपः &c., प्रतीपकारी -रिणी -रि (नृ), विपरीतकारी &c., अवययः -यया -यं, दुःशास्यः -स्या -स्यं, दुःशासनः -ना -नं, अविवेयः -या -यं, अविवेयः &c., दुर्निग्रहः -हा -हं, दुःसाध्यः -ध्या -ध्यं, अनिवार्यः -र्या -र्यं, उच्चपितृशासनः -ना -नं. See INTRACTABLE, PERVERSE; 'to be refractory,' प्रतीप (nom. प्रतीपायते), प्रतीपीभू.

REFRAGABLE, *a.* खण्डनीयः -या -यं, खण्ड्यः -यद्या -य्यं, खण्डित्यः &c.

To REFRAIN, *v. a.* (Restrain) यम्, नियम्, विनियम्, संयम्, निग्रहं, निरुप्, अवरुप्, संहं, वृ, निवृ, निषिप्, निवृत् in caus.

To REFRAIN, *v. n.* (Forbear, restrain one's self) नियत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं) with abl. c., विरम् (c. 1. -रमति -रन्तुं) with abl. c., आत्मानं यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं) or संयम्, परिहृ (c. 1. -हरति -हन्तुं) with acc., वृत् (c. 10. वर्जयति -यितुं) with acc., परिवृत्, विवृत्, प्रोक्तं, त्यक्तं, हा; 'he should refrain from eating flesh,' निवर्त्तते मांसभक्षणम् or मांसं वर्जयेत्.

REFRANGIBLE, *a.* वक्रोकरणीयः -या -यं, वक्रोभवनीयः &c., वक्रताक्षमः &c.

To REFRESH, *v. a.* (Invigorate, relieve from fatigue) ज्ञानिं or श्रमं हृ (c. 1. हरति, हन्तुं), श्रमापहारं कृ, ज्ञान्यपहारं कृ, ज्ञानिच्छेदं कृ, श्रमच्छेदं कृ, विश्रान्तिं दा, क्षाये (c. 10. -प्राययति -यितुं), समाये, वलं or तेजो or सत्वं वृष् (c. 10. वर्धयति -यितुं), सत्वं or योग्यं दा.—(Revive, cheer) आश्रयस् (c. 10. -प्रासयति -यितुं), प्रत्याश्रयस्, पुनर् आश्रयस्, पुनर् जीय् (c. 10. जीययति -यितुं), पुनर्जीवनं दा, सुखं (c. 10. सुखयति -यितुं), आनन्दं in caus., हृप् in caus., हृद् in caus.—(Cool) शीतलं (nom. शीतलयति -यितुं), शीतलीकृ, निर्वा in caus. (-चापयति -यितुं), निर्वापनं कृ.—(Make new or fresh) नवीकृ.

REFRESHED, *p. p.* (Relieved from fatigue) दूतज्ञानिः -निः -नित, दूतश्रमः -मा -मं, दूतज्ञानः &c., अपदूतज्ञानिः &c., अपदूतश्रमः &c., गतज्ञानः &c., गतश्रमः &c., विगतश्रमः &c., छिन्नज्ञानिः &c., छिन्नश्रमः &c., विश्रान्तः -न्ता -न्तं, पिश्रान्तः -ना -नं, क्षायापितः -ता -तं.—(Revived, cheered) आश्रयस्तिष्ठः &c., समाश्रयस्तिष्ठः &c., प्रत्याश्रयस्तिष्ठः -स्ता -स्तं, आनन्दितः -ता -तं, अनुभूतसुखः -खा -खं.—(Cooled) शीत-लीकृतः -ता -तं, निर्वापितः &c.—(Made fresh) नवीकृतः -ता -तं.

REFRESHING, *a.* ज्ञानिहरः -रा -रं, ज्ञानिहारकः -का -कं, श्रानिहरः &c., श्रमहारी -रिणी -रि (नृ), श्रमापहारी &c., श्रमापहः -हा -हं, ज्ञान्यपहः &c., श्रान्यपहः &c., ज्ञानिच्छिद् *m. f. n.*, विश्रान्तिदः -दा -दं, श्रमच्छे-दकः -का -कं, क्षायापकः -का -कं, आश्रयसकः &c., आनन्ददः -दा -दं, वलवर्धकः &c., निर्वापकः &c.

REFRESHMENT, *s.* (Act of refreshing) श्रमापहारः, श्रमापहरणं, ज्ञानि-हरणं, ज्ञान्यपहारः, ज्ञान्यपहरणं, ज्ञानिच्छेदः, श्रमच्छेदः, श्रानिच्छेदः, क्षायापः -यनं, विश्रान्तिदानं, वलवर्धनं, सत्त्ववर्धनं, सत्त्वदानं, आश्रयसनं, विज्ञापनं.—(State) विश्रान्तिः *f.*, विश्रान्तः, विज्ञानिः *f.*, विज्ञानता.—(Food, slight repast) उपाहारः, लघुभोजनं, लघ्वाहारः, अल्पा-हारः, आहारः.

REFRIGERANT, *a.* तापहरः -रा -रं, सन्नापहरः &c., दाहहरः &c., दाह-नाशकः -का -कं, शीतलकारी -रिणी -रि (नृ), निर्वापकः -का -कं.

REFRIGERANT, *s.* (Medicine) निर्वापनं, दाहहरकं, तापनाशकम् औषधं.

To REFRIGERATE, *v. a.* तापं or दाहं हृ (c. 1. हरति, हन्तुं) or नश्

(e. 10. नाशयति -यितुं), शीतलीकृतं, शीतल (nom. शीतल्ययति -यितुं), निर्वा in caus. (-चापयति -यितुं).

REFRIGERATION, *s.* निर्वापनं, निर्वापः, तापहरणं, दाहहरणं, शीतलीकरणं.

REFUGE, *s.* (Shelter, protection) आश्रयः, समाश्रयः, आश्रयणं, संश्रयः, शरणं, आश्रयः, श्रयणं, श्रयः, गतिः *f.* आश्रयानं, शरणं.—(That which shelters, cause of protection) आश्रयः, शरणं, संश्रयः, आश्रयभूतः -ता -तं, शरणभूतः -ता -तं, आश्रयस्थानं, शरणं, शरण्यः *m.*, पालकः, रक्षकः.—(Resource, expedient) गतिः *f.*, आश्रयः, उपायः, युक्तिः *f.*; 'to take refuge,' आश्रयि (c. 1. -यति -यितुं), समाश्रयि, संश्रयि, उपाश्रयि, समुपाश्रयि, शरणार्थि गन् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or आगन् or उपे (c. 2. उपैति -तुं, rt. ३), अवलन् (c. 1. -लतते -न्ति), आश्रयणं कृ; 'having but one refuge,' अनन्यगतिः -तिः -ति, अनन्यगतिः -का -कं; 'come for refuge,' शरण्यागतः -ता -तं, शरणार्थम् आगतः &c., शरणपन्नः -ता -तं, प्रपन्नः &c.; 'seeking refuge,' शरणार्थी -पिनी &c., शरण्यौ &c.; 'one who affords refuge,' शरणार्थकः.

REFUGEE, *s.* शरण्यागतः, शरणार्थम् आगतः, शरणार्थी *m.* (न्), शरण्यौ *m.* (न्), शरणार्थम् आश्रितः, अवलन्ती *m.* (न्), अवलन्तिः, प्रपन्नः; 'protector of refugees, kind to them,' शरण्यागतपालकः, शरण्यागतपालः, प्रपन्नपालः -लकः.

REFULGENCE, *s.* प्रतापः, अतितेजस् *m.*, महातेजस् *m.*, उज्ज्वलता, अतिप्रभा, विभा.

REFULGENT, *a.* प्रतापवान् -यती -यत् (न्), अतिप्रतापी -पिनी -पि (न्), सुप्रभः -भा -भं, उज्ज्वलः -ला -लं, द्योती &c., विभाजमानः -ना -नं. See SPLENDID, BRIGHT.

To REFUND, *v. a.* प्रतिदा (c. 3. -ददाति -दातुं), पुनर् दा or प्रदा or प्रयम्.

REFUSAL, *s.* (Denial of a thing demanded) प्रत्याख्यानं, प्रत्यादेशः, अपहृयः, अपहृतिः *f.*, अपलापः, निरसनं, निरासः, निराकरणं, निराकृतिः *f.*, अपवादः, निह्वयः, निह्वतिः *f.*, निषेधः, प्रतिषेधः, व्यपाकृतिः *f.*, प्रणयविह्वतिः *f.*—(Declining to accept) अग्रहणं, अप्रतिग्रहः, अपरिग्रहः, अस्वीकारः, अस्वीकरणं, अनङ्गीकारः, अनङ्गीकरणं, निरसनं, निराकरणं, अननुज्ञानं.—(Of a lover) अवधीरणं -णा, धीरता -न्.—(Right of buying or taking in preference) पूर्णक्याधिकारः, पूर्णग्रहणाधिकारः.

To REFUSE, *v. a.* (Deny a request or demand, decline to do what is asked) प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), अन्त्याख्या, अतिख्या, प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अपहृ (c. 2. -हृते -होतुं), निह्व, अपलप (c. 1. -लपति -पितुं), निरय (c. 4. -अस्यति -असितुं), अपास्, निराकृ, प्रत्याचक्ष (c. 2. -चष्टे), अपवाद (c. 1. -वदति -दितुं), निषिप् (c. 1. -येषति -पेष्टुं), प्रतिषिप्, अपव्यय (c. 1. -अयते -यितुं), प्रत्यादेशं कृ, निरासं कृ, न अनुज्ञा, न अनुमन्, न सम्मन्.—(Decline to accept, reject) न ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), न प्रतिग्रह, अग्रहणं कृ, न स्वीकृ, न अङ्गीकृ, निरस्, अपास्, निराकृ, अवधीर (c. 10. अवधीरयति -यितुं). The sense of 'refuse' may be expressed simply by the negative particle न; as, 'to refuse to give,' न दा or even by अलं as अलन्दा.

REFUSE, *a.* उच्छिष्टः -ष्टा -ष्टं, अवशिष्टः &c., असारः -रा -रं, निःसारः &c.

REFUSE, *s.* उच्छिष्टं, अवशिष्टं, शेषः, अवशेषः, शेषभागः, उद्धतः, जुष्टं, समुद्धतः, असारः, असारद्रव्यं, निःसारद्रव्यं, मलं. See LEAVINGS.

REFUSED, *p. p.* प्रत्याख्यातः -ता -तं, प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं, अपहृतः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, निराकृतः -ता -तं, अपवादितः &c., निषिद्धः -द्धा

-द्धं, अस्वीकृतः &c., अनङ्गीकृतः &c., अननुज्ञातः -ता -तं, अननुमतः &c., आसम्मतः &c., अवधीरितः &c.

REFUTABLE, *a.* खण्डनीयः -या -यं, खण्ड्यः -खण्ड्या -खण्ड्यं, खण्डितव्यः -व्या -व्यं, प्रत्याख्येयः -या -यं, निरसनीयः &c., उपमर्दनीयः &c., खण्डनशक्यः -क्या -क्यं.

REFUTATION, *s.* खण्डनं, वाक्यखण्डनं, पक्षाघातः, बाधा -धः, निरासः, वाक्यनिरासः, वाक्यनिरसनं, निराकरणं, वाक्यनिराकरणं, प्रत्याख्यानं, उपमर्दः, अवधीकरणं, आधर्षणं, विक्षेपः, वितर्का, जल्पः, अनिष्टयः; 'other side of the argument,' उत्तरपक्षः.

To REFUTE, *v. a.* वाक्यं खण्ड् (c. 10. खण्डयति -यितुं) or निरस् (c. 4. -अस्यति -असितुं) or निराकृ, वाप् (c. 1. बाधते -धितुं), प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), अवधीकृ, आधृप् (c. 10. -धर्षयति -यितुं), संसृच् (c. 10. -सूचयति -यितुं), विक्षिप् (c. 6. -द्विपति -क्षेपुं), उपमर्दं कृ, वाक्योपमर्दं कृ, अपवादं, वितर्कां कृ.

REFUTED, *p. p.* खण्डितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं, निराकृतः -ता -तं, बाधितः &c., अवधीकृतः &c., प्रत्याख्यातः &c., आधर्षितः &c., विक्षिप्तः -ता -तं, उपमर्दितः &c., निर्धूतः &c., वितर्कितः &c., निस्तोषः -ष्टो -ष्टं, विखण्डितः &c.

REFUTER, *s.* उपमर्दकः, वाक्यखण्डकः, बाधकः, निरासकारी *m.* (न्).

To REGAIN, *v. a.* प्रतिलभ् (c. 1. -लभते -लभुं), पुनर् लभ्, पुनर् उपलभ्, पुनः प्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते), पुनर् आप्, पुनर् अवाप्, अनुप्राप्, प्रत्यवाप्, प्रत्यादा (c. 3. -ददाति -दत्ते -दातुं), पुनर् आदा, प्रतिपद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), पुनर् आपद्, प्रत्याहृ, पुनर् ग्रह. See To RECOVER, *v. a.*

REGAINED, *p. p.* प्रतिलभ्यः -भ्या -भ्यं, पुनर्लभ्यः &c., पुनरुपलभ्यः &c., प्रत्युपलभ्यः &c., पुनः प्राप्तः -ता -तं, पुनराप्तः &c., पुनरवाप्तः &c., प्रतिपन्नः -न्ना -न्नं, आपन्नः &c. See RECOVERED.

REGAL, *a.* राजकीयः -या -यं, राजयोग्यः -ग्या -ग्यं, राजार्हः -र्हा -र्हं, नृपोचितः -ता -तं, राजसमुन्धी -न्धनी &c., ऐश्वर्यः -री -रं, ऐशिकः -की -कं, ऐशः -शी -शं. See KINGLY, PRINCELY, MAJESTIC.—(Man of the regal class) राजन्यः, विराट् *m.* (ज्), क्षत्रियः, मूर्द्धाभिषिक्तः, बाहुजः,

To REGALE, *v. a.* सन्नुप् (c. 10. -तोषयति -यितुं), तृप्, सन्नुप् (c. 10. -तर्षयति -यितुं), तृप्, संवृप् (c. 10. -वर्षयति -यितुं), सुख् (c. 10. सुखयति -यितुं), आनन्द in caus.; 'with choice food,' परमाज्ञैः or भोजनविशेषैः सन्नुप्, उत्तमाहारं भुज् in caus.—(Regale one's self) उत्तमाज्ञैः सन्नुप् (c. 4. -तृष्यति -तोष्टुं) or आत्मानं सन्नुप् in caus., or सन्नुप् (c. 4. -तृष्यति) or आत्मानं सन्नुप् in caus., उत्तमाहारं कृ, उत्तमभोजनं कृ, उत्सवं कृ, महोत्सवं कृ.

REGALED, *p. p.* मन्तोषितः -ता -तं, सन्तर्षितः &c., संवर्षितः -ता -तं.

REGALIA, *s.* राजलक्षणानि *n. pl.*, राजचिह्नानि *n. pl.*, राजलिङ्गानि *n. pl.*, नृपचिह्नानि *n. pl.*, नृपलिङ्गानि *n. pl.*, नृपलक्षणाणि *n. pl.*, राजैश्वर्यचिह्नानि *n. pl.*

REGALITY, *s.* राजत्वं -ता, नृपत्वं, राज्यं. See KINGSHIP, ROYALTY.

To REGARD, *v. a.* (Look at, observe) अवेष्य (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), अवेष्य, प्रतीक्ष्य, प्रत्यवेक्ष्य, अभिप्रेक्ष्य, प्रेष्य, निरीक्ष्य, वीक्ष्य, समीक्ष्य, ईक्ष्य, दृश्य (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), प्रतिदृश्य, अनुदृश्य, अभिदृश्य, आलोक् (c. 10. -लोकयति -यितुं), समालोक्, आलोच्, आलक्ष्य, समालक्ष्य, लक्ष्य.—(Point or be directed towards) उद्दिश्य (c. 6. -दिशति -देष्टुं), समुद्दिश्य.—(Mind, heed) मन् (c. 4. मन्यते, मन्तुं), अनुमन्, मननं कृ, अवेष्य, अवेष्य, अवेष्यणं कृ, अवेष्यां कृ, अवधा (c. 3. -धत्ते -धातुं), अवधानं कृ, सावधानः -ना -नं भू, अवहितः -ता -तं भू or सन्.—(Esteem,

respect) मन् (c. 10. मानयति-यितुं), सम्मन्, प्रतिमन्, अभिमन्, पूज्, सेव्, निषेव्, भज्, अवेष्ट्, आदृ, अभिनन्द्, सम्मानं कृ.—(Keep, observe) पाल्, प्रतिपाल्, सेव्, निषेव्, उपसेव्.—(Have relation to) प्रतीक्ष्, अपेक्ष्, उद्दिष्ट्.

REGARO, *s.* (Look) दृष्टिः *f.*, लक्ष्, see LOOK.—(Attention of the mind towards any thing, respect unto) प्रतीक्षा, अपेक्षा, अपेक्षा, अपेक्षार्थं, अन्वेषणा, निरीक्षा-लक्ष्, उद्देशः, आस्था, अनुसन्धानं; 'regard to results,' फलोद्देशः.—(Relation, reference) अपेक्षा, प्रतीक्षा, उद्देशः, समुद्देशः, ससन्धः, अन्वयः, समन्वयः, विषयत्वं -ता, विषयः, सम्पर्कः; 'having regard to,' सापेक्षः -द्या -द्यं; 'in regard to,' अपेक्षया, अपेक्ष्य, प्रतीक्ष्य, उद्दिश्य, उद्देशेन, सापेक्षं, विषये.—(Esteem, respect) मानं, सम्मानं, मान्यता -त्वं, आदरः, पूजा.—(Love, affection) स्नेहः, प्रणयः, प्रथः, प्रेम *n.* (न्), अनुरागः, अनुरक्तिः *f.*, प्रीतिः *f.*

REGARDO, *p. p.* प्रतीक्षितः -ता-तं, अपेक्षितः &c., अपेक्षितः &c., मतः &c.

REGARDFUL, *a.* प्रतीक्षकः -का -कं, अपेक्षकः &c., अपेक्षाकारी -रिणी -रि(न्), अपेक्षकः &c.—(Heedful) सावधानः -ना-नं, अवहितः -ता-तं.

REGARDFULLY, *adv.* सापेक्षं, सापेक्षं, अपेक्षया, अपेक्षया, सावधानं.

REGARDING, *part.* प्रतीक्षकः -का -कं, अपेक्षकः &c., सापेक्षः -द्या -द्यं.—(Relating to) ससन्धी -न्धनी &c., विषयकः -का -कं.

REGAROLESS, *a.* निरपेक्षः -द्या -द्यं, अनपेक्षः &c., अनपेक्षकः -का -कं, अपेक्षाहीनः -ना -नं, उपेक्षकः &c., विरक्तः -क्ता -क्तं, उदासीनः -ता-तं, अनुत्सुकः &c.

REGAROLESSLY, *adv.* निरपेक्षं, अनपेक्षं, अनपेक्षया, अनपेक्षया, उपेक्षया.

REGAROLESSNESS, *s.* अनपेक्षा, अनपेक्षा, निरपेक्षता -त्वं, उपेक्षा.

REGATTA, *s.* नौकाक्रोडा, नौकाकीर्तुके, बहूनौकानां क्रोडायुद्धं.

REGENCY, *s.* राजप्रतिनिधेर अधिकारः or पदं, राजप्रतिनिधित्वं.—(Body of persons governing vicariously) राजप्रतिनिधिमण्डलं, राजप्रतिनिधिसभाः.

REGENERACY, *s.* पुनर्जन्म *n.* (न्), पुनर्जातत्वं, पुनर्जातावस्था.

To REGENERATE, *v. a.* पुनर् जन् (c. 10. जनयति-यितुं), पुनर्जन्म दा, पुनर्जातं-तां कृ, जन्मान्तरं दा, पुनः सृज् (c. 6. सृजति, सृष्टे).

REGENERATE, REGENERATEO, *a.* पुनर्जातः -ता-तं, पुनर्भवः -वा -वं, द्विजन्मा -न्मा -न्म (न्), पुनर्जन्मा &c., पुनर्भूः -भू-भूँ, द्विजः -जा -जं, पुनः सृष्टः -ष्टा -ष्टं, पुनरुत्पन्नः -न्ना -न्नं.

REGENERATION, *s.* पुनर्जन्म *n.* (न्), पुनर्जातिः *f.*, पुनर्भवः, पुनर्जन्मावस्था, द्विजन्मावस्था, पुनर्जातावस्था, जन्मान्तरं, पुनरुत्पत्तिः *f.*, नवसृष्टिः *f.*, नवसृष्टिः *f.*

REGENT, *s.* (Ruler) अधिपतिः *m.*, शासिता *m.* (न्), शास्ता *m.*, शासकः.—(Vicarious ruler) राजप्रतिनिधिः *m.*—(Regent of the quarter) दिक्पालः; 'the eight regents of the quarters,' अष्टदिक्पालाः *m. pl.* These are, 'of the East,' इन्द्रः; 'of the S. E.' अग्निः or वह्निः; 'of the S.,' यमः or पितृपतिः *m.*; 'of the S. W.,' वैश्वदेवः; 'of the W.,' वरुणः; 'of the N. W.,' मरुतः; 'of the N.,' कुबेरः; 'of the N. E.,' ईशः or शिवः. Their elephants are रेरावतः, पुण्डरीकः &c., see under ELEPHANT.

REGENT, *a.* शासनकारी-रिणी &c., शासिता-त्री-तृ(न्), राज्याधिकारी &c.

REGICIDE, *s.* (Killer of a king) राजघातकः, राजघाती *m.* (न्), राजघातकः, राजहा *m.* (न्), राजहन्ता *m.* (न्), राजघः, राजघ्नः, राजहंसकः, नृपहा *m.* &c.—(Killing of a king) राजहत्या, राजघयः, राजघातः, नृपघातः, राजहिंसा.

REGIME, *s.* See GOVERNMENT, ADMINISTRATION.

REGIMEN, *s.* (Regulation of diet) पथ्यं, पथ्यापथ्यं, पथ्यापथ्यविचारः. पथ्यापथ्यनियमः; 'violation of it,' अपथ्यं; 'one under it,' पथ्याशी-शिनी-शि (न्).

REGIMENT, *s.* सैन्यदलं, सैन्ययूहः, सैन्यगुल्मः, सैन्यसमूहः, सैन्यगणः.

REGIMENTAL, *a.* सैन्यदलसन्धी-न्धनी-न्ध(न्), सैन्यगुल्मविषयकः -का -कं.

REGIMENTALS, *s.* सैन्यपेषः, सैन्यपेशः, सैन्यदलविशेषको वेशः.

REGION, *s.* (Country) देशः, प्रदेशः, विषयः, राष्ट्रं, भूमिः *f.*, चक्रं, मण्डलं, प्रान्तः, धिष्णं, निर्गः; 'the lower regions,' अधोलोकः, अधोभुवनं, अधोपरी; 'the upper regions,' ऊर्ध्वलोकः, ऊर्ध्वभुवनं, उदीपरी; 'centre of a region,' मध्यदेशः.—(Quarter of the sky) दिक् *f.* (श्), दिशा, दिशाः *f.* (स्), दिशी, आशा, काशा, सनिः *m. f.*, see QUARTER.—(Part of the body) देशः, चक्रं, मण्डलं; 'the region of the heart,' हृदयदेशः; 'of the liver,' यकृद्देशः; 'umbilical region,' नाभिदेशः, स्वाधिष्ठानचक्रं; 'of the head,' मस्तकमण्डलं.

REGISTER, *s.* लेख्यं, लेखः, लेख्यपत्रं, पत्रिः-त्री *f.*, पत्रिका, पदभित्रिका.

To REGISTER, *v. a.* लेख्ये or लेख्यपत्रे आरुह् in caus. (रोपयति-यितुं) or ममारुह् or अभिलिख् (c. 6. लिखति-लेखितुं), or लिख्, लेख्याहं -दां कृ. See To RECORD.

REGISTERED, *p. p.* लेख्यारुढः -दा -दं, लेख्यारोपितः &c., अभिलिखितः &c., लेख्यसमर्पितः &c. See RECORDED.

REGISTRAR, *s.* लेखकः, अभिलेखकः, कायस्थः, पत्रिकाकारकः, लिपिकृत्.

REGISTRY, REGISTRATION, *s.* (The act of registering) अभिलिखनं, अभिलेखनं, लेख्यारोपणं, लेख्यसमर्पणं, नामाभिलेखनं, नामाभिलिखनं.—(The place) अभिलिखनस्थानं, लेख्यस्थानं, लेखस्थानं, लेख्यगृहं.

REGNANT, *a.* शासनकारी -रिणी -रि (न्), राज्याधिकारी -रिणी &c., राजाधिकारयुक्तः -क्ता -क्तं, राज्यधारी &c., प्रवहः -ला -लं.

REGRESS, REGRESSION, *s.* व्यतिवृत्तिः, विपरीतगतिः *f.*, परावर्तः -र्त्तनं.

REGRET, *s.* पश्चात्तापः, अनुतापः, अनुशोचकः, अनुशोचनं, मनस्तापः, तापः, सन्तापः, उद्वेगः, अनुशयः, शोकः, रोदः, उत्कण्ठा, शोच्यता, अनुकृता, शोच्यत्वं, दुःखं, मनोदुःखं, मनोव्याध्या, उद्वेगः, उत्कः.

To REGRET, *v. a.* अनुतप् in pass. (-तप्यते), पश्चात् तप्, सन्तप्, तप्, अनुशुप् (c. 1. -शोचति-यितुं), शुच्य, खिद (c. 4. विद्यते, खेनुं), उद्दिग् (c. 6. -विजते-यितुं), उत्कर्ष (c. 1. -करयते-यितुं), उत्तुक (nom. उत्तुकायते), अनुशी (c. 2. -शोते-यितुं), उन्नमस् (nom. उन्नमायते), दु (c. 5. दुनोति c. 4. हूयते, दोतुं), विदु, अवदु.

REGRETFUL, *a.* अनुशोचकः -का -कं, अनुतापी -पिनी -पि (न्), पश्चात्तापी &c., उत्कर्षितः -ता-तं, उत्तुकः -का -कं, उद्दिग्मनः -ग्ना -ग्नं, उत्कः -क्ता -क्तं.

REGRETTEO, *p. p.* अनुशोचितः -ता-तं, शोचितः &c., अवदूतः -ना -नं.

REGULAR, *a.* (According to rule) यथाविधिः -धिः -धि, वैधिकः -की -के, वैधः -धी -धं, सविधिः -धिः -धि, विधियुक्तः -क्ता -क्तं, विध्यनुसारी -रिणी -रि (न्), नैयमिकः -को -कं, नियमानुसारी &c., यथामार्गः -गी -गं, यथाशास्त्रः -क्ता -क्तं, यथापद्धतिः -तिः -ति, सूत्रानुसारी &c., समुच्चः -चा -चं, सौचः -ची -चं.—(According to established usage) आचारिकः -को -कं, व्यवहारिकः &c., व्यवहारिकः &c., यथाव्यवहारः -रा -रं, यथारोतिः -तिः -ति, यथामार्गः -गी -गं, मार्गानुसारी &c., नित्यः -त्या -त्यं, नैयमिकः -को -कं, स्थावरः -रा -रं.—(Governed by rule, steady in a course, said of persons) नियमनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, नियमशीलः -ला -लं, नियमपरः -रा -रं, नियमी &c., नियमानुसारी &c., नियमानुयायी &c., विधिनिष्ठः &c., विध्यनुयायी &c., विधिवर्ती

&c., नियमवर्ती &c., विध्यनुवर्ती &c., यथामार्गचारी &c., यथाविधि-
चारी &c., यथानियमाचारी &c., अय्यभिचारी &c., व्यवस्थितः -ता -तं.
—(In due order or course) यथाक्रमः -मा -मं, यथानुक्रमः &c.,
क्रमिकः -का -कं, क्रमकः &c., सक्रमः -मा -मं, क्रमानुगतः -ता -तं, क्रमा-
नुसारी &c., अनुक्रमान्तः -ता -तं, यथापर्यायः -या -यं, पारस्परिकः
-की -कं, अनुलोमः -मा -मं, अनुपूर्वः -घो -घं, आनुलोमिकः -की -कं.
अचिकलः -ला -लं.—(Periodical) नियतकालिकः -की -कं, नियतः
-ता -तं, नित्यः -त्वा -त्वं.

REGULARITY, *s.* (Agreableness to rule) विध्यनुसारः -रिता, निय-
मानुसारः -रिता, यथाविधिता, सविधिता, नैयमिकत्वं, सूत्रानुसारः -रिता,
नियमः, समुन्नता.—(Steadiness in a course, observance of rule)
नियमनिष्ठा, विधिनिष्ठा, नियमशीलता, नियमपरता, विध्यनुवर्त्तनं, निय-
मानुयायिता, नियमानुवर्त्तित्वं, अय्यभिचारः, व्यवस्थितिः *f.*—(Method,
regular course) क्रमः, अनुक्रमः, यथाक्रमता, सक्रमता, क्रमिकता -त्वं,
यथानुक्रमता, पर्यायः, व्यवस्था, व्यवस्थितिः *f.*, परिपाटिः -टो *f.*,
पारिपाट्यं, परस्पर्य, पारस्पर्यं, आनुपूर्व्यं, आनुलोम्यं.—
(Regular arrangement) विन्यासः, विन्यसनं, व्यूहनं, व्यूढिः *f.*, रचनं
-ना, विरचना.

REGULARLY, *adv.* (According to rule) यथाविधि, विधिवत्, विधितम्,
विध्यनुसारेण, विध्यनुरूपेण, यथानियमं, नियमानुसारेण, यथामार्गं, मार्गो-
नुसारेण, यथापद्धति, यथासूत्रं, विधिपूर्वकं—(Methodically, in
due order or course) यथाक्रमं, यथानुक्रमं, सक्रमं, क्रमतः, क्रमशः,
क्रमेण, क्रमात्, यथापर्यायं, पर्यायेण, अनुपूर्वशः, आनुलोम्येण, शनैः
शनैः.

To REGULATE, *v. a.* (Adjust by rule) विधिवत् or यथाविधि व्यवस्था
in caus. (-स्थापयति -यितुं) or परिकल्प (c. 10. -कल्पयति -यितुं) or
संविधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or विधा, यथासूत्रं विधा, सूत्र (nom. सूत्र-
यति -यितुं), परिमाणं निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), परिना, परिमितं
-तां कृ.—(Direct, subject to rules and good management)
अनुशास् (c. 2. -शास्ति -शासितुं), समनुशास्, शास्, विनियम् (c. 1.
-यन्त्यति -यन्तुं), नियम्, विधा, संविधा, विधु (c. 10. -धारयति -यितुं),
अनुशासनं कृ.—(Dispose, put in good order) विधा, संविधा,
परिकल्प, व्यवस्था in caus., प्रणी, सम्प्रणी, विन्यस्, विरप्, व्यूह,
व्यवस्था कृ, नियमं कृ.

REGULATED, *p. p.* व्यवस्थितः -ता -तं, व्यवस्थापितः &c., विनियतः -ता
-तं, नियतः &c., नियमितः &c., विहितः &c., अनुशासितः &c., शासितः
&c., यन्त्रितः -ता -तं, परिमितः &c., प्रमितः &c., सूत्रितः &c.; 'well
regulated,' सुव्यवस्थितः -ता -तं, सुविहितः &c., सुयन्त्रितः &c.; 'ill-
regulated,' अव्यवस्थितः -ता -तं, अयन्त्रितः &c.; 'having regu-
lated,' विनियम्य.

REGULATION, *s.* (The act of regulating) व्यवस्थापनं, व्यवस्थितिः *f.*,
विनियमः, व्यवस्था, अनुशासनं, शासनं, विधानं, संविधानं, परिकल्पनं,
विधारणं -णा, यन्त्रणं, प्रणयनं, अनुनयः -यनं.—(Rule) नियमः, विनि-
यमः, विधिः *m.*, विधानं, व्यवस्था, व्यवस्थितिः *f.*, स्थितिः *f.*, सूत्रं,
क्रमः, मर्यादा.

REGULATOR, *s.* नियन्ता *m.* (नृ), विनियन्ता *m.*, अनुशासकः, शासकः,
शास्त्रा *m.* (सू), अनुशास्त्रा *m.*, विधाता *m.* (नृ), व्यवस्थापकः, परिकल्पकः.

REHEARSAL, *s.* (Repetition of the words of another) पठनं, पाठः,
अनुवादः, वाचनं, अनुवाचनं, उल्लेखः -खनं.—(Narration) कथनं,
आख्यानं.—(Recital in preparation for the public represen-
tation) भाष्यनुरूपं, पृष्ठाभिनयः -यनं.

To REHEARSE, *v. a.* (Repeat the words of another) पठ् (c. 1.
पठति -ठितुं), सम्पठ्, अनुवद्, पठनं कृ, अनुवादं कृ.—(Narrate) कथ्,
आख्या, श्रु in caus.—(Recite, preparatory to a public re-
presentation) भाष्यनुरूपं कृ, पृष्ठाभिनयं कृ.

REHEARSED, *p. p.* पठितः -ता -तं, अनुवादितः &c., पृष्ठाभिनीतः -ता -तं.

To REIGN, *v. n.* राज्यं कृ, राजत्वं कृ, राज्यपालनं कृ, राज्यशासनं कृ,
राज्याधिकारं कृ, राजव्यवहारं कृ, राजकार्यं कृ, आधिपत्यं कृ, सिंहा-
सनारूढः -ढा -ढं भू.

REIGN, *s.* राज्यं, राजत्वं -ता, आधिपत्यं.—(Period of rule) राज्यशा-
सनकालः, राज्यकालः, आधिपत्यकालः.—(Prevalence), see the word.

REIGNING, *part. or a.* राज्यकारी-रिणी-रि(न्), राज्यशासनकारी &c., राज्या-
रूढः -ढा -ढं, सिंहासनारूढः &c., राजपदारूढः &c., राज्याधिकारी &c.

To RE-IMBURSE, *v. a.* प्रतिदा, पुनर् दा, क्षतिपूर्त्तं कृ, हानिपूर्त्तं कृ,
निष्कृतिं दा, अपाकृ, प्रतिकृ, प्रत्युपकृ, परिशोधनं कृ.

RE-IMBURSEMENT, *s.* पुनर्दानं, प्रतिदानं, क्षतिपूर्त्तं, हानिपूर्त्तं, परिशोधनं.

REIN, *s.* (Of a horse) रश्मिः *m.*, अभीशुः *m.*, अभीशुः *m.*, प्रग्रहः,
प्रग्रहः, वशः *m.*, वागा, वला, दन्तालिका.—(Reins), see the word.

To REIN, *v. a.* अश्वं रश्मिभिर्यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं) or संयम् or
नियम् or नियह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं) or प्रग्रह्.

RE-INFECT, *a.* अकृताद्यैः -चा -चं, अक्षिदाद्यैः &c., अकृताधीभूतः &c.

RE-INFORCE, RE-INFORCEMENT. See To RECRUIT.

REINS, *s. pl.* (Lower part of the back) कटिः -टो, कटिदेशः, ओष्ठिः

-खी *f.*, ओष्ठिदेशः, कटिपश्चाद्भागः.—(Kidneys), see KIDNEY.

To RE-INSTATE, *v. a.* पुनः स्वा in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रतिष्ठा,
प्रत्यवस्था, पुनर् अवस्था, पुनर् नियुक् (c. 10. -योजयति -यितुं), पुनः
स्थापनं कृ.

RE-INSTATED, *p. p.* पुनः स्थापितः -ता -तं, पुनर् अवस्थापितः &c. or
नियोजितः &c.

RE-INSTALLMENT, *s.* पुनःस्थापनं -ना, पुनरवस्थापनं, प्रतिष्ठापनं -ना,
प्रत्यवस्थापनं, पुनर्नियोगः, पुनर्नियोजनं.

To RE-ITERATE, *v. a.* (Say again) पुनर् वद्, पुनःपुनर् वद्, मुहुर्
वद्, अनुवद्, पुनरुक्तिं कृ, आमेद्.—(Do again) पुनः कृ, पुनःपुनः
कृ, मुहुः कृ, वारं वारं कृ, मुहुर् मुहुः कृ.

RE-ITERATED, *p. p.* पुनःपुनः कृतः -ता -तं, वारं वारं कृतः &c., मुहुर्
मुहुः कृतः &c., पीनःपुनिकः -की -कं, पुनरुक्तः -क्ता -क्तं, पुनःपुनरुक्तः &c.

RE-ITERATION, *s.* पुनःपुनःकरणं, मुहुःकरणं, पीनःपुन्यं, पुनरुक्तिः *f.*,
पीनरुक्तं, पुनर्ध्वनं, अनुवादः, आमेदनं, समभिहारः.

To REJECT, *v. a.* निरस् (c. 4. -अस्यति -सितुं), अपास्, व्युद्स्, प्रत्या-

स्था (c. 2. -स्याति -तुं), निराकृ, पराकृ, प्रतिक्षिप् (c. 6. -क्षिपति
-क्षेपुं), विक्षिप्, त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), निक्षिद् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपुं),
प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अपाहा (c. 3. -जहाति -हातुं), प्रत्याचक्ष्

(c. 2. -चष्टे), निषी (c. 5. -धीनोति -धीतुं), अपव्यप् (c. 4. -व्यपति -व्यपुं),

अपव्यप्, वृज् (c. 10. वर्जयति -यितुं), अवधीर् (c. 10. अवधीरयति

-यितुं), न स्वीकृ, न ग्रह्, अस्वीकारं कृ, अग्रहणं कृ. See To REFUSE.

REJECTED, *p. p.* निरस्तः -स्ता -स्तं, अपास्तः &c., व्युदस्तः &c., प्रत्याख्यातः

-ता -तं, निराकृतः -ता -तं, पराकृतः &c., प्रतिक्षिप्तः -ता -तं, निक्षिप्तः

&c., विक्षिप्तः &c., प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं, अपविष्टः -ष्टा -ष्टं, निषीतः -ता

-तं, अवधीरितः &c., त्यक्तः -क्ता -क्तं, परित्यक्तः &c., वर्जितः &c.,

अस्वीकृतः &c.

REJECTION, *s.* निरसनं, निरासः, निराकृतिः *f.*, निराकरणं, निरुक्तिः *f.*,
प्रत्याख्यानं, प्रत्यादिशः, प्रतिक्षेपः, त्यागः, परित्यागः, वर्जनं, अपवर्जनं,

विसर्जनं, अस्वीकारः, अनङ्गीकारः, अग्रहणं, अवधोरणं -खा.
 To REJOICE, v. n. आनन्द (c. 1. -नन्दति -नन्दितुं), अभिनन्द, वितन्द,
 नन्द, हृप् (c. 4. हृष्यति, हृषितुं), प्रहृप्, संहृप्, सम्प्रहृप्, ह्राद् (c. 1.
 ह्रादते -दितुं), आह्राद्, प्रह्राद्, उह्राद् (c. 1. -लसति -सितुं), समुह्रस्,
 प्रोह्रस्, रम् (c. 1. रमते, रन्तुं), अभिरम्, चारम्, संरम्, तुप् (c. 4.
 तुप्यति, तोष्टुं), परितुप्, सन्तुप्, मुद् (c. 1. मोदते -दितुं), प्रमुद्, प्रतिमुद्,
 प्री (c. 4. प्रीयते, प्रीतुं), सम्प्री, मुद् (c. 4. माद्यति, मदितुं), आनन्दितः
 -ता-तं भू, हृष्टः -ष्टा -ष्टं भू, हर्षं or आनन्दं गम् or इ.

To REJOICE, v. a. आनन्द (c. 10. -नन्दयति -यितुं), अभिनन्द, नन्द, हृप्,
 (c. 10. हृषयति -यितुं), प्रहृप्, परिहृप्, ह्राद् (c. 10. ह्रादयति -यितुं),
 प्रह्राद्, आह्राद्, रम् (c. 10. रमयति -यितुं), उह्रस् (c. 10. -लसयति
 -यितुं), तुप् (c. 10. तोपयति -यितुं), सन्तुप्, तृप् (c. 10. तपयति -यितुं),
 प्रमुद् (c. 10. -मोदयति -यितुं), मुद्, प्री (c. 9. प्रीयति, c. 10. प्रीय-
 यति -यितुं), आनन्दं or हर्षं जन् (c. 10. जनयति -यितुं), आनन्दितं
 -तां कृ, आनन्दं दा.

REJOICED, p. p. आनन्दितः -ता-तं, नन्दितः &c., आह्रादितः &c., हृषितः
 &c., हृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रहृषितः -ता-तं, उह्रसितः &c., उह्रासितः &c.,
 तुष्टः -ष्टा -ष्टं, परितुष्टः &c., हर्षयुक्तः -क्ता -क्तं, हर्षविष्टः -ष्टा -ष्टं; 'in
 mind,' हृष्टमनाः -नाः -नः (स्), हृष्टमानसः -सा-सं, हृष्टहृदयः -या-यं.

REJOICING, part. act. नन्दकः -का -कं, आनन्दकः &c., नन्दनः -ना -नं,
 आनन्दनः &c., आनन्ददः -दा -दं, आनन्दकरः -रा -रं, हर्षदः -दा -दं,
 हर्षकः -का -कं, हर्षप्रदः &c., आह्रादकः &c., मोदकः &c., हर्षणः -खा
 -खं, उत्सवकरः -रा -रं.—Neut. part. हर्षमाणः -रा-गं, रममाणः -खा
 -खं, मोदमाणः -ना -नं, प्रीयमाणः &c., सम्प्रीयमाणः &c.

REJOICING, s. आनन्दः -न्दनं, हर्षः -र्षणं, आह्रादः -दनं, नन्दनं, प्रमोदः
 -दनं, सन्तोषणं, see Joy.—(Public rejoicing) उत्सवः, उत्सवकरणं.

To REJOIN, v. n. प्रतिवच् (c. 2. -पक्षि-क्ते), पुनर्वच्, प्रतिवद्, प्रात्युत्तरं कृ.
 REJOINER, s. प्रतिवाक्यं, प्रतिवचनं, उत्तरं, प्रत्युत्तरं, उत्तरपद्यः, प्रात्युक्तिः f.,
 प्रात्युक्तं, प्रत्यर्थं, कथा, उत्तरोत्तरं. See REPLY.

To RELAPSE, v. n. पुनः पत् (c. 1. पतति -तिर्तुं), पुनर् आगम् (c. 1.
 -गच्छति -गन्तुं), पुनर् आवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), प्रत्यावृत्, पर्यावृत्,
 आवृत्, पुनर्व्रत्तः -स्ता -स्तं भू, पुनः पोटितः &c. भू, पुनराविष्टः -ष्टा -ष्टं
 भू; 'relapse into a former state,' पूर्ववत्त्वं or पूर्वदशां गम् or
 आपद् or इ or प्राप्, पूर्ववद् भू; 'relapse into vice,' पुनर् व्यसनी
 भू, पुनर् व्यभिचारी भू, पुनर् व्यभिचारं कृ, पुनर् व्यभिचर, पुनर्
 धर्माद् भङ्ग, पुनर् धर्मे तन्, पुनः सप्तपाद् भङ्ग or च्यु or विचलत्
 or उक्लम्; 'relapse into a fever,' पुनर् चरयस्तः -स्ता -स्तं भू,
 पुनर्चरी -रिखी &c. भू, पुनर्चरातुर् -रा -रं भू.

RELAPSE, s. पुनःपतनं, आवृत्तिः f., आवर्त्तनं, प्रत्यावृत्तिः f., प्रत्यावर्त्तनं,
 पर्यावर्त्तः, प्रत्यागमः; 'into a former state,' पूर्ववत्त्वाप्राप्तिः f.;
 'into vice,' पुनर्व्यभिचारः, पुनर्धर्मीत्यागः, पुनर्धर्मीभङ्गः, पुनःसप्तपा-
 द्भङ्गः; 'into a fever,' पुनर्चरयस्तता.

To RELATE, v. a. कप् (c. 10. कथयति -यितुं), संकप्, आख्या (c. 2.
 -ख्याति -तुं), समाख्या, ख्या in caus. (ख्यापयति -यितुं), अभिरख्या,
 शम् (c. 1. शंसति -सितुं), श्रु in caus., आश्रु, संश्रु, वद्, निविद्,
 आविद्, आचक्ष, समाचक्ष, प्रचक्ष, वर्य, उपवर्य, अनुवर्य, संवर्य, नि-
 गद्, उदाह. व्याह, अभिधा, विवृ, विवरणं कृ, कृत्, अनुकृत्, वृत् in
 caus., कथनं कृ, see To NARRATE, TELL; 'to relate over
 again,' पुनर् आख्या, सम्प्रत्याचक्ष.

To RELATE, v. n. (Have reference) उद्दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अपेक्ष
 (c. 1. -ईक्षते -दिक्षुं), विषयकः -का -कं भू, सचन् in pass. (-यन्ते),
 672

सचदः -डा -दं भू, सचन्वी &c. भू. See To REFER.

RELATED, p. p. (Narrated) कथितः -ता-तं, आख्यातः -ता-तं, समाख्यात
 &c., see TOLD.—(Connected) मसदः -डा -दं, सचन्वी -न्विनी -न्वि
 (न्), ससचन्वः -न्वा -न्वं, कृतसचन्वः -न्वा -न्वं, अनुवदः &c., अनुस
 चदः &c., सम्पृक्तः -क्ता -क्तं, सम्पृकी -किणी &c., अनुपङ्गी &c., आनु
 पङ्गिकः -की -कं, संसक्तः -क्ता -क्तं, सान्वयः -या-यं, सन्वितः -ता-तं
 समन्वितः &c.; 'mutually related,' पतिपक्तः &c.—(Related
 by consanguinity, or by blood on the father's side) गोत्र-
 सचन्वी -न्विनी &c., गोत्रमसदः -डा -दं, एकगोत्रः -त्रा -त्रं, सगोत्रः
 &c., गोत्रजः -जा -जं, एकगोत्रजः &c., गोत्री &c., एकशरीरः -रा -रं,
 एकशरीरसचन्वी &c., एकरक्तः -क्ता -क्तं, एकरक्तसचन्वी &c., एकशरी-
 रावयवः -या -वं, एकशरीरान्वयो &c., सकुल्यः -त्या -त्यं, सजातीयः
 -या -यं, सजातीयः &c., सर्वशरीरः &c., सर्वशरीरः &c., आनीयमसचन्वी
 &c., see KINRED, a.—(Related by blood on the mother's
 side or by marriage) योनिसचन्वी &c., योनिसचदः -डा -दं, शरी-
 रसचन्वी &c., सामसचन्वी &c., योनः -नी -नं.

RELATER, s. कथकः, आख्यायकः, स्वापकः, उपकथकः, काथिकः.

RELATING, part. (Having reference) विषयकः -का -कं, सचन्वी -न्विनी
 -न्वि (न्), उद्देशकः -का -कं or expressed by the affix ईय, see
 REFERENCE, REGARD, REGARDING.

RELATION, s. (Act of telling) कथनं, आख्यानं, उपकथनं, उपाख्यानं,
 स्वापनं, वर्णनं -ना, जंसनं, विवरणं, व्याख्यानं, अनुकीर्तनं, निरूपणं,
 व्याख्यानं, निवेदनं, उद्धारः; 'exact relation of particulars,' वस्तु-
 कथनं, वस्तुनामकथनं, वस्तुस्थितिकथनं.—(Reference) विषयत्वं, सचन्वः,
 उद्देशः, सान्वयः, अपेक्षा, गोचरत्वं; 'in reference to,' अपेक्षया, वह्निय,
 see REFERENCE, REGARD.—(Connexion) सचन्वः -न्वित्वं, अभिस-
 चन्वः, सम्पृक्तः, सान्वयः, सगोत्रजः, सन्वित्वः, अनुपङ्गी, संसक्तिः f., समासक्तिः f.,
 संसर्गः; 'mutual relation,' अभ्योन्यसचन्वः, निवासचन्वः, व्यतिपङ्गी;
 'intimate and inseparable relation, as of properties with
 substances,' समवायः, समवायसचन्वः, नित्यसचन्वः; 'as of material
 with produce,' समवायिकारणं.—(Connexion by blood, alliance
 of kin) एकशरीरता, एकशरीरसचन्वः, एकशरीरान्वयः, एकशरीरा-
 वयवत्वं, जातिवत्, जातिभावः, सचन्वित्वं, चन्वुता, चान्वयत्वं, सजातिवत्,
 सगोत्रत्वं, समानोद्ध्यता, सोद्ध्यता, सगोत्रत्वं, एकगोत्रता, समगोत्रता, गोत्र-
 सचन्वः, एकरक्तसचन्वः, समरक्तसचन्वः, सपिण्डता, एकपिण्डता, सापिण्ड्य.
 —(Connexion on the mother's side, or by marriage)
 योनिसचन्वः, शरीरसचन्वः, जातिभावः, जातिता.—(Kinsman) चान्वयः,
 चन्वुः m., चन्वुजनः, गोत्रचन्वुः m., जातिः m., स्वजातिः m., गोत्रजनः,
 गोत्रपुरुषः, गोत्रजः, सचन्वी m. (न्), सपिण्डः, समानोद्ध्यकः, कुटुम्बी m.,
 सकुटुम्बी, see KINSMAN; 'relations,' चन्वुवर्गः, चान्वयाः m. pl.,
 जातिवर्गः, चान्वयवर्गः, see KINRED; 'having relations,' सान्वयः
 -या -वं, कौटुम्बिकः -की -कं. The सपिण्डः is a relation con-
 nected by the offering of the funeral cake to the manes
 of common ancestors; the समानोद्ध्यकः is connected by the
 offering of water only.

RELATIONSHIP, s. सचन्वः, सचन्वित्वं, चन्वुता-त्वं, चान्वयत्वं -ता, जातिवत्,
 जातिभावः, जातिव्यं, सजातिवत्. See under RELATION.

RELATIVE, a. (Having relation) सचन्वी -न्विनी -न्वि (न्), सचन्वकः
 -का -कं, सचन्वीयः -या -यं, विषयकः -का -कं, अनुपङ्गी &c., आनुप-
 ङ्गिकः -की -कं, सम्पृकी &c., ससचन्वः -न्वा -न्वं, ससचन्वी -की -कं,
 सान्वयः -या -यं, उद्देशकः -का -कं, परावयवः -खा -खं.—(Not abso-

(85) &c., मोक्षितः &c., उद्धृतः &c., see LIBERATED; 'from obligation,' धणमुक्तः -क्ता -क्तं, उन्नीयः -नी -ये, जयतायेर्यैः &c.; 'from

RELIEVABLE, a. उद्धरण्यः -या -यं, शमनायः (Relieve, to relieve) वद्ध (c. 1).
 To RELIEVE, v. a. (Free from pain, remove distress) वद्ध (c. 1).
 -हरति -हर्तुः, दुःखम् अपहृ or हृ or चपनी (c. 1). नयति -नेतुः,
 दुःखाद् मुच्य (c. 6). मुचति, नेतुः, c. 10. मोचयति -पितुः, दुःखं शम् (c. 10).
 शमयति -पितुः, दुःखशमनं कृ, दुःखोद्धरणं कृ, दुःखापहरणं कृ, शमम्
 शमयति -पितुः, दुःखशमनं कृ, शमापहरणं कृ, दुःखमोचनं कृ—(Al-
 l-viate) शम् (c. 10). शमयति -पितुः, प्रशम्, उपशम्, शान्तिं दा or कृ,
 शनं कृ, प्रशमनं कृ, विश्रान्तिं दा, विश्रान्तिं दा, लप (nom). लपयति
 शनं कृ, प्रशमनं कृ, विश्रान्तिं दा, विश्रान्तिं दा, लप (nom). लपयति
 -पितुः, लपकृ.—(Help) उपकृ, साहाय्यं कृ, सहाय्यं कृ, उपपर—
 (Relieve guard) सैनिकपरिचरितं कृ, रक्षकपरिचरितं कृ; जागरणम्
 मुच्य—(Set off by contrast) विपरितगुणप्रकाशेन अपिकशोभां दा.
 (Free from pain, &c.) मूकद्वयः -खा -खं, शान्तदुःखः

&c., श्रमितदुःखः &c., दुःखमुक्तः -ज्ञा -ज्ञे, श्रममुक्तः &c., मुक्तः &c., दुःखोद्धतः -ता -ते, उद्धतः &c., उद्धतदुःखः -रा -रं, उद्धतश्रमः -मा -मं, परिहृतदुःखः &c., विगतदुःखः &c., गतदुःखः &c., विगतश्रमः &c.; 'relieved of anxiety,' विगतोद्वेगः -गा -गं, गताधिः -धिः -पि; 'of fever,' विगतज्वरः -रा -रं, गतज्वरः &c., ज्वरमुक्तः &c., शान्तज्वरः &c.—(Alleviated) शान्तः -न्ता -न्तं, श्रमितः -ता -तं, प्रश्रमितः &c., उपशान्तः &c., प्राप्तविश्रामः -मा -मं, प्राप्तविश्रमः -मा -मं —(Helped) उपकृतः -ता -तं.—(Relieved from watching) जागरणमुक्तः -ज्ञा -ज्ञे.—(Set off by contrast) विपरीतगुणप्रकाशनं प्राप्तजोषः -भा -भं.

RELIGION, *s.* धर्मः, ईश्वरभक्तिः *f.*, देवभक्तिः *f.*, भक्तिः *f.*, ईश्वरसेवा. See PIETY.—(System of faith) धर्मः, धर्ममार्गः, मतं, मार्गः; 'establishment of a religion,' धर्मसंस्थापनं; 'extinction of one,' धर्मोच्छेदः; 'good religion,' सद्धर्मः; 'of the same religion,' सधर्मा -न्मा -मं (न्), एकधर्मा &c., सधर्मधर्माशीलः -ला -लं.

RELIGIOUS, *a.* (Devoted to the practice of religion) धार्मिकः -को -कं, धर्मपरः -रा -रं, धर्मपरायणः -रा -रं, धर्माशीलः -ला -लं, भक्तिमान् -मती -नत् (न्) भगवत्प्रीतिः &c., पुरातना -न्ता -न्त (न्), पुरस्शीलः &c., धर्माचारो &c., भक्तिनिष्ठः &c., धर्मा &c., कर्मनिष्ठः &c., क्रियानिष्ठः &c., क्रियावान् &c., कर्मिष्ठः &c., नियमनिष्ठः &c., नियमशीलः &c., नियमपरः -रा -रं, see Pious.—(Pertaining to religion) धर्मसम्बन्धी &c., धर्मविषयकः -का -कं, धर्मप्रकारः -गा -रं, धर्म in comp., देव in comp.; 'religious rite,' कर्म *n.* (न्), क्रिया, दैवकर्म *n.*

RELIGIOUSLY, *adv.* धार्मिकतया, ईश्वरभक्ता. See PIOUSLY.

RELIGIOUSNESS, *s.* धार्मिकतत्वं, धर्मशीलता, धर्मनिष्ठा, नियमनिष्ठा, नियमपराता.

TO RELINQUISH, *v. a.* त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यजते), परित्यज्, मत्स्यन्, हा (c. 3. ह्राति, ह्राते), पिरा, अपरा, अपाहा, मरा, प्रोक्त (c. 6. उञ्जति -ञ्जते), उञ्ज्, विमुच् (c. 6. मुञ्जति -मुञ्जते), उञ्जन् (c. 6. नृजति -नृजते), विमुज्, अपमृज्, अपमृज्, चतित्वन्, परित् (c. 1. ररति -ररते), प्रत्यादिद् (c. 6. दिशति -दिशते), रर (c. 10. ररति -ररते), पिरद्, मृज् (c. 10. वञ्जति -वञ्जते), पृष्टा, कृ.

RELINQUISHED, *p. p.* त्यक्तः -ज्ञा -ज्ञं, परित्यक्तः &c., उत्तृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रो-भिक्तः -ता -तं, समुञ्जितः &c., उञ्जितः &c., प्रोत्सारितः &c.

RELINQUISHMENT, *s.* त्यागः, त्यजनं, परित्यागः, उत्त्यागः, विसर्जनं, विसर्गः, वत्सर्जनं, वत्सर्गः, प्रोक्तानं, पञ्चनं, विनोचनं, नोचनं, परिहारः, परिहरणं, प्रत्यादेजः, 'of right or title,' सत्तानिर्मुक्तिः *f.*, सत्तानि-वृत्तिः *f.*, सत्तान्यागः.

RELICUARY, *s.* शिष्टभाण्डं, शिष्टपात्रं, शिष्टसम्पत्कः, अवशिष्टभाण्डं.

RELISH, *s.* रुचिः *f.*, खादः -दनं, खासादः -दनं, रसः, see TASTE.—(Relish for, liking for) समिरुचिः *f.*, रुचिः *f.*, अभिनन्दनं, अभि-लाषः, अनुमोदनं.—(Something eaten with food to increase the pleasure of eating or to provoke thirst) सवदंशः, उपदंशः, सर्जिका, मद्यपासनं.

TO RELISH, *v. a.* (Give a nice taste) रसं दा, मुत्सं दा, मुखादं दा, खादकृ, सरसं -मां कृ, सरसीकृ, सुरसीकृ, खादुरसोक्.—(Taste) चान्साद (c. 1. खादति -दिहते), रसम् खासाद्, रस् (c. 10. रसयति -रसते), प्राज् (c. 9. अद्याति -अद्यते), प्राशनं कृ, खासादनं कृ, रसा-खादनं कृ.—(Like the taste of) रुच् (c. 10. रोचयति -रिहते), अभि-रुच्, अभिनन्द्. See TO LIKE.

TO RELISH, *v. n.* (Have a nice taste) खाद् (c. 1. खादते, खादते -दिहते),

सुरसः -सा -मं भू, सरसः -सा -मं भू, सरसोभू, खादुरसोभू, रुचिरः -रा -रं भू.

RELISHED, *p. p.* खासादितः -ता -तं, रुचितः &c., अनुमोदितः -ता -तं.

RELUCTANCE, RELUCTANCY, *s.* सकामः, शकामता, निष्कामता, अनिच्छा, अनिच्छता, विमुरता, अरुचिः *f.*, अनभिरुचिः *f.*, अन्मृहा, अनन्योपः.

RELUCTANT, *a.* अनिच्छुः -च्छुः -च्छु, सकामः -मा -मं, निष्कामः -मा -मं, अनिच्छुकः -का -कं, विमुरः -रा -रं, विमतः -ता -तं, अनन्योपः -पिणी -पि (न्).

RELUCTANTLY, *adv.* सकामतस्, सकामेन, अनिच्छया, अनिच्छातस्, कृच्छ्रेण, निष्कामं, परि-रं.

TO RELY, *v. n.* अवलम्ब् (c. 1. लल्लते -लल्लते), मालम्ब, आलम्ब, आश्रि (c. 1. -श्रयति -ते -यितुं), समान्त्रि, उपाश्रि, संश्रि, विश्रम्ब (c. 2. -श्रयति -ते -यितुं), विश्रम्ब (c. 1. -श्रयते -श्रयते), अवलम्बनं कृ.

RELYING, *part.* अवलम्बो -चिनी -चि (न्), अवलम्बितः -ता -तं, आश्रितः -ता -तं, उपाश्रितः &c., संश्रितः &c., विश्रम्बो &c., विश्रम्बो &c., संश्रय in comp.

TO REMAIN, *v. n.* (Continue) स्वा (c. 1. तिष्ठति, स्वाते), अवस्था, पर्यवस्था, वृत् (c. 1. वर्तते -वर्तते), चान् (c. 2. चान्ते), see TO COV-
TINCE *v. n.*—(Dwell, reside) स्वा, आश्रि, वृत्, वम् (c. 1. वर्तते -वर्तते), निवम्, चावम्, निली.—(Be left) शिप् in pass. (शिष्यते), अवशिष्टम्, अवशिष्टम्, परिशिप्, उचिष्, शिष्टः -ष्टा -ष्टं भू, अवशिष्टः &c. भू, उचिष्टः &c. भू, उचिष्टः; 'by subtracting two from six, four remain,' षट्सो द्वयस्य पञ्चनेन पत्वारि शिष्यते; 'that which remains of the whole,' नष्टोद्देशः -मा -मं; 'those who remained alive, or those who remained out of the slain,' हतजेषः -मा -मं, हतशिष्टः -ष्टा -ष्टं.

REMAINDER, *s.* जेषः -मं, अवजेषः, अवशिष्टं, शिष्टं, उचिष्टं, परिशिष्टं, परिजेषः, शिष्टांशः, अवशिष्टांशः, जेषभागः, जेषपरदः -रं, परभागः, उचिष्टः, उचिष्टं, उचिष्टपरं, शिष्यते.—(In arithmetic) चान्तरं, चान्तरितः 'for the remainder of one's life,' यावज्जीवं.

REMAINING, *part. or a.* शिष्टः -ष्टा -ष्टं, अवशिष्टः &c., अवशिष्टताः -ता -तं, उचिष्टः &c., परिशिष्टः &c., जेषः -मा -मं, उचिष्टः -ता -तं, उचिष्टः -ता -तं, चान्तरितः -ता -तं, उचिष्टितः -ता -तं.

REMAINS, *s. pl.* शेषांशः *pl.* शिष्टांशः. See REMAINDER, RELIC, CORPSE.

TO REMAND, *v. a.* पुनः प्रेर (c. 10. प्रेरयति -यितुं, rt. प्रेर) or प्रत्या in caus. (स्वापयति -यितुं), पुनर् छाड् (c. 1. -छाडति -छाडते), पुनराह्वानं कृ, पुनरपेक्षं कृ.

REMARK, *s.* (Act of taking notice) अवस्था -वर्णनं, निरीक्षा, अवस्था, निरूपणं, आलोचनं, see OBSERVATION.—(Notice expressed in words) लिखितं, चर्चा, व्याख्या, अभिधानं, ग्रहणं, रूपनं. See NOTE, NOTICE.

TO REMARK, *v. a.* अवस्था, अवस्था, निरूप, भर्. See TO OBSERVE, NOTICE.

REMARKABLE, *a.* (Notable, extraordinary) प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, विशेष in comp., लोकप्रसिद्धः &c., ख्यातः -ता -तं, लोक-ख्यातः &c., उच्यते -ष्टा -ष्टं, स्मरणीयः -या -यं, स्मरणीयः -हा -हं, अप्रसिद्धः -ष्टा -ष्टं, साधय्यः -या -यं, अद्यतः -ता -तं.—(To be observed) विभाव्यः -या -यं, see OBSERVABLE, NOTICEABLE.

REMARKABLY, *adv.* विशिष्टप्रकारेण, उत्कृष्टप्रकारेण, अद्यतं, स्मरणीयं.

REMARKED, *p. p.* अभिहितः -ता -तं, भणितः &c., कथितः &c., निरूपितः &c.

REMARKED, *p. p.* पुनरुद्धः -द्धा -द्धं, पुनर्यथाहितः -ता -तं, पुनरुद्धाहितः &c.

REMEDIAL, *a.* प्रतिकार्यः -या -यं, प्रतिकार्यः &c., उपायसाधः -धा -धं, उपायप्रतिकार्यः &c., चिकित्सः -त्सा -त्सं, चिकित्सनीयः -या -यं.

REM

चिकित्सितं शून्यः &c., शून्यः -या -यं, उपायपरिहायः &c., परिहायः &c., समापेयः -या -यं, प्रतिस्मापेयः &c., परिच्छेद्यः -द्या -द्यं, उपाययोग्यः -ग्या -ग्यं, उपचारयोग्यः &c., शून्यप्रतिकारः -रा -रं, शून्यपरिच्छेदः -दा -दं, शून्योपचारः -रा -रं, शून्योपायः -या -यं, विद्यमानप्रतीकारः &c.

REMEDIAL, *a.* प्रतिकारकः -का -कं, प्रतीकारो-रिच्छो-रि (न्), उपायसाधकः -का -कं, उपायदः -दा -दं, उपायकारी &c., परिहारकः &c., अभिधाती &c., प्रतिपाती &c.

REMEDIED, *p. p.* प्रतिकृतः -ता -तं, परिच्छिन्नः -ता -तं, परिहृतः -ता -तं, चिकित्सितः -ता -तं, शून्यः &c., उपायसाधितः &c., उपायप्रतिकृतः &c., लक्ष्मोपः -धा -धं.

REMEDILESS, *a.* निरुपायः -या -यं, अनुपायः &c., उपायहीनः -ना -नं, निरुपचारः -रा -रं, उपचारशून्यः -न्या -न्यं, उपायसाध्याः -ध्या -धं, गतिहीनः -ना -नं, अप्रतिकारः -रा -रं, अपरिच्छेदः -दा -दं. See IRREMEDIAL. INCURABLE.

REMEDY, *s.* (Medicine) भेषजं, भेषजं, भेषजं, औषधं, चण्ड, वेद्योपचारः—(That which cures or counteracts an evil of any kind) प्रतिकारः, प्रतीकारः, प्रतिविधिः *m.*, उपायः, उपचारः, परिच्छेदः, प्रतिस्मापनं, समापनं, अभिधातः, प्रतिपातः, उपचर्या, उपक्रमः, चिकित्सा; 'mild remedy,' सामोपायः, सामोपचारः, सौम्योपचारः; 'violent remedy,' राक्षसोपायः.

To REMEDY, *v. a.* प्रतिकृ, प्रतिस्माप (c. 3. -दधाति -धातुं), समापा, उपायेन प्रतिकृ or शून्य (c. 10. शून्यति -यितुं), कृत् in des. (चिकित्सति -त्तिष्यति), स्वयं-स्वां कृ, परिच्छेद (c. 7. -च्छिन्नं -च्छेत्तुं), उपचारं कृ, उपायप्रयोगं कृ, भिषजं (nom. भिषज्यति), औषधीकृ; 'by mild measures,' सामोपायेः प्रतिकृ.

To REMEMBER, *v. a.* स्मृ (c. 1. स्मरति, स्मरन्), अनुस्मृ, संस्मृ, अनुस्मृ, अभिसंस्मृ, अनुचिन्त (c. 10. -चिन्तयति -यितुं), समनुचिन्त, अनुवृत्त (c. 4. -वृत्ते -वृत्तुं), स्मरणं कृ, वदये कृ, मनसि कृ—(Recollect) स्मृ, अभिधा. See To RECOLLECT.

REMEMBERED, *p. p.* स्मृतः -ता -तं, संस्मृतः &c., हृदयस्वः -स्वा -स्वं, हृदयतः &c.

REMEMBERER, *s.* स्मरता *m.* (धृ), स्मरकृत्, स्मृतिमान् *m.* (तृ), अनुचिन्तकः.

REMEMBRANCE, *s.* स्मरणं, स्मृतिः *f.*, संस्मृतिः *f.*, संस्मरणं, अनुस्मृतिः *f.*, स्मृतिर्त्वं, अविस्मृतिः *f.*, अनुचिन्ता, धारणं -धा, अवधारणं; 'continual remembrance,' सन्ततस्मरणं. See RECOLLECTION.—(Memorial, memento) स्मारकपत्रं *n.*, स्मारकपत्रः, स्मरणं, स्मरणार्थकपत्रं *n.*, स्मरणार्थकः; 'of friendship,' प्रीतिदानं, प्रीतिदायं. See MEMORIAL.

REMEMBRANCE, *s.* स्मारकः, स्मरणः -रं, उद्घोषकः, स्मरणकारी *m.* (न्).

To REMIND, *v. a.* स्मृ (c. 10. स्मरयति -यितुं), संस्मृ, अनुस्मृ, वृत्त (c. 10. वृत्तयति -यितुं), उद्घोष, प्रवृत्त, प्रतिवृत्त, सूच (c. 10. सूचयति -यितुं), चोषयति -यितुं, उद्घोष, प्रवृत्त, प्रतिवृत्त, सूच (c. 10. सूचयति -यितुं). The construction of the sentence will require 2 acc.; as, 'the Kandalī with its flowers reminds me of her eyes,' कुन्दली Kandalī with its flowers reminds me of her eyes; 'the Vimba reminds me of her lower lip,' विम्बो विम्बो स्मरयति माम् अपरं तस्याः.

REMINISCE, *p. p.* स्मरितः -ता -तं, उद्घोषितः -ता -तं, उद्घोषः -द्या -द्यं.

REMINING, REMINDER, *part. of s.* स्मारकः -का -कं, स्मृतिजनकः -का -कं, स्मारकः -द्या -द्यं, उद्घोषकः -का -कं, उपलम्भकः -का -कं.

REMINISCENCE, *s.* स्मृतिः *f.*, स्मरणं. See MEMORY, RECOLLECTION.

REMISS, *a.* अनवधानः -ता -तं, अनवहितः -ता -तं, असावधानः &c., उपेक्षकः -का -कं, निरपेक्षः -द्या -द्यं, मन्दादरः -रा -रं, अव्यवसायी -विनी -वि (न्), अव्यवसायवान् -यतो -यत् (त्), शिथिलः -ला -लं,

REM

शिथिलोद्योगः -गा -गं, शिथिलयत्नः -ला -लं, श्लथः -ता -तं, प्रमत्तः -ता -तं.

REMISSION, *s.* (Relaxation) शिथिल्यं, शिथिलता, मोचनं, मुक्तिः *f.*—(Abatement) शान्तिः *f.*, उपशान्तिः *f.*, शमः, उपशमः—(Release) मुक्तिः *f.*, विमुक्तिः *f.*, मोक्षः, उद्धारः, निस्तारः, विसर्जनं—(Pardon) क्षमा, ध्यानिः *f.*, मोचनं, मुक्तिः *f.*, निष्कृतिः *f.*; 'of sin,' पापमोचनं, पापमुक्तिः *f.*, पापमार्जना—(Intermission) विरामः, विरतिः *f.*, अव-रतिः *f.*, निवृत्तिः *f.*, विच्छेदः, वेदः; 'of study, &c.,' अवकाशः, अनवधानः, साध्यनविरामः, साध्यननिवृत्तिः *f.*

REMISSLY, *adv.* अनवधानेन, अनवहितं, मन्दादरं, अनपेक्षया; सशिथिल्यं.

REMISSNESS, *s.* अनवधानं -ता, अनवहितत्वं, उपेक्षा, अनपेक्षा, अनपेक्षा, अव्यवसायः, मन्दादः, प्रमत्तता, शिथिल्यं, शिथिलता, यत्नशिथिल्यं, जयलः.

To REMIT, *v. a.* (Relax, slacken) शिथिलीकृ, शिथिल (nom. शिथि-ल्यति -यितुं), मुच (c. 6. मुचति, मोक्षं, c. 10. मोचयति -यितुं), विमुच, अवसृज्, विमुञ्ज्—(Abate, diminish) शम (c. 10. शमयति -यितुं), उपशम, नूननीकृ, लघूकृ—(Release, relinquish) मुच, विमुच, मोक्ष, विमुञ्ज् (c. 6. -नृजति -नृज्), अवसृज्, नृज्—(Pardon) क्षम (c. 1. विसृज् (c. 6. -नृजति -नृज्), संश्रज्, मुच, विमुच, पापमोचनं कृ—(Transmit, as money, &c.) संचर् in caus., धनादि संश्रज् in caus., हुविड-कापत्रद्वारा or लेखपत्राद्वारा धनं स्मृ in caus.

To REMIT, *v. n.* (Become less intense) शिथिलीभू, शम (c. 4. शान्त्यति शान्तुं), उपशम, प्रशम, नूननीभू.

REMITTANCE, *s.* (The act) हुविडकापत्रद्वारा or लेखपत्राद्वारा धनस-मवेष्टं or धनसंश्रान्तिः *f.*—(The sum) लेखपत्रद्वारा भर्तृधनं.

REMITTED, *p. p.* मुक्तः -का -कं, मोचितः -ता -तं, अवसृष्टः -द्या -द्यं, शानः -ता -तं, उपशानः &c., ध्यानिः &c., तृप्तः -का -कं.

REMITTENT, *a.* विषमः -ता -तं, सन्ततः -ता -तं, अविरतः -ता -तं; 'fever,' विषमज्वरः, सन्ततज्वरः.

REMNANT, *s.* शेषः -यं, शिष्टं, अवशिष्टं, उच्छिष्टं. See REMAINDER.

REMONSTRANCE, *s.* आपत्तिः *f.*, आपत्तिवादः, आपत्तिभाषणं, आपत्तिश्लेषः, प्रत्यादेशकवादः, प्रत्योपवाचनं, औपदेशिकवादः. See EXPOSTULATION.

To REMONSTRATE, *v. n.* आपत्तिं कृ, आपत्तिपूर्वकं वद (c. 1. वदति -दितुं) or भाष, आपत्तिवादं कृ, प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -दिष्टुं). See To EXPOSTULATE.

REMORSE, *s.* पश्चात्तापः, पश्चात्तन्तापः, अनुतापः, मनस्तापः, अनुशोकः, अनुशोचनं, रान्धाधिः *m.*, अनुशयः.

REMORSEFUL, *a.* पश्चात्तापी -पिनी -पि (न्), अनुतापी &c., अनुतप्तः -ता -तं.

REMORSELESS, *a.* निर्द्वयः -या -यं, उग्रदण्डः -द्या -द्यं. See RELENTLESS.

REMOTE, *a.* दूर -रा -रं, दूरस्थः -स्वा -स्वं, दूरस्थितः -ता -तं, दूरस्वापी -यिनी -यि (न्), दूरवर्ती -र्विनी &c., विदूरः &c., विप्रकृष्टः -द्या -द्यं, असन्निकृष्टः &c., असन्निकृष्टः -ता -तं, दक्षिणः -द्या -द्यं, दक्षीयान् -यसी -यः (स्), अनुपस्थायी &c., अनुपस्थः -स्वा -स्वं, नोपस्थः &c., नोप-स्थाता -त्री -त्र (त्), असमीपः -पा -पं, आरातीयः -या -यं, परः -रा -रं.

REMOVEDLY, *adv.* दूर, दूरान् -रेण, विदूरं, विप्रकृष्टं, असमीपं.

REMOTENESS, *s.* दूरता -त्वं, विदूरता -त्वं, दूरस्थता, असन्निकृष्टता, असाधित्यं, विप्रकृष्टता, असमीपता, असाधित्यं, असन्निकृष्टता.

REMOVABLE, *a.* अपनेयः -या -यं, अपनेतव्यः -या -यं, अपनयनीयः -या -यं, अपहरणीयः -या -यं, अपहाय्यः -ख्या -ख्यं, हाय्यः &c., परिहाय्यः &c., अपादयः -या -यं, व्यापत्तः -स्त्री -स्त्री, विनेयः -या -यं, अपसाय्यः &c., स्थानान्तरकरणीयः &c.

REMOVAL, *s.* (Act of removing or causing to change place) अपनयनं, विनयनं, अपसारणं, उत्सारणं, निःसारणं, सारणं, अपहरणं

हरणं, अपहारः, परिहारः, अपकर्षणं, अपादानं, अपवर्जनं, अपनोदः-दनं, अपनुनिः, चालनं, विचालनं, स्थानान्तरीकरणं, स्थलान्तरीकरणं.—(State of being removed, change of place, going away)
 स्थानभेदः, स्थलभेदः, स्थानान्तरं, स्थलान्तरं, अपगमः, अपायः, विचलनं, अपसरः-रणं, अपयानं, व्यावृत्तिः, व्यावृत्तिः—(Act of displacing or expelling) निरसनं, निरासः, अपासनं, निराकरणं, निराकृतिः, अपाकृतिः, अपाकरणं, निष्कासनं, निःकासनं, अपसारणं, अपनोदनं, वहिष्करणं, हरीकरणं, निकृतिः, 'from an office,' पदात् or स्थानात् प्रभंशं or निराकरणं, पदभंशं.—(Putting an end to) रसदनं, नाशः-शनं, परिच्छेदः, उच्छेदः, उद्धरणं, अभिघातः, प्रतिघातः, साधनं, सिद्धिः, प्रतिकारः, प्रतीकारः; 'removal of obstacles,' विप्रनाशनं, विप्रसिद्धिः, विप्रारम्भः; 'of ignorance,' अज्ञानरसदनं; 'of disease,' रोगनाशनं, रोगप्रतीकारः; 'of fear,' भयप्रतीकारः.
 To REMOVE, v. a. (Take away) अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), विनी, व्यपनी, अपम् (c. 10. -मारयति -यितुं), उन्मृ, निःमृ, मृ, अपद् (c. 1. -हरति -हर्तुं), द, अपकृप् (c. 1. -कर्षति -कर्षुं), अपकृप्, अपकृप् अपादा (c. 3. -ददाति -दातुं), अपनुद् (c. 6. -नुदति -नोतुं), अपानुद्, अपनुद्, अपानुद्, अपोह (c. 1. -अपोहते -ति -हितुं, rt. उह्), अपोह.—(Move, cause to change place) विचल् (c. 10. -चालयति -यितुं), चल्, स्थानान्तरं गम् in caus., स्थानान्तरीकृ, स्थलान्तरीकृ, सन्त्र कृ.—(Displace, expel) निरम् (c. 4. -जम्पति -सितुं), अपाम्, निराकृ, अपाकृ, निष्कृ (c. 10. -कासयति -यितुं), अपम् in caus., अपनुद्, अपसिप् (c. 1. -सेधति -मेतुं), वहिष्कृ, वहिः कृ, हरीकृ; 'from an office, &c.,' पदात् or स्थानात् प्रभंशं (c. 10. -भंशयति -यितुं) or भंश or च्यु in caus. (आचयति -यितुं) or निराकृ.—(Put an end to) रसद् (c. 10. -रसयति -यितुं), नश (c. 10. -नाशयति -यितुं), उद् (c. 1. -उद्धरति, उद्धर्तुं, rt. दृ), उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -चेतुं), परिच्छिद्, प्रतिकृ; 'doubt is removed,' अपनीयते or निर्णीयते शंशयः.
 To REMOVE, v. n. (Move or change place) चल् (c. 1. -चलति -लितुं), विचल्, स्थानान्तरं गम् (c. 1. -गच्छति, गन्तुं), स्थलान्तरं गम् or या.—(Change residence) यामान्तरं गम् or या, गृहान्तरं गम्.—(Go away) अपगम्, अपम् (c. 1. -तरति -सर्तुं), अपया (c. 2. -याति -तुं).
 REMOVE, s. (Removing or changing place), see REMOVAL.—(Going away) अपगमः, अपसरः-रणं, अपयानं.—(Step in a scdle) पदं, पदयिः-यो f., क्रमः.
 REMOVED, p.p. (Taken away) अपनीतः -ता -तं, अपसारितः &c., उत्सारितः &c., निःसारितः &c., अपदृतः -ता -तं, दृतः &c., अपकर्षितः &c., अपनोदितः &c., अपोदः -टा -दं.—(Moved, changed in place) चालितः -ता -तं, विचालितः &c., स्थानान्तरीकृतः -ता -तं, स्थानान्तरगतः &c., स्थानान्तरङ्गतः &c., स्थानान्तरङ्गमितः &c., स्थानान्तरगमः -मा -मं, स्थलान्तरीकृतः &c., व्यावृत्तः -त्ता -तं, व्यावृत्तः &c.—(Displaced, expelled) निरस्तः -स्ता -स्तं, अपास्तः &c., उदस्तः &c., परास्तः &c., निराकृतः -ता -तं, अपाकृतः &c., निष्कामितः &c., वहिष्कृतः &c., हरीकृतः &c., निरुतः -ता -तं, अपवृत्तः &c., निकृतः &c., विमकृतः &c., अपकृतः -टा -दं, अपमृष्टः &c., प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रत्यास्थातः -ता -तं; 'from office,' स्थानभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, स्थानात्प्रभंशितः &c., पदव्याचितः -ता -तं.
 REMOVER, s. अपनेता m. (नृ), अपनायकः, विनायकः, अपहारकः, अपहारी m. (नृ), हारी m., हारकः, हरः in comp., अभिहरः, अपकर्षी m. (नृ), अपनोदकः, अपरः in comp., हः in comp., प्रः in comp., नाशकः, नाशी m., शनकः in comp.; 'remover of obstacles,'

विप्रविनायकः, विप्रहारी m., विप्रहृष्टः, विप्रनाशकः, विप्रनाशनः; 'of fear,' भयापहः; 'of disease,' रोगप्रः, रोगहः, रोगानकः; 'of wind,' मारुतापहः.
 To REMUNERATE, v. a. See To RECOMPENSE, REWARD, COMPENSATE.
 REMUNERATED, p.p. गृहीतपारितोषिकः -का -कं, गृहीतवेतनः -ना -नं.
 REMUNERATION, s. पारितोषिकं, वेतनं, फलं, निम्नारः, see COMPENSATION.
 RENCONTRE, s. See ENCOUNTER, CLASH, COLLISION.
 To REND, v. a. दृ (c. 9. -दृग्गति, दरितुं -रीतुं, c. 10. -दारयति -यितुं), चिद्, चयद्, भिद् (c. 7. -भिनति, भेत्तुं), विभिद्, निभिद्, विदल् (c. 10. -दलयति -यितुं), विदलीद्, दल्, छिद्, व्यचिद्, विच्छिद्, रगद् (c. 10. -रगयति -यितुं); 'in two,' द्विधा भिद् or छिद्, द्विरगदीकृ.
 RENDIR, s. (One who tears) विदारकः, दारकः, विभेदकः.
 To RENDER, v. a. (Pay back, restore) प्रतिदा, पुनर् दा, प्रष्टु in caus. (प्रत्यर्पयति -यितुं, rt. च्), प्रतिपद् in caus.—(Give, afford) दा, प्रदा, प्रयम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), प्रतिपम्, प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), च् in caus. (अर्पयति -यितुं), उपपम् in caus., उपकृप्.—(Cause to be, make, effect) कृ, जन् (c. 10. -जनयति -यितुं), साप् (c. 10. -सापयति -यितुं), उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), युक्तं -क्तं कृ, विजिहं-हं कृ, कल् (c. 10. -कलयति -यितुं). Or more commonly expressed by the use of the caus. form of any verb; as, 'to render proud,' दम् in caus. (दधयति -यितुं); 'to render fat,' धे in caus. (धाययति -यितुं); 'to render illustrious,' यशस्वित्वं कृ, कीर्तित्वं दा.—(Translate) भाषान्तरीकृ, अपन्.
 RENDERED, p.p. (Restored) प्रतिदतः -ता -तं, प्रयपितः -ता -तं, प्रतिपदितः &c.—(Given) दत्तः -त्ता -तं, जपितः &c.—(Made, caused to be) कृत in comp., जात in comp., जनितः -ता -तं, or expressed by the pass. part. of the caus. form; 'rendered poor,' दरिद्रीकृतः -ता -तं; 'rendered proud,' जातदधः -धा -धं, दधितः -ता -तं; 'rendered beautiful,' प्रोभितः -ता -तं; 'rendered populous,' वासितः -ता -तं; 'rendered unfriendly,' विकारितः -ता -तं.
 RENDERING, s. (Version) भाषान्तरं, पाठः, पाठान्तरं.
 RENDEZ-VOUS, s. समागमस्थानं, सङ्गमस्थानं, सङ्केतस्थानं, सङ्केतस्थलं.
 To RENDEZ-VOUS, v. n. सङ्केतस्थाने समागम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं) or संगम्.
 RENDING, s. विदारः-रणं, दारणं, विदरः, विभेदनं, भिदा, स्फुटनं.
 RENEGADE, RENEGADO, s. स्वपक्षत्यागी m. (नृ), स्वधर्मत्यागी m., स्वधर्मभ्रष्टः.
 To RENEW, v. a. (Make new) नवीकृ, नवीनीकृ, नवं-वो कृ, नवीनं-नां कृ, नूतनं-नां-नां कृ, नूतनीकृ.—(Restore to a former state repair) पूर्यत् कृ, पूर्यत्स्वां or पूर्यदशां गम् (c. 10. -गमयति -यितुं) or नी (c. 1. -नयति, नेतुं), प्रतिममापा, प्रतिकृ, प्रतिसंकृ, उद् (c. 1. -उद्धरति, उद्धर्तुं, rt. दृ), उद्धरणं कृ, जोषोद्धारं कृ.—(Make or do again) पुनर् कृ, चारं चारं कृ, मुहुः कृ.—(Begin again) पुनर् चारम्, पुनरारम्भं कृ.
 RENEWABLE, a. नवीकरणीयः-या -यं, पुनःकरणीयः &c., उद्धरणीयः &c.
 RENEWAL, s. (Making new) नवीकरणं, नवीनीकरणं, नूतनीकरणं. (Restoration to a former state, repairing) पूर्यत्करणं, प्रतिममापनं, सन्धानं, समाधानं, उद्धरणं, उद्धारः, जोषोद्धारः.—(Doing again, beginning again) पुनःकरणं, पुनरारम्भः.
 RENEWED, p.p. नवीकृतः -ता -तं, नवीनीकृतः &c., पुनःकृतः &c., पूर्य-यकृतः &c.
 To RENOUNCE, v. a. (Disown, disclaim) प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), निहृ (c. 2. -हृते -ह्रोतुं), अपहृ, निरस

REN

(c. 4. -अस्मति -सिद्धि), अपास्, उदस्, युदस्, निराकृ, प्रत्याचष्ट, न स्वीकृ, न ग्रह, न अङ्गीकृ.—(Relinquish) स्वन् (c. 1. स्वन्ति, त्यक्तुं), परित्यज्, संत्यज्, हा (c. 3. जहाति, हातुं), विहा, अपहा, सपाहा, उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), विसृज्, असृज्, व्यसृज्, असृज्, प्रोक्तुं (c. 6. -उक्तुं -भिक्षुं), उक्तुं, पृष्टतः कृ; 'to renounce the world,' सद्यस्, सत्पासं कृ, सद्यसङ्गान् परित्यज्.

RENOUNCED, *p. p.* प्रत्याख्यातः -ता -तं, प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं, त्यक्तः -क्ता -क्तं, परित्यक्तः &c., निरस्तः -स्ता -स्तं, अपास्तः &c., सद्यस्तः &c.

TO RENOVATE, *v. a.* नवीकृ, नवीनीकृ, नूतनीकृ, पुर्णवत्कृ. *See* TO RENEW.

RENOVATED, *p. p.* नवीकृतः -ता -तं, पुर्णवत्कृतः &c. *See* RENEWED.

RENOVATION, *s.* नवीकरणं, नवीनीकरणं, नवता, नवीनता, नूतनावस्था, नवताप्राप्तिः *f.*, उद्धारः. *See* RENEWAL.

RENOWN, *s.* कीर्तिः *f.*, ख्यातिः *f.*, यशस् *m.*, विद्युतिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*, प्रख्यातिः *f.*, प्रतिख्यातिः *f.*, आख्या, प्रख्या. *See* FAME.

RENOWNED, *a.* कीर्तिमान् -मती -मत् (तृ), यशस्वी -सिन्नी -सिन् (नृ), ख्यातः -ता -तं, आख्यातः &c., प्रख्यातः &c., प्रसिद्धः -द्धा -द्धं, सुप्रसिद्धः &c., जगत्प्रसिद्धः &c., ख्यातापन्नः -न्ना -न्नं, प्रतिष्ठितः -ता -तं, आख्या-सम्पन्नः -न्ना -न्नं, प्रचितः -ता -तं, विद्युतः &c., महापद्माः -शाः -शः (सृ), प्राप्रयशाः &c., कीर्तियुतः -ता -तं, कीर्तियुक्तः -क्ता -क्तं, नामधारी &c., रुद्धः -दा -दं.

RENT, *p. p.* (Torn) विदारितः -ता -तं, विदीर्षः -र्षा -र्षं, दारितः &c., दीर्षः &c., प्रविदारितः &c., दलितः -ता -तं, विदलितः &c., भिन्नः -न्ना -न्नं, विभित्तः &c., पाटितः -ता -तं, स्फुटः -टा -टं, स्फुटितः -ता -तं.

RENT, *s.* (Tear) छिद्रं, भेदः, भित्तिः *f.*, भङ्गः, विदरः, दरी, दारणं, छेदः.—(Revenue) करः, महाकरः, उत्पन्नं, *see* PRODUCE.—(Sum paid for any thing held of another) करः, मूल्यं; 'raising the rent of land,' परिचायः.

TO RENT, *v. a.* (Grant the possession of lands &c., by lease, for a certain sum) पट्टोलिकापूर्वम् निरूपितमूल्यमपेक्ष्य क्षेत्रगृहादि परम्पोजनीयं दा, सापिहितकालाद् वापिकमूल्यमपेक्ष्य क्षेत्रगृहादि परहस्ते सन् in caus.—(Take or hold by lease) पट्टोलिकापूर्वम् वापिकमूल्यं प्रतिज्ञाय क्षेत्रगृहादि परहस्ताद् ग्रहं (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or परहस्ताद् गृहीत्वा प्रयुज् or परहस्ताद् गृहीत्वा जप्यास् or अधिवस्.

RENTAL, RENT-ROLL, *s.* करपरिसंख्या, करपरिसंख्यापत्रं.

RENT, *s.* (One who leases) पट्टदायी *m.* (नृ), पट्टदः.—(One who takes on lease) पट्टादायी *m.* (नृ), पट्टादाही *m.*, पट्टाधारी *m.*, पट्टोलिकाधारी *m.*

RENUNCIATION, *s.* प्रत्याख्यानं, प्रत्यादेशः, त्यागः, परित्यागः, उत्सर्गः, उत्सर्जनं, विसर्गः, विसर्जनं, निरसनं, निरासः, प्रोक्तनं, वर्जनं, परिहारः, असो-कारः, अग्रहणं; 'of the world,' सत्त्यासः, सत्त्यासित्वं, सद्यसङ्गपरित्यागः.

REPAID, *p. p.* प्रतिदत्तः -त्ता -त्तं, पहायितः -ता -तं, प्रतिकृतः -ता -तं.

TO REPAIR, *v. a.* (Restore to a sound state, after decay, &c.)

प्रतिस्माधा (c. 3. -द्वाति -धातुं), पुनः समाधा, पुनः सन्धा, उद्घृ (c. 1. उद्घरति, उद्घृष्टुं, री. दृ), उद्धारं कृ, जोषीद्वारं कृ, जोषीद्वारं कृ, प्रतिकृ, प्रतिसं कृ, पुनः स्वस्य -स्मां कृ or स्वस्योक्तं, पुनः सुस्यं -स्मां कृ or सुस्यं (nom. सुस्ययति -यितुं), साय् (c. 10. साधयति -यितुं), पुर्णयत् कृ, सन्धानं कृ, प्रतिस्माधानं कृ.—(Make good a loss) धतिं पृ (c. 10. पूरयति -यितुं) or सम्पृ, धतिपूरणं कृ, धतिनिष्कृतिं कृ, धतिं निष्कृ or शुष्प (c. 10. शोधयति -यितुं), हानिपूरणं कृ, हानि-प्रतिष्कारं कृ.

TO REPAIR, *v. n.* (Have recourse, go to) जाग्रि (c. 1. -ग्रयति -यितुं),

REP

प्रि, आश्रयणं कृ, शरणार्थं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or आगम् or उपगम् or अभिगम् or प्रतिगम् or या (c. 2. याति -तुं) or अभिया or प्रत्याया or इ (c. 2. इति -तुं), अभ्युपे.

REPAIR, *s.* प्रतिस्माधानं, सन्धानं, पुनः सन्धानं, समाधानं, साधनं, उद्धारः, जोषीद्वारः, जोषीद्वारं, प्रतिकारः, प्रतीकारः, प्रतिकरणं, सस्पर्करणं, सुस्पर्करणं, पुर्णवत्करणं.

REPAIRED, *p. p.* जोषीद्वृतः -ता -तं, पुनः सन्धितः -ता -तं, पुनः साधितः &c., प्रतिस्माहितः &c., पुनः समाहितः &c., पुर्णवत्कृतः &c., प्रतिकृतः &c., स्वस्वीकृतः &c., स्वस्यः -स्या -स्यं, सुस्वीकृतः &c., सुस्वितः &c.

REPAIRER, *s.* जोषीद्वारकः, जोषीद्वर्ता *m.* (तृ) सन्धाता *m.* (तृ).

REPARABLE, *a.* सन्धेयः -या -यं, समाधेयः &c., प्रतिस्माधेयः &c., साध्यः -या -यं, साधनीयः -या -यं, प्रतिकार्यः -र्या -र्यं, उद्धार्यः &c. उद्धार-णीयः -या -यं.

REPARATION, *s.* (Repair), *see* above.—(Amends) धतिपूरणं, हानि-पूरणं, धतिनिष्कृतिः *f.*, हानिनिष्कृतिः *f.*, धतिशोधनं. *See* INDEMNITY, COMPENSATION.

REPARTEE, *s.* रसिकोत्तरं, सरसोत्तरं, सरसप्रत्युक्तिः *f.*, भङ्गिः *f.*

REPAST, *s.* आहारः, भोजनं, भक्षणं, भक्षिका, अशनं, प्राशनं, अभ्याहारः, 'light repast,' लघुभोजनं, लघ्वाहारः, सत्वाहारः, उपाहारः, भलाहारः.

TO REPAY, *v. a.* प्रतिदा (c. 3. -ददाति -दत्ते -दातुं), पुनर् दा or प्रदा, पुनर् च्च in caus. (अर्पयति -यितुं), प्रत्यु, पुनः प्रतिपद् (c. 10. -पाद-

यति -यितुं) or प्रपम् (c. 1. -यच्छति -यच्छुं), नियत् (c. 10. -यातयति -यितुं), निवृत् (c. 10. -वर्णयति -यितुं), प्रतिक्.—(Requite) प्रतिकृ, नियत्, प्रतिफल (nom. प्रतिफलयति -यितुं); 'to repay a kindness,' प्रत्युपकारं कृ, प्रत्युपकृ; 'an injury,' प्रत्यपकृ, प्रत्यपकारं कृ.—(Compensate) प्रतिफलं दा, निष्कृतिं दा or कृ, निस्तारं कृ, अपाकृ, निष्कृ, *see* TO COMPENSATE, RECOMPENSE.

REPAYMENT, *s.* प्रतिदानं, पुनर्दानं, प्रत्यपणं, पुनर्पणं, प्रतिपादनं, पुनः प्रतिपादनं, निवर्तनं, निवर्तनं, प्रतिफलं. *See* REQUITAL, RECOMPENSE, COMPENSATION.

TO REPEAL, *v. a.* परावृत् (c. 10. -वर्णयति -यितुं), निवृत्, प्रचारपरावर्त्तं कृ, प्रचारनिवर्त्तनं कृ, लुप् (c. 6. लुम्पति, लोम्पुं), लोपं कृ, प्रचारलोपं कृ, खरद् (c. 10. खरदयति -यितुं), प्रचारखरदनं कृ, अवरह in caus. (-रोपयति -यितुं), प्रचारभङ्गं कृ, प्रचारभञ्जनं कृ, उच्छिद्, उच्छेदं कृ, प्रचारोच्छेदं कृ, प्रचाररोपं कृ.

REPEAL, *s.* परावर्त्तः -र्त्तनं, निवर्त्तनं, प्रचारपरावर्त्तः, प्रचारनिवर्त्तनं, लोपः, प्रचारलोपः, खरदनं, अवरोपः -पणं, भङ्गः, प्रचारभङ्गः, अनुशयः, उच्छेदः, निरुद्धरणं.

REPEALABLE, *a.* परावर्त्त्यः -र्या -र्यं, निवर्त्त्यः &c., लोपनीयः -या -यं.

REPEALED, *p. p.* परावृत्तः -त्ता -त्तं, परावर्त्तितः -ता -तं, निवर्त्तितः &c., निवृत्तः -त्ता -त्तं, लुप्तः -त्ता -त्तं, खरितः -ता -तं, अवरोपितः &c., उच्छिन्नः -त्ता -त्तं.

REPEALER, *s.* परावर्त्तकः, लोपकारी *m.* (नृ), परावर्त्तवादी *m.* (नृ).

TO REPEAT, *v. a.* (Say again) पुनर् यद् (c. 1. चदति -दितुं), अनुवद्.

मुहुर् यद्, अनुवच् (c. 2. -वर्त्तति -वर्त्तुं), पुनर् यच्, पुनरुक्तिं कृ, पुनर्वचनं कृ, मुहुर्वचनं कृ, आखेद् (c. 1. -खेदति -दितुं), पुनर् भाप्, मुहुर्भाषां कृ.

—(Do or make again) पुनः कृ, पुनः पुनः कृ, मुहुः कृ; पुनर् विधा, पुनर् अनुधा or स्वागृत् in caus., मुहुर् अनुधा, वारं वारं कृ.

—(Rehearse, recite) पद् (c. 1. पठति -ठितुं), सम्पद्, अनुवद्.

—(c. 10. कथयति -यितुं), आख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), नमाख्या. शु कच् (c. 10. कथयति -यितुं), गृ (c. 9. गृणाति, गरितुं -रोतुं), पठनं कृ.—

(c. 10. आचयति -यितुं), गृ (c. 9. गृणाति, गरितुं -रोतुं), पठनं कृ.—

(Tell) कप्, वद्.—(A sound or word) आवेद, आवेदनं कृ.
 REPEATED, *p. p.* (Said again) पुनरुक्तः-क्ता-क्तं, मुहुर्मुहुः &c., पुनर्भा-
 पितः-ता-तं; 'said twice,' द्विरुक्तः-क्ता-क्तं.—(Done again or
 often) पुनः कृतः-ता-तं, पुनरावृत्तः-क्ता-क्तं, पुनरावृत्तितः-ता-तं,
 पुनः पुनः कृतः &c., मुहुः कृतः &c., वारं वारं कृत &c., योनःपुनिकः
 -की-कं, अभोःस्थः-स्था-स्थं; 'twice,' द्विरावृत्तः &c.—(Recited,
 told) पठितः-ता-तं, कथितः &c.

REPEATEDLY, *adv.* पुनः, पुनर्, मुहुस्, मुहुर्मुहुस्, वारं वारं, अनुवारं,
 असकृत्, भूयस्, भूयोभूयस्, बहुवारं, वारिण, शश्वत्, अनेकशस्.

REPEATER, *s.* अनुवादकः, अनुवादी *m.* (नं), कथकः, आख्यायकः.

To REPEL, *v. a.* प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति-न्तुं), पराहन्, व्याहन्, प्रतिमृ
 (c. 10. -सारयति-यितुं), अपास्, प्रतिवृ (c. 10. -वारयति-यितुं), निवृ,
 वृ, अपानुद् (c. 6. -नुदति-नोदुं), व्यपानुद्, अपनुद्, प्रतिक्षिप् (c. 6.
 -क्षिपति-क्षेपुं), समवक्षिप्, प्रतिवाप् (c. 1. -वापते-यितुं), निरस् (c. 4.
 -अस्यति-असितुं), अपास्, परास्, निराकृ, अपाकृ, प्रतिकृ, अपोह् (c. 1.
 -जहते-हितुं), अपावृत् in caus., प्रत्यादिश्व (c. 6. -दिशति-देष्टुं),
 निवृत् in caus. See To RESIST.

REPELLED, *p. p.* पराहतः-ता-तं, प्रतिहतः &c., व्याहतः &c., प्रतिसारितः
 -ता-तं, प्रतिवारितः &c., परास्तः-क्ता-क्तं, निरस्तः &c., निराकृतः
 &c., अपावृत्तः-क्ता-क्तं, अपनोदितः-ता-तं.

REPELLENT, REPELLING, *a. or part.* प्रतिघाती-तिनी-ति (नं), प्रति-
 चारकः-का-कं, निवारकः &c., प्रतिवारणः-खा-खं, प्रतिसारकः &c.,
 प्रतिकारकः-का-कं; 'a repellent,' प्रतिकारः-रं, प्रतीकारः-रं.

REPELLING, *s.* प्रतिघातः-तनं, प्रतिसारणं, प्रतिवारणं, निवारणं, वारणं,
 निराकरणं, निरसनं, परासनं, प्रतिकारः, प्रतिकरणं.

To REPENT, *v. n.* (Feel regret or remorse) अनुतप् in pass. (तप्यते),
 पश्चात् तप्, प्रत्यनुतप्, पश्चात् सन्तप्, तप्, मनसा तप्, अनुशुचि (c. 1.
 -शोचति-चितुं), पश्चात् शुचि, खिद् in pass. (खिद्यते), पश्चात् खिद्,
 अनुशि (c. 2. -शेते-शयितुं), पापस्मृत्या पीड् in pass., अनुतापं कृ,
 पश्चात्तापं कृ, अनुतप्तः-ता-तं भू, सन्तप्तः &c. भू, अनुशोकं कृ, अनु-
 शयं कृ.—(Change the mind) मनः परिवृत् (c. 10. -वर्त्तयति-यितुं)
 OR परावृत् OR व्यावृत्, अन्यमानसीभू.

REPENTANCE, *s.* पश्चात्तापः, अनुतापः, सन्तापः, पश्चात्सन्तापः, मनस्तापः,
 अनुशोकः, अनुशोचनं, अनुशयः, दुष्कृतखेदः, पापखेदः, खेदः, पश्चात्खेदः,
 अन्वाधिः *m.*, पश्चाच्छोकः, विस्मृतिः, विप्रतीसारः, विप्रतिसारः, निवर्त्तनं,
 पश्चात्तापवृद्धिः *f.*, अनुतापवृद्धिः *f.*—(Change of mind) मनःपरिवर्त्तनं,
 मनःपरावर्त्तनं, मनोव्यावर्त्तनं.

REPENTANT, *a.* अनुतापी-पिनी-पि (नं), पश्चात्तापी &c., अनुतप्तः-ता-
 -तं, अनुशोचकः-का-कं, अनुशयी-यिनी-यि &c., पश्चात्तापयुक्तः-क्ता-क्तं,
 पश्चात्तापान्वितः-ता-तं, जातानुतापः-पा-पं, जातपश्चात्तापः &c.,
 जातानुशोकः-का-कं, जातानुशयः-या-यं, पापस्मृतिपीडितः-ता-तं,
 दुष्कृतस्मृतिपीडितः &c., जातखेदः-दा-दं, खेदान्वितः &c., अनुतापवृद्धिः
 -द्धिः-द्धि, पश्चात्तापवृद्धिः &c., शाकुणः-खी-खं.

REPENTED, *p. p.* अनुशोचितः-ता-तं, पश्चात् शोचितः &c., अनुशयितः &c.

REPERCUSSION, *s.* प्रतिघातः, प्रतिहतिः *f.*, प्रतिहननं, प्रतिसारणं, परापतनं.

REPERCUSSIVE, *a.* प्रतिघाती-तिनी-ति (नं), पराघाती &c., प्रतिसारकः-का-कं.

REPERTORY, *s.* कोपः, कोपामारं, भाषागारं, सञ्चयामारं, भाष्यगृहं.

REPETITION, *s.* (Saying again) अनुवादः, पुनर्वादः, पुनरुक्तिः *f.*, पौन-
 रस्यं, पुनः कथनं, पुनर्वचनं, पुनरुच्चारणं, मुहुर्वचनं, मुहुर्भाषा, पुनर्भाषा,
 पुनर्लापः; 'saying twice,' द्विरुक्तिः *f.*—(Doing again) पुनः-
 करणं, मुहुःकरणं, पुनर्विधानं, पुनरनुष्ठानं, पुनरावृत्तिः *f.*, पुनरावर्त्तनं,

आवृत्तिः *f.*, आवर्त्तनं, पौनःपुन्यं; 'doing twice,' द्विरावृत्तिः *f.*—(Of
 a word or sound) आवेदनं, आवेदितं.—(A word repeated)
 कथितपदं, कथितवाक्यं.—(Of an act) क्रियासमन्विहारः, क्रियावृत्तिः *f.*
 —(Recital, rehearsal) पठनं, पाठः, अनुवादः; 'from memory,'
 अभ्यसनं, अभ्यासः.

To REPINE, *v. n.* व्यप् (c. 1. व्यपते-यितुं), शुचि (c. 1. शोचति-चितुं),
 तप् in pass. (तप्यते), परितप्, सन्तप्, आत्मानं तप् in caus. or
 व्यप् in caus., खिद् in pass. (खिद्यते), अचसद् (c. 1. -सोदति-सन्तुं),
 स्त्री, परिस्त्री, स्त्री.

REPINING, *s.* आत्मव्यापा, मनस्तापः, मनःसन्तापः, मनोव्यापा, अचसादः.

To REPLACE, *v. a.* (Put again in its place) स्वस्थाने पुनर् च in
 caus. (सर्पयति-यितुं) or पुनर् या (c. 3. दधाति, धातुं) or पुनर्
 ज्ञाया or पुनः स्या in caus. (स्थापयति-यितुं) or पुनर् न्यस्, प्रतिमृ
 (c. 10. -सारयति-यितुं), पुनरापानं कृ, पुनरर्पणं कृ, पुनःस्थापनं कृ.
 —(Supply the place of) उपकृप् (c. 10. -कस्ययति-यितुं), उपसृज्
 (c. 6. -सृजति-स्रष्टुं), उपसर्जनं कृ, प्रतिनिधिं दा.

REPLACED, *p. p.* पुनरर्पितः-ता-तं, पुनःस्थापितः &c., प्रतिसारितः &c.

To REPLENISH, *v. a.* पू (c. 10. पूरयति-यितुं), पुनः पू, पुनः सम्पृ.

REPLENISHED, *p. p.* पूरितः-ता-तं, सम्पूर्णः-शी-शं, समृद्धः-द्धा-द्धं.

REPLETE, *a.* पूर्णः-शी-शं, सम्पूर्णः-शी-शं, परिपूर्णः &c., पर्याप्तः-ता-
 -तं, पूरितः-ता-तं, संकीर्णः-शी-शं, आकीर्णः &c., आद्यः-द्या-द्यं
 in comp., मयः-यी-यं in comp.; 'replete with knowledge,'
 विद्यापूर्णः &c., सम्पूर्णविद्यः-द्या-द्यं; 'with guile,' मायामयः &c.

REPLETION, *s.* (State of being completely filled) पूर्णता, परिपूर्णता,
 सम्पूर्णता, पर्याप्तिः *f.*, पूर्तिः *f.*, आपूर्तिः *f.*, परिपूर्तिः *f.*, आभोगः.—
 (Fullness of the blood or system from eating, &c.) अति-
 पुष्टिः *f.*, अतिसीर्षिकं, रक्तपाहृत्यं, रक्तवृद्धिः *f.*, रक्तपिपयं.

REPLICANT, *s.* उत्तरवादी *m.* (नं), प्रतिवादी *m.*, उत्तरपक्षी *m.*

REPLIED, *p. p.* प्रत्युक्तः-क्ता-क्तं, पुनरुक्तः &c. See ANSWERED.

To REPLY, *v. a.* प्रतिवच् (c. 2. -वर्त्त-न्तुं), प्रतिवद् (c. 1. -वदति-दिहं),
 पुनर् वद्, अनुवद्, पुनर् वच्, प्रतिद्, पुनर् वृ, प्रतिभाप्, पुनर् भाप्,
 प्रतिभण, पुनर् भण; 'he replied,' प्रत्युवाच, पुनराह, प्रत्याह, see
 To ANSWER.—(In law) उत्तरं वद्, उत्तरं कृ, प्रतिवद्.

REPLY, *s.* (Answer) प्रतिवचनं, प्रतिवाक्यं, प्रत्युक्तिः *f.*, प्रत्युक्तं, उत्तरं,
 प्रत्युत्तरं, प्रतिवाक् *f.* (च), प्रतिवादः, प्रतिवाणी-विः *f.*—(In dispu-
 tation) उत्तरं, प्रत्युत्तरं, कक्षा, उद्गाहः, कोटिः *f.*, प्रत्यं.

To REPORT, *v. a.* (Give an account, relate) आविद् (c. 10. -वेद-
 यति-यितुं), निविद्, विद्, आख्या, ख्या in caus., ज्ञा in caus., विज्ञा
 in caus., कप्, संकप्, ज्ञप्, जुप् in caus.—(Give an official
 account) अधिकारपूर्णं विज्ञापनं कृ OR आवेदनं कृ OR विज्ञा in caus.

REPORT, *s.* (Account given, statement) आवेदनं, विज्ञापनं, विज्ञप्तिः *f.*,
 वादः, कथा; 'written report,' आवेदनपत्रं, विज्ञापनपत्रं, लेखः.—
 (Rumor, common talk) प्रवादः, जनप्रवादः, जनवादः, जनश्रुतिः *f.*,
 जनवाक्ता, जनरवः, जनवदन्ती, लोकप्रवादः, लोकवाक्ता, वाक्ता, किंव-
 दन्ती, वदन्ती, वादः, उपश्रुतिः *f.*, रवः, वृत्तान्तः, आख्या, चर्चा, उद्गोपः,
 —(Reputation) कीर्तिः *f.*, ख्यातिः *f.*, यशस् *m.*; 'good report,'
 सुख्यातिः *f.*; 'evil,' कुख्यातिः *f.*, कुकीर्तिः *f.*, सकीर्तिः *f.*, कीर्तानं,
 —(Sound, noise) शब्दः, ध्वनिः *m.*, क्लृणः-णिगंतं.

REPORTED, *p. p.* (Related) आवेदितः-ता-तं, कथितः &c., विज्ञप्तः
 -ता-तं, विज्ञापितः-ता-तं, आख्यातः &c., शंसितः &c.—(Rumored)
 पोषितः-ता-तं, उद्गोषितः &c., कीर्तितः &c.

REPORTER, *s.* वृत्तान्तलेखकः, समाचारलेखकः, पात्रसारलेखकः.
To REPOSE, v. n. (Lie, rest) शो (c. 2. शोते, शयितुं), संविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं), विश्राम् (c. 4. -आश्रयति -आश्रितुं), शयनं कृ, *see To LIE*.—(Rest on) अवलम्ब, समालम्ब, संधि, समाधि, उपाधि, निलो, अवलम्बनं कृ.—(Confide in) विश्राम्, विश्राम्.
REPOSE, s. विश्रामः, विश्रामातिः, विश्रामः, शमः, शान्तिः, विरामः, अमरुदः, शान्तिरुदः, अमरुदपूतिः, निवृत्तिः, शोः, शोः.
REPOSED, p. p. विश्रान्तः -ता -न्तं, गतश्रमः -मा -मं, गतकलः &c., नष्टश्रमः &c., अपवृत्तश्रमः &c., निवृत्तश्रमः &c., विरामश्रान्तः -न्तः -न्तः.
To REPOSIT, v. a. निपा (c. 3. -दधाति -धातुं), न्यस् (c. 4. -अस्यति -असितुं), न्यासीकृ, रक्षणार्थं न्यस् or निपा, रक्ष (c. 1. रक्षति -रक्षितुं) संरक्ष, निधि कृ.
REPOSITED, p. p. न्यस्तः -स्ता -स्तं, निहितः -ता -तं, रक्षितः -ता -तं.
REPOSITORY, s. निधि *m.*, निधानं, आभारः, कोषः, आगारः, भाण्डं, भाजनं, पात्रं, कोषः, रक्षणस्थानं, 'of eorn', धान्यागारं, धान्यकोषकं.
To REPREHEND, v. a. *See To BLAME, REPROVE, &c.*
REPREHENSIBLE, a. निन्द्यः -न्त्या -न्त्यं, निन्दनीयः -या -यं, गरीः -ग्री -ग्री, गरीणीयः -या -यं, विगरीः &c., परिभाषणीयः &c., दूषणीयः &c., दूष्यः -प्या -प्यं, दूषणार्थः -ह्य -ह्यं, दोषवान् -वती -वत् (त), सदोषः -या -यं, निन्दावाचं, निन्दाभाजनं, परिभाषणीयः &c.
REPREHENSION, s. निन्दा -न्दनं, उपालम्भः. *See REPROOF, BLAME.*
To REPRESENT, v. a. (Exhibit) दृश (c. 10. दर्शयति -यितुं), प्रदृश, *see To SHOW*.—(Describe) चरु (c. 10. चरुयति -यितुं), अनुचरु, विपु, निरूप; 'in writing or drawing' लिख (c. 6. लिखति, लिखितुं), चालिख, चलिख. —(Personate) रूप (c. 10. रूपयति -यितुं), अभिनी, वेपं पृ or भृ.—(State respectfully) निविद (c. 10. -वेदयति -यितुं), विज्ञा in caus. (-ज्ञापयति -यितुं), निवेदनं कृ, विज्ञापनं कृ.—(Stand in the place of) प्रतिनिधिर् भू or अस्, प्रतिभू, अस्, प्रतिपुरुषो भू or अस्.
REPRESENTATION, s. (Act of exhibition) दर्शनं, प्रदर्शनं, प्रकाशनं; 'on the stage' अभिनयः -यनं.—(Description) चरुनं -ना, अनुचरुनं, उपचरुनं, निरूपणं.—(Respectful statement) निवेदनं, विज्ञापनं -ना, चलिखः, चावेदनं, उपन्यासः, उपपादनं.—(Delinca-tion, sketch) चालिख, चालिखनं, लेख्यं.—(Image, likeness, pic-ture) प्रतिरूपं, प्रतिकृतिः, प्रतिमा, प्रतिमानं, प्रतिमूर्तिः, मूर्तिः, प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिविधं, प्रतिचापा, प्रतिचन्दः -न्दकं, चित्रं, चित्रलेखा.
REPRESENTATIVE, a. प्रदर्शकः -का -कं, उद्घोषकः -का -कं, प्रतिरूपकः &c.
REPRESENTATIVE, s. प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिभूः *m.*, प्रतिपुरुषः, उपसर्जनं.
REPRESENTED, p. p. (Exhibited) दर्शितः -ता -तं, प्रदर्शितः &c.—(Described) चरुितः -ता -तं.—(In a picture, &c.) चित्रलिखितः -ता -तं, चालिखितः &c., *see PAINTED*.—(Stated respectfully) निवेदितः -ता -तं, चावेदितः &c., विज्ञापितः &c., चित्रितः -मा -मं, उपन्यासः -स्ता -स्तं, उपपादितः &c.—(Having substitutes) समप्रति-निधिः -धिः -धि, समप्रतिभूः -भूः -भू.
To REPRESS, v. a. निग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), नियम् (c. 1. -यच्छति -यच्छुं), संयम्.
REPRESS, p. p. निगृहीतः -ता -तं, संयतः &c., जातनिग्रहः -हा -हं.
REPRESSION, s. निग्रहः -हणं, संयमः -मनं, निगृहीतिः, यन्त्रणं.
REPRESSIVE, a. नियामकः -का -कं, निग्रहकारी -रिणी -रि (न्).
REPRIEVE, a. दण्डविलसः -सनं, दण्डनविलसः, आकालान्तराद् दण्डत्यागः or दण्डयापनं, दण्डकालयापनं, दण्डकालान्तरनयनं, परापन्नः, दण्डकाल-

परापन्नः, दण्डपरापन्नः.
To REPRIEVE, v. a. दण्डविलसनं कृ, दण्डविलसं कृ, आकालान्तराद् दण्डनं त्यज् or या in caus., शिष्टाविलसनं कृ, दण्डं or दण्डकालं परापृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), दण्डकालपरापन्नं कृ, प्राणदानं कृ, प्राणदण्ड-विलसं कृ.
To REPRIMAND, v. a. निन्द (c. 1. निन्दति -न्दितुं), प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -दिष्टुं), उपालम्ब (c. 1. -लभते -लभ्युं), गहं, विगहं, अभिशंस, क्षिप्, भर्त्स, शब्दताडनं कृ, मुखदण्डनं कृ, वाग्दण्डं कृ, भिग्दण्डं कृ. *See To REPROVE.*
REPRIMAND, s. उपालम्भः, वाग्दण्डः, शब्ददण्डः, शब्दताडनं, भिग्दण्डः, मुखदण्डः -दण्डनं, प्रत्यादेशः, प्रत्यादेशवाच्यं, भर्त्सनवाच्यं, अभिशंसनं, निन्दा.
REPRIMANDED, p. p. उपालम्भः -मा -मं, प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं, अभिशंसितः &c.
To REPRINT, v. a. पुनर् मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं), पुनर् मुद्रिकृ.
REPRINTED, p. p. पुनर्मुद्रितः -ता -तं, पुनर्मुद्रिकृतः &c., पुनर्मुद्राक्षितः &c.
REPRISAL, s. प्रत्यपहारः, प्रत्यपहरणं, प्रत्यपकारः, प्रत्यपकरणं, प्रतिपौडनं, क्षतिपूरणार्थम् अपहरणं or अपहारः, हानिपूरणार्थं प्रत्यपहरणं or प्रतिहरणं.
To REPROACH, v. a. निन्द (c. 1. निन्दति -न्दितुं), विनिन्द, प्रतिनिन्द, प्रणिन्द, निरस्कृ, परिवद् (c. 1. -वदति -वदितुं), परिभाष (c. 1. -भाषते -यितुं) उपालम्ब (c. 1. -लभते -लभ्युं), गहं, विगहं, परिगहं, कुम्, अभिकुम्, भर्त्स, अपवद्, आकुम्, समाकुम्, उपकुम्, गुप् in des., तर्ज, क्षिप्, अपिक्षिप्, दोषम् आरुह in caus., दोषं क्षिप्, दोषारोपं कृ, दोषीकृ, वाक्पारुष्यं कृ, धिक्, धिक्पारुष्यं कृ. *See To BLAME, CENSURE.*
REPROACH, s. निन्दा -न्दनं, निरस्कारः, निरस्क्रिया, परिवादः, परोवादः, परिभाषा -पर्यं, गहं -ह्यं, उपालम्भः, उपक्रोशः, आक्रोशः, जुगुप्सा, परुषोक्तिः, परुषवचनं, वाक्पारुष्यं, धिक्पारुष्यं, धिक्क्रिया, दुर्वचनं, दुर्लक्षं, कुत्सा, घृणा, घृतीया, पर्यनुयोगः, अर्त्तनं, वाच्यता, वचनीयता, दुष्टीया, रीज्या, छिः *m.*, अपकारणी, *f.*
REPROACHABLE, a. निन्द्यः -न्त्या -न्त्यं, परिभाषणीयः &c., गरीः -ग्री -ग्री.
REPROACHED, p. p. निन्दितः -ता -तं, निरस्कृतः &c., उपालम्भः -मा -मं, परिभाषितः &c., गहितः &c., अभिक्लृष्टः -ष्टा -ष्टं, धिक्कृतः &c.
REPROACHFUL, a. (Opprobrious) निन्दकः -का -कं, परिवादकः &c., कुत्सावादी -दिनी -दि (न्), निन्दात्मकः &c., घृणाकरः -रा -रं, निन्दा-मयः -यो -यं.—(Shameful) गरीः -ग्री -ग्री, लज्जाकरः -रा -रं, लज्जाप्रदः -दा -दं.
REPROACHFULLY, adv. सनिन्दं, निन्दया, सतिरस्कारं, सासूयं, सपरिवादं.
REPROBATE, a. दुष्टः -ष्टा -ष्टं, दुराचारः -रा -रं, दुरात्मा -त्मा -त्मा (न्), धर्म्मवाच्यः -ह्य -ह्यं, तत्त्वधर्म्मो -र्म्मो -र्म्म (न्), दुष्टभावः -या -यं, पापान्ता &c., पापवेताः -ताः -तः (स्), तत्त्वलज्जः -ज्जा -ज्जं, दुःशीलः -ला -लं.
REPROBATE, s. दुष्टजनः, कुलनाशः -शनः, घृमलः, हतपरलोकः.
To REPROBATE, v. a. गहं (c. 1. गहेति -हितुं), विगहं, गहोपघृम् असम्मतिं सूच (c. 10. सूचयति -यितुं), निन्द (c. 1. निन्दति -न्दितुं), घृणां कृ, न्यक्.
REPROBATED, p. p. गहितः -ता -तं, गहोपघृम् निन्दितः &c., विगहितः &c.
REPROBATION, s. (Act) गहं -ह्यं, विगहणं -या, निन्दा -न्दनं, घृणा. —(State) अतिदुष्टता, तत्त्वधर्म्मं, गर्ह्यता.
To REPRODUCE, v. a. प्रसुत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), पुनर् उत्पद् or जन्.
REPRODUCED, p. p. प्रसुत्पन्नः -ता -तं, प्रसुत्पादितः -ता -तं, पुनरुत्पन्नः &c.
REPRODUCTION, s. प्रसुत्पादनं, प्रसुत्पत्तिः, पुनरुत्पादनं, पुनरुत्पत्तिः, *f.*
REPROOF, s. निन्दा -न्दनं, परिभाषणं, परिवादः, परोवादः, उपालम्भः, प्रत्यादेशः, निन्दावाच्यं, भर्त्सनवाच्यं, भर्त्सना, वाग्दण्डः, मुखदण्डः, शब्द-दण्डः. *See CENSURE, CHIDING.*

REPROVABLE, *a.* निन्द्यः-न्द्या-न्दं, निन्दनीयः-या-यं, परिभाषणीयः &c.
 To REPROVE, *v. a.* निन्द् (c. 1. निन्दति -न्दिनुं), प्रतिनिन्द्, विनिन्द्,
 प्रणिन्द्, प्रत्यादिश् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), उपालम्ब् (c. 1. -लभते -लभ्युं),
 परिवद्, अपवद्, परिभाष्, अपभाष्, गर्ह्, विगर्ह्, भर्त्स, गुप् in des.,
 कुत्स्, अभिकुत्स्, धिप्, अधिधिप्, तिरस्कु, वाग्दण्डं कृ, आक्रुश, उप-
 क्रुश, धिक्. See To CENSURE.

REPROVED, *p. p.* निन्दितः-ता-तं, प्रत्यादिष्टः-ष्टा-ष्टं, उपालम्बः-म्बा-म्बं.

REPROVER, *s.* निन्दकः, प्रत्यादेशकः, परिवादकः, वाग्दण्डकारी *m.* (नं).

REPTILE, *s.* उरगः, उरोगामी *m.* (नं), उरोगः, उरोगमः, उरङ्गः, उरङ्गमः,
 सर्पः, सरोसृपः, सर्प *m.* (नं), कृमिः *m.*, विलवासी *m.* (नं), विले-
 वासी *m.*, विलोकाः *m.* (स्), अपदः, अपादः, बहुपादः.

REPTILE, *a.* (Creeping) सर्प-पिण्डी-पिं (नं), सर्प-पिण्डी-पिं (नं),
 सर्प-पिण्डी-पिं (नं).—(Relating to a reptile) सर्प-पिण्डी-पिं, कृमिलः-ल-लं.

REPUBLIC, *s.* लोकप्रभुत्वं, सर्वलोकप्रभुत्वं, लोककर्मकप्रभुत्वं, प्रजाप्रभुत्वं,
 सर्ववर्णप्रभुत्वं, सर्ववर्णाधिपत्यं, साधारणप्रभुत्वं, साधारणाधिपत्यं, साधार-
 णजनप्रभुत्वं, लोकसाधारणाधिपत्यं, सर्वप्रजाधिपत्यं, लोककर्मकराज्यं,
 सामान्यजनकर्मकराज्यं, लोकपालितं राज्यं, साधारणजनपालितराज्यं,
 प्रजापालितराज्यं.

REPUBLICAN, *a.* लोकप्रभुत्वसंनवी-न्विनी-न्वि (नं), प्रजाप्रभुत्वसंनवी
 &c., लोकाधिपत्यसंनवी &c., लोकप्रभुत्वविषयकः-का-कं, लोकप्रभु-
 त्वानुसारी &c., लोकप्रभुत्वानुरूपः-पा-पं.

REPUBLICAN, *a.* लोकप्रभुत्ववादी *m.* (नं), लोकाधिपत्यपक्षपाती *m.*, लोक-
 प्रभुत्वपक्षपाती *m.*, प्रजाधिपत्यवादी *m.*, प्रजाधिपत्यानुयायी *m.*, प्रजानाथः,
 लोकनाथः.

REPUBLICANISM, *s.* लोकप्रभुत्वपक्षपातः, लोकाधिपत्यपक्षपातः, लोकप्रभु-
 त्वपक्षपातः, प्रजाधिपत्यपक्षपातः, लोकाधिपत्यानुग्रहः.

To REPUOIATE, *v. a.* प्रत्याख्या (c. 2. -ख्याति -नुं), निराकृ, निरस्,
 प्रत्यादिश, त्यज्, परित्यज्, प्रत्यापद्य, निर्नुद्, अपव्यस. See To REJECT.

REPUOIATION, *p. p.* प्रत्याख्यातः-ता-तं, निराकृतः &c., प्रत्यादिष्टः-ष्टा-ष्टं.

REPUDIATION, *s.* प्रत्याख्यानं, निरसनं, निरासः, निराकरणं, निराकृतिः *f.*,
 त्यागः, परित्यागः, प्रत्यादेशः, see REJECTION.—(Divorce) विवा-
 हसंन्यत्यागः, विवाहसंन्यस्तुक्तिः *f.*, दाम्पत्यगुक्तिः *f.*, भार्यानिराकरणं.

REPUGNANCE, REPUGNANCY, *s.* प्रतिकूलता, प्रातिकूल्यं, विरोधः, विरु-
 द्धता, वैपरीत्यं, विमुखता, विमतिः *f.*, अनिच्छा.

REPUGNANT, *a.* प्रतिकूलः-ला-लं, विरुद्धः-द्धा-द्धं, विपरीतः-ता-तं,
 विरोधी-धिनो &c., विमुखः-खा-खी-खं. See OPPOSED, ADVERSE.

REPULSION, *s.* प्रतिपातः, प्रतिहतिः *f.*, पराहननं, प्रतिहननं, प्रतिसारणं,
 निवारणं, वारणं, अपाकृतिः *f.*, विद्रवः, विद्रावणं, पराजयः, अपजयः.

To REPULSE, *v. a.* पराहन् (c. 2. -हन्ति -नुं), प्रतिहन्, प्रतिसृ. See TO REPEL.

REPULSED, *p. p.* पराहतः-ता-तं, प्रतिहतः &c., व्याहतः &c., निहतः
 &c., पाहताः &c., प्रहतः &c., प्रतिहारितः &c., प्रतिघ्नितः-न्ना-न्नं,
 विद्रावितः &c., निवारितः &c., अपाकृतः &c., परानितः &c., प्रत्या-
 ख्यातः &c.

REPULSION, *s.* प्रतिसारकत्वं, प्रतिपातकत्वं, प्रतिसारणगुणः, प्रतिसारण-
 शक्तिः *f.*, प्रतिहननशक्तिः *f.*, प्रतिहननं, प्रतिसारणं. See REPULSE.

REPULSIVE, *a.* (Repelling) प्रतिपाती-तिनी-ति (नं), प्रतिपातकः-का-
 कं, प्रतिसारकः-का-कं, निवारकः &c., वारकः &c.—(Forbidding)
 अप्रीतिजनकः-का-कं, आसनजनकः &c., आसकरः-री-रं, अनङ्गलः-
 ला-लं, अप्रसन्नमुखः-खी-खं.

REPUTABLE, *a.* (In good esteem) मान्यः-न्या-न्यं, सम्मान्यः &c.,
 माननीयः-या-यं, आदरणीयः &c., प्रशंसनीयः &c., मानार्हः-र्हा-र्हं,

सम्मानार्हः &c., शिष्टः-ष्टा-ष्टं.—(Conferring reputation, not
 disgraceful) मानदः-दा-दं, मानप्रदः &c., मानदायी-यिनी &c.,
 यशस्यः-स्या-स्यं, यशस्करः-री-रं, कीर्तिकरः-री-रं, स्थातिकरः
 &c., सुप्रतिष्ठः-ष्टा-ष्टं, पालञ्जाकरः &c.

REPUTABLY, *adv.* समानं, यथा सुख्यातिर् उत्पद्यते तथामकारेण.

REPUTATION, *s.* कीर्तिः *f.*, ख्यातिः *f.*, विख्यातिः *f.*, प्रतिष्ठा, समाख्या,
 यशस् *n.*, परिख्यातिः *f.*, प्रतिख्यातिः *f.*, प्रविख्यातिः, प्रकीर्तिः *f.*, कीर्तना-
 नं, प्रतिपत्तिः *f.*, प्रप्ता, सम्प्रप्ता, मर्यादा, समाज्ञा, प्रसिद्धिः *f.*, गौरवं,
 पारित्रं; 'one who has established a reputation,' लम्प्रतिष्ठः-
 ष्टा-ष्टं, प्रामप्रतिष्ठः &c.; 'good reputation,' मुकीर्तिः *f.*, सत्की-
 र्तिः *f.*, सुख्यातिः *f.*; 'bad reputation,' कुकीर्तिः *f.*, दुष्कीर्तिः *f.*,
 अकीर्तिः, अपकीर्तिः *f.*, कुख्यातिः *f.*, अख्यातिः *f.*, अयशस् *n.*, वाय्यता.

To REPUTE, *v. a.* गर् (c. 10. गणयति -यितुं), विगल्, मन् (c. 4. मन्ते,
 मन्तुं, c. 10. मानयति -यितुं), संख्या, परिसंख्या, कृत् (c. 10. कीर्तयति -यितुं).

REPUTE, *s.* कीर्तिः *f.*, ख्यातिः *f.*, प्रसिद्धिः *f.* See REPUTATION.

REPUTED, *p. p.* मतः-ता-तं, गणितः &c., विगणितः &c., कीर्तितः &c.

REQUEST, *s.* (Entreaty) प्रार्थनं-ना, अर्चना, अभ्यर्चना, अर्घः, याचना,
 याज्ञा, स्तार्थनिवेदनं, अर्घविज्ञापना, सनिः-नी *m. f.*—(Desire)
 आकांक्षा, अभिकांक्षा, कांक्षा, इच्छा, एषा, अभ्येषणा.—(State of
 being desired or held in estimation) अपेक्षा, आकांक्षा,
 मान्यता-तं, माननीयता; 'general request,' लोकमान्यता.

To REQUEST, *v. a.* प्रार्थ् (c. 10. -अर्चयते -ति -यितुं), अभ्यर्ष्, सम्प्रार्थ्,
 अर्घ्, याच् (c. 1. याचति -ते -चितुं), अभियाच्, मयाच्, सम्प्रयाच्,
 संयाच्, अर्घं निविद् (c. 10. -वेदयति -यितुं) or विज्ञा in caus. (ज्ञाप-
 यति -यितुं), वृ (c. 9. वृणोते, परितुं-रोतुं, c. 10. वारयति -यितुं), कांच्,
 आकांच्, अभिकांच्.

REQUESTED, *p. p.* प्रार्थितः-ता-तं, अभ्यर्थितः &c., अर्चितः &c., याचितः
 &c., अर्हितः-ता-तं.

To REQUIRE, *v. a.* (Ask, demand) प्रार्थ् (c. 10. -अर्चयति -ते -यितुं),
 याच् (c. 1. याचति -चितुं), अभियाच्.—(Need, call for) आकांच्
 (c. 1. -कांयति -यितुं), अभिकांच्, कांच्, अर्ह (c. 1. अर्हति -र्हितुं),
 प्रार्थ्; or expressed by भू or चस् in conjunction with the
 nouns प्रयोजनं, उपयोगः or कार्यं. See To NEED. The desid.
 form may sometimes be used to express the sense of
 'require,' thus; 'three quantities being given, it is re-
 quired to find a fourth,' त्रीन् राशीन् निर्दिश्य चतुर्थी जिज्ञास्यते
 (desid. pass. of ज्ञा).

REQUIRED, *p. p.* आकांक्षितः-ता-तं, अभिकांक्षितः &c., प्रार्थितः &c.

REQUISITE, *a.* आकांक्षितः-ता-तं, आकांक्षणीयः-या-यं, अभिकांक्षितः
 &c., प्रयोजनीयः &c., प्रयोजनार्हः-र्हा-र्हं, अवश्यकः-का-कं, आव-
 श्यकः-क्तो-कं, अवश्यप्रापणीयः &c. See NEEDFUL.

REQUISITE, *s.* अवश्यकपक्ष *m.*, अवश्यकद्रव्यं, अवश्यकविषयः; 'requi-
 sites,' प्रयोजनीयद्रव्यसामग्र्यी, उपकरणसाहित्यं. See NECESSARIES.

REQUISITION, *s.* आकांक्षा, अभिकांक्षा, कांक्षा, प्रार्थनं-ना, अभ्यर्चनं-ना,
 अर्चना, याचनं-ना, अपेक्षा-द्युषः; 'is in requisition,' सेव्यता याति.

REQUITAL, *s.* (Recompense) return प्रतिफलं, प्रतिदानं, निस्तारः,
 निष्कृतिः *f.*, प्रत्युपकारः, पारितोषिकं, उपकारमोक्षः, उपकारशुद्धिः *f.*,
 शुद्धिः *f.*, परिशोधः, परिवर्जनं.—(Retaliation) प्रतिकारः, प्रतिकारः,
 प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिक्रिया, प्रत्युपकारः, प्रतिकर्म *n.* (नं), प्रतिहिंसा, निघातनं.

To REQUITE, *v. a.* (Compensate, repay) प्रतिफलं दा, प्रतिदा, प्रतिफल
 (nom. प्रतिफलयति -यितुं), निष्कृतिं दा, प्रत्युपकृ, निस्तारं कृ, पारि-

RES

नापिकं दा.—(Retaliate) प्रतिहृ, विप्रतिकृ, प्रत्यपकृ, प्रतिकारं कृ, प्रतिहिंस (c. 1. -हिंसति -सितुं, c. 7. -हिनस्ति), निवृत् (c. 10. -याति-यति -यितुं).

REQUITED, *p. p.* प्रतिफलितः -ता -तं, प्रतिकृतः &c., विप्रतिकृतः &c., निवृत्तः &c.

TO RESALUTE, *v. a.* प्रत्यभिन्द (c. 1. -नन्दति -न्दितुं), प्रतिनन्द, प्रत्यभि-यद्, प्रत्यर्च.

TO RESCIND, *v. a.* लुप् (c. 6. लुम्पति, लोभं कृ, खयद् (c. 10. खय-यति -यितुं), उच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेत्तुं), परिच्छिद्, उच्छिद्, भङ्गं कृ, भञ्ज. See TO REPEAL.

RESCINDED, *p. p.* लुप्तः -मा -मं, खयितः &c., उच्छिन्नः -चा -चं, परिच्छिन्नः &c.

RESCISSION, *s.* लोपः, खयनं, उच्छेदः, परिच्छेदः, भङ्गः, उच्छरणं, निरुद्धरणं, खय-रोपः-यणं, अनुशयः, विप्रतिपत्तिः *f.*; 'of sale', क्रयानुशयः. See REPEAL.

RESCRIPT, *s.* शासनं, आज्ञापत्रं, शासनपत्रं, राजाज्ञा, निबन्धः.

TO RESCUE, *v. a.* चि (c. 1. त्रायते, त्रातुं), परिचि, संचि, उद् (c. 1. -हरति -हर्तुं), समुद्, रक्ष (c. 1. रक्षति -रक्षितुं), परिरक्ष, अभिरक्ष, संरक्ष, मुच्य (c. 6. मुच्यति, मोक्षं, c. 10. मोचयति -यितुं), विमुच्य, निमुच्य, मोक्ष (c. 10. मोक्षयति -यितुं), विमोक्ष, निस्त्रु (c. 10. -तारयति -यितुं), तृ, उद्धरणं कृ, उद्धारं कृ, रक्षणं कृ; 'from confinement', वन्यनाद् मुच्य-रक्ष, परिरक्षणं, निस्त्रारं, निस्त्ररणं, तारणं, मुक्तिः *f.*, मोचनं, विमोचनं, मोक्षः -यणं, परिमोक्षणं; 'to the rescue!' आहि, त्रायस्.

RESCUED, *p. p.* उद्धृतः -ता -तं, समुद्धृतः &c., वाच्यः -या -यं, त्रातः -ता -तं, रक्षितः -ता -तं, परिरक्षितः &c., मुक्तः -क्ता -क्तं, मोचितः -ता -तं, विमोचितः &c., निस्त्रारितः &c.; 'from confinement', मुक्तवन्धनः -ता -तं, वन्यनमुक्तः -क्ता -क्तं.

RESCUER, *s.* त्राता *m.* (तृ), उद्धर्ता *m.* (तृ), रक्षकः, मुक्तिदाता *m.* (तृ), उद्धारकः, मोचकः, निवर्त्तकः. See DELIVERER.

RESEARCH, *s.* अन्वेषणं -या, पर्येषणं -या, अनुसन्धानं, परीष्टिः *f.*, संवीक्षणं, गवेषणं -या, निरूपणं, जिज्ञासा, मोक्षासा, मार्गणं, मृगणा, मृगया, मृगः, विचारणा, तद्वानुसन्धानं, विचयः, वीचयनं, विचयनं.

RESEMBLANCE, *s.* (Likeness) स्वीप्स्यं, सादृश्यं, सदृशता, सरूपता, सादृश्यं, समता, साम्यं, समानता, तुल्यता -त्वं, तुला, तौल्यं, सादृश्यं, सरूपता, उपमा, उपनिर्दिष्टः *f.*, उपमानं -नता, अनुकारः, अनुहारः, see LIKENESS.—(Something similar, a representation) उपमा, प्रतिमा -मानं, प्रतिरूपं, प्रतिभासः, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिमूर्तिः *f.*, प्रतिच्छाया, प्रतिविम्बं, प्रतिनिधिः *m.*

TO RESEMBLE, *v. a.* (Be like) सदृशः -शी -शं भू or चस, सदृशीभू, अनुकृ (c. 8. -करोति -कर्तुं), तुल्यः -त्या -त्यं भू, समः -मा -मं भू, समानः -ना -नं भू, उपमः -मा -मं भू, सरूपः -पा -पं भू, अनुरूपः -पा -पं भू; 'the son resembles his father', पुत्रः पितुर् अनुकरोति or पुत्रः पितृरूपो भवति or पुत्रः पित्रा सदृशाकारो भवति; 'no one resembles him', अनेन सदृशः कश्चिन् नास्ति or तस्य तुल्यः or तेन तुल्यः or तेन समो न कोऽपि भवति. A nominal verb may sometimes express the sense of 'resemble', thus; 'he resembles a lion', सिंहायते; 'it resembles heaven', स्वर्गायते.—(Likened) उपमा (c. 2. -माति, c. 3. -मिमते -मातुं), सदृशीकृ, समीकृ, समान (nom. समानयति -यितुं).

RESEMBLING, *part.* अनुकारी -रिणी -रि (न्), सदृशः -शी -शं, तुल्यः -त्या -त्यं, समः -मा -मं, समाकारः -रा -रं, सरूपः -पा -पं, रूपभृत् *m. f. n.*, रूपभृत् *m. f. n.*, सवर्णः -वर्ण -वर्णं &c. See LIKE.

(86)

651

RES

TO RESENT, *v. n.* अपकारम् अपेक्ष्य कुप्य (c. 4. कुप्यति, कोपितुं) or प्रकुप्य or झुप्य (c. 4. कुप्यति, क्रोधं) or रूप्य (c. 4. रूप्यति, रोषितुं) or रोषं कृ or मनुं कृ, अपकारमपेक्ष्य प्रत्यपकाराय or प्रतिकाराय मनः कृ, अपकारमपेक्ष्य जातमनुः -नुः -नु भू or जातक्रोधः -पा -पं भू, अपकारमपेक्ष्य क्रोधात् प्रत्यपकारं कृ in des., हिंसाम् अपेक्ष्य जातक्रो-धत्वात् प्रतिहिंसां कृ in des. (पिबोपति -पितुं) or प्रतिद्रोहाय मनः कृ.

RESENTFUL, *a.* समनुः -नुः -नु, जातमनुः &c., प्रतिहिंसायुद्धिः -द्धिः -द्धि, प्रतिद्रोहायुद्धिः &c., प्रत्यपकारयुद्धिः &c., क्रोपशीलः -ला -लं, कोप-शीलः &c., प्रतिहिंसाशीलः &c., दंशी -शिनी -शि (न्), सामूयः -या -यं.

RESENTMENT, *s.* मनुः *m.*, क्रोधः, कोपः, रोषः, प्रकोपः, प्रतिद्रोहायुद्धिः *f.*, प्रत्यपकारयुद्धिः *f.*, प्रतिहिंसायुद्धिः *f.*, दंशः, द्वेषः, असूया, ईर्ष्या, मात्सर्यं.

RESERVATION, *s.* (Keeping back, concealing) गोपनं, गुप्तिः *f.*, उपसंहारः, उपसंहरणं, उपसंहृतिः *f.*, संहरणं, संहृतिः *f.*, प्राप्ताहारः, प्रत्याहरणं, संवृतिः *f.*, संवरणं, अपवरणं, अपावरणं, धृतिः *f.*, धरणं, विधृतिः *f.*, विधरणं, विनिग्रहः, निभृते स्थापनं.—(Mental reservation) मनोगुप्तिः *f.*, मनोगोपनं, मनोसंवृतिः *f.*, मनोसंवरणं, निहृतिः *f.*, अपहृतिः *f.*, निहृयः, अपहृयः.—(Custody, keeping in store) रक्षा -यणं, परिरक्षणं, संग्रहणं, सखयः -यनं.

TO RESERVE, *v. a.* (Keep back, withhold to a future time) उपसंहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), प्रत्याह, संहृ, विधृ (c. 1. -धरति -धर्तुं, c. 10. -धारयति -धर्तुं), विनिग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), निग्रह, आका-लान्तरात् or कालान्तरं यावद् उपसंहृ or रक्ष (c. 1. रक्षति -रक्षितुं) or परिरक्ष.—(Lay up, keep in store to a future time) रक्ष, परिरक्ष, आकालान्तरात् or परकालं यावद् रक्ष or निधा (c. 3. -दधाति -धातुं) or सस्यस् (c. 4. -सस्यति -सितुं) or संचि (c. 5. -चिनोति -चेतुं) or संग्रह.—(Conceal to another time) आकालान्तराद् गुप् (c. 1. गोपयति, c. 10. गोपयति, गोपुं) or गोपनं कृ or निभृते स्वा in caus. (स्थापयति -यितुं) or संवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं, c. 10. -वार-यति -यितुं) or सपवृ or सपावृ or संवरणं कृ; 'in the mind', मनसा गुप्, मनोगोपनं कृ.—(Suffer to remain to another time) आकालान्तराद् शिप् (c. 10. शेषयति -यितुं) or परिशिप् or अवशिप् or रक्ष; 'one should reserve one's money for a time of want', आपदर्थं धनं रक्षेत्.

RESERVE, *s.* (Withholding, keeping back), see RESERVATION.—(Something concealed in the mind, withheld from disclosure) मनोगुप्तिः *f.*, मनोगुप्तं, निहृतिः *f.*, अपहृतिः *f.*—(Restraint) यन्त्रणं, निग्रहः, विनिग्रहः, निगृहीतिः *f.*—(In manner, disinclination to talk) कपाविरक्तिः *f.*, कपाविमुखता, कपाविरक्त्यं, वाग्यतनं, वाग्यतिः *f.*, वाग्यन्त्रणं, चत्त्वभाषणं, कपापरव्युत्पत्ता, संलापपरव्युत्पत्ता, आलापविरक्तिः *f.*, धीरता.—(Stock laid up) सखयः, सधितं, संग्रहः, निचयः.—(Stratagem in reserve, double resource) द्वेष.—(Of an army) प्रतिग्रहः, परिग्रहः, सज्जनं, पार्श्ववै, पतङ्गहः. See REAR-GUARD.—(Without reserve), see UNRESERVEDLY.—(In reserve) निभृते, गोपने, गुप्ते. See the next.

RESERVED, *p. p.* or *a.* (Kept back or concealed to a future time) आकालान्तरात् or परकालं यावद् रक्षितः -ता -तं or उपसंहृतः -ता -तं or विधृतः &c. or विधृतः &c. or गुप्तः -मा -मं or निभृते स्थापितः -ता -तं or संवृतः &c.—(Left remaining) शिष्टः -ष्टा -ष्टं, अवशेषितः -ता -तं, आकालान्तराद् अवशेषितः &c.—(Restrained in manner, disinclined to talk) वाग्यतनः -ता -तं, वाग्यन्त्रितः &c., यन्त्रितकपः -पा -पं, यन्त्रितवाक् *m. f. n.* (क्), कपाविरक्तः -क्ता -क्तं.

संवादविरक्तः &c., कषायविमुरः -सा -सो -सं. कषायपराङ्मुखः &c., संलापविमुरः &c., जालापविरक्तः &c., 'जानालापी -विनी -पि (न्), चक्षुभायी -पिणी &c., चक्षुजालापी &c., परिमितालापी &c., परिमितकषः &c., गूढभावः -या -वं, गूढस्वभावः &c., लज्जाशीलः -ला -लं, धीरः -रा -रं.

RESERVEDLY, *adv.* चाप्यतस्, चाप्यतस्वात्, परिमितपाचा, गूढभावेन.

RESERVEDNESS, *s.* चाप्यतस्, कषाविरक्तिः *f.*, पीरता. See RESERVE.

RESERVOIR, *s.* जलाशयः, तडागः, जलाधारः, उदकाधारः, निधानं, रातं, यापी, क्षमोनिधिः *m.*, जलदानगृहं, सरोवरः, क्लृप्तसरस् *m.*, वरासनं, तत्रः.

To RESIDE, *v. n.* वस् (c. 1. वसति, वस्तु), निवस, अधिवस, आवास, समावस, प्रतिवस, वासं कृ, वृत्, स्वा, आश्रि, निली, अध्यास्. See To DWELL—(Reside together or with) संवस्, सहवासं कृ; 'resided,' उपविताः -ता -तं.

RESIDENCE, *s.* (Act of dwelling) वासः -सनं, वसनं, वसतिः *f.*, निवसतिः *f.*, निवासः, अधिवासनं -सिता, अधिष्ठानं, अधिष्ठितिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, स्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*, प्रतिष्ठा, वसति, निलयनं, आश्रयणं, अध्यासः -सनं; 'residence abroad,' प्रवानः—(Place of dwelling) वसतिः *f.*, वासः, वासस्थानं, निवसतिः *f.*, निवासः, निवासस्थानं, निवासभूमि, गृहं, आवासः, अधिवासः, समावासः, आवासयः, वास्तुः -स्तु *m. n.*, स्थानं, अवस्थानं, प्रतिष्ठा, आश्रयतनं, निकेतनं, आलयः, निलयः, निलाश्रिता, धिः *f.*; 'permanent residence,' स्थिरप्रतिष्ठा, स्थावरप्रतिष्ठा; 'changing of residence,' गृहान्तरागमनं, स्थानान्तरागमनं, स्थलान्तरकरणं. See DWELLING.

RESIDENT, *a.* वासी-सिनी-मि(न्), निवासी &c., वासकारी &c., स्वायी &c., स्वः-स्वा-स्वं in comp., संस्था-स्वा-स्वं in comp., निलायी &c., कृत-वासः -सा -सं, कृतालयः -या -यं, आश्रितः -ता -तं, समाश्रितः &c., समावासितः &c., अवस्थितः &c., अधिष्ठितः &c.; 'resident in Mnthurá,' मधुरावासी &c., मधुरानिवासी &c.; 'in the city,' नगरस्थः &c.; 'the people resident there,' तत्रस्था जनाः.

RESIDENT, *s.* वासी *m.* (न्); 'temporary resident,' चागन्तु -न्तुकः.

RESIDENTIARY, *a.* वासी-सिनी &c., वासकारी &c. See RESIDENT, *a.*

RESIDUARY, RESIDUAL, *a.* शेषसंज्ञयी -न्धिनी &c.; 'legatee,' शेष-भागी *m.* (न्), शेषाधिकारी *m.*, शेषरिक्कभागी *m.*, शेषरिक्कभाक् *m.* (न्).

RESIDUE, *s.* शेषः -यं, शेषशेषः, अवशिष्टं, परभागः, see REMAINDER.

To RESIGN, *v. a.* (Give up) त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्ते), परित्यज्, संत्यज्, उत्त्यज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), विसृज्, अपत्यज्, उत्तर्ज् कृ, उत्तर्जनं कृ, हा (c. 3. जहाति, हातुं), विहा, प्रहा, प्रोक्तं, सद्यस्, प्रत्यादिश; 'by writing,' त्यागपत्रेण उत्त्यज्; 'to resign a title or claims,' स्वयं-कारत्यागं कृ, स्वत्वत्यागं कृ, स्वत्वनिवृत्तिं कृ.—(Commit) सम् in caus. (-अप्रेयति -यितुं), च्छु in caus., न्यस्, निधिप्, न्यासोक्, प्रतिपद् in caus., परिदा, समर्पणं कृ.—(Submit to) सह् (c. 1. सहते, सोटुं), विपह, धम् (c. 1. धामते, धानुं), तिज् in des.

RESIGNATION, *s.* (Giving up) त्यागः, परित्यागः, उत्सर्गः, उत्तर्जनं, विसर्जनं, सद्यसनं, सद्यसायः; 'written resignation,' त्यागपत्रं, परित्यागपत्रं, त्यागलेखः; 'of claims,' स्वत्वत्यागः, स्वत्वनिवृत्तिः *f.*—(Committing, yielding) समर्पणं, अप्रेयं, निधेयः, न्यसनं, न्यासोक्करणं.—(Submission) द्यमा, द्यानिः *f.*, तितिद्या, सहनं, सहिष्णुता, चीरता, मयी, शान्तिः *f.*, सन्नोपवृत्तिः *f.*—(To the will of God) ईश्वरेच्छा-सन्नोपवृत्तिः *f.*, ईश्वरेच्छानुवृत्तिः *f.*, ईश्वरेच्छानुवर्त्तनं, ईश्वरेच्छानुमतिः *f.*, ईश्वरेच्छानुरोधः, ईश्वरेच्छापरितोषः, भगवदिच्छानुमतिः *f.*, तितिद्या, ईश्वर-संज्ञानुवृत्तिः *f.*

RESIGNED, *p. p.* or *a.* (Given up) त्यक्तः -क्ता -क्ते, परित्यक्तः &c., उत्सर्जितः -ता -तं, उत्त्यज् -ष्टा -ष्टं, सद्यस्तः -स्ता -स्तं.—(Submissive) द्यानिः -न्ता -नं, द्यमायान् -वती -वत् (न्), सहिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, तितिद्युः &c., शान्तः &c., see PATIENT.—(To the will of God) ईश्वरेच्छा-सन्नोपवृत्तिः -न्ति -न्ति, ईश्वरेच्छानुवर्त्तनी -न्तिनी -न्ति (न्), ईश्वरेच्छानु-रोपी &c., ईश्वरेच्छासन्नुष्टः -ष्टा -ष्टं, ईश्वरेच्छाभिमतः -ता -तं, ईश्वरेच्छा-नुमतः &c., ईश्वरसंज्ञानुवर्त्तनी &c., भगवत्संज्ञानुवर्त्तनी &c., यतिचित्रः -न्ता -न्ति, शान्तचेताः -न्ताः -न्तः (न्).

RESILIENCE, RESILIENCY, *s.* प्रतिपातः. See REBOUND.

RESIN, *s.* सज्जरसः, यक्षपूपः, चरालः, रालः, वृक्षपूपः, वृक्षनिर्व्यासः, शालनिर्व्यासः, सज्जरगिः *m.*, मुरपूपः, पूषनः, मध्वरसः, रसाहः, दधि *n.*, तीक्ष्णतेलं, चर्मनवसभः, पक्षिपक्षभः, महारूपः, पहरूपः, कलकलः, धूनकः.

RESINOUS, *a.* सज्जरसगुणकः -का -कं, यक्षपूपसगुणकः -शा -शं.

To RESIST, *v. a.* or *n.* (Oppose, withstand) प्रतिक्, विप्रतिक्, विप्रक्, विरूप (c. 7. -रुण्डि -रोटुं), प्रतिरूप, प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति -यितुं), प्रतिकूलः -ला -लं भू, पर्यवस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), प्रत्यव-स्था, प्रत्याहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), व्याहन्, निहन्, प्रतोप (nom. प्रतो-पायते), प्रतिमुप, प्रतिसमान् (c. 2. -जास्ते -जासितुं), परिपन्थ (nom. परिपन्थयति -यितुं), विपक्षतां कृ, विरोधं कृ, प्रतिरोधं कृ, प्रतिकूल्यं कृ.—(Hinder) निपृ (c. 10. -चारयति -यितुं), चापृ (c. 1. चापेते -यितुं), प्रतियन् (c. 9. -पमाति -पन्तुं), रूप, निरूप.—(Check) नियह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), विनियह, सम्भृ (c. 10. सम्भयति -यितुं), प्रतिहम्.

RESISTANCE, *s.* प्रतिव्यारः, प्रतीकारः, विप्रतिकारः, प्रतिक्रिया, विरोधः, प्रतिरोधः, प्रतिकूलता, प्रतिकूल्यं, प्रतियोगः -गिता, पर्यवस्थानं, पर्यवस्था, पर्यवस्थितिः *f.*, प्रत्यपरवानं, प्रत्यवस्थितिः *f.*, प्रतिच्छेदः, निवारः, प्रति-पन्थः -न्थकता, प्रतिहम्भा, नियहः -हणं, अपग्रहः, निवारणं, प्रतियानं, प्रत्युपायः.—(In mechanics) प्रत्यापातः, प्रतिपातः.

RESISTED, *p. p.* प्रतिकृतः -ता -तं, विप्रतिकृतः &c., विप्रकृतः &c., प्रति-रुद्धः -द्धा -द्धं, रुद्धः &c., पर्यवस्थितः &c., प्रत्यवस्थितः &c., प्रतिहम्भा -म्भा -म्भं, निवारितः -ता -तं, प्रतिहत्तः &c., व्याहत्तः &c.

RESISTER, *s.* विरोधी *m.* (न्), प्रतिरोधी *m.*, प्रतियोगी *m.*, पर्यवस्थाता *m.* (न्), प्रत्यवस्थाता *m.*, प्रतिरोधकः, प्रतिपाती *m.*, विरोधकारी *m.*

RESISTLESS, *s.* अप्रतिव्यारः -व्या -व्यं, अनवग्रहः -हृ -हं. See IRRESISTIBLE.

RESOLUTE, *a.* दृढनिश्चयः -या -यं, स्थिरनिश्चयः &c., दृढसंकल्पः -ल्पा -ल्पं, स्थिरमतिः -मतिः -मि, स्थिरचेताः -ताः -तः (म्), सुस्थिरचेताः &c., स्थिरधीः -धी -धि, पञ्चसंकल्पः -ल्पा -ल्पं, स्थिरः -रा -रं, सुस्थिरः &c., धीरः -रा -रं, सुधीरः &c., धैर्यवान् -वती -वत् (न्), धृतिमान् &c., साहस्यिकः -की -कं, प्रगल्भः -ल्पा -ल्पं, व्यवसायी -विनी -पि (न्), कृतनिश्चयः &c.

RESOLUTELY, *adv.* दृढनिश्चयपूर्व, स्थिरनिश्चय, सुस्थिर, स्थिरचेता.

RESOLUTENESS, *s.* स्थिरमतिः, दृढसंकल्पता, धैर्यं. See the next.

RESOLUTION, *s.* (Fixed purpose, determination) निश्चयः, विनिश्चयः,

सङ्कल्पः, व्यवसायः, व्यवसायः, निश्चयः, दृढनिश्चयः, दृढसङ्कल्पः, स्थिरनिश्चयः, कल्पः, मतिः *f.*, दृढमतिः *f.*, सम्प्रपारणा.—(Constancy) स्थिरमतिः, स्थिरता, सुस्थिरता, स्थैर्यं, धीरता, धैर्यं, धृतिः *f.*, धृति-मत्तं, धारणं -खा, प्रगल्भता, प्रागल्भ्यं, चारुहः, निर्वैच्यः.—(Decision or proposition offered for determination) निश्चयः, निश्चयः, उपन्यासः.—(Separation of parts) see DISSOLUTION, SOLUTION.

RESOLVABLE, *s.* विलयनीयः -या -यं, विभाज्यः -ज्या -ज्यं, विभेद्यः -द्या -द्यं.

To RESOLVE, *v. a.* (Dissolve) विली in caus., विटु in caus., see DISSOLVE, LIQUEFY.—(Separate component parts) पृषद्,

अपेक्ष्य, प्रतीक्ष्य, उद्दिश्य, प्रति affixed with an acc. c.
RESPECTIVE, a. (Relative, not absolute) सापेक्षः-द्या-द्यं, अपेक्षकः-का-कं, ससन्नः-न्ना-न्तं. See **RELATIVE**.—(Several) इतरेतरः-रा-रं, अन्योन्यः-न्या-न्तं, see **SEVERAL**; 'respective inclination,' इतरेतरकाम्या.—(Own) expressed by doubling the pronouns स्व, स्वकीय, स्वीय, स्वक, निज, जाल, जालीय &c.; thus, 'in their respective stations.' स्वेपु स्वेपु स्थानेषु or simply by doubling the noun; thus, 'they dwell each in their respective houses,' गृहे गृहे प्रत्येकं वसन्ति.

RESPECTIVELY, adv. इतरेतरं, अन्योन्यं, प्रत्येकं, प्रति or अनु prefixed, or more usually expressed by doubling a pronoun or noun, see the last.

RESPIRATION, s. श्वासप्रश्वासं, श्वासः, श्वासनं, उच्छ्वासनं, प्राणः.
RESPIRATORY, a. श्वासप्रश्वासकारी-रिणी &c., श्वासोच्छ्वाससन्ध्या &c.
TO RESPIRE, v. n. श्वासप्रश्वासं कृ, श्वासोच्छ्वासं कृ, श्वास (c. 2. श्वासति-तुं), आश्वस्, उच्छ्वस्, प्रश्वस्, प्राण् (c. 2. प्राणिति-तुं, rt. जन्).

RESPIRE, s. विश्रामः, विश्रान्तिः, विरामः, विरतिः, निवृत्तिः, उपशमः, अवशमः, शमः, शान्तिः, विच्छेदः, अवरतिः. See **REPRIEVE**.

TO RESPIRE, v. a. विश्रामं दा, विश्रान्तिं दा, विश्रम् in caus. (—आमयति-यितुं), विरामं दा, अवकाशं दा. See **TO REPRIEVE**.

RESPLENDENCE, RESPLENDENCY, s. प्रतापः, तेजस् n., प्रतितेजस्. See **SPLENDOR**.

RESPONDENT, a. प्रतापी-पिनी-पि (न्), सुप्रभः-भा-भं, देदीप्यमानः-ना-नं, प्रकाशमानः &c., विभाजमानः &c., जलादित्यः-न्या-न्तं, भानुमान्-मती-मत् (न्) See **SPLENDID**.

TO RESPOND, v. n. प्रतिवच् (c. 2. -वक्षि-क्षुं), प्रतिवद् (c. 1. -वदति-दितुं), प्रतिभू, प्रतिभण्, प्रतिजन्. See **TO ANSWER, REPLY, CORRESPOND**.

RESPONDENT, s. (In law) प्रतिवादी m. (न्), उत्तरवादी m., प्रतिपक्षी m., उत्तरपक्षी m., समाधानपक्षी m.—(Party or cause of the respondent) उत्तरपक्षः, प्रतिपक्षः, समाधानपक्षः.

RESPONSE, s. (Answer) प्रतिवाचनं, प्रतिवचनं, उत्तरं, see **REPLY**.—(In disputations) प्रतिवादः, उत्तरं, प्रत्युत्तरं, समाधानं.—(Of an oracle) शकुनः-नं, मन्त्रः, प्रसादः, देववाणी, जाकाशवाणी.—(In a litany, &c.) उत्तरवाचनं.

RESPONSIBILITY, s. अनुयोगापीनता, अनुसन्धानापीनता, विचारापीनता, आह्वानापीनता, अभियोज्यता, अनुयोज्यता, अभियोजनीयता, पर्यनुयोगापीनता, पर्यनुयोज्यता, अनुसन्धानयोग्यता, आह्वानयोग्यता, जाह्येयता, उत्तरदानाधिकारः, उत्तरदानापीनता, पृच्छापीनता.

RESPONSIBLE, a. (Liable to account or answer) अनुयोगापीनः-ना-नं, पर्यनुयोगापीनः &c., अनुसन्धानापीनः &c., आह्वानापीनः &c., जाह्येयः-या-यं, विचारापीनः-ना-नं, अभियोज्यः-न्या-न्यं, अनुयोज्यः &c., पर्यनुयोज्यः &c., अनुयोजनीयः-या-यं, अनुयोज्यः-न्या-न्यं, अभियोज्यः &c., पृच्छापीनः &c., आह्वानयोग्यः &c., अभियोज्यः-ना-ना-नं, उत्तरदानाधिकारी-रिणी-रि (न्), उत्तरदानापीनः-ना-नं; 'a responsible person,' अनुयोगापीनजनः, यः प्रत्युत्तरं or प्रतिवाचनं दातुम् अर्हति or येन प्रत्युत्तरं दातव्यम् ईदृशो जनः.—(Admitting or requiring an answer) प्रतिवाच्यः-न्या-न्यं.

RESPONSION, s. प्रतिवचनं, प्रतिवाचनं, उत्तरकरणं, प्रत्युत्तरकरणं.

RESPONSIVE, a. उत्तरकारी-रिणी-रि (न्), उत्तरदायकः-का-कं, उत्तरदायी &c.

REST, s. (Cessation of action or motion) विश्रामः, विश्रान्तिः, f.

विश्रामः, निवृत्तिः, f., निवृत्तिः, f., विरामः, विरतिः, f., अवरतिः, f., उपरतिः, f., चेष्टानिवृत्तिः, f., व्यापारनिवृत्तिः, f., धर्मानिवृत्तिः, f., निश्चलता, धर्मच्छेदः, निर्व्यापारता, निरुद्यमता, व्यापारभावः, उद्योगनिवृत्तिः, f., स्थिरता, नैश्चल्यं, अवचलता, चलनाभावः. See **QUIESCENCE**.—(Tranquillity, ease, quiet) सुखं, शान्तिः, f., शमः, उपशमः, शान्तता, प्रशान्तिः, f., स्वस्थता, स्वार्थ्यं, सौख्यं, समाधानं.—(Sleep, repose) निद्रा, निद्रावस्था, निद्रादशा, स्वप्नः, शयनं; 'at rest,' शान्तः-ना-नं, निवृत्तः-ता-तं, विश्रान्तः-ना-नं, निश्चलः-ला-लं, निर्व्यापारः-रा-रं, निश्चेष्टः-ष्टा-ष्टं, निरुद्यमः-मा-मं, निरुद्योगः-गा-गं.—(Pause in music or poetry) यतिः, f., अवसानं.—(That which is left) शिष्टं, अवशिष्टं, उच्छिष्टं, शेषः-पं, अवशेषः, see **REMAINDER**.—(The others) शिष्टजनाः m. pl., अवशिष्टजनाः m. pl., इतरे m. pl., अपरे m. pl., अन्ये m. pl. See **ET-CÆTERA**.

TO REST, v. n. (Cease from action or motion, be still) विश्रन् (c. 4. -आम्यति-यमितुं), निश्चलीभू, निश्चलः-ला-लं भू, विरम् (c. 1. -रमति-रन्तुं), आरम्, उपरम्, निवृन् (c. 1. -वर्त्तते-वर्त्तितुं), निवृन्, वि-निवृन्, विपरीभू.—(Be tranquil, quiet) शन् (c. 4. शान्यति, शमितुं), उपशन्, प्रशन्, सुखी-खिनो-खि भू, स्वस्थः-स्था-स्थं भू.—(Repose, sleep) शी (c. 2. शेते, शयितुं), स्वप् (c. 2. स्वपिति-तुं), संविश (c. 6. -विशति-वेष्टुं), निद्रा, शयनं कृ, स्वप्नं कृ, निद्रां कृ.—(Lean on) अवलम्ब (c. 1. -लम्बते-लम्बितुं), समालम्ब, चालम्ब, संधि (c. 1. -ध्रयति-ते-यितुं), समाधि, उपाधि, अवस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थातुं), निली (c. 4. -लीयते-लेष्टुं), सन्तिली, अवलम्बनं कृ.—(Confide) विश्वस्, विश्रम्.—(Remain) रप्, वृत्.

TO REST, v. a. (Lay to rest, cause to rest) शी in caus. (शाययति-यितुं), विश्रम् (c. 10. -आमयति-यमितुं), संविश (c. 10. -वेष्टयति-यितुं), शयनं कृ.—(Lay, place on a support) अवलम्ब in caus. (लम्बयति-यितुं), न्यस् (c. 4. -न्ययति-न्यितुं), निधा, छाधा, निविश, स्या in caus., चृ in caus., समृ, आपारं कृ, आप्रपं कृ.

RESTED, p. p. (Relieved from fatigue) विश्रान्तः-ना-नं, गतज्ञः-मा-मं, गतधर्मः-मा-मं, see **REFRESHED**.—(Laid on for support) अवलम्बितः-ता-तं, आप्रितः-ता-तं, निलीनः-ना-नं, निपणः-णा-णं, निहितः &c., न्यस्तः-स्ता-स्तं; 'having rested upon,' अवलम्ब्य, उपधाय.

RESTING, part. अवलम्बो-धिनो-धि (न्), अवलम्बितः-ता-तं, आप्रितः &c., संश्रितः &c., सन्निधमानः-ना-नं; 'her face resting on her hand,' हस्तनिहितवदना; 'resting on the head,' मस्तकस्थः-स्था-स्थं; 'a vessel resting on his head,' मस्तकावस्थितभाण्डं.

RESTING-PLACE, s. विश्रामस्थानं, विश्रमस्थानं, शयनस्थानं, उपधानं.

RESTITUTION, s. प्रतिदानं, प्रत्यर्पणं, परिदानं, दत्तप्रतिदानं, दत्तप्रत्यर्पणं, दत्तपरिदानं, पुनर्पणं, प्रत्यानयनं. See **RESTORATION**.

RESTIVE, RESTIFF, a. दुर्दम्यः-न्या-न्यं, दुर्विनीतः-ता-तं, दुर्विनेयः-या-यं, दुर्वश्यः-श्या-श्यं, जदम्यः &c., अवश्यः &c., अविनेयः &c., प्रतीयः-पा-पं, विपमः-मा-मं, दुर्विग्रहः-हा-हं, दुर्द्वेष्टः-रा-रं, दुष्टः-ष्टा-ष्टं; 'horse,' शूकलः, शूलकः; 'elephant,' संकुशदुर्द्वेष्टः.

RESTIVENESS, s. दुर्दम्यता, दुर्विनीतता, अवश्यता, प्रतीयता, दुष्टता.

RESTLESS, a. (Unquiet) अशान्तः-ना-नं, शान्तिहीनः-ना-नं, अनिर्वृतः-ता-तं, अशान्तचित्तः-ता-तं, अस्वस्थः-स्था-स्थं, व्यग्रः-या-यं, व्यग्रचित्तः &c., परिग्रवः-वा-यं, व्याकुलः-ला-लं, विह्वलः-ला-लं, असमाहितः-ता-तं.—(Fidgety, always moving) चंचलः-ला-लं, चपलः-ला-लं, यदाचलः &c., सततगतिः-ति-ति, सदा-

RES

गतिः &c., निरास्यदः -दा -दं, अत्यन्तः -ना -नं.—(Sleepless)
निर्निद्रः -द्रा -द्रं, विनिद्रः &c., अनिद्रः &c., उन्निद्रः &c., निद्राहीनः
-ना -नं, स्वप्नहीनः &c.

RESTLESSLY, *adv.* अशान्तं, अशान्ता, अचलं, संचाल्यं, अनिद्रितं.

RESTLESSNESS, *s.* अशान्तिः *f.*, शान्तिहीनता, अनिद्रतिः *f.*, अस्वस्थता,
अस्वास्थ्यं, अचलता, अचल्यं, अपलता, व्यग्रता, व्याकुलता, असमा-
धानं, असमाहितत्वं.

RESTORABLE, *a.* परावर्त्यः -त्वा -त्वं, प्रतिदेयः -या -यं, प्रत्यपेक्ष्यः &c.

RESTORATION, *s.* (Act of giving back) प्रतिदानं, प्रत्यपेक्षं, परावर्तः

-त्वं, परावर्तिः *f.*, परिदानं, दत्तप्रतिदानं, दत्तपरिदानं, दत्तप्रत्यपेक्षं.—

(Bringing back, or replacing in a former state) प्रत्यानयनं,

उद्धरणं, उद्धारः, पूर्णवत्करणं, पूर्णस्थितिस्थापना, पूर्णदशास्थापनं, पूर्णद-

शानयनं, पुनःस्थापनं -ना.—(Repairing) जीर्णोद्धारः, जीर्णोद्धरणं,

नष्टोद्धारः, नष्टोद्धरणं.—(Recovery) समुत्थानं, रोगासमुत्थानं. See

RECOVERY.

RESTORATIVE, *a.* तेजोदायकः -का -कं, तेजस्कृ -रा -रं, सत्वदः -दा -दं,

अग्निदायकः &c., अग्निदः &c., तेजोवर्धकः &c. See INVIGORATING.

RESTORATIVE, *s.* अग्निदायकम् or तेजोदायकम् स्त्रीपथं, तेजोवर्धनं.

To RESTORE, *v. a.* (Give back) प्रतिदा (c. 3. -ददाति -दत्ते -दातुं),

परिदा, प्रत्यु in caus. (-अपेयति -पितुं), प्रतिपद (c. 10. -पादयति

-पितुं), पुनः प्रतिपद, पुनर् in caus., पुनर् दा, पुनः प्रदा, परापृत्

in caus. (-वर्धयति -पितुं), प्रयम् (c. 1. -यच्छति -दातुं), पुनः प्रयम्,

निर्वह (c. 10. -यातयति -पितुं), समुपाकृ, प्रत्यपेक्षं कृ, प्रतिदानं कृ,

परिवर्तं कृ.—(Replace) पुनः स्था in caus. (स्थापयति -पितुं), प्रतिष्ठा,

प्रतिरुह in caus., प्रतिष्ठा, see REPLACE.—(Bring back to its

former state, repair) पूर्णयत् कृ, पूर्णस्थितिम् आनी or गम् in

caus., पूर्णदशाम् आनी or प्रत्यानी, उद्यु (c. 1. उद्धरति, उद्धर्तुं, rt.

उ), जीर्णोद्धारं कृ, प्रतिकृ, प्रतिसंस्कृ, साप्, see To REPAIR.—(Bring

back) प्रत्यानी (c. 1. -नयति -नेतुं), प्रतिनी, पुनर् आनी.—(Restore

to life) जीव् in caus., see To RE-ANIMATE.—(To health),

see To CURE, RECOVER.

RESTORED, *p. p.* (Given back) प्रतिदत्तः -त्ता -त्तं, परिदत्तः &c., प्रस-

र्वितः -ता -तं, पुनरर्पितः &c., प्रतिपादितः &c., प्रत्यापन्नः -त्ता -त्तं,

प्रदत्तः -त्ता -त्तं, परापृत्तः -त्ता -त्तं, परावर्तितः -ता -तं.—(Replaced)

पुनःस्थापितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः &c.—(Repaired) उद्धृतः -ता -तं,

जीर्णोद्भूतः &c., प्रतिसंस्कृतः &c.—(Brought back) प्रत्यानीतः -ता

-तं, पुनरानीतः &c.—(To life) प्राप्नोवन् -ना -नं.—(To one's

senses) लब्धचेताः -ताः -तः (सु), प्राप्तचेतनः -न्या -न्यं. See RECOVERED.

RESTORER, *s.* प्रतिदाता *m.* (तु), उद्धर्ता *m.* (तु), जीर्णोद्धारकः,

To RESTRAIN, *v. a.* निग्रह (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), विनिग्रह, सन्निग्रह,

नियम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), विनियम्, संयम्, परियम्, अभ्यायम्, यम्,

निरुप् (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं), अवरुप्, सन्निरुप्, संरुप्, निपु (c. 10.

-चारयति -पितुं), य, संह (c. 1. -हरति -हर्तुं), प्रत्याह, उपसंह, विपु

(c. 10. -धारयति -पितुं), यन्त्र (c. 10. यन्त्रयति -पितुं), पाप्, निपिप्,

प्रतिपिप्, प्रतिपिप्, नियमनं कृ, आकलनं कृ, आकलं.

RESTRAINABLE, *a.* निग्रहीतव्यः -न्या -न्यं, निग्रहणीयः &c., प्रत्याहर-

&c., नियम्यः -न्या -न्यं, निवारणीयः &c., संहरणीयः &c., प्रत्याहर-

णीयः &c., आकलनीयः &c.

RESTRAINED, *p. p.* निग्रहीतः -ता -तं, नियमितः &c., नियतः &c., संयतः

&c., संयमितः &c., यतः &c., यन्त्रितः &c., निपन्त्रितः &c., रुद्धः -द्धा

-द्धं, निरुद्धः &c., विभूतः -ता -तं, विधारितः &c., निवारितः &c.,

RES

प्रत्याहृतः &c., उपसंहृतः &c., वापितः &c., आकलितः &c., बद्धः -द्धा
-द्धं, निषद्धः &c., प्रतिषद्धः &c., वैयेशाली -ल्लनी &c.; 'in de-
sire,' यत्नेन्द्रियः -या -यं, यद्धकानः -ना -नं.

RESTRAINER, *s.* नियन्ता *m.* (तु), यन्ता *m.*, नियामकः, नियहोता *m.*, निरोधकः.

RESTRAINT, *s.* निग्रहः -हणं, नियमनं, संयमः -मनं, संयामः, यमः, यतिः *f.*,

नियतिः *f.*, यमनं, निगृहीतिः *f.*, यन्त्रणं, नियन्त्रणं, निरोधः, अवरोधः,

प्रतिरोधः, उपरोधः, रोधः, सम्प्रतिरोधकः -कं, संग्रहः, प्रग्रहः, नियमः,

विग्रहः, वारणं, निवारणं, आवरणं, प्रतिवन्धः, निवन्धः -न्धनं, पापः

-पा -पनं, आकलनं, दमः -मनं, सन्धः, गुप्तिः *f.*, निषेधः, प्रतिषेधः;

'self-restraint,' आत्मसंयमः, आत्मयमः, दान्तिः *f.*, नैयत्वं; 'absence

of restraint,' निर्वन्धणं.—(Of speech) वाग्यमः -मनं, वाग्यतत्वं.

—(In law, limitation) सासेपः; 'of time,' कालासेपः; 'of place,'

स्थानासेपः; 'from living away from home,' प्रवाससेपः; 'from

employment,' कर्मसासेपः.

To RESTRICT, *v. a.* निवन्ध् (c. 9. -वन्धाति -वन्धुं), परिमा (c. 2. -माति

-तुं), परिमितं -तां कृ, सपरिमाणं -यां कृ, नियम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं),

संयम्, निग्रह (c. 9. -गृह्णाति, ग्रहीतुं), निरुप् (c. 10. -रुपयति -पितुं),

मर्यादा or सीमां निरुप्, समर्यादं -दां कृ, ससीमं -मां कृ.

RESTRICTED, *p. p.* निषद्धः -द्धा -द्धं, परिमितः -ता -तं, नितः &c., नियतः

&c., नियमितः &c., समर्यादः -दा -दं, सावधिकः -का -कं, ससीमः -मा

-मं; 'as a word,' निताधेः, योगरुद्धः. See LIMITED.

RESTRICTION, *s.* निषन्धः -न्धनं, वन्धः -न्धनं, नियमः -मनं, संयमः, नि-

यतिः *f.*, निग्रहः, मर्यादा, सीमा, परिसीमा, अवधिः *m.*, परिमितिः *f.*,

परिमितता, परिमाणं, परिच्छेदः, विशेषः -पथं; 'without restric-

tion,' अनिवन्धनः -ना -नं, अविवेकः -का -कं, परिमाणः -ना

RESTRICTIVE, *a.* निवन्धनः -ना -नं, नियामकः -का -कं, परिमाणः -ना

-नं, परिच्छेदकः &c., मर्यादानिरुपकः &c., सीमानिरुपकः &c.

To RESULT, *v. n.* (Issue, proceed) उत्पद्य (c. 4. -पद्यते -पद्युं), समुत्पद्य

जन् (c. 4. जायते, जनितुं), उपजन्, सिप् (c. 4. सिध्यति, सिद्धुं), प्रभू

(c. 1. -भवति -पितुं), उद्भू, अनुभू in pass., प्रवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तुं),

अनुवृत्, निः, उद्.—(End in) अवसो (c. 4. -स्यति -सातुं), पर्यवसो,

निष्पद्य in pass., विगम्, निर्गम्, अपगम्.

RESULT, *s.* (Consequence, issue) परिणामः, फलं, उत्पत्तिः *f.*, सिद्धिः *f.*,

प्रसुक्तिः *f.*, प्रयोगः, उत्पन्नं, उद्भूतं, निष्पन्नं, उत्तरं, फलमुत्तरं, फलोदयः,

फलोत्पत्तिः *f.*, निर्गमः, शेषः, अन्तः, उदकं, जन्मं, अनुभवः, भव्यं, अनु-

सारः, अनुवर्त्तनं, अन्वयः, प्रत्ययः, अनुपपन्नः, योगः, कार्यं, अपेक्षः, फलि-

तार्थः, अप्रसन्नं, अवसायः, पर्यवसानं, गुणः, परिपाकः, see EFFECT;

'unexpected result,' विपाकः; 'happy result,' शुभफलं.—

(Result of reasoning, conclusion) सिद्धान्तः, सिद्धिः *f.*, निधि-

तार्थः, मापितार्थः, निर्वीतार्थः, उपपत्तिः *f.*, अनुभूतिः *f.*, अनुमितिः *f.*,

परितार्थः.

RESULTING, *part.* प्रयुक्तः -क्ता -क्तं, उत्पन्नः -न्ना -न्नं, जातः -ता -तं, जनितः

&c., जन्मः -न्या -न्यं, उद्भूतः &c., अनुवृत्तः -न्ना -न्नं, प्रवृत्तः &c., अनु-

सारी -रिणी &c., अनुयायी &c., फल in comp., प्रभव in comp.,

उद्भव in comp.; 'pain resulting from sin,' पापप्रयुक्तं दुःखं;

'fever resulting from fasting,' उपवासप्रयुक्तो चरः; 'obedience

resulting from fear,' भयप्रयुक्त भक्तिः; 'resulting from that,'

तत्फलः -ला -लं.

RESUMABLE, *a.* प्रत्याहरणीयः -या -यं, प्रत्याहार्यः -र्या -र्यं, अवहार्यः &c.

RESUMÉ, *s.* सारः, साराधेः, सारसंग्रहः, संग्रहः, उपसंहारः.

To RESUME, *v. a.* (Take back or again) पुनर् आदा (c. 3. -ददाति

-दत्ते -दातुं), प्रत्यादा, पुनर् ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), प्रत्याह (c. 1. -हरति -हर्तुं), पुनर् आह, पुनर् ह, अपह, अनुप्राप् (c. 5. -आप्नोति -आप्नुते), पुनः प्राप्, प्रत्यवाप्, पुनर् लभ्.—(Take up again after interruption, begin again) प्रकृतम् or प्रसूतम् or मूलविषयम् अनुसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), प्रकृतप्रसङ्गं कृ, प्रकृतानुसरणं कृ, पुनर् आरम् (c. 1. -रभते -रभ्यते), पुनःप्रसङ्गं कृ, पुनर् वद् or वृ; 'he resumed', पुनराह.

RESUMED, *p. p.* प्रत्याहृतः -ता -तं, अपहृतः &c., पुनर्गृहीतः -ता -तं.

RESUMING, *part.* दत्तापहारी -रिणी -रि (न्), प्रत्याहारकः -का -कं.

RESUMPTION, *s.* प्रत्याहरणं, प्रत्याहारः, पुनराहरणं, पुनर्हरणं, अपहारः, अपहरणं, पुनर्ग्रहणं, प्रत्यादानं, पुनरादानं; 'of a grant', दत्तापहारः, दत्तापहरणं.

RESURRECTION, *s.* मृतोत्थानं, मृतोत्थितिः *f.*, मृतलोकोत्थानं, पुनरुत्थानं, पुनरुत्थितिः *f.*, मृतपुनरुत्थानं, न्यायदिने or विचारदिने मृतलोकावां पुनरुत्थितिः *f.* or श्मशानादुत्थितिः *f.*; 'resurrection day', मृतोत्थानकालः.

To RESUSCITATE, *v. a.* प्रतिजीव्य (c. 10. -जीवयति -यितुं), संजीव्य, उज्जीव्य, जीव्य, पुनः संजीव्यं -यं कृ, उत्था in caus. See To REVIVE.

RESUSCITATED, *p. p.* संजीवितः -ता -तं, प्रतिजीवितः &c., पुनः संजीवीकृतः &c.

RESUSCITATION, *s.* प्रतिजीवनं, संजीवनं, पुनः संजीवीकरणं, पुनरुत्थापनं.

RETAIL, RETAILING, *s.* अल्पविक्रयः, खण्डविक्रयः, छुट्टीविक्रयः, अल्पपण्याया, अल्पविपणः, अल्पवाणिज्यं, खण्डवाणिज्यं, छुट्टीवाणिज्यं.

To RETAIL, *v. a.* अल्पशः or खण्डशो विक्री (c. 9. -क्रीणाति -शीते -क्रेतुं), अल्पविक्रयं कृ, खण्डविक्रयं कृ, अल्पपण्यायां कृ, पण् (c. 1. पणते -यितुं), खण्डवाणिज्यं कृ.

RETAILER, *s.* खण्डविक्रयी *m.* (न्), खण्डविक्रयकारी *m.*, अल्पविक्रयकारी *m.*, विपणयी *m.* (न्), प्रापणिकः, आपणिकः, खण्डवाणिज्यकृत् *m.*, खण्डवाणिज् *m.* (ज्).

To RETAIN, *v. a.* (Keep, hold) धृ (c. 10. धारयति -यितुं, c. 1. धरति, धर्तुं), सम्भृ, धा (c. 3. दधाति, दधे, धातुं), रक्ष (c. 1. रक्षति -रक्षतुं), संरक्ष, अभिरक्ष, धारणं कृ.—(Keep back) विधृ, निग्रह, विनिग्रह, सन्निग्रह, संह, उपसंह.—(Hire, engage) वेतनेन or मूल्यान ग्रह, निरूपितवेतनेन प्रतिज्ञाय कर्मणि निपुञ् or स्वा in caus.—(Remember), see the word.

RETAINED, *p. p.* धृतः -ता -तं, धारितः &c., विधृतः &c., स्थापितः &c.

RETAINER, *s.* (Dependant, adherent) आश्रितः, 'आश्रयी *m.* (न्), अनुचरः, अनुजीवी *m.* (न्), उपजीवी *m.*, भाक्तिकः, भृत्यः, अवलम्बी *m.*, अनुपङ्गो *m.*, अनुगामी *m.*, अनुचारी *m.*, अनुयायी *m.*, अनुगः, सपद्यः, सेवकः, पार्श्वकः; 'an old retainer', चिराश्रितः, चिरसेवकः; 'body of retainers', परिवारः, भृत्यवर्गः, सेवकवर्गः, अनुयायिवर्गः.

RETAINING, *s.* धारणं, धरणं, धृतिः *f.*, रक्षणं, नियोजनं, स्थापनं.

To RETALIATE, *v. a.* प्रतिकृ, विप्रतिकृ, विप्रकृ, प्रत्यपकृ, वैरप्रतिकारं कृ, प्रत्यपकारं कृ, प्रतिफल (nom. प्रतिफलयति -यितुं), प्रतिफलं दा, प्रतिपलं कृ, प्रतिहिंस (c. 7. -हिनस्ति, c. 1. -हिंसति -सितुं), प्रतिहिंसां कृ, वैरशुद्धिं कृ, वैरोद्धारं कृ, निर्यत् (c. 10. -यातयति -यितुं), वैरनिर्घातनं कृ.

RETALIATED, *p. p.* प्रतिकृतः -ता -तं, विप्रतिकृतः &c., विप्रकृतः &c., प्रत्यपकृतः &c., प्रतिफलितः -ता -तं, निर्यतितः -ता -तं.

RETALIATION, *s.* प्रतिकारः, प्रतीकारः, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिक्रिया, प्रतिकर्म *n.* (न्), विप्रतिकारः, विप्रकारः, विप्रकृतिः *f.*, प्रत्यपकारः, वैरप्रतिक्रिया, वैरप्रतिकारः, प्रतिविधिः *m.*, प्रतिफलं, प्रतिपलः, प्रतिहिंसा, वैरशुद्धिः *f.*, 686

वैरोद्धारः, निर्यतनं, वैरनिर्यतनं, अपकारः, अपक्रिया, अपकरणं, समाधिः *m.*, रुद्धं.

To RETARD, *v. a.* (Diminish the velocity of motion) वेगरोधं कृ, वेगावरोधं कृ, वेगं or गतिं रूप् (c. 7. रुद्धि, रोद्धुं) or अवरूप् or विधृ (c. 10. -धारयति -यितुं), वेगविधारणं कृ, वेगविलक्षणं कृ, गतिविलक्षणं कृ, गतिमन्दतां कृ, मन्दगतिं -ति -ति कृ.—(Cause delay) विलम्ब (c. 10. -लम्बयति -यितुं), विलम्बं कृ, विलम्बनं कृ, मन्दतां कृ, मन्द-न्दतां कृ.—(Hinder) रूप्, निरूप्, प्रतिरूप्, अवरूप्, संरूप्, बाध, क्षम्भ, प्रतिवन्ध.

RETARDATION, RETARDING, *s.* वेगरोधः, वेगावरोधः, वेगविधारणं, वेगविलक्षणं, गतिविलक्षणं, गतिप्रतिवन्धः, वेगसंकोचः, रोधः, अवरोधः, विलम्बनं.

RETARDED, *p. p.* रुद्धवेगः -गा -गं, अवरूद्धवेगः &c., रुद्धगतिः -ति -ति, अवरूद्धगतिः &c., विलम्बितः -ता -तं, विलम्बितवेगः -गा -गं, विलम्बितगतिः -ति -ति, विधारितवेगः &c.; 'gradually retarded motion', धीयमाणा वेगः, धीयमाणा गतिः.

RETARDING, *part.* विलम्बी -क्षिनी &c., वेगरोधकः -का -कं, वेगावरोधकः &c.

To RETCH, *v. n.* वमिषुं or र्ददपिषुं यत्नं कृ or उद्यमं कृ or उद्यम्, वमनोद्यमं कृ.

RETENTION, *s.* धारणं -णा, धृतिः *f.*, धरणं, आग्रहः, ग्रहः, संग्रहः -हणं.—(Faculty of the mind) धारणाशक्तिः *f.*, धारणा, स्मृतिः *f.*, मेधा.

RETENTIVE, *a.* (As memory) धारणावान् -वती -वत् (ह्), धारणाशक्तिविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, धारणाशक्तिपुङ्गवः -क्ता -क्तं.—(Retaining) धारकः -का -कं, धरः -रा -रं, आग्रही -हणी &c.; 'of moisture', क्षेदधारकः -का -कं; 'of life', दुर्मेरः -रा -रं.

RETENTIVENESS, *s.* धारणाशक्तिः *f.*, धारणाधमता, धारकत्वं, धृतिः *f.*, दृढता.

RETICULAR, RETICULATED, *a.* जालाकारः -रा -रं, जालाकृतिः -ति -ति, जालरूपः -पा -पं, व्याप्तरेखाविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, जालचद्वयान्तरालविशिष्टः &c.

RETICULATION, *s.* जालकर्म *n.* (न्), जालाकारकर्म *n.*, जालवत्कर्म *n.*

RETICULE, *a.* स्त्रीलोकेन हस्तेन भूतं सूच्यादिधारणयोग्यो लघुकोपः.

RETINA, *s.* नेत्रान्तःस्थितचित्रपत्रं, नेत्रान्तःस्थचित्रपत्रं.

RETINUE, *s.* परिवारः, परिग्रहः, बह्वैः, परिग्रहः, तन्त्रं, परिकरः, परिजनः, परिजनाः *m. pl.*, परिचराः *m. pl.*, अनुचराः *m. pl.*, परिचरवर्गः, सहचरवर्गः, भृत्यवर्गः, परिच्छदः.

To RETIRE, *v. n.* अपक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), व्यपक्रम्, परापृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), प्रतिनिवृत्, निवृत्, पार्श्वे परापृत्, अवस्था (c. 1. -तिष्ठते -स्थितुं), अपसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), अपया (c. 2. -याति -तुं), अप्रपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), व्यपगम्, चल (c. 1. चलति -लितुं), पलाय (c. 1. पलायते -यितुं, rt. इ), विपलाय.—(Retire into privacy or private life) विविक्ततां or विविक्तवृत्तिम् आस्था or सेव्, सर्वसङ्गान् सन्धयस् (c. 4. -सस्यति -सितुं) or तज्, सङ्गसन्ध्यासं कृ, गृहसन्ध्यासं कृ, विविक्तदेशे वस्.

RETIRED, *a.* (Sequestered, secluded) विविक्तः -क्ता -क्तं, विजनः -ना -नं, निभूतः -ता -तं, एकान्तः -न्ता -न्तं, निजैनः &c., निःशलाकः -का -कं.—(Secret) गूढः -ढा -ढं, गुप्तः -प्ता -प्तं, प्रच्छन्नः -न्ना -न्नं; 'a retired spot', विविक्तस्थानं, निजैनस्थानं, निजैनदेशः, रहःस्थानं; 'a place whence water has retired', परापः -पा -पं, परेयः -पा -पं; 'leading a retired life', विविक्तसेवी -विनी -वि (न्).

RETIREMENT, *s.* (Act of retiring) परापचर्चः -चर्चनं, प्रतिनिवर्त्तनं, निवर्त्तनं, पार्श्वपरिवर्त्तनं, अपक्रमः -मरणं, अपसरणं, अपगमः -मनं, पलायनं.—(Act of retiring into privacy or private life) विविक्तसेवनं, विविक्तवृत्तिसेवनं, विविक्तवाससेवनं, विविक्तदेशे वासः, सङ्गसन्ध्यासः, गृहसन्ध्यासः.—(Private or retired life or state) विविक्तता -न्तं,

प्रतिकारः, प्रतोकारः, प्रतिफलं, see REQUITAL; 'return of a benefit,' प्रत्युपकारः, उपकारमोक्षः; 'of an injury,' प्रत्यपकारः; 'of good for evil,' परेषापकारे कृते तस्य प्रत्युपकाराचरणं.—(Profit, return of trade) उत्पन्नं, फलं, फलोदयः, लाभः, लब्धिः, प्राप्तिः, प्रति—(Official statement), see REPORT.—(In return for) प्रति with abl. c., विनिमयेन, हेतोः, हेतौ, see FOR.

RETURNED, *p. p.* पुनरागतः -ता -तं, प्रत्यागतः &c., प्रतिगतः &c., आगतः &c., पुनरायातः &c., प्रत्यावृत्तः -ज्ञा -ज्ञं, प्रतिनिवृत्तः &c., विनिवृत्तः &c., निवृत्तः &c., पुनरावृत्तः &c., परावृत्तः &c.—(Given back) प्रतिदत्तः -ज्ञा -ज्ञं, परिदत्तः &c.—(Requited) प्रतिकृतः -ता -तं, प्रतिफलितः &c.

RE-UNION, *s.* पुनर्योगः, पुनःसंयोगः, पुनःसंसर्गः, पुनर्मेलनं, पुनःसन्धिः *m.*, पुनःसन्धानं, प्रतिस्माधानं, पुनःसमागमः.—(Assembly) सभा.

To RE-UNITE, *v. a.* पुनः संयुज्, पुनः सन्धा, पुनः संसृज्, पुनर् एकीकृ.

RE-UNITED, *p. p.* पुनःसंयुक्तः -ज्ञा -ज्ञं, पुनःसंसृष्टः -ष्टा -ष्टं, पुनर्मिलितः -ता -तं.

To REVEAL, *v. a.* प्रकाशं (c. 10. -काशयति -यितुं), विकाशं, विवृ (c. 5. -वृणोति -युते -वरितुं -रीतुं), खपवृ, खपावृ, व्यक्तोक्तं, व्यञ्ज (c. 7. -ञ्जयति -ञ्जितुं, c. 10. -ञ्जयति -यितुं) प्रकटीकृ, प्रकट (nom. प्रकटयति -यितुं), आविष्कृ, प्रादुष्कृ.—(Tell) सूच, ज्ञा in caus., ख्या in caus., निविद्.—(A secret) रहस्यभेदं कृ.

REVEALED, *p. p.* प्रकाशितः -ता -तं, विवृतः &c., आविष्कृतः &c., प्रादुष्कृतः &c., व्यक्तोक्तः &c., सूचितः &c., ज्ञापितः &c., प्रकटितः -ता -तं.

REVEALER, *s.* प्रकाशकः, विवरणकर्तृ, सूचकः, ज्ञापकः, ख्यापकः; 'of a secret,' रहस्यप्रकाशकः, रहस्यप्रकाशकः.

REVEALING, REVEALMENT, *s.* प्रकाशनं, विवरणं, विवृतिः *f.*, व्यक्तोक्तकरणं, प्रकटीकरणं, आविष्कारणं, स्पष्टीकरणं; 'of a secret,' रहस्यभेदः.

To REVEL, *v. n.* अतिशयहास्यशब्देन उत्सवं कृ, रात्रिकाले हासिकादिशब्देन उत्सवं कृ or अतिशयतुमुलेन सम्प्रीतिं कृ or केलिं कृ; 'one who revels in his lusts,' कामकामो *m.* (न).

REVEL, *s.* अतिशयहास्यशब्देन उत्सवः, हासिकादिशब्देन सम्प्रीतिः *f.* or केलिः *m. f.*; 'master of the revels,' केलिसचिवः.

REVELATION, *s.* प्रकाशनं, विवरणं, प्रादुष्करणं, आविष्करणं, स्पष्टीकरणं, प्रकाशितवाक्यं, ईश्वरप्राप्त्यदिशः. See REVEALING.

REVELER, *s.* अतिशयहास्यशब्देन or अतिशयहासिकादिशब्देन उत्सवकारो *m.* (न), सम्प्रीतिरतः, सम्प्रीतिप्रसक्तः, सम्प्रीतिप्रियः, पानोत्सुकः, पानासक्तः.

REVELRY, *s.* अतिशयहासिकादिशब्देन उत्सवकरणं. See REVEL.

To REVENGE, *v. a.* प्रतिकृ, वैरशुद्धिं कृ, वैरप्रतिक्रियां कृ, वैरप्रतिकारं कृ, अपकारशुद्धिं कृ, अपकारं प्राप्य प्रत्यपकृ, हिंसां प्राप्य प्रतिहिंसं (c. 7. -हिंसति, c. 1. -हिंसति -सितुं), परेषापकारे कृते प्रत्यपकारं कृ, अपकारान् प्रति अपकारं कृ, परेण द्रोहे कृते प्रतिद्रोहं कृ, वैरोद्धारं कृ, वैरनिघातनं कृ, निघातं (c. 10. -यातयति -यितुं), अपकारमोक्षं कृ; 'to revenge an insult,' अवलेपप्रतिकारं कृ, अवलेपशुद्धिं कृ.

REVENGE, *s.* वैरशुद्धिः *f.*, वैरप्रतिक्रिया, वैरप्रतिकारः, वैरप्रतिकृतिः *f.*, वैरनिघातनं, वैरोद्धारः, अपकारशुद्धिः *f.*, प्रतिकारः, प्रतोकारः, प्रतिक्रिया, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिकर्म *n.* (न), विप्रतिकारः, प्रतिहिंसा, प्रत्यपकारः, प्रतिद्रोहः, निघातनं, प्रतिफलं, प्रतिविधिः *m.*—(Feeling or desire of revenge) प्रतिहिंसाबुद्धिः *f.*, प्रतिद्रोहबुद्धिः *f.*, प्रत्यपकारबुद्धिः *f.*, प्रतिद्वेषः, प्रत्यपकारेच्छा, प्रतिद्रोहेच्छा, वैरिता, निर्पासा.

REVENGED, *p. p.* प्रतिकृतः -ता -तं, निर्घातितः &c., वैरशुद्धः -द्धा -द्धं.

REVENGEFUL, *a.* प्रतिहिंसाबुद्धिः -द्धिः -द्धि, प्रतिद्रोहबुद्धिः &c., प्रत्यपकारबुद्धिः &c., प्रतिहिंसाशीलः -ला -लं, प्रतिद्रोहेच्छुः -च्छुः -च्छु, प्रति-

द्रोहेच्छुः &c., प्रत्यपकारेच्छुः &c., प्रतिकारेच्छुः &c., निर्घातनशीलः &c., दंशी -शिनी -शि (न), द्विपक्षः -पा -पं.

REVENGEFULLY, *adv.* प्रतिहिंसाबुद्ध्या, प्रत्यपकारबुद्ध्या, प्रतिद्रोहशीलत्वात्.

REVENGEFULNESS, *s.* प्रतिहिंसाशीलत्वं, प्रतिहिंसाबुद्धिः *f.*, प्रत्यपकारशीलता.

REVENGER, *s.* प्रतिकारकः, प्रतिहिंसकः, वैरशोधकः, प्रत्यपकारकः.

REVENUE, *s.* वलिः *m.*, करः, जायः, राजस्वं, राजपदं, राजकरः -रं, उत्पन्नं, नृपांशः, राजांशः, उपखर्चं, भागधेयः, कारः, लाभः, प्राप्तिः *f.*

To REVERBERATE, *v. a.* (Send or beat back) प्रतिध्वप् (c. 6. -ध्वपति -ध्वेत्), प्रतिप्रध्वप्, प्रतिहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं), प्रतिहननं कृ, प्रतिघातं कृ.

To REVERBERATE, *v. n.* प्रतिध्वन् (c. 1. -ध्वनति -न्ति), प्रतिध्वनिं कृ, प्रतिध्वननं कृ, प्रतिनद् (c. 1. -नदति -दितुं), अनुनद्, व्यनुनद्, प्रतिनादं कृ, प्रतिगर्जं (c. 1. -गर्जति -र्जितुं), प्रतिगर्जनं कृ; 'cause to reverberate,' अनुनद् in caus., व्यनुनद्, प्रतिनद्. See To RESOUND.

REVERBERATING, *part.* प्रतिध्वनन् -नन्तो -न्त (न), प्रतिगर्जन् &c., प्रतिनादयन् &c.

REVERBERATION, *s.* (Sending or beating back) प्रतिध्वेपः -पणं, प्रतिप्रध्वेपः -पणं, प्रतिघातः, प्रतिहननं.—(Of sound) प्रतिध्वनिः *m.*, प्रतिध्वननं, प्रतिनादः, अनुनादः, व्यनुनादः, प्रतिगर्जनं -ना, प्रतिशब्दः, प्रतिनिनदः.

To REVERE, *v. a.* पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं), अभिपूज्, सम्पूज्, मन् (c. 10. मानयति -यितुं), सम्मन्, खर्चं (c. 1. खर्चति -र्चितुं, c. 10. खर्चयति -यितुं), सनर्चं, अभ्यर्चं, उपासं (c. 2. -आस्ते -आसितुं), सेव् (c. 1. सेवते -यितुं, c. 10. सेवयति -यितुं), आदृ (c. 6. -दृष्यते -दृष्टुं), भज् (c. 1. भजते, भङ्ते), नमस्कृ, पुरस्कृ, सलृ, पूजां कृ, आदरं कृ. See OBESANCE.

REVERED, *p. p.* पूजितः &c., सेवितः &c., खर्चितः &c. See HONOURED.

REVERENCE, *s.* पूजा -जनं, मानं, सम्मानं, खर्चनं -ना, खर्चा, अभ्यर्चा -र्चनं, आदरः, सेवा -वनं, जहा -हंणं -णा, भक्तिः *f.*, श्रद्धा, नमस् ind., सत्कारः, सपत्न्या, आराधनं, पुरस्कारः, मान्यत्वं, बहुमानं, सम्भ्रमः, उपासना; 'act of reverence,' नमस्कारः, नमस्या, प्रणामः, प्रणतिः *f.*, नमस्, अभिवादनं, अभिवन्दनं; 'your reverence,' भगवान् *m.* (न), भवान् *m.*

To REVERENCE, *v. a.* पूज्, सम्पूज्, नमस् (nom. नमस्यति). See To REVERE.

REVERENCED, *p. p.* पूजितः -ता -तं, आदृतः &c., सम्मानितः &c., उपासितः &c.

REVEREND, *a.* पूज्यः -ज्या -ज्यं, पूजनीयः -या -यं, पूजार्हः -र्हा -र्हं, खर्च्यः -र्चा -र्च्यं, खर्चनीयः -या -यं, जाय्यः -य्या -य्यं, मान्यः -न्ना -न्यं, सम्मान्यः &c., माननीयः -या -यं, खर्चार्हः &c., खर्च्यः -र्हा -र्हं, जहणीयः &c., आदरणीयः &c., नमस्कार्यः -य्या -य्यं, नमस्यः -स्या -स्यं, उपास्यः &c., उपासनीयः &c., श्रद्धेयः &c., पूजिलः -ला -लं, भट्टारः -रा -रं.

REVERENTIAL, REVERENT, *a.* सादरः -रा -रं, आदरयुक्तः -क्ता -क्तं, पूजकः -का -कं, सम्पूजकः &c., पूजाकारो -रिणो &c., आदरयुद्धिः -द्धिः -द्धि, आदरकारी &c., भक्तिमान् -मती -मत् (न), भक्तिमूचकः -का -कं, आदरमूचकः &c.

REVERENTIALLY, *adv.* सादरं, समानं, सनमस्कारं, आदरपूर्वकं, शिरसा.

REVERIE, *s.* ध्यानं, चिन्ता, भावना, अनर्थकध्यानं, विशुद्धध्यानं, अप्रकृतध्यानं, अनर्थकचिन्ता, अनर्थकवासना, अनर्थकभावना, बुद्धिविलासः.

REVERSAL, *s.* परावर्तः -र्तनं, परावृत्तिः *f.*, प्रत्यावर्तनं, परिवर्तनं.

To REVERSE, *v. a.* (Turn upside down) परावृत् (c. 10. -वर्तयति -यितुं), परिवृत्, पर्यस्, विपर्यस्, अपोमुखीकृ, see To OVERTURN, INVERT.—(Change to the contrary) परिवृत्, विपरीतं -तां कृ, विपर्यस्तं -स्तां कृ, व्यप्यस्तं -स्तां कृ, विपर्ययं कृ, विपर्ययं कृ, वैपरीत्यं कृ, व्यतिरिक्तं कृ.

(In law, overthrow a decision) परावृत्तः. परावर्तः कृ. परावृत्तिः कृ.
 REVERSE, *s.* (Change, vicissitude) परिवर्तनः, परिवृत्तिः *f.* परावृत्तिः *f.*,
 पर्यवर्तः, अवस्थान्तरः, परिवर्तनः, विचारः.—(The contrary) विपरीतः,
 विपरीतः, व्यत्ययः, व्यत्यासः, विपरीतः, प्रत्यवायः, विपरीतः, विपरीतः,
 व्यतिवृत्तिः, विपरीतः, प्रतिपक्षः.—(Reverse of) expressed by इतर,
see OPPOSITE, *a.*—(Misfortune) कर्त्तव्य विपत्तिः *f.*, *see* MISFORTUNE.
 REVERSE, *a.* विपरीतः -ता -तं, विपरीतः -न्ता -न्तं, व्यत्ययः &c., व्यति-
 क्रान्तः -न्ता -न्तं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, अपसम्यः -न्ता -न्तं, प्रसम्यः &c.,
 सव्यः &c., प्रतीपः -पा -पं, विप्रतीपः &c., प्रतीपः -न्ता -न्तं, विपक्षः
 -द्धा -द्धं, प्रतिपक्षः &c., विलोमः -न्ता -न्तं, प्रतिलोमः &c., प्रातीपिकः
 -न्ता -न्तं, उर्ध्वोत्थः -न्ता -न्तं, प्रतिकूलः -ल्ला -ल्लं, वानः -न्ता -न्तं; 're-
 verse order,' व्यतिक्रमः.

REVERSED, *p. p.* विपरीतः -न्ता -न्तं, पर्यवर्तः &c., व्यतिक्रान्तः -न्ता -न्तं,
 व्यत्ययः -न्ता -न्तं, अपवृत्तः -न्ता -न्तं.—(Turned upside down or
 with the end downwards) अधोमुखीकृतः -न्ता -न्तं, अधोमुखः -न्ता
 -न्तं, अधःकृतः -न्ता -न्तं, अधोद्वारः -न्ता -न्तं, अधोद्वारः -न्ता -न्तं.—(As
 a sentence) परावृत्तः -न्ता -न्तं, परावर्तितः -न्ता -न्तं.

REVERSELY, *adv.* विपरीत्येण, व्यतिक्रमेण, विपरीतं, विपरीत्येण, आदिपश्चात्.
 REVERSIBLE, *a.* परावर्त्यः -न्ता -न्तं, परावर्तनीयः -न्ता -न्तं, परिवर्तनीयः &c.
 REVERSION, *s.* परावर्तः -न्तं, परावृत्तिः *f.*, प्रत्यावर्तनः, प्रत्यावृत्तिः *f.*, पर्या-
 वृत्तिः *f.*, पर्यावर्तनः, परिवर्तनः, आवृत्तिः *f.*—(Succession, right to
 future possession) उत्तराधिकारः, अन्यभोगोत्तराधिकारः, अन्यभो-
 गोत्तरप्राप्तिः *f.* -प्राप्यं.

REVERSIONARY, *a.* अन्यभोगोत्तरप्राप्यः -न्ता -न्तं, अन्यभोगोत्तरप्राप्यीयः -न्ता
 -न्तं, उत्तरप्राप्यीयः &c., उत्तरभोग्यः -न्ता -न्तं, क्रमेण भोग्यः &c.

To REVERT, *v. n.* प्रत्यावृत्तः (c. 1. -वर्तते -वर्तते), परावृत्तः, पर्यावृत्तः, प्रति-
 निवृत्तः, परितृप्तः, चावृत्तः, पुनर् आवृत्तः, प्रत्यागमः, पुनर् आगमः.

REVERTIBLE, *a.* परावर्त्यः -न्ता -न्तं, परिवर्तनीयः -न्ता -न्तं, परिवर्त्यः &c.

To REVIEW, *v. a.* (Look back on) पश्चाद् अवलोकः (c. 1. -लोकते
 -लोकते, c. 10. -लोकयति -यितुं), पश्चाद् दृष्टः (c. 1. -दृश्यति -दृष्टुं), चतु-
 दृष्टः, गतावलोकनं कृ, गताकालावलोकनं कृ, पश्चादवलोकनं कृ.—
 (Examine again, revise) पुनः परीक्षा (c. 1. -ईक्षते -ईक्षते), पुनर्
 निरूपः (c. 10. -रूपयति -यितुं), पुनर् अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं),
 पुनर् आलोचः or अवलोकः or समवलोकः or दृष्टः, पुनर् विपरः, पुन-
 र्विचारः कृ.—(Inspect) निरूपः, परीक्षः, अनुसन्धा, दृष्टः.—(A book,
 &c.) काव्यग्रन्थादेर् गुणदोषी परीक्षः or प्रकाशः, गुणदोषविवेचनं कृ,
 दोषादोषविचारः कृ, ग्रन्थदोषादोषविचारः कृ.

REVIEW, *s.* (Looking back) पश्चाद्दर्शनं, पश्चाद्दृष्टिः *f.*, पश्चादवलोकनं,
 अनुदर्शनं, अनुदृष्टिः *f.*, गतावलोकनं.—(Examining again) पुनः-
 परीक्षा, पुनर्निरूपणं, पुनर्निरूपणं, पुनर्दर्शनं, पुनर्दृष्टिः *f.*, पुनर्विचारः.
 —(Inspection) निरूपणं, दर्शनं, निरीक्षणं, परीक्षणं.—(Of a book)
 काव्यग्रन्थादेर् गुणदोषविवेचनं or गुणदोषविचारः, ग्रन्थगुणदोषविवेचनं
 or गुणदोषप्रकाशनं or दोषादोषप्रकाशनं.

REVIEWER, *s.* ग्रन्थदोषादोषप्रकाशकः, ग्रन्थगुणदोषविवेचकः -विचारकः.

To REVILE, *v. a.* तिरस्कृ, निन्द (c. 1. निन्दति -निन्दते), आक्रुश (c. 1.
 -क्रोशति -क्रोशते), समाक्रुश, भर्त्स (c. 10. भर्त्सयते -ति -यितुं), सम्भर्त्स,
 कुत्स, अभिभुत्स, तर्ज, उपालम्भ, अपवाद, शप्, अभिशप्, छिप्, परि-
 छिप्, अधिछिप्, अतिहृ, मुखरोक्त, भम्, गुप् in des., अभिशप्, *see*
 To REPROACH, ABUSE; 'to revile in return,' प्रत्याक्रुश.

87 REVILED, *p. p.* निन्दितः -ता -तं, तिरस्कृतः &c., आक्रुशः -ष्टा -ष्टं, उपालम्भः
 -न्ता -न्तं, निर्भर्त्सितः &c., जुगुप्सितः &c., अभिशप्तः -न्ता -न्तं.

REVILED, *s.* निन्दकः, आक्रोशकः, आक्रोश *m.* (दृ), उपक्रोश *m.*, निर्भर्त्सकः.
 REVILING, *s.* निन्दा -न्दनं, तिरस्कारः, आक्रोशः -शनं, उपक्रोशः, पारुष्यं,
 परुषोक्तिः *f.*, परुषवचनं, निर्भर्त्सनं, जुगुप्सा, मौख्यं, अपवादः, अभि-
 वादः, तर्जनं, उपालम्भः, कुत्सा -त्सनं, गालिप्रदानं, छेषः, अवक्षेपः,
 परिभाषणं.

REVISAL, *s.* पुनर्दृष्टिः *f.*, अनुदृष्टिः *f.*, अनुदर्शनं, पुनःशोधः -धनं, पुनःपरीक्षा.
 To REVISE, *v. a.* (Review), *see* the word.—(Amend) शुध् (c. 10.

शोधयति -यितुं), परिशुध्, संशुध्, विशुध्, पुनः शुध्, शोधनं कृ, पुनःशोधनं कृ.
 REVISED, *p. p.* शोधितः -ता -तं, पुनःशोधितः &c., पुनर्निरूपितः &c.

REVISION, *s.* पुनर्दृष्टिः *f.*, अनुदृष्टिः *f.*, पुनःशोधः -धनं, शुद्धिः *f.*, पुनरावृत्तिः *f.*

REVIVAL, *s.* (Return to life) पुनर्जीवनं, प्रतिजीवनं, सञ्जीवनं, उज्जीवनं,
 पुनःप्राणनं, पुनर्जीवनप्राप्तिः *f.*, पुनश्चेत्यप्राप्तिः *f.*, *see* RECOVERY.—
 (Return to a vigorous or healthy state) पुनःस्वास्थ्यप्राप्तिः *f.*,
 पुनःस्वास्थ्यं, समुत्थानं, समुत्थितिः *f.*, पुनःसंस्थितिः *f.*, पुनरुपस्थितिः *f.*,
 पुनःप्रवृत्तिः *f.*—(Recovery from misfortune) विपदुद्धारः, आपदु-
 द्धारः, पुनरुद्धारः.

To REVIVE, *v. n.* उज्जीव् (c. 1. -जीवति -यितुं), विजीव्, प्रतिजीव्, संजीव्,
 पुनर् जीव्, जीवनं or संज्ञां or चैतन्यं पुनः प्राप् or लभ् or आपद्
 or प्रतिपद्, समुत्था (c. 1. समुत्तिष्ठति -त्थातुं, rt. स्था), उत्था, प्रत्याश्रयस्
 (c. 2. -श्रयसि -यितुं), समाश्रयस्, प्रत्यापन्नजीवनः -न्ता -न्तं भू, प्रत्यागतप्राणः
 -न्ता -न्तं भू, प्रत्यापन्नचेतनः -न्ता -न्तं भू. *See* To RECOVER.

To REVIVE, *v. a.* जीव् (c. 10. जीवयति -यितुं), प्रतिजीव्, संजीव्, उज्जीव्,
 पुनर् जीव्, पुनः संजीव् -यां कृ, पुनः संजीवीकृ, पुनर् उत्था in caus.
 (उत्थापयति -यितुं, rt. स्था) or समुत्था, पुनः संस्था, प्रत्याश्रयस् (c. 10.
 -श्रयसयति -यितुं), समाश्रयस्, *see* To RECOVER, *v. a.*—(Renew) नवीकृ.

REVIVED, *p. p.* प्रतिजीवितः -ता -तं, सञ्जीवितः &c., पुनः संजीवीकृतः
 &c., प्रत्यापन्नजीवनः -न्ता -न्तं, प्रत्यागतप्राणः -न्ता -न्तं, प्रत्यापन्नसंज्ञः -ज्ञा
 -ज्ञं, प्रत्याश्रयतः -न्ता -न्तं, समाश्रयसितः -ता -तं.—(Renewed) नवीकृतः
 -ता -तं, नवीभूतः &c.

REVOCABLE, *a.* परावर्त्यः -न्ता -न्तं, परावर्तनीयः -न्ता -न्तं, लोप्यः -न्ता -न्तं.
 REVOCATION, *s.* परावर्तः -न्तं, परावृत्तिः *f.*, लोपः, खण्डनं, प्रत्यादेशः,
 अनुशयः, विप्रतिपत्तिः *f.* *See* RECALL, REPEAL.

To REVOKE, *v. a.* परावर्त्तः कृ, परावृत्तः, लुप्, खण्ड, लोपं कृ, अनुशयं कृ,
 प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं). *See* To RECALL, REPEAL.

To REVOLT, *v. n.* शासनत्यागं कृ, अधिकारत्यागं कृ, राजद्रोहं कृ, राजा-
 भिद्रोहं कृ, स्वसामित्यागं कृ, स्वपक्षत्यागं कृ, द्रोहं कृ. *See* To REBEL.

REVOLT, *s.* राजद्रोहः, राजाभिद्रोहः, शासनत्यागः, अधिकारत्यागः, स्वसामि-
 त्यागः, स्वपक्षत्यागः, शासनपरित्यागः, कोपः, प्रकोपः. *See* REBELLION.

REVOLTER, *s.* शासनत्यागी *m.* (न), राजद्रोही *m.*, स्वसामित्यागी *m.* (न).

REVOLTING, *a.* चीभत्सजनकः -न्ता -न्तं, घृणोत्पादकः &c., अतिहेपजनकः
 &c., परमहेपजनकः &c., घातनहेपजनकः &c., गह्वः -न्ता -न्तं, गह्व-
 खीयः &c., कुत्सितः -ता -तं; 'revolting appearance,' चीभत्सदर्शनं.

REVOLUTION, *s.* (Revolving) परिवर्तनं, परिवर्तः, परिवृत्तिः *f.*, आवर्तनं,
 आवृत्तिः *f.*, आवर्तः, विवर्तः -न्तं, परिवर्तः *f.*, परावृत्तिः *f.*, भ्रमणं,
 परिभ्रमणं, भ्रान्तिः *f.*, पूर्णः *f.*, पूर्णः; 'of a wheel,' चक्रावर्तः,
 चक्रगतिः *f.*—(Motion of a body round a fixed point) भ्रमणं,
 परिभ्रमणं.—(Motion of any thing which brings it back to
 the same point) परिवृत्तिः *f.*, परिवर्तनं, आवर्तः, पुनरावर्तः, पर्ययः,
 पर्यायः, विपरीत्यः; 'of the seasons,' चतुर्पर्यायः; 'of all the
 seasons,' सर्वैर्नैपरिवर्तः; 'of employment or duty,' कर्मवि-
 पर्ययः; 'of time,' कालचक्र.—(Continued course) गतिः *f.*

प्रवृत्तिः *f.*, चक्रगतिः *f.*; 'of a planet,' ग्रहगतिः.—(Change in the government) राज्यपरिवर्तनं, राज्यरीतिपरिवर्तनं, राज्यव्यवस्था-परिवर्तनं, राज्यस्थितिपरिवर्तनं.

REVOLUTIONARY, *a.* राज्यपरिवर्तनसम्बन्धी -न्यनी &c., राज्यपरिवर्तकः -का -कं.

REVOLUTIONIST, *s.* राज्यपरिवर्तकः, राज्यरीतिपरिवर्तकः, राज्यस्थिति-परिवर्तकः.

To REVOLVE, *v. n.* परिवृत् (c. 1. -वर्तते -वर्तते), विवृत्, सम्परिवृत्, विपरिवृत्, व्यावृत्, आवृत्, भ्रम् (c. 4. भ्राम्यति, c. 1. भ्रमति -मिहं), परिभ्रम्, घूर्णं (c. 1. घूर्णति -ते -मिहं), विघूर्णं, व्याघूर्णं, परिघूर्णं, लुट् (c. 6. लुटति -टिहं), लुट् (c. 1. लोटति -टिहं); 'the earth re- volves on its own axis,' 'साधोपरि भ्रमति पृथिवी'; 'pains and pleasures revolve like a wheel.' चक्रवत् परिवर्तते दुःखानि च सुखानि च.

To REVOLVE, *v. a.* (Cause to turn round) भ्रम् in cans. (भ्रमयति, भ्रमयति -मिहं), परिवृत् (c. 10. -वर्तयति -यिहं), विवृत्, व्यावृत्, घूर्णं in cans. (घूर्णयति -यिहं), परिघूर्णं, विघूर्णं, व्याघूर्णं, मसृ (c. 10. -सार- यति -यिहं), लुट् (c. 10. लोटयति -यिहं) or लुट्.—(In the mind) मनसा विचरं (c. 10. -चारयति -यिहं) or विगमं or विमृशं or वितर्कं or विवेचनं कृ.

REVOLVED, *p. p.* परिवर्तितः -ता -तं, परिवृत्तः -ता -तं, परावृत्तः &c., विवृत्तः &c., विवर्तितः -ता -तं, भ्रान्तः -ता -तं, घूर्णितः &c.; 'in the mind,' मनसा विचारितः &c.

REVOLVING, *part.* परिवर्तनी -वर्तनी (नृ), परिवर्तमानः -ता -तं, विपरिवर्तमानः &c., व्यापरिवर्तमानः &c., भ्रान्तं -भ्रान्ती -मत् (नृ), भ्रान्ती -मिहो &c., घूर्णापमानः &c.

REVULSION, *s.* विपरीतकर्षणं, पश्चात्कर्षणं, प्रतिकर्षणं, पराकर्षणं.

To REWARD, *v. a.* पारितोषिकं दा, परं दा, प्रतिफलं दा, फलं दा, दानेन परिनुप (c. 10. -तोषयति -यिहं) or सन्नुप or सन्मृ (c. 10. -भाषयति -यिहं), दक्षिणां दा, प्रतिफलं (nom. प्रतिफलयति -यिहं). See To RECOMPENSE, REQUITE.

REWARD, *s.* पारितोषिकं, प्रतिफलं, फलं, दक्षिणा, वरः, वेतनं, प्रतिदानं, मानं, चतुर्मानं, see RECOMPENSE; 'worthy of a reward,' दक्षि- णार्हः -र्हा -ई, दक्षिणार्थः -या -यं, दक्षिण्यः -रता -रतं; 'the reward of learning,' विद्यावरः.

REWARDED, *p. p.* गृहीतपारितोषिकः -का -कं, गृहीतदक्षिणः -या -यं, गृही- तवेतनः -ता -तं, प्रतिफलितः -ता -तं, पारितोषितः &c., दानपारितोषितः &c.

REWARDER, *s.* फलदाता *m.* (नृ), प्रतिफलदः, वरदाता *m.*, वरदः.

RIHAPSODIC, RIHAPSODICAL, *a.* अससृष्टः -ष्टा -ष्टं, अप्रसृष्टः &c., अससृष्टः -ता -तं, विससृष्टः &c., अप्रयुक्तिकः -का -कं, अनर्थकः &c., निरन्वयः -या -यं, अनन्वितः -ता -तं.

RIHAPSODY, *s.* अससृष्टकाव्यं, अससृष्टवाचनं, अससृष्टवाचनं, अससृष्टकविता.

RIHETORIC, *s.* चलङ्कारविद्या, चलङ्कारशास्त्रं, शब्दालङ्कारविद्या, काव्या- लङ्कारादिविषयका विद्या, शब्दालङ्कारः, वाङ्मयविद्या, साहित्यशास्त्रं, प्रवचनविद्या, प्रवचनशास्त्रं, परावर्तमानं, वाङ्मयं.

RIHETORICAL, *a.* चालङ्कारिकः -की -कं, चलङ्कारविद्यासम्बन्धी -न्यनी -न्य (नृ), चलङ्कारशास्त्रसम्बन्धी &c., चलङ्कारी &c., चलङ्कारविषयकः -का -कं, चलङ्काररूपः -या -यं, प्रवचनविद्यासम्बन्धी &c., वाङ्मयः -यी -यं; 'rhetorical expression,' चलङ्कारः.

RIHETORICALLY, *adv.* चलङ्कारविद्यानुसारेण, चलङ्कारशास्त्रानुसारेण, चलङ्का- रशास्त्रयत्.

RIHETORICIAN, *s.* चलङ्कारविद्याज्ञः, चलङ्कारशास्त्रज्ञः, चलङ्कारशास्त्रपरिगतः, चलङ्कारशास्त्राध्यापकः, प्रवचनपटुः *m.* See ORATOR.

RHEUM, *s.* घ्रेष्मा *m.* (नृ), घ्रेष्मकः, दूषिः -पी *f.*, दूषिका, दूषीका, वेदनः, श्लेदकः, पारुष्टं, पिन्नेटः, कषः, नेत्रमलं.

RHEUMATIC, *a.* (Pertaining to rheumatism) वातरोगसम्बन्धी -न्यनी &c., वातुलः -ला -लं, वातोयः -या -यं.—(Affected with it) वात- रोगी -गिणी -गि (नृ), वातग्रस्तः -स्ता -स्तं, वायुग्रस्तः &c., वातुलः -ला -लं, वातूलः &c., वातकी &c., वाताहतः -ता -तं, वातोपहतः &c., पचनाहतः &c.

RHEUMATISM, *s.* वातरोगः, वायरोगः, वातामयः, वातव्याधिः *m.*, वातः, वायुः *m.*, रसवातः, घनिलामयः, घनिलरोगः, घनिलः, धनुर्वातः, पटीरः, गृध्रवातः; 'acute rheumatism,' वातरकं, वातगुल्मः, वातशो- णितः; 'chronic, from dyspepsia,' घामवायुः *m.*, घामवातः; 'rheumatism in the joints,' सन्ध्यावातः, सन्ध्यावायुः *m.*; 'shoot- ing rheumatism in the bones,' अस्थिशूलः -लं, अस्थिनादः.

RHEUMY, *a.* घ्रेष्मलः -ला -लं, घ्रेष्मणः -णा -णं, घ्रेष्मवान् -वती -वत् (नृ), घ्रेष्मनयः -यी -यं, घ्रेष्मयुक्तः -क्ता -क्तं; 'rheumy eyed,' क्षिप्ताक्षः -क्षा -क्षं. See BLEAR-EYED.

RHINOCEROS, *s.* खड्गः, खड्गी *m.* (नृ), एकखड्गः, गखः -खडकः, गखडङ्गः, एकचरः, वनोत्साहः, तैतिलः; 'its horn,' खड्गः; 'the female,' खड्गपेनुः *f.*

RHOMU, RHOMOUS, *s.* विषमचतुरस्रं, विषमचतुष्कोणः.

RHUBARO, *s.* रेपसं, रेवाचिनी. These are Maliratti words.

RHYME, *s.* (Correspondence of sounds in poetry) यमकः -कं, जन्ययमकः -कं, जन्यशब्दयमकः -कं, जन्यशब्दसमता, अनुमासः, मित्रा- पारं.—(A word to correspond in sound to another) यमकशब्दः, यमकः -कं.—(Poetry) कविता, काव्यं.

To RHYME, *v. n.* (Correspond in sound) यमकः -का -कं भू, यमक- शब्दो भू.—(Make rhyme) कवितां कृ, काव्यं कृ, अनुमासं कृ.

RHYMELISS, *a.* यमकहीनः -ना -नं, जन्यका -का -कं, चनुनुमासः -ता -तं.

RHYTHM, RHYTHMUS, *s.* तालः, लयः, गाथा, तालबन्धनं, तालपद्धता.

RHYTHMICAL, *a.* तालपद्धतः -द्धा -द्धं, लयपद्धतः &c., तालसम्बन्धी -न्यनी &c.

RIO, *s.* (Bone of an animal) पशुका, पाशुका, पशुः *m.*, पाशुस्थि *m.*, पाशुका, वक्रिः *m.*; 'the ribs collectively,' पत्ररं -रः, पित्ररं -रः, पाशुं.—(Of a boat) पोलीन्दः.—(Of an umbrella, &c.) शलाका, —(A thin slip of wood) शलाका.—(A prominent line) रेखा.

RIBALD, *a.* दुर्मयः -सा -सं, अशुद्धभाषी -भिणी -पि (नृ), अवाच्यभाषी &c., अवाच्यः -च्या -च्यं, अप्रयः &c., गर्ह्यः -र्ह्या -र्हं, दुर्गुह्यः -क्ता -क्तं, कुत्तितः -ता -तं.

RIBALDRY, *s.* दुर्गुह्यः *f.*, दुर्वचनं, कुत्तितवाचनं, अप्रयं, अवाच्यं, नाशं.

RIBBED, *p. p.* or *a.* सशलाकः -का -कं, शलाकी -किनी &c., रेखाङ्कितः -ता -तं.

RIBOON, RIBANO, *s.* पट्टः, दुबूलपट्टः, दीर्घदुबूलखण्डः, दीर्घपट्टः, वन्धनी.

RICE, *s.* (The grain in the husk) शालिः *m.*, वोहिः *m.*, धान्यं, धान्योन्नमं, स्रक्करिः *m.*, त्रिवसाधनं.—(The grain without the husk, or after threshing) तखुलः, धान्यास्थि *n.*, धान्यसारः, शालि- सारः; 'a grain of rice,' तखुलकणः.—(Wild rice) नीवारः; 'a grain of it,' नीवारकणः.—(A white rice growing in deep water) कलमः.—(Red sort, growing in moist soil) पट्टिकः -का; 'fit for growing it,' पट्टिकः -नवा -क्यं.—(Large or fragrant sort) महाव्रीहिः *m.*, महाशालिः *m.*—(New rice) नवधान्यं, नवाचं. One hundred and eighty varieties of rice

RIC

[illegible]

RICHLY, adv. (With riches) संपन्नं, धनयाहुत्येन, बहुधन्येन, नृहयैर्नयैः
 (Splendidly) महामूल्येन, उत्तिशोभया, उत्तिशोभापूर्वम्.—(Abundantly)
 याहुत्येन, उत्तिविह्वलं, प्राबुध्यैः, वैपुल्येन, विपुलं, उत्तिविपुलं, समृद्धाः
 संपन्नता, धनयाहुत्यं, धनसमृद्धिः, f.

यूतपूर्णता, निष्पत्ता.
RICK, s. (Stack) चिन्ति: f., चयः, उत्तरः, राशिः m., निचयः, निकरः,
लोमः 'of hay,' तृणोत्तरः, तृणचिन्ति: f., see HAY-RICK.

RICKETS, *s. pl.* बालरोगः, बालव्याधिः ॥
RICKETY, *a.* शिथिलसन्धिः -न्धिः -न्धि, अदृढसन्धिः &c., जस्त्रियः -रा

तृतीयः - १८. - १९. ६९१

RID

thorns; शल्याद्वारं कृ, शल्यान्त उच्यते.
 RID, *a.* मुक्तः -क्ता -क्तं, विमुक्तः &c., शोथितः -ता -तं, यजितः &c., रहितः
 &c., विगत in comp., वीत in comp., गत in comp., हीन in
 comp., हत in comp., निर् or च prefixed; 'rid of thieves
 or thorns,' कारदकमुक्तः -क्ता -क्तं, मुक्तकरदकः -क्ता -क्तं, विगतकरदकः
 &c., वीतकरदकः &c., कारदकहीनः -ना -नं, हतकरदकः &c., निष्क-
 रदकः &c.; 'to be rid of,' मुच् in pass. (मुच्यते), विमुच्; 'to
 get rid of,' त्रपास्, निरस्, निराकृ, हन्, परितञ्ज्, अपसृज्, अपहा,
see To DISCARD; 'to be got rid of,' त्राज्यः -ज्या -ज्यं, अपास-
 नीयः -या -यं, निराकरणीयः &c.

शोषणं, शुद्धिः *f.* निस्तारः, वायु, पारितोषिकम् ।
 RIDDLE, *s.* प्रविष्टिः *f.* -हिका, प्रहेलिका, प्रश्नद्वती, कूटप्रश्नः, दृष्टकूट
 गूढप्रश्नः, गूढं, गूढवाचनं, शेषः, श्रेणीक *f.*; different kinds are
 सर्वतोभद्रः, यक्षगानः, खन्तलोपिका, यहिलोपिका.—(Large sieve)
 शोषणम्, वृष्ट्यालनी, महापालनी. (C. 10. शोषयति—यिष्टु)

कृ, ससिद्धीकृ.
 To RIDE, v. n. (Be carried on horseback) सथने यह in pass.
 (उडाते), सथने सधर् (c. 1. चरति-रिह) or चर्, सथने गम् (c. 1.
 गच्छति, गन्तु) or या (c. 2. याति-तुं), सथयाहनेन गम् or या or पल्.
 —(On an elephant) गजेन वह in pass. or सधर् or गम् or या
 or पल्, गजयाहनेन पल् or वज्ज. —(Be borne on a fluid, &c.)
 वह in pass., मु (c. 1. अयते, झोह).
 (c. 1. सथने) सथने सारुह (c. 1. रोहति-रोह्)

RIDE, s. अश्वेन गमनं or चलनं, अश्वेन विहारं, अश्वारोहणं; 'to take a ride,' अश्वेन विहारं कृ or पिह, अश्वेन भ्रमणं कृ or परिभ्रमणं कृ.

see HORSE-MAN.—(In general) खारिद मनु, खारिद मनु.
RIDGE, *s.* (Of a mountain) ऋटकः—कं, कूटं, दन्तः, उच्छ्रयः.—(Of
earth, a mound) सेतुः *m.*, पिखलः, पिखिलः, धरणः, खालिः
—(Back, top) पाठं, शयं.

RIDICULE, s. उपहासः, परिहासः, अपहासः, प्रहासः, प्रहसनं,
उपहसनं, उपहासितं, उपहसनीयता, पिहितं, हसनं, हास्यं, हासिना,
उपहासः, अपहासः, उपहासः, उत्साहनं, उत्साहः-यनं.

80

अभिमि, अवधिप, चाधिप. See To DERIDE.
 RIDICULED, *p. p.* उपहसितः-ता-तं, अवहसितः &c., चाधिपः-ता-तं.
 RIDICULOUS, *a.* उपहास्यः-स्या-स्यं, अवहास्यः &c., परिहास्यः &c.,
 हास्यः &c., हास्यजनकः-क्ता-क्तं, हासजनकः, हासकरः-र-रं,
 हास्योत्पादकः &c., हासोत्पादकः &c., उपहासयोग्यः-या-यं, उपहा-
 साहः-ह-हं, उपहासविषयः-या-यं, हास्यास्पदः-दा-दं, तपः-तपा-तपं.
 RIDICULOUSLY, *adv.* हास्याप्रकारेण, उपहास्यप्रकारेण, उपहास्यं.
 RIDICULOUSNESS, *s.* उपहास्यता, उपहास्यता, परिहास्यता, हास्यत्वं.
 RIDING, *s.* अश्वारोहणं, हयारोहः, अश्वारोहणविद्या, अश्वविद्या.
 RIDING, *part.* आरोही-हिणी-हि (न्), आरुढः-दा-दं, आरुह in
 comp., रोहक in comp., आश्रयी &c.; 'riding on a horse,'
 अश्वारोही &c.; 'on an elephant,' गजाारुढः &c.; 'on the back
 of a peacock,' मयूरपुष्पाारुढः &c., मयूरपुष्पाश्रयी &c.
 RIDING-SCHOOL, *s.* अश्वारोहणशाला, अश्वशिक्षाशाला, हयशिक्षाशाला.
 RIFE, *a.* प्रसिद्धः-द्धा-द्धं, प्रचलः-ला-लं. See PREVALENT.
 RIFENESS, *s.* प्रसिद्धता, प्रसिद्धिः *f.*, ग्राह्यत्वं. See PREVALENCE.
 RIFF-RAFF, *s.* खलाः *m. pl.*, पृथग्जनाः, अप्रमत्तः &c. See RABBLE.
 TO RIFLE, *v. a.* द (c. l. हरति, हर्तुं), अपद, अभिद. See To ROB.
 RIFLE, *s.* (Kind of gun) सीतारूपेण सुपिरीकृता गुलिकाप्रक्षेपणी.
 RIFT, *s.* चिद्रं, भित्तिः *f.*, भङ्गः. See CLEFT, FISSURE.
 TO RIFT, *v. a.* भिद्, विभिद्, चिद्. See To CLEAVE, SPLIT.
 TO RIG, *v. a.* सज्जोक्त, सज्ज (c. l. सज्जति-ज्जातुं), ससज्जं-ज्जां कृ.—
 (A ship) नावं समुद्रयानार्थं वातयसनादिना सज्जोक्त or समायुज्. See
 To EQUIP.
 RIG, RIGGING, *s.* सज्जा, सज्जनं-ना, नौकासज्जा-ज्जनं, वातयसनादि-
 सज्जा, रज्जादिसज्जनं, यसनरज्जादि, यसनं, परिच्छदः.
 RIGGED, *p. p.* सज्जीकृतः-ता-तं, सज्जितः &c., यसनरज्जादियुक्तः &c.
 RIGHT, *a.* (Just, fit, proper) युक्तः-क्ता-क्तं, उपयुक्तः &c., यथायुक्तः
 &c., यथायोग्यः-या-यं, सम्यक् समीची सम्यक्, समग्रतः-सा-सं,
 योग्यः &c., न्यायः-या-यं, उचितः-ता-तं, यथोचितः &c., समी-
 चीनः-ना-नं, यथापेक्षः-या-यं, यापार्थिकः-को-कं, समुचितः &c.,
 साधुः-पु-ध्वी-पु, लभ्यः-भ्या-भ्यं, see PROPER.—(True, correct)
 चतः-ता-तं, सत्यः-ता-तं, तथ्यः-या-यं, सचितपः-पा-पं, यथापेक्षः
 &c., गुह्यः-द्धा-द्धं.—(Straight) सरलः-ला-लं, चतुः-चु-
 सज्जिदः-द्धा-द्धं; 'a right line,' सरलरेखा.—(Not left) दक्षिणः-
 -या-यं, अपसम्यः-या-यं, अपसम्यः &c., यामेतरः-रा-रं; 'right
 and left,' सव्यापसम्यः-या-यं; 'to the right,' प्रदक्षिणः-या-
 -यं; 'winding to the right,' दक्षिणवर्ती-वर्तिनी-वर्ति (न्); 'the
 right side,' see RIGHT, *s.*; 'the right hand,' दक्षिणपाणिः *m.*,
 अग्रपाणिः *m.*, अग्रहस्तः, अग्रकरः; 'being on the right hand,'
 दक्षिणस्थः-स्या-स्यं; 'right ascension, in astronomy,' विपुलांशः.
 RIGHT, *s.* (Justice, propriety) धर्मः, न्यायः, नीतिः *f.*, न्याय्यत्वं-ता,
 न्यायिता, न्यायता, युक्तिः *f.*, युक्तता, योग्यता, उपयुक्तता, उपयोगिता,
 यथायोग्यता, यथापेक्षता, यापार्थ्यं, सामग्रस्यं, सम्यक्, औचित्यं, उचितत्वं,
 ममभ्रमं, 'right and wrong,' धर्माधर्मं, युक्तयुक्तं, न्यायान्यायं, हि-
 ताहितं.—(Correctness) सत्यता, सत्यं, चतुः, सचितपं. नमग्रसं, शुद्धता.
 —(Just claim, title) अधिकारः-रित्वं, स्वत्वं, स्वाध-र्यं, सत्ता; 'to
 have a right,' अर्ह (c. l. अर्हति-हर्तुं); 'a woman has no
 right to independence,' स्त्री न स्वातन्त्र्यम् अर्हति.—(The right
 side, not the left) दक्षिणं, अपसम्यं, अपसम्यं, यामेतरं, दक्षिणदिक् *f.*
 (श), दक्षिणपार्श्वः, दक्षिणार्धः; 'right and left,' सव्यापसम्यः; 'upon

the right side,' दक्षिणस्थः-स्या-स्यं; 'on the right,' दक्षिण-
 पार्श्वः, दक्षिणतः, दक्षिणेन.—(One's own right) स्वाधिकारः, स्वस्वत्वं,
 'to set to rights,' see To RIGHT, *v. a.*
 RIGHT, *adv.* (Justly) युक्तं, यथायुक्तं, यथापेक्षं, यथोचितं, यथान्यायं,
 धर्मतः, न्यायतः, समग्रसं, सम्यक्, यथापेक्षं, स्वाने.—(Truly) सत्यं,
 चतुः, अग्रसा, अपेक्षतः, यथापेक्षतः.—(In a straight line) सरलं, चतुः,
 सज्जिदं, चतुः.—(To a great degree) तु or चति prefixed.
 RIGHT, *interj.* साधु, भद्रं, युक्तं, स्वस्ति, वादं.
 TO RIGHT, *v. a.* (Restore to a right position, set to rights)
 सुस्य (nom. सुस्यति-यितुं), सुस्यं-स्यां कृ, स्वस्य (nom. स्वस्यति-
 यितुं), स्वस्यं-स्यां कृ, see To RESTORE, *v. a.*—(Do justice to)
 न्यायं कृ.
 TO RIGHT, *v. n.* (Become right) सुस्यः-स्या-स्यं भू, स्वस्यः-स्या-
 -स्यं भू.—(Become erect) चतुः-चु-चु भू, चतुर्भू.
 RIGHT-ANGLE, *s.* समकोणः, समलक्षः, समलक्षकोणः, समलक्षद्विभुजः.
 RIGHTEOUS, *a.* धार्मिकः-को-कं, न्यायाचारः-रा-रं, न्यायाचारी-रिणी
 &c., न्यायपरः-रा-रं, पुण्यः-स्या-स्यं, साधुः-पु-ध्वी-पु, धर्मवर्ती
 &c. See JUST.
 RIGHTEOUSLY, *adv.* धर्मतः, न्यायतः, धर्मानुसारेण. See JUSTLY.
 RIGHTEOUSNESS, *s.* धर्मः, धर्मता, धार्मिकता-त्वं, न्यायः, न्यायता,
 न्यायिता, साधुता-त्वं, पुण्यता, गुणिता. See JUSTICE.
 RIGHTFUL, *a.* (Having a just title) अधिकारी-रिणी-रि (न्), अधि-
 कारवान्-वती-वत् (न्), साधिकार-रा-रं, सत्ताधिकारी &c.—
 (Agreeable to justice), see JUST.
 RIGHTFULLY, *adv.* अधिकारेण, अधिकारतः, साधिकारं. See JUSTLY.
 RIGHTFULNESS, *s.* अधिकारिता, अधिकारयत्वं, साधिकारत्वं, see JUSTICE.
 RIGHT-HAND, *s.* दक्षिणपाणिः *m.*, दक्षिणहस्तः, दक्षिणकरः, अग्रहस्तः,
 see RIGHT, *a.*
 RIGHT-HANDED, *a.* दक्षिणहस्तसेवी-विनी-वि (न्), दक्षिणसाची &c.
 RIGHTLY, *adv.* युक्तं, सम्यक्, धर्मतः, धर्मेण, न्यायतः, यथान्यायं, यथा-
 योग्यं, यथाधर्मं, यथापेक्षं, यथोचितं, समग्रसं, स्वाने, see JUSTLY, FITLY.
 —(Truly) सत्यं, चतुः, अग्रसा, यथापेक्षं-पेक्षतः, see TRULY.
 RIGHTNESS, *s.* यथापेक्षता, यापार्थ्यं, सत्यता, सामग्रस्यं, सम्यक्, शुद्धता.
 RIGID, *a.* (Stiff, not pliant) दृढः-दा-दं, स्तम्भः-भा-भं, स्तम्भीकृतः
 -ता-तं, यनः-ना-नं, कठिनः-ता-तं, स्तिमितः-ता-तं, अशिथिलः-ला-
 -लं, अमृदुः-दु-द्धो-दु.—(Strict severe) कठोरः-रा-रं, कर्कशः-
 -शा-शं, उग्रः-या-यं, नियतः-ता-तं, सूक्ष्मः-क्षा-क्षं, सूक्ष्मदर्शी &c.
 RIGIDITY, RIGIDNESS, *s.* दृढता, स्तम्भता, यनता, कठिनता, काठिन्यं,
 दार्ढ्यं, कठोरता, कर्कशता, कर्कश्यं, उग्रता-त्वं, अशिथिलता, अशीथित्वं;
 'of the eye-lids,' पल्लवपन्थः.
 RIGIDLY, *adv.* दृढं, मुदृढं, स्तम्भं, स्तम्भतया, स्तम्भत्वेन, सकारित्वं, सदादं,
 सकार्कश्यं, कठोरं, कठिनं, अशिथिलं.
 RIGMAROLE, *s.* अनर्थककथा, निरर्थककथा, अससद्धार्षका दीर्घकथा.
 RIGOR, *s.* (Stiffness) दृढता, कठिनता, कठोरता, काठिन्यं, see Ri-
 GIDITY.—(Severity) उग्रता, उग्रदण्डता-त्वं, कठोरता, कर्कशता, निष्ठु-
 रता, नेत्र्यं.—(Intensity) see the word.
 RIGOROUS, *a.* (Severe) उग्रदण्डः-यदा-यदं, उग्रः-या-यं, उग्रदण्डः
 &c., कठोरः-रा-रं, निष्ठुरः-रा-रं, कठिनः-ना-नं, क्रूरः &c.,
 कर्कशः-शा-शं.—(Exact) सूक्ष्मः-क्षा-क्षं. See STRICT.
 RIGOROUSLY, *adv.* उग्रत्वेन, उग्रं, उग्रदण्डेन, कठोरं, निष्ठुरं, नेत्र्येण.
 RILL, *s.* अत्यनदी, धुवनदी, अल्पसरित् *f.*, सूक्ष्मसरित्, धुवनसरित् *f.*

RIS

[illegible]

rose,' सर्वे मृता उदतिष्ठन्.—(To heaven) स्वर्गोरोहणं कृ.—(Be promoted) प्रतिपन्नं or पदवृद्धिं प्राप्, श्रेष्ठपदे or उत्कृष्टपदे नियुक्तः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.

RISE, *s.* (Getting up) उत्थानं, समुत्थानं, उत्थितिः *f.*—(Moving upwards, ascent) ऊर्ध्वगमनं, ऊर्ध्वगतिः *f.*, उन्नमः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RISEN, *p. p.* उत्थितः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RISIBILITY, *s.* हसनशीलता, हसनशक्तिः *f.*, हसनेच्छा, हसनसामर्थ्यं.

RISIBLE, *a.* हसनशीलः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RISING, *s.* (Getting up) उत्थानं, समुत्थानं, उत्थितिः *f.*, समुत्थितिः *f.*, अभ्युत्थानं; 'from a seat,' आसनादुत्थानं; 'from bed,' शयनादुत्थानं; 'rising to receive a visitor,' प्रभुत्थानं, प्रभुद्वारा—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Ascent, going upwards) उदयः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RISING, *part.* उदयि—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Ascent, going upwards) उदयः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RISING-GROUND, *s.* उन्नतभूभागः, उन्नतभूमिभागः, उच्चभूभागः, उच्चस्थानं.

RISK, *s.* संशयः, शङ्का, सन्देहः, विकल्पः, भयं, भयहेतुः *m.*, सङ्कटं; 'of life,' जीवितसंशयः, *see* JEOPARDY, PERIL, DANGER.

To risk, *v. a.* संशयस्वं—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RISKED, *p. p.* संशयितः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RITE, *s.* (Religious observance) क्रिया, विधिः *m.*, विधानं, कर्म *n.* (नृ), देवकर्म *n.*, देवकर्म *n.*, देवक्रिया, देवक्रिया, देवकार्यं, देवकार्यं, संस्कारः, नियमः, रीतिः *f.*, कल्पः, संविधानं, आचारः, आचरणं, शास्त्र-विधानं, शास्त्रविधिः *m.*, शास्त्रकर्म *n.*, शास्त्रोक्तकर्म *n.*, शास्त्रविधानं, शास्त्रविधिः *m.*, अनुष्ठानं, व्रतं, यमः, नियमः; 'marriage rite,' विवाहविधिः *m.*, *see* MARRIAGE; 'funeral rite,' उत्तरक्रिया, अन्त्यक्रिया, अन्त्यक्रिया, मृतशरीरसत्कर्म *n.* (नृ), *see* OBSEQUIES, FUNERAL; 'rite of investiture with the sacrificial thread,' उपनयनं, *see* INVESTITURE; 'rite of oblation to the manes,' पितृकर्म *n.*, पितृक्रिया, *see* MANES. The following are the sanskāras, or rites purificatory of the bodies of the three classes in this life, and qualifying them for the next, explained in Manu Bk. 2. 27 *et seq.*: 1. Sacrifice on conception, गर्भाधानं. 2. On the quickening of the fetus, पुंसवचनं. 3. A rite consisting of partition and arrangement of

the hair of the mother in the fourth, sixth, or eighth month of gestation, सीमनोन्नयनं. 4. Giving the new-born infant honey and clarified butter out of a golden spoon, before separating the navel-string, जातकर्म *n.* 5. Naming the child on the tenth or twelfth day after birth, नामकर्म *n.* or नामकरणं. 6. Carrying the child out to see the sun in the fourth month after birth, निष्क्रमणं. 7. Feeding the child with boiled rice in the sixth month after birth, or on the cutting of the first tooth, चन्द्रमाशनं. 8. Tonsure, or shaving the head all but one lock, in the first or third year after birth, चूडाकर्म *n.* or चूडाकरणं or चूडाकायं. 9. Investiture with a peculiar thread or cord, called the sacrificial thread, worn over the left shoulder and under the right, performed on youths of the three classes at ages varying from eight to sixteen, from eleven to twenty-two, and from twelve to twenty-four, respectively, उपनयनं. 10. Cutting off the hair entirely, performed on Brahmins at sixteen on Kshatriyas at twenty-two, and on Vaiśyas at twenty-four years of age, केशान्तः. 11. Ceremony performed by youths of the first class on returning from the house of their preceptor to that of their natural parents, समावर्तनं. 12. Marriage, in the thirty-sixth or eighteenth year, विवाहः.—(Inauspicious rite) अशुभकर्म *n.* (नृ), अशुभकार्यं; 'rites and ceremonies,' आचारविचारः *m. pl.*; 'performing a rite,' क्रियानुष्ठानं; 'mode of performing a rite,' क्रियाविधिः *m.*, प्रयोगः.

RITUAL, *a.* (Pertaining to rites, consisting of them) वैधिकः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RITUALIST, *s.* क्रियाविधिज्ञः, संस्कारशास्त्रज्ञः, क्रियावान् *m.* (नृ).

RIVAL, *s.* स्पर्धी *m.* (नृ), प्रतिस्पर्धी *m.*, प्रतियोगी *m.* (नृ), प्रतिपक्षः, सपत्नः, विजिगीषुः *m.*, जिगीषुः *m.*, *see* RIVAL, *a.*; 'a kingdom without a rival,' असपत्नं राज्यं; 'a rival wife,' सपत्नी.

RIVAL, *a.* स्पर्धी—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

To rival, *v. a.* स्पर्धते—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RIVALING, *part.* स्पर्धि—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(As the sea) क्षुब्धः—**रिक्ता**—**रिक्तं** भू.—(Origin, production) उत्पत्तिः *f.*, उद्भवः, उद्गमः, सम्भवः, प्रभवः, प्रवृत्तिः *f.*, मूलं, आरम्भः, आगमः, उपक्रमः, उपस्थितिः *f.*, उपस्थानं.—(Promotion) पदवृद्धिः *f.*, प्रतिपत्तिः *f.*—(Increase) वृद्धिः *f.*, प्रवृद्धिः *f.*, वर्धनं.—(To give rise to) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), समुत्पद्, जन् (c. 10. जनयति -यितुं).

RIV

RIVALRY, *s.* स्पर्धा or स्वर्द्धा, प्रतिस्पर्धा, सास्पर्धा, निगोपा, विनिगोपा, प्रतियोगिता-न्, प्रतिपक्षता-न्, सापान्, सपलान्, संपर्कः, परस्परसंपर्कः, पराभिभवेच्छा, परस्परभिभवेच्छा, परस्परभिभवनाय उद्योगः, परजयेच्छा, परस्परजयेच्छा, एकापेक्षितः, एकापेक्षा, एकापेक्षाय परस्पर-द्योगः, एकापेक्षितः *f.*, एकापेक्षितः *f.*, एकापेक्षितः *f.*

RIVER, *s.* विदीर्घः-र्षी-र्षी, विदारितः-ता-तं, चितः-चा-चं, विभिन्नः &c.

RIVER, *s.* नदी, सरित् *f.*, सिन्धुः *f.*, सपगा, निसगा, सोतस् *m.*, कुल्या, 'सोतोवहा, प्रोतोवहा, सोतस्वती, सोतस्विनी, परस्विनी, सपनी, द्रुपती, समुद्रगा, जलधिगा, सागरागिनी, तरङ्गिणी, तटिनी, शैथिलिनी, हृदिनी, हादिनी, पथिनी, रोषोवहा, रोषोवहा, समुद्रपिता, समुद्रकाणा, कूलवती, कूलकपा, धुनी, पेना, जसालिनी, ह्योपयती, निर्वृत्तिनी, उद्यः, नदः. This last is applied only to a river of which the personification is male, as the Indus सिन्धुः, Brahma-putra ब्रह्मपुत्रः, Sona शोणः, हिरण्यपादुः; 'bed of a river,' नदीपात्रं, नदीमायः; 'bank of a river,' नदीतीरं, नदीकूलं; 'current,' नदीवेगः, नदीरफः, नदीवेला; 'water of a river,' सरिजलं; 'source,' सन्निभुः; 'mouth,' सिन्धुसङ्गमः, सम्भेदः; 'watered by rivers,' नदीमातृकः-का-कं, जलमातृकः &c.; 'one who knows the course of rivers,' नदीज्ञः; 'bathing in a river,' नदीष्णः-ष्णा-ष्णं; 'the bend of a river,' नदीव्यूहः; 'relating to a river,' नदीयः-यी-यं-(River of heaven), स्वर्दी, सुर-नदी, see GANGES, MILKY-WAY.

RIVET, *s.* कीलः-लकः, लोहकीलकः, मूलकीलकः, शलाका.

To RIVET, *v. a.* (Fasten with a rivet) कील (c. 10. कीलयति-यितुं), कीलकेन पन्थ (c. 9. चमति, यद्गुं), कालकपटं-डां कृ- (Fix or fasten firmly) दृढं पन्थ, दृढीकृतः; 'to rivet the attention,' चित्तभिनिवेशं कृ or जन्, चित्तनिविष्टचित्तं-त्तां कृ.

RIVETED, *p. p.* कीलकपटः-डा-दं, कीलितः-ता-तं, दृढीकृतः-ता-तं; 'having the attention riveted,' चित्तनिविष्टचित्तः-त्ता-तं; 'by sound,' नादलुम् &c.

RIVULET, *s.* सत्यनदी, शुद्धनदी, सत्यसरित् *f.*, शुद्धसरित् *f.*, सत्याम्बस् *m.*, सत्यसोतस् *m.*, शुद्धसोतस् *m.*, कुसरित् *f.*

ROAD, *s.* मार्गः, पथः, पन्थाः *m.* (पथिन्), अद्या *m.* (न्), वर्त्त *m.* (न्), वर्त्तमिन्-नी *f.*, जयनं, पथनं-नी, यथेति *f.*, सरणिः-खी *f.*, मृतिः *f.*, यद्विः-पी, पथतिः-ती *f.*, पथा, पथा *m.* (न्), पथः, उपनिष्ठाणं, सचरः, एकपदी, एकपादः, तेरः, वीथिः *f.*, शरणिः *f.*, माचः, माठः, माटवः, प्रपाथः, पित्तलं, सुल्लमः; 'public road, high road,' राज-मार्गः, राजपथः, महापथः, महापत्तं *m.*; 'a good road,' सुपथः, सुपन्थाः *m.*, पतिपन्थाः *m.*, सत्यपथः, सन्तर्गः; 'a bad road,' कुपथः, कुमार्गः, कापथः, विपथः, कदम्बा *m.* (न्), दुरध्वः, व्यध्वः; 'a wrong road,' विमार्गः, उन्मार्गः, विपथः, उतपथः; 'unbeaten road,' सद्युण-मार्गः; 'a common road,' प्रचारः; 'difficult road,' दुर्गः, दुर्गमार्गः, दुर्गसचरः, दुर्गमपत्तं *m.*, कान्ताद-रः; 'long and lonesome road,' मान्तरः, शून्यमार्गः; 'place where four roads meet,' चतुष्पथं, शृङ्गाटं-टकं; 'where three roads meet,' त्रिकं; 'the want of a road,' अपथं, जपन्थाः *m.*; 'road-side,' मार्गपार्श्वः; 'on the road-side,' मार्गपार्श्वः; 'on the road,' पथि, मार्गमध्ये, सध्वनि, सध्वमये.

To ROAM, *v. m.*, भ्रम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिषु), परिभ्रम्, अद् (c. 1. अटति-ने-दिषु), पयद्, पिचद् (c. 1. -चरति-रिषु), संचर, इतस्ततो भ्रम् or चर् or विद् (c. 1. -हरति-रिषु), गाह् (c. 1. गाहते-रिषु), भ्रमं कृ, परिभ्रमं कृ, विहारं कृ; 'as a mendicant,' परिभ्रज्, व्रज्.

ROB

ROAMING, *s.* भ्रमणं, परिभ्रमणं, इतस्ततो भ्रमणं, नानादिभ्रमणं, विहारः, विहरणं, अटनं, पयटनं, अटाट्या; 'as of a religious mendicant,' व्रज्या, परिव्रज्या, व्रजनं, व्रजितं.

ROAMING, *part.* भ्राम्यन्-भ्रमन्ती-भ्रम्यत् (न्), भ्रमन् &c., परिभ्रमन्, भ्रमणकारी-रिषी-रि (न्), अटमानः-ना-नं, विहारो &c., परिव्रजनं &c., व्रज्यावान्-वती, वत् (न्).

ROAN, *a.* (Horse) शुक्लपित्तुपिचिती नीलवर्णाश्वाः or इयामवर्णाश्वाः.

To ROAR, *v. n.* (Make a loud continued sound) गर्ज् (c. 1. गर्जति-जितुं), परिगर्ज्, नद् (c. 1. नदति-दिषु), विनद्, रु (c. 2. रीति, रविषु), पिरु, संरु, रन्, वाश, रद्, गज्, हम्भ (nom. हम्भायते-यितुं), हुक्क, हुक्क, हुक्कारं कृ, अनुहुक्क, गर्जनं कृ- (Cry out, bawl) नद् (c. 1. नदति-दिषु), विनद्, प्रणद्, उक्कृषु (c. 1. -क्रोशति-क्रोषु), विकृषु, प्रकृषु, चित्कारं कृ, चीत्कारं कृ, चीत् शब्दं कृ, पुप्, प्रखिड् (c. 1. खिडति-दिषु), नादं कृ; 'from pain,' चात्तनादं कृ.

ROAR, *ROARING*, *s.* (Loud continued sound) गर्जनं-ना, गर्जितं, परिगर्जनं, नदं, नदितं, रावः, विरावः, दीर्घध्वनिः *m.*, दीर्घरावः, दीर्घरुतं, दीर्घनिषीपः, रासः, हम्भा, हम्भारावः, धनध्वनिः *m.*, गम्भी-रशब्दः, गम्भीरध्वनिः *m.*, हुक्कारः, हुक्कतं, हुक्कतिः *f.*, सूत्कारः, चुष्कारः, पथेरितं- (Crying out) नादः, उक्कृषः, चित्कारः, चीत्कारः, पोपः, निषीपः, उक्कोपः, उक्कोषं, विकृषं, खेडितं, प्रखेडितं- (Of a lion) सिंहनादः-दकः, सिंहध्वनिः *m.*, सिंहनदः-दं- (Of the clouds) नेपनिषीपः, धनध्वनिः *m.*, मेघनादः, मेघगर्जनं, धनशब्दः, धनसन्- (Of the sea) समुद्रनादः, महाव्यसनः.

ROARING, *part.* गर्जन्-जैनी-जैत् (न्), गर्जनकारी-रिषी-रि (न्), नदन् &c., विनदन् &c., नदी &c., नदमानः-ना-नं, नादी &c., रावी-रिषी &c.; 'like a lion,' सिंहनदी &c., सिंहनादी &c.

To ROAST, *v. a.* भज् (c. 1. भजति-ने, भृं, भृषु), भृज् (c. 1. भजते-जितुं), पच् (c. 1. पचति, पक्वुं); 'on a spit,' शूले जारोप्य or समा-रोप्य पच्, शूलाकृ, भटिकृ, भटिचं-त्रां कृ, शूलाकृत्य पच् or संस्कृ or सिद्धीकृ- (Heat) तप्, दह्.

ROASTED, *ROAST*, *a.* भृष्टः-ष्टा-ष्टं, भटः &c., भजितः-ता-तं, पाचितः-ता-तं, परिपाचितः &c., सङ्कारपरिपाचितः &c.; 'on a spit,' शूलाकृतः-ता-तं, शूल्-त्वा-ल्यं, भटिचः-त्रा-त्रं; 'roast meat,' शूलिकं, शूल्यं, शूल्यमांसं, भटिचं.

ROASTING, *s.* भर्जनं, पाचनं, सङ्कारपरिपाचनं, शूलाकरणं.

To ROB, *v. a.* धनद्रव्यादि द् (c. 1. हरति, हर्षुं) or अपहृ or अभिहृ, चुर (c. 10. चोरयति-यितुं), स्तेन् (c. 10. स्तेनयति-यितुं), मुप् (c. 9. मुष्णाति, मोषितुं), परिमुप्, प्रमुप्, लुण्, -लुण्, कल्, लुप्, विलुप्. See *To STEAL*, *PLUNDER*.

ROBBED, *p. p.* दूतधनः-ना-नं, दूतद्रव्यः-व्या-व्यं, अपहृतद्रव्यः &c., दूतस्वः-स्वा-स्वं, लुण्णितः-ता-तं, मुषितः-ता-तं, अपहारितः &c.

ROBBER, *s.* चोरः, प्रसलचोरः, दस्युः *m.*, धनहारी *m.* (न्) धनहर्ता *m.* (न्), अपहारकः, अपहारी *m.* (न्), अभिहर्ता *m.*, परस्वापहारी *m.*, धनहरः, स्तेनः, साहसिकः, तस्करः, लुण्ठाकः, स्तेयकृत् *m.*, स्तेयकारी *m.*, परास्वद्धी *m.*, रजनीपरः, निशाचरः, मोषकः, परिमोषी *m.*, माचलः, यटापीकः, प्रतिरोधी *m.* (न्), प्रतिरोधकः.

ROBBERY, *s.* चौर्यं, स्तेयं, चौरिका, चौरत्वं, स्तेयं, अपहारः, धनापहारः-रणं, अपहरणं, अपहारणं, धनापहरणं, अभिहारः, अभ्याहारः, धना-भिहारः, अभिग्रहणं, हरणं, धनहरणं, परस्वहरणं, परस्वापहरणं, लुण्ठनं, लुण्ठनं, मोषणं, मुष्टं, तास्कर्यं, साहसं.

ROB, *s.* पसनं, मानवसनं, वस्त्रं, मानवस्त्रं, मानपरिच्छदः, मानसूचकवस्त्रं.

सभावस्त्वं, सभावसनं, उक्तृष्टस्त्वं, राजकीयस्त्वं, राजवस्त्वं, राजवसनं.
To ROBE, v. a. or n. वसनं or वस्त्रं परिधा, मानवस्त्रं परिधा. See
To DRESS.

ROBED, p. p. सुवस्त्रवेष्टितः -ता -तं, मानवस्त्रवेष्टितः &c., सवसनः -ना -नं.
ROBUST, a. दृढाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, दृढशरीरः -रा -रं, मांसलः -ला -लं, वज्रदेहः
-हा -हं, दृढदेहः &c., व्यूहोरस्कः -स्का -स्कं, पृथुशरीरः -रा -रं, उरसान्
-स्तो -स्त (तृ), उरसिलः -ला -लं, बलवान् &c., महाबाहुः &c.,
see LUSTY; 'to be robust,' उरस् (nom. उरस्यति).

ROBUSTLY, adv. मांसलवत्, बलवत्, महाबलेन, सद्योयं, सत्तत्त्वं, सचलं.
ROBUSTNESS, s. दृढाङ्गता, मांसलता-त्वं, शरीरदृढता, वीर्यं. See LUSTINESS.

ROCK, s. शिला, स्थूलपापाणः, स्थूलप्रस्तरः, स्थूलपलः, वृहत्पलः, वृहत्पा-
पाणः, वृहदश्मा m. (नृ), स्थूलद्रुपद् f., पापाणः, अश्मा m. (नृ),
प्रस्तरः, द्रुपद् f., उपलः, यावा m. (नृ), शैलः, अलपूलः, निम्बलाङ्गः,
काठः, कूपकः, कृपिका, पारास्कः, परास्कः, पारटीडः; 'a rock
fallen from a height,' गडशैलः; 'hard as a rock,' शिलापनः
-ना -नं, शिलादृढः -टा -टं, शैलसारः -रा -रं.

To ROCK, v. a. इतस्ततोः प्रचल् (c. 10. -चालयति -यितुं) or संचल् or
विचल् or चल्, आन्दोलनं कृ, आन्दोल (c. 10. आन्दोलयति -यितुं).

To ROCK, v. n. इतस्ततोः विचल् (c. 1. -चलति -लितुं) or प्रचल्, दोल.
See To REEL.

ROCKEO, p. p. इतस्ततोः विचालितः -ता -तं or संचालितः &c., प्रचला-
यितः &c.

ROCKET, s. अग्निवायः, रूध्रपः, भुशुङ्गी, शतमी, तारा.

ROCKING, part. or a. दोलायमानः -ना -नं, इतस्ततोः विचलमानः -ना -नं.

ROCK-SALT, s. सिन्धुलवणं, सिन्धुजं, सिन्धुद्रव्यं, सिन्धुगन्धजं, सिन्धुपलं,
सिन्धुजन्म n. (नृ), सितशिवं.

ROCKY, a. शैलः -लो -लं, शिलेयः -यो -यं, शिलामयः -यो -यं, शैलमयः
&c., शिलापृष्णः -ष्णा -ष्णं, शिलावान् -वती -वत् (तृ), अश्मरः -रा -रं,
अश्ममयः &c., आश्मनः -नी -नं, दार्पदः -दी -दं, औपलः -लो -लं,
प्रस्तरमयः &c., उपलपृष्णः &c.

ROD, s. दण्डः, वेष्टः, यष्टिः m. f., वेष्टुः m., वेष्टुदलं, शलाका, शस्त्रं;
'metallic rod,' लोहदण्डः, लोहयष्टिः m. f.—(For punishing)
दण्डः, ताडनी, वेष्टुः m., वेष्टुदलं.

ROOMONTADE, s. गर्वितवान्, दाम्भिकवाक्यं, शून्यकथा. See RANT.

ROE, s. (Female deer) हरिणी, मृगी, मृगवधूः f.—(Of fish) नीनारु.

ROGUE, s. धूर्तः, कितवः, वन्दकः, प्रवन्दकः, कूटकः, कूटकारः, शठः,
प्रतारकः, तस्करः, कुहकः, कपटिकः, चित्ररः, कैरवः, चाटः, शोडः,
स्यगः, शङ्खरीकः, पिशुनः.

ROGUERY, ROGUISHNESS, s. धूर्तता, कैतव्यं, कूटता, तस्करता, तस्करविद्या,
तास्कर्यं, शठता, शान्धं, वन्दनं, कपटः, वन्दनता, पेशुन्यं, पेशुनं, दण्डानिनं.

ROGUISH, a. धूर्तः -त्ता -तं, शठः -ठा -ठं, कितवः &c. See KNAVISH.

To ROLL, v. a. (Cause to turn or revolve) लुट् (c. 10. लोटयति -यितुं),
प्रलुट्, आवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), व्यावृत्, अनुवृत्, विवृत्, भृत्
(c. 10. भ्रमयति -यितुं), संभृत् (c. 10. -सारयति -यितुं), सृ, संचल्
(c. 10. -चालयति -यितुं), घूर्ण (c. 10. घूर्णयति -यितुं), परिघूर्ण; 'he
rolls the wheel along the ground,' चक्रम् अनुवर्त्तयति भूमी;
'to roll back,' पश्चाद् अनुवृत्, पश्चाद् वृत्, व्यावृत्, पश्चात् संभृत्;
'to roll away,' अपवृत्, अपभृत्, समपभृत्.—(Roll up into a ball)
गुटिनीक, गुलिनीक, गोलीक, पिङ्गीक, वर्त्तलीक, लुङ्गीक.—(Wrap
around) अवगुह (c. 10. -गुहयति -यितुं), परिवेष्ट.

To ROLL, v. n. (Turn round) लुट् (c. 6. लुटति -लितुं), प्रलुट्, परि-

लुट्, लुट् (c. 1. लोटति -लितुं), लुट्, लुट्, आवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं),
विवृत्, व्यावृत्, परिवृत्, विपरिवृत्, उपावृत्, परावृत्, सम्परिवृत्, भृत्
(c. 1. भ्रमति -भ्रितुं), परिभृत्, घूर्ण (c. 1. घूर्णति -ने -र्णितुं), विघूर्ण,
व्याघूर्ण, परिघूर्ण, लुटनं कृ; 'the dog rolled at his master's
feet,' कुक्कुरः स्वामिचरणयोर् लुलोठ; 'he rolls on the ground,'
भूमी परावर्त्तते or लुटनं करोति.—(Roll about, toss about) इत-
स्ततोः विचल् (c. 1. -चलति -लितुं) or प्रचल्, इतस्ततोः लुट् or लुट्,
दोल (nom. दोलायते), घूर्ण; 'one who rolls about in sleep,'
प्रचलायितः, घूर्णितः; 'one whose eyes roll about,' प्रचलित-
नयनः, लोलायिः.—(Roll on) अतिवृत्; 'time rolls on,' अति-
वर्त्तते कालः.—(A horse that rolls itself on the ground) उपा-
वृत्तः, लुटितः.

ROLL, s. (Act of rolling) लुटनं.—(A mass made round, thing
rolled up) वर्त्तुलः, मोलकः, पिण्डः, गुटिका, दीर्घमोलकः; 'a roll
of cotton,' नूलाली.—(Round loaf) उदरेस्कः, संपावः.—(List)
नामावलिः -ली f., see LIST.

ROLLEO, p. p. लुटितः -ता -तं, लोटितः &c., प्रलोटितः &c., आर्वर्त्तितः
-ता -तं, विवर्त्तितः &c., अनुवर्त्तितः &c.; 'rolled back,' व्यावृत्तः
-त्ता -तं, व्यावर्त्तितः -ता -तं; 'rolled up,' वर्त्तुलीकृतः -ता -तं, पिङ्गी-
कृतः &c., लुङ्गीकृतः &c., संश्रयानः -ना -नं.

ROLLER, s. (Instrument) चक्रं, वर्त्तनयन्त्रं, वर्त्तनी, परिवर्त्तकयन्त्रं, परि-
वर्त्तनी, वर्त्तुलयन्त्रं.—(For cakes) वेष्टनं.—(Bandage) पट्टः.

ROLLING, s. लुटनं, लोटनं, लोटनं, लुङ्गनं, परिवर्त्तनं, प्रलोटनं, लुङ्गा,
लुङ्गा, लुङ्गी, आवर्त्तनं, उपावर्त्तनं, वेष्टनं, आवर्त्तनं.

ROLLING, part. लुटन् -टनी -टन् (तृ), लुङ्गन् &c., लोलमानः -ना -नं,
लोलः -ला -लं, लुटितः -ता -तं, प्रचलितः &c., प्रचलायितः -ता -तं,
इतस्ततोः विचलमानः -ना -नं; 'having a rolling eye,' लोलनयनः
-ना -नं, प्रचलितनयनः &c.; 'a river rolling gold,' कनकवा-
हिनी; 'rolling and tossing about in sleep,' प्रचलायितः -ता
-तं, घूर्णितः &c.

ROLLING-PIN, s. (For making cakes) वेष्टनं.

ROMANCE, s. अद्भुतकथा, कल्पितकथा, कूटार्थकथा, कूटार्थोपाख्यानं, अद्भु-
तकथा, असम्भवकथा, मृषावैकथा, भण्डपुराणं, नाहात्म्यं, अद्भुतरसा-
नका कथा.

To ROMANCE, v. n. अद्भुतकथां कृ or रच or लिख, अद्भुतकथोपाख्यानं कृ.

ROMANTIC, a. (Said of persons) अद्भुतप्रियः -या -यं, असम्भवप्रियः
&c., विलक्षणप्रियः &c., विचित्रप्रियः &c., लोलः -ला -लं, अद्भुतवृत्तिः
-वृत्तिः -वृत्ति, अशुक्लवृत्तिः &c., लोलवृत्तिः &c.—(Said of things)
अद्भुतरसरूपः -पा -पं, अद्भुतरसामकः -का -कं, अद्भुतः -ता -तं, विलक्षणः
-णा -यं, विचित्रः -चा -चं, वासनाकल्पितः -ता -तं, आश्चर्यकरः -रा
-रं, चित्रापहारी -रिणी &c., दृढप्राही &c., मनोहरः &c.—(Im-
probable) असम्भवः -या -वं.

ROMP, s. (Boisterous girl) प्रगल्भा, प्रचण्डा, चण्डा, अघोरा, निर्लज्जा, वि-
लासिनी, अविनीता, चण्डला, चपला, क्रोडाशीला, खेलाशीला.—(Noisy
or rude play) अविनयक्रोडा, अविनयखेला, अविनीतक्रोडा, अशिष्ट-
क्रोडा, शब्दसहितक्रोडा.

To ROMP, v. n. अविनयेन क्रोड् (c. 1. क्रोडति -ने -डितुं) or दिव् (c. 4. दी-
प्यति -ते, देवितुं), अतिशब्देन क्रोड्, महाशब्देन क्रोड् or क्रोडां कृ or खेलां कृ.

ROMPING, part. or a. अविनयक्रोडापरः -रा -रं, अविनीतः -ता -तं,
अविनयदेवी -विनी &c.

Rooo, s. No exact equivalent in Sanskrit. दण्डः is a pole

ROO

of four cubits. See the measures of length under MEASURE.
Roof, s. पटलः-लं-ला, छादनं, पाच्छादनं, छादं, चालः, कुटलं, कटनं, छदिस् *f.*;
 'the wooden frame of a roof,' यलमिः-भी *m. f.*, गोपानसी; 'the
 edge,' यलीकः-कं, नोमं, नोमं.—(Of the mouth) तालु *m.*, तालुका.
To roof, v. a. पटलेन पाच्छद् (c. 10. -छादयति -यितुं) or चायु (c. 5.
 -युचोति -यितुं -यितुं), सपटलं-लां कृ, पटल (nom. पटलयति -यितुं).
Roofed, p. p. सपटलः-ला-लं, पटलाच्छादितः-ता-तं, पटलाच्छादयः-चा-चं.
Roofless, a. पटलहीनः-ना-नं, निम्पटलः-ला-लं, निराधयः-या-यं.
Rook, s. काकजातीयः पक्षी, काकः, यावसः. See CROW.
Roomy, s. काकाध्रयः, काकालयः, काकाशयः, काकस्नानं, काकायतनं.
Room, s. (Space, compass, free course) अवकाशः, प्रसरः, अवसरः.
 धनारं, विषयः, अवसारयः; 'want of room,' चनपकाशः; 'the
 water flows out to make room for the stone,' पापापाय विषयं
 दह्या जलं यहिनीच्छति; 'room! make room!' अवसर, अवसर.—
 (Place for reception or admission of any thing) स्थानं,
 चास्वदं, पदं, भूमिः *f.*, प्रदेशः; 'room for suspicion,' शङ्कास्वदं;
 'room for fear,' भयस्थानं; 'there was no room to hold all,'
 सद्योपावसाय स्थानं नाभवत्.—(Opportunity) अवसरः, अवकाशः.—
 (Stead, lieu) स्थानं, स्थलं, भूमिः *f.*; 'in the room of,' स्थाने,
 भूमौ, स्थले.—(Apartment) शाला-लिका, चागाट-रं, कोष्ठः-गकं,
 गृहं, कक्षः, कुटी, आवासः, प्रकोष्ठः, स्थलं-ली; 'inner room,' उप-
 रोपकं, चनगृहं, गर्भगृहं, गर्भगारं, गर्भः; 'top room, upper room,'
 शिरोगृहं, चन्द्रशालिका, उपरिशाला.
Roominess, s. सावकाशत्वं, विशालता, विशालता, चसदापता, विपुलता.
Roomy, a. सावकाशः-शा-शं, चसदायः-धा-धं, विशाली-शी-शी, शि-
 विपुलः-ला-लं, विपुलः-ला-लं, विस्तृतः-ता-तं.
Roost, s. पक्षिणां वासस्थानं *m.* or निवासस्थानं *m.* or शयनस्थानं, पक्षिणां
 चालद्वयः or वासस्थानं or निवासस्थानं.
To roost, v. n. पक्षिणः तद्वशासायां or द्वाये स्वप् (c. 2. स्वपति -तुं).
 or झी (c. 2. श्यति, शयति), चषये or तद्वशासायां सप्ताथं निली (c. 4.
 -लीयते -लेतुं) or निपस् or चपिपस् or यस् or निपद् or चपस्वा
 or चापि.
Roosting, part. तद्वशासायां निलीयमानः-ना-नं, तद्वशायां-विनी-वि (नं).
Roos, s. (That part of a plant or tree which enters the earth)
 मूलं, धर्मिः *m.*, धर्मिः *m.*, नमः, धातः, पादः, चरुः-चं, पदं, वृक्षमूलं,
 वृक्षधर्मिः *m.*; 'firm roots,' दृढमूलं, परममूलं; 'having firm
 roots,' दृढमूलः-ला-लं, पदमूलः &c.; 'to the roots, by the
 roots,' चामूलं, समूलं, मूलतः; 'to pluck up by the roots,'
 उन्मूल (c. 10. -मूलयति -यितुं), समूलं or चामूलम् उत्पद्; 'from root
 to top,' चामूलशिखरं, चामूलचूर्णं; 'to take root,' मूलं वन्म्;
 'fibrous root,' शिखः, जटा; 'from a radican branch,' चप-
 रोहः; 'bulbous root,' कन्दः-न्दं; 'root-digger,' मूलोत्पादनीय *m.*
 —(Lower part of any thing) अधोभागः, अधोभागः, जाहः;
 the latter is only applied to parts of the body of animals;
 as, 'the root of the tail,' पुच्छजाहः; 'of the hair,' केशजाहः.
 —(Original, source, first cause) मूलं, योनं, योनिः *m. f.*,
 चादिः *m.*, हेतुः *m.*, मूलहेतुः *m.*, प्रथमहेतुः *m.*, निदानं, कारणं, मूल-
 कारणं, चादिकारणं, चादिहेतुः *m.*, गर्भः; 'having for its root,'
 मूल or मूलज्ञ in comp.; as, 'happiness, having its root
 in contentment,' सन्तोषमूलकं सुखं; 'strife having its root
 in avarice,' लोभमूलः कलहः.—(Root of a word, radical word)

ROT

शब्दयोनिः *f.*, प्रकृतिः *f.*; 'relation of a root to its ramifica-
 tion,' प्रकृतिविकृतिभावः.—(Of a number) मूलं.—(Of a square
 or cube) पदं, मूलं; 'square root,' वर्गमूलं, वर्गपदं; 'cube-
 root,' घनमूलं, घनपदं.
To root, v. a. (Plant deep in the earth) पदमूलं-लां कृ, दृढमूलं
 -लां कृ, दृढं रुह् in caus. (रोपयति -यितुं), दृढं निखन्, दृढरोपणं
 कृ.—(Root up) उन्मूल (c. 10. -मूलयति -यितुं), समुन्मूल, मूलार् or
 समूलम् उच्च (c. 1. -हरति -हर्तुं) or समुच्च or उत्पद् (c. 10. -पाठयति
 -यितुं) or उच्चिद् (c. 7. -चिनति -चेतुं) or व्यपरुह् in caus.
To root, v. n. मूलं वन्म् (c. 9. वप्राति, वन्तुं), पदमूलः-ला-लं भू.
Rooted, p. p. पदमूलः-ला-लं. दृढमूलः &c.; 'rooted up,' उन्मू-
 लितः-ता-तं, उच्चिमूलः-ला-लं, निकृष्टमूलः &c., उद्धृतमूलः &c.,
 उत्पादितः-ता-तं, उत्सातः &c.
Rope, s. रज्जुः *m. f.*, गुणः, सूत्रं, दाना *f.* (नं), दाम *n.* (नं), दामनी,
 वराटका, वराटः, चटाकरः, शुल्कः, पाशः, सन्धानं, शुब्धं, गलः, पवित्रकं,
 पटः-टी-टं, उद्गाहिनी, सुम्भं, पाणिसर्था, पटीगुणः; 'of a ship,'
 नौरज्जुः *m. f.*; 'of a well,' उद्गाटनं, पटीयनं; 'hainging by a
 rope,' रज्ज्वल्लो *m.* (नं).
To rope, v. n. रज्जुं वन्म्, सूत्रं वन्म्, सूत्ररूपेण विततीभू.
ROPE-DANCER, s. जलायनः, सूत्रायनः, रज्जुयायी *m.* (नं), अयकः, केलकः.
ROPE-LADDER, s. रज्जुनिर्मितसोपानं, सूत्रसोपानं, रज्जुसोपानं.
ROPE-MAKER, s. रज्जुकारः-रकः, रज्जुकारी *m.* (नं), रज्जुकृत्, गुणकारः.
ROPINESS, s. रज्जुत्वं, गुणत्वं, सूत्रयता, सूत्रपूर्णता, सान्द्रता, इयानता.
ROPY, a. रज्जुगुणकः-का-कं, इयानः-ना-नं, सूत्रमयः-यी-यं.
ROSARY, s. जपमाला, चक्षमाला, चक्षमूत्रं, जपमूत्रं, माला, मूत्रं, सरणी;
 'fingers used as a rosary,' करमाला.
ROSE, s. (The tree) जवापुष्पः, चोद्रपुष्पः, पिष्टपुष्पः, हेमपुष्पः, जवा, चपा,
 चोद्रः, उद्रः, उद्रः.—(Flower) जवा, जपा, जवापुष्पं, चोद्रपुष्पं, हेमपुष्पं.
ROSE-APPLE, s. (The tree) जसूः *f.*, जसुः *f.*, जसुकः, जसूकः; 'a large
 kind,' राजजसूः *f.*—(The fruit) जसूः *f.*, जसुः *f.*, जसुमः, जासवं, जसुफलं.
ROSE-COLORED, ROSEATE, a. पाटलः-ला-लं, पाटलवर्णः-शी-शी.
 जवापरी &c.
ROSE-WATER, s. पुष्पद्रवः, जवापुष्पद्रवः, जवापुष्पजलं.
ROSEIN, s., see RESIN.
ROSY, a. (Rose-colored) पाटलः-ला-लं, जवापरी-शी-शी.—(Formed
 like a rose, full of roses) जवारुपः-पा-पं, जवामयः-यी-यं.
To rot, v. n. गल् (c. 1. गलति -लितुं), विगल्, गलितः-ता-तं भू, वि-
 गलितः-ता-तं भू, विली (c. 4. -लीयते -लेतुं), प्रविली, धि (c. 4.
 धीयते), दुर्गन्धः-न्धा-न्धं भू.
To rot, v. a. गल् (c. 10. गलयति, गालयति -यितुं), विगल्, गलितोक्तं,
 विगलितोक्तं, विली in caus. (-लापयति -यितुं).
ROTATION, s. (Circular motion of a wheel, &c.) चावर्तः-चैतनं,
 चावृत्तिः *f.*, परिवर्तः-चैतनं, परिवृत्तिः *f.*, चक्रावर्तनं, चक्रावर्तः, चक्र-
 गतिः *f.*, भ्रमणं, भ्रान्तिः *f.*, पूर्णनं, पूर्णः *f.*—(Vicissitude of suc-
 cession) पर्यायः, पर्यायः, विपर्यायः, आनुपूर्व्यं, आनुपूर्व्यं, क्रमः, परि-
 वर्तनं; 'in rotation,' पर्यायेण, पर्यायानुसारेण, पर्यायानुक्रमेण, चक्रवत्.
ROTATORY, ROTARY, a. चक्रवदावर्ती-चैतनी-चैति (नं), चक्रावर्ती &c.,
 चक्रवत्परिवर्ती &c., चक्रगतिः-क्री-कं, चक्रगतिः-ति-ति, चक्रगामी
 -मिनी &c.; 'rotatory motion,' चक्रावर्तः, चक्रवदावर्तः.
ROTE, s. शब्दावर्तनं, शब्दावृत्तिः *f.*, शब्दानुवाचनं, आचर्तनं, अभ्यासः.
 अभ्यसनं, रूपः; 'to learn by rote,' शब्दावर्तनं कृ, अभ्यस् (c. 4.

ROT

-अस्मिन्-सिद्धि); 'learnt by rote,' मुखात्-स्वा-स्य, कण्ठस्य &c.,
अभ्यासः-स्त-सं.
ROTEN, *a.* मलिनः-ता-तं, विमलितः &c., विलीनः-ता-तं, विशीर्यः
-श-शं, शीर्यः &c., क्षीणः-ता-तं, पूनः-ता-तं, प्रतीभूतः &c.,
दुर्गन्धः-न्ता-न्तं.—(Unsound) क्षीणसारः-रा-रं, क्षीणसह्यः-स्ता-
-स्तं, असारः-रा-रं.
ROTENNESS, *s.* मलितत्वं-ता, विमलितत्वं, क्षीणता, विलीनता, पूनत्वं,
असारता.
ROTUND, ROTUNDITY, *s.* See **ROUND, ROUNDNESS**.
ROTUNDA, ROTUNDO, *s.* वर्तुलगृहं, वर्तुलभवनं, वर्तुलशाला.
To ROUGH, *v. a.* सौन्दर्यवर्धनार्थं कपोली रङ्ग (c. 10. रङ्गयति-यितुं) or
रङ्गवर्धनीकृ or रङ्गेण लिप्.
ROUGH, *a.* (Not smooth or even) विषमः-ता-तं, असमः-ता-तं,
असमानः-ता-तं, अचरुणः-स्ता-स्तं, रुधः-ता-तं, रुधः-ता-तं,
—(Rugged) रुधः-ता-तं, रुधः-स्ता-स्तं, रुधः-स्ता-स्तं.—(To the
touch) दुःस्पर्शः-श-शं, दुःस्पर्शः-श-शं.—(Harsh, not soft)
परुषः-ता-तं, रुधः-ता-तं, रुधः-स्ता-स्तं, रुधः-स्ता-स्तं, रुधः-स्ता-स्तं,
-श-शं, कठिनः-ता-तं, अमृदुः-ता-तं, अमृदुः-ता-तं, अमृदुः-ता-तं,
-न्ता-न्तं, अस्निग्धः-ता-तं, अस्निग्धः-स्ता-स्तं.—(Severe) निष्ठुरः
-रा-रं, कर्कशः-श-शं, उग्रः-ता-तं, कटुः-ता-तं, कटुः-ता-तं,
(Coarse, not finished, not polished) असंस्कृतः-ता-तं, अपरि-
ष्कृतः &c., असंस्कारितः &c., अशिष्टः-ता-तं, असम्यः-ता-तं, यतः
-ता-तं, स्थूलः-ता-तं; 'rough measurement,' स्थूलमानं; 'to
measure in a rough way,' स्थूलानुरेप मा.—(Clumsy) स्थूलः
-ता-तं, अनियुक्तः-ता-तं, चटुः-ता-तं, चटुः-स्ता-स्तं, चटुः-स्ता-स्तं,
अपटुः-ता-तं, अपटुः-स्ता-स्तं.—(With waves or tempest, as the sea) द्युमः
-ता-तं, व्याधुमः &c., विधुमः &c., संधुमः &c., अनिलधुमः &c.,
पवनधुमः &c., पापुधुमः &c., पवनारुहः-ता-तं, तरङ्गकुलः-ता-तं,
महातरङ्गः-ता-तं, वृद्धतरङ्गः &c., तरङ्गितः-ता-तं, वेलाकुलः-ता-
-तं; 'a rough sea,' घुमाखण्डः. पापुधुमसमुद्रः, वानं.—(Having
a rough or hairy skin) दृढलोमा-ता-तं, स्थूललोमा &c.,
लोमावृणः-ता-तं, लोमशः-ता-तं.
To ROUGH-CAST, *v. a.* स्थूलाकारेण कृप् (c. 10. कल्पयति-यितुं), स्थूल-
रूपेण कृ or निर्मा or विधा, स्थूलाकारं दा, स्थूलरूपं कृ or दा, स्थूल-
संस्कारं कृ or दा.
ROUGH-DRAUGHT, *s.* पापुलेख्यं, स्थूलाख्यं, पापुलेख्यमात्रं, वस्तुमात्रं.
To ROUGH-DRAW, *v. a.* स्थूलरूपेण लिप् (c. 6. लिखति-लेखितुं) or
आलिप्, स्थूलाख्यं कृ, पापुलेख्यं कृ, आलेख्यारम्भं कृ, चित्रारम्भं कृ.
To ROUGH-HEW, *v. a.* स्थूलरूपेण तण् (c. 1. तणयति-यितुं) or चिद्,
स्थूलाकारं दा.
ROUGH-Hewn, *p. p.* स्थूलरूपेण कल्पितः-ता-तं, स्थूलाकारेण तणः-ता-
-तं, असंस्कृताकारः-रा-रं, असंस्कृतरूपः-पा-पं, अपरिष्कृताकारः-रा-रं.
ROUGHLY, *adv.* रुधं, रुधं, सरीस्त्रं, विषमं, परुषं, सपारुषं, पारुषेण,
कर्कशं, सकार्कश्यं, कठोरं, कठिनं, रक्षादिन्यं, निष्ठुरं, सनेह्यं, स्थूलं.
ROUGHNESS, *s.* (Unevenness) विषमता, वैषम्यं, रुधता, रूपता, रौस्त्रं,
असमता, अचरुणता, असमानता.—(Ruggedness) रुधता, रुधता,
परुषता-तं, पारुष्यं.—(To the touch) दुःस्पर्शता, दुःस्पर्शता.—
(Harshness) परुषता, पारुष्यं, रुधता, कर्कशता, कार्कश्यं, कठिनता,
काठिन्यं, अमृदुता, असीम्यता, अस्निग्धता.—(Severity) निष्ठुरता,
नैष्ठुर्यं, उग्रता, कटुता, कठोरता.—(Want of finish) असंस्कृता,
अपरिष्कारः, अशिष्टता, स्थूला.—(Of the sea, &c.) द्युमता, संधु-

ROU

भता, कर्मिप्रलोढनं, तरङ्गप्रलोढनं, तरङ्गाकुलनं, मयाननं, वानं.
ROUGH-RIDER, *s.* अश्वदमकः, अश्वदमी *m.* (न). See **HORSE-BREAKER**.
ROUGH-SHOD, *a.* सायपादुकायुक्तः-स्ता-स्तं, सायसुरत्रयुक्तः-स्ता-स्तं.
ROUND, *a.* (Circular) वर्तुलः-ता-तं, वर्तुलाकारः-रा-रं, वर्तुला-
-कृतिः-ति-ति, वर्तुलरूपः-पा-पं, चक्राकारः-रा-रं, चक्राकृतिः-ति-
-ति, पात्रिकः-की-कं, पात्रेयः-यी-यं, वृत्तः-ता-तं, वृत्ताकारः-रा-
-रं, मण्डलाकारः-रा-रं, मण्डलाकृतिः-ति-ति, मण्डलरूपः-पा-पं,
मण्डली-लिनी-लि (न), वलयकारः &c., वलयाकृतिः &c., कण्डुका-
कारः &c., कुण्डलाकारः &c.—(Globular) गोलाकारः-रा-रं, गोला-
कृतिः-ति-ति, वर्तुलः-ता-तं, वर्तुलाकारः &c., मण्डलाकारः &c.,
गुडः-ता-तं, पटो-टिनी &c., निखलः-ता-तं.—(Cylindrical)
दीर्घवर्तुलः-ता-तं, लघुवर्तुलः &c., लघुवर्तुलाकारः &c., दीर्घगो-
लाकारः &c.—(Plump) पीनः-ता-तं, उन्नतः-ता-तं, see **PLUMP**.
—(Plain) अवक्रतः-स्ता-स्तं, व्यक्रतः-स्ता-स्तं.—(As a number)
शून्यान्तरः-का-कं; 'a round number,' शून्यान्तरसंख्या.
ROUND, *s.* (Circle) मण्डलं, परिमण्डलं, चक्रं, वर्तुलः, गोलः, वलयः,
नियः, पटः.—(Revolution) आवृत्तिः *f.*, आवर्तनं, परिवर्तनं, पर्यायः,
चक्रं, see **REVOLUTION**.—(Circuitous course) चक्रमार्गः, चक्रगतिः *f.*
ROUND, *adv.* चक्रवत्, मण्डलवत्, वलयवत्, गोलवत्, मण्डलतः, मण्डल-
रूपेण, चक्ररूपेण, परि prefixed; 'to turn round,' परिवृत्, see
To REVOLVE; 'to come round, change opinion,' मतिं परि-
वृत्, चान्वानसीम्; 'to look round,' चक्षुः परितः.—(On all
sides) समन्ततः, समन्तात्, चासमन्तात्, सर्वातः, विश्वतः, परितः,
सर्वादिषु, पटुदिषु.—(Circuitously) चक्रमार्गेण, चक्रं.
ROUND, *prep.* परि or चमि prefixed, परितः or चमितात् affixed;
'the planets move round the sun,' रविं परितो ग्रहा भ्रमन्ति;
'the moon moves round the earth,' पृथिवीम् चमिता भ्रमति
चन्द्रः; 'to get round one,' see **To CIRCUVENT**.
To ROUND, *v. a.* (Make round) वर्तुलीकृ, मण्डलीकृ, परिमण्डलीकृ,
मण्डल (nom. मण्डलवति-यितुं), परिमण्डल, गोलीकृ.—(Go round)
परितो गम्, परितो या, परिगम्, चमिता गम्.
ROUNDBOUT, *a.* (Circuitous) चक्रः-स्ता-स्तं, चक्रः-ता-तं, कुटिलः &c.
ROUNDBOUT, *adv.* (On all sides) समन्ततः, समन्तात्, परितः, see
ROUND, *adv.*
ROUNDED, *p. p.* मण्डलीकृतः-ता-तं, मण्डलितः-ता-तं, परिमण्डलितः
&c., वर्तुलीकृतः &c., वृत्तः-ता-तं; 'well-rounded,' सद्गुणः &c.
ROUNDLY, *adv.* (Plainly, openly) अवक्रतं, व्यक्रतं, स्पष्टं, सुस्पष्टं, सुव्यक्तं.
—(Peremptorily) सुनियतं, दृढोक्ता, दाढ्येन.
ROUNDNESS, *s.* वर्तुलता-तं, वर्तुलाकारता, मण्डलाकारता, चक्राकारता,
गोलाकारता, गोलत्वं, मण्डलत्वं, परिमण्डलता, मण्डलाकृतिः *f.*, वर्तुला-
कृतिः *f.*—(Plumpness) पीनता, उन्नतिः *f.*, स्थूला.—(Plainness)
अवक्रता, व्यक्रता, स्पष्टता.
ROUND-SHOULDERED, *a.* कुचाः-चा-चं, उन्नतः-न्ता-न्तं, वक्रपृष्ठः &c.
To ROUSE, *v. a.* (Awake) प्रवृप् (c. 10. बोधयति-यितुं), प्रतिवृप्,
विवृप्, पुप्, जागृ in caus. (जागरयति-यितुं), निद्रां भञ्ज, शयनाद्
उत्था in caus., निद्राभङ्गं कृ, प्रबोधनं कृ, बोधनं कृ.—(Excite,
stimulate) उत्तिज् (c. 10. तेजयति-यितुं), प्रोत्तह् (c. 10. साहयति-
यितुं), उत्तह्, उत्था in caus. (उत्थापयति-यितुं, rt. स्था), सुत्था,
उद्युज् (c. 10. योजयति-यितुं), उद्युप्, प्रवृप्, उदीप्, दीप्, उत्तप्,
प्रवृत्, प्रवृत्, चुद्, प्रचुद्, संचुद्, चेद् in caus.
To ROUSE, *v. n.* प्रवृप् (c. 4. -बुध्यते-बोद्धुं), प्रतिवृप्, जागृ (c. 2. जागर्ति,

जागरितुं, उत्था (c. 1. -तिष्ठति -ते -पातुं, rt. स्वा), ज्ञापनाद् उत्था.
ROUSED, *p. p.* (From sleep) प्रबोधितः -ता -तं, प्रबुद्धः -डा -डं, जागरितः -ता -तं, भग्ननिद्रः -द्वा -द्वं.—(Excited) उत्तेजितः -ता -तं, प्रोत्साहितः &c., उत्थापितः &c., उद्बोधितः &c., उत्तापितः &c., उत्तप्तः -ता -तं, संरब्धः -आ -अं.

ROUT, *s.* (Mob) अपमलोकसंघः, जनमन्मदैः. See MOB, RABBLE.—(Of an army) विद्रावः, विद्रवः, प्रद्रावः, उद्रावः, सन्द्रावः, द्रावः, द्रवः, सन्द्रावः, सैन्यभङ्गः, व्यूहभङ्गः, व्यूहभेदः, सैन्यव्यूहभङ्गः, भङ्गः, भेदः, पलायनं, विपलायनं, प्रपलायनं, पलायितं, पलव्यसनं, प्यसनं, डमरं, डमरः -रं; 'total rout,' सुपलायितं.—(Fashionable assembly) शिष्टलोकसभा, सभ्यलोकसमाजः.

To ROUT, *v. a.* विद्रु (c. 10. -द्रावयति -यितुं), प्रद्रु, सन्द्रु, द्रु, विद्रुतीकृ, सैन्यव्यूहान् भङ्ग (c. 7. भनक्ति, भंक्तुं) or भिद्, विध्वंस (c. 10. -ध्वंसयति -यितुं).

ROUTE, *s.* मार्गः, पथः, पदवी, गतिः *f.* See ROAD.

ROUTED, *p. p.* विद्रुतः -ता -तं, विद्रावितः &c., भयद्रुतः &c., भयविभ्रुतः -ता -तं, पलायितः -ता -तं, विपलायितः &c., प्रपलायितः &c., पिन्नलः -ला -लं, उत्पिन्नलः &c. समुपिन्नः -न्ना -न्नं, समुपिन्नलः &c., भग्नव्यूहः -हा -हं, कान्दिशीकाः -का -कं, कान्दिशीकाः &c.

ROUTINE, *s.* नित्यक्रमः *n.* (नृ), नित्यकृतं, नित्यक्रमः, पर्यायः, नित्यपर्यायः, नित्यपाठः, परिपाठः; 'daily routine,' दैनिकक्रमः, जाह्निकक्रमः, जाह्निकं.

To ROUTE, *v. n.* भृ (c. 4. भाम्यति, भमितुं), परिभृम्, भमयं कृ, परिभमयं कृ, अट् (c. 1. अटति -टितुं), पर्यट्, अटनं कृ, पर्यटनं कृ, गाह् (c. 1. गाहते -रितुं), विचर् (c. 1. -चरति -रितुं), संचर्, विहृ, व्रज्, प्रव्रज्.

ROVER, *s.* परिभ्रमकः, भ्रमणकारी *m.* (नृ), परिभ्रमणकारी *m.*, पर्यटनकृत् *m.*, विहारो *m.*, पथेष्टचारी *m.*, अवनिचरः.—(Robber) परिपन्थी *m.*, दस्युः *m.*

ROVING, *s.* भ्रमरं, परिभ्रमणं, अटनं, पर्यटनं, विहारः, विहरणं.

ROW, *s.* (Line, rank) पंक्तिः *f.*, श्रेणिः -खी *f.*, राजिः -त्री *f.*, आचलिः -ली *f.*, पटतिः -ती *f.*, राजिका, ततिः *f.*, वीधिः -पी *f.*, आलिः -ली *f.*, पालिः -ली *f.*, धारणी, रेखा, सरणिः -खी *f.*, माला, विघ्नोली; 'in a row,' पंक्तिरनेरा; 'row of teeth,' दन्तपंक्तिः *f.*; 'two rows of teeth,' द्वे दन्तपंक्ती; 'row of trees,' तरुपंक्तिः *f.*, पादपश्रेणी, पादपवीधिः *f.*; 'of curls,' अलकसंहतिः *f.*; 'of swords,' सङ्गश्रेणी, सङ्गलेखः; 'row of houses,' वीधिः -पी, गृहपंक्तिः *f.*; 'of four houses,' चतुःशालं, सङ्घवनं, संघवनं.—(Riot, disturbance) कोलाहलः, तुमुलं, विभवः, डमरः -रा -रं, डमरः, टिष्ठः; 'festive turbulence,' चमत्कारः, चर्चरी.

To ROW, *v. a.* (Impel a boat by means of an oar) नौकां द्रुहेन वृ (c. 10. वाहयति -यितुं) or संचल् (c. 10. -चालयति -यितुं) or चल् or नृ in caus.—(Scold) भास्, तज्, उपाहृ.

To ROW, *v. n.* पोतवाहनं कृ, नौकावाहनं कृ, नौदण्डसञ्चालनं कृ, क्षेपणिकसञ्चालनं कृ, क्षिपणिकसञ्चालनं कृ.

ROWEL, *s.* (Of a spur) शस्त्रतोदनचक्रकं, प्रतोदकशृङ्गः, काशृङ्गः.

ROWER, *s.* पोतवाहः -हकः, नौकावाहः -हकः, नौदण्डसञ्चालकः, नौदण्डचालकः, क्षेपणिकसञ्चालकः, क्षेपणिकधरः, नियामकः.

ROYAL, *a.* राजकीयः -या -यं, राजयोग्यः -ग्या -ग्यं, राजार्हः -हो -हं, राजोचितः -ता -तं, नृषोचितः &c., ऐश्वर्यकः -की -कं, ऐश्वर्यः -री -रं, राज or नृप in comp., see KINGLY, PRINCELY, REGAL, MAJESTIC, &c.; 'royal attendant,' राजपुरुषः, राजसेवकः, राजपरिचरः; 'royal city,' राजधानं -नी, राजनगरी, राजपुरी, संस्थानं; 'royal

dignity,' राजतेजस् *n.*, राजमातापः; 'royal duty,' राजधर्मः, राजधुरा, राजकायं; 'royal dynasty,' राजावलिः -ली *f.*; 'royal family,' राजकुलं, राजवंशः; 'royal court,' राजसभा, ईश्वरसभा; 'royal edict,' राजाज्ञा, राजशासनं; 'letter,' राजलेखः, राजपत्रं; 'insignia,' राजलक्षणं, राजलक्ष्मा *m.* (नृ), राजचिह्नं; 'mansion,' राजमन्दिरं, राजसदनं, राजपरातिः *f.*; 'seat,' राजशय्या; 'road,' राजमार्गः, राजवर्त्य *n.* (नृ); 'elephant,' राजहस्ती *m.* (नृ), राजेभः, राजवासः; 'revenue,' राजस्वं, राजपत्रं; 'audience,' राजदर्शनं; 'audience-chamber,' राजदर्शनशाला; 'seal,' राजमुद्रा, राजचिह्नं; 'amusement,' राजविलासः, राजनर्म *n.* (नृ); 'circle or court,' राजमण्डली -लं; 'polity,' राजनीतिः *f.*, राजनयः; 'royal will,' राजेच्छा, नृपेच्छा; 'favourite,' राजवत्सलः, नृपवत्सलः; 'sacrifice,' राजभूयः; 'of royal race,' राजवंश्यः -श्या -श्यं, नृपात्मजः -जा -जं, राजपौत्री -जिनी -जि (नृ).

ROYALIST, *s.* राजानुगतः, राजानुपङ्गो *m.* (नृ), राजपक्षीयः, राजपक्षपाती.

ROYALLY, *adv.* राजवत्, नृपवत्, राजरूपेण, राजसदृशं, नृपसदृशं.

ROYALTY, *s.* राजत्वं -ता, राज्यं, नृपत्वं, राजभूयं, राजसायुज्यं, राजाधिकारः, भूपता -त्वं, नरेन्द्रत्वं -ता, ऐश्वर्यं, आधिपत्यं, प्रभुत्वं, प्रजेश्वर्यं, गृहीपत्यं; 'requisites of royalty,' प्रकृतयः *f. pl.*; 'ensigns of royalty,' राजलक्षणानि *n. pl.*, सूत्रचामरं.

To RUB, *v. a.* घृम् (c. 1. घषेति -षितुं), आघृम्, निर्घृम्, मृद् (c. 9. मृत्राति मर्दिनुं), परिमृद्, पिम् (c. 7. पिनष्टि, पेष्टुं), प्रतिपिम्, निष्पिम्, पषेयं कृ, मर्दिनं कृ.—(The body) संवाह् (c. 1. -वाहति, c. 10. -वाहयति -यितुं); 'they both rubbed his feet with their hands,' करभ्यां तस्य पादौ संवाहयतुः; 'I will rub your feet,' तव चरणी संवाहयामि.—(Rub, so as to clean) मृज् (c. 2. मर्दि -र्दि), प्रमृज्, परिमृज्, सम्मृज्, अवमृज्, आमृज्, परिष्कृ, प्रमृल् (c. 10. -ष्णालयति -यितुं), स्रक्षणीकृ.—(Grind in a mortar, &c.) चूर्ण, चूर्णीकृ, पिम्, मृद्, छुद्, क्षोदीकृ.—(Polish by friction) घषेयेन तिज् (c. 10. तेजयति -यितुं) or तिष्टप् or मृज् or परिष्कृ.—(Rub one against the other) परस्परं घृप्, परस्परपषेयं कृ; 'to rub the hands together,' करं करेण घृप् or निष्पिम् or प्रतिपिम्, पषिं पाशौ विनिष्पिम्; 'the teeth together,' दन्तान् दन्तैर् घृप् or निष्पिम्, दन्तपषेयं कृ.—(Rub in, spread over, smear with, as unguents, &c.) लिप् (c. 6. लिप्सति, लेष्टुं), अनुलिप्, आलिप्, अज्, अभ्यज्, मृद्.—(Rub down, as a horse) अश्वलीनं मृज्.—(Rub off) अघमृज्, अवमृज्.—(Rub out) अघमृज्, आमृज्, प्रमृज्, अवमृज्, आमृश् (c. 6. -मृशति -चष्टुं), अवमृश्, आमर्षं कृ, अवमर्षं कृ, लोपं कृ.—(Rub up) मृज्, परिष्कृ. To RUB, *v. n.* घृम् (c. 1. घषति -षितुं), संघृम्, संघट् (c. 1. -घटते -टितुं), संपर्षं कृ, संपर्षं कृ, परस्परसंपर्षं कृ.—(Wear away by friction) घषेयेन छि in pass.—(Pass through with difficulty) दुःसेन or कृद्वेष्टे नृ.

RUB, *s.* घर्षणं, आघर्षः -षेयं, संघर्षः, गर्दयं, विमर्दनं, परिमर्दनं, मार्जनं.—(Collision, obstruction) संघट्टः -ट्टनं, ममापातः, सम्मर्दः, प्रतिपातः.—(Difficulty) दुःखं, कृच्छं, दुर्गं, कष्टं, शस्यं, वैमय्यं.

RUBBED, *p. p.* घर्षितः -ता -तं, आघर्षितः &c., संघर्षितः &c., अभिघर्षितः &c., मर्दितः -ता -तं, मृदितः &c., परिमृदितः &c., घृष्टः -ष्टा -ष्टं, मृष्टः &c., प्रमृष्टः &c., परिमृष्टः &c., मार्जितः -ता -तं, परिमार्जितः &c., प्रमार्जितः &c., सम्मार्जितः &c., प्रक्षालितः &c., आघट्टितः &c.—(Rubbed out) अघमृष्टः -ष्टा -ष्टं, आमृष्टः &c., निर्मृष्टः &c.

RUBBER, *s.* (One that rubs) घर्षकः, मर्दकः, मार्जकः, घर्षणकारी *m.*

RUB

(न), मर्दनकारी *m.*, निर्घर्षकः, साधकः.—(Instrument for rubbing) मार्जनी.

RUBBING, ६. घर्षणं, आघर्षः -घर्षणं, संपर्षः -घर्षणं, निर्घर्षणं, मर्दनं, परिमर्दनं, आघट्टनं, विघट्टनं, मार्जनं, परिमार्जनं.

RUBBISH, ९. उच्छिष्टं, अवस्कारः, अपस्कारः, मलं, तुच्छद्रव्यं, कुत्तितद्रव्यं.

RUBBISH-HOLE, ४. वज्रिहप्रद्योपणार्थं गर्भः, मलाधारः, श्वस्तराधारः.

RUBICUND, *a.* ईषद्रक्तः -क्ता -क्तं, आरक्तः &c., पाटलवर्णः -र्णा -र्ण.

RUBRIC, s. रक्षाक्षरलिखितसूत्रं, प्रार्थनापद्धतिसूत्रं, प्रार्थनायन्त्रसूत्रं.

RUBY, *s.* पद्मरागः, माणिक्यं, लोहितकः, शोणरत्नं, शोणितोपलं -लः, पाटलोपलं -लः, चरुखोपलं -लः, चक्रीपलः, भास्करप्रियं, लक्ष्मीपुष्पः, कुरुपिप्तः, पद्मरागमणिः *m.*, महामत्स्यः.

RUBY, *a.* (Of the color of the ruby) रक्तचर्चः - रंभा रं, लोहितचर्चः &c., शोणितचर्चः &c., पालदलचर्चः &c., पद्मरागचर्चः &c.; 'having ruby lips,' विमोषः - व्वा - वं, (*i. e.* like the fruit of the vimba or bimba) चिद्रमोषः &c. (*i. e.* like coral).

RUDDER, s. कर्णः, नौकर्णः, शरिचं, वेनिपातः -तक्तः, पोतरद्यः.

RUDDINESS, *s.* रक्तता, चरुणिगा *m.* (नं), रक्तिना *m.* (नं), चरुणता; 'of countenance,' मखरागः, कपोलरागः, कपोलरक्तता, मयारुणिमा *m.* (नं).

Ruony, *a.* रक्तपयः-रंग-यं, अरुणः-या-यं, अरुणपयः &c.; 'ruddy-faced,' रक्तमुखा-खा-तं, अरुणमुखाः &c.; रक्तकपोलः-ला-लं; 'ruddy-goose, or Brahmany duck,' चक्रवाकः, चक्रः, रात्रिवि-शेषयामो *m.*

Rude, a. (Uncivilized, untaught) अशिष्टः-हा-हं, अशिष्टः-ता-तं, असभ्यः-भ्या-भ्यं, अन्यायः-रा-रं, निरयः &c., अविद्या-द्या-दं, अपरिष्कृतः-ता-तं, अकृतबुद्धिः-द्धिः-द्धि, विद्याहीनः-ता-तं, विद्याभ्यासः-भ्या-भ्यं, विद्याचारहीनः &c., दुराचारः-रा-रं, दुर्जनः-ता-तं, असभ्यवृत्तिः-त्तिः-त्ति, दीर्घमवृत्तिः &c., ग्राम्यः-भ्या-भ्यं.—(Uncivil, impolite, rough in manner) अविनयः-ता-तं, अविनयः-या-यं, नश्विनयः &c., प्रशश्विनयः &c., कुशीलः-ला-लं, वामशीलः &c., दुःशीलः &c., विशीलः &c., दुर्मेयादः-दा-दं, निर्मेयादः &c., सम्योदः &c., धृष्टः-घा-घं, उद्धतः-ता-तं, समुद्धतः &c., असभ्यः &c., अनाभ्यः-भ्या-भ्यं.—(Coarsely executed) स्मूलः-ला-लं, असंस्कृतः-ता-तं, रुधः-घा-घं, रुधः &c.—(Clumsy) अदयः-घा-घं, अकुशलः-ला-लं, अनियतः-या-यं, स्मूलः &c.

ROUGHLY, *adv.* अशिष्टं, अशिष्टयत्, असम्भवत्, अविनीतयत्, अविनयेन.
 भृष्टयत्, सधाध्यं, कुशीलयत्, अनार्ययत्.—(Roughly) रुष्टं, रुष्टं,
 सरोह्यं, स्मूलं, असंस्कृतं.

RUDENESS, & (Absence of civilization) अशिष्टता-त्वं, असभ्यता, विद्याहीनता, अनद्यता-त्वं, निरद्यता-त्वं, विद्याशून्यता, विद्याचारहीनता, अपरिष्कारः.—(Incivility, impoliteness) अविनीतता-त्वं, अविनयः, कुशीलता, दंशीलता, वामशीलता, अशीलता, अमयीदा, दुर्मयीदाता, पृष्टता, धार्ष्ट्यं, असभ्यता, दौर्जन्यं, चीडत्वं, अननुनयः, विनयाभायः, असन्यता, अदाधिस्थं.—(Roughness, clumsiness) रुद्यता, रुद्यता, स्थलता, अदक्षता.

RUDIMENT, *s.* (First principle) मूलतत्त्वं, मूलं, जारम्भः, प्रारम्भः, मूल-
 सूत्रं, प्रथमसूत्रं, प्रथमतत्त्वं, तत्त्वं, सूत्रं, आदिः *m.*, उपक्रमः, परिभाषा;
 'the rudiments of learning,' विद्यारम्भः, विद्यारम्भज्ञानि *n. pl.*;
 'of grammar,' व्याकरणारम्भः.—(Original or elemental part
 of any thing) मूलवस्तु *n.*, मूलावयवः, मूलार्द्धं, मूलद्रव्यं, मूलं, बीजं,
 मार्गं, भूतमात्रं, तन्मात्रं, वस्तु *n.*, भातः *m.*

RUDIMENTAL, RUOIMENTARY, *a.* मूलिका: -का-कां, मौल: -ली-लं, मूल

RUI

in comp., प्रारम्भकः -का -कं, प्रारम्भकः &c., प्राथमिकः -की -कं, चादि in comp., प्रथमः -गा -मं, मूलतत्त्वरूपः -पा -पं, मूलतत्त्वसन्ध्या -न्यनी &c., मूलतत्त्वविषयकः -का -कं.

To RUE, v. a. पश्चात् शुच् or सिद् or विमद्, पश्चात्तापं कृ. See To
'REGRET.

RUE, *s.* (Sort of pot-herb) रास्त्री, रास्त्रिका, रस्त्री.

RUEFUL, *a.* शोकान्वितः-ता-तं, सशोकाः-का-कं, विमृशः-शा-शुं; 'having a rueful countenance,' विमृशयदनः-ना-नं, उद्विग्नयदनः &c., झानयदनः &c.

RUEFULLY, *adv.* सशोकं, सखेदं, सोद्वेगं, सविपादं, विषण्णमतेन.

RUFFIAN, s. दस्युः, साहसिकः, झूठकर्मो *m.* (न), कृपाकर्मो *m.*, घोर-
कर्मो *m.*, अघोरकर्मो *m.*, वयोघातः, घाततापो *m.* (न), प्राणघातकः.

RUFFLE, RUFF, *s.* (Frill) उर्मिमदंशुक्लमयो पक्तावलः or पक्तानुपत्यः or पक्तालङ्कारः, पुटितदुकूलसयः, पुटितदुकूलं, जम्ब्याकारदुकूलं.—(Plait, fold) उर्मिका, पुटः, चूयः.—(Discomposurc) व्याकुलत्वं, चशान्तिः, *f.*, चास्विरता, सम्भनः, चर्निर्वृतिः *f.*

To RUFFLE, v. a. (Pucker, plaid, fold) पुट्टीकृ, सम्पुट्टीकृ, संकुच्य, संकोच्य कृ, चूष्य (c. 10. चूषयति - चिह्नुं), पुट्ट.—(Crumple) संकुच्य, सम्पुट्ट, रुफोलीकृ.—(Agitate) दुम्ब (c. 10. घोषयति - चिह्नुं), विधुम्ब, see TO AGITATE—(Discompose) व्याकुलीकृ, साकुलीकृ, व्याकुल (nom. व्याकुलयति - चिह्नुं), पञ्चानि or सम्भ्रं or पञ्चिर्बृतिं जम्, पित्रवेयं जम्, कातरिका, अन्विष्टीकृ.

RUFFLED, *p. p.* or *a.* घुमः-भा-भं, घोभितः-ता-तं, जाकुलितः &c., व्याकुलितः &c., व्याकुलः-ला-लं, व्याकुलपेताः-नाः-तः (ष्), जाकुलघ्नः-त्ता-तं, व्यसः-या-यं, व्यसस्यः-स्या-स्यं, वनिर्वृतः-ता-तं, वस्यितः-रा-रं, गतभृतिः-ति-ति, कातः-रा-रं, जनवस्यितः &c., वसतः-स्ता-तं, सम्भ्रातः &c., प्रशान्तः-न्ता-तं, लुलितः-ता-तं, विललितः &c.; 'not to be ruffled,' चक्षोष्यः-भ्या-भ्यं.

RUG, ४. चालरणं, आसयः, सारिमा *m.* (नृ), संसयः, सयः, तूलिका, तूला-
-ली, कसलः, रसकः, जर्णायः *m.*

RUGGED, *a.* रुधः -या -णं, रुधः &c., परुषः -मा -यं, विषमः -मा -मं,
 असमः -मा -मं, कर्कशः -शा -शं. See ROUGH.

RUGGEONESS, *s.* रुद्धता, रुधता, रौक्ष्यं, पुरुषता, पारुष्यं, विपमता, वैपम्यं, चसमता, जर्कशता, कार्कश्यं. See ROUGHNESS, *s.*

Ruin, s. (Destruction) नाशः, विनाशः, प्रणाशः, ध्वंसः, ध्वंसः, प्रध्वंसः, परिध्वंसः, परिध्वयः, अन्वयः, व्यसनं, धातः, विधातः, लोपः, उच्छेदः.— (Defeat, overthrow) पराजयः, पराभवः, क्षमिभवः, सादः—दत्तं, व्यसनं, भङ्गः; 'of an army,' पल्लवसनं.—(Mischief, ban) घतिः *f.*, परिघतिः *f.*, दूषणं, घनिष्ठं, क्षपायः, जनयः, विषयः.—(Of fortune, estate, &c.) सम्पत्तिनाशः, सम्पत्तिभङ्गः, लक्ष्मिभङ्गः, ऐश्वर्यभङ्गः, ऐश्वर्यनाशः, परिधोयता, परिध्वयः, सस्तः—सन्तः; 'to go to ruin,' ध्वि in pass. (धीयते); परिधि.—(Of a building) उत्सादनं, उत्सन्नता, गृहध्वयः, जीर्णितः *f.*; 'a building in ruins,' उत्सन्नगृहं, जीर्णगृहं, धोयगृहं, उत्सन्नवाटिका; 'a ruined temple,' जीर्णमन्दिरः—पं, जीर्ण-देवायतनं, चिरन्तनदेवतागारः—रं; 'in ruins,' उत्सन्नः—घातं, क्षीणः &c.

To RUIN, v. a. (Destroy) नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), विनश्, प्रयश्, क्षि (c. 5. क्षिणोति, क्षेत्तुं, c. 10. क्षययति, क्षययति -यितुं), ध्वंस् (c. 10. ध्वंसयति -यितुं), विध्वंस्, प्रध्वंस्, दुष् (c. 10. दूषयति -यितुं), सद् (c. 10. सादयति -यितुं), हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं, c. 10. पातयति -यितुं), उच्छिद्य् (c. 7. -च्छिन्ति -हेत्तुं), लुप् (c. 6. लुम्पति, लोह्नुं, c. 10. -लोपयति -यितुं), विलुप्, घर्ति ब्रू.—(Demolish, pull down) उच्छिद्य्, चवसद्,

राधःपत् (c. 10. -पातयति -यितुं), उत्सादनं कृ, उद्, संह, ध्वस्.—
(Deprive of fortune, bring to poverty) सम्पत्तिनाशं कृ, सम्प-
त्तिभङ्गं कृ, परिधीणीकृ, परिधायं जन् or कृ, नष्टप्रीकं -कां कृ, दारिद्र्यं
गम् in caus.—(By magical incantations) उच्चाटनं कृ.

To RUIN, v. n. (Fall into ruin) प्लि in pass. (घोयते), परिधि, see
To DECAY.

RUINED, p. p. (Destroyed) नष्टः -ष्टा -ष्टं, नाशितः -ता -तं, विनाशितः
&c., प्रणष्टः &c., ध्वंसितः -ता -तं, ध्वस्तः -स्ता -स्तं, विध्वस्तः &c., दूषितः
-ता -तं, सादितः &c., द्योतः -रा -रं, विद्योतः -र्या -र्यं.—(Demo-
lished, decayed as a building, &c.) उत्सादितः -ता -तं, उत्तप्तः
-त्ता -त्तं, जौर्यः -र्या -र्यं. राधःपातितः -ता -तं, उच्छिन्नः -त्ता -त्तं.—
(Deprived of fortune) नष्टप्रीकः -का -कं, गतप्रीकः &c., विगत-
प्रीकः &c., हतप्रीकः &c., द्योतधनः -ना -नं, द्योतधायः -र्या -र्यं, नष्टधायः
&c., गतविभवः -या -वं, नष्टलक्ष्मीकः -का -कं, नष्टसम्पत्तिः -त्तिः -त्ति,
भग्नसम्पत्तिः &c., क्षतवृत्तिः -त्तिः -त्ति, परिधीयः -रा -रं, प्रचलि-
तविभवः &c., हतसंस्थः -स्ता -स्तं, नष्टधायः -र्या -र्यं.

RUINOUS, a. (Destructive, baneful) नाशी -शनी -शि (न्), नाशकः
-का -कं, विनाशकः &c., घण्टकारः -री -रं, घातकः -का -कं, पाती
&c., विधातकः &c., साधयिकः -को -कं, दूषकः &c., विध्वंसकः &c.,
सम्पत्तिनाशकः &c., लक्ष्मीनाशकः &c., कल्याणहरः -रा -रं, कल्याण-
हारकः &c., कल्याणनाशकः &c., लक्ष्मीभञ्जकः &c., जनघण्टकारः &c.
—(Fallen to ruins) उत्सन्नः -त्ता -त्तं, जौर्यः -र्या -र्यं.

RUINOUSLY, adv. सनाशं, सधायं, विनाशेन, सदूषणं, सध्वंसं.

RULE, s. (Government, authority) अधिकारः, अधीकारः, साधयित्वं,
प्रभुत्वं, ईशत्वं, स्वामित्वं, स्वाम्यं, ऐश्वर्यं, शासनं, शास्त्रिः f., अनुशासनं,
कर्मत्वं.—(Regulation, law) विधिः m., विधानं, नियमः, सूत्रं, व्यवस्था,
स्वितिः f., धर्मः, मर्यादा, व्रतः.—(Precept) नियमः, निदेशः, निर्देशः,
पादेशः, सूत्रं, कल्पः, शासनं, प्रयोदनं, प्रोदना.—(Principle, rule
of science) सूत्रं, तत्त्वं, नियमः, व्यासः, उक्तवाच्यं.—(Rule of action,
course of procedure) क्रियाविधिः m., कर्मविधिः m., क्रियाप्रसङ्गः,
मर्यादा, कार्यकार्यनियमः.—(Rule of jurisprudence) व्यवहार-
विधिः m., व्यवहारः, व्यवहारमार्गः.—(Of grammar) शब्दशासनं.—
(General rule) साधारणविधिः m., साधारणं, सामान्यविधिः m.—
(Standard measure) प्रमाणं, परिमाणं, मानं.—(According to
rule) यथाविधि, विधिवत्, नियमतः, यथानियमं, विधिपूर्वकं—
यथाव्याप्यं.—(Instrument for ruling lines), see RULER.—(Rule
of three in arithmetic) त्रैराशिकः -कं -का. It is of three
kinds, 1. Direct, व्रतत्रैराशिकः -कं -का. 2. Inverse, विलोमत्रैराशिकः
-कं -का, व्यस्तत्रैराशिकः. 3. Double, पञ्चराशिकः. The first term or
supposition is called त्रैराशिकः; the second or rate प्रमाणं;
the third or demand, इच्छा; the fourth or answer, इच्छाफलं.

To RULE, v. a. (Govern) शास् (c. 2. शास्ति -सितुं), अनुशास्, प्रशास्,
समनुशास्, ईश (c. 2. ईष्टे, ईशितुं), यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं), नियन्,
विनियम्, सन्वियम्, पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), परिपाल्, चिनी,
प्रणी, वशीकृ, विधा, अधिष्ठा, अध्यास, अधिकृतः -ता -तं भू, गुप्.—
(Mark with lines) रेखाभिर् चङ्क (c. 10. चङ्कयति -यितुं), वक्ष्यमाण-
शलाकया रेखाङ्कितं -तां कृ, सरलरेखाभिर् चङ्क, यन्त्रिभिर् चङ्क.

To RULE, v. n. राज्यं कृ, राज्यपालनं कृ, राज्यशासनं कृ, राज्याधिकारं
कृ, प्रभुत्वं कृ, स्वाम्यं कृ, अधिकारं कृ, साधयित्वं कृ, राजकार्यं कृ.

RULED, p. p. शासितः -ता -तं, अनुशासितः &c., प्रशासितः &c., पालितः
-ता -तं, नियमितः &c.; 'ruled over,' अधिष्ठितः -ता -तं.—(With

lines) रेखाङ्कितः -ता -तं; 'a ruled line,' रेखा, यन्त्रिः f., चङ्कः, लेखा.
RULER, s. (Governor) शासिता m. (तृ), प्रशासिता m., शास्ता m., शासकः,
अनुशासकः, अधिपतिः m., अधिष्ठाता m. (तृ), स्वामी m. (तृ), अधिपः,
अध्यक्षः, अधिकृतः, ईश्वरः, ईशः, प्रभुः m., पालकः, पालयिता m. (तृ),
नियन्ता m., नियामकः, अधिकारी m. (तृ), प in comp.; 'under
one ruler,' एकस्वामिकः -का -कं; 'under two,' उभयस्वामिकः
&c.—(For ruling lines) शलाका, चङ्कनी, लेखनी, रेखणी.

RULING, part. or a. पालयन् -यन्ती -यत् (तृ), शासन् -सती -सत्, शासिता
-त्री -तृ, नियामकः -का -कं.—(Predominant) प्रचलः -ला -लं, प्रभविष्णुः
-ष्णुः -ष्णु, प्रधानः -ना -नं, प्रभवः -या -वं; 'ruling deity,' अधिदेव.

RUM, s. (The spirit) गीटी -टिकं, गुडलं, शीपुः -धु m. n. आसवः,
हीलुकं, मेरेयं.

RUM, a. (Odd) विलक्षणः -खा -खं, असङ्गतः -ता -तं, अपरुपः -पा -पं.

To RUMBLE, v. n. गर्ज् (c. 1. गर्जति -जितुं), परिगर्जे, नर्दे (c. 1. नर्दति
दितुं), विनर्दे, गम्भीरशब्दं कृ, गम्भीरध्वनिं कृ, गम्भीरघोषं कृ, गम्भी-
रगादं कृ, दीर्घनिर्घोषं कृ, घनशब्दं कृ.

RUMBLING, s. (Low continued sound) गर्जनं -ना, परिगर्जनं, नर्दनं,
गम्भीरशब्दः, गम्भीरध्वनिः m., गम्भीरनिर्घोषः, गम्भीरघोषः, दीर्घनि-
र्घोषः, दीर्घशब्दः, दीर्घध्वनिः m., निर्घोषः, घोषः.—(Of the clouds)
मेघनिर्घोषः, घनशब्दः, घनध्वनिः m., मेघनादः, घनस्वनः, मेघगर्जनं,
स्तनितं; 'of wheels,' नेमिशब्दः, नेमिनिर्घोषः.

RUMINANT, RUMINATING, a. रोमन्धकारी -रिणी -रि (तृ), रोमन्धकारः -रा -रं.

To RUMINATE, v. n. (Chew the cud) रोमन्ध (nom. रोमन्धयते) रोमन्धं
कृ.—(Muse) पुनः पुनश्च चिन्त or ध्ये or मनसा विचर्.

RUMINATION, s. (Chewing the cud) रोमन्धः -न्धं, रोमन्धनं.—(Musing)
धीनः पुनिकल्पानं, धीनः पुनिकचिन्ता, पुनः पुनो मनसा विचारणं.

To RUMMAOE, v. a. अधरोत्तरीकृत्य or अस्तव्यस्तरीकृत्य सूक्ष्मं अन्विम् or
निरूपं, सूक्ष्मान्वेषणार्थम् अधरोत्तरीकृ or अस्तव्यस्तरीकृ.

RUMMAOE, RUMMAGING, s. सूक्ष्मान्वेषणार्थम् अधरोत्तरीकरणं or अस्तव्य-
स्तरीकरणं.

RUMOR, s. लोकप्रवादः, जनप्रवादः, जनवादः, लोकवादः, प्रवादः, किंव-
दन्तिः -न्ती f., जनश्रुतिः f., लोकश्रुतिः f., जनरवः, वाक्ता, लोकवाक्ता,
जनवाक्ता. See REPORT.

To RUMOR, v. a. प्रवद् (c. 1. -वदति -दितुं) श्रु in caus. See To
REPORT.

RUMORED, p. p. लोकप्रवादेन आवितः -ता -तं, लोकप्रवादात् घृतः &c.,
see REPORTED.

RUMP, s. नितम्बः, स्किपी f. du. (स्किप्), श्रोणिः -णी f., श्रोणिफलकं,
कटिगोचः.

To RUMPLE, v. a. संकुच (c. 1. -कोचति -चितुं), सम्मुद् (c. 9. -मृम्राति
-मर्दितुं), पुद् (c. 10. पुटयति -यितुं), सम्मुद्, पुटोद्, सम्मुटोद्, चूण
(c. 10. चूणयति -यितुं), रुद्धीकृ, रुद्धीकृ.

RUMPLE, s. सङ्कोचः -चनं, पुटः, सम्मर्दः, मर्दः, कुञ्चनं, भङ्गः, चूणः.

RUMPLED, p. p. सङ्कोचितः -ता -तं, सम्मर्दितः &c., मर्दितः &c., पुटितः &c.

To RUN, v. n. (Move quickly) भाव् (c. 1. भावति -ते -वितुं), प्रधाव्,
द्रु (c. 1. द्रवति, द्रोतुं), दु (c. 1. दवति, दोतुं), रंह (c. 1. रंहति -ह्नुं),
शीमं or द्रुतं चल (c. 1. चलति -लितुं), द्रुतपदेन चल, द्रुतक्रमेण सृ
(c. 1. सरति, स्रष्टुं) or चर् (c. 1. चरति -रितुं), द्रुतम् इ or गम्.—
(As a fluid) द्रु, सु (c. 1. सवति, सोतुं), प्रसृ, स्पन्द (c. 1. स्पन्दते
-न्धितुं), धर् (c. 1. धरति -रितुं), गल् (c. 1. गलति -लितुं); 'rivers
run into the ocean,' नद्यः समुद्रं द्रवन्ति.—(Melt) विली, प्रली,

—(Discharging matter) पूयसावी-विषाी &c., संपूर्ण-या-यं.—
 (Running away) पलायमान-ना-नं.—(In succession, without
 any intervening time) अत्यवहितकालेन, अत्यवधानेन, यथाक्रमं,
 पर्यायेन, अनुपूर्वशः.

Runnet, ३. दधिसात्करणयोग्यो रसः, दधिसात्करणयोग्यं वस्तु.
(Running quickly) भावनं, दयणं.

RUNNER, s. दृष्टिसाक्षरूपकाया (सः, दृष्टावर्तकः) ।
RUNNING, s. (Act of moving quickly) भावनं, द्रवणं, द्रावणं, द्रुत-
 गमनं, द्रुतपदेन चलनं.—(Flowing) स्रवः -वणं, सावः, प्रसावः, परि-
 सावः, प्रस्रवणं, प्रसावः.—(Discharge of matter) मूयसावः; 'run-
 ning of the nose,' नासासावः, नासापरिस्रावः ।

RUNT, s. (Dwarfish animal) ह्रस्वजन्तुः m., ह्रस्वशरीरो जन्तुः, खर्द्यः.

RUNT, s. (Dwarfish animal) हलजन्तु; m., हलजन्तु; f., हलजन्तु.
 RUPEE, s. रौप्यं, रौप्यमुद्रा, रुपमुद्रा, मुद्रा, मुद्रिका; 'half-rupee,'
 भागः, रौप्यभागः.

भागः, रौप्यभागः.
RUPTURE, RUPTION, s. भङ्गः, भेदः, भङ्गनं, भेदनं, छेदः-दनं, ध्वंसः, वि-

RUPTURE, RUPTION, s. भङ्गः, भेदः, भङ्गनं, भदनं, छेदः-दन्, ध्वंसः, वि-
ध्वंसः, खण्डनं, स्फोटः-दन्.—(Breach of friendship) छेदभङ्गः.
खेदभेदः, नैत्रीभङ्गः, सीददभङ्गः.—(Hernia) पतन्युद्धिः f.

स्रोहभेदः, मैत्रीभङ्गः, सीददभङ्गः.—(Hernia) चन्तवृद्धः.
T. RUPTURE, p. a. भङ्ग, भिद्, खण्ड; 'a blood-vessel,' उरोयतं कृ.

To RUPTURE, v. a. भङ्ग, भिद्, खण्ड; 'a blood-vessel, उराधत कृ.
 RUPTURED, p. p. भग्नः-ग्ना-ग्नं; 'having hernia,' सन्तवृद्धिर्गो
 -विग्रहो &c.

-गिणी &c.
Banyan : जाम्बूलः - लो-लं, जटालः - ला-लं, वन्यः - न्या-न्यं, जानपदः

RURAL, a. जाङ्गलः -लं-लं, जङ्गलः -लं-लं, वन्यः -न्या-न्यं, जानुपद-
-दी-दं, ग्राम्यः -म्या-म्यं, ग्रामीयः -या-यं, पञ्चानामिकः -की-कं
ग्रामीयः -मी-मं, पञ्चानामिकः -की-कं.

सनागरः -री -रं, सनागरिकः -की -कं.
 Ruse : धातुः। उपदेशः। उपदेशः। See ARTIFICE, STRATAGEM.

RUSE, s. चपदेशः, उपदेशः-उपायः. See ARTIFICE, STRATAGEM.
 RUSS, s. (Kind of grass) दूधौ; 'place full of rushes,' दूधौयि

Rush, s. (Kind of grass) दूधौ; 'place full of rushes,' दूधौघाट

RUSH, *f.* (Impetuous advance or onset) वेगः, चावेगः, महावेगे

Rush, s. (Impetuous advance or onset) वेगः, चावेगः, महावेगः
भावन् or अभिधावनं, सवेगधावनं, अतिवेगेन गमनं, सवेगगमनं, मह

पावनं or अभिषावनं, सवेगपावनं, अतिवेगेन गमनं, सवेगगमनं, मह
वेगेन आपातनं or आपातः or प्रपतनं, अतिवेगेन अवस्तान्दनं, संरम्भ

येगेन चापतनं or चापातः or प्रपतनं, प्रतिवेगेन अवस्तान्दनं, सरम्भे
नारम्भेण or रम्भेन आक्रमणं; 'emulative onset,' जहम्भूयिका.

To rush, *v. n.* (Move forward with impetuosity) महावेगेन धा-

To rush, v.n. (Move forward with impetuosity) महावग्नं धाप्
(c. l. धावति-पित्तं) or अभिधाप्, सवेगं धाप्, सतिवेगेन गम् or चह

(c. l. धावति -विहति) or अभिधाव्, सवेगं धाव्, सतिवेगेन गम् or चतुःस्रवेगेन या or स or प्रया or प्रसू.—(Rush upon) महावेगेन चाप्र

(६. १. -कामति -कामिन्) or अभिरुम् or आपत् or चासद्, महापेगपू

(c. 1. - क्लामति - क्लामितुं) or अभिक्लाम् or आपत् or जास्द्, महावेगपूष्
अभिधाप्य or प्रतिधाप्य, समहावेगम् अभिद्गु or प्रतिद्गु or जास्द्

चभिधाप् or प्रतिधाप्, समहावेगम् अभिदु or प्रतिदु or साहदु
चयलप.—(Rush into headlong) अवाधुत्वेन प्रविश, अतिवेग

प्रविश, जतिसाहसेन प्रविश, चवाङ् or जपोमुखेन यत्. — (Rush for

प्रविश, अतिसाहसेन प्रविश, अवाह् or अघोमुखेन पत. — (Rush in or out) निर्घत, प्रपत्, अतिवेगेन निर्गम् or बहिर्गम्; 'water rush

or out) निर्घत्, प्रपत्, क्षतिपेगेन निर्गम् or बाहिर्गम्; 'water rushing
from his eyes,' जलं तस्य नेत्राभ्यां प्रापतत्.

from his eyes,' जलं तस्य नेत्राभ्यां प्रापतत्.
RUSHING, *s.*, see RUSH.—Part. महावेगः -गा -गं, see IMPETUOUS

RUSHING, *s.*, see RUSH.—*Part.* महावेगः -गा -ग, see IMPETUOUS.
RUSHLIGHT, *s.* तृणमयदीपिका, तृणमयपत्रियुक्तो दीपकः.

RUSHLY, *a.* तृणमयदोषिका, तृणमयपात्रयुक्ता दोषिकः.
RUSHY, *a.* दूधामयः-यो-यं, दूधोपलब्धः-या-यं, तृणमयः &c., तृणयुक्तः.

RUSHY, a. दूधामयः-यो-यं, दूधपूर्णः-शा-शं, तृणमयः &c., तृणपूर्णः-शा-शं.
 RUSSER, a. कपिशः-शा-शं, कपिशवर्णः-शा-शं, ताम्रवर्णः &c., श्यामः-शा-शं.

Russr, s. (Of iron) सिंहानं, सिंहाणं, सिंपाणं, शिंपाणं, मलं, जयौ

m., Rust, s. (Of iron) सिहान, सिहाण, सिषाण, सिषाण, मल, पयान
मगदुरं, किट्टं, किट्टालं, कलङ्कः, रीतिः f., लोष्टं, धूतं, पाचटोष्ट.

का. To RUST, v. n. सिंहातं or कलङ्कं यन् (c. 9. यस्मात्, यन्तुं), सकलं

क्रा. To RUST, र. न. तिहान or कलङ्क वन् (C. १. यमाता, वन्तु), वन्तु
 रङ्ग-रङ्गं भू, कलङ्कावृतः-ता-तं भू, समलः-ला-लं भू, मलावृतः-ता-

To RUST, v. a. सकलद्वंद्वं-द्वंद्वं कृ, मलपृतं-तां कृ, कलद्व (nom. क)

To RUST, v. a. सकलकृ-का कृ, मलपित-ना कृ, कलक (nom. कलक) यति-पितुं).

RUSTED, *p.p.* कलङ्कितः -ता-तं, मलामृतः -ता-तं, कलङ्कामृतः &c.

RUSTIC, a. (Pertaining to the country) ग्राम्यः -स्या-स्यं, ज

ससन्ध्यो &c., *see* RURAL.—(Boorish, homely) ग्राम्यः -स्या

ग्रामोः -या -यं, ग्रामिकः -को -कं, ग्रामीणः -या -यं, ज्ञानुपा-

&c., ग्रामजः -जा -जं, असम्भः -भ्या -भ्यं, अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, प्राकृतः -तो -तं.
 RUSTIE, *s.* ग्राम्यजनः, ग्रामी *m.* (न), ग्रामवासी *m.*, ग्रामेवासी *m.*, वृषलः.
 RUSTICALLY, *adv.* ग्राम्यजनवत्, ग्रामिकवत्, असम्भवत्, ग्रामीयप्रकारेण.
 TORUSTICATE, *v. a.* ग्रामे वस् in caus. (वासयति -यितुं) or विवस् or प्रवस्.
 TO RUSTICATE, *v. n.* ग्रामे वस् (e. 1. वसति, वस्तु) or निवस्, ग्रामं सेव्.
 RUSTICITY, *s.* ग्राम्यता -त्वं, ग्रामिकत्वं, ग्रामीयता, असम्भ्यता, अशिष्टता.
 RUSTINESS, *s.* सकलद्रव्यता, समलता -त्वं, मालिन्यं, मलिनता, मलवत्त्वं.
 TO RUSTLE, *v. n.* शकशक (nom. शकशकायति -ते), शकशकशब्दं कृ, मर्मर (nom. मर्मरायति -ते), मर्मरं कृ, मर्मरशब्दं कृ, काहलं कृ, काहलशब्दं कृ.
 RUSTLING, *s.* शकशकशब्दः; 'of leaves,' मर्मरः, पत्रकाहलः -ला. पि-
 झोला, पर्णस्निनः; 'of clothes,' मर्मरः, वस्त्रस्निनः.
 RUSTLING, *part.* शकशकायन् -यन्ती -यत् (न्), मर्मरकारी -रिणी -रि(न्).
 RUSTY, *a.* कलङ्को -ङ्किनी -ङ्कि (न्), कलङ्कमयः -यी -यं, सकलद्रव्यः -द्रा
 -ङ्गं, कलङ्कितः -ता -तं, कलङ्कायतः -ता -तं, मलिनः -ना -नं, समलः
 -ला -लं, मली -लिनी &c., मलायतः &c.
 RUT, *s.* (In animals) नदः, रतेच्छा, मेषुनेच्छा.—(Mark of a wheel)
 चक्रचिह्नं, नेमिचिह्नं, चक्राक्षः, चक्रमार्गः.
 RUTHLESS, *a.* निर्दयः -या -यं, दयाहीनः -ना -नं. See PITILESS.
 RUTTISH, *a.* मत्तः -त्ता -त्तं, मदाविष्टः &c., मदोल्लटः &c., see LUSTFUL.
 RYOT, *s.* कृषकः, कृषिकः, कर्मकः, कृषिजीवी *m.* (न), भूस्वाम्यधीनः.

S.

SABBATARIAN, *s.* विश्रामदिनपालकः, विश्रामवारप्रतिपालकः, विश्रामदि-
 नसेवकः.
 SABBATH, *s.* विश्रामदिवसः, विश्रामदिनं, विरामदिवसः, विश्रामवारः.
 SABBATH-BREAKER, *s.* विश्रामवारभेदकः, विश्रामवारलंघी *m.* (न), विश्रा-
 मदिनभेदी *m.*
 SABBATICAL, *a.* विश्रामवारसप्तम्यी &c., पुण्यविश्रामसप्तम्यी &c.
 SABLE, *a.* श्यामः -मा -मं, कृष्णवर्णः -शी -शं, कृष्णः &c., कालः &c.
 SABLE, *s.* (Animal with long dark fur) लोमशजन्तुः *m.*, श्यामलोम-
 विशिष्टः घुङ्गजन्तुः.—(Fish) जलतापिकः, जलतापी *m.* (न), जलतालः.
 SABOT, *s.* (Wooden shoe) काष्ठपादुका, काष्ठमयपादुका.
 SABLE, *s.* पद्मचक्रः, खड्गः, चन्द्रहासः, मण्डलाग्रः, निस्त्रिंशः, कृपाणः.
 TO SABRE, *v. a.* खड्गेन हन् (e. 2. हन्ति -न्तुं, e. 10. यातयति -यितुं).
 SABULOUS, *a.* सिकतामयः -यी -यं, शार्करिकः -को -कं. See SANOY.
 SACCHARINE, *a.* (Pertaining to sugar) शर्करासप्तम्यी -न्विनी &c.,
 शार्करः -रो -रं, शार्करिकः -को -कं, रेक्षयः -वो -वं.—(Having the
 qualities of sugar, sweet) शर्करागुणकः -का -कं, शर्कराधर्मिकः
 &c., मिष्टः -ष्टा -ष्टं, मधुरः -रा -रं, सुमधुरः &c.
 SACERDOTAL, *a.* पौरोहितः -तो -तं, पौरोहितिकः -की -कं, याज्ञकीयः
 -या -यं, याज्ञकसप्तम्यी &c., see PRIESTLY; 'sacerdotal office,'
 पौरोहित्यं.
 SACHEL, *s.* घुङ्गकोषः, पुस्तककोषः, लेख्यपत्राधारः, पत्रिकाधारः.
 SACHÍ, (The wife of Indra; daughter of the saint Puloman,
 destroyed by Indra, to prevent his curse for the violation
 of the daughter) शची, शचिः *f.*, इन्द्राणी, शक्राणी, मघोनी,
 इन्द्रशक्तिः *f.*, पुलोमजा, पौलोमी.
 SACK, *s.* (Coarse canvas bag) शाणकोषः, स्थूलकोषः, शाणमयकोषः,
 स्थूतः, स्थोतः, स्थूतिः *f.*, स्थूनः, स्थोनः, प्रसेवः, शाणपुटः, धौतकटः,
 गोष्ठी.—(Pillage of a town, &c.) नगरलुण्ठनं, ग्रामलुण्ठनं, ग्रामयातः.

TO SACK, *v. a.* (A town) नगरं लुण्ठय or लुण्ठय, नगरलुण्ठनं कृ, see PILLAGE.
 SACK-CLOTH, SACKING, *s.* शाणं, शाणजं, शाणवसनं, शाणपटः, शाणवस्त्रं,
 शाणपटः, स्थूलशाणः *m.*, स्थूलशाणकः, स्थूलपटः, स्थूलपट्टः, वराशिः *m.*
 SACKED, *p. p.* लुण्ठितः -ता -तं, लुण्ठितः &c. See PLUNDERED, STORMED.
 SACRAMENT, *s.* संस्कारः, महायज्ञः. For the twelve sanskáras or
 sacred symbolical rites, see RITE. The following are the
 five mahá-yajnas, or great sacraments of the Hindús (as
 explained in Manu III. 70. *et. seq.*), appointed to be per-
 formed every day by the Grihastha, or house-keeper, for
 the sake of expiating the sin incurred by the involuntary
 destruction of minute living creatures. They refer re-
 spectively to what is due to five objects, viz. himself,
 the gods, his fore-fathers, spirits or ghosts, and men or
 guests. 1. Study of Scripture, with prayer and medita-
 tion, called ब्रह्मयज्ञः or ऋतुः. 2. Offering oblations to
 the gods in fire, called देवयज्ञः or हुतः. 3. Offering libations
 of water and cakes to the manes of deceased ancestors,
 called पितृयज्ञः or प्राशितं or आर्द्रं. 4. Casting the residue
 of oblations on the ground or in water, as an offering
 to spirits or goblins, called भूतयज्ञः or चलिपयः or प्रहुतः or
 आहुतः or चलिः *m.* 5. Receiving guests, and especially
 Brahmans, with hospitality, called नृत्ययज्ञः or मनुष्ययज्ञः or
 ब्राह्मयज्ञः or ब्राह्मं or ब्रह्महुतं. The Vishnu-Purána adds two
 other sacraments, viz. 'propagation of offspring,' गणापत्तियज्ञः,
 and 'observance of truth,' सत्ययज्ञः, but these are com-
 paratively modern additions. The Christian idea of a sa-
 crament may be expressed by संस्कारः or स्त्रीष्टमन्त्रवित्तसंस्कारः;
 as, 'the sacrament of baptism,' जलसंस्कारः or जलसेचनसंस्कारः
 or मज्जनसंस्कारः; 'of the Lord's Supper,' स्त्रीष्टभोजनसंस्कारः
 or स्त्रीष्टगृह्यनिरुपणार्थसंस्कारः.
 SACRAMENTAL, *a.* संस्कारसप्तम्यी -न्विनी &c., महायज्ञसप्तम्यी &c.,
 संस्कारविषयकः -का -कं, संस्कारप्राप्तः -क्ता -क्तं, संस्काररूपः -पा -पं.
 SACRED, *a.* (Holy, pertaining to God or his worship) पुण्यः
 -ख्या -ख्यं, पवित्रः -त्रा -त्रं, ईश्वरसप्तम्यी -न्विनी &c., देवसप्तम्यी &c.,
 ईश्वरपूजासप्तम्यी &c., ईश्वरभजनसप्तम्यी &c., अलौकिकः -को -कं,
 असांसारिकः -को -कं, धर्मविषयकः -का -कं, अप्रापञ्चिकः -को -कं,
 प्रपञ्चेतरः -रा -रं.—(Used for religious purposes) पुण्यकर्मोप-
 योगी-गिनी -गि(न्), पवित्रकर्मोपयोगी &c., पुण्यकर्मोपयोगी -का -कं &c.,
 ईश्वरपूजोपयोगी &c., ईश्वरपूजापथकः -का -कं.—(Consecrated)
 संस्कृतः -ता -तं, प्रतिष्ठितः &c., सुप्रतिष्ठितः &c., प्रणीतः &c.—(In-
 violable, approaching to a superior being) अलंघनीयः -या
 -यं, अनुलंघनीयः &c., अलंघ्यः -व्या -व्यं, अभेद्यः -द्या -द्यं, अनतिद्र-
 गणीयः -या -यं, राशपयः -या -यं, शिवस्वतुल्यः -त्या -त्यं, शिवस्वसदृशः
 -शी -शं, निपिष्टः -द्वा -द्वं.—(Venerable) पूज्यः -ज्या -ज्यं, पूजनीयः
 -या -यं, सुपूजनीयः &c., पूजाहं -हं -हं.—(Relating to holy
 sages) सपिः -पी -पं, सार्धेयः -यी -यं, चृषिसप्तम्यी &c.; 'sacred
 spot,' पुण्यस्थानं, पुण्यस्थलं, पुण्यक्षेत्रं, पुण्यतीर्थं, क्षेत्रं; 'sacred
 grove,' पुण्यवनं, तपोवनं. 'sacred thing,' पुण्यवस्तु *m.*; 'thing
 not to be touched,' द्रव्यस्त्रं, देवस्त्रं, शिवस्त्रं, गोमांसं; 'sacred
 writing,' पुण्यशास्त्रं, शास्त्रं, वेदः; 'sacred and profane know-
 ledge,' ज्ञानविज्ञानं.

SACREDNESS, *s.* पुण्यता -त्वं, पवित्रता -त्वं, चलंयनीयता, पूज्यता, सुपूज्यता.
 SACRIFICE, *s.* (Of an animal or any other thing to God) यज्ञः, यागः, मेघः, ऋतुः *m.*, अध्वरः, मखः, इज्या, इष्टिः *f.*, यज्ञकर्म *n.* (नृ), याज्ञिकं, यजनं, याजनं, बलिः *m.*, पलिक्कर्म *n.*, पलिदानं, प्रदागः, मोक्षार्थं, सत्तं, होमः, हवनं, आहवनं, भूतिः *f.*, दीक्षा, चयनं, मन्त्रतनुः *m.*, सवः, इष्टं, नारायणबलिः *m.*; 'a sacrifice at which sixteen officiating priests are required,' ज्योतिष्टोमः; 'a royal sacrifice performed only by an universal monarch,' राजनृदं, ऋतुसमः, ऋतुराजः; 'relating to it,' राजनृयकः -का -कं; 'officiating priest at it,' राजनृययात्री *m.* (नृ); 'sacrifice of a horse, which, performed a hundred times, raises the sacrificer to a level with Indra,' अश्वमेधः; 'horse fit for it,' अश्वमेधिकः, अश्वमेधीयः; 'morning sacrifice,' प्रातर्यज्ञः, प्रातर्होतः; 'any part of a sacrifice,' यज्ञाङ्गः; 'a supplementary sacrifice performed to atone for any defects in the preceding one,' अश्वभृषः, यज्ञान्तः, दीक्षान्तः; 'bathing after any sacrifice,' ज्वभृषः, अश्वभृषक्षान्तः; 'accomplishment of a sacrifice,' यज्ञसिद्धिः *f.*; 'remnants of one,' यज्ञशेषः, यज्ञशिष्टः; 'animal for sacrifice, especially a horse,' यज्ञपशुः *m.*, ऋतुपशुः *m.*; 'goat for one,' यज्ञधामः; 'reward of one,' ऋतुफलः; 'a Brahman who sells the benefits of a sacrifice he has performed,' ऋतुविक्रयी *m.* (नृ); 'vessel for sacrifice,' यज्ञपात्रं; 'fit for sacrifice,' यज्ञियः -या -यं, याज्ञियः -यी -यं, मेघः -ध्या -धं; 'human sacrifice,' नरपयः, नरमेधः; 'ceremonies preliminary to a sacrifice,' दीक्षा; 'a sacrifice preceded by them,' दीक्षणीयेष्टिः *f.*; 'officiating at a sacrifice, or causing one to be performed,' यज्ञनं; 'officiating priest at one,' याजकः, *see* SACRIFICER; 'place of sacrifice,' यज्ञभूमिः *f.*, यज्ञस्थानं, यज्ञियशाला, यज्ञशाला; 'ground or terrace leveled and squared, and prepared for a sacrifice,' स्वयिदलं, चत्वरं, वेदिः -दी *f.*, यज्ञवाटः -टिका; 'altar in the middle of it,' स्वयिदलसितकं, वेदिः -दी *f.*, जायतनं; 'ascetic who sleeps on such ground,' स्वयिदलशायी *m.*, स्वयिदलेश्वरः; 'shed for a sacrifice,' यज्ञदपः, यज्ञमयदपः; 'fire for a sacrifice,' होमग्निः *m.*; 'pit for this fire,' कुण्डं, होमकुण्डं, यज्ञकुण्डं, हवनो, हवित्री; 'post for binding the victim,' यूपः -यं; 'the top of it,' यूपारं; 'ring at the top of it,' यूपकटकः; 'ceremony of erecting it,' यूपोच्छ्रयः.—(Thing offered to God) उपहारः, उत्तमैः, बलिः *m.*, हुतं, होमः, चरुः *m.*, नैवेद्यं, निवेदनं, कथं, कुण्डपायः, *see* OBATION.—(Surrender or loss made for gaining some object, or for obliging another) त्यागः, उत्तमैः, परित्रागः, विनियोगः, व्ययः, समर्पणं, निवेदनं, अयसानं; 'of one's self,' आत्मपरित्यागः, आत्मनपेयं, आत्मनिवेदनं; 'of one's person or life,' स्वदेहविनियोगः, स्वदेहपरित्यागः, स्वप्राणपरित्यागः, स्वजीवितव्ययः; 'at the sacrifice of one's own happiness,' आत्मनः सुखपरित्यागेन, आत्मनः मुखायसानेन.

To SACRIFICE, *v. a.* (Immolates on an altar, destroy or consume any thing as an atonement or offering) यज् (c. 1. यजति -ते, यष्टु), हु (c. 3. जुहोति, होतुं), अभिहु, जाहु, चयुष्टु, उपहारयं हन् (c. 2. हन्ति -न्तु), उत्तमैर्गर्पं हन् or उपहृ (c. 1. हरति -हन्तु) or छाह or उपहारीकृ. ऋतौ हन्, उत्तमैर्गर्पं हन्, बलिं कृ, पलिदानं कृ, अध्वर (nom. अध्वरीयति), यजनं कृ, याजनं कृ, *see* To IMMOLATE. The

root यज् is often redundantly followed by यज्ञः or ऋतुः or by other substantives in the accus. or instr. e.; as, 'he sacrificed a sacrifice,' यज्ञं or यज्ञेन इयाज, इष्टिं or इष्ट्या अयजत्, ऋतुं or ऋतुना अयाधीत्; 'he sacrificed a horse,' अश्वं or अश्वेन or अश्वमेधेन ईजे; 'having sacrificed cattle,' पशुभिर् इष्टा; 'sacrificing a horse to the gods,' अश्वेन देवान् ईजानः.—(Surrender or suffer to be lost for the sake of gaining something) तज् (c. 1. तजति, तज्जु), परितज्, उत्तज् (c. 1. तजति -तज्जु), उत्तमं कृ, हा (c. 3. जहाति, हातुं, c. 10. हापयति -यितुं), विहा, अपहा, नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), प्रणश्, विनश्.—(Devote) विनिमुज्, समृ in caus., निविद् in caus., उत्तज्.

SACRIFICED, *p. p.* इष्टः -ष्टा -ष्टं, हुतः -ता -तं, उपहृतः &c., उपहारीकृतः &c., मोक्षितः &c.; 'to be sacrificed,' यान्यः -ज्या -ज्यं.—(Surrendered) तक्तः -क्ता -क्तं, परितक्तः &c., उत्तक्तः -ष्टा -ष्टं.

SACRIFICER, *s.* यष्टा *m.* (ष्टृ), याजकः, यात्री *m.* (नृ), यज्ञा *m.* (नृ), यज्ञकृत् *m.*, याज्ञिकः, होता *m.* (नृ), यजन्तः, याजिः *m.*, यजिः *m.*, यज्ञरक्षी *m.* (नृ), यज्ञकारी *m.* (नृ), यजमानः, च्युत्विक् *m.* (नृ); 'one who frequently sacrifices,' इज्याशीलः, यागशीलः, यागजूकः; 'performer of the Vrihaspati sacrifice,' स्वयन्तः *m.*

SACRIFICIAL, *a.* यज्ञियः -या -यं, याज्ञियः -यी -यं, ऐष्टिकः -की -कं, यज्ञीयः -या -यं, यज्ञसत्तन्त्री -न्त्रिणी &c., यज्ञविषयकः -का -कं, हुतः -ता -तं, आहवनीयकः -का -कं, वैतानः -नी -नं, वैतानिकः -की -कं, पीथिकः -की -कं, यज्ञ in comp.—(Fit for a sacrifice) मेधः -ध्या -धं, यज्ञियः -या -यं, याज्ञियः &c., यज्ञ in comp.; 'sacrificial vessel,' यज्ञपात्रं, यज्ञभाजनं, पूजाभाजं, पात्रीयः; 'sacrificial thread or cord worn over the left shoulder and under the right by the three principal classes,' यज्ञोपवीतं, उपवीतं, यज्ञसूत्रं, पवित्रं, सावित्रं, पञ्चवटः, पञ्चावटः, द्विजायनी; 'one invested with it,' यज्ञोपवीती *m.* (नृ), उपवीती *m.*; 'the same cord passed over the right shoulder,' प्राचीनावीतं; 'one so wearing it,' प्राचीनावीती *m.*; 'the same suspended over the neck,' निवीतं; 'one so wearing it,' निवीती *m.*; 'sacrificial fire,' होमग्निः *m.*, समूहः, परिचायः, उपचायः; 'grass,' कुशः -शं, पवित्रकं, पवित्रं, तर्पः, कुचः.

SACRILEGE, *s.* देवस्वापहरणं, देवस्वामहारः, देवस्वचौर्यं, वज्रसहरणं, पुण्य-चतुहरणं, पुण्यवस्तुदूषणं, पुण्यद्रव्यदूषणं, विनियमवस्तुदूषणं, धर्मोत्तिन्ननः, धर्मोलोपः, धर्मलघनं.

SACRILEGIOUS, *a.* देवस्वापहारी -रिणी -रि (नृ), देवस्वापहारकः -का -कं, देवस्वचौर्यसन्नधी &c., पुण्यवस्तुहारी &c., पुण्यवस्तुदूषकः -का -कं, पवित्र-वस्तुदूषकः &c., पुण्यद्रव्यदूषकः &c., धर्मोलोपकः &c., धर्मोत्तिन्ननी &c.

SACRILEGIOUSLY, *adv.* देवस्वापहारेण, पुण्यवस्तुदूषणेन, सधर्मोलोपे.

SAD, *a.* (Affected with sorrow or melancholy) विषयः -खा -खं, विषादी -दिनी -दि (नृ), अवसन्नः -न्ना -न्नं, उद्विग्नः -ग्ना -ग्नं, उदासीनः -ना -नं, उदासी -सिनी &c., खेदयुक्तः -क्ता -क्तं, खिन्नः -न्ना -न्नं, दुर्मनाः -नाः -नः (स), विमनाः &c., उद्विग्नमनाः &c., सन्नमनाः &c., सन्नोक्तः -क्ता -कं, शोकाज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अवसन्नः -ता -तं, परिधुनः -ना -नं, सोत्तलः -रता -रतं, *see* MELANCHOLY.—(Of a sad countenance) ज्ञानमुखः -खा -खं, ज्ञानवदनः -ना -नं, दीनमुखः -खी -खं, विषयमुखः &c.—(Causing sorrow) शोकजनकः -का -कं, शोकादः -दा -दं, शोचनीयः -या -यं, शोकावहः -हा -हं, दुःखावहः &c., दुःखकरः -री -रं, दुःखदः &c., खेदजनकः &c., क्लेशकः &c., क्लेशकरः &c.—

(Bad, worthless) निर्गुणः -या -यं, दुष्टः -ष्टा -ष्टं; 'to be sad,' विषदः, अयसदः, खिद in pass., दुर्मनस्, शुच्, व्यच्. *See* MELANCHOLY.

To SADDEN, v. a. शुच् (c. 10. शोचयति -यितुं), विषगोक्, उद्विग्नोक्, शोकाश्रितं -तां कृ, शोकाश्रीकृ, सजोक् -कां कृ. *See* *To GRIEVE, v. a.*

SADDLE, s. पर्याणं, पर्यायणं, पत्त्ययनं, पत्त्यानं, अश्वसज्जा, सज्जा.

To SADDLE, v. a. सपर्याणं -यां कृ, पर्याणं निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), or त्वस् or चारुह in caus., पर्याणयुक् -कां कृ, सज्जोक्, सज्ज (c. 10. सज्जयति -यितुं).

SADDLER, SADDLE-MAKER, s. पर्याणकारो *m.* (न). अश्वसज्जाकारः -रकः.

SADDUCEE, s. पुनरुत्पानाभाषवादी *m.* (न). परलोकाभाषवादी *m.*

SADLY, adv. सजोक्, सविपादं, सरदेहं, सहुःसं, मोद्वेगं, सज्जो, शोचनीयं, शोचनीयप्रकारेण, यथा शोकः or ज्ञेयो जायते तथाप्रकारेण.

SADNESS, s. विपादः, विषण्णता, शोकः, सज्जोक्ता, उद्वेगः, उद्विग्नता, अयसादः, अयसन्नता, उदासीनता, औदासीन्यं, रोदः, उत्क्रांटा, आधिः *m.*, मनःपीडा, मनोव्यथा, मनोविपादः. *See* MELANCHOLY, SORROW.

SAFE, a. (Free from danger) भयमुक्तः -क्ता -क्तं, भयातीतः -ता -तं, आपदतोतः -ता -तं, आपन्मुक्तः &c., विषदतोतः -ता -तं, विषन्मुक्तः &c., विषन्निमुक्तः &c., अकुतोभयः -या -यं, निर्भयः या -यं, अभयः -या -यं, धोमन्नामः -ना -नं, निर्भयत्वप्राप्तः &c., निःशङ्कः -क्ता -क्तं. —(Free from hurt or injury) सुखः -स्वा -स्यं, सुरक्षितः -ता -तं, सुपालितः &c., अद्यतः -ता -तं, अपरिक्षितः &c., द्यतिहीनः -ना -नं, अज्ञातद्यतिः -तिः -ति, अज्ञातनाशः -शा -शं, अज्ञातापायः -या -यं, अज्ञातापकारः -रा -रं, निर्वणः -या -यं. —(Safe and sound) सुखः -स्वा -स्यं, सुखशरीरः -रा -रं, कव्यः -त्वा -त्वं, सुशरीरः -रा -रं, अनामयः -या -यं, निरामयः &c., कुशलः -ला -लं. —(Conferring or causing safety) अभयजनकः -का -कं, अभयकारकः &c., निर्भयजनकः &c., निर्भयः -या -यं, धोमकरः -रा -रं, धोमजनकः &c., धोम्यः -म्या -म्यं, भयहीनः -ना -नं, भयरहितः -ता -तं; 'a safe place,' निर्भयस्थानं.

SAFE, s. (For stores &c.) कशोलः लकः, कोष्ठः -ष्टकं, लोहभाण्डं.

SAFE-CONDUCT, s. अभयपत्रं, अभयवाक् *f.* (च), अभयदानं, अभयप्रदानं.

SAFE-GUARD, s. रक्षा -द्यं, गुप्तिः *f.* *See* PROTECTION. —(Passport) अभयपत्रं.

SAFELY, adv. धोमेण, सधोमं, अद्यतं, द्यतेन विना, अभयेन, निर्भयं, कुशलं, स्वस्तिधोमं, सुखशरीरेण, निरामयेण, निरामयं, अनामयेन.

SAFETY, s. (Freedom from danger) भयमुक्तिः *f.*, अभयं, निर्भयं, आपन्मुक्तिः *f.*, विषन्मुक्तिः *f.*, निर्भयत्वं, अभयत्वं, भयाभावः, भयहीनता, भयशून्यता. —(State of freedom from hurt or injury) सुखता, शरीरसुखता, धोमः -मं, धोम्यता, अद्यतं, अद्यतता त्वं, सुरक्षितत्वं, अपरिक्षितता, द्यतिहीनता, कव्यता, कुशलता, कौशल्यं, अनामयं, निरामयत्वं -ता; 'in safety,' धोमेण, सधोमं, अद्यतं, *see* SAFELY; 'place of safety,' निर्भयस्थानं, आश्रयः. *See* SHELTER.

SAFETY-LAMP, s. आखानिकप्रपुक्ता अभयदीपिका, अभयप्रदीपः.

SAFETY-VALVE, s. अतिचाहृत्येनोत्पद्यमानवाष्पनिर्गमयोग्यं सपिधानचिह्नं.

SAFFLOWER, s. कुसुम्भं, अग्निशिल्खं, वह्निशिल्खं, वह्निदीपकः, कमलोन्नरं, रक्तसङ्कोचं, पीतः, रोहितं, महारजनं; 'dyed orange with safflower,' कौसुम्भः -म्भी -म्भं.

SAFFRON, s. कुकुम्भं, वाह्नोक्, वाह्निकं, चरवाह्नोक्, अग्निशिल्खं, वह्निशिल्खं, वरः -रं, वरः -रं, काश्मीरजः, काश्मीरजन्म *n.* (न), पीतकं, पीतनं, पीतचन्दनं, पीतकावेरं, कावेरं, रक्तसंज्ञं, रक्तं, शोणितं, लोहितं, लोहितचन्दनं, गौरं, सूख्यसंज्ञं, हरिचन्दनं, घुमृणं, जागुडं, सङ्कोचं, पिशुनं, थोरं, कुचन्दनं.

SAFFRON, a. (Having the color or qualities of saffron) कौकुम्भः -मी -मं, कुकुम्भवर्णः -र्णा -र्यं, कुकुम्भरागः -गा -गं, कुकुम्भारुणः -खा -खं; 'dyed with it,' कुकुम्भाक्तः -क्ता -क्तं; 'marked with it,' कुकुम्भाङ्कः -ङ्का -ङ्कं.

SAGACIOUS, a. अर्घज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विदग्धः -ग्धा -ग्धं, विदग्धबुद्धिः -र्द्धः -र्द्धि. त्रीहृषबुद्धिः &c., मेधावी -विनी -वि (न), प्राज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, दूरदर्शी &c., दीर्घदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, चतुरः -रा -रं, चातुरः -री -रं, गम्भीरः -रा -रं. नयविद् *m. f. n.* *See* SHARP.

SAGACIOUSLY, adv. विदग्धवत्, सविदग्धं, दीर्घदृष्ट्या. *See* SHARPLY.

SAGACITY, s. विदग्धता, विदग्ध्यं, बुद्धितोक्षणता, अर्घविज्ञानं, दीर्घदृष्टिः *f.*

SAGE, s. (Wise man) परिश्रुतः, वृषः, प्राज्ञः, ज्ञानी *m.* (न), महाप्राज्ञः. प्राज्ञः, प्राज्ञो *m.* (न), विद्वः, सौमेधिकः, *see* PHILOSOPHER. —(Holy sage or saint) मुनिः *m.*, ऋषिः *m.*, सिद्धः, सिद्धपुरुषः, परमार्थविद् *m.*, ब्रह्मज्ञः, ब्रह्मज्ञानी *m.* (न), ज्ञानी *m.*, आत्मज्ञः, आत्मतत्त्वज्ञः, आत्मयात्री *m.* (न), मीनो *m.*, वाचंयमः, यतो *m.* (न), यतिः *m.*, यमो *m.*, मुमुक्षुः *m.*, परमहंसः, दामः, वादिशः, मन्ना *m.* (नृ), केवल्यो *m.*, अद्यज्ञः *m.* (र), *see* SAINT for an account of the Rishis.

SAGE, a. प्राज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, परिश्रुतः -ता -तं, ज्ञानी &c., वादिः &c., *see* WISE.

SAGELY, adv. परिश्रुतवत्, प्राज्ञवत्, संपाश्रित्यं, सज्ञानं, विद्वज्जनवत्.

SAGENESS, s. पाश्रित्यं, प्राज्ञता, वेदुष्यं, ज्ञानपत्वं, प्रज्ञता. *See* WISDOM.

SAGITTARIUS, s. (The sign or constellation) धनुः -नु *m. n.* तीक्ष्णकः.

SAGO, s. No equivalent. सागूः or सागुः may be used.

SAID, p. p. उक्तः -क्ता -क्तं, प्रोक्तः -क्ता -क्तं, भाषितः -ता -तं, भणितः -ता -तं, गदितः &c., निगदितः &c., उदितः &c., अभिहितः &c., उदाहृतः &c., उदीरितः &c., जल्पितः &c., लपितः &c., आख्यातः &c., व्याख्यातः &c.; 'well said,' साध्यभिहितः -ता -तं; 'having said,' उक्ता.

SAIL, s. (Of a ship) पातयमनं, वायुयसनं, नौकायसनं, नौयसनं, नौयस्त्वं. पातयस्त्वं, वायुयस्त्वं, नौकापटः, वायुपटः. —(Ship) नौः *f.*, नौका.

To sail, v. n. (Move in a ship or by water) नौकया वह् in pass. (उच्यते) or गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or चल् (c. 1. चलति -लितुं) or संचर् (c. 1. -चरति -रितुं) or या (c. 2. याति -तुं) or भु (c. 1. प्रवर्ते. प्रोतुं), समुद्रेण गम् or या. चलपथेन गम्; 'he sailed over the ocean in a ship,' नौकया समुद्रं घुम्ये; 'he sails in the Ganges,' गङ्गायाम् प्रवर्ते; 'he sails on the ocean,' समुद्रेण गच्छति. —(Set sail, impel a ship) नौकां or नावं चल् (c. 10. चालयति -यितुं) or सच्चल् or वह् (c. 10. वाहयति -यितुं), नौचालनं कृ. —(Pass over in a ship) नौकया तृ (c. 1. तरति -रितुं -रीतुं) or समुद्रपारं गम्.

SAILING, s. समुद्रयानं, समुद्रगमनं, नौकाचालनं, नौकापाहनं.

SAILING, parl. समुद्रयात्रा -यिनी -यि (न), उद्यमानः -ना -नं, प्रयमानः &c.

SAILOR, s. नाविकः, समुद्रगः, समुद्रयात्री *m.* (न), समुद्रयात्री *m.*, नियामः -मकः, पोतयाहः -हकः, नौकापाहकः, नौपाहकः, नौचालकः. *See* MARINER.

SAINT, s. सिद्धः, सिद्धजनः, सिद्धपुरुषः, पवित्रलोकः, पुण्यलोकः, पविचनतः, ऋषिः *m.*, रिषिः *m.*, मुनिः *m.*, साधुः *m.*, यतेन्द्रियः, नियतेन्द्रियः, जितेन्द्रियः, पूतात्मा *m.* (न), पुण्यात्मा *m.*, परमार्थविद् *m.*, आत्मज्ञः, परपुरुषः, महापुरुषः, मीनो *m.* (न), मुमुक्षुः *m.*, यतो *m.*, महातपाः *m.* (स्), पायकः, सत्यवचाः *m.* (स्), निर्ग्रन्थः; 'patron-saint,' इष्टदेवता; 'a company of saints,' सिद्धसंघः; 'a succession of saints,' सिद्धपरम्परा; 'the seven great saints forming the Great Bear constellation,' सप्तर्षयः *m. pl.* These are sometimes called Prajāpatis, and, as created by

Brahmá, Brahmarshis or Brahmálikas. Their names are मरीचिः, अचिः, अङ्गिरस्, पुलस्त्यः or पुलन्ति, पुलहः, क्रतुः, वसिष्ठः. Some authorities add the names of भृगुः, दक्षः, कश्यपः, नारदः and प्रचेतस् to the list of Brahmarshis or Prajápatis. According to the Vishnu Purána there are three kinds of Rishis or saints. 1. Brahmarshis, ब्रह्मरिषयः *m. pl.*, or saints who are the sons of Brahmá, or Brahmans, such as Maríchi, Atri, Vasiṣṭha, &c., dwelling in the sphere of Brahmá. 2. Devarshis, देवर्षयः *m. pl.*, or saints who are also demigods, as Náráda, Nara, Náráyana, Kardama, &c., dwelling in the region of the gods. 3. Rájarsis, राजर्षयः *m. pl.*, royal saints or holy personages who are also kings or men of the military class, and who have attained to the rank of Rájarsis from the practice of religious austerities. Such were Ikṣvákū, Viśvámitra, son of Gadhi, Purúravas, Dushmanta, &c. Their sphere is the heaven of Indra. Four other classes of Rishis are enumerated in the Amara Kosha, viz. 1. Maharshis, महर्षयः *m. pl.*, or great saints, such as Vyása, the arranger of the Vedas, &c. 2. Paramarshis, परमर्षयः *m. pl.*, or most excellent saints, such as the Muni Bhela, the author of some medical works. 3. Kándarshis, काण्डर्षयः *m. pl.*, or saints and sages who teach a particular kánda or section of the Vedas, as Jaimini, founder of the Púrva Mímánsa system, &c. 4. Śrutarshis, श्रुतर्षयः *m. pl.*, or inspired saints, as the author of the medical work called suśruta, &c.

SAINT-ANTHONY'S FIRE, *s.* See ERYSIPELAS.

SAINTED, *p. p.* सिद्धलोकारोपितः -ता -तं, सतिपुण्यः -ता -तं, सतिपवित्रः &c.

SAINT-LIKE, SAINTLY, *a.* साधुसदृशः -शी -शं, सिद्धसदृशः &c., पुण्यात्मा -न्ता -न्त (नं), पूतात्मा &c., सतिपुण्यः -त्वा -त्वं, सतिपवित्रः -त्वा -त्वं, सतिपार्मिकः -की -कं.

SAINTLINESS, *s.* सतिपुण्यता, सतिपवित्रता, सतिपार्मिकत्वम्, सिद्धसदृश्यम्.

SAINT-VITUS'-DANCE, *s.* अङ्गस्मरणं, शरीरस्मरणं, अङ्गस्मरणरोगः.

SAKE, *s.* कारणं, हेतुः *m.*, निर्मलं, प्रयोगनं; 'for the sake of,' अर्थे or अर्थे in comp., हेतोः, हेतौ, कारणत्, कृते, निर्मले with the gen. c. or crude form; 'for one's own sake.' सात्मार्थः; 'for my sake,' मदर्थे -र्थे; 'for his sake,' तदर्थे, तस्य हेतोः; 'for the sake of happiness,' सुखार्थे, सुखहेतोः.

SÁL, *s.* (A tree with a wood yielding resin) सालः, शालः, सज्जः -ज्जकः, कायः, काश्यः, श्लेष्मसंवरः, सस्यसंवरः, अश्लक्ष्णकः; 'its resinous juice,' सालरसः, शालनिषासः, सज्जरसः.

SALACIOUS, *s.* रतापी &c., सुरतापी &c., गैधुनारी &c., see LUSTFUL.

SALACIOUSNESS, *s.* रतापित्वं, कामुकत्वं, रतेच्छा. See LUSTFULNESS.

SALAD, *s.* शुक्लसर्पपादिना सह खादनीयम् अपक्रशाब्दादि.

SÁLAGRÁM, *s.* (A species of ammonite stone found in the Gandhak river, and worshipped by the Vaishnavas as a type of Vishnu) सालग्रामः, पत्थेष्टी *m.* (नं).

SALAMANDER, *s.* ज्ञानेयगोपा -पिका, ज्ञानेयसरटः, अग्निवासी *m.* (नं).

SAL-AMMONIAC, *s.* नवसागरः may be used.

SALARIED, *a.* सवेतनः -ना -नं, वैतनिकः -की -कं, कृतवेतनः -ना -नं.

SALARY, *s.* वेतनं, वर्र्जनं, भृतिः *f.*; 'annual,' वार्षिकं, वार्षिकवेतनं;

'monthly,' मासिकं; 'fixed,' निरूपितवेतनं, प्रकल्पितवेतनं; 'having a fixed salary,' प्रकल्पितवेतनः -ना -नं; 'one who has received his salary,' गृहीतवेतनः -ना -नं.

SALE, *s.* विक्रयः -यणं, विक्रीणनं, पणनं, विपणः -यणं; 'exposed for sale,' क्रयः -या -यं, क्रय्यः -या -यं, विक्रेयः &c., क्रेतव्यः -या -यं, पण्यः -या -यं, क्रयार्थं प्रसारितः -ता -तं, पण्यशालायां प्रसारितः &c., क्रयाणकः -का -कं; 'an article for sale,' पण्यं, पण्यद्रव्यं; 're-scission of sale,' विक्रयानुशयः.

SALEABLE, *a.* विक्रेयः -या -यं, विक्रेतव्यः -या -यं, विक्रयणीयः &c., विक्रययोग्यः -या -यं, पण्यः -या -यं, पणितव्यः -या -यं, पण्यार्हः -हं -हं, क्रयः &c., क्रेतव्यः &c.

SALESMAN, *s.* विक्रयी *m.* (नं), विक्रेता *m.* (नं), विक्रयिकः, विक्रयकृत् *m.*

SALIENT, *a.* (Springing, darting) प्रवमानः -ना -नं, स्फुरत् -रन्ती &c.

—(Lively, witty) सरसः -मा -सं, रसिकः -का -कं, तीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं, समझः &c.

SALINE, *a.* लावणिकः -की -कं, लावणः -शी -शं, लवणः -शा -शं, लवण-मयः -यी -यं, लवणगुणकः -का -कं, धारगुणकः &c. See SALT, *a.*

SALIVA, *s.* लाला, मुखस्रावः, मुखरसः, मुखस्रावः, वक्त्रास्रावः, वदनास्रावः, आस्त्रास्रावः, निद्रास्रावः, निद्रास्रावः, सृणिका, सृणीका, स्यान्दिनी, द्राविका, लसिका, मुखनिःसारितं जलं.

SALIVARY, SALIVAL, *a.* (Secreting or conveying saliva) लालोत्पादकः -का -कं, लालावाहकः &c. —(Pertaining to it) लालासञ्चनी -न्चनी &c.

To SALIVATE, *v. a.* पारददानेन अतिशयलालाम् उत्पद्य (c. 10. -पादयति -यितुं) or सु (c. 10. सावयति -यितुं) or जन् (c. 10. जनयति -यितुं), पारददानेन मुखप्रणयनं वन् or मुखरोगं कृ, लालावृद्धिं कृ.

SALIVATION, *s.* अतिशयलालोत्पत्तिः *f.*, अतिशयलालास्रावः, पारदप्रमुखं मुख-प्रणयनं, पारदप्रमुखी मुखरोगः.

SALLOW, *a.* पाण्डुः -रुदः -रुदः, पाण्डुरः -रा -रं, पाण्डुर्यः -र्या -र्यं, पीत-वर्णः &c., विवर्णः &c.; 'in complexion,' पाण्डुमयः -स्त्री -सं.

SALLOWNESS, *s.* पाण्डुता, पाण्डुरता, पाण्डुर्यः, पीतता, वैवर्ण्यं.

SALLY, *s.* (Issue, rushing out) निष्पत्तनं, अभिनिष्पत्तनं, निष्पत्तः, अभिनिष्पत्तः, निर्गमः, निःसरणं, अपसरणं, वहिर्गमनं, वहिर्पावनं, निष्क्रमणं. —(Spring, leap) स्फुरणं, उत्पत्तनं, प्रवर्णं, उदप्रवर्णं. —(Of wit or fancy) बुद्धिचिलासः, मतिचिलासः, मनोचिलासः. —(Of levity or extravagance) बुद्धिचापल्यं, चापल्यं, चापलं, चञ्चलता, चिलासः, विलासः.

To SALLY, *v. n.* निष्पत्त (c. 1. -पत्तति -तिहं), अभिनिष्पत्त, निर्घत्, वहिर्-पाव (c. 1. पावति -यितुं), वहिर्-गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), निर्गम्.

SALLY-PORT, *s.* अपसारः, अपसरणद्वारं, निःसरणद्वारं, निर्गमद्वारं.

SALMAGUNDI, *s.* व्यञ्जनादिना सह मिश्रितं चित्रमांसं or खडमांसं.

SALMON, *s.* सुललितमांसः प्रसिद्धमत्स्यभेदः.

SALOON, *s.* रङ्गशाला, महाशाला, नृत्यशाला, दर्शनशाला, शाला.

SALT, *s.* लवणं, रुचकं, धारः; 'sea salt,' सामुद्रं, लवणं, सागरोत्पन्नं, वशिष्टं, वसिष्टं, अक्षीवं, अक्षिवं; 'rock-salt,' सिन्धुलवणं, सिन्धवं, माणिक्यं, माणिक्यं, लवणोत्तमं, सितशिवं, शितशिवं, सितसिवं, शीत-शिवं, शीतसिवं; 'lump of salt,' सिन्धुवपणः; 'culinary salt,' उक्षिदं; 'mineral or metallic salt,' उपरसः, रसः; 'medicinal salt, impregnated with iron and sulphur called Bit Loben, or Bit Noben,' विटलवणं, विटलवणं, विटलवणं, कृष्णलवणं, पाक्कं, रोचकं, धारः, विटं, विटगन्धं, विटः, कृतकं, पाक्कं; 'Sochal salt,'

SAL

सोपचैलं, अर्धं, रूपकं; 'the same black,' तिलकं; 'Sambhar salt,' रोमकं, रोमं, रोमलपणं, चसुकं, चसूकं; 'native salt,' स्व-भूतम् ऊपरलपणं.

SALT, *a.* लवणः -या -यं, लायणः -यी -यं, लायणिकः -की -कं, लवण-रसयुक्तः -क्ता -क्तं, लवणमयः -यी -यं, लवणगुणकः -का -कं, लवणयुक्तः -क्ता -क्तं, लवणाक्तः -क्ता -क्तं, धारयुक्तः &c., धारगुणकः &c., धार-धर्मीकः &c., धारविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, लवणविशिष्टः &c., लवण in comp., धार in comp.; 'a salt mine,' लवणाकरः; 'salt flavor,' धाररसः, लवणरसः; 'salt sea,' लवणसमुद्रः, लवणार्णवः, लवणा-सुताशिः *m.*; 'salt soil,' ऊपः, धारमृत्तिका; 'having such soil,' ऊपर -रा -रं, ऊपवान् -वती -वत् (तृ).

To SALT, *v. a.* लवणीकृ, लवण (nom. लवणयति -यितुं), लवणाक्तं -क्तां कृ, लवणयुक्तं -क्तां कृ, लवणेन सिष्, सधारं -रं कृ.

SALT-CELLAR, *s.* लावणिकं, लवणपात्रं, लवणभाननं, लवणापारः.

SALTED, *p. p.* लवणितः -ता -तं, लवणाक्तः -क्ता -क्तं, लवणीकृतः -ता -तं, लावणिकः -की -कं, लायणः -यी -यं, उदलावणिकः &c., धारयुक्तः -क्ता -क्तं.

SALTISH, *a.* ईषलपणः -या -यं, ईषलावणिकः -की -कं, ईषलपणयुक्तः &c.

SALT-MINE, *s.* लवणाकरः, लवणखानिः -नी *m. f.*, लवणखनिः -नी *f.*

SALTNESS, *s.* लवणत्वं -ता, लायण्यं, लवणयुक्तता, लवणरसः, धारयुक्तता, धारता, धाररसः.

SALT-PETRE, SALT-PETER, *s.* यवधारः, यवजः, यवाग्रजः, तक्षः, पायसः, तीक्ष्णरसः, तीक्ष्णः, यवलासः.

SALT-WATER, *s.* लवणालु *m.* लवणजलं, लवणोदकं, लवणाम्बु.

SALUBRIOUS, *a.* आरोग्यकरः -री -रं, आरोग्यजनकः -का -कं, आरोग्यपेकः &c., रोगप्रः -प्रो -प्रं, रोगहरः -रा -रं, रोगहारी -रिणी -रि (नृ), स्वास्थ्यजनकः &c., आनामयकर &c., पयः -य्या -य्यं, पय्यकरः &c., व्याधिप्रः -प्रो -प्रं, धेन्यः -न्या -न्यं, आरोग्यः -न्या -न्यं, अगदः -दा -दं, शरीरहितकारी &c., शरीरहितायहः -हा -हं, धीष्टिकः -की -कं, आस्थिकः &c., पुष्टिकरः &c., पुष्टिदः -दा -दं.

SALUBRITY, *s.* आरोग्यत्वं, आरोग्यजनकता, पय्यता, धेन्यता, हितता.

SALUTARINESS, *s.* हितता -त्वं, हितकारिता -त्वं, उपकारकता, श्रेयस्कारित्वं.

SALUTARY, *a.* (Beneficial) हितः -ता -तं, हितकरः -रा -रं, हितकारी -रिणी &c., हितायहः -हा -हं, हितकारकः -का -कं, हितप्रदः -दा -दं, हितवान् -वती -वत् (तृ), श्रेयस्करः -री -रं, श्रेयस्कारी &c., श्रेयस्कारकः &c., उपकारी &c., उपकारकः &c., चर्पकः &c.—(Wholesome), *see* SALUBRIOUS.

SALUTATION, *s.* अभिवादनं, अभिवादः -दनं, वन्दनं, अभिनन्दा -न्दनं, कुशलवादः, कुशलप्रश्नः, आशीर्वादः, कौशलं -लो, धेनप्रश्नः, नमस्कारः, नमस्क्रिया, प्रणामः, प्रणतिः *f.*, प्रणिपातः, उपसंहारः; 'salutation in return,' प्रत्यभिवादः -दनं. *See* OBESANCE.

SALUTE, *s.* अभिवादनं, वन्दनं. *See* SALUTATION.—(Kiss) चुम्बनं.

To SALUTE, *v. a.* अभिवाद् (c. 1. -वन्दते -न्दितुं), वन्द, संवन्द, अभिवाद् (c. 10. -वादयते -ति -यितुं) अभिवाद् (c. 1. -नन्दति -न्दितुं), आनन्द, कुशलवादं कृ, कुशलप्रश्नं कृ, कुशलप्रश्नेन अभिवाद or अभिवाप्, आशिर्षं दू or पदं प्रयत् (c. 1. -अमति -अनितुं), शिरसा प्रयत्, शिरसा अभिवाद्, आनन्द (c. 10. -मन्त्रयति -ते -यितुं), समन्, अर्प, अमर्ष, नमस्कु, नमस्कारं कृ, सभाज्, उपस्था (c. 1. -तिष्ठते -स्थितुं), सद्युष् in caus.; 'to salute in return,' प्रत्यभिवाद्, प्रतिनन्द, प्रत्ये.—(Kiss) चुम्ब.

SALUTED, *p. p.* अभिवादितः -ता -तं, अभिवादिता &c., अभिनन्दिता &c., आनन्दिता &c., कुशलपाकैद् अभिवादितः -ता -तं, नमस्कृतः &c.,

SAM

नमसितः &c., नमस्यितः &c., सन्मृतः &c.; 'having saluted,' अभिवाद्य, प्रणम्य.

SALUTER, *s.* अभिवादिता *m.* (तृ), अभिवादकः, अभिवादी *m.* (नृ).

SALVABILITY, *s.* तारयशक्ता, तारययोग्यता, रक्षययोग्यता, रक्षणीयता, निस्तार्यता, निस्तारयोग्यता, मुक्तियोग्यता, उद्धारणीयत्वं.

SALVABLE, *a.* तारयशक्यः -क्या -क्यं, तारययोग्यः -न्या -न्यं, रक्षययोग्यः &c., रक्षणीयः -या -यं, चाययोग्यः &c., चायशक्यः &c., निस्तार्यः -य्यो -य्यं, निस्तारयोग्यः &c., मुक्तियोग्यः &c., उद्धारणीयः &c., उद्धार-रयोग्यः &c.

SALVAGE, *s.* नक्ष्माखनीकारधकायां दत्तं पारितोषिकं.

SALVATION, *s.* (Preservation) रक्षयं, रक्षा, संरक्षयं, चायं, परिचायं, तारयं, उद्धारः, उद्धारयं, धेनः -नं, *see* PRESERVATION.—(In the-ology) तारयं, उद्धारः, मुक्तिः *f.*, मोक्षः, उद्धारगतिः *f.*, पापमुक्तिः *f.*, -क्ता, पापमोक्षः -क्षयं, ऊर्द्धगतिः *f.*, परमगतिः *f.*, निस्तारः; 'means of salvation,' तारयोपायः, रक्षयोपायः; 'way of salvation through devotion,' भक्तिमार्गः; 'through works,' कर्ममार्गः.

SALVE, *s.* लेपः, प्रलेपः, अनुलेपः, उपदेहः, उपनाहः, उपशमनं, शमनं.

To SALVE, *v. a.* लेपेन or अनुलेपेन ग्राम् (c. 10. शमयति -यति) or उपशम्.

SALVER, *s.* रूपपात्रं, रूपमयशरापः, रूपमयभाननं, पात्रं.

SALVO, *s.* निर्गमः, निर्गमोपायः, निस्तारः, निस्तारणहारः, उद्धारयं.

SAL-VOLATILE, *s.* अतिशीघ्रवायुपरिणामशीलं द्रव्यरूपलपणं.

SAME, *a.* समः -मा -नं, समानः -ना -नं, सनोयः -या -यं, स in comp., तुल्यः -त्या -त्यं, एव in comp., अभिन्नः -जा -वं, अनन्यः -न्या -न्यत्, अपरः -रा -रं, अवभिन्नः &c., निर्विशेषः -या -यं, अभेदः -दा -दं, *see* LIKE; 'of the same form,' समरूपः -पा -पी -यं, समानरूपः &c., समकारः -रा -रं, एकरूपः &c., अभिन्नरूपः &c., अनन्यरूपः &c., तुल्य-रूपः &c., सरूपः &c.; 'of the same kind or species,' समजा-रूपः &c., समजाः &c.; 'of the same family,' समानजातीयः -जा -जं, समानजालः -ला -लं; 'of the same class,' समवर्गः -र्गो -र्गं, समानवर्गः &c., समवर्गः &c.; 'of the same age,' समवयस्कः -क्ता -क्तं, समवयः-रकवर्गः &c.; 'of the same age,' समवयस्कः -क्ता -क्तं, समवयः-या -यः (तृ), सपयाः &c., समानजन्मा -न्मा -न्न (नृ), एकवयस्कः &c.; 'occurring at the same time,' समानकालीनः -ना -नं, एकका-लीनः &c.; 'the same time,' समकालः -लं; 'at the same time,' समकाले -लं, एककाले, एकदा, युगपत्, योगपणेन, एकपारे; 'of the same size,' सममायः -यी -यं, समपारिमाणः -या -यं; 'the very same,' समप्रमाणः -ना -नं; 'following the same occu-pation,' समवृत्तिः -त्तिः -त्ति, तुल्यवृत्तिः &c.; 'he is the same as a father to me,' माम् प्रति पितृस्थाने or पितृभूमौ or पितृवत् or पितृनिर्देशो भवति; 'in the same manner,' तद्वत्, तथा, तथैव, एवं, स्वस्वरूपेण, तथाप्रकारेण, तथाविधेन, एवंविधेन, तथाविधं, एवंविधं, एवमेव, तथाहि, तद्वत्पेय, तद्वत्कारेण.—(That was mentioned before) पूर्वोक्तः -क्ता -क्तं.

SAMENESS, *s.* समता -त्वं, समानता -त्वं, साम्यं, सामान्यं, साव्यता, तुल्यता -त्वं, सदृशता, सादृश्यं, अभिन्नता, अनन्यता, अभेदः, अवभिन्नः, अभि-पत्ता, समभावा, एकता, ऐक्यं, अभिप्रभावाः, एक in comp., स in comp.; 'sameness of form,' समरूपता, समानरूपता, एकरूपता, सरूपता, सारूप्यं; 'of kind or class,' समजातित्वं, समजातित्वं, सपण्यता, सापण्यं.

SAMÍ, *s.* (A thorny tree with a hard wood) शमी, समी, कान-नारि *m.*, वनारि *m.*, सङ्कुल्लो -लो, शिवा; 'a variety of it,' शमीरः, शमीरः *m.*, शमिरः.

SAMPLE, *s.* (Specimen) चादृशः, निर्दृगं, प्रतिमा, उपमा, प्रमाणं.

SAMPLER, *s.* सूचिकर्मप्रतिमा, चालरलीलां सूचिकर्मोद्गीः.

SANATIVE, SANATORY, *a.* रोगनाशकः -का -कं, रोगशमकः &c., रोगमः -प्रो -मं, रोगनिवारकः &c., गरमः &c., चारोग्यजनकः &c., चारोग्यकरः &c.

SANAT-KUMARA, *s.* (One of the four mind-born sons of Brahmā, created by him before all other beings, and devoid of all human passion. Therefore called ever-young or ever-pure) सनत्कुमारः, वैपावः.

SANCTIFICATION, *s.* (The act) पवित्रीकरणं, पुण्यीकरणं, जन्तुशोधनं, जन्तरात्मशोधनं, पुण्यकरणं, शुचीकरणं, पापहरणं, पापनाशनं, कल्पपहरणं, मलहरणं, *see* PURIFICATION. —(State) पवित्रता, पुण्यता, शुचिता, जन्तुशुद्धिः *f.* जन्तुशोधनं.

SANCTIFIED, *p. p.* पवित्रीकृतः -ता -तं, पुण्यीकृतः &c., पवित्रितः &c., शुचीकृतः &c., नष्टपापः -पा -पं, दूतपापः &c., धूतपापः &c., धूतकल्पः -पा -पं, पापशुद्धः -द्धा -द्धं, जन्तुशुद्धः &c., धर्मकल्पः &c.

TO SANCTIFY, *v. a.* पवित्रीकृत, पुण्यीकृत, जन्तुशुद्धीकृत. पवित्र (nom. पवित्रयति -यितुं), जन्तरात्मानं शुध् (e. 10. शोधयति -यितुं), पापमलं दृ (e. 1. हरति, हर्तुं) or नश् (e. 10. नाशयति -यितुं), शुचीकृत, जन्तुशोधनं कृत.

SANCTIFYING, *a.* जन्तुशोधकः -का -कं, जन्तुशुद्धिकरः -रो -रं, पुण्यकरः &c.

SANCTIMONIOUS, *a.* दार्मिकः -को -कं, दम्भी -न्भिनी -न्भि (न्). अतिधार्मिकः -को -कं, धर्माभिमानी &c., कपटधर्मी &c., पुण्यवेशधारी &c., पवित्रवेशधारी &c., अतिपुण्यः -ख्या -ख्यं, अतिपवित्रः -त्रा -त्रं, पवित्रमन्त्रः &c., चक्रवर्तिः -न्ति -न्ति.

SANCTIMONIOUSNESS, SANCTIMONY, *s.* दम्भः, दार्मिकत्वं -ता, अतिपुण्यता, अतिपवित्रता, धर्माभिमानी, पुण्यवेशधारणं, पवित्रवेशधारणं, चक्रवर्ति, चक्रवर्तिः *f.*

SANCTION, *s.* प्रमाणं, प्रामाण्यं, आश्रयः, अनुग्रहः, उपग्रहः, संग्रहः, आग्रहः, आधातुः, रक्षा, पालनं, उपकारः, सत्पापनं, दृढीकरणं, स्वीरोकरणं.

TO SANCTION, *v. a.* सप्रमाणं -तां कृत, सप्रमाणकृत, प्रमाणं दा, दृढीकृत, स्वीरोकृत, सत्पापकृत. सत्य (nom. in caus. सत्पापयति -यितुं), अनुग्रह (e. 9. गृह्णाति -ग्रहीतुं), उपग्रह, अभिरक्ष, आश्रयो भू.

SANCTIONED, *p. p.* सप्रमाणकृतः -ता -तं, दृढीकृतः &c., अनुग्रहीतः &c.

SANCTIFY, *s.* अतिपुण्यता, अतिपवित्रता, जन्तुशुद्धिः *f.* जन्तुशुद्धता, मन्तुशुद्धिः *f.* जन्तरात्मशुद्धिः *f.* जन्तुशोधनं, जन्तुशुचिता. जन्तुपवित्रता, जन्तुपावित्र्यं, पवित्रता, पुण्यता, पावित्र्यं, शुद्धिः *f.*, दिशुद्धिः *f.*, परिशुद्धिः *f.*, साधुता -त्वं.

SANCTUARY, *s.* (Inner part of a temple) गर्भगारं, गर्भगृहं, अगार-गर्भः, नन्दिरगर्भः, गर्भः. —(Holy place) देवालयः, पवित्रालयः -यं, पुण्यालयः -यं, देवागारः -रं, पुण्यागारः -रं, शुद्धागारः -रं, महालयः, पवित्रस्थानं, पुण्यस्थानं, वीहारः, *see* TEMPLE. —(Place of refuge) आश्रयस्थानं, आश्रयस्थलं, शरणं, निर्भयस्थानं, शरणस्थानं, संश्रयस्थानं, महालयः.

SAND, *s.* चालुका, सिकताः *f. pl.*, महासूक्ष्मा, प्रवाही, कर्षराजः, इष्टान्यं.

TO SAND, *v. a.* चालुकाकीर्णं -तां कृत, चालुकावृत्तं -तां कृत, सचालुकं -कां कृत.

SANDAL, *s.* (Kind of shoe) कोष्ठी, कोपी, चरुदासी. —(The wood, produced chiefly in the Malaya mountains) चन्दनः -नं, श्रीसगदः -गदं, मारगन्धः, गन्धसारः, मलयजः -जं, भद्रश्रीः *f.*, भद्रश्रयं, तिलपर्णः, तैलपर्णी, वर्णकः, भद्राश्रयः, हरिचन्दनः -नं, भोगिवन्धनं, शीतलप्रदः, पटोरं, गोगोर्धं, चन्दुकान्तः -न्तं, मलयगुरुः -रु *m. n.*, 'white sandal-wood,' तैलपर्णिकं; 'red,' रक्तचन्दनं, रत्नं, कुचन्दनं,

पवाङ्गं, तिलपर्णी, कुकुमागुरु *n.*; 'black,' कृष्णचन्दनं, कृष्णागुरु *n.*; 'unctuous preparation of sandal-wood used as a perfume or unguent,' चन्दनं; 'anointing or perfuming the person with it,' चर्चा, चर्चिका, चादिचर्च; 'anointed with it,' चर्चितः -ता -तं.

SANDARAC, SANDARACH, *s.* मत्तीशोषकचूर्णं, मत्तीशोषकचूर्णं.

SAND-BAG, *s.* चालुकाकोपः, चालुकाकोशः, चालुकाधारः.

SAND-BANK, *s.* सिकतं, सिकतामयं, परेपः, परापः, पादचत्वरः, पुलिनं.

SANDED, *p. p.* चालुकाकीर्णः -खा -खं, चालुकावृत्तः -ता -तं, चालुकावान् &c.

SANDERS, *s.* (Red sanders wood) तिलपर्णी, पवाङ्गं, पत्रङ्गं, पत्रङ्गं, रत्नं, रक्तचन्दनं, कुचन्दनं. —(Yellow sanders) पीतदुः *m.*, कालेयकः -कं, कालीयकः -कं, हरिद्रवः, दावी, पचम्यचा, पचम्यचा, दाहृदिरिद्रा, पञ्जनी.

SAND-GLASS, *s.* चालुकायन्त्रं, चालुकानाली.

SANDS, *s. pl.* सिकताः *f. pl.*, सैकतभूमिः *f.*, परेपभूमिः *f.*, परेपभूमिः *f.*

SANDY, *a.* सिकतः -ती -तं, सिकतामयः -यो -यं, सिकतावान् -वती -वत् (त्), चालुकामयः &c., सिकतिलः -ला -लं, चतुर्पालुकः -का -कं, चतुर्सिकतः -ता -तं, चालुकाप्रचुरः -रा -रं.

SANE, *a.* प्रकृतित्वः -स्या -स्यं, स्वस्थः &c., सुस्थः &c., समतः -ता -तं, अनुमत्तः &c., अविद्यमानः -मा -मं, अविद्यमानः -ता -तं, अवातुलः &c.

SANGUIFEROUS, *a.* रक्तवाहकः -का -कं, रक्तवाही -हिनी -हि (न्), असृग्बहः &c.

SANGUIFICATION, *s.* रक्तोत्पादनं, रक्तोत्पत्तिः *f.*, शोणितोत्पत्तिः *f.*, रक्तवर्धनं.

SANGUINARY, *a.* (Bloody, attended with much blood) रक्तमयः -यो -यं, चतुरक्तः -क्ता -क्तं, चतुरक्तपातसहितः -ता -तं. —(Bloody minded) रक्तप्रियः -या -यं, मारात्मकः -का -कं, निपांसुः -सु -सु, क्रूरचेताः -ताः -तः (न्), निधुरः -रा -रं.

SANGUINE, *a.* (Of ardent temperament) उत्पन्नकृतिः -ति -ति, उत्पन्नभावः -चा -चं, चण्डप्रकृतिः &c., सानुरागः -गा -गं, अनुरागी &c., प्रचण्डः -ण्डा -ण्डं, उत्सुकः -का -कं, तीक्ष्णः -क्ष्णा -क्ष्णं. —(Confident, hopeful) अतिविश्वासी -सिनी -सि (न्), अतिविश्वासशीलः -ला -लं, अत्याशावान् -वती -वत् (त्), अत्याशान्वितः -ता -तं, अत्याकांक्षी &c., सुफलप्रेषी &c., सुखाप्रेषी &c., सुखप्रतीक्षः -क्षा -क्षं, भाविलाभासंशयी &c., सुप्रत्याशी &c., आशापदः -दा -दं.

SANGUINENESS, *s.* अतिविश्वासः, अत्याशा, अत्याकांक्षा, सुफलप्रेषा, सुखाप्रेषा, सुखप्रतीक्षा, भाविलाभासंशयः, सुप्रत्याशा.

SANIES, *s.* पूरकं, पूयशोणितं, पूयं, मलनं, धातनं. *See* Pus.

SANIOUS, *a.* पूरकवान् -वती -वत् (त्), पूरकसावी -विषी -वि (न्).

SANITY, *s.* स्वास्थ्यं, स्वस्थता, सुस्थता, सुस्वितिः *f.*, समज्ञता, अनुमत्तता.

SANKHYA, *s.* (A system of philosophy ascribed to the Muni Kapila. It asserts duality द्वैतं, or the co-existence of two principles in the universe, viz. spirit and matter. Its doctrines being opposed to the oneness of the Vedas led to the formation of another school called the Vedānta or Uttara-Mīmāṃsā system, asserting the opposite idea of unity एकत्वं or सङ्गैतं, and shewing that the end or aim of the Vedas was to inculcate the oneness of Spirit or God) सांख्यः, सांख्यदर्शनं; 'with the commentary,' सांख्यकारिका.

SANSKRIT, *s.* (The classical and sacred language of the Hindūs, from which are formed all their modern dialects. 'The word means highly polished and artificially constructed)

संस्कृतं, संस्कृतोक्तिः *f.*, संस्कृतभाषा, साक्षरभाषा, देवभाषा, वैवभाषा, आदिभाषा.

SAP, *s.* (Of plants) सारः, रसः, द्रवः, मज्जा, मज्जा *m.* (न्), निर्यासः, निकारः, सलं, वृक्षसारः, वृक्षरसः.

To SAP, v. a. (Undermine) अपस or अपस्तान् खन् (c. 1. खनति -नितुं), अपोभागे गूढखातं कृ, अपो खात्वा पर्यस् (c. 4. -अस्यति -सितुं) or निषत् (c. 10. -पातयति -यितुं) or नश् (c. 10. नाशयति -यितुं).

SAPAN-WOOD, s. रक्तचन्दनं, पत्रार्द्रं, पत्रार्द्रं, रञ्जनं, कुपन्दनं, पत्रार्द्रं, पट्टरञ्जनं.

SAPID, a. सुरसः -सा -से, सरसः &c., मिष्टः -ष्टा -ष्टं, स्वादुः -द्वौ -द्वौ, स्वादुरसः -सा -से, सरस्वान् -सती -सत् (न), रसवान् &c. *See TASTEFUL.*

SAPIDITY, SAPIDNESS, s. सुरसता, सरसता, सारस्यं, स्वादुता, मिष्टता.

SAPIENCE, s. माहत्वं, प्रज्ञता, वेदुष्यं. *See WISDOM.*

SAPIENT, a. विद्वान् -द्वौ -द्वौ (न), माहः -हा -हं. *See WISE.*

SAPLESS, a. असारः -रा -रं, निःसारः &c., निःसारः &c., सारहीनः -ना -नं, सारयर्जितः -ता -तं, पिरसः -सा -सं, निरसः &c., नीरसः &c., रसहीनः -ना -नं, निःसह्यः -ह्या -ह्यं, ससहीनः &c., मृग्युः -स्युः -स्यु.

SAPLING, s. पालवृक्षः, कोमलवृक्षः, रसाद्रः पेलववृक्षः, पालदृः *m.*

SAPONACEOUS a. मेदुरः -रा -रं, पिक्वः -या -यं, चिह्नितः &c.

SAPOR, s. रुचिः *f.*, रसः, स्वादुः, आसादः. *See TASTE.*

SAPPAN-WOOD, s. *See SAPAN-WOOD.*

SAPPER, s. खनकः, खादिकः, सुरङ्गाखनकः, सीरुद्रिकः. *See MINER.*

SAPPHIRE, s. नीलः, नीलकान्तः, नीलाश्मा *m.* (न), इन्द्रनीलः, नृण्यहा *m.* (न), शितिरत्नं, शनिः *m.*

SAPPHIRINE, a. नीलमयः -यी -यं, नीलगुणकः -का -कं, नीलोपमः &c.

SAPPINESS, s. सरसता, रसवत्त्वं, रसालता, बहुसरसं, पटुसारसं.

SAPPY, a. रसवान् -वती -वत् (न), सरसः -सा -सं, रसो -सिनी -सि (न), बहुसरसः &c., रसाद्रः -द्रा -द्रं, सारवान् &c., बहुसारवान् &c., पटुसारः -रा -रं, मज्जावान् &c., ससारः -रा -रं, ससह्यः -ह्या -ह्यं, सस्यवान् &c., साद्रः -द्रा -द्रं.

SARASWATĪ, s. (The wife of the god Brahmā, or, according to some, of Dharma. She is goddess of speech and eloquence; patroness of music and the arts, and inventress of the Sanskrit language and Devanāgarī letters) सरस्वती, पारदेवी, पागीश्वरी, पाणी, पाक् *f.* (च), ब्राह्मी, ब्रह्मकन्यका, पाङ्गुयी, भारती, शारदा, लपिता, धार्मिकलसिनी, पाङ्गुली, पाङ्गुश्वरी. The name Saraswatī, signifying 'flowing,' is applied to a celebrated river as well as to the goddess of speech. The river rises in the mountains N. E. of Delhi.

SARCASM, s. अवधेयः, साधेयः, धेयः, व्यञ्जना -नं, व्यंग्यः -यं, व्यंग्योक्तिः *f.*, व्यङ्गोक्तिः *f.*, तीक्ष्णवाक्यं, तीक्ष्णवचनं, अरुनुदवाक् *f.* (च), अरुनुदवाक्यं, वागसिः *f.*, वागिणुः *m. f.*

SARCASTIC, SARCASTICAL, a. अरुनुदः -दा -दं, अवधेयकः -का -कं, सावधेयः -पा -पं, साधेयः &c., सव्यञ्जनः -ना -नं, तीक्ष्णः -क्ष्ण -क्ष्णं, तिग्मः -ग्मा -ग्मं, कटुः -दुः -दु.

SARCASTICALLY, adv. सावधेयं, साधेयं, सव्यञ्जनं, अरुनुदवापा.

SARCOMA, s. मांसवृद्धिः *f.*, अर्बुदः, अधिमांसं. *See TUMOR.*

SARCOPHAGOUS, a. मांसभक्षकः -का -कं, मांसभोनी &c. *See CARNIVOROUS.*

SARCOPHAGUS, s. प्रस्तरमयः श्वाधातुः, पाषाणमयी श्वापेटिका.

SARDONIC, a. (Laugh) विकृतहासः, कपलुस्मितं, पिशापस्मितं.

SARDONYX, s. (Gem) गोमेदकः -कं, शिवधातुः *m.*, वैदूर्यं

SARSAPARILLA, SARSA, s. गन्धवृक्षलं, उल्हटं.

SASH, s. (Ornamental belt) शोभायै नृता दुकूलमयमेखला, कटिवन्धनी, कटिसूत्रं, कटिशृङ्खला, परिकरः.—(Of a window) वातायनकाष्ठं, वातायनपरिगतं काष्ठादि.

SĀSIRA, s. (Sacred treatise) शास्त्रं, *see ŚĀSĀTRA.*

SATAN, s. (The devil) पिशाचः, *see DEMON.* The Arabic word is शैतान्, from which a Sanskrit word शैतानः or सैतानः may perhaps be formed.

SATANICAL, a. शैतानसम्बन्धी -न्धनी &c., वैशाचिकः &c. *See DEMONICAL.*

SATCHEL, s. पुस्तककोपः, लेख्यपत्रकोपः. *See SACHET.*

To SATI, v. a. अत्यन्तं or अतिशयेन तृप् in caus., *See To SATIATE.*

SATED, p. p. अतितृप्तः -मा -मं, अतितृप्तिः -ता -तं, अतिपूर्तिः &c.

SATELLITE, s. (In astronomy) उपग्रहः, चन्द्रः.—(Obscure fol-lower) अनुपङ्गी *m.* (न), नितानुपङ्गी *m.*, नितानुपारी *m.*, पार्श्वपरिवर्ती *m.*

To SATIATE, v. a. अत्यन्तं or अतिशयेन तृप् (c. 10. तृपयति -यितुं) or सन्तृप् or परितृप् or तृप् (c. 10. पूरयति -यितुं) or परितृप् or तृप् (c. 10. तोषयति -यितुं) or सन्तृप् or परितृप्, अतितृप्तिः or अतिसौहित्यं जन् (c. 10. मनयति -यितुं) or कृ, अतितृप्तिं जन् or उत्तृप् (c. 10. -पादयति -यितुं), सुहितं -तां कृ.

SATIATED, p. p. अतितृप्तः -मा -मं, अतितृप्तिः -ता -तं, अतिपूर्तिः &c., परितृप्तः -मा -मं, सन्तृप्तः &c., सन्तृप्तिः &c., तृप्तिः &c., सन्तोषितः &c., परितृप्तः -ष्टा -ष्टं, अतिपूर्तिः -ष्टा -ष्टं, परितृप्तिः &c., पूर्णकामः -मा -मं, परितृप्तिः &c., ज्ञानकामः &c., पर्याप्तकामः &c., प्रतिलब्धकामः &c., सुहितः -ता -तं, अतितृप्तः &c., अतितोषितः &c.

SATILTY, s. अतितृप्तिः *f.*, परितृप्तिः *f.*, तृप्तिः *f.*, अतितृप्तिः, तृप्तिः, आतृप्तिः *f.*, अतितृप्तिः, अतिपूर्तिः *f.*, अतिपूर्तिः, परितृप्तिः *f.*, अतितृप्तिः, अतितृप्तिः, परितृप्तिः *f.*, सौहित्यं, सुहितता, कामपर्याप्तः *f.*, कामशान्तिः *f.*, पूर्णकामं, धृष्टाशान्तिः *f.*, विद्वत्ता, आशान्तिः.

SATIN, s. (The silk) अतिशोभनदुकूलं, अतिरुचिरदुकूलं, अक्षुण्णदुकूलं.

SATIR, s. (Discourse or poem in which wickedness is satirized) दुराचारोपहासककविता -भाषणं, सावधेयकविता, दुष्टतावधेयककविता -भाषणं, दोषोपहासकभाषणं, अरुनुदकाव्यं, अवगीतं, अरुनुदभाषणं, निन्दोपाख्यानं.—(Keen remark or ridicule) अवधेयः, उपहासः, व्यञ्जना, अरुनुदवाक् *f.* (च), विद्वत्ता, वागसिः *f.*, *see SARCASM.*

SATIRICAL, a. दुराचारोपहासकः -का -कं, दोषोपहासकः &c., दुष्टतावधेयकः &c., उपहासकः &c., उपहासकः &c., उपहासरूपः -पा -पं, अवधेयकः &c., सावधेयः -पा -पं, सोपहासः -सा -से, साधेयः &c., सव्यञ्जनः -ना -नं, अवधेयार्थकः &c., अवगीतरूपः -पा -पं, अरुनुदः &c. *See SARCASTIC.*

SATIRICALLY, adv. सोपहासं, सावधेयं, साधेयं, अरुनुदं, सव्यञ्जनं.

SATIRIST, s. दोषोपहासकः, दुराचारोपहासी *m.* (न), दोषावधेयकः.

To SATIRIZE, v. a. अरुनुदवाक्यं उपहस्य or अवधेयं or अवगीतं, सव्यञ्जनं or सावधेयं or सोपहासं निन्द, तीक्ष्णवाचा निन्द.

SATIRIZED, p. p. अरुनुदवाक्यं उपहस्य -मा -मं, अवगीतः -ता -तं.

SATISFACTION, s. (The state) तृप्तिः *f.*, तृप्तिः *f.*, तोषः, सन्तोषः, परितोषः, इच्छातृप्तिः *f.*, कामतृप्तिः *f.*, इच्छापूर्तिः *f.*, इच्छाशान्तिः *f.*, कामशान्तिः *f.*, इच्छानिपूर्तिः *f.*, शान्तिः *f.*, तुष्टता, परितुष्टता, तृप्तता, ज्ञानता, पर्याप्तः *f.*, इच्छापर्याप्तः *f.*, पूर्तिः *f.*, परितृप्तिः *f.*, सौहित्यं, सुहितता, समाधानं.—(The act) तृप्तिं, सन्तृप्तिं, तोषणं, सन्तोषणं, परितोषणं, पूरणं, पारणं, आप्यायनं, अवनं, इच्छाशमनं, इच्छाशान्तिः *f.*, इच्छानिपूर्तिः *f.*; 'of hunger,' धृष्टाशान्तिः *f.*—(Gratification) प्रीत्यं, तृप्तिं, अनुवर्जनं.—(Relief from doubt) सन्देहनिवृत्तिः *f.*, संशयनिवृत्तिः *f.*, सन्देहभञ्जनं, सन्देहहरणं.—(Compensation) पारितोषिकं.

see COMPENSATION.—(Payment) निस्तारः, शुद्धिः *f.*
 SATISFACTORILY, *adv.* यथासुते, यथा तुष्टिर् जायते तथा, पर्याप्तं
 SATISFACTORY, *a.* तुष्टिजनकः -का -कं, तुष्टिजननः -नी -नं, तुष्टिकरः -री
 -रं, तुष्टिदः -दा -दं, सन्तोषदः &c., सन्तोषदायकः -यिका -कं, तृप्तिजनकः
 -का -कं, तृप्तिदः &c., सन्तोषकः -का -कं, परितोषकः &c., मनोहरः
 -रा -रं, मनोयोग्यः -ग्या -ग्यं, इच्छापूर्कः -का -कं, कामपूर्कः &c.,
 पर्याप्तः -मा -मं, सन्देहहारी &c., सन्देहभञ्जकः -का -कं, नेत्रयन्त्रियञ्जकः &c.
 SATISFIABLE, *a.* आतृप्यः -प्पा -प्यं, सन्तोषणीयः -या -यं, सन्तोषणीयः &c.
 SATISFIED, *p. p.* (Having desires gratified) तुष्टः -ष्टा -ष्टं, सन्तुष्टः &c.,
 परितुष्टः &c., सन्तोषितः -ता -तं, तृप्तः -प्ता -प्तं, सन्तोषितः -ता -तं, तर्पितः
 &c., तृप्तकामः -मा -मं, वितृप्तकामः &c., पूर्णकामः &c., ज्ञानकामः &c.,
 निवृत्तकामः &c., पर्याप्तकामः &c., पर्याप्तः -मा -मं, चाप्ताप्यितः -ता -तं,
 आप्तकामः -मा -मं, सुहितः -ता -तं, चरितार्थः -धा -धं, कृतार्थः &c.,
 कृतकृत्यः -त्या -त्यं, प्रीतः -ता -तं, प्रसादितः &c., सजितः &c.—(Hav-
 ing doubt removed) निवृत्तसन्देहः -हा -हं, निवृत्तसंशयः -या -यं,
 हृतसन्देहः -हा -हं, गतसन्देहः &c.; 'to be satisfied,' तृप् (c. 4.
 तृप्ति, तर्पितुं) तृप् (c. 4. तृप्ति, तोष्टुं); 'fire cannot be satisfied
 with fuel,' अग्निर् न तृप्ति काशानां.
 To SATISFY, *v. a.* (Gratify desires to the full) तृप् (c. 10. तोप-
 यति -यितुं), सन्तुप्, परि-तृप्, तृप् (c. 10. तर्पयति -यितुं), सन्तुप्, परि-
 तृप्, तृप् (c. 10. पूरयति -यितुं), परिपू, कानं पू, इच्छां पू or ज्ञम् (c. 10.
 शम्भयति -यितुं) or निवृत्त (c. 10. -वर्धयति -यितुं), तृप्ति or मोहितं जन्
 (c. 10. जनयति -यितुं), तुष्टि जन् or उपयद् (c. 10. -पादयति -यितुं),
 चाप्ते in caus. (-प्पापयति -यितुं), मुस् (c. 10. मुत्तयति -यितुं), प्री
 (c. 9. प्रीयति, c. 10. प्रीययति -यितुं), हिंप् (c. 1. हिंयति -यितुं),
 प्रीतिं कृ, सुखं दा.—(Free from doubt) संशयं or सन्देहं दृ (c. 1.
 हर्षति, हर्षुं), संशयनिवृत्तिं कृ, संशयवेदं कृ, संशयलखनं कृ.
 SATISFYING, *part. or a.* तुष्टिदः -दा -दं, तुष्टिजनकः -का -कं, तुष्टिकरः
 -री -रं, तृप्तिकरः -री -रं, तृप्तिजनकः &c., सन्तोषकः &c., सन्तोषकः
 &c., चाप्तापयणीकः &c.
 SATIVE, *s.* उद्यानजः -जा -जं, उद्यानरोपितः -ता -तं, क्षेत्रजः -जा -जं.
 SATLAJ, *s.* (River) शतद्रुः *f.*, शितद्रुः *f.*, शुतुद्रिः *f.*
 SATRAJ, *s.* उद्यपः. उद्यपतिः *m.*, मरुदलाप्यधः, मरुदलाधिपतिः *m.*
 To SATURATE, *v. a.* अतिशयेन or अत्यन्तं सिप् (c. 6. सिद्धति, सेतुं)
 or निषिप् or आसिप्, अतिशयेन or अत्यन्तं क्लिद् (c. 10. क्लेदयति -यितुं)
 or परिक्लिद्, अत्यन्तं पू (c. 10. पूरयति -यितुं) or परिपू.
 SATURATED, *p. p.* अतिसिक्तः -क्ता -कं, अतिपूरितः -ता -तं, अतिपूर्णे -र्था -र्थं.
 SATURATION, *s.* अतिशयसेकः, अतिसंचयनं, अतिक्षेदनं, अतिपूरणं.
 SATURDAY, *s.* शनिवारः, शनिवासरः, मन्दवारः, मन्दवासरः, कृतानाः.
 SATURN, *s.* (The planet, variously fabled as the son of Revati
 and Balarāma, or of Chhāyā and the sun. His influence
 is considered to be malignant and inauspicious) शनिः *m.*,
 शीतिः *m.*, सौरः, सौटि *m.*, रेवतीभवः, छायासुतः, छायातनयः, छायात्मनः,
 ब्रह्मणः, ब्रह्मण्यः, पातङ्गिः *m.*—(The evil-eyed one) क्रूरदृक् *m.*
 (शु), क्रूरलोचनः—(The slow-goer) शनैश्चरः, मन्दः, पटुः *m.*—
 (Lord of the planets) ग्रहनायकः—(Lord of seven lights
 or satellites) सप्तशुभ्रवः, सप्तार्चः *m.* (स्), सप्तार्चः. Other
 names are क्रोडः, चारः.
 SATURNALIA, *s. pl.* (Spring festival of the Hindús) होलिका,
 होली, होलाका, दोलायात्रा, दोलोत्सवः.
 SATURNIAN, *a.* सप्तयुगसप्तम्यो -न्धिनो &c., सप्तयुगविषयकः -दा -कं.

SATURNINE, *a.* मन्दः -न्दा -न्दं, मन्दप्रकृतिः -तिः -ति, जडः -डा -डं,
 जडसभावः -वा -वं, शीतः -ता -तं, शीतप्रकृतिः -तिः -ति.
 SATYR, *s.* चनेचरः, वनचारी *m.* (नृ), चरखचरः, वनदेवता, चरखदेवता.
 SAUCE, *s.* व्यञ्जनं, उपस्करः, सूपः, तेजनं, निष्टानं, निष्टानं, प्रहितं, प्रदिग्धः,
 'लालसोके, उपकरणं, पण्डः, पिच्छिलः; 'fish-sauce,' पाकमत्स्यः,
 मीनाजीरः.
 SAUCE-PAN, *s.* पिठरः, उरता, पिष्टपचनं, पिष्टपाचकं, कन्दुः *m. f.*, कन्दूः *m. f.*,
 रोलकः, पाकः.
 SAUCER, *s.* शालाजिरः -रं, घिदलं, पात्राधारः, शरावः, पुटकः, पात्रं.
 SAUCILY, *adv.* अविनयेन, पृष्टयत्, प्रगल्भं, सम्रागल्भं. See IMPUDENTLY.
 SAUCINESS, *s.* अविनयः, अविनोदता, पृष्टता, प्रगल्भता, प्रागल्भ्यं, चापल्यं,
 चापलता, वाक्पाशुल्यं, परुषवचनं, पाशुल्यं, दुरुक्तिः *f.*, दुरुक्तरः, पृष्टता,
 उत्तरदायकता.
 SAUCY, *a.* अविनोदः -ता -तं, अविनयः -या -यं, पृष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रगल्भः -ल्भः
 -ल्भं, चापलः -ला -लं, उत्तरदायकः -यिका -कं, उत्तरदायी -यिनी -यि (नृ).
 To SAUNTER, *v. n.* चालसवत् or चालस्येन मन्दं मन्दं परिक्रम् (c. 1.
 -क्रामति -क्रमितुं) or शनैः शनैः परिक्रम् (c. 4. -आस्पति -भ्रमितुं) or
 मन्दं मन्दं व्रज्.
 SAUNTERING, *s.* चालसपरिक्रमः, चालस्येन परिक्रमणं, मन्दपरिक्रमणं.
 SAUSAGE, *s.* छिन्नमांसव्यञ्जनादिभिर् जन्तुपुरीतम्.
 SAVAGE, *a.* (Uncivilized) अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, अशिष्टितः -ता -तं, विद्या-
 पारहीनः -ना -नं, दुराचारः -रा -रं, निराचारः &c., अनाचारो -रिणी
 -रि (नृ), विद्यापारगून् -त्या -त्यं, विद्याहीनः &c., विद्यारहितः -ता
 -तं, असभ्यः -भ्या -भ्यं, आचारहीनः &c., आचारगून् &c.—(Cruel,
 ferocious) क्रूरः -रा -रं, क्रूरकर्मशाली &c., क्रूराचारः &c., निष्ठुरः
 -रा -रं, निर्दयः -या -यं, दारुणः -या -यं, रौद्रः -द्रौ -द्रं, रौरवः -वी
 -वं, see FEROCIOUS, INHUMAN.—(As a beast) शोवापदः -दी -दं,
 शोवापदः -दी -दं.—(Wild, pertaining to the forest) जारण्यः -र्यो
 -र्यं, जारण्यः -जा -जं, जङ्गलः -ला -लं, जङ्गलः -ली -लं, वनपर-
 सप्तम्यो &c.—(Pertaining to barbarians) श्वेच्छोपः -या -यं, श्वेच्छ-
 मत्तव्यो &c., श्वेच्छ in comp.
 SAVAGE, *s.* (Uncivilized person) अशिष्टजनः, अशिष्टजनः, असभ्यजनः,
 चर्यरः—(A foreigner or one of a barbarous tribe, not
 speaking Sanskrit and not subject to Hindú institutions)
 श्वेच्छः, श्वेच्छजातिः *m.*, किरातः, पुलिन्दः, श्यरः, चयनः, भिन्नः, क्षुपुनः.
 —(Cruel person, brute) राक्षसः, दैत्यः, क्रूरजनः, क्रूरकर्मो *m.*
 (नृ), क्षोरोकर्मो *m.*, पुरुषपशुः *m.*
 SAVAGELY, *adv.* अशिष्टयत्, किरातयत्, राक्षसयत्, अतिक्रूरं, अतिनिष्ठुरं.
 SAVAGENESS, *s.* अशिष्टता, विद्याहीनता, विद्यापारहीनता, दुराचरता -त्वं,
 अनाचारता -त्वं, असभ्यता, विद्याभावः, क्रूरता, क्रौर्यं, निष्ठुरता, निर्दयता,
 दारुणता, दारुण्यं, रौद्रता, उग्रता, पाशुल्यं.
 SAVANT, *s.* गुणग्राहकः, गुणज्ञः, पण्डितः, विद्वान् *m.* (स्), रसज्ञः, मर्मज्ञः,
 ज्ञानी *m.* (नृ), अभिज्ञः, विद्यासम्पन्नः
 To SAVE, *v. a.* (Preserve from injury) रक्ष् (c. 1. रक्षति
 -यितुं), अभिरक्ष्, परिरक्ष्, संरक्ष्, प्रतिरक्ष्, वै (c. 1. ज्ञायते -ति -चातुं),
 परिवै, सन्तै, पाल्, गुप्, तृ in caus., सन्तृ in caus., ज्व्, पर्वप् in
 des., रक्षणे कृ, रक्षां कृ, see To PRESERVE; 'save me,' चाहि
 मां, चापस् मां, मामव, चाहि चाहि.—(Deliver) उद्धृ (c. 1. उद्धरति,
 उद्धर्तुं, rt. हृ), सन्तुद्धृ, मुप्, मोक्ष्, निरक्ष् in caus. (-तायति -यितुं),
 सन्तृ, वै, परिवै.—(In theology) वै, उद्धृ, तृ in caus., पापाद् मुप्.
 —(Not to lose or spend) न क्षि, न व्ययीकृ, व्ययीकृ, न नश्

in caus. यथा न क्षीयते or यथा न व्ययीक्ष्यते तथा कृ.—(Lay by) रक्ष्, निष्ठा. संचि (c. 5. -चिनोति -चेत्), सञ्चयं कृ, संग्रह, संग्रहं कृ.—(Prevent) निवृ. वृ. रूप, निवृत् in caus.

SAVE (Except) वर्जयित्वा, मुक्ता, अवशिष्ट, see EXCEPT, EXCEPTED.

SAVED, *p. p.* (Preserved) रक्षितः -ता -तं, चातः -ता -तं, चाणः -खा -खं, तारितः -ता -तं, सन्तारितः &c., स्रवितः &c.—(Delivered) मुक्तः -क्ता -क्तं, मोक्षितः -ता -तं, मोक्षितः &c., उद्धृतः &c., निन्तारितः &c.—(In theology) चातः -ता -तं, तारितः &c., द्यूतविमृष्टः -तः -ति; 'not saved,' अकृतनिमृष्टः &c.—(Not spent laid by) अव्ययितः -ता -तं, अव्ययीकृतः &c., रक्षितः &c., स्रवितः &c.—(Prevented) निवारितः -ता -तं.—(Left) शिष्टः -ष्टा -ष्टं, अवशिष्टः &c.; 'those that were saved out of the slain,' हतशेषाः *m. pl.*, हतशेषाः *m. pl.*

SAVING, *s.* (The act) रक्षणं, जय्यः, सम्पादनं, उपायनं -ना, रक्षणं, सञ्चयः, लब्धिः.—(Something saved) रक्षितांशः, जय्यितांशः. रक्षितपत्रं, जय्यितपत्रं, सञ्चितपत्रं, उपायितांशः.—(Desire of saving life) प्राणपरीक्षा.

SAVING, *part. or a.* (Frugal) जय्यशीलः -ला -लं, जय्यव्ययी -यिनी -यि (न्), सञ्चय्यः -या -यं, परिगतजय्यः &c.—(Securing everlasting salvation) चाणसाधकः -धिका -कं, मुक्तिसाधकः &c., मोक्षसाधकः &c., उद्धासाधकः &c., परमगतिसाधकः &c., नाति-साधकः &c.—(Excepting) वर्जयित्वा.

SAVIOUR, *s.* चाता *m.* (तृ), परिचाता *m.*, उद्धारकः, उद्धान *m.* (तृ), तारकः, तारककर्ता *m.*, निस्तारकः, जयकः, मुक्तिः -ता *m.*; 'of the world,' जगदुद्धारकः, जगन्नाता *m.*

SAVOR, SAVOUR, *s.* (Odor) गन्धः वासः; 'sweet savor,' सुगन्धः, सुगन्धिः *m.*, सुवासः, सौरभ्यं; 'ill savor,' दुर्गन्धः, दुर्गन्धिः *m.*, दुर्गन्धितगन्धः.—(Taste) रसः, स्वादः, रुचिः *f.*, लावण्यं, लवण्यं.

TO SAVOR, *v. n.* (Have a smell or flavor) समन्वीभू, गन्धविशिष्टः -ष्टा -ष्टं भू, सरसोभू, रसयुक्तः -क्ता -क्तं भू.—(Appear a little like) ईषान्मदृशः -शी -शं भू, ईषान्मदृशगुणः -णा -खं भू or प्रतिभा (c. 2. -भाति -भू).

SAVORINESS, *s.* सुस्मता -न्तं, सौरभ्यं, मरसता, स्वादुता, मिष्टता -न्तं.

SAVORY, *a.* (Pleasing to the taste) सुरसः -सा -सं, रसिकः -क्तो -कं, गरसः &c., रसो -सिनो -सि (न्), रसवान् -वती -वत् (न्), स्वादुः -दो -दु, मिष्टः -ष्टा -ष्टं, रुचिकरः -रा -रं; 'savory food,' मिष्टान्नं, स्वाह्नं.—(To the smell) सुगन्धी -न्धिनी &c., सुरभिः -भिः -भि.

SAW, *s.* (The instrument) करपत्रं, क्रकचः, क्रकरः, पत्रदारकः, शालः, वातरायणः, तालाङ्कः, कर्तनी.

TO SAW, *v. a.* करपत्रेण or क्रकचेन पट् (c. 10. पाटयति -यितुं) or छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं) or भिद् or विभिद् or विद् (c. 10. -दारयति -यितुं) or विदल् (c. 10. -दलयति -यितुं) or द्विखण्डीकृ, शाख-घर्षणेन विद्; 'he sawed the wood,' करपत्रेण काष्ठम् अपाटयत्.

SAW-DUST, *s.* विदीर्णकाष्ठचूर्णं, काष्ठविदलं, काष्ठघर्षणजघोदः.

SAWED, *p. p.* करपत्रविदीर्णः -शी -शं, करपत्रच्छिन्नः -क्ता -क्तं, क्रकचभिन्नः -क्ता -क्तं, करपत्रविदार्यमाणः -णा -खं, करपत्रपाटितः -ता -तं, करपत्र-विदारितः -ता -तं, करपत्रघर्षितः &c.

SAWING, *s.* करपत्रेण विदारणं or विपाटनं or विच्छेदः, शाखघर्षणं.

SAW-PIT, *s.* काष्ठपाटनगर्भः, काष्ठविदारणगर्भः, काष्ठदारणयोग्यो गर्भः.

SAWYER, *s.* क्राकचिकः, काष्ठपाटनजीवी *m.* (न्), काष्ठविदारकः.

TO SAY, *v. a.* (Speak, utter) वद् (c. 1. वदति -दितुं), ब्रू (c. 2. ब्रवीति,

वदु 2 pret. आह), वच् (c. 2. वक्ति -क्तुं), भाष् (c. 1. भाषते -यितुं), गद् (c. 1. गदति -दितुं), निगद्, भण् (c. 1. भणति -यितुं), उदाह् (c. 1. -हरति -हर्तुं), व्याह्, समुदाह्, उच्च् (c. 10. -चारयति -यितुं), उदीर् (c. 10. -दीरयति -यितुं), समुदीर्, ईर्, चालप् (c. 1. -लपति -यितुं), जल्प् (c. 1. जल्पति -यितुं), मंजल्प्, उपजल्प्, मन् (c. 10. मन्वयति -यितुं), अभिषा, चाण्वं वद्, वाण्वं वृ; आह the irregular 2. pret. of वृ is used for 'he says' or 'he said.'—(Declare) जप् (c. 10. कपयति -यितुं), प्रवद्, समावद्, प्रवच्, आख्या.—(Rehearse) अनुवद्, see TORRENT.—(That is to say) अव्ययितम्, वस्तुतम्.

SAVING, *say, s.* उक्तिः *f.*, वाक्यं, उक्तं, वचनं, वाक् *f.* (च्), भाषणं, भाषितं, लपितं, भणितं, वचस् *n.*, अभिषा, अभिषानं, आख्यानं, कथनं, वादः, प्रवादः, प्रवचनं; 'popular saying,' लोकप्रवादः, जनवादः, लोकवाक्यं, लोकोक्तिः *f.*

SAVING, *part.* वदन् -दन्ती -दन् (न्), भाषन् &c., भाषमाणः -णा -खं. The particle इति, meaning 'so, thus,' is often placed at the end of a speech or quotation, either with or without the participle, which implies 'saying,' as इत्युक्ता, इत्यभिषाप or simply इति.

SCAB, *s.* कृच्छः *f.*, कच्छुः *f.*, गुष्कृग्रणः, सिध् *n.* (न्), सिध्मं, पामा *f.*, पाम *n.* (न्), जराः *f.*, कराः *f.*, रज्जोः *f.*, रसः, पापिम् *n.*, किलासः, तत्कृष्णं-विष्णु, विचर्धिका.—(Low fellow) अपमानचारः, अपमानवृत्तिः *m.*

SCABARD, *s.* कोषः, कोशः, रज्जुकोषः, असिकोषः, गज्जुपिधानं, रज्जु-धारः, जम्बाधारः, टङ्कः, दुर्गहः, परिचारः, प्रसाकारः.

SCABINESS, *s.* कच्छुरता, सिध्मलता -न्तं, पामनता, सिध्मवर्ध.

SCABIN, *a.* कच्छुरः -रा -रं, सिध्मलः -ला -लं, निध्मवान् -वती -वत् (न्), पामनः -ना -नं, कच्छलः -ला -लं, कच्छुरोगी -गिणी &c.

SCATOLD, SCATOLDING, *s.* मयः, मयकः, इन्द्रकोपः, कर्षीपशः, ताराङ्गणं.—(For spectators) प्रेक्षामयः -यकः, प्रेक्षामारः, मयः.—(For the execution of a criminal) यधमयः, यातमयः, यध्यातमयः, यध-स्थानं, यातस्थानं.

TO SCALD, *v. a.* क्षतिजननलेन दह (c. 1. दहति, दग्धुं), सुतमजलेन दह, तमजलसम्पर्केण दह, सुतमजलसंकेन दह.

SCALD, *s.* क्षतिजननलकृतं घातं, तमजलजघातं, तमजलसम्पर्कजो दाहः.

SCALDED, *p. p.* क्षतिजननलसम्पर्केण दग्धः -ग्धा -ग्धं, तमजलदग्धः &c., ततः -ता -तं, सन्तप्तः -प्ता -प्तं.

SCALDING, *part.* क्षतिदाहकः -क्ता -कं, क्षतितापकः &c., चलन् -लनी -लन् (न्).

SCALE, *s.* (Balance, pair of scales) तुला, तुलापत्रं, मापनयन्त्रं, मापनदण्डः, मापनः, धटः, पदार्थमापनार्थं तुलायन्त्रं; 'goldsmith's scales,' रणयो -गिका, नाराणी -चिका.—(The cup or dish of a balance) धटः, तुलाधटः.—(Sign of the balance), see LIBRA.—(Of a fish) शल्कं, शल्कलं, वल्कं, मत्स्यवल्कं, मोजवल्कं, वल्कलं, शकलं.—(Of an animal) कवचः.—(Thin plate or crust) फलकः -कं, शल्कं, शकलं, वल्कं, पत्रं, पटलं.—(Ladder) सोपानं, सोपानपद्धतिः *f.*, निःश्रेणी.—(Regular gradation or series) श्रेणी -यिः *f.*, श्रेणी, क्रमः, पानुक्रमः, धृक्कः *f.*, आवली, पर्यायः; 'on a small scale,' अल्पपरिमाणः -णा -खं.—(In music) ग्रामः, रागः, ययः, see GAMUT, MODE.

TO SCALE, *v. a.* (Climb) आरूह् (c. 1. -रोहति -रोहुं), अपिरूह्, अवस्कन्द् (c. 1. -स्कन्दति -स्कन्तुं), अपिक्रम्.—(The walls of a fortress, &c.) लम्प (c. 10. लम्पयति -यितुं), अभिलम्प, उलम्प, अपस्कन्द, लम्पनं कृ,

दुर्गलपनं कृ.—(Strip of scales) चल्क (nom. चल्कपति-यितुं), चल्कं
OR चल्कलं दृ OR निहं OR निष्कृप्, निर्वेकलीकृ.
To SCALE, v. n. (Come off in scales) निर्वेकलीकृ, शकलीकृ.
ScaLED, p. p. लंघितः -ता -तं, उलंघितः &c., अवस्कन्तितः -ता -तं.
SCALENE, a. (Triangle) विषमत्रिभुजः, विषमत्रिकोणः, असमत्रिभुजः.
SCALL, s. कच्छः f., सिध्य n. (नृ), शुष्कद्रव्यः. See SCAB.
SCALLOP, v. a. (Shell-fish) कसुः m., कसुभेदः.
To SCALLOP, v. a. कसुरूपेण चेदाङ्कितं -तां कृ, कर्माकारचेदाङ्कितं -तां कृ,
खण्डमण्डलरूपचेदाङ्कितं -तां कृ, अर्द्धमण्डलरूपचिह्नैर् चत्नानं परिच्छिद्.
SCALP, s. मस्तकाग्रत्वक् f. (च), मस्तकाग्रचर्म n. (नृ), शिरोग्रत्वक् f.,
शिरोग्रचर्म n., शिरोस्थिचर्म n., मस्तकास्थिचर्म n.
To SCALP, v. a. मस्तकाग्रत्वक् अवच्छिद् (c. 7. चिन्तित-चेत्तुं), मस्तकाग्र-
चर्म अवकृत् OR उकृत् OR निष्कृत्, शिरोस्थिचर्म निष्कृत् OR निहं OR दृ.
SCALPED, p. p. हतमस्तकत्वक् m. f. n. (च), हतमस्तकचर्मा -म्मा -म्मे (नृ).
SCALY, a. सशल्कः -स्ता -ल्लं, सवल्कः &c., चल्कवान् -वती वत् (नृ),
चल्कमयः -यी -यं, चल्करूपः -पा -पं, चल्की -न्किनी -त्कि (नृ), चल्कली
&c., शल्की &c., शल्कली &c., शकली &c., चल्कावतः -ता -तं, शल्का-
वृत्तः &c.
SCAMP, s. अधमाचारः, दुराचारः, दुर्वृत्तः, दुष्टजनः, जालः, धूर्तः, खलः.
To SCAMPER, v. m. सत्वरं OR त्वरितं भाव् (c. 1. भावति-यितुं) OR दृ OR चल.
To SCAN, v. a. (Scrutinize) सूक्ष्मं निरीक्ष् OR परीक्ष् OR वीक्ष्, सूक्ष्मं
दृश् OR निरूप्, सूक्ष्मं इति in des.—(Count the feet of verse)
छन्दोमात्रं गण् (c. 10. गणयति-यितुं), छन्दोमात्रगणनं कृ.
SCANDAL, s. (Reproachful aspersion or calumny) अपवादः, परि-
वादः, पिशुनवाक्यं, पिशुनवचनं, पिशुनकथा, पैशुन्यं, असूया, अभिसूया,
असूयककथा, अभिसूयककथा, पिगर्हकथा, दिगानं, वादोपः.—(Gos-
siping rumor) जनरयः, लोकप्रवादः, लोकरयः, लोकवादः.—(Cause
of reproach, disgrace) कलङ्कः, कलङ्ककारणं, अकीर्तिकारणं, अव-
मानकारणं, अपमानहेतुः m., वचनीयता.—(Cause of stumbling,
impediment) खलनहेतुः m., खलितकारणं, बाधा, विम्वः, व्याघातः.
To SCANDALIZE, v. a. वीभत्सं OR अरुचिं OR असन्तोषं जन् OR कृ, वैकृत्यं
जन्, गर्हं जन्, कुत्सां जन्, व्यप् (c. 10. व्यपयति-यितुं), व्यपां जन्
OR कृ, क्लेशं दा, वाधां कृ, बाध्, विप्रियं कृ, प्लोके कृ.
SCANDALIZED, p. p. जातवीभत्सः -स्ता -ल्लं, जातवाधः -पा -पं, व्यधितः &c.
SCANDALOUS, a. (Disgraceful) कलङ्ककरः -री -रं, अकीर्तिकरः &c.,
कुकीर्तिकरः &c., कुख्यातिजनकः &c., लज्जाकरः &c., गलैः -ल्लो -ल्लं,
गर्हणीयः -या -यं, गर्हितः -ता -तं, अपयशस्कुर &c., अपयशोजनकः
&c., यशोनाशकः &c., यशोघ्नः -घ्नी -घ्नं, अपमानजनकः &c.—(Offen-
sive, causing disgust, &c.) वीभत्सजनकः -का -कं, वीभत्सकरः
-री -रं, घृणोत्पादकः &c., कुत्सितः -ता -तं.—(Defamatory) अप-
वादकः -का -कं, असूयकः &c., असूकः &c., अभिसूयकः &c.
SCANDALOUSLY, adv. गर्हणीयं, गर्हं, कुत्सितं, गलैःप्रकारेण, कुत्सितप्रकारेण,
यथा वीभत्सो जायते तथाप्रकारेण.
SCANDALOUSNESS, s. गर्ह्यता, गर्हणीयता, वीभत्सजनकता, घृणाजनकता.
SCANNED, p. p. सूक्ष्मं निरूपितः -ता -तं OR निरीक्षितः &c. OR परीक्षितः &c.
SCANSION, s. छन्दोमात्रगणनं, श्लोकमात्रगणनं, छन्दोमात्रपरीक्षा.
SCANT, To SCANT, see SCANTY, To STINT, LIMIT.
SCANTILY, adv. अविस्तीर्णं, अविस्तारेण, अवाहुत्येन, अविपुलं, अप्रचुरं,
अप्राचुर्येण, अपर्याप्तं, विकलं, अचहु, अत्यमानं, खलं.
SCANTINESS, s. अविस्तीर्णता, अविस्तीर्णः, अवाहुत्यं, अविपुलता, अविपुल्यं,
अप्रचुरता, अप्राचुर्यं, अचहुत्वं, अत्यता, खल्यता, क्षुद्रता, अप्रचुरता,
712

ससाधता, न्यूनता.
SCANTY, a. (Narrow) अविस्तीर्णः -र्णा -र्णं, अविस्तीर्णः -ता -तं, सङ्कटः
-टा -टं, ससाध in comp., अप्रचुरः &c., तनुः &c.—(Small, not
full) अत्यः -त्या -त्यं, खल्यः &c., क्षुद्रः -द्रा -द्रं, अविपुलः -ला -लं,
'अचहुलः &c., अप्रचुरः -रा -रं, अभूयिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, विकलः -ला -लं,
न्यूनः -ना -नं, अपर्याप्तः -प्ता -प्तं, लुप्तः -प्ता -प्तं.—(Niggardly) कृपणः -णा -णं.
SCAPULA, s. स्कन्धः, भुजशिरस् n., चंशः, चंसः, वाहुमूलं, फलकः.
SCAPULAR, a. स्कन्धसम्बन्धी -न्धिनी -न्धि (नृ), स्कन्धविषयकः -का -कं.
SCAR, s. (Mark of a wound) घातचिह्नं, व्रणचिह्नं, व्रणः -रं, शुष्क-
व्रणं, शुष्कघातं, घातं, कियः -रं, खारी, घाताङ्कः, व्रणाङ्कः.—(Any
mark) चिह्नं, अङ्कः.
To SCAR, v. a. घातेन OR व्रणेन चिह् (c. 10. चिह्नयति-यितुं), घातचि-
ह्नितं -तां कृ.
SCARAMOUCH, s. भयङ्कः, वैहासिकः. See BUFFOON.
SCARE, a. (Rare) विरलः -ला -लं, विरलागतः -ता -तं, दुर्लभः -भा -भं,
दुर्लभ्यः -भ्या -भ्यं, दुष्प्रापः -पा -पं, दुष्प्राप्यः -प्या -प्यं, अप्राप्यः &c.,
असाधारणः -शा -शी -रं, see RARE.—(Small in quantity, de-
ficient) अचहुलः -ला -लं, अप्रचुरः -रा -रं, अपुष्कलः -ला -लं, अविपुलः
&c., अत्यः -त्या -त्यं, खल्यः &c.
SCARCELY, SCARCE, adv. कष्टेन, कष्टेण, सकृच्छं, दुःखेन, सदुःखं, कष्टं,
सकष्टं, आयासेन, कठिनं, काठिन्येन, सकाठिन्यं, दुर् OR दुःख prefixed;
'scarcely to be found,' दुर्लभ्यः &c., दुःखप्राप्यः &c.
SCARCITY, SCARCENESS, s. (Rareness) विरलता -त्वं, वैरल्यं, दुर्लभता,
दौर्लभ्यं, दुर्लभ्यता, दुष्प्राप्यत्वं, दुष्प्राप्यता, अप्रसिद्धता, असाधारणता,
असाधारण्यं, छाचिल्लता.—(Smallness of quantity, deficiency)
अचहुत्वं, अचहुत्वं, अप्राचुर्यं, अप्रचुरता, अपुष्कलता, अविपुलता,
अत्यता-त्वं, खल्यता, न्यूनता.—(Time of scarcity) दुर्भिक्षं, दुष्कालः,
अनाकालं, प्रयामः, नीवाकः, महाघृता.
To SCARE, v. a. चम् (c. 10. चासयति-यितुं), संचस्, विचस्, भी in caus.
(भाययति-यितुं, भीषयति-यितुं), उडिन् (c. 10. वेजयति-यितुं), चासं
कृ, भयहेतुदर्शनेन विद्रु (c. 10. द्रावयति-यितुं), भयप्रदर्शनेन दृ.
SCARE-CROW, s. काकचासकमूर्तिः f., काकादिचासकवस्तु n., काकादिचा-
सनाथं घेचस्यापितं भयानकवस्तु OR भयङ्करवस्तु n., पक्षिचासकमूर्तिः f.,
भयहेतुः m., भयप्रदर्शनं.
SCARED, p. p. चासितः -ता -तं, विचस्तः -स्ता -स्तं, चस्तः &c., भीतः -ता -तं.
SCARF, s. चैलं, अद्भुतस्त्रं, उपवस्त्रं, उत्तरीयं, सिचयः, अधिकाङ्गः.
SCARF-SKIN, s. वास्तवक् f. (च), वहिस्त्वक् f., वास्तवचर्म n. (नृ), अघभासिनी.
SCARIFICATION, s. त्वक्छेदः -दनं, त्वग्लिखनं, त्वगुल्लिखनं, लिखनं,
उल्लिखनं, प्रोत्तेखनं, रत्नोद्यणं त्वक्छेदनं OR चर्मछेदनं.
SCARIFICATOR, SCARIFIER, s. त्वक्छेदकः, त्वगुल्लेखकः, त्वक्छेदनयन्त्रं.
SCARIFIED, p. p. लिखितः -ता -तं, उल्लिखितः &c., चित्रित्वक् m. f. n.,
उल्लिखितत्वक्.
To SCARIFY, v. a. त्वचं OR चर्मं लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं) OR
उल्लिख् OR प्रोत्तेख् OR प्रल्लिख् OR विल्लिख्, त्वचं छिद् (c. 7. छिन्तित्,
छेत्तुं) OR विच्छिद्.
SCAR-LESS, a. निद्रणः -णा -रं, निद्रणः &c., व्रणहीनः -ना -नं, अद्रणः &c.
SCARLET, a. सुरक्कः -क्ता -क्तं, रक्तः &c., शोणितः &c., सिन्दूरवर्णः &c.
SCARLET-FEVER, SCARLATINA, s. उदईः, उदपैः.
SCATE, s. (Fish) शङ्खुचिः m. -ची f., शङ्खुचिः -ची, शङ्खुचिः m., शङ्खोचः, सङ्खोचः.
To SCATH, v. a. घातं कृ, घातिं कृ, घण्, अर्द्धं, हिंस्. See To HURT,
DAMAGE.

SCATHED, *p. p.* छतः -ता -तं, परिछतः &c., विछतः &c. चर्दितः &c.
SCATHLESS, *a.* अछतः -ता -तं, अपरिछतः &c., छतहीनः -ना -नं, अविछतः
&c., अछितः &c., अर्हितः &c., अज्ञातछतः -ता -तं, अज्ञातापकारः -रा -रं.

To SCATTER, *v. a.* कृ (c. 6. किरति, किरितुं -रितुं), विक्, प्रकृ, आकृ,
अवकृ, इतस्ततो or बहुधा विक् or विक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षिप्ते),
बहुधा क्षिप् or व्यस् (c. 4. -व्यस्यति -स्यितुं), विनिर्धू (c. 5. -धूतोति
-धूतितुं), विधू, विद्रु (c. 10. -द्रावयति -वितुं), विध्मा. See To DIS-
PERSE, DISSIPATE.

To SCATTER, *v. n.* विक् in pass. (-क्यते), कृ in pass., बहुधा गम्
(c. 1. गच्छति, गन्तुं) or विगम्, विक्षिप् in pass. (-क्षिप्यते).

SCATTERED, *a.* विकीर्णः -र्णो -र्णं, प्राकीर्णः &c., अवकीर्णः &c., प्रकीर्णः
&c., कीर्णः &c., विक्षिप्तः -ता -तं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, सुव्यस्तः &c.,
उदस्तः &c., बहुधा क्षिप्तः &c., बहुधागतः -ता -तं, प्रसृतः &c., प्रसा-
रितः &c., विधूतः -ता -तं, विनिर्धूतः &c., ररिहतः &c., असंहतः -ता
-तं; 'having scattered,' विकीर्णः; 'being scattered,' कीर्णः; 'कीर्णः' -
-र्णो -र्णं, अवकीर्णः; &c., विकीर्णः; &c.

SCATTERING, *s.* किरणं, विकिरणं, अवकिरणं, कीर्णः *f.*, विकीर्णः *f.*,
विकिरः, विक्षेपः -पणं, विसारणं, बहुधा क्षेपः, बहुधागननं.

SCATTERING, *part.* विकिरन् -रन्ती -रन्तुं, विकिरणकारी -रिणी -रिन्.

SCAVENGER, *s.* अवस्तरकः, मलापकर्षी *m.*, मलाकर्षी *m.* (नं), खलपू *m.*,
मार्गशीपकः, मार्गसम्मानकः.

SCENE, *s.* (Stage) रङ्गः, रङ्गभूमिः *f.*, रङ्गशाला; 'back of the scenes,'
नेपथ्यं; 'behind the scenes,' नेपथ्ये.—(Curtain or hanging
of a theatre) अपटी.—(Division of an act) प्रवेशः, पादप्रवेशः,
अङ्कपरिच्छेदः; 'introductory scene,' प्रवेशकः.—(Place repre-
sented) भूमिः *f.*, स्थलं -ली, स्थानाकारः, स्थानप्रतिरूपं, भूमिप्रतिरूपं.
—(Place where any thing is represented) रङ्गः, भूमिः *f.*—
(Painting representing scenery) चित्रगता गृहवृक्षादिरचना,
वर्णगता दृक्पातविषयरचना.—(Assemblage of objects seen at
one view) दृक्पातविषयः, दृक्पयगोचरविषयः *m. pl.*, दृष्टिपातविषयः.

SCENERY, *s.* (Appearance of various natural objects as seen
together) जलतृणवृक्षादिसंस्था, पर्वतवृक्षादिसंस्था, जलपर्वतवृक्षादि-
रचना, दृष्टिपातविषयरचना, दृक्पातविषयसंस्था, दृक्पयगोचरजलपर्वत-
वृक्षादि.—(Of a theatre) रङ्गभूमौ or रङ्गशालायां गृहवृक्षादिरचना,
चित्रगता or वर्णगता गृहवृक्षादिरचना.

SCENIC, SCENICAL, *a.* नाटकीयः -या -यं, चर्चिनयविषयकः -का -कं.

SCENT, *s.* (Odor, smell) गन्धः, वासः; 'sweet scent,' सुगन्धः,
सुवासः, आमोदः, मोदः, वासः, परिमलः, धूपः, सौरभ्यं, सुरभिगन्धः,
'a scent spreading far,' सनाकधी *m.* (नं), निर्हारी *m.*; 'made
up scent,' कृत्रिमधूपः -पकः, वृक्षधूपः, वक्षधूपः.—(Power of smell-
ing) प्राणशक्तिः *f.*, प्राणेश्चिद्रयं, प्राणं; 'having a quick scent,'
शीघ्रप्राणः -या -यं, तीक्ष्णप्राणः &c., शीघ्रचेतनः -ना -नं.

To SCENT, *v. a.* (Smell) ग्रा, आग्रा, उपग्रा. उपग्रा.—(Perfume)
वास (c. 10. वासयति -वितुं), सुरभीकृ, भू in caus., धूप, सुगन्धीकृ,
see To PERFUME.

SCENTED, *p. p.* (Smelt) ग्रातः -ता -तं, आग्रातः &c., प्राणः -या -यं.
(Perfumed) वासितः -ता -तं, सुवासितः &c., अनुवासितः &c., सुर-
भितः -ता -तं, सुरभीकृतः &c., सुरभिः -भिः -भि, सुरभिगन्धः -न्धिः
-न्धि, सुगन्धी -न्धिनी -न्धि (नं), गन्धी &c., सुगन्धवान् -वती -वत्
(90) (नं), गन्धवान् &c., आमोदितः -ता -तं, भावितः &c., परिमलितः &c.,
see PERFUMED.

SCENTLESS, *a.* निर्गन्धः -न्धा -न्धं, अगन्धः &c., गन्धहीनः -ना -नं.

SCEPTIC, *s.* अविश्वासी *m.* (नं), हेतुकः, सन्दिग्धमतिः *m.*, संशयात्मा *m.*
(नं), चार्वाकः, अग्रतययी *m.*, संशयकारी *m.*, युक्तिवलेन सर्वत्र संशय-
कारी *m.*

SCEPTICAL, *a.* अविश्वासी -सिनी -रि (नं), अग्रतययी &c., संशयालुः -लुः
-लु, संशयात्मा -त्मा -न्म (नं), सन्दिग्धमतिः -तिः -ति, सन्दिग्धमानसः
-सा -सं, संशयानः -ना -नं, संशयापन्नः -त्ता -तं, संशयापन्नमानसः -सा
-सं. See INFIDEL.

SCEPTICISM, *s.* अविश्वासः, संशयः, सन्दिग्धमतितां, see INFIDELITY.

SCEPTRE, SCEPTER, *s.* राजदण्डः -खंडं, राजवेचं, राजपाटिः *m.*, शास्तिः *f.*
—(Royal authority or office) राजाधिकारः, चक्रसिंहासनं.

SCEPTRED, SCEPTERED, *a.* राजदण्डधारी -रिणी -रि (नं), दण्डो -रिणी &c.

SCHEDULE, *s.* (Paper, document) पत्रं, लेखः, लेख्यं.—(Paper an-
nexed to a larger document) पत्रानुबन्धः, लेखानुबन्धः.—(List),
see LIST, INVENTORY.

SCHEME, *s.* कल्पना, उपायः, सङ्कल्पः, परिकल्पना. परिकल्पितं, व्यवसायः,
अनुसन्धानं, अनुसन्धा, युक्तिः *f.*, प्रयुक्तिः *f.*, प्रयोगः, कल्पितं, उपायकल्पना.

To SCHEME, *v. a.* मनसा क्लृप् or परिकल्प, उपायं क्लृप्. See To PLAN.

SCHISMER, *s.* उपायकल्पकः, परिकल्पकः, कल्पनाकारी *m.* (नं), उपायी *m.*

SCHISMING, *part.* or *a.* युक्तिमान् -मती -मत् (नं), अनुसन्धानी -निनी
-नि (नं), अनुसन्धायी &c., उपायी &c., उपायचिन्तकः -का -कं, वि-
दग्धः -ग्धा -ग्धं; 'a scheming woman,' खोटिः *f.*, खोरिः *f.*, वि-
दग्धा स्त्री.

SCHIRRHUS, *s.* See SCIRRHUS.

SCHISM, *s.* शाखा, शाखाभेदः, धर्मभेदः, मतभेदः, मार्गभेदः, सम्प्रदायः,
धर्मविभेदः, मतविभेदः, धर्मविच्छेदः.

SCHISMATIC, SCHISMATICAL, *a.* धर्मभेदकः -का -कं, मतभेदकः &c., मार्ग-
भेदकः &c., शाखाभेदसन्नधी -न्धिनी -न्धि (नं), मार्गभेदसन्नधी &c.,
मार्गभेदविषयकः -का -कं.

SCHOLAR, *s.* (Learner, pupil) शिष्यः, विद्यार्थी *m.* (नं), अन्तेवासी *m.*,
छात्रः, अन्तेवासिजनः, अध्यायी *m.*, अध्येता *m.* (नं), विद्याभ्यासी *m.*
(नं), शिक्षिताधारः, अधीता *m.*, विद्याभ्यासकृत् *m.*, अक्षरमुखः, पाठाधी *m.*;
'head scholar,' पट्टशिष्यः; 'scholar of a scholar,' प्रशिष्यः.—
(Learned man) परिदत्तः, परिदत्तजनः, विद्वान् *m.* (स्), विद्वज्जनः,
कृतविद्यः, सर्वज्ञः, रसज्ञः, तान्त्रिकः, see LEARNED.

SCHOLAR-LIKE, SCHOLARLY, *a.* परिदत्तयोग्यः -ग्या -ग्यं, छात्रयोग्यः &c.

SCHOLARSHIP, *s.* पारिदत्तं, पारिदत्तत्वं, विद्या, वेदुष्यं, see LEARNING.

SCHOLASTIC, SCHOLASTICAL, *a.* पाठशालासन्नधी -न्धिनी -न्धि (नं),
शालासन्नधी &c., परिदत्तसभासन्नधी &c., पारिदत्तविषयकः -का -कं.

SCHOLIAST, *s.* भाष्यकारः, टीकाकारः, टीकालेखकः, see COMMENTATOR.

SCHOLIUM, *s.* टीका, भाष्यं, टीकाग्रन्थः, आदर्शः, see COMMENTARY.

SCHOOL, *s.* (Place of instruction) पाठशाला, विद्यालयः -यं, विद्या-
वेश्म *n.* (नं), विद्यागृहं, शिक्षालयः -यं, शिक्षागृहं, विद्याभ्यासगृहं, वि-
द्याभ्यासशाला, अध्ययनशाला, अध्ययनगृहं, मठः, आश्रमः, अवसथः,
अवसथ्यः, शाला.—(Body of scholars) शिष्यसमूहः, विद्याधिसमूहः,
छात्रसमूहः, पाठशाला, शाला.—(Sect of philosophers) शाखा,
परिदत्तशाखा, शिक्षासम्प्रदायः, शालासम्प्रदायः; 'difference of school,'
शाखाभेदः; 'of the same school,' एकशाखाः -खा -खं; 'of a
good school,' शालाशुद्धः -द्धा -द्धं.—(School or system of phi-
losophy) दर्शनः, तीर्थः. There are six schools or systems
of philosophy recognised by the Hindús, viz. 1. Púrva Mí-

mānsā, पूर्वमीमांसा, founded by Jaimini, for the purpose of illustrating and explaining the karmakānda, or ritual part of the Vedas. It gives the rationale or meaning of the ritual enjoined in those sacred books, as distinct from the theological or spiritual part of them, and acknowledges the principle of एकत्वं, or oneness, which it was the object of the Vedānta system more fully to investigate. 2. Sāṅkhya, सांख्यः, ascribed to the Muni Kapila. This system is an attempt to account for the existence of the universe without the Deity, by asserting the principle of द्वैतं or duality, or, in other words, the co-existence of Spirit and matter. 3. Vedānta, वेदान्तः, or Uttara Mīmāṃsā, उत्तरमीमांसा, said to have been founded by Vyāsa, and subsequently fully developed by its most celebrated teacher शङ्करः or शङ्कराचार्यः. This system is wholly concerned with the theological and philosophical part of the Vedas, or that part contained in the chapters called Upanishads, and its teaching is intended to oppose the duality of the Sāṅkhya system by shewing that the end or aim of the Vedas is एकत्वं, or the oneness of Spirit. It denies the co-existence of matter with Spirit, and hence the conclusion arrived at is the non-existence of any thing but God. 4. Nyāya, न्यायः, founded by the inspired sage Gautama, and the most popular of all the systems. It is neither so mystical as the Vedānta, nor so fanciful as the Sāṅkhya. Its title signifies 'the fitness of things,' and it may be described as an attempt to treat of almost all subjects, according to a philosophical method and logical arrangement. 5. Vaiśeṣika, वैशेषिकः, a branch of the Nyaya, founded by the sage जगद्गुरु, to supply what was incomplete in the aphorisms of Gautama. 6. Yoga, योगः or Pātanjala, पातञ्जलः, founded by the sage पतञ्जलिः. Its object is to shew that, even in the body, there may be, to a great extent, union with the Supreme Being. These philosophical systems are contained in sacred writings called Śāstras. See the word.

To SCHOOL, *v. a.* शिक्ष्, अनुशिक्ष्, उपदिश्, ज्ञान्. *See To* TEACH, INSTRUCT.

SCHOOL-BOY, s. चालशिष्यः, पालक्षत्रः, पालाध्यायी m. (नृ), विद्याभ्या-
सार्थं पाठशालाम् अभिगच्छति यः कुमारः or बालः or बालकः.

SCHOOL-FELLOW, *s.* सहाध्यायी *m.* (नं), सहपाठकः, समाध्यायी *m.*, एक-
पाठशालाभित्तामी *m.*, एकगुरुः *m.*, एकोपाध्यायः.

SCHOOL-HOUSE, s. पाठशाला, पाठगृहं, शिक्षागृहं, शिक्षाशाला, शाला.

SCHOOLING, *s.* शिक्षा - धर्म, अध्यापनं, उपदेशः, पाठः, विद्यादानं.—(Compensation for instruction) शिक्षावेतनं, शिक्षामूल्यं.

SCHOOLMAN, s. तार्किकः, नैयायिकः, न्यायविद् m., तर्कशास्त्रज्ञः.

SCHOOLMASTER, n. बालाध्यापकः, बालोपदेशो m. (नृ), बालोपदेशकः,
बालशिक्षकः, शर्नकाध्यापकः, उपाध्यायः, शिक्षागुरुः m., शिक्षादाता m.
(नृ), विद्यादाता m., पाठशालानायकः, पाठशालाध्यक्षः, छात्रार्थः, गुरुः m.,
उपाध्यायः, अध्यापकः.

SCHOOLMISTRESS, & बालाभ्यापिका, बालोपदेशिनी, उपध्याया, छात्रार्थ्या,
714

जिज्ञासात्री, विद्यादात्री, पाठशालाप्यता, पाठशालानायिका.

SCHOOL-ROOM, *s.* पाठशाला, शिक्षाशाला. See SCHOOL-HOUSE.

SCHOONER, *s.* कृपकद्वयविशिष्टा नौका. द्विकृपकनाः *f.*, द्विकृपकः.

SEVATIE, s. कटिगिरावेदना, कटिग्रासुवेदना, घ्रोणिगिरावेदना.

SCIENTIAL, a. कटिससन्धी -न्धिनां -न्धि (न्), ओगिमसन्धी &c.

SCIENCE, *s.* विद्या; विज्ञानं, ज्ञानं, ज्ञानम्, ज्ञान्यति; *f.*, *see* KNOWLEDGE; 'study of science', विद्याभ्यासः; 'a science', विद्या; 'book of science', ज्ञानम्, *see* ŚĀSTRĪYA; 'sacred science', धृतं, ज्ञानं; 'profane', विज्ञानं, उपविद्या; 'skilled in sacred science', ज्ञान्य-विद, ज्ञान्यविदि; -विगः -विगि.

SCIENTIFIC, SCIENTIFICAL, *n.* (According to the principles of science) विद्याम्बानुसारी -रिज्ञी -रि (ज्ञ), विद्यार्थ्यानुसारी &c., विद्यारम्भानुसारी &c., विद्याम्बानुसायी &c., ज्ञानानुसारी &c.—(Well versed in science) विद्यापान् -वती -वत् (त), ज्ञाती &c., विद्वान् -दुषी -द्वत् (ज्ञ). ज्ञानवान् &c., कृतविद्यः -द्या -द्यं, कोविदः -दा -दं, ज्ञानविद्वानः, शान्तिः.

SCIENTIFICALLY, *ad.* विद्यामृचानुमारेण, विद्यातल्लानुमारेण, विद्यातन्त्रेण.

SCIMITAR, *s.* राक्षः, वक्रराक्षः, सुक्रराक्षः, जतिः *m.*, निम्बिङ्गः, वक्रनि-
म्बिङ्गः, वक्रदृष्टाङ्गः, चन्द्रलानः, मन्दलायः, जतिरिष्टिः *m.*, धाराविपः,
विषपन्नरः, करपालः, कर्पालः, लौघेयकः.

To SCINTILLATE, *r. n.* स्फुट् (c. G. स्फुटति - रितुं), ज्वलनक्रयान् or ज्वलन-
स्फुल्लितान् उच्यते (c. G. - धिषति - धेनुं), ज्वलनक्रयान् मुच् or निःसृ
in caus.

SCINTILLATION: १. स्फुरणं, पणिक्पस्फुरणं, स्फुलिङ्गस्फुरणं, स्फुलिङ्गचलनं,
पणिक्पचलनं, स्फुलिङ्गोद्योपः, जगोद्योपः.

SCIOLOGISM, ४. रासदपागिदस्यं, रासदगानं, रासिदतगानं, पागिदस्यभासः, चर्द-
पागिदस्यं, सिदिगानं, रास्यगानं, रास्यगता-स्यं.

SCIOLOGIST, १. सत्यप्रतिष्ठितः, सत्यज्ञानी *m.* (न), ज्ञान्यविद्यः, ज्ञान्यज्ञः, वि-
विज्ञा, ज्ञान्यविद्यावान् *m.* (त), चरुजः.

Sc10४, ४. सल्लयः, पन्नयः, नयपन्नयः, क्लिसल्लयः, प्ररोहः, प्रपालः.

SCENARIOUS, *a.* ग्रन्थिमान् -मती -मत् (न्), ग्रन्थिलः -ला -लं, घनीभूतः &c.

SCIRRHUS, SCIRRHOSITY, *स.* मांसग्रन्थिः *m.*, मांसप्लाष्टिन्यं, मांसपनता.

SCISSIBLE, SCISSILI: *a.* छेदनीयः-या-यं, छेद्यः-द्या-द्यं, ऊर्ध्वनीयः-या-यं.

Seasons, *s. pl.* कर्षणी, कर्षणी, कृषणी, कर्षणी, चेदनी, सखंधारा, शरा-
रोमरी.

To scorr, r. n. जयक्षिप् (c. 6. -क्षिपति - जेहुं), क्षिप्, जयज्ञा, तिरस्का,
ममरोक्त, जयहस, उपहस, क्षपहस, विहस, ग्रहस, जयहासभिमिं न,

उपहासात्पदं कृ, अपहासात्पदं कृ, गर्ह, अपगर्ह, अपगुर्, अपगन्,
पाथर, भर्त्स, परिभ, निन्द, तच्छीक, अपवां क. See To JEER, MOCK.

SCOFF, *s.* चयधोषः, धोषः, चयहासः, उपहासः, उपहासोक्तिः *f.* चयज्ञा, चयज्ञायामाप्तं, चयमानोक्तिः *f.* चयमानं, चयहेला, निरस्कारोक्तिः *f.* निन्दोक्तिः *f.*

SCOFFER, *s.* उपहासकः, प्रवहासकः, प्रचक्षेपकः, क्षेपकः. See MOCKER.

SCOFFING, *s.* अयहासः, उपहासः, तिरस्कारः, तिरस्क्रिया, अयद्येषणं.

SCOFFINGLY, *adv.* सायघेपं, सायहासं, सतिरस्कारं, उपहासेन, सायहेलं.

To SCOLD, *v. a.* OR *n.* निन्द् (c. 1. निन्दति-न्यिहुं), प्रतिनिन्द्, विनिन्द्, उपालम् (c. 1. लभते-लुम्), भर्त्सं (c. 10. भर्त्सयति-यिहुं), प्रत्यादिश् (c. 6. दिशति-देहुं), तर्जं (c. 10. तर्जयति-यिहुं), पाकुश्, गहँ, पिगहँ, गुप् in *des.*, पिप्, छपधिप्, छधिधिप्, चाग्दरां क्, तिररक्, परिवट्, परिभाप्. See *TO CHIDE, REPROVE*.

SCOLD, s. (Foul-mouthed scolding woman) दुर्मुखी, पाण्ड्या, बर्कशा.

पूतना, कैकेयी, दुर्गा, कृता, महामाया, सदावक्ता, चक्रशीला, पाथीरा.
SCOLDED, *p. p.* निन्दितः -ता -तं, उपालम्भः -म्भा -म्भं, प्रत्यादिष्टः -ष्टा -ष्टं,
 तर्जितः -ता -तं, सनाचितः &c., तिरस्कृतः &c., चर्षिपित्तः -प्ता -प्तं.
SCOLDER, *s.* निन्दकः, उपालम्भकारी *m.* (नृ.), प्रत्यादेशकः, उपक्रोश *m.* (पृ).
SCOLDING, *s.* निन्दा -न्दनं, उपालम्भः, तर्जनं, भर्त्सनं, निर्भर्त्सनं, पागदण्डः,
 चाक्षुषारुपं, परिवादः, परिभाषणं, पिष्टारः, पिष्टिषा, तिरस्कारः, तिरस्त्रिया.
SCOLLOP, *To scollop*, see **SCALLOP**, *To scollop*.
SCONCE, *s.* (Holder of the end of a candle) दीपायाधारः, पत्त्य-
 आधारः, दीपाधारखयोग्या लोहनलिका.—(Mulet) दण्डः, दण्डलेशः.
To sounce, *v. a.* दण्ड् (c. 10. दण्डयति -यितुं). See *To MULET*, *FINE*.
SCOOP, *s.* (Kind of ladle) दूषी, दूषिका, दाषी, कृत्तिः *f.*, कृत्ती, खनिका;
 'butter-scoop,' कुन्तलिका.—(Instrument for excavating)
 खनितं, उत्खनितं, खादं.
To scoop, *v. a.* (Lade out), see *To LADLE*—(Make hollow, ex-
 cavate) खन् (c. 1. खनति -नितुं), उत्खन्, निखन्, प्रोत्खन्, खनित्रेख
 शूनीकृ or शुपिरीकृ or पुद् or पुढीकृ.
SCOOPED, *p. p.* उत्खानः -ता -तं, उत्खनितः -ता -तं, शुपिरीकृतः &c.
SCOPE, *s.* (End, aim) अभिप्रायः, अभिप्रेतं, तात्पर्यं, आशयः, अर्थः,
 उद्देशः, आहूतं, अभिसन्धिः *m.*, अभिसन्धानं, तात्पर्यार्थः, आकांक्षा,
 विवर्धितं, see **MEANING**.—(Limit, compass) अन्तः, पर्यन्तः -न्तं,
 परिमाणं, विषयः.—(Room, space) अवकाशः, प्रसरः, अवसरः.
SCORBUTIC, **SCORBUTICAL**, *a.* नाविकरक्तपित्तसन्ध्या -न्ध्यानी -न्ध्या (नृ.),
 नाविकरक्तपित्तरोगी -गिणी &c.; 'scorbutic affection of the
 gums,' शितादः; 'diseased with it,' शितादरोगी &c.
To scorch, *v. a.* वासतस् or वहिस् or वहिर्भागे दह् (c. 1. दहति, दग्धुं)
 or निदह् or परिदह् or तप् (c. 1. तपति, तप्तं, c. 10. तपयति -यितुं).
To scorch, *v. n.* वासतस् or वहिर्भागे दह् in pass. or तप् in pass.
SCORCHED, *p. p.* वासतस् or वहिर्भागे दग्धः -ग्धा -ग्धं or परिदग्धः &c.
 or तप्तः -ता -तं or सन्तप्तः &c. or अभितप्तः &c. or उत्तप्तः &c.,
 भर्जितः -ता -तं, भृष्टः -ष्टा -ष्टं.
SCORCHING, *part. or a.* दाहकः -का -कं, तापकः &c., उष्णः -ष्णा -ष्णं,
 अत्युष्णः &c., प्रचण्डः -ण्डा -ण्डं, चण्डः &c., नैदायः -या -यं.
SCORCHING, *s.* वहिर्दाहः, वहिर्दहनं, वहिर्भागे दाहः, वासतस्त्रापः.
SCORE, *s.* (Twenty) विंशकं, विंशी *m.* (नृ.), विंशतिः *f.*—(Notch)
 छेदः, अयच्छेदः, चिच्छेदः.—(Line) रेखा, चङ्कः, वसिः *f.*—(Account,
 reckoning) गणना, विगणना, विगणनपत्रं, विगणनलेखः, विगण-
 नापत्रं.—(Reason) हेतुः *m.*, कारणं, निमित्तं; 'on the score of,'
 हेतोः, हेतो, कारणान्, कृते, निमित्ते or expressed by the abl. c.,
 or by the affix तस्; 'on the score of relationship,' ज्ञाति-
 त्वहेतोः, ज्ञातित्वात्, ज्ञातिभावतस्.
To score, *v. a.* (Notch) छिद्, अयच्छिद्, छेदं कृ.—(Mark with lines)
 रेखाङ्कितं -तां कृ, रेखाभिद् चङ्क (c. 10. अङ्कयति -यितुं) or चिद्, चङ्कं
 कृ, अङ्कनं कृ.—(Set down a debt) चृणं लिख् or अभिलिख्, चृणा-
 मिलेखनं कृ, चृणं लेख्ये चारुह in caus.—(Set down, take an
 account of) लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), अभिलिख्, चङ्क.
SCORED, *p. p.* अङ्कितः -ता -तं, रेखाङ्कितः &c., लिखितः &c., अभिलि-
 खितः &c.
SCORIA, *s.* रीतिः *f.*, रीतिका, किट्टं, किट्टालः, लोहकिट्टं. See **DROSS**.
SCORN, *s.* अवज्ञा, अवज्ञानं, अवमानं, अवमतिः *f.*, अपमानं, अवहेला
 -लं -लनं, परिभवः, परिभावः, परिभूतिः *f.*, तिरस्कारः, तिरस्त्रिया,
 अवहेलणः, घृणा, उन्माषः, see **CONTEMPT**; 'object of scorn,'

तिरस्कारविषयः, तिरस्कारास्पदं, तिरस्कारपानं, परिभवास्पदं, परिभवपदं.
To scorn, *v. a.* अवज्ञां (c. 9. -ज्ञानाति -नीते -ज्ञानुं), अवमन् (c. 4.
 -नन्यते -मनुं), घृणाय मन्, अवधीर्, तिरस्कृ, परिभू, गह्, विगह्, तुच्छीकृ,
 न्यङ्, कुन्तु, उपेक्ष्, कदपीकृ, पाप् in dcs., अवधे, निन्द्, पिष्टु.
 See *To CONTEMN*, *DESPISE*.
SCORNED, *p. p.* अवज्ञातः -ता -तं, अवमतः &c., अवमानितः &c., अवधी-
 रितः &c., विमानितः &c., तिरस्कृतः -ता -तं, गर्हितः -ता -तं, विगर्हितः
 &c., परिभूतः &c., अतिनिन्दितः &c., निन्दितः &c.
SCORNER, *s.* अवज्ञाता *m.* (नृ.), निन्दकः, अवमाना *m.* (नृ.), अवमानकृत्,
 अवहेलकृत्, अवज्ञाकारी *m.* (नृ.), तिरस्कारी *m.*, तिरस्कृता *m.*, (नृ.),
 घृणाकरः.
SCORNFUL, *a.* अवज्ञाकारी -रिणी -रि (नृ.), अवज्ञानी &c., अवमानी &c.,
 सावहेलः -ला -लं, सावज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, परिभवी &c., परिभावी &c.,
 परिभावकः -का -कं, अवमाना -न्ती -नृ (नृ.), सावलेपः -पा -पं, सोन्माषः
 -पा -पं, अवलिप्तः -ता -तं, दूमः -मा -मं, तिरस्कारी &c., अवहेलालकः
 -का -कं, निन्दात्मकः &c., अवज्ञारूपः -पा -पं, अवमानार्थकः &c.
SCORNFULLY, *adv.* सावज्ञानं, सावहेलं, सावमानं, सपरिभावं, परिभवेण,
 सावलेपं, सोन्माषं, सतिरस्कारं, दूमपत्, निन्दापूर्वम्, निन्दकपत्.
SCORNFULNESS, *s.* अवज्ञाशीलता, सावहेलत्वं, अवलिप्ता, सोन्माषत्वं.
SCORPIO, *s.* (The sign) वृश्चिकः, कौर्षः, चलिः *m.*
SCORPION, *s.* वृश्चिकः, चलिः *m.*, चली *m.* (नृ.), चालिः *m.*, जारी *m.*
 (नृ.), दूषः, द्रोणः, दूषः, अलिपकः, अवशीनः, लूमविषः, वस्करा-
 टिका; 'its tail or sting,' लूमं -मः.
SCOT, *s.* (Portion of money assessed) करः, देयभागः, देयांशः, देयं.
To scotch, *v. a.* छेदं कृ, छेदेद् चङ्क, त्वच्छेदं कृ, इमद् त्रश्च or चिद्.
SCOT-FREE, *a.* अदशितः -ता -तं, अघातः -ता -तं, निर्घेणः -णा -णं.
SCOUNDREL, *s.* धूर्तिः, दुर्जनः, दुरात्मा *m.* (नृ.), दुष्टतः, खलः, कृष्णकम्पी *m.*
 (नृ.), अधमवृत्तिः *m.*, दुष्टजनः, जवन्यवृत्तिः *m.*, खरिडावृत्तः. See
RASCAL.
To scour, *v. a.* (Scrub, cleanse by friction) मृन् (c. 1. मार्जति
 -जितुं, c. 2. मार्ष्टि -ष्टुं), सम्मृच्, प्रघाल् (c. 10. घालयति -यितुं), निखिन्
 (c. 3. -खेनेदि -खेदुं), घाच् (c. 10. घाययति -यितुं), घर्षणेन शुष् (c. 10.
 शोषयति -यितुं), निघर्षणेन शुष् or परिष्कृ.—(Purge), see the
 word.—(Pass swiftly over) शीघ्रं or सत्वरं नृ or सतितृ or
 चतितृ.—(Run swiftly) शीघ्रं पाच्.
SCOURED, *p. p.* मार्जितः -ता -तं, सम्मार्जितः &c., मृष्टः -ष्टा -ष्टं, सम्मृष्टः
 &c., प्रघालितः -ता -तं, निखिक्तः -क्ता -क्तं, घर्षणेन धावितः -ता -तं or
 धीतः -ता -तं or शोधितः &c., निर्धोतः &c., परिष्कृतः &c.
SCOURER, *s.* यन्त्रनिर्गोत्रः वस्त्रसम्मार्जकः, वस्त्रप्रघालकः, वस्त्रधावकः,
 वस्त्रशोधकः, चैलनामकः, चैलधावः -वकः, निर्धोतकः, नेत्रकः.
SCOURGE, *s.* कजा, कषा, प्रतिष्ठाजः प्रतिष्ठाकः, चलिचङ्कः, चर्मदण्डः,
 रज्जुः *m. f.*, चर्मरज्जुः *m. f.*, तडनी, प्रतोदः.
To scourge, *v. a.* कषया तड् (c. 10. तडयति -यितुं), रज्जुना or रज्जा
 or चर्मरज्जा तड् or तड् (c. 1. -ट्टति -ट्टुं) or आहन् (c. 2. -हन्ति
 -न्तुं), कजापानं कृ, कषापानं कृ.
SCOURGED, *p. p.* कषाहतः -ता -तं, कषाताडितः &c. रज्जुताडितः -ता -तं
SCOURGING, *s.* कषाघातः, कषाताडनं, रज्जाघातः, कषाप्रहारः; 'worthy
 of scourging,' कषाहः -हा -हं, कषयः -श्या -श्यं.
SCOURING, *s.* मार्जनं, सम्मार्जनं, मार्ष्टिः *f.*, परिमार्जनं, प्रघालनं, निर्धोतः,
 निर्धोजनं, धावनं, परिष्कारः, वस्त्रमार्जनं, मलापकर्षणं.
SCOUT, *s.* चारः, चरः, गुप्तचरः, गुप्तदूतः, गूढचारः -री *m.* (नृ.), गुप्तगतिः *m.*

गूढदूतः, गूढनिरूपकः, शत्रुचेष्टानिरूपकः, प्रविधिः *m.* See *Spy*.
To scout, *v. n.* (Act as scout) गूढचारयत् शत्रुचेष्टानिरूपणं कृ.
To scout, *v. a.* गर् (e. 1. गर्ते - विभुं), सवीभानं निराकृ or निरम्.
SCOWL, *s.* भ्रमङ्गः, भ्रुकुटिः *f.*, भ्रुणेपः, भ्रुङ्गोपः, जटाधः, चमत्तदृष्टिः *f.*,
 चमत्तदृष्ट्या कुट्टिः *f.*, मुग्धालम्ब्य.

To scowl, *v. n.* भ्रमङ्गं कृ, भ्रुकुटिं कृ, जटाधेय or भ्रमङ्गेन दृश् (e. 1.
 पश्यति, दृष्टुं), भ्रुवी संकुच्य (e. 1. -जंघति - पिबुं), भ्रुसंकोषं कृ.

SCOWLING, *part.* सम्भ्रमङ्गः -रते -नं, मल्लिगुग्गः &c. See *Frowning*.

SCOWLINGLY, *adv.* सम्भ्रमङ्गं, मल्लिगुग्गं, भ्रमङ्गेन, सम्भ्रुवेयं, भ्रुसंकोषयं.

SCRAGGINESS, *s.* कृशाता, परिच्छिन्नाता, कृशाङ्गता, घामता, घमिगता, कादयं.

SCRAGGY, *craggy*, *a.* (Lean) कृशः -शा -जी, परिकृशः &c., कृशाङ्गः
 -ज्जी -ज्ज, घानः -ना -नं, जिवाटः -ला -लं. —(Rough) रूपः -घा
 -घं, रुद्यः &c., see *Rugged*.

To scramble, *v. n.* (Climb by seizing with the hands) हस्ताभ्यां
 धृत्ता or हस्ताभ्याम् चपलम्प्य पारुह or पमिह. —(Catch with
 haste, preventive of another) परनिवारणयुग्मं or परनिरोधयुग्मं
 सहसा भू (e. 1. धरति, धनुं) or दृ (e. 1. हरति, हनुं) or गर्हति सार्
 (e. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं).

SCRAMBLE, *scrambling*, *s.* (Seizing with haste, &c.) दृष्टदृष्ट्यवधारणं
 परनिवारणयुग्मं सहसा हरणं or हरोन्ना. —(Climbing with the
 hands) हस्ताभ्याम् चपलम्प्य पारोहरं.

SCRAP, *s.* खटाः -खटकाः, लयः, संज्ञा, भागः, विभागः, शकलः -लं; 'of
 food', पिष्टः, पिष्टशेषः *f.*, फेलकाः, फेला, लयः. See *Crum*.

SCRAPE, *scraping*, *s.* रसदकाप्यादिरघणपुस्तकं, रसदकवितादिरघणपुस्तकं, रसद-
 कविताग्रन्थः, श्लोकमुद्रादिरघणपुस्तकं पुस्तकं.

To scrape, *v. a.* (Rub the surface with something sharp) लिह्य
 (e. 6. लिहति, लेहति), उच्चिद्य, चिह्य, प्रलिह्य, निह्य, मोचिद्य,
 तद्य (e. 1. तद्यति - पिबुं), त्वद्य, रन् (e. 1. रन्ति - पिबुं), सूर (e. 6.
 सुरति, सौरिषुं), घुर (e. 6. घुरति, घोरिषुं), उच्चरेयं कृ, तपयं कृ. —
 (Rub with a grating noise) घृष्य (e. 1. घृष्यति - पिबुं), घृष्यं कृ,
 see *To nun*. —(Clean by scraping) घृष्येन मृन् or प्रघृष्य
 or निह्यन्. —(Remove by scraping, scrape off) घृष्येन चपयन्
 or चिनी or मृन् or चपयन् or चपयन् or परिमृन् or गुप in caus.,
 निघृष्यं कृ. —(Scrape together) संघृष्य (e. 5. -घृष्यति - पिबुं),
 मनापि, रकीकृ, रकृष्य कृ. —(Scrape the feet) पादघृष्यं कृ.

To scrap, *v. n.* (Make a harsh noise) परस्परसंघर्षं कर्कशज्वलं
 कृ, परस्परघर्षं कृ. —(Make an awkward bow) कुप्रणामं कृ. —
 'Scrape acquaintance' भिन्नं कृ, चन्मन्म भिन्नम् उपगम, चन्मन्मिन्
 प्रीतिं कृ.

SCRAPE, *s.* (Rubbing) घर्षणं, निघर्षणं, तद्यणं, घुरणं. —(Bow) कुप्र-
 णामः. —(Difficulty) दुर्गं, दुर्गतिः *f.*, दुर्दृशा, दुर्दृष्ट्या, दुःस्थितिः *f.*,
 दुःखं, लघं, साधिः *m.*

SCRAPED, *p. p.* उच्चिरितः -ता -तं, मोचिरितः &c., घर्षितः &c., see
Rubbed.

SCRAPER, *s.* (Instrument for scraping) उच्चरेयनी -निका, निह्येयनं
 -नी, लेहयनी, घर्षणी, निघर्षयनी, निघर्षयनः, घर्षययनं. —(For the
 feet) पादोच्चरेयनी, पादनिह्येयनी, पादघर्षणी, पादनिघर्षयनः. —(For
 the tongue) जिह्वोच्चरेयनी -निका, जिह्वानिलेयनं -नी. —(Kind of
 shovel) घमिः *f.*, घभी, काहकुहालः.

SCRAPING, *s.* (The act) उच्चरेयनं, मोचरेयनं, निह्येयनं, लेहयनं, घर्षयं,
 निघर्षयं, घुरयं, घुरणं, तद्यणं, रननं; 'the tongue', जिह्वोच्चरेयनं,

जिह्वानिलेयनं. —(That which is scraped off, scrapings) चप-
 स्करः, चपस्करः, चपकटः, मलं, उच्चिष्टं, कल्लं, चिह्यलं.

To scratch, *v. n.* (Tear or lacerate the skin or surface) त्वचम्
 उच्चिद्य (e. 6. -लिहति - लेहति) or मोचिद्य or चिह्य or निह्य
 'or प्रलिह्य or लिह्य, त्वचं दृ (e. 10. दारयति - पिबुं) or विदृ or चरदृ,
 त्वचं चिह्य (e. 7. चिह्यति, चिह्यं) or भिद्य or निभिद्य, त्वचं कृत् or नि-
 दृ or मृत् (e. 6. मृरति, मौरिषुं) or घुर, त्वचं चिह्य कृ. —(With the
 nail) नगेन त्वचं दृ or विदृ, नगेन त्वचं लिह्य or उच्चिद्य or प्रलिह्य,
 नगेन चिह्य (e. 10. चिह्यति - पिबुं), नगेन त्वचं चिह्य कृ or त्वचं चिह्य कृ.
 —(Allay itching by scratching) कट्ट (nom. कट्टयति - ने), कट्ट-
 यनं कृ, कट्टयां कृ, कट्टयति कृ, नगेन त्वचं घृष्य (e. 1. घृष्यति - पिबुं)
 or विघृष्य, त्वचं घृष्यं कृ, त्वचं घृष्यं कृ, माघघृष्यं कृ, माघघृष्यं कृ,
 'he scratches his head with his nails,' नगः or चंगुल्ययिर्
 चाननः जिह्वः or चाननः जिह्वोरुतान् कट्टयति. —(Scratch the
 ground, excavate with the claws, as birds, &c.) विच्छ (e. 6.
 -किरति - किरति - रोहं), चपस्कृ, भूमिन् चालिष्य विघृष्य. —(Wound
 slightly) त्वचं घृष्य, ईष्यत् घृष्य or परिघृष्य, त्वचं घृष्य कृ, त्वचं घृष्यं कृ,
 ईष्यन् कृ. —(Write roughly), see *To scrawl*. —(Scratch out),
 see *To erase*.

SCRATCH, *s.* (Laceration of the skin or surface) त्वचच्छेदः, त्वचभेदः,
 त्वचघेदनं, त्वचलेयनं, त्वचिह्येयनं, त्वचदारणं, त्वचिह्यदारणं, त्वचिह्यभेदः.
 त्वचज्वलं, त्वचघातः *f.*, त्वचपरिघातः *f.*, परिघातः *f.*. —(With the nail)
 नगलेयना, नगविह्येयना, नगलेयनः, नगघातः, नगघातः, नगघातः, नगघातः, नगघातः,
 नगघातः, नगघातः *f.*, नगपरिघातः *f.*, चामननं -गकं, मुमुनं,
 ज्ञानमुनं. —(With a thorn) कट्टकघातः, कट्टकघातः. —(Slight
 wound) त्वचभेदः, त्वचघातः, त्वचघातः, ईष्यघातः, ईष्यत्वचभेदः, ईष्यत्वचभेदः.
 —(Rudely drawn figure), see *Scrawl*.

SCRATCHED, *p. p.* (Lacerated on the surface) लिहिरितः -ता -तं,
 उच्चिरितः &c., मोचिरितः &c., चिह्यरितः &c., दारितः &c., चिह्य-
 त्वच *m. f. n.* (च). भिन्नत्वच *m. f. n.*, घातत्वच *m. f. n.*, परिघातत्वच,
 घातः -ता -तं, परिघातः &c. —(With the nail) नगलिहिरितः -ता -तं,
 नगोच्चिरितः &c., नगदारितः &c., नगविदारितः &c., नगविह्यः -ता
 -तं, नगघातः -ता -तं, नगपरिघातः &c., नगघातः &c. —(With a
 thorn) कट्टकघातः -ता -तं, कट्टकघातः -ता -तं. —(Rubbed with
 the nail) घर्षितः -ता -तं, विघर्षितः &c., नगघर्षितः &c., घृष्यः -घा -घं.

SCRATCHER, *s.* (One who scratches) त्वचभेदकः, त्वचच्छेदनः, त्वचुच्चे-
 रकः, त्वचलेयकः, त्वचदारकः, त्वचिह्यदारकः, उच्चरेयकः, कट्टयनकः,
 कट्टयितकारी *m.* (नृ). कट्टयपाकृत् *m.* —(Bird that scratches for
 food) विच्छिः, नगविच्छिः, चपस्करकारी *m.*

SCRATCHING, *s.* (The act of lacerating the surface) उच्चरेयनं,
 मोचरेयनं, विदारणं, त्वचुच्चेयनं, त्वचलेयनं, त्वचदारणं, त्वचिह्यदारणं, त्वच-
 छेदनं, त्वचभेदनं, see *Scratch*, *s.* —(Scratching to allay itching)
 कट्टयनं, कट्टयां, कट्टयति *f.*, कट्टयः *f.*

SCRATCHING, *part.* (Lacerating the surface) लिहयन् -यन्ती -रत्
 (नृ); उच्चिद्यन् &c. —(To allay itching) कट्टयन् -यन्ती -यत् (नृ),
 कट्टयमानः -ना -नं.

To scrawl, *v. a.* चस्पष्टं or त्रस्पष्टाक्षरैः or चस्पष्टलेखे लिह्य (e. 6.
 लिहति, लेहति) or चस्पष्टं (e. 10. चस्पष्टयति - पिबुं), चनययानेन or
 प्रमादेन लिह्य, स्पूलाक्षरैः or कदक्षरैः or चस्पष्टाक्षरैः लिह्य, स्पूलाक्षरैः
 or स्पूलाक्षरेण लिह्य or त्रालिह्य, चतिश्रीमं लिह्य, चतिश्रीमं लिह्य.

SCRAWL, *scrawling*, *s.* चस्पष्टलेखः, चस्पष्टलिखनं, स्पूलाक्षरः, स्पूला-

लेख्यं, स्मृत्युल्लेख्यं, अस्मदधरलिखनं, स्मृताधरलिखनं, वदधरलिखनं.
 SCRAWLED, *p. p.* अस्मदधरलिखितः or स्मृताधरलिखितः -ता-तं or चक्रितः &c.
 To SCREAM, *v. n.* धिक्कुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोशे), क्रुश. न (c. 2. रीति,
 रतिहृ), विह, नद् (c. 1. नदति -दितुं), रस् (c. 1. रसति -सितुं), वाश्
 (c. 1. वाशति -शितुं), उचिः or उचिःस्वरं क्रुश. चीत्कारं कृ, चित्कारं
 कृ, चीत् शब्दं कृ, चीत्, उचनानं कृ, महानादं कृ, उचस्वरं कृ, नादं
 कृ; 'with pain,' चाननादं कृ, चाननस्वरं कृ.

SCREAM, SCREAMING, & चिक्कुश, चिक्कुशनं, चीत्कार, चित्कारः, नादः,
 उचनानादः, महानादः, रावः, रुतं, क्रुशं, उचोच्चाः, उचुष्टं, रासः, स्वरः,
 उचस्वरः, कोलाहलः, चटुः -दुःम. n.; 'of pain,' चाननादः, चान-
 नस्वरः, चाननरावः.

To SCREECH, SCREECH, SCREAMING, *see* To SCREAM, SCREAMING.

SCREECH-OWL, & नरुतापी कालपेचकः, चक्रजारी पेचकभेदः.

SCREEN, & (Partition) व्यवधानं, व्यवधा, निरन्तरिणी, तिराधानं, जल-
 धानं, जलधौ, जयनिष्ठा, ययनिष्ठा, पटः -ई, ऊटः, प्रतिमोरा, छाया.
 —(Coarse sieve) मृलचालनी.

To SCREEN, *v. a.* (Shelter, protect) छद् (c. 10. छादयति -चितुं), प्रच्छद्,
 आच्छद्, समाच्छद्. संच्छद्, गुप् (c. 1. गोपायति, गोप्), अभिगुप्, नंगुप्,
 व्यवधा (c. 3. -दधाति -धातुं), तिरोधा. जलधौ, पिधा, चपिधा,
 वृ (c. 5. वृणोति -परितुं -रौतुं, c. 10. वाचयति -वितुं), संवृ, चावृ, चपवृ,
 निवृ, व्यवधानेन रण् or संदत्, गोपनं कृ, संगोपनं कृ, गुप्तिं कृ.—
 (Sift) शुप्, गालनं कृ, निर्गलनं कृ.

SCREENED, *p. p.* (Protected) छादितः -ता-तं, छतः -चा -चं, प्रच्छादितः
 &c., आच्छादितः &c., गुप्तः -मा -मं, गोपितः -ता-तं, संगोपितः &c.,
 गोपायितः &c., व्यवहितः &c., चावृतः &c., संवृतः &c., चावृतः &c.,
 जलधितः -ता-तं, जलधितः &c., तिरोधितः &c., व्यवधानरक्षितः &c.,
 व्यवधानगुप्तः -मा -मं.—(Sifted) शोधितः -ता-तं, निर्गलितः &c.

SCREENING, *part.* व्यवधापकः -का-कं, व्यवधायी-यिनी &c., जलधौकः &c.

SCREW, & (Spiral bolt or cylinder) व्याघर्जनकोलः -लकः, व्याघर्जन-
 कोलः -लकः, परिवर्जनकोलः, साघर्जनकोलः, विघर्जनकोलः, कोलः
 -लकः, मलमूर्धः 'male screw,' नरः; 'female,' नारी.—(Stingy
 person) कृपणः, दृढमुष्टिः *m.*, गाढमुष्टिः *m.*

To SCREW, *v. a.* (Fasten with screws) व्याघर्जनकोलकं or व्याघर्जन-
 कोलकं चप् (c. 9. चप्राति, चप्), कोलकं चप्, मलमूर्धे चप्.
 —(Twist) व्याघृत् (c. 10. -यघ्रयति -यितुं), व्याघृत्, परिघृत्.—(Press),
see the word.—(Oppress) पीड, चाप्, *see* OPPRESS.—(Drive
 a screw) कोलं व्याघर्षं प्रयिष् in cans., कोलं परिवर्षं प्रायिष्.

SCREWED, *p. p.* साघर्जनकोलमद्धः -द्धा -द्धं, परिवर्जनकोलचद्धः &c.,
 चाधितः &c.

To SCRIBBLE, SCRIBBLED, SCRIBBLING, *see* To SCRAWL, SCRAWLED, &c.

SCRIBBLER, & कुलेखकः, कदधरलेखकः, कुग्रन्थकारः, अस्मदलेखकः.

SCRIBE, & लेखकः, लिपिकरः, लिपिकारः, लिपिनीयी *m.* (नं), कायस्था,
 अक्षरनीयकः, अक्षरनीयी *m.* (नं), अक्षरचनः, अक्षरचणः, अक्षरचषः,
 अक्षरचुषुः *m.*, मसिपणः, मसिनीयी *m.*, पणिकः, यणिकः, पणौ *m.*
 (नं), किरकः, लिपिकरः, लिपिद्वारः, करणः.

SCRIP, & (Small bag) सुद्रकोकः, बल्लसम्पुटकः.—(Writing, certi-
 ficate) लेखः, लेख्यं, पत्रिका, पत्रं, प्रमाणपत्रं.

SCRIPTURAL, & शास्त्रीयः -या -यं, शास्त्रानुसारी -रिणी -रि (नं), यथा-
 शास्त्रः -स्ता -स्तं, शास्त्रविदः -द्धा -द्धं, श्रुतिविदः &c., शास्त्रोक्तः -क्ता
 -क्तं, शास्त्रोक्तः &c., वेदोक्तः &c., वेदोदितः -ता-तं, वैदिकः -की -कं,
 धुमुक्तः &c., श्रुतिविहितः -ता-तं, श्रुतिकथितः &c., धुमुदितः &c.,

यथाश्रुतिः -तिः -ति, सीपनिपदः -दी -दं, शास्त्रानुयायी &c., धर्मग्र-
 न्यानुसारी &c., धर्मग्रन्थप्रोक्तः &c.

SCRIPTURALLY, *adv.* शास्त्रतम्, यथाशास्त्रं, शास्त्रानुसारेण, शास्त्रतः.

SCRIPTURE, & (Writing) लेखः -यनं, लिपिः *f.*, लिखनं, लेखनं, लिखितं,
 अक्षरविन्यासः, अक्षरसंस्थानं.—(Sacred writing) श्रुतिः *f.*, श्रुतं,
 शास्त्रं, ब्रह्म *n.* (नं), कल्पः, सामानः, सामान्यः, ममाखं.—(The Bible)
 धर्मग्रन्थः, धर्मपुस्तकं. The sacred writings of the Hindūs
 may be arranged under seven heads, viz. 1. Vedas, 2. Upa-
 niśads, 3. Vedāngas, 4. Upavedas, 5. Śāstras, 6. Purānas
 and 7. Upapurānas. The Student is referred to each
 separate head for a fuller explanation than is here given
 of the subdivisions comprised under the several titles.
 1. The Vedas are four in number, viz. ऋग्वेदः, यजुर्वेदः, सामवेदः,
 अथर्ववेदः. 2. The Upaniśads, are the theological and
 philosophical chapters of the Vedas, either detached from,
 or comprehended in, the principal work, and collectively
 called वेदान्तः. 3. The Vedāngas are six sacred sciences
 subordinate to the Vedas, viz. Pronunciation, ङिज्ञा. De-
 scription of religious ceremonies, कल्पः, Grammar, व्याकरणं,
 Prosody, छन्दस्, Astronomy, ज्योतिषं, Explanation of difficult
 and obscure phrases, निरुक्तं-रिक्तः. 4. The Upavedas, or Mi-
 nor vedas, are four, viz. Medicine, आयुर्वेदः, Archery and
 military art, यजुर्वेदः, Music, गान्धर्ववेदः or गान्धर्ववेदः, Mechanics
 and the use of tools, &c., शिल्पशास्त्रं or शस्त्रशास्त्रं. 5. Śāstra is
 a title of very general application, but it is properly re-
 stricted to six sacred and philosophical treatises, viz. मोक्ष-
 शास्त्रं, सांख्यशास्त्रं, वेदान्तशास्त्रं, न्यायशास्त्रं containing the
 branch called धर्मोपनिषद्, योगशास्त्रं and धर्मशास्त्रं. The last
 contains the body of Hindū law; the others are the text-
 books of the six Hindū schools of philosophy, *see* SCHOOL.
 6. The Purānas are eighteen mythological poems, *see* PURĀNA.
 7. The Upapurānas, or inferior Purānas, are
 also eighteen, *see* under PURĀNA.—(One who is conversant
 with scripture) वेदविद्, वेदज्ञः, शास्त्रविद्, शास्त्रज्ञः, शास्त्रदर्शी *m.*
 (नं), ऋग्वेदार्थदर्शी *m.*, शास्त्राभिज्ञः, शास्त्री *m.*, शास्त्राचरणः, शास्त्र-
 नम्यकः, ब्रह्मज्ञः, ब्रह्मविद्, ब्रह्मवेदी *m.*, ब्रह्मवेत्ता *m.* (नृ), वैदिकः,
 श्रुतिपरः, श्रुतिज्ञः, श्रोत्रियः, ज्ञानमः, स्मृत्युल्लेखः; 'conversancy
 with it,' ब्रह्मज्ञानं, वेदगुणविद् *f.*, शास्त्रगुणविद् *f.*, शास्त्रज्ञानं, ब्रह्म-
 वेदः, ब्रह्मविद्या; 'study of scripture,' ब्रह्मविद्या, ब्रह्मविद्यमः-मनं.
 वेदाधिगमः-मनं. ब्रह्मचरं, वेदाध्ययनं, शास्त्राध्ययनं; 'relating
 to the study of it,' ब्रह्मविद्याधिका-की-कं; 'teaching it,' वेदाध्यापनं,
 ब्रह्मोपदेशः; 'teacher of it,' चाचार्यः, उपाध्यायः, वेदाध्यापकः,
 ब्रह्मोपदेशकः; 'reading it aloud,' ब्रह्मरोषः; 'holiness derived
 from reading it,' ब्रह्मवर्मनं; 'savour or excellency of it,'
 ब्रह्मरसः; 'relating to scripture,' श्रोतः-ती-तं, वैदिकः-की-कं.
 शास्त्रीयः-या-यं; 'authority of it,' श्रुतिप्रामाण्यं, सामप्रामाण्यं.

SCRIVENER, & नियमपत्रलेखकः, पत्रलेखकः, लेखकः, लिपिकरः.

SCROFULA, & गण्डमाला, कण्ठमाला, अपची, कण्ठगण्डः, गण्डगण्डः.

SCROFULOUS, & गण्डमाली-लिनी-लि (नं), कण्ठमाली &c., गण्डमा-
 लारोगी &c.

SCROLL, & लेख्यपत्रं-त्रकं, दीर्घपत्रं-त्रकं, पटः, दीर्घपटः, पटः, धर्मपुस्तकं

SCR

SCROTUM, *s.* अण्डकोशः, अण्डकोपः, मुष्कः, मुष्ककोपः, फलकोशः, फलकोमकः, घृणः, घृणकोमः, कोपः -मकः, कोशः, सोमा *m.* (नं), सोमा, अण्ड-अण्डकः, तीक्ष्ण-क्षणः; 'enlargement of it,' कोप-वृद्धिः *f.*, वृद्धिः *f.*; 'septum of it,' महावीर्यं, विटपः.
To SCRUB, v. a. अतिशयेन or अत्यन्तं मृज् (c. 1. मार्जित-शितं, c. 2. मारि-ष्टं), अतिपर्ययेन मृज्, चलेत् or चलेन मृज्, अतिमार्जितं कृ, अत्यन्तं मृजल् (c. 10. -द्यालयति -यितुं) or निखिन् (c. 3. -येनेति -येत्) or यात् or घृम्. See *To RUB*.
SCRUB, s. हीनवृत्तिः *m.*, अधमवृत्तिः *m.*, जयन्यवृत्तिः *m.*, नीचकर्मकारि *m.* (नं), नीचकर्मि *m.* (नं), कुत्सितकर्मि *m.*, अपकर्मकृत्, अधमकर्मि *m.*, पामरः, व्रातानः.
SCRUBBED, p. p. अतिपर्येषणं or अतिपर्ययेन मार्जितः -ता -तं or नि-खिक्तः -क्ता -क्ते, अतिनिखिक्तः &c., सुनिखिक्तः &c., सुप्रद्यालितः &c., सुमृष्टः &c., सुपर्यितः &c.
SCRUBBY, a. शुद्धः-द्वा-द्वा. नीचः-चा-चं, तुच्छः-च्चा-च्चं. See *MEAN*.
SCRUPLE, s. (Hesitation) शङ्का, आशङ्का, विकल्पः, संशयः. See *DOUBT*.
To SCRUPLE, v. n. शङ्क (c. 1. शङ्कते -ङ्किर्तुं), आशङ्क, अभिशङ्क, विशङ्क, विकृप् (c. 1. -कल्पते -त्वितुं, c. 10. -कल्पयति -यितुं), वस् (c. 4. वस्यति -सितुं), विलम्ब. See *To HESITATE*.
SCRUPULOUS, a. (Hesitating) शङ्कनी -ङ्कनी -ङ्कि (नं), आशङ्कनी &c., शङ्कान्वितः -ता -तं, आशङ्कान्वितः &c., संशङ्कः -ङ्का -ङ्के, संशङ्गी &c., सन्देही &c., शङ्काशीलः -ला -लं, आशङ्काशीलः &c.—(Exact, nice, precise) सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्षं, अतिसूक्ष्मः &c., सूक्ष्मदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, सूक्ष्मदर्शी -शीनी &c., सूक्ष्माचारी &c., अतिसूक्ष्माचारी &c., अत्याचारी -री -रं, अत्याचारी &c.
SCRUPULOUSNESS, s. शङ्काशीलता, शङ्कता, सूक्ष्मता, अतिसूक्ष्मता, सूक्ष्मदृष्टिः *f.*
SCRUTINER, s. सूक्ष्मपरीक्षकः, सूक्ष्मनिरूपकः, निरूपकः. See *SCRUTINIZER*.
To SCRUTINIZE, v. a. सूक्ष्मं or अतिसूक्ष्मं निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं) or परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -घितुं) or निरीक्ष् or दृश् (c. 1. पर्यति, दृष्टुं) or अनुसन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं) or ज्ञा in des. (निज्ञासते -सितुं) or अनुपृज् (c. 7. -युनक्ति -मुक्ते-योक्तुं) or मार्ज् (c. 10. मार्जयति -यितुं), परिमार्ज्.
SCRUTINIZED, p. p. अतिसूक्ष्मं निरूपितः -ता -तं or परीक्षितः &c. or निरीक्षितः &c.
SCRUTINIZER, s. सूक्ष्मनिरूपकः, सूक्ष्मपरीक्षकः, सूक्ष्मदर्शी *m.* (नं), सूक्ष्मानुसन्धायी *m.*, सूक्ष्मानुसन्धानी *m.*, सूक्ष्मनिज्ञासाकृत् *m.*, निरूपकः, परीक्षकः &c.
SCRUTINY, s. सूक्ष्मपरीक्षा, सूक्ष्मनिरूपणं, सूक्ष्मानुसन्धानं, सूक्ष्मदर्शनं, सूक्ष्मनिरीक्षा -क्षणं, सूक्ष्मनिज्ञासा, परीक्षा -क्षणं, निरूपणं, अनुसन्धानं, निरीक्षणं. संवीक्षणं, निज्ञासा, अनुयोगः.
To SCUD, v. n. अतिवेगेन गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or चल् (c. 1. चलति -लितुं), सहसा चल्; 'before the wind or a tempest,' अतिवेगेन अनुवातं चल्, वातावेगेन अतिशीघ्रं चल् or चल् in pass. (उसते), अतिवेगेन वाताप्रेरितः -ता -तं भू.
SCUD, s. वातप्रेरितशीकरः, वातप्रेरितनेयः, वातप्रेरितकुञ्जरिका.
SCUFFLE, s. विम्वः, तुमुलं, चाहूवाहवि युद्धं, बाहूवाहवि कलहः, हस्त-हस्ति युद्धं, नियुद्धं, सङ्कलपुद्धं, रणसङ्कलं, शरीरसङ्कलः.
To SCUFFLE, v. n. बाहूवाहवि युप् (c. 4. युप्यते, योद्धुं) or नियुद्धं कृ.
To SCULK, v. n. निभृते स्या (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं) or वृत् (c. 1. वर्तते -र्वितुं), निभृतस्याने or गूढस्याने वृत्, गुप्तः -ता -तं भू or वृत्, अन्तरितः -ता -तं भू, गुप् in pass. (गुप्यते); 'to skulk off,' व्यपवृप् (c. 1.

SCU

-सर्पति -सर्पु), पलाप् (c. 1. पलायते -यितुं, rt. इ), विपलाप्.
SCULKER, s. निभृतवर्त्ती *m.* (नं), निभृतस्यायी *m.* (नं), गुप्तवर्त्ती *m.*
SCULKING, s. निभृतवर्त्तनं, निभृतस्याने or गूढस्याने वर्त्तनं, व्यपसर्पणं.
SCULL, s. (Bone that surrounds the brain) कपालः -लं, कर्पूरः,
 " शिरोस्त्रि *n.*, मस्तकः -कं, शीर्षकं, करोटः -टिः -टी *f.*, मुष्टः -ष्टं, भगालः; 'a chaplet or necklace of skulls,' कपालसृक् *f.* (जं), कपाली सृक्, कपालमाला, कपाली माला; 'pertaining to the skull,' कपालः -ली -लं, कपालिकः -कौ -कं.—(Short oar) शुद्रघोषणिः, शुद्रदण्डः, ह्रस्वदण्डः.
To SCULL, v. a. शुद्रदण्डेण नौकां चल् (c. 10. चालयति -यितुं).
SCULL-CAP, s. शिरोवेष्टः -ष्टनं, शिरस्कं, शिरोवस्त्रं, मस्तकावरणं -खी.
SCULLER, s. शुद्रदण्डेन नौकाचालकः, शुद्रघोषणिचालकः. See *ROWER*.
SCULLERY, s. पिठरागारं -रः, भाखडागारं -रः, पात्रागारं, स्वात्यागारं, कटाहागारं, कुण्डागारं, पिठरं.
SCULLION, s. पिठरादिप्रधालकः -का, भाखडादिमार्जकः -का, कटाहादि-शोधकः -का, कुण्डकटाहादिपरिष्कारकः -का.
SCULPTOR, s. तद्यकः, तद्य *m.* (ट्ट), तद्य *m.* (नं), त्वद्य *m.*, मूर्तिकारः -रकः, प्रतिमाकारः -रकः, मूर्तिनित्यकः, प्रतिमातद्यकः, उपमाता *m.* (नं), उपमाकारः.
SCULPTURE, s. तद्यकं, तद्यककर्म *n.* (नं), त्वद्यकं, मूर्तिनित्यकं, प्रतिमातद्यकं, मूर्तिकरणं, प्रतिमाकरणं, उपमाकरणं, उपमातद्यकं.
To SCULPTURE, v. a. तद्य् (c. 1. तद्यति -द्यितुं, c. 5. तद्योति), त्वद्य् (c. 1. त्वद्यति -द्यितुं), प्रतिमातद्यकं कृ. मूर्तिनित्यकं कृ, प्रतिमां कृ, मूर्तिं कृ.
SCULPTURED, p. p. तद्यः -द्या -द्यं, त्वद्यः -ता -तं, त्वद्यः -द्या -द्यं.
SCUM, s. (Impure matter or froth which rises to the surface of liquors) मरुः -रुद्धं, मूर्द्धरसः, रसागं, फेनः, पराग्नः, कारुजः, उन्मीरः, उत्तररसः, उपरिस्वरसः; 'of boiled rice,' निषायः, पिषायः, मासरः, आचानः.—(Refuse, dirt) मलं, अवस्करः, अपस्करः, उच्छिष्टं, अपशिष्टं, कल्कं, उद्वहः, जुष्टं, असारद्रव्यं.
To SCUM, v. a. मरुम् अपहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं) or अपनी, निर्मरुदीकृ.
SCURF, s. त्वक्क्षेहः, चर्मक्षेहः, शिरश्चर्ममये पिण्डितक्षेहः, मस्तकत्वक्क्षेहः, शिरोमज्जा, मस्तकमज्जा, मज्जा, शिरोमलं, चर्ममलं.
SCURFY, a. त्वक्क्षेहवान् -वती -वत् (नं), चर्ममलवान् &c., मलावृतः -ता -तं.
SCURVILY, s. मोक्षयं, मुखरत्नं, दुर्गता, वाग्दुष्टता, चाक्षुषाह्वयं, पाह्वयं, परुषचयनं, परुषोक्तिः *f.*, दुर्वचनं, दुरुक्तिः *f.*, दुरुक्तं, दुर्भाषणं. अपभाषणं, दुर्वचम् *n.*, रलोक्तिः *f.*, परोक्षजभाषणं, अपशब्दः, न्यङ्गं.
SCURVILIOUS, a. (Using abusive language) मुखरः -रा -रं, दुर्मुखः -खी -खं, वाग्दुष्टः -ष्टा -ष्टं, परुषवाक् *m. f. n.* (च्) परुषोक्तिः -का -कं, परुषभाषी -भिषी -पि (नं), कटुभाषी &c., मुखशफः -फा -फं, मुखहीलः -ला -लं, अवहृमुखः &c., परोक्षजभाषी &c., क्षेपकः -का -कं.—(Containing low abuse) परुषः -पा -पं, परुषोक्तिमयः -यी -यं, दुरुक्तः -क्ता -क्ते, दुर्वच्यः -च्या -चं.
SCURVILY, adv. कुत्सितं, सकापर्यं, तुच्छप्रकारेण, अविनयेन, परुषं.
SCURVINESS, s. कुत्सितत्वं, तुच्छता, कार्पण्यं, पामरता, जयन्यता, खलता.
SCURVY, s. (The disease) शीतादः, नाविकरक्तपित्तः -हं.
SCURVY, a. कुत्सितः -ता -तं, तुच्छः -च्चा -च्चं, पामरः -रा -रं, see *MEAN*.
SCUTCHEON, s. कुलचिह्नपत्रं, कुलनय्यादालक्षणपत्रं, कुलीनक्षणपत्रं.
SCUTTLE, s. (Broad basket) विशालपेटका, पृषुकराटः.—(Hole in the side of a ship) नौपार्श्वचिह्नं.
To SCUTTLE, v. a. नौकापार्श्वे or नौकातले छिद्राणि कृ, नौपार्श्वं छिद्रं कृ.
To SCUTTLE, v. n. (Run off affectedly) वैलस्येण अपभाप्.

SCYTHE, *s.* खड्गोक्तः, लविचं, लवाणकं, शस्त्रवेदनो, शस्त्रकर्तृनी.
 SEA, *s.* समुद्रः, अर्धवः, सागरः, जलधिः *m.*, उदधिः *m.*, पानिः *m.*, जल-
 निधिः *m.*, महोदधिः *m.*, धारिधिः *m.*, धारिनिधिः, मोनालया, *see*
 OCEAN; 'a rough sea,' दुष्प्रवर्धः, दुष्प्रसमुद्रः, वानं; 'a sea of
 trouble,' दुःखसागरः; 'ablution or bathing in the sea,' समु-
 द्रस्नानं; 'the seven seas,' सप्तसमुद्राः *m. pl.*, *see* under OCEAN.
 SEA-BATHING, *s.* समुद्रस्नानं, समुद्रजलस्नानं.
 SEA-BEAT, *a.* तरङ्गाहतः -ता -तं, कल्लोलाहतः &c., उत्तरङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.
 SEA-COAST, *s.* समुद्रतटं, समुद्रतीरं, जलधितोरं, धान्तितीरं, धान्तिटं.
 SEA-FARING, *a.* समुद्रयात्री -यिनी -यि (न्), समुद्रगामी &c., समुद्रगः -गा
 -गं, समुद्रगामेयं or समुद्रपथेन गतनामगमनकारो &c., नौकायात्री &c.,
 सांयात्रिकः -की -कं.
 SEA-FIGHT, *s.* समुद्रयुद्धं, धान्तिमुहं, नौकायुद्धं, नौयुद्धं.
 SEA-GIRT, SEA-ENCIRCLED, *a.* समुद्रमेखलः -ला -लं, धारोक्मेखलः &c.,
 धान्तिमेखलः &c., समुद्रसन्तः -ना -नं, जलधिरन्तः &c., समुद्रवेष्टितः
 -ता -तं, समुद्रवलयाङ्कितः &c., समुद्रान्तः -न्ता -नं, सागरान्तः &c.
 SEA-GREEN, *a.* समुद्रवर्णः -र्णी -रं, धान्तिवर्णः &c., प्रयासहरित् *m. f. n.*
 SEA-GULL, *s.* समुद्रकुङ्कुटः -टो, समुद्रवरटः, जलकुङ्कुटः -टो, पिष्टका,
 गङ्गाचिह्नी, देवटो, समुद्रजयः.
 SEA-MAN, *s.* समुद्रयात्री *m.* (न्), समुद्रगः, नाविकः. *See* SAILOR.
 SEAMANSHIP, *s.* नाविकविद्या, नौचालनविद्या, नौकानयनविद्या.
 SEA-PORT, *s.* नौकाग्रयः, नौकाग्रयः, समुद्रतीरस्थनगरी.
 SEA-SALT, *s.* समुद्रलवणं, सामुद्रं, जलधियं, धान्तिं, यन्तिरं, यन्तिरं.
 SEA-SHORE, *s.* समुद्रतीरं, समुद्रतटं, समुद्रवेला, वेला, समुद्रान्तः -न्तं, ति-
 न्नुतटं, जलधिरौपस् *m.*, वेलाभूतः; 'on the sea-shore,' वेलायां,
 समुद्रतीरे.
 SEA-SICK, *a.* समुद्रामयग्रस्तः -स्ता -स्तं, समुद्ररोगपीडितः -ता -तं.
 SEA-SICKNESS, *s.* समुद्रामयः, समुद्ररोगः, जन्मिप्रलोढनजा वमनेच्छा.
 SEA-SIDE, *s.* समुद्रतीरं, समुद्रवेला, समुद्रगामीपथः *f.*
 SEA-WATER, *s.* समुद्रजलं, समुद्रासु *m.*, सागरासु *m.*, समुद्रधारि *m.*, समुद्रोदकं.
 SEA-WEED, *s.* समुद्रजाकः, समुद्रगुणं, समुद्ररोहो शाकविशेषः.
 SEA-WORTHY, *a.* समुद्रगमनयोग्यः -ग्या -ग्यं, समुद्रयानयोग्यः &c., समुद्र-
 तरणयोग्यः &c.
 SEAL, *s.* (Stamp) मुद्रा.—(Signet) मुद्रा, प्रत्यक्षारिखो, दीनार.—
 (Finger-ring seal) चक्रीमुद्रा.—(Seal or tie with a seal for
 fastening a letter) तालिकः.—(Impression of a seal) मुद्रा.
 —(Sea-calf) समुद्रवतः, मकरः.
 To SEAL, *v. a.* मुद्र (nom. मुद्रयति -यितुं), मुद्राकृ, समुद्राकृ, मुद्रितं -तां
 कृ.—(Mark with a seal) मुद्राङ्कितं -तां कृ, मुद्रापिङ्कितं -तां कृ,
 मुद्रया चकृ (c. 10. चक्रीयति -यितुं) or चिह् (c. 10. चिह्रयति -यितुं),
 मुद्रालाञ्छितं -तां कृ.—(Fasten with a seal) मुद्रया चन् (c. 9.
 चमाति, चन्तुं).
 SEALED, *p. p.* मुद्रितः -ता -तं, मुद्राकृतः &c., समुद्रः -द्रा -द्रं, समुद्राकृतः
 &c.—(Marked with a seal) मुद्राङ्कितः -ता -तं, मुद्रापिङ्कितः &c.,
 मुद्रालाञ्छितः &c., चङ्कितः &c., चिह्नितः &c.—(Fastened with a
 seal) मुद्रामुद्रः -द्रा -द्रं, तालिकमुद्रः &c., 'sealed papers,' मुद्रिका.
 SEALING, *s.* मुद्राकरणं, समुद्राकरणं, मुद्राङ्कनं, मुद्रायन्त्रनं, चङ्कनं.
 SEALING-WAX, *s.* लाक्षा, खलक्त, खलक्तकं, लक्तकं, राधा.
 SEAM, *s.* (Suture, joining) सन्धिः *m.*, सीवनं, सेवनी.—(Formed
 by sewing) सूचितेवनं, सीवनं.—(Of planks) फलकसन्धिः *m.*, काष्ठ-
 सन्धिः *m.*—(Cicatrix) शुष्कव्रणः, रुदधतं.

SEAMLESS, *a.* सन्धिहीनः -ना -नं, सन्धिरहितः -ता -तं, निःसन्धिः -न्धिः -न्धि.
 SEAMSTRESS, *s.* सूचिका, सूचिकामोपजीविनी, सूचीशिल्पोपजीविनी.
 To SEAR, *v. a.* वह्निभागं दह् (c. 1. दहति, दग्धुं, c. 10. दाहयति -यितुं),
 वह्निभासं दह्, दाहेन or दहनेन वह्निभागं दृढीकृ or घनीकृ or कठि-
 नोदृ or शुष्कीकृ.
 SEAR, *a.* शुष्कः -ष्का -ष्कं, शरीर्यः -री -रं, विशरीर्यः &c., घ्नानः -ना -नं.
 To SEARCH, *v. a.* चान्विष् (c. 4. -इष्ति, c. 6. -इच्छति -इषितुं -इष्टुं),
 चान्वेष् (c. 1. -इषते -यितुं), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), अनुसन्धा
 (c. 3. -दधाति -धातुं), परीक्ष् (c. 1. -इक्षते -यितुं), अवेष्, निरीक्ष्,
 संवीक्ष्, मार्गं (c. 1. मार्गति, c. 10. मार्गयति -यितुं), मृग् (c. 10. मृगयते
 -ति -यितुं), चिचि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), श्रौ in des. (निशासते -सितुं),
 चर्ष् (c. 1. चर्षति -र्षितुं).
 SEARCH, SEARCHING, *s.* चान्वेषणं -खा, पय्येषणं -खा, अनुसन्धानं, निशासा,
 चान्विष्टः *f.*, परीष्टः *f.*, निरूपणं, परीक्षा -धणं, संवीक्षणं, निरीक्षा
 -धणं, समीक्षणं, अनुसरणं, मार्गः -र्गं, शोधनं, अनुयोगः, विषयः,
 चर्षा, उद्देशः, तत्तं; 'for wealth,' सर्षान्वेषणं, चर्षेहा.
 SEARCHED, *p. p.* चान्विष्टः -ष्ट -ष्टं, चान्वेयितः -ता -तं, निरूपितः -ता -तं.
 SEARCHER, *s.* चान्वेषा *m.* (ष्ट), चान्वेयी *m.* (न्), चान्वेयकः, निरूपकः,
 निरूपयिता *m.* (न्), प्ररीक्षकः, निरीक्षकः, अनुसन्धाता, अनुसन्धायी *m.*,
 निशासाकृत्; 'of the heart,' चन्तयामी *m.*
 SEARED, *p. p.* तमलोद्दग्धः -ग्धा -ग्यं, दाहेन कठिनीकृतः -ता -तं.
 SEASON, *s.* (Fit time or opportunity) अवसरः, अवकाशः, कालः,
 समयः, प्रस्तावः, प्रसङ्गः, कालयोगः, कालसन्धिः *m.*, सन्धिः *m.*, सुयोगः;
 'season for action,' कार्यकालः, कार्यावसरः, कार्यसमयः; 'season
 for ablution,' स्नानावसरः; 'wrong season' चकालः,
 अनवसरः; 'out of season,' चकालेन, अनवसरेण; 'born out
 of season,' चकालगः -गा -नं.—(Any time) कालः, समयः, वेला,
see TIME.—(Auspicious moment) शुभर्क्षः -र्क्षं, लग्नः -ग्नं, शुभ-
 लग्नः -ग्नं, शुभमुहूर्तः -र्क्षं.—(One of the divisions of the year)
 षतुः *m.*, कालः, समयः; 'revolution of the seasons,' षतुष्यथायः,
see REVOLUTION; 'the interval or junction between two
 seasons,' षतुसन्धिः *m.*; 'the seasons collectively,' षतुगणः,
 षतुष्यगः; 'the six seasons,' षट्पत्रः *m. pl.* The year is di-
 vided into six seasons, according to the Hindūs, viz.
 1. Spring, वसन्तः, वसन्तसमयः, comprising, according to the
 reckoning which refers to the Northern parts of India,
 the two months of चैत्रः and वैशाखः, i. e. from the middle
 of March to the middle of May, *see* SPRING. 2. The hot
 season or Summer, ग्रीष्मः, ग्रीष्मकालः, निदायकालः, compris-
 ing the two months of ज्येष्ठः and आषाढः, i. e. from the
 middle of May to the middle of July, *see* SUMMER. 3. The
 rainy season, the rains, वर्षाः *m. pl.*, वर्षाकालः, वृष्टिकालः, com-
 prising the two months आश्विनः and भाद्रपदः, i. e. from the
 middle of July to the middle of September, *see* under
 RAIN, RAINY. 4. The autumnal season, शरद्, शरत्कालः,
 शरदृतुः *m.*, comprising the two months आश्विनः and कार्तिकः,
 i. e. from the middle of September to the middle of No-
 vember, *see* AUTUMN. 5. The cold season, हेमन्तः, comprising
 the two months मार्गशीर्षः and पौषः, i. e. from the middle of
 November to the middle of January. 6. The dewy season
 or season of hoar frost, शिशिरः, शिशिरकालः, comprising the

two months माघः and फाल्गुनः, i.e. from the middle of January to the middle of March. According to more modern authorities the season of Spring begins with the month Phālguna, or the middle of February. This reckoning will place each of the succeeding seasons a month earlier. Sometimes the word ऋतुः is used in composition for 'the coming on of a season,' or for the season itself, as 'the rainy season,' वर्षाऋतुः, नैपाऋतुः; 'the hot season,' ग्रीष्माऋतुः, उष्णाऋतुः.

To SEASON, v. a. (Render palatable by the mixture of seasoning) वास् (c. 10. वासयति-यितुं), व्यञ्जनादिना संस्कृतं or उपस्कृतं, व्यञ्जनादि प्रक्षिप्य सुरसोक्तं or रुचिरं-रं कृ or स्वादुक्तं.—(Mature, prepare) पक्, पक्के-क्षां कृ, पक्कोक्तं, पक्कतां or परिपाकं कृ or जन्, सिद्धं-क्षां कृ, सिद्धोक्तं, उपयुक्तं-क्षां कृ, योग्यं-ग्यां कृ; 'to season the body to heat,' शरीरं घर्मेसहनयोग्यं कृ.

To SEASON, v. n. (Become mature) पक्क-क्षां-क्षं भू, परिपक्क-क्षां-क्षं भू, योग्य-ग्या-ग्यं भू, उपयुक्त-क्षां-क्षं भू. See **To MATURE, v. n.**

SEASONABLE, a. (Opportune) समयोपयुक्तः-क्षां-क्षं, प्रसङ्गोपयुक्तः &c., कालोपयुक्तः &c., समयोचितः-ता-तं, कालोचितः &c., कालिकः-को-कं, कालीनः-ना-नं, सामयिकः-को-कं, युक्तकालिकः-को-कं. उपयुक्तकालिकः &c., उचितकालिकः &c., कालानुरूपः-पा-पं, समानुरूपः &c., प्रसङ्गानुरूपः &c., कालानुसारी-रिणी-रि (न्), समयानुसारी &c., कालानुसूलः-ला-लं, समयानुसूलः &c., कालप्राप्तः-ता-तं, समयप्राप्तः &c., अवसरप्राप्तः &c., प्रसङ्गप्राप्तः &c., प्राप्तकालः-ला-लं, प्राप्तसमयः-या-यं, प्राप्तवसरः-रा-रं, प्राप्तप्रसङ्गः-द्वा-द्वं, प्रामाणिकः-को-कं, प्रस्तावसदृशः-शी-शं, आलस्यदृशः &c., प्रसङ्गसदृशः &c., प्रासङ्गिकः-को-कं, काव्यः-त्या-त्यं, काव्यतालीयः-या-यं.—(Done in season) कालकृतः-ता-तं, समयकृतः &c.; 'seasonable exertion,' कालकृतोद्योगः.—(Produced in season) कालजः-जा-जं, कालोत्पादितः-ता-तं, कालोत्पन्नः-ता-तं, कालोद्भवः-वा-वं, कालजातः-ता-तं, चाक्षेपः-वी-वं, च्युतः-जा-जं, च्युतजातः-ता-तं, च्युद्भवः-वा-वं, च्युतवीयः-या-यं, च्युतव्यः-व्या-वं.

SEASONABLENESS, s. कालोपयुक्तता, समयोपयुक्तता, कालयोग्यता, प्रसङ्गयोग्यता, कालोचित्यं, समयोचित्यं, प्रसङ्गोचित्यं, कालोचित्यं, कालानुरूप्यं, कालानुरूप्यं, कालानुरूपता, समयानुरूप्यं, कालसादृश्यं, प्रस्तावसादृश्यं, प्रसङ्गसादृश्यं, कालप्राप्तता, समयप्राप्तता, कालिकता-त्वं, कालजता, कालोत्पन्नता, सामयिकत्वं.

SEASONABLY, adv. काले, कालतः, यथाकालं, समये, समयतः, यथासमयं, समया, कालानुसारेण, समयानुसारेण, उपयुक्तकाले, उपयुक्तसमये, कालोपयुक्तं, यथावसरं, यथावकाशं, यथाप्रसङ्गं, कालानुरूपेण, प्रस्तावानुरूपेण, प्रस्तावसदृशं, स्थाने, योगतः, वेलायां.

SEASONED, p. p. or a. (Mixed with seasoning, &c.) वासितः-ता-तं, प्रपक्कः-क्षां-क्षं, सुसंस्कृतः-ता-तं, व्यञ्जनयुक्तः-क्षां-क्षं, व्यञ्जनादिसंस्कृतः &c., सव्यञ्जनः-ना-नं.—(Matured) पक्क-क्षां-क्षं, सिद्ध-क्षां-क्षं.

SEASONING, s. (That which is added to give a relish) व्यञ्जनं, उपस्करं, उपकरणं, तेननं, प्रहितं, निशानं, सन्निधं नेसवारः, वेशवारः, वेपवारः, सूदः, मिश्रणं, मोदकं, अग्निवर्धनः-नं; acid seasoning, पुक्कः-क्षां, वृषाक्षं, तिनिटोक्कं.—(Act of maturing) पचनं, पाकः, पक्कीकरणं, उपयुक्तकरणं.

SEAT, s. (That on which one sits, chair, &c.) आसनं, पीठः-ठं, विष्टः विस्तरः, आसितं, संवेशः, निपण्णकं.—(Thing spread to

sit on) आसतरणं, आसतरः, विष्टः, विस्तरः.—(Seat of justice) धर्मासनं, न्यायासनं, विचारसनं.—(Mansion, place of abode or inherence) स्थानं, वासस्थानं, निवासस्थानं, वसतिः f., निवसतिः f., आश्रयः, आश्रयनं, आस्पदं, अधिष्ठानं, अधिष्ठितिः f., निवेदनं, निवेशनं, वेदम n. (न्), निलयः-यनं, आलयः, आकरः, मठः; 'seat of consciousness,' सहज्ज्ञातस्वदं, सहज्ज्ञातश्रयः; 'of diseases,' रोगायतनं, रोगाश्रयः; 'of enjoyment,' भोगायतनं, भोगास्पदं, सुखास्पदं; 'of joy,' हर्षास्पदं, आनन्दास्पदं; 'of pain,' दुःखायतनं, दुःखास्पदं; 'of sorrow,' शोकास्पदं; 'of avarice,' लोभास्पदं; 'of all happiness and prosperity,' सम्पत्सुखसम्पन्नवसतिः f.; 'of the blood,' रक्ताश्रयः; 'of the bile,' पित्ताश्रयः; 'of science,' विद्याकरः; 'of one's ancestors,' आश्रयस्थानं, आदिपुरुषस्थानं.

To SEAT, v. a. (Cause to sit down) उपविश in caus. (-वेशयति-यितुं), समुपविश, आसनं ग्रह in caus. (ग्राहयति-यितुं), दत्तासनं ग्रह in caus., दत्तासने उपविश in caus. or स्था in caus., आसनस्थितं-तां कृ.—(Seat one's self) उपविश (c. 6. -विशति-वेष्टुं), आसनं ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं), आसनपरिग्रहं कृ.—(Install) प्रतिष्ठा in caus. (-स्थापयति-यितुं), अधिकांशं प्रविश (c. 10. -वेशयति-यितुं), अधिकांशतः-दां कृ, पदावृत्तं-दां कृ.—(Settle), see the word.

SEATED, p. p. (On a seat) उपविष्टः-था-थं, समुपविष्टः &c., आसीनः-ना-नं, समासीनः &c., आसनोपविष्टः-था-थं, आसनस्थः-स्था-स्थं, आसनस्थितः-ता-तं, आसनावृत्तः-दा-दं, आसनगतः-ता-तं, आसनाभिन्नः &c., आसनमाभिन्नः &c., निपण्णः-था-थं, सन्निपण्णः &c., आश्रयासीनः-ना-नं, पीठाध्यासीनः &c., पीठोपविष्टः-था-थं, पीठस्थः-स्था-स्थं, कृतासनपरिग्रहः-हा-हं; 'seated at ease,' सुखासीनः-ना-नं, सुरोपविष्टः-था-थं; 'Be seated,' आसनं गृह्णातां, क्रियताम् आसनपरिग्रहः.—(Settled, fixed) स्थितः-ता-तं in comp., स्थः-स्था-स्थं in comp., निष्टः-था-थं, निष्ठितः-ता-तं, प्रतिष्ठितः &c., गतः-ता-तं in comp., निविष्टः-था-थं; 'seated in the soul,' आत्मनिष्टः-था-थं; 'in the heart,' हृदयस्थः-स्था-स्थं, हृदयः &c., 'in the mind,' मनोनिष्टः &c., मनोगतः-ता-तं; 'in the body,' शरीरस्थः &c., देहस्थः &c.; 'in the throat,' कण्ठस्थः &c., कण्ठगतः-ता-तं; 'in the bones,' अस्थिस्थः &c., अस्थिगतः-ता-तं; 'deeply seated,' चटमूलः-ला-लं, दृढमूलः &c.

To SECEDE, v. n. अपया (c. 2. -याति-तुं), अपया, अपयम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं), अपयम्, चये (c. 2. -चयति-तुं), चये, अपय (c. 1. -सरति-सर्तुं), अपयम् (c. 1. -क्रामति-क्रामितुं), धर्मं त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं) or उत्पन्न, भिन्नः-क्षां-क्षं भू, भिन्नमतः-ता-तं भू, विभक्तः-क्षां-क्षं भू, मतान्तरं ग्रह, मतान्तरम् अवलम्ब.

SECEDE, s. भिन्नमतग्राही m. (न्), मतान्तरग्राही m., साधारणधर्मेत्यागी m. **SECESSION, s.** अपगमः, अपगमः, अपयानं, अपसरणं, अपक्रमः-मणं, त्यागः, उत्थागः, धर्मेत्यागः, साधारणधर्मेत्यागः, मतान्तरग्रहणं.

To SECLUDE, v. a. (Cause to keep apart from society, &c.) विविक्च (c. 7. -विनक्ति-वेक्चुं, c. 10. -वेचयति-यितुं), विविक्च-क्षां कृ, जनसंसर्गविविक्च-क्षां कृ, पृथक्स्थितं-तां कृ, सभाविविक्च-क्षां कृ, सभावपृथक्स्थितं-तां कृ, विविक्चं वस् in caus.—(Shut up, hide) निरुप् (c. 7. -रुहति-रोह्नुं), रुप्, गुप्, गोपनं कृ.—(Seclude one's self) विविक्चं वस् (c. 1. वसति, वस्तुं), विविक्चवासं कृ, एकांतं or एकांततो वस्, जनसंसर्गवर्जनं कृ, सङ्गवर्जनं कृ, सङ्गत्यागं कृ, सभाववर्जनं कृ, सत्यासं कृ, सत्यसनं कृ.

SECLUDED, p. p. (Separated from society, &c.) विविक्च-क्षां-क्षं,

जनसंसर्गविविक्तः &c., सभाविविक्तः &c., पृथक्स्थितः -ता -तं, लक्ष्यमङ्गः -ज्ञा -ज्ञं.—(Living in retirement) विविक्तवासी -सिनी -नि (न्), एकान्तवासी &c., एकान्तस्थितः -ता -तं, विविक्तवृत्तिः -त्रिः -त्रि; 'a secluded spot,' विविक्तस्थानं, प्रान्तरं, प्रान्तराश्रयं, see RETIRED.

SECLUSION, s. विविक्तता -त्वं, विविक्ते, विविक्तदशा, विविक्तापस्था, विविक्तवृत्तिः f., पृथक्स्थितिः f., पृथक्स्थितत्वं, विविक्तस्थितिः f., एकान्तस्थितिः f., एकान्तत्वं, विविक्तवासः, एकान्तवासः. See PRIVACY.

SECOND, a. द्वितीयः -या -यं, द्वितीयकः -का -कं, द्वितीयकः -का -कं; 'second in rank,' द्वितीयपदस्यः -स्या -स्यं; 'in quality,' द्वितीयगुणकः -का -कं; 'second in value, inferior,' अनुक्रमः -मा -मं, उत्तरः -रा -रं, अनुक्रमः &c., see SECONDARY; 'second to none,' अद्वितीयः -या -यं, अनुक्रमः -रा -रं.

SECOND, s. (Helper) साहाय्यकारी m. (न्), सहकारी m., उपकारी m., सहायः, उत्तरमापकः, द्वितीयः; 'the state or office of a second,' द्वितीयत्वं -ता.—(Measure of time, a simple breathing) प्राणपादः, क्षुण्णपादः, विपलं; 'in three seconds,' त्रिपलपादेषु.—(Any minute measure of time) विपलं, विकला, पलं, घण्टा, चुट्टिः f., निमेषः, निमिषः. A vipala is equal to 1/16th of a pala or minute, a vikalā to 1/16th of a kalā or minute of a degree. See MOMENT, INSTANT, and the measures of time under MEASURE.

TO SECOND, v. a. (Help, back) उपकृ, उपकारं कृ, साहाय्यं कृ, सहायत्वं कृ, उपग्रहं (c. 9. -गृह्णाति, ग्रहीतुं), अनुग्रहं, पञ्चापातं कृ, पञ्चोद्गाहं कृ, पञ्चोपग्रहं कृ, पञ्चानुग्रहं कृ.

SECONDARILY, adv. अप्रधानतः, अप्रधान्येन, अनुसृत्य, गौणतः, गौणिकता, अनुपपन्नतः, द्वितीयतः, द्वितीयक्रमानुसारेण.

SECONDARINESS, s. अप्रधानता, अप्रधान्यं, अनुसृत्यता, गौणता, गौणिकता.

SECONDARY, a. (Not primary) अप्रधानः -ना -नं, अनुसृत्यः -स्या -स्यं, अप्रधानः -ना -मं, अप्रधान्यः -स्या -स्यं, अनुपपन्नी -द्वितीयो &c., अनुपपन्निकः -का -कं, गौणः -णी -यं, गौणिकः -का -कं, उपसृष्टः -ष्टा -ष्टं, गुणभूतः -ता -तं; 'secondary rank,' अप्रधानता, अप्रधानपदं; 'any thing secondary,' अप्रधानं, उपसर्जनं.—(Not first rate) माध्यमः -मा -मं, माध्यमीयः -या -यं, माध्यमगुणकः -का -कं, विगुणः -गा -यं. The prepositions उप and अनु often give the sense of 'secondary,' as, 'a secondary planet,' उपग्रहः; 'a secondary passion or flavour,' उपरसः, अनुरसः; 'symptom,' अनुचयः.

SECONDED, p. p. अनुगृहीतः -ता -तं, उपगृहीतः &c., उपकृतः -ता -तं.

SECONDER, s. अनुग्राही m. (न्), उपकारी m., पञ्चापाती m., पञ्चोद्गाही m.

SECOND-HAND, a. (Not new, used by another) अन्योपभुक्तः -क्ता -क्तं, अन्यभुक्तः &c., अन्योपयोगितः -ता -तं, अन्यव्यवहारितः &c., अन्यपूर्वः -ष्टा -ष्टं, उच्छिष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Not original) अन्यकल्पितः -ता -तं, अन्यसिद्धः -द्धा -द्धं, अन्यकृतः -ता -तं, अन्योक्तः -क्ता -क्तं.

SECONDLY, adv. द्वितीयतः, द्वितीयं, द्वितीयपदे, द्वितीयपारे.

SECOND-RATE, a. मध्यमः -मा -मं, मध्यमगुणकः &c., see SECONDARY.

SECOND-SIGHT, s. दिव्यदृष्टिः f., दिव्यचक्षुस् n., अतिमानुषदृष्टिः f.

SECOND-SIGHTED, a. दिव्यदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, दिव्यचक्षुः -क्षुः -क्षुः (स्).

SECRECY, s. (Concealment, state of being hid or unknown)

गुप्तता -त्वं, गुह्यता -त्वं, गुप्तिः f., गोपनं, गोप्यता, गोपनीयता, गूढता, प्रच्छन्ना, रहस्यता -त्वं, संवृत्तिः f., संवृत्ता -त्वं, अन्वयाज्ञाता -त्वं, गुप्तभावः.

(91) —(Keeping a secret, forbearance of disclosure) रहस्यगुप्तिः f., रहस्यगोपनं, गुह्यगोपनं, गुह्यरक्षणः f., गुप्तिः f., संवृत्तिः f., संवृत्तिः f.,

रहस्यपालनं, रहस्याभेदः, रहस्याविधेयः, रहस्याकथनं, रहस्याभाषणं, निहृयः, निहृतिः f., अभ्याषणं, मौनं, अनुज्ञादनं; 'profound secrecy,' सुगुप्तिः f., सुसंवृत्तिः f., घनसंवृत्तिः f., घनसंवृत्तिः f.—(Privacy) विविक्तता -त्वं, विविक्तभावः, एकान्तता, रहस् n., रहोभावः, रहोवासः, निभूतत्वं, see SECLUSION.

SECRET, a. (Concealed, not known to others) गुप्तः -मा -मं, गूढः -दा -दं, गुह्यः -द्या -यं, रहस्यः -स्या -स्यं, प्रच्छन्नः -न्ना -नं, छतः &c., उपच्छन्नः &c., संवृत्तः -ता -तं, निभूतः -ता -तं, निगूढः &c., अन्तर्हितः -ता -तं, अत्यक्तः -क्ता -क्तं, अप्रकाशः -शा -शं, अन्वयाज्ञातः -ता -तं, अन्वयाविहितः &c.; 'very secret,' सुगुप्तः -मा -मं, सुरहस्यः &c., सुरक्षितः &c.; 'secret sin,' गूढपातकं, प्रच्छन्नपातकं; 'secret intelligence,' गूढपात्रं, गूढभाषितं; 'secret door,' गूढद्वारं, अन्तर्द्वारं; 'secret purpose,' गूढार्थः, संवृत्तिः f.; 'secret emissary,' गूढचारः, गूढपुरुषः, गुप्तगतिः m.—(To be kept secret) गोप्यः -या -यं, गोपनीयः -या -यं, गुह्यः -द्या -यं, गोह्यः &c., संवरणीयः &c.—(Keeping a secret) गुह्याभेदी -दिनी &c., गुह्याभेदकः -का -कं, गुह्याभाषी &c., गुह्याकथकः &c., रहस्याभेदी, रहस्याकथकः &c., रहस्यानिवेदी &c.—(Sequestered, retired) विविक्तः -क्ता -क्तं, निभूतः -ता -तं, विजनः -ना -नं, छन्दः -न्दा -न्दं, see PRIVATE, RETIRED.—(Occult) गूढः -दा -दं, निगूढः &c., अस्वष्टः -ष्टा -ष्टं, अत्यक्तः -क्ता -क्तं; 'secret in operation,' निगूढकार्यः -र्या -र्यं, गूढकार्यः &c., अत्यक्तकार्यः &c.

SECRET, s. (Something concealed or to be kept secret) रहस्यं, गुह्यं, गोप्यं, गोपनीयं, गूढभाषितं, गुह्यभाषितं, गुप्तभाषितं, गुह्यार्थः, गोपनीयार्थः, गुह्यविषयः, गोपनीयविषयः, मर्म n. (न्), अप्रदृष्टीयः, तृतीययोगोचरं, निहृयः; 'secret counsel,' मन्त्रः, गूढमन्त्रः; 'a well kept secret,' सुगुप्तसहस्यं, सुगुप्तमन्त्रः, सुरक्षितमन्त्रः; 'one who can keep a secret,' रहस्यपालकः, रहस्यरक्षकः, रहस्यगोपनचतुरः, गोपनीयार्थरक्षणचतुरः; 'keeping a secret,' रहस्यगोपनं &c., see SECRECY; 'divulging a secret,' रहस्यभेदः, रहस्यविधेयः, गुह्यभेदः, रहस्यकथनं, रहस्यप्रकाशनं, अन्तर्भेदः; 'to divulge a secret,' रहस्यं भिद् or प्रकाश or कथ or विधिष्य; 'one who knows secrets,' रहस्यविद्, रहस्यज्ञः, मर्मविद्, मर्मज्ञः, मर्मिकः, मर्मवेदी m. (न्), मन्त्रज्ञः, मन्त्रविद्, अन्तर्वेदी m.; 'diving into the secrets of others,' मर्मभेदः, मर्मान्वेषणं; 'one who does so,' मर्मभेदी m. (न्), मर्मान्वेषी m.—(In secret) रहसि, रहस्, निचस्, see PRIVATELY.

SECRETARY, s. लेखकः, लिपिकरः, लिपिकारः -रकः, वर्णिकः, कायस्थः; 'chief secretary,' लेखाधिकारी m. (न्).—(Minister), see the word.

TO SECRETE, v. a. (Hide) गुप् (c. 1. गोपायति, गोपुं, c. 10. गोपयति -यितुं), गुह् (c. 1. गृह्णाति -हितुं), संवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं, c. 10. -वारयति -यितुं), अपवृ, निहृ, गोपनं कृ, अपहारं कृ.—(As saliva, bile, &c.) उपवृ (c. 10. -पादयति -यितुं), जन् in caus., उद्भिच्.

SECRETED, p. p. गुप्तः -मा -मं, संवृत्तः -ता -तं, अपवारितः &c., उत्पादितः &c.

SECRETION, s. (Act of producing) उत्पादनं.—(Matter secreted)

मलं, पातुः m., उत्पादितमलं, शरीरमलं, शरीरोत्पादितमलं, शरीररसः; 'of the nose,' नासोत्पादितमलं, नासामलं; 'of the throat,' कफादिमलं, श्लेष्मादिमलं, कफः, श्लेष्मा m. (न्); 'of the bowels,' मलं; अन्तमलं, उदरमलं, पुरीषं; 'promoting the animal secretions,' पातुभूतं, पातुवर्धकः -का -कं.

SECRETLY, *adv.* रहसि, रहस्, रहस्यं, गुप्तं, सुगुप्तं, निभूतं-ते, सुनिभूतं-ते. प्रच्छन्नं-चे, उपांशु, गूढं, गुप्तं or गूढ in comp.; as, 'going secretly,' गुप्तगतिः-तिः-ति, गूढचारी &c., see PRIVATELY.

SECRETNESS, *s.* गुप्तता-त्वं, गूढता, प्रच्छन्नता, रहस्यता, see SECRECY.

SECRETOR, *a.* उत्पादकः-का-कं, मलोत्पादकः &c., मलजनकः &c.

SECT, *s.* शाखा, मार्गः, भिन्नमार्गः, पन्थाः *m.* (पविन्), पथः, सम्प्रदायः, मतं, पक्षः, गणः, तोषः; 'difference of sect,' शाखाभेदः, मतभेदः, मार्गभेदः; 'mark of a sect,' तिलकः-कं.

SECTARIAN, *a.* शाखासत्तन्त्री-न्त्री-न्त्री, शास्त्री &c., शास्त्रिकः-क्री-कं.

SECTARIAN, SECTARY, *s.* शास्त्री *m.* (नृ), शास्त्रानुयायी &c., शाखावलसी *m.*, शाखाश्रयी *m.*, शाखाश्रितः, शाखासेवी, शाखामार्गानुयायी *m.*, भिन्नमार्गानुयायी *m.*

SECTARIANISM, *s.* शाखासेवनं, शास्त्रानुगमनं, शाखाश्रयणं, भिन्नमार्गगमनं.

SECTION, *s.* (Division) परिच्छेदः, छेदः, विच्छेदः, भेदः-दन्, द्विधांशः.—(Of a book) अध्यायः, अध्यायः, सर्गः, पर्व *n.* (नृ), काण्डः-खंडं, खण्डः-खंडं, परिच्छेदः, विच्छेदः, स्कन्धः, प्रकरणं, प्रस्तावः, पादः, पर्वः, शारा, उक्तावः, उच्यतामः, आश्रयः, उद्यतः, लघकः; 'story divided into sections,' खण्डकथा.—(In geometry) मार्गः.

SECTOR, *s.* विच्छेदकः.—(Of a circle) कर्कटद्वयान्तर्गतो वृत्तभागः.

SECULAR, *a.* (Pertaining to this present world, or to things not spiritual) लौकिकः-क्री-कं, ऐहलौकिकः &c., ऐहिकः-क्री-कं, इहलोकविषयकः-का-कं, इहलोकसत्तन्त्री-न्त्री-न्त्री, प्रापञ्चिकः-क्री-कं, सांसारिकः &c., संसारविषयकः &c., संसारसत्तन्त्री &c., संसारी &c., व्यावहारिकः &c., लोकव्यवहारसत्तन्त्री &c., विषयसत्तन्त्री &c., प्रपञ्च &c., इहलोकसापेक्षः-धा-धं, इहलोकापेक्षकः &c., दृष्टार्थः-धी-धं; 'secular learning,' विज्ञानं, उपदेशास्तं.—(Not subject to monastic rules) व्यवहारी &c., व्यवहारिकः &c.

SECULARITY, SECULARNESS, *s.* लौकिकता-त्वं, ऐहिकत्वं-ता, ऐहलौकिकत्वं, ऐहिकवृद्धिः, ऐहिकविषयासक्तिः, संसारासक्तिः *f.*, लोकासक्तिः *f.*, इहलोकासक्तिः *f.*, प्रपञ्चासक्तिः *f.*

SECUNDINES, *s.* गर्भवेष्टनं, गर्भकोशः, गर्भकोषः, गर्भाशयः, जरासु *m.*, गर्भवरणं चर्म *n.* (नृ), गर्भावेष्टनचर्म *n.*

SECURE, *a.* (Free from danger) निर्भयः-या-यं, भयातीतः-ता-तं, अतीतभयः-या-यं, वीरभयः &c., गतभयः &c., चकृतोभयः &c., असम्भाव्यभयः &c., असम्भाव्यापकारः-रा-रं, भयसम्भवातीतः &c., अहाय्यः-य्या-य्यं, अनाशयः-य्या-य्यं, निरुपद्रवः-या-यं, see SAFE.—(Free from fear of danger) निर्भयः-या-यं, अभयः &c., भयहीनः-ना-नं, निःशङ्कः-का-कं, अशङ्कः &c., विशङ्कः &c., निरातङ्कः &c., निरपेक्षः-धा-धं; 'rendering secure,' विधायकः-का-कं.

To SECURE, *v. a.* (Guard from danger) निर्भयं-यां कृ, निर्भयोक्तुं, भयं निवृ (c. 10. -चारयति-यितुं) or निरस् or निवृत् in caus., भयनियारणं कृ, भयनिवृत्तिं कृ, भयनिरासं कृ, भयनिरसनं कृ, रक्ष (c. 1. रक्षति-यितुं), अभिरक्ष, सुरक्षितं-तां कृ, रक्षणं कृ.—(Make certain or sure) स्थिरीकृ, दृढीकृ, सत्याकृ, सनिश्चयं-यां कृ, सुनिश्चितं-तां कृ, अहाय्यत्वं जन्, अनाशयत्वं जन्.—(Make fast or firm) दृढं यन् (c. 9. पामाति, चन्तुं), दृढीकृ, संस्तम्; 'with a bar,' अग्लेन चन्तुं.

SECURED, *p. p.* (Guarded from danger) रक्षितः-ता-तं, सुरक्षितः &c., निवृत्तभयः-या-यं, निवारितभयः &c.—(Made sure) स्थिरीकृतः-ता-तं, दृढीकृतः &c.—(Made fast) दृढयज्ञः-धा-धं, सुचन्तुः-न्ता-न्तं, पग्लेपज्ञः &c., संस्तम्-न्ता-न्तं.

SECURELY, *adv.* निर्भये, भयं पिना, अभयेन, सद्यो, see SAFELY.

SECURITY, *s.* (Protection) रक्षा, रक्षणं, संरक्षणं, अभिरक्षणं, मुक्तिः *f.*, गोपनं, चाणं, परित्राणं, भयनिवारणं, भयनिरासः, भयनिरसनं.—(That which protects) रक्षणं, रक्षकः, चाणं, आश्रयः, शरणं.—(Freedom from fear or danger) अभयं, निर्भयता-त्वं, भयाभावः, भयहीनता, निःशङ्कता, शङ्काभावः, अहाय्यता-त्वं, अनाशयता-त्वं, निर्विप्रता, निरुपद्रवत्वं, निश्चैति *f.*, see SAFETY.—(Assurance of safety) अभयवाक् *f.* (च), see SAFETY.—(Securing, rendering firm) दृढीकरणं, स्थिरीकरणं, संस्तम्भनं, द्योमकरणं, विधायकत्वं.—(Certainty) निश्चयः, निःसंशयत्वं, संशयाभावः, सन्देहाभावः.—(Any thing given or deposited as a security) लग्नकः, वन्धकाः, प्रातिभयं, पारिभयं, आधिः *m.*, न्यासः, निक्षेपः, see PLEOGE; 'for the payment of a debt,' दानप्रातिभयं, ऋणमार्गः; 'for appearance,' दर्शनप्रातिभयं, दर्शनपारिभयं, दर्शनप्रातिभूः *m.*—(A person who stands security) प्रतिभूः *m.*, प्रतिनिधिः *m.*

SEDAN, *s.* स्कन्धवाहपोटः, स्कन्धवाहनयोग्यो पीठः, शिपिका.

SEDATE, *a.* धीरः-रा-रं, गम्भीरः-रा-रं, गम्भीरवृत्तिः-तिः-ति, गम्भीरवृत्तिः &c., गुरुवृत्तिः &c., गौरववृत्तिः &c., शान्तः-ना-नं, अनन्यगद्गद्-ना-नं, निरुद्धिग्नः-ग्ना-ग्नं, निराकुलः-ला-लं, अयाकुलः &c., अचञ्चलः-ला-लं.

SEDATELY, *adv.* गम्भीरं, सगाम्भीर्यं, धीरवत्, सधैर्यं, अयाकुलं, निराकुलं, समीरवं, गौरवेण, अचञ्चलं.

SEDATENESS, *s.* धीरता, गम्भीरता-त्वं, गाम्भीर्यं, गम्भीरवृत्तित्वं, गम्भीरता, गम्भीरवृत्तित्वं, धैर्यं, गौरवं, शानता, निराकुलता, अयाकुलता, स्थिरता, स्थैर्यं, अचञ्चलता, अचञ्चल्यं.

SEDATIVE, *a.* शान्तिकः-क्री-कं, शान्तिदः-दा-दं, शान्तिकरः-रा-रं, शान्तिकर्ता-धी-धै (धै), शमकः-का-कं, उपशमकः-का-कं, उपशमयी-यिनी-यि (नृ).

SEDATIVE, *s.* (Medicine) शमनं, उपशमनं, याही *m.* (नृ).

SEDENTARINESS, *s.* अनुद्योगशीलता, अय्यायामशीलता, गतिहीनता, चलनाभावः.

SEDENTARY, *a.* अनुद्योगशीलः-ला-लं, अय्यायामशीलः &c., अय्यायामो-मिनी-मि (नृ), निरुद्योगी &c., गतिहीनः-ना-नं, गतिरहितः-ता-तं, चलनरहितः &c.

SEDIMENT, *s.* मलं, किट्टं, उच्छिष्टं, कल्कं, खलं, शेषं, विनोयः, see DREGS; 'having sediment,' खली-लिनी-लि (नृ), कल्को &c.

SEDITION, *s.* प्रकृतिकलहः, प्रजाकलहः, कलहः, भेदः, प्रकृतिदोषः, प्रजादोषः, राजपुटं, राजद्रोहः, राज्यभेदः; 'fomenting sedition,' उपजापः; 'one who does so,' उपजापकः; 'to do so,' उपजाप (c. 1. -जपति-यितुं).

SEDITIONARY, *a.* कलहकारी-रिणी-रि (नृ), प्रजादोषकरः-री-रं, प्रकृतिदोषकरः &c., राज्यभेदकरः &c., भेदकरः &c., राजद्रोही &c., राजविरुद्धकारी &c., उपजापकः-का-कं.

SEDITIONOUSLY, *adv.* उपजापेन, सोपजापं, यथा प्रजाकलहो जायते तथा.

To SEDUCE, *v. a.* (Entice from the path of rectitude) प्रलुभ् (c. 10. -लोभयति-यितुं), विलुभ्, परिलुभ्, लुभ्, सत्पथाद् or सन्मार्गाद् भ्रंश् (c. 10. भ्रंशयति-यितुं) or व्यु in caus. (आवयति-यितुं) or आकृप् (c. 1. -कर्मति-कृष्टुं), मुह् (c. 10. मोहयति-यितुं), विमुह्, प्रलुभ् (c. 1. -लभते-लभुं), लल्ल (c. 10. लालयति-यितुं), दुष्टकर्मणि प्रवृत् in caus., विरुप् (c. 10. -रूपयति-यितुं), सन्मार्गाद् भ्रं-डां कृ, सन्मार्गाच्च्युतं-तां कृ.—(A woman) छलेन कन्यां दुप् (c. 10. दूषयति-यितुं), सतीत्वाद् भ्रंश् in caus., सतीत्वनाशं कृ, छलेन कन्याम् अभिगमं.

SEDUCED, *p. p.* (Enticed) प्रलोभितः -ता -तं, विलोभितः &c., सम्मार्ग-
भंशितः &c., सम्मार्गभट्टः -ष्टा -ष्टं, आकृष्टः -ष्टा -ष्टं, मोहितः -ता -तं,
विमोहितः &c., लालितः &c., प्रोत्साहितः -ता -तं, प्रवर्तितः &c.—
(As a woman) सतीत्वभंशिता, सतीत्वभष्टा, भष्टा, छलेन नष्टसतीत्वा.
SEDUCER, *s.* प्रलोभकः, विलोभकः, आकर्षकः, मोहकः, विमोहकः, विमो-
ही *m.* (नृ), लाली *m.*, लालनकारी *m.*, प्रतारकः.—(Of a woman)
छलेन कन्यादूषकः or कन्याभिगन्ता *m.* (नृ), कापट्येन सतीत्वनाशकः.
SEDUCIBLE, *a.* प्रलोभनीयः -या -यं, आकर्षणीयः &c., प्रतारणीयः &c.,
विलोभनीयः &c., हास्यः -य्या -य्यं, भेद्यः -द्या -द्यं.
SEDUCTION, *s.* प्रलोभनं, विलोभनं, आकर्षणं, आकृष्टिः *f.*, सम्मार्गभंशनं,
सम्मार्गाभंशनं, मोहनं, विमोहनं, लालनं, लोभदर्शनं, प्रतारणं, चवनं,
प्रलम्भः.—(Of a woman) कन्याछलं, कन्याचलं, छलेन कन्यादूषणं
or कन्याभिगमनं or स्वीसंग्रहणं, कपटपृथः सतीत्वनाशः.
SEDUCTIVE, *a.* प्रलोभकः -का -कं, विलोभकः &c., आकर्षकः &c., आकर्षी
-षिणी -पि (नृ), मोही &c., विमोहनः -ना -नी -नं, लाली &c.,
भान्तिजनकः &c.
SEDULITY, **SEDULOUSNESS**, *s.* सासक्तिः *f.*, प्रसक्तिः *f.*, व्यासङ्गः, उद्योगासक्तिः *f.*,
व्यवसायः, उद्योगशीलता. See **DILIGENCE**, **INDUSTRY**.
SEDULOUS, *a.* उद्योगासक्तः -क्ता -क्ते, कर्मासक्तः &c., उद्यमासक्तः &c.,
उद्योगशीलः -ला -लं, व्यासङ्गी -ङ्गीनी &c., सासक्तः &c., तत्परः &c.
See **INDUSTRIOUS**.
SEDULOUSLY, *adv.* सासक्तिपूर्व, यत्नतः, सार्धनिवेशः. See **INDUSTRIOUSLY**.
SEE, *s.* धर्माध्यक्षाधिकारः, धर्माध्यक्षाधीनमयदलं, धर्माध्यक्षाधीनदेशः,
धर्माध्यक्षाधीनः प्रदेशः, धर्माध्यक्षाधिपत्यं.
To SEE, *v. a. or n.* (Perceive by the eye) दृश् (e. 1. पश्यति, दृष्टुं),
अभिदृश्, प्रतिदृश्, परिदृश्, अनुदृश्, प्रदृश्, सन्दृश्, विदृश्, ईद्
(e. 1. ईक्षते -क्षितुं), समीद्, वीद्, प्रेद्, निरीद्, अभिवीद्, अभिप्रेद्,
सम्प्रेद्, सवेद्, प्रत्यवेद्, आलोक् (e. 10. -लोकयति -यितुं, e. 1. -लोकते
-कितुं), समालोक्, अवलोक्, विलोक्, लद् (e. 10. लक्षयति -यितुं),
पालद्, समालद्, उपलद्, समुपलद्, संलद्, आलोच् (e. 10. -लोच-
यति -यितुं, e. 1. -लोचते -यितुं), निर्वेष् (e. 10. -पश्यति -यितुं), सभाज्
(e. 10. सभाजयति -यितुं), दृष्टिं कृ, दर्शनं कृ, अवलोकनं कृ, विलोकनं
कृ.—(Perceive, understand) ज्ञा (e. 9. जानाति -नोते, ज्ञातुं),
परिज्ञा, अवगम् (e. 1. -गच्छति -गन्तुं), सवे (e. 2. सवेति -तुं, rt. इ),
पुष्, अवपुष्, उपलभ, निश्चम्.—(Experience) अनुभू, भुज्, दृश्.—
(Beware) सावधानः -ना -नं भू, अवहितः -ता -तं भू, सवधा.—(See
into, examine) निरूप् (e. 10. -रूपयति -यितुं), निरीद्, see **To**
EXAMINE, **INQUIRE**—(See after) पाल्, रद्, सवेद्; 'sec! sec!'
पश्य, पश्यत.
SEED, *s.* (Of plants, &c.) बीजं -जकं, रोहिः *m.*, इरुः *m.*; 'good
seed,' सुबीजं, बीजोत्कृष्टं; 'sowing seed,' बीजारोपः -पणं, वपः
-पनं, वापः, उमिः *f.*; 'to sow seed,' बीजारोपणं कृ, बीजानि
चारुद् in caus.; 'full of seed,' बीजपूर्णः -र्या -र्यं; 'having
it,' बीजवान् -वती &c., बीजी -जिनी &c.; 'growing from it,'
बीजप्ररोहः -हा -हं, बीजप्ररोही -हिणी &c., बीजरुहः -हा -हं, बीज्यः
-ज्या -ज्यं; 'sown with seed,' बीजितः -ता -तं; 'yielding seed,'
बीजप्रदः -दा -दं, बीजसूः -सूः -सु; 'from seed,' बीजतः.—(Of
stone fruits) अङ्गिः *f.*, अङ्गीला -लिका.—(Of animals, seminal
fluid) शुक्र, रेतस् *n.*, धातुः *m.*, तेजस् *n.*, बीजं, बीर्यं, इन्द्रियं, धातुराजकः,
आनन्दप्रभवः.—(Origin, source) बीजं, योनिः *m.*, मूलं, आदिः *m.*
प्रभवः, वद्भवः.—(Offspring) सन्तानं, अपत्यं, प्रजा, कुलं, वंशः, बीजं.

To SEED, *v. n.* (Produce seed) बीजं दा or प्रदा or उत्पद्, बीज
(nom. बीजायते).
To SOW, *v. a.* (Sow seed) बीजारोपं कृ, बीज (nom. बीजयति -यितुं).
SEEDED, *p. p.* बीजितः -ता -तं, बीजवान् -वती -वत् (नृ), बीजी -जिनी
-जि (नृ).
SEEDLESS, *a.* निर्वीनः -जा -जं, बीजहीनः -ना -नं, बीजरहितः -ता -तं.
SEEDLING, *s.* बीजप्ररोहः, बीजप्ररोही *m.* (नृ), बीजरुहः, बीजरोही *m.*
SEEDSMAN, *s.* बीजपिक्करी *m.* (नृ), बीजपिक्कता *m.* (नृ), बीजव्यापारी *m.*
SEED-TIME, *s.* बीजकालः, बीजारोपणकालः, उमिकालः, वापकालः.
SEED-VESSEL, *s.* बीजकोशः, बीजकोषः -पी, बीजगुतिः *f.*; 'of the
lotus,' बीजमातृका, कर्षिका, कर्षिकारः.
SEEDY, *a.* बीजी -जिनी -जि (नृ), बीजिकः -का -कं, बीजवान् -वती -वत्
(नृ), बीजपूर्णः -र्या -र्यं, सवीनः -जा -जं, घटुबीजः -जा -जं, बीज-
मयः -यो -यं.
SEEMING, **SEEING THAT**, *s.* यस्मात्, येन, यद्. See **SINCE**.
SEEING, *part.* पश्यन् -श्यन् -श्यत् (नृ), ईक्षमाणः -शा -शं, प्रेक्षमाणः &c.
SEEING, *s.* दृष्टिः *f.*, दर्शनं, ईक्षणं, प्रेक्षणं, सन्दर्शनं. See **SIGHT**.
To SEEK, *v. a.* (Look for, search for, inquire for) अन्विष् (e. 4.
-द्व्यति, e. 6. -इच्छति -द्विषितुं -द्विषुं), अन्वेष् (e. 1. -एपते -पितुं), मृन्
(e. 10. मृगयते -ति -यितुं), मार्गं (e. 1. मार्गति, e. 10. मार्गयति -यितुं),
परिमार्गं, निरूप् (e. 10. -रूपयति -यितुं), अनुसन्धा (e. 3. -दधाति -धातुं),
ज्ञा in des. (जिज्ञासते -सितुं), विचि (e. 5. -चिनोति -चेतुं), गवेष् (e. 10.
गवेपयति -यितुं), अनुयुज् (e. 7. -युनक्ति -युक्ते -युक्तुं), इप् (e. 6. इच्छति,
द्विषति), आकांक्ष् (e. 1. -कांक्षति -क्षितुं), भज् (e. 1. भजते, भक्तुं), चेद्
(e. 1. चेष्टते -ष्टितुं), चर्च् (e. 1. चर्चति -चर्चितुं), अन्वेपणं कृ, जिज्ञासां
कृ, अनुयोगं कृ, इतस्ततो गत्वा or इतस्ततः परिक्रम्य अन्वेपणं कृ.—
(Solicit, beg for) प्रार्थ् (e. 10. -अर्चयते -ति -यितुं), सार्थ्, सम्पार्थ्,
सम्पार्थ्, याच् (e. 1. याचति -यितुं), अभियाच्, प्रयाच्, सम्प्रयाच्, भिष्
(e. 1. भिक्षते -क्षितुं).
To SEEK, *v. n.* (Make search) अन्वेपणं कृ, जिज्ञासां कृ, अनुसन्धानं कृ.
SEEKER, *s.* अन्वेष्टा *m.* (पृ), अन्वेपी *m.* (नृ), अन्वेपणकृत् *m.*, जिज्ञासा-
कृत्, अनुसन्धाता *m.* (नृ), अनुचर्ची *m.*, प्रार्थकः, अर्पि *m.*
SEEKING, *s.* अन्वेपणं -शा, जिज्ञासा, मार्गः -र्गं. See **SEARCH**.
SEEKING, *part.* अन्विषन् -षन् -षत् (नृ), अन्वेपी -पिणी -पि (नृ),
अन्वेपमाणः -शा -शं, इच्छन् &c.
To SEEM, *v. n.* दृश् in pass. (दृश्यते), लद् in pass. (लक्ष्यते), प्रतिभा
(e. 2. -भाति -तुं), सम्प्रभा, निर्भा, आभा, आभास् (e. 1. -भासते -सितुं);
'you seem astonished,' विस्मित इव प्रतिभाति.
SEEMING, *s.* आभासः, आभा, छाया, वाचरूपं, आकारः, आकृतिः *f.*
SEEMINGLY, *adv.* आभासेन, आकारेण, प्रत्यक्षतः, प्रत्यक्षेण, वासतस्.
SEMLINESS, *s.* (Comeliness) सुदृश्यता, मुरूपता.—(Propriety)
योग्यता -न्तं, युक्ता, उपयुक्ता, साचितं. See **FITNESS**.
SEMLY, *a.* युक्तः -क्ता -क्ते, योग्यः -ग्या -ग्यं, उपयुक्तः &c., उचितः -ता
-तं, यथोचितः &c., उपपदः -दा -जं, समस्तः -सा -सं, सङ्गतः -ता -तं.
SEEN, *p. p.* दृष्टः -ष्टा -ष्टं, ईक्षितः -ता -तं, प्रेक्षितः &c., आलोक्षितः &c.,
अवलोकितः &c., आलोचितः &c., लोकितः &c., आलक्षितः -ता -तं,
लक्षितः &c.; 'seen and unseen,' दृष्टादृष्टः -ष्टा -ष्टं; 'not seen or
heard before,' अदृष्टाद्युतपूर्वः -ष्टा -ष्टं; 'is seen,' दृश्यते,
लक्ष्यते; 'to be seen, visible,' दृश्यः -श्या -श्यं, दर्शनीयः -या -यं,
प्रेक्षणीयः &c., प्रेक्ष्यः &c., वीक्ष्यः &c., लक्ष्यः &c.; 'having seen,'
दृष्ट्वा, प्रेक्ष्य, वीक्ष्य.

SEE

SEER, *s.* (One who sees) दृष्टा *m.* (पृ), दर्शी *m.* (नृ), चक्षुष्मान् *m.* (नृ); 'far-seer,' दूरदर्शी *m.*—(Prophet) भाविदर्शी *m.*, भाविदर्शकः, भविष्यदर्शी *m.*, सिद्धः, सिद्धपुरुषः, सोमेधिकः, *see* SAGE.

SEE-SAW, *s.* उन्नतानतं, निसीजनं, उचावचं, पातोपपातं, चान्दोलनं, इतस्ततो विचलनं or चलनं, गतागतं, प्रतिगतागतं.

TO SEETH, *v. a.* कृष्ण (c. 1. कृषति - चितुं), चूनीये or स्वात्सां पच.

SEETHED, *p. p.* कृषितः -ता -तं, स्वालीपकः -क्षा -क्षं, चूनीयपकः &c.

SEETHER, *s.* चूनीयं, चूनीयं, पिष्टपचनं, स्वाली, पिटरः -रं, उरा.

SEGMENT, *s.* छेदः, परिच्छेदः, विच्छेदः.—(Of a circle) वृत्तखण्डः -खण्डं, चर्चुलखण्डः, राखडमखण्डं, अनुषं.

SEGREGARIOUS, *a.* एकचरः -रा -रं, एकचारी -रिणी -रि (नृ), विविक्तचारी &c.

TO SEGREGATE, *v. a.* विमुक्तं, विविक्तं in cans. *See* TO SEPARATE, *v. a.*

SEGREGATION, *s.* वियोगः, विभेदः, पृथक्करणं. *See* SEPARATION.

SEIGNIOR, *s.* स्वामी *m.* (नृ), प्रभुः *m.*, पतिः *m.* *See* LORD.

SEIZABLE, *a.* हाव्यः -व्या -व्यं, हरणीयः -या -यं, अपहाव्यः &c., ग्राव्यः -व्या -व्यं, ग्रहणीयः &c., भाव्यः &c., धरणीयः &c.

TO SEIZE, *v. a.* (Take by force) दृ (c. 1. हरति, हर्तुं) लपट्, चलेन दृ, चलात्कारेण ग्रह (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or अभिग्रह् or परिग्रह् or प्रतिग्रह् or धृ (c. 1. धरति, धर्तुं) or क्लृ (c. 10. कालयति - चितुं), प्रकल, हरणं कृ.—(Grasp, clutch) ग्रह, संग्रह, परिग्रह, उपसंग्रह, धृ, ग्रह् (c. 1. ग्रसते - चितुं), परामृश (c. 6. -मृशति - चितुं), संदृ, आकल (c. 1. कलयति - चितुं), संग्राहं कृ.—(Attack suddenly, take hold of, as a fever, &c.) आक्रम् (c. 1. -क्रामति - क्रामितुं), आविष्ट (c. 6. -विशति - वेष्टुं), आक्रमणं कृ, ग्रस्, ग्रस्तः -स्ता -स्तं भू.—(Try to seize) ग्रह् in des. (निपृष्टाति - ने - चितुं), दृ in des. (निहीयति - चितुं).

SEIZED, *p. p.* (Taken by force) दृतः -ता -तं, अपदृतः &c., पलेन दृतः &c., चलात्कारेण दृतः &c. or प्रदृतः &c. or गृहीतः -ता -तं or धृतः &c. or ग्राप्तः -भा -भं, सम्ग्राप्तः &c.—(Grasped, clutched) गृहीतः -ता -तं, संगृहीतः &c., धृतः &c., ग्रस्तः -स्ता -स्तं, आकलितः &c.—(Attacked suddenly) आक्रमणः -ता -तं, आविष्टः -ष्टा -ष्टं, ग्रस्तः &c.; 'by fever,' ज्वरग्रस्तः &c.

SEIZER, *s.* हर्ता *m.* (पृ), हारी *m.* (नृ), हारकः, हरः, धर्ता *m.*, ग्रहीता *m.*, ग्राहकः, ग्रहीता *m.* (पृ), अपहर्ता *m.*

SEIZURE, *s.* (Taking by force) हरणं, अपहरणं, हारः, अपहारः, गलात्कारेण हरणं or ग्रहणं or ग्रहः or अभिग्रहः -हणं or प्रतिग्रहः -हणं or धरणं.—(Laying hold) ग्रहणं, ग्रहः, संग्राहः, संग्रहणं, परिग्रहणं, धरणं, धृतिः *f.*, ग्रसनं, आकलनं.—(Sudden attack, as of a disease) आक्रमणं, आवेष्टः, अपहारः, अपहरणं, लपटं; 'first seizure,' प्रथमपटः.

SELDOM, *adv.* विरलं, वैरल्येन, क्वचित्, कदाचित्, कर्हिचित्, दुर् in comp.; 'seldom to be found,' दुर्लभः -भा -भं, दुष्प्रापः &c.; 'seldom to be seen,' दुर्दृश्यः -श्या -श्यं, दुर्लक्षः -क्षा -क्ष्यं.

TO SELECT, *v. a.* वृत्त (c. 1. उद्धरति, उद्धर्तुं, rt. दृ), उद्धृ (c. 9. -गृह्णाति - ग्रहीतुं), वृ (c. 5. वृणीति - णुते, c. 10. परयति - चितुं, c. 1. वरति - चितुं - रीतुं), प्रावृ, प्रवृ, वावृत् (c. 4. वावृत्ते), वृत्, परिग्रह् (c. 10. -गणयति - चितुं), परिगणनं कृ, उद्धरणं कृ, उद्धारं कृ. *See* TO CHOOSE.

SELECT, *a.* उद्धृतः -ष्टा -ष्टं, उन्नतः -ता -तं, विशिष्टः &c., *see* CHOICE.

SELECTED, *p. p.* उद्धृतः -ता -तं, वृत्तः -ता -तं, वृत्तः -ता -तं, वावृत्तः &c., परिगणितः -ता -तं, गृहीतः &c., उद्धृतः &c., मनोनीतः &c.

SELECTION, *s.* (Act of choosing) उद्धरणं, उद्धारः, उद्धरणं, ग्रहणं,

SEL

वरणं, वृत्तिः *f.*, वरः.—(Thing selected) उद्धृतं.—(Number of things selected) संग्रहः, संहिता, सारः; 'selection of parallel passages,' चूर्णः *m.*

SELF, *a.* or *pron.* (As united to a pronoun, &c. reciprocally, or in composition with an adverb or noun) आत्मा *m.* (नृ), आत्म in comp.; 'I will kill myself,' आत्मानं हनिष्यामि; 'blame thyself,' आत्मानं निन्द; 'he shows himself,' आत्मानं दर्शयति; 'for one's self,' आत्मायै; 'like one's self,' आत्मवत्; 'comparison with one's self,' गत्तोपम्यं.—(As united to a pronoun, &c. emphatically) स्वयं, स्वतः; 'I myself will decide,' स्वयं निष्पत्तिं करिष्यामि. The pronoun सः is sometimes joined with the personal pronouns emphatically; as, 'I myself,' सो -हं.—(As the first member of a compound word) आत्म or स्व or स्वयं or स्वतः prefixed; 'self done,' आत्मकृतः -ता -तं, स्वयंकृतः &c.; 'self-given,' स्वयन्दत्तः -ता -तं, आत्मदत्तः &c.; 'self-sufficient,' स्वस्वः -स्वा -स्वः; 'self-actuating,' स्वयंवहः -हा -हं.—(Of one's self, of one's own accord) स्वयं, स्वतः; 'decayed of itself,' स्वयंशीथः -शी -थं.

SELF-ABASEMENT, *s.* आत्मापकर्षः, अहङ्कारत्यागः, स्वाभिमानत्यागः.

SELF-ABHORRENCE, *s.* आत्मद्वेषः, आत्मगर्हा -हं, आत्मपीडितः.

SELF-ABUSE, *s.* आत्मनिन्दा, आत्मगर्हा, आत्मक्रोशः, आत्मकुत्सा.

SELF-ACCOMPLISHED, *a.* आत्मसिद्धः -द्वा -द्वं, स्वतःसिद्धः &c., स्वयंसिद्धः &c.

SELF-ACQUIRED, *a.* आत्मोपार्जितः -ता -तं, स्वोपार्जितः &c., आत्मार्जितः &c.

SELF-ADVANTAGE, *s.* आत्महितं, स्वहितं, आत्मोदयः, आत्मलाभः, स्वलाभः, आत्मसिद्धिः *f.*, आत्मवृद्धिः *f.*, आत्मविपुलः, स्वार्थः.

SELF-AFFAIRS, *s. pl.* आत्मकार्यं, स्वकार्यं, आत्मकर्म *n.* (नृ), स्वकर्म *n.*

SELF-AGGRANDIZEMENT, *s.* आत्मविपुलः *f.*, आत्मवृद्धिः *f.*, स्ववृद्धिः *f.*, स्वमहत्त्ववृद्धिः *f.*, आत्मपदवृद्धिः *f.*, स्वपदवृद्धिः *f.*, आत्मोदयः.

SELF-APPLAUSE, *s.* आत्मप्रशंसा, आत्मश्लाघा, आत्मस्तुतिः *f.*

SELF-BEGUILLED, *a.* आत्मविचित्रः -ता -तं, आत्ममोहितः &c., स्वमोहितः &c.

SELF-BORN, SELF-BEGOTTEN, *a.* आत्मभूतः -ता -तं, स्वजाः -जा -जं, आत्मजः &c., आत्मजातः -ता -तं, स्वजातः &c., आत्मजनितः &c., आत्मोपजः &c., स्वोपजः &c.

SELF-COMMAND, *s.* आत्मसंयमः, आत्मयमनं, ज्ञातव्यमनं, प्रतिज्ञानं, दान्तिः *f.*, दमः, दमचः. *See* SELF-CONTROL.

SELF-CONCEIT, *s.* अहङ्कारः, अहम्मतिः *f.*, अहम्मानं, आत्माभिमानं, स्वाभिमानं, ममता, अहमहमिका, अभिमानं, अन्तर्हीनः.

SELF-CONCITED, *a.* अहङ्कारी -रिणी -रि (नृ), अहम्मानं -निनी &c., आत्माभिमानो &c., स्वाभिमानो &c., साहङ्कारः -रा -रं, साभिमानः -ता -नं, स्वाभिमानः &c., अभिमानो &c., ममतायुक्तः -क्ता -क्तः. *See* CONCEITED.

SELF-CONFIDENCE, *s.* आत्मनिष्ठा, आत्मविश्वासः, स्वमतनिष्ठा, स्वबुद्धिनिष्ठा.

SELF-CONFIDENT, *a.* आत्मनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, स्वमतनिष्ठः &c., स्वबुद्धिनिष्ठः &c.

SELF-CONTROL, *s.* आत्मसंयमः, आत्मनियमः, आत्मनियमः, आत्मयमनं, आत्मवशः, ज्ञातव्यमनः -मनं, ज्ञातः संयमः, संयमः.

SELF-CONVICTED, *a.* स्वनिर्णीतपरतपः -पा -पं, स्वनिश्चितदोषः -पा -पं.

SELF-CREATED, *a.* स्वयंकृतः -ता -तं, आत्मकृतः &c., स्वजनितः -ता -तं.

SELF-DECEIT, SELF-DECEPTION, *s.* आत्मवचनं, आत्मद्वलं, आत्मप्रतारणा.

SELF-DECEIVED, *a.* आत्मविचित्रः -ता -तं, स्वविचित्रः &c., स्वप्रतारितः -ता -तं.

SELF-DECEIVING, *a.* आत्मवचनः -का -कं, आत्मप्रतारकः &c., स्वप्रतारकः &c.

SELF-DEDICATION, *s.* आत्मनिवेदनं, आत्मसमर्पणं, स्वदेहिनिर्योगः.

- SELF-DEFENCE, *s.* आत्मरक्षणं, आत्मरक्षा, आत्मचायं, स्वरक्षणं, स्वचायं. आत्मपरिचायं, परिचायं; 'in self-defence,' आत्मरक्षायै.
- SELF-DELUSION, *s.* आत्मवश्रनं -ना, आत्ममोहः -हन्, आत्मप्रतारणा.
- SELF-DENIAL, *s.* आत्मपरित्यागः, आत्मसंयमः, आत्मनिरोधः, संयमः.
- SELF-DENYING, *a.* आत्मपरित्यागी -गिनी -गि (न्), आत्मनियामकः -का -कं, आत्मसंयमी &c., आत्मनिरोधी &c., आत्मत्यागी &c.
- SELF-DEPENDENCE, *s.* आत्मनिष्ठा, आत्मार्थः, स्वतन्त्रता, स्वातन्त्र्यं, आत्मतन्त्रता, आत्मसंश्रयः, आत्मधीनता, आत्मधारः.
- SELF-DEPENDENT, *a.* आत्मनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, आत्मार्थी -यिषी -यि (न्), आत्मार्थः -या -यं, आत्मार्थितः -ता -तं, आत्मसंश्रितः &c., स्वतन्त्रः -न्ता -न्तं, आत्मतन्त्रः &c.
- SELF-DESTRUCTION, *s.* आत्मनाशः, आत्मपातः, आत्महननं, आत्महत्या, आत्मव्यापादनं, स्वनाशः, स्वापातः.
- SELF-DEvised, *a.* आत्मकल्पितः -ता -तं, आत्मपटितः &c., स्वयोजितः -ता -तं,
- SELF-DEVOTION, *s.* आत्मसमर्पणं, आत्मार्पणं, स्वदेहयिनियोगः.
- SELF-DISPARAGEMENT, *s.* निर्वेदः, निर्विषयता, आत्मवमानं, आत्मवदना -दानं.
- SELF-EDUCATED, *a.* आत्मशिक्षितः -ता -तं, स्वशिक्षितः &c., आत्मव्यापितः &c.
- SELF-ENJOYMENT, *s.* आत्मसुखं, आत्मसीत्यं, आत्मसन्तोषः, आनन्दः.
- SELF-ESTEEM, *s.* अहम्मानं, अहम्मतिः *f.*, आत्ममानं, आत्मसम्मानं, अहङ्कारः.
- SELF-EVIDENT, *a.* स्वतःप्रमाणः -या -यं, स्वतःस्पष्टः -ष्टा -ष्टं, स्वतःसिद्धः -द्धा -द्धं, स्वतःप्रकाशः -शा -शं, स्वतःप्रत्यक्षः -क्षा -क्षं, प्रत्यक्षः &c.
- SELF-EXAMINATION, *s.* आत्मपरीक्षा -क्षायं, आत्मविचारः -रयं -या, आत्म-पृच्छा -च्छनं, आत्मनिज्ञासा, आत्मविभावनं.
- SELF-EXISTENCE, *s.* स्वयम्भवः, स्वयम्भावः, स्वयंपूर्तिः *f.*, स्वतं.
- SELF-EXISTENT, *a.* स्वयम्भूः -भूः -भू, आत्मभूः -भूः -भू, आत्महेतुः -तुः -तु, आत्ममूलः -ल्ला -ल्लं, स्वतःसिद्धः -द्धा -द्धं, अकृत्रिमः -ना -नं.
- SELF-GAINED, SELF-GOTTEN, *a.* आत्मोपाजितः -ता -तं, स्वोपाजितः &c., आत्मार्जितः &c., सहस्त्रार्जितः &c., स्वभुजोपाजितः &c., स्वसम्पादितः &c.
- SELF-GOVERNMENT, *s.* आत्मशासनं, आत्मशास्तिः *f.*, स्वशासनं, आत्मनियमनं.
- SELF-IGNORANCE, *s.* आत्मज्ञानं, आत्मबोधः, आत्मज्ञता, स्वाज्ञानं.
- SELF-IMMOLATION, *s.* आत्मघातः, आत्महननं, आत्मोत्सर्गः; 'of a widow after her husband,' अनुगमनं, अग्निप्रवेशः.
- SELF-INTEREST, *s.* आत्महितं, स्वहितं, स्वार्थः, *see* SELF-ADVANTAGE.
- SELF-INTERESTED, *a.* स्वार्थबुद्धिः -द्धिः -द्धि, स्वार्थी -र्थिनी -र्थि (न्), स्वार्थार्थी &c., स्वार्थनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, स्वार्थपरः -रा -रं. *See* under INTERESTED.
- SELF-INVITED, *a.* आत्महूतः -ता -तं, आत्मनिमन्त्रितः &c., स्वाहूतः &c.
- SELF-KNOWING, *a.* आत्मज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, आत्मज्ञानी -निनी -नि (न्), आत्म-तत्त्वज्ञः &c.
- SELF-KNOWLEDGE, *s.* आत्मज्ञानं, आत्मविद्या, आत्मबोधः, आत्मबुद्धिः *f.*, आत्मवेदनं, आत्मदर्शनं, आत्मतत्त्वज्ञानं, आत्मनुभवः.
- SELF-LOVE, *s.* आत्मनुरागः, कामालता, आत्मकामः, आत्मचेष्टः, गमता, अहम्मानं, अहम्मतिः *f.*, आत्ममानं, आत्मसम्मानं.
- SELF-MOVED, *a.* स्वचरितः -ता -तं, आत्मचरितः &c., स्वयंचरः -हा -हं, स्वचोदितः -ता -तं, आत्मचोदितः &c., अनन्यचोदितः &c., स्वैरी -रिणी -रि (न्).
- SELF-MURDER, *s.* आत्मघातः, आत्महत्या, आत्मवधः. *See* SUICIDE.
- SELF-MURDERER, *s.* आत्मघातकः, आत्मघाती *m.*, आत्महा *m.* *See* SUICIDE.
- SELF-OPINIONATED, *a.* स्वमताग्रही &c., स्वमताभिमानि &c. *See* OPINATED.
- SELF-POSSESSED, *a.* आत्मवान् -वती -वत् (न्), धृतात्मा -त्मा -त्मा (न्), स्थिरात्मा &c., स्वस्थः -स्था -स्थं, स्वस्थचित्तः -त्ता -तं, आत्मस्थः &c.,

- आत्मनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, सच्चिदात्मा -लिनी -लि (न्), अय्यः -या -यं, अय्य-ग्रचित्तः -त्ता -तं. *See* COLLECTED.
- SELF-POSSESSION, *s.* आत्मनिष्ठा, स्वस्थता, स्वनिष्ठा, स्वास्थ्यं, चित्तस्वास्थ्यं, धृतिः *f.*, धृतात्मा, स्थिरात्मा, सच्चि, चित्तसच्चि, अय्यग्रता. *See* PRESENCE OF MIND.
- SELF-PRaise, *s.* आत्मप्रशंसा, आत्मस्तुतिः *f.*, आत्मश्लाघा.
- SELF-PRESERVATION, *s.* आत्मरक्षा-क्षणं, आत्मचायं, आत्मपरिचायं, स्वचायं.
- SELF-PRESERVING, *a.* आत्मरक्षकः -का -कं, स्वचरः -चा -चं, आत्मचरः -चा -चं.
- SELF-PRODUCED, *a.* आत्मोद्भवः -वा -वं, आत्मसम्भवः &c., आत्मभूतः -ता -तं.
- SELF-RELIANCE, *s.* आत्मनिष्ठा, आत्मार्थः, आत्मविश्वासः, स्वमतनिष्ठा.
- SELF-RESPECT, *s.* आत्ममानं -निता, आत्मसम्मानं, अहम्मानं.
- SELF-RESTRAINED, *a.* आत्मसंयतः -ता -तं, आत्मनियन्त्रितः &c., आत्मनि-यमितः &c.
- SELF-RESTRAINT, *s.* आत्मसंयमः, आत्मनियमः, आत्मयमनं, आत्मनियमनं, आत्मनिरोधः, आनयमनं, आत्मवशः, यमः, संयमः, यतिः *f.*, नियतिः *f.*, दमः, दान्तिः *f.*
- SELF-RIGHTEOUS, *a.* साधुमन्यः -न्या -न्यं, धर्माभिमानि -गिनी -नि (न्).
- SELF-RIGHTEOUNESS, *s.* साधुमन्यता, धर्माभिमानं, मित्याधर्म्यं.
- SELF-SAME, *a.* समसमानः -ना -नं, अनन्यः &c. *See* SAME, IDENTICAL.
- SELF-SATISFIED, *a.* आत्मसन्तुष्टः -ष्टा -ष्टं, आत्मतुष्टः &c., स्वसन्तुष्टः &c., स्वलाभपूर्णाः -र्णा -र्णं, निजलाभपूर्णाः &c., कृतकृत्यः -त्या -त्यं, कृताधीः -धी -धं.
- SELF-SUFFICIENCY, *s.* स्वायत्ता, स्वास्थ्यं, आत्मनिष्ठा, स्वाभिमानं, स्वनिष्ठता.
- SELF-SUFFICIENT, *a.* स्वस्थः -स्था -स्थं, स्वनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, स्वाभिमानि -निनी &c.
- SELF-TORMENT, *s.* आत्मद्वेष्टः, आत्मविद्वेषता, आत्मसन्तापः, आत्मवैशंसं.
- SELF-TORMENTING, SELF-TORMENTOR, *a. or s.* आत्मद्वेष्टी -द्विष्टी -हि (न्), आत्मविद्वेषनाकारी -रिणी &c., आत्मविद्वेषनाकर्ता -त्री -त्रं (त्रिं), आत्मसन्तापकः -का -कं.
- SELF-WILL, *s.* स्वच्छा, स्वैरिता, स्वैरता, स्वाच्छन्दं, स्वच्छन्दता, स्वातन्त्र्यं.
- SELF-WILLED, *a.* स्वैरी -रिणी -रि (न्), स्वैरः -रो -रं, स्वच्छन्दः -न्दा -न्दं, स्वच्छाचारी -रिणी &c., कामचारी &c., कामचारः -रो -रं, स्वैरगतिः -तिः -ति, स्वरुचिः -चिः -चि, स्वतन्त्रः -न्ता -न्तं, यथेष्टचारी &c.
- SELFISH, *a.* स्वार्थपरः -रा -रं, स्वार्थदृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, स्वार्थबुद्धिः -द्धिः -द्धि, स्वार्थनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, स्वार्थपरायणः -या -यं, स्वार्थलिप्साः -प्सा -प्सु, स्वार्थी -र्थिनी -र्थि (न्), स्वार्थार्थी &c., स्वहितैषी -पिणी &c., स्वहितपरः -रा -रं, स्वहितपरायणः -या -यं, स्वहितदृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, स्वार्थलोभी &c., स्वलाभपरः -रा -रं, स्वलाभपरायणः -या -यं, स्वलाभनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, स्वलाभदृष्टिः &c., स्वार्थबुद्धिः &c., आत्मबुद्धिः &c., ममतायुक्तः -क्ता -क्तं, मामकः -का -कं, आत्मग्राही -द्विष्टी &c., आत्मभरिः -रिः -रि, अहं-क्रियावान् -वती -वत् (न्), केवलः -ला -लं.
- SELFISHLY, *adv.* स्वार्थबुद्ध्या, स्वार्थलिप्साया, स्वहितैषया, स्वार्थपरत्वात्, स्वहितपरत्वात्, स्वार्थतः, अर्थतः.
- SELFISHNESS, *s.* स्वार्थदृष्टिः *f.*, स्वार्थपरता, स्वार्थनिष्ठा, स्वार्थलिप्सा, स्वलां-भनिष्ठा, स्वार्थबुद्धिः *f.*, स्वहितनिष्ठा, स्वहितपरता, ममता -त्वं, अहंक्रिया.
- To SELL, *v. a.* विक्री (c. 9. -क्रोयाति -शीते -क्रेते), विक्रयं कृ, विक्रयणं कृ, विक्रीयन् कृ, पण् (c. 1. पणते -स्युते, पणायति, c. 10. पणयति -स्युते).
- To SELL, *v. n.* (Be sold) विक्री in pass. (-क्रीयते); 'it sells at a low price,' अस्यमूल्येन विक्रीयते.
- SELLER, *s.* विक्रीता *m.* (तृ), विक्रयि *m.* (न्), विक्रयिकः, विक्रयकारी *m.* (न्), विक्रयकर्ता *m.* (त्रे), पणयिता *m.*; 'buyer and seller,' क्रय-विक्रयिकः.

SELLING, *s.* विक्रयः, विक्रयणं, विक्रीणनं, पणनं.

SELVAGE, SELVEDGE, *s.* पटप्रान्तः, वस्त्रप्रान्तः, धस्तिः *m.*, तरो, दशा.

SEMBLANCE, *s.* (Likeness) आभासः -सत्ता -सत्त्वं, सादृश्यं, सदृशता, औपम्यं, उपमा, प्रतिमा, प्रतिमानं, आभा.—(Form, appearance) आकारः, रूपं, मूर्तिः *f.*, विग्रहः.

SEMEN, *s.* शुक्रं, रेतस् *n.*, धातुः *m.*, तेजस् *n.*, बीजं, बीज्यं, इन्द्रियं, रेतनं, रेतं, धातुराजकः, हीलं, जानन्दप्रभवः.

SEMI. This prefix may usually be expressed by छद्, see HALF.

SEMI-BREVE, *s.* (In music) द्वीषस्वरः.

SEMICIRCLE, *s.* अर्द्धमण्डलं, अर्द्धवृत्तं, वृत्तार्धं, मण्डलार्धं, अर्द्धचन्द्रः, चन्द्रार्धः; 'used as an hieroglyphick,' नादः.

SEMICIRCULAR, *a.* अर्द्धमण्डलाकारः -रा -रं, अर्द्धवृत्ताकारः &c., अर्द्धवृत्ताकृतिः -तिः -ति, अर्द्धचन्द्राकारः -रा -रं, अर्द्धचन्द्राकृतिः -तिः -ति.

SEMI-DIAMETER, *s.* अर्द्धव्यासः, व्यासार्धं, अर्द्धविष्कम्भः.

SEMI-LUNAR, *a.* अर्द्धचन्द्राकारः -रा -रं, अर्द्धचन्द्राकृतिः -तिः -ति.

SEMI-METAL, *s.* उपधातुः *m.*, अर्द्धधातुः *m.*

SEMINAL, *a.* वैजिकः -की -कं, बीज्यः -ज्या -ज्यं, बीजसन्धो -न्धनी -न्धनी (न), बीजविषयकः -द्धा -द्धं; 'seminal fluid,' रेतस् *n.*, शुक्रं, see SEMEN; 'seminal effusion,' रेतःपातः, सेकः.

SEMINARY, *s.* (Ground where seed is sown) बीजारोपस्थलं -ली, बीजारोहस्थलं.—(Place of education) शिक्षास्थानं, शिक्षालयः, विद्याभ्यासस्थानं.

SEMITONE, *s.* (In music) श्वरांशः, मूर्त्तनं -ना.

SEMIVOWEL, *s.* अन्तस्यः, अर्द्धस्वरः, अर्द्धव्यञ्जनं.

SEMPITERNAL, *a.* नित्यः -त्वा -त्वं, नित्यस्थायी -यिनी -यि (न). See ETERNAL.

SEMPSTRESS, *s.* सूचिका, सूचीशिक्षोपनीयिनी, सूचिकम्पनीयिनी.

SENATE, *s.* वृद्धसभा, राजमन्त्रिसभा, वृद्धसंघः, वृद्धसदस् *n.*, राजागालसभा, श्रेष्ठसभा, शिष्टसभा, महासभा, प्रधानसभा, महासमाजः.

SENATE-HOUSE, *s.* महासभास्थानं, प्रधानसभास्थानं, वृद्धसभास्थानं.

SENATOR, *s.* वृद्धसभासदस् *m.*, प्रधानसभासदस्, महासभासदस्.

SENATORIAL, *a.* वृद्धसभासदस्यो -न्धनी -न्धनी (न), महासभासदस्यो &c.

TO SEND, *v.* *a.* प्रेर (c. 10. प्रेरयति -यितुं, rt. ईर्), प्रेष (c. 10. प्रेषयति -यितुं, rt. इप्), सम्प्रेष, अनुप्रेष, परिप्रेष, प्रति (c. 5. -हिलोति -हेतुं), प्राप् in caus. (प्रापयति -यितुं, rt. चाप्) संचर (c. 10. -चारयति -यितुं), नुद् (c. 6. नुदति, नोद्), प्रतिपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), प्रमुञ्ज (c. 10. -योनयति -यितुं) all with 2. acc.; as, 'he sent them to the city,' तान् नगरं प्रेरयामास; 'I will send a letter to the king,' लेखं राज्ञे हस्तं प्रापयिष्यामि; or with acc. and dat., as, 'he sent a weapon to the king,' अस्त्रं राज्ञे प्राहिणोत्.—(Send away, despatch) प्रस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), अपसृ in caus. (-सारयति -यितुं), प्रया in caus. (-यापयति -यितुं), प्रमुञ्ज, प्रमुद्, अपास् सम्प्रेष, see DISMISS.—(Send before or in advance) अग्रे प्रस्था in caus. or प्रया in caus., पुरस्कृ.—(Send for, summon, request or cause to be brought) आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वानुं), आनी in caus. (-नापयति -यितुं), उपानी in caus., आगन् in caus., आह्व in caus.; 'he sent for them from the village,' तान् ग्रामाद् आनाययामास or आहूतवान्.—(Send forth, emit, produce) विसृज्, निःसृ in caus., वदीर्, समुदीर्, निरस्, उत्थिष्, उत्पद् in caus.—(Cause to fall, as a missile, &c.) पत् in caus., प्तिष्, प्रधिष्.

SENDER, *s.* प्रेरकः, प्रेरयिता *m.* (न), प्रेषकः, सम्प्रेषकः, प्रेषयिता *m.*, प्रेरणकृत्, प्रेरणकर्ता *m.*, प्रयोजकः.

SENDING, *s.* प्रेरणं -णा, प्रेषणं, प्रेषः, प्रस्थापनं, प्रयापणं, क्षेपणं.

SENILE, *a.* वृद्धतासन्नो -न्धनी -न्धनी (न), वार्धन्यसन्नो &c.

SENILITY, *s.* वृद्धता -त्वं, वार्धन्यं, वृद्धावस्था, वृद्धभावः. See OLD AGE.

SENIOR, *a.* ज्येष्ठः -या -यं, वयोज्येष्ठः &c., कालज्येष्ठः &c., ज्यायान् -यसी -यः (म्), अग्रजः -जा -जं, वरीयान् &c., वरिष्ठः &c., श्रेष्ठः &c., see ELDER; 'senior in office,' अधिकारज्येष्ठः -या -यं.

SENIOR, *s.* (One who is older) ज्येष्ठः, वयोज्येष्ठः, see the last.—(Elderly person) गुरुजनः, वृद्धजनः, आर्यजनः.

SENIORITY, *s.* ज्येष्ठता -त्वं, ज्येष्ठ्यं, वयोज्येष्ठता, वयोज्येष्ठ्यं, कालज्येष्ठता, कालज्येष्ठ्यं, अधिकवयस्कता; 'in office,' अधिकारज्येष्ठता, अधिकारज्येष्ठ्यं; 'according to seniority,' अनुज्येष्ठ.

SENNIGHT, *s.* (Week) सप्ताहं, सप्तरात्रं, see WEEK.

SENSATION, *s.* (Feeling) वेदनं -ना, संवेदः, चेतना, चैतन्यं, चित् *f.*, इन्द्रियज्ञानं, इन्द्रियबोधः, इन्द्रियग्रहः -हणं.—(State of excited interest) लोकानुरागः, जनानुरागः.

SENSE, *s.* (Organ of perception or sense) इन्द्रियं, ज्ञानेन्द्रियं, ज्ञानसाधनं, इन्द्रियबुद्धिः *f.*, इन्द्रियज्ञानं, करणं, रूपीकं, अक्षं, अज्यान् *n.* (न), विषयि *n.* (न); 'the five senses or organs collectively,' पञ्चेन्द्रियं, इन्द्रियग्रामः, इन्द्रियवर्गः, इन्द्रियगणः, श्रोत्रादि *n.* These are the eye चक्षुस्, the ear श्रोत्रं, the nose घ्राणं, the tongue जिह्वा, the skin त्वक्, and are called ज्ञानेन्द्रियाणि to distinguish them from the five कर्मेन्द्रियाणि or organs of action; see OROAN. To these ten an eleventh, the mind मनस्, is sometimes added. 'Subjugation or restraint of the senses,' इन्द्रियसंयमः, इन्द्रियदमनं, इन्द्रियनिग्रहः, इन्द्रियमननं, इन्द्रियनियमनं; 'one who has subdued his senses,' जितेन्द्रियः -या -यं, यतेन्द्रियः &c., यती *m.* (न); 'perceptible by the senses,' इन्द्रियग्राह्यः -या -यं, इन्द्रियगोचरः -रा -रं; 'by two senses,' द्वीन्द्रियग्राह्यः &c.; 'evident to the senses,' ग्रह्यः -या -यं, प्रत्यक्षगृह्यः -ह्य -ह्यं; 'deadness of the senses,' इन्द्रिय-स्वापः; 'pleasure of sense,' इन्द्रियमूर्त्तं, विषयसुखं; 'perversion of the senses,' इन्द्रियविप्रतिष्ठतिः *f.*; 'disorder of them,' इन्द्रियविकल्यं; 'acute-ness of them,' इन्द्रियपादवः; 'wanting a sense,' विकलेन्द्रियः -या -यं, निरिन्द्रियः &c.—(Object of sense) विषयः, इन्द्रियविषयः, इन्द्रियार्थः, संप्रः, गोचरः. These are five, corresponding to the five senses or organs of perception, viz. 'form' रूपं, 'sound' शब्दः, 'odour' गन्धः, 'flavour' रसः, 'touch' स्पर्शः.—(Perception by the senses, sensation) वेदनं -ना, संवेदः -दनं, बोधः -धनं, इन्द्रियज्ञानं, इन्द्रियबोधः -धनं, इन्द्रियग्रहः -हणं, ग्रहणं, चेतना.—(Perception by the mind, &c.) बोधः, वेदनं, ज्ञानं, अनुबोधः, उपलब्धिः *f.*, ग्रहः -हणं, see PERCEPTION.—(Understanding) बुद्धिः *f.*, मतिः *f.*, धीः *f.*, मेधा, चित्.—(Consciousness) चैतन्यं, चैतना, वेदनं, ज्ञानं, संज्ञा; 'internal sense,' अन्तर्ज्ञानं, चानासंज्ञा; 'sense of pleasure,' सुखवेदनं, सुखानुभवः, सुखबोधः; 'to recover one's senses,' संज्ञां or चैतन्यं लभ्; 'one who has done so,' लभसंज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, लभचैतन्यः -न्या -न्यं, लभचेताः -ताः -तः (स्); 'to lose one's senses, be out of one's senses,' बुद्धिभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं भू, नष्टबुद्धिः -द्धिः -द्धि भू, हतबुद्धिः -द्धिः -द्धि भू, नष्टज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं भू, हतज्ञानः -ज्ञा -ज्ञं भू, नष्टेन्द्रियः -या

-यं भू.—(Opinion) मतं, मतिः *f.*, बुद्धिः *f.*—(Meaning) अर्थः, अभिप्रायः, आकांक्षा, आशयः, उद्देशः, विवक्षितं, विवक्षा, विषयः, चन्द्रः; 'sense of words,' शब्दानुशासनं, पदार्थः, भावार्थः, शक्तिः *f.*, विग्रहः; 'second sense,' अर्थान्तरं; 'tenor of the sense,' अर्थानुसन्धानं; 'according to the sense,' अर्थतत्त्वं; 'apprehension of the literal sense,' शाब्दबोधः.—(Common sense) सामान्यबुद्धिः *f.*, साधारणबुद्धिः *f.*, साधारणधीः *f.*—(Good sense) सद्युक्तिः *f.*, सुसंज्ञं, सुसंज्ञवाक्यं, सुबुद्धिः *f.*, सुधीः *f.*, see INTELLIGENCE.

SENSELESS, *a.* (Wanting the faculty of perception) अचेतनः -ना -नं, चैतन्यहीनः -ना -नं, विषयग्रहणाशक्तः -क्ता -क्तं, विषयग्रहणाद्यमः -मा -मं, इन्द्रियविषयाग्राही -हिणी -हि (न्), इन्द्रियार्थाग्राही &c.—(Without feeling or consciousness) अचेतनः -ना -नं, विचेतनः &c., चैतन्यहीनः -ना -नं, विसंज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, निःसंज्ञः &c., संज्ञाहीनः -ना -नं, नष्टचेतनः -ना -नं, गतचेतनः &c., गतचेताः -ताः -तः (म्), नष्टचेताः &c., नष्टचेष्टः -ष्टा -ष्टं, सुप्तः -प्ता -प्तं, सुप्रबुद्धिः -द्धिः -द्धि.—(Foolish, said of persons) निर्बुद्धिः -द्धिः -द्धि, निर्बोधः -धा -धं, अवुद्धिमान् -मती -मत् (न्), मतिहीनः -ना -नं, अयुधः -धा -धं, अविज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, नूढः -ढा -ढं, मुग्धः -ग्धा -ग्धं, प्रमुग्धः &c.—(Unreasonable, said of things) अयुक्तः -क्ता -क्तं, अयुक्तिकः -का -कं, असमन्वितः -सा -सं, अनुपपन्नः -न्ना -न्नं.—(Unmeaning) अनर्थकः -का -कं, निरर्थकः &c., असंसदः -द्धा -द्धं, अव्यक्तः &c.

SENSELESSLY, *adv.* अज्ञवत्, अविज्ञवत्, मूर्खवत्, अव्यवुद्धा, असंसदं.

SENSELESSNESS, *s.* निर्बुद्धित्वं, अज्ञता, अविज्ञता, बुद्धिहीनता, अयुक्तता.

SENSIBILITY, *s.* (Capability of receiving impressions) विषयग्रहणाशक्तिः *f.*, विषयग्रहणक्षमता, इन्द्रियविषयग्रहणं, इन्द्रियार्थग्रहणं.—(Acuteness of sensation) शीघ्रग्राहकत्वं, सूक्ष्मग्राहकता, शीघ्रचैतन्यं, शीघ्रचेतनत्वं, सूक्ष्मचैतन्यं, चैतन्यसूक्ष्मता, चलेन्द्रियत्वं, सूक्ष्मेन्द्रियत्वं, see SENSITIVENESS.—(Sensation, feeling) चेतना, चैतन्यं, वेदनं -ना, संवेदः, बोधः, ज्ञानं, चित् *f.*, चित्शक्तिः *f.*—(Consciousness) चैतन्यं, संज्ञा, समंज्ञता.

SENSIBLE, *a.* (Capable of receiving impressions) विषयग्रहणाशक्तः -क्ता -क्तं, विषयग्रहणक्षमः -मा -मं, विषयग्राही -हिणी -हि (न्), इन्द्रियार्थाग्राही &c.—(Perceptible by the senses) इन्द्रियग्राह्यः -या -यं, इन्द्रियगोचरः -रा -रं, इन्द्रियवेद्यः -द्या -द्यं, इन्द्रियगम्यः -म्या -म्यं, ऐन्द्रियकः -को -कं, प्रत्यक्षः -द्या -द्यं, see PERCEPTIBLE.—(Having perception of, conscious of) ग्राहकः -का -कं, ग्राही -हिणी &c., वेदनक्षमः -मा -मं, ग्रहणक्षमः -मा -मं, ग्रहणशक्तः -क्ता -क्तं, चेतनः -ना -नं, सचेतनः &c., चेतनावान् -वती -वत् (न्), प्रज्ञानन् -नन्ती -नत् (न्), चेत्यमानः -ना -नं.—(Possessing consciousness) सचेतनः -ना -नं, सचैतन्यः -न्या -न्यं, चैतन्यवान् &c., संज्ञावान् &c., संसंज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, लब्धसंज्ञः &c., प्राप्तसंज्ञः &c., प्राप्तचैतन्यः &c., लब्धचैतन्यः &c., आपन्नचेतनः -ना -नं, प्रतिपन्नचेतनः &c., प्राप्तबोधः -धा -धं, लब्धबोधः &c., सज्ञानः -ना -नं, लब्धज्ञानः &c.—(Having acute feeling) शीघ्रग्राहकः -का -कं, शीघ्रचेतनः -ना -नं, सहृदयः -या -यं, अभिज्ञ or ज्ञ in comp.; as, 'sensible of kindness,' उपकाराभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, उपकारज्ञः &c., see SENSITIVE.—(Intelligent, having good sense, said of persons) बुद्धिमान् -मती -मत्, मतिमान् &c., धीमान् &c., मनस्वी -स्विनी &c., विचक्षणः -क्षा -खं, प्राज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, प्रज्ञः &c., ज्ञानी &c., ज्ञानशाली &c., सुधीः -धीः -धि, सुमेधाः -धा -धः (स्), प्रज्ञानन् &c.; 'a sensible man,' सुधीः *m.*, बुद्धिमान्, बुधननः; 'a sensible woman,' मनस्विनी,

प्रज्ञाननो.—(Reasonable, said of things) युक्तः -क्ता -क्तं, सुयुक्तः &c., समुक्तिकः -का -कं, उपपन्नः -न्ना -न्नं, सङ्गतः -ता -तं, समन्वितः -सा -सं.

SENSIBLY, *adv.* (Perceptibly) प्रत्यक्षतत्त्वं.—(With good sense) सुबुद्धा, विचक्षणवत्, प्राज्ञवत्, सुबुद्धिपूर्व, विज्ञवत्.

SENSITIVE, *a.* (Capable of perceiving, having sense) चेतनः -ना -नं, चेतकः -का -को -कं, सचेतनः -ना -नं, चेतनावान् -वती -वत् (न्), इन्द्रियविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, ज्ञानेन्द्रियविशिष्टः &c., इन्द्रिययुक्तः -क्ता -क्तं, विषयग्रहणाशक्तः -क्ता -क्तं, विषयग्रहणक्षमः -मा -मं, विषयग्राही -हिणी &c.—(Having quick or acute sensibility) शीघ्रग्राहकः -का -कं, शीघ्रचेतनः -ना -नं, शीघ्रचैतन्यवान् &c., सूक्ष्मचेतनः &c., सूक्ष्मग्राहकः -का -कं, सूक्ष्मचैतन्यवान् &c., चलेन्द्रियः -या -यं, सूक्ष्मेन्द्रियः &c., स्वेन्द्रियः &c., सहृदयः -या -यं, हृदयवान् -वती -वत् (न्), कोमलहृदयः &c., करुणाद्रिः -द्रि -द्रि, स्वधः -द्या -द्यी -द्यं.—(Of shame) लज्जावान् &c., लज्जालुः -लुः -लु, see MODEST.—(Having taste) रसास्वादी &c.—(Pertaining to the senses) इन्द्रियसम्बन्धी &c., इन्द्रियविषयकः -का -कं.

SENSITIVELY, *adv.* शीघ्रचेतनवत्, सूक्ष्मचैतन्येन, सूक्ष्मेन्द्रियत्वात्, चलेन्द्रियत्वात्.

SENSITIVENESS, *s.* इन्द्रियसूक्ष्मता, सूक्ष्मेन्द्रियत्वं, चैतन्यसूक्ष्मता, सूक्ष्मचैतन्यं, शीघ्रचेतनत्वं, शीघ्रचैतन्यं, शीघ्रग्राहकता, करुणाद्रिता. See SENSIBILITY.

SENSITIVE-PLANT, *s.* स्पर्शलज्जा, लज्जालुः *m.*, लज्जाकारिका, लज्जाकारिका, महाभीता, गण्डकारी, गण्डकाली, नमस्कारी, समङ्गा, खदिरा, एलापर्णी, सुषहा, युक्तरसा, रास्ना.

SENSORIUM, *s.* चेतनाशयः, चेतनास्पदं, चैतन्यास्पदं, ज्ञानाशयः.

SENSUAL, *a.* (Devoted to the gratification of the senses) विषयासक्तः -क्ता -क्तं, विषयपरः -रा -रं, विषयपरायणः -णा -खं, विषयप्रवणः -णा -खं, विषयी -यिणी -यि (न्), वैषयिकः -की -कं, विषयसेवी -विनी &c., विषयोपसेवी &c., विषयस्तः -ता -तं, विषयाधीनः -ना -नं, विषयवशः -शा -शं, विषयाभिमुखः -खा -खं, विषयतत्परः -रा -रं, विषयलुब्धः -द्धा -द्धं, विषयसुखसेवी &c., विषयसुखासक्तः &c., विषयोपभोगव्यग्रः -ग्र -ग्रं, शिश्रोदरपरायणः -णा -खं, वनितोपभोगतत्परः &c., सम्भोगी &c., भोगासक्तः &c., कामासक्तः &c., इन्द्रियसुखासक्तः &c., इन्द्रियसुखसेवी &c., इन्द्रियाधीनः -ना -नं, इन्द्रियवशः -शा -शं, देहम्भरः -रो -रं, दुष्टभावः -वा -वं, विप्रदुष्टभावः &c.—(Pertaining to the senses) वैषयिकः -की -कं, विषयसम्बन्धी &c., ऐन्द्रियकः -की -कं.

SENSUALIST, *s.* विषयी *m.* (न्), विषयासक्तः, विषयसेवी *m.*, विषयायी *m.* (न्), भोगासक्तः, इन्द्रियाधीनः, केलिनागरः. See the last.

SENSUALITY, SENSUALNESS, *s.* विषयासक्तिः *f.*, विषयासक्तता, विषयसेवा, विषयोपसेवा, विषयसुखासक्तिः *f.*, इन्द्रियसुखासक्तिः *f.*, इन्द्रियाधीनता, विषयाधीनता, विषयवशता, विषयसङ्गः, विषयव्यासङ्गः, विषयपरता, शारीरिकसुखासक्तिः *f.*, शारीरिकसुखसेवा, शारीरिकविषयानुरागः, भोगासक्तिः *f.*, कामासक्तिः *f.*, वनितोपभोगः.

SENT, *p. p.* प्रेरितः -ता -तं, प्रेषितः -ता -तं, सम्प्रेषितः &c., अनुप्रेषितः &c., ग्रहितः -ता -तं, ईरितः &c., गमितः &c., नुव्रः -न्ना -न्नं, नुन्नः -न्ना -न्नं.—(Sent away, despatched) प्रस्थापितः -ता -तं, प्रयापितः &c., सम्प्रेषितः &c., दूतः -ता -तं, प्रणुवः -न्ना -न्नं.—(Sent for) साहूतः -ता -तं; 'having sent for,' आनाय.

SENTENCE, *s.* (Judgment pronounced, judicial decision) निर्णयपादः, निर्णयः, दण्डनिर्णयः, दण्डकथनं, दण्डाज्ञा, दण्डाभिधानं, दण्डनियोगः, दण्डकल्पनं, दण्डनिवेदनं, दण्डस्थापनं, आपर्षणं, विचारः, तीरथः 'of death,' प्राणदण्डाज्ञा, प्राणदण्डनिर्णयः, वधदण्डाज्ञा.—(Determination, decision) निश्चयः, निश्चितं, निर्णयः, विचारः, संकल्पः, नि-

सन्ति: *f.*, निर्धारणं.—(Opinion) मतं, नति: *f.*, बुद्धि: *f.*, बोधः, संकल्पः. निवेदनं.—(Paragraph, period) वाक्यं, वचनं, उक्तं, प्रकृतिः, पदं, वाक्यसङ्घः, वाक्यपरिच्छेदः, वक्तव्यं: 'a complete sentence,' निरुद्धः; 'construction of sentences,' वाक्यरचना, वाक्ययोजना; 'rule of constructing sentences,' वाक्यपद्धति: *f.*—(Maxim) सूत्रं.

To SENTENCE, *v. a.* निर्णयं कृ, दण्डनिर्णयं कृ, दण्डाज्ञां कृ, दण्डनयनं कृ. दण्डनिवेदनं कृ, दण्डाभिधानं कृ, अपराधकथनपूर्वकं दण्डाभिधानं कृ, दण्डं निधी (c. 1. -उपयति -तेषु) or प्रणी; 'to death,' दण्डदण्डां कृ.

SENTENCED, *p. p.* निर्णयितः -ता -तं, निर्णयितदण्डः -दण्डा -दण्डं, प्रणयितः -ता -तं, प्रणीतदण्डः &c., निश्चितः -ता -तं, तीरितः &c., आपणितः &c.

SENTENTIOUS, *a.* (Abounding with sentences or maxims) सूत्र-मयः -यी -यं, सूत्रप्रायः -या -यं, वाक्यमयः -यी -यं.—(Using short sentences) सूत्रभाषी -पिणी -पि (न्), सूत्रप्राप्तभाषी &c.

SENTENTIOUSLY, *adv.* सूत्रसादृश्येन, सूत्रतन्, सूत्रवत्.

SENTENTIOUSNESS, *s.* सूत्रभाषणं, सूत्रप्राप्तभाषणं, सूत्रसादृश्यं.

SENTIENT, *a.* चेतनः -ना -नं, सचेतनः -ना -नं, चेतनावान् -वती -वत् (न्), चैतन्यवान् &c., चैतन्ययुक्तः -क्ता -क्ते, चैतन्यविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, चेतकः -का -के, चेतयमानः -मा -मं, चेतयः -या -यं, विषयग्रहणशक्तिः -का -के, विषयग्रहणयुक्तः -का -के, इन्द्रिययुक्तः -क्ता -क्ते, इन्द्रियवान् &c., इन्द्रियविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, इन्द्रियज्ञानविशिष्टः &c., सचेतः -ष्टा -ष्टं; 'a sentient being,' प्राणी *m.* (न्), चेतनः, प्राणभूत *m.*, शरीर *m.*, देही *m.*, see LIVING, part.

SENTIMENT, *s.* (Thought, opinion, notion) मतं, नति: *f.*, बुद्धि: *f.*, कल्पना, मनःकल्पना, बोधः, संकल्पः.—(Sense contained in words) अर्थः, अभिप्रायः, see SENSE.—(Feeling, passion) भावः, रसः, रागः, पादवः, त्वचि: *f.*, see PASSION. Eight sentiments or rasas are usually enumerated: 1. Love, रूपायः. 2. Mirth, हास्यः -स्यं. 3. Tenderness, कृपा or काव्यः. 4. Anger or rage, रौद्रः -द्रं or क्रोधः. 5. Heroism, वीरः -रं. 6. Terror, भयानकः -कं or भयं. 7. Disgust, दोषात्तः -त्तं. 8. Surprise, अद्भुतः -तं or विस्मयः. Sometimes a ninth is added, 'tranquillity,' —शान्तिः; or even a tenth, 'paternal tenderness,' वात्सल्यं.

SENTIMENTAL, *a.* (Abounding with sentiment or feeling) रसिकः -का -की -के, रसनयः -यी -यं, रसतः -सा -सं, रसो -रसिनो &c., रसवान् -वती &c., रसलपः -पा -पं, रसालकः -का -के, भाविकः -का -के, सरागः -गा -गं, रागवान् &c., रागान्वितः -ता -तं, शृङ्गारो -रिणो &c., सरस्वान् &c.—(Affected) रसानुकारी &c., भावानुकारी &c., विलसः -सा -सं, सवैलसः -लसा -लसं.

SENTIMENTALITY, *s.* रसानुकारिता, भावानुकारिता, वैलस्यं, रसिकत्वं.

SENTINEL, SENTRY, *s.* सेनारक्षः -रक्षकः, गैरिकः, रक्षकः, रक्षी *m.* (न्), उपरक्षकः, रक्षिता *m.* (न्), सैन्यः, उपरक्षणं, परिधिस्थः, चतुर्दक्षः, रक्षणं.

SENTRY-BOX, *s.* रक्षकगृहं, सैनिकगृहं, सैनिकागारः.

SEPARABLE, *a.* भेद्यः -द्या -द्यं, विभेद्यः -द्या -द्यं, विभोजनार्थः -या -यं.

To SEPARATE, *v. a.* विभुज् (c. 7. -युनक्ति -युक्ते -युक्ते), c. 10. -योजयति -यितुं, विसंयुज्, विप्रयुज्, विभिद् (c. 7. -भिन्नति -भेदुं), भिद्, विधिप् (c. 10. -धेययति -यितुं), विच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेदुं), विगन् in caus. (-गनयति -यितुं), पृथक्, विभज्, विविच्.

To SEPARATE, *v. n.* विभुज् in pass. (-युज्यते), विभुज् -क्ता -क्ते भू, विभिद् in pass. (-भिद्यते), भिद्, विभिन्नः -क्ता -क्ते भू, विधिप् (c. 4. -धिपति -धेष्टुं), विच्छिद् in pass., विगन् (c. 1. -गच्छति -गच्छुं), विभक्त -क्ता -क्ते भू.

SEPARATE, *a.* (Distinct, disconnected) विभिन्नः -क्ता -क्ते, भिन्नः &c., व्यतिरिक्तः -क्ता -क्ते, पृथक्स्थितः -ता -तं, पृथक् indec., विविक्तः -क्ता -क्ते, विसंयुक्तः &c., असंयुक्तः -क्ता -क्ते, असंयुक्तः -द्या -द्यं, असंलग्नः -गना -गनं, व्यक्तः -क्ता -क्तं, अव्यतिर्कापीः -पी -पी, विगतः -ता -तं, विरलः -ला -लं, प्रविरलः &c., अन्तर्धारणः -ण -णी -णं, प्रगतः &c.

SEPARATED, *p. p.* विभुक्तः -क्ता -क्ते, विभोजितः -ता -तं, विसंयुक्तः -क्ता -क्ते, विप्रयुक्तः &c., पृथक्कृतः -ता -तं, विच्छिद्यः -द्या -द्यं, विभेद्यितः -ता -तं, परिच्छिन्नः -क्ता -क्ते, विच्छिन्नः &c., विभिन्नः &c., भिन्नः &c., विगतः -ता -तं, विभक्त -क्ता -क्ते, विविक्तः &c., द्विधाकृतः &c., व्यातक्तः &c., असंयुक्तः &c., असंलग्नः -गना -गनं, विसंलग्नः &c., विसंयुक्तः -क्ता -क्ते, सन्निरलः -ला -लं, व्यातक्तः &c.; 'from a lover,' विभुज् -रा -रं, विरही -हिणी &c.

SEPARATELY, *adv.* पृथक्, विरलं, विभिन्नं, विभेदेन, विभागशः.

SEPARATENESS, *s.* पृथक्त्वं, पार्थक्यं, भिन्नता, विभिन्नता, पृथग्भावः.

SEPARATOR, *s.* विभेदकः, विच्छेदकः, विभेदकारी *m.* (न्), पृथक्कारी *m.*

SEPARATION, *s.* (The act) विभोगः, विप्रयोगः, विभोजनं, विभेदः -दं, विभेद्यः -यणं, प्रविभेद्यः, विच्छेदः -दं, पृथक्करणं, द्विधाकरणं, परिच्छेदः, भेदः -दं, अवच्छेदः, विभागः, प्रविभागः, विगतः, विसंयोगः, व्यातङ्गा, असंयुक्त्यं, असंयोगः, सन्नविभुक्ति: *f.*—(The state) भिन्नता, विभिन्नता, विभेदः, भेदः, विभोगः, विप्रयोगः, पृथक्त्वं, पार्थक्यं, पृथग्भावः, विभेद्यः, विच्छिद्यता, विभक्तता, विभक्तभावः, विरहः, व्यतिरेकः, व्यातृक्ता: *f.*—(Of the sexes) द्वन्द्वभेदः, द्वन्द्वभिन्नं, स्त्रीपुरुषभेदः.—(Especially of lovers) विरहः, विभेद्यः, प्रविभेद्यः, विप्रयोगः, विभोगः, विप्रलम्भः, विभुज्, विभुज्ता, विगनः; 'anguish of separation,' विरहचक्र, विरहानलः; 'a woman who suffers separation from her lover,' विरहिणी, विरहोत्तरिदता, उत्तरिदता.

SEPOY, *s.* सैन्यः, सैनिकः. See SOLDIER.

SEPTANGULAR, *a.* सप्तकोणः -ण -णं, सप्तकोणः -का -की -के.

SEPTEMBER, *s.* भाद्रपदमासः, जातिशतपूर्वमासः, भाद्रः, भाद्रपदः, मोक्षपदः, नभस्सः, जातिशतः, जातिशतयुक्तः, इयः.

SEPTENARY, *a.* सप्तसंख्यकः -का -के, सप्तहयः -पा -पं.

SEPTENARY, *s.* (Aggregate of seven) सप्तकं.

SEPTENNIAL, *a.* सप्तवार्षिकः -की -के, साप्तावार्षिकः &c., साप्ताब्दिकः &c.

SEPTIC, SEPTICAL, *a.* गलनकारी -रिणी -रि (न्), विगलनकारी &c., विलयनकारी &c., विगलनकृत् *m. f. n.*, विलयनकृत् *m. f. n.*

SEPTILATERAL, *a.* सप्तपार्श्वकः -का -के, सप्तभुजः -जा -जं, सप्तबाहुः -हु -हु.

SEPTUAGENARIAN, *s.* सप्ततिवयः -का, सप्ततिवयस्कः -स्का -स्के.

SEPTUM, *s.* (Of the scrotum) महावोन्सं, विटपः, see SCROTUM.

SEPTUPLE, *a.* सप्तगुणः -ण -णं, सप्तविधः -पा -पं, सप्तकः -का -के.

SEPULCHRE, SEPULCHER, *s.* समाधि: *m.*, इनशानं, सन्धि: *m.*, शवस्थानं, शवनान्दिरं, प्रेतनान्दिरं, प्रेतस्थानं, प्रेतवासः, शववासः, मृतशरीरस्थानं, शवगर्भः, शवगृहं, शवकुलं.

SEPULCHRAL, *a.* इनशानसम्बन्धी -न्धनी -न्धि (न्), इनशानिकः -की -के, इनशान in comp., इनशानविषयकः -का -के; 'sepulchral blossom,' पितृवनसुमनस् *n.*

SEPULTURE, *s.* भूमिजननं, निम्नजननं, जननं, भूमी निलननं, इनशाने स्थापनं, see BURIAL.—(Rites of sepulture) प्रेतकर्म *n.* (न्), सन्धि: *f.*, मृतककर्म *n.*, सन्धि: *n.* See FUNERAL.

SEQUEL, *s.* (That which follows, succeeding part) उत्तरभागः, उत्तरं, शेषभागः, उत्तरार्द्धं, शेषः.—(Consequence) परिणामः, चन्दा, शेषः, चन्दा, see RESULT; 'in the sequel,' शेषे, सन्धि: *f.*, चन्दा.

SEQUENCE, *s.* चन्दा, सन्धि: *f.*, अनुक्रमः, चानुपूर्व्यः. See SUCCESSION.

SEQ

To SEQUESTER, SEQUESTRATE, v. a. (A benefice, &c.) पृथग्योषन्
यावत् धर्माध्यापकवृत्तिं परहन्ते ननु in caus. (-जपयति-यितुं) or नि-
जिप्त or परप्रयोजनायो दा. श्रृंगारालंकारं यावत् धर्माध्यापकवृत्तिं पृथक्
or विसृज् (c. 10. -योजयति-यितुं).

SEQUESTERED, *p. p.* (As a benefice, &c.) *अग्रगोपनं* यावत् पराग-
 र्त्तपितः -ता -तं or *पृथक्*; &c. or *निर्दोषतः* &c.—(Retired)
 विविक्तः -क्ता -क्तं, *see* SECLUDED.

SEQUESTRATION, *s.* अलगशोधनं यावत् परतन्त्रनिरपेक्षं or प्रपञ्चरूपं.

SERAGLIO, s. (Women's apartments) राजापुरं, चन्द्रोप-धनं, चन्द्रो-
पगृहं, चन्द्रोपधनं, स्त्रीमृदं, शुद्धानां, विद्याभवनं. सुविद्वत्, see
HAREM.—(Palace) राजपत्नी, राजभवनं, उपरानो-रिहा.

SARE, a. शयः -यः, नयः &c., जीर्णः -रं -रं. See SHAR.

SERENADE, s. ज्योतिषिकाले or मुराचिकाले ज्ञानिगनृत्तं प्रेममूलं मीत-
पादनं or सद्गीतधं.

To SURENDR, r. a. or n. ज्योत्स्नीकाले प्रेममयनारायं गीतपादनं द.

SERENE, *n.* (Clear, as sky, &c.) प्रगल्भः -द्वा -द्वं, दिव्यतिरः -रा -रं, चान्द्रः -भा -भं, निरञ्जः &c., ध्रुवः &c., गततोषदः -दा -दं.—(Bright) प्रसन्नः -दा -दं, नम्रः -द्या -द्वं, चिन्मलः -ला -लं, निर्मलः &c., ध्रुवः &c., दिव्यः -दा -दं, शुद्धः -द्या -द्वं.—(Calm, unruffled) ज्ञान्तः -जा -जं, प्रज्ञान्तः &c., प्रसन्नः -द्वा -द्वं, स्मिरः -रा -रं, चन्द्रमः -मा -मं, निषेयः -गा -गं, वेगहीनः -ना -नं, चतुर्द्विगः -ग्ना -नं, निरुद्धेयः -गा -गं, चन्द्रकुलः -ला -लं, निराकुलः &c.; 'in mind.' प्रसन्नचिन्ताः -ताः -ताः (न्), ज्ञानचिन्ताः &c., ज्ञानमनस्यः -स्त -तं, ज्ञानचिन्ताः -ता -तं, प्रसन्नचिन्ताः &c., ज्ञानात्मा -मा -म (न), समस्तः &c.

SERENELY, *adv.* प्रसन्नं, प्रसादेन, सप्रसादं, शान्तं, शान्त्या, प्रसन्नचेतना.

SERENITY, SERENENESS, s. (Clearness) प्रसन्नता, प्रसादः, प्रसन्ति *f.*
 तृप्तिता, निर्मलता, विमलता, निरभता.—(Calmness) शान्तिः *f.*
 शान्ताता, प्रसादः, प्रसन्नता, स्थिरता, स्थैर्यं. लघोः न, दृष्टताता, वेगहीनता,
 निराकुलता.—(Of mind) चित्तशान्तिः *f.*, मनःशान्तिः *f.*, चित्तप्रसादः,
 चित्तप्रसन्नता.

SERF, & दृष्टिपूर्वक निर्योगिता तादः, भनित्वर्पद्वयः.

SERGEANT, & (Non-commissioned officer) सैन्यधिकारवान् नैन-
काध्याः.

SERIATIM, ४. क्रमशः, अनपेक्षित, अनपेक्षित, अपेक्षित, अनपेक्षित.

SERIES, *s.* (Continued succession or line) श्रेणी *f.*, श्रेणि: *m. f.*,
 श्रेणी, श्रेणि: *f.*, सावलि: -ली *f.*, माला, शृङ्खला, परम्परा; 'of causes,'
 कारणश्रेणी, कारणमाला; 'of inflections,' रूपावलि: -ली.—
 (Arithmetical) श्रेणी, अनुपातः, चय; 'last term in the series,'
 सप्तमपदं, सप्तमपदः; 'sum of the series,' सप्तमपदं.—(Regular
 succession) क्रमः, अनुक्रमः, पर्यायः, आनुपूर्व्यं, आनुपूर्वी, पारम्पर्यं,
 पाठः, परिपाठि: -ठी *f.*

SERIOUS, a. (Grave in manner) गम्भीरवृत्तिः - वृत्ति-वृत्ति, गम्भीरवृत्तिः
 &c., गम्भीरस्वभावः - वा - वं, गम्भीरशीलः - ल-लं, गम्भीरमनस्कः - स्क-
 स्कं, गम्भीरः - रा - रं, गुरुवृत्तिः &c., गुरुस्वभावः &c., मन्दवृत्तिः &c.,
 मन्दस्वभावः &c., धीरः - रा - रं, धीरवृत्तिः &c.—(In earnest, not
 jesting) अपरिहास्य-सिनी-सि (न्), अविनोदी &c., विनोदरहितः
 -ता - तं, परिहासहीन-न्ता - नं, वास्तविकः - की - कं, सद्गुणः - पा - पं.—
 (Important) गुरुः - र्ध-रु, गर्वर्धः - र्ध-र्धं, अलघुः - य-य-ध्वी-य.

SERIOUSLY, *adv.* (Gravely) सगौरवं, गौरवेण, सगाम्भीर्यं, गम्भीरं, सौम्यं,
धोरं, धीरवत्, अलपु, अलापवेन, मन्दं.—(In earnest) अपरिहानेन,
अविनोदेन, अलापवेन.

SER

SARV JNESH, s. (Gravity of manner, &c.) गम्भीरता, गंभीर्यं,
गौरवं, गुरुता, भीरता, रूपावगम्भीर्यं, रूपावगुरुता, रूपावगम्भीर्यं,
रूपावगम्भीर्यं.—(Earnestness) अग्रिहासः, अग्रिहासः, विनोदाभावः,
अग्रिहासः, अग्रिहासः.—(Importance) गुरुता, गौरवं, अग्रिहासः,
अग्रिहासः, अग्रिहासः.

SIXMON, s. धर्म्मविषयवाचनं, धर्म्मविषयभाषणं, धर्म्मीपदेशविषयवाचनं, धर्म्मी-
पदेशकवाचनं, धर्म्मीपदेशः, धर्म्मकथनं, वाचनं.

SERIOUS, a. मेदुरः -या -रं, मेदस्वी -श्विनी -स्वि (न्), रक्तद्रव्यगतन्वी &c.,
चर्मोदकगतन्वी &c., चर्मसारस्रगतन्वी &c., चर्माम्भोमयः -यी -यं.

SERPENT, *s.* सर्पः, भुजङ्गः, भुजङ्गमः, भुजंगः, डरगः, डरसरः, डरङ्गः, डरङ्गमः, सरीसृपः, पद्मगः, व्यालः, संहि: *m.*, नागः, शनष्टनः, साक्षी-विषः, तपधवः, तृष्णः *m.*: 'female serpent,' सर्पि, भुजंगी, *see* SNAKE.

SERPENTINE, *a.* (Pertaining to a serpent) सर्पसम्बन्धी -न्धनी -न्धि
(न्), सार्धः -र्धी -र्धि, सर्पिः -र्षी -र्षि, आर्धेयः -यी -र्धं, श्रीरगः -गी -र्गं.
—(Winding like a serpent) सर्पगतिः -तिः -ति, सर्पी -र्षिणी &c.,
विसर्पी &c, पङ्कः -ङ्का -ङ्गं, पङ्कगतिः &c., पङ्कगामी &c., सर्पगतिपद्ः
'serpentine motion,' सर्पगतिः *f.*, विसर्पच्छं.

SERPICO, s. See RING-WORM.

SERRATI, SERRATED, *n.* घनुक्कचः -घा -घं, ऋकचधारः -रा -रं, दगुरः -रा -रं, छिन्नधारः &c., गच्छेदः -दा -दं, सायच्छेदः -दा -दं, छेदयन्त्र-ज्ञा-ज्ञं.

SERRIED, a. संज्ञातः -ज्ञा -ज्ञं, सम्ज्ञातः &c., संश्लिष्टः &c., सत्तापः &c.

SINUM, s. मेदत् *n.*, घरा, पपा, चर्माम्भत् *n.*, त्वग्भत् *n.*, चर्मोदकं, त्वगुदकं, चर्मोन्नारः, त्वग्नारः, सीम्याः, रक्तद्रव्यः, रक्ताम्यम् *n.*, शसृङ्गरः, उदकपातः *m.*

SERVANT, ३. नेपथ्यः, प्रेम्प्यः, चेष्टकः, चेष्टः, किङ्करः, दासः, दासः, भूत्वः, भूतकः, कर्मिकरः, कर्मकारः, कर्मकारी *m.* (न्), जनुचरः, परिचरः, परिचारकः, परिजनः, वेतवोपजीवी *m.* (न्), वेतवजीवी *m.*, सेवोपजीवी *m.*, सेवाजीवी *m.*, भूतिभूक् *m.* (न्), भूतिजीवी *m.*, जनुजीवी *m.*, नियोज्यः, प्रेम्प्यः, भरतीयः, वेतनिकः, शुश्रूषकः, चेष्टः, चेष्टकः, पार्श्विकः, पार्श्वानुचरः, सँरिच्यः, सँधी *m.*, भुजिष्यः, दासेरः, दासेगः, गोष्यः -ष्यकः; 'old servant,' मूलभूत्वः; 'servant who waits at table,' परिचेष्टा *m.* (ष्ट), परिचेष्टकः; 'attentive servant who watches a master's countenance,' लालाटिकः; 'servants, a set of servants,' दासपरीः, भूत्वपरीः, सेवकपरीः; 'relation between master and servant,' सेव्यसेवकभावः.

SERVANT-MAID, s. प्रेम्मा, चेटी, चेटीका, चेडी -डिका, सेवकी, दासी, कर्मिकरी, किकरी, पोटा, परिचारिका, सेरन्नी, सैरन्नी, प्राणीहारि.

To serve, v. a. (Attend upon, act as servant to) सेव् (c. 1. सेवते -पितुं, c. 10. नेपयति -पितुं), उपसेव्, उपास् (c. 2. -आस्ते -सितुं), पर्युपास्, अनुपास्, यु in des. (गुरुपते -पितुं), आश्रु, प्रतिश्रु, उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -ते -स्वाहुं), उपचर (c. 1. -चरति -रितुं), पर्युपस्था, उपाचर, परिचर, सभाज् (c. 10. सभाजयति -यितुं), उपचारं कृ, उपा-सनां कृ.—(At table) परिचिप् (c. 10. -नेपयति -यितुं), परिषेपयं कृ.—(Obey, be subject to, worship) सेद् यु in des., अनुवृत्. अनुविधा in pass., उपजीव् (c. 1. -जीवति -यितुं), आराप्, उपाराप्.—(Help, assist) उपकृ, उपकारं कृ, साहाय्यं कृ, उपचर, उपग्रह अनुग्रह.—(Promote one's purpose) सधं प्रवृत् (c. 10. -वर्जयति -यितुं) or प्रयुज् (c. 10. -योजयति -यितुं) or सम्पद् (c. 10. -वादयति -यितुं), or साप् (c. 10. साधयति -यितुं), इधं सम्पद् or साप्.—(Be sufficient for) पर्याप्तः -प्ता -प्तं भू, उपयक्तः -क्ता -क्तं भू, उचितः ता

SET

ADVANCE, PROMOTE.—(Set free) मुक्ति दा, मुक्, see To FREE.—
(Set in order), see To DISPOSE, ARRANGE.—(Set at naught),
see To DISMISS, CONFUSE.—(Set off, show to advantage)
शोभा दा, अपिकशोभा दा, गुप् in caus., प्रकाश in caus., see To
EXHIBIT, SHOW.—(Set off against) प्रतिगप्, प्रतिगपनां कृ,
समाननृत्त्यके -कां या, तुल्यमूल्यं -त्वां या.—(Set off with fine
words) उपविद्यप्, see To EULOGIZE, RECOMMEND.—(Set on), see
To INCITE, INSPIRE.—(Set the mind or heart on) मनो नि-
विद् or या or समाया or प्रविपा or युन्, मनो यन्; 'he set his
heart upon such an object as this,' एवंविधे अभिलाषे मनो यपन्.
—(Set on foot) प्रयत् in caus., चारम्, समारम्.—(Set over)
अधिकृ, प्रकृ, नियुक्, विनियुक्, सविपुक्, पययं कृ.—(Set to rights)
मुल्यं -त्वां कृ, पुनः मुल्यं कृ, मुल्य (nom. सुल्ययति -विद्), प्रतिस्माया,
चमुल्यया, प्रतिस्मायाय कृ, see To CORRECT, RECTIFY.—(Set to
music) स्वरपट्टं -डां कृ.—(Set in motion) संचर् in caus., संचल्
in caus.—(Set the teeth on edge) दन्तहर्षं कृ or जन्.—(Set
a trap) पाशं युक् (c. 10. चोचयति -विद्), बालं विन्.—(Set sail)
नावं or नीकां चल् (c. 10. चालयति -विद्), समुद्रयानां च तोरद् चपाम्.
नाकायां तोरद् चपया or चपम्.—(Set up) स्था in caus., प्रतिष्ठा,
संस्था, उपस्था, उद्या, see To ERECT, ESTABLISH.
To SET, v. n. (Go down, as a heavenly body) चक्षन् इ (c. 2. रति
गुं), चक्षं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), चलन् or चलाचलन् चपलच
(c. 1. -लचते -विद्), निवारम् इ or गम्, चलनयनं कृ, चलाचलनं
कृ, निवृप् (c. 1. -नोचति -विद्), अभिनिवृप्; 'western mountain
behind which the heavenly bodies set,' जलः, चलाचलः.
चक्षति; m. sec. Mon. r. n.—(Be fixed hard, congenit) घनीभू,
दृढीभू, चम् in pass. (चपते), संहृ in pass. (-हन्ते), संहृतीभू.—
(Flow in a fixed direction) रक्तदिशं or रक्तदिशि गम् or सु or
ट्ट.—(Set forward) अग्रे गन्, पुटो गन्, प्रगम्, प्रया.—(Set in)
उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्वातुं), पयुपस्था, see To URGE, v. n.—(Set
out) याचं कृ, प्रस्थां कृ, प्रक्षन्, प्रचल्, चल्, याचाम् चारम्.—(Set
out) प्रस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्वातुं), विप्रस्था, सन्प्रस्था, प्रसन्प्रस्था,
प्रया (c. 2. -याति -तुं), या, प्रगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), चल् (c. 1.
चलति -विद्), प्रन् (c. 1. -व्रतति -विद्), प्रस्थानं कृ, प्रयापं कृ; 'he
set out for Kashmir,' काश्मीरं or काश्मीरं प्रति चलितः or प्रस्थितः.
—(Set to) यत्नेन कृ, चलतः कृ, मनो निविप् in caus. or युन्.—
(Set up, begin business) युजिन् चारम्, पुन्यारम्भं कृ, पणायाम्
चारम्.—(Set up for), see To PRETEND.—(Set upon), see To
ALACHT, ATTACK.
Set, s. (Number of things of the same kind) गणः, समूहः, वर्गः.
संघः, त्रेयः, चतुर्गः; 'a set of dishes,' भोजनपात्रसमूहः; 'a
set of numbers,' संख्याश्रेणी.—(Number of persons) जनसमूहः,
वर्गः, गणः, वर्गः.
Set p. p. (Placed, put) स्थापितः -ता -तं, चपितः &c., मलः -ला
-लं, विमलः &c., रोपितः -ता -तं, निवेष्टितः &c., चाहितः &c.,
निहितः &c., see PLACED.—(Laid, studded) रचितः -ता -तं,
चनुषितः -ता -तं, प्रतिहितः -ता -तं, प्रतिनद्धः &c., चुटितः -ता -तं,
पिनद्धः -ता -तं, विमलः -ला -लं, वदितः &c., पयुजः -ता -तं, प्रयुजः
&c., उपयुजः &c.; 'with gems,' नखिराचितः -ता -तं, रत्नराचितः
&c.; 'with pearls,' मोक्षिराचितः &c.; 'is set,' प्रविधीयते.
'—(Gone down, as the sun, a planet, &c.) अस्तः -ता -तं.

SET

चक्षितः &c., चक्षितः &c., चक्षितः &c., निवेष्टितः -ता -तं.—
(Set apart) वृषाङ्गः -ता -तं, वृषाङ्गः &c.—(Set aside) निराकृतः
-ता -तं, निरस्तः -ला -लं, प्रत्याख्यातः -ता -तं.—(Intent on) चारुङ्गः
-ता -तं, निष्टः -ता -तं, निष्टितः -ता -तं, निष्टितः -ता -तं, अभिनिष्टितः
&c., चाहितः -ता -तं, चायुङ्गः -ता -तं.—(Set on foot) प्रवर्धितः
-ता -तं, प्रवृद्धः -ता -तं, विचारितः -ता -तं, चारुङ्गः -ता -तं, समारुङ्गः
&c.—(Set forth) अभिहितः -ता -तं, विहितः &c., पुरस्कृतः &c.—
(Set in order) विमलः -ला -लं, विहितः &c., व्यपस्थापितः &c.,
विरचितः &c.—(Set off, adorned) शोभितः -ता -तं, प्रकाशितः &c.,
—(Set to rights) सुसुधीकृतः -ता -तं, प्रतिस्नाहितः &c.—(Set to
music) स्वरपट्टः -ता -तं.—(Set in motion) संचारितः -ता -तं,
संचालितः &c.—(Set over) अधिकृतः -ता -तं, नियुक्तः -ता -तं,
विनियुक्तः &c., व्यापृतः -ता -तं.—(Set up) स्थापितः -ता -तं,
प्रतिष्ठापितः &c., see ESTABLISHED.—(Regular, prescribed, uni-
form) नियमितः -ता -तं, नियतः &c., एकरूपः -ता -तं, समरूपः &c.,
निश्चितः &c., निश्चः -ता -तं.—(Fixed in opinion) दृढनिश्चयः -ता
-तं, स्थिरनिश्चयः &c.
SETACIOUS, a. शुकमुक्तः -ता -तं, चतुर्मुक्तः -ता -तं. See BRISTLY.
SET-DOWN, s. अभिमानपरजनं, दयैसदजनं, चपकपलं, चाग्दहः.
SET-OFF, s. समनृत्त्यकपलु नः, निस्तारः, चारुपलः, तुल्यपलु n.
SETON, s. सूचिद्वारा तगन्तनिवेष्टितं नृवं or चर्मनानिवेष्टितं नृवं.
SETOR, SETORS, a. शुकविशुद्धः -ता -तं, शुकनयः -ता -तं. See BRISTLY.
SETTER, s. (Dog) वनपथनिर्देशको मृगपाकुलुङ्गः, वनपथनिर्देशने शिथिलो
मृगपाया m.—(Of precious stones, &c.) योजयिता m. (नृ).
SETTING, s. (Placing) स्थापनं -ता, चपनं, रोपनं, चारुपः -ता, स्थापनं,
निधानं.—(Of the heavenly bodies) चलनं, चलनयनं, चलनयः.
चक्षनयनं, चक्षनयनं, चलाचलनं, चररोपनं.
To SETTLE, v. a. (Fix, establish) स्था in caus. (स्थापयति -विद्),
प्रतिष्ठा, संस्था, अवस्था, विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), प्रतिनिधा, रुद्
in caus., चारुद्, निरुद्.—(Establish in life) प्रतिष्ठा in caus.,
प्रतिष्ठितं -तां कृ, प्रतिष्ठां कृ.—(Determine, decide) निष्ठी (c. 1.
-पयति -वेतुं), निष्ठी (c. 3. -चिनोति -वेतुं), साय (c. 10. साधयति -विद्),
निष्ठीकृ, निष्पद् (c. 10. -पादयति -विद्), निष्पतिं कृ, निष्पयं कृ, नि-
ष्पयं कृ, परिष्पयं (c. 10. -जस्ययति -विद्), व्यसो (c. 1. -स्वाति -सातुं),
व्यवस्था in caus., निष्पं (c. 10. -धारयति -विद्), व्यवपृ, समपृ, तोर
(c. 10. तोरयति -विद्), निर्धारं कृ, व्यवधारं कृ, सन्वधारं कृ,
तोरं कृ.—(Settle an affair) कार्यनिर्णयं कृ, कार्यनिर्णयिं कृ.—
(Compose, quint) स्विटीकृ, स्वयं -त्वां कृ, शम् in caus.—(Settle
a difference or dispute) सन्धा, समाया, सन्धानं कृ, सन्धिं कृ, शम्
in caus., प्रगम्.—(Adjust, arrange) विधा, संपिधा, सन्धा, समाया,
रच, विरच, विमन्.—(Settle a debt, &c.) चृष्टं शुष्पं (c. 10. शोष-
यति -विद्) or साय, चृष्टचिष्टं कृ, चृष्टशोषनं कृ, see To LIQUIDATE.
—(Cause to sink to the bottom) सपो गम् in caus. (गमयति
-विद्), सपः यत् in caus. (पातयति -विद्), सवसद् in caus.—
(Colouize) यम् in caus., सपियम्.
To SETTLE, v. n. (Fall to the bottom) सपो गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं),
सपः यत् (c. 1. पतति -तिद्), तले or तले यत्.—(Sink) सद् (c. 1.
सोदति, सन्तुं), निपद्, सवसद्.—(Deposit a sediment) मलम् सपः
यत् in caus., मलापःपातनं कृ.—(Become fixed) सपस्था (c. 1.
-तिष्ठति -स्वातुं), प्रतिष्ठा in caus. pass. (-घाचते), प्रतिष्ठितः -ता -तं
नृ, स्थिरीभू.—(Settle in life, marry) प्रतिष्ठितः -ता -तं नृ, प्रतिष्ठा

प्राप्, विवाहं कृ.—(Become calm, still) शम् (c. 4. शाम्यति, शान्ति),
विश्राम्, प्रसद्.—(Become compact) संहतोभू, यतोभू.
SETTLED, *p. p.* (Fixed, established) स्थापितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः
&c., प्रतिष्ठितः &c., संस्थापितः &c., रोपितः &c.—(Settled in life,
married) प्रतिष्ठितः -ता -तं.—(Determined, decided) निर्णयितः
-ता -तं, निश्चितः &c., सिद्धः -द्धा -द्धं, निष्पन्नः -न्ना -न्नं, नियतः -ता
-तं, नियमितः &c., व्यवस्थापितः &c., परिकल्पितः &c., व्यवसितः &c.,
साधितः &c., तोरितः &c., निर्धारितः &c.—(As a debt) सिद्धः -द्धा
-द्धं, शोधितः -ता -तं, see LIQUIDATED.—(Adjusted, arranged)
विहितः -ता -तं, समाहितः &c.—(Composed) शमितः &c., स्थिरी-
कृतः &c.
SETTLEMENT, SETTLING, *s.* (Act of fixing) स्थापनं -ना, प्रतिष्ठापनं,
संवस्थापनं, प्रतिष्ठा, रोपणं.—(Settlement in life) प्रतिष्ठा, प्रति-
ष्ठितः *f.*, विवाहः.—(Marriage settlement) शुल्कः -ल्कं, स्वीपनं,
स्वीवृत्तिः *f.*—(Determining, deciding) निर्णयः -यनं, निश्चयः,
निष्पत्तिः *f.*, सिद्धिः *f.*, निर्धारणं -या, व्यवधारणं, तोरणं; 'of affairs,'
कार्यनिर्णयः.—(Of a debt) सिद्धिः *f.*, चरणसिद्धिः *f.*, शुद्धिः *f.*, शोधनं,
च्युतशुद्धिः *f.*, च्युतशोधनं, see LIQUIDATION.—(Adjustment, as of
differences, &c.) समाधानं, समानं, समाधिः *m.*, सन्धिः *m.*, सन्धि-
करणं, समानकरणं, वैराग्यमनं.—(Colonization) देशान्तराधिवासनं.
—(Place colonized, colony) अधिवासितदेशः, प्रदेशः, देशशाखा,
राज्यशाखा.
SETTLER, *s.* अधिवासी *m.* (नं), प्रदेशाधिवासी *m.*, देशशाखास्थः.
SEVEN, *a.* सप्त *m. f. n. pl.* (नं). सप्तसंख्यकः -का -कं, सप्तकः -का -को
-कं; 'aggregate of seven,' सप्तकं.
SEVEN-FOLD, *a.* सप्तगुणः -या -यं, सप्तविधः -धा -धं, सप्तगुणितः &c.
SEVEN-FOLD, *adv.* सप्तगुण, सप्तविधेन, सप्तगुणितं.
SEVENTEEN, *a.* सप्तदश *m. f. n. pl.* (नं), सप्तदशसंख्यकः -का -कं.
SEVENTEENTH, *a.* सप्तदशः -शी -शं.
SEVENTH, *a.* सप्तमः -मी -मं, साप्तमिकः -को -कं.
SEVENTHLY, *adv.* सप्तमत्, सप्तमत्, सप्तमस्थाने, सप्तमपदे.
SEVENTHLY, *a.* सप्तमः -मी -मं, सप्तमिकः -को -कं.
SEVENTY, *s.* सप्ततिः *f. sing.*, सप्ततिसंख्यकः -का -कं; 'they reigned
seventy years,' सप्ततिम् चन्दान् राज्यं चक्रुः; 'with seventy
arrows,' सप्तत्वा शरैः; 'seventy-one,' एकसप्ततिः *f. sing.*;
'seventy-two,' द्वासप्ततिः *f.*; 'seventy-three,' त्रयसप्ततिः;
'seventy-four,' चतुसप्ततिः *f.*; 'seventy-five,' पञ्चसप्ततिः *f.*;
'seventy-six,' षट्सप्ततिः *f.*; 'seventy-seven,' सप्तसप्ततिः *f.*;
'seventy-eight,' अष्टासप्ततिः *f.*; 'seventy-nine,' नवसप्ततिः *f.*
or कनाशोतिः *f.* or एकोनाशोतिः *f.*
TO SEVER, *v. a.* (Part, disjoin) विभुज्, विच्छिप् in caus., भिद्,
विभिद्, छिद्, विच्छिद्, अर्पाच्छिद्, पृथक्, विभज्.
SEVERAL, *a.* (Consisting of a number, many) बहुः -हुः -हो -हु,
अनेकः -का -कं, कतिपय in comp., कतिपित् in comp., see MANY,
NUMEROUS, FEW.—(Separate, distinct) भिन्नः -न्ना -न्नं, व्यक्तः -क्ता
-क्तं, व्यस्तः -स्ता -स्तं, पृथगात्मकः -का -कं, पृथग्व्यक्तिकः &c., अन्व्यापकः
&c., असमाधारः -या -यी -यं, प्रत्येकः -का -कं.—(Peculiar) स्व
in comp., आत्म in comp., प्रातिस्निकः -को -कं.—(Respective)
स्व repeated, इतरतरः -रा -रं, see RESPECTIVE.
SEVERALLY, *adv.* पृथक्, पृथक् पृथक्, प्रत्येकं, अनुपूर्वशस्, अनुक्रमशस्,
यथाक्रमं, अवयवशस्, व्यक्तिशस्, व्यक्तिशस्, प्रति or अनु prefixed.

SEVERALTY, *s.* पृथक्, पार्थक्यं, व्यक्तता, व्यस्तता, व्यासः, भिन्नता.
SEVERANCE, *s.* विभोगः, विभेपः, विप्रयोगः, विभेदः, पृथक्करणं.
SEVERE, *a.* (Said of persons) निष्ठुरः -रा -रं, कठोरः -रा -रं, उग्रः
-या -यं. उग्रदण्डः -द्धा -द्धं, उग्रशासनः -ना -नं, तीक्ष्णदण्डः &c.,
'तीव्रदण्डः &c., दण्डनशीलः -ला -लं, दण्डबुद्धिः -द्धिः -द्धि, भैरवशासनः
&c., तीव्रशक्तिः -क्तिः -क्ति, प्रखरः -रा -रं, कठिनः -ना -नं, क्रूरः -रा
-रं, परुषः -पा -पं, कटुः -टुः -टु, उद्यतदण्डः -द्धा -द्धं, उद्यतबाहुः -हुः
-हु, see RIGOROUS.—(Said of things) तीक्ष्णः -क्ष्ण -क्ष्णं, तीव्रः
-न्ना -न्नं, उग्रः -या -यं, रोदः -द्री -द्री, प्रखरः -रा -रं, दुःसहः -हा -हं,
दुःसह्यः -ह्य -ह्यं, कष्टसह्यः &c.—(Intense, excessive) सत्पन्नः
-न्ना -न्नं, सतिशाय in comp., सतिशायमनः -ना -नं, भृशः -शा -शं,
सति prefixed; 'severe pain,' तीव्रवेदना; 'penance,' उग्रतपस् *n.*
SEVERE, *p. p.* विप्रुक्तः -क्ता -क्तं, विप्रुक्तः &c., विच्छिन्नः -घा -घं, विभिन्नः
-न्ना -न्नं, विच्छिन्नः &c., अवच्छिन्नः &c., छिन्नः &c., प्रभिन्नः &c.,
विगतः -ता -तं.
SEVERELY, *adv.* निष्ठुरं, नैष्ठुर्येण, कठोरं, उग्रं, तीक्ष्णं, तीव्रं.
SEVERITY, *s.* (Said of persons) नैष्ठुर्यं, निष्ठुरता, कठोरता, उग्रता,
उग्रदण्डता, तीक्ष्णदण्डता, कठिनता, कठिन्यं, क्रूरता, परुषता, पारुष्यं,
कटुता, दीराम्यं, निर्वृत्तिः *f.*, तेजस् *n.*, see RIGOR.—(Said of
things) उग्रता, तीक्ष्णता -त्वं, तीव्रता, रौद्रता, प्रखरता, दुःसहता,
दुःसह्यता.—(Excessive punishment) सतिदण्डः -द्धनं, दण्डनाधिक्यं.
TO SEW, *v. a.* सिक् (c. 4. सोयति, सेविषु), निषिप्, परिषिप्, विषिप्,
सोचनं कृ, सेवनं कृ, स्मृतिं कृ, वे, प्रवे.
SEWED, SEWING, *p. p.* स्यूतः -ता -तं, निष्यूतः &c., स्यूतः &c., स्यूतः -ता
-तं, उतः &c., प्रोतः &c., पुटितः -ता -तं.
SEWER, *s.* कर्दमाटकः, सङ्करः, नाली, प्रणाली, प्रणालः, नलनिर्गमः,
मलवाहिनी, मलनालः, मलपथः. See DRAIN; 'village sewer,'
ग्रामसङ्करः.
SEWING, *s.* सोचनं, सेवनं, स्मृतिः *f.*, स्यूतिः *f.*, स्यूतिः *f.*, निष्यूतिः.
SEX, *s.* (Distinction between male and female) स्त्रीपुरुषभेदः,
स्त्रीपुरुषव्यभिचारे, स्त्रीपुरुषलिङ्गं, लिङ्गभेदः.—(Gender) लिङ्गं,
जातिः *f.*; 'male sex,' पुरुषजातिः *f.*, पुंजातिः *f.*, पुंलिङ्गं, नरजातिः *f.*;
'female sex,' स्त्रीजातिः *f.*, स्त्रीलिङ्गं; 'separation of the
sexes,' स्त्रीपुरुषविभोगः, द्वन्द्वभेदः.
SEXAGENARIAN, SEXAGENARY, *a.* पष्टिकः -का -कं, पष्टिकवयस्कः -क्ता -क्तं.
SEXANGULAR, *a.* षट्कोणः -या -यं, षडस्रः -सा -सं, षट्भुजः &c.
SEXENNIAL, *a.* षडब्दिकः -का -कं, षड्वर्षिकः &c., षड्वर्षीयः -या -यं.
SEXTANT, *s.* (Sixth part of a circle) षष्ठपदंशः, षष्ठपदभागः.
SIXTON, *s.* शवगर्भनकः, शवकुण्डकारकः, शमशानाध्यायः, मृतपाः.
SEXUAL, *a.* स्त्रीपुरुषधर्मसम्बन्धी -न्धनी -न्धि (नं), स्त्रीपुरुषभेदसम्बन्धी
&c., स्त्रीपुरुषभेदविषयकः -का -कं, स्त्रीपुरुषविशेषणः -या -यं, स्त्रीपु-
रुषत्वसम्बन्धी &c., नैपुनसम्बन्धी &c., लिङ्गसम्बन्धी &c.; 'sexual
intercourse,' नैपुनं, मिपुनं, रतिः *f.*, सुरतं, सङ्गसङ्गः, व्यावायः,
सम्भोगः, सङ्गः, रतिक्रिया, स्त्रीपुरुषसङ्गः, see COPULATION.
SHABBILY, *adv.* (Raggedly) लाटवस्त्रेण, कर्षटवस्त्रेः, जर्जरवस्त्रेः,
कर्षटिकवत्.—(Meanly) कुतिसतं, कृपणं, सत्कार्पण्यं, तुच्छं.
SHABBINESS, *s.* (Raggedness) लाटता, जर्जरता, जीर्णता, सूत्रदारिद्र्यं.
—(Meanness) कृपणता, कार्पण्यं, कुतिसतत्वं, तुच्छता, अनुदारता.
SHABBY, *a.* (As clothes, &c.) लाटः -टा -टं, जर्जरः -रा -रं, जर्जरीकः
-का -कं, जीर्णः -यी -यं, सूत्रदारिद्र्यः -द्रा -द्रं, पाश in comp.; as,
'a shabby umbrella,' छत्रपाशः.—(Mean) कृपणः -या -यं,

कुक्षितः -ता -तं. तुच्छः -छा -छं, जपनः -न्वा -न्वं, रक्ष्यः -र्या -र्यं, अपकृष्टः &c., अनुहारः &c.

To SHACKLE, *v. a.* निगडने चम्. See To FITTER, HAMPER.

SHACKLE, *s.* निगडः, चम्पनः, शृङ्खला, पाजः. संरोधः. See FITTER.

SHACKLED, *p. p.* निगडितः -ता -तं, शृङ्खलितः &c., मरुदः -छा -छं.

SHAD, *s.* (Sort of fish) पाठीनः, मत्स्यः, शृङ्गी *f.*, सहस्रदंष्ट्रः.

SHADDOCK, *s.* (Citrus decumana, a fruit) गिरिजा.

SHADE, *s.* (Obscurity caused by interruption of light) छाया, अनातपः, छातपभायः, अन्तेजम् *n.*, नृत्यप्रकाशभायः, चमलाशः, श्यामा.—(Obscurity) अन्धकारः. तिमिरः. तमम् *n.*, अन्धकारात्.—(Screen) च्यवा, च्यवापाने, चित्ताने, तिरस्तरिणी, *see* SCREEN; 'for a lamp,' चरुमन्तकं.—(Degree, gradation) घञः, भागः, क्रमः.—(Minute difference) चापत्यान्तरं, स्वत्यान्तरं, अन्त्यन्तान्तरं, चापत्यं.—(Ghost) अपच्छाया, प्रेतः.

To SHADE, *v. a.* (Shelter from light and heat) छातपं निवृ (c. 10. -चारयति -यितुं) or चृ, नृत्यतेजो निवृ, उष्णं निवृ, छातपचारं कृ, उष्णनिचारं कृ, उष्णप्रतिषेधं कृ, छायां कृ.—(Overspread, cover) छद् (c. 10. छादयति -यितुं), प्रच्छद्, छाच्छद्, अपतन्, चितन्, चित्तानीकृ.

SHADED, *p. p.* छादिताः -ता -तं, प्रच्छादितः &c., चित्तानीकृतः -ता -तं.

SHADINESS, *s.* छायापुक्ता, संचायत्वं, छायाप्राप्त्यं, छातपराहितं.

SHADOW, *s.* (Shade representing the form of the body which intercepts the light) छाया, प्रतिच्छाया, प्रतिचित्रः; 'middle or mean shadow,' मध्यच्छाया.—(Reflection, image reflected) प्रतिचित्रः, प्रतिच्छाया, छायात्मा *m.* (नृ), छाया, प्रतिभासः, प्रतिमूर्तिः *f.*, प्रतिरूपं, प्रतिमा; 'shadow of the moon,' प्रतिमेन्दुः *m.*; 'relation of a shadow with its substance,' चित्रप्रतिचित्रभावः; 'casting a shadow,' छायाकरः -रा -रौ -रं.—(Obscurity), *see* SHADE.—(Shelter) छात्रयः, श्रारखं, संश्रयः.—(Faint resemblance) छाभासः, पागदुरूपं, ईपतदृशरूपं.

To SHADOW, *v. a.* (Overspread, &c.), *see* To SHADE.—(Represent faintly) छाभासं दृष्ट्वा in caus., छायाभासं प्रदृष्ट्वा, ईपतदृशरूपं प्रदृष्ट्वा, छायाप्रदर्शनं कृ, प्रतिच्छायां कृ, चित्र (nom. चित्रयति -यितुं), प्रतिचित्रं.

SHADOWED, *p. p.* चित्रितः -ता -तं, प्रतिचित्रितः &c., चित्रायतः &c.

SHADOWLESS, *a.* छायाहीनः -ना -नं, अपच्छायः -या -यं, छायापरहितः -ता -तं.

SHADOWY, *a.* (Not bright) मन्दच्छायः -या -यं, न्यूनकान्तिः -न्ति -न्ति, न्यूनतेजस्कः -स्का -स्तं, मन्दतेजस्कः &c., न्यूनप्रभः -भा -भं, *see* DIM.—(Unsubstantial) छायाकृतः -पा -पं, छायालकः -का -कं, छायाकारः -रा -रं, छायाकृतिः -ति -ति, अवास्तविकः -की -कं.

SHADY, *a.* (Abounding with shade, having shade) सच्छायः -या -यं, छायामयः -यी -यं, छायाचहुलः -ला -लं, छायापुक्ता -क्ता -क्तं, छायावृतः -ता -तं, छायाच्छादितः &c., छायाच्छन्नः -न्ना -न्नं.—(Sheltered from the heat) छातपपरहितः -ता -तं, छातपशून्यः -न्वा -न्वं, छातपहीनः -ना -नं, निरातपः -पा -पं.

SHAFT, *s.* (Arrow) शरः, वाणः, काण्डः -खंडं; 'shaft of an arrow,' शरकाण्डः.—(Pole of a carriage) धू *f.* (धूर), पुरा, कूवरः; 'of a plough,' ईषा, ईशा, खलदण्डः, *see* POLE.—(Handle) दण्डः.—(Of a mine) खनिगर्भः, खनिकूपः, खनिकुण्डः, कूपः, अपटः.—(Of a column) शङ्कुः *m.*

SHAG, *s.* (Rough hair) विपमलोमं *n.* (नृ), स्थूललोम *n.*, दृढलोम.—(Kind of bird) मत्स्यवेपथी, मनुः *m.*

SHAGGINESS, *s.* विपमलोमत्वं, लोमप्राचुर्यं, लोमशालं, प्रचुरलोमत्वं.

SHAGGY, *a.* विपमलोमा -मा -म (नृ), दृढलोमा &c., स्थूललोमा &c., प्रचुरलोमा &c., अपरिच्छिन्नलोमा &c., लोमशः -शा -शं, रोमशः &c.

To SHAKE, *v. a.* धुम् (c. 10. धोभयति -यितुं), विधुम्, व्याधुम्, संचल् (c. 10. -चालयति -यितुं), विचल्, चल्, कम् (c. 10. कम्पयति -यितुं), प्रकम्, प्रतिकम्, धू (c. 5. धूनीति, धुनीति, c. 9. धुनाति, धयितुं, धोतुं), चाधू. ङल् (c. 10. ङलयति, ङ्हालयति -यितुं), आस्फल् (c. 10. -स्फालयति -यितुं), आन्दोलनं कृ; 'he shakes his head,' तिर्य्यङ् मूर्धानं चालयति.—(One's confidence) शङ्काङ्गितं -तां कृ, विश्वासन्यूनतां कृ or जन्.—(Shake off) चयधू, निर्धू, विधू, उद्धू, अपास्, निरस्, निराकृ, मुच.—(Shake hands) परस्परं पाणिग्रहं, अन्योन्यं हस्तं or हस्ती स्पृशतः (c. 6. स्पृशति, रगृ); 'they shake hands,' अन्योन्यं हस्ती स्पृशतः.

To SHAKE, *v. n.* धुम् (c. 4. धुमयति, धोभितुं), प्रधुम्, संधुम्, कम् (c. 1. कम्पते -म्पितुं), विकम्, प्रकम्, अभिकम्, संकम्, वेष् (c. 1. वेष्टते -पितुं), प्रवेष्, ङल् (c. 1. ङलति -लितुं), विङ्गल्, प्रङ्गल्, स्फुर (c. 6. स्फुरति -रितुं), चल् (c. 1. चलति -लितुं), विचल्, वेन् (c. 1. वेन्नति -ङितुं), रन् (c. 1. रजते -जितुं), दोल (nom. दोलायते), क्षाप् (c. 1. क्षापयते -यितुं), आन्दोलितः -ता -तं भू.

SHAKE, *s.* धोभः, विधोभः, संधोभः, कम्पः, विकम्पः. See SHAKING.

SHAKEN, *p. p.* धुमः -गा -भं, विधुमः &c., संधुमः &c., व्याधुमः &c., धोभितः -ता -तं, धुभितः &c., धूतः -ता -तं, चाधूतः &c., धूनः -ना -नं, चाधुनः &c., विधूनीतः -ता -तं, चलितः &c., प्रचलितः &c., कम्पितः &c., आकम्पितः &c., वेन्नितः &c., प्रेरितः &c., आन्कालितः -ता -तं, आन्दोलितः -ता -तं, स्फुरितः &c., क्षापितः &c., लाटितः &c.; 'by the wind,' अनिलधूतः -ता -तं, अनिलधुमः -धा -भं, अनिलोद्धतः -ता -तं, पयनाहतः &c., चाधुना धूयमानः -ना -नं or विधूयमानः &c.—(Shaken off) निर्युतः -ता -तं, उद्धतः &c., विधूतः &c., विधुतः &c., निरस्-स्ता -स्तं; 'one who has shaken off his sins,' उद्धूतपापः -पा -पं, मुक्तपापः &c., पापमक्तः -क्ता -क्तं; 'having shaken off,' अपास्, विधूय.

SHAKING, *s.* धोभः -भगं, विधोभः, संधोभः, कम्पः -म्पनं, विकम्पः, वेपनं. चलनं, विचलनं, आस्फालनं, आन्दोलनं, वेन्ननं, वेन्नितं, धूननं, विधूननं, धूनः *f.*, विधूननं, विधुतिः *f.*, विधूतिः, विधुवनं, रजनं, स्फुरणं.

SHAKING, *part.* (Moving about, trembling) चलनः -ना -नं, कम्पनः -ना -नं, गकम्पः -म्पा -म्पं, वेपमानः -ना -नं, चलः -ला -लं, चञ्चलः &c., लोलः &c., कम्पः -म्पा -म्पं, तरलः -ला -लं, दोलायमानः -ना -नं, चलाचलः &c., पारिजयः -यी -यं, परिजयः &c., क्षापिता -ची -तृ (नृ), रजिता &c.—(Causing to shake) धोभकः -का -कं, धोभकारी -रिखी &c., धुन्यन् -न्वती -न्वत् (नृ), विधुन्यन् &c., धुनवानः -ना -नं, रजयन् &c., रजकः -का -कं.

SHAKY, *a.* अम्पिर -रा -रं, मलितः -ता -तं, खलजतिः -ति -ति.

SHALLOW, *a.* (Not deep, having little water) गाथः -पा -पं, उन्नानः -ना -नं, गाथजलः -ला -लं, उन्नानजलः &c., ईपजलः &c., अत्यजलः &c., अगम्भीरः -रा -रं, अगभीरः &c.; 'a shallow stream,' गाथसरित् *f.*, अत्यसरित्, कुसरित्; 'to become shallow,' चुण् (c. 1. चुण्दति -यितुं), चुण्, चुद, चुद्.—(Not intellectually deep) अत्यबुद्धिः -द्धिः -द्धि, अत्यमतिः -ति -ति, अत्यविद्यः -द्या -द्यं, अत्यज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, किञ्चिज्ज्ञः &c., अगम्भीरबुद्धिः &c.

SHALLOW, *s.* (A shoal) सैकातं, पुलिनं, गाथभूमिः *f.*, उन्नानभूमिः.

SHALLOWNESS, *s.* गाथता, उन्नानता, अगम्भीरता, अगम्भीर्यं.

SHAM, *s.* छलं, छद्म *n.* (नं), कैतवं, व्याजः, अपदेशः, व्यपदेशः, कपटः
-ट, उपधा, लघुसं, कूटः -ट, मिपं.

SHAM, *a.* द्योमिकः -की -कं, सव्याजः -जा -जं, छद्म or कूट or कपट or मिथ्या in comp., see PRETENDED; 'sham fight,' झूठाकलहः.

To SHAM, *v. a. or n.* छद्म कृ, कूट कृ, व्याजं कृ, कपटं कृ. See To PRETEND; 'one who shams sleep' मिथ्याप्रसुप्तः, प्रसुप्तलघुः.

SHAMBLE, *s.* शूना, सूना, शौनविक्रमस्थानं, शौनिकस्थानं, सौनस्थानं.

SHAMBLING, *a.* विपमः -मा -मं, विरूपः -पा -पं, स्थूलः -ला -लं.

SHAME, *s.* (Sensation of conscious guilt) लज्जा.—(Sensc of shame, modesty) लज्जा, ह्रीः *f.* घ्रीडा, त्रया, मन्दाद्यं, हृषिया, द्विणीया, ह्रीका, ह्रीका, see MODESTY; 'one who has cast off all shame,' त्यक्तलज्जः, निरस्तलज्जः.—(Reproach, disgrace) अपमानं, अप्रतिष्ठा, कलङ्कः.—(Cause of shame) लज्जाहेतुः *m.*, लज्जाकारणं, लज्जास्वदं.—(To feel shame), see To BLUSH, *v. n.*—(To put to shame) लज्ज् in caus., ह्री in caus., तज्ज् (c. 10. तज्जयति -यितुं); 'putting to shame,' तज्जनें, हेपयं, see To SHAME.—(Shame for shame!) धिक्, शानं.

To SHAME, *v. a.* (Make ashamed) लज्ज् (c. 10. लज्जयति -यितुं), ह्री in caus. (हेपयति -यितुं), तज्ज् (c. 10. तज्जयति -यितुं), लज्जितं-तां कृ, लज्जान्वितं-तां कृ, सलज्जं-ज्जां कृ.—(Disgrace) अपमानं कृ, कलङ्कं कृ, कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), लज्जां कृ.—(Mock at) अवज्ञा, अवमन्, मुखरीकृ, लघूकृ.

SHAMED, *p. p.* हेपितः -ता -तं, तज्जितः &c., लज्जितः -ता -तं.

SHAMEFACED, *a.* लज्जावान् -वती -वत् (नं), लज्जाशीलः -ला -लं, ह्रीमान् &c., त्रपितः -ता -तं, घ्रीडितः &c. See BASHFUL, MODEST.

SHAMEFUL, *a.* लज्जाकरः -रा -री -रं, अपमानकरः &c., अकीर्तिकरः &c., कीर्तिनाशकः -का -कं, गर्ह्यः -ह्यै -ह्यं, गर्हणीयः -या -यं.

SHAMELESS, *a.* (Destitute of shame) निर्लज्जः -ज्जा -ज्जं, अलज्जः &c., विलज्जः &c., लज्जाहीनः -ना -नं, निस्त्वयः -पा -पं, त्रपाहीनः -ना -नं, निरपत्रयः -पा -पं, अनपत्रयः &c., त्यक्तलज्जः &c., निरस्तत्रयः &c., त्रपानिरस्तः -स्ता -स्तं, लज्जोन्मिदः -ता -तं, विघातः -ता -तं, धृष्टः -ष्टा -ष्टं.—(Indicating want of shame) अलज्जामूचकः -का -कं, चैयात्सूचकः &c.

SHAMELESSLY, *adv.* लज्जाया विना, लज्जां विना, निर्लज्जं, शवेयात्वं.

SHAMELESSNESS, *s.* निर्लज्जता -त्वं, लज्जाहीनता, त्रपाहीनता, चैयात्वं.

SHAMMING, *s.* छद्मकरणं, छलनं -ना, व्याजकरणं. See SHAM, *s.*

To SHAMPOO, *v. a.* हस्ताभ्याम् अङ्गानि संवाह् (c. 10. -वाहयति -यितुं, c. 1. -वाहति -हितुं) or मृद् (c. 9. मृद्वाति, मर्दितुं, c. 10. मर्दयति -यितुं) or सम्पीड्, अङ्गसंवाहनं कृ.

SHAMPOOED, *p. p.* हस्ताभ्यां संवाहितः -ता -तं or मर्दितः -ता -तं.

SHAMPOOER, *s.* संवाहकः, अङ्गसंवाहकः, अङ्गमर्दकः.

SHAMPOOING, *s.* संवाहनं, अङ्गसंवाहनं, अङ्गमर्दनं, उत्सादनं, उद्धर्जनं.

SHANK, *s.* (Bone of the leg) जङ्गाम्य *n.*, पादास्थि *n.*, अक्षमस्थि *n.*—(The leg) जङ्गा.—(The long part of any thing) दीर्घांशः, दीर्घभागः; 'having long shanks,' जङ्गानां -नुः -नु, जङ्गु &c., दीर्घजङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.

To SHAPE, *v. a.* रूपं (c. 10. रूपयति -यितुं), सारूपं-पां कृ, कूप (c. 10. कूपयति -यितुं), आकारं कृ or दा, संस्कारं कृ, संस्कृ, रच, विरच, पट्.

SHAPE, *s.* आकारः, आकृतिः *f.*, रूपं, मूर्तिः *f.*, संस्कारः, संस्थानं, विग्रहः, विधानं, वपुस् *n.*, संहननं, कायः, शरीरं. See FIGURE.

SHAPED, *p. p.* रूपी -पिणी -पि (नं), साकारः -रा -रं, सारूपः -पा -पं,

रूपवान् -वती -वत् (नं), आकार or आकृति or रूप in comp.; 'moon-shaped,' चन्द्राकारः -रा -रं, चन्द्राकृतिः -तिः -ति, चन्द्ररूपः -पी -पं; 'well shaped,' सुरूपः -पी -पं, रूपवान् &c., सिंहसंहननः -ना -नं.

SHAPELESS, *a.* अनाकारः -रा -रं, निराकारः -रा -रं, निराकृतिः -तिः -ति, अरूपी -पिणी -पि (नं), अरूपः -पी -पं, नीरूपः -पा -पं, रूपहीनः -ना -नं, आकारहीनः &c., जमूर्तिः -र्त्ता -र्त्तं, विरूपः &c., अरूपवान् &c.

SHAPELESSNESS, *s.* निराकारता, आकारहीनता, अरूपता, अमूर्तिः *f.*

SHAPELY, *a.* सुरूपः -पा -पी -पं, रूपवान् -वती &c., आकारशुद्धः -द्धा -द्धं.

SHARD, *s.* मृत्तयभाण्डशकलं, नृगनयपात्रखण्डः, काचखण्डः.

SHARE, *s.* (Part, portion) भागः, अंशः, विभागः, उदारः, वट्टः -वट्टकः, भाज्यं, भाजितं, अंशः; 'equal share,' समभागः; 'share by share,' अंशांशः.—(Of an estate) चक्षुयभागः, चक्षुयांशः, रक्ष्यभागः, उदारः, औदारिकं.—(Of a plough) फालः, पोतं, फलं, जित्वा, कुशी, कूटकं.

To SHARE, *v. a.* (Distribute, divide) विभज् (c. 1. -भजति -भज्), प्रविभज्, संविभज्, अंज् (c. 10. अंजयति -यितुं), वट्ट (c. 10. वट्टयति -यितुं), पृषक् पृषय् विभज्, अंशांशि दा or परिकृप्, see To DISTRIBUTE.—(Partake) अंशं or भागं ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or ह् (c. 1. हरति, हर्तुं) or भुज्, अन्नेन सह भुज् (c. 7. भुनक्ति, भुंक्ते, भोक्ते), अन्नेन सह भज्.

To SHARE, *v. n.* सहभागी -गिनी -गि (नं) भू, अंशी &c. भू. भागी &c. भू. अन्नेन सह भोगं कृ or सहोपभोगं कृ, अंशं or भागं प्राप् (c. 5. -प्राप्तेति -प्राप्ते) or लभ् (c. 1. लभते, लभ्ते), अंशं ग्रह् or आदा, सहभोगी &c. भू.

SHARE-HOLDER, *s.* अंशधारी *m.* (नं), भागधारी *m.*, विभागधारी *m.*, अंशभागी *m.*, अंशी *m.*, अंशग्राही *m.* (नं).

SHARED, *p. p.* विभक्तः -क्ता -क्तं, संविभक्तः &c., प्रविभक्तः &c., अंशितः -ता -तं, परिकल्पितः &c., अन्नेन सह भुक्तः -क्ता -क्ते or सहोपभुक्तः &c.

SHARER, *s.* भागी *m.* (नं), अंशी *m.*, अंशधारी *m.* See PARTAKER.

SHARK, *s.* ग्राहः, तनुः *m.*, तनुखः, तनुनागः, नगराजः, नकारः, वृद्धदंशकः, जलकिराटः, समुद्राहः *m.*, अपहारः, हाङ्गरः.

SHARP, *a.* (Having a keen edge) तीक्ष्णः -क्ष्ण -क्ष्णं, तीक्ष्णधारः -रा -रं, शिथधारः &c., धाराधरः -रा -रं, शितः -ता -तं, निशितः &c., तीव्रः -त्रा -त्रं, तिग्मः -ग्मा -ग्मं, सरः -रा -रं, शान्तः -ता -तं, निशान्तः &c., प्रसरः -रा -रं, तेजोवान् -वती -वत् (नं), लघ्विः -विः -वि; 'a sharp sword,' तीक्ष्णखड्गः, निशितनिस्तिग्मः; 'sharp as a razor,' घुरधारमः -भा -भं.—(Having a sharp point) तीक्ष्णग्रः -ग्रा -ग्रं, शिवाग्रः &c., तीक्ष्णशिखः -खा -खं, शातशिखः &c., सूचग्रः &c., तीक्ष्णः &c.—(Acute of mind, quick, ready) तीक्ष्णबुद्धिः -द्धिः -द्धि, सूक्ष्णबुद्धिः &c., शीघ्रबुद्धिः &c., तीव्रबुद्धिः &c., विदग्धः -ग्धा -ग्धं, निपुणमतिः -तिः -ति, कुशलबुद्धिः &c., उत्पन्नमतिः &c., कुशाग्रीयमतिः &c., कुशाग्रबुद्धिः &c., प्रखरबुद्धिः &c., निपुणः -णा -णं, पटुः -टुः -टु, चतुरः -रा -रं.—(Quick in perception) शीघ्रग्राही -हिणी &c., सूक्ष्णः -क्ष्ण -क्ष्णं, सूक्ष्णग्राही &c., तीक्ष्णः -क्ष्ण -क्ष्णं; 'a sharp sight,' सूक्ष्मदृष्टिः *f.*, तीक्ष्णदृष्टिः *f.*—(Quick in action, smart) तीक्ष्णकर्मन् -मन् -मन् (नं), शीघ्रकर्मन् &c., आशुकारी &c., शीघ्रकारी &c., धिप्रकारी &c.—(Witty) रक्तिकः -का -कं, विदग्धः -ग्धा -ग्धं.—(Sour, acid) अम्रः -म्रा -म्रं, अम्ररसः -सा -सं, शुक्तः -क्ता -क्ते, शौक्तिकः -की -कं, अरुनुदः -दा -दं.—(Pungent) कटुः -टुः -टु, उग्रः -ग्रा -ग्रं, रुचकः -का -कं, see PUNGENT.—(Severe, cutting)

तीक्ष्णः -क्ष्णः -क्ष्णं, तीव्रः -व्रा -व्रं, उग्रः -ग्रा -ग्रं, कटुः -टुः -टुः, प्रसरः -रा -रं, सरः &c., चरुनुदः -दा -दं, मर्मस्पृक्ष् *m. f. n.* (ज्ञं), मर्मवेधी &c., मर्मभेदी -दिनी &c.; 'sharp language,' चर्माक्षि *f.*, चाग्निः *m.*, कटुवाच्यं, चरुनुदवाक् *f.* (च); 'sharp pain,' तीव्रवेदना, शूलः -लं. —(Piercing) वेपथुः -क्ता -क्तं, जेति &c.—(As sound) उदासः -ज्ञा -ज्ञं, कर्कशः -ज्ञा -ज्ञं.

SHARP, *s.* (Note) उदासः, उदासन्तरः, उचन्तरः.

SHARP-JUDGED, *a.* तीक्ष्णधारः -रा -रं, जितधारः &c., निजितधारः &c.

To SHARPEN, *v. a.* तिज् (c. 10. तेजयति -यितुं), निजो (c. 4. -जयति -ज्ञातुं), ज्ञो, निजि (c. 5. -जिनोति -जेतुं), दणु (c. 2. रमति, दणति), प्रहणु, संहणु, तीक्ष्णोक्त, तीक्ष्णधारीक, जितधारीक, तीक्ष्णयोक्त; 'the appetite,' रुच in caus.—(Sharpen up) उजिज्.

SHARPENED, *p. p.* तेजितः -ता -तं, निजितः -ता -तं, जितः &c., ज्ञातः &c., निज्ञातः &c., निजितः &c., दणुतः &c.; 'as the appetite,' रुचितः &c.

SHARPER, *s.* क्षिप्रः, पञ्चकः, धूर्तः, दृढकः, प्रतारकः, दुर्गकः.

SHARPLY, *adv.* तीक्ष्णं, तीव्रं, गतिरस्यं, तिग्मं, प्रसरं, चरुनुदं, निपुलं.

SHARPNESS, *s.* (Keeness of edge) तीक्ष्णता, तीक्ष्णं, धारतीक्ष्णता, तेजस् *n.*, तीव्रता, तिग्मता, तेजस्यं.—(Of point) तीक्ष्णायता -त्वं, शिताग्रता.—(Of mind) बुद्धितीक्ष्णता, बुद्धितीक्ष्णं, तीक्ष्णबुद्धित्वं, बुद्धि-सूक्ष्मता, विदग्धता, वेदग्धं, निपुणता, निपुणं, बुद्धिकौशल्यं, पटुता, पाटवं, चतुरता, चातुर्यं, मतिप्रकर्षः.—(Sourness) चमता, जुक्ता.—(Pungency) कटुता, प्रसरता, प्रसर्यं, उग्रता, तीक्ष्णता.—(Severity) तीक्ष्णता, तीक्ष्णं, तीव्रता, तिग्मता.—(Of sound) कर्कशता, कर्कर्यं, उदासत्वं.

SHARP-NOSED, *a.* सरखाः -खाः -खं (न्), सरखतः -मा -सं, तीक्ष्णनासः &c.

SHARP-POINTED, *a.* तीक्ष्णायः -या -यं, शिताग्रः &c., भूचग्रः &c.

SHARP-SET, *a.* तीक्ष्णधुपाय्यः -या -यं, दुधुपाय्यः &c., तीक्ष्णधुपातिः &c.

SHARP-SHOOTER, *s.* शीघ्रवेधी *m.*, लक्ष्यवेधी *m.* (न्), लक्ष्यवेधनकुशलः.

SHARP-SIGHTED, *a.* सूक्ष्मदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, नृक्षदृष्टिः -शिनो -शिनं (न्), तीक्ष्णदृष्टिः &c., तीव्रदृष्टिः &c., चाकृदृष्टिः &c.

SHARP-WITTED, *a.* तीक्ष्णबुद्धिः -द्धिः -द्धि, सूक्ष्मबुद्धिः &c., शीघ्रबुद्धिः &c.

SHĀSTRĀ, SHĀSTRĪ, *s.* A term applied to scientific or philosophical treatises and books of law. There are properly only six Shāstras, comprising the five philosophical systems (see School), and the code of legal institutes; viz. 1. मीमांसाशास्त्रं or पृथ्वीमीमांसाशास्त्रं, 2. सांख्यशास्त्रं, 3. वेदान्तशास्त्रं, 4. न्यायशास्त्रं, including under it the वैशेषिकशास्त्रं, 5. योगशास्त्रं, 6. धर्मशास्त्रं. The last includes the celebrated code of Manu or मानवधर्मशास्त्रं. The term Shāstra is also applied to less important branches of literature, and when used in the singular number denotes the body of all that has been written on each subject; as, 'Treatises on rhetoric,' अलङ्कारशास्त्रं; 'poetical works,' काव्यशास्त्रं; 'Treatises on the mechanical arts,' शिल्पशास्त्रं.

To SHATTER, *v. a.* (Break into many pieces) शतखण्डः कृ or भिद् or भञ्ज, सहस्रखण्डः कृ, बहुखण्डः कृ or भञ्ज, शतखण्डीकृ, शतचूर्णीकृ, खण्डविखण्डीकृ, बहुखण्डलीकृ, खण्डं खण्डं कृ, छिन्नभिन्नीकृ, छेदविच्छेदं कृ, खण्ड, मृद, निष्पिप्, परिभञ्ज, प्रभञ्ज, विद्, चूर्ण.

To SHATTER, *v. n.* शतखण्डशो भू or भिद् in pass., शतचूर्णीभू.

SHATTERED, *p. p.* शतखण्डशो भिन्नः -न्ना -न्नं or भग्नः -ग्ना -ग्नं, शत-

चूर्णीकृतः -ता -तं, सहस्रखण्डशो भग्नः -ग्ना -ग्नं, छिन्नभिन्नः -न्ना -न्नं. SHATTERING, *s.* परिभञ्जः, शतखण्डीकरणं, शतचूर्णीकरणं, छेदविच्छेदः.

To SHAVE, *v. a.* (With a razor) क्षीरं कृ, क्षुर् (c. 6. क्षुरति, क्षोरितुं), नुर (c. 6. क्षुरति, रोरितुं) मुग्द (c. 1. मुग्दति -खितुं, c. 10. मुग्दयति -यितुं), मुग्दनं कृ, आवप् (c. 10. -वापयति -यितुं, c. 1. -वपति -वप्नुं), परिषप्, वप्, वपनं कृ, वापं कृ, क्षुरेण or क्षुरेण छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं) or लृ (c. 9. लुनाति, लवितुं), भट्टाकरणं कृ; 'to shave the head,' शिरोमुग्दनं कृ.—(Pare) तथ् (c. 1. तथति -थितुं), तथणं कृ, तथ्, छिद्, अथच्छिद्, अथकृत्, कृप्.

SHAVEN, SHAVEN, *p. p.* मुग्दितः -ता -तं, वापितः &c., परिवापितः &c., कृतक्षीरः -रा -रं, कृतवापनः -ना -नं, क्षुरितः -ता -तं, मुग्दः -खदा -खदं, क्लृप्तः -न्ना -न्नं; 'a number of shaved heads,' मुग्दमग्दली.

SHAVENING, *s.* मुग्दितशिराः *m.* (न्), वापितशिराः *m.*, मुग्दितः, मुग्दः.

SHAVER, *s.* (One who shaves) मुग्दकः, मुग्दी *m.* (न्), क्षुरी *m.*, मुग्द-नकृत् *m.*, क्षीरकारी *m.* (न्), वपनकृत्.—(Boy) माणवकः.

SHAVING, *s.* (Act of cutting with a razor) क्षीरं, क्षीरकरणं, मुग्दनं, वपनं, वपः, वापः, परिवापः, वापनं, आवपनं.—(That which is pared off) तथं, विदलं, शकलं, खण्डः, छेदः, तनुच्छेदः, सूक्ष्मछेदः.

SHAWL, *s.* उत्तरीयं, प्रावरणं, प्रावारः, स्नान्यावरणं, स्नान्यवस्त्रं.

SHE, *pron.* सा (तद्), एषा (एतद्), इयं (इदं), असौ (अदस्).

SHEAR, *s.* शस्मन्तघः, शस्मान्तवकः, शस्मन्तुच्छः -च्छकः, शस्मन्तिष्ठः -ष्टी *f.*, शस्मन्तः, स्तप्तः, स्तयकः, ताडः.

To SHEAR, *v. a.* लृ (c. 9. लुनाति, लवितुं), कृत् (c. 6. कृनति, कर्त्तितुं), छिद् (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं), चावप् (c. 10. -वापयति -यितुं), परिषप्, वप्, मुग्द (c. 1. मुग्दति -खितुं, c. 10. मुग्दयति -यितुं), कृप्, वपनं कृ क्षीरं कृ; 'sheep,' मेपलोम छिद् or अथच्छिद् or लृ.

SHEARED, *p. p.* लृप्तः -ना -नं, छिन्नलोमा -मा -म (न्), क्लृप्तलोमा &c.

SHEARER, *s.* छेदकः, छिद् in comp., लोमच्छिद्, लोमछेदकः, लवकः, लोमछेत्ता *m.* (न्); 'of sheep,' मेपलोमच्छिद्.

SHEARING, *s.* छेदनं, लृप्तिः *f.*, लवनं, लवः, लुः *m.*, कर्त्तनं, कव्यनं, क्लृप्तिः *f.*, क्षीरं, वपनं, वापः, परिवापः, मुग्दनं; 'of wool,' लोमछेदनं, लोमकर्त्तनं, मेपलोमछेदः.

SHEARS, *s. pl.*, कर्त्तनी, कर्त्तरी, कव्यनी, कृपाणी, खण्डधारा.

SHEAT-FISH, *s.* चोदालः, चदालः, सहस्रदंष्ट्रः, सहस्रदंष्ट्री *m.* (न्).

SHEATH, *s.* (Case, covering) कोपः, कोष्ठाः, पिधानं, निरोपानं, आवेष्टनं, परिवेष्टनं, वेष्टनं, आवरणं, आच्छादनं, पुटः, पेशी.—(Of a sword) खड्गकोपः, खड्गपिधानं, खड्गाधारः, कोपः, दलं, पेशी, see SEABARD.—(In botany) शुष्का, दलं.

To SHEATH, SHEATH, *v. a.* (Put into a case) कोपे निविश (c. 10. -वेशयति -यितुं), कोपं प्रविश, कोपस्वं -स्यां कृ.—(Envelop with a covering) आवेष्ट, परिवेष्ट, आच्छद्, परिच्छद्, पिधा, आवृ, परिवृ, कोशेन परिवेष्ट.

SHEATHED, *p. p.* कोपस्यः -स्या -सं, कोशस्यः &c., कोपनिवेशितः -ता -तं.

To SHED, *v. a.* (Let fall, cast) पत् (c. 10. पातयति -यितुं), मुच (c. 6. मुचति, c. 10. मोचयति -यितुं), निमुच, गल् in caus., गलनं कृ, विगलनं कृ; 'the feathers,' पथगलनं कृ.—(Let flow, spill) पत् (c. 10. पातयति -यितुं), सु (c. 10. सावयति -यितुं, c. 1. अवति, ओतुं), मुच, प्रमुच, सृज् (c. 6. सृजति, सृष्टुं), उत्सृज्, वृत् in caus., आवृत्, स्कन्द (c. 10. स्कन्दयति -यितुं), धर् (c. 1. धरति -रितुं); 'to shed tears,' अश्रूणि पत् in caus., वाप्यं सृज्, अश्रूणि नेत्रायाम् आवृत् in caus.; 'to shed blood,' रक्तं सु in caus. or मुच or मोष्ट.

SHEED, *p. p.* गलितः -ता -ति, विगलितः &c., पातितः &c., साधितः -ता -तं.
 SHED, *s.* (Slight building) मरुपः, मरुपिका, मरुपिका, धानः,
 वितर्दिः -डी *f.*, विहारः; 'for cattle,' गोष्ठं, गोगोष्ठं, गोस्थानकं,
 गोगृहं, गोशाला.

SHEDDER, *s.* (Of blood) रक्तसावकः, रक्तसावी *m.* (नं), रक्तमोचकः,
 रक्तपातकः, रक्तोत्पादकः, शोणितोत्पादकः, असृक्सायी *m.*

SHEEP, *s.* मेघः, अविः *m.*, अविः, उरभः, उरभः, उरभः, भेडः, रोमशः,
 लोमशः, बहुरोमा *m.* (नं) ऊर्णायुः *m.*, अनः, *see* RAM; 'female,'
 मेघी -पिका, उरभिका, भेडी, उरभिका, अविः, जालकिनी; 'flock of
 sheep,' सौरभकं, अविः.

SHEEP-COT, SHEEP-FOLD, *s.* मेघस्थानं -नकं, मेघशाला, मेघघनः, मेघालयः -यं.
 SHEEPISH, *a.* अतिलज्जाशीलः -ला -लं, अतिलज्जावान् -वती -वत् (नं),
 मेघस्वभावः -वा -वं, मेघशीलः -ला -लं, जनभीतः -ता -तं, सभाभीतः &c.

SHEEPISHNESS, *s.* अतिलज्जा, मेघशीलता, जनभीतिः *f.*, सभाभीतिः *f.*

SHEEP-SHEARER, SHEEP-SHEARING. *See* SHEARER, SHEARING.

SHEEP-SKIN, *s.* मेघचर्म *n.* (नं), मेघलोम *n.* (नं), मेघानिनः, अविचर्म.

SHEEP-STEALER, *s.* मेघहन्ता *m.* (नं), मेघहारी *m.* (नं), मेघापहारकः.

SHEEP-STEALING, *s.* मेघहरणं, मेघापहारः, मेघापहरणं, मेघचौरः.

SHEER, *a.* (Mere, unmixed) मात्र in comp., मात्रकः -का -कं,
 केवलः -ला -लं, केवली -लिनी -लि (नं), शुद्धः -द्धा -द्धं, *see* MERE.

TO SHEER OFF, *v. n.* अपसृ, अपसृप्, अपसृप्, पलाय, *see* TO DECAMP.
 —(Move off on one side) पार्श्वे or पार्श्वतो गम् or चल्.

SHEET, *s.* (Of a bed, &c.) प्रच्छदपटः, प्रच्छदयत्नं, उन्नतप्रच्छदः, उन्नतप्रच्छदः,
 शय्याच्छादनं, निचोलः—(Of paper) पत्रं -त्रकं, पत्रिका, फलकः—
 (Of metal) पत्रं, फलकः—(Of water) वारिच्छादः *m.*, वारिचत्वराः.
 —(Winding sheet) शयवस्त्रं.

SHEET-ANCHOR, *s.* बृहत्तङ्गः, महातङ्गः, बृहदङ्गः. There is no
 Sanskrit equivalent for the modern anchor: लङ्गरः is
 borrowed from the Persian.

SHEET-IRON, *s.* लोहपत्रं -त्रकं, लोहपत्रिका, लोहफलकः.

SHE-COAT, *s.* सज्जा, छात्री. *See* GOAT.

SHELF, *s.* (Board or bracket in a wall) नागदन्तः -नकः, नाग-
 निर्व्यूहः, निर्व्यूहः, नागः, सालारं, भित्तिवहिःस्वः फलकः, भित्तिवहिःस्वः
 दीर्घकाष्ठः; 'set of shelves,' कपाटः -टं.—(Sand-bank) सैकतं.

SHELL, *s.* (Hard covering of an animal) कसुः -सु *m. n.*, कवचः
 -चं; 'conch-shell,' शङ्खः, शङ्खः -कं, शङ्खः, जलकं, शुक्तिः *f.*,
 सूचिकामुखं, कसुः -सुः; 'bivalve-shell,' कसुः *m.*, शङ्खः *m.*,
 शङ्खः, शङ्खः, शङ्खः, जलशुक्तिः *f.*; 'oyster-shell,' शुक्तिः *f.*,
 शुक्तिपुटं, शुक्तिपेशी; 'small shell,' सुद्रुशङ्खः, शुक्तिः *f.*, शङ्खनखः;
 'used as a coin,' कपर्दः, कपर्दकः, *see* COWRIE; 'worker or
 dealer in shells,' शङ्खकारः, शङ्खी *m.* (नं), शङ्खिकः, कासविकः;
 'contained in a shell,' शुक्लनगैतः -ता -तं.—(Of an egg)
 अण्डकवचः -चं, पेशी -शिः *f.*, अण्डपुटः -टं, अण्डपेशी.—(Of a nut,
 &c.) कवचः -चं.—(Of a pea, &c.) बीजकोशः, सिता.—(Husk)
 त्वक् *f.* (च), तुपः, कसुः, कोशः, पुटः—(Envelope) पुटः, कोशः,
 कोषः, आवरणं, परिवेष्टनं, पेशी -शिः *f.*—(Outer part) वहिर्भागः,
 वाह्यभागः, वहिर्भागमात्रं.—(Bomb), *see* the word.

TO SHELL, *v. a.* निस्त्वचीकृ, निस्त्वच (nom. निस्त्वचयति -यितुं), त्वच
 (nom. त्वचयति -यितुं), निस्त्वचीकृ, निस्त्वचीकृ, त्वच or पुटं दृ or निहृ.

SHELL-CUTTER, *s.* शङ्खिकः, शङ्खी *m.* (नं), शङ्खच्छेदकः, कासविकः.

SHELLED, *p. p.* निस्त्वचः -चा -चं, निस्त्वचीकृतः -ता -तं, निस्त्वचितः &c.

SHELL-FISH, *s.* कसुस्थः, कसुवासी *m.* (नं), शङ्खस्थः, शुक्तिस्थः, कोशस्थः,
 कोशवासी *m.*, कसुमुक्तननुः *m.*, कसुस्थमस्थः.

SHELLY, *a.* शङ्खी -शङ्खी -शङ्खी (नं), शङ्खिकः -की -कं, कासवः -वी -वं,
 कसुनयः -यो -यं, शङ्खमयः &c., कसुपूरुः -पूरु -पूरु, शङ्खामयः &c.

SHELTER, *s.* आश्रयः, समाश्रयः, संश्रयः, आश्रयणं, शरणं, आश्रयः, आश्रयः,
 छत्रं, अवस्थानं, निवासस्थानं, अवकाशः; 'to take shelter,' आश्रि,
 समाश्रि, शरणार्थं गम्, *see* under SHELTER; 'being in shelter,'
 आश्रयस्थः -स्था -स्थं; 'having taken shelter,' आश्रित.

TO SHELTER, *v. a.* (Give shelter) आश्रयं दा, आश्रयः or शरणं भू.
 —(Protect, cover) रक्ष, गुप्, पाल, रक्ष, प्ररक्ष, गुप्ति कृ, गोपनं
 कृ.—(Shelter one's self) आश्रि (c. 1. -श्रयति -यितुं), समाश्रि.

SHELTERED, *p. p.* or *a.* आश्रितः -ता -तं, समाश्रितः &c., संश्रितः &c.,
 साश्रयः -या -यं.—(From the wind) निर्वृतः -ता -तं.

SHELTERING, *part.* आश्रयभूतः -ता -तं, आश्रयदाता -त्री -तृ (नं).

SHELTERLESS, *a.* निराश्रयः -या -यं, अनाश्रयः &c., आश्रयहीनः -ता -तं.

TO SHELVE, *v. n.* प्रवणः -खा -खं भू, प्रवणीभू, पातुकः -का -कं भू,
 क्रमशः प्रवणीभू or अधोगम् or पत्.

SHELVING, *part.* or *a.* प्रवणः -खा -खं, पातुकः -का -कं, क्रमशः प्रवणः
 -खा -खं or अधोगामी -मिनी &c.; 'shelving ground,' सवः,
 प्रवणभूमिः.

SHEPHERD, *s.* मेघपालः -लकः, पशुपालः -लकः, अविपालः, पशुरक्षी *m.*
 (नं), मेघरक्षी *m.*, मेघरक्षकः, मेघपोषकः, सौरभिकः, उरभपालः;
 'his business,' मेघपालनं, पशुपालनं, पशुपाल्यः; 'shepherd's
 boy,' पालदारकः.

SHEPHERDESS, *s.* मेघपाली, मेघपालिका, पशुपाली, मेघरक्षिणी.

SHERBET, *s.* शर्वतसंज्ञकं रसिकपानोपयं, शर्करादिमिश्रतं मद्यनसोरादिर-
 समयं पानीयं.

SHERIFF, *s.* न्यायसभाध्यक्षः, धर्मसभाध्यक्षः, निर्णयपादप्रवर्तनाधिकारी *m.*
 (नं), निर्णयप्रवर्तकः, राज्यनियमप्रवर्तकः.

SHERRY, *s.* स्वेनाख्यदेशजः प्रसिद्धमद्यविशेषः.

SHEW, TO SHEW, SHEWN, *see* SHOW, TO SHOW, &c.

SHIELD, *s.* (Buckler) फलकः -कं, फलं, फरं, चर्म *n.* (नं), पर्जन्यं,
 आवरणं, चर्मवस्त्रं, आवरणः -कं, स्फुरः, खड्गराटः, खेटिका, ढालं,
 सन्तलः; 'armed with a shield or bearing one,' फलकी *m.*
 (नं), फलकपाणिः *m.*, चर्मी *m.*, ढाली *m.* (नं), फलकभृत् *m.*—
 (Defence) रक्षणं, गुप्तिः *f.*, राणं.

TO SHIELD, *v. a.* रक्ष, चै, गुप्, पाल, रक्ष. *See* TO PROTECT, COVER.

SHIELDED, *p. p.* रक्षितः -ता -तं, द्योतितः &c., आवृतः &c., जनरितः &c.

TO SHIFT, *v. n.* (Change) परिवृत् (c. 1. -वर्त्तते -वर्त्तितुं), विवृत्, विपरि-
 वृत्, सम्मरिवृत्.—(Move, change place) चल् (c. 1. चलति -लितुं),
 विचल्, स्थानान्तरं गम् (गच्छति, गन्तुं) or चल् or या, स्थानान्तरं गम्.
 —(Change clothes) वस्त्रान्तरं परिधा, निवस्.—(Shift for a live-
 lihood) दिननिर्वाहं कृ, सगतिवर्त्तितुं कृ.

TO SHIFT, *v. a.* (Change) परिवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), विपरिवृत्,
 विवृत् (c. 8. -करोति -कृतुं), विहृ; 'he shifts his course,' स्वमार्गं
 विकरोति.—(Cause to change place) विचल् (c. 10. -चालयति
 -यितुं), चल्, स्थानान्तरं गम् in caus., स्थानान्तराकृ, स्थानान्तराकृ,
 अन्यच कृ.—(Shift off), *see* TO PUT OFF.

SHIFT, *s.* (Expedient) उपायः, गतिः *f.*, युक्तिः *f.*, अन्युपायः.—(Eva-
 sion, trick) छद्म *n.* (नं), छलं, अपदेशः, व्यपदेशः.—(Under gar-
 ment) अन्तरीयं, अधोवस्त्रं, अधोवसनं, अधोशुकं.

SHILLY-SHALLY, s. चिकित्सः, अस्थिरतां, चापत्यं. See IRRESOLUTION.

SUN, s. जह्नाग्रभागः, जह्नायाः पृथ्वीस्य n., अग्रजह्ना.

To SHINE, v. n. प्रकाश् (c. 1. -काशते -शितुं, c. 4. -काशयते), काश, युत् (c. 1. शीतते -तितुं), विद्युत्, राज् (c. 1. राजति -ते -जितुं), जमि-
राज्, जमिर्विराज्, दीप् (c. 4. दीप्यते -पितुं), स्फूर् (c. 6. स्फुरति -रितुं),
शुम् (c. 1. शोभते -भितुं), विशुम्, भाग् (c. 1. भासते -सितुं), जाभास्,
प्रभास्, ज्वभास्, भा (c. 2. भाति -तुं), प्रभा, ज्जभा, विभा, उद्भा, चकास्
(c. 2. चकास्ति -सितुं), रुच् (c. 1. रोचते -चितुं), जल (c. 1. जलति
-लितुं), उज्जल, वर्धस् (nom. वर्धायते), ज्ञानस् (nom. ज्ञानायते);
'to shine very brightly,' दीप् in freq. (दीदीप्यते), जल in freq.
(जाज्जल्यते), शुम् in freq. (शोशुभ्यते), जतितेजसा प्रकाश्; 'the fixed
stars shine by their own light,' नक्षत्राणि स्वप्रकाशाणि भवन्ति;
'planets shine by reflected light,' ग्रहाः परावृत्तविरहीर प्रकाशयन्ते.

SUNE, s. प्रभा, प्रकाशः, युतिः *f.*, तेजस् *n.* See SUN-SHINE.

SUNSHINE, s. (Gravel, pebble) शर्करा, शिलागण्डः, वसुंधराशिला, वेला-
हताशिला, वेलाहताशर्करा.—(Thin plank) मल्लकः.

SHINING, *part. or a.* प्रकाशमानः -ना -नं, दीप्तिमान् -मती -मत् (न्),
 द्युतिमान् &c., घोती -तिनी -ति (न्), द्योतमानः -ना -नं, चिद्योतमानः
 &c., शोभमानः &c., देदीप्समानः &c., विराजमानः &c., प्रभावान् &c.,
 कान्तिमान् &c., तेजस्वी &c., भास्वान् &c., भास्वर -री -रं, भास्वरः
 -रा -रं, प्रकाशन् -शानी -शात् (न्), स्फुरन् &c., भासयन् &c., प्रकाशः
 -शा -जं, प्रकाशी &c., काशी &c., काशिणुः -णुः -णु. *See* BRIGHT.

SHINY, *a.* द्योतिमान् -मती -मत् (त्), तेजोमयः -यी -यं. See BRIGHT.

SHIP, *s.* वृहन्नीका, वृहन्नीः *f.*, वृहन्तरणी, नौः *f.*, नौका, गृह्यपोतः, पोतः, तरणः -खी *f.*, चरन्वयानं, गलयानं, चरिचपोतः, पोहिर्यं, मनुः *m.*, प्रवः; 'to take ship,' नीकाम् चारुह् (c. 1. -रोहति -रोह्); 'ship of war,' युद्धनौः *f.*, युद्धनीका.

Thus, an affix denoting abstract state or office is rendered by ता or त्वं; as, 'a judge,' पन्नीपद्यः; 'judgeship,' पन्नीपद्यता-त्वं; 'a son,' पुत्रः; 'sonship,' पुत्रता-त्वं.

To ship, v. a. (Put on board ship) नौकाम् सारुह् in caus. (-रोप-
यति-यितुं) or प्रयिष् (c. 10. -नेषयति-यितुं), नौकायां निविष् or मरु
in caus.—(Fix in its place) स्वस्थाने था or रुह् in caus., स्वस्थानीकृ.

SIMP-MASTER, & नौकापतिः *m.*, नौस्वामी *m.* (नौ), नौकास्वामी *m.*,
नौकाधिपतिः.

SHIPMENT, *a.* नौकारोपणं, नौकाप्रवेशनं, नौकासमर्पणं.

SUIPPING, *s.* नौकासमूहः, नौकादिसमूहः, नौकासमवायः, नाविकं.

SHIP-WRECK, *s.* नौभङ्गः, नौकाभङ्गः, नौभेदः, नौकानाशः, नौय्यसनं, नौकाय्यसनं, नौकामज्जनं.—(Destruction) नाशः, विनाशः.

To SHIP-WRECK, *v. a.* नाकां भङ्ग (c. 7. भनक्ति, भेजुं) or भिद् (c. 7. भिनत्ति, भेजुं) or नश् (c. 10. नाशयति -यितुं) or विनश्, नौभङ्गं कृ, नौभेदं कृ, नौव्यसनं कृ or जन्, जहूल् (c. 10. -कूलयति -यितुं), कलोपरि क्षिप.

SNIP-WRICKED, *p. p.* भिन्ननौकः -का -कं, भग्ननौकः &c., उत्कूलितः -ता -तं, कलोपरि द्यिमः -मा -मं, सैकतोपरि द्यिमः &c.

To *SHIRK*, *v. a. or n.* छलेन कर्त्तव्यतां त्यज् or परिह् or हा, छलेन पलाय् (c. 1. पलायते-पितुं, rt. इ) or व्यपदिश् (c. 6. दिशति-देष्टुं), छले कृ, छस कृ, व्यपदेशं कृ, व्यपदेशं कृ, व्यपसृप्, व्यपसृप्, व्यपक्रम् व्यपधाव्.

93 SHIRK, SHIRKER, *s.* कर्त्तव्यत्यागी *m.* (नृ), कर्त्तव्यतात्यागी *m.*, छसकारी *m.*
SHIRT, *s.* अन्नरीयं, जपोवस्त्रं, जपोवसनं, जपोशुकं, अन्नवस्त्रं, अन्नवसनं,

यौनयस्त्रं, यौमयसुनं, यौनासुरं.

To SHIVER, v. a. शतस्त्रयशः कृ or भिद्, मूष्णस्त्रयशो भिद्, शतस्त्रयशो कृ, तत्प्रत्ययशो भङ्, शतचूर्णीकृ, चूर्णीकृ, चूर्ण, निष्पत्. *See To SHATTER, v. a.*

To shiver, v. n. (Fall or be broken into many small pieces)
 महस्रन्मशो भिद् in pass. or घत्, शतरासशो भिद् in pass.,
 शतसूक्ष्मीभू.—(Quake or shake with cold, &c.) शीतान्न्यात्
 कम्प् (c. 1. वन्त्यते—स्मितुं) or पिकम्प् or प्रकम्प्, हिमार्सेत्वाद् वेप्
 (c. 1. वेपते—पितुं) or प्रवेप्, सीलार् कृ, शीलार् कृ.

SHIVER, *s.* (Small fragment) सूक्ष्मखण्डः-खण्डः, भित्ति: *f.*, शकलः-
-लं, चेदं, दलं, छिन्नं, भिन्नं; 'into shivers,' सहस्रखण्डजः, सूक्ष्म-
खण्डजः-(Shaking) कम्पः, सीत्कारः, *see* SHIVERING, *s.*

SHIVERED, *p. p.* सहस्ररगदशो भिन्नः -त्ता -त्तं, सूक्ष्मरगदशो भिन्नः &c.,
शतसगदीकृतः -ता -तं, छिन्नभिन्नः &c., चूर्णितः &c., जर्जरः -रा -रं.

SHIVERING, *s.* (The act of shattering) सहस्रसदृशो भेदः -दन्.
 श्रुतसदृशकरणं, श्रुतसदृशिकरणं, चूरीकरणं, निष्पेषः-पणं.—(Quaking,
 trembling with cold, &c.) शीतास्त्रेत्वात् or शीताविद्यत्वात् कम्पः
 or कम्पनं, विकम्पः-म्पनं, शरीरकम्पः, देहकम्पः, अङ्गकम्पः, वेपनं,
 वेपपः *m.*, मोक्षारः, शीतारः, मोक्षानं.

SHIVERING, *part.* (As with cold) कम्पमानः -ना -नं, विकम्पमानः &c.,
कम्पतः -ना -नं, कम्पान्वितः -ता -तं, वेपमानः -ना -नं, कम्पितः -ता -तं.

SHOAL, s. (A shallow) सैकतं, पुलिनं, कूलं, गाभमृनिः f., उज्ञानमृनिः f.
—(Crowd) सङ्घः, सङ्घातः, समूहः; 'of fish,' मात्स्यसङ्घातः, मात्स्यसङ्घः.
पोतापानं.

SHOCK, *s.* (Concussion) क्षोभः, विक्षोभः, संक्षोभः, संपदः-द्वनं, जाक-
स्मिकक्षोभः, आघातः, व्यापातः.—(Impression of terror or
disgust) चागावेशः, नीभत्तावेशः.—(Pile of sheaves) शस्यस्तब्रोहदः,
शस्यस्तपक्वचिन्तः *f.* -राशिः *m.*

To **snock**, *v. a.* (Shake by sudden collision) धुम् (c. 10. धोमयति -यितुं), चिधुम्, संधुम्, चक्रस्मात् धुम्, संपष्ट (c. 10. -पष्टयति -यितुं), चाक्रस्मिकधोम् कृ.—(Strike with sudden terror or disgust) चाक्रस्मिकधोम् कृ or जन् (c. 10. जनयति -यितुं), चाक्रस्मिकसाध्यम् कृ or जन्, यीमताम् कृ or जन्, दाहयम् कृ or जन् or जप्ष्ट in caus., भेरयं जन्.—(Pile sheaves) शस्यस्तघान् राशीकृ.

SHOCKED, *p.p.* (Struck with sudden horror) आकस्मिकज्ञासोपहतः - ता
-तं, साध्यसोपहतः &c., अकस्मात् साध्यसोपहतः &c. or द्योभत्सोपहतः &c.

SHOCKING, *a.* आकस्मिकवासदः -दा -दं, आकस्मिकवासकरः -रा -रं, साध्यस्कारो -रिणी -रि (न), वासजनकः -त्वा -क्तं, पीडितकरः -रा -रं.

SHOD, p. p. नपादुक्: -का -कं, उपपादुक्: -की -कं, पादुकायुक्त: -का -कं,
सपादुक्: -का -कं, उपानदुक्: -का -कं, उपानदुक्: -मा -मं, उपातदुक्: &c.

Suor. s. पादुका, पादचं, उपानत् f. (ह), पादः f., पादपा, पादत्राणं.
पादरक्षा, चरणत्राणं, प्राणिहिता, पाद्यं, पादपन्थनं; 'of a horse,'
स्वरचं, स्वरत्राणं.

To show, v. a. णट्कायुक्तं-त्तां कृ, मपाटुकं कां कृ, उपानयुक्तं-त्तां कृ.
पाटकायन्पनं कृ, पाटकां वन्प (c. 9. वप्ताति, वन्ध्).

SHOE-BLACK, SHOE-CLEANER, & पादकामार्जकः, पादकासम्मार्जकः, पाद-
कामार्जः.

SHOELESS, *a.* पादकाहीनः -ना -नं, शपपादत्रः -त्रा -त्रं, निष्पादुकः -का -कं.
SHOE-MAKER, *s.* पादकाकारः, पादकाकृत् *m.*, पादूकृत् *m.*, पादूकृत् *m.*.

चर्मकारः-रत्ना, चर्मकृत् *m.*, चर्मकारी *m.* (नं), चर्मारः; 'shoe-maker's knife,' चर्मप्रवेदिता, चारा.

SHOE-STRING, *s.* पादकायन्त्र-नी, पादकायन्त्रः, पादकायोक्त्रं, उपानद्वन्त्रं, पादकायन्त्रमूत्रं, पादकायन्त्रनरज्जुः *m. f.*

To SHOOT, *v. a.* (Let fly, discharge) छिप् (c. 6. छिपति, छेप्ते), प्रक्षिप्, मुच (c. 6. मुचति, मोक्षं), प्रमुच, मोक्ष (c. 10. मोक्षयति-यितुं), अस् (c. 4. अस्ति-सितुं), प्रास्, मृज (c. 6. मृजति, सृष्टे), पत् (c. 10. पातयति-यितुं), ईर् (c. 10. ईरयति-यितुं), उदीर्, त्वज्; 'to shoot an arrow,' शरं प्रक्षिप्; 'a dart,' अस्त्रं छिप्; 'a bullet from a gun,' आग्नेयनाडेर लोहगुलिकां प्रक्षिप् or निःसृ in caus.—(Strike with any thing, kill) प्रह (c. 1. -हरति-हर्तुं), चाहन् (c. 2. -हन्ति-हन्तुं), हन्, अभ्राहन्, यप् (c. 4. विधति, व्यडुं), आयप्; 'with an arrow,' शरेण चाहन्.—(Emit) उत्तृज्, विसृज्, निरस्, निःसृ in caus.—(Thrust forward) प्रसृ in caus.

To SHOOT, *v. n.* (With an arrow) शरप्रक्षेपं कृ, शरासनं कृ.—(With a gun) गुलिकाप्रक्षेपं कृ.—(Germinate) स्फुट्, उद्भिद् in pass., मोद्भिद्, प्ररुह्, विकस्, अक्षुर (nom. अक्षुरयति-यितुं), फुज्.—(As pain) मर्मं यप् (c. 4. विधति, व्यडुं), मर्मवेधनं कृ, शूल (c. 1. शूलति-लितुं), शूलोपहतः-ता-तं भू, तीक्ष्णवेदनाम् अनुभू, तीव्रवेदनोपहतः-ता-तं भू.

SHOOT, *s.* (Sprout) अक्षुरः, पत्रयः, किसलयः, किशलयः, किसलः-लं, नवपत्रयः, प्ररोहः, प्रवालः, उद्भिजाः, उद्भिद् *f.*, विसलं, नवविटपः, बालविटपः.

SHOOTER, *s.* क्षेमा *m.* (मृ), प्रक्षेमा *m.*, शरप्रक्षेपकः, गुलिकाप्रक्षेपकः; 'a good or sharp shooter,' शीघ्रवेधो *m.* (न).

SHOOTING, *part.* (Sprouting) उद्भिजाः-ज्जा-ज्जं, उद्भिद् *m. f. n.*, प्ररोहो &c.

SHOOTING, *s.* (Act of shooting arrows) शरप्रक्षेपः-पथं, शरासनं, बाणसनं, बाणमोक्षं, शरमोक्षं.—(Bullets, &c., with a gun) गुलिकाप्रक्षेपः, गुलिकासनं, गुलिकासनं.—(Sharp pain) शूलः-लं, तदः-दं, वेदना, तीक्ष्णवेदना, तीव्रवेदना.

SHOP, *s.* पण्यशाला, विक्रयशाला, विक्रयगृहं, विक्रयस्थानं, पण्यवोचो-विः *f.*, पण्यवोचिका, वोचिः-चो *f.*, विपणिः-खी *m. f.*, आपणः, आसनी, पाणिः *f.*, आवारिः *m.*; 'work-shop,' शिल्पशाला, शिल्पगृहं.

To SHOP, *v. n.* द्रव्यक्रयार्थं विक्रयशालाम् अभिगम् (c. 1. -गच्छति-गन्तुं).

SHOP-KEEPER, *s.* आपणिकः, विपणी *m.* (न), पण्यानीवः, पण्यशालाधिकारी *m.* (न), व्यापारी *m.*, क्रयविक्रयोपजीवी *m.*, क्रयविक्रयिकः, गुलाधारः.

SHOP-LIFTER, *s.* चिन्ताभः, विक्रयशालास्वद्रव्यापहन्ता *m.* (वृ).

SHOP-LIFTING, *s.* विक्रयशालास्वद्रव्यहरणं, पण्यशालास्वद्रव्यापहरणं.

SHOP-MAN, *s.* विक्रयशालायां सेवकः or कर्मकरः, आपणिकः.

SHOPPING, *s.* पण्यशालाभिगमनं, विक्रयशालाभिगमनं, पण्यशालासेवनं.

SHORE, *s.* तीरं, कूलं, तटं, प्रतीरं, रोपस्, वेला, कूलभूः *f.*, मर्यादा, अमुगान् *m.* (न), यमः, आयोगः, पाटकः; 'of the sea,' समुद्रतीरं, समुद्रतटं, समुद्रान्तः-तं; 'brought to shore,' उत्कूलितः-ता-तं.—(Prop) उपस्तम्भः, उपागः.

To SHORE, *v. a.* (Prop) दीर्घकाष्ठेन उपस्तम्भ् or संस्तम्भ्.

SHORN, *p. p.* (Cut off) छिन्नः-क्षा-क्षं, अवच्छिन्नः &c., लूनः-ना-नं.—(Having the hair or wool cut off) छिन्नकेशः-शा-शं, छिन्नलोमा-मां-नं (न), क्लृप्तकेशः &c., क्लृप्तलोमा &c., मुविडतः-ता-तं, कृतमुखनः-ना-नं, कृतपापः-पा-यं, परिधापितः-ता-तं, कृतचूडः-डा-दं.—(Deprived) दूतः-ता-तं, अपहतः &c., हीनः-ना-नं.

SHORT, *a.* (Not long, not having great extension) ह्रस्वः-स्वा-स्वं,

पत्यः-त्या-त्वं, धुद्रः-द्रा-द्रं, स्वत्यः-त्या-स्वं, अत्यकः-का-कं, अदीर्घः-धी-धं; 'very short,' ह्रस्विः-घा-घं; 'a short plank,' धुद्रफलकः, ह्रस्वफलकः; 'a short distance,' कियहूरं, ईपहूरं, कियत्ययनं.—(Not long in time) अत्यकालिकः-की-कं, अत्यकालीनः-ना-नं, अदीर्घकालिकः &c., अदीर्घकालीनः &c., अत्यकालस्यापी-यिनी-यि (न), अचिरस्यापी &c.; 'in a short time,' see SHORTLY; 'for a short time,' अत्यकालं, अत्यकालमात्रं, अत्यमात्रं, कियत्कालं, ईपत्कालं; 'a short delay,' द्युषद्येपः.—(Short in size or measure) ह्रस्वपरिमाणः-शा-शं, अत्यपरिमाणः &c., धुद्रपरिमाणः &c., अत्यपरिमाणः &c., अत्यपरिमाणः-का-कं.—(In stature) ह्रस्वः-स्वा-स्वं, ह्रस्वशरीरः-रा-रं, ह्रस्वाङ्गः-ङ्गी-ङ्गं, अत्यशरीरः &c., अत्यपतनः-नुः-नु, यामनतनः &c., धुद्रतनः &c., अत्यमूर्तिः-र्तिः-र्ति, ह्रस्वमूर्तिः-र्तिः-र्ति, स्तोककायः-या-यं, यामनः-ना-नं, रयः-यै-यै, जतुङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, नीचः-चा-चं, नीचकः-का-कं, पृथ्निः-थ्रिः-थ्रि, त्वद्-नीचो यक्.—(Brief) अविस्तीर्यः-री-रं, संक्षिप्तः-प्ता-तं, परिमितशब्दः-का-कं, अत्यशब्दकः &c.—(Insufficient) नूनः-ना-नं, हीनः-ना-नं, अपर्याप्तः-प्ता-तं, अनुपयुक्तः &c.—(Deficient in) हीनः-ना-नं, नूनः-ना-नं, विकलः-ला-लं, रहितः-ता-तं, ह्रस्विता &c.—(Not of adequate extent) नूनपरिमाणः-शा-शं, नूनः-ना-नं; 'short of one's expectations,' आशाशून्यः-ना-नं; or expressed by चूते, यिना, चानरेण, वर्णयित्वा &c.; as, 'I shall be satisfied with nothing short of Rāma's exile,' नान्येन नुपेयम् चूते रामविवासानात्, see EXCEPT.—(As a vowel, &c.) लघुः-युः-घ्वी-यु, ह्रस्वः-स्वा-स्वं; 'a short vowel,' ह्रस्वस्वरः, माघा.—(Friable) सुपूर्यनीयः-या-यं, आशुपूर्यनीयः &c., चूर्णगुणकः-का-कं, पूर्येनशीलः-ला-लं, भ्रन्नेनशीलः &c., भिदुरः-रा-रं.—(To be short, come short), see To RAIL, *v. n.*—(To cut short), see To CURTAIL, LESSEN.—(To fall short), see To FAIL, *v. n.*—(To stop short) अकरमात् स्या or अयस्या, मार्गमध्ये स्या, अर्धमार्गे स्या or निवृत्तः.—(In short) संक्षेपतः, समासतः, अत्यशब्दतः, संक्षेपतः, वस्तुतः.

SHORT-BREAD, SHORT-CAKE, *s.* सुमेद्यपिष्टकः, सुचूर्णनीयपिष्टकः.

SHORT-COMING, *s.* दोषः, अपराधः, न्यूनता, अतिपातः, अवक्रिया, उपादयः, परिश्रमः, द्विद्रं, वैकल्यं. See FAULT.

To SHORTEN, *v. a.* (Make short) ह्रस् (c. 10. हासयति-यितुं), ह्रस्वीकृ, अत्यीकृ, न्यूनीकृ, यामनीकृ.—(Contract) संक्षिप्, संह, संकुच.

To SHORTEN, *v. n.* अत्यीभू, न्यूनीभू, ह्रस् (c. 1. ह्रसते-सितुं), ह्रस्वीभू.

SHORTENED, *p. p.* ह्रस्विताः-ता-तं, न्यूनीकृतः-ता-तं, न्यूनीभूतः &c., अत्यीकृतः &c., अत्यीभूतः &c., संक्षिप्तः-प्ता-तं, संकुचितः-ता-तं.

SHORT-HAND, *s.* संक्षिप्ताक्षरलिखनं, संक्षिप्ताक्षरलिपिः *f.*, संक्षिप्ताक्षरः; 'the art,' संक्षिप्ताक्षरलेखनविद्या.

SHORT-LIVED, *a.* अत्यायुः-युः-यु or अत्यायूः-यू-युः (स), ह्रस्वितायुः &c., अत्यवयाः-या-यः (न), अत्यकालिकः-का-कं, अचिरस्यापी-यिनी-यि (न), अचिरजीवी &c., अदीर्घजीवी &c., द्युषजीवी &c.

SHORTLY, *adv.* (Quickly, in a little time) अचिरेण, अचिरात्, न चिरेण, न चिरात्, शीघ्रं, सद्यस्, क्वटिति.—(In a few words) अत्यशब्दतः, संक्षेपतः, समासतः, अविलम्बेण, अविलम्बशः.

SHORTNESS, *s.* ह्रस्वता-न्वं, ह्रस्विता *m.* (न), अत्याता-न्वं, धुद्रता, अदीर्घता.—(Of time) अत्यकालिकत्वं, कालात्याता.—(Of life) आयुरत्याता-न्वं.—(Of size or stature) ह्रस्वता, ह्रस्वशरीरता, अत्यशरीरता,

पामनता, खर्चता, नीचता, जतुद्धता.—(Briefness) अपिलीयता, अपि-
स्तारः, अपिस्तारः, संक्षेपः, संक्षिप्तता, संक्षिप्तिः *f.*, उपसंक्षेपः, स्मरता, स्मरि-
ताभावः, अल्पविक्षारः.—(Insufficiency, deficiency) नूनता -न्,
हीनता, अपर्याप्तिः *f.*, अल्पत्वं, वैकल्यं, परिमितता.

SHORT-SIGHTED, *a.* अल्पदृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, अल्पदृष्टिः *m. f. n.* (श्रु), खल-
दृष्टः, अल्पदृष्टिः &c., अदीर्घदृष्टिः &c., अल्पदृष्टी -दृष्टीनी &c., अदीर्घ-
दृष्टी &c.

SHORT-SIGHTEDNESS, *s.* अदीर्घदृष्टिः *f.*, अल्पदृष्टिः *f.*, अल्पदृष्टिः *f.*

SHORT-WINDED, *a.* दुःस्वारी -रिनी -रि (नृ), अल्पदृष्टिः -रता -रं.

SHOT, *p. p.* (Discharged, as an arrow, &c.) द्युतः -ता -मं, प्रक्षिप्तः
&c., अक्षतः -स्ता -रं, निरस्तः &c., मुक्तः -ता -रं, प्रक्षुब्धः &c.; 'as a
bullet, &c.', आग्नेययन्त्रमुक्तः &c., यन्त्रमुक्तः &c.; 'is shot forth,'
प्रक्षिप्यते, निःसार्यते.—(Struck with an arrow) शरघातः -ता -तं,
वाणाहतः &c., शरविहः -रा -रं; 'with a bullet,' गुलिकाहातः -ता -तं.

SHOT, *s.* (Shooting, discharge of any missile) क्षेपः -रत्नं, प्रक्षेपः
क्षमनं, पातः -तनं, प्रहारः; 'of an arrow,' see SHOOTING, *s.*—
(Missile, weapon) अस्त्रं, मुक्तं.—(Bullet) गुलिका, गुटिका, लोह-
गुलिका, गुलिः -ली *f.*, नीरुक्कगुलिः *f.*, दूरवेधिनी गुलिका, आग्नेयास्त्रं.
—(Flight of an arrow) शरायणं, वातरायणं, शरपातः.—(Of a
bullet) गुलिकायनं, गुटिकायनं.—(A good shot, a good marks-
man) शीघ्रवेधो *m.* (नृ), लक्षवेधो, लक्षवेधनकुशलः.

To SHOT, *v. a.* गुलिकां निविश्या in caus., गुलिकागमं -मं कृ.

SHORTED, *p. p.* गुलिकागमः -भा -मं, आग्नेयगुलिकागमः &c., लोहगुलिकागमः &c.

SHOULD. When this auxiliary expresses obligation, it is ren-
dered in Sanskrit by the fut. past. part., see OUGHT. When
it expresses present or future time conditionally, it may
be rendered by the present tense, or not unfrequently
by the conditional tense.

SHOULDER, *s.* स्कन्धः, शंशः, शंसः, भुजशिरस् *n.*, भुजशिरस्, दोःशि-
खरं, बाहुमूलं; 'having wide shoulders,' पृष्ठस्कन्धः -न्धा -न्धं,
विपुलस्कन्धः &c., विपुलांशः -शा -शं; 'shoulder-joint,' स्कन्ध-
सन्धिः *m.*, चिरु *n.*; 'upon the shoulder,' स्कन्धे, स्कन्धेन, प्रति-
स्कन्धं; 'he bears faggots on his shoulder,' इन्धनं स्कन्धेन
वहति; 'the dog is borne on the shoulder,' कुङ्कुरः स्कन्धेन
वसति; 'he places the goat on his shoulder,' र्गामं स्कन्धे
करोति; 'resting on the shoulder,' स्कन्धस्य -स्या -स्यं.

To SHOULDER, *v. a.* (Take or place on the shoulder, carry on
the shoulder) स्कन्धे कृ or स्या in caus., स्कन्धस्यं -स्यां कृ,
स्कन्धे चारुह् in caus., स्कन्धेन वह्.—(Push with the shoulder)
स्कन्धेन तद् (c. 10. ताडयति -यितुं).

SHOULDER-BLADE, *s.* फलकः, स्कन्धाफलकः, शंशः, शंसः, भुजशिरस् *n.*,
स्कन्धः, कात्तवरं.

To SHOUT, *v. n.* (Utter a loud cry) उक्कुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोशे),
उच्चैःस्वरेण क्रुश or प्रक्रुश or विक्रुश, उच्चैः or उच्चैःस्वरेण नद् (c. 1.
नदति -दितुं) or प्रणद् or पुण् (c. 10. पोषयति -यितुं) or उक्कुप्,
मुक्ककखं क्रुश, महानादं कृ, महापोषं कृ, महाध्वनिं कृ, प्रणादं कृ,
उक्क्रोशं कृ, कोलाहलं कृ, चित्कारं कृ, चोक्कृ.—(For joy) हर्षनादं कृ,
हर्षपोषं कृ, जयपोषं कृ, जयशब्दं कृ, जयकोलाहलं कृ, किलकिल
(nom. किलकिलायति), जयजयेतिशब्दं कृ.

SHOUT, *s.* (Loud cry) उक्क्रोशः, उक्कुष्टं, विक्रुष्टं, प्रणादः, महानादः,
निनादः, महापोषः, पोषणं -शा, उक्क्रोषणं, कोलाहलः, उच्चैःपुष्टं, उच्चैःस्वरः,

चित्कारः, चोत्कारः, महाध्वनिः *m.*, संहृतिः *f.*, बहुभिः कृता संहृतिः.—
(Of joy or triumph) जयपोषः, जयकोलाहलः, जयशब्दः, जयध्व-
निः *m.*, जयरवः, जयारवः, हर्षनादः, हर्षस्वनः, जयजयेतिशब्दः.

To SHOULDER, *v. a.* प्रतृ (c. 10. -स्तारयति -यितुं), संचल् in caus. See
To PUSH.

SHOULDER, *s.* प्रसारणं, अपसारणं, सञ्चालनं, प्रहारः. See PUSH, *s.*

SHOVEL, *s.* अभिः *f.*, कुदालः, कुदालः, काष्ठकुदालः.

To SHOW, *v. a.* (Exhibit) दृश् (c. 10. दर्शयति -यितुं), प्रदृश्, अभिदृश्,
निदृश्, प्रतिदृश्, सन्दृश्, विदृश्, दर्शनं कृ, प्रदर्शनं कृ; 'to show
cause of fear,' भयहेतुप्रदर्शनं कृ.—(Point out, indicate) निर्दिश
(c. 6. -दिशति -देष्टुं), प्रदिश, आदिश, विनिर्दिश, उद्दिश, आदिश in
caus. (-देशयति -यितुं), सूच (c. 10. सूचयति -यितुं), संसूच; 'show
the way,' मार्गम् आदेशय.—(Inform, make known) ज्ञा in
caus., सुप् in caus., प्रनुप्, निविद् in caus., आख्या, स्या, क्य.—
(Manifest) प्रकाश (c. 10. -काशयति -यितुं), व्यष्ट, व्यक्तीकृ, आविष्कृ,
प्रादुम्बू, प्रकटीकृ.—(Show a kindness, favor, &c.) उपकृ,
उपकारं कृ, अनुग्रहं कृ, अनुग्रह्.—(Show forth), see To MANIFEST.
—(Show off) दम्भापं दृश् in caus.—(Show one's self) आत्मानं
दृश् in caus., दृश् in pass. (दृश्यते); 'he shows himself as
if dead,' आत्मानं नृतपद् दर्शयति.—(Show up), see To EXPOSE.
To SHOW, *v. n.* दृश् in pass. (दृश्यते), लक्ष् in pass. (लक्ष्यते),
प्रतिभा (c. 2. -भाति -तुं).

SHOW, *s.* (Appearance, semblance) आभासः, भासः, आकारः, आभा,
दर्शनं.—(Ostentatious parade) दम्भः, आडम्बरः -रं, दम्भापं
प्रकाशनं, कीतुकं.—(Pretence) छस *n.* (नृ), व्यपदेशः.—(Spectacle)
प्रेक्षा -घणं, कीतुकं, चमत्कारः.

SHOWER, *s.* (One who shows) दर्शकः, प्रदर्शकः, दर्शनीकृ, दर्शयिता *m.* (नृ).

SHOWER, *s.* (Of rain) धारासारः, धारासम्पातः, धारा, आसारः, वर्षः,
वृष्टिः *f.*, आवृष्टिः *f.*, चूषारं, तरनः.—(Of arrows) शरवर्षः, शरवृष्टिः *f.*,
शरधारा, पचपूगः.—(Of tears) अमुधारा.

To SHOWER, *v. a.* or *n.* वृष् (c. 1. वर्षति -ने -यितुं), धारासारं वृष्;
'to shower down water,' नलवर्षेण or जलवर्षेण वृष्, वारिणा
अभिवृष्; 'to shower blood,' रक्तं वृष्; 'to shower arrows,'
शरान् वृष्. See To RAIN.

SHOWER-BATH, *s.* धारायन्त्रगृहं, धारायन्त्रमन्दिरं, धारायन्त्रं, शिरोभिषेच-
नयनं, शिरोभिषेचनी, शिरोभिषेकः, शिरःस्नानं.

SHOWERY, *a.* वर्षुकः -का -कं, बहुवृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, वृष्टिमान् -नतो -मत्
(नृ), बहुधारा -रा -रं, वर्षिकः -ली -कं. See RAINY.

SHOWING, *s.* दर्शनं, प्रदर्शनं, सन्दर्शनं, निर्देशः, प्रकाशनं, सूचनं.

SHOW-MAN, *s.* दर्शकः, प्रदर्शकः, दर्शयिता *m.* (नृ), कीतुकदर्शकः.

SHOWN, *p. p.* दर्शितः -ता -तं, प्रदर्शितः &c., सन्दर्शितः &c., निर्दिष्टः
-ष्टा -ष्टं, प्रादिष्टः &c., सूचितः -ता -तं, ज्ञापितः &c., प्रकाशितः &c.

SHOWY, *a.* (Make a fine show) उत्तिशोभनः -ना -नं, एकानशोभनः
-ना -नं, उत्तिदर्शनीयः -या -यं, उत्तिप्रकाशः -शा -शं, आडम्बरी -रिणी
-रि (नृ); 'showy learning,' नभापासिद्धं.

SHRED, *s.* खण्डः -खण्डकः, पटखण्डः, पटखण्डः, दीर्घखण्डः -खण्डकः.

To SHRED, *v. a.* दीर्घखण्डीकृ, दीर्घखण्डशः कृ or छिद् or व्यवच्छिद्.

SHREW, *s.* (Scold) ककेशा, कुशीला, वामशीला, चक्रशीला, दुःशीला,
वयशीला, कटुशीला.—(Mouse) वेश्मनकुलः, see SHREW-MOUSE.

SHREWD, *a.* (Cunning, knowing) विदग्धः -ग्धा -ग्धं, विचक्षणः -शा
-शं, चतुरः -रा -रं, चानुरः -री -रं, पक्षुवृष्टिः -दृष्टिः -दृष्टि, परिपक्ववृष्टिः

SHR

- &c., पक्षः -क्षा -क्षः, परिपक्षः &c., सूक्ष्मबुद्धिः &c., कुबुद्धिः &c., दीर्घ-
दृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, निपुणः -णा -णः, कुशलः -ला -लः, नागरः -रा -रः.—
(Proceeding from cunning) विदग्धincomp., वैदग्ध्यप्रयुक्तः-ज्ञा-ज्ञः.
SHREWDLY, *adv.* विदग्धवत्, वैदग्ध्येन, सवैदग्ध्यं, विचक्षणवत्.
SHREWDNESS, *s.* वैदग्ध्यं, वैदग्ध्यं, विदग्धता, विचक्षणता, वैचक्षण्यं, चतुरता,
चातुर्यं, बुद्धिपक्षता, पक्षता, परिपक्षता, परिपाकाः, नैपुण्यं, परिवेदना.
SHREWISH, *a.* कर्कशः -शा -शः, कर्कशस्वभावः -वा -यः, कर्कशशीलः -ला
-लः, चामशीलः &c., चक्रशीलः &c., कटुशीलः &c., कुप्रकृतिः -तिः -ति.
SHREW-MOUSE, *s.* देशमनकुलः, लिङ्गालिका, दीना, चिह्ना.
To SHRIEK, *v. n.* उरुगुम् (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), कर्कशस्वरेण कुम् or रु
or क्रन्द (c. 1. क्रन्दति -न्दितुं), चित्कारं कृ, चीत्कारं कृ. See To
SCREAM.
SHRIEK, *s.* रावः, कर्कशरावः, चित्कारः, चीत्कारः, उरुक्रोशः, उरुक्रुष्टं, विक्रुष्टं,
नादः, क्रन्दनं, क्रन्दितं, कोलाहलं, डमरुध्वनिः *m.*
SHRIKE, *s.* (Fork tailed butcher-bird) कलिङ्गः, फिङ्गकः, भृङ्गः,
भृङ्गकः, भूम्याटः, भूयाटः.
SHRILL, *a.* कर्कशः -शा -शः, पटुः -टुः -टु, कर्णवेधकः -का -कः, कर्णवेधी
-धनी -धि (न्), कर्णकटुः -टु -टु, कलोत्तालः -ला -लः, उन्नालः -ला
-लः, 'shrill-voiced,' कर्कशस्वरः -रा -रः, उच्चैःस्वरः &c.
SHRILLNESS, *s.* कर्कशता -त्वं, कर्कश्यं, कटुता, कर्णवेधकत्वं.
SHRILLY, *a.* कर्कशं, कर्कशस्वरेण, उच्चैःस्वरेण, पटुस्वरेण.
SHRIMP, *s.* जलवृश्चिकः, इच्छाकः, गङ्गादेयः, चिद्गटः, गलाविलः, गला-
निलः, गलानिकः.
SHRIVE, *s.* क्षायतनं, देवतायतनं, देवायतनं, पुस्त्यतीर्थं, तीर्थं, पुण्यद्रव्यायतनं,
पुण्यद्रव्याधारः, पवित्रद्रव्याधारः.
To SHRINK, *v. n.* संकुच in pass. (-कुच्यते), सङ्कोचम् इ (c. 2. रति -तुं),
सङ्कोचं या, कुचनम् इ, कुच in pass. (-कुच्यते), चाकुच, संक्षिप् in
pass. (-क्षिप्यते), संह in pass. (-ह्रियते), सद् (c. 1. सोदति, सङ्गु);
'as in fear, terror, &c.,' विकम्प (c. 1. -कम्पते -म्पितुं), विचस्
(c. 4. -वस्यति -सितुं), उड्विज्; 'with shame,' लज्ज (c. 1. लज्जते
-ज्जितुं), विलज्ज.
To SHRINK, *v. a.* (Cause to contract) संकुच (c. 1. -कोचति -चितुं),
कुच (c. 1. -कुचति -चितुं, c. 10. -कुचयति -यितुं), सङ्कोचं गम् in caus.,
सङ्कोचं कृ.
SHRINKING, *s.* सङ्कोचः, चाकुचनं, कुचनं, संक्षेपः, see CONTRACTION.
To SHRIVEL, *v. n.* संकुच in pass. (-कुच्यते), चाकुच in pass. (-कुच्यते),
कुच, श्रु in pass. (-श्रुयते), विशृ, संश्रयानः -ना -नं भू, वल्लिपूर्वः -खा
-खं भू, वल्लिरूपः -पा -पं भू.
To SHRIVEL, *v. a.* (Cause to shrink) संकुच (c. 1. -कोचति -चितुं),
श्रु in caus. (शारयति -यितुं), शीर्णीकृ, विशीर्णीकृ, संश्रयानीकृ.
SHRIVELED, *p. p.* सङ्कुचितः -ता -तं, कुञ्चितः &c., चाकुञ्चितः &c., शीर्णः
-खा -खं, विशीर्णः &c., संश्रयानः -ना -नं, विक्रिन्नः -न्ना -न्नं; 'into
wrinkles,' घलिनः -ना -नं, वलिभः -भा -भं, वलिमान् -मती -मत् (न्).
SHROFF, *s.* धनव्यापारी *m.* (न्), मुद्राव्यापारी *m.*, कलोपनीवी *m.*
SHROUD, *s.* (For a corpse) शववस्त्रं, शववसनं, शवपरिधानं, प्रेतवस्त्रं,
शवाच्छादनं.—(Cover) आच्छादनं.
To SHROUD, *v. a.* सद् (c. 10. छादयति -यितुं), प्रच्छद्. See To SHELTER.
SHROUDED, *p. p.* प्रच्छन्नः -न्ना -न्नं, प्रच्छादितः &c., गूढः -ढा -ढं, उपगूढः &c.
SHRUB, *s.* (Woody plant, dwarf tree) गुल्मः, स्रक्षः, मुकुटः, द्युपः,
द्युपः, चमकादः, वित्सारः, धुद्रवृक्षः, अल्पवृक्षः.—(Drink), see PUNCH.

SHU

- SHRUBBY, *a.* गुल्मावृतः -ता -तं, तरुगुल्मावृतः &c., गुल्ममयः -यी -यं.
To SHRUG, *v. a. or n.* (The shoulders) असन्तोषसूचनार्थं स्कन्धसङ्कोचं
कृ or स्कन्धाकुचनं कृ or स्कन्धोत्कर्षणं कृ or स्कन्धचेष्टनं कृ.
SHRUG, *s.* स्कन्धसङ्कोचः, स्कन्धाकुचनं, स्कन्धोत्कर्षणं, स्कन्धचेष्टा.
SHRUNK, *s.* सङ्कुचितः -ता -तं, कुञ्चितः -ता -तं, चाकुञ्चितः &c., संवृतः
-ता -तं, शीर्णः -खा -खं, संश्रयानः -ना -नं, संहतः -ता -तं, संक्षिप्तः -न्ना
-न्नं, हसितः -ता -तं, सन्नः -न्ना -न्नं, सङ्कीर्णः -खा -खं.
To SHUDDER, *v. n.* कम्प (c. 1. कम्पते -म्पितुं), विकम्प, स्फुर (c. 6.
स्फुरति -रितुं), विस्फुर, प्रस्फुर, वेप् (c. 1. वेपते -पितुं), प्रवेप्, हल्ल
(c. 1. हललति -लितुं), सीत्कारं कृ, शीत्कारोपहताः -ता -तं भू, सीत्कार-
यस्तः -न्ता -स्तं भू.
SHUDDER, SHUDDERING, *s.* अङ्गकम्पः, शरीरकम्पः, अङ्गस्फुरणं, शरीर-
स्फुरणं, विस्फुरणं, अङ्गवेपनं, कम्पः -म्पनं, विकम्पः -म्पनं, सीत्कारः,
शीत्कारः.
To SHUFFLE, *v. a.* (Shove one way and the other) इतस्ततः संचल्
(c. 10. -चालयति -यितुं) or चल्, इतस्ततः सृ (c. 10. सारयति -यितुं)
or विधिप्, बहुधा चल्; 'to shuffle the feet,' पादास्फालनं कृ,
पादचापत्वं कृ.—(Mix together) सम्मिश्रीकृ, सत्तयत्नीकृ, सपरो-
चरीकृ, संकुलीकृ, सङ्करीकृ, विधिप्, सम्मिश्र; 'cards,' द्यूतपत्रस-
मिश्रणं कृ.
To SHUFFLE, *v. n.* (Practice evasions) छस कृ, छलं कृ, व्यपदेशं कृ,
अपदेशं कृ, व्यपदिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), कपटं कृ, चक्रवृत्तिः -त्तिः
-त्ति भू, चपलः -ला -लं भू.
SHUFFLE, SHUFFLING, *s.* (Mixing, pushing together) सम्मिश्रणं,
सत्तयत्नीकरणं, इतस्ततः सञ्चालनं or सारणं or विधेयः; 'of the
feet,' पादास्फालनं, पादचापत्वं.—(Evasion) छस *n.* (न्), छलं,
व्यपदेशः, अपदेशः, चक्रता, चपलता, चापत्वं.
SHUFFLER, *s.* चक्रवृत्तिः *m.*, चपलवृत्तिः *m.*, छसवृत्तिः *m.*, छलो *m.* (न्).
To SHUN, *v. a.* वृज् (c. 10. वजयति -यितुं), परिवृज्, विवृज्, परिहृ (c. 1.
-हरति -हर्तुं), प्रोञ्ज् (c. 6. प्रोञ्जति -ञ्जितुं, *rt.* उञ्ज्), उञ्ज्, हा
(c. 3. नहाति, हातुं), तज्ज् (c. 1. तजति, तज्जुं), परित्यज्, वज्जीकृ.
SHUNNED, *p. p.* वज्जितः -ता -तं, विवज्जितः &c., परिहृतः -ता -तं, प्रोञ्जितः
-ता -तं, वज्जीकृतः -ता -तं, त्यक्तः -न्ता -क्तं, परित्यक्तः &c.
SHÚDRA, *s.* See SÚDRA.
To SHUT, *v. a.* (Close, fasten up) पिपा (c. 3. -दपाति -धातुं), सपिपा,
रुप् (c. 7. रुणद्धि, रोद्धुं), निरुप्, अवरुप्, संवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं
-रीतुं), वन् (c. 9. वप्नोति, वन्धुं), संह (c. 1. -हरति -हर्तुं), संहन् (c. 2.
-हन्ति -न्तुं); 'shut the door,' द्वारं पिपेहि or रुणद्धि; 'they shut
the doors,' द्वाराणि पिदधुः or रुरुधुः; 'to shut the mouth,'
मुखं संवृ or पिपा; 'the hands,' हस्तौ वन्ध् or संहन्; 'a book,'
पुस्तकं वन्ध्; 'the lips,' ओष्ठौ संवृ; 'the eyes,' मोल्, निमोल्,
निमिप्, see To CLOSE, *v. a.*—(Contract, compress) संवृ, संह,
संकुच, संहन्, सम्पीड्.—(Bar) अर्गलेन वन्ध्.—(Obstruct) रुप्,
निरुप्, स्रम्भ, प्रतिवन्ध्.—(Shut in), see To CONFINE, INCLOSE.
—(Shut out) वहिष्कृ, निवृ, निराकृ, निषिप्, see To EXCLUDE,
PRECLUDE.—(Shut up) निरुप्, अवरुप्; 'in a prison,' कारायां
निरुप्; 'in a box,' सम्पुटीकृ.
SHUT, *p. p.* रुद्धः -द्धा -द्धं, पिहितः -ता -तं, संवृतः -ता -तं, वद्धः -द्धा -द्धं,
पिपानवान् -वती -वत् (न्), सपिपानः -ना -नं; 'as a bud,' अवि-
कचः -चा -चं, मुकुलीकृतः -ता -तं; 'as the eye,' निमोलितः -ता

SIDING, *s.* (Taking a side) पक्षपातः, पक्षोद्गाहः, पक्षता.
 To SIDLE, *v. n.* तिर्यग् गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), तिर्यक् चल or या.
 SIDLING, *s.* तिर्यक्चलनं, तिर्यग्गमानं, तिर्यग्गमनं, तिर्यग्गतिः *f.*—(One of a horse's paces) उन्नेजितः.
 SIEGE, *s.* अवरोधः -धनं, प्रतिरोधः, रोधः -धनं, चिरारोधः, रुद्धा, नगर-वेष्टनं, नगरपरिवेष्टनं, सैन्यवेष्टनं.
 SIEVE, *s.* चालनी -नं, धान्यचालनी, शोधनी, धान्यशोधनी, प्रस्फोटनं -नी, तितउः *m.*, तितउ *n.*, निर्गलनयन्त्रं, पाटीरः, शतपोनः.
 To SIFT, *v. a.* (Separate by a sieve) शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं), तितउना चल् (c. 10. चालयति -यितुं), चालनयन्त्रेण शुष् or शोधनं कृ, निर्गलनं कृ, प्रस्फुट् in caus.—(Investigate minutely) सूक्ष्मपरीक्षां कृ, सूक्ष्मं परीक्ष्, सूक्ष्मनिश्चासां कृ, मन्यनं कृ, मपनं कृ.
 SIFTED, *p. p.* शोधितः -ता -तं, निर्गलितः &c, चालितः &c, मपितः &c.
 SIFTING, *s.* शोधनं, धान्यशोधनं, धान्यचालनं, निर्गलनं, प्रस्फोटनं, धान्य-प्रस्फोटनं, मपनं.
 To SIGH, *v. n.* दीर्घनिश्वासां कृ, दीर्घनिःश्वासां कृ, दीर्घं निश्वास् or निःश्वास् (c. 2. -श्वासितं -तुं), दीर्घम् उच्छ्स् or विनिश्वास् or विनिःश्वास् or समुच्छ्स्, स्तन् (c. 1. स्तनति -नितुं), निस्तन्, सौत्कारं कृ.
 SIGH, *s.* दीर्घनिश्वासाः, दीर्घनिःश्वासाः, दीर्घश्वासाः, निःश्वासाः, निश्वासाः, निःश्वासनं, दीर्घनिःश्वासनं, निश्वासनं, निश्वासनं, उच्छ्वासाः, दीर्घोच्छ्वासाः, उच्छ्वासितं, दीर्घोच्छ्वासितं, दीर्घश्वासितं, दीर्घश्वासनं, समुच्छ्वासाः, समुच्छ्वासितं, विनिश्वासाः, स्तननं, स्तनितं.
 SIGHING, *part.* दीर्घनिश्वासी -सिन्नी -सि (न्), निःश्वासी &c., उच्छ्वासी &c., दीर्घोच्छ्वासी &c., दीर्घनिश्वास्य indec., निश्वासन् -सन्ती -सन् (न्), विनिश्वासन् &c.
 SIGHT, *s.* (Vision, view, act of seeing) दृष्टिः *f.*, दर्शनं, ईक्षणं, बोधणं, बोधा, प्रेक्षणं, प्रेषा, जालोकः, जालोकनं, जपलोकनं, लोकः -कनं, लक्षणं, जालोचनं -ता, निश्चामनं, निर्वर्णनं, निष्पानं, निष्कालनं, निष्कालनं, सूचना; 'being within sight,' दृष्टि-मोचरः -रा -रं, दृष्टिविषयः -या -यं, दृग्मोचरः &c., दृश्यः -श्या -श्यं, दृश्यमाणः &c., चक्षुर्ग्राह्यः -सा -सं, see VISIBLE; 'in sight,' दृष्टिमोचरेण; 'in sight of, in presence of,' साक्षात्, समक्षं, प्रत्यक्षेण, पश्यतस्, दृष्टितस्; 'in sight of many persons,' बहुजन-समक्षं; 'out of sight,' अदृश्यः -श्या -श्यं, see INVISIBLE; 'out of one's sight,' परीक्षे, जगोचरेण; 'out of my sight,' गमगो-चरेण; 'at sight of,' दर्शनात्, दर्शनेन; 'at sight of the token,' अभिज्ञानदर्शनात्; 'first sight of,' प्रथमदर्शने, अपूर्वदर्शने; 'at the very first sight,' प्रथमदर्शनात् -ने, प्रथमदर्शनघण्टात्, प्रथमदर्श-नात्, सकृद्दर्शनात्; 'at sight, in commerce,' पददर्शनात्.—(Faculty or sense of sight) दृष्टिः *f.*, दृक् *f.* (श), चक्षुरिन्द्रियं, नेत्रेन्द्रियं, चक्षुस् *n.*, दृक्शक्तिः *f.*, दृष्टिशक्तिः *f.*, दर्शनशक्तिः *f.*, जालोचकः; 'charming or bewitching the sight,' दृष्टिवन्धः -न्धनं.—(Eye) चक्षुस् *n.*, नेत्रं, नयनं, लोचनं, दृष्टिः *f.*—(Spectacle, show, any thing seen) प्रेषा, प्रेक्षणं, कौतुकं; 'fond of sight-seeing,' कौतुकामकः -ता -तं.
 SIGHTLESS, *a.* दृष्टिहीनः -ना -नं, नेत्रहीनः &c., कायः -शा -शं.
 SIGHTLY, *a.* दर्शनीयः -या -यं, सुदर्शनः -ना -नं, सुदृश्यः -श्या -श्यं.
 SIGN, *s.* (Token, mark) लक्षणं, चिह्नं, लान्छनं, ध्वजः, अभिज्ञानं, प्रज्ञानं, लिङ्गं, लक्ष्यं, चयन्नकः -कं, सूचना, सूचकः; 'good sign,' सुचिह्नं, सुलक्षणं; 'bad sign,' लुलक्षणं, अयलक्षणं, अवचिह्नं, दुलक्षणं.—(Motion or action indicating something) संज्ञा,

संज्ञेतः, इङ्गितं, इङ्गः, आकारः; 'with the fingers,' चक्षुर्लक्ष्यदेशः; 'with the head,' शिरःसंज्ञेतः, मस्तकसंज्ञेतः, मस्तकसंज्ञेशः; under-standing signs,' इङ्गितशः -ज्ञा -ज्ञं; 'to make signs,' संज्ञेतं कृ, इङ्गितं कृ.—(Portent, prodigy) उपातः, चद्रुतः, उपसर्गः, दुर्लक्षणं.
 To SILENCE.—(Of the zodiac) राशिः *m.*, see ZODIAC; 'rising of a sign,' लग्नं.—(Arithmetical sign) चङ्कः.—(Sign manual) हस्ताक्षरं, साक्षरं, स्वहस्ताक्षरं.—(Of an inn, &c) ध्वजः, नुराध्वजः.
 To SIGN, *v. a.* स्वहस्ताक्षरं or हस्ताक्षरं or नामाक्षरं लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), स्वाक्षरेण or हस्ताक्षरेण चङ्क (c. 10. चङ्कयति -यितुं).
 SIGNAL, *s.* संज्ञेतः, संज्ञा, इङ्गितं, ध्वजः, चिह्नं, प्रकाशचिह्नं.
 SIGNAL, *a.* प्रसिद्धः -ज्ञा -ज्ञं, स्वरणीयः -या -यं, स्वरणाहः -हं -हं, विशिष्टः -ष्टा -ष्टं, विशेष in comp., विचित्रः &c. See REMARKABLE.
 To SIGNALIZE, *v. a.* प्रसिद्धीकृ, विशिष्टीकृ, प्रसिद्धं -ज्ञं कृ, स्वरणीयं -यां कृ, विद्युतीकृ, विचित्रीकृ; 'to signalize one's self,' कीर्तिं or यशः प्राप् (c. 5. -जानोति -जानुं), विशिष् in pass. (-विशयते), नाम or प्रतिष्ठां लभ् or प्राप्.
 SIGNATURE, *s.* हस्ताक्षरं, सहस्ताक्षरं, साक्षरं, नामाक्षरं, हस्तलिखनं.
 SIGNED, *p. p.* हस्ताक्षराङ्कितः -ता -तं, साक्षराङ्कितः &c., मुद्राङ्कितः &c.; 'a paper signed and sealed,' मुद्रिका, मुद्राङ्कितपत्रं.
 SIGNET, *s.* मुद्रा, मुद्रिका, प्रत्ययकारिणी, नामाक्षरं; 'signet-ring,' चक्षुर्लुमुद्रा; 'royal-signet,' राजमुद्रा.
 SIGNIFICANCE, *s.* (Meaning) अर्थः, अर्थवत्त्वं, अर्थवत्ता, अभिप्रायः, आकृतं, वाचकता.—(Importance) मोदवं, भारः.—(Force) शक्तिः *f.*
 SIGNIFICANT, SIGNIFICATIVE, *a.* (Having a meaning) अर्थवान्, -यती -यत् (न्), अर्थान्वितः -ता -तं, अर्थयुक्तः -ज्ञा -ज्ञं, सार्थः -धी -धं, सार्थकः -का -कं, सार्थितः -की -कं, साक्षतः -ता -तं, पूर्णार्थः -धी -धं.—(Expressive, indicative) उद्घोषकः -ता -तं, बोधकः &c., सूचकः -का -कं, वाचकः &c., अर्थमूलकः &c., अर्थबोधकः &c., अभिप्रायिकः -का -कं, लाघाणिकः -की -कं, अर्थप्रकाशकः &c., दर्शकः &c., प्रदर्शकः &c., साद्वैतिकाः -की -कं, हेतुगर्भः -भो -भं; 'sig-nificant word,' अभिप्रेष्यं, अभिव्याहारः.
 SIGNIFICANTLY, *adv.* सार्थं, साक्षतः, पूर्णार्थं, पूर्णार्थतः, अर्थवत्.
 SIGNIFICATION, *s.* (Meaning) अर्थः, विषया, विवरणं, आकांक्षा, अभिप्रायः, आकृतं; 'etymological signification,' अर्थवार्थः.—(Force of words) शक्तिः *f.*, शब्दशक्तिः *f.*, शब्दसामर्थ्यं, निवृद्धः.—(Act of making known) सूचनं -ना, ज्ञापनं.
 SIGNIFIED, *p. p.* सूचितः -ता -तं, ज्ञापितः &c., संज्ञासूचितः &c.
 To SIGNIFY, *v. a.* (Make known) सूच् (c. 10. सूचयति -यितुं), संनूच्, ज्ञा in caus. (ज्ञापयति, ज्ञपयति -यितुं), विज्ञा, युप् in caus.—(By signs) संज्ञेताद्विहारेण सूच्.—(Mean, convey meaning, imply) उद्घुप् (c. 10. -बोधयति -यितुं), वच् in des. (विचयति -यितुं), अर्थं सूच् or उद्घुष् (c. 6. -दिशति -देष्टुं), अर्थवान् -वती -वत् भू, see To MEAN.—(Have consequence or importance) गुर्वर्थः -धी -धं भू, पूर्णार्थः -धी -धं भू, महार्थः &c. भू, बह्वर्थः &c. भू; 'to signify little,' सत्सार्थः -धी -धं भू, लघ्वर्थः -धी -धं भू. Sometimes ex-pressible by the instr. case after किं; as, 'what signify the splendors of a court?' किं सभाप्रतापेन; 'what does this signify?' किम् ज्ञानेन.
 SIGN-MANUAL, *s.* हस्ताक्षरं, सहस्ताक्षरं; 'of a king,' राजहस्ताक्षरं.
 SIGN-POST, *s.* ध्वजस्तम्भः, ध्वजोपस्तम्भः, मार्गसूचनस्तम्भः, मार्गस्तम्भः.
 SILENCE, *s.* (Forbearance of speech) मौनं, मौनभावः, मौनित्वं,

अभाषणं, अनालापः, तूष्णीम्भाषः, तूष्णीम्भूतत्वं, निःशब्दता, वाग्यता, निस्वनः, भाषणाभावः; 'suppression of speech, dogged silence,' वाक्कलमः, पाश्रोथः, वाग्यन्तनं, मुग्धवन्तनं, मुग्धलम्भः, मुखरोधः, वाग्यमनः; 'row of silence,' मौनव्रतं, पाश्रोथियमः; 'condition of a fish,' मौनता; 'to keep silence,' पाश्रोथं यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं) or निवयम्, पाश्रोथं रूपं (c. 7. हृष्यति, रोदुं), मुरां रूपं, पाश्रोथं दृ, तूष्णीम् भू, मौनं कृ, मौनीभू; 'Silence!' मौनं कृ, तूष्णीम्भव.—(Stillness), see the word.

To SILENCE, v. a. पाश्रोथं कृ, वाग्यन्तनं कृ, पाश्रोथं कृ, मुखरोधं कृ, निरुद्धरोधं, अनुद्धरोधं, निरुद्धरं-रां कृ, चधरोधं.—(Cause to cease) विरम् (c. 10. -रमयति-यितुं), निवृत्तं (c. 10. -यच्छति-यितुं).

SILENCED, p. p. निरुद्धः-रा-रं, निरुद्धरोधकृतः-ता-तं, दृजोद्धर-रा-रं, अनुद्धर &c., अनुद्धरोधकृतः &c., रुद्धमुग्धः-रा-रं, यद्धमुग्धः &c.

SILENT, a. (Not speaking) मौनी-निनां-नि (न), तूष्णीन्-का-कं, अभाषी-पिनी &c., अनालापः-पा-पं, अनालापी &c., निःशब्दः-च्छा-च्छं, निर्यपनः-ना-नं, तूष्णीम्भूतः-ता-तं, मूकः-वा-वं.—(Habitually silent, speaking little) अन्वभाषी &c., अन्ववादी &c., तूष्णींशीलः-ला-लं, वाग्यतः-ता-तं, वाग्यः-ग्या-ग्यं, पाश्रोथमः-मा-मं, see TACITURN.—(Having the mouth stopped, doggedly silent) रुद्धमुग्धः-रा-रं, मुद्रितमुग्धः &c., यद्धमुग्धः &c.—(Having no answer to return) निरुद्धर-रा-रं, अनुद्धर-रा-रं.—(Still) निःशब्दः-च्छा-च्छं, निःशब्दः &c., नीरयः-पा-पं.—(To be silent) तूष्णीम् भू, मौनीभू, मौनं कृ, नाचं यम् (c. 1. यच्छति, यन्तुं), यचनं विरम् (c. 1. -रमयति-रन्तुं).

SILENTLY, adv. तूष्णीं, तूष्णीकां, रमौनं, नीनौभूय, वाग्यतम्, जोषं, निःशब्दं.

SILK, s. (Fine thread, &c., produced by caterpillars) कीटजं, कृमिजं, कीटनूयं, कीटजमूत्रं, कृमिजमूत्रं, कीटननुः m., कीटकोषः, कीटकोषः, कीटकोषजं, कृमिकोषजं, कीटोयं, कीटोयं.—(Wove silk) दुकूलं, दुगूलं, कीशाक्षरं, कीपाक्षरं, कीटोयं, कीटोयं, कीटोययन्तं, कीटिज-ययन्तं, कीटिजं, कीटकोषजं, पट्टः, पोनीगुलं, पाहिरं, तनुमनतं. चीमं; 'bleached silk,' धीतकीटोयं, पत्रोयं.

SILK, SILKEN, a. कीशः-शी-शं, कीशिकः-की-कं, कीटोयः-यो-यं, कीटोयः &c., कीटिकः &c., कीटकोषजः-जा-जं, कीटोयः &c., कीश-मयः-या-यं, कृमिकोषोत्पः-ग्या-ग्यं, कोषोद्वयः &c., कृमिकोषोद्वयः &c., दीकूलः-ली-लं, दुकूलमयः-यो-यं; 'a silk garment,' कीशाक्षरं.—(Soft) मृदुः-दुः-दु, कोमलः &c.

SILK-COTTON TREE, s. शास्त्रलिः-ली m. f., शास्त्रलिहः m., शास्त्रलः, शास्त्रलिनी, स्फिरायुः m., पिच्छिला, पूरणी, मोचा; 'its gum,' पिच्छा, शास्त्रलीपेष्टः; 'another sort of silk-cotton tree,' कूट-शास्त्रलिः m. f., रोचनः.

SILK-WEAVER, s. कीटननुवापः, दुकूलकारः, कीशिकपटकारः.

SILK-WORM, s. कोमकारः-रकः, कीशकारः-रकः, तनुकीटः, तनुकृमिः m., कोशवासी m. (न), कोशस्थः, पुण्डरीकः, पट्टकूलं.

SILKY, a. कीटोयः-यो-यं, कीशगुणकः-का-कं. See SILKEN.

SILL, s. (Of a door) शिला-ली, देहली.—(Of a window) वातायनशिला.

SILLILY, adv. मूर्खवत्, मूढवत्, अज्ञवत्, अत्यवुद्धा, निषीधयत्.

SILLINESS, s. मूर्खता, अत्यवुद्धित्वं, निषीधित्वं, अज्ञता, मुद्धिहीनता.

SILLY, a. अत्यवुद्धिः-द्धिः-द्धि, अत्यधीः-धीः-धि, अत्यमेधाः-पा-पः (य), दुर्वुद्धिः &c., मन्दबुद्धिः &c., मन्दमतिः-तिः-ति, दुर्मतिः &c., निषीधः-या-यं, मूढसह्यः-ह्या-ह्यं, दुर्मेधाः &c., मूर्खः-खा-खं, मूढः-दा-दं, मुग्धः-ग्या-ग्यं, अनीतिहः-हा-हं. See FOOLISH.

SILVER, a. चारव्यः-खी-खं, चारव्यकः-की-कं, चारव्यनः-जा-जं, चरव्यः-न्या-न्यं, चरव्यः-जा-जं, चरव्यः-नी-नं, चरव्यः-यी-यं, चरव्यः-र्या-र्यं, चरव्यः-रा-रं, चर in comp.

SILVER, s. (The metal) रूपं, रीषं, रजतं, श्वेतं-तकं, सितं, धीतं, शुभं, शुभं, महाशुभं, राक्षरं, राक्षरं, दुर्पणं, चन्द्रलीहं, चन्द्रहासं, राक्षरं, इन्दुलोहकं, तारं, ब्राह्मपिन्ना, अक्षयं.—(Coin made of silver) रूपमुद्रा, रीषमुद्रा.

SILVER, a. (Made of silver) रूपमयः-यो-यं, रीषः-यी-यं, रूप-निर्मितः-ता-तं, राजतः-ती-तं, रजतमयः &c., रजतनिर्मितः &c., रजतकृतः-ता-तं.—(White, like silver) रूपवर्णी-शी-शी, श्वेतः-ता-तं, see SILVERY.

To SILVER, v. a. रजतं (nom.) रजतयति-यितुं, रजतोपेतं-तां कृ, रज-तान्वितं-तां कृ, रूपवर्णीकृ, श्वेतवर्णीकृ.

SILVERED, p. p. रजतान्वितः-ता-तं, राजतान्वितः &c., धीतः-ता-तं, रसितः-ता-तं, रूपोपेतः &c., रूपवर्णीकृतः &c. See PLATED.

SILVER-SMITH, s. रूपकारः-रकः, रीषकारः-रकः, नादिन्यमः.

SILVERY, a. रूपवर्णी-शी-शी, रीषवर्णी-शी-शी, रूपसदृशः-शी-शी, रजतोपमः-मा-मं, श्वेतवर्णी &c., शुक्लवर्णी &c.; 'having a silvery beard,' सितशमश्रुः-श्रुः-श्रु.

SIMILAR, a. तुल्यः-त्वा-त्वं, सदृशः-शी-शी, समः-मा-मं, समानः-ता-तं, साधारणः-शी-शी, अनुगुणः-शा-शं, समगुणः &c., समगुणः &c., तुल्यगुणः &c., सधर्मा-र्मा-र्मं (न), सधर्मी-र्मिणी &c., अभ्यु-पगतः &c. See LIKE.

SIMILARITY, s. तुल्यता, सदृशता-तं, सादृश्यं, समता, समानता, साम्यं, औपम्यं; 'of form,' सारूप्यं, सरूपता, समरूपता; 'of character,' स्वभावसमता, प्रतीभावः. See LIKENESS.

SIMILARLY, adv. तुल्यं, तरेयं, तथा, तुल्यप्रकारेण, एवं, सादृश्येन, एवम्प्र-कारेण, तथाप्रकारेण, तथाविधेन, एवंविधेन.

SIMILE, s. उपमा, दृष्टान्तः, उदाहरणं, निदर्शनं, उल्लेखः.

SIMILITUDE, s. (Resemblance, form) औपम्यं, उपमा, प्रतिमा-मानं, साकारः, रूपं, मूर्तिः f.—(Likeness), see SIMILARITY, SIMILE.

To SIMMER, v. n. शनैः शनैः शीघ्राद्येन कृष्ण in pass. (कृष्यते) or पक्व in pass. (पक्वते) or प्रा in pass. (प्रायते).

SIMMERING, s. शनैः शनैः कृपणं, शनैः कृपणं or अग्रणं.

To SIMPER, v. n. अनर्पकहास्यं कृ, अनर्पकस्मितं कृ, अनर्पकहासं कृ, अनर्पकनिःशब्दहासं कृ, कुल्लि (c. 1. -स्मयते-स्मेतुं), कुल्लिस्मितं कृ.

SIMPER, s. अनर्पकस्मितं, अनर्पकहास्यं, अनर्पकनिःशब्दहास्यं.

SIMPLE, a. (Not compound) निरवयवः-या-यं, अमिश्रितः-ता-तं, अमिश्रः-प्रा-प्रां, शुद्धः-द्धा-द्धं, केवलः-ला-लं, केवली-लिनी-लि (न), अकृत्रिमः-मा-मं, अयत्नाकृतः-ता-तं, असद्वीर्यः-शी-शी, असमस्तः-हा-हं; 'simple word,' व्यस्तपदं.—(Artless, plain) सरलः-ला-लं, मायाहीनः-ना-नं, अमायितः-की-कं, अमायः-या-यं, शुद्धमतिः-तिः-ति, निष्कपटः-टा-टं, अरूपकः &c., निर्व्याजः-जा-जं, अल-होनः-ता-तं, अयत्नः-ता-तं, अजिनः-या-यं, अजुः-नुः-नु.—(Nest) विनीतः-ता-तं, निर्भ्रमणः-ग्या-ग्यं.—(Not abstruse, not complex) एकार्यः-या-यं, अगूढार्थः &c., स्पष्टार्थः &c., स्पष्टः-ष्टा-ष्टः, सुगम्यः-न्या-न्यं, यत्नः-क्ता-कं, निष्प्रायः &c., see PLAIN.—(Foolish, childish) अत्यवुद्धिः-द्धिः-द्धि, दुर्मतिः-तिः-ति, पालिशः-शा-शं, see SILLY.

SIMPLE, s. (Herb) औषधिः-धी f., औषधं, तृणं.

SIMPLE-MINDED, a. शुद्धबुद्धिः-द्धिः-द्धि, सरलबुद्धिः &c., सरलमतिः &c.

SIM

SIMPLETON, *s.* अल्पबुद्धिः *m.*, अल्पधीः *m.*, मन्दबुद्धिः &c., मूर्खः, मूढः.
SIMPLICITY, SIMPLENESS, *s.* (State of being uncompounded) नि-

रवयवत्वं, समिश्रता, समिश्रितत्वं, शुद्धता, केवलत्वं, समिश्रभावः—
(Artlessness, plainness) सरलता, सारत्वं, अमाया, मायाहीनता,
अमायिकत्वं, अकापट्यं, निष्कापट्यं, कपटाभावः, अप्याजः, चलहीनता,
अवक्रता, च्युता, अनन्यभावः, आनीदित्वं; 'of mind,' मत्तिसारत्वं,
बुद्धिसारत्वं, मत्तिशुद्धता.—(Freedom from ornament) विनीतत्वं
-ता, अभूषितत्वं, भूषणाभावः, भूषणहीनता.—(Freedom from ab-

struseness) एकाग्रता, स्पष्टाग्रता, स्पष्टता, सुगम्यता, पक्वता, सुश्रेयता.
—(Childishness) चालिश्यं, *see* SILLINESS.

SIMPLIFIED, *p. p.* लघूकृतः -ता -तं, सुगमीकृतः &c., पक्वोक्तः -ता -तं.
To SIMPLIFY, *v. a.* लघूकृतं, सुगमीकृतं, पक्वोक्तं, स्पष्टीकृतं, अर्थगूढतां ह,
एकाग्रधीकृतं; 'to simplify the subject,' प्रस्तुतलाघवार्थं.

SIMPLY, *adv.* (Merely, solely) केवलं, मात्रं-त्रेण-त्रात्, *see* PLAINLY.

To SIMULATE, *v. a.* छद्मं कृ, प्याजं कृ, छद्मवेशं धृ. *See* To PRETEND.

SIMULATION, *s.* छद्म *n.* (नृ), प्याजः, अपदेशः, व्यपदेशः. *See* PRETENCE.

SIMULTANEOUS, *a.* समकालिकः -को -कं, समकालीनः -ना -नं, समान-
कालिकः &c., एककालिकः &c., एककालीनः -ना -नं, एकसमयः -या
-यं, योगपदिकः -को -कं.

SIMULTANEOUSLY, *adv.* युगपत्, एकदा, एककाले, समकाले, योगपद्येन.

SIMULTANEOUSNESS, *s.* समकालिकता, एककालिकता, योगपद्यं, कालेयं,
एककालता, समकालता, समानकालत्वं, युगपद्भावः.

SIN, *s.* पापं, कल्मषं, कित्तिपं, पातकं, पाप्मा *m.* (नृ), पापं, दुरितं,
एनस् *n.*, कलुषं, अभद्रं, अशुभं, वृजानं, वृजिनं, दोषः, अपराधः, दुष्कृतं,
कल्मसं, अहम् *n.*, अणम् *n.*, मनुः *m.*, कुल्लं, कलङ्कः, प्रत्यपायः, क्रियार्थं,
अमीयं, पङ्कः-ङ्कं, जङ्गपङ्कः; 'bad action,' दुष्कर्म *n.* (नृ), कुकर्म *n.*,
पापकर्म *n.*, अपकर्म *n.*, अकर्म *n.*, दुष्कृतं, दुष्कृतिः *f.*, असकर्म *n.*,
कुर्मः; 'heinous sin,' महापातकं, महापापं, अतिपातकं, अनुपातकं;
'the five heinous sins,' पञ्चमहापातकानि *m. pl.*; these are,
1. Killing a Brahman, ब्रह्महत्या, ब्राह्मणवधः. 2. Stealing
gold, सुवर्णस्तेयं. 3. Drinking spirituous liquors, सुरापानं.
4. Intercourse with the wife of a Guru, गुरुतत्सगमनं. 5. As-
sociating with any one guilty of these crimes, तत्संसर्गः;
'secret sins,' प्रच्छन्नपातकानि *n. pl.*, गुह्यपातकानि *n. pl.*; 'aw-
ful sin,' अपोरपातकं, अपोरपापं, योरपापं; 'freed from sin,'
पापमुक्तः -क्ता -क्तः; 'restraining sin,' पापविनिग्रहः; 'involved
in the consequences of sin,' पापमोचरः -रा -रं; 'equal in
sin,' पापतमिसतः -ता -तं; 'a personification of the five hei-
nous sins, or a male whose head is Brahmanicide, whose
arms are theft, whose heart is wine-drinking, &c.,'
पापपुरुषः.

To SIN, *v. n.* पापं कृ, पातकं कृ, पापकर्म कृ, अपराधं कृ, दोषं कृ,
अपराधं (c. 4. -राध्यति, c. 5. रामोति -राहुं), दुष् (c. 4. दुष्पति, दोष्टुं),
दुष्कृतं कृ, मनु (nom. मनुयते).

SINCE, *prep.* or *adv.* (After, from the time that) expressed
by the abl. c., either alone or followed by प्रभृति or चारभ्य
or अयधि or sometimes preceded by ज्ञा; as, 'since child-
hood,' चात्यात् or चात्यतः or चात्यात् प्रभृति or चायात्यात्, शैश-
यात्प्रभृति; 'ever since one's birth,' जन्मतः प्रभृति or जन्मत
आरभ्य or आरभ्यतः; 'ever since I saw him,' प्रथमदर्शनद्ययात्
प्रभृति, or यतः प्रभृति स मे दर्शनपर्यं गतः (followed by ततः प्रभृति);
744

SIN

'since the time of Vena,' वेणुकालात्प्रभृति. The crude form
may sometimes be used with the above words in this
sense; as, 'since birth,' जन्मप्रभृति or जन्मारभ्य or जन्मावधि.
—(Ago, in past time) पुरा, पूर्वं, गतकाले, अतीतकाले, पूर्वाकाले,
'पुरस्तात्.—(Because that, seeing that) यस्मात्, येन, यतस्, यत्.
हि, often expressed by the abl. c. of the abstract affix त्वं,
or the instr. c. of the affix ता; as, 'since it was founded
on observation,' प्रत्यक्षमूलत्वात्, प्रत्यक्षमूलतया.

SINCERE, *a.* (Said of things or persons) सरलः -ला -लं, साह्विकः
-को -कं, ताह्विकः &c., मयः -त्वा -त्वं, दधिद्यः -या -यं, निर्वीजः -जा
-जं. निर्वीलीकः -का -कं, अमायिकः -को -कं, अमायी -पिनी -पि (नृ),
अमायः -या -यं, मायाहीनः -ना -नं, निष्कपटः -टा -टं, अकपटः -टा
-टं, अकृत्रिमः -मा -मं, अकल्पितः -ता -तं, दम्भरहितः -ता -तं, च्युतः
-जुः -जु, अजिद्यः -द्या -द्यं, अवक्रः -क्रा -क्रं, शुद्धः -द्धा -द्धं, पूतः -ता
-तं, वास्तविकः -को -कं, वास्तवः -वी -वं, यथायथः -था -थं, निष्प्रपञ्चः
-द्या -द्यं.—(Said of persons only) सत्यवादी -दिनी -दि (नृ), सत्य-
वाक् *m. f. n.* (च), सत्यशीलः -ला -लं, शुद्धमतिः -तिः -ति, शुद्धभावः
-वा -वं, विमलान्ता -न्ता -न्त (नृ), अज्ञातधीः -धी -धि, उदारः -रा -रं,
सत्यव्रतः -ता -तं, शुचिः -चिः -चि, निश्रुतः -ठा -ठं.

SINCERELY, *adv.* सरलं, सारत्येन, दाधियत्येन, निर्वीलीकं, निर्वीजं,
अमायाया, सत्यं, मनःपूर्णं, हृदयपूर्णं.

SINCERITY, SINCERENESS, *s.* सरलता, सारत्यं, दाधियत्वं, सत्यता, निर्वी-
लीकता, अमाया, अमायिकत्वं, मायाहीनता, अकृत्रिमता, अकल्पितत्वं,
निष्कपटत्वं, अकापट्यं, निष्कापट्यं, च्युता, आनीदं, शुद्धता, वास्तवि-
कता, यथायथा, सत्यवादित्वं, सत्यशीलता, मत्तिशुद्धता, उदारता, विमलता,
शुचिता, अनन्यभावः.

SINCIPUT, *s.* (Front of the head) मस्तकाग्रभागः, शिरोग्रभागः.

SIN-DESTROYING, *a.* पापनाशी -शिनी -शि (नृ), पापनाशकः -का -कं,
पापघ्नः -घ्नो -घ्नं, अपघ्नः &c., अपघ्नलापहः -हा -हं, अपघ्नवेद्यः -द्या -यं,
पापशून्यः &c.

SINE, *s.* (Of an arc in geometry) ज्या, द्विज्या; 'versed sine,'
झ्युः *m. f.*, शरः.

SINECURE, *s.* वेतनयुक्तो निष्कर्मकाधिकारः or कर्मशून्याधिकारः.

SINEW, *s.* छाया *m. f.*, जसा, चावः, सिरा, शिरा, सन्धिष्यन्तं, ग्रन्थि-
चन्तं, छायाश्रेतांशः, चहोरुः *m.*, रसालसा.—(Sinews, strength)
चलं, शक्तिः *f.*, मुख्यसाधनं.

SINewy, *a.* सायुमयः -यो -यं, शिरालः -ला -लं. *See* NERVOUS.

SINFUL, *a.* (Said of persons) पापी -पिनी -पि (नृ), पापकर्म -कर्मो
-र्म (नृ), कुकर्मो &c., दुष्कर्मो &c., दुष्कृती &c., पापकारी -रिणी
&c., पापकृता -त्री -त्री (नृ), पापकरः -रो -रं, पापकृत् *m. f. n.*, कुल-
कर्मकृत्, कुकर्मकारी &c., दुष्कृतकर्मो &c., पापकर्मो -र्मिणी &c.,
अपराधी &c., एनस्त्री &c., कित्तिपिणी &c., पातकी &c., कल्मषी &c.,
कृष्णकर्मो &c., पापाशयः -पा -यं, पापपरायणः -या -यं, पापनिरतः
-ता -तं, पापात्मकः -का -कं, पापात्मा -त्मा -न्त (नृ), पापबुद्धिः -द्धिः
-द्धि, पापमतिः -तिः -ति, मन्दकारी &c., दुष्टकारी &c., व्यसनी -तिनी
&c., अयधर्मचारी &c., दुरितः -ता -तं, *see* WICKED; 'very sin-
ful,' पापिष्ठः -ष्टा -ष्टं, पापीयान् -यसी -यः (नृ), अतिपापी &c.—
(Containing sin, said of things) पाप in comp., पापी &c.,
पापवान् -वती -वत् (नृ), दुष्टः -ष्टा -ष्टं, धर्मेतिरुद्धः -द्धा -द्धं, अपवान्
&c., अपमयः -यो -यं, कलुषः -पा -वं, कल्मो &c., कल्मः -क्ता -क्तं,
प्रत्यपापी &c.; 'sinful actions,' पापकर्मोपि *n. pl.*

SINFULLY, *adv.* पापवत्, सपापं, दुष्टवत्, दुर्जनवत्, सपातयं.

SINFULNESS, *s.* पापं, पापिष्ठता, पापयुक्तिः *f.*, सपापता. पापनिरतिः *f.*, पापवत्त्वं, दुष्टता, शूद्रता, शूद्रत्वं, धर्मविरुद्धता, प्रत्यवायः. See WICKEDNESS.

To SING, *v. n.* गै (c. 1. गायति, गातुं), अनुगै, अभिगै, प्रगै, निगै, परिगै, उगै, गायनं कृ, गानं कृ.—(As birds, &c.) रु (c. 2. रीति, रयितुं), कल् (c. 10. कलयति-यितुं), कलं रु, वाज् (c. 4. वाज्यते-यितुं), वा-शितं कृ.—(Make a humming sound) रयरयशब्दं कृ.

To SING, *v. a.* गै (c. 1. गायति, गातुं); 'to sing an air,' कलं गै: 'a song,' गीतं गै; 'a poem,' काव्यं गै.—(Celebrate in song) उपगै, परिगै, अभिप्रगै, गानेन कृत्, see CELEBRATE, CELEBRATED.

To SINGE, *v. a.* वायतो दग्धः (c. 1. दहति, दग्धुं), वहिर्भागे दग्धः, ईप् दग्धः, अग्निना स्पृज्, अग्निस्पृष्ट-हं कृ. See To SCORCH.

SINGED, *p. p.* वायतो दग्धः-ग्या-ग्यं, वहिर्दग्धः &c., अग्निस्पृष्टः-ह्य-हं.

SINGER, *s.* गायकः, गाता *m.* (नृ), गायनः, गातुः *m.*, गायिका, गायिका, गायिकाकारः, गेष्ठाः *m.*, गेष्ठाः, उगाता *m.*; 'female singer,' गात्री, गायत्री, गायत्री, उगात्री.

SINGING, *s.* गायनं, गानं, गीतिः *f.*, गीतं, स्वरयुक्तावयवोच्चारणं.—(Of birds, &c.) रुतं, पथिरुतं, रायः, पथिरायः, वाशितं, वाशनं, मधु-रुतं, कलः, कलकलः, कलरयः, कलनं. See MURMUR.

SINGING, *part.* गायन्-यन्तो-यन् (नृ), प्रगायन् &c.

SINGING-MASTER, *s.* गानशिक्षकः, गानविद्याशिक्षकः, गीतोपदेशकः.

SINGLE, *a.* (One, consisting of one only) एकः-का-कं, अद्वितीयः-या-यं, केवलः-ला-ली-लं, एककः-का-कं; 'a single inflection,' एकपदः.—(Sole, alone) एकाकी-किनी-कि (नृ), केवलः-ला-ली-लं, केवली &c., एकः-का-कं, अद्वितीयः-या-यं, असहायः-या-यं.—(Not double) सहेयः-पी-पं, अद्विकः-का-कं, अद्विगुणः-खा-खं, अद्वितीयः-या-यं.—(Distinct, individual) भिन्नः-न्ना-न्नं, व्यक्तः-क्ता-क्तं, अव्यापकः-का-कं, अविभक्तः &c., see PARTICULAR.—(Pure, simple) शुद्धः-द्धा-द्धं, see SIMPLE.—(Unmarried) अविवाहितः-ता, अनूढः-ढा, निःसङ्गः-ङ्गा.

To SINGLE, *v. a.* उद्धृ (c. 1. हरति-हर्तुं, rt. दृ), उद्धृ, उद्धृ, see To SELECT.

SINGLE-BODIED, *a.* एकदेहः-हा-हं, एकशरीरः-रा-रं, एकाङ्गः &c.

SINGLE-COMBAT, *s.* द्वन्द्वयुद्धं, द्वयोर्युद्धं, द्वन्द्वं, नियुद्धं.

SINGLE-EYED, *a.* एकाक्षः-क्षी-क्षं, एकलोचनः-ना-नं, एकलक्ष्मी-क्षिणी &c.

SINGLE-HANDED, *a.* असहायः-या-यं, स्वबाहुसहायः &c., एकाकी &c.

SINGLE-HEARTED, *a.* एकचित्तः-न्ना-न्नं, अनन्यवृत्तिः-त्ति-त्ति.

SINGLE-HOOFED, *a.* एकशफः-फा-फं, एकखुरः-रा-रं, एकखुरी-रिणी &c.

SINGLE-MINDED, *a.* शुद्धमतिः-ति-ति. See SIMPLE, SIMPLE-MINDED.

SINGLENES, *s.* (State of being one, or distinct from all others) एकता. ऐक्यं, केवलत्वं, कैवल्यं, अद्वितीयता, अद्वैपता, भिन्नता.—(Simplicity, sincerity) शुद्धता, अनन्यता, अनन्यभावः; 'of heart,' मतिशुद्धता.

SINGLE-STICK, *s.* (Cudgel) यष्टिः *m.*, दण्डः, वेचं, द्विदण्ड indec.; 'fighting with single-stick,' द्विदण्डप्रहरणं, द्विमुपलिप्रहरणं.

SINGLY, *adv.* (Individually, one by one) प्रत्येकं, एकशस्, एकैक-शस्, एकतस्, एकैकं, पृथक्, पृथक् पृथक्.—(Alone, without companions) असहायतस्, अद्वितीयतस्, एकतस्.

SINGULAR, *a.* (Single) एकः-का-कं, see SINGLE.—(Existing by itself, unexampled) अद्वितीयः-या-यं, अनुपमः-मा-मं, अप्रतिमः-

-मा-मं, अपूर्वः-धो-धं, असदृशः-शी-शं, अनन्यसाधारणः-खा-खी-खं, अनन्यसामान्यः-न्या-न्यं, अपूर्वप्रतिमः-मा-मं, अपूर्वप्रमाणः-खा-खं, एकमानः-न्ना-न्नं.—(Not common, odd) असामान्यः-खा-खी-खं, असामान्यः-न्या-न्यं, असङ्गतः-ता-तं, विलक्षणः-खा-खं, अप्र-सिद्धः-द्धा-द्धं, अपरूपः-पा-पं, अद्भुतः-ता-तं, लोकवाह्यः-ह्या-हं, अलौकिकः-की-कं, लोकोत्तरः-रा-रं.—(The singular number) एकवचनं.

SINGULARITY, *s.* असामान्यता, अद्वितीयता, अप्रतिमता, अनुपमता, असदृशता, असदृश्यं, अपूर्वता, असामान्यता, अनन्यसाधारणता, विल-क्षणता, विलक्षण्यं, असङ्गतत्वं, असङ्गतिः *f.*, अपरूपता, अद्भुतता, एकता.

SINGULARLY, *adv.* अपूर्ववत्, अपूर्वं, असङ्गतं, विलक्षणं, सविलक्षणं, असामान्येन, असामान्येन, अद्भुतं, विशेषतस्.

SINISTER, *a.* (Not honest, crooked) असरलः-ला-लं, वक्रः-क्ता-क्तं, अनुजुः-जु-जु, कुटिलः-ला-लं, वामः-मा-मं, वृजिनः-ना-नं.—(Inauspicious) अमङ्गलः-ला-लं, अकल्याणः-खा-खं, अमङ्गल-सूचकः-का-कं.—(Left), see the word.

SINISTRALLY, *adv.* वामत्वेन, सव्यत्वेन, वामदिशि, वामदिशं प्रति.

SINISTROUS, *a.* वामस्थः-स्या-स्यं, सव्यस्थः &c., वामवर्ती-त्तिनी &c.

To SINK, *v. n.* सद् (c. 6. सीदति, सनुं), अवसद्, विपद्, व्यसद्, उत्सद्, संसद्, अपोगम् (c. 1. गच्छति-गन्तुं), अपो या (c. 2. याति-नुं), अपःपत् (c. 1. पतति-तितुं), अवपत्, पत्.—(In water) मज्ज् (c. 6. मज्जति, मंजुं), निमज्ज्, जलमग्नः-ग्ना-ग्नं भू.—(In the mud) पक्के सद् or पत्.—(In difficulties) कृच्छे सद्, आपदि सद्.—(With fear) भयात् सद् or विपद्.—(Decline) अस्तं गम्, िद्य in pass. (क्षीयते), खंस्, see To FAIL.

To SINK, *v. a.* (Cause to sink) अवसद् (c. 10. सादयति-यितुं), व्यसद्, सद्, मज्ज् (c. 10. मज्जयति-यितुं), अपोगम् in caus. (गमयति-यितुं).

SINK, *s.* (Drain) नलनिर्गमः, जलसारणी, गुमनाली, गुभिः *f.*

SINKING, *part.* सोदन्-दन्ती-दत् (नृ), अवसोदन् &c., मज्जन्-ज्जानी-ज्जती-ज्जत् (नृ), निमज्जन् &c., निमग्नः-ग्ना-ग्नं.

SINLESS, *a.* निष्पापः-पा-पं, अपापः-पा-पं, पापहीनः-ना-नं, पाप-रहितः-ता-तं, अकल्मसः-पा-पं, निष्कल्मसः &c., अनपः-पा-पं, अकिल्मिषः-पा-पं, वीतकल्मसः &c., अनेनाः-ना-नं (स्), निरागाः &c., अकल्म-ल्ला-ल्लं, निर्दोषः-पा-पं, निरपराधः-धा-धं, निष्क-लङ्कः-ङ्गा-ङ्कं, अननीचः-चा-पं.

SINLESSNESS, *s.* निष्पापता, अपापता, पापहीनता, पापाभावः.

SINNER, *s.* पापी *m.* (नृ), पापजनः, पापकारी, पापकृत् *m.*, पापात्मा *m.* (नृ), पापकम्मी *m.* (नृ), एनखी *m.* (नृ), व्यसनी *m.*, अपुण्यकृत् *m.* (नृ), अपुण्यकृत् *m.*, अपोचनः, see SINFUL; 'an atrocious sinner,' महापातकी *m.* (नृ), अतिपातकी *m.*, महापापी *m.*, अति-पापी *m.*, पापमूर्तिः *m.*, पापनिधिः *m.*, पापस्वरूपः, पापराशिः *m.*, पापपुरुषः.

SIN-OFFERING, *s.* पापशननं, पापनाशकप्रायश्चित्तं, पापशनकवलिः *m.*

SINUOSITY, *s.* वक्रता, वक्रिमा *m.* (नृ), कुटिलता, निजता, कौटिल्यं.

SINUOUS, *a.* वक्रः-क्ता-क्तं, कुटिलः-ला-लं. See WINDING, *a.*

SINUS, *s.* (In surgery) नाडिः-डी *f.*, नाडीग्रथं-खः. नाडिः-ली-नालीग्रथं-खः, नालीग्रथं, गतिः *f.*, अघटः-टि *m.*

To SIP, *v. a.* (Drink in small quantities) सत्यास्यशस् or सत्यास्यं-पा (c. 1. पिबति, पातुं) or आपा, सत्यास्यो निपा or चम् (c. 1. चमति-मितुं), ईषापानं कृ, साचम् (c. 1. चापति-मितुं), उपस्पृज् (c. 6.

SIP

-स्पृशति-स्पृष्टं). The last two words are used especially with reference to sipping water before meals and religious ceremonies from the palm of the hand, and ejecting it again.

SIP, SIPPING, *s.* ईपपानं. सत्वशः पानं, सत्वशो निपानं, ईपनिपानं, साचमनं, उपस्पर्शः, शुचिप्रणीः *f.* जोषनिपानं, जोषपानं.

SIPHON, *s.* कुङ्कुटनाडीयन्तं, नाडीयन्तं, नालीयन्तं, यक्रनाडी.

SIPPED, *p.p.* सत्वात्पशः पीतः -ता -तां, सत्वशो निपीतः -ता -तं.

SIR, *s.* सार्यः, महाशयः, महानुभावः, महेश्वरः, महाननः, सुननः, श्री prefixed; 'O sir,' सार्य. As an address of respect, 'Sir' may often be expressed in Sanskrit by भवान् with the 3d pers. of the verb; as, 'enter, Sir,' प्रविशतु भवान्.

SIRE, *s.* (Word of address to a king) देव voc. c., श्रीमहेव, महाराज, राजन्, आयुस्मन्.—(Father) जनकः, जननः, जनित *m.* (गु).

SIREN, *s.* मोहिनी, मोहकारिणी, मायिनी, मायाकारिणी, विमोहिनी.

SIRIUS, *s.* (Dog-star) लुम्बकः.

SIRLOIN, *s.* (Of beef) गोपाश्विनांसं, गोपाश्विः.

SIRNAME, *s.* उपनाम *n.* (नृ), पद्विः -ती *f.* See SURNAME.

SIRRAH, *s.* (Reproachful address) खरे, खरेरे, रे, रे, खवे.

SIRUP, *s.* इधुरसः, खादुरसः, मधुरसः, मधुरसः, मधुरं, लेखं.

SIRUPY, *a.* इधुरसमयः -यी -यं. खादुरसमयः &c., मधुरः -रा -रं.

SISTER, *s.* स्वसा *f.* (सु *nom. pl.* स्वसाः), भगिनी, भगिनीका, भगनी, स्वयोनिः *f.*, जामिः -मी, यामिः -मी; 'elder sister,' ज्यजा; 'younger sister,' जवरजा; 'sister's husband,' भगिनीपतिः *m.*, स्वसृपतिः; 'sister's son,' भगिनेयः, स्वसीयः, स्वसियः, स्वसेयः; 'sister's daughter,' भगिनेया, स्वसीया, स्वसिया, स्वसेयी.—(Woman of the same faith) पम्भगिनी.

SISTER-IN-LAW, *s.* (Husband's sister) ननान्दा *f.* (नृ), ननन्दा *f.* (नृ), नन्दा, पतिस्वसा *f.* (सु), पत्न्युः स्वसा *f.*—(Wife's sister) श्याली, श्यालकी, श्यालिका, जायाभगिनी, पत्नीस्वसा *f.*—(Brother's wife) भ्रातृजाया, भ्रातृपत्नी, भ्रातृभाया, प्रजावती.

SISTERHOOD, *s.* (State of a sister) भगिनीत्वं, स्वसृत्वं.—(Community of sisters or women) स्वसृगणः, भगिनीगणः, स्वसृम-खली, स्वसृमदूः, स्त्रीगणः.

SISTERLY, *a.* स्वसृयोग्यः -ग्या -ग्यं, भगिनीयोग्यः &c., स्वसीयः -या -यं.

To SIT, *v. n.* उपविश (c. 6. -विशति -वेष्टं), समुपविश, उपोपविश, उप-वेष्टं कृ, उपवेशनं कृ, आस (c. 2. आस्ते -सितुं), अध्यास, समास, सट् (c. 1. सीदति, सजुं), निपट् with loc. or acc. c.; as, 'he sits down on a chair,' पीठे or पीठम् उपविशति; 'on a seat offered,' दत्तासनम् उपविशति.—(Sit by the side of) उपास, आन्यास.—(Sit idle) उदास.—(Incubate) नीडे निली (c. 4. -लीयते -लेष्टुं), नीडनिलायं कृ, अगरोपरि उपविश.—(Press on, bear on) उपस्था, समुपस्था, आक्रम, पीड.—(As an assembly) काव्येनिर्वाहं कृ.

SITA, *s.* (The wife of Rāmachandra, and daughter of Janaka, the king of Mithilā. She is called 'earth-born,' as having been turned up from the soil by a plough, as Janaka was ploughing a spot to prepare for a sacrifice) सीता, धरणीसुता, भूमिसम्भवा, भूमिजा, भूपुत्री, जनकालना, जनकसुता, जनकतनया.

SITE, *s.* स्थानं, स्थलं, पदं, सास्यदं, स्थितिः *f.*, भूमिः *f.*, पदविः -वी *f.*, प्रतिष्ठा -ष्ठानं, स्थानी, विन्यासः, गावः.—(Of a house) वास्तुः *m.*

SIV

वास्तु *n.*, गृहभूमिः *f.*, वेष्टमभूः *f.*, गृहपोतकः, गृहपोटः, पोतः, पोतः -तकः, कुट्टिमं, वाटिका; 'ceremony of purification, &c., of a site,' स्थलशुद्धिः *f.*, वास्तुसंशमनं, वास्तुसंशमनीयं.

SITTINO, *s.* (The act) उपवेशः -शनं, आसना -नं, अध्यासः -सनं -ना, सीत्स्या.—(A seat) आसनं.

SITTING, *part.* आसीनः -ना -नं, अध्यासीनः &c., उपविष्टः -ष्टा -ष्टं, निपीदन् -दनी -दत् (नृ); 'on a seat,' आसनोपविष्टः &c.

SITUATED, SITUATE, *a.* (Placed or standing with regard to any other object) स्थः स्या स्थं, स्थितः -ता -तं, अवस्थितः &c., संस्थः -स्था -स्थं, संस्थितः -ता -तं, दिश्यः -य्या -य्यं; 'situated near,' समीपस्थः &c., समीपस्थितः &c.; 'situated to the south,' दक्षिणस्थः -स्था -स्थं, दक्षिणदिश्यः &c.; 'towards the east,' पूर्वेस्थः &c., पूर्वदिश्यः &c.; 'well situated,' सुस्थितः -ता -तं, सुसंस्थितः &c.; 'pleasantly situated,' सीवास्त्यः -वी -वं.—(With regard to men or things) स्थः स्या स्थं, स्थितः -ता -तं, अवस्थ in comp., अवस्थायामः -ता -तं, अवस्थापतः -ता -तं; 'well situated,' सुस्थः &c., सुस्थितः &c.; 'so situated,' तदवस्थः -स्था -स्थं; 'how situated?' किमवस्थः -स्था -स्थं; 'badly situated,' दुःस्थितः -ता -तं, दुःस्थः &c.

SITUATION, *s.* (Place, position) स्थानं, स्थितिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, अवस्थानं, आस्यदं, पदं, पदविः -वी *f.*—(State, circumstances) अवस्था. दशा, स्थितिः *f.*, संस्थितिः *f.*, भावः, वृत्तिः *f.*, आस्यदं, पदं; 'disgraceful situation,' परिभवास्त्यदं, परिभवपदं.—(Office, post) पदं, पदविः -वी, अधिकाः, स्थानं, स्थलं, नियोगः, प्यापारः.

SIVA, *s.* A celebrated Hindú God, the Destroyer of Creation, and therefore the most formidable of the Hindú Triad. He also personifies reproduction, since the Hindú philosophy excludes the idea of total annihilation without subsequent regeneration. Hence he is sometimes confounded with Brahmā, the Creator, or first person of the Triad. He is the particular god of the Tāntrikas, or followers of the books called Tantras. His worshippers are termed Śaivas, and although not so numerous as the Vaishnavas, exalt their god to the highest place in the heavens, and combine in him many of the attributes which properly belong to the other deities. According to them Śiva is Time, Justice, Fire, Water, the Sun, the Destroyer and Creator. As presiding over generation, his type is the Linga, or Phallus, the origin probably of the Phallic emblem of Egypt and Greece. As the god of generation and of justice, which latter character he shares with the god Yama, he is represented riding a white bull. His own colour, as well as that of the bull, is generally white, referring probably to the unsullied purity of Justice. His throat is dark blue; his hair of a light reddish colour, and thickly matted together, and gathered above his head like the hair of an ascetic. He is sometimes seen with two hands, sometimes with four, eight, or ten, and with five faces. He has three eyes, one being in the centre of his forehead, pointing up and down. These are said to denote his view of the

three divisions of time, past, present, and future. He holds a trident in his hand to denote, as some say, his relationship to water, or according to others, to show that the three great attributes of Creator, Destroyer, and Regenerator are combined in him. His loins are enveloped in a tiger's skin. In his character of Time, he not only presides over its extinction, but also its astronomical regulation. A crescent or half-moon on his forehead indicates the measure of time by the phases of the moon; a serpent forms one of his necklaces to denote the measure of time by years, and a second necklace of human skulls marks the lapse and revolution of ages, and the extinction and succession of the generations of mankind. He is often represented as entirely covered with serpents, which are the emblems of immortality. They are bound in his hair, round his neck, wrists, waist, arms, and legs; they serve as rings for his fingers, and earrings for his ears, and are his constant companions. Śiva has more than a thousand names, which are detailed at length in the sixty-ninth chapter of the Śiva Purāna. The following list of the principal of these will give the best idea of his character and attributes. (The Auspicious one) शिवः, शम्भुः *m.*, शङ्करः, सदाशिवः, श्रीमान् *m.* (नं), भद्रः, भगः.—(The great god or lord) महादेवः, ईश्वरः, महेश्वरः, महेशः, ईशः, ईशानः, नाथः, देवः.—(Lord of the universe, as worshipped at Benares) विश्वेश्वरः, विश्वेशः, विश्वनाथः, सर्वेश्वरः.—(Lord of the earth) पराधीश्वरः.—(The seizer) हरः, हरकः, हरिः *m.*—(The Destroyer, a personification of Time that destroys all things) कालः, महाकालः, जगद्धात्री *m.* (नं), जगद्वधकः, कालघ्नः.—(The Reproducer, the Conqueror of Death and cause of life and being) भवः, मृत्युञ्जयः, मृत्युवधनः, जगत्पतिः *m.*, भूताना *m.* (नं), जः, भक्तः *m.*—(Disperser of the tears of mortals) रुद्रः.—(The terrific or tremendous one) भैरवः, चोरः, भोषणः, भीष्मः, भीमः.—(The fierce one) उग्रः, चरुदः.—(Blue-throat, having a dark blue and beautiful throat, so stained by the acrimony of the poison, which he swallowed on its production at the churning of the ocean; see OCEAN) नीलकण्ठः, श्यामकण्ठः, नीलग्रीवः, शिखिण्डः, कालकण्ठः, श्रीकण्ठः, नीललोहितः.—(Tri-ocular, having three eyes) त्रिलोचनः, त्रिनेत्रः, त्रिदृक्ष *m.* (नं), त्रिनयनः, त्र्यक्षः.—(Having deformed or unnatural eyes) विरूपाक्षः.—(Moon-crested, having a crescent on his brow) चन्द्रमौलिः *m.*, चन्द्रशेखरः, शशिशेखरः, इन्दुभृत्, चन्द्रापीडः, शशीशः, चन्द्रिलः, सोमः.—(Borne on, or accompanied by the Bull which personifies Justice) वृषवाहनः, वृषभवाहनः, वृषभञ्जः, वृषभध्वजः, धर्मीवाहनः, वृषपतिः *m.*, वृषभगतिः *m.*, वृषपक्षी *m.* (नं), वृषाक्षः, वृषाध्वजः, वृषाणकः.—(Having matted or braided hair) भृङ्गिः *m.*, जटाधरः, जटाधारी *m.* (नं), जटिलः, जटादण्डः, जटाटीरः, कपदी *m.* (नं), कपदीः.—(Having sky-coloured hair) प्योमकेशी *m.* (नं), चोमकेशः.—(Trident-bearer) शूली *m.* (नं), त्रिशूली *m.*, शूलधरः, पिनाकी *m.*—(Lord of animals or

cattle) वृषपतिः *m.*, गोपतिः, गोरक्षः, गोपालकः.—(Lord of spirits) भूतेशः, भूतनाथः, भूतः.—(Bearer of the Ganges, this river having on its descent from heaven alighted on his head, and thence descended upon earth, through a chasm in the Himalāya mountains called Gomukha) गङ्गाधरः.—(Clothed with a tiger's skin) कृत्तिवासाः *m.* (नं), कृत्तिवासः.—(Bound or covered with snakes) सहस्रशिरः.—(Having a necklace of human skulls) कपालभृत्, कपाली *m.* (नं), शस्त्रिमाली *m.*, पुरुषास्त्रिमाली *m.*, सखिपण्या *m.* (नं), भगाली *m.*—(The white one or yellowish white) शुचिः, गौरः, हरिः.—(Conqueror and Destroyer of the district and king of Tripura) त्रिपुरासिंहः, त्रिपुरसूदनः, त्रिपुरदहनः, त्रिपुरानाकः.—(Presiding over the three Vedas, or the three letters of the mystical syllable om) त्र्यम्बकः.—(He of whom one form is water) नल-नृत्तिः *m.*—(The Steadfast) स्थायुः *m.*—(The Universal) सर्वः.—(The Omnipresent) सर्वगतः.—(The Omniscient) सर्वज्ञः.—(The Imperishable) अक्षयः.—(The Five-faced) पञ्चमुखः, पञ्चाननः, पञ्चवक्त्रः, सर्वतोमुखः.—(Searcher of Cupid, see KAMA-DEVA) सारहरः, कामध्वंसी *m.* (नं), पनङ्गामुददः, भर्गः.—(Restorer of his body) पराङ्गदः.—(Lord of Kailāsa, in the Himalāyas, the favourite haunt of both Śiva and Kuvera) गिरिशः, गिरिधरः, कैलासीकाः *m.* (नं), कैलासनिकेतनः.—(Lord of Benares) काशीनाथः, जाशेशः; hence one of the names of Benares is रुद्रावासः, शिवपुरी.—(Having three residences) त्रिषाम *m.*—(Destroyer of Daksha's sacrifice. That sage having on one occasion made a sacrifice, to which he invited all the gods, excepting his son-in-law Śiva and his daughter Durgā, the latter went unbid, and being received coldly, threw herself into the fire, whence emanated a form of Śiva, who decapitated the sage) दक्षप्रवर्धनः, दक्षप्रवर्धनाशी *m.* (नं), ऋगुध्वंसी *m.*—(He of whom the seed was cast into Fire) अग्निरेताः *m.* (नं), ऋगानुरेताः *m.*—(Teacher of the grihya, or book of domestic rites) गृह्यगुरुः.—(Possessor of the head of Brahmā, having in a dispute cut off one of the heads of that deity) ब्रह्महृन्मृत्.—(Enemy of the demon Pura) पुरारिः *m.*, पुरासुदृढः.—(Enemy of the demon Andhaka) सन्धकरिपुः *m.*—(He who cuts to pieces with his axe) सखदपरशुः *m.*, सखदपरशुः *m.*—(Armed with the Khatwānga or Pāṇsūla) खट्वाङ्गी *m.*, खट्वाङ्गभृत् *m.*, पांशुली *m.*—(Armed with a rope) पाश्री *m.*—(Lord of devotion or devotees) योगेशः.—(Lord of gold) हेमकेशः.—(Fond of dancing) नाट्यमित्रः.—(The naked one) दिगम्बरः, दिग्वासाः *m.* (नं), नग्नः.—(Covered with sandal powder) पांशुपन्नः, पांशुलः.—(Mounted on a dog in his terrific form) श्वारः.—(The perverse) सप्तः, सप्तदेवः.—(Husband of Pārvatī) पार्वतीनाथः.—(Of Durgā) दुर्गापतिः, दक्षिणापतिः.—(Of Gaurī) गौरीपतिः.—(Of Umā) उमापतिः.—(Of Bhavānī) भवानीपतिः.—(Lord of the Pramathas, his attendants) प्रमथपतिः.—(Lord of Nandi, one of his chief attendants) नन्दीशः, नन्दीश्वरः, नन्दिवर्धनः.—(Lord of Bhṛngi, one of his chamberlains) भृङ्गीशः.—(Loved of Vishnu) हरिमित्रः.—(Having Vishnu as his dart,

that deity having served him for a shaft which set the city of Tripura on fire) हरिश्चरः. Some of his other names, the derivation of which is not very apparent, are the following: नकुलः, सयूढः, शिर्षपिष्टः, शिर्विष्टः, श्रीरङ्गः, नावः, मृदः, कुम्भारः, वारः, उः *m.*—(Under the emblem of the Phallus) लिङ्गः; 'a worshipper of him under that type,' लिङ्गी *m.*—(A form of Śiva, half male and half female) सईनारीशः, सईनारीनटेश्वरः—(Inferior manifestations of him, called Bhairavas) ससिताङ्गः, रुद्रः *m.*, चण्डः, क्रोधः, उन्मत्तः, कुपितः, भीषणः, संहारः, नकुलः—(His wife) पार्वती, दुर्गा, गौरी, उमा, सती, भद्राती, see PÁRVATĪ; as the symbol of created nature his wife is called प्रकृतिः—(His sons) कार्तिकेयः, गणेशः, see KÁRTIKEYA, GANESHA—(His attendants) प्रमथः, शिवकीर्तनः—(Some of the names of his attendants are) नन्दी *m.*, नन्दिः *m.*, भृङ्गी *m.*, नाडीदेहः, नाडीविग्रहः, नाडीसेहः, भृङ्गरिदः, तगदुः, पशुः—(His vehicle or bull) वृषः, नन्दी *m.*—(Temple consecrated to his bull) गोपुरिकाः—(His trident) त्रिशूलः, पिनाकः, महितं, पाशुपतास्त्रं—(His bow) पिनाकः, चक्रगवः—(One of his weapons, a staff with transverse pieces, representing the breast-bone and ribs, surmounted by a skull) खट्वाङ्गं, पांशुलः—(His rope for binding incorrigible offenders) पाशः—(His musical instrument, a kind of rattle, shaped like an hour-glass, and held in one hand) डमरुः *m.*—(His serpent earrings) नागकुण्डलं—(His necklace of skulls) सस्त्रिमाला, मुण्डमाला—(His matted hair) जटा, जटा-चूटः, कपदेः—(His superhuman power) विभूतिः *f.*, भूतिः *f.*, see SUPERHUMAN, *a.*—(Daitya flayed by him) रुद्रः—(Worshipper of Śiva) शैवः, शैव्यः, शिवशः, पाश्चात्तिकः. Many plants are sacred to Śiva, as the *asoka*, *vilva*, *mango*, &c.

SIX, *a.* षट् *m. f. n. pl.* (षट्), षट्संख्यकः -का -कं, षट् -ट् -ट्ट; 'six months,' षण्मासाः *m. pl.*, षण्मासः; 'the six seasons,' षट्पदवत् *m. pl.*; 'of six months standing,' षण्मासिकः -को -कं, षण्मास्यः -स्या -स्य; 'six-fingered,' षट्कुलः -लि -लि; 'six-angled,' षट्कोणः -णा -णं; 'six-limbed,' षट्भुजः -ङ्गा -ङ्गं; 'six-armed,' षट्भुजः -जा -जं; 'six-faced,' षट्मुखः -खा -खं; 'a yoke of six oxen,' षट्पदं; 'having six feet,' षट्पदः -दा -दं; 'in six ways,' षड्धा; 'the aggregate of six,' षट्.

SIX-FOLD, *a.* षट्पुणः -णा -णं, षड्पुः -पा -पं, षट् -ट् -ट्ट.

SIXTEEN, *a.* षोडश *m. f. n. pl.* (न्) षोडशकः -का -कं.

SIXTEENTH, *a.* षोडशः -श्री -शं; 'a sixteenth part,' षोडशंशः.

SIXTH, *a.* षष्ठः -ष्टी -ष्टं, षष्ठकः -का -कं; 'a sixth part,' षष्ठभागः, षष्ठंशः; 'a sixth meal,' षष्ठान्नं; 'being or having a sixth,' षष्ठी -ष्ठिनी -ष्ठि (न्).

SIXTHLY, *adv.* षष्ठतस्, षष्ठस्थाने, षष्ठपदे.

SIXTIETH, *a.* षष्टितमः -मी -मं, षष्ठः -ष्टी -ष्टं.

SIXTY, *a.* षष्टिः *f.*, षष्टिसंख्यकः -का -कं; 'he reigned sixty years,' षष्टिम् सन्त्यान् राज्यं घकारः; 'sixty-one,' एकषष्टिः; 'sixty-two,' द्वषष्टिः; 'sixty-three,' त्रयषष्टिः; 'sixty-four,' चतुषष्टिः; 'sixty-five,' पञ्चषष्टिः; 'sixty-six,' षट्षष्टिः; 'sixty-seven,' सप्तषष्टिः; 'sixty-eight,' अष्टषष्टिः; 'sixty-nine,' नवषष्टिः, एको-नसप्ततिः, कनसप्ततिः; 'aggregate of sixty,' षष्टिकं; 'bought

with sixty,' षष्टिकः -का -कं.

SIZE, *s.* (Bulk) परिमाणं, मानं, परिमितिः *f.*, प्रमाणं, मात्रं, आकारः, आकारमानं, आकृतिः *f.*, आकृतिमानं, महत्त्वमानं, महत्त्वपरिमाणं, आकारपरिमाणं, आकृतिपरिमाणं; 'of the same size,' समपरिमाणः -णा -णं, सममात्रः -त्रा -त्रं; 'of the size of an egg,' अण्डपरिमाणः -णा -णं; 'of the size of a grain of mustard,' सवैषपरिमाणः -णा -णं; 'of unequal size,' विषमपरिमाणः &c., असमपरिमाणः &c.; of all sizes,' उन्ननापमनमध्याः *m. pl.*; 'having ascertained the size and distance of the moon,' चन्द्रस्य मानं दूरत्वं च ज्ञात्वा.

SKAIN, SKEIN, *s.* पद्मिका, पिद्मिका, पद्मिः -त्री *f.*, पिद्मिः -त्री *f.*; 'of silk,' कौशिकसूत्रपद्मी, कौशिकसूत्रयन्त्रिः *m.*

SKATE, *s.* (For moving on the ice) हिमसंहतजलोपरि विसर्पणयोग्या लोहयुक्तपादुका or स्खलनयोग्यपादुका, स्खलनपादुका—(The fish), see SCATE.

To SKATE, *v. n.* पृथ्वीरुक्तपादुकाद्वारेण हिमोपरि or हिमसंहतजलोपरि विसृप् (c. 1. -सर्पति -सर्पु) or संसृप् or स्खल् (c. 1. स्खलति -लितुं).

SKATER, *s.* पृथ्वीरुक्तपादुकाद्वारा हिमोपरि विसर्पि *m.* (न्) or संसर्पि *m.*

SKATING, *s.* लोहयुक्तपादुकाद्वारेण हिमोपरि विसर्पणं or संसर्पणं or स्खलनं or रिक्डणं.

SKEIN, *s.* पद्मिका, पिद्मिका, पद्मिः *f.* See SKAIN.

SKELETON, *s.* कङ्कालः, सस्त्रिपन्नरः, सस्त्रिपिन्नरः, पन्नरः, संयः, शरी-रास्त्रिमात्रं, देहास्त्रिमात्रं; 'reduced to a mere skeleton,' त्वगस्त्रि-मात्रशेषः -पा -पं—(Frame, compages) संस्थानं, व्यूहः, आकारः—(Of any subject) वस्तुमात्रं, वस्तु *n.*

SKEPTIC, SKEPTICAL, SKEPTICISM. See SCEPTIC, INFIDEL, &c.

SKETCH, *s.* (Of a figure, &c.) आलेख्यं, पाण्डुलेख्यं, पाण्डुलेख्यमात्रं, लघ्वालेख्यं, वहिलेख्यं, ईपदालेख्यं, किञ्चिदालेख्यं, ईपदङ्कनं, किञ्चिदङ्कनं, ईपद्वर्णनं, स्फुटालेख्यं; 'of a painting,' चित्रारम्भः, पाण्डुचित्रं, चित्रं—(Of a subject) वस्तुमात्रं, ईपद्वर्णनं, किञ्चिद्वर्णनं, वस्तु *n.*

To SKETCH, *v. a.* वास्तवरेखामात्रं लिख् (c. 6. लिखति, लिखितुं) or आलिख् or विलिख्, पाण्डुलेख्यम् अङ्क्य् (c. 10. अङ्कयति -यितुं) पाण्डु-लेख्यं कृ, लघ्वालेख्यं कृ, स्फुटालेख्यं कृ, किञ्चिदालेख्यं कृ, किञ्चि-द्वर्णनं कृ, ईपद्वर्णनं कृ, ईपद्वर्ण्य् (c. 10. वर्णयति -यितुं) or अनुवर्ण्य् or उपवर्ण्य् or संवर्ण्य्, चित्रारम्भं कृ, पाण्डुचित्रं कृ.

SKETCHED, *p. p.* आलिखितः -ता -तं, किञ्चिदालिखितः &c., चित्रार्थि-तारम्भः -म्मा -मं, किञ्चिद्वर्णितः -ता -तं, वहिरङ्कितः &c.

SKEWER, *s.* शलाका, कौलः -लकः, शङ्कुः *m.*, मांसवन्धनशलाका.

To SKEWER, *v. a.* शलाकया चन् (c. 9. चन्नाति, चन्नुं), शलाकायद् -ङां कृ.

SKIFF, *s.* (Light boat) लघुनौका, क्षुद्रनौका, सुवहनौका.

SKILFUL, *a.* कुशलः -ला -लं, निपुणः -णा -णं, प्रवीणः -णा -णं, षट् -ट्ट -ट्टी -ट्टी, विचक्षणः -णा -णं, विशारदः -दा -दं, चतुरः -रा -रं, अभिन्नः -ज्ञा -ज्ञं, विज्ञः &c., विदग्धः -ग्धा -ग्धं, पेशलः -ला -लं, वैज्ञानिकः -को -कं, कृतो -तिनी -ति (न्), युक्तिमान् -मती -मत् (न्), निष्णातः -ता -तं, इ in comp.; 'skilful in arms,' अस्त्रज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, शस्त्रकुशलः &c.; 'skilful in expedients,' उपायज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

SKILFULLY, *adv.* कुशलवत्, कौशल्येन, सकौशल्यं, निपुणवत्, सपाठवत्, विचक्षणवत्, चतुरवत्, सचातुर्यं, विदग्धवत्, सविदग्धं, युक्ता, निपुणं.

SKILFULNESS, *s.* कुशलता, कौशल्यं, निपुणता, नैपुण्यं, प्रवीणता, प्रावीण्यं, पटुता, पाठवत्, विचक्षणता, वैचक्षण्यं, चतुरता, चातुर्यं, युक्तिः *f.*, युक्तिमत्त्वं, विज्ञता, अभिज्ञता, विदग्धता, वैदग्ध्यं, विचित्रता, व्यवसायः, गुणः.

SKILL, *s.* कुशलता, पाठवं, युक्ति *f.*, पटुता. See SKILFULNESS.

SKILLED, *a.* कुशलः -ला -लं, शिक्षितः -ता -तं, *in comp.*, अभित *in comp.*, विद् *in comp.*, कृतमुखः &c., see SKILFUL; 'skilled in the śāstras,' शास्त्रतः -ता -तं, शास्त्राभितः &c., शास्त्रविद् *m.f.n.*, शास्त्रतत्त्वतः &c., शास्त्रकुशलः -ला -लं; 'in music,' गान्युक्ततत्त्वतः -ता -तं. SKIM, *s.* (Matter that forms on the surface) मसृष्टः, फेनः, उत्तरं, उत्तरमलं, see SCUM.—(Of milk) दुग्धफेनः -नं, दुग्धतालीयं, शाकैकः, शाकैरः.

To SKIM, *v. a.* (Clear off the thick matter from the surface) मसृष्टं or फेनम् अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं) or दृ (c. 1. हरति, हर्तुं) or अपदृ.—(Skim milk) दुग्धफेनम् अपनी or दृ, दुग्धतालीयम् अपनी or अपदृ.

To SKIM, *v. n.* (Glide along the surface, brush) चिम्प (c. 1. -सर्पति -सर्पुं -सर्पुं), लघुगत्या वहिभागं घृप् (c. 1. घर्षति -घर्षुं).

SKIMMED, *p. p.* दूतमसृष्टः -सृष्ट -सृष्टं, दूतफेनः -ना -नं; 'milk,' पचलं.

SKIN, *s.* त्वक् *f.* (च), त्वचा, त्वचं, चर्म *n.* (न), असम्भरा, रक्षाधारा, असम्भारा, तनुः -नूः *f.*, शरीरचर्म *n.*, शरीरावरणं, देहावरणं, देह-कोपः, रोमभूमिः *f.*, मांसहासा, शिपिः *f.*, शिपिः *f.*, चेदनी, नटपथं, सावर्णलक्षं.—(Hide) चर्म *n.* (न), कृत्रिः *f.*, दूतिः *f.*, चजिनं, लोम *n.* (न); 'of a tiger,' व्याघ्रचर्म *n.*; 'deer's skin,' मृगचर्म *n.*, एकाजिनं; 'hare or rabbit's skin,' शशचर्म *n.*, शश-लोम *n.* (न), शशकाजिनं, शशोर्यः.—(Of a snake) ककुब्जः, निमोकः. (Bark, rind) त्वक् *f.* (च), चकलः -लं, शकलं, शकलं, दधो.—(Reduced to mere skin and bone) त्वगस्त्वमात्रशेषः -पा -पं, त्वगस्त्वभूतः -ता -तं.

To SKIN, *v. a.* त्वच (nom. त्वचयति -यितुं), निस्त्वचोक्, निस्त्वचं (nom. निस्त्वचयति -यितुं), त्वक्परिपुटनं कृ, त्वच्. See To PEE, FLAY.

SKIN-FLINT, *s.* जतिकापणः, दृढमुष्टिः *m.*, गाढमुष्टिः *m.*. See MISER.

SKINNED, *p. p.* निस्त्वचोक्ताः -ता -तं, निस्त्वचः -पा -पं, दूतत्वक् *m.f.n.* (च).

SKINNINESS, *s.* शिरालता, त्वगस्त्वमात्रभावः, चर्ममात्रभावः, जरुपं.

SKINNY, *a.* शिरालः -ला -लं, त्वगस्त्वमात्रमयः -यो -यं, चर्ममात्रमयः &c., त्वगस्त्वमात्रभूतः -ता -तं, त्वगमात्रमयः &c., त्वगमयः &c. See LEAN.

To SKIP, *v. n.* झु (c. 1. प्रपते, प्रोतुं), यत्न, नृत्. See To LEAP.

SKIP, SKIPPING, *s.* मुतं, प्रवः -यनं, उत्पुतं, मुतिः *f.*, मुतगमनं, मुतगतिः *f.*, मसृष्टमुतं -तिः *f.*, मसृष्टगतिः *f.*. See LEAP.

SKIPPING, *part.* मुतगतिः -तिः -ति, मुतगामी -मिनी &c., प्रवकारी &c.

SKIRMISH, SKIRMISHING, *s.* डिस्तः, डिस्ताहयः, दमरः, डिस्तुद्धं, सेनामु-

खयुद्धं, ईपयुद्धं, लघुयुद्धं, उपयुद्धं.

To SKIRMISH, *v. n.* डिस्तुद्धं कृ, डिस्ताहयं कृ, सेनामुखयुद्धं कृ.

SKIRT, *s.* (Of a garment) वस्त्राचलः -लं, वस्त्रान्तः, वसनान्तः, वस्त-

सीमा, वसनदशा, वस्तदशा, पटान्तः, अचलः, दशा, वस्तिः *m.*, तरो,

तरिः *f.*—(Edge, border) प्रान्तः, प्रान्तभागः, अन्तभागः, अन्तः -नं,

उपान्तः -नं, पर्यन्तभागः, पर्यन्तः -नं, परिसरः, सीमा, पारः -रा;

'of a wood,' वनान्तः -नं, वनधारा, अयेवनं; 'of a mountain,'

पर्यन्तभूः *f.*

To SKIRT, *v. a.* प्रान्त (nom. प्रान्तयति -यितुं), समन्त, प्रत्यन्त, पर्यन्तं कृ.

SKIRTING, *part.* प्रत्यन्तः -न्ता -न्तं, पार्यन्तिकः -की -कं, प्रान्तकः -का -कं.

SKITTISH, *a.* खेलाशीलः -ला -लं, खेलापरः -रा -रं, लीलाशीलः -ला

-लं, चबलः -ला -लं, चपलः &c., तरलः &c., क्रीडाशीलः &c.

SKITTISHNESS, *s.* खेलाशीलता, चबलता, चपलता, चापल्यं, तरलता.

To SKULK, *v. n.* निभूते स्था or घृत्. See To SCUL, LURK.

SKULL, *s.* कपालः, भगालः, शिरोस्थि *n.*. See SCULL.

SKY, *s.* आकाशः, व्योम *n.* (न), गगणं, अनरीक्षं, अनरीक्षं, नभस् *n.*, गं, रौः *f.* (दिच्), धी *f.* (द्यो), असरं, दिगन्तरं, दिगन्तरालं, अनरालं, अभं, विपत् *n.*, मेघवर्त्म *n.* (न), मेघवेश्म *n.* (न), तारापथः, मरुत्पथः, मरुत्तनी *n.*, नाकः, घनपदवी, विष्णुपदं, पुष्करं, अनन्तं, सुरवर्त्म *n.*

SKY-COLOURED, *a.* आकाशवर्णः -रौ -रौ, व्योमवर्णः &c., नीलवर्णः &c.

SKY-LARK, *s.* व्याघ्राटः, भरद्वाजः. See LARK.

SKY-LIGHT, *s.* पटलगवाद्यः, पटलनालिका, पटलकाचः.

SKY-ROCKET, *s.* आकाशवाणः, आग्नेयवाणः. See ROCKET.

SKY-TOUCHING, *a.* व्योमस्पर्क *m.f.n.* (श), अभिलिहः -हा -हं, नभो-
लिह् *m.f.n.* (ह), गगणचुसी -सिनी -सि (न), गगणचुचितः -ता -तं.

SLAB, *s.* शिला, शिलापट्टः, शिलापटः, शिलाफलकः. फलकः.

To SLABBER, *v. n.* लालं मुखं सु *in caus.*, See To DRIVEL.

SLACK, *a.* शिथिलः -ला -लं, अथः &c. See LOOSE, REMISS.

To SLACKEN, *v. a.* शिथिलीकृ, शिथिल (nom. शिथिलयति -यितुं), मुच्, see To LOOSE. *v. a.* 'to slacken one's speed,' वेगं or रयं शम् *in caus.*

To SLACKEN, *v. n.* शिथिलीभू, मन्दीभू. See To LOOSE, *v. n.*

SLACKENED, *p. p.* शिथिलितः -ता -तं, शिथिलीकृतः &c., शिथिलीभूतः

&c., विगलितः &c., मन्दीभूतः &c., शानवेगः -गा -गं, शानरयः -या -यं.

SLACKLY, *adv.* शिथिलं, शैथिल्येन. See LOOSELY, REMISSLY.

SLACKNESS, *s.* शैथिल्यं, शिथिलता, अथता, see LOOSENESS, REMISSNESS.

SLAIN, *p. p.* हतः -ता -तं, निहतः &c., व्यापादितः -ता -तं, पातितः -ता

-तं, मारितः &c., सूदितः &c., निपूदितः -ता -तं. See KILLED,

To SLAKE, *v. a.* (Quench) शम् *in caus.*, उपशम्, प्रशम्, छिद्, see

To QUENCH.—(Mix with water) जलेन सह मिश्रं, कलसंसृष्टं -शं कृ.

To SLAM, *v. a.* (A door) यथा आकस्मिकशब्दो जायते तथा लघ्यापातेन

द्वारं पिपा or चलवहापातेन द्वारं पटं कृ.

SLAM, *s.* आकस्मिकशब्दः, आकस्मिकध्वनिः *m.*, द्वारकणितं.

SLANDER, *s.* अपवादः, परिवादः, पिशुन्यं, पिशुनवाक्यं, असूया, अभिसूया,

गुणनिन्दा, गुणापवादः, कलङ्कः. See CALUMNY, DEFAMATION.

To SLANDER, *v. a.* अपवद् (c. 1. -पदति -दितुं), परिवद्, गुणापवादं कृ,

पिशुनवाक्यं पद्, कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), असूय (nom. असू-

यति -यितुं). See To DEFAME, CALUMNIATE.

SLANDERED, *p. p.* अपवादितः -ता -तं, अभिशस्तः -स्ता -स्तं, अभिशापितः &c.

SLANDERER, *s.* अपवादो *m.* (न), परिवादो *m.*, अपवादकः. See DEFAMER.

SLANDEROUS, *a.* अपवादकः -का -कं, पिशुनः -ना -नं, अपवादात्मकः -का

-कं, कलङ्कमयः -यो -यं, असूयकः &c. See DEFAMATORY.

SLANDEROUSLY, *adv.* सापवादं, सपरिवादं, सासूयं, पिशुनवाक्यपूर्णं.

SLANG, *s.* (Low language) गल्लोक्तिः *f.*, अश्लीलं, अश्लीलाद्येषः.

SLANT, SLANTING, *a.* यज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, कुटिलः -ला -लं, तिर्यक् -रश्च्री -र्यक्

(ख), घृजिनः -ना -नं, जननुः -नुः -नु, विपमः -मा -मं, प्रयणः -या -यं.

To SLANT, *v. a.* आवृज् (c. 10. वजयति -यितुं), पक्षीकृ, तिर्यक्कृ, प्रवणीकृ.

To SLANT, *v. n.* आनम् (c. 10. -नमति -ननुं), प्रवणीभू, वक्षीभू, तिर्यक्भू.

SLANTINGLY, *adv.* तिर्यक्, तिरस्, यज्ञं, प्रयणं, प्राचल्येन, आवर्ज्य.

SLAP, *s.* चपेटिका, चपेटापातः, चपेटप्रहारः, तलप्रहारः, तलापातः, करा-

पातः, आस्कोटः -टनं, आस्कोटनशब्दः, तलं.

To SLAP, *v. a.* चपेटेन चाहन् (c. 2. -हन्ति -न्तुं) or प्रदृ, चपेटापातं कृ,

आस्फुट् (c. 10. -स्फोटयति -यितुं), आस्कोटनं कृ.

SLAP, *adv.* आकस्मिकापातेन, आकस्मिकप्रहारेण, आस्कोटनशब्देन.

SLASH, *s.* दीर्घच्छेदः -दनं, दीर्घवेधः, दीर्घक्षतं -तिः *f.*, छेदविच्छेदः.

SLA

To SLASH, v. a. दीर्घच्छेदं कृ, दीर्घच्छेदं कृ, छेदविच्छेदं कृ, व्यवच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -छेत्तुं), विनिच्छेदं कृ, विनिच्छेदं कृ, घातविच्छेदं कृ.
SLASHING, part. छेदविच्छेदकारी -रिच्छी -रि (न्), दीर्घच्छेदकारी &c.
SLATE, s. श्लक्ष्णशिला, तनुशिला, श्वेदसंज्ञकः श्लक्ष्णशिलाफलकः.
To SLATE, v. a. श्लक्ष्णशिलाफलकैर् छात्तुं or छात्तुं or छातुं.
SLATTERN, s. वेशप्रमत्ता, वेशप्रमादितो, अचिनीतवेशिनी.
SLAUGHTER, s. बधः, घातः -तनं, हननं, निहननं, मारणं, व्यापादनं, नि-
 मूदनं, मूदनं, संहारः, विशसनं, वेशसं, प्रतिघातनं, घातनं, प्रमयः,
 चालम्भः, विमर्दनं, निर्वहणं, निर्वहणं, प्रमापणं, निवारणं, निशारणं,
 विशारः, विशारणं, प्रवासनं, निवृत्तनं, परासनं, निहिंसनं, निवसनं,
 संज्ञपनं, निर्गन्धनं, निर्गन्धनं, जपासनं, निरुहणं, परिचर्जनं, निवपणं,
 उद्घासनं, उद्घासः, प्रमचनं, क्रपणं, मचनं, उच्चासनं, पिघ्नः, उन्मन्यः,
 निशुम्भः -म्भनं.
To SLAUGHTER, v. a. हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं), विशस् (c. 1. -शसति -सितुं),
 see **To KILL**.
SLAUGHTERED, p. p. हतः -ता -तं, विशसितः -ता -तं. See **KILLED**.
SLAUGHTER-HOUSE, s. घातस्थानं, छायातस्थानं, छायातः -तनं, शूना,
 सूना, चप्यस्थानं, हिंसास्थानं, पशुमारणस्थानं, पशुवधस्थानं, प्राणिवधस्थानं.
SLAVE, s. दासः, दाशः, दासेयः, दासेरः, सेवकः, चेठकः, चेठः, किट्टरः,
 प्रेयः, प्रेयः, प्रियः, भूयः, गोप्यः -प्यकः, नियोज्यः, परजितः, भुजियः,
 परिचारकः, चेठः -डकः, कर्मकरः, कर्मकारः, see **SERVANT**; 'fe-
 male slave,' दासी, दासिका, दाशी, चेटी, चेटी, चेटीका, चेटीका;
 'domestic slave,' गृहदासः; 'female slave of a slave,' दास-
 दासी; 'multitude of female slaves,' दासीसभः; 'son of a
 slave,' दासीपुत्रः; 'dealer in slave-girls,' कन्यापालः; 'born
 of a slave,' दासेयः -यती, दासेरः; 'to be a slave,' दास (nom.
 दासायति).
To SLAVE, v. n. चायस् (c. 4. -यस्यति -सितुं). See **To DRUDGE, TOIL**.
SLAVERY, s. दास्यं, दासनं, दासभावः, दासावस्था, दासदशा, प्रेयत्वं, परप्रे-
 यत्वं, भूयत्वं. See **SERVITUDE, DRUDGERY**.
SLAVISH, SLAVISHNESS, SLAVISHLY. See **SERVILE, SERVILITY, &c.**
To SLAY, v. a. हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं), व्याप् in caus. See **To KILL**.
SLAYER, s. हन्ता m. (न्तुं), घातकः, घाती m. (न्तुं). See **KILLER**.
SLEOGE, s. निश्चक्रपानं, निश्चक्रवाहनं, चक्रपानं, चक्रवाहनं.
SLEOGE-HAMMER, s. घनः, घृहघनः, मुहुरः, घृहमुहुरः.
SLEEK, a. सुखस्पर्शः -शी -शं, श्लक्ष्णः -क्षणा -क्षणं, स्निग्धः -ग्धा -ग्धं.
SLEEKNESS, s. सुखस्पर्शता, श्लक्ष्णता -त्वं, स्निग्धता -त्वं, चपस्पता.
To SLEEP, v. n. स्वप् (c. 2. स्वपिति, स्वपुं), प्रस्वप्, सम्प्रस्वप्, संस्वप्,
 अस्वप्, निद्रा (c. 2. -द्राति -न्तुं), शी (c. 2. शीते, शयितुं), निद्रां कृ,
 स्वप् कृ, स्वपनं कृ, सुप्तिं कृ, शयनं कृ, निमील (c. 1. -मीलति -लितुं),
 संविश (c. 6. -विशति -वेष्टुं); 'he sleeps comfortably,' सुप्तेन or
 सुस्थः स्वपिति; 'to desire to sleep,' स्वप् in des. (सुप्स्यति -स्यितुं),
 शी in des. (शिशयिष्यते).
SLEEP, s. निद्रा, स्वप्, स्वपनं, सुप्तिः f., सुप्ति, शयनं, शयितं, शीः f.,
 शायिका, संवेशः, सर्वोन्द्रियाप्याहारः; 'state of sleep,' निद्रावस्था,
 स्वप्तावस्था; 'a deep or sound sleep,' सुनिद्रा, सुसुप्तिः f., निर्भ-
 रनिद्रा, गाढनिद्रा, सुषुप्तवस्था, साधिका; 'very deep or dead
 sleep,' पोर्निद्रा, अपोर्निद्रा; 'fallen into a deep sleep,' सुनि-
 द्रामग्नः -ग्ना -ग्नं; 'in a sound sleep,' सुसुप्तः -प्ता -प्तं, शेषितः
 -ता -तं शेषितवान् &c.; 'arousing from sleep,' निद्राभङ्गः;
 'aroused from sleep,' भग्ननिद्रा -द्वा -द्वं; 'to go to sleep,

SLI

स्वप्, निद्रा, शी, शयनं कृ, निद्रां गम्; 'he went to sleep,' नि-
 द्वा, सुषुप्ताप.
SLEEPER, s. शायी m. (न्तुं), शयनकृत्, निद्राणः, स्वप्तावस्था.
SLEEPINESS, s. निद्रालुता, निद्राशीलता, शयालुता, शिशयिष्या, सुषुप्ता,
 " निद्रेच्छा, स्वप्नेच्छा, शयनेच्छा, स्वापः, तन्द्रा, तन्द्रिका.
SLEEPING, s. स्वपनं, स्वापः, शयनं, शायिका. See **SLEEP**.
SLEEPING, part. शयानः -ना -नं, स्वपन् -पन्ती -पत् (न्तुं), निद्रान् -द्रान्ती
 -द्रान् (न्तुं), निद्रायमाणः -या -यं, निद्रायः -या -यं, शयितः -ता -तं,
 शयितवान् -वती -वत् (न्तुं), सुप्तः -प्ता -प्तं, स्वप् m. f. n. (न्तुं);
 'soundly,' शेषितः -ता -तं, शेषितवान् &c.
SLEEPING-ROOM, s. शयनगृहं, स्वप्नगृहं, निद्राशाला. See **BEDROOM**.
SLEEPLESS, a. निनिद्रः -द्रा -द्रं, विनिद्रः &c., अनिद्रः &c., उन्निद्रः
 &c., निद्राहीनः -ना -नं, निद्रारहितः -ता -तं, अनिद्रागतिनिद्रः &c.,
 विगतनिद्रः &c.
SLEEPLESSNESS, s. निनिद्रता, विनिद्रता -त्वं, अनिद्रता -त्वं, उन्निद्रता,
 निद्राहीनता, निद्रारहित्यं, निद्राभावः.
SLEEPY, a. (Habitually sleepy) निद्रालुः -लुः -लुः, शयालुः &c.,
 तन्द्रालुः &c., निद्राशीलः -ला -लं, स्वप्शीलः &c., नैद्रः -द्रो -द्रं,
 निद्रायः -या -यं. (Desirous of sleeping) शिशयिषुः -युः -युः,
 सुषुप्सुः -सुः -सुः. (Overcome by sleep) निद्राकुलः -ला -लं,
 निद्राक्रान्तः -न्ता -न्तं, निद्राप्रस्तः -स्ता -स्तं, निद्रातुरः -रा -रं.
SLEET, s. शीकरः, शीकरवर्षः, शीमवः, शीकरः, तुषारवर्षः.
To SLEET, v. n. शीक् (c. 1. शीकते -कितुं), शीकर (dom. शीकरायते).
SLEEVE, s. पिम्पलः, पाहुवरुतं, पाहुवसनं, दोषेत्तं, दोषाच्छादनं; 'to laugh
 in one's sleeve,' अनाहीसं कृ, उद्वर्धनं कृ, उद्वचनं कृ.
SLEIGHT, s. (Of hand) हस्तलापयं, लघुहस्तं, हस्तलापयं, कुसृतिः f.,
 माया, कुहकः, इन्द्रजालं, see **JUGGLERY, LEDEREMAIN**.
SLENDER, a. (Thin skin) तनुः -नुः -न्वी -नुः, तनुः &c., वितनुः &c.,
 धीरः -या -यं, सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं, धामः -मा -मं, कृशाः -शा -शं, शीरः
 -शी -शं, कृशाङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, अविपुलः -ला -लं; 'slender in the
 waist,' धीरमध्यः -ध्या -यं, तनुमध्यः &c., तनुमध्यः -मा -मं, हस्तिमध्यः
 &c., सिंहमध्यः &c., सिंहकटिः -टिः -टि, मृगकटिः &c., मृगमध्यः &c.,
 तनुशरीरः -रा -रं, धामाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, कृशीदरः -रा -रं; 'a slender-
 waisted woman,' सुमध्यमा, तनुमध्यमा, मध्यक्षीणा; 'having a
 slender stem,' शीरैनालः -ला -लं. (Small, inconsiderable)
 चत्वा -त्वा -त्वं, घुद्रः -द्रा -द्रं, धीरः -या -यं, लघुः -युः -युः, चत्तुः
 &c., निर्वैलः -ला -लं; 'of slender means,' शीरैनालः -या -यं.
SLENDERNES, s. तनुता, धीरता, धामता, शीरैता, सूक्ष्मता, कृशता,
 काश्यं, चत्वा; 'of waist,' मध्यक्षीणा.
To SLICE, v. a. तक्ष (c. 1. तक्षति -क्षितुं), छेदं कृ, परिच्छेदं कृ, छिद्
 (c. 7. छिनत्ति, छेत्तुं), परिच्छिद्, खण्ड, खण्डकृ, प्रसृष्टेदं कृ.
SLICE, s. छेदः, परिच्छेदः, खण्डः, शकलं; 'of bread,' पूषखण्डः.
To SLIDE, v. n. (Move along the surface of snow, ice, &c.)
 हिनेपरि खल (c. 1. खलति -लितुं) or रिद्ध (c. 1. रिद्धति -लितुं)
 or रिस् (c. 1. रिस्ति -लितुं) or विसृप् (c. 1. -सर्वति -सर्तुं) or
 संसृप्. (Slip) चु (c. 1. चवते, चोर्तुं), खल.
SLIDE, SLIDING, s. खलनं, रिद्धणं, रिद्धणं, रिद्धः, चपनं.
SLIGHT, a. (Thin, slim) तनुः -नुः -न्वी -नुः, सुतनुः -नुः -नुः, धीरः -या -यं;
 'a slight woman,' लघ्वी, see **SLENDER**. (Trifling, incon-
 siderable) चत्वा -त्वा -त्वं, खत्वा &c., लघुः -युः -युः, स्रोतः -त्वा
 -त्वं, घुद्रः -द्रा -द्रं, ईषत् prefixed; 'a slight inspection,'

ईपदृशेन; 'a slight blow,' ईपदापातः, उपपातः; 'a slight obstacle,' अल्पविघ्नः; 'in a slight degree,' ईपद्, किञ्चित्, किञ्चिद्, स्तोके; 'not in the slightest,' न मनागपि, न किञ्चिदपि, न किमपि, न किपदपि, न नूतनमपि, न स्तोकेमपि, न लेशमपि; 'there is not the slightest movement of the tongue or lips,' जिह्वोऽं मनागपि न चलति.

SLIGHT, *s.* (Neglect) अनादरः, उपेक्षा, अवमानं, अवज्ञा, अवधीरणं, ईपदवज्ञा, ईपदुपेक्षा, ईपदवमानं, ईपदनादरः, अनपेक्षा, प्रणिपातलंघनं, अमाननं, अवगणनं -ना.

To SLIGHT, *v. a.* उपेष् (c. 1. -ईषते -घिह्नुं), ईपद् अवज्ञा (c. 9. -ज्ञानाति -ज्ञाह्नुं) or अवमन् (c. 4. -मन्यते -मन्नुं) or अवधीरन् (c. 10. -धीरयति -यिह्नुं), अवगण् (c. 10. -गणयति -यिह्नुं), अनादरं कृ, ईपदवज्ञां कृ.

SLIGHTED, *p. p.* उपेक्षितः -ता -तं, ईपदवज्ञातः &c., अवगणितः &c., अवधीरितः -ता -तं, ईपदवधीरितः &c., ईपदवमानितः &c.

SLIGHTER, *s.* उपेक्षकः, उपेक्षाकारी *m.* (न्), मन्दादरः, अनादरकृत्.

SLIGHTLY, *adv.* उपेक्षया, अनपेक्षया, अनादरेण, ईपदवज्ञापूर्थं.

SLIGHTLY, *adv.* ईपद्, किञ्चित्, स्तोके, मनाक्, अल्पमात्रं, अल्प, अल्पम्; 'slightly warm,' ईपदुष्णः -ष्णा -ष्णं; 'slightly red,' ईपद्रक्तः -क्ता -क्तं.

SLIGHTNESS, *s.* तनुता, सूक्ष्मता, क्षीणता, अल्पता, लघुता, क्षुद्रता.

SLILY, *adv.* छलेन, सप्याने, सबापटे, सवेदग्ध्यं, छद्मना, अल्पते; 'going slily,' अल्पकृतिः -तिः -ति, गूढगतिः &c.

SLIM, *a.* तनुः -नुः -न्नी -नु, क्षीणः -खा -खं, क्षामः &c. See SLENDER.

SLIME, *a.* शिलाजल *n.*, शैलनिर्वासः, सान्द्रपद्वः, श्यानपद्वः, चिक्कणपद्वः.

SLIMINESS, *s.* सान्द्रता, श्यानता, चिक्कणता, परिहृता -त्वं.

SLIMNESS, *s.* तनुता -त्वं, तानवं, क्षीणता, क्षामता. See SLENDERNESS.

SLIMY, *a.* सान्द्रः -न्द्रा -न्त्रं, श्यानः -ना -नं, चिक्कणः -खा -खं, चिक्कणः &c., पक्किलः -ला -लं, सान्द्रपद्वमयः -यी -यं, सान्द्रपद्वगुणकः &c.

SLING, *s.* (Instrument for throwing stones) गोमंषा, मस्तरक्षेपणी, पापाखक्षेपणी, मस्तरक्षेपणी, प्रक्षेपणी, भिन्दपालः.-(Pole with ropes for carrying burdens) भारवष्टिः *m. f.*, काचः.

To SLING, *v. a.* (Throw with a sling) गोमंषया धिप् (c. 6. धिपति, धिह्नुं) or प्रधिप्.-(Hang so as to swing) वृहन्, कर्द्धुं चन्, चान्दोल (nom. चान्दोलयति -यिह्नुं), काच (nom. काचयति -यिह्नुं).

To SLINK, *v. n.* अपसृप् (c. 1. -सर्पति -सर्ह्नुं), अपनृप्, पलाय् (c. 1. पलायते -यिह्नुं, rt. इ), विपलाय्, अपपाय् (c. 1. -पावति -यिह्नुं), अपक्रम्, अपपा, निष्पत्.

To SLIP, *v. n.* (Slide) खल (c. 1. खलति -लिह्नुं), चल्, रिङ्, रिह्.-(Glide) विसृप्, संसृप्.-(Stumble, fall) चु (c. 1. च्यते, च्योह्नुं), भंश् (c. 4. भश्यति, c. 1. भंशते -शिह्नुं), संस् (c. 1. संसते -सिह्नुं), विचस्, चासस्, पत् (c. 1. पतति -तिह्नुं), गल्, विगल्.-(Err) विच्यु, विचल्, भंश्.-(Slip away), see To SLINK.-(Slip off) संस्, विचस्, विगल्.-(Slip down) प्रच्यु, प्रभंश्, लस्, अवपत्, अवगल्.-(Slip in) छलेन or निभृते प्रविष् (c. 6. -विशति -वेह्नुं).

To SLIP, *v. a.* (Let slip) शिथिल (nom. शिथिलयति -ने -यिह्नुं), शिथिलीकृ, मुच्य (c. 6. मुच्यति, मोह्नुं), संस् (c. 10. संसयति -यिह्नुं), च्यु (c. 10. चावयति -यिह्नुं), हा in caus. (हावयति -यिह्नुं), see To LOOSE, *v. a.*; 'I will not let slip the occasion,' अवकाशं न शिथिलिये.-(Neglect, omit), see the words.-(Slip in) छलेन or निभृते प्रविष् in caus. or निविष् in caus.

SLIP, *s.* (Sliding) खलनं, रिङ्गणं, रिह्णं, रिह्णं, चवनं.-(Stumble, fall) खलनं, खलितं, चुतिः *f.*, भंशः, प्रभंशः, पातः, पतनं, संसनं,

विचंसा.-(Error) दोषः, भ्रमः, प्रमादः, खलनं, अपराधः; 'of the hand,' हस्तदोषः; 'of the tongue,' जिह्वादोषः.-(Twig) शाखिका, प्रजादिका, पल्लवः, काण्डः.-(Long, narrow piece) खसदः, दीर्घ-खसदः -खसकः; 'of cloth,' वस्त्रखसदः.

SLIPPED, *p. p.* च्युतः -ता -तं, खलितः &c., भ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रभ्रष्टः &c.; 'from its place,' स्थानच्युतः -ता -तं, पदच्युतः &c.-(Slipped off) सक्तः -क्ता -क्तं, विगलितः -ता -तं.

SLIPPER, *s.* (Light shoe) लघुपादुका, लघुपादवं, लघुपादपा, पादुका, पादपा, उपानत *f.* (ह्), चर्म; 'magical slipper,' योगपादुका, सिद्धिः *f.*

SLIPPERINESS, *s.* चिक्कणता -त्वं, चिक्कणता, क्षीणता, अस्थिरता.

SLIPPERY, *a.* चिक्कणः -खा -खं, चिक्कणः &c., चिक्कणः -ग्या -ग्यं, मेदुरः -रा -रं, जेहो -हिनी -हि (न्), श्लक्ष्णः -क्षणा -क्षणं; 'slippery ground,' निपत्या.-(Unstable, uncertain) अस्थिरः -रा -रं, अनवस्थितः -ता -तं, चञ्चलः -ला -लं, चपलः &c., तरलः &c., लोलः &c., विचलः -ला -लं.

SLIPPING, *s.* खलनं, चुतिः *f.*, चवनं, रिङ्गणं, रिह्णं. See SLIP.

To SLIT, *v. a.* दीर्घचेदं कृ, दीर्घचेदनं कृ, दीर्घचिद्रं कृ, दीर्घवेधनं कृ.

SLIT, *p. p.* छिन्नः -त्ता -तं, दीर्घचेदान्वितः -ता -तं, विद्धः -द्धा -द्धं.

SLIT, *s.* दीर्घचेदः -दनं, दीर्घचिद्रं, चेदः, चिद्रं, दीर्घभेदः.

To SLOBBER, *v. n.* लालं मु in caus. See To SLABBER.

SLOP, *s.* (Soiled water, &c.) मलिनजलं, मलिनजलादि *n.*, समलजलं, अमेध्यजलादि, अमेध्यजलं.-(Water, &c., carelessly thrown about) प्रमाद्याद् इतस्ततः धामं or पातितं जलादि.-(Mess) कंदमः.

To SLOP, *v. a.* प्रमाद्याद् इतस्ततो जलादि पत् in caus. or धिप्.

SLOPE, *s.* प्रावख्यं, प्रवणभूमिः *f.*, निम्नभूमिः, निम्नता, क्रमप्रवणभूमिः *f.*, क्रमनिम्नभूमिः, क्रमशो निम्नो भूभागः, स्थानं क्रमशः प्रवणं, स्थानं क्रमशो धोगम्यं; 'of a mountain,' उत्तङ्गः, काटकः, शैलकटकः.

To SLOPE, *v. a.* आवृज् (c. 10. -वर्जयति -यिह्नुं), प्रवणीकृ, निस्तीकृ.

To SLOPE, *v. n.* क्रमशः प्रवणः -खा -खं भू, क्रमप्रवणः -खा -खं भू, प्रवणीभू, क्रमशो निम्नः -न्ना -न्नं भू, निम्नीभू.

SLOPING, *part. or a.* प्रवणः -खा -ख, क्रमशः प्रवणः &c., क्रमप्रवणः &c., क्रमशो निम्नः -न्ना -न्नं, क्रमशः पातुकः -को -कं, क्रमशो धोगानी -मिनी -नि (न्).

SLOPPY, *a.* पक्किलः -ला -लं, जलपद्वमयः -यी -यं, अनूपः -पा -पं.

SLOP-SELLER, *s.* तुच्छवस्त्रविक्रेता *m.* (न्), सिद्धवस्त्रविक्रेता *m.* (न्).

SLOP-SHOP, *s.* तुच्छवस्त्रादिविक्रयस्थानं, प्रस्तुतवस्त्रविक्रयगृहं.

SLOTH, *s.* तन्द्रा, तन्द्रिः -न्त्री *f.*, तन्द्रिका, चालस्यं, तुन्दपरिमाजिनं, मिहं, गुडाका, see LAZINESS.-(The animal) पथैमृगः.

SLOTHFUL, *a.* तन्द्रालुः -लुः -लु, अलसः -सा -सं. See LAZY.

SLOTHFULNESS, *s.* तन्द्रालुता, चालस्यं, अलसता. See LAZINESS.

To SLOUCH, *v. n.* निम्नगता चल्, अलसगता चल्, ग्रामिकवत् चर्.

SLOUCHING, *a.* निम्नः -न्ना -न्नं, प्रलुप्तः -ष्टा -ष्टं, निम्नगतिः -तिः -ति.

SLOUGH, *s.* (Muddy place) पद्वः, महापद्वः, कुपद्वः, पद्व्याख्यानं.-(Of a snake) कञ्जुकः, निमीकः, गहकः, भुजङ्गनिमीकः, भुजङ्गत्वक् *f.*

(च्), अहिह्वक् *f.*, अहिचर्म *n.* (न्), तीक्ष्णः, निर्वयनी.-(From a wound) क्षतगलितमांसं.

SLOVENLINESS, *s.* अविनीतवेशात्वं, वेशप्रमत्तता, अविनीतता -त्वं, अपरिष्कारः, अव्यवस्था, प्रमत्तता, प्रमाद्यं.

SLOVENLY, SLOVEN, *a.* वेशप्रमत्तः -न्ना -न्नं, वेशप्रमादी -दिनी -दि (न्), अविनीतवेशी -शिनी &c., अविनीतपरिच्छदः -दा -दं, अपरिष्कृतवेशः

-शा -शं, अपरिष्कृतपरिच्छदः -दा -दं, अविनीतः -ता -तं, अपरिष्कृतः &c., प्रामादिकः -की -कं.

SLOW, a. (Not swift, moving slowly) मन्दः -न्दा -न्दं, मन्धरः -रा -रं, मन्दगतिः -तिः -ति, मन्दगमनः -ना -नं, मन्दगामी -मिनी -मि (न्), अद्भुतः -ता -तं, अशीमः -मा -मं, विलसितः -ता -तं, विलसी -सिनी &c.; 'slow fire,' मन्दाग्निः *m.*—(Not ready, not prompt) मन्दः -न्दा -न्दं, मन्धरः &c., अधिमः -प्रा -प्रं, अन्तरितः -ता -तं, मनाह्वरः -रा -रं; 'slow in recognising,' प्रत्यभिज्ञानमन्धरः -रा -रं.—(Behind in time) विलसितः -ता -तं, कालातीतः -ता -तं, मन्दः &c., see **LATE, a.**—(Slow in intellect) मन्दबुद्धिः -द्धिः -द्धि, मन्दमतिः -तिः -ति, मन्दः -न्दा -न्दं, स्थूलबुद्धिः &c., see **DULL**.—(Tedious) दीर्घकालीनः -ना -नं, दीर्घसूत्रः -त्रा -त्रं, दीर्घसूत्री &c., see **DILATORY**.—(In music) विलसितः -ता -तं; 'slow time,' विलसितवृत्तिः *f.*, तल्लं.—(Slow fever) जीर्णज्वरः.

SLOW-GOING, adv. मन्दगतिः -तिः -ति, मन्दगामी -मिनी -मि (न्), मन्दगमनः -ना -नं, मन्दगतः -ता -तं, शनैश्चरः -रा -रं, शनैर्गामी &c.

SLOWLY, SLOW, adv. मन्दं, शनैस्, मन्दं मन्दं, शनैः शनैः, मन्द in comp., मान्द्येन, समान्द्यं, मनाक्, मन्धरं, अद्भुतं, अशीमं, अधिमं, अन्तरितं, विलसितं, विलसेन.

SLOWNESS, s. मान्द्यं, मन्दता -त्वं, मन्धरता, विलसः -सत्वं, विलसितत्वं, अद्भुतत्वं, अशीमता, अधिमता, दीर्घसूत्रता; 'of intellect,' बुद्धिमान्द्यं, मन्दबुद्धित्वं, मन्दता. See **DULLNESS**.

SLUG, s. (Kind of snail) शृङ्गकहीनः कृमिविशेषः.

SLUGGARD, s. अलसः, आलस्यशीलः, तुन्दपरिमाजः, तुन्दपरिमृजः.

SLUGGISH, a. तन्द्रालुः -लुः -लु, अलसः -सा -सं, आलस्यशीलः -ला -लं, निद्रालुः -लुः -लु, मन्दः -न्दा -न्दं, मन्दगतिः -तिः -ति, मनाह्वरः -रा -रं, शयालुः &c.

SLUGGISHLY, adv. आलस्येन, अलसवत्, मन्दं, समान्द्यं, सतन्द्रं, तन्द्रया.

SLUGGISHNESS, s. तन्द्रालुता, तन्द्रा -न्द्री, तन्द्रिका, आलस्यं, अलसता -त्वं, मन्दता, मान्द्यं, जडता, आर्द्रं. See **LAZINESS, INDOLENCE**.

SLUICE, s. (Flood-gate) जलद्वारं, जलनिर्गमः, जलवर्त्म *n.* (न्), जल-यन्धनद्वारं.—(Stream of water) जलप्रवाहः, जलप्रपातः.

To SLUMBER, v. n. (Sleep lightly) लघुनिद्रां कृ, अल्पनिद्रां कृ, ईष-निद्रां कृ.—(Sleep) स्वप् (c. 2. स्वपिति, स्वप्नुं), प्रस्वप्, निद्रा &c., see **To SLEEP**.

SLUMBER, s. निद्रा, लघुनिद्रा, अल्पनिद्रा, श्राननिद्रा, स्वप्नः, see **SLEEP**.

To SLUR, v. a. (Soil, sully) मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), मलिनोक्तं, कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), दुष् in caus.—(Do hurriedly) अतिधिमं कृ, अतिशीमं कृ or अनुषा, सहसा कृ, त्वरितं कृ, अनवधानेन or अनवेक्षया कृ.—(Pass over lightly, overlook) उपेक्ष, समुपेक्ष.—(Pronounce imperfectly) लुप्तवर्णपदेन व्याह or उदाह or उचर.—(Sing in a gliding way) अविलसितपदेन or अविलच्छिन्न-स्वरेण गे or उचर.

SLUR, s. (Mark, stigma) कलङ्कः, लान्छनं, अपकलङ्कः, अकीर्तिचिह्नं, अपमानचिह्नं.—(In music) स्वराविच्छेदचिह्नं.

SLURRED, p. p. (Soiled) कलङ्कितः -ता -तं, मलिनोक्तः -ता -तं, दुषितः &c.—(Done hurriedly) सहसा कृतः -ता -तं, त्वरितकृतः &c.—(Pronounced imperfectly) लुप्तवर्णपदः -दा -दं, लुप्तवर्णः -णो -णं, यस्तः -स्ता -स्तं, यस्तवर्णः -णो -णं.—(Pronounced glidingly or rapidly) अविलच्छिन्नस्वरेणोच्चारितः -ता -तं, त्वरितोदितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं;

SLUSH, s. पङ्कजर्दः, मृदुपङ्कः, सजलपङ्कः, कदैमः.

SLUT, s. अविनीतवेशिनी, अपरिष्कृतवेशिनी, अविनीता, चण्णकी.

SLUTTISH, a. अविनीतवेशी -शिनी &c., अविनीतः -ता &c. See **SLOVENLY**.

SLY, a. विदग्धः -ग्धा -ग्धं, कापटिकः -की -कं, द्राष्टिकः -की -कं, द्रष्ट-कुशलः -ला -लं, दाग्भिकः -की -कं, सत्यानः -जा -जं, मायान्वितः -ता -तं, बहुमायः -या -यं, भूमियः -या -यं, धूर्तः -ज्ञा -ज्ञं, व्याजिकः -की -कं, चतुरः -रा -रं; 'sly laugh,' जनहँसः, उद्धर्षनं, उच्चपनं.

SLYNESS, s. विदग्धता, वेदग्ध्यं, व्यानः, कपटः, कापट्यं, सत्यानत्वं, धूर्तता, छलं, द्रष्ट *n.* (न्), द्राष्टिकत्वं, चतुरता, मद्यः, भ्रष्टः.

To SMACK, v. a. (Kiss with a noise) सशब्दं चुस्, आस्फोटनशब्देन चुस्, सशब्दचुसनं कृ.—(The lips) जोषास्फोटनं कृ, जोषविष्यणनं कृ, जोषसंयाराननम् आस्फोटनशब्दं कृ.—(The face), see **To SLAP**.—(Crack) आस्फोटनं कृ, आस्फोटनशब्दं कृ; 'a whip,' आस्फोटन-शब्देन कशापातं कृ.

To SMACK, v. n. (Have a taste) स्वादनं कृ, see **To SAVOR, v. n.**

SMACK, s. (Loud kiss) सशब्दचुसनं. आस्फोटनचुसनं.—(Of the lips) जोषास्फोटनं, जोषविष्यणनं.—(Crack, slap) आस्फोटनं, आस्फोटनशब्दः, आकस्मिकशब्दः, स्फुकारः, कृषितं, ध्वनितं.—(Taste) आस्वादः, रसः, see **SAVOR**.

SMACK, adv. आस्फोटनशब्देन, आकस्मिकशब्देन, आकस्मिकापातेन.

SMALL, a. अल्पः -त्सा -त्सं, छुद्रः -द्रा -द्रं, see **LITTLE, a.**—(In stature) अल्पतनुः -नुः -नु, अल्पशरीरः -रा -रं, see **LITTLE, a.**—(Small quantity) अल्पभागः, see **LITTLE, s.**—(In a small degree) ईप्सं, see **LITTLE, adv.**

SMALLAGE, s. जनमोदा, जनमोदामातीयः शाकभेदः.

SMALLEST, a. अल्पिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, कनिष्ठः &c. See **LEAST, a.**

SMALLNESS, s. अल्पता -त्वं, छुद्रता, तनुता, सूक्ष्मता, स्तोकता, धोदिमा *m.* (न्), अणिमा *m.* See **LITTLENES**.

SMALL-POX, s. शीतला -ली, रक्तवटी, रक्तवरटी, वसनः, वसनरोगः, मसूरी -रिका, गुली, विस्फोटः, पाषरोगः.

SMART, a. (Sharp) तीक्ष्णः -ष्णा -ष्णं, तीव्रः -त्रा -त्रं, पटुः &c., see **SHARP**.—(Quick, brisk) शीमः -मा -मं, लघुः -पुः -पु, द्रुतः -ता -तं, तीक्ष्णकम्भी -म्भी -म्भी (न्), आशुकारी -रिणी &c., शीमकारी &c., see **QUICK, SHARP**.—(Witty) रसिकः -का -कं, मार्मिकः &c.—(Fine, well-dressed, showy) सुवेशी -शिनी -शि (न्), सुवेशः -शा -शं, शोभनः -ना -नं, शोभनवेशी &c., छेकः -का -कं.

SMART, s. (Sharp pain) तीव्रवेदना, तीक्ष्णवेदना, वेदना, तीक्ष्णव्याघा, शूलः -लं, तोदः, तीव्रदुःखं.

To SMART, v. n. व्यप् (c. 1. व्यपते -यितुं), तीक्ष्णवेदनां or तीक्ष्णव्याघाम् अनुभू, दुःखोष्णः -ष्णा -ष्णं भू, व्यपोष्णः &c. भू, तप् in pass. (तप्यते).

SMARTLY, adv. (Sharply), see **SHARPLY**.—(Briskly) द्रुतं, धिमं, शीमं, लापवेन.—(Finely) सु prefixed; as, 'smartly dressed,' सुवेशी &c.

SMARTNESS, s. (Sharpness), see **SHARPNESS**.—(Quickness) शीमता, द्रुतता, धिमता, लघुता, लापवं; 'of hand,' हस्तलापवं, लघुहस्तत्वं, हस्तचापत्वं.—(Wittiness, cleverness) रसिकत्वं, सरसत्वं, मार्मिकता, पटुता, पाटवं.—(Finceness) शोभा, शोभनत्वं, सुवेशिता.

To SMASH, v. a. भञ्ज, चूर्ण, see **To BREAK, DASH, SHATTER**.

SMASH, SMASHED. See **SHATTERING, SHATTERED, BROKEN**.

SMATTERER, s. चुचकः, किञ्चिन्तः, खण्डशान् *m.* (न्), खण्डविद्यावान् *m.* (न्).

SMATTERING, s. किञ्चित्, अल्पमानं, अल्पिका, अल्पभागः; 'of knowledge,' किञ्चिद्विज्ञानं, खण्डज्ञानं, खण्डपाठितं, खण्डितपाठितं, खण्डविद्या.
To SMEAR, v. a. लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्पु), खालिप्, उपलिप्, विलिप्, समालिप्, अञ्ज (c. 7. अजति, अञ्जु, c. 10. अजयति -यितुं), अज्यञ्ज, दिह् (c. 2. देयिष्य -युं), प्रदिह्, लेपनं कृ, लेपं कृ, उपलेपं कृ, विलेपनं कृ.
SMEARED, p. p. लिप्तः -ता -तं, विलिप्तः &c., उपलिप्तः &c., अवलिप्तः &c., अज्यञ्जः -ञ्जा -ञ्जं, अञ्ज in comp., दिग्धः -ग्धा -ग्धं, निदिग्धः &c.; 'with blood,' रक्ताञ्जः -ञ्जा -ञ्जं, शोणितारञ्जः &c., रक्तावलिप्तः &c.
SMEARING, s. लेपः -पनं, विलेपः -पनं, अवलेपः -पनं, उपलेपः -पनं, लिपिः f, अज्यञ्जनं, अज्यञ्जनं, ज्यञ्जः, समालम्भः
SMELL, s. (Faculty or sense of smell) ग्राह्यं, ग्राह्येन्द्रियं, ग्राह्यशक्तिः f, आग्राह्यशक्तिः f, गन्धग्रहणशक्तिः f.—(Perception of odour) गन्धग्रहणं, ग्राह्यं, आग्राह्यं, अवग्राह्यं, ग्राह्यः f.—(Odour) गन्धः, वासः; 'bad smell,' दुर्गन्धः, see under ODOUR; 'good smell,' सुगन्धः, सुवासः, see ODOUR, FRAGRANCE.
To SMELL, v. a. (Perceive by the nose) ग्रा (c. 1. निगति, ग्रातुं), आग्रा, उपग्रा, उपाग्रा, अवग्रा, शिद् (c. 1. शिदति -दितुं), उपशिद्, ग्राह्यं कृ, आग्राह्यं कृ, अवग्राह्यं कृ, ग्राह्येन्द्रियेण गृह् or ज्ञा or चुप् or अनुभू, नाग्राह्येण गृह् or गन्धग्रहणं कृ.
To SMELL, v. n. (Have an odour) गन्धी -न्धिनी -न्धि भू or अस्, सगन्धः -न्धा -न्धं भू or अस्, गन्धवान् -वती -वद् भू, गन्धविशिष्टः -ष्टा -ष्टं भू, सवासः -सा -सं भू; 'have a bad smell,' दुर्गन्धी &c. भू, see To STINK, v. n.—(Have the same smell) सगन्धः -न्धा -न्धं भू, समगन्धः -न्धा -न्धं भू, तुल्यगन्धः &c. भू; 'to smell of smoke,' धूमसगन्धः -न्धा -न्धं भू.
SMELLED, SMELT, p. p. ग्रातः -ता -तं, ग्राह्यः -ग्हा -ग्धं, आग्रातः &c., अवग्रातः &c., उपग्रातः &c., शिदितः -ता -तं.
SMELL-PEAST, s. परावर्तनः m, परावर्तनः m. See PARASITE.
SMELLING, part. (Perceiving by the nose) ग्राह्यकारी -रिणी -रि (न्), आग्राह्यकारी &c., गन्धग्राही &c.—(Having a-smell) गन्धवान् -वती -वत् (न्), गन्धी &c., गन्धयुक्तः -क्ता -क्तं, सगन्धः -न्धा -न्धं, वासयुक्तः -क्ता -क्तं.
To SMELT, v. a. लोहादि विली in caus. or विदु in caus. or द्रवीकृ.
SMELTER, s. लोहादिविद्रावकः, लोहादिविलयनकृत्, लोहकारः.
SMELTING, s. लोहादिविलयनं, लोहादिविद्रावणं, लोहादिकरणं.
To SMILE, v. n. स्मि (c. 1. स्मयते, स्मेतुं), वस्मि, स्मितं कृ, गन्धस्मितं कृ, मन्दहास्यं कृ, ईपद्मासं कृ, उपहासं कृ, विहस् (c. 1. -हसति -सितुं), उपहस्, विहासं कृ; 'to smile at,' अभिस्मि, अभ्युस्मि; 'to cause to smile,' स्मि in caus. (स्मायति -यितुं); 'to smile on, be propitious,' कृपादृष्टिं कृ, प्रसन्नः -न्ना -न्नं भू, प्रसन्नमुखः -खी -रं भू, कृपायलोकनं कृ.
SMILE, s. स्मितं, मन्दस्मितं, स्मयः, उत्सयः, विहासः, विहसितं, विहसनं, उपहासः, ईपद्मासः, मन्दहास्यं, मन्दहासः, वक्रोष्ठिका, वक्रोष्ठिः f; 'with a smile,' स्मितं; 'with a bitter smile,' सामर्पहासं.
SMILING, part. or a. स्मितः -ता -तं, स्मितः -ता -तं, स्मेरः -रा -रं, विहासी -सिनी -सि (न्), प्रमुक्तः -क्ता -क्तं, विहस्य indec.; 'smiling sweetly,' चारुहासी &c., शुचिस्मितः -ता -तं; 'smiling words,' स्मितार्तानि वचनानि; 'a smiling countenance,' स्मेरमुखं, हास्यमुखं, हास्यवदनं; 'having a smiling countenance,' स्मेरमुखः -खी -रं, सुहसाननः -ना -नं, प्रसन्नमुखः &c., प्रमुक्तवदनः &c.
SMILINGLY, adv. स्मितं, विहस्य, विहसितं, सहास्यं.

To SMIRK, v. n. विलक्षणस्मितं कृ, कुस्मितं कृ, अपहसितं कृ, विलक्षणहास्यं कृ.
SMIRK, s. विलक्षणस्मितं, विलक्षणस्मितं, विलक्षणहास्यं, अपहसितं, अपहास्यं, कुस्मितं, निद्रहसितं, निद्रहास्यं.
To SMITE, v. a. (Strike) हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं), अभिहन्, निहन्, तद् (c. 10. ताडयति -यितुं), व्यध्, प्रतिव्यध्, प्रह्, तुद्, see To STRIKE.—(Kill) हन्, मृ in caus., सूद्, शस् &c., see To KILL.
SMITER, s. हन्ता m. (न्), ताडयिता m. (न्), प्रहन्ता m., घातकः, पाती m.
SMITH, s. शिल्पी m. (न्), अयोधनेन तमलोहादिताडकः.—(Blacksmith) लोहकारः, अयस्कारः, आंकारः, धमकः.
SMITHERY, SMITHY, s. लोहकारशाला, अयस्कारशाला, धमकशाला.
SMITING, s. हननं, ताडनं, मारणं; 'of the breast,' पक्षस्ताडनं.
SMITTEN, s. हतः -ता -तं, निहतः &c., समाहतः &c., उपहतः &c.—(With love) कामोपहतः -ता -तं, काममोहितः &c., कामाक्षिः -क्षी -क्षं.
SMOCK, SMOCK-FROCK, s. स्थूलश्रावकः -टी, ग्राम्यननभृतं शिथिलोत्तरीयं.
SMOKE, s. धूमः, धूमिका, धूपः -पिका, दहनकेतनं, मरुद्वाहः, कण्ठालः, खतमालः, प्यामः; 'quantity of smoke,' धूम्या; 'volume of it,' धूमावलिः -ली, धूममाला; 'cloud of it,' धूममेघः, धूमोपः, धूमपटलः -लः; 'absence of it,' विधूमः, धूमाभावः.
To SMOKE, v. n. (Emit smoke) धूम (nom. धूमायति -ने), धूमम् उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं) or उत्सृज् (c. 6. -क्षिपति -क्षेष्टुं) or निःसृ in caus. or निगृ in caus., धूम (nom. धूमायति -ने), धूप (nom. धूपायति -ने).—(Inhale tobacco through a pipe) नालहारेण तावकुट्टधूमिकां निषा, धूमनिषानं कृ.—(Cause to emit smoke) धूम in caus. (धूमायति -यितुं).
To SMOKE, v. a. (Apply smoke, affect by smoke) धूमस्वं -स्वां कृ, धूमोपहतं -तां कृ, धूमीकृ, धूम (nom. धूमायति -यितुं), धूनेन शुप् in caus., धूम (nom. धूमयति -यितुं), धूप (c. 1. धूपायति -यितुं, धूपितुं), अवधूप, सधूपीकृ.—(A pipe), see under To SMOKE, v. n.
SMOKED, p. p. धूपितः -ता -तं, अवधूपितः &c., धूमीकृतः &c., सधूपीकृतः -ता -तं, धूमशोषितः -ता -तं.
SMOKELESS, a. निधूमः -मा -मं, विधूमः &c., धूमहीनः -ना -नं.
SMOKER, s. धूमपायी m. (न्), धूमनिषाता m. (न्), तावकुट्टधूमपायी.
SMOKING, s. (Act of emitting smoke) धूमोत्प्रेषः -पथं, धूमोत्सर्जनं.—(Inhaling tobacco-smoke) धूमनिषानं, धूमपानं, तावकुट्टधूमपानं.
SMOKING, part. धूमायमानः -ना -नं, धूमोत्प्रेषी -पिणी -पि (न्).
SMOKY, a. धूमः -धा -धं, धूमलः -ला -लं, सधूमः -मा -मं, धूमयः -यी -यं, धोमीयः -यी -यं, सधूपः -पा -पं; 'smoky coloured,' धूसवयैः -यौ -यौ.—(Having the appearance of smoke) धूमाकारः -रा -रं.
SMOOTH, a. (Not rough, having an even surface, glossy) दृक्क्षः -क्ष्ण -क्ष्णं, चिग्यः -ग्धा -ग्धं, स्नेही -हिनी -हि (न्), चिक्क्षः -खा -खं, मृदुः -या -यं, सनः -मा -मं, प्रेशलः -ला -लं, अरुक्षः -धा -धं, अरुक्षः &c., अरुक्षः -शा -शं, चारुः -रा -रं, अपरुक्षः -पा -पं, सुखस्पर्शी -शी -शं.—(Level) समः -मा -मं, समानः -ना -नं.—(Bland, soft) मृदुः -दुः -दु, नेदुरः -रा -रं, चिग्यः &c.—(Gently flowing, moving equally) विमृदुरः -रा -रं, विसारी -रिणी &c., धारावाही &c., समानगतिः -तिः -ति.—(Unruffled, calm) अद्युग्मः -आ -अं, शान्तः -न्ता -नं, निर्वेगः -गा -गं, निस्तर्ङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, प्रसन्नः -न्ना -नं.
To SMOOTH, v. a. दृक्क्ष (nom. दृक्क्षयति -यितुं), दृक्क्षणीकृ, चिग्यणीकृ, समीकृ, समानीकृ.—(Free from obstruction) निर्विघ्नीकृ, see To EASE.
SMOOTHLY, adv. सुखेन, अदुःखेन, निर्विघ्नं, अजघ्नेन. See EASILY.

SMOOTHNESS, *s.* श्रद्धा, स्निग्धता, स्निग्ध्यं, चरुता, चरुता, मृदुता, समता, समानता; 'of speech,' वाक्चापत्यं, मधुरभाषित्वं, *see* FLUENCY; 'of the sea, &c.,' अद्युभता, शान्तता.

SMOOTH-TONGUED, *a.* चपलनिहः -ह्रा -हं, चपलवाक् *m. f. n.* (च).

To SMOTHER, *v. a.* (Suffocate) आसरोधं कृ, आसनिरोधं कृ, प्राणरोधं कृ, कण्ठनिरोधं कृ, आसावरोधं कृ.—(Suppress) निग्रह, सम्भ, नियम्, नियन्, गुह, छद्, अन्तः कृ.

SMOTHERED, *p. p.* रुद्धासः -सा -सं, रुद्धप्राणः -णा -यं, निरुद्धकण्ठः -रा -रं; 'with dust and mud,' पांशुपङ्काच्छन्तः -न्ता -वं.

To SMOULDER, *v. n.* अन्तर्दाहं कृ, अन्तर्ज्वलनं कृ, अन्तर्ज्वाली -लिनी -लि भू, अन्तर्दाहवान् -वती -वद् भू, गूढदाहवान् &c. भू.

SMOULDERING, *part.* अन्तर्दाही -हिनी -हि (न्), अन्तर्ज्वाली &c., अन्तर्दाहवान् -वती -वत् (न्), गूढदाहवान् &c.

To SMUGGLE, *v. a.* निषिद्धवस्तूनि देशान्तरात् छलेन आनी or उपनी or आवाह, शुल्कदानम् अकृत्वा वाणिज्यद्रव्याणि देशान्तरात् छलेन आनी.

SMUGGLED, *p. p.* छलेन देशान्तरादानोतः -ता -तं or विदेशादानोतः &c.

SMUGGLER, *s.* निषिद्धद्रव्यानेता *m.* (न्), शुल्कदानम् अकृत्वा वाणिज्यवस्तूनि विदेशात् छलेन आनयति यो दस्युः, शुल्कदस्युः *m.*

SMUGGLING, *s.* निषिद्धद्रव्यानयनं, शुल्कदानपूर्थं वाणिज्यवस्तूनां देशान्तरात् छलेनानयनं, शुल्कदानापरधः.

SMUT, *s.* मयी, *see* LAMP-BLACK.—(Obscene language) दुर्वचनं, दुर्भाषणं, अपशब्दः, दुरुक्तिः *f.*, कुत्सितवचनं, कुत्सितवाक्यं.

To SMUT, SMUTCH, *v. a.* मलिननीकृ, मलीमसीकृ, मलिन (nom. मलिन-यति -यितुं).

SMUTTY, *a.* मलीमसः -सा -सं, मलिनः -ना -नं. *See* OBSCENE.

SNACK, *s.* शंशः, भागः, *see* SHARE.—(Light repast), *see* REPAST.

SNAPPLE, *s.* (Light bridle) लघुवागा, लघुवल्गा, लघुखलीनः.

SNAIL, *s.* शूलकः, शूलकवासी *m.* (न्), कोशस्थः, कोशवासी *m.*, कवच-वासी कृमिः, कचुवासी *m.*, कचुयुक्तः or कचयुक्तः कृमिः.

SNAIL-SHELL, *s.* कृमिकोशः, कृमिकोषः, कृमिकवचः, कृमिकचुः *m.*, जन्तु-कचुः *m.*, कचुः *m.*, शशुः *m.*

Snake, *s.* सर्पः, अहिः *m.*, भुजङ्गः, भुजङ्गमः, भुजङ्गः, उरगः, उरङ्गः, उरङ्गमः, उरःसरः, व्यालः, नागः, पन्नगः, सरीसृपः, जखनः, विलेशयः, विलवासी *m.* (न्), विषधरः, विषाननः, विषास्यः, विषायुधः, आशी-विषः, दीर्घजिह्वः, दीर्घरसनः, द्विजिह्वः, द्विरसनः, दीर्घपृष्ठः, दृक्कृष्णः, चक्षुःश्रयाः *m.* (स्), लताजिह्वः, लतारसनः, वायुभक्षः, पवनशानः, श्वसनाशनः, जिह्वगः, भेकभुक् *m.* (न्), मण्डूकभुक्, चक्रौ *m.* (न्), कचु-को *m.*, काकोदरः, कचुकालुः *m.*, गूढपादः *m.*, गूढपादः, कुण्डली *m.* (न्), हन्द्शकः, पृदासुः *m.*, सृदरः, समकोलः, तथकः, तृफू *m.*, व्याडः, सर्पी *m.* (न्); 'hooded snake,' फण्णी *m.* (न्), भोगी *m.*, फणवान् *m.* (न्), भोगवान् *m.*, फणावान्, फणभृत् *m.*, फणधरः, फणाधरः, फणाभरः, फणकरः, दर्वीकरः; 'female snake,' सर्पी, सर्पिणी, भुजगी, भुजङ्गी; 'variegated snake,' मालुधानः, मालुहाहिः *m.*; 'other sorts of snakes,' गोनासः, गोनासः, तिलितः, अजगरः, शयुः *m.*, वाहसः, राजिलः, डुरदुः, डुरदुः, राजाहिः *m.*, नागभिद् *m.*; 'a water-snake,' गलचालः, कालकन्दकः, चलगर्दः, चलगर्दः; 'the king of the snakes that inhabit the infernal regions, forming the couch and canopy of Vishnu, and upholding the world which rests on one of his thousand heads,' शेषः, अन्नतः, सपेधरः, फणीधरः; 'other kings and chiefs of the snakes,' वासुकिः *m.*, सर्पराजः, तथकः, शङ्खः, महापसः; 'the expanded

hood of a snake,' फणः -णा, भोगः, स्फटा, स्फोटा, दर्विः -वी, दर्विः -वी; 'his skin,' कचुकः, निर्धौकः, *see* SLOUGH; 'a snake that has cast his skin,' निर्मुक्तः, मुक्तकचुकः; 'his venom,' गरलं, विषं, छेडः; 'his fang,' विषदन्तः, आशी, आशिस *f.*, सर्पदंष्ट्रः.

—(Bitten by a snake) अहिदंष्ट्रः -ष्ट्रा -ष्टं, अहिदंष्ट्रः &c.

SNAKE-CATCHER, SNAKE-CHARMER, *s.* व्यालघाही *m.* (न्), सर्पघाही *m.*, आहिनुषिकः, अहितुषिकः, जाहुलिकः, विषवैद्यः, सर्पमन्त्री *m.* (न्), मन्त्रवादी *m.*, मन्त्री *m.*, जीवकः.

SNAKE-HOLE, *s.* सर्पविवरः, सर्पविलं, भुजङ्गविलं, अहिविवरः.

SNAKE-STONE, *s.* (A jewel said to be found in the head or hood of a snake) सर्पमणिः *m.*, नागमणिः *m.*, फणमणिः *m.*, सर्पफणजः.

SNAKY, *a.* आहेयः -यी -यं, सर्पः -पी -पं, सर्पः -पी -पं, शौरगः -गी -गं, सर्पसन्धी -न्धनी -न्धि (न्), सर्पस्वभावः -वा -वं.

To SNAP, *v. a.* (Break at once) एकपदे or युगपत् or अकस्मात् चुट (c. 6. चुटति -टितुं, c. 10. चोटयते -यितुं) or भञ्ज् or खट् or स्फुट् or रुञ् or छिद् or तथ्.—(The fingers) अङ्गुलिस्फोटनं कृ, अङ्गुलिभङ्गं कृ, छोटिकां कृ, मुचुटीं कृ, मुकुटीं कृ.—(Bite suddenly) अकस्माद् दंश् or विदंश्.—(Snap up) अकस्माद् ग्रह् or उद्ग्रह् or उद्गाहं कृ, *see* To SNATCH.

To SNAP, *v. n.* (Break suddenly) एकपदे or युगपत् or अकस्मात् चुट (c. 4. चुटति -टितुं) or स्फुट् (c. 6. स्फुटति -टितुं) or भञ्ज् in pass. or भिद् in pass. or छिद् in pass.—(Make an effort to seize with the teeth, as a dog) श्वद or कुक्कुरदः दन्ते ग्रह् in des. (निपृच्छति -छितुं) or दंश् in des.—(Utter angry words) भप् (c. 1. भपति -पितुं).

SNAP, SNAPPING, *s.* (Sudden break) अकस्मात् चोटनं or स्फोटनं or स्फुटनं, आकस्मिकभङ्गः, अकस्माद् भङ्गनं or भङ्गः, अकस्मात् खटनं.—(Of the fingers) अङ्गुलिस्फोटनं, अङ्गुलिभङ्गः, छोटिका, पुच्छदिः *m.*, मुकुटी, मुचुटी.—(Sudden bite, or effort to seize with the teeth) आकस्मिकदंश्, -शनं, अकस्माद् दंश् or दन्ते ग्रह्.

SNAPPED, *p. p.* अकस्मात् चुटितः -ता -तं or भग्नः -ग्ना -ग्नं or स्फुटितः -ता -तं or छितः -न्ता -नं or भिन्नः &c.

SNAPPISH, *a.* (Eager to bite or seize) दंशनशीलः -ला -लं, दिदंक्षुः -क्षुः -क्षु, निपृच्छुः -क्षुः -क्षु, निगर्षुः -पुः -पु.—(Peevish, curish) कर्कशः -शा -शं, कर्कशशीलः &c., कुक्कुरस्वभावः -वा -वं, श्वस्वभावः -वा -वं.

SNARE, *s.* पाशः, पाशवन्धः, जालं, वागुरा, उन्मापः, कूटः, गोहजालं, कूटयन्त्रं; 'snarcs of the world,' प्रपञ्चपाशः, भवपाशः.

To SNARE, *v. a.* पाशवन्धं -धं कृ, जालवन्धं -धं कृ, पाशे or उन्मापे or वागुरायां पत् (c. 10. पातयति -यितुं), जाले पातयित्वा पन्त् (c. 9. घमाति, वन्धुं), पाशीकृ, पाश (nom. पाशयति -यितुं).

SNARED, *p. p.* पाशवन्धः -ध्ता -धं, जालवन्धः &c., पाशीकृतः -ता -तं, पाशितः -ता -तं, उन्मापपतितः -ता -तं, वागुरापतितः &c., कौटः -टी -टं.

To SNARL, *v. n.* भप् (c. 1. भपति -पितुं), रै (c. 1. रायति, रातुं), तर्ज्ज्, तर्जनं कृ, गर्ज्, गर्जनं कृ, कर्कशवाक्यं वद्, पशुवाक्यं वद्, कटुवाक्यं वद्.

SNARLER, *s.* भपकः, कुक्कुरस्वभावः, शशीलः, सदाकर्कशः.

To SNATCH, *v. a. or n.* अकस्मात् or कटिति ग्रह् (c. 9. गृह्णाति, ग्रहीतुं) or ह् (c. 1. हरति, हर्तुं) or अभिह् or पृ (c. 1. धरति, धर्तुं) or कृप् (c. 1. कर्षति, कर्षुं) or आकल् (c. 10. -कलयति -यितुं) or प्रकल् (c. 10. -कालयति -यितुं); 'to snatch at,' अकस्माद् जिपृच्छया हस्तं प्रम् (c. 10. -सारयति -यितुं), अकस्माद् ग्रह् in des. (जिपृच्छति -छितुं) or ह् in des. (जिह्वीयति -यितुं); 'to snatch away,' अकस्माद् अपह्

or व्यपह् or चपकृप् or विलुप्: 'to snatch out,' अकस्माद् उद्धृतं or निर्हं or उद्धृतम्.

SNATCH, SNATCHING, *s.* (Hasty seizing) अकस्माद् हरणं or ग्रहणं or धरणं, आकस्मिकहरणं. अकस्मादाकलनं, आकस्मिकचिपृष्टा.—(Short interval) अल्पाकारं, अल्पावकाशः, अल्पावकाशः.—(Short fit of action) क्षणप्रवृत्तिः *f.*

SNATCHED, *p. p.* अकस्माद् गृहीतः -ता -तं or दत्तः -ता -तं or धृतः -ता -तं or अभिहृतः &c., अकस्मादाकलितः -ता -तं: 'snatched away,' अकस्माद् अपहृतः -ता -तं or विलुप्तः -ता -तं: 'snatched out,' उद्धृतः &c.

To SNEAK, *v. n.* कुत्सितजनपद् छलेन अपनय् (c. 1. -सर्पति -गर्भं) or अपक्रम्, आपुरूपपद् निभृतस्यानम् आत्मा (c. 1. -तिष्ठति -स्यात्) or निभृतस्याने आत्मानं मुह् or गुप्, कुत्सितजनपद् आचर्, कुत्सितवृत्तिः -तिष्ठति -तिष्ठ भू.—(Behave with meanness and servility) कृपण-यत् or कुत्सितप्रकारेण अतिलालनं कृ or अतिसान्निधनं कृ.

SNEAKING, *part. or a.* कुत्सितवृत्तिः -तिष्ठति -तिष्ठ, कुत्सिताचारः -रा -रं, कुत्सितप्रकारेण अतिलालनकारी -रिखी -रि(न्) or अतिसान्निधनकारी &c.

To SNEER, *v. n.* विकृतमुखेन or मुखविकारेण अवज्ञां सूच्य (c. 10. सूचयति -यितुं), विकृतहासेन अवमानं सूच्य, अवज्ञाहासं कृ, अवज्ञासूचनार्थं विकृतस्मितं कृ or विकृतहासं कृ; 'to sneer at,' अवहस्य, see To DERIDE.

SNEER, *s.* अवज्ञासूचनार्थं विकृतस्मितं or विकृतहासः, अवहस्यहासः, अवज्ञासूचकहासः, अवज्ञाहासः, अवज्ञासूचका मुखविकृतिः *f.*, अवहस्यः. See SARCASM.

SNEERINGLY, *adv.* सावज्ञाहासं, सामर्गहासं, सावहस्यं, अवहसेन.

To SNEEZE, *v. n.* घृ (c. 2. घृति, घृति, घृतं कृ, घवं कृ, चिक्कं कृ, चिक्कनं कृ, चिक्क (nom. चिक्कति -चिक्कतुं, चिक्कयते); 'to sneeze upon,' अवघृ.

SNEEZE, SNEEZING, *s.* घृतं, घवः, घवपुः *m.*, घृत *f.*, घृता, चिक्का, चिक्कनं, काशः, प्राणकी, हस्तिः *m.*, प्राणदुःखदा.

SNEEZED, *p. p.* घृतः -ता -तं; 'sneezed upon,' अवघृतः -ता -तं.

SNEEZING, *part.* घवकृत् *m. f. n.* घवकारी -रिखी &c., घृतवान् -वती &c.

To SNIGGER, *v. n.* अन्तर्हासं कृ, उच्चयनं कृ, उद्धर्षनं कृ, गूढहासं कृ.

To SNIFF, *v. a.* नासाद्वारेण श्वासं (c. 2. -श्वासति -तुं) or निश्वासं or श्वासं कृ.

To SNIP, *v. a.* कर्षयित्वा मूषमच्छेदं कृ or अक्षयच्छेदं कृ or छिद्.

SNIP, *s.* दीर्घचक्षुः, दीर्घमुखः, दीर्घचक्षुर्विशिष्टः पक्षिभेदः.

To SNIVEL, *v. n.* नासिकामलं सु in caus. (सावयति -यितुं), नासिकासाधोपहतः -ता -तं भू.—(Whimper) चालकवत् परिदेव्.

SNIVEL, *s.* नासामलं, नासिकामलं, सिंहानं, सिंहाणं, सिंहाणं.

SNIVELING, *s.* नासिकासाधः, नासासाधः, नासापरिसाधः.

SNOB, *s.* सभ्यमन्यः, कुलीनलोकव्यवहारानुकारी प्राकृतजनः.

SNOOZE, To SNOOZE, see NAP, To NAP.

To SNORE, *v. n.* स्वप्नमध्ये कर्कशश्वासेन नासाद्वारेण श्वासं कृ or नासया श्वासप्रश्वासे कृ, स्वप्नमध्ये कर्कशश्वासेन नासिकां ध्या (c. 1. धमति, ध्यातुं) or नासया श्वासं (c. 2. श्वासति -तुं), निद्रामध्ये कर्कशश्वासेन कृ or कर्कशश्वासे कृ, उच्छ्वसनं कृ, क्रयनं कृ.

SNORE, SNORING, *s.* स्वप्नमध्ये कर्कशश्वासेन or सशब्दश्वासेन or नासया श्वासेन, निद्रामध्ये कर्कशश्वासेन श्वासेन, निद्रावस्थायाम् उच्छ्वसनं or क्रयनं, स्वरः.

To SNORT, *v. n.* नासाद्वारेण उग्रश्वासेन कृ, नासिकाद्वारेण मूक्तं or मूक्तारं कृ or मूक्तशब्दं कृ, सूक्तारं कृ, सूक्तं, सूक्तशब्दं कृ.

SNORTING, *s.* नासाद्वारेण उग्रश्वासेन or उग्रशब्दसहितश्वासेन, सूक्तारः.

SNORT, *s.* नासामलं, नासिकामलं, सिंहानं, सिंहाणं. See Mucus.

SNOUT, *s.* पोत्रं, प्रोथः -थं, नस्तः, नस्या, नासा, नासिका, मुखः.

SNOW, *s.* हिमं, तुषारः, हिमानी, नीहारः, तुहिनं, तीमारं, हिमसंहतिः *f.*, हिमिका, खवाप्यः, भस्मतूलं, कारः; 'a fall of snow,' तुषारपातः, तुषारवर्षः; 'a particle of snow,' हिमकणः, तुषारकणः.

To SNOW, *v. n.* तुषारं वृष् (c. 1. वर्षति -वर्षितुं), हिमं वृष्, तुषारकणान् वृष्, हिमकणान् वृष्.

SNOW-BALL, *s.* हिमपिण्डः, तुषारपिण्डः, हिममण्डलं.

SNOW-CAPPED, *a.* हिमशेखरः -रा -रं, हिमशिखरः &c., हिमावृतशिखरः.

SNOW-DRIFT, *s.* हिमसंहतिः *f.*, तुषारसंहतिः, हिमराशिः *m.*, हिमौघः.

SNOW-STORM, *s.* तुषारवर्षः, तुषारपातः, हिमपातः, हिमसम्पातः.

SNOWY, *a.* (Abounding with snow, covered with it) हिमवान् -वती -वत् (त्), हिममयः -यी -यं, हिम्यः -म्या -म्यं, हिमः -मी -मं, हिम in comp., तुषारमयः &c., हिमाद्यः -द्या -द्यं, तीमारः -री -रं, हिमावृतः -ता -तं; 'snowy mountain,' हिमाद्रिः *m.*, तुषाराद्रिः, तुहिनाद्रिः, हिमपर्वतः, शीताद्रिः *m.*—(White, like snow) हिमामः -भा -भं, हिमवर्णः -यी -यं.

To SNUB, *v. a.* प्रत्यादिश, याग्रोधं कृ, अपकृप्, दर्पभङ्गं कृ, पराभू.

SNUB-NOSED, *a.* नतनासिकः -का -कं, खुरणसः -सा -सं, खुरणाः -णाः -णः (स्), चिपिटः -टा -टं, चिपिटकः -का -कं, चिपुटः -टा -टं, चिक्किनः -ना -नं, अवनाटः -टा -टं, अवटोटः &c., अवभटः &c.

SNUFF, *s.* (Burnt or charred wick) दग्धतूला -ली, तप्ततूला -ली, दग्धपिण्डलं.—(Pulverized tobacco) नस्यं, नस्तं, नासिकाचूर्णं, नासाचूर्णं, अवपोडः, छुत्करी; 'to take snuff,' नस्यं पा or निपा.

To SNUFF, *v. a.* (Inhale by the nose) नासाद्वारेण निश्वासं, उच्छ्वसनं कृ, see To SNUFF, SMELL.—(Crop the snuff of a candle) दग्धतूलाम् अवच्छिद् (c. 7. -च्छिनत्ति -च्छेत्तुं) or छिद् or लू, प्रदीपतूलं छिद् or ह, दीपिकातूलं अवच्छिद्.

SNUFF-BOX, *s.* नस्यपात्रः, नासिकाचूर्णपात्रः, नस्यपात्रं, नस्यभाजनं.

SNUFFERS, *s.* तूलाकर्षिणी, तूलाच्छेदनी, प्रदीपतूलाकर्षिणी, कर्षिणी.

To SNUFFLE, *v. n.* नासाद्वारेण सूक्ष्मशब्दं कृ. See To SNORT, SMILE.

SNUFF-TAKER, *s.* नस्यपायी *m.* (न्), नासिकाचूर्णनिपाता *m.* (त्).

SNUFFY, *a.* नस्यदूषितः -ता -तं, नासिकाचूर्णमलिनः -ना -नं.

SNUG, *a.* (Close, compact, covered up) संहतः -ता -तं, सुसंहतः &c., संवृतः -ता -तं, आवृतः &c., सुप्रच्छन्नः -न्ना -न्नं, प्रच्छन्नः -न्ना -न्नं, गुप्तः -ता -तं, गूढः -दा -दं, उपगूढः &c.—(Comfortable) सुस्थः -म्या -म्यं, सुस्थितः -ता -तं, स्वस्थः -स्या -स्यं, सुखी -खिनी -खि(न्), सुखः -खा -खं, यथामुसः &c.—(Lying close) निकटशायी &c., पार्श्वोपाश्रि-शायी &c.

To SNUGGLE, *v. n.* निकटे or अङ्गे or पार्श्वतः or पार्श्वोपाश्रि शी.

SNUGLY, *adv.* सुलेन, यथामुसं. See CLOSELY, COMFORTABLY.

SNUGNESS, *s.* सुसंहतता, सुप्रच्छन्नता, सुस्थता, सुस्थितिः *f.*, शौख्यं.

So, *adv.* (Thus) एवं, तथा, इति, इत्थं; 'and so forth,' इत्यादि, इत्यादिप्रकारेण; 'be it so,' एवं भवतु, एवमस्तु, तथास्तु, अस्तु; 'is it so?' कश्चित्.—(In this manner, in such a manner) एवं, तथा, एवंविधं -यैतं; 'I must so contrive that my master awake,' यथा स्वामी जागर्ति तथा मया कर्तव्यं.—(In like manner, after the same manner) तद्वत्, एवं, तथा, एवमकारेण, तथाविधेन, तथाप्रकारेण, एवंविधेन, एवंविधानेन, एतादृशं.—(To such a degree) एतावत्, ईदृक्, एतादृक्, ईदृशं, एतादृशं, तादृक्. एतत्पर्यन्तं, तथा,

इत्थं, इत्थत्, इत्थत्पयन्तं; 'so far,' तावत्, एतावत्, तदन्तं, तत्पयन्तं; 'so many, so much,' तावत् indec., तावान् -वती -वत् (न्), तावत्संख्यकः -का -कं, तत्संख्यकः &c.; 'so great, so large,' एतावान् &c., एतावन्महान् &c., ईदृशः -शी -शं, ईदृश्वहान् &c.; 'so long,' तावत्; 'so long a time,' तावत्कालं; 'there is no body so small but that it may be divided in half,' न तादृ-
गव्यः परिमाणं यस्मै चक्षुः कल्पयितुं अशक्यं; 'he is not so sagacious as to discriminate,' न तस्य ईदृग् विज्ञानम् अस्ति परि-
च्छेदः; 'am I so weak that the goods in my house are to be carried off by the sea?' किम् अहं दुर्बलो मन गृहस्थभाण्डानि समुद्रेण अपहरन्त्यानि; 'let it be ascertained whether he is worthy to receive so large a salary,' ज्ञायतां किम् उच्यते एतावद् वरदानं गृह्णाति; 'so true is it,' यत्तत्तम् अस्ति.—(There-
fore) ततस्, तस्मात्, तेन.—(So so, inoffensive) तावन्मात्रं, याव-
त्तावत्.—(So and so) expressed by समुक्त in comp.; as, 'Mr. So and so,' समुक्तनामा m. (न्), समुक्तजनः.

To SOAK, v. a. चिरेण जलसिक्तं -क्तां कृ, चिरकालं जलेन सिक् (c. 6. सिञ्चति, सेचते), चिरेण जलस्यं -स्यां कृ, चिरकालं जलेन समाप्ते (c. 10. -जाययति -यितुं) or जलसमाप्तिं -तां कृ or आर्द्रीकृ or शिद् (c. 10. ज्ञेययति -यितुं) or समुष् (c. 1. -उद्यति -द्यितुं) or अभ्युष्.

SOAKED, p. p. चिरेण सिक्तः -क्ता -क्ते, चिरसिक्तः &c., चिरकालेन -ता -ते, चिरजलस्यः -स्या -स्यं, चिरजलस्यताः -ता -तं, प्रक्षिप्तः -त्रा -त्रं, आर्द्रः -र्द्रा -र्द्रे, समुष्कृतः -ता -तं.

SOAP, s. सर्जिका, सर्जिका, धारः, सधैर्धारः, अघ्ननं, अघ्ननं, मार्ज-
नीलं, मार्जनलेपः, मेदस् n., प्रदेहः, चेहः.

To SOAP, v. a. सर्जिकया अघ्न or अघ्नन् or लिप्, सर्जिकालिप्तं कृ.
SOAP-BERRY-PLANT, s. चरितः, रिष्टः, केनिलः.

SOAPY, a. मेदुरः -रा -रं, चिक्कणः -खा -खं, सर्जिकालिप्तः -ता -तं.

To SOAR, v. n. ऊर्ध्वं or ऊर्ध्वं गम् (c. 1. गच्छति, गच्छन्), ऊर्ध्वं उी (c. 4. डीयते, c. 1. ड्यते -यितुं), उड्डी, प्रोड्डी, उड्डीनं कृ, उड्डीनं कृ, ऊर्ध्वं वि-
हायसा गम् or नभसा गम् or विपतिं विसृप् (c. 1. -सर्पति -सर्पितुं), ऊर्ध्वं
गमनं कृ, ऊर्ध्वारोहणं कृ, नभोगमनं कृ, उड्डीनं कृ.

SOARER, s. ऊर्ध्वगामी m. (न्), आकाशगामी m., उड्डीनकारी m., उड्डीनकृत्.

SOARING, s. उड्डीनं, उड्डीनं, ऊर्ध्वगमनं, ऊर्ध्वगतिः f., नभोगमनं, नभोगतिः f.,
उपरिगमनं, उड्डीनं, ऊर्ध्वारोहणं.

SOARING, part. उड्डीयमानः -ना -नं, आकाशगामी -मिनी -मि (न्).

To SOB, v. n. (Make a convulsive sound in crying) गतद (nom. गतद्यति), गतदं कृ, क्रन्दनमध्ये गतदध्वनिं कृ, गतदशब्देन क्रन्द (c. 1. क्रन्दति -न्दितुं) or रुद् (c. 2. रोदति -तुं) or प्ररुद्, गतदशब्देन क्रन्दनं
कृ, रुच्छन् (nom. रुच्छनापते), रुच्छन्शब्दं कृ.

SOB, SONING, s. गतदः, गतदध्वनिः m., गतदशब्दः, गतदशब्दसहितक्रन्दनं,
क्रन्दनं, रोदनं, रुच्छन्शब्दः, मूकारः, मुत्कारः.

SOBER, a. (Not drunk) अमत्तः -त्रा -त्रं, निर्मदः -दा -दं, अशोचः -या -यं, अनागतमदः -दा -दं.—(Temperate in drink) पानाप्रसक्तः -क्ता -क्ते, परिमितपानी -निनी -नि (न्), मितपानी &c., यतपानी &c., पानसंयमः &c.—(Not wild or extravagant, serious) धीरः -रा -रं, स्थिरः -रा -रं, नियतः -ता -तं, नियमी &c., विनीतः -ता -तं, नियतवृत्तिः -त्रि -त्रि, विचारवृत्तिः -द्वि -द्वि, विचारशीलः -ला -लं, विचारी &c., अमत्तः -त्रा -त्रं, स्थिरमतिः -ति -ति, स्थिरवृत्तिः -द्वि -द्वि, गम्भीरवृत्तिः &c.

To SOBER, v. a. निर्मदीकृ, मदीहीनं -नां कृ, नियतीकृ, स्थिरीकृ, धीरीकृ.
756.

SOBERED, p. p. निर्मदीकृतः -ता -तं, विगतमदः -दा -दं, धीरधीयः -व्या -व्यं.
SOBERLY, adv. धीरवत्, विनीतवत्, सविनयं, नियतवत्, विचारपूर्णं.

SOBER-MIND, a. धीरमनस्कः -क्ता -क्ते, गम्भीरमनस्कः &c., स्थिरवृत्तिः &c.

SOBERNESS, SOBRIETY, s. (Freedom from intoxication) अमत्तता,

॥ अशोचता, निर्मदत्वं, मदीहीनता, मदीभावः, धीयभावः.—(Temperance in drink) पानसंयमः, पानाप्रसक्तिः f., पानाप्रसक्तता, परिमितपानं, मित-
पानं.—(Seriousness) धीरता, गम्भीरता, गम्भीर्यं, स्थिरता, स्थैर्यं, विनीतता, विनयः, विचारशीलता, नियतवृत्तिः f., अमत्तता.

SOCIABLE, a. जनसङ्गमिच्छः -या -यं, सङ्गमिच्छः &c., जनसङ्गमिच्छः -का -कं, संलापमिच्छः -या -यं, सम्भाषणमिच्छः &c., सङ्गमिच्छः -ला -लं, संलाप-
मिच्छः &c., केहवृत्तिः -द्वि -द्वि, मुशीलः -ला -लं.

SOCIABILITY, SOCIABLENESS, s. सङ्गमिच्छता, सङ्गमिच्छिः f., सङ्गमिच्छिः f.,
जनसङ्गमिच्छिः f., जनसङ्गमिच्छता, संलापमिच्छता, संलापमिच्छिः f., संलाप-
मिच्छता, केहवृत्तिः f., मुशीलता.

SOCIALLY, adv. सङ्गमसङ्गतात्, जनसङ्गमसङ्गतात्, केहवृत्त्या, मुशीलवत्.

SOCIAL, a. (Pertaining to society) सांस्कृतिकः -की -के, साङ्गमिकः

-की -के, जनसंसर्गसङ्गमिच्छा -मिच्छिनी -मिच्छि (न्), साङ्गमिकः &c., महावा-
ससङ्गमिच्छा &c., महावासविषयकः -का -कं, महावाससङ्गमिच्छा &c.; 'social
duty,' जनाचारः.—(Ready to unite in friendly converse)

सङ्गमिच्छः -या -यं, सङ्गमशीलः -ला -लं, संसर्गशीलः &c., संवासशीलः
&c., समागमशीलः &c., अनेकचरः -रा -रं, सङ्गचरः &c., see So-
ciable.—(Consisting in mutual converse) संसर्गरूपः -पा -पं,
सङ्गरूपः &c., प्रतिभाषणवत् -वती -वत् (न्).

SOCIETY, s. (Association, consociation) संसर्गः, सङ्गः, सङ्गमः, सङ्ग-
मिच्छिः f., सनागमः, सहवासः, संवासः, सहभाषः, सायं, साहचर्यं, साहित्यं,
सहायता, साहाय्यं, लोकयात्रा, उपपत्तिः f.—(Community, body of
people) जनसमूहः, लोकसमूहः, लोकसङ्गः, पंक्तिः f., तमा, समाजः,
मण्डली; 'good society,' समा; 'fit for it,' सम्यः -भ्या -भ्यं;
'not fit for it,' असम्यः -भ्या -भ्यं, अपाक्तेयः -या -यं, अपाक्तेयः -त्रा -त्रं,
अपाक्तेयः &c.—(Corporate body) सेवो -विः m. f., ग्रामसङ्घः.

SOCK, s. पादवस्त्रं, पादरक्षा -ण्यं, पादत्राणं, पादपरिधानं.

SOCKET, s. पात्रं, आधाराः, आपानं, गर्भः, कूपः, गर्भः, भाजनं.

SOD, s. नृणांभूमिसखरः, पासाभूमिसखरः, सतृणभूमिसखरः.

SOD, a. सर्जिका, सर्जिका, सर्जिकाधारः, धारः, मृत्तिकाधारः, कापेतः,
सोवचैलं, रुचकं, यज्ञधारः -रं, सुखवर्चकः, धूमिका, काचमलं.

To SODER, v. a. See To SOLDER.

SODOMITE, s. गुदमैपुनकृता m. (न्), गुदमैपुनकारी m., पुंमैपुनकृत्.

SODOMY, s. गुदमैपुनं, पुंमैपुनं, पापुमैपुनं.

SORVER. Expressed by prefixing the relative to the interro-
gative, with the affixes चित्, अपि or चन; thus, 'whosoever,'
यः कश्चित्; 'whatsoever,' यत् किञ्चित्; 'wheresoever,' यत्र
कुत्रचित्; 'whensoever,' यदा कदाचित्, or by doubling the
relative, thus यो यः, यद् यत्, यत्र यत्र, यदा यदा; 'any soever,'
कश्चित्, कश्चित्, किञ्चित्; 'at any time whatsoever,' कदाचित्.

SOFT, s. केलिशयनं, केलिशय्या, पर्यङ्कः, शय्या, शयनं, शयनीयं.

SOFT, a. (Not hard or rough) मृदुः -दो -दु, मृदुलः -ला -लं, कोमलः
&c., मसृणः -खा -खं, क्षिणः -ग्या -ग्यं, मृदुस्पर्शः -शी -शं, सुखस्पर्शः
-शी -शं, अक्षणः -छणा -छणं, मेदुरः -रा -रं, सुकुमारः &c., चालयः -या
-यं, मरालः -ला -लं, सखरः -रा -रं, अमखरः &c., अककेशः -शा -शं,
अपरुषः -पा -पं, अनुयः -त्रा -त्रं, अकठिनः -ना -नं, अकटोरः -रा -रं.
—(Wanting firmness, flaccid) शिथिलः -ला -लं, अदृढः -दा

-दं, चपनः -ना -नं.—(Mild, gentle) नैम्यः -न्या -न्यः मृदुः &c., मृदुस्वभावः -या -यं.—(Weak in mind) चत्थुद्विः -द्विः -दि, चालि-
शुद्विः &c., सुवचनीयः -या -यं.—(Having a soft voice) मृदुस्वरः
-रा -रं, मधुरस्वरः &c.

SOFT, *interj.* नीचेस्, नीचकैस्, तूष्णीं, तूष्णीम्भव, शान्तं.

TO SOFTEN, *v. a.* मृद्व्, कोमलीकृ, नद (nom. नदयति -यितुं), शान् in
caus., सान्त् or शान्तं, दम् in caus., स्निग्धीकृ, कल्याद्रीकृ. See
TO MOLLIFY, MELT, *v. a.*

TO SOFTEN, *v. n.* मृद्व्, कोमलीभू, स्निग्धीभू, जन् (c. 1. शान्ति, शान्ति),
प्रशन्, शान्तः -न्ता -न्तं भू, दयाद्रीभू. See TO MELT, *v. n.*

SOFTENED, *p. p.* मृद्व्कृतः -ता -तं, शान्तः &c., स्निग्धीभूतः -ता -तं.

SOFTENING, *part. of a.* शान्तिदः -दा-दं, शान्तिकः -को-कं, शान्तिकारः -री-रं.

SOFTLY, *adv.* शानेस्, शानैः शानेस्, शानकैस्, मन्दं, मृदु, सनादिवं.

SOFTNESS, *s.* मृदुता, मार्दवं, सदिमा *m.* (नं), कोमलता, स्निग्धता -त्वं, मृदु-
स्वशता -त्वं, सुवचशता -त्वं, मुकुमारता -त्वं, रौकुमार्यं, चरारता,
चक्रकशता -त्वं, चक्रदिनता, अकादिन्यं, शिथिलता, शैथिल्यं; 'of
voice,' स्वरमधुरता -माधुर्यं.

TO SOIL, *v. a.* मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), मलिनीकृ, कलङ्क (nom.
कलङ्कयति -यितुं), दुष् (c. 10 दूषयति -यितुं), लिप्. See TO STAIN.

SOIL, *s.* (Dirt, stain) मलं, परिमलं, कलुषं, कलङ्कः, कल्कं, ज्ञानिः *f.*,
परिज्ञानं.—(Mould, earth) मृत्तिका, मृद् *f.*, मृदा, भूमिः *f.*, भू *f.*,
स्थलं -ल्ली, पांशुः *m.*, खलं; 'good soil,' मृत्ता, मृत्ता, मृदिनी;
'fertile soil,' उर्वरा, कर्धरा; 'dry or barren soil,' नरुः *m.*,
मरुस्थलं -ल्ली, ईरिखं -खा, इरिखं; 'salt soil,' ऊपः, ऊपरः, उपः,
धारमृत्तिका; 'having salt soil,' ऊपरः -रा -रं, ऊपयान् -यती -यत्
(नं); 'untilled or waste soil,' खिलः, अप्रहतभूमिः *f.*; 'stony,'
शकैरा; 'a black soil,' नीलमृत्तिका, कृष्णमृद् *f.*, कृष्णमृत्तिका, कृष्ण-
भूमिः *f.*; 'pale soil,' पाण्डुमृत्तिका; 'native soil,' गन्धभूमिः *f.*,
जन्मवधुषा; 'mountain-soil,' गिरिमृद्; 'soil fertile with every
crop,' सर्वशस्याद्यभूमिः *f.*

SOILED, *p. p.* मलिनितः -ता -तं, मलिनोक्तः &c., कलङ्कितः &c., परि-
मलितः &c., दूषितः -ता -तं, लिप्तः -मा -मं, अवलिप्तः &c., विलिप्तः
&c., कलुषितः &c., मलिनः -ना -नं, कल्की -क्किनी &c.; 'having
soiled hands,' लिप्तहस्तः -स्ता -स्तं.

TO SOJOURN, *v. n.* (Dwell for a time) कियत्कालं or अल्पकालपर्यन्तं
वस् (c. 1. वसति, वसुं) or निवस्, प्रवस्, प्रवासं कृ, कियत्कालं स्था
or वृत् or आत् or अध्यास्, देशान्तरे or परदेशे वस्, देशान्तरम् अधि-
वस् or आवस्, see TO LODGE, *v. n.*

SOJOURN, SOJOURNING, *s.* प्रवासः -सनं, प्रवसनं, कियत्कालपर्यन्तवासः,
अल्पकालनिवासः, अदीर्घवासः, देशान्तरवासः, देशान्तराधिवासः, परदे-
शवासः, देशान्तरसेवनं, परदेशसेवनं, देशान्तरावलसनं.

SOJOURNER, *s.* प्रवासी *m.* (नं), प्रवसन् *m.* (नं), प्रोपितः, देशान्तरवासी *m.*
(नं), देशान्तराधिवासी *m.*, परदेशवासी, देशान्तरसेवी *m.*, परदेशसेवी.

TO SOLACE, *v. a.* सान्त् or शान्त्, आश्वस् in caus., विनुद् (c. 10.
-नोदयति -यितुं), see TO COMFORT, CONSOLE; 'to solace one's
self,' आत्मानं विनुद्.

SOLACE, *s.* सान्त्वनं -ना, परिसान्त्वनं, आश्वसनं, विनोदः -दनं, आपत्ता-
तीकारः, क्लेशापहरणं, शोकापनोदः -दनं, क्लेशशान्तिः *f.*, शोकशान्तिः *f.*,
दुःखशान्तिः *f.*, शोकापहरणं.

SOLAR, SOLARY, *a.* सौरः -री -रं, सवित्रियः -या -यं, सविह्वलः -ला -लं,
सावनः -नी -नं, सूर्यसन्ध्या -न्ध्यानी -न्धि (नं), सूर्यधिपयकः -का -कं,

रर्त् in comp., सूर्ये in comp.; 'solar dynasty,' सूर्यवंशः;
'solar day,' सौरसावनदिनं, सावनदिनं, सौरदिनं; 'solar month,'
सौरमासः, सावनमासः; 'solar year,' सौरवर्षः, सूर्यवर्षः.

SOLD, *p. p.* विक्रीतः -ता -तं, पणितः &c.; 'having sold,' विक्रीय.

TO SOLDER, *v. a.* द्रुतधातुमयलेपेन संलग्नीकृ, द्रुतसीसकादिना सन्धा.

SOLDER, *s.* द्रुतधातुमयलेपः, द्रुतसीसकादिमयलेपः, धातुमयलेपः.

SOLDIER, *s.* सैन्यः, सैनिकः, चायुधिकः, आयुधीयः, योद्धा *m.* (द्रु), योधः,
शस्त्रजीवी *m.* (नं), शस्त्राजीवः, शस्त्रपरः, शस्त्रभृत् *m.*, शस्त्रधारी *m.*
(नं), शस्त्रोपजीवी *m.*, युद्धोपजीवी *m.*, युद्धजीवी *m.*, अस्त्रधरः,
अस्त्रधारी *m.*, अस्त्रभृत् *m.*, अस्त्रजीवः, युधानः, चमूचरः, सेनाचरः,
तन्त्री *m.*, काखस्मृष्टः, काखपृष्टः; 'man of the military class,'
यन्त्रियः, यन्त्रः, यन्त्री *m.*, राजन्यः, राजपुत्रः, विराट् *m.* (नं).

SOLDIER-LIKE, SOLDIERLY, *a.* सैन्ययोग्यः -ग्या -यं, सैन्योपयुक्तः -क्ता -कं,
सैनिकः -की -कं, चायुधीयः -या -यं, योधसन्ध्या &c., सैन्यसन्ध्या &c.

SOLDIERY, *s.* सैन्यसमूहः, सैनिकवर्गः, योधसमूहः, राजन्यकं, योद्धवं.

SOLE, *s.* (Of the foot) तलं, पादतलं; 'from the sole of the
foot to the head,' आपादतलमस्तकात्, आपादमस्तकात्.—(Of a
shoe) तलः, पादुकातलः, पादुकाधोभागः.

SOLE, *a.* एकः -का -कं, एकाकी -किनी -कि (नं), केवलः -ला -लं,
केवली &c., केवल्यः -ल्यी -ल्यं, अद्वितीयः -या -यं. See SINGLE.

SOLECISM, *s.* अपशब्दः, अपभ्रंशः, अशुद्धशब्दः, अशुद्धप्रयोगः, हेचिन्तं,
अप्रयोगः, अप्रयोगः, अवचनीयता.

SOLELY, *adv.* केवलं, मात्रं -त्रेण -त्रात्, एकान्तात्, एकतस्.

SOLEMN, *a.* (Attended with religious rites) विधिपूर्वः -ध्वा -ध्वं,
देवकर्मसहितः -ता -तं, संस्कारसहितः &c., पुण्यविधिसहितः &c.,
पुण्यसंस्कारसहितः &c., धर्मसंस्कारपूर्वः -ध्वा -ध्वं, धर्मसंस्कारसहितः -ता
-तं, धर्मनित्यासहितः &c.—(Serious, grave) गुरुः -वी -रु, गुरुधैः
-धी -धं, गम्भीरः -रा -रं, गभीरः &c., गम्भीराधैः &c., धीरः -रा -रं,
चलुषुः -युः -ध्वी -ध्वं.—(Attended with a serious promise,
consisting of a solemn asseveration) दृढप्रतिज्ञापूर्वः -ध्वा -ध्वं,
दृढप्रतिज्ञासम्पन्नः -पा -पं, गुरुप्रतिज्ञापूर्वः &c., दृढनिश्चयपूर्वः &c.,
दृढनिश्चयसम्पन्नः &c., दृढनिश्चयात्मकः -का -कं; 'a solemn pledge,'
दृढप्रतिज्ञा, अलघुप्रतिज्ञा.

SOLEMNITY, SOLEMNNESS, *s.* (Seriousness, gravity) गुरुता -त्वं,
गौरवं, गम्भीरता, गाम्भीर्यं, चलुषता, धीरता.—(Religious cere-
mony) धर्मनित्या, पुण्यक्रिया, देवक्रिया, संस्कारः, उत्सवः. See RITE.

TO SOLEMNIZE, *v. a.* (Perform according to ritual forms) यथा-
विधि or यथाशास्त्रं कृ or अनुष्ठा (c. 1. -निष्ठति -ष्ठानुं), विधिवत् कृ or
अनुष्ठा or निर्धत् (c. 10. -वाहयति -यितुं), विधिपूर्वम् कृ or अनुष्ठा.—
(Make grave or serious) गम्भीरीकृ, धीरत्वं कृ or जन्, गुरुत्वं
or गौरवं कृ or जन्; 'the mind,' चित्तधीरत्वं जन्, चित्तगौरवं कृ.
SOLEMNLY, *adv.* (According to ritual form) यथाविधि, यथाशास्त्रं,
विधिवत्, विधिपूर्वम्, पुण्यविधिपूर्वम्.—(Seriously) सगौरवं, गौरवेण.
गम्भीरं, सगाम्भीर्यं, चलुष, अलघुपदेन.—(With solemn asseve-
ration) दृढप्रतिज्ञापूर्वम्, दृढनिश्चयपूर्वम्, गुरुप्रतिज्ञापूर्वम्, 'solemnly
pledged,' अलघुप्रतिज्ञाः -ज्ञा -ज्ञं.

TO SOLICIT, *v. a.* प्रार्थ् (c. 10. -अर्धयते -ति -यितुं), अभ्यर्थ्, अर्थ्, विनयेन
प्रार्थ् or याच्. See TO IMPLOR, ENTREAT, BEG.

SOLICITATION, *s.* प्रार्थनं -ना, अभ्यर्थना, अर्थः, याचना, सतिः -नी *m. f.*
अभ्येयता; 'affectionate solicitation,' प्रणयः, प्रप्रयः, प्रसरः.

SOLICITED, *p. p.* प्रार्थितः -ता -तं, अभ्यर्थितः &c., विनयेन याचितः -ता -तं

SOL

or उपयाचितः -ता -तं or प्रयाचितः &c. See IMPORED.

SOLICITOR, *s.* प्रापेयिता *m.* (नृ), प्रापकः, याचकः, उपयाचकः.—(Attorney) प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिपुरुषः.

SOLICITOUS, *a.* (Eagerly anxious about) उत्सुकः -का -कं, व्यग्रः -या -यं, उत्कः -त्का -त्कं, उत्कृष्टः -ता -तं, सोल्लसः -रा -रं.—(Careful, anxious) उद्विग्नः -गना -गनं, चिन्तायुक्तः -क्ता -कं, चिन्ताग्रस्तः -स्ता -स्तं, चिन्ताक्रान्तः -न्ता -न्तं, विधुरः -रा -रं, चिन्तितः -ता -तं, भावितः &c.

SOLICITUDE, *s.* औत्सुक्यं, उत्सुकता -त्वं, व्यग्रता -त्वं, उत्कृष्टा, उद्विग्नता, उद्वेगः, चिन्ता, चिन्तवेदना, हृदयवेदना, अनुप्रातं.

SOLIO, *a.* (Hard, firm, compact) घनः -ना -नं, दृढः -टा -टं, सुदृढः &c., संहतः -ता -तं, सुसंहतः &c., दृढसन्धिः -न्धिः -न्धि, जरटः -टा -टं, ग्राया -वा -व (नृ), कक्षरटः -टा -टं, see HARD.—(Not hollow) सगर्भः -भा -भं, गर्भपूर्णः -र्णा -र्णं, जगून्धः -न्धा -न्धं.—(Not liquid) अद्रव्यः -वा -वं, द्रवेतरः -रा -रं, अद्रुतः -ता -तं, घनः -ना -नं, अप्रवाही -हिणी -हि (नृ); 'solids,' अद्रवद्रव्याणि *n. pl.*, अद्रव्यपदार्थाः *m. pl.*—(Substantial) वाल्वः -वो -वं, सारवान् -वतो -वत् (नृ), घनः -ना -नं; 'solid food,' चर्व्यं; 'solid hoofed,' एकशृङ्गः -क्ता -कं.

SOLID, *s.* (In geometry) घनः; 'its contents,' घनफलं.—(Something not liquid) अद्रवद्रव्यं, अद्रव्यपदार्थः, घनद्रव्यं, घनपदार्थः.

SOLIDITY, SOLIDNESS, *s.* घनता -त्वं, दृढता -त्वं, संहतत्वं, अद्रवता -त्वं, कठिनता, काठिन्यं, अद्रुतता, अप्रवाहिता.

SOLIDUNGULATE, SOLIDUNGULOUS, *a.* एकशृङ्गः -क्ता -कं, एकशृङ्गः -रा -रं.

SOLILOQUY, *s.* आत्मगतभाषणं, आत्मभाषणं, स्वगतभाषणं, स्वगतवाच्यं.

SOLITARILY, *adv.* विविक्तं, एकान्ततः, निभूते, रहस्, रहसि, उपांशु.

SOLITARINESS, *s.* विविक्तता, एकात्मत्वं, एकाकित्वं. See SOLITUDE.

SOLITARY, SOLITAIRE, *s.* विविक्तवासी *m.* (नृ), वनवासी *m.* See RECLUSE.

SOLITARY, *a.* (Living alone, going alone) विविक्तवासी -सनी -सि (नृ), एकान्तवासी &c., विविक्तसेवी &c., एकान्तसेवी &c., विविक्तप्रियः -या -यं, विजनस्तः -स्ता -स्तं, विजनसेवी &c., निर्वनस्तः &c., विविक्तपरः -रा -रं, एकपरः &c., एकान्तपरः &c., असंसर्गः -भा -भं, असङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, जनसंसर्गहीनः -ता -तं, जनसंसर्गशून्यः -न्धा -न्धं.—(Retired, said of places) निर्जनः -ना -नं, विजनः &c., निर्मनुजः -जा -जं, निर्मनुष्यः -प्या -प्यं, विविक्तः -क्ता -कं, निभूतः -ता -तं, एकान्तः -न्ता -न्तं, निःशलाकः -का -कं, छन्नः -न्ना -न्धं, छन्दः -न्दा -न्धं, see LONELY.—(Single) एकः -का -कं, एकाकी -किनी &c., असहायः -या -यं.

SOLITUDE, *s.* (Lonely state) विविक्तता, विविक्तदशा, विविक्तवृत्तिः *f.*, विविक्तवासित्वं, एकान्तता, एकान्तवृत्तिः *f.*, एकाकित्वं, जनसंसर्गहीनता, संसर्गभावः, जनसंसर्गभावः, असहायता.—(Loneliness, said of places) विविक्तता, निर्जनता, विजनता, निर्मनुष्यता, see LONELINESS.—(Lonely place, desert) विविक्तस्थानं, विविक्तस्थलं, जरखं, वनं, चवुरं, चवूरं.

SOLO, *s.* एकाकिगानं, एकाकिगीतं, एकावाद्यस्वरः, एकाकिस्वरः.

SOLSTICE, *s.* अयनं, अयनान्तः, अयनकालः, अयनसन्धिः *m.*, अयनसन्धिकालः, क्रान्तिः *f.*, क्रान्तिकालः; 'summer solstiee,' उत्तरायणं, उत्तरक्रान्तिः; 'winter,' दक्षिणायनं, दक्षिणक्रान्तिः *f.*, याम्यायनं.

SOLSTITIAL, *a.* अयनान्तसंस्थो -न्धिनी -न्धि (नृ), अयनसंस्थो &c., क्रान्तिसंस्थो &c., अयनान्तकालिकः -क्ता -कं; 'solstitial point,' अयनं, अयनसन्धिः *m.*, अयनान्तः.

SOLUBILITY, SOLUBLENES, *s.* द्राव्यता -त्वं, विद्राव्यता -त्वं, द्रावणीयता, गलनीयता, याव्यता -त्वं, विलयनीयता, द्रावणशक्त्वता.

SOM

SOLUBLE, *a.* द्राव्यः -व्या -यं, द्रावणीयः -या -यं, विद्राव्यः &c., याव्यः -व्या -यं, विलयनीयः -या -यं, द्रावणशक्त्वः -क्ता -कं, गलनीयः -या -यं, द्रवाहीः -ही -है. See DISSOLVABLE.

SOLUTION, *s.* (The act) द्रावणं, विद्रावणं, विलयनं, गलनं, विगलनं.—(The state) द्रवत्वं, द्रुतत्वं, विद्रुतता, विलीनता, समाधानं, संयोगः.—(Chemical union) द्रवमूलकसारूपसंयोगः, द्रवमूलकसंयोगः, संयोगः, योगः.—(Explanation) लापनं, लापनिका, व्याख्या -ख्यानं, विख्यापनं, शोधनं, परिशोधनं; 'of a difficult verse,' श्रोकलापनं; 'of a riddle,' श्रुतिः *f.*—(Of doubt) संशयनिवृत्तिः *f.*

TO SOLVE, *v. a.* (Dissolve) द्रवीकृ, विद्रु in caus., विली in caus.—(Explain, resolve) व्याख्या (c. 2. -ख्याति -तुं), ली in caus. (लापयति -यितुं), लापनं कृ, शृप् (c. 10. शोधयति -यितुं), परिशृप्; 'a problem,' साप् (c. 10. साधयति -यितुं), मिद्वीकृ; 'a doubt,' संशयं चिद् (c. 7. चिन्तति, चेतुं) or उच्छिद्, संशयम् अपनो or अपहृ.

SOLVED, *p. p.* व्याख्यातः -ता -तं, लापितः &c., विद्रवः -न्ना -न्धं; 'as a problem,' मिद्दः -द्वा -द्वं; 'is solved,' सिध्यति.

SOLVENCY, *s.* चणशोधनघनता, चणशोधनशक्तिः *f.*, चणधिकपनवत्त्वं, चणधिकपनता, चणधिकपनसम्पत्तिः *f.*, चणधिकपनक्षयनता.

SOLVENT, *a.* (Having the power of dissolving) द्रावकः -का -कं, विद्रावकः &c., द्रावकरः -रा -रं, द्रवकरः &c., सावकः -का -कं.—(Able to pay) चणशोधनधमः -मा -मं, चणपरिशोधनधमः &c., चणपकरधमः &c., चणधिकपनः -ना -नं, चणधिकपनसम्पन्नः -न्ना -न्धं.

SOLVENT, *s.* (Menstruum) द्रावकरसः, योगवाही *m.* (नृ), द्रावणं.

SOLVER, *s.* व्याख्याता *m.* (नृ), विख्यापकः, चेत्या *m.*, उच्छेदी *m.* (नृ).

SOMBER, SOMBRE, *a.* मूढप्रभः -भा -भं, मूढनेत्राः -न्ना -न्धं, जस-तेजाः &c., मन्दप्रभः -भा -भं, मलिनप्रभः &c., भूस्द-रो-रं, रयामः -मा -मं.

SOME, *a.* (A certain quantity of a thing, a small quantity) किञ्चित्, कियत्, ईपत्, अल्पभागः, अल्पांशः, अंशः, अल्पिका, अल्पं; 'some water,' किञ्चित्जलं, कियज्जलं, ईपज्जलं, जल्पांशः; 'some seed,' कियन्ति योजानि; 'some bread,' अपूपंशः, कियान् अपूपः, अपूपाल्पभागः, अपूपस्य अल्पांशः; 'some meat,' किञ्चिन्मांसं, मांसा-ल्पभागः, मांसाल्पिका; 'for some distance,' कियदूरं, कियन्मध्यं; 'for some time,' कियत्कालं, किञ्चित्कालं, कतिचित्कालं; 'some time afterwards,' कियत्कालापरं; 'to some extent,' किञ्चित्, ईपत्.—(A certain number, a few, said of things) अल्पः -स्ता -त्वं, कतिपयः -या -यं, कतिचित्, अनेकः -का -कं; 'some days,' कतिपयदिनानि *n. pl.*; 'some paces,' कतिचित्पदानि *n. pl.*, कतिपयपदानि; 'some trees,' कतिपयवृक्षाः *m. pl.*, कतिचित्वृक्षाः *m. pl.*, कतयच्छिद् वृक्षाः; 'in some trees,' कतिचित्दृष्टेषु, कतिपुच्छिद् वृष्टेषु.—(A certain number, few, said of persons) कश्चित् *m. sing.*, काचित् *f.*, कश्चन *m. sing.*, काचन *f.*, को-पि *m. sing.*, कापि *f.*, कतिपय in comp., कतिचित्, कतयच्छिद् *m. pl.*; 'some persons,' केचित्, केपि, कतिपिज्जनाः *m. pl.*, कतिपयजनाः *m. pl.*, केपिज्जनाः, कतिपयलोकाः *m. pl.*; 'of some persons,' केपाचित्, केपामपि.—(Denoting a person or thing not definite) अमुकः -का -कं, or expressed by the affixes चित्, अवि or चन after the interrogative; as, 'some person,' अमुकजनः, कश्चित्, कश्चिजनः; 'having some name or other,' अमुकनामा *m.* (नृ); 'some place or other,' अमुकस्थानं, किञ्चित्स्थानं; 'some day,' कदाचित्, कदापि; 'by some means or other,' see the next.

SOME-HOW, *adv.* कयचित्, कयच्चन, कयमपि, कयं कयमपि, यपाकपचित्.

SOME-ONE, SOME-BODY, *s.* कश्चित् *m.*, काचित् *f.*, को-पि *m.*, कापि *f.*, कश्चन *m.*, काचन *f.*, कश्चिन्नः, को-पि ननः, अमुकः *m.*, अमुना, अमुकजनः, यः कश्चित्, यः कश्चन; 'of some one,' कस्यचित्, कस्यापि; 'by some one,' केनचित्, केनापि; 'to some one,' कस्मैचित्.

SOMER-SAULT, SOMERSET, *s.* ऊर्ध्वपादनगितं, उर्ध्वचरणवर्गितं.

SOMETHING, *s.* किञ्चित्, किमपि, किञ्चन, यत्किञ्चित्, चत्थं, स्वात्.

SOMETIME, *adv.* (Formerly) पुरा, पूर्वं, पूर्वकाले, पुरस्तात्, प्राक्.—
(At some future time) परकाले, अनन्तरं, *i.e.* Hereafter.

SOMETIMES, *adv.* कदाचित्, कदापि, कदाचन, कतिचित्, कदा.

SOMEWHAT, *s.* किञ्चित्, किमपि, किञ्चन, यत्किञ्चित्. *See* LITTLE, *s.*

SOMEWIAT, *adv.* किञ्चित्, ईषत्, कियत्, *i.e.* prefixed, कस्य or देश्य or देशीय affixed; 'somewhat less,' लिङ्गान्नः -ना -नं, ईषदन्; &c.; 'somewhat eloquent,' पटुक्त्वः -त्वा -त्वं, पटुदन्; -दया -श्यं, पटुदेशीयः -या -यं; 'somewhat blue,' चानीलः -ला -लं; 'somewhat ruddy,' चातावः -वा -यं.

SOMEWHERE, *adv.* क्वचित्, क्वपि, कुत्रचित्, कुत्रापि, कुत्रचन, यत्रकुत्रचित्, यत्रकुत्रापि; 'from somewhere,' कुतश्चित्, कुतश्चन.

SOMNAMBULISM, *s.* निद्राचारः, निद्रापरिक्रमः, निद्राभरणं, स्वप्नचारः.

SOMNAMBULIST, *s.* निद्राचारी *m.* (नृ), निद्रापरिक्रमो *m.*, स्वप्नचारी *m.*

SOMNIFEROUS, SOMNIFIC, *a.* निद्राकारः -रौ -रं, स्वप्नकारी -रिणौ -रि (नृ), स्वप्नकृत् *m.f. n.*, निद्राजनकः -का -कं, स्वप्नजनकः &c., सुप्तिजनकः &c., सुप्तिकारकः &c., सोप्तिः -कौ -कं, नैद्रः -द्रौ -द्रं.

SOMNILOQUIST, *s.* निद्राभाषी *m.* (नृ), निद्रालापी *m.*, स्वप्नभाषी *m.*

SOMNILOQUISM, *s.* निद्राभाषणं, निद्रालापः, स्वप्नभाषणं, स्वप्नलपः.

SOMNOLENCY, SOMNOLENT, *see* SLEEPINESS, SLEEPY.

SON, *s.* पुत्रः, पुत्रकः, गुप्तः, मृतुः *m.*, तनयः, नन्दनः, शालनः, रजनः, शालसम्भवः, अङ्गजः, शरीरजः, तनुजः, तनूजः, तनूजनिः *m.*, प्रभूतः, दारकः, कुमारः, वधूदः; 'legitimate son,' पारसः, पारस्यः, परस्यः; 'son of a rival wife,' सायलः; 'of an auspicious mother,' सुभगासुतः; 'of an unmarried woman,' कन्यकाश्रितः, कानानः; 'by another's wife,' पारस्त्रीयः; 'dutiful and affectionate son,' समुचः, सुपुत्रः; 'having a son,' पुत्री *m.* -त्रिणी *f.* (नृ), पुत्रवान् *m.* -यती (नृ), सपुत्रः -त्रा; 'rejoicing on the birth of a son,' पुत्रोत्सवः, पुत्रानन्दः; 'son and daughter,' पुत्री *m. the.*

SON-IN-LAW, *s.* जामाता *m.* (नृ), दुहितुःपतिः *m.*, दुहितुर्भर्ता *m.* (पृ), पुत्रिकाभर्ता *m.*, पिदपतिः *m.*, विवासः.

SONG, *s.* गीतं, गानं, गीतिः *f.*, गायनं, गेयं, गाथा, गा, गं, रेलिः *f.*, काकली; 'song with music,' सङ्गीतं, सङ्गीतिः *f.*; 'holy song,' सतीतं; 'sweet song,' मधुरगीतं; 'song of victory,' जयशब्दः.

SONGSTER, *s.* गायकः, गायकः, गायिका, गीतकुशलः, *see* SINGER.—
(Bird) गायकपक्षी *m.* (नृ).

SONLESS, *a.* निष्पुत्रः -त्रा -त्रं, अपुत्रः &c., पुत्रहीनः -ना -नं, अपुत्रकः -का -कं, अपुत्री-त्रिणी -त्रि (नृ), अपुत्रीकः -का -कं, पुत्ररहितः -ता -तं.

SONNET, *s.* गीतकं, गीतिका, लघुगीतकं, लघुकविता, काव्यपद्यः.

SONOROUS, SONORIFIC, *a.* शब्दन्तः -ना -नं, शब्दकारः -रौ -रं, शब्दकरः -रा -रं, ध्वनिकरः &c., ध्वनिकारकः -का -कं, शब्दजनकः -का -कं, नादनकः &c., शब्दः -न्दौ -न्दं, मुखः -रा -रं, महाशब्दः -न्दा -न्दं, नादी -दिनी &c., रवणः -या -यं.

SONOROUSLY, *adv.* महाशब्देन, महानादेन, महाशब्दपूर्वै, महाध्वनिपूर्वै.

SONOROUSNESS, *s.* शब्दन्तत्वं, महाशब्दत्वं, शब्दजनकत्वं, मुखजा.

SONSHIP, *s.* पुत्रत्वं, पुत्रभावः, पुत्रावस्था, पुत्रदशा, पुत्रधर्मः.

SOON, *adv.* (In a short time) अचिरं, अचिरात्, आद्यु, सद्यस्, अनन्तरं, शीघ्रं, अर्द्धाति, सपदि, अक्षसा, द्वाक्, न चिरं, न चिरात्, मन्त्रिः, हठात्, अहुरात्.—(Without delay) अचिरत्वेन, अचिरचित्तं, अयाहृद्येण; 'as soon as,' यावत्, followed by 'so soon,' तावत्, or expressed by च, repeated thus, 'as soon as water was asked, so soon a shower fell into his month,' यावद् अद्यु याचितं तावद् धारा मुने तस्य निपतिता or अद्यु च याचितं धारा च मुने तस्य निपतिता; or expressed by मात्रात्, *see* IMMEDIATELY.—(Readily, willingly) कामं, प्रकामं.

SOONER, *adv.* (Rather) वरं, *see* RATHER; 'sooner or later,' अदिपश्चात्.

SOOT, *s.* कञ्जलं, कञ्जलं, दीपकजलं, दीपकद्वं, दीपध्वजं, मयी.

SOOTH, *s.* (Truth) सत्यं, सत्यता; 'in sooth,' सत्यं, सत्यमेव.

To SOOTH, *v. a.* शम् (c. 10. शमयति -यितुं), उपशम्, प्रशम्, सान्त् or शान्त् (c. 10. सान्त्वयति -यितुं), उपसान्त्, अभिशान्त्, सान्त् (c. 10. सामयति -यितुं), लल् (c. 10. लालयति -यितुं), अनुनी (c. 1. -नयति -नेतुं), परिमृश, परामृश, प्रसद् (c. 10. -सादयति -यितुं), अभिप्रसद्, पितुद् in caus., आशम् in caus., चप् (c. 1. चयति -यितुं).

SOOTHED, *p. p.* शमितः -ता -तं, शानः -ना -नं, उपशान्तः &c., शान्त-शान्तिः -न्ति -न्ति, श्रुतशान्त्यनः -ना -नं, लालितः -ता -तं, अनुनीतः &c., विनोदितः &c.

SOOTHER, *s.* शमकः, उपशमकः, सान्त्वनकृत्, सान्त्वयिता *m.* (नृ), लालकः.

SOOTHING, *s.* शमनं, शमः, प्रशमनं, उपशमनं -मनं, सान्त्वनं -ना, शान्तिः *f.*, सान्त्, लालनं, विनोदः -टनं, तापहरणं, प्रसादनं, आशान्तनं.

SOOTHING, *part. or a.* शमकः -का -कं, उपशमकः &c., शान्तिकः -की -कं, शानो-मिनो-मि (नृ), शमकारी -रिणी &c., शान्तिकरः -रा -रं, सान्त्वनकरः -रा -रं, लाली &c., आशान्तनशीलः -ला -लं, तापहरः -रा -रं, तापहारी &c.

SOOTHISAYING, *s.* देशः, सांपत्तरिकः, साधितृजः. *See* DIVINER.

SOOTHISAYING, *s.* अनुपरोधणं, गणना, देशान्नं. *See* DIVINATION.

SOOTY, *a.* कञ्जली-लिनी-लि (नृ), कञ्जलदूषितः -ता -तं, मयीमयः -यी-यं.

SOP, *s.* नृपादिसिक्तः पिष्टकरः, नृपादिसिक्तः पूषयदः or अपूषयदः, नृपसिक्तपिष्टकः, जलादिसिक्तपूषयदः, निर्हापिष्टकः, आर्द्रपिष्टकः.

To sop, *v. a.* अपूषयदं or पिष्टकयदं नृपादिना सिक् or आर्द्रिकृ.

SOPHIST, SOPHISTER, *s.* सामान्यवादी *m.* (नृ), सिद्धान्ताभासवादी *m.*, सत्याभासवादी *m.*, हेत्वाभासवादी *m.*, हेतुकः, तार्किकः, जल्पकः, चावीकः, मिथ्याहेतुवादी *m.*

SOPHISTIC, SOPHISTICAL, *a.* सामान्यसक्तः -का -कं, सत्याभासकः -का -कं, सिद्धान्ताभासकः &c., सत्याभासो-सिनी -सि (नृ), सत्यप्रतिभासकः &c., हेत्वाभासकः -पा -पं, हेतुकः -कौ -कं.

SOPHISTRY, SOPHISM, *s.* सामान्यः, हेत्वाभासः, सिद्धान्ताभासः, सत्याभासः, पद्याभासः, प्रतिभासः, सिद्धान्तप्रतिभासः, मिथ्याहेतुः *m.*, पाक्चलं, फ्रिक्का.

To SOPHISTICATE, *v. a.* अनुद्वेष्यसं-गं दुप् (c. 10. दूषयति -यितुं), हीन-दूषयिग्रथेन दुप्, दुष्टदूषयसम्पकेण भादिकृ.

SOPHISTICATED, *a.* हीनसंसर्गदूषितः -ता -तं, अनुद्वेष्यसम्पकेदूषितः &c., दूषितः &c.

SOPHISTIC, SOPHISTEROUS, *a.* निद्राकारकः -का -कं, निद्राकारी -रिणी -रि (नृ), निद्राजनकः -का -कं, उपशायी &c., श्वापनः -ना -नं. *See* SOMNIFEROUS.

SOPPED, *p. p.* नृपादिसिक्तः -का -कं, नृपादिसिक्तः &c., जलादिसिक्तः &c.

SOU

SORCERER, *s.* अभिचारविद् *m.*, अभिचारी *m.* (न्), मायाकारः. See
MAGICIAN.

SORCERESS, *s.* मायिनी, मायाकारिणी, माया, पूतना, अभिचारिणी.

SORCERY, *s.* अभिचारः, अभिचारविद्या, मायाविद्या, माया, मायाक्रिया, वशीक्रिया, कुविद्या, कुसृतिः *f.*, संवदनं, योगः. *See* MAGIC.

SORDIO, *a.* (Filthy) मलिनः -ना -नं, मलयात् -यती -यत् (न्), मली-
मसः -सा -सं.—(Mean, vile) कुत्सितः -ता -तं, जघन्यः -न्या -न्यं, जघ-
न्यवृत्तिः -वृत्तिः -वृत्ति, जघनः -ना -नं, *see* MEAN, *a.*

SORDIDNESS, *s.* मलिनत्वं, कुत्सितत्वं, जघन्यता, पामरता, अपक्वृष्टता.

SORE, *s.* श्यतं, व्रणः, त्वक्श्यातं, त्वग्व्रणः, पारुस् *n.*, ईर्ष्यं, त्वक्कगदुरः, विपादिका; 'pain of a sore,' व्रणवेदना; 'cleansing or eicatrising of one,' व्रणशोधनं; 'having one,' व्रणी-खिनी &c.; 'causing one,' व्रणकृत्.

Sorr, a. (Tender to the touch) स्पर्शासहः-हा-हं, स्पर्शासहनः-ना-नं, स्पर्शास्रः-न्ना-न्नं, स्पर्शदुःखितः-ता-तं; 'a sore eye,' चुक्षः-चिक्खः, पिक्खः; 'having sore eyes,' चुक्खः-क्खी-न्नं, चिक्खः-क्खी-न्नं, पिक्खः-क्खी-न्नं, क्खिन्नाप्यः-द्या-द्यं.—(Painful, easily pained) वेदन्तामुक्खः-क्खा-क्खं, सवेदनः-ना-नं, सुलभवेदनः-ना-नं, सुलभप्यः-था-चं.—(In mind) मनोदुःखी-खिनी-गि (न्), सुलभदुःखः-खा-खं, सुलभतापः-पा-पं.—(Grievous) उग्रः-ग्रा-ग्रं, उग्रकेशदः-दा-दं, गुरुकेशदः &c., केशदः &c., गुरुः-ची-त्.

SORE, SORELY, *adv.* सखत्तं, क्षतिशयेन, क्षतिशय in comp., उग्रं, भृङ्गं,
see INTENSELY; 'sorely-grieved,' उग्रशोकः -ता -कं.

SORENESS, *s.* स्पर्शासहत्वं, स्पर्शासहनत्वं, स्पर्शाघ्नीत्वं, सन्नयत्वं, घृतत्वं.

SORREL, *s.* जम्बूवेतसः, चुक्रः, शुक्रिका, दलासं, शुक्रा, शतवेधी *m.*, सहस्रवेधी *m.*
(न), लोहिका.

SORROW, *s.* शोकाः, रोदः, दुःखं, भनोदुःखं, शुक् *f.* (च), क्रोदाः, मनुः *m.*, शोचनं, मनस्तापः, पाथिः *m.*, *see* Gaur; 'freed from all sorrow,' शोकमुक्तः - क्ता - क्तं, पाथिव्यापिनिर्मुक्तः &c.

To sorrow, *v. n.* शुच (c. 1. शोचति - शितुं), शोचन्तं कृ, सिद् (c. 4. सिध्यते, रोहं), see TO GRIEVE, *v. n.*; 'to sorrow much', शुच् in frēq. (शोशयन्ते).

SORROWFUL, *a.* शोकाक्षतः -क्षी -क्षितं, शोकान्वितः -ता -तं, शोकी -किनी -कि (न्), शोकोपेतः -ता -तं, सशोकः -क्षा -क्षं, दुःखी &c., दुःखान्वितः -ता -तं, दुःखाक्षी &c., दुःखोपेतः -ता -तं, शोचनः -ना -नं, शोचिता -ता -तं, शोकयुक्तः -क्ता -क्तं, उद्विग्नः -ग्ना -ग्नं, उद्विग्नमनः -न्ता -नं (स्), दुर्मनः &c., विमनः &c., उद्विग्नचित्तः -त्ता -त्तं, उदासीनः -ना -नं, उदासी &c., विषादी &c., विषण्णः -णा -णं, समनुः -नुः -नु, प्रमनुः &c., परिधुनः -ना -नं, *see* S. 10.—(Causing sorrow) शोकजनकः -क्का -क्तं, शोकदः -दा -दं, दुःखाक्षः &c., *see* MOURNFUL.

SORROWFULLY, *adv.* सशोकं, सखेदं, सदःरां, सोद्वेगं, शोकेन, शोक्नपथं.

SORROW-STRICKEN, *a.* शोकात्तः-त्ता-त्तं, शोक्रानुरः-रा-रं, शोकोपहतः-ता-तं.

SORRY, *a.* (Grieved) दुःखी-पिनी-पि (न्), दुःखितः-ता-तं, *see* GRIEVED.—(Sorry for one's own conduct, pained) अनुतापी &c., यथाज्ञाप्यी &c., अनुताप्तः-प्ता-प्तं, अनुशोचकः-का-कं, अनुशयी &c., सानुशयः-या-यं, जानातुशोकः-का-कं, जानातुतापः-पा-पं, जानातुशुभः-भ्या-भ्यं, ज्ञानखेदः-दा-दं, खेदयुक्तः-क्ता-क्तं, अनुतापयुक्तः-क्ता-क्तं; 'to be sorry,' *see* TO REPENT.—(Poor, wretched) नुचः-च्चा-च्चं, कृपयः-दा-यं, कुक्षितः-ता-तं or expressed by the affixes त्र, र, क्क, क्तस्य, पाश, देशीय, or by the prefixes

दुः, कु, कद् &c.; as, 'a sorry horse,' असत्तरः, असत्कः; 'a sorry ox,' क्षुपभतरः; 'a sorry poet,' कविकल्पः, कुकविः; 'sorry fare,' कदन्नं; 'a sorry wench,' पापीयसी.

Sort, *s.* प्रकारः, जातिः *f.*, भेदः, वियः, प्यक्तिः *f.*, see KINO, MANNER.

¹¹ *To sort, v. a.* जातिक्रमेण or वर्गक्रमेण or यथावर्गं विरच् (c. 10. -रचयति -यितुं), यथावर्णं or वर्णक्रमेण विन्यस् (c. 4. -जस्यति -सितुं) or व्यस्.

To sort, *v. n.* युञ् in pass. (युज्यते), उपपद् in pass. (-पद्यते). See *To suit*.

Sor, sorsish, s. or a. पानासक्तः-क्ता -क्तं, मद्यासक्तः &c., पानरतः-ता -तं, सदापायी -यिनी -यि (न्), पानजडः-डा -डं, मद्यपानजडः &c., पानमृदः &c.

SOTTISHNESS, *६.* पानासक्तिः *f.*, मद्यासक्तिः *f.*, पानजडता, पानमृदता.

Sougar, p. p. अन्विष्टः -ष्टा -ष्टं, अन्वेष्टितः -ता -तं, मागितः -ता -तं, मृगितः &c., इष्टः -ष्टा -ष्टं, गवेष्टितः -ता -तं; 'long sought for,' विरच्येष्टितः -ता -तं; 'is sought,' अन्विष्यते, इष्यते.

Soul, *s.* (The immortal essence viewed as an emanation from the Deity) ज्ञात्मा *m.* (नं), परमात्मा *m.*, जनमात्मा *m.*, विदामा *m.*, जनयामी *m.* (नं), सविदंशः, चित्कला, विदामासः : 'of the universe,' द्रष्टा *n.* (नं), परमात्मा *m.*—(The spirit, vital or intellectual principle) ज्ञात्मा *m.* (नं), जीवात्मा *m.*, मनस् *n.*, चेतस्, चित् *f.*, चैतन्यं, चैतनः -ना, प्राणः, जीवः, प्राणमात्मा *m.*, शरीरो *m.* (नं), देहपान् *m.* (नं), देही *m.*, शरीरं, पुरुषः, योगेश्वरः, चैतन्यकारणं, जीवनकला, परमंशकः, प्रियाम्पतिः *m.*, स्ववीगः, पुद्गलः ; 'union of soul and body,' चित्शरीरसंयोगः ; 'seated in the soul,' ज्ञाननिष्ठः -श -यं ; 'oneness of soul,' ज्ञानैक्यं, ऐक्यभावः, ज्ञातव्यः ; 'knowledge of soul,' ज्ञानज्ञानं, ज्ञानविद्या ; 'the whole soul,' सद्यत्मा *m.*, सद्यभावः ; 'with one's whole soul,' सद्यभावेन.—(Self) ज्ञात्मा *m.* (नं) स्वः.—(Essence, chief part) सारः, सारांशः, सारतः, सारभागः, तत्त्वांशः, सत्त्वांशः, सत्त्वं, तन्मात्रं.—(Fire, spirit, life) तेजस् *n.*, सत्त्वं, चिद्यं.—(Departed soul) प्रेतः, परेतः, प्रेतनरः, नारकः.—(Person), *see* the word.

SOUND, a. (Entire, undecayed) सविक्लः -ला -लं, अद्यतः -ता -तं, अभिन्नः -त्ता -तं, अखण्डः -खण्डा -खण्डं, अमृतः -ना -नं.—(Not diseased, hale) निरामयः -या -यं, अनामयः &c., कृत्यः -त्वा -त्वं, नीरोगः -गा -गं, नीरुजः -जा -जं, अरोगी -गिणी -गि (न्), अरुग्णः -ग्ना -ग्नं, सुखः -स्वा -स्यं, अङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.—(Not hurt) अद्यतः -ता -तं, अपरिद्यतः &c., अजातद्यतः &c., अतहीनः -ना -नं, निर्व्रेणः -खा -खं, ब्रह्महीनः -ना -नं, अचरणः &c., अद्युखः -या -यं.—(In good condition, safe and sound) सुखः -स्वा -स्यं, सुस्थितः -ता -तं, अनामयः -या -यं, सुरक्षितः -ता -तं.—(Without flaw) निर्दोषः -पा -पं, दोषहीनः -ना -नं, अनयः -पा -पं, निषिद्धः -द्वा -द्वं, विशुद्धः -द्धा -दं.—(Correct in views) सत्यपवर्त्ती &c., सत्यपानुसारी &c., सत्यमतपारी &c., see ORTHODOX.—(Valid, not to be refuted) अखण्डनीयः -या -यं, अखण्ड्यः -खण्ड्या -खण्ड्यं, सुप्रमाणः -णा -यं, सुप्रमाणवान् -वतो &c., सम्प्रमाणः &c., प्रमाणोपेतः -ता -तं, दृढप्रमाणः &c., धर्म्यः -म्या -म्यं, सुक्षिप्तः -द्धा -दं.—(Fast, deep, heavy) गाढः -ढा -ढं, निर्भ्रेः -रा -रं, अतिशयः सु or अपि prefixed; 'a sound sleep,' सुनिद्रा &c., see under SLEEP; 'a sound beating,' अतिताडनं, अतिशयताडनं.

SOUND, *s.* (Noise) शब्दः, ध्वनिः *m.*, स्वनः, निस्वनः, निस्वानः, स्वानः, नादः, निनादः, निनदः, नादितां, अन्नादः, निहादः, संह्रादः, निर्धोमः.

धोपः, निपुष्टं, रवः, रावः, आरावः, विरावः, संरावः, जारावः, खरः, ध्वनः, ध्वनः, निध्वनः, खनिः *m.*, खनितं, छनः, रवः, दुर्गन्धः, घुः *m.*, see NOISE; 'a mere sound,' शब्दमात्रं; 'musical sound,' छनः, छाणः, छणनं, निछणः, निछाणः, वादः-दनं; 'of a lute,' प्रछाणः, प्रछणः; 'tinkling sound,' शिञ्जितं; 'rustling sound,' मन्नीरः; 'confused sound,' लोलाहलः, कलकलः; 'auspicious,' जयध्वनिः *m.*; 'deep or hollow,' गम्भीरशब्दः, गम्भीरनादः; 'prolonged,' दीर्घनादः, दीर्घरावः.

To SOUND, v. a. (Cause to make a noise) ध्वन् (c. 10. ध्वनयति-यि), खन् (c. 10. खनयति-यि), नद् (c. 10. नादयति-यि), विनद्, चनुनद्, सन् (c. 10. स्तनयति-यि), शब्दं नृ, ध्वनं कृ; 'a musical instrument,' वद् (c. 10. वादयति-यि), संपद्, वादनं कृ; 'they sounded the conchs and drums,' शङ्खान् पटहांश्च समवाद्यन्.—(Spread by report), see **To NOISE**.—(Try, examine) परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते-यि), ज्ञा in des. (जिज्ञासते-यि), निरूप्, see **To TRY**.—(The depth of water) लक्षसूत्रेण जलवेधं or जलं परिमा (c. 2. -माति-तुं, c. 10. -मापयति-यि), लघेन जलगाम्भीर्यं परिमा, सूत्रेण or रज्जुना जलपरिमापणं कृ or जलवेधपरीक्षां कृ.

To SOUND, v. n. ध्वन् (c. 1. ध्वनति-यि), खन् (c. 1. खनति-यि), छण् (c. 1. छणति-यि), सन् (c. 1. स्तनति-यि), नद् (c. 1. नदति-यि), प्रणद्, विनद्, शब्द् (c. 10. शब्दयति-यि), रस् (c. 1. रसति-यि), हाद् (c. 1. हादते-यि), र् (c. 2. रैति, रयि), यिद्, रेम् (c. 1. रेभते-यि), शब्दं कृ, नादं कृ, ध्वनिं कृ.

SOUNDED, p. p. (Caused to sound) ध्वनितः-ता-तं, खनितः &c., शब्दितः &c., छणितः &c., नादितः &c., खानाः-न्ता-तं, आखानः &c., खरितः-ता-तं, विरेभितः &c.; 'as a musical instrument,' वादितः-ता-तं.—(Tried) परीक्षितः-ता-तं, जिज्ञासितः &c., निरूपितः &c.—(As water) लक्षसूत्रपरिमापितः-ता-तं, लक्षपरिमापितः &c.

SOUNDING, part. or a. (Making a noise) शब्दन्-ना-नं, शब्दकरः-ग-रं, नादी-दिनी-दि (न्), निहादी &c., नंहादी &c., स्वनवान्-घती-वत् (न्), सनादः-दा-दं, शब्दायमानः-ना-नं, see **SONOROUS**.—(Causing to sound) वादकः-क्ता-क्तं, वादनकारी &c.

SOUNDING, s. (Causing to sound) शब्दन्, ध्वनन्, वादनं, संवादनं.—(Of the depth of water) जलपरिमापणं, जलवेधपरिमापणं; 'soundings,' गणः, गणस्थलं; 'mean soundings,' समरज्जुः *f.*

SOUNDING-LEAD, s. लुङः, लुङकः, लुङसीसकं. See **PLUMMET**.

SOUNDLY, adv. गाढं, अत्यन्तं, निर्भरं, दृढं, सुखेन, सु or जति or जतिशय prefixed; 'soundly asleep,' सुपुनः &c., see under **SLEEP**.

SOUNDNESS, s. (Entireness) अद्यतत्वं, अभिन्नता, अखण्डत्वं, अधिकलता, अवैकल्यं.—(State of being healthy or without hurt) कल्पत्वं-ता, निरामयत्वं, अनामयत्वं, स्वास्थ्यं, सुखता, सुस्थितिः *f.*, अरोगिता, आरोग्यं, रोगाभावः, अद्यतत्वं, धृताभावः, ब्रह्माभावः, धृताहीनता, निर्धृयत्वं.—(Validity) अखण्डनीयता, समानाद्यत्वं.—(Correctness in views) सत्यपानुसरणं, सत्यपः, सत्यधर्मः, see **ORTHODOXY**.—(State of being without flaw) निर्दोषत्वं, दोषहीनता, बिद्वहीनता.

SOUP, s. जूपं, यूपः-घं, सूपः, मांसजूपं, निष्कृतायः, पिच्छिलः.

SOUR, a. (Acid) अम्लः-झा-झं, अम्लरसः-सा-सं, शुक्रः-क्ता-क्तं, शौक्रः-क्ती-क्तं, शौक्तिकः-क्ती-क्तं, शटः-टा-टं, अरुनुदः-दा-दं.—(In temper) कर्कशः-शा-शं, कर्कशस्वभावः-वा-वं, वक्रस्वभावः &c., सदावक्रः-क्ता-क्तं, अरुनुदः &c.

To SOW, v. a. (Make acid) अम्लीकृ, शुक्लीकृ, शटीकृ, अम्लरसीकृ. (Make cross) कर्कशीकृ, वक्रीकृ.

To SOW, v. n. अम्लीभू, शुक्लीभू, अम्लरसीभू, कर्कशीभू, अरुनुदीभू.

SOURCE, s. (Origin, spring) मूलं, योनिः *m. f.*, उद्भवः, सम्भवः, प्रभवः, हेतुः *m.*, बीजं, गर्भः, आदिः *m.*, उद्गमः, उद्गमस्थानं, उत्पत्तिस्थानं; 'of a river,' सरिन्मुखं; 'the source of the Ganges is in the Himalayas,' गङ्गा हिमवतप्रभा or हिमवान् गङ्गायाः प्रभवः.

Soured, p. p. अम्लीभूतः-ता-तं, शुक्लीभूतः &c., कर्कशीभूतः-ता-तं.

SOURISH, a. ईषदम्लः-झा-झं, ईषदम्लरसोपेतः-ता-तं, किञ्चिदम्लः &c.

SOURNESS, s. अम्लता-तत्वं, अम्लभावः, अम्लः, शुक्ता-तत्वं, शटता, चुक्रः.—(Of temper) कर्कशत्वं, कार्कश्यं, भाववक्रता, सदावक्रता.

To SOUSE, v. a. (Plunge suddenly) अकस्मान् मज्ज् (c. 10. मज्जयति-यि) or निमज्ज् or मु in caus. or जलेन सिच्, see **To IMMERSE**.

To SOUSE, v. n. (As a hawk) वेगेन पतित्वा नखैर् ग्रह्, see **To POUNCE**.

SOUTH, s. दक्षिणा, दक्षिणाशा, दक्षिणदिशा, दक्षिणदिक् *f.* (श), दक्षिणपथः, दक्षिणापथः, अवाची, अपाची, याम्या; 'lying or pointing towards the south,' दक्षिणस्थः-स्था-स्थं, दक्षिणाभिमुखः-खी-खं, दक्षिणामुखः &c., दक्षिणप्रवणः-णा-णं, दक्षिणाग्रः-ग्रा-ग्रं, दक्षिणदिशः-श्या-श्यं, दक्षिणदिक्स्थः &c.; 'lying to the north and south,' दक्षिणोत्तरस्थः &c., दक्षिणोत्तरः-रा-रं. According to the Hindús, Yama is the Regent of the south.

SOUTH, SOUTHERN, SOUTHERLY, a. (Lying towards the south), see the last.—(Belonging to the south) दक्षिणः-खी-खं, दक्षिणः-खी-खं, अवाच्-वाची-वाक् (च्), अवाचीनः-ना-नं, अवाच्यः-च्या-च्यं, दक्षिणाग्रः-ग्रा-ग्रं, दक्षिणिकः-क्ती-क्तं, सच्यः-च्या-च्यं, अपाच्-पाची-पाक् (च्), अपाचीनः &c., अपाच्यः &c., दक्षिणदेशीयः-या-यं; 'the southern mountain,' दक्षिणाचलः; 'in a southerly direction,' दक्षिणदिशि.

SOUTH-EAST, s. दक्षिणपूर्वी, प्रागवाची, दक्षिणप्राची, प्राग्दक्षिणा, आग्नेयी. Agni is the Regent of the S. E. quarter.

SOUTH-EAST, SOUTH-EASTERN, SOUTH-EASTERLY, a. दक्षिणपूर्वः-धी-धं, प्रागवाच्-वाची-वाक् (च्), प्रागवाचीनः-ना-नं, दक्षिणपूर्वस्थः-स्था-स्थं, आग्नेयः-यी-यं.

SOUTH-WARD, adv. दक्षिणतः, दक्षिणात्, दक्षिणेन, दक्षिणदिशि.

SOUTH-WEST, s. नैर्ऋतिः *f.*, निर्ऋतिः *f.*, दक्षिणपश्चिमा, दक्षिणपश्चिमी, पश्चादवाची. The demon Nairriti or Nirriti is the Regent of the S. W. quarter.

SOUTH-WEST, SOUTH-WESTERN, SOUTH-WESTERLY, a. दक्षिणपश्चिमः-मा-मं, दक्षिणपश्चिमीनः-ना-नं, दक्षिणपश्चिमाग्रः-ग्रा-ग्रं, नैर्ऋतिस्थः-स्था-स्थं.

SOUTHERN-WOOD, s. (Artemisia) दमनः, दमनकः.

SOUVENIR, s. स्मरणार्थकदानं, स्मारकदानं. See **MEMENTO, MEMORIAL**.

SOVEREIGN, s. राजा *m.* (न्), महाराजः, अधिराजः, अधिपतिः *m.*, अधीश्वरः, परमराजः, सर्वोपकारो *m.* (न्), नर्द्धेश्वरः, अधीशः. See **KING**.

SOVEREIGN, a. परमः-ना-नं, मुख्यः-स्था-स्थं, श्रेष्ठः-ष्टा-ष्टं, सर्वश्रेष्ठः &c., प्रमुखः-सा-सं, प्रधान in comp., see **PARAMOUNT, SUPREME**; 'a sovereign remedy,' महोपधं, परमोपधं, सर्वरोगोपधं.

SOVEREIGNTY, s. राज्यं, राजत्वं, आधिपत्यं, आधिराज्यं, मुख्याधिकारः, श्रेष्ठ-धिकारः, प्रधानाधिकारः, सर्वोपकारः, प्रभुत्वं, स्वान्यं, ईशत्वं, सामान्यं, राजभूयं, भूमिपतित्वं, पार्थिवेन्द्रता; 'over the beasts,' मृगेन्द्रता.

Sow, s. शूकरी, सूकरी, वराही, कोली, पट्टनीडा.

To sow, v. a. or n. (As seed) वप् (c. 1. वपति, वप्), चावप्, निवप्, प्रवप्, संवप्, बीजानि धेत्वे विकृ (c. 6. -किरति -करितुं -रोतुं) or प्रकृ or कृ or रुह् in caus. (रोपयति -यितुं) or आरुह्, बीजारोपं कृ, बीजारोपणं कृ, बीजविकिरणं कृ, बीजप्रकिरणं कृ, वपनं कृ, वारं कृ; 'as you sow so shall you reap,' यथा वपनं तथा फलसिद्धिः, यथानुष्ठानं तथा सिद्धिः, अमानुसारी लाभः—(To sow discord) भेदं कृ or जन्.

SOWER, s. वप्ता *m.* (मृ), बीजवप्ता, वापी *m.* (नृ), प्रवापी *m.*, वापकः, वपनकृत् *m.*, वपनकज्ञै *m.* (नृ), उमिकज्ञै *m.*, बीजारोपकः, बीजारोपणकृत्.

SOWING, s. वपनं, वापः, उभिः *f.*, बीजारोपः -पणं, बीजविकिरणं.

SOWING-TIME, s. वपनकालः, उमिकालः, वापकालः, बीजारोपकालः.

SOWN, SOWED, p. p. उभः -मा -मं, वापितः -ता -तं, पशुभिः &c., बीजविकीर्णः -शं -शं, बीजप्रकीर्णः &c., बीजाकीर्णः &c., बीजितः -ता -तं, उप्समानः -ना -नं, उभिः -गा -मं; 'is sown,' उष्यते, रोष्यते.

SPACE, s. (In the abstract, mere extension or vacuity) आकाशः -शं, शून्यं, शून्यत्वं -ता, रिक्तं, रिक्तता -त्वं, दिगन्तरं, दिगन्तरालं, व्योम *n.* (नृ), गगणं, अनन्तराद्यं, विपत् *n.*; 'infinite space,' महाकाशः -शं, अनन्तं; 'finite,' घटाकाशं, मटाकाशं; 'empty space,' शून्यं, रिक्तं.—(Region, quarter, direction) दिक् *f.* (शृ), देशः, प्रदेशः, काशः, ककुब् *f.*, आशा, हरित् *f.*; 'extending through all space,' दिव्यापो -पिनी -पि, अभिव्याप्तः -मा -मं, चतुर्दिव्यापो &c.; 'in the first second the stone falls through a space not exceeding 17 feet,' प्रथमे सुपादे नैकादशहस्तमितदेशम् अन्ति-क्रामति प्रसरः; 'the space traversed,' अन्तिक्रान्तप्रदेशः, अनन्तरं.—(Included or intervening space, space between) अन्तरं, अन्तरालं -लकं, अनन्तरं, मध्यं, व्यवधानं, व्यवधः, माचं.—(Room) अवकाशः, प्रसरः, अवसरः, आकाशः, विषयः; 'want of space,' अनवकाशः.—(Place, spot) स्थानं, स्थलं -लौ, भूमिः *f.*; 'open space near a village,' परीहारः, परिहारः, ग्रामान्तं, ग्रामान्तोपं.—(Space of time) अवधिः *m.*, कालान्तरं, कालावधिः *m.*, अनन्तरं.

SPACIOUS, a. विस्तारीः -शी -शं, विस्तृतः -ता -तं, विपुलः -ला -लं, असरार्यः -पा -पं, विशालः -ला -लं, सावकाशः -शा -शं, लघः -चा -चं.

SPACIOUSNESS, s. विस्तारीयता, विस्तारः, विस्तृतिः *f.*, विशालता, विपुलता, अससप्तता -त्वं, सावकाशता -त्वं, लघता.

SPADE, s. खनिचं, खात्रं, आखनिका, आखनः, आखानं, आखः, अवदारणं, गोदारणं, सचमः, टङ्कः, टङ्कः, विशिखा. See Hoe.

SPAN, s. (From tip of the thumb to that of the little finger) यितस्ति *m. f.*, पादकः, किष्कु *m.*—(From tip of the thumb to that of the fore-finger) प्रादेशः, प्रदेशः.—(To tip of the middle finger) तालः, तलः.—(To tip of the ring-finger) गोकर्णः.

To SPAN, v. a. हस्ततलेन or तालेन or प्रतलेन परिमा (c. 2. माति -तुं, c. 10. -मापयति -यितुं) or मा, अङ्गुष्ठकनिष्ठाभ्यां परिमा or प्रमा or मा.

SPANGLE, s. धातुतारा, धातुकणः, चपुकणिका, स्फुरद्धानुकणः, तेजःकणः.

To SPANGLE, v. a. स्फुरद्धानुकणिकाभिर् or धातुतारिकाभिर् अलङ्कृ.

To SPANK, v. a. चपेटेन आहन्, चपेटायान् कृ. See To SLAP.

To SPANK, v. n. (Move along impetuously) वेगेन चल्, महावेगेन चल्.

SPAR, s. (Long piece of wood) दीर्घकाष्ठं, दीर्घदारुः *m.*, काष्ठखण्डः, दारुखण्डः.—(Mineral) धातुखण्डः, स्फुरद्धानुखण्डः *m.*, स्फुरद्धानुखण्डः.

To SPAR, v. n. क्रोडायुद्धं कृ, परिहारेण or क्रोडाचर्मं अन्योन्यप्रहारं कृ or परस्परयातं कृ, विनोदायं मुष्टियुद्धं कृ or मुष्टीमुष्टि युष्.

To SPARE, v. a. (Not to spend, apply frugally) न व्ययकृ, न व्यय

(c. 10. व्यययति -यितुं, rt. इ), न विधिप्, न विनियुज्, परिमितव्ययं कृ, परिमितप्रयोगं कृ, अल्पप्रयोगं कृ, अल्पविनियोगं कृ, अवहुप्रयोगं कृ, परिमितं प्रयुज् or विनियुज्, अचाहुत्वेन विनियुज्; 'to spare one's money,' न धनदोषं कृ; 'one's time,' न कालदोषं कृ.—(Part with without inconvenience) सकृच्छेय or सकृष्टेन त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यज्), अदुःखेन or अक्षेणेन विसृज् (c. 6. -मृजति -मृष्टुं, c. 10. सज्जयति -यितुं) or उत्सृज् or हा or विहा or प्रहा, सुखेन त्यज्.—(Omit, forbear) त्यज्, परित्यज्, हा, विहा, विसृज्, उत्सृज्, अवधृज्.—(Leave remaining) शिप् (c. 10. शेषयति -यितुं), अवशिप्, अवशिष्टोक्.—(Not to destroy), see To SAVE; 'one's life,' जीव् in caus.

SPARE, a. (That can be dispensed with, superfluous) सपिकः -का -कं, अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, अवशिष्टः -ष्टा -ष्टं, शिष्टः &c., उच्छिष्टः &c., उद्धृतः -ता -तं.—(Scanty) अल्पः -ल्पा -ल्पं, परिमितः -ता -तं, अवहृलः -ला -लं, अवहुः -हुः -हु, see SCANTY.—(Lean) कृशः -शं, see LEAN, MEAGRE.

SPARED, p. p. न व्ययितः -ता -तं, न व्ययकृतः &c., विसर्जितः &c., विसृष्टः -ष्टा -ष्टं, त्यक्तः -क्ता -क्तं, अवशेषितः &c. See SAVED.

SPARENESS, s. कृशता, काश्यं, कृशान्नता, क्षीणता. See LEANNESS.

SPARING, a. परिमितव्ययी -यिनी -पि (नृ), अल्पव्ययी &c., परिमितः -ता -तं, अल्पः -ल्पा -ल्पं, अवहृलः -ला -लं. See SAVING.

SPARINGLY, adv. परिमितं, अल्पशस्, सोकशस्; 'eating sparingly,' परिमिताहारः -रा -रं, मिताशनः -ना -नं, मितभुक् *m. f. n.* (नृ).

SPARK, s. (Of fire) अग्निक्णः, वह्निक्णः, अग्निक्णिका, ज्वलनक्णः, कणः -णिका, स्फुलिङ्गः -ङ्गा -ङ्गं -ङ्गकः, विस्फुलिङ्गः, उल्का, अग्निज्वः.—(Gay fellow) ठेकः, see FOP.—(Small particle) कणः, कणिका, लेशः, लवः, अणुः *m.*

SPARKLE, s. see SPARK.—(Luminous particle) तेजःकणः, स्फुरत्कणः. *To SPARKLE, v. n.* स्फुर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), विस्फुर्, स्फुलिङ्गान् उगिषप् (c. 6. -धिषति -धेयुं) or विधिषप् or विकृ, तेजःकणान् विकृ or विधिषप्, स्फुल् (c. 6. स्फुलति -लितुं), विस्फुल्. See To GLITTER.

SPARKLING, part. or a. स्फुरन् -रन्ती -रन् (नृ), स्फुरितप्रभः -भा -भं, स्फुलिङ्गविद्योपी -पिणी -पि (नृ), दीप्तिमान् &c. See GLITTERING.

SPARRING, s. मोष्टा, क्रोडामोष्टा, मुष्टीमुष्टि, क्रोडायुद्धं. See BOXING.

SPARROW, s. चटकः, चटकपक्षी *m.* (नृ), कलविद्धः -द्धकः, कलापिकलः, गृहनीडः, वृषायणः, गृहवलिभुक् *m.* (नृ).

SPASM, s. अङ्गग्रहः, ग्रहः, ग्रहामयः, आकषः, अङ्गाकषः, शूलं, अङ्गशूलं, अङ्गसङ्कोचः, सङ्कोचः, आक्षेपकः, अङ्गाक्षेपकः, अपतन्त्रकः, अपतानकः; 'in the side,' पार्श्वशूलं, पार्श्वग्रहः.

SPASMODIC, a. अङ्गाकषकः -का -कं, अङ्गाकषी -पिणी -पि (नृ), अङ्गाक्षेपकः &c., अङ्गसङ्कोचकः -का -कं, अङ्गसङ्कोचनः -ना -नं, अङ्गग्रही -हिणी &c.; 'spasmodic contraction,' आकषः, अपतानकः, अपतन्त्रकः.

To SPATTLE, v. a. पट्टादिना सिच्, पट्टम् अवसिच् or अवक्. See To BESPATTER.

SPATULA, SPATTLE, s. लेपनयन्त्रं, लेपनी, प्रलेपनी, प्रलेपकः.

SPAVIN, s. अश्वानां सन्धिशोथः or सन्धिगुल्मः or सन्धिवृद्धिः *f.*

SPAVINED, a. सन्धिशोथरोगी -गिणी -गि (नृ), सन्धिगुल्मरोगी &c.

SPAWL, s. निष्ठुतं, मुखनिःसारितं जलं, मुखनिःसारितलाला.

SPAWN, s. (Of fish) मत्स्याण्डं, मीनारण्डं, जलाण्डकः, मत्स्यडिप्तः, मत्स्यडिप्तादि *n.*—(Of frogs) भेकारण्डं, मण्डूकारण्डं.

To SPAWN, v. n. मत्स्यादिनि प्रसु, मौन्यादिनि प्रसु or उपसृ (c. 10. -पादयति -यितुं), भेकादिनि प्रसु, अशोत्पत्तिं कृ, अशुभप्रसवं कृ.

To SPEAK, v. n. वद् (c. 1. वदति -दितुं), प्रवद्, समावद्, चक् (c. 2. वक्ति -क्ते), प्रवच्, वृ (c. 2. व्रवीति, व्रोते, वक्तुं), भाष् (c. 1. भाषते -यितुं), प्रभाष्, सम्प्रभाष्, गद् (c. 1. गदति -दितुं), निगद्, भण् (c. 1. भणति -यितुं), आलप् (c. 1. -लपति -यितुं), जल् (c. 1. जल्पति -यितुं), उप-जल्, संजल्, वाक्यम् ईर् (c. 10. ईरयति -यितुं) or उदीर्, अह् (used only in the 2d pret. आह). जल् (c. 10. जल्पयति -यितुं), अभिजल्, संजल्.—(Speak of) कप् (c. 10. कच्यति -यितुं), संकप्, अभिपा (c. 3. -दधाति -धातुं), see *To MENTION*.

To SPEAK, v. a. (Utter, pronounce) उच्च् (c. 10. -चारयति -यितुं), उदाह् (c. 1. -हरति -हर्तुं), व्याह्, उदीर् (c. 10. -ईरयति -यितुं), समु-दीर्, प्रवद् (c. 1. -वदति -दितुं), गद् (c. 1. गदति -दितुं).

SPEAKER, SPEAKING, s. or part. वक्ता *m.* (कृ), वक्त्री *f.*, वादी *m.* -दिनी (नं), भाषी *m.* -षिणी (नं), वाचकः, वदः, अभिषायी *m.*, वदावदः; 'speaking little,' चल्प्रभाषी -षिणी -षि (नं), निप्रभाषी &c.; 'speaking much,' बहुभाषी &c.; 'speaking the truth,' मन्त्र-भाषी &c.; 'pleasant speaker,' प्रियवादी &c., प्रियवदः -दा -दं.

SPEAKING, s. भाषणं, वादः, आलापः -पणं, गदः -दनं, निगदः, उक्तिः *f.*, भक्तिः *f.*, उदीरणं, वाक्योदीरणं, उदाहरणं, अभिधानं, उच्चारणं, व्या-हरणं, व्याहारः, वचनं.

SPEAR, s. शूलः -लं, शक्तिः *f.*, शस्त्रं, प्रागः, कुन्तः -न्तो, शलाका, कीलः, तीमरः; 'head of one,' शूलार्थं, फलं.

To SPEAR, v. a. शूलेन व्य् (c. 4. विच्यति, च्युं). See *To LANCE*.

SPEARMAN, s. शूली *m.* (नं), शूलधरः, शक्तिधरः, शक्तिग्रहः, शास्त्रिकः, शक्तिहेतुकः, प्रासिकः, कौन्तिकः, शलाकी *m.*, शूलपाणिः *m.*

SPECIAL, a. (Designating or belonging to a species) जातिवाचकः -का -कं, जातिविषयकः -का -कं, जातिसम्बन्धी &c., जातीयः -या -यं, जाति in comp.; 'special property or characteristic,' जातित्वं, जातिधर्मः, जातिलक्षणं.—(Particular, peculiar) विशेष in comp., विशेषकः -का -कं, सविशेषः -या -यं, असाधारणः -या -यं, असामान्यः -या -यं, असाधारणी -यिनी &c., असाधारकः -का -कं, असाधार्यः -या -यं, अवच्छेदकः -का -कं, सोपाधिकः -की -कं, see *PARTICULAR*; 'special rule,' विशेषविधिः *m.*; 'special text,' विशेषपत्रः; 'special duty,' विशेषधर्मः; 'special occasion,' समविशेषः; 'provided for by special mention,' प्रतिपदोक्तः -का -कं.—(Extraordinary, uncommon) अप्रकृतः -तो -तं, लोकोत्तरः -रा -रं, अप्रसिद्धः &c.—(Designed for this particular purpose) तदुद्देशकः -का -कं, तदुद्दिष्टः -या -यं, तन्निमित्तकः -का -कं, तद्वस्तुतः -का -कं.—(Special plea in law) प्राङ्मन्यायः.

SPECIALLY, adv. विशेषतः, विशेषेण, सविशेषं, असाधारणतः, मुख्यतः.

SPECIALTY, s. विशेषता, वैशेष्यं, विशेषः, असाधारणत्वं, असाधारण्यं, असा-मान्यं, असाधारकत्वं, असाधार्यत्वं.

SPECIE, s. मुद्राङ्कितसुवर्णरूप्यादि *m.*, मुद्रितसुवर्णादि, मुद्रा, see *COIN*.

SPECIES, s. जातिः *f.*, प्रकारः, विशेषः, भेदः, प्रभेदः, जातं, जातिमात्रं, लूनकः, परापरः; 'the human species,' मनुष्यजातिः *f.*; 'the dog species,' श्वजातिः *f.*

SPECIFIC, SPECIFIC, a. विशेषजातीयः -या -यं, जातीयः &c., विशेष-जातिविषयकः -का -कं; विशेषजातिसम्बन्धी -न्धिनी &c., व्यक्तः -क्ता -क्तं, विशेष in comp., विशेषकः -का -कं, विशेषणः -या -यं, असा-धारणः -या -यं, असामान्यः -या -यं, जाति in comp.; 'specific

gravity,' जातीयगुरुत्वं; 'specific character,' जानिस्वभावः, जाति-धर्मः. जातिलक्षणं, जातित्वं, साधारणं, सामान्यलक्षणं, सामान्यं.

SPEICHC, s. (Remedy) विशेषोपपद्यं, सविशेषोपपद्यं, असाधारणीयपद्यं.

SPECIFICALLY, adv. जातिगतम्, जातिवत्, स्वाभावतः, निसर्गतम्, विशेषतः.

SPECIFICATION, s. विशेषनिर्देशः, विशेषाभिधानं, विशेषकथनं, विशेषोद्देशः -दानं, विशेषोपदेशः, विशेषपरिसंख्या, विशेषवर्णनं -ना, प्रत्ययवचनं -ना, परिसंख्या -स्यानं, व्यवच्छेदः -दनं, अवच्छेदः -दनं, निर्देशः, उपदेशः, अभिधानं, भेदनं.

SPECIFIED, p. p. निर्दिष्टः -ष्टा -ष्टं, उपदिष्टः &c., उद्दिष्टः &c., परि-संख्यातः -ता -तं, उक्तलक्षणः -या -यं, निर्दिष्टलक्षणः &c., व्यवच्छिन्नः -न्ना -न्नं, अवच्छिन्नः &c., विशेषितः -ता -तं, भेदितः -ता -तं, वाच-निकः -की -कं; 'about to be specified,' वक्ष्यमाणः -या -यं; 'it will be specified,' वक्ष्यते.

To SPECIFY, v. a. विशेषतः or अवयवशम् or प्रत्ययवचं कप् (c. 10. कच्यति -यितुं) or अभिधा (c. 3. -दधाति -धातुं), एकैकशो निर्दिष्ट् (c. 6. -दिशति -देष्टुं) or उद्दिष्ट् or समुद्दिष्ट्, एकैकशो दृष्ट् (c. 10. दर्शयति -यितुं), विशेषनिर्देशं कृ, विशेषकथनं कृ, विशेषवर्णनं कृ, विशेष (nom. विशेषयति -यितुं), विशिष् (c. 7. -शिनष्टि -जेष्टुं).

SPECIMEN, s. आदर्शः, निर्दर्शनं, प्रतिरूपं, प्रतिमानं, प्रतिमा, उपमा.

SPECIOUS, a. सत्याभासी -सिनी -सि (नं), सत्याभासकः -का -कं, प्रमाणा-भासी &c., सत्याभासात्मकः -का -कं, आभासी &c., सत्सदृशः -शी -शं, सत्यसन्निभः -भा -भं, सत्यसदृशः -शा -शं, अविचाररमणीयः -या -यं, आपातरमणीयः &c., अविचारमन्दरः -री -रं, अविचारदर्शनीयः -या -यं, वहिर्दर्शनीयः &c., वास्तवो दर्शनीयः &c., सुदृश्यः -श्या -श्यं; 'using specious arguments,' सत्याभासवादी *m.* (नं).

SPECIOUSLY, adv. सत्याभासेन, सत्याभासपूर्वम्, सत्यसदृशं, सत्याजं.

SPECIOUSNESS, s. सत्याभासः -सत्तं, सत्यसदृश्यं. See *PLAUSIBILITY*.

SPECK, SPECKLE, s. (Spot, mark, stain) चिह्नं, चिह्नः *m.*, चिह्नदृक् (पं), चिह्नदृक्, चिह्नः, कलङ्कः, तिलकः -कं; 'of mud,' पद्मचिह्नः *m.*, पद्मचिह्नः; 'speck or flaw in gold,' स्कारः; 'in the eye,' पुष्पं, तिलपुष्पं.—(Minute particle) कणः, कणिका, लवः, चणुः *m.*, सूक्ष्मचिह्नः *m.*

To SPECKLE, v. a. चित्र (c. 10. चित्रयति -यितुं), चित्रीकृ, चिह्नचित्रितं -तां कृ, चिह्नचिह्नितं -तां कृ, चित्रविचित्रिकृ, शयलीकृ, कर्तुरीकृ.

SPECKLED, p. p. or a. चित्रितः -ता -तं, चिह्नचित्रितः &c., चिह्नचित्रकः -का -कं, चित्रः -चा -चं, चित्रो -चित्रो -चि (नं), चित्राङ्गः -ङ्गी -ङ्गं, चित्रविचित्रः -त्रा -त्रं, चिह्नचिह्नितः &c., कर्तुरितः &c., शयलीकृतः &c., तिलकी -किनी &c.; 'a speckled snake,' चित्रसर्पः.

SPECTACLE, s. (Show, something wonderful exhibited) प्रेक्षा -क्ष्यं, कीर्तकं, चमत्कारः.—(Anything seen) प्रेक्षा-क्ष्यं, दृष्टिविषयः.

SPECTACLES, s. pl. उपनेत्रं -त्रे *n. du.*, मुलीचनं -ने *n. du.*, द्रव्यच-क्षुपी *n. du.*, दृष्टिसहायी *m. du.*, दृष्टिमाहाय्यककाची *m. du.*, दृग्गुण-कारको *m. du.*, दृग्गुणकारककारो *m. du.*, काचद्वयनिर्मितम् अधिक-किरणयन्त्रकारकं यन्त्रं.

SPECTATOR, s. प्रेक्षकः, प्रेक्षकः, प्रेक्षणी *m.* (नं), प्रेक्षालोकः, दृष्टा *m.* (पृ), दर्शी *m.* (नं), प्रेक्षमाणः, पारिपदः, पारिपद्यः, परिपद्यः, पाषेदः, सामाजिकः.

SPECTRE, s. छाया, माया, भूतं, प्रेतछाया, प्रेतः, वेतालः, see *GHOST*; 'to raise a spectre,' छायाम् उद् (c. 10. -भावयति -यितुं).

SPECULAR, a. दर्पणगुणकः -का -कं, आदर्शगुणकः &c., आदर्शधर्मकः &c.

To SPECULATE, v. n. (Meditate) मनसा विचर् (c. 10. -चारयति -यितुं),

वितर्क (c. 10. -तर्कयति -यितुं), विमृश (c. 6. -मृशति -यितुं), मनसा परिकल्प (c. 10. -कल्पयति -यितुं), कल्पनां कृ, परिकल्पनां कृ.— (In commerce) व्यापारं कृ, धनव्यापारं कृ.

SPECULATION, *s.* (Meditation) मानसविचारः, मनसा विचारः -रखं, चिन्तकः, परिकल्पना, विमर्शः.—(Scheme) कल्पना, उपायः, युक्तिः *f.*; 'good speculation,' सुकल्पना; 'bad,' कुकल्पना.—(In commerce) व्यापारः, धनव्यापारः.

SPECULATIVE, *a.* (Contemplative) ध्यानशीलः -ला -लं, *see* MEDITATIVE.—(Theoretical, not practical) काल्पनिकः -कौ -कं, मनःकल्पितः -ता -तं, मानसिकः -की -कं, मनसिजः -जा -जं, मनोभवः -चा -चं, अव्यावहारिकः -की -कं, अव्यवहार्यः -यी -यं, व्यवहारयोग्यः -ग्या -ग्यं.

SPECULATOR, *s.* परिकल्पकः, कल्पनाकृतः.—(In commerce) धनव्यापारी *m.* (नं).

SPECULUM, *s.* दर्पणः -खं, आदर्शः, धातुमयदर्पणं, धातुदर्पणं.

SPEECH, *s.* (Faculty of speech, speaking) वाक् *f.* (चं), वाणी, वाचा, गीः *f.* (गिरं), गिरा, उक्तिः *f.*, वाक्शक्तिः *f.*, वदतिः *f.*, निगदः, निगादः, व्याहारः, व्याहृतिः *f.*, भाषणं, भाषा, वचनं, प्रवचनं, वादः, लापः, अभिलापः, लपितं, लपनं, वाग्व्यापारः, शब्दव्यापारः, भणितिः *f.*, निदेशः, भारती, सरस्वती, राधना, कासूः *f.*, शब्दजालं.— (Words, that which is spoken) वाक्यं, वचनं, वचस् *n.*, उक्तिः *f.*, उक्तं, भाषणं, भाषा, भाषितं, लपितं.—(Harangue) वाक्यं, सालङ्कारवाक्यं, अलङ्कारवाक्यं.—(Language) भाषा, उक्तिः *f.*; 'cleverness of speech,' वाक्चातुर्यं, वाक्कौशल्यं, वाक्पटुता; 'liberty of speech,' वागप्रतिपन्नः, वाङ्मुक्तिः *f.*; 'control of it,' वाङ्निरोधः, वाददण्डः, वाङ्निग्रहः -मनः; 'softness of speech,' वाङ्माधुर्यं; 'stopping one's speech,' वागचन्धनं; 'elegance of speech,' शब्दालालित्यं; 'covert speech,' व्याजोक्तिः *f.*; 'bad speech,' दुर्वचनं, दुर्मुक्तिः *f.*, दुर्भाषणं, दुर्वच्यं; 'mere speech,' वाङ्मात्रं; 'opening of speech,' वाङ्मुख्यं; 'of measured speech,' मितवाक् *m. f. n.* (चं), मितभाषी -पिणी &c.; 'Part of speech in grammar,' शब्दः; 'goddess of speech,' सरस्वती, भारती, वादेवी, *see* SARASWATĪ.

TO SPEECHIFY, *v. n.* वाक्यं वद, सालङ्कारवाक्यं वद. *See* TO HARANGUE. SPEECHLESS, *a.* वाग्रहितः -ता -तं, वाचाहीनः -ता -तं, स्तम्भितवाक्. *See* MUTE.

SPEED, *s.* वेगः, शीघ्रता, जयः, प्रजयः, जूतिः *f.*, जवनं, सत्वरता, त्वरा, जूथिः *f.*, जूथिः *m.*, रयः, रभसः, तरसो, तरस् *n.*, रंहतिः *f.*, रंहस् *n.*, आशुगमनं, त्वरितगतिः *f.*, स्पर्धः. *See* QUICKNESS.

SPEEDILY, *adv.* शीघ्रं, त्वरितं, सत्वरं, क्रूरति, सद्यस्, सपदि, आशु, क्षिप्रं, सरभसे, अपिरार्तं, न चिरेण. *See* QUICKLY.

SPEEDY, *a.* त्वरितः -ता -तं, शीघ्रः -प्रा -प्रं, द्रुतः -ता -तं, महावेगः -गा -गं, वेगवान् -वती -वत् (नं), त्वरितगतिः -तिः -ति, शीघ्रगतिः &c., प्रजयी -विणी -वि (नं), जूथिः -थी -थि, क्षिप्रः -प्रा -प्रं. *See* QUICK, SWIFT.

SPELL, *s.* (Charm) मन्त्रः, अभिचारमन्त्रः, *see* CHARM; 'book of spells,' मन्त्रशास्त्रं; 'reciter of spells,' मन्त्रवादी *m.* (नं), मन्त्री *m.* —(Turn) चारः, पथीयः, वासरः.

SPELL-BOUND, *a.* अभिमन्त्रितः -ता -तं, अनुमन्त्रितः &c., मन्त्रितः &c.

TO SPELL, *v. a. or n.* सद्यराशि गण (c. 10. गणयति -यितुं) or संख्या (c. 2. -स्याति -तुं), सद्यराशि रच (c. 10. रचयति -यितुं) or विरच or विन्यम (c. 4. -अयति -यितुं), यथाधरं or यथावर्णं शब्दान् संख्या,

अक्षरविरचनं कृ, अक्षरविन्यासं कृ, वर्णविन्यासं कृ, अक्षररचनां कृ, वर्णरचनां कृ, वर्णयोजनां कृ, अक्षरयोजनां कृ.

SPELLED, SPELT, *p. p.* गणिताक्षरः -रा -रं; 'in two ways,' द्विरूपः -पा -पं.

SPELLING, *s.* अक्षरगणना, अक्षरविन्यासः, अक्षरविन्यसनं, अक्षररचना, "अक्षरविरचनं, वर्णविन्यासः, वर्णरचना, वर्णयोजना, शुद्धाक्षररचना; 'variation in spelling,' पाठान्तरं, पाठः; 'spelling-book,' अक्षरविन्यासशिक्षापुस्तकं.

SPENCER, *s.* कञ्चुकः, कञ्चुलिका, अङ्घ्रिका, हस्तकञ्चुकः, *see* JACKET.

TO SPEND, *v. a.* (Expend) व्ययीकृ, व्यप् (c. 1. व्ययति, c. 10. व्यययति -यितुं, rt. इ), उपयुज्, विनियुज्, *see* TO EXPEND.—(Consume, exhaust) क्षि, क्षीणीकृ, विधिष्, नश् in caus., सद् in caus., *see* EXHAUST.—(Time, &c.) कालं गम् (c. 10. गमयति -यितुं) or वृत् (c. 10. वृत्तयति -यितुं) or नी (c. 1. नयति, नेतुं) or वह or या in caus., *see* TO PASS, *v. a.*

SPENDING, *s.* व्ययः, व्ययीकरणं, विनियोगः, *see* EXPENDITURE.

SPENDTHRIFT, *s.* व्ययशीलः, अर्थनाशी *m.*, अतिव्ययी *m.*, अर्थघ्नः, *see* PRODIGAL.

SPENT, *p. p.* व्ययीकृतः -ता -तं, व्ययीभूतः -ता -तं, व्ययितः &c., व्ययितः &c., विनियुक्तः -क्ता -क्तं, *see* EXPENDED, EXHAUSTED; 'well-spent time,' सत्कालव्ययः.

SERM, *s.* शुक्रं, वीर्यं, धातुः *m.*, धातुराजः -जक, वीर्यं. *See* SEMEN.

SERMACECTI, *s.* तिमिमेदस् *n.*, तिमिवसा, तिमिमेहः, तिमिमेहः.

SERMATIC, *a.* (Consisting of sperm), *see* SEMINAL.—(Conveying it) शुक्रवाही -हिनी -हि (नं), वीर्यवाही &c.—(Producing it) शुक्रकरः -रो -रं.

TO SPEW, *v. a.* वम् (c. 1. वमति -यितुं), उद्गम्, छद्. *See* TO VOMIT.

SPHERE, *s.* (Globe, orb) मण्डलं, गोलः -लं -लकः, विषः -चं, वृत्तलं, भुवनं, *see* ORB; 'celestial sphere,' आकाशमण्डलं.—(Circuit of action, department, province) विषयः, प्रकरणं, धर्मः, अपि-कारः, नियोगः, निचन्धनं, देशः; 'one's own sphere of action,' स्वधर्मः, स्वकर्म *n.* (नं).

SPHERICAL, *a.* गोलाकार -रा -रं, वृत्तलाकारः &c., वृत्तलः -ला -लं, मण्डली -लिनी -लि (नं), मण्डलाकारः -रा -रं. *See* ORBED.

SPHERICALNESS, *s.* वृत्तलत्वं, वृत्तलाकारत्वं, गोलाकारता, गोलत्वं.

SPHERICS, *s.* गोलाध्यायः, गोलविद्या, गोलशास्त्रं, मण्डलविद्या.

SPHEROID, *s.* (Oblate) चपटगोलः.—(Prolate) अण्डाकारगोलः.

SPHEROIDAL, *a.* गोलकल्पः -त्पा -त्वं, गोलमायः &c., गोलसदृशः -शी -शं.

SPHERULE, *s.* लघुगोलः, सूक्ष्मगोलः, क्षुद्रगोलः, सूक्ष्मवृत्तलं.

SPICE, *s.* व्यञ्जनं, उपस्करः, तेमनं, मिष्टान्नं. *See* SEASONING.

TO SPICE, *v. a.* व्यञ्जनादिना वास् (c. 10. वासयति -यितुं). *See* TO SEASON.

SPICED, *p. p.* वासितः -ता -तं, उपस्कृतः &c. *See* SEASONED.

SPICK, *a.* मिष्टः -ष्टा -ष्टं, तिक्तः -क्ता -क्तं, सरसः -सा -सं, सुरसः &c., व्यञ्जनमयः -यी -यं, रसिकः -का -कं, मिष्टः -ष्टा -ष्टं.

SPIDER, *s.* ऊर्ध्वनाभः, ऊर्ध्वनाभिः *m.*, लूता, लूतिका, तनुवायः, तन्तवायः, मकैटः -टकः, मकैकः, अष्टापदः, अष्टपादः, जालकारकः, जालिकः, जालसायः, कृशाथः, किन्नरुः *m.*, शलकः, कोशकारः, कोमकारः; 'spider's web,' ऊर्ध्वनाभजालः, मकैटवासः, आश्रावन्धः.

SPIKE, *s.* (Large nail) शङ्कुः *m.*, शलाका, शल्यं, कीलः, शूलः -लं, कण्टकः, लोहकीलः, शिली, *see* NAIL.—(Of corn) कण्ठि-शः, कण्ठिपः, धान्यशीर्षकं, शस्यमन्त्ररी.

TO SPIKE, *v. a.* कील् (c. 10. कीलयति -यितुं), शूलं (c. 1. शूलति -लितुं).

SPIKED, a. (Having spikes) शङ्खयुक्त -का -क, शङ्खुनाम -मती -मत् (न्), शिख्यः -स्या -स्य. —(Fastened with spikes) नोलिः -ना -न, शङ्खयुक्तः -हा -ह.

SPIKENARI, s. नटिला, जटाभांसी, जटाला, नटा, जटावती, भांसी, गिमी -सिः *f.*, निशिः *f.*, निषिः *f.*, निषी, तपस्विनी, लोमशा, केशिनी, पेगी, पिशिता, शिफा, नलद.

SPICY, a. तीक्ष्णः -या -य, जैत्यः &c. See POINTED.

To SPILL, v. a. पत् (c. 10. पातयति -यितुं), सु in caus. See To SHED.

To SPILL, v. n. सु (c. 1. स्वति, सोतुं), पत् in caus. pass. (पालते).

To SPIN, v. a. (Form threads) तर्कुद्वारेण तनून् न् or वन् (c. 10. जनयति -यितुं) or तनुवायं कृ or तनुवायं कृ or तानां कृ, तर्कुद्वारेण सूत्रतानवं कृ, तर्कुद्वारेण सूत्राणि तन् (c. 9. तनोति -यितुं) or वितन्, सूत्रतानवं कृ, तन्नाणि कृ, see To WEAVE.—(Draw out), see To PROTRACT, DRAW OUT.—(Cause to whirl) भ्र् in caus. (भ्रमयति -यितुं), परिवृत् in caus., see To REVOLVE, *v. a.*

To SPIN, v. n. (Practice spinning) तर्कुद्वारेण तनुवायं कृ or तनुवायं कृ or तानां कृ, सूत्रतानवं कृ, तर्कुद्वारेण कृ.—(Whirl) भ्र् (c. 4. भ्रमयति. c. 1. भ्रमति -यितुं), परिवृत्, see To REVOLVE, *v. n.*

SPINACH, SPINAGE, s. चामुकः or चमुकः may perhaps be used.

SPINAL, a. पृथ्वंशमसन्धी -न्धिनी -न्धि (न्), पृथ्वंशस्यः -स्या -न्.

SPINDLE, s. तर्कुः *f.*, तर्कुटी, तर्कुट, सूत्रतर्कुटी, सम्पाटः, मेरुयन्त्रं, ज्ञापि-सनासिका.

SPINDLE-SHANKED, a. धामन्यः -या -य, तनुन्यः &c., दीर्घन्यः &c.

SPINE, s. पृथ्वंशः, धंशः, कशेरुः -रु *m. n.*, कशेरुका, रोटकः, पृष्ठास्थि *n.*

SPINNER, s. तनुवायः, तनुवायः, तनुकारी *m.* (न्), तानयकारी *m.*

SPINNING, s. तानयं, तनुवायः, तनुवायः, तनुवायः, सूत्रतानवं, सूत्रतनवं, तनुकरणं, धायः, वायः.

SPINNING-WHEEL, s. तानयचक्रं, तनुवायचक्रं, तनुवायचक्रं.

SPINOUS, SPINY, a. कण्टकी -किकी &c., सकण्टकः -का -क. See THORNY.

SPINSTER, s. निवरा, अवर, अनूदा, अविवाहिता, अपरिणीता.

SPIRACLE, s. वायुपयः, वायुमार्गः, उच्छ्वासः, जलोच्छ्वासः, सूक्ष्मरन्ध्रं, वायु-रन्ध्रं, पातायनं, स्वेदमार्गः. See PORE, *s.*

SPIRAL, a. आवर्ती -र्तिनी -र्ति (न्), परिवर्तकः -का -क, व्यापर्ती &c., घातकः -की -क, अलकाकाट -रा -र, चक्रकाट -रा -र, मलसूत्रा-कारः &c.

SPIRALLY, adv. अलकाकारेण, अलकरूपेण, व्यापर्तकप्रकारेण.

SPIRE, s. (Winding line) अलकरूपा व्यापर्तकरेखा, आवर्ती. —(Steeple, pinnacle) शिखरं, शृङ्गं, शङ्खः *m.*, शिला; 'of a house or temple,' गृहशिखरं, प्रासादशिखरं, प्रासादशृङ्गं; see PINNACLE; 'of flame,' अग्निशिखा.

SPIRIT, s. (Breath) प्राणः, आत्मा *m.* (न्), असुः *m.* —(Soul) आत्मा *m.* (न्), देही *m.* (न्), शरीरी *m.*, क्षेत्रज्ञः, चैत्यः, see SOUL.—(Temper, disposition of mind) प्रकृतिः *f.*, भावः, स्वभावः, प्रकृतिभावः, पुष्टिः *f.*, चित्तं, मनस् *n.*, वृत्तिः *f.*; 'proudness of spirit,' चित्तसमुन्नतिः *f.*; 'having a noble spirit,' उदारप्रकृतिः -ति -ति; 'conquest of one's own spirit,' मनोजयः; 'in good spirits,' हृष्टचित्तः -त्ता -त्त, हृष्टमनाः -नाः -न (स्), हर्षवृत्तिः -ति -ति, खस्यः -स्या -स्य; 'high spirits,' महर्षः, हृष्टचित्तः; 'lowness of spirits,' विपादः, see LOWNESS; 'in low spirits,' विषयः -या -य, वदासीनः -ना -न, see LOW.—(Life, mettle) तेजस् *n.*, पीथं, सत्त्वं, ओजस् *n.*, प्रभावः, उत्साहः, प्रोत्साहः, धैर्यं, रसः.—(Life, essence, essential

qualities) सारः, सारंशः, सत्त्वं, सत्त्वांशः, तत्त्वं; 'in spirit and in letter,' अर्चतो ग्रन्थतश्च.—(Spirituos liquor) सुरा, मद्यं, मदिरा, see SPIRITS.—(Ghost, disembodied spirit) प्रेतः, परेतः, नागकः, छाया, अपछाया.—(Goblin) वेतालः, भूतं, पिशाचः; 'evil spirit,' अपदेवता.—(The supreme spirit) ब्रह्म *n.* (न्), परमात्मा *m.*, आत्मा, पुरुषः, नरः, तत्त्वं, सदागतिः *m.*, सच्चिदानन्दं, निष्कर्म; 'knowledge of it,' ब्रह्मतत्त्वं, ब्रह्मतानं. In modern translations of the Bible the Holy Spirit is rendered by पवित्रात्मा or पवित्र आत्मा.

To SPIRIT, v. a. साधस् in caus. See To INSPIRE, ANIMATE.

SPIRITED, a. (Full of life or animation) तेजोवान् -वती -वत् (न्), तेजस्वी -स्विनी -स्वि (न्), पीथ्यवान् &c., चोन्स्वी &c., ससत्त्वं -स्त्वा -स्त्वं, सत्त्वपूर्णः -यी -यं, उत्साही &c., प्रोत्साहः -हा -हं, प्रोत्साही &c., मानी &c.—(As style, &c.) रसिकः -का -क, सरसः -सा -सं; 'spirited style in poetry,' गौडी.—(In composition denoting state of the mind) प्रकृतिः -ति -ति in comp., स्वभावः -वा -वं in comp., मनस्कः -स्का -स्क in comp., see LOW-SPIRITED, HIGH-SPIRITED, &c.

SPIRITLESS, a. निस्तेजाः -जाः -ज (स्), तेजोहीनः -ना -नं, निर्धीर्यः -यी -यं, पीथ्यहीनः -ना -नं, निर्धीरः -रा -रं, निःसत्त्वं -स्त्वा -स्त्वं, सत्त्वहीनः -ना -नं, नीरसः -सा -सं, विरसः &c., अरतिहः -ज्ञा -ज्ञं.

SPIRITS, s. pl. (Spirituos liquor) सुरा -री, मद्यं, मदिरा, मदः, हाला, पारुणी, शीघुः -धुः *m. n.*, सोधुः -धुः *m. n.*, शुक्ता, आसयः -वं, परुणात्मना, हलिप्रिया, परिसुत *f.*, परिसुता, कर्त्तृ-त्या, कश्यं; 'spirit-drinking,' सुरापानं, मद्यपानं; 'spirit-drinker,' सुरापः -पी *f.*

SPIRITUAL, a. (Not material) अमूर्तिकः -का -क, अमूर्तः -ही -हं, अमूर्तिमान् -मती -मत् (न्), निराकारः -रा -रं, निरययः -वा -वं, आत्मीयः -या -य, आत्मिकः -की -क, आत्मसन्धी -न्धिनी &c., आत्मस्वरूपः -पा -प, चिद्रूपः &c., आध्यात्मिकः -की -क, अध्यात्मिकः &c., अपिदैविकः &c., see INCORPOREAL.—(Not gross, pertaining to spirit) पारमार्थिकः -की -क, परमार्थविषयकः -का -क, परमार्थसन्धी -न्धिनी &c., ज्ञानमार्गसन्धी &c., निपुष्टिनामै-सन्धी &c., मानसिकः -की -क, अदृष्टार्थः -थी -थं, नारिकः -की -क, नारः -री -रं, पारत्रिकः -की -क.—(Not lay, relating to sacred things) धर्मविषयकः -का -क, धर्मप्रकरणः -या -यं, धर्मप्रकरणसन्धी &c., अय्यवहारिकः -की -क, असंसारिकः &c.; 'spiritual knowledge,' परमार्थः; 'spiritual father,' त्रयदाता *m.* (न्), see PRECEPTOR.

SPIRITUALISM, s. ज्ञानमार्गः, ज्ञानाभ्यासः, त्रयदादः, निपुष्टिमार्गः.

SPIRITUALIST, s. त्रयदादी *m.* (न्), ज्ञानमार्गी *m.*, ज्ञानाभ्यासी, निपुष्टिमार्गी.

SPIRITUALITY, s. (Immateriality), see the word.—(Spiritual nature) पारमार्थिकता -त्वं, परमार्थसन्धिता, परमार्थनिष्ठा.

To SPIRITUALIZE, v. a. परमार्थनिष्ठं -यं कृ, परमार्थसत्त्वं -त्त्वं कृ.

SPIRITUALLY, adv. परमार्थतः, अदृष्टार्थतः, परमार्थानुसारतः.

SPIRITUALLY-MINDED, a. परमार्थबुद्धिः -द्धिः -द्धि, परमार्थनिष्ठः -ष्टा -ष्टं, परमार्थसत्त्वं -त्त्वं -त्त्वं, परमार्थतत्परः -रा -रं, परमार्थपरायणः -या -यं.

SPIRITUOUS, a. सौरिकः -की -क, शीघ्रमादकः -का -क, मादकगुणविशिष्टः -ष्टा -ष्टं; 'liquor,' सुरा, see SPIRITS, *s. pl.*

SPIRIT, s. (For roasting meat, &c.) शूलः -लं; 'roasted on one,'

शूलकृतः &c., see ROASTED.—(Spittle) निपुष्टं, see SPITTLE.

To SPIT, v. a. (Put upon a spit) शूलकृ, शूल (c. 1. शूलति -लितुं),

शूलोक्तं, शूले समारुह in caus. (-रोपयति -यितुं) or चारुह, शूला-
रोपणं कृ, शूल्यं -त्वां कृ.—(Eject from the mouth) मुखाद् निःसृ
in caus. (-सारयति -यितुं), निष्ठीव, see the next.

To SPIT, v. n. ष्ठीव or ष्वि (c. 1. ष्ठीवति, c. 4. ष्ठीयति, ष्वेयितुं), निष्ठीव,
ष्वीव or ष्वि or ष्वे (c. 1. ष्ठीवति, ष्वेवति, c. 4. ष्ठीयति,
ष्वेयितुं), ष्वेयनिरसनं कृ, ष्वेयार्थं निरस् (c. 4. -अस्यति -सितुं), लालां
मुखाद् निःसृ in caus. (-सारयति -यितुं), निरसनं कृ, ष्ठीवनं कृ,
निष्ठीवनं कृ, पुषु शब्दं कृ; 'to spit upon,' अवनिष्ठीव, अवनिष्ठीवनं कृ.

SPIT, p. p. ष्वतः -ता -तं, निष्पूतः &c., मुखनिःसारितः &c.; 'having
spit,' ष्वित्वा.

SPITE, s. द्वेषः, असूया, ईर्ष्या, मात्सर्यं, दंशः, द्रोहः, द्रोहयुद्धः, अपकारेच्छा,
दुष्टभावः, कालकूटं, see MALICE; 'in spite of,' अनिच्छया, see
DESPITE.

To SPITE, v. a. द्विप् (c. 2. द्वेष्टि, द्विष्टे, द्वेष्टुं), विद्विप्, प्रद्विप्, दृह्
(c. 4. दुष्यति, द्रोहिषुं), अभिद्वह्, ईर्ष्य (c. 1. ईर्ष्यति -र्ष्यितुं). See
To RESENT.

SPITEFUL, a. द्रोहयुद्धिः -द्धिः -द्धि, ईर्ष्यो -र्ष्यो -र्ष्य (न्), दंशी &c.,
द्रोही &c., ईर्ष्यालुः -लुः -लु, विपददयः -या -यं, सासूयः -या -यं,
मात्सरी &c., दुष्टभावः -वा -वं. See MALICIOUS, RESENTFUL.

SPITEFULLY, adv. द्रोहयुद्धा, द्रोहपूँ, सासूयं, सडेषं, समात्सर्यं.

SPITEFULNESS, s. द्रोहयुद्धित्वं, दंशरता, दंशकत्वं, मात्सर्यं. See SPITE.

SPITTING, s. ष्ठीवनं, निष्ठीवः -वनं, निष्ठीवः -वनं, निष्ठीया, निष्पूतिः f.,
निष्पूतिः f., निरसनं, निरसनं, उद्विष्यं; 'spitting upon,' अवनिष्ठीवनं.

SPITTING-POT, SPITTOON, s. पतद्गृहः, प्रतियाहः, प्रतियहः, अवितापनं,
अवितापनः, ग्रीवः.

SPITTLE, s. लाला. निष्पूतं, ष्वतः, ष्ठीवनं, निष्ठीवनं, निष्पूतं, मुखघावः,
मुखासवः, आस्रासवः, द्राविषा. See SALIVA.

To SPLASH, v. a. or n. जलम् इतस्ततो विधिष् (c. 6. -धिषति -धेयुं)
or धिष् or विष् or अचक्, जलविधेयं कृ, जलम् अचसिष्, करपत्रं
कृ. See To SLOP.

SPLASH, SPLASHING, s. जलविधेयः, जलधेयः, जलावसेकः, जलावकिरणं;
'in sport,' करपत्रं -विक्ता, करपात्रं; 'noise of it,' कर्करं.

SPLASHED, p. p. पद्मजलादिदूषितः -ता -तं, पद्मजलितः -ता -तं.

SPLEEN, s. (The organ or the disease) ग्रीवा m. (-हन्), ग्रीवा m.
(न्), ग्रीवा f., ग्रीवा f., उदरग्रन्थिः m., ग्रीवागुल्फः, डिस्.-(Anger,
spite, melancholy), see the words.

SPLEENWORT, s. (Plant removing the disease) ग्रीवमः, ग्रीवशुभुः m.,
ग्रीवार्थः m.

SPLENDID, a. (Very brilliant) तेजोमयः -यो -यं, अतिप्रशोभनः -ना -नं,
अतिदीप्तिमान् -मनो -मन् (न्), अतिदानिमान् &c., अतिप्रभावान् &c.,
सुप्रभः -भा -भं, तेजिष्ठः -श -ष्टं, तेजोयान् -यसी -यः (स्), अतितेजसः
-सी -सं, अतितेजसी -सिनी &c., महतेजाः -जोः -जः (स्), महाप्रभः
-भा -भं, उज्ज्वलः -ला -लं, शोभमानः -ना -नं, शुभः -भा -भं, भास्वान्
&c., भासन्तः -ना -नं, भानुमान् &c., भासुः -रा -रं, see BRILLIANT,
BRIGHT.—(Magnificent) महाप्रतापः -पा -पं, प्रतापवान् &c., प्रतापो
&c., see MAGNIFICENT.

SPLENDIDLY, adv. सुप्रभं, अतिप्रशोभया, अतितेजसा, महाप्रतापेन, अतिप्र-
तापेन, महतेजसा; 'splendidly dressed,' उज्ज्वलवेषधारी -रिणी &c.

SPLENDOR, s. महतेजस् n., तेजस् n., अतिप्रशोभा, शोभा, अतिदीप्तिः f.,
प्रतापः, उज्ज्वलता, वृहद्वृत्तिः f., योजयिता, प्रभा, प्रतिभा, श्रीः f., उचिः f.,
विभूतिः f., सुतिः f. see MAGNIFICENCE.

SPLENETIC, a. वक्रभावः -वा -वं, कर्कशशीलः -ला -लं. See PEEVISH,
FRETFUL.

SPLENIC, a. ग्रीवससन्धी -न्धनी -न्ध (न्), ग्रीवाससन्धी &c.

To SPLICE, v. a. ग्रन्थिम् अकृत्वा संयुज् or ससन्ध् or सन्धा.

SPLINTER, s. काष्ठखण्डः -खण्डः, शकलः -लं, भिन्नं, भित्तिः f., भिन्नं,
विदलं; 'as entered into the flesh,' शल्यं, शलाका, शकैरा.

To SPLINTER, v. a. or n. बहुखण्डशो भिद् or विद्. See To SPLIT,
SHIVER.

To SPLIT, v. a. भिद् (c. 7. भिनत्ति, भेद्युं), विभिद्, निर्भिद्, विद् (c. 10.
-दारयति -यितुं, c. 9. -दृष्टान्ति -दृष्टि-रुं), अचद्, दृ, विदल् (c. 10.
-दलयति -यितुं), दल्, विदलीकृ, खण्ड (c. 10. खण्डयति -यितुं), पट्
(c. 10. पाटयति -यितुं), विपट्, छिद्, विच्छिद्, द्राड्, शकलीकृ, विले-
खनं कृ; 'into many pieces,' see To SHIVER, v. a.

To SPLIT, v. n. विभिद् in pass. (-भिद्यते), भिद् in pass., विद् in pass.
(-दीयते), विदल् (c. 1. -दलति -लितुं), दल्, मल्ल (c. 1. मलति -लितुं),
वृट् (c. 6. वृटति, c. 4. वृट्यति -टितुं), विच्छिद् in pass., पट् in caus.
pass. (पाटयते), शकलीकृ; 'into many pieces,' see To SHIVER, v. n.

SPLIT, s. भेदः, विभेदः, भित्तिः f., विदारणं, भङ्गः, खण्डनं. See CRACK.

SPLIT, p. p. भिन्नः -न्ना -न्नं, विभिन्नः &c., भेदितः -ता -तं, विदीर्षः -र्षो
-र्षं, विदारितः -ता -तं, विदलितः -ता -तं, दलितः &c., विदलः -ला
-लं, विदलीकृतः -ता -तं, जर्जरः -रा -रं.

SPLITTING, s. भेदः -दनं, विदारणं, पाटनं, विपाटनं, विदलीकरणं.

To SPOIL, v. a. (Plunder) लुण्ठ, लुण्ठ, अपहृ, अभिहृ, see To PLUN-
DER.—(Injure, corrupt) दुष् (c. 10. दूषयति -यितुं), नश् (c. 10.
नाशयति -यितुं), दूषणं कृ, नाशं कृ, धातिं कृ.—(Indulge too much)
अतिशयेन दम्बो नुपृह्, अत्यन्तं लल, see To INDULGE.

To SPOIL, v. n. दुष् (c. 4. दुष्यति, दोष्टुं), नश् (c. 4. नश्यति, नष्टुं).

SPOIL, s. (That which is taken in war, plunder) लोभं, लोभं,
लोभः -नं, युद्धोपाजितद्रव्यं, युद्धजितद्रव्यं, युद्धजितपदं, युद्धसम्पादितपदं,
युद्धसम्पादितद्रव्यं, see PLUNDER.—(In cattle) गोमयः.

SPOILED, SPOILT, p. p. (Plundered) लुण्ठितः -ता -तं.—(Injured)
दूषितः -ता -तं, नाशितः &c., नष्टः -ष्टा -ष्टं, विनाशितः &c., लाटः -टा
-टं.—(Too much indulged) अतिलाहितः -ता -तं, see INDULGED.

SPOILER, s. (Plunderer) अपहारकः, अपहारकृत्.—(Injurer) दूषकः.

SPOILING, s. (Plundering) अपहारः -रणं, लुण्ठनं.—(Injuring) दूषणं.

SPOKE, s. (Of a wheel) चरं, चारा, चक्रसंक्रिय n.; 'a row of spokes,'
चरावलिः -लो f.; 'a long-spoked wheel,' दीर्घसंक्रिय चक्रं.

SPOKEN, p. p. उक्तः -क्ता -क्ते, भाषितः -ता -तं, उदितः &c., भूषितः &c.,
निगदितः &c., अभिहितः &c., कथितः &c., उदाहृतः -ता -तं, समुदाहृतः
&c., अभिव्याहृतः &c., समुदितः &c., see SAID; 'spoken fast,'
त्वरितोदितः -ता -तं, निरस्तः -स्ता -स्तं.

SPOKESMAN, s. चक्र म. (कृ), प्रतिनिधिवक्ता m., प्रतिनिधिवक्ता m. (न्).

SPOILIATION, s. अपहारः, अपहरणं, हरणं, लुण्ठनं, लुण्ठनं. See PILLAGE.

SPONDER, s. कर्णः, गगः, गुर्वधरद्वयं.

SPONGE, s. जलशोषणी or स्पंजः or स्पंजः may perhaps be used.

To SPONGE, v. a. स्पंजादिना मृज् (c. 1. मार्जति, c. 2. मार्ष्टि -ष्टुं).

SPONGER, s. पराशोषकः, पराशोषकः, आगनुकः. See PARASITE.

SPONGINESS, s. शिथिलावयवत्वं, विरलावयवत्वं; 'of the gums,' परिदूरः.

SPONGY, a. शिथिलावयवः -वा -वं, विरलावयवः &c., कोमलावयवः &c.

SPONSOR, s. प्रतिभूः m., प्रतिनिधिः m., धर्मप्रतिभूः m., धर्मप्रतिनिधिः.

SPONTANEOUS, a. स्वयङ्कृतः -ता -तं, स्वच्छापूँकः -का -कं, स्वच्छामूलकः

&c., स्वेच्छाहेतुकः &c., यदुच्चाभूलकः &c., सततःसिद्धः -ता -तं, स्वय-
ज्ज्ञातः -ता -तं, स्वच्छन्दः -न्ता -न्तं, स्वैरः -रो -रं, कामहेतुकः -ता -तं,
स्वभाविकः -को -कं, सात्त्विकः &c., सांसिद्धिकः &c., अयत्नकृतः -ता
-तं, अयत्नभूतः -ता -तं, रेच्छिकः -को -कं.

SPONTANEOUSLY, *adv.* स्वयं, सततं, स्वच्छन्दं, स्वभावतः, नेच्छापूर्वम्,
इच्छातमं, स्वेच्छातमं, कामं. See VOLUNTARILY.

SPONTANEOUSNESS, SPONTANEITY, *s.* स्वेच्छा, यदुच्चा, स्वतन्त्रता.

SPOON, *s.* चमत्तः -सं, दही, दही *f.*, दहीकः. दही, दही *f.*, दहीकः,
दाही, कविः *f.*, रानः, रानाकः -का, रानिका, पानिका, मुच *f.* (न).
मुचः -वा; 'wooden-spoon,' तर्दः *m. f.*, दाह्यमन्त्रः.

SPOONFUL, *s.* चमत्तपूरणं, दहीपूरणं, कसिपूरणं, कविपूरणं.

SPORT, *s.* क्रीडा -इतं, खेला, खेलः -ली *m. f.*, लोहा, विलासः, वि-
हारः, देवः -चनं, कूहेनं, नर्म *n.* (न), कैलं, रानेरनः, द्रवः. See PLAY,
PASTIME.—(Mockery) उपहासः, see MOCKERY.—(Diversion
of the field) मृगया, see HUNTING.—(In sport) परिहासेन, लोलया.
To SPORT, *v. n.* क्रीड् (c. 1. क्रीडति -ते -दितुं), रन् (c. 1. रन्ते, रन्तुं),
विलस् (c. 1. -लस्ति -सितुं), दिस्, विह, कुट्, कूट् &c. See To
PLAY, *v. n.*

SPORTING, *s.* (Hunting, &c.) मृगया, मृग्यः; 'fond of it,' मृगयाशीलः.

SPORTIVE, *a.* क्रीडाशीलः -ला -लं, विलासी -निनी &c., विहारी &c.,
विलासवान् -वती -वत् (न), वलसः -ला -लं, सविलासः &c., नलीलः
-ला -लं, सहेलः &c., समुलसितः &c., see PLAYFUL, FROLICsome.

SPORTIVELY, SPORTIVENESS, see PLAYFULLY, PLAYFULNESS.

SPORTSMAN, *s.* मृगयाकारि *m.* (न), मृग्यकारि *m.*, मृगयाजीलः, मृगया-
विहारी *m.*, मृगयुः *m.*, चालेदकः, व्यापः.

SPOT, *s.* (Mark) चिह्नं, लक्षणं, चङ्कः -ङ्कं, लान्चनं, पदं, see MARK.
—(Stain) कलङ्कः, see STAIN.—(Dot, speck) चिन्तुः *m.*, चिन्तु *f.*
(प), चिन्तु *f.*, चिह्नं, चङ्कः, शून्यं; 'on the body,' तिलः -लकः -कं,
see under MARK; 'in the moon,' शशः.—(Place, site) स्थानं,
स्थलं -ली, देशः, प्रदेशः, पदं, आस्पदं, भूमिः *f.*, क्षेत्रं, भवनं; 'in a
certain spot,' मकदेशः; 'on the spot,' तत्रैव.

To SPOT, *v. a.* चिह् (c. 10. चिहयति -यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति
-यितुं), मलिन (nom. मलिनयति -यितुं), सकलङ्कं -ङ्कं कृ, शयलीकृ.
See To STREAK.

SPOTLESS, *a.* निष्कलङ्कः -ङ्का -ङ्कं, कलङ्कहीनः -चा -नं, निर्मलः -ला -लं,
निष्कलस्यः -या -यं, चकलस्यः &c., अनपः &c. See SINLESS,
BLAMELESS.

SPOTTED, *a.* चिह्नितः -ता -तं, चिन्तुचिह्नितः &c., चित्रः -चा -चं, तिलकी
&c., see SPECKLED.—(Stained) कलङ्कनी -ङ्कनी &c., कलङ्कितः &c.

SPOUSAL, SPOUSALS, see NUPTIAL, MARRIAGE.

SPOUSE, *s.* (Husband) पतिः, भर्ता *m.*—(Wife) भार्या, स्त्री.

SPOUT, *s.* प्रणाली, नालः -ली, नलः; 'vessel with a spout,' नल-
विशिष्टं पात्रं.

To SPOUT, *v. a.* प्रणालीद्वारेण ऊर्ध्वम् उन्मिष्य (c. 6. -धियति -येतुं), नल-
द्वारा ऊर्ध्वम् उन्मिष्य or चलवद् उन्मिष्य or उहृ (c. 10. -गारयति -यितुं)
or निःसृ in caus. (-सारयति -यितुं) or निरस् (c. 4. -अस्यति -सितुं).
To SPOUT, *v. n.* प्रणालीद्वारेण or नलद्वारेण चलवत् सु (c. 1. स्रवति -स्रोतुं)
or प्रसु or निःसु or निगमः; 'to spout up or over,' उत्तेजनं कृ,
उत्तेकं कृ.—(Mouth), see the word.

SPOUTED, *p. p.* चलवद् उन्मिष्यः -मा -मं or निःसारितः -ता -तं, उत्सिक्तः &c.

To SPRAIN, *v. a.* अतिशयेन चायुतननं कृ or चायुवितननं कृ, अतियल-

प्रतुल्य चास्त्रिप्रायुवितानं कृ, अतियलपूर्वम् चास्त्रिप्रायुन् वितन् (c. 8.
-तनोति -नितुं) or सन्धिवन्धनानि वितन्, अतियलपूर्वम् सन्धिप्रायुन्
वितानं गमनशक्तिद्वः; 'one's ankle,' अतिशययलपूर्वम् पादसन्धिवितानं कृ.
SPRAIN, *s.* सन्धिवितानः, चायुवितानः, सन्धिवितननं, अतियलपूर्वम् चायु-
तानः, अतितानः, अतिवितानः, अतियलः.

SPRAT, *s.* नलमीनः, तलमीनः, नडमीनः, चिलिचिमः, चिलोचिमः, चि-
लोचिमिः, चिलिचीनः.

To SPRAWL, *v. n.* हस्तपादादि प्रसार्य भूमौ शी (c. 2. शेते, शयितुं), चाह
चरणी च इतन्ताः प्रसार्य भूमौ शी, इतस्ततो विक्षिप्तप्रायं भूमौ शी, इत-
स्ततः प्रसारिताङ्गो भूमौ शी, इतस्ततो विक्षिप्तहस्तपादाभ्यां भूमौ शी.

SPRAWLING, *part.* इतस्ततः प्रसारिताङ्गो भूमौ शायी -यिनी -यि (न).

SPRAY, *s.* (Sprig), see the word.—(Small particles of rain,
&c.) शीकरः, सीकरः, तुषारः; 'abounding with it,' शीकरोपः -पा-पं.

To SPREAD, *v. a.* (As a carpet, mat, &c.) आसृ (c. 9. -सृणाति,
c. 5. -सृणोति -सृणति -रितुं), विसृ, परिसृ, संसृ, आस्तरणं कृ; 'to
spread a carpet,' पादपटास्तरणं कृ; 'a net,' जालं विसृ.—(Scat-
ter) कृ (c. 6. किरति, करितुं -रितुं), विकृ, विकिरणं कृ.—(Extend,
expand) विसृ in caus. (-स्तारयति -यितुं), प्रसृ in caus. (-सारयति
-यितुं), विसृ, अतिसृ, वितन् (c. 8. -तनोति -नितुं), व्यातन्, प्रतन्,
पतितन्, तन्, वितनीकृ, प्रसारणं कृ, विसारणं कृ; 'spreading the
wings,' पक्षी प्रसार्य.—(Propagate, publish), see the words.

To SPREAD, *v. n.* प्रसृ (c. 1. -सरति -सर्तुं), विसृ, प्रसृप् (c. 1. -सर्पति
-सर्तुं), विसृप्, प्रसर (c. 1. -चरति -रितुं), प्ररुह (c. 1. -रोहति -रोदुं),
विसृ in pass. (-सीर्यते), वितन् in pass. (-तन्यते), विततीभू, व्याप्,
विसृम्भ, विप्रस्था.—(As disease, contagion, &c.) विसृप्.

SPREAD, *p. p.* आसीरीः -री -रं, आसृतः -ता -तं, विसृरीः &c., विसृतः
-ता -तं, विसारितः &c., प्रसारितः &c., प्रसृतः &c., विसृतः &c.,
विसरीः -री -रं, प्ररुहः -डा -दं, व्यातः -मा -मं, प्ररुहः -टा -टं, विततः
-ता -तं, प्रचिततः &c., सततः &c., जाततः &c., अवततः &c., ततः &c.

SPREAD, *s.* आस्तरणं, प्रसारः -रणं, विस्तारः, प्रसरः, व्याप्तिः *f.*, प्रतानः.

SPREADING, *part.* विसर्षी -र्षी -र्षि (न), विसारी -रिणी &c., विसर्षन्
-र्षन्ती -र्षन् (न), प्रसर्षन् &c., प्रसर्षी &c., प्रतानी -निनी &c., प्रसरः
-रा -रं, प्रसरन् &c., प्ररोही -रिणी &c., सान्नातिका -को -कं; 'a
spreading creeper,' लता प्रतानिनी.

SPREADING, *s.* विसर्षणं, प्रसर्षणं, प्रसारः -रणं, प्रसरः, विसरः, विसारः
-रणं, प्रतानः, प्रततिः *f.*, सनातिः *f.*, विततिः *f.*, वितानः, प्रवर्धनं; 'of
a carpet, &c.,' आस्तरणं, आस्तरः.

SPRIG, *s.* उपशारा, शारिका, प्रशारिका, पञ्चवः, दलं. See SHOOT.

SPRIGTLINESS, *s.* प्रहर्षः, प्रहृष्टता, प्रफुल्लता, उल्लासता. See LIVELINESS.

SPRIGHTLY, *a.* उच्चासृष्टिः -तिः -ति, प्रमुल्लः -ल्ला -ल्लं. See LIVELY.

To SPRING, *v. n.* (Begin to grow) उद्भिद् (c. 7. -भिनति -भेत्तुं),
प्रोद्भिद्, प्ररुह (c. 1. -रोहति -रोदुं), चङ्कुर (nom. चङ्कुरयति -यितुं),
स्फुद्, उद्भृत्, see To SHOOT, SPROUT.—(Proceed, arise, issue)
उत्पद् (c. 4. -पद्यते -पनुं), समुत्पद्, जन् (c. 4. जायते, जनिनुं), प्रभू,
उद्भू, समुद्भू, सम्भू, निःसृ, प्रवृत्, उद्भि, चाभुद्भि, प्ररुह.—(Leap) सु
(c. 1. प्रवते, प्रीतुं), वल् (c. 1. नलगति -लितुं), आवल्, see To
LEAP; 'to spring up,' उत्थु, उत्पन्, प्रोत्पन्; 'down,' अवप्;
'over,' लङ्; 'forth,' प्ररुह; 'upon,' महावेगेन आपत् or आक्रम
or आरुह, see To RUSH UPON.—(Crack) स्फुद्.—(Start) स्फुद्
(c. 6. स्फुरति -रितुं), प्रस्फुर.

To SPRING, *v. a.* (Produce quickly) चक्रस्माद् उत्पद् (c. 10. -पाद-

यति -यितुं) or जन् (c. 10. जनयति -यितुं) or संजन्.—(Cause to rise) उत्था in caus. (उत्थापयति -यितुं, rt. स्था), समुत्था, उद्ग in caus.—(Cause to explode) जल् in caus., स्फुट् in caus.—(Crack, burst), see the words.

SPRING, s. (Vernal season) वसन्तः, वसन्तकालः, वसन्तसमयः, पुष्प-समयः, पुष्पमासः, सुरभिः *m.*, चतुराजः, मधुः *m.*, मधुसमयः, मधुमासः, कामसखः, कामयज्ञः, पिकानन्दः, इयः; 'spring-festival,' वसन्तोत्सवः.—(Leap, bound) प्रयः, सुतं, वलितं, कम्पः, उत्पुतं, उदमः; 'as of a wolf,' अघलुम्पनं.—(Elasticity) स्थितिस्थापकत्वं -ता.—(Fountain) जलकूपः -पी, कूपः, जलाकरः, स्रोतस् *n.*, निर्गारः, मरः -रा -री, देवकुण्ड, उत्सः; 'spring-water,' कूपोदकं.—(Source of a river) सारिमुत्सः.—(Origin, source) योनिः *m. f.*, मूलं, स्रोतः *m.*, see Source, Rise.—(Prime) प्रोटिः *f.*, प्रोटता.—(Spring-tide) उच्चवेला.

SPRINGE, s. पाशः, कूटपाशः, जालं, उन्माद्यः, वागुरा, कूटयत्नं.
SPRINGINESS, s. स्थितिस्थापकत्वं -ता, स्थितिस्थापकगुणः, वेतसगुणकता.
SPRINGING, s. (Leaping), see the word.—(Of plants) उद्भेदः, उद्भवेनं.
SPRINGY, a. स्थितिस्थापकविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, वेतसगुणकः -का -कं.
TO SPRINKLE, v. a. सिच (c. 6. सिचति, सेक्ते), अवसिच, निपिच, संसिच, अवकृ (c. 6. -किरति -किरितुं -रीतुं), अभवकृ, पथेवकृ, सनवकृ, प्रकृ, विकृ, कृ, उद्य (c. 1. उद्यति -द्यितुं), अभ्युद्य, प्रोद्य, समुद्य, सेकं कृ, सेचनं कृ, अवसेकं कृ, अवसेचनं कृ, प्रोद्यं कृ.
TO SPRINKLE, v. n. शीकृ (c. 1. शीकते -कृतुं), च्युत्. See **TO DRIZZLE**.
SPRINKLED, p. p. सिक्ता -क्ता -क्तं, अभिमिक्तः &c., कृताभिमिक्तः -का -कं, प्रोद्यतः -ता -तं, समुद्यतः &c., अभ्युद्यतः &c., कोषैः -शी -ष्टं, चाकोषैः &c., विकीर्णः &c.; 'with water,' जलसिक्तः -क्ता -क्तं; 'with blood,' शोणितोद्यतः -ता -तं; 'having sprinkled,' सिक्ता, अभ्युद्य.

SPRINKLER, s. सेक्ता *m.* (कृ), सेचकः, प्रोद्यकः, प्रोद्यककारी *m.* (नृ).
SPRINKLING, s. सेकः, सेचनं, अवसेकः, अवसेचनं, अभिमिक्तः, अभिमिचनं, प्रोद्यं, अभ्युद्यं, अभिप्रोद्यं, प्रापारः, सिक्ता.
SPRIT, s. ज्ञाया, अपञ्चाया. See **SPIRIT, SPECTRE, GHOST**.
TO SPROUT, v. n. अद्गुर (nom. अद्गुरयति -यितुं), स्फुट् (c. 6. स्फुटति -टितुं), फुज् (c. 1. फुजति -जितुं), उद्भिद् (c. 7. -भिनसि -भेज्), प्रोद्भिद्, प्ररुह (c. 1. -रोहति -रोटुं), धिक्स् (c. 1. -कसति -सितुं). See **TO SHOOT, v. n.**

SPROUT, s. अद्गुरः, प्ररोहः, पल्लवः -वं, नवपल्लवः -वं, किसलयः -यं, किसलयः -यं, किसलः -लं, किसलः -लं, नवविटपः, विटपः, अभिनवोद्भिद् *m.*, उद्भिद् *m.*, उद्भिज्जा, जालकं, विसलं, पत्रिणी, पत्रयौवनं.
SPROUTED, p. p. उद्भिज्जः -ज्जा -जं, अद्गुरितः -ता -तं, पल्लवितः -ता -तं.
SPROUTING, part. उद्भिद् *m. f. n.*, उद्भिज्जः -ज्जा -जं, उद्भिद् -दा -दं, प्ररोही -हिणी -हि (नृ), अद्गुरितः -ता -तं, पल्लवी -विनी &c., पल्लवितः &c.
SPROUTING, s. उद्भेदः, प्रोद्भेदः, प्ररोहः, उद्भवेनं, स्फुटनं, स्फुटता.
SPRUCE, s. विनीतः -ता -तं, विनीतपरिच्छेदः -दा -दं, परिमृष्टपरिच्छेदः &c., विनीतवेशी -शिनी &c., सुवेशी &c. सुपरिच्छेदी &c.
SPRUCELY, adv. विनीते, विनीतपरिच्छेदेन, विनीत in comp. See **NEATLY**.
SPRUCENESS, s. विनीतता, विनीतवेशित्वं, सुपरिच्छेदः. See **NEATNESS**.
SPRUNG, p. p. उत्पन्नः -जा -जं, उद्भूतः -ता -तं, सम्भूतः &c., जातः &c., न in comp., सम्भव in comp., उद्भव in comp., भव in comp.; sprung from a noble family, महाकुलजः -जा -जं, सत्कुलजातः -ता -तं, सत्कुलसम्भवः -वा -वं, महाकुलभवः &c., महाकुलप्रभूतः -ता

-तं; 'from a royal family,' राजवंशजः -जा -जं, राजवंश्यः -श्या -श्ये.
SPUME, SPUMOUS, SPUMY. See **FROTH, FROTHY**.
SPUN, p. p. तानयः -वी -वं, तन्वी -न्विणी -न्वि (नृ), तान्विः -वी -वं.
SPUNGE, To SPUNGE, SPUNGY. See **SPONGE, &c.**
SPUR, s. (For pricking a horse) प्रतोदः, तोदनं, अश्वतोदनं, कण्टकः.—(Of a cock) नखः.—(Incitement), see the word.

To SPUR, v. a. प्रतुद् (c. 6. -तुदति -तोतुं), प्रतोदेन तुद् or वितुद् or चातुद्, प्रतोदेन व्यप्.—(Incite), see the word.

SPURIOUS, a. कृत्रिमः -मा -मं, कल्पितः -ता -तं, काव्यनिकः -की -कं, मिथ्या in comp., कपट or कूट in comp. See **COUNTERFEIT, FALSE**.
SPURIOUSNESS, s. कृत्रिमता -त्वं, कल्पितत्वं, काव्यनिकता, कूटता.
To SPURN, v. a. (Kick) पादेन तद्, पादापातं कृ, चरणापातं कृ.—(Reject with disdain) गह् (c. 1. गहेति -हितुं), कुम् (c. 10. कुत्सयति -यितुं), अवज्ञा (c. 9. -जानाति -ज्ञातुं), अवमन (c. 4. -मन्यते -मन्तुं), तुच्छीकृ, निराकृ, पराकृ, परिभू, कदवीकृ, कदपै, लङ्, गुप् in des., तिरस्कृ, धिक्, see **To SCORN**.

SPURNED, p. p. पादाहतः -ता -तं, चरणाहतः &c., गहितः &c., निराकृतः &c.
To SPURT, v. a. नलिकामुखाद् जलं चलेन निःसृज in caus.—(सारयति -यितुं).
To SPURT, v. n. सूक्ष्मनालीमुखाद् चलेन or जलवेगेन निःसृ (c. 1. -सरति -सर्जुं).
SPURT, s. सूक्ष्मनालीमुखाद् जलवेगपृष्ठो जलप्रपातः or जलप्रपातः.

To SPUTTER, v. n. (Speak spittingly) सनिष्ठोर्वे or सणीयनं वद् (c. 1. वदति -दितुं), सपुत्कारं वद्, सपुत्कारं वद्, सपुत्कृ.—(Throw out small particles) पुपुगद्दपृष्ठं or पुत्कारपृष्ठं सूक्ष्मकणान् विकृ.

SPUTTERED, p. p. सपुत्कृतः -ता -तं, सनिष्ठोर्वम् or सपुत्कारम् उक्तः -क्ता -क्तं.
SPY, s. प्रणिधिः *m.*, चारः, गूढचारः, गूढचारी *m.* (नृ), गूढपुरुषः, गूढ-गतिः *m.*, गुप्तचरः, गुप्तगतिः *m.*, गुप्तदूतः, गूढदूतः, मन्त्रगूढः, चरः, सूचकः, देशापेक्षः, रहस्यावधायी *m.* (नृ), पिशुनः, यपाहंययैः, चारानारितः, कापटिकः, अवसथैः, अपसथैः, प्रतिष्कः -ष्कशः -ष्कसः, स्पशः, उदास्थितः, हेरिकः, अनिरुद्धः, वनगुप्तः.

To SPY, v. a. (Desery) दृश्, ईश्, प्रेक्ष, समीक्ष, see **To ESPY**.—(Explore, inspect) निरोद्य, परोद्य, अवेष्य, वोद्य, समीक्ष, प्रसमीक्ष, निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं), अन्विष, अनुसन्धा, परिदृश्; 'to spy out a country,' देशनिरूपणं कृ, देशापेक्षणं कृ, देशापेक्षां कृ.

SQUAB, a. ह्रस्वसूलः -ला -लं, सूलः &c., घनः -ना -नं. See **DUMPY**.
To SQUABBLE, v. n. कलहं कृ, विवादं, व्यक्कुश. See **To QUARREL**.
SQUABBLE, s. कलहः, विवादः, कलिः *m.*, कलकलः, अपपादः, see **QUARREL**.
SQUAD, s. शस्त्राभ्यासकारी नवसैन्यगुल्लं, नवसैन्यदलं.

SQUADRON, s. सैन्यप्यूहः, सैन्यगुल्लः, सैन्यदलं, सैन्यसमूहः, सैन्यगणः.
SQUALID, a. कुत्सितः -ता -तं, मलिनः -ना -नं, अमेध्यः &c. See **FOUL**.
SQUALIDITY, SQUALIDNESS, s. कुत्सितत्वं, अमेध्यता -त्वं, मालिन्यं, समलता.
To SQUALL, v. n. विकुश (c. 1. -क्रोशति -क्रोष्टुं), रु, नद्, वाश्, see **To SCREAM**.

SQUALL, s. (Cry) विकुष्टं, उक्रोशः, नादः, रावः, चित्कारः, see **SCREAM**.—(Of wind, &c) कम्पकापातः, कम्पकानिलः, कम्पका, see **GUST**.

SQUALLY, a. कम्पकापातमयः -यी -यं, कम्पकानिलमयः &c. See **GUSTY**.
To SQUANDER, v. a. व्ययीकृ, व्यय् (c. 1. व्ययति, c. 10. व्यययति -यितुं, rt. इ), अपरिमितव्ययं कृ, अतिव्ययं कृ, अतिशयव्ययं कृ. See **To LAVISH**.
SQUANDERED, p. p. व्ययीकृतः -ता -तं, अतिव्ययितः &c. See **LAVISHED**.
SQUANDERER, s. अतिव्ययी *m.* (नृ), अपरिमितव्ययी *m.* See **PRODIGAL, a.**
SQUANDERING, s. (The act) अतिव्ययः. अपरिमितव्ययः, अतिमोद्यं, see **PRODIGALITY, s.**—*Pres. part.* व्ययमानः -ना -नं.

SQUARE, *a.* (Having four equal sides and angles) चतुरस्रः -सा -सं, चतुष्कोणः -सा -सं, समचतुर्भुजः -ता -जं, समचतुष्कोणः &c., समचतुरस्रः &c.—(Just), see JUST, *a.*

SQUARE, *s.* (The figure) चतुष्कोणः, समचतुष्कोणः, चतुरस्रं, समचतुरस्रं, चतुर्भुजः, समचतुर्भुजः, चतुष्टयं.—(In arithmetic or algebra) वर्गः, द्विघातः, कृतिः *f.*; 'of a fraction,' भिन्नवर्गः; 'of a cube,' घन-वर्गः.—(Open place, court, &c., in a town) चतुरस्रं, अङ्गनं, प्राङ्गणं, निकर्षणं, सन्निवेशः, स्थानं; 'formed by four houses,' चतुःशालं -ला -लकं.

To SQUARE, *v. a.* (In arithmetic, &c.) द्विघातं कृ, द्विगुणनं कृ, सम-गुणनं कृ, वर्गं (nom.) वर्गयति -यितुं, वर्गं कृ.—(Regulate), see the word.

To SQUARE, *v. n.* युज् in pass. (युज्यते). See To SUIT, FIT, AGREE. SQUARED, *p. p.* वर्गितः -ता -तं, जायोजितः &c. See REGULATED, ADJUSTED.

SQUARENESS, *s.* चतुष्कोण्यत्वं, चतुरस्र्यत्वं, चतुर्भुज्यत्वं, समचतुर्भुज्यत्वं.

SQUARE-ROOT, *s.* वर्गमूलं, द्विघातमूलं, मूलं, पदं, वर्गपदं.

To SQUASH, *v. a.* मृश् (c. 9. मृद्नाति, मर्दितुं), सम्मृद्, सम्पीड् (c. 10. -पीडयति -यितुं).

SQUASH, *s.* सम्मर्दः, अवमर्दः, मर्दनं, सम्पीडनं, चूरीनं.

SQUASHED, *p. p.* सम्मर्दितः -ता -तं, मर्दितः &c., सम्पीडितः &c., कृतिः &c.

To SQUAT, *v. n.* उन्मुक्ताननं कृ, मन्दिरासनं कृ, अवसत्किपकाननं कृ; 'one who squats,' कृतावसत्किपकः -का -कं.

SQUAT, *s. or a.* (The posture) उन्मुक्ताननं.—(Dumpy), see the word.

To SQUEAK, SQUEAL, *v. n.* कर्कशस्वरेण रु (c. 2. रीति, रयितुं) or नद् (c. 1. नदति -दितुं) or रस् (c. 1. रसति -सितुं), कर्कशशब्दं कृ.

SQUEAK, SQUEAL, *s.* कर्कशरावः, कर्कशनादः, चित्कारः. See SHRILL.

SQUEAKING, SQUEALING, *par.* कर्कशरावी-विणी-वि (न्), कर्कशनादी &c.

SQUAMISH, *a.* घमनेच्छुः -च्छुः -च्छु, घनोन्मुखः -ला -लं, विवमिषुः &c.

SQUEAMISHNESS, *s.* घमनेच्छा, घनोन्मुखाता, चान्दुन्मुखाता, विवमिषा.

To SQUEEZE, *v. a.* सम्पीड् (c. 10. -पीडयति -यितुं), पीड्, सम्मृद् (c. 9. -मृद्नाति -मर्दितुं), चूरी, see To PRESS, CRUSH; 'with the hand,' मुष्टिसंग्राहेण पीड्.

SQUEEZE, *s.* सम्मर्दः -र्दनं, मर्दनं, सम्पीडनं, पीडनं, निपीडनं.

SQUEEZED, *p. p.* सम्पीडितः -ता -तं, पीडितः &c., निपीडितः &c., सम्मर्दितः -ता -तं, मर्दितः &c., see CRUSHED; 'with the hand,' मुष्टिसंग्राहपीडितः &c.

SQUIB, *s.* आग्नेयचूर्णगर्भा घुट्टनाली या वह्निमम्पकं आकास्मिकशब्देन स्फुटति.—(Sarcastic writing) सव्यम्रनलेखः, see LAMPOON.

To SQUINT, *v. n.* तिर्यग् दृश् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), चक्रं दृश्, जिह्वं दृश्, तिर्यक् प्रेक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), तिर्यग्दृष्टिः -ष्टिः -ष्टि भू, चक्रदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि भू or अम्.

SQUINT, *s.* तिर्यग्दृष्टिः *f.* -ष्टित्वं, चक्रदृष्टिः *f.*, तिर्यक्प्रेक्षणं, दृष्टिचक्रता.

SQUINT-EYED, *a.* तिर्यग्दृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, चक्रदृष्टिः &c., बलिरोधः -रा -रं, केकरः &c., केकराद्यः -क्षी -क्षं, बलिरोधः &c., केदर -रा -रं, दूरे-रितेद्यः -शा -शं, कुशिकः -का -कं, डेरकः &c., डगर -रा -रं, चिह्न-दृष्टिः &c.

SQUIRE, *s.* (Attendant on a warrior) सान्नहिनिकः.—(Gentleman) महाशयः, महानुभावः, आर्यः, श्री prefixed, see SIR, GENTLEMAN.

(97) SQUIRREL, *s.* वृक्षशायिका, वृक्षमकैटिका, घरीनगः, चमरपुच्छः.

To SQUIRT, *v. a.* सूक्ष्मनालीमुखाद् जलं वलेन निःसृ in caus. (सारयति

-यितुं), नलिकामुखाद् जलम् अतिवेगेन निःसृ in caus. or निरस् (c. 4. -अस्यति -सितुं), वस्तिमुखाद् जलादि निःसृ in caus. or वहिःसृ in caus., धारायन्तमुखाद् जलादि चलवद् निःसृ in caus.

SQUIRT, *s.* धारायन्तं, नलिका, वस्तिः *m. f.*, धारानाली.

To STAR, *v. a.* कटारेण व्यप् (c. 4. विधाति, व्यडुं) or छुर (c. 6. छुरति -रितुं), त्वक्छेदं कृ, त्वग्भेदं कृ, त्वग्नेषनं कृ, त्वग्व्यधनं कृ. See To WORD.

STAR, *s.* त्वग्भेदः, त्वक्छेदः, वेधः, वेपनं, छुरणं, कटाराघातः.

STARRED, *p. p.* छुरितः -ता -तं, विधः -डा -डं, वेधितः -ता -तं, कटार-विधः &c., कटारभितः -ता -तं; 'in the belly,' छुरितोदरः -रा -रं.

STARBER, *s.* त्वग्भेदकः, त्वक्छेदकः, त्वग्नेषकः, कटारपाणिः *m.*

STABILITY, *s.* स्थैर्यं, स्थिरता -त्वं, स्थायित्वं, स्थायुता -त्वं, धृतिः *f.*, धैर्यं, स्थावरत्वं, दृढता, दार्ढ्यं, दृढिमा *m.*, सत्यता, दिधिः *f.*

STABLE, *a.* स्थिरः -रा -रं, स्थायुः -द्युः -द्यु, स्थावरः -रा -रं, स्थायुः -युः -यु, सत्यः -आ -अं, धीरः &c. See FIRM.

STARLE, STABLING, *s.* (For horses) अष्टशाला, दानिशाला, मन्दुरा, मन्दिरा, अष्टस्थानं, अष्टगोष्ठं, प्रग्रीवः -वं —(For elephants) वारी, गजवन्धनी.

STABLE-BOY, *s.* अष्टपालः -लकः, सायी *m.* (न्). See GROOM.

STACK, *s.* राशिः *m.*, वक्रः, चयः, चितिः *f.* See HAY-STACK, PILE.

To STACK, *v. a.* राशीकृ, आचि (c. 5. -चिनोति -चेतुं), संचि. See To HEAP.

STACKED, *p. p.* चितः -ता -तं, राशीकृतः &c., आचितः &c. See HEAPED.

STAFF, *s.* (Stick, mace) दण्डः, वेधं, यष्टिः *m. f.*, वेधयष्टिः, लघुदः;

'of an ascetic or student,' जामाढः, जपाढः, राम्भः.—(Body of officers) नियोगिगणः, नियोगिसमूहः, अधिकाविसमूहः, अधिकावियणं गणः; 'one who belongs to the staff,' नियोगिगणायनरः.

STAFF-BEARER, *s.* दण्डपाणिः *m.*, दण्डधरः, वेधधरः. See MACE-BEARER.

STAG, *s.* मृगः, हरिणः, एणः, कुरङ्गः -ङ्गमः. See DEER.

STAGE, *s.* (For acting) रङ्गः, रङ्गभूमिः *f.*, रङ्गशाला, नेपथ्यं, भूमिका, नाट्यशाला, जानकीः; 'speaking off the stage,' जाकाशभाषणं,

जाकाशभाषितं.—(Theatre, drama), see the words.—(Raised platform) मञ्चः, मञ्चकः.—(Place of rest on a journey) मार्गे or अर्धनि विग्रामस्थानं or अर्धपरिवर्त्तनस्थानं, अवस्थानं.—(Single step or degree, station) पदं, अवस्था, स्थानं, ज्ञापदं, पदविः -ची *f.*, वृत्तिः *f.*, पर्यायः; 'last stage,' चरमावस्था; 'first stage,' प्रथ-मारम्भः, प्रसुप्तारम्भः, प्रथमचरणः; 'four stages of life,' अवस्थाचतुष्टयं.

STAGE-COACH, *s.* अर्धगवाहनं, मार्गगवाहनं, पथिकयानं, साधारणयानं.

STAGE-MANAGER, *s.* सूत्रधारः, स्थापकः, मारिपः. See MANAGER.

STAGE-PLAYER, *s.* नटः, नाट्यकः, रङ्गावतरणजीवी *m.* (न्). See PLAYER.

STAGER, *s.* (Old) ज्ञानवृद्धः, व्यवहारवृद्धः, see EXPERIENCED.

To STAGGER, *v. n.* विचल् (c. 1. -चलति -लितुं), संचल्, चल्, इतस्ततो विचल्, भम् (c. 4. भाम्यति, भमितुं), दोल (nom. दोलायते), चान्दोल. see To VACILLATE, OSCILLATE, HESITATE.

To STAGGER, *v. a.* विचल् in caus. (-चालयति -यितुं), संचल्, इतस्ततो विचल्, भम् in caus., चान्दोलनं कृ, विकल्पं जन्, शङ्कां जन्, साशङ्कं -ङ्कां कृ.

STAGNANT, *a.* गतिरहितः -ता -तं, गतिहीनः -ना -नं, प्रवाहरहितः &c., प्रवाहहीनः &c., अप्रवाही -हिणी &c., स्थिरः -रा -रं, वेलाहीनः &c., अचलः -ला -लं, निश्चलः &c., निश्चेष्टः -ष्टा -ष्टं. See MOTIONLESS.

To STAGNATE, *v. n.* गतिहीनः -ना -नं भू, प्रवाहहीनः -ना -नं भू, स्थि-रीभू, अचलः -ला -लं भू, निश्चलीभू, निश्चेष्टः -ष्टा -ष्टं भू.

STAIN, *a.* स्थिरः -रा -रं, स्थिरबुद्धिः -द्धिः -द्धि, गम्भीरः &c., धीरः &c.
STATIONER, *s.* धीरता, स्थिरता, गम्भीरता, गाम्भीर्य, स्थिरबुद्धित्वं.

STAIN, *s.* कलङ्कः, लान्छनं, चिह्नं, कलुषं, दूषणं, मालिन्यं, मलं, परिमलं, वैषम्यं, विषमत्वं, वर्णविकारः, वर्णचिकीर्षः *f.*

STAINLESS, *a.* निष्कलङ्कः -क्का -क्कं, कलङ्कहीनः -ना -नं, निर्मलः -ला -लं.
STAIR, *s.* सोपानं; 'flight of stairs,' सोपानपङ्क्तिः *f.*, see the next.

शालारं, यन्दिः -न्दी *f.*, पद्मारः.
 STAKE, *s.* (Of wood, &c.) शङ्खः *m.*, कीलः -लकः, शलः -लं, स्वाणः *m.*,

To STAKE, *v. a.* (Set or fasten with stakes) कौल् (c. 10. कौल्-यन्ति -यिन्), कौल्कैर घन्य or परिघेष्ट.—(Wager, pledge) पण

STALE, *a.* उपितः -ता -तं, पर्युषितः &c., विरसः -सा -सं, नीरसः &c.,
 चसारः -रा -रं, निःसारः &c., राश्वन्नरिः -ता -तं: 'stale food'

To STALE, v. n. विह् (c. 1. मेहति, मेहुं), मूत्र (c. 10. मूत्रयति - यितुं),
मघं क, मन्त्रोत्सर्गं क, मन्त्रत्यागं क, प्रस्तायं क.

नाडी -डि: *f.* -डं, नाडिका. काण्डः, वृत्तं, पञ्चयः -वं. सम्भः, कदम्बः,
चिन्नरं, योगदः ; 'of sugar-cane' चन्द्राविका. -(Stately walk)

or गम or चल्, गनगतिः -तिः -ति भू, हंसगानी &c. भू. See STALELY.
STALKED, a. (Having a stalk) मस्रतिङ्गिः -ना -वं. कान्दवान् -चनी &c.

STALLION, *s.* घोनाश्वः, सवृषलो श्वः, 'सत्तिवमुज्जो' श्वः.
STAMEN, *s.* (Of a flower) पुंकेसरः, पौन्याकेसरः, केसरः.

770

FAMMERER, s. स्तलद्वयः, स्तलितवाक्यः, स्तलितस्यः, वाग्विकलः.
स्तलजो m., अयक्तवादी m. (न), अस्पष्टवादी m., अस्पष्टवादी m..

To stamp, r. a. (Strike with the bottom of the foot) पादले
प्रह (c. 1. -हरति -रत्ते) or छादन (c. 2. -हति -न्ते), पादचिम्बं क

STAMP, s. (Instrument for impressing) मुद्रा, मुद्रिका, मुद्राकनयन्त्रं.
—(Impression or mark made) मूद्रा, मुद्रिका, मूद्राः, चिह्नं

संस्कारः, संस्थानं, स्वाभावः, प्रकृतिः *f.*, व्यूहनं.—(Stamped paper)
मदित्वपत्रं मद्यदित्वपत्रं

STAMPING, *s.* अङ्कनं, मुद्राङ्कनं; 'with the feet,' पादविष्मः. *see* STAMP.
 TO STAMP, *v.* अङ्कयति, मुद्राङ्कयति; 'to stamp with the feet,' पादविष्मयति.

To STANCH, *v. n.* रुद्धप्रवाहः - हा - हं भू, रुद्धप्रसावः - वा - वं भू, शुम् (c. 4).

STANCHILO, *p. p.* रुद्धः - रुद्धा - रुद्धं, रुद्धप्रवाहः - रुद्धा - रुद्धं, लम्बितप्रवाहः &c.

To STAND, v. n. (Be erect on the feet) दृढ (nom. दृढायते), स्या
(c. 2. तिष्ठति, स्यात्तुं), पादाभ्यां स्या.—(Be stationary) स्या, ज्वस्या,

not to proceed) स्या, संस्था, जयस्था, सम् (c. 1. सम्भति-भित्तु),
निवृत्, विरम् (c. 1. -रमति-रन्तु), रुद्धगतिः -तिः -ति भू, स्थिरः -रा

by, support), *see* *To* DEFEND, HELP, STAY WITH.—(Stand for, in the place of) भूमौ or स्थाने चतुः; 'she stands in the place

भू, पदाभिलाषो-पिणो &c. भू, पदकामुकः-का-कं भू.—(Stand off)

परितः स्या, सभिः स्या.—(Stand up) उत्था (c. 1. उन्नयति—यातुं, rt. स्या), समुत्था.—(Stand against), see *To* OPPOSE, RESIST.

TO STAND, v. n. (Endure) सह (c. 1. सहते. सोढुं). विपद्, *see* To BEAR.
STAND, s. (Station) स्थानं, पदं. अवस्थानं.—(Stop, halt) लग्नः, गतिस्तम्भः, गतिरोधः, स्थितिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, यतिः *f.*; 'to bring to a stand,' स्तम्भ् (c. 10. स्तम्भवति-यितुं). विष्टम्भ्, गतिरोधं कृ. गतिं रुध्; 'brought to a stand,' स्तम्भितः-ता-तं, स्तम्भः-अ-अं, रुध्गतिः-तिः-ति, गतिहीनः-ना-नं.—(Platform) मञ्चः, मञ्चः; 'for spectators,' प्रेक्षामार्गः.—(Frame, support, receptacle) ऋजुः, ऋजुः; उपस्तम्भः, पुष्पः, चापारः, पादः; 'of a lamp or candle,' दीपाधारः, दीपपादः, दीपपुष्पः, शिखारूपाः, शिखारूपाः *m.*, दीपपादः, 'of a water-jar,' पुनः.

STANDARD, s. (Ensign) ध्वजः, पताका, देतनं, वेङ्गः *m.*, वेङ्गयन्त्री-निर्वाहः. *see* FLAG.—(Rule, measure) प्रमाणं, परिमाणं, मानं, नृदं 'of gold,' वर्णिका.

STANDARD-BEARER, s. ध्वजवाहकः *m.* (तं), पताका *m.* (तं), ध्वजो *m.*, ध्वजधारी *m.*, पताकाधारी *m.*, पताकावाही *m.*, 'नियमितकः'

STANDING, part. or a. (In a standing posture) दण्डायमानः-ता-नं.—(Being placed, remaining) स्था in comp., स्थित or स्थास्थित in comp., स्थायी-यिनी-यि (नृ), स्थाता-चो-नृ (नृ), 'on the road,' मार्गस्थः-स्था-स्थः; 'at a window,' पातायनस्थः &c., पातायनाश्रितः-ता-तं.—(Standing up or erect) उचितः-ता-तं, उत्थः-स्था-स्थः.—(Standing on end, as the hair) उद्यम्भितः-ता-तं, पुल्लितः &c., उन्नतः &c., दृष्टः-ष्टा-ष्टः.—(Lasting) चिरस्थायी &c., स्थायी &c., कालिकः-जा-जं, *see* LASTING.—(Stagnant), *see* the word.

STANDING, s. (Continuance) स्थायित्वं, रिपतिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, मरिच-तिः *f.*; 'of long standing,' चिरस्थायी &c., *see* LASTING.—(Station) स्थानं, पदं, पदयो, चास्पदं; 'high standing,' उच्चपदं, *see* RANK.

STANZA, a. श्लोकः, गाथा, नृतिः *m.*, यन्त्रः, तोरणं; 'ford or line of a stanza,' पदं, पादः, पदः; 'stanza by stanza,' पद्यम्.

STAPLE, s. (Mart,emporium) वाणिज्यनगरी, वाणिज्यनगरीयंगम्या नगरी.—(Loop of iron) लोचपट्टकं, लोचपट्टकः-य.

STAPLE, a. मुख्यः-स्था-अं, प्रधानः-ता-नं, वाणिज्यप्रधानः &c.

STAR, s. तारा, तारका, तारिका, नक्षत्रं, नक्षत्रः, उग्रः *f.*, उग्र *n.*, उग्रो, ज्योतिस् *n.*, ज्योतिषी, भानन्तः, राक्षिन्, भं, 'fixed stars,' नक्षत्राणि *n. pl.*; 'the stars collectively,' नक्षत्रगणः, नक्षत्रमण्डलं, उग्रगणः, भगणः; 'falling star,' उल्का, अग्न्यापातः; 'falling of a star,' तारापातः, उल्कापातः; 'polar star,' ध्रुवः, *see* POLAR; 'star under which one is born,' जन्मनक्षत्रं, नाडीनक्षत्रं.

STARBOARD, s. (Right side of a ship) नावो दक्षिणपार्श्वः.

STARCH, s. चाहरः, भण्डः-शर्द, गोधूमादिजनयः, स्तम्भीकरणगुणकः श्यान-लेपः or सान्द्रलेपः, स्तम्भीकरणकः श्यानद्रव्यं.

STARCH, a. कठ्यः-अ-अं, दृढः-ढा-ढं, कठिनः-ना-नं.

TO STARCH, v. a. पूनोन्नयनद्रव्येण लिप् or स्तम्भीकृ or दृढीकृ.

STARCHED, p. p. स्तम्भीकृतः-ता-तं, दृढीकृतः &c., श्यानद्रव्याल्लितः &c.

TO STARE, v. n. अनिमेषदृष्ट्वा or अनिमेषदृष्ट्वा आलोक्य (c. 10. -लोक-यति-यितुं, c. 1. -लोकते-किन्तु), अनिमेषनयनाभ्यां दृष्ट्वा (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं) or निरीक्ष्य (c. 1. -ईक्षते-यितुं), विवृतनयनाभ्यां or उन्मूलनयनाभ्यां दृष्ट्वा, स्थिरदृष्ट्वा or पट्टदृष्ट्वा or शून्यदृष्ट्वा निरीक्ष्य or आलोक्य, अन-न्यदृष्ट्वा निरीक्ष्य, उन्मूलितनयनाभ्यां दृष्ट्वा, पृच्छलोपनाभ्यां दृष्ट्वा, उन्मूल- (c. 1. -मूलति-लितुं).

STAR, s. अनिमेषदृष्टिः *f.*, अनिमेषदृष्टिः *f.*, अनिमेषावलोकनं, स्थिरदृष्टिः *f.*, अनिमेषदृष्टिः *f.*, शून्यदृष्टिः *f.*, शून्या दृष्टिः, पट्टदृष्टिः *f.*

STAR, part. or a. अनिमेषदृष्टिः-दृष्टिः-दृष्टि, अनिमेषदृष्टिः &c., अनिमेषावलोकनं-किन्तु-कि (न), विवृतनयनः-ता-नं, उन्मूलनयनः &c., पुननयनः &c., पृच्छलोपनः-ता-नं, प्रच्छलोपनः &c., शून्यदृष्टिः-दृष्टिः-दृष्टि, उन्मूलितः-ता-तं, उन्मूलितादृष्टिः-छा-छं, विवृतादृष्टिः &c., उन्मूलन-यन्त्री-यत् (तृ); 'with astonishment,' विस्मयोन्मूलनयनः &c.

STAR, a. (Met. phire) कैपलः-ला-लं, चयनः-ता-नं, साधनः &c.

STAR, adv. कैपलं, चयनं, अग्रपतन. *See* ENTIRELY, WHOLLY.

STAR, a. ताराहोनः-ता-नं, नक्षत्रहीनः &c., हतज्योतीः-ती-तिः (नृ)

STAR, s. ताराप्रकाशः, नक्षत्रप्रकाशः, नक्षत्रप्रभा, ज्योत्स्ना

STAR, s. (Kind of bird) शारिका, सारिका.

STAR, a. (Belonging to the stars) तारामन्त्रो-न्मूलो-न्मूल (नृ), नाशनः-चो-चं, आर्धः-चो-चं (Abounding with stars, consisting of them) तारको-दिगी &c., तारकितः-ता-तं, तारामयः-चो-चं, नक्षत्रमयः &c., नक्षत्रकीर्णः-चो-चं, तारकीर्णः &c., नक्षत्रयान्-अतो-यत् (तृ), नक्षत्रयानः-ता-नं, घटुनक्षत्रः-छा-छं, प्रचुर-तारः-छा-छं, 'starry firmament,' नक्षत्रमण्डलं, भवकं, रंगोलः; 'starry host,' नक्षत्रगणः, भगणः.

TO START, v. n. (Move suddenly, as if by a twitch) स्फुट् (c. 6. स्फुरति-रितुं), प्रस्फुट्, अकस्मात् कम्प्य (c. 1. कम्पते स्मितुं) or विकम्प्य or स्फुट् (c. 1. स्फुटते-स्फुटुं), आकस्मिकस्फुरणं कृ—(From fear) साधस्मात् or साधसोपपन्नत्वात् कम्प्य, *see* TO QUAKE.—(Commence a journey) प्रस्था (c. 1. तिष्ठते-छा-छं), प्रस्थानं कृ, *see* TO SET OUT.—(Start up) अकस्मात् or सहसा उवा (c. 1. उतिष्ठति-यितुं) or समु-त्था, अकस्मात् उवा (c. 1. -पद्यते-पद्युं) or उग्र.

TO START, v. n. (Alarm, cause) वस in caus (वासयति-यितुं), उन्नम, भी in caus, कम्प्य in caus, उवा in caus, (उत्थायति-यितुं, र-र्या), समुत्था in caus, —(Put in motion) चल् (c. 10. चालयति-यितुं), मंचल्—(Produce suddenly) अकस्मात् उवा in caus, —(Propose), *see* the word.

START, s. (Sudden motion) स्फुरणं, कम्प्यः, स्फुरणं, आकस्मिकस्फुरणं 'from fear,' गद्यसकम्प्यः, साधसोपपन्नः.—(Sudden spring) आकस्मिकस्फुरणं.—(Sudden effort followed by intermission) मरिचकस्फुरणः, आकस्मिकस्फुरणः—(First setting out) गमनारम्भः, प्रस्थानारम्भः.

START, p. p. (Suddenly frightened) अकस्मात् वासितः-ता-तं or भीषितः &c.—(Put in motion) संचालितः &c.—(Set out) प्रस्थितः-ता-तं.

STARTING, s. स्फुरणं, *see* START. — (Of tears) पाप्मोदणः

STARTING, part. स्फुरणं-रता-रत्, 'with fear,' साधसोपपन्नो-न्मूलो &c., वासयिज्यो-न्मूलो, 'the eyes' निर्धारितः-ता-तं

TO STARTLE, v. a. आकस्मिकस्फुरणं कम्प्य in caus (कम्पयति-यितुं) or विकम्प्य, आकस्मिकस्फुरणं कृ (c. 10. उन्नयति-यितुं), आकस्मिकसाधनं कृ, अकस्मात् नृ in caus, or कम्प्य in caus.

TO STARTLE, v. n. आकस्मिकसाधनत्वात् कम्प्य (c. 1. कम्पते स्मितुं) or विकम्प्य, आकस्मिकस्फुरणत्वात् स्फुट् (c. 6. स्फुरति-रितुं).

STARTLED, p. p. अकस्मात् वासितः-ता-तं or भीषितः-ता-तं or अस्मितः &c.; 'in a very startled manner,' चकितः-चित्तं.

STARVATION, s. अनाहारः-रत्नं, निराहार्यं, निराहार्यः-रत्नं, अनाहारव-

मादः, क्षुधावसन्नता, अपुष्टता; 'death by starvation,' अनाहार-
मृत्युः ॥, अनाहारमरणः.

Tō STARVE, *v. n.* अनाहारेण मृ (c. 6. म्रियते, मर्त्युः), निराहारत्वाद् or आहाराभावाद् मृ or नश् (c. 4. नश्यति - शितुं) or अयसद् (c. 1. -सो-दति - सन्नुः), द्युधापसन्नत्वाद् मृ, द्युधया मृ.

To STARVE, v. a. अनाहारेण हन् (c. 2. हन्ति -न्तुं) or मृ (c. 10. मारयति -यितुं), निराहारत्वेन नश्व् (c. 10. नाशयति -यितुं); 'one's self,' अनाहारेण or आहारविरहेण आत्मानं हन्.

STARVED, *p. p.* अनाहारयसन्नः -त्ता -त्तं, द्युपायसन्नः &c., अनाहारमृतः
-ता -तं. निराहारः -रा -रं, निरन्नः -न्ना -न्नं, द्युपापोदितः -त्ता -तं,
द्युपादिनः &c.

STARVELING, *s.* अनाहारकृशः &c., क्षुद्रः &c., विपुष्टः &c., *see* LEAN.

STARVING, *a.* निराहारः -रा -रं, आहाररहितः -ता -तं, अन्नरहितः &c.,
निरन्नः -न्ता -न्तं, द्युधार्तः -न्ता -न्तं. See STARVEN.

STATI. s. (Condition) अवस्था, दशा, स्थितिः *f.*, वृत्तिः *f.*, भावः, गतिः *f.*, ता or त्वं affixed, *see* CONDITION; 'former state,' पूर्वस्थितिः *f.*; 'good state,' सुस्थितिः *f.*; 'bad state,' दुःस्थितिः *f.*, दुर्दशा, 'natural state,' स्वभावः; 'state of mind,' चित्तवृत्तिः *f.*; 'the two states of life, viz. happiness and misery,' अवस्थाद्वयं; 'the four states, viz. childhood, youth, manhood, and old age,' अवस्थाचतुष्टयं.—(Grandeur, pomp) ऐश्वर्यं, प्रतापः, श्रीः *f.*, ऐश्वर्यप्रतापः, राज्यप्रतापः, *see* POMP, MAJESTY.—(Ruling power, government) परमाधिकारः, राज्याधिकारः, राज्यं, राज in comp., *see* GOVERNMENT; 'state affairs,' राजकार्यं; 'state elephant,' राजहत्ती *m.*, राजेभः; 'state maxim or rule,' राजप्रभं; 'state secret,' राजगुप्तं; 'eight offices of state,' सहाधिकाराः *m. pl.*—(Whole body of people united under one government) राज्यं, राष्ट्रं, प्रजागणः, प्रजासमूहः.

To STATH, *v. a.* निर्वधि (c. 10. -येयति -यितुं), आभिद्, निष्ठा in caus. (-ज्ञापयति -यितुं), व्यक्तं कप् (c. 10. कृषयति -यितुं) or निगद् (c. 1. -गदति -दितुं), उपव्यस् (c. 4. -अस्पति -सितुं), उपपद् (c. 10. -पादयति -यितुं), धृत्वात्तविवरणं कृ, धृत्वात्तनिष्ठापनं कृ, धृत्वात्तप्याख्यां कृ.

STATED, *p. p.* (Told, represented) सापेदिताः -ता -तं, निवेदिताः &c.,
यज्ञं कथिताः -ता -तं or निगदिताः &c., उपन्यस्ताः -स्ता -स्तं, उपपादिताः

-ता-तं.—(Settled, regular) नियतः-ता-तं, नियमितः &c., नियतः-त्वा-त्वं.
 STABLENESS, *s.* गौरवं, सादोषः, सादोषत्वं, प्रौढता, प्रौढिः, *f.* वृद्धतिः, *f.*
 ऐश्वर्यं, प्रतापः, विभूतिः, *f.* *See* MAJESTY.

STATELY, *a.* सादोषः -पा -पं, प्रौढः -ढा -दं, गौरववृत्तिः -जि- -जि, ज्ञाय-
 तिमान् -मती &c., उद्भूतः -ता -तं, *see* MAJESTIC, DIGNIFIED; 'in
 gūit,' सादोषगामी -मिनी -मि (न), गजगतिः -जि- -जि, हंसगामी &c.,
 खेलगामी &c., खेलगतिः -जि- -जि.

STATEMENT, ६. सावेदनं, निवेदनं, विज्ञापनं, शिक्षाः f , उपन्यासः, उप-
पादनं, वृत्तान्तविवरणं, वृत्तान्तविज्ञापनं, वृत्तान्तव्याख्या, पद्यः.

STATESMAN, S. राज्यनीतिज्ञः, राज्यनीतिकुशलः, राज्यकर्मकुशलः, राज-
धर्मविद m., राजनीतिविशारदः, नीतिज्ञः, नीतिकुशलः, राजकार्यधु-
रन्धरः, राजकार्यभारी m. (न), राजमन्त्री m., चारेक्षणः.

STATESMANSHIP, s. नीतिः *f.*, राज्यनीतिः *f.*, नीतिविद्या, राज्यनयः.

STATION, *s.* (Place, post) स्थानं, पदं, पदविः—*चौ* *f.*, आस्पदं, स्थलं.
 अस्यस्थानं, अयम्विधिः *f.*, म्विधिः *f.*, वृद्धिः *f.*; 'for cattle,' गोस्थानं,
 गोरं, गोरजनः; 'for soldiers,' सैन्यस्थानं, गुन्मस्थानं.—(Resting-
 place) विश्रामस्थानं.—(Office) नियोगः, अधिकारः, पदं, पदवी.—

(Rank) पदं, पदविः -वी *f.*, वृत्तिः *f.*, *see* RANK; 'high station.'
उच्चपदं, परमपदं; 'to take one's station,' स्वस्थानम् आश्रि.

To *station*, *r. a.* स्या in caus. (स्यापयति -यितुं), प्रतिष्ठा, अवस्था;
'in any post,' पदे or अधिकारे नियुज्ज (८. 10. -योजयति -यितुं).

STATIONARY, *n.* (Fixed) स्थावरः-रा-रं, त्वागुः-लु-लु, म्यायुक्तः-
 -कौ-थं, स्थिरः-रा-रं, अचरः &c., अचलः-ठा-लं, निश्चलः &c.,
 अचलः-ना-नं, अचलितः-लु-लु, अचरिणः &c., गतिहीनः
 -ना-नं, वक्षिणः &c., वक्त्रेनः-ना-नं, नन्निपयः-छा-छं-(Not
 advancing) अवर्धमानः-ना-नं

STATIONED, *p. p.* स्थापितः -ता -तं, प्रतिष्ठापितः &c., पदनिपुक्तः -क्ता -क्तं.

STATIONER, s. लेखसाधनविक्रेता m. (नृ), लेखसामग्रीविक्रेता m., लिपि-
सज्जाधिकार्या m (नृ), लेखनपत्राधिकार्या m., लेख्यपत्रादिविक्रेता m.

STATIONERY, *s.* लेखसाधनादि *n.*, लेखसाधनं, लिपिसज्जा, लेखसामग्री.

STATISTIC, STATISTICAL, *a.* देशस्थितिसम्बन्धी -विज्ञानी &c., देशस्थिति-
विषयकः -का -कं, देशवस्थाविषयकः &c., देशरोतिविषयकः &c.

STATISTICS, *s. pl.* देशस्थितिविद्या, देशस्थितिरातिप्रकरणं.

SRATUARY, s. (Image-carving) मूर्तिनिकरुणं, मूर्तिनिर्माणं, प्रतिमाकरुणं,—
(Image-carver) प्रतिमाकारः, उपमाता m. (तृ), त्रयकः.

STATUĀ, s. प्रतिमा, मूर्ति: *f.*, प्रतिच्छाया, प्रतिच्छन्दः, *see* IMAGE.

STATURE, *s.* मूर्तिः *f.*, शरीरोच्चाता, शरीरपरिमाणं; 'short in stature,'
 द्वयमूर्तिः -तिः -न्ति, *see* SHORT; 'tall,' उच्चमूर्तिः &c., दीर्घमूर्तिः &c.

STATUTE, *s.* व्यवस्था, नियमः, राजप्यवस्था, विधानं. *See* LAW.

STATUTORY, *n.* व्यवस्थाप्रोक्तः-क्ता-क्ते, नियमस्थापितः &c., विधिस्थापितः &c.
 STAVE, *s.* (Of wood) काष्ठफटकः.—(Part of a psalm) गीतखण्डः.

To STAVE, v. a. (Make a hole) दण्डपातेन छिद्रं (c. 10. छिद्रयति -यितुं) or छिद्रं कृ.—(Stave off) विलम्ब (c. 10. -लम्बयति -यितुं), see *To DELAY*, v. a.

To STAY, *v. n.* स्या (c. 1. तिष्ठति, स्यात्), अथस्या, वृत् (c. 1. पर्षते - चिंतुं), आस् (c. 2. आस्ते), वम् (c. 1. वसति - स्तु). See *To RE-MAIN, RESIDE*.

To STAY, v. a. (Stop, hinder) रुप् (c. 7. रुणद्धि, रोहेद्), साम्भ् (c. 10. साम्भयति-यितुं), स्वा in caus. (स्वापयति-यितुं), निप् (c. 10. चारयति-यितुं), पृ (c. 10. धारयति-यितुं), सन्ध्, विल्च् (c. 10. लक्षयति-यितुं), *see To STOP, HINDER.*—(Prop), *see To PROP.*

STAY, STAYING, &c. (Continuance, act of remaining) स्थितिः *f.*,
 संस्थितिः *f.*, अवस्थितिः *f.*, संस्था, अवस्थानं, वृत्तिः *f.*, बर्त्तनं, वासः,
 आसना, आस्था, *see* RESIDENCE.—(Stop, hinderance) रोधः,
 गन्तिरोधः, स्तम्भः.—(Prop, support) उपस्तम्भः, अवग्रम्भः, आधारः,
see SUPPORT.

STAYING, *part.* स्थायी -यिनी -यि (न्), अवस्थायी &c., स्थ in comp., संस्थ in comp., स्थितः -ता -तं. See RESIDENT, *a.*

STAY-LACE, ३. सङ्गिकामूत्रं, पेलिकामूत्रं, कूर्पासकमूत्रं.

STAYS, s. pl. सङ्ग्रहिका, चेलिका, चोलः - ली, कञ्जुलिका, कूर्पासकः - कं.

STĀD, s, स्थानं, स्थलं, भूमिः *f.*; 'in my stead,' मत्स्थाने, मत्स्थले.

STEADFAST, *a.* स्थिरः -रा -रं, धीरः -रा -रं, स्थिरमनस्कः -स्का -स्कां,

स्थिरबुद्धिः -द्विः -द्वि, स्थिरवृत्तिः -त्तिः -त्ति, धृतिमान् -नतो -नत् (त्),

अचपलः - ला - लं, अचञ्चलः &c., अचपलवृत्तिः &c., अचञ्चलवृत्तिः
१. अचपलवृत्तिः चित्तो विविधे हि (-) अचपलवृत्तिः

&c., अय्याभचारि -रिणा -रि (न्), अय्याभचारवृत्तः &c., दृढकारा

etc., दृढः-दा-द; in faith, दृढभक्तिः. See FIRM, CONSTANT, RESOLUTE.

STEADFASTLY, *adv.* निष्ठां दृढं ऐश्वर्यं सौख्यं भाग्यं भवं

01. LAKSHMI, *alt.* स्मर, दृढ, यम्यले, स्म्यले, इत्यन, धार-

STEADFASTNESS, *s.* स्थिरता, स्थैर्यं, धीरता, धृतिः *f.* दृढता, दार्ढ्यं.
STEADILY, *adv.* स्थिरं, स्थैर्येण, धीरं, धैर्येण, निश्चलं, अनवरतं, निवर्तं.
STEADINESS, *s.* स्थिरता, स्थैर्यं, धृतिः *f.* धैर्यं, निश्चलता, अचापत्यं.
अचञ्चलता, अचाञ्चल्यं; 'of conduct,' अच्यभिचारः, नम्यता, धारणा.
संस्था. *see* FIRMINESS, CONSTANCY.

STEADY, *a.* स्थिरः -रा -रं, धीरः -रा -रं, निश्चलः -ला -लं, अचलः &c.,
अस्थलितः -ता -तं, धैर्यवान् -वती -वत् (तं), धृतिमान् &c., नियमी
&c., *see* FIRM, CONSTANT, RESOLUTE; 'steady in conduct,'
अच्यभिचारी &c., नम्यदावान् &c., नम्यदाः -रा -रं, सम्मार्गगामी
&c., सत्यचगामी &c., सम्यग्मूर्तिः -न्ति -न्ति, सम्यग्मननः -ना -नं;
'steady-minded,' स्थिरमतिः -न्ति -न्ति, निश्चलमतिः &c.

TO STEADY, *v. a.* स्थिरकृ, निश्चलीकृ, अचलीकृ, स्थिरतां कृ, स्थैर्यं कृ.
STEAK, *s.* मांसखण्डः, मांसच्छेदः—(Of beef) गे:मांसखण्डः.

TO STEAL, *v. a.* चुर (c. 10. चोरयति -यितुं), छपद् (c. 1. -हरति -हर्तुं)
ट. मुप् (c. 9. मुष्णाति, मोषितुं), परिमुप्, प्रमुप्, स्तेन (c. 10. स्तेनयति
-यितुं), चीर्यं कृ, स्तेयं कृ.

TO STEAL, *v. n.* (Practise theft) चीर्यं कृ, चीरं कृ, स्तेयं कृ, चीर्य-
कर्म कृ, स्तेयकर्म कृ.—(Move silently) अच्यक्तं चल, निःशब्दं चल,
छलेन गम्.

STEALER, *s.* चोरः, स्तेयी *m.* (नं), स्तेनः, स्तेयकृत् *m.*, हारी *m.*, हर्ता *m.*
(हृ), छपहर्ता *m.*, हारकः, मोषकः, मोष्म *m.*; 'of gold,' स्वर्गहानी *m.*;
'of horses,' वाजिहर्ता *m.*; 'of hearts,' हृदयहारी; *see* THIEF.

STEALING, *s.* चीर्यं, चीरं -री -रिका, स्तेयं, चपहारः, *see* THIEF.

STEALTH, *s.* (Stealing), *see* above.—(Secret act) छलं, निभृत-
कर्म *n.* (नं), गूढकर्म, प्रच्छन्नकर्म, निह्वयः; 'by stealth,' छलेन.
निभृतं, रहसि, निह्वयेन, *see* CLANDESTINELY, SECRETLY.

STEALTHILY, *adv.* छलेन, निभृतं, निह्वयेन, रहसि, प्रच्छन्ने, रहस्यं.

STEALTHY, *a.* निभृतः -ता -तं, गुप्तः -मा -मं, गूढः -टा -टं, रहस्यः -भ्या
-स्यं, छलान्वितः -ता -तं, छलेन कृतः -ता -तं, अच्यक्तः -क्ता -क्तं, अस्पष्टः &c.

STEAM, *s.* वाष्पः, उष्णवाष्पः, तप्ततोषवाष्पः, उष्णोदकवाष्पः, स्फोटः.

TO STEAM, *v. n.* वाष्प (nom. वाष्पायते), वाष्पम् उत्सृज् or उत्सृज् or
मुच्, वाष्पम् उद्, वाष्पोत्सर्गं कृ, वाष्पोद्गारं कृ, वाष्पोद्गमं कृ.

TO STEAM, *v. a.* (Expose to steam) वाष्पवाप्तं -तां कृ, वाष्पवाप्तं
प्तां कृ, वाष्पान्नः स्या in caus. (स्वापयति -यितुं), स्निद् (c. 10. स्नेद-
यति -यितुं).

STEAM-BOAT, STEAM-VESSEL, *s.* वाष्पीयनीः *f.*, वाष्पीयनीका, वाष्पी-
यतरी, वाष्पसञ्चालितनीका, आग्नेयनीः *f.*, आग्नेयनीका.

STEAMED, *p. p.* स्वेदितः -ता -तं, वाष्पान्नः स्थापितः &c., वाष्पायितः &c.

STEAM-ENGINE, *s.* वाष्पीयनत्वं, वाष्पसञ्चालितयन्त्रं.

STEAMER, *s.* वाष्पीयनीः *f.*, वाष्पीयनीका. *See* STEAM-BOAT.

STEED, *s.* तुरङ्गः, तुरङ्गमः, तुरगः, वाजी *m.* (नं), अश्वः. *See* HORSE.

STEEL, *s.* सारलोहः -हं, तीक्ष्णायसं, पिश्यायसं, चित्रायसं, शस्त्रकं.
शस्त्रं, लोहः, सारः, चीनजं.—(Weapon) शस्त्रं -स्त्रकं.

STEEL, *a.* सारलोहमयः -यी -यं, तीक्ष्णायसः -सी -सं.

TO STEEL, *v. a.* (Make hard) कठिनीकृ, दृढीकृ, निर्दयीकृ.

STEEL-YARD, *s.* मापनदण्डः, तीलदण्डः, तुलादण्डः.

STEEP, *a.* दुरारोहः -हा -हं, प्रवणः -णा -णं, पातुकः -का -कं.

STEEP, *s.* पातुकः, पातुकभूमिः *f.*, प्रवणभूमिः *f.*, प्रपातः, प्रवः.

TO STEEP, *v. a.* चिरकालं जले or जलान्नः स्या in caus. (स्वापयति
-यितुं) or जलस्थं -स्थां कृ or जलस्थितं -तां कृ, चिरकालं जलेन
समाप्नु (c. 10. -प्रावयति -यितुं) or जलसमाप्नुतं -तां कृ, चिरकालं जलेन

निप् (c. 7. सिञ्चति, सेञ्जु) or जलमिक्तं -क्तां कृ or स्वा in caus.
(स्वापयति -यितुं), वाम् (c. 10. वामयति -यितुं); 'to steep indigo,'
नीलपाचनं कृ, नीलसन्धानं कृ, *see* TO SOAK, MACERATE.

STILLIP, *p. p.* चिरकालं जलान्नः स्थापितः -ता -तं or जलसिक्तः -क्ता -क्तं,
वासितः -ता -तं, भावितः &c., *see* SOAKED; 'having her lips
steeped in smiles,' स्मितस्वपितापरा.

STEEPLE, *s.* शिखरं, शृङ्गं, प्रासादशिखरं, प्रासादशृङ्गं. *See* SPIRE.

STEPPINESS, *s.* दुरारोहत्वं -ता, प्रवणता -त्वं, पातुकता -त्वं, प्रावण्यं.

STEER, *s.* नवयलोयदः, यस्ततरः, यस्तः, दम्पः, गडिः *m.*

TO STEER, *v. a. or n.* (A ship) नौकामार्गं निश्चि (c. 5. -चिनोति -चेतुं).
नौकाम् or नावम् आनी (c. 1. -नयति -नेतुं) or वह् (c. 10. वाह-
यति -यितुं), नौकां चल (c. 10. चालयति -यितुं), नौपणं or नौमार्गं
दृश् (c. 10. दर्शयति -यितुं), नौकानयनं कृ, नौकाचालनं कृ.—
(Direct one's own course) स्वमार्गं निश्चि or निश्ची.

STEERER, STEERSMAN, *s.* कर्णधारः, कर्णग्राहः, कर्णिकः, कर्णो *m.* (नं),
नौकावाहकः, पोतवाहः -हकः, नौकाचालकः.

STELLAR, *a.* तारकी -किणी &c., नाक्षत्रः -त्री -त्रं, सार्धः &c. *See*
STARRY

STEM, *s.* ताराकारः -रा -रं, नक्षत्राकारः &c., तारोपनः &c.

STEM, *s.* काण्डः -खंडं, प्रकाण्डः -खंडं, स्तम्भः, नालः, दण्डः, वोण्डः, वृत्तं;
'having a slender stem,' शीर्षकाण्डः -खण्ड-खंडं, शीर्षनालः -ला-लं.

TO STEM, *v. a.* प्रतिरूप (c. 7. -रुहति -रोहं), रूपं, प्रतिकूल (nom.
प्रतिकूलयति -यितुं), पथेयस्या (c. 1. -तिष्ठति -तिष्ठतुं), प्रत्ययस्या, स्तम्भं
(c. 10. स्तम्भयति -यितुं), प्रतिरुम्भ, प्रतिवन्ध.

STENCH, *s.* दुर्गन्धः, पूतिगन्धः, कुत्तितगन्धः, पूतिः *f.* *See* STINK.

STENOGRAPHY, *s.* संक्षिप्ताक्षरलिपिः *f.*, संक्षिप्ताक्षरलेखनविद्या.

STENTORIAN, *a.* उच्चस्वरः -रा -रं, उच्चस्वरवान् -वती &c., उहस्वनः -ना -नं.

TO STEP, *v. n.* (Tread, place the feet) पदव्यासं कृ, पादव्यासं कृ,
पदपातं कृ, पादपातं कृ, पदक्रमं कृ, पदविद्योषं कृ, पादनिद्योषं कृ, पदवि-
ष्टम्भं कृ, पादविष्टम्भं कृ, चरुपातं कृ.—(Walk a little way, go)
क्रम् (c. 1. क्रामति. क्रामितुं), संक्रम्, क्रमे क्रमे चल् (c. 1. चलति -लितुं)
or व्रज् or चर् or गम्.

STEP, *s.* (Of the foot) पदं, क्रमः.—(Placing of the foot in mov-
ing.) पदव्यासः, पादव्यासः, पदक्रमः, पदपातः, पादपातः, पदविष्टम्भः,
पदविद्योषः, पादविद्योषः, पादनिद्योषः, पादप्रद्योषः, चरुपातः, चरुक्रमः;
'wide step or stride,' विक्रमः; 'at every step, step by
step,' प्रतिपदं, अनुपदं, पदे पदे, पदापदं, पदशस्, क्रमशस्, क्रमे क्रमे;
'a quick step,' द्रुतपदं.—(Space measured by a step) पदं,
क्रमः, पदान्तरं.—(Stage, degree) पदं, पर्यायः, क्रमः; 'the first
step towards an object,' प्रथमारम्भः, प्रत्युत्क्रमः, प्रथमचरणः.—
(Proceeding, action) उपायः, उपचारः, कर्म *n.* (नं), क्रिया, पद-
व्यासः, *see* MEASURE.—(Of a ladder, &c.) सोपानं; 'flight of
steps,' सोपानश्रेणी, निःश्रेणी, चारोहणं, अधिरोहिणी, *see* STAIR.
STAIR-CASE.

STEP-BROTHER, *s.* वैमात्रः, वैमात्रेयः, विमातृजः, अन्वोदयः. *See* HALF-
BROTHER.

STEP-DAUGHTER, *s.* (Husband's daughter) भर्तृमुता, सपत्नीमुता.—
(Wife's daughter) पत्नीमुता.—(Son's wife) सुतस्री, पुत्रवधूः *f.*, सुप्रा.

STEP-FATHER, *s.* श्वशुरः, धर्मपिता *m.* (नं). *See* FATHER-IN-LAW.

STEP-MOTHER, *s.* विमाता *f.* (नं), सपत्नीमाता, सपत्नमाता.

STEP-SISTER, *s.* वैमात्री, वैमात्रेयी, अन्वोदया. *See* HALF-SISTER.

STEP-SON, *s.* (Husband's son) भर्तृपुत्रः, सपत्नीपुत्रः.—(Wife's son) पत्नीपुत्रः.—(Daughter's husband) जामाता *m.*, *see* SON-IN-LAW.
 STEPPING-STONE, *s.* सोपानप्रसारः, सोपानशिला. सोपानं.
 STERILE, *a.* वन्ध्यः—न्या—न्यं, निष्कलः—ला—लं. अफलः &c., अनपत्यः—ता—तं, अनपत्यकः—का—कं, अग्रभूतः—ता—तं. *See* BARREN.
 STERILITY, *s.* वन्ध्यता—तं, निष्कलता, अफलता—तं. *See* BARRENNESS.
 STERLING, *a.* चक्रवर्तिनः—ना—नं, सारः—रा—रं.—(Money) सारपनं.
 STERN, *a.* (Severe) निष्ठुरः—रा—रं, कठोरः &c., कर्कशः—ज्ञा—यं, कठिनः—ना—नं, उग्रः—या—यं, निर्दयः—या—यं, दयाहीनः—ना—नं; 'in countenance,' निष्ठुरवदनः—ना—नं, उग्रवदनः &c., निष्ठुरमुखः—रत्ति—रं; 'of stern still,' अभेद्यसारः—रा—रं.
 STERN, *s.* नावः पञ्चाङ्गमः, नावः पश्चिमभागः or पाश्चात्यभागः.
 STERNLY, *adv.* निष्ठुरं, कठोरं, निष्ठुर्यं, सनेष्टुर्यं. *See* SEVERELY.
 STERNNESS, *s.* निष्ठुरता, निष्ठुर्यं, कठोरता, कठिनता, कठिन्यं, उग्रता, *see* SEVERITY; 'of countenance,' मुखनिष्ठुर्यं, वदननिष्ठुर्यं.
 STERNUM, *s.* (Breast-bone) उरोस्ति *n.*, चक्षोस्ति *n.*
 STERNUTATION, *s.* क्षुत्—ता, क्षुत् *f.* क्षयः, चिह्नः, चिह्नकः. *See* SNEEZING.
 STERNUTATIVE, STERNUTATORY, *a.* क्षुत्करः—रत्ति—रं, चिह्नकः—का—कं.
 STERNUTATORY, *s.* नसं, नस्यं, श्वषीडः, क्षुत्करी. *See* SNIFF.
 To STEW, *v. a.* शनैः शनैः कृष् (c. 1. कृषति—यितुं). *See* To SEETH, BOIL.
 STEW, *s.* (Meat stewed) व्यन्ननादिना सह कृषितं मांसादि, कृषितमांसादि, रसकः.—(Confusion, fright) व्यग्रता याकुल्यं, कातरता, त्रासः, दुर्दशा.—(Brothel), *see* the word.
 STEWARD, *s.* कार्याधीशः, अधीपकारि *m.* (नं), भाण्डागाराधिपतिः *m.*, कार्याधिपतिः, कर्मनिर्वाहकः, कर्मसम्पादकः.
 STEWARDSHIP, *s.* कार्याधीशत्वं, अधीपकारः, भाण्डागाराधिकारः.
 STEWED, *p. p.* कृषितः—ता—तं; 'stewed meat,' कृषितमांसं, रसकः.
 STIBIUM, *s.* सोतोन्ननं, सीधोरे. कापोतान्ननं, यामुनं, लोचकः.
 To STICK, *v. a.* (Cause to adhere) अनुलग्नीकृ, संलग्नीकृ, अनुयन् (c. 9. -वभाति—वन्हुं), अनुवद्भीकृ, सञ्ज (c. 10. सञ्जयति—यितुं), आसञ्ज, अनुयन्, संसक्तोक्तृ, आसक्तोक्तृ.—(Thrust) प्रस् (c. 10. -सारयति—यितुं), प्रसारणं कृ.—(Stab), *see* To STAB.
 To STICK, *v. n.* (Adhere) अनुयन् (c. 9. -वभाति—वन्हुं, c. 4. -पथ्यते). सञ्ज in pass. (सञ्जते, सञ्जते), अनुयन्, आसञ्ज, संसञ्ज, लम् (c. 1. लगति—गितुं), अनुलग्नः—गता—गन्तं भू, अनुलग्नीभू, संलग्नीभू, अनुयन्-द्भीभू, आसक्तोभू, संसक्तोभू.—(Stop, be arrested) स्तम्भ, रुद्धगतिः—ति—ति भू, स्तम्भितगतिः—ति—ति भू.—(Hesitate), *see* the word.—(Stick out), *see* To PROJECT.—(Stick in the mud) पङ्के मज्ज (c. 6. मज्जति, मज्जं).
 STICK, *s.* (Long piece of wood) यष्टिः *m. f.*, यष्टिका, दण्डः, काष्ठं, काष्ठखण्डः, वेवं, लघुदण्डः, शम्बा, *see* STAFF; 'for churning,' मन्पा *m.* (मयिन्), दधिचारः, मन्पदण्डकः.—(Thrust, stab), *see* the words.
 STICKINESS, *s.* श्यानता, सान्द्रता, चिह्नता, अनुलग्नशीलता, संलग्नशीलता.
 To STICKLE, *v. n.* दुराग्रहेण or अतिनिर्वन्धेन पक्षपातं कृ or पक्षोद्गाहं कृ.
 STICKLER, *s.* दुराग्रहेण or अतिनिर्वन्धेन पक्षपातौ or पक्षोद्गाही *m.* (नं).
 STICKY, *a.* श्यानः—ना—नं, सान्द्रः—न्द्रा—न्द्रं, चिह्नः—या—यं, चिह्नयः &c., अनुलग्नशीलः—ला—लं, संलग्नशीलः &c., चिह्नयः—या—यं.
 STIFF, *a.* (Not flexible) स्तम्भः—या—यं, कठिनः—ना—नं, दृढः—ढा—ढं, पनः—ना—नं, अशिथिलः—ला—लं, *see* RIGID, FORMAL.
 To STIFFEN, *v. a.* सतीकृ, कठिनीकृ, दृढीकृ, यनीकृ, स्तम्भ.
 To STIFFEN, *v. n.* सतीभू, कठिनीभू, दृढीभू, यनीभू.

SUFFERED, *p. p.* सतीकृतः—ता—तं, सतीभूतः &c., यनीभूतः &c.
 STIFLY, *adv.* स्तम्भं, स्तम्भितं, कठिनं, दृढं, अशिथिलं.
 STIFF-NECKED, STIFF-HEARTED, *a.* स्तम्भितः—ति—ति. *See* STUBBORN.
 STIFFNESS, *s.* स्तम्भ्यं—ता, कठिनत्वं, कठिन्यं, दृढत्वं—ता, दायं, यनता—तं, अशिथिलता, अशिथिल्यं. *See* RIGIDITY, FORMALITY.
 To STIFLE, *v. a.* (Sullocate) आसरोषं कृ, आसावरोषं कृ, आन रुष् (c. 7. रुष्ति, रोद्धुं) or अवरुष्, *see* To SMOTHER.—(Suppress) स्तम्भ (c. 10. स्तम्भयति—यितुं), नियन्, निग्रह, *see* To SUPPRESS.
 STILLED, *p. p.* (Sullocated) रुद्धआनः—ना—नं, अवरुद्धआनः &c.—(Suppressed) स्तम्भितः—ता—तं, उपगृह्य—ढा—ढं; 'with stifled utterance,' भिन्नस्वरः—रा—रं, रुद्धस्वरः &c., स्तम्भितवाक् *m. f. n.* (च).
 STIFLING, *part.* आसावरोषी—यिनी—यि (नं), आसरोषी &c.
 STIGMA, *s.* कलङ्कः, लान्छनं, अपमानचिह्नं, अभिशप्ताङ्कः, अङ्कः.
 To STIGMATIZE, *v. a.* अपमानचिह्नेन अङ्क (c. 10. अङ्कयति—यितुं), कलङ्क (nom. कलङ्कयति—यितुं), कलङ्कं कृ, अभिशप्ताङ्केन चिह्नं (c. 10. चिह्नयति—यितुं).
 STILL, *s.* ध्रुवकटारः, ध्रुवकुरिका. *See* DAGGER.
 To STILL, *v. a.* (Quiet, calm) शम (c. 10. शमयति—यितुं), प्रशान्, उपशम.—(Make silent) निःशब्दीकृ, *see* To SILENCE.—(Stop) निवृत्त (c. 10. -वर्जयति—यितुं), निवृत् (c. 10. -वारयति—यितुं), स्थिरीकृ.
 STILL, *s.* (For distillation) अधोयन्त्रं, वक्रं, चक्रयन्त्रं, काचयन्त्रयन्त्रं.
 STILL, *a.* (Silent) निःशब्दः—रत्ता—रत्तं, निःशब्दः &c., नीरवः—वा—वं, *see* SILENT.—(Motionless) अचलः—ला—लं, निश्चलः &c., स्थिरः—रा—रं, सन्नः—न्ता—न्तं, *see* MOTIONLESS, QUIET.—(Calm) शान्तः—न्ता—न्तं, प्रशान्तः &c., उपशान्तः &c., निर्वातः—ता—तं, *see* QUIET.
 STILL, *adv.* (Until now, even now) अद्यापि, अद्यावत्, अद्यावधि.—(Nevertheless) तथापि.—(Quietly, silently) शान्तं, नृणां, निःशब्दं.
 STILL-BORN, *a.* मृतजातः—ता—तं; 'a still-born child,' मृतगर्भः, मृतगर्भः; 'bearing a still-born child,' नश्यन्नमृत्तिका.
 STILLNESS, *s.* (Freedom from noise) निःशब्दता, नीरवता, शब्दाभावः, *see* SILENCE.—(Freedom from motion) निश्चलता, अचलता, स्थिरता.—(Calmness) शान्तिः *f.*, शान्तता. निर्वृतिः *f.*, अद्योभः, निर्वातत्वं, पतताभावः, *see* QUIETNESS.
 STILT, *s.* पादोत्थापनकाष्ठं, पादोत्थापनकाष्ठं, पादोन्नयनकाष्ठं.
 STIMULANT, *a.* तेजोवर्धकः—का—कं, दीपकः &c., दीपनः—ता—तं, उद्दीपकः &c., उत्तेजकः &c., प्ररोचकः—का—कं, रोचकः &c., रुचकः &c., प्रोत्साहकः &c., प्रयत्नकः &c., उद्दीपकः &c., अग्निवर्धकः—का—कं, चेतनावर्धकः &c., चेतनाप्रदः—दा—दं, चेतनोत्तेजकः &c.
 STIMULANT, *s.* तेजोवर्धनं, अग्निवर्धनं, प्ररोचनं, दीपनं, उद्दीपनं, रुचकं, रोचकं, चेतनावर्धनं.
 To STIMULATE, *v. a.* उद्दीप (c. 10. -दीपयति—यितुं), दीप, उत्तिज् (c. 10. -तेजयति—यितुं), प्ररुच् (c. 10. -रोचयति—यितुं), प्रोत्सह (c. 10. -साहयति—यितुं), प्रवृत् (c. 10. -वर्जयति—यितुं), *see* To EXCITE, ROUSE.—(In medicine) तेजोवर्धनं कृ, चेतनावर्धनं कृ, तेजो वृष् (c. 10. चर्षयति—यितुं), पान्नीकृ.
 STIMULATED, *p. p.* उद्दीपितः—ता—तं, दीपितः &c., प्रदीप्तः—ता—तं, उत्तेजितः—ता—तं, तेजितः &c., रुचितः—ता—तं, प्रदीपितः, प्रोत्साहितः—ता—तं, प्रवर्धितः &c., चोदितः &c. *See* EXCITED, ROUSED.
 STIMULATING, *part.* or *a.* उद्दीपकः—का—कं, उद्दीपनः—ना—नं, उत्तेजकः—का—कं, रुचकः &c., प्रोत्साहनः—ना—नं, पान्नीकृ—रा—रं. *See* STIMULANT, *a.*

STIMULATION, *s.* उद्दीपनं. दीपनं. प्रदीपनं. उन्नेजनं. प्रदीपनं. प्रोत्साहनं. प्रवर्धनं. संवर्धनं. वधेनं. रघनेनं. पात्रीकरणं.

STIMULUS, *s.* प्रोत्साहः -हनं. प्रवर्धः -रनं. उद्दीपनं. उन्नेजनं. रघनः. इन्द्रियोपपन्नं. *See* STIMULANT, *s.*

To STING, *v. a.* दंष्ट्रं (c. 1. दंष्ट्रति, दंष्टुं). पिदंष्ट्रं. दंष्ट्रनं कृ. दंष्टं कृ.

STING, *s.* (Of animals) शङ्खः *m.* दंष्ट्राः. कसदकः; 'of a scorpion,' खलं; 'having a sting in the tail,' शङ्खुपुच्छः -च्छा -च्छं.— (Thrust of a sting into the flesh) दंष्ट्रः -शनं.—(Point, wit) मर्म *n.* (नं).

STINGING, *adv.* मकार्ष्यम्. कृषयत्. कृषयं. स्वस्वयमेन. *See* MANLY.

STINGINESS, *s.* कृषमता. कार्ष्यं. व्यपशङ्का. *See* NIGGARDLINESS.

STINGING, *part. or a.* दंष्ट्रकः -का -कं. दंष्ट्रनः -ना -नं. मर्मस्पर्क *m. f. n.* (ज्ञ).

STINGY, *a.* कृषणः -शा -नं. दानविमुखः -रता -रं. *See* MISERIAL.

To STINK, *v. n.* दुर्गन्धी -न्धनी -न्धि भू. पूतिगन्धी &c. भू. दुस्सिक्तगन्धी &c. भू. कृष (c. 1. कृषते -यितुं). *See* To SMELL, *v. n.*

STINK, *s.* दुर्गन्धः. रोगेन्धिः *m.* दुस्सिक्तगन्धः. पूतिगन्धः. पूतिः *f.* कुण्ठः.

STINKING, *a.* दुर्गन्धी -न्धनी -न्धि (नं). दुर्गन्धः -न्धा -न्धं. दीर्घन्धिकः -को -कं. दुस्सिक्तगन्धिकः &c. पूतिगन्धिकः &c. पूतः -ता -तं. कुण्ठः -पी -पं. जसुरभिः -भिः -भि. दुषिता -वी -वृ (वृ).

To STINT, *v. a.* निषन्ध् (c. 9. -नप्रति -पन्धुं). निषन्ध् (c. 1. -यच्छति -यन्धुं). संयन्ध्. भंष्ट (c. 1. -हरति -हन्धुं). निषन्ध् (c. 9. -मृच्छति -ग्रहोतुं).

परिमितं -तां कृ. सपरिमितं -तां कृ. परिच्छेदं कृ. STINT, *s.* परिमितं. परिमितः *f.* परिमार्तं. निषन्धः. *See* RESTRICTION.

STINTED, *p. p.* सपरिमार्तः -रा -रां. परिमार्तः &c. निषन्धः &c. *See* LIMITED.

STIPEND, *s.* वेतनं. पत्रनं. भूतिः *f.* निरूपितवेतनं. *See* SALARY.

STIPENDIARY, *a.* वेतनिकः -की -कं. सवेतनः -ना -नं. वेतनयाही -हनी &c.

STIPTIC, *a.* रक्तपस्यकः -का -कं. *See* STYPTIC, *a.*

To STIPULATE, *v. n.* पण् (c. 1. पणते -णितुं). पणं कृ. पणनं कृ. नियनं कृ. नियमीकृ. प्रतिता (c. 9. -जानीते -जानुं). समयं कृ. संविदं कृ. नक्षेणं कृ. संघट्टं.

STIPULATED, *p. p.* नियमितः -ता -तं. नियमिकः -की -कं. नियतः -ता -तं. परिगतः -ता -तं. सामयिकः -की -कं. संविदितः -ता -तं. सदेतितः -ता -तं. प्रतिज्ञातः -ता -तं. निरूपितः &c.; 'stipulated interest,' नियमितपण्डितः *f.* कारितापण्डितः *f.* कारिता.

STIPULATION, *s.* पणः. नियमः. नक्षेणः. समयः. संविद *f.* प्रतिज्ञा. उद्देशः.

To STIR, *v. a.* (Move) चल (c. 10. चालयति -यितुं). संचल, *see* To MOVE, *v. a.*—(Agitate, move about) घू (c. 5. घूतति, घोतुं). घाघू. मन्ध् (c. 1. मन्धति -न्धितुं, c. 9. मघाति, c. 1. मपति -पितुं). उन्मन्ध्. निर्मन्ध्. प्रमन्ध्. सम्मन्ध्. लुड् (c. 1. लोडति -डितुं, c. 10. लोडयति -यितुं). घालुड्. समालुड्. परिडुड्. विलुड्.—(Stir up) उड्ड. उड्डित् (c. 10. -तेजयति -यितुं). प्रपूत in caus. प्रणुड्. पुड्. *See* To INCITE, *INSTIGATE*.

To STIR, *v. n.* (Be in motion) चल (c. 1. चलति -लितुं). *See* To MOVE, *v. n.*

STIR, *s.* सम्मन्धः. विप्रवः. वेतयं. समुलं. कोलाहलः. कलहः.

STIRRED, *p. p.* (Agitated) घूतः -ता -तं. मचितः -ता -तं. प्रमचितः &c. आलोडितः &c. चालितः -ता -तं. चलितः &c. व्यापटितः -ता -तं.

—(Stirred up) उड्डितः -ता -तं. उन्नेजितः &c. वेधितः &c. *see* INSTIGATED.

STIRRING, *part.* चलन् -लनी -लन् (नं). चेष्टमानः -ना -नं. *See* MOVING, *part. and a.*

STIRRUP, *s.* अशारोहिणं पादग्रहणी or पादधारणी or पादधरणी, अश्वारोहणं पादधारणं लोहवलयः -यं.

To STITCH, *v. a.* निष् (c. 4. सीयति, सेयितुं). निषिष्. संसिष्. *See* To SEW.

STITCH, *s.* (Pass of the needle) मृच्यङ्कः. मृचिमार्गः. मृचिपारः. मृचिप्रहारः. सीयनं.—(In the side) पाश्वेजलः -लं.

STITCHED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STITCHING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

STOCK, *s.* (Of a tree, &c.) काष्ठः -गडं. प्रकाष्ठः -गडं. *see* TRUNK. —(Handle, haft) वारङ्गः. दण्डः. तलः *m.* मूलार्थः.—(Lineage, family) वंशः. कुलं. खादिः.—(Capital, principal) मूलधनं. धनमूलं.

STOCKED, *p. p.* मृतः -ता -तं. प्रोतः -तः -तं. *See* SEWN, SEWED.

STOCKING, *s.* सीयनं. सेयनं. मृचिः *f.* *See* SEWING, *s.*

दृषद् *f.*, शर्करा, पर्वतफलं; 'precious stone,' रत्नं, मणिः *m.*; 'flat stone for grinding condiments, &c.,' शिलापट्टः, शिला; 'philosopher's stone,' स्वर्गमणिः *m.*, रसेन्द्रः; 'throwing stones,' प्रस्तरप्रक्षेपः, उपलप्रक्षेपः; 'bruised by a stone,' अश्मकुट्टः-ट्टा-ट्टं.—(Of fruit) क्षिप्रः *f.*, अक्षीला-लिका.—(In the bladder) मूत्र-खण्डः, मूत्राश्रया *m.* (न), अश्मरी, अश्मोर-रं, शर्करा, सिकता.—(Testicle) अण्डः.

STONE, *a.* (Made of stone) प्रस्तरमयः-यो-यं, पाषाणमयः &c., अश्म-मयः &c., आश्मनः-नी-नं, आश्मिकः-की-कं, पाषाण in comp., प्रस्तर in comp.; 'stone-war,' अश्ममयभारदं.

To STONE, *v. a.* (Kill or pelt with stones) प्रस्तरापातेन हन् (c. 2. हन्ति-न्तुं) or व्यापद् in caus., प्रस्तरप्रक्षेपं कृ, पाषाणप्रक्षेपं कृ.

STONE-BLIND, *a.* घनान्धः-न्धा-न्धं, घनान्धः-का-कं, दृढान्धः &c.

STONE-CUTTER, STONE-MASON, *s.* पाषाणदारकः, अश्मदारकः, शैलभेदकः, पाषाणभेदकः; 'his chisel,' टङ्कः, पाषाणदारकः.

STONE-CUTTING, *s.* पाषाणदारणं, अश्मदारणं, शैलभेदनं, शैलवेदनं.

STONE-HEARTED, *a.* पाषाणहृदयः-या-यं, प्रस्तरहृदयः &c., निर्दयः-या-यं.

STONE-HORSE, *s.* योजिताः. सवृषणो-ध्याः, अस्त्रिचक्रको-ध्याः.

STONE-PIT, *s.* प्रस्तरखानिः *f.*, पाषाणखन्दः, प्रस्तरावसिक्तकूपः.

STONE'S-THROW, *s.* प्रस्तरपातः, पाषाणपातः, प्रस्तरायथं, शिलापातस्थानं.

STONINESS, *s.* प्रस्तरवाहुत्वं, पाषाणपूरुषता, शिलेयता, शार्करीयता.

STONY, *a.* पाषाणमयः-यो-यं, प्रस्तरमयः &c., अश्ममयः &c., शिलामयः &c., आश्मनः-नी-नं, आश्मः-शमी-शमं, आश्मिकः-की-कं, अश्मरः-रा-रं, पाषाणी-विनि-नं, शार्करीयः-यी-यं, शार्करिः-री-रं, शार्करिकः-की-कं, शार्करिकः-की-कं, शार्करिकः &c., शार्करिलः &c., शार्करिवाच-वती-वत् (त), शिलेयः-यी-यं, शौषलः-लौ-लं, दापेदः-दौ-दं.

STOOL, *s.* (Seat) पीठं, पादपः, आमनं-नी, संवेगः, विस्तारः, पिसिङ्का; 'for the feet,' पादपीठं. चरणपीठं, पादासनं, पदासनं, पादपः.—(Evacuation) उच्चारः, उच्चारितं, मलोच्चारः, रेकः; 'to go to stool,' उ गः, गृ. पुरीषोत्सर्गं कृ.

To STROOP, *v. n.* नम् (c. 1. नगति, नन्तुं), अवनम्, प्रणम्, अभिप्रणम्, वि-नम्. सन्नम, नद्योभू, चतकायः-या-यं भू, अवनतकायः-या-यं भू, प्रहोभू, प्रहः-हो-हं भू.—(Condescend, submit, yield), see the words.

To STROOP, *v. a.* नम् in caus. (नयति-यितुं), नद्योभू, प्रहोभू, अवनतोभू.

STROOP, STROOPING, *s.* नतिः *f.*, प्रगतिः *f.*, आनतिः *f.*, अवनतिः *f.*, अद्य-नामः, नद्यता, प्रहता. 'of the body,' अङ्गनतिः, अङ्गावनतिः, आ-गावनतिः *f.*

STROOPING, *pari. a.* नताङ्गः-ङ्गा-ङ्गं, अवनताङ्गः &c., अवनतकायः-या-यं, नसाङ्गः &c., नतः-ता-तं, आनतः &c., अवनतः &c., प्रणतः &c., नद्यः-या-यं, नद्यमूर्तिः-तिः-तिं, प्रणतशिराः-राः-रं (स्). अवम्यः-या-यं.

To STOP, *v. a.* (Close, obstruct) रुप् (c. 7. रुणद्धि, रोधुं), प्रतिरुप्, संरुप्, निरुप्, प्रतिचन्प् (c. 9. चामाति-चन्तुं), सन्प् (c. 10. सन्भवति-यितुं, c. 9. सन्भ्रति, सन्भिन्तुं), विष्टम्, पिपा (c. 3. -द्याति-पाहुं). सपिधानं-नां कृ, रोधं कृ, अवरोधं कृ; 'he stops one end of the pipe with his finger,' नादेर् एकमुखम् अङ्गुल्या रुणद्धि; 'he stops his ears with his fingers,' अङ्गुलीभिः कर्णौ पिद्धानि, अङ्गुलीः कर्णयोर् निद्धानि.—(Arrest progress, make to stand) गतिं रुप्, गतिरोधं कृ, गतिसन्भ्रं कृ, गतिसन्भ्रनं कृ, सन्प्, विष्टम्, अवस्था in caus. (स्थापयति-यितुं), संस्था, नतिभङ्गं कृ.—(Cause to cease)

निवृत्तं (c. 10. -वर्तयति-यितुं), विनिवृत्तं, विरम् (c. 10. -रमयति-यितुं), उपरम्. शम् in caus.—(Hinder) निवृ (c. 10. -चारयति-यितुं), वृ, रुप्, वाप्.

To STOP, *v. n.* (Stand still) अवस्था (c. 1. -तिष्ठति-स्थातुं), संस्था, स्वा, निष्ठलः-ला-लं स्वा, रुद्धगतिः-तिः-ति स्था or भू, सन्भि-तगतिः-तिः-ति स्था or भू, सन्प् (c. 1. सन्भते-भिन्तुं), स्विष्टः-रा-रं भू.—(Cease, pause, give over) निवृत्तं (c. 1. -वर्तते-वर्तुं), विनि-वृत्तं, विरम् (c. 1. -रमति-रन्तुं), उपरम्, see To CEASE, END, *v. n.*—(Stay, tarry) स्वा, अवस्था.

STOP, STOPPING, *s.* (Hindrance of progress, obstruction) रोधः, अवरोधः, गतिरोधः, गतिसन्भ्रः-भ्रनं, गत्यवम्यः, गत्यवरोधः, गतिभङ्गः, सन्भ्रः-भ्रनं, विष्टम्, अवष्टम्भनं, see HINDERANCE.—(Closing, shutting) प्रतिचन्प्, रोधः, पिधानं.—(Cessation of motion) सन्भ्रः, अयानं, गतिसन्भ्रः, यानसन्भ्रः, अवस्थितिः *f.*, स्थितिः *f.*, यान-विरतिः *f.*, गतिविरामः, याननिवृत्तिः *f.*, विप्रामः, यतिः *f.*—(Cessation) निवृत्तिः *f.*, विनिवृत्तिः *f.*, अवसानं, अवसायः, विरतिः *f.*, विरामः, उप-रामः, अवरतिः *f.*, आरतिः *f.*, विरामः, विरामः.—(Rest, in music, &c.) यतिः *f.*, अवसानं, विरामः.—(In punctuation) विप्रामचिह्नं, विरामचिह्नं, अवसानचिह्नं.

STOPPAGE, *s.* सन्भ्रः, विष्टम्, प्रतिष्टम्, अवष्टम्, रोधः, प्रतिरोधः, प्रति-चन्प्, अनुचन्प्, see STOP, *s.*; 'in any organ,' नाहः, खानाहः.

STOPPED, *p. p.* (Hindered from proceeding) रुद्धः-द्धा-द्धं, रुद्धगतिः-तिः-ति, अवरुद्धः &c., अवरुद्धगतिः &c., सन्भिन्तः-ता-तं, सन्भिन्त-गतिः-तिः-ति, सन्भिन्तः &c., सन्भ्रः-भ्रा-भ्रं, नद्यगतिः &c.—(Closed) रुद्धः-द्धा-द्धं, सपिधानः-ना-नं, सन्भिन्तः-ता-तं; see SHUT; 'by the hand,' कररुद्धः-द्धा-द्धं.—(Ceased, caused to cease) निवृत्तः-त्ता-त्तं, निवर्तितः &c.

STOPPED, STOPPLE, *s.* पिधानं, प्रतिचन्प्कः, प्रतिचन्धनी, रोधकः, अव-रोधकः, अवरोधनी, रोधनी, सन्भ्रनी.

STORAX, *s.* शिलाकुसुमं, शिलापुष्पं, शिलोद्वयं, शीतलं. See BENZOIN.

STORE, *s.* सञ्चयः, सञ्चितं, संग्रहः, सम्भारः, निचयः, प्रचयः, चयः, संग्रहः, समाहारः, पर्याहारः, सामर्थ्यं-यो, संयोगः, संपातः, सत्रयः, निधिः *m.*, निधानं, कोषः; 'store of grain,' धान्यसंग्रहः, धान्यसञ्चयः; 'of virtue,' धर्मकोषः, धर्मनिधिः *m.*; 'hidden store,' गूढसञ्चयः.

To STORE, *v. a.* संचि (c. 5. -चिनोति-चेतुं), सञ्चयं कृ, सम्भृ (c. 1. -भरति-भर्तुं), सम्भारं कृ, पृ (c. 10. पूरयति-यितुं), संग्रहं कृ, समाहारं कृ, पर्याहारं कृ, पूर्णं-पूर्णं कृ, सम्पूर्णं-पूर्णं कृ, सम्भ्रं-भ्रां कृ, निधिं कृ. See To FURNISH, LAY UP.

STORED, *p. p.* सम्भृतः-ता-तं, पूरितः &c., कोषभृतः &c., पूर्णः-पूर्णं-पूर्णं, सम्पूर्णः &c., सम्भ्रः-भ्रा-भ्रं, उपाजितः &c., वसितः &c., चावसितः &c., अवसितः &c.; 'stored grain,' कुशूलधान्यं, चूडं.

STORE-HOUSE, *s.* कोषागारः, कोषः, कोषागारः, कोषः-घकं.

STONE-KEEPER, *s.* कोषाध्यक्षः, कोषागाराध्यक्षः, कोषपालः-लकः.

STONE-ROOM, STORE-CLOSET, *s.* कुरोडलः-लकः, कुशूलः, see STORE-HOUSE.

STORK, *s.* चक्रः, सारसः, क्रोचः, दीर्घपाद् *m.* See CRANE, HERON.

STORM, *s.* (Of wind, &c.) वाया, अतिवातः, चण्डवातः, प्रचण्डवातः, कम्पवातः, कम्पानिलः, जवानिलः, वातरुपः, वातावेगः, पवनपातः, वातुलः, वातूलः, दुर्गतिनं.—(Assault on a fort, &c.) दुर्गलङ्घनं, अवस्कन्दः-न्दनं, दुर्गोपस्कन्दः.

To STORM, *v. a.* (Assault a fort) दुर्गं लङ्घ (c. 10. लङ्घयति-यितुं) or

चपटान् (c. 1. -स्तुति -स्तुति) or आस्तुति or समस्तान् or सम-
न्तान्, दुर्गलक्षणं च, दुर्गलक्षणं च.

To STORM, v. n. भृश (nom. भृशयते), उग्रतः -रा -रं भृ. see To RAGE.

STORMY, a. पातलः -ला -लं, पातलान् -पती -पत् (हं), पातलः -रा -रं,
पातलः -की -कं, पातलयः -यी -यं, पातलपातलयः &c., गृहिपातलयः &c.,
गृहिपातपिशिः -रा -रं, पातलपातपिशिः &c., पातलधूमः -आ -अं,
पवनधूमः -मा -मं, पातलहन्तः -ता -तं; 'stormy sea,' घुमारायः.

STORY, s. (Narration, tale) कथा, कथानकं, चरित्रकथा, उपकथा,
उपाख्यानं, धारख्यानं, जायखानिका, उपपाख्यानं, कथानुबन्धः, पारि-
वृत्तान्तः, चरित्रं, इतिहासः; 'an old story,' पुरातनकथा; 'idle
story,' लोकाकथा; 'remaining only in story,' न्नाशेषः -मा
-मं.—(Fictional story), see FICTION.—(Floor) भूमिः, जलः,
मल्लः, तलः; 'upper story,' उपरिभूमिः, see FLOOR.

STORY-TELLER, s. कथकः, कथोपकथकः, कथाख्यातः, कथानुबन्धकः.
STOUT, a. स्थूलः -ला -लं, स्थूलगरीरः -रा -रं, गंसलः -ला -लं, गल-
वान् -पती -पत् (हं), महाबलः -ला -लं, महापायः -या -यं, घंगलः
-ला -लं, घंसलः &c., बृहच्छरीरः -रा -रं, बृहदन्नः -ता -तं, नन्दनी-
-सिनी -सि (हं).

STOUTNESS, s. स्थूलता, शरीरस्थूलता, अन्नस्थूलता, अन्नबृहत्ता, गरीर-
-बृहत्ता, गंसलता, घंगलता, नन्दसिता.

STOVE, s. पुष्पी, अन्नारखी, अन्नारगुहिः, पाणिपुष्टं, see FIREPLACE.

To STOW, v. a. रक्षे or रक्षे निविज् (c. 10. -वेद्ययति -यितुं) or निधा-
(c. 3. -स्थाति -धातुं) or स्था in caus., कोशोक्तु, भाग्योक्तु, गणनीक्तु.

To STRADDLE, v. n. पादौ पृथक् कृत्वा स्था (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं), प्रगत-
-नदः -दा -दं स्था, विगतनदः -दा -दं स्था.

To STRAGGLE, v. n. व्यभिचर् (c. 1. -परति -रितुं), असंहतं चल (c. 1.
-चलति -लितुं), असंहतः -ता -तं प्रवृ (c. 1. प्रवर्तति -वर्तितुं) or चर्-
-नन्, or पयाद् विचल्, विस्तारः -री -रं भू, प्रविततः -ता -तं भू.

STRAGGLER, s. असंहतपादो m. (नं), असंहतगामी m., व्यभिचारी m.

STRAGGLING, part. or a. असंहतः -ता -तं, विस्तारः -री -रं, प्रविततः &c.

STRAIGHT, a. सरलः -ला -लं, चतुः -जु -जु, चतुष्कः -का -कं, चयकः
-का -कं, चयिजः -जा -जं, चकुटिलः -ला -लं, चभुग्नः -ग्ना -ग्नं,
चन्नः -मा -मं, चनः -मा -मं, समरेतः -रा -रं, समानः -ना -नं,
प्रगुणः -गा -गं; 'a straight line,' सरलरेखा; 'moving in a
straight line,' सरलयायी -यिनी &c., चयिजग्नः -गा -गं; 'to be
straight,' चतुर्भू, चतु (c. 1. चर्तते -र्तितुं).

STRAIGHT, STRAIGHTWAY, adv. मध्यम्, तत्काले. See FORTHWITH,
IMMEDIATELY.

To STRAIGHTEN, v. a. चतुर्भू, सरलीकृ, समीकृ, समरेखीकृ, चयक्रीकृ.

STRAIGHTENED, p. p. चतुर्भूतः -ता -तं, सरलीकृतः &c., समीकृतः -ता -तं.

STRAIGHT-FORWARD, a. सरलः -ला -लं, चतुः -जु -जु, चयकः -का -कं,
चकुटिलः -ला -लं, चयिजः -जा -जं, प्रगुणः -गा -गं. See HONEST.

STRAIGHT-FORWARDNESS, s. चतुर्भूता, चयक्यं, चयकता. See HONESTY.

STRAIGHTLY, adv. सरलं, चतु, चयकं, चयिजं, सरल or चयिज in comp.

STRAIGHTNESS, s. चतुर्भूता, सरलता, सरल्यं, चतुर्भूता -त्वं, चयक्यं, चयि-
-मा m. (नं), चयकता, चयकता m., चकुटिलता, चयिजता.

To STRAIN, v. a. (Stretch) अत्यन्तं तन् (c. 8. तनोति -नितुं), अति-
शयेन तन् or विततीकृ.—(Injure by stretching), see To
SPRAIN.—(Force beyond propriety) अत्यन्तं or अतिशयेन कृप्
(98) (c. 1. कर्षति, ऋधु) or आकृप् or समाकृप्.—(Make great effort),
see To STRAIN, v. n.—(Filter liquids, &c.) शुष् (c. 10. शोषयति

-नितुं), अत्यन्तं कृ, गालनं कृ, गल् in caus. (गलयति, गालयति -यितुं),
गमन्, see To FILTER, v. a.

To STRAIN, v. n. (Make violent efforts) अतिशयेन यत् (c. 1.
यति -नितुं) or प्रयत्, अतिशयं कृ, अत्यन्तम्, उद्यम् (c. 1. -यत्ति -यत्तुं)
or चेष्ट or व्यसो, अतिशक्ति or अतिसामर्थ्यं यत् कृ.—(Filter),
see the word.

STRAIN, s. (Over-exertion) अतिशयः, अतिशययत्नः, अत्युद्यमः.—
(Injury by over-exertion), see SPRAIN.—(Stretching, ten-
sion) कर्षणं, कर्षः, कृष्टिः, आकर्षः, आकृष्टिः, संकर्षणं, विकर्षणं,
विततिः, वितननं.—(Tenor) चययः, चययनयः, ऋमः, प्रसङ्गः.—
(Style) वृत्तिः, पावृत्तिः, पावृत्तापाठः.—(Song, sound), see
the words.

STRAINED, p. p. (Stretched) विततः -ता -तं, कृष्टः -ष्टा -ष्टं, आकृष्टः
&c., आकर्षितः -ता -तं.—(Forced) कृष्टः -ष्टा -ष्टं, अतिशयलघुं कृष्टः
-ष्टा -ष्टं or आकृष्टः &c., अतिशयलघुं -ष्टा -ष्टं.—(Filtered) शोषितः
-ता -तं, निर्गलितः &c., नमृष्टः -ष्टा -ष्टं.

STRAINER, s. शोषणी, शोषनयन्त्रं, चालनं -नी, सम्मार्जनयन्त्रं.

STRAIT, a. सङ्कटः -टा -टं, सत्ताप in comp. See NARROW, a.

STRAIT, s. (Narrow passage) समुद्रसङ्कटं, समुद्रधुनी, समुद्रधुनी, सङ्कटं.
—(Difficulty) सङ्कटं, कृष्टं, कष्टं; 'one who is in straits,' अनु-
पायः -या -यं, उपायहीनः -ना -नं, कृष्टगताः -ता -तं.

To STRAITEN, v. a. पाप् (c. 1. पापति -पितुं), सत्ताप, संकुच (c. 1.
-कोपति -चितुं), घोट (c. 10. घोटयति -यितुं), सङ्कटोक्तु.

STRAITENED, p. p. संकुचितः -ता -तं, संकोचिताः &c., पापिताः &c.,
सत्तापिताः -ता -तं; 'for food,' भोजनययः -या -यं.

STRAIT-ACED, a. मृष्टदशी &c. See STRICT, STIFF.

STRAITNESS, s. सङ्कटत्वं, सत्तापता, सङ्कोचः, संकुचितत्वं.

STRAND, s. तटं, तीरं, बलं, पुलिनं, समुद्रतीरं. See SHORE.

To STRAND, v. a. उल्ल (nom. उल्लयति -यितुं), उल्लरी (nom. उल्लरीयति).

STRANDED, p. p. उल्लितः -ता -तं, उल्लरीतः -ता -तं, उल्लरी indec.

STRANGE, a. (Foreign) विदेशीयः -या -यं, वैदेशिकः -यी -यं, see FOREIGN.

—(Belonging to others, alien) परकीयः -या -यं, पारलः -ला
-लं, पर in comp., अन्य in comp., भिन्नः -सा -सं.—(Wonderful)
चतुतः -ता -तं, चित्रः -चा -चं, विचित्रः &c., आश्चर्यः -या -यं,
आश्चर्यकरः &c., see WONDERFUL.—(Novel) अपूर्वः -वी -वी,
अपुनर्पुनः -वी -वी, see NOVEL.—(Odd, unusual) विलक्षणः -खा
-खं, असङ्गतः -ता -तं, अपरम्पः -पा -पं, अलौकिकः -की -कं; 'strange
story,' असम्भवकथा.—(Unacquainted) अपरिचितः -ता -तं.

STRANGE, exclam. आश्चर्यं, चित्रं, चित्रं चित्रं, चतुतं.

STRANGELY, adv. चतुतं, चतुतप्रकारेण, आश्चर्यप्रकारेण, विचित्रं.

STRANGENESS, s. (Foreignness) विदेशीयता -त्वं.—(Novelty) अपूर्वता.

—(Oddness) विलक्षण्यं.—(Wonderfulness) अद्भुतता -त्वं, आश्च-
र्यता, विचित्रता, वैचित्र्यं.

STRANGER, s. (Foreigner) विदेशी m. (नं), विदेशीयः, वैदेशिकः,
वैदेश्यः, अन्यदेशीयः, पारलः, मोनितः -तयान् m. (नं), वहिर्लङ्गः,
see FOREIGNER.—(One not of the same family, &c., an un-
known person) परपुरुषः, परः, पारलः, परलोकः, अन्यजनः,
अन्यः, अपरिचितः, उदासीनः.—(One unknowing) अनभिन्नः -ता -तं,
अनभ्यस्तः -स्ता -स्तं, अपरिचितः -ता -तं, अनातः -मा -मं, see INEXPE-
RIENCED.—(Accidental visitor) आगन्तुकः, आगन्तुः m., आगमनः.
To STRANGLE, v. a. गलहस्त (nom. गलहस्तयति -यितुं), गलहस्तं कृ,

घासरोपं कृ, घासावरोपं कृ. See To SUFFOCATE, CHOKED.
 STRANGLING, *p. p.* हृदघातः -सा -सं, चयहृदघातः &c. See CHOKED.
 STRANGULATION, *s.* घासरोपः, घासावरोपः, गलहस्तः, गलघटः, गलपीडनं, कण्ठपीडनं, घाससम्पीडनं. See SUFFOCATION.
 STRANGURY, *s.* मूत्रकृच्छ्रं, मूत्ररोपः, मूत्रावरोपः, मूत्रावधम्भः, मूत्रानुपन्मः, पश्मरी.
 STRAP, *s.* चर्मबन्धः, चर्मपट्टः -ट्टा -ट्टी, परवा. See STROP.
 To STRAP, *v. a.* (Beat with a strap) चर्मरज्जुनां तद् or खाहन्.
 STRATAGEM, *s.* उपायः, छपदेशः, छपदेशः, उपक्रमः, छलं, छत्र *n.* (नृ), कूतिः *f.*, कल्पना, सफलितं.
 STRATEGY, *s.* व्यूहरचनाविद्या, सैन्यरचनाविद्या, See GENERALSHIP.
 STRATIFIED, *p. p.* फलकरूपः -पा -पं, जालुतः -ता -तं, स्तररूपः &c.
 STRATUM, *s.* स्तरः, फलकः -कं, घातरणं, घास्तरः, पार्थिवशृङ्खलः, 'of rock,' शिलाफलकः -कं.
 STRAW, *s.* पलालः -लं -ली, पलः, नालः -लं, शूष्कनालः, नलः, तृणं, धान्यकल्लं, तुच्छधान्यकं, कडकूरः, कडकूरः, 'of wheat,' गोधूमांशुः, 'of barley,' यवनालः, 'fit to be fed with straw,' कडकूरीयः -या -यं, कडकूर्यः -य्यो -य्यं; 'hardly worth a straw,' तृणप्रायः -या -यं; 'not to care a straw for,' तृणाय मन्.
 To STRAY, *v. n.* भ्रम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिषु), व्यभिचर (c. 1. -चरति -रितुं). विचल (c. 1. -चलति -लितुं), भ्रम् (c. 4. भ्रम्यति, भ्रमिषु), प्रभ्रंश, व्यु (c. 1. व्यपते, व्योतुं), प्रमद् (c. 4. -माद्यति -मदिषु), मार्गाद् भ्रंश, पपाद् भ्रंश, see To ERR.—(As a sheep, &c., from the flock) यूयात् पारभ्रंश or भ्रंश.
 STRAY, STRAYED, *a.* प्रभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, परिभ्रष्टः &c., भ्रष्टः &c., व्युतः -ता -तं, प्रव्युतः &c., विचलितः &c., भ्रान्तः -न्ता -न्तं, दिग्भ्रान्तः &c., दिग्भ्रमी -मिषी &c., पपभ्रष्टः &c., मार्गभ्रष्टः &c., मार्गप्रभ्रष्टः &c., यत्प्रभ्रष्टः &c., नष्टः &c., तत्प्रमार्गः गी -गी; 'as a sheep, &c.,' यूयभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं; 'a stray animal,' स्म्यूयात् परिभ्रष्टः पशुः.
 STREAK, *s.* रेखा, लेखा, छेदः, राजिः -जो *f.* पट्टतिः *f.*, जङ्गः, शिरा.
 To STREAK, *v. a.* रेखाभिर् चक्षुः (c. 10. छन्दयति -यितुं), रेखाङ्कितं -तां, रेखापिचिन्तं -तां कृ, श्ववलीकृ, पिचिीकृ, लिख.
 STREAKED, STREAKY, *p. p.* रेखाङ्कितः -ता -तं, रेखापिचिन्तः &c., रेखा-विचित्रः -चा -चं, रेखापिचिन्तः -ता -तं, पिचिन्तः &c., पिचिः -चा -चं, विचित्रः &c., पिचिङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, श्वलः -ला -लं.
 STREAM, *s.* (Running water) स्रोतस् *n.*, सरित् *f.*, नदी.—(Current, flow) स्रोतस् *n.*, प्रवाहः, उदकप्रवाहः, जलप्रवाहः, चोषः -चं, पलीपः, वेला, रयः, धारा -रः, वेगः, जलवेगः, प्रवृत्तिः *f.*, प्रसवा -वणं, प्रसावः, संमृतिः *f.*, कूलङ्गपः, जलचलं, see CURRENT; 'against the stream,' प्रतिरोतस्; 'floating with the stream,' प्रवाहपतिताः -ता -तं.—(As of rain) धारा; 'continued stream,' सन्ततधारा.
 To STREAM, *v. n.* सन्ततप्रवाहेण सु (c. 1. उपति, स्रोतुं) or प्रसु, निरन्तरप्रवाहेण सु or परिसु. See To FLOW.
 STREAMER, *s.* पताका, दीर्घपताका, केतुवसनः, दीर्घकेतुः *m.* See FLAG.
 STREAMING, *part.* सन्ततसावी -विणी -वि (नृ), निरन्तरप्रवाही &c.
 STREAMLET, *s.* स्रव्यस्रोतस् *n.*, स्रव्यसरित् *f.*, कुसरित्. See RIVULET.
 STREET, *s.* मार्गः, नगरमार्गः, प्रतोली, रथ्या, घोषिः -घो *f.*, पिशिसा, संसारणं, उपनिष्करः, उपनिष्क्रमणं.
 STREET-WALKER, *s.* हट्टविलासिनी. See PROSTITUTE, HARLOT.
 STRENGTH, *s.* पलं, शक्तिः *f.*, सामर्थ्यं, समर्थता, प्रापत्यं, प्रपलता, कर्तृः, पराक्रमः, पिङ्गलः, तेजस् *n.*, प्रभावः, सद्यं, सारता, द्यमता, तरस् *n.*, 778

विभवः, विभवं, see Power; 'of arm,' भुजपलं; 'of mind,' बुद्धि-विभवः, बुद्धिविभवं, मनःशक्तिः *f.*, धीशक्तिः *f.*; 'with all one's strength,' यथापलं, यथाशक्तिः, see under Power; 'loss of strength,' पलहानिः *f.*, पलक्षयः, मल्लहानिः *f.*; 'on the strength of,' see under SCORE.
 To STRENGTHEN, *v. a.* (Make strong) सवलं -लां कृ, सवलीकृ, पल-यनं -यतं -यत् कृ, पलं दा or वृप् (c. 10. वर्धयति -यितुं), पलवृद्धिं कृ, पलवर्धनं कृ, प्रपलीकृ, पलवत्तरं -रां कृ.—(Confirm, establish), see the words.
 STRENGTHENED, *p. p.* सवलीकृतः -ता -तं, सवलः -ला -लं, वर्धितवल् &c.
 STRENGTHENING, *part. or a.* पलवर्धनी -धनी -धि (नृ), पलवर्धकः -का -कं, पलवर्धनः -ना -नं, पलवृद्धिकरः -रा -रं, पुष्टिकारकः -का -कं.
 STRENUOUS, *a.* उद्योगी -गिनी -गि (नृ), महोत्साहः -हा -हं, महोद्यमः -मा -मं, महाप्रयत्नः -न्ता -न्तं, सोत्साहः &c., सोद्योगः &c. See ENERGETIC.
 STRENUOUSLY, *adv.* सोत्साहं, प्रयत्नतस्, यत्नतस्. See ENERGETICALLY.
 STRENUOUSNESS, *s.* उत्साहः, उद्योगः, उद्यमः, सोद्योगत्वं. See ENERGY.
 STRESS, *s.* प्रभावः, भारः, पलं, प्रविधानं, गौरवं, गुरुत्वं.
 To STRETCH, *v. a.* (Extend, draw out) तन् (c. 8. तनोति -नितुं), पितन्, व्यतन्, प्रतन्, प्रवितन्, पतितन्, पिततीकृ, ज्ञायम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), विस् (c. 10. -स्तारयति -यितुं), दीर्घीकृ, see To DRAW OUT; 'to stretch one's limbs,' स्वाङ्गम् ज्ञायम्.—(Stretch out, as the hand, &c.) प्रम् in caus. (-सारयति -यितुं), प्रमद् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), प्रसारणं कृ.—(Strain, force), see the words.
 To STRETCH, *v. n.* तन् in pass. (तन्मते), पितन्, व्यतन्, प्रतन्, पित-तोभू, प्रततोभू, विस् in pass. (-स्तोच्यते), प्रम् (c. 1. -सरति -सन्तुं), ज्ञायम् (c. 1. -यच्छते -यन्तुं), विप्रस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्थातुं), द्राप् (c. 1. -द्रापते -पितुं).
 STRETCH, *s.* (Extension) धिततिः *f.*, प्रततिः *f.*, ज्ञायतिः *f.*, ज्ञायामः, विस्तारः, विस्मृतिः *f.*—(Effort) यत्नः, प्रयत्नः, उद्यमः.—(Reach, extent) पर्यन्तः -न्तं, परिमाणं, प्रसरः, विषयः.
 STRETCHED, *p. p.* धिततः -ता -तं, प्रविततः &c., ज्ञायतः &c., पिततीकृतः &c., व्यायतः &c., विस्तीर्यः -य्यो -य्यं, विस्मृतः -ता -तं, प्रसृतः &c., जृम्भितः &c., विजृम्भितः &c., उज्जृम्भितः &c.; 'stretched forth,' प्रसारितः -ता -तं.
 STRETCHING, *part.* पितन्वन् -न्वती -न्वत् (नृ), तन्वन् &c., ज्ञायच्छमानः -ना -नं; 'one's limbs,' स्वाङ्गम् ज्ञायच्छमानः &c.
 To STREW, *v. a.* कृ (c. 6. किरति, किरितुं -रीतुं), चिक्, प्रक्, ज्ञयक्, समयक्, ज्ञास् (c. 9. -सृणाति, c. 5. -सृणोति -स्तरितुं -रीतुं), विस्, परिस्, संस्, ज्ञास्तरणं कृ, ज्ञास्त्र (c. 10. -छादयति -यितुं), see To SCATTER, *v. a.*
 STREWED, *p. p.* ज्ञाकीर्यः -र्यो -र्यं, चिकीर्यः &c., प्रकीर्यः &c., ज्ञयकीर्यः &c., कीर्यः &c., कीर्यमाणः -या -यं, ज्ञयकीर्यमाणः &c.
 STRICKEN, *p. p.* हतः -ता -तं, उपहतः &c., निहतः &c., see STRUCK; 'in years,' वयोवृद्धः -द्धा -द्धं, see OLD.
 STRICT, *a.* (Snid of persons) सूक्ष्मदर्शी -शीनी -शि (नृ), सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्षं, कठोरः -रा -रं, कठिनः -ना -नं, निष्ठुरः -रा -रं.—(Of things) समञ्जसः -सा -सं, सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्षं, नियतः -ता -तं, सम्यक् -मोषी -म्यक् (क्), दृढः -ढा -ढं, स्थिरः -रा -रं; 'in regiments,' पय्याशी -शिनी &c.
 STRICTLY, *adv.* निष्ठुरं, कठोरं, कठिनं, सूक्ष्मं, सूक्ष्मेण, दृढं.
 STRICTNESS, *s.* कठोरता, निष्ठुरता, निष्ठुर्यं, कठिनता, कठिन्यं, सूक्ष्मता,

सीदन्त्यं, सामन्त्रस्यं. सम्पत्तं, दृढता, स्थिरता, उद्यता.

STRICTURE. *s.* (Of the urethra) प्रसावरोधः, निरुद्धप्रवाहः.—(Critical remark) गुणदोषप्रकाशनं. गुणदोषप्रकाशना, चर्चा.

STRIDE. *s.* चिह्नः, दीर्घक्रमः, दीर्घचरणः, लङ्घनं, विलङ्घनं.

To STRIDE. *v. n.* चिह्नम् (c. 1. -क्रमते -मिह्नु), लङ्घ (c. 10. लङ्घयति -मिह्नु).

STRIFE. *s.* कलहः -हं, कलिः *m.* द्वन्द्वं, विरोधः, विप्रतिपत्तिः *f.*

STRIFEFUL. *a.* कलहकारी -रिहो -रि (न्), कलिप्रियः &c. See CONTENTIOUS.

To STRIKE. *v. a.* (Hit) तद् (c. 10. ताडयति -मिह्नु), चित्तं, हन् (c. 2. हन्ति -न्नु), अभिहन्, विहन्, आहन्, मगाहन्. प्रह (c. 1. -हरति -हन्नु), तुद्, आतुद्, चितुद्, व्यप्. प्रतिव्यप्, आपातं कृ, प्रहारं कृ, हननं कृ, see To HIT, SMITE.—(Cause to sound) वद् (c. 10. वादयति -मिह्नु), नद् in caus. वादनं कृ.—(Lower a sail) पातय-मन् चपयन् in caus. or चपयद् in caus. or चपन् in caus. or चपयः कृ.—(Affect with any feeling) उपहन्, उपहनं -तां कृ, see To ASTONISH, SURPRISE, &c.—(Strike down) पत् in caus. (पातयति -मिह्नु) निपत्, चपयत्, शद् in caus. (शातयति -मिह्नु). संशद्, आपातनं or प्रहारेण भूमौ पत् in caus.—(Strike out), see To EFFACE, ERASE, PRINT, CONTRIVE.

To STRIKE. *v. n.* (Make a blow) ताडनं कृ, आपातं कृ, प्रहारं कृ, see To KNOCK. *v. n.*—(Submit), see To YIELD.—(Strike against) लग् (c. 1. लगति -मिह्नु), प्रतिपातं कृ, परस्परमनापातं कृ, संघट्.—(Strike out, as in swimming, &c.) पादुप्रसारणं कृ, पादुप्रहारं कृ.—(Combine to quit work) वेतनासन्तुष्टत्वात् रन्मत्वा-नापं कुसाहित्यं कृ.

STRIKE. *s.* वेतनासन्तुष्टत्वात् कर्मत्यागार्थं कर्मकारिणां कुसाहित्यं.

STRIKER. *s.* ताडयिता *m.* (न्), प्रहारी *m.* (न्), आपाती *m.* (न्), पाती *m.*

STRIKING. *a.* चिह्नोत्पादकः -का -कं, विस्मापकः &c. See IMPRESSIVE.

STRING. *s.* (Slender cord, line or rope) सूत्रं, गुच्छः, तन्तुः *m.*, तन्त्री, तन्त्रं, रज्जुः *m. f.*, दाम *n.* (न्), दामनी, दामा, रसना. शृङ्गं, शृङ्खलः -न्त्रं, दोरकः, वटः -टो -टं, वराटः -टकः, मुष्पं, पवित्रकः; 'hempen string,' शृङ्गमूत्रं, शृङ्गतन्तुः *m.*; 'string of a musical instrument,' तन्त्री, तारः; 'of a bow,' ज्या, गुच्छः, धनुर्गुच्छः, क्षिप्रता -ध्वनी, मोर्धी.—(Tie) चन्मः, चन्मन्.—(Line, series) चावलिः -ली *f.*, माला, पंक्तिः *f.*, पद्धतिः -ती *f.*, श्रेणी -शिः *f.*, जालं in comp.; 'string of pearls,' मुक्तावली -लिः *f.*, मुक्ताजालं; 'of beads,' अक्षमाला; 'of words or epithets,' शब्दमाला, शब्दजालं, माला; 'of causes,' कारणमाला.

To STRING. *v. a.* (Furnish with strings) तन्तुयुक्तं -क्तां कृ, तन्तुवि-शिष्टं -ष्टं कृ.—(String a garland, &c., arrange on a string, as beads, &c.) ग्रन्थ् (c. 9. ग्रन्थति -मिह्नु), ग्रन्थनं कृ, गुम्फ् (c. 1. गुम्फति -मिह्नु), गुम्फ् (c. 1. गुम्फति -मिह्नु), गुम्फनं कृ, गुम्फं कृ, रच् (c. 10. रचयति -मिह्नु), विरच्, रचनां कृ, दृम् (c. 6. दृमति, c. 10. दर्मयति, c. 1. दर्भति -मिह्नु), सन्दर्भं कृ, ग्रन्थ्, ग्रन्थनं कृ, सूत्र (nom. सूत्रयति -मिह्नु), वट (nom. वटयति -मिह्नु), सूत्रणं कृ.—(String a bow) धनुर्गुच्छं or धनुर्ज्याम् आरुह् in caus. (-रोपयति -मिह्नु), धनुर्गुच्छारोपणं कृ, धनुः सज्यं कृ, मोर्धौ धनुषि जातन् (c. 8. -तनोति -मिह्नु).

STRINGED. *a.* तन्त्री -लिखी -न्ति (न्), तान्त्रः -न्त्री -न्त्रं, तन्तुयुक्तः -क्ता -कं, तन्तुमान् -मती -मत् (न्), तन्तुविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, वटो -टिनी &c.; 'many-stringed,' बहुतन्त्रीकः -का -कं; 'one-stringed,' एकत-

तन्त्रः -का -कं, एकतारः -रा -रं; 'stringed-instrument,' तन्त्रं.

SPRINGENT. *a.* दृढवन्धी -न्धनी -न्धि (न्), दृढवन्धकः -का -कं, दृढः -दा -दं.

STRINGLESS. *a.* निर्गुच्छः -खा -यं, गुणहीनः -ना -नं, तन्तुहीनः -ना -नं.

STRINGY. *a.* (Consisting of strings or fibres) सूत्रमयः -यी -यं, तन्तुमयः &c., सूत्री -त्रिणी &c., see Fibrous—(Ropy, viscid) श्यानः -ना -नं.

To STRIP. *v. a.* (Deprive of clothes) विपन्न (nom. विपन्नयति -मिह्नु), नग्नोक्त, विपल्लीकृ, निर्वस्त्रीकृ, वस्त्रहीनं -नां कृ, see To DIVEST.—(Deprive of) छ् (c. 1. हरति, हन्नु), छपद्, छपनी, see To DEPRIVE, PLUCK, PLUNDER; 'to strip a tree of its leaves,' वृक्षस्य पत्राणि छ् or निह्, वृक्षं निष्पत्रीकृ or निष्पत्र (Nom. निष्पत्रयति -मिह्नु).

STRIP. *s.* रगडः -गडकः, मूस्सरगडः, दीर्घरगडः; 'of cloth,' वस्त्ररगडः.

STRIPY. *s.* (Line) रेखा, दीर्घरेखा, see LINE.—(Long narrow piece) दीर्घरगडः -गडकः.—(Lash, stroke) कपापातः, कपापातचिह्नं.

To STRIPE. *v. a.* (Make lines), see To STRIAE.—(Lash) कपया तद्.

STRIPED. *p. p.* नानावर्णरेखाङ्कितः -ता -तं, चित्रितः &c. See STREAKED.

STRIPING. *s.* मातृपदः, वटुः *m.*, कुमारः, चालः, किशोरः, see LAD.

STRIPPED. *p. p.* (Of clothes) विपन्नः -स्त्रा -स्त्रं, विपल्लीकृतः -ता -तं, नग्नोक्तः &c., हतवस्त्रः &c., हतवेशः -शा -शं, अवधूतवेशः &c.—(Deprived, robbed) दूतः -ता -तं, अपहृतः &c., लुब्धितः &c.; 'of one's money,' दूतधनः -ना -नं; 'of one's all,' दूतसंश्लेषः -स्त्रा -स्त्रं.

To STRIVE. *v. n.* (Make efforts) यत् (c. 1. यतते -मिह्नु), प्रयत्, यत्नं कृ, प्रयत्नं कृ, व्ययसो (c. 4. -स्यति -सन्नु), चेष्ट (c. 1. चेष्टते -मिह्नु), विचेष्ट, आत्मानं चेष्ट, उद्यम् (c. 1. -यद्यति -यन्नु), व्यायम्, व्यायस् (c. 4. -यस्यति -सिह्नु), पट् (c. 1. पटते -मिह्नु, c. 10. पटयति -मिह्नु) उद्योगं कृ, उद्यमं कृ, उत्साहं कृ, व्ययसायं कृ, आयासं कृ, प्रयासं कृ, चेष्टां कृ.—(Contend) कलहं कृ, कलह (nom. कलहापते), युष्, वि-रुप्, see To CONTEND, CONTEST.—(Vie with) स्वर्प्, see To EMULATE.

STRIVING. *s.* उद्योगकरणं, यत्नकरणं, see EXERTION, CONTENTION.

STROKE. *s.* (Blow) आपातः, अभिपातः, पातः, आहतः *f.*, हतिः *f.*, प्रहारः, ताडनं, पातः -तनं; 'of a stick,' चेचापातः; 'of a sword,' खड्गापातः; 'of a weapon,' शस्त्रपातः; 'of an oar,' नौकादण्ड-पातः, नौकादण्डनिपातः.—(Sudden attack, as of disease, &c.) आक्रमः, अवतारः, अवतरणं, आवेशः, लङ्घनं.—(Sudden or bold effort) आक्रमिकयत्नः, साहसिकयत्नः, प्रयत्नः.—(Line drawn) रेखा, लेखा, चङ्कः -ङ्कनं; 'of a pen,' कलमलेखा, कलमरेखा.

To STROKE. *v. a.* (With the hand) पाणिना or हस्तेन शनैर् मृन् (c. 2. मर्दि -मृ) or मृन् or मृन्मृ, पाणिना समालम् (c. 1. -लभते -लभ्यु) or चालम्, हस्तेन परामृन् (c. 6. मृशति -मृष्टु) or परिमृन् or मृन्मृ, हस्तेन परिमृन् (c. 6. मृशति -मृष्टु) or संस्पृन् or परि-संस्पृन्, हस्तेन लल् (c. 10. लालयति -मिह्नु); 'in one direction, with the hair,' अनुलोमं मृन्, अनुलोम (nom. अनुलोमयति -मिह्नु).

To STROLL. *v. n.* चालस्येन विह् or परिभ्रम् or परिक्रम्. See To RAMBLE.

STROLL, STROLLING. *s.* चालस्येन परिक्रमणं or विहारः or इतस्ततः परि-क्रमः, यथेष्टपरिक्रमः, यथेष्टविहारः, यथेष्टचारः. See RAMBLE, RAMBLING.

STROLLER. *s.* यथेष्टविहारी *m.* (न्), यथेष्टचारी *m.* See RAMBLER.

STRONG. *a.* (Having power) बलवान् -यती -यत् (न्), बली -लिनी -लि (न्). प्रबलः -ला -लं, महाबलः &c., सबलः &c., see POWERFUL; 'very strong,' अतिबलवान् &c., बलीयान् -यसी -यः (न्), बलिष्ठः -ष्टा -ष्टं.—(Firm) दृढः -दा -दं, सुदृढः &c.—(As smell, &c.)

उग्रः -वा-ग्रं; 'a strong smell,' उग्रगन्धः, उग्रगन्धः.—(As wind, &c.) चरुः -रु-ग्रं, प्रचरुः &c., तीक्ष्णः -क्ष्ण-ग्रं, तीक्ष्णः -वा-ग्रं, चति prefixed; 'a strong wind,' प्रचरुवातः, चतिवातः.—(As medicine, &c.) प्रतापो -पिनी &c., प्रभावी &c., प्रबलः -ला-लं, तेजस्वी &c., गुणवान् &c., गुणकारी &c.—(Pungent) कटुः -टुः -टु, उग्रः &c.; 'to be strong,' प्रबलीभू, चरुवान् &c. भू, मुचुं (c. 1. मूर्च्छति -र्च्छितुं), जोनम् (nom. जोनायते); 'an army a thousand strong,' साहसः, सहस्री m. (नं).

STRONG-BUILT, STRONG-MAOF, a. दृढसन्धिः -न्धिः -न्धि, दृढाङ्गः -ङ्गा-ङ्गं.

STRONG-HOLD, s. दुर्गं, क्रीडाः f., जोडाः, कोटारः, शिरररी m. (नं).

STRONGLY, adv. चरुपत्, सचलं, प्रबलं, दृढं, सुदृढं, प्रापत्येन.

STRONG-MINDED, a. दृढमतिः -तिः -ति, दृढबुद्धिः &c., स्थिरबुद्धिः &c.

STRONG-SMELLING, a. उग्रगन्धः -न्धा -न्धं, उग्रगन्धी -न्धनी -न्धि (नं).

STROP, s. (For razors) घुरतेजनी, घुरतेजनी, घुरतेजनीचर्म n. (नं).

STRUCK, p.p. हतः -ता -तं, चाहतः &c., समाहतः &c., अभिहतः &c., प्रहतः &c., उपहतः &c., व्याहतः &c., प्रतिहतः &c., ताडितः -ता -तं. चास्त्रालितः -ता -तं; 'with astonishment,' विस्मयोपहतः -ता -तं. The use of हत in the first member of a compound is very common; ns, 'struck with poverty,' हतसम्पदः -दा -दं, i. e. 'one whose fortunes are struck or blasted.'

STRUCTURE, s. (A building) भवनं, हर्म्यं, मन्दिरं, see Edifice.—(Organization) व्यूहः -हन्, व्यूहः f., संव्यूहः -हन्, संस्थानं, संस्थितिः f., विधानं, निर्माणं, निर्मितिः f.; 'of the body,' सङ्गव्यूहनं.

To STRUGGLE, v. n. (Make great effort) जतनं यत्, महायत्नं कृ, तीव्रयत्नं कृ, चतियत्नं कृ, जतनं चेष्ट, विचेष्ट, see To STRIVE.—(Contend) युष् (c. 4. युष्यते, योद्धुं), see To FIGHT.

STRUGGLE, s. (Great effort) महायत्नः, चतियत्नः, तीव्रयत्नः, विचेष्टितं.—(Contest) युद्धं, निपुद्धं, कलहः -हं, see CONTENTION.

STRUGGLING, part. यतमानः -ना -नं, महायत्नकारी -रिणी &c., विचेष्टमानः -ना -नं.

STRUMPET, s. वेण्या, गणिका, पुंछली. See HARLOT, PROSTITUTE.

STRUNG, p.p. ग्रन्थितः -ता -तं, ग्रन्थितः &c., गुम्फितः -ता -तं, गुम्फितः &c., ग्रन्थितः -ता -तं, रचितः &c., दृढः -मा -मं, सन्दिहः -ता -तं, 'मूषितः -ता -तं.—(As a bow) सन्नयः -ज्या -ज्यं, सन्नयः &c., सारोपितज्यः &c.; 'bow-string strung tight on a bow,' मीची घनुषि जातता.

To STRUT, v. n. साटोपं or सटपं or सगीरवं चल् (c. 1. चलति -लितुं).

STRUT, s. साटोपगतिः f., सटपगतिः f., सगीरगतिः f., प्रोटगतिः f.

STRUTTING, part. साटोपगामी-मिनी &c., प्रोटगतिः -तिः -ति. See STATELY.

STUBBLE, s. भूमिस्थो यवगोभूमादिनालः. भूमिस्था शुष्कनाली, भूमिस्थनालः -ली -लं, छिन्नशस्यनालः -ली, लूनशस्यनालः.

STUBBORN, a. स्तब्धः -मा -मं, प्रतीपः -पा -पं, दृढः -दा -दं, सविनेयः -या -यं, जवश्यः -श्या -श्यं, दुराग्रही &c. See OBSTINATE.

STUBBORNNESS, s. स्तब्धता, प्रतीपता, धैर्यं, सविनेयता. See OBSTINACY.

STUCCO, s. सुधा, धवलसुधा, शुक्रसुधा, चूर्णलेपः. See PLASTER.

STUCCOED, a. सुधापवलिताः -ता -तं, सुधालिप्तः -ता -तं, सुधामयः -यी -यं; 'a stuccoed house,' सुधाभवनं, सुधामयगृहं.

STUCK, p.p. लग्नः -ग्ना -ग्नं, परिलग्नः &c., संलग्नः &c., सासक्तः -क्ता-क्तं.

STUD, s. (Ornamental knob) गण्डः -खका, गण्डालङ्कारः.—(Of horses) गाडपं, छात्रं, सखीयं, सख्यसमूहः, सख्यवृन्दं, सख्यगणः.

STUDEO, p.p. सचिन्तः -ता -तं, प्रतिपदः -दा -दं, see SET, INLAID.

STUDENT, s. शिष्यः, विद्यार्थी m. (नं), छात्रः, छात्रवासी m., छात्रेता m., (नं), छात्रियानः, छात्रायी m., see SCHOLAR; 'in theology,' द्रष्टा-पारी m. (नं), लिङ्गी m., व्रती m., see under ORDER.

STUDENTSHIP, s. द्रष्टव्यं, द्रष्टारित्वं, छात्रेवासित्वं.

STUDIED, p.p. (Read) शिक्षितः -ता -तं, छापीतः &c., अधिगतः &c., छायासितः &c., छायातः -त्ता -त्तं, पठितः -ता -तं, निपठितः &c.—(Premeditated) पूर्वकल्पितः -ता -तं, पूर्वसङ्कल्पितः &c.

STUDIOUS, a. अध्ययनशीलः -ला -लं, विद्याभ्यासशीलः &c., अध्ययनपरः -रा -रं, अध्ययनपरायणः -गा -गं, अध्ययनासक्तः -क्ता -क्तं, विद्यार्थी -र्थीनी -र्थि (नं), विद्येद्युः -द्युः -द्यु, अध्ययनेद्युः &c., विद्याभ्यासी &c., व्यवसायी &c., अध्यवसायी &c., विद्याप्रसितः -ता -तं, विद्यानिविष्टः -ष्टा -ष्टं, विद्याभ्यासशीलः &c., अध्ययनाभिमुखः -रा -रं, निरामुः -मुः -मु, पाठेद्युः &c., पठनेद्युः &c.

STUDIOUSLY, adv. अध्ययनासक्तिपूर्व, विद्याभ्यासेन, विद्याभ्यासज्ज्ञेन.

STUDIOUSNESS, s. अध्ययनशीलता, विद्याभ्यासशीलता, अध्ययनासक्तिः f., विद्यासक्तिः f., विद्येच्छा, विद्याभ्यासः, अध्ययनपरता, पाठेच्छा.

STUDY, s. (Reading, application to books, &c.) अध्ययनं, पाठः, निपाठः, पठनं, अधिगमः -मनं, प्राध्ययनं, छायासः, विद्याभ्यासः, विद्याभ्यसनं, छापीतिः f., निपठितिः f., निपटः, छात्रेनं, see STUDIOUSNESS; 'study of the Vedas,' वेदाध्ययनं, वेदाभ्यासः, उपग्रहणं, उपाकर्म n. (नं), उपाकरणं; 'close study,' सन्नताध्ययनं, सन्नताभ्यासः, अनुशीलनं, परिशीलनं; 'desultory study,' शाखाचक्षणं, चक्षुनयं; 'a Brahman who has finished his study,' प्रापीतः, प्रापीतवेदः, छापीती m.—(Subject of study, particular study) अध्ययनं, पाठः, अध्ययनविषयः.—(Apartment for study) अध्ययनमठः, अध्ययनागारं, पाठागारं, ज्ञानमठः, ग्रन्थकुटी.—(Meditation, contrivance) ध्यानं, विचारः, चिन्ता, चर्चा, कल्पना.

To STUDY, v. a. (Read, turn over in the mind) पठ् (c. 1. पठति -लितुं), सन्वट्, छापी (c. 2. छापीते, छाप्येत्, rt. ३), अधिगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), छायात् (c. 4. -जस्यति -सितुं), छायात् (c. 10. -यस्यति -यितुं), अध्ययनं कृ.—(Attend to) सेत् (c. 1. सेपते -यितुं), उपसेत् निपेत्, चासेत्, समासेत्.—(Ponder, consider, premeditate), see the words.

To STUDY, v. n. (Apply the mind to reading, &c.) विद्याभ्यासं कृ, विद्याभ्यसनं कृ, अध्ययनं कृ, विद्याभ्यासङ्गं कृ, पाठं कृ.—(Endeavour diligently), see To STRIVE.

STUFF, s. (Matter, material) वस्तु n., द्रव्यं, प्रकृतिः f., विषयः, पदार्थः, परिणामिद्रव्यं.—(Cloth) पटः, वस्त्रं, वसनं, see CLOTH.—(Household furniture) गृहोपस्करादि n., गृहभासदानि n. pl., गृहद्रव्यानि n. pl.—(Rubbish) तुच्छद्रव्यं, see RUBBISH, NONSENSE.

To STUFF, v. a. (Fill to excess) जतनं पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), चतिशयेन नृप in caus.—(Crowd together) सत्पा, see To CROWD, v. a.

To STUFF, v. n. चतिशयेन or चतिनृपि पृ in pass. (पूर्यते) or जालानं पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), चतिनृपि भुज्. See To CRAM, v. n.

STUFFED, p.p. सतिपूरितः -ता -तं, सतिपूरीः -यी -यं. See CRAMMED.

STUFFING, s. (That which fills up) पूरणं, पूरकः -कं, भरणं, भरकः -कं.—(Seasoning) मांसान्नगर्गं यन्त्रनादि, see SEASONING.

To STULTIFY, v. a. मूर्खं कृ, मूढीकृ, मूर्खीकृ, निचोषीकृ.

To STUMBLE, v. n. खल्ल (c. 1. खलति -लितुं), प्रखल्ल, खल्लेनं कृ, पादखल्लेनं कृ, खलितं कृ, च्यु (c. 1. च्यवते, च्योतुं), प्रच्यु, पत्, विचल्ल, संचल्ल.

To STUMBLE, v. a. खल्लयति -यितुं, खल्लनं जन् in caus. STUMBLE, STUMBLING, *s.* खल्लनं, खल्लितं, पादखल्लनं, पतनं, चप-उद्. STUMBLING-BLOCK, *s.* व्याघातजनकपाथः, खल्लनजनकप्रसङ्गः. STUMP, *s.* (Of a tree) स्तम्भः *m.* -स्तु *n.*, भुवः, श्रुतः *m.*, चित्रवृक्षस्य भूमिस्थः काष्ठधोभागः.—(Of a limb) चित्राङ्गस्य उच्छिष्टभागः. STUMPY, *a.* ह्रस्वस्थूलः -ला -लं, स्थूलपथः -धो -धं, ह्रस्वः -सा -सं. *To STUN, v. a.* (With a blow) व्याघातेन मूर्च्छितं -तां कृ, व्याघातेन मूर्च्छितं -तां कृ, प्रहारेण मूर्च्छां जन् (c. 10. जनयति -यितुं), व्याघातेन संज्ञां or चेतन्यं दृ (c. 1. हरति, हर्तुं), प्रहारादुलं -लां कृ, व्याघातेन जडोक्तं or मूर्च्छां or आकुलीकृतं or मूढसंज्ञं -ज्ञां कृ, स्तम्भोद्.—(Deafen) वधि-रोक्तं, अवयवशक्तिं दृ, अवयवेन्द्रियं जडोक्तं.—(Confound) मुह् (c. 10. मोहयति -यितुं). STUNG, *p. p.* दंशितः -ता -तं, दष्टः -ष्टा -ष्टं, तोदितः -ता -तं, प्रतोदितः &c., प्रतुनः -न्ना -न्नं, व्यथितः -ता -तं, तीक्ष्णव्यथोपहतः &c. STUNNED, *p. p.* (By a blow) व्याघातमूर्च्छितः -ता -तं, प्रहारमूर्च्छितः &c., प्रहाराकुलः -ला -लं, प्रहारमोहितः -ता -तं, व्याघातमूढः -डा -दं, प्रमूढ-संज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, मूढसंज्ञः &c., प्रहारजडः -डा -डं, जडोक्तः -ता -तं, जडपीः -पीः -पि.—(Deafened) वधिरुक्तः -ता -तं, उपहतकर्णः -र्णा -र्यं. STUNNING, *a.* कण्ठोपघाती -तिनी -ति (न्), अवयवशक्तिहारी -रिणी &c. *To STUNT, v. a.* वृद्धिरोधं कृ, वृद्धिविरोधं कृ, वृद्धिव्याघातं कृ, वामनीकृ. STUNTED, *p. p.* or *a.* रुद्धवृद्धिः -द्धिः -द्धि, वामनाकृतिः -तिः -ति. STUPEFACTION, *s.* मोहः, सम्मोहः, व्यामोहः, जडता. See STUPOR. STUPEFIED, *p. p.* मोहितः -ता -तं, जडोक्तः &c., जडभूतः &c., मूढसंज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, प्रमूढसंज्ञः &c., स्तम्भितः -ता -तं, स्तम्भितेन्द्रियः -या -यं, मोहितेन्द्रियः &c., स्तम्भः -न्ना -न्नं, दूतसंज्ञः &c. *To STUPERY, v. a.* मुह् (c. 10. मोहयति -यितुं), सम्मुह्, व्यामुह्, जडोक्तं, इन्द्रियस्तम्भं कृ, इन्द्रियस्तम्भनं कृ, इन्द्रियाणि स्तम्भं (c. 9. स्तम्भाति, स्तम्भितुं, c. 10. स्तम्भयति -यितुं), विष्टम्भं, संस्तम्भं, स्तम्भोक्तं. STUPIFYING, *a.* मोहकः -का -कं, मोहजनकः -का -कं, स्तम्भकः -का -कं, इन्द्रियमोहकः &c., इन्द्रियस्तम्भकः &c., मोहकारी -रिणी &c., मोह-कारकः &c. STUPENDOUS, *a.* विस्मयजनकः -का -कं, विस्मयोत्पादकः &c., विस्मयकारकः &c., अद्भुतः -ता -तं, आश्चर्य्यः &c., आश्चर्य्यकरः &c. See WONDERFUL. STUPENDOUSNESS, *s.* अद्भुतता -त्वं, आश्चर्य्यत्वं, विस्मयजनकता. STUPID, *a.* मूढः -डा -दं, मूर्खः -र्खा -र्यं, प्रमूढः &c., नन्दवृद्धिः -द्धिः -द्धि, जडः -डा -डं, जडवृद्धिः &c., जडनतिः -तिः -ति, मूढनतिः &c., नन्दः -न्दा -न्दं, निर्वृद्धिः -द्धिः -द्धि, निर्वोधः -धा -धं, स्थूलः -ला -लं, स्थूल-वृद्धिः &c., स्थूलधीः -धीः -धि, दुर्मेतिः -तिः -ति, दुर्वृद्धिः &c., दुर्मेधाः -धाः -धः (स्), मतिहीनः -ना -नं, बुद्धिहीनः &c., अवुधः -धा -धं, अवु-द्धिमान् -मती -मत् (न्), अवुद्धिः &c., अविविज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अज्ञः &c., मन्यरः -रा -रं, मन्दरः -रा -रं, कुशलः -रला -रलं, कुशलकः -का -कं, कुशिलतः -ता -तं, अज्ञानः -ना -नं, अज्ञानी &c., कुधीः &c., वर्धरः -रा -रं. STUPIDITY, STUPIDNESS, *s.* मूढता, मूर्खता, स्थूलता, मन्दता, बुद्धिमन्दता, मन्दबुद्धित्वं, जडता, जडिमा *m.* (न्), बुद्धिजडता, मौर्ख्यं, स्थोल्थं, जाड्यं, मान्यं, बुद्धिजाड्यं, निर्वृद्धित्वं, बुद्धिहीनत्वं -ता, अविविज्ञता, अज्ञता, अज्ञानं, कुशलता. STUPIDLY, *adv.* मूर्खवत्, मूढवत्, अविविज्ञवत्, सजाड्यं, समान्यं. STUPOR, *s.* मोहः, इन्द्रियस्वापः, इन्द्रियमुग्धिः *f.*, इन्द्रियमोहः, इन्द्रियस्तम्भः, स्तम्भः, व्यामोहः, जडता, जाड्यं, जडिमा *m.* (न्). STURDINESS, *s.* दृढाङ्गता, शरीरदृढता, दृढता. See ROBUSTNESS. STURDY, *a.* दृढाङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, दृढदेहः -हा -हं, see STOUT, ROBUST.

To TUTTER, v. n. खल्लद्वाक्नेन वद्, अस्पष्टं वद्. See *To STAMMER*. STUTTERER, *s.* खल्लद्वाक्यः, खल्लितवाक् *m.* (न्), वाग्विकलः, मदकलवाक्. STUTTERING, *s.* वाक्खल्लनं, वाग्वैकल्यं, अस्पष्टोच्चारणं, see STAMMERING. STY, *s.* (For pigs) शूकरस्थानं, see PIG-STY.—(In the eye) कुम्भिका. STYL, *s.* (Manner) वृत्तिः *f.*, रीतिः *f.*, see MODE.—(Of speaking or writing) वाग्वृत्तिः *f.*, शब्दवृत्तिः *f.*, शब्दरीतिः *f.*, वाग्व्यापारः, शब्दरचना, वाक्सरणिः -रणी *f.*; 'elegance of style in rhetoric,' गुणः; 'figurative style,' व्यञ्जनावृत्तिः *f.*—(Style of living) वृत्तिः *f.*—(Title) संज्ञा, स्थातिः *f.*, प्रतिष्ठानाम *n.*—(For writing) लेखनी, कीलः, see PEN.—(Pointed iron graver) शलाका, तक्षणी, कीलः.—(Of a dial) शृङ्गः *m.*, कीलः. *To STYLE, v. a.* संज्ञां कृ or दा, अभिधा, कृत्, See *To NAME, CALL*. STYLED, *p. p.* संज्ञितः -ता -तं, संज्ञ in comp. See NAMED, CALLED. STYLISH, *a.* सम्भरीत्यनुसारी -रिणी -रि (न्), सम्भवृत्त्यनुरूपः -पा -पं, सव्यवहारसिद्धः -द्धा -द्धं, सम्भलोक्तमतः -ता -तं, अतिशीलनः -ना -नं. STYPTIC, *a.* रक्तावरोधकः -का -कं, रक्तस्तम्भकः &c., रक्तावावरोधी -धिनी &c., रक्तवावस्तम्भकः &c., रक्तनिरोधकः &c., स्तम्भकः &c., रक्तस्तम्भनः -ना -नं, कपायो -यिणी &c., कपायान्वितः -ता -तं, कपायः -या -यं. STYPTIC, *s.* रक्तावरोधकं, रक्तस्तम्भनं, स्तम्भनं. See the last. STYRAX, *s.* कपिशः, अश्मपुष्पं, शीतशिवं. See BENZOIN. STYX, *s.* (River of Hell) वैतरिणी, परलोकनदी, प्रेतनदी. SUAVITY, *s.* मधुरता, माधुर्यं, वाङ्माधुर्यं, मधुरोक्तिः, स्वादुता. SUBACID, *a.* ईषद्वहः -ह्ना -ह्नं, काष्ठः -ह्ना -ह्नं, किञ्चिद्वहः &c. *To SUBDIVIDE, v. a.* अंशांशान् कृ, अंशांशीकृ, अवयवीकृ, प्रतिभागीकृ. SUBDIVISION, *s.* अंशांशः, अवयवः, शाखा, उपशाखा, प्रतिभागः, भाग-प्रतिभागः, प्रभागः, प्रत्यङ्गं, उपाङ्गं, अङ्गसंख्यः, उपप्रकरणं, विशेषः; 'having subdivisions,' अवयवी -विनी -वि (न्), शाखी &c. *To SUBDU, v. a.* वशीकृ, पराजि (c. 1. -जयति -ते -जेतुं), विजि (atm. only) संजि, जि, दम् (c. 10. दमयति -यितुं), प्रदम्, अभिभू, पराभू, स्ववशीकृ, आत्मवशीकृ, आत्मवशं नो (c. 1. नयति, नेतुं), स्वाधीनीकृ, आत्माधीनीकृ, स्ववशे स्या in caus. (स्थापयति -यितुं), आत्मावशं -तां कृ, आत्मावशीकृ, स्वायत्तीकृ, भद्रनं कृ, भञ्ज. See *To CONQUER, OVERCOME, SOFTEN*. SUBDUED, *p. p.* वशीकृतः -ता -तं, वशीभूतः &c. दमितः -ता -तं, परा-जितः &c., रजितः &c., अभिभूतः -ता -तं, पराभूतः &c., दान्तः -न्ता -नं, स्ववशीकृतः &c., आत्मवशः -शा -शं, वशी -शिनी -शि (न्), वशः &c., वशङ्गतः -ता -तं, स्ववशनीतः &c., हस्तङ्गतः &c., हस्तगतः &c., दर्परहितः &c., निवृत्तः -न्ता -तं. See OVERCOME, MOR- TIFIED, SOFTENED, HUMBLER. SUBDUER, *s.* दमकः, दमी *m.* (न्), दमनकारी *m.* (न्), जेता *m.* (न्). SUBDUING, *s.* वशीकरणं, दमनं, दमः, भञ्जः. See SUBJUGATION. SUBJACENT, *a.* अधःस्थः -स्था -स्तं, अधःस्थितः -ता -तं, अधोवर्त्ती &c. SUBJECT, *a.* (Under the power of) वशः -शा -शं, वशी -शिनी -शि (न्), अधीनः -ना -नं, आयतः -न्ता -तं, अभ्यधीनः -ना -नं, भक्तः -न्ता -तं, तन्तः -न्ता -तं, उपकीर्त्तनी -विनी -वि (न्), विवशः &c., अनुवशः &c., निग्नः -न्ता -मं; 'to another,' परवशः -शा -शं, पराधीनः -ना -नं, परायतः &c., परतन्तः &c., परलन्दः -न्दा -न्दं, परवान् &c., परोपजीवी &c., नाथवान् &c.—(Liable to) अधीनः -ना -नं, योग्यः -ग्या -ग्यं, वशः -शा -शं, अर्ह in comp., नित्य in comp., आस्पद in comp., पान in comp., see OBNOXIOUS; 'subject to disease,' रोगाधीनः -ना -नं, नित्यरोगी &c., सदा-

रोगी &c., रोगासदं; 'subject to melancholy,' नित्यविषादी &c., सदाविषादी &c.—(To be subject) वशीभू, अधीनीभू, आय-
त्रीभू, उपजीव् (c. 1. -जीयति -यितुं).

SUBJECT, *s.* (One that owes allegiance) प्रजा, भक्तः, वश्यः, उपजीवी *m.* (न्); 'subjects, collectively,' प्रजालोकः, प्रजा, प्रजाः *f. pl.*; 'beloved by one's subjects,' प्रजानुरक्तः -क्ता -क्तं, अनुरक्तप्रजः -जा -जं; 'the protection of one's subjects,' प्रजापालनं.—(That which is treated of, a topic, head) विषयः, प्रकरणं, प्रसङ्गः, प्रस्तावः, प्रसक्तिः *f.*, अर्थः, वृत्तान्तः, स्थानं, स्थलं, पदं, अधिप्रकरणं, मार्गः; 'subject in hand,' प्रस्तुतं; 'on such a subject,' सर्वविषयः -या -यं; 'this chapter is on the subject of the heavenly bodies, &c.,' अयं समी ग्रहादिविषयकः.—(That in which any thing inheres or exists) अधिप्रकरणं, आधारः, आश्रयः, आश्रयः, आस्यदं, स्थानं, अधिष्ठानं, व्याप्यः; 'of an inference,' व्याप्यः; 'of any operation or act,' आश्रयः, अधिप्रकरणं, पात्रं, स्थानं, अधिष्ठानं, भूमिः *f.*—(Of a verb, in grammar) कर्त्ता *m.*—(Of a predicate) अनुवाचं.—(Of a proposition) साध्यं.

To SUBJECT, *v. a.* (Bring under the power of) वशीकृ, अधीनीकृ, आयत्नीकृ.—(Subjugate), *see* To SUBDUCE.—(Make liable) अधीनं -नां कृ, अधीनीकृ, वशीकृ, योग्यं -ग्यां कृ, आस्यदं कृ, आस्य-
दीकृ; 'to subject one to ridicule,' उपहासास्यदं कृ, उपहासा-
स्पदीकृ; 'to subject to diseases,' रोगाधीनीकृ, रोगाधीनं -नां कृ; 'to a legal process,' विवादास्पदीकृ; 'to trial,' अनुभवार्हदं -दां कृ.

SUBJECTO, *p. p.* वशीकृतः -ता -तं, अधीनीकृतः -ता -तं. *See* SUBJECT, *a.*

SUBJECTION, *s.* (The act) वशीकरणं, अधीनीकरणं.—(The state) वशता -त्वं, वशिता -त्वं, वशं, वश्यता -त्वं, भक्तिः *f.*, निग्रहा, आत्मा-
धीनता; 'to another,' पराधीनता, परवशता, परवशित्वं, परवशता, परतन्त्रत्वं, पारतन्त्र्यं, पराधीनत्वं.

SUBJECTIVE, *a.* अधिप्रकरणसन्ध्या -न्धिनो -न्धि (न्), अधिष्ठानसन्ध्या
&c., अधिष्ठाननिष्ठः -ष्टा -ष्टं, अधिप्रकरणनिष्ठः &c.

SUBJECT-MATTER, *s.* विषयः, प्रस्तावः, प्रसङ्गः, प्रकरणं. *See* under
SUBJECT, *s.*

To SUBJOIN, *v. a.* अनुयन् (c. 9. -यमाति -यन्तुं), आयुज्, रानायुज्, संयुज्.

To SUBJUGATE, *v. a.* वशीकृ, करदीकृ, पराजि. *See* To SUBDUCE, *v. a.*

SUBJUGATED, *p. p.* वशीकृतः -ता -तं, करदीकृतः &c. *See* SUBDUED

SUBJUGATION, *s.* वशीकरणं, दमनं, दमः, जयः -यनं, विजयः -यनं, पराजयः, अभिभवः, परिग्रहः, निग्रहः -हणं, भञ्जनं, भङ्गः, दण्डः -दण्डं; 'of one's
enemies,' शत्रुदमनं; 'of foreign countries,' दिग्विजयः; 'of
one's passions,' इन्द्रियदमः -मनं, इन्द्रियजयः, इन्द्रियनिग्रहः.

SUBJUNCTIVE, *s.* (Mode in grammar) संशयार्थः.

SUBLIMATE, *s.* (Of mercury) रसकर्षणं, रसपुष्यं.

To SUBLIMATE, *v. a.* ऊर्द्धपातनं कृ, ऊर्द्धं पन् in caus. (पातयति -यितुं).

SUBLIMATION, *s.* ऊर्द्धपातनं, ऊर्द्धकरणं, उच्चोकरणं, पुटपाकः.

SUBLIME, *a.* अत्युच्चः -चा -चं, अत्युच्चितः -ता -तं, अत्युत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, अत्यु-
च्चतः -ता -तं, अत्युच्चतः -ता -तं, अतिमीढः -ढा -ढं. *See* LOFTY.

SUBLIMITY, SUBLIMENESS, *s.* अत्युच्चता, अत्युत्कृष्टता, अत्युत्कर्षः, अत्युच्चतिः *f.*,
अत्युच्चतिः *f.*, मीढता, अत्युच्चता. *See* LOFTINESS.

SUBLUNARY, *a.* रेहलीकिकः -की -कं, रेहिकः -की -कं. *See* MUNDANE.

SUBMARINE, *a.* समुद्राग्नः -स्वा -स्यं, समुद्रतलस्यः &c., समुद्रस्यः &c.;
submarine fire, 'समुद्रवह्निः' *m.*, चडवाग्निः *m.*, वाडवाग्निः *m.*,
पाडवानलः, पाडवः, सौवः, अच्यग्निः *m.*, सलिलेन्धनः.

To SUBMERGE, *v. a.* निमज्ज् (c. 10. -मज्जयति -यितुं), जलान्तरं मज्ज्,
नलानः कृ, जलानः स्या in caus. *See* To PLUNGE, INUNDATE.

To SUBMERGE, *v. n.* मज्ज् (c. 6. मज्जाति -ज्जितुं), निमज्ज्. *See* To PLUNGE, *v. n.*

SUBMERGED, *p. p.* मज्जितः -ता -तं, निमज्जितः &c., निमग्नः -ग्नता -ग्नं,
'आप्रावितः -ता -तं, *see* PLUNGE, IMMERSE; 'is submerged,' प्राप्यते.

SUBMISSION, *s.* निमज्जनं, मज्जनं, आप्रावः -वनं. *See* IMMERSION.

SUBMISSION, *s.* (To the power of another) वशता -त्वं, वशित्वं, वशं,
वश्यता, अधीनता, पराधीनता, अनुवर्त्तनं, अनुवर्त्तनः *f.*, वशवर्त्तनं, वशी-
भूतता, *see* SUBJECTION, OBEDIENCE.—(Resignation) क्षमा,
छान्तिः *f.*, *see* RESIGNATION.

SUBMISSIVE, *a.* वशवर्त्ती -क्षिनी -क्षि (न्), वश्यः -श्या -श्यं, वशगः -गा
-गं, वशानुगः &c., वश्यात्मा -त्मा -त्न (न्), विधेयः -या -यं, विनतः
-ता -तं, आनतः &c., दीनः -ना -नं, सविनयः -या -यं, धान्तः &c.,
अनुविषायी &c. *See* OBEDIENT, DOCILE, RESIGNED.

SUBMISSIVELY, *adv.* सानुवर्त्तनं, क्षमापूर्व्यं, छान्तिपूर्व्यं, सविनयं.

SUBMISSIVENESS, *s.* वशवर्त्तित्वं, आशानुवर्त्तित्वं, वश्यता, विनतिः *f.*

To SUBMIT, *v. a. or n.* (One's self) वशीभू, वशं गम् (c. 1. गच्छति,
गन्तुं) or उपगम् or अभ्युपे (अभ्युपेति -तुं, rt. ३), वशत्वस्वीकारं कृ,
see To OBEY.—(Submit to, bear with) सह् (c. 1. सहते, सोढुं),
विमर्द्, धम् (c. 1. धमते, धन्तुं), संदाम्.—(Submit for another's
consideration) परविचारं प्राप्य (c. 10. प्रापयति -ते -यितुं), परविचारं
प्रापयिता विज्ञा in caus., *see* To REFER, OFFER.

SUBMITTED, *p. p.* (Referred) प्राप्यनापूर्व्यं परविचारार्थं समर्पितः -ता -तं.
—(Submitted to) सोदः -दा -दं; 'to be submitted to,'
धन्यः -या -यं.

SUBORDINATE, *a.* गीयः -गी -गं, अनुस्यः -स्या -स्यं, अप्राप्यः -प्या -प्यं,
अप्राधान in comp.; 'any thing or person subordinate,' अप्र-
धानं, उपसर्जनं.

SUBORDINATELY, *adv.* गीयतस्, अप्राधानतस्, अप्राप्येन, अनुस्यतस्.

SUBORDINATION, *s.* (State of being under control) वशता, वश्यता,
see SUBJECTION.—(Inferiority) अप्राधानता, अप्राप्यता, अनुस्यता,
गीयता; 'principle of subordination,' गीयतन्त्रन्यायः.

To SUBORN, *v. a.* कुकर्मसम्पादने छलेन नियुज् (c. 7. -युजति -योजुं, c. 10.
-योजयति -यितुं) or प्रयुज्, कूटसाध्यकरणे नियुज्.

SUBORNATION, *s.* कुकर्मसम्पादने नियोजनं, कूटसाध्यसाधनं.

SUBORNEO, *p. p.* कुकर्मसाधने or कूटसाध्यकरणे नियुक्तः -क्ता -क्तं.

To SUBSCRIBE, *v. a. or n.* (Sign with one's own hand) हस्ताक्षरं
लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं), हस्ताक्षरं लिख् or पद्व् (c. 10. पद्व-
यति -यितुं), नामलिखनं कृ, नामाङ्कनं कृ, स्वनामाङ्कनं -तां कृ, नाम-
ङ्कनं कृ, *see* To SIGN.—(Promise to pay by signing one's
name) हस्ताक्षरम् अभिलिख्य or नामाङ्कनं कृत्वा किंचिद् दातुं प्रतिज्ञा
(c. 9. -ज्ञानीते -ज्ञातुं) or स्वांशं दातुं प्रतिज्ञा or धनांशं दातुं प्रतिज्ञा or
चंशं दा in des. (दित्तति -त्तितुं).

SUBSCRIBER, *s.* (One who enters his name) नामाभिलेखकः, हस्ता-
क्षराभिलेखकः.—(Contributor) चंशदाता *m.* (तृ), चंशदायी *m.*,
चंशदित्सुः *m.*

SUBSCRIPTION, *s.* (Act of signing) नामाभिलेखनं, स्वनामलिखनं,
नामाङ्कनं, हस्ताक्षरलिखनं.—(Signature), *see* the word.—(Con-
tribution) चंशदानं, धनांशदानं, अनेकसाध्यकार्यसाहाय्यरूपदानं.
—(Sum contributed) अनेकदत्तपत्रं, चंशदित्सुसमादितपत्रं.

SUBSEQUENCE, *s.* अनुगमनं, अनुयानं, पश्चाद्यानं, अनुयायिता.

SUBSEQUENT, a. पश्चात्कालिकः -का -कं, पश्चात्कालीनः -ना -नं, पश्चात्तः -ता -तं, परः -रा -रं, पराधीनः -ना -नं, उचरः -रा -रं, उचरः &c.. कालान्तरीयः -या -यं, पश्चात् in comp.; 'subsequent period,' पश्चात्कालः; 'subsequent rite,' अनुष्ठानं *n.*; 'subsequent mention,' पक्ष्यनाश्रयं.

SUBSEQUENTLY, adv. पश्चात्, परं, परतः, परस्तात्, उत्तरं, उत्तरतः, उत्तरत्र; 'subsequently to the marriage,' विवाहात् परं or परतः.

To SUBSERVE, v. a. उपकृ, साहाय्यं कृ. *See To PROMOTE, SERVE.*

SUBSERVIENT, SUBSERVIENCY, s. उपयोगः -गिना, उपयुक्ता, उपकार-रिता, अनुयुक्तिः *f.*, अनुयोजनं, महत्कारिता, तन्त्रता, पारतन्त्र्यं.

SUBSERVIENT, a. उपयोगी -गिनी -गि (न्), उपकारी -रिणी &c., उपकारकः -का -कं, सहकृता -ता -तं (न्), अधीनः -ना -नं, तन्त्रः -न्ता -न्तं, यज्ञः -ज्ञा -जं, निम्नः &c. *See SUBJECT, DEPENDANT.*

To SUBSIDE, v. n. (Sink) नद् (c. 1. सीदति, नद्), प्रयोगम् (c. 1. -गच्छति -गच्छं), प्रयोगा, प्रयः पत्, *see To SETTLE, v. n.*—(Become calm, cease) शान् (c. 4. शान्यति, शान्तिं), प्रशान्, उपशान्, प्रसद्, सम्प्रसद्, विरम् (c. 1. -रसति -रन्ति), निवृद्, विनिवृत्, दिग्म्, शानः -ना -नं भू, *see To CEASE, v. n.*; 'as the wind,' निर्वी (c. 2. -याति -न्ति), निर्वीतीभू.

SUBSIDED, p. p. शान्तः -न्ता -न्तं, प्रशान्तः &c., विरतः -ता -तं.

SUBSIDENCE, SUBSIDENCY, s. (Sinking) प्रयःपतनं, प्रयोगातिः *f.*, प्रयोगमनं.

SUBSIDIARY, s. उपकारी -रिणी &c., उपयोगी -गिनी &c., उपकारकः -का -कं, सहकारी &c., साहाय्यकारी &c.; 'something subsidiary,' उपसर्जनं, उपपदं, *see SUBSERVIENT, SUBORDINATE, a.*

SUBSIDY, s. धनरूपसाहाय्यं, धनरूपोपकारः, धनरूपसाहिनं.

To SUBSIST, v. n. (Be, exist) वृत् (c. 1. वर्तते -वर्ति), भू, अस्, चिद् in pass.—(Live, be maintained) जीव् (c. 1. -जीवति -जिन्ति), उपजीव्, उपजीवनं कृ, निर्वाहं कृ, निर्वाह (c. 1. -पहति -पोहं), जीवनिर्वाहं कृ, प्राणनिर्वाहं कृ, उदरनिर्वाहं कृ, प्राणयात्रां कृ, शरीरयात्रां कृ, उदर-पोषणं कृ.—(Continue) स्या.

SUBSISTENCE, s. (Existence), *see the word.*—(Means of subsisting, livelihood) उपजीविका, जीविका, उपजीवनं, उपजीव्यं, जीवनं, जीवनीपोषः, वृत्त्युपायः, प्राणयात्रा, शरीरयात्रा, जीवोपकरणं, जीवनापनं, निर्वाहः, प्राणनिर्वाहः, जीवनिर्वाहः, प्राणधारणं, *see LIVELIHOOD, LIVING, s.*; 'bare subsistence,' दिननिर्वाहः, रात्राच्छादनं.

SUBSISTENT, a. सत्त्वान् -वती -वत् (त्), जीवी -विनी &c., उपजीवी &c.

SUBSTANCE, s. (A real being) वस्तु *n.*, पदार्थः, द्रव्यं, सत्त्वं, अर्थः, भावः, *see THING.*—(Material form, matter) मूर्तिः *f.*, मूर्तवस्तु *n.*, मूर्तद्रव्यं, वस्तु *n.*, द्रव्यं.—(Material or essential part) सारः, सारता, सारांशः, गभीः, सत्त्वं, तत्त्वं, तत्त्वार्थः, मूलं, अर्थः, पन्तु *n.*, वस्तुता; 'in substance,' अर्थतः, वस्तुतः.—(Property, possessions) वस् *n.*, धनं, अर्थः, द्रव्यं, विहं, विभवः, वैभवं, रित्यं; 'one's whole substance,' सत्त्वं.

SUBSTANTIAL, a. (Real) वास्तवः -वी -वं, वास्तविकः -की -कं, यत्वा-त्मकः -का -कं, सात्त्विकः -की -कं, *see REAL.*—(Material) मूर्तिमान् -वती &c.; मूर्तिः -स्त्री -स्त्री, *see MATERIAL.*—(Having substance or solidity) सारवान् -वती -वत् (त्), सारः -रा -रं, धनः -न्ता -नं, *see SOLID.*—(Possessed of property) वसुमान् &c., वित्तवान् &c., गृहधनः -ना -नं, धनी &c., *see RICH.*

SUBSTANTIALLY, adv. वस्तुतः, अर्थतः, सारतः, तत्त्वतः.

SUBSTANTIALNESS, s. वास्तव्यं, वास्तविकत्वं, सत्त्वं, सारता, सत्ता.

To SUBSTANTIATE, v. a. भू in caus., साध्, प्रमाणीकृ. *See To PROVE.*

SUBSTANTIATED, p. p. भाषितः -ता -तं, विभावितः &c. *See PROVED.*

SUBSTANTIATION, s. उपपादनं, साधनं, सिद्धिः *f.*, विभावनं, भावनं.

SUBSTANTIVE, s. (In grammar) विशेष्यं, सत्त्वयाचकः, द्रव्यवाचकः, सत्त्वं; 'proper substantive,' नामवाचकः, संज्ञावाचकः, संज्ञा.

SUBSTANTIVE, a. सात्त्विकः -की -कं, सत्त्वयाचकः -का -कं, वास्तविकः &c.

To SUBSTITUTE, v. a. उपकृप् (c. 10. -कल्पयति -यितुं), उपसृज् (c. 6.

-मृशति -मृष्टं, c. 10. -सज्जयति -यितुं) उपसर्जनं कृ, उपकल्पनं कृ, कल्पनं कृ, परस्थाने कृप्, परस्थाने कृ, प्रतिनिधिं कृ.

SUBSTITUTE, s. प्रतिनिधिः *m.*, उपसर्जनं, अनुकल्पः, प्रतिपुरुषः, प्रति-हस्तकः, प्रतिकृतिः *f.*, प्रतिच्छन्दः, गौणकल्पः, आदेशः.

SUBSTITUTED, p. p. उपकल्पितः -ता -तं, उपसर्जितः &c., परस्थाने कल्पितः -ता -तं, प्रतिनिधिभूतः &c., अतिदिष्टः -ष्टा -ष्टं, अत्यस्तः -स्ता -स्तं; 'to be substituted,' कल्पनीयः -या -यं, कल्प्यः -त्वा -त्वं.

SUBSTITUTION, s. उपकल्पनं, उपसर्जनं, प्रत्याहारः, आदेशः, अतिदेशः.

SUBSTRATUM, s. (Layer), *see STRATUM.*—(In metaphysics) अधि-करणं, आधारः, आध्रयः, स्थानं, पात्रं, *see BASIS.*

To SUBTEND, v. a. अभिमुखं or प्रतिमुखं or अधो चित् *n* in pass.

SUBTERRUG, s. चलं, छस *n.* (न्), अपदेशः, व्यपदेशः, छिद्रं.

SUBTERRANEAN, SUBTERRANEOUS, a. अन्तर्भूमिः -भी -मं, भूम्यन्तर्गतः -ता -तं, गूढः -ढा -ढं; 'a subterranean place,' अन्तर्भूमिः *f.*; 'passage,' गूढमार्गः, सुरङ्गा.

SUBTILE, SUBTLE, a. (Fine, thin) सूक्ष्मः -क्षा -क्षं, अतिसूक्ष्मः &c., अतिलघुः -घुः -घु, निरवयवः -या -यं, अलुक् -का -कं.—(In intellect, piercing) सूक्ष्मबुद्धिः -द्धिः -द्धि, सूक्ष्मदर्शी -र्शनी &c., कुशाग्रयामतिः -तिः -ति, कुशाग्रबुद्धिः &c., कुशाग्रयः -या -यं, माम्मिकाः -की -कं, माम्मिकः &c., मर्मविद्, मर्मवेदी &c.—(Sly), *see SLY.*

SUBTILLY, adv. सूक्ष्मं, सूक्ष्मेण, सूक्ष्मबुद्ध्या, ससौक्ष्म्यं.

SUBTILITY, SUBTILNESS, SUBTILITY, s. सूक्ष्मता, सूक्ष्म्यं, निरवयवनं, अविना *m.* (न्), अतिलाघवं; 'of intellect,' बुद्धिसूक्ष्मता, कुशाग्रो-यता, मतिप्रकर्षः.—(Cunning, slyness), *see the words.*

To SUBTILIZE, v. a. सूक्ष्मीकृ, अतिसूक्ष्मीकृ, सूक्ष्मतां कृ or जन्.

To SUBTRACT, v. a. उद्धृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), उद्धरणं कृ.—(In arith-metic) शुष्प (c. 10. शोषयति -यितुं), व्यकल् (c. 10. -कलयति -यितुं), शोषनं कृ, व्यकल्पनं कृ, अन्तरं कृ.—(In algebra) च्युतं कृ, अन्तरं कृ.

SUBTRACTED, p. p. उद्धृतः -ता -तं.—(In arithmetic, &c.) शोषितः -ता -तं, व्यकल्पितः &c.; 'to be subtracted,' शोष्यः -या -यं, शोषनीयः -या -यं.

SUBTRACTION, s. उद्धारः, उद्धरणं.—(In arithmetic) शोषनं, शुद्धिः *f.*, व्यकल्पनं, व्यकल्पितं, अन्तरं, चर्जनं, विपरं, पतनं.

SUBTRAHEND, s. (Sum to be subtracted) शोषकः, च्युतं.

SUBURB, SUBURBS, s. शाखानगरं, जागन्नापुरं, उपनगरं, उपपुरं, नगरोपान्तः -न्तं, नगरपरिसरः, नगरप्रान्तः -न्तं, गृह्या, अभिष्यन्दिरणं.

SUBURBAN, a. शाखानगरस्यः -स्या -स्यं, उपनगरस्यः &c., शाखापुरस्यः &c., नगरोपान्तस्यः -स्या -स्यं, नगरोपान्तिकः -की -कं.

SUBVERSION, s. ध्वंसः, विध्वंसः, परिध्वंसः, भङ्गः. *See OVERTHROW.*

SUBVERSIVE, a. ध्वंसकरः -रा -रं, ध्वंसकारी -रिणी &c., परिध्वंसी &c., विनाशकः &c.; *see DESTRUCTIVE*; 'of happiness,' सुखान्तरकः &c.

To SUBVERT, v. a. ध्वंस (c. 10. ध्वंसयति -यितुं), परिध्वंस्, विध्वंस्, नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), विनश्, पत् in caus., निर्भिद्. *See To OVERTHROW.*

SUBVERTED, *p.p.* विध्वंसितः -ता -तं, पातितः &c., विनाशितः -ता -तं, निर्भिन्नः -ता -तं, *see* OVERTHROWN; 'is subverted,' निर्भिद्यते.
SUCCEEDANEOUS, *a.* गौणः -शी -शं, गौणभूतः -ता -तं, उपसर्जनः -ता -तं, आनुकल्पिकः -को -कं; 'a succedaneous rule,' अनुकल्पः.
SUCCEEDANEUM, *s.* उपसर्जनं, अनुकल्पः, गौणकल्पः. *See* SUBSTITUTE.
TO SUCCEED, *v. n.* (Follow, be subsequent to) पश्चाद् आया (c. 2. -याति -न्ति), अनुया, अनुक्रम, पश्चाद् वृत् (c. 1. वसते -सिन्ति), अनुवृत्, परतो वृत्, परस्ताद् वृत्, उत्तरतो वृत्, जयरः -रा -रं वृत् or भू, उत्तरः -रा -रं वृत् or भू.—(Be successful) सिप् (c. 4. सिध्यति, सिद्धं), संसिप्, सिद्धार्थीभू, कृतार्थीभू, सिद्धिं गम् or इ, सम्पद् (c. 4. -पद्यते -पद्युं), क्रम् (c. 1. क्रमते -नितुं), *see* TO PROSPER, *v. n.*
SUCCESSOR, *p.p.* अनुगतः -ता -तं, अनुयातः &c.; 'by fear,' भयोत्तरः -रा -रं.
SUCCESSING, *part. or a.* अनुयायी -यिनी -यि (न्), अनुगः -गा -गं, क्रमानुयायी &c., क्रमानुगः -गा -गं, उत्तरः -रा -रं, जयरः &c. *See* SUBSEQUENT, *a.*
SUCCESS, *s.* सिद्धिः *f.*, अर्थसिद्धिः *f.*, फलसिद्धिः *f.*, साध्यसिद्धिः *f.*, सम्पत्तिः *f.*, सम्पद् *f.*, उदयः, सफलता, सिद्धार्थता -ता, कृतार्थता, चरितार्थता, कृत-कृतता, श्री *f.*, लक्ष्मी *f.*—(Result) निर्गमः, निर्गतिः *f.*, परिणामः.
SUCCESSFUL, *a.* (Of persons) कृतार्थः -धा -धं, सिद्धार्थः &c., चरितार्थः &c., प्राप्तार्थः &c., कृतकृत्यः -ता -तं, पाव्यार्थः -धा -धं, कृतकामः -मा -मं, प्राप्तकामः &c., प्राप्तशः -शा -शं, आशाप्राप्तः -मा -मं, कृतार्थीभूतः -ता -तं, श्रीमान् &c., *see* PROSPEROUS.—(Of things) सिद्धः -द्धा -द्धं, सिद्धिमान् -मती -मत् (न्), सफलः -ला -लं, फलवान् &c., फलितः -ता -तं, सुफलः &c.
SUCCESSFULLY, *adv.* सफलं, सिद्धार्थतः, कृतार्थतः, अयथा, मिथ्या.
SUCCESSION, *s.* (Following of things in order) आनुपूर्व्यं, आनुपूर्व-वी, अनुक्रमः, पर्यायः, विपर्यायः, परम्परा, पारम्पर्यं, चर्या, सन्-न्या, सन्नतिः *f.*, श्रेणी, योषा, अनुयायित्वं, अनुयायनं, अनुवृत्तिः *f.*, अनुवर्तनं, अनुपक्रमः, क्रमः; 'of office,' कर्मविपर्यायः; 'in suc-cession,' अनुपूर्वशस्, *see* SUCCESSIVELY.—(Line, series) श्रेणी, आचलिः -ली *f.*, माला; 'of kings,' राजावलिः -ली *f.*, *see* SERIES.—(Right of succeeding to another) उत्तराधिकारः -रिता, जयि-कारपर्यायः, दायः -यत्नं, दायाधिकारः.
SUCCESSIVE, *a.* अनुपूर्वः -धा -धं, आनुक्रमिकः -को -कं, यथाक्रमः -मा -मं, यथानुक्रमः &c., पारम्परिकः -को -कं, परम्परः -रा -रं, क्रमानुसारी -रिणी -रि (न्), क्रमानुयायी &c., क्रमकः -का -कं, क्रमागतः -ता -तं, क्रमायातः &c., परम्परागतः -ता -तं, परम्परायातः &c., सन्नतः -ता -तं.
SUCCESSIVELY, *adv.* अनुपूर्वशस्, अनुक्रमशस्, यथापूर्व, यथाक्रमं, परम्परं, पारम्पर्येण, पर्यायेण, विपर्यायेण, क्रमशस्, क्रमतस्, क्रमेण, क्रमान्, क्रमानुसारेण.
SUCCESSOR, *s.* उत्तराधिकारी *m.* (न्), जयरधिकारी *m.*, क्रमानुयायी *m.*
SUCCINCT, *a.* संक्षिप्तः -मा -मं, अचिस्तीर्णः -शी -शं. *See* CONCISE.
SUCCINCTLY, *adv.* *see* CONCISELY, CONCISENESS.
SUCCORY, *s.* (Plant, wild endive) कासनी.
SUCCOUR, *To succour*, &c. *See* HELP, *To help*, &c.
SUCCULENCE, *s.* सरसता, बहुसरत्वं, सद्रवता, रसलता. *See* JUICINESS.
SUCCULENT, *s.* सरसः -सा -सं, बहुसरः &c., सद्रवः -वा -वं, सजलः -ला -लं, रसमयः -यो -यं, जलमयः &c., आर्द्रः -र्द्रा -र्द्रं. *See* JUICY.
TO SUCCUMB, *v. n.* वशीभू, वशं गम्, सद् (c. 1. सीदति, सन्ति), *see* TO YIELD.
SUCH, *a.* (Of this kind) ईदृशः -शी -शं, ईदृक् *m.f. n.* (श्), ईदृद्यः -द्या -द्यं, समदृशः -शी -शं, समदृद्यः &c.; 'such is the law,'

ईदृशी मर्यादा.—(Of that kind, of such a kind) तादृशः -शी -शं, तादृक् *m.f. n.* (श्), तादृद्यः -द्या -द्यं, एतादृशः &c., एतादृक् &c., एतादृद्यः &c., एवंविधः -धा -धं, तथाविधः -धा -धं, एवम्भूतः -ता -तं, एवं in comp.; 'such as me,' मादृशः &c., मादृक् &c., मादृद्यः &c., मत्विधः -धा -धं; 'such as thee,' त्वादृशः &c., त्वादृक् &c., भवादृशः &c.; 'what has such power to burn as fire?' किम् एवम् एतल्लत् प्रभवति दग्धुं.—(Such and such an one) समुक्तः -का -कं.
TO SUCK, *v. a.* (Draw in with the mouth) चूम् (c. 1. चूमति -पितुं), आचूम्, चूपां कृ, चूपयं कृ, चोषं कृ, चोषयं कृ.—(Draw in milk from the breast, as a child) स्तनं पा (c. 1. पियति, पातुं) or पे (c. 1. पयति, पातुं), स्तनभिसन्धे, स्तनात् धीरं पा or निपा स्तनपानं कृ; 'a child that sucks the breast,' स्तनन्ययः -या -यी -यं.—(The finger or hand) चङ्गुलिं पे or अभिसन्धे or पा, मुष्टिं पे, चङ्गुलिपानं कृ; 'a child that sucks its hand,' मुष्टिन्ययः.—(Imbibe, absorb, suck up) निपा, गुप् in caus., उच्युम्, रसादानं कृ.
SUCK, *s.* (Act of sucking), *see* SUCTION.—(Milk, &c., sucked) स्तन्यं, दुग्धं, चूयं; 'one who gives suck,' स्तन्यदात्री, स्तन्यदायिनी.
SUCKED, *p.p.* चूयितः -ता -तं, चोषितः &c., पीतः -ता -तं, पीतः &c., निपीतः &c.; 'that can be sucked,' चूयः -या -यं.
SUCKER, *s.* चोषकः, चूमणकारी *m.* (न्), पाता *m.* (न्). *See* SUCKLING.
SUCKING, *s.* चूपयं, चूमा, चोषः -पयं; 'the breast,' स्तनपानं, स्तन्य-पानं, धीरपानं; 'the fingers,' चङ्गुलिपानं.
TO SUCKLE, *v. a.* स्तनं पे in caus. (पाययति -पितुं) or उपपे in caus. or पा in caus. (पाययति -पितुं), स्तन्यं दा, स्तनपानं दा, स्तन्यदानेन पुप् (c. 10. पोषयति -पितुं).
SUCKLED, *p.p.* स्तन्यपोषितः -ता -तं, स्तनन्ययः &c.; 'by a bitch,' श्रुतिन्ययः -या -यं.
SUCKLING, *s.* (The act) स्तन्यदानं, स्तन्यदानेन पोषणं.—(Young child) स्तनन्ययः -या -यो -यं, स्तनयायी -यिनी &c., पाता -त्री (न्), पयः -या.
SUCTION, *s.* आचूषणं, चूपणं. चोषः -पयं, रसादानं. *See* SUCKING, *s.*
SUDDEN, *a.* आकस्मिकः -को -कं, साद्यस्तः -स्तो -स्तं, सद्यस्तः -स्ता -स्तं, अकाशः -या -यं, अकस्मादुत्पन्नः -ता -तं, अकस्माद्भूतः -ता -तं, एकपातः -ता -तं, अलघितः -ता -तं, अचिन्तितः &c., अकस्मिन् -ता -तं, अका-शनिपाती -तिनी -ति (न्), अकस्माज्जातः -ता -तं, अकाशज्जातः &c.; 'sudden death,' अघमृत्युः *m.*, अघामृत्युः *m.*, अलघितमृत्युः, अलघि-तानः, अघपातः; 'on a sudden,' अकरमात्.
SUDDENLY, *adv.* अकस्मात्, सद्यस्, सहसा, एकपदे, एकदा, अकाशं, हठात्, आकतालीययत्; 'suddenly born,' अकाशज्जातः -ता -तं, अकस्माज्जातः &c.
SUOGENESS, *s.* आकस्मिकत्वं -ता, साद्यस्तत्वं, अकाशजत्वं, अकस्मिकत्वं.
SUDORIFIC, *a.* स्वेदनः -ता -तं, स्वेदकरः -रा -रं, स्वेदोत्पादकः -का -कं, स्वेदनकः &c., प्रसोदितः -ता -तं, प्रसोदितवान् -वती &c.
SÚDRA, *s.* (Man of the fourth or servile class) शूद्रः, जयरवर्धः जयन्वजः, चूपलः.
SUOS, *s.* सज्जिकासंमृष्टजलं, मार्जनीतलसंमृष्टजलं, सज्जियाजलं.
TO SUE, *v. a.* (In law) अभियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं), अभियोगं कृ, व्ययहारभियोगं कृ, व्ययहारं कृ, व्ययद्, वादं कृ, अभिशंस. *See* TO PROSECUTE.
TO SUL, *v. a.* प्राचै, याच, प्राचैनापूर्धम् अन्विप्. *See* TO PETITION.
SULT, *s.* मेदस् *n.*, वसा, नासवेहः, वृक्षादिपरिगतं तेदस्.

SUF

To SUFFER, v. a. (Feel, undergo) अनुभू, उपगम् (c. 1. -गच्छति -गन्तुं), उपागन्, भुज् (c. 7. भुज्जि, भुंक्ते, भोक्तुं), उपभुज्, प्राप् (c. 5. -प्राप्नोति -जान्ते), ज्ञा, विद्, मय्, घम्, दृग्; 'one who suffers pain,' दुःखभागी -गिनी &c.—(Endure, bear) सह् (c. 1. सहते. सोटुं), विमह्, घम् (c. 1. घमते, घन्तुं), मंघान्, मय्, तिन् in des., उपास्.—(Permit, allow) अनुज्ञा, अनुमन्, अनुमतिं दा, see *To PERMIT*.

To SUFFER, v. n. (Undergo pain) दुःखम् अनुभू, दुःखभागी -गिनी -गि भू. दुःखी &c. भू, तप् in pass. (तप्यते). रुक्प्. व्यप् (c. 1. व्यपते -पितुं), मिद् (c. 4. मिदयते).

SUFFERABLE, a. सहनीयः -या -यं, सयः -त्ता -त्तं, सोटयः -व्या -यं.

SUFFERANCE, s. सहनं, घना, सहत्वं, सहता, सहनं. See *ENDURANCE*.

SUFFERED, p. p. (Undergone) अनुभूतः -ता -तं, उपागतः -ता -तं, उपगतः &c., भुज् -त्ता -क्तं, उपभुज् &c.—(Endured) सोटः -डा -टं, विसोटः &c.—(Permitted) अनुज्ञातः -ता -तं, अनिमिदः -डा -टं, अनिमिदः &c.

SUFFERER, s. दुःखभागी *m.* -गिनी *f.* (नृ), दुःखानुभवी *m.*, दुःखभोगी *m.*, दुःखभोक्ता *m.* (ज्ञ), दुःखी *m.*, दुःखितः, दुःखोपेतः.

SUFFERING, c. (Bearing of pain) दुःखानुभवः, दुःखभोगः, दुःखोपभोगः, दुःखोपगमः, दुःखोपागमः, दुःखयोगः, दुःखवेदनं.—(Pain endured) दुःखं, व्यथा, क्लेशः, तापः, परितापः, वेदना, पीडा, कृष्टं, चार्त्तिः *f.*

SUFFERING, a. दुःखी -खिनी -खि (नृ). See *SUFFERER*. *AFFLICTED*.

To SUFFICE, v. n. कृप् (c. 1. कल्पते -त्वितुं, कल्पन्तुं), उपकृप्, रथीयः -ता -तं भू, उपयुक्तः -त्ता -क्तं भू, यथेष्टः -ष्टा -ष्टं भू, उपचितः -ता -तं भू; 'as much food as will suffice for a year,' संयत्तरनिर्वाह-पर्याप्तम् चक्षं.

To SUFFICE, v. a. तृप् (c. 10. तर्पयति -पितुं), तृप्. See *To SATISFY*.

SUFFICIENCY, s. पर्याप्तः *f.*, पर्याप्तत्वं -ता, उपयुक्तता -त्वं, यथेष्टता -त्वं, सामर्थ्यं, क्षीचित्वं, योग्यता -त्वं, उपचितत्वं, निर्वाहः. See *COMPETENCE*.

SUFFICIENT, a. पर्याप्तः -ता -तं, उपयुक्तः -त्ता -क्तं, यथेष्टः -ष्टा -ष्टं, उपचितः -ता -तं, समर्थः -धी -धं, योग्यः -ग्या -ग्यं; 'food sufficient for a month,' मासपूरुचितम् चक्षं, see *ENOUGH, a.*; 'to be sufficient for,' कृप् (c. 1. कल्पते -त्वितुं).

SUFFICIENTLY, adv. पर्याप्तं, सत्, यथेष्टं, उपयुक्तं. See *ENOUGH, adv.*

To SUFFOCATE, v. a. श्वासरोधं कृ, श्वासावरोधं कृ, श्वासं रुप् (c. 7. रुञ्चि, रोहं) or अवरुप्, प्रायं रुप् or अवरुप्, कण्ठं रुप्. See *To CHOKER, STIFLE*.

SUFFOCATED, p. p. रुद्धश्वासः -सा -सं, रुद्धप्राणः -शा -खं, निरुद्धकण्ठः &c.

SUFFOCATING, a. श्वासरोधकः -का -कं, श्वासावरोधकः &c., प्राणरोधकः &c.

SUFFOCATION, s. श्वासरोधः -धनं, श्वासावरोधः, श्वासप्रतिरोधः, प्राणरोधः -धनं, प्राणावरोधः, कण्ठरोधः -धनं, श्वासप्रतिवन्धः, उद्धन्धनं.

SUFFRAGE, s. सम्मतं, सम्मतिः *f.*, सम्मतिख्यापनं, स्वीकारः. See *VOTE*.

To SUFFUSE, v. a. समाज्जु (c. 10. -ज्जयति -पितुं), व्याप्, जाकृ.

SUFFUSED, p. p. समाज्जुतः -ता -तं, व्याप्तः -ता -तं, परिगतः -ता -तं, see *OVERSPREAD*; 'eyes suffused with tears,' नेत्राणि समाज्जुतानि चारिणा, वाष्पोपज्जुताक्षः -क्षी -क्षं, वाष्पाविलेष्टाक्षः -शा -खं; 'face suffused with blushes,' ह्रीपरिगतमुखः.

SUFFUSION, s. व्याप्तिः *f.*, व्यापनं, व्याप्तता, समाश्रावनं, आच्छादनं.

SUGAR, s. शर्करा, गुडशर्करा, गुडोद्भवा, सिता, मिष्टं, इक्षुसारः, चालुका-
(99) त्तिका; 'coarse sugar,' गुडः; 'raw sugar,' मत्स्यगद्दी, माणितं; 'sugar-mill,' इक्षुयन्त्रं, इक्षुचक्रं.

SUL

To SUGAR, v. a. शर्करान्वितं -तां कृ, शर्करीकृ, सशर्करं -रां कृ, मिष्टीकृ. *SUGAR-CANDY, s.* खरडमोदकः, खरडः, मादिकशर्करा, उपला, शुक्लोपला, शर्करा, सिताखरडः, दृढगाविका.

SUGAR-CANE, s. इक्षुः *m.*, इक्षुरः, इक्षुकाण्डं, इक्षुदण्डः, मधुपर्णः *f.*, मधुनृणं, गुडदण्डः, गुडदारुः *m.*, गुडनृणं, रसालः, महाधीरः, विपुलरसः, असि-पत्रः, पयोधरः, नृधुपुष्पः; 'varieties of it,' पुस्रः, पौरुः, कान्तारकः, राखंडः; 'root of it,' मोरटे, ऐष्टयमूलं.

SUGARED, SUGARY, a. शर्करान्वितः -ता -तं, शर्करायुक्तः -क्ता -क्तं, सशर्करः -रा -रं, शर्करः -री -रं, ऐष्टयः -ची -वं, मिष्टः -ष्टा -ष्टं.

To SUGGEST, v. a. उपन्यस् (c. 4. -अस्यति -सितुं), समुपन्यस्, सूच् (c. 10. सूचयति -पितुं), सूचनं कृ, मन्त् (c. 10. मन्त्रयते -ति -पितुं), मन्त्रणं कृ, प्रयुप् (c. 10. -योषयति -पितुं), उद्दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), आदिश, उपदिश, चित् (c. 10. चेतयति -पितुं), प्रयुज् (c. 10. -योजयति -पितुं), समुपस्था in caus.

SUGGESTED, p. p. उपन्यस्तः -स्ता -स्तं, सूचितः -ता -तं, मन्त्रितः &c.

SUGGESTION, s. उपन्यासः, सूचना -नं, प्रयोषः, मन्त्रणं, युद्धिः *f.*

SUGGESTIVE, a. सूचकः -का -कं, प्रयोषकः &c., चेतकः -का -कं.

SUICIDAL, a. आत्मघातकः -का -कं, आत्मघाती -तिनी -ति (नृ).

SUICIDE, s. (Self-murder) आत्मघातः, आत्महत्या, आत्मवधः, आत्महननं, आत्मव्यापादनं, प्राणत्यागः, देहत्यागः, जीवितत्यागः, जीवोत्सर्गः, प्राण-परित्यागः, काम्यमरणं, आत्मद्रोहः, स्वप्राणहिंसा.—(Self-murderer) आत्मघाती *m.* (नृ), आत्मघातकः, आत्महा *m.* (नृ), आत्मत्यागी *m.*, आत्मभुक् *m.* (-द्रुह), आत्मद्रोही *m.*, कृतजीवितत्यागः.

SUI-GENERIS, एकप्रकारः -रा -रं, स्वसदृशः -शी -शं, स्वप्रत्ययः -ख्या -ख्यं.

SUIT, s. (Set) गणः, समूहः, see *SET*; 'as of clothes, &c.,' युगं, युगं, युगलं, युतकं, यमकं, यमलं; 'a suit of clothes,' वस्त्रयुगं, वस्त्रयुगं, वासोयुगं, आच्छादः.—(Petition) अर्घः, प्रार्थनं -ना, अभ्य-र्थना, प्रणयः.—(In law) अर्घः, वादः, अद्यः, व्यवहारः.—(Retinue), see *SUITE*.

To SUIT, v. n. युज् in pass. (युज्यते), उपपद् in pass. See *To FIT, v. n.*

To SUIT, v. a. युज् (c. 10. योजयति -पितुं). See *To FIT, ADAPT, v. a.*

SUITABLE, a. योग्यः -ग्या -ग्यं, युक्तः -क्ता -क्तं, उपयुक्तः &c., यथायोग्यः &c., उपयोगी -गिनी &c., उपचितः -ता -तं, सदृशः -शी -शं, प्रयोक्तव्यः -व्या -यं, see *FIT, FITTING, a.*; 'suitable to the occasion,' प्रस्तापसदृशः &c., see *OPPORTUNE*.

SUITABLENESS, s. योग्यता, युक्तता, उपयुक्तता, उपयोगिता -त्वं, उपयोगः, यथायोग्यता, उपपत्तिः *f.*, याचातय्यं. See *FITNESS*.

SUITABLY, adv. युक्तं, योग्यं, यथायोग्यं, यथोचितं, see *FITLY*.—(Agree-ably to) अनुसारेण -रतस्, अनुकूपेण.

SUITE, s. परिवारः, अनुचरवर्गः, पोषवर्गः. See *RETINUE*.

SUITED, p. p. उपयुक्तः -क्ता -क्तं, युक्तः &c., पर्याप्तः &c. See *SUITABLE*.

SUITOR, s. प्रार्थकः, प्रार्थयिता *m.* (नृ), अर्घी *m.* (नृ), आवेदकः, see *PETITIONER, PROSECUTOR*.—(Wooer) विवाहार्थी *m.*, पाणिग्र-हार्थी *m.*, प्रणयी *m.*

SULKILY, SULLENLY, adv. उदासीनं, उदासीनवत्, अन्तःक्रोधेन, अन्तःक्रोधेन.

SULKINESS, SULLENNESS, s. उदासीनता, अन्तःक्रोधत्वं, अन्तःक्रोधिता, अन्तः-क्रोपिता, अन्तःक्रोपः, मलिनमुखत्वं, मुदमालिन्यं, प्रतीपता. See *MOROSINESS*.

SULKY, SULLEN, a. उदासीनः -ना -नं, अन्तःक्रोधी -धिनी -धि (नृ), अन्तः-क्रोपी &c., उदासवृत्तिः -त्तिः -त्ति, प्रतीपः &c. See *MOROSE*.

SULLIED, p. p. दूषितः -ता -तं, मलिनः &c., कलङ्कितः &c., see *SOILED*.

SUL

To SULLY, *v. a.* कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यितुं), हुन् in caus. See To SOIL.

SULLY, *s.* कलङ्कः, मालिन्यं, दूषणं, ग्रानिः *f.* See SOIL, STAIN.

SULPHATE, *s.* (Of copper) ताप्तगर्भं, तप्तैः—(Of iron) कासीसं, का-
शीशं, हंसलोमशं, पातुशेखरः, नयनीपथं; 'green sulphate,' see
under IRON, *s.*

SULPHUR, *s.* गन्धकः, गन्धिकः, गन्धाश्मा *m.* (नृ), सौगन्धिकः, सुगन्धिकः,
गन्धमोदनं, धतिगन्धः, झुरगन्धः, गन्धपाषाणः, खरोरिः *m.*, पातुपैरी *m.*
(नृ), शुल्वारिः *m.*, पामारिः *m.*, पामाः, कोटमाः, शुक्पुच्छः.

SULPHUREOUS, *a.* गन्धकमयः -यी -यं, गन्धकपुच्छः -क्ता -क्तं, गन्धकगुणकः
-का -कं, गन्धकगुणविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, गन्धकधर्मकः -का -कं.

SULPHURIC, *s.* (Of iron) पांगुकासीसं, ताप्यं, पातुनादिकं—(Of mer-
cury) कज्जाली.

SULTRINESS, *s.* निर्वातत्वं -ता, अत्युष्णता, पातहीनता, वायुरहीनता.

SULTRY, *a.* निर्वातः -ता -तं, अत्युष्णः -ष्णा -ष्णं, पातहीनः -ना -नं,
वायुरहीनः &c., अत्युष्णावाष्पविशिष्टः -ष्टा -ष्टं; 'sultry vapour,'
उष्णावाष्पः, मरीचिका, मृगनुष्णा.

SUM, *s.* (Aggregate, total) संख्या, साकल्यं, समुदायः, समाहारः, मन-
वायः, गणनं—(Substance, amount) सारः, सार्धः, सारोशः, गर्भः.
तात्पर्यं—(Compendium), see SUMMARY, *s.*—(Sum of money)
धनभागः, धनांशः, क्रियद्वयं, क्विपिद्वयं; 'small sum of money,'
धनलेशः, धनाल्पिका, क्विपिद्वयं, अल्पधनं; 'large sum,' धनबाहुल्यं,
बहुधनं; 'any very large sum,' परार्द्धं—(In arithmetical figures
set for an arithmetical operation) राशिः *m. f.*, विरटः—(In
sum) संक्षेपतरु, see SUMMARILY.

To SUM, *v. a.* (Add together) राशीकृ, संख्या, परिसंख्या, परिगण्य,
संकल् (c. 10. -कलयति -यितुं), संकलनं कृ, समाहृ, समाहरणं कृ, समीकृ.
—(Sum up, condense) उक्तोपसंहारं कृ, उक्तसमाहारं कृ, उक्तप्रवा-
हारं कृ, उक्तोपसंक्षेपं कृ, उक्तसारं पठ्.

SUMMARILY, *adv.* संक्षेपतरु, संक्षेपात् -पेय, समासतरु, see CONCISELY;
'to declare summarily,' संक्षेपतो पठ्. सम्प्रवच्.

SUMMARY, *a.* संक्षेपिकः -को -कं, सामासिकः -को -कं. See CONCISE, *a.*

SUMMARY, *s.* संक्षेपः, संग्रहः, सारः, संक्षिप्तग्रन्थः, ग्रन्थस्य विषयानुक्रमिका.
See COMPENDIUM.

SUMMED, *p. p.* राशिगतः -ता -तं—(Summed up) उपसंहृतः -ता -तं.

SUMMER, *s.* शीमाः, शीमकालः, शीमसमयः, निदापकालः, निदापः,
उष्णकालः, उष्णसमयः, उष्णः, उष्णकः, उष्मः, उष्मा *m.* (नृ), उष्ण-
गमः, उष्मागमः, उष्मोपगमः, तपः, तपाः *m.* (स्).

SUMMER-HOUSE, *s.* विलासमन्दिरं, केलिगृहं; 'with water-works,'
जलमन्दिरं, जलयन्त्रगृहं, जलयन्त्रमन्दिरं, जलयन्त्रनिकेतनं, जलहं, पा-
रागृहं, भारायन्त्रगृहं, समुद्रगृहं.

SUMMIT, *s.* अग्रं, शिखरं, शिखरं, शिखरं, शृङ्गं, चूडा, कूटः -टं, पृष्ठं,
उच्छ्रयः, उच्छ्रयः. See TOP.

To SUMMON, *v. a.* आह्वे (c. 1. -ह्वयति -ह्वयितुं), आह्वानं कृ, आह्वान (nom.
आह्वानयति -यितुं), आकृ in caus. (-कारयति -यितुं), आकारणं कृ.

SUMMONED, *p. p.* आहृतः -ता -तं, कृताह्वानः -ना -नं, आकारितः &c.,
-आवाहितः &c.; 'one who does not appear when summoned,'
आहृतमपलायी *m.*

SUMMONER, *s.* आह्वता *m.* (नृ), आह्वयकः, आह्वानकारी *m.* (नृ).

SUMMONS, *s.* आह्वानं, आह्वतिः *f.*, ह्वतिः *f.*, आह्वयः, आकारणं, आवाहनं.

SUMMUM-BONUM, *s.* परमाधिः, पराधिः, उन्नमाधिः.

SUN

SUMPTER, SUMPTER-HORSE, *s.* स्यूरी *m.* (नृ), स्यूरो. See PACK-HORSE.

SUMPTUARY, *a.* व्ययविषयकः -का -कं, व्ययसत्त्वन्ती -न्विन्ती -न्विय (नृ).

SUMPTUOUS, *a.* महामूल्यः -त्वा -त्वं, पटुमूल्यः &c. See COSTLY.

SUMPTUOUSLY, *adv.* क्षतिव्ययपूर्वम्, महामूल्यपूर्वम्, क्षतिव्ययेन.

SUMPTUOUSNESS, *s.* महामूल्यता, पटुमूल्यता, महार्पता, क्षतिव्ययः.

SUN, *s.* सूर्यः, रविः *m.*, भानुः *m.*, चक्रः, आदित्यः, भास्करः, सविता *m.*

(नृ), सूर्यमा *m.* (नृ), विवस्वान् *m.* (नृ), दिवाकरः, सूरः. The sun
has innumerable names in Sanskrit, many of which are
more properly epithets than names. Some of them are
here collected with their meanings.—(As begetter and
nourisher of all things, he is called) सविता *m.* (नृ), सावित्रः,
पूषा *m.* (नृ), विष्णवः *m.*—(As causing day-light) दिनकरः,
दिवसकरः, दिवाकरः, दिनकृत् *m.*, प्रभाकरः, विभाकरः, चहस्करः,
भास्करः—(As lord of the day) चहर्षतिः *m.*, दिनपतिः, धुपतिः *m.*,
दिनप्रग्रीः *m.*—(As gem of the day) दिनमणिः *m.*, दिवामणिः *m.*
—(As gem of the sky) नभोमणिः *m.*, रामणिः *m.*, वियन्मणिः *m.*
—(Enemy of darkness) निमिरिषुः *m.*, ध्यानारतिः *m.*, तमोनुदः,
तमोपहः—(Receptacle of light) भाकोपः, तेजःपुत्रः—(Circle of
light) भावेनिः *m.*—(Meteor of the sky) सरोत्तः—(The illu-
minator of the sky) सरोतनः, प्ररोतनः, विरोचनः—(Eye of
the sky) नभश्चक्षुः *m.*—(Eye of the world) जगच्चक्षुः *m.* (स्),
लोकचक्षुः *m.*—(Beholder of the deeds of the world) कर्म-
साक्षी *m.* (नृ), जगत्साक्षी *m.*—(Lord of the constellations)
ग्रहराजः, ग्रहपतिः *m.*, तपताम्यतिः *m.*, निषाम्यतिः *m.*—(Having
a thousand rays) सहस्रकिरणः, सहस्रांगुः *m.*—(Garlanded with
rays) किरणमाली *m.* (नृ), संशुमाली *m.*, मरीचिमाली *m.*—(Pos-
sessed of rays) संशुमान् *m.* (नृ), गभस्तिमान् *m.*, संशुपरः, किरणः,
गभस्तिः *m.*—(Lord of the rays) संशुभर्ता *m.*—(Wielding rays)
संशुहस्तः, गभस्तिहस्तः, संशुवायः—(Having hot rays) चरदंगुः *m.*,
चरदकिरणः, चरमंगुः *m.*, तिमंगुः *m.*, तीक्ष्णंगुः *m.*, सूर्यंगुः *m.*, चरद-
रश्मिः *m.*, चरदमरीचिः *m.*, उष्मरश्मिः *m.*, चरददीपितः *m.*, चरति-
मरीचिः *m.*, चरतीतकरः—(Having bright rays) शुभरश्मिः *m.*—
(Possessed of light) प्रतिभापान् *m.* (नृ), भास्वान् *m.*, विभावान् *m.*,
ज्योतिमान् *m.*, विभावसुः *m.*—(The inflamer, or warmer) तपनः,
तापनः—(The Ripener) पचतः, पचेलिनः—(The scorcher)
शुष्कः—(Burner of the forehead) ललाटनपः—(The surpris-
ing light) चित्रभानुः *m.*—(Sporting or roaming in the sky)
गगणविहारो *m.*, गगणध्वजः, रगः, रगरः—(Symbol in the sky)
गगणध्वजः—(Friend of the lotuses) पद्मचक्षुः *m.*, पद्मनीकान्तः,
पद्मनीपक्ष्मः—(Sprung from the lotus) पद्मगर्भः—(Seated on
a lotus) पद्मासनः—(Holding a lotus in his hand) पद्मपाणिः *m.*,
पद्मकरः—(Drawn by seven horses) सप्ताश्वः—(Drawn by
green horses) हरिदश्वः—(Ever-moving) सदागतिः *m.*—(Lord
of life) जीवितेशः—(Possessed of jewels) मणिमान् *m.*—(Best
of deities) सुरोन्नमः—(As son of Kasyapa) काश्यपेयः, काश्य-
पिः *m.*—(As descended from Mritanda) मातृहृदः, मृताश्वः,
मृताश्वः—(As having been shorn of his beams by Visva-
karma, the architect of the gods) विकर्षितः—(As identified
with the 12 ādityas) द्वादशान्ता *m.* (नृ), द्वादशामकः. The 12
ādityas are the offspring of Aditi, and are the emblems
of the sun in each month of the year. Hence they are

identified with the sun itself. Their names are सूर्यः, वरुणः, वेदाङ्गः, भानुः *m.*, इन्द्रः, रविः *m.*, गर्भस्तिः *m.*, यमः, सार्व-रेताः *m.*, दिवाकरः, मित्रः, विष्णुः *m.* Other names for the sun, of less obvious derivation, are the following: पतङ्गः, पपीः *m.* (स्), हंसः, इन्द्रः, हेलिः *m.*, मिहिरः, भगः, तरणिः *m.*, मित्रः, भट्टारकः, द्रष्टा, चरुणः, विश्वकर्मा *m.*, वरुणः, विष्णुः, कृष्णः. The following are the names of some of the sun's wives: छाया, अश्विनी, प्रभा, संज्ञा, विश्वकर्मासुता, त्वाष्ट्री, सवर्णा, शनिप्रसूः *f.*, तपती, चरुणः *m.*, चरी, सौरी, सूर्या. His sons are यमः or वैवश्वतः, शनिः *m.*, अश्विनी *m. du.* or अश्विनीकुमारी *m. du.*, कर्णः, सावर्णिः *m.*, सुशोचः, रेवन्तः, रैवन्तः; 'his daughter, or the personified Tapti river,' तपती, तपनतनया, अकैतनया; 'his charioteer,' चरुणः, चरुः *m.*, काश्यपिः *m.*, गरुडग्रन्थः, सूरसूतः, सूर्यसारथिः *m.*; 'three of his attendants,' माटरः, पिङ्गलः, दण्डः; 'a worshipper of the sun,' सौरः; 'the sun's disk,' सूर्यमण्डलं, see Disk; 'early morning sun,' चालार्कः, चालातपः, चालमिवः; 'figure of the sun as drawn for worship,' सूर्ययन्त्रं; 'half-yearly passage of the sun,' स्यनं, see Solstice; 'mansion of the sun,' सूर्यनक्षत्रं, महानक्षत्रं; 'region of the sun,' सूर्य-लोकः.—(Sun and moon) सूर्यचन्द्रनक्षत्रे *m. du.*, चन्द्रार्कौ *m. du.*, दिवाकरनिशाकरी *m. du.*, पुष्पवन्ती *m. du.*, पुष्पदन्ती *m. du.*

SUN-BEAM, *s.* सूर्यरश्मिः *m.*, सूर्यकिरणः, सूर्यमयूखः, सूर्यकरः, सूर्यांशुः *m.*, तपनांशुः *m.*, तपनकरः, भानुकरः. See RAY, *s.*

SUN-BURNT, *a.* सूर्यतप्तः -ता -नं, रविप्रतप्तः &c., सूर्यव्यातः &c.

SUNDAY, *s.* भानुवारः, रविवारः, अकैवारः, आदित्यवारः, भट्टारकवारः, रविवारः, भानुवारः, अकैदिनं, अकैः.

To SUNDER, *v. a.* विभुज्, विभुज्, पृथक्. See To PART, SEPARATE. SUNDERED, *p. p.* (Divided in sunder) पृथक्कृतः -ता -नं, द्वैधीभूतः -ता -नं, द्वैधीकृतः -ता -नं, विच्छिन्नः -ता -नं, विच्छेदितः -ता -नं, विभुज्कृतः -ता -नं.

SUN-DIAL, *s.* छायायन्त्रं, छायामण्डलं, प्रतोदः, सूर्यघटी.

SUN-DRIED, *p. p.* आतपशुष्कः -प्का -प्कं, आतपशोषितः -तां -तं.

SUNDRY, *a.* नाना *indecl.*, विविधः -धा -यं, नानाविधः &c., पृथग्विधः &c., see DIVERS; 'sundries,' नानाद्रव्याणि *n. pl.*, नानाविधवस्तूनि *n. pl.*

SUN-FLOWER, *s.* सूर्यकमलः, श्रीहस्तिनी, वेशदानः, भामकः, दिवाकरः, जामाता *m.* (नृ), विधावायुः *m.*, वनलिका; 'the flower,' सूर्यकमलं.

SUNG, *p. p.* गीतः -ता -नं, परिगीतः &c.; 'by bards,' उपगीतः &c.

SUNK, *p. p.* मग्नः -गना -ग्नं, निमग्नः &c., अवसन्नः -ता -नं, सन्नः &c., अवगाढः -ढा -ढं, निष्णातः -ता -नं; 'in mud,' पङ्कमग्नः &c.

SUNKEN, *a.* जलतलस्थः -स्था -स्थं, जलोपगूढः -ढा -ढं.

SUNLESS, *a.* असूर्यः -र्यौ -र्यं, अनादित्यः -त्या -नं, सूर्यहीनः &c.

SUNNY, *a.* सूर्यतप्तः -ता -नं, रवितप्तः &c., सूर्यव्यातः &c., सूर्यातपव्यातः &c., सातपः -पा -पं, सार्कः -का -कं.

SUN-RISE, *s.* सूर्योदयः, सूर्योदयकालः, चरुणोदयः, उदयः, उदयकालः, अभ्युत्थानं; 'before sun-rise,' सूर्ये अनुदिने.

SUN-SET, *s.* सूर्यास्तः -स्तः, सूर्यास्तकालः, अस्तः -स्तं, दिनान्तः, दिवावसानं, तिष्ठन् *n.*, उत्तरः; 'at sun-set,' अस्तङ्गते सूर्ये.

SUN-SHINE, *s.* सूर्यातपः, सातपः, सूर्यप्रकाशः, प्रकाशः, सूर्यातपः, सूर्यकान्तिः *f.*, सूर्यतेजस् *n.*, सूर्यद्युतिः *f.*, सूर्यालोकः, द्योतः, सूर्यकिरणः, कला.

To SUP, *v. n.* or *a.* रात्रिभोजनं कृ, नक्तभोजनं कृ.—(Sip), see To SIP. SUPER. A prefix rendered by अति, अधिक, अतिशय &c.; in comp.

To SUPER-ABOUND, *v. n.* अतिबहुलीभू, अतिविपुलीभू, अतिप्रचुरीभू. SUPER-ABUNDANCE, *s.* अतिबाहुल्यं, अतिविपुल्यं, अतिप्रचुर्यं, आधिक्यं, अतिरिक्ता, अतिरेक्यं, उपचयः. See EXUBERANCE.

SUPER-ABUNDANT, *a.* अतिबहुलः -ला -लं, अतिविपुलः &c., अतिप्रचुरः &c., अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, अतिशयी -यिनी -यि (न्), अधिकः &c. See EXUBERANT.

To SUPER-ADD, *v. a.* अधिकं समायुज् or संयुज्, अधिकसंयोगं कृ.

SUPER-ANNUATED, *a.* अतिवयस्कः -क्ता -स्कं, वयोधिकः -का -कं, वयो-तीतः -ता -तं, वार्धक्याद्यमः -मा -नं, वार्धक्याशक्तः -क्ता -क्तं.

SUPER-ANNUATION, *s.* अतिवयस्कता, वयोतीतता, वार्धक्याद्यमता.

SUPERB, *a.* अतिशोभनः -ना -नं, स्वर्धी &c. See MAGNIFICENT.

SUPERCILIOUS, *a.* ऊर्ध्वदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, दर्पादुपेक्षकः -का -कं, see LOFTY.

SUPERCILIOUSNESS, *s.* दर्पादुपेक्षा, दर्पात् परोपेक्षा. See HAUGHTINESS.

SUPEREROGATION, *s.* अत्याचारः, अतिरिक्ताचारः, अत्याचरणं, अतिरिक्ताचरणं, क्षियमातिरेकः, विध्यतिरेकः, कर्तव्याधिक्यं, काम्यत्वं.

SUPEREROGATORY, *a.* नियमातिरिक्तः -क्ता -क्तं, कर्तव्यातिरिक्तः &c., विध्यतिरिक्तः &c., अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, काम्यः -म्या -म्यं.

SUPEREXCELLENCE, *s.* अत्युत्कृष्टता, अत्युत्तमता, सर्वश्रेष्ठता.

SUPEREXCELLENT, *a.* अत्युत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, अत्युत्तमः -मा -मं, सर्वोत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, सर्वश्रेष्ठः &c., सर्वोत्तमः -मा -मं, श्रेष्ठः &c.

SUPERFICIAL, *a.* (Pertaining to, or being on the surface) बाह्यः -हा -हं, बाह्यीकः -का -कं, वहिःस्थः -स्था -स्थं, वहिर्भागस्थः &c., वहिर्लग्नः -ग्ना -ग्नं, पृष्ठस्थः &c., वहिस् or पृष्ठ in comp.; 'superficial view,' बाह्यदृष्टिः *f.*; 'superficial contents,' पृष्ठफलं. —(Shallow, not deep) अनिष्टः -न्ता -नं, अल्पः -ल्पा -ल्पं, see SLIGHT; 'superficial scholar,' क्षिप्रज्ञः, अल्पज्ञः, चुस्तकः, शास्त्रगर्हः, see SMATTERER.

SUPERFICIALLY, *adv.* बाह्यतस्, वहिर्भागे, वहिस्. See SLIGHTLY.

SUPERFICIES, *s.* तलं, पृष्ठं, विस्तारः, वहिर्भागः, उपरिस्थभागः.

SUPERFINE, *a.* अत्युत्तमः -मा -मं, अत्युत्कृष्टः -ष्टा -ष्टं, अतिसूक्ष्मः &c.

SUPERFLUITY, *s.* अतिरेकः, अतिरेक्यं, अतिरिक्ता, आधिक्यं, अतिशय्यं, प्रयोजनातिरेकः, प्रयोजनातिरिक्ता, वैयर्थ्यं.

SUPERFLUOUS, *a.* अतिरिक्तः -क्ता -क्तं, अधिकः -का -कं, प्रयोजनातिरिक्तः &c., अवश्यकान्तिरिक्तः &c., अनर्थकः -का -कं, विमलः -ला -लं.

SUPERHUMAN, *a.* अतिमानुषः -पा -पं, अतिमानुष्यः -प्या -प्यं, अतिमर्त्यः -र्त्या -नं, मानुषातिगः -गा -गं, जनातिगः &c., पुरुषातिगः &c., अपौरुषः -मौ -मं; 'having superhuman intellect,' अतिमानुषबुद्धिः -द्धिः -द्धि; 'superhuman power,' विभूतिः *f.*, भूतिः *f.*, प्रभावः; 'possessed of it,' विभूतिमान् -मती -मत् (न्).

SUPERINCUMBENT, *a.* उपरिस्थः -स्था -स्थं, उपरिवर्ती -र्त्तिनी -र्त्ति (न्).

To SUPERINDUCE, *v. a.* अध्ययानि (c. l. -नयति -नेतुं), अनुनी, अध्यारुह in caus.

To SUPERINTEND, *v. n.* अयिष्टा (c. l. -तिष्ठति -ष्ठानुं), अध्यक्षः -क्षा -क्षं भू, अध्यक्षतां कृ, अवेक्ष, उपदृष्ट, कार्यवेक्षणं कृ. See To OVERSEE.

SUPERINTENDENCE, *s.* अध्यक्षता -त्वं, अधिकारः, अधीकारः, अधिष्ठितिः *f.*, अधिष्ठानत्वं, अधिष्ठानं, अधिकर्म *n.* (न्), अधीशता, अवेक्षणं, कार्यावेक्षणं, कार्यदर्शनं, कार्यंक्षणं, कार्याधीशता.

SUPERINTENDENT, *s.* अध्यक्षः, अधीशः, अधिकारी *m.* See OVERSEER.

SUPERIOR, *a.* (Upper) उपरिस्थः -स्था -स्थं, ऊर्ध्वस्थः &c., ऊर्ध्वः -र्द्धा -र्द्धं. —(In rank or excellence) श्रेष्ठान् -यसी -यः (स्), श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं, गरीयान् &c., चरीयान् &c., चरिष्टः -ष्टा -ष्टं, ज्यायान् &c., ज्येष्ठः &c.

विशिष्टः -घा -घं, प्रमुखः -रा -रं, प्रधानः -ना -नं, मुख्यः -रत्ना -रत्नं, उत्कृष्टः &c., प्रकृष्टः &c., अधिकः -का -कं, प्रभविष्णुः -ष्णुः -ष्णु, परः -रा -रं, गुरुः -वी -रु, प्रधानः &c., see PRE-EMINENT; 'of superior worth,' गुणोत्कृष्टः &c., गुणाधिकः -का -कं; 'superior to the best,' परात्परः -रा -रं; 'to be superior,' विशिष्ट in pass. (-शिष्यते), प्रतिरिक् in pass. (-रिच्यते); 'action is superior to inaction,' अकर्मणः कर्म विशिष्यते or अकर्मणः कर्म ज्ञायः; 'intellect is superior to action,' कर्मणो बुद्धिर् विशिष्यते or कर्मणो बुद्धिर् ज्ञायते.—(Beyond the influence of).

SUPERIOR, *s.* श्रेष्ठः, ज्येष्ठः, गुरुः.—(Of a convent) चाधमगुरुः.

SUPERIORITY, *s.* श्रेष्ठता, श्रेष्ठ्यं, विशिष्टता, वैशिष्ट्यं, वैज्यं, प्रधानता, प्रधान्यं, उत्कृष्टता, उत्कृष्ट्यं, प्रमुख्यं, प्रभविष्णुता, प्राग्भावः, चाधिक्यं, ऊर्ध्वस्थितिः *f.*, प्रापत्यं, ज्येष्ठता, परिष्ठता, गलीयस्त्वं, परिग्रहिता *m.* (न्), see PRE-EMINENCE.

SUPERLATIVE, *a.* परमः -मा -मं, उत्तमः -न्ता -न्तं, चादिकः -को -कं, चतिशय or चति prefixed, see EXCESSIVE, SUPREMACY.—(In grammar) चतिशयार्थवाचकः -का -कं, परमावधिवाचकः &c.

SUPERLATIVELY, *adv.* उत्तमैः, चतिशयेन, चति prefixed. See EXCESSIVELY.

SUPERNATURAL, *a.* जलौकिकः -को -कं, चतिमानुषः -पा -पं, मानुषाभायः -धा -धं, ज्योतिर्येयः -यो -यं, मानवाभायः &c., चतुः &c. See SUPERHUMAN.

SUPERNATURALLY, *adv.* जलौकिकैः, चतिमानुषं, जलौकिकप्रकारेण.

SUPERNUMERARY, *a.* or *s.* चातिसंख्यः -रत्ना -रत्नं, संख्यातिरिक्तः -ज्ञा -ज्ञं, नियतसंख्यातिरिक्तः &c., नियमातिरिक्तः &c., अधिकः -का -कं, चतिरिक्तः &c.

SUPERScription, *s.* उपरिलेखः, उपरिखलेखः, परिलेखः.

To SUPERSEDE, *v. a.* (Render void) लुप् (c. 6. लुप्सति, लोभं). लोभं कृ; 'this system has superseded all the others,' सर्वं मार्गः सर्वेषाम् उपरेषां लोपस्य कारं यभूत्.—(Set aside, displace) निरम् (c. 4. -जस्यति -सिहं), निराकृ, निः in caus., अपम्.

SUPERSEDO, *p. p.* निरस्तः -न्ता -न्तं, निराकृतः -ता -तं; 'a superseded wife,' चापृष्टा, चापिविद्या, कृतसापलिका, कृतसापलिका, कृतसापली, कृतसापलीका, कृतसापलिका.

SUPERSTITION, *s.* (Over exactness in religion) चातिभक्तिः *f.*, चासाधारः, चातिरिक्तभक्तिः *f.*, चातिरिक्ताधारः.—(Belief in supernatural agency, &c.) शकुनपिशाचादिपिशासः, शकुनपिशाचादिभक्तिः *f.*, पिशाचादिनिष्ठा, शकुनादिपिशासः.—(False religion) अन्यथाधर्मः, मिथ्याधर्मः, अन्यथाभक्तिः *f.*, अन्यथाधर्मः, चक्षास्तीयभक्तिः *f.*, चापिपिनिष्ठा, चापिपिनिष्ठा, चापिपिनिष्ठा.

SUPERSTITIOUS, *a.* (Over exact in religion) चासाधारो -रिपो -रि (न्), चातिरिक्ताधारो &c.—(Credulous regarding supernatural agency, &c.) पिशाचादिपिशासो &c., शकुनपिशाचादिपिशासो &c., शकुनादिनिष्ठः -घा -घं, पिशाचादिनिष्ठः &c.—(Falsely religious) अन्यथाधर्मो -धर्मो &c., अन्यथाधर्मो &c., चापिपिनिष्ठो &c., चापिपिनिष्ठो &c., मिथ्याधर्मो &c.—(Proceeding from superstition) मिथ्याधर्ममूलकः -का -कं, चासाधारमूलकः &c., पिशाचादिनिष्ठमूलकः -ज्ञा -ज्ञं.

SUPERSTRUCTURE, *s.* वामूपरिस्त्वभवनं, उपरिबुद्धनं. See STRUCTURE.

To SUPERVENE, *v. n.* सकस्माद् उपस्था (c. 1. -तिष्ठति -स्वाहं) or सागन्. To SUPERVISE, SUPERVISION, see To SUPERINTEND, INSPECT, &c.

SUPINE, *a.* (Lying with the face upward) उक्तानशयः -या -यं,

उक्तानः -ना -नं, ऊर्ध्वमुखः -रा -रं.—(Indolent) चलमः -सा -सं.

SUPINELLY, *s.* चालमता, चालम्यं, तन्त्रा. See INDOLENCE.

SUPPER, *s.* नक्तभोजनं, रात्रिभोजनं, सायम्भोजनं, निशिभोजनं.

To SUPPLANT, *v. a.* (Trip up), see the word.—(Displace by stratagem) चलेन निरम् (c. 4. -जस्यति -सिहं) or निराकृ or अपम् (c. 10. -सारयति -यितुं), पच् (c. 10. चययति -यितुं), see To DISPLACE.

SUPPLE, *a.* कोमलः -ला -लं, मृदुः -दुः -द्वी -द्वी, मुनम्यः -म्या -म्यं, मुनम्यः &c., नमनशीलः -ला -लं. See PLIANT, FLEXIBLE.

SUPPLEMENT, *s.* परिशिष्टं, परिपूर्वः, उत्तरपरगः, चतिदेशः, चतिनिर्देशः, नूतनापूर्वः, नूतनाभरणं.

SUPPLEMENTAL, SUPPLEMENTARY, *a.* चतिनिर्दिष्टः -घा -घं, चतिदिष्टः &c., चतिनिर्देशकः -का -कं, नूतनापूर्वः -का -कं, नूतनाभरणः &c.

SUPPLENESS, *s.* कोमलता, मृदुता, मुनम्यता, नमनशीलता.

SUPPLIANT, SUPPLICANT, *a.* or *s.* चपे -धिनी -धि (न्), प्रार्थकः -का -कं, प्रार्थयिता -ची -च (न्), मार्गणकः &c., अभ्यर्चयमानः -ना -नं, कृतात्रलिः -लिः -लि, पदात्रलिः &c., शरणाधी &c., शरणागतः -ता -तं.

SUPPLIANTLY, *adv.* कृतात्रलिपत्, पदात्रलिपत्, अत्रलिक्कर्मपुं.

To SUPPLICATE, *v. a.* अत्रलिक्कर्मपुं प्रार्थं (c. 10. -चपेयते -ति -यितुं) or अभ्यर्थं or सम्प्रार्थं or चपे, अत्रलिं कृता याच्. See To ENTREAT.

SUPPLICATED, *p. p.* प्रार्थितः -ता -तं, अनुनीतः -ता -तं. See ENTREATED.

SUPPLICATION, *s.* प्रार्थनं -ना, चपेः, यात्रा, अनुनयः. See ENTREATY.

SUPPLIED, *p. p.* सम्पन्नः -न्ता -न्तं, युक्तः -क्ता -क्तं, सम्पन्नः -ता -तं; 'as an ellipsis,' सप्तादृतः -ता -तं; 'is plentifully supplied,' चापूर्वते.

To SUPPLY, *v. a.* उपस्था in caus. (-स्थापयति -यितुं), उपकृप्, परिदृप्. सम्भृ, पृ (c. 10. पूरयति -यितुं), सम्भृ, see To FURNISH, PROVIDE—

(Serve instead of), see To SERVE.—(Supply an ellipsis) सप्तादृतः, चाभृह, ऊह, चाभृहं कृ, समासाभाहारं कृ.

SUPPLY, *s.* सम्भारः, सम्भृतिः *f.*, मानयी, see STOCK, STORE.—(Supplies) निर्याहः, यात्रिके, चापेयं, see PROVISIONS.

To SUPPORT, *v. a.* (Uphold, sustain) चालच् (c. 10. -लचयति -यितुं, c. 1. -लचते -यितुं), चालच्, समचलच्, भृ (c. 10. धारयति -यितुं, c. 1. धरति, धृं), संपृ, परिपृ, चाभिपृ, संस्तम्, उपलम्, चयलम्, विष्टम्, संग्रह, see To MAINTAIN; 'how shall I support life?' कचं जीविनं परिपे; 'to support with the hand,' करालचनं कृ; 'this point being supported on the finger,' तस्मिन् विन्दी चद्रुत्वा चयलचिते.—(Support with food, &c.) भृ (c. 1. भरति, c. 3. पिभर्ति, भृं), सम्भृ, भरयं कृ, भृतिं दा, पुप् (c. 10. पोषयति -यितुं), पोषयं कृ, पुष्टिं कृ, पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), चालच्, चालचनं कृ, पृप् in caus., संवृप्, भू in caus.; 'to support a family,' कुलभरणं कृ, कुलालचनं कृ, तन्त् (c. 10. तन्वयते -यितुं); 'to support one's self,' निवोहं कृ.—(Bear, endure) सह, विमह, see To ENDURE, SUFFER.—(Help) उपकृ, उपग्रह, अनुग्रह.—(Vindicate, make good), see To MAINTAIN.—(Support the courage, &c.), see To ENCOURAGE, CONSOLE, &c.

SUPPORT, *s.* (Act of supporting) चालचनं, चयलचनं, धारणं, उपस्तम्भनं, चयलम्भनं, संस्तम्भनं, संग्रहः -हणं; 'support of life,' प्राणधारणं, प्राणोपस्तम्भः, प्राणयात्रा, प्राणस्थितिः *f.*—(Supporting with food, &c.) भरणं, पोषणं, पुष्टिः *f.*, पालनं, प्रतिपालनं, भृता, पालनपोषणं, सम्भारः, सम्भृतिः *f.*, संवर्धनं.—(Means of subsistence) उपजीवनं, उपजीविका, see MAINTENANCE, SUBSISTENCE.—(That

which upholds) साधारः, धारणं, आलसः -सन्, अवलसन्, उपलम्भः, अवलम्भः, उपग्रहः, आश्रयः, उपलक्ष्यः; 'contiguous support,' सन्नि-
काश्रयः.—(Help), see HELP.

SUPPORTABLE, *a.* सह्यः -ह्य -सं, सहनीयः -या -यं. See TOLERABLE.

SUPPORTED, *p. p.* (Uplifted) आलक्षितः -ता -तं, अवलक्षितः &c., उन्न-
म्भितः -ता -तं, उपलम्भितः &c., अवलम्भितः &c., उपग्रह्यः -ग्रह -ग्रं,
अवग्रह्यः &c., आपृतः -ता -तं, धारितः &c., साधारितः &c., साधारः
-रा -रं; 'with the hand,' करालक्षितः &c., दृढहस्तः -स्त -सं.—
(Maintained) भूतः -ता -तं, सम्भूतः &c., पोषितः &c., see MAINTAINED.

SUPPORTER, *s.* (Upholder) आलक्षी *m.* (नं), धारकः, धारी *m.* (नं),
धरः, उपलम्भकः, अवलम्भकः, आलक्षकारी *m.*, उपलम्भकारी *m.*,
उद्धारः.—(Maintainer) भूता *m.* (नं), पोषकः, see MAINTAINER;
'of a family,' कुलालक्षी *m.* -लक्षिनी *f.*, कुलद्वारः, उपाधिः *m.*

SUPPOSABLE, *a.* मन्व्यः -म्या -म्यं, भावनीयः -या -यं, कल्पनीयः &c.

To SUPPOSE, *v. a.* (Conceive to be, assume) कूप् (c. 10. कल्पयति
-यितुं), मनसा कूप्, सम्भू (c. 10. -भावयति -यितुं), विभू, भू, उपलम्भः,
अप्रमाणपूर्वम् उपलम्भः, आह्वयारोपं कूप्.—(Imagine, infer) मन् (c. 4.
मन्यते, मन्तुं), विभू, तर्कः, अयगम्, अनुमा, आशङ्क, see To THINK,
INFER.—(Required to exist, presuppose) पूर्णं or अग्रे कूप् or
भू in caus., अस्तित्वदर्शनं कूप्, अस्तित्वप्रदर्शनं कूप्.

SUPPOSED, *p. p.* कल्पितः -ता -तं, भावितः &c., मतः &c., अनुमितः &c.;
'for various reasons it is supposed,' अनेकहेतुभिर् अनुमीयते.

SUPPOSITION, SUPPOSAL, *s.* कल्पना, भाषना, अनुमानं, अनुमितिः *f.*,
तर्कः, वितर्कः, युक्तिः *f.*, उपस्थापनः, पक्षः. See HYPOTHESIS.

SUPPOSITIOUS, *a.* कृत्रिमः -मा -मं, कल्पितः -ता -तं, छलेन सदस्तुत्याने
स्थापितः -ता -तं; 'child,' पुत्रप्रतिनिधिः *m.*

To SUPPRESS, *v. a.* (Conceal) उपगृह् (c. 1. -गृह्ति -हितुं), निगृह्, गुह्.
—(Restrain, obstruct) नियम् (c. 1. -यच्छति -यन्तुं), विनियम्, निरुप्
(c. 7. -रुद्धि -रोद्धुं), अवरुप्, संरुप्, रुप्, नियह् (c. 9. -गृह्णाति
-ग्रहीतुं), स्तम्भ् (c. 9. स्तम्भाति, c. 10. स्तम्भयति -यितुं), निवृ (c. 10.
-वारयति -यितुं), वृ in caus., विवृ, यन्त्र (c. 10. यन्त्रयति -यितुं), नि
(c. 1. नयति, जेतुं), निवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं); 'to suppress
one's passions,' इन्द्रियाणि नि or नियह् or दम्; 'one who
suppresses his passions,' जितेन्द्रियः; 'to suppress anger,'
क्रोधं नि or नियह्; or expressed by सन्त्र in comp.; as, 'one
who suppresses his anger,' सन्त्रक्रोधी *m.* (नं), जितक्रोधी; 'his
tears,' सन्त्रवायः; 'to suppress disturbances,' कण्ठकमर्दनं कूप्;
'the voice,' वाक्स्तम्भं कूप्, वायोपं कूप्; 'the breath,' श्वासावरोधं कूप्.

SUPPRESSED, *p. p.* (Concealed) उपगृहः -ट्टा -टं, निगृहः &c.—(Re-
strained, obstructed) स्तम्भितः -ता -तं, रुद्धः -द्धा -टं, निगृहीतः
-ता -तं, यतः &c., समुपोटः &c., see RESTRAINED; or expressed
by सन्त्र in comp.; as, 'suppressed anger,' सन्त्रक्रोधी; 'sup-
pressed fever,' सन्त्रद्वैतः.

SUPPRESSION, *s.* (Restraint, stoppage) नियमनं, निगृहीतिः *f.*, नियहः
-हयं, यन्त्रणं, संयमः -मनं, रोधः, अवरोधः, स्तम्भः -म्भनं, अवग्रहः,
आयामः, निवारः -रयं; 'of the breath,' श्वासरोधः, श्वासावरोधः;
'of the voice,' वाक्स्तम्भः; 'of the urine,' मूत्रावरोधः, मूत्रावग्रहः;
'of the passions,' इन्द्रियनयः, इन्द्रियनियहः, कामावसायः; 'of
feeling,' प्रतिस्नानं.—(Concealment) गोपनं, अपचारणं, संवरणं,
अप्रकाशनं, अपलापः.

To SUPPURATE, *v. n.* पूष् (c. 1. पूयते -यितुं), सपूयः -या -यं भू, पक्वः -क्ता

-क्तं भू, पक्वीभू, परिपक्वीभू. See To MATURATE, *v. n.*

SUPPURATION, *s.* पाकः, परिपाकः, पूयनं, संसायः, see MATURATION.

SUPPERATIVE, *a.* पाचकः -का -कं, पाचनः &c. See MATURATIVE.

SUPREMACY, *s.* साधिपत्यं, प्रभुत्वं -ता, प्रधानता -त्वं, प्राधान्यं, प्रधानाधि-
कारः, ईशिता -त्वं, प्रभविष्णुता -त्वं, ऐश्वर्यं, मुख्यता -त्वं, मुख्याधिकारः,
स्थान्यं, सामित्यं, श्रेष्ठत्वं.

SUPREMACY, *a.* (Highest in authority) प्रधानः -ता -नं, सर्वप्रधानः &c.,
ऐश्वर्यः -की -कं, ऐश्वर्यः -री -रं, श्रेष्ठपरित्यः &c., प्रभुः -भ्वी -भु, प्रभ-
विष्णुः -ष्णुः -ष्णु, साधिकारिकः -की -कं, see PRE-EMINENT.—
(Highest) परमः -मा -मं, पारमिकः -की -कं, परः -रा -रं, see CHIEF;
'supreme monarch,' परमराजः; 'supreme authority,' परमा-
धिकारः, प्रधानाधिकारः, ऐक्यपत्वं; 'supreme Being,' प्रधानं, पर-
ममय *n.* (नं), परमय *n.*, ब्रह्म *n.*, जगदात्मा *m.* (नं), चिद्रूपं, निर्गुणः,
अखिलात्मा *m.*

SUPREMACY, *adv.* परतः, परं, अत्यन्तं, अतिशय or अति prefixed.

SURAT, *s.* (Country on the western side of India) सुराष्ट्रः.

SURD, *s.* (In algebra) करणीगतराशिः *m.*, करणीगतसंख्या, करणीगतः.

SURE, *a.* (Fixed, certain) स्थिरः -रा -रं, आवश्यकः -की -कं, अव-
श्यकः -का -कं, भुवः -वा -वं, निश्चितः -ता -तं, सुनिश्चितः -ता -तं,
प्रासन्दिग्यः -ग्या -ग्यं, निःसंशयः -या -यं, निःसन्देहः -हा -हं, अवश्य-
म्भावी -विनी &c.—(Having full confidence, certainly know-
ing) कृतनिश्चयः -या -यं, सनिश्चयः &c., ज्ञातनिश्चयः &c., दृढनिश्चयः
&c., निश्चितमनस्कः -स्ता -स्तं, निश्चितमनाः -नाः -नः (स्), संशयहीनः
-ना -नं, सन्देहहीनः &c., निश्चयी &c.—(Secure) निर्भयः -या -यं;
'I am sure,' मम दृढनिश्चयो विद्यते, मम दृढज्ञानं जायते, मम स्थिर-
ज्ञानं जायते, मम दृढप्रत्याशा विद्यते; 'to be sure,' अवश्यं, see
CERTAINLY.

SURE, SURELY, *adv.* अवश्यं, नूनं, भुवं, निश्चितं. See CERTAINLY.

SURETY, *s.* प्रतिभूः *m.*, प्रातिभाष्यं, पारिभाष्यं, प्रतिनिधिः *m.*, लग्नकः,
प्राप्तयिकः, वन्धकः, नासः. See SECURITY.

SURF, *s.* भङ्गिः -ङ्गी *f.*, भङ्गः, लहरः -री *f.*, कलोलः, तरलायितः.

SURFACE, *s.* पृष्ठं, पृष्ठभागः, तलं -लः, वहिर्भागः, उपरिभागः, उपरिस्थ-
भागः, विस्तारः, तलपर्यन्तः, दृश्यार्द्रं, दर्शनार्द्रं, मुखः; 'of the earth,'
भूतलं, भूपृष्ठं, पृथिवीतलं, धितितलं, क्षीणितलं, धितिपीठं, भूमखं,
कुण्डलं, धरोपस्थः; 'of a rock,' शिलातलं.

To SURFET, *v. a.* चात्यन्तभोजनदानेन वमनेच्छां जन् (c. 10. जनयति -यितुं).
चात्यन्तं तृप् in caus., अतिशीहितं जन्. See To GLUT, *v. a.*

To SURFET, *v. n.* अतिभोजनेन वमनेच्छुः -च्छुः -च्छु भू.

SURFET, *s.* अतितृप्तिः *f.*, अतिशीहितं, अतिभोजनप्रयुक्ता वमनेच्छा.

SURFETED, *p. p.* अतितृप्तः -ता -मं, अतिभोजनेन वमनेच्छुः -च्छुः -च्छु.

SURGE, *s.* कलोलः, उद्योलः, महोन्मीः *m. f.*, कम्भिः *m. f.*, भङ्गः, भङ्गिः
-ङ्गी *f.*, तरङ्गः, सर्गलः. See BILLOW.

SURGEON, *s.* शस्त्रवैद्यः, अस्त्रचिकित्सकः, शालाकी *m.* (नं), कायशल्या-
दिभिषक् *m.* (नं), शल्यशास्त्रज्ञः; 'veterinary,' अश्ववैद्यः.

SURGERY, *s.* अस्त्रचिकित्सा, कायचिकित्सा, शस्त्रवैद्यकं, शस्त्रवैद्यकर्म *n.*
(नं), शल्यशास्त्रं, राक्षसं, आसुरी.

SURGICAL, *a.* अस्त्रचिकित्सासम्बन्धी &c., शस्त्रवैद्यकसम्बन्धी &c.

SURLINESS, *s.* कर्कशता, कर्कश्यं, वक्रशीलता, see MOROSINESS.

SURLY, *a.* कर्कशः -शा -शं, वक्रशीलः -ला -लं. See MOROSE.

To SURMISE, *v. a.* शङ्क, आशङ्क, तर्क, सम्भू in caus. See To SUSPECT.

SURMISE, *s.* चितर्कः, शङ्का, आशङ्का, संशयः. See SUSPICION.

To SURMOUNT, v. a. अतिक्रम्य (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अधिगम्य, अभ्यर्त्त-
क्रम, अधिरूढ (c. 1. -रोहति -रोढुं), आरूढ, तोर (c. 10. तोरयति -यितुं),
पार (c. 10. पारयति -यितुं), तू. See *To OVERCOME*.
SURMOUNTABLE, a. अतिक्रमणीयः -या -यं, अतिक्रम्यः &c., अधिगम्यः &c.
SURMOUNTED, p. p. अतिक्रान्तः -न्ता -न्तं, उन्नीयः -न्ता -न्तं, तीर्यः &c.
SURNAME, s. पद्वतिः -ती f., कुलनाम n. (न्), उपनाम n., उपपदं, रुदिः f.
Examples of surnames in Sanskrit are शर्म्मन् in विष्णुशर्म्मन्,
and दासः in कालिदासः.

To SURNAME, v. a. उपनाम दा or कृ, पद्वतिं दा, कुलनाम दा.
SURNAMED, p. p. उपनामकः -का -कं, उपनामविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.
To SURPASS, v. a. अतिक्रम्य (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अतिशो (c. 2. -शेते
-शयितुं), अतिचर (c. 1. -चरति -रितुं), अतिरिच in pass. (-रिच्यते),
विशिष्ट in pass., श्रेष्ठः -ष्टा -ष्टं भू. See *To EXCEED, EXCEL*.

SURPASSABLE, a. अतिक्रमणीयः -या -यं, अतिक्रम्यः -म्या -म्यं.
SURPASSED, p. p. अतिक्रान्तः -न्ता -न्तं, जितः -न्ता -न्तं, विजितः &c., उत्क्रान्तः
-न्ता -न्तं, प्रक्रान्तः &c., अतीतः &c., अनारितः &c. See *EXCEEDED*.

SURPASSING, part. or a. अत्यन्तः -न्ता -न्तं, अतिक्रामकः &c., see *EX-
CEEDING, a.*; often expressed by अति; as, 'surpassing the
wind,' अत्यन्तिलः.

SURPLUS, s. उद्भूतः, उद्भूतं, उच्छिष्टं, अधिकांशः, परभागः, सम्भित्तः.
SURPLUS, a. अधिकः -का -कं, उद्भूतः -न्ता -न्तं, उद्भूतः -न्ता -न्तं.

To SURPRISE, v. a. (Strike with wonder) विस्मि in caus. (-स्माय-
यति -स्माययति -ने -यितुं), विस्मयं जन् (c. 10. जनयति -यितुं), विस्मयं
कृ, विस्मापनं कृ, आश्चर्य्यं जन्, चमत्कारं जन्, चमत्कृ.—(Come
upon unawares) अकस्माद् or अचिन्तितम् आक्रम् or उपक्रम् or
उपस्था or आगम् or आसद् or अवस्कन्द.

SURPRISE, SURPRISAL, s. (Wonder) विस्मयः, आश्चर्य्यं, आश्चर्य्यं,
चमत्कारः, चमत्कृतिः f., चमत्क्रिया, चित्रं, अद्भुतरसः, वीर्यं -र्यं, चोद्यं.
—(Coming upon unawares) अकस्माद् आक्रमणं or अवस्कन्दः -न्दनं.

SURPRISED, p. p. (Struck with wonder) विस्मितः -न्ता -न्तं, विस्मया-
न्वितः &c., विस्मापन्नः -न्ता -न्तं, आगतविस्मयः -या -यं, जातविस्मयः
&c., सविस्मयः &c., विस्मयाकुलः -ला -लं, चमत्कृतः -न्ता -न्तं, जातचम-
त्कारः -न्ता -न्तं; 'to be surprised,' विस्मितः -न्ता -न्तं भू or अस्, विस्मि
(c. 1. -स्मयते -स्मेतुं), विस्मयं गन्.—(Come upon unawares) अक-
स्माद् आक्रान्तः -न्ता -न्तं or अवस्कन्दितः -न्ता -न्तं.

SURPRISING, part. or a. विस्मयजनकः -का -कं, विस्मयकारकः &c.,
विस्मायकः &c., विस्मापनः -न्ता -न्तं, आश्चर्य्यः -र्यं -र्यं, आश्चर्य्यकरः
-न्ता -न्तं, आश्चर्य्यकारकः -का -कं, चमत्कारी -रिणी -रि (न्), चमत्का-
रकः &c., अद्भुतः -न्ता -न्तं, चित्रः -न्ता -न्तं, विचित्रः &c.; 'a very
surprising thing,' महदाश्चर्य्यं.

To SURRENDER, v. a. (Resign, give up) त्वन्, परित्यज्, उत्सृज्, वि-
सृज्, अवसृज्, उत्सर्गं कृ, उत्सर्जनं कृ, ह्रा, विहा, प्रोक्तं, सङ्गम्, प्रत्या-
दिश, परादा.—(Commit) सृम् in caus. (-सर्पयति -यितुं), सृ in
caus., त्यस्, निधिष्, प्रतिपद् in caus., प्रदा, परिदा, दा, प्रयस् (c. 1.
-यच्छति -यन्तुं).

To SURRENDER, v. n. वशं गम् or उपगम् or अभ्युपे, वशीभू.
SURRENDER, s. त्यागः, परित्यागः, उत्सर्गः, उत्सर्जनं. See *SUBMISSION*.
SURRENDERED, p. p. त्यक्तः -न्ता -न्तं, परित्यक्तः &c., उत्सृष्टः -ष्टा -ष्टं.
SURREPTITIOUS, a. (Done by stealth) छलेन कृतः -न्ता -न्तं, see *CLAN-
DESTINE*.—(Introduced fraudulently) छलेन निवेशितः, see
FRAUDULENT.

SURREPTITIOUSLY, adv. छलेन, सकपटं. See *CLANDESTINELY, FRAU-
DULENTLY*.

SURROGATE, s. धर्म्माव्ययप्रतिनिधिः m., धर्म्माधिपतिप्रतिनिधिः.

To SURROUND, v. a. परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते -वेष्टुं, c. 10. -वेष्टयति -यितुं),
संवेष्ट, उपवेष्ट, प्रवेष्ट, परिवृ, आवृ, परिष्ठा, उपस्था, परिगम्, परिवृ,
परिचर, परी, अभिपरी, परिष्ठा, संवल, प्रदीक्षणीकृ. See *To EN-
COMPASS, INCLOSE*.

SURROUNDED, p. p. परिवेष्टितः -न्ता -न्तं, वेष्टितः &c., परिवृतः -न्ता -न्तं,
आवृतः &c., वृतः &c., परिगतः -न्ता -न्तं, परिवीतः -न्ता -न्तं, संवीतः
&c., परीतः &c., वलयितः &c., परिधितः -न्ता -न्तं, पर्ववष्टमः -म्ता
-न्तं, अभिनुष्टः -ष्टा -ष्टं. See *ENCOMPASSED*.

SURROUNDING, s. (The act) परिवेष्टनं. See *ENCOMPASSMENT*.

SURROUNDING, part. परिवेष्टकः -का -कं, परिवेष्टनकारी -रिणी &c.,
परिगतः -न्ता -न्तं, आवरकः -का -कं, परिवरकः &c.—(Neighbour-
ing), see the word; 'surrounding place,' परिवर्लं.

SURTOUT, s. उत्तरोप, प्रावारः -रकः, निचोलः -ली, चलिः m.

SURVEILLANCE, s. अन्वेषणता, निरूपणं, अन्वेषण. See *INSPECTION*.

To SURVEY, v. a. आलोक् (c. 10. -लोकयति -यितुं), अवलोक्, समव-
लोक्, सनालोक्, विलोक्, निरीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -ईक्षुं), अन्वेष्ट,
समवेष्ट, परीक्ष्, निरूप् (c. 10. -रूपयति -यितुं), दृश्, अनुदृश्, सन्दृश्,
see *To INSPECT, EXAMINE, SCRUTINIZE*—(Land) भूमापनं कृ, भूमि-
मापनं कृ, भूमिं परिमा.

SURVEY, s. निरीक्षा -क्ष्यं, अवलोकनं, निरूपणं, see *INSPECTION*.—
(Of land) भूमापनं, भूमिमापनं.

SURVEYED, p. p. निरीक्षितः -न्ता -न्तं, आलोकितः &c. See *INSPECTED*.

SURVEYOR, s. (Of land, &c.) भूमापकः, भूमापनकृत्.

To SURVIVE, v. a. (Outlive another) अन्योत्तरं or परोत्तरं जीव् (c. 1.
जीवति -यितुं), अन्यमरणोत्तरं जीव्, उत्तरं जीव्, उत्तरजीवी -विनी
&c. भू, अधिकाकालं जीव्, see *To OUTLIVE*.

To SURVIVE, v. n. पृ (c. 6. भ्रियते), भ्रियमाणः -णा -र्यं भू, अवस्था.

SURVIVOR, SURVIVING, s. or part. भ्रियमाणः -णा -र्यं, उत्तरजीवी -विनी
-वि (न्), परोत्तरजीवी &c., अन्योत्तरजीवी &c., परमरणोत्तरजीवी &c.,
अवस्थितः -न्ता -न्तं, अनुगतः &c.—(Left alive on the field of
battle) हतशेषः -मा -मं, हतशिशुः -ष्टा -ष्टं.

SUSCEPTIBILITY, s. ग्रहणशीलता, ग्रहणक्षमता, ग्रहणशक्तिः f., ग्राहकत्वं,
वेदनक्षमता, वेदनग्राहकत्वं, ग्रहणोपपुञ्जता, वेदनशीलता, वेदनपात्रता,
ग्रहणपात्रता.

SUSCEPTIBLE, a. ग्राहकः -का -कं, ग्राही -हिणी -हि (न्), ग्रहणशीलः
-ला -लं, ग्रहणक्षमः -मा -मं, ग्रहणशक्तः -क्ता -क्तं, वेदनक्षमः &c., वेदन-
ग्राहकः -का -कं, गमनीयः -या -यं; 'of pain,' सुलभदुःखः -खा -र्यं,
शीघ्रदुःखी &c.; 'of disease,' सुलभरोगः -गा -र्यं, शीघ्ररोगी -गिणी
&c.; 'of anger,' सुलभक्रोधः -पा -र्यं, शीघ्रक्रोधी &c.; 'of warm
passions,' शीघ्रमनोविकारी &c.

To SUSPECT, v. a. (Mistrust, doubt) शङ्क (c. 1. शङ्कते -ङ्कितुं), आशङ्क,
परिशङ्क, संशङ्क, न विश्वस् (c. 2. -श्वसति -तुं), रेक् (c. 1. रेकते
-कितुं), आरेक्, संशयं कृ, संशी, संशयारीयं कृ, भी (c. 3. बिभेति,
भेते); 'to suspect a fault,' दोषं or. अपराधं शङ्क; 'he sus-
pects me of the crime,' मां दोषिणं परिशङ्कते or मां दोषेण परि-
शङ्कते; 'why do you suspect me?' किं मां शङ्कसे; 'I suspect
the truth of what he says,' तयं वचस् तस्य परिशङ्कते; 'I
suspect the sincerity of your repentance,' दृष्टिणस्य ते कृतप-

• श्रान्तापस्य विवेचि.—(Imagine, conjecture) तर्क, सन्नद्ध, मन्, शङ्क, see To SUPPOSE.

SUSPECTED, *p. p.* शङ्कितदोषः -पा -पं, शङ्कितपरापः -पा -पं, शङ्कितः -ता -तं, आशङ्कितः &c., तर्कितः &c., अविश्रुतः -स्ता -स्तं; 'to be suspected,' शङ्कनीयः -या -यं, शङ्क्यः -क्या -क्यं.

To SUSPEND, *v. a.* (Hang up) उद्धन्य (c. 9. -चमाति -चन्दुं), घन्य, उद्धन्यनं कृ, प्रलम् in caus., see To HANG.—(Make to depend) अवलम् in caus. (-लम्बयति -यितुं), समवलम्, समालम्.—(Debar) निषिध्, निवृ in caus., वृ in caus.—(Cause to stop for a time) कियत्कालपर्यन्तं निवृत् (c. 10. -चर्त्तयति -यितुं), see To STAY, DELAY, *v. a.*

SUSPENDED, *p. p.* (Hanged up, made to hang) उद्धतः -द्धा -द्धं, प्रलसितः -ता -तं, लसितः &c., चालसितः &c., चान्दोलितः &c.; 'in a swing or loop,' शिथिलः -ता -तं, काचितः &c.; 'suspended round the throat,' कण्ठलग्नः -ग्ना -ग्नं.—(Caused to cease for a time) कियत्कालपर्यन्तं निवर्तितः -ता -तं.

SUSPENSE, *s.* अनिश्चयः, अनिश्चयः, सन्देहः, संशयः, विकल्पाः, अनिर्धारः -रथं, भावसन्धिः *m.*, कृताकृतः; 'in suspense,' दोलायमानः -ना -नं, चान्दोलितमनाः -नाः -नः (स), सन्देहदोलस्यः -स्या -स्यं, संशयस्यः &c.

SUSPENSION, *s.* (Hanging up) उद्धन्यनं.—(Delaying) विलम्बः -सन्.—(Suspension of work, cessation) कर्मनिवृत्तिः *f.*, कर्मविच्छेदः, निवृत्तिः *f.*, कर्मान्तरं, अवसानं.—(Interruption or intermission for a time) कियत्कालपर्यन्तं विच्छेदः or निवृत्तिः *f.* or रोधः or निरोधः.—(Causing to depend) अवलम्बनं.

SUSPICION, *s.* शङ्का, आशङ्का, संशयः, वितर्कः, तर्कः, विकल्पाः, निरुधः, अविश्वासः, अप्रत्ययः, कुतर्कः; 'on suspicion,' शङ्कया; 'the suspicion arose,' इति शङ्कितं, इति तर्कितं.

SUSPICIOUS, *a.* (Inclined to suspect) शङ्काशीलः -ला -लं, शङ्काबुद्धिः -द्धिः -द्धि, संशयशीलः -ला -लं, संशयबुद्धिः &c., सन्देहशीलः &c., सन्देहबुद्धिः &c., सन्देहपचितः -प्ता -प्तं, सन्देहपर्याप्तः -तिः -ति, संशयालुः -लुः -लु, शङ्की -ङ्किनी &c., अविश्वासी &c., कुतर्कशीलः -ला -लं, कुतर्कलभावः -या -यं, अप्रत्ययी &c., कुहकचकितः -ता -तं.—(Giving rise to suspicion) शङ्कनीयः -या -यं, आशङ्कनीयः &c., शङ्काजनकः -की -कं, शङ्कापहः -हा -हं, शङ्कापवादकः &c., संशयजनकः &c., सन्देहजनकः &c., वितर्क्यः -वर्ता -वर्तं, वितर्कणीयः -या -यं, शङ्कास्वादं, संशयास्वादं.—(Doubtful) सशङ्कः -ङ्का -ङ्कं, साशङ्कः &c., शङ्कितः -ता -तं, आशङ्कितः &c., see DOUBTFUL.

To SUSTAIN, *v. a.* धृ (c. 1. धरति, धृञ्, c. 10. धारयति -यितुं), सन्ध्, अभिध्, चालस्, धृ (c. 1. भरति, c. 3. विभर्त्ति, भञ्जुं), सह. See To SUPPORT, BEAR.

SUSTAINED, *p. p.* धृतः -ता -तं, धृतः &c., चालसितः &c. See SUPPORTED.

SUSTENANCE, *s.* आहारः, अन्नं, जीविका, उपजीविका. See SUPPORT.

SUTLEY, *s.* (The River) सुच्छवी.

SUTLER, *s.* सेनाचरः, सनानुचरः, सेनानुचारी *m.* (नृ).

SUTTLE, *s.* (Widow who burns herself) सती, अनुमृता.

SUTURE, *s.* सन्धिः *m.*, सेवनी, सीवनं; 'of the skull,' कपालसन्धिः *m.*, कपालसेवनी, तुलसेवनी.

To SWADDLE, *v. a.* दीर्घपट्टकेः परिवेष्ट (c. 1. -वेष्टते -ष्टितुं) or वेष्ट.

SWADDLING-CLOTHES, *s.* चालपरिवेष्टनं, शिशुपरिवेष्टनं, चालकवेष्टनं.

SWAG-BELLIED, *a.* लसोदरः -रा -रं. See POT-BELLIED.

To SWAGGER, *v. n.* See To BLUSTER, BULLY, BRAG, STRUT.

SWAIN, *s.* ग्राम्यजनः, घोची *m.* (नृ), मेघपालकः. See COUNTRYMAN.
To SWALLOW, *v. a.* गृ (c. 6. गिरति, गरितुं -रोतुं), निगृ, अवगृ, ग्रस् (c. 1. ग्रसते -सितुं), गरणं कृ, गिरणं कृ, निगरणं कृ, निगारं कृ, ग्रसनं कृ, ग्रासं कृ, गिलनं कृ.

SWALLOW, *s.* निगरणः, अवगारीः, अन्नवाहिरोतस् *n.*

SWALLOWED, *p. p.* निगोषः -षी -षि, गोषीः &c., गिरितः -ता -तं, निगिरितः &c., गिलितः -ता -तं, ग्रस्तः -स्ता -स्तं, ग्रसितः -ता -तं.

SWALLOWING, *s.* (The act) गिरणं, गरणं, निगरणं, निगारः, निगरः, गोषिः *f.*, गिरि *f.*, गरा, गिलनं, गिलिः *f.*, ग्रसनं, ग्रासः.

SWALLOW-WORT, *s.* (Plant) चर्कः, चर्कपत्रः, सूयः, मन्दारः, गण्डरूपः, चर्कपुष्पिका, आदित्यपुष्पिका, चर्कपर्णः, चमूकः, आस्फोतः, चिकिरणः.

SWAMP, *s.* अनूपभूः *f.*, कच्छभूः *f.*, अनूपभूमिः *f.*, कच्छः. See MARSH.
To SWAMP, *v. a.* See To SINK, PLUNGE, OVERWHELM.

SWAMPY, *a.* अनूपः -पा -पं, कच्छः -च्छा -च्छं. See MARSHY.

SWAN, *s.* राजहंसः, हंसः, गृध्रगमना.

SWARD, *s.* सतृणभूमितलं, वृणभूमितलं, सतृणभूमिपृष्ठं.

SWARM, *s.* गणः, सङ्घः, पुन्दं, मूषं, कुलं, समूहः, मण्डलं, see MULTITUDE; 'of bees,' अलिपुन्दं, अलिकुलं, भ्रमरमण्डलं.

To SWARM, *v. n.* (Collect in crowds) समूहोभू, सङ्घोभू, समे, सङ्घोभू, गम् or या or डी, वृन्दोभू.—(Be crowded with) सङ्घीर्यः -री -र्यं भू, आकीर्यः &c. भू, see the next.

SWARMING WITH, *a.* आकीर्यः -री -र्यं, सङ्घीर्यः &c., व्याप्तः -प्ता -प्तं, जुष्टः -ष्टा -ष्टं, उपद्रुतः -ता -तं. See CROWDED.

SWARTHINESS, *s.* श्यामता -त्वं, श्यायता, कृष्णपथिता, कृष्णता.

SWARTHY, *a.* श्यामः -मा -मं, श्यावः -वा -वं, कृष्णपथीः -थी -थं.

To SWATHIE, *v. a.* दीर्घपट्टकेः or दीर्घपट्टस्त्रसदृशेः परिवेष्ट.

SWATHIE, *s.* दीर्घपट्टः -ट्टकः, परिवेष्टनं, दीर्घपट्टस्त्रसदृशः.

SWATHED, *p. p.* परिवेष्टितः -ता -तं, दीर्घपट्टपरिवेष्टितः -ता -तं.

To SWAY, *v. a.* See To BIAS, INFLUENCE, RULE, WIELD.

To SWAY, *v. n.* नम्, चानम्, प्रलम्. See To LEAN, INCLINE, *v. n.*

SWAY, *s.* See INFLUENCE, POWER, AUTHORITY, RULE.

To SWEAR, *v. n.* शप् (c. 1. शपति -ते, c. 4. शप्यति -ते, शप्), अभि-शप्, परिशप्, शपचं कृ, दिव्यं कृ, शपचं शप्; 'he swore by the king,' नृपेय or नृपे शपचं शपे; 'to swear by heaven,' स्वर्गेय शप्; 'he swore to return,' पुनरागमनाय शपचं चकार; 'made to swear,' शापितः -ता -तं.

To SWEAR, *v. a.* (Cause to take an oath) शप् in caus. (शपयति -यितुं), शपचं or दिव्यं कृ in caus.—(Swear an oath) शपचं शप्.

SWEARER, *s.* शपचकृत्, शपचकर्त्ता *m.* (वृ), दिव्यकर्त्ता *m.*

SWEARING, *s.* शपचकरणं, दिव्यकरणं, शपनं, शापः, अभिशापः.

SWEAT, *s.* स्वेदः, पम्पः, निदापः, स्पन्दं, प्रस्नेदः. See PERSPIRATION.

To SWEAT, *v. n.* सिद् (c. 4. सिद्यति -ते, स्वेतुं). See To PERSPIRE, *v. n.*

SWEATY, SWEATING, *a.* स्वेदितः -ता -तं, सस्वेदः -दा -दं, स्वेदवान् -वती &c., स्वेदामृतः -ता -तं, घग्मीमृतः &c., स्वेदविन्दकितः &c. See PERSPIRING.

To SWEEP, *v. a.* मृज् (c. 2. मार्ष्टि -ष्टुं, c. 1. मार्जति -र्जितुं), सम्मृज्, परिमृज्, प्रमृज्, चामृज्, मार्जनं कृ, सम्मार्जनं कृ, मार्जन्त्या or मार्जनयन्त्येण शृप् (c. 10. शोषयति -यितुं); 'to sweep off or away,' अपमृज्, अवमृज्, see To CARRY OFF.

To SWEEP, *v. a.* (Pass with force) महावेगेन चल् or सृ or सतिक्लम्.

SWEEP, *s.* प्रसरः, प्रचरः. See COMPASS, RANGE, REACH.

SWE

SWEET, *s.* सम्मार्जकः, मार्जकः, अवस्कारकः, मलाकधी *m.* (नं), खलपूः *m.*, बहुकरः -रा -री, हडुकः, हडिकः, अवकृष्टः. *See* SCAVENGER.
SWEETING, *s.* मार्जनं -ता, सम्मार्जनं, परिमार्गः, मलापकरणं.
SWEETENING, *s. pl.* अवस्कारः, अवकरः, सद्गारः, सद्गारः, अवस्कारः, मलं.
SWEET, *a.* (To the taste) स्वादुः -दुः -द्वी -दु, मधुरः -रा -रं, सुरसः -सा -सं, मधुः -ध्वी -पु, मिष्टः -ष्टा -ष्टं, चसुः -सुः -सु, मधुमान् -मती -मत् (नं), मधुमयः -यी -यं.—(Pleasing), *see* PLEASING, PLEASANT; 'a sweet song,' मधुरगीतं, कोमलगीतं -तकं.
SWEET, *s.* मधु *n.*, मधुरं, मिष्टं, स्वादुं, आस्वादः.—(Any thing pleasant) मुखं; 'the sweets of royalty,' राज्यमुखं.
To SWEETEN, *v. a.* स्वादुकृ, मधुरीकृ, मधुसातृ, मिष्टीकृ.
To SWEETEN, *v. n.* मधुरीभू, मिष्टीभू, मधुर (nom. मधुरायते).
SWEETENED, *p. p.* मिष्टीकृतः -ता -तं, मधुरीकृतः &c., मधुसादृतः &c.
SWEETHEART, *s.* प्रियः -या, दयितः -ता, नायकः -यिका, कान्तः -न्ता.
SWEETISH, *a.* ईपन्मधुरः -रा -रं, ईपन्स्वादुः -दुः -द्वी -दु.
SWEETLY, *adv.* मधुरं, स्वादु, मधुर in comp. *See* PLEASINGLY.
SWEETMEAT, *s.* मोदकः -कं, मिष्टं, मिष्टान्नं, स्वादुन्नं, मधुमसकं, लडुकं, लडुकं, मसदलं, चायनं, गुल्फः, प्रहेलकं.
SWEETNESS, *s.* मधुरता, माधुर्यं, स्वादुता, स्वाद्यं, सुरसता, मिष्टता, स्वादुः *m.*, मधुरसः, कोमलता. *See* PLEASANTNESS.
SWEET-SMELLING, *a.* सुगन्धः -न्ता -न्तं, सुरभिः &c. *See* FRAGRANT.
SWEET-VOICED, *s.* सुखस्वरः -रा -रं, मधुरस्वरः &c., मधुरभाषी -पिणी -पि (नं), मिष्टभाषी &c., प्रियवादी &c., प्रियवदः -दा -दं.
To SWELL, *v. n.* श्वि (c. 1. श्रयति -यितुं or pass. श्रूयते), उच्चि, स्फाय (c. 1. स्फायते -यितुं), आस्फाय, शूनीभू, स्फीतोभू, उच्चूनीभू, उच्चूनः -ना -नं भू, पुटवद् भू, वृष्, प्रवृष्, उत्तृष्, *see* To INCREASE, DILATE, HEAVE, *v. n.*; 'with air,' *see* To PUFF, *v. n.*
To SWELL, *v. a.* श्वि in caus. (श्राययति -यितुं), उच्चि in caus., स्फाय in caus. (स्फाययति -यितुं), वृष् (c. 10. वषयति -यितुं), *see* To INCREASE, DILATE, *v. a.*
SWELLED, *p. p.* शूनः -ना -नं, उच्चूनः &c., स्फीतः &c. *See* SWOLLEN.
SWELLING, *s.* (Tumour) शोचः, शोफः, श्रयपुः *m.*, आम्भानं, मांसवृद्धिः *f.*; 'white swelling,' पूयालसः; 'of the glands of the neck,' गण्डमाला, *see* TUMOUR.—(Intumescence), *see* the word.—(Extension, increase, expansion) विस्तारः, वृद्धिः *f.*, वृम्भः &c.—(Of the sea) कर्मिप्रलोटनं, कर्मिभिम्भः, वानं, चारिराशिः *m.*
SWELLING, *part.* श्रूयमानः -ता -तं, उत्तृपी -पिणी &c., प्रलोटितः -ता -तं.
SWEPT, *p. p.* मार्जितः -ता -तं, सम्मार्जितः -ता -तं, सम्मृष्टः -ष्टा -ष्टं; 'off,' अपमार्जितः -ता -तं; 'away,' अपहृतः -ता -तं.
To SWERVE, *v. n.* विचल् (c. 1. -चलति -लितुं), चल्, परावृत्तः -रता -रं भू, *see* To DEVIATE; 'he swerves from his duty,' स्वपन्मीहितचलति.
SWIFT, *a.* त्वरितः -ता -तं, शीघ्रः -घ्रा -घ्नं, शीघ्रगामी -मिनी -मि (नं), शीघ्रगतिः -तिः -ति, त्वरितगतिः &c., महावेगः -गा -गं, वेगवान् -वती -वत् (नं), द्रुतः -ता -तं, द्रुतगतिः -तिः -ति, त्वरान्वितः -ता -तं, लघुगामी &c., जववान् &c., जवी &c., तरस्वी &c., तूथः -थी -थं, प्रतूथः &c., वेगवाही &c., क्षिप्रगतिः &c., *see* QUICK, RAPID; 'as the wind,' वायुवेगसमः -मा -मं, वायुगतिः -तिः -ति.
SWIFTLY, *adv.* शीघ्रं, त्वरितं, सत्वरं. *See* QUICKLY, RAPIDLY.
SWIFTNESS, *s.* शीघ्रता, वेगः, जवः, सौष्टवं. *See* RAPIDITY.

SWO

To SWIG, *v. a.* क्षतिपानं कृ, क्षतिशयपानं कृ, चहुशः पा.
To SWIM, *v. a.* (Pass a river, &c., by moving the arms in water) बाहुभ्यां नदीं नृ (c. 1. तरति -रितुं -रीतुं) or नदीतरणं कृ.
To SWIM, *v. n.* (Move along in water by means of the arms) बाहुभ्यां तरणं कृ, बाहुभ्यां जले सृ (c. 1. सरति, सन्ति) or विसृ; 'as a fish,' मात्स्यवद् जले विसृ; 'unable to swim,' तरणविद्यायाम् अकुशलः, अत्रयेशः.—(Float) सु (c. 1. प्रवते, प्रीतुं), *see* To FLOAT.
SWIMMER, *s.* तरणकृता *m.* (नं), तरणकृत्, प्रवनकृत्.
SWIMMING, *s.* तरणं, प्रवनं, जलविसरणं, बाहुभ्यां तरणं, बाहुतरणं; 'swimming across a river,' बाहुभ्यां नदीतरणं; 'swimming against the stream,' स्रोतःप्रतोपतरणं, स्रोतःप्रतिकूलतरणं.
SWIMMING, *part.* जलविसारी -रिखी -रि (नं), प्रयमानः -ना -नं.
To SWINDLE, *v. a.* or *n.* प्रतृ, यच्, परिवयच्, चलेन ह or अपहृ.
SWINDLER, *s.* प्रतारकः, परस्वापहारी *m.* (नं), चाटः, पार्श्वकः.
SWINE, *s.* शूकरः, सूकरः, शूकराः *m. pl.* *See* HOG.
To SWING, *v. a.* इतस्ततो विचल् (c. 10. -चालयति -यितुं) or सचल् or चल्, प्रेह् (c. 10. प्रेहयति -यितुं), आन्दोलनं कृ, आन्दोल (nom. आन्दोलयति -यितुं), प्रेहोल (nom. प्रेहोलयति -यितुं), प्रेहोलनं कृ.
To SWING, *v. n.* इतस्ततो विचल् (c. 1. -चलति -लितुं) or सचल् or चल्, दोल (nom. दोलायते -यितुं). *See* To OSCILLATE.
SWING, *s.* (Oscillation) आन्दोलनं, प्रेहोलनं, प्रेहणं, इतस्ततो विचलनं.—(Scat, line and other apparatus for swinging) दोला -ली -लं, दोलिका, प्रेहा, प्रेहोलनं, हिन्दोलः -लकाः, खट्वा, आन्दोलनं, काचः; 'suspended in a swing,' काचितः -ता -तं, क्षिपितः &c.—(Impetus) वेगः.
SWINGING, *part.* दोलायमानः -ना -नं, दोदुल्यमानः -ना -नं, प्रेहन् -हन्ती -हन् (नं), प्रेहितः -ता -तं, प्रेहोलितः &c., विचलमानः -ना -नं, विचलन् &c., प्रचलितः -ता -तं, काचितः -ता -तं, क्षिपितः &c.
SWINISH, *a.* सौकरः -री -रं, शौकरः &c., सूकरवृत्तिः -त्तिः -त्ति, शूकरसदृशः -शी -शं, शूकरशीलः -ला -लं, शूकरवृद्धिः -द्धिः -द्धि.
SWITCH, *s.* पिप्रा, क्षिपिलदण्डः, कोमलदण्डः, मृदुपल्लवः.
SWIVEL, *s.* परिवर्त्तनचक्रः, जङ्गमचक्रः, परिवर्त्तननाडिः *f.*
SWOLLEN, *p. p.* शूनः -ना -नं, उच्चूनः &c., मोच्छूनः &c., संशूनः &c., शोचयुक्तः -क्ता -क्तं, शोफयुक्तः &c., स्फीतः -ता -तं, स्फातः &c., प्रवृद्धः -द्धा -द्धं, प्रस्फुरितः -ता -तं. *See* INCREASED, DILATED.
To SWOON, *v. n.* मुर्च्छे (c. 1. मूर्च्छति -च्छितुं). *See* To FAINT.
SWOON, *s.* मूर्च्छा, मूर्च्छनं -ना, मोहः. *See* FAINTING, *s.*
SWOONED, *p. p.* मूर्च्छितः -ता -तं, मूर्च्छापन्नः -न्ना -न्नं. *See* FAINTED.
SWOONING, *part.* मूर्च्छितः -ता -तं, गतचेतनः &c., *see* FAINTING, *part.*
SWOOP, *s.* आकस्मिकावपातपूर्व नखैर् ग्रहणं, अकस्माद् ग्रहणं, अकस्माद् अवपातः, अकस्माद् आक्रमणं; 'of a hawk,' श्येनावपातः.
SWORD, *s.* खड्गः, क्षतिः *m.*, कृपाणः, निस्तिशः, क्षिप्रिः *m.*, रिष्टिः *m.*, चृष्टिः *m.*, पारेरकः; 'sword in hand,' खड्गपाणिः *m.*, कृपाणपाणिः *m.*, खड्गहस्तः; 'having a drawn sword in the hand,' आकृष्टकृपाणपाणिः; 'armed with a sword,' *see* SWORD-MAN; 'edge of a sword,' क्षतिधारा; 'blade of a sword,' क्षतिपत्रं; 'hilt of a sword,' त्तरुः *m.*; 'sword-exercise,' खड्गमार्गः, त्तरुमार्गः; 'sword-cut,' खड्गप्रहारः, खड्गपातः; 'sword-bearer,' खड्गधारी *m.* (नं); 'sword-belt, or sword-knot,' मेखला, त्तरुनि-द्यन्तः; 'sword-stick,' कूटः -दं, कूटाक्षं.
SWORD-MAN, *s.* खड्गी *m.* (नं), खड्गधरः, खड्गधारी *m.* (नं), सखड्गः,

TAB

लिखनफलकं, लिपिफलकं, लिपिसज्जाधारः, लेखसाधनाधारः.—(Persons eating at the same table) सहभोजिनां पंक्तिः *f.*; 'unworthy of eating at the same table with the good,' खड्गः सह एकपंक्तिभोजनानहं: -है-है.—(Of stone, metal, &c., for writing) पट्टः, प्रस्तरः, पत्रं -चित्रा.—(Tabular view) पत्रकं, सारणी, प्रस्तरः, चक्रं. *see* SYNOPSIS; 'table of numbers, figures, &c.,' अङ्कनालं, सारणी, कोष्ठकं.—(Table of contents) अनुक्रमणिका, सूचीपत्रं, सूची -चित्रा, पत्रपत्रा.

TABLE-CLOTH, *s.* फलकाच्छादनं, फलकावरणं, फलकाच्छादनपटः.

TABLE-LAND, *s.* सानुः -नु *m. n.*, अधिपत्यः, प्रत्यः, समस्तलं, पविता-भूमिका, भूगुः *m.*, कटकः, सुः *m.*, सु *n.*

TABLET, *s.* पत्रं, पत्रिका, पत्रकं, पट्टः, फलकः -चं, प्रस्तरः.

TO TABOO, *v. a.* उपभोगासेधं कृ, भोगासेधं कृ. *See* TO INTERDICT.

TABOR, *s.* मृदङ्गः, पटङ्गः, पण्यः, गण्यः, चाँची. *See* DRUM.

TABULAR, *a.* पत्रकः -स्या -स्य, पत्रकाख्यः -दा -दं, फलकस्यः &c.

TACIT, *a.* विवर्धितः -ता -तं, संवेदिता -दा -दं, ध्वनितः &c., अनिवेध-रूपः &c., मानसः -सी -सं; 'tacit consent,' नानसानुज्ञा, मानसं.

TACITLY, *adv.* विवर्धया, अनिवेधेन, मनसा, ध्वनितार्थतः, तूष्णीं.

TACITURN, *a.* अनालापशीलः -ला -लं, अनावादी -दिनी &c., तूष्णीशीलः -ला -लं, कथाविरक्तः -ज्ञा -ज्ञं, आलापविमुक्तः -रा -रं, भाषणविरक्तः &c., परिनिवृत्तः &c., मोनी &c., अनालापः -पा -पं, तूष्णीकः -का -कं. *See* RESERVED.

TACITURNITY, *s.* आलापविरक्तिः *f.*, अनालापशीलता, अनालापः -पिता, मोनितं, मोनं, कथाविरक्तिः *f.*, वाग्यामः. *See* RESERVE.

TO TACK, *v. a.* (Fasten, attach) अनुचम्प (c. 9. -पभाति -चन्दुं), आचम्प, पिनह, जानह, *see* TO FASTEN, STITCH.

TO TACK, *v. n.* नौमार्गे परिवृत् in caus., नौमार्गपरिवर्त्तनं कृ.

TACK, *s.* (Small nail) छुट्कोलः, चोल्कः, छुट्कोलः *m.*

TACKING, *s.* नौमार्गपरिवर्त्तनं, नौमार्गपरिवृत्तिः *f.*, नौपथपरिवृत्तिः.

TACKLE, TACKLING, *s.* नौकासज्जा, नौसज्जा, सज्जा. *See* RIGGING.

TO TACKLE, *v. a.* *See* TO HARNESS, RIG, SEIZE, LAY HOLD.

TACT, *s.* युक्तिः *f.*, कुशलता, कौशल्यं, विज्ञता, अभिज्ञता. *See* SKILL.

TACTICIAN, *s.* यूद्धरचनाकुशलः, यूद्धरचनाभिज्ञः, यूद्धविद्वत्.

TACTICS, *s.* यूद्धरचनाविद्या, बलविन्यासविद्या, सैन्यविन्यासविद्या, यूद्धरचना, सैन्यरचना, यूहनं.

TACTILE, *a.* स्पर्शनीयः या -यं, स्पर्शः -इया -इयं. *See* TANGIBLE.

TADPOLE, *s.* मेकशावकः, मयूकशावकः, पालमयूकः.

TAIL, *s.* पुच्छः -च्छं, लाङ्गलं, लाङ्गलं, लङ्गलं, पालः -ला, चालयिः *m.*, चालस्तः, लूमं, लोमः, पिच्छः, लम्बः; 'peacock's tail,' वहैः -है, पिच्छं, दालावः, नयूपुच्छं, प्रचलाकाः; 'to lift up the tail,' उत्पुच्छ (Nom. उत्पुच्छते).

TAILED, *a.* पुच्छी -च्छिनी -च्छि (न्), पुच्छवान् -वती -वत् (न्), पिच्छवान् &c., पुच्छान्वितः -ता -तं, लाङ्गली &c., पिच्छलः -ला -लं.

TAIL-LESS, *a.* अपुच्छः -च्छा -च्छं, पुच्छहीनः -ना -नं, पुच्छरहितः &c.

TAILOR, *s.* सीचिकः, सूचिकः, सीचिः *m.*, तुलवायः, वस्त्रभेदी *m.* (न्), वस्त्रभेदकः, सूचिकार्थविद् *m.*

TO TAINT, *v. a.* दुष् (c. 10. दूषयति -यितुं), लिप् (c. 6. लिम्पति, लेम्), दोषयुक्तं -क्तं कृ, दूषणं कृ. *See* TO CORRUPT, DISPECT, STAIN.

TAINT, *s.* दूषणं, दोषः, फलङ्कः, मलं, लेपः -पनं. *See* STAIN.

TAINTED, *p. p.* दुषितः -ता -तं, लिप्तः -ता -तं, कलङ्कितः -ता -तं, सकलङ्कः -ङ्का -ङ्कं; 'as meat,' पृतिगन्धितः -जा -जं, दुर्गन्धी -न्धनी &c.

TAK

TO TAKE, *v. a.* ग्रह (c. 9. गृह्णाति -ह्नाते, ग्रहीते), प्रतिग्रह, अभिग्रह, परिग्रह, सम्प्रग्रह, उपसम्प्रग्रह, आदा (c. 3. -ददाति -दत्ते -दातुं), उपादा, लभ् (c. 1. लभते, लभं), उपलभ्, भा (c. 3. भजे, भातुं), प्रतोप् (c. 6. -दृच्छति -दृष्टुं), ग्रहणं कृ, आदानं कृ.—(Seize) दृ (c. 1. हरति, हर्तुं), धृ (c. 1. धरति, धर्तुं), हरणं कृ.—(Captivate), *see* the word.—(Apprehend) ग्रह, उपलभ्, अवगम्.—(Feel, experience, be affected by) उपहतः -ता -तं भू, अनुभू, उपगम्, उपागम्, विद्.—(Swallow) गृ, निगृ, ग्रस्, राद्, पा.—(Admit) ग्रह, स्वीकृ, अङ्गीकृ.—(Gain possession of) आप्, प्राप्, चर्ज, उपाज्, लभ्, आसद्, अभिगन्, *see* TO GAIN.—(Take possession of) आगन् (c. 1. -गामति -गमितुं), आदिश, समादिश.—(Require) आनांछ, *see* TO REQUIRE.—(Take away) अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), नी, अपहृ, हृ, *see* TO REMOVE, *v. a.*—(Take back) प्रत्यादा; 'lead back,' प्रतिनी.—(Take down), *see* TO PULL DOWN, DEPRESS, WRITE.—(Take in), *see* TO COMPREHEND, CHEAT.—(Take off) अपनी, चय् or उच् in caus., उल्लृप्, *see* TO STRIP, DIVEST, IMITATE.—(Take up), *see* TO LIFT, UNDERTAKE, OCCUPY, ENGROSS, COMPRISE.—(Take upon one's self) स्वीकृ, *see* TO UNDERTAKE. Obs. The word 'take' in English has often no equivalent in Sanskrit, but must be rendered by some other form of expression. It may often be expressed by the roots कृ or भू in conjunction with a noun, and is not unfrequently inherent in the verb without being expressed at all, as in the following examples.—(Take aim) वदानुग्रहः -या -यं भू, लघीकृ, अनुसन्धा.—(Take an airing) वायुहेतोः परि-ग्रन् or विद्.—(Take breath), *see* TO PAUSE, REST.—(Take care, take heed), *see* TO BEHO.—(Take care of) रक्ष, *see* under CARE.—(Take a course), *see* TO RESORT.—(Take effect) तप्, समभावः -वा -वं भू, प्रपलीभू, सकलीभू, *see* EFFICACIOUS.—(Take hold), *see* TO SEIZE, HOLD.—(Take in hand), *see* TO UNDERTAKE.—(Take leave) आगन्, आनन्दरं कृ, *see* FAREWELL.—(Take notice), *see* TO OBSERVE, NOTICE.—(Take pains), *see* under PAIN.—(Take part), *see* TO SHARE.—(Take place), *see* TO HAPPEN.—(Take root), *see* TO ROOT, *v. n.*—(Take to task) निर्भर्त्, *see* TO REPROVE.—(Take the name) नाम ग्रह.

TO TAKE, *v. n.* (Betake one's self) आदि, *see* RECOURSE, RESORT.—(Gain reception, succeed) सिप् (c. 4. सिध्यति, सेधुं), सन्पद् (c. 4. -पचते -पचुं), प्रसिद्धिं प्राप्, प्रसिद्धीभू, लोकप्रसिद्धः -द्धा -द्धं भू.—(Have effect) त्रभू.—(Take after) अनुकृ.

TAKEN, *p. p.* गृहीतः -ता -तं, आदत्तः -त्ता -तं, आप्तः &c., उपाप्तः &c.—(Gained) प्राप्तः -प्ता -तं, आप्तः &c., लभः -भ्रा -भं.—(Taken away) अपनीतः -ता -तं, अपहतः -ता -तं, हृतः &c., *see* REMOVED.—(Taken down) अवपातितः -ता -तं, पातितः -ता -तं, *see* LOWERED, HUMBLED.—(Taken off, as clothes, &c.) अवतारितः -ता -तं, *see* STRIPPED.—(Captivated) मोहितः -ता -तं, हतचित्तः -त्ता -तं, यशी-कृतः &c.; 'let it be taken,' गृह्यतां; 'proper to be taken,' ग्रहणीयः -या -यं, आदेयः -या -यं; 'having taken,' गृहीत्वा, आदाय; 'having taken his bow and arrow,' गृहीतेपुष्काम्बुकः, आस्त्रे-काम्बुकः.

TAKER, *s.* ग्राही *m.* -हिणी *f.* (न्), ग्राहकः -हिका, ग्रहीता *m.* -त्री *f.* (न्), आदायी *m.* -यिनी *f.*, प्रतिग्रहीता *m.*, हर्ता *m.*, हारी *m.*

TAK

- TAKING, s.** (The act) ग्रहणं, ग्रहः, ग्रहः, प्रतिग्रहणं, प्रतिग्रहः, पादानं, उपादानं, स्वीकरणं, स्वीकारः; 'taking away,' उपनयनं, हरणं, अपहरणं, *see* REMOVAL.
- TAKING, a.** मनोहारी -रिणी &c., हृदयग्राही &c. *See* CAPTIVATING.
- TALE, s.** कथनं, कथा, कथनं, निर्मलं, गिरिजं, गिरिजामलं, मेघमालं, मेघमालं, शुभं, स्वच्छपत्रं, चरितं, चरितोक्तं, भृङ्गः; 'calx of it,' अभ-कमल *m.* (नं).
- TALE, s.** कथा, उपादानं, पादानं, परिकथा, उदकः. *See* STORY.
- TALE-BEARER, s.** कथोक्तः, कथोक्तः, उपादायकः, पिशुनः, भेदजनकः.
- TALE-BEARING, s.** पिशुन्यं, पिशुनता, उपनायः, कथोक्तः, दोषानुपादः.
- TALENT, s.** (Endowment) गुणः—(Great abilities) बुद्धिबलं, बुद्धि-कौशलं, धीशक्ति *f.*, बुद्धिमत्ता, दक्षिण्यं, *see* GENIUS.
- TALENTEO, a.** गुणी -विनी -रि (नं), गुणवान् &c. *See* under GENIUS.
- TALISMAN, s.** कथयः -चं, संवदनं -जा, यन्त्रं. *See* AMULET.
- To TALK, v. n.** भाष् (c. 1. भाषते -यिन्), सम्भाष, वद् (c. 1. वदति -दिङ्), संवद्, चालुष्, मन्त्र, कथोपकथनं कृ. *See* To CONVERSE.
- TALK, s.** कथोपकथनं, संवादः, सम्भाषा -पणं, चालापः, वक्ता, वक्ताप्रसङ्गः, *see* CONVERSATION; 'small talk,' लघुभाषणं; 'fine talk,' जन्व-पाठितं; 'mere talk,' वाङ्मयः—(Report) वदतिः -नी *f.*
- TALKATIVE, a.** वाचकः -का -कं, कथनः &c. *See* LOQUACIOUS.
- TALKATIVENESS, s.** वाचकता, वाचालता. *See* LOQUACIOUSNESS.
- TALKER, s.** वक्ता *m.* (कृ), कथकः, भाषी *m.* (नं), चालापी *m.*, वादी *m.*
- TALL, a.** तुङ्गः -ज्जा -ज्जं, उच्चः &c., प्राङ्गः -ज्जः -ज्जः, उच्चः -जा -जं, *see* HIGH; 'in stature,' उच्चदेहः -हा -हं, उच्चमूर्तिः -मूर्तिः -मूर्ति, दीर्घदेहः -हा -हं, दीर्घमूर्तिः &c., दीर्घतनुः -तनुः -तनु.
- TALLNESS, s.** उच्चता, तुङ्गता, प्राङ्गता, उच्चति *f.*; 'of stature,' देहदी-र्घता, दीर्घदेह्यं, शरीरदीर्घता, शरीरोच्चता.
- TALLOW, s.** मेघपषा, मेघपत्ता, गोपषा, गोपसा, गोमेदस् *m.*
- TALLOW-CANDLE, s.** गोपषामयदीपकः, गोपषानिर्मितदीपिका.
- TALLOW-CHANDLER, s.** गोपषापित्री *m.* (नं), मेघादिवपायापारी *m.*
- TALLY, To TALLY. See** MATCH, *To* MATCH, *v. n.*
- TALON, s.** नखः, नखः, कररुहः, करणः. *See* CLAW.
- TAMARIND, s.** (The tree) खड्गिका, खड्गीका, खड्गिका, खड्गीका, खड्ग-फलः, तिन्त्रिदी, तिन्त्रिदी, तिन्त्रिदीकः -का -कं, तिन्त्रिदीका, पिचा, चुम्भा -ज्जो, गुरुपत्रा, चारिचा, चरिचा, गुरुपत्रा, चरुः—(The fruit) खड्गफलं.
- TAMARISK, TAMARIX, s.** (Tree) विपुलः, पिचिलः, खड्गुः *m.*, खड्गुः, चहुयन्त्रिः *m.*, यमदुताका.
- TAMBOUR, TAMBOURINE, s.** मृदङ्गः, पटहः. *See* DRUM.
- TAME, a.** (Not wild) गृह्यः -सा -सं, गृह्यकः -का -कं, ग्राम्यः -म्या -म्यं, गृह्युष्टः -रा -रं, लेकः -का -कं, खड्गिः -सा -सं, गृह or ग्राम in comp.; 'a tame pigeon,' गृहकपोतकः; 'tame hog,' ग्राम्य-शूकरः, ग्रामशूकरः, विदुराहः—(Subdued, trained) दान्तः -ना -नं, दमितः -ता -तं, यशः -शा -शं, अधीनः -ना -नं, शिक्षितः -ता -तं, उप-ज्ञानः &c.—(Flat, spiritless), *see* the words.
- To TAME, v. a.** दम् (c. 10. दमयति -यिन्), प्रदम्, क्रूरतां शम् (c. 10. शम-यति -यिन्), क्रूरताशान्तिं कृ, क्रूरतानाशं कृ, क्रूरताभङ्गं कृ, पशीकृ, नियह् (c. 9. गृह्णाति -ग्रहीन्), सन्निग्रह्.
- TAMEABLE, a.** दमनीयः -या -यं, दम्यः -म्या -म्यं, सुदमः -ना -नं.
- TAMED, p. p.** दमितः -ता -तं, दान्तः -ना -नं, पशीकृतः -ता -तं, पशीभूतः &c., यशज्जतः &c., ज्ञानः &c., ज्ञानक्रीड्यः -य्यो -य्यं.

TAR

- TAR, adv.** जापुह्यवत्, ज्ञापवत्, कातरवत्, सकातर्यं.
- TAR, s.** ज्वला, यशता, पश्यता, खड्गिता, यशीभूतता.
- TAR, s.** दमकः, दमी *m.* (नं), दमनकारी *m.* *See* SUNDUER.
- TAR, s.** दमनः, दमः, दमपः -चं, दमपुः *m.* *See* SUNJUGATION.
- To TAMPER, v. a.** (Meddle), *see* To MEDDLE—(Practise secretly) कुतर्कसम्पादनार्थं गूढव्यवहारं कृ or गूढव्यापारं कृ or गूढसंसर्गं कृ, छेदने व्यापृ in pass. or व्यपह्.
- To TAN, v. a.** (Leather) चर्मसन्धानं कृ, चर्मपाचनं कृ, दृढिसन्धानं कृ.—(Imbrown) तापीकृ, तादृशगीकृ, प्रयामीकृ.
- TAN-IT, s.** चर्मसन्धानभाषा, चर्मपाचनभाषा, चर्मपाचनकुण्डं.
- TANGENT, s.** (In geometry) स्पर्शरेखा, सम्पातरैखा.
- TANGIBILITY, s.** स्पर्शनीयता, स्पर्शता, स्पर्शवेद्यता.
- TANGIBLE, a.** स्पर्शनीयः -या -यं, स्पर्शयः -या -यं, संस्पृश्यः &c., स्पर्शयः -या -यं, स्पर्शयोग्यः &c., स्पर्शाहः -हा -हं, स्पर्शवेद्यः &c., संस्पृक्ष्यः &c.
- To TANGLE, TANGLE, &c. See** To ENTANGLE, ENTANGLEMENT, &c.
- TANJORE, s.** (The country) चोलः, चोला *m. pl.*
- TANK, s.** तलावः, जलाधारः, नरोवरः, वेश्मः. *See* RESERVOIR.
- TANNER, s.** चर्मकारः -री *m.* (नं), चर्मारः, चर्मसन्धानी *m.*
- To TANTALISE, v. a.** इष्टवस्तु दर्शयित्वा मनोरथान् जनयित्वा रसद् (c. 10. रसदयति -यिन्), छायाः or मनोरथान् जनयित्वा रसद्, स्मृहणीयवस्तु दर्शयित्वा न दा or भग्नाशं -जां कृ or पन् (c. 10. पचयति -यिन्).
- TANTALIZED, p. p.** पचितः -ता -तं, रसितः &c., नाताशः -शा -शं.
- TANTALIZING, a.** छायाजनकः -जा -कं, स्मृहजनकः &c., पचकः &c.
- TANTAMOUNT, a.** समानार्थः -जा -कं, सममूल्यः &c. *See* EQUIVALENT.
- TANTRA, s.** (A religious treatise, generally in the form of a dialogue between Śiva and Durgā, teaching peculiar and mystical formulae for the worship of the deities, or the attainment of superhuman power. These works are very numerous, and their authority in many parts of India seems, in a great measure, to have superseded that of the Vedas) तन्त्रः; 'a follower of the doctrine taught in the Tantras,' तान्त्रिकः.
- To TAP, v. a.** (Strike a gentle blow) लघुप्रहारं कृ, लघुपातं कृ, लघु प्रह् or घाहन्—(A cask, &c.) मुरादिभाजनं छिद्रं कृ, मुरादि-भाजनं भाजं छिद्रं (c. 10. छिद्रयति -यिन्).
- TAP, s.** लघुप्रहारः, लघुपातः, ईषदापातः, ईषदाप्रहारः.
- TAPE, s.** पटः, दीर्घपटः, पन्थनी, दीर्घपन्थनी, तनुपटः.
- TAPER, s.** छुद्रदीपः -पपः, छुद्रदीपिका, मूषदीपिका.
- TAPER, a.** शुष्कावृत्तिः -तिः -ति, शुष्काकारः -रा -रं, शुष्करूपः &c.
- TAPESTRY, s.** चित्रनयनिका, वयनिका, चित्रवयनिका, खपटी.
- TAPE-WORM, s.** उदरापेष्टः, नादीकीटः, नादीननुः *m.*, मोषा.
- TAPTĪ, s.** (A river in India) तापी.
- TAR, s.** सरलद्रव्यः, सरलरसः, सक्तरसः, चरालः, रालः.
- TARDINESS, s.** मन्दता, मान्यं, विलम्बः -पनं. *See* SLOWNESS.
- TARDY, a.** मन्दः -न्दा -न्दं. *See* SLOW, DILATORY.
- TARE, s.** कथः, शस्यवेचनरः कथभेदः, वन्यपातः.
- TARGET, s.** चाललक्ष्यं, शरलक्ष्यं, लक्ष्यं, लघं, शरव्यं, *see* BUTT.
- TARIFF, s.** सूचिः -ची *f.*, सूचिपत्रं, अनुक्रमणिका. *See* LIST.
- To TARNISH, v. a.** कलङ्क (nom. कलङ्कयति -यिन्), दुष् in caus., *see* To SOIL.
- To TARNISH, v. n.** मलिनोभू, सकलक्षोभू, दुष् (c. 4. दुष्पति, दोषु).

TAR

- TARNISHED**, *p. p.* गलितः -ता -तं, कलङ्कितः &c., दूषितः -ता -तं.
To TARRY, *v. n.* स्वा, जवस्था, विलम्ब, वस्. See **To STAY**, **DELAY**.
TART, *a.* चमः -झा -झं, शुक्र -झा -झं. See **SOUR**, **SHARP**.
TART, *s.* (Kind of pic) शम्बुली, पिष्टकं.
TARTAR, *s.* (Of the teeth) दन्तमलं, दन्तशर्करा, पुष्पिका, पिप्पिका, री -निचं.
TASK, *s.* कार्यं, ज्ञेयं, व्रतं, कर्म *n.* (नृ), भारः; 'to take to task,' निर्भर्त्स (c. 10. -भर्त्सयति -यितुं), निन्द, see **To REPROVE**.
To TASK, *v. a.* भारं न्यस्य (c. 4. -न्यस्यति -सितुं), कार्यं निपुनं.
TASK-MASTER, *s.* कार्यशासकः, कार्यकारिणः *m.* (नृ), कर्मशासकः.
TASSEL, *s.* शिपिलसूत्रस्य प्रलम्बभावर्यं, प्रलम्बः -पङ्कः -वं.
TASTABLE, *a.* प्राशनीयः -या -यं, प्राप्यः &c., खासादनीयः &c.
To TASTE, *v. a.* प्राश् (c. 9. -चश्नाति -शितुं), खासाद् (c. 1. -खादति -दितुं), खाद्, लिह् (c. 2. लेदि -दुं), चवलिह्, रसम् खासाद्, खासादनं कृ, रसाखादनं कृ, रस् (c. 10. रसयति -यितुं), रसवेदनं कृ, रसपोषं कृ, रसज्ञानं कृ, रसनं कृ.—(Perceive by the taste) खादज्ञानं कृ, खादपोषनं कृ, खादवेदनं कृ.
To TASTE, *v. n.* (Have a taste or flavor) खद् (c. 1. खादते, खदते), सरसः -सा -सं भू or चस्, खादयुक्तः -झा -झं भू or चस्.
TASTE, *s.* (The sensation excited by applying any thing to the tongue or palate) खादः, खासादः, रसज्ञानं, रसपोषः, रसवेदनं.—(The sense) रसनेन्द्रियं, खासादनशक्तिः *f.*, रसनशक्तिः *f.*, रसनं, रुचिः *f.*—(Flavor) रसः, खासादः, रुचिः *f.*; 'the six tastes,' षड्रसाः *m. pl.*; these are, 1. sweet, मधुरः; 2. salt, लवणः; 3. pungent, कटुः; 4. bitter, तिक्तः; 5. sour, चमः; 6. astringent, कषायः.—(Relish, liking for) रुचिः *f.*, अभिरुचिः *f.*, सनोपः; 'that husband was not to her taste,' स पतिः सनोपाय तस्या नामवत्; 'according to taste,' यथारुचि; 'loss of taste,' चरुचिः *f.*, चरोषकं; 'of similar tastes,' समानशीलः -ला -लं.—(Nice perception, faculty of discerning beauty) रसः, रसिकता, रसज्ञानं, रसज्ञानं; 'devoid of taste,' चरुचिः -का -कं, चरुचिः -जा -जं; 'having taste,' रसतः &c., रसिकः &c., सरसः -सा -सं, रसी -सितो &c.
TASTED, *p. p.* खासादितः -ता -तं, खादितः &c., प्राशितः &c., ज्ञातरसः -या -यं, गृहीतरसः &c., रसितः &c., अनुभवरसिकः &c.
TASTELESS, *a.* विरसः -सा -सं, नीरसः &c. See **INSIPID**.
TASTER, *s.* खासादी *m.* (नृ), रसाखादी *m.*, प्राशनी *m.*, रसी *m.*
TASTING, *s.* खासादः -दनं, खादनं, प्राशनं, रसनं, लेहनं.
TASTINESS, **TASTEFULNESS**, *s.* रसिकता, सरसत्वं, सौरस्यं, रोषकता.
TASTY, **TASTEFUL**, *a.* रसिकः -का -कं, सरसः -सा -सं, सुरसः &c., रसवान् -यतो -यात् (नृ), रसी -सितो -सि (नृ), रोषकः -का -कं, रुचिरः -रा -रं, रुच्यः -या -यं, रुचिकरः -रा -रं, रसितः -ता -तं. See **SAVORY**.
TATTER, **TATTERED**. See **RAG**, **RAGGED**, **RAOAMUFFIN**.
To TATTLE, **TATTLE**, **TATTTLER**. See **To PRATE**, **BLAB**, &c.
TAUGHT, *p. p.* शिक्षितः -ता -तं, उपदिष्टः -ष्टा -ष्टं, अध्यापितः -ता -तं, षण्णितः -ता -तं, ज्ञापितः &c., विज्ञापितः &c., लम्बितः -ष्टा -ष्टं.
To TAUNT, *v. a.* उपालम्बं (c. 1. -लम्बते -लम्बुं), अवधिपु (c. 6. -धिपति -सेतुं), आक्षेपः, अप्रियपु, परिधिपु, तर्ज्, see **To REVILE**.
TAUNT, *s.* आक्षेपः, अप्रियपु, अपेयः, उपालम्बः. See **SARCASM**.
TAUNTED, *p. p.* आक्षेपितः -ता -तं, अवधिपितः &c., उपालम्बः -ष्टा -ष्टं.

TEA

- TAUNTING**, **TAUNTINGLY**. See **SARCASTIC**, **SARCASTICALLY**.
TAURUS, *s.* (The sign or constellation) वृषः, वृषभः, तावुदि *m.*
TAUTOLOGY, *s.* पुनरुक्तिः *f.*, पुनरुक्त्यं, चतुवादः. See **REPETITION**.
TAVERN, *s.* गङ्गा, मदिरागृहं, मद्यविक्रयस्थानं, see **PUBLIC-HOUSE**.
TAVERN-KEEPER, **TAVERNER**, *s.* शीविदकः, मद्यविक्रयी *m.* See **VINTNER**.
TAWDRY, *a.* कुशोभनः -ना -नं, मिथ्याशोभायुक्तः &c., मिथ्याशोभनः &c.
TAWNINESS, *s.* पिङ्गलता, कपिलता, पिङ्गलता, ताम्रवर्णता.
TAWNY, *a.* पिङ्गलः -ला -लं, पिङ्गः -ङ्ग -ङ्गं, कपिलः -ला -लं, पिङ्गः -ङ्ग -ङ्गं, पिङ्गनी -ङ्गिनी -ङ्गि (नृ); पिङ्गरः -रा -रं, ताम्रवर्णः -यी -यी, चरुणः -या -यं, कपिलः -ला -लं, कटूः -दू -दू, छादः -रु -रु, शायः -पो -वं.
TAX, *s.* करः, शुल्क -ल्लं, राजकर -रं, कारः, राजसं, see **IMPOST**; 'exempt from it,' चकरः -रा -रं.—(Burthen) भारः.
To TAX, *v. a.* करान् दा in caus. (दाययति -यितुं), करं न्यस्य (c. 4. -न्यस्यति -सितुं), सदरीकृ.—(Impose a burthen) भारं न्यस्य.—(Charge, accuse), see the words.
TAXABLE, *a.* करापीनः -ना -नं, शुल्कापीनः -ना -नं, करयोग्यः -ग्या -ग्यं, करदः -दा -दं; 'taxable article,' शुल्कस्थानं.
TAXATION, *s.* करादित्यासः, करादिव्यवस्थापनं, शुल्कादित्यापनं.
TAXED, *p. p.* सकरः -रा -रं, सशुल्कः -ल्ला -ल्लं, करदः -दा -दं.
TAX-GATHERER, *s.* करपटः, करग्राही *m.* (नृ), शुल्कग्राही *m.*
TEA, *s.* No Sanskrit equivalent, पहा may be used.
TEA-POT, *s.* पहापानं, पहापारः, पहाभाजनं.
To TEACH, *v. a.* उपदिष्ट (c. 6. -दिशति -देष्टुं), शिक्ष (c. 10. शिक्षयति -यितुं), अनुशिक्ष, अभिज्ञाप, अपी in caus. (अध्यापयति -यितुं, rt. इ), पद् in caus., शास् &c., see **To INSTRUCT**. Sometimes the causal expresses the sense of 'teach'; as, 'he teaches to dance,' नर्तयति; 'he teaches to read,' पाठयति.
TEACHABLE, *a.* शिक्षणीयः -या -यं, शिक्ष्यः -ह्या -ह्यं. See **DOCILE**.
TEACHABLENESS, *s.* शिक्षणीयता, शिक्ष्यता, सुशिक्ष्यता.
TEACHER, *s.* उपदेशकः, शिक्षकः, अध्यापकः, पोषकः, ज्ञपोषकः, see **INSTRUCTOR**; 'of children,' चालाध्यापकः, see **PEDAGOGUE**.
TEACHING, *s.* उपदेशः, शिक्षा, अध्यापनं. See **INSTRUCTION**.
TEAK, *s.* (Tree) चरुः, शाकः, शाकाख्यः, करच्छदः, सरपत्रः, जर्जुनी-पत्रः, हलीनः.
TEAL, *s.* (Kind of duck) कलहंस, कादवं.
TEAM, *s.* (Of horses) रचसंयोजिता स्रष्ट्रेणी; 'of oxen,' गोश्रेणी.
TEAR, *s.* (Of the eye) स्रष्टु *n.*, स्रष्टु *n.*, स्रष्टु, स्रष्टु, वाप्यः, नेत्रासु *n.*, नेत्रनलं, नेत्रोदकं, नेत्रजं, नयनासु *n.*, नयननलं, नयनवारि *n.*, नयन-सलिलं, विलोचनासु *n.*, लोचनासु *n.*, रोदनं; 'tear-drop,' वाप्य-चिन्दुः *m.*, स्रष्टुचिन्दुः *m.*, स्रष्टुचिन्दुः *m.*, स्रष्टुचिन्दुः *m.*; 'starting of tears,' वाप्योद्भवः; 'flood of tears,' स्रष्टुपाता, धारास्रष्टु *n.*; 'flowing of tears,' स्रष्टुपातः, स्रष्टुपातः; 'tears of affection,' प्रेमास्रष्टु; 'of joy,' हर्षास्रष्टु *n.*; 'to shed tears,' स्रष्टुपि पत् (c. 10. पातयति -यितुं) or सु in caus. (सावयति -यितुं) or वृत् in caus., वाप्य (nom. वाप्यायते), स्रष्टु (nom. स्रष्टायते), प्ररुद्, रुद्, रोदनं कृ; 'he shed tears of joy,' हर्षाद् स्रष्टुम् जपानयत्; 'in tears, having the eyes filled with tears,' गातास्रष्टुः -स्रष्टुः -स्रष्टु, स्रष्टुलोचनः -ना -नं, स्रष्टुनयनः &c., स्रष्टुमुखः -स्रष्टु -स्रष्टु, वाप्योपसृताक्षः -क्षी -क्षी, वाप्या-विलेखणः &c., पर्व्यस्रष्टुः -स्रष्टुः -स्रष्टु; 'interrupted by tears,' वाप्या-कुलः -ला -लं.—(Rent), see **RENT**.

TEA

To TEAR, v. a. दृ (c. 10. दारयति-यितुं, c. 9. दृणाति, ददितुं-रौतुं), विद्, चवद्, दारयं कृ, विदारयं कृ, विभिद्, *see To REND, LACERATE, PULL*.—(Tear down, off, out, up), *see under To PULL*.—(The hair) लुच् &c., *see To PLUCK*.

To TEAR, v. n. (Rush along) महावेगेन पल्.—(Be torn or rent) विद् in pass., विभिद् in pass., *see To CLEAVE, DIVIDE, v. n.*

TEARFUL, a. साधुः-धुः-धु, साधुः &c., साध्रः-ध्रा-ध्रं, साध्रः &c., सवाध्रः-ध्या-ध्रं, सध्रपूयैः-धौ-धै, पायपूयैः &c., सध्रमयः-यी-यं.

TEARFULLY, adv. सवाध्रं, साध्रं, साध्रं, पायपूयैः, साध्रुपातं.

TEARING, s. दारयं, विदारयं, विदार, विभेदः-दनं, पाटनं.

To TEASE, v. a. बाष् (c. 1. बाषते-यितुं). *See To ANNOY, TORMENT.*

TEASED, p. p. पाषितः-ता-तं, पीडितः &c., ध्ययः-या-यं.

TEAT, s. स्तनारं, स्तनः, *see NIPPLE*; 'having two teats,' द्विस्तनी.

TECHNICAL, a. लाक्षणिकः-की-कं, पारिभाषिकः &c., साङ्केतिकः-की-कं, परिभाषितः-ता-तं, विशेषविद्यासधन्य-न्विनी &c.

TECHNICALLY, adv. परिभाषानुसारेण, विशेषकलानुसारेण.

TECHNICALITY, s. लाक्षणिकत्वं, पारिभाषिकत्वं, साङ्केतिकत्वं.—(A technical term) परिभाषा, लाक्षणिकः.

TEDIOUS, a. दीर्घसूचः-चा-चं, अतिदीर्घः-यौ-यै, सेदजनकः-का-कं, अमजनकः &c. *See LONG, PROLIX, IRKSOME.*

TEDIOUSLY, adv. अतिदीर्घं, दीर्घसूचत्वं, सुदीर्घं.

TEDIOUSNESS, s. दीर्घसूचता, अतिदीर्घता. *See IRKSOMENESS.*

To TEEM, v. n. पूर्यगमैः-भौ-भै भू, अतिपूर्यैः-यौ-यै भू.—(Bring forth abundantly) बाहुल्येन उत्पद् (c. 10. -पादयति-यितुं) or जन्.

TEEMING, part. पूर्यगमैः-भौ-भै, परिपूर्यैः-यौ-यै, सम्पूर्यैः &c., पूर्यैः &c., साकुल in comp., जाद्व in comp. *See PROLIFIC.*

TEETH, s. pl., दन्ताः m. pl., see TOOTH; 'having teeth,' दन्तौ-निनी-नि (न्), सदनः-ना-नं, जातदन्ताः &c.; 'having good teeth,' सुदन्-दन्ती-दन् (न्); 'woman having fine teeth,' शुभदन्ती; 'having discolored teeth,' अरोकदन्ताः &c.; 'row of teeth,' दन्तपंक्तिः f.; 'sensitiveness of the teeth,' दन्तहर्षः.

To TEETH, v. n. जातदन्तः-न्ता-नं भू, उल्लिखदन्तः-न्ता-नं भू.

TEETHING, s. दन्तोद्देशः, दन्तोद्देशः, दन्तोत्पत्तिः f., दन्तजननं; 'time of teething,' दन्तोद्देशकालः.

TEGUMENT, s. आवेष्टनं, कवचः-चं, पुटः-टी. *See INTEGUMENT.*

TELESCOPE, s. दूरदर्शकयन्त्रं, महादूरदर्शकयन्त्रं, दूरदर्शनयन्त्रं, चाक्षुषयन्त्रं, दृष्टिसाधकयन्त्रं.

TELANGANA, s. (The country) जन्मः, जन्मः.

To TELL, v. a. कथ् (c. 10. कथयति-यितुं). *See To RELATE, NARRATE.*

To TELL, v. n. (Take effect) सफलौभू, सफलौभू, सप्रभावः-चा-चं भू, सिष्.—(Hit the mark), *see under MARK*.—(Tell of) सूच्.

TELLER, s. कथकः, कथिकः, ज्ञातयायकः. *See RELATER.*

TELLING, s. कथनं, उपकथनं, ज्ञातयानं, *see RELATION, NARRATION.*

TELL-TALE, s. सूचकः, सूची m. *See TALE-BEARER, INFORMER.*

TEMERITY, s. साहसं, दुःसाहसं, विषमसाहसं. *See RASHNESS.*

To TEMPER, v. a. झम् (c. 10. झमयति-यितुं). *See To MODERATE.*

TEMPER, s. (Of mind) शीलः, प्रकृतिः f., भावः, स्वभावः, संवेदनः; 'good temper,' सद्भावः, *see GOOD-HUMOUR*; 'bad temper,' अवसद्भावः.—(Calmness, moderation) ज्ञानिः f., ज्ञानता, समता, संयमः, रोषभावः.—(Anger) रोषः.

TEMPERAMENT, s. प्रकृतिः f., स्वभावः, भावः, देहप्रकृतिः f., देहस्वभावः,

TEM

शरीरप्रकृतिः f., जन्मप्रकृतिः f.; 'bilious,' पित्तप्रकृतिः f.

TEMPERANCE, s. (Moderation) संयमः, यमः, परिमिता, अप्रसक्तिः f.—(In eating) मिताशनं, अस्वाशनं, मिताहारः-रित्वं, मिताभोजनं, अस्वाहारः-रित्वं, परिमिताहारः, परिमिताभोजनं-चित्वं.—(In drinking) परिमितपानं, मितापानं, अस्वपानं, मात्रापानं.

TEMPERATE, a. (Moderate) संयमी-मिनी &c., संयतः-ता-तं, संयत-वृत्तिः-रितिः-रिति, संयमशीलः-ला-लं, *see MODERATE*.—(In desires) अस्वाकांक्षी-क्षिणी &c., अप्रसक्तः-क्ता-कं, चितेन्द्रियः-या-यं.—(In eating) मिताशनः-ना-नं, परिमिताहारः-रा-रं, मिताहारः &c., मिताहारी-रिणी &c., यताहारः &c., अस्वाहारः &c., अस्वाहारी &c., अस्वाहारः &c., मिताभोजी &c., नियताहारी &c., लब्धाहारः-रा-रं, लब्धाहारी &c., अस्वाशी &c., मिताशी &c.—(In drinking) मितापानी &c., परिमितपानी &c., अस्वपानी &c., मितापानी &c., यानाप्रसक्तः-क्ता-कं.—(Not excessive) परिमितः-ता-तं, अतीवः-मा-मं.—(Moderately warm) ईषदुष्णः-प्ला-प्लं, मन्दोष्णः &c., अचरुः-रुडा-रुडं, अशीमः-प्या-प्यं.—(Calm, not violent) शान्तः-न्ता-नं, अरोपयः-या-यं, शान्तिप्रयुक्तः-क्ता-कं, अचरुः-रुडा-रुडं, जीरः-रा-रं, शैथिल्यशीलः &c.

TEMPERATELY, adv. अरोपेण, अक्रोचेन, अतीव, अचरुं, शान्त्या.

TEMPERATURE, s. उष्णानुष्णमानं, उष्णानुष्णप्रमाणं, उष्णशीतमानं, उष्णानुष्णता, उष्णमानं, उष्णप्रमाणं, शीतशीतमानं.

TEMPERED, p. p. शमितः-ता-तं, उपशमितः &c., नियमितः-ता-तं.

TEMPEST, TEMPESTUOUS. See STORM, STORMY, HURRICANE.

TEMPEST-TOST, TEMPEST-BLATEN, a. पवनाहतः-ता-तं, पवनक्षिप्तः-ता-तं, पवनापातप्रेरितः &c., वातावेगप्रेरितः &c., अनिलसंक्षुब्धः &c.

TEMPLE, s. (Building dedicated to a deity) मन्दिरं, प्रासादः, देवमन्दिरं, देवालयं, देवगृहं, देवमठं, मण्डपः-मं, देवागारः-रं, देववेश्म n. (न्), देवतामन्दिरं, भगनालयं, देवतागारः-रं, देवतायतनं, देवावासः, महालयः-यं, सुरस्थानं, सुरमन्दिरं, सुरगृहं, देवकुलं, यज्ञिपशाला, पीठारः, चयुनं, विच्छदकः, विच्छन्दकः, स्वस्तिकः, सर्वतोभद्रः, तन्त्रावर्तः, रुचकः; 'temple dedicated to Siva,' शिवालयं, शिवमन्दिरं; 'open temple,' मण्डपः; 'endowments of a temple,' देवसं; 'worship at the entrance of a temple,' द्वारपूजा.—(Of the head) कपोलः, केनारः, शङ्खः, शङ्खकः-कं.

TEMPORAL, a. रेहिकः-की-कं, रेहलीकिकः-की-कं, लौकिकः &c., सांसारिकः &c., दृष्टार्थः-यौ-यै. *See SECULAR.*

TEMPORARILY, adv. अल्पकालमात्रं, क्षणमात्रं, अचिरं, अशान्तं.

TEMPORARINESS, s. अनित्यता, अचिरस्थायिता, क्षणिकता.

TEMPORARY, a. अचिरस्थायी-यिनी-यि (न्), अचिरकालिकः-का-कं, अचिरः-रा-रं, अनित्यः-त्या-तं, अशान्तः-ता-तं, क्षणिकः-का-कं.

To TEMPORIZE, v. n. समयानुरोधं कृ, समयानुवर्तनं कृ, कालानुरोधं कृ.

TEMPORIZER, s. समयानुरोधी m. (न्), कालानुरोधी m., कालानुवर्ती m.

To TEMPT, v. a. (Entice to evil) प्रलुभ् (c. 10. -लोभयति-यितुं), परिलुभ्, लुभ्, आकृष् (c. 1. -कर्षति-कृष्), मुह (c. 10. मोहयति-यितुं), प्रलोभनं कृ, विमोहनं कृ.—(Try, prove) परीक्ष् (c. 1. -ईक्षते-यितुं), परीक्षां कृ.

TEMPTATION, s. (Enticement to evil) प्रलोभनं, विलोभनं, आकर्षणं. आकृष्टिः f., मोहः-हनं, विमोहनं.—(Trial) परीक्षा.

TEMPTED, p. p. प्रलोभितः-ता-तं, आकृष्टः-ष्टा-ष्टं, मोहितः &c.: 'by avarice,' लोभाकृष्टः &c.—(Tried) परीक्षितः-ता-तं.

TEMPTER, s. प्रलोभकः, विलोभकः, मोहकः, परीक्षकः, परीक्षाकृत्.

TEM

TEMPTING, *a.* आकर्षकः -का -कं, विमोहनः -ना -नं. *See* ENTICING.
 TEN, *a.* दश *m. f. n. pl.* (नं), दशकः -का -कं, दशसंख्यकः -का -कं;
 'aggregate of ten,' दशकं; 'ten days,' दशाहं; 'in ten
 ways,' दशधा.
 TENABLE, *a.* रक्षणीयः -या -यं, प्रतिपादनीयः &c., स्थापनीयः &c.
 TENACIOUS, *a.* (Holding fast) संलग्नशीलः -ला -लं, *see* RETENTIVE.
 —(Persistent in a course) चभिनिविष्टः -ष्टा -ष्टं, आग्रही -हिणी
 &c., दृढः -दा -दं, दृढसङ्कल्पः -ल्पा -ल्पं.—(Of opinions) समता-
 ग्रही &c.—(Of life) दुर्गमः -रा -रं.
 TENACITY, *s.* चभिनिवेशः, आग्रहः, यत्नः, दृढता, पृतिः *f.*, धारणा.
 TENANT, *s.* अधिवासी *m.* (नं), परस्वामिकथेनाधिवासी *m.*, परस्वामिकगृ-
 हाधिवासी *m.*, परस्वत्वगुह्यभूमाधिवासी *m.*
 To TENANT, *v. a.* परस्वामिकभूमिम् अधिवस् (c. 1. -वसति -यस्ते).
 TENANTED, *p. p.* चक्षुषितः -ता -तं, अधिष्ठितः &c. *See* OCCUPIED.
 TENANTRY, *s.* परस्वामिकथेनाधिवासिनां गणः, अधिवासिगणः.
 To TEND, *v. a.* पाल्, रक्ष. *see* under To KEEP; 'cattle,' गोपालनं कृ.
 To TEND, *v. n.* (Aim at, be directed or incline towards) चभि-
 सन्धा (c. 3. -दधाति -धातुं), उद्दिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), चभिमेति (c. 2.
 चभिमेति -तुं, *rt.* इ), प्रवयः -या -यं भू; 'act which tends to a
 main object,' प्रयुक्तानिः, प्रयुक्तानिः *f.*, प्रयोगार्थः.—(Conduce,
 contribute), *see* the words.
 TENDENCY, *s.* प्रावृत्त्यं, प्रवृत्तता, प्रवृत्तिः *f.*, प्रवाहः, शीलता or चालुता
 in comp., *see* INCLINATION; 'to descend,' अधोगतिशीलता.
 TENDER, *a.* (Soft) कोमलः -ला -लं, मृदुः -ही -दु, चाद्रेः -द्रो -द्रे.—
 (Sensible of pain) सुलभदुःखः -खा -खं, सुदुःखितः -ता -तं, *see*
 SORE.—(Delicate) सुकुमारः -रा -रं, कोमारः -री -रं, पेलवः -वा -वं,
 मृदुः &c.; 'having a tender frame,' प्रकृतिपेलवः -या -यं, मृदुः
 -द्रो -द्रे.—(Young) चालः -ला -लं, कोमारः -री -रं.—(Compas-
 sionate) दयालुः -लुः -लु, कारुणिकः -जो -जं, चाद्रेः -द्रो -द्रे, दयाद्रेः
 &c., सहाद्रेः &c., *see* PITIFUL.
 TENDER, To TENDER. *See* OFFER, To OFFER.
 TENDER-HEARTED, *a.* करुणात्मकः -का -कं, कोमलचित्तः -ता -तं, कोम-
 लान्तःकरणः -खा -खं, कोमलहृदयः -या -यं, सद्यहृदयः &c., दयाद्रे-
 भावः -या -वं, दयाद्रेचित्तः &c., हृत्तहृदयः &c., हृत्तहृद्, भावाद्रेः &c.
 TENDERLY, *adv.* सज्जरुपं, सकारुण्यं, करुणं, सद्यं, सानुकरम्यं.
 TENDERNESS, *s.* (Softness) कोमलता -त्वं, मृदुता, मार्दवं, सीकुनाये,
 कोमारं, चाद्रेता.—(Compassion, kindness) कारुण्यं, करुणा, कृपा,
 दया, अनुकम्पा, दयालुता, वात्सल्यं, *see* PITY.
 TENDINOUS, *a.* क्षिरालः -ला -लं, क्षिरामयः -यो -यं, क्षामुमयः &c.
 TENDON, *s.* चायुः *m.*, चसा, क्षिरा, क्षिर, जायः, सन्धिपन्थनं, सन्धि-
 पन्थनं, नाडी, *see* MUSCLE; 'of the neck,' मन्था.
 TENDRIL, *s.* (Of a vine or creeper) लतातन्तुः *m.*, तन्तुः *m.*
 TENEMENT, *s.* आवातनं, भवनं, *see* DWELLING; 'earthly,' देहः.
 TENER, *s.* मतं, सम्मतं, तत्त्वं, स्थितिः *f.* *See* OPINION, DOGMA.
 TENFOLD, *a.* दशगुणः -खा -खं, दशविधः -या -यं, दशधा indec.
 TENOR, *s.* (Course, drift) क्रमः, चन्वयः, प्रसङ्गः, प्रवाहः, चभिप्रायः,
 तावय्यं, निदर्शनं.—(Voice) मध्यस्वरः.
 TENSE, *a.* जाततः -ता -तं, ततः &c. *See* STRETCHED, TIGHT.
 TENSE, *s.* (In grammar) कालः; 'Present,' वर्तमानकालः; 'Pre-
 terite,' चतीतकालः; 'Imperfect,' अद्यतनभूतकालः.
 TENSION, *s.* चाततिः *f.*, चातनत्वं, तातिः *f.*, अशैथिल्यं. *See* TIGHTNESS.

TER

TENT, *s.* दूपं, दूपयं, पटमखण्डः, पटगृहं, पटवेशन *n.* (नं), पटवासः, पट-
 कुटिः *f.*, पस्त्रगृहं, शिपिरं, स्फुलं, पोताच्छादनं, गुल्मी, केणिका, कुटल *n.*,
 गुणलपनिष्ठा; 'tent-maker,' दूपनिर्माणजीवी *m.*; 'outer tent,
 or screen surrounding a tent,' नयनिका, यवनिका.
 TENTH, *a.* दशमः -मी -मं; 'tenth day of the month,' दशमी.
 TENUITY, *s.* तनुता, तानयं, सूक्ष्मता, सीदम्यं, घोरता.
 TENUOUS, *a.* तनुः -नुः -न्वी -नु, सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं. *See* THIN.
 TERPID, *a.* ईपहुष्णः -ष्णा -ष्णं, कोष्णः &c., कवोष्णः &c., मन्दोष्णः &c.,
 कुतपः -पा -पं, अनुष्णागीतः -ता -तं. *See* LUKEWARM.
 TERPIDNESS, *s.* कोष्णता, कवोष्णता, मन्दोष्णता. *See* LUKEWARMNESS.
 TERGIVERSATION, *s.* अचरेशः, पलायनं, अपक्रमनं, परावृत्तता, चलं.
 TERM, *s.* (Limit, end) अन्तः, पर्यन्तः -न्तं. *see* LIMIT.—(Period)
 अवधिः *m.*, कालावधिः *m.*, *see* PERIOD; 'of days,' घटहृणः;
 'utmost term,' परमावधिः *m.*; 'of life,' आयुर्मेय्योदा.—(Word,
 expression, appellation) संज्ञा, पदं, वाक्यं, शब्दः, वचनं, अभि-
 धानं, आख्या, नाम *n.* (नं), पद्धतिः *f.*—(Conditions) सङ्केतः, प्रतिज्ञा,
 नियमः, नियमवाच्यं.—(State of intercourse) व्यवहारः, वृत्तिः *f.*,
 परिपक्वभावः, परिपक्वः; 'good terms,' मोतिः *f.*, मैत्र्यं, संवित्तिः *f.*;
 'ill terms,' वितुष्टं, चतुष्टिः *f.*, चमोतिः *f.*—(Time of business)
 व्यवहारकालः, कार्यनिर्वाहकालः, *see* SESSION.—(Of a syllogism)
 अवयवः.—(Of an arithmetical series) पदं; 'first term,'
 आदिपदं, नुरुं; 'last term,' अन्त्यपदं.
 To TERM, *v. a.* अभिधा, आख्या. *See* To NAME, CALL, STYLE.
 TERMIAGANT, *s.* कर्कशा, चरडी, दुष्टा. *See* SCOLD, SHREW.
 TERMED, *p. p.* चभिहितः -ता -तं, स्मृतः &c. *See* NAMED, CALLED.
 TERMINABLE, *a.* समयोदः -दा -दं, परिच्छेदनीयः &c., *see* LIMITABLE.
 TERMINAL, *a.* अन्तस्था -स्था -स्थं, पार्यन्तः -न्तो -न्तं, आन्तः -न्तो -न्तं.
 To TERMINATE, *v. a.* or *n.* अवसो. *See* To END, CLOSE, LIMIT.
 TERMINATION, *s.* अवसानं, अन्तः, अवधिः *m.*, परिणामः, निष्ठा, *see*
 END, CONCLUSION.—(In grammar) अन्तः, अन्त्यवर्गः.
 TERMLESS, *a.* निरवधिः -धिः -धि, अनन्तः -न्ता -न्तं. *See* ENDLESS.
 TERRACE, *s.* (Before a house) चालिन्दः, चलिन्दः, प्रपातः, प्रपातः,
 गृहपट्टी, पोषिः -पो *f.*, देहली -लि *f.*—(On the roof of a house)
 प्रासादपृष्ठं, चट्टालः -लिङ्का, तमङ्गजः, पृष्ठं.—(Covered terrace in
 the yard) वितर्हिः *f.*, वेदिङ्का.
 TERRAQUEOUS, *a.* जलस्पलमयः -यो -यं, जलस्पलानकः -का -कं.
 TERRESTRIAL, TERRENE, *a.* (Sublunary) लौकिकः -को -कं, देहली-
 चिकः &c., *see* MUNDANE.—(Earthen, earthly) भौमः -मी -मं,
 भौमिकः -को -कं, *see* EARTHLY, EARTHEN.—(Going or existing
 on the earth) भूपरः -री -रं, स्वलचरः &c., भूमिजः -जा -जं, स्वलगः
 &c., भूलोकस्थः -स्था -स्थं; 'terrestrial globe,' भूगोलः -लकं.
 TERRIBLE, TERRIFIC, *a.* भयानकः -का -कं, घोरः -रा -रं, दारुणः -रा
 -रं, भौमः -मा -मं. *See* FRIGHTFUL, FEARFUL, HORRIBLE.
 TERRIBLY, TERRIFIED, &c. *See* FRIGHTFULLY, FRIGHTENED, &c.
 To TERRIFY, *v. a.* चस् in caus., भी in caus., *see* To FRIGHTEN.
 TERRITORIAL, *a.* राष्ट्रीयः -या -यं, राष्ट्रवसनी &c., नैश्चिकः -को -कं.
 TERRITORY, *s.* राष्ट्रं, देशः, प्रदेशः, भूमिः *f.*, राज्यं, अधिकायः.
 TERROR, *s.* चासः, सन्तापः, साध्वसं, भयं. *See* FEAR, FRIGHT.
 TERSE, *a.* शुद्धः -द्धा -द्धं, संस्कृतः -ता -तं, संक्षिप्तः -ता -तो.
 TERSENESS, *s.* शुद्धता, शुद्धिः *f.*, संक्षिप्तता, संक्षेपः, संस्कृतत्वं.
 TERTIAN, *s.* त्र्याहिकञ्चरः, त्र्याहिकः, तृतीयकञ्चरः, तृतीयकः.

TESSLATED, *a.* चक्षुषदानुकारेण नानावर्णप्रस्तररचितः -ता-तं.
TEST, *s.* (Trial) परीक्षा, -क्षणं, कष्टः *f.*, उपपा, कपः -पणं, पाजपः, निकपः, प्रतीतिः *f.*, परीक्षितं; 'this may be put to the test,' एतत्परीक्षा करणीया, एतत्प्रतीतिर् उपाद्या.—(Means of trial) परीक्षासाधनं.

TO TEST, *v. a.* परीक्ष् (e. 1. -ईक्षते -यितुं), ज्ञा in des. See TO TRY.

TESTACEOUS, *a.* शङ्खवासी -सिनी &c., जसुविशिष्टः -ष्टा -ष्टे, कसुस्यः &c.

TESTAMENT, *s.* (Will) मृतपत्रं, मरणपत्रं, मृत्युपत्रं, मृतलेखः; 'Old Testament,' पुरातननियमः; 'New Testament,' नूतननियमः.

TESTAMENTARY, *a.* (Pertaining to a will) मृतपत्रसम्बन्धी &c.

-विषयकः -क्ता -कं.—(Given by a will) मृतपत्रदत्तः -ता -तं.

TESTATOR, *s.* मृतलेखकश्चि *m.* (ई), मरणलेखकश्चि *m.*

TESTATRIX, *s.* मृतलेखकश्ची, मृत्युलेखकश्ची, मरणलेखकश्ची.

TESTED, *p. p.* परीक्षितः -ता -तं, कृतपरीक्षः -ष्टा -ष्टं. See TRIED.

TESTICLE, *s.* चरदं, मुष्कः, वृषणः, कोमः -यकः, कोशः, फलं, मुषकः, तोष्टं;

'testicles,' चरदद्वयं, मुष्कद्वयं, चरद्वयम्, वृषणद्वयं, वृषणी *m. du.*;

'enlargement of them,' चरद्वृद्धिः *f.*, चरद्वृद्धिः; 'having

them,' सवृषणः -खा -खं, चरद्वीरः -रा -रं, चरद्वीरः &c.

TO TESTIFY, *v. a. or n.*, साक्षं दा or कृ, प्रमाणं दा, प्रमाण (nom. प्रमाणयति -यितुं). See TO DECLARE, CERTIFY, PUBLISH.

TESTIMONIAL, *s.* प्रमाणपत्रं, प्रमाणलेखः, प्रमाणपत्रलेखः.

TESTIMONY, *s.* साक्ष्यं, साक्षिणा, प्रमाणं, प्रमाण्यं. See EVIDENCE.

TESTINESS, *s.* कर्कशता, कर्कश्यं, यक्षा, कटुता. See PEEVISHNESS.

TESTY, *a.* कर्कशः -शा -शं, कटुः -टुः -टुः. See PEEVISH, FRITFUL.

TETE-A-TETE, *s.* रहःसंलापः, रहःसम्भाषा, रहःप्रवासनाः *f.*

TETHER, *s.* बन्धनरज्जुः *m. f.*, बन्धनरज्जुं, चारखरज्जुः *m. f.*

TO TETHER, *v. a.* दीर्घरज्जुना यन्ता चर् (e. 10. चारयति -यितुं).

TETRAD, *s.* (Aggregate of four) चतुष्टयं, चतुष्टयः.

TETRAGON, *s.* चतुरस्रं, चतुष्कोणः, चतुर्भुजः.

TETRAGONAL, *a.* चतुष्कोणः -खा -खं, चतुरस्रः -ष्टा -ष्टं, चतुर्भुजः -जा -जं.

TEXT, *s.* (Subject of a comment) मूलं, मूलग्रन्थः, पांशुग्रन्थः, प्रतीकं, निदर्शनं, अभिहितं, प्रयोगः.—(Verse or passage of Scripture) वचनं, वाक्यं, सूत्रं, सूक्तं *f.* (च), विधिः *m.*, प्रतीकं, धृतिः *f.*; 'of the Vedas,' वेदवचनं, वेदवाक्यं.

TEXTILE, *a.* तानयः -ची -चं, तन्वी -न्विणी -न्वि (न्).

TEXTUAL, *a.* वाचनिकः -को -कं, मौलिकः -को -कं.

TEXTURE, *s.* (Weaving) कृतिः *f.*, वायः, कृतिः.—(Web, that which is woven) तानयं, वस्त्रं.—(Quality of the threads) तन्तुगुणः, सूत्रगुणः.

THAN, *adv. or conj.* Usually expressed in Sanskrit by the abl. e.; as, 'a store of grain is better than all stores,' धान्य-संग्रहः श्रेयान् सद्यसंग्रहात्; 'worthier than I,' पश्यातो परीयान्. Or by न च; as, 'silence is better than speaking untruth,' वरं मौनं न च वचनम् अनृतं [i. e. better silence and not speaking untruth]. In modern Sanskrit 'than' is often expressed by अपेक्षया, or अपेक्ष्य; as, 'some of the organs of animals are stronger than those of men,' जन्तूनां कानिचिद् इन्द्रियाणि मनुष्यापेक्षया प्रचलानि; 'acid has a stronger attraction for iron than copper,' अम्लरसं तावत् अपेक्ष्य लोहम् अपिक्व चाकर्षति; 'placing the cup on some place higher than one's head,' स्वमस्तकम् अपेक्ष्य उच्चतरे स्थाने पात्रं विन्यस्य; 'than him,' तदपेक्षया; 'than me,' मदपेक्षया.

TO THANK, *v. a.* धनं वद् (e. 1. वदति -दितुं), कृतज्ञताकथनं कृ, कृतज्ञताप्रकाशनं कृ, कृतज्ञतादर्शनं कृ, उपकारस्मृतिं कृ, प्रामोषकारस्मृतिं कृ, उपकारस्वीकारं कृ, धन्यवादं कृ; 'to give thanks to God,' ईश्वरं धन्यं वद्, ईश्वरमुखान् वद्, ईश्वरस्य धन्यवादं कृ; 'I thank thee,' तां धन्यं वदामि.

THANK, THANKS, *s. pl.* धन्यवादः, कृतज्ञतादर्शनं, कृतज्ञताकथनं, कृतज्ञताप्रकाशनं, उपकारस्मृतिः *f.*, उपकाराभिवादः, उपकारस्वीकारः; 'many thanks to you for your kindness,' अनुगृहीतोऽस्मि तवोपकारेण; 'thanks to thee for the breakfast,' कुशलं ते प्रातराशस्य.

THANKFUL, *a.* कृतज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, उपकारज्ञः &c., कृतज्ञतादर्शकः -का -कं, कृतज्ञताकथकः &c., कृतज्ञताप्रकाशकः &c., उपकाराभिवादकः &c., धन्यवादी -दिनी -दि (न्).

THANKFULLY, *adv.* कृतज्ञतापूर्वम्, सधन्यवादं, कृतज्ञवत्, उपकारज्ञवत्

THANKFULNESS, *s.* कृतज्ञता, उपकारज्ञता, उपकृतज्ञता.

THANKLESS, *a.* चकृतज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, कृतज्ञः &c. See UNGRATEFUL.

THANKSGIVING, *s.* धन्यवादः, कृतज्ञताकथनं, कृतज्ञतादर्शनं.

THAT, *pron.* (Demonstrative) सः सा तत् (त्), स्यः स्या एतत् (एतत्) / ससी *m. f.* (सद्); 'that man,' स नरः; 'at that time,' तस्मिन् काले, see THEN—(Relative) यः या यत् (यत्) or expressed by a compound; as, 'the man that has great wealth,' महा-पनी नरः, see WHO, WHEN.—(That is to say) सर्वात्, सर्वतस्. चतुतस्.—(So that) तथा यथा, see the next.

THAT, *conj.* Expressed by तथा यथा, यथा, यत्, इति or by the accusative case, as in the following examples; 'do you contrive that I may be liberated from my bonds,' यथा मुच्ये बन्धानात् तथा संदिधानुम् चाहंति; 'I did not expect that I should see you again,' न म एतत्तद् आशंस गथा पुनरपि त्वं प्रेक्षये; 'do you not know that I keep watch in the house?' त्वं न जानासि यथा गृहरक्षं करोमि; 'know that it is impossible to stand before him,' सचेहि यद् अज्ञनं तस्याये स्यात्; 'this is a new doctrine, that having killed an enemy remorse should be felt,' सचं नूतनो न्यायो यद् शराणि हत्वा सन्तापः क्रियते; 'the pupils said that they had done their task,' कृतकृत्या यम् इति शिष्या जनुः; 'having ascertained that it was a monkey who rang the bell,' मदीदो यस्मै चादयति इति परिश्रयः; 'his idea was that an increase of wealth ought to be made,' सच्यवृद्धिः करणीया इति मतिर् चमूच; 'reflecting in his mind that I am happy in possessing such a wife,' यम्यो हं यस्य एतादृशी भार्या इति मनसि निधाय; 'I will inform the Guru that the hour of sacrifice has arrived,' उपस्थितां होमवेलां गुरवे निवेदयामि; 'they related that a golden shower had fallen from the clouds,' तिरस्मयं वृष्टिं नभस्तः पतितां शशंसुः; 'thou sayest that my beloved is pining away,' ययुस्तुलां प्रियां मे कथयसि.—(In order that) expressed by सचं in comp. or by the dative case; as, 'what must I do in order that I may get money?' धनप्रापयार्थं or धनप्रापणाय किं मया कर्तव्यं.

THATCH, *s.* छदिः *f.*, तृणछदिः *f.*, छादं, पटलं, तृणपटलं, कटनं, कुटलं, सुदृक्षः, गृहाच्छादनी.

TO THATCH, *v. a.* शुष्कतृणादिना or तृणपटलेन गृहाच्छादनं कृ.

THATCHED, *p. p.* तृणाच्छादितः -ता -तं, शुष्कतृणच्छादितः -ता -तं.

THATCHER, *s.* गृहाच्छादनकृत् *m.*, तृणपटलकारः, कोटकः.

To THAW, v. a. द्रवीकृत, विद्रु in caus., विद्रावणं कृ. *See To MELT, v. a.*
To THAW, v. n. द्रवीभू, दृ (c. 1. द्रवति) द्रोतुं, विद्रु. *See To MELT, v. n.*
THAW, s. हिमद्रवः, हिमद्रावः, हिमगलनं, हिमघरणं.

THE. This definite article may be either expressed by the pronoun सः सा तत्, or is more usually omitted altogether; as, 'the man,' स पुरुषः or पुरुषः; 'the woman,' सा स्त्री or स्त्री; 'the lion,' स सिंहः or सिंहः.

THEATRE, s. रङ्गः, रङ्गशाला, नाटकशाला, नाट्यशाला, नाटकमन्दिरं, नृत्यशाला, रङ्गभूमिः *f.*, समाजसन्निवेशः, चानर्तः.

THEATRICAL, a. नाटकीयः -या -यं, नाट्यसंघर्षी -न्यनी &c., नाट्यविषयकः -का -कं, नाटकसंघर्षी &c., नाट्यशालासंघर्षी &c.

THEE, pron. त्वां acc. c.; 'by thee,' त्वया; 'to thee,' तुभ्यं, ते; 'of thee,' त्व, ते.

THEFT, s. स्तेयं, चौर्यं, चौरः, चौरिका. स्तेयं, स्तेनं, चुरा, तात्कृत्यं, तस्कृता, मुष्टं, मुष्टिः *f.*, अपहरणः, परद्रव्यापहरणः, चौर्यकर्म *n.* (नृ). *See STEALING.*

THEIR, pron. तेषां *gen. pl. m.*, तासां *f.*, एतेषां *gen. pl. m.*, एतासां *f.*, एषां *gen. pl. m.*, आसां *gen. pl. f.*

THEISM, s. जास्तिक्यं, जास्तिक्यमतं, जास्तिक्यवादः, ईश्वरवादः.

THEIST, s. जास्तिकः, जास्तिक्यवादी *m.* (नृ), ईश्वरवादी *m.*

THEM, pron. तान् or एतान् *acc. pl.*; 'by them,' तैः; 'of them,' तेषां.

THEME, s. (Topic) प्रकरणं, विषयः, *see SUBJECT.*—(Short dissertation) अल्पप्रबन्धः, अल्पलेखः, अल्पप्रसङ्गः.

THEMSELVES, pron. Expressed by आत्मा *m.* (नृ). *See MYSELF.*

THEN, adv. (At that time) तदा, तदानीं, तर्हि, एतर्हि, तस्मिन् काले, तत्काले.—(After that) ततः, अप, तदनन्तरं, तदुपरि; 'now and then,' कदाचित्, कदापि, *see under Now.*

THENCE, adv. (From that place) ततस्, तस्मात् स्थानात्, तस्माद् देशात्.—(For that reason) तस्मात्, *see THEREFORE.*

THENCEFORTH, THENCEFORWARD, adv. ततःप्रभृति, तदाप्रभृति, तत्कालादारभ्य, तत आरभ्य, तदारभ्य, तदवधि, तत्कालावधि.

THEOCRACY, s. ईश्वरकर्तृकारण्यं, ईश्वरकर्तृकशासनं, ईश्वरप्रभुत्वं.

THEOGONY, s. देवोत्पत्तिः *f.*, देवजन्म *n.* (नृ), देववंशः -वंशावली.

THEOLOGIAN, s. परमार्थविद् *m.*, परमार्थज्ञानी *m.* (नृ), ब्रह्मज्ञानी *m.*, ब्रह्मविद्याज्ञः, अध्यात्मज्ञानी *m.*, अध्यात्मतत्त्वज्ञ *m.* (ज्ञ), धर्मविद्यः, धृताध्ययनसम्पन्नः, धर्मशास्त्रज्ञः, वेदान्ति *m.*

THEOLOGICAL, a. परमार्थविद्याविषयकः -का -कं, परमार्थविद्यासंघर्षी -न्यनी &c., अध्यात्मज्ञानविषयकः &c., धर्मनिपदः -दो -दं.

THEOLOGY, s. परमार्थविद्या, परमार्थज्ञानं, धर्मविद्या, धर्मविद्या, देवज्ञानं, ब्रह्मज्ञानं, ब्रह्मविद्या, तत्त्वज्ञानं, तत्त्वविद्या, अध्यात्मज्ञानं, अध्यात्मविद्या, धर्मविद्या, परार्थप्रकरणं.

THEOREM, s. (Proposition to be proved) प्रमेयं, प्रमेयोपपाद्यं.

THEORETIC, THEORETICAL, a. मानसिकः -की -कं, काल्पनिकः &c., अव्यवहारिकः -की -कं, व्यवहाराम्यः -म्या -म्यं, मनोगमः &c. *See SPECULATIVE.*

THEORETICALLY, adv. मनःकल्पनानुसारेण, मनःकल्पनया, कल्पनापूर्व.

THEORY, s. (Speculation, scheme) कल्पना, मनःकल्पना, मानसकल्पना, मानससृष्टिः *f.*, तर्कः, कल्पितं, मनःकल्पितं, संधीपत्तिः *f.*; 'anxious to establish one's own theory,' स्वकल्पनासाधनेच्छुः -च्छुः -च्छु.
 —(Exposition of principles) वीजनिर्देशः, उपपत्तिः *f.*

THERAPEUTIC, a. रोगशमकः -का -कं, रोगप्रतिकारकः &c., *see CURATIVE.*

THERE, adv. तत्र, तस्याने, तस्मिन् स्थाने, तस्मिन् देशे; 'here and there,' इतस्ततस्; 'produced there, or relating to that place,' तत्रत्यः -त्वा -त्वं, तत्रत्यः -स्या -स्यं; 'the people residing there,' तत्रत्यजनाः *m. f.*, तत्रत्यजनाः.

THEREABOUTS, adv. (Near that place) तत्रोपाने, तस्यानसमीपे-निर्दरे, तत्रसमीपे, आदिपश्चात्.—(Nearly), *see NEARLY, adv.*

THEREAT, adv. तेन, तस्मात्, तदुपरि, ततस्, चतस्.

THEREBY, adv. तेन, तेनोपायेन, तद्वारा, तद्वारेण, चनेनोपायेन.

THEREFORE, adv. तेन, तस्मात्, चनेन हेतुना, तेन हेतुना, तस्य हेतोः, तेन कारणेन, तत्कारणात्, चतस्, ततस्, चतःकारणात्, चतोहेतोः, तसिद्धानात्, तत्, इति, इति हेतोः.

THEREIN, adv. तत्र, तस्मिन्, एतस्मिन्, अस्मिन्, अस्मिन् विषये.

THEREOF, adv. तस्य, एतस्य, तदीयः -या -यं; 'belonging to that place,' तत्रत्यः -त्वा -त्वं, तस्यानिकः -दी -कं, तस्यानीयः -या -यं, तत्रत्यः &c.

THEREUPON, adv. ततस्, चतस्, तत्रोपरि, तदनन्तरं, अचानारे.

THERMOMETER, s. उष्णानुमानापनयनं, शीतोष्णमापनयनं.

THESE, pron. एते *m.* एताः *f.* एतानि *n. pl.* (एतत्), इमे *m.*, इमाः *f.*, इमानि *n. pl.* (इद्), अमी *m. pl.* (अद्); 'these two,' एते *m. du.*, एते *f. du.*

THESIS, s. (Proposition) पद्यः, पृष्ठपद्यः, प्रतिज्ञा.

THEY, pron. ते *m.*, ताः *f.*, तानि *n. pl.* (तद्), एते &c., इमे &c. (इद्), अमी *m. pl.* (अद्); 'they two,' ती *m. du.*, ते *f. du.*

THICK, a. घनः -ता -नं, स्थूलः -ला -लं, सान्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, निविडः -डा -डं, ज्विरलः -ला -लं, नीरन्ध्रः -न्ध्रा -न्ध्रं, श्यानः &c., स्यानः &c., *see DENSE.*—(As water, &c., turbid) दलुपः -या -यं, घनच्छः -च्छा -च्छं, जादिलः -ला -लं.

THICK, adv. (In quick succession) निरन्तरं, ज्विरतं, *see FREQUENTLY.*—(Closely) निरन्तरं, ज्विरतं, निविडं.

To THICKEN, v. a. घनीकृत, सान्द्रीकृत, स्थूलीकृत, श्यानीकृत, निविडीकृत.

To THICKEN, v. n. घनीभू, सान्द्रोभू, स्थूलोभू, श्यानीभू, निविडीभू.

THICKENED, p. p. घनीभूतः -ता -तं, घनीकृतः -ता -तं, स्थूलोभूतः &c.,

THICKENING, s. घनीकरणं, घनता. *See INSPISSATION.*

THICKET, s. गहनं, वृक्षगहनं, तस्मिन् गहनं, घनगहनं, छातः -टं, गुहिनं, विपिनं, गहरं, सान्द्रं, प्रसारः.

THICK-HEADED, a. स्थूलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, स्थूलधोः &c. *See STUPID.*

THICKLY, adv. निरन्तरं, ज्विरतं, निविडं, ज्विरतं, सुसंहतं.

THICKNESS, s. घनता -त्वं, स्थूलता, स्वीत्वं, सान्द्रता, नैपिड्यं, श्यानता, पौष्टत्वं, संहतत्वं, *see DENSITY.* 'Thickness,' as a property of matter, is expressed by पिडितं.

THICK-SET, a. संहतः -ता -तं, सुसंहतः &c., निरन्तरः -रा -रं.

THIEF, s. स्तेनः, चौरः, स्तेयी *m.* (नृ), चोरः, तस्कृत्, स्तेयकृत् *m.*, मोपकः, चामोपी *m.* (नृ), मोष्टा *m.* (पृ), परद्रव्यापहारी *m.*, चद्रतादायी *m.*, परद्रव्यापहारकः, चौर्यकृत् *m.*, ऐकागारिकः, मलिमुषः. *See ROBBER, STEALER.*

THIEF-TAKER, THIEF-CATCHER, s. चौरग्राही *m.* (नृ), स्तेनग्राही *m.*

To THIEVE, v. n. चौर्यं कृ, स्तेयं कृ, तस्कृत्यं कृ, परद्रव्यापहरणं कृ.

THIEVISH, a. चौर्यासक्तः -क्ता -क्तं, स्तेयासक्तः &c., चौर्यशीलः -ला -लं, स्तेयकारी -रिणी -रि (नृ), चद्रव्यपरपनापहारप्रसक्तः -क्ता -क्तं.

THIEVISHNESS, s. चौर्यासक्तिः *f.*, स्तेयासक्तिः *f.*, चौर्यशीलता, तस्कृता.

THIGH, s. ऊरुः *m.*, सक्पि *n.*, जङ्घा, जाङ्घनी, भयत् *m.*; 'fore part of

THO

THOUGHTLESS, *a.* निश्चिन्तः -न्ता -न्तं. विवेकहीनः -न्ता -न्तं, विचारहीनः &c., अविचारशीलः -ला -लं, अनूहः -हा -हं. See HEEOLESS, NEGLOENT.

THOUGHTLESSLY, *adv.* अचिन्तया, निश्चिन्तं, अविचारेण. अविवेकेन; 'thoughtlessly' done, अविचारकृतः -ता -तं, अविवेककृतः &c.

THOUGHTLESSNESS, *s.* अविचारः -रता, अविवेकता, अविवेकाः, विचारहीनता, विवेकहीनता, प्रमादः. See HEEDLESSNESS.

THOUSAND, *a.* सहस्रं *n. sing.* दशशतं. The word सहस्रं may be used with the nom. pl. or gen. pl.; as, 'a thousand ancestors,' सहस्रं पितरः or सहस्रं पितॄणां; 'ten thousand,' अयुतः -तं; 'one hundred thousand,' लक्षं -क्षा; 'a thousand times,' सहस्रकृत्वश्च; 'in a thousand ways,' सहस्रधा; 'thousand eyed,' सहस्रनयनः -न्ता -न्तं; 'a regiment of a thousand men,' सहस्री *m.* (नं). साहस्र; 'the aggregate of a thousand,' साहस्रं; 'thousand-fold,' सहस्रगुणः -शा -शं; 'by thousands,' सहस्रशः.

THOUSANDTH, *a.* सहस्रतमः -मी -मं, साहस्रः -सी -सं.

THRALLDOM, *s.* दास्यं, वशता, पारतन्त्र्यं, see SERVITUDE, SLAVERY.

TO THRASH, *v. a.* निलुपीकृ, कण्डनं कृ, पू, तड्. See To THRESH.

THREAD, *s.* सूत्रं, तन्तुः *m.*, तन्त्रं, गुणः, सूत्रतन्तुः *m.*, सरत् *n.*, सरित् *f.*, कुत्रं, चीनः, खर्वः; 'point of a thread,' पक्ष *n.* (नं), सूत्रार्थः; 'thread of a story or subject,' प्रवचार्थः, अर्थप्रवचनः, सन्ध्याः अर्थान्वयः, अर्थसन्दर्भः, कथासन्दर्भः, कथाप्रवचनः, सन्धानं, अनुसन्धानं; 'thread of hope,' साक्षात्तन्तुः *m.*; 'sacrificial thread,' see under SACRIFICIAL.

TO THREAD, *v. a.* सूत्रं (Nom. सूत्रयति -यितुं), गुम्फ्, see To STRING.

THREADBARE, *a.* जर्जरः -का -कं, जर्जरः -रा -रं, सूत्रदरिद्रः &c.

THREADED, *p. p.* सूत्रितः -ता -तं, गुम्फितः &c., ग्रन्थितः &c., ग्रथितः &c.

THREAT, *s.* भर्त्सना, निर्भर्त्सना, तर्जनी, दण्डसूचनं. See MENACE.

TO THREATEN, *v. a.* भर्त्सितुं (c. 10. भर्त्सयति -ते -यितुं), निर्भर्त्सितुं, तर्ज्, see To MENACE—(Declare purpose of punishing) दण्डसूचनं कृ, दण्डप्रदर्शनं कृ, दण्डसङ्कल्पप्रदर्शनं कृ.—(Exhibit the appearance of something evil approaching) अनिष्टसूचनं कृ, अनिष्टावेदनं कृ, see To PREHODE.

THREATENED, *p. p.* भर्त्सितः -ता -तं, निर्भर्त्सितः &c., तर्जितः -ता -तं.

THREATENING, *part.* भर्त्सनाकारि -रिणी &c., अनिष्टावेदी -दिनी &c.

THREE, *a.* त्रयः *m. pl.*, तिस्रः *f. pl.*, त्रीणि *n. pl.* (त्रि); 'the three worlds,' त्रिभुवनं; 'the aggregate of three,' त्रयं, त्रयी, त्रिकं, त्रितयं. The word त्रयं is often used at the end of a compound to express 'three,' as, 'three months,' मासत्रयं; 'three years,' वर्षत्रयं; 'three steps,' पदत्रयं; 'the three properties,' गुणत्रयं; 'he was seen by three rogues,' स पूर्ण-त्रयेण दृष्टः; 'two or three,' द्वित्राः -त्राः -त्राणि (त्र being here put for त्रि); 'two or three or any number,' द्वित्रादिसंख्या, द्वित्राद्याः *m. pl.*; 'three or four,' त्रिचतुराः -राः -राणि; 'rule of three,' त्रैराशिकगणितं, see under RULE, *s.*

THREE-FOLD, *a.* त्रिगुणः -शा -शं, त्रिविधः -धा -धं, त्रिवृत् *m. f. n.*

THREE-FOURTHS, *s. pl.* त्रयश् चतुर्थांशः *m. pl.*, त्रिपादाः, चतुर्थाः.

THRENODY, *s.* यमगाथा, यमगीतं, यमगानं.

TO THRESH, *v. a.* (CORN) धान्यादि मृद् (c. 9. मृदयति, मर्दितुं) or पू or परिपू or निलुपीकृ, धान्यादिमर्दनं कृ, धान्यादिकण्डनं कृ, अजपातं कृ. —(Beat) तड् (c. 10. ताडयति -यितुं), ताडनं कृ.

THR

THRESHED, *p. p.* मर्दितः -ता -तं, मृदितः &c., निलुपितः &c., निलुपीकृतः &c., पूतः &c., परिपूतः &c., अपहतः &c., चहुलीकृतः &c.

THRESHING, *s.* धान्यादिमर्दनं, धान्यादिकण्डनं, कण्डनं, निलुपीकरणं, अजपातः, पावनं, ताडनं.

THRESHING-FLOOR, *s.* धान्यादिमर्दनस्थानं, धान्यादिकण्डनस्थानं, धान्यमर्दन-भूमिः *f.*, खलः, शस्यमर्दनस्थानं.

THRESHOLD, *s.* देहली, गृहावग्रहणी, गृहादली, झिला -ली, द्वारपिण्डी, रुद्रिका, अष्टुर, वदुसरः.

THRICE, *adv.* त्रिवारं, वारत्रयं, त्रि, त्रिकृत्वम्, त्रिगुणः -शा -शी -शं, त्रि in comp.; 'thrice ploughed,' त्रिसीतः -त्ता -तं, त्रिहस्तः -त्ता -तं, त्रिगुणाकृतः -ता -तं.

THRIFT, THRIFTINESS, THRIFTY, &c. See FRUGALITY, FRUGAL, &c.

THRILL, *s.* स्फुरणं, स्फूर्तिः *f.*, स्फुरितं, हर्षः; 'of joy,' रोमहर्षः -र्षं, रोमोद्धर्षणं, रोमोद्धमः, रोमोद्धदः, रोमाञ्चः, पुलकः, पुलकोद्धमः.

TO THRILL, *v. n.* स्फुर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), हृप् (c. 4. हृषति, हर्षितुं).

THRILLING, *part.* स्फुरन् -रन्ती -रन् (नं), स्फुरितः -ता -तं; 'with joy,' हृष्टः -ष्टा -ष्टं, हर्षी -र्षिणी -र्षि (नं), पुलकितः -ता -तं, रोमाञ्चितः &c.

TO THRIVE, *v. n.* See To FLOURISH, PROSPER, *v. n.*

THRIVING, *v. n.* समृद्धः -द्वा -द्धं. See PROSPEROUS, FLOURISHING.

THROAT, *s.* कण्ठः, गलः, ग्रीवा, कन्धः -रा, कुहरं, कृका, निगरणः, see NECK; 'relating to it,' कण्ठ्यः -रुद्धा -रुद्धं; 'seated in it,' कण्ठस्थः -स्था -स्थं, कण्ठगतः -ता -तं; 'up to the throat,' चाकण्ठागतः; 'dryness of it,' कण्ठशोमः.

TO THROB, *v. n.* स्फुर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), विस्फुर, स्पन्द (c. 1. स्पन्दते -न्दितुं), प्रतिस्पन्द, परिस्पन्द, कम्प, विकम्प, वेप्. See To PALPITATE, BEAT.

THROB, THROBBING, *s.* स्फुरणं -शा, स्फुरितं, स्पन्दनं, स्पन्दितं, विस्पन्दः, स्पन्दः, कम्पः, स्फोरणं, स्फुरः, स्फुरणं, स्फारणं, स्फुलनं; 'of the eye,' चक्षुःस्पन्दः.

THROE, *s.* (Of child-birth) प्रसववेदना, गर्भवेदना, वेधना.

THRONE, *s.* सिंहासनं, नृपासनं, राजासनं, उद्यासनं, भद्रासनं. राजशय्या, महाशय्या, मङ्गः, राजासनमङ्गः.

THRONG, To THRONG. See CROWD, To CROWD.

THRONGED, *p. p.* सङ्कोचः -शी -शं, समाकोचः &c., वाधितः -ता -तं.

TO THROTTLE, *v. a.* गलघट्टं कृ, गलहस्त. See To CHOK, SUFFOCATE.

THROUGH, *prep.* (From one end or side to the other) पारं, आपार्श्वान्तरात्, पार्श्वान्तरपर्यन्तं, पार्श्वान्तरं यावत्, तीरान्तरं.—(Denoting passage) मध्येन, अन्तरेण or expressed by the inflection of the noun; 'he goes through a fissure in the rock,' गिरिरन्ध्रमयेन गच्छति; 'through the branches,' पिटपान्तरेण.—(By means of, through the agency or influence of) expressed by the abl. or instr. case; as, 'through ambition,' लोभात्, लोभेन; 'through anger,' क्रोधात्, रोषतया; 'through him,' तेन, see under By, *prep.*

THROUGH, *adv.* (From the beginning to the end) साद्यन्तं, साद्यन्तं.—(To the end) शेषपर्यन्तं, शेषं यावत्, समाप्तिपर्यन्तं, अवसानपर्यन्तं, आसमाप्तेः, आशेषात्, see THROUGHOUT; 'to carry through, get through,' पारं (c. 10. पारयति -यितुं), तीर् (c. 10. तीरयति -यितुं), see To FINISH, *v. a.*

THROUGHOUT, *adv.* (From the beginning to the end) साद्यन्तं,

साद्यन्तं, शेषपर्यन्तं.—(Of time) expressed by पर्यन्तं, यावत् or चा in comp.; thus, 'throughout the month,' मासपर्यन्तं; 'throughout the year,' वर्षपर्यन्तं; 'throughout the whole year,' आवधानात् or वधानं यावत् (i. e. to the end of the year); 'throughout life,' यावज्जीवं, जीवनपर्यन्तं, आजीवनान्तात्.
 To THROW, v. a. धिप् (c. 6. धिपति, धोमुं), प्रधिप्, चस् (c. 4. चस्ति -सितुं), प्रास्, मुप् (c. 6. मुखति, मोक्तुं), प्रमुप्, ईर् (c. 10. ईरयति -यितुं), समीर्, उदीर्, पत् (c. 10. पातयति -यितुं), सृज्, प्रदृ, प्रेप् in caus.—(Throw away) अयास्, व्युदस्, अपयप्, त्यज्, जपहा, विहा, नज् in caus., see To LOSE, REJECT; 'one's time,' कालं धिप्, कालक्षेपं कृ.—(Throw about) विधिप्, इतस्ततः धिप्.—(Throw behind one's back) पृष्ठतः कृ or धिप्.—(Throw down) पत् in caus., अवपत्, अपःपत्, अपः धिप्, पयः कृ, भंज् in caus., प्रमंज्, चु in caus., प्रचु.—(Throw into disorder) व्युहान् भञ्ज् or भिद्, पिञ्जलीकृ.—(Throw off) अवपू, निर्पू, विपू, निरस्, निराकृ, अपयप्.—(Throw out) निरस्, निराकृ; 'as hints, &c.,' सूप्, सूचनां कृ.—(Throw up) उन्धिप्, उद्येपं कृ, see To VOMIT.—(Throw up), see To RESIGN.—(Throw one's self down) स्वदेहावपातं कृ; 'from a cliff,' गिरिशिशिराद् अवपातं कृ or प्रपतनं कृ.

THROW, s. धेपः -पणं, प्रधेपः, आधेपः, चसनं, पातः -तनं, धितिः f.
 THROWER, s. धेपकः, प्रधेपकः, धोमा m. (मृ), प्रातकः, धेपणकृत्.
 THROWN, p. p. धिमः -मा -मं, प्रधितः &c., चस्तः -स्ता -स्तं, प्रास्तः &c., ईरितः -ता -तं, पातितः -ता -तं; 'away,' अयास्तः &c., व्युदस्तः &c., अपविद्धः -द्वा -द्धं, अपसारितः -ता -तं, त्यक्तः -क्ता -क्तं, नष्टः -ष्टा -ष्टं; 'a kindness is thrown away on bad men,' सुकृतम् असत्तु नष्टं; 'thrown down,' पातितः -ता -तं, निपातितः &c., अपःपातितः &c., अपःधिमः -मा -मं, अपःकृतः -ता -तं, भंशितः -ता -तं; 'thrown into disorder,' भग्नव्यूहः -ह्य -हं, भिन्नव्यूहः &c., पिञ्जलः -ला -लं, समुत्पिञ्जलः &c.; 'thrown off,' निर्धूतः -ता -तं, अवधूतः &c., अपविद्धः &c.; 'as from a horse, &c.,' निरस्तः -स्ता -स्तं.
 THRU, s. (Ends of threads) दशाः f. pl., वस्तयः f. pl. (वस्ति).
 THRUSH, s. (Bird) सारिका, शारिका, मदनसारिका, शलाका, शरारिः f., शरारिः f., सरारिः f., आरिः f., अरिः f., पातिः f.
 To THRUST, v. a. तड् (c. 10. ताडयति -यितुं), प्रम् (c. 10. -सारयति -यितुं), प्रसारणं कृ; 'aside,' अपम्, see To PUSH.
 THRUST, s. ताडनं, आघातः, अभिघातः, प्रसारणं, प्रहारः, see PUSH.
 THUMB, s. अङ्गुष्ठः, अङ्गुलः, वृद्धाङ्गुलिः f.; 'thumb and forefinger,' सतोपः.

To THUMB, v. a. अङ्गुलीभिर् चङ्गु (c. 10. अङ्गयति -यितुं) or परामृश् or स्मृश्, अङ्गुल्यङ्कितं -तां कृ. See To FINGER, v. a.

THUMP, s. आघातः, प्रहारः, करपातः, मुष्टिपातः. See BLOW.

To THUMP, v. a. तड् (c. 10. ताडयति -यितुं), प्रदृ, आहन्. See To BEAT.

THUNDER, s. गर्जनं -ना, गर्जितं, मेघगर्जितं, मेघनादः, मेघशब्दः, मेघनिधेयः, स्फूर्जः, स्फूर्जनं, स्फूर्जयुः m., विस्फूर्जयुः m., विस्फूर्जितं, मेघविस्फूर्जितं, स्तनितं, मेघस्तनितं, स्तननं, मेघस्तननं, स्तनयिलुः m., घनशब्दः, घनस्वनः, घनरसः, मेघध्वनिः m., परिधेयः, गम्भीरनादः, गर्जिः m., गर्जं, रसितः.

To THUNDER, v. n. गर्ज् (c. 1. गर्जति -जितुं), परिगर्ज्, स्फूर्ज् (c. 1. स्फूर्जति -जितुं), विस्फूर्ज्, स्तन् (c. 1. स्तनति -नितुं), गर्जनं कृ, स्फूर्जनं कृ.

THUNDERBOLT, s. वज्रः -ञ्जं, वज्राघातः, कुलिशः -शं, भिदुरं, भिदिः m.,

भिदिरं, भिदुः m., चशनिः m. f., वज्राशनिः m., छिदकं, मृदाकरः, शतधारं, शतारं, घटुधारः, शतकोटिः m., पट्टोष्णं, अमोत्यं, त्रिदशाक्षुशं, गिरिचरः, गिरिध्वजः, गिरिकण्टकः, इन्द्रमहरणं, स्वरुः m., दम्भोर्लिः m., हादिनी, पविः m., शसः, शम्भः, पेशिः m., जसुरिः m., व्याधामः, मेघभूतिः f., दृम्भूः m., दधीच्यसि n., वैद्युतो -ग्निः; 'fall of a thunderbolt,' वज्रपातः; 'like a thunderbolt,' वज्रमायः -या -वं.

THUNDER-CLAP, s. स्फूर्जयुः m., वज्रनिधेयः, वज्रनिधेयः, वज्राघातः, वज्रज्वाला, वज्रपातशब्दः, वज्रस्तनितं, वज्रनिस्वनः.

THUNDER-CLOUD, s. घनः, वज्रघनः, मेघः, वज्रमेघः, वज्राभं.

THUNDERER, s. वज्री m. (न्), वज्रपाणिः m., वज्रधरः, कुलिशभृत्.

THUNDERING, s. स्फूर्जनं, गर्जनं, मेघगर्जनं. See THUNDER.

THUNDERING, part. गर्जन् -र्जनो -र्जन् (न्), स्फूर्जवान् -वतो -वन् (न्)

THUNDER-STORM, s. वज्रवधेः, चशनिवधेः, कुलिशवधेः.

THUNDERSTRUCK, a. वज्राहतः -ता -तं, वज्रहतः &c., वज्रप्रहतः &c., वज्रनाडितः -ता -तं, विद्युद्गतः &c. See ASTOUNDED.

THURSDAY, s. बृहस्पतिवारः, गुरुवारः, गुरुवासरः, लक्ष्मीवारः.

THUS, adv. (In this manner) एवं, इत्थं, एनेन प्रकारेण, एवमप्रकारेण, उक्तेन प्रकारेण, उक्तप्रकारेण. अनया रीत्या, अनयत्वी, एतएव.—(So) तथा, तथाहि, इति, एतादृशं.—(Thus much) इयान् -यती -यत् (न्), एतावान् &c.

To THWART, v. a. खरद्, प्रतिहन्, प्रतिरुप्, see To FRUSTRATE, HINDER.

THWARTED, p. p. संरुद्धचेष्टः -ष्टा -ष्टं, प्रतिवद्धः &c. See FRUSTRATED.

THY, pron. तव gen. c. (युष्मत्), त्वदीयः -या -यं.

THYSELF, pron. स त्वं, ज्ञान्ता m. (न्). See MYSELF.

TIARA, s. मुकुटं, किरीटः, मौलिः m. f., चयतंसः, ललाटपट्टं, पूडा.

TIBIA, s. जङ्घायाः घूर्णास्य n. or अग्रस्य n.

TICK, s. (Credit), see CREDIT.—(Louse) यूकः, लोमकीटः.

To TICK, v. n. (As a clock) कालमापकवत् किटकिटशब्दं कृ or घटपटशब्दं कृ, घटपट (nom. घटपटायते -ति).

TICKET, s. पत्रकं, पत्रं, सूचकपत्रं, निदर्शनपत्रं, चक्रपत्रं.

To TICKET, v. a. चक्रपत्रमुक्तं -क्तां कृ, अङ्कपत्रविशिष्टं -ष्टां कृ.

To TICKLE, v. a. कण्डू (nom. कण्डूयति), कण्डूयनं कृ, कण्डूयां कृ.

TICKLER, s. कण्डूयनकः, कण्डूयिकाारी m. (न्), कण्डूयाकृत्.

TICKLISH, a. कण्डूयनासहनः -ना -नं, कण्डूयासहः -हा -हं, कण्डूयसहः &c.

TID-BIT, s. सुग्रासः, विशिष्टग्रासः, आहारविशेषः, भोजनविशेषः.

TIDE, s. वेला, स्रोतस् m., प्रवाहः, रसः; 'of the sea,' समुद्रवेला; 'against the tide,' प्रतिस्रोतस्.

TIDINGS, s. पात्रौ, सन्देशः, समाचारः. See NEWS, INTELLIGENCE.

TIDY, TIDINESS, TIDILY. See NEAT, NEATNESS, NEATLY.

To TIE, v. a. चन्प् (c. 9. चप्ताति, चन्धुं), नियन्प्, पिनहः; 'together,' सचन्प्, योक्त्र (nom. योक्त्रयति -यितुं), संयुज्, संधिप् in caus., सन्धा, संलग्नीकृ, संह, ग्रन्प्, गुम्प्, see To FASTEN, KNIT, &c.; 'with a feter,' पाशकृ, पाश (nom. पाशयति -यितुं); 'to tie up a young deer,' मृगपोतकं संयोजयितुं; 'to tie up in a bag,' वस्त्रपट्टं -द्धां कृ.

TIE, s. (A fastening, knot) घन्यः -न्यनं -नी, ग्रन्थिः m., घन्यनग्रन्थिः m., 'of a yoke,' आचन्यः, योक्त्रं, योचः; 'of a letter or parcel,' नालिकः.—(A feter) पाशः, चन्पनं.—(String) गुणः, दाम-मा, see STRING.—(Attachment, tie of affection, &c.) सङ्गः; 'free from ties,' निःसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, सङ्गवर्जितः -ता -तं, असंजितताला -त्ता -त्त (न्);

TIE

TIE, *p. p.* बद्धः -डा -ई, नियतः &c., सन्निबद्धः &c., निबन्धितः -ता -नी, चापद्धः &c., पिनद्धः -डा -ई, चानद्धः &c., दूयः &c., गुणवान् -वती &c.; 'together,' सबद्धः -डा -ई, आपद्धः &c., संयोजितः -ता -नी, संसक्तः -क्ता -क्ती, संलग्नीकृतः -ता -नी, सन्धानितः &c., सन्धितः &c., सन्धितः &c.; 'tied with a fetter,' पाशितः -ता -नी, पाशीकृतः &c.; 'tied up in,' निपद्धः -डा -ई; 'a quantity of money tied up in a bag,' बन्धयद्धो मुद्रासन्धयः; 'a man with his arms tied behind him,' पश्चाद्बद्धबाहुः पुरुषः.

TIER, *s.* पंक्तिः *f.*, श्रेणिः -णी *f.*, राशिः -नी *f.* See ROW, LINE.

TIGER, *s.* व्याघ्रः, शार्ङ्गः, शीपी *m.* (नृ), विचित्राङ्गः, मुहूर्तः, मृगारिः *m.*, मुगार् *m.*, हिंसाहः *m.*, भयानकः; 'state of one,' व्याघ्रता; 'relating to one,' वैयाघ्रः &c.; 'its skin,' व्याघ्रचर्म *n.*

TIGHT, *a.* (Close, firm) तटः -डा -ई, घनः -ता -नी, संहतः -ता -नी, चक्किपिलः -ला -लै, गाढः -डा -ई, प्रगाढः &c.—(Tied tight) दृढ-यद्धः -डा -ई, सन्निबद्धः &c., दृढसन्धिः -न्धिः -न्धि—(Tight-drawn) ज्ञाततः -ता -नी, दृढः &c., see STRETCHED.—(Pinching) सञ्चयकः -का -कै, सञ्चयः -था -थै, सञ्चयेकः &c.

TO TIGHTEN, *v. a.* दृढीकृतुं, दृढ (nom. दृढयति -यति), दृढतरौक.

TIGHTLY, *adv.* दृढं, गाढं, प्रगाढं; 'tied tightly,' दृढयद्धः -डा -ई.

TIGHTNESS, *s.* दृढता, दार्ढ्यं, घनता, संहतता, सञ्चयता -थक्ता.

TIGRESS, *s.* व्याघ्री, शार्ङ्गी, शीपिनी, विचित्राङ्गी.

TIGRINE, **TIGRISH**, *a.* वैयाघ्रः -ग्री -ग्री, व्याघ्रोपमः -भा -भै.

TILE, *s.* पक्षेष्टका, पक्षेष्टिका, पक्कमृत्तिकापलकः.

TO TILE, *v. a.* पक्षेष्टकानि प्रापद्, पक्षेष्टकाच्छादनं कृ.

TILL, *s.* (Money-box) मुद्राभाण्डं, मुद्रापात्रं, मुद्राधारः.

TILL, *prep. or adv.* यावत्, यत्नतः, अथपि, चा. The last is prefixed, and governs the abl. &c.; 'till now,' अद्य यावत्, इदानीं, यावत्, अद्यपर्यन्तं, एतत्कालपर्यन्तं, अद्यावपि, आपत्तमानकालात्; 'till then,' तदानीं यावत्, तत्कालं यावत्, तत्कालपर्यन्तं; 'till satisfied,' प्राप्तुतः; 'till death,' ज्ञानमृत्योः, ज्ञानमृत्यात्; 'till the whole was mixed together,' यावद्वैमिश्रणात्, सर्ववैमिश्रणपर्यन्तं; 'abide ye there till you have to go to another place,' स्थानान्तरागमनपर्यन्तं तत्र तिष्ठतः; 'he kept him in prison till he should pay the debt,' यावद् व्यर्थं न परिशोषयति तावत् तं कारायां पश्यान्. **TO TILL**, *v. a.* कृत् (c. l. कर्षति, कृषु), कर्षयं कृ, कृषिं कृ, see **TO PLOUGH**.

TILLAGE, **TILLING**, *s.* कृषिः *f.*, कृषिकर्म *n.* (नृ), प्रवृत्तिः. See **PLOUGHING**.

TILLED, *p. p.* दृष्टः -डा -ई, क्षयितः -ता -नी. See **PLOUGHED**.

TILLER, *s.* कृषकः, क्षयकः, क्षेपकः, कृषोपलः, कृषिनीची *m.*

TILT, *s.* (Kind of awning) पितानं-नकं, आच्छादनं, उद्योपः—(Tour-nament) चम्पारोहिणीं क्रोडायुधं.

TO TILT, *v. a.* (Incline) चावृत् (c. 10. -वर्जयति -यति).

TO TILT, *v. n.* (Lead) नन्, सपनन्—(Fight) मोहायुधं कृ.

TILTED, *p. p.* (Inclined) चावृजितः -ता -नी—(Covered) सवितानः -ता -नी.

TIMBER, *s.* दारुः *m.* -रु *n.*, कार्श, दलिकः, विसारः; 'of a door,' नासा.

TIMBER, *s.* मृदङ्गः, पटङ्गः, पण्यः. See **TABOR**, **DRUM**.

TIME, *s.* (In general) कालः, समयः, वेला, दिवः, रत्नेहा *m.* (स्), हरिता *m.* (नृ), सर्वभूतकः, भक्तः, जलकः, ग्रहकः; 'lapse of time,' कालगतिः *f.*, कालपथः, कालावृत्तिः *f.*, कालपथीयः; 'in the course of time,' कालगता, पाले गच्छति, दिनेषु गच्छातु, कालपथीयेय; 'through the influence of time,' कालपश्चात्; 'measurement

TIM

of time,' कालमानं, कालमापनं, कालसाधनं; 'spirit of the time,' कालपथीः; 'to waste one's time,' कालं विष्, कालघेयं कृ, see **TO SPEND**; 'to make good use of one's time,' सत्कालघेयं कृ; 'without loss of time,' सत्कालघेयं -येय; 'one whose time is come,' प्राक्कालः—(Space of time) कालः, समयः, अवधिः *m.*, कालमथोदा, see **SPACE**; 'for a long time,' विरं, विरकालं, विरान्, see **LONG**; 'for a short time,' क्षिप्रकालं, क्षिप्रकालं, see **SHORT**; 'for the time being,' आपाततः; 'at this time,' इदानीं, अयुना, एतर्हि, see **NOW**; 'at that time,' तदानीं, तत्काले, see **THEN**; 'at a certain time,' एकदा; 'at any time,' यदा कदाचित्, कदापि; 'at times,' see **SOMETIMES**; 'at all times,' सर्वदा, सदा; 'at the same time,' युगपत्, एकपदे; 'for such a time,' तावत्कालं; 'former time,' पूर्वकालः; 'in former time,' see **FORMERLY**; 'past time,' गतकालः; 'specific time,' निमित्तकालः; 'during all time,' सर्वकालं; 'the three times, or present, past, and future,' त्रिकालं—(Season) कालः, समयः, प्रसङ्गः; 'in time, out of time,' see **SEASONABLY**, **UNSEASONABLY**—(Particular time, occasion) समयः, कालः, समयविशेषः, विशेषकालः, पाठः, वाचः; 'according to the time,' समयानुसारेण; 'auspicious time,' सुवेला, शुभवेला; 'hard times,' आपत्कालः; 'dark times,' कलिकालः; 'from time to time,' वारं वारं, काले काले, अन्तर्वेलं—(A time, with reference to repetition) कृत्वस् or वारं in comp., गुण in comp., आपाति in comp.; as, 'five times,' पञ्चकृत्वस्; 'three times,' त्रिवारं, वारवर्ष; 'a hundred times,' शतकृत्वस्, शतगुणं; 'for a thousand times,' सहस्रकृत्वस्, सहस्रावृत्तिं; 'often times,' बहुवारं; 'how many times?' कतिकृत्वस्; 'the repetition of texts is a hundred times better than sacrifices,' जपो यन्माद् दशगुणैर् पिश्रियते; 'the second number is contained in the first as many times as the fourth in the third,' द्वितीया संख्या प्रथमायां तावद्द्वारं चरते यावद्द्वारं चतुर्थी तृतीयायां; 'gold is nineteen times as heavy as water,' सुवर्णगुरुत्वं जलगुरुत्वमपेक्ष्य दशोनविंशतिगुणं—(In music) तालः, लयः; 'beating time,' तालः, कुलङ्कः; 'quick time,' द्रुतं, जोयः; 'slow time,' विलम्बितं, विलम्बितवृत्तिः *f.*, तल्लं; 'mean time,' मध्यं, यमः; 'out of time,' पैतालिकः -की -कै—(Measures of time), see under **MEASURE**—(Time personified) कालः; उच्यते.

TO TIME, *v. a.* (Adapt to the time) कालयोग्यं -यां कृ, कालोपयुक्तं -क्तां कृ, समयोपयुक्तं -क्तां कृ, कालानुसृतं कृ, कालसदृशं -शीं कृ—(Regulate the time) कालं परिकृप् or निर्णी.

TIMELY, *a.* कालिकः -की -कै, कालीनः &c. See **SEASONABLE**.

TIME-PIECE, *s.* कालमापनयन्त्रं, कालयन्त्रं. See **CLOCK**.

TIME-SERVER, *s.* कालानुसर्त्री *m.* (नृ), कालानुरोपी *m.*, समयानुरोपी *m.*

TIME-SERVING, *s.* कालानुसर्तनं, समयानुसर्तनं, कालानुरोपः.

TIMID, **TIMOROUS**, *a.* भीरुः -रु -रु, भीरुहृदयः -या -यै, भयशीलः -ला -लै, हरिणहृदयः &c., कातरं -रा -रै, चक्षुः -क्षु -क्षु, दीनचेतनः -ना -नै, दीनः -ना -नै, सहाहसिकः -की -कै, अमगलः -ला -लै, पक्षितः -ता -तै. See **FEARFUL**.

TIMIDITY, **TIMOROUSNESS**, *s.* भीरुता -नै, भयशीलता, कातरता, कातव्यं, समयत्, चक्षितं, चक्षुता, दीनता, विरूपता, सन्तानवत्.

TIMIDLY, **TIMOROUSLY**, *adv.* समये, सपात्रं, सचक्षितं, सकातव्यं.

- TIN**, *s.* त्रपु *n.*, त्रपुस *n.*, त्रपुलं, वङ्गं, रङ्गं, पिचटं, खल्लं, नागं, कुरुप, कस्तूरं, सुरेभं, चापूषं, तीरं, जालीनकं, कुटिलं, चाट्टीरं; 'calk of it' वङ्गभस्म *n.* (नृ); 'made of tin' त्रपुषः -यी -यं, त्रपुमयः -यी -यं.
- TO TIN**, *v. a.* त्रपुषत्रावृत्तं -तां कृ, वङ्गाद्यादितं -तां कृ, त्रपुलं कृ.
- TINCTURE**, *s.* (Slight admixture) ईपत्रक्षेपः, ईपत्रसर्गः, ईपत्रसम्पकः, ईपत्रस्मिग्रणं.—(Infusion, extract) निर्यासः, निष्कर्षः.
- TO TINCTURE**, *v. a.* ईपत् प्रक्षिप् (c. 6. -क्षिपति -क्षेपं), ईपत्रक्षेपं कृ, ईपत् सम्मिश्र (c. 10. -मिश्रयति -यितुं), ईपत्रस्मिग्रणं कृ, ईपत्राप्तं -मां कृ.
- TINDER**, *s.* शीप्रदास्यवस्तु *n.*, शीप्रज्वलनीयवस्तु *n.*, शीप्रदास्यं.
- TINGE**, *s.* रागः, रङ्गः, ईपद्रागः, ईपद्रङ्गः, छाया.
- TO TINGE**, *v. a.* रङ्ग (c. 10. -रञ्जयति -यितुं), अभिरङ्ग. *See* **TO TINCTURE**.
- TINGED**, *p. p.* रञ्जितः -ता -तं, अभिरञ्जितः &c., तरागः -गा -गं.
- TO TINGLE**, *v. n.* तीक्ष्णवेदनोपहतात्वात् स्फुर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), तोद-वेदनोपहतात्वात् स्फुर् or हृप्, सशूलस्फुरणम् अनुभू or सूच्: 'a speech that makes the ears tingle.' श्रवणविदारणं वच्.
- TINGLING**, *s.* सशूलस्फुरणं, शूलसहितस्फुरणं, तीक्ष्णवेदनासहितस्फुरणं, तोद-सहितस्फुरणं, हर्षः; 'of the feet,' पैदहर्षः.
- TINKER**, *s.* जीर्णभारसन्धाता *m.* (नृ), जीर्णपिटरसन्धानजीवी *m.* (नृ).
- TO TINKLE**, *v. n.* शिञ्ज्, विशिञ्ज्, छण् (c. 1. छणति -गितुं), चित्, मण्यमण्य (nom. मण्यमण्यपते), खणखण्य (nom. खणखण्यपते). *See* **TO JINGLE**.
- TINKLING**, *s.* शिञ्जितं, छणितं. *See* **JINGLE**, **JINGLING**, **CLINK**.
- TIN-MAN**, *s.* त्रपुमयभारदकारकः, त्रपुमयभारदपित्रेता *m.* (नृ).
- TINSEL**, *s.* मिथ्याशोभनवस्तु *n.*, मिथ्याशोभायुक्तद्वयं, दुर्गोभनवस्तु.
- TINSEL**, *a.* मिथ्याशोभनः -ना -नं, मिथ्याशोभायुक्तः -न्ता -न्तं.
- TINT**, *s.* रागः, रङ्गः, छाया, ईपद्रागः, ईपद्रङ्गः, ईपद्रव्यः.
- TO TINT**, **TINTED**, &c. *See* **TO TINGE**, **TINGED**.
- TINY**, *a.* अतिछुद्रः -द्रा -द्रं, अत्यल्पः -ल्पा -ल्पं, सूक्ष्मः -क्ष्मा -क्ष्मं.
- TIP**, *s.* अग्रं, मुखं, चक्षुः, अग्रिः *m.*, शिखरं, अग्रभागः; 'of the finger,' अङ्गुल्यग्रं, अङ्गुल्यग्रभागः, अङ्गुलिमुखं; 'on the tip of the fingers,' अङ्गुलीनाम् अग्रे; 'of the tongue,' जिह्वाग्रं; 'of the foot,' पादाग्रं, प्रपदं; 'of the hand,' हस्ताग्रं, अग्रपाणिः *m.*, हस्तग्रभागः; 'of hair,' केशानां, केशाग्रं; 'of the fingers as sacred to the gods,' देदं; 'of an elephant's trunk,' पुष्करं, कर्णिका.
- TO TIP**, *v. a.* (Strike lightly), *see* **TO TAP**.—(Cover the end) अग्राच्छादनं कृ, अग्रपिधानं कृ, अग्रावरणं कृ; 'with iron,' लोहाग्रं -जं कृ. *See* **TIPPED**.
- TIPPED**, *p. p.* अग्र in comp., मुख in comp.; 'with iron,' लोहाग्रः -या -ग्रं, अयोग्रः &c., अयोमुखः -खा -खं.
- TIPPER**, *s.* ग्रीवाच्छादनं, ग्रीवापरिधानं, कण्ठाच्छादनं, कण्ठवस्त्रं.
- TO TIPPLE**, *v. n.* वारं वारं मद्यपानं कृ, मुहुर्मुहुः सुरापानं कृ, नित्यपानं कृ, सदापानं कृ, नित्यशो मद्यपानं कृ, पानव्यसनं कृ.
- TIPPLER**, *s.* सुरापः, मद्यपः, नित्यपायी *m.* (नृ). *See* **DRUNKARD**, **SOT**.
- TIPPLING**, *s.* सुरापानं, मद्यपानं, अतिशयमद्यपानं, नित्यपानं, पानव्यसनं, मधुवारः, मधुप्रागः, मधुलं.
- TIPSY**, *a.* मद्यविह्वलः -ला -लं, मद्यवशः -शा -शं. *See* **DRUNK**.
- TIPTOE**, *s.* पादाग्रं, पदाग्रं, पादाङ्गुल्यग्रं, पादाङ्गुल्यग्रं, अग्रपादः, प्रपदं; 'on tip toe,' पादाग्रेण, पदाग्रेण, पादाङ्गुल्यग्रीः, प्रपदेन, पादाङ्गुल्य-स्थितावनिः -निः -नि.
- TIPTOP**, *s.* अग्रग्रं, अग्रतमभागः, अग्रशिखरं, अग्रशिखा.
- TIRADE**, *s.* भर्त्सनवाक्प्रवचनः, निन्दावाक्प्रवचनः, उपालम्भवाक्यं.

TIRE, *s.* (Of a wheel) चक्रनेमिपरिगतो लोहवलयः.

TO TIRE, **TIRED**. *See* **TO FATIGUE**, **FATIGUED**, **TO BE FATIGUED**.

TIRISOME, *a.* प्रमत्तजनकः -का -कं, कष्टकरः -रा -रं. *See* **WEARISOME**.

TIRHUT, *s.* (The country) मिथिला, तीरभुक्तिः *f.*, निज्जविः *f.*

TIRING-ROOM, *s.* (In a theatre) नेपथ्यं, शाली.

TISSUE, *s.* (Brocade), *see* **BROCADE**.—(Connected string) ग्रन्थः -न्थनं, प्रवन्धः, रचना, क्रमः, व्यूहनं, संयूहः, विधानं.

TITAN, *s.* दानवः, दैत्यः, दितिजः, राक्षसः. *See* **GIANT**.

TITHE, *s.* दशमांशः, दशमभागः, दशमांशरूपो करः.

TO TITILLATE, **TITILLATION**. *See* **TO TICKLE**, &c.

TITLE, *s.* (Head) स्थानं, पदं, विषयः, अधिहरणं, मार्गः.—(Inscription in the beginning of a book, &c.) नामपत्रं -त्रकं, अभिधानपत्रं, मुखपत्रं, नामलेखः.—(Name, appellation) नाम *n.* (नृ), संज्ञा, अभिधा, अभिधानं, उपाधिः *m.*, आख्या, ख्यातिः *f.*, पद्वतिः *f.*, उक्तिः *f.*, लक्षणं; 'title of honour,' ख्यातिः *f.*, कीर्तिः *f.*, उपपदं; 'one who by his prowess has acquired the title of hero,' सह-स्तार्जितवीरख्यातिः *m.*, सहस्तार्जितवीरशब्दः.—(Right) अधिकारः -रितं, स्वतः, स्वाम्यं, आधिपत्यं; 'written title,' आगमः, आगमपत्रं, *see* **TITLE-DEED**; 'without it,' आगमरहितः -ता -तं.

TITLE-DEED, *s.* आगमः, कूमकीला, पट्टालिका, पांशुकूलं.

TITLE-PAGE, *s.* मुखपत्रं, मुखपत्रं, नामपत्रं, अभिधानपत्रं.

TO TITTER, **TITTER**, **TITTLING**. *See* **TO GIGGLE**, &c.

TITTLE, *s.* (Jot) लेशः, लवः, चणुः *m.*, *see* **JOT**, **IOTA**.

TITTLE-TATTLE, *s.* चालस्यवचनं, प्रलापः, बलाः. *See* **PRATING**, *s.*

TITULAR, *a.* नामधारी -रिणी -रि (नृ). *See* **NOMINAL**.

To, *prep.* Many of the meanings of 'to' are expressed by prepositions or affixes, or by the infin. mood, or are inherent in the inflections of the Sanskrit noun; thus, (Motion to or toward any place) expressed by the acc. case alone, or with प्रति &c. added; as, 'he went to the city,' नगरं or नगरं प्रति जगाम, or by the gen. e., with सन्निकं &c.; as, 'he sent me to you,' मां त्वयन्निकं or त्व सत्ताशन् अग्रैयीत्.—(Motion to any state) by the acc. e.; as, 'he attains to fame,' ख्यातिं याति.—(Adaptation) by the dat. e. or crude form; as, 'that husband was not to her taste,' स पतिन् तस्याः सन्तोषाय नाभवत्; 'suited to royalty,' राजयोग्यः -ग्या -ग्यं, राजाहं &c.; 'that is pleasing to me,' तन् मयं रोचते.—(Address, declaration, compellation) by the acc. e. or dat. e.; as, 'he addressed a speech to the king,' राजानं वचनम् अजयीत्; 'speak to me,' मां वृहि; 'I will declare this to my pupils,' शिष्येभ्यः प्रवक्ष्यामि तत्; 'he made it known to the king,' तद् राज्ञे विज्ञापयति.—(Giving) by the dat., gen., or loc. e.; 'he gives sweetmeats to his son,' पुत्राय or पुत्रस्य मोदकान् ददाति.—(Up to, as far as, denoting extent, degree, &c.) आ prefixed to the abl. or acc. e., पर्यन्त or सन्त in comp.; as, 'to the ocean,' आसमुद्रात् or समुद्रपर्यन्तं; 'to the throat,' आकण्ठात्; 'to the knee,' आङ्गानु; 'the numbers from one up to ten thousand,' एकस्युत्तान्तसंख्याः.—(Possession, appertainment) by the gen. e.; as, 'money belongs to me,' मम धनं भवति.—(Purpose, intention, object) by the dat. e. or infin. mood, or by चर्धं &c. affixed; as, 'they

sat down to consult,' मन्त्रायाम् or मन्त्रायितुं or मन्त्रायाम् उपविष्टः; 'the barber came to shave his master,' भर्तृघृष्टीकरणाय नापित चागच्छत्; 'he came to make peace,' सन्धिं कर्तुम् चागच्छत्; 'give me something to eat,' चाहारार्थं किञ्चित् मन देहि.— (As a sign of the infinitive) expressed by the infinitive, or by यया &c.; as, 'unable to move,' चलितुम् असमर्थः; 'I desire to hear,' श्रोतुम् इच्छामि; 'I did not expect to see you again,' न म चासीद् आशंसा यया पुनरपि त्वं प्रेक्षिष्ये. There may be other ways of expressing 'to' in Sanskrit, as in the following examples: 'the peacock dances to the songs of the bees,' शिखरी नृत्यति मधुकर्णगीतैः; 'he performed penance to the deity,' देवम् उद्दिश्य तपस तेपे; 'the town was speedily reduced to ashes,' नगरी सहसा भस्मसाद् क्षिप्रपतत्; 'compared to that,' तदपेक्ष्य or तदपेक्षया; 'to the east of the village,' ग्राम् ग्रामात्; 'he goes to and fro,' गमनागमनं करोति, see FRO; 'to one's face,' प्रत्यक्षं-द्यतस्, समक्षः; 'to a man,' चक्षु-पतस्, चक्षुमेव; 'I have a debt to pay,' मया सूर्यं दातव्यं; 'ready to go,' गन्तुम् उद्यतः, गमनोन्मुखः; 'he causes her to enter the house,' तां गृहं प्रवेशयति.

TOAD, *s.* स्थूलमण्डूकः, स्थूलभेकः, यषीभूः *m.*

TOADSTOOL, *s.* गोमयच्छत्रं, विडुन्नं, विडुन्नच्छत्रं. See FUNGUS.

To TOAST, *v. a.* उपाग्निं धृत्वा शुष्कौक, अग्निशुष्कं-प्लां कृ, अग्निना तप् (c. 10. तापयति-यितुं), भृञ्, भञ्. See To FRY, *v. a.*

TOAST, *s.* दग्धापूपः, दग्धपिष्टकः, अग्निशुष्कापूपः, भृष्टापूपः.

TOASTED, *p. p.* भृष्टः-ष्टा-ष्ट, भर्षितः-ता-तं, अग्निशुष्कः-प्ला-प्ल्यं.

TOBACCO, *s.* तासकुट्टः-ट्टकः, तासकुट्टः, तासपणिका.

TOBACCONIST, *s.* तासकुट्टविक्रयी *m.* (न), तासकुट्टक्यापारी *m.*

TOCSIN, *s.* चासतमयमूचकपण्डा, भयशापकपण्डा.

TO-DAY, *s.* or *adv.* अद्य; 'of to-day,' अद्यतनः-नो-नं.

To TODDLE, *v. n.* घालकवत् सरलतया क्रम्य or चर्.

TODDY, *s.* (Of the palm) ताली, तालकी, ताली-दिः *f.*—(Of the cocoa-nut) नारिकेलसवः, नारिकेलसवः.

TOE, *s.* पादाङ्गुली-लिः *f.*, पादाङ्गुलिः *f.*, पदाङ्गुली-लिः *f.*, पादशाला, अङ्गुलिः *f.*; 'the great toe,' पादाङ्गुलिः; 'the little toe,' पादस्य कनिष्ठाङ्गुली; 'toe-nail,' पादनखः, चरणनखः.

TOGETHER, *adv.* (In company) सह in comp., समं, सहितं, एक in comp., एकत्र; 'going together,' सहगामी-दिनो &c.; 'dancing together,' सहनर्तनं; 'drinking together,' सहपानं; 'eating together,' सहभोजनं, एकभोजनं, एकत्र भोजनं; 'fighting together,' सहयुद्धा *m.* (न); 'all together, in a body,' सद्यु-शस्, एकसङ्गे-क्षतस्, साकल्येन.—(Into union or junction) सम् prefixed; as, 'to bind together,' सन्नयः; 'to meet together,' सङ्गमः, सम्मिलः; 'having the feet together,' सम्यदः; 'two letters placed together,' सन्निहितवर्णी *m. du.*—(In the same place) एकत्र, एकस्थाने, एकदेशे.—(At the same time) एककाले, समकाले, युगपत्, सह in comp.; 'born at the same time,' एककालिनः-ना-नं, समकालिनः &c., सहगः &c.—(With one another) परस्परं, अन्योन्यं; 'quarrelling together,' परस्परकलहः, अन्योन्यकलहः.—(Together with) सह, समं, साधं, सहितं, साकं, all with instr. c.; 'together with him,' तेन सह.

To TOIL, *v. n.* आयस, धम्, हिङ्. See To LABOUR, DRUDGE, FAG.

TOIL, *s.* आयसः, श्रमः, धम्. See LABOR, DRUDGERY.

TOILET, *s.* (Act or mode of dressing) वस्त्रमात्यादिविभ्यासः, वस्त्र-मात्यादिरचना, चट्टासंस्कारः, मण्डनं, नेपथ्यं, भूषणं; 'he makes his toilet,' नेपथ्यं धारयति, वस्त्रविभ्यासं करोति; 'one who has finished her toilet,' जवसितमण्डना; 'toilet-table,' भूषणापाटः; 'cover,' भूषणापाटाच्छादनं.

TOILSOME, *a.* कष्टसाध्यः-ध्या-ध्यं, श्रमसाध्यः &c. See LABORIOUS.

TOKEN, *s.* लघुचणं, चिह्नं, अभिज्ञानं, सङ्केतः, see SIGN, MEMENTO.

TOLA, *s.* (Indian weight for gold and silver) तोलः-लं, तोलकः-कं.

TOLD, *p. p.* कथितः-ता-तं, आख्यातः &c., समाख्यातः &c., उक्तः-क्ता-क्तं, भविता-ता-तं, आवेदितः &c., निवेदितः &c., ज्ञापितः-ता-तं, क्षपितः &c., स्थापितः &c., ज्ञप्तः-मा-मं, सन्दिष्टः-ष्टा-ष्टं.

TOLERABLE, *a.* (Bearable) सहनीयः-या-यं, रुस्तः-स्या-सं, सोढव्यः-या-यं.—(Moderately good) विगुणः-या-यं, मध्यमगुणः-या-यं, मध्यमः-मा-मं.

TOLERABLY, *adv.* विगुणं, पावक्षायत्, कल्प or देशीय or देश्य in comp.; 'tolerably clever,' पटुकल्पः-त्या-सं, पटुदेशीयः &c.

TOLERANCE, *s.* सहनं, सहिष्णुता, क्षमा. See TOLERATION.

TOLERANT, *a.* सहनः-ना-नं, सहिष्णुः-ष्णुः-ष्णु, क्षमिष्यकारी-रिखी-रि (न), क्षमतिष्यन्कारी &c. See PATIENT, INDULGENT.

To TOLERATE, *v. a.* सह, विपह, धम्, मृष, हिन् in des., उपेक्ष, क्षमिष्यं कृ, क्षमतिष्यन् कृ, क्षमिष्यारणं कृ. See To SUFFER, PERMIT.

TOLERATED, *p. p.* क्षमपिष्टः-ष्टा-ष्टं, क्षमिष्यारितः-ता-तं, उपेक्षितः &c.

TOLERATION, *s.* क्षमा, क्षान्तिः *f.*, क्षमिष्यता, सहिष्णुता, क्षमिष्यः, क्षमि-ष्यारणं, क्षमतिष्यन्, उपेक्षा, क्षमतिरोपः, क्षमिरोपः.

TOLL, *s.* शुल्कं-ल्लं, तारिकं, तार्यं, पट्टादिदेयं, करः. See TAX.

To TOLL, *v. a.* (A bell) शनैः शनैः or वारं वारं घटो वद् in caus.

To TOLL, *v. n.* (As a bell) शनैः शनैः or वारं वारं क्लृप्तं कृ.

TOLL-BOOTH, TOLL-HOUSE, *s.* शुल्कस्थानं, शुल्कग्रहणस्थानं.

TOLL-GATHERER, *s.* शील्किकः, शुल्कग्राही *m.* (न), करग्राही *m.*

TOMATO, *s.* हिन्दुलि, हिन्दुली, चट्टनः. See EGG-PLANT.

TOMB, *s.* समाधि *m.*, श्मशानं, स्तूपः, प्रेतकुण्डं. See GRAVE.

TOMB-STONE, *s.* चिह्नं, चिह्नं, चिताचट्टकं. See GRAVE-STONE.

To-MORROW, *s.* or *adv.* श्वस्, परेद्युस्, परदिनं, see MORROW; 'day after,' परश्वस्; 'belonging to to-morrow,' श्वत्तनः-नो-नं, श्वस्तः &c.,

TOM-TOM, *s.* मृदङ्गः, पटहः, दुन्दुभिः *m.*, डिडिडमः. See DRUM.

TON, *s.* सम्याचारः, सम्यरोक्तिः *f.*, सम्यसम्प्रदायः, शिष्टाचारः.

tone, *s.* (Sound, note) स्वरः, नादः, ध्वनिः *m.*, विरावः, विरिभ्यः, see SOUND; 'having a good tone,' सुस्वरः-रा-रं.—(Musical sound) स्वरः, क्लृणः, क्लृणः, क्लृणनं, निक्लृणः, निक्लृणः; 'of a lute,' मक्लृणः, मक्लृणः.—(Seventh part of a scale) मूर्च्छनं-ना; 'half tone,' स्वरांशः; 'quarter tone,' ध्रुतिः *f.*—(In medicine) सुभा-चना, सद्भापना, सद्भापः, तेजस् *n.*, चरितः *m.*

TONGS, *s. pl.* सन्दंशः, सन्दंशकं-का, कङ्कसुसः.

TONGUE, *s.* जिह्वा, रसना, रसज्ञा, रज्ञाना, रसिका, रसाला, रसनं, ललना, लोला, निहः, पिपासा, मुखचोरी; 'root of the tongue,' निहामूलः; 'tip of it,' जिह्वार्यः; 'that is on the tip of it,' निह्वार्यः-दा-दं; 'hold your tongue,' वाचं नियच्छ, नृणीम्भयः 'tongue-scraper,' see SCRAPER; 'one of the seven tongues of fire,' स्फुलिङ्गिनी; 'tongue of a hell,' लोला; of a bolt,

TON

- कण्ठकः.—(Speech) भाषा; 'mother-tongue,' जन्मभाषा.
TONGUE-LESS, *a.* अजिह्वः—ह्वा -ह्यं, जिह्वाहीनः—ना -नं, निजिह्वः &c.
TONGUE-TIED, *a.* पञ्चजिह्वः—ह्वा -ह्यं, संयन्त्रितजिह्वः &c., पतञ्जिह्वः &c.
TONIC, *a.* रुचकः—का -कं, रोचकः &c., तेजस्करः—रा -रं, दीपकः &c.,
 अग्निवर्धकः &c., अग्निदः—दा -दं, पाचकः—का -कं, दीपनः—ना -नं.
TONIC, *s.* रुचकं, रोचकः, अग्निवर्धनः—नं, पाचकं, दीपनं.
TO-NIGHT, *adv.* अद्य रात्री, अद्य निशि, अद्य नक्तं.
TONSIL, *s.* चरानावर्षेत्तौ स्त्रेष्माशयो मृदुमांसपिण्डः; 'enlargement of them,' अधिमांसकः, शतम्री, गण्डमाला.
TONSURE, *s.* (Shaving the head) क्षीरं, क्षोरकर्म *n.* (नृ), देशवपनं, शिरोवपनं, मुखद्वनं, शिरोमुखद्वनं, देशच्छेदः.—(As a sacred rite) चूडाकर्म *n.* (नृ), चूडाकरणं, चूडा, चीटं, चीलं, चीलकर्म *n.*, चूडालक्षणं.
TOO, *adv.* (Over much) अति or सु prefixed, अतीव, अत्यन्तं, एकान्तत्वं, एकान्त in comp., see **EXCESSIVELY**; 'too great a load,' अतिभारः; 'he approaches too near the fire,' अग्नेर् अतिसमीपम् उपसर्पति; 'too compassionate,' अतिकृत्स्नः—खा -खं, एकान्तकृत्स्नः &c.; 'too early,' अतिप्रगे, अतिकृत्स्नः; 'too late in the evening,' अतिसाये—ये; 'too long,' सूदीर्घः—दी -र्घं.—(Also) चैव, च, अपि, तथा.
TOOL, *s.* उपकरणं, यन्त्रं, साधनं, शस्त्रं, see **INSTRUMENT**; 'a mere tool,' निमित्तमात्रं, कारणमात्रं, उपकरणमात्रं.
TOOTH, *s.* दन्तः, दशनः—नं, रदः, रदनः, दंशः, दंष्ट्रा, रदानः, दादा, द्विजः, द्विजन्मा *m.* (नृ), मुखजः, चद्वरः, दन्दशः, जम्भः, ह्यलुः *m.*, खरुः *m.*, यङ्गधुरः, रूपकः, मल्लकाः, फटः; 'a row of teeth,' दन्त-परिक्रि *f.*, दन्तावली, see **TEETH**; 'two middle fore teeth,' रान-दन्ती *m. du.*; 'double tooth,' मादिः *f.*; 'decay of a tooth,' द्विजव्रणः.—(Of a saw, comb, wheel, &c.) दन्तः.
TOOTH-ACHE, *s.* दन्तवेदना, दन्तव्यापा, दन्तशूलः, दालनं.
TOOTH-BRUSH, *s.* दन्तपाचनं, दन्तकाष्ठं, कूर्चकं.
TOOTHED, *a.* दन्ती—नान्ती—न्ति (नृ), रदी &c., दन्तजातः—ता -तं, दन्त or दन् &c. in comp.; as, 'handsome-toothed,' सुदन्—दन्ती—दन् (नृ); 'iron-toothed,' अयोदन्तः—न्ता -नं, अयोदन् &c.
TOOTHLESS, *a.* अदन्तः—न्ता -नं, निर्दन्तः &c., दन्तहीनः—ना -नं, निर्देशनः—ना -नं, गतदन्तः—न्ता -नं, गलितदन्तः &c., नीरदः—दा -दं, अष्टद्वी-द्विणी—द्वि (नृ), भग्नदंष्ट्रः—द्वि -द्वं, उद्धतदंष्ट्रः &c., दशनोच्छिष्टः—छि -छं.
TOOTH-PICK, *s.* दन्तशोधनी, शलाका, दन्तनिर्घर्षकः.
TOOTH-POWDER, *s.* दन्तपाचनं, दन्तशाणं, निष्ठुद्रणं. See **DENTIFRICE**.
TOP, *s.* (Highest part, upper end) अग्रं, शिखा, शिखरं, अग्रभागः, पृष्ठं, शृङ्गं, चूडा, शिखरं *n.*, उपरिभागः, शीर्षकं, मस्तकं, तुङ्गः, नीपकनी *m.* (नृ); 'of a tree,' वृक्षाग्रं, वृक्षशिखरं *n.*; 'fallen from the top of a tree,' वृक्षाग्रात् पतितः; 'of a palace or house,' प्रासाद-पृष्ठं, गृहपृष्ठं; 'of a mountain,' गिरिशृङ्गं, गिरिपृष्ठं, प्राग्भाषः.—(Lid) पिधानं.—(Highest or chief place) मुख्यस्थानं.—(Spinning top) भ्रमरं, भ्रमरक्रीडनकं.
TOP, *a.* (in comp.) उपरिस्थः—स्था -स्थं, अग्रस्थः—स्था -स्थं.
TOPAZ, *s.* पीताम्बुजा *m.* (नृ), पीतस्फटिकः, पीतमणिः *m.*, पीतसारः, पीतरत्नं, पीतः, पुष्करागः, पद्मरागः, गुरुत्तलं.
TOPE, *s.* (Mound of earth) सूपः.
TOP-HEAVY, *a.* भाराधिकशिरस्कः—स्त्रा -स्कं, ऊर्ध्वगुरुः—रुः -रु.
TOPIC, *s.* विषयः, प्रकरणं, प्रसङ्गः, प्रसक्तिः *f.*, वृत्तान्तः, पदं. See **SUBJECT**.
TOPIC, **TOPICAL**, *a.* प्राकरणिकः—क्री -कं, विशेषस्थानिकः—क्री -कं.

TOR

- TOP-KNOT**, *s.* चूडा, शिखा, शिखरः—खडकः, शिखरः—रं, शेखरः.
TOPMOST, *a.* सद्योपरिस्थः—स्था -स्थं, सद्योग्रस्थः &c., अग्रतमः—मा -मं.
TOPOGRAPHY, *s.* विषेक्षस्थानवर्णनं, विशेषस्थलविवरणं, स्थानवर्णनं.
TO TOPPLE, *v. n.* ऊर्ध्वगुरुत्वाद् अग्रतः पत (c. 1. पतति—तितुं).
TOPSY-TURVY, *a. or adv.* अपरोक्षः—रा -रं, ऊर्ध्वोपरः—रा -रं.
TORCH, *s.* उल्ला, झलनकाष्ठं, अग्निकाष्ठं, उल्लुकं, अङ्गारं, सलानं, अग्नि-कुण्डः, कण्डनीलकाः.
TORCH-BEARER, *s.* उल्लाधारी *m.* (नृ), उल्लावाही *m.*—वाहकः.
TO TORMENT, *v. a.* अत्यन्तं पीड् (c. 10. पीडयति—यितुं) or तप् (c. 10. तापयति—यितुं) or सन्तप् 'or परितप्, यत् (c. 10. यातयति—यितुं), अतीव व्यथ् (c. 10. व्यथयति—यितुं), अतिशयेन पाप् (c. 1. पापते—यितुं) or क्रिप्, अतियातनां कृ or दा, अतिवेदनां कृ or दा, तीव्रवेदनां कृ or दा, अतिव्यथां कृ or दा, परमदुःखं कृ, विदस् (c. 10. -इदयति—यितुं). See **TO HARASS**, **VEX**, **ANNOY**.
TORMENT, *s.* (Extreme pain) यातना, अतियातना, अतिवेदना, अति-व्यथा, अतिदुःखं, अतिपीडा, तीव्रवेदना, तिग्मवेदना, तिग्मयातना, अतिक्लेशः, परमदुःखं, दारुणदुःखं, दारुणयातना, यमयातना, तापः, परि-तापः. यन्त्रं—खा, विदसनं—ना, क्लेशः, दुःखं.—(That which gives annoyance) कष्टकः.
TORMENTED, *p. p.* अतिपीडितः—ता -तं, अतिव्यथितः &c., अतियापितः &c., विदसितः—ता -तं, कर्षितः—ता -तं, तुष्टः—न्ता -नं, दुःखदग्धः—ग्धा -ग्यं.
TORMENTING, **TORMENTER**, *a. and s.* अतिपीडकः—का -कं, अतिपी-डाजनकः &c., अतिक्लेशकरः—री -रं, अतिदुःखकरः &c., अत्युदः—दा -दं, प्रमापी—पिनी &c., आयासकारो &c., परिक्लेश—घी -घृ (घृ).
TORN, *p. p.* विदारितः—ता -तं, विदीर्यः—यी -यं, दारितः—ता -तं, प्रवि-दारितः &c., दीर्यः—यी -यं, दलितः—ता -तं, विदलितः &c., पाठितः—ता -तं, भित्तः—घा -घं; 'with the nails,' नखभित्तः—घा -घं; 'being torn,' विदीर्यमाणः—खा -खं; 'having torn,' विदार्यः; 'is torn,' विदीर्यते.
TORNADO, *s.* घूर्णवातः, घूर्णवायुः *m.*, प्रभघ्ननः. See **TEMPEST**.
TORPID, *a.* जटः—डा -डं, विचेतनः—ना -नं, सुप्तः &c., see **NUMB**.
TORPOR, **TORPIDITY**, *s.* जटता, जाड्यं, जटिमा *m.* (नृ), चैतन्यहन्ता, चैतन्यनाशः, सुप्तिः *f.*, स्वापः, मान्द्यं, कुणवता, तन्द्रा. See **NUMBNESS**.
TORRENT, *s.* निर्गमः—री -रं, म्हरः, जलप्रवाहः, जलप्रपातः, जलधारा, घोषः, जलौघः, प्रस्रवणं, स्रोतस् *n.*, म्हा; 'of rain,' वृष्टिधारा, धारा-सारः, धारासन्ध्यातः, तरन्तः; 'a mountain torrent,' गिरिनदी, गिरिसरित्.
TORRID, *a.* उष्णदग्धः—ग्धा -ग्यं, ग्रीष्मदग्धः &c.; 'zone,' उष्णकटिपट्टः.
TORTOISE, *s.* कूर्मीः, कच्छपः, कमठः, कामठः, गूढाङ्गः, पञ्चाङ्गुलः, पञ्चगुलः, कटिनपृष्ठं, चतुर्गतिः *m.*, क्रोडपादः, उल्लटः, स्मरणापत्यतर्पकः; 'female,' कूर्मी, कच्छपी, कमठी, दुलिः—ली *f.*, दुलिः *f.*; 're- lating to a tortoise,' कूर्मीः—र्यी -र्यं, कामठः—ठी -ठं.
TORTOISE-SHELL, *s.* कूर्मीकवचः—चं, कूर्मीकसु—सु *m. n.*, कूर्मीपृष्ठं, कूर्मी.
TORTUOSITY, *s.* वक्रता, घट्टिमा *m.* (नृ), कुटिलत्वं, निक्षता, तिर्य्यकं.
TORTUOUS, *a.* वक्रः—क्रा -क्रं, कुटिलः—ला -लं, तिर्य्यक्—रक्षी -र्य्यक् (र्य्यक्); 'moving tortuously,' तिर्य्यगामी—मिनी &c., कुटिलगामी &c., दन्दमणः—खा -खं; 'movement,' चक्रता—नणं, दन्दमं—मणं.
TO TORTURE, *v. a.* यत् (c. 10. यातयति—यितुं), यातनयन्तेष व्यप् or प्रमप् (c. 10. -मापयति—यितुं), यातनां कृ, अत्यन्तं पीड् &c. See **TO TORMENT**.
TORTURE, *s.* यातना, अतिव्यथा, व्यथा, प्रमापः, व्याधिः *m.*, अतिव्याधिः *m.*.

तिग्मव्यया, तिग्मवेदना, सन्धीडः, उद्वेजनं. See TORMENT.
 TORTURED, *p. p.* व्यथितः -ता -तं, सन्नमः -मा -मं, प्रमथितः -ता -तं.
 TORTURER, *s.* यातनाकारी *m.* (नृ), यातनकृत् *m.*, व्याकरः, प्रमापी *m.*
 (नृ), उद्वेजनकरः, सन्नापकः, परिक्षेप *m.* (पृ). See TORMENTING.
 To TOSS, *v. a.* धिप् (c. 6. धिपति, धेनुं), विधिप्, उन्धिप्, समुन्धिप्,
 धुम् (c. 10. धोमयति -यितुं), विधुम्, संधुम्, उद्ध (c. 5. -धूनीति
 -धूनुं), विधू.
 To TOSS, *v. n.* विधिप् in pass. (-धिप्यते), इतस्ततो विधिप् or विचल्
 (c. 1. -चलति -लितुं) or प्रचल्, इतस्ततो लुट् (c. 6. लुडति -लितुं)
 or प्रलुट् or लुल्, धूयै (c. 1. धूयति -ने -यितुं), विधूयै, व्याधूयै,
 परिधूयै, उद्ध in pass. (-धूयते), विधू, इतस्ततः सु (c. 1. प्रवते, ओतुं).
 TOSS, *s.* धोपः -पयं, उद्धोपः -पयं, समुद्धोपः, धोभः, व्याधोभः.
 TOSSED, *p. p.* धिप्तः -ता -तं, उन्धिप्तः &c., धुप्तः -आ -अं, संधुप्तः &c.,
 उद्धृतः -ता -तं, विधूतः &c., व्यस्तः -स्ता -स्तं, प्रलोडितः -ता -तं, उद्धानतः
 -ता -तं, विधिप्तः &c., विकीर्यमाणः -था -थं, वात्यमानः &c.
 TOSsing, *s.* धोपणं, उद्धोपणं, हल्लनं. See ROLLING, *s.* and *part.*
 TOTAL, *a.* सम्पूर्णः -र्या -र्यं, पूर्णः &c., समग्रः -या -यं, चातन्त्रिकः -को
 -कं, see ENTIRE, COMPLETE; 'total rout.' सुपलायितं.
 TOTAL, TOTALITY, *s.* साकत्यं, समुदायः, समस्तिः *f.*, सनातः, सामग्र्यं,
 ऐक्यं, पारम्यणं, वास्ति, समाधायः. See WHOLE, *s.*
 TOTALLY, *adv.* सद्यैतम्, सद्यैशम्, सम्पक्, साकत्येन. See ENTIRELY.
 To TOTTER, *v. n.* स्तल् (c. 1. स्तलति -लितुं), प्रस्तल्, विचल् (c. 1.
 -चलति -लितुं), संचल्, चल्, विहल् (c. 1. -हलति -लितुं), प्रहल्, हल्.
 TOTTERING, *part.* स्तलितः -ता -तं, विचलन् -लन्ती -लत् (नृ), स्तलितः -ति
 -ति, विहलितः &c., स्तलितः &c., चलविचलः -ला -लं.
 To TOUCH, *v. a.* स्पृश् (c. 6. स्पृशति, स्पृष्टुं), संस्पृश्, परिस्पृश्, हस्तेन
 परामृश् or आलम्, स्पर्श कृ. See To HANdle, MOVE.
 To TOUCH, *v. n.* (Come in contact) सन्त्यक्तेम् इ or गम्, संसर्गम् इ
 or गम्, परस्परस्पर्शं कृ; 'as a vessel,' लम् (c. 1. लगति -गितुं).
 TOUCH, *s.* (The sense) स्पर्शः, स्पृष्टिः *f.*, स्पर्शेन्द्रियं. (The percep-
 tion, the act of touching) स्पर्शः -र्शनं, संस्पर्शः, परिमर्शः, परि-
 मार्गः, स्पर्शचोपः, स्पर्शज्ञानं, त्वग्ज्ञानं. (Contact) सम्पर्कः, पृच्छिः *f.*,
 संस्पर्शः, संसर्गः, see CONTACT. (Touch as a test of gold) चर्चका.
 TOUCHED, *p. p.* स्पृष्टः -ष्टा -ष्टं, संस्पृष्टः &c., see MOVED; 'my heart
 is touched with grief,' उक्कल्लया संस्पृष्टं हृदयं; 'to be touched,'
 स्पर्धयः -ध्या -धं, स्पृश्यः -श्या -श्यं, स्पर्शनीयः -या -यं.
 TOUCHING, *a.* हृदयङ्गमः -मा -मं. See MOVING, PATHETIC, *a.*
 TOUCH-STONE, *s.* निकषः, कषः, निकषपापाणः, कषपापाणः, निक्षप-
 ग्रावा *m.* (नृ), आकषः, निकषः, कषः, शाणः, शानः, हेमलः.
 TOUCHY, *a.* शीघ्रक्रोधी -पिनी &c. See IRRITABLE, PEEVISH.
 TOUGH, *a.* दृढः -ढा -ढं, दुःखमेघः -घा -घं, दुर्मेघः &c., दुःखच्छेद्यः &c.,
 दुर्ध्वेद्यः &c., दुःखल्लिप्तः -त्ता -तं, कठिनः -ता -तं, शिथिलदृढः &c.
 TOUGHNESS, *s.* दृढता, दुर्मेघता, दुःखच्छेद्यता, कठिनता, कठिन्यं.
 TOUR, *s.* भ्रमणं, परिभ्रमणं, पथेष्टनं, विहारः, विहरणं.
 TOURIST, *s.* परिभ्रमकः, भ्रमणकारी *m.* (नृ), भ्रमणकृत्, विहारो *m.*
 TOURNAMENT, TOURNEX, *s.* अय्यारोहिणं क्रोडायुद्धं.
 Tow, *s.* स्थूलशणं, शणसूत्रं, स्थूलभट्टा, शणस्थूलं.
 To tow, *v. a.* रञ्जुना or रञ्जा कृप्, रञ्जुना चाकृप् चल् in caus.
 TOWARD, TOWARDS, *adv.* (In the direction of) प्रति, अनु, अभिसुखं,
 उद्दिश्य; 'towards the city,' नगरं प्रति, नगराभिसुखं; 'he set
 out towards the north,' उत्तरं दिशमुद्दिश्य प्रस्थितः. (With

respect, to) उपरि, उद्दिश्य, उद्देशेन, प्रति affixed; 'towards me,'
 मनोपरि, मामुद्दिश्य, मां प्रति; 'want of courtesy towards you,'
 तवोपरि अदाधिर्यं; 'not behaving properly towards his
 father,' पितरुपरि असदृशव्यवहारी. (Nearly) प्रायस्; 'towards
 evening,' अभिसायं.
 TOWARD, TOWARDS, &c. See APT, FORWARD, SHARP, &c.
 TOWEL, *s.* गात्रमार्जनी, अङ्गमार्जनी, गात्रमार्जनवस्त्रं, वरकं.
 TOWER, *s.* प्रासादशिखरं -शृङ्गं, मन्त्रः *f.*, दुर्गं. See TURRET.
 TOWERING, *a.* प्रोन्नतः -ता -तं, उन्नतः -ता -तं. See ELEVATED.
 TOWN, *s.* नगरं -री, पुरी, see CITY; 'town and country,' पुरजनपदं.
 TOWN-FOLK, TOWNS-MAN, *s.* नगरजनः, नगरनिवासिजनः. See CITIZEN.
 TOWN-HALL, *s.* नगरकार्यनिर्वाहयोग्या महाशाला.
 TOY, *s.* क्रीडनकं, क्रीडाद्रव्यं, क्रीडावस्तु *n.*, खेलेनी, क्रीडामृगः.
 To TOY, *v. n.* See To PLAY, SPORT, DALLY, TRIFLE.
 TOY-SHOP, *s.* क्रीडाद्रव्यविक्रयस्थानं, क्रीडावस्तुविक्रयगृहं.
 TRACE, *s.* अभिज्ञानं, चिह्नं, लक्षणं, चङ्कः, पदवी, तस्त्रं, see MARK,
 FOOTSTEP. (Of a carriage, &c.) प्रग्रहः, प्रग्रहः, चर्मवन्धः.
 To TRACE, *v. a.* (Follow by some mark) अनुस्, मार्गानुसरणं कृ,
 वस्त्रानुसरणं कृ, मृगं, मार्गं, see To TRACK. (Mark out) बाह्यरे-
 खाम् चङ्क (c. 10. चङ्कयति -यितुं) or लिख् (c. 6. लिखति, लेखितुं).
 TRACHEA, *s.* श्वासमार्गः, श्वासप्रश्वासमार्गः, प्राणमार्गः.
 TRACK, *s.* पदवी -विः *f.*, मार्गः, पथः, पन्थाः *m.*, see ROAD, TRACE.
 To TRACK, *v. a.* पादानुसरणं कृ, पदानुसरणं कृ, मार्गानुसरणं कृ, अनुपदं
 या (c. 2. याति -तुं) or गम्, अनुसु, see To PURSUE.
 TRACKLESS, *a.* पादास्पृष्टः -ष्टा -ष्टं, पादाह्वरहितः &c., पदविहीनः &c.
 TRACT, *s.* देशः, प्रदेशः, see REGION, COUNTRY. (Short treatise)
 लेखः, पत्रिका, अल्पप्रबन्धः, स्वल्पप्रबन्धः.
 TRACTABILITY, *s.* विधेयता, विनयेयता, वश्यता, सविनयता.
 TRACTABLE, *a.* विधेयः -या -यं, वश्यः &c., see DOCILE, MANAGEABLE.
 TRADE, *s.* (Commerce) वाणिज्यं -न्या, वणिज्यं, वणिज्जनं *n.* (नृ),
 वणिज्कृया, अर्थप्रयोगः, क्रयविक्रयः, व्यापारः, नौवर्तः, कोशातकी *m.*
 (नृ), see COMMERCE. (Occupation of a man of the third
 class) वैश्यक्रिया, वैश्यवृत्तिः *f.* (Occupation) व्यापारः, व्यवसायः,
 व्यवहारः.
 To TRADE, *v. n.* वाणिज्यं कृ, क्रयविक्रयं कृ, व्यापारं कृ, उपक्रो.
 TRADER, *s.* वणिक् *m.* (नृ), वाणिजिकः &c. See MERCHANT.
 TRADESMAN, *s.* पन्ननवणिक् *m.* (नृ), नगरवणिक्, see SHOP-KEEPER.
 TRADITION, *s.* लोककथा, इतिहासः, परम्परागतकथा, परम्परागतवाक्यं,
 पारम्पर्यं, परम्परागताचारः, पारम्पर्योपदेशः, पारम्पर्यकथा, ऐतिह्यं,
 इतिह ind., तन्महायः, आन्नायः, पुराणं, पृथं, भोरधिः *f.*, प्रवादः,
 आख्यायिका, गुरुक्रमः, शोषः.
 TRADITIONAL, TRADITIONARY, *a.* परम्परागतः -ता -तं, परम्परायातः &c.,
 परम्परीयः -या -यं, पारम्परीयः -यी -यं, परम्पराप्राप्तः -ता -तं, ऐति-
 हासिकः -को -कं, पौराणिकः -की -कं, पुराणीकः -ता -तं, साम्प्रदायिकः
 -को -कं, क्रमागतः -ता -तं, क्रमायातः &c., क्रमप्राप्तः &c., शोचप्राप्तः
 &c., रुढः -ढा -ढं, 'instruction,' पारम्पर्योपदेशः; 'practice,'
 वंशानुचरितं.
 TRADITIONALLY, *adv.* पारम्पर्येण, परम्पराक्रमेण, सन्प्रदायतस्,
 To TRAOUCE, TRADUCED. See To CALUMNIATE, MALIGN, &c.
 TRADUCER, *s.* अपवादकः, अभिशंसी *m.* (नृ), see CALUMNIATOR.
 TRAFFIC, *s.* वाणिज्यं, लोकव्यवहारः, लोकयाचा, see COMMERCE.

To TRAFFIC, *v. n.* वाणिज्यं कृ, पण्. *See To* COMMERCE, TRADE.
 TRAGEDIAN, *s.* कर्तृशरसामिनयकुशलः, कर्तृशरसामिनेता *m.* (तृ).
 TRAGEDY, *s.* दुःस्पर्शरिखामकनाटकं, कर्तृशरसप्रधाननाटकं.
 TRAGIC, TRAGICAL, *a.* (Pertaining to tragedy) दुःस्पर्शरिखामनाटक-
 ससन्धी &c., कर्तृशरसप्रधानः -ना -नं, कर्तृशरसविषयकः -का -कं.—
 (Ending tragically) दुःस्पर्शरिखामकः -का -कं, दुःस्पर्शरिखाम -मिनी
 &c., दुःस्पर्शः -ना -नं.
To TRAIL, *v. a.* चिकृप् (c. 1. -कषति -कृषु), चिकृप्, ममाकृप्, कृप्.
To TRAIL, *v. n.* चिकृप् in pass. (-कृष्यते), चिकृप्, कृप्, कृष्टः -ण -ष्टं.
 TRAIL, *s.* (Track) पदविः -वी *f.*—(Scut left) गन्तः.
To TRAIN, *v. a.* चिनी (c. 1. -नयति -नेतुं), जिघृ (c. 10. जिघृषति -यितुं).
 अनुशिष्ट, शास्, अनुशास्, अनुशामने कृ, नियमने कृ. *See To* DISCIPLINE.
 TRAIN, *s.* (End of a robe) वसनान्तः, मानयन्तान्तः, वसनभारः.—
 (Retinue) परिवारः, परिवहः, सामर्थ्यं, *see* RETINUE.—(Concena-
 tion) श्रेणी, प्रवन्धः, *see* SERIES, SUCCESSION: 'train of fraud,'
 कपटप्रवन्धः; 'of reasoning,' तर्कप्रवन्धः, अनुमानप्रवन्धः.—(Regu-
 lar course) क्रमः, अनुक्रमः.—(Of gunpowder) क्षात्रेयचूर्णश्रेणी.
 —(Of a peacock) वह्निः, वह्निभारः.
 TRAINED, *p. p.* शिक्षितः -ता -तं, चिनीतः -ता -तं, अनुनीतः &c., वृत्ता-
 भ्यासः -सा -सं, दमितः -ता -तं, दान्तः -ता -तं. *See* DISCIPLINED,
 EDUCATED.
 TRAINING, *s.* शिक्षा, *see* EDUCATION; 'of a horse,' सज्जिज्ञा.
 TRAIT, *s.* लक्षणं; 'bad trait,' कुलक्षणं, दुर्लक्षणं; 'good,' सुलक्षणं.
 TRAITOR, *s.* (One guilty of treason) राजद्रोही *m.* (नृ), अनुमन्त्री *m.*,
 द्विद्वेषी *m.*, राजशत्रुः, देशद्रोही *m.*, भेसा *m.* (नृ), भेदकः, उपनायकः.
 —(One who betrays his trust) विश्वासघाती *m.* (नृ), विश्वास-
 पातकः, वन्दकः, विसंवादी *m.*, मिथ्याप्रतिज्ञा, विश्रम्भपाती *m.*
 TRAITOROUS, *a.* राजापथकारि &c., राजद्रोही &c., *see* TREASONABLE.
 TRAMMEL, *To* TRAMMEL. *See* SHACKLE, CLOY, *To* CLOY.
To TRAMP, *v. n.* चरणपातं कृ, पदव्यानं कृ, पदविश्रमं कृ.
To TRAMPLE, *v. a.* पादाभ्यां मृद (c. 9. मृदति, मर्दिनुं) or समृद् or
 प्रमृद or उपमृद or चयमृद, पादाघातेन मृद or चुद (c. 7. क्षुण्ति,
 घोडुं), मर्दिनं कृ, उपमर्दिनं कृ, चयमर्दिनं कृ, पादाभ्याम् पादगम् or रमादगम्.
 TRAMPLED, *p. p.* पादाभ्यां मर्दिनः -ता -तं or सम्मर्दिनः &c. or उपम-
 र्दिनः &c. or चयमर्दिनः &c., पादाहतः -ता -तं, पादमर्दिनः &c.,
 पादव्यासमर्दिनः &c., पादच्युतः -ता -तं, प्रनचितः -ता -तं.
 TRAMPLING, *s.* मर्दिनं, उपमर्दिनं -र्दिनं, चयमर्दिनं -र्दिनं, सम्मर्दिनं -र्दिनं, पादा-
 हतिः *f.*, पादाघातः, पदघातः, चरणपातः, पादास्फालनं, पादाभ्यामः,
 चरणस्फन्दनं, प्रनयनं.
 TRANCE, *s.* देहातीतवृत्तिः *f.*, मोहावस्था, समाधिः *m.*, तन्मयावस्था, मूर्च्छना,
 चावेशः, मोहः, लोकान्तरचितवृत्तिः *f.*
 TRANQUIL, *a.* शान्तः -न्ता -न्तं, प्रशान्तः &c., स्थिरः -रा -रं, स्वस्थः -स्वा
 -स्थं, शान्तात्मा -न्ता -न्त (नृ), स्वस्थचितः -न्ता -न्तं, अद्युक्तः -न्ता -न्तं.
See CALM.
To TRANQUILIZE, *v. a.* शम् (c. 10. शमयति -यितुं), *see To* CALM,
 COMPOSE.
 TRANQUILLITY, *s.* शान्तिः *f.*, शमः, शान्ता, निर्वृतिः *f.*, स्थिरता, अद्यु-
 क्तता, अद्योभः, स्वस्थता, स्वस्थ्यं, निरुपद्रवता. *See* CALMNESS,
 COMPOSURE.
To TRANSACT, *v. a.* निवेह (c. 10. -वाहयति -यितुं), व्यवह (c. 1. -हरति
 -हर्तुं), विधा (c. 3. -दधाति -धातुं), प्रणी, श्रमणी, प्रवृत् in caus.,

सार, समाचर, अनुष्ठा, तीर् (c. 10. तीरयति -यितुं), पार (c. 10.
 पारयति -यितुं), पण् (c. 10. पणयति -यितुं), कृ; 'business,' कर्म-
 निवेह कृ.
 TRANSCIED, *p. p.* निर्वाहितः -ता -तं, पणयितः -ता -तं, पणितः -ता -तं,
 चान्तरितः -ता -तं.
 TRANSACTION, *s.* (The act of doing) निर्वाहः -हणं, प्रवर्तनं, विधानं,
 जाचरणं, प्रणयनं, अनुष्ठानं: 'of business,' कर्मनिवेहः.—(Affair)
 कर्म *n.* (नृ), कार्यं, व्यापारः, व्यवहारः, वृत्तान्तः, पणया.
To TRANSCEND, *v. a.* *See To* EXCEED, SURPASS, EXCEL.
 TRANSCENDENTAL, *a.* चानुत्तमः -न्ता -न्तं. *See* SURPASSING, SUPERIOR.
 TRANSCENDENTLY, *adv.* अत्युत्तमं, चान्तं, अधिकं, ऊर्ध्वगति, परं.
To TRANSCRIBE, TRANSCRIPT. *See To* COPY, COPY.
 TRANSCRIBER, *s.* लिपिकारः, प्रतिलिपिकारकः, चादरीकारकः.
To TRANSFER, *v. a.* (Make over, cause to pass) संक्रम् in caus.
 (-क्रामयति -यितुं), उपसंक्रम्, संचर in caus. (-चारयति -यितुं), सन् in
 caus. (-सर्षयति -यितुं), सम्पाह् in caus. (-रोपयति -यितुं), अपवृत्
 (c. 10. -वर्षयति -यितुं); 'to another,' परमिन् or परमे or
 परहने मृ in caus. or संक्रम् in caus.—(Convey from one
 place to another) स्थानान्तरिक, स्थानान्तरिक.
 TRANSFERABLE, *a.* सङ्क्रामणीयः -या -यं, सञ्चारणीयः &c., परममर्षणीयः &c.
 TRANSFERRED, *p. p.* सङ्क्रामितः -ता -तं, सङ्क्रान्तः -न्ता -न्तं, उपसङ्क्रान्तः
 &c., सञ्चारितः &c., परहस्तमर्षितः &c., अध्यातः -न्ता -न्तं.
 TRANSFIGURATION, *s.* रूपान्तरग्रहणं, मूर्त्यन्तरग्रहणं, रूपपरिवर्तनं.
To TRANSFIGURE, *v. a.* रूपान्तरिक, मूर्त्यन्तरं कृ, *see To* TRANSFORM.
 TRANSFIGURED, *p. p.* रूपान्तरिकृतः -ता -तं. *See* TRANSFORMED.
 To TRANSIX, *v. a.* व्यप् (c. 4. विधति, व्यष्टुं), प्रतिव्यप्, भिद् (c. 7.
 भिनत्ति, भेष्टुं), श्ल (c. 1. श्लति -लितुं), कील् (c. 10. कीलयति
 -यितुं), निरान् (c. 1. -रानति -नितुं), चुर (c. 6. चुरति -रितुं). *See To* PHRECE.
 TRANSFIXED, *p. p.* पिष्टः -दा -दं, पतिपिष्टः &c., कीलितः -ता -तं,
 चुरितः &c.; 'through the belly,' चुरितोदरः -रा -रं.
To TRANSFORM, *v. a.* रूपं परिवर्तु in caus., रूपपरिवर्तनं कृ, रूपा-
 न्तरिक, विदध (c. 10. -उदधयति -यितुं). *See To* METAMORPHOSE.
 TRANSFORMATION, *s.* रूपान्तरिकरणं, रूपान्तरं, मूर्तिपरिवर्तनं, विदधनं,
 व्याकृतिः *f.*, परिवर्तनः. *See* METAMORPHOSIS.
 TRANSFORMED, *p. p.* व्याकृतः -ता -तं, विदधितः &c. *See* META-
 MORPHOSED.
To TRANSFUSE, *v. a.* रक्तावायुमन्तरात् साययित्वा अन्यपात्रे निविज् (c. 10.
 -वेजयति -यितुं) or निविज्, पात्रान्तरिक.
See To TRANSFER.
 TRANSMISSION, *s.* सङ्क्रामणं, सङ्क्रान्तिः *f.*, सञ्चारणं, पात्रान्तरिकरणं.
To TRANSGRESS, *v. a.* लङ् (c. 10. लङ्गयति -यितुं), उलङ्घ्, अतिक्रम्
 (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), समतिक्रम्, अतिक्रम्, अतिक्रम्, अतिक्रम्
 (c. 1. -चरति -रितुं), व्यतिक्रम्, उलङ्घनं कृ, लङ्घनं कृ, अतिक्रमणं कृ,
 अतिक्रमं कृ, अतिक्रम्. *See To* SURPASS.
To TRANSGRESS, *v. n.* अपराध्, अपराधं कृ. *See To* OFFEND, *v. n.*
 TRANSGRESSED, *p. p.* उलङ्घितः -ता -तं, लङ्घितः &c., विलङ्घितः &c.,
 अतिक्रान्तः -न्ता -न्तं, व्यतिक्रान्तः &c., समतिक्रान्तः &c., उलङ्घान्तः &c.,
 अतीतः &c.
 TRANSGRESSION, *s.* (The act of transgressing) लङ्घनं, उलङ्घनं,
 .विलङ्घनं, अतिक्रमः -मणं, व्यतिक्रमः, समतिक्रमः, उलङ्घनः -मणं, अति-
 पातः, अत्याचारः, उपात्ययः, अत्ययः, भङ्गः, लोपः -पनं, अनय्यादा.—

TRA

- (Offence) अपराधः, पापं, पातकं, *see* OFFENCE.
- TRANSGRESSOR, *s.* (One who goes beyond) अतिक्रामकः, अतिक्रामी *m.* (नं), उल्लङ्घनी *m.*, अत्याचारी *m.*—(Sinner) अपराधी *m.*, *see* OFFENDER.
- TRANSIENT, *a.* अचिरस्थायी -यिनी &c., अस्थायी &c., क्षणिकः -का -कं, क्षणविध्वंसो &c., भङ्गुरः -रा -रं, क्षणभङ्गुरः &c., चञ्चलः -ला -लं, अनित्यः -ला -लं, अचिरविविधः -रा -रं, नष्टरः &c., अशशायतः -ती -तं. *See* MOMENTARY, TEMPORARY.
- TRANSIENTNESS, *s.* अचिरस्थायित्वं, अस्थायित्वं, अनित्यता.
- TRANSIT, *s.* सङ्क्रमणं -मणं, सङ्क्रान्तिः *f.*, सङ्क्रामः, क्रान्तिः *f.*, अतिक्रमः -मणं, गतिः *f.*; 'of a star,' तारासङ्क्रमः.
- TRANSITION, *s.* सङ्क्रमणं -मणं, सङ्क्रान्तिः *f.*, विकासः, सञ्चारः, अवस्थान्तरं. स्थित्यन्तरं, अभिलम्भनं, स्थानान्तरं.
- TRANSITIVE, *a.* (Verb) सकर्मकः, सकर्मकक्रिया; 'transitive voice,' परस्मैपदं.
- TRANSITORY, *a.* अस्थायी &c., जगन् -गती -गत्. *See* TRANSIENT.
- TO TRANSLATE, *v. a.* (Remove), *see* TO REMOVE, TRANSFER; 'to heaven,' सशरीरं स्वर्गं आहूत् in caus.—(Into another language) भाषान्तरीकृतं, अवतृ (c. 1. -तरति -रितुं -रीतुं), अवतरणं कृ, विवृ, भाषान्तरे निरूप (c. 10. -रूपयति -यितुं).
- TRANSLATED, *p. p.* (Removed), *see* REMOVED; 'to heaven,' सशरीरस्वर्गारोपितः -ता -तं, सशरीरमुत्तः -ता -तं.—(Into another language) भाषान्तरीकृतः -ता -तं, अवतीर्थः -शी -थं, विवृतः -ता -तं, भाषान्तरे निरूपितः -ता -तं; 'Prakrit translated into Sanskrit,' प्राकृतः संस्कृते निरूपितः.
- TRANSLATION, *s.* (Removal), *see* REMOVAL; 'to heaven,' सशरीरस्वर्गारोपणं, सशरीरमुत्तः *f.*—(Into another language) भाषान्तरं, भाषान्तरीकरणं, अवतरणं, अवतारः, विवरणं, भाषान्तरे निरूपणं; 'loose translation,' वायानुहरणं.
- TRANSLATOR, *s.* भाषान्तकारी *m.* (नं), अवतरणकृत्, व्याख्याता *m.* (तं), अर्थव्याख्याता *m.*, अर्थनिरूपकः. *See* INTERPRETER.
- TO TRANSMIGRATE, *v. n.* देहान्तरं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), शरीरान्तरं गम्, जन्मान्तरं or पुनर्जन्म प्राप्, योनिभ्रमणं कृ.
- TRANSMIGRATION, *s.* देहान्तरप्राप्तिः *f.*, देहान्तरगतिः *f.* -गमनं, शरीरान्तरप्राप्तिः *f.*, पुनर्जन्म *n.* (नं), जन्मान्तरं, जन्ममरणं, योनिभ्रमणं, पुनरावृत्तिः *f.*, गतिः *f.*; 'exemption from it,' अपुनरावृत्तिः *f.*
- TRANSMISSION, TRANSMITTAL, *s.* सञ्चारः -रणं, सङ्क्रामणं, सङ्क्रान्तिः *f.*, सञ्चालनं, प्रेरणं, प्रापणं, अभिवाहनं.
- TO TRANSMIT, *v. a.* संपर in caus. (-चारयति -यितुं), संक्रम in caus. (-क्रामयति -यितुं), उपसंक्रम, प्रेर (c. 10. प्रेरयति -यितुं), प्राप् in caus.
- TRANSMITTED, *p. p.* सञ्चारितः -ता -तं, सङ्क्रामितः &c., प्रेरितः &c.
- TRANSMUTATION, *s.* परिणामः, परिणामान्तरं, द्रव्यान्तरं.
- TO TRANSMUTE, *v. a.* द्रव्यान्तरीकृतं, परिणामभेदं कृ, जातान्तरं कृ.
- TRANSPARENCY, *s.* स्वच्छता -त्वं, अस्वच्छता, प्रसन्नता. प्रसन्तिः *f.*, निर्मलता. प्रकाशभेद्यता, किरणभेद्यता, प्रकाशारोपकता.
- TRANSPARENT, *a.* (Clear) स्वच्छः -च्छा -च्छं, अस्वच्छः &c., प्रसन्नः -ता -तं, निर्मलः -ला -लं, अमलः &c., स्फटिकप्रभः -भा -भं.—(Transmitting light, not opaque) प्रकाशभेद्यः -छा -छं, किरणभेद्यः &c., प्रकाशारोपकः -का -कं, प्रकाशाप्रतिबन्धकः &c., दृश्यरोपकः &c., पारदर्शकः &c., मध्यस्थः -स्था -स्थं.
- TO TRANSPIRE, *v. n.* प्रसिद्धः -द्वा -डं भू, प्रसिद्धीभू, प्रकाशः -शा -शं भू, प्रकाशीभू, प्रचलीभू, लोकप्रसिद्धः -ता -तं भू.

TRE

- TO TRANSPLANT, *v. a.* स्थानान्तरे रूह in caus. (रोपयति -यितुं) or रोपणं कृ, उन्मूल्य स्थानान्तरे रूह in caus., उन्मूल (c. 10. -मूलयति -यितुं).
- TRANSPLANTED, *p. p.* स्थानान्तरे रोपितः -ता -तं, उन्मूलितः -ता -तं.
- TO TRANSPORT, *v. a.* (Convey, carry) तृ (c. 10. तारयति -यितुं), सन्तृ, वह्, आवह्, संवह्, स्थानान्तरीकृतं, आनी, *see* TO CONVEY.—(As a criminal) विवस् (c. 10. -वासयति -यितुं), प्रवस्, निर्वस्, प्रवृत् (c. 10. -वृत्तयति -यितुं), देशान्तरीकृतं, सागरपारे दूरीकृतं, स्वदेशाद् दूरीकृतं.—(Ravish), *see* the word.
- TRANSPORT, *s.* (Conveyance) तारणं, सन्तारणं, चाहनं, आगमनं.—(Of passion) क्रोधावेशः, कोपावेशः.—(Rapture), *see* RAPTURE.
- TRANSPORTATION, *s.* विवासः -सनं, प्रवासः -सनं, निर्वसनं, विवासकरणं, प्रवाजनं, सागरपारे दूरीकरणं, सन्तारणं, सन्तारकत्वं.
- TRANSPORTED, *p. p.* (Conveyed) सन्तारितः -ता -तं, तारितः &c., आनीतः &c.—(Exiled) विवासितः &c.—(Enraptured), *see* the word.
- TO TRANSPOSE, *v. a.* स्थानपरिवर्तनं कृ, स्थानविनिमयं कृ, स्थानविपर्ययं कृ, स्थानं परिवर्तु (c. 10. -वर्तयति -यितुं), विपर्ययस्.
- TRANSPosed, *p. p.* परिवर्तितः -ता -तं, विपर्ययः &c., व्यस्तः &c.
- TRANSPosition, *s.* स्थानपरिवर्तनं, स्थानविनिमयः, स्थानविपर्ययः, व्यस्तः, व्यत्ययः, विपर्ययः, विपर्ययासः.—(In arithmetic) तुल्यशक्तिः *f.*
- TRANSVERSE, *a.* तिर्यङ् -घ्नी -र्यङ् (ज्), व्यस्तः -स्ता -स्तं, विपरीतः &c.
- TRANSVERSELY, *adv.* तिर्यङ्, व्यस्तं, कोणाकोणि, विपरीतं.
- TRAP, *s.* उन्माधः, कूटपदं, कूटः, पाशः, चागुरा, जालं, पद्मराखेटः, नाहः, पातिली. *See* SNARE.
- TRAPEZIUM, *s.* विषमचतुर्भुजं, विषमचतुर्भुजः, विषमचतुष्कोणः.
- TRAPPINGS, *s. pl.* परिच्छदः, भूषणं, परिक्रमं *n.*, *see* FINERY.—(Of a horse or elephant) परितोमः, यणः, आदानं, आस्तरः -रणं, प्रवेष्टिः -णी *f.*, कुपः.
- TRASH, *s.* असारद्रव्यं, तुच्छद्रव्यं, कुत्तितद्रव्यं. *See* RUBBISH.
- TRAVAIL, TO TRAVAIL, *See* UNDER LABOR, TO LABOR, *v. n.*
- TO TRAVEL, *v. n.* व्रज्, प्रव्रज्, देशभ्रमणं कृ, देशपर्यटनं कृ, देशाटनं कृ, अध्वना गम्, यात्रां कृ, चर्, विचर्. *See* TO JOURNEY.
- TRAVEL, TRAVELLING, *s.* अध्वगमनं, मार्गगमनं, देशभ्रमणं, भ्रमणं, परिभ्रमणं, पर्यटनं, देशपर्यटनं, अटनं, यात्रा, संयात्रा, व्रज्या, अटाट्ठा, मार्गक्रमणं, प्रवासः; 'to return from travel,' प्रवासाद् आगम्; 'traveling-carriage,' पारिषानिकः; 'companion,' सहचरः.
- TRAVELLER, *s.* पथिकः, पायः, अध्वगः -गामी *m.* (नं), अध्वन्ः, अध्वनीनः, यात्रिकः, यादविकः, सारणिन्, मार्गस्थः, पथिलः, गन्तुः *m.*, गमयः, यायी *m.* (नं), देशिकः, इतरः, प्रोषः, देशिकः, अध्वनि वस्त्रेमानः, परदेशसेवी *m.*; 'a great traveller,' पटुदेशदर्शी *m.*
- TO TRAVERSE, *v. a.* तृ (c. 1. तरति -रितुं -रीतुं), अतितृ, सन्तृ, अतिक्रम (c. 1. -क्रामति -क्रामितुं), परिक्रम, पारं गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं), or ट्.
- TRAVERSED, *p. p.* अतिक्रान्तः -ता -तं, तीर्थः &c., पारगतः &c., पारमितः &c.
- TRAVESTY, *s.* हास्यजनकविडम्बनं, हास्यसम्प्रधानानुकरणकाव्यं, हास्यजनकानुकरणकविता, आकारगोपनं.
- TRAY, *s.* पात्रं, भाजनं, शरावः, द्रोणिः -णी *f.*, आधारा.
- TREACHEROUS, *a.* विश्वासघाती &c., मिथ्याप्रतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, विसंवादी &c., असत्यसन्धः -न्धा -न्धं, सविश्वासः &c., *see* PERFIDIOUS, FAITHLESS.
- TREACHEROUSLY, TREACHEROUSNESS. *See* PERFIDIOUSLY, &c.
- TREACHERY, *s.* विश्वासघातः, विश्वासभङ्गः, विसंवादः, प्रतिज्ञाभङ्गः, उपजापः, उपनयः, भूषिता, अभिमर्दः. *See* PERFDY.

TREACLE, *s.* इधुसारः, इधुरसक्रापः, शर्कराघारः. See **MOLASSES**.
To TREAD, *v. n.* चरणपातं कृ, पदपातं कृ, पादपातं कृ, पदव्यासं कृ, पादा-
 र्थं कृ, पदविहस्यं कृ, क्रम् (c. 1. क्रामति, क्रमते -मिह).
To TREAD, *v. a.* आक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमते), समाक्रम्, पादाभ्याम्
 आक्रम् or पीड्, पदव्यासं कृ, पादव्यासं कृ, पादापरां कृ; 'to tread
 on one's steps,' पदाक्रम्यं कृ; 'one who does so,' पदाक्रान्तः.
 —(Crush with the feet) पादाभ्यां मृद् or चपट्, see **To TRAMPLE**, **STAMP**, **STEP**.
TREAD, *s.* पदव्यासः, पादव्यासः, पदपातः, पादपातः, चरणपातः, क्रमः,
 विक्रमः, पादाभ्यासः, पादापातः. See **STEP**, **PAVE**.
TREASON, *s.* राजद्रोहः, राजभिद्रोहः, राजशरीराभिद्रोहः, राजापघारः,
 राजापयकारित्वं, राजविरोधः.
TREASONABLE, *a.* राजद्रोही -हिणी -हि (न्), राजभिद्रोही &c., राजा-
 पकारी &c., राजद्रोहसम्बन्धी &c., राजविरोधी &c.
TREASURE, *s.* (Store of valuables) निधिः *m.*, निधानं, त्नेयः—
 (Accumulation of money, &c.) धनसम्पदः, द्रव्यसम्पदः, निवृत्ति-
 पयः, धनराशिः *m.*, धनसङ्ग्रहः, सचिदधनं.—(Money, &c.) धनं.
 विज्ञं, यत् *n.*—(A treasure) निधिः *m.*, कुलाभिः *m.*—(Divine
 treasure) निधिः *m.*, सेवयिः *m.*, see under **QUIVERA**.
To TREASURE, *v. a.* निधिं कृ, निधा, संचि, कोपीकृ. See **To HOARD**.
TREASURED, *p. p.* सचिदतः -ता -तं, कोपीकृतः &c., कोपभूतः -ता -तं.
TREASURER, *s.* कोपाध्यक्षः, कोशाध्यक्षः, कोशापीशः, कोशनायकः, धना-
 धिकारी *m.* (न्), भागदागाराध्यक्षः, धनाध्यक्षः, संपादिकाधारी *m.*, कन-
 काध्यक्षः, कोषपालः, गन्नाधिकारी *m.*, गन्नाधिपः, धनाधिपः, भाग-
 गारी *m.*, भौरिकः.
TREASURERSHIP, *s.* कोपाधिकारः, संपादिकारः, गन्नाधिकारित्वं.
TREASURY, *s.* कोपः, कोशः, धनागारः, भागदागारः, धनशाला, धनगृहं,
 कोषः -घटकं, गन्नाः -घ्नं, संपादस्थानं, निधिः *m.*
To TREAT, *v. a.* (Act or behave towards) साधर् (c. 1. -चरति
 -रिहति), समाधर्, व्यवहृ (c. 1. -हरति -हृहति), सेव् (c. 1. सेवते -यिहति),
 विधा (c. 3. -दधाति -धातु), प्रणी (c. 1. -उपयति -मेतु), पिनी; 'one
 should treat one's son like a friend,' पुत्रं मित्रवद् साधरेत्;
 'to treat ill,' अपक्, कुप्यवहारं कृ; 'to treat with respect,'
 पूज्, सत्कु, see **To HONOUR**; 'with hospitality,' सत्कु, सत्कारं कृ,
 सातिव्यं कृ.—(Give food, &c.) उद्यमात्त्रेन दृप् (c. 10. तर्पयति -यिहति)
 or सन्तृप्.—(A disease) उपचारं कृ, प्रयोगं कृ, चिकित्सां कृ.
To TREAT, *v. n.* (Treat of any subject) विषयप्रसङ्गं कृ, प्रसङ्गं कृ,
 प्रस्तावं कृ, प्रस्तुतं -तां कृ, मप् (c. 1. मपति -यिहति), मपनं कृ, विचर्
 (c. 10. -चारयति -यिहति), निरूप् (c. 10. -रूपयति -यिहति); 'to treat
 at length,' प्रपञ्चनं कृ.—(Negotiate) पण्, see the word.
TREAT, *s.* उद्यमात्त्रेयं, परमाद्यभोजनं, see **FEAST**, **ENTERTAINMENT**.
TREATED, *p. p.* आ-रितः -ता -तं, व्यवहृतः &c., व्यवहारितः &c., सेवितः
 &c.; 'ill-treated,' अपकृतः &c., कुप्यवहारितः -ता -तं; 'well-
 treated,' सत्कृतः -ता -तं, सुव्यवहारितः &c., सेवितः &c., सेव्यमानः
 -ना -नं.—(Treated of) प्रस्तुतः -ता -तं, विचारितः -ता -तं, मपितः
 &c., निरूपितः &c.; 'at length,' प्रपञ्चितः -ता -तं.
TREATISE, *s.* निबन्धः, प्रबन्धः, ग्रन्थः, लेखः, शास्त्रं, पुस्तकं.
TREATMENT, *s.* प्रणयनं, प्रणीतिः *f.*, नयः, आचरणं, प्रयोगः, प्रयुक्तिः *f.*,
 उपायप्रयोगः; 'of disease,' उपचारः, चिकित्सा.
TREU, *s.* नियमः, समयः, संधि *f.* See **COMPACT**, **LEAGUE**.
TREBLE, *a.* त्रिगुणः -या -यं, त्रिविधः -या -यं, त्रिगतः -ता -तं.

TRI, *s.* (In music) उच्चस्वनः, उच्चस्वरः, तीक्ष्णस्वरः.
To TRI, *v. a.* त्रिगुणोक्, त्रिगुण (nom. त्रिगुणयति -यिहति).
TRI, *adv.* त्रिगुणं, त्रिधा, त्रैधा, त्रिविधं, पारत्रयं.
TRI, *s.* त्रिगुणः, तरुः *m.*, द्रुमः, पादपः, दृः *m.*, वनस्पतिः *m.*, वनराशिः *m.*,
 त्रिभिन्नः, महोदहः, भूरुहः, फलवाही *m.* (न्), फलदः, पल्लवी *m.*
 (न्), रोहिः *m.*, उपनिहृद् *m.* (ह्), उपनिहृद्, स्कन्पी *m.* (न्), पि-
 टपी *m.*, गारगी *m.*, शंखिपः, गच्छः, पत्री *m.*, कुठः, कुटः, जगमः,
 पलाजी *m.*, गालः, गालः, जनोदहः, वानस्पत्यः; 'a village tree,
 held in veneration,' धैर्यः; 'relating to a tree,' पार्श्वः -धी -धी.
TRITION, *s.* विपणं -री -नी, विपणः -वा -वै, विदला.
TRILLIS, **TRILLIS-WORK**, *s.* जालं -लकं, जालिका, गणायनालं.
To TREMBLE, *v. n.* कम्प् (c. 1. कम्पते -म्यिहति), वेप् (c. 1. वेपते -यिहति),
 स्फुर् (c. 6. स्फुरति -रिहति), चपल (nom. चपलायते). See **To QUIVER**,
SHAKE, *v. n.*
TREMBLING, *part.* उन्मत्तः -ना -नं, वेपमानः &c., जातकम्पः -म्या -म्यं,
 जातवेपथुः -पुः -पु, उजलः -ला -लं, उजलत् -लुनी &c. See **QUIVERING**.
TREMBLING, *s.* कम्पः -म्यनं, प्रलम्पः, उन्मत्तः, वेपनं, प्रवेपथं, स्फुरणं,
 विपुवनं, उजलः; 'of voice,' खरभङ्गः, see **QUIVERING**, *s.*
TREMBLOUS, *a.* चतितदाह्यः -गा -गं, चतितभयानकः, see **FEARFUL**.
TRIMOR, *s.* वेपपुः *m.*, कम्पः, वेपनं, स्फुरणं, स्फूर्तिः *f.*, चलनं, विपुतिः *f.*,
 विपुतिः *f.*, विपुननं, गात्रकम्पः. See **TRIMBLING**, *s.*
TRIMOROUS, *a.* लोलः -ला -लं, चञ्चलः &c., चपलः &c., कम्पनः -ना
 -नं, कम्पः -म्या -म्यं, कम्पः -म्या -म्यं, कम्पान्वितः -ता -तं, सोलम्पः
 &c., तरलः -ला -लं, तरलितः -ता -तं, लुलितः &c., जालोलः -ला
 -लं, चटुलः &c., स्फूर्तिमान् -मती &c.
TRIMOROUSLY, *adv.* नकम्पं, मवेपनं, मस्फुरां, चञ्चलं, तरलं.
TRIMOROUSNESS, *s.* लोलता, चञ्चलता, चपलता, मकम्पता -नं.
TRENCH, *s.* परिगा, शार्त, कुत्सा, उपकुत्सा, परिकटं, सन्नः, see **DITCH**;
 'trench at the foot of a tree,' जालवालं, म्यानकं.
To TRENCH, *v. a. or n.* See **To INTRENCH**, **ENCROACH**.
TRENCHER, *s.* काष्ठनयपत्रं, दाननयमानं, काष्ठनयमानं.
TREPIDATION, *s.* कम्पः, भयकम्पः, विभ्रमः. See **TREMBLING**, **TERROR**.
To TRISPASS, *v. a.* (Pass beyond, exceed propriety) सतिक्म्
 (c. 1. -क्रामति -क्रमते), उग्रम्, मर्यादातिक्रमं कृ, मर्यादालङ्घनं कृ,
 मीमांसिक्रमं कृ, सीमाद्वन्द्वं कृ, see **To TRANSGRESS**, **OFFEND**.—
 (Intrude, encroach) सतिधिकारप्रयत्नं आक्रम् or आक्रमणं कृ, see
To INTRUDE, &c.
TRISPASS, *s.* सतिक्मः, उग्रम्, पात्रमणं, मर्यादातिक्रमः, अनधिकार-
 प्रवेशः, सतिधिकारः, सतिधिकारः, अपराधः, द्रोहः.
TRISPASSER, *s.* मर्यादातिक्रमणं -न् (न्), सतिधिकारप्रवेशकः.
TRIS, *s.* चलः, चरः -ती -तं त्रैश्रेयः, त्रैश्रेयकः. See **CURL**.
TRIAD, *s.* त्रिकं, त्रयं -वी; 'the Hindu triad,' त्रिमूर्तिः *f.*
TRIAL, *s.* (Testing, proving) परीक्षा -यणं, अनुभवः, see **TEST**;
 'under trial,' अनुभवमानः -ना -नं, 'subjected to trial,' अनुभ-
 वारुहः -डा -दं.—(Experience) अनुभवः, अनुभूतिः *f.*, प्रतीतिः *f.*—
 (Attempt) यत्नः, प्रयत्नः, उद्योगः.—(Judicial trial) विचारः,
 व्यवहारदर्शनं, धर्मविशेषनं; 'day of trial,' विचारदिनं, आह्वान-
 दर्शनं.—(Affliction, calamity), see the words.
TRIANGLE, *s.* त्रिकोणः -यं, त्रिभुजः, त्र्यं, त्रिशुङ्गः -ङ्गं, त्रिपुटकः, सूचिः *f.*,
 त्रिकोणाकृतिः *f.*, त्रिकोणमूर्तिः *f.*; 'acute angled,' अक्षालंभः;
 'equilateral,' समत्रिभुजः; 'isosceles,' द्विसमत्रिभुजः; 'scalene,'

TRI

विषमत्रिभुजः; 'base of a triangle,' भुजः; 'segment of the base,' सदाधा; 'verticle arm,' कोटिः *f.*; 'area,' त्रिकोणक्षेत्रं.
TRIANGULAR, *a.* त्रिकोणाकृतः -त्रि- -त्रि, त्रिकोणाकारः -रा -रं, त्रिभुजाकारः &c., त्र्यस्यकारः &c., त्र्यस्यः -सा -सं.
TRIBE, *s.* जातिः *f.*, वर्गः, कुलं, वंशः, गणः, गोत्रं; 'the four tribes or classes,' चतुर्वर्णः; these are, 1. the sacerdotal, *see* BRAHMIN; 2. the military, *see* under MILITARY, *a.*; 3. the agricultural or mercantile, *see* AGRICULTURIST; 4. the servile, *see* SHÚDRA.
TRIDRACH, *s.* (Foot of three short syllables) त्रिदण्डः.
TRIBULATION, *s.* क्लेशः, दुःखं, सङ्कटं. *See* DISTRESS, TROUBLE.
TRIBUNAL, *s.* (Court of justice) धर्मसभा, न्यायसभा, धर्मशास्त्रालयः—(Seat of a judge) धर्मासनं, न्यायासनं.
TRIBUTARY, *a.* or *s.* करदः -दा -दं, शुल्कदः -दा -दं, नैगमः -नी -नं; 'made so,' करदोक्तः -ता -तं.—(Paid in tribute) कररूपः &c.
TRIBUTE, *s.* करः, शुल्कः -त्वं, करभारः, उपहारः. *See* TAX.
TRICE, *s.* त्रिनेपः, पलं, दण्डः, चुट्टिः *f.*; 'in a trice,' त्रिनेपमात्रेण.
TRICK, *s.* (Artifice to deceive) चतुर्, चतुर *n.* (न), व्यपदेशः, माया, कपटः, व्याजः, कृतव्यपयोगः, *see* FRAUD.—(Bad or strange habit) व्यसनं, दुर्गुणं, दुर्लक्षणं, अचलक्षणं, चेष्टा, कुचेष्टा, छेलितं; 'monkey trick,' मकैटचेष्टा, *see* PRANK.
To TRICK, TRICKERY. *See* To DECEIVE, DECEPTION, DECEIT.
TRICKED, *p.p.* चतुरितः -ता -तं, व्यपदिष्टः -ष्टा -ष्टं. *See* DECEIVED.
To TRICKLE, *v. n.* शनैः शनैः स्यन्द (c. 1. स्यन्दते -न्दतुं) or सु (c. 1. स्रवति, सोतुं) or धृत् or री. *See* To Ooze, FLOW.
TRICKLING, *part.* शनैः शनैः स्यन्दमानः -ता -नं. *See* Oozing, *part.*
TRICKLING, *s.* स्यन्दनं, निस्पन्दः, धारणं, स्रवः, स्रवः. *See* Oozing, *s.*
TRIDENT, *s.* त्रिशूलः -लं, त्रिशूलः, त्रिशूलिका -कं, पिनाकः -कं; 'of Śiva,' *see* under ŚIVA; 'bearer of one,' त्रिशूलपाणिः *m.*
TRIOUAN, *a.* त्र्याहिकः -की -कं, ग्रहान्तरितः -ता -तं.
TRIED, *p. p.* परीक्षितः -ता -तं, अनुभूतः &c.; 'person,' उपपाशुविः.
TRIENNIAL, *a.* त्रैवार्षिकः -की -कं, त्र्याहिकः &c., त्रिवर्षात्मकः &c.
TRIFLE, *s.* अल्पविषयः, अल्पविषयः, लघुविषयः, स्त्रीकल्पवर्णः.
To TRIFLE, *v. n.* कालकण्ठं साचर्, कालकवृत्तिं सेव् or सास्वा, लघुविषयव्यापृतः -ता -तं भू, खेला (nom. खेलायति), कुट् (c. 6. कुडति -डितुं); 'trifle away,' क्षिप्.
TRIFLE, *s.* लघुविषयव्यापृतः -व्यापारी *m.*, कालक्षेपकः.
TRIFLING, *a.* लघुः -घुः -घु, अल्पः -ल्पा -ल्पं, अल्पप्रभावः -वा -वं, लघुप्रभावः &c., अगणनीयः -या -यं, शून्यकः -का -कं, नृणप्रायः -या -यं, तनीयान् -यसो -यः (सु). *See* INCONSIDERABLE.
TRIOLIAT, *a.* त्रिपर्णः -र्णा -र्णं, त्रिपत्रः -त्रा -त्रं, त्रिदलः -ला -लं.
TRIGONOMETRICAL, *a.* त्रिकोणमिति विषयकः -का -कं -सप्तन्त्री -न्त्री *&c.*
TRIGONOMETRY, *s.* त्रिकोणमितिः *f.*, त्रिकोणमापनविद्या.
TRILOCAL, *a.* त्रिभुजः -जा -जं, त्रिभुजात्मकः -का -कं.
TRILITERAL, *a.* त्र्यक्षरकः -का -कं, त्र्यक्षररूपः &c., त्रिवर्णः &c.
TRILL, *To TRILL.* *See* QUAYER, *To QUAYER.*
TRILLION, *s.* प्रयुक्तघनः, पुनः; 'hundred trillion,' सप्तौहिणी.
TRIM, *a.* विनीतः -ता -तं, सुरेखः -खा -खं. *See* NEAT.
TRIM, *s.* (Condition) अवस्था, स्थितिः *f.*—(Gear) सज्जा.
To TRIM, *v. a.* विरच् (c. 10. रचयति -यितुं), कूप् (c. 10. कल्पयति -यितुं), सुस्यं -स्यां कृ, सुस्वीकृ. *See* To ARRANGE, DRESS, CLIP.

TRO

TRIMMING, *s.* विरचनं -ना; 'of a garment,' परिग्रहः.
TRINITARIAN, *s.* व्यक्तित्ववेकत्ववादी *m.* (न), व्यक्तित्वयात्मकदेवताग्रयो *m.*, त्र्येकत्ववादी *m.*, त्र्येकत्वमतावलम्बी *m.*
TRINITY, *s.* व्यक्तित्ववेकत्वं, त्र्येकत्वं, व्यक्तित्वयात्मकदेवता.
TRINKET, *s.* कङ्कणः -खं, मण्डनं, *see* ORNAMENT; 'for the hair,' बालपाश्या, पारितय्या; 'for the forehead,' ललाटिका, पञ्चपाश्या.
TRINOMIAL, *a.* (In mathematics) त्रिपदः -दा -दी -दं.
TRIO, *s.* त्रयं -त्री, त्रिकं, त्रितयं, त्रिकूटं. *See* TRIAD.
TRI-OCULAR, *a.* त्रिनयनः -नी -नं, त्रिनेत्रः -त्रा -त्रं, त्रिलोचनः -ना -नं.
To TRIP, *v. a.* (Trip up) स्रल in caus. (स्रलयति -यितुं), परपादम् साहस्य पत् (c. 10. पातयति -यितुं), उद्घातं कृ, *see* To SUPPLANT.
To TRIP, *v. n.* स्रल (c. 1. स्रलयति -लितुं), प्रस्रल, स्रलनं कृ, *see* To STUNBLE—(Walk lightly) लघुगत्या ऋम् or चर् or चल.
TRIP, *s.* (Stumble) स्रलनं, उद्घातः—(Excursion) भ्रमणं, ईप्सुनयं.
TRIPARTITE, *a.* त्रिभागः -गा -गं, त्रिखरदः -खा -खं, त्र्यंशः -शा -शं.
TRIPLE, *s.* त्र्यन्त्रं, उदरं, पञ्चदं. *See* ENTRAILS.
TRIPETALOUS, *a.* त्रिदलः -ला -लं, त्रिदलविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.
TRIPLE, TRIPLED, *a.* त्रिगुणः -णा -खं, त्रिविधः -धा -धं, त्रिरूपः -पा -पं, त्रिगतः -ता -तं, त्रिवृत् *m. f. n.*, त्रिपा ind., त्रैधा ind.
To TRIPLE, TRIPLET. *See* To TREBLE, TRIAD, TRIO.
TRIPPLICITY, *s.* त्रैविध्यं, त्रिविधत्वं, त्रैगुण्यं, त्रिरूपता.
TRIPOD, TRIPOS, *s.* (Any thing with three feet) त्रिपदं, त्रिपाद.
TRISYLLABIC, *a.* त्र्यक्षरः -रा -रं, त्र्यक्षरी -रिणी &c., त्र्यक्षकः -का -कं.
TRISYLLABLE, *s.* त्र्यक्षरशब्दः, त्र्यक्षरविशिष्टशब्दः.
TRITE, *a.* उच्छिष्टः -ष्टा -ष्टं, लोकोच्छिष्टः &c., नीर्लभः -र्णा -र्णं.
TRITENESS, *s.* उच्छिष्टता, लोकोच्छिष्टता, प्रसिद्धता, जीर्णता.
TRITHEISM, *s.* देवत्रयवादः, देवत्रयमतं, त्रिदेववादः.
To TRITURATE, *v. a.* चूर्ण, पिप्, संपृप्, संपर्षं कृ. *See* To GRIND.
TRITURATION, *s.* सङ्घर्षः -र्षं, विमर्दः -दं, परिमलः, *see* GRINDING.
TRIUMPH, *s.* (Pomp of a victory) जययात्रा, विजययात्रा, जयोत्सवः—(Victory) विजयः, जयः, जयघोषः *f.*—(Joy for victory) जया-नन्दः, जयहर्षः, जयोत्सासः, जयगर्वः.
To TRIUMPH, *v. n.* (Celebrate victory with pomp) जययात्रां कृ, विजययात्रां कृ, जयोत्सवं कृ.—(Obtain victory) विजि (c. 1. -जयते -जेतुं), जि, विजयी भू.—(Exult) जयजयशब्दं कृ, जयानन्दं कृ.
TRIUMPHAL, *a.* जय or विजय in comp.; 'triumphal arch,' जयतोरणः.
TRIUMPHANT, *a.* विजयी -यिनी -यि (न), जयी &c., जयधान् -धती -धत् (न), विजययान् &c., विजयमानः -ना -नं, जयशाली &c., जययुक्तः -क्ता -क्तं, प्राप्तजयः -या -यं, लभजयः &c., जिष्णुः -ष्णुः -ष्णु, जेता -त्री -तृ (तृ), जैत्रः -त्री -त्रं, जयानन्दी &c., जितशत्रुः -त्रुः -त्रु, क्षात्रिः -रिः -रि.
TRIUMPHANTLY, *adv.* सविजये, सजयानन्दं, सजयदये, जयदर्पेण.
TRIUMVIRATE, *s.* पुरुषत्रयप्रभुत्वं, व्यक्तित्वत्रयप्रभुत्वं.
TRIUNE, *a.* त्र्येकः -का -कं, त्रयात्मकैकः -का -कं.
TRIVIAL, *a.* लघुः -घुः -घु, क्षुद्रः -द्रा -द्रं. *See* TRIFLING.
TRIVIALNESS, *s.* लघुता, लापयं, क्षुद्रता, क्षतिक्षुद्रता, अल्पता.
TROCHEE, *s.* (Foot of two syllables) तालः, गलः, गलपदं.
TRODDEN, *p. p.* पादनदिनः -ता -तं, पादमृदितः &c., पादाहतः &c., चर-याहतः &c., चरखाननितः -ता -तं, पादस्मृष्टः -ष्टा -ष्टं, पदस्मृष्टः &c.
TROOP, *s.* (Band, collection) गणः, वृन्दं, यूथं, सङ्घः, समूहः, *see* MULTITUDE; 'in troops,' यूथशब्दः—(Of cavalry) सप्ताहटसैनिकगुलः—(Troops) सैन्याः *m. pl.*, सैनिकाः *m. pl.*, *see* FORCES.

TRO

- TROOPER, *s.* सशस्त्रसैनिकः, सशस्त्रसैन्यः. *See* HORSEMAN.
- TROPE, *s.* रूपकं, यन्त्रनं. *See* METAPHOR, FIGURE.
- TROPHY, *s.* (Triumphal column) जयस्तम्भः, रणस्तम्भः, दूषः -वं.—(Memorial of victory) जयचिह्नं, जयस्मारकं.
- TROPIC, *s.* (The line) अयनसीमा, क्रान्तिसीमा, दक्षिणोत्तरायणसीमा, अयनान्तः.—(Tropics) क्रान्तिवलयः, क्रान्तिवृत्तं, अयनवृत्तं, क्रान्तिमण्डलं.
- TROPICAL, *a.* क्रान्तिवलयसन्धी &c., क्रान्तिवृत्तसन्धी &c., क्रान्तिवलयान्तर्गतः -ता -तं.—(Metaphorical), *see* the word.
- TROT, *s.* धोरितं -तकं, धोरितकं, धोरणं, धारितं -तकं, धीर्यं, धारा.
- To TROT, *v. n.* धोर् (c. 1. धोरति -रिनुं), धोरणं कृ, धोरितं कृ.
- TROTH, *s.* भक्तिः *f.*, प्रत्ययः, विश्वासः. *See* FAITH, TRUTH, FIDELITY.
- To TROUBLE, *v. a.* आयास्य (c. 10. -यासयति -यितुं), बाध् (c. 1. बाधते -यितुं), उपरुध् (c. 7. -रुणद्धि -रोद्धुं), क्लिश्, तप्, व्याकुलीकृ, चर्द्, व्यर्, व्यर् -यां कृ, कर्द् कृ, क्लेशं कृ or दा, कृच्छं दा, *see* To HARASS; 'dont trouble yourself,' अलम् आयासेन.
- TROUBLE, *s.* क्लेशः, कर्द्, आयासः, प्रयासः, दुःखं, बाधः -धा, उपरोधः, पीडा; व्यथा, तापः, सन्नापः, आपद् *f.*, आपत्तिः *f.*, विषद्, विषातिः *f.*, दुर्दशा, दुःस्थितिः *f.*, कष्टवस्था, व्यसनं, उपद्रवः, सङ्कटं, *see* CALAMITY, PERPLEXITY; 'a sea of trouble,' विषतागरः.—(Pains) यत्नः, *see* PAINS.—(That which gives annoyance) कष्टकः -कं, शत्रुः, दुःखः.
- TROUBLED, *p. p.* बाधितः -ता -तं, क्लेशितः &c., क्लिष्टः -ष्टा -ष्टं, उपरुद्धः -द्धा -द्धं, दुःखितः -ता -तं, सन्नापितः &c., कातरः -रा -रं, व्यथः -या -यं, उद्विग्नः -ग्ना -ग्नं, विह्वलः -ला -लं, आर्त्त in comp.; as, 'troubled with thirst,' तृषार्त्तः -र्त्ता -र्त्तं; 'with hunger,' धुषार्त्तः &c.
- TROUBLESOME, *a.* कष्टकरः -रा -रं, कष्टकारकः -का -कं, कष्टग्रहः -हा -हं, क्लेशकारी -रिणी -रि (न्), क्लेशग्रहः -हा -हं, दुःखावहः &c., घमा-ग्रहः &c., आयासहेतुकः -का -कं, कष्टः -ष्टा -ष्टं, दुष्टः &c., विषमः -मा -मं, दुर्निवहः -हा -हं, सकष्टकः -का -कं; 'a troublesome fellow,' कष्टकः.
- TROUBLOUS, *a.* सोपद्रवः -वां -वं, सोपग्रवः &c. *See* CALAMITOUS.
- TROUGH, *s.* द्रोणिः -णी *f.*, दृणिः -णी *f.*; 'for watering cattle,' निपानं, प्रपा, आहावः, पुष्पं.
- TROWEL, *s.* (Of masons) क्ली, लेपनयन्त्रं.
- TROUSERS, *s. pl.* जङ्घावस्त्रं, कटिवस्त्रं, जङ्घापरिधानं, कनुकः.
- TRUANT, *a.* कर्मविमुखः -खा -खं, कर्मपराङ्मुखः &c., विलम्बो -चिनी -चि (न्), अलसः -सा -सं; 'to play truant,' कर्मविमुराः -खा -खं भू, विलम्ब (c. 1. -लघते -सितुं), अलसवद् साचर्.
- TRUCE, *s.* सवहारः, सावधिकसन्धिः *m.*, निरुपितकालपर्यन्ता युद्धनिवृत्तिः *f.*; 'a truce to jesting,' विरमन् परिहासः.
- TRUCK, *s.* घुट्टचक्रः शकटः, नौचक्रं द्रव्यवाहनं, नौचक्रकटः.
- To TRUCKLE, *v. n.* अत्यनुरोधं कृ, अन्दोनुरोधं कृ, अन्दोनुरोधं कृ.
- TRUCULENT, *a.* क्रूरः -रा -रं, निष्ठुरः &c. *See* SAVAGE.
- To TRUDGE, *v. n.* पादार्थां व्रज् or चर्, आयासेन व्रज्.
- TRUE, *a.* (Not false) सत्यः -त्वा -त्वं, तथ्यः -य्या -य्यं, यथार्थः -था -थं, सम्यक् -मोची -म्यक् (क्), समोचीनः -ना -नं, चतः -ता -तं, सत्यवान् -वतो &c., उपपन्नः -न्ना -न्नं, सिद्धः -द्धा -द्धं, *see* GENUINE, REAL, EXACT; 'true and false,' सदसत्; 'it is very true,' युक्तं. युज्यते, उपपन्नं.—(True to obligations, keeping faith) सत्य-प्रतिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, सत्यसन्धः -न्धा -न्धं, सत्यशीलः -ला -लं, सत्यव्रतः -ता -तं, *see* HONEST, FAITHFUL.

TRY

- TRUENESS, *s.* सत्यता, तथ्यता, यथार्थता, सम्यक्तं. *See* TRUTH.
- TRUISM, *s.* स्वतःस्पष्टवाक्यं, स्वतःप्रमाणकवचनं, स्वतःसिद्धवाक्यं.
- TRULY, *adv.* सत्यं, यथार्थं -र्यतस्, अर्थतस्, तत्त्वतस्, वस्तुतस्, सम्यक्, परमादृतस्, अन्नसा, एवं. *See* REALLY, CERTAINLY.
- TRUMPET, *s.* असारद्रव्यं, तुच्छद्रव्यं, उच्छिष्टं. *See* TRASH.
- TRUMPET, *s.* (Instrument) तूरी, रणतूरी.—(Flower) पाटलिः *m. f.*, पाटला, फलेरुहा, कृष्णवृन्ता, कुवेराक्षी, समोषा, मोषा, काचस्याली, काली, स्याली, तोयपुष्पी, तोयप्रणा, तोयाधिवासिनी.
- To TRUMPET, *v. a.* तूरीवादनपूर्वं प्रकाश. *See* To PUBLISH.
- TRUMPLER, *s.* तूरीवादकः, रणतूरीवादकः, तूरीमः.
- TRUNCHEON, *s.* गदा, यष्टिः *m.*, दण्डः. *See* CLUB, CUDGEL.
- To TRUNDLE, *v. a. and n.* *See* To ROLL, *v. a. and n.*
- TRUNK, *s.* (Of a tree) स्तम्भः, प्रकाशः -शब्दं, काशः -शब्दं, गरिष्ठः *m.*; 'of a lopped tree,' स्वागुः *m.* -गु *n.*, भुवः, शङ्खः *m.*—(Of the body) शरीरकाशः -शब्दं; 'headless trunk,' कवचः, अपमूर्द्धक-लेखः.—(Main body) मुख्यभागः.—(Of an elephant) शिरसा, शिरसादण्डः, हस्तः, करः, भुजः.—(Chest, box) भाण्डं.
- TRUSS, *s.* (Of hay, &c.) तृणकूर्चः, तृणभारः, तृणमुच्छः.—(Bandage) पट्टः -ट्टकः, कवलिका, आभारः, बन्धनं.
- To TRUSS, *v. a.* ससन्ध, कूर्चकृ, कील् (c. 10. कीलपति -यितुं).
- TRUST, *s.* (Confidence) विश्वासः, प्रत्ययः, विश्रम्भः, निष्ठा, समाश्वासः, सम्प्रसादः, *see* CONFIDENCE, RELIANCE; 'breach of trust,' विश्वासभङ्गः, विश्वासघातः, प्रत्ययभङ्गः, प्रत्ययभङ्गः.—(Charge) न्यासः, निक्षेपः.—(Credit) कालिका, उच्चारः; 'to buy on trust,' उच्चारं कृ.
- To TRUST, *v. a.* (Confide in) विश्वास्य (c. 2. -श्रसिति -तुं), समाश्वास्य, *see* To CONFIDE, *v. n.*—(Commit in confidence) समृ in caus., *see* To INTRUST.—(Sell on credit) उच्चारं दा.
- To TRUST, *v. n.* (Be confident) प्रत्याशां कृ, दृढप्रत्याशां कृ, निश्चयं कृ, दृढप्रत्ययं कृ, आशां कृ, विश्वासं कृ, निःसन्देहः -हा -हं भू.—(Rely on) विश्वास्य, *see* To RELY, CONFIDE, *v. n.*
- TRUSTED, *p. p.* विश्रस्तः -स्ता -स्तं, विश्रसितः &c. *See* CONFIDED.
- TRUSTEE, *s.* न्यासपारी *m.* (न्), निक्षेपपारी *m.*
- TRUSTING, *part.* विश्रसो -सिनी &c., विश्रस्तः &c., *see* CONFIDING; 'trusting to the strength of one's own arm,' स्वपाहुयलमा-श्रितः -ता -तं.
- TRUSTWORTHINESS, *s.* विश्रसायता, विश्रसाहर्त्वं, आप्रता, विश्रम्यता.
- TRUSTWORTHY, TRUSTY, *a.* विश्रसाहर्तः -हर्ता -हर्तं, विश्रसायोग्यः -ग्या -ग्यं, विश्रसायः -स्या -स्यं, आप्तः -ता -तं, विश्रसापानं, विश्रसाभूमिः *f.*, विश्रस्यः -त्ता -त्तं, विश्रसाहर्तः -हर्ता -हर्तं, श्रद्धाहर्तः &c., सहाय्यः -य्या -य्यं, अभेद्यः &c.
- TRUTH, *s.* सत्यं, तथ्यं, चतुतं, गम्यक्, अवितर्कं, तत्त्वं, तत्त्वार्थः, यथार्थवचनं, यथार्थ्यं, सत्यं, सत्ता, परमार्थः, पत्तं.—(Trueness) सत्यता -त्वं, तथ्यता, यथार्थता, यथार्थ्यं, सम्यक्तं, दानवत्वं, यथातथ्यं; 'one who speaks the truth,' सत्यवादी *m.*, *see* VERACIOUS; 'speaking the truth,' *see* VERACITY; 'one who knows the truth,' तत्त्वविद्, सत्य-विद्; 'investigation of truth,' गीर्मासा; 'true state of the case,' सत्यवृत्तं, सत्यवृत्तान्तः.—(In truth) सत्यमेव, वस्तुतस्, *see* TRULY.
- TRUTHFUL, TRUTHFULNESS. *See* TRUF, VERACIOUS, VERACITY.
- To TRY, *v. a.* (Test) परीक्ष्य (c. 1. -ईक्षते -सितुं), परीक्षां कृ, अनुभू-ज्ञा in des., *see* To TEST, PROVE, EXAMINE, INVESTIGATE.
- To TRY, *v. n.* (Endeavour) यत् (c. 1. यतते -तितुं), प्रयत्, यत्नं कृ.

TRY

- प्रयत्नं कृ, चेष्ट, व्यवसो, उद्यम, पद, उपक्रम, वद्यमं कृ, उद्योगं कृ;
'they tried to kill me,' ते, मां हन्तुम् उद्यताः or व्यवसिताः; 'he
tries to drink the water,' नलं पातुं व्यवस्यति. Sometimes
expressed by the desid. form; as, 'he tries to recollect,'
सुस्मर्षते.
- TRYING, *part. or a.* परीक्षकः -का -कं, परीक्षाकारी -रिणी -रि (न्).
TUB, *s.* द्रोणी -णिः *f.*, दूणी -णिः *f.*; 'bathing tub,' स्नानद्रोणी -णिः *f.*
TUNE, *s.* नलिका, नालः -ली -लिः -ला -लं, नाडी -टिः *f.*, प्रणालः -ली
-लिका, नलः, सुपिः *f.*, सुपिरं; 'glass tube,' काचनलः.
TUBER, *s.* (Bulbous root) कन्दः -न्दः.
TUBERCLE, *s.* सूक्ष्मग्रन्थिः, सूक्ष्मगुल्फः, ग्रन्थिः *m.* See PIMPLE.
TUBEROUS, *a.* ग्रन्थिलः -ला -लं, कन्दी -न्दिनी &c. See KNOBBY.
TUBULAR, *a.* नलिकाकारः -रा -रं, नालाकृतिः -तिः -ति, नलिकाकृतिः
&c.; 'vessel of the body,' नालः -ली, नाडिः -डी *f.*, तन्त्री, धमनी.
To TUCK, TUCK. See To ROLD, FOLD, COMPRESS, GRAM.
TUESDAY, *s.* मङ्गलवारः, भौमवारः, कुलवारः, भौमवारः.
TUFT, *s.* शिखा, शिखरः -रं, चूडा, शेरः, स्रवकः, पत्रयः, स्रवतंसः,
see CLUMP, CLUSTER, BUNCH; 'of mangoes,' चात्रपत्रयः; 'of
hair,' चूडा, केशपिण्डः, लोमपिण्डः, लोमगुच्छकः.
TUFTED, *a.* चूडावान् -वती -वत् (न्), चूडालः -ला -लं, शिखरी -रिनी
-रि (न्), शिखरी -रिणी &c., शेरारितः -ता -तं.
To TUG, *v. a.* कृ (c. 1. कर्षति, ऋषु), ञाकृ, दृ. See To PULL.
TUITION, *s.* उपदेशः, शिक्षा, अध्यापनं, शैष्याध्यायिका.
To TUMBLE, *v. n.* पत (c. 1. पतति -तिर्नु), see To FALL, ROLL, v. n.
To TUMBLE, *v. a.* See To RUMPLE, DISORDER, THROW DOWN.
TUMBLE, *s.* पातः, अवपातः, प्रपातः, पतनं. See FALL.
TUMBLER, *s.* (Mountebank) प्रवकः, कृशाश्वी *m.* (न्), कलापनः,
केलकः, see DANCER.—(Glass vessel) काचपात्रं, कटरादकः.
TUMOR, TUMORATION. See SWELLED, SWOLLEN, SWELLING.
TUMOROUS, *a.* (Country) तमालिका, तमोलिनी, तमालिनं -नी.
TUMOUR, *s.* स्फोटः -टकः, विस्फोटः, गुल्फः, शोफः, श्रवणः *m.*, ग्रन्थिः -ग्रं,
चटुदः -दं, मांसवृद्धिः *f.*, ग्रन्थिः *m.*; 'on the tongue,' चर्षिचिह्नः;
'on the eye,' &c., चर्षिमांसः -सकः; 'fatty tumour,' मेदोवृद्धिः,
मेदोग्रन्थिः *m.*
TUMULT, *s.* तुमुलं, कोलाहलः, पटहः. See RIOT, UPROAR.
TUMULTUOUS, *a.* अनवस्थितः -ता -तं, अव्यवस्थितः -ता -तं, अव्यवस्थः
-स्या -स्यं, धुमः -मा -मं, तुमुली &c. See DISORDERLY.
TUN, *s.* (Large cask) बृहद्वायं, बृहद्धाननं.
TUNE, *s.* (Combination of notes) तानः, तालः, कलः, सरः, रागिणी,
रागभेदः; 'time and tune,' तानमानं.—(Harmony of sound)
तालैक्यं, सारैक्यं, see HARMONY; 'out of tune,' अपसरः -रा -रं,
कुसरः &c., वैतालिकः -की -कं; 'in tune,' सुसरः &c., युक्तसरः
&c., एकसरः &c., तुल्यसरः &c.
To TUNE, *v. a.* तानीकृ, युक्तसरीकृ, सारैक्यं कृ.
TUNEFUL, *a.* सुसर -रा -रं. See HARMONIOUS, MELODIOUS.
TUNNEL, *s.* गूढमार्गः, गुप्तमार्गः, विवरमार्गः, अन्तर्भूमिमार्गः.
To TUNNEL, *v. a.* गूढमार्गं कृ, शृण्वीकृ, खननं (c. 1. -खनति -निर्नु).
TURBAN, *s.* उष्णीषः -मं, वेष्टकं, घेष्टनं, शिरोवेष्टनं, पट्टः.
TURBID, *a.* कलुपः -पा -पं, आविलः -ला -लं, अनच्छः -च्छा -च्छं, मलिनः
&c., अनिमलः &c., see MUDDY; 'becomes so,' कलुपायते.
TURBIDNESS, *s.* कलुपता, कालुष्यं, आविलत्वं. See MUDDINESS.

TUR

- TURBULENCE, *s.* कलहकारित्वं, तुमुलकारित्वं, अव्यवस्थितत्वं, अनवस्थितत्वं,
धोमः. See DISORDER, DISTURBANCE.
TURBULENT, *a.* कलहकारी -रिणी -रि (न्), तुमुलकारी -रिणी &c.,
कलहकारः -री -रं, अव्यवस्थितः &c. See TUMULTUOUS.
TURN, *s.* सतृणभूमिः *f.*, सतृणभूमितलं, क्षतः. See SWARD.
TURGH, TURGIDITY. See SWILLED, SWOLLEN, SWELLING.
TURKISTAN, *s.* (The country) तुर्कस्तानः, तुर्कदेशः.
TURMERIC, *s.* हरिद्रा, हराउनी, पीता, गौरी, निशादा, निशा, शर्वरी,
परवर्णिनी, पल्लवाता *m.* (न्), मङ्गलप्रदा, हेमरागिणी, पद्मिनी, शनेष्टा,
कुमिणी, लमा.
TURMOIL, *s.* सन्नापः, जयता, जेगः, तुमुलं in *crus.* See DISQUIET.
To TURN, *v. a.* (Cause to revolve) जावृत् (c. 10. -परिवर्तयति -वितुं), परि-
वृत्, विवृत्, वृत् &c., see To REVOLVE, *v. a.* ROLL, *v. a.*—
(Change) परिवृत् in *caus.*—(Bend) साचीकृ, see To BEND,
v. a.—(Make acid) अम्लीकृ.—(Form on a lathe) भवेष्ट or
चक्रपथेष्ट निर्मा or पट् or रप्.—(Make giddy) भ्रम्, see To
INFATUATE.—(In the mind), see To REVOLVE.—(Dissuade)
निवृत् in *caus.*—(Turn away the face) मुत् परिवृत् in *caus.*
—(Turn away, turn off) सपाम्; 'to turn away an old
servant,' मूलभूतम् सपाम्, see To DISMISS, REJECT, AVERT.—
(Turn back) परावृत् in *caus.*—(Turn down), see To ROLD.
—(Turn off) see To DIVERGE.—(Turn out) परिहृत्, see To
OUST.—(Turn over) परिवृत् in *caus.*, see To OVERTURN.—
(Turn the back) पलाय, परावृत्तः -रा -रं भू, विमुत् &c. भू.—
(Turn the mind to) मनः कृ, मतिं कृ or प्रकृ.—(Turn to),
see To RESORT. 'To turn' may often be expressed by
कृ in *comp.*; as, 'to turn a thing black,' कृष्णं कृष्णीकृ.
To TURN, *v. n.* (Move round) परिवृत् (c. 1. -परिवर्तते -वितुं), विवृत्,
विपरिवृत्, सम्परिवृत्, जावृत्, वृत्, see To REVOLVE, *v. n.* ROLL,
v. n.—(Change) परिवृत्, see To SHIRT, *v. n.*—(Become sour)
अम्लीभू, अम्लीभव or अम्लीतां गन् or इ.—(Depend on) अवलम्बु,
तमालम्.—(Turn against) प्रतिवृत्तं भू, विरुद्धः -द्धा -द्धं भू.—(Turn
away) परावृत्तं भू, परावृत्तः -रा -रं भू, विमुत् भू, विमुत्तः -ता -तं
भू.—(Turn back) परिवृत्, परावृत्, निवृत्.—(Turn out), see To
PROVE, *v. n.*—(Turn round) परिवृत्.—(Turn up) मावृत्, चावृत्, भू,
सम्भू, उत्पद्, उपस्था. 'To turn' may often be expressed
by भू in *comp.*; as, 'to turn black,' कृष्णीभू; 'to turn to
ashes,' भस्मनाद्.
TURN, TURNING, *s.* (Revolution) परिवर्तनं, आवर्तः -र्तनं, परिवर्तः,
परिवर्तः *f.*—(Bend, winding) वद्धः, पक्रता; 'of a river,'
नदीपद्धः.—(Change) परिवर्तनं, विदारः, आवृत्तिः *f.*—(Recurring
season, alternation) पक्षीयः, विषय्यः, परिवृत्तिः *f.*, जावृत्तिः *f.*,
चारः, चासरः; 'by turns, in turn,' पर्यायेष्ट, क्रमेष्ट, विषय्येष्ट;
'to do by turns, take turns,' पर्यायेष्ट कृ, विद्.—(Occasion)
कालः, समयः, अवसरः, वारः.—(Form, cast) आकारः, आकृतिः *f.*
शोलः -लता, भावः, सभावः; 'of mind,' मन्तः सभावः, चिन्तवृत्तिः *f.*
—(Walk to and fro) विहारः, ईपदिहारः, ईपपरिक्रमः, इतस्ततः
परिक्रमः.—(A good turn) उपकारः.—(An ill turn) अपकारः.
TURN-COAT, *s.* See RENEGADE, TIME-SERVER.
TURNED, *p. p.* (Made to go round) परिवर्तितः -ता -तं, चावर्तितः
&c.—(Bent) साचीकृतः -ता -तं.—(Made acid) अम्लीकृतः -ता -तं,

जह्नीभूतः &c.; 'a sweet thing turned acid,' मधुरम् जह्नीभवं गतं.
—(Turned adrift) विसर्जितः -ता -तं.—(Turned away) अपास्तः
-स्ता -स्तं, प्रतिक्षिप्तः -मा -मं, see DISMISSED, REJECTED; 'having
the face turned away,' परावृत्तः -खी -खं, विमुखः &c., पराचीनः
-ना -नं.—(Turned back) परावृत्तः -त्ता -त्तं, परिवृत्तः &c., निवृत्तः
&c.—(Turned out) वहिष्कृतः -ता -तं, वहिःकृतः &c., निष्कासितः
&c.; 'out of office,' च्युताधिकारः -रा -रं, हताधिकारः &c.—
(Turned loose) मोचितः -ता -तं.—(Having the eyes turned
up) उत्तारलोचनः -ता -तं.—(Turned of ninety) दशमीस्तः -स्या
-स्यं, दशमीकृतः -ता -तं.

TURNER, s. भ्रमाजीवी m. (नं), चक्रजीवी m., चक्री m., कुन्दी m.

TURNING, s. भ्रमद्वारेण काष्ठद्रव्यपटनं or काष्ठद्रव्यरचनं -ना.

TURNIP, s. शिखामूलं, मृध्ननं.

TURPENTINE, s. श्रीवासः, श्रीवासम् n., श्रीरसः, वृषधूपः, यद्यधूपः,
धूपाङ्गः, पायसः, सरलद्रव्यः, रसाहः, घृताहः, तिलपण्यः, श्रीवेष्टः, श्री-
पिष्टः, सज्जरसः, सालवेष्टः, दधि n.

TURPITUDE, s. दुष्टता, भावदुष्टता. See BASENESS, WICKEDNESS.

TURQUOISE, TURKOIS, s. वैदुर्यं, हरिताम्रमा m. (नं), पेरोनं.

TURRET, s. प्रासादशृङ्गं, प्रासादशिखरं, गृहशिखरं, शिरोगृहं, वदभिः f.,
वलभी -भिः m. f., तल्यः, लासकः.

TURTLE, s. कूर्मीः, कच्छपः कमठः, कामठः. See TORTOISE.

TURTLE-DOVE, s. कलरवः कलध्वनिः m., कपोतः. See PIGEON.

TUSK, s. दंष्ट्रा, रदः, रदनः दाडकः, दाढा, विपाणं, राक्षसी.

TUSKED, p. p. दंष्ट्री -द्विषी -द्वि (नं), दन्ती &c., विपाणी &c.

TUTELARY, a. रक्षकः -का -कं, पालकः &c., रक्षककारी -रिणी &c.;

'a tutelary deity,' लोकपालः -लकः, इष्टदेवता, अधिदेवता.

TUTENAG, s. (Metal) तुत्पं, तुत्पकं, हुत्पाञ्जनं.

TUTOR, s. उपाध्यायः, गुरुः, धीसखः, धीसचिवः, see PRECEPTOR.

TUTORSHIP, s. उपाध्यायत्वं, अध्यापकता, आचार्यत्वं, उपदेशकत्वं.

To TWADDLE, TWADDLING, &c. See To PRATE, PRATING, &c.

TWANG, s. (Of a bow, &c.) विस्कारः, विष्कारः, स्फारः, ज्वाघोषः,
ज्वाघणितं, टङ्कारः, टः.—(Sharp sound) भनत्कारः, झणितं.

To TWANG, v. a. झण (c. 10. झणयति -यितुं), रण्य (c. 10. रण्यति -यितुं),
'he twangs his lute,' वीणां रण्यति; 'his bow,' धनुर् विस्कारयति.

To TWANG, v. n. झण (c. 1. झणति -यितुं), भनत्कारं कृ, टङ्कारं कृ.

TWANGED, p. p. विस्कारितः -ता -तं, झणितः &c., रणितः &c.

To TWEAK, v. a. षकस्माद् अकुत्स्यथैर् गृहीत्वा पीड् or सम्पीड्.

TWEELZERS, s. pl. सन्दंशः -शकं -शका, कद्दुसखं.

TWELFTH, s. द्वादशः -शी -शं.

TWELVE, a. द्वादश m. f. n. pl. (नं), द्वादशकः -का -कं.

TWELVEMONTH, s. द्वादशमासं, परिवत्सरः, वात्सरः, वर्षः.

TWENTIETH, a. विंशः -शी -शं, विंशतितमः -नी -मं.

TWENTY, a. विंशतिः f. sing., द्विदशः m. pl.; 'he reigned twenty
years,' विंशतिम् अख्दान् राञ्चं चकार; 'with twenty arrows,'
विंशता शरैः; 'twenty-one,' एकविंशतिः f. sing.; 'two,' द्वाविं-
शतिः; 'three,' त्रयोविंशतिः; 'four,' चतुर्विंशतिः; 'five,' पञ्चविं-
शतिः; 'six,' षड्विंशतिः; 'seven,' सप्तविंशतिः; 'eight,' अष्ट-
विंशतिः; 'nine,' नवविंशतिः, जनविंशत् f., एकोनविंशत्; 'twenty-
first,' एकविंशः -शी -शं, एकविंशतितमः -नी -मं; 'aggregate of
twenty,' विंशी m. (नं).

TWICE, adv. द्विः, द्विवारं, बारद्वयं, द्विकृत्वम्, द्विगुणः -खा -खं, द्विकः
815

-का -कं; 'said twice,' द्विरुक्तः -क्ता -क्तं; 'twice-married,'
द्विरुतः -दा -दं, पुनरुपोढः &c.; 'twice ploughed,' द्विगुणाकृतः
-ता -तं; 'twice-born,' द्विजः -जा -जं; 'ten is twice five,'
दश पञ्चभ्यो द्विगुणा भवन्ति.

Twig, s. उपशारा, प्रशाखिका, अग्रशाखा, शाखिका, पल्लवः.

Twilight, s. सन्ध्या, सन्ध्याकालः, सन्ध्यासमयः, सन्धिप्रकाशः, विकालः
-लकः, सन्ध्यांशः, उत्सूरः, सवलिः m., अध्वानं, निशादिः m. Twilight
is personified as the daughter of Brahmā, and hence
called पितृप्रसूः f., पितृसूः f., त्रजभूतिः f.; 'the morning twilight,'
पूर्वसन्ध्या, प्राक्सन्ध्या, सन्ध्या, दिनादिः m.; 'the two twilights,'
सन्ध्यो f. du.

Twin, a. or s. यमः -मा -मं, यमकः -का -कं, यमलः -ला -लं, यमजः
-जा -जं; 'twins,' यमौ m. du., यमकौ m. du., यमं, यमलं, द्वन्द्वं,
युगलं, युग्मं; 'one of twins,' यमः, यमकः, नारङ्गः; 'we are
twin brothers,' भ्रातराव् जावं यमजौ.

To TWINE, v. a. or n. परिवेष्ट, आवेष्ट, वेष्ट, समावृत्, व्यावृत्.

Twine, s. शृङ्गमूत्रं, शृङ्गमूत्रं, शृङ्गान्तुः m. See THREAD.

Twinge, s. शूलः -लं, तीव्रवेदना, तीक्ष्णवेदना, तोदः.

To TWINGE, v. n. शूलं (c. 1. शूलति -लितुं), शूलोपहतः -ता -तं भू.

Twining, s. परिवेष्टनं, आवेष्टनं, वेष्टनं; 'of a creeper,' लतावेष्टनं;
'a twining plant,' लता, लतिका.

Twinkle, twinkling, s. (Of the eye) निमेषः -पलः, निमिषः, उन्मेषः,
निमीलनं, उन्मीलनं, व्यामीलनं, मीलनं, निमेषोन्मेषौ m. du., निमी-
लनोन्मीलने n. du., अक्षिपस्त्रयः सद्गोचः, अक्षिपस्त्रन्दनं.—(Tremulous,
sparkling) स्फुरणं, स्फुरितं.—(In a twinkling) निमेषमात्रेण.

To TWINKLE, v. n. (As the eye) निमेषोन्मेषं कृ, निमीलनोन्मीलनं कृ.
निमीलं (c. 1. निमीलति -लितुं), उन्मीलं, निमिषं (c. 6. निमिषति -मेषितुं),
उन्मिषं, लोचने निमीलं (c. 10. निमीलयति -यितुं) or उन्मीलं.—(Sparkle
tremulously) स्फुरं (c. 6. स्फुरति -रितुं), स्फुरणं कृ.

To TWIRL, v. a. त्वरितं भ्रम् in caus. or परिवृत् in caus.

To TWIRL, v. n. द्रुतं परिवृत् or भ्रम् or घूर्णं. See To REVOLVE, v. n.

Twirl, s. त्वरितावृत्तिः f., द्रुतपरिवर्त्तनं, द्रुतपरिवृत्तिः f.

To TWIST, v. a. व्यावृत् (c. 10. चञ्चयति -यितुं), आवृत्, समावृत्, आबुञ्च
(c. 1. -कुञ्चति -चिनुं, c. 10. -कुञ्चयति -यितुं).

To TWIST, v. n. व्यावृत् (c. 1. -चञ्चति -चिनुं), आवृत्, आबुञ्च in pass.

Twist, s. व्यावर्त्तनं, आवर्त्तः -त्तिका -त्तिनं, आकुञ्चनं, कुञ्चनं.

To TWIT, v. a. निन्द, उपालम्, तिरस्कु, परिवद्. See To REPROACH.

To TWITCH, v. a. षकस्माद् आकृम् (c. 1. -कषति -कषुं) or आक्षिपु.

To TWITCH, v. n. स्फुरं (c. 6. स्फुरति -रितुं), विस्फुरं, कम्पं, स्पन्दं.

Twitch, s. स्फुरणं, स्फुरितं, विस्फुरणं, प्रस्फुरणं, स्फूर्तिः f., स्पन्दनं, कम्पनं,
आकस्मिकाकषः, आकस्मिकाक्षेपः.

To TWITTER, TWITTER. See To CHATTER, CHATTERING.

Two, a. द्वौ m. f. du., द्वे n. du. (द्वि), द्वयं affixed, द्वि prefixed;
'two men,' द्वौ पुरुषौ or पुरुषद्वयं or expressed simply by
the dual, पुरुषौ; 'of two men,' द्वयोः पुरुषयोः, or simply
पुरुषयोः; 'two months,' द्विमासे, मासद्वयं; 'two hundred,' द्वे
शते n. du., शतद्वयं, or simply शते; 'two thousand,' द्वे सहस्रे,
सहस्रद्वयं, or simply सहस्रे. The crude form द्वि is chiefly
used in Bahuvrīhi compounds; as, 'two-armed,' द्विभुजः
-जा -जं; 'two-footed,' द्विपादः -दा -दं, द्विपदः &c.; 'two-
handed,' द्विहस्तः -स्ता -स्तं; 'two-headed,' द्विमूर्धः -द्वौ -द्वे; 'two-

TWO

- formed, द्विहयः -या -यं; 'two-edged,' द्विधारः -रा -रं, उभयत-
स्तीक्ष्णः -क्ष्ण -खं; 'consisting of two,' द्विनयः -यो -यं; 'two-
year-old,' द्विवायिकः -को -कं; 'in two ways,' द्विधा, द्विधं;
'two or three,' द्वित्राः -त्राः -त्राणि (त्र).
- TWO-FOLD, *a.* द्विगुणः -खा -खं, द्विगुणितः -ता -तं, द्विगुणीकृतः &c.,
द्विकः -का -कं, द्विविधः -धा -धं, द्विधः -धी -धं, द्विप्रकारः -रा -रं.
- TYMPANITES, *s.* अलसकः, गुल्मोदरं, गुल्मः. See FLATULENCE.
- TYPE, *s.* (Emblem) लक्षणं, चिह्नं, चिह्नकः, चिह्नं, see SYMBOL, SIGN,
MARK; 'of birth,' उत्पत्तिचिह्नकः—(Figure of something to
come) प्रतिरूपं -पकं, प्रतिविधं, दृशीकचिह्नं—(Printing letter)
मुद्राक्षरं—(In medicine) भावना, स्वरूपं.
- TYPICAL, *a.* लाक्षणिकः -को -कं, उद्घोषकः -का -कं, चोपकः &c., प्रति-
रूपकः &c., प्रतिविधकः &c. See PREFIGURATIVE.
- TO TYPEFY, TYPEFIED. See TO PREFIGURE, PREFIGURED.
- TYPOGRAPHICAL, *s.* मुद्राङ्कनसत्त्वन्वी &c., मुद्राक्षरसत्त्वन्वी &c.
- TYPOGRAPHY, *s.* मुद्राङ्कनं, मुद्राक्षरप्रयोगः. See PRINTING.
- TYRANNIC, TYRANNICAL, *a.* प्रनापीडकः -का -कं, प्रनापीडक-विधि &c.,
प्रनापीडकः -का -कं, प्रनापीडक-विधि &c. See OPPRESSIVE.
- TYRANNICALLY, *adv.* सनैपुण्यं, सन्नैपुण्यं, प्रनापीडकयत्.
- TYRANNICIDE, *s.* (The act) प्रनापीडकहत्या—(The agent) प्रनापीड-
कहता *m.* (नृ).
- TO TYRANNIZE, *v. n.* कुशासनं कृ, अनीतिशासनं कृ, असम्यक्शासनं कृ,
असम्यक्पालनं कृ, प्रनापीडनं कृ, प्रनापीडनं कृ, प्रनापीडनं कृ, अनाप-
शासनं कृ; 'tyrannized over,' उपद्रुतः -ता -तं.
- TYRANNY, *s.* (Absolute monarchy) स्वतन्त्रराज्यं, अनिवन्धराज्यं—
(Oppressive rule) कुशासनं, प्रनापीडनं, प्रनापीडनः, प्रनापीडनः,
निष्ठुरता, नैपुण्यं, परिजयः, see OPPRESSION, TO TYRANNIZE.
- TYRANT, *s.* प्रनापीडकः, उपद्रुतः *m.*, निष्ठुरः. see OPPRESSOR.
- TYRO, *s.* नवद्यायः, छात्रः, नवशिष्यः, नूतनशिष्यः, नूतनाभ्यासी *m.* (नृ),
विद्यारम्भकः, क्रियाकारः, निविद्यः.

U.

- UBIQUITOUS, UBIQUITY. See OMNIPRESENT, OMNIPRESENCE.
- UDDER, *s.* कपस् *n.*, उधस् *n.*, उधस् *n.*, उधस्, उधस्, उधस्, उधस्, उधस्,
चाणः, वामः; 'of a cow,' गोस्तनः; 'of a bitch,' शुनीस्तनः,
सुनारः. Obs. उधस् becomes उधन् in comp.; as, 'a cow
with a full udder,' पीनोम्री, पीवरस्तनो; 'with an udder like
a well,' कुशोम्री.
- UGLINESS, *s.* कुरूपता, विरूपता, वैरूप्यं, अपरूपता, असौन्दर्यं, अलाप्यं,
असौम्यता, कुत्सिताकारता, असौख्यं.
- UGLY, *a.* कुरूपः -पा -पी -यं, अपरूपः &c., विरूपः &c., रूपहीनः -ता
-तं, कदाकारः -रा -रं, कुत्सिताकारः &c., कुत्सितः -ता -तं, कुत्सि-
ताकृतिः -ति -ति, असुन्दरः -रा -रं -रं, असौम्यः -म्या -म्यं, दुर्दर्शनः
-ता -तं, विकृताकारः &c.; 'an ugly woman,' कुस्त्री.
- ULCER, *s.* व्रणः, घातं, नाडीव्रणः, सपूयघातं, पूतिव्रणः, रक्तविद्रुषः *m.*,
उत्सङ्गी *m.* (नृ); 'bottom of one,' उत्सङ्गः.
- TO ULCERATE, *v. n.* सव्रणीभू, सघातीभू, व्रणितः -ता -तं भू, व्रणं वन्धु.
- TO ULCERATE, *v. a.* व्रणं कृ, सव्रणीकृ, घातं कृ, व्रणम् उत्पद् in caus.
- ULCERATED, ULCEROUS, *a.* व्रणी -घिनी -णि (नृ), व्रणितः -ता -तं,
सव्रणः -या -यं, सघातः -ता -तं, जातिव्रणः -या -यं, व्रणमयः -यो -यं.
- ULCERATION, *s.* व्रणित्वं -ता-सव्रणभावः, सघातभावः, व्रणपन्थनं.

UNA

- ULTERIOR, *a.* उत्तरः -रा -रं, उत्तरः &c., पाश्चात्यः -त्या -तं.
- ULTIMATE, *a.* अन्तिमः -मा -मं, अन्तिमः &c. See LAST, FINAL.
- ULTIMATELY, *adv.* अन्ततस्, अन्ते, शेपे, शेपतस्. See LASTLY.
- ULTIMATUM, *s.* अन्तिमप्रतिज्ञा, अन्तिमवाक्यं, निदानवाक्यं.
- ULTRA, *s.* अत्यन्तः -न्ता -तं, एकान्तः &c. See EXCESSIVE.
- UMĀ, *s.* (Wife of Śiva) उमा, सती, see DURGA.
- UMBILICAL, *a.* नाभ्यः -भ्या -भ्यं, नाभिसत्त्वन्वी &c.; 'umbilical cord,'
नाभिः *f.*, नालः, नाभिनाडी, नाभिनाला, गर्भनाडी; 'section of it,'
नाभिच्छेदनं; 'region,' नाभिमण्डलं.
- UMBRAGE, *s.* असन्तोषः, अनुष्टिः *f.*, अमोतिः *f.*; 'to take umbrage,'
असन्तोषः -ष्टा -ष्टं भू, प्रकुप् (c. 4. -कुप्ति).
- UMBRELLA, *s.* छत्रं, नल्लवा, चारित्रा, छातपत्रं, छातपत्राखं, वस्त्रकुट्टिमं,
कावारी; 'state-umbrella,' छत्रं; 'bearer of it,' छत्रधारी *m.* (नृ).
- UMPIRE, *s.* मध्यस्थः, स्थेयः, प्रमाणपुरुषः, शूटः.
- UN. This prefix is expressed in Sanskrit by अ, अन्, निर्,
वि, अप, दुर् &c., prefixed, or by हीन, रहित, शून्य &c., affixed.
In cases where the English word formed with 'un' is
not given in this Dictionary, the student must take the
simple noun and use one of the above prefixes or affixes.
- UNABLE, *a.* अशक्तः -क्ता -कं, असमर्थः -धी -धं, अधमः -मा -मं, अनीशः
-शा -शं, अकल्यः -त्या -तं, अपारकः -का -कं.
- UNACCENTED, *a.* अनुदात्तः -न्ता -तं, अक्षरितः -ता -तं.
- UNACCEPTABLE, *a.* अप्रतिग्राह्यः -ह्या -हं, अग्राह्यः &c., अग्रहणीयः &c.,
अनादेयः -या -यं, अस्वीकार्यः -व्या -व्यं, अलीकः -का -कं.
- UNACCOMPANIED, *a.* असहायः -या -यं, असहायवान् -वती -वत् (हृ),
असहायी -यिनी -यि (नृ), असङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, एकाकी &c.
- UNACCOMPLISHED, *a.* असाधितः -ता -तं, असिद्धः -द्धा -द्धं, असंतिष्ठः &c.,
असम्पन्नः -चा -चं, अनिष्पन्नः &c., अनुपपन्नः &c., असमाप्तः -ता -तं,
अनभिगतः -ता -तं, अकृतः &c., अनागतवान् &c., असम्पूयः &c.
- UNACCOUNTABLE. See INEXPLICABLE, IRRESPONSIBLE.
- UNACUSTOMED, *a.* अनभ्यस्तः -स्ता -तं, अनभ्यासी &c., अकृताभ्यासः
-ता -तं; 'to ornament,' अननुभूतभूषणः -शा -शं.
- UNACKNOWLEDGE, *a.* अननुज्ञातः -ता -तं, अनङ्गीकृतः -ता -तं.
- UNACQUAINTED, *a.* अनभिज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, अपरिचितः &c., see IGNORANT.
- UNACTIONABLE, *a.* अप्रवृत्तः -व्या -व्यं, अप्रवृत्तः -या -यं.
- UNADORNED, *a.* अनलङ्कृतः -ता -तं, अभूषितः &c., अलङ्कारहीनः &c.
- UNADULTERATED, *a.* सद्भूषितः -ता -तं, अमिश्रितः &c., असंशुद्धः &c.
- UNAFFECTED, *a.* (Not acted upon) अनुपहतः -ता -तं, अप्रतिहतः &c.,
निर्विकारः -रा -रं, अविकृतः -ता -तं—(Unfeigned) अकृत्रिमः -मा
-मं, see SINCERE, SIMPLE—(Unmoved) अजातद्रव्यः -या -वं.
- UNAFFECTEDLY, *adv.* अवैलक्ष्येण, अविलक्षण्येन, सारल्येन, अमायया.
- UNAIDED, *a.* अनुपकृतः -ता -तं, असहायः -या -यं, निःसहायः &c.
- UNALIENABLE, *a.* अनादेयः -या -यं, स्थावरः &c., see INALIENABLE.
- UNALLOYED, *a.* अविमिश्रः -मिश्र -मिश्रं, निविमिश्रः &c., अनिमिश्रः &c.
- UNALTERABLE, *a.* अविचार्यः -व्या -व्यं. See IMMUTABLE.
- UNALTERED, *a.* अविचारः -रा -रं, निर्विकारः &c., अविकृतः -ता -तं.
- UNAMIALE, *a.* अमियः -या -यं, अमोतिजनकः -का -कं.
- UNANIMITY, *s.* ऐकमत्यं, चित्तैक्यं, मतैक्यं, एकचित्तता.
- UNANIMOUS, *a.* एकचित्तः -न्ता -तं, एकमतः -ता -तं, सर्वसम्मतः &c.
- UNANIMOUSLY, *adv.* एकचित्तीभूय, एकमतीभूय, मतैक्येन.
- UNANSWERABLE, *a.* अनुत्तरः -रा -रं, दुरुत्तरः &c., असख्यन्तोयः &c.

UNAPPROACHABLE, *a.* अगम्यः -न्या -म्यं, जनागम्यः &c., अनभिगमनीयः &c., अगमनीयः &c., दुर्गमः -मा -मं, दुरुपस्थानः -ना -नं, अनुपस्थायः -न्या -म्यं, दुर्धर्मः -धा -धं, अगः -गा -गं. *See* INACCESSIBLE.

UNAPT, *a.* अयुक्तः -क्ता -क्तं, अनाप्तः -प्ता -प्तं, अकुशलः -ला -लं.

UNARMED, *a.* अशस्त्रः -स्त्रा -स्त्रं, विशस्त्रः &c., निःशस्त्रः &c., शस्त्रहीनः -ना -नं, शस्त्ररहितः -ता -तं, शस्त्रहीनः &c., निरायुधः -धा -धं, अनायुधः &c., अनायुद्धः -द्धा -द्धं, असज्जः -ज्जा -ज्जं, असज्जितः -ता -तं, असज्जदः &c., निहंतिः -तिः -ति; 'unarmed state,' वैशस्त्रं.

UNASKED, *a.* अपृष्टः -ष्टा -ष्टं, अयाचितः -ता -तं, अप्रचोदितः &c.

UNASPIRATED, *a.* अत्यप्राणः -णा -णं, अत्यप्राणोच्चारितः &c.

UNASSAILABLE, *a.* अनाक्रमणीयः -या -यं, अनाक्रम्यः -न्या -म्यं.

UNASSISTED, *a.* अनुपकृतः -ता -तं, अमहायः -या -यं, निःसहायः &c.

UNASSOCIATED, *a.* असाहितः -ता -तं, अनङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, निःसङ्गः &c.

UNASSUMING, *a.* अप्रगल्भः -ल्भा -ल्भं, अनभिमानः -मिनी &c., निर्मयः -धा -धं, अविकल्पनः -ना -नं, अकल्पनः &c., विनीतः -ता -तं, निर्भूतः &c.

UNATTAINABLE, *a.* अप्राप्यः -प्या -प्यं, अलभ्यः -भ्या -भ्यं, अगम्यः -न्या -म्यं, अनभिगम्यः &c., अनासाद्यः -द्या -द्यं, दुष्प्रापः -पा -पं, कष्टप्राप्यः &c., दुरासदः -दा -दं, असाध्यः -ध्या -ध्यं, दुर्गमः -मा -मं, अगमः &c.

UNATTENDED, *a.* असहायो -यिनी -यि (न्), असहायवान् -वतो -यत् (त्), निरनुचरः -रा -रं, अनुचरः &c., अनुचररहितः -ता -तं, अनुचरहीनः -ना -नं, निरनुगः -गा -गं, असहितः -ता -तं, विपालः -ला -लं, निर्यन्त्रकः &c.

UNATTISTED, *a.* असाधिकः -की -कं, साध्यहीनः -ना -नं, अप्रमाणः &c.

UNAUTHENTIC, *a.* अप्रामाणिकः -की -कं, अप्रमाणयुक्तः -क्ता -क्तं.

UNAUTHORITATIVE, *a.* निष्प्रमाणः -णा -णं, अनाप्तः -प्ता -प्तं.

UNAUTHORIZED, *a.* अप्रामाणिकः -की -कं, विधिहीनः -ता -तं.

UNAVAILING, *a.* अयः -धा -धं, निष्फलः &c. *See* INEFFECTUAL.

UNAVOIDABLE, *a.* अपरिहार्यः -र्या -र्यं, अनतिश्रमणीयः -ना -नं, अनिवार्यः &c., अशक्नोनिवारः -रा -रं; 'decreed,' जहाययोगः.

UNAWARES, *adv.* अकस्मात्, अप्रतिज्ञा, अतर्कितं. *See* SUDDENLY.

UNBAKED, *a.* अपक्वः -क्ता -क्तं, अामः -मा -मं, अकान्दयः &c.

To UNBAR, *v. a.* निरगलीकृत, अनगलीकृत, अगलीकृत अपनी or द.

UNBEARABLE, *a.* असह्यः -या -यं, असहनीयः &c., *see* INTOLERABLE.

UNBEATEN, *a.* अद्युखः -खा -खं; 'path,' अद्युखमार्गः.

UNBECOMING, *a.* अयुक्तः -क्ता -क्तं, असोम्यः &c. *See* INDICOROUS.

UNBELIEF, *s.* अविश्वासः, अप्रज्ञा, अभक्तिः *f.* *See* INFIDELITY.

UNBELIEVER, UNBELIEVING. *See* INFIDEL, *s.* and *a.*

To UNBEND, UNBENDING. *See* To RELAX, FIRM, OBSTINATE.

UNBENT, *p. p.* अनतः -ता -तं, उन्नतः &c., अभुग्नः &c., *see* RELAXED.

UNBIASED, *a.* समदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, सद्गर्हीनः &c. *See* IMPARTIAL.

UNBIDDEN, *a.* अनिमन्त्रितः -ता -तं, अप्रचोदितः &c., अनाज्ञातः &c.

To UNBIND, *v. a.* उद्गन्धू, शिथिलीकृत. *See* To LOOSE, *v. a.*

UNBLAMABLE, *a.* अनवद्यः -द्या -द्यं, अनिन्दनीयः -या -यं, अनिन्द्यः &c., अवाच्यः -व्या -व्यं, निरपराधः -धा -धं, अनुपस्कृतः &c. *See* INNOCENT.

UNBLEACHED, *a.* निष्प्रवाणः -णा -णं, निष्प्रवाणः -णिः -णि, अनाहतः &c., तन्त्रकः -का -कं; 'cloth,' निष्प्रवाणं, अनाहतं, तन्त्रकं, नवासरं.

UNBLEMISHED, *a.* निर्दोषः -धा -धं, अकल्मसः -मा -मं, अघ्नतः -ता -तं, अपरिघ्नतः &c., निष्कलङ्कः -ङ्का -ङ्कं, निर्मलः &c. *See* PURE.

UNBLEST, *a.* निराशीः -शीः -शिः (म्), निराशिपः -पा -पं, अनाशिपः &c.

(109) UNBLOWN, *a.* अपुल्लः -ल्ला -ल्लं, अस्युटः -टा -टं, मुद्रितः -ता -तं, अविकसितः &c.; 'flower,' कलिका, कलिः -ली, कोरकः -कं.

To UNBOLT, *v. a.* निरगलीकृत, अनगलीकृत, निरगलं -लां कृत.

UNBORN, *a.* अजातः -ता -तं, अजः -जा -जं, अप्राप्तजन्मा &c.

To UNBOSOM, *v. a.* (One's self) मनोगतचित्तां प्रकाश in caus.

UNBOUNDED, *a.* अवद्धः -द्धा -द्धं, उन्नतः &c., उद्गमः &c., अप्रच्यनः &c.

UNBOUNDED, *a.* अनन्तः -न्ता -न्तं, अत्यन्तः &c. *See* INFINITY.

UNBRIBABLE, *a.* धनदानेन अभेद्यः -द्या -द्यं, अहोय्यः -र्या -र्यं.

UNBRIDLED, *a.* उच्छृङ्खलः -ला -लं, विशृङ्खलः &c., अशृङ्खलः -र्या -र्यं, निर्मय्यादः -दा -दं, उद्गमः -मा -मं, अनगलः &c. *See* LICENTIOUS.

UNBREACHED, *a.* कटीपटहीनः -ता -तं, अपाकृतकटीपटः -टा -टं.

UNBROKEN, *a.* अभिन्नः -ना -नं, अभग्नः -ग्ना -ग्नं, असंश्लिष्टः -ता -तं, अघ्नतः &c.—(As a horse) अदमितः &c., अशिथिलः &c.

To UNBURDEN, *v. a.* भाराद् मुक्त, मुक्तभारं -रां कृत, भारमुक्तं कृत.

UNBURN, *a.* अपक्वः -क्ता -क्तं, अदग्धः &c.; 'brick,' अग्नेष्टका.

To UNBUTTON, *v. a.* शिथिलीकृत, शिथिल (nom. शिथिलयति -यितुं).

UNCAGED, *a.* उपिन्नरः -रा -रं, पन्नमुक्तः -क्ता -क्तं.

UNCALLED, *a.* अनाहूतः -ता -तं, अहूतः &c.; 'for,' *see* NEEDLESS.

UNCEASING, *a.* अविरतः -ता -तं, निरन्तरः &c. *See* CONTINUAL.

UNCEREMONIOUS, *a.* मन्दादरः -रा -रं, निरादरः &c., अनादरः &c.

UNCEREMONIOUSLY, *adv.* अनादरेण, आदरेण विना, मन्दादरं.

UNCERTAIN, *a.* सन्देहः -ग्धा -ग्धं, अनिश्चितः &c., अयुवः -वा -वं, अस्थिरः -रा -रं, *see* DOUBTFUL.—(Not confident) संशयो -यिनी &c., सांशयिकः -की -कं, अज्ञातनिश्चयः -या -यं, जातसंशयः &c.

UNCERTAINTY, *s.* अनिश्चयः, अनिश्चयः, सन्देहः, संशयः. *See* DOUBT.

UNCHANGABLE, *a.* निर्विकारः -रा -रं, अच्ययः &c., *see* IMMUTABLE.

UNCHANGED, *a.* अविकृतः -ता -तं, निर्विकारः -रा -रं, अविकारः &c.

UNCHARITABLE, *a.* दोषदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि, दोषदर्शी -शीनी &c., छिद्रान्तेपी &c., असूयकः -का -कं, अकृपादृष्टिः &c. *See* CENSORIOUS.

UNCHARITABLY, *adv.* अकृपादृष्ट्या, दोषदर्शनशीलत्वात्.

UNCHASTE, *a.* अविनीतः -ता -तं, असाधुवृत्तः -ता -तं, पांगुलः -ला -लं, असाधुः -ध्या -धु, अभिचारी &c., अचकीर्णी *m.* (न्), *see* INCONTINENT, PROFLIGATE; 'woman,' अस्त्री, असाध्वी, वन्धकी, पुंश्चली, अविनीता, अभिसारिका, भृष्टा, भर्गिणी, अभिचारिणी, कुलटा, कुलपांगुला, कामगा, इत्यरी, खेरिणी, पांगुला, पांसला.

UNCHECKED, *a.* अयतः -ता -तं, अनियतः &c., अनिवारितः &c., निरग्रहः -हा -हं, निरगलः -ला -लं, विशृङ्खलः &c., अनिराकृतः -ता -तं.

UNCIRCUMCISED, *a.* अपरिक्लिष्टः -ता -तं, अपरिच्छिन्नः -न्ना -न्नं.

UNCIRCUMCISION, *a.* अपरिक्लिष्टनं, अपरिच्छेदः, त्वगच्छेदः.

UNCIVIL, *a.* असभ्यः -भ्या -भ्यं, अविनीतः -ता -तं, अविनयः -या -यं, परुषभाषी -षणी &c., दुर्मर्यादः -दा -दं. *See* RUDE, IMPOLITE.

UNCIVILIZED, *a.* अशिष्टः -ष्टा -ष्टं, &c. *See* RUDE, SAVAGE.

UNCLAIMED, *a.* अस्तानिकः -की -कं, अनधिकृतः -ता -तं, अदायिकः &c.

UNCLE, *s.* (Paternal) पित्र्यः, पित्रभाता *m.* (तृ), तातनुत्यः, तातगुः *m.* —(Maternal) मातुलः, मातृभाता *m.* (तृ).

UNCLEAN, *a.* अशुचिः -चिः -चि, अपविचः -चा -चं. *See* IMPURE.

UNCLEANNESS, *s.* अशुचिं, अशुचित्वं, अस्पृश्यत्वं. *See* IMPURITY.

To UNCLOSE, *v. a.* विवृ, अपायु, उद्गद. *See* To OPEN, OPENED.

UNCLOTHED, *a.* विवस्त्रः -स्त्रा -स्त्रं, अप्रावृतः -ता -तं. *See* NAKED.

UNCLOUDED, *a.* निरभः -भा -भं, अनभः &c., अघ्नः &c., निर्मेघः &c.

UNCLOVEN, *a.* (As a hoof) एकशफः -फा -फं, एकखुरः -रा -रं.

UNCOMFORTABLE, *a.* असह्यः -र्या -र्यं, असुखः &c., असुखी-खिनी &c.

UNCOMFORTABLENESS, *s.* असह्यता, असुखता, असाध्यं, असुखं.

UNC

UNCOMFORTABLY, *adv.* असुखेन, असीख्येन, अनुसं, अस्वास्थ्येन.
 UNCOMMON, *a.* असाधारणः -या -न्यं, असाधारणः -णी -यं, अप्रसिद्धः -दा -हं, अप्रकृतः &c., विरलः &c. *See* RARE, STRANGE.
 UNCOMMONLY, *adv.* अत्यन्तं, अतिशयेन, अति, सु. *See* EXCESSIVELY.
 UNCOMPOUNDED, *a.* निरवयवः -वा -वं, असङ्कीर्णः -णी -यं, अनिश्रितः &c., अपूर्णः -ता -तं, केवलगुणः &c. *See* SIMPLE, *a.*
 UNCONCEALED, *a.* अगुप्तः -ता -तं, अगूढः -दा -हं, असद्वृत्तः &c.
 UNCONCERN, UNCONCERNED. *See* INDIFFERENCE, INDIFFERENT.
 UNCONCERNEDLY, *adv.* निरपेक्षं, अनपेक्षं -धया, वदासीनवत्.
 UNCONDITIONAL, *a.* अप्रतिशयः -न्या -न्यं, अप्रतिशयः -दा -हं, अनि-
 यतः &c., अनियमितः -ता -तं, असाध्यैतिकः -की -कं, निष्प्रतिशतः &c.
 UNCONFINED, *a.* अव्यक्तः -दा -हं, असंज्ञातः &c., उच्छृङ्खलः -ला -लं.
 UNCONGENIAL, *a.* अनुगुणः -या -यं, अनुगुणः -ला -लं, प्रतिगुणः &c.
 UNCONNECTED, *a.* असंयुक्तः -दा -हं, असंयुक्तः -न्या -न्यं, निःसंयुक्तः
 &c., अव्यक्तः &c., निर्युक्तः -की -कं, निरव्ययः -या -यं, अनन्वितः -ता -तं,
 असंयुक्तः &c., अनुयुक्तः &c., असंयुक्तः -या -यं. *See* INCONGRUENT.
 UNCONQUERABLE, *a.* अजेयः -या -यं, अजय्यः &c., अनापय्यः &c.
 UNCONQUERED, *p. p.* अजितः -ता -तं, अपराजितः &c., अनभिभूतः &c.
 UNCONSCIONABLE, *a.* *See* UNREASONABLE.
 UNCONSCIOUS, *a.* अचेतनः -ता -तं, विरहितः &c., *see* INSENSIBLE; 'he
 is unconscious of his own existence,' आत्मानं न विभावयते.
 UNCONSCIOUSNESS, *s.* अचेतन्यं &c. *See* INSUSIDILITY.
 UNCONSECRATED, *a.* अप्रतिष्ठितः -ता -तं, अप्रणीतः &c., असंस्कृतः &c.,
 अजातसंस्कारः -रा -रं, अनिमज्जितः -ता -तं, अनाहितः &c.
 UNCONSTRAINED, *a.* अप्रतिशयः &c. *See* FREE, VOLUNTARY.
 UNCONTAMINATED, *a.* अदूषितः -ता -तं, अलिप्तः -ता -तं, निलिप्तः &c.
 UNCONTROLLABLE, *a.* अदम्यः -न्या -न्यं. *See* IRRESTRAINABLE.
 UNCONTROLLED, *a.* निरवयवः -दा -हं, निरवयवः -या -यं, निरवयवः -ला
 -लं, अनर्गलः &c., अप्रतिशयः -न्या -न्यं. *See* UNRESTRAINED.
 INCOURTEOUS, *a.* असम्यः -न्या -न्यं, निर्जनस्तारु &c. *See* RUDE.
 UNCOUTH, *a.* अपरुपः -या -यं, विरुपः &c. *See* ODD, STRANGE.
 To UNCOVER, *v. a.* अपवृ (c. 5. -वृणोति -वर्ति -वर्ति), अवापृ, विपृ,
 वच्छद (c. 10. -च्छादयति -विपृ). *See* To STRIP, DIVEST.
 UNCOVERED, *p. p.* अपवृत्तः -ता -तं, अनावृतः &c., विवृतः &c., अना-
 छादितः -ता -तं, अनाच्छादः -ता -तं, अछादितः &c. *See* STRIPPED.
 UNCREATED, *a.* अनृष्टः -दा -हं, अनुत्पन्नः &c. *See* INCREATE.
 UNCTION, *s.* अमयजनं, अमयजनं, अमयजनं, प्रदेहः, चालेपनं, विलेपनं, सि-
 म्पता, स्निग्धं, सेहः.
 UNCTUOUS, *a.* सिग्धः -न्या -न्यं, सेही -हिनी -हि (न), मेदुरः -रा -रं,
 चिह्नः &c., साग्नः &c., प्रलेपितः &c. *See* OILY, GREASY.
 UNDAUNTED, *a.* अप्रहतः -ता -तं, अकृतः &c., पिलः -ला -लं.
 UNDAUNTED, *a.* अभीतः -ता -तं, अभिवात्ता &c. *See* FEARLESS.
 UNDECEIVED, *a.* अशोषः -या -यं, अशोषः &c., अजातधयः -या -यं.
 UNDECAVING, *a.* अद्ययः -या -यं, अद्ययः &c., *see* IMPERISHABLE.
 To UNDECEIVE, *v. a.* भ्रमं or भ्रान्तिं ह or अपनी, निर्भ्रमीकृ.
 UNDECIDED, *a.* अनिश्रितः -ता -तं, अनिश्रितः &c., अकृतनिश्चयः -या -यं,
 अकृतनिश्चयः &c.—(Irresolute) सन्देग्धमानसः &c., *see* the word.
 UNDEFILED, *a.* अदूषितः -ता -तं, अलिप्तः -ता -तं, निर्मलः -ला -लं.
 UNDEFINABLE, *a.* अलक्ष्यः -न्या -न्यं, अप्रतयः &c., अनिर्वचनीयः &c.
 UNDEFINED, *a.* अलक्षितः &c. *See* INDEFINITE, INDIFFERMINATE.
 UNDENIABLE, *a.* अप्रत्याख्येयः -या -यं. *See* INDISPUTABLE.

UND

UNDER, *prep.* (Below, beneath) अधस्, अधस्तात्, तले, अध in comp.;
see UNDERNEATH; 'under the tree,' वृक्षस्याधस्तात्, वृक्षतले;
 'under water,' जलस्याधस्; 'under the bed,' सदातले, रादाधस्;
 'under the hand,' हस्ततलगतः -ता -तं.—(In subjection to)
 अधीनः -ता -तं, *see* SUBJECT.—(Less than) क्व or क्वन् in comp.,
 अधीकृ, अधत् -रा -रं; 'a child under two years old,' क्वद्वि-
 वषी or क्वद्विवापिकी पालः, अग्रामद्वितीयवषी पालः; 'under six-
 teen years of age,' क्वयोडशवर्षः -धी -धं; 'under the time,'
 अग्रामकालः -ला -लं; 'under a fortnight,' अधीकृ चतुर्दशाद्
 अहः.—(Under pretext of) व्यपदेशेन, *see* COLOUR.—(In the
 time of) काले, समये, मध्ये.
 UNDER, *a.* अधःस्थः -न्या -न्यं, अधोभवः -वा -वं, अधस् in comp., अन्तर्
 in comp., *see* INFERIOR; 'under-current,' अधःप्रवाहः.—(Sub-
 ordinate) अध in comp.; 'under-master,' उपशिक्षकः, उपगुरुः.
 UNDER-AGE, *a.* अग्रामव्यवहारः, अग्रामकालः. *See* MINOR.
 UNDER-DONE, *a.* अधकृतः -दा -हं, अधकृतः &c., आनः -ता -तं.
 UNDERGARMENT, *s.* अधोवसनं, अधोशूकं, अन्तरीयं, अन्तर्वसनं *n.*
 To UNDERGO, *v. a.* उपगन्, उपागन्, अनुभू. *See* To SUFFER.
 UNDERGONE, *p. p.* उपगतः -ता -तं, उपागतः &c., अनुभूतः -ता -तं.
 UNDERGROUND, *adv.* भूम्यधस्, भूम्यधस्तात्, भूतलाधस्तात्.
 UNDERGROUND, *a.* अन्तर्भूमिः -मी -मं, भूम्यधःस्थः -न्या -न्यं, भूम्यधोगतः
 -ता -तं, अन्तर्भूमिः &c. *See* SUBTERRANEAN.
 UNDERHAND, *a.* चलेन कृतः -ता -तं, तिरस् ind. *See* CLANDESTINE.
 To UNDERLINE, *v. a.* अधोरेखाङ्कितं -तां कृ, अधोरेखया अहृ.
 UNDERLING, *s.* अधरः, अधरपदस्थः, अनुनीयो *m.* (न).
 To UNDERMINE, *v. a.* अधस्तात् सन् (c. 1. खनति -निहति) or उन्मूलनं or
 गूढकृतं -तां कृ, अधः or अधस्तात् खाना नष्ट in caus. or पथेस्.
 UNDERMOST, *a.* सदीपःस्थः -न्या -न्यं, सदीपस्थः &c., सदीपत् &c.
 UNDERNEATH, *adv.* अधस्तात्, अधस्, अधस्तात्, अधरेण -राह्, अधरतस्,
 अधोभागे, अधस्तनः -नी -नं, नीचे.
 To UNDERRATE, *v. a.* लघूकृ, लघु मन्, अल्पलीकृ, न्यूनमूल्यीकृ.
 To UNDERSTAND, *v. a.* अवगन् (c. 1. -गच्छति -गच्छति), उपलभ् (c. 1.
 -लभते -लभति), ज्ञा (c. 2. जानाति, ज्ञाति), विज्ञा, पश्चात्, पुष् (c. 1.
 योषति -योषति), अवबुध्, समबुध्, अहृ (c. 9. गृह्णाति, गृहीति), अवे
 (c. 2. अवेति -ति), विद्, ऊह्, अवधृ in caus., मन्, विभू in caus.,
 अनुभू, अवगमं कृ, अवधारणं कृ.
 UNDERSTANDING, *s.* (Intellectual faculty) बुद्धिः *f.*, योः *f.*, नतिः *f.*,
 नेषा, नेषस् *n.*, ज्ञानं, ज्ञानशक्ति *f.*, प्रज्ञा, चित् *f.*, चेतना, आकलन-
 शक्तिः *f.*, श्रेयसी; 'eye of the understanding,' ज्ञानचक्षुस् *n.*,
 ज्ञानदृष्टिः *f.*; 'object of understanding,' बुद्धिविषयः; 'of little
 understanding,' अल्पबुद्धिः -द्धिः -द्धि, अल्पधीः -धी -धि, अल्पनेषाः
 -धा -धः (स्); 'slow of understanding,' मन्दबुद्धिः -द्धिः -द्धि,
 मन्दनतिः -ति -ति.—(Terms of intercourse) सेहभाषः, सेहः,
 संविधिः *f.*
 UNDERSTOOD, *p. p.* अवगतः -ता -तं, उपलभ्यः -न्या -न्यं, ज्ञातः -ता -तं,
 विज्ञातः &c., बुद्धः -द्धा -द्धं, युषितः -ता -तं, मतः &c., आगमितः &c.,
 विदितः &c., आकलितः &c., ज्ञानारूढः -दा -हं, बुद्धारूढः &c.,
 अनुभूतः &c., प्रतिपन्नः -ता -तं.—(Implied) उपलक्षितः -ता -तं,
 अर्थसङ्गतः &c.
 To UNDERTAKE, *v. a.* अवलो (c. 4. -हसति -हसति), अवबलो, चारम्
 (c. 1. -रभते -रभति), समारम्, उपरम् (c. 1. -रभते -रभति), अनुधा,

आस्था, स्त्रीकृ, अङ्गीकृ, कृ, प्रवृत्.

UNDERTAKER, *p. p.* आरम्भः -आ -अं, समारम्भः &c., व्यवसायः -ता -तं, व्यवसायिताः &c., स्वीकृतः &c., अङ्गीकृतः &c.

UNDERTAKER, *s.* अनुष्ठाना *m.* (तु), व्यवसायी *m.* (नृ), आरम्भः, प्रवर्तकः, निर्वाहकः.—(Of funerals) अन्त्यकर्मनिर्वाहकः.

UNDERTAKING, *s.* कर्म *n.* (नृ), कार्यं, प्रारम्भः, आरम्भः, प्रारम्भः *f.*, आरम्भः, प्रारम्भः, व्यवसायः, व्यवसायः, प्रवृत्तिः *f.*; 'hold,' माह-सकर्म *n.*, see ENTERPRISE; 'to accomplish one's undertakings,' प्रारम्भानि सम्पद.

TO UNDERVALUE, *v. a.* लघुकृ, लघु मन्, तुच्छीकृ, लघुगुलीकृ.

UNDESERVED, *a.* असोम्यः -या -यं, अनुपयुक्तः -का -कं, अनुपयुक्तः &c., अयथाहं -हं -हं, अनुपयुक्तः -ता -तं, अकर्मसम्पादितः &c.

UNDESERVEDLY, *adv.* असोम्यं, अनुपयुक्तं, अयथाहं, निरपराधं.

UNDESERVING, *a.* अनर्हः -हं -हं, निर्गुणः -खा -खं, अनुपयुक्तः &c., गुणहीनः -ना -नं, अक्षाय्यः -या -यं, असोम्यः &c. See UNWORTHY.

UNDESIGNED, *a.* अनुद्विपूर्वः -घो -घं, अनोपपन्नः &c., अमतिपूर्वकः -का -कं, असद्व्यवस्थितः &c., अज्ञानपूर्वकः &c., अनद्व्यवस्थितः -ता -तं, अनुद्विपूर्वः &c., असाक्षात्कारः -की -कं, असाक्षात्कारः &c., अनुद्विपूर्वः -घा -घं, अनभिप्रेतः &c.

UNDESIGNEDLY, *adv.* अनुद्विपूर्वं -घं, अनोपपन्नं, अमतिपूर्वकं, अनुद्विपूर्व-रूपं, अज्ञानतः, अनुद्विपूर्व, असाक्षात्कारं, अमत्या, अनिच्छातः.

UNDESIGNING, *a.* निष्कपटः -दा -दं. See SINCERE, ARTLESS.

UNDESIRABLE, *a.* अमूल्यः -या -यं, असुहृदीयः -या -यं, अनिष्टः -घा -घं, अनाकाङ्क्षणीयः &c., अनाकाङ्क्षः &c., अवाञ्छनीयः &c.

UNDESIRABLE, *a.* अनिष्टः -घा -घं, अनाकाङ्क्षी &c., अनभिष्टायी &c.

UNDEVIATING, *a.* अत्यभिपारी -रिणी -रि (नृ), अविच्युतः -ता -तं, अविच्युतः &c., अक्षरलिप्तः &c., अभ्रष्टः -घा -घं, अविच्युतगामी &c.

UNDIGESTED, *a.* अजीर्णः -या -यं, अपक्वः -का -कं, अजातपात्रः -का -कं, विदग्धः -या -यं, आनः -मा -मं, कलः -ला -लं; 'undigested food,' असाक्षितः.—(Not methodized) अत्यवस्थितः -ता -तं, अकृत-व्यवस्थाः -स्वा -स्वं.

UNDIMINISHED, *a.* अक्षयः -खा -खं, अक्षयः -ता -तं, अविच्युतः &c., अमूल्यः &c., अमूल्यकृतः &c., अलुप्तः -मा -मं, अनपायः -या -यं, अनपायी -यिनी &c., अजातहासः -ता -तं; 'of undiminished glory,' अलुप्तमहिमा &c.

UNDISCIPLINED, *a.* अशिष्टः -घा -घं, अशासितः -ता -तं, अशिष्टः &c.

UNDISGUISED, *a.* निर्वीजः -जा -जं, निष्कपटः -दा -दं, अकृत्रिमः &c.

UNDISPUTED, *a.* निर्विवादः -दा -दं, अविप्रतिपन्नः &c., अस्थाहितः &c.

UNDISTURBED, *a.* निरुपद्रवः -या -यं, उपद्रवहीनः -ता -तं.—(Not perturbed) अक्षुब्धः -आ -अं, अविद्योभितः &c., अक्षुब्धः &c., निराकुलः &c.

UNDIVIDED, *a.* अभिन्नः -भा -भं, अखण्डः -खा -खं, अखण्डितः -ता -तं, अविभक्तः -का -कं, अविभाजितः &c., अनिभिन्नः &c.

TO UNDO, *v. a.* उद्गच्छ, शिथिलीकृ, विह्वल. See TO LOOSE, RUIN.

UNDONE, *p. p.* (Not done) अकृतः -ता -तं, अननुष्ठितः &c., अनापरितः &c., निष्कृतः &c., असाधितः &c., असम्पादितः &c.; 'left undone,' अनारितः -ता -तं, see OMITTED.—(Ruined) हतः -ता -तं, नष्टः &c., see RUINED; 'I am undone,' हतो स्मि.

UNDOUBTED, *a.* असाक्षितः -या -यं, सुनिश्चितः &c. See INDUBITABLE.

UNDOUBTEDLY, *adv.* सुनिश्चितं, अक्षयं, अक्षयं, असाक्षितं, अपाकिं.

TO UNDESS, *v. a.* वस्त्रं अवृत् (c. 10. -तारयति -यितुं) or उवृ or उवृप् or अपनह, विवस्त्रीकृ, विवस्त्रीकृ, नगनीकृ. See TO DIVEST, STRIP.

UNDRESSED, *p. p.* or *a.* विवस्त्रः -स्त्रा -स्त्रं, विवस्त्रः -ना -नं, वस्त्रहीनः -ना -नं, अनोपवस्त्रः &c., तृकवस्त्रः &c.—(Not cooked) रापक्वः -का -कं, जगः &c., see RAW; 'undressed rice, &c.,' चानान्नं.

UNDRESSABLE, *a.* अपेयः -या -यं, अपानयोग्यः &c., दुष्यतः -ता -तं.

UNDUE, *a.* असोम्यः -या -यं. See IMPROPER, INORDINATE.

TO UNFLATTEN, *v. n.* उपतानतोद्, उचापपीड, उन्मूल, पिन्मू.

UNDULATION, *s.* उर्मितता -स्त्रं, उच्चनीचत्वं, उल्लसः -धं.

UNDULATING, UNDULATORY, *a.* कर्मिमान् -मती -मत् (नृ), उपतानतः -ता -तं, उच्चनीचः -या -यं, उचापचः &c., चन्मूदः -रा -रं, भृष्ट &c., उल्लसः -धं, उल्लसितः -ता -तं, विसर्पः &c., तरलधितः -ता -तं, तरलितः &c.

UNDUTIFUL, *a.* अमत्तः -का -कं, अवशः &c., स्वधर्मविमुखः -या -यं.

UNEASINESS, *s.* अमूर्तं, अनिर्दिष्टः *f.*, वेदः, कष्टः, व्यथा, वाथा.

UNEASY, *a.* अनुरी -गिनी -रि (नृ), असुखः -स्वा -स्वं, अक्षम्यः &c., अनिर्दिष्टः -ता -तं, मत्तः -या -यं, उद्विग्नः &c., नातजङ्गः &c.

UNEATABLE, *a.* अघ्रातः -घ्रा -घं, अघ्रातः &c., अमत्तः &c.

UNEDUCATED, *a.* अजिज्ञितः -ता -तं, निरक्षरः &c. See ILLITERATE.

UNEMPLOYED, *a.* निर्यापारः -रा -रं, निष्कर्म &c. See IDLE.

UNENCUMBERED, *a.* सङ्गहीनः -ना -नं, निःसङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, निःसङ्गः &c.

UNEQUAL, *a.* अनम्यः -या -यं, अक्षमः -का -कं, निःसमः -हा -हं.

UNEQUAL, *a.* अनमः -मा -मं, अनमानः -ना -नं, विषमः -मा -मं, अन्या-यिकः -का -कं; 'unequal division,' विषमविभागः, see INADEQUATE.

UNEQUALLED, *a.* अनुपमः -मा -मं, अमतिमः &c. See INCOMPARABLE.

UNEQUALLY, *adv.* असमं, विषमं, असमानं, विषम्येण, अन्यायिकं.

UNEQUIVOCAL, *a.* सुस्पष्टः -घा -घं, योक्तसन्देहः &c. See CLEAR.

UNERRING, *a.* अमोघः -या -यं, अमानः -ना -नं, अनोपपातः -ता -तं, अवश्यपातः &c.; 'of unerring sight,' अनोपपत्तिः -रि -रि.

UNEVEN, *a.* (Not level) असमः -मा -मं, विषमः &c., एकपात्रविषमः &c., साविस्मृतः -ता -तं, उपतानतः &c., see UNDULATING, ODD.

UNEVENLY, UNEVENNESS. See UNEQUALLY, INEQUALITY.

UNEXAMPLED, *a.* अपूर्वः -घा -घं, अपूर्वप्रतिमाः -मा -मं, अद्वितीयः &c.

UNEXCEPTIONABLE, *a.* अनपराधः -घा -घं, निरपराधः &c., अवाध्यः &c.

UNEXPECTED, *a.* असाक्षितः -की -कं, अनपेक्षितः -ता -तं, अलक्षितः &c., अतर्कितः &c., अविनिर्दिष्टः &c., अकाम्यः -हा -हं, अविच्युत-हितः &c., अकाम्यः -या -यं.

UNEXPECTEDLY, *adv.* अकाम्यतः, अनपेक्षं, अतर्कितं, अविनिर्दिष्टं, अकाम्य-तालोपपत्.

UNFADING, *a.* अक्षान्ति -निनी &c., अक्षान्ति -नि -नि, अक्षयः -या -यं.

UNFADING, *a.* अक्षयः -या -यं, अक्षय -यिनी &c. See LASTING.

UNFAIR, *v.* विषमः -मा -मं, असमः &c., अन्यायः -या -यं, अनृत्तः -नु -नु, हृत in comp.—(Of persons) असरलः &c., see DISHONEST.

UNFAIRLY, *adv.* विषमं, असमं, अन्यायेन, अनृत्तं, अनान्येन.

UNFAITHFUL, *a.* अमत्तः -का -कं, see FAITHLESS, FALSE; 'to en- gage,' विमोचनं &c., अमत्तः -या -यं; 'wife,' अपतिव्रता.

UNFAITHFULLY, UNFAITHFULNESS. See FAITHLESSLY, FAITHFULNESS.

UNFASHIONABLE, *a.* सम्यक्प्रहारविह्वलः -दा -दं, असम्यक् -आ -अं.

TO UNFASTEN, *v. a.* उद्गच्छ, शिथिलीकृ. See TO LOOSE, *v. a.*

UNFAITHFUL, *a.* अमानः -मा -मं, अननुकूलः -ला -लं, विरक्तः -का -कं, विमुखः -खी -खं, निरनुरोधः -था -थं, अहितः -ता -तं, विषमः &c.

UNF

UNFAVORABLY, *adv.* अप्रसन्नं, अननुकूलं. सहितं, विपरीतं, अप्रियं.
 UNFETTERING, *a.* निर्दयः -या -यं, निष्कलणः -णा -णं, कठिनः &c., जडः
 -डा -डं, निःश्रेयः -हा -हं, अरक्षितः &c. See PITILESS.
 UNFEIGNED, *a.* अकृत्रिमः -मा -मं, निर्वीचः &c. See GENUINE.
 UNFETTERED, *a.* अनर्गलः -ला -लं, विपाशः -शा -शं, विशृङ्खलः &c.
 UNFINISHED, *a.* असमाप्तः -ता -तं, अनिष्पन्नः -त्रा -त्रं, असिद्धः -द्वा -द्वं.
 UNFIT, *a.* अयुक्तः -क्ता -क्तं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुचितः -ता -तं, see
 IMPROPER; 'for food,' अभोज्यः -भ्या -भ्यं, अभोज्यः &c.
 TO UNFIT, *v. a.* अयोग्यं -ग्यां कृ. See To DISQUALIFY, DISABLE.
 UNFITLY, UNFITNESS. See IMPROPERLY, IMPROPRIETY.
 UNFLEDGED, *a.* अजातपथः -द्या -द्यं, अनागतपथः &c., see CALLOW.
 UNFLINCHING, *a.* अविकम्पितः -ता -तं, अविकम्प्यः &c., सुधीरः -रा -रं.
 To UNFOLD, *v. a.* विस्तृ in CRUS. (-स्तारयति -यितुं). See To EXPAND.
 UNFOLDED, *a.* विस्तारितः -ता -तं, दलितः &c. See EXPANDED.
 UNFORSEEN, *a.* अदृष्टः -ष्टा -ष्टं, अप्रदृष्टः &c., अनपेक्षितः -ता -तं.
 UNFORGIVING, *a.* दीर्घदेयी -पिणी -पि (न्), अक्षमावान् -वती -वत् (न्).
 UNFORMED, *a.* अकृतः -ता -तं, असंस्कृतः &c., अनाकारः -रा -रं.
 UNFORTUNATE, *a.* दुर्भाग्यः -ग्या -ग्यं, अधन्यः -न्या -न्यं, दुर्दैवः -वा -वं,
 मन्दभाग्यः -ग्या -ग्यं, हतभाग्यः &c., हतदैवः -वा -वं, दैवोपहतः -ता
 -तं, अश्रीमान् -मती -मत् (न्), विपन्नः -त्रा -त्रं, आपन्नः &c., विपद्युक्तः
 -क्ता -क्तं, विपद्गुस्तः -स्ता -स्तं, आपद्गुस्तः &c., आपद्गुस्तः -मा -मं, अल-
 क्षीकः -का -कं, अलक्ष्मीग्नः &c., दुर्भागः -गा -गं, विकलारम्भः -म्भा
 -भं, तपस्वी -स्तिनी &c., अनिष्टः -ष्टा -ष्टं, अनङ्गलः -ला -लं, अक-
 ल्यायः &c., अकुशलः &c., अभद्रः &c.
 UNFORTUNATELY, *adv.* दुर्दैववशात्, दौर्भाग्यवशात्, दौर्भाग्येन.
 UNFOUNDED, *a.* अमूलकः -क्ता -क्तं, निर्मूलः -ला -लं, अवास्तवः -वी -वं,
 मिथ्या in comp.; 'unfounded accusation,' मिथ्याभिज्ञानं.
 UNFREQUENT, *a.* विरलः -ला -लं, विरलागतः &c. See INFREQUENT.
 UNFREQUENTED, *a.* निर्जनः -ता -तं, विजनः &c., अलोकसेवितः &c.
 UNFRIENDLINESS, *s.* असमिन्नता, अप्रियता, अप्रीतिः *f.*, अननुकूलता.
 UNFRIENDLY, *a.* अप्रियः -या -यं, विप्रियः &c., सहितः &c., सहितेच्छुः
 -च्छुः -च्छु, अश्वेही -हिनी &c., गतसौदृहः -दा -दं, अस्मिन्धः &c.
 UNFRUITFUL, *a.* अफलः -ला -लं, निष्फलः &c., विफलः &c., अफलदः
 -दा -दं, फलहीनः -ना -नं, वन्यः -न्या -न्यं.
 UNFRUITFULNESS, *s.* अफलत्वं, निष्फलता, विफल्यं, फलहीनता.
 UNFULFILLED, *a.* अपूर्णः -र्णः -र्णं, असम्पूर्णः &c., अपरिपूर्णः &c.
 To UNFUL, *v. a.* शिथिलीकृ, मुच, समुत्थिष्. See To LOOSE, *v. a.*
 UNFURNISHED, *a.* असज्जः -ज्जा -ज्जं, असज्जितः -ता -तं, रिक्तः -क्ता -क्तं.
 UNGAINLY, *a.* अदृष्टः -ष्टा -ष्टं, असुन्दरः -री -रं. See CLUMSY.
 UNGENEROUS, *a.* अनुदारः -रा -रं, अत्यमनस्कः -क्ता -क्तं.
 UNGENTLEMANLY, UNGENTLE, *a.* असभ्यः -भ्या -भ्यं, असभ्यवृत्तिः -त्तिः
 -त्ति, अशिष्टवृत्तिः &c., सभ्यव्यवहारविरुद्धः -द्वा -द्वं.
 UNGODLINESS, *s.* अधर्मः -र्मता, अधार्मिकत्वं, ईश्वरभक्तिः *f.*
 UNGODLY, *a.* अधर्मचारी &c., अनीश्वरः -रा -रं. See IRRELIGIOUS.
 UNGOVERNABLE, *a.* अशासनीयः -या -यं, अशास्यः &c., दुःशासनः -ता
 -तं, दुर्निग्रहः -हा -हं, अदम्यः -म्या -म्यं, अवश्यः &c., उच्छृङ्खलः &c.,
 दुर्नियतः -रा -रं, अनियम्यः &c., दुर्नियम्यः &c., अनायतः &c.
 UNGRACIOUS, *a.* अननुग्राही -हिणी &c., निरुपकारी &c., अनुपकारी &c.
 UNGRAMMATICAL, *a.* व्याकरणविरुद्धः -द्वा -द्वं, व्याकरणानुसारी &c.,
 शब्दशान्तिविरुद्धः &c.; 'expression,' अपशब्दः, अपभ्रंशः.
 UNGRATEFUL, *a.* अनुकूलः -ता -तं, कृतज्ञः -म्री -मं, उपकृतज्ञः &c., अकृ-

UNG

तवेदी &c., उपकारानभिन्नः -ज्ञा -ज्ञं, अप्रत्युपकारी &c., विस्मृतोपकारः
 -रा -रं, अनुपकारी &c. See INGRATE.
 UNGUARDED, *a.* अरक्षितः -ता -तं, अगुप्तः -मा -मं, विपालः -ला -लं.
 UNGUENT, *s.* विलेपनं, अनुलेपनं, अभ्यन्त्रनं, उपदेहः, see OINTMENT.
 UNHALLOWED, *a.* असंस्कृतः -ता -तं, अपुण्यः -र्या -र्यं, अपवित्रः -त्रा -त्रं.
 UNHAPPILY, *adv.* असुखेन, दुःखेन, असीस्येन, अस्वास्थ्येन, अतिदुःखितवत्.
 UNHAPPINESS, *s.* असुखं, असीस्यं, दुःखं, अकल्याणं, अकुशलं, अशान्तिः *m.*,
 अनिर्वृतिः *f.*, अद्योतः, अभद्रं, निरानन्दता, अस्वास्थ्यं. See MISERY.
 UNHAPPY, *a.* असुखी -खिनी -खि (न्), दुःखी &c., दुःखितः -ता -तं,
 निरानन्दः -न्दा -न्दं, अहर्षः -र्षा -र्षं, अहर्षितः -ता -तं, अशान्तिः -म्मी
 -म्मं (न्), अनिर्वृतः -ता -तं, अधन्यः -न्या -न्यं, मन्दभाग्यः &c.
 UNHARMED, *a.* अघातः -ता -तं, अपरिघातः &c. See UNHURT.
 UNHATCHED, *a.* अखटस्यः -स्या -स्यं, अखटस्यापी -पिनी -पि (न्).
 UNHEALTHY, *a.* असुख्यः -स्या -स्यं, असुख्यः &c., सदारोगी -गिणी &c.,
 रोगी -गिणी &c., सारोगः -गा -गं. See SICKLY, INSALUBRIOUS.
 UNHEARD, *a.* अश्रुतः -ता -तं, अनाकर्णितः &c., अश्रुतमूर्खः &c.
 UNHEEDED, *a.* अनपेक्षितः -ता -तं, उपेक्षितः &c., अवधीरितः &c.
 UNHINGED, *a.* विसन्धितः -ता -तं, विसन्धीकृतः &c., विसन्धीभूतः &c.
 UNHOLY, *a.* अपुण्यः -र्या -र्यं, अपवित्रः -त्रा -त्रं, अपूतः -ता -तं.
 UNHURT, *a.* अघातः -ता -तं, अपरिघातः &c., अहतः &c., अनाहतः &c.,
 अजातापकारः -रा -रं, अप्राप्तापकारः &c., निर्घणः -णा -णं.
 UNICORN, *s.* एकशृङ्गः, खड्गः. See RHINOCEROS.
 UNIFORM, *a.* एकरूपः -पा -पं, समरूपः &c., समानरूपः &c., समानः
 -ना -नं, समः -मा -मं, सरूपः &c., एकाकारः -रा -रं, समाकारः &c.,
 एकाकृतिः -तिः -ति, समकृतिः &c., एकप्रकारः -रा -रं, एकभावः -वा
 -वं, निर्विकारः &c., अविशेषः -पा -पं, कूटस्थः -स्या -स्यं; 'of
 uniform thickness,' समानस्थोत्पत्तिविशिष्टः -ष्टा -ष्टं.
 UNIFORM, *s.* सैन्यवेपः, सैन्यवेशः, सैन्यदलविशेषको वेशः.
 UNIFORMITY, *s.* एकरूपता, समरूपता, सारूप्यं, समानरूपता, समता,
 समानता, साम्यं, समभावः, अविशेषः.
 UNIFORMLY, *adv.* समरूपेण, समानरूपेण, सदा, सर्वदा.
 UNILATERAL, *a.* एकवर्णीः -र्णी -र्णं, एकाधरकः -का -कं.
 UNIMPAIRED, *a.* अघातः -ता -तं, अविकलः -ला -लं, अलुप्तः -मा -मं,
 अन्नूनः -ना -नं, अन्नूनः &c., अद्युक्तः -द्या -द्यं, अनपायः -या -यं, अनुमिन्नः
 -ता -तं, अहतः &c., अद्योतः &c., अश्रीयः &c., अहर्षितः &c.
 UNIMPEACHABLE, *a.* अनिन्द्यः -न्द्या -न्यं, अदूषणीयः &c., अदूष्यः &c.
 UNIMPEDED, *a.* अविघ्नितः -ता -तं, अविघ्नः &c., अविरोधितः -ता -तं,
 निष्प्रसूहः -हा -हं, अनन्तरायः -या -यं, अविहतः -ता -तं, अनुधातः -ता
 -तं, अविघातगतिः -तिः -ति, निर्निरोधः -पा -पं, अरुद्धः -द्वा -द्वं.
 UNIMPORTANT, *a.* लघुः -युः -घ्वी -यु. See LIGHT, TRIFLING.
 UNINHABITABLE, *a.* अवास्तव्यः -व्या -व्यं, अवस्तव्यः &c., अवासयोग्यः &c.
 UNINHABITED, *a.* निर्जनः -ना -नं, निर्मनुयः -व्या -व्यं, निर्मनुयः -पा
 -पं, निष्पुरुषः &c., पुरुषशून्यः -न्या -न्यं, पुरुषवर्जितः -ता -तं, निष्पन्नः
 -जा -जं, अजनः &c., प्रजाहीनः -ता -तं, वसतिहीनः &c.
 UNINJURED, *a.* अघातः -ता -तं, अहिंसितः &c. See UNHURT.
 UNINTELLIGIBLE, *a.* अद्योतः -व्या -व्यं, अद्योतनीयः &c., see OBSCURE.
 UNINTENTIONAL, UNINTENTIONALLY. See UNDESIGNED, &c.
 UNINTERESTING, *a.* अनमोदकः -का -कं, अहृदयद्रव्यः -मा -मं.
 UNINTERRUPTED, *a.* अखण्डितः -ता -तं, निरन्तरः -रा -रं, निरन्तरायः &c.,
 समनः -गना -गनं, अपरिच्छिन्नः -त्रा -त्रं, अपरिच्छिन्नः &c., अखिन्नः &c.
 UNINTERRUPTEDLY, *adv.* निरन्तरं, अपरिच्छिन्नं, अपरितः, अखिन्नं.

UNI

UNINVITED, *a.* अनाहूतः -ना-ने, अहूतः &c. अनिन्वितः &c.
 UNION, *s.* संयोगः, योगः, यन्त्रिः *m.*, सङ्गः, सम्भूतिः *f.*, see JUNCTION.
 UNIPAROUS, *a.* एकप्रसूः *f.*, एकसूः *f.*, एकौषादिका.
 UNIQUE, *a.* एकः -का -के, एकमात्रः &c. See SINGULAR.
 UNISON, *s.* सार्वक्यं, नदिक्यं, ऐक्यं, एकता -त्वं. See CONCORD.
 UNIT, *s.* एकः, एकाङ्कः, अक्षरं.
 UNITARIAN, *s.* अष्टतत्वादी *m.* (नं), अष्टतत्वादी *m.* See UNITY.
 To UNITE, *v. a.* युज्, संयुज्, यन्वा, एककु, see To JOIN, *v. a.*
 To UNITE, *v. n.* संयुज् in pass., एककु, एकचिन्तु, see To JOIN, *v. n.*
 UNITED, *p. p.* संयुक्तः -क्ता -क्ते, संयोजितः &c. See JOINED.
 UNITEDLY, *a.* एकचिन्तुभूय, सम्भूय, एकभूय, योगतम्.
 UNITY, *s.* एकता -त्वं, ऐक्यं, अष्टतत्वं, अष्टतत्वं; 'the doctrine of unity,' अष्टतत्वं, अष्टतत्वादिः, अष्टतत्वं, अष्टतत्वादिः, ऐक्यं, निर्वन्दः; 'holding it,' अष्टतत्वादिः, अष्टतत्वादिः *f.*, अष्टतत्वादिः *f.*; 'holder of it,' अष्टतत्वादी *m.*, ऐक्यवादी *m.*, अष्टतत्वादी *m.*, निर्वन्दः, निर्विकल्पः. As opposed to this is the doctrine of duality, or the assertion of two principles, viz. God and matter. It is termed द्वैतं, द्वैतमतं, द्वैतवादः, भेदमतं, &c.
 UNIVERSAL, *a.* (Of place) सार्वत्रिकः -की -के, सार्वत्रिकः -पिनी &c., सार्वत्रिकः &c., सार्वगतः -ता -ते, (Of persons, &c.) सार्वः -घ्नी -घ्नी, सार्वः -घ्नी -घ्नी, सार्वलोकिकः -की -के, सार्वसाधारणः -ण -णी -चं, सार्वसत्त्वः &c., see GENERAL; 'spirit,' सार्वलोक्या *m.*
 UNIVERSALITY, *s.* सार्वत्रिक्यं, सार्वसाधारण्यं, सार्वत्रिक्यता.
 UNIVERSALLY, *adv.* सार्वत्रिक्यं, सार्वत्रिक्यं, सार्वत्रिक्यं, सार्वत्रिक्यं.
 UNIVERSE, *s.* जगत्संघः, जगत्संघः, जगत्संघः, जगत् *m.*, सार्वजगत् *m.*, जगती, सार्वजगती, पिण्डः, पिण्डजगत्, पारापरं, पिण्डपारापरं, संसारः, लोकः, पिण्डलोकः, ब्रह्माण्डं, ब्रह्माण्डः, सृष्टिः *f.*, भूतसृष्टिः *f.*, ब्रह्मसृष्टिः *f.*, ब्रह्मसृष्टिः *f.*, विभूयनं, त्रैलोक्यं, अष्टकटाक्षः, विराट्देशः; 'soul of it,' जगत्संघः *m.* (नं), लोकाला *m.*, विधाता *m.*, परमात्मा *m.*, ब्रह्म *n.* (नं), सृष्टिः; 'lord of it,' सार्वलोक्यापः.
 UNIVERSITY, *s.* विद्यालयसंघः, विद्यालयसंघः, शालासंघः, महाविद्यालयः, राजविद्यालयः, अनेकपाठशालासंघः.
 UNJUST, *a.* (Of persons) अपात्रिकः -की -के, अपात्री -मिच्छी &c., निपेक्षः -मी -मी, अपात्रिकः &c., अत्याचारः &c., अत्याचारः -ला -ले, अत्याचारः -ला -ले, नीतिहीनः -ना -नं, धर्मविगुणः -या -ये, (Of actions, &c.) अत्याचारः -या -ये, अपात्रिकः -या -ये, अपात्रिकः -की -के, अत्याचारः -दा -दे, विषयः -ना -नं, असमन्वयः -सा -सं, निर्या or नृपा in comp.; 'unjust accusation,' निर्याभिशङ्कनं.
 UNJUSTIFIABLE, *a.* अनिरस्तनीयः -या -ये, अपात्रिकः -या -ये.
 UNJUSTLY, *adv.* अत्याचारतम्, अपात्रिक्यं, अपात्रिक्यं, अपात्रिक्यं.
 UNKIND, *a.* अमित्रः -या -ये, अमित्रः -या -ये, मित्रः -या -ये, अमित्रः -ता -ते, कृपाहीनः -ना -नं, अक्रुपः -या -ये, निम्नः &c., निर्दयः -या -ये, दयाहीनः &c., अक्रुपः &c., अक्रुपः &c., अमित्रः -दा -दे, अननुयाही &c., अनुपकारहीनः -ला -ले, गतबीहृदः -दा -दे.
 UNKINDLY, *adv.* अमित्रं, अमित्रा, अक्रुपं, अक्रुपं, अक्रुपं, अक्रुपं.
 UNKINDNESS, *s.* अमित्रता *f.*, अमित्रता, अमित्रता, अक्रुपता, अक्रुपता, अक्रुपता, अक्रुपता, (Unkind act) अपकारः, अपकृतं, अहितं.
 UNKNOWN, *a.* अज्ञातः -ता -ते, अविदितः &c., अनुभूतः &c., अपरिचितः &c., अगोचरः -रा -रे; 'unknown quantity,' अज्ञातः *m.*
 UNLAWFUL, *a.* अपर्यायः -मी -मी, विधिपिच्छः -दा -दे, स्मृतिपिच्छः &c.,

UNM

राजनियमपिच्छः &c., व्यवस्थापिच्छः &c., धर्मपिच्छः &c., धर्मोपेयः -पिनी &c., धर्मशास्त्रपिच्छः &c., शास्त्रपिच्छः &c., धर्मज्ञः -मी -मी, अस्वाही -ही -ही. See ILLEGAL.
 UNLAWFULLY, *adv.* अपर्यायं, अपर्यायं, विधिपिच्छेन, स्मृतिपिच्छेन, धर्मशास्त्रपिच्छेन, व्यवस्थापिच्छेन. See ILLEGALLY.
 UNLAWFULNESS, *s.* विधिपिच्छता, स्मृतिपिच्छता, see ILLEGALITY.
 UNLEAVENED, *a.* अकिण्डः -या -ये; 'bread,' अकिण्डपुष्पः.
 UNLEARNED, *a.* अविद्वान् -दुपी -दुप् (स्), अकृतार्थपणः -ना -नं, अनपीतः &c., अज्ञानी &c., अज्ञः &c., अविद्यः &c., see ILLITERATE.
 UNLESS, *conj.* यदि न, चेत् न, न चेत्, अन्यथा, यदेयं, see EXCEPT, *prep.*; 'unless you do that,' यदि तन् न करोपि or expressed by the indec. part., with च prefixed, तद् अकृता.
 UNLIKE, *a.* असदृशः -शी -शी, असमः -मा -मं, असमानः -ना -नं, अनीदृशः -शी -शी, अनुस्यः -त्या -त्यं, भिन्नः -जा -जं, अन्यः -न्या -न्यं.
 UNLIKELY, *a.* असम्भवः -या -ये, दुःसम्भाव्यः &c. See IMPROBABLE.
 UNLIMITED, *a.* निरपेक्षः -पि -पि, अनन्तः -ना -नं, अक्षयः &c., अतिपेक्षः -ला -ले, अपारः -रा -रे, अतिरिक्तः &c. See INFINITE.
 To UNLOAD, *v. a.* भारम् उज् (c. 10. -नारयति -यितुं) or अथत् or अथत् in caus. (-रोपयति -यितुं), निर्भारीकृ, रिक्तकारीकृ, 'a ship,' नौकाभारम् उज्, नौकास्यद्रव्याणि उज् or अथत् in caus.
 UNLOAD, *p. p.* उज्जोभारः -रा -रे, निर्भारः &c., रिक्तः -क्ता -के.
 To UNLOCK, *v. a.* उद्घट् (c. 10. -पाटयति -यितुं), विमुक्तिकृ, उन्मुक्तिकृ, विमुक्तं (nom. -मुक्तयति -यितुं), उन्मुक्तं, उद्घट् (c. 10. -यटयति -यितुं).
 UNLOCKED, *p. p.* उद्घटितः -ता -ते, उद्घटितः &c., उन्मुक्तः -दा -दे.
 UNLOOKED FOR, *a.* अनपेक्षितः -ता -ते, अदृष्टः -दा -दे, अतर्कितः &c.
 To UNLOOSE, *v. a.* विधिपिच्छः, उन्मुक्तं. See To LOOSE, LOOSEN, *v. a.*
 UNLUCKY, *a.* निर्भाग्यः -या -ये, अनशुभः &c. See UNFORTUNATE.
 To UNMAN, *v. a.* धीरुपमर्दः कृ, धीरुपमर्दः, धीरुपमर्दः -ना -नं.
 UNMANAGEABLE, *a.* असाध्यः -या -ये, अविषयः -या -ये, दुरुपचार -रा -रे, दुरासदः -दा -दे, विषयः -ना -नं, दुर्विनेयः &c.
 UNMANLY, *a.* धीरुपमर्दः -ता -ते, धीरुपमर्दः -ही -ही, धीरुपमर्दः -या -ये, अपुरुषः -या -ये, अननुयः &c., क्रोधा -या -ये.
 UNMANNERLY, *a.* अशिष्टः -दा -दे, असम्पुष्टः -मि -मि, see RUDE.
 UNMARKED, *a.* निर्लक्ष्यः -या -ये, अलक्षितः -ता -ते, अचिह्नितः &c.
 UNMARRIED, *a.* अविवाहितः -ता -ते, अनूढः -दा -दे, अनुवाहितः &c., निरुद्धः &c., अकृतविवाहः -दा -दे, अनातविवाहः &c., अकृतोद्वाहः &c., अकृतदारसंयतः, पत्युः; 'woman,' अनूढा, अपरिणीता, अग्रजा, अग्रजा, निपरा, अपरा, अपतिः *f.*, अपतिका, अभर्तृका; 'elder brother unmarried,' परिविधः, परिविधः *m.*
 To UNMASH, *v. a.* अक्षपेक्षं दृ, कषटपेक्षं or विडम्बनम् अपनी.
 UNMATCHED, *a.* अपरिमितः -ता -ते, अनुपमः &c. See MATCHLESS.
 UNMEANING, *a.* अनर्थकः -का -के, निरर्थकः &c., अपार्थः -वा -वं, असंज्ञः -दा -दे, अपर्यः &c., असंज्ञः &c. See NONSENSICAL.
 UNMENTIONABLE, *a.* अपाच्यः -या -ये, अकथनीयः &c., अपर्यः &c.
 UNMERCIFUL, UNMERCIFULLY. See PITILESS, PITILESSLY.
 UNMERITED, *a.* अयोग्यः -या -ये, अनर्थः &c. See UNDESERVED.
 UNMINDFUL, *a.* निरपेक्षः -या -ये, अनवहितः &c., नष्टस्मृतिः &c.
 UNMIXED, *a.* अमिश्रितः -ता -ते, असंयुक्तः -मी -मी, अमिश्रितः -ता -ते.
 UNMOLISHED, *a.* निरुपद्रवः -या -ये, निरुपद्रवः &c., अविघ्नितः -ता -ते.
 UNMOVED, *a.* स्थिर -रा -रे, अविचलितः -ता -ते, अचलितः &c., अलोलः -ला -ले, निर्विकारः -रा -रे, अनापिद्धः -दा -दे; 'in mind,' स्थिर-

UNM

- मतिः -तिः -ति, स्थिरात्मा -त्मा -ल (न्).
 UNMUSICAL, *a.* विस्तरः -रा -रं, अपसरः &c., खरशून्यः &c.
 UNNATURAL, *a.* (Contrary to natural feelings) मनुष्यधर्मविरुद्धः
 -द्वा -द्धं, मनुष्यधर्मप्रतिकूलः -ला -लं, स्वधर्मविरुद्धः &c., स्वाभाविक-
 विरुद्धः &c.—(Contrary to the course of nature) मृष्टिक्रमविरुद्धः
 &c., मृष्टिक्रमवाचः -खा -खं, निसर्गविरुद्धः &c., विलक्षणः -या -यं,
 विलोमः -मा -मं, विरुद्धः -पा -पं.—(Forced) प्रतिपत्तपूर्वः -झा -झं,
 see FORCED; 'unnatural state,' अनिसर्गः.
 UNNECESSARILY, *adv.* निष्प्रयोजनं, हेतुना विना, वृथा in comp., see
 NEEDLESSLY; 'produced unnecessarily,' वृथोत्पन्नः -न्ना -न्नं.
 UNNECESSARY, *a.* निष्प्रयोजनः -ना -नं, निष्कारणः &c., अहेतुकः &c., वृथा
 in comp., see NEEDLESS; 'unnecessary slaughter,' वृथाघातः.
 To UNNERVE, *v. a.* चर्लं dr धैर्यं or यौत्सर्ग्यं ह or अपह.
 UNNUMBERED, *a.* अगणितः -ता -तं, अमंख्यातः &c., see INNUMERABLE.
 UNOBSERVED, *a.* अलक्षितः -ता -तं, अनभिलक्षितः &c., अनुपलब्धः &c.;
 'the body wastes unobserved,' कायः क्षीयमानो न लक्ष्यते.
 UNOBSTRUCTED, *a.* अविरुद्धः -द्वा -द्धं, अनिर्दुष्टः &c., अबाधितः -ता -तं,
 अबाधः -धा -धं, अप्रतिबन्धः &c., अरुद्धमार्गः -गा -गं, अहतमार्गः &c.,
 निर्विघ्नः -मा -मं, निरर्गलः &c. See UNIMPEDED.
 UNOCCUPIED, *a.* निर्व्यापारः -रा -रं, निष्क्रियः -या -यं.
 UNOFFENDING, *a.* अनपराधी -धितो &c., निरपराधी &c. See INOFFENSIVE.
 UNOWNED, *a.* अस्वामिकः -की -कं, अस्वकीयः -या -यं, अनधिकृतः &c.
 To UNPACK, *v. a.* निष्कोपीक, भास्वरद्रव्याण्य उद्घट् dr निर्द.
 UNPAID, *a.* अशोधितः -ता -तं, असाधितः &c., अधिगणितः &c.
 UNPALATABLE, *a.* अरुच्यः -या -यं, अरुचिरः -रा -रं, अरुचिकरः &c.
 UNPARALLELED, *a.* अतुल्यः -त्या -त्यं, अपूर्वः -धा -धं, अदृष्टपूर्वः &c.,
 अद्युतपूर्वः &c., अनुपमः &c., अनीपम्यः &c. See MATCHLESS.
 UNPARDONABLE, *a.* अक्षमन्त्र्यः -या -यं, अक्षमार्हः &c., अक्षमण्यः &c.
 UNPERCEIVED, *a.* अलक्षितः -ता -तं, अच्युतः &c. See UNOBSERVED.
 UNPLEASANT, *a.* अमियः -या -यं, विमियः &c. See DISAGREEABLE.
 UNPLOUGHED, *a.* अकृष्टः -धा -धं, अहलः -ला -लं, अहल्यः -त्या -त्यं.
 UNPOLISHED, *a.* अपरिष्कृतः -ता -तं, असंस्कृतः &c., अनुपस्कृतः &c.
 UNPOPULAR, *a.* लोकार्प्रियः -या -यं, जनार्प्रियः &c., अलौकिकः -की -कं.
 UNPOPULARITY, *s.* लोकार्प्रियता, जनार्प्रियता, लोकार्प्रियता, अलौकिकत्वं.
 UNPRACTISED, *a.* अनभ्यस्तः -त्ता -तं; 'in arms,' अकृतास्त्रः -स्ता -स्तं.
 UNPRECEDENTED, *a.* अपूर्वः -धा -धं, अपूर्वप्रतिमः -मा -मं, अदृष्टपूर्वः &c.,
 अजगतपूर्वः &c., अद्युतपूर्वः &c.—(In law) प्रकीर्णकं.
 UNPREMEDITATED, *a.* अपूर्वचिन्तितः -ता -तं, अपूर्वकल्पितः &c., अचि-
 न्तापूर्वः -धा -धं, प्रद्युत्पन्नः -न्ना -न्नं. See EXTEMPORANEOUS.
 UNPRETENDING, *a.* अनभिमानो -निनी &c., अविकल्पनः &c. See
 UNASSUMING.
 UNPRINCIPLED, *a.* अधर्मनिष्ठः -धा -धं, दुराचारी -रिणी &c., दुर्वृत्तः -न्ना
 -न्नं, सदसद्विचारहीनः -ना -नं, सदसदुपेक्षकः -का -कं.
 UNPRODUCTIVE, *a.* निष्फलः -ला -लं, अजनकः &c. See BARREN.
 UNPROFITABLE, *a.* अनर्थकरः -रा -रं, अनर्थकः -का -कं, अलभिकरः
 &c., अफलदः &c., फलाजनकः &c. See USELESS, PROFITLESS.
 UNPROFITABLENESS, *s.* अर्थता, वैयर्थ्यं, जानर्थक्यं, विफलता, अनुपयोगः.
 UNPROFITABLY, *a.* अर्थतस्, निष्फलं, विफलं, मुधा.
 UNPROMISING, *a.* अनाशासनकः -का -कं, अनाशाकारी -रिणी &c.
 UNPROFITIDUS, *a.* अनुपकुलः -ला -लं, अनुकुलः &c., अमङ्गलः &c.
 UNPROTECTED, *a.* अरक्षितः -ता -तं, अशरणः -या -यं, निष्पालकः -का -कं.

UNS

- UNPUNISHED, *a.* अदण्डितः -ता -तं, अदण्डः -खा -खं, अज्ञासितः &c.
 UNQUESTIONABLE, UNQUESTIONABLY. See INDUBITABLE, &c.
 UNQUIET, *a.* अज्ञानः -न्ता -नं, अनिर्वृतः -ता -तं, निरासदः &c.
 To UNRAVEL, *v. a.* उद्घट्, व्याकृ, परिशुभ्, see To RAVEL, DISENTANGLE.
 UNREAL, *a.* अवास्तवः -वो -वं, असन् -सतो -सत् (न्), अभासात्मकः -का
 -कं, असारः -रा -रं, अतथ्यः -या -यं, असत्यः &c., अविद्यमानः -ना
 -नं, अतात्त्विकः -की -कं, अमृतः -ता -तं. See ILLUSORY.
 UNREASONABLE, *a.* अन्यायः -या -यं, अयोग्यः &c., अनुपपन्नः &c.
 UNREGENERATE, *a.* अपुनर्जातः -ता -तं, अपरिवृत्तमनस्कः -त्ता -स्तं.
 UNRELENTING, *a.* अयोद्धयः -या -यं, पापाण्डुदयः &c., अकरुणः &c.
 UNREMITTING, *a.* अविरतः -ता -तं, सन्ततमानः &c. See INCESANT.
 UNRESERVED, *a.* निःशेषः -पा -पं, निरवशेषः &c., पूर्णः -णी -णं.
 UNRESERVEDLY, *adv.* अशेषतस्, निरवशेषतस्, अशेषेण, अपावृतं.
 UNRESISTING, *a.* अप्रतिकारः -रा -रं, अप्रतिकारकः &c., अनिवारकः &c.
 UNRESTRAINED, *a.* अप्रवृत्तः -ता -तं, अयतः -ता -तं, निर्धेयः -खा -खं,
 अनियतः &c., अनियन्त्रितः &c., उच्छृङ्खलः -ला -लं, विशृङ्खलः &c.,
 निरवग्रहः -हा -हं, अवशः -शा -शं, उद्गमः -मा -मं, अनर्गलः -ला -लं,
 निरर्गलः &c., निरुद्धः -शा -शं, अमृष्टिः -धिः -धि, अमृष्टिः &c.,
 अपावृतः -ता -तं, अनावृतः &c., स्वतन्त्रः &c.
 UNREVEALED, *a.* अप्रकाशितः -ता -तं, अप्रकटः &c., अप्रविष्टः &c.
 UNRIGHTEDUS, *a.* अधार्मिकः -की -कं, निर्धर्मः -मी -मं, अन्यायः &c.
 UNRIGHTEDUSNESS, *s.* अधर्मः -मी -मं, अधार्मिकत्वं, अन्यायः, असाधुता.
 UNRIPE, *a.* अपक्वः -क्ता -कं, अपरिपक्वः &c., जामः -मा -मं, असिद्धः -द्वा
 -द्धं, अपरिणतः &c., अपरिपूतः &c., शालुः -टु -टु, कणः &c.
 UNRIPESS, *s.* अपक्वता, अपरिपक्वता, जामता, असिद्धता.
 UNRIVALLED, *a.* अनुपमः -मा -मं, निःसपत्नः &c. See PEERLESS.
 UNRUFFLED, *a.* अद्युतः -धा -धं, निर्विकारः &c., शान्तः -ना -नं.
 UNRULY, *a.* दुःशासनः -ना -नं, अवशः &c., चामशीलः -ला -लं.
 UNSAFE, *a.* समयः -या -यं, भययुक्तः -क्ता -कं, अनिर्भयः &c.
 UNSALEABLE, *a.* अविक्रयः -या -यं, अपण्यः &c., अपणित्यः &c.
 UNSATISFACTORY, *a.* असन्तोषकः -का -कं, अनुत्तिजनकः &c., अनिर्णीयकः.
 UNSAVORY, *a.* विरसः -सा -सं, अस्वादुः &c. See INSIPID.
 UNSCATHED, *a.* अघातः -ता -तं, अपरिघातः &c. See UNHURT.
 UNSCRIPTURAL, *a.* अशास्त्रीयः -या -यं, शास्त्रविरुद्धः -द्वा -द्धं, अयथा-
 शास्त्रः &c., अशास्त्रः &c., अशास्त्रोक्तः -क्ता -कं, अवेदोक्तः &c., निर्वेदः &c.
 UNSCRUPULOUS, *a.* अशक्ती &c., निःशङ्कः -क्ता -कं, शङ्काहीनः &c.
 To UNSEAL, *v. a.* विमुद्र (nom. विमुद्रयति -यितुं), उन्मुद्र, उन्मुद्रकृ.
 UNSEALED, *a.* उन्मुद्रः -द्रा -द्रं, विमुद्रः &c., मुद्रारहितः -ता -तं.
 UNSEARCHABLE, *a.* अतर्क्यः -क्या -कं, दुर्ज्ञेयः &c., अलक्ष्यः &c., दुर्लभ्यः
 &c.; 'whose ways are unsearchable,' अनुपलक्ष्यवर्त्ता m.
 UNSEASONABLE, *a.* अकालिकः -की -कं, अकालजः -जा -जं, अकाल
 in comp., see INOPPORTUNE; 'rising of clouds,' अकालमेघोदयः.
 UNSEASONABLENESS, UNSEASONABLY. See INOPPORTUNE, &c.
 UNSEEMLY, *a.* अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अयुक्तः -क्ता -कं, अनुपयुक्तः &c.
 UNSEEN, *a.* अदृष्टः -धा -धं, अलक्षितः -ता -तं, अलोकितः &c., अनव-
 लोकितः &c., अनालोचितः &c., अगोचरः -रा -रं. See INVISIBLE.
 UNSELFISH, *a.* अस्वाधैरुष्टिः -धिः -धि, अनात्मनोः -ना -नं, निर्वैमः &c.
 UNSERVICEABLE, *a.* अनुपयुक्तः -क्ता -कं, निष्प्रयोजनः &c., अर्थः &c.
 To UNSETTLE, *v. a.* अस्थिरकृ, अनवस्थितकृ, अव्यवस्थितं -तां कृ.
 UNSETTLED, *a.* अस्थिरः -रो -रं, अनवस्थितः -ता -तं, अव्यवस्थितः &c.
 UNSHACKLED, *a.* विशृङ्खलः -ला -लं, उच्छृङ्खलः &c., अशृङ्खलितः &c.

UNSHAKEN, *a.* अच्युतः -या -यं, निश्चलः -ला -लं, अक्षय्यः &c.
To UNSHEATH, v. a. विकोप (nom. विकोपयति -यितुं), दिवोपवीकृ.
 UNSHEATHED, *a.* विकोपः -या -यं, विकोपवीकृतः &c., उन्मथितः &c.
 UNSHORN, *a.* अकृतक्षीरः -रा -रं, अकृतचूडः &c., अलूनः -ना -नं.
 UNSIGHTLY, *a.* कुदृश्यः -श्या -श्यं, दुर्दर्शनः &c., अदर्शनीयः &c.
 UNSKILFUL, *a.* अदक्षः -द्या -द्यं, अकुशलः -ला -लं, अनिपुणः -या -यं, अप्रवीणः &c., अनभिन्नः &c., अदक्षिणः &c. *See* AWKWARD.
 UNSKILFULNESS, *s.* अकौशल्यं, अदक्षता, अप्रवीणता, अनैपुण्यं.
 UNSOCIABLE, *a.* जनसंसर्गविमुखः -खी -खं, जनसङ्गविमुखः &c., संलग्नविमुखः &c., असंसर्गशीलः &c., अपरिचयः &c.
 UNSOLICITOUS, *a.* निश्चिन्तः -न्ता -न्तं, अप्रयत्नः &c., प्रयत्नशून्यः &c.
 UNSOPHISTICATED, *a.* अदूषितः -ता -तं, अकृत्रिमः &c., शुद्धः -द्धा -द्धं.
 UNSOUND, *a.* असुखः -स्या -स्यं, असारः -रा -रं, क्षीणसारः &c., सक्षीणः &c., *see* HOLLOW.—(As doctrine) युक्तिविरुद्धः &c.
 UNSPEAKABLE, *a.* अकथनीयः -या -यं, शब्दातिगः &c., *see* INEFFABLE.
 UNSTABLE, *a.* अस्थिर -रा -रं, अथीरः &c., अस्थिरः -या -यं, अनवस्थितः -ता -तं, अस्थिरः &c., अचलः &c. *See* INCONSTANT.
 UNSTEADINESS, *s.* अस्थिरता, अस्थिर्यं, अचलता, अचल्यं, अनवस्थितिः, अभिचारः, अपलता, आपलं, अधीन्यं.
 UNSTEADY, *a.* अस्थिर -रा -रं, अथीरः &c., अनवस्थितः -ता -तं, अचलः -भावः -या -यं, अचलः -ला -लं, अभिप्रायी &c. *See* FICKLE.
 UNSTRUNG, *p. p.* उद्गन्धितः -ता -तं, उद्गन्धितः &c., उलूखः -वा -वं, शिथिलितः &c.; 'as a bow' शिथिलज्यः -ज्या -ज्यं.
 UNSUBSTANTIAL, *a.* अवास्तवः -यी -यं, अमार्तः &c. *See* UNREAL.
 UNSUCCESSFUL, *a.* (Of persons) अकृतायः -धा -धं, अमार्तयः &c.—(Of things) मोघः -या -यं, विफलारम्भः &c., निष्फलः -ला -लं.
 UNSUCCESSFULLY, *adv.* अकृतयत्नम्, निष्फलं, मोघं, असफलं.
 UNSUITABLE, *a.* असंगम्यः -ग्या -ग्यं, असुक्तः -क्ता -क्तं, अनुपयुक्तः &c., अनुचितः -ता -तं, अस्थानः -ना -नं, अयथातथः &c. *See* IMPROPER.
 UNSUITABLENESS, UNSUITABLY. *See* IMPROPRIETY, &c.
 UNSUITED, *a.* असुक्तः -क्ता -क्तं, अनुपयुक्तः &c., विहितः -ता -तं.
 UNSULLIED, *a.* निष्कलङ्कः -द्धा -द्धं, निर्मलः -ला -लं, अदूषितः &c.
 UNSUPPORTED, *a.* अनालसः -सा -सं, अनवलसः &c., निराधारः &c.
 UNSURMOUNTABLE, *a.* अलङ्घ्यः -ध्या -ध्यं, अनतिक्रमणीयः &c., दुरतिक्रमः &c.
 UNSURPASSED, *a.* अनतिक्रान्तः -न्ता -न्तं, अजितः &c., अनभिभूतः &c.
 UNSUSPECTED, *a.* अशङ्कितः -ता -तं, अतर्कितः &c., असन्दिग्धः -ग्या -ग्यं.
 UNSUSPECTING, *a.* अनाशङ्की &c., अशङ्की &c., अशङ्काशीलः -ला -लं.
 UNTAINTED, *a.* अगन्धयुक्तः -क्ता -क्तं, पूतिगन्धरहितः &c., अप्रदूषितः &c.
 UNTAMABLE, *a.* अदम्यः -म्या -म्यं, दुर्देयः -मा -मं, अशृण्वः &c.
 UNTENABLE, *a.* अप्रतिपाद्यः -द्या -द्यं, अप्रतिपादनीयः &c., अस्थापनीयः &c.
 UNTHANKFUL, UNTHANKFULNESS. *See* UNGRATEFUL, &c.
 UNTIDY, UNTIDINESS. *See* SLOVENLY, SLOVENLINESS.
To UNTIE, v. a. उद्गन्ध्, उन्मुक्, प्रमुक्, शिथिलीकृ, उन्मथ् (c. 4. -नक्षति -नक्ष्ति), उत्सृजीकृ, उच्छ्वसनं कृ, विसन्वीकृ. *See To LOOSE, v. a.*
 UNTIED, *p. p.* उद्गन्धितः -ता -तं, उद्गन्धितः &c., उन्मथः -द्धा -द्धं, विगलितः &c., उत्सृजः &c., उच्छ्वसितः &c., विपट्टितः &c. *See* LOOSED.
 UNTIL, *prep.* यावत्, पर्यन्तं, आ prefixed to the abl. *See* TILL.
 UNTILLED, *a.* अकृतः -रा -रं, अप्रहतः &c. *See* UNCULTIVATED.
 UNTIMELY, *a.* अकालिकः -की -कं, अकालः -खा -खं, अकालभयः -या -यं, *see* INOPPORTUNE; 'death,' अपमृत्युः *m.*, अपयातः.
 UNTO, *prep.* पर्यन्तं or अन्तं in comp., आ prefixed, अनतिक्रम. *See To.*

UNTOLD, *a.* अकथितः -ता -तं, अनुक्तः -क्ता -क्तं, अनाख्यातः &c., असन्दिग्धः -द्या -द्यं, अगणितः &c., असंख्यातः &c.
 UNTOUCHED, *a.* अस्पृष्टः -ष्टा -ष्टं, अस्पर्शितः &c., अपृक्तः -क्ता -क्तं.
 UNTOWARD, *a.* विपन्नः -न्ना -न्नं, प्रतयायः -या -यं. *See* PERVERSE.
 UNTRACTABLE, *a.* अपश्यः -श्या -श्यं, दुर्विधेयः &c. *See* INTRACTABLE.
 UNTRIED, *a.* अपरीक्षितः -ता -तं, अप्रतीतः &c., अकृतपरीक्षः -द्या -द्यं.
 UNTRONDED, *a.* अपादाहतः -ता -तं, पादास्पृष्टः &c., पादाङ्गहीनः &c.
 UNTRUE, *a.* असत्यः -त्या -त्यं, असाक्षिकः -की -कं. *See* FALSE, &c.
 UNTRUTH, *s.* असत्यं, अनृतं, वितथं, अलीकं. *See* FALSEHOOD.
To UNTWIST, UNTWINE, v. a. उद्गन्ध्, समुद्गन्ध्. *See To UNRAVEL.*
 UNUSED, *a.* अनव्यक्तः -क्ता -क्तं, अनासादितः &c. *See* UNACUSTOMED.
 UNUSUAL, *a.* अप्रसिद्धः -द्धा -द्धं, अपवाहारीकः -की -कं, अपूर्वः -र्वी -र्वी, अजातपूर्वः &c., अदृष्टपूर्वः &c., लोकोपनिविष्टः -द्धा -द्धं, अनवीति-पिरुद्धः &c., अनापारिकः &c., असाम्प्रदायिकः &c., नानुष्ठेयः -या -यं; 'unusual occurrence,' संविधानकं, *see* RARE.
 UNUTTERABLE, *a.* वाग्विभवातिवृत्तः -ता -तं. *See* INEXPRESSIBLE.
 UNWARY, *a.* अनवधानः -ना -नं, निरपेक्षः -द्या -द्यं, प्रमादी -दिनी &c.
 UNWAVERING, *a.* अविचलः -ला -लं, निश्चलः &c. *See* FIRM, CONSTANT.
 UNWEARIED, *a.* अश्रान्तः -न्ता -न्तं, अविपादः &c. *See* INDEFATIGABLE.
 UNWELCOME, *a.* अनिष्टः -ष्टा -ष्टं, अमित्रः -या -यं, दुरागतः &c.
 UNWELL, *a.* असुखः -स्या -स्यं, असुखः &c. *See* under ILL, *a.*
 UNWHOLESOME, *a.* अपथ्यः -ध्या -ध्यं, कुपथ्यः &c., अपथ्यकारकः -का -कं, असाम्यः -म्या -म्यं, रुनाकरः -रा -रं, गरदः -दा -दं, विषमः -मा -मं, विरुद्धः -द्धा -द्धं, *see* INSALUBRIOUS; 'food,' अपथ्यं; 'eater of it,' अपथ्याशी *m.* (न).
 UNWHOLESOMENESS, *s.* अपथ्यता, असाम्यं. *See* INSALUBRITY.
 UNWILLING, *a.* स्थूलः -ला -लं, अतिस्थूलः &c., अतिभारी -रिणी &c.
 UNWILLING, *a.* अनिच्छुः -च्छुः -च्छु, अनिच्छन् -च्छन्नी -च्छन् (न), निष्क्रान्तः -न्ता -न्तं, विमुखः -खा -खं, परावृत्तः &c. *See* RELUCTANT.
 UNWILLINGLY, UNWILLINGNESS. *See* RELUCTANTLY, RELUCTANCE.
To UNWIND, v. a. उद्गन्ध्, समुद्गन्ध्. *See To UNRAVEL.*
 UNWISE, *a.* निर्बुद्धिः -द्धिः -द्धि, अविद्वान् &c. *See* FOOLISH.
 UNWORTHILY, *adv.* अयथाहं -हंत्, असंगम्यं, अनुपयुक्तं, असुक्तं.
 UNWORTHINESS, *s.* अनर्हत्वं -ता, असंगम्यता, अनाय्यता -न्तं, अपावता -न्तं, अनुपयुक्तता, निर्गुणत्वं, अगुणता, गुणभावः, गुणहीनता.
 UNWORTHY, *a.* अनर्हः -र्हा -र्हं, असंगम्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अनाय्यः -य्या -य्यं, अनुचितः -ता -तं, निर्गुणः -णा -नं, गुणहीनः -ना -नं, अगुणी &c.; 'an unworthy object,' अपावः; 'an unworthy act,' अकार्यं; 'unworthy of eating with the good,' साधुभिः सह एकत्र भोजनाद्यनर्हः -र्हा -र्हं.
 UNWRITTEN, *a.* अलिखितः -ता -तं, मुराकपितः &c. *See* ORAL.
 UNWROUGHT, *a.* अकृतः -ता -तं, अरन्मृतः &c.; 'silver,' अकृतकथं.
 UNYIELDING, *a.* अनायम्यः -म्या -म्यं, अशिथिलः -ला -लं. *See* FIRM.
To UNYOKE, v. a. पियुज् (c. 7. -युनक्ति -योक्तुं, c. 10. -योनयति -यितुं).
 UP, *prep. or adv.* उद् prefixed, ऊर्ध्वं, उच्येः, उच्यैः; 'looking up,' उन्मुखः -खा -खं, ऊर्ध्वदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि; 'to look up,' ऊर्ध्वं दृष्ट्वा; 'to rise up,' उत्था; 'to go up,' उद्गन्ध्; 'to lift up,' उच्छ्वल्; 'having the feet up,' ऊर्ध्वपादः -दा -दं, ऊर्ध्वचरणः &c.—(Up and down) उन्नतानतः -ता -तं, निम्नोन्नतः &c., उच्चाधः -चा -यं; 'ups and downs,' पातोत्थातः *m. pl.*; 'moving up and down,' समुद्गन्ध् -हन्ती &c., *see* UNDULATING.—(Up to) पर्यन्तं, यावत्. आ.

UPA

see under To.—(To an equal height with) दमः-मो-मं, द्वयसः-मो-सं, मात्रः-त्री-वं; 'water up to the knees,' जानु-दमं जलं.

UPANISHAD, *s.* उपनिषद् *f.* See under SCRIPTURE.

UPAPURĀNA, *s.* उपपुराणं. See under PURĀNA, SCRIPTURE.

UPAS-TREE, *s.* (Poison tree) विषवृक्षः, विषपादपः.

To UPBraid, *v. a.* निन्द्, उपालम्. See To REPROACH.

UPFIELD, *p. p.* उत्तम्भितः-ता-तं, आलसितः &c., समुद्धतः &c.

UPHILL, *a.* उन्नम्यः-म्या-म्यं, उन्नमनीयः &c., आरोहणीयः &c.

To UPHOLD, *v. a.* उत्तम्भ्, आलम्, पृ, सन्ध्. See To SUPPORT.

UPHOLSTERER, *s.* गृहसज्जायित्रीता *m.* (तृ). गृहोपस्करकर्त्ता *m.*

UPLAND, *s.* अधिपतिका, उच्चभूमिः *f.*, उच्चदेशः, उच्चभूः *f.*

To UPLIFT, *v. a.* उत्था in caus., उत्तम्, उत्थम्. See To RAISE.

UPLIFTED, *a.* उद्यतः-ता-तं, उच्छ्रितः &c., अभ्युच्छ्रितः &c., ऊर्ध्व or उत् in comp., see RAISED; 'with uplifted arm,' उद्गाहुः-हु-हु, ऊर्ध्वबाहुः &c.; 'with uplifted sword,' उत्तमितखट्गः, see RAISED.

UPON, *prep. or adv.* उपरि, अधि, नि, उप, प्रति. See ON.

UPPER, *a.* ऊर्ध्वः-र्ध्वा-र्ध्वं, ऊर्ध्वस्थः-स्था-स्थं, उपरिस्थः &c., ऊर्ध्वस्थितः-ता-तं, उत्तरः-रा-रं, उत्तरीयः-या-यं, उपरितनः-नी-नं, उत्कृष्टः-ष्टा-ष्टं; 'the upper part of the body,' ऊर्ध्वकायः; 'upper line,' ऊर्ध्वपंक्तिः *f.*; 'upper chamber,' उपरिस्वप्रकोष्ठः, चट्टः, छट्टालः; 'upper garment,' उत्तरीयं, उत्तरासङ्गः, चरुचं, बृहत्तिका; 'upper half,' पृथ्वीर्ध्वं.

UPPERMOST, *a.* सद्योपरिस्थः-स्था-स्थं, सद्योर्ध्वस्थः &c., उत्तमः-मा-मं, सद्योत्तमः &c.; 'with the end uppermost,' ऊर्ध्वग्रः-या-यं.

UPRAISED, *a.* उन्नमितः-ता-तं, उत्तमः &c., उद्धतः &c., उन्मिष्टः &c., समुद्धतः &c., see RAISED; 'as the eyelid,' वपस्त्रलः-ला-लं.

UPRIGHT, *a.* (Erect) उन्नतः-ता-तं, च्युतः-च्यु-च्यु, च्युतः &c., see ERECT; 'standing upright,' दण्डः, दण्डवत् स्थायी-यिनो &c., दण्डायमानः-ना-नं.—(In character) सरलः-ला-लं, सचरितः-ता-तं, शुद्धमतिः &c., सत्तात्मा &c., see JUST, HONEST.

UPRIGHTLY, *adv.* (Erectly) दण्डवत्, च्युतु, जाज्वेन, see JUSTLY.

UPRIGHTNESS, *s.* च्युतता, जाज्वेयं, दाक्षिण्यं. See INTEGRITY.

UPROAR, *s.* कोलाहलः. तुमुलं, हाहाकारः, हलहलाशब्दः, डमरः, डमरः, जनरयः, रासः, कलहः, सम्मगः. See RIOT.

To UPROOT, *v. a.* उन्मूल्, समुन्मूल. See To ROOT UP.

To UPSET, *v. a.* पर्यन्, परावृत्, परिवृत्. See To OVERTURN.

UPSET, *s.* पथीसः, परिवर्त्तनं, see OVERTURN; 'of a boat,' नौमज्जनं.

UPSHOT, *s.* गतिः *f.* See RESULT, CONSEQUENCE.

UPSIDE-DOWN, *a.* अधोमुखः-खो-खं, अधोऽन्तरः &c., ऊर्ध्वोपरः &c.

UPSTART, *s.* जागनुकः, जागनुः *m.*, नवश्रीमान् *m.* (तृ).

UPWARD, UPWARDS, *adv.* ऊर्ध्वं, उच्चैः, उच्चकैः, उपरि, उपर्युपरि; 'with feet upwards,' ऊर्ध्वपादः-दा-दं.—(More than) अधिकं, परं; 'upwards of a thousand,' परःसहस्रः-सा-सं.

URBANITY, *s.* मुजनता, सौजन्यं, सुशीलता. See POLITENESS.

URCHIN, *s.* दुष्टपालकः, कुरूपपालकः, चर्मकः, शिशुः *m.*

URETHRA, *s.* (In anatomy) मूत्रमार्गः, मूत्रपथः, मूत्रद्वारं.

To URGE, *v. a.* प्रेर, प्रवृद्, चृद्, प्रचृद्, संचृद्, वाष्, प्रवाष्, आन्त्रम्, उन्नित्, निर्वन्धं कृ. See To PRESS, INSTIGATE.

URGED, *p. p.* प्रेरितः-ता-तं, चोदितः &c., प्रचोदितः &c., वापितः &c.

URGENCY, *s.* (Importunacy) निर्वन्धः, अतिनिर्वन्धः, आग्रहः.—(Pres-

USE

sure) प्रेरणा, वापः-धनं, प्रणोदः, भारः.

URGENT, *a.* वापकः-का-कं, प्रवापकः &c., निर्वन्धी-न्धनी &c.

URGENTLY, *adv.* निर्वन्धेन, अतिनिर्वन्धेन, आग्रहेण, सवाधं.

URINAL, *s.* मूत्रपात्रं, मूत्राधारः, मूत्रभाजनं.

URINARY, *a.* मूत्रलः-ला-लं, मेही-हिनी-हि (तृ), मूत्रसन्धी &c., मूत्र in comp.; 'urinary affection,' मूत्रदोषः, मूत्रकृच्छ्रं.

URINE, *s.* मूत्रं, प्रस्रावः, मेहः-हनं, वस्तिमलं, गुचनिष्यन्दः; 'milky urine,' मूत्रशुक्रं; 'passing blood in urine,' रक्तप्रमेहः; 'passing mucus,' लालामेहः; 'suppression of urine,' मूत्ररोधः, मूत्राय-रोधः, मूत्रस्तम्भः, मूत्रापातः; 'affection of the urine,' मेहः, प्रमेहः, मेहनमूलः-लं. Of these, twenty-one varieties are enumerated, see DIABETES, GONORRHOEA, &c.; 'one suffering from this affection,' मेही *m.*, प्रमेही *m.*

To URINE, *v. n.* मूत्र् (c. 10. मूत्रयति-यितुं), मिह्. See To FISS.

URN, *s.* जलकुम्भः, जलपात्रं, जलभाजनं, कुम्भः.

UROSCOPY, *s.* मूत्रपरीक्षा-क्षणं, नेहपरीक्षा-क्षणं.

URSA MAJOR, *s.* समर्षयः *m. pl.* (-र्षि), चित्रशिखण्डिनः *m. pl.*

USAGE, *s.* (Treatment) व्यापारः, व्यवहारः.—(Custom, practice) व्यवहारः, आचारः, रीतिः *f.*, धारा, चर्यं-चर्या-प्रचारः, मार्गः, अनु-सारः-सरणं; 'family usage,' कुलाचारः, वंशसमाचारः.

USE, *s.* (Employment, application of any thing) प्रयोगः, उपयोगः, प्रयोजनं, प्रयुक्तिः *f.*, व्यापारः, व्यवहारः, सेवनं, उपभोगः, भोगः, योगः; 'use of any article,' द्रव्यप्रयोजनं; 'in general use,' रूढः-ढा-ढं, प्रचलः-ला-लं, सद्यप्रयुक्तः &c.; 'out of use,' चवत्तनः-सा-सं; 'to make use of,' see To USE.—(Utility) उपयोगः-गित्वं, उपकारः, जर्षः, फलं, प्रयोजनं; 'what's the use of that to me?' को-चो मे तेन; 'this instrument is of great use in giving warning of a storm,' इदं यत्नं कल्पवातागमज्ञापकम् अनुपकारकं; 'of what use?' किमर्थं.—(Occasion for) प्रयोजनं, see NEED.—(Practice) व्यवहारः, अभ्यासः, अभ्यसनं, प्रचारः.—(For pious uses) धर्माधिक्यं.

To USE, *v. a.* (Employ, apply to any purpose) प्रयुज् (c. 7. -युनक्ति-युक्ते-युक्ते, c. 10. -योजयति-यितुं), उपयुज्, युज्, सेव् (c. 1. सेवते-वितुं), उपसेव्, विपा, उपभुज्, अभ्यस्, व्यवहृत् in caus., व्यापृ in caus., पृ in caus., see To EMPLOY.—(Make use of, enjoy) प्रयुज्, भुज् (c. 7. भुक्ते, भोक्तुं), उपभुज्.—(Practise) अभ्यस् (c. 4. -अस्यति-वितुं), अनुष्ठा (c. 1. -तिष्ठति-ष्ठानुं), आख्या, ममाख्या, आशि (c. 1. -अयति-यितुं), see To PRACTISE.—(Habituate) अभ्यस्तं-स्तां कृ, अभ्यस्तोक्तु, अभ्यासं कृ.—(To be used), see USED.

To USE, *v. n.* (Be accustomed) अभ्यस्तः-स्ता-स्तं भू. This verb must often be idiomatically rendered by इति with a noun, and the adverb पूर्वं; as, 'it used to be so,' इति पूर्वं व्यवहारो वर्त्तते or चवर्त्तते.

USED, *p. p.* (Employed, made use of) प्रयुक्तः-क्ता-क्तं, प्रयोजितः-ता-तं, उपयोजितः &c., व्यवहृतः &c., व्यवहारितः &c., सेवितः &c., उपसेवितः &c., भुक्तः-क्ता-क्तं, उपभुक्तः &c., कृतोपभोगः-गा-गं, भूतः-ता-तं, अभ्यस्तः-स्ता-स्तं; 'clothes used by another,' अन्येन प्रयुक्तं or उपभुक्तं or भूतं वस्त्रं; 'to be used,' प्रयुज् in pass. (-युज्यते), विपा in pass. (-धीयते), सेव् in pass. (सेव्यते), सेव्यतां गन् or या.—(Accustomed) अभ्यस्तः-स्ता-स्तं, कृताभ्यासः-सा-सं, शि-क्षितः-ता-तं, अनुभूतः &c.; 'to pain,' अनुभूतवेदनः-ना-नं.

USEFUL, *a.* उपकारकः -का -कं, उपकारी -रिखी -रि (न्), सोपकारः -रा -रं, महोपकारः &c., उपयोगी -गिनी &c., प्रयोगी &c., सार्धकः -का -कं, सार्धः -धा -धं, उपकारकरः -रा -रं, उपकारकारी &c., हितकरः &c., हितकारकः &c., हितः -ता -तं, उपयुक्तः -क्ता -क्तं, योग्यः -ग्या -ग्यं, सार्धकरः &c., सार्धकः -दा -दं, सार्धवान् &c. See PROFITABLE.

USEFULLY, *adv.* सोपकारं, सार्धं, सहितं, समलं, समुपा, समुपा.

USEFULNESS, *s.* उपयोगः -गिता, उपकारकता -त्वं, सोपकारत्वं, उपकारित्वं, सार्धत्वं, सार्धकत्वं, हितता, उपयुक्तता, समलता.

USELESS, *a.* निरर्थकः -का -कं, व्यर्थः -धा -धं, अनर्थः &c., अनर्थकः &c., अनुपयोगी -गिनी &c., निष्प्रयोजनः -ना -नं, निरुपयोगः -गा -गं, सप्रयोजकः -का -कं, अनुपयुक्तः -क्ता -क्तं, अनर्थकः -धा -धं, सपार्धः &c., कर्धकः &c., कर्मकः &c., निष्कारणः -रा -रं, उपयोगहीनः -ना -नं, विफलः -ला -लं, निष्फलः &c., अयोग्यः &c., अनुपयनः -ना -नं, वृथा in comp.; as, 'useless expense,' वृथाव्ययः.

USELESSLY, *adv.* निरर्थकं, व्यर्थतः, अनुपयोगेन, वृथा, मुधा.

USELESSNESS, *s.* अनुपयोगः -गिता, व्यर्थता, वैयर्थ्यं, निरर्थकत्वं -ता, अनर्थकत्वं, अनर्थक्यं, उपयोगहीनता, उपयोगाभावः.

USER, *s.* प्रयोक्ता *m.* (कृ), भोक्ता *m.*, उपभोक्ता *m.*, खादकः -का.

USHER, *s.* (Introducer) प्रवेशकः—(Under-master) उपप्रिण्टः.

To USHER, *v. a.* प्रविष्टु (c. 10. -वेशयति -यितुं). See To INTRODUCE.

USUAL, *a.* व्यवहारिकः -की -कं, व्यवहारिकः &c., प्रायिकः -की -कं, प्रसिद्धः -दा -दं, लोकप्रसिद्धः &c., लोकिकः -की -कं, यथाव्यवहारः -रा -रं, साधारणः &c., सामान्यदायिकः &c., यथारोतिः -तिः -ति, यथासम्प्रदायः -धा -धं, यौगिकः &c. See CUSTOMARY, COMMON.

USUALLY, *adv.* प्रायशः, प्रायः, प्रायेण, सामान्यतः, साधारणतः, यथारोति, यथाव्यवहारं, वास्तव्येन, बहुशः.

USURF, *s.* भोगः, उपभोगः, फलभोगः, फलभुक्तिः *f.*, भुक्तिः.

USURER, *s.* कुसीदिकः, कौसीदिकः, चार्हुपिकः, चार्हुपी *m.* -पिः *m.*, कलोनपजीवी *m.*, वृद्धिजीवी *m.*, बीपकः, हेगुणिकः, see MONEY-LENDER.

USURIOUS, *a.* सचुद्धिकः -का -कं, चार्हुपिकः -की -कं, कौसीदः -दी -दं.

To USURP, *v. a.* (Seize without right) अनधिकारपूर्वं ग्रहं, अनधिकारेण द्व or घृ or चान्द्रम्, चलेन or चलात्कारेण ग्रहं; 'the throne,' अनधिकारपूर्वं राज्यापहारं कृ or राज्यं ग्रहं or अवाप्तं.

USURPATION, *s.* अनधिकारपूर्वं ग्रहणं or चान्द्रमणं, अनधिकारेण or चलात्कारेण अवाप्तिः *f.*; 'of the throne,' राज्यापहारः -हरणं.

USURPER, *s.* राज्यापहारी *m.* (न्), राजकृत्ता *m.* (न्), चान्द्रन्.

USURY, *s.* कुसीदं, कौसीधं, चार्हुधं, वृद्धिः *f.*, कुसीदपणः, कुसीदगोपनं, सार्धप्रयोगः, वृद्धिजीविका, प्रयोगः, प्रतिभिद्धवृद्धुपजीवित्वं.

USUS LOQUENDI, *s.* रुटिः *f.*, वृत्तिः *f.*, रुटवृत्तिः *f.*, चार्हुवृत्तिः *f.*

UTENSIL, *s.* भाखंडं, उपकरणं, उपस्करः, पात्रं, भाजनं, यन्त्रं, जगत्रं; 'domestic,' गृहोपकरणं, गृहोपस्करः; 'culinary,' पाकभाखंडं, पाकपात्रं, स्थालं -ली.

UTERINE, *a.* (Pertaining to the womb) गर्भाशयः -की -कं, गर्भः -भौ -भौ, यौनः -नी -नं, गर्भाशयसंस्थी &c.—(Of the same womb) सहोदरः -रा -रं, एकयोनिः -निः -नि, समयोनिः -वा -वं, सोदरः -रा -रं, एकोदरः &c., समानोदरः &c., सनाभिः -भिः -भि.

UTERUS, *s.* यौनिः *m. f.*, गर्भकोशः, गर्भाशयः. See WOMB.

UTILITY, *s.* उपयोगः -गिता, सार्धः. See USEFULNESS, USE.

UTMOST, *a.* उत्तमः -मा -मं, परमः &c., परः -रा -रं, see EXTREME; 'the utmost limit,' परमसंयोज्यं, परमावधिः *m.*, परमसीमा, परावधिः *m.*; 'to the utmost,' परमं, अत्यन्तं; 'to the utmost of

one's power,' यावच्छक्त्यं, यथाशक्ति, यथाफलं; 'to do one's utmost,' यावच्छक्त्यं यत्.

UTOPIAN, *a.* see CHIMERICAL; 'scheme,' कल्पनामृतिः *f.*

UTTER, *a.* सम्पूर्णः -गा -गं, परिपूर्णः &c. See COMPLETE.

To UTTER, *v. a.* उच्चारं (c. 10. -चारयति -यितुं), उदीरं (c. 10. -ईरयति -यितुं), नमुदीरं, ईरं, उदाह (c. 1. -हरति -हर्तुं), व्याह, समुदाह.

UTTERABLE, *a.* उच्चारणीयः -या -यं, उच्चार्यः &c., उदीर्यः &c.

UTTERANCE, *s.* उच्चारः -रणं, उदीरणं, उदाहरणं, व्याहरणं, व्याहारः, उद्देशः -रणं, उद्धारः; 'easy of utterance,' सुसोचार्यः -या -यं, सुरोद्यः -द्या -धं.

UTTERED, *p. p.* उच्चारितः -ता -तं, उदीरितः &c., उदाहृतः &c., समुदाहृतः &c., व्याहृतः &c., निगदितः &c., उदितः &c., निरस्तः -स्ता -स्तं, उक्तः -क्ता -क्तं; 'being uttered,' उदीर्यमाणः -या -यं.

UTTERLY, *adv.* निरुपशेषं, अशेषतः, सर्वथा. See WHOLLY.

UTTERMOST, *a.* परमः -मा -मं, उत्तमः &c. See UTMOST.

UVULA, *s.* प्रतिनिद्धा, उपनिद्धा -द्धिका, अधोनिद्धिका, अधोनिद्धा -द्धिका, तालुनिद्धा, परिद्धिका, शुनिद्धा, गलशुनिद्धा, लोला, ललिका, शूला, सूना, पुला.

UXORIOUS, *a.* भार्यासक्तः, स्त्रीबुद्धिः *m.*, जायासक्तः, स्त्रीविषयः, दयितापीनः, सदारनिरतः, कामी *m.* (न्), घनरः.

UXORIOUSNESS, *s.* भार्यासक्तिः *f.*, जायासक्तता, दयितापीनता.

V.

VACANCY, *s.* शून्यता -त्वं, रिक्तता -त्वं, शून्यं, रिक्तं.—(Of a throne, &c.) पाराजकत्वं, अनायकत्वं, अस्थानिकत्वं.

VACANT, *a.* (Empty) शून्यः -न्या -न्यं, रिक्तः -क्ता -क्तं, विगतः -ना -नं, रिक्तः -ला -लं.—(Unoccupied) अस्थानिकः -का -कं, अनायकः &c.; 'as a throne,' पाराजकः -का -कं.—(Empty of thought,' विधा-रलक्षणशून्यः -न्ता -न्यं; 'vacant gaze,' शून्येक्षणं.

To VACATE, *v. a.* उत्तुनं (c. 6. -सृगति -सृष्टुं), तनं, शून्योक्तं.

VACATION, *s.* अवकाशः, अध्ययनविरामः, अध्ययननिवृत्तिः *f.*, अनवकाशः.

To VACCINATE, *v. a.* रक्तवर्टीनियारणार्थं or वसनरोगनिवारणार्थं गोस्ते-टपूलचं चाहुमांसे निविष्टुं (c. 10. -वेशयति -यितुं).

VACCINATION, *s.* चाहुमांसे गोस्तेटपूलचनिवेशनं.

VACCINE, *a.* गव्यः -व्या -व्यं, गोसत्तन्वी &c., गोविषयकः -का -कं.

To VACILLATE, *v. m.* दोल (nom. दोलायते), विचलं. See To WAVE.

VACILLATION, *s.* चंचलनं -ता, चांचल्यं, विचलनं, आन्दोलनं.

VACUITY, *s.* शून्यता, रिक्तता, शून्यं, रिक्तं, शुषिरं, खं, see HOLE.

VACUUM, *s.* शून्यं, रिक्तं, शून्यता, रिक्तता -त्वं, निर्वाणं.

VAGABOND, *a. or s.* अध्वगः -गा -गं, चक्राटः -टा -टं, अवनिचरः &c., भ्रमी -मिणी -मि (न्), परिभ्रमी &c., भ्रमणकारी &c., देशाटनकारी *m.*

VAGARY, *s.* मनोलौट्यं, बुद्धिविलासः. बुद्धिचापत्यं, उन्मार्गः.

VAGRANCY, *s.* अध्वगमणं, अध्वगधटनं, मार्गपरिभ्रमणं.

VAGRANT, *s.* मार्गपरिभ्रमी *m.* (न्), अग्रहणामकः. See VAGABOND.

VAGUE, *a.* अनियतः -ता -तं, अविवक्षितः &c. See INDETERMINATE.

VAGUENESS, *s.* अनियतत्वं, अनिर्णयः, अविद्या, अविवक्षितत्वं.

VAIN, *a.* (Empty, worthless) शून्यः -न्या -न्यं, रिक्तः -क्ता -क्तं, असारः -रा -रं, निःसारः &c., निरर्थकः &c., see EMPTY.—(Fruitless, un-availing) निरर्थकः -का -कं, अनर्थकः &c., व्यर्थः -धा -धं, मोघः -धा -धं, निष्फलः -ला -लं, कर्धकः &c., शून्यः -वा -वं, वृथा in comp.; 'indulging vain hopes,' मोघाशः -शा -शं.—(Conceited) अभिमानो -निनी -नि (न्), आलाभिमानो &c., मानो &c., अहङ्कारी &c.,

सामिनाः -ना -नं, साहृद्धारः -रा -रं, सहृद्धानो &c., गवितः -ता -तं, see CONCEITEO; 'of one's appearance,' दर्शनीयमानो &c.—(In vain) वृषा, मुषा, see VAINLY; 'laboring in vain,' वृषोद्यमः -ना -मं, भग्नोद्यमः &c.

VAIN-GLORIOUS, *a.* See BOASTFUL, BOASTER, PROUD.

VAINLY, *adv.* वृषा, मुषा, मोषं, व्यर्थतम्, व्यर्थं, निष्फलं.

VAISYA, *s.* (Man of the third tribe, or of the class of merchants and husbandmen, fabled as sprung from the thigh of Brahmā) वैश्यः, विद् *m.* (ज्ञं), जहन्ः, जरव्यः, जय्यः, भूमि-सृक् *m.* (ज्ञं).

VALE, *s.* दरी -रा, ईपक्षिभूमिः *f.* See VALLEY.

VALEOCTION, *s.* चामत्करणं, चाप्रच्छन्नं, चाशीविद्ः, प्रास्थानिकाशीविचनं, प्रस्थानकाले खस्तिवचनं, प्रास्थानिकखस्तिवचनं.

VALEDICTORY, *a.* चामत्त्वयिता -वी -तृ (तृ), चाशीविद् -दिनी &c., खस्ति-वाचनिकः -की -कं, चाशीविद्वाचनिकः -का -कं, खस्तिवचनरूपः &c.

VALERIAN, *s.* (Plant) जननी, गिभिः -पौ *f.* प्रमृगिता.

VALET, *s.* पार्श्विकः, वस्त्रपरिकल्पकः, पार्श्वानुचरः, सैरिन्धः.

VALETUINARIAN, *s.* खास्यापौ *m.* (नं), चारोग्यापौ *m.*, सदरोगी *m.*

VALIANT, *a.* विव्रान्तः -ना -नं, वीरः -रा -रं, उरुविरूपः -मा -मं, भटः -टा -टं, जजितः &c., see HEROIC; 'is valiant,' विव्रान्ते -ति, पराक्रमति.

VALIO, *a.* (Sound, just, that can be supported) समन्तः -खा -खं, सुप्रमाणकः -का -कं, सिद्धप्रमाणः &c., सुप्रमाणिक -की -कं, वज्रप्रमाणकः -का -कं, प्रपलः -ला -लं, सवलः &c., चराचरनीयः -या -यं, सिद्धः -द्धा -द्धं, धर्मः -र्मा -र्मं, जयिगुहः -डा -डं, निष्पन्नः -ता -तं, चलचान् -वती &c., साभावः -वा -वं, दृढः -टा -टं.—(Having legal force) व्यवहारोपयोगी -गिनी &c., व्यवहाररक्षणः -वी -वं, व्यवहारसाधकः -पिका -कं.

VALIDITY, *s.* समप्रामाण्यता -नं, सगलता, प्रपलता, प्रोपत्त्यं, प्रभावः, सा-भावत्वं, चराचरनीयता, सिद्धिः *f.*, सिद्धता, निष्पत्तिः *f.*, धर्मता.—(In law) व्यवहारोपयोगिता, व्यवहाररक्षणम्.

VALLEY, *s.* दरी -रा, कन्दुरः -री, दरीभूः *f.*, दरीभूमिः *f.*, उपत्यका, द्रोणी, पर्वतद्रोणी, शत्रुद्रोणी, निम्नभूः *f.*, निम्नभूमिः *f.*, प्रान्तरं, शैलो-पशाल्यं, पर्वतद्वयमध्यभूमिः *f.*

VALOUR, *s.* वीर्यं, शौर्यं, विक्रमः, पराक्रमः. See HEROISM.

VALOROUS, *a.* विव्रान्तः -ना -नं, शूरः -रा -रं. See VALIANT.

VALUABLE, *a.* महामूल्यः -त्या -त्यं, बहुमूल्यः &c., महार्घः -र्घा -र्घं, धर्म्यः -र्घा -र्घं, धर्मार्हः -र्हा -र्हं, महार्हः &c., बहुमानयितव्यः -या -यं, महो-पकारकः &c., गुणवान् -वती -वत् (तृ). See PRECIOUS.

VALUATION, *s.* मूल्यनिरूपणं, मूल्यस्थापनं -ना, चर्चस्थापनं -ना, मूल्यप्रमा-णस्थापनं, चर्चपरिमाणनिरूपणं, मूल्यनिरूपणः.

VALUE, *s.* (Price) मूल्यं, चर्चः, see PRICE.—(Degree of price) मूल्यप्रमाणं, चर्चप्रमाणं, मूल्यपरिमाणं, चर्चपरिमाणं *f.*, मितिः *f.*, see RATE.—(High rate or estimation) महामूल्यं, बहुमूल्यं, महार्घः, बहु-मानं, बहुमतिः *f.*—(Real worth) सारता.

To VALUE, *v. a.* मूल्यं निरूप or स्था in caus., see To RATE.—(Esteem) मन् (c. 10.) मानयति -यितुं, see To ESTEEM; 'highly,' बहु मन्.

VALUED, *p. p.* or *a.* बहुमतः -ता -तं, बहुमानितः &c., सम्मानितः &c.

VALVE, *s.* कपाटः, कपाटयुक्कारं, पिपानं, संपिपानद्वारं.

VAMPIRE, *s.* राक्षसः, पिशाचः. See DEMON.

VAN, *s.* (Of an army, &c.) सेनासुखं, ध्वजिनीसुखं, सेनाग्रं, रणमूर्द्धा *m.* (नं), रणमूर्द्धा *m.*, नासीरं, धारः, शिरसु *n.*; 'in the van,' सेना-मुखे, चपतसु, अग्रं, पुरस्तात्, पुरतस्.

VAN-GUARD, *s.* सेनापुरःसरं, अग्रसरसेनाः *m. pl.*, अग्रसरसेनाः.

VANE, *s.* वायवीदिशालघणं, वायुलघणं, वायुध्वजः.

To VANISH, *v. n.* अन्वया in pass., तिरोभूः. See To DISAPPEAR.

VANISHED, *p. p.* अन्वहितः -ता -तं, नष्टः -ष्टा -ष्टं. See DISAPPEARED.

VANITY, *s.* (Emptiness, fruitlessness) शून्यता, रिक्तता, निःशरता, व्यर्षता, निरर्षकता, वेद्यमं, मोयता; 'music, dancing, and such-like vanity,' नृत्यनाट्यनृत्यादि असम्भाव्यं.—(Conceit) साहृद्धारः, चात्माभिमानं, जभिमानं, जहम्मानं, जहम्मानिः *f.*, मानं, गर्ही, see CONCEIT.

To VANQUISH, *v. a.* नि (c. 1.) जयति, जेतुं. See To CONQUER.

VANTAGE, VANTAGE-GROUND. See SUPERIORITY.

VAPID, *a.* विरतः -वा -वं, नीरसः &c., निस्तारः &c. See FLAT.

VAPOROUS, VAPORY, *a.* वाष्परूपः -वा -वं, वाष्पमयः -यी -यं.

VAPOUR, *s.* वाष्पः, स्वेदः, धूमः -मिका, फेनः -नता, रवाष्पः; 'hot vapour,' उष्णवाष्पः; 'sultry vapour,' मृगनृणां, see MIRAGE; 'vapour-bath,' उष्णस्वेदः, उष्णस्वेदः.

To VAPOUR, *v. n.* विकृष्ट (c. 1.) -कायते -नियतुं. See To BOAST, BULLY.

VARIABLE, *a.* अस्विरः -रा -रं, अनवस्थः -स्था -स्थं, चञ्चलः -ला -लं, विपनः -मा -मं, अनित्यः &c., अनवस्थानः &c. See INCONSTANT.

VARIABLENESS, *s.* अस्विरता, धैर्यम्यं, विपनता, चाञ्चल्यं, वैरुध्यं.

VARIANCE, *s.* भेदः, द्वेषः, विरोधः, वेदनस्वं, see DIFFERENCE, *s.*; 'at variance,' परस्परविरुद्धः -द्धा -द्धं, विप्रतिपन्नः -न्ना -न्नं, विनाशः &c.

VARIATION, *s.* भेदः, परिवृत्तिः *f.*, विचाराः, ज्ञानधानं. See CHANGE.

To VARIATE, *v. a.* चित्र (c. 10.) चित्रयति -यितुं, चित्रोक्तं, शगलीकृतं, कर्पूर (nom.) कर्पूरयति -यितुं, कर्पूरीकृतं. See To DIVERSIFY.

VARIATED, *a.* चित्रः -चा -चं, चित्रविचित्रः &c., चित्रितः -ता -तं, वि-चित्रः -चा -चं, कर्पूरः -रा -रं, कर्पूरितः -ता -तं, शयलः -ला -लं, शयलीकृतः -ता -तं, नानावर्णः -र्णा -र्णं, नानावर्णः -द्धा -द्धं, शारः -री -रं, शारितः -ता -तं, शारद्धः -र्द्धा -र्द्धं, चतुर्विधः -द्धा -द्धं, जगत् -रा -रं, किर्नीरः -रा -रं, कर्मीरः &c., कलापः -पा -पो -पं, रतः -ता -तं -तं.

VARIETY, *s.* (Diversity) वैचित्र्यं, विचित्रता, भिन्नता &c.—(Differ-ence in kind) भेदः, प्रभेदः, विभेदः.—(In colour, &c.) विचित्रता, नानावर्णता, कर्पूरता, शयलता, शारता.

VARIOUS, *a.* विविधः -वा -वं, अनेकः -का -कं, नानाविधः &c., चाविः &c., वृषविषा &c., नानावर्णः -पो -पं, नानाप्रकारः -रा -रं, नाना-जातीयः -या -यं, नाना prefixed, नैकः -का -कं, नैकभेदः -दा -दं, वचावपः -पा -चं, see SUNDRY, MANIFOLD; 'in various ways,' अनेकधा, नानावर्णं, see VARIOUSLY; 'various reading,' माठ-नरं. The prep. वि sometimes expresses the sense of 'various;' as, 'various employment,' विकल्पा *n.* (नं).

VARIOUSLY, *adv.* अनेकधा, बहुधा, नानावर्णं, नानाप्रकारेण, नानावि-धेन, वृषविधेन, बहुविधेन, नाना, विविधं.

VARNISH, *s.* कुङ्कुमः -भक्ता, तेजोदायकतैलं, शोभादायकतैलं.

To VARNISH, *v. a.* कुङ्कुमेन क्षिप्यीकृतं or तेजो दा, वासशोभां दा.

VARUNA, *s.* (God of the waters, the Hindū Neptune, Regent of the West. He is also Lord of punishment, in which capacity he resembles Yama and Śiva) वरुणः, प्रचेताः *m.* (स्), वारुणीवज्रभः.—(As lord of the waters) सपाम्यति *m.*, सम्पति *m.*, जलपति *m.*, जेशः, जेशगर्भः.—(As lord of aquatic animals)

VAR

यादस्ताम्रः *m.*, यादःपतिः *m.*, यादस्ताम्रः.—(As holding the cord, with which he binds incorrigible offenders under the water) यादो *m.* (नं), यादोभू *m.*, यादोपतिः *m.* His consort is called यरुगानी, यरुगी. His son यमनिः *m.*, यमस्तः, यारुणिः *m.* His vāhana or vehicle is a fish.

To VARY, *v. a.* अन्यत्पोक, भिन्नत्पोक, अन्यत्पो क, विपर्यय, परिवृत्त, in cons., विह, भेदं क, भिन्नोक्त, *see* To CHANGE.

To VARY, *v. n.* अन्यत्पो भू, अन्यत्पोभू, भिन्नत्पोभू, भिन्नोभू, भिन्नः-ता-सं भू, परिवृत्त (c. 1. -यतेति -तिङ्), *see* To CHANGE, DIFFER.

VASCULAR, *a.* नाडीसंस्थी &c., नाडीमयः -यी -यं, नाडीविशिष्टः &c.

VASE, *s.* पात्रं, भाजनं, कुम्भः, कलशः -जी; 'golden vase,' गुरुः-दूकः, गुरुकः, भृङ्गाट, जमजालुका, कमजालुः *f.*

VASSAL, VASSALAGE. *See* DEPENDANT, DEPENDANCE.

VAST, *a.* सुमहान् -हती -रत् (नं), पतिमहान् &c., पतिवृहन् -हती &c., चपरिमितः -ता -तं, पुलः -ला -लं. *See* HIG, IMMENSE.

VASUDEVA, *s.* (Father of Krishna, and son of Śūra, called Ānakadambini, because at his birth the gods sounded with joy the drums of heaven, as foreseeing that Vishnu would take a human form in one of his family) यमुदेवः, ज्ञानजन्तुभिः *m.*, दुन्दुः.

VAT, *s.* महाभारतं, वृक्षभारतं; 'indigo vat,' नीलभारतं.

VAULT, *s.* (Arched roof) गोदकशीर्षं, *see* ARCH; 'vault of heaven,' रागोलः, गभीरगदलं.—(Cellar) मुक्तिः *f.*—(Leap) चनितं.

To VAULT, *v. a. or n.* वल्, लट्. डु. *See* To LEAP, JUMP.

To VAUNT, VAUNTING, VAUNTING. *See* To HOAST, BRAG, &c.

VEAL, *s.* गोवत्समांसं, यत्समांसं, यत्सामिषं.

VEDA, *s.* वेदः. This is the name given to the four most ancient sacred books of the Hindus, viz. the Rich or Rig-veda ऋग्वेदः, the Yajus or Yajurveda यजुर्वेदः, the Sāma or सामवेदः, and the Atharvan or Atharva-veda अथर्ववेदः. Of these the Rig-veda is the most celebrated. It consists of metrical hymns or prayers termed sūktas or mantras, each stanza of which is called a ṛch, addressed chiefly to the gods of the elements, Fire, Air, the Sun, &c., and ascribed to different holy authors or Rishis. The Yajurveda consists principally of prayers and invocations applicable to the consecration of the utensils and materials of sacrificial worship. It is divided into two parts, the white and black, the former of which is attributed to the saint Yājñavalkya, and the latter to Tittiri. The Sāma-veda is little else than a recast of the Rig-veda, being made up of many of the same hymns, broken into parts and arranged anew for the purpose of being chanted during various expiatory ceremonies. The Atharva-veda has little in common with the other three in its character or style. Its language indicates a different and later era, and it may therefore be regarded as a supplement to the three others. Hence it is that many passages are found in Sanskrit writings which limit the number of Vedas to three. Each of the Vedas consists of two distinct component parts, viz. the Mantra

VEI

portion, and the Brāhmaṇa portion. The Mantra portion is a collection or Sāhita of sūktas, or hymns as above described, the composition of which is supposed to have taken place about twelve or thirteen centuries B. C.; the Brāhmaṇa portion is a collection of rules for the repetition of the Mantras at certain particular ceremonies, with directions for the performance of such ceremonies, and illustrative remarks explanatory of their origin. This portion of the Vedas is supposed to have been composed about seven or eight centuries B. C. The Vedas were collected and arranged into books and chapters by the sage Krishnadwaipāyana, surnamed Vyāsa, who is supposed to have lived in the eleventh century after Christ; *see* under PIRYA. The Vedas collectively are often called यजुः *f.* or सामायाः, and a Brāhmaṇa conversant with them श्रोत्रियः or यजुर्विदः.—(The three Vedas) वेदत्रयं -त्री, त्रयी; 'duty enjoined by them,' यजुर्वर्णः.—(The four Vedas) यजुर्वेदः; 'one who is conversant with them,' यजुर्विदः, यजुर्वेदः, यजुर्विदः. The Ayur-veda, or code of medicine, is regarded by some as a part of the Atharva-veda, by others as an Upan-veda, *see* under SCRIPTURE.

VEDĀNGA, *s.* वेदाङ्गः, वेदोपकरणं. *See* under SCRIPTURE.

VEDĀNTA, *s.* (System of Philosophy), *see* under SCHOOL, SCRIPTURE. 'Follower of the Vedānta system,' वेदान्ती *m.* (नं).

To VEER, *v. n.* परिवृत्त (c. 1. -यतेति -तिङ्), विपरिवृत्त, परिवृत्त भिन्नदिशं गत् or इ, अन्यदिशं गत् or इ.

VEGETABLE, *s.* (Plant, any thing germinating) उद्भिद् *m. f. n.*, उद्भिज्जं, उद्भिदं, शोषधिः -धी *f.*, वृक्षः; 'the vegetable kingdom,' वृक्षराज्यः *f.* -तं.—(Edible plant) शाकः, शदः; 'abounding with vegetables,' शाकिलः -नी -नं.

VEGETABLE, *a.* उद्भिद् *m. f. n.*, उद्भिज्जः -जा -जं, शाकसंस्थी &c.

To VEGETATE, *v. n.* उद्भिद् in pass., मृष्ट. *See* To GERMINATE.

VEGETATION, *s.* (Germination), *see* the word.—(Plants in general) वृक्षराज्यः *f.* -तं, वृक्षराज्यः *f.*, वृक्षराज्यः *n.*; 'wild vegetation,' वृक्षलं.

VEGETUOUS, *s.* शिष्टव्यं, तीक्ष्णता, प्रसृष्टता, तीक्ष्णता, संरम्भः, वेगः, प्रापञ्च्यं, दुर्गुलं, जगुलं, रम्भः, उग्रता.

VEGETUOUS, *a.* तीक्ष्णः -हन्ता -हन्, चरः -गता -गदं, प्रसृष्टः &c., उग्रः &c., तीक्ष्णः -ता -तं, प्रसृष्टः -ला -लं, उग्रः -या -यं, कुगुल्ली -लिनी -लि (नं), जगुल्लान्तिः -ता -तं, यदयान -यती -यत् (नं).

VEGETUOUSLY, *adv.* शिष्टव्यं, उग्रतः, प्रसृष्टतः, तीक्ष्णतः, प्रसृष्टतः.

VEHICLE, *s.* (Carriage) यानं, वाहनं, यानः, याचं, रथः, यानां द्वायट, पथं, यानं, *see* CARRIAGE: 'a mediate one, as a horse dragging a carriage,' मध्यमः -कः.—(Medium) मध्यः.—(Fluid in which medicine is taken) यजुषानं.

VEIL, *s.* निरस्तस्थि, अयुग्मक, अयुग्मिका, यजुषा, यदः, नेत्रवस्त्रं निपीतः -ता -तं, प्रागृताः -ता -तं, निपृताः -ता -तं, निचोलः -ली -लं, पिपानं, आपरकः, आपरकः, निरोधानं, सादनं -नी, यवनिका, निरिङ्गिनी, चोदि *f.*

To VEIL, *v. a.* अयुग्मक (c. 10. -युग्मयति -यिङ्), युग्मक, यद (c. 10.

VEI

-छादयति-यिन्), आच्छद्, समाच्छद्, प्रच्छद्, संच्छद्, ऊर्णु (c. 2. ऊर्णोति, ऊर्णीति, ऊर्णते, ऊर्णीयते), मोर्णु, निच्ये. See To COVER.

VEILED, *p. p.* आवगुह्यतः -ता-तं, अवगुह्यतवान् -वती-यत् (न्), छा-दितः -ता-तं, निरस्तुतः &c., संवृतः &c., व्यपहितः &c., निचोली-लिनी-लि (न्), ऊर्णुतः -ता-तं.

VEIN, *s.* (In anatomy) शिरा, सिरा, नाडिः -डी *f.*, नाडिः -ली *f.*, धननिः -नी, तनुक्ती, हिंसा.—(Of a leaf) पत्रशिरा, पत्रनाडिः -डिका, दलस्रसा.—(Temper, mood) वृत्तिः *f.*, चित्तवृत्तिः *f.*, भावः.

VEINED, VEINY, *a.* शिरालः -ला-लं, धमनीलः -ला-लं.

VELOCITY, *s.* वेगः, जयः, तूर्यः *m.*, तरस् *n.*, रभसः, रक्षस् *n.*, धौपिमा *m.* (न्), तूर्यता. See SPEED, SWIFTNESS.

VENAL, *a.* यक्षः -खा-खं, पणितयः &c., क्रयः &c., क्रय्यः &c.

VENALITY, *s.* यक्षता-त्वं, पणितयता, क्रयता-त्वं.

VENDIBLE, *a.* विक्रेयः -या-यं, पण्यः &c. See SALEABLE.

VENERABLE, *a.* आर्यः -र्यो-र्यं, पूजनीयः -या-यं, पूजार्हः -हो-हं, भगवान् -वती-यत् (न्), गुरुः -रु-रु, आदर्यः -र्यो-र्यं, आदृतः &c. See REVEREND, RESPECTABLE.

To VENERATE, *v. a.* पूज्, चर्य्, मन्, सभान्. See To REVERE.

VENERATION, *s.* पूजा, चर्या, आदरः. See RESPECT, REVERENCE.

VENEREAL, *a.* मैथुनसम्बन्धी &c., रतिसम्बन्धी &c., मैथुनविषयकः -का-कं; 'disease,' उपदंशः.—(Aplirodisiac), see the word.

VENERY, *s.* मैथुनं, रतिः *f.*, रतिक्रीडा, रतिसुरं, सम्भोगः, see SEXUAL; 'provocative to it,' वाञ्छीकरत्वं.

VENESECTION, *s.* शिराहेदः, शिरावेधः -यधः. See PHLEBOTOMY.

VENGEANCE, *s.* प्रतीकारः, प्रतिहिंसा, प्रतिक्रिया, प्रतिकूलं, वैरगुडिः *f.*, see REVENGE; 'to take vengeance,' see To REVENGE.

VENIAL, *a.* उपेक्षणीयः -या-यं, क्षमाहं-हो-हं, लघुः -र्यो-र्यु, अल्पः -त्वा-त्वं, उप prep.; 'venial offence,' लघुदोषः, अल्पदोषः, क्षमापारयः, उपदोषः, उपपातकं.

VENISON, *s.* मृगमांसं, हरिणमांसं, हरिणमांसं, हरिणं मांसं, पापितं, ऐलं, रौर्यं; 'haunch of venison,' मृगजघनं.

VENOM, *a.* विषं, गरलं, गरं, कालकूटं. See POISON.

VENOMOUS, *a.* सविषः -पा-पं, विषपूर्णः -र्यो-र्यं, दंशकः -रा-रं, दन्तशूकः -का-कं, see POISONOUS; 'snake,' विषभुजङ्गः.

VENT, *s.* द्वारं, छिद्रं, रन्ध्रं, मुखं, पथः, मार्गः, उच्छ्वासः.

To VENT, *v. a.* उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), विसृज्, उद् (c. 6. -गिरति -गिरितुं -रौतुं), उदीर्, उच्चर् in caus. See To EMIT.

To VENTILATE, *v. a.* (Fan) वीज्, उपवीज्, see To FAN.—(Cause the air to pass through) वायुव्यापं -पां कृ, वायुव्याप्तं -मां कृ.

VENTILATED, *p. p.* वायुव्याप्तः -मा-मं, उपवीजितः &c., अनुवीजितः &c.

VENTILATOR, *s.* वायुयन्त्रं, पञ्जनं, दुधवायुव्यापकयन्त्रं.

VENTRAL, *a.* सीदरिकः -की-कं, उदरकः -का-कं, कौशः -घो-घं.

VENTRICLE, *s.* रन्ध्रं, द्वारं, कोष्ठः, कोपः, कोशः, रक्तकोपः.

VENTRILOQUISM, *s.* गारुडवाणी, ऐन्द्रजालिकवाणी, उदरवादः.

VENTRILOQUIST, *s.* उदरवादी *m.* (न्), गारुडवाणीयुक्तः.

VENTURE, *s.* see HAZARD, RISK; 'at a venture,' दैवान्.

To VENTURE, *v. n. or a.* See To DARE, HAZARD, RISK.

VENTURESOME, *a.* साहसिकः -की-कं, साहसयुद्धिः &c. See DARING, *a.*

VENUS, *s.* (In mythology) रतिः *f.*, see RATI.—(The planet) शुक्रः, उग्रनाः *m.* (स्), भृगुः *m.*, भार्गवः, कविः *m.*, काव्यः, चेतः, चेतस्वः, मोदशाशुः *m.*, मयामयः, शास्त्रजित् *m.*, दैत्यगुरुः *m.* Sukra, the

VER

regent of the planet Venus, is fabled as the son of Bhṛigu, and preceptor of the Daityas or demons.

VERACIOUS, *a.* सत्यवादी -दिनी -दि (न्), सत्यवाक् *m. f. n.* (च्), सत्य-पक्षा-क्षी -क्षी (क्), सत्यभाषी &c., श्रुतवाक् *m. f. n.*, सत्यवचाः -चाः -चः (स्), सत्यवदनशीलः -ला-लं, सत्यशीलः -ला-लं, सत्याभिधायी &c., अविषयवादी &c., पृतवाक् *m. f. n.*, सत्यगीः -गीः -गिः (र्), सत्यसन्धः -न्धा-न्धं.

VERACITY, *s.* सत्यवादित्वं, सत्यवृत्तत्वं, सत्याभिधानं, सत्यभाषणं, सत्यं, सत्य-शीलता, सत्यता, सत्यवचं, सत्या.

VERANDA, *s.* वरण्डः -रन्दकः, निष्काशा, आवरकः. See PORTICO.

VERB, *s.* क्रिया, क्रियापदं; 'form of a verb,' क्रियारूपं, धातुरूपं, चारुत्यान्तं; 'root of a verb,' धातुः *m.*; 'subject of one,' क्रि-याश्रयः; 'table or list of verbs,' धातुपाठः.

VERBAL, *a.* (Expressed in words) वाचिकः -की-कं, वाचनिकः -की-कं, वाचकः -का-कं, शब्दद्वारकः &c.—(Consisting in words, relating to words) शब्दः -ब्दी-ब्दं, शब्दिकः -की-कं, शब्दरूपः -पा-पं, शब्दसम्बन्धी &c.—(Literal) पदानुपदिकः -की-कं, समपदः -दा-दं, शब्दरूपः -पा-पं, see LITERAL.—(In grammar) क्रिया-वाचकः -का-कं, धातुसाधितः -ता-तं.

VERBALLY, *adv.* शब्दद्वारा -रेख, शब्दतस्, यथाशब्दं.

VERBATIM, *adv.* शब्दशब्दं, शब्दतस्, अक्षरशब्दं, यथाशब्दं.

VERRENA, *s.* (Kind of grass) दर्भः.

VERBOSE, *a.* बहुशब्दकः -का-कं, बहुवाक्यः -वमा-वमं, अतिशयोक्तिवि-शिष्टः -ष्टा-ष्टं, अतिविस्तीर्णः &c., see PROLIX.

VERBOSITY, VERRIAGE, *s.* शब्दविस्तारः, बहुशब्दत्वं, अतिशयोक्तिः *f.*, शब्द-वाहुत्वं, बहुभाषिता, शब्दाधिक्यं.

VERDANT, *a.* हरितः -ता-रिणी -तं, शादहरितः &c., शादलः -ला-लं, चम्पानः &c.; 'to become so,' हरित (nom. हरितायते).

VERDICT, *s.* निर्णयपादः, निर्णयः, दण्डनिर्णयः. See SENTENCE.

VERDIGRIS, *s.* कलङ्कः, ताम्रकलङ्कः, ताम्रमलं, ताम्रकटुं.

VERDURE, *s.* शादः, नवशादः, हरितशादः, हरितत्वं, चम्पानिः *f.*

VERGE, *s.* (Rod) दण्डः.—(Brink) प्रान्तः, धारा, see BRINK.

To VERGE, *v. n.* See To TEND, INCLINE, APPROACH.

VERGER, *s.* दण्डो *m.* (न्), दण्डपरः. See MACE-BEARER.

VERIFICATION, *s.* सत्याकृतिः *f.*, सत्याकरणं, सत्यकृतिः *f.*, सत्यद्वारा, सत्या-पनं, सत्यद्वरणं, निर्णेतृत्वं, निर्णयनं.

To VERIFY, *v. a.* सत्याकृ, सत्यकृ, सत्यीकृ, सत्य (nom. caus. सत्याप-यति-यितुं), निश्ची, निश्चि, निर्णयं कृ.

VERILY, *adv.* सत्यं, अवश्यं, नूनं. See TRULY, CERTAINLY.

VERITABLE, VERITY. See TRUE, TRUTH.

VERMICULAR, *a.* कृमिसदृशः -शी-शं, कृमिगतिमदृशः -शी-शं.

VERMIFUGE, *a.* कृमिहरः -रा-रं, कृमिघ्नः -घ्नो-घ्नं, कृमिहारी -रिणी &c.

VERMILION, *s.* सिन्दूरं, सिन्दूरिका, हिङ्गुलः, रक्तं, चूर्णपादः, सुरङ्गं, चित्राङ्गं, रसगर्भं, हंसपादं, हंसग्रीः *m.*, कपिश्रीपिकं.

VERMIN, *s.* कृमयः *m. pl.*, गतैश्वरिताः *m. pl.*, विलेपास्तिनः *m. pl.*, वि-लेशपाः *m. pl.*, मूषिकादिछुद्रजननयः *m. pl.*, गृहोत्पातः.

VERNACULAR, *a.* जन्मदेशीयः -या-यं, स्वदेशीयः &c., प्राकृतः -तो-तं; 'language,' जन्मभाषा, प्राकृतभाषा.

VERNAL, *a.* वासनाः -न्ती-न्तं, वासनिकः -की-कं, वसनजः -जा-जं, वसनोद्भवः -या-यं, वसन in comp.

VERSATILE, *a.* चपलबुद्धिः -द्धिः -द्धि, चपलमतिः -तिः -ति, चञ्चलबुद्धिः

&c., अनेकबुद्धिः &c., चपलः -ला -लं, चपलः &c., अन्यमानसः -सो -सं, अन्यमनस्कः -स्का -स्कं, चपलमनस्कः &c.

VERSATILITY, *s.* बुद्धिचापल्यं, चपलबुद्धित्वं, चपलता.

VERSE, *s.* (Metrical composition) पद्यं, कविता, काव्यं, छन्दस् *m.*, गा; 'measured by time,' नातिः *f.*; 'syllabic,' वृत्तं; 'blank,' मुक्तप्रासः; 'prose and verse,' गद्यपद्यं.—(Stanza) श्लोकः, गद्या. रूपं.—(Line of a stanza) पादः, चरणः -यं, पदं; 'verse by verse,' पादश्रमः.

VERSED, *a.* समिद्धः -ज्ञा -ज्ञं, निपुणः -खा -खं, कुशलः -ला -लं, विशारदः -दा -दं, निष्ठितः -ता -तं, परिनिष्ठितः &c., *see* SKILLED, CONVERSANT; 'in all subjects,' सर्वविषयज्ञः -ज्ञा -ज्ञं.

VERSIFICATION, *s.* श्लोकरचना, पदरचना, काव्यरचना, पद्योचना. कविताकरणं, काव्यकरणं, श्लोकत्वं.

VERSIFIER, *s.* श्लोकरचकः, कविताकर्ता *m.* (नृ), भविनः.

TO VERSIFY, *v. n.* श्लोकरचनां कृ, पदरचनां कृ, कवितां कृ.

VERSION, *s.* भाषान्तरं, *see* TRANSLATION.—(Variation in reading) पाठान्तरं, पाठभेदः, पाठः.

VERTEBRA, *s.* पृष्ठवंशशस्त्रिः *m.*, पृष्ठवंशशस्त्रिः *m.*, वंशशस्त्रिः.

VERTEBRAL, *a.* वंशशस्त्रिस्तस्यो &c., वंशशस्त्रिस्तस्यो &c.

VERTEBRATED, *a.* पृष्ठास्थिमान् -मती -मत्, पृष्ठवंशविशिष्टः &c.

VERTEX, *s.* श्रृंगं, शिखा, शिखरं, शिखरं *m.*, तुङ्गः.

VERTICAL, *a.* ऊर्ध्वपरः -रा -रं, *see* PERPENDICULAR.—(In the zenith) खन्यस्वः -स्वा -स्वं.—(Vertical circle, in astronomy) दृष्टगदलः; 'passing through nonagesimal point,' दृक्ष्येष्टपृष्ठः; 'prime vertical,' सममदलं, पृथ्वीपरपृष्ठं.

VERTICALLY, *adv.* ऊर्ध्वपरं, ऊर्ध्वपररूपेण, *see* PERPENDICULARLY; 'he places the tube vertically in the vessel,' तलम् उपरि-विधाय नालं पात्रे स्थापयति.

VERTIGO, *s.* भ्रमरं. *See* GIDDINESS, DIZZINESS.

VERY, *a.* (Real) सत्यः -त्वा -त्वं, पास्तवः -वी -वं; 'in very deed,' सत्यमेव; 'the very one,' त्वयं विशेषः; 'I, that very person,' सोऽहम्.—(More) शुद्धः -द्धा -द्धं, मात्र in comp.; 'the very birth of a Brāhman,' ब्राह्मणजन्ममात्रं.—(Emphatic) expressed by एव; as, 'from that very moment,' तत्क्षणदेव; 'this very day,' अद्यैव.

VERY, *adv.* अति or मु or अतिशय prefixed, अतीव, अतिशयेन, अत्यन्तं, भूरि, सुहु, *see* EXTREMELY, EXCEEDINGLY; 'very angry,' अत्यमयी -मयी &c., अतिक्रोधी &c.; 'very many,' सुपहुः -हुः -हुः; 'very far,' सुदूरः -रा -रं; 'very glorious,' समिततेजाः -जाः -जः (स्); 'very deceitful,' अनन्तमायी &c.; 'love is very suspicious,' खेहः परम् आशङ्कते; 'very well,' परमं, वादं; 'very true,' एवमेव, परमं.

VESICLE, *s.* घुद्रस्फोटः, त्वक्स्फोटकः, चर्मस्फोटः.

VISPER, *s.* सायन्मूजा, सायम्भजनं, सन्धापूजा, सन्धाभजनं.

VISPERTINE, *a.* सायन्कालिकः -की -कं, सायन्तनः &c. *See* EVENING, *a.*

VESSEL, *s.* (Utensil for holding, as a pot, cup, &c.) पात्रं, भाजनं, भाखंडं, चमचं, आधारः, धारकः; 'drinking vessel,' पानपात्रं; 'for holding water,' उदकपात्रं, जलपात्रं, घटाः, कलशः.—(Vessel of the body, as a vein, &c.) शिरा, नाडिः -डी *f.*, नाडिः -ली, धमनी, वाहिनी, *see* TUBE.—(Boat, ship) नौः *f.*, नौका, पोतः, वहिनी, वहिचं, तरणी, जलयानं, योहियं.

VIST, *s.* चस्त्रं, वेशः, वसनं, उत्तरीयं, प्रावारः. *See* GARMENT.

TO VEST, *v. a.* (Clothe) वेष्ट, परिधा.—(Invest), *see* the word.

VISTED IN, *p. p.* चपीनः -ना -नं, चायसः -त्ता -तं, वशः -शा -शं.

VISTIBUL, *s.* देहली -लिः *f.*, निष्काशः. *See* POREN.

VISTIGL, *s.* चित्रं, लक्षणं, पदपी, पदाङ्कः. *See* TRACE.

VISTMENT, VISTURI, *s.* *See* DRESS, CLOTHES, GARMENT.

VITCH, *s.* (Kind of plant) द्विदलं, द्विपत्रं.

VETERAN, *s.* or *a.* अभ्यासवृद्धः -द्धा -द्धं, व्यवहारवृद्धः &c., ज्ञानवृद्धः &c., *see* PRACISED; 'in arms,' शस्त्राभ्यासवृद्धः, युद्धाभ्यासवृद्धः.

VETERINARY, *a.* पशुचिकित्तासंज्ञी &c., चण्डचिकित्तासंज्ञी &c.; 'veterinary art,' पशुचिकित्सा, चण्डादिचिकित्सा; 'surgeon,' चण्डवैद्यः, पशुवैद्यः.

VITO, *s.* निषेधः, प्रतिषेधः, अननुमोदनं. *See* PROHIBITION.

TO VEX, *v. a.* वाप् (c. 1. वापते -पितुं), क्रिञ्, प्रलुप् (c. 10. -क्रोषयति -यितुं), योड्, तुड्, व्यप्. तप् in caus., चर्द. *See* TO HARASS.

VIXATION, *s.* त्रेणः, व्यापा, वाधा, दुःखं, विद्वसना, चायासः, नम्यः *m.*, सन्तापः; 'cause of trouble,' श्रान्तं, कष्टकः.

VEXATION, *a.* त्रेणकः -का -कं, दुःखकरः -री -रं. *See* DISTRESSING.

VINED, *p. p.* दुःखितः -ता -तं. *See* HARASSED, IRRITATED.

VIAND, VIANDS, *s.* पक्षिणं, सिद्धान्तं, जतं, राघट्टप्याणि *n. pl.*

VIATICUM, *s.* पापेयं, याचिकं, जसलं, मसलं -लः.

TO VIBRATE, *v. n.* दोल (nom. दोलायते), स्वन् (c. 1. स्मन्दते -न्दितुं), स्फूर् (c. 6. स्फुरति -रितुं), कम्प्, भम्. *See* TO OSCILLATE.

TO VIBRATE, *v. a.* भम् (c. 10. भमयति -यितुं), स्फूर् in caus. (स्फारयति -यितुं), विस्फूर्, विप्. *See* TO BRANDISH.

VIBRATING, *part.* दोलायमानः -ना -नं, स्वनमानः &c. *See* OSCILLATING.

VIBRATION, *s.* चान्दोलनं, स्वननं, प्रतिस्मन्दनं, स्फुरणं, स्फारणं, विस्फारः -रणं, स्फूर्तिः *f.*, कम्पः -म्पनं, भमणं, भानिः *f.*

VICAR, *s.* प्रतिनिधिः *m.* *See* SUBSTITUTE, DEPUTY.

VICARIOUS, *a.* प्रतिनिधिरूपः -पा -पं, प्रतिनिधिकः &c., *see* SUBSTITUTED.

VICARIOUSLY, *adv.* प्रतिनिधिरूपेण, उपसर्जनरूपेण, प्रतिनिधित्वं.

VICE, *s.* (Moral evil, depravity) दुष्टता, अपर्मः, पापं, अभिचारः, *see* WICKEDNESS.—(An habitual fault) व्यसनं, दुर्गुणः, चवगुणः, दुर्लक्ष्यं, दोषः, दूषणं; 'in a horse,' दुर्गुणं, दुर्लक्ष्यं; 'in an elephant,' व्यालनं.—(Iron press) सन्दशः -शका.

VICE-GERENCY, *s.* प्रतिनिधित्वं, प्रातिनिध्यं. *See* LIEUTENANCY.

VICE-GERENT, *s.* प्रतिनिधिः *m.*, प्रतिभूः *m.* *See* DEPUTY.

VICE-ROY, *s.* राजप्रतिनिधिः *m.*, राजप्रतिभूः *m.*, भोगपतिः *m.*

VICE-ROYALTY, *s.* राजप्रतिनिधित्वं, राजप्रातिनिध्यं.

VICINITY, *s.* सन्निधानं, सात्तिथ्यं. *See* NEIGHBORHOOD.

VICIOUS, *a.* व्यसनी -निनी -नि (नृ), व्यसनीयः -या -यं, दुष्टः -ष्टा -ष्टं, दुर्वृत्तः -त्ता -त्तं, दुष्टरिचः -चा -चं, योग्यपुण्यः -ख्या -खं, *see* DEPRAVED.—(Having vices or bad tricks) सव्यसनः -ना -नं, व्यसनी &c., दुर्गुणी &c., दुर्लक्षणी &c.

VICIOUSLY, *adv.* दुष्टपत्, दुर्वृत्तपत्, व्यसनित्वात्, दुष्टभावेन.

VICIOUSNESS, *s.* दुष्टता, व्यसनिता -त्वं, दुर्वृत्तता, दुर्गुणत्वं.

VICISSITUDE, *s.* आवृत्तिः *f.*, परिवृत्तिः *f.*, अनुवृत्तिः, अनुक्रमः.

VICTIM, *s.* वहिः *m.*, यज्ञपशुः *m.*, देवपशुः *m.*, वध्यः, पध्यपशुः *m.*, उपहारः, उपाकृतः, सत्पशुः *m.*

TO VICTIMIZE, *v. a.* उपहारीकृ. *See* TO SACRIFICE, IMMOLATE.

VICTOR, *s.* जेता *m.* (नृ), विजेता *m.*, जयी *m.* (नृ), विजयी *m.*, जैत्रः, जिह् *m.*

VICTORIOUS, *a.* जयी -विनी -वि (न्), विजयी &c., जेता -त्री -तृ (न्), जैत्रः -त्री -त्रं, जिष्णुः -णुः -णुः, जित्तरः -री -रं, जितादिः -रिः -रिः, जितशत्रुः -त्रुः -त्रुः, जययुक्तः -क्ता -क्तं, जयवान् -वती -वत् (न्), विजयमानः -ना -नं, विजितवान् &c., प्राप्त्रजयः -या -यं, लब्धजयः &c., रिपुघ्नयः &c., खरिन्दमः -मा -मं, जः जा जं, जिः जिः जिः—(Conferring victory) जयावहः -हा -हं, जयप्रदः -दा -दं.

VICTORIOUSLY, *adv.* विजयेन, सविजये, विजयपूर्व, जयपूर्व.

VICTORY, *s.* जयः, विजयः, जयनं, विजयसिद्धिः *f.*, जयश्रीः *f.*; 'proclamation of victory,' जयघोषः; 'record of it,' जयपत्रं; 'march to it,' जयप्रस्थानं; 'glory of it,' जयश्रीः *f.*; 'flag of victory,' जयपताका; 'shout of victory,' जयध्वनिः *m.*, जयशब्दः, जयारवः.

To VICTUAL, *v. a.* खाद्यद्रव्यैः समायुज् (c. 10. -योजयति -यितुं) or युज्, खाद्यद्रव्याणि परिकृप् or सम्भृ. See **To PURVEY**.

VICTUALLER, *s.* सन्नादिविक्रेता *m.* (न्), खाद्यद्रव्यविक्रेता *m.*, शोषिकः.

VICTUALLING-HOUSE, *s.* सन्नविक्रयस्थानं, सन्नविक्रयगृहं, शुभदा.

VICTUALS, *s. pl.* सन्नं, भोजनं, खाद्यद्रव्यं, जाहारः. See **Food**.

VIDELICET, *s.* सचैतत्, सचैतात्, वस्तुतस्, यथा, नाम.

To VIE, *v. n.* स्पर्धे (c. 1. स्पर्धते -र्षितुं), जि in des., see **To RIVAL**.

To VIEW, *v. a.* अवलोक् (c. 10. -लोकयति -यितुं), चालोक्, प्रेक्ष् (c. 1. प्रेक्षते -यितुं, rt. ईक्ष्), वीक्ष्, समीक्ष्, निरीक्ष्, निर्वर्ण्. See **To SURVEY**.

VIEW, *s.* (Act of viewing) अवलोकनं, चालोकनं, दर्शनं, सन्दर्शनं, वीक्षणं, दृष्टिः *f.*—(Reach of the eye) दृष्टिपातः, दृक्पातः, दृष्टिः *f.*; 'in view,' दृष्टिगोचरः -रा -रं, दृग्गोचरः &c.—(That which is presented to the view), see **PROSPECT**.—(Intention) उद्देशः, साशयः, बुद्धिः *f.*; 'with the view of,' बुद्ध्या, उद्दिश्य; 'with what view?' किमुद्दिश्य.—(Opinion) मतं, मतिः *f.*, बुद्धिः *f.*, दृष्टिः *f.*; 'of high views,' ऊर्ध्वदृष्टिः -रिः -रिः; 'of narrow views,' अस्वदृष्टिः &c., नित्यबुद्धिः &c., कृपणबुद्धिः &c.; 'a point of view,' पद्यः; 'under one point of view,' एकपक्षे.

VIGIL, *s.* जागरणं, रात्रिजागरणं, जागरः, रात्रिजागरः.

VIGILANCE, *s.* (Wakefulness) जागरा, जागर्था, जागर्तिः *f.*, प्रयोधः.—(Wariness) सावधानता, सवधानं, समीक्षकारित्वं.

VIGILANT, *a.* (Wakeful) जागरी -रिणी -रि (न्), see **WAKEFUL**.—(Wary) सावधानः -ना -नं, स्वार्थितः &c., सप्रमत्तः &c. See **CIRCUMSPECT**.

VIGOR, *s.* वीर्यं, तेजस् *n.*, सङ्गं, चीजस् *n.*, प्रभावः, चलं, वीर्यं, सारः -रता, सजीर्णः; 'in full vigor,' प्रौढवयः -ला -लं.

VIGOROUS, *a.* महावीर्यः -र्यो -र्यं, वीर्यवान् -वती -वत्, तेजोवान् &c., सारवान् &c., प्रौढसत्त्वः -त्ता -त्वं, महासत्त्वः &c., प्रौढसामर्थ्यः -र्यो -र्यं, रागी -गिणी &c., गुणवान् &c. See **ENERGETIC**.

VIGOROUSLY, *adv.* सवीर्यं, महायत्नेन, प्रयत्नतस्, वीर्यतस्, सारतस्.

VILE, *a.* अधमः -मा -मं, कुत्सितः -ता -तं, खलः -ला -लं, तुच्छः -त्ता -त्वं, जयन्यः &c., दुष्टः &c., निगुणः &c., निकृष्टः &c. See **LOW**, **MEAN**.

VILINESS, *s.* दुष्टता, खलता, जयन्यता, कौत्सित्वं, निर्गुणत्वं, अनार्यता.

To VILIFY, *v. a.* See **To DEFAME**, **TRADUCE**, **REVILE**.

VILLA, *s.* नगरोपान्ते खेतिगृहं or विनोदगृहं.

VILLAGE, *s.* ग्रामः, निवसयः, सवसयः, उपवसयः, संवसयः, प्रतिवसयः, सट्टसयः, पत्तिः -त्ती *f.*, कटकः, खेटकः, पट्टः, ग्रामस्थः; 'number of villages,' ग्रामता, ग्रामसङ्घः; 'a hundred villages,' ग्रामशतं; 'chief or head-man of a village,' ग्रामाधिकारी *m.*, ग्रामाध्यक्षः, ग्रामाधिकृतः, ग्रामेशः, ग्रामनायकः, ग्रामणी *m.*; 'space near a village,' ग्रामार्त, उपशत्यं.

VILLAGE, *a.* ग्राम्यः -म्या -म्यं, ग्रामीयः -या -यं, ग्रामीयः -खा -खं, ग्रामिकः -की -कं, ग्राम in comp.; 'village divinity,' ग्रामदेवता; 'village officer,' ग्रामाधिकारी *m.*; 'village priest,' ग्रामयाजकः.

VILLAGER, *s.* ग्रामवासी *m.* (न्), ग्रामेवासी *m.*, ग्रामेवासः, ग्रामस्थः, ग्रामिकजनः, ग्रामी *m.*, ग्रामीणः, ग्राम्यजनः, ग्रामचारी *m.*

VILLAIN, **VILLAINOUS**, **VILLAINY**. See **RASCAL**, **RASCALLY**, &c.

To VINDICATE, *v. a.* शुप् (c. 10. शोधयति -यितुं), दोषात् शुप् or परिशुप्, निदोषीकृ, प्रतिपद (c. 10. -पादयति -यितुं), स्या in caus. (स्थापयति -यितुं), प्रतिपादनं कृ. प्रतिपालनं कृ. See **To JUSTIFY**, **SUPPORT**.

VINDICATION, *s.* शोधनं, परिशोधनं, परिशुद्धिः *f.*, प्रतिपादनं, स्थापनं, प्रतिपालनं, दोषमुक्तिः *f.* See **JUSTIFICATION**, **SUPPORT**.

VINDICTIVE, **VINDICTIVENESS**. See **REVENGEFUL**, &c.

VINE, *s.* द्राक्षा, द्राक्षालता, गुच्छफला, द्राक्षावल्ली, द्राक्षाव्रतती.

VINEGAR, *s.* स्रग्दरसः, शुक्रं, शुक्ररसः, शोक्तिकं, चुक्रं.

VINEYARD, *s.* द्राक्षावाटिका, द्राक्षावाटी, द्राक्षोद्यानं, द्राक्षाधेनं.

VINOUS, *a.* द्राक्षामद्यगुणकः -का -कं, सीत्तिकः -की -कं.

VINTAGE, *s.* (Produce of the vine) द्राक्षोत्पन्नफलं, एकसमये द्राक्षोत्पादितफलं.—(Season of gathering it) द्राक्षाफलसंग्रहकालः.

VINTNER, *s.* मद्यविक्रयजीवी *m.* (न्), मद्यविक्रेता *m.* (न्), द्राक्षारसविक्रेता *m.*, सुराजीवी *m.*, शोषिकः, शुभदारः, ध्वजवान् *m.*

To VIOLATE, *v. a.* लङ् (c. 10. लङ्घयति -यितुं), क्षतिक्लम्, क्षतिचर, लुप्, see **To TRANSGRESS**, **INFRINGE**.—(Ravish) धृप् (c. 10. -पर्वयति -यितुं).

VIOLATION, *s.* लङ्घनं, लोपः -पनं, क्षतिक्लमः, क्षतिक्लमः; 'of a vow,' व्रतलोपनं; 'of a law,' see **INFRINGEMENT**.—(Rape), see **RAPE**.

VIOLATOR, *s.* क्षतिक्लमी *m.*, दस्युः. See **INFRINGER**, **RAVISHIER**.

VIOLENCE, *s.* (Force) चलं, वेगः, प्राचल्यं.—(Unjust force) चलात्कारः, प्रसभं, प्रनापः, साहसं, हठः, महासाहसं, द्रोहः, सहोपहलं; 'personal violence,' दण्डपारुष्यं, पारुष्यं, उपपातः.—(Vehemence, impetuosity), see the words.

VIOLENT, *a.* (Forcible, impetuous) प्रचलः -ला -लं, वेगवान् -वती &c., महावेगः -गा -गं.—(Vehement) चरुः -रुदा -रुदं, उच्चरुदः &c., तीक्ष्णः -क्ष्ण -क्ष्णं, तीव्रः -त्रा -त्रं, उग्रः &c., रोषणः -णा -णं, रौद्रः -द्रो -द्रं, गाढः -ढा -ढं, सोत्प्रासः -सा -सं; violent wrath, गुरुकोपः, see **SEVERE**.—(Acting by violence) साहसी -सिनी -सि (न्), साहसिकः -की -कं, साहसकम्भी -म्भी -म्भी (न्), प्रमापी &c., द्रोही &c.—(Violent death) क्षपमृत्युः *m.*, क्षपपातः, दुर्भेद्यं.

VIOLENTLY, *adv.* (Forcibly, impetuously) प्रसभं, प्रसभं, चलात्कारेण, चलवत्, प्रचलं, महावेगेन, महाजयेन, see **FORCIBLY**.—(Vehemently) तीव्रं, गाढं, उग्रं, क्षति prefixed, क्षतिशयेन; 'violently in love,' क्षतनुरागवान् -वती &c.

VIOLIN, *s.* सारङ्गी, शारङ्गी, पिनाकी.

VIPER, *s.* सधेः, सहिः *m.*, भुजङ्गः, भुजङ्गः, डरागः. See **SNAKE**.

VIRAGO, *s.* पुरुषस्वभावा, पुरुषवृत्तिः *f.*, क्षुपभी, कर्कशा.

VIRGIN, *s.* कुमारी -रिका, कन्या, तरुणी, चद्यता, गौरी -रिका, चद्यतयोनिः *f.*, अविद्वयोनिः *f.*, अनन्यपूर्वा, पुरुषास्पृष्टा, निवरा, see **MAID**; 'defiler of one,' कन्यादूषकः.

VIRGIN, *a.* कुमारा -री -रं, कानीनः &c., see **MAIDEN**, **MAIDENLY**.

VIRGINITY, *s.* कुमारी, कुमारीत्वं, कन्यात्वं, चद्यतयोनित्वं, अविद्वयोनित्वं, चद्यतपुरुषता, पुरुषास्पृष्टता. See **MAIDENHEAD**.

VIRGO, *s.* (The Zodiacal sign) कन्या, पापेयं.

VIRILE, *a.* पौरुषः -पी -पं, पौरुषेयः -यी -यं, पुरुषसत्त्ववी &c.

VIRILITY, s. पौरुषं, पुरुषत्वं, पौरुषता, पुंस्त्वं, पुंस्ता, पुंशक्तिः *f.*, जनन-शक्तिः *f.*, पुरुषशक्तिः *f.*, जोजस् *n.*

VIRTUAL, a. वस्तुसदृशः -शी -शं, वस्तुसद्भाशः -शा -शं, वास्तवः -वी -वं, वास्तविकः -की -कं, गुणसिद्धः -द्वा -द्वं, अर्च्यसदृशः -शी -शं.

VIRTUALLY, adv. वस्तुसदृशेन, वस्तुतस्, अर्च्यतस्, सारतस्.

VIRTUE, s. (Moral goodness) धर्मः, पुण्यं, श्रेयस् *n.*, धर्माचरणं, धर्माचारः, साधुत्वं, साधुवृत्तिः *f.*, साधुवृत्तं, साधुशीलता, सदाचारः, सुकृतं, सुचरितं -वं, सचरितं, दर्शनं, नीतिः *f.*; 'personified,' वृषः.—(Strength, power) प्रभावः, शक्तिः *f.*, चलं, प्रावत्वं; 'latent virtue,' मर्म *n.*—(Good quality, excellence) गुणः, सद्गुणः, सुगुणः, सुलक्षणं; 'virtue and vices,' गुणगुणाः *m. pl.*, गुणदोषाः *m. pl.*

VIRTUOUS, a. धार्मिकः -की -कं, धर्मी -र्मिणी -र्मि (न्), पुण्यशीलः -ला -लं, साधुशीलः &c., साधुवृत्तः -त्ता -तं, साध्याचारः -रा -रं, साधुः -धी -धु, धर्माचारी -रिणी &c., सुकृती &c., कृती &c., सुकृत् *m. f. n.*, पुण्यभाक् *m. f. n.* (ञ्), सात्त्विकः -की -कं, सत्त्वशीलः -ला -लं, न्यायाचारः &c., गुणवान् -वती -वत् (न्), गुणी &c., गुणाश्रयः -या चार्चरित्रः -चा -चं, अपकल्पयः -या -यं, *see* Good; 'a virtuous wife,' सती, साध्वी, महासती; 'a virtuous person,' सज्जनः; 'a virtuous young girl,' सद्युवती.

VIRTUOUSLY, adv. धर्मेण, धर्मेण, धर्मानुसारेण, पुण्यवत्.

VIRULENCE, s. उग्रता, कटुता, तीक्ष्णता, जाला. *See* MALIGNITY.

VIRULENT, a. उग्रः -या -यं, अतितीक्ष्णः &c. *See* MALIGNANT.

VISAGE, s. मुखं, चाननं, चदनं, आस्यं, वक्त्रं. *See* FACE.

VISCERA, s. pl. अन्त्राणि *n. pl.*, उदरं. *See* BOWELS, ENTRAILS.

VISCERAL, a. आन्त्रिकः -की -कं, औदरिकः -की -कं.

VISCID, viscidus, a. सान्द्रः -न्द्रा -न्द्रं, श्यानः -ना -नं, शीनः &c., यनः ना -नं, अवलेहः -द्वा -द्वं, स्निग्धः &c. *See* GLUTINOUS, STICKY.

VISHNU, s. विष्णुः. The second person of the Hindú triad, and the most celebrated and popular of all the Indian deities. He is the personification of the preserving power, and became incarnate in nine different forms, for the preservation of mankind in various emergencies. Before the creation of the universe, and after its temporary annihilation, he is supposed to sleep on the waters, floating on the serpent Śeṣha, and is then identified with Nārāyaṇa. Brahmā, the creator, is fabled to spring at that time from a lotus which grows from his navel, whilst thus asleep. Vishnu's wife is called Lakshmi, and the vehicle on which he rides, Garuḍa. *See* LAKSHMI, GARUḌA. His ten avatārs or incarnations are: 1. The Matsya, or Fish. In this avatār Vishnu descended in the form of a fish to save the pious king Satyavrata, who with the seven Rishis and their wives had taken refuge in the ark to escape the deluge which then destroyed the earth. 2. The Kūrma, or Tortoise. In this he descended in the form of a tortoise, for the purpose of restoring to man some of the comforts lost during the flood. To this end he stationed himself at the bottom of the ocean, and allowed the point of the great mountain Mandara to be placed upon his back, which served as a hard axis, whereon the gods and demons,

with the serpent Vāsuki twisted round the mountain for a rope, churned the waters for the recovery of the amṛita or nectar, and fourteen other sacred things, *see* OCEAN. 3. The Varāha, or Boar. In this he descended in the form of a boar to rescue the earth from the power of a demon called 'golden-eyed,' Hiranyāksha. This demon had seized on the earth and carried it with him into the depths of the ocean. Vishnu dived into the abyss, and, after a contest of a thousand years, slew the monster. 4. The Narasinha, or Man-lion. In this monstrous shape of a creature half-man, half-lion, Vishnu delivered the earth from the tyranny of an insolent demon called Hiranyakaśipu. 5. Vāmana, or Dwarf. This avatār happened in the second age of the Hindús or Tretā yug, the four preceding are said to have occurred in the first or Satya yug; the object of this avatār was to trick Bali out of the dominion of the three worlds. Assuming the form of a wretched dwarf he appeared before the king, and asked, as a boon, as much land as he could pace in three steps. This was granted; and Vishnu, immediately expanding himself till he filled the world, deprived Bali at two steps of heaven and earth, but in consideration of some merit, left Pátāla still in his dominion. 6. Paraśurāma. 7. Rāmachandra; for an account of both these, *see* RĀMA. 8. Kṛishna, or, according to some, Balarāma, *see* KRISHNA, RĀMA. 9. Buddha. In this avatār Vishnu descended in the form of a sage, for the purpose of making some reform in the religion of the Brahmins, and especially to reclaim them from their proneness to animal sacrifice. Many of the Hindús will not allow this to have been an incarnation of their favourite god. 10. Kalki, or White Horse. This is yet to come. Vishnu, mounted on a white horse, with a drawn scimitar, blazing like a comet, will, according to prophecy, end this present age, viz. the fourth or Kali yug, by destroying the world, and then renovating creation by an era of purity. Many of the names of Vishnu correspond with those of Kṛishna, who is by many identified with Vishnu, *see* KRISHNA. Some of his other names are here given.—(Supporter of the universe) विश्वम्भरः.—(Mover on the waters) नारायणः.—(From whose navel comes the lotus from which Brahmā springs) पद्मनाभः, पद्मनाभिः *m.*—(Sleeper on a lotus) पद्मेश्वरः, नलिनेश्वरः.—(The best male) पुरुषोत्तमः.—(The four-armed) चतुर्भुजः.—(Holder of the conch-shell) शङ्खी *m.*—(Disembodied) चक्रपाणिः *m.*—(Holding a bow made of horn) शङ्खी *m.*—(The seizer) हरिः *m.*—(Foe of the demons) दैत्यारिः *m.*—(Having ten incarnations) दशवतारः.—(Taker of three strides, under the 5th or Dwarf avatār) त्रिविक्रमः, त्रिपाद्.—(Destroyer of Bali) बलिध्वंसो *m.*—(Husband of Lakshmi, or attended by her as the goddess of fortune) लक्ष्मीपतिः *m.*

लक्ष्मीशः, श्रीपतिः *m.*, श्रीपतिः, श्रीनिकेतनः, श्रीनिवासः, श्रीकाञ्चनः.—(Possessing the paradise called Vaikuntha) वैकुण्ठः.—(Having Garuda as a vehicle) गरुडवहनः, तारुक्ष्यजनः, तारुक्ष्य-नायकः.—(Decapitator of Rālu) राहुमूर्द्धभिद् *m.*, राहुभेदी *m.*, see Rālu.—(Having spreading ears) विहरत्रयाः *m.*—(Destroyer of the demon Kaitābha) कैटभजित्.—(Supporting the earth) कुस्तुभः.—(Present to such as have brought under their passions) स्रोतुजः.—(Lotus-eyed) पुण्डरीकाक्षः.—(Self-born) स्वभूः *m.*—(Whose armies are everywhere) विष्णुक्तेनः. Other names are हस्ति, जन्मकीलः, मालः, चामुः *m.*, शीरिः *m.*, विष्णुः *m.*. A worshipper of Vishnu is called वैष्णवः.

VISIBILITY, *s.* दृश्यता, दर्शनीयता, प्रत्यक्षता, प्रेक्षणीयता -त्वं.

VISIBLE, *a.* दृश्यः -श्या -श्यं, दर्शनीयः -या -यं, प्रत्यक्षः -क्षा -क्षं, प्रत्यक्ष-भूतः -ता -तं, दृग्गोचरः -रा -रं, दृष्टिगोचरः &c., दृष्टिग्राह्यः -क्षा -क्षं, चक्षुर्ग्राह्यः &c., प्रेक्षणीयः -या -यं, प्रेक्ष्यः &c., वीक्ष्यः &c., लक्ष्यः &c., लोकनीयः -या -यं, दृष्टिविषयः -या -यं, दृष्टिविषयः &c., दृग्गम्यः &c., दृष्टिगम्यः &c., व्यक्तः -क्ता -क्तं, अभिव्यक्तः &c., प्रादुर्भूतः -ता -तं, सावि-भूतः &c., प्रकाशः -शा -शं, प्रकाशितः -ता -तं, उद्भूतः &c., समग्रः -घी -घं, चाक्षुषः -पी -पं, चक्षुष्मान् -पत्नी &c.; 'visible object,' वीक्ष्यं -क्ष्यं.

VISIBLY, *adv.* प्रत्यक्षतः -क्षेय, पश्यतः, समग्रं, साक्षात्.

VISION, *s.* (Faculty or act of seeing) दृष्टिः *f.*, दर्शनं, आलोचनं, सन्दर्शनं, दृश्यत्वं, चक्षुरिन्द्रियं.—(Supernatural dream) स्वप्नः, स्वप्नदर्शनं, दर्शनं, सन्दर्शनं.—(Spectre) छाया, अप्रत्यक्षा, आभासः.

VISIONARY, *a.* मानसिकः -की -कं, मनःकल्पितः -ता -तं, अवास्तवः -पी -पं, अवास्तविकः -की -कं. See FANCIFUL, IMAGINARY.

VISIT, *s.* अभ्यागमः -मनं, अभिगमः, दर्शनयात्रा, समायः.

To VISIT, *v. a.* अभ्यागम् (c. 1. गच्छति -गच्छं), अभिगम्, दर्शनापेक्षं चागम् or जाया or उपया; 'a lover,' अभिगम् (c. 10. सारयति -यितुं).

VISITATION, *s.* अभ्यागमनं, अभिगमनं, अभिगमनं, परीक्षणं.

VISITOR, *s.* अभ्यागतः, गृह्भ्यागतः, गृहागतः. See GUEST.

VISTA, *s.* (Of trees) वृक्षपरिकः *f.*, वृक्षश्रेणी. See AVENUE.

VISUAL, *a.* दृष्टिसम्बन्धी -न्धनी &c., चाक्षुषः -पी -पं, चक्षुरिन्द्रियसम्बन्धी &c.; 'visual organ,' चक्षुरिन्द्रियं, नेत्रेन्द्रियं.

VISWAKARMA, *s.* (Architect or artist of the gods) विश्वकर्मा *m.* (नृ), देवत्वष्टा *m.* (ष्टृ), देवपट्टिजः *m.*, त्वष्टा *m.*, देवशिल्पी *m.*

VITAL, *a.* (Pertaining to life) प्राणसम्बन्धी &c., जीवसम्बन्धी &c., आयुष्यः -प्या -प्यं, प्राण in comp., जीव in comp.; 'vital action,' प्राणकर्म *m.* (नृ); 'vital air,' प्राणवायुः *m.*; 'vital principle,' जीवात्मा *m.*—(Necessary to life) जीवसाधकः -का -कं, जीव-नसाधकः &c., प्राणरक्षकः &c., जीवनरक्षकः &c.—(Vital part or spot) मर्म *m.* (नृ), मर्मस्थानं, मर्मस्थलं, प्राणस्थानं; 'piercing a vital part,' मर्मभेदः.—(Essential), see the word.

VITALITY, *s.* जीवशक्तिः *f.*, जीवनशक्तिः *f.*, प्राणशक्तिः *f.*, जीवः, प्राणः, जोजस् *n.*, चेतना, चैतन्यं, सजीवत्वं, प्राणकर्म *n.*

VITALS, *sc pl.* मर्मोष्णि *n. pl.*, मर्मस्थानं, मर्मस्थलं.

To VITIATE, *v. a.* दुष् (c. 10. दुषयति -यितुं). See To CORRUPT.

VITIATION, *s.* दुष्णं, पातनं, दूषता. See CORRUPTION.

VITREOUS, *a.* काचमयः -पी -पं, काचगुणकः -का -कं, काचसगुणः &c.

To VITREFY, *v. a.* काचसात्कृतं, काचपत्तं, काचपरिणामं कृ.

VITRIOL, *s.* (Blue) नृत्यं -त्यकं, नृत्यान्ननं, तावधर्मः, मृपातुन्यं, नृतकं,

शिशिरग्रीवं, मयूरकं, नीलाञ्जनं, नीलं, वितुवकं, हेमतारं.—(Green) कासीसं, काशीशं, मलीमसः -सं, पातुशेषरः, विषदं.

To VITUPERATE, VITUPERATION. See To BLAME, CENSURE, &c.

VIVACIOUS, *a.* तेजोवान् -यती -यत् (नृ). वल्लासी &c. See LIVELY.

VIVACITY, *s.* तेजस् *n.*, वल्लसता, वल्लासः. See LIVELINESS.

VIVA-VOCE, मुखतः, मुखद्वारा, मुखद्वारेण.

VIVID, *a.* सुस्पष्टः -ष्टा -ष्टं, स्फुरन् -रन्ती &c., स्फुरद्भूषः -पा -पं.

To VIVIFY, *v. a.* जीव् (c. 10. जीवयति -यितुं), संजीव्. See To ANIMATE.

VIVIPAROUS, *a.* सचेतनप्रसूः *f.*, सचेतनप्रजा.—(Born from the womb) जरायुजः -जा -जं.

VIXEN, *s.* कर्कशा, चरारी, क्रोधना. See SCOLD.

VIZIER, *s.* मन्त्री *m.* (नृ), अमात्यः. See MINISTER.

VOCABLE, *s.* शब्दः, वाक्यं, वचनं, वाचकः. See WORD.

VOCABULARY, *s.* शब्दकोषः, शब्दसंग्रहः, कोषः. See LEXICON.

VOCAL, *a.* (Having a voice) वायुक्तः -क्ता -क्तं, वाणीयुक्तः &c., सवाक् *m. f. n.* (च), वाणीविशिष्टः &c.—(Uttered by the voice) वाचिकः -का -कं, वाणीजातः -ता -तं, वाग्जातः &c.

VOCATION, *s.* वृत्तिः *f.*, व्यापारः, व्यवसायः, कर्म *n.* See BUSINESS.

VOCATIVE, *s.* (Case in grammar) ससोपनं, समुद्रिः *f.*, आमन्त्रणं, जहनी विभक्तिः.

To VOCIFERATE, *v. n.* उच्चैर् पुष् or उक्तुम्. See To CLAMOUR, CRY.

VOCIFERATION, *s.* पोषणं -खा, उक्तोक्तः. See EXCLAMATION.

VOCIFEROUS, *a.* महापोषः -पा -पं, उक्तोक्तः &c. See CLAMOROUS.

VOGUE, *s.* प्रचारः, लोकप्रचारः, व्यवहारः, प्रचरः, रीतिः *f.*

VOICE, *s.* स्वरः, वाणी, गीः *f.* (गिर), गिरा, शब्दः, रवः, वाक् *f.* (च), कण्ठस्वरः, वचनं, वचस् *n.*, उक्तिः *f.*, व्याहारः, व्याहृतिः *f.*, भाषितं, लपितं, कण्ठस्वरः *m.*; 'having a sweet voice,' मधुरस्वरः -रा -रं; 'having an unpleasant voice,' असौम्यस्वरः -रा -रं, कण्ठः &c.; 'having the voice of a lion,' सिंहनादः -दा -दं; 'having a cracked voice,' भग्नस्वरः &c.; 'change of voice,' स्वरभेदः. स्वरविकारः.—(In grammar) वाच्यं, पदं; 'active voice,' कर्तृवाच्यं परस्मैपदं; 'middle,' आत्मनेपदं; 'passive,' कर्मणिवाच्यं, भाववाच्यं.

VOID, *a.* (Empty) शून्यः -न्या -न्यं, रिक्तः -क्ता -क्तं, शून्याकारः -रा -रं, see EMPTY.—(Null) निरपेक्षः -का -कं, see NULL.—(Devoid) होनः -ना -नं, शून्यः &c., see DEVOID, DESTITUTE.

VOID, *s.* शून्यं, रिक्तं, शून्यता. See VACUUM.

To VOID, *v. a.* उच्चर, उत्सृज्, उत्सर्गं कृ, हृ (c. 1. हृदति -दितुं), गु (c. 6. गुचयति -यितुं). See To EVACUATE, EXCREMENT, &c.

VOIDED, *p. p.* उच्चरितः -ता -तं, गूनः -ना -नं, हवः -जा -जं.

VOLATILE, *a.* (Passing quickly into the aeriform state) क्षति-शीघ्रवायुपरिणामशीलः -ला -लं, वायुपरिणामशीलः &c., वायुपरिणामी -मिनी &c.—(Fickle) चपलः -ला -लं, चञ्चलः &c.

VOLATILITY, *s.* चञ्चलता, चापल्यं, चपलता, चापल्यं, अस्थिरता.

VOLCANIC, *a.* ज्वालामुखीसम्बन्धी -न्धनी &c., अद्रिबहिःसम्बन्धी &c.

VOLCANO, *s.* ज्वालामुखी, अद्रिबहिः *m.*, जलनपथिः, आग्नेयपथिः.

VOLITION, *s.* (Act of will) सङ्कल्पः.—(Will), see WILL.

VOLLEY, *s.* चर्पः, वृष्टिः *f.*, पातः; 'of stones,' शिलावर्षः, अश्मवर्षः.

VOLUBILITY, *s.* वाक्चापल्यं, वाक्चपलता. See FLUENCY.

VOLUBLE, *a.* वाक्चपलः -ला -लं, चपलजिह्वः &c., see FLUENT, GLIB.

VOLUME, *s.* (Book) पुस्तकं.—(Of smoke) धूमावलिः -ली, धूमसंहतिः *f.*—(Of dust) रेणुसंहतिः *f.*, रजोमेषः, धूलौपटलः -लं.

VOLUMINOUS, *a.* विस्तीर्णः -शी -थं, विस्तारमयः -यो -यं, बहुपुलकः -का -कं; 'a voluminous work,' ग्रन्थविस्तारः.

VOLUNTARILY, *adv.* कामतम्, इच्छातम्, बुद्धिपूर्वम्, इच्छापूर्वकम्, इच्छापुरःसरं, सङ्कल्पपूर्वम्, स्वेच्छापूर्वकम्, कामं, प्रकामं, निकामं, यथेष्टं, यथेष्मिन्, आत्मसन्तोषेण, इष्टं.

VOLUNTARY, *a.* (Intentional) बुद्धिपूर्वः -धी -धं, ऐच्छिकः -की -कं, see INTENTIONAL.—(Spontaneous) ऐच्छिकः &c., कामिकः -की -कं, अभिकामिकः &c., काम्यः -म्या -म्यं, see SPONTANEOUS.

VOLUNTEER, *s.* स्वेच्छापूर्वकसैन्यः, स्वेच्छापूर्वकयोद्धा *m.* (दृ).

To VOLUNTEER, *v. a.* स्वयंप्रितं कृ in des. (चिकीर्षति -र्षितुं).

VOLUPTUARY, *s.* विषयी *m.* (नृ), व्यसनो *m.*, विषयासक्तः, भोगी *m.*, सम्भोगी *m.*, उग्ररागः, पामरः. See SENSUALIST.

VOLUPTUOUS, *a.* विषयी -विषयी &c. See SENSUAL, LUXURIOUS.

VOLUTE, *s.* व्यावर्त्तनं, आवर्त्तः -र्त्तनं, व्यावर्त्तकालङ्कारः.

To VOMIT, *v. a. or n.* वम (c. 1. वमति -मितुं), वृद् (c. 10. वृद्ध्यति -मितुं), वमनं कृ, वृद्नं कृ.—(Vomit up) उर्दिष्प (c. 6. -र्दिष्पति -क्षेपुं), उद्गृ (c. 6. -गिरति -गिरितुं -रोतुं), उक्तम् (c. 10. -गमयति -मितुं), उचृ (c. 10. -तारयति -मितुं).

VOMIT, *s.* (Matter vomited) वान्तः, वान्तिः *f.*—(Emetic), see EMETIC.

VOMITED, *p. p.* वान्तः -न्ता -न्तं, उद्धान्तः &c., उर्दिष्पितः -प्ता -प्तं, विचर्दिप्तः -न्ता -न्तं, उन्नतः &c., उन्नोथीः -थी -थं, उन्नोथीः &c., समुन्नोथीः &c., उद्धृतः -ता -तं, उद्धान्तः -न्ता -न्तं.

VOMITING, *s.* वमनं, वमः, वमयुः *m.*, वान्तिः *f.*, वृद्नं, प्रच्छर्दिक्षा, उत्क्षेपः -पथं, उत्तारः, उन्नतः, उद्देशोपनं. See SICKNESS.

VOMITIVE, *a.* वान्तिकृत, वान्तिदः -दा -दं. See EMETIC, *a.*

VORACIOUS, *a.* यस्मरः -री -रं. See GLUTTONOUS, GREEDY, &c.

VORTEX, *s.* चावर्धः -र्धिका, भ्रमः. See EDDY, WHIRLPOOL.

VOTARY, *s.* भक्तः, भक्तिगान् *m.* (नृ), भक्तिलः, सेवकः, उपासकः, आसक्तः, परायणः, आश्रितः; 'of Krishna,' कृष्णाश्रितः, कृष्णाश्रितः.

VOTE, *s.* सम्मतिः *f.*, सम्मतं, सम्मतासम्मतप्रकाशनं, स्वीकारास्वीकारप्रकाशः, सम्मतिस्थापनं. See SUFFRAGE.

To VOTE, *v. n.* सम्मतासम्मतं प्रकाशं (c. 10. -काशयति -वितुं) or स्था in CRUS. (स्थापयति -मितुं), सम्मतिप्रकाशनं कृ, सम्मतिं प्रकाशं.

To VOTE, *v. a.* (Elicited by vote) सम्मतिपूर्वम् वृ or नियुज्.—(Give by vote) सम्मतिपूर्वम् दा or प्रदा or प्रतिपदं.

VOTER, *s.* सम्मतिप्रकाशकः, सम्मतासम्मतप्रकाशकः.

VOTIVE, *a.* व्रतपूर्वम् समर्पितः -ता -तं, व्रतानुसरिण समर्पितः &c.

To VOUCH, *v. a.* साक्ष्येण प्रमाणीकृ or दृढीकृ, प्रमाणं दा.

VOUCHER, *s.* प्रमाणपत्रं, प्रमाणलेखः, साधनपत्रं, साधनलेखः, निर्णयपत्रं, निर्णेतृ *m.* (नृ), प्रत्ययकारिणी, आगमः.

To VOUCHSAFE, *v. a.* अनुदा, प्रदा, दातुम् चर्हं (c. 1. चर्हति -र्हितुं).

To VOUCHSAFE, *v. n.* चर्हं. See To DEIGN, CONDESCEND, *v. n.*

Vow, *s.* व्रतः -तं, सङ्कल्पः, प्रतिज्ञा, नियमः; 'taking a vow on one's self,' व्रतसंग्रहः; 'faithful to one,' संश्लिप्तव्रतः -ता -तं, यत्नव्रतः &c.; 'violation of one,' धनव्रतः; 'under a vow,' व्रतचङ्गः -ङ्गा -ङ्गं, सङ्कल्पचङ्गः &c., धृतव्रतः -ता -तं.

To VOW, *v. a.* व्रतपूर्वम् or सङ्कल्पपूर्वम् प्रतिज्ञा or दातुं प्रतिज्ञा or समु in caus. (-चर्षयति -मितुं). See To PROMISE.

To VOW, *v. n.* (Make a vow) व्रतं कृ, सङ्कल्पं कृ, प्रतिज्ञां कृ, प्रतिज्ञां

(105) समारुहं (c. 1. -रोहति -रोहं), प्रतिज्ञारोहणं कृ.

VOWEL, *s.* मातृका, स्वरः, वर्णः, अक्षर्वर्णः, अक्षरः; 'short vowel,'

इसस्वरः, मात्रा; 'ending in one,' अजानाः -न्ता -न्तं; 'long vowel,' दीर्घस्वरः, दीर्घवर्णः; 'ending in one,' दीर्घवर्णानाः &c.

VOYAGE, *s.* समुद्रयानं, जलयानं, जलयात्रा, संयात्रा.

To VOYAGE, *v. n.* समुद्रयानं कृ, समुद्रेण or जलेन या or गन्.

VOYAGER, *s.* समुद्रयात्री *m.* (नृ), जलयात्रिकः, वारिषधोपजीवी.

VRIHASPATI, *s.* (Preceptor of the gods, and regent of the planet Jupiter. He is the son of Angiras) बृहस्पतिः *m.*, गुरुः *m.*, सुराचार्यः, सुरप्रियः, सुरेज्यः, गोप्यतिः *m.*, वाचस्पतिः *m.*, धिपथः, जीवः, आङ्गिरसः, चित्रशिक्षिज्ञः. His son is called भरद्वाजः.

VULCAN, *s.* विष्णुकर्मो *m.* (नृ), देवशिल्पी *m.* See VISWAKARMA.

VULGAR, *a.* प्राकृतः -तो -तं, असभ्यः -भ्या -भ्यं, लौकिकः -की -कं, साम्यः -म्या -म्यं, अष्टोत्थः &c., जघन्यः &c. See COMMON, LOW.

VULGARISM, *s.* (In language) अपशब्दः, कुशब्दः.

VULGARITY, *s.* असभ्यता, अशिष्टता, जघन्यता. See LOWNESS.

VULNERABLE, *a.* भेद्यः -द्या -धं, भेदनीयः &c., वेद्यः &c., वेधनीयः -या -यं; 'vulnerable point,' छिद्रं, गर्भो *n.* (नृ), गर्भस्थानं.

VULTURE, *s.* गृध्रः, दाह्यायः, भासः, दूरदर्शी *m.*, दीर्घदर्शी *m.*

VYĀSA, *s.* (The arranger of the Vedas and Purānas, supposed to have lived about the 11th century after Christ. He is called 'island-born,' from having been born on an island in the Ganges) व्यासः, द्वैपायनः, कृष्णद्वैपायनः, कृष्णः.

W.

WAD, WADDING, *s.* आग्नेयचूर्णरोधनयुक्त *n.*, चूर्णरोधनी, चूर्णस्तम्भनं.

To WADDLE, *v. n.* हंसवत् 'चर्' or क्रम्, हंसगतिः -तिः -ति भू.

WADDLE, WADDLING, *s.* हंसगतिः *f.*, हंसपदं गतिः *f.*, विषमगतिः.

To WADE, *v. n.* दुःखेन पादाभ्यां जले चर्' or क्रम्, कटेन पादाभ्यां गाधजले क्रम्, दुःखेन पादाभ्यां जलपारं गम्.

WAFFER, *s.* (Thin cake) तनुपिष्टकः, सूक्ष्मपिष्टकः, शकुफलकः.—(For letters) चेफर् or वैफर् must be used.

To WAFT, *v. a.* शनैः शनैर् वायौ or वायुना वह् (c. 10. वाहयति -मितुं) or चानो, वायुना प्रेर' or प्रणुद् or उपणुद्.

To WAFT, *v. n.* शनैः शनैर् वायौ or वायुना वह् in pass. (उच्यते).

WAFTED, *p. p.* शनैर् वायुप्रेरितः -ता -तं or उपणुतः -न्ता -न्तं.

To WAG, *v. a.* इतस्ततः संचल् (c. 10. -चलयति -मितुं) or चट्.

To WAG, *v. n.* इतस्ततः संचल् (c. 10. -चलति -लितुं) or विचल् or चल्.

WAG, *s.* परिहासवेदी *m.* (नृ), रसज्ञः, विदूषकः, धन्वी *m.* (नृ).

To WAGE, *v. a.* (War) विग्रहं (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), विग्रहं कृ.

WAGER, *s.* पणः, आधिपत्यः, नीचिः -नी *f.*, प्रतिज्ञा.

To WAGER, *v. a.* पणं (c. 1. पणते -णितुं), दिपणं. See To BET.

WAGES, *s.* वेतनं, भूतिः *f.*, भाटिः *f.*, भाटकाः, वहीनं. See HIRE.

WAGGERY, WAGGISH. See DROLLERY, WIT, WITTY.

WAGON, *s.* शकटः -टी -टं, गन्तो, गन्तीरथः, वाहनं, चातुरं.

WAGONER, *s.* शकटिकः, शकटवाहकः, गन्तोवाहकः, चातुरिकः.

WAG-TAIL, *s.* खड्गनः -निका, खड्गरीटः, खड्गखेलः, खड्गखेटः, कणाटीरः -रकः, कणाटीरः, भण्डकः, गूढनीटः, हापुत्री, काकच्छदः, काकच्छर्दिः *m.*

To WAIL, *v. n.* परिदेव्, अक्रन्द्, विलप्. See To LAMENT, MOAN.

WAILING, *s.* परिदेवनं, आक्रन्दनं. See LAMENTATION.

WAIN, *s.* शकटः -टी -टं, अष्टागवं. See WAGON.

WAINSCOT, *s.* भित्तिवहिःस्थं काष्ठफलकमयं पटलं, भित्तिपटलं.

WAI

WAIST, *s.* मध्यः -ध्वं, मध्यनः -मं, मध्यस्थलं, जवलगनः -गनं, विलगनः -गनं. उद्यानं, कटिदेशः, कटिपट्टं, कटिः -टी *m. f.*

WAIST-COAT, *s.* कटिवस्त्रं, मध्यपट्टं, मध्यमवस्त्रं, जन्तरीयं.

To WAIT, *v. n.* (Stay) स्था (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं), *see To STAY, STOP.*
—(Wait for) प्रतीक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), अपेक्ष्, प्रतिपात्स् (c. 10. -पालयति -यितुं), *see To AWAIT, EXPECT*; 'one's arrival,' जगमनं प्रतीक्ष्; 'wait a moment,' क्षणं तिष्ठ, क्षणम् अपेक्षस्.—(Wait upon) उपास् (c. 2. -जाले -सितुं), उपचर्, परिचर्, रोन्, उपस्था, *du in des.*, *see To ATTEND*; 'at table,' परिविम् (c. 10. -वेमयति -यितुं), परिवेषणं कृ.

WAIT, *s.* (To lie in wait) पराक्रमणार्थं निभूते स्था.

WAITER, *s.* परिवेषकः, परिवेषा *m.* (पृ), परिवर्, सेवकः.

To WAIVE, *v. a.* त्यज्, परित्यज्. *See To WAIVE.*

To WAKE, *v. a.* जागृ in caus., प्रयुष् in caus., *see To AWAKE.*

To WAKE, *v. n.* जागृ (c. 2. जागर्ति -गरितुं) *See To AWAKE, v. n.*

WAKEFUL, *a.* जागरणशीलः -ला -लं, जागरुः -जा -दं, जागरः -रा -रं, जागरी -रिणी &c., जागरिता -ची -नृ (नृ), निद्राविमुखः -रा -रं, अनिद्राशीलः -ला -लं, अनिद्रः -द्रा -दं, विनिद्रः &c., उविद्रः &c., रात्रिजागरः &c.

WAKEFULNESS, *s.* जागरणशीलता, जागरणं, रात्रिजागरणं, जागर्मा, जागृतिः *f.*, जागरः, जाग्रदवस्था, जागरुक्ता, निद्राविमुखा, निद्राभावः, अनिद्रा, अस्माः, अस्मापः, उविद्रता, औचिद्र्यं, विनिद्रतं, योगिनिद्रा, प्रयोयः.

WAKING, *s.* जागरणं, प्रजागरः, जागरः, प्रयोयः -पनं.

To WALK, *v. n.* (Go on the feet) पादभ्यां गम् (c. 1. गच्छति, गन्तुं) or या (c. 2. याति -तुं), पादभ्यां क्रम् (c. 1. क्रमति, c. 4. क्राम्यति, क्रमिषुं), पादभ्यां चल or चर्; 'backwards and forwards,' गमनागमनं कृ.—(Walk about, as for pleasure, &c.) परिक्रम्, विहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), परिक्रमं कृ.—(Walk off), *see To DEPART.*

WALK, *WALKING*, *s.* पादगमनं, पादपारः, पादप्रजननं, पादक्रमणं, क्रमणं, पादभ्यां गमनं; 'walking about,' परिक्रमः; 'for pleasure,' विहारः, विहरणं.—(Place for walking) विहारस्थानं, गमनागमनमार्गः, पदमार्गः.

WALKER, *s.* पादचारी *m.* (नृ), पादयात्री *m.*, पादगः, पदगः.

WALL, *s.* (Of a house, &c.) भित्तिः *f.*, भित्तिका, कुड्मं, कुड्मकं.—(A surrounding or inclosing wall) प्राकारः, प्राचीरं, परितरः, सालः.—(Wall of bones, rubbish, &c.) एडुकं, रेडुकं.

WALLED, *a.* प्राकारोपः -या -यं, प्राकारवृत्तः &c., प्राचीरवृत्तः &c.

WALLET, *s.* सोपकारद्रव्यकोषः, सोपकारद्रव्यापायः, धुद्रकोषः.

To WALLOW, *v. n.* पशुः लुद् (c. 6. लुठति -गितुं) or मलुद् or म्लोद् (c. 1. म्लोडति -डितुं); 'a pig that wallows in mire,' पङ्कम्लोडः.

WALNUT, *s.* (Tree) चाघोडः, चाघोडः, अघोडः, पोलुः *m.*, कन्दरालः -लकः, कर्षरालः.

WALTZ, *s.* विचर्चननृत्यं, विचर्चननृत्यं, परिवर्तननृत्यं.

WAN, *a.* पाशुः -शुः शुः, विचर्चः -शौ -शौ, पाशुचर्चः &c.

WAND, *s.* हृदयः, वेचं, यष्टिः *m. f.*, वेचयष्टिः; 'of death,' कालदण्डः.

To WANDER, *v. n.* भ्रम् (c. 4. भ्राम्यति, भ्रमिषुं), परिभ्रम्, चर् (c. 1. चरति -ते -रितुं), पर्वद्, विहृ, विचर्, परिक्रम्, प्रवर्ज्, परिगम्, भ्रमणं कृ, *see To ROVE, RAMBLE*; 'to wander from,' *see To STRAY.*

WANDERER, *s.* भ्रमणकारी *m.* (नृ), भ्रमी *m.*, परिभ्रमी *m.*, विहारी *m.*

WANDERING, *s.* भ्रमणं, परिभ्रमणं, प्रवर्ज्या. *See ROAMING.*

WAR

To WANE, *v. n.* क्षि in pass. (क्षीयते), परिक्षि, प्रक्षि, संक्षि. हम्.

WANE, *s.* क्षयः, क्षितिः *f.*, परिक्षयः, अपक्षयः, हासः, तेजःक्षयः, तेजोहासः; 'of the moon,' इन्दुक्षयः, कृष्णपक्षः, अपरपक्षः.

WANED, *p. p.* क्षीयः -या -यं, क्षीयकलः -ला -लं, कलाक्षीयः &c., अपक्षीयः &c., निष्कलः -ला -लं, प्रामक्षयः -या -यं, जातक्षयः &c., जातहासः -सा -सं; 'a waned moon,' कलाक्षेयः.

WANNISS, *s.* पाशुता, विचर्चता, विचर्चं, कालिमा *m.* (नृ).

To WANT, *v. a. or n.* (Be without) हीनः -ना -नं भू or सम्, *see To LACK*; 'he wants wisdom,' बुद्धिहीनः or निर्बुद्धिर् अस्ति.—(Have need of) चाकांक्ष् (c. 1. -कांक्षति -क्षितुं), अपेक्ष् (c. 1. -ईक्षते -क्षितुं), *see To NEED.*—(Desire, wish) इप् (c. 6. इच्छति, एषिषुं), चाकांक्ष्, कांक्ष्, *see To DESIRE.*—(Be deficient) न्यूनोभू.—(Be in poverty) दरिद्रा (c. 2. दरिद्राति -द्रितुं).

WANT, *s.* (Absence of any thing) अभावः, असम्भवं, अविषयः, विरहः, अप्राप्तिः *f.*, राहित्यं, रहित्यं, शून्यतं, चर्दशीनं; 'from want of rain,' वृष्टेरभावात्; 'from want of food,' आहारविरहात्; 'want of money,' धनभावः.—(Occasion for) प्रयोजनं, *see NEED.*—(Deficiency) न्यूनता.—(Indigence) दारिद्र्यं, धनभावः, द्रव्याभावः.

WANTING, *a.* नूनः -ना -नं, अविषयमानः &c. *See DEFICIENT.*

WANTON, *a.* (Frolicsome) विलासनी -सिनी -सि (नृ), विलासवान् -वती -वत् (नृ), *see PLAYFUL.*—(Lascivious) कामुकः -का -कं, कामी &c., लाली &c., *see LUSTFUL*; 'a wanton woman,' पुंथली, पन्थकी, लालिनी.—(Self-willed, unrestrained) खैरः -री -रं, खैरी &c., कामचारी &c., खैरः -चा -चं.

To WANTON, *v. n.* विलम् (c. 1. -लसीति -सितुं), म्लोद्. *See To PLAY.*

WANTONLY, *adv.* कामुकयत्, विलासेन, खैर्यया, यथेच्छं, यथेष्टं.

WANTONNESS, *s.* कामुक्यं, लीला, विलासः, लालित्यं, खैरिता.

WAR, *s.* विग्रहः, युद्धं, प्रयुद्धं, सङ्ग्रामः, रणं, संयुगः, सम्मरणः -यद्धं, भीमरः, राटिः *f.*, *see BATTLE*; 'one skilled in it,' सांयुगीनः.

To WAR, *v. n.* (Make war) विग्रहं कृ, विग्रह् (c. 9. -गृह्णाति -ग्रहीतुं), युद्धं कृ, युष् (c. 4. युष्यते, योषुं), संग्राम् (c. 10. -संग्राम्यते -विषुं), संग्रामं कृ; 'wishing to make war,' विसंग्रामयिषुः -षुः -पु; 'war-chariot,' स्यन्दनः; 'war-cry,' सिंहनादः; 'war-horse,' योषहरः, *see CHARGER*; 'war-dance,' वीरनयनिका.

To WARBLE, *WARBLING.* *See To QUAVEN, SING, SINGING.*

To WARD, *v. a.* (Off) प्रतिवृ (c. 10. -वारयति -यितुं), निवृ, मतिवृ (c. 2. -हर्ति -तुं), प्रतिवृ, निरुप्, अपसिप्, प्रतिपिप्, यपोह्; 'a blow,' प्रतिपातं कृ, परिवारणं कृ, हस्तधारणं कृ, हस्तधारणं कृ, पथीति कृ.

WARD, *s.* (Of a town) पुरार्द्धविस्तरः.—(Custody) रक्षा.—(One under a guardian) नापापीनः, चालः, शिशुः *m.*, किशोरः.

WARDEN, *s.* रक्षकः, नापः, अथक्षः, अधिकाारी *m.* (नृ), पालः.

WARDER, *s.* दीवारिकः, द्वारापथः, रक्षकः, दृष्टकः, *see DOOR-KEEPER.*

WARD-ROBE, *s.* वस्त्रापायः, वस्त्रभाण्डं.—(Clothes) वस्त्रसमूहः.

WARE, *WARES*, *s.* पण्यं, विद्रव्यं, द्रव्यं. *See COMMODITY.*

WAREHOUSE, *s.* पण्यशाला, पण्यद्रव्यशाला, विक्रेयद्रव्यशाला.

WAREFARE, *s.* युद्धं, सङ्ग्रामः, विग्रहः. *See WAR, BATTLE.*

WARILY, *WARINESS.* *See CAUTIOUSLY, CAUTION, &c.*

WARLIKE, *a.* (Pertaining to war) सङ्ग्रामिकः -की -कं, सामरिकः &c., साम्यरायिकः &c.—(Disposed for war) रणप्रियः -या -यं, रणकामी -मिनी &c., रणासक्तः -क्ता -क्तं, रणोत्सुकः -का -कं, रणशूरः -रा -रं, रणवीरः &c., युयुतुः -सुः -सु.

WAR

- WARM**, *a.* उष्णः -ष्णः, ईषदुष्णः &c., चरुदः -रुदः-रुदं, उच्चरुदः &c., ईषच्चरुदः &c., तप्तः -प्तः-प्तं, ईषत्तप्तः &c., घर्म्म in comp., see HOT; 'water,' घर्म्मपयस् *n.*—(Suffering from heat) घर्म्मार्त्तः -र्त्तः-र्त्तं.
To WARM, *v. a.* ईषत् तप् (c. 10. तापयति -यितुं) or सन्तप् or प्रतप्, किञ्चित् तप्, ईषदुष्णीकृ; 'the feet,' पादौ प्रतप्; 'to warm one's self at the fire,' अग्नितापं सेव्.
WARMED, *p. p.* ईषत्तप्तः -प्तः-प्तं, किञ्चित्तप्तः &c., ईषदुष्णीकृतः &c.
WARM-HEARTED, *a.* हृदयो -यिणी &c., हृदयालुः -लुः-लु, चेही &c.
WARMLY, *adv.* उष्णं, सोष्णं, चरुदं, प्रचरुदं, सन्नेहं, चेहेन.
WARMTH, **WARMNESS**, *s.* उष्णता, उष्णः, चरुदता, उष्मः, बोष्णता, बोष्णं, तापः, ईषत्तापः, उष्तापः, रौद्रः -द्रं. See HEAT, HOTNESS.
To WARN, *v. a.* (Caution, admonish) प्रत्यादिश (c. 6. -दिशति -देष्टुं), सन्दिश, प्रदिश, उपदिश, पूर्वे प्रनुप् in caus., चित् in caus. (चेतयति -यितुं), see **To CAUTION**, &c.—(Apprise) चित्ता in caus. (-ज्ञापयति -यितुं), सूच्.
WARNED, *p. p.* प्रत्यादिष्टः -ष्टः-ष्टं, प्रवोधितः &c., विज्ञापितः &c.
WARNING, *s.* प्रत्यादेशः, प्रवोधः -धनं, पूर्वेवोधः -धनं, सन्देशः.
To WARP, *v. a.* साचीकृ, वक्रतीकृ, कुञ् (c. 10. कुञ्चयति -यितुं), चाकुञ्च, संकुञ् (c. 1. -कोचति -चितुं), चाकृप्, संदृ.
To WARP, *v. n.* संकुञ् or कुञ् in pass., तूय्. See **To SHRINK**, *v. n.*
To WARRANT, *v. a.* प्रमाणं दा, अधिकारं or अधिकारित्वं दा, सप्रमाणं-खां कृ, सप्रमाणीकृ, प्रमाणीकृ. See **To SANCTION**, **AUTHORISE**.
WARRANT, *s.* (Authority, sanction) अधिकारित्वं, प्रमाणं, अनुज्ञा, आश्रयः—(Writ) आज्ञापत्रं, शासनपत्रं, अनुज्ञापत्रं, अधिकारपत्रं.
WARRANTED, *p. p.* सप्रमाणः -णः-णं, साश्रयः -यः-यं, साधारः &c.
WARRANTY, *s.* निर्दोषपत्रं, निश्चिद्रूपत्रं, प्रमाणपत्रं.
WARREN, *s.* शशकालयः, शशकस्थानं, शशकाश्रयः.
WARRIOR, *s.* (Soldier) योद्धा *m.* (द्ध), योधः, युयुधानः, प्रहारी *m.*, see **SOLDIER**—(Hero) भटः, सुभटः, वीरः, रथी *m.*, स्वन्दनारोहः, रथपण्डितः, विजानतः, जानो *m.*, वजः, see **HERO**.
WART, *s.* चर्मकीलः -लं, कणः, मांसाद्भुतः, अधिमांसं.
WARY, *a.* सावधानः -ना -नं, विचक्षणः -णा -णं. See **CAUTIOUS**.
To WASH, *v. a.* जलेन धाव् (c. 10. धावयति -यितुं) or प्रधाव्, जलेन नृञ् (c. 1. मार्जति, c. 2. मार्ष्टि-ष्टुं) or सम्मृञ् or प्रधाल् (c. 10. -धालयति -यितुं) or धाल्, जलेन शुष् (c. 10. शोधयति -यितुं) or निषिञ् (c. 3. -खेनेत्ति -खेत्तुं) or पू, स्ना in caus. (स्नापयति, क्षपयति -यितुं); 'to wash the face,' मुखमार्जनं कृ, मुखप्रधालनं कृ; 'the feet,' पादौ प्रधाल्; 'the hands,' हस्तौ प्रधाल्; 'to wash out the mouth,' आचम्, उपरम्पू, see **To RINSE**.
To WASH, *v. n.* स्नानं कृ, अभिषेकं कृ, स्ना (c. 2. स्नाति -तुं), जलाभिषेकं कृ.
WASH, *s.* (Act of washing) धावनं, प्रधालनं, धालनं, मार्जनं, स्नानं, अभिषेकः, see **WASHING**—(Sloppy food for pigs, &c.) अनेय-जलादिमिश्रितम् उच्छिष्टांशं or भुक्तोच्छिष्टं or भुक्तसमुत्क्रितं—(Materials to smear over) लेपः, विलेपः, प्रलेपः, लेपनं.
WASHED, *p. p.* धालितः -ता -तं, प्रधालितः &c., मार्जितः -ता -तं, जलमार्जितः &c., धावितः -ता -तं, धौतः &c., निर्धौतः &c., निषिञ्क्तः -क्ता -क्तं, स्नापितः &c., क्षपितः &c., स्नातः -ता -तं; 'by waves,' उह-रुद्रः -द्रः-द्रं.
WASHERMAN, *s.* वस्त्रधावकः, वस्त्ररजकः, रजकः, वस्त्रनिर्णयकः, निर्णयकः, वस्त्रनेजकः, वस्त्रमार्जकः, मार्जः, वस्त्रप्रधालकः, भस्मकारः, कर्मकीलकाः.
WASHERWOMAN, *s.* वस्त्रधावकी, वस्त्रनिर्णयकी, वस्त्ररजकी, रजकी.

WAT

- WASHING**, *s.* प्रधालनं, धालनं, धावनं, मार्जनं, निर्णयकः, निर्णयनं, क्षप-नेजनं, स्नानं, अभिषेकः, क्षवसेचनं; 'of clothes,' वस्त्रधालनं, वस्त्र-प्रधालनं, वस्त्रमार्जनं; 'of the feet,' पादप्रधालनं, पादयोः धालनं, पादधावनं, पादावसेचनं, पादावनेजनं.
WASHY, *a.* जलगुणकः -का -कं, क्षतिद्रवगुणकः &c., क्षतिद्रवरूपः &c.
WASP, *s.* चरटा -टी, चरटः, गन्धोली, गन्धाली, भद्रक्रीडः, चरलः, चरोलः, चरेणः, चारला, भृङ्गः, भृङ्गरोलः, विषशूकः, विषशूङ्गी, नावणी, तिलाटी, तृणपटपटः, पेशस्कृत् *m.*, इडाचिका.
WASPISH, *a.* कर्कशः -शा -शं, शोभकोपी -पिनी &c., चरटशीलः &c.
To WASTE, *v. a.* व्ययीकृ, व्यस् (c. 1. व्ययति, c. 10. व्यययति -यितुं, rt. इ), धि (c. 1. व्ययति, c. 5. धियति, c. 10. व्यययति, व्यययति -यितुं), उपधि, धयं कृ, क्षीणीकृ, विधिष् (c. 6. -धियति -धेष्टुं), निःधिष्, धिष्, नश् (c. 10. नाशयति -यितुं), नाशं कृ; 'to waste time,' कालक्षेपं कृ, कालहरणं कृ, कालक्षयं कृ, कालं धिष्.
To WASTE, *v. n.* धि in pass. (क्षीयते), परिधि, अपधि in pass. (-क्षीयते), सट् (c. 1. सीदति, सटुं), हुस् (c. 1. हुसते -सितुं), परिहा in pass. (-क्षीयते), प्रहा in pass., धै (c. 1. धायति, धातुं), क्षीणीभू, नश् (c. 1. नश्यति).
WASTE, **WASTED**, *a. or p. p.* (Expended uselessly) अपचितः -ता -तं, व्यथितः &c., व्ययीकृतः &c., व्ययीभूतः &c.—(Diminished) मीणः -खा -खं, परिधीणः &c., व्यथितः -ता -तं, धामः -मा -मं, विशीर्यः &c.; 'wasted with hunger,' छुन्धामः -ना -नं.—(Refuse) उच्छिष्टः -ष्टः-ष्टं, निःसारः -रा -रं.—(As land) सिलः -ला -लं, वज्रलः -ला -लं, जाङ्गलः -ली -लं, शून्यः -न्या -न्यं, अप्रवृत्तः -ता -तं.—(To lay waste) उपद्रु, उपप्रवृत्तं कृ, पाप्, पीड्, see **To RAVAGE**.
WASTE, *s.* क्षयः, परिधयः, उपक्षयः, क्षयक्षयः, क्षिया, क्षितिः *f.*, क्षपण्यः, व्ययः, क्षपण्यः, नाशः, क्षेयः, विधेयः; 'of time,' कालक्षेपः, काल-क्षयः, कालनाशः, कालहरणं, कालधापः -पनं, कालक्षयः; 'of breath,' वाग्व्ययः, वाक्क्षेपः, वाक्क्षयः.—(Desert ground) वज्रलं, वज्रल-भूमिः *f.*, शून्यं, see **DESERT**.
WASTEFUL, *a.* व्ययशीलः -ला -लं, अप्रवृत्तः -मी -मं. See **PRODIGAL**.
WASTE-PIPE, *s.* परीवाहः, परिवाहः, उच्छिष्टजलमार्गः.
WASTING, *part.* क्षीयमाणः -णा -णं, अपचीयमानः &c., क्षयी-विशी &c.
WATCH, *s.* (Guard) रक्षा, रक्षणं.—(Person watching) रक्षकः, रक्षी *m.* (नृ), रक्षिता *m.* (तृ); 'body of watchmen,' रक्षकजन-नाः *m. pl.*, रक्षकगणः, रक्षिगणः.—(Eighth part of the day, or three hours) प्रहरः, यामः; 'last watch of the night,' अपर-रात्रः.—(Small time-piece) कालमापनी, कालमापनयन्त्रं.
To WATCH, *v. n.* (Keep awake) जागृ (c. 2. जागर्ति, जागरितुं), जागरणं कृ.—(Keep guard) रक्षां कृ, रक्षां जागृ.—(Watch for) अपेक्ष् (c. 1. -ईक्षते -यितुं), प्रतीक्ष्.—(Be vigilant) सावधानः -ना -नं भू or स्या, सचेतनः -ना -नं स्या.
To WATCH, *v. a.* (Guard) रक्ष् (c. 1. रक्षति -यितुं), पाल् (c. 10. पालयति -यितुं), परिपाल्.—(Observe) निरूप्, निरीक्ष्, वीक्ष्, अवेषक्ष्.—(Watch over) साधिष् (c. 1. -तिष्ठति -ग्रातुं).
WATCHED, *p. p.* रक्षितः -ता -तं, साधिरक्षितः &c., निरूपितः &c.
WATCHFUL, *a.* जागरः -रा -रं, प्रजागरः &c., जागरी-रिणी &c., जागरु-रुक्तः -का -कं, प्रबुद्धः -द्वा -द्वं, सावधानः -ना -नं, अप्रमादी -दिनी &c., अपेक्षी-रिणी &c. See **VIGILANT**.
WATCH-HOUSE, **WATCH-BOX**, *s.* उद्घाटः, पिठरं. See **GUARD-ROOM**.
WATCHING, *s.* जागरणं, जागर्था, जागर्तिः *f.*, जाग्रिया, निरूपणं;

'alternate watching and sleeping,' उपज्ञायः, विशायः.
WATCHMAKER, *s.* कालमापनकारः, कालमापनविक्रयी *m.* (न).
WATCHMAN, *s.* रक्षकः, गृहामिपाली *m.* (न), गृहपालकः, घोरक्षकः, प्रहरी *m.* (न), चरिक्कः; 'who announces the hours,' वैचोपिकः, वेतालिकः.
WATCHWORD, *s.* सम्भाषा -वचं, रणसम्भाषा, संविद् *f.*, रणसंविद्.
WATER, *s.* जलं, पारि *n.*, ससु *n.*, चम्पस् *n.*, सलिलं, उदकं, उदं, पयस् *n.*, तोयं, पानीयं, आपः *f. pl.* (अप्), नीरं, वार् *f. n.*, पापस् *n.*, कौलालं, पुष्करं, सरीस् *n.*, पेयं, सलं, संवरं, शंवरं, सधं-सरं, सयं-यरं, क्षीरं, पायं, क्षरं, कनलं, कोमलं, पोषा, चमूतं, जीवन्, जीवनीयं, भुवन्, वनं, कवन्धं, कं, सन्धं, सवैतोमुखं, मेघपुष्पं, घनरसः, वह्निमारकं, दहनारातिः *m.*, नीचगं, कुलीनसं, कृत्वं, कृपोटं, पायनं, शरलकं, गृपाहं; 'warm water,' यणोदकं, यन्मोदकं, यन्मोसु *n.*; 'cold water,' शीतोदकं; 'boiling water,' पक्ष्वादि *n.*, तमनलं, तमोदकं, हरणं; 'land and water,' स्थलजलं; 'place where water is distributed,' प्रपा; 'holy water for the feet,' पाद्यं, पादोदकं, चरणोदकं; 'bread and water,' जलोदकं; 'growing in water,' जलोद्भवः -पा -वं, जलभूः -भूः -भुः; 'living on water,' जलस्थः -धा -धं; 'living in water,' जलचरः -रा -रं, जलचारी -रिणी &c.; 'water-animal,' जलजन्तुः *m.*; 'having much water,' बहूदकः -का -कं; 'having clean water,' चच्छोदः -दा -दं, see OCEAN.
To WATER, *v. a.* (Irrigate) सिष्, उच्च, see **To IRRIGATE**—(Supply with water) जलं दा, जलं पा in caus. (पाययति-यितुं), जलदानं कृ.
To WATER, *v. n.* (As the mouth, eyes, &c.) जलं सु (c. 10. साययति-यितुं) or पत् in caus., 'the mouth waters,' उत्सृजयति.
WATER-CARRIER, *s.* उदकवाहः, उदगाहः, ससुवाहः, दूतिहारः -री *m.* (न).
WATER-CLOSET, *s.* पायुषालनवेष्टन *n.* (न), शौचकूपः.
WATER-COURSE, *s.* जलमार्गः, जलवाहनी, उदकमार्गः. See **DRAIN**.
WATERED, *p. p.* सिक्तः -क्ता -क्तं, जलसिक्तः &c., सलिलसिक्तः &c.; 'well watered,' जलप्रायः -या -यं; 'by rivers,' नदीमातृकः -का -कं; 'by rain,' देवमातृकः &c.
WATERFALL, *s.* निकैरः, भरः, बारिप्रवाहः, सरः -री, क्ला, जलनिर्गमः.
WATER-FOWL, *s.* जलकुमुदः, जलविहङ्गमः, गोरक्षः *m.*, राजभट्टिका.
WATERING, *s.* सेकाः, सेचनं, सिञ्चनं, निपेकः, जपसेकः -सेचनं.
WATERING-PLACE, *s.* जलपानस्थानं, उदकपानस्थानं, प्रपा.
WATERING-POT, *s.* सेकपात्रं, सेचनपात्रं, सेचनपटः, कलसः.
WATER-LILY, *s.* उत्पलं, पद्मः, जलकमलं. See **LOTUS**.
WATER-MAN, *s.* पोतवाहः, नाविकः, पोतपणिकं *m.* (न), घटिकः.
WATER-MELON, *s.* तरसुर्बं, वृहतीलं.
WATER-MILL, *s.* जलयन्त्रं, जलपद्मं, उदकयन्त्रं.
WATER-POT, *s.* घटः, कलशः, कलसः, जलकलशः, गृहापारकलशः, उदकपात्रं, उदपात्रं, उदकुम्भः, निपः, कुटः, जलुः *f.*, चालुः *f.*; 'of a religious student,' कमण्डलुः -लु *m. n.*, कुण्डली -खडिका.
WATERPROOF, *a.* जलामेघः -घा -घं, जलाप्यायः &c., उदकामेघः &c.
WATER-SNAKE, *s.* जलयालः, जलभुजङ्गः, जलसर्पः.
WATER-SPOUT, *s.* जलपद्मः, उदकपात्रः, उदकवज्रः.
WATER-WHEEL, *s.* (For raising water) घटीयन्त्रं, विलोमं.
WATER-WORK, *s.* जलयन्त्रं, उदयन्त्रं, उदकयन्त्रं.
WATERY, *a.* (Pertaining to water) जलसम्बन्धी &c., सौदकः -की -कं, आपः -प्या -यं, जलसः -सा -यं, उदकलः -ला -लं.—(Con-

sisting of it) जलमयः -यी -यं, जलरूपः -पा -यं, सन्मयः &c.—
 (Abounding with it) जलाद्यः -द्या -द्यं, सजलः &c., जलप्रायः -या -यं, ससुमान्-मती-मत् (न), बहूदकः -का -कं, बहुजलः -ला -लं, ससलिलः &c., साम्नाः &c., see MARSHY; 'watery wave,' जलोर्मिः *m. f.*
WATTLE, *s.* काष्ठशलाकाग्रपितम्बं, काष्ठशलाकाग्रपितम्बः.
To WATTLE, *v. a.* काष्ठशलाकाः परस्परं ग्रन्थ्. See **To INTERWEAVE**.
WAVE, *s.* कर्मिः *m. f.*, कर्मिका, जलोर्मिः *f.*, तरङ्गः, जलतरङ्गः, वीचिः *m. f.*, भङ्गः, भङ्गिः -ङ्गी *f.*, भङ्गिः *f.*, कर्त्रीलः, उल्लोलः, जल-लता, पयोराशिः *f.*; 'wave-crowned,' कर्मिमाली-लिनी-लि (न), चलोर्मिमाली &c.
To WAVE, *v. a.* (Move this way and that way) इतस्ततः संचल् in caus. (-चालयति-यितुं) or चल् or चास्क्ल् in caus., भ्रम् (c. 10. भ्रमयति-यितुं), इतस्ततो विष्—(Put aside, give up) त्यज् (c. 1. त्यजति, त्यक्तुं), विमृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), हा, विहा.
To WAVE, *v. n.* इतस्ततश्च चल् (c. 1. चलति-लितुं) or विचल्.
WAVELESS, *a.* सवोचिः -चिः -चि, निस्तरङ्गः -ङ्गा -ङ्गं. See **UNRUFFLED**.
To WAVER, *v. n.* दोल (nom. दोलायते), विचल् (c. 1. -चलति-लितुं).
WAVY, *a.* कर्मिमाल्-माली-मत् (न), भङ्गुरः -रा -रं, वन्धुरः &c., तरङ्गितः -ता -तं, उन्नतानतः &c., चलः -ला -लं. See **UNDULATING**.
WAX, *s.* (Of bees) सिकचं-कचकं, मधूच्छिद्रं, मधुनं, शिक्चं, उच्छिद्रमोदनं, द्रापकं, काचं.—(For sealing) लाद्या, चलकः.—(Of the ear) कर्णमलं.
To WAX, *v. a.* सिकचकेन लिप् or छाद्, सिकचकाक्षं-क्षां कृ.
To WAX, *v. n.* (Increase) वृष्; 'as the moon,' कलावृद्धो भू.
WAXEN, WAXY, *a.* सिकचकमयः -यी -यं, सैकचकः &c., सिकचसमृग्णः &c.
WAY, *s.* (Road, path) मार्गः, पयः, पन्थाः *m.* (पयित्), अद्या *m.* (न), पत्नी *n.* (न), जयनं, see **ROAD**; 'one who has lost his way,' मार्गभट्टः, चर्मवर्जितः, दिग्भान्तः; 'to give way,' मार्गं दा, पन्थानं त्यज्; 'make way! make way!' जपसर, जपसरत, जपसर, जनरम् जनरं.—(Space, distance) जनरं, मार्चं, पर्यन्तं, दूरं; 'for a little way,' क्रियत्यर्थनं, क्रियदूरं, ईषदूरं; 'a great way,' जतिदूरं.—(Direction) दिक् *f.* (श्), मार्गः; 'to point out the way,' दिक्प्रदर्शनं कृ, मार्गं दृश् in caus., मार्गप्रदर्शनं कृ; 'this way, this way!' इत इतस्; 'which way?' कुच, कां दिशं; 'in both ways,' उभयत्र.—(Manner, method, course) प्रकारः, रीतिः *f.*, विधिः *m.*, विधानं, क्रानः, मार्गः; 'way to act,' क्रियाविधिः *m.*, कृतविधिः *m.*, see **MANNER**. Often expressed by the affix पा; as, 'in one way,' रक्पा; 'in two ways,' द्विपा; 'in three,' त्रिपा; 'in a hundred,' शतपा; 'in many,' बहुपा, अने-कपा; 'in how many?' कतिपा; 'that may be written in two ways,' द्विपालेख्यः -ख्या -ख्यं. Or by the affixes पा, तत्, &c.; as, 'in both ways,' उभयपा, उभयतत्.
WAYTARER, *s.* पयिकः, अद्यगः, मार्गिकः, अद्यन्तः. See **TRAVELLER**.
To WAYLAY, *v. a.* पराक्रमणार्थं मार्गं निभूतं स्या.
WAYWARD, &c. See **FORWARD**, **PERVERSE**, **WILFUL**.
WAY-WORN, *a.* अद्यथानतः -ता -तं, मार्गथानतः &c., थानथानतः &c.
WE, *pron.* वयं *nom. pl.* (समद्); 'we two,' चावो *nom. du.*
WEAK, *a.* दुर्बलः -ला -लं, निर्वलः &c., अवलः &c., जस्यवलः &c., जस्य-शक्तिः -क्तिः -क्ति, जकस्यः -स्या -स्यं, निःसस्यः -स्या -स्यं, निःसेनाः -जाः -जः (स्), see **FEEDLE**, **INFIRM**—(In mind) जस्यबुद्धिः -द्धिः -द्धि, जस्यधीः -धीः -धि, विकलबुद्धिः &c., विकलानांकरणः -था -थं—

(Weak point or side) चिह्नं, नर्मस्थानं.
To WEAKEN, v. a. दुर्बलीकृतं, चलं ह (c. 1. हरति, हर्तुं), चलक्षयं कृ, शक्तिक्षयं कृ, शक्तिभङ्गं कृ, शक्तिहासं कृ. *See To DEBILITATE.*
WEAKENED, p. p. क्षीणचलः -ला -लं, हतचलः &c., दुर्बलीकृतः -ता -तं, हतौजाः -जाः -जः (स्), क्षीणसङ्घः -जा -जं. *See ENFEEBLED.*
WEAKENING, a. चलक्षयकारी -रिणी -रि (न्), सत्वक्षयकारी &c.
WEAKNESS, s. दुर्बलता, दीर्घत्व, निर्बलता, क्षयलं, अशक्तिः f., बलहीनता, चलक्षयः, शक्तिक्षयः, चलक्षीणता, बलहानिः f., शक्तिभङ्गः, *see DEBILITY.*—(Foible) चिह्नं.
WEAL, s. धर्म, कल्याणं, शुभं, प्रेयस्, भद्रं, कुशलं, *see WELFARE*; 'weal and woe,' शुभाशुभं, भद्राभद्रं.
WEALTH, s. धनं, वसु n., विज्ञं, विभयः, वैभवं, सम्पत्तिः f., द्रव्यं, द्रव्यं, राः m. (रै), रिक्यं, चक्रयं, हिरण्यं, धुमं, स्वापतेयं, भोग्यं, *see RICHES*; 'in grain,' धान्यधनं, धान्यार्थः; 'in cattle,' गोपधनं, चर्मधनं.
WEALTHINESS, s. महाधनता, सधनत्वं. *See RICHNESS, OPULENCE.*
WEALTHY, a. धनी -निनी -नि (न्). *See RICH, OPULENT.*
To WEAN, v. a. तत्कृत्यं -नां कृ. सत्यविमुक्तं -त्तां कृ, सत्यं त्यज् in caus. (त्याजयति -यितुं), सत्यत्यागं कृ.—(From the world) मङ्ग-विमुखं -खां कृ, विपर्ययविमुखं -खां कृ, तत्कृत्यं -जां कृ, विरक्तं -त्तां कृ.
WEANED, p. p. त्यक्तसत्यः -न्या -न्यं, त्यक्तजनः -ना -नं. *See To WEAN.*
WEANING, WEANEDNESS, s. सत्यत्यागः; 'from the world,' सङ्गत्यागः, वैराग्यं, विपर्ययसङ्गः, इन्द्रियासङ्गः, विपर्ययविमुखता, प्रत्याहारः.
WEAPON, s. शस्त्रं, आयुधं, जस्तं, प्रहरणं, हेतिः f., परिपातः, चपचं, शस्त्रास्त्रं.
To WEAR, v. a. (Impair, consume by attrition, &c.) क्षि in caus. (क्षययति, क्षययति -यितुं), क्षयं कृ, घृप् (c. 1. घर्षति -यितुं), घर्षणेन नञ्.—(Carry on the body, as clothes, &c.) धृ (c. 10. धारयति -यितुं, c. 1. धरति, धर्तुं), धृ (c. 3. धिभर्ति, c. 1. भरति, भर्तुं), धा (c. 3. धत्ते, धातुं), परिधा, धाहृ (c. 10. धाहयति -यितुं), वत् (c. 2. वस्ते -सितुं); 'he wears clothes,' वासांसि धिभर्ति.—(Wear out by use, &c.) जीर्णं -जीं कृ, जीर्णीकृतं, जर्जरीकृतं, जर्जरं -रां कृ.—(Wear out, consume by fatigue, &c.) सद् (c. 10. सादयति -यितुं), चवसद्, सिद् (c. 10. खेदयति -यितुं), घ्ने in caus. (घ्नयति -यितुं), *see To FATIGUE.*
o WEAR, v. n. (Waste away) क्षि in pass. (क्षीयते), सद्. *see To WASTE, v. n.*—(Wear out by use) जृ (c. 4. जीर्णीकृति), परिजृ, जीर्णी-जीं भू, जीर्णीभू, जर्जरं -रा -रं भू, जर्जरीभू.—(Wear off), *see To PASS AWAY.*
WEAR, s. (Waste through use) क्षयः, परिक्षयः, चवक्षयः, उपभोगः, भोगः.—(Friction) घर्षणं, चापघर्षणं.—(Dam in a river) सेतुः m., बलप्रवाहवन्धः.
WEARER, s. धारी m. (न्), धरः, वसिता m. (तु), भृत् m.
WEARIED, p. p. आन्तः -ना -नं, ज्ञानः &c. *See FATIGUED.*
WEARINESS, s. श्रमः, आन्तिः f., ज्ञानिः f., खेदः. *See FATIGUE.*
WEARING, part. or a. (Carrying) धारी -रिणी -रि (न्), धरः -रा -रं, उद्वहन् -हन्ती &c.—(Consuming) क्षयकारी &c.—(Fit to wear) परिधानोपयोगी -गिनी &c., परिधानयोग्यः -ग्या -ग्यं.
WEARISOME, a. श्रमजनकः -का -कं, खेदजनकः &c., आयासजनकः &c., आन्तिकरः -री -रं, श्रमकरः &c., श्रमकारकः -का -कं, आयासजनकः &c., कष्टजनकः &c., कष्टप्रदः -दा -दं. *See TEDIOUS.*
To WEARY, v. a. क्षायस् (c. 10. -यासयति -यितुं). *See To FATIGUE.*
To WEARY, v. n. खिद् (c. 4. खिद्यते), श्रम् (c. 4. श्रामयति), क्षायस् (c. 4. -यस्यति).

WEARY, a. आन्तः -ना -नं, ज्ञानः &c., खिन्नः -चा -चं, ज्ञानः -ना -नं, ज्ञानः &c., तन्द्रालुः -लु -लु, जातखेदः -दा -दं. *See FATIGUED.*
WEASEL, s. नकुलः, अङ्गुष्ठा, वधुः m., सूचिवदनः.
WEATHER, s. कालः, समयः, दिनः; 'fine weather,' सुदिनं, सुदिनाहः -हं, उन्नमाहः; 'bad weather,' दुर्दिनं, बार्देलं.
To WEATHER, v. a. दुःखेन पार् (c. 10. पारयति -यितुं) or तीर् (c. 10. तीरयति -यितुं), कष्टेन तीरं or पारं गम्, दुःखेन तृ.
WEATHER-BEATEN, a. वाताहतः -ता -तं, वातवृष्टाहतः ता -तं, अभावका-शिकः -का -कं.
WEATHER-COCK, s. प्रासादशृङ्गाग्रे स्थापितं कुङ्कुटाकारं वायुलक्ष्यं.
WEATHER-GLASS, s. वायुमापकयन्त्रं, वायुगुणत्वमापकयन्त्रं.
WEATHER-PROOF, a. वातवृष्ट्यभेद्यः -द्या -द्यं, वृष्ट्यभेद्यः &c.
WEATHER-WISE, a. कालदर्शनकुशलः -ला -लं, कालविद् m. f. n.
To WEAVE, v. a. वे (c. 1. वयति, वातुं), वप् (c. 1. वपति -यितुं), ऊप् (c. 1. ऊपते -यितुं), गुम्प् (c. 6. गुम्पति -यितुं), गुप्, रच् (c. 10. रचयति -यितुं), विरच्.
To WEAVE, v. n. (Practise weaving) वापं कृ, वृत्तुवापं कृ, वापं कृ, तनुवापं कृ, सूत्रवापं कृ, तनुवृत्तिं कृ, सूत्रवेष्टनं कृ.
WEAVER, s. तनुवापः, तनुवापः, तन्त्रवापः, तन्त्रवापः, तन्त्रवापः, कुपिन्दः, कुपिन्दः, पटकारः, सूचीशिल्पोपगोत्री m. (न्).
WEAVING, s. वापः, वापः, तनुवापः, तनुवापः, सूत्रवापः, कतिः f., व्युतिः f., व्युतिः f., ताननं, वाणिः f., वेणिः f., सूत्रवेष्टनं, पटनिम्नीयं, विरचना, वसरः; 'Room for weaving,' तनुशाला.
WEB, s. तनुसन्ततं -तिः f., सूत्रसन्ततिः f., तन्त्रं, जालं.—(Of the eye) पटलं.—(Of a spider) ऊर्ध्वनाभजालः, *see SPIDER.*
WEB-FOOTED, a. जालपादः -दा -दं, जालपादः, जालाकारपादः &c.
To WED, v. a. विवह्, परिणी, पाणिग्रहणं कृ. *See To MARRY.*
WEDDED, p. p. or a. विवाहितः -ता -तं, परिणीतः &c., कृतकरग्रहः -हा -हं, *see MARRIED*; 'wedded woman,' ऊढा; 'wedded couple,' दम्पती m. du.—(Strongly attached) आसक्तः -क्ता -क्तं, रतः -ता -तं; 'to one's own opinion,' स्वमतरद्वयी -द्विणी &c.
WEDDING, s. विवाहोत्सवः, विवाहप्रसङ्गः n. (न्), विवाहः, उद्वाहकर्म n. (न्), विवाहसंस्कारः, विवाहक्रिया; 'wedding dress,' विवाहनेपथ्यं, वैवाहिकनेपथ्यं.
WEDGE, s. कीलः, कीलकः, शङ्खः m.
To WEDGE, v. a. संहन्, सम्पीड्, ससाध्, बाध्, सम्पीड्.
WEDLOCK, s. विवाहसम्बन्धः, विवाहितावस्था, दारकर्म n. (न्).
WEDNESDAY, s. बुधवारः, सोम्यवारः-वासरः, कुलाकुलवारः.
WEED, s. कर्षः, सत्तः, तृणं, कष्टकः -कं; 'instrument for destroying weeds,' लक्ष्मः.—(Widow's weeds) चीरं, चीवरं.
To WEED, v. a. कर्षम् उद् (c. 1. -हरति -हर्तुं), तृणानि उत्पद् (c. 10. -पाटयति -यितुं) or उच्छिद्, विहृणोक्.
WEEDING, s. कर्षोद्धारणं, कर्षोच्छेदः, तृणोद्धारणं, कष्टकोद्धारणं.
WEEDY, a. कर्षपूर्णः -र्या -र्यं, कष्टयुक्तः -ला -लं, तृणपूर्णः &c.
WEEK, s. सप्ताहं, पारसप्तकं, दिनसप्तकं; 'week-day,' वारः.
WEEKLY, a. सप्ताहिकः -की -कं, सप्ताहिकः &c., सप्तदैनिकः &c.
WEEKLY, adv. सप्ताहे सप्ताहं, प्रतिसप्ताहं.
To WEEP, v. n. रुद् (c. 10. रोदति -यितुं), क्रन्द् (c. 1. क्रन्दति -यितुं), अश्रूणि पत् in caus., *see To CRY*; 'weep not,' मा श्रौतौः.
WEeping, s. क्रन्दनं, रोदनं, अश्रुपातः. *See LAMENTATION.*
WEeping, part. रुदन् -दती &c., अश्रुलोचनः -नी -नं, उपश्रुताक्षः &c.

WEI

To WEIGH, v. a. (In a balance) तुल्य (c. 10. तुल्यति-यितुं), तुल्य (c. 10. तुल्यति-यितुं), तोलनं कृ, तुलनं कृ.—(Raise, as an anchor, &c.) उचुल्य.—(Ponder) विगण्य (c. 10. -गणयति-यितुं), मनसा विचर, see *To PONDER*; 'to weigh alternatives,' विकल्प्य (c. 10. -कल्पयति-यितुं). 'Weighs upon,' विदत्तयति; 'weighs down,' see *To OUTWEIGH*.

To WEIGH, v. n. (Have weight) भारी-रिणी-रि भू or चस्, भार-यान्-यती-नद् चस् or भू, भारान्वितः-ता-ताम् चस् or भू; 'what does this weigh?' एतत् किम्भारम् चन्ति or एतस्य किं भारपरिमाणं.—(Be important) गुरुः-धी-रु भू.

WEIGHED, p. p. (In a balance) तुलितः-ता-तं, तुलयापृतः &c., उन्मिक्तः &c., तुलामितः &c.—(Pondered) सुविचारितः-ता-तं.

WEIGHER, s. तोलनकारी *m.* (नं), तुलापाखण्डि, तुलनाकृत्.

WEIGHING, s. तोलनं, तुलापाखणं.—(Pondering) विगणनं-ता.

WEIGHT, s. (Weight or quantity ascertained by balance) भारः, भारपरिमाणं, उन्नानं, निमित्तः *f.*, परिमाणं, भारनिमित्तः *f.*, तोलः, तुला, गुरुत्वं-ता, गौरवं, गरिमा *m.* (नं), भरः; 'of deficient weight,' न्यूनतोः-ला-लं.—(Mass to weigh with) तोलं, वन्मानं. For the different weights, see under *MEASURE*; 'measure by weight,' तुलामानं.—(Ponderous load, burden) भारः, पुरा, भूः *f.* (पुर), see *BURDEN*.—(Importance, influence) गौरवं, गुरुत्वं-ता, प्रभावः, भारः, प्रमाणं; 'of little weight,' जल्पप्रभावः-या-यं, जल्पप्रमाणः-या-यं, लघुप्रभावः &c.

WEIGHTY, a. (Having weight) भारी-रिणी-रि (नं), गुरुः-धी-रु, see *HEAVY*, *PONDEROUS*.—(Important, influential) गुरुः &c., प्रमाणः-या-यं, see *IMPORTANT*.

WEIR, s. जलप्रवाहवन्धकः, जलवन्धकः, जलप्रतिवन्धकः.

WELCOME, s. स्वागतं, अभिनन्दनं, चानन्दनं, ममाननं, सभाजनं, चानन्दनं, चामन्त्रनं; 'word of welcome,' स्वागतवचनं, see *SALUTATION*; 'of a guest,' ज्ञातस्वागतं.

WELCOME, a. स्वागतः-ता-तं.—(Grateful) सुखदः-दा-दं.

To WELCOME, v. a. स्वागतम् इति वद् (c. 1. वदति-दितुं), स्वागतवचनेन पूज् (c. 10. पूजयति-यितुं), खानि or खस्तिवचनं वद्, चामन्त्र्य (c. 10. -मन्त्रयति-यितुं), प्रज्ञस् (c. 1. -ज्ञसति-सितं); 'a new-comer,' ज्ञातस्वागतं कृ, ज्ञातस्वागतं कृ.

WELCOMED, p. p. स्वागतपूजितः-ता-तं, सङ्गृह्यः &c., समुपवेदिनः &c.

To WELD, v. a. जयोयनापातेन तमलोहं तमलोहेन संयुज्.

WELFARE, s. कुशलं, कौशलं, कौशल्यं, कुशलता, कल्याणं, धेनं, धेन-कुशलं, मङ्गलं, माङ्गल्यं, सुखं, शुभं, भद्रं, हितं, धेयम् *n.*, धःधेयसं, भूतिः *f.*, सुस्थितिः *f.*, स्थितिः *f.*, जमीष्टं, जमीष्टितं, भविकं, भावुकं, भयं, शिवं.

WELL, a. (In health) स्वास्थ्यः-स्वा-स्वं, सुस्थः &c., निरामयः-या-यं, नीरोगः-गा-गं, see *HEALTHY*.—(Fortunate, happy) कुशलः-ला-लं, धेनः-मा-मं, हितः-ता-तं, सुखी-खिनी-खि (नं); 'Is it well?' किं धेयम् चक्षि.

WELL, s. (For water) कूपः, कूपकः, प्रहिः *m.*, चनुः *m.*, जलकूपी, कूपी, निपानं, उदपानं, उदकापाटः, जलापाटः, जलानिका, चापीनः, वृडकः, कोट्टारः; 'wooden frame or upper part of a well,' नेमिः *f.*, त्रिका; 'cover or facing,' यीमाहः; 'reservoir near a well,' चाहायः, निपानं, उदकूपनलाशयः; 'well-water,' दूधोदकं, कौपं; 'well-digger,' कूपखनिना *m.* (नं).—(Of a ship) गुप्तिः *f.*

WET

WELL, adv. सु or चानि prefixed, सुहु, सापु, सम्पद्, युक्ता, यथायोग्यं, भद्रं, उत्तमवेष्य; 'well off,' सुस्थितः-ता-तं, नुस्यः-स्वा-स्वं; 'well said,' स्वभिहितः-ता-तं, गूढः-ज्ञा-ज्ञं, साध्यभिहितः-ता-तं, उपपन्नः &c., भद्रमुक्तः &c.

WELL, exclam. भद्रं, वादं, सापु, चस्तु, भवतु, तपेति; 'very well,' वादं, कामं; 'well then,' तद्भद्रं; 'well done!' सापु.

WELL-AFFECTED, a. सुरक्तः-ज्ञा-ज्ञं, हितवृद्धिः-द्धिः-द्धि, सुशीलः &c.

WELL-BALANCED, a. समतोः-ला-लं, समानतोः-ला-लं.

WELL-BEHAVED, a. विनीतः-ता-तं, साधुवृत्तिः-त्तिः-त्ति, साध्याचारः-रा-रं, सुचरितः-ता-तं, सदाचारः &c., सुनीतः-ता-तं.

WELL-BEING, s. कुशलं, धेनं, सुस्थता, सुस्थितिः *f.* See *WELFARE*.

WELL-BORN, a. कुलोः-ना-नं, सत्कुलोः &c., सुनन्मा-न्मा-न्मा (नं), सुजातः-ता-तं, अभिजातः &c., साधुजः &c. See *NOBLE*.

WELL-BRED, a. सुविनीतः-ता-तं, सुश्रितः-ष्टा-ष्टं, सुशीलः-ला-लं.

WELL-DISPOSED, a. हितवृद्धिः-द्धिः-द्धि, सुशीलः &c. See *WELL-WISHER*.

WELL-DOER, s. सुकर्मी *m.* (नं), सुकृती *m.* (नं). See *VIRTUOUS*.

WELL-DONE, a. सुकृतः-ता-तं, सुचरितः &c. Exclam. सापु.

WELL-DRESSED, a. सुवेशः-शा-शं, सुवेषी-पिणी &c., सुवेष्टितः-ता-तं.

WELL-FORMED, a. सुरूपः-पी-पं, सुरूपी-पिणी &c., सुव्याकाशः-रा-रं.

WELL-INFORMED, a. बहुज्ञः-ज्ञा-ज्ञं, सुज्ञः &c., बहुश्रुतः-ता-तं.

WELL-KNIT, a. सुसंहतः-ता-तं, दृढसन्धिः-न्धिः-न्धि.

WELL-KNOWN, a. सुज्ञातः-ता-तं, प्रसिद्धः-द्धा-द्धं. See *NOTORIOUS*.

WELL-MADE, a. सुरूपः-पा-पं, सुरूपी-पिणी &c., सुपटितः-ता-तं.

WELL-MEANING, a. सद्भिप्रायः-या-यं, सदाशयः &c., सुशीलः &c.

WELL-NIGH, adv. प्रायश्च, प्रायशम्. See *NEARLY*.

WELL-READ, a. स्वधीतः-ता-तं, स्वधीतो-तिनी-ति (नं), ज्ञधीतो &c., सर्वज्ञास्वपारगः-गा-गं, ग्रन्थी-नियनी &c., बहुज्ञः &c.

WELL-SPENT, a. सुययितः-ता-तं; 'time,' सत्कालधेयः.

WELL-WISHER, s. हितेपी-पिणी *m. f.*, प्रियेपी-पिणी *m. f.*, हितेयुः *m. f.*, हितमेयुः *m. f.*, द्वेयोपी-पिणी, हितकामः-मा.

To WELTER, v. n. लुट् (c. 6. लुटति-टितुं), प्रलुट्. See *To WALLOW*.

WELTERING, part. लुटन्-ठन्ती-टन् (नं). See *ROLLING, part.*

WEN, s. मानवृद्धिः *f.*, मेदोपुद्गं, गलगण्डः. See *TUMOUR*.

WENCH, s. जोपा, योपिता, तरुणी, जम्पा, पन्थकी, गणिका.

To WENCH, WENCHING. See *To FORNIMATE, FORNICATION*.

To WEND, v. n. गम्, या, इ, सु, जायन्, अभिवृत्, see *To GO*; 'hither he wends his way,' इत एवामिवर्त्तते.

WEST, s. (The quarter of the sky) पश्चिमा, पश्चिमदिशा, पश्चिमदिक् *f.* (शं), पश्चिमाशा, प्रतीची, जपरा, चरमा, चारुणी, मध्यः-ध्वं. The god Varuna is fabled as the Regent of the West.

WEST, WESTERLY, WESTERN, a. पश्चिमः-मा-मं, प्रत्यग्-तीची-त्यन् (शं), प्रतीच्यः-च्यत-च्यं, प्रतीचीनः-ना-नं, चरनः-मा-मं, जपरा-रा-रं, पाश्चात्यः-त्या-त्यं. 'Madyadesha is west of Prayāga,' मध्यदेशः प्रयागात् पश्चिमः; 'as far as the western ocean,' जप-पश्चिमसमुद्रात्.—(Facing the west) प्रत्यग्मुखः-रुपी-रुं, पश्चिमभिमुखः &c.

WESTWARD, adv. पश्चात्, प्रत्यग्, पश्चिमदिशि, पश्चिमतस्.

WET, a. चार्द्रः-द्रो-द्रं, जलार्द्रः &c., ह्रितः-ता-तं, सिक्तः-ज्ञा-ज्ञं, जलसिक्तः &c., समुच्चितः-ता-तं, चनूपः-पा-पं. See *MOIST*.

WET, s. चार्द्रता, जेदः-दं, तेमः, स्तेमः, जलं. See *MOISTURE*.

To WET, v. a. सिद्ध (c. 10. जेदयति-यितुं). See *To MOISTEN*.

WETHER, *s.* चित्रवृषणो मेघः, मुष्कशून्यो मेघः.

WETNESS, *s.* आर्द्रता, झिल्ला, जलाद्रिता, सिकता -त्वं.

WET-NURSE, *s.* धात्रेयी, उपमाता, उपमात्री, पयःप्रक्षयिणी, स्तन्यदानेन पोषयित्री or पालयित्री.

TO WHACK, WHACK. *See* TO STRIKE, BEAT, BLOW.

WHALE, *s.* तिमिः *m.*, तिमिज्जिलः, तिमिज्जिलगिलः, मोनरः, समुद्राहः *m.*, नकरः, रापयः, वृहन्मीनः.

WHARE, *s.* यष्टः, उमः, तरस्यानं, तरस्यानं, गुलः.

WHAT, *pron. rel.* (That which) यद्.—(What kind, what like, which) यादृशः -शी -शं, यादृषः -षा -षं, यः या यद्.

WHAT, *pron. inter.* कः का किं, कौ *m. du.*, के *f. n. du.*, के *m. pl.*, काः *f. pl.*, कानि *n. pl.*; 'what?' किं, किन्तु, किमुन, किंस्त्रिन्; 'what kind?' कोदृशः -शी -शं, कोदृषः -षा -षं, कोदृक् *m. f. n.* (श्रु), किम्भूतः -ता -तं; 'on what account?' किमर्थं; 'what then?' किं तर्हि, किम्; 'what else?' अथ किं; 'what do you wish to say?' किम् असि वक्तुं नामः; 'what is he doing?' किं व्यापारः सः; 'what is his name?' किं नामधेयः सः; 'to what degree?' किम्पर्यन्तं; 'what is that to me?' किं मम तेन; 'what though?' यद्यपि.

WHAT, *interj.* कथं, किं, किमुन, उत, उन्, नेनु, स्त्रिन्.

WHATEVER, WHATSOEVER, *pron.* यत्किञ्चित्, यद्यद्, यद्, यावत्; 'whatever wealth is in the world,' यत्किञ्चिद् or यावद् जगद्वर्ति धनमस्ति.

WHEAT, *s.* गोधूमः, सुगनाः *m.* (स्), सुमनः, धान्यं, प्रवटः, रसालः, अपूपः, गन्धपिहलः, भूचक्षुः *f.*, गोरक्षनमूः *f.*, शितमूकः, श्रेष्ठभोजनः, सितशिविकाः, निस्तुपधीरः, पद्भुगः.

WHEATEN, *a.* गोधूममयः -यी -यं, गोधूमात्मकः -का -कं, गोधूम in comp.

TO WHEEL, WHEELER, WHEELING. *See* TO COAX, FLATTER, &c.

WHEEL, *s.* चक्रं, रथाङ्गं, रथपादः, रथ्यं, मण्डलं, उपधिः *m.*, जीमपेयं, नभिः *m.*, दृम्भुः *f.*; 'its circumference,' नेभिः -मी, ग्रधिः *m.*, चक्रपरिधिः *m.*; 'potter's wheel,' कुलालचक्रं.

TO WHEEL, *v. a.* परिवृत् (e. 10. -वर्तयति -यितुं), विवृत्, व्यावृत्, व्यावृत्.

TO WHEEL, *v. n.* परिवृत् (e. 1. -वर्तते -वर्तितुं), विवृत्, व्यावृत्, सम्परिवृत्.

WHEELBARROW, *s.* हस्तसञ्चालितम् एकचक्रपुस्तं वाहनं.

WHEELED, *a.* चक्रवान् -वती -वत् (न्), चक्री -क्रिणी -क्रि (न्), चक्रपुस्तः -स्त -स्तं; 'two-wheeled carriage,' द्विचक्रपुस्तो रथः.

WHEEL-WRIGHT, *s.* रथकारः, रथकृत्, रथकरः, चक्रकारः.

TO WHEEZE, *v. n.* दासश्वासं कृ, कृच्छ्रेण श्वासं कृ, प्रतिधुतं कृ.

WHELP, *s.* शायः -चक्रः, शिशुः *m.*, वल्लः; 'of a lion,' सिंहशायकः.

WHEN, *adv.* (At the time that) यदा, यर्हि; or expressed by काले, समये, &c. in comp.; as, 'when he was dying,' मरणकाले.—(At what time?) कदा, कर्हि.

WHENCE, *adv.* (Interrog.) कुतस्, कस्माद् देशात् &c., कस्मात् स्थानात् &c.; 'whence have you come?' कुतः समागतोऽसि.—(Indef.) यतस्, यस्माद् देशात् &c.; 'to return whence one came,' प्रतिगन्तुं यथागतं.

WHENEVER, WHENSOEVER, *adv.* यदा यदा, यर्हि यर्हि, यदाकदापि.

WHERE, *adv.* (In which place) यत्र.—(In what place?) कुत्र, क्व.

WHEREAS, *adv.* यस्मात्, येन, यतस्. यद्. *See* SINCE.

WHEREBY, *adv.* (By which) येन.—(By what?) केन.

WHEREFORE, *adv.* (For which reason) यतस्, येन, यद्, यदर्थं, तथात्वे.—(For what reason?) किमर्थं, किम्, केन हेतुना, कस्य हेतोः, किञ्चित्, केन निमित्तेन.

WHEREIN, *adv.* (In which) यस्मिन्, यत्र.—(In what?) कस्मिन्, कुत्र.

WHEREOF, *adv.* (Of which) यस्य.—(Of what?) कस्य.

WHEREVER, WHERESOEVER, *adv.* यत्र कुत्रचित्, यत्र कुत्रापि, यत्र यत्र, कुत्रापि, कुत्रचित्, यत्र क्वचित्.

WHEREUPON, *adv.* यदनन्तरं, यत्रान्तरे, तदनन्तरं, अत्रान्तरे.

WHERRY, *s.* दण्डसञ्चालिता or छेपणिसञ्चालिता लघुनौका.

TO WHET, *v. a.* निशी, निशि, ह्यु, तिञ्. *See* TO SHARPEN.

WHETHER, *adv.* किं, किंवा, वा, उत. The particle वा, either with or without किं, usually expresses the sense of 'whether,' as in the following examples; 'whether you kill me or whether you release me,' मां मारयत वा मुञ्चत वा; 'do you know whether he is virtuous or not?' वेत्सि किं धार्मिको न वा; 'whether or not he does that,' तद् करोतु न करोतु वा.—(Whether of twain, which of two) कतरः -रा -रन्. WHER-STONE, *s.* शायः -शी, शानः, शायाम् *n.* (न्), भमः, क्षामरः, वागरः, सामकः.

WHET, *s.* मस्तु *n.*, दधिगरुडः -रुडं, दुग्धगरुडं, द्युगुहरं.

WHICH, *pron.* (Relat.) यः या, यद्, यौ *m. du.*, ये *f. n. du.*, ये *m. pl.*, याः *f. pl.*, यानि *n. pl.*, *see* WHO.—(Interrog.) कः का किं, कौ *m. du.*, के *f. n. du.*, के *m. pl.*, काः *f. pl.*, कानि *n. pl.*

WHICHEVER, *pron.* Expressed by doubling the relative, thus यद् यद् &c.

WHIFF, *s.* फुल्लान्, फुल्लारः, फूल्लान्, फूल्ल indee. *See* PUFF.

WHILE, WHILST, *adv.* यावत्, यावत्कालं, यत्कालं, यस्मिन् काले, यत्पर्यन्तं, यदा; 'whilst he thought on this the messenger arrived,' यावत् तच् चिन्तयति दूतः समागच्छति. The sense of whilst may sometimes be expressed by मध्ये, *see* DURING, or by the locative absolute, or some similar form of expression; as, रा तदेव चिन्तयति दूतश्च समागच्छति.

WHILE, *s.* कालः, समयः; 'a long while,' बहुकालः; 'for a long while,' बहुकालं, चिरकालं, चिरं; 'after a long while,' चिरात्; 'a little while,' अल्पकालः; 'for a little while,' अल्पकालं, किञ्चिकालं; 'in a little while,' अचिरेण -रात्, क्षणान्तरे, कियता कालेन; 'for a while,' कियत्कालं, आपाततः; 'a long while ago,' पुरा, पूर्वकाले; 'one while,' कदाचित्.—(Worth while) सफलः -ला -लं, फलवान् -वती -वत् (न्), उपयोगी -गिनी &c.

TO WHILE, *v. a.* विनोदेन कालं गन् (e. 10. गमयति -यितुं) or नी (e. 1. नयति, नेतुं), विनुद् in caus. (नोदयति -यितुं).

WHIM, *s.* मनोलील्यं, चापलं, चापल्यं. *See* FREAK, CAPRICE.

TO WHIMPER, *v. a.* चालकया क्रन्द् or रुद् or रु or कूज्.

WHIMSICAL, *a.* चपलः -ला -लं, लोलः &c., *see* CAPRICIOUS, FREAKISH.

TO WHINE, *v. n.* कूज् (e. 1. कूजति -गितुं), अनुकूज्. *See* TO MURMUR.

WHINE, *s.* कूजनं, कूजितं, चिलपनं, कालरुतं, काकुः *f.*, काकूक्तिः *f.*

TO WHIP, *v. a.* कषया or चर्मोरज्जा or रज्जा तद् (e. 10. ताडयति -यितुं) or दण्ड् or शास् (e. 2. शास्ति -सितुं). *See* TO LASH.

WHIP, *s.* कक्षा, कषा, चर्मरज्जिः *f.*, प्रतिष्क्रयः, भीमा. *See* SCOURGE.

WHIPPED, *p. p.* कक्षातः -ता -तं, दण्डितः &c.; 'whipped horse,' प्रतिकक्षातः.

WHIPPING, *s.* कक्षापातः, कषापातः, कक्षाताडनं, ताडनं; 'worthy of it,' कश्चः -श्या -श्यं, कक्षाहं -हौ -हैं.

TO WHIRL, *v. a.* भम् (e. 10. भनयति -यितुं). *See* TO TURN, TWIRL.

To WHIRL, *v. n.* भ्रम् (c. 4. भास्यति, c. 1. भ्रमति -मिह), सतिशोभं परि-
वृत् (c. 1. -चर्त्ते -चिह्ति) or घूर्ण. See To REVOLVE, *v. n.*
WHIRLED, *p. p.* भ्रान्तः -न्ता -न्तं, उद्भ्रान्तः &c., शीघ्रं परिवर्त्तितः &c.
WHIRL, WHIRLING, *s.* भ्रमः -मणं, भ्रान्तिः *f.*, भ्रमिः *f.*, विभ्रमः, साधुभिः *f.*
WHIRLPOOL, *s.* जलावहः, जलभ्रमः, जलगुल्फः, जलवहः -नीका, जलचिह्नी,
भूमिः *m.*, भ्रमः, भ्रमरकः, जलधूतः. See Eddy.
WHIRLWIND, *s.* चक्रवातः, वातावहः, वातमण्डली, वायुगुल्फः, वाता,
भूमिः *m.*, वातभ्रमः, जलवहः, निर्धातः, भ्रान्तिः *f.*, कुनाभिः *m.*, पवाका.
To WHISK, *v. a.* सतिशोभं चल (c. 10. चालयति -यितुं), सतिशोभेन
चल; 'he whisks his tail,' परिपुच्छयति.
WHISK, *s.* लघुघेषः, जालस्मिकघेषः—(For flies, &c.) चामरं.
WHISKER, *s.* पस्स *n.* (नृ), गुम्मा; गण्डलोम *n.* (नृ), मुखजलोम *n.*
To WHISPER, *v. n.* जप् (c. 1. जपति -यितुं), प्रजप्, नीचस्वरेण or नीच-
वाचा वद् (c. 1. वदति -दितुं), नीचैर् वद्, उपांशु वद्; 'to whisper
into the ear,' कर्णेन उपांशु, कर्णे कप्, कर्णे जप् or वद्; 'to
whisper to one's neighbour,' जनान्तिक् वद्.
WHISPER, WHISPERING, *s.* जपः -पनं, जपः, कर्णेनपनं, कर्णेनपनं,
कर्णेवादः, उपांशुवादः, उपांशुकपनं, नीचैर्वादः; 'in a whisper,'
उपांशु, जनान्तिक्.
WHISPERER, *s.* कर्णेनपः, कर्णेनपः, कर्णेनपकः, कर्णेनपनापकः.
To WHISTLE, *v. n.* शोषापरसङ्कोचपूर्व श्वासोत्थं कृत्वा शीघ्रशब्दं कृ or
सीसशब्दं कृ or कोचकवत् पटुशब्दं कृ, वेणुपत् कर्कशशब्दं कृ, शोषशब्दं कृ.
WHISTLE, *s.* (The sound) शीघ्रशब्दः, सीसशब्दः, शोषशब्दः, कोचक-
शब्दः—(Instrument for whistling) वंशः -शी, ध्वनिनालः.
WHIT, *s.* लेशः, लयः, लयलेशः; 'not a whit,' न मनागपि.
WHITE, *a.* शुक्लः -ज्ञा -ज्ञं, धेतः -ता -तं, धवलः -ला -लं, सितः -ता -तं,
श्वेतः -ता -नी -तं, शुभः -भा -भं, शुचिः -चि -चि, जवदातः -ता -तं,
विशदः -दा -दं, गौरः -रो -रं, धीतः -ता -तं, पाखुरः -रा -रं, जमलः
-ला -लं, विमलः &c., रजतः -ता -तं, कर्कः -का -कं, खलः -रु -रु,
जजुनः -नी -नं, शितिः -ती -ति, जजुनचविः -वि -वि, वलघः -घा -घं;
'yellowish white,' हरिणः -या -यं.
WHITE, *s.* (The colour) शुक्लः, धवलः, धेतः, सितः, वलघः—(Of
the eye) शुक्लमण्डलं, विभ्रमरं.
To WHITEN, *v. a.* शुक्ल (nom. शुक्लयति -यितुं), धवल (nom. धवलयति
-यितुं), शुक्लीकृ, धवलीकृ, जादीप् (c. 10. दीपयति -यितुं).
To WHITEN, *v. n.* शुक्लीभू, धवलीभू, धेतीभू, विशदीभू.
WHITENED, *p. p.* धवलितः -ता -तं, धवलीकृतः &c., शुक्लीकृतः -ता -तं.
WHITENESS, *s.* शुक्लता -त्वं, शुक्लिमा *m.* (नृ), शौच्यं, धवलत्वं -ता, धवल्यं,
शुभता, धेतता, सितत्वं, सितिमा *m.* (नृ), वैशद्यं.
WHITES, *s.* (Fluor albus) प्रदरः, प्रदरामयः.
WHITENESS, *s.* सुधा, शुक्ललेपः, धवललेपः, धवलसुधा.
To WHITENESS, *v. a.* सुधा लिप् (c. 6. लिम्पति, लेप्) or खलिप्,
सुधया धवलीकृ or धवल (nom. धवलयति -यितुं).
WHITENESS, *p. p.* सुधाधवलितः -ता -तं, सुधाधलितः &c.; 'house,'
सुधाधवनं.
WHITHER, *adv.* (Interrog.) कुत्र, कः; 'whither shall I go?' क
गच्छामि—(Relat.) यत्र.
WHITHERSOEVER, *adv.* यत्र कुत्रचित्, यत्र कुत्रापि.
WHITISH, *a.* ईषच्छुक्लः -ज्ञा -ज्ञं, ईषत्पाखुरः -खु -खु, धूसरः -रा -रं.
WHITLOW, *s.* नखमयः, पिण्डः, कुण्डिः *m.*, नखशूलः -लं, नखमयः.
To WHIZ, *v. n.* शीघ्रशब्दं कृ, सीसशब्दं कृ, खण्णशब्दं कृ.

Who, *pron.* (Relat.) यः या यद्, यी *m. du.*, ये *f. n. du.*, ये *m. pl.*,
यः *f. pl.*, यानि *n. pl.* The relative pronoun is not much
used in Sanskrit excepting at the beginning of a sentence;
as, 'he who desires great riches is not wise,' यो बहुधनम्
चाकांक्षति स पुद्भिहीनः. In other cases it is more usually
expressed by स च or is inherent in a compound word or
indecl. part; thus, 'in that city there dwelt a king who
was beloved by his subjects,' तस्मिन् नगरे वसति राजा स च
प्रजावल्लभः; 'a saint who has subdued his organs of sense,'
जितेन्द्रियो मुनिः; 'by all the birds who had assembled,' सर्वैः
पक्षिभिर् मिलित्वा—(Interrog.) कः का किं, कौ *m. du.*, कै *f. n. du.*,
के *m. pl.*, काः *f. pl.*, कानि *n. pl.*; 'who are you?' कस् त्वं;
'who's there,' को च.
WHOEVER, WHOSOEVER, WHOSO, *pron.* यः कश्चित् *m.*, या काचित् *f.*,
यत्किञ्चित् *n.*, यः कोपि *m.*, या कापि *f.*, यत्किमपि *m.*, यो यः *m.*, या
या *f.*, यच्च *n.*
WHOLE, *a.* सर्वः -धा -धं, सकलः -ला -लं, समग्रः -या -यं, विष्टः -धा
-धं, कृत्स्नः -त्वा -त्वं; 'the whole earth,' सर्वमही; 'the whole
world,' सर्वलोकः; 'the whole night,' सर्वरात्रः; 'the whole
day,' सर्वोदयः; 'the whole business from beginning to end,'
साद्यन्तं कार्यं, सागमनिर्गमो *m. du.*; 'for the whole month,'
मासपर्यन्तं; 'whole number,' सभिन्नसंख्या.
WHOLE, *s.* साकल्यं, समुदायः, कात्थ्यं, कात्थं, सामग्र्यं, साखित्यं, माघं,
समासः, समस्तः -स्तः *f.*, स्यति *f.*
WHOLENESS, *s.* सामग्र्यं, सम्पूर्णता, सभिन्नता. See ENTIRENESS.
WHOLESALE, *s.* or *a.* समस्तविक्रयः, महाविक्रयः, प्रसङ्गविक्रयः.
WHOLESOE, *a.* पयः -ध्या -यं, हितः -ता -तं. See SALUBRIOUS.
WHOLLY, *adv.* सर्वतस्तु, सर्वशस्, सर्वथा, साकल्येन, सम्पद्, जगोपतस्तु,
जगन्तं, सर्वभावेन, सर्वतोभावेन. See ENTIRELY.
WHOOP, *s.* (The cry) हूप्; 'war-whoop,' सिंहनादः, ह्रोडा -डितं.
To WHOOP, *v. n.* हूप्शब्दं कृ, उच्चैःखरेण हूष्. See To SHOUT.
WHORE, *s.* चेरया, गणिका, पुंछली, चण्डिका. See HARLOT.
WHOREDOM, WHOREMONGER. See FORNICATION, HARLOTRY, &c.
WHORISON, *s.* चेरयापुत्रः, गणिकापुत्रः, पुंछलीजः.
WHOSE, *pron.* (Relat.) यस्य *m.*, यस्याः *f.* The relative 'whose'
is not often expressed in Sanskrit, but is frequently in-
herent in a compound, or rendered by तस्य च &c., see Who;
as, 'a wife whose husband is abroad,' प्रोपितभर्तृका स्त्री—
(Interrog.) कस्य *m.*, कस्याः *f.*
WHY, *adv.* किमर्थं, किं, केन हेतुना, किसिनिश्चं, कस्य हेतोः, see WHERE-
FORE; 'why inquire into my story?' किं ते मन वृत्तानामन्नेन;
'why conceal it?' संवरणे किं कारणं; 'why do you do this?'
किमर्थं तत् करोमि.
WICK, *s.* (Of a lamp, &c.) तूला -ली, वस्तिः *f.*, वस्तिका, तैलिनो,
तैलमालो, दशा, दशाकर्षः, पिण्डलं, दीपकूपी, दीपकोरो.
WICKED, *a.* (Said of persons) दुष्टः -धा -धं, पापी -पिनी -पि (नृ),
दुष्टैः -ज्ञा -ज्ञं, दुरात्मा -त्मा -त्वं (नृ), पापात्मा &c., चपुलः -ख्या
-ख्यं, शठः -ठा -ठं, पामरः -रा -रं, खलः -ला -लं, नैकृतिकः -की -कं,
नैकृतिकः &c., अधार्मिकः -की -कं, दुष्टमानसः -सा -सं, दुष्टचिन्तः
-त्रा -त्रं, चिकित्मिकः &c., see SINFUL; 'a wicked man,' दुष्टैः,
चसज्जनः—(Of actions) दुष्टः -धा -धं, पाप in comp., see SINFUL;

WIC

'a wicked act,' पापकर्म n. (न.); 'very wicked,' पापिष्ठः -या -ष्ठः, दुष्टिष्ठः &c.

WICKEDLY, *adv.* दुष्टं, दुष्टपत्, सपापं, दुर्जनपत्, दुर्वृतपत्, खलपत्.

WICKEDNESS, *s.* पापं, दुष्कृतं, दुष्कृतिः *f.*, कुकर्म n. (न.), दुष्कर्म n., कुकर्म, कुसृतिः *f.*, निकृतिः *f.*, निकारः, दुष्टता, दीष्टवं, दीरान्त्यं, दीनेत्यं, दुर्जनत्वं, जसापुता, विप्रकारः, कौकृत्यं, जसत्कर्म n., *see* SIN-FULNESS; 'great wickedness,' पापिष्ठता, पापीयस्त्वं, दुष्टिष्ठः.

WICKER, *a.* वेदलः -लो -लं, वेद्यः -यो -यं, वेद्युकेयः -यो -यं, वेद्यकः -को -कं, वेद्यदिदलनिर्मितः -ता -तं; 'wicker-work,' वेदलं.

WICKET, *s.* धनुस्तरं, उपहारं, द्वारं, रजस्त्रिका.

WIDE, *a.* विशालः -ला -लं, वृष्टः -पुः -पु, विस्तीर्णः -वी -वं, विपुलः -ला -लं, विप्रकृष्टः -ष्टा -ष्टं; 'wide-spread,' बहुविस्तीर्णः -वी -वं, सन्ततः -ता -तं, बहुमतानी &c.; 'wide-awake,' प्रबुद्धः -ष्टा -ष्टं; 'wide-mouthed,' गुहामुखाः -ता -तं; 'wide-open,' उदुक्ताः -ता -तं.

WIDE, WIDELY, *adv.* विस्तीर्णं, विस्तरेण, विपुलं, प्रचुरं, सत्त्वं, बहु or जति or नु prefixed, *see* EXTENSIVELY.

To WIDEN, *v. a.* प्रप (c. 10. प्रपयति -यि) प्रपृक, विशालीकृ.

WIDENESS, *s.* विशालता, वृष्टता, विस्तीर्णः *f.* *See* BROADNESS.

WIDOW, *s.* विधवा, रज्ज्वा, विधवा, विधवा, गतभर्तृका, मृतपतिका, जतभर्तृका, निर्वाया, जनाया, जयौरा, यतिनी, पुष्पी, कात्यायनी, विधवा *f.*; 'widow before puberty,' बालविधवा, बालरज्ज्वा; 'widow that burns with the body of her husband,' सती; 'the act of doing so,' जनिनप्रवेशः, सहगरजं, सहगमनं, जनुगमनं, जन्मारोहणं; 'stone by which she ascends the pyre,' धर्मशिला.

WIDOWED, *a.* दूतभर्तृका, दूतपतिका.-(Stripped) दूतः -ता -तं.

WIDOWER, *s.* दूतभर्तृकः, दूतपतिकः, विपुलः, जयोगः.

WIDOWHOOD, *s.* वैधव्यं, वैधव्यदशा, विधवात्वं, निर्वायता, रज्ज्वावस्था, जतभर्तृकः.

WIDTH, *s.* विशालता, परिच्छादः, व्यासः, परिमरः. *See* BREADTH.

To WIELD, *v. a.* हस्तेन धृ (c. 1. धरति, c. 10. धारयति -यि) or धा (c. 3. दधाति, धातुं) or धिया, हस्तेन धृ (c. 1. भरति, c. 3. धरति, c. 3. धरति, c. 3. धरति).

WIFE, *s.* भार्या, स्त्री, पत्नी, नाया, दाराः *m. pl.*, दारा, वधूः *f.*, वधूः *f.*, कलत्रं, गृहिणी, गेहिनी, पतिगृहीता, सहपत्नी, सपत्नी, दयिता, जगता, वसन्ता, प्रिया, प्रियता, रमणी, नायिका, प्राणेशा, प्राणसना, प्रेयसी, प्रेया, पतिता, द्वितीया, महिला, धेयं, पतिपहः, गृहं, गृहाः *m. pl.*, धृता, धर्ता, वामाङ्गं, दम् indec.; 'virtuous and faithful wife,' पतिव्रता, सती, साध्वी, सुव्रता, धर्मादाराः *m. pl.*, पतिमाया, सुपरिचा; 'one who has a family,' कुटुम्बिनी, पुरन्धिः -न्त्री; 'a super-seded wife,' जयूदा, जयिषिवा, जतमापतिका -न्तीका, जतसापली, seded wife, 'जयूदा, जयिषिवा, जतमापतिका -न्तीका, जतसापली; 'wife of one husband,' रज्ज्वा, 'wife of another,' परकीया, परस्त्री, परदाराः *m. pl.*; 'well-born wife,' कुलस्त्री; 'wife of one's bosom,' यक्षसम्पत्तिनी; 'unfaithful wife,' जपतिव्रता, जसती; 'taking a wife,' दारपरिग्रहः, दारसंग्रहः, दारक्रिया; 'along with one's wife, or having a wife,' सवधूकः, सपत्नीकः, सभार्यः; 'condition of a wife,' भार्यात्वं, पत्नीत्वं; 'one whose husband is abroad,' प्रोपितभर्तृका; 'wife's property,' स्त्रीधनं.

WIO, *s.* उपदेशः, कृत्रिमदेशः, केशमयमलकाभरणं.

WIGHT, *s.* जगः, माणवकः, नागरः; 'unlucky wight,' नपस्त्री *m.* (न).

WILM, *a.* (Pertaining to or inhabiting a forest or wilderness,

WIL

not tame) सारस्यः -एपी -खं, सारस्यकः -का -कं, वन्यः -न्या -न्यं, सारस्यः -जा -जं, वन्यः &c., सारस्यीयः -या -यं, जङ्गलः -ला -लं, जङ्गलः -लो -लं, वनेपरः -रा -रं, वनपारी -रिणी -रि (न), वन in comp., सारस्य in comp., *see* DESERT, *a.*; 'wild-animal, wild-beast,' सारस्यपशुः *m.*, वनपशुः *m.*, सारस्यपशुः *m.*; 'wild hog,' सारस्यशूकरः, सारस्यशूकरः, वनशूकरः; 'wild goat,' वनश्यामः; 'wild elephant,' वनगजः; 'wild fowl,' वनकुङ्कुदः, वृद्धकुङ्कुदः, रज्जुदा-लकः; 'wild duck,' कामिकः; 'wild stag,' सारस्यमृगः, व्यालमृगः.-(Growing without culture) सारस्य in comp., वन in comp.; 'wild flower,' वनपुष्पं; 'wild fruit,' वनफलं; 'wild rice,' सारस्यधान्यं, वृष्टधान्यं, नीहारः.-(Irregular, disorderly) विषमः -मा -मं, उच्छृङ्खलः -ला -लं, प्रकीर्णः -वी -वं, *see* IRREGULAR.-(Absurd) जयुक्तिकः -ता -तं, जयपेक्षः -का -कं.-(Mad) उन्मत्तः -ता -तं.-(Savage, desert), *see* the words.

WILDERNESS, WILD, *s.* सारस्यं, वनं, जङ्गलं, जग्यारण्यं, महदेशः, महस्पर्लं, महः *m.*, जङ्गलभूमिः *f.*, प्रानरं. *See* DESERT, *s.*

WILD-GOOSE-CHASE, *s.* मृगवृषा, हेममृगानुगमनं, हेममृगानुधापनं.

WILDLY, *adv.* विषमं, उच्छृङ्खलं, उन्मत्तपत्, सोन्मादं, व्याकुलं.

WILDNESS, *s.* (Uncultivated state) वन्यता, सारस्यता, जङ्गलत्वं.-(Savageness) रीदृता, दाह्यता, जङ्गलता.-(Irregularity) विषमता, उच्छृङ्खलता.-(Madness) उन्मत्तता, विविधता.

WILE, *s.* नाया, छलं, छत्र *n.* (न), जपटः -टं, उपायः, व्यपदेशः.

WILFUL, *a.* क्षीरी -रिणी -रि (न). *See* WILLFUL.

WILL, *s.* (Faculty which is exercised in deciding) इच्छा, सङ्कल्प-शक्तिः *f.*, निश्चयशक्तिः *f.*-(Inclination, choice, liking) इच्छा, सङ्कल्पः, वशः -शं, जमिप्रायः, जमिप्रायः, चाकांक्षा, जमिप्रेतं, जमिनतं, इष्टं, छन्दस् *n.*; 'the will of God,' परमेश्वरेच्छा; 'of one's own will, at will,' इच्छातस्, सेच्छातस्, सेच्छानुसारेण, यपाकामं, कामतस्; 'ill-will,' दुष्टभावः, दुष्टदुष्टिः *f.*; 'good will,' हितेच्छा, हितकाम्या; 'subject to the will of another,' परवशः -शा -शं; 'following one's own will,' सेच्छापारी -रिणी -रि (न), *see* WILFUL; 'against the will of,' जनिच्छया, जनिच्छातस्, जनिमिप्रेतेन.-(Testament) मृतपत्रं, मृतपत्रं, मृतलेखः, मृतलेखः.-(Will-with-a-wisp), *see* IGNIS FATUUS.

To WILL, *v. a.* (Determine, decide in the mind) सङ्कल्पं कृ, निश्चयं कृ, निश्चि, निर्णी, संकृप् (c. 10. -कल्पयति -यि), मनसा निश्चि or निर्णयं कृ.-(Wish, desire) इप् (c. 6. इच्छति, सपिठे), जमिलस्, चाकांक्ष.-(Command), *see* To COMMAND.-(Dispose of by testament) मृतपत्रेण दा or प्रदा or च in caus.

WILLED, *p. p.* सङ्कल्पितः -ता -तं, साङ्कल्पिकः -की -कं, इष्टः -ष्टा -ष्टं.

WILLFUL, *a.* क्षीरी -रिणी -रि (न), यपेष्टपारी &c., यपाकामी &c., क्षीरः -री -रं, क्षीरपुत्रः -ता -तं, क्षीरगतिः -ति, क्षीरगामी -मिनी &c., चाटुच्छिकः -की -कं, छान्दसः -सी -सं. *See* SELF-WILLED.

WILFULLY, *adv.* यपाकामं, यपेष्टं, क्षीरवत्, यटुच्छया, इच्छातस्, कामं.

WILFULNESS, *s.* क्षीरता, क्षीरता, क्षीरं, सेच्छा, सेच्छापारः, यपेष्टपारः, सातन्त्र्यं, सतन्त्रता, यटुच्छा, प्राकाम्यं. *See* SELF-WILL.

WILLING, *a.* (Not averse, ready) इच्छुः -च्छु, इच्छुकः -का -कं, सकामः -मा -मं, सानुरागः -गा -गं.-(Received of choice, as-sented to) इष्टः -ष्टा -ष्टं, यपेष्टः &c., जमीष्टः &c., जनुमतः -ता -तं, सम्मतः &c., यपेक्षितः &c.

WILLINGLY, *adv.* कामं, प्रकामं, कामतस्, इच्छातस्, यपेक्षितं, तपेति.

WIL

WILLINGNESS, *s.* सखामत्वं, इच्छता, इच्छुष्यत्वं, जातुरागता, सम्मतिः *f.*
 WILY, *a.* नायी -विनी -वि (न्), बहुमायः -या -वं. See CUNNING.
 To WIN, *v. a.* (Gain by conquest) वि (c. 1. जयति, जेतुं), निर्जि, प्रतिजि.—(Gain, obtain) जग्, प्राप्, लभ्, see To OBTAIN.—(Win over) चाराप् (c. 10. -राधयति -यितुं), जगुरज्, प्रमाप्, संयह्, see To CONCILIATE.
 To WINCE, *v. n.* विकम्प (c. 1. -कम्पते -म्पितुं), विस्फुर् (c. 6. -स्फुरति -रितुं).
 WIND, *s.* (Air in motion) वायुः *m.*, सनिलः, वातः, पवनः, मरुत् *m.*, मरुतः, मासुतः, घातिः *f.*, सनीरयः, समीरः, मगिरः, सटागतिः *m.*, जतागतिः *m.*, सायुगः, पवनातः, प्रमन्नः, गन्धवहः, गन्धवाहः, प्रधा-पनः, धवायकः, जगतापः, जगद्धलः, चमनः, स्मरनः, मातरिधा *m.* (न्), घृषदधः, घृषताधः, घृषतामतिः *m.*, प्रवीनः, ज्ञातः, तादृनः, लघटिः *m.*, विद्युयुः *m.*, यः.—(Air) वायुः *m.*, स्वरीः; 'against the wind,' प्रतिपुतः; 'cold wind,' हिमनिलः; 'swift as the wind,' वायुवेगसमः -मा -मं, वायुगतिः -ति -ति; 'like the wind,' वायुसमः -मा -मं, वायुभूतः -ता -तं.—(Flatulence) वायुः *m.*, वातः. see FLATULENCE; 'to break wind,' पद् (c. 1. पद्ति -दितुं), वृप् (c. 10. शपयति -गितुं).
 To WIND, *v. a.* (Blow a horn, &c.) शङ्खं घ्ना.—(Cause to turn or twist) घातृत् (c. 10. -घर्षयति -यितुं), परिघृत्, see To TWIST, *v. a.*—(Wind up, as a discourse, &c.) उपसंहृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), प्रसाद, उपसंहारं कृ, प्रसाहार् कृ.
 To WIND, *v. n.* (Proceed in a winding direction) विमृप् (c. 1. -सर्पति -सर्पितुं), पक्क or कुटिलं गम्.—(Turn, twine), see the words.
 WIND-BOUND, *a.* यातृदः -दा -दं, वायुप्रतिबद्धः &c., वातबद्धः &c.
 WIND-FALL, *s.* जगन्मुकलाभः, जाकसिकलाभः, जलमलाभः.
 WINDING, *s.* यज्ञता, यज्ञं, यज्ञता *m.* (न्), पुनः, आवृतिः *f.*, व्यावर्तनं; 'of a river,' रोपयज्ञता, यज्ञं, यज्ञः, पुनः.
 WINDING, *part.* विसर्पे -विषी -वि (न्), बह्मगती &c.
 WINDING-SHEET, *s.* शवपट्टं, शवपसनं. See SHROUD.
 WIND-MILL, *s.* वायुसवालितचक्रं, वायुचक्रं, वातचक्रं.
 WINDOW, *s.* पातायनं, जालं -लकः -लिता, गवायः -द्यकः, गृहाधः, प्रयीयः, मुखं, गृहमुखं; 'at the window,' वातायनगतः, वाताय-गस्यः, वातायनागतः; 'having a window,' जाली -लिनी &c.
 WINDY, *a.* यातलः -ला -लं, वातवान् -वती -वत् (त्), वायवः -वी -वं, वायव्यः -व्या -वं, वातव्यः -वी -वं. See STORMY.
 WINE, *s.* मद्यं, द्राघारसः, द्राघारमद्यं, द्राघारमद्यः, द्राघासुरा, मदिरा, मधु *m.*, नव्यासवः, नाश्वी -धीकं, माध्वः, मधुमाध्वीकं, माध्वकः, माध्वीकं, सुरा -री, हाहा, कश्यं, रसितः, महानन्दा, कादचरी, पद्धरसः; 'wine personified,' सुरा -री; 'wine-drinker, wine-bibber,' मद्यपः, सुरापः, मद्यपायी *m.*; 'wine-drinking,' मद्यपानं.
 WINE-GLASS, *s.* मद्यपात्रं, सुराभाजनं, चमकः. see DRINKING-VESSIL.
 WINE-MERCHANT, *s.* द्राघारमधिक्रेता *m.* (न्), मद्यविक्रयी *m.*
 WINE-PRESS, *s.* द्राघापेषपयनं, द्राघापेषणी.
 WING, *s.* (Of a bird, &c.) पद्यः, पद्य *n.* (न्), गरुत् *m.*, देहपिः *m.*, पत्रं, पत्रवं, चदः -रनं, तनुरुहः, तनुरुहः, वानः, पाहुसुत्यः; 'spreading its wings,' पद्यं प्रनायि; 'under the wing,' पद्याधस्; 'root of a wing,' पद्यमूलं, पद्यतिः *f.*—(Of an army) पद्यः, सनापद्यः, सैन्यपद्यः, पद्यस्वरलं, पद्यं.—(Of a house) गृहपद्यः, गृहपद्यभागः.
 WINGED, *a.* पद्यी -द्ययी -द्यि (न्), पद्यवान् -वती &c., सपद्यः -द्या -द्यं, पद्ययुक् -क्तः, नातपद्यः &c., पत्नी &c., पत्नी &c.,

WIS

WINK, *s.* (Of the eye) निमेषः -पकः, निमेषः, निमीलनं, मीलनं, शमीलनं, शमीलितं, विकृपनं, कर्कराटः, अक्षिपक्षपः सङ्कोचः.—(Sign, or hint made by the eye) नेचसङ्कोचः, अक्षिसंज्ञा, अक्षिमङ्कोचसंज्ञा, भूसंज्ञितं, जपाङ्गदरीनं, इङ्गितं.
 To WINK, *v. n.* (Close the eyelids quickly) निमिप् (c. 6. -निपति -नेपितुं), निप्, निमील (c. 1. -मीलति -लितुं), मील, शमील, अक्षिपक्ष-संकुप् (c. 1. -कोपति -पितुं), कृप् (c. 10. कणयति -यितुं), पृष्, अक्षिसङ्कोचं कृ.—(Make a sign with the eye) अक्षिपक्षसङ्कोचं कृ or संज्ञां कृ, नेचसङ्कोचं कृ.—(Winkat) उपेक्ष्, see To CONNIVE.
 WINKING, *part.* निमिपन् -पत्नी -पत् (त्), निमीलन् &c., सङ्कोचन् -द्या -द्यं, संकुचिताद्यः &c.—(Winking at) उपेक्षी -क्षयी &c.
 WINNER, *s.* जेता *m.* (न्), जयी *m.* (न्), विजेता *m.*, विजयी *m.*
 WINNING, *a.* जानुरन्धकः -द्या -द्यं, मनोहर &c., निचयुः -यु -यु.
 To WINNOW, *v. a.* जृप् (c. 10. शोषयति -यितुं), निम्यावं कृ, पृ, परिपृ, मस्तुर् (c. 10. -स्तुटयति -यितुं), प्रस्तुटनं कृ. See To THRESH.
 WINNOWER, *p. p.* पूतः -ता -तं, परिपूतः &c., बहुलीकृतः -ता -तं.
 WINNOWER, *s.* पायकः, निम्यायकः, प्रस्तुटनकारी *m.* (न्).
 WINNOWING, *s.* निम्यावः, पदनं, पयः, प्रस्तुटनं, बहुलीकरणं, उक्कारः, निकारः; 'winnowing-fan or basket,' नृष्यः-ष्य, शृष्यः-ष्य, प्रस्तुटनं.
 WINTER, *s.* हेमन्तः -न्तं, हेमन्तं, हेमन्तकालः, हिमकालः, शीतकालः, शिशिरः -रं, हिमर्तुः *m.*, शीतर्तुः, हिमामगः, हिमलं.
 To WINTER, *v. n.* हेमन्तकालं गम् (c. 10. गमयति -यितुं) or नी.
 WINTERY, *a.* हेमन्तः -न्ती -न्तं, हेमन्तिकः -की -कं, हेमः -नी -मं, हेमनः -नी -नं, हिमकालसमन्वी &c.; 'weather,' हिमदुर्दिनं.
 To WIPE, *v. a.* मृज् (c. 2. माष्टि -ष्टुं, c. 1. मार्जति -र्जितुं), प्रमृज्, जामृज्, परिमृज्, सम्मृज्, प्रघाल् (c. 10. -घालयति -यितुं), मृट्, see To RUB; 'the mouth,' मुखं प्रमृज्; 'the eyes,' नेत्रे परिमृज्; 'tears from the eyes,' नेत्राभ्यान् चक्षुषि प्रमृज्.—(Wipe away, wipe off) जपमृज्, जपमृज्, निःक्षिप्; 'dirt or defilement,' नलन् जपमृज्, निलेपं कृ.
 WIPE, *s.* मार्जः -र्जनं, प्रघालनं.—(Blow) प्रहारः, जापातः.
 WIPE, *p. p.* मार्जितः -ता -तं, प्रमार्जितः &c.; 'with the hand,' समुदस्तः &c.
 WIPER, *s.* मार्जनी, मार्जनपत्रं, प्रघालनी, चरकं.
 WIRE, *s.* तार -रा, लोहतारा, लोहतारुः *m.*, लोहसूत्रं, लोहतन्त्री, राहासा, धातुसूत्रं, तनुः *m.*, सूत्रं, तन्त्री -न्त्री.
 To WIREDRAW, *v. a.* लोहोद्धर्तनं कृ, लोहतापोद्धर्तनं कृ.
 WIRY, *a.* तनुमयः -वी -वं, तनुसमुष्णः -रा -रं, तनुश्रावः &c.
 WISDOM, *s.* ज्ञानं, विज्ञानं, प्रज्ञा, पुङ्गवः *f.*, प्राज्ञता, विज्ञता, नेचा, विदुष्यं, विद्वत्ता, पादित्तं, मनोमा, मतिः *f.*, विपेक्षः, हिताहितविपेक्षः, रतिः *f.*; 'god of wisdom,' गणेशः.
 WISE, *a.* (Having wisdom) विद्वान् -द्वयी -द्वत् (न्), ज्ञानी -निनी -नि (न्), ज्ञानवान् -वती -वत् (त्), प्राज्ञः -ज्ञा -रं, प्रज्ञः &c., बुद्धिमान् -मती &c., मतिमान् &c., धीमान् &c., प्रज्ञावान् &c., परिद्वतः -ता -तं, विद्वः -ज्ञा -तं, विवेकी -किनी &c., प्रज्ञी &c., नेचावी -विनी &c., सविपेक्षः -द्या -कं, कोविदः -दा -दं, सुधीः -धीः -धि, सुवीधः -द्या -वं, कृतधीः &c., धीरः -रा -रं, विज्ञेयज्ञः -ज्ञा -रं, कृतज्ञः &c., निपुण-दृक् *m. f. n.* (ज्ञ), प्रज्ञावान् &c., मर्मेज्ञः &c.; 'a wise man,' विद्वज्जनः, पुषः, see LEARNED.—(Dictated by wisdom) ज्ञा-प्रयुक्तः -ज्ञा -क्तं, बुद्धिमयुक्तः &c., ज्ञानमूलकः -द्या -कं, बुद्धिमूलकः &c.
 WISE, *s.* See MANNER, WAY; 'in no wise,' न कपयन.

WISAGE, *s.* पवित्रतन्मयः, तन्मयः, अत्यगुह्यः *m.*

WISLY, *adv.* विद्वज्जनयत्, प्राज्ञयत्, विद्वयत्, सज्जनं, सगिरिकं, विवेक-
पूर्वं, सम्यक्, सुः, युक्तं.

To WISH, *v. n.* इप् (c. 6. इच्छति, एषितुं), चाभिलष (c. 1. -लपति -पितुं),
वाञ्छ (c. 1. वाञ्छति -च्छितुं), काङ्क्ष (c. 1. काङ्क्षति -क्षितुं), आकाङ्क्ष.
see To DESIRE. Often expressed by the desid. form of a
root; as, 'to wish to obtain,' चाप् in des. (इच्छति -च्छितुं), लप्
in des. (लिप्सते -प्सितुं); 'to wish to go,' गम् in des. (निगमि-
पति -पितुं).

To WISH, *v. a.* (Well to one) इष्टं or मङ्गलम् or रत्नाण्य् च. शंसम्
(c. 1. -शंसते -सितुं) or आशासम् (c. 2. शान्ते -सितुं) or तार्चं.—(Wish
one ill) अनिष्टं or समङ्गलम् आशंसं or तार्चं.

WISH, *s.* इच्छा, अभिलाषः, आकाङ्क्षा, इष्टं, स्तुष्टा, मनोरथः, ईप्सितं, *see*
DESIRE; 'according to one's wish,' यथाभिमतं; 'earnest
wish,' चोत्तुहलं, कुतूहलं, *see* LONGING.

WISHED, *p. p.* इष्टः -ष्टा -इ, चातोष्टः -ष्टा -ष्टं. *See* DESIRED.

WISHING, *part. or a.* इच्छुः -च्छुः -च्छु, आकाङ्क्षी &c. *See* DESIROUS.

WISP, *s.* (Of straw) शुष्कतृणखण्डिका, शुष्कनालमुच्छका.

WISTFULL, WISTFULLY. *See* EARNEST, EAGER, EAGERLY.

WIT, *s.* (Understanding) बुद्धिः *f.*, गतिः *f.*, योः *f.*; 'one who has
lost his wits,' नष्टबुद्धिः -द्धिः -द्धि.—(Quickness of fancy) बुद्धि-
पादवं, बुद्धिचातुर्यं, बुद्धिचलासः, बुद्धिगोचरं, बुद्धिगोचरता, विद्वयः,
विद्वयता.—(Humour) रसः, रसिकवाच्यं, रसिकोक्तिः *f.*, नर्मीतिः *f.*,
नर्मन् *n.* (नृ), नर्मन् *n.*—(A wit, man of wit) रसज्ञः, नर्मज्ञः, नर्म-
वेदी *m.* (नृ), परित्यागवेदी *m.*, नर्मभाषी *m.*—(To wit) वस्तुतस्, सर्वतस्.

WITCH, *s.* नायिनी, पतता, सकिनी. *See* SORCERESS.

WITCHCRAFT, *s.* नाया, अभिचारः, पतनात्वं. *See* SORCERY.

With, *prep.* (Denoting cause, means, instrument) usually
expressed by the instrumental case; as, 'with a sword,'
खड्गेन; 'with grief,' शोकेन.—(In opposition to, against)
instr. c., with or without सह; as, 'to fight with one's
enemies,' शत्रुभिः or शत्रुभिः सह युष् or expressed by उपरि or
by the dat. or gen. c., in such phrases as, 'he is angry
with his son,' पुत्रस्योपरि or पुत्राय or पुत्रस्य क्रुध्यति.—(In com-
pany, together with, along with) सह, सहितं, सह, साथं, सहितं,
सह -त्रा, अत्रा all with the instrum. c.; 'along with me,'
नया सह; 'along with him,' तेन सह. The preposition सह,
prefixed to roots, gives this sense of 'with;' as, 'to live
in company with,' संवत्.—(Associated, attended, connected
with) सहितः -ता -तं in comp. or expressed by the instr. c.,
with or without सह, or by युष् or पुरःसर in comp.; as,
'associated with enemies,' शत्रुसहितः -ता -तं or शत्रुभिः सहितः
&c.—(Denoting manner) expressed by instr. c., or by स
in comp. with the accus. n., or by युष् or युष्कं or पुरःसरं
affixed; as, 'with anger,' क्रोधेन, सक्रोधं, क्रोधयुष्, क्रोधयुष्कं,
क्रोधपुरःसरं; 'with respect,' सादरं; 'with affliction,' प्रीतिपूर्वम्.
—(Among) मध्ये. To express a person with any thing
in his possession, or a thing in connection with some-
thing else, a compound adjective may often be used; thus,
'a man with a stick in his hand,' दण्डहस्तः पुरुषः; 'a man
with riches,' संपन्नः or धनवान् पुरुषः; 'a ship with two

masts,' द्विरूपता नां; or कूपकद्वययुक्ता नां.

Withal, *adv.* समं, तर्पय. अपिच, अपरञ्च. *See* LIKEWISE.

To WITHDRAW, *v. a.* अपनी (c. 1. -नयति -नेतुं), विनी, व्यपनी, अप-
हृम् (c. 1. -कर्षति -कर्षुं), अपाहृप्, अपहृ (c. 1. -हरति -हर्षुं), व्यपहृ,
उपमृष्ट, प्रतिमृष्ट, संहृ.

To WITHDRAW, *v. n.* अपक्रम् (c. 1. -क्रामति -क्रमितुं), अपमृ (c. 1. -सरति
-सर्षुं), परावृत्, उपस्था, पलाय, चल्. *See* To RETIRE.

WITHDRAWAL, *s.* (Taking back) अपनयः -चनं, अपहरणं, उपसंहारः
-हरणं.—(Retiring) अपक्रमः, अपायः, *see* RETIREMENT.

WITHDRAWN, *p. p.* अपनीतः -ता -तं, उपमृष्टः &c., परावृत्तः -त्ता -त्तं.

To WITHER, *v. n.* विशृ in pass. (-शीथ्यते), शी (c. 1. श्यापति, श्यातुं),
नश् (c. 4. नश्यति), सद्, द्यि. *See* To FADE, *v. n.*

To WITHER, *v. a.* नश् (c. 10. नाशयति -यितुं). *See* To FADE, *v. a.*

WITHERED, *p. p.* विशीथः -शा -थी, शोनः -ना -नं, शुष्कः -ष्का -ष्कं,
गतरसः -सा -सं, *see* I'ADDED; 'a withered leaf,' जीर्णपत्रं; 'hav-
ing a withered arm or hand,' विकलपाश्र्विकः -का -कं, कुकरः
-रा -रं, दुग्धिः *m.*, कृषिः, कोषिः.

WITHERS, *s.* (Of an elephant, &c.) खन्धदेशः, खन्धः, घासनं.

WITHHELD, *p. p.* उपसंहृतः -ता -तं, प्रत्याहृतः &c., अपहृतः &c., विपृतः
&c., विधारितः &c., निगृहीतः &c., उच्छिन्नः -न्ना -न्नं.

To WITHHOLD, *v. a.* उपसंहृ (c. 1. -हरति -हर्षुं), प्रत्याहृ, संहृ, विपृ
(c. 10. -धारयति -यितुं), उच्छिद् (c. 7. -छिनत्ति -चेष्टुं), निग्रह्, विनिग्रह्,
नियर्, निरूप. *See* To RESTRAIN, RESTAIN.

Within, *prep.* (In the inner part) अन्तर, अन्तरे, अन्तरे; 'within
the house,' गृहाभ्यन्तरे; 'being within the house,' गृहान्तर्बहि-
-रिनी &c., गृहान्तर्गतः -ता -तं, गृहान्तःस्थः -स्था -स्थं.—(Not later
than) मध्ये, अन्तरे, *see* UNDER; 'within a year,' संवत्सरमध्ये;
'within ten days,' दशाहमध्ये.—(In the limits or compass
of) गोचर -रा -रं, विषय in comp., गम्य or ग्राह्य &c. in comp.;
'within hearing,' कर्णगोचरः -रा -रं; 'within sight,' दृष्टि-
गोचर -रा -रं, दृग्गोचर &c., दृष्टिगम्यः -म्या -म्यं, दृष्टिविषयः -या
-यं; 'within arrow-shot,' बाणगोचरः -रा -रं; 'within reach
of the hand,' हस्तगम्यः -मा -मं, हस्तग्राह्यः &c., हस्तवर्ती -रिनी &c.

WITHIN, *adv.* अन्तर, अन्तरे, *see* INWARDLY; 'gone within,'
अन्तर्गतः -ता -तं; 'being within,' अन्तर्भवः -या -यं, अन्तर्बहिनी &c.

WITHOUT, *prep.* (Not with) विना with instr. or acc. c., अन्ते with
abl. or acc. c., अन्तरे with abl. or acc. or gen., अन्तरा,
अन्तिरेकेण in comp., अन्तिरिक्तं, पृथक्, अ prefixed; 'without
ornament,' भूदग्ध विना or भूयत् विना; 'without feeling,'
रसाद् अन्ते; 'without punishment,' दण्डव्यतिरेकेण, दण्डमन्तरेण;
'without delay,' सायंलग्नेन; 'without beginning or end,'
अनाद्यन्तः -ना -नं; 'without doubt,' असंशयः; 'without reason,'
असम्भावनीयः; 'without cause,' प्रयोजनं विना, चक्षुस्मात् or
expressed by the loc. abs., अगति प्रयोजने.—(Destitute of)
हीनः -ना -नं, विहीनः &c., रहितः -ता -तं, विरहितः &c. or ex-
pressed by अ, निर्, वि &c. prefixed; 'without money,'
धनहीनः -ता -नं, धनरहितः &c., अपन्नः -ता -नं, निर्धनः &c.; 'how
can I go without you?' कथं त्वद्विहीनो यास्यामि.—(Unless,
if not, except) यदि न, अन्तरेण with acc., or expressed by
the indec. part. with अ or न prefixed; 'without you do
that,' यदि न तत् करोमि or तद् अकृत्वा; 'without drinking

any water,' पानीयम् चापीत्वा; 'it cannot be seen without a telescope,' दूरदर्शीकपन्थगनारेण न दृश्यते; 'this cannot be ascertained without algebra,' बीजगणितम् चान्तरेण न ज्ञायते नन्.—(On the outside of) वहिम्, वहिर्भागे, चान्तरेण; 'without the fort,' दुर्गवहिर्, दुर्गवहिरभागे, दुर्गादन्तरेण.

WITHOUT, *adv.* (Not within) वहिम्, स्वयम्.—(Externally) वाह्यम्.

To WITHSTAND, *v. a.* परोक्षत्वा (c. 1. -तिष्ठति -म्याहुः), प्रतिकूल (nom. प्रतिकूलयति -यितुं), विरुप्. See To RESIST, OPPOSE.

WITNESS, *s.* (Testimony) साक्ष्यं, साक्षिता, प्रमाणं; 'false witness,' कूटसाक्ष्यं, गिह्यासाक्ष्यं, चान्यसाक्ष्यं.—(Person who gives testimony) साक्षी *m.* (नृ), प्रमाता *m.* (तृ), साक्ष्यदाता *m.*, साक्ष्यकारी *m.*; 'false witness,' कूटसाक्षी *m.*, गीह्यसाक्षी *m.*, कूटकारः -रकः; 'having witnesses,' साक्षिमान् -गता -गत् (तृ); 'proved by them,' साक्षिभाविता -ता -तं; 'absence of them,' साक्ष्यभावः; 'examination of a witness,' साक्षिपरीक्षा.—(One who is personally present) प्रत्यक्षदर्शी *m.*, साक्षाद्दर्शी *m.*, see EYE-WITNESS.

To WITNESS, *v. a.* (See by personal presence) प्रत्यक्षं or प्रत्यक्षम् or स्वच्छुपा दृष्ट् (c. 1. पश्यति, द्रष्टुं), साक्षाद् दृष्ट्, प्रत्यक्षदर्शनं कृ.—(Attest) साक्ष्यं दा, साक्ष्येण प्रमाणीकृ, see To ATTEST.

To WITNESS, *v. n.* साक्ष्यं दा, साक्ष्यं कृ, साक्षितां दा, साक्षी भू, प्रमाणीकृ, प्रमाणीभू. See To TESTIFY.

WITNESSED, *p. p.* (Seen in person) प्रत्यक्षदृष्टः -ष्टा -ष्टं, साक्षाद्दृष्टः &c., स्वच्छुपा दृष्टः &c.—(Attested) प्रमाणीकृतः -ता -तं, साक्षिकः -की -कं, ससाक्षिकः &c.

WITTICISM, *s.* रसिकवाक्यं, रसिकोक्तिः *f.*, सारसोक्तिः *f.*, सरसवाक्यं, नमोक्तिः *f.*, नमोभाषणं, विनोदवाक्यं.

WITILY, *adv.* सरसं, रसिकोक्त्या, पुष्टिपिलामेन, नमोक्त्या.

WITTINGLY, *adv.* ज्ञानतम्, पुष्टिपूर्वम्, कामतम्. See KNOWINGLY.

WITTY, *a.* (Of persons) रसज्ञः -ज्ञा -ज्ञं, नर्मज्ञः &c., रसवेदी -दिनी -दि (नृ), नर्मवेदी &c., नर्मभाषी -विणी &c., नर्मपक्ता -क्ता -क्ता (तृ), विरूपकः -का -कं, विदग्धः -धा -धं.—(Of sayings, &c.) रसिकः -का -कं, सरसः -सा -सं, रसी -रसिनी &c., रसवान् -वती -वत् (तृ).

WIZARD, *s.* जमिचारविद् *m.*, मायाकारः. See MAGICIAN.

Woe, *s.* दुःखं, शोकः, दुर्गतिः *f.*, see MISERY, SORROW, CALAMITY.—(Exclam.) हा, यत, पिक्.

WOEFUL, WOEFULLY, &c. See SORROWFUL, CALAMITOUS, &c.

WOLF, *s.* वृकः, कोकः, चरखप्रा *m.* (नृ), ईशमृगः, ईशपृकः, छागभोजी *m.* (नृ), जनाशनः.

WOMAN, *s.* स्त्री, नारी, सङ्गन्ता, वनिता, योमिन् *f.*, योमिता, योमा, जोमिन् *f.*, जोमिता, जोमा, नारी, मानपी, महिला, पपला, मनुपी, मानुपी, कामिनी, वामा, विलासिनी, प्रमदा, मानिनी, वधूः *f.*, महिला -लिङ्का, महिला, ललना, ललिता, रमणी, राना, प्रकृतिः *f.*, सोम -क्तिनी, प्रातोपदर्शिनी, भरखा, परिगृह्या; 'a young woman,' तरुणी, जम्मा, वाला, युवती, यूनो, नवयौवना; 'assembly of young women,' यौवतं, यौवनं; 'an old woman,' वृद्धा, वृद्धस्त्री, जरती, पलिता, पलिङ्गो; 'a woman of good family,' कुलस्त्री, कुल -नारी, कुलाङ्गना; 'a beautiful woman,' सुन्दरी, प्रमदा, कान्ता, सुभगा, नितधिनी, यामलोचना; 'an excellent woman,' वराङ्गना, वरापरोहा, उज्जमा, वरवर्धिनी, मत्तकाशिनी, मत्तकासिनी, स्त्रीरत्नं; 'a passionate woman,' कोपना, भासिनी; 'virtuous woman,' सती, साध्वी, सुचरित्रा, कुलस्त्री, कुलपालिका; 'clever woman,'

गरुखती; 'woman who has borne a child,' प्रसूता -तिका; 'married woman,' समर्द्धका, सनाया; 'woman-killer,' स्त्रीपा -तकः; 'woman-hater,' स्त्रीद्वेषी *m.* The Hindús divide women into four classes, corresponding to the four classes of men. These are, 1. पद्मिनी, comprising the most excellent women; 2. चिचिणी or हरिणी or मृगी, comprising well-educated, accomplished, and beautiful women; 3. शक्ति -नी, comprising women who are tall, neither stout nor thin, with long hair, irascible, and with strong passions; 4. हस्तिनी, comprising women who are short, stout, with curly hair and furious passions.

WOMAN-HOOD, *s.* स्त्रीता, स्त्रीत्वं, नारीत्वं, स्त्रीत्वं, स्त्रीपम्भः.

WOMANISH, WOMANLY, *a.* स्त्रीयः -रूपी -यं. See FEMININE.

WOMANISH, *s.* स्त्रीजातिः *f.*, स्त्रीप्रकृतिः *f.*, स्त्रीनताः *m. pl.*

WOMB, *s.* गर्भाशयः, गर्भस्थानं, योनिः *m. f.*, योनी, गर्भकोशः, जरायुः *m.*, गर्भः, कोपः, उदरः, जडरः -रं, मातृकुण्डः *m.*, वरुनं, कलहः -लं, चत्वालः, धरा.

WON, *p. p.* जितः -ता -तं, निर्जितः &c., उपार्जितः -ता -तं.

WONDER, *s.* (The emotion) विस्मयः, आश्चर्यं -र्यत्वं, चमत्कारः, चित्रं, विचित्रकं.—(A wonder, cause of wonder) आश्चर्यं, चमत्कारः, चमत्कारः *m.*, कौतुकं, चमत्कारः, चमत्कृतिः *f.*, चित्रं, विचित्रता, see MARVEL; 'a great wonder,' महदाश्चर्यं; 'wonder of the world,' भुवनाद्भुतं.

To WONDER, *v. n.* विस्मि (c. 1. -स्मयते -स्मेतुं), विस्मयापन्नः -न्ना -नं भू, विस्मितः -ता -तं भू, सविस्मयः -या -यं भू, विस्मयान्वितः -ता -तं भू, कुतुकुह (nom. कुतुकुहायते). See To MARVEL.

WONDERFUL, WONDROUS, *a.* आश्चर्यः -र्यं -र्यं, चमत्कारः -ता -तं, चित्रः -न्ना -नं, विचित्रकः &c., चित्रो -विचित्रो &c., विस्मयापकः &c. See MARVELLOUS.

WONDER-STUCK, *a.* विस्मितः -ता -तं, विस्मयाकुलः -ला -लं.

WONDER-WORKING, *a.* आश्चर्यकर्मो -मो -मं (नृ), चमत्कारकर्मो &c., चित्रकर्मो &c., विचित्रकर्मो &c.

WONT, To BE WONT. See USED, HABITUATED, To USE.

WONTED, *a.* आभ्यासिकः -की -कं, व्यावहारिकः &c. See CUSTOMARY.

To WOO, *v. a.* विवाहाप्यं याप् (c. 1. याचति -यितुं) or प्राप् (c. 10. -चर्ययति -ते -यितुं), विवाहाप्यं चाराप् or चित्तारापनं कृ.

WOOD, *s.* (Forest) वनं, चरखं, विपिनं, काननं, see FOREST.—(Substance of trees, timber) काष्ठं, दारुः *m.* -रु *m.*

WOOD-APPLE, *s.* (The tree) कपिलः.—(The fruit) कपिलं.

WOOD-CHICK, *s.* वनकुल्लः, चरखकुल्लः, वृषकुल्लः.

WOOD-CUTTER, *s.* वृक्षचिद् *m.*, वनचिद्, चेत्ता *m.* (तृ), स्वाशुचेदः.

WOODED, *a.* वृक्षावृतः -ता -तं, तरुगुल्मावृतः &c., सवृक्षः -धा -धं.

WOODEN, *a.* काष्ठमयः -यो -यं, दारुमयः &c., काष्ठी -ष्ठिनी -ष्ठि (नृ), काष्ठपटितः -ता -तं, दारुपटितः &c., दारवः -वो -वं, दारुजः -जा -जं, चपिदायः -धी -धं, काष्ठ in comp., दारु in comp.

WOOD-HOUSE, *s.* काष्ठप्रणयानं, इम्भस्थानं, दारुकाष्ठस्थानं.

WOOD-LAND, *s.* वृक्षावृतभूमिः *f.*, तरुगुल्मावृतभूमिः *f.* -भूः *f.*

WOODMAN, *s.* वनचारी *m.*, वनगोवी *m.*, चारविकः. See FORESTER.

WOOD-NYMPH, *s.* वनदेवता, वनदेवी, चरखदेवता -देवी.

WOOD-PECKER, *s.* दार्वीपातः, दार्वीपातः, काष्ठकुट्टः, शतपत्रकः, शतच्छदः, भद्रनामा *m.* (नृ), कुठाकुः *m.*, कुठारः *m.*

- WOOD-PIGEON, *s.* हारितः, हारीतः, वनपारावतः, वनकपोतः.
- WOOD-SORREL, *s.* चाट्टेरी, कुचाट्टेरी, चुक्रिका, दन्तशला, घट्टी, चमल्लो-
शिका, चमल्लोलिका, चसष्टा, चलस् *n.*
- WOODY, *a.* (Abounding with wood) बहुवृक्षावृतः -ता -तं, वृक्षाकोरीः
-शी -शं, प्रचुरवृक्षः -द्या -द्यं, वाद्यः -द्यी -द्यं.—(Lignaceous) काष्ठमयः
-यी -यं.—(Silvan) चारखकः &c., see SILVAN.
- WOOF, *s.* विवाहार्थप्रार्थकः, विवाहार्थयाचकः, स्तुपासकः.
- WOOF, *s.* (In weaving) वारिः -शी *f.*
- WOOLING, *s.* विवाहार्थं प्रार्थनं, विवाहार्थं चित्ताराधनं.
- WOOL, *s.* ऊली, मेपलोन *n.* (नू), अविरोम *n.*, मेपरोम *n.*, मेपाङ्गरुहं, पङ्गरुहं.
- WOOLLEN, *a.* चीरीः -शी -शं, चीरीकः -की -कं, ऊलीमयः -यी -यं, मेप-
लोममयः -यी -यं, मेपलोमनिर्मितः -ता -तं, मेपलोमनः -जा -जं, जायिकः
-की -कं, राक्षयः -यी -यं, मृगरोमनः &c.; 'woollen cloth,' चीरी-
वस्त्रं, चीरीपटः, अविरोपटः, जायिकः, चीरभं, जालिका; 'garment,'
चीरीवासस् *n.*, वालवासस् *n.*
- WOOLLY, *a.* लोमशः -शा -शं, रोमशः &c., रोमवान् -वती -वत् (नू).
लोमवान् &c., ऊलीसदृशः -शी -शं; 'woolly hair,' चरैरः, चरै-
रीकः, चरैरी.
- WORD, *s.* (Single component part of a sentence) शब्दः, पदं,
वाचकः, वरीता *m.* (नू), वाचकः; 'word for word,' यथाशब्दं;
'force of a word,' शब्दशक्तिः *f.*, निरुद्धः; 'sense,' शब्दार्थः;
'acceptation,' शब्दानुशासनं; 'low word,' अपशब्दः, अवाधरः;
'radical form of a word,' प्रकृतिः *f.*—(Discourse, language)
वक्तिः *f.*, वाचनं, वचनं, वाक् *f.* (च), वचस् *n.*; 'mere words,'
वाद्मानं; 'bad words,' दुर्वचः *f.*, दुर्वच्यं, दुर्वचनं; 'waste of
words,' वाग्व्ययः; 'war of words,' वाग्युद्धं; 'a word in sea-
son,' प्राक्कालवचनं; 'a man of few words,' सत्यभाषी *m.* (नू),
मितभाषी *m.*, मितवाक् *m.*, वादरिद्रः.—(Promise) वचनं, प्रतिज्ञा;
'to break one's word,' विसंवद्, see PROMISE.—(Tidings)
समाचारः, संवादः, सन्देशः.—(In a word) समासतः.
- TO WORD, *v. a.* शब्दद्वारा व्याख्या (c. 2. -ग्याति -तुं), शब्दतो व्याख्या,
शब्दरचनं कृ, शब्दयोजनां कृ, शब्दविन्यासं कृ.
- WORDINESS, *s.* शब्दविस्तारः, शब्दवाहुत्वं, बहुशब्दन्तं.
- WORDY, *a.* बहुशब्दकः -दा -कं, शाब्दिकः -की -कं, शाब्दः -द्वी -द्वं,
बहुवाच्यः -यी -यं, वाग्मी -गिमी -गिमी (नू).
- TO WORK, *v. n.* (Labor, make exertion) श्रम (c. 4. ग्राम्यति, ग्रमितुं),
परिश्रमं, श्रमं कृ, उद्योगं कृ, उद्यमं कृ, उत्साहं कृ, यत्नं कृ, व्यवसायं कृ,
कर्म कृ, आयास् (c. 4. -यसति -सितुं), आयासं कृ, यत्, चेष्ट, व्यवसायं,
उद्यमं.—(Operate, act) कृ, चेष्ट, फलम् उत्पद्य, प्रभू, see TO OPERATE.
- TO WORK, *v. a.* (Move, cause to move) चल (c. 10. चालयति -यितुं),
संचल, संचर् (c. 10. -चारयति -यितुं), सृ in caus.—(Form by
labour) कृ, यद् (c. 10. यदयति -यितुं), निर्मा, रच्, विधा, कृप्, see
TO MAKE, MANUFACTURE.—(Produce, bring about) उत्पद्य (c. 10.
-पादयति -यितुं), सम्पद्य, जन (c. 10. जनयति -यितुं), साप्, कृ.—(Cause
to labour) आयास् (c. 10. -यासयति -यितुं), क्लिप् (c. 10. क्लेशयति
-यितुं), श्रम् (c. 10. श्रमयति -यितुं), सद् (c. 10. सादयति -यितुं), सव-
सद्.—(Manage) प्रणी, नी, नियम्, वह in caus., निर्वह.—(Em-
broider), see the word.
- WORK, *s.* (Employment) कर्म *n.* (नू), व्यापारः, कार्यं, व्यवसायः,
see OCCUPATION; 'a laborious work,' श्रमकर्म *n.*—(Labour,
exertion) श्रमः, आयासः, क्लेशः, उद्योगः, उत्साहः, उद्यमः, यत्नः,

- करं.—(That which is done or made) कर्म *n.* (नू), कार्यं,
क्रिया, कृतिः *f.*, कृत्यं.—(Composition, work of an author)
ग्रन्थः, क्रिया, कृतिः *f.*—(Religious act) कर्म *n.* (नू), क्रिया, अनु-
ष्ठानं; 'good works,' सत्कर्म *n.*, सत्क्रिया, सुकर्म *n.*, पुण्यकर्म *n.*,
धर्मकार्यं, धर्मकृत्यं, पुण्यं, साधनं; 'way of salvation by works,'
कर्ममार्गः; 'one who seeks salvation by works,' कर्ममार्गी
(नू), धूमपयः, धूमपी *m.*; 'rich in good works,' पुण्यपुत्रः;
'reward of them,' पुण्यफलं; 'abandonment of them,' कर्म-
त्यागः.—(Needle-work), see EMBROIDERY, NEEDLE-WORK.
- WORK-HOUSE, *s.* कर्मशाला, कर्मगृहं, दरिद्रालयः.
- WORK-MAN, *s.* कर्मकरः, कर्मकारः, कर्मरः, कारु *m.*, शिल्पकारः.
- WORKMANSHIP, *s.* घटना, निर्माणं, रचना, विरचना, साकृतिः *f.*
- WORKSHOP, *s.* शिल्पशाला, शिल्पगृहं, आवेशनं, प्रावेशनं.
- WORKING, *s.* (Act of labouring) उद्योगकरणं, उत्साहकरणं, कर्म-
करणं, आयासकरणं, श्रमकरणं.—(Operation) चेष्ट.
- WORK-WOMAN, *s.* कर्मकारी -रिणी, कर्मकरी, शिल्पकारी.
- WORLD, *s.* (Universe) जगत् *n.*, जगती, लोकः, चराचरं, see UNIVERSE.
—(The earth) लोकः, भुवनं, पृथिवी, भू *f.*, भवः, भूलोकः, भूगोलः,
जगत् *n.*, जीवाधारः, जीवाजीवाधारः, विष्टपं, पिष्टपं; 'creator of
the world,' जगत्तृप्त *m.* (पृ); 'destruction of the world,'
जगत्तृप्तः, जगद्दिनाशः; 'destroyer of it,' जगद्घाती *m.*; 'end
of the world,' जगदन्तः, कत्तः, भववीतिः *f.*; 'to the end of
the world,' साकत्पत्ता; 'ends of the world,' दिगन्ताः *m. pl.*;
'the three worlds,' त्रिभुवनं, त्रैलोक्यं, लोकत्रयं, भुवनत्रयं, जगत्त्रयं;
'soul of the world,' जगदात्मा *m.*, लोकात्मा *m.*—(Mundane
existence) संसारः, संसारणं, संसृतिः *f.*, इहलोकवासः, भूलोकवासः,
जगत्तृप्तः, प्रपञ्चः, कष्टकारकः, संसारमार्गः, संसारचक्रं, संसारवर्षः,
मोहास्त्रं, मायाचक्रं, मायाजालं, विषयजालं, लोकयात्रा, प्रवृत्तिमार्गः;
'this world,' इहलोकः; 'the next world,' परलोकः, लोकान्तरं,
प्रेतलोकः; 'the world above,' जडलोकः; 'belonging to this
world,' ऐहलौकिकः -की -कं, ऐहिकः &c.; 'belonging to the
next world,' पारलौकिकः -की -कं, पारत्रिकः &c., आमुष्मिकः &c.;
'in this world,' इह, इहलोके; 'in the next world,' परत्र,
अमुच, प्रेत; 'renunciation of the world,' रण्यसनं, सन्नैसङ्गपरि-
त्यागः; 'one who renounces it,' सत्यासी *m.* (नू); 'deadness
to the world,' वैराग्यं, विषयविरक्तिः *f.*; 'sick of the world,'
भयरीगी -गिणी &c., भवार्तः -क्षी -क्षं; 'snares of the world,'
मोहाजालं, मायाजालं, मोहापादः.—(Mankind) लोकः, लोकाः *m. pl.*,
जीवलोकः, जनाः *m. pl.*; 'fear of the world,' लोकलज्जा.—
(Customs of men) लोकनार्मः, लोकरीतिः *f.*, लोकप्रचारः, जनरी-
तिः *f.*, जनप्रचारः; 'one who has seen the world,' बहुदृष्टः.
- WORLDLINESS, *s.* लौकिकता, विषयान्तरः *f.*, प्रपञ्चासक्तिः, देहाभिमानं.
- WORLDLY, विषयी *m.* (नू), प्रपञ्चासक्तः. See WORLDLY.
- WORLDLY, *a.* (Pertaining to this world) लौकिकः -की -कं, सांसा-
रिकः -की -कं, ऐहिकः &c., ऐहलौकिकः &c., प्रापञ्चिकः &c., दृष्टार्थः
-धी -धं, संसारी -रिणी -रि (नू), लोभ्यः -न्या -न्यं.—(Devoted to
it) विषयासक्तः -क्ता -कं, विषयापीनः -ना -नं, प्रपञ्चासक्तः -क्ता -कं,
इहलोकनिष्ठः -ष्टा -ष्ठं, इहलोकासक्तः &c., संसारनिष्ठः &c., संसारे-
कनिष्ठः &c.
- WORLDLY-MINDED, *a.* ऐहिकबुद्धिः -द्धिः -द्धि, ऐहिकदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि,
इहलोकदृष्टिः &c., प्रपञ्चबुद्धिः &c., संसारैकलक्षः -क्षः -क्षं.

WORLDLY-WISE, *a.* संसारज्ञानी -निनी (न), व्यवहारज्ञानी &c.
 WORLDS-WISDOM, *s.* संसारिकज्ञानं, संसारज्ञानं, व्यवहारज्ञानं.
 WORM, *s.* कृमि: *m.*, क्रिमि: *m.*, कीटः -टकाः, मसूरुदः -दो, किचलुकाः, मंहीलाता, शिली, बूलाता, सज्जी: *f.*, कीकसः, तारुण्यः, कृपणः—
 (In the inside of the body) कृमि: *m.*, क्रिमि: *m.*, मीषा, चन्दादः, लेलिहः; 'the disease,' कृमिरोगः; 'affected by it,' कृमी -निखी -नि (न); 'destroying worms,' कृमिघ्नः -ग्री -हं, कृमिहृत् -रा -रं; 'having them,' कृमिलः -ला -लं.
 WORM-EATEN, *a.* कृमिखादितः -ता -तं, कृमिभक्षितः &c., कृमिनिवृत्तः &c.
 WORMY, *a.* कृमिलः -ला -लं, कृमी -मिणी &c., कृमिमयः -यी -यं.
 WORN, *p. p.* धृतः -ता -तं, धातितः &c., भूतः -ता -तं, परिहितः &c.; 'is worn,' धार्यते, मियते.—(Worn away) धतितः -ता -तं, मृष्टः -ता -तं, उन्मृष्टः &c., क्षाद्यतितः &c.—(Worn out, decayed) जोषः -शो -शं, जर्जरः -रा -रं, जर्जरीकः -का -कं, जरदः -टा -टं.—(Worn out, fatigued) धातः -ता -तं, see FATIGUED.
 To WORRY, *v. a.* पाप्, क्रिप्, पप्, चायस्. See To TEASE.
 WORSE, *a.* दुष्टतरः -रा -रं, कष्टतरः &c., खलतरः &c., अधिकदुष्टः -ष्टा -ष्टं, पापीयान् -यसी -यस् (न), विशेषदुष्टः &c., गरीयान् &c., अनुत्तमः -ना -नं; 'better and worse,' परापरः -रा -रं.—(More sick) अधिकरोगी -मिणी &c.
 WORSE, *adv.* दुष्टतरं, कष्टतरं, खलतरं, अधिकदुष्टं, पापीयस्.
 WORSHIP, *s.* पूजा, पूजनं, भजनं, भक्ति: *f.*, जर्षा, जर्षनं -ना, सम्पद्य -र्षनं, सम्पद्यनं, उपासना, उपासा, उपासितः *f.*, उपास्यो, सेवा, चाराधनं -ना, नमस्या, सपथ्यो, अर्ह्यो -या, इत्या, नमस्कारः, उपपत्ति: *f.*; 'of the gods,' देवपूजा, देवभक्ति: *f.*, देवतार्षनं.—(Your worship) भगवान् *m.* (न), भवान् *m.*
 To WORSHIP, *v. a.* पूज् (c. 10. पूजयति -यितुं), अभिपूज्, सम्पूज्, जर्ष् (c. 1. जर्षति -र्षितुं, c. 10. जर्षयति -यितुं), जम्प्यर्, सम्प्यर्, सम्पयर्, भज् (c. 1. भजते, भज्, उपात् (c. 2. उपास्ते -सितुं), चारात् (c. 10. -राधयति -यितुं), सेव् (c. 1. सेवते -वितुं, c. 10. सेवयति -यितुं), नमस् (nom. नमस्सति), उभाज् (c. 10. उभाजयति -यितुं), मह्, शु in des., जह्; 'by sacrifice,' यज् (c. 1. यजति, यज्, ईजितुं).
 WORSHIPFUL, *a.* पूजार्हः -हो -हं, पूजनीयः -या -यं, जर्षनीयः &c., भट्टारः -रा -रं, भट्टारकः &c., नमस्यः -स्या -स्यं, उपास्यः -स्या -स्यं, जर्षीयः &c., भावमिश्रः -घ्रा -घ्रं, धर्ष्यः &c. See HONOURABLE.
 WORSHIPPEE, *p. p.* पूजितः -ता -तं, धर्षितः &c., सम्पद्यितः &c., धर्षितः &c., नमस्यितः &c., नमसितः &c., उपासितः &c. See HONOURED.
 WORSHIPPER, *s.* पूजकः, जर्षकः, उपासकः, उपासिता *m.* (न), सेवकः, सेविता *m.* (न), चाराधकः, भजकः, पूजाकारो *m.* (न).
 WORST, *a.* दुष्टतमः -ना -नं, कष्टतमः -मा -मं, पापिष्ठः -ष्टा -ष्टं, सध्वपापिष्ठः &c., खलतमः -ता -तं, गरिष्ठः -ष्टा -ष्टं.
 WORST, *s.* (Most evil state) दुष्टतमदशा, कष्टतमदशा.
 To WORST, *v. a.* अभिभू, पराभू, पराजि (c. 1. -जयति -जेतुं), जि.
 WORSTED, *s.* खीरौनूचं, खीरौतानुः *m.*, खीरौनयनूचं.
 WORTH, *s.* (Value) जर्ष्यः, मूल्यं, सारता, धर्ष्यः, see VALUE; 'of little worth,' अल्पमूल्यः -स्या -स्यं, अल्पार्थः -धो -धं, अर्षार्थः -धो -धं.—(Excellence) सारत्वं, गुणः, गुणता, मान्यता.
 WORTH, *a.* मूल्य in comp., धर्ष्य in comp., जर्हः -हो -हं, उपयुक्त -क्ता -क्तं, योग्यः -ग्या -ग्यं; 'worth much,' बहुमूल्यः -स्या -स्यं; 'worth little,' अल्पमूल्यः &c.; 'how much is this worth?' किमूल्यम् एतत्; 'worth while,' प्रनाहः -हो -हं, प्रयोज्यः -ग्या -ग्यं, see WHILE

WORTHILY, *adv.* योग्यं, युक्तं, उपयुक्तं. See PROPERLY, RIGHTLY.
 WORTHINESS, *s.* योग्यता, उपयुक्तता, युक्तता, सहेता, पात्रता, समुपत्वं.
 WORTHLESS, *a.* निर्गुणः -या -यं, गुणहीनः -ना -नं, गुणरहितः -ता -तं, निर्गुणो -खिनी -खि (न), विगुणः -या -यं, असारः -रा -रं, निःसारः &c., सारहीनः -ना -नं, दृग्ग्रासः -या -यं, क्षयनः -मा -मं, क्षयमूल्यः -स्या -स्यं, क्षयशून्यः -स्ता -स्तं; 'of worthless character,' जगुः शोषः -ला -लं; 'a worthless object,' निःसारद्रव्यं, क्षयद्रव्यं, क्षयवत्.
 WORTHLESSNESS, *s.* निर्गुण्यं, गुणहीनता, वैगुण्यं, असारता, निःसारता.
 WORTHY, *a.* (Deserving) जर्हः -हो -हं, योग्यः -ग्या -ग्यं, उपयुक्त -क्ता -क्तं, उचितः -ता -तं, समुचितः &c., सदृशः -शी -शं, अनुरूपः -या -यं, or expressed by the fut. pass. part.; 'worthy of death,' मरणाहः -हो -हं, मर्यादितः -ता -तं, धर्माहः &c., धर्मः -ध्या -धं; 'worthy of honour,' मानार्हः &c., मान्यः -न्या -न्यं; 'of praise,' ध्यायः -ध्या -धं; 'worthy to be called,' स्यातव्यः -या -यं; 'possessing a husband worthy of her,' अनुरूपभर्तृभा -गिनी; 'to be worthy,' जर्ह (c. 1. जर्हति -र्हितुं), see To DESERVE; 'a worthy object or person,' पात्रं, सत्पात्रं, भाजनं, गुणपात्रं, गुणभाजनं.—(Possessing worth or excellence) सार्थ्यः -थो -थं, गुणी -खिनी -खि (न), गुणवान् -वती -वत् (न), मान्यः -न्या -न्यं, जर्षिगुणः -या -यं, भट्टकः -का -कं.
 WORTHY, *s.* (Man of worth) सार्थ्यजनः, सज्जनः, मानपात्रं.
 WOUND, *s.* (Injury to the flesh) व्रणः -खा -खं, घातं, घाति: *f.*, परिघातं, चल्त् *n.*, ईर्मं, वेधः -धनं, प्रहारः, चाघातः, उद्घातः, अस्त्राघातः, लूनकाः; 'flesh-wound,' त्वग्भेदः, त्वक्छेदः.
 To WOUND, *v. a.* घाज् (c. 8. घातेति -घितुं), परिघाज्, व्रण् (c. 10. -व्रणयति -घितुं), व्रणं कृ, घातं कृ, यप् (c. 4. विधाति, यधुं), परि -यप्, प्रतियप्, व्रप् (c. 6. वृधति, व्रथितुं), प्रव्रथ्, भिद्, छिद्, विद्, रिप्, धि, जह्, जज्जरीकृ. See To HURT.
 WOUND, *p. p.* वेधितः -ता -तं, परिघेधितः &c.; 'wound up,' उपसंहृतः &c.
 WOUNDED, *p. p.* घातः -ता -तं, परिघातः &c., व्रथितः &c., व्रणव्रणः -खा -खं, विद्धः -डा -डं, भिन्नः -ता -तं, भिन्नदेहः -हा -हं, अस्त्राहतः -ता -तं, रिष्टः -ष्टा -ष्टं, जर्जरितः -ता -तं, जर्जरीकृतः &c., जर्जरः -रा -रं; 'mortally,' भिन्नमनो -नो -नं (न).
 WOVE, WOVEN, *p. p.* जतः -ता -तं, उतः &c., जूतः -ता -तं, जूतः &c., जूतः -ता -तं, सूतः &c., तत्तु -तत्तु (न), तत्तुनिमित्तः -ता -तं, तानयः -ची -चं, निर्मितः -ता -तं; 'wove cloth,' तानयवस्त्रं, तनुसक्तं; 'wove silk,' दुर्लभं, धौमं, धौनं.
 To WRANGLE, WRANGLING. See To QUARREL, QUARRELING, DISPUTE.
 To WRAP, *v. a.* चापेष्ट् (c. 1. -चेष्टते -ष्टितुं, c. 10. -चेष्टयति -ष्टितुं), परिचेष्ट्, चाच्छ् (c. 10. -चादयति -ष्टितुं), परिच्छ्, चवगुच्छ् (c. 10. -गुच्छयति -ष्टितुं), कोशस्थं -स्थां कृ, वासनोक्तः; 'I wrap myself up,' आत्मानम् चवगुच्छयामि.
 WRAPPED, *p. p.* चेष्टितः -ता -तं, चावेष्टितः &c., चवगुच्छितः -ता -तं; 'in an envelope,' वासनयः -स्या -स्यं, कोशस्थः &c.
 WRAPPER, *s.* चेष्टनं, चावेष्टनं, प्रच्छदपटः, प्राधारः. निचोलः, निवीनं, वासनं, पुट्टा, पिधानं, चलि: *m.* संयुक्तः, निवृत्तः, वृहतिदा.
 WRATH, *s.* क्रोधः, कोपः, रोषः, रुद् *f.* (प), हर्षि: *f.* See ANGER.
 WRATHFUL, *a.* कोपी -पिनी &c., चरुः -रुडा -रुडं. See ANGRY.
 To WREAK, *v. a.* कृ, प्रखी, विधा. See To EXECUTE.
 WREATH, *s.* माला, माल्यं, स्रक् *f.* (स्र), हारः, दाम *n.* (न), चावलिः -लो, see GARLAND; 'of smoke,' धूमावली -लि: *f.*

WRE

To WREATH, *v. a.* ग्रन्थ् (c. 9. ग्रन्थति, c. 1. ग्रन्थति -ग्रन्थं, c. 10. ग्रन्थयति -ग्रन्थं), गुम्फ् (c. 1. गुम्फति -ग्रन्थं), गुम्फ् (c. 1. गुम्फति -ग्रन्थं), गुम्फन् कृ, दृम् (c. 10. दृम्पति -ग्रन्थं), गन्तृम्, गालया वेद्.
WRECK, *s.* (Shipwreck) नौभङ्गः, नौव्यसनं.—(Wrecked ship) भग्ननौका, भिन्ननौका, भिन्ननीः *f.*, नष्टनौका, नष्टनीः *f.*, उल्लङ्घितनीः *f.*
To WRECK, *v. a.* नौभङ्गं कृ, नौव्यसनं कृ, नौकानाशं कृ, नाशं भङ्ग or भिद् or नष्ट् (c. 10. नाशयति -ग्रन्थं), उल्लङ्घ् (c. 10. उल्लङ्घयति -ग्रन्थं).
WRECKED, *p. p.* भिन्ननौका -दा -कं, भग्ननौकाः &c., नष्टनौकाः &c., उल्लङ्घितः &c.
To WRENCH, *v. a.* साहसिकानुचनं or तीव्रानुचनं कृत्वा चाकृप् (c. 1. -चर्पति -चर्पं), चलयदाकुचनपूर्वम् चाकृप् चपद् (c. 1. -हरति -हर्पं), 'चलयद् चाकृप् उद्, पीड् (c. 10. पीडयति -ग्रन्थं).
WRENCH, *s.* साहसिकानुचनपूर्वम् चाकर्षणं or चार्पणं.
To WRIST, *v. a.* पलपद् or साहसेन चपद्. See **To WHIRL**.
To WHISTLE, *v. n.* पाहुयुद्धं कृ, पाहुप्रहरणं कृ, मलयुद्धं कृ.
WRESTLER, *s.* पाहुयोधी *m.* (नृ), पाहुप्रहरी *m.* (नृ), मलः, कलः, रङ्गा-पतारी *m.* (नृ); 'king's wrestler,' उल्लङ्घकः, उल्लङ्घः.
WRESTLING, *s.* पाहुयुद्धं, मलयुद्धं, मलप्रतियोगः, मलययात्रा, मलययो.
WRETH, *s.* (Bad man) दुष्टाणः, शालः, पापः, पापीयान् *m.* (नृ), पापिष्ठः, दुष्टाना *m.* (नृ), नराधमः, रलः, चण्डालः, लुहः, लुहः.—(Poor creature) मन्दभाग्यः, तपस्वी *m.* (नृ), दुष्टाणः, कृपणः.
WRETCHED, *a.* अतिदुःखी -दितो -दि (नृ), अतिदुःखान्वितः -ता -तं, अतिदुःखः -ता -तं, दीनः &c., चप्यः -या -नं. See MISERABLE.
WRETCHEDNESS, WRETCHEDLY. See MISERY, MISERABLY.
To WRIGGLE, *v. n.* देहन् इतस्ततः विप्रं संचल् (c. 10. -चालयति -ग्रन्थं).
To WRING, *v. a.* (Twist or press violently) चलयद् or साहसेन चाकुञ्च (c. 1. -कुञ्चति -चिन्तं, c. 10. कुञ्चयति -ग्रन्थं) or पीड् (c. 10. पीडयति -ग्रन्थं) or सन्वीड्.—(Wring off) चलयदाकुचनं कृत्वा or चलयद् चाकृप् उद् or निह् or उल्लङ्घ्.—(Wring out water, &c.) चलयद् पीडयित्वा जलं निर्गम् in caus., or निःसृ in caus.
WRINKLE, *s.* पलिः -ली *f.*, चर्मरेखा, ज्वरेखा, रेखा, चर्मरेखा, चर्म-भङ्गः, तरङ्गः, जर्मिः *m. f.*, जर्मिका, जर्मिः *m. f.*, भङ्गः, चर्मभङ्गः, त्वक्पिष्टिः, त्वक्पिष्टिः, चर्मसङ्कोचः; 'on the brow,' ललाटेरेखा, ललाटेरेखा.
To WRINKLE, *v. a.* त्वचं or चर्मं संकुञ्च (c. 1. -कुञ्चति -चिन्तं) or कुञ्च (c. 1. कुञ्चति -चिन्तं) or चाकुञ्च. See **To CONTRACT**.
WRINKLED, WRINKLY, *a.* चलिनः -ता -तं, चलिमान् -नती -मत् (नृ), चलिभः -ता -तं, जर्मिमान् &c., रेखाङ्कितः -ता -तं, चरेखः -ता -तं.
WRY, *s.* मणिवन्धः -नानं, कल्पुषः, प्रकोष्ठः, प्रवेष्टः, चोलकौ *m.* (नृ), मणिः *m. f.*
WRIT, *s.* लेखः, लेख्यं, लेखपत्रं; 'Holy writ,' धुतिः *f.*, धुति.
To WRITE, *v. a. or n.* (With a pen) लिख् (c. 6. लिखति, लिखि), अभिलिख्, लेखनं कृ, लिखनं कृ, लिपिं कृ; 'to write down,' अभिलिख्, लेखाकृतं -दा कृ, पचाकृतं -दा कृ.—(Compose) ग्रन्थ् (c. 9. ग्रन्थति, c. 1. ग्रन्थति -ग्रन्थं), ग्रन्थनं कृ, रप् (c. 10. रपयति -ग्रन्थं), कृप् (c. 10. कृतयति -ग्रन्थं), निपन्.
WRITER, *s.* (One who writes) लेखकः, लिक् in comp. (नृ), लि-पिकरः, लेखनकारो *m.* (नृ), लिपिकरः.—(Clerk) कापसाः, see SCRIBE.—(Composer) ग्रन्थकारः, ग्रन्थकरी *m.* (नृ), रपकः.
To WRITHE, *v. a. or n.* तीव्रपेदनीपहतत्वाद् अङ्गानि इतस्ततः संचल् (c. 10. -चालयति -ग्रन्थं) or चाकृप् or अङ्गकुचनं, कृ.
WRITHING, *s.* अङ्गकुचनं, अङ्गकर्षणं, इतस्ततो अङ्गसंचालनं.

YAM

WRITING, *s.* (The act) लेखनं, लिखनं, लेखः -सा, अभिलेखनं, लि-पिः *f.*, लिपिका, लिपिः -वी *f.*—(Composition) रचना, ग्रन्थनं, ग्रन्थकरणं.—(Written letters or characters) अक्षरविन्यासः, अक्षररचना.—(Any thing written) लिखितं, लेखः, लेख्यं, लेख्य-पत्रं, पत्रं -त्रकं; 'committed to writing,' लेखाकृतः -दा -कं, पचाकृतः &c.; 'writing materials,' लिपिसज्जा, लेखपात्रं, लेखनसामग्री.
WRITING-MASTER, *s.* लेखशिक्षकः, लेखनशिक्षकः, लेखोपदेशकः.
WRITING-PAPER, *s.* लेखनपत्रं, लिखनपत्रं, लेख्यपत्रं.
WRITTEN, *p. p.* लिखितः -ता -तं, लेखितः &c.; 'document,' लेख्यं.
WRONG, *a.* (Not fit or right) अयुक्तः -ज्ञा -कं, अयोग्यः -ग्या -ग्यं, अनुपयुक्तः -ज्ञा -कं, अनुपयुक्तः -ज्ञा -कं, see IMPROPER.—(Erroneous) अयुक्तः -ज्ञा -कं, अनुपयुक्तः -ज्ञा -कं, विवर्तः -चा -चं, असत्यः &c., अयुक्त-नोचो -न्यद् (नृ), अयुक्तः -ज्ञा -कं, दोषी -पिणी -पि (नृ), सदोषः -या -यं, अपराधी &c., असन् -सती -सत्, see FALSE, IN-CORRECT.—(Unjust, acting improperly) अन्यायः -या -यं, 'अन्यायो -पिनी &c., न्यायविरुद्धः -ज्ञा -कं, अयुक्तान्यायः -या -यं. see UNJUST.—(Reverse) विपरीतः -ता -तं; 'wrong road,' उन्मार्गः, विमार्गः.
WRONG, *s.* (Injury, injustice) अयुक्तारः, अयुक्तनं, अपराधः, अन्यायः.—(Error) भ्रमः, भ्रान्तिः *f.*, दोषः, अपराधः, अयुक्तार्थः, अयुक्तं, अयुक्त-यातयः; 'in the wrong,' अयुक्तः -ज्ञा -कं, भ्रान्तियुक्तः &c., भ्रमी -निशी &c., सदोषः -या -यं, दोषी &c., अपराधी &c.
WRONG, WRONGLY, *adv.* अयुक्तं, अयुक्त्या, अयुक्त्यायुक्तं, अयुक्त्यायुक्तं, अयुक्त्यायुक्तं, अयुक्त्यायुक्तं, अयुक्त्यायुक्तं, अयुक्त्यायुक्तं.
To WRONG, *v. a.* अपक्व चन्नायं कृ, अपराध्. See **To INJURE**.
WRONGED, *p. p.* अयुक्तः -ज्ञा -कं, भ्रान्तिभ्रष्टः -रा -रं, दूतायुक्तः &c.
WRONGFUL, WRONGFULLY. See UNJUST, UNJUSTLY.
WRONG-HEADED, WRONG-HEADEDNESS. See PERVERSE, &c.
WROTH, *a.* कोपाविष्टः -ज्ञा -कं, रोषाविष्टः &c. See ASOFT.
WROUGHT, *p. p.* (Done) कृतः -ता -तं, see PERFORMED.—(Worked, elaborated) संकृतः -ता -तं, संस्कारितः &c., कृतः -ता -तं, कौलतः &c., विष्टः -ज्ञा -कं; 'wrought iron,' कुशो; 'wrought gold,' कोपः, कृतरेमं.—(Stirred) उन्नेतः -ता -तं.
WRY, *a.* पक्षः -ज्ञा -कं, पिक्तः -ता -तं; 'wry-faced,' विकृताननः &c.
WRY-NECKED, *a.* चक्रवीचः -या -यं, विकृतवीचः &c., चक्रवर्धः &c.
WRYNE, *s.* पक्षता, चक्रिमा *m.* (नृ), विकृतिः *f.*, विकृपता, वेदपत्रं.

X

XANTHUS, *s.* कर्कशा, कैकेयी, चक्रशीला, सुनृषी, पूतना.
XENODOCHY, *s.* अतिथिपूजनं, अतिथिसेवा, अतिथिसत्कारः.

Y

YACHT, *s.* ज्ञातानीका, ज्ञातानीः *f.*, कैलिनीका, कैलिनीः *f.*
YAM, *s.* चालुः -लु *m. n.*, चालुकः, मधुमूलं, मध्यालुकं, सुकन्दः. सख-चालुः -लुकं, सखचर्यः.
YAMA, *s.* (God of Naraka or Hell, Regent of the South, or lower world, and judge of departed souls, corresponding to the grecian god Pluto, or to the judge of hell, Minos. His abode is in the infernal city of Yamapur, whither the Hindús believe that a departed soul immediately repairs, and receiving a just sentence from Yama,

ascends to Swarga, the first heaven, or descends to Naraka, the snaky hell, or assumes on earth the form of some animal, unless its offences have been such as deserve condemnation to a vegetable or even to a mineral prison. As god of justice and lord of punishment, Yama corresponds with Śiva and Varuna, and in this character is represented as bearing a cord or noose. Yama is often identified with Death and Time. He is the son of Sūrya or the Sun, and brother of the personified Yamunā or Jumná river) यमः, यमराजः, यमराट् *m.* (य्). यमनः, शमनः.—(As Death or Time or the Destroyer) कृतान्तः, मृत्युः *m.*, कालः, कालान्तकः, यमकः, कालकुरवः.—(Regent of the South) दक्षिणाश्रपतिः *m.*—(Lord of the dead) प्रेतपतिः *m.*, प्रेतराजः, प्रेतराट् *m.* (य्), प्रेतदानः.—(Lord of deceased ancestors) पितृपतिः *m.*—(God of the śráddha) श्राद्धदेवः, श्राद्धदेवता.—(God of justice) धर्मराजः, धर्मी.—(The impartial judge) समवहनी *m.*—(God of punishment) दण्डधरः, दण्डी *m.* (य्), दण्डधामः, अधिदण्डनेता *m.* (य्), दण्डः.—(Bearer of the cord or noose) पाशो *m.* (य्), पाशभृत् *m.*, पाशपातिः *m.*—(Son of the sun) वैवस्वतः, सूर्यपुत्रः, सूर्यतनयः, चरुतनयः, चरुतनयः.—(Brother of Yamunā) यमुनाभाता *m.*—(The variegated one) चित्रः. The pain or punishment inflicted by Yama is called यानता. 'One of his attendants,' कालपुरुषः.

YAMUNÁ, *s.* (A river, commonly called Jumná, which rises on the south side of the Himálayas, and after a course of 378 miles, falls into the Ganges at Prayága or Allahabad. The personified river is considered to be the daughter of Sūrya or the Sun, and sister of Yama) यमुना, सूर्यतनया, सूर्यपुत्री, चरुतनया, यमराजा *f.* (य्), शमनसखा *f.*, कालिन्दी.

YARD, *s.* सङ्गमनं. प्राङ्गणं, चतरं, जगिरं, see COURT-YARD.—(The measure) गजः.—(Of a ship) नौवसनकारं, नौवसनदण्डः.

YARN, *s.* (Woollen thread) ऊँसासूतं, जीर्णसूतं, जीर्णतन्तुः *m.*, ऊँस-मयसूतं.—(Long yarn) दीर्घसूतं.

To YAWN, *v. n.* जम् (c. 1. जम्भते -स्मिन्), विजम्, प्रजम्, जम् or जम् (c. 1. जम्भते, जम्भते -स्मिन्), जम्भयं च, जम्भं च, विजम्भयं च, जम् (c. 1. झायति, झायते). See To GAPE.

YAWN, YAWNING, *s.* जम्भः -स्मयं, जम्भा -स्मिता, विजम्भयं, जम्भितं, विजम्भितं, हासिका, हस्यं *n.* (य्), उपपुष्पिका.

YAWNER, *s.* जम्भकः, जम्भी *m.* (य्), विजम्भकः, जम्भयकारो *m.*

YE, *pron.* सूर्य (nom. pl. युष्मद्).

Yea, *adv.* वादं, चान्, सत्यं, हुम्, तपेति, अपरयः; 'yea and nay,' स्त्रीकारास्त्रीकारौ *m. du.*, स्त्रीकृतास्त्रीकृतं.

YEAR, *s.* वत्सरः, वर्षः, संवत्सरः, परिपत्सरः, चव्दः, सगा, सनाः *m.* (य्), संवत् *ind.*, हायनः, वरिषं, कालग्रन्थिः *m.*, क्षतुवृत्तिः *f.*, सधैर्हृपरिवर्त्तः, मासमानः, युगांशकः, शरद् *f.*, शरदा; 'half-year,' वर्षार्धं, चव्दार्धं, यस्मात्, अयत्नं; 'last year,' गतवर्षः, परतु *ind.*; 'belonging to it,' परतु -ल्लो -ल्लं; 'the present year,' वर्त्तमानवर्षः, सेयमस्; 'year before last,' पराति *ind.*; 'belonging to it,' परा-रितु -ल्लो -ल्लं; 'next year,' परवर्षः, जागामिवत्सरः, वत्सरवत्सरः; 'events of the year,' वर्षफलं; 'throughout the year, to the end of it,' चावधौतात्; 'for a year,' वर्षपर्यन्तं; 'year after year,' वर्षे वर्षे, वत्सरे वत्सरे, प्रतिवत्सरं; 'solar year,' सौरवर्षः;

'sidereal year,' जार्क्ष्वर्षः.

YEARLY, *a.* वार्षिकः -को -कं, प्रतिवार्षिकः &c., सांवत्सरिकः -को -कं, सांवत्सरः -रो -रं, जार्क्ष्विकः -को -कं, प्रतिजार्क्ष्विकः &c., वर्षिकः -का -कं, समीनः -ना -नं; 'half-yearly,' पार्ष्णासिकः -को -कं.

YEARLY, *adv.* प्रतिवर्षं, प्रतिवत्सरं, प्रत्यब्दं, अनुवत्सरं, वत्सरे वत्सरे, वर्षे वर्षे, अयने अयने.

To YEARN, *v. n.* वत्सल (nom. वत्सलायते), वात्सल्यं सूच् (c. 10. सूच्-यति -यितुं), वात्सल्यमा भू, वात्सलोभू, स्मिद् (c. 4. स्मिद्गति, स्मिद्गितुं), उत्सुक (nom. उत्सुकायते).

YEARNING, *s.* वत्सलता, वात्सल्यं, उत्सुकता, जीत्सुक्यं, जेहः.

YEAST, *s.* सुरानखः, नद्यमखः, यमखः, कारोहमः, कारोहरः, किरपः -यनं, नयनदूः-दु *m.*, अभिषवः, कादसरीयोजं, सुराभागः. In some parts of India ताडी or ताली, i. e. toddy or the fermented juice of the tād or palm tree is much used as yeast.

To YELL, *v. n.* रु (c. 2. रीति, रवितुं), रुन्, रुद्. See To HARK, YELL.

YELL, *s.* रुतं, रायः, दीर्घरुतं, दीर्घरायः, चित्कारः. See SCREAM.

YELLING, *part.* दीर्घरायः -यो -यं, दीर्घनादी -दिनी -दि (य्).

YELLOW, *a.* पीतः -ता -तं, गौरः -रो -रं, पीतलः -ला -लं, हरिद्राभः -भा -भं, पीतवर्णः -वर्ण -वर्णं, गौरवर्णः &c.

YELLOW-BIRD, YELLOW-HAMMER, *s.* हरिद्राङ्गः.

YELLOWISH, *a.* ईषत्पीतः -ता -तं, ईषत्पीतवर्णः -वर्ण -वर्णं; 'yellowish white,' हरिणः -ला -लं, पारुः -रुद्, पारुः -रुद्, पारुः -रुद्, पारुः -रुद्.

YELLOWNESS, *s.* पीतता, गौरता -त्वं, पीतवर्णः, हरिद्रावर्णः.

To YELP, *v. a.* भप्, रे, रु, रुस्. See To HARK, YELL.

YEOMAN, *s.* गृहस्थः, गृहाधिकारी *m.* (य्), धेनुपतिः *m.*

Yes, *adv.* वादं, चान्, हुम्, सत्यं, तपेति, परमं, एषं, जोग्, जर्षाकं, स्त्रीकृतं.

YESTER, *a.* सत्तनः -नी -नं, सत्तयः -त्वा -त्वं, पर्युपितः -ता -तं.

YESTERDAY, *s.* तस्, पृष्ठेद्युस्, गतदिवसः, गतदिनः, कल्यः; 'relating to yesterday,' सत्तनः -नी -नं, सत्तयः -त्वा -त्वं.

YESTERNIGHT, *s.* गतरात्रिः *f.*, गता रात्रिः, गता यामिनी.

Yet, *conj.* तथापि, परन्तु, अपि, किन्तु. See NEVERTHELESS.

YET, *adv.* (Over and above) अधिकं, परं.—(Hitherto) एष यावत्, अद्यपर्यन्तं, अद्यापि, see HITHERTO, STILL.

To YIELD, *v. a.* (Produce, bear) उत्पद् (c. 10. -पादयति -यितुं), जन् (c. 10. जनयति -यितुं), दा (c. 3. ददाति, दातुं), प्रदा; 'fruit,' फलं वा or प्रदा, फल्.—(Give, grant, concede) अनुदा, प्रदा, दा, चिन् (c. 1. -तरति -रितुं -रौतुं), अनुज्ञा, प्रोत्सु in caus., see To CONCEDE.—(Deliver up, surrender) उत्सृज् (c. 6. -सृजति -सृष्टुं), विसृज्, अवसृज्, लज् (c. 1. लजति, लज्), हा, विहा.

To YIELD, *v. n.* वशीभू, वशं गम् or उपगम्. See To SUBMIT.

YIELDING, *a.* (Bearing fruit) फलदः -दा -दं, फलप्रदः &c., फलवान्, -वती -वत् (य्), फलन् -लन्ती &c., फलोत्पादकः -का -कं.—(Compliant) अनुज्ञः -ला -लं, अनुज्ञोपि -पिनी &c., see COMPLIANT.

YOJANA, *s.* (A measure of distance, equal to five miles, or, according to some, to nine miles) योजनं.

YOKE, *s.* (For the necks of oxen) युगः -यं, प्रासङ्गः, चापङ्गः; 'of a plough,' कुशः; 'pin of the yoke,' युगकीलः -लकः; 'tie of it,' योक्त्रं, योचं, चापयन्.—(Yoke or pair of oxen) गोगुणं, गोगुणं.—(Fit for the yoke) युग्यः -ग्य, प्रासङ्ग्यः &c.

To YORE, *v. a.* युज् (c. 7. युनक्ति, c. 10. योगयति -यितुं), नियुज्.

YOKED, *p. p.* युक्तः -क्ता -क्तं, नियुक्तः &c., संसक्तयुगः -गा -गं; 'is yoked,' युज्यते; 'a yoked animal,' युग्यः, प्रासङ्ग्यः, शाकटः;

'having yoked the steeds,' युक्तुरङ्गः -ङ्गा -ङ्गं.
 YOKE-FELLOW, *s.* सहपरी, सहपत्नी *m.* (नं), सहभावी *m.*
 YOLK, *s.* (Of an egg) अण्डमध्यं, अण्डमध्यभागः, अण्डद्वयं, अण्डकुसुमं, अण्डमध्यस्थः पोतभागः.
 YON, YONDER, *a.* नातिदूरस्थः -स्था -स्यं, ईषदूरस्थः -स्था -स्यं.
 YON, YONDER, *adv.* नातिदूरे -रतम्, ईषदूरे -रतम्.
 YORE, *adv.* (Of yore) पुरा, प्राकाले, प्राक्, पुरस्तात्.
 YOU, *pron.* (For thou, in the sing.) त्वं *nom. sing.*—(In the plur.) यूयं *nom. pl.* (युष्मद्); 'of you,' युष्माकं; 'you two,' युवां. The honorific pron. भवान् *m.* (तं), is often used for 'you,' with the 3d pers. sing. of the verb.
 YOUNG, *a.* बालः -ला -लं, युवा *m.*, युवतिः -ती *f.*, युवो *f.*, युव *n.* (नं). तर्ह्यः -शा -यं, अत्यवयाः -या. -यः (स्), अत्यवयस्कः -स्का -स्कं, अभिनववयस्कः &c., चालिशः -शा -शं, कीमारः -री -रं, किशोरः -रा -रं, अभिनवः -वा -वं, प्रतिनवः &c., वयस्यः -स्या -स्यं, वयस्यः &c.; 'a young man,' कुमारः, युवजनः, बालजनः, तर्ह्यः, रुदवयाः *m.* (स्); 'young woman,' तर्ह्यो, कुमारी, कन्या, युवती, बाला, नवयौवना; 'a young bird,' *see* YOUNG, *s.*
 YOUNG, *s.* (Young one of any animal) शायकः, शिशुः *m.*, पोतः -तकः, अपत्यं, पाकः -का, अभ्रकः, डिम्बः, मृषुकः, प्रपुङ्गवः, पर्यरः -री, कुण्डलः; 'a young bird,' पक्षिशायकः; 'a young mouse,' मृषिकशायकः; 'a young elephant,' गजशिशुः *m.*; 'a young deer,' मृगपोतकः.
 YOUNGER, *a.* कनीयान् -यसी -यः (स्), कनिष्ठः -ष्ठा -ष्ठं, यणीयान् &c., यविष्ठः &c., अनुजः -जा -जं, अनुजातः -ता -तं, अनुगन्ता -न्ता -न्तं (नं), नपत्यजः -जा -जं, अपरजः &c., अपरवयस्कः -स्का -स्कं, अपरः -रा -रं.
 YOUNGSTER, *s.* कुमारकः, बालजनः, किशोरः, पटुः. *See* LAD.
 YOUR, YOUR'S, *pron.* त्वं *gen. sing.*, युष्माकं *gen. pl.* (युष्मद्), भवतः *gen. sing.*, भवतां *gen. pl.* (भवत्), त्वदीयः -या -यं, भवदीयः &c., भावत्कः -त्का -त्कं, यीष्माकः -को -कं, यीष्माकीनः -ना -नं.
 YOURSELF, *pron.* (Reciprocally) आत्मा *m.* (नं); as, 'blame yourself,' आत्मानं निन्द; 'for yourself,' आत्मार्थं.—(Emphatically) स्वयं, स्वतः; 'you yourself,' स त्वं, *see* SELF.
 YOUTH, *s.* (Early part of life) यौवनं, यौवनावस्था, यौवनकालः, यौवनदशा, कीमारः, तारुण्यं, तारुण्यदशा, तारुण्यकालः, सौकुमार्यं, शिशवं, प्रथमवयस् *n.*, मध्यवयस् *n.*, प्रत्यवयस् *n.*, केशोरः; 'prime or heyday of youth,' नवयौवनं, यौवनप्रीतिः *f.*; 'pride of youth,' यौवनदर्यः.—(A young man) तर्ह्यः, कुमारः -रकः, युवजनः, युवा *m.* (नं), बालजनः, अपालः, किशोरः, पटुः *m.*, पटुकः, वेकटः.—(Young persons) तर्ह्यजनाः *m. pl.*, युवजनाः *m. pl.*, बालजनता.—(State of being young) तारुण्यं, बालत्वं -ता.
 YOUTHFUL, *a.* यौवनवान् -वती -वत् (तं), बालः -ला -लं, यौवनेयकः -को -कं, अत्यवयाः -या -यः (स्). *See* YOUNG.
 YOUTHFULNESS, *s.* तारुण्यं, बालता -त्वं, सौकुमार्यं, बालिष्यं.

Z.

ZANY, *s.* भण्डः, वैहासिकः, विट्पकः. *See* BUFFOON.
 ZEAL, *s.* उत्साहः, चरुता, उद्योगता, उष्णता, उष्मः, तैक्ष्ण्यं, तीक्ष्णता, व्यग्रता, उद्योगः, अत्युद्योगः, प्रीतिः *f.*, औत्सुक्यं, अत्यनुरागः, अत्यनुरक्तिः *f.*, अत्युत्साहः, उत्सुकता, आस्था. *See* EARNESTNESS.
 ZEALOT, *s.* अत्यनुरक्तः, अतिव्यग्रः, अत्यसक्तः, अतितीक्ष्णः.

ZENITH, *a.* पश्यः -या -यं, अतिव्यग्रः &c., उत्तमः -मा -मं, चरुः -रुता -रुतं, उद्योगः &c., तीक्ष्णः -क्ष्ण, अत्यनुरक्तः -क्ता -कं, अत्यनुरागी -गिनी -गि (नं), अत्युत्सुकः -क्ता -कं, उत्सुकः &c., अत्युद्योगी -गिनी &c., उद्योगी &c., उद्युक्तः -क्ता -कं, इष्टापोद्युक्तः &c., समुद्यतः -ता -तं, अत्युद्यमी &c., अत्यसक्तः -क्ता -कं, उष्णः -ष्णा -ष्णं, तीक्ष्णकर्मा -र्मा -र्मं (नं), प्रयत्नवान् -वती -वत् (नं).
 ZEALOUSLY, *adv.* अतिव्यग्रं, अत्युद्योगेन, अत्यनुरागेण.
 ZEMRA, *s.* वनगर्दभः, अरण्यगर्दभः, वनरासभः.
 ZEMBOARY, *s.* (A plant) सटिः -टो *f.*, कर्पूरकः, कर्पूरकः, वेपमुख्यकः, द्वाविष्टकः, कात्यः -त्यकः, सुम्पल्लवः.
 ZENITH, *s.* राम्यं, ऊर्ध्वसन्निकः -कं, ऊर्ध्वदिशा, खसन्निकं, शिरोविन्दुः *m.*, ऊर्ध्वः; 'zenith distance,' नतं, नतांशः, नतभागः; 'pointing to zenith and nadir,' ऊर्ध्वधरः -रा -रं.
 ZEPHYR, *s.* वसन्तवायुः *m.*, मन्दवायुः *m.*, मन्दानिलः, मृदुवातः, सुखस्पर्श-वायुः *m.*, सुगन्धवायुः *m.*, पारवायुः *m.*, मन्दमाहृतः, वासन्तः.
 ZEPH, *s.* (Cipher, naught) शून्यं, विन्दुः, वटः.
 ZEST, *s.* रुचिः *f.*, स्वादः, आस्वादः, अभिरुचिः *f.*. *See* RELISH.
 ZIGZAG, *a.* परकः -क्ता -कं, कुटिलः -ला -लं, निव्रतः -व्रा -वं, चक्राकारः -रा -रं, कुटिलगतिः -तिः -ति, पुष्पाधरः -रा -रं; 'zig-zag lightning,' विद्युद्यता, अजिलता.
 ZINC, *s.* (Kind of metal) वज्रं, दस्ता.
 ZODIAC, *s.* राशिवक्रं, ज्योतिषक्रं, राशिमण्डलं, भचक्रं, भगण्डलं, भागनं. रिम्बं; 'a sign of the zodiac,' राशिः *m.*, लग्नं, भं; 'the twelve signs collectively,' राशिगणः, भगणः, राशिकुण्डली, मेघ-पुषादयः *m. pl.* These are, 1. Aries, मेघः; 2. Taurus, वृषः, वृषभः; 3. Gemini, मिथुनः, द्वन्द्वः, जिनमः; 4. Cancer, कर्कटः, कर्कः, कर्कटराशिः *m.*; 5. Leo, सिंहः, चारुखराशिः *m.*; 6. Virgo, कन्या; 7. Libra, तुला, तुलाधारः, धरः; 8. Scorpio, वृश्चिकः, कीर्षः, जलिः *m.*; 9. Sagittarius, धनुः -नु *m. n.*, तीक्ष्णिकः; 10. Capricornus, मकरः, मकरराशिः *m.*; 11. Aquarius, कुम्भः, कुम्भराशिः *m.*; 12. Pisces, मीनः, मीनराशिः *m.*, मीनलग्नं, ऋषः. Of the twelve signs there are two divisions, one called उत्तरगोलः, consisting of the six signs, from Aries to Virgo, the other called दक्षिणगोलः, comprising the remaining six signs. 'The rising of a sign,' लग्नं, उदयः; 'setting,' अस्तः; 'rising sign,' उदयलग्नं; 'setting sign,' अस्तलग्नं; 'circuit of the sun through the zodiac,' भागनं, भगणः; 'passage of the sun through a sign,' सूर्यसङ्क्रान्तिः *f.*, रविसङ्क्रान्तिः *f.*, सूर्य-सङ्क्रमणं; 'of a planet,' राशिभोगः; 'passage of the sun or a planet from one sign into another,' सङ्क्रान्तिः *f.*, सङ्क्रमः.
 ZODIACAL, *a.* राशिवक्रसन्धी -न्धीनी &c., भचक्रसन्धी &c.
 ZONE, *s.* (Girdle) मेराला, रमना, कलापः, *see* GIRDLE.—(Of the earth) भूमेखला, भूवलयः -यं, भूकटिवन्धः; 'torrid zone,' क्लान्ति-वलयः, मध्यदेशः.
 ZOOGRAPHER, *s.* प्राणिवर्णनकृत्, पञ्चादिविवरणकृत्.
 ZOOGRAPHY, *s.* प्राणिवर्णनं, पञ्चादिविवरणं, प्राणिवर्णना.
 ZOOLOGICAL, *a.* प्राणिविद्यासन्धी -न्धीनी &c., प्राणिज्ञानसन्धी &c.
 ZOOLOGY, *s.* प्राणिविद्या, प्राणिविषयका विद्या, प्राणिविषयकं ज्ञानं, जीव-जन्तुविद्या, पञ्चादिविद्या, पञ्चादिशास्त्रं.
 ZOOTOLOGY, *s.* प्राणिव्यवच्छेदः, प्राणिव्यवच्छेदविद्या, पञ्चादिव्यवच्छेदः, पञ्चादिव्यवच्छेदविद्या, प्राणिशरीरव्यवच्छेदः.

APPENDIX

A.

To ABASE, v. a. अभिमानखण्डनं कृ, लघूकृ, लायवं कृ.
ABASED, p. p. खण्डिताभिमानः -ना -नं, तत्ताभिमानः &c., नष्टाभिमानः &c., हतगर्वः -वा -वं, हताहङ्कारः -रा -रं, हतदम्भः -म्भा -म्भं.
ABASEMENT, s. (The act) अभिमानखण्डनं.—(State) मानभङ्गः, अभिमानभङ्गः, मानहानिः *f.*, मानविध्वंसः, नष्टता, लायवस्वीकारः.
ABATEMENT, s. (The act) न्यूनीकरणं.—(State) न्यूनता, घट्यः, हासः, शान्तिः *f.*, see DIMINUTION, MITIGATION.
ABBEY, s. योगिगृहं, योग्यालयः. *ABBOT, s.* मठाधिपतिः *m.*
ABBREVIATION, s. संक्षेपः, संक्षिप्ता; 'mark of,' संक्षेपचिह्नं.
To ABDICATE, v. a. (A throne) सिंहासनत्यागं कृ, चक्रपागमत्यागं कृ.
To ABHOR, v. a. अत्यन्तं द्विष, अत्यन्तद्वेषं कृ, अतिद्वेषं कृ.
ABHORRENCE, s. अतिद्वेषः, अत्यन्तद्वेषः, परमद्वेषः, विकृतं.
ABILITY, s. (Mental) बुद्धिविभवः, बुद्धिवैभवः, बुद्धिपाठवं.
To ADJURE, v. a. शपथपुष्ट्यै त्वञ्, सशपथं or शपथं कृता त्वञ्.
ABLE, s. As a termination expressing 'admitting of,' 'susceptible of,' rendered in Sanskrit by the future pass. part.; thus, 'eatable,' खाद्यः -द्या -द्यं, खादनीयः &c., खादितव्यः &c.
To BE ABLE, v. n. पृ (c. 10. पारयति -यितुं). शक् must take the 5th conj., unless used to give a pass. sense to the infin.
ABLUTION, s. (Of the body) अङ्गस्नानं; 'of the feet,' पादप्रक्षालनं; 'of the head,' शिरःस्नानं; 'of the mouth,' मुखमाञ्जनं, मुखधावनं, मुखशुद्धिः *f.*, आचमनं; 'morning a.,' प्रातःस्नानं; 'by rubbing earth on the body,' मृत्सिकाद्यानं; 'by rubbing cowdung,' गोमयस्नानं; 'by rubbing ashes,' भस्मस्नानं; 'servant who assists at a,' स्रापकः; 'rules of a.,' शौचविधिः *m.*; 'one who performs a.,' स्नायी *m.* (न्); 'cloth put on after a.,' स्नानवस्त्रं.
ABLY, adv. ससामर्थ्यं, शक्तिस्, सविभवं, सकौशल्यं, सपाठवं.
To ABOLISH, v. a. खण्ड् (c. 10. खण्डयति -यितुं), खण्डनं कृ, निवृत् in caus.
ABOLITION, s. खण्डनं, भङ्गः, अपरोपणं, निवर्त्तनं, निवृत्तिः *f.*
ABOMINATION, s. (Object of) अतिद्वेषपात्रं, योभत्सविषयः.
ABORIGINES, s. pl. प्रथमस्थितलोकाः *m. pl.*, प्राचीनलोकाः *m. pl.*
ABOUT, (On the point of) उन्मुख &c., see under POINT.
ABREAST, adv. समपार्श्वतः, पार्श्वपङ्क्तिः.
ABSENCE, s. अवर्त्तमानता, अविद्यमानता, विप्रकर्षः, श्रोद्यता.—(Of mind) अनवधानं -नता, अप्रसुतलक्ष्यता.
ABSENT, a. (In mind) अनवहितः -ता -तं, अन्यदुद्ध्यः -या -यं, भ्रान्तदुद्ध्यः &c., अतन्मनस्कः -स्का -स्कं, अप्रसुतलक्ष्यः, अन्यासकृत्तः -त्ता -तं.
ABSOLUTE, a. (Despotic) स्वाधीनः -ना -नं, स्वायत्तः -त्ता -तं, अपराधीनः &c.—(Unconditional) प्रतिबन्धहीनः -ना -नं, निष्प्रतिबन्धः &c.
ABSORPTION, s. (Into the Deity) मुक्तिः *f.*, मोक्षः, निर्वैलं.
ABSTINENCE, s. अत्याहारः, अत्याभोजनं, आहारनियमः, संयमः.
To ABUT, v. n. सीमासंयोगं कृ, सीमासन्धिं कृ, स्पृश, लग्.

ACACIA, s. (Kind of tree) शमी.
ACADEMICAL, a. विद्यालयसम्बन्धी -न्धनी &c., मठसम्बन्धी &c.
ACCELERATED, p. p. वर्धितवेगः -गा -गं, वर्धितगतिः -तिः -ति, त्वरितः &c.
ACCELERATION, s. वेगवर्धनं, वेगवृद्धिः *f.*, गतिवर्धनं, गतिवृद्धिः *f.*
To ACCENTUATE, v. a. स्वरयुक्ते -क्ता कृ, सस्वरोच्चारणं कृ, सस्वरपठनं कृ.
ACCENTUATED, p. p. स्वरितः -ता -तं, स्वरयुक्तः -क्ता -क्तं, सस्वरः &c.
ACCENTUATION, s. सस्वरोच्चारः -रणं, स्तोत्रोच्चारणं, स्वरपालनं.
ACCIDENTAL, a. (Non-essential) असहजः -जा -जं, आगन्तुकः -का -कं आहार्यः -र्या -र्यं, अस्वाभाविकः -की -कं.—(Happening by chance) दैवजातः -ता -तं, दैवागतः &c., दैवोपस्थितः &c., दैवघटितः &c., दैवहेतुकः -का -कं, दैवयोगिकः &c., अकारणजातः &c., अकारणगतः &c., अकारणोत्पन्नः -त्ता -तं, अकारणभूतः &c., अकारणोद्भवः -वा -वं, अकस्मात्जातः &c., अकस्मादुत्पन्नः -त्ता -तं, अकस्माद्भूतः -ता -तं, अकस्माद्भवः -वा -वं, अनिमित्तभूतः &c., आगन्तुकः -का -कं.
ACCIDENTALLY, adv. दैववशात्, अदृष्टवशात्, यदृच्छया.
To ACCOST, v. a. समुप् (c. 10. -चोपयति), प्राग्भाषणं कृ, आदिभाषणं कृ.
ACCOUCHEUR, s. प्रसवकारी वैद्यः, प्रसववेद्यः, सूतिवैद्यः.
ACCOUTRED, p. p. सायुधः -धा -धं, सशस्त्रः &c., उपान्नाशस्त्रः &c.
To ACCREDIT, v. a. सत्य (nom. caus. सत्यापयति -यितुं), सत्यापनं कृ.
ACCRETION, s. अन्यसंयोगवर्धनं, अन्यसंयोगवृद्धिः *f.*, समुत्पानं.
ACCURATE, a. सम्यक् -मोची -म्यक् (च्), शुद्धः -द्धा -द्धं, सूक्ष्मः &c.
ACCUSATION, s. दोषारोपः -पणं, अपराधारोपः -पणं.—(False) मिथ्याभि-योगः, मिथ्याभिज्ञानं.
ACONITE, s. (A poison) वत्तनाभः, माणहारकं.
ACOUSTIC, a. श्रवणसम्बन्धी -न्धनी &c., श्रुतिविषयकः -का -कं.
ACOUSTICS, s. pl. ध्वनिविद्या, श्रवणविषयका विद्या.
ACROSTIC, s. आद्याक्षरवन्धः, प्रथमाक्षरवन्धः, पृष्ठाक्षरवन्धः.
To ACTUATE, v. a. प्रवृत् (c. 10. -वर्त्तयति -यितुं), प्रेर (c. 10. प्रेरयति -यितुं).
ACTUATED, p. p. प्रवर्त्तितः -ता -तं, प्रेरितः &c. See INFLUENCED.
ACUTE-ANGLE, s. अन्तर्लक्षकोणः, न्यूनकोणः, लघुकोणः; 'acute-angled,' अन्तर्लक्षः -त्ता -तं.
ADAGIO, s. (Slow time in music) विलम्बितं.
ADAMANTINE, a. पद्मसदृशः -शी -शं, वज्रप्रायः &c., वज्रः -जा -जं.
ADDITION, s. (In arithmetic) योगः, सङ्कलनं.
To ADJOURN, v. a. आकालान्तरात् त्वञ्, कालान्तरपर्यन्तं त्वञ्.
To ADJUST, v. a. व्यवस्था in caus. ADJUSTMENT, s. व्यवस्थापनं.
ADRIET, a. or adv. प्रवाहाधीनः -ना -नं, क्षोयाधीनः -ना -नं.
ADULT, a. वयःस्यः -स्या -स्यं, वयस्यः &c., प्राप्नयौवनः -ना -नं.
ADULTERATED, p. p. हीनद्रव्यसंमिश्रितः -ता -तं, हीनमिश्रणदूषितः &c., हीनसम्पर्कदूषितः; 'with water,' जलसंमृष्टः -द्या -द्यं.
ADULTERY, s. (In a male) परभार्यागमनं, परतत्त्वगमनं.—(In a female) परगमनं, परपुरुषगमनं, अन्यगमनं.
To ADUMBRATE, v. a. छायां दृश् in caus., छाभासं दृश् in caus.
ADUMBRATION, s. छायाप्रदर्शनं, छायाभासः, छाभासः, छाया.

ADVANCEMENT, *s.* पदवर्धनं, पदवृद्धिः *f.*, संवर्धनं, वृद्धिः, पुरस्कारः.
 ADVANTAGEOUS, *a.* हितावहः -हा -हं, हितकारः &c., हितजनकः &c.
 ADVERBIAL, *a.* अव्ययरूपः -या -यं, अव्ययात्मकः &c., अव्ययसम्बन्धी &c.
 ADVOCATE, *s.* परार्थविवादी *m.*, परपक्षविवादी *m.*, परार्थवादी *m.*
 AERIFORM, *a.* वायुरूपः -या -यं, वायुमयः -यी -यं, वातरूपः &c.
 AEROSTRATION, *s.* आकाशगमनं, आकाशयानं, आकाशसञ्चारः.
 AFFECTION, *s.* (Fondness) प्रीतिः *f.*; 'object of affection,' प्रीति-
 पान्नं; 'paternal affection,' सुतस्नेहः, पुत्रस्नेहः.—(Of the mind)
 मनोधर्मः, मनोविकारः, मनोविकृतिः *f.*, मनोवृत्तिः *f.*, वृत्तिः *f.*, विकारः,
 विकृतिः *f.*; 'the affection of love,' कामविकारः; 'of anger,'
 क्रोधविकारः.—(Of the body) विकारः, भावः, वृत्तिः *f.*, आकारः,
 अनुभावः; 'of the eyes,' नेत्रविकारः.—(Of the mind or body)
 भावः. Of these there are three classes: 1. Fixed or
 regular passions, स्वादिभावाः *m. pl.*, eight in number, viz.
 रतिः *f.*, हासः, शोकः, क्रोधः, उत्साहः, भयं, जुगुप्सा, विस्मयः. 2. Irre-
 gular passions, व्यभिचारिभावाः *m. pl.* or सञ्चारिभावाः *m. pl.*,
 thirty-two in number, viz. निर्वेदः, झानिः *f.*, शङ्का, असूया, मदः,
 श्रमः, आलस्यं, दैन्यं, चिन्ता, मोहः, स्मृतिः *f.*, धृतिः *f.*, व्रीडा, चपलता,
 हर्षः, आवेगः, जडता, गर्वः, विमादः, औत्सुक्यं, निद्रा, अपस्मारः, शयः,
 विचोषः, समर्पः, अवहित्या, उग्रता, मतिः *f.*, उपालम्भः, व्याधिः *m.*,
 उन्मादः, मरणं. Sometimes क्रान्तः and वितर्कः are added.
 3. Honest and spontaneous emotions, सात्विकभावाः *m. pl.*,
 eight in number, viz. स्तम्भः, स्नेहः, रोमाञ्चः, वैखर्यं, वेपथुः *m.*,
 वैवर्ण्यं, अश्रुः, प्रलयः.
 AFFIRMATIVE, *s.* अस्तिपक्षः. *Adj.* अस्तिपक्षी -क्षिणी &c., अस्तिपक्ष-
 स्थापकः -का -कं. AFFIRMATIVELY, अस्तिपक्षस्थापनपूर्वः.
 AFFIX, *s.* प्रत्ययः. *To AFFIX*, आरुह् in caus., विधा.
 AFTERTHOUGHT, *s.* पश्चाद्बुद्धिः *f.*, पश्चात्कल्पना, पश्चिमबुद्धिः *f.*
 AGE, *s.* (Of the world) युगं; 'beginning of an age,' युगादिः *m.*;
 'end of one,' युगान्तः. The four ages of the Hindús, cor-
 responding in some degree with the golden age, silver
 age, brazen age, and iron age, are, 1. कृतं or सत्यं, 2. त्रेता,
 3. द्वापरः, 4. कलिः *m.*
To AGGRAVATE, *v. a.* उद्दीप् in caus. AGGRAVATION, *s.* उद्दीपनं.
 AGITATED, *a.* वेगवान् -वती &c. AGITATION, *s.* वेगः, चित्तवेगः.
 AGUE, *s.* हिमज्वरः, शीतज्वरः; 'hot fit of ague,' ज्वराग्निः *m.*
 AIM, *s.* अभिसन्धानं, अभिसन्धिः *m.*, उद्देशः, अर्थः.
 AIR-PUMP, *s.* वाताकर्षकयन्त्रं, वायुकर्षकयन्त्रं, वायुशोषकयन्त्रं.
 AJAR, *a.* or *adv.* अर्द्धोद्घाटितः -ता -तं, ईषदुद्घाटितः -ता -तं.
 AKIN, *a.* समधर्मकः -का -कं, समगुणः &c., समजातीयः -या -यं.
 ALARM, *s.* (Notice of danger) आसन्नभयसूचना, आसन्नभयज्ञापना,
 आसन्नभयनिमित्तपोषण, सज्जताकरणसूचना.
 ALARMIST, *s.* भयभाषी *m.* (नं), भयांशोसी *m.*, भयमाचभाषी *m.*
 ALGEBRA, *s.* वैजं, वीजं, अव्यक्तगणितं, अव्यक्तक्रिया.
 ALIBI, *s.* स्थानान्तरं, स्थलान्तरं, अन्यस्थानं, अन्यस्थलं.
 ALIENATED, *p. p.* परहस्तगतः -ता -तं.—(In mind) अन्यधीः -धीः -धि.
To ALIGHT, *v. n.* अवरुह् (c. 1. -रोहति -रोहं), अवरोहं कृ
 ALIGHTED, *p. p.* अवरुहः -दा -दं, कृतावरोहः -हा -हं.
 ALMANAC, *s.* पञ्चाङ्गः; 'maker of one,' पञ्चाङ्गकर्त्ता *m.* (नं).
 ALMONER, *s.* दानाध्यक्षः, दानाधिकारी *m.* (नं), दानाधिकृतः.
 ALOE, *s.* (The plant) घृतकुमारी -रिक्ता, अजरा.

ALPHABET, *s.* अक्षरमाला, अक्षरसमाहारः, वर्णमाला, वर्णानुक्रमः.
 ALTERNATE, *a.* परस्परानुवर्ती -त्विनी &c., अन्योन्यानुगामी -मिनी &c.
 ALTERNATION, *s.* परस्परानुवर्तनं, अन्योन्यानुवर्तनं, अन्योन्यानुगमनं.
 ALVINE, *a.* औदरिकः -की -कं, उदरसन्धी &c., कोष्ठ in comp.
 AMALGAM, *s.* पारदमिश्रितधातुः *m.*, पारदसंसृष्टधातुः *m.*
 AMBER, *s.* तैलस्फटिकः. AMBERGRIS, *s.* भौमः, अस्रं.
 AMBITION, *s.* यशोलिप्सा, प्रतिष्ठालिप्सा, यशोलोभः, प्रभुत्वलिप्सा.
 AMBUSCADE, *s.* संघिनिः *f.* AMENABLE, *a.* अभियोक्तव्यः -या -यं.
 AMNESTY, *s.* सर्वदण्डमुक्तिः *f.* -मोचनं, सकलापराधमुक्तिः *f.*
 AMULET, *s.* संवदनं. ANACHRONISM, *s.* कालगणनाव्यत्ययः.
 ANAGRAM, *s.* शब्दाक्षरविपर्ययासकव्यतिनाम *n.* (नं).
 ANALOGY, *s.* उपमानं, अभ्युपगमः. ANALYSIS, *s.* मूलतत्त्वशोधनं.
To ANALYZE, *v. a.* मूलतत्त्वशोधनं कृ. ANAPOST, *s.* हस्तः.
 ANCESTRAL, *a.* पैतामहः -ही -हं, पित्रापातः -ता -तं, पित्रागतः &c.
 ANCESTORS, *s. pl.* कुलपरम्परा, वृद्धपरम्परा, पित्रावलिः -ली *f.*
 ANCHOR, *s.* अङ्गुशाकारदन्तद्वययुक्तं नौवन्धनं. There is no Sanskr.
 equivalent; लङ्गरः from the Persian is often used.
 ANGLE, *s.* (Obtuse) अधिककोणः, विशालकोणः, see OBTUSE, &c.
 ANIMAL, *s.* सत्त्वं. Animals are divided by the Hindús into
 four classes, viz. 1. 'Egg-born,' अण्डजाः *m. pl.*; 2. 'Womb-
 born,' जरायुजाः *m. pl.*; 3. 'Generated by heat and damp,'
 स्वेदजाः *m. pl.*; 4. 'Vegetable-born,' उद्भिज्जाः *m. pl.*
 ANIMATE, *a.* सजीवः -वा -वं, सम्राणः -शा -शं, सन्नेष्टः -ष्टा -ष्टं; 'animate
 and inanimate,' चेतनाचेतनः -ना -नं, चराचरः -रा -रं.
 ANNIVERSARY, *s.* प्रतिवार्षिकदिवसः; 'of a birth,' जन्मदिवसः, जन्म-
 तिथिः *m. f.*; 'of a death,' मृतदिवसः, मृततिथिः.
 ANNUAL, *a.* प्रतिवार्षिकः -की -कं, सांवत्सरिकः &c., नित्यर्हुः -र्हुः -र्हु.
To ANOINT, *v. a.* दिह् (c. 2. रेण्धि -गुं), अभ्यञ्जनं कृ, अभ्यङ्गं कृ.
 ANOMALY, *s.* व्यभिचारः; 'of a planet,' केन्द्रं; 'true anomaly,'
 सष्टकेन्द्रं; 'mean anomaly,' मध्यकेन्द्रं.
To ANTICIPATE, *v. a.* नियमितकालात् पूर्वं ग्रहं, पृथ्वीभोगं कृ.
 ANTICLIMAX, *s.* सारालङ्कारविपक्षः, सारालङ्कारप्रतिलोमः.
 ANTIPODES, *s.* अनुपातः, परस्परसम्मुखपादजनः *m. pl.*
 ANTIQUARY, *s.* प्राकृतिकद्रव्यसंग्रही *m.*, प्राकृतिकद्रव्यान्वेषी *m.*
 ANTIQUATED, *a.* गतकालिकः -की -कं, प्राकृतिकः &c. See OBSOLETE.
 ANTITYPE, *s.* प्रतिविमूलं, प्रतिमूर्तिमूलं, दर्शयविपक्षः.
 AORIST, *s.* अनियमितकालः. APART, *a.* व्याप्तः -प्ता -प्तं.
 APARTMENT, *s.* कक्षः; 'inner,' कक्षान्तरं, अन्तर्भवनं.
 APERIENT, *s.* विसर्जनं. APLEX, *s.* उच्चः, भस्मकः -कं.
 APOCOPE, *s.* अन्त्याक्षरलोपः, अन्त्याक्षरलोपालङ्कारः.
 APOGEE, *s.* उच्चं. APOLOGIC, *a.* दोषमूलादृशिकः -का -कं.
To APOLOGISE, *v. n.* क्षमां प्रार्थ् or याच्, क्षमाप्रार्थनं कृ.
 APOLOGY, *s.* क्षमकाभाषणं, दोषनिवारकभाषणं, क्षमाप्रार्थनं.
 APOPLEXY, *s.* सन्ध्यासः, शरीरविभ्रंशः, अङ्गविभ्रंशः.
 APOSTROPHIL, *s.* समोपिधान्यसंघोधनं, प्रसक्तानुप्रसक्तान्यसंघोधनं.
 APPARENT, *a.* प्रकाशः -शा -शं, आविर्भूतः -ता -तं, प्रादुर्भूतः &c.
 APPENDIX, *s.* उत्तरखण्डः, परिवृंहणः, ग्रन्थशेषः, शेषसङ्ग्रहः.
 APPLICANT, *s.* अर्धी *m.* (नं), प्रार्थकः, प्रार्थयिता *m.* (नं), याचकः.
 APPLICATION, *s.* आरोपः -पणं. APPLIED, *p. p.* आरोपितः -ता -तं
To APPLY, *v. a.* आरुह् in caus. (-रोपयति -यितुं), आधा.
 APPRENTICE, *s.* चनेवासी *m.* (नं), अनवासी *m.*, छात्रः, शिष्यः, सङ्केतः.

पत्रवद्धलावः, नियमपत्रवद्धविद्याधी *m.*, सभ्युपगमितः.
 APPRENTICESHIP, *s.* अनेवासित्वं, अनेवासित्वकालः.
 APPROVAL, APPROBATION, *s.* अनुमोदनं, आनुमत्यं, प्रतियहः.
 To APPROVE, *v. a.* अनुमूद, अभिमन्. APPROVED, अनुमोदितः -ता -तं.
 APRON, *s.* मलनिवारकवस्त्रं, मलवस्त्रं, उत्तरोपवस्त्रं.
 APROPOS, *adv.* प्रास्ताविकः -को -कं, प्रस्तावसदृशः -शी -शं.
 AQUARIUS, *s.* (Sign) कुम्भः. See ZODIAC.
 AQUILINE NOSE, *s.* गरुडनासा -सिका, शुकनाशिका.
 ARABIC, *s.* (Language) यवनभाषा, यावनभाषा.
 ARABLE, *a.* हल्यः -त्वा -त्वं, सौम्यः &c., हलहतियोग्यः &c.
 ARC, *s.* (Segment of circle) धनुस् *n.*, धनुष्यं, चापः.
 ARCADE, *s.* (Covered walk) छत्रपथः, छत्रमार्गः, मण्डपः.
 AREA, *s.* (In geometry) फलं, क्षेत्रफलं, गर्भः, अभ्यन्तरः, 'precise area,' स्फुटफलं.—(Any open surface) अङ्गनं, अङ्गणं, क्षेत्रं.
 ARGUMENT, *s.* (Apposite argument) उदाहरणं, उदाहारः, उपोद्घातः, साधनं, साधकः, 'to bring forward another argument,' अर्थान्तरापेक्षासं कृ.—(Contents, heads) उपोद्घातः, ग्रन्थस्य विषयानुक्रमिका.
 ARGUMENTATIVE, *a.* चाद्विवादरूपः -पा -यं, विवादात्मकः -का -कं.
 ARMS, *s.* (The Sign) मेघः, see ZODIAC.
 ARITHMETIC, *s.* व्यक्तं, व्यक्तगणितं, संख्याविद्या; 'the eight rules of arithmetic,' परिकर्माष्टकं. These are, 1. Addition, सङ्कलनं; 2. Subtraction, व्यवकलनं; 3. Multiplication, गुणनं; 4. Division, भजनं; 5. Raising to the square, वर्गः; 6. Extracting the square-root, वर्गपदं; 7. Raising to the cube, घनः; 8. Extracting the cube-root, घनपदं.
 ARJUNA, *s.* (The third and most celebrated of the five sons of Pándu. He was the son of Pándu only by courtesy, being in fact the child of his wife Prithá or Kuntí by the god Indra) अर्जुनः.—(As son of Prithá) पार्थः, कौन्तेयः, कृत्तिमुनिः.—(As son of Indra) रेन्दुः, पाकशासनिः.—(The crested one) किराटी *m.*—(The Conqueror) जित्पुः.—(Wealth-acquiring) धनधन्यः.—(Drawing the bow with the left hand) सव्यसाचरी *m.*—(Having hair like the Euphorbia) गुडाकेशः.—(Son of Pándu) पाण्डुपुत्रः; his bow is called गाखडीवः -यं or गरिखडः -यं.
 ARM-PIT, *s.* खडिङ्गः. ARRACK, *s.* तारिः -डो, ताली.
 ARRAY, *s.* (Of an army) सेनारचना. The following are different forms of array; 'In a circle,' मण्डलव्यूहः, चक्रव्यूहः; 'in a square,' सर्वतोभद्रः; 'in line,' दण्डव्यूहः; 'in column,' भोगव्यूहः; 'in mixed order,' असंहतव्यूहः; 'like a wain,' शकव्यूहः; 'like a shark or crocodile,' मकरव्यूहः; 'like a banner, पताकाव्यूहः; 'like a shoulder,' स्तम्भः.
 To ARRAY, *v. a.* यूङ् (c. l. -ऊहते -हितुं), प्रतिविधानं कृ.
 ARREST, *s.* (Stop) स्तम्भः -म्भनं, गतिस्तम्भः, गतिरोधः.
 ART, *s.* (Item) प्रकरणं.—(Condition) सङ्केतः.
 ASEARAGUS, *s.* चरी, चरी. ASSEMBLAGE, *s.* मण्डलं.
 ASSEMBLY, *s.* मण्डलं -ली; 'member of an assembly,' सभासद *f.*, सभाः, सामाजिकः; 'dismissal of one,' सभाविसर्जनं.
 To ASSEVERATE, *v. a.* अङ्गीकृ. सत्यवचनं वद्, सत्यवाक्यं वद्.
 To ASSIMILATE, *v. a.* सदृशीकृ, अनुगुणीकृ, अनुगुणं -यां कृ, साधर्म्यकं -कां कृ, सादृश्यं कृ, आनुगुण्यं कृ.

To ASSIMILATE, *v. n.* सदृशीभू, अनुगुणीभू, समधर्मकः -का -कं भू.
 ASSIMILATION, *s.* (Of food) पाकः. ASSISTANCE, *s.* सहायत्वं.
 ASSOCIATION, *s.* (Company) गणः; 'member of one,' गणायन्तरः.
 " —(Of ideas) उद्बुद्धसंस्कारः, स्मृतिहेतुः *m.*
 ASSUMPTION, *s.* प्रमाणव्यतिरिक्तग्रहणं, प्रमाणव्यतिरिक्तगृहीतपक्षः.
 ASTHMA, *s.* श्वासावरोधः, श्वासकृच्छ्रं, प्राणकृच्छ्रं, श्वासकासः.
 ASTHMATIC, *a.* श्वासकृच्छ्रग्रस्तः -स्ता -स्तं, प्राणकृच्छ्रग्रस्तः -स्ता -स्तं.
 ASTRONOMY, *s.* ज्योतिषं, नक्षत्रविद्या. The astronomical divisions of time called Karana करण are eleven in number : some of them are, कौल्यः, तैत्तिरिः, चणिक, भट्टी or विष्टिः *f.*, शकुनिः *f.*, चतुरङ्गिः, नागः, किन्तुमः &c. The divisions called Yoga योग are twenty-seven in number, viz. विष्कम्भः, प्रीतिः, चायुष्मान्, सौभाग्यं, शोभनः, अतिगण्डः, सुकर्म, धृतिः, शूलः, गण्डः, वृद्धिः, भुवः, व्यापातः, हर्षणः, वज्रः, सिद्धिः *f.*, व्यतीपातः, वरीयान्, परिणः, शिवः, सिद्धः, साध्यः, शुभः, शुक्लः, ब्रह्मा, रेन्दुः, वैपृतिः.
 ATHEIST, *s.* अनीश्वरः, नास्तिकमतानुयायी, दुर्दुष्टः.
 ATLAS, *s.* देशालेख्यमाला, देशसमुद्राद्यालेख्यमाला.
 ATMOSPHERE, *s.* सामान्यवायुः *m.*, सामान्यवातः, वायुचक्रं, वातावरणं, घनाश्रयः, मेघमण्डलं, वातास्पदं, वायुस्पदं.
 ATOM, *s.* कान्तिशिका. ATOMISM, *s.* परमाणुवादः, सूक्ष्मवादः.
 ATOMIST, *s.* परमाणुवादी *m.* (न), सूक्ष्मवादी.
 ATTACK, *s.* अधिक्रमः -मणः; 'of any disease,' अवनारः, अवनरणं, आवेशः; 'of fever,' आतपलघनं; 'first attack of disease,' मूर्धावनारः.
 To ATTEMPT, *v. n.* यत्नं कृ, प्रयत्नं कृ, उद्योगं कृ, प्रवृत्तः; 'he attempted to raise the stick,' दण्डम् उन्नयितुं प्रवृत्तः.
 ATTORNEY, *s.* प्रतिनिधिः *m.* ATTRACTION, *s.* अनुकर्षः, आशेषः.
 ATTRIBUTE, *s.* उपाधिः *m.*, धर्मः. The eight divine attributes, or the attributes of Śiva as the deity, are: 1. Minuteness, अलिना *m.*; 2. Greatness, महिमा *m.*; 3. Heaviness, गरिमा *m.*; 4. Lightness, लघिमा *m.*; 5. The power of reaching every thing, प्राप्तिः *f.*; 6. Supremacy, ईशिता; 7. Holding in subjection, वशिता; 8. Irresistible will, प्राक्काम्यं.
 ATTRITION, *s.* संघर्षः, सङ्घर्षः.
 AUOIENCE, *s.* (Assembly of hearers) श्रोतृमण्डलं, श्रोतृसमूहः, श्रोतृजनाः *m. pl.*, श्रोतृगणः, श्रोतृसमाजः.
 AUGMENT, *s.* अगमः. AUTHORESS, *s.* ग्रन्थकत्री, ग्रन्थकारिणी.
 AUTHORITATIVE, *a.* ज्ञातः -ज्ञा -मं, समनायः -शा -शं, प्रमाणयुक्तः &c.
 AUTOCRAT, *s.* स्वायत्ताधिपतिः *m.*, अनन्याधीनाधिकारी *m.*
 AUTOMATON, *s.* स्वचलितयन्त्रं, स्वचलितयन्त्रं, स्वात्मचालितयन्त्रं.

B.

BACK, *s.* पृष्ठभागः.—(Of the hand) अवहस्तः.
 BACKBITER, *s.* परोक्षपिशुनः, परोक्षनिन्दकः, परोक्षापवादकः.
 BACKBITING, *s.* परोक्षपिशुन्यं, परोक्षनिन्दा, परोक्षापवादः.
 BAG, *s.* पुटः -टं -टी, पुटकः; 'leather bag,' दूतिः *f.*
 BALARÁMA. This god is not often regarded as an avatár of Vishnu, but rather as an incarnation of the great serpent Ananta; hence he is sometimes called शेषः or अनन्तः. He was the son of Vasudeva by Devakí, but was transferred from the latter to the womb of Rohiní, the other wife of Vasudeva, and hence his name, सङ्क्षेपः. Other

BAL

- names for him are—(Fond of wine) म्रियनयुः *m.*—(Killer of the boxer Mushtika) मुष्टिकान्तकः—(Secret in motion) गुप्तचरः—(Strong and good) यत्नभद्रः.
- BALLET, *s.* हस्तोप-पंक. BALUSTRADE, *s.* प्रदीपः.
- BANKER, *s.* धनव्यवहारी *m.*, धनव्यापारी *m.* BANKING, *s.* धनव्यवहारः.
- BARLEY, *s.* सातुकः, सतुः *m.* BARLEY-WATER, *s.* यवोदकं.
- BAROMETER, *s.* सामान्यवायुमापकयन्त्रं, वायुमापकयन्त्रं, वायुमापकनालः, वायुगुरुत्वसूचकयन्त्रं, वातोन्मानः.
- BARRED, *p. p.* सार्गलः -ला -लं, सार्गल्युक्तः -ला -लं.
- BARREN, *a.* (As a woman) अनपत्या, अनपत्यका, अनपत्यापत्या, अप्र-जाता. The Hindús divide barren women into three classes, viz. 1. 'She who has no offspring,' यन्त्या; 2. 'She who bears only one child,' काकवन्त्या; 3. 'She whose off-
spring die,' मृतवन्त्या.
- BASE, *s.* (In geom.) भूः *f.* मही, उपस्तम्भः.
- BEAD, *s.* अक्षः, मणिः -यी *m. f.*; 'necklace of beads,' मणिमाला.
- BEAR, *s.* (Great) सप्तर्षयः *m. pl.* See URSA MAJOR, SAINT.
- BEARD, *s.* दाढिका, कूर्चः. BEARDLESS, *a.* तूवरः.
- BEAST, *s.* (Of burden) पृथवास्तः, पृथवाद *m.* (इं).
- BEATITUDE, *s.* The Hindús divide final beatitude into four kinds, viz. 1. 'absorption into the essence of the deity,' त्रयसायुज्यं; 2. 'residence with him,' सलोकता; 3. 'nearness to him,' समीपता; 4. 'conformedness to his image,' सरूपता.
- BEE, *s.* पक्षिः *m.*, मधुलेहः; 'humble-bee,' भृङ्गः, भमरः, अलिः.
- BEGINNER, *s.* नूतनाभ्यासी *m.* (नृ), नवशिष्यः, प्रारम्भ *m.* (नृ).
- BEHIND, *adv.* पश्चाद्भागे, पाश्चात्यभागे; पृष्ठभागे, पश्चिमभागे, परतस्, उत्त-रतस्; 'behind the mirror,' दृश्यपाश्चात्यभागे
- TO BELIEVE, *v. a.* सार्वमिति मनः. BELIEF, *s.* आस्तिकता.
- BELONGING, *a.* अप्थीनः -ना -नं; 'to another,' पराप्थीनः -ना -नं.
- BELOVED, *a.* कान्तः -ना -नं, सुभगः -गा -गं; 'by all,' सर्वप्रियः -या -यं.
- BELWETHER, *s.* गधुरिका. BENEDICTION, *s.* कल्याणवचनं, श्रेयोवादः.
- BENGAL, *s.* अङ्गः. BERRY, *s.* अक्षः.
- BESIDES, *prep.* Often expressed by अन्य or इतर with abl. c., or crude form.; as, 'besides the above marks there are others,' पृष्टोक्तचिह्नैश्चोऽन्यानि भवन्ति.
- BIGAMY, *s.* द्विभार्याकरणं, द्विभार्यापारणं, भार्याद्वयसंसर्गः.
- BIGOTED, *a.* खमताग्रही -हिषी -हि (नृ), एकमार्गपुष्टिः -दिः -दि.
- BIGOTRY, *s.* खमताग्रहः, अज्ञानाङ्गः, एकमार्गपुष्टिः *f.*, एकमार्गदृष्टिः *f.*
- BILL, *s.* पत्रद्वयः. BILE-DUCT, *s.* पित्तवाहिनी.
- BILL, *s.* (Account of thing sold) ग्रहीतव्यद्रव्यलेखः, ग्रहणीयद्रव्यपत्रं, लेखः—(Account of a crime) अपराधपत्रं, अपराधलेखः—(Bill of exchange) हुडिकापत्रं, हुडिपत्रं, हुडी.
- BILLET-DOUX, *s.* अनङ्गलेखः, मदलेखः, अनङ्गपत्रं, प्रेमपत्रं.
- BILLION, *s.* महापत्रः -सं, निखट्टं, अक्षं; 'ten billions,' शङ्खः, शङ्खः *m.*; 'hundred billions,' जलधिः *m.*, शङ्खः; 'thousand billions,' अक्षं; 'ten thousand billions,' मध्यं; 'hundred thousand billions,' पराक्षं.
- BIOGRAPHY, *s.* चरित्रवर्णनं. BIOGRAPHER, *s.* चरित्रवर्णकः.
- BIRTH, *s.* प्रभवः; 'former b.,' पूर्वजन्म *m.* (नृ), प्राग्जन्म *m.*; 'an-
other b., past or future,' जन्मानन्तरं, अन्यजन्म *m.*; 'by birth,' जन्मतः; 'from b.,' जन्मप्रभृति, जन्मारम्भ, जन्मतः; 'sickly from b.,'

BRE

- जन्मरोगी *m.*; 'poor from b.,' जन्मदरिद्रः; 'blind from b.,' गर्भान्नः; 'fortunate from b.,' गर्भश्रीमान्; 'high birth,' आभि-
जातं, अभिजातता, अभिननं; 'acquired in some preceding b.,' पूर्वजन्मार्जितः -ता -नं; 'untimely b.,' अकालजन्म *m.*; 'star of
one's b.,' जन्मनक्षत्रं, जन्मभं.
- BIRTH-RIGHT, *s.* जन्ममूलकाधिकारः, जन्महेतुकाधिकारः.
- BIT, *s.* (Morsel) लवः, लेशः—(Of a bridle) कण्ठिणी.
- BIT-LOREN, BIT-NOBEN, *s.* विदलवर्णं, काललवर्णं. See under SALT, *s.*
- BLACK, *a.* सितेतरः -रा -रं. BLACK-LEAD, *s.* मृत्तसीसकं.
- BLACK-WOOD-TREE, *s.* शिंशपा. BLACKSMITH, *s.* धनकः.
- BLESSING, *s.* (Of God) ईश्वरप्रसादः, ईश्वरकृपा, अनुग्रहः.
- BLIND, *a.* दृष्टिहीनः -ना -नं, नेत्रहीनः &c., चक्षुर्हीनः &c., व्यग्रः -द्या
-द्यं; 'by night,' निशान्यः -न्त्या -न्त्यं, रात्र्यन्त्यः &c.; 'by day,'
दिवान्यः &c., दिनान्यः &c.; 'nearly b.,' अन्धकल्पः -त्या -त्यं;
'b. of one eye,' एकाक्षः -द्या -द्यं, एकनेत्रः &c., काक्षः &c.—(In
mind) अन्धपुष्टिः -दिः -दि, अन्धधीः -धीः -धि.
- BLINDED, *p. p.* रुद्धदृष्टिः -दिः -दि, माधितदृक् *m. f. m.* (इं), रुद्धदृक्.
- BLINDNESS, *s.* अन्ध्यं, अन्ध्यावस्था, अदृष्टिः *f.*, दृष्टभावः.
- BLOOM, *s.* यौवनावस्था, तारुण्यावस्था, विकसन्यावस्था, स्नेहः.
- BOA-CONSTRUCTOR, *s.* शयः, शयालुः *m.*, शीया *m.* (नृ).
- BODY, *s.* भूतात्मा *m.* (नृ), धाम *m.* (नृ), पद्मरः, पिप्पलः, भोगायतनं,
रोगभूः *f.*, इन्द्रियायतनं, अवयवः, भूतधाम, सहकारावयवः, सहकारावयवः;
'celestial b.,' दिव्यदेहः; 'external or material b.,' स्थूलदेहः,
स्थूलशरीरं, अवयवकोषः; 'lower extremities of the b.,' अग्र-
कायः, अधोदेहः; 'relation of the b. and its members,' सङ्ग-
क्रिभावः, अवयवावयवविभावः; 'symmetry of the b.,' अङ्गसौष्टवं,
अङ्गसंहतिः *f.*; 'whole b. with its limbs,' सङ्घोष्ठं, अङ्गसङ्घर्षः;
'every body,' सङ्घोलोकाः *m. pl.*
- BORDER, *s.* कोटिः *f.*; 'of a garment,' वस्त्रिः *m.*, तरी, दशा.
- BOUNDARY, BOUND, *s.* अवच्छेदः, वेला, काष्ठः 'overstepping the
bounds,' सीमोत्तङ्गनं, सीमातिगमनं.
- BOUNDED, *p. p.* सावधिकः -का -कं, अवसिन्नः -जा -नं, परिचितः &c.
- BOWSHOT, *s.* चातरायणः, शरपातः, शरपातस्थानं.
- BOX, *s.* पासनं. BOXING-MATCH, *s.* माद्यवी, मुष्टीमुष्टि.
- BRACKET, *s.* निर्व्यूहः, सालारं. BRAHMI. As having the swan
for his vehicle or vehicle, he is called हंसवाहनः, हंसरथः.
- BRAHMAN, *s.* उन्नमनातिः *m.*, प्रथमवर्षः, चण्डोन्नमः. यज्ञोपवीतधारी *m.*;
'B. from thread-investiture to marriage,' वस्त्रचारी *m.*, वर्णी *m.*;
'B. from thread-investiture to maturity,' वदुः, वदुकः; 'B.
who continues with his spiritual preceptor and always
remains a religious student,' नैष्ठिकः, नैष्ठिकब्रह्मचारी *m.*; 'pro-
perty of B.,' ब्रह्मसं; 'company of B.,' ब्रह्मवृत्तः; 'sanctity
or glory of a B.,' ब्रह्मवर्चसं, ब्रह्मवर्चस् *m.*; 'imprecation of
a B.,' ब्रह्माक्षं; 'endowments of villages or lands conferred
on a B.,' अग्रहारः; 'outcast B.,' त्रादणचारुहालः.
- BREAD, *s.* उपनीष्यः; 'bread and water,' अन्नजलं, अन्नोदकं.
- TO BREAK, *v. a.* (A horse) अग्रं शिष्टं or दम्, अग्रशिष्टां कृ, अग्र-
दमनं कृ—(Break a fast) पारणं कृ, पारणं कृ.
- BREATH, BREATHING, *s.* वदनमरुतः, मुखमरुत-रुतः; 'to hold the b.,
प्राणसंयमं कृ; 'to waste the b.,' वाग्ययं कृ; 'sweetening the
b.,' मुखशोधनं; 'any thing which does so,' मुखवासनः 'peculiar

BRE

breathing practised in devotion,' प्राणायामः. It is of three kinds, 1. 'closing the right nostril and inhaling through the left,' पूरकः; 2. 'stopping the breath by closing both nostrils,' कुम्भकः; 3. 'closing the left nostril and exhaling through the right,' रेचकः.

BRIBE, *s.* अथदानं, योगदानं, क्षामिदं. BRIDGE, *s.* (Of mus. inst.) ककुभः. BROAD-BLADE, *a.* उपलपनः &c. BROKEN-WINDED, *a.* भग्नश्वासः &c. TO BROOD-OVER, *v. a.* दुर्ननस् (nom. दुर्ननायते). BRUISE, *s.* नीली-लिका. TO BRUISE, *v. a.* घुट् (c. 7. घुत्ति, घोटु). BRUISED, *p. p.* घुत्तः-खा-यं. BUBO, *s.* विदारो-रिका. BUG, *s.* रक्तपायी *m.*, रक्तपः. BUMP, *s.* गुल्मः. BUNDLE, *s.* वासनं. BURDEN, *s.* (Of a song) मुपदं, मुवा, अनुपदं. BUTTER-TEETH, *s.* रानदन्ती *m. du.* BY-END, *s.* तं ताभिप्रायः.

C.

CADAVEROUS, *a.* प्रेतसदृशः-शी-शै, श्रावः-वी-वं, श्रावकः &c. TO CALCINE, *v. a.* जारयं कृ. CALCINATION, *s.* जारयं. CALIX, *s.* पुरं. CALONEL, *s.* रसभस *n.*, पारदभस *n.*. CAMEL, *s.* रवणः. CAMELEON, *s.* चतुर्भुजः. CANCER, *a.* (Of breast) सनविद्रधि *m.* CANDAHAR, *s.* उशीनरः. CANDIDATE, *s.* पदमेष्टु *m.*, पदामिलापी *m.*, पदयाचकः. TO CAP, *v. a.* (Verses) अन्वाधरो कृ, आधायरो कृ. CAP-A-PIE, *adv.* आपादमस्तकात्, नसश्चित्तानं. CAPACIOUS, *a.* बहुग्रहः-हा-हं, बहुग्राही &c., सावकाशः &c. CAPE, *s.* (Of land) भूखलाका. CAPITAL, *s.* (Stock) परिणतं. CAPITAL, *s.* (City) राजनगरं-री, मुख्यनगरं, प्रधाननगरं. CAPTIVE, *s. or a.* युद्धदासः, युद्धगृहीतः-ता-तं, युद्धपूतः &c. CAST, *p. p.* (In law) नष्टपक्षः-धा-यं, हीनपक्षः &c., हतवादः &c. CASTE, *s.* The four original Hindú castes are, 1. ब्राह्मणः, 2. क्षत्रियः, 3. वैश्यः, 4. शूद्रः. see TRIBE; 'confusion of c.,' चलो-सङ्घट्टः; 'distinction of c.,' जातिभेदः; 'extinction of c.,' जा-तिलोपः, वर्णलोपः; 'ejection from c.,' चहिष्कारः; 'pride of c.,' क्षात्रभिमानं; 'duties of c.,' नातिपक्षः. CASUIST, *s.* दोषादोषविषेकी *m.* CASUISTRY, *s.* दोषादोषविषेयना. CATAMITE, *s.* विटः, पत्नयः-चक, यट, भुजङ्गः, प्राकपिकः, विद्रुमकः, पराङः, नारङ्गः, वेद्ययाच्यः. CATASTROPHE, *s.* (Bad issue) दुःखतः, दुष्परिणामः, दुःखपरिणामः. CATCHING, *a.* स्पर्शानुगामी &c., सांसर्गिकः-को-कं, स्पर्शानुगामीकः &c. CATECHISM, *s.* प्रश्नोत्तरमाला, प्रश्नोत्तरावली, प्रश्नोत्तरपुस्तकं. CAUSE, *s.* सादि *m.*; 'efficient c.,' कारकहेतुः *m.*; 'generative c.,' प्रभवः; 'instrumental c.,' निमित्तकारणं; 'primary c.,' दीन-भूतकारणं, निदानं, मूलं, आद्यबीजं, कारणकारणं; 'proximate or immediate c.,' उपादानं, उपादानकारणं, साध्याकारणं, प्रत्यक्षकारणं; 'relation of c. and effect,' कार्यकारणभावः, वन्यजनकभावः, प्रयो-ज्यप्रयोजनकभावः, साध्यसाधकभावः.—(In law) व्यवहारविषयः, वादः, प्रकरणी. TO CAUSE, *v. a.* Often expressed by the causal form of a verb; as, 'he causes to eat,' भोजयति; 'he causes to stand,' स्थापयति. CAUSER, *s.* विषायी *m.*-विनी *f.* CAVE, *s.* कुहरं. CENTAUR, *s.* नराश्वः, हयग्रीवः. CENTENARIAN, *s.* शतवयस्कः.

COL

CENTRE, *s.* (Of gravity) गुरुत्वकेन्द्रं.—(Of a circle) वृत्तमध्यं, ना-भिः *m. f.*, विन्दुः *m.*, मध्यविन्दुः *m.*. CENTRIFUGAL, *a.* मध्योत्सारो-रिणी &c., मध्यहागो-गिनी &c., केन्द्रो-त्सारो &c.; 'force,' केन्द्रोत्सारणलं. CENTRIPETAL, *a.* मध्यभिगामी &c., मध्योत्सारो &c., केन्द्राभिसरणीयलः-ला-लं; 'force,' केन्द्राकृषणलं. CEREMONIOUS, *a.* आदरोपचारशीलः-ला-लं, आदरोपचारनिष्ठः-शा-य. CEREMONY, *s.* (Form of civility) आदरः, आदरोपचारः, आदरसंस्कारः; 'do not stand upon ceremony,' कृतम् आदरेण, अलम् आदरेण; 'master of the ceremony,' सभानायकः, सभापतिः *m.* CERTAIN, *a.* आश्चर्यकः-को-कं, अश्चर्यभाषी &c., अश्चर्यभाष्यः &c. CERTIFICATE, *s.* प्रमाणलेखः; 'of purification,' शुद्धिपत्रं; 'of good character,' गुणवर्णनपत्रं. CESSATION, *s.* विधानः. CHALK, *s.* कर्करः, सितधातुः *m.* CHAMBERMAID, *s.* अन्नपुरवरा. BY CHANCE अदृष्टवशात्, यदुक्त्या. CHANCE, *a.* दयागतः-ता-तं. CHANCEL, *s.* सुगहना. CHAOS, *s.* अथवीकृतभूतस्थितिः *f.*, भूतसङ्घट्टः, भूताव्यवस्था; 'reduction of chaos,' पञ्चीकरणं. CHARACTER, *s.* (Manner of writing) लिपिः *f.*; 'Arabic or Persian character,' यपनलिपिः *f.*—(In a play) कपटरूपः; 'having an assumed character,' कपटरूपी. CHART, *s.* समुद्रालेख्यपत्रकं, तीरस्थालेख्यपत्रकं-चकं. CHEVAUX-DE-FRISE, *s.* शतग्रीवो, नागदन्तः. CHILBLAIN, *s.* विपादिका. CHIMERA, *s.* असत्पदार्थः, असद्वस्तु *n.*, असत्कल्पना. The following are significant terms for a chimera: 'flower in the sky,' आकाशपुष्पं, खपुष्पं; 'oil of sand,' सिकतातैलं, चालुकातैलं; 'horn of a rabbit,' शशशृङ्गः; 'armour of the hair of a tortoise,' कूर्मलोमतनुत्रायं; 'ashes of camphor,' कर्पूरभस्म *n.*; 'son of a barren woman,' वन्यपुत्रः. CHIMNEY, *s.* धूमनलिका. CHIROMANCY, *s.* सामुद्रिकं. CHOICE, *s.* (Act) उच्चारः, उद्धारः. CHOIR, *s.* गायकगणः. TO CHOOSE, *v. a.* उद्घृ (c. 1. -हरति -हर्तुं), परिगृह्ण (c. 10. -गणयति -यितुं), परिगृह्णन् कृ, यश्च (c. 2. परि-शिष्टं, 3d *p.l.* उद्धारितः); 'doing what one chooses,' कामचारः. CHORD, *s.* तार-रा; 'of arc,' जीवी, गुरुः, धूर्जया. CHORISTER, *s.* सहगायकः. CHORUS, *s.* (Of song) मुषका, मुवा. CHOSEN, *p. p.* उद्घृतः-ता-तं, परिगृहितः-ता-तं. CIPHER, *s.* (Occult writing) गूढलिपिः *f.*, साक्षैतिकलिपिः *f.* CIRCLE, *s.* वृत्तलं; 'great c.,' महवृत्तः; 'small c.,' लघुवृत्तः. TO CIRCUMSCRIBE, *v. a.* परिचिह्. CIRCUMSCRIBED, परिचिह्नः-ता-तं. CIRCUMSTANCE, *s.* अवयवः; 'by the force of c.,' प्रसङ्गवशात्; 'easy c.,' द्रव्यानुकूल्यं; 'straitness of c.,' द्रव्यमातिकूल्यं. CLANG, CLANGOUR, *s.* म्लान्कारः. CLASP, *s.* सन्धिः *m.* CLIMATE, *s.* देशप्रकृतिः *f.* CLIMAX, *s.* उच्चरोन्नोत्कर्षः. TO CLIP, *v. a.* कृप्. CLIPPER, *s.* कलकः. CLIPPING, *s.* कलसूत्रं. CLUMSILY, *adv.* असम्यक्. CLUSTER, *s.* (Of houses) समविधिः *f.* COAL, *s.* खनिजाद्धारः, आकरोद्धारद्धारः. TO CO-INCIDE, *v. n.* (In geometry) एकत्र स्या (c. 1. तिष्ठति, स्थातुं). COLD, *a.* नष्टः-हा-हं, सुपीनः &c. COLDNESS, *s.* जडता, नाशं. COLLATERAL, *a.* सम्बन्धोन्मेषः-स्या-स्यं, सम्बन्धोन्मेषोन्मेषलः-गना-गनं.—(Of relationship) शाखासम्बन्धी-नियनी &c.

COLLECTION, *s.* जातं, कलापः; 'miscellaneous c.' सर्वप्रभृद्.
COLLUSION, *s.* प्रतारणसङ्केतः, कपटनन्दः. **COLOCYNTH**, मृगादनी.
COLONY, *s.* (The people) देशशाखास्यजनाः *m. pl.*—(Country colonized) देशशाखा, राज्यशाखा, देशान्तरस्वरान्यशाखा.
COLUMN, *s.* (Pillar) गोलस्तम्भः—(Of troops) दलः.
COMBUSTIBLE, *a.* शीघ्रदहन्यः -या -यं, शीघ्रज्वलनीयः &c., सहजज्वलनीयः &c., शीघ्रज्वालायही &c., चाशुज्वलनीयः &c., सुज्वलनीयः &c.
COMFORT, *s.* (Ground of c.) सुखहेतुः *m.*, सुसुकारणं, सुखास्पदं.
COMMENSALITY, *s.* पंक्तिभोजनं, एकपंक्तिभोजनं, पंक्तिव्यवहारः.
COMMENSURATE, *a.* समपरिमाणः -या -यं, समनादः &c., समानः -ना -नं.
COMMITTEE, *s.* नियुक्तभा. **COMMITMENT**, *s.* दारगृहप्रेषणं.
COMMON, *s.* (Ground) गोमचारः, गोचारः, यवुरं, वनूरं.
COMPARATIVE, *a.* चन्नापेक्षः -द्या -यं, सापेक्षः &c., चन्नासापेक्षः &c.
COMPARATIVELY, *adv.* चन्नापेक्ष, चन्नापेक्षमपेक्ष, सापेक्षं.
COMPARED, *p. p.* Expressed by चपेक्ष; *as*, 'chalk is heavy when compared with wood,' कर्करः काष्ठमपेक्ष गुरु भवति.
COMPASS, *s.* परिसरः—(Point of the c.) दिग्बिभागः, दिक् *f.* (श), दिशा, *see* POINT, QUARTER; 'the eight points,' अष्टदिशाः *f. pl.*; 'collectively,' दिग्बिभक्तः; 'determining the points of c.,' दिक्सापेक्षः; 'to box the c.,' दिक्क्षणं कृ; 'building open to all the points of c.,' सर्वतोभद्रं.
To COMPETE, *v. n.* स्पर्ध. *See* To RIVAL, VIE, COPE.
COMPETENCY, *s.* द्रव्यानुकूल्यं, योगक्षेमपर्याप्तधनं, द्रव्यानुकूलता.
To COMPLETE, *v. a.* तीरं (c. 10. तीरयति-यितुं), पारं (c. 10. पारयति-यितुं).
CONCAVE, *a.* मध्यनिः -सा -सं, गगणाकारः -रा -रं, गगणाकृतः -तिः -ति, अष्टकटाहाकृतः &c., जटाहाकाशाकृतः &c.
To CONCEAL, *v. a.* संवृ (c. 5. -वृणोति -वरितुं). **CONCEALMENT**, *s.* संवरणं.
To CONCEIVE, (In womb) गर्भवती भू, गर्भान्तरं धृ, गर्भधारणं कृ.
CONCLUSION, *s.* (In Logic) निगमनं; 'illogical,' अपसिद्धान्तः.
To CONDEMN, *v. a.* अपराधकथनपूर्वं दण्डाभियानं कृ or दण्डनियोजनं कृ or पथं निर्दिष्टं (c. 6. -दिशति -देष्टुं).
CONDITION, *s.* (Stipulation) सङ्केतः, सन्धिः *m.*, प्रतिवचनः; 'on one condition I will restore (it),' एकेन सन्धिना प्रत्यर्पयामि.
CONDITIONAL, *a.* साङ्केतिकः -को -कं, सम्प्रतिपन्नः &c., सापेक्षः &c.
To CONDOLE, *v. n.* समदुःखी भू, सहशोकं कृ. **CONDOLENCE**, सहशोकः.
CONE, *s.* शङ्कुः *m.*, सुचिखतः, गोपुच्छाकृतः *f.*
CONFESSOR, *s.* दोषघोषगुरुः *m.*, दोषप्रवणगुरुः *m.*
CONFIDANT, **CONFIDANTE**, *s.* एकान्तसखा (खि), एकान्तमित्रं, रहस्यमित्रं, रहस्यास्पदं, रहस्यापन्नं, सखीची *f.*, सखीजनः.
To CONGRATULATE, *v. a.* अभिनन्द, अभिवन्द, अनुमद, सहानन्दं कृ, सहानन्दोक्तिं कृ, सहानन्दकथनं कृ, सहानन्दप्रकाशनं कृ, अनुमोदनं कृ.
CONGRATULATED, *p. p.* अभिनन्दितः -ता -तं, अभिवन्दितः &c., अनुमोदितः &c.
CONGRATULATION, *s.* अभिनन्दनं, अभिवन्दनं, सहानन्दोक्तिः -कथनं.
CONGRATULATORY, *a.* सहानन्दसूचकः -का -कं, सहानन्दप्रकाशकः &c.
CONIC SECTION, *s.* शङ्कुखिन्नं. **CONJUGATION**, *s.* चाख्यानं, रूपाख्यानं.
CONJUNCTION, *s.* (In astron.) योगः, संयोगः; 'auspicious c.,' सुयोगः.
This is applied to seven conjunctions, viz. to the occurrence upon Sunday of the nakshatra हस्तः, and thence in order respectively of श्रवणः, अश्विनी, अनुराधा, मृगश्रि, रेवती and रोहिणी; 'inauspicious c.,' कुयोगः, पापग्रहः.
CONJUNCTLY, **CONJOINTLY**, *adv.* सम्भूय, संयोगतस्, योगपद्येन.

CONSIDERATION, *s.* (Of pros and cons) कार्याकार्यविचारः, कर्तव्यजन्यविचारः, सदृशविचारः; 'minute c.,' सूक्ष्मविचारः, गुरुलघुविचारः; 'in c. of,' अपेक्ष.
CONSTRUCTION, *s.* (Of words) पदान्वयः, वाक्यपद्धतिः *f.*, पदयोजना.
To CONSTRUE, *v. a.* अन्वयलापनं कृ, अन्वयलापनिकां कृ, लापनं कृ.
CONTOUR, *s.* रूपरेखा, आकाररेखा, वाहरेखा, शरीरेखा.
CONTRIVANCE, *s.* प्रयोगः, प्रयुक्तिः *f.* **To CONTRIVE**, संविधा.
CONVEX, *a.* मध्येक्षतः -ता -तं, अधोमुखदुनुम्भाकारः -रा -रं.
CONVICTION, *s.* सापराधीकरणं, अपराधस्थापनं, सदोषीकरणं.
COPPER, *s.* मकैटासं; 'calx of c.,' तावभस्म *m.*; 'sulphate,' तावगर्भः.
COPULATIVE, *a.* (In conjunction) वधमान्वयी -यिनी -यि (न).
CORRELATIVE, *a.* अन्योन्यान्वयी &c., अन्योन्याश्रितः -ता -तं, परस्परश्रितः &c.
COURSE, *s.* प्रवृत्तिः *f.*, प्रवाहः; 'of course,' सहजगत्या, सहजरीत्या.
COURT-MARTIAL, *s.* सैनिकन्यायसभा, सैनिकधर्मसभा.
COVERED, *p. p.* आकौलीः -यो -यं, व्याप्तः -ता -तं; 'is c.,' आनिषते.
COVEY, *s.* (Of partridges) तैत्तिरं. **COW-POX**, *s.* गोस्तनशीतला.
CRANIOLOGY, *s.* कपालसामुद्रिकं, कपालविद्या, कपालशास्त्रं.
CREATION, *s.* उदयः, भूतसृष्टिः *f.*, प्रत्यक्षसृष्टिः *f.*
CREED, *s.* विश्वसनीयविषयमूत्रसङ्ग्रहः, विश्वसनीयविषयमालिका.
CRISIS, *s.* (Of a disease) परिणामदर्शकभेदः, परिणामसूचकभेदः, रूपभेदः, अवस्थान्तरं, स्थितान्तरं, भावान्तरं, परिणामज्ञानावसरः—(Critical juncture) सन्धिः *m.*, प्रसङ्गः.
CRITICAL, *a.* (In judging) सूक्ष्मदर्शी -शीनी &c., सूक्ष्मदृष्टिः -ष्टिः -ष्टि.
—(Relating to a crisis) परिणामदर्शकभेदसंघर्षी &c.
To CROSS, (The feet) वेष्टनं कृ. **CROSS-LEGGED**, *a.* प्रौढपादः -दा -दं.
CURIOSITY, *s.* अपूर्वदर्शनीतोत्सुकता, श्रवणदर्शनीतोत्सुकता, अन्वेषणासक्तिः *f.*, गवेषणासक्तिः *f.*—(A rarity) कीर्तुकं.
CURIOUS, *a.* अपूर्वदर्शनीतोत्सुकः -का -कं, अन्वेषणासक्तः -क्ता -क्तं.
CURSED, *p. p.* आकृष्टः -ष्टा -ष्टं, शापग्रस्तः &c., अतिद्वेष्यः &c.
CURVED, *a.* अङ्कुशाकारः -रा -रं. **CUT**, *s.* (Of the flesh) लक्ष्णेदः.
CUTTING, *a.* मर्मवेधकः -का -कं, मर्मभेदी &c., मर्मस्पर्क *m. f. n.* (श), मर्मोविदः; 'language,' वाग्विः *f.*
CYLINDER, *s.* समतलः, लघ्वर्तुलं, वर्तुलसम्भः.
CYLINDRICAL, *a.* लघ्वर्तुलाकारः -रा -रं, वर्तुलसम्भाकारः &c.

D.

DAILY, *a.* दैनन्दिनः -नी -नं; 'daily bread,' नित्यान्नं, नित्यभोजनं.
DARKENED, *p. p.* कलुपीकृतः -ता -तं. **DARKNESS**, (Great) तामिस्रं.
DEAD, *p. p.* निर्वीणः -या -यं, प्राणवियुक्तः -क्ता -क्तं, लोकान्तरगतः -ता -तं, लोकान्तरप्राप्तः &c., परलोकगतः &c. If the dead person was a worshipper of Vishnu, he may be called in covert language, वैकुण्ठवासी, if of Śiva, कैलासवासी.
DEATH, *s.* निर्वीणं, निवृत्तिः *f.*, महापथः, महापथगमनं, महाप्रस्थानं, देहयात्रा, देहान्तः, परलोकगमनं, देहावसानं; 'violent d.,' दुर्भारः; 'snare of d.,' यमपाशः, कालपाशः, मृत्युपाशः; exempt from decay and d., 'अजरामरः -रा -रं; 'fear of d.,' जीवितकंश्यः.
DECIMAL, *s.* दशांशः, दशमभागः. **DECEIVER**, अपदेष्टा *m.*
DECOMPOSITION, *s.* पञ्चताप्राप्तिः *f.*, पञ्चतापत्तिः *f.*, तत्त्वपृथक्करणं.
To DEFACE, *v. a.* आकारभङ्गं कृ, स्वरूपभङ्गं कृ, रूपभङ्गं कृ.
DEGENERACY, *s.* मूलगुणधीनता, मूलसत्त्वहानिः *f.*, मूलधर्मीभ्रष्टता.
DEGENERATE, *a.* मूलगुणधीनः -या -यं, मूलगुणभ्रष्टः -ष्टा -ष्टं, मूलसत्त्वभ्रष्टः

&c., मूलसत्त्वपतितः &c., द्योतयामा -मी -म् (न्).
 DEISM, *s.* केवलेश्वरमतं. DEIST, *s.* केवलेश्वरवादी *m.* (न्).
 To DELIBERATE, *v. n.* समर्थं (c. 10. समर्थयति -यितुं), समर्थनं कृ-
 DELIBERATION, *s.* कर्त्तव्यांकर्त्तव्यविचारः, कार्याकार्यविचारः, पृथ्वापरवि-
 चारः, समर्थनं -ना.
 DELICACY, *s.* (Food) उन्नतमांसं, परमांसं. DELICATE, *a.* प्रकृतिपेलयः &c.
 DEMOCRACY, *s.* लोकप्रभुत्वं, सामान्यजनकर्त्तृकराज्यं, लोकाधिपत्यं.
 DENOMINATOR, *s.* (Of a fraction) छेदः -दकः.
 DESIGN, *s.* मनोगतं, मनोरथः, कल्पना, इन्द्रितं, निश्चितं.
 DESPOT, *s.* स्वाधीनराजा *m.*, स्वायत्तराजा *m.*, स्वतन्त्रराजा.
 DESPOTISM, *s.* स्वतन्त्रता, स्वातन्त्र्यं, अनिर्देश्यतासनं.
 DESSERT, *s.* भोजनोत्तरफलाहारः, मुखशुद्धिः *f.*, मुखवासः.
 To DESTINE, *v. a.* पृथ्निनियोगं कृ, पृथ्निन्याभनं कृ, पृथ्निन्याभनं कृ.
 DESTINATION, *s.* नियोजितविषयः, नियुक्तविषयः, नियुक्तस्थानं.
 DESTINED, *p. p.* पृथ्निनियोजितः -ता -तं, पृथ्निनियुक्तः &c., देवकुलः &c.
 DESTINY, *s.* दैवयोगः, कर्मफलं, कर्मयोगः, देवदशा, भवितव्यं, ब्रह्मलि-
 खितं; 'fulfilment of destiny,' कर्मभोगः.
 DEVOTEE, *s.* वैरागी *m.* (न्), वैरागिकः. DEVOTION, *s.* भक्तियोगः.
 DIAGONAL, *s.* कर्णरेखा. DIAGONAL, *a.* कर्णाकृतिः -तिः -ति, कर्णरे-
 खाकृतिः &c., कोणस्थः -स्था -स्थं, कोणगामी &c.
 DIAL, *s.* शङ्खुपल्लवं, कोलपल्लवं. DIAL-PLATE, *s.* शङ्खुपल्लवं.
 DIAMETER, *s.* मध्यरेखा, मध्यसूत्रं, गर्भसूत्रं, वृत्तादिरेखा.
 DIARRHŒA, *s.* सङ्गृहणी. DIARTHROSIS, *s.* चलसन्धिः *m.*
 DIARY, *s.* दिनवृत्तपत्रं, दिनवृत्तलेखः, दिनचरित्रलेखः, आह्निकपत्रं.
 DIFFERENTIAL CALCULUS, *s.* वेदघण्टागणितं.
 DIFFICULT, *a.* दुःखी -खिनी -खि (न्), कष्टसाध्यः -ध्या -ध्यं, घ्नसाध्यः &c.,
 आयाससाध्यः &c., प्रयाससाध्यः &c., दुर्गमः -मा -मं, दुष्टः &c., सुदुष्टः &c.
 To DIG UP, *v. a.* उद्घातय. DIGGING, *s.* उद्घातनं.
 DIGRESSION, *s.* अवाप्तारकथा, शाखा. DILIGENTLY, *adv.* अतन्द्रितम्.
 DIMPLE, *s.* हनुकूपिका. DIPHTHONG, *s.* सन्धिसंज्ञः.
 DIRECTION, *s.* (Line or course in which a body moves) दिक् *f.*
 (श्); 'in the direction,' दिशि; 'a line is straight which
 goes in one direction, and curved which goes continually
 in a different direction,' या रेखा एकां दिशं गच्छेत् सा सरला या
 च प्रतिपदं भिन्नदिशं गच्छेत् सा वक्रा.
 DIRECTORY, *s.* पद्धतिग्रन्थः, पद्धतिः *f.* DIRGE, *s.* शोकगीतं.
 DISCHARGE, *s.* (Of matter) पूषावः, पूषं; 'to discharge matter,'
 पूषं सु in caus., पूषं (c. 1. पूषते -यितुं).
 DISCOMPOSED, *a.* गतधृतिः -तिः -ति, गतधैर्यः -धैर्यं, गतगाम्भीर्यः &c.
 DISCOMPOSURE, *s.* अस्वस्थता, असमाधानं, अज्ञानः *f.*, ज्ञानभङ्गः.
 DISCORD, *s.* वैस्वर्ग्यं, विस्वरता, स्वरमेलनाभायः.
 To DISENTANGLE, *v. a.* उद्गन्ध. DISENTANGLED, *adv.* उद्गन्धितः -ता -तं.
 To DISINHERIT, *v. a.* अंशहीनं -नां कृ, अन्तर्हीनं, वृत्तिहेदनं कृ.
 DISPENSATION, *s.* (Divine) ईश्वरकर्त्तृकसुखदुःखनियोगः. —(License)
 विधिभोचनं, विधिमुक्तिः *f.*, नियममुक्तिः *f.*
 DISPROPORTION, *s.* प्रमाणवैषम्यं, परिमाणवैषम्यं, प्रमाणवैकल्यं.
 DISPROPORTIONATE, *a.* विषमपरिमाणकः -का -कं, न्यूनाधिकः -का -कं.
 DISPUTED, *p. p.* विप्रतिपन्नः -न्ता -न्तं, विप्रतिपद्यमानः &c., वाद्वास्वदं.
 To DISSUADE, *v. a.* निवारणोपदेशं कृ, परावर्त्तनोपदेशं कृ, परावृत्तं in
 caus., परावर्त्तनं कृ, निवृत्तिं कृ, निवारणं कृ.
 DISTILLATION, *s.* सन्धिका, अन्तर्दहनं, मद्यनिस्सारणं.

To DIVIDE, *v. a.* (In Arith.) भञ्, ह, भाजनं कृ, भजनं कृ.
 DIVIDED, *part.* भक्त -क्ता -क्तं, भाजितः -ता -तं; 'the product is divide
 by the first number,' वधः प्रथमेन ह्रियते.
 DIVISIBILITY, *s.* (As a property of matter) सावयवत्वं.
 DIVISION, *s.* (In Arith.) भजनं, भाजनं, लयं. DIVISOR, *s.* विभोजक.
 DIVORCE, *s.* विवाहसन्त्यमुक्तिः *f.* -भोचनं, दाम्पत्यमुक्तिः *f.*
 DOGMA, *s.* मूलतत्त्वं, मूलवाक्यं. DOG-LATIN, *s.* पिशाचभाषा.
 DONE, *p. p.* विहितः -ता -तं. DOSE, *s.* औषधपरिमाणं.
 DRAMATIS-PERSONÆ, *s.* पात्रं, पात्रवर्गः.
 DREAM, *s.* (Bad) दुष्टस्वप्नः; 'creation of d.,' स्वप्नसृष्टिः *f.*; 'in-
 terpretation of d.,' स्वप्नविचारः; 'interpreter,' स्वप्नविचारी *m.*
 DRIVING, *s.* सारथ्यं. DRONE, *s.* मधुमधिकारः.
 DROPSY, *s.* आध्मानं. DROUGHT, *s.* अर्बुदः *f.*
 To DROWN, *v. n.* जलमृत्युं प्राप्. DRUGGIST, *s.* योगविद्.
 DULNESS, *s.* जडता, जाड्यं. DURATION, *s.* दीर्घत्वं, दीर्घः.
 DUTY, *s.* आवश्यककार्यः; 'general d.,' साधारणधर्मः; 'peculiar d.,'
 स्वधर्मः, विशेषधर्मः; 'minor d.,' उपधर्मः, गौणधर्मः; 'neglect
 of one's d.,' स्वधर्मत्यागः.
 DYSPERSIA, *s.* अग्निमान्द्यं, मन्दपाकः. DYNAMICS, *s.* गतिविद्या.

E.

ECLIPSE, *s.* ग्रासः; 'day of e.,' ग्रहपक्षं *n.* (न्), राहुपक्षं *n.*; 'dura-
 tion of e.,' स्थितिः *f.*; 'total e.,' मोलनं.
 EFFECT, (To take) प्रभू. EFFACED, *p. p.* विलीनः -ली -ली.
 EFFLUVIUM, *s.* गन्धपरमाणुः *m.* EFFRONTERY, *s.* औद्धत्यं.
 EITHER, *pron.* (One of two) एकतरः -रा -रं. —(Of many) एकतमः &c.
 ELASTIC, *a.* पृथ्निस्थितिगामी -मिनी &c., पृथ्निस्थितिप्रापकः -क्ता -क्तं, स्थिति-
 स्थापकविशिष्टः -ष्टा -ष्टं, वेतसंपृतिः -तिः -ति.
 ELEMENT, *s.* (As earth, air, &c.) भूतं, महाभूतं; 'the five e., or
 earth, air, fire, water and ākāśha,' पञ्चभूतानि, पञ्चमहाभूतानि,
 पञ्चतन्त्रं, पातुजानं; 'reduction to order of the five e.,'
 पञ्चोक्तरणं; 'relation of an e. with its combinations,' प्रकृति-
 विकृतिभावः; 'the five subtile rudiments of the five e.,'
 पञ्चतन्त्रावाणि. —(Seven elements of the body) सप्तपातवः *m. pl.*
 (न्). These are, 1. chyle, रसः; 2. blood, रक्तं; 3. flesh, मांसं;
 4. fat, मेदस्; 5. marrow, मज्जा; 6. bone, अस्थि; 7. semen, शुक्रं.
 ELLIPSE, *s.* अधिककलचिह्नं, कथः.
 ELLIPSIS, *s.* पदव्युत्पत्ता, पदाकांक्षा, पदापेक्षा, वाक्यव्युत्पत्ता, वाक्याकांक्षा;
 'supplying an e.,' आकांक्षापूर्वकः; 'word required to supply
 an e.,' अध्याहार्यपदः; 'word brought to supply an e.,' अध्या-
 हृतपदं -वाक्यं.
 EMIGRANT, *s.* स्वदेशत्यागी *m.*, देशान्तराधिवासी, अन्यदेशवासी.
 ENDOWED, *p. p.* यौतकयुक्तः -क्ता -क्तं, यौतकसम्पन्नः &c., वृत्तिपुक्तः &c.
 ENTHUSIASM, *s.* आवेशः, असुत्साहः, परमोत्साहः, अत्यसक्तिः *f.*
 EQUATOR, *s.* (Terrestrial) विषुववृत्तिः, विषुवरेखा, विषुवचक्रं, विषुवमण्डलं,
 विषुवद्वृत्तिं, भूमध्यरेखा; 'radius of equator,' भूकरणः. —(Ces-
 tial) नाडीवृत्तिः.
 EQUILIBRIUM, *s.* तुलासाम्यं, तुलासमता, समानगुरुत्वं.
 EQUINOCTIAL, (Point) गोलसन्धिः *m.*, विषुवं, क्रांतिपातः.
 ESCAPE, *s.* उद्धारः. ESCAPED, (In battle) हाशेषः -मा -यं.
 ESOTERIC, *a.* गुप्तोक्तः -क्ता -क्तं, एकान्तोपदिष्टः &c., रहःकथितः &c.

- ESPIONAGE, *s.* चेष्टानिरूपणं, पाट्टापायलोकनं, पाट्टापादजनं.
 ESPIRIT, *s.* अभिमानं; 'de corps,' रूपाभिमानं; 'de pays,' देशाभिमानं.
 ESSENTIAL, *s.* आवश्यकविषयः, आवश्यकवस्तु *n.*, सादः.
 ETIQUETTE, *s.* सम्भाचाररीतिः *f.*, शिष्टाचाररीतिः *f.*, आदरोपचाररीतिः *f.*;
 'royal etiquette,' राजोपचारः, राजोपचाररीतिः *f.*
 EVERGREEN, *a.* सदाहरितपत्रः -रा -नी, न्दाद्रुपर्णकः -का -के.
 EVIDENCE, *s.* प्रमाणं; 'of sense,' प्रत्यक्षप्रमाणं; 'of inference,' अनु-
 मानप्रमाणं; 'of analogy,' उपमानप्रमाणं; 'of ordeal,' दिव्यप्रमाणं;
 'of profession,' भोगप्रमाणं; 'documentary evidence,' लेख-
 प्रमाणं; 'ocular,' दृक्षप्रमाणः.
 EXACT, *a.* सम्यक् -भीची -म्यक् (च). EXACTION, *s.* चलात्कारः.
 EXCLUDED, *p. p.* वृद्धमेजः -शा -शी, जयवृद्धमेजः &c., प्रतिपद्यमेजः.
 EXCLUSIVE, *a.* एतन्मयाद्यः -या -यं, अन्यमयाद्यः &c., इतरमयाद्यः &c.
 EXCRESCENCE, *s.* चक्षुः, कौलः; 'on a goat's neck,' भगिः *m.*
 EXECUTIVE, *a.* राज्यनियमप्रवर्तकः -का -कं, राज्यनियमप्रवर्तनाधिकारी,
 राज्यविधिवर्तकः &c.
 EXECUTOR, *s.* मृत्युलेखवर्तकः, मृतलेखप्रवर्तकः.
 TO EXPECTORATE, *v. n.* कफोत्सर्जनं कृ, श्वेतोत्सर्जनं कृ.
 TEMPORARY, *a.* समयकालितः -ता -तं, समयोपस्थितः &c., पृथ्विचारा-
 हीनः -ना -नं, पृथ्विचाराहितः -ता -तं, पृथ्विचिन्ताहीनः &c.
 EYE, *s.* अक्षः; 'of favour,' कृपादृष्टिः *f.*, कृपावर्तकः.

F.

- FALLIBLE, *a.* भ्रमपात्रं, सम्भावितभ्रमः -ना -मं, भ्रमाहं &c.
 FAR-GONE, (In love) दूरारुढप्रणयः -या -यं.
 TO FATHER, *v. a.* पित्रुत्तरोप कृ, पित्रुत्तरोपणं कृ.
 FAULTLESS, *a.* (In form) अनवद्याङ्गः -ङ्गो -ङ्गं.
 FEAR, *s.* जातङ्गः. FEATURE, *s.* मुखलक्षणं, मुखचिह्नं.
 FETTER, *s.* संरोधः. TO FETTER, *v. a.* मंरुध्.
 FEVER, *s.* (Arising from vitiation of the humour bile) पित्त-
 ज्वरः.—(Of the humour phlegm) कफज्वरः.—(Of the humour
 wind) वातज्वरः.—(Of the three humours) त्रिदोषात्मकज्वरः.—
 (Of the bile and wind) पित्तवातज्वरः.—(Of the bile and
 phlegm) पित्तकफज्वरः.—(With ague) शीतज्वरः; 'illusions of
 f.,' चरमृष्टिः *f.*; 'inflammatory f.,' दाहज्वरः; 'slow f.,' नीरज्वरः.
 FIGURE, *s.* (In geometry) क्षेत्रं.—(In arithmetic) अङ्कः; 'figures,'
 अङ्कविद्या.—(Emblem) प्रतिरूपं, प्रतिविम्बं.—(In rhetoric) चला-
 द्कारः. The following are some of the common figures
 in rhetoric: 'Simile,' उपमा; 'Breaking the natural order
 of words in a sentence,' अनन्वयः; 'Identification of the
 objects of a comparison,' रूपकं; 'Irony,' आक्षेपः; 'Allite-
 ration,' अनुप्रासः; 'Comparison,' उल्लेखः; 'Hyperbole,' अति-
 शयोक्तिः *f.*; 'Explanation of any peculiar condition, by
 coupling cause with effect,' विश्लेषोक्तिः *f.*; 'Dilating upon
 an idea, or accumulating expressions to throw light on
 an idea,' दीपकः; 'Dissimilitude of things compared in
 some respect to each other,' व्यतिरेकः; 'Describing the
 past or future as present,' भाविकः; 'Inverse comparison,
 or comparing new objects with some known object, as
 the moon, &c.,' प्रतीपः; 'Identity of objects compared to
 one another,' समः; 'Connexion of different objects by

common properties,' सामान्यः; 'Punning on words,' खेपः;
 'Climax,' सारः; 'Rhetorical use of the word without,' वि-
 नोक्तिः *f.*; 'Rhetorical use of the word with or along with,'
 सहोक्तिः *f.*; 'Change,' परिवर्तनः; 'Recollection,' स्मृतिः *f.*;
 'Mistake,' भ्रान्तिः *f.*; 'Doubt,' सन्देहः; 'Applying a simile
 to other than its obvious application,' अपहृतिः *f.* And the
 following, the meaning of which is doubtful, ग्रासः, उल्लेखः,
 तुल्ययोगिता, चर्षणा.

- FINE, *s.* साहसं; 'to be paid to the king,' राजदण्डः.
 FINGER, *s.* (Fore) प्रदेशिनी, तज्जनी.—(Middle) मध्यमा.—(Third
 or ring finger) अनामिका.—(Little) कनिष्ठा.
 FIRE, *s.* (Sacred or sacrificial) होमाग्निः *m.*, गृवाग्निः, हुतः; 'hole
 or enclosed space for preserving it,' अग्निकुण्डं, कुण्डं, होम-
 कुण्डं, होमशाला; 'maintainer of it,' अग्निहोत्री *m.* (नृ), अग्नि-
 होता *m.* (नृ); 'maintenance of it,' अग्निहोत्रं; 'particular
 wood for kindling it,' अरविः -शी, राखिकारी -रिका, पलाशः,
 रादितः; 'widower's sacred fire,' विधुराग्निः.
 FISH, *s.* वस्त्वान् *m.* (नृ). FISHERMAN, *s.* मत्स्यग्राहकः.
 FLAMINGO, *s.* मरालः. FLIGHT, (Of arrow) शरपथं, चातपथं.
 TO FLOAT, *v. n.* (As a boat) नृ.—(In the air) घायी वह्.
 FLOUR, *s.* धान्यचूर्णं. TO FLOW, वृ (c. l. द्रवति, द्रोतुं).
 FOCUS, *s.* किरणसमुदयस्थलं, किरणसमुदयबिन्दुः *m.*, किरणसमाहारस्थलं.
 FONTANELLE, *s.* (In anatomy) आसारायं चक्रं.
 FOOD, *s.* अश्ववहादः, अश्ववहायै, जेननं; 'heavy f.,' जडाहं; 'savoury
 f.,' मिष्टाहं; 'wholesome f.,' सस्वाहं; 'loathing of f.,' अन्नद्वेषः;
 'non-observant of the distinction of f.,' सर्वभक्षः, सर्वान्नभोनी &c.
 FOOT, *s.* (Hollow of) तलहृदयं; 'fallen at the feet of,' चरणगतः
 -ता -तं, चरणपतितः &c., पादलग्नः -गना -गनं; 'water presented
 to wash the feet,' पादायै.—(Of a verse) पदं, चरणं, पादः.
 FORCEPS, *s.* कदम्बुलं. FORE-LOCK, *s.* भ्रमरकः, भ्रमरालकः.
 FORE-SKIN, *s.* शोकाग्रपर्म *n.* (नृ), लिङ्गाग्रपर्म *n.*, अग्रपर्म.
 FORMAL, *a.* यथामार्गः -मार्गो -मै, यथाविधिः -विधे -विधे, यथापद्धतिः &c.
 FORMALIST, *s.* कर्मनिष्ठः, क्रियानिष्ठः, शास्त्रार्थनिष्ठः, शास्त्रार्थवृत्तिः *pl.*
 पाशोपचारी -रिणी &c.
 FORTIFICATION, *s.* (Science) दुर्गप्रकारादिरक्षणविद्या.
 FOSTER-MOTHER, *s.* उपमाता *f.* (नृ), पालकमाता.
 FRACTION, *s.* अपूर्णोद्गः; 'vulgar f.,' शुद्धापूर्णाद्गः; 'common mea-
 sure of a f.,' अपवर्तः -वर्तकः; 'reduction of a fraction to a
 common denominator,' सवर्तनं, चञ्चलसवर्तनं.
 FREELY, *adv.* यदृच्छया. FREQUENT, *a.* पीनःपुनिकः -कौ -के.
 FRICTION, *s.* व्याघटनं, सङ्घटनं, संघर्षः.
 FRIEND, *s.* एकदुःखसुरः; 'acquired f.,' कृत्रिममित्रं; 'false f.,' कप-
 टमित्रं, असन्मित्रं, दुर्मित्रं; 'friends and relations,' सुहृत्सहसन्निभः *m. pl.*
 FROM, *prep.* अप, वि. FRONT, *s.* पुरोभागः.
 FRONTISPIECE, *s.* ग्रन्थाग्रपत्रिचित्रं, ग्रन्थाग्रस्थचित्रं.
 FROST-BITTEN, *a.* हिमदग्धः -ग्धा -ग्धे, हिमस्रस्तः -स्ता -स्तं.
 FROZEN, *p. p.* हिमस्रस्तः -स्ता -स्तं, हिमस्रस्तः &c., हिमस्रस्तः &c.
 FUNCTION, *s.* (In alg.) क्रमे *n.* FUR, *s.* सलोमपर्म *n.*

G.

GANDHARVA. Their chief is called पित्रवः.

GANESHA, *s.* (As having a rat for his vehicle, or attended by this animal as an emblem of sagacity) मूषिकाक्षः, मूषिकाचनः. मूषिकवाहनः.
 GANGES, *s.* (As mother of Kārtikeya) कुमारसूः. 'The Ganges of heaven,' स्वर्गद्वारा, आकाशगङ्गा; 'of the infernal regions,' भोगवती.
 GARLIC, *s.* कन्दः. GENTLEMAN, *s.* सम्मननः, सम्मपुरुषः.
 GEOLOGICAL, *s.* भूस्तरविद्यासम्बन्धी - धिनी &c. - विषयकः - का - कं.
 GEOLOGIST, *s.* भूस्तरविद्याज्ञः, भूस्तरनिरूपकः, धितिरचनाविद्.
 GEOLOGY, *s.* भूस्तरविद्या, भूस्तरनिरूपणविद्या, धितिरचनाविद्या, धितिरचनाशास्त्रं, भूकवचशास्त्रं.
 GEOMETRY, *s.* क्षेत्रमिति: *f.*, क्षेत्रतत्त्वविद्या, भूमितिविद्या.
 GOD, *s.* (Of gods) देवाधिदेवः; 'inferior *g.*,' उपदेवः, उपदेवता; 'local *g.*,' स्थलदेवता; 'presiding *g.*,' अधिदेवः, अधिदेवता; 'tutelar *g.*,' इष्टदेवः, इष्टदेवता; 'recitation of the names of *g.*,' नामोच्चारणं; 'mother of the *g.*,' अदिति: *f.*; 'of the Daityas or demons,' दिति: *f.*
 GONG, *s.* घटी, घण्टा. GOON-ny, स्वन्ति. See ADIEU.
 GRAIN, *s.* (Awned or bearded) शूकधान्यं; 'inferior *g.*,' उपधान्यः; 'lending *g.* at interest,' धान्यवर्धनं; 'against the *g.*,' विलोमः.
 GRAMMAR, *s.* (Rules of) शब्दशासनं, शब्दशास्त्रः.
 To GRATIFY, *v. a.* विनोदं in caus. GRATIFICATION, विनोदः.
 GR. VITY, *s.* (Centre of) गुरुत्वकेन्द्रं.
 To GROW, *v. n.* समृद्धिः, प्रवृद्धिः, अधिकाभिः.
 GRUEL, *s.* मन्थः. GULF, *s.* (Bay) खासातं.

H.

HABITUALLY, *adv.* सदा or शील or नित्य in comp.; 'habitually dejected,' सदाविपादी -दिनी &c., नित्यविपादी &c.; 'silent,' हृष्यांशिरः -ला -लं.
 HAIR, *s.* (Falling off of the h.) इन्द्रलुप्तः -नं -प्रकः; 'dressed or tufted h.,' केशपाशः; 'parting of the h.,' सीमन्तः; 'ceremony of adjusting the parting during gestation,' सीमन्तोन्नयनं; 'line of h.,' सीमावलिः -लो; 'against the h.,' प्रतिलोमः &c., विलोमः &c.; 'with the h.,' अनुलोमः &c.
 HALF, (With numerals); 'Thirteen and a half,' सार्द्धत्रयोदश.
 HANDKERCHIEF, *s.* (Pocket) नासामार्जनी.
 HARANGUE, *s.* वाक्प्रचन्यः, भाषणं, सालङ्कारभाषणं.
 HAVING, *part.* Often expressed by a Bahuvrīhi compound; thus, 'speech, having joy for its subject,' वाक्यम् ज्ञानन्दविषयकं; 'a man having his father alive,' जीवन्निपतृकः पुरुषः.
 HEART, *s.* (Purity of) चान्तःशीलः; 'knowledge of the h.,' चान्तज्ञानं; 'singleness of h.,' अनन्यभावः; 'the h. and the life,' चान्त-वैद्यः; in heart and deed, or with all one's heart,' सचास्त्र-भ्यन्तरं, सद्योत्तमा.
 HEATHEN, *s.* मूर्तिपूजकः. HEATHENISM, *s.* मूर्तिपूजा.
 HEAVEN, *s.* (Seat of the blessed) उन्नमलोकः, दिव्यलोकः, ऊर्ध्वलोकः. The heaven of Brahmā is ब्रह्मलोकः, सत्त्वलोकः, देवलोकः; 'of Vishnu,' वैकुण्ठं, विष्णुलोकः; 'of Śiva,' कैलासः, शिवलोकः; 'of Indra,' स्वर्गः, स्वर्गलोकः, इन्द्रलोकः, देवलोकः, मुरलोकः, सुरालयः.—(State of final beatitude) मुक्तिः *f.*, मोक्षाः, अपवर्गः, कैवल्यं, उद्धारः, सिद्धिः *f.*, ब्रह्मसुखं, ब्रह्मसाधुज्यं, निर्वाणं, ब्रह्मप्राप्तिः *f.*

ध्रेयस् *n.*, निःध्रेयस्, महोदयः, निर्धृतिः *f.*, अपुनरावृत्तिः *f.*, अपुनर्भवः. परमगतिः *f.*, उन्नमगतिः *f.*, परमपदं, सर्वदुःखघ्नः; 'The four states of heavenly bliss,' चतुर्विधानुक्तिः *f.* These are, 1. 'Residence in heaven with the Deity,' सलोकता, सालोक्यं; 2. 'Bearing the likeness of the Deity in heaven,' सत्पता, सारूप्यं; 3. 'Being ever near or in the presence of the Deity,' समीपता, सामीप्यं; 4. 'Absorption into the essence of the Deity,' सामुच्चं.
 HEAVENLY-MINDED, *a.* परमार्थबुद्धिः -द्विः -द्वि, परमार्थसक्तः -क्ता -क्ते.
 HEEL, *s.* पृष्ठा: *f.* HEIR-APPARENT, *s.* (State of) वीरराज्यं.
 HELIOTROPIC, *s.* अन्विचनान् *m.* (तृ), हस्तिशुग्दी, अस्त्रसंहारः.
 HELL, *s.* (Region under the earth, or residence of the Nāgas, Asuras, Daityas, &c., and not to be confounded with Naraka or the place of punishment) पातालं, अधोभुवनं, नागलोकः. There are seven of these Pātālas or lower regions. समपातालं. These are, 1. चतलं, 2. वितलं, 3. पातालं, 4. रसातलं, 5. महातलं, 6. सुतलं, 7. तलातलं.—(Place of punishment after death) नरकः, निरयः, नारकः. The Naraka, or Tartarus of the Hindús, is divided into numerous different places of torture; such as, 'the place paved with swords,' अस्तिपत्रं; 'the place where the leaves of the trees are swords,' अस्तिपत्रवनं; 'the place of great darkness,' सन्ध्या-निहं; 'a place in which the wicked are baked like pots,' तप्तकुम्भः, कुम्भीपाकः; 'the place of burning sand,' तप्तवालुकः &c., see under HELL, p. 340; 'abiding in h.,' नरकवासः; 'descending to h.,' अधःपतनं, अधोगतिः *f.*, नरकपतनं; 'judge of h.,' यमः; 'his messenger,' यमदूतः; 'road to h.,' नरकमार्गः, अधःपथः, भूमन्मार्गः; 'punishment of h.,' यमदण्डः; 'pit of h.,' नरककुण्डं. Eighty-six of these pits are enumerated.
 HELLBORE, *s.* कटुरोहिणी, कटुकी. HEMORRHAGE, रक्तप्रवाहः.
 HEMP, *s.* विजया. HERCULEAN, *a.* महाप्रयत्नसाध्यः -ध्या -ध्यं.
 HEREDITARY, *a.* पितृप्राप्तः -मा -मं, पितृक्रमप्राप्तः &c., दायलभः &c.
 HERO, *s.* महारथः, युधिष्ठिरः, भोष्ठाः; 'drink of hero in battle, to elevate courage,' वीरपानं; 'post of danger wished for by heroes,' वीराशंनं.
 HERPES, *s.* विसर्पः, विसर्पिका, दद्रुः *m.*, पामः -मा (नृ).
 HILLOCK, *s.* उपपर्वतः. HINDER, (Part) बाध्यात्मभागः.
 HONEY, *s.* (Of flowers) सुधा. HOOD, (Of snake) दर्वी, स्फटा.
 HORIZON, *s.* धितिनं, कुञ्जं; 'sensible or visible horizon,' दृष्टि-मर्यादा, चक्रवालः; 'glow of the horizon,' दिग्वाहः.
 HORIZONTAL, *a.* धितिनैकसूचः -त्रा -त्रं, धितिनसमसूचः &c.
 HORSE-BACK, (Mounted on) अश्वारूढः -दा, अश्वारोहः &c.
 HORSE-RADISH, *s.* शोभाघ्ननः. HOSPITAL, *s.* रोगिशाला.
 HOSTILE, *a.* अस्मिन्त्रः -त्रा -त्रं. HOSTILITY, अस्मिन्त्रता.
 HUMOUR, *s.* The three humours of the body are, 1. 'phlegm,' कफः; 2. 'bile,' पित्तं; 3. 'air or wind,' वायुः *m.*, वातः; 'disorder of any h.,' धातुनाशः; 'vitiation of three h.,' त्रिदोषं, सन्निपातः; 'excess of any of the three h.,' प्रकोपः, उत्थयं; 'disorder resulting from vitiation of the phlegm,' कफविकारः, कफरोगः; 'of the bile,' पित्तविकारः; 'of the wind,' वातविकारः, वायुविकारः.

HUN

HUNGRY, *a.* दम्पोदरः -रा -रं, गुणानलापिदम्भः -ग्वा -ग्यं.
 HYDRAULICS, *s.* उदकगतिविद्या, नलगतिविद्या -शास्त्रं.
 HYDROGEN, *s.* नलगनकपायुः *m.* उदकननकपायुः *m.* -वायुः.
 HYDROSTATIC, *s.* उदकस्थितिविद्या, उदकस्थितिशास्त्रं.
 HYPERBOLA, *s.* ऊनकलचित्रं; 'opposite, असंगुलचित्रं.

I.

IMPRISONED, *p. p.* संभूतः -रा -रं, गुणान्निद्रः &c., गुणान्निद्रः &c.
 INCURSED, *p. p.* चक्रभूतः -ता -तं, चक्रःपाती &c., प्रतिभूतः -ता -तं.
 INCONGRUENT, (Speech) प्रत्यायः; 'one who talks so,' प्रत्यायी.
 INDRA, *s.* (As lord of the Eastern quarter) प्राचीपतिः *m.* प्राची
 नयहीः *m.* (न). His vehicle is the elephant नैरायत.
 To INSECT, *v. a.* उपरतः. INSECTED, *p. p.* उपरतः -ता -तं.
 INTERIOR, *a.* अर्थभयः -ता -तं. INTERIUM, (Region) अन्तरी.

K. L. M. N. O. P. R.

KAMADEN, *s.* (As having an odd number of arrows) विषमेष्टः.

REC

—(As having blossoms for arrows) पद्मपास्तः. His vehicle
 is a parrot, शुक्रः. Hence he is called शुक्रपाहः -हनः.
 KAR. KEVA, *s.* (As god of war) महाशक्तिः *m.* मिहमेनः.
 LAY, *a.* व्यवहारिकः -की -कं. LAYMAN, व्यवहारी *m.*
 LITIGATED, (Under litigation) विप्रतिपद्यमानः -ना -नं.
 LONGER, (For a longer time) अधिककालं.
 MANN, *s.* The names of the seven Manns are, 1. स्वयम्भुवः,
 2. स्वारीचियः, 3. उन्नतः, 4. तामसः, 5. रैयतः, 6. पाद्युयः, 7. पियस्तः.
 The last is the Mann of the present period.
 NEAR, (A well) उपकूपं. NEXT, *a.* उत्तरः -रा -रं.
 ORTHO-ANGLED, *a.* अधिककोणः -गा -गं, पिशाङ्गकोणः &c.
 PASSOVER, *s.* निस्सारोत्सवः. PASTURAGE, *s.* चरणस्थानं.
 PATTERN, *s.* दृष्टान्तः. PAYMENT, *s.* प्रत्ययन्यनं.
 PERPLEXED, *a.* उपायहीनः -ना -नं. PERSECUTION, *s.* दीरताम्यं.
 To RECOIL, *v. n.* (As in fear) विकम्प (c. l. -कम्पते -स्मिर्ते).

FINIS.

ERRATA.

AGREEABLE, l. 3. for comfortable, read conformable.
l. 4. for योग्याः, read योग्यः.

ALOFT, for उद्धे, read ऊर्ध्वे.

ANORILY, adv. for कोपेय, read कोपेन.

TO APPRAISE, l. 2. for मूल्यं, read मूल्यं.

ARMOUR-BEARER, f broken, read सार्वहिनिकः.

ATONEMENT, l. 1. for प्रायश्चित्तः, read प्रायश्चित्तं.

TO AUGMENT, v. n. l. 3. transpose वृत् in caus., to v. u.

TO BARTER, v. a. l. 3. for भाष्टं प्रति, read भाष्टान् प्रति.

BASHFUL, l. 2. for क्रीडितः, read क्रीडितः.

BEFORE, l. 14. for पूर्वकाले, read पूर्वकाले.

BEING, l. 1. for सत्तः, read सत्तः.

BEQUEST, for वासन्ते, read वासन्ते.

TO BESTIR, l. 3. for व्यवसो c. 1., read व्यवसो c. 4.

BICIPITAL, for द्विमुखः, read द्विमुखः.

BIT, l. 5. for किञ्चित्पुलतरं, read किञ्चित्पुलतरं.

BLAZING, l. 1. for ज्वालन्, read ज्वालन्.

TO BLOW, v. a. l. 7. for नासिकं, read नासिकां.

BROTHERLY, adv. for भ्रातृकप्रकारेण, read भ्रातृकप्रकारेण.

CARAWAY, l. 1. for अजसादा, read अजसादा.

CHASE, s. l. 2. for भृगयाये, read भृगयाये.

TO CHECK, v. a. l. 3. for c. 9., read c. 7.

TO CHECKER, v. a. for चित्रयति, read चित्रयति.

CIPHER, s. l. 1. for अङ्कः, read अङ्कः.

TO CONCLUDE, v. a. for निवृत्, read निवृत्.

TO CONDEMN, v. a. l. 5. for c. 1., read c. 9.

COOK, s. l. 1. for खदः, read खदः.

COUPLE, s. l. 5. for शुद्धला, read शुद्धला.

COURSE, s. l. 15. for भोजनपत्राणि, read -पात्राणि.

TO COURT, v. a. l. 6. for c. 1., read c. 2.

TO CRACK, v. n. l. 2. for विद्, read विद्.

TO DASH, v. a. l. 5. for मद्, read मद्.

DEBAUCH, l. 3. for व्यासनावेशः, read व्यासनावेशः.

DECISION, l. 1. for -यर्थं, read -यर्थं.

DECREASE, l. 2. for न्यनीभावः, read न्यनीभावः.

TO DELIGHT, v. n. l. 1. for तोषति, read तुषति.

TO DESIGN, v. a. l. 4. for abl. case, read dat. case.

DETRACTION, l. 3. for चम्पसया, read चम्पसूया.

l. 4. for गुणापवादः, read गुणापवादः.

DEVOTED, l. 4. for यस्मिन्, read भस्मिन्.

DISCREETLY, adv. for सुविचार्यं, read सुविचार्यं.

DOG, s. l. 2. for मृगदंशकः, read मृगदंशकः.

TO ELUCIDATE, l. 3. for दशनेन, read दृष्टानेन.

ENTANGLEMENT, s. l. 2. for सङ्गुल्यं, read साङ्गुल्यं.

ESSENTIAL, a. l. 4. for गूर्ध्वपैः, read गूर्ध्वपैः.

EUROPEAN, s. for दूतोपीयः, read यूरोपीयः.

TO EVADE, v. a. l. 1. for पलायित्वा, read पलायमानः.

TO EXCEL, l. 3. for अनेति, read अनेति.

EXTENUATION, l. 2. for पापापेया, read पापोपेया.

EYE, s. l. 19. for book, read hook.

TO FABRICATE, v. a. for -मोपते, read -मापते.

TO FEAST, v. n. for मनुष्यं, read सन्तुष्यं.

FIRE, l. 8. for अपाम्पितः, read अपाम्पितः.

GAOL, s. for पन्थनगृहं, read पन्थनगृहं.

IMMATURENESS, l. 4. for अपुष्कलता, read अपुष्कलता.

INTO, l. 16. for चलसाङ्गतः, read चलसाङ्गतः.

KINDLY, l. 2. for चेहेन, read चेहेन.

KRISHNA, l. 9. for sister, read brother.

LOUSY, l. 1. for युक्ताः, read युक्ताः.

LYING, part. l. 4. for अपमूर्द्धशयः, read अपमूर्द्धशयः.

MEDICINE, l. 5. for साम्योपचारः, read साम्योपचारः.

TO MOVE, v. a. l. 6. for सामाकम्, read समाकम्.

PERCEPTIBLE, l. 5. for दृष्टिमासः, read दृष्टिमासः.

PIT, l. 2. for मुचपुटं, read मूचपुटं.

PORTION, l. 4. for च्चुक्पांशः, read च्चुक्पांशः.

TO POSTPONE, l. 3. for विलम्ब, read विलम्ब.

PRACTICE, l. 4. for वृत्तिः, read वृत्तिः.

TO PROJECT, v. a. l. 5. for plain, read plan.

TURKOIS, for वैदुष्यं, read वैदुष्यं.